KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

GEÏLLUSTREERD DAGBOEK VAN HET HEDENDAAGSCH WERELDGEBEUREN

MET VOORTDUREND BIJGEWERKTEN ALPH INDEX

1943
1946

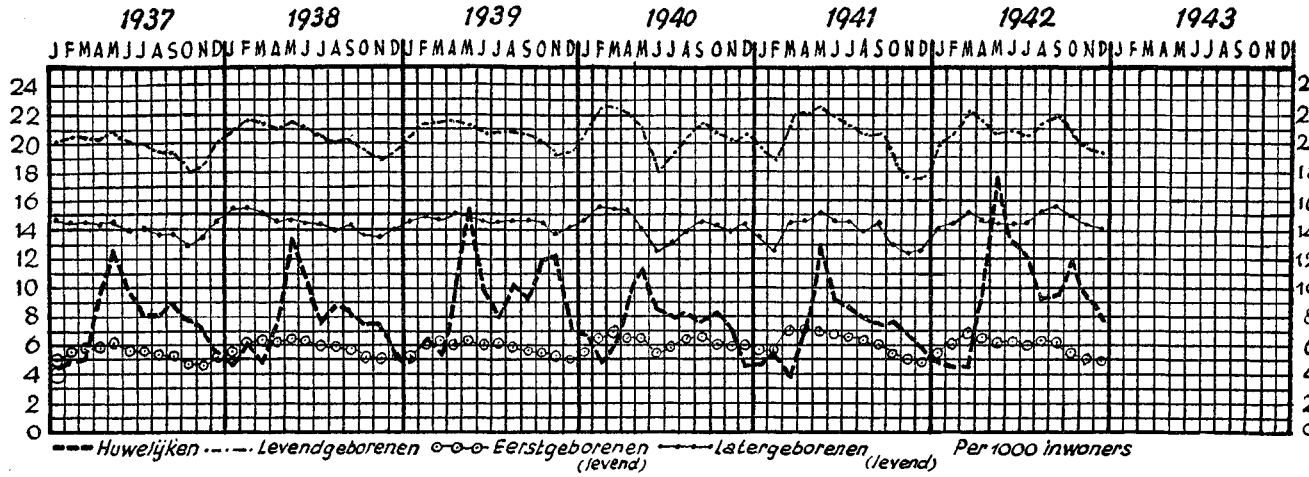
UITGEVERS SYSTEMEN KEESING
OPGERICHT 1911
AMSTERDAM

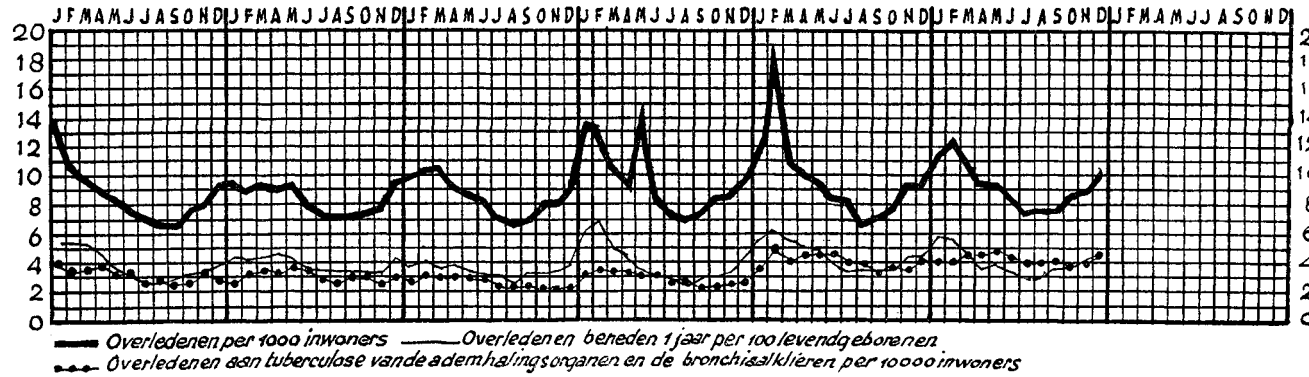
Keesings Historisch Archief

Geïllustreerd dagboek van het hedendaagsch wereldgebeuren met voortdurend bijgewerkten alphabetischen index

VIJFDE DEEL

A. NEDERLAND — Bevolking - Statistiek —

(Ontleend aan Maandschrift C. B. S.)
(V. b. Statistiek 1840-1934 2413 A; bevolking 5515 B)

B. GRONDSTOFFEN — Bauxiet - Wereldproductie —
3 Juli — De bauxietwinning heeft zich gedurende de laatste jaren, vooral wat betreft het vasteland van Europa, in stijgende lijn ontwikkeld.
In 1938 bedroeg de productie in Europa met uitzondering van de Sovjet-Unie 2.036.000 ton.

De productiecijfers in de overige belangrijke bauxietlanden was in 1938 als volgt: (in 1000 tonnen)

Ver. Staten van Amerika ..	324,0
Britsch-Guyana	382,4
Nederlandsch-Guyana	393,0
Brazilië	12,9
Australië	8,0
Britsch-Indië	15,0
Britsch-Malakka	56,6
Nederlandsch-Indië	255,0
Totaal ..	1.446,9

De voornaamste Europeesche bauxietlanden produceerden vóór den oorlog slechts een gering gedeelte voor eigen gebruik, het grootste deel werd geëxporteerd. Hongarije voerde in 1938 362.000 ton, Yoego-Slavië 380.000 ton, Griekenland 139.000 ton, Italië 75.000 ton en Frankrijk 292.000 ton uit, d. i. in totaal 1.248.000 ton of 62,5% der productie. De bauxietvoorraden van Europa worden op circa 530 mill. ton geschat.
Berekend op het verbruik van vóór den oorlog zouden volgens deskundige schattingen de bauxietlagen in Europa in de behoefte voor een periode van 200 tot 250 jaar kunnen voorzien, aldus Econ. Nieuws.
(Vor. ber. Wereldproductie 3521 G)

C. NEDERLAND — Landbouw en veeteelt - Bacteriën in N.O.-polder uitgezet —
Juli — In het microbiologisch laboratorium van den Noordoostpolder te Kampen heeft men in het voorjaar onder hoogen druk gewerkt om honderden kilogrammen bacteriën te kweeken en af te leveren voor den uitzaai. Nog nergens in de wereld heeft men dit uitzetten van bacteriën op zoo groote schaal gedaan. Deze bacteriën zijn noodig voor de grondverbetering en aangezien zij niet in de drooggemalen gronden voorkomen, worden zij er in uitgezet. In den Noordoostpolder gebeurt dit door het zaaizaad er mede te enten. Bij iederen kg zaad wordt 5 gram entstof gemengd. Per hectare is er ongeveer 100 gram entstof noodig. De kosten van bereiding en distributie van de entstof bedragen per hectare slechts circa *f* 5.— hetgeen een bescheiden bedrag is in verhouding tot de groote voordeelen, die dit enten oplevert. Het verschijnsel van de bevordering van den groei der vlinderbloemige gewassen door symbiose dezer bacteriën op de wortels is reeds op het einde van de vorige eeuw ontdekt. Eerst na den wereldoorlog is men van dit verschijnsel practisch gebruik gaan maken.
(Vor. ber. N.O.-polder 5355)

A. **NEDERLAND — Bezetting - Rijkscommissariaat - General-Kommissar Schmidt omgekomen —**
3 Juli — Hauptdienstleiter en Generalkommissar z.b.V. Fritz Schmidt, die zich op een dienstreis bevond, is in Frankrijk 26 Juni het slachtoffer van een ongeval geworden. Hij is aan de zware verwondingen overleden. De Hauptdienstleiter bevond zich op een treinreis naar Parijs. Den avond, voorafgaande aan den dag van het ongeval, gevoelde hij zich ernstig onwel, hij legde zich spoedig ter ruste. Reeds een jaar geleden had Generalkommissar Schmidt onder soortgelijke ziekteverschijnselen buitengewoon ernstig geleden. Gebleken is, dat de verongelukte in den loop van den nacht van het ongeval zulke maagkrampen en heftige brakingen kreeg, dat hij, toen hij trachtte zich frissche lucht te verschaffen, uit den in volle vaart zijnden trein viel, alvorens zijn reisgenooten hem te hulp konden komen. Generalkommissar Schmidt liep daarbij zoo zware verwondingen op, dat hij weldra overleed. De Führer heeft bepaald, dat den verongelukten Hauptdienstleiter een partij-begrafenis ten deel zal vallen.

Herdenking in Den Haag —
De diepe indruk, welken het overlijden van commissaris-generaal Schmidt, leider van het Arbeitsbereich Niederlande der N.S.D.A.P., heeft teweeggebracht, vond op treffende wijze zijn weerspiegeling in een grootsche rouwsamenkomst, welke op 29 Juni in de zalen van den Haagschen Dierentuin is gehouden. Aanwezig waren de Rijkscommissaris, Rijksminister Seyss-Inquart, de Wehrmachtbefehlshaber, General der Flieger Fr. Christiansen, de Leider van het Nederlandsche Volk, Mussert, de commissarissen-generaal en verscheidene hooge functionarissen van Staat, Partij en Beweging.

Rede van Mussert —
Plechtig zette het orkest van het Deutsches Theater in den Niederlanden, onder leiding van den heer W. Franzen, deze rouwsamenkomst in met de treurmuziek uit Beethovens Eroïca. Nadat de klanken van deze muziek waren verstorven, betrad de Leider van het Nederlandsche Volk, Mussert, het podium. In gevoelige woorden schetste hij de beteekenis van Fritz Schmidt, „onzen kameraad, vriend en raadgever". Het is mij een eer en een plicht, zeide de Leider, namens het Nederlandsche volk in het algemeen en namens de Nationaal-Socialistische Beweging, in het bijzonder, van deze plaats, die zoo dikwijls getuige was van Schmidts bezielende persoonlijkheid, een woord van afscheid te spreken. Het is voor mij zeer moeilijk te spreken over Fritz Schmidt, dien ik drie jaar geleden heb leeren kennen en sindsdien dagelijks meer en meer heb leeren waardeeren. Zijn dood is een zoo zware slag, dat men een moment hierdoor versuft is; dan stroomt het bloed terug, een overweldigende gemoedsaandoening volgt en dan komt het blijvende resultaat van den slag: de ijzeren hardheid, de grimmige vastberadenheid om het hoofd te bieden aan elk lot en tot den laatsten ademtocht vastbesloten te strijden voor de idealen van het nationaal-socialisme in Godsvertrouwen, in liefde voor volk en vaderland, in eerbied voor den arbeid, met nalaten van alles wat deze idealen zou kunnen besmeuren.
Wanneer ik, ging spr. voort, het karakter van dezen man, die ons zoo dierbaar was, is en blijft, in het kort wil schetsen, dan kan dit met drie woorden geschieden: eenvoud, moed en trouw. „Er zijn maar weinige Nederlanders, die duidelijk beseffen wat ons volk in hem verloren heeft. Maar wij, die het voorrecht hebben gehad met hem samen te werken, zullen dit nooit vergeten en wij blijven hem altijd dank verschuldigd. Zoolang wij leven, zoolang zullen zijn kinderen op onzen vaderlandschen bodem welkom zijn, omdat wij hun vader hebben gekend." Voor het laatst heeft hij Zondag 20 Juni te Eindhoven voor ons gesproken. Op de terugreis naar 's-Gravenhage bezocht hij, aldus spr., mij thuis en zijn laatste woorden waren, toen wij elkaar de hand ten afscheid reikten: „wij hebben eerlijk onzen plicht gedaan". Zoo is het: hij heeft eerlijk zijn plicht gedaan en hij is als soldaat van den Führer gestorven en wij, die achtergebleven zijn, worden niet week, draaien niet en krommen ons niet, doch wij gaan gestaald den rechten weg, waarop Fritz Schmidt met ons ging en waarvan niemand en niets ons zal kunnen afbrengen zoolang wij kunnen gaan en staan. „Generalkommissaris Schmidt", zoo besloot spr., „de trouwste pionier van Adolf Hitler, nationaal-socialist, zonder vrees of blaam, Duitscher tot in hart en nieren, bouwer van de N.S.D.A.P. in Nederland, steun en adviseur van de N.S.B., vriend van ons Nederlandsche volk, wij danken u voor al uwe moeite, uwe zorgen, uwe offers. Gij waart trouw tot in den dood, wij vergeten u nimmer. Er zal geen huis der N.S.B. meer zijn, waarin uw portret niet zal hangen te uwer gedachtenis. Gij kunt er zeker van zijn, dat wij in uwen geest den strijd voor verzoening en de blijvende lotsverbondenheid van onze volkeren tot heil van allen zullen voortzetten".

Rede Rijkscommissaris —
De Rijkscommissaris, Rijksminister Seyss-Inquart, bracht daarna de eervolle loopbaan van Hauptdienstleiter Schmidt in herinnering. In de eerste plaats was Fritz Schmidt nationaal-socialist, iemand, die niet bevelend doch leidend placht op te treden. Met groote erkentelijkheid gewaagde de Rijkscommissaris van de aangename samenwerking, welke hij van commissaris-generaal Schmidt had ondervonden. Schmidts politieke wil zal als nalatenschap, aldus de Rijksminister Seyss-Inquart, onzen verderen weg bepalen. De Rijkscommissaris schetste in zijn rede de loopbaan van Fritz Schmidt, die in 1940 als medewerker van spreker, naar Nederland kwam met de bijzondere opdracht zich te belasten met de taken in den politieken sector. De arbeid, dien Schmidt heeft gepresteerd, aldus spr., is tegelijkertijd de zichtbaar geworden weg van ons programma en van ons politiek handelen in Nederland. Het resultaat van dezen arbeid is de vormgeving van de politieke opdracht, die wij van den Führer hebben gekregen. Deze aan ons gegeven opdracht luidt: wegbereiders te zijn voor het nationaal-socialisme als de levensvorm van de germaansche menschen. Steeds met het volk — het Duitsche of het Nederlandsche — verbonden en voor diens levenseischen opkomend, strijdvaardig en trouw, was Schmidt een waar nationaal-socialist.
Als politicus de beste medewerker en als man de beste vriend; dit te hebben mogen beleefd is boven zijn verscheiden de groote menschelijke winst van onze samenleving in Nederland — zijn handelen was mijn wil en mijn wil is de opdracht, die ons door den Führer is gegeven. De vurigste wensch van Schmidt kon niet worden vervuld. Sedert 1940 heeft hij zich herhaaldelijk gemeld voor den militairen dienst aan het front. Hij, die zijn grondigste opleiding had gevonden als jongeling in de gelederen van de Duitsche Reichswehr, hield het in het uitsluitend politieke front niet uit. Steeds weer, ook nog in de laatste dagen, uitte hij zijn wensch om naar het front te mogen gaan. De Führer zelf droeg hem op in het politieke front te blijven staan, trouw aan zijn opdracht en trouw aan den Führer, trouw tot het laatste oogenblik. Herhaaldelijk heeft men ter gelegenheid van het uitbrengen van rapporten in het hoofdkwartier uit de woorden van den Führer de waardeering vernomen voor den arbeid van Schmidt. Hij was drager van het gouden eereteeken en heeft als eerste van sprekers medewerkers van den Führer het Kriegsverdienstkreuz 1e klasse gekregen. Onze deelneming gaat, zei spr., ook uit naar zijn gezin. Zeer gelukkig getrouwd leefde hij met zijn vrouw en vier flinke zoons zijn uit dit huwelijk voortgekomen. Zij waren zijn trots en zij zetten zijn leven in de Duitsche toekomst voort. Onze zorgen te kunnen wijden aan zijn gezin is voor ons de menschelijke troost op dit oogenblik. Zoo groeten wij nog eens den van ons heengeganen medewerker en vriend, partijgenoot Schmidt, wiens politiek willen als nalatenschap onzen verderen weg zal bepalen. Wij sluiten de gelederen en marcheeren verder. Hij zal bij ons zijn, wanneer de dag van de overwinning den Führer en het Rijk groet, hij, onze goede kameraad, partijgenoot Fritz Schmidt.
Na de rede van den Rijkscommissaris speelde het orkest: „Ich hatte einen Kameraden", welk lied door alle aanwezigen staande en met den Germaanschen groet werd aangehoord. Stabsleiter Bereichsleiter Bühner sprak een kort slotwoord, waarop de plechtige samenkomst werd besloten met het ten gehoore brengen door het orkest van het Deutschlandlied en het Horst-Wessellied.

Begrafenis Münster —
Op 2 Juli had te Münster in Westfalen een plechtige partijbegrafenis plaats, waaraan o.a. deelnamen Rijkscommissaris Rijksminister dr. Seyss-Inquart, Rijksleider Bormann, chef van de kanselarij van de partij, generaal der politie Obergruppenführer Rauter, den vertegenwoordiger van commissaris-generaal dr. Wimmer, die door dienstaangelegenheden was verhinderd

aanwezig te zijn, den vertegenwoordiger van den bevelhebber van de weermacht in Nederland, den gouwleider en rijksstadhouder van Westfalen dr. Alfred Meyer, staatssecretaris Gutterer, als vertegenwoordiger van Rijksminister dr. Goebbels, gezant Bene, als vertegenwoordiger van Rijksminister von Ribbentrop en legatieraad Nobile Fornari, leider van den Keizerlijk-Koninklijken consulairen dienst in Nederland als vertegenwoordiger van ambassadeur Alfieri, alsmede vertegenwoordigers van het Italiaansche fascio en vele vertegenwoordigers van staat, partij en weermacht. Van Nederlandsche zijde waren o.m. aanwezig Mussert, de plaatsvervangende leider Van Geelkerken, de chef van het kabinet van den Leider jhr. de Blocq van Scheltinga, de burgemeester van Rotterdam, ir. Müller, de commandant der W.A. mr. Zondervan, Hauptsturmführer Kooijmans, president van politie te Eindhoven, de heer Müller Lehning, als vertegenwoordigers van de Beweging. Voorts waren er de leider van het Nederlandsche Arbeidsfront, Woudenberg, het hoofd van den Nederlandschen Landstand, Boerenleider Roskam, de directeur van den Nederlandschen Volksdienst, Van Vloten en de commandant van den Nederlandschen Arbeidsdienst De Bock.

De plechtigheid in het Schloss werd geopend met het spelen van den Treurmarsch uit Götterdämmerung door het stedelijk orkest van München, waarna gouwleider Meijer den overledene herdacht, dien hij schilderde als een hard en vastberaden strijder, die steeds bereid was zich voor de zege der nationaal-socialistische gedachte in te zetten. Beslissend voor diens levensweg was zijn eerste ontmoeting te Ingolstadt als soldaat van een pionierregiment der toenmalige Rijksweer, met Adolf Hitler. Toen besloot de jonge soldaat politiek strijder te worden. De zege van de nationaal-socialistische beweging werd zijn levensdoel.

De Rijkscommissaris stelde, zooals hij het reeds in zijn rede tijdens de rouwplechtigheid ter nagedachtenis van den overleden Hauptdienstleiter te 's-Gravenhage had gedaan, dezen als voorbeeld van nationaal-socialistische plichtsvervulling. Nadat de Rijkscommissaris aan den voet van de baar den grooten krans van den Führer had neergelegd, speelde de muziekkapel het lied van den goeden kameraad en neigden de vanen voor een laatsten groet. Onder de tonen van het volkslied en den treurmarsch uit de Eroïca werd de baar uit het slot gedragen en geplaatst op een met paarden bespannen affuit.

De stoet werd geopend door het muziekkorps van de S.A., gevolgd door een eerecompagnie van de S.A. Standarte Feldherrnhalle en een van de weermacht. Voor de baar werden de onderscheidingen van den overledene en de krans van den Führer medegedragen. Bij het Landeshaus aangekomen, werd de kist op een auto geplaatst en naar het buiten Münster gelegen, fraai door bosch omzoomde kerkhof gebracht. Een oude kameraad en medestrijder van den overledene uit den gouw Westfalen-Noord sprak een hartelijk en persoonlijk woord van afscheid aan de met een waren schat van bloemen omringde groeve.

Nabeschouwingen in de pers —

In alle Nederlandsche bladen is de overledene in uitvoerige beschouwingen herdacht, zoo door Mussert in „Volk en Vaderland", C. van Geelkerken idem, Ir. Huygen in „De Telegraaf". Op 30 Juni publiceerde „De Telegraaf" voorts onder het opschrift: „Dat was G. K. Schmidt" het navolgende artikel:

Als „Generalkommissar zur besonderen Verwendung" had de zoo tragisch omgekomen Hauptdienstleiter Fritz Schmidt de leiding over de bij uitstek nieuw-politieke ressorts: „Politieke Opbouw", „Volksvoorlichting en Propaganda", „Nederlandsche Arbeidsdienst" en „Sociale Aangelegenheden". Daarnaast was hij voor Nederland Sauckel's gemachtigde voor den „Arbeidsinzet". Als geen ander vertegenwoordiger van het Rijkscommissariaat had hij daardoor in dergelijken omvang directe zeggenschap over de belangen van het Nederlandsche volk. In het kader van de algemeene taak van het Duitsch burgerlijke bestuur was hem het eervolle aandeel toegevallen de heroriënteering van het Nederlandsche volk in continentaal-Europeesche richting te bewerkstelligen. Van de hooge verantwoordelijkheid, die daarmede op zijn — voor deze belangrijke machtspositie nog jonge — schouders rustte, was hij zich volkomen bewust.

„G. K. Schmidt", zooals hij intern genoemd werd, heeft zich van zijn opgave met nauwgezetheid in de lijn van de gegeven opdracht en ten opzichte van het Nederlandsche volk met kennis en eerbied voor het historisch gegroeide, gekweten. Hij waakte er angstvallig voor, eischen te stellen, die een gewetensconflict zouden kunnen oproepen. Evenzeer zorgde hij er voor, dat geen ontwikkeling plaats greep, die niet logisch en organisch aansloot bij datgene, wat zelfstandig, onder eventueel andere omstandigheden en zonder verlies van het zelfrespect der natie had kunnen groeien.

De volksverbondenheid was voor hem geen politieke leuze, doch een sterk beleefde, uit innerlijke levensbeschouwing voorgeschreven en door bewuste levenshouding geschraagde imperatief. Met een breeden kijk op proporties en achting voor het gepresteerde, was hij er steeds op uit, een opgekomen of opkomend minderwaardigheidscomplex te ontzenuwen. In zijn tallooze spreekbeurten en meer nog door persoonlijk contact heeft hij ons, Nederlanders, tot zelfwerkzaamheid aangespoord. „Wees er zelf bij. Laat je de kaas niet van het brood eten." Dat was, populair weergegeven, de vaste zin zijner voortdurende opwekkingen. Als overtuigd partijman week hij echter geen duimbreed van de voorwaarden af, onder welke conditio sine qua non het Nederlandsche volk zijn gelijkberechtiging in het vooruitzicht is gesteld.

G. K. Schmidt was vitaal, één bonk spanning, zooals dit in zijn veelvuldige spreekbeurten bleek. Hij kon taai aan een project vasthouden, dat hij eenmaal consciëntieus had opgesteld. In persoonlijk onderhoud domineerde de hooge, souvereine rust zijner nuchtere, practische en steekhoudende argumenten. Hij bezat, wat men noemt, „Augenmasz" — gevoel voor verhoudingen en goede menschenkennis.

Zorgvuldig vermeed hij met zijn politieke eischen in het luchtledige te tasten, in de sfeer van het utopische dwalen of in het kunstmatige te vervallen. Hij bleef in de levende werkelijkheid. Hij hield er van de natuurlijke banden, die volk en bodem met elkaar verbinden, intact te houden, omdat hij een algemeene steunloosheid vreesde, wanneer men de geestelijke draagkracht zou forceeren.

Zijn bestuursopvatting werd gekenmerkt door datgene, wat onder soortgelijke omstandigheden steeds de groote, historische kracht der Britten geweest is: zin voor „indirect rule". Al zijn ijver, die zeer groot was, omzichtigheid, bedachtzaamheid, heel zijn belangstelling voor dit volk, die hij zoo vaak liet blijken en die toch geenszins door wetsartikelen was voorgeschreven of anderzijds door toeschietelijke dankbaarheid van een breed plan werd aangemoedigd, waren daarop gericht.

Wanneer zich de Nederlanders als volk vroeg of laat ook geestelijk tot de continentaal-Europeesche en daarin nader te bepalen nieuwe orde bekennen, zooals zij thans reeds noodgedwongen uit zuiver materieele, economische noodzakelijkheid daarnaar handelen moeten, zoo zal de eerste stap op dien weg, bewust of onbewust, onder den suggestieven invloed van zijn klemmende argumenten gezet zijn.

In meer dan één opzicht heeft Fritz Schmidt zich een waarachtig vriend van ons volk getoond, al is dat op dit moment nog niet in allen omvang te overzien en waar te maken.

(V. b. Hauptdienstleiter Schmidt 5576 B; ir. Mussert 5576 B; dr. Seyss-Inquart 5547 C)

A. **NEDERLAND — Bezetting - Verordeningen - Niet-kerkklokken, aangifte —**

3 Juli — Volgens een beschikking van den Rijkscommissaris (commissaris-generaal voor Financiën en Economie) d.d. 26 Juni is beschikt, dat houders van niet-kerkklokken (bellen, klokjes) deze vóór 10 Juli 1943 bij de burgemeesters der gemeenten, binnen welke deze klokken zich bevinden, schriftelijk moeten aanmelden. De aanmelding moet zoowel in gebruik als buiten gebruik zijnde klokken, bruikbare zoowel als onbruikbare klokken omvatten. Van de verplichting tot aanmelding zijn uitgezonderd: klokken, die in het bedrijf van verkeersondernemingen te land of te water gebruikt worden; klokken, die bij de brandweerdiensten gebruikt worden; klokken, die tot het bezit van een museum behooren; klokken met een gewicht beneden de tien kilogram of met een formaat beneden een middellijn van 0.20 meter aan den benedenrand.

(Vor. ber. Inlevering kerkklokken 5342 B)

Economie en Financiën - Nederlandsche Bank - Wijziging Statuut —

3 Juli — In het Verordeningenblad no. 19 van 28 Juni is een verordening van den Rijkscommissaris opgeno-

men, waardoor ingrijpende wijzigingen in het statuut van De Nederlandsche Bank worden aangebracht.
De Bank is voortaan rechtstreeks ondergeschikt aan den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied. Zij is een publiekrechtelijk lichaam en heeft binnen het kader van de haar aangewezen taak verordenende bevoegdheid.
De Bank is, met uitsluiting van alle anderen, gerechtigd tot het uitgeven van bankbiljetten. Zij is belast met het handhaven van het geld-, betalings- en credietverkeer in het binnenland en met het buitenland.
De president van de Nederlandsche Bank en de overige leden van haar directie leiden en beheeren de Bank volgens de door den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied te geven richtlijnen en onder zijn toezicht.
In de directie beslist de President.
De President der Bank stelt naast de directie een commissie van advies in, waarvan hijzelf het voorzitterschap bekleedt. Haar taak is aan de directie van advies te dienen en het contact tusschen de Bank en het bedrijfsleven te verstevigen.
Het maatschappelijk kapitaal blijft onveranderd *f* 20 millioen.
In artikel 10 zijn enkele wijzigingen gekomen in vergelijking met de bankwet van 1937, die buiten werking wordt gesteld. Volgens dit artikel is de bank bevoegd tot den aan- en verkoop van schatkistpapier ten laste van het rijk, verder tot regeling van de geldmarkt, van officieel genoteerde vaste rente dragende schuldbrieven en van schatkistpapier, ten laste van het rijk dat, gerekend van den dag van aankoop af binnen een jaar aflosbaar is. Deze twee punten houden een verruiming van de werkzaamheden in. Voorts mag de bank tot een door den rijkscommissaris te bepalen omvang deelnemen in verwante ondernemingen. Het is aan de bank verboden: wissels te accepteeren, blanco crediet te verleenen. Onder dit laatste is niet begrepen het houden van voor een behoorlijke bedrijfsvoering noodzakelijke creditsaldi bij den postchèque- en girodienst en bij andere correspondenten.
De Bank is verplicht bij haar hoofdbank goud in baren tot den vasten prijs van 2098 gulden per kilogram fijn aan te koopen.
De Bank verkoopt, tegen contante betaling uit haar beschikbaren voorraad goud in baren tot den prijs van 2104 gulden per kilogram fijn, wanneer naar haar meening het goud voor economisch gerechtvaardigde doeleinden zal worden gebruikt.
De Bank is verplicht alle bankzaken voor den Staat te verrichten, voor zoover deze haar door deze verordening veroorloofd zijn. Zij mag daarvoor geen kosten of provisie in rekening brengen. De Bank is, evenals voorheen, verplicht tot het verleenen van een renteloos voorschot aan de Schatkist van ten hoogste 15.000.000 gulden.
De bankbiljetten zijn wettelijk betaalmiddel tot een onbeperkt bedrag. Biljetten tot een lager bedrag dan 10 gulden mogen niet worden uitgegeven.
De bankbiljetten, welke zich in omloop bevinden, en de verplichtingen der Bank uit hoofde van haar werkzaamheden, moeten steeds gedekt zijn door: wissels en promessen, schatkistpapier en schuldbrieven, en vorderingen wegens beleening, goud en deviezen. De Bank moet goud- en deviezenvoorraden tot een zoodanige hoogte aanhouden als voor de regeling van het betalingsverkeer met het buitenland en tot handhaving van de stabiliteit van het ruilmiddel geboden is.
Onder deviezen zijn te verstaan gangbaar buitenlandsch geld, behalve pasmunt, in het buitenland betaalbare en in buitenlandsche valuta uitgedrukte wissels, chèques en schatkistpapier, alsmede direct opeischbare vorderingen, welke bij een als solvent bekend staande buitenlandsche bank in buitenlandsche valuta betaalbaar zijn.
Belangrijke wijzigingen zijn in de winstverdeeling aangebracht, welke hierop neerkomen, dat na reserveering, aandeelhouders uit de overblijvende netto-winst ontvangen een dividend van ten hoogste 5 procent: de rest komt aan de Schatkist ten goede.
Aangezien volgens art. 23 van de verordening de Bankwet van 1937 buiten werking wordt gesteld, houdt deze bepaling tevens in, dat het college van minstens vijftien commissarissen vervalt, dat volgens genoemde bankwet door de stemgerechtigde aandeelhouders werd gekozen, alsmede de functie van regeeringscommissaris, die van regeeringswege toezicht op de handelingen der Bank uitoefende, recht had alle vergaderingen van aandeelhouders en commissarissen bij te wonen en aldaar een raadgevende stem uit te brengen.
De verordening treedt in werking op 1 Juli 1943.

Officieele toelichting —
De Bankwet, die de rechtsomstandigheden van de Nederlandsche Circulatiebank regelt, verschijnt in een nieuw gewaad. Naar buiten trekt zij, in tegenstelling met de oude, de aandacht, doordat zij overzichtelijker is en door een straffere samenvatting van de afzonderlijke bepalingen, die t. a. v. de practische werkzaamheid van de Bank grootendeels onveranderd zijn gebleven.
Met het werkelijke karakter van de circulatiebank als een staatsinstelling, die souvereine rechten uitoefent, is daardoor rekening gehouden, dat de Bank een publiekrechtelijk lichaam is geworden. Het uitsluitende recht voor de uitgifte van bankbiljetten is duidelijker gestipuleerd dan tot dusverre. Bijzondere nadruk wordt gelegd op het nationale karakter van de bank, aangezien in beginsel slechts Nederlanders aandeelhouders en leden van de directie mogen zijn. Van bijzondere beteekenis is, dat de circulatiebank in de toekomst in staat zal zijn op de geld- en kapitaalmarkt regelend en nivelleerend in te grijpen, terwijl de oude Bankwet geen recht van openmarkt-politiek kende, hoewel zulks als belangrijk middel van een effectieve circulatiebankpolitiek reeds lang is ingezien en erkend. In de betrekking van de Bank tot het staatsbestuur is geen verandering ingetreden.
In de uitbreiding van de bepalingen t.a.v. de dekking van de bankbiljetten, die reeds in Maart 1942 door het inschakelen van deviezen bij de dekking een verandering had ondergaan, komen de veranderde zienswijzen tot uitdrukking over den zin en de beteekenis van de biljettendekking. Het beteekent dus niet het zich afwenden van de reeds in de practijk aangenomen grondbeginselen, wanneer wissels en beleeningen thans ook in de dekking van de biljettencirculatie worden ingeschakeld, m.a.w., dat het tot dusverre gegolden hebbende dekkingssysteem wordt opgeheven. De publicatie ondervindt geen beperkingen, de Bank publiceert ook in de toekomst een weekstaat. De winstverdeeling is in vergelijking met den toestand, welke tot dusverre gold, essentieel veranderd. Het aan aandeelhouders uit te keeren dividend is ten gunste van den staat op maximum 5% gebracht. Met het oog op het grootere aandeel van den staat in de winst kon de Bank van de voornaamste belastingen worden bevrijd, zonder dat hierdoor een nadeel voor de staatskas intreedt.

Jaarverslag 1942-'43 —
3 Juli — Aan het verslag dat door den president van de Nederlandsche Bank, Mr. M. M. Rost van Tonningen, op 29 Juni over het boekjaar 1942-'43 aan de aandeelhouders werd uitgebracht, ontleenen wij:
Het goud van De Nederlandsche Bank berust na afgifte van het bezit in het vaderland nagenoeg geheel buiten Europa; het dekte de opeischbare schuld aan het eind van het boekjaar voor iets meer dan een vierde. Aan het eind van het afgesloten boekjaar was bijna $^2/_3$ van de opeischbare schuld van De Nederlandsche Bank door rijksmarken (betaalmiddelen en saldi) of rijksmarkschatkistpapier, tot een totaal bedrag van rond *f* 2.200 millioen gedekt. M.a.w. is de waarde van den gulden niet los te denken van de rijksmark, zooals zij vroeger niet los te denken was van het goud. Het economisch lot van Nederland als volksgemeenschap kan niet meer los gedacht worden van het Rijk. De gulden en de rijksmark zijn in een vaste relatie aan elkaar verbonden.
Wij betreden hiermede het onmiddellijk met de koopkracht in verband staande vraagstuk der prijsbeheersching en van het controleeren der zwevende koopkracht. Wij zijn in de totale oorlogsvoering beland. De productie van alle ontbeerlijke verbruiksgoederen is dientengevolge steeds verder beperkt, terwijl nieuwe maatregelen ter inkrimping dezer bedrijfstakken in voorbereiding zijn. Er wordt naar gestreefd om de noodzakelijke levensbehoeften en de steeds stijgende oorlogsproductie te dekken met een minimum van energiestoffen. Alle eenigszins overtollige werkkrachten worden overgeheveld naar de oorlogsindustrie. De Verordening No. 30/1943, die een en ander voor bepaalde categorieën van bedrijven regelde, is nog slechts een begin der te nemen maatregelen. De gevolgen dezer ontwikkeling uitten zich in een groote toeneming der zwevende koopkracht en een geweldige opwaartschen druk tegen het prijzenpeil.
In Nederland ontbreekt het gemeenschapsbesef ten

deele; misleid door een veeljarige sluwe propaganda werkt een deel van ons volk bewust de maatregelen tegen, die de koopkracht van ons betaalmiddel moeten verdedigen. De Nederlandsche Bank moet ter wille van de hooge volksbelangen, welke haar zijn toevertrouwd, op een grootere gestrengheid der uitgeoefende contrôle ten stelligste aandringen ter wille van de stabiliteit van ons betaalmiddel.

De loonpolitiek wordt harerzijds beïnvloed door de arbeidersschaarschte, die op haar beurt uit de scherpere oorlogsvoering voortvloeit. Dientengevolge en als gevolg van de hooge loonen, die door bepaalde organisaties worden betaald voor werkzaamheden, welke in verband met de oorlogsvoering een uiterst dringend karakter dragen, wordt de stijgende loontendens bevorderd. De toenemende inzet van Nederlandsche arbeiders in Duitschland en in Frankrijk heeft thans de werkloosheid op zoo'n minimum gereduceerd en door den arbeidsinzet zijn zooveel werkkrachten uit het bedrijfsleven naar het buitenland verplaatst, dat aan bepaalde soorten van werkkrachten reeds een nijpend gebrek is ontstaan, waardoor eveneens de neiging bestaat, voor deze catagorieën hoogere loonen uit te betalen dan voor andere. Het departement van Financiën en de Gemachtigde voor den Arbeid staan ieder voor zooveel hen betreft, voor een zeer zware taak, te meer, waar hun bevoegdheden evenals die van alle Nederlandsche instanties beperkt zijn tot de door Nederlandsche organisaties uitbetaalde loonen.

Waar men in Nederland waarschijnlijk nog langeren tijd t.o.v. de prijscontrôle tegenover een groot gemis aan begrip van ons volk zal staan; waar anderzijds de loonpolitiek in ons land uiteenvalt in een Duitschen en in een Nederlandschen sector, die door geheel verschillende instanties en door verschillende oorlogsnoodzaken worden beheerscht, is gezocht naar een middel, om de gevaren voor ons prijzenstelsel op een andere wijze uit te schakelen. Dit middel moest in de eerste plaats de verhooging der belastingen zijn. Daar nu ons belastingstelsel vrijwel aan het Duitsche is aangepast, zou dit kunnen beteekenen, dat als correctie op de minder effectieve prijs- en distributiecontrôle hier te lande de belastingen boven het Duitsche peil zouden worden gebracht. Deze denkbeelden en voorstellen zijn, zooals te verwachten was, gestuit op een zeer hevig verzet. Desalniettemin achten wij het onzen plicht op deze plaats aan te dringen op een zoo spoedig mogelijke invoering van de ontworpen belastingen, zulks in het welbegrepen belang van ons geheele volk.

Het tweede middel ter afrooming van de zwevende koopkracht is de uitgave van leeningen. Op 31 Maart 1943 beliep de geconsolideerde schuld *f* 5.226,2 millioen, de vlottende schuld (netto) *f* 2.744,0 millioen, de totale staatsschuld derhalve *f* 7.970,2 millioen. Over het tijdstip der uitgifte eener nieuwe staatsleening kan nog niets worden voorspeld. Op 31 Maart 1943 bedroeg de netto vlottende schuld ongeveer 50% van de geconsolideerde, een verhouding, die ook al is zij voor verbetering vatbaar, bij vergelijking met verschillende andere in den oorlog betrokken staten, niet ongunstig mag worden genoemd.

Wij willen hier nog wijzen op de buitengewoon sterke thesauriseering, die men tot voor eenigen tijd kon vermoeden, doch over welker omvang men een denkbeeld heeft kunnen krijgen door den met ingang van 14 Maart 1943 genomen maatregel, om de in omloop zijnde bankbiljetten van *f* 1000 en *f* 500 uit de circulatie te nemen. Deze maatregel was in wezen gericht tegen de door zwarte handelaren opgepotte bedragen en had tot gevolg, dat op een totaal bedrag van rond *f* 870 millioen, een bedrag van rond *f* 140 millioen niet werd ingeleverd. Reeds spoedig was de liquiditeit volkomen hersteld. Een nevenverschijnsel bij deze actie was de terugvloeiing van biljetten van *f* 100 naar de Bank, omdat ten onrechte werd gevreesd, dat ook voor deze biljetten een overeenkomstige maatregel zou worden genomen. Ook thans zijn er teekenen, dat het publiek nog steeds bankbiljetten thesauriseert, hetgeen er, met de stijging der spaarbanksaldi, op wijst, dat het Nederlandsche betaalmiddel vertrouwen heeft.

Mag dus van een wantrouwen van ons volk — eenige kleinere groepen uitgezonderd — tegen ons betaalmiddel of tegen de Duitsche rijksmark niet gesproken worden, zoo verdient toch het sterk verlangzaamde rhythme van de inlevering van rijksmarken bij De Nederlandsche Bank gedurende de laatste maanden onze aandacht, juist in verband met de thesauriseering. Hier kan m.a.w. sprake zijn van een sterkere thesauriseering van rijksmarken.

Deze mag mede een gevolg zijn van de geruchten, die bij herhaling in omloop zijn gebracht, dat de gulden zou worden gedevalueerd en zou worden gelijkgesteld aan de rijksmark. De door mij geraadpleegde Duitsche autoriteiten hebben mij bij herhaling verzekerd, dat van een dergelijk bedrog ten nadeele der Nederlandsche volksgemeenschap geen sprake kan zijn.

De metaalvoorraad per 31 Maart beliep (in millioenen guldens) 896, 1037 en 1115, het gemiddelde bedrag der bankbiljetten in omloop 2.704, 1.883 en 1.364, de opeischbare schuld 2.883, 2.080 en 1.556, het aandeel der bankbiljetten in het totaal der opeischbare schuld 93,80%, 90,55% en 87,64%.

Balanscijfers —

Debet:	Boekjaar geëindigd 31 Maart 1943	1942
	f	*f*
Kassa	4.247.635	9.795.926
Zilveren, nikkelen en bronzen munt *f* 4.116.127		
Kaswaarden . „ 131.507		
Tegoed bij giro-instellingen	606.437	84.832
Gouden munt	892.155.076	1.029.380.127
Binnenlandsche wissels	131.200.510	1.213.981
Buitenlandsche wissels	2.101.019.668	1.128.773.278
Buitenl. betaalmiddelen ...	16.328.946	15.497.352
Corresp. in het buitenland	103.604.376	60.461.221
Beleeningen	56.055.850	61.489.775
Voorschotten in rek.-cour.	86.761.052	134.023.389
Beleggingen in fondsen, opgenomen in de prijscour. v. de Ver. v. d. Effectenhandel te Amsterdam ...	48.270.568	43.083.618
Beleggingen in and. waarden	13.855.270	14.684.971
Aand. Bank voor Intern. betalingen (25% gestort) ...	1.208.700	1.208.700
Aandeelen Ned. Oost-Cie. .	62.500	—
Gebouwen en meubelen	3.500.000	4.000.000
Rente van beleeningen	389.102	428.786
Rente van voorschotten in rekening-courant	133.093	123.728
Rente van belegd kapitaal en belegde reserves	439.977	333.409
Provisie	32.442	41.395
Diverse rekeningen	50.000.000	74.419.275
	3.509.871.202	2.579.043.763
Credit:		
	f	*f*
Kapitaal	20.000.000	20.000.000
Reservefonds	9.465.604	8.050.923
Bijzondere reserves	25.241.369	19.564.874
Pensioenfonds	14.376.698	13.335.801
Bankbiljetten in omloop ...	2.840.347.095	2.229.748.065
Bankassignaties	77.506	101.997
Rekening-courant-saldi	599.070.108	287.148.561
Rente van binnenl. wissels .	108.139	123
Onafgehaalde dividenden .	72.486	60.394
Winst-saldo, ter beschikking v. d. algemeene vergadering	1.112.197	1.033.025
	3.509.871.202	2.579.043.763

Directie, Mutaties —

Door de stemgerechtigde aandeelhouders is aan de directeuren J. F. de Beaufort en prof. A. M. de Jong op hun verzoek eervol ontslag verleend. De vergadering nam voorts kennis van het feit, dat zoowel de raad van commissarissen als de commissie van advies hun mandaat hebben neergelegd. In verband met de afkondiging van de verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffen de Nederlandsche Bank van 26 Juni 1943, werd niet tot de voorziening in de ontstane vacatures overgegaan.

(V. b. Nederl. Bank 5554; jaarverslag 1941-42 5160 B)

A. **NEDERLAND — Bezetting - Artsen naar concentratiekamp —**

3 Juli — Eenigen tijd geleden heeft een aantal Nederlandsche artsen een brief gericht tot den Rijkscommissaris, waarin zij op buitengewoon tactlooze wijze positie kozen tegen bepaalde beschikkingen van de bezettende macht. In tegenstelling tot de meening van een deel der bevolking, dat het hierbij gold een poging dit schrijven het karakter te geven van een groote spontane demonstratie der Nederlandsche artsen, is het een door eenige aanstichters geleide actie gebleven. Er kan worden vastgesteld, dat de eigenlijke aanstichters van deze onwaardige onderneming zelf zeer klaar-

blijkelijk geen kleur hebben bekend, dus op den achtergrond zijn gebleven. Verder is het zeer kenmerkend, dat de aanstichters hun slachtoffers onder de artsen in den waan hebben gebracht, dat de bezettende macht het „niet zou wagen" iets tegen dergelijke methoden te ondernemen.
Evenwel, de bezettende macht heeft ook ditmaal streng en krachtig ingegrepen en tegen de demonstranten, wier optreden ernstig moet worden geacht, heeft de Sicherheitspolizei maatregelen genomen. Zij bevinden zich in een concentratiekamp, waar zij kunnen nadenken over de tekortkoming van hun verleiders. Zij zien hun straf tegemoet en bovendien een toepassing van par. 1 van de verordening nr. 33 van 1940 betreffende het verbeurd verklaren van vermogens.
Eenige van deze aldus demonstreerende artsen hebben er de voorkeur aan gegeven te verdwijnen. Hun spreekkamers zijn door de Sicherheitspolizei verzegeld. Het schijnt ook hier de herhaaldelijk zichtbare samenwerking te zijn — laatstelijk nog in het Amsterdamsche proces tegen de daders van den aanslag op het Bevolkingsregister — tusschen zekere intellectueele kringen en oranje-bolsjewistische boodschappers.
De inhoud van een tweeden brief kenmerkt de opstellers als mannen van een in zich zelf tegenstrijdige denkwijze. Aan de eene zijde spreken zij van den catastrofalen gezondheidstoestand van het Nederlandsche volk — een bewering, die wordt weerlegd door de beschikbare jongste Nederlandsche officieele statistische gegevens, volgens welke de gezondheidstoestand van het Nederlandsche volk opmerkelijk goed blijkt te zijn — aan de andere zijde weigeren zij een deel van dit volk, dat in Duitschland werkt, medisch bij te staan. Indien op die wijze de Nederlanders van hun geneeskundige verzorging worden beroofd, dan ligt de schuld uitsluitend bij die artsen, die, in plaats van zich te beperken tot de vervulling van hun plichten als arts, zich laten verleiden tot demonstratieve spelletjes tegen de bezettende macht.

A. **NEDERLAND — Financiën - Belastingen - Vennootschapsbelasting 1942 en Zegelwet, wijziging —**
3 Juli — In het Verordeningenblad no. 19 van 28 Juni verscheen een verordening van den Rijkscommissaris inhoudende een wijziging van het besluit op de Vennootschapsbelasting 1942 en van de Zegelwet.
(Vorig bericht 5099 A)

Justitie - Wetgeving - Wetboek van Strafrecht, aanvulling —
3 Juli — In het 28 Juni verschenen Verordeningenblad no. 19 is opgenomen een besluit van den secretarisgeneraal van Justitie betreffende de toepasselijkheid van wettelijke strafbepalingen. Daarin wordt op grond van par. 1 der Verordening no. 23/1940 en in overeenstemming met de par. 2 en 3 der Verordening no. 3/1940 van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied bepaald, dat aan het eerste lid van artikel 1 van het Wetboek van Strafrecht een tweede volzin wordt toegevoegd, luidende: „Valt een feit niet onder den tekst, doch wel onder de grondgedachte van een wettelijke strafbepaling, zoo is de strafbepaling toepasselijk, indien het feit naar gezond rechtsgevoel strafwaardig is." Het besluit is 28 Juni in werking getreden. (Tot dusver gold, dat niemand strafbaar was voor een handeling, gepleegd op het oogenblik, dat deze handeling niet door wet of verordening uitdrukkelijk met straf werd bedreigd). **(Vor. ber. Straffen 5527)**

Processen - Sabotage - Moord —
3 Juli — Het op 21 Juni door het Deutsche Obergericht tegen de Nederlandsche onderdanen Klaas Muller en Jan Wilhelm Haije uit Heino wegens moord en daardoor gepleegde sabotagehandeling uitgesproken doodvonnis is, na onderzoek van de gratiekwestie, voltrokken.
(Vor. ber. 5577)

Verboden wapenbezit —
De jood Eliazer Pachter uit Amsterdam, Nederlandsch staatsburger, is door vonnis van het Deutsche Obergericht in het bezette Nederlandsche gebied van 28 Mei 1943 wegens verboden bezit van wapenen ter dood veroordeeld. De straf is, na onderzoek van de kwestie van gratie, voltrokken. Pachter heeft zonder rekening te houden met de tot de openbare meening gerichte talrijke waarschuwingen en zonder acht te slaan op de steeds gepubliceerde vonnissen der Duitsche gerechtshoven een pistool met 25 schot munitie in Maart 1942 in zijn bezit gekregen en vervolgens bijna een jaar lang in geladen toestand steeds bij zich gedragen.

Aanslag bevolkingsregister Amsterdam —
3 Juli — De höhere ᛋᛋ- und Polizeiführer maakte 1 Juli bekend: Het ᛋᛋ- und Polizeigericht te 's-Gravenhage heeft, na behandeling van de rechtzaak tegen hen, de volgende personen ter dood veroordeeld. De vonnissen zijn 1 Juli met den kogel voltrokken.
1. De kunstschilder en schrijver Willem J. C. Arondeus uit Amsterdam, geboren 22 Augustus 1894; 2. de jood Rudolf Bloemgarten uit Amsterdam, geboren 7 Mei 1920; 3. de vroegere student in de medicijnen Karl B. R. P. Groeger uit Amsterdam, geboren 7 Februari 1918; 4. de vroegere student in de medicijnen Coos Hartogh uit Amsterdam, geboren 10 April 1917; 5. de rijksambtenaar E. Samuel A. van Musschenbroek uit Amsterdam, geboren 25 Augustus 1916; 6. de kantoorbediende Guus A. C. J. Reitsma uit Oegstgeest, geboren 26 Juli 1922; 7. de magazijnbediende Henri Halberstadt uit Amsterdam, geboren 10 Februari 1911; 8. de schrijver dr. Johannes Brouwer uit Utrecht, geboren 31 Mei 1898; 9. de architect Koenraad Limperg uit Amsterdam, geboren 19 Juli 1908; 10. de kleermaker Sjoerd Bakker uit Amsterdam, geboren 10 Juni 1915; 11. de leider van een distributiedienst Cornelis Leendert Barentsen uit Voorburg, geboren 1 October 1892; 12. de politie-agent Cornelis Roos uit Amsterdam, geboren 13 September 1912.
De eveneens ter dood veroordeelden Cornelis Adriaan Honig, arts, uit Hilversum, en Willem Beck, arts, uit Utrecht, werden begenadigd tot vijftien jaar tuchthuis. De ongehuwde Johanna Scholten uit Naarden is tot levenslange tuchthuisstraf veroordeeld.
De veroordeelden waren, met nog zeven personen, betrokken bij den springstofaanslag op het Bevolkingsregister te Amsterdam in den avond van 27 Maart 1943. De daders en deelnemers hebben zich op 18 Juni 1943 en 26 Juni 1943 in Amsterdam moeten verantwoorden voor het ᛋᛋ- und Polizeigericht, 's-Gravenhage.
Bij de behandeling voor het gerecht bleek, dat de daders, van wie zes zich bij de uitvoering van den aanslag hadden verkleed in uniformen van Nederlandsche ambtenaren van politie, door een der daders, een jood, in contact waren gekomen met de leiding van de illegale communistische partij in Nederland. De leiding van de terroristenbende stond bovendien in nauw contact met kunstenaars- en studentenkringen, waartoe verscheidene der daders behoorden. Het contact van Nederlandsche studenten en academisch gevormde Nederlanders met de illegale communisten ter voorbereiding en uitvoering van den aanslag van 27 Maart 1943 is daarmede ondubbelzinnig bewezen. Nog vijf daders waren half jood of hadden joodsch bloed. Twee der voornaamste daders waren homosexueel. De in leidenden zin bij den aanslag betrokken jood bleek bovendien op 2 Februari 1943 te hebben getracht een revolveraanslag te plegen op den procureur-generaal in Amsterdam waarbij de zoon van den procureur-generaal, de advocaat Feitsma, door een schot zwaar werd gewond. De jood bekende verder na 2 Februari 1943 te Garderen een ambtenaar der marechaussee, die hem wilde controleeren, met zes pistoolschoten doodelijk te hebben gewond. Dezelfde jood had op 15 Maart 1943 met nog twee leden van dezen kring van daders, beiden halfjoden, den springstofaanslag op het spoorwegtraject Amsterdam—Haarlem ten uitvoer gelegd. Bij de behandeling voor het gerecht bleek, dat deze aanslag, evenals de tezelfder tijd uitgevoerde aanslag op de spoorweginstallaties bij Sloterdijk, gemeente Amsterdam, Diemen, Bussum, Hilversum, Baarn en Nieuwersluis ten uitvoer zijn gelegd op instructie van de illegale communistische partij in Nederland. Tenslotte had de jood tezamen met nog drie leden van dezen kring van daders, allen halfjoden, een opruiingsgeschrift uitgegeven en verspreid. Hierin werd opgeroepen tot sabotage-acties en werden nauwkeurige aanwijzingen gegeven voor de vervaardiging van bommen. Op grond van de verordening tot bescherming der orde van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied d.d. 9 Januari 1943 werden derhalve veertien beklaagden ter dood, een vrouwelijke beklaagde tot levenslange tuchthuisstraf en nog zes beklaagden tot vrij langdurige vrijheidsstraffen veroordeeld; één beklaagde werd wegens gebrek aan voldoende bewijs vrijgesproken. Eén beklaagde werd ter dood veroordeeld, omdat hij twee bij den aanslag op het Bevolkingsregister betrokken daders, onder wie zich de aanvoerder der bende bevond, in den nacht van 27 op 28 Maart 1943, nadat zij hem den gepleegden aanslag hadden medegedeeld, onderdak heeft verschaft en hun ook overigens heeft bijgestaan, terwijl hij bovendien de hem bekende

deelnemers aan den aanslag op het Bevolkingsregister niet heeft aangegeven bij de bevoegde politie-overheid. Tegen een der beklaagden is de doodstraf uitgesproken, omdat hij als ambtenaar van politie den bij den aanslag op het Bevolkingsregister betrokken personen, na de daad, de politieberichten betreffende den aanslag heeft doen toekomen; voorts omdat hij kennis had gekregen van de poging tot moord op advocaat Feitsma en van den joodschen dader en daarvan geen aangifte heeft gedaan bij de politie. Een ter dood veroordeelde beklaagde had een pistool in zijn bezit en dit ter beschikking gesteld van een der bij den aanslag op het Bevolkingsregister betrokken daders.

(V. b. Aanslag bevolkingsregister 5472 A)

Communistische actie —
3 Juli — De twee Nederlanders Douwinus Janse en Karel Walet zijn bij vonnis van het Duitsche Obergericht van 18 Mei 1943 wegens sabotage ter dood veroordeeld. Het vonnis is na onderzoek van de mogelijkheid van gratie voltrokken. De beide veroordeelden hebben actie gevoerd voor de illegale C. P. N. en ten slotte deelgenomen aan drie aanslagen met ontplofbare stoffen te Amsterdam.

Roofoverval —
De drie Belgen Harry Volder, Jean P. Wathiong en Raoul J. C. Thijs zijn bij vonnis van het Duitsche Obergericht in het bezette Nederlandsche gebied van 11 Mei 1943 wegens overval met wapenbezit en zwaren roof ter dood veroordeeld. Het vonnis is na onderzoek van de mogelijkheid van gratie voltrokken. De drie daders hebben gemaskerd en voorzien van vuurwapenen in Februari 1943 een overval met roof gepleegd op een hofstede aan de Belgisch-Nederlandsche grens en daarbij de overvallenen geboeid en op ruwe wijze mishandeld.

A. **NEDERLAND — Weermacht - Krijgsgevangenschap —**
3 Juli — Het dienstplichtig en reservepersoneel onder den rang van officier voorzoover dit in Mei 1940 in werkelijken dienst was, van het korps motordienst en het 13de, 14de, 15de, 16de, 17de en 18de regiment infanterie met hun oorlogsonderdeelen, werd blijkens publicaties van 28 Juni en 3 Juli opgeroepen zich in krijgsgevangenschap te begeven en zich daartoe op de aangegeven plaatsen en data aan te melden.

(Vor. ber. 5570)

Vrijwilligers Oostfront —
3 Juli — Met slechts korte tusschenpoozen volgen de contingenten Nederlandsche vrijwilligers, die van hier uit naar het Oostfront vertrekken om aan den strijd voor het nieuwe Europa deel te nemen, elkander op. 30 Juni nam opnieuw een groep van honderden jongemannen, zoomede eenige tientallen hulpverpleegsters, in de dierentuinzaal te Den Haag afscheid van familie en vrienden. Zij werden toegesproken door generaal Rauter en ir. C. J. Huygen.

(Vor. ber. 5554)

Duitsche verdediging - Inspectiereis generaal Christiansen —
6 Juli — De Wehrmachtbefehlshaber in den Nederlanden, General der Flieger Fr. Christiansen, heeft dezer dagen met officieren van zijn staf een tocht van verscheidene dagen gemaakt door de provincies Friesland en Groningen. De generaal bezocht de daar gelegerde troepen, bezichtigde achterwaartsche installaties van de weermacht en woonde verscheidene troepenoefeningen bij.

(V. b. Duitsche verdediging 5578)

Distributie - Methaangas —
3 Juli — In het Verordeningenblad no. 19 van 28 Juni verscheen een beschikking van den secretaris-generaal van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, waarbij methaangas wordt aangewezen als distributiegoed in den zin van art. 4 van de Distributiewet 1939.

Drukwerkorders —
3 Juli — Het komt geregeld voor, dat opdrachtgevers hun drukwerkorders bij verschillende drukkerijen tegelijkertijd plaatsen, met de bedoeling aldus grootere oplagen van het betreffende drukwerk te verkrijgen dan die, welke de districtscontrôlebureaux van het Rijksbureau voor de grafische industrie ieder afzonderlijk goedkeuren. Deze en dergelijke pogingen tot ontduiking kunnen onder geen beding worden toegestaan. De economische rechter moest reeds in verschillende gevallen straffen opleggen, waarvoor ingevolge het economisch sanctiebesluit 1941 een limiet van één jaar hechtenis of geldboete van *f* 25.000 is gesteld. Aan de bepalingen zal scherp de hand worden gehouden.

(Vor. ber. Drukwerk 5176 C)

Papierbesparing —
3 Juli — De Staatscourant van 1 Juli bevat eenige wijzigingen in de huidige papierbesparingsvoorschriften. De voornaamste hiervan is, dat de lijst van artikelen, waarvan de vervaardiging tot dusverre was verboden, is vervangen door een lijst van artikelen, welke in het vervolg nog slechts mogen worden vervaardigd. De vervaardiging van andere dan op deze lijst voorkomende artikelen is dus verboden.

(V. b. Papier 5159 C; lijst v. verb. artikelen 4998 F)

Groenten en fruit, verkoopsvoorschriften kweekerij —
5 Juli — Gezien den bij het publiek steeds grooter wordenden drang om groenten en fruit rechtstreeks van de telers te betrekken, deelt het bedrijfschap voor groenten en fruit het volgende mede:
Aangezien met dezen verkoop door de telers de verplichting tot veilen wordt ontdoken en een goede verdeeling van de voor de binnenlandsche bevolking beschikbare producten geschaad, kan een voortduren van dezen toestand niet langer worden geduld.
Voor alle duidelijkheid worde er dan ook op gewezen, dat iedere verkoop van fruit, als bessen, kersen, pruimen, peren, appelen, enz. door den teler aan den consument voor het geheele land is verboden. Dit verbod geldt in dezelfde mate voor aardbeien en meloenen. Van dit verbod zijn alleen uitgezonderd die telers, die een kleinhandelaarserkenning hebben en wier bedrijf voor de teelt van fruit niet grooter is dan 50 aren; bij aardbeien en meloenen indien de teeltvergunning niet grooter is dan voor 50 aren. Verkoop van groenten door den teler aan den consument op het bedrijf van den teler, is toegestaan tot een hoeveelheid van niet meer dan 2½ kg per dag aan denzelfden consument, mits deze consument woonachtig is in de gemeente, waarin het bedrijf van den teler is gelegen. Deze toestemming geldt niet voor telers, wier bedrijven zijn gelegen in de gemeenten Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage, Haarlem, Blaricum, Laren, Hilversum, Bussum, Naarden, Maastricht en voor alle gemeenten gelegen in de provincie Utrecht. Iedere verkoop op den tuin ook aan consumenten is derhalve in deze gemeenten verboden. Van dit verbod zijn uitgezonderd die telers, die tevens kleinhandelaar of markttuinder zijn en wier teeltvergunning niet grooter is dan voor 50 aren. Verder is ieder vervoer van fruit en groenten door consumenten verboden, behalve in de gemeente zelf voor zoover deze producten rechtmatig zijn verkregen binnen die gemeente. Voor vervoer door anderen dan consumenten geldt het bestuursbesluit N. G. F. C., N. Staatsc. no. 132.

(Vor. ber. Groenten 5331 C)

N.S.B. — W.A.-man vermoord —
3 Juli — Op 26 Juni is de postbode Nanco Medema Mzn., lid van de W.A., op het grondgebied van de gemeente Het Zandt het slachtoffer geworden van een revolveraanslag. Het stoffelijk overschot werd 1 Juli onder groote belangstelling begraven, in tegenwoordigheid van den Gemachtigde van den Leider, J. B. Maarsingh, een vertegenwoordiger van den Beauftragte van Groningen, dr. Conring, den algemeen commandant van de W.A., mr. A. J. Zondervan.

Lidmaatschap —
3 Juli — Ingaande 1 Juli kunnen leden en sympathiseerende leden, die uit de Beweging treden, niet meer worden opgenomen. Aldus een in het Nationale Dagblad opgenomen bepaling van Organisatieleider M. Kardoes.

(Vor. ber. N.S.B. 5576 B)

Onderwijs en Opvoeding - Hooger Onderwijs - Gem. Universiteit Amsterdam —
3 Juli — Met ingang van 20 September heeft de burgemeester van Amsterdam op zijn verzoek eervol ontslag verleend aan prof. dr. J. D. van der Waals als gewoon hoogleeraar in de natuurkunde en aan dr. H. D. Derderschee, als lector in de leer der infectieziekten aan de Gemeente Universiteit van Amsterdam.

(Vor. ber. Hoogleeraren 5528)

DE WERELDOORLOG

DUITSCHLAND — Strijd aan het Oostfront ontbrand; pantserslag in den sector Bjelgorod-Orel - Zware zee- en luchtgevechten in het Middellandsche zeegebied - Wederom luchtaanvallen op Keulen —

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Führer, 4 Juli — Het opperbevel van de Weermacht maakt bekend: Van het Oostfront wordt plaatselijke activiteit van stoottroepen bij Lissitsjansk en ten Zuidwesten van Welikieje Loeki gemeld. In het Lagunengebied van het Koebanbruggenhoofd werd het front in weerwil van vijandelijk verzet vooruitgeschoven. Hiermede zijn gevechten van verscheiden weken in bijzonder moeilijk terrein voorloopig tot een einde gekomen. De vijand verloor in totaal 2000 dooden en gevangenen, alsmede talrijke lichte en zware infanteriewapens. In samenwerking met het luchtwapen werden bijna 700 vijandelijke booten buitgemaakt, vernietigd of beschadigd.

5 Juli — In eenige sectoren van het Oostelijke front was de gevechtsactie iets levendiger dan op de voorgaande dagen. De toestand heeft thans een uiterste spanning bereikt. Ieder oogenblik kan een groote aanval beginnen. Uit de waarnemingen van de Duitsche luchtmacht en van de Duitsche verkenningsafdeelingen te land is gebleken, dat de bolsjewisten hun massale troepenbewegingen in de centrale en de Zuidelijke sectoren van het Oostelijk front beëindigd hebben. Zij werken thans nog slechts aan de laatste voorbereidingen. Duitsche verkenningsafdeelingen peilden den geheelen dag de vijandelijke linies, terwijl de Duitsche luchtmacht de bolsjewistische stellingen, troepenconcentraties, colonnes en de toevoerwegen bombardeerde. Ook in en achter de Duitsche linies heerscht op het oogenblik nog rust, maar ook hier zijn thans alle voorbereidingen voor den aanval en de verdediging getroffen.

6 Juli — Uit een succesvolle plaatselijke aanvalsactie van Duitsche infanterie in den sector van Bjelgorod kwamen door sterke bolsjewistische tegenaanvallen 5 Juli in den loop van den dag zware gevechten tot ontwikkeling op den grond en in de lucht, welke zich uitbreidden tot het gebied ten N. van Koersk en tot op dit oogenblik steeds grootere felheid krijgen. Na een rustperiode van precies 104 dagen is over een breedte van omstreeks 150 kilometer in het gebied tusschen Bjelgorod en Orel de strijd aan het Oostfront in volle hevigheid ontbrand. De bezetting van een strategisch belangrijken heuvelrug bij Bjelgorod door de Duitsche troepen is de vonk geweest, welke tot de ontbranding in den strijd heeft geleid.

7 Juli — In het gebied van Bjelgorod en ten Zuiden van Orel mislukten ook hevige aanvallen, die de Sovjets met uiterst sterke formaties, welke sinds weken werden gereedgehouden, ondernamen. Daartegenover gingen onze troepen, door de luchtmacht doeltreffend gesteund, zelf tot den aanval over. Het gelukte diep in de vijandelijke stellingen door te dringen en den vijand zeer zware verliezen te berokkenen. Alleen door troepen van het leger werden ruim 300 vijandelijke pantserwagens, ten deele van het nieuwste type, vernield of onklaar geschoten. Ook in de lucht ontstonden er verbitterde gevechten met sterke formaties Sovjetvliegtuigen. Op 5 en 6 Juli werden in luchtgevechten en door luchtdoelgeschut bij 41 eigen verliezen 637 Sovjetvliegtuigen neergeschoten, waaronder een groot aantal slagvliegtuigen.

8 Juli — In het gebied van Bjelgorod en ten Zuiden van Orel is het tot zware tankslagen gekomen, in den loop waarvan door troepen van het leger, door afweergeschut, gevechtseskaders en eskaders voor den strijd op korten afstand van de luchtmacht ruim 400 bolsjewistische tanks werden vernield. Het vijandelijke diep geëchelonneerde stellingssysteem werd in taaie bosch- en dorpsgevechten doorbroken. In felle luchtgevechten en door luchtafweergeschut werden boven het gevechtsgebied in den midden-sector van het Oostfront 193 bolsjewistische vliegtuigen vernield. De veldslag is van een afweerslag tot een pantserslag geworden. De pantsertroepen, die volkomen frisch in den strijd kwamen, hebben naar men hier verklaart betrekkelijk geringe verliezen geleden. Alleen bij het binnenrijden der vijandelijke linies deden zich vrij veel storingen voor, die echter niet door den Russischen afweer zouden zijn veroorzaakt en die naar men hier verklaart spoedig konden worden opgeheven. Ook in de lucht heeft het beeld van den slag zich geheel gewijzigd. Nadat de de eerste 48 uur aanvallen van de grootste groepen Sovjet-vliegtuigen, die tot nu toe ergens aan het Oostelijke front waren waargenomen, met succes waren afgeslagen, zijn de Duitsche bombardementsvliegtuigen thans tot den tegenaaval overgegaan, waarbij zij de vechtwagens krachtig ondersteunen.

9 Juli — De groote worsteling in het gebied Bjelgorod—Orel duurt met toegenomen hevigheid voort.

Hierbij heeft de vijand, naast de zware verliezen aan menschen, wederom 420 tanks verloren en een groot aantal kanonnen en meerloopsgeschut. In luchtgevechten en door luchtafweergeschut verloren de bolsjewieken 117 vliegtuigen.

De slag aan het Oostfront kan als de grootste tankslag in de wereldgeschiedenis worden beschouwd. Nimmer stonden dergelijke hoeveelheden vechtwagens van verschillende groote klassen, alle van het modernste type, begeleid door gemotoriseerde artillerie en infanterie in gepantserde manschappenwagens tegenover elkaar.

ZEEOORLOG —

5 Juli — Duitsche duikbooten brachten op de Middellandsche Zee in heftige gevechten uit beveiligde konvooien vier schepen met te zamen 21.000 brt. tot zinken.

7 Juli — Duitsche onderzeebooten brachten op den Atlantischen Oceaan en in de Middellandsche Zee in den strijd tegen sterk bewaakte convooien en afzonderlijk varende schepen negen vaartuigen met tezamen 53.000 brt. alsmede een vrachtzeilboot tot zinken.

8 Juli — Italiaansche torpedovliegtuigen hebben offensieve raids langs de kusten van Tunesië ondernomen, waarbij twee schepen met een inhoud van 13.000 ton ernstig werden geraakt.

9 Juli — Italiaansche torpedovliegtuigen hebben herhaalde aanvallen ondernomen op vijandelijke schepen, varende bij of verankerd op de kust van Noord-Afrika: drie groote schepen met een inhoud van 40.000 ton werden tot zinken gebracht.

LUCHTOORLOG —

3 Juli — In het afgeloopen halve jaar van 1943 zijn in de gebieden van Duitschland en bezet West-Europa 2.507 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten en wel bijna uitsluitend viermotorige bommenwerpers.

4 Juli — Britsche bommenwerpers vielen in den nacht opnieuw de stad Keulen aan. Er ontstonden weer verliezen onder de bevolking en nieuwe verwoestingen. 37 bommenwerpers werden neergeschoten.

Bij aanvallen op Italië in de laatste twee dagen heeft de vijand 108 vliegtuigen verloren.

5 Juli — Boven Italiaansch gebied werden 56 en in het Westen 29 vliegtuigen neergeschoten. In totaal dus 85 meest viermotorige bommenwerpers.

6 Juli — De Duitsche en Italiaansche luchtwapens schoten boven Italië in totaal 51 vijandelijke vliegtuigen neer.

9 Juli — Britsche bommenwerpers hebben in den nacht weer een aanval op Keulen ondernomen. Er ontstonden verliezen onder de bevolking. De Keulsche dom werd wederom aangevallen en getroffen.

(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 5582 A)

JAPAN — DE STRIJD BIJ DE SALOMONSEILANDEN —

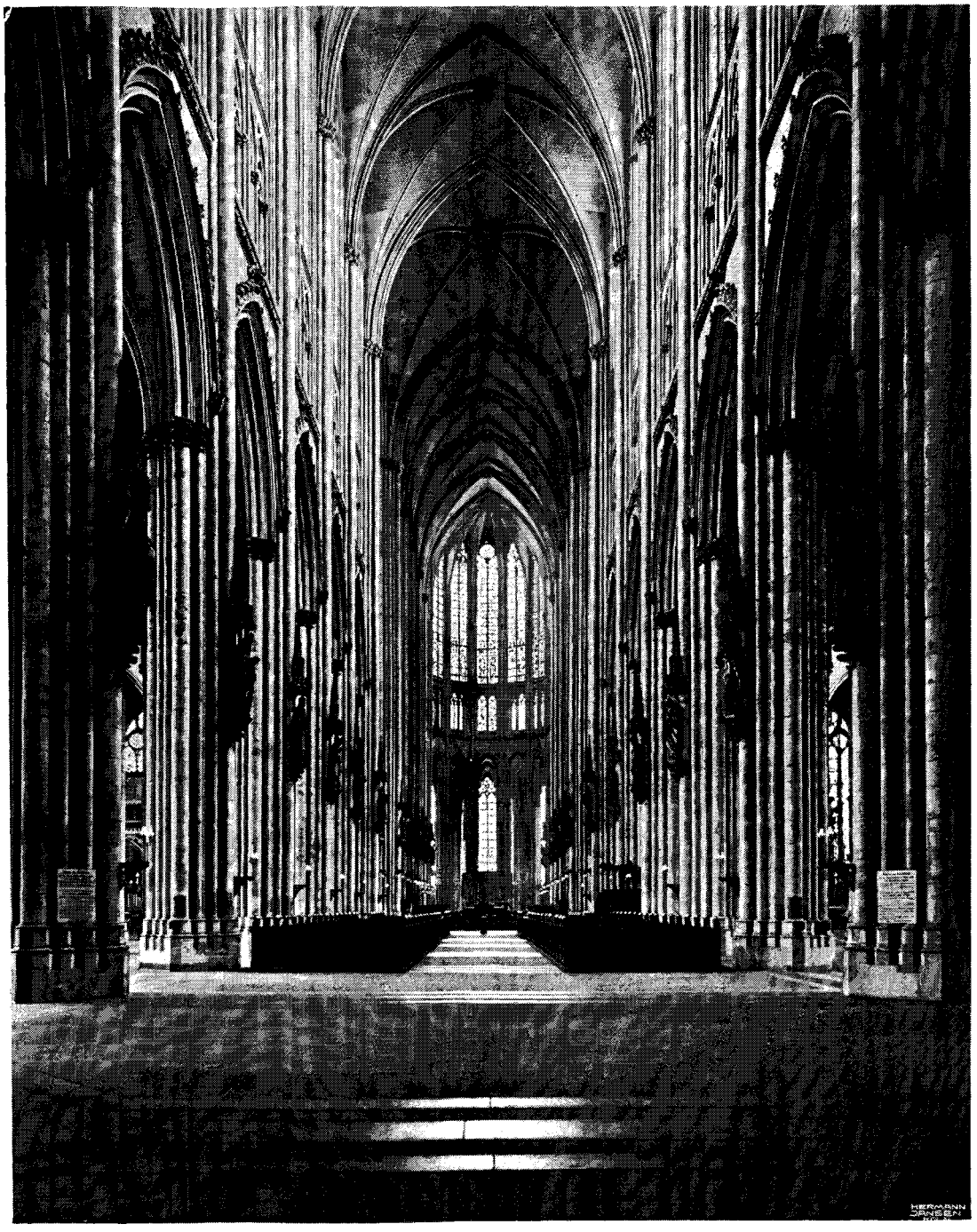
5 Juli — Het Japansche hoofdkwartier meldt, dat Japansche duikbooten in Juni 11 vijandelijke schepen met een gezamenlijken inhoud van 85.000 ton tot zinken hebben gebracht.

8 Juli — Van 30 Juni, toen de Amerikanen op Rendova landden, af tot 5 Juli, dus in slechts zes dagen, hebben de Japanners in het gebied van Rendova en Nieuw-Georgië de volgende successen behaald: tot zinken gebracht een kruiser van de B-klasse, een tweede kruiser, vijf torpedojagers, een torpedoboot en meer dan tien andere vaartuigen.

DE OPERATIES OP NIEUW-GUINEA —

9 Juli — Eenheden der Japansche bezetting, die in de nabijheid van Salamaua in het Zuidoostelijk deel van Nieuw-Guinea zijn gestationneerd, rukken op tegen de troepen der Ver. Staten, die op 13 Juni in de Nassaubaai zijn geland, en tegen de Australische troepen, die een aanval hebben gedaan op Japansche stellingen in de richting van Wau.

(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 5582 B.)

(foto Verkehrsamt Köln)

Interieur van den Dom van Keulen, welke in den nacht van 28 op 29 Juni door Britsche bommen zwaar beschadigd werd.

A. **Justitie - Toepasselijkheid wettelijke strafbepalingen —**

De aanvulling, welke het onlangs afgekondigde besluit van den secretaris-generaal van het departement van Justitie betreffende de toepasselijkheid van wettelijke strafbepalingen in ons strafrecht aanbrengt, heeft een zeer algemeene strekking. Het besluit bevat n.l. niet een of meer nieuwe strafbepalingen, doch wijzigt de beteekenis van alle bestaande strafbepalingen zoowel die uit het Wetboek van Strafrecht als die uit afzonderlijke wetten, verordeningen en besluiten. Het verdient daarom bijzondere belangstelling.

Gelijk bekend, voegt het besluit aan artikel 1 van het Wetboek van Strafrecht het volgende voorschrift toe: „Valt een feit niet onder den tekst, doch wel onder de grondgedachte van eene wettelijke strafbepaling, zoo is de strafbepaling toepasselijk, indien het feit naar gezond rechtsgevoel strafwaardig is."

Ten einde de beteekenis van dit nieuwe voorschrift duidelijk te maken, is het wenschelijk voorop te stellen, dat ons geheele strafrecht in wettelijke voorschriften is neergelegd. De rechter kan een verdachte enkel straffen, wanneer het door hem begane feit valt onder een strafbepaling, welke bestond op het oogenblik van het plegen van het delict. Op zichzelf is dit stelsel niet zoo vanzelfsprekend, als veelal aangenomen wordt. Indien men de rechtsgeschiedenis nagaat, treft men in het algemeen regelingen aan, waarbij de rechter ook buiten geschreven rechtsnormen om tot bestraffing kan overgaan. Het stelsel van rechterlijke gebondenheid aan geschreven strafrechtsnormen is in ons land en in de meerderheid van de landen van Europa eerst in het begin van de 19e eeuw ingevoerd. De bedoeling was rechtsonzekerheid en rechtsverscheidenheid, welke onder het ancien régime veelvuldig voorkwamen, in het belang van de te straffen individuen zooveel mogelijk te voorkomen. Deze bedoeling is ook over het geheel verwerkelijkt, zij het dat thans een ander euvel is opgetreden, n.l. dat staat en maatschappij en ook de belangen van de goedwillende burgers niet altijd voldoende tegen de overtreders van moreele normen kunnen worden beschermd. Het is duidelijk, dat het een algemeen belang moet worden geacht, dat strafwaardige handelingen door straf kunnen worden getroffen. Hier deden zich ten gevolge van het stelsel van de geschreven strafrechtsnormen in het verleden moeilijkheden voor. Deze moeilijkheden vloeien voort uit tweeërlei bron. In de eerste plaats kan geen wetgever alle gevallen, welke zich bij bepaalde maatschappelijke toestanden kunnen voordoen, voorzien; voorts is het niet mogelijk, indien de maatschappelijke toestanden geleidelijk veranderen, steeds de wetgeving met de nieuwe maatschappelijke behoeften gelijken tred te doen houden. Door het een en het ander komt het herhaaldelijk voor, dat strafwaardige feiten worden gepleegd, welke wel zeer gelijken op de feiten, strafbaar gesteld in het Wetboek van Strafrecht of elders in onze strafwetgeving, doch welke niet of nauwelijks onder de omschrijving van een bestaand delict kunnen worden gebracht. Dan staat de rechter voor de keuze, hetzij den overtreder van de moreele norm vrij te spreken, hetzij het strafvoorschrift, waarbij de overtreden norm het naaste ligt, zoodanig te interpreteeren, dat het feit nog juist door dit strafvoorschrift wordt getroffen. In de praktijk geschiedt beide. In bepaalde gevallen, waarin het begane feit zeer dicht bij de strafbepaling ligt, wordt deze, zooals men het technisch noemt, extensief geïnterpreteerd. Zoo besliste ons hoogste rechtscollege indertijd, dat men in geval van beschadiging van een telefoonpaal gestraft kon worden wegens beschadiging van een telegraafpaal en dat hinderlijk vóór iemand rijden gestraft kon worden als hinderlijk iemand volgen. In andere gevallen, waarin het strafbare feit verder van de woorden van de strafbepaling afligt, meent de rechter niet tot veroordeeling te kunnen komen.

Zoowel het eene als het andere verschijnsel moet worden betreurd. Indien men eenmaal het stelsel heeft, dat veroordeeling alleen mag plaats vinden op grond van bepaald-omschreven wettelijke voorschriften, is het niet wenschelijk, zonder uitdrukkelijke wettelijke machtiging die voorschriften toe te passen op gevallen, welke onder haar tekst eigenlijk niet begrepen zijn. Anderzijds is het evenzeer ongewenscht moreel afkeurenswaardige handelingen, welke geheel op één lijn liggen met in het Wetboek strafbaar gestelde feiten, ongestraft te laten. Het laatste moge aan een sprekend voorbeeld worden toegelicht. Nog voor enkele weken werd een volwassen man, die ontucht had gepleegd met een idioot meisje vrijgesproken, omdat de wet spreekt van ontucht met een vrouw, die in staat van bewusteloosheid of onmacht verkeert, onder welke termen krankzinnigheid niet valt. Toch is de grondgedachte in beide gevallen dezelfde, n.l. deze, dat niet kan worden geduld, dat misbruik wordt gemaakt van de omstandigheid, dat de vrouw zich tegen de ontuchtige handelingen door haar lichamelijken of geestelijken staat niet kan verzetten.

NEDERLAND

Ten einde deze moeilijkheden op te lossen is het nieuwe besluit van den secretaris-generaal van het departement van Justitie betreffende de toepasselijkheid van wettelijke strafbepalingen tot stand gebracht. Het gaat uit van de gedachte, dat strafbepalingen op tweeërlei wijze kunnen worden toegepast op strafbare feiten

In de eerste plaats kunnen zij worden toegepast, indien de feiten rechtstreeks vallen onder den tekst van de strafbepalingen. In de tweede plaats kunnen zij worden toegepast, indien de feiten wel niet vallen onder den tekst van de strafbepaling, doch wel onder haar grondgedachte. In het Romeinsche strafrecht heette dit „vindicare ad exemplum legis", d.w.z. straffen naar het voorbeeld van de wet. Echter moet in het laatste geval ingevolge het thans genomen besluit nog een tweede voorwaarde vervuld zijn: het feit moet naar gezond rechtsgevoel strafwaardig zijn. Deze eisch is bedoeld als een extra-waarborg. Hij voorkomt, dat de rechtspraak wordt tot een zuiver logisch abstraheeren en niet langer verband houdt met de moreele normen, waarop ieder recht moet berusten. De tekst van het besluit vertoont overeenstemming met artikel 2 van het Duitsche Strafgesetzbuch. In het Duitsche Rijk hebben zich dezelfde moeilijkheden voorgedaan als te onzent en werd in 1935 een oplossing voor deze moeilijkheden tot stand gebracht. Van de daar opgedane ervaring kon worden geprofiteerd. Er is dan ook niet met een bloote vertaling van den Duitschen tekst volstaan. Voorts is er naar gestreefd het nieuwe voorschrift in te voegen in het bestaande Nederlandsche recht. Ook is met onze nationale historie op dit gebied rekening gehouden. Het is n.l. niet zoo, dat het nieuwe instituut in ons strafrecht een volkomen novum beteekent. Integendeel, het eerste wetboek van strafrecht, hetwelk in ons land tot stand is gebracht, het Crimineel Wetboek voor het Koningrijk Holland van 1809, bevatte een bepaling van gelijke strekking. Het bepaalde in artikel 12: „Er bestaat geene misdaad zonder voorafgegane wet. De regters zijn verpligt, volgens de regelen van uitlegkunde te beoordeelen, of en in hoe verre eenige hun voorgestelde daad, het zij onder de woorden, het zij onder den zin der wet behoore."

Gelijk men ziet een opzet, verwant aan die, welke thans is gekozen. De bekende Leidsche Hoogleeraar Kemper zegt van deze bepaling, dat „de Wetgever op deze wijze de spitsvindige uitvlugten van listige misdadigers voorkomt" en er tevens voor zorgt „dat het lot eens beschuldigden niet van de willekeur des Regters afhange", daar „er geene misdaad bestaat zonder voorafgegane wet". Dit citaat stelt een ander voordeel in het licht, hetwelk van het nieuwe besluit kan worden verwacht. De rechter zal een strafbaar feit, hetwelk wellicht niet geheel onder den tekst van een bestaande strafbepaling valt, ook kunnen straffen door een beroep te doen op de grondgedachte van die bepaling. Hierdoor zal er minder aanleiding bestaan voor al te handige advocaten om te trachten door uitvluchten en schoonklinkende redeneeringen verdachten aan den arm der wrekende gerechtigheid te onttrekken. Aldus zal de behandeling van het strafbare feit voor den rechter in vele gevallen zich meer op de werkelijke beteekenis van het feit zelf concentreeren. Anderzijds wordt ook het werk van den wetgever vruchtbaarder gemaakt. Op het oogenblik is het noodzakelijk bij het opstellen van strafbepalingen de beteekenis van iederen term in den breede te bezien en, teneinde de mogelijkheid van lacunes althans zoo gering mogelijk te maken, veelal in een bepaald voorschrift een reeks zeer verwante begrippen naast elkaar te zetten. De strafbepalingen zullen eenvoudiger kunnen worden geredigeerd en het strafrecht zal overzichtelijker kunnen worden, nu de rechter de vrijheid heeft verkregen tot de grondgedachten, welke achter de bepalingen liggen, terug te gaan.

Overigens behoeft men niet te veronderstellen, dat het nieuwe besluit in de toekomst om zoo te zeggen dagelijks zal worden toegepast. De groote meerderheid van de gepleegde delicten zijn in welomschreven wetsvoor-

A. *BIOGRAFIEEN.* —

Evenals verschillende andere leidende persoonlijkheden van het nieuwe Duitschland, is ook de huidige verantwoordelijke man in het ministerie van Voeding en Landbouw, staatssecretaris Herbert Backe „Auslandsdeutscher". Hij werd op 1 Mei 1896 in Batoem uit Duitsche ouders geboren. In Tiflis bezocht hij het Russische gymnasium, doch bij het uitbreken van den eersten wereldoorlog werd hij in den Oeral en Siberië geïnterneerd. In 1918 vluchtte hij naar Petersburg en van daar naar Duitschland. Zonder middelen van bestaan vond hij emplooi in een ijzergieterij in het Roergebied en daarna ploeterde hij, te zamen met werkverschaffingsarbeiders uit Bremen, in het draineeringswerk in het Uchter Moor. Na geruimen tijd onder het „strandgoed van den wereldoorlog" te hebben doorgebracht, werd hij leerling op een boerenhoeve. Van het hier verdiende geld begon hij zijn studies aan de universiteit van Göttingen, nadat hij eerst nog het staatsexamen had moeten afleggen. Als werkstudent behaalde hij zijn examen voor Diplomwirt, welke studie hij met een degelijk geschrift over den „Russischen Korenverbouw" afsloot. Drie jaren was hij vervolgens assistent aan de Technische Hoogeschool van Hannover en van 1927 tot 1928 beheerder van een landgoed in Pommeren. Daarop vestigde hij zich als zelfstandig pachter in Hildesheim, zonder nochtans zijn wetenschappelijke studies te laten varen. In 1923 was hij tot de N.S.D.A.P. toegetreden. Als redenaar en publicist van tal van agrarische geschriften, haalde hij tal van boeren tot aansluiting bij de partij over. In 1932 kwam hij als afgevaardigde voor Hannover in den Pruisischen Landdag. Geleidelijk werd hij de onafscheidelijke medewerker van R. Walther Darré, op wiens aandrang hij na de Machtovername het staatssecretariaat in het ministerie van Voeding en Landbouw op zich nam, waardoor hij belangrijk wetgevend werk kon verrichten. In het kader van het Vierjarenplan vaardigde hij de Erfhoevewet uit en voerde hij het systeem der marktordening en vaste prijzen in. Na het uitbreken van dezen oorlog verscheen zijn belangrijke studie over de Europeesche ruimte-economie „Om de voedingsvrijheid van Europa".

BACKE

(Vor. ber. Staatssecr. Backe 5279)

---

schriften strafbaar gesteld. Het besluit is van belang voor de naar verhouding spaarzame gevallen, welke juist grenzen aan de bestaande voorschriften en waarin straffeloosheid van den overtreder door niemand kan worden gewenscht. Het ware ook niet aanbevelenswaard, indien de rechter op grond van het nieuwe voorschrift een geheele reeks nieuwe delicten zou creeeren. Zulks is zoo min in het Duitsche rijk als in Denemarken, waar een gelijk voorschrift reeds sinds eeuwen bestaat, geschied. De rechter zal trouwens, naar verwacht mag worden, ook op dit gebied blijk geven van een wijze gematigdheid. Dan echter kan het besluit onze toekomstige rechtsontwikkeling zeer ten goede komen. **(Vor. ber. Wetb. v. Strafrecht 5588 A)**

B. NEDERLAND

— Binnenland - Burgemeesters —

12 Juli — De Rijkscommissaris heeft den burgemeester van 's-Hertogenbosch, mr. C. A. F. H. W. B. van den Clooster baron Sloet tot Everloo, eervol uit zijn functie ontslagen. In zijn plaats heeft de Rijkscommissaris mr. A. M. P. Thomassen, tot dusver burgemeester van Kerkrade, benoemd, met gelijktijdig eervol ontslag uit zijn vorige functie, tot burgemeester van 's-Hertogenbosch. Ten slotte heeft de Rijkscommissaris den tegenwoordigen waarnemenden burgemeester van Maastricht, dr. Th. A. A. M. Copray, benoemd tot burgemeester van Kerkrade, met gelijktijdig intrekken van zijn tegenwoordige opdracht te Maastricht.

(V. b. Burgemeesters 5553 A; ben. Den Bosch 4920 F; Maastricht 4861 F)

— Rotterdam - Mr. J. E. P. Dijkhuis wethouder —

12 Juli — De burgemeester van Rotterdam heeft mr. J. F. P. Dijkhuis, dit tot dusverre zijn secretaris was, met ingang van 1 Juli benoemd tot wethouder.

(V. b. Wethouders 5057 G)

— Vrouwelijke jeugd 's avonds thuis —

12 Juli — De Politiepresident te Rotterdam heeft bepaald, dat het, eenige uitzonderingen daargelaten, met ingang van 1 Augustus aan vrouwelijke personen, beneden den leeftijd van 16 jaar, verboden is zich buiten op te houden na 21 uur, of indien zonsondergang vroeger valt na het tijdstip daarvan, tot het aanvangsuur van het door de bevoegde autoriteiten vastgesteld algemeen verbod zich in de open lucht op te houden, met dien verstande dat de tijd vóór 19 uur voor de toepassing van het verbod buiten beschouwing blijft.

(Vor. ber. Toezicht op de jeugd 5334 C)

— Bevolking - Den Haag —

In December 1942 is de bevolking van 's-Gravenhage verminderd met 7892 (vermeerderd 379), zoodat ze 1 Januari 507.319 bedroeg, tegen 520.875 op 1 Januari 1942, hetgeen dus beteekent, dat de vermeerdering van 6322 over 1941 is vervangen door een vermindering met 13.556. **(Vor. ber. Bevolking 5290 C)**

Emigrantenregeering - Protest tegen achterstelling —

12 Juli — De Nederlandsche emigrantenregeering te Londen heeft tot het Amerikaansche staatsdepartement een protest gericht, waarin wordt betoogd, dat de kleine naties binnen de Anglo-Amerikaansche Sovjet-Russische coalitie niet op voet van gelijkheid worden behandeld. Met een zinspeling op de achteruitzetting bij de levensmiddelenconferentie te Hot Springs wordt verklaard, dat bij alle politieke conferenties en overeenkomsten eenvoudig buiten de kleine naties om wordt gehandeld en dat deze naties zich, zonder te zijn gehoord, moeten schikken in de besluiten der groote mogendheden, om het even of deze met de belangen der kleine naties strooken of niet.

Weermacht - Krijgsgevangenschap - Infanterie, Huzaren, Wielrijders en Zeemacht opgeroepen —

12 Juli — Het dienstplichtig en reservepersoneel beneden den rang van officier van het 21ste en 22ste regiment infanterie, het 1ste, 2e, 3e en 4e regiment huzaren, het 1ste en 2e regiment huzaren-motorrijders, het 1ste en 2e eskadron pantserwagens, het 2e en 3e regiment veldartillerie, het 1ste regiment wielrijders en de zeemacht, moeten zich op 19, 20, 21, 22 en 23 Juli in de Waterlookazerne en het „Wehrmachtlager" te Amersfoort melden en zich in krijgsgevangenschap begeven.

(Vor. ber. Krijgsgevangenschap 5569 A)

Justitie - Politie - Opperluitenant Kaay vermoord —

12 Juli — Op 3 Juli is opperluitenant van politie Pieter Kaay, te Enschede ruggelings neergeschoten. Kaay was per rijwiel op weg naar het politiebureau. De dader volgde hem op de fiets en heeft van achteren op korten afstand een schot op Kaay gelost, dat hem terstond doodde. De dader wordt opgespoord. Bij de begrafenis op 7 Juli waren aanwezig de Beauftragte van den Rijkscommissaris voor Overijsel, de heer K. Weidlich, de gewestelijke politie-president, overste Walraven, majoor Nietsche van de Ordnungspolizei en Hauptsturmführer Thomsen van de Sicherheitspolizei, de gewestelijk commandant der marechaussee, overste Veenstra en majoor Meyer van den Kameraadschapsbond.

— Moordaanslag op commissaris van Nijmegen —

12 Juli — Op 8 Juli is de commissaris van politie Van Dijk te Nijmegen op straat in den rug geschoten en zwaar gewond. Door het optreden der bevolking kon de dader worden gearresteerd. Volgens de resultaten van het onderzoek heeft men te doen met een politieken moordaanslag.

— Sabotage - Doodvonnissen —

12 Juli — Het Bureau van den bevelhebber der Weermacht in Nederland deelde 10 Juli mede: Wederom moesten drie Nederlanders, die zich aan sabotage schuldig maakten en leven en goed van eigen landgenooten en van de bezettende mogendheid in gevaar brachten, door een krijgsgerecht ter dood veroordeeld worden, n.l. 1. Evert Ruivenkamp, geboren 3 September 1915 te Philadelphia; 2. Dominicus Hendrik Middendorp, geboren 19 November 1919 te Kampen; 3. Gerard van der Laan, geboren 15 Januari 1913 te Den Haag. De vonnissen zijn door fusilleering voltrokken.

(Vor. ber. Sabotage 5588 A)

Bezetting - Rijkscommissariaat - Dienstleiter W. Ritterbusch benoemd —

12 Juli — Het Rijkscommissariaat maakte 10 Juli bekend: De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied heeft, overeenkomstig paragraaf 4 van de Verordening tot uitoefening van de regeeringsbevoegdheden in Nederland (No. 3/'40) en de par. 1, 3 en 7 van het decreet betreffende den organisatorischen op-

bouw van de dienstbureaux van den Rijkscommissaris, den Dienstleiter pg. Willi Ritterbusch met ingang van 9 Juli 1943 belast met het waarnemen van de werkzaamheden van commissaris-generaal voor bijzondere gevallen, daarbij inbegrepen die taken, die bij bijzondere besluiten opgedragen werden aan den commissaris-generaal voor bijzondere gevallen.

(Vor. ber. Rijkscommissariaat 5584 A)

— Levensloop Dienstleiter Ritterbusch —

Dienstleiter Willi Ritterbusch, de nieuwe secretaris-generaal voor bijzondere gevallen, is op 3 Juli 1892 te Werdau, Kreis Torgau, geboren. Van beroep is hij onderwijzer. Hij heeft den wereldoorlog, ten slotte als compagniecommandant, meegemaakt. In 1923 werd hij lid van de N.S.D.A.P. met lidmaatschapsnummer 6316. Het laatst was hij Kreisleiter van den Kreis Merseburg. Van 1940 tot September 1941 was hij Beauftragter des Reichskommissars voor de provincie Noord-Brabant. Vandaar werd hij benoemd in de partijkanselarij te München.

A. **NEDERLAND — Onderwijs en Opvoeding - Middelbaar Onderwijs - Schoolgeldregeling —**

12 Juli — Sinds December 1942 is voor het middelbaar en voorbereidend hooger onderwijs een van Rijkswege uitgevaardigde schoolgeldregeling van kracht, waarbij voor het geheele land een uniform schoolgeldtarief is vastgesteld, met dien verstande, dat de gemeenten de vrijheid hebben een vermenigvuldigingscijfer te bepalen, wanneer zij zich van een hoogere of lagere opbrengst dan bij toepassing van het Rijkstarief wenschen te verzekeren. Het schoolgeld voor één leerling mag echter niet stijgen boven *f* 475 en niet dalen beneden *f* 5 per jaar.

Voor Amsterdam, waarvoor het vermenigvuldigingscijfer 1,4 bedraagt, wordt de volgende regeling van kracht: Per heffingsjaar en per leerling bedraagt het schoolgeld, wanneer aan Inkomstenbelasting en Vermogensbelasting, resp. aan Loonbelasting wordt betaald *f* 16 of meer doch minder dan *f* 20: *f* 5; *f* 20—*f* 24: *f* 6; *f* 24—*f* 28: *f* 7; *f* 28—*f* 32: *f* 8; *f* 32—*f* 36: *f* 9; *f* 36—*f* 40: *f* 10; *f* 40—*f* 44: *f* 11; *f* 44—*f* 50: *f* 12; *f* 50—*f* 56: *f* 13; *f* 56—*f* 62: *f* 14; *f* 62—*f* 66: *f* 15; *f* 66—*f* 72: *f* 16; *f* 72—*f* 78: *f* 17; *f* 78—*f* 84: *f* 18; *f* 84—*f* 90: *f* 19; *f* 90—*f* 96: *f* 20; *f* 96—*f* 102: *f* 21; *f* 102—*f* 108: *f* 22; *f* 108—*f* 114: *f* 23; *f* 114—*f* 120: *f* 24; *f* 120—*f* 126: *f* 25; *f* 126—*f* 134: *f* 26; *f* 135—*f* 140: *f* 28; *f* 140—*f* 146: *f* 30; *f* 146—*f* 152: *f* 32; *f* 152—*f* 160: *f* 34; *f* 160—*f* 170: *f* 36; *f* 170—*f* 190: *f* 38; *f* 190—*f* 210: *f* 40; *f* 210—*f* 230: *f* 42; *f* 230—*f* 250: *f* 44; *f* 250—*f* 270: *f* 46; *f* 270—*f* 290: *f* 48; *f* 290—*f* 320: *f* 50; *f* 320—*f* 340: *f* 50; *f* 340—*f* 360: *f* 52; *f* 360—*f* 390: *f* 54; *f* 390—*f* 410: *f* 56; *f* 410—*f* 430: *f* 58; *f* 430—*f* 460: *f* 60; *f* 460—*f* 480: *f* 62; *f* 480—*f* 500: *f* 64; *f* 500—*f* 520: *f* 66; *f* 520—*f* 540: *f* 68; *f* 540—*f* 570: *f* 70; *f* 570—*f* 600: *f* 72; *f* 600—*f* 620: *f* 74; *f* 620—*f* 650: *f* 76; *f* 650—*f* 680: *f* 78; *f* 680—*f* 710: *f* 80; *f* 710—*f* 740: *f* 82; *f* 740—*f* 770: *f* 86; *f* 770—*f* 800: *f* 90; *f* 800—*f* 840: *f* 94; *f* 840—*f* 880: *f* 98; *f* 880—*f* 920: *f* 102; *f* 920—*f* 960: *f* 106; *f* 960—*f* 1000: *f* 110; *f* 1000—*f* 1050: *f* 116; *f* 1050—*f* 1100: *f* 122; *f* 1100—*f* 1150: *f* 128; *f* 1150—*f* 1200: *f* 134; *f* 1200—*f* 1250: *f* 140; *f* 1250—*f* 1300: *f* 146; *f* 1300—*f* 1350: *f* 152; *f* 1350—*f* 1400: *f* 158; *f* 1400—*f* 1500: *f* 164; *f* 1500 tot en met *f* 4500: *f* 170; vermeerderd met *f* 10 voor elk bedrag van *f* 100, waarmede de maatstaf het bedrag *f* 1500 te boven gaat; *f* 4600 of meer *f* 475. Het schoolgeld wordt met de helft verhoogd, wanneer de leerling voor de derde maal in één klasse zit.

Sociale Zaken - Werkloozenuitkeering —

12 Juli — Leden van het N.A.F. kunnen, boven de rijksuitkeering, als zij ten minste 52 weken lid zijn en hun bijdragen hebben voldaan, een bijslag van 10% van het inkomen ontvangen. De bijslag bedraagt van 10 ct. tot *f* 1 per dag en de duur varieert van 42 dagen (bij een lidmaatschap van een jaar) tot 16 weken. De rechten van de leden van het Ned. Arbeidsfront, die tot dusver aan de werkloozenkas hebben betaald, blijven van kracht. Bedraagt de Rijksuitkeering met bijslag minder dan 70% van het gemiddelde inkomen van gehuwden en 60% van ongehuwden, zoo wordt een aanvullende uitkeering tot dat bedrag verstrekt. Het nieuwe reglement treedt 1 Augustus in werking.

(Vor. ber. Steunregeling 5137 D)

— Roode Kruis - Zwitsersche Roode Kruis steunt Utrechtsche kinderen —

12 Juli — Het Nederlandsche Roode Kruis heeft voor ruim 1000 zwakke Utrechtsche kinderen van de lagere school 215 kisten van 48 blikken gecondenseerde melk ter beschikking gekregen, afkomstig uit Zwitserland. De kinderen kunnen 80 dagen achtereen twee eetlepels gecondenseerde melk krijgen.

(Vor. ber. Steun Spaansche Roode Kruis 5520)

Arbeidsfront - Vormingsoord „Drakenburg" geopend -

6 Juli — Op 3 Juli heeft de leider van het Nederlandsche Arbeidsfront de heer H. J. Woudenberg, het nieuwe vormingsoord „Drakenburg" van het Arbeidsfront geopend. Dit vormingsoord is gelegen tusschen Hilversum en Baarn in een prachtige omgeving. Het complex „Drakenburg" beslaat een oppervlakte van 56 ha. Nadat de heer Alofs leider van de hoofdafdeeling geldzaken van het N.A.F. den sleutel van het gebouw had overhandigd, opende de Arbeidsfrontleider de deur van het gebouw. Verschillende Duitsche gasten waren bij deze officieele ingebruikneming aanwezig.

— Jeugdvormingsoord Putten geopend —

12 Juli — Op 6 Juli heeft het Nederlandsche Arbeidsfront een nieuw vormingsoord in gebruik genomen en wel het jeugdvormingsoord Putten, gelegen in de gelijknamige Geldersche gemeente. In dit oord zullen functionarissen en medewerkers van de afdeeling en de dienstjeugd van het Arbeidsfront, alsmede de jeugdmedewerkers uit de Nederlandsche bedrijven, in de gelegenheid worden gesteld vormingscursussen te volgen.

(Vor. ber. N.A.F. 5569)

Arbeidsinzet - Vrijstelling bij dienstneming Duitsche weermacht —

3 Juli — Van bevoegde zijde wordt meegedeeld, dat voor hen die behooren tot de lichtingen 1924—1918, nog de mogelijkheid bestaat, als vrijwilligers toe te treden tot de Duitsche Kriegsmarine, de Waffen-SS of het Legioen. Nadere bijzonderheden verstrekken alle Ortskommandanturen, die ook na voltrokken toetreding zorgen voor de vergunning der arbeidsbureaux.

— Verboden tewerkstelling jongemannen lichting 1924

Met ingang van 15 Juli is het krachtens een beschikking van den Rijkscommissaris, verschenen in het Verordeningenblad no. 20 d.d. 10 Juli, aangevuld door een beschikking van den waarnemend secretaris-generaal van het departement van Sociale Zaken, werkgevers verboden, mannelijke werknemers met inbegrip van leerlingen, volontairs met of zonder toelage en thuiswerkers, die in 1924 geboren zijn, in dienst te hebben, tenzij deze in het bezit van een bewijs van een Gewestelijk Arbeidsbureau zijn, waaruit blijkt, dat de houder voor den arbeidsinzet behoorlijk geregistreerd en met toestemming van het Gewestelijk Arbeidsbureau in dienst is. **(Vor. ber. Arbeidsinzet 5568 B)**

Kunst en Kultuur - Rijkscommissie muziekonderwijs ingesteld —

7 Juli — In de Nederl. Staatscourant van 6 Juli is een beschikking opgenomen van den secretaris-generaal van het departement van Opvoeding, Wetenschap en Kultuurbescherming, waarbij is ingesteld een rijkscommissie van advies in zake het muziekonderwijs" benevens een sub-commissie daarvan, genaamd „regelingscommissie voor de staatsexamens voor muziek", aan welke de regeling van deze examens wordt opgedragen.

In de rijkscommissie zijn benoemd: tot voorzitter: ir. Henk Badings, directeur van het Rijksconservatorium voor Muziek te 's-Gravenhage; tot leden: D. H. Balfoort, conservator bij het Gemeentemuseum te 's-Gravenhage, D. Draaisma, directeur van het Arnhemsch Conservatorium en de daaraan verbonden muziekschool te Arnhem; mevrouw H. W. Emmer—Van Lennep, te Amsterdam; J. G. Goverts, hoofd van de afdeeling Muziek van het departement van Volksvoorlichting en Kunsten te 's-Gravenhage; mr. J. den Hertog, intendant van de Amsterdamsche Opera te Amsterdam; J. A. J. Nonnekens, hoofd eener school te Deventer; H. Rijnbergen, leider van het Muziekgilde van de Nederlandsche Kultuurkamer te Amsterdam; M. H. Smedes, toonkunstenaar te 's-Gravenhage, H. Sweers te Amsterdam, F. Vink, toonkunstenaar te 's-Gravenhage; tot secretaris: J. P. W. Kuin, hoofdcommies gedetacheerd bij het departement van Opvoeding, Wetenschap en Kultuurbescherming.

In de subcommissie zijn benoemd: tot voorzitter ir. H. H. Badings, voornoemd, en tot secretaris E. van Beijnum, leeraar aan het Rijksconservatorium voor Muziek te 's-Gravenhage. **(V. b. ir. Henk Badings 4877 G)**

— Gemeentemuseum Den Haag - Dr. G. Knuttel ontslagen —

3 Juli — Bij besluit van den burgemeester van 's-Gravenhage is, gerekend te zijn ingegaan op 1 Mei 1943,

aan dr. G. Knuttel, wegens verandering in de inrichting van het dienstvak, onder dankbetuiging voor de aan de gemeente bewezen dienst, eervol ontslag verleend uit zijn betrekking van directeur van het gemeentemuseum. **(V. b. Gemeentemuseum 5194 B)**

Handel en Nijverheid - Betalingsverkeer met Zuid-Slavië gewijzigd —
12 Juli — In het Verordeningenblad no. 19 van 28 Juni verscheen een besluit van de secretarissen-generaal van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Financiën, waarbij het besluit no. 134/1940 betreffende het betalingsverkeer met Zuid-Slavië gedeeltelijk buiten werking wordt gesteld.
(V. b. Nederland—Joego-Slavië 4524 E)

— Uniformen —
12 Juli — In het Verordeningenblad no. 19 van 28 Juni is opgenomen een Verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied, waarbij het bij wijze van beroep vervaardigen, in voorraad houden, ten verkoop aanbieden of op andere wijze in het verkeer brengen van uniformen, deelen van uniformen, uitrustingsstukken van uniformen, of distinctieven van de Duitsche weermacht, van de Waffen-SS of van de Duitsche politie wordt gebonden aan het bezit eener vergunning van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied.
Het beroep kan gedurende een maand worden voortgezet. Wordt het verzoek om verleening van de vergunning binnen deze maand ingediend, dan kan het beroep worden voortgezet tot over het verzoek is beslist. Hij die zonder in het bezit te zijn van een vergunning bedoelde werkzaamheden voortzet, wordt gestraft. De Verordening is 28 Juni in werking getreden.

A. **NEDERLAND — Sport - Nederlandsche arbeiders in Duitschland —**
12 Juli — Aan een door den heer H. W. G. Munzert gegeven uiteenzetting op de persconferentie ontleenen wij: De grootste aantrekkelijkheid blijkt nog steeds de voetbal te hebben. De Nederlandsche arbeiders spelen tegen ongeveer alle nationaliteiten, zooals Franschen, Denen, Vlamingen enz. en de aanmoedigingen van landgenooten zijn dan niet van de lucht. De Nederlanders, die lid zijn geworden van Duitsche voetbalclubs, hebben reeds een goeden naam gekregen. Merkwaardig is hierbij, dat de spelers, die hier te lande middelmatige prestaties leverden, in een Duitsche club zeer goed zijn. Dit moet waarschijnlijk gezocht worden in het feit, dat de spelopvatting in beide landen zoo verschillend is.
In September '43 wordt in Duitschland met een volledige Nederlandsche voetbalcompetitie een begin gemaakt, zoodat na den arbeid de noodige ontspanning niet zal ontbreken. **(V. b. Nederl. arbeiders 5577)**

— Elfstedentocht te voet —
12 Juli — De Amsterdamsche sportman Jan Zeegers heeft den Frieschen Elfstedentocht (± 210 km) in twee dagen (op 5 en 6 Juli) weten af te leggen. Naar het A.N.P. van de zijde van het hoofdbestuur van den Nederlandschen Wandelsportbond verneemt, worden er van deze zijde echter maatregelen overwogen om een voortgaan in deze richting, welke louter het najagen van records beoogt, tegen te gaan, aangezien hier inplaats van ontspanning van inspanning moet worden gesproken, hetgeen niet de bedoeling der N.W.B. is.
(V. b. Kaartje traject 4558 A)

Verkeer - Nieuwe postzegels uitgegeven —
12 Juli — Na den nieuwen postzegel van 7½ cent zullen van 1 Juli af nieuwe zegels in de waarden van 2½ en 10 cent en van 16 Juli af in de waarden van 1, 5 en 12½ cent in omloop worden gebracht. De zegels van 10 en 12½ ct. dragen de beeltenissen resp. van Jan Evertsen en Maarten Harpertsz. Tromp, terwijl de 3 overige, zoo meldt „Econ. Nieuws" met Nederlandsche volksornamenten zijn versierd.
Deze ornamentiek, veelal van oeroude symbolische herkomst, beteekent een eigen Nederlandsch versieringsmateriaal, dat helaas, door de voortschrijdende industrialiseering van het leven, hoe langer hoe meer in onbruik raakt en dat toch de aandacht ten volle waard is. Vooral in de Noordelijke en Oostelijke provinciën van ons land vindt men als ornamenten van staldeuren, geveltoppen, bovenlichten etc. een reeks van traditioneele emblemen, welke voor een deel uit den oertijd van het bestaan van ons volk stammen of zelfs van nog oudere herkomst zijn. Overlevering en mythe bieden inmiddels voldoende aanknoopingspunten om met eenige zekerheid of althans waarschijnlijkheid van ettelijke dezer voorstellingen den oorsprong na te gaan. In het algemeen blijkt, dat deze zinnebeelden nauw samenhangen met het wentelen der jaargetijden, het sterven en geboren worden, het op- en ondergaan, met de groote systole en diastole van de natuur dus.
De zegels met de Nederlandsche symbolen zijn vervaardigd naar ontwerpen van Pyke Koch, van wiens hand reeds eenige series en enkelvoudige zegels verschenen. De zegels met de afbeeldingen der zeehelden zijn door de firma Enschede vervaardigd, volgens de gegraveerde gegevens van Kuno Brinks en Hubert Levigne. **(Vor. ber. Postzegels 5545)**

— A.N.W.B. - Jaarverslag 1942 —
12 Juli — Aan het op begin Juli uitgebrachte jaarverslag over 1942 van den A.N.W.B. ontleenen wij: Het ledental overschreed in 1942 royaal de 110.000, er werden 76.000 reisinlichtingen verstrekt en 30.000 kampeerkaarten en andere reisdocumenten. De Bondswegbebakening bleef gehandhaafd. Op 31 December waren geplaatst: 4218 wegwijzers, benevens 225 van het kleine model; voorts waren er 230 voorrichtingsborden, 1198 richtingsborden, 591 waarschuwingsborden en 2046 paddenstoelen en rijwielpadbordjes. Het binnenlandsche toerisme bleef zich beperken tot wandelen, kampeeren, watertoerisme en (in afnemende mate) rijwieltoerisme.

Landbouw - Inkwartiering bij oogstwerkzaamheden —
12 Juli — In de Staatscourant van 5 Juli is een besluit opgenomen van de secretarissen-generaal van de departementen van Landbouw en Visscherij en van Binnenlandsche Zaken, waarbij de mogelijkheid wordt geschapen personen, die ten behoeve van oogstwerkzaamheden buiten hun woonplaats worden tewerk gesteld, zoo noodig in te kwartieren bij inwoners van de gemeente, waar de werkzaamheden worden verricht, of inwoners van een naburige gemeente. De inkwartieringsvergoeding bedraagt: a. wegens huisvesting met verstrekking van voedsel ƒ 1.50 per persoon en per etmaal; b. wegens huisvesting zonder verstrekking van voeding ƒ 0.20 per persoon en per etmaal. Niet gevolg geven aan een last tot inkwartiering kan worden gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

B. **INSULINDE — Japansche bezetting - Bestuursindeeling —**
12 Juli — In het te Frankfort am Main verschijnende „Zeitschrift für Erdkunde" verscheen van de hand van Karl Helbig, een bijdrage over den nieuwen bestuursvorm in den Archipel.
Herinnerd wordt aan de indeeling in een drietal hoofdgebieden: Malaya (Malakka en Sumatra) met omliggende eilanden, Borneo, eveneens met omliggende eilanden en „Oost-Indië" of „Insulinde", bestaande uit Java, Celebes en het overige deel van den archipel. De samenvoeging van het Maleische schiereiland en Sumatra wordt uit een economisch- en speciaal uit een oorlogseconomisch-geografisch standpunt volkomen verantwoord genoemd. Bestuurs-technisch daarentegen lijkt het een waagstuk in verband met de heterogene bevolking dezer gebiedsdeelen. Ook de samenvoeging van Nederlandsch- en Britsch Borneo wordt van belang geacht, terwijl daarentegen het samenvoegen van de „kernkolonie" Java met de rest van den archipel, waaronder nog nauwelijks ontsloten, ja ten deele zelfs nog ongeëxploreerde gebieden, niet anders dan verrassing wekken kan. Behalve Celebes en de kleine Soendaeilanden zijn immers ook de geheele eilandengroep der Molukken en zelfs Nederlandsch Nieuw-Guinea daaronder begrepen!
Als hoofdstad van dit geweldige, geografisch, volkenkundig en economisch in 't geheel niet homogene en verkeersgeografisch zelfs zeer heterogene „Oost-Indië" wordt Soerabaja genoemd, dat dan evenals Singapore (Shonan) en Batavia aan een naamsverandering onderworpen zal worden! De „Dai Toa Sho", het nieuwe ministerie voor Groot Oost-Azië, zoo vervolgt het artikel, is op 1 November 1942 zijn bezigheden aangevangen. Een zijner eerste verordeningen nu, betreft het recruteeren van liefst 170.000 bestuursambtenaren voor den buitendienst, waarvan er inmiddels bereids 30.000 naar de zuidelijke gebieden werden gedirigeerd. Een opleidingsinstituut voor de ontsluiting der „Nanijo" is opgericht tot scholing van de overheidsdienaren die zullen worden ingezet. Ook ten behoeve van de naar deze gebiedsdeelen emigreerende kolonisten — en alleen voor Sumatra schijnen voorshands reeds 100.000 gezin-

nen bestemd te zijn — zijn zoodanige opleidingsinstituten in het leven geroepen en wel op het eiland Formosa en kort geleden ook in Saigon.
In aansluiting aan het bovenstaande, kan nog de aandacht worden gevestigd op een uit Tokio afkomstige correspondentie in het weekblad „Das Reich", waarin er de nadruk op wordt gelegd, dat de Oost-Aziatische welstandssfeer nog geen juridisch omvatbaar begrip vormt en dat, wat Malaya, „Insulinde" en Borneo betreft, de koloniale status gedurende de eerstvolgende decennia wel zal blijven voortbestaan omdat deze uitgestrekte gebieden niet rijp zijn voor politieke zelfstandigheid en derhalve nog zeer geruimen tijd onder Japansch bestuur dienen te blijven.

Economie en Financiën - Controlemaatschappijen op Java —
12 Juli — Voor de productie en distributie van belangrijke grondstoffen is op Java een contrôlemaatschappij opgericht. De maatschappij zal o.a. een productieverhooging bevorderen van ijzer, kolen, zink, cement, soda alsmede een grooteren verbouw van rijst, katoen en hennep. Daartegenover zullen suiker, koffie en thee nog slechts verbouwd worden, voor zoover zij in het kader van den nieuwen opbouw noodzakelijk zijn.

Industrieele organisatie Java, Sumatra, Borneo, Celebes —
12 Juli — In een aantal landen w.o. Java, Sumatra, Borneo en Celebes worden de industrieele ondernemingen ingedeeld in drie klassen: de z.g. vredesindustrieën, de sleutelindustrieën en de kleine bedrijven, welke producten fabriceeren, welke tijdens den oorlog in principe niet noodig zijn. De zuivere vredesindustrieën: dus in hoofdzaak de fabrieken der textiel-, glas-, porcelein- en chemische industrie, moeten alle machines, apparaten en werkkrachten aan voor den oorlog belangrijke bedrijven afstaan met uitzondering van de textielindustrie, waarvoor is bepaald, dat rond 70% der normale capaciteit weer zal werken. Een aantal wordt stilgelegd en de machines worden gesloopt. De sleutelindustrieën, omvatten kolen, ijzer, staal, lichte metalen, vliegtuigbouw en scheepsbouw en zullen in voldoende mate van grondstoffen, machines, werkkrachten en kapitaal worden voorzien. De kleinbedrijven der derde klasse zullen, indien mogelijk, blijven bestaan. Voor de uitbreiding van de teeltoppervlakte zijn de benoodigde werkkrachten in rijke mate beschikbaar. **(Vor. ber. Jap. bewind 5580 I)**

A. **SPANJE — Weermacht - Dienstplicht —**
12 Juli — De Spaansche Staatscourant publiceert in een speciale editie een voorloopige wet op den militairen dienstplicht, welke in totaal 22 hoofdstukken met 437 artikelen behelst. Volgens deze wet zijn alle Spanjaarden, de in Spanje geboren zoons van buitenlanders, wanneer zij hun oorspronkelijke nationaliteit niet met documenten kunnen aantoonen en niet vallen onder den dienstplicht in het vaderland der ouders, benevens alle in Spanje geboren buitenlanders, wier ouders reeds in Spanje zijn geboren, van hun twintigste jaar af onderworpen aan den dienstplicht. Deze dienstplicht duurt, met inbegrip van een actieven diensttijd van 2 jaar, 24 jaar. **(Vor. ber. Defensie 5459 B)**

B. **CHINA (NANKING) — Binnenland - Liquidatie internationale concessie Sjanghai —**
12 Juli — Naar de Japansche regeeringspersdienst meedeelt, is 30 Juni door den Japanschen ambassadeur Tani en de Chineesche regeering te Nanking een overeenkomst geteekend over het teruggeven van de bestuursrechten over de internationale concessie te Sjanghai aan China. Volgens deze overeenkomst zal de overdracht plaats hebben op 1 Augustus 1943. De overeenkomst betreft o.a. dat in de eerste plaats de openbare inrichtingen, saldi en eigendomsrechten van het stadsbestuur der internationale concessie te Sjanghai zonder tegenprestatie aan de regeering te Nanking zullen worden teruggegeven.
(Vor. ber. Intern. concessie 5459 A)

C. **JAPAN — Verkeer - Beperking spoorwegverkeer —**
12 Juli — Voortaan zullen particulieren in Japan, zoo meldt Ec. Nieuws, slechts met een speciale vergunning per trein kunnen reizen. Het geheele verkeer wordt ingekrompen om het goederenvervoer zooveel mogelijk te vergemakkelijken. Verder zullen alle transportondernemingen worden vereenigd en onder toezicht van de spoorwegen gesteld.

D. **ZUID-AFRIKA — Weermacht - Onlusten —**
12 Juli — De Zuidafrikaansche regeering deelt mede, dat op 13 Juni het voor de bewaking van krijgsgevangenen in Sonderwater opgestelde uit kleurlingen bestaande „Cape Corps" gebouwen in brand heeft gestoken en aan het muiten geslagen is. Ontboden troepen schoten een kleurling dood en verwondden 22 andere. In hetzelfde kamp werden reeds in December 1942 bij een opstand van inheemsche bewakingstroepen een kapitein en 28 blanke soldaten, alsmede ongeveer 100 inboorlingen gedood. Pantserwagens moesten ontboden worden om de onlusten te onderdrukken.

E. **BELGIE — Kunst en Kultuur - „Charles de Coster-prijs" —**
12 Juli — Het gemeentebestuur van Brussel besloot ter herinnering aan den schrijver van Tijl Uilenspiegel een „Charles de Coster-prijs" in te stellen, die jaarlijks zal worden uitgereikt. Bovendien zal de stad zorgen voor een De Coster-kalender. Ook zal ieder jaar op den sterfdag van den schrijver (7 Mei 1879) een herdenking plaats hebben.

F. **VATICAAN — Buitenland - Engelsche luchtaanvallen - Paus weigert Engelschen gezant audiëntie —**
12 Juli — Naar het Antwerpsche dagblad „Volk en Staat" 7 Juli uit Vaticaanstad vernam heeft de Britsche gezant bij het Vaticaan dezer dagen dringend een particuliere audiëntie bij den Paus aangevraagd. Hem werd echter medegedeeld, dat de audiëntie deze week niet kon worden verleend. Welingelichte kringen zijn van meening, dat de Paus feitelijk uit ergernis over de geallieerde oorlogsmethoden en in het bijzonder de vernieling van den Keulschen dom, heeft geweigerd een termijn voor deze audiëntie vast te stellen.
(V. b. Keulsche dom 5590)

G. **ZWITSERLAND — Binnenland - Eidgenössische Sammlung en Nationale Gemeinschaft Schaffhausen opgeheven —**
12 Juli — De Zwitsersche bondsraad heeft de Eidgenössische Sammlung en de Nationale Gemeinschaft Schaffhausen opgeheven en haar organen Die Front en het blad Der Grenzbote verboden. Twee leden van de Eidg. Sammlung, dr. Rudolf Wirz en dr. Eisenhur, redacteur van Die Front zijn tot resp. 10 jaar tuchthuis en zes maanden gevangenisstraf veroordeeld.

— Verkeer - Ontwikkeling hotelwezen —
12 Juli — De Zwitsersche Hotel- en Restauranthoudersvereeniging heeft onlangs gemeenschappelijk met het Eedgenootschappelijk Bureau voor Statistiek een inventarisatie doen plaats hebben van de bedrijven van haar leden. Van deze 15.500 bedrijven werden 10.326 als restaurants en café's geëxploiteerd en 5.174 als hotels en vreemdelingenpensions met te zamen 92.400 bedden.
Voor de toekomstige ontwikkeling van het Zwitsersche hotel- en restaurantbedrijf is het een beslissende factor, of de huidige crisis in het buitenlandsche bezoek een tijdelijk oorlogsverschijnsel is of dat men hier te doen heeft met een permanent verschijnsel. De meening wint veld, dat een terugkeer tot de oude verhoudingen in het vreemdelingenverkeer onwaarschijnlijk is. Het Zwitsersche hotel- en restaurantbedrijf is in sterke mate ingesteld op het herbergen van welgestelde gasten. Daar men echter voor de toekomst in het bijzonder een groot verkeer van minder kapitaalkrachtige reizigers, reizend in groepsverband tegen lage prijzen verwacht, zal het Zwitsersche hotelbedrijf zich waarschijnlijk daarop moeten instellen.

H. **DENEMARKEN — Bevolking - Stijgend geboorteoverschot —**
12 Juli — In Denemarken werden in 1942 79.494 kinderen geboren tegen 71.304 in 1941, terwijl in de jaren van 1938 tot 1940 het geboortegemiddelde 66.832 bedroeg. Daar de sterfte ongemeen laag was in 1942, werd er een geboorteoverschot van 42.032 bereikt tegen een gemiddeld geboorteoverschot van 29.724 in de drie zoo juist genoemde jaren.

I. **ITALIE — Bevolking - Rome —**
12 Juli — Volgens officiëele gegevens bedroeg het aantal inwoners der stad Rome einde Mei 1943 1.491.339 zielen. Historische studies hebben vastgesteld, dat Rome eveneens reeds ten tijde van Keizer Augustus 1.400.000 inwoners telde. **(Vor. ber. Bevolking Italië 5434 C)**

Verkeer - Spoorwegen, Electrificatie —
Juli — De Italiaansche staatsspoorwegen hebben, zoo meldt Econ. Nieuws, in 1942 5415,3 km geëlectrificeerd; 11.762,2 km van het spoorwegnet zijn geelectrificeerd. De invoering van electrische treinen in Italië had plaats in 1905. De grootste uitbreiding geschiedde in de jaren na het uitbreken van den wereldoorlog. Men geeft de voorkeur aan gelijkstroom. Van de particuliere spoorwegmijen zijn in totaal 1838.3 km geëlectrificeerd.

Sicilië - Economische gesteldheid —
Landbouw vormt de economische basis van het grootste eiland in de Middellandsche Zee, Sicilië. Van de beroepsbevolking van 1,33 mill. zijn 685.000 personen in den landbouw werkzaam. Sicilië produceert 0,9—1 mill. ton tarwe per jaar en dekt daarmede 15% van de nationale behoefte. Voorts levert het eiland 18% der productie van versche groente, meer dan 60% der sinaasappels, 70% der mandarijnen, 93% der citroenen, 40% der amandelen, 47% der noten, 35% der artisjokken. De export bestaat voor 90% uit zuidvruchten, wijn en tuinbouwproducten, voor de rest uit zwavel en asfalt. In 1938 exporteerde Sicilië voor ca. 1 milliard lire, d.i. een achtste van den totalen Italiaanschen export en importeerde voor 350 mill., d.i. 1/30 van den totalen Italiaanschen invoer. Van de bodemschatten van het eiland is zwavel de voornaamste. De productie bedraagt in normale tijden 250.000 ton per jaar. Voorts is, zoo bericht Econ. Nieuws, de asfaltwinning van beteekenis. **(Vor. ber. Sicilië 3879 A)**

A. **FRANKRIJK — Bevolkingscijfers 1942 —**
Volgens statistische gegevens bedroeg het aantal geboorten in Frankrijk gedurende 1942 554,673, d.i. 51.359 meer dan in 1941. Het aantal sterfgevallen, dat 638.298 bedroeg, was 21.981 lager dan in het voorafgaande jaar. **(Vor. ber. Bevolking 3888 D)**

B. **WEST-AFRIKA (FRANSCH) - Boisson afgetreden**
3 Juli — Boisson, de gouverneur-generaal van Fransch West-Afrika, is afgetreden. **(Vor. ber. Boisson 5361 D)**

— Cournarie benoemd —
12 Juli — Naar de Britsche berichtendienst uit Algiers meldt, is Pierre Charles Cournarie benoemd tot opvolger van Boisson als gouverneur-generaal van Fransch West-Afrika. Cournarie was sedert November 1940 gouverneur van De Gaulle in Fransch Kameroen.
(Vor.ber. West-Afrika 5329 E)

C. **MARTINIQUE — Aansluiting bij Giraud —**
12 Juli — Het radiostation van het eiland Martinique deelde 5 Juli mede, dat de Fransche Hooge Commissaris van het eiland, admiraal Robert, die trouw bleef aan de regeering van Vichy, de regeering der Vereenigde Staten heeft verzocht, een vertegenwoordiger te zenden om de voorwaarden voor de overgave van het eiland aan de Geallieerden vast te stellen. Admiraal Robert wil de bevolking, die reeds sterk heeft geleden onder de onverbiddelijke Engelsch-Amerikaansche blokkade, op deze wijze elk bloedvergieten besparen.
Reuter verspreidde het bericht van radio Marokko, volgens hetwelk Martinique zich bij het Fransche bevrijdingscomité van generaal Giraud te Algiers heeft aangesloten.
Later deelde de zender Martinique mede, dat de vroegere Fransche diplomaat Hoppenot is benoemd tot hoogen commissaris van Fransch West-Indië. Admiraal Robert heeft hem verzocht zoo spoedig mogelijk naar Martinique te komen, opdat Robert hem het bestuur kan overdragen, zoodra een overeenkomst tot stand is gekomen over de positie van burgers en militairen, die Vichy trouw zijn gebleven.
(Vor. ber. Martinique 5123 E)

D. **ENGELAND — Churchill over het offensief —**
12 Juli — Naar de Engelsche nieuwsdienst meldt, heeft Winston Churchill 2 Juli ter gelegenheid van zijn benoeming tot ereburger van de stad Londen een rede uitgesproken, die begon met de voorspelling, dat „er in de Middellandsche Zee en elders zware gevechten zullen uitbreken, voordat de herfstbladeren vallen". Voorts herhaalde Churchill, dat Engeland van zijn tegenstanders „onvoorwaardelijke overgave" wil eischen en dat zij zich aan zijn „absolute rechtspraak en genade moeten onderwerpen". Nadat Churchill over de beweerde duikbootverliezen der As-mogendheden in de maand Mei gesproken had, verklaarde hij met betrekking tot de bombardementen op het Roergebied, dat zoodra de nachten langer zullen worden en de luchtvloot der Vereenigde Naties vergroot zal zijn, er in Duitschland „geen industrie of geen militair doel meer zal zijn", dat niet aan de aanvallen tot het uiterste zal worden blootgesteld. **(Vor. ber. Churchill 5561 D)**

Lenin-orde voor aartsbisschop van Canterbury —
12 Juli — Stalin heeft den Aartsbisschop van Canterbury de Lenin-orde verleend.
(Vor. ber. Aartsbisschop v. Canterbury 5015 C)

E. **BRITSCH-INDIE — Emigrantenregeering gevormd - Soebhas Chandra Bose leider —**
12 Juli — Naar Domei uit Sjonan meldt, nemen aan de 4 Juli geopende conferentie van vertegenwoordigers der Indische Onafhankelijkheidsliga in Oost-Azië Indische vertegenwoordigers deel uit Japan, Mandsjoerije, Hongkong, Fransch-Indochina, Borneo, Birma, Malakka en andere deelen van Oost-Azië. Soebhas Chandra Bose heeft een rede gehouden, waardoor de aanwezigen opnieuw werden gesterkt in hun besluit om voor de bevrijding van hun vaderland te strijden. Soebhas Chandra Bose werd gekozen tot president van de Indische Onafhankelijkheidsliga en zal den titel van Nethayi, d.i. „Leider" dragen. In het verdere verloop van de conferentie kondigde Soebhas Chandra Bose de vorming van een „voorloopige regeering van het Vrije Indië" aan. **(Vor. ber. Soeblas Chandra Bose 5572 D)**

— Weermacht - Onafhankelijkheidsleger gevormd —
12 Juli — Het hoofdkwartier van de Liga voor de Indische onafhankelijkheid heeft de vorming bekend gemaakt van een Indisch onafhankelijkheidsleger. Dit leger onder bevel van Bose zal den naam dragen van „Indisch nationaal leger" en het bestaat uit duizenden jonge patriotten, die alle politieke, religieuze en kastegeschillen hebben terzijde gesteld. Het heeft gezworen te strijden totdat Indië de volledige onafhankelijkheid heeft verworven.

F. **POLEN — Emigrantenregeering - Sikorski omgekomen; Mikolajczyk minister-president —**
12 Juli — De vroegere Poolsche minister van Oorlog en leider van het Poolsche emigrantencomité te Londen, generaal Sikorski is omgekomen. Hij is in den nacht van 4 op 5 Juli overleden, toen een van Gibraltar opgestegen Librator-bommenwerper neerstortte en op den grond te pletter sloeg.
In politieke kringen te Berlijn heeft het plotseling einde van Sikorski, den leider der Poolsche emigranten, zeer de aandacht getrokken. Op grond van eigen inlichtingen en berichten uit buitenlandsche bron krijgt de Wilhelmstrasse. naar in antwoord op desbetreffende vragen werd verklaard, den indruk dat Sikorski moet worden beschouwd als slachtoffer van de Engelsche Secret Service. Men herinnert er aan, dat Sikorski sedert eenigen tijd voor de speciale politieke plannen van Engeland en Amerika zeer lastig was geworden. Tot opvolger van Sikorski, is de voormalige Poolsche premier Stanislaw Mikolajczyk benoemd. Volgens een officieele mededeeling te Londen is thans tot opperbevelhebber benoemd generaal Sosnowski.

— Levensloop Sikorski —
Als hoofd der in Londen zetelende Poolsche emigrantenregeering trad sedert 1939 de in 1881 geboren voormalige Poolsche generaal W. Sikorski op. In den eersten wereldoorlog was hij officier van het Oostenrijksch-Hongaarsche leger. Toen maarschalk Pilsudski met Duitschen steun een Poolsch legioen oprichtte, stelde Sikorski zich ter beschikking. Hij kreeg het commando over een brigade van dit legioen, dat in den strijd tegen de bolsjewisten den grondslag voor den Poolschen staat legde. Bij de veelvuldige oneenigheid in het Poolsche kamp werd hij meer en meer een tegenstander van Pilsudski, met wien hij herhaaldelijk in botsing kwam. Na de mislukte poging van den maarschalk in den strijd tegen de bolsjewisten de Oostzeestaten, de Oekraïne en ook Wit-Roethenië in te lijven en zoodoende een Groot-Polen te stichten, intrigeerde Sikorski, die toen reeds onder Engelsch-Franschen invloed stond, sterk tegen den maarschalk. Pilsudski besloot dezen tegenstand te breken. In Mei 1926 ondernam hij den opmarsch naar Warschau. Sikorski stelde zich met zijn regimenten te weer, doch werd na hevige gevechten overwonnen. Hij moest naar het buitenland vluchten, begaf zich naar Parijs en heeft sedertdien den Poolschen bodem niet meer betreden. Reeds tijdens den Duitschen veldtocht in Polen vormde Sikorski in Avignon in Zuid-Frankrijk een nieuwe Poolsche „regeering", die van Engeland en

Frankrijk de beloften kreeg, dat op zijn minst de grenzen van 1939 hersteld zouden worden. Dit werd nadien, toen Sikorski intusschen zijn zetel naar Londen had moeten verleggen, door het Atlantic-Charter bevestigd. De Bolsjewisten simuleerden aanvankelijk instemming met deze belofte. Nadat zij eerst in Samara met Sikorski een voorloopig accoord gesloten hadden, ontstonden naarmate de Sovjets van een hoopvol beëindigen van hun tegenoffensief droomden, conflicten, die ten slotte zóó ver voerden, dat de Sovjets allen schijn lieten varen en onomwonden verklaarden, dat zij van een onafhankelijken Poolschen staat geen heil verwachtten. **(Vor. ber. Sikorski 5523)**

Weermacht - Katyn - Identificatie lijken —
Juli — De met voortdurenden steun van het Poolsche Roode Kruis en van den vertrouwensarts van deze instelling, dr. Wodzinski—Krankau, verrichte opgravingen in het bosch van Katyn, waar, zooals bekend, 12.000 officieren van het voormalige Poolsche leger door de Gepeoe vermoord en in massagraven gestopt werden, hebben tot dusver geleid tot het bergen en begraven van 4243 slachtoffers. Onder de geïdentificeerde lijken bevinden zich twee generaals, 12 kolonels, 50 luitenant-kolonels, 165 majoors, 440 kapiteins, 552 eerste-luitenants, 930 tweede-luitenants en 146 officieren van gezondheid. De bergingswerkzaamheden moesten als gevolg van de intrede van het warme jaargetijde voorloopig gestaakt worden. Zij zullen in het begin van den herfst worden voortgezet. **(Vor. ber. Katyn 5522 A)**

A. **VER. STATEN — Anti-stakingswet aangenomen - Nieuwe stakingen —**
3 Juli — In een boodschap aan den Senaat aldus meldt de Britsche berichtendienst uit Washington, heeft president Roosevelt zijn veto uitgesproken over de anti-stakingswet. De zender van Boston meldde 26 Juni, dat de Amerikaansche Senaat, ondanks dit veto van Roosevelt, de anti-stakingswet heeft aangenomen. Het ontwerp ging daarop naar het Huis van Afgevaardigden, dat eveneens, ongeacht Roosevelt's houding, met 244 tegen 108 stemmen de wet goedkeurde. Het ontwerp heeft daardoor kracht van wet gekregen.
De anti-stakingswet verbiedt dat in eenige door de regeering gecontroleerde fabriek of mijn een staking wordt uitgeroepen en machtigt het Oorlogsarbeidsbureau, zoo noodig, John Lewis of een anderen vakbondsleider, die aan de staking deel heeft, strafrechtelijk te vervolgen. De wet verbiedt niet, dat iemand zijn werk in den steek laat, doch verklaart het als onwettig, dat iemand een ander tot staking aanzet of verleidt, met hem daartoe samenzweert of hem aanmoedigt deel te nemen aan uitsluitingen, stakingen, sabotage van het werk of een andere stagnatie van den arbeid in een door de regeering gecontroleerde fabriek of mijn, of een zoodanige beweging te ondersteunen. De regeering is dientengevolge ook speciaal gemachtigd, elke fabriek onder staatstoezicht te plaatsen, waar arbeidsmoeilijkheden het algemeen oorlogspotentieel dreigen te verzwakken.

— Nieuwe stakingen —
Naar „United Press" meldt is 28 Juni de eerste staking na de aanneming der anti-stakingswet in de Ver. Staten uitgebroken. 2200 leden van de vereenigde automobielarbeiders vakvereeniging van de Chryslerfabriek te Highland Park (Michigan) zijn in staking gegaan en hebben zoodoende de productie van geschut, pantserwagens, vliegtuigen en vrachtauto's tot stilstand gebracht. Ook in de bruinkoolmijnen van Alabama zijn nieuwe stakingen uitgebroken, aldus berichten uit Alabama. De stakingen bedreigen de geheele staalindustrie van den staat. Op het oogenblik staken ongeveer 17.000 arbeiders in Alabama en in Pennsylvanië naar schatting 40.000 mijnwerkers.
Van de 500.000 mijnwerkers staken er nog meer dan 156.000. Het aantal stakers heeft de afgeloopen week ongeveer 100.000 bedragen. De „United Steel Comp." de grootste staalproducent der Ver. Staten, moet een nieuwe beperking der productie overwegen, aangezien tien harer 37 hoogovens zijn stilgelegd. Uit Detroit worden onlusten gemeld, waarbij militairen met tanks en traangas de orde herstelden.
(Vor. ber. Anti-stakingsmaatregelen 5579)

Kunst en Kultuur - Greta Garbo ontslagen —
3 Juli — De filmactrice Greta Garbo heeft van de Metro Goldwyn Mayer haar ontslag gekregen, omdat zij als Zweedsche heeft geweigerd deel te nemen aan de propaganda voor Amerikaansche oorlogsleeningen.

Arbeidsinzet - Arbeidsdienstplicht vrouwen —
Juli — Tot einde 1943 moet het aantal der in de oorlogsindustrie werkzame vrouwen stijgen tot 18½ millioen. Om dit aantal te bereiken is het noodzakelijk, ook getrouwde vrouwen voor den arbeidsinzet in te schakelen, aldus Econ. Nieuws.

Distributie - Martin Jones gevolmachtigde levensmiddelenvoorziening in oorlogstijd —
12 Juli — President Roosevelt heeft de ontslagaanvrage van Chester Davis, den gevolmachtigde voor de levensmiddelenvoorziening in oorlogstijd, aanvaard en Marvin Jones tot zijn opvolger aangewezen. Davis verklaart van meening te zijn, dat Roosevelt's subsidieprogramma niet op doeltreffende wijze een inflatie zal kunnen voorkomen, wanneer niet gelijktijdig belasting- en spaarprogramma's worden uitgevoerd voor het opvangen van de overtollige koopkracht en een streng toezicht wordt geoefend op de levensmiddelenvoorziening.
(Vor. ber. Distributie 5089 D)

B. **DUITSCHLAND — Weermacht - Luchtaanvallen burgerbevolking, witboek —**
12 Juli — Het Duitsche departement van Buitenlandsche Zaken publiceerde 6 Juli een Witboek: „Documenten over de uitsluitende schuld van Engeland aan den bommenoorlog tegen de burgerbevolking". Belangwekkend is, dat de eerste daarin bijeengebrachte documenten reeds dateeren uit 1932, toen de Duitsche delegatie op de conferentie ter vermindering en beperking der bewapeningen dienovereenkomstige voorstellen voorlegde, welke echter evenzeer werden verworpen als alle andere daarna van Duitsche zijde gedane voorstellen tot humaniseering van den luchtoorlog.
Uit den overvloed van documenten uit het Witboek verdient vermelding het memorandum van de Rijksregeering betreffende de bewapenings- en rechtsgelijkheidskwesties van 18 December 1933 en het vredesplan der Duitsche regeering van 31 Maart 1936 waarin voorstellen werden gedaan betreffende een verbod tot het werpen van bommen op open plaatsen buiten de draagwijdte van middelzware en zware artillerie der strijdende fronten. Alle concrete Duitsche voorstellen van dezen aard werden echter van Engelschen kant ter zijde geschoven.
Het Witboek citeert o.m. een verklaring van Chamberlain van 21 Juni 1938 waarin hij zeide dat het werpen van bommen op burgers in strijd was met het volkenrecht. **(Vor. ber. Witboek 4730 B)**

Verkeer - Spoorwegen - Jaarverslag 1942 —
12 Juli — Aan het jaarverslag over 1942 van de Duitsche Rijksspoorwegen wordt o.a. ontleend, dat door de activiteit van 1,4 millioen mannen en vrouwen het bedrijf op het door de spoorwegen geëxploiteerde en gecontroleerde net van 152.000 km volledig kon worden uitgevoerd. De ontvangsten uit het personen- en bagagevervoer stegen met 24,1% tot Rm. 4032,6 millioen. De ontvangsten uit het vrachtvervoer daalden echter met 1,8% tot 5186,3 millioen door de inkrimping van de transporten van goederen der hooge tariefklassen ten gunste van goederen van lagere tariefklasse voor de oorlogs- en levensmiddelenindustrie, enz., waarvoor slechts de kostende prijs werd ontvangen. Tegenover de totale ontvangsten van 9797,2 millioen Rm. staan totale uitgaven ad 9408,4 millioen Rm. of 8,3% meer dan het voorafgaande jaar, aldus Econ. Nieuws.
(Vor. ber. Verkeer 5369 B)

Kunst en Kultuur - Kunsttentoonstelling München —
12 Juli — Minister dr. Göbbels heeft 2 Juli de zevende groote Duitsche kunsttentoonstelling in het Huis der Duitsche kunst te München geopend met een rede, waarin hij wees op de bijdrage van Duitschland en Italië tot de avondlandsche kunst en cultuur, en o.m. opmerkte dat de Europeesche menschheid rood van schaamte moest worden, gezien het feit, dat een 20-jarig Amerikaansch, Canadeesch of Australisch terreurvlieger een werk van Albrecht Dürer of Titiaan vernietigen kan en mag zonder dat hij en millioenen zijner landgenooten ooit van deze kunstenaars gehoord hebben. De tentoonstelling omvat in 40 zalen in totaal 1173 kunstwerken van 655 kunstenaars. Bijna alle werken zijn de laatste maanden gemaakt. Het oorlogsbeeld treedt als kunstwerk van documentair karakter sterk op den voorgrond.
(V. b. Kunsttentoonstelling München 5168 A; dr. Göbbels 5573 I)

DE WERELDOORLOG

A. **DUITSCHLAND EN ITALIE — Veldslag bij Bjelgorod en Orel - Engelsch-Amerikaansche landing op Sicilië - Zware scheepsverliezen der geallieerden - Luchtaanvallen op Aken en Parijs —**

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Führer, 10 Juli — Het opperbevel van de weermacht maakt bekend: In den grooten slag van Bjelgorod en Orel behaalden troepen van het leger en de Waffen-SS verdere aanvalssuccessen. Terwijl ten Noorden van Bjelgorod aanzienlijke terreinwinst werd behaald, ontwikkelden zich ten Zuiden van Orel zware artilleriegevechten.

11 Juli — De Duitsche troepen konden in hevige gevechten nieuw terrein winnen.

12 Juli — In den slag tusschen Bjelgorod en Orel gelukte het Duitschen troepen een groote vijandelijke groep in te sluiten en te vernietigen. Sedert 5 Juli verloor de vijand 28.000 man aan gevangenen, 1640 vechtwagens en 1400 kanonen.

13 Juli — Ten Noorden van Bjelgorod won de Duitsche aanval, door het luchtwapen ondersteund, na de vernietiging van twee vijandelijke pantsergroepen verder terrein. Tegenaanvallen van de Sovjets tegen de spits en de flanken van de Duitsche aanvalswiggen, alsmede hevige ontlastingsaanvallen in het gebied ten Oosten en ten Noorden van Orel mislukten.

14 Juli — Sterke tegenaanvallen der bolsjewieken in het gebied van Bjelgorod zijn onder uiterst zware verliezen ineengestort.

15 Juli — Ondanks het slechter worden van de weersomstandigheden duren de zware gevechten voort. In het gebied van Bjelgorod is nog een vijandelijke groep strijdkrachten uiteengeslagen en zijn nieuwe tegenaanvallen afgeslagen. Ten Oosten en ten Noorden van Orel zette de vijand zijn door tanks en slagvliegtuigen ondersteunde aanvallen voort. De pogingen van de bolsjewieken om door de Duitsche stellingen heen te stooten, mislukten bloedig.

16 Juli — De aanval van Duitsche troepen ten N. van Bjelgorod won verder terrein en leidde tot de omsingeling van een sterke vijandelijke groep. De tegenaanvallen van den vijand verminderden in dezen sector tengevolge van de in deze gevechten tot dusver geleden zware verliezen aanzienlijk in kracht. Daarentegen voerden de Sovjets aanvallen uit aan het geheele front van Koersk tot Suchinitsji.

ZUIDELIJK FRONT —

10 Juli — In den nacht van 9 op 10 Juli zijn de geallieerden, met ondersteuning van sterke zee- en luchtstrijdkrachten, den aanval op Sicilië begonnen. Zij stieten onmiddellijk op hevigen afweer op den grond en in de lucht.

11 Juli — Aan de Zuidoostkust van Sicilië zijn hevige gevechten aan den gang van Duitsche en Italiaansche troepen met gelande geallieerde strijdkrachten.

12 Juli — De Britsch-Amerikaansche landingstroepen trachten de bezette kuststrook te verbreeden. Duitsche en Italiaansche troepen gingen 11 Juli op bepaalde plaatsen tot den tegenaanval over en wierpen den vijand reeds in het eerste gevechtscontact terug.

13 Juli — Met dezelfde hevigheid duurt de slag voort in het Zuiden van Sicilië, waar de Engelschen en Amerikanen de landingshoofden trachten te vergrooten, welke zij hebben kunnen vestigen te Licata, Gela, Pachino, Syracuse en Augusta.

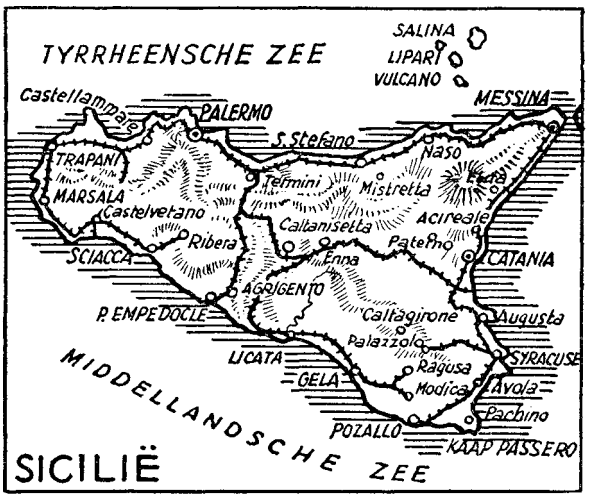
14 Juli — Het is den geallieerden, die bij hun offensief voortdurend nieuwe formaties in den strijd brengen, gelukt uit de kuststrook van Licata tot Augusta verder op te dringen. Zij rukken op in het bergland van Zuidoost-Sicilië en staan voor de vlakte van Catania.

15 Juli — De Engelsch-Amerikaansche druk wordt in bedwang gehouden door de Spiltroepen, die hardnekkige aanvallen, ondernomen met krachtigen steun van pantserwagens, hebben afgeslagen.

16 Juli — Van de streek van Agrigento tot de vlakte van Catania bieden de Italiaansche en de Duitsche eenheden op Sicilië met hardnekkigen moed weerstand aan de onophoudelijke stooten van zeer sterke vijandelijke strijdkrachten.

Overzicht —

16 Juli — De Italiaansche pers wijst er op, dat niet minder dan twee volledige legers, een Britsch en een Amerikaansch, zijn geland. Daartoe zijn Britsche en Amerikaansche troepen uit geheel Noord-Afrika en het Naburige Oosten aangevoerd. De zeer sterke luchtmacht is oorzaak dat de Britsch-Amerikaansche vloot in hooge mate aan de landingsoperaties kan medewerken. Zij wordt zoo krachtig door vliegtuigen beschermd, dat de Italiaansche vloot haar niet kan aanvallen. De centra van de gevechtshandelingen zijn het gebied van Syracuse en dat bij Catania. De Geallieerden blijven gebruik maken van parachutisten, die in het binnenland worden afgeworpen. De toevoer en ravitailleering der geallieerde strijdkrachten geschieden niet slechts van de kusten van N.-Afrika uit, doch ook rechtstreeks uit de Engelsch-Amerikaansche depôts in Groot-Brittannië en direct uit Amerika, zooals het verkeer langs Gibraltar bewijst. In den tijd van 10 tot 14 Juli verloor de Britsch-Amerikaansche landingsvloot ten minste 52 schepen met een gezamenlijken inhoud van rond 300.000 brt.

(Ontleend aan de Völk. Beobachter)

ZEEOORLOG —

10 Juli — Duitsche onderzeebooten vielen opnieuw krachtig beveiligde konvooien aan. Zij brachten in hardnekkige gevechten onder de Braziliaansche kust en in het Centrale deel van den Atlantischen Oceaan in totaal acht schepen, met 51.000 brt. tot zinken.

12 Juli — Bij een gewapende verkenning boven den Atlantischen Oceaan hebben Duitsche vliegtuigen twee vijandelijke schepen, waaronder een passagiersschip van meer dan 20.000 brt. in brand geworpen. Duitsche duikbooten brachten bij hardnekkigen strijd, uit sterk beveiligde vijandelijke convooien, 6 schepen met 42.000 brt. tot zinken.

13 Juli — Vliegtuigen voor den strijd op verren afstand werden opnieuw tegen de op 11 Juli op den Atlantischen Oceaan in brand geworpen groote vijandelijke schepen voor den aanval uitgezonden. Een der beide transportschepen was reeds gezonken, het tweede werd door neergeworpen bommen in den grond geboord. Daarmede verloor de vijand wederom twee schepen met tezamen 30.000 brt.

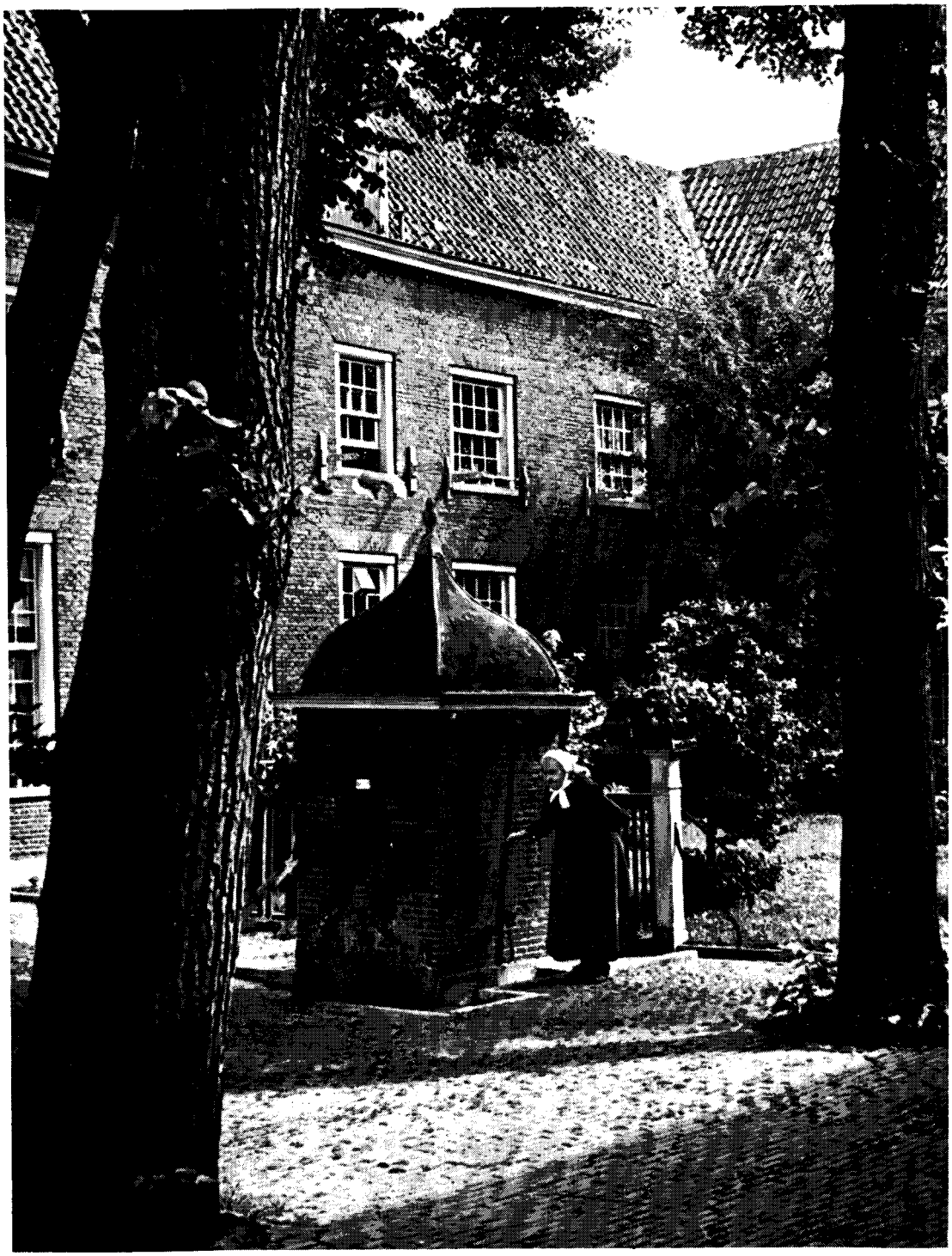
16 Juli — Onderzeeërs brachten in den aanval tegen convooien en afzonderlijk varende schepen, die door lucht- en zeestrijdkrachten krachtig beschermd waren, 8 schepen, metende 151.000 brt. en een transportzeilschip tot zinken.

LUCHTOORLOG —

14 Juli — Britsche formaties bommenwerpers hebben in den afgeloopen nacht een zwaren terreuraanval gedaan op de stad Aken. In de woonwijken der oude en der binnenstad ontstonden groote vernielingen. Vele openbare gebouwen en cultuurmonumenten werden verwoest. De dom van Aken werd getroffen. De bevolking leed zware verliezen. Bij het naderen en wegvliegen boven de stad werden 21 bommenwerpers neergeschoten.

15 Juli — Onder bescherming van jagers deden Amerikaansche bommenwerpers een aanval op Parijs. Onder de burgerbevolking vielen vele slachtoffers, 21 vijandelijke toestellen werden neergeschoten.

(V. b. Krijgsverrichtingen 5590)

(foto C.N.E. - Noske)

Het Karthuizerhofje te Amsterdam. Het in 1650 door stadsbouwmeester Daniël Stalpaert gebouwde „Huys Zitten Weduwe-hofje"

A. **Visscherij - Levensgewoonten van den paling —**

De Deensche onderzoeker Johannes Schmidt heeft zich groote verdiensten verworven door zijn onderzoek over den levensloop van den paling, aldus schrijft een medewerker van de Nwe R'damsche Crt. Uit zijn onderzoekingen weten wij, dat de jonge Leptocephalus in de Sargassozee geboren wordt, die plek op den Atlantischen Oceaan, waar de temperatuur en het zoutgehalte van het water een maximum bereiken, terwijl deze in de richting van Europa geleidelijk afnemen. De volwassen paling, zilverpaling genoemd, wordt vermoedelijk op zijn trek naar de paaiplaatsen door zijn gevoel voor temperatuur- en zoutgehalteverschillen geleid. Na daar gepaaid te hebben sterven de oude palingen af. De Leptocephali aanvaarden de reis naar Europa, als volkomen doorzichtige palinglarven van 5—7 mm lengte in het voorjaar of in den zomer na hun geboorte. Ze zijn 2½ jaar op reis voor zij, van het Westelijk halfrond komende, de grenzen van de oude wereld bereiken. Op een front dat samenvalt met de 1000 meter dieptelijn en van IJsland via Ierland en Frankrijk naar de Golf van Biscaje leidt, heeft nu de gedaanteverwisseling van Leptocephalus tot glasaal plaats. De dieren zijn dan 7½ cm lang, rolrond en bezitten een palingachtigen kop. Is de Leptocephalus een pelagisch dier, dat min of meer een speelbal is van wind en golven en met den golfstroom mee wordt gevoerd naar de plaats van zijn bestemming, de glasaal is een bodemdier evenals de paling en verstopt zich gaarne onder het zand op den bodem van de zee. In October van zijn derde levensjaar trekt de glasaal Europa binnen, in Maart tot Mei daaraanvolgende komt hij in Nederland. De Oostzeelanden worden weer een jaar later bereikt. In hun vierden zomer zijn vrijwel alle glasaaltjes op de plaats van hun bestemming aangekomen.

Intusschen zijn de dieren in vergelijking tot de Leptocephali ingekrompen. De Leptocephalus eet na zijn metamorphose tot glasaal niet meer. De meeste glasalen blijven in den benedenloop der rivieren hangen, veranderen daar in donker gepigmenteerde palingen, een kleiner percentage zoekt het hooger op en dringt zelfs tot in de Zwitsersche meren door. Daar doen ze zich te goed aan het voedsel, dat gewoonlijk rijkelijk voorhanden is. Als de mannetjes in totaal 11, de wijfjes 14 jaar oud zijn, dus resp. 7 en 10 jaar nadat de dieren van glasaal tot paling werden, wordt de zee weer opgezocht en de terugreis naar de Sargassozee aanvaard.

NEDERLAND

Deze feiten waren ons uit vroegere onderzoekingen bekend. De vraag kan nu gesteld worden, welke factoren veroorzaken den trek van den glasaal, waarom is het IJsselmeer zoo'n geschikt terrein voor den paling en op welke wijze kunnen wij de teelt van den paling in het IJsselmeer bevorderen?

De glasaaltjes komen op hun tocht naar de binnenwateren van Europa op een zeker oogenblik voor den afsluitdijk en vinden daar een onaangenamen hinderpaal. Gelukkig zijn er de sluizen en dank zij dezen sluizen kunnen zij toch het IJsselmeer binnenkomen. Waterstaatkundig is het echter van belang, dat tijdens het spuien geen of althans zoo weinig mogelijk zout water in het IJsselmeer doordringt. Wij moeten er dus op bedacht zijn de glasaaltjes door te laten zonder tegelijkertijd een groote hoeveelheid zout water binnen te laten. De Nederlandsche bioloog Ter Pelkwijk heeft een systeem van schutten en spuien bedacht, waardoor het mogelijk bleek aan den drang van den glasaal tegemoet te komen, zonder dat men bezwaar kreeg van zout water. Dr. van Heusden, voortbouwende op het werk van Ter Pelkwijk, heeft thans een onderzoek gepubliceerd over de factoren die tot den trek van den glasaal leiden.

Tot dat doel construeerde hij een vernuftig toestel. De glasalen bevinden zich in een aquariumbak met zout water en zand op den bodem. Als de bak in het licht staat, verstoppen de glasalen zich onder het zand, als hij verduisterd is komen de aaltjes te voorschijn, zwermen in scholen door het water en vertoonen duidelijken trekdrang.

Deze aquariumbak staat door middel van twee parallel verloopende goten in verbinding met een paar andere aquariumbakken, waarin zoet water zich bevindt. Of althans water van verschillend zoutgehalte, dat wij naar verkiezing naar den eerstgenoemden aquariumbak kunnen laten toestroomen. De stroomsnelheid van den stroom die door beide goten vloeit is eveneens naar verkiezing te regelen.

Wat blijkt nu. Als men door toestroomen van water naar den eerstgenoemden aquariumbak het zoutgehalte met enkele honderden milligrammen chloor per liter verlaagt, dan schuiven de larven uit het zand te voorschijn en vertoonen hun trekdrang. Dat gebeurt zoowel in de verduisterde als in de verlichte aquaria. Stroomen die bewegende glasalen treffen, dwingen deze tegen den stroom op te zwemmen. Laten wij de glasalen kiezen tusschen twee waterstroomen van verschillend zoutgehalte maar gelijke stroomsnelheid dan kiezen zij den zoetsten stroom. Is het zoutgehalte gelijk maar de stroomsnelheid verschillend dan wordt de sterkste stroom gekozen. Natuurlijk geldt dit binnen zekere perken. Ook is de temperatuur van het water, die weer een functie is van wind en golfbeweging, van belang. In de natuur vindt de trek bij voorkeur bij een watertemperatuur van 6—9° C. plaats, tusschen 11 en 13° C. komt de trek tot stilstand. De eigen treksnelheid van de dieren varieert tusschen 8 en 10.7 km per uur.

Wij kunnen ons nu een beeld vormen van wat zich in de natuur zoowel in de Waddenzee als bij den afsluitdijk en in het IJsselmeer afspeelt, waarbij wij ons rekenschap moeten geven van de verschillen bij spuien en schutten. Bij spuien worden groote hoeveelheden zoet water op de Waddenzee geloosd. Dit spuien laat zijn invloed niet alleen in den naasten omtrek van den afsluitdijk maar in de geheele Waddenzee en tot in de zeegaten gevoelen. Zoo zullen ook buitengaats het Marsdiep aanwezige glasaaltjes een stoot in de goede richting krijgen. Het is overigens lang niet onverschillig wanneer het spuien plaats vindt. Doet men dit overdag dan treft het de glasalen op een moment, dat ze in het zand ingegraven zijn. Ze zullen nu weliswaar tot trekken aangezet worden, maar blijven bij den bodem, gebeurt het 's nachts, dan treft de stroom trekkende alen, die zich gewoonlijk in veel hooger waterlagen ophouden en daardoor gevaar loopen uit den koers gesleurd te worden. Weliswaar kunnen ze dan een paar dagen later toch weer bij den afsluitdijk terecht komen, maar dit is op zijn gunstigst tijdverlies en beteekent overigens een groote kans om te verongelukken. Daarom beveelt van Heusden aan om alleen overdag te spuien, het liefste 's morgens tusschen 8 en 12 uur.

Bovendien doet men goed rekening te houden met den getijstroom en spuie het liefst als de vloedstroom samenvalt met dood tij, zoodat het spuien geboert op een tijdstip dat het water het laagste is. De intensiefste trek vindt 's nachts omtrent middernacht zonnetijd plaats. Dan is blijkbaar de hoeveelheid licht het geringste. Verder vond van Heusden dat bij donkere maan het aantal aaltjes geringer was dan bij lichte maan. Voor geringe lichtverschillen zijn de aaltjes zeer gevoelig. Het schutten en lekken van water door de sluisdeuren oefent slechts in den naasten omtrek van de sluisdeuren zijn werking uit.

Zijn de aaltjes in het IJsselmeer aangekomen, dan komen ze daar tot rust om eventueel pas weer verder te gaan trekken als de temperatuur van het water boven de 15 à 16° C. stijgt. Als ze dan verder trekken zoeken ze zelfs den bovenloop der rivieren op.

Bij den weg naar de Sargassozee spelen vermoedelijk zoutgehalte en temperatuur eveneens een belangrijke rol. Voor een zoo gunstig mogelijke bevissching van de Waddenzee zal het vermoedelijk aanbeveling verdienen in den tijd van den trek van volwassen paling het zoutgehalte van de Waddenzee tijdelijk te verhoogen. De zilveraal is een veel kostbaarder object, dan de jongere aal, die tegenwoordig in hoofdzaak weggevangen wordt. Inlaten van meer glasaal, gevoegd bij een concentratie van de bevissching op zilveraal, zou een veel economischer bedrijf geven. Dat het IJsselmeer veel zoeter is dan vroeger de Zuiderzee, verklaart waarom de paling in het IJsselmeer blijft, zoodat de binnenwateren daardoor relatief palingarm worden. Toch kan men door middel van goede doorspoeling van de boezems van Friesland en Noord-Holland den palingstand daar verbeteren.

De levenscyclus van den paling is jarenlang met een geheimzinnig waas omgeven geweest, tot Grassi en Calandruccio, twee Italiaansche onderzoekers, aantoonden, dat een merkwaardig lancetvormig vischje, dat men tot dien tijd Leptocephalus brevisrostris had genoemd, de larve was van onzen Europeeschen paling. Het onderzoek van dr. Van Heusden brengt het probleem dichter bij zijn oplossing en geeft tevens een fraai voorbeeld van de wijze waarop de wetenschap de practijk kan dienen.

A. *BIOGRAFIEEN.* —

Op 14 Juli werd in Duitschland het feit herdacht, dat de leider van den Arbeidsdienst, Reichsarbeitsführer Hierl, vijftig jaar geleden soldaat werd. Konstantin Hierl werd op 24 Februari 1875 als zoon van een hooger justitie-ambtenaar in Parsberg, in de Opperpalts, geboren. Op 14 Juli 1893 nam hij bij een Beiersch infanterieregiment dienst, werd twee jaren later tot luitenant bevorderd en kwam kort voor de eeuwwende op de militaire academie. Hij werd ingedeeld bij den generalen staf en vervolgens — hetgeen destijds nog een zeldzaamheid was — als Beiersche eerste luitenant naar den Pruisischen en algemeenen generalen staf overgeplaatst. Tijdens den eersten wereldoorlog diende hij als stafofficier bij den troep. Na de instorting richtte hij een vrijcorps, het „detachement Hierl" op, dat de Spartacusbenden in Beieren verdreef en vooral in Augsburg de orde herstelde. Tot 1924 was hij daarop in het Beiersche ministerie van Oorlog werkzaam. In 1929 sloot hij zich bij de N.S.D.A.P. aan. Hij werd organisatieleider in het Bruine Huis te München en later Rijksleider. Reeds van dien tijd dateeren zijn plannen tot de oprichting van den Arbeidsdienst, die echter eerst in 1935 bij de afkondiging van den algemeenen arbeidsdienstplicht verwezenlijkt konden worden. Begin September 1939 werd de arbeidsdienstplicht ook over de vrouwelijke jeugd uitgebreid. Zijn streven was het, den arbeidsdienst tot een noodzakelijke aanvulling van den schoolplicht te maken. Voor jongens moest hij tevens een brug slaan tot den militairen dienstplicht. Een karakteristieke indruk van het wel zeer fundamenteele vernieuwingswerk, dat Hierl door den arbeidsdienst als algemeen erkende prestatie voor de moderne samenleving in het leven riep, geeft zijn boek „Ausgewählte Schriften und Reden". Het toont aan, hoe de idee van den arbeidsdienst, na den wereldoorlog in Bulgarije uit een toestand van nationalen nood geboren, door Hierl's herschepping tot een Europeesche aangelegenheid van verstrekkende beteekenis geworden is, dat niet alleen een nuttigen dienst aan den bodem, doch zeer zeker ook aan den mensch beteekent.

B. NEDERLAND — Weermacht - Krijgsgevangenschap - Veldartillerie, Luchtvaart en speciale afdeelingen opgeroepen —

19 Juli — Het dienstplichtige en reservepersoneel beneden den rang van officier, voor zoover het in Mei 1940 in werkelijken militairen dienst was, van het 6e regiment Veldartillerie, het 9e tot en met het 11e regiment Motorartillerie, de Wegentroepen, Spoorwegtroepen, Intendancetroepen, Rijdende Artillerie, Kustartillerie, Artillerie Meetafdeeling, het 1e regiment Luchtdoelartillerie, het 1e, 2e en 3e regiment Genietroepen, de Landstormkorpsen van den Motordienst, Luchtafweerdienst, Spoorwegdienst en Vaartuigendienst, alsmede de Militaire Luchtvaart, moet zich op 26, 27, 28, 29 of 30 Juli in de Waterlookazerne en het „Wehrmachtlager" te Amersfoort melden en zich in krijgsgevangenschap begeven. **(Vor. ber. Krijgsgevangenschap 5592 B)**

— Duitsche verdediging - Gen.-Veldmaarschalk von Rundstedt bezoekt Nederland —

19 Juli — Generaal-veldmaarschalk von Rundstedt heeft verscheidene dagen in Nederland doorgebracht, waar hij militaire installaties der kustverdediging en in het achterliggende gebied heeft bezichtigd.
(V. b. D'tsche verded. 5589 A; v. Rundstedt 5045 D)

— Landwacht - Opleiding verlengd tot vier maanden

19 Juli — Op 13 Juli heeft Mussert te Den Haag de eerste compagnieën van de Nederlandsche Landwacht, waarvan de vrijwillige diensttijd van drie maanden ten einde liep, geïnspecteerd en toegesproken.
Hij was vergezeld van ᛋᛋ-Obergruppenführer Rauter, den secretaris-generaal der N.S.B. Huygen, den Voorman der Germaansche ᛋᛋ in Nederland, Feldmeyer, de Heerbanleiders der W.A. Müller Lehning en Meulenberg, Banleider J. J. van der Hout, ᛋᛋ-Opperstormleider Jansonius en Onderbanleider Kelderman. De commandant der Landwacht, ᛋᛋ-Oberführer Knapp, meldde de aangetreden formaties aan den Leider, waarna deze de inspectie afnam.
Vervolgens werd door Mussert en generaal Rauter het woord gevoerd, waarbij de Leider o.a. mededeelde, dat de opleidingstijd welke voor de eerste lichting op drie maanden was bepaald, voortaan vier maanden zal duren. De thans opgeleide compagnieën hebben de gelegenheid vrijwillig nog een maand extra in dienst te blijven. **(Vor. ber. Ned. Landwacht 5547 C)**

Bezetting - Protesteerende artsen bieden verontschuldigingen aan —

19 Juli — Aan het einde van de dokterskwestie wordt van bevoegde zijde medegedeeld: 99,3% van alle dokters, die — zooals onlangs medegedeeld — den eensluidenden brief hadden geschreven, hebben schriftelijk bij den Rijkscommissaris hun verontschuldigingen aangeboden en tegelijkertijd overeenkomstige verklaringen afgelegd. Het is teekenend, dat de aanstichters van de briefactie, die, zooals bekend, zich volkomen op den achtergrond hebben gehouden, de handteekeningen van talrijke dokters hebben vervalscht en de erbij betrokkenen op deze wijze in een pijnlijken toestand hebben gebracht.
(Vor. ber. Artsen 5587 A)

Justitie - Verzuim verplicht gestelde vergadering gestraft —

19 Juli — De vrederechter heeft op 14 Juli dr. A. Scholte, den rector van het gymnasium te Leiden, die 30 November 1942 heeft nagelaten een door curatoren verplicht gestelde vergadering te bezoeken, welke was uitgeschreven door den burgemeester van Leiden, waarin dr. W. F. de Groot zou spreken over onderwijs en opvoeding in nationaal-socialistischen zin, veroordeeld tot acht dagen gevangenisstraf.

— Kinderloosheid, grond tot echtscheiding —

3 Juli — In 1937 zijn hier zekere R., Italiaan van geboorte, en mej. S. in het huwelijk getreden. Dit huwelijk bleef kinderloos, waarop R. zich tot de Haagsche rechtbank wendde met het verzoek het huwelijk ontbonden te verklaren. De rechtbank heeft R. niet ontvankelijk verklaard. De heer R. ging van deze uitspraak in hooger beroep. Het hof heeft nu overwogen, dat, waar het normale huwelijk mede op het verwekken van nakomelingschap is gericht en ook daarin een zijner zedelijke grondslagen vindt, de Nederlandsche openbare orde zich er niet tegen verzet, dat een buitenlandsche wetsbepaling de mogelijkheid biedt op grond van een reeds vóór het huwelijk bestaand gebrek bij een der echtgenooten, op vordering van den anderen echtgenoot, die met die omstandigheden bij het huwelijk onbekend was, binnen een redelijken termijn nadat hij daarvan heeft kennis genomen, de nietigheid van dat huwelijk te doen uitspreken. Wel heeft het Hof termen aanwezig geacht, overlegging van een medische verklaring te verlangen en daarom de uitspraak aangehouden.

Economie en financiën - Staatsleening —

19 Juli — Op 15 Juli verscheen de aankondiging van een staatsleening, groot één milliard gulden, waarvan reeds 300 millioen bij rijksfondsen en instellingen is geplaatst. De rentevoet is wederom 3½% en de looptijd 20 jaren. De koers van uitgifte is gesteld op 99¾. Het percentage van deelneming voor de institutioneele beleggers is 10% hunner activa.
Sedert het begin van den tweeden wereldoorlog werden door Nederland de volgende binnenlandsche leeningen geplaatst:

Januari	1940	*f*	300.000.000	tegen 4	% rente
Maart	1940	„	300.000.000	„ 4	% „
Februari	1941	„	500.000.000	„ 4	% „
November	1941	„	500.000.000	„ 3½	% „
November	1942	„	1.000.000.000	„ 3½	% „

(Vor. ber. Staatsleeningen 5318 A)

Politie - Preventieve maatregelen in Limburg en N.-Brabant —

19 Juli — De Gewestelijke politiepresident voor Brabant en Limburg, kolonel Kooymans, heeft voor zijn gewest een preventieve politie ingesteld. Deze heeft tot taak de samenleving te zuiveren van a-sociale elementen, die zonder dat hiertoe een rechterlijk vonnis van noode is, naar een werkkamp kunnen worden overgebracht. Bij de beoordeeling hiervan is de politie niet meer in de eerste plaats gebonden door wettelijke formules maar gaat men uit van het levend rechtsbegrip. Bij een onlangs te Eindhoven gehouden razzia zijn ruim honderd personen ingerekend, onder wie vele souteneurs. Voorts zijn talrijke beruchte lieden uit Oss, die het hoofd weer hadden opgestoken, naar een werkkamp overgebracht. Personen, die wegens hun gedrag uit het werkkamp ontslagen kunnen worden, komen bij hun terugkeer in de maatschappij direct onder contrôle van de plaatselijke politie te staan.
(Vor. ber. Oss 3851 A)

A. **NEDERLAND — Kunst en Kultuur - Muziek - Louis Zimmermann 70 jaar —**
19 Juli — Op 19 Juli werd de violist Louis Zimmermann 70 jaar. Ter gelegenheid van dit jubileum werd in het Concertgebouw te Amsterdam, waar hij gedurende vele jaren als eerste concertmeester voorging, een feestconcert gegeven. Louis Zimmermann trad daarbij op als solist in het vioolconcert van Brahms.

(foto Arbeiderspers)

Na een eerste engagement te Darmstadt kwam Zimmermann in 1899 naar Amsterdam, eerst als tweede concertmeester van het Concertgebouw. Van 1904 tot 1910 was hij te Londen verbonden als leeraar aan de Royal Academie of Music. Daarna ving zijn werkzaamheid aan als eerste concertmeester op de plaats, die hij dertig jaar zou vervullen en die hij pas in 1940, betrekkelijk in stilte, voor een jongeren opgaf.

— Muziekprijs voor Leo Ruygrok —
19 Juli — In het bijzijn van Hendrik Rijnbergen, leider van het Muziekgilde van de Nederlandsche Kultuurkamer en Jan Teunissen, leider van het Filmgilde der N.K.K., werd aan den bekenden Omroepdirigent en -componist Leo Ruygrok een prijs van het Muziekgilde overhandigd.

Arbeidsinzet - Dienstverplichting voor vrouwen en meisjes —
19 Juli — De Arbeidsbureaux hebben, zoo wordt officieel medegedeeld, het recht, meisjes en vrouwen, die wel in staat zijn, doch niet bereid zijn mede te werken, voor een bepaalden tijd voor een zeer dringende arbeidsplaats in Nederland te verplichten werk aan te nemen. Wanneer het aantal vrijwillige aanmeldingen niet de behoefte aan krachten dekt, zal voor bepaalde bedrijven met dienstverplichting moeten worden rekening gehouden. **(Vor. ber. Arbeidsinzet 5593 A)**

Toezicht op jeugdherbergen en kampeerboerderijen —
19 Juli — Het verblijf in zoogenaamde kampeerboerderijen, wilde jeugdherbergen en kamphuizen, waar, vaak zonder eenige contrôle, op dikwijls uiterst primitieve wijze logies wordt verstrekt, geeft herhaaldelijk aanleiding tot gegronde klachten over rumoer, wanordelijkheden of onzedelijkheid. Een landelijke reglementeering ter zake is thans in voorbereiding. In afwachting van die regeling heeft de secretaris-generaal van het departement van Justitie allen burgemeesters verzocht in hun gemeente het verschaffen van dag- en nachtverblijf aan kampeerders en trekkers, anders dan in de daartoe met toestemming van den burgemeester onder auspiciën en verantwoordelijkheid van den A.N.W.B. of de Nederlandsche Jeugdherbergcentrale (N.J.H.C.) opengestelde inrichtingen, te verbieden. Aan de toestemming van den burgemeester wordt als voorwaarde verbonden, dat in de genoemde inrichtingen slechts worden toegelaten, onderscheidenlijk de houders van kampeerkaarten of -bewijzen van den A.N.W.B. en de leden van de N.J.H.C. Voorts heeft de secretaris-generaal, teneinde de nauwgezette naleving van deze bepalingen te verzekeren, een verscherpt politietoezicht gelast **(Vor. ber. Jeugdherbergwezen 5362)**

Amerikaansche luchtaanval op Amsterdam —
19 Juli — Op 17 Juli hebben Amerikaansche vliegers bommen geworpen op woonwijken in Amsterdam-Noord. Van dezen aanval werden 150 Nederlandsche burgers het slachtoffer, onder wie vrouwen, religieuzen en kinderen; 69 personen werden zwaar, ongeveer 250 licht gewond. De tientallen vliegtuigen, die op groote hoogte bleven, gooiden lukraak hun bommenlast uit boven de arbeiderswijken in het Noordelijk gedeelte van de stad. De gevolgen waren verschrikkelijk. Een klooster, door den bekenden bouwmeester Kropholler gebouwd, kreeg een voltreffer. De daarnaast gelegen kerk van denzelfden bouwmeester werd eveneens getroffen. In het achtergedeelte van de kerk viel een bom, die een groot gat in het dak der kerk sloeg en vervolgens op den grond ontplofte, waarbij een geweldige ravage werd aangericht. De kerkbanken ter plaatse werden geheel versplinterd of door den luchtdruk een eind weggeslingerd, ook het orgel werd totaal vernield. In het klooster, dat voor een gedeelte werd vernield en overigens zware schade opliep, vonden vier zusters den dood, twee anderen werden zwaar gewond. Een schoolgebouw werd eveneens getroffen. Een politiebureau in de buurt kreeg een treffer. Drie agenten werden daarbij gedood. Ook een postkantoor, een zittingslokaal van den Geneeskundigen Dienst, een apotheek, een dokterswoning, een sigarenwinkel en tientallen huizen van arbeiders werden vernield. Den geheelen dag door bleven Luchtbeschermingsdienst en alle andere hulpdiensten voortreffelijk werk doen. De verontwaardiging over dien laffen aanval op deze arbeiderswijk was algemeen. Noch militaire doelen, noch fabrieken of industrieën werden getroffen. Louter particuliere gebouwen en woningen, louter burgers, onder wie vele kinderen, werden slachtoffer van de luchtpiraten.
(Vor. ber. Luchtaanvallen 5496 A)

B. **INSULINDE — Economie en Financiën - Java - Bankbiljettencirculatie —**
19 Juli — Op Java is het aan geld in omloop zijnde bedrag in de 16 maanden der Japansche bezetting gedaald van ongeveer *f* 500 tot ongeveer *f* 400 millioen. Deze daling wordt vooral toegeschreven aan de actieve prijspolitiek van het militaire bestuur, dat er in is geslaagd de levensmiddelenprijzen te stabiliseeren en ten deele zelfs te verlagen. **(Vor. ber. Java 5595)**

C. **DUITSCHLAND — Berlijnsche theaters gereorganiseerd —**
19 Juli — Ten einde het spelpeil te verhoogen en een betere concurrentie met de groote staats- en stedelijke theaters mogelijk te maken, is een aantal kleinere Berlijnsche schouwburgen vereenigd in een naamlooze vennootschap, de Berliner Künstler Bühne GmbH., een onderneming, die nauwe betrekkingen onderhoudt met het Duitsche filmbedrijf. Voor diverse theaters zijn nieuwe intendanten benoemd.

12 millioen vreemde arbeidskrachten tewerkgesteld —
19 Juli — Meer dan twaalf millioen buitenlandsche arbeidskrachten, met inbegrip van de krijgsgevangenen, zijn op het oogenblik binnen het Duitsche rijk in de Duitsche wapenindustrie werkzaam, schrijft de Deutsche Allgemeine Zeitung. Hierbij zijn nog niet gerekend, arbeiders en krijgsgevangenen, die in de bezette gebieden onder Duitsche leiding werkzaam zijn.
(V. b. Buitenlanders 5153 A; arbeidspotentieel 5573 E)

Rijkscommissariaat Oekraïne - Opvoering landbouwproductie; premiestelsel —
19 Juli — Ter stimuleering van de aflevering van landbouwproducten heeft men in de Oekraïne een premiesysteem ingevoerd, waaraan het recht op het koopen van schaarsche artikelen en verbruiksgoederen is verbonden. Bij de landbouwbevolking in de Oekraïne heerscht zelfs aan de eenvoudigste verbruiksgoederen groot gebrek. Ook de werkzaamheden op het veld zijn in het premiesysteem opgenomen, terwijl thans ook landarbeiders en employé's voor premies in aanmerking komen. Daar de vrije afgifte door de BAK-winkels (Bezugs- und Absatz-Kaufläden) van ge- en verbruiksgoederen is verboden, is de animo om premiebewijzen te verwerven grooter. Bij de aflevering van landbouwproducten ontvangen de boeren deze bewijzen, die een bepaalde puntenwaarde bezitten. Zij kunnen daarmede bij de BAK-winkels de waren koopen, die zij noodig hebben. Voor 1 pakje tabak b.v. zijn 10 punten noodig,

voor 1 liter wodka 100 punten, voor 1 sigaret 1 punt, voor 1 kg suiker 100 punten, enz. De distributie der premiegoederen ligt in handen van de Absatszentrale Ukraine GmbH. Men heeft het premiesysteem met succes toegepast bij den bouw van Russische rijtuigen. Deze actie werd in den herfst begonnen en had tot resultaat dat in den loop van den winter meer dan 100.000 van deze rijtuigen gereed kwamen. Voor elk rijtuig werd een premiebewijs ter waarde van 250 punten verstrekt, aldus Ec. Nieuws.

(Vor. ber. Kaartje Oekraïne 5377 A; Staatslandbouwbedrijven 5343 C)

— Arbeidsdienstplicht ingevoerd —

19 Juli — Voor mannen en vrouwen geboren tusschen 1922 en 1926 is de algemeene dienstplicht ingevoerd. De aan deze verplichting onderworpen Oekraïners zullen, hetzij in hun land, hetzij in het Rijk te werk worden gesteld, aldus Ec. Nieuws.

— Massagraven te Winnitza ontdekt —

19 Juli — Aan den Westrand der stad Winnitza in het district Sjitomir zijn uitgestrekte massagraven ontdekt, die in de jaren 1938 tot 1941 zijn gegraven en volgens voorzichtige schattingen vele duizenden lijken van door de Gepeoe vermoorde Oekraïners van beiderlei kunne, o.w. talrijke kinderen, bevatten.

Onder de hooge vruchtboomen van een uitgestrekten tuin met een totale oppervlakte van een ha is men op niet minder dan dertig massagraven gestuit.

(V. b. Massagraven Odessa 5504; Katyn 5597)

A. **ENGELAND — Weermacht - Geheime dienst —**

19 Juli — Het Engelsche tijdschrift „News Review" publiceerde bijzonderheden over den Engelschen geheimen dienst. Naar het blad mededeelde, bestaat deze uit zes afdeelingen en is hij gevestigd in een oud huizenblok in White Hall.

De eerste afdeeling is de F.O.I.D. (Foreign Office Intelligence Departement). Deze afdeeling is het „oog van Engeland", dat alle buitenlandsche staatskanselarijen bewaakt. Geen regeering, geen hof, geen ambassade, zelfs geen gezantschap ontkomt aan de nasporingen van deze afdeeling, die bestaat uit personen uit hooge maatschappelijke kringen, die met alle politieke kringen betrekkingen onderhouden. De tweede afdeeling is de N.I.D. (Naval Intelligence Department) met een onderafdeeling, de geheime dienst van de vloot. Deze afdeeling is belast met de contrôle van de Engelsche vloot. In het derde gebouw is de W.O.I.D. (War Office Intelligence Department) gevestigd, die tot taak heeft nasporingen te doen in alles wat met den oorlog samenhangt. Het vierde gebouw van het mysterieuze huizenblok van White Hall huisvest den binnenlandschen geheimen dienst. Deze bewaakt alle vreemde elementen in Engeland en slaat het optreden van politieke formaties gade. In het zesde gebouw bevindt zich de C.I.D. (Colonial Intelligence Department) met de onderafdeeling I.I.D. (Indian Intelligence Department). Deze afdeelingen houden zich bezig met het Britsche imperium, waarbij de onderafdeeling speciaal is belast met de bewaking van Br.-Indië.

Elk der zes organisaties van den geheimen dienst wordt geleid door een specialist, die slechts in verbinding staat met zijn directe medewerkers. Deze afdeelingsdirecteuren hebben slechts toegang tot hun afdeeling en weten niets van de werkzaamheden van de andere bureaux. Boven deze zes directeuren staan zeven „geografische directeuren", waarvan elk het werk van de agenten van zijn eigen bureau controleert. Boven allen zweeft de „chef", onder wien het geheele apparaat van den geheimen dienst staat. Hij wordt volgens een oud ceremoniëel, dat sedert den tijd van Cromwell niet is gewijzigd, gekozen. Zoodra hij is gekozen, wordt hij gehaald en wordt hij onmiddellijk in zijn functie geïnstalleerd. Uit een waardevolle cassette neemt tijdens deze installatie een der directeuren een gouden sleutel, dien hij den zoo juist gekozen chef overhandigt. Deze sleutel is die van het werkvertrek van den koning, en de ceremonie van overhandiging aan den chef van den geheimen dienst doet uitkomen, dat deze ook tot taak heeft „de persoon van den koning en de functie van Zijne Majesteit te bewaken". Op het oogenblik van de overhandiging van den sleutel verliest de nieuwe chef zijn identiteit. Zijn onderteekening onder alle officieele documenten luidt: „the unkown quantity" (de onbekende grootheid). Hij is de eenige, die zich in de omgeving van den koning mag ophouden zonder te vuren te zijn aangediend. (Alg. H'blad)

B. **GRONDSTOFFEN — Petroleum - Problemen der Ver. Staten —**

19 Juli — In de Vereenigde Staten begint men zich zorgen te maken over de petroleumvoorziening. De minister van marine, Knox, heeft gewezen op de groote moeilijkheden, waarmede de Amerikaansche marine heeft te worstelen; indien voor het einde van 1943 de petroleumproductie in de V.S. niet verhoogd zou worden, zeide hij, zou de marine voor ernstige problemen komen te staan. Bovendien, Amerika moet verder kijken, want indien het verbruik op de normale wijze zou doorgaan, zouden de ondergrondsche voorraden in ongeveer veertien jaar zijn uitgeput. Op het oogenblik is de toestand van dien aard, dat, bij een stijgende behoefte voor militaire doeleinden, door nieuw aangeboorde bronnen nog slechts een derde van de hoeveelheid wordt geleverd, welke in 1939 werd voortgebracht. Met vernieuwde kracht wordt daarom op het aambeeld gehamerd, zich buiten Amerika van de noodige petroleumreserves te voorzien. Zoo verklaarde Ickes, de petroleumdictator en minister van binnenlandsche zaken, onlangs, dat de nog vrijwel onaangetaste petroleumvoorraden in Saoedisch Arabië, Irak en Iran, de grootste der wereld zijn. Zij zijn practisch onuitputtelijk en de Vereenigde Staten dienen er voor te zorgen, dat zij onder Amerikaansche contrôle komen.

Reeds werden na een zorgvuldige voorbereiding van jaren Mexico en Venezuela onder Amerikaanschen invloed gebracht, met uitschakeling van de Engelsche belangen en Jesse Jones kondigde als leider der Refico de oprichting van een nieuwe dochtermaatschappij aan n.l. de Petroleum Reserve Corp., welke tot taak zal hebben, het aankoopen van petroleum en petroleumproducten, het vormen van olievoorraden en het vormen van voorraden buiten de V.S.

Ook ten aanzien van de synthetische benzinebedrijven wenscht Amerika den achterstand in te halen. Ickes wees er nog op, dat de Imperial Chemical Industries, naar het Duitsche voorbeeld, thans in Engeland bezig is met de productie van synthetische benzine in een bedrijf, dat een dagelijksche capaciteit van 3500 vaten zou hebben. De kosten van deze benzine zouden tusschen 12 en 15 $-cents per gallon liggen, hetgeen met de natuurlijke benzine nog een nadeelig verschil van 10 $-cent zou uitmaken; er wordt evenwel op gerekend, dat de kostprijs door een verdere chemische ontwikkeling verlaagd kan worden.

(Vor. ber. Petroleumreserves 5275 D)

C. **ZUID-AFRIKAANSCHE UNIE — Gouverneur-Generaal overleden - J. de Ren benoemd —**

19 Juli — De Britsche berichtendienst maakt den dood bekend van den Gouverneur Generaal van de Zuid-Afrikaansche Unie, sir Patrick Duncan. De chief justice J. de Ren werd belast met de waarneming van de functie van den overledene. **(Vor. ber. Duncan 2547 F)**

D. **CANADA — Binnenland - Toekomstige status —**

19 Juli — Volgens een bericht in het Londensche dagblad „News Chronicle" heeft zich, naar een onderzoek van het Gallup-instituut over den toekomstige status van Canada, bijna de helft van de Canadeesche bevolking, 46%, ervoor uitgesproken hetzij een onafhankelijke staat te worden of Canada bij de Ver. Staten te doen aansluiten. **(Vor. ber. Canada 4998 C)**

E. **AUSTRALIE — Parlementsontbinding - Nieuwe verkiezingen —**

19 Juli — Zooals Reuter uit Canberra bericht, werd daar de reeds verwachte ontbinding van het Australische parlement als gevolg van de afwijzende houding ten opzichte van het gevolgde bestuursbeleid door minister-president Curtin bekend gemaakt. De nieuwe verkiezingen zullen op 21 Augustus plaats hebben; het nieuwe parlement moet vóór 27 September bijeengekomen zijn. **(Vor. ber. Kabinet 4922 B)**

F. **ZWITSERLAND — Engelsche bomaanval —**

19 Juli — In den nacht van 12 op 13 Juli is op verscheidene plaatsen in Zwitserland, o.m. in Bern en Genève, luchtalarm gemaakt, dat ongeveer drie uur duurde. Bij Bouveret, aan het meer van Genève, is een vliegtuig verongelukt, waarbij vijf inzittenden om het leven kwamen. Op drie plaatsen in de buurt van Bern werden bommen geworpen. In Riggisberg werd een huis vernield en een tweede raakte in brand. Een tweede Engelsche bommenwerper is bij Sitten, de hoofdstad van het kanton Wallis, verongelukt. De

lading bommen had het vliegtuig in de bergen uitgeworpen. Van de bemanning werden zeven man gedood. Het Zwitsersche gezantschap te Londen heeft opdracht gekregen met groote beslistheid te protesteeren tegen de nieuwe schending van de Zwitsersche neutraliteit door talrijke Britsche vliegtuigen en herstel te eischen van de schade, die door de op talrijke plaatsen gevallen bommen is veroorzaakt.
(Vor. ber. Neutraliteit 4351 A)

A. **PERSWEZEN — Tweede Journalistencongres te Weenen beëindigd —**
19 Juli — Op 24 Juni is het tweede internationale journalistencongres te Weenen geëindigd. Stabsleiter Sünderman sprak zijn waardeering uit voor den omvangrijken arbeid van het gedenkwaardige congres, waaraan meer dan 300 journalisten uit 21 landen hebben deelgenomen. Behalve vertegenwoordigers van de staten, die verbondsleden der unie zijn, n.l. Duitschland, Italië, Spanje, Hongarije, Roemenië, Bulgarije, Kroatië, Slowakije en Noorwegen, waren vertegenwoordigers aanwezig uit Japan, Frankrijk, België, Nederland, Zweden, Zwitserland, Denemarken, Littauen, Letland, Estland, Albanië, Br. Indië, den Libanon en Servië. **(Vor. ber. 2de congres 5578 A)**

B. **ZWEDEN — Preventieve maatregelen tegen invasie —**
19 Juli — In de Zweedsche pers verschenen uittreksels uit een door de regeering gepubliceerde brochure, houdende instructies aan de bevolking voor het geval van een invasie. Daarin wordt o.m. gezegd: „Zweedsche burgers, denkt er aan, iederen aanval op de vrijheid en zelfstandigheid van het rijk zal met wapengeweld het hoofd worden geboden. Maar de rechtsstaat Zweden wil daarbij de geboden van het volkenrecht en de internationale regels van de oorlogvoering nakomen, waarbij Zweden zich heeft aangesloten. Deze internationale rechtsregels zullen door ons, Zweden, toegepast worden, hoe de vijand zich ook gedraagt. Ook wanneer de vijand ze met voeten treedt, willen wij ze heilig houden".
(Vor. ber. Defensie 5443 B)

C. **OOST-AZIE — Maleische sultans tot samenwerking met Japan bereid —**
19 Juli — De Japansche premier Tojo had in Sjonan (Singapore) een bijeenkomst met acht Maleische sultans. Sultan Obrahim van Johore hield een toespraak, waarin hij in naam van alle Maleische sultans verzekering aflegde van de bereidwilligheid, met Japan in de Groot-Oost-Aziatische politiek samen te werken.

D. **LANDBOUW EN VEETEELT — Sprinkhanenbestrijding —**
19 Juli — Enorme scharen sprinkhanen zwermen in de laatste weken boven Egypte. Reeds zijn enkele geweldige sprinkhanen-wolken boven het Nijldal neergelaten en hebben groote gedeelten van den oogst vernield. Deze zwermen komen uit Hedsjas en zijn de Roode Zee en de Arabische woestijn overgevlogen. Het Egyptische ministerie van Landbouw heeft het ministerie van Oorlog te hulp geroepen ter bestrijding van deze plaag. Verkenningsvliegtuigen kondigen voortaan de nadering der sprinkhanen aan. Zij worden dan met vlammenwerpers, gas, en luchtdoelartillerie bestreden.
Deze laatste treedt slechts in werking om den sprinkhanen, die vrij gevoelig zijn voor lawaai, te beletten neer te strijken. Van 2 tot 3 Juli en van 21 tot 22 Juli zal een sprinkhanenconferentie worden bijeengeroepen, waaraan vertegenwoordigers van alle landen van het Nabije Oosten zullen deelnemen.

E. **ROEMENIE — Weermacht - Onderwijs en Opvoeding —**
19 Juli — In Roemenië werd onder de naam „Militair-college Maarschalk Jon Antonescu" in de stad Curtea de Argesch een instituut opgericht, waarop kinderen en weezen van frontstrijders opgenomen worden om op staatskosten een opvoeding te ontvangen overeenkomstig hun aanleg. Het college begint met een lagere school van vier klassen, waarop een ambachtschool van drie of acht klassen of een lyceum van acht klassen aansluit. Toelating wordt door aanleg, prestatie en voorliefde beslist. Met de scholen zijn tehuizen, internaten verbonden, waarin scholieren op staatskosten verpleegd worden. Het getal der scholieren is voorloopig nog onbepaald.

F. **FINANCIEN EN ECONOMIE — Bankbiljettencirculatie - Overzicht —**
19 Juli — Evenals de stijging der staatsschuld is ook de uitbreiding van den bankbiljettenomloop in alle landen een oorlogsverschijnsel. Het volgende staatje geeft een overzicht van de stijging van de circulatie van bankbiljetten in verschillende landen (in milliarden (voor Groot-Brittannië in millioenen) der landsvaluta), aldus Econ. Nieuws.

	Einde 1939	Juni 1943	in %
Noord-Amerika	4,59	13,62	+ 197
Frankrijk	151,3	419,5	+ 177
België	27,99	73,61	+ 163
Roemenië	48,80	120,5	+ 147
Nederland	1,152	2,554	+ 122
Groot-Duitschland .	12,75	25,71	+ 102
Groot-Brittannië ..	554,6	946,9	+ 71
Japan	—	7.16	—

(V. b. Omvang bankbiljetten Nederland 5470 B)

G. **RELIGIE — Orthodox Russische Kerk —**
19 Juli — In „Wille und Macht", orgaan voor de nationaal-socialistische jeugdleiders in Duitschland, behandelde Hans Koch in een artikel: „Het plebisciet der Katacomben", de vraag wat er over is van de orthodox Russische Kerk in de door Duitschland bezette gebieden na een Sovjetregiem van bijna vijfentwintig jaar. Het Alg. H'blad ontleent daaraan het volgende:
De innerlijke ineenstorting der orthodox Russische Kerk in 1917 beantwoordde geenszins aan de uiterlijke. Want, toen de Duitsche bezetting grootere bestendigheid kreeg en geleidelijk aan door een burgerlijk bestuur werd vervangen, ontpopten steeds weer nieuwe fabrieksarbeiders, Kolchosniki en kantoorbedienden zich als voormalige monniken en priesters. Na een kort onderzoek door gemeenteleden en kerkelijke besturen kregen zij gewoonlijk een aanstelling en begonnen godsdienstoefeningen te houden. De salarieering der nieuwe ambtsdragers geschiedt in den regel door levensmiddelen. Hun aanspraken op kost en inwoning zijn trouwens buitengewoon gering. In den allerlaatsten tijd is men er toe overgegaan ook geschikt geachte leeken tot priesters te wijden hetgeen geschiedt door enkele oude bisschoppen, die men nog juist bijtijds uit gevangenissen of ziekenhuizen heeft kunnen bevrijden. De voorwerpen, die noodzakelijk zijn voor den eeredienst, zijn eveneens weer plotseling te voorschijn gekomen. Slechts de zoogenaamde Ikonostasin konden niet in den vroegeren omvang worden hersteld. Hun anti-bolsjewistische houding brengen de Kerken in dien zin tot uitdrukking, dat de haat in iets positiefs wordt veranderd. Het gehate bolsjewisme wordt niet vervloekt, doch de bevrijder wordt gezegend. En als bevrijder noemen de liturgische gezangen in de weer ontstane gemeenten den Führer. Adolf Hitler en de Duitsche weermacht worden in iedere godsdienstoefening plechtig genoemd. Waar men vroeger voor de tsaren bad, luidt nu de bede: „en wij bidden ook voor Adolf Hitler, den Führer van het Duitsche Rijk en voor zijn ridderlijk leger, dat ons heeft bevrijd van het juk der godloozen." **(Vor. ber. Russ. bisschoppen 3038 B; Gr. K. Bisschoppen Oekraine 4820 H)**

Roomsch Katholieke kerk - Pauselijke encycliek —
19 Juli — Paus Pius XII heeft op 29 Juni een encycliek gericht tot de katholieke christenheid, die zich in principieele theologische beschouwingen bezig houdt met het mystieke karakter van de katholieke kerk. De encycliek begint met de woorden: „Mystici corporis Christi". Het eerste deel geeft een theologische verklaring van het begrip Kerk; het tweede behandelt de vereeniging van den mensch met Christus in en door de kerk. De Paus herinnert aan de encycliek van zijn voorganger Paus Leo XIII: „Satis cognitum" en ontwikkelt de leerstellingen daarvan voor de nooden van het huidige oogenblik.
(Vor. ber. Paus Pius XII 5595 F; eerste encycliek Paus Pius XII 4001 A)

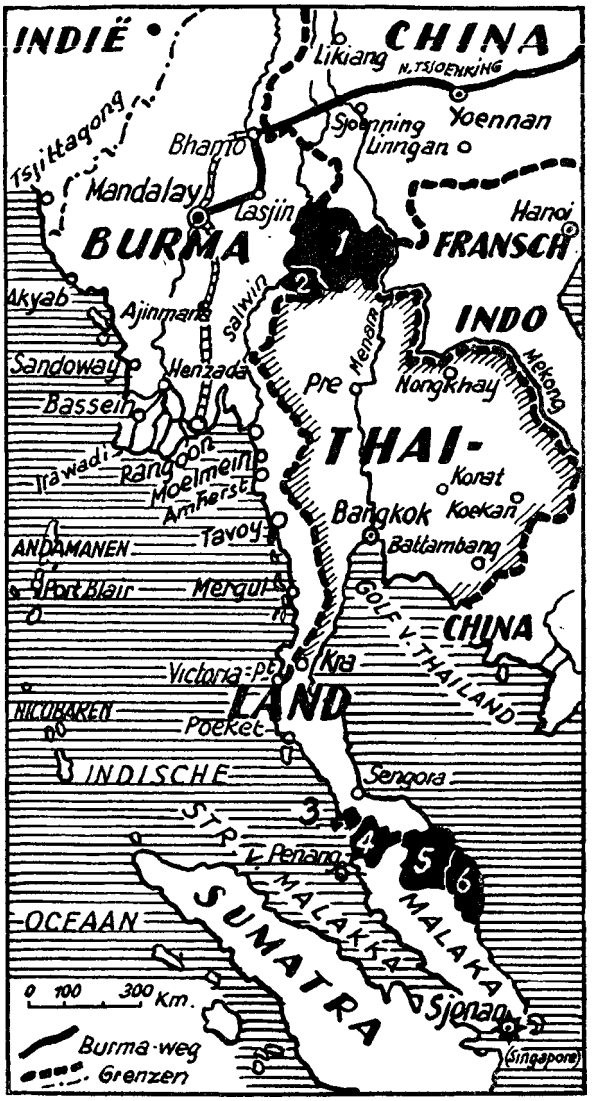
H. **WERELDOORLOG — Oorzaken - Duitsche publicatie —**
19 Juli — De archiefcommissie van het ministerie van buitenlandsche zaken, die de in Duitsch bezit geraakte politieke documenten van de vijandelijke mogendheden verzamelt, schift en gebruikt, heeft een aanvang gemaakt met de publicatie van een reeks geschriften: „Het ontstaan van den oorlog van 1939, ge-

heime documenten uit Europeesche archieven". Het gereedgekomen eerste deel van de serie „Roosevelts weg naar den oorlog" bevat 33 oorkonden van Franschen, Poolschen, Belgischen en anderen oorsprong, die een inzicht geven in de motieven, methoden en het doel van de buitenlandsche politiek van den president der Vereenigde Staten, alsmede van diens drijven naar een oorlog tegen Duitschland.

A. **VER. STATEN — Wendell Willkie candidaat voor presidentschap —**
19 Juli — Naar de Britsche berichtendienst meldt heeft Wendell Willkie 14 Juli te New York verklaard, dat hij in den herfst van 1944 zich candidaat voor het presidentschap zal laten stellen.
(Vor. ber. Wendell Willkie 5265 A; candidaat presidentschap 4292 B)

B. **LUCHTVAART — Verkeer - Na-oorlogsche burgerluchtvaart —**
19 Juli — De Amerikaansche luchtvaart zal na den oorlog noodgedwongen moeten samenwerken met de Engelsche, maar zij is ervan overtuigd, dat zij de leiding tot zich trekken en behouden zal, schrijft de Washingtonsche correspondent van de „Times". Een maand of vier geleden begon deze kwestie op te duiken. Zij heeft als een steen welke in het water wordt geworpen, heel wat beroering gewekt. Onderstaatssecretaris Berle kondigde ten slotte aan, dat men met de Engelschen een conferentie zou beleggen. Maar sedert dien heeft de publieke belangstelling zich op andere dingen gericht. Zelfs de verklaring van de Amerikaansche luchtvaartautoriteiten, dat de U.S.A. in 1950 een half millioen privé-, handels- en militaire vliegtuigen zouden bezitten, boezemde den man in de straat nauwelijks belang in, ofschoon zij voor de spoorwegen en de scheepvaart toch wel een zwaren schok moet hebben beteekend. Men is evenmin er in het bijzonder bij geinteresseerd, dat men later in tien uur naar Parijs en Londen zal kunnen vliegen en in 26 uur naar Tsjoengking. In de betrokken kringen vergenoegt men zich er mee eenvoudig vast te stellen, dat Amerika in de lucht allen anderen vooruit zal wezen. Doch men vergeet, zoo voegt de „Times"-correspondent daaraan toe, dat juist op dit gebied isolatie niet mogelijk is, want weerberichten en radionieuws zijn juist hier onontbeerlijk en de Amerikaansche luchtvaart zal op alle groote trajecten op zeer nauwe medewerking van het buitenland zijn aangewezen.
Over hetzelfde thema schrijft de New Yorksche vertegenwoordiger van de „Daily Express" eveneens. Hij zegt, dat de voorbereidselen voor de Anglo-Amerikaansche conferentie in zake de civiele luchtvaart na den oorlog zoo gecompliceerd zijn, dat men deze conferentie, welke in Londen zal plaats vinden, waarschijnlijk eerst in September 1943 zal kunnen houden. Men doet daarmede zeer geheimzinnig en gaat daarbij zoover, dat geen enkele Amerikaansche of Engelsche luchtvaartmaatschappij aan de conferentie zal mogen deelnemen. Geen van deze maatschappijen zal een monopolie verkrijgen. Het groote probleem is intusschen, wat men met de overtollige fabrieken en vliegtuigen zal moeten aanvangen, want slechts een tiende daarvan zal men voor civiele doeleinden noodig hebben. Menige Amerikaansche vliegtuigfabriek overweegt thans reeds de toekomstige fabricage van waschmachines of automobielen. **(V. b. Luchtvaart 5531 C)**

C. **THAILAND — Grenswijziging - Nieuwe gebiedsdeelen —**
19 Juli — In de Thailandsche hoofdstad Bangkok werd tusschen den Japanschen minister-president Tojo en den Thailandschen minister-president Lunag Bipoel Songgram een overeenkomst gesloten, die de grenzen van Thailand herziet. Volgens deze overeenkomst draagt Japan aan Thailand het bestuur over van de vier Maleische staten Kedah, Perlis, Kelantan en Trengganu en tevens van de beide districten Mongpang en Kengtang der Zuidelijke Sjanstaten. De genoemde gebieden heeft Engeland in het jaar 1909 het toenmalige Siam ontnomen. Het feit, dat Siam in den eersten Wereldoorlog aan de zijde van Engeland vocht en daardoor op teruggave van zijn geroofd gebied hoopte, heeft Engeland niet ertoe gebracht, dezen wenschen te voldoen. De overeenkomst, thans tusschen Songgram en Tojo gesloten, heeft in beide landen groote voldoening ontmoet. Zoowel Japansche als Thailandsche bladen betoogen, dat hierdoor de politiek van Groot-Aziatische ruimte-ordening, zooals Tojo die bij het begin van het zittingsjaar voor den Japanschen Rijksdag uiteenzette, haar practische verwezenlijking vindt. Thailandsche bladen voeren aan, dat door deze grootmoedige daad Japan bewezen heeft, dat het vrede- en ordelievende bedoelingen ten opzichte van de Oost-Aziatische volkeren heeft.

(Weltbild/Gliese-kaart ontleend aan de D. Z. i. d. Niederl.)

De tot Thailand teruggekeerde gebieden zijn in zwart op de kaart aangegeven. 1: Kengtang, 2: Mongpang, 3: Perlis, 4: Kedah, 5: Kelatan, 6: Trengganu.
(V. b. Gebiedsuitbreiding 4602 C; Kaartje 4466 A)

D. **LANDBOUW — Argentijnsche maïsoogst 1943 —**
19 Juli — De Argentijnsche maïsoogst 1943 bedraagt volgens schatting van het ministerie van Landbouw van Argentinië slechts 1 millioen ton (1942 9 millioen, 1941 10.24 millioen ton) als gevolg van de buitengewone droogte in Januari tot Maart. Daar het binnenlandsche verbruik incl. de behoefte aan zaaigoed 2.6 millioen ton bedraagt en de voorraden uit oudere oogsten in Maart slechts 1.6 millioen ton bedroegen, zullen productie en verbruik in Argentinië, den grootsten maïsexporteur der wereld, ongeveer met elkaar in evenwicht zijn. Deze situatie verklaart het maïsexportverbod.
De Landbouwcommissie van den Senaat der Vereenigde Staten heeft een resolutie aangenomen om den maximummaïsprijs te verhoogen van $ 1.07 tot $ 1.40 per schepel. Door deze prijsverhooging hoopt men den maïsaanvoer te kunnen vergrooten. De prijs voor voedermaïs bedroeg den laatsten tijd reeds $ 1.35 tot $ 1.40.
(Vor. ber. Granen 3572 E)

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND EN ITALIE — Sovjet-offensief aan het geheele Oostfront - Landing op de Noorsche kust verijdeld - Westelijk Sicilië ontruimd - Luchtaanval op Rome. —

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Führer, 17 Juli — Het opperbevel der Weermacht deelt mede: Terwijl de gevechtsactiviteit ten Noorden van Bjelgorod verminderde, duurden de zware afweergevechten in het gebied van Orel voort. In den geheelen sector werden wederom 251 pantserwagens kapotgeschoten. Van de rest van het front wordt het afslaan van verscheiden aanvallen op de Oostelijke linies van het Koebanbruggenhoofd en van verscheiden plaatselijke aanvallen van het Mioesfront gemeld.

18 Juli — De slag is tot het zuidelijke front uitgebreid en is in totaal aan hevigheid toegenomen. Na hevige voorbereiding door de artillerie gingen de Sovjets aan het front van de Mioes en den Donetz tot den aanval over. Er worden tegenaanvallen ondernomen om kleine plaatselijke wiggen te zuiveren. In het gebied van Orel duren de zware afweergevechten met onverminderde hevigheid voort.

19 Juli — De sovjettroepen bestormden tevergeefs het midden en het zuidelijk deel van het front. Zij leden daarbij opnieuw zware verliezen en verloren 337 vechtwagens. Aan het Koebanlandingshoofd staakte de de vijand tengevolge van zijn verliezen in den loop van den middag zijn aanvallen. Aan de Mioes en den Midden-Don zetten de Sovjets hun doorbraakpogingen voort. Ten Noorden van Bjelgorod werden de in verschillende golven aanvallende formaties van de Sovjets uiteengeslagen. In het gebied van Orel weerden onze troepen in gevechten met wisselend verloop, de op talrijke plaatsen van het front gelanceerde aanvallen onder zeer zware verliezen van den vijand af.

20 Juli — De stormloop der bolsjewisten strandde op den succesvollen afweer onzer door de luchtmacht voortreffelijk gesteunde troepen. Op het Koebanbruggenhoofd strandden vijandelijke aanvallen op de heuvelstelling ten Westen van Krymskaja. Met nieuwe versterkingen herhaalde de vijand zijn doorbraakaanvallen aa n de Mioes en aan de Midden-Donets, zij werden in zware en heen-en-weer golvende gevechten afgeslagen. Terwijl van het gebied ten Noorden van Bjelgorod slechts plaatselijk begrensde aanvallen van den vijand gemeld worden, duren de zware afweergevechten in het gevechtsgebied van Orel voort.

21 Juli — Aan de Mioes en den middenloop van de Donetz probeerde de vijand met sterke infanterie- en pantserstrijdkrachten ons afweerfront te doorbreken. Hevige vijandelijke aanvallen en stormloopen wisselden met eigen tegenaanvallen af. In het gebied van Orel werd vooral ten Oosten en Noorden van de stad de zware afweerslag voortgezet. In het Zuidelijk deel van dezen frontsector werden over een breed front ondernomen aanvallen van de Sovjets afgeslagen, plaatselijke wiggen werden afgegrendeld. Onder de bescherming van dichten mist ondernamen de bolsjewisten in den nacht van 19 op 20 Juli met vrij sterke strijdkrachten een landingspoging aan de kust van Noordelijk Noorwegen bij Vardö. In het terstond losbarstende vuur van alle ter verdediging van de kust opgestelde eenheden stortte de landingsactie van den vijand in een. Hij moest zich onder verliezen in den dikken mist terugtrekken.

In den tijd van 5 tot 19 Juli werden in de felle aanvals- en afweergevechten aan het Oostelijk front 45.172 gevangenen gemaakt, terwijl 4.827 pantserwagens door formaties van het leger, van de Waffen-ᛋᛋ en door luchtdoelartillerie van de luchtmacht kapotgeschoten en verscheiden honderden andere Sovjet-pantserwagens door vliegende formaties van de luchtmacht werden vernietigd. Bovendien werden 2.201 stukken geschut alsmede 1.080 granaatwerpers buitgemaakt of vernietigd. In denzelfden tijd werden 2.344 Sovjet-vliegtuigen omlaaggeschoten.

22 Juli — De Sovjets zetten aan het geheele front van de Zee van Azov tot aan het frontgedeelte van Orel hun pogingen door de Duitsche stellingen heen te breken voort. Hun ten deele met versche troepen uitgevoerde aanvallen, waarvan de zwaartepunten bij Koeibisjowo, Isjoem ten Noorden van Bjelgorod en in de bocht bij Orel lagen, stortten hetzij in het afweervuur en den bommenregen voor de eigen linies ineen of werden in de voornaamste strijdlinie na een gevecht van man tegen man tot staan gebracht. Plaatselijke geslaagde doorbraken konden overal na een onmiddellijken tegenaanval te niet worden gedaan.

23 Juli — De vijand breidde zijn groote aanvallen tegen het Oostelijke front naar andere sectoren uit. Niettemin bleven zijn pogingen om, zonder te letten op verliezen, een doorbraak te bereiken, vergeefsch.

24 Juli — Bij het bruggenhoofd van den Koeban, aan het Mioes- en Donetzfront, bij Bjelgorod alsmede ten Zuiden van het Ladogameer zijn de doorbraakpogingen van de Sovjets op bloedige wijze afgeslagen.

Overzicht —

Uit de Duitsche legerberichten blijkt, dat de bolsjewisten nog steeds in staat zijn geweldige massa's materiaal in den slag te brengen. Ten koste van alles trachten zij op verschillende punten door te breken en wel ten Oosten van Orel en ten Zuiden van Soechinitsji, alwaar ook het zwaartepunt van den strijd ligt. Over den strijd aan de centrale Donetz wordt bekendgemaakt, dat de bolsjewisten er niet in geslaagd zijn op den Westelijken oever van de rivier vasten voet te krijgen. Deze gevechten, alsmede die bij Lissitsjansk, worden in tot oordeelen bevoegde kringen te Berlijn als zuivere opluchtingsoffensieven gekwalificeerd, die niet vergeleken kunnen worden met het geweld van den strijd tusschen Orel en Bjelgorod.

Het materiaal, dat door de roode troepen gebruikt wordt, bestaat hoofdzakelijk uit producten der eigen industrie. De rol van het Britsche en Amerikaansche materiaal is van ondergeschikt belang. Volgens Duitsche schattingen hebben de bolsjewisten ongeveer 50 pCt. van het bij Orel in den slag gebrachte materiaal verloren. Bij Soechinitsji bedroegen de verliezen volgens dezelfde waarnemers ongeveer 30%. Deze verliezen moeten op den duur zelfs voor de bolsjewisten catastrophaal worden, daar men niet kan aannemen, dat zij, ondanks den hoogen stand van de productiecijfers, niet snel tot uitputting van de voorraden zouden kunnen leiden.

ZUIDELIJK FRONT —

17 Juli — In Sicilië en in het bijzonder in de gebieden van Agrigento en Catania is hardnekkig gevochten. In weerwil van de krachtige aanvallen, welke hij heeft ontketend en de zware verliezen, die hij heeft geleden, is de vijand er niet in geslaagd verdere voordeelen te behalen. Torpedovliegtuigen en bommenwerpers van de spil deden hevige aanvallen op vijandelijke schepen in de zône van Kaap Passero en in de nabijheid der havens Syracuse en Augusta. Een schip van 7000 ton geraakte in brand en zonk. Vijandelijke luchtaanvallen op Napels, Bari, Reggio in Calabrië en Messina veroorzaakten geen belangrijke schade en maakten een beperkt aantal slachtoffers. Over Rome vlogen in den nacht vliegtuigen, die propagandavlugschriften lieten vallen.

18 Juli — In het gebied van Sicilië zijn de gevechten in hevigheid toegenomen. Onder den druk van sterke pantserstrijdkrachten werd de stad Agrigento ontruimd. Doeltreffende aanvallen van de luchtmacht waren gericht op vijandelijke troepen en scheepsdoelen aan de Oostkust van Sicilië.

19 Juli — Op Sicilië bieden Duitsche en Italiaansche troepen voor een deel aan een beweeglijke frontlijn den vijand verder verbitterden weerstand.

In den loop van operaties, overdag en des nachts door de Italiaansche en Duitsche luchtstrijdkrachten ondernomen, werden de vijandelijke scheepvaart nieuwe verliezen toegebracht. Een schip van 12.000 ton, dat met munitie was geladen, werd door een torpedovliegtuig getroffen en opgeblazen.

Eenige honderden Amerikaansche bommenwerpers hebben op 19 Juli gedurende drie uren een aanval op Rome uitgevoerd. De schade is zeer groot. O.a. werden gebouwen, die gewijd zijn aan de uitoefening van het geloof en aan de wetenschap, alsmede arbeiderswoonwijken, zwaar getroffen en ten deele verwoest, met name de basiliek San Lorenzo, het kerkhof Verano, de universiteitsstad, het gebouwencomplex van de polikliniek, de woonhuizen der stadswijken Prenestina en Latina. Het tot dusver vastgestelde aantal slachtoffers der burgerbevolking bedraagt 717 dooden en 1599 gewonden.

20 Juli — De versterkte vijandelijke druk op de positie van de As-troepen op Sicilië blijft hardnekkigen weerstand vinden. Ten Oosten van Sicilië hebben Italiaansche duikbooten een schip van 8000 brt. tot zinken gebracht en een tweede schip met groote tonnage getorpedeerd. De Duitsche en Italiaansche luchtmacht zette haar aanvallen op de transportvloot van den vijand voort. Bij deze aanvallen werd onder meer een vijandelijk vrachtschip van meer dan 10.000 ton door bommen tot zinken gebracht.

21 Juli — In den centralen sector van het front op Sicilië hebben de Spiltroepen na hevige gevechten Caltanisetta en Enna ontruimd en nieuwe stellingen betrokken. Van 10 tot 20 Juli werden 228 vijandelijke pantserwagens vernield en een honderdtal beschadigd, terwijl de vijand talrijke andere bij de landingsoperaties heeft verloren. Zware Duitsche bommenwerpers hebben in den nacht van 20 Juli de haven van Malta aangevallen, zij troffen havenwerken en zeven koopvaardijschepen, waarvan er twee als gezonken kunnen worden beschouwd. Duitsche torpedomotorbooten hebben in de wateren van Sicilië twee torpedojagers en een stoomschip van 3.000 ton tot zinken gebracht.

Bij vijandelijke luchtaanvallen op Napels en plaatsen in Campania Calabrië en Sardinië werden lichte schade en een gering aantal slachtoffers veroorzaakt, luchtdoelbatterijen schoten twee toestellen neer te Napels, een te Salerno en een in de omgeving van Decimo (Cagliari). Een Duitsche formatie motortorpedobooten ondernam een nachtelijke actie tegen de door den vijand bezette haven van Syracuse en bracht in een verrassenden aanval 2 torpedojagers en een schip van 3000 brt. tot zinken.

22 Juli — Op Sicilië kwam het slechts in het Oostelijk deel tot gevechtshandelingen. De aanval van een Engelsche gevechtstroep werd uiteengeslagen. Bij den aanval op scheepsdoelen in de haven van Augusta in den nacht van 21 Juli bracht het Duitsche luchtwapen een tankboot van 10.000 brt. tot zinken en beschadigde door voltreffers vijf andere schepen alsmede een pantser-landingsboot. Een Duitsche duikboot drong in een vermetelen aanval de haven van Syracuse binnen en vernielde een troepentransportschip van 12.000 brt. Op Sicilië gelukte het den Britten niet in het gebied van Catania veld te winnen. In Midden-Sicilië hebben de Duitsch-Italiaansche troepen, na de ontruiming van Caltanisetta en Enna, heuvelstellingen ten Noorden dezer plaatsen betrokken; zij trachten nu van deze stellingen uit den opmarsch der Amerikaansche troepen te belemmeren. Grosseto, Napels, Salerno en Cagliari werden door de Engelsch-Amerikaansche luchtmacht gebombardeerd; de schade is weinig belangrijk.

23 Juli — Op Sicilië kwam het in den centralen sector tot zware gevechten. In den Westelijken sector werd een achterwaartsche verdedigingsstelling betrokken.

24 Juli — Op Sicilië bezette de vijand aarzelend het Westelijk deel van het eiland, dat zich reeds van den aanvang af in een staat van ontruiming bevond, met de stad Palermo.

ZUIVERINGSACTIE IN KROATIE EN SERVIE —

17 Juli — De Duitsche en Italiaansche zuiveringsacties in Kroatië en Servië, die eenige weken geleden reeds hebben geleid tot de vernietiging van sterke communistische benden, hebben opnieuw groote successen gebracht. Verscheidene bolsjewistische resten, die zich met achterlating van hun zware wapenen en alle mondvoorraden in het onherbergzame gebergte ten zuiden van de Morawa hadden teruggetrokken, werden verstrooid en in een energieke achtervolging door Duitsche en Kroatische troepen vernietigd. Ook de nog overgebleven gewapende benden van den vroegeren Servischen kolonel Mihailowitsj, die in Servië de bevolking terroriseerden, zijn voor het grootste deel vernietigd.

ZEEOORLOG —

19 Juli — Duitsche duikbooten brachten in den strijd tegen de vijandelijke ravitailleering opnieuw tien schepen met 62.000 brt. tot zinken. Bij den afweer van aanvallen op Duitsche convooien bij de kusten van Noorwegen en Nederland werd een vijandelijke duikboot tot zinken gebracht, terwijl vijf vliegtuigen door beveiligingsvaartuigen en Duitsche jachtvliegtuigen werden neergeschoten. Voorts werden vier vijandelijke vliegtuigen, waaronder een groote vliegboot, boven het Kanaal alsmede boven den Atlantischen Oceaan vernietigd. Een eigen jachtvliegtuig ging verloren.

23 Juli — Van 1 tot 21 Juli hebben de Duitsch-Italiaansche vlootstrijdkrachten in de Middellandsche Zee een kruiser, 8 torpedojagers en 2 duikbooten tot zinken gebracht en ernstige schade toegebracht aan 17 kruisers en 4 torpedojagers met een totale waterverplaatsing van 168.000 ton.

WESTELIJK FRONT —

17 Juli — In de wateren voor IJmuiden weerden Duitsche havenbeschermingsbooten den aanval van een formatie Britsche torpedomotorbooten af. Een vijandelijke torpedomotorboot werd zoo zwaar beschadigd, dat zij vernietigd geacht moet worden. Enkele vijandelijke vliegtuigen verschenen in den afgeloopen nacht boven het Noordwesten en het Zuiden van Duitschland. Door sporadische aanvallen werd onaanzienlijke schade aangericht.

24 Juli — In den nacht van den 22sten op den 23sten Juni vingen de beschermingsvaartuigen van een Duitsch konvooi een aanval van formaties Britsche motortorpedobooten voor de Nederlandsche kust op en beschadigden in gevechten, die verscheiden uren duurden vier vijandelijke motortorpedobooten zoo zwaar, dat met het verlies er van gerekend kan worden.

(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 5598 A)

A. JAPAN — Luchtaanval op Ceylon —

21 Juli — In de frontberichten van het zuidelijk deel van den Stillen Oceaan wordt gezegd, dat de vijand zijn luchtaanvallen op het eiland Bougainville voortzet. Zoo verschenen er op den ochtend van 18 Juli boven het zuidoostelijke deel van het eiland ongeveer 150 vijandelijke bommenwerpers en jagers. Er ontstond een hevig luchtgevecht, waarbij 27 jagers en twee bommenwerpers werden neergeschoten. De Japanners verloren hierbij twee machines. In den daarop volgenden nacht ondernam een groep vliegende vestingen opnieuw een aanval op Bougainville. Daarbij werd een machine door het luchtdoelgeschut neergehaald.

Eenheden van de Japansche marineluchtmacht hebben in den nacht van 18 Juli een aanval gedaan op Colombo en Trincomali op het eiland Ceylon. Er werd aanzienlijke schade aangericht aan militaire inrichtingen.

Voorts maakt Domei melding van een luchtaanval op het eiland Vanikore van de Santa Cruz groep in het zuidelijk deel van den Stillen Oceaan. Daarbij werd een vijandelijke kruiser, die daar voor anker lag, beschadigd en werd een vijandelijk vliegtuig neergeschoten.

Gevechten op Nieuw-Georgië —

22 Juli — De gevechten in de westelijke punt van het eiland Nieuw-Georgië om het bezit van het belangrijke steunpunt Munda naderen geleidelijk hun hoogtepunt. Terwijl nog van Amerikaansche zijde is medegedeeld, dat hun strijdkrachten steeds meer den verdedigingsring om Munda naderen en hun troepen goede vorderingen maken, toont het communiqué van het Japansche hoofdkwartier, dat de tegenstander een zwaren tegenslag heeft geleden. De Amerikaansche troepen, die ten Noordoosten van Munda staan, hebben op den linkeroever van de rivier de Ai stelling genomen, welke rivier ongeveer 7 km van Munda af in oostelijke richting in zee stroomt. Ongetwijfeld hebben de Amerikanen nauwelijks verwacht, dat hun stellingen daar van de landzijde bedreigd konden worden.

Zij voelden zich veilig door de Ai en het oerwoud, dat hen van Munda en de Japansche verdedigingsstellingen scheidt. In een moeilijken strijd gelukte het den Japanners door het oerwoud heen te dringen en des nachts over de rivier te trekken. Op die wijze kwamen zij ten Noorden van de Amerikaansche stellingen in de flank resp. in den rug van den tegenstander. Vooral het verrassingsmoment zal belangrijk hebben bijgedragen tot het succes van de Japansche strijdkrachten, die hier den tegenstander in felle gevechten een zware nederlaag toebrachten. Deze nederlaag treft de Amerikanen des te meer, daar zij pas na groote moeilijkheden op gemotoriseerde eenheden dwars door het oerwoud naar deze rivierstellingen hadden kunnen doordringen, waar zij het grootste deel van dit materiaal verloren.

Luchtaanval op Soerabaja —

23 Juli — Op 22 Juli hebben drie viermotorige bommenwerpers een aanval gedaan op Soerabaja. De vliegtuigen, die spoedig door het afweervuur werden verdreven, richtten geen schade aan. Dit is de eerste vijandelijke aanval op Java sinds de Japansche bezetting. **(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 5590)**

(foto C.N.F.)

Amerikaansche luchtaanval op Amsterdam - Noord
De zwaar getroffen Rita-kerk

A. **NEDERLAND — Weermacht - Krijgsgevangenschap - Wielrijders, artillerie, speciale afdeelingen opgeroepen - Laatste oproep. —**
26 Juli — Het dienstplichtig en reservepersoneel beneden den rang van officier van het 2e reg. Wielrijders, het corps Pontonniers en Torpedisten, het 7e reg. Veldartillerie en het 2e reg. Luchtdoelartillerie en van alle in de jaren 1939 en 1940 door deze afdeelingen opgestelde formaties, voor zoover het in Mei 1940 in werkelijken militairen dienst was, moet zich melden op 2, 3, 4, 5 of 6 Augustus in de Waterlookazerne te Amersfoort.
Voorts werd een laatste oproeping tot aanmelding uitgevaardigd aan al die personen, die zich wegens onbekendheid met hun juiste vredesonderdeel of op grond van redenen van gezondheid of beroep of ingevolge andere feitelijke verhindering niet hebben gemeld. Deze personen moeten zich in het Wehrmachtslager Amersfoort op 2, 3, 4, 5 of 6 Augustus melden.
Degene, die ook aan deze laatste aanmaning tot aanmelding geen gehoor geeft, wordt ter verantwoording geroepen en moet met de reeds bekendgemaakte strafmaatregelen rekening houden.
De aandacht wordt er van officieele zijde op gevestigd, dat een aantal leden van de voormalige Nederlandsche weermacht, die opzettelijk of zonder gegronde verontschuldiging hun aanmeldingsplicht niet nagekomen zijn, reeds gearresteerd en naar „Wehrmachtgefängnisse" overgebracht zijn, waar zij hun vonnis afwachten.
(V. b. Krijgsgevangenschap 5600 B)

Landwacht - Vrijstelling van tewerkstelling in Duitschland. —
26 Juli — Ten aanzien van een dienstverplichting bij de Landwacht Nederland deelt het ᛋᛋ-Ersatzkommando Niederlande mede: Nederlanders, die zich vrijwillig verplichten 4 maanden bij de Landwacht Nederland te dienen, zijn vrijgesteld van een verplichte tewerkstelling in Duitschland. Ook nadien worden zij niet in Duitschland tewerkgesteld, maar blijven hier in Nederland. **(Vor. ber. Landwacht 5600 B)**

Arbeidsdienst - Vrijwilligers naar Oostland. —
26 Juli — Onder leiding van den arbeidsleider H. J. Pot aanvaardden vijfhonderd Nederlandsche Arbeidsdienstmannen op 19 Juli de reis naar Oostland. Zij zullen daar, waartoe zij zich vrijwillig verbonden, werken in drie afdeelingen, te Bialowitz, Ciechanowiec en Kleschele, elke afdeeling onder leiding van een onderhopman van den N.A.D., terwijl de staf van hun corps te Bielsk zal zetelen. In deze streken zullen voor de ontsluiting van het Bialystocksche oerwoud en voor de reguleering van twee rivieren belangrijke werkzaamheden worden verricht. De commandant van den N.A.D., L. A. C. de Bock en General-Arbeitsführer Bethmann deden den mannen uitgeleide.
(V. b. Arbeidsdienst 5554; Oostlandvrijwilligers 5319 A)

Distributie - Klantenbinding voor groenten en fruit.
26 Juli — Met ingang van 8 Augustus 1943 zal in Amsterdam, Beverwijk, Bloemendaal, Bussum, Haarlem, Heemstede, Hilversum, Landsmeer, Laren (N.H.), Nieuwer-Amstel, Velsen, Weesp, Wormerveer, Zaandam, Capelle a./d. IJsel, Delft, Dordrecht, Gouda, 's-Gravenhage, Katwijk, Leiden, Oegstgeest, Rijswijk (Z.H.), Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen, Voorburg, Wassenaar, Zwijndrecht, Maartensdijk, Amersfoort, De Bilt, Utrecht, Zeist en Zuilen, klantenbinding voor groente en fruit worden ingevoerd.
De klantenbinding brengt o.m. mede dat men in de bedoelde gemeenten telkens voor een distributieperiode van vier weken een groentehandelaar moet kiezen, van wien men gedurende die periode alle groente en fruit voor zich en zijn gezin dient te betrekken.
De groentehandelaar moet o.a. met behulp van z.g. gezinskaarten en volgnummers zorgen voor een billijke verdeeling van de door hem ontvangen groente en fruit over zijn klanten. Hij moet hierbij rekening houden met het aantal personen, waaruit een gezin bestaat. Overigens is hij evenwel geheel vrij in de wijze, waarop hij de groente wil verdeelen.
(Vor ber. Groenten en Fruit 5589 A)

— Verkoopverbod meubelen. —
In afwijking op de publicatie in de Staatscourant van 11 Juni 1943 kan degene, die ten genoegen van den distributiedienst kan aantoonen, dat het aanschaffen van houten meubelen voor hem noodzakelijk is, waarbij in het bijzonder gedacht wordt aan gevallen van aanstaand huwelijk, eerste inrichting en verlies anders dan door oorlogsgeweld, bij den plaatselijken distributiedienst een aanvraagformulier tot het verkrijgen van een vergunning bekomen.
(V. b. Verkoopverbod 5560 B)

— Extra-rantsoenen levensmiddelen. —
Voor de weken van 11 tot 17, 18 tot 24 en 25 tot 31 Juli werd telkens een extra-rantsoen aardappelen ter grootte van 1 kg per persoon beschikbaar gesteld. Kinderen beneden vier jaar wonende in het stadsgebied komen in aanmerking voor 100 gram gedroogde pruimen. Voorts is van 25 Juli tot 7 Augustus een rantsoen chocolade of suikerwerk, waarvoor anders alleen kinderen in aanmerking komen, voor iedereen beschikbaar gesteld.
(Vor. ber. rantsoenen 5578)

— Overval op het distributiekantoor te Huizen. —
26 Juli — Op 19 Juli heeft op het distributiekantoor een brutale roofoverval plaats gehad. Een drietal mannen, waarvan een gemaskerd, drong het gebouw binnen en dwong de twee ambtenaren, die op dat oogenblik nog aanwezig waren, met revolvers zich kalm te houden. Daarna werden de ambtenaren geboeid, terwijl de eene opgesloten werd in een toilet, de ander in een hok. De mannen hebben alle distributiebescheiden medegenomen.
Uit het onderzoek is gebleken, dat enkele ambtenaren in strijd met hun plicht — zonder tegenstand te bieden — de indringers in hun misdadige bezigheid niet hebben gehinderd. Zij zijn daarop in hechtenis genomen en wachten thans op overbrenging naar het concentratiekamp 's-Hertogenbosch.
Tevens is bepaald, dat in dit geval en voortaan in elk eventueel volgende geval van dezen aard het betreffende distributiekantoor voor de geroofde bonnen geen andere krijgt. De bevolking zal het dan, naar gelang van het aantal gestolen bonnen, zonder levensmiddelenbonnen moeten doen.

Onderwijs en Opvoeding - Rijksuniversiteit Utrecht —
Met ingang van den dag, waarop zijn opvolger zijn ambt zal aanvaarden, is aan dr. C. G. N. de Vooys op zijn verzoek en wegens het bereiken van den 70-jarigen leeftijd, eervol ontslag verleend als hoogleeraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht.
(V. b. Hooger onderwijs 5589 A; Utr. Univers. 5410 A)

Handel en Nijverheid - Stroocartonproductie - Overzicht. —
26 Juli — In 1930 werkten in de 19 stroocartonfabrieken en de stroopapierfabriek te Veendam ongeveer 3.000 man personeel, aldus Ec. Nieuws. Ongeveer 70% van de jaarlijksche productie werd vóór den oorlog naar Engeland uitgevoerd. Onderstaand staatje geeft een globalen indruk van productie en uitvoer:

	1938	1939
Uitvoer in 1000 kg Gr. Britt. en Eire	181.801	196.186
Andere landen	32.566	29.211
Binnenlandsch verbruik in 1000 kg	39.000	± 39.000
Totaal	253.367	264.397
Waarde van den uitvoer in mill. f		
Groot-Brittannië en Eire	10.593	10.260
Andere landen	1.681	1.406
Totaal	12.274	11.666

Van den oogst 1938 werd ongeveer 325 mill. kg stroo tot carton verwerkt. Hieruit valt te berekenen, dat bij een gemiddelde stroo-opbrengst van 5.000 kg per ha de gezamenlijke stroocartonfabrieken in dat jaar den stroo-oogst van 65.000 ha graan verbruikten. Bovendien werd toen ca. 200 mill. kg onbewerkt stroo geexporteerd. Het carton wordt voor een belangrijk deel gebruikt voor verpakkingsdoeleinden, boekomslagen en tal van andere artikelen. Het wordt daartoe voornamelijk verwerkt in cartonnagefabrieken, waarvan er in 1930 in Nederland 89 waren gevestigd met een personeelsbezetting van 2.768 personen.
Sinds eenige jaren fabriceeren enkele stroocartonfabrieken naast carton nog andere producten uit stroo, zooals zwaar golfcarton, golfcartonplaat voor wandafscheiding, enz.
De AKU heeft zooals bekend een stroocellulosefabriek laten bouwen. Na het uitbreken van den oorlog is de cartonproductie uiteraard belangrijk ingekrompen. Bovendien verviel de geheele export naar Engeland. In December 1941 werd een productieschema opgemaakt, dat aangeeft, wat iedere fabriek mag produceeren. Dit kwam neer op 40% der productiecapaciteit. Sinds September 1942 zijn er van de 19 fabrieken zelfs 12 stopgezet.
(Vor. ber. Handel en Nijverheid 5594)

A. *BIOGRAFIEEN.* —

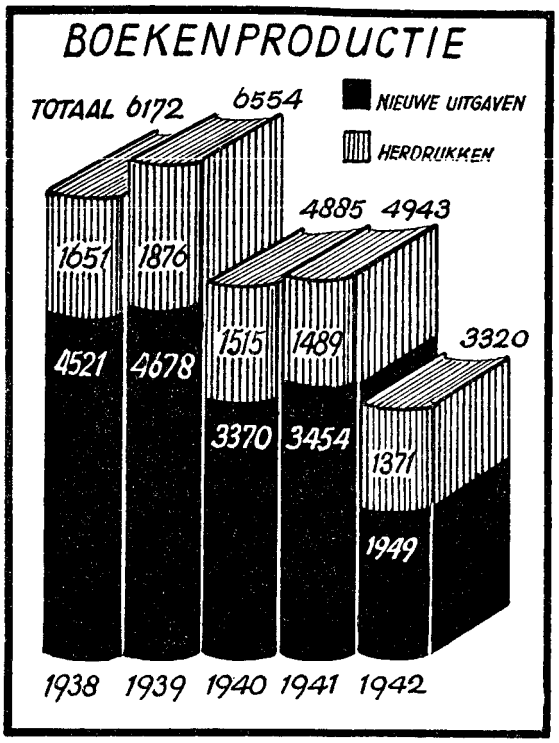
Badoglio

Maarschalk Badoglio, markies del Sabotini, is 71 jaar oud en heeft een ruim 50-jarige militaire loopbaan achter den rug. Hij werd geboren te Grazzano Monferrato in de provincie Alessandri in Noord-Italië en trad reeds op 17-jarigen leeftijd in miltairen dienst. Hij bezocht de militaire academie te Turijn, welke hij in 1890 als luitenant der artillerie verliet. Als zoodanig streed hij mee in Afrika, toen de Italianen in 1896 in den slag bij Adoea de nederlaag leden tegen de Abessijnen. Vervolgens nam hij in 1911-'12 deel aan den Libyschen oorlog en wist in dezen veldtocht bij Zansar een belangrijk militair succes op de Turken te behalen, waardoor hij bij keuze tot majoor werd bevorderd. In den vorigen wereldoorlog toonde Badoglio als chef van den staf van de vierde divisie zijn bijzondere militaire gaven in Augustus 1916 tegen het Oostenrijksche leger door de verovering van den berg Sabotini, wat leidde tot de verovering van Gorizia (Görz). Nadat hij in dien oorlog nog eenige hooge commando's had bekleed, leidde hij in November 1918 de onderhandelingen met de Oostenrijksch-Hongaarsche delegatie, welke voerden tot den wapenstilstand van Villa Giusti. Nadien werd hij ad interim belast met het bevel over de geheele landmacht om in November 1919 te worden benoemd tot chef van den generalen staf van het leger. Na met een diplomatieke zending naar Roemenië te zijn belast, werd vervolgens in 1921 aan Badoglio een speciale missie opgedragen naar de Vereenigde Staten. Drie jaar later werd hij benoemd tot gezant te Rio de Janeiro. Toen inmiddels het fascisme in Italië aan het bewind was gekomen, kreeg Badoglio in 1926 als chef van den generalen staf en als maarschalk opdracht om de Italiaansche legerleiding te reorganiseeren, terwijl in 1927 alle strijdkrachten, zoowel die te land als te water en in de lucht, onder zijn bevelen werden gesteld. Met groote bekwaamheid en taaie energie wist hij zich van zijn nieuwe taak te kwijten. Het jaar daarop werd hij benoemd tot gouverneur-generaal van Libye, in welke functie hij in 1933 werd vervangen door Balbo. Na vervolgens weder als hoofd van den generalen staf in Italië te zijn opgetreden, verving Badoglio op 16 November 1935 (d.i. zeven weken na het begin van den Abessijnschen oorlog) De Bono als opperbevelhebber der Italiaansche troepen in Oost-Afrika en werd hij tevens benoemd tot opper-commissaris aldaar. Vijf maanden later trok hij Addis Abeba binnen, waarna hij tot onderkoning van Abessinië werd benoemd. Op 14 Juni van hetzelfde jaar echter werd Badoglio in deze kwaliteit opgevolgd door Graziani, waarna hij weder de functie bekleedde van chef van de Italiaansche weermacht, als hoedanig hij de voorbereidingen trof voor Italië's deelneming aan den huidigen oorlog. Hij nam deel aan de Duitsch-Italiaansche militaire besprekingen, welke in April 1939 te Innsbruck werden gehouden. Vervolgens inspecteerde Badoglio de versterkingen in Libye en maakte hij een reis naar Albanië, waarna hij in Augustus 1939 langdurige militaire besprekingen had met Mussolini, welke werden uitgelegd als een gevolg van de beraadslagingen, welke inmiddels tusschen Mussolini en Hitler te Salzburg hadden plaats gevonden. Men kent het verloop van dezen oorlog, welke Badoglio 6 December 1940 deed verzoeken van zijn functie als chef van den generalen staf te worden ontheven, in welke kwaliteit hij werd opgevolgd door Ugo Cavallero. Intusschen is hij zijn functie als president van den nationalen onderzoekingsraad op wetenschappelijk gebied blijven vervullen.

Men heeft Badoglio wel eens als „wetenschappelijk militair" bestempeld, doch dit is slechts één zijde van zijn wezen. In zijn langdurige afwisselende loopbaan heeft hij op elken post, waarop zijn vaderland hem riep, steeds datgene weten te bereiken, hetgeen men van hem verwachtte. Van zijn naam ging steeds een hooge roep uit en zoo bezat Badoglio niet alleen het volle vertrouwen van het Italiaansche volk, maar ook de genegenheid van zijn soldaten. Hoe hoog zijn capaciteiten ook door Mussolini werden geacht, bleek uit het telegram, dat deze hem zond ter gelegenheid van den vijftigsten verjaardag van zijn militaire loopbaan en dat o.m. als volgt luidde: „Als minister van de weermacht en als krijgsman wensch ik u, met mijn hartelijke groeten, mijn warmste gelukwenschen over te brengen. Gedurende vijftig jaar hebt gij schitterende blijken afgelegd van uw verstand, uw geestkracht en uw strategisch genie in alle oorlogen, welke Italië heeft gevoerd en gewonnen".

(V. b. Badoglio 4472 C)

B. NEDERLAND — Literatuur - Boekenproductie 1938 - 1942. —

De verdeeling in oorspronkelijke en vertaalde werken en de werken in vreemde talen is als volgt:

	1938	1939	1940	1941	1942
Oorspronkelijk	4741	5084	3858	3990	2776
Vertaald	776	730	574	521	176
Vreemde talen	655	746	453	432	368

Naar de taal, waaruit voornamelijk in het Nederlandsch vertaald is, luiden de cijfers:

	1938	1939	1940	1941	1942
Duitsch	142	144	97	96	105
Engelsch	447	421	356	299	22
Fransch	65	43	28	40	18
Skandinavische talen	76	49	41	31	11

(Vor. ber. Boekenproductie 5161 C)

Floris Vos overleden. —

26 Juli — Op 19 Juli is de heer Floris Vos te Naarden in den ouderdom van 72 jaar overleden. De heer Vos, stichter van de model-boerderij „Oud-Bussem", trad op den voorgrond in de erfgooierskwestie en het gelukte hem, na fellen strijd tegen de regeering, de Erfgooierswet tot stand te brengen, waardoor vooral de positie der erfgooiers-boeren werd verbeterd. Zeer bekend werd de heer Vos door de „bestorming" van de Muider tol. Op origineele wijze gelukte het hem dit beruchte verkeersobstakel uit den weg te ruimen. Van 1929 tot 1933 was hij lid van de Tweede Kamer.

Politieke moord te Rotterdam. —

26 Juli — In de avonduren van 19 Juli, tegen 23 uur, werd in Rotterdam Anthonius van der Waals, geboren op 11 October 1912 te Rotterdam, door verscheidene schoten zwaar gewond. De gewonde is tijdens het vervoer naar het ziekenhuis bezweken. De daders wisten, zonder herkend te zijn, te ontkomen. Op den doode werd een persoonsbewijs gevonden, uitgeschreven ten name van Antoon de Wilde. Het vermoeden bestaat, dat het slachtoffer zich soms van den naam Antoon de Wilde heeft bediend. De bevolking wordt aangespoord om mede te werken aan het opsporingswerk. Voor ter zake dienende aanwijzingen, die leiden tot het vinden van de daders, wordt een belooning van 10.000 gulden uitgeloofd. Aldus de leider van de Sicherheitspolizei en van de S. D. Rotterdam in een officieele publicatie.

(Vor. ber. Moordaanslagen 5592 B)

A. **DUITSCHLAND — Arbeidsinzet - Stopzetting van bedrijven geëindigd. —**
26 Juli — De rijksminister van Economische Zaken en de rijksminister van Voedselvoorziening en Landbouw hebben 23 Juli den autoriteiten opdracht gegeven de stopzettingsactie in handel, handwerk, vreemdelingenverkeer en andere takken van bedrijf te beëindigen In dit verband wordt van officieele zijde o.m. verklaard: De stopzettingsactie werd alleen opgelegd door de harde noodzaak van den oorlog. Met het oog op de noodzakelijke mobilisatie van alle krachten moest zij voor den duur van den totalen oorlog worden verlengd. Zij mag echter in geen geval worden beschouwd als een maatregel van principieelen aard en verandert niets aan de nat.-soc. opvatting, dat handhaving en bevordering van een gezonden middenstand de kern van onze economische politiek zijn. Na de overwinning zal het dus mede tot de eerste taken van de leiding van den staat behooren, dat de schade, welke de middenstand door zijn oorlogsoffer heeft geleden, wordt hersteld en de middenstand, in overeenstemming met zijn beteekenis wordt ingeschakeld in den geweldigen opbouwarbeid van den vrede.

(Vor. ber. Arbeidsinzet 5601 C)

— Uitbreiding van het aantal Nederlandsche kerkdiensten. —
26 Juli — Daar thans in Berlijn en naaste omgeving omstreeks 35.000 Nederlanders werkzaam zijn, heeft men zich genoodzaakt gezien het aantal Nederlandsche kerkdiensten uit te breiden. Er worden Nederlandsche godsdienstoefeningen gehouden in Berlijn-Centrum, Spandau, Lichtenberg en Reinickendorf, benevens in Potsdam en Köpenick.

(Vor. ber. Arbeiders in Duitschl. 5594 A)

Economie en Financiën - Staatsschuld. —
26 Juli — De Duitsche rijksschuld, welke in den zomer van 1939 ongeveer Rm. 32 milliard bedroeg, is thans tot ongeveer Rm. 200 milliard gestegen. Volgens de beschikbare gegevens tot einde 1942 is van deze toeneming ongeveer Rm. 16 milliard gefinancierd door een verhooging van de bankbiljetten-circulatie. Een geheel ander beeld ziet men in Frankrijk, waar de bankbiljettencirculatie tusschen 1939 en 1943 van ongeveer frs. 135 milliard tot meer dan frs. 400 milliard is gestegen: de bankdeposito's toonen echter slechts een stijging van frs. 48 tot 96 milliard. Meer dan 25 pct. van de buitengewone uitgaven van den staat moeten uit verhoogde bankbiljettencirculatie worden gedekt. Bij de beoordeeling van de stijging der Duitsche bankbiljetten-circulatie moet men bovendien rekening houden met de uitbreiding van de gebiedsdeelen, alsmede met een gestegen behoefte aan contante middelen in verband met familie-ondersteuning aan gezinnen waarvan de kostwinner in militairen dienst is en ook de mobilisatie der arbeidsreserves had financieele gevolgen.
Het belangrijkste gedeelte van de Duitsche rijksschuld kon worden gefinancierd uit de gestegen bankdeposito's en de hooge spaarsaldi bij de spaarbanken. De inleggelden bij de spaarbanken toonden een stijging van ongeveer Rm. 45 milliard, terwijl op de girorekeningen ongeveer Rm. 25 milliard meer werd gestort. De verzekeringsmaatschappijen hebben sinds het uitbreken van den oorlog door het afsluiten van nieuwe verzekeringen ongeveer Rm. 13 milliard meer ontvangen welk bedrag grootendeels in staatsfondsen kon worden belegd.
Buiten de geld-instituten hebben particulieren ca. Rm. 15 milliard aan staatsfondsen aangeschaft, terwijl ca. Rm. 20 milliard voor rekening van buitenlandsche crediteuren komen. De buitenlandsche deelneming is te verklaren uit valuta-technische gronden en uit den afzet van staatsleeningen in naburige staten. Bij de beoordeeling van de sterk verhoogde spaar-saldi kan men er rekening mede houden, dat vele arbeidersgezinnen na den oorlog een deel dezer saldi zullen aanhouden in verband met een toegenomen gevoel van zekerheid ten aanzien van risico's bij ziekte, ouderdom en andere omstandigheden, welke extra uitgaven vergen. Anderzijds zullen vele arbeiders verder willen sparen voor een eigen woning. De vraag naar auto's, rijwielen e.d. gebruiksgoederen zal na den oorlog intusschen zeker sterk stijgen. De Duitsche handel beschikt thans over hooge bank- en giro-tegoeden, welke na den oorlog voor goederen-investeeringen kunnen dienen.

(Vor. ber. Staatsschuld 4716 D; (Oorlogsfinanciering 5394 D)

Rijkscommissariaat Oekraine - Tabaksexport. —
26 Juli — Uit de jongste statistische gegevens, die ons uit Berlijn bereiken, aldus de persdienst van de N.O.C. kan het stellig verrassende feit worden vastgesteld, dat over 1943 reeds meer dan 50% van het geheele tegenwoordige verbruik van ruwe tabak in Nederland wordt gedekt door leveranties uit de Oekraïne. De totale hoeveelheid van de over 1943 aan ons land te leveren ruwe tabak uit de Oekraïne zal zelfs bijna het tienvoudige van de over het vorige jaar geleverde hoeveelheid bedragen. Daaruit blijkt wel, dat de tabaksleveranties uit het Oosten voor ons land het allerbelangrijkste zijn geworden, immers, de mogelijkheden tot import uit de tabakslanden van den Balkan zijn door de daar toegepaste productieverschuivingen ten gunste van den graanverbouw zeer klein geworden, terwijl de eigen tabaksteelt slechts van zeer geringe beteekenis is.
Meer dan een derde van de totale leveranties uit de Oekraïne bestaat uit Virginiatabak van voortreffelijke kwaliteit, die thans in het Oosten voor het eerst met succes is verbouwd. Dit is te opmerkelijker, daar de Sovjets vrijwel uitsluitend de voor Europeesche begrippen minderwaardige Machorka-tabak hebben verbouwd. De in het Oosten verblijvende tabaksdeskundigen, onder wie zich ook reeds Nederlanders bevinden, hebben reeds veel resultaat bereikt bij het verbeteren van de kwaliteit dezer Machorka-tabak; door machinale fermentatie en zorgvuldige selectie poogt men voorts deze tabak meer aan te passen aan den Europeeschen smaak.

(Vor. ber. Rijkscomm. Oekraïne 5602; Tabak 5369 A; Oost-Comp. 5502 B)

— Massagraven te Winnitza. —
26 Juli — In de dagelijksche persconferentie te 's-Gravenhage heeft 21 Juli dr. F. H. ter Poorten, prosector aan het pathologisch anatomisch instituut van de Gem. Universiteit te Amsterdam, een korte uiteenzetting gegeven van hetgeen hij bij zijn onderzoek te Winnitza naar de doodsoorzaak der gevonden lijken heeft geconstateerd. Dr. Ter Poorten begon met te zeggen, dat aan de internationale commissie alleen was opgedragen de doodsoorzaak na te gaan. In die commissie, bestaande uit elf leden, zaten deskundigen uit Nederland, Vlaanderen, Frankrijk, Italië, Finland, Zweden, Slowakije, Kroatië, Bulgarije, Hongarije en Roemenie. Twee dagen is men te Winnitza geweest en de lijken, die men ter schouwing kreeg, waren meest al sedert Mei opgegraven. De staat van ontbinding maakte, dat men in hoofdzaak uit den toestand van het gebit den ouderdom der slachtoffers ongeveer kon vaststellen en daarbij bleek, dat het meerendeels mannen waren van hoogeren leeftijd. Zij waren gekleed in boerenkleeding zoodat men mag concludeeren dat het in hoofdzaak mannen uit de lagere standen zijn geweest. Bij de mannen waren de handen op den rug gebonden. Ongeveer de helft had een schot in den nek, bij de anderen constateerde men twee à vier schoten. Er werden nog looden kogels in den schedel aangetroffen, waaruit bleek, dat de mannen met zwakke wapens waren neergeknald. Ook vond men bij velen den schedel verbrijzeld, waaruit viel te concludeeren dat zij na het schot nog waren geslagen. Stom geweld was op de schedels toegepast, daar ook onderkaken waren vernield. Die slagen op den schedel waren bij het leven toegebracht. De grond waarin de lijken waren begraven was een kleiachtige bodem en men heeft bij enkele lijken klei in den slokdarm aangetroffen, zoodat de slachtoffers dus nog moeten hebben geleefd, toen zij in de klei lagen. Er zijn ook enkele vrouwenlijken gevonden; deze waren geheel ontkleed. Men constateerde bij haar dezelfde verwondingen als bij de mannen.

(V. b. 5602)

Ontmoeting van Hitler en Mussolini - Militaire kwesties besproken. —
26 Juli — De Führer en de Duce hebben 19 Juli in een stad in Noord-Italië een bespreking gehad. Er werden militaire kwesties besproken. Naar wordt vernomen hebben aan de besprekingen de chefs van de wederzijdsche oppercommando's en uit den aard der zaak ook andere competente militaire persoonlijkheden en deskundigen op het gebied der gemeenschappelijke oorlogvoering van beide landen deelgenomen. De besprekingen droegen een hartelijk karakter.
Men wijst in Berlijn op de kortheid van het uitgegeven communiqué, dat slechts mededeelt, dat er militaire kwesties zijn besproken. Te Berlijn kan men dan ook geen nadere bijzonderheden over het verloop en de

resultaten daarvan te weten komen. Men vergist zich echter wel niet wanneer men aanneemt, dat deze besprekingen ten doel hadden de maatregelen vast te stellen, die met het oog op den tegenwoordigen militairen toestand in het Middellandsche-Zeegebied vereischt schijnen en die tevens geschikt zijn het gemeenschappelijke militaire succes van de Spilmogendheden te waarborgen.

(Vor. ber. Hitler 5539 A; Mussolini 5523 B; Samenkomst Hitler-Mussolini 5486 B)

A. **ITALIE — Minister van Verkeer afgetreden - Peverelli benoemd. —**

26 Juli — De minister van Verkeer senator Vittorio Cini is 22 Juli om gezondheidsredenen door den Duce van zijn ambt ontheven. De afgetreden verkeersminister was bij de groote kabinetsreorganisatie van 5 Febr. '43 door den Duce in deze functie benoemd. Cini is president van verschillende groote Italiaansche scheepvaartmaatschappijen.

Giuseppe Peverelli onderstaatssecretaris in hetzelfde ministerie, is tot verkeersminister benoemd

(Vor. ber. Kabinet 5416 C)

Weermacht - Uitbreiding mobilisatie. —

26 Juli — Het Italiaansche ministerie van Oorlog heeft 23 Juli de oproeping bevolen van alle onvoorwaardelijk voor den militairen dienst geschikten van de lichtingen 1907/22, onverschillig of zij militaire vooropleiding hebben ontvangen of niet. Deze oproeping geldt niet voor hen, die tot nu toe onmisbaar waren verklaard, daarentegen wel voor alle om andere redenen van den militairen dienst vrijgestelden. De aanmelding moet in de eerste helft van Augustus geschieden.

(V. b. Mobilisatie 5563 F; Militairisatie 5481 D)

B. **BELGIE — Distributie - Betere aardappelvoorziening. —**

Juli — De oogst van vroege aardappelen is in België zoo goed uitgevallen, dat thans per bon een hoeveelheid van 350 gram kan worden verstrekt, tegen 200 gram in de overeenkomstige periode van het vorige jaar. Dit beteekent, dat elke verbruiker dit jaar 4½ kg aardappelen per maand méér ontvangt dan in 1942. De verbruikers betaalden aanvankelijk een prijs van 2.85 Belg. frs. per kg, terwijl de telers, 2,20 frs. ontvingen. Intusschen is de detailprijs tot 2,20 frs. per kg verlaagd. In de periode van 26 Juli tot 24 Aug. mogen de detaillisten per bon 500 gram aardappelen verstrekken, hetgeen 200 gram meer is dan in Augustus 1942 mocht worden afgeleverd. In den Belgischen landbouw stond de teelt van aardappelen vóór den oorlog op de tweede plaats. In 1939 was 259.000 ha met haver, 148.000 ha met aardappelen, 135.000 ha met rogge, 124.000 ha met tarwe en 100.000 ha met bieten beteeld. In 1938 kwamen aardappelen eerst op de vierde plaats na haver, tarwe en rogge. Voor 1943 bedroeg het aardappelareaal 115.000 ha., hetgeen tegenover 1942 een daling van 5.000 ha of 4% beteekent. Deze daling hield verband met de uitbreiding van de teelt van raapzaad en broodgraan.

De verbruikers zijn dit jaar in de gelegenheid gesteld, een wintervoorraad op te doen. Zij konden met elken willekeurigen producent een contract sluiten voor de levering van 120 kg per gezinslid. Volgens de voorloopige gegevens zijn 1.114.500 individueele en 3250 collectieve contracten tot stand gekomen. Meer dan 3.452.000 verbruikers hebben zich dus tijdig van een wintervoorraad voorzien. Aardappelen mogen niet als veevoeder worden gebruikt. De telers zijn verplicht per ha 2.000 kg achter te houden voor pootdoeleinden. Zij mogen voorts per gezinslid ten hoogste 270 kg per jaar voor eigen gebruik achterhouden.

(V. b. Productieslag 5247 B; Agrar. Ontw. 5393 H; Voedselpositie 4724 D)

C. **DENEMARKEN — Financiering der staatsuitgaven. —**

26 Juli — Op de nieuwe staatsleeningen welke ter binding van de braakliggende gelden in Denemarken worden uitgegeven, staat van 22 Juli af de inschrijving open. Het betreft twee leeningen van elk 200 millioen kr., de eene met een looptijd van vijf jaar en een rente van 2½% de andere met een looptijd van 10 jaar en een rente van 3%. De termijn van inschrijving sluit op 30 Nov. 1943. Tot 30 Juni 1943 werden in Denemarken met als doel binding der braakliggende gelden uitgegeven aan leeningen, schatkistpapier en staatsspaarobligatiën voor 543.1 millioen kr. De thans uitgegeven nieuwe leeningen worden beide uitgegeven tegen een koers van 99½%. De eerste leening wordt à pari afgelost; te beginnen op 1 September 1945 zal ieder jaar een kwart van het bedrag der leening worden afgelost. De tweede 3% leening zal te beginnen 1 September 1945 in negen jaarlijksche termijnen eveneens à pari worden afgelost.

(V. b. Econ. toestand 5394 C; Jaarversl. Kopenh. Hbk. 5472 D)

D. **JAPAN — Verkeer - Ontwikkeling.**

26 Juli — In het verkeer binnen de Oost-Aziatische ruimte speelt de scheepvaart de voornaamste rol, doch ook spoorwegen en autoverkeer zijn van beteekenis, wanneer men slechts denkt aan de uitgestrekte gebieden van het Aziatische continent, die tot de Japansche invloedssfeer behooren. Van de zijde der productie gezien, was de toestand bij de spoorwegen de meest gunstige. De Japansche industrie van spoorwegmaterieel dekte niet alleen de behoefte van het land zelf, doch exporteerde bovendien naar Mandsjoekwo, China en Thailand. Reeds in 1896 werden 2 fabrieken van spoorwegmaterieel opgericht. In 1906 gingen de spoorwegen in staatsbezit over.

De automobielindustrie is aanmerkelijk jonger. Aan vankelijk geschiedde de Japansche autovoorziening door de Amerikaansche maatschappijen General Motors en Ford. Later werden eigen maatschappijen opgericht. Een in 1938 opgesteld vierjarenplan voorzag in de verviervoudiging der Japansche autoproductie. Voor 1939 werden de productiequota voor de twee Japansche automobielfabrieken resp. op 20.000 en 15.000 auto's vastgesteld, terwijl de Amerikaansche maatschappijen tezamen 21.700 auto's mochten fabriceeren. De Japansche auto-industrie kent na de verovering der Zuidelijke gebieden geen grondstofzorgen meer. Het is niet bekend, in hoeverre het autopark der veroverde landen in Japansche handen is gevallen. De Philippijnen beschikten vóór den oorlog over 58.600 personen- en vrachtauto's. Indo-China bezit er 23.000, Thailand 12.000 en Hongkong 6300.

Zooals gezegd, is de scheepvaart van beslissende beteekenis voor Japan. Eind 1937 voeren op de vaste stoomvaartlijnen in Oost-Azië 363 schepen met in totaal 1,483 mill. brt. Hieronder bevonden zich 198 Japansche schepen met 837.000 brt., 126 Britsche schepen met 484.000 brt. en 16 Nederlandsche schepen met 117.000 brt. Buiten het Oost-Aziatische gebied voeren op vaste lijnen 934 schepen met 7,58 mill. brt., w.o. 98 Japansche vaartuigen met 78.600 brt. Het trampverkeer omvatte 6 mill. brt. De Japansche scheepsbouwnijverheid heeft zich ten doel gesteld, de handelsvloot tot 15 mill. brt. uit te breiden. De Japansche vloot nam in 1940 met 5.63 mill. brt. de derde plaats in de wereld in. Van den zomer 1938 tot den zomer 1939 bedroeg de uibreiding 624.000 brt., aldus verklaart „Econ. Nieuws".

(Vor. ber. 5595 C)

E. **VATICAAN — Luchtaanval op Rome - Protest van Paus Pius XII. —**

26 Juli — Van officieele Vaticaansche zijde wordt medegedeeld, dat een protestbrief van den Paus tegen den Engelsch-Amerikaanschen bomaanval op Rome in alle talen en naar alle landen in volledigen tekst door het radiostation van het Vaticaan is uitgezonden.

Omtrent het door den Paus geuite voornemen, om in geval van een nieuwen aanval op Rome zijn zetel naar het centrum van de stad te verplaatsen, meldt de Stampa, volgens een bericht uit het Roomsch-Katholieke bureau „La Corrispondenza", dat de Paus het voornemen te kennen heeft gegeven, Vaticaanstad te verlaten, zonder het einde der bombardementen af te wachten, zoodra er een nieuw bombardement op Rome zou plaats hebben.

(V. b. Luchtaanv. Rome 5605 A; Paus Pius XII 5603 G)

F. **SERVIE — De moordaanslag te Serajewo in 1914.**

26 Juli — De Duitsche bladen maken melding van een vondst in de geheime Servische archieven, waardoor thans, 29 jaar na de onzalige daad, een rechtstreeksche bronnengetuigenis is gegeven, dat de aanslag van 28 Juni 1914 te Serajewo op den Oostenrijksch-Hongaarschen troonopvolger, aartshertog Franz Ferdinand, die den eersten wereldoorlog deed ontbranden, is geënsceneerd door den Servischen kolonel van den generalen staf, Dragoetin Dimitriejewitsj. Het document is een door den kolonel van den generalen staf eigenhandig geschreven bekentenis aan den voorzitter van den

krijgsraad voor officieren te Saloniki, den kolonel der infanterie Misitsj, gedateerd 28 Maart 1917. De Servische kolonel van den generalen staf Dimitriejewitsj bekent hier schriftelijk, dat hij een Serviër van Oostenrijksch-Hongaarsche nationaliteit, Rade Malobabitsj, uit Kroatië-Slavonië heeft geronseld om den aanslag op den Oostenrijksch-Hongaarschen troonopvolger te organiseeren; dat hij verder, vóór hij zijn definitief besluit nam, van den Russischen militairen attaché kolonel Artamanov een rapport heeft gevraagd over hetgeen Rusland zou doen in geval Oostenrijk wegens den aanslag aan Servië den oorlog zou verklaren. Artamanov antwoordde hem niet alleen, dat Rusland Servië niet in den steek zou laten, de Russische generale staf schoot hem zelfs geldmiddelen voor om den aanslag uit te voeren, zoodat eenige der kwitanties van de daders zich in Russische handen bevinden.

A. VER. STATEN — Verkeer - Vergelijking tusschen zee- en luchttransport. —

26 Juli — In een rede voor het Huis van Afgevaardigden heeft de chef van het Amerikaansche bureau voor legervoorziening, Case, over de verhoudingen tusschen zeetransport en luchttransport bij massaal goederenvervoer gesproken, meldt Europapress. Volgens Fairplay heeft Case verklaard, dat de voorziening van de verschillende oorlogsfronten met maandelijks circa 100.000 ton goederen met behulp van vliegtuigen veel minder economisch is dan door middel van zeeschepen. Hij leverde het bewijs aan de hand van cijfers, welke hij voor Amerikaansche transporten naar Australië, Groot-Brittannië, Alaska en Suez had laten berekenen. In overzichtelijken vorm zien deze cijfers er als volgt uit, waarbij is uitgegaan van het vervoer met vrachtschepen van het type C-1 (circa 7500 ton dw):

Voor vervoer van 100.000 ton per maand is noodig:

		ton brandst.	bemanning
1.	naar *Australië:*		
a.	zeeweg 54 vrachtschepen	16.640	3.780
b.	luchtweg 6350 vliegtuigen ..... bovendien bij b.: 228 tankschepen voor brandstofvoorziening der vliegtuigen en 69 vrachtschepen voor de verzorging der bemanningen.	1.012.000	78.500
2.	naar *Engeland:*		
a.	zeeweg 34 vrachtschepen	7.930	2.380
b.	luchtweg 1900 vliegtuigen ..... bovendien bij b.: 52 tankschepen en 20 vrachtschepen.	295.500	22.500
3.	naar *Alaska:*		
a.	zeeweg 16 vrachtschepen	3.110	1.120
b.	luchtweg 563 vliegtuigen ..... bovendien bij b.: 9 tankschepen en 2 vrachtschepen.	105.500	4.150
4.	naar *Suez:*		
a.	zeeweg 96 vrachtschepen	30.950	6.710
b.	luchtweg 5885 vliegtuigen ..... bovendien bij b.: 85 tankschepen en 59 vrachtschepen.	837.300	58.370

(V. b. Verkeer 5610 D)

Grondstoffen - Rubber - Prijsverhouding tot synthetische rubber. —

26 Juli — Blijkens mededeelingen in vakbladen uit New York noteert de kunstrubber aldaar den laatsten tijd reeds lager dan natuurrubber. De voornaamste oorzaak is de verlaging geweest van de prijzen voor de voornaamste drie soorten van synthetische rubber.

(Vor. ber. Prijsverh. rubber 5491 B)

B. HONGARIJE — Kabinetswijziging - Von Ghyczy minister van Buitenlandsche Zaken. —

26 Juli — De Rijksbestuurder heeft op voorstel van den minister-president en minister van Buitenlandsche Zaken, von Kallay, den gezant en gevolmachtigden minister Jenoe von Ghyczy benoemd tot minister van Buitenlandsche Zaken. Hiermede worden de sedert de ambtsaanvaarding van von Kallay, en tevoren reeds onder zijn voorganger Bardossy in één hand vereenigde portefeuilles van premier en minister van Buitenlandsche Zaken weer gescheiden.

De nieuwe minister van Buitenlandsche Zaken gaat door voor een der meest succesvolle diplomaten van den Hongaarschen buitenlandschen dienst. Hij is 50 jaar, heeft deelgenomen aan den eersten wereldoorlog en begon zijn diplomatieke loopbaan nog in het ministerie van Buitenlandsche Zaken der dubbelmonarchie te Weenen. Ghyczy staat bekend als een der meest grondige kenners van het minderhedenprobleem. Op zijn buitenlandsche posten na den eersten wereldoorlog in Weenen, Sofia, Praag en Belgrado wijdde hij zich vooral aan een diepgaande studie van deze kwestie. Van 1936 tot 1939 was Ghyczy aan de Hongaarsche legatie te Berlijn als legatieraad en zaakgelastigde toegevoegd. Vervolgens werd hij leider van de politieke afdeeling in het ministerie van Buitenlandsche Zaken en in 1941 permanent vertegenwoordiger van den minister van Buitenlandsche Zaken.

(V. b. Kabinet 5564 C; Von Kallay 5560 A)

C. ITALIE — Mussolini afgetreden - Badoglio regeeringschef. —

26 Juli — Het D.N.B. meldde 26 Juli uit Rome: Mussolini is afgetreden. De koning-keizer heeft maarschalk Pietro Badoglio tot zijn opvolger benoemd.

Op 25 Juli heeft koning Victor Emanuel door de radio een proclamatie uitgegeven, waarin het volgende tot het Italiaansche volk wordt gezegd: „Italianen! In dit plechtige uur voor het moederland moet een ieder de plaats van zijn plicht, van zijn verantwoordelijkheid en van zijn strijdpost innemen. Geen enkele afwijking van dezen plicht kan worden geduld; geen enkele beschuldiging kan worden toegelaten. Alle Italianen zijn zich bewust van de ernstige wonden, die den heiligen bodem van het moederland hebben opengereten. De dapperheid van zijn gewapende macht en de vastberadenheid van al zijn burgers zullen den weg naar herstel weer vinden. Heden meer dan ooit ben ik onverbrekelijk verbonden met u in onwrikbaar vertrouwen in de onsterfelijkheid van ons land." Deze proclamatie was onderteekend door Victor Emanuel en gecontrasigneerd door Badoglio.

Proclamatie van Badoglio. —

De nieuwe chef der Italiaansche regeering, maarschalk Badoglio, heeft onmiddellijk na de aanvaarding van zijn functie een oproep uitgevaardigd, waarin hij zegt: „Op bevel van den koning en keizer neem ik de militaire regeering van het land met alle volmachten op mij. De oorlog wordt voortgezet. Italië is zwaar getroffen in zijn overvallen provinciën, in zijn verwoeste steden, blijft echter als naijverig bewaker van zijn duizendjarige tradities trouw aan het gegeven woord. Sluit de gelederen om den koning en keizer, het levende voorbeeld van het vaderland, het voorbeeld voor ons allen. De opdracht, die ik heb ontvangen, is duidelijk en welomlijnd. Zij zal nauwgezet ten uitvoer worden gelegd. En wie zich mocht inbeelden, dat hij een normale ontwikkeling kan onderbreken, of wie mocht trachten de openbare orde te verstoren, zal meedoogenloos getroffen worden. Leve Italië, leve de koning."

Samenstelling regeering Badoglio. —

Stefani meldt, dat de Koning en Keizer op voorstel van den chef der regeering en minister-president de volgende ministers heeft benoemd: Buitenlandsche Zaken: ambassadeur Raffaele Quariglia; Binnenlandsche Zaken: prefect Bruno Fornaciari; Italiaansch-Afrika: generaal senator Melchippe Gabba; Justitie: Gaetano Azzariti, directeur-generaal van het Min. van Justitie; Financiën: directeur-generaal senator Domenico Bartolini; Oorlog: staatsraad generaal Antonio Sorice; Marine: schout-bij-nacht Raffaele de Courten; Luchtvaart: generaal der vliegers Renato Sandalli; Opvoeding: staatsraad dr. Leonardo Severi; Openbare Werken: dr. Domenico Romano, directeur-generaal van het ministerie van Openbare Werken; Land- en Boschbouw: senator prof. Alessandro Brizzi; Verkeer: generaal Frederice Amoroso; Corporaties: staatsraad dr. Leopold Piccardi; Volksvoorlichting: ambassadeur Guido Rocco, tot dusver directeur-generaal van de buitenlandsche persafdeeling in het ministerie van Volksvoorlichting; Buitenlandsche Handel: directeur-generaal van de Banca d'Italia dr. Giovanni Acanfora; Bewapeningsindustrie: Generaal Carbo Pavagrossa; Onderstaatssecretaris van het minister-presidium: dr. Pietro Baratalo.

Levensloop ministers. —

De minister van Buitenlandsche Zaken, Raffaele Quariglia, was sinds 28 Februari 1943 Italiaansch ambassa-

deur te Ankara, waar hij Ottavio de Peppo opvolgde. Quariglia kwam in 1926 in dienst van het Italiaansche departement van Buitenlandsche Zaken, na te voren werkzaam te zijn geweest aan de Italiaansche ambassades te Parijs, Petersburg en Brussel. In 1932 werd hij benoemd tot ambassadeur te Madrid, daarna vervulde hij dezelfde functie te Buenos Aires, terwijl hij van 14 Febr. 1942 tot 15 Febr. 1943 Italiaansch ambassadeur was bij den H. Stoel. Na zijn aankomst in de Turksche hoofdstad als nieuwe ambassadeur heeft Quariglia in een toespraak tot de Italiaansche kolonie de vriendschappelijke betrekkingen tusschen Italië en Turkije onderstreept.

De minister van Oorlog, Antonio Sorice, is 46 jaar oud. Hij nam deel aan den eersten wereldoorlog als artillerie-officier en werd op 20-jarigen leeftijd tot kapitein bevorderd. Sedert 1919 stond hij aan het hoofd van artilleriescholen en ging daarna over tot den generalen staf. In 1936 werd hij tot kabinetchef van den minister van Oorlog benoemd; dezen post bekleedde hij ruim vijf jaar.

De minister van Volksvoorlichting Guido Rocco, werd in 1886 te Napels geboren en ving in 1912 zijn diplomatieke loopbaan aan; bekleedde diplomatieke posten te Nizza, Tunis en Malta, behoorde meerdere malen tot de Italiaansche delegatie op de bijeenkomsten van den Volkenbond te Genève, was daarna ambassade-raad bij de Italiaansche ambassade te Berlijn en staat nu al jaren aan het hoofd van de afdeeling der buitenlandsche pers van het ministerie van Volksvoorlichting.

De minister van Binnenlandsche Zaken Bruno Fornaciari werd op 17 October 1881 geboren. Hij begon zijn loopbaan bij het binnenlandsch bestuur in 1903; werd in 1923 vice-prefect van Florence, daarna in Venetië en Genua en werd in 1926 tot prefect van Triëst benoemd. In 1930 kwam de algemeene leiding van het openbare gezondheidswezen in zijn handen te rusten. In 1935 werd hij prefect van Milaan. Op het tijdstip van zijn benoeming tot minister was hij met pensioen. Fornaciari onderscheidde zich door zijn hulpverleening bij de aardbevingen in Calabrië en Sicilië in 1909, evenals bij de cholera-epidemie in den winter van 1910 en 1911.

De minister van Financiën Demonico Bartolini, is 26 Aug. 1880 te Rome geboren. Hij was te voren generaal-inspecteur van den Staat en sedert 1939 senator.
De minister van Justitie, Gaetano Azzariti werd 26 Maart 1881 te Napels geboren. Hij was de eerste president van het Italiaansche Hof van Appèl en leider van de wetgevende bureaux van het ministerie van Justitie.

De minister van Openbare Werken, Domenico Romano, is 10 Nov. 1877 in de provincie Ronzocalabria geboren. Hij was tot dusver generaal-directeur voor bijzondere diensten in het ministerie voor Openbare Werken en beoefende als lid van een bijzondere commissie van dit ministerie inzonderheid de studie van groote natuurcatastrophen. Hij trad op als Italiaansch expert bij internationale acties voor hulpverleening en was schrijver van verschillende werken op dit gebied.
De minister voor Land- en Boschbouw, Alessandro Brizzi werd 7 Sept. 1878 geboren. Reeds voorheen was hij algemeen directeur van het ministerie van Landbouw en is op het oogenblik algemeen secretaris van het Intern. Instituut voor den Landbouw en hoogleeraar in volkseconomie en landbouwpolitiek aan de Landbouwhoogeschool te Portici.

Carmine Senise politiechef. —
Carmine Senise is benoemd tot chef van de Italiaansche politie en heeft zijn nieuwe functie reeds aanvaard. Senise werd in 1932 tot prefect benoemd en vervulde vervolgens het ambt van ondercommandant der politie.

Positie der Fascistische militie. —
Maarschalk Badoglio heeft verder een dagorder uitgevaardigd, volgens welke de fascistische militie als „vrijwillige militie voor de veiligheid van den staat" als integreerend bestanddeel tot de weermacht behoort, waarmede zij zooals steeds in volkomen gemeenschappelijkheid van optreden en van doelstellingen voor de verdediging van het vaderland samenwerkt.

Oproep tot het Italiaansche volk; ordemaatregelen. —
Maarschalk Badoglio heeft een oproep uitgevaardigd aan de bevolking om overal den arbeid te hervatten. Volgens dezen oproep zullen betoogingen, die de openbare orde verstoren, niet geduld worden. Voor de handhaving der openbare orde zijn van dit oogenblik af de militaire autoriteiten bevoegd. Alle onderdeelen van de weermacht, van de gewapende militie, de politie en de burgerwachten staan onder zijn bevel. Tusschen zonsondergang en zonsopgang mag de burgerbevolking zich niet op straat begeven en overdag moeten allen, die zich op straat bevinden van een persoonsbewijs voorzien zijn. De deuren van alle openbare gebouwen moeten dag en nacht geopend blijven, de vensters moeten daarentegen gesloten zijn en volgens de voorschriften verduisterd blijven. Het is verboden dat meer dan drie personen in het openbaar samenscholen en spreken. alle openbare instellingen, theaters, variétés, bioscopen en sportterreinen blijven in den tijd tusschen zonsondergang en zonsopgang gesloten voor het publiek. Het verspreiden van propagandamateriaal, brochures of andere geschriften is verboden. Bij het niet opvolgen van deze voorschriften zal eventueel van wapengeweld worden gebruik gemaakt.

„Giornale d'Italia" onder nieuwe leiding. —
Senator Alberto Bergamini heeft de leiding van het „Giornale d'Italia" op zich genomen. Bergamini is 72 jaar oud. Hij heeft het blad in 1901 gesticht en tot 1924 geleid.

Betoogingen in Triëst. —
De historische gebeurtenissen, die het land doormaakt, hebben een levendige reactie gewekt in deze stad. Lange stoeten trokken door de straten met de vaderlandsche vlag en met borden, waarop vaderlandslievende opschriften waren aangebracht. De betoogingen, die den geheelen dag duurden, gaven blijk van de aanhankelijkheid der bevolking van Triëst aan het Huis van Savoye en haar vertrouwen in het lot van het vaderland.

Duitsch commentaar. —
26 Juli — In de Wilhelmstrasse neemt men inmiddels geenerlei standpunt ten opzichte van de berichten uit Rome in. Men beperkt zich tot de verklaring, dat de bekendmakingen uit Rome overal in Duitschland zijn gepubliceerd en dat men overigens wat den vloed van uit vijandelijke bron afkomstige geruchten en alarmeerende berichten betreft, vooreerst meer nauwkeurige gedetailleerde berichten uit Rome afwacht, voordat men een concreet standpunt kan innemen. De normale verbindingen met Rome zijn niet onderbroken of gestoord. De diplomatieke correspondent van het D.N.B. schrijft: Wie 25 Juli in de gelegenheid was waar te nemen hoe de berichten uit Rome door de Duitsche openbare meening werden opgenomen, is wel tot de conclusie gekomen, dat de sedert maanden door den vijand met alle middelen van terreur en propaganda gevoerde zenuwoorlog geen succes heeft gehad. Dat beteekent niet, dat het de Duitsche openbare meening niet volkomen duidelijk was, dat met het aftreden van Benito Mussolini, die 21 jaar de geschiedenis van het bevriende, verbonden volk heeft geleid, een nieuwe ontwikkeling is begonnen. Doch het Duitsche volk van heden is, dank zij de politieke scholing, die het sedert tien jaar. heeft gehad, zoo gerijpt, dat het zonder overijld oordeel pleegt te staan tegenover ontwikkelingen, die nog gaande zijn.

Naast den oproep van den Koning-Keizer heeft de door Victor Emanuel III met de leiding van de regeering belaste maarschalk Badoglio, van wien men ook in Duitschland weet, dat hij als een der eerste en bekwaamste soldaten van zijn land geldt, in zijn proclamatie verklaard, dat de oorlog wordt voortgezet en tot uitdrukking gebracht, dat Italië trouw blijft aan het gegeven woord. Hiervan wordt door het Duitsche volk, dat zich door een gelijkgerichte politiek en door het tegen denzelfden vijand gemeenschappelijk vergoten bloed aan de zijde van het Italiaansche volk geplaatst ziet, en dat zich bovendien door begrip voor de levensrechten van dit Italiaansche volk daarmede verbonden voelt, met voldoening kennis genomen. Het voelt zich daarbij gedragen — en dit is een essentieele en beslissende factor voor de houding van het Duitsche volk tegenover de huidige gebeurtenissen — door het bewustzijn van zijn kracht en de duidelijke vastbeslotenheid om den hem opgedwongen oorlog onder alle omstandigheden tot een zegevierend einde te voeren.

(V. b. Mussolini 5609 A; Kabinet 5610 A; Badoglio 5608 A)

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND EN ITALIE — Felle Sovjet-aanvallen in het gebied van Orel; Bolchof ontruimd - Hevige gevechten op Sicilië; Nicosia ontruimd; zware geallieerde scheepsverliezen - Herhaalde luchtaanvallen op Hamburg —

OOSTELIJK FRONT —

Uit het hoofdkwartier van den Führer, 25 Juli (D.N.B.) — Het opperbevel van de weermacht maakt bekend: Aan het bruggenhoofd van den Koeban en aan het front van den Mioes mislukten plaatselijke aanvallen van den vijand. Aan den Midden-Donetz verzwakte de aanvalsactie van de Sovjets merkbaar. Sterke krachten van de Sovjets probeerden wederom tevergeefs de doorbraak in het gebied van Bjelgorod te forceeren. In het gevechtsgebied van Orel hielden de gevechten met wisselend verloop aan. Ten Zuiden van het Ladogameer stortten alle aanvallen van den vijand ineen.

26 Juli — De Sovjets zetten hun pogingen, om bij het Koeban-bruggenhoofd, in het gebied van Orel en ten Zuiden van het Ladogameer door de Duitsche afweerstellingen te breken, voort. In den geheelen Zuidelijken sector van de Zee van Azof tot aan Bjelgorod namen hun aanvallen aanzienlijk in kracht af.

In den slag, die nu al 21 dagen duurt, is de Duitsche strategie der elastische verdediging zoo superieur gebleken vergeleken bij de vijandelijke tactiek, dat in elk geval van een verzwakking voor langen tijd van de bolsjewistische offensieve kracht gesproken kan worden, ook al zijn de zeer zware gevechten in het gebied van Orel nog geenszins afgeloopen. Toch moet de bolsjewistische leiding na een stormloop van drie weken met ongemeen zware verliezen, die geen successen heeft opgeleverd tot de conclusie komen, dat het niet bereiken van ook maar één operatief doel neerkomt op een verloren slag van den grootsten omvang. De bolsjewisten moeten, hier gedwongen door hun zware verliezen, in allerijl hun strijdkrachten hergroepeeren om in het brandpunt van den grooten afmattingsslag, nl. in het gebied van Orel den aanval gaande te kunnen houden. Ten Zuidwesten, ten Oosten en ten Noorden van Orel gaan de zware gevechten sedert dagen op en neer. Een zware regenval heeft de wegen en het geheele terrein nog verder aangetast, zoodat de troepen, in het bijzonder de artillerie en de tanks slechts met de grootste moeite vooruitkomen. Wel is waar is de numerieke superioriteit der bolsjewisten ook hier evenals in andere sectoren aanzienlijk, doch ook dit feit wordt door de grootere gevechtskracht van den Duitschen soldaat en de kwaliteit van zijn wapens meer dan gecompenseerd.

27 Juli — Het zwaartepunt van de gevechten lag in het gebied van Orel. Onze troepen sloegen ten Zuiden, Oosten en Noorden van Orel ondernomen vijandelijke doorbraakpogingen af. Aan het overige deel van het front kwam het bij het bruggenhoofd van den Koeban, aan het Mioesfront en ten Zuiden van het Ladogameer tot harde afweergevechten, terwijl aan den Donetz en in het gebied van Bjelgorod slechts plaatselijke gevechtsactiviteit heerschte. Ten Noordwesten van Krymskaja en ten Noordwesten van Koeibysjewko ging de vijand met sterke strijdkrachten tot nieuwe aanvallen over. Zij werden in harde gevechten afgeslagen.

28 Juli — De zware afweergevechten in den sector van Orel duren voort. Aan het overige deel van het Oostelijk front namen de aanvallen der Sovjets in kracht en uitgebreidheid af. Alle aanvallen stortten met groote verliezen voor de Sovjets ineen. Tijdens de elastisch gevoerde afweergevechten is de plaats Bolchof op 28 Juli in andere handen overgegaan. De Duitsche troepen hebben, door den vijand ongehinderd, een nieuwe stelling betrokken na in Bolchof alle militaire installaties, die den bolsjewisten van nut zouden kunnen zijn, te hebben vernield.

29 Juli — Op verscheiden punten van de bocht bij Orel waren onze troepen, den geheelen dag in zware afweergevechten gewikkeld. Alle vijandelijke doorbraakpogingen werden afgeslagen. In de andere sectoren van het front ondernam de tegenstander plaatselijke aanvallen die afgeslagen werden. Men verwacht van Duitsche zijde ook niet, dat de vijandelijke aanvalskracht bij Orel in omvang zal verminderen. Men neemt aan, dat de Sovjetlegerleiding inziet, dat alleen daar waar sinds het begin van den slag het zwaartepunt ligt, nog mogelijkheid bestaat een doorbraak door de Duitsche linies te forceeren.

30 Juli — In den gevechtssector van Orel zijn wederom felle aanvallen afgeslagen. Ten Zuiden van het Ladogameer bleef de vijandelijke aanvalsactiviteit verminderen.

31 Juli — In de voornaamste sectoren van het front nam de gevechtsactiviteit weer toe. De vijand ondernam nieuwe aanvallen tegen onze stellingen in de Bocht van Orel. Zij strandden in gevechten met wisselend verloop onder hooge vijandelijke verliezen. Aan het Koeban-bruggenhoofd en aan het Ladogameer viel de vijand wederom met sterke strijdkrachten aan. Gedurende de laatste twee dagen vernietigden onze troepen aan het Oostfront 148 vechtwagens. Daarmede zijn sedert 5 Juli 6893 sovjettanks vernietigd. Er is echter op het oogenblik geen sprake meer van een groot offensief tegen Orel, al blijft het een open vraag, of de Sovjetleiding haar aanvallen in dit gebied niet zal hernieuwen. Er zijn namelijk aanwijzingen, dat de Sovjettroepen op verscheidene punten opnieuw worden gegroepeerd. Daar de vorige pogingen om het Duitsche front terug te dringen volgens Duitsche mededeelingen vrijwel vruchteloos bleven, is het zeer wel mogelijk, dat de Sovjets nieuwe aanvallen zullen beginnen, om alsnog hun doel te bereiken.

ZUIDELIJK FRONT —

25 Juli — Op Sicilië vonden slechts plaatselijk begrensde gevechtshandelingen plaats, zonder dat de vijand successen kon behalen. Livorno werd door formaties vijandelijke vliegtuigen gebombardeerd. Bij vruchtelooze aanvalspogingen op Kreta werden 21 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten.

26 Juli — Op Sicilië werden verscheiden tegen den Noordelijken en centralen sector van het front uitgevoerde, door tanks gesteunde vijandelijke aanvallen door de Duitsch-Italiaansche troepen afgeslagen. Het zwaartepunt van de vijandelijke aanvallen is op 24 Juli verplaatst naar den Noordelijken vleugel van de Duitsch-Italiaansche linie van verzet. Evenals de Britten den dag te voren als gevolg van de gevoelige verliezen, hun door de Duitsche pantsergrenadiers toegebracht, hun vergeefsche aanvallen in het gebied ten Zuiden en Zuidwesten van Catania moesten afbreken, werden thans ook de in het gebied ten Noorden en Noordwesten van Enna staande Amerikanen door het doeltreffende vuur der Duitsche formaties artillerie gedwongen zich tijdelijk terug te trekken. Nadat de vijand echter echter zijn formaties, die in de voorafgegane gevechten zwaar te lijden hadden gehad, door versche infanterie- en pantserstrijdkrachten had aangevuld, maakte hij zich in het gebied ten Oosten van Palermo voor nieuwe aanvallen gereed. De naar het Oosten optrekkende vijandelijke divisies werden van zee uit door zware scheepsartillerie gesteund.

In de wateren van Syracuse brachten Duitsche gevechtsvliegtuigen drie vijandelijke koopvaarders met te zamen 20.000 brt. tot zinken en beschadigden 14 andere transportschepen zwaar.

27 Juli — Op Sicilië werden alle vijandelijke aanvallen op de Duitsch-Italiaansche stellingen afgeslagen. Duitsche bommenwerpers hebben talrijke koopvaardij- en oorlogsschepen voor de Noord- en Oostkust van het eiland aangevallen: zij brachten zware schade toe aan vier transportschepen, twee kruisers en een torpedojager. In de haven van La Valetta werden vijf koopvaardijschepen getroffen. De vijandelijke luchtmacht heeft aanvallen gedaan op de streek langs de Straat van Messina. De schade is niet ernstig.

28 Juli — Op Sicilië nam de wederzijdsche artillerieactiviteit aanmerkelijk toe. In den centralen frontsector bleven aanvallen van Britsche en Amerikaansche formaties in het afweervuur voor de Duitsch-Italiaansche stellingen steken of werden uiteengeslagen. In de wateren van het eiland vernietigde het luchtwapen een tankboot van 7000 brt. en een korvet.

29 Juli — Aanvallen van de Amerikanen langs de Noordkust van Sicilië werden afgeslagen. Krachtige vijandelijke, doorbraakpogingen tegen den middensector mislukten. Voor de Zuidkust van het eiland beschadigden Duitsche gevechtsvliegtuigen zes transportschepen zwaar. De weerstand der Duitsch-Italiaansche troepen is den laatsten tijd sterker geworden. Nadat

de Britten voor Catania tot den stellingoorlog zijn overgegaan en de Amerikaansche pogingen om langs den Noordelijken kustweg in de richting van Messina op te rukken, niet het gewenschte gevolg hebben gehad, hebben de Geallieerden sterke aanvallen met Amerikaansche en Canadeesche troepen ondernomen in het gebied ten Noorden van Enna. In dit gebied, dat men als den middensector van het front aanduidt, ligt thans het centrum van den strijd. De hevige aanvallen zijn echter tot nu toe afgeslagen. Het front loopt thans van even ten Zuiden van Catania en vervolgens ten Noorden van Enna naar de kust. Het gebied van Stefano ligt in de frontzône.

30 Juli — Op Sicilië sloegen Duitsche troepen in den middensector van het afweerfront vijandelijke doorbraakpogingen met verliezen voor den tegenstander af Het opperbevel der Geallieerden poogt zoowel het met een groote bocht van Catania naar Stefano loopende front in het Noorden in te drukken, als in den middensector in de richting van den Etna een doorbraak te forceeren Een A.N.P.-bericht meldt, dat de Duitsche en de Italiaansche troepen ter verkorting hunner verdedigingslinies de stad Nicosa hebben ontruimd en zich in de bergen benoorden de stad hebben teruggetrokken. In het Westen is de strijd zeer hevig. De Amerikanen trachten hier langs de kust Messina te bereiken, doch de Duitsche en de Italiaansche verdedigers bieden hardnekkig tegenstand. De Duitsche luchtmacht heeft de haven van Gela aangevallen en een transportschip van 7000 brt. tot zinken gebracht; acht andere schepen, tezamen 43.000 brt. werden zwaar beschadigd en in brand geworpen.

31 Juli — Op Sicilië behaalden onze troepen bij de hevige gevechten in den centralen sector van het front een volledig afweersucces. Alle vijandelijke, deels met versche strijdkrachten ondernomen doorbraakpogingen werden onder zeer zware verliezen afgeslagen.

De geallieerden willen kennelijk uit het gebied rondom Enna in de streek ten Westen van den Etna doordringen, om zoodoende het front bij Catania te omvatten. Men heeft den indruk, dat zij bezig zijn nieuwe troepen aan te voeren. Ondanks trommelvuur, bommenhagel en hitte hebben de Duitsche troepen echter tot dusver een doorbraak weten te voorkomen.

WESTELIJK FRONT —

25 Juli — Voor de Nederlandsche kust ontstonden opnieuw gevechten tusschen de bewakingsstrijdkrachten van een Duitsch convooi en Britsche motortorpedobooten. Een der motortorpedobooten werd tot zinken gebracht, 5 andere booten werden in brand geschoten en verscheidene beschadigd. Een eigen vaartuig ging verloren. In de wateren van het Hooge Noorden sloegen Duitsche jagers een aanval van vijandelijke luchtstrijdkrachten op een eigen convooi af; 17 vijandelijke vliegtuigen werden neergeschoten. Door Noord-Amerikaansche bommenwerpers werd op Noorsch gebied een aanval ondernomen. De bevolking leed verliezen. Vooral in Dronthjem ontstond groote schade. Een formatie Britsche bommenwerpers ondernam een aanval op Hamburg, waardoor zware verliezen ontstonden onder de bevolking en groote verwoestingen aan woonwijken, cultuurmonumenten en openbare gebouwen; 17 aanvallende toestellen gingen verloren.

26 Juli — Vijandelijke formaties vliegtuigen hebben aanvallen uitgevoerd op Duitsche steden. Overdag werden Hamburg en Kiel, benevens eenige plaatsen in het Noord-Duitsche kustgebied en in de bezette Westelijke gebieden aangevallen en in den nacht werd Essen gebombardeerd. Daarbij ontstonden weer zware verliezen onder de bevolking en groote verwoestingen in de woongebieden der aangevallen steden. Luchtverdedigingskrachten schoten van de Britsch-Amerikaansche aanvalsformaties 61 vliegtuigen neer. Een formatie Duitsche gevechtsvliegtuigen heeft in den nacht van 25 op 26 Juli stad en haven van Hull met bommen van allerlei kaliber aangevallen.

27 Juli — Formaties Amerikaansche bommenwerpers vielen overdag de steden Hannover en Hamburg aan, alsmede eenige plaatsen in het Noordwest-Duitsche kustgebied. De bevolking, vooral in Hannover, leed verliezen. Dertig vijandelijke bommenwerpers werden neergeschoten. Snelle Duitsche vliegtuigen vielen in den nacht afzonderlijke doelen in het gebied van Londen aan.

28 Juli — Sterke vijandelijke formaties bommenwerpers zetten haar terreuraanvallen op de stad Hamburg voort. Er ontstonden opnieuw verwoestingen en gedeeltelijk uitgestrekte branden in verscheiden deelen der stad. De bevolking leed weer verliezen. Door nachtjagers en luchtdoelgeschut werden 47 der aanvallende bommenwerpers neergeschoten.

In een gevecht met een formatie Britsche motortorpedobooten brachten Duitsche beveiligingsstrijdkrachten voor de Nederlandsche kust een artillerie-snelboot tot zinken en beschadigde een tweede zoo zwaar, dat deze als vernield beschouwd kan worden.

29 Juli — Amerikaansche vliegformaties vlogen in den voormiddag het Rijksgebied binnen. Zij wierpen lukraak bommen op eenige plaatsen waaronder Kassel en verscheidene open plattelandsgemeenten. Er ontstonden eenige verliezen onder de bevolking en schade aan gebouwen. 35 zware viermotorige Amerikaansche bommenwerpers werden neergeschoten. In den nacht vlogen vijandelijke storingsvliegtuigen over het Noordwestelijk en Westelijk Rijksgebied. Duitsche gevechtsvliegtuigen vielen doelen in het gebied van Londen aan.

30 Juli — Vijandelijke formaties bommenwerpers hebben overdag Helgoland aangevallen en eenige plaatsen in het Noord-Duitsche kustgebied, o.m. Kiel. In den nacht ondernamen zij opnieuw een zwaren aanval op Hamburg, waardoor nieuwe verwoestingen in de stad werden veroorzaakt. De bevolking leed zware verliezen. Luchtverdedigingskrachten schoten 54 vijandelijke vliegtuigen neer. Duitsche gevechtsvliegtuigen hebben in den nacht van 29 op 30 Juli in Zuid-Engeland bommen geworpen. Kustbeveiligingsstrijdkrachten der marine hebben ten Noorden van Terschelling een Britsche motortorpedoboot tot zinken gebracht.

31 Juli — Vijandelijke vliegtuigformaties vielen overdag de stad Kassel en enkele plaatsen in de bezette gebieden in het Westen aan. Zij bombardeerden in den afgeloopen nacht de stad Remscheid. De inwoners van de aangevallen steden leden verliezen. Vooral in het gebied van Remscheid ontstonden zware verwoestingen en brandschade. Strijdkrachten van de luchtverdediging vernietigden in totaal 60 vliegtuigen, voor het meerendeel viermotorige bommenwerpers.

ZEEOORLOG —

27 Juli — Op den Atlantischen Oceaan bracht het luchtwapen van een vijandelijk convooi, een vrachtschip van minstens 8.000 brt. tot zinken en beschadigde een tweede groot schip zwaar.

28 Juli — Gevechtsvliegtuigen vielen het in den Atlantischen Oceaan waargenomen vijandelijke convooi aan en brachten twee koopvaardijschepen met een gezamenlijken inhoud van 12.000 brt. tot zinken. Een schip van 5.000 brt. kreeg zulke zware bomtreffers, dat het slagzij maakte. Twee andere groote vrachtschepen werden beschadigd. Duitsche duikbooten brachten in den Atlantischen Oceaan en in de Middellandsche Zee acht schepen met een totalen inhoud van 44.241 brt. tot zinken, beschadigden een lichten kruiser, alsmede zes vrachtschepen en schoten bij den afweer drie vijandelijke vliegtuigen neer.

30 Juli — Op den Atlantischen Oceaan heeft het luchtwapen een koopvaarder van 10.000 brt. in den grond geboord; twee andere groote schepen werden zwaar getroffen.

31 Juli — Duitsche duikbooten boorden op den Atlantischen Oceaan drie schepen met een gezamenlijken inhoud van 15.000 brt. en op de Noordelijke IJszee een bewakingsvaartuig in den grond. Bij den afweer van vijandelijke luchtaanvallen schoten zij op den Atlantischen Oceaan een Amerikaansch luchtschip en een vliegtuig neer.

(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 5606)

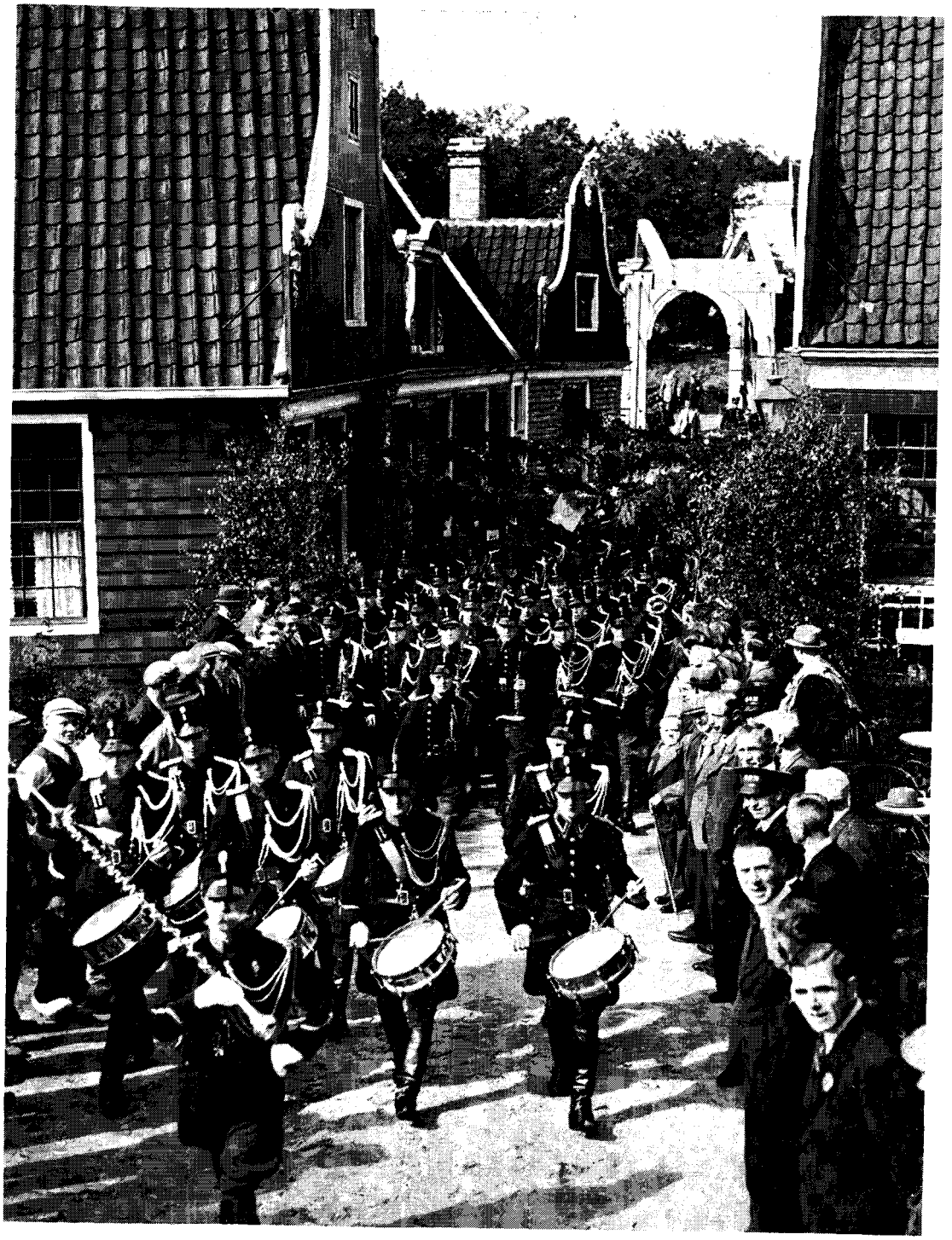
A. **JAPAN — Zeegevecht bij de Salomonseilanden —**

26 Juli — Naar het Japansche hoofdkwartier bekend maakt, hebben Japansche duikbooten op 20 Juli in het gebied der Salomons-eilanden een vijandelijke vlootformatie ontmoet, bestaande uit een kruiser en drie torpedobootjagers. De Japansche duikbooten konden door de linie van torpedobootjagers heenbreken en de kruiser met torpedo's tot zinken brengen.

Luchtaanval op Hongkong —

28 Juli — De eerste luchtaanval op Hongkong is dit jaar 27 Juli gedaan door zes vijandelijke vliegtuigen. De machines, die door Japansch luchtafweergeschut gedwongen werden terug te keeren, wierpen haar bommen lukraak in de kustwateren neer.

(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 5606 A)

Het Arnhemsche Openluchtmuseum bestond 15 Juli 25 jaar. Naar aanleiding daarvan maakte het muziekcorps van de marechaussee een rondgang over het terrein. (foto C.N.E. - Stevens)

A. **ITALIE — Buitenlandsche politiek ongewijzigd.** - Van bevoegde Italiaansche zijde werd 27 Juli verklaard: De regeeringswisseling was geen revolutie en evenmin een staatsgreep, zij was een grondwettelijke crisis, die grondwettelijk is opgelost. Op grond van de stemming, uitgebracht door den grooten fascistischen raad, had het hoofd der regeering bij den koning zijn ontslag ingediend. De koning nam op grond van het voorstel der groote meerderheid van den fascistischen raad grondwettelijke maatregelen ten aanzien van de overneming van het opperbevel over de weermacht en met het opperste regeeringsgezag.
De buitenlandsche politiek van Italië blijft onveranderd. Overeenkomstig den oproep van Badoglio wordt de oorlog voortgezet. Italië houdt zijn gegeven woord. De buitenlandsche politieke koers is door de gebeurtenissen niet beïnvloed. Italië gaat voort op den ingeslagen weg en de gebeurtenissen in den grooten fascistischen raad hebben uitsluitend betrekking op de binnenlandsche politiek. **(V. b. 5611 C)**

De situatie in het binnenland.
De afgetreden minister-president blijft als ridder der Orde van Annunziata de hem toekomende rechten genieten. Wegens verkeerde gegevens over arrestaties is het Romeinsche avondblad „Tribuna" 26 Juli in beslag genomen.
Omtrent het voortbestaan van de fascistische partij is geen officieel besluit beschikbaar. Demonstraties in den nacht van 25 op 26 Juli tegen insignes en zetels van de fascistische partij werden gekenmerkt als onbeteekenende uitspattingen, die reeds volkomen onderdrukt zijn.
Na de betoogingen van geestdrift over het aan het bewind komen van het nieuwe regime heeft het leven in de Eeuwige Stad zijn normalen loop hervat. Alle openbare diensten, die trouwens gisteren geen enkele onderbreking hebben ondergaan, functionneeren met de meest volmaakte regelmaat. Op alle bureaux, openbare zoowel als particuliere, wordt de arbeid intensief en gedisciplineerd voortgezet. Winkels, verkooplokalen en markten zijn geopend en de voorziening van het publiek met levensmiddelen geschiedt als gewoonlijk. De maatregelen der autoriteiten ter handhaving van de openbare orde worden door het publiek met nauwgezette discipline in acht genomen. In de geheele stad wapperen nog de vlaggen. Ook in alle andere Italiaansche steden heerscht volmaakte rust en orde, het leven neemt weer zijn normalen gang.
In het tegenwoordige beslissende oogenblik van den Italiaanschen afweerstrijd tegen den opdringenden vijand worden conflicten of revanchemaatregelen tegen het verleden als onwaardig van de hand gewezen. Het gansche Italiaansche volk staat als één man achter den koning, in diepste verknochtheid met den Italiaanschen bodem en kent slechts één parool: Koning en Vaderland. Het geheele volk wil zich als één man voorkomen geven om het vaderland te redden. De hervatting van het gecensureerde telefoonverkeer is aanstaande. De vereischte samenwerking van alle officieele instanties met de pers is toegezegd. Er worden geen nieuwe couranten toegelaten.
De bekende commentator van den zender Rome, Fabio Maximo, heeft verklaard: Wat op 25 Juli in Italië is gebeurd, is geen revolutie en geen ineenstorting, waarop de vijanden van Italië gehoopt hadden, het is slechts een regeeringswisseling, noodig geworden door den ernst van het uur, die eischte, dat alles terzijde werd geschoven, wat de oorlogsinspanning van het land in den weg staat. Het fascisme is voor het Italiaansche volk van groot nut geweest. Italië heeft zich achter het fascisme geplaatst toen dit in de oogen van het Italiaansche volk een beweging scheen, die Italië na zijn verval tot wederopstanding kon brengen. Het tot dusver bestaande regime is er echter niet in geslaagd in oorlogstijd de noodige concentratie van krachten tot stand te brengen en de aan dit regime gestelde taken te vervullen. Derhalve heeft men het bestuur over het lot van Italië moeten leggen in die handen, die alle krachten voor de redding van Italië zullen concentreeren. De wisseling, die thans noodig is geworden, bewijst de loyaliteit en de rijpheid van het Italiaansche volk en is geschied in overeenstemming met de constitutie en de Italiaansche traditie, volgens welke het Italiaansche volk zich in uren van gevaar steeds om zijn koning heeft geschaard. De Italiaansche koning is altijd de eerste Italiaansche soldaat geweest. Hij heeft in de ure des gevaars een der bekendste soldaten van Italië, maarschalk Badoglio op den beslissenden post benoemd. In hun manifesten hebben de koning en Badoglio zich tot tolk van de gevoelens van het Italiaansche volk gemaakt. Eenparig herhaalt het volk de woorden van maarschalk Badoglio: „De oorlog wordt voortgezet". Het geheele volk staat in den oorlog, de soldaat aan het front, de burgerbevolking bij haar arbeid, waar zij volhardt in weerwil van de zware bombardementen. Zoo heeft zich het Italiaansche volk, in vertrouwen en voor het eenige doel: de voortzetting van den oorlog, eendrachtig om zijn soldatenkoning geschaard, met den wil bij te dragen tot de eindoverwinning.
(V. b. Ordemaatregelen 5612; Badoglio 5611 C)

Thaon di Revel senaatspresident.
De president van den Senaat, graaf Suardo, is afgetreden. De koning-keizer heeft op voorstel van den chef der regeering, Badoglio, groot-admiraal Thaon di Revel, ridder in de orde van de Annunziata, tot voorzitter van den Senaat benoemd.
Thaon di Revel is in 1859 te Turijn geboren. Van 1913 tot 1915 was hij chef van den marinestaf, van 1915 tot 1917 commandant van de Adriatische vloot, van 1917 tot 1919 chef van den marinestaf, van 1919 tot 1922 voorzitter van den raad van admiraals, van 1922 tot 1925 minister van marine. Hij is drager van de hoogste Italiaansche onderscheidingen en orden en heeft na den wereldoorlog den hertogstitel gekregen. Sedert 1917 is hij lid van den Senaat.

Koning Victor Emanuel beëedigt de regeering.
Naar radio-Rome meldt, heeft de nieuwe Italiaansche regeering op 27 Juli den eed afgelegd in handen van den koning en keizer. De koning richtte bij deze gelegenheid hartelijke woorden tot de nieuwe ministers, die vervolgens in hun departementen aan den arbeid gingen.
(V. b. Koning Victor Emanuel 5611 C)

Fascistische partij ontbonden.
Het agentschap Stefani meldt, dat de ministerraad tijdens de eerste zitting, die 27 Juli gehouden is onder voorzitterschap van maarschalk Badoglio met het oog op den nieuwen toestand die in het politieke leven van het land is ontstaan, in de eerste plaats last heeft gegeven tot ontbinding van de fascistische partij. Er zijn maatregelen genomen, dat de aan deze partij verbonden instellingen met betrekking tot de opvoeding en de sport, zullen kunnen blijven functionneeren.
Verder werd tijdens deze zitting vastgesteld, dat in de buitenlandsche politiek van Italië geen wijziging intreedt.
Voorts werd besloten, dat de wet van 9 December 1928 met betrekking tot den grooten fascistischen raad onvereenigbaar is met den terugkeer naar de normale grondwet. Bovendien heeft de raad last gegeven tot het opheffen van de bijzondere rechtbanken voor de verdediging van den staat. De door deze rechtbanken behandelde gevallen zullen nu voor den duur van dezen oorlog worden afgedaan door de militaire rechtbanken van de afzonderlijke legergroepen.
(Vor. ber. Fasc. partij 5580 H)

Verklaring der gebeurtenissen.
Het agentschap Stefani publiceerde een „officieele uiteenzetting" van de gebeurtenissen in den Grooten Fascistischen Raad, het hoogste college der fascistische partij, die geleid hebben tot het aftreden van Mussolini. Hierin wordt het volgende gezegd:
Op 24 Juli is de Groote Raad, die sedert 7 December 1939 niet meer bijeengeroepen was, bijeengekomen. Na de opening heeft de chef der regeering rapport uitgebracht over den politieken en militairen toestand. Daarop heeft de voorzitter der Kamer, Grandi, de volgende motie ingediend, die behalve door hem ook onderteekend was door Federzoni, De Bono, De Vecchi, De Marsico, Acerbo, Pareschi, Cianetti, Ciano, Bottai, Balenna, Gottardi, Bignardi, De Stefani, Rossoni, Marinelli, Alfieri, Albini, Bastianini: „De Groote Fascistische Raad, bijeengekomen in deze dagen van uiterste beproeving, is voor alles met zijn gedachten bij de heldhaftige strijders van elk wapen, die schouder aan schouder met de trotsche bevolking van Sicilië, waarin het geloof aan het Italiaansche volk op de schitterendste wijze naar voren komt, strijden om de edele tradities van dapperheid en van onverzwakte offervaardigheid van onze roemrijke weermacht te vernieuwen. Na bestudeering van den binnenlandschen en internationalen toestand en van de politieke en militaire oorlogvoering, proclameert de Groote Raad den heiligen plicht van alle Italianen om tot elken prijs de eenheid en onafhankelijkheid, de vrijheid van het vaderland, de

vruchten van de offers en den arbeid van vier generaties, van de Risorgimento tot nu toe, het leven en de toekomst van het Italiaansche volk te verdedigen en betuigt de noodzakelijkheid van een moreele en materieele eenheid van alle Italianen in dit ernstige en voor het lot der natie beslissende uur. De Groote Raad verklaart, dat om dit doel te bereiken, het onmiddellijk herstel van alle staatsfuncties noodzakelijk is, door aan de Kroon, den Grooten Raad der Regeering, aan het parlement en de corporaties de taken en de verantwoordelijkheden te geven, zooals deze in de statuten en de grondwetsbepalingen zijn vastgelegd. De Groote Raad noodigt den chef der regeering uit om aan Zijne Majesteit den Koning, tot wien het hart van de geheele natie trouw en vol vertrouwen is gericht, te verzoeken met het effectieve opperbevel over de strijdkrachten te land, ter zee en in de lucht, overeenkomstig artikel 5 van het statuut van het koninklijk huis het hoogste initiatief der beslissing te nemen, dat hem door onze staatsinrichting wordt verleend en dat altijd in onze geschiedenis de roemrijke kracht van onze verheven dynastie van Savoye is geweest."
Grandi, zoo wordt verder in het Stefani-bericht gezegd, verlangde een hoofdelijke stemming. Vervolgens werd door den secretaris der partij, Scorza, een tweede en door Farinacci een derde motie ingediend. De besprekingen hebben ononderbroken tien uur geduurd, d.w.z. tot drie uur in den nacht van 25 Juli. Aan het einde der besprekingen kreeg de door Grandi ingediende agenda 19 ja-stemmen, 7 neen-stemmen bij één onthouding. De motie van Farinacci kreeg één ja-stem; de motie van Scorza werd ingetrokken.
Aan uiteenzettingen van de Romeinsche radio en de onder nieuwe hoofdredactie staande Giornale d'Italia ontleenen wij: In den fascistischen raad deden zich twee stroomingen voor. De eene, waartoe Scorza en Valviani behoorden, stond achter den Duce. De andere — talrijker — vleugel concentreerde zich rondom graaf Ciano, den schoonzoon van Mussolini en vroegeren minister van Buitenlandsche Zaken en den oud-minister van Justitie Grandi. De vleugel van Ciano was het niet eens met den koers van de fascistische partij, zooals die door Mussolini werd gepersonifieerd.
(Vor. ber. Aftreden Mussolini 5611 C)

Duitsch standpunt. —
Het officieele Duitsche standpunt ten opzichte van de gebeurtenissen in Italië heeft zich sedert 26 Juli niet gewijzigd. Er bestaat tusschen de Rijksregeering en Rome voortdurend contact, zoodat men te Berlijn in ieder opzicht omtrent de ontwikkeling van de crisis in Italië is geïnformeerd. Men is er zich in de Wilhelmstrasse wel van bewust, dat de vervanging van Mussolini door maarschalk Badoglio meer is dan een z.g. aflossing van de wacht en meer dan een ministerieele mutatie, maar dat hier sprake is van een principieele en belangrijke verandering van systeem. Tegelijkertijd legt men er den nadruk op, dat de persoonlijke vriendschap tusschen den Führer en den Duce voortduurt, maar dat voor Duitschland doorslaggevend zijn de onveranderde relaties welke voortspruiten uit het militaire bondgenootschap tusschen Duitschland en Italië. In dat opzicht huldigt men in bevoegde Duitsche politieke kringen evenwel de opvatting, dat de levensbelangen van Italië onafhankelijk zijn van den Italiaanschen regeeringsvorm, maar dat zij onveranderlijk zijn gebaseerd op het bondgenootschap met Duitschland en op de gemeenschappelijke Duitsch-Italiaansche taak den oorlog tegen Engeland, Amerika en de Sovjet-Unie voort te zetten. Iedere andere weg zou voor Italië beteekenen, dat het zijn beteekenis als groote mogendheid en als politieken factor in Europa verliest.
Het behoeft geen betoog, dat het plotseling afdanken van den grooten man, die niet alleen de fascistische beweging, maar ook het Italiaansche volk en den staat vertegenwoordigde en wiens autoritair gezag de macht van koning en parlement overschaduwde, het behoeft geen betoog, dat het tragisch einde van Mussolini's dictatorschap het Italiaansche volk voor een chaos van problemen stelt en althans aanvankelijk de meest uiteenloopende gevoelens in gisting brengt. De Italiaansche fascisten te Berlijn zijn er van overtuigd, dat de vervanging van Mussolini door maarschalk Badoglio geenszins mag worden opgevat als een uiting van oorlogsmoeheid of als een voorteeken van Italiaansche vredesbemoeiingen, doch veel meer als een bewijs, dat Italië bereid is een streep te zetten onder de politieke meeningsverschillen en een definitief einde te maken aan de discussies over partijkwesties.
(Vor. ber. Duitsch comment. 5612)

Kamer der Fascistische Corporaties ontbonden; verdere regeeringsmaatregelen.
Het agentschap Stefani meldt: In de vergadering van den ministerraad op 27 Juli is ook het verbod bekrachtigd om voor den duur van den oorlog politieke partijen op te richten. Het is verboden partij-insignes of vlaggen te dragen of uit te steken, die betrekking hebben op politieke partijen. Het eenige teeken, waaronder de Italianen zich thans mogen aaneensluiten en verbroederen, is de Italiaansche driekleur.
Op dezelfde vergadering van den ministerraad werd besloten tot het sluiten van de 30ste wetgevende periode en tot de ontbinding van de Kamer der Fascistische Corporaties. Binnen vier maanden na het einde van den oorlogstoestand zal een nieuwe Kamer van Afgevaardigden worden gekozen en zal met een nieuwe wetgevende periode worden begonnen.
Voorts besloot de ministerraad alle wetten, die den ongehuwden beperkingen opleggen, af te schaffen. Deze maatregelen zijn onmiddellijk door den koning bekrachtigd.
Het vrijlaten van politieke arrestanten heeft naar Stefani meldt reeds een aanvang genomen. Met het oog op het aanzienlijke aantal gevallen, die de autoriteiten hebben te behandelen, zijn maatregelen genomen om den persoonlijken toestand van iederen arrestant binnen zeer korten tijd op te helderen. Als voorzorgsmaatregel in het belang van de openbare orde zijn talrijke personen in verband met het feit, dat zij tot de nationaal-fascistische partij behooren, gearresteerd.
Volgens den omroep zijn de volgende prefecturen door andere functionarissen bezet: Turijn, Brescia, Littoria, Vicenza, Udine, Aquila, Gorizia, Como, Ancona, Mantua, Triëst, Reggio-Calabria, Cosenza, Milaan, Catania, Venetië en Salerno.
(Vor. ber. regeeringsmaatregelen 5612)

Militarisatie van overheidspersoneel.
In de Staatscourant is, in overeenstemming met de ministers van Financiën en Verkeer, een decreet verschenen van den minister van Oorlog, met betrekking tot de militarisatie van het spoorwegpersoneel, van dat der P.T.T. en van den omroep. Het decreet treedt onmiddellijk in werking.

Reorganisatie van de pers.
S.P.T. meldt, dat de regeeringswijziging het wezen der pers geheel veranderd heeft. Dat de regeering gesteld is op een streng in acht nemen van haar aanwijzingen blijkt wel uit het feit, dat reeds aan twee dagbladen het verschijnen is ontzegd. De richtlijnen der regeering kunnen in de volgende punten worden samengevat: geen beschouwingen over het politiek verleden; geen aanvallen op Mussolini of het fascisme; wijzen op de toekomst: de blik gericht naar voren; beklemtonen, dat het verder voeren van den oorlog noodzakelijk is; geen vleiende lofspraken op de nieuwe regeering. Tot dusver zijn de volgende Italiaansche bladen geheel verdwenen: de te Milaan verschijnende „Popolo d'Italia" van Mussolini, de te Cremona uitgegeven „Regime Fascista" van Farinacci en het te Rome verschijnende radicaal-fascistische middagblad „Tevere". Voorts zijn drie linksch-radicale bladen, die 26 Juli voor het eerst waren uitgekomen, weer verboden, t.w. Il Mondo", „La Riscossa" dat zelfs communistische tendenzen in haar berichtgeving toonde, en ten slotte „De 25ste Juli". Ten slotte is nog bekend geworden dat aan bijna alle redacties wijzigingen in de bezetting zijn aangebracht. Voorts is prof. Amadeo Tosti, inspecteur van den omroep, benoemd tot directeur-generaal van den persdienst van het ministerie van Volkscultuur. Tosti, die hoogleeraar is aan de universiteit van Rome, was leider van de Italiaansche oorlogscorrespondenten aan het Westelijke front in Libye. **(V. b. „Giornale d'Italia 5612)**

Graaf Ciano afgetreden als ambassadeur.
Graaf Galeazzo Ciano is op 31 Juli als ambassadeur bij het Vaticaan afgetreden, Koning Victor Emanuel heeft dit ontslag aanvaard.
(V. b. Graaf Ciano 5423 D)

Mussolini 60 jaar; geschenk van Adolf Hitler.
De Führer heeft Mussolini op zijn 60sten verjaardag op 30 Juli door generaal-veldmaarschalk von Kesselring als persoonlijk geschenk de verzamelde werken van Nietzsche in een speciaal vervaardigde editie, waarvan slechts één exemplaar zal bestaan, met een hartelijke opdracht doen toekomen.
(V. b. Mussolini 5611 C; Hitler 5609 A)

A. NEDERLAND — Weermacht - Beëediging Landwacht - Rede van Rijkscommissaris, Rijksminister Seyss-Inquart. —

2 Aug. — In een kazerne te Weert is op 1 Augustus een nieuwe eenheid van de Nederlandsche Landwacht op den Führer beëedigd. De plechtigheid werd bijgewoond door den Rijkscommissaris, Rijksminister dr. Seyss Inquart, den höheren ᛋᛋ- und Polizeiführer ᛋᛋ-Obergruppenführer Rauter en door Mussert, die tevens het woord tot de mannen richtten.
Zij allen wezen er op, dat zij respect hadden voor het besluit dat de mannen op dit moment hebben genomen, omdat hun duidelijker dan anderen de draagwijdte daarvan thans voor oogen moet staan.
Mussert schetste den strijd op leven en dood, dien Europa voor zijn bestaan heeft te voeren en constateerde, dat de verdediging van één vaderland niet meer mogelijk is, zooals de Meidagen van 1940 hebben aangetoond. Het komt thans derhalve aan op, de gemeenschappelijke verdediging van ons continent, waarin Duitschland ons voor gaat. De manschappen der Nederlandsche Landwacht, die hiertoe, evenals die van andere formaties, den wapenrok hebben aangetrokken, zijn pioniers van ons volk. Dat zij daarbij in een grooter verband worden opgenomen, behoeft hen niet neer te drukken. Integendeel, dit grooter geheel brengt hen, en daarmede ons volk eerder omhoog.
ᛋᛋ-Obergruppenführer Rauter, die na dr. Seyss Inquart sprak, noemde den trouw aan Adolf Hitler, waartoe de mannen besloten hadden, voor de Duitsche nationaal-socialisten van den beginne af een vanzelfsprekend iets. Gehoorzaamheid en dapperheid zijn bovendien eigenschappen, den Duitschers als het ware ingeboren. De strijd om Sicilië geeft daarvan voorbeelden te over, het komt er slechts op aan, dat de wil om te winnen als een vlam in onze ziel brandt. In het volste vertrouwen, dat de Führer zijn legers tot de zege zal voeren, riep hij de mannen op tot het uitbrengen van een driewerf Sieg Heil.

Rede van den Rijkscommissaris.

De Rijkscommissaris hield de volgende toespraak: Gij hebt in een uur, dat voor de toekomst van het continent van een beteekenis is als nooit te voren, den eed op Adolf Hitler afgelegd, waartoe u de Leider, Mussert, heeft opgeroepen. Uw eed op dit oogenblik is een manifestatie van het geloof en een gelofte der gehoorzaamheid. Gij hebt met dezen eed u uitgesproken voor den Führer, voor de lotsgemeenschap der Germaansche volken en voor een nieuwe orde in Europa.
Wij staan op het hoogtepunt van den beslissingsstrijd, van den afweer der tegen de kern en tegen de dragers van den strijd van het nieuwe Europa gerichte groote aanvallen der vereenigde krachten van onze vijanden. Op dit oogenblik vindt bij een onzer medestrijders de wisseling plaats van het systeem, dat als eerste den strijd tegen de on-Europeesche wanorde, in het leven geroepen door het dictaat van Versailles, heeft aanvaard. Het is duidelijk: in een oogenblik, waarin alle krachten van een volk tot het uiterste en het laatste noodig zijn, kan slechts de meest volkomen concentratie van alle levende krachten van een volk succes beloven. Het kan zijn, dat de gebeurtenissen in Italië in den zin van een dergelijke concentratie der conservatieve en autoritaire krachten bedoeld zijn. Voor ons beteekent het werk van Mussolini den eersten oproep van een evenzeer scheppenden als strijdbaren wil tot een nieuw Europa tegen een geestelijk en moreel afstervende wereld en tegen den worgenden greep van het communisme.
Ik ben er zeker van, dat het volk der Italianen, dat de nalatenschap van een der grootste imperiale concentraties van het avondland heeft te behoeden, in de eindfaze der worsteling om het behoud en de vernieuwing van het avondland in onze gelederen zal marcheeren. De ontwikkeling der dingen in Italië is een der zwaarste en daarom belangrijkste vuurproeven van deze worsteling, voor het Italiaansche volk in de eerste plaats, maar evenzeer voor onze vijanden en voor onszelf. Eén man heeft in zijn menschelijke kwaliteiten bij deze vuurproef in smadelijke jammerlijkheid reeds gefaald: Winston Churchill. Het is in overeenstemming met zijn cynisme, dat nog slechts verachting en walging wekt, als hij thans verklaart: „Wij zullen de Italianen in hun eigen vet gaar laten smoren en het vuur daarvoor door onze luchtmacht nog wat laten opstoken". Ik kan u zelfs nog verraden, hoe het bevel van dezen man aan de Britsche cultuurvernietigende luchtmacht luidt: „Voorwaarts, christelijke soldaten, laat uw brisant- en brandbommen vallen op de hoofden der moeders en kinderen van het christelijke Italiaansche volk."
Wellicht is ook het doel, dat volgens den normalen loop der dingen verwacht kan worden, in het cynisme van dezen man begrepen, als hij met zijn menschonwaardige plannen gelijk zou krijgen. Want het wegvallen van dit autoritaire regime zal nooit terugleiden tot de huichelachtige democratie van een reeds lang overwonnen en reactionnaire geesteshouding, hetzij liberalisme of politiek confessionalisme, maar het zou in steeds nieuwe golven van vernietiging slechts kunnen uitloopen op het anarchisme als wegbereider van het bolsjewisme. Eén man ziet zijn zaad in onvermijdelijke consequentheid rijpen bij iedere vermeende overwinning der westelijke mogendheden: Stalin en hij bereidt den oogst, waarop hij hoopt, consequent voor. De Poolsche emigranten-schijnregeering heeft hij ten val gebracht om in Moskou een bevrijdingscomité te vestigen. Met het oog op dit verschijnsel is het overbodig en belachelijk, als de Westelijke mogendheden nog op de een of andere manier den schijn willen aannemen, dat zij in het Weichselgebied onder welke omstandigheden ook een woordje zouden kunnen meespreken.

Stalin gaat verder. Hij heeft hetzelfde plan met de Joegoslavische schijnregeering en Litwinof heeft de mededeeling gedaan van de aanspraak der bolsjewisten op den Balkan tot aan de Adriatische Zee. En thans heeft Stalin niet tegenover ons, want ons laat het volkomen koud, maar tegenover zijn Engelsche en Amerikaansche bondgenooten niet geaarzeld, een zoogenaamde vrije Duitsche regeering in Moskou uit te roepen. In werkelijkheid is dat natuurlijk slechts een kliek van een paar joden en emigranten, die thans op geen enkele wijze er aanspraak op mogen maken zich Duitschers te noemen. Maar daarop komt het den bolsjewisten immers in de laatste plaats aan. Des te grooter is de ontsteltenis in het Engelsche en het Amerikaansche kamp. Minister Hull kon, toen men hem vroeg naar deze demonstratie van den bolsjewistischen bondgenoot, geen woorden vinden en de Amerikaansche pers geeft te kennen, dat Stalin klaarblijkelijk niet bereid is, een afspraak betreffende Europa te maken of zich te houden aan een belofte der Westelijke mogendheden. De Engelschen en Amerikanen krijgen al last van hun zenuwen, als zij in den oproep van dit emigrantencomité bij de gratie van Stalin lezen, dat het Duitsche volk een machtig en sterk, maar natuurlijk bolsjewistisch Duitschland wordt beloofd. Waar blijven dan de ontwapening en de machtberooving? Het begint nu in deze breinen door te dringen, dat de ontbinding der komintern een farce was en dat het doel der Sovjetpolitiek raden-Duitschland is, d.w.z. de schepping van een reusachtig Europeesch-Aziatisch Sovjetblok als uitgangsbasis voor de bolsjewiseering van de geheele wereld, tot welken wanhoopsdaad Stalin het Duitsche volk dan in staat acht, wanneer het zich verraden zou achten door den arglistigen aanval in den rug door de westelijke mogendheden. Stalin begrijpt volkomen de juistheid van de stelling, omdat het Duitsche volk nog slechts in den levensvorm van het nationaal-socialisme bereid is, zijn bijdrage voor het Avondland te leveren. Ik twijfel er niet aan, of Stalin houdt, naast het Poolsche en het zoogenaamde Duitsche bolsjewistische comité, ook voor alle andere Europeesche staten zijn patentregeering in zijn zak gereed.

Zoo zal het lot van Italië voor den eerstkomenden tijd een toetssteen voor Engeland en Amerika worden, voor hun ware bedoelingen, capaciteiten en mogelijkheden en voor het z.g. gemeenschappelijke doel van onze vijanden. Ik ben er zeker van, dat het lot deze vuurproef van historische beteekenis in de huidige wereldworsteling gebracht heeft, om op onverbiddelijke wijze te demonstreeren, dat onze vijanden bij het maken van hun plannen en bij hun handelen vergezeld gaan van dien vloek der slechte daad, die voorttelend slechts kwaad kan baren. Van dit gezichtspunt geldt deze roep van het noodlot ook voor de Nederlanders.
Ik kon in het begin van de afgeloopen week constateeren, dat zoo menig Nederlander en zoo menige Nederlandsche, die tevoren met een grimmig ontoegankelijk gezicht rondliepen, meenden vroolijk de wereld in te kunnen kijken. Na den triestigen voorzomer heeft blijkbaar het Italiaansche klimaat in dit land zijn intocht gedaan. Ons hindert dat niet. Wij weten uit onze eigen geschiedenis, dat de geestelijk-politieke ontwikkeling van een volk, langdurig, moeilijk en vol wisselingen is en dat er noodzakelijk schommelingen moeten zijn in hoop en wensch want om te komen tot een grondigen inkeer, die tot de diepte van het eigen wezen doordringt,

zijn er geweldige ervaringen en inzichten, die de grondslagen van het geestelijke en politieke leven aan het wankelen brengen, noodig. Ik heb er menschelijk gesproken niets tegen, als eenige Nederlanders, zij het ook op volkomen onjuiste gronden, meenen een tijdlang vroolijk te kunnen zijn. Hoogstens gevoel ik thans reeds een zeker medelijden, dat dezen menschen vroeger of later een des te grootere ontsteltenis, ja misschien zelfs een heillooze ontzetting beschoren zal zijn. Iets anders is het, als eenigen en ik kan met voldoening constateeren slechts weinigen van meening zijn, dat nu de tijd gekomen is om met een opmerkelijke wreedheid gewelddaden te plegen. Ge herinnert u het geval, dat een jongeman een vele maanden zwangere vrouw met messteken verminkt heeft of dat twee andere jongemannen een ouden en bovendien nog invaliden man bewusteloos geslagen en hem met de volledige wetenschap, dat hij nog leefde, in een zandkuil begraven en aan een smartelijken verstikkingsdood prijsgegeven hebben. Gevallen van dergelijke allerbruutste moorden doen zich nu voor. Dit heeft niets meer uitstaande met een zij het ook volkomen misleide, vaderlandslievende houding. Het is ook slechts de uiting van een schandelijke gezindheid, als de levensmiddelenbonnen, die door roofovervallen in handen van deze misdadigers komen, voor duur geld verkocht worden en daardoor bovendien de tot het uiterste belaste levensmiddelenrantsoeneering voor het Nederlandsche volk in het grootste gevaar wordt gebracht. En onder welke categorie van menschelijke gevoelens moet het niet op zichzelf staande geval worden gebracht, dat joden, die gemeend hebben zich aan het transport te kunnen onttrekken en ergens in het land zijn ondergedoken, na eenigen tijd, als zij blijkbaar uitgeplunderd waren, in ruil voor het noodzakelijkste levensonderhoud, vermoord en in papier gewikkeld in een sloot worden gevonden? Dat is zuivere anarchie, die hier in dit land, dat zich toch in een overdreven zelfgenoegzaamheid tegen elke ontwikkeling van dien aard gevrijwaard achtte, plaats grijpt onder invloed van de in de kringen van verzet steeds meer terrein winnende communistische belhamels. Ik heb alle orders gegeven om deze verschijnselen te onderdrukken met de hardheid, die in overeenstemming is met de ruwheid van deze misdaden. Als bij deze maatregelen Nederlandsche burgers worden betrokken en moeilijkheden en beperkingen van bijzonderen aard zich moeten laten welgevallen, hebben zij de schuld daarvoor alleen en uitsluitend te zoeken bij deze uitbarstingen van een anarchistische geesteshouding van enkele misdadigers en bij de evenzeer misdadige tolerantie, althans onverschilligheid in hun eigen kringen. Hierover moet echter niemand in twijfel verkeeren: tegenover dit anarchistische streven zullen wij niet slechts den onverbiddelijken inzet van ons uitvoerend gezag stellen, maar, indien het noodig is, ook de revolutionnaire kracht van onze nationaal-socialistische gemeenschap.

Wij staan in een zware vuurproef, wie den zin van dezen tijd en de beteekenis van deze worsteling voor de toekomstige vorming der menschheid begrijpt, verwondert zich daarover niet, maar schikt zich vastbesloten en paraat naar den noodzakelijken loop der gebeurtenissen.

Het gaat om het hoogste: of Europa door een voor onze begrippen en gedachtenwereld geestloos Amerikanisme ontzield of door het bolsjewisme, dat volken en persoonlijkheden vermoordt, zal worden vernietigd, kortom, slechts de keuze tusschen de door joden bestuurde centra in Moskou of Washington heeft, of dat uit Europa als de voornaamste cultuurdrager der geheele menschheid zijn weg van vele duizenden jaren zal vervolgen.

Wij weten, dat ons geen enkel verwijt kan worden gedaan, dat wij iets anders willen dan ons recht en onze volksche vrijheid, zooals ons bloed ons die als lot heeft toebedeeld. Wij willen met onzen levensvorm met onzen volks- en staatsvorm, geen volk ter wereld dwang opleggen en denken er allerminst aan, de rest van de wereld onze eigen levensvormen op te dringen, zooals het wereldimperialisme van een Roosevelt. Of de plannen tot wereldonderdrukker der bolsjewisten, naar reeds thans duidelijk kan worden waargenomen, voornemens zijn in den godslasterlijken waan, een missie te hebben.

En wij weten ook dit: de vuurproef, die ons gezonden is, kan niet zwaar genoeg zijn. Want na deze vuurproef wacht ons de belangrijkste taak, die den menschen gegeven kan zijn, n.l. voorbeeld en niet dwang te zijn voor een volgens de natuurlijke beginselen weigeordend gemeenschapsleven, waarin in plaats van de leuze der menschelijke vrijheid, die voor elk misbruik geschikt is, categorische imperatief van de verantwoordelijkheid zal staan en in plaats van de leuze der gelijkheid, die de deur opent voor de wildste kapitalistische uitbuiting, categorische imperatief van de getoonde prestatie.

Tegenover deze groote taak, die het lot in zijn veelduizendjarigen loop der menschheid weer eens ons heeft opgedragen, kan een beproeving niet hard genoeg zijn, want het lot heeft ter vervulling dezer groote taken evenzeer den hardsten als ook den offervaardigsten mensch noodig. Wanneer deze oorlog voorbij zal zijn, zullen de volken van Europa, die den strijd doorstaan hebben, het onuitwischbare bewustzijn in zich dragen, dat geen macht op deze aarde het fundament van hun bestaan, de helderheid hunner doelstellingen en de kracht van hun willen kan schokken.

Daarom zijn wij ook in deze situatie zoo kalm. Wij voelen ons als het werktuig van het lot, dat aan de wereld den Avondlandschen geest heeft geschonken en schenkt in zijn grootsche verschijnselen van de oudheid, de geloovige middeleeuwen, het levensnabije humanisme, de geestbevrijdende ontdekkingen en uitvindingen van den modernen tijd en — als bekroning — het op de volksche verantwoordelijkheid berustende nationaal-socialisme. Ons kan niets gebeuren, want er zou ons slechts één ding kunnen wedervaren, dat wij niet zouden vermogen te verdragen, n.l. het prijsgeven en verloochenen onzer nationaal-socialistische beginselen. Daarvoor echter zijn wij bereid te allen tijde ons leven in de waagschaal te stellen en niemand is van zins nog één ademtocht te doen, tenzij als nationaal-socialist.

Zoo brengt ons de ernst van dit oogenblik bijeen. Nog nooit hebben wij Duitsche en Nederlandsche nationaal-socialisten ons zoo één gevoeld als op dit moment. Nog nooit heeft ons het gevoel der volkomen saamhoorigheid, van onvoorwaardelijk vertrouwen en overgave aan het wederzijdsche lot eener bloedbroederschap zoo vervuld als op dit oogenblik.

In deze gemeenschap zijn jelui, mannen van de Landwacht Nederland, door jelui eed onze lotgezellen geworden. Wij noemen jelui daarom onze kameraden. En wanneer jelui thans offervaardig besloten hebt met ons den zwaren weg der beproeving te gaan, hebben jelui vandaag één ding gewonnen: de onverbrekelijke kameraadschap van het militante nationaal-socialisme. Kameraden, ons verbindt van nu af aan een onverbrekelijke band van trouw aan den Führer en geloof aan onze gemeenschappelijke overwinning. De Führer echter roept ons toe: het onwrikbare geloof aan het succes en aan onze gemeenschappelijke toekomst zal geen teleurstelling beleven, de overwinning zal ons zijn. Heil onzen Führer.

Onder de genoodigden, die de plechtigheid bijwoonden bevonden zich de Beauftragte voor de provincie Limburg Schmidt en de functionarissen van het hoofdkwartier en de gewestelijke leiding der N.S.B., de commissaris voor de provincie Limburg graaf de Marchant et d'Ansembourg en de burgemeester van Weert, de heer Rösener Manz. De Germaansche ᛋᛋ in Nederland was vertegenwoordigd door hoofdstormleider P. J. Kooymans, tevens gewestelijk politiepresident.

Nadat de commandant der Nederlandsche Landwacht, ᛋᛋ-Oberführer Knapp de gelederen aan den Befehlshaber der Waffen-ᛋᛋ, ᛋᛋ-Gruppenführer Demelhuber had gemeld, inspecteerde deze de manschappen. Nadat de rijkscommissaris, ᛋᛋ-Obergruppenführer Rauter en Mussert met hun gevolg op het terrein waren aangekomen, had ᛋᛋ-Gruppenführer Demelhuber de plechtigheid met een korte toespraak ingeleid.

(V. b. Landwacht 5607 A; dr. Seyss-Inquart 5584 A; Mussert 5584 A; Rauter 5569)

A. **INTERNATIONALE ROODE KRUIS — Krijgsgevangenen in Oost-Azië. —**

2 Aug. — Het internationale comité van het Roode Kruis deelt mede: Sedert de eerste maanden van de oorlogshandelingen in den Stillen Oceaan heeft het officieele inlichtingenbureau voor krijgsgevangenen te Tokio aan het Roode Kruis te Genève de lijsten doen toekomen met de namen van krijgsgevangenen en geïnterneerde burgers op Japansch gebied. Met het oog op de groote afstanden en ter bespoediging zijn al deze lijsten radiografisch overgebracht. Op deze wijze zijn van 17 Februari 1942 tot 6 Juli 1943 in 499 radiotelegrammen de namen naar Genève overgebracht van verscheidene tienduizenden Amerikaansche, Britsche en Nederlandsche krijgsgevangenen, die zich bevinden in kampen in Japan, Sjanghai, Hongkong, de Philippijnen,

op Java, Borneo, den Maleischen Archipel, Formosa, in Korea en Mandsjoekwo. Al deze namen zijn naar volgorde van binnenkomst doorgegeven naar de autoriteiten der landen, waaruit de krijgsgevangenen afkomstig zijn. Gedelegeerden van het internationale comité bezoeken sedert Maart 1942 de gevangenen- en interneeringskampen in Japan, Korea, Formosa, Hongkong en Sjanghai. **(V. b. Roode Kruis 4890 E; krijgsgevangenen 5296 C)**

A. **NEDERLAND — Rijkscommissariaat - Telegramwisseling met den Führer. —**
1 Aug. — De Rijkscommissaris Rijksminister dr. Seyss-Inquart en de Leider van de N.S.B., Mussert, hebben op 26 Juli het volgende telegram gezonden aan den Führer: „Op dit oogenblik is het ons, Duitschen en Nederlandschen nationaal-socialisten in Nederland, een behoefte, u als onzen Führer te getuigen van ons onwrikbaar geloof in de succesvolle toekomst en van onze verknochtheid tot het uiterste. Heil aan onzen Führer." De Führer heeft hierop met het volgende telegram geantwoord: „De gelofte van trouw der Duitsche en Nederlandsche nationaal-socialisten in Nederland, die u en de Leider Mussert mij hebben doen toekomen, heeft mij oprecht verheugd. Het daarin tot uiting komende onwrikbare geloof in het succes en in onze gemeenschappelijke toekomst zal niet worden teleurgesteld. Aan ons zal de overwinning zijn." (w.g. Adolf Hitler).
(V. b. dr. Seyss-Inquart 5617 A; Mussert 5617 A; Hitler 5616)

N.S.B. - Verklaring van Mussert.
2 Aug. — In „Volk en Vaderland" schrijft Mussert, dat het tot zijn taak behoort om in veelbewogen dagen het parool uit te geven voor de Nationaal-Socialistische Beweging. Na er op gewezen te hebben, dat de persoon van Mussolini voor de Beweging onveranderd en onbesproken blijft, vervolgt hij: „Onze tegenstanders zijn zeer verheugd. Zij verkondigen dat de oorlog nu gauw zal zijn afgeloopen, dat het begin van het einde er is.... Zooveel domheid en kortzichtigheid is voor ons onbegrijpelijk. Zij zijn zich nog steeds niet bewust, dat het nationaal-socialisme nimmer capituleert en dat de ondergang van het nationaal-socialisme den ondergang van Europa zou beteekenen. Zij begrijpen niet dat Engeland reeds sinds lang op het tweede plan staat en dat het communistische Rusland en het kapitalistische Amerika, beide gedreven door het Jodendom, de macht over Europa willen hebben."
De Leider wijst er dan verder op, dat Stalin een comité heeft ingesteld dat tot taak zal hebben na den val van het nationaal-socialisme een Duitschen Sovjet-staat tot stand te brengen. Mussert besluit als volgt:
„De Beweging blijft natuurlijk staan vast en ongeschokt; vol vertrouwen in de overwinning, die komt. De Führer Adolf Hitler is nog eenzamer komen te staan; zijn figuur is daardoor nog grooter geworden. Geheel alleen draagt hij de verantwoordelijkheid voor de toekomst van Europa. Geheel alleen als top, doch omringd door millioenen, die gelooven dat hij door God gezonden is om Europa te redden van den ondergang en te voeren naar een gelukkige toekomst. Het komt op het eindresultaat aan. Er wordt geschiedenis gemaakt, wereldgeschiedenis. Daarbij zien wij niet toe, daaraan nemen wij deel vastberaden en wetende, dat wij aan de goede zijde strijden Europa zal niet ondergaan. Europa zal leven. Het Nederlandsche leven wordt in het nieuwe Europa gedragen door ons."

Justitie - Doodvonnissen wegens begunstiging van den vijand.
2 Aug. — De Dienststelle van den Wehrmachtbefehlshaber in Nederland maakte 29 Juli bekend: Een aantal Nederlandsche onderdanen is wegens begunstiging van den vijand en spionnage door een krijgsraad ter dood veroordeeld moeten worden. Het vonnis is na onderzoek van de gratiekwestie met den kogel aan de volgende personen voltrokken:
Johan van Hattem, ingenieur, geboren 7-5-1914 te Soerabaja; Johannes Willem van Pienbroek, stud.-ingenieur, geboren 4-8-1917 te Middelburg; Cornelis „Cees" Wegerif, geboren 20-12-1919 te Dordrecht; Willem van Hattem, ingenieur, geboren 6-8-1916 te Soerabaja; Robert Blaauw, student in de rechten, geboren 6-2-1917 te Rotterdam; Kars Lucas Kamp, ingenieur, geboren 15-12-1912 te Valparaiso; Werner Heinrich van Doorninck, ingenieur, geboren 27-11-1914 te Kruiningen; Gerard Abraham Tuyl, controleur, geboren 27-5-1908 te Alkmaar; Willem Hendrik Emil van den Borch tot Verwolde, geboren 17-5-1910 te Gorssel; Friedrich Alexander van Oven, doctor in de economie, geboren 3-1-1914 te Den Haag; Jan Stenger, inspecteur spoorwegverkeer, geboren 10-1-1911 te Amsterdam; Adolf Snijders, geboren 14-1-1920 te Amsterdam; Willem Kooimans, volontair, geb. 2-3-1923 te De Steeg; Jacob Strobos, geboren 26-1-1920 te Amsterdam; Franciscus Jacobus Brejart, luitenant, beroepsmilitair, geboren 1-2-17 te Breda; Cornelis Willem Sturm, blikslager, geboren 16-10-1909 te Westkapelle; Jacob Brasser, timmerman, geboren 11-3-1915 te Middelburg; Gerard de Paghter, timmerman, geboren 11-3-1915 te Middelburg; Bartholomeus Marinus Christoph Braat, luit. ter zee 2e klasse, geboren 25-6-1912 te Samarinda; Johan Jacob Diederik ten Bosch, luitenant, beroepsmilitair, geboren 8-10-1914 te Den Haag.
(Vor. ber. Doodvonnissen 5592 B)

Kunst en Kultuur - Kunsttentoonstelling te Haarlem.
2 Aug. — Onder de auspiciën van het Departement van Volksvoorlichting en Kunsten werd 24 Juli een tentoonstelling, die door het Hoofd der afdeeling Bouwkunst, Beeldende Kunsten en Kunstnijverheid, Ed. Gerdes, georganiseerd was, te Haarlem in het Frans Halsmuseum geopend. Het Departement heeft mooi en nuttig werk verricht: het kocht werken van en gaf opdrachten aan kunstenaars. De verworven stukken, doeken en plastieken werden in openbare gebouwen, ministeries, enz. geplaatst, waar er meer dan één enkele particuliere eigenaar van kon genieten. Van deze aankoopen geeft deze tentoonstelling een vrij volledig beeld.
(V. b. Tentoonstellingen 5576 A)

Economie en Financiën - Uitstel van rente en aflossing van leeningen.
2 Aug. — Door den Secretaris-Generaal voor Bijzondere Economische Zaken en door den Secretaris-Generaal van het Departement van Justitie werd op 27 Juli een besluit uitgevaardigd en in het Verordeningenblad no. 21 gepubliceerd, betreffende uitstel van betaling van rente en aflossing van leeningen, op verzoek van den schuldenaar, indien deze aannemelijk maakt, dat het beschikken over aanzienlijke buiten Nederland zich bevindende bestanddeelen van zijn vermogen, in het bijzonder over de met behulp van de aangegane leening verworven beleggingsfondsen en vaste goederen, ten gevolge van den bestaanden oorlogstoestand voor hem onmogelijk is geworden. Het uitstel kan voor den duur van den oorlog of voor een van te voren bepaalden tijd worden uitgesproken. Het uitstel heeft gelijk rechtsgevolg als uitstel van betaling op grond van een overeenkomst. Het heeft tevens gevolg ten aanzien van borgen, pandgevers en derde hypothecaire debiteuren

— Uitstel verleend aan Bataafsche Petroleum Mij.
Aan de Bataafsche Petroleum Maatschappij, werd, op grond van bovengenoemd besluit voor de 4½% obligatieleening 1926 pro resto groot *f* 36.000.000, de 3½% obligatieleening 1939, groot *f* 100.000.000 en de 3½% obligatieleening 1939, groot *f* 75.000.000, uitstel verleend tot 1 Juli 1945. In verband hiermede werd de handel ter beurze in deze stukken verboden.

— Staatsleening geslaagd.
2 Aug. — De wnd. Secretaris-Generaal van het departement van Financiën maakte 29 Juli bekend, dat de toewijzing op de 3½% Nederlandsche staatsleening 1943, waarop de inschrijving openstond op 27 Juli 1943, zal geschieden als volgt: a. de ingeschreven bedragen, waarvoor voorkeur is verzocht, worden ten volle toegewezen; b. op de gewone inschrijvingen wordt een korting toegepast van 26 2/3% van het ingeschreven bedrag met dien verstande, dat de toegewezen bedragen op honderd gulden worden afgerond.
Aangezien de vrijwillige leening is volteekend, zal tot de uitgifte van de in uitzicht gestelde gedwongen leening niet worden overgegaan, zoodat de zich aan de recepissen bevindende stortingsbewijzen waardeloos zijn.
(Vor. ber. Staatsleening 5600 B)

Verkeer - Reorganisatie van P. T. T.
2 Aug. — Met ingang van 1 Augustus is de grondslag gelegd voor een belangrijke wijziging in de organisatie van het hoofdbestuur der P.T.T. Van dien dag af is — onder de onmiddellijke bevelen van den directeur-generaal — aan vier hoofddirecteuren der P.T.T. de leiding opgedragen van vier hoofdafdeelingen, n.l. der posterijen, telegrafie en telefonie, geldzaken en sociale zaken

In deze hoofdafdeelingen zal het meerendeel der bestaande afdeelingen en diensten van het hoofdbestuur worden ondergebracht.
Het werkterrein der hoofdafdeelingen posterijen, telegrafie en telefonie en geldzaken is zonder toelichting duidelijk. Dat der hoofdafdeeling sociale zaken omvat het behartigen van en het toezicht houden op de sociale verzorging en het sociale welzijn van alle medewerkers van het staatsbedrijf der P.T.T. en hun gezinnen.
Met de functie van hoofddirecteur zijn belast: Posterijen: de hoofdinspecteur der P. T. en T., W. R. van Goor te 's-Gravenhage; telegrafie en telefonie: de hoofdingenieur 1e klasse der T. en T., G. C. Holtzappel, hoofdingenieur-directeur van den technischen dienst, te 's-Gravenhage; geldzaken: de administrateur bij het hoofdbestuur der P.T.T. mr. G. H. Dijkmans van Gunst, wnd. algemeen secretaris te 's-Gravenhage. In de functie van hoofddirecteur van sociale zaken zal nader worden voorzien.
(V. b. Directie 4951 C; Commissie v. Advies 5359 A)

A. **NEDERLAND — Binnenland - Verordening gehuwde vrouwen te Leiden. —**
2 Aug. — De burgemeester van Leiden heeft, naar aanleiding van vele klachten, die hem bereikten, bepaald, dat gehuwde vrouwen zich voortaan niet na zes uur in den middag in café's, kroegen, bars en soortgelijke inrichtingen mogen ophouden, tenzij haar echtgenoot haar vergezelt.

Sociale Zaken - Ned. Volksdienst - Verslag 1942-43.
2 Aug. — Aan een overzicht dat de Nederlandsche Volksdienst onlangs publiceerde over zijn werkzaamheden in de jaren 1942-'43 ontleenen wij: Het werkterrein van den N.V.D. is de laatste twee jaren voortdurend uitgebreid. Wij noemen daarvan de hulpposten „Moeder en Kind", die in de eerste drie maanden van dit jaar reeds 5565 gevallen behandeld hebben, bijna het viervoudige van wat in het geheele jaar 1942 kon worden gedaan. In dezelfde periode steeg het aantal kraamverzorgsters tot 100. In 1942 werden ruim elfduizend kinderen voor zes weken naar Duitschland gezonden voor een vacantie in gezonde omgeving. Daarnaast vonden 2474 kinderen rust en ontspanning in tehuizen en bij pleegouders in Nederland. De jeugd-tandverzorging nam toe met niet minder dan 241%, terwijl de werkzaamheid van de sociale werksters in gelijk tempo kon toenemen. Door de stationsdiensten te Utrecht en Arnhem werden in het eerste kwartaal van 1943 4178 gevallen behandeld. De voor Rotterdam gehouden inzameling, welke ruim twee millioen gulden aan geld en goederen heeft opgebracht spreekt in dit verband duidelijke taal. Het is dan ook begrijpelijk, dat de waardeering voor dit en ander werk zich ook geuit heeft in een sterke toeneming van het ledental der organisatie, dat op het oogenblik ten aanzien van het vorige jaar verzesvoudigd is.
(V. b. Jaarverslag 5282 C)

— Werkloozensteun - Extra-uitkeering voor N.A.F.-leden vervallen.
2 Aug. — In verband met de opheffing van de werkloozenkas van het Nederlandsche Arbeidsfront heeft de secretaris-generaal van het departement van Sociale Zaken aan de burgemeesters een schrijven gericht, waarin hij onder de aandacht brengt, dat met ingang van 1 Augustus a.s. de mogelijkheid, dat werklooze arbeiders volgens het reglement van de werkloozenkas van het Nederlandsche Arbeidsfront uitkeering ontvangen, een einde neemt. Van dien datum af kunnen arbeiders die werkloos zijn, slechts steun ontvangen krachtens de rijkssteunregeling. Het verschil tusschen verzekerden (georganiseerden) en niet verzekerden (ongeorganiseerden) houdt met ingang van genoemden datum op. De uitkeering van een gulden extra voor verzekerden komt derhalve alsdan te vervallen.
(V. b. Werkloozenuitkeering 5593 A)

B. **GRONDSTOFFEN — Tin - Overzicht productie en verbruik. —**
2 Aug. — De Boliviaansche tinmijnbouw verheugt zich in een gunstige conjunctuur, nu ongeveer 65 pct. der wereldproductie door de Japanners wordt gecontroleerd. Voor den oorlog bedroeg het quotum van Bolivia krachtens het internationale restrictieschema ongeveer 46.000 ton, vergeleken met 77.000 ton der mijnen op Malakka en 40.000 ton van die in Nederlandsch-Indië, van 11.000 ton voor Nigerië, 18.000 ton voor Thailand en 13.000 ton voor Belgisch-Congo. Amerika, de grootste tinverbruiker, is nu in hoofdzaak van het Boliviaansche tin afhankelijk. In 1941 hadden de Ver. Staten een recordverbruik van 100.000 ton, welke hoeveelheid in 1942 tot 65.000 ton daalde terwijl zij voor 1943 op 40 à 50.000 ton wordt geraamd. Alle pogingen worden daarom in het werk gesteld om de tinproductie van Bolivia te vergrooten. De Ver. Staten trachten zich voor hun tinvoorziening zooveel mogelijk onafhankelijk te maken. Voor dit doel werd o.a. ook begonnen met den bouw van een groote tinsmelterij in Texas, onder leiding van een dochtermaatschappij van het Billitonconcern. De capaciteit van de tinsmelterij in Texas wordt op 90.000 ton ertsverwerking per jaar aangenomen, waaruit een productie van 60 à 70.000 ton tin zou resulteeren. De producenten van tinerts verlangen echter een prijs van 70 cent voor de niet gesmolten erts, terwijl op het oogenblik de prijs voor het gereede metaal in de Ver. Staten slechts 52 cent bedraagt, welke op zichzelf reeds zeer hoog is.
(V. b. Wereldproductie 4458 A)

C. **ENGELAND — Buitenland - Churchill over Italië.**
2 Aug. — Churchill heeft op 27 Juli naar de Britsche berichtendienst meldt in het Lagerhuis een verklaring afgelegd over de regeeringswijziging in Italië. In deze verklaring gaf Churchill namens het Lagerhuis uiting aan zijn voldoening over den „val" van Mussolini. Voorts verklaarde Churchill, dat de Italiaansche regeering zich tot dusver nog niet met de Geallieerden in verbinding heeft gesteld. Derhalve zal de lawine van vuur en staal op alle doelen van militaire beteekenis in geheel Italië tot het maximum worden opgevoerd. Men wil echter niet de mogelijkheid uitsluiten om met de Italiaansche natie tot een algemeen accoord te komen, doch men dient de Italianen „een beetje in hun eigen vet te laten gaarsmoren en het vuur tot het uiterste aan te wakkeren om het proces te verhaasten, totdat men van hun regeering of van diengene, die het noodige gezag bezit, de absoluut noodzakelijke voorwaarden voor de voortzetting van den oorlog tegen Duitschland krijgt". Churchill eischte vervolgens nogmaals de volledige capitulatie van Italië, noemde Duitschland den eersten vijand der Geallieerden en verklaarde, dat Engeland wat betreft Italië in zeer nauw overleg met de Vereenigde Staten zal handelen, terwijl men de Sovjet-Unie op de hoogte houdt. Nadat Churchill opnieuw een pleidooi had gehouden voor het voortzetten van de luchtterreur tegen de Duitsche steden en een bezwerende formule had gevonden voor de weer toenemende Duitsche duikbootsuccessen, verklaarde hij ten slotte, dat de taak, die den Geallieerden wacht, nog geweldig groot is, te meer daar de Duitsche volkskracht zich steeds meer concentreert. **(V. b. Churchill 5596 D; Regeeringswijziging in Italië 5615 A)**

D. **FRANKRIJK — Emigrantenregeering - Giraud opperbevelhebber. —**
2 Aug. — Giraud is, naar het D.N.B. aan den Britschen berichtendienst ontleent, benoemd tot opperbevelhebber van de Fransche strijdkrachten en De Gaulle is belast met de functie van voorzitter van den raad voor de verdediging. Radio Algiers meldt, dat in het steeds wisselende systeem van het presidium van het comité De Gaulle-Giraud nu een verandering komt. Generaal Giraud zal bij beraadslagingen van militairen aard als voorzitter optreden, terwijl generaal De Gaulle zich geheel en al met de politieke aangelegenheden zal bezig
(V. b. Giraud 5578 B; De Gaulle 5578 B; Fransch Comité 5563 E)

E. **BIRMA — Regeering - Onafhankelijkheid uitgeroepen. —**
2 Aug. — Het Japansche militaire bestuur in Birma is met ingang van 1 Augustus opgeheven, aangezien, naar Domei uit Rangoon meldt, de voorbereidselen voor de onafhankelijkheid van Birma voltooid zijn. Na de constitueerende parlementszitting heeft Dr. Ba Mau de mededeeling van de uitroeping der Birmaansche onafhankelijkheid doen toekomen aan de regeeringen van Japan, Duitschland, Italië, Mandsjoekwo, China, Thailand, Hongarije, Spanje, Roemenië, Bulgarije, Kroatië, Slowakije, Frankrijk, Finland, de Sovjet-Unie en Turkije. **(Vor. ber. Regeeringswijz. 4975 A)**

Buitenland - Oorlogsverklaring aan Engeland en de Ver. Staten. —
2 Aug. — Volgens een Domeibericht uit Rangoon heeft de Rijksdag van Birma op 1 Augustus besloten den Vereenigden Staten en Groot-Brittannië den oorlog te verklaren.

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND EN ITALIE — Sovjet-offensief; Orel ontruimd - Aanhoudende strijd op Sicilië; Catania door Engelsche troepen bezet - In Juli 796.991 ton geallieerde scheepsruimte vernietigd - Luchtaanval op Roemeensch petroleumgebied. —

OOSTELIJK FRONT.

Hoofdkwartier van den Führer, 1 Aug. (D. N. B.) — Het opperbevel der weermacht deelt mede:
De gevechtsactie aan het Oostelijke front, die op 30 Juli was herleefd, nam weer af met uitzondering van de gevechten in den sector van Orel. Aan het Mioesfront gingen onze troepen ten Noorden van Koeibisjewo, gesteund door sterke gevechtsformaties der luchtmacht, tot den tegenaanval over, sloten een sterke Sovjetgevechtsgroep in en vernietigden haar. In het gebied van Bjelgorod mislukten plaatselijke Sovjetaanvallen. De bolsjewisten verloren 31 Juli aan het geheele Oostelijke front 217 pantserwagens. Door dit succes stijgt het aantal der pantserwagens, die sedert 5 Juli 1943 alleen door troepen van het leger stukgeschoten zijn, tot 7110.
2 Aug. — De eigen aanval aan het Mioesfront bracht verdere terreinwinst. De beheerschende hoogtestelling werd bereikt en stormenderhand genomen. De Sovjets leden hier bijzonder hooge verliezen aan menschen en oorlogsmateriaal. Ten Zuidwesten van Orel zijn de met sterken inzet van pantserstrijdkrachten en het luchtwapen ondernomen aanvallen der bolsjewisten onder vernietiging van talrijke pantsers bloedig afgeslagen. Sedert vier weken loopen de bolsjewisten thans storm tegen het Oostelijke front. Als het Sovjet-opperbevel thans de balans van deze eerste vier weken van zijn groot zomeroffensief opmaakt, moet het tot de conclusie komen, dat tot dusver alle offers aan menschen en materiaal vergeefsch zijn geweest. De doorbraak is op geen enkel punt van het 2000 kilometer lange front gelukt en zelfs op de plaatsen, waar de bolsjewisten er in slaagden, even binnen te dringen, werden de kleine aanvankelijke Sovjet-successen door krachtige Duitsche tegenaanvallen te niet gedaan.
3 Aug. — Aan het bruggenhoofd van den Koeban werden verscheidene aanvallen der Sovjets afgeslagen. De eigen aanval ten Noorden van Koeibisjewo werd met succes voortgezet. Aan het Donetz-front stortten verscheidene vijandelijke aanvallen ineen.
In den sector ten Zuidwesten van Orel, zette de vijand zijn doorbraakpogingen voort. Onze heldhaftig strijdende troepen weerden alle vijandelijke aanvallen af en wonnen tijdelijk verloren gegaan terrein in den tegenaanval terug.
De Sovjets verloren op 1 en 2 Augustus in luchtgevechten en door den luchtafweer 227 vliegtuigen.
4 Aug. — In den slag aan de Mioes hebben infanterie- en vechtwagenformaties van het leger en de Waffen-ᛋᛋ, onder aanvoering van den Generaal-Veldmaarschalk von Manstein en den Generaal der infanterie Hollidt, met op voorbeeldige wijze uitgevoerde ondersteuning door den Generaal der vliegers Dessloch geleide vliegtuigformaties, herhaalde doorbraakpogingen van sterke vijandelijke krachten verijdeld en in energieken tegenaanval den ten Noorden van Koeibisjewo doorgebroken vijand verslagen. Tot aan den 2en Augustus werden in deze gevechten 17.895 gevangenen binnengebracht, 730 vechtwagens, 703 kanonnen en 398 granaatwerpers, alsmede talrijke andere wapens en omvangrijk oorlogsmateriaal buitgemaakt of vernietigd. De verliezen van den vijand aan dooden bedragen een veelvoud van het aantal gevangenen. Aan het Donetzfront en in het gebied van Bjelgorod trachtte de vijand het front te doorbreken. Terwijl de doorbraakpoging aan den Donetz opgevangen en de Sovjets in een onmiddellijken tegenaanval teruggeworpen werden, zijn de gevechten bij Bjelgorod nog niet beëindigd. Aan het front bij Orel zetten de bolsjewisten hun aanvallen, waarvan het zwaartepunt ten Zuidwesten van de stad gelegen is, voort. Zij werden overal afgeslagen.
In de laatste twee dagen werden aan het Oostfront 261 vechtwagens alleen door eenheden van het leger en de Waffen-ᛋᛋ vernietigd.
5 Aug. — De Sovjets begonnen aan de Mioes met sterke strijdkrachten tegen de nieuw veroverde Duitsche stellingen ten Noorden van Koeibisjewo tegenaanvallen, die echter onder hooge verliezen mislukten. Ook aan den middenloop van den Donetz bleven aanvallen der Sovjets zonder resultaat. In het gebied van Bjelgorod duren de zware en afwisselende afweergevechten voort. In de Bocht bij Orel werd in het kader der frontverkorting de sedert geruimen tijd voorgenomen ontruiming der stad Orel in den nacht van 4 op 5 Augustus, door den vijand niet gestoord, uitgevoerd. Alle voorraden werden stelselmatig weggevoerd en de voor den oorlog belangrijke installaties zonder uitzondering vernield. Te Berlijn acht men dit bericht niet verrassend, daar uit de weermachtsberichten reeds bleek, dat de stad van vrijwel alle zijden door Russische troepen werd aangevallen, waartegenover de Duitsche troepen tot een beweeglijke verdediging waren overgegaan.
Weliswaar werden de Sovjet-aanvallen in zooverre afgeslagen, dat zij niet tot een doorbraak leidden, doch de bedreiging van Orel nam niettemin steeds toe.
Om het afsnijden van de verdedigers der stad te voorkomen is nu de jongste maatregel genomen.
Orel heeft voor de Duitsche oorlogvoering zijn taak vervuld: In de eerste plaats het afmatten en geleidelijk ondermijnen van de vijandelijke aanvalskracht.
Dit doel is bij de gevechten van de vorige week in hooge mate bereikt. De bolsjewisten verloren, om slechts een voorbeeld te noemen, sedert 5 Juli in dit gebied 3538 pantserwagens en hun verliezen aan menschen en materiaal van allerlei aard zijn onoverzienbaar.
6 Aug. — Aan de Mioes zette de vijand zijn pogingen voort, het hem ontrukte terrein terug te winnen. Hij werd opnieuw met hooge verliezen afgeslagen. Aan de Donetz mislukten plaatselijke aanvallen met hooge verliezen der Sovjets aan menschen en pantsers. In het gebied van Bjelgorod duren de gevechten met toenemende hevigheid voort. Ook ten Zuidwesten van Orel zette de tegenstander zonder resultaat zijn pogingen voort, om door ons front te breken. Op een plaatselijke, eveneens afgegrendelde bres na, werden alle aanvallen in verbitterde gevechten afgeslagen.
Sedert het begin van de groote gevechten in het Oosten werden in het verloop van één maand door troepen van het leger en van de Waffen-ᛋᛋ 69.164 gevangenen binnengebracht, 7.847 pantsers, 3.083 stukken geschut en 1.620 granaatwerpers vernietigd of buitgemaakt, door het luchtwapen 3.731 vliegtuigen neergeschoten. De bloedige verliezen der bolsjewisten zijn buitengewoon hoog.

OVERZICHT.

7 Aug. — De militaire ontwikkeling in dezen zomer stelt de hoogste eischen aan de Duitsche leiding en haar troepen in het Oosten en het Zuiden van Europa. Niettemin meent men toch te kunnen vaststellen, dat wat het Oostelijke front aangaat, waar van een hechte verdediging kan worden gesproken, die, locale successen, welke de tegenstander heeft behaald daargelaten de meest hevige stooten heeft opgevangen, hetgeen de Duitsche leiding wellicht de meeste aanleiding geeft voor vertrouwen in de komende ontwikkeling is de moreele kracht, die de soldaten blijken te bezitten en het feit, dat de Duitsche divisies en legers met ongebroken élan en onverminderde discipline hun plichten vervullen.

ZUIDELIJK FRONT.

1 Aug. — Op Sicilië zette de vijand zijn pogingen, om door het centrale front te breken, voort. In beweeglijke gevechtsvoering verijdelden onze troepen de plannen van den vijand en brachten hem zware verliezen aan menschen en materiaal toe. Ook aan het Noordelijke en het Zuidelijke front stortten alle vijandelijke aanvallen ineen.
In den loop der laatste dagen is de operatieve positie op Sicilië niet belangrijk gewijzigd. De troepen der Spil, welker stellingen van het kustgebied bij San Stefano di Camastra over het gebied ten Westen van Regalbuto en Canturigo naar de vlakte van Catania loopen, hebben energiek tegenstand geboden tegen den vijandelijken druk, ofschoon aanzienlijke Britsche formaties van Montgomery ter ondersteuning der Amerikaansche formaties van generaal Patton tegen den Noordelijken vleugel van het front in den strijd zijn gebracht. Zooals reeds bij de kustlinie van Catania het geval was, schijnt thans ook aan den Noordelijken vleugel de hevige vijandelijke aanval energiek tot staan gebracht te zijn.
2 Aug. — Aan het Siciliaansche front zetten de Britten en Amerikanen speciaal in den midden-sector van het front hun aanvallen voort. Alle doorbraakpogingen mis-

lukten echter door den hardnekkigen afweer van onze troepen met zware verliezen voor den vijand. Een bij verrassing uitgevoerde tegenaanval bracht belangrijk bergterrein weer in onze handen. Snelle Duitsche gevechtsvliegtuigen brachten in de haven van Palermo een munitieschip van 5.000 br.t. tot zinken; voorts werden acht groote transportschepen zwaar getroffen.
3 Aug. — Op Sicilië voeren onze troepen vooral in den centralen sector van het front zware afweergevechten. Ook in den Zuidelijken sector van het front is de gevechtsactiviteit weer aanzienlijk toegenomen.
Een tijdelijk in een hoogtestelling binnengedrongen vijandelijke gevechtsgroep werd in een tegenaanval teruggeworpen.
De stad en de omgeving van Napels alsmede talrijke plaatsen op Sicilië en Sardinië waren het voorwerp van vijandelijke luchtaanvallen. Omtrent de gevechtssituatie op Sicilië wordt in welingelichte militaire kringen vernomen, dat met de bestorming van de Etna-frontlinie door de Engelschen en Amerikanen de strijd in een nieuwe phase is getreden. Hoewel de vijand in aantal en uitrusting verre superieur is, brengen de weinige Duitsche divisies hem buitengewoon zware verliezen toe aan menschen en materiaal. De prestaties der Duitsche strijders moeten des te hooger worden aangeslagen, daar zij onder bijzonder moeilijke klimaatsomstandigheden bereikt worden.
4 Aug. — Op Sicilië hebben Duitsche en Italiaansche troepen opnieuw in dagenlange zware gevechten tegen een veelvoudig in de meerderheid zijnden tegenstander en in de moeilijkste omstandigheden een afweersucces behaald. Noord-Amerikaansche divisies trachten steeds weer het front te doorbreken. Alle aanvallen mislukten echter. In den tijd van 10 tot 31 Juli werden door onze te land strijdende troepen 309 Britsch-Amerikaansche vechtwagens vernietigd. Vliegende formaties, afweergeschut van het luchtwapen en formaties van het leger schoten in hetzelfde tijdvak in het gebied van de Middellandsche Zee 199 vliegtuigen neer, waarvan alleen 132 boven Sicilië.
5 Aug. — Op Sicilië trachtten Noord-Amerikaansche troepen ook op 4 Aug. het centrale deel van het front te doorbreken. Na harde met de grootste verbittering gevoerde gevechten stortten alle aanvallen onder gevoelige verliezen van den vijand ineen. Volgens een D.N.B.-bericht uit Berlijn hebben de Engelschen 5 Augustus gemeld dat Catania is ingenomen, doch, naar in Berlijnsche militaire kringen wordt verklaard, komt dit bericht achter de gebeurtenissen aan. In werkelijkheid is den Duitschen formaties op Sicilië een schijnmanoeuvre gelukt, want sinds geruimen tijd was er voor Catania slechts een beschermende sluier gelegd, die tot taak had den vijand op een dwaalspoor te brengen ten aanzien van de sterkte en vuurkracht der camouflagelinie. Deze taak is geslaagd, zoodat de hoofdgevechtslinie van de Duitschers nu zoo verloopt, dat de vijand opnieuw met sterke strijdkrachten moet aantreden.
Een sterke formatie van zware Duitsche gevechtsvliegtuigen viel de druk bezette haven van Palermo aan. Naast talrijke zware bomtreffers op de haveninstallaties werden 2 handelsschepen met tezamen 13.000 br.t. en een torpedojager tot zinken gebracht, een lichte kruiser, drie torpedojagers en acht vrachtschepen beschadigd.
6 Aug. — Op Sicilië zette de vijand in den centralen sector zijn doorbraakpogingen met onverminderde hevigheid voort. Napels is op 4 Augustus hevig gebombardeerd door een formatie meermotorige vliegtuigen. Er zijn talrijke slachtoffers onder de burgerbevolking.

DE ZEEOORLOG.

1 Aug. — In den strijd tegen de Britsch-Amerikaansche zeeverbindingen en de landingsvloten in de Middellandsche Zee zijn in de maand Juli 94 schepen met een gez. inhoud van 550241 ton tot zinken gebracht en 53 andere schepen met een gez. inhoud van 246750 ton vernietigend getroffen. Bovendien werden op z'n minst 220 schepen met een gez. inhoud van ongeveer 780.000 ton door bom- en torpedotreffers beschadigd. Ook van deze laatste schepen kan een deel verloren worden geacht. Aan dit resultaat heeft de duikbootvloot deel met 351.243 ton tot zinken gebrachte en 30.000 ton door torpedotreffers beschadigde scheepsruimte. Ook de vijandelijke oorlogsvloten leden zware verliezen. Schepen der marine brachten tot zinken: 3 torpedojagers, 7 torpedomotorbooten, een duikboot, een bewakingsvaartuig, een kruiser en meer dan 15 torpedomotorbooten werden zwaar beschadigd. Formaties der luchtmacht brachten tot zinken: een torpedojager, drie torpedomotorbooten, een escortevaartuig, twee corvetten, een groot aantal landingsbooten; zij beschadigden: een slagschip, verscheidene kruisers, negen torpedojagers, een veerboot en vele landingsbooten."
4 Aug. — Beveiligingsstrijdkrachten van de oorlogsmarine brachten in gevechten die verscheidene uren duurden ten Noorden van Terschelling zonder eigen verliezen drie Britsche snelbooten tot zinken en beschadigden een andere zoo zwaar, dat men op het verlies er van kan rekenen. Een vijfde snelboot werd in brand geschoten.
5 Aug. — De vloot- en luchtstrijdkrachten der Spil hebben den vijand gedurende de maand Juli in de Middellandsche Zee de volgende verliezen toegebracht: Tot zinken gebracht 2 kruisers, 8 torpedojagers, 3 duikbooten en 3 lichte oorlogsvaartuigen, min of meer zwaar beschadigd: 1 vliegkampschip, 18 kruisers, 5 torpedojagers en 1 licht oorlogsvaartuig. Voorts werden tot zinken gebracht 46 vijandelijke koopvaardijschepen, waarvan 26 met een gezamenlijken inhoud van 207.000 ton en 20 met een niet nauwkeurig vastgestelden totalen inhoud, beschadigd of in brand geraakt 115 koopvaardijschepen, waarvan 33 met een gezamenlijken inhoud van 91.000 ton.
6 Aug. — Duitsche duikbooten brachten in taaie gevechten tegen de vijandelijke ravitailleering uit sterk beveiligde convooien en van afzonderlijk varende schepen zes schepen van in totaal 43.500 brt. tot zinken en beschadigden twee andere door torpedotreffers.
In den nacht van 4 Aug. drongen stormbooten van de Italiaansche marine, die gedragen werden door een van onze duikbooten, de haven van Gibraltar binnen, waar zij twee schepen van het type „Libety" elk met een inhoud van 7500 ton, alsmede een tankboot van 10.000 ton, tot zinken brachten.

WESTELIJK FRONT.

1 Aug. — Boven het rijksgebied vonden overdag en des nachts geen gevechtshandelingen plaats. Door vlootstrijdkrachten der marine, afweergeschut van koopvaardijschepen en marine-afweergeschut werden van 21 tot 31 Juli een Amerikaansch luchtschip en 56 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten.
2 Aug. — Op 1 Augustus trachtte een eskader Amerikaansche bommenwerpers van ongeveer 125 viermotorige vliegtuigen een gesloten aanval op het Roemeensche petroleumgebied uit te voeren. Dank zij het optreden van de Roemeensche en Duitsche verdediging slaagde slechts een deel van deze machines er in, het beoogde gebied te bereiken. Hier werd schade aangericht, waarvan de omvang nog moet worden vastgesteld. Er werden 116 menschen gedood en 143 gewond, van wie 60 dooden en 60 gewonden onder de gedetineerden der strafgevangenis van Ploesti, waar een Amerikaansch vliegtuig brandend op het dak viel. 52 vijandelijke vliegtuigen werden neergeschoten en 66 Amerikaansche piloten gevangen genomen. Op den terugtocht hebben niet minder dan 15 vliegtuigen een noodlanding gemaakt op Turksch gebied, klaarblijkelijk wegens gebrek aan brandstof.
3 Aug. — Na afzonderlijke aanvallen overdag van vijandelijke luchtstrijdkrachten in de bezette gebieden in het Westen en aan de kust van Noorwegen bombardeerden de Britten in den afgeloopen nacht opnieuw het stadsgebied van Hamburg en de verdere omgeving. Opnieuw ontstonden verliezen onder de bevolking en aanzienlijke vernielingen. Volgens ontvangen berichten werden bij dezen aanval 27 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten.
5 Aug. — In den afgeloopen nacht drongen eenige vijandelijke storingsvliegtuigen in het Westelijke Rijksgebied binnen. Door afzonderlijke bomtreffers ontstond onbeteekenende schade.
In de maand Juli werden door jachtvliegtuigen van de Spil en luchtdoelbatterijen 642 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten. **(V. b. Krijgsverrichtingen 5613 A)**

A. JAPAN — Luchtaanval op Rendova. —
Het Keizerlijke hoofdkwartier meldde 3 Augustus, dat eenheden der Japansche marineluchtmacht een succesvollen aanval hebben gedaan op Rendova. Hierbij werden tot zinken gebracht: een groot transportschip, 4 middelmatige en 6 kleine transportschepen, 1 torpedojager en 6 landingsbooten. Een kruiser en een landingsboot werden beschadigd en 9 vliegtuigen werden neergeschoten. Voorts werd er door bommen brand gesticht in een haven voor torpedobooten en in een laadinrichting.

(V. b. Krijgsverrichtingen 5614 A)

(foto Stapl. m)

Nederlandsche studenten vertrokken voor den vrijwilligen arbeidsinzet van eenige weken naar het Gouvernement-generaal. Prof. Westra, burgemeester van Den Haag, neemt afscheid van zijn zoon, die tot de vrijwilligers behoort.

A. **BEVOLKING — Zielental en welvaart —**

In het jongste nummer van „Europa Oeconomica" wijdt prof. dr. E. Wagemann een artikel aan „Zielental en Welvaart", waarin wel is waar hoofdzakelijk Nederland behandeld wordt, doch waarbij van algemeen standpunt, wellicht het belangrijkste is, de uitwerking welke prof. dr. E. Wagemann geeft van de reeds eerder door hem geformuleerde alternatiewet der bevolkingsontwikkeling.

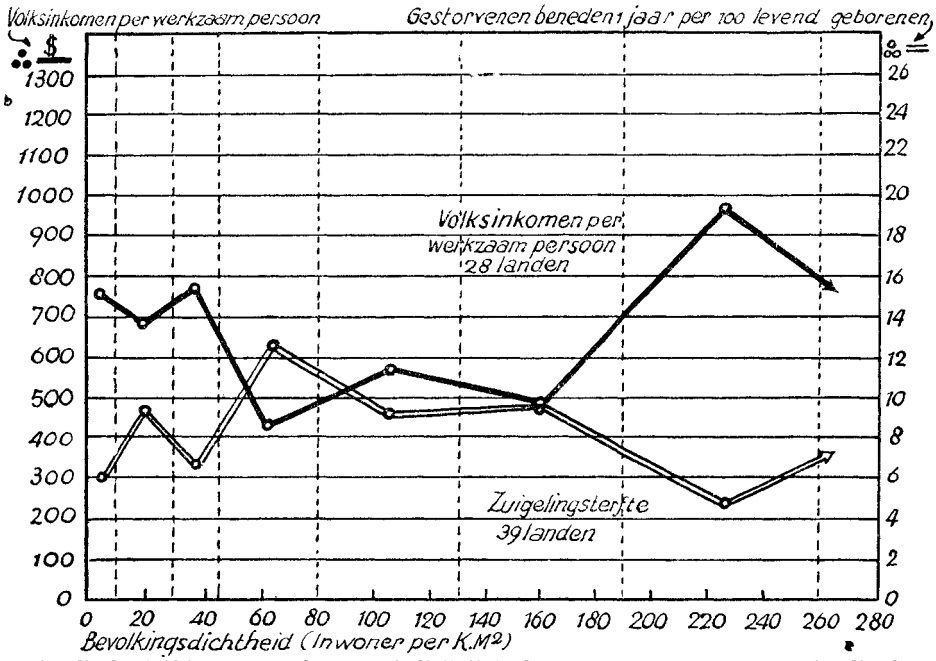
Malthus verdedigde in 1798 zijn stelling, dat de groeisnelheid der bevolking met de kracht van een natuurwet die der bestaansmiddelen overtreft. Deze leer heeft niet alleen vóór- en tegenstanders gevonden, maar het merkwaardige feit doet zich voor, dat in dien aanhang en in die bestrijding een zekere periodiciteit te bespeuren valt. Bij slechte economische toestanden pleegt het bevolkingspessimisme van Malthus, in goede tijden het bevolkingsoptimisme van zijn tegenstanders te triomfeeren. Ook in de groote conjunctuurperioden is dit het geval: in den grooten economischen opbloei na 1840 behaalden de Anti-Malthusianisten de overwinning: na 1870, toen de levensomstandigheden moeilijker werden, kwam het Neo-Malthusianisme weer op. Op deze wijzigingen in de beoordeeling nu werpt de „alternatiewet" een nieuw licht. Prof. Wagemann definieert deze wet als volgt:

„Met voortschrijdende ontwikkelingen, stijgende intensiteiten, sterker wordende invloeden, enger wordende relaties, kortom met in intensiteit toenemende oorzaken, correspondeeren niet steeds, zooals men oppervlakkig zou denken, verhoogde, doch veeleer alterneerende, vaak onderling tegengestelde werkingen."

Toegepast op de bevolkingsontwikkeling luidt deze wet: „Bij het toenemen der bevolking wisselen overbevolking en onderbevolking af". Bij een gestadige toeneming der bevolking teekenen zich zônes der bevolkingsdichtheid af, waarvoor bepaalde economische en sociale kenmerken karakteristiek zijn. Bij een bevolkingsdichtheid van minder dan 10 menschen per vierkanten km, is er onderbevolking, ja „menschenhonger". De grond levert spelenderwijs wat de menschen noodig hebben en laat zelfs export toe. Ligt de bevolkingsdichtheid tusschen 10 en 30 inwoners per vierkanten km dan wordt de behoefte aan voedingsmiddelen zoo groot, dat niet alleen de export wegvalt, maar soms nog import van levensmiddelen noodig is. Intensiveering van den landbouw zou een sterker beroep op de industrie eischen, voor die vereischte industrialiseering ontbreken echter nog de noodige arbeidskrachten. Deze komen eerst beschikbaar bij een bevolkingsdichtheid van 30 à 40. Verder gaande merkt men bij een bevolkingsdichtheid van 45—80 een overbevolking op, van 80—130 onderbevolking. Bij 130—180 begint de bevolkingsdruk opnieuw, om bij hoogere dichtheid weer af te nemen.

De ruimte ontbreekt hier om de verdere uitwerkingen door prof. Wagemann op den voet te volgen. Wij beperken ons tot het weergeven van twee curieuze illustraties, welke de typische verschijnselen van alternatie van over- en onderbevolking bij voortschrijdende bevolkingsdichtheid duidelijk aantoonen.

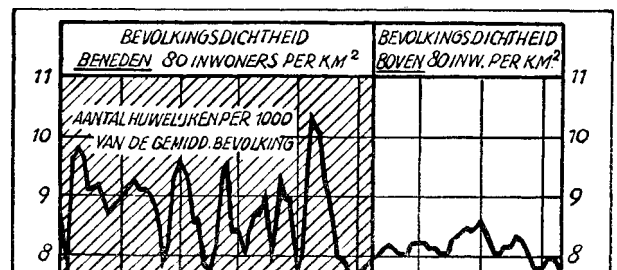
In de eerste illustratie is voor 28 landen het volksinkomen per werkzaam persoon en voor 39 landen de zuigelingensterfte weergegeven. De zuigelingensterfte wordt algemeen beschouwd als een negatieve welstandsindicator; uit de grafiek blijkt dan ook het volkomen tegengestelde verloop met de curve van het volksinkomen. Op de horizontale as van de grafiek is de bevolkingsdichtheid, oploopende van 0 tot 280 inwoners per vierkante km uitgezet, de hierboven genoemde zônes van over- en onderbevolking zijn door de verticale stippellijnen aangegeven.

Uit een beschouwing der teekening blijkt, dat het volksinkomen (per hoofd der bevolking) in de overbevolkingszônes (10—30; 45—80; 130—190; 260 en meer) gemiddeld genomen steeds lager is dan in de voorafgaande en volgende zône van onderbevolking (0—10; 30—45; 80—130; 190—260. De toenemende bevolkingsdichtheid gaat dus vergezeld van een regelmatig op- en neergaan van het gemiddelde inkomen.

Een eigenaardige, doch zeer suggestieve bevestiging van de als bij tooverslag optredende verandering in de economische bewegingsintensiteit, zoodra een overgang in een nieuwe zône van bevolkingsdichtheid plaats heeft, wordt geleverd door de grafiek van de Pruisische cijfers betreffende de huwelijksfrequentie. Toen in het begin der jaren tachtig Pruisen de zône der overbevolking van 45 tot 80 verliet, bedaarden plotseling de golven der conjunctuur, op soortgelijke wijze als een reiziger ervaart, die komend uit de door stormen opgezweepte Golf van Biscaye het Kanaal binnenvaart.

Ook in de geschiedenis spelen deze zônes een rol. De maximumbevolkingsdichtheid van het Romeinsche Rijk was 12; hierna volgde een daling tot beneden 10; dus onderbevolking, die het lot van het Imperium bezegelde. Toen in Frankrijk in 1340 de Honderdjarige Oorlog ontbrandde, leefden daar 45 inwoners op een vierkanten kilometer. En als na vele eeuwen de bevolkingsdichtheid opnieuw tot dezen stand gestegen is, breekt de Fransche revolutie uit. Dezelfde dichtheid kunnen wij in Duitschland ten tijde der Napoleontische oorlogen en der hervormingen van Von Stein constateeren. Roemenië, Servië en Bulgarije waren op datzelfde punt aangekomen, toen zij begonnen met zich van het Osmaansche Rijk te emancipeeren.

Op dit zelfde grenspeil van 10 lagen in modernen tijd: de Sovjet-Unie bij de revolutie, het oude Turkije en heden Mexico. Tijdens de Renaissance overschreed Italië de grens van 45. En thans hebben Duitschland en Italië het kritische punt van 130 overschreden.

(Vor. ber. Wereldbevolking 5507 B.)

A. *BIOGRAFIEEN.* —

Sedert eenige maanden bekleedt generaal Ambrosio, als opvolger van maarschalk Cavallero, in den rang van chef van den generalen staf, de hoogste functie in het Italiaansche leger. Als zoodanig behoorde hij tot de naaste medewerkers van Mussolini en treedt hij, ook nadat maarschalk Badoglio met de leiding der regeering werd belast, op den voorgrond. Vittorio Ambrosio werd op 28 Juli 1879 in Turijn geboren en komt uit de Piemontcesche militaire school voort, waarvan een traditie zegt, dat het bekwame soldaten zijn, die zich steeds van alle politiek verre gehouden hebben. Na aanvankelijk tot de cavalerie behoord te hebben, maakte hij de moderne ontwikkeling van dit specifieke aanvalswapen door, die op een breeden uitbouw van snelle motor- en pantsertroepen gericht is. Zijn eerste onderscheiding behaalde hij als kapitein in den Italiaansch-Turkschen oorlog. Daarna nam hij aan den eersten wereldoorlog deel. Eenige jaren was hij leeraar aan militaire scholen, waarbij hij een sterken uitbouw van het motorwapen bepleitte. Om dezen door te voeren werd hij in 1928 tot inspecteur van de snelle troepen benoemd, waardoor hij een groot aandeel kreeg in de moderniseering van de Italiaansche weermacht.

AMBROSIO

De gemotoriseerde divisies hebben in Libye, Tunis en aan het Oostfront herhaaldelijk, vaak zelfs tegen belangrijk sterkere troepen, haar doelmatigheid bewezen. In het bijzonder is Ambrosio met de verdediging van het uitgestrekte Italiaansche kustengebied bekend.
Reeds tijdens den Abessijnschen oorlog, toen gewapende interventie dreigde, had hij tot taak de kust te beschermen en de ravitailleering der Italiaansche troepen over Sicilië en Noord-Afrika te verzekeren. In den oorlog tegen Joegoslavië leerde hij de geheele Egeïsche en Adriatische kust kennen, waar hij het commando der troepen voerde, die eventueele landingspogingen moesten verijdelen. Al de bij deze afweermaatregelen opgedane ervaringen maken hem in het huidige tijdsbestek van den oorlog den juisten man op de juiste plaats. Onder soldaten en officieren is hij zeer populair. Men prijst zijn zin voor het concrete en practische en noemt hem een „realizzatore" — iemand, wiens sterke wil de idee in de daad omzet. (Telegraaf)

(Vor. ber. 5416 C)

B. NEDERLAND. — Binnenland - Maatregelen tot handhaving van orde en veiligheid - Verblijfsbeperking in Gelderland, Overijssel, Drente, Groningen en Friesland —

De commissaris-generaal voor de openbare veiligheid, Rauter, ᛋᛋ Obergruppenführer und General der Polizei, heeft op 4 Augustus, met het oog op de handhaving van de openbare orde en veiligheid, een beschikking uitgevaardigd, waardoor, met ingang van 4 Aug., het verblijf in de provincies Overijssel, Gelderland, Drente, Groningen en Friesland tot nader order verboden is aan alle mannelijke personen van Nederlandsche nationaliteit, die den leeftijd van 16 jaren hebben bereikt en aldaar niet hun vaste woonplaats hebben.
Dit verbod is niet van toepassing op personen, die bij Duitsche instanties werkzaam zijn; die tengevolge van de evacuatie in deze provicies verblijf houden, alsmede hunne gezinsleden; die kunnen aantoonen, dat zij in dienst zijn van het Rijk, de provincies, de gemeenten en de overige publiekrechtelijke lichamen en om redenen den dienst betreffende in deze provincie verblijf houden. De gevolmachtigde van den Rijkscommissaris voor de betrokken provincie kan om bijzondere redenen andere uitzonderingen toestaan.
Personen, die in strijd met de bepalingen verblijf houden in genoemde provincies, moeten deze binnen vijf dagen na afkondiging van deze beschikking verlaten. Hij die in strijd handelt met de bepalingen wordt, voor zoover niet volgens andere bepalingen een zwaardere straf is verbeurd, gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden of met geldboete van ten hoogste tweeduizend gulden of met een dezer straffen. Uitlokkers, medeplegers en medeplichtigen worden als daders gestraft. Het nemen van maatregelen op het gebied van de Sicherheitspolizei blijft onaangetast.

— Officieele toelichting —
In Juli van dit jaar zijn er in de vijf in de beschikking genoemde provinciën eenige overvallen gepleegd op distributiebureaux, resp. op transporten van levensmiddelenbonnen van de distributiekantoren naar de plaatsen van uitreiking. Deze incidenten werden verwekt door elementen uit de groote steden, die niet thuis hoorden in de streken, waar de misdrijven werden bedreven. Met pistolen gewapende bandieten overvielen dergelijke transporten en beroofden die. Bovendien hebben voornamelijk communistische elementen uit de groote steden in deze provinciën een aantal pogingen tot moord gedaan en moorden bedreven, waarvan burgemeesters, leiders van distributiekantoren en ambtenaren van de Nederlandsche politie het slachtoffer zijn geworden. Deze communistisch besmette elementen probeeren hun roofdaden ook nog te omgeven met een nationalistischen mantel; aan den anderen kant echter verkoopen zij de geroofde levensmiddelenbonnen tegen ongehoorde sluikhandelprijzen, drijven daarmede een levendigen handel en verrijken zich. Terwille van persoonlijke voordeelen schrikken zij daarbij voor moorden niet terug. De höhere ᛋᛋ- und Polizeiführer heeft reeds sinds dagen politie-regimenten opgeroepen, die stelselmatig de vorengenoemde provinciën doorzoeken. Een vrij groot aantal gewapende bandieten kon daarbij worden gegrepen. Een aantal personen, dat zich door de vlucht aan de arrestatie wilde onttrekken, werd daarbij doodgeschoten.

Ten einde de in deze landelijke provinciën thuishoorende bevolking tegen deze terroristen in bescherming te nemen en ten einde represaillemaatregelen van de bezettende overheid tegen de in deze provinciën thuishoorende bevolking te vermijden, heeft de commissaris-generaal voor de veiligheid zich genoodzaakt gezien bovenstaande beschikking af te kondigen. Door deze beschikking wordt het groote aantal mannelijke Nederlanders boven de 16 jaar, die in die provinciën niet thuis hooren en zich daar tijdens de zomermaanden ophouden, gedwongen binnen vijf dagen tijds deze gebieden te verlaten.

De commissaris-generaal voor de veiligheid heeft tevens een beschikking afgekondigd voor het directoraat-generaal van de Nederlandsche politie, volgens welke voortaan transporten levensmiddelenbonnen van de distributiekantoren naar de plaatsen van uitreiking van deze kantoren slechts mogen geschieden onder een dienovereenkomstige bescherming van de politie. Voorts is aan den leider van den Centralen Distributiedienst opgedragen het aantal plaatsen van uitreiking dezer distributiekantoren zoo te verminderen, dat de Nederlandsche politie een doeltreffende bescherming kan verleenen.
De commissaris-generaal voor Financiën en Economie heeft voorts bepaald, dat aan een gemeente, waar de distributiebescheiden zijn ontvreemd, in de daaropvolgende maand geen vervanging voor geroofde kaarten kan worden verleend, daar zulks de voedingspositie in Nederland niet toelaat. Gemeente- en politie-autoriteiten, alsook de bevolking zelf moeten in hun eigen belang medewerken aan het onschadelijk maken van deze terroristen. Vrij groote afdeelingen van de Duitsche Ordnungspolizei en de instanties van de Nederlandsche politie hebben opdracht gekregen de uitvoering van deze beschikking terstond te controleeren. De bureaux van den Beauftragte van den Rijkscommissaris in de afzonderlijke provincies worden gemachtigd om in bijzonder dringende gevallen — waarbij slechts sprake kan zijn van belangrijke beroeps- of zakenreizen van enkelen — uitzonderingsvergunningen te verstrekken.
De genomen maatregel zal zoo lang gehandhaafd blijven als de terreuraanslagen duren. Zouden in de andere provinciën van Nederland dergelijke verschijnselen zich voordoen, dan zou ook in die provincie op dezelfde wijze worden opgetreden.
Met het oog op de heerschende toestanden, wordt in een beschikking van den commissaris-generaal van de openbare veiligheid, de bevolking in de bezette Nederlandsche gebieden nogmaals gewezen op den bestaanden plicht, dat alle personen boven 15 jaar voortdurend hun persoonsbewijs bij zich moeten hebben. Ook wordt den jongemannen geboren in de jaren 1924, 1923 en 1922 voor zoover zij van den arbeidsinzet zijn vrijgesteld, aangeraden de desbetreffende Bescheinigung van het Arbeidsbureau voortdurend bij zich te dragen. Hetzelfde geldt voor studenten die de loyaliteitsverklaring hebben geteekend en van hun universiteit toestemming hebben gekregen om verder te studeeren.

— Oud-minister J. J. Rambonnet overleden —
12 Aug. — Op 4 Augustus is in den leeftijd van 79 jaar overleden de heer J. J. Rambonnet, oud-minister van Marine en oudlid van den Raad van State. De overledene was, toen hij inmiddels den rang van schout-

bij nacht had verkregen, tijdens de oorlogsjaren minister van Marine in het kabinet Cort van der Linden.
(Vorig bericht 3015 B.)

A. **NEDERLAND — Oostkolonisatie - Ned. Oost-instituut opgericht —**
12 Aug. — De secretaris-generaal van het departement van Bijzondere Economische Zaken heeft een Nederlandsch Oost-Instituut gesticht. Doel van het instituut is de bestudeering van alle vraagstukken in den ruimsten zin, welke verband houden met den Nederlandschen inzet in het Oosten, zoomede de cultureele verzorging der in het Oosten werkende Nederlanders en, voorzoover noodig, hun voorscholing. Alle werkzaamheden van niet-economischen aard en die niet den rechtstreekschen inzet betreffen, tot nu toe door de Nederlandsche Oost-Compagnie N.V. verricht, zijn thans aan het Nederlandsch Oost-Instituut overgedragen. Na de noodzakelijke voorbereidingen kan de officieele opening in September tegemoet worden gezien. Tot directeur van het instituut is benoemd drs. W. Goedhuys. **(Vor. ber. Ned. Oost-Cie 5502 B)**

— Studenten naar het generaal-gouvernement —
12 Aug. — Op 28 Juli hebben in Den Haag de leden van het N.S. Studentenfront die zich vrijwillig voor een tweemaandelijkschen arbeid in het generaal-gouvernement gemeld hadden, afscheid genomen. Voor hun vertrek werden zij toegesproken door ᛋᛋ- Obersturmführer Viweger namens de Germanische Leitstelle en dr. B. F. Seris, den leider van het Studentenfront. Prof. dr. H. Westra, burgemeester van Den Haag, en prof. dr. O. Nieschulz, gaven o.m. van hun belangstelling blijk.
(Vor. ber. Vrijwilligers Oostland 5607 A.)

Justitie - Sabotage; doodvonnissen —
12 Aug. — Het bureau van den Wehrmachtsbefehlhaber in Nederland maakte 4 Augustus bekend: een aantal Nederlanders heeft zich — in het bijzonder ook met deelneming van voormalige Nederlandsche officieren — schuldig gemaakt aan begunstiging van den vijand, aan spionnage en sabotage en aan overtreding van het verbod tot het in bezit hebben van wapens. Zij zijn derhalve door een krijgsraad ter dood veroordeeld. Het vonnis is, nadat de mogelijkheid van gratieverleening was onderzocht, aan de volgende personen door middel van den kogel voltrokken: 1. jhr. Johan Schimmelpenninck, directeur, geboren 30 September 1887 te Rhenen; 2. Anton Willem Marie Abbenbroek, voormalig cadet en student, geboren 9 December 1917 te Den Haag; 3. Willem Theodore Cornelis van Doorn, reserve eerste luitenant, geboren 31 Mei 1911 te Den Haag; 4. Fritjof Dudok van Heel, student, geboren 19 April 1918 te Semarang (N.-I.); 5. Christian van den Bergh, voormalig kapitein, geboren 27 Juli 1901 te Arnhem; 6. Willem Hendrik Hertly, gemeente-ambtenaar, geboren 2 Januari 1891 te Engwierum; 7. Salomon Vaz Dias, journalist, geboren 1 Juni 1904 te Amsterdam; 8. Rudolf Hartogs, textieltechnicus, geboren 3 October 1918 te Berlijn; 9. Johannes van Straelen, vertegenwoordiger, geboren 26 Augustus 1915 te Bussum; 10 Abraham Wijnberg, lasscher, geboren 17 October 1913 te Groningen; 11. Johan Frederik Henri des Jonge Melly, eerste luitenant, geboren 16 October 1905 te Amsterdam; 12. Gerardus J. F. Vinkesteyn, binnenhuisarchitect, geboren 22 Maart 1907 te Schiedam; 13. Eduard Alexander Latuperisa, kapitein der infanterie, geboren 9 April 1902 te Coetoes; 14. Adrianus Aloysius Felix Althoff, journalist, geboren 12 September 1904 te Haarlem; 15. Antonius C. van Rijen, groentehandelaar, geboren 2 April 1913 te Utrecht; 16. Willem Mulder, onderwijzer, geboren 20 December 1888 te Amsterdam.
(Vor. ber. Sabotage 5619 A)

— Directoraat van politie naar Nijmegen —
12 Aug. — Met ingang van 9 Augustus is het directoraat-generaal van politie, dat te Hoog Soeren gevestigd was, verplaatst naar Nijmegen.

Weermacht - Krijgsgevangenschap - Koloniale reserve opgeroepen —
12 Aug. — Op grond van de op 29 April bekend gemaakte mededeeling van den Wehrmachtbefehlshaber in den Niederlanden, betreffende terugvoering in krijgsgevangenschap van de voormalige Nederlandsche weermacht, werd 4 Augustus het geheele militaire personeel (officieren inbegrepen) van de koloniale reserve, voor zoover het in Mei 1940 in werkelijken militairen dienst was, alsmede alle militairen van het Nederlandsch-Indische leger, die zich om een of andere reden in Mei 1940 in Nederland ophielden, opgeroepen zich op 10 Augustus aan te melden in het Wehrmachtslager te Amersfoort. **(V. b. Krijgsgevangenschap 5607 A.)**

— Duitsche verdediging - Generaal Christiansen —
12 Aug. — De Führer heeft op voordracht van Rijksmaarschalk Hermann Göring kolonel-generaal Keller, tot dusver hoofd van een luchtvloot, onder handhaving op zijn militairen dienstpost, tot Korpsführer van het N.S.-Fliegerkorps benoemd. Tegelijkertijd heeft de Führer den Wehrmachtbefehlshaber in Nederland, generaal der vliegers Fr. Christiansen, ontheven van de leiding van het N.S.-Fliegerkorps die hij tot dusver tegelijk met zijn militaire werkzaamheden waarnam, opdat hij zich uitsluitend aan zijn militaire taak kan wijden. **(Vor. ber. Generaal Christiansen 5589 A.)**

— N.S.K.K. - Rijkscommissaris bezocht N.S.K.K.-Motorschule —
12 Aug. — De Rijkscommissaris gaf blijk van zijn belangstelling voor de nieuwste school van de N.S.K.K. door een bezoek, dat hij dezer dagen, vergezeld van den ᛋᛋ-Obergruppenführer en Generalleutnant der Polizei Rauter, heeft gebracht. De commandant van de Motorgruppe Luftwaffe, N.S.K.K.-Obergruppenführer von Bayer Ehrenberg, verwelkomde de gasten. Op het plein, waar het appèl gehouden wordt, stonden de deelnemers aan den cursus, zoowel leden van de Duitsche weermacht als Nederlandsche vrijwilligers voor de N.S.K.K. opgesteld. Nadat de leiding van de Motorschule, Standartenführer Brückner de aangetreden leerlingen had gemeld, liep de Rijkscommissaris langs het front der opgestelde leerlingen.
De Rijkscommissaris, die tijdens de bezichtiging herhaaldelijk van de gelegenheid gebruik maakte om zich met de deelnemers aan den cursus te onderhouden, liet zich op waardeerende wijze uit over de prestaties van de Motorschule.
(Vor. ber. N.S.K.K 5497; dr. Seyss-Inquart 5619 A)

N.S.B. - Mutatie leiding N.S.V.O. —
12 Aug. — Mussert heeft aan mevr. O. de Ruiter-Van Lankeren Matthes, op haar verzoek eervol ontslag verleend als Landelijk Leidster van de Nationaal-Socialistische Vrouwen Organisatie. Tot haar opvolgster heeft Mussert mej. L. M. Couzy te Amsterdam, tot dusverre plaatsvervangster van de Landelijk Leidster benoemd. **(Vor. ber. N.S.V.O. 5553 A)**

Onderwijs - Opvoeding — Prof. dr. G. M. Verrijn Stuart eervol ontslagen —
12 Aug. — Aan prof. dr. G. M. Verrijn Stuart is, op zijn verzoek, om gezondheidsredenen met ingang van 20 September eervol ontslag verleend uit zijn ambt van buitengewoon hoogleeraar aan de Gemeente-universiteit van Amsterdam.
(Vor. ber. Benoeming 4891 B)

Arbeidsinzet - Verboden tewerkstelling jongemannen lichting 1922 en 1923 —
12 Aug. — Met ingang van 2 Augustus is het krachtens een beschikking van den Rijkscommissaris, aangevuld door een beschikking van den secretaris-generaal van het departement van Soc. Zaken, werkgevers verboden mannelijke werknemers met inbegrip van leerlingen, volontairs, met of zonder toelage, en thuiswerkers, die in 1923 en 1922 geboren zijn, in dienst te hebben, tenzij dezen in het bezit zijn van een bewijs van een Gewestelijk Arbeidsbureau, waaruit blijkt, dat de houder, wat betreft den arbeidsinzet, behoorlijk is geregistreerd en met toestemming van het Gewestelijk Arbeidsbureau in dienst is. **(V. b. Arbeidsinzet 5607 A; Verboden tewerkstelling 5593 A)**

Economie- Financiën - Deviezen en Clearinginstituut
12 Aug. — Aan prof. dr. G. W. J. Bruins is ontslag verleend als president-directeur van het Deviezen-Instituut en van het Nederl. Clearing Instituut. Eveneens is ontslag verleend aan de beide directeuren, de heeren J. A. Deknatel en prof. mr. A. M. de Jong. Tot directeur van het Nederlandsch Clearing Instituut en het Deviezen-Instituut te Amsterdam is benoemd mr. P. H. A. Bijleveld, tot dusverre onderdirecteur van de Nederlandsche Bank.

Perswezen - Max Blokzijl 40 jaar journalist —
12 Aug. — Op 3 Aug. was het veertig jaar geleden dat Max Blokzijl zijn journalistieke loopbaan begon. Van 1903 tot 1940 was hij verbonden aan het „Algemeen Handelsblad" aanvankelijk als verslaggever, van

1919 tot 1940 als correspondent te Berlijn. Deze werkzaamheden onderbrak hij tweemaal, eens in 1907 om samen met Jean Louis Pisuisse gedurende zes jaren als chansonnier op te treden en daarbij de geheele wereld rond te trekken, nogmaals in 1914 toen hij gemobiliseerd werd. Te Berlijn is het steeds zijn streven geweest de betrekkingen tusschen Duitschland en Nederland te verstevigen, hetgeen tot uiting kwam in tal van functies, welke hij in de Duitsche hoofdstad heeft bekleed. Tot 25 November 1940 is Max Blokzijl te Berlijn aan het „Handelsblad" verbonden geweest; daarna vestigde hij zich in Nederland. Hij was eenige maanden adviseur van de directie en de hoofdredactie van „De Standaard" tot hij werd verbonden aan de afdeeling Perswezen van het departement van Volksvoorlichting en Kunsten; sedert Februari 1942 is hij leider van het Persgilde. Blokzijl heeft als journalist deelgenomen aan een expeditie in Atjeh. Naar aanleiding daarvan is hem als eenige burger in Nederland het eereteeken voor belangrijke krijgsverrichtingen met gesp, het zg. Atjehkruis 1906—1910 verleend.

(Vor. ber. Max Blokzijl 5200 A)

A. **NEDERLAND — Kunst - Kultuur — Nederlandsch-Fransch concert te Parijs —**
12 Aug. — De Parijsche componisten-organisatie Triptyque heeft te zamen met de „Nederlandsche Vereeniging voor Hedendaagsche Muziek" kortgeleden te Parijs een concert gegeven, dat een overtuigende manifestatie voor de levenskracht onzer vaderlandsche muziek is geworden. Een publiek, waaronder men de élite der Parijsche muziekwereld herkende, heeft door dit concert enkele der sterkste uitingen onzer Nederlandsche muziek leeren kennen.
Werken van de Nederlandsche componisten Ruyneman, Vermeulen, Pijper en Koetsier werden uitgevoerd door Marcelle Meyer, violoncellist Paul Tortelier, fluitist André Prieur. Onze landgenoote Lia Palla heeft cellist en fluitist aan den vleugel begeleid. De levende Fransche muziek werd op dit programma vertegenwoordigd door een aantal liederen van respectievelijk Henri Sauguet, Robert Bernard en Jean Hubeau, die ieder op zijn beurt de brillante zangeres Ginette Guillamat aan den vleugel begeleidden.

— Instituut voor Nederlandsche taal en volkscultuur
12 Aug. — De secretaris-generaal van het departement van Opvoeding, Wetenschappen en Kunst, heeft besloten met ingang van een nader te bepalen datum een „Instituut voor Nederlandsche taal en volkscultuur" te stichten. Het ligt in de bedoeling, dat deze nieuwe instelling zich niet alleen aan de wetenschappelijke bestudeering van deze verschijnselen zal wijden, doch tevens aan de resultaten van haar onderzoekingen in den breede bekendheid zal geven. Zij dient zich mede te ontwikkelen tot een vraagbaak, zoowel voor de overheid als voor het publiek. Het instituut zal te Leiden worden gevestigd en onder leiding staan van dr. J. P. M. L. de Vries hoogleeraar aan de rijksuniversiteit daar ter stede. Het zal uit de volgende afdeelingen bestaan: 1. Nederlandsche taal, met als bijzondere taak de samenstelling van een atlas der Nederlandsche dialecten. 2. Het woordenboek der Nederlandsche taal, ter voltooiing van deze uitgave en tot het samenstellen van een editio minor. 3. Volkskunde, ter bestudeering van de Nederlandsche volkscultuur op geestelijk gebied en het samenstellen van een atlas. 4. Plaatsnaamkunde, voor registratie en bestudeering van de Nederlandsche plaatsnamen en voor het onderzoek van de geschiedenis der nederzettingsvormen in ons land. 5. Documentatie van Nederlandsche cultuurverschijnselen.

B. **ITALIE — Regeering - Communistische agitatie onderdrukt —**
12 Aug. — Over den toestand in Noord-Italië werd op 2 Augustus van toonaangevende zijde de volgende mededeeling verstrekt:
In de eerste twee à drie dagen na de regeeringswisseling hebben in de Noord-Italiaansche steden, in het bijzonder in Milaan en in Turijn, waar vrij groote massa's arbeiders en onder hen communistische elementen aanwezig zijn, vrij groote betoogingen plaats gevonden. Ondubbelzinnig is vastgesteld, dat deze betoogingen in de Noord-Italiaansche steden door communistische agenten op touw gezet zijn. De in het buitenland verspreide geruchten over den omvang der incidenten in de Noord-Italiaansche industriesteden gaan echter ver uit boven de feitelijke gebeurtenissen. Na korten tijd konden reeds in de Noord-Italiaansche steden de rust en orde hersteld worden. Sindsdien heerschen in alle Italiaansche steden volkomen orde en rust. De arbeid in de industrieele centra gaat ononderbroken voort. Nieuwe communistische storingspogingen hebben niet meer plaats gevonden. Ook te Rome hebben communistische agenten de eerste dagen na de regeeringswisseling storingspogingen ondernomen. De inschakeling der fascistische militie in de weermacht is in volkomen orde en rust voltrokken.

(Vor. ber. 5615 A)

Politie ingeschakeld bij weermacht —
De openbare politie (Publica sicurezza), die tot dusverre onder het ministerie van Binnenlandsche Zaken ressorteerde, vormt thans een deel der Italiaansche weermacht waarbij zij, naar uit een decreet blijkt, hand in hand met de koninklijke carabinieri werkt. De politiebeambten zullen op hun uniform de ster der Italiaansche weermacht dragen. Voor hen gelden de militaire wetten en bij eventueele delicten zullen zij voor een militaire rechtbank terechtstaan.

(V. b. Militarisatie 5616)

Babuscio Riggo zaakgelastigde bij het Vaticaan —
Babuscio Riggo, vroeger ambassaderaad bij het Vaticaan, is op 1 Augustus benoemd tot Italiaansch zaakgelastigde bij het Vaticaan.

(V. b. Ambassadeur Vaticaan 5616)

Wapenstilstandsvoorwaarden der Geallieerden —
De Popolo di Roma meldde 3 Augustus uit Genève dat Roosevelt aan Italië de volgende wapenstilstandsvoorwaarden zou hebben gesteld:

1e. Het Italiaansche leger en de Italiaansche vloot staken elk verzet;
2e. de samenwerking met de Duitschers houdt onmiddellijk op;
3e. de Italiaansche troepen in het vroegere Zuid-Slavië, alsmede in Griekenland, Albanië en Frankrijk moeten dadelijk worden teruggetrokken;
4e. het oorlogstuig moet onvernietigd aan de geallieerden worden uitgeleverd.
5e. De erkenning van een Engelsch-Amerikaansch-Sovjet-Russische militaire regeering in Italië tot het einde der operaties.
6e. Arrestatie van de z.g.n. schuldigen aan den oorlog.
7e. In vrijheidstelling van alle geallieerde krijgsgevangenen, die zich op Italiaanschen bodem bevinden.

Volgens een S.P.T.-bericht uit Rome wordt in bevoegde Romeinsche kringen verklaard, dat de voorwaarden voor Italië niet anders beduiden dan een onvoorwaardelijke overgave, waarop Italië niet kan ingaan.

Vakvereenigingen onder staatstoezicht —
De regeering is er toe overgegaan de vakvereenigingen voorshands onder staatstoezicht te plaatsen en de collectieve arbeidscontracten alsmede de verschillende vormen van hulpverleening, die in het kader van de vakvereenigingen zijn ingesteld, te handhaven. Het spreekt van zelf, dat aan het hoofd van deze organen nieuwe mannen zullen worden geplaatst.

Generaal Ambrosio chef van den generalen staf —
Generaal Ambrosio is benoemd tot chef van den generalen staf van de Italiaansche weermacht. Ter gelegenheid van zijn benoeming heeft de nieuwe chef van den staf de volgende boodschap tot de Italiaansche weermacht gericht: „Trotsch erop, weer te staan onder het grondwettige opperbevel van den Koning, zullen de Italiaansche strijdkrachten, haar eed getrouw zooals altijd, in trouw en eer optrekken naar het doel, dat de Koning en Keizer hun zal aanwijzen."

(V. b. Generaal Ambrosio 5624 A)

Regeeringsmaatregelen —
Stefani meldt uit Rome, dat de Italiaansche ministerraad 5 Augustus bijeenkomt voor het bespreken van belangrijke maatregelen. In het over de zitting uitgegeven communiqué wordt gezegd: Talrijke wetsontwerpen, resp. verordeningen zijn goedgekeurd, die noodzakelijk zijn geworden door de regeeringsverandering.
De contrôle op den oogst wordt opgedragen aan militaire provinciale commissies. Overtredingen op het gebied der aflevering zijn gesteld onder jurisprudentie van de krijgsraden en het leidende personeel der met het nagaan, opnemen en verdeelen van levensmiddelen belaste instanties is voor den militairen dienst opgeroepen, ten einde het dan te detacheeren voor zijn dienstwerkzaamheden.
Na het rapport van den minister van Financiën omtrent

den financieelen toestand hechtte de ministerraad goedkeuring aan een agenda, waarin uiteengezet wordt, dat de financieele politiek op de gedachte der bescherming van de valuta en de bezuiniging wordt opgebouwd en stapsgewijs evenwicht tracht te bereiken op de normale begrooting. Hieruit vloeit voort, afgezien van de maatregelen der oorlogvoering, waarop niet valt af te dingen, dat de scherpste bezuiniging op de uitgaven noodzakelijk is.
Op belastinggebied moeten de offers rechtvaardig verdeeld worden om te vermijden, dat eenige lagen der bevolking uit den oorlog buitengewone winsten trekken, terwijl het geheel zwaar door den oorlog wordt belast.
De agenda waarschuwt tegen het oppotten van bankbiljetten, welker circulatie kunstmatig vermeerderd wordt. De minister van Justitie kreeg opdracht van den ministerraad om de noodige studies te laten verrichten, ten einde uit de wetboeken voor burgerlijk en strafrecht de bepalingen te laten verwijderen, die in tegenspraak zijn met de geestelijke en juridische traditie der natie. De minister van Onderwijs diende een ontwerp in betreffende de opheffing der fascistische jeugdorganisatie G. I. L. en de ontbinding der daartoe behoorende organisaties. Volgens het ontwerp worden de instellingen voor opvoeding en onderwijs geplaatst onder het ministerie van Onderwijs, dat ze voorloopig laat besturen door een buitengewonen commissaris. Het vermogen der fascistische jeugdorganisaties gaat over op den staat. Een tweede door den minister van Onderwijs ingediend ontwerp geeft aan het instituut „Arnaldo Mussolini" zijn oude benaming „nationaal instituut Giuseppe Kirner" terug. De ministerraad sprak zich er voor uit om drie wegens politieke redenen uit hun functies verwijderde universiteitsprofessoren weer in hun functies te herstellen, nl. de professoren voor geschiedenis resp. philosophie Guido de Ruggiero en Guido Caloggero, benevens den professor voor vergelijkende anatomie Guido Corti.
Op voorstel van den minister voor Openbare Werken werden twee, op voorstel van den minister voor Land- en Boschbouw vier ontwerpen van technischen aard aangenomen. De minister voor de Corporaties diende een ontwerp in betreffende de wijziging der tot dusver bestaande corporatieve provinciale raden en -bureaux in „provinciale economische raden en -bureaux", benevens van het „corporatieve inspectoraat" in een „inspectoraat voor industrie en arbeid".
Deze naamsverandering geschiedt op grond van de aan den gang zijnde naamsverandering van het ministerie voor de Corporaties in een „ministerie voor Handel, Nijverheid en Arbeid". Volgens een ander ontwerp van den minister voor de Corporaties zullen de „nationale raad der corporaties", de „centrale commissie der corporaties" en de corporaties, voorts de inter-ministerieele commissie voor ravitailleering en prijsvorming en de interministerieele commissie voor de autarkie worden opgeheven. De tot dusver door de corporaties ten uitvoer te leggen verzoeningspogingen bij collectieve arbeidsconflicten worden van geval tot geval overgedragen aan een verzoeningscollege, dat door het ministerie zal worden benoemd. De minister van Justitie, heeft voorgesteld, na den oorlog den doodstraf af te schaffen. Nog tijdens den oorlog hoopt hij de Italiaansche strafwetgeving te herzien. **(Vor. ber. 5615 A)**

Financieele toestand —
De minister van Financiën, Bartolini, heeft 6 Augustus in den ministerraad een financieel exposé gegeven, waarbij hij o.m. zeide: De voorloopige verificaties tot 30 Juni '43 over het afsluiten van het begrootingsjaar 1942-'43 geven de volgende resultaten:
Inkomsten 48.184.000.000 Lire, uitgaven 135.158.000.000 Lire. Deficit 86.264 mill., als volgt samengesteld: bijzondere oorlogsuitgaven 81.19 mill. Lire, passief surplus van het normale beheer 5.255 mill. Lire.
Op de vorige begrooting had men de volgende resultaten: tekort op het normale beheer in 1940-'41 6 milliard 254 mill. Lire, in 1941-'42 6 milliard 28 mill. Lire. Bijzondere oorlogsuitgaven in 1940-'41 57 milliard 735 mill. Lire, in 1941-'42 71 milliard 318 mill. Lire. Globaal deficit in 1940-'41 62 milliard 989 mill. Lire, in 1941-42 77 milliard 346 mill. Lire.
(V. b. Oorlogskosten 5541 D; financiën 4576 A)

Oorlogstoestand in het geheele land —
12 Aug. — De oorlogstoestand is, naar in de Staatscourant wordt bekendgemaakt, krachtens een koninklijk decreet vanaf 8 Augustus tot het geheele gebied van het koninkrijk Italië uitgebreid.
(Vor. ber. Ordemaatregelen 5612)

Weerklank in de Italiaansche pers —
12 Aug. — Te Berlijn is het eerste nummer van het grootste Italiaansche geïllustreerde weekblad „Illustrazione Italiana" gearriveerd, dat na de groote politieke veranderingen is verschenen. Op den omslag vertoont het een foto van koning-keizer Victor Emanuel III, terwijl het opent met een foto van maarschalk Pietro Badoglio. Verder zijn facsimile's afgedrukt van de bekende proclamaties van den koning en den nieuwen regeeringschef, alsmede van de telegrammen, die het officieele persbureau Stefani over de gebeurtenissen van den 25sten Juli aan de Italiaansche bladen deed toekomen. De portretten der voornaamste leden van het kabinet-Badoglio ontbreken uiteraard niet. Dan volgen de eerste foto's van de reactie der bevolking. Men ziet, hoe een dichte drom menschen het koninklijk paleis te Rome, het quirinaal, belegert en hoe demonstranten trekken door de straten der Italiaansche hoofdstad en langs het Palazzo Chigi, het ministerie van Buitenlandsche Zaken. Zoowel op het Domplein als in de hoofdstraten van Milaan blijken zich dezelfde tafereelen te hebben afgespeeld. De demonstranten, die geen andere emblemen dan portretten van den koning en nationale vlaggen meevoerden, vormden in hun enthousiasme weinig gedisciplineerde, maar niettemin geen ongeordende groepen. De zeer talrijke soldaten, die op de foto's voorkomen, staan rustig toe te zien met het geweer over den schouder.
(Vor. ber. Duitsche Perscommentaar 5616)

Parlementaire onschendbaarheid opgeheven —
S.P.T. vernam te Rome, dat de parlementaire onschendbaarheid van de 642 leden van de Kamer van fasci en corporaties evenals die van de 453 senatoren is opgeheven. De leden van den nationalen raad en de senatoren, die van onrechtmatige handelingen ten eigen bate worden beschuldigd, kunnen nu zonder verdere formaliteiten voor de commissie van onderzoek verschijnen. Tijdens het vorige bewind was een dergelijk onderzoek niet mogelijk.
(Vor. ber. Kamer v. fasci 5616 en 4063 B)

A. **SOVJET-UNIE — Buitenland - Comité Vrij Duitschland opgericht —**
12 Aug. — Naar te Berlijn bekend is geworden, is te Moskou een comité voor een „vrij Duitschland" opgericht, dat te beschouwen zou zijn als de voorlooper van een na den oorlog te vormen nieuwe Duitsche regeering. Terwijl van Sovjetzijde wordt verklaard, dat het comité zou zijn samengesteld uit overgeloopen Duitsche officieren, verklaart men te Berlijn, dat de voornaamste leden uit in 1933 en daarna geëmigreerde Duitsche communisten bestaan, die men te Moskou in Duitsche uniformen heeft gestoken. Een hunner is het oude in 1933 uitgewezen communistische Rijksdaglid Pieck, die te Moskou in luitenantsuniform optreedt, doch die nimmer luitenant in het nieuwe Duitsche leger is geweest. Een der leidende figuren zou de communist Weihart zijn, die de leidende rol speelde bij den separatistischen-opstand in het Rijnland en die, na uit Duitschland te zijn uitgeweken, gedurende den Spaanschen burgeroorlog als chef van de propaganda-afdeeling in het roode leger optrad.

— Plan tot wereldrevolutie - Geheim bevel van Stalin gevonden —
12 Aug. — Stalin onderscheidt in den tegenwoordigen oorlog, naar blijkt uit een geheim bevel van Stalin, dat in Duitsche handen is gevallen, drie etappes. Het bevel, dat gedateerd is 18 Februari 1943, is gericht aan de opperbevelhebbers van het zesde leger, lt.-generaal Charitonof, van het tweede gardeleger, lt.-generaal Koesnetsof, en den opperbevelhebber van de groep-Popof, kol.-generaal Popof, en door Stalin onderteekend in zijn eigenschap van Volkscommissaris van Defensie.
De eerste etappe van dezen oorlog was gekenmerkt door den tactischen terugtocht. De tweede etappe de verdrijving van het fascisme van het territorium der Sovjet-Unie. Geeft dit bevel tot zoover geen aanleiding tot bijzondere aandacht, daarna gaat dit echter verder: Mogen de burgerlijke regeeringen van de Westelijke democratieën gelooven, dat wij onze eenige taak er in zien de fascisten uit ons land te verdrijven. Wij weten het en met ons weten het de arbeidenden der geheele wereld, dat onze eigenlijke taak eerst zal beginnen, zoodra de tweede etappe van dezen oorlog ten einde geraakt zal zijn.
Dan zal voor ons de derde, de laatste en beslissende etappe van den geheelen oorlog beginnen, de etappe van de vernietiging van het wereldkapitaal. Op het

oogenblik van het begin der tweede etappe moeten wij deze derde etappe reeds verzekeren. Wij moeten reeds thans maatregelen nemen om te verhinderen, dat het wereldkapitaal dit, ons eindoel, voortijdig inziet.
Deze tactische maatregelen zullen wij ook dan moeten nemen, wanneer tegen de verwachting in de ontwikkeling der tweede etappe vertraagd mocht worden. Dan zullen wij n.l. den steun van onze tegenwoordige bondgenooten noodig hebben, in het bijzonder door oprichting van het tweede front, ten einde het fascisme neer te werpen. Ieder wantrouwen bij hen tegen onze uiteindelijke doelstellingen zou deze hulpverleening in gevaar brengen.
Laat jelui door deze maatregelen niet op een dwaalspoor leiden, doordat zij den indruk zouden kunnen wekken, alsof wij onze beginselen ontrouw waren geworden. Wij zijn ze niet ontrouw en zullen ze nooit ontrouw worden. Ons eenige doel is en blijft de wereldrevolutie, de dictatuur van het proletariaat in de geheele wereld. Zooals ik altijd mijn eed, dien ik heb afgelegd bij de baar van onzen leeraar Lenin, steeds indachtig zal blijven, mogen ook jelui dezen eed niet vergeten.
Wanneer jelui zegevierend de tweede etappe van den oorlog voltooit, denkt dan steeds aan de derde etappe, die voor ons ligt en die alleen voor ons beslissend zal zijn. Wij hebben bondgenootschappen gesloten, omdat dit noodig was om tot de derde etappe te geraken. Maar onze wegen scheiden daar, waar onze huidige bondgenooten in den weg zullen staan aan de bereiking van ons einddoel.
Hoe nader het uur van de eindoverwinning komt, hoe ijveriger de communisten over de geheele wereld, trouw aan de onomstootelijke richtlijnen van het executieve comité der komintern als den eenigen waren bondgenoot van het proletariaat, tot welke natie zij ook mogen behooren, schouder aan schouder met ons zullen strijden.
Het geheime bevel besluit: Weest er steeds aan indachtig, dat onze leuze is: „Proletariërs aller landen, vereenigt u", en dat ons eenige doel is: de wereld-dictatuur van het proletariaat.
(Vor. ber. Opheffing Komintern 5543 A)

Regeering - Maiski pl.verv. volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken; Goesew ambassadeur te Londen. —
12 Aug. — Volgens den Sovjet-berichtendienst heeft de raad van volkscommissarissen der Sovjet-Unie Maisky benoemd tot plaatsvervangend volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken.
Uit Moskou meldt de Britsche berichtendienst, dat de Sovjetgezant in Canada, Fjodor Goesew, in de plaats zal komen van den Sovjetambassadeur Maiski in Londen. Omtrent den persoon van den nieuwen ambassadeur meldt de Britsche berichtendienst, dat hij 39 jaar is. Hij is pas zes jaar werkzaam in den diplomatieken dienst. **(V. b. Maiski 5054 A; diplomatie 5580 J)**

A. **PORTUGAL — Sociale zaken - Stakingen —**
12 Aug. — De dagbladen maakten 29 Juli melding van stakingen en ongeregeldheden, die de laatste dagen in verscheidene plaatsen en in geringen omvang ook te Lissabon zelf hebben plaats gehad. Zij wijzen er daarbij op, dat geen ernstige conflicten zijn voorgevallen en dat de politie overal de orde terstond heeft kunnen herstellen. Het ministerie van oorlog heeft een communiqué aan de pers gezonden, volgens hetwelk elk eventueel neerleggen van den arbeid in de fabrieken terstond aan het ministerie van oorlog moet worden gemeld. Bovendien zullen terstond alle fabrieken, waar het tot stakingen komt, worden ontruimd. Het personeel, dat het werk neerlegt, wordt ontslagen. Zoowel mannelijke als vrouwelijke werkkrachten, die den dienst verlaten, worden terstond ingeschakeld in arbeidsbataillons en onderworpen aan de strengste militaire discipline. Deze bataillons worden uitsluitend gebruikt voor zware diensten in het belang van het openbaar welzijn. In fabrieken, welker arbeidsproces wordt onderbroken, zullen arbeidskrachten uit het leger en het Portugeesche legioen aan het werk worden gezet.
Op 30 Juli was de rust te Lissabon weergekeerd. De door de militaire autoriteiten genomen voorzorgsmaatregelen blijven echter voorloopig van kracht.

B. **ZWEDEN — Buitenland - Transitoverkeer overeenkomst met Duitschland —**
12 Aug. — Omstreeks het midden van Augustus wordt een einde gemaakt aan het vervoer van Duitsche verlofgangers en Duitsch materieel door Zweden. De Zweedsche regeering maakte deze transportkwestie reeds vrij lang geleden aanhangig, omdat zij er bijzondere waarde aan hechtte het desbetreffende accoord, dat volgens haar in andere omstandigheden dan de tegenwoordige was gesloten, op te heffen. Op grond van onderhandelingen in deze kwestie is men nu, gelijk bekend, tot overeenstemming gekomen ten aanzien van een stopzetting van het transitoverkeer. Volgens de Wilhelmstrasse hebben de Duitschers zich trouwens sedert het sluiten van de oorspronkelijke overeenkomst zóó krachtig in Noorwegen genesteld, dat het accoord voor een deel overbodig was geworden. In ieder geval zullen de Duitsche verlofgangers en ook de materieeltransporten in de naaste toekomst langs andere wegen gaan.

C. **JOEGOSLAVIE — Emigrantenregeering - Zetelverplaatsing van Londen naar Kaïro —**
12 Aug. — De uitgeweken Joegoslavische regeering te Londen bereidt zich, volgens den Britschen berichtendienst, voor om met ex-koning Peter naar Kaïro te verhuizen. **(Vor. ber. Ex-koning Peter 4650 D)**

D. **DUITSCHLAND — Militaire en politieke besprekingen in het hoofdkwartier —**
12 Aug. — Naar men 7 Augustus te Berlijn vernam, vond de laatste dagen in het hoofdkwartier van den Führer een reeks belangrijke besprekingen plaats van militair en politiek karakter.
Aan deze besprekingen hebben o.a. deelgenomen Rijksmaarschalk Hermann Göring, de minister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop, minister Speer, de Reichsführer ᛋᛋ Himmler, minister dr. Goebbels en Reichsleiter Bormann. Van de zijde der Duitsche militaire leiding worden als aanwezigen o.a. genoemd generaal veldmaarschalk Keitel, groot-admiraal Dönitz, van de luchtmacht generaal-veldmaarschalk Milch en Generaloberst Jeschonek, voorts de chef van den generalen staf van het leger, de generaal der infanterie Zeitzler, en de chef van den Wehrmachtführungsstab, de generaal der artillerie Jodl. Bovendien werd de Japansche ambassadeur Osjima op 29 Juli door den Führer in het hoofdkwartier ontvangen in tegenwoordigheid van minister von Ribbentrop en generaal veldmaarschalk Keitel.

E. **DENEMARKEN. — Weermacht - Luit.-kol. Kryssing generaal der Waffen-ᛋᛋ. —**
12 Aug. — De Deensche luitenant-kolonel Kryssing is benoemd tot generaalmajoor der Waffen ᛋᛋ. De Deensche bladen leggen den nadruk er op, dat Kryssing de eerste vrijwillige officier van een ander land is, die in dienst der Duitsche weermacht tot generaal is bevorderd. Generaal-majoor Kryssing is de oprichter en eerste commandant van het vrijkorps „Danmark".
(Vor. ber. Deensch Legioen 4766 F)

F. **ARGENTINIE — Socialistische arbeiderspartij verboden. —**
12 Aug. — De regeering-Ramirez heeft op 20 Juli de socialistische arbeiderspartij in Argentinië verboden. Als motiveering van dit verbod wordt gezegd, dat zoowel het programma van de partij als haar politiek communistisch zijn ingesteld en dat de partij daardoor een gevaar voor de openbare veiligheid vormt.
(Vor. ber. Omwenteling 5571 A)

Economische druk der Ver. Staten —
12 Aug. — Naar de Britsche berichtendienst uit Washington meldde is aan 16.000 Amerikaansche firma's de vergunning tot het drijven van handel met Argentinië ontnomen. Daardoor is de uitvoer van de Vereenigde Staten naar Argentinië stopgezet. De „New York Herald Tribune" noemt dezen stap een „sanctiemaatregel" tegen Argentinië, dat gedwongen moet worden, zijn politiek „aan een herziening te onderwerpen".
(Vor. ber. Zwarte Lijst 4781 A)

G. **FRANKRIJK — Fransche ᛋᛋ opgericht —**
12 Aug. — Een op 23 Juli in de Fransche staatscourant verschenen verordening maakt melding van de oprichting van een Fransche ᛋᛋ-eenheid. Volgens deze verordening kunnen jeugdige Franschen niet slechts in het Fransche vrijwilligerslegioen deelnemen aan den strijd tegen het bolsjewisme aan het oostelijk front, doch ook in de nieuwe ᛋᛋ-eenheid.
(Vor. ber. Strijd t. h. bolsjewisme 5434 E; vor. ber. Leger 4980 C)

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHAND EN ITALIE — Voortgezet Sovjet-offensief in de sectoren Orel, Bjelgorod en Wjasma - Elastische verdediging op Sicilië - Luchtaanvallen op Mannheim, Neurenberg, Bonn, Bochum, Rome, Milaan en Turijn - 1e halfjaar '43 rond 3.1 millioen brt. Anglo-Amerikaansche scheepsruimte vernietigd —

OOSTELIJK FRONT —

Uit het hoofdkwartier van den Führer, 7 Aug. — Aan de Mioes en aan de midden-Donetz mislukten aanvallen der Sovjets. Aan de boven-Donetz en ten Zuidwesten van Bjelgorod werden de aanvallen afgeslagen. In den sector van Orel verijdelden Duitsche troepen nieuwe doorbraakpogingen der Sovjets. Ook ten Zuidwesten van Wjasma en ten Zuiden van het Ladogameer stortten alle aanvallen van den vijand ineen. De Sovjets verloren op 6 Augustus 117 pantsers.

8 Aug. — Op het Koeban-bruggenhoofd werden de bolsjewisten in zware gevechten afgeslagen. In het gebied van Bjelgorod duurt de zware afweerstrijd voort. In den frontsector van Orel viel de vijand met versch aangevoerde troepen aan. Zijn pogingen mislukten. In luchtgevechten werden 91 Sovjetvliegtuigen neergeschoten.

9 Aug. — Bij het Koeban-bruggenhoofd zetten de Sovjets hun aanvallen zonder succes voort. Van de Mioes en de midden-Donetz worden gevechten van plaatselijke beteekenis gemeld. In het gebied van Bjelgorod en in den sector van Orel stortten talrijke aanvallen der Sovjets ineen. Ten Zuidwesten van Wjasma vielen de bolsjewisten met talrijke pantserwagens aan. Alle doorbraakpogingen werden afgeslagen. De beide laatste dagen werden aan het Oostelijk front 352 pantserwagens stukgeschoten. SS en politieformaties hebben tezamen met eenheden van het leger in het achterwaartsche gebied van het Oostelijk front weer een vrij groote operatie met de vernietiging van talrijke benden in het gebied ten Westen van Minsk afgesloten. Bij geringe eigen verliezen werden 4.200 bandieten gedood, meer dan 6.000 gevangengenomen of aangehouden, 154 bendenkampen en 151 bunkers werden vernield.

10 Aug. — Aan het Koeban-bruggenhoofd stortten aanvallen der bolsjewisten ineen. Terwijl aan het Mioesfront door verrassende aanvallen een belangrijk heuvelterrein op de Sovjets veroverd werd, heerschte in de overige sectoren aan de Mioes en aan den middenloop van de Donetz slechts geringe gevechtsactiviteit. In het gebied van Bjelgorod duurde de groote strijd voort. Ten Westen van Orel mislukten alle doorbraakpogingen van de bolsjewisten.

Ten Zuidwesten en Westen van Wjasma vielen de bolsjewisten ononderbroken aan. Met steun van gevechtsvliegtuigen, duikbommenwerpers en slagvliegtuigen van de luchtmacht sloegen de Duitsche troepen alle aanvallen af. Op 9 Aug. verloren de bolsjewisten 215 tanks. In luchtgevechten werden op 8 en 9 Augustus 119 bolsjewistische vliegtuigen vernietigd.

11 Aug. — Van het Koebanbruggenhoofd en den Mioessector worden slechts vrij zwakke aanvallen gemeld.

In den sector ten Westen van Orel stortten talrijke Sovjet-aanvallen ineen. In het gevechtsgebied ten Zuiden en Zuidwesten van Wjasma zetten de bolsjewisten hun doorbraakpogingen voort. Afgezien van enkele zuiver plaatselijke bressen bleef het front vast in Duitsche handen. In het gebied van Bjelgorod duren de zware gevechten voort. Op 10 Augustus werden 348 tanks stukgeschoten.

12 Aug. — In het gebied van Bjelgorod duurt de groote afweerslag voort. In het gevechtsgebied ten Zuiden en Zuidwesten van Wjasma vielen de Sovjets verder aan. Terwijl in het Zuidelijk deel van dezen sector de gevechtshandelingen nog niet afgesloten zijn, werden de bolsjewisten aan de overige fronten onder hooge verliezen afgeslagen. De Sovjets verloren 11 Augustus 120 tanks.

In den derden slag ten Zuiden van het Ladogameer hebben de onder bevel van generaal-veldmaarschalk Küchler, General-oberst Lindemann en den generaal der infanterie Wöhler staande Duitsche troepen, gesteund door de onder bevel van generaal der vliegers Korten staande formaties van het luchtwapen, in den tijd van 22 Juli tot 6 Augustus, den stormloop van de 9e en 67e bolsjewistische armee afgeslagen en daardoor de doorbraakpogingen van den vijand verijdeld. Het verlies, dat de Sovjettroepen geleden hebben, wordt van Duitsche militaire zijde op 80.000 à 100.000 man geraamd. Daar in een afweerslag slechts weinig gevangenen gemaakt worden, zijn de Sovjet-verliezen dus zeer bloedig geweest.

13 Aug. — Terwijl aan het Koebanbruggenhoofd de Sovjets hun aanvallen ten Westen van Krimskaja zonder succes hernieuwde, kwam het aan den Mioes en aan den midden-Donetz slechts tot geringe plaatselijke gevechtsactiviteit. In het gebied ten Zuidwesten van Bjelgorod vielen de bolsjewisten opnieuw aan. In zware afweergevechten, gepaard gaande met tegenaanvallen, werden de aanvallen afgeslagen.

Ten Zuiden van het Ladogameer begon de tegenstander na het aanvoeren van nieuwe krachten opnieuw met zijn aanvallen. De Sovjets verloren op 12 Augustus 380 vechtwagens. In luchtgevechten werden 91 vliegtuigen der Sovjets neergehaald.

14 Aug. — Het zwaartepunt van de gevechten lag weer in het gebied ten Zuidwesten van Bjelgorod. In den heen en weer golvenden slag leden de Sovjets weer zeer zware verliezen.

In het gebied ten Westen van Orel alsmede aan het front ten Zuiden en Zuidwesten van Wjasma, ondernamen de bolsjewisten talrijke aanvallen. Onbeduidende bressen werden gezuiverd en afgegrendeld. Ten Zuiden van het Ladogameer zetten de Sovjets hun aanvallen voort. Ook deze aanvallen stortten ineen. De Sovjets verloren 273 pantserwagens.

Overzicht —

14 Aug. — Er zijn tot dusver nog geen teekenen, die erop wijzen, dat de Sovjet-Russische aanvallen, althans in het centrale deel van het front waar de strijd het hevigste woedt, aan felheid afnemen. Aan den anderen kant is ook de Duitsche afweer tot dusver effectief gebleken en terwijl ten Westen van Orel alle pogingen der bolsjewisten, door het front te breken, zijn verijdeld, konden volgens verklaringen van Duitsche militaire zijde de bolsjewistische strijdkrachten, die aanvankelijk in het gebied van Bjelgorod de Duitsche linies waren binnengedrongen, tot dusver in bedwang worden gehouden. De Duitsche berichten spreken van gevechten ten Westen en Zuidwesten van Bjelgorod. Van den afloop dezer gevechten, die van Duitsche zijde niet slechts defensief, doch ook offensief worden gevoerd, hangt voor een groot deel het lot van Charkof af. Terwijl het zwaartepunt van het bolsjewistische offensief nog steeds in de sectoren van Orel en Bjelgorod ligt, hebben de Duitschers eveneens in het gebied ten Zuiden van Wjasma aanvallen van een buitengewone hevigheid te verduren. Hier maken de bolsjewisten een omvangrijk gebruik van de zwaarste mechanische wapens, als zware artillerie, „Stalin-orgels" e.d. Uit de luchtverkenning is echter gebleken, dat dit feit niet beteekent dat de vijand definitief er van heeft afgezien den druk, die door de infanterie wordt geoefend, prijs te geven. Want in het achterwaartsche vijandelijke gebied staan formaties infanterie gereed om als reserves in den strijd te worden geworpen.

In Duitsche militaire kringen meent men te kunnen spreken van een tweede zwaartepunt in het Sovjet-offensief. Bij Wjasma is de strijd zoo hevig geworden, dat de Duitschers zich geheel moeten geven om meester van het terrein te blijven.

Het geweldige offensief, dat de Sovjets van Bjelgorod uit in de richting Charkof ontketenen, wordt met den dag heviger. Het Sovjet-Russische opperbevel streeft niet alleen naar de bezetting van Charkof, maar tevens naar het behalen van groote strategische successen, die naar alle waarschijnlijkheid bij Poltawa en Dnjepropetrowsk zullen liggen. Volgens waarnemingen concentreeren de Sovjets thans belangrijke troepenonderdeelen aan de Mioes en aan de Donetz. Verwacht wordt dan ook, dat de Sovjets in deze sectoren weldra tot groote aanvallen zullen overgaan. De bolsjewisten verloren in den totdusver grootsten slijtageslag van dezen oorlog, die op 5 Juli begon tot en met 5 Augustus meer dan 580.000 dooden, gewonden en gevangenen.

ZUIDELIJK FRONT —

7 Aug. — Op Sicilië viel de tegenstander op twee plaatsen van het front zonder resultaat aan. Duitsche vliegtuigen vielen schepen aan in de Noordelijke en Oostelijke wateren van het eiland. Hierbij werd een schip van middelbare tonnage in brand gebombardeerd

en werd een zware kruiser alsmede een koopvaardijschip van 10.000 ton, ernstig getroffen.
8 Aug. — De Italiaansch-Duitsche strijdkrachten, die onder den toenemenden druk van den vijand genoodzaakt zijn geweest terrein prijs te geven, bieden hardnekkigen tegenstand in haar nieuwe stellingen in de streek van Caronia en den Etna. Duitsche vliegtuigen hebben vijandelijke schepen langs de kust van Sicilië en in de wateren van Bizerta aangevallen. Zij brachten een torpedojager en twee koopvaardijschepen tot zinken en beschadigden andere oorlogsschepen en koopvaarders met een gezamenlijken inhoud van meer dan 50.000 ton. In den nacht zijn hevige luchtaanvallen gedaan op Turijn en Milaan. De schade is aanzienlijk.
9 Aug. — In het Noordelijk deel van Sicilië duren de hevige gevechten tegen de stelling der Italiaansche en Duitsche strijdkrachten voort. Duitsche gevechtsvliegtuigen troffen voor de Noordkust van Sicilië een torpedojager en een koopvaardijschip van 7000 brt. met vernietigend resultaat.
10 Aug. — Het offensief van Britsch-Amerikaansche troepen op Sicilië blijft zich ontplooien met krachtigen steun van lucht- en vlootstrijdkrachten. Ondanks den tegenstand van de Italiaansch-Duitsche troepen moesten eenige stellingen worden ontruimd. Italiaansche vliegtuigen troffen met torpedo's, ter hoogte van Sicilië, een kruiser alsmede twee koopvaardijschepen met een gezamenlijken inhoud van ongeveer 8000 ton. Duitsche bommenwerpers brachten in de wateren van Augusta drie schepen van middelbare tonnage tot zinken.
11 Aug. — De Italiaansch-Duitsche troepen leveren felle verdedigende gevechten in den centralen en Noordelijken sector van het Siciliaansche front. Messina is door de Britsch-Amerikaansche luchtmacht herhaalde malen intensief gebombardeerd.
Bij aanvallen van Duitsche vliegtuigen op de transportvloot voor Augusta en Syracuse, werden vier vrachtschepen van te zamen 21.000 brt. vernietigend getroffen en zeven andere schepen, waaronder een oorlogsschip, zwaar beschadigd.
12 Aug. — De hevige aanvallen in het centrum van het Siciliaansche front duren voort. Distancieeringsbewegingen naar een verkorte bruggenhoofdstelling verliepen volgens de plannen. Een vrij sterke Amerikaansche landingspoging ten Westen van Kaap Orlando werd, in samenwerking met het luchtwapen, voor het grootste deel reeds voor de kust afgeslagen en de aan land gekomen deelen van den tegenstander werden vernietigd.
Terni werd door formaties viermotorige Amerikaansche bommenwerpers bestookt. Er zijn zware verliezen onder de burgerbevolking.
13 Aug. — De Britsch-Amerikaansche aanval, voortgezet met een groot aantal pantsereenheden en gesteund door een massale luchtmacht in samenwerking met de vlootstrijdkrachten, dwong de Italiaansch-Duitsche troepen zich verder ten Oosten van het Etna-massief terug te trekken. Milaan en Turijn werden in den nacht door formaties Britsche vliegtuigen gebombardeerd. De schade is aanzienlijk. Het bombardement op Milaan begon tegen 1 uur en eindigde te ongeveer 2 uur. De vliegtuigen vlogen in opeenvolgende golven over de stad en lieten boven de wijken der binnenstad een groot aantal bommen vallen, die aanzienlijke schade aanrichtten. De apsis van den dom werd zwaar beschadigd. De aanval op Turijn werd door talrijke vliegtuigen uitgevoerd. De vijand wierp niet alleen brisant- en brandbommen uit, doch ook een groot aantal bommen, die vloeibare brandstof bevatten. Er ontstonden talrijke, zeer uitgestrekte branden.
Formaties bommenwerpers deden 13 Aug. een aanval op Rome. De aanval duurde ongeveer anderhalf uur. In opeenvolgende golven, vlogen vliegtuigen over de woonwijken der buitendistricten. Zij lieten talrijke bommen vallen. In de wijk Lorenzo, die bij den vorigen aanval reeds ernstig werd getroffen, zijn talrijke woonhuizen vernield. Eenige brandbommen kwamen terecht op de via Quattro Fontane, in het midden der stad.
14 Aug. — Aan het Siciliaansche front belemmeren de Italiaansche en Duitsche strijdkrachten de bewegingen van den vijand in levendige defensieve gevechten.

Overzicht —

14 Aug. — De Anglo-Amerikaansche troepen zijn sedert 12 dagen in een verbitterden strijd gewikkeld tegen de stellingen van de Duitsche en Italiaansche troepen in den Noordoostelijken sector van Sicilië. In den centralen sector van het front, in de laagte tusschen den Etna en de Caronische bergen, tracht de vijand al verscheidene dagen onafgebroken den weerstand der verdedigers te breken en door te stooten naar Randazzo en verder naar Messina. De Italiaansche en de verbonden troepen strijden al bijna twee weken met hardnekkige taaiheid tegen de talrijke Engelsch-Amerikaansche divisies. De Italiaansch-Duitsche troepen hebben den vijand zware verliezen toegebracht aan menschen en materiaal en een aanzienlijke vertraging in de verwezenlijking van zijn plannen gebracht.

WESTELIJK FRONT —

10 Aug. — Na aanvallen overdag op enkele plaatsen in de bezette gebieden in het Westen wierpen formaties van de Britsche luchtmacht in den nacht van 9 op 10 Augustus bommen op de stad Mannheim. Er ontstond brandschade in de woonwijken.
11 Aug. — In den nacht van 10 op 11 Augustus wierpen de Britten bommen op het stadsgebied van Neurenberg. Er ontstonden brandschade en vernielingen in blokken woonhuizen, aan cultuurmonumenten en openbare gebouwen. Duitsche gevechtsvliegtuigen vielen militaire doelen in midden-Engeland met zichtbaar succes aan.
12 Aug. — Duitsche vliegtuigen vielen in den nacht van 11 op 12 Augustus het gebied van de oorlogshaven Plymouth alsmede militaire doelen in Bournemouth met een groot aantal brisant- en brandbommen aan.
13 Aug. — In den voormiddag op 12 Augustus drongen formaties vliegtuigen onder bescherming der wolken tot boven het Westelijke Duitsche Rijksgebied door en wierpen op verscheidene plaatsen, in het bijzonder op Bonn en Bochum, bommen neer. De bevolking leed verliezen. Strijdkrachten der luchtverdediging vernietigden 37 vliegtuigen, voor het meerendeel viermotorige Amerikaansche bommenwerpers. In den nacht van 12 op 13 Augustus vielen Duitsche vliegtuigen afzonderlijke doelen in Zuidoost-Engeland met bommen aan.

ZEEOORLOG —

7 Aug. — Van 1 Januari tot 31 Juli 1943 werden door Duitsche duikbooten 486 vijandelijke koopvaarders met rond 3,1 millioen brt. tot zinken gebracht. Voorts werden in verschillende wateren nog 13 transportzeilschepen door treffers vernietigd en 79 koopvaarders min of meer zwaar beschadigd. Bijna de helft van de tot zinken gebrachte tonnage, namelijk 241 schepen met 1.515.000 brt. werd het slachtoffer van duikbooten op den Atlantischen Oceaan, 63 andere met 409.000 brt. voor de Oostkust der Ver. Staten, 55 met 401.000 voor West-Afrika en 59 met 370.000 brt. op de Middellandsche Zee.
9 Aug. — In vier weken van gevechten tegen de Britsch-Amerikaansche landingsvloot in de wateren van Sicilië heeft het Duitsche luchtwapen een groot deel van de ter beschikking van den vijand in de Middellandsche Zee zijnde scheepsruimte geheel of ten minste voor geruimen tijd buiten gevecht gesteld. 325 transportschepen met een totale tonnage van ruim 1,2 millioen brt. zijn door Duitsche bommen en luchttorpedo's getroffen. Vastgesteld kon worden, dat in den grond geboord werden 33 vrachtschepen met een tonnage van 154.000 brt., twee torpedobootjagers, 3 motortorpedobooten, 2 corvetten, een geleideboot en een groot aantal landingsbooten. Aangenomen kan worden, dat totaal vernield zijn nog 58 koopvaarders met een totale tonnage van 278.750 brt. Onder de door de Duitsche gevechtstoestellen aangevallen en beschadigde oorlogsbodems bevinden zich een slagschip, een vliegtuigmoederschip, 19 kruisers, 14 torpedobootjagers en een aanzienlijk aantal kleinere eenheden. Het Italiaansche luchtwapen bracht 24 koopvaarders tot zinken met een totalen inhoud van ruim 170.000 ton, voorts een kruiser, zes torpedobootjagers, drie duikbooten en verscheidene kleinere oorlogsbodems.
13 Aug. — Duitsche duikbooten brachten op den Atlantischen Oceaan en in de Middellandsche Zee 6 schepen met een gezamenlijken inhoud van 33.000 brt. tot zinken en beschadigden een ander schip door torpedo's. **(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 5621 A)**

A. **JAPAN — De strijd op Bougainville —**

14 Aug. — Van een Japansch steunpunt in het Zuidelijk deel van den Stillen Oceaan wordt gemeld, dat de Amerikaansche luchtmacht sedert 17 Juli ononderbroken het Japansche steunpunt Buin op het eiland Bougainville aanvalt. De Japansche afweer is er in geslaagd tot einde Juli meer dan 100 vijandelijke vliegtuigen neer te schieten. Bij een aanval op 12 Augustus verloren de Amerikanen 34 der 55 aanvallende machines.
(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 5622 A)

(foto Hoffmann/Stapf).

Bespreking in het Hoofdkwartier van den Führer — De Führer met Rijksmaarschalk Hermann Göring en Rijksminister Speer.

A. NEDERLAND — Distributie - Verslag Prijsbeheersching 1941-43 —

16 Aug. — Mr. H. C. Schokker, de gemachtigde voor de prijzen, heeft onlangs een uiteenzetting gegeven van de prijspolitiek welke van overheidswege wordt gevoerd. In de naaste toekomst zal bij de prijspolitiek het streven versterkt gericht worden op de vaststelling van uniforme bedragsprijzen, geldend voor een geheele branche, waarbij de kosten van het normbedrijf in de branche maatgevend zullen zijn voor de hoogte van den toegestanen prijs.

Ten aanzien der reeds bereikte resultaten werd opgemerkt, dat de kosten van huishuur, water-, gas- en electriciteitstarieven, brandstof, ziektepremies, enz., sedert het begin van den oorlog vrijwel gelijk bleven. Dit is niet een vanzelfsprekend iets, doch wel degelijk het resultaat van een bewust ingrijpen in een zich naar prijsstijging ontwikkelende tendens.

De prijzen van belangrijke voedingsmiddelen, als brood, aardappelen melk, zuivelproducten, vleesch, gort, peulvruchten, suiker, diverse kruidenierswaren, enz. kortom vrijwel alle artikelen van het zgn. distributiepakket zijn in de afgeloopen drie jaren iets sterker gestegen. Doch sinds geruimen tijd heeft deze stijging plaats gemaakt voor een toestand van groote stabiliteit. Enkele prijzen, zooals b.v. van gort, zijn zelfs sinds eenigen tijd verlaagd. Voor eenige der genoemde artikelen, welke van groot volksbelang zijn, kon de prijs slechts stabiel worden gehouden door toeslagen uit de algemeene middelen. De prijs van groenten is in het algemeen sterker gestegen, doch het vraagstuk van de voorziening in groenten en fruit heeft nu eenmaal verschillende aspecten, welke voor een belangrijk deel buiten het bereik van den gemachtigde voor de prijzen liggen. Vervolgens vertoonen de prijzen van schoeisel en textielproducten vrij ernstige stijgingen, welke echter ten deele onvermijdbaar waren (duurdere grondstoffen) en waarbij thans alle krachten ingespannen worden, ten einde ten minste verdere stijgingen te voorkomen.

Het gezamenlijke resultaat van de geschetste prijsveranderingen is, dat de totale kosten van levensonderhoud ongetwijfeld een geenszins te verwaarloozen stijging hebben ondergaan. Het is echter volkomen misleidend in dit verband van een inflatie te spreken. De overheid heeft de ontwikkeling van deze prijzen vast in de hand. De medewerking van het Nederlandsche publiek laat in tal van gevallen nog al een en ander te wenschen over. Echter het overgroote deel van het Nederlandsche bedrijfsleven is zich er van bewust, dat een prijzendiscipline noodzakelijk is, wil men niet in een chaos vervallen. Dit volksdeel realiseert zich, dat een prijsopdrijving, eenmaal ontketend, niet anders beteekent dan een strijd van allen tegen allen. Dit deel beschouwt de zware straffen, welke door den gemachtigde worden opgelegd aan hen, die wel de prijsgeboden overtreden en zich daarmede buiten de volksgemeenschap plaatsen, als volkomen gerechtvaardigd en noodzakelijk. Omtrent deze straffen werden de onderstaande cijfers medegedeeld:

In 1941 werden in totaal 28.357 zaken behandeld, waarin voor een bedrag van *f* 4.611.860,53 aan boeten werd opgelegd. In 86 gevallen werd sluiting en stillegging, onderscheidelijk verbod van uitoefening van beroep uitgesproken. Het jaar 1942 bracht 93.137 behandelde zaken met *f* 13.352.485,71 aan opgelegde geldboeten, 641 gevallen van sluiting, stillegging of verbod van beroepsuitoefening en *f* 446.943,73½ als opbrengst van verbeurd verklaarde goederen. Het eerste halfjaar van 1943 ten slotte leverde 61.051 zaken met *f* 9.973.291,37 aan boeten, 543 gevallen van sluiting enz. en een opbrengst van verbeurd verklaarde goederen ten bedrage van *f* 375.487,17. In bijna 2½ jaar derhalve 182.545 behandelde zaken, *f* 27.937.637,66 aan opgelegde geldboetes, 1270 gevallen van sluiting enz. en *f* 1.099.174,29 opbrengst van verbeurd verklaarde goederen. **(V. b. Overzicht 5176 C)**

— Centralisatie prijzencontrôle —

16 Aug. — Tot nu toe hadden de rijksbureaux voor handel en nijverheid elk hun eigen opsporingsdienst, teneinde prijsovertredingen te achterhalen.

Om nu een doeltreffende samenwerking tot stand te brengen, die veel van de taak der ambtenaren zal vereenvoudigen, worden zij georganiseerd onder een éénhoofdige leiding, die verantwoordelijk is aan den gemachtigde voor de prijzen.

— Groepsprijzen —

In overeenstemming met de desbetreffende in Duitschland geldende bepalingen, welke zijn neergelegd in de „Anordnung über Einheits- oder Gruppenpreise" van 19 Mei 1942, is thans bij het „Prijsvoorschrift 1943 Groepsprijzen" (Ned. Stscrt. van 30 Juli 1943) ook voor Nederland de grondslag gelegd voor overeenkomstige regelingen als in Duitschland ten aanzien van leveringen door het Nederlandsche bedrijfsleven aan Duitsche overheidsinstanties. Krachtens dit prijsvoorschrift kan de Gemachtigde voor de Prijzen voor leveranties aan door hem genoemde opdrachtgevers één of meer prijzen vaststellen en schriftelijk den opdrachtnemer mededeelen, welken van de vastgestelde prijzen hij mag berekenen.

(V. b. Prijsvormingsbesl. 4809 K; Prijsvaststs. 5072 A)

Handel en Nijverheid - Industrie - Financieele uitkomsten 1942 —

16 Aug. — Uit de jaarverslagen der voornaamste Nederlandsche industrieën over 1942 blijkt, dat vergeleken met 1941 de netto-winsten in belangrijke mate zijn gedaald. Desbetreffend ontleenen wij aan „Economisch Nieuws" het onderstaande staatje:

	Netto-winst (in *f* 1000)		Dividend (in %)	
	1941	1942	1941	1942
Van Gelder	313	—1386	—	—
Kon. Ned. Papierfabr.	280	— 96	6	—
Ned. Kabelfabriek	804	— 49	4½	—
Draka	719	528	6	4
Heemaf	398	185	6	—
Hazemeyer	160	4	6	3§)
Dikkers	91	— 58	3	—
Chamotte Unie	258	3	6	4§)
Rott. Droogdok	830	580	8	6
A'damsche Droogdok	205	160	8	6
Ned. Scheepsbouw	207	223	6	6
Zaalberg	23	— 89	6	—
Brocades-Stheeman	910	194	6	—
Utr. Asphalt	575	— 11	6	—
Lijm en Gelatine	69	— 131	4	—
Ver. Ned. Rubber	617	— 20	3	—
Rouppe v. d. Voort	106	31	5.6	—
Beynes	71	— 5	5	—
Delftsche Leerlooierij	67	26	10	5
Holl. Melkproducten	12	2	—	—
Ver. Holl. Sig.	118	— 10	6	—
Veenendaalsche	40	25	4	2½
Holl. Beton	319	190	6	4
Hoek's M & Z-fabr.	140	110	5½	4½
Ned. Vlasspinnerij	198	163	6	6
De Zwarte Ruiter	199	198	6	6
Hero	351	272	6	5
Klene	115	54	6	6
Houth. Jongeneel	116	62	6	5
Houth. Key	123	96	6	4
Heybroek	33	14	4	2½

§) Uit dividendreserve.

In meerdere gevallen wijzen de cijfers over 1942 nog een, zij het ook bescheiden winstsaldo aan, zoodat de conclusie zou kunnen worden getrokken, dat de betreffende ondernemingen er in 1942 althans niet op zijn achteruitgegaan. Deze conclusie zou echter onjuist zijn. In 1942 zijn immers in vele gevallen nog belangrijke boekwinsten gemaakt door het vrijkomen van in voorraden en debiteuren schuilende stille reserves, zoodat de cijfers over het algemeen een te gunstigen indruk geven. Niet minder belangrijk is een tweede factor. De verschuivingen van voorraden naar geldmiddelen was een proces, waaraan nagenoeg geen enkele industrie heeft kunnen ontkomen. Het is duidelijk, dat, indien de vervangingswaarde der voorraden b.v. 60% boven de vooroorlogsche waarde ligt, de onzichtbare achteruitgang hierdoor belangrijke afmetingen heeft aangenomen. Tenslotte zij nog gewezen op de omstandigheid, dat de investeeringen, in het bijzonder in het afgeloopen jaar, zeer gering zijn geweest. Ook op dit terrein moet dan ook na den oorlog een achterstand worden ingehaald, hetgeen de winstcapaciteit der ondernemingen en dientengevolge de uit te keeren dividenden nadeelig zal beïnvloeden.

— Verkoop onroerende goederen —

16 Aug. — Door het tweede uitvoeringsvoorschrift van het „vervreemdingsbesluit niet-landbouwgronden 1942" zijn er eenige wijzigingen gebracht in de bepalingen voor de huizenveiling. Dit uitvoeringsvoorschrift heeft tot op zekere hoogte ook den verkoop van onroerend goed bij onderhandsche acte weer mogelijk gemaakt.

A. *BIOGRAFIEEN.* —

Birma is een zelfstandige staat geworden. Tot staatshoofd is benoemd dr. Baw Maw (phonetisch: oe-ba-oe maoeng), die den titel „Adipadi" voert. Hij vereenigt, evenals Roosevelt in de V.S., de functie van staats- en regeeringspresident in één persoon. Dr. Baw Maw is de zoon van den laatsten Birmeenschen minister-president, die onder den laatsten koning van het land in functie was. De vader werd onder beschuldiging, aan een samenzwering tegen Engeland deel genomen te hebben, door de Britten gearresteerd en naar Indië overgebracht, waar hij in gevangenschap omkwam. Daarop werd Birma als aangehecht gebied vanuit Indië bestuurd. De jonge Baw Maw studeerde eerst rechten in Rangoon, daarna zette hij in Engeland, in Cambridge, zijn studies voort, behaalde den doctorsgraad in de rechten en studeerde vervolgens in Frankrijk, aan de universiteit van Bordeaux, waar hij het doctoraal in de philosophie behaalde. In 1924 keerde hij naar zijn land terug, waar hij zich als advocaat vestigde. Toen de Britten in 1937 — onder scherpe contrôle van hun gouverneur — een Birmeensch parlement invoerden, werd dr. Baw Maw afgevaardigde. Hij bracht het spoedig tot minister-president. De Britten wantrouwden hem evenwel. Na een ambtsperiode van twee jaar ontsloeg de gouverneur hem. Daarop stichtte dr. Baw Maw een „Vrijheidsliga tot strijd tegen de Britsche onderdrukking". Hij ontplooide een koortsachtige activiteit, die door een arrestatie onderbroken werd. Het gelukte hem evenwel weer door de vlucht te ontsnappen aan de handen der Britten, die intusschen ook zijn opvolger, minister-president U Saw gearresteerd hadden. In April 1942 sloot dr. Baw Maw zich bij de Japansche strijdkrachten aan. In Augustus van hetzelfde jaar droegen de Japanners hem de leiding van het burgerlijk bestuur van het land op. De Japansche commandant Lida beloofde destijds reeds de onafhankelijkheid, indien zich Birma als voorstander van de Oostaziatische ruimtepolitiek zou uitspreken. Toen de Japanners woord hielden, heeft dr. Baw Maw geen oogenblik geaarzeld als eerste regeeringsdaad na het uitroepen van de onafhankelijkheid, Engeland en de V.S. den oorlog te verklaren. **(Vor. ber. Baw Maw 5620 E)**

Baw Maw

Als een verkoop van een onroerend goed in het openbaar geschiedt, stelt het prijzenbureau van te voren de tegenprestatie vast, waartegen ten hoogste op de veiling mag worden gegund. Bij verkoop „uit de hand" is echter een verklaring van het prijzenbureau, waarin staat, dat tegen de overeengekomen tegenprestatie geen bezwaar bestaat, vereischt.

(V. b. Voorschr. verkoopspr.huizen 5446 B)

B. NEDERLAND — Handelsovereenkomst met Denemarken —

16 Aug. — Tusschen Denemarken en Nederland is een overeenkomst ter regeling van het goederenverkeer in de tweede helft van dit jaar gesloten, welke voorziet in een wederzijdschen goederenruil ten beloope van ongeveer Kr. 5 millioen. In het kader van deze overeenkomst zal Denemarken naar Nederland o.a. uitvoeren: machines en apparaten, versche visch en vischconserven, medicamenten enz., terwijl Nederland o.a. naar Denemarken zal uitvoeren: radiomateriaal, bloembollen, producten uit ijzer en andere niet-edele metalen, levende planten, medicamenten enz.

(V. b. Handelsovereenk. Denem. 5488)

— Maatschappij voor tabaksbelangen opgericht. —

16 Aug. — De Staatscourant no. 154 bevat de statuten van de te Amsterdam opgerichte Maatschappij voor Tabaksbelangen N.V. In haar maatschappelijk kapitaal wordt deelgenomen door: Deli-Maatschtppij voor 222, Senembah Maatschappij voor 105, Deli-Batavia Maatschappij voor 98, Tabak Maatschappij Arendsburg voor 52, Serdang Cultuur Maatschappij voor 11, Cultuur Maatschappij Ketandan voor 11, Landbouw Maatschappij Ngoepit voor 15, Landbouw Maatschappij Temeloes voor 29, Vereen. Klattensche Cultuur Maatschappij voor 82, Landbouw Maatschappij „Oud Djember" voor 79, Besoeki Tabak Maatschappij voor 28, Cultuur Maatschappij Djelboek voor 9, Landbouw Maatschappij Soekowono voor 9 aandeelen. Te zamen voor 750 aandeelen à *f* 100. Het doel der vennootschap is de bevordering van de productie van ruwe tabak in en buiten Nederland, zoomede de voorziening van Nederland met tabak. Tot directeur der vennootschap werd benoemd de te Amsterdam gevestigde handelsvennootschap onder de firma H. G. Th. Crone. Het ligt in de bedoeling om voor gemeenschappelijke rekening een G.m.b.H. in de Oekraine te stichten. Onderzocht zal nu in de eerste plaats worden, in hoeverre er in de practijk uitvoering aan de plannen kan worden gegeven en wel op een wijze, zooals onze Indische tabaksplanters zich dat voorstellen, want het spreekt vanzelf dat de eischen, die van hieruit worden gesteld aan de tabakscultuur, veelal van anderen aard zijn dan die, welke men in Oost-Europa is gewend.

(V. b. Oostkol. 5607 A; Tabak 5513)

Economie en Financiën - Spaarbanken - Stijging der inlagen —

16 Aug. — De kentering ten goede in de ontwikkeling der spaargelden, welke in 1942 bij de Rijkspostspaarbank en bij de bijzondere spaarbanken was ingetreden, heeft zich in de eerste helft van 1943 in aanzienlijk versterkte mate voortgezet. Tot dusverre hebben de stortingen de terugbetalingen aanzienlijk overtroffen. Het verloop van inlagen en terugbetalingen bij de R.P.S. en bij de groep der bijzondere spaarbanken (welke te zamen ongeveer tweederde van het totale spaartegoed in Nederland vertegenwoordigen) was volgens de gevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek sedert 1939 als volgt: (in millioenen guldens):

	1939	1940	1941	1942	6 mnd. 1943
Inleg	390	270	276	366	339
Terugbetaling	471	518	338	274	150
Verschil	— 81	— 248	— 62	+ 92	+ 189

Behalve door de bekende factoren zooals stijgende inkomsten in bepaalde kringen der bevolking, minder koopgelegenheid en grooter liquiditeit in middenstandskringen, is de aanzienlijke stijging der inlagen, vooral bij de Rijkspostspaarbank, in de eerste helft van dit jaar vermoedelijk mede veroorzaakt door de afkondiging der waardeloosverklaring der bankbiljetten van 1000 en 500 gulden.

(V. b. Overzicht sparen 5557 D; Spaarbanken 4411 A)

Justitie - Doodvonnissen wegens sabotage —

16 Aug. — Officieel werd 10 Augustus bekendgemaakt: De Nederlandsche burgers J. H. Janzen, J. Posthuma, C. Aarnouts, C. Schuurman, N. J. Bergsma, H. Godfroid en B. G. Mulder zijn door het Deutsche Obergericht wegens sabotage resp. het overtreden van het verbod op het in het bezit hebben van vuurwapens, ter dood veroordeeld. Het vonnis is na onderzoek van de mogelijkheid van gratie voltrokken. De veroordeelden waren meerendeels reeds voor den oorlog leden van de C.P.N. en bekleedden daar ten deele functies. Van Juni 1940 tot Februari 1943 hebben zij geijverd voor den wederopbouw van de verboden C.P.N. en illegale communistische tijdschriften vervaardigd en verspreid. Zij leefden ten deele met valsche papieren, ten deele zonder zich te hebben aangemeld. Mulder heeft ondanks alle waarschuwingen tot het voorjaar van 1943 een vuurwapen in voor het gebruik gereeden toestand bij zich gehad. De Nederlandsche staatsburger M. Slort is door het Deutsche Obergericht in de bezette Nederlandsche gebieden wegens misdaden, gepleegd tijdens den duur van het politiestandrecht ter dood veroordeeld. Het vonnis is, nadat de mogelijkheid van gratieverleening was onderzocht, voltrokken. Slort, die zich reeds vroeger op actieve wijze aan anti-Duitsche kuiperijen heeft schuldiggemaakt, heeft tijdens den duur van het politiestandrecht pamfletten geschreven, vermenigvuldigd en verspreid, waarin tot staking en ongehoorzaamheid aan de verordeningen van de bezettende macht werd aangespoord. Bovendien heeft hij een slagwapen bij zich gedragen. **(Vor. ber. Sabotage 5625)**

— Arbeidsverplichting voor gedetineerden —

16 Aug. — Blijkens een besluit van den secr.-generaal van Justitie zijn de veroordeelden tot hechtenis en de onveroordeelden, gedetineerd in de strafgevangenissen en de huizen van bewaring, evenzeer als de veroordeelden tot gevangenisstraf, verplicht den arbeid te verrichten, die hun wordt opgedragen. De secretaris-generaal van het departement van Justitie geeft, voor zoover noodig, voorschriften omtrent den duur van en de belooning voor den arbeid.

A. **NEDERLAND — Binnenland - Ir. W. L. Z. v. d. Vegte secretaris-generaal van Waterstaat —**
16 Aug. — De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied heeft den secretaris-generaal van het ministerie van Waterstaat, mr. D. G. W. Spitzen, uit zijn functie ontslagen. In zijn plaats heeft de Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied den directeur-generaal van P.T.T., ir. W. L. Z. van der Vegte, met handhaving in zijn tegenwoordige functie benoemd tot secretaris-generaal van het ministerie van Waterstaat. **(V. b. v. d. Vegte 5414; Waterstaat 5435)**

Mr. W. de Rijke, Commissaris provincie Overijssel —
16 Aug. — De Rijkscommissaris voor de bezette Nederlandsche gebieden heeft op 14 Augustus den procureur-generaal mr. W. de Rijke, te Arnhem, onder gelijktijdige eervolle ontheffing uit diens tegenwoordige betrekking benoemd tot Commissaris der provincie Overijsel.
Mr. de Rijke werd in 1896 geboren. Hij studeerde te Amsterdam en vestigde zich in 1924 als advocaat en procureur in Haarlem. Hij was lid van den Haarlemschen gemeenteraad, lid van de Provinciale Staten van Noord-Holland en kantonrechter-plaatsvervanger te Haarlem. Enkele jaren heeft mr. De Rijke zitting gehad in de Eerste Kamer. In September 1940 werd hij belast met de voorloopige waarneming der zaken van den procureur-generaal te Arnhem waarop later zijn definitieve benoeming volgde. **(Vor. ber. mr. Rijke 4736 A en 5519; Comm. prov. Overijssel 5248 A)**

Weermacht - Krijgsgevangenen - Verzending briefpakjes —
16 Aug. — Van de bevoegde Duitsche militaire autoriteit is toestemming verkregen, dat aan de sedert 7 Mei 1943 in krijgsgevangenschap teruggevoerde Nederlandsche militairen kunnen worden gezonden z.g. briefpakjes van maximaal 2 kg (inclusief verpakking) inhoudende levensmiddelen, rookgerei e.a. artikelen, waarvan de verzending niet verboden is en wel, in verband met de bestaande postale omstandigheden, voorloopig tot een aantal van 2 briefpakjes per krijgsgevangene per maand. **(Vor. ber. Krijgsgev. 5625 A)**

Verkeer - Spoorwegdiefstallen —
16 Aug. — Naar de officier van Justitie van de Utrechtsche rechtbank, mr. Quintus, op 10 Augustus in een requisitoir mededeelde, hebben de Nederlandsche Spoorwegen in elf maanden tijds ruim 7½ millioen gulden uitbetaald aan schadeloosstelling voor gestolen goederen. Per dag worden er 20 fietsen bij de spoorwegen gestolen.

— Scheepvaart - Sleepbootkapiteins door den Führer onderscheiden —
16 Aug. — Op 13 Augustus heeft Mussert in Den Haag de twee sleepbootkapiteins M. van Rijswijk en J. de Vos ontvangen, die kortgeleden wegens betoonden moed en doortastendheid door den Führer zijn onderscheiden met het verdienstekruis derde klasse van den Duitschen adelaar met de zwaarden.
(Vor. ber. Zeesleepvaart 5328)

Visscherij - Achteruitgang sedert 1918 —
16 Aug. — In „Volk en Bodem", maandblad van den Ned. Landstand verscheen een artikel over de visscherij in Nederland. Wij ontleenen daaraan: In 1918 bestond de Nederlandsche drijfnetvisscherij uit 68 schepen, samen 196.000 ton, en de treilvisscherij uit 796 schepen, samen 132.000 ton. Thans resteeren nog 75 van de oudste en kleinste schepen, samen 9000 ton. Bouwden andere landen hun visschersvloot op, Nederland brak de visscherij af. Andere landen bouwden treilers voor de IJslandvisscherij. Nederland had daar geen schepen voor. Voor de Zuiderzeevisschers was er geen recht en geen schadeloosstelling te verkrijgen. Menschen, die altijd tot een groep zelfstandige ondernemers hadden behoord, werden in de fabriek gezet.
Het IJsselmeer kan van veel belang worden voor de visscherij. Aan het uitzetten van pootvisch en waterzuivering moet aandacht geschonken worden, evenals aan den opbouw van onze zeevisschersvloot na den oorlog. Wanneer het Nederlandsche volk visch wil eten, zooals het Engelsche en het Duitsche volk dat doen, is onze vissehersvloot bij lange na niet groot genoeg.
(Vor. ber. Vischvangst 3650 A)

Arbeidsinzet - Boeten bij verzuim en onwilligheid —
16 Aug. — De Gemachtigde voor den Arbeid heeft een beschikking uitgevaardigd, krachtens welke de werkgever een boete kan opleggen aan den arbeider, die gedurende een werkweek zonder bepaalde en gegronde redenen — ter beoordeeling van den werkgever — werkuren heeft verzuimd of den arbeid, waarvoor hij is aangenomen, niet naar zijn beste vermogen heeft verricht. Deze boete bedraagt: a. voor arbeiders, wier in geld vastgesteld loon 4 gulden of minder per dag bedraagt, ten hoogste 4 gulden per week; b. voor arbeiders, wier in geld vastgesteld loon meer dan 4 gulden per dag bedraagt, ten hoogste 25 procent van het in geld vastgesteld loon per week. De opgelegde boeten vervallen aan den Staat, tenzij voor boeten in de onderneming een andere bestemming is bepaald. Deze beschikking trad 14 Augustus in werking.

— Loonovermaking werkers in Duitschland —
16 Aug. — Aan de door de directeuren van de gewestelijke arbeidsbureaux aangewezen begunstigden van in het buitenland geplaatste arbeiders kan voortaan indien wegens vertraging in de overeenkomst van postzendingen geen loonoverschotten worden ontvangen, een voorschot op toekomstige loonovermakingen worden verleend. Het voorschot mag niet meer bedragen dan 90 procent van het vroeger verdiende loon. Bovendien *f* 1 voor ieder kind beneden den leeftijd van 16 jaar.
(Vor. ber. Ned. Arb. i. Duitschland 5548)

Onderwijs Opvoeding - Mr. dr. R. van Genechten hoogleeraar te Leiden —
16 Aug. — Het Rijkscommissariaat maakte 14 Augustus bekend: De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied heeft den commissaris der provincie Zuid-Holland, mr. dr. R. van Genechten, benoemd tot gewoon hoogleeraar in het strafrecht aan de Rijksuniversiteit van Leiden.
(Vor. ber. Mr. dr. v. Genechten 5519)

— Prof. dr. E. van Everdingen eervol ontslagen. —
16 Aug. — Prof. dr. E. van Everdingen is op zijn verzoek eervol ontslagen als buitengewoon hoogleeraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht. Prof. van Everdingen is sedert 1903 directeur van het Meteorologisch Instituut te De Bilt. **(Vor. ber. Meteor. Inst. 4808 F)**

— Betaling collegegelden —
16 Aug. — Zij, die voornemens zijn zich voor het studiejaar 1943-'44 te laten inschrijven voor het bijwonen van onderwijs aan de Rijksuniversiteiten of de Technische Hoogeschool, kunnen, indien zij door de tegenwoordige buitengewone omstandigheden niet in staat zijn het voor dat studiejaar verschuldigde collegegeld te betalen, volstaan met de afgifte van een schuldbekentenis ter grootte van het verschuldigde bedrag, onder voorwaarde:
1e. Voor hen, die zich voor het eerst laten inschrijven dat zij op het examen, dat hun toegang verschaft tot de universiteit, als gemiddeld cijfer zeven hebben behaald. Buiten de hiervoor benoodigde gegevens dienen zij curatoren zoo mogelijk inzage te verschaffen van het aanslagbiljet naar inkomen en vermogen over 1942 van hen zelf en/of van hun ouders. 2e. Voor hen, die hun reeds begonnen studie wenschen voort te zetten, dat hun ijver en aanleg door curatoren, gehoord de betrokken faculteit of afdeeling, over de jaren, dat zij ingeschreven zijn geweest, „ruim voldoende" wordt geacht. Voorts dienen zij curatoren inzage te verschaffen van de aanslagbiljetten naar inkomen en vermogen van hen zelf en/of van hun ouders over de jaren, dat zij ingeschreven zijn geweest.
(Vor. ber. Collegegelden 4353 B)

Kunst-Kultuur - Concerttournée Mozartkoor Hitlerjugend —
16 Aug. — Het Mozartkoor van de Berlijnsche Hitlerjugend heeft een bezoek aan Nederland gebracht en in verschillende steden geconcerteerd. Een hoogtepunt in het tournée vormde een te Rotterdam gegeven werkpauzeconcert in de magazijnloods van een groot industriebedrijf. Het concert was georganiseerd door het Duitsche en het Nederlandsche Arbeidsfront in samenwerking met de plaatselijke afdeeling van de Hitler-Jugend. De arbeiders hebben genoten van een zeer gevarieerd concert, dat door dit veelzijdige koor is uitgevoerd. Tot de genoodigden behoorden dr. C. Völkers, de Beauftragte van den Rijkscommissaris voor de stad Rotterdam, wethouder P. Klumper, een aantal Duitsche en Nederlandsche Betriebsführer en de gewestelijke leider van het N.A.F., de heer A. Jordaans.

A. **NEDERLAND — Sociale Zaken - Verzekering - Verhooging verzekerde bedragen —**
16 Aug. — De secretaris-generaal van het departement voor Bijzondere Economische Zaken wees, in overeenstemming met den gemachtigde voor de prijzen, erop, dat het aanbeveling verdient om het verzekerde bedrag zoodanig te stellen, dat het in overeenstemming is met het tegenwoordige prijspeil en het daarbij eenigszins ruim te nemen. Verzekerden, die de verzekerde bedragen voor denzelfden inboedel of goederen na 10 Mei 1940 op dezelfde hoogte hebben laten doorloopen, zijn thans veelal te laag verzekerd. De meening is onjuist, dat een verhooging van de verzekerde bedragen verboden is, en dat in geval van schade slechts vergoed mag worden de prijs, die het verzekerde goed had voor 10 Mei 1940. Nog steeds geldt, dat voor de berekening van de schadevergoeding, behoudens afwijkende wets- of polisvoorwaarden, moet worden uitgegaan van de vervangingswaarde van het verzekerde ten tijde van het voorvallen der schade, dat is de dan geldende prijs van gelijksoortige of naastverwante goederen.
(Vor. ber. Verzekering 5419 A)

N.S.B. - Onderzoek afstamming functionarissen —
16 Aug. — De secretaris-generaal van de N.S.B., Huygen, heeft een order uitgegeven, waarbij bepaalde groepen functionarissen verplicht worden hun arische afstamming met authentieke stukken te bewijzen. Het betreft hier alle gezagsdragers, de verdere functionarissen vanaf den rang van kringfunctionaris en alle medewerkers van het hoofdkwartier. De verschillende stukken moeten vóór 1 Maart 1944 worden ingeleverd.

J. C. Nachenius benoemd tot vormingsleider —
1 6 Aug. Met ingang van 1 Augustus werd de heer J. C. Nachenius door Mussert benoemd tot hoofd van de afdeeling theoretische vorming van de hoofdafdeeling vorming der N.S.B.
(Vor. ber. Vorming N.S.B. 5221 A)

— Burgemeester G. Bisschop, W. Reilingh en W.A.-man R. J. Oostindiën vermoord —
16 Aug. — In Drente werden de burgemeester van Schoonebeek, de heer G. Bisschop, de oud-consul W. Reiling en de W.A.-man R. J. Oostindiën slachtoffers van moordaanslagen. Onder groote belangstelling, zoowel van Nederlandsche als van Duitsche zijde werden zij begraven. **(Vor. ber. Aanslagen 5608 B)**

— Limburgsche volksdag te Maastricht —
16 Aug. — Op 15 Augustus werd door de N.S.B. te Maastricht de Limburgsche volksdag gehouden. De aanwezigen werden toegesproken door den Leider Mussert, H. J. Woudenberg, leider van het N.A.F. en G. J. Ruiter, directeur-generaal van den landbouw. De bijeenkomst werd geopend door graaf de Marchant et d'Ansembourgh, districtsleider en gemachtigde voor de provincie Limburg. Onder de vele aanwezigen bevonden zich de Beauftragte van Limburg, Schmidt en de Ortkommandant van Maastricht. Daarna sprak de Arbeidsfrontleider Woudenberg over de beteekenis van de arbeidsgemeenschap. Nooit zal het meer voorkomen, dat er een aparte werkgeversvereeniging en een werknemersvereeniging zal zijn, omdat men in een nationaal-socialistischen staat van mensch tot mensch staat, waardoor een klassenstrijd is uitgesloten, verklaarde spr. o.m. Vervolgens sprak de directeur-generaal van den landbouw, G. J. Ruiter. In zijn rede zeide spreker, dat de Nederlandsche boeren zich moeten bezinnen op hetgeen er in dezen tijd voor hen op het spel staat. Er is alleen een eervolle boerenstand mogelijk, indien Europa zijn aanvallers van zich kan afhouden. Een Engelsch-Amerikaansche overheersching beteekent den ondergang van den boer, terwijl, indien het bolsjewisme hier zou komen, er voor den boerenstand in het geheel geen sprake meer is van toekomst. Na de pauze werd door Mussert het woord gevoerd. Spr. onderwierp de aanslagen welke in den laatsten tijd op N.S.B.-leden waren gepleegd aan een beschouwing.
Vroeger bestond er over de vraag, wat men van een sluipmoord dacht, geen geschilpunt. Men vond dat zoo iets laags, dat men daar niet verder over wenschte te spreken. Thans echter zegt men rustig: een sluipmoord? Het hangt er van af op wien! En als in Drente 11 boerenhoeven in brand staan en men hoort, dat dat hofsteden zijn van nationaal-socialisten, dan vindt men dat plotseling niet meer erg. Na de positie besproken te hebben waarin Nederland thans verkeert, wierp Mussert een licht op de gevaren welke Europa bedreigen en zeide hij: Wij worden aan den eenen kant bedreigd door Sovjet-Rusland aan de andere zijde wil Amerika het Britsche imperialisme vernietigen om daarna toe te slaan op Europa. Wij zijn met of tegen onzen wil in den strijd van Europa tegen zijn belagers betrokken. Wij zijn in dit proces ingeschakeld omdat Nederland nu eenmaal een stukje van Europa was. En over het lot van dit Europa wordt in deze dagen beslist. Vele menschen in Nederland staan tegen zichzelven gekeerd, maar zij weten het niet. Zij denken, dat, ook indien de Sovjet-Unie Duitschland zal verslaan, het bolsjewisme buiten Nederland zou blijven. Dan zal Engeland in de Nederlanden heerschen, Amerika voor ons de koloniën veroveren en alles zou weer precies zoo worden als het was. Er zijn kleine kinderen, die in St. Nicolaas gelooven en volwassenen kinderen, die aan Engeland gelooven. Wij doen daar niet aan mee.
Wanneer het Oostfront het niet houdt, dan zal het bolsjewisme over Europa losbreken en vroeger of later zal de grens van Sovjet-Rusland aan de Noordzee zijn. Als het de Duitsche weermacht niet gelukt de Sovjets aan den Oostwal te houden, dan is Europa onverbiddelijk verloren. **(Vor. ber. Limb. Volksdag 5214 D)**

B. **ITALIE — Regeering - Mutaties —**
16 Aug. — De koning heeft 10 Augustus tot minister van Binnenlandsche Zaken benoemd den prefect senator Umberto Ricci. Ricci is in het jaar 1873 te Capurso (Bari) geboren. Hij begon zijn carrière als bestuursambtenaar en bekleedde de functie van generaal-directeur bij het binnenlandsch bestuur. Bastianini, tot dusver onderstaatssecretaris in het Italiaansche departement van Buitenlandsche Zaken is benoemd tot Italiaansch ambassadeur in Ankara. De minister van volksvoorlichting ambassadeur Rocco, is overgeplaatst naar het buitenland.
Tot minister van volksvoorlichting is benoemd ambassadeur Galli. Deze komt in de plaats van minister Rocco, die op 26 Juli in het kabinet Badoglio werd opgenomen. Het ministerie voor de Corporaties zal voortaan ministerie voor Handel, Industrie en Arbeid heeten. **(Vor. ber. Kabinet Badoglio 5611 C)**

Rome open stad —
16 Aug. — Gezien de herhaling van de luchtaanvallen op Rome, het centrum van de katholieke wereld, heeft de Italiaansche regeering het besluit genomen om zonder langer te dralen formeel en openlijk de verklaring af te leggen, dat Rome een open stad is en zij bezig is de noodzakelijke maatregelen te nemen in overeenstemming met het internationale recht.
Drie motieven hebben tot dit besluit geleid: 1. Is Rome het centrum der katholieke wereld en behoort daarom niet alleen Italië, maar allen katholieken over de geheele wereld. 2. Bevindt zich te Rome een kleine staat — Vaticaanstad — die er aanspraak op kan maken te worden gerespecteerd en zichzelf niet kan verdedigen. 3. Is Rome eigendom van de geheele cultuurwereld, door de specifiek historische en kunstzinnige gebouwen en andere monumenten, die het bevat.
(Vor. ber. Luchtaanval o. Rome 5605)

C. **SAN MARINO — Regeeringswisseling —**
16 Aug. — Ook in de 61 vierkante kilometer groote republiek San Marino in de Noord-Italiaansche Apenijnen, die onder bescherming staat van den Italiaanschen koning, vond een regeeringswisseling plaats.
(Vor. ber. San Marino—Italië 3745 A)

D. **WERELDOORLOG — Oorzaken - Rapporten Fransche ambassadeur te Moskou —**
16 Aug. — De archiefcommissie van het Auswärtige Amt te Berlijn laat in haar serie „Het ontstaan van den oorlog van 1939" op het onlangs verschenen eerste deel „Roosevelts weg naar den oorlog" thans een tweede deel volgen. Dit deel draagt tot titel „Een Fransche diplomaat over het bolsjewistische gevaar" en behelst 28 tot dusver niet gepubliceerde rapporten van den ambassadeur der Fransche republiek te Moskou, Jean Herbette uit de jaren 1927 tot 1931, over diens waarnemingen in de Sovjet-Unie, die afkomstig zijn uit de in Frankrijk buitgemaakte documenten.
Ten aanzien van een redevoering van Stalin op het 5e congres der communistische partij merkt Herbette op 10 November 1927 op: Stalin wil den aanval. Wanneer hij met de buitenlandsche regeering vreedzame betrekkingen onderhoudt, dan is dit uitsluitend een middel om een Europeesche revolutie of een algemeenen opstand der koloniale volkeren of ook een oorlog tusschen de z.g. kapitalistische staten te laten rijpen.

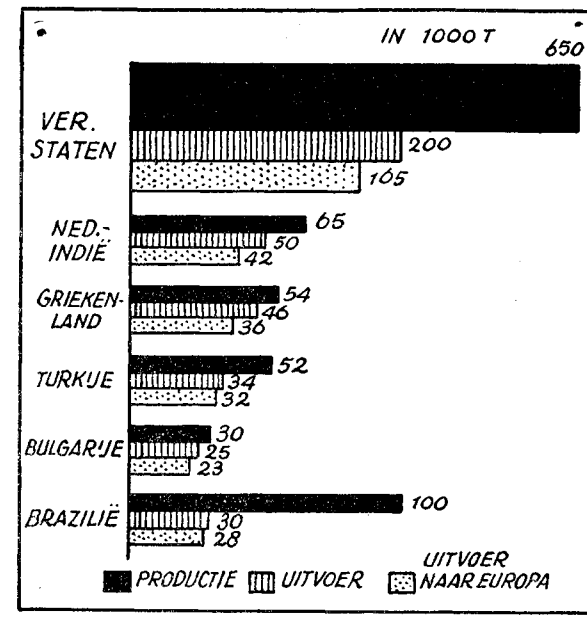
Over het doel van het voorstel tot ontwapening, dat Litwinow in het voorjaar van 1928 bij den Volkenbond heeft ingediend, merkt Herbette op, dat de bewapening van de Sovjet-Unie en haar voorstel tot ontwapening slechts twee verschillende vormen zijn voor één en hetzelfde revolutionaire streven. Wanneer de Sovjet-regeering een ontwapeningsconventie voorstelt, dan doet zij dat om in alle landen onder het voorwendsel eener vredespropaganda een systeem van arbeiders-, boeren- en soldatensovjets in te voeren, die door een internationale Sovjet geleid worden.
Al zijn verklaringen bewijst Herbette met redevoeringen, documenten en uitéénzettingen van toonaangevende bolsjewisten.
(Vor. ber. Oorz. Wereldverl. 5603 H)

A. **CANADA — Britsch-Amerikaansche conferentie - Churchill voert besprekingen met Mackenzie King en Roosevelt —**
16 Aug. — Churchill is, naar de Britsche berichtendienst 10 Augustus uit New York meldde in Canada (Quebec) aangekomen.
Churchill is vergezeld door den Britschen minister voor het oorlogstransportwezen, Lord Leathers, en de Britsche chefs van den generalen staf.
Na het voeren van besprekingen met den Canadeeschen premier, Mackenzie King, zal hij eveneens ruggespraak houden met president Roosevelt. In het officieele communiqué, dat op 10 Augustus na de besprekingen tusschen den Britschen minister-president Winston Churchill en den Canadeeschen premier Mackenzie King is uitgegeven, werd medegedeeld, dat beide premiers in den loop van den avond den internationalen toestand hebben besproken en plannen hebben gemaakt voor den duur van het verblijf van Churchill in Canada.
In de Britsche en Amerikaansche perscommentaren wordt aan de ontmoeting van Churchill en Roosevelt voornamelijk een militair karakter toegekend, en men verklaart, dat de aanval op Sicilië zich ten aanzien van zijn militaire en politieke gevolgen sneller heeft ontwikkeld dan te voren kon worden aangenomen. Daarom moeten de besluiten van Casablanca thans worden herzien, in het bijzonder wat betreft de „groote acties" tegen het Europeesche Continent, waartoe destijds werd besloten. Wederom wordt er de nadruk op gelegd, dat beslissende militaire gebeurtenissen in het verschiet zouden liggen, bij welker voorbereiding Italië, de Balkan en West-Europa op den voorgrond staan.
(Vor. ber. Conf. m. Roosevelt 5548 A)

B. **DUITSCHLAND — Binnenland - Verklaring dr. Goebbels —**
16 Aug. — De „zenuwenoorlog", de bommenoorlog tegen de Duitsche steden, de gecoördineerde aanvallen in Oost- en Zuid- Europa, alsmede de verminderde activiteit van het Duitsche duikbootwapen, gaven rijksminister dr. Goebbels aanleiding tot publicatie van een artikel in de „Völk. Beobachter". Na de situatie globaal in oogenschouw te hebben genomen schreef de minister o.m.: „Op militair gebied zijn de verdedigingsmaatregelen reeds aanzienlijk versterkt, en verder is tot hetzelfde besloten, wat de Engelsche regeering in 1940 besloot, n.l. om door het bouwen van nieuwe aanvalsstrijdkrachten een beslissende keer in den luchtoorlog te brengen. Natuurlijk kan nog steeds niet in het openbaar over de voorbereidingen en over den vermoedelijken datum van de practische uitvoering worden gesproken," maar nogmaals herhaalt de minister hier, „dat dit niets verandert aan het feit, dat het besluit langzaam maar zeker realiteit begint te worden."
(Vor. ber. dr. Goebbels 5573 I)

C. **VER. STATEN — Industrie - Bewapening —**
16 Aug. — In het op 28 Februari 1943 geëindigde kwartaal bedroegen de regeeringsopdrachten voor den bouw van nieuwe fabrieken en de vervaardiging van oorlogsmateriaal slechts $ 14 milliard, tegen een kwartaalgemiddelde van 22.5 milliard in 1942, aldus Econ. Nws. Het bedrag, dat voor nieuwe fabrieken werd uitgegeven, beliep 238 mill., tegen gemiddeld 2 milliard per kwartaal in 1942. De scheepsbouwcontracten daalden van 3 tot 1.2 milliard. De bestellingen van geschut, munitie, enz. verminderden met ¼. Alleen de contracten met de vliegtuigenfabrieken bleven op hetzelfde niveau. Aan vliegtuigen en vliegtuigonderdeelen werd in het op 28 Februari 1943 geëindigde kwartaal voor 4.9 milliard besteld. In totaal beloopen de aan de vliegtuigindustrie vergeven opdrachten 31.6 milliard. Het totale bedrag aan scheepsbouworders was aan het einde van Februari tot 17.6 milliard gestegen. Ongeveer de helft van het aantal orders werd in het laatste kwartaal in den staat Californië geplaatst.
Tusschen Juni 1940 en Februari 1943 werd opdracht gegeven tot den bouw van oorlogsfabrieken met een waarde van $ 15 milliard. Daarvan waren begin Maart 1943 fabrieken tot een waarde van 10 milliard gereed. Bij al deze fabrieken is de regeering financieel geinteresseerd. De munitie-, bommen- en granatenfabrieken zijn voor 90,8%, de scheepswerven voor 96%, de vliegtuigfabrieken voor 93% door den staat gefinancierd. Daarentegen bedraagt het aandeel van den staat in de financiering van de ijzer- en staalindustrie slechts 71%, van de machine- en electro-industrie 64%, van de werktuigmachine-industrie 56% en van de aardolie- en kolenindustrie 41%. Overigens kan het complex fabrieken, dat geheel of gedeeltelijk door de regeering is gefinancierd, als volgt worden verdeeld: (in milliard $) Fabrieken van geschut en legeruitrustring 4,5; vliegtuigfabrieken 2,9; scheepswerven 2,1; fabrieken voor de vervaardiging van staal, rubber, aluminium en andere grondstoffen 3,5; werktuig- en machinefabrieken 0,7.
(V. b. Ind. productie 5564 A; Oorlogsprod. 5385)

D. **TABAK — Wereldproductie - Europeesch verbruik**
16 Aug. — In vredestijd wordt de Europeesche behoefte aan tabak in hoofdzaak gedekt door de Ver. Staten, Ned. Indië, Griekenland, Turkije, Bulgarije en Brazilië, overeenkomstig de onderstaande grafiek:

Van den Amerikaanschen export gaat 130.000 ton naar Engeland, terwijl Nederl.-Indië in hoofdzaak sigarentabak exporteert, zoodat Griekenland voor het Europeesche vasteland de grootste leverancier van sigarettentabak is. **(V. b. Verbruiksontw. 5369 A)**

E. **SOVJET-UNIE — Corps diplomatique terug naar Moskou —**
16 Aug. — Naar Domei uit Moskou meldt, heeft de Sovjet-regeering het diplomatieke corps te Koeibysjef verzocht naar Moskou terug te keeren. De Japansche ambassade zal binnenkort haar zetel weer te Moskou vestigen. **(V. b. Zetelverpl. regeering 4884 F)**

F. **FRANKRIJK — Octrooi van Parijs opgeheven —**
16 Aug. — Met ingang van 1 Augustus wordt het Parijsche octrooi opgeheven. Daarmede verdwijnt een door de pers en publiek — en niet minder door de vreemdelingen, die Parijs bezochten — sinds jaren met hoon overladen instelling, die haar taai leven slechts dankte aan het steeds groeiend cijfer van de inkomende rechten, cijfer dat over het eerste halfjaar van 1943 honderd millioen bedroeg.
Naar de minister van financiën en nationale economie mededeelde, dateert het Parijsche octrooi uit de tijden van Philips-Augustus. Het recht op het vervoer van waren en goederen vormde de basis van alle belasting-

heffing: het woord zelf stamt van het Italiaansche „auctorizare". Op 17 Februari 1791 hief de Constituante dit recht op, doch het octrooi, dat reeds onder Lodewijk XVI voor een zeventig millioen per jaar op de Parijsche begrooting fungeerde, werd in Vendémaire van het jaar 7 om redenen van pecuniairen aard weder ingesteld.

A. **INTERN. ROODE KRUIS — Telegraafverkeer Nederland—Nederlandsche Indië stopgezet —**
16 Aug. — Op 4 Augustus ontving het hoofdbestuur van het Nederlandsche Roode Kruis van het Comité International de la Croix-Rouge te Genève het teleurstellende bericht, dat sinds eenigen tijd het telegrafisch verkeer van het Nederlandsche Roode Kruis met Nederlandsch-Indië is stopgezet.
(V. b. Telegr.verk. Ned. Indië 5545)

B. **GRONDSTOFFEN — Petroleum - Wereldproductie in 1942 —**
16 Aug. — De „Svenska Dagbladet" maakt melding van een raming van de wereldpetroleumproductie van 2.04 milliard vaten (van 156 L.) tegen 2 24 milliard in 1941. De daling van de productie wordt in de eerste plaats toegeschreven aan transportmoeilijkheden. In dit verband is het opmerkelijk, dat het gunstig gelegen Venezuela met ca. 50% de groote daling te zien gaf. In Rusland liep de winning 11% terug. De wereldproductie van synthetische benzine, met name die uit kolen, steeg in 1942 volgens Engelsche gegevens tot 164 (136) millioen vaten. **(Vor. ber. Petroleum 5602 B)**

C. **LANDBOUW — Suikerpositie Europa —**
16 Aug. — De suikerindustrie van Duitschland zal dit jaar minstens dezelfde hoeveelheid suiker en veevoeder kunnen produceeren als tevoren, waardoor de suikervoorziening weer voor een jaar is verzekerd. Een grootere opbrengst zullen het Protectoraat en het Generaal-Gouvernement opleveren, daar het areaal in deze landen vrij sterk is uitgebreid.
In Denemarken is de met suikerbieten beteelde oppervlakte kleiner dan in 1942; de productie zal echter zoo groot zijn, dat nog suiker naar de Noord-Europeesche landen kan worden geëxporteerd.
De Zweedsche suikervoorziening schijnt eveneens verzekerd. Finland, dat slechts 1 suikerfabriek in bedrijf heeft, zal wel weer in sterke mate zijn aangewezen op invoer uit Duitschland. In België is het teeltoppervlak met 10% gedaald. In Frankrijk is de teelt van suikerbieten ten gunste van die van oliezaden met ongeveer 30.000 ha ingekrompen. Als gevolg hiervan zal Frankrijk in de toekomst suiker moeten importeeren. Spanje voert nog regelmatig rietsuiker in. Weliswaar is het bietenareaal dit jaar weer gestegen van 25.000 tot 75.000 ha, doch het is de vraag, of de geheele suikerbietenoogst zal worden afgeleverd aan de fabrieken. Het areaal is in Zwitserland tot 4550 ha gestegen. Toch zullen weer aanzienlijke hoeveelheden suiker moeten worden ingevoerd. In Italië is 160.000 ha met suikerbieten beteeld; het teeltplan voorzag in den aanplant van 170 400 ha. Hongarije rekent op een grootere suikerproductie. In Kroatië is de teelt met 10% ingekrompen. Bij een beteelde oppervlakte van 20.000 ha zal Servië in eigen behoefte kunnen voorzien. Bulgarije zal hiertoe wel niet in staat zijn, daar bijna 40% van de akkers opnieuw moesten worden bezaaid. Gunstiger zijn de berichten uit Roemenië en Turkije. De stand van de Roemeensche teelt is goed en bij een areaal van 70.000 ha kan de bevolking op een betere voorziening rekenen. In Nederland kan de stand van den oogst goed worden genoemd bij onveranderd beplante oppervlakte. In het algemeen wordt de Europeesche suikervoorziening dit jaar door de uitbreiding van de teelt verzekerd en volgens den stand van het gewas kan de suikerbietenoogst in Europa over het algemeen goed worden genoemd.
(Vor. ber. Eur. Suikerprod. 4433 A)

D. **INSULINDE — Java - Suikerproductie —**
16 Aug. — De suikerproductie van Java bedroeg volgens de firma F. O. Licht van April tot November 1941 1.678.000 ton, hetgeen het hoogste cijfer is sinds 1932, toen de productie 2 569.390 ton beliep. In 1940 bedroeg deze 1.580.000 ton. Voor 1942 had de regeering de productie op 1.427.000 ton vastgesteld. De uitvoer in de eerste 10 maanden van 1941 beliep 817.374 ton tegen 680 309 ton in de overeenkomstige periode van het vorige jaar. Op 1 November 1941 bereikten de voorraden 1.420.000 ton tegen 1.092.000 op 1 November 1940.
(Vor. ber. Jav. Suiker 5561 B)

— Centrale civiele raad —
16 Aug. — De Japansche opperbevelhebber, generaal Harada, heeft de oprichting bekend gemaakt van een z.g. Centralen Civielen Raad. Deze Centrale Raad, waartoe vooraanstaande Javaansche persoonlijkheden behooren, ressorteert onder het militaire bestuur en dient voorloopig als een adviseerend lichaam. Ook in het plaatselijke provinciale bestuur zullen voortaan in grooten omvang inheemschen voor het bestuur en voor advies worden ingeschakeld.
(Vor. ber. Bestuursind. 5201 B)

Borneo - Koper en loodertsen ontdekt —
16 Aug. — Aan den bovenloop van de Barito in het binnenland van Borneo werden door een Japansche studiecommissie nieuwe koper- en loodertsen ontdekt.
(Vor. ber. Ertslagen Borneo 5580 I)

E. **ENGELAND — Scheepvaart - Amerikaansche koopvaarders in Engelschen dienst —**
16 Aug. — Naar de Britsche berichtendienst 3 Augustus meldde heeft Churchill in het Lagerhuis meegedeeld, dat de Vereenigde Staten in de komende tien maanden aan Engeland ongeveer 200 koopvaardijschepen zullen leveren, die voor den duur van den oorlog onder Britsche vlag zullen varen. Na deze verklaring las Churchill een brief van Roosevelt voor, waaruit blijkt, dat de Vereenigde Staten deze koopvaardijschepen aan Engeland leveren, omdat Engeland den bouw van koopvaarders volkomen opgeeft.
(Vor. ber. Amer. Scheepsb. 5573 G)

Arbeidsinzet - Vrouwendienstplicht —
16 Aug. —Naar de Britsche berichtendienst meldt heeft de Engelsche minister van Arbeid, Bevin, een regeeringsbesluit gepubliceerd, volgens hetwelk vrouwen tot 50 jaar voor den oorlogsdienst kunnen worden opgeroepen. Tot nu toe was de grens 45 jaar. Tevens sprak Bevin over een plan jongens beneden 18 jaar tot arbeid in de mijnen te verplichten.
(V. b. Vrouw. arbeidsd. 4849 M; vrouw. arbeidskr. 4924 C)

F. **KOPER — Wereldproductie —**
16 Aug. — Volgens raming van deskundigen, zoo deelt Ec. Nieuws mede, zal de koperproductie na den oorlog 3 millioen ton bedragen, waarvan o.m. 1,25 millioen t. afkomstig uit de V.S., 0,35 mill. uit Canada, 0,5 mill. uit Chili, 0.15 mill. uit Rusland, 0,175 mill. uit Belg. Congo en 0,25 mill. ton uit Rhodesia. In 1939 bedroeg de wereldproductie 2,2 mill. ton. In 1942 bereikten de kopermijnen in de V.S. de recordproductie van 1,07 mill. t. of 12% meer dan in 1941.
(Vor. ber. Wereldprod. 3740 A)

G. **BULGARIJE — Aanslag op Christof —**
12 Aug. — Het ministerie van Binnenlandsche Zaken deelt mede, dat in den nacht van 22 op 23 Juli de plaatsvervangende regeeringspresident van Plovdiv, Christof, door twee communisten is aangevallen. Er ontstond een schietpartij, waarbij Christof ernstig werd gewond. Kort daarop is hij aan zijn verwondingen bezweken. **(Vor. ber. Aanslagen 5504 G en 5427 C)**

H. **JAPAN — Buitenland - Sjigemitsoe over Italië —**
16 Aug. — De minister van Buitenlandsche Zaken, Sjigemitsoe, heeft voor het Japansche kabinet, dat 27 Juli bijeen is gekomen, een voordracht gehouden van twee uur over de laatste ontwikkelingen in den internationalen toestand. In het middelpunt van 't rapport stonden de jongste gebeurtenissen in Italië. In aansluiting op dit rapport werd een gedachtenwisseling gehouden tusschen de verschillende leden van het kabinet. De minister heeft 's middags den Italiaanschen ambassadeur Indelli ontvangen met wien hij een langdurig onderhoud had. In aansluiting hierop verklaarde Indelli, volgens Domei, dat de politiek van Italië ten aanzien van de gemeenschappelijke voortzetting van den oorlog op grond van de ontvangen instructies geen wijziging ondergaat.
De minister heeft in zijn antwoord op de telegrafische boodschap van den Italiaanschen minister van Buitenlandsche Zaken, waarin deze verklaarde, dat Italië de vijandelijkheden aan de zijde van Japan en Duitschland zal voortzetten, verklaard, dat Japan het een groote eer acht aan de zijde van Italië op den grondslag van het Driemogendhedenverdrag dezen oorlog tot het zegevierende einde voort te zetten.
(Vor. ber. Sjigemitsoe 5503 A)

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND EN ITALIE — Hevige Sovjet-aanvallen langs het geheele Oostfront - Sicilië ontruimd - Convooislagen op den Atlantischen Oceaan en de Middellandsche Zee —

OOSTELIJK FRONT

Uit het hoofdkwartier van den Führer, 16 Aug. — Aan het Koeban-bruggenhoofd en aan den middenloop van de Donetz mislukten plaatselijke aanvallen van de Sovjets. In den sector van Bjelgorod werden de Sovjets teruggeslagen. Tegenaanvallen van het leger en de Waffen-SS drongen diep in de flanken van de vijandelijke stootformaties sloten vrij groote deelen er van in en vernietigden deze. Terwijl in het gebied ten Westen van Orel de aanvalskracht van de Sovjets verminderde, verdubbelden zij hun pogingen, om in de sectoren van Wjasma, Belyj en aan het Ladogameer door te breken. Ook hier mislukten alle aanvallen. 193 tanks werden stukgeschoten.

17 Aug. — Aan het Mioesfront werden aanvallen der Sovjets afgeslagen. Aan de Midden-Donetz ging de vijand in het gebied van Isjoem tot den aanval over. Alle doorbraakpogingen der bolsjewisten werden verijdeld. In het gebied ten Zuidwesten van Bjelgorod ondernamen de Sovjets slechts plaatselijke aanvallen. Bij den 16 Augustus gemelden Duitschen tegenaanval verloor de vijand 4200 dooden, meer dan 1600 gevangenen, alsmede 25 tanks, 110 kanonnen, 112 granaatwerpers en talrijke andere wapens. Terwijl de Sovjets in den sector ten Westen van Orel slechts zwakke tevergeefsche aanvallen deden, zetten zij ten Zuidwesten van Wjasma, alsmede ten Zuidwetsten van Belyj en aan het Ladogameer hun krachtige aanvallen voort. Ook deze mislukten, als gevolg van het taaie verzet van de Duitsche troepen, die 283 gevechtswagens vernietigden. Op 15 en 16 Augustus werden 110 Sovjet-vliegtuigen neergeschoten.

18 Aug. — Ongeveer tweeduizend Duitsche bommenwerpers en stuka's ondersteunden de gevechten der infanterie en pantserstrijdkrachten in het gebied van Bjelgorod, Orel en in den sector van Kirow—Wjasma. Volgens de mededeelingen, welke van Duitsche militaire zijde verstrekt worden, zijn alle aanvallen der bolsjewisten in dit gebied onder de zwaarste verliezen voor den vijand tot staan gebracht. In het gebied ten Westen van Orel hernieuwden de bolsjewisten hun agressieve operaties, waarbij zij, evenals in de andere sectoren, wederom van zeer veel zwaar materiaal gebruik maakten. De verliezen van den vijand in de gevechten waren bijzonder zwaar. In totaal werden 317 tanks vernietigd.

19 Aug. — Aan het Mioesfront ging de vijand in het gebied van Koeibisjewo opnieuw tot den aanval over. Bij Isjoem zette hij zijn doorbraakpogingen met sterke krachten voort. In beide sectoren sloegen Duitsche troepen de aanvalspogingen af. In het gebied van Bjelgorod duurt de harde en voor de Sovjets uiterst verliesrijke afweerstrijd voort. Op 18 Augustus verloren de bolsjewisten 184 vechtwagens en in de laatste dagen 168 vliegtuigen.

20 Aug. — Aan het Mioes-front ontbrandden opnieuw hevige gevechten. Bij Isjoem sloegen Duitsche troepen zware aanvallen der bolsjewisten af. In het gevechtsgebied ten Zuidwesten van Bjelgorod duurt de slag met onverminderde hevigheid voort. Op 19 Augustus verloren de Sovjets 486 pantserwagens en 81 vliegtuigen.

21 Aug. — Aan den Mioes en in het gebied ten Zuiden en Zuidwesten van Bjelgorod duren de Sovjet-aanvallen voort. Ook in het gebied ten Zuidwesten van Wjasma, bij Stajara Roessa en ten Zuiden van het Ladogameer sloegen de Duitsche troepen alle bolsjewistische doorbraakpogingen af. Er werden 154 Sovjet-pantsers stukgeschoten.

Overzicht —

21 Aug. — Betreffende de situatie aan het Oostelijk front verneemt de militaire medewerker van het D.N.B.: Nog steeds mobiliseeren de Sovjets uit het gebied achter het front en uit het binnenland van de Sovjet-Unie nieuwe divisies, pantserbrigades en artillerieregimenten en werpen deze in den grooten slag, welke in het teeken staat van de mechanische oorlogvoering. Hoe langer de slag duurt des te meer breidt hij zich uit tot den grootsten materieelslag van dezen oorlog.

De tactiek om na een hevig artillerietrommelvuur met tanks en andere mechanische wapenen aan te vallen, heeft de tegenstander inzonderheid aan het Mioes-front en bij Isjoem toegepast. De vuurkracht der Duitsche tanks en de uitwerking der nieuwe Duitsche afweerwapenen deden evenwel de plannen van den tegenstander wederom teniet en leidden tot het afslaan van alle aanvallen.

In het gebied van Bjelgorod duurt de strijd met onverminderde hevigheid voort. De Duitsche divisies hebben hier zware gevechten te doorstaan, daar juist in dit gebied de Sovjet-leiding het kost wat het wil een succes wil behalen. De verliezen der bolsjewisten aan materieel en menschen zijn derhalve in dezen frontsector buitengewoon hoog. De slag is nog steeds in vollen gang en het einde is nog niet te voorzien. Toch kan thans reeds, voorzichtig geschat, worden medegedeeld, dat de Sovjets sedert het begin van het zomeroffensief tot op het oogenblik in totaal verloren hebben: minstens 14.500 pantserwagens en meer dan 5000 stukken geschut. Wanneer men in aanmerking neemt, dat de bolsjewisten bij de Sovjet-offensieven van Februari/Maart tegen de Duitsche stellingen in de Orel-bocht een verlies boekten van 1061 pantserwagen, 485 stukken geschut, 10.594 gevangenen en ca. 150.000 dooden, dan zou daarnaar gemeten het verlies der Sovjets in de huidige gevechten minstens 1.250.000 manschappen met het daartoe behoorende materieel hebben bedragen. Daarbij zal zich de uitschakeling der manschappen en de nog in ontwikkeling zijnde technische wapens in de komende weken eerst recht doen gevoelen.

ZUIDELIJK FRONT

16 Aug. — Profiteerende van hun stellingen in de Peloritaansche bergen hebben de Italiaansch-Duitsche troepen door hun manoeuvreerende actie den opmarsch der vijandelijke strijdkrachten op Sicilië vertraagd. Er zijn luchtaanvallen door de Geallieerden ondernomen op Viterbo, Novara en Milaan, alwaar de wereldberoemde Dom en de Scala-opera getroffen werden.

17 Aug. — Sedert vijf weken leveren Duitsche troepen en onderdeelen van enkele Italiaansche divisies op Sicilië tegen een vier- tot vijfvoudige Anglo-Amerikaansche overmacht een harden verbitterden strijd. Door het verzet van de Duitsche troepen werden de geallieerden gedwongen steeds nieuwe formaties in den strijd te werpen om de zware verliezen aan menschen en materieel aan te vullen. Sedert 14 dagen is de stelselmatige ontruiming van het eiland aan den gang. Den vijand werden bij den afweer door tegenaanvallen zware verliezen toegebracht. Alle pogingen om door onophoudelijke luchtaanvallen op het verkeer in de Straat van Messina of door aanvallen van vlootstrijdkrachten de Duitsch-Italiaansche troepen op Sicilië te isoleeren, mislukten. Amerikaansche landingsstrijdkrachten achter het front werden vernietigd. Ondanks een zeer groote vijandelijke superioriteit in de lucht gelukte het de reusachtige transporten naar Calabrië, volgens de plannen uit te voeren, zoodat op 17 Augustus 6 uur alle Duitsche en Italiaansche troepen met inbegrip van hun zware wapens, gevechtswagens, stukken geschut, auto's en het oorlogstuig via de Straat van Messina op het vasteland waren overgebracht. Als een der laatsten verliet de generaal der pantsertroepen Hubé, die de gevechten op Sicilië had geleid, het eiland. Geallieerde vliegtuigen ondernamen aanvallen op Turijn en op de omgeving van Viterbo en Foggia. De luchtaanval op Turijn heeft talrijke, ten deele zeer hevige branden veroorzaakt, vooral in de zuidelijke en zuidwestelijke wijken van de stad. De branden werden vooral veroorzaakt door den in groote hoeveelheden op de stad geworpen fosfor.

18 Aug. — De Italiaansch-Duitsche luchtmacht ontplooide een opmerkelijke bedrijvigheid door aanvallen te doen op schepen, die voor anker lagen in de haven van Bizerta en groote branden aan te richten in de haven van Syracuse. Geallieerde vliegtuigen lieten bommen vallen op Castrovillari, in het gebied van Salerno en op eenige plaatsen van het gebied van Napels, waarbij schade van eenige beteekenis werd aangericht. Een groep Duitsche bombardementsvliegtuigen plaatste in de wateren Bizerta bomtreffers op een oorlogsschip, 25 vrachtschepen met totaal ruim 100.000 brt.

20 Aug. — Een sterke formatie Duitsche gevechtsvliegtuigen viel in den nacht van 18 op 19 Augustus opnieuw de haven van Bizerta aan en trof elf groote schepen met bommen van elk kaliber. Daarbij werden acht transportschepen met te zamen 33.000 brt. zwaar

beschadigd, een koopvaarder van 5000 brt. zonk onmiddellijk. Formaties geallieerde vliegtuigen hebben het kustgebied van den Vesuvius, het gebied van de provincie Avellino, aangevallen, voorts Salerno en Foggia, waarbij in deze beide steden groote schade werd aangericht. In totaal werden 44 machines neergehaald.
21 Aug. — Een groep viermotorige vliegtuigen heeft verschillende plaatsen in de provincies Napels en Avellino met bommen bestookt, alsmede ook de stad Benevento, waar aanzienlijke verwoestingen zijn aangericht. Voor de Oostkust van Sicilië werd een vijandelijke torpedobootjager tot zinken gebracht.

Overzicht —

21 Aug. — In den tijd van 10 Juli tot het einde der gevechten op 17 Aug. hebben de in het gebied van Sicilië strijdende onderdeelen der weermacht aan de Amerikaansch-Britsche legers ernstige verliezen toegebracht. Behalve een groot aantal gevangenen verloren zij ongeveer een derde deel van hun troepen aan dooden en gewonden. Vernietigd op buitgemaakt werden 383 pantsers en gepantserde verkenningswagens, 63 stukken geschut van alle kaliber, 652 vliegtuigen en 11 vracht-zeilschepen. Tot zinken werden gebracht 61 meerendeels met manschappen of oorlogsmaterieel geladen transportschepen met in totaal 290.100 brt.; voorts 1 kruiser, 7 torpedojagers, 3 corvetten en talrijke motorkanonneerbooten en kleine eenheden. Verder werden 59 vracht- of transportschepen met 278.750 brt. zoo zwaar beschadigd, dat met hun verlies moet worden gerekend. In de eerste twee weken van Augustus zijn van Sicilië naar het vasteland op kleine schepen overgebracht rond 17.000 ton munitie, stukgoederen enz., bijna 10.000 auto's benevens alle Duitsche en Italiaansche troepen met hun wapens en oorlogstuig. Bovendien werden 4000 gewonden overgebracht.

WESTELIJK FRONT

16 Aug. — Het gebied van Portsmouth werd 's nachts door Duitsche vliegers bestookt. Tijdens een ononderbroken bombardement van bijna twee uur wierpen de Duitsche vliegers een groot aantal zware en zeer zware brisantbommen en brandbommen op de haveninstallaties en de industriewijk van Portsmouth. In de avonduren van 15 Augustus vond een aanval van Engelsch-Amerikaansche vliegers plaats op een buitenwijk van Vlissingen. Onder de Nederlandsche burgerbevolking werden 36 personen gedood en een vrij groot aantal zwaar en licht gewond. Voorts werd schade aangericht aan de huizen.
17 Aug. — Aanvallen overdag en 's nachts van vliegtuigen op verscheidene plaatsen in de bezette gebieden in het Westen, waaronder ook op de buitenwijken van Parijs, veroorzaakten aanzienlijke verliezen onder de bevolking. Duitsche vliegtuigen vielen in den afgeloopen nacht de Zuidoostkust van Engeland en het gebied van de monding van de Theems met bommen van zwaar kaliber aan.
18 Aug. — Formaties geallieerde vliegtuigen, die overdag boven Zuid-Duitschland vlogen, verloren 58 viermotorige bommenwerpers en 5 jagers. In den afgeloopen nacht wierp de vijand een groot aantal brisant- en brandbommen op plaatsen in het Noord-Duitsche kustgebied. De bevolking leed verliezen. Nachtjagers en luchtdoelgeschut van de luchtmacht schoten van de formaties Britsche bommenwerpers ten minste 37 vliegtuigen neer. Duitsche vliegtuigen drongen in den nacht van 17 op 18 Augustus tot Zuidoost- en Midden-Engeland door en bestookten o.a. de industriestad Lincoln met bommen van elk kaliber.

ZEEOORLOG

16 Aug. — Tijdens aanvallen op konvooien in het Westelijke bekken van de Middellandsche Zeel hebben Italiaansche torpedovliegtuigen twee vrachtschepen van 12.000 ton elk tot zinken gebracht. In de wateren van Sicilië hebben Duitsche gevechtsvliegtuigen twee transportschepen met een totalen inhoud van 9.000 ton zwaar beschadigd.
Duitsche torpedovliegtuigen hebben in de avonduren van den 13den Augustus ten Oosten van Gibraltar een groot konvooi, dat de Middellandsche Zee binnenvoer, bij verrassing aangevallen. Twee torpedojagers en vier groote, volgeladen koopvaardijschepen, waaronder een tankschip, zonken onmiddellijk. Acht andere schepen bleven brandend liggen. Door de invallende duisternis en den afweer van het luchtdoelgeschut kon het lot van de overige getorpedeerde schepen aanvankelijk niet worden waargenomen. De voortdurend verrichte verkenningen hebben echter bevestigd, dat van dit konvooi tenminste 3 schepen met een inhoud van 170.000 ton tot zinken gebracht of vernietigend getroffen is.
Een Duitsche duikboot heeft aan de Noordkust van Sicilië een Amerikaanschen kruiser tot zinken gebracht. Italiaansche motortorpedobooten hebben een aanval gedaan op een Britsche vlootformatie nabij Kaap Spartivento (Calabrië) en een lichten kruiser tot zinken gebracht.
17 Aug. — Een formatie Duitsche gevechtsvliegtuigen met grooten actieradius boorde op 15 Augustus des avonds in de wateren West-Noordwestelijk van Lissabon, van een beschermd konvooi drie transportschepen met een gezamenlijke inhoud van 25.000 brt. in den grond en beschadigde tenminste twee andere groote schepen door torpedotreffers.
18 Aug. — In den vroegen ochtend van 18 Augustus kwam het voor de Nederlandsche kust tot een gevecht tusschen beveiligingsvaartuigen van een eigen konvooi en Britsche snelbooten. De vijand verloor bij zijn aanvallen een snelboot. Drie andere werden beschadigd.
Bij verkenning en vrije jacht boven den Atlantischen Oceaan wierpen Duitsche vliegtuigen een handelsschip van 5000 brt. in brand.

BALKAN

19 Aug. — Bij den strijd tegen de benden in het Zuid-Bosnische gebied hebben Duitsche en Kroatische eenheden in de afgeloopen dagen nieuwe successen behaald. Ondanks het feit, dat de strijd door drukkende hitte en zware onweders werd bemoeilijkt, bezetten de Duitsch-Kroatische formaties alle spoorweglijnen, wegen en belangrijke terreinpunten in het te zuiveren gebied. Door aanvallen in het ongebaande bergterrein werden de afzonderlijke groepen der bandieten omsingeld. Na verbitterde gevechten werden de bandieten in de pan gehakt en slechts enkelen slaagden er in, in het hooggebergte te ontkomen. Talrijke wapens en voorraden munitie, uitrustingsstukken en levensmiddelen vielen in de handen der formaties.

(Vor. ber. Krijgsverr. 5629 A)

A. JAPAN — Luchtaanvallen op Balik Papan —

18 Aug. — Zeven vijandelijke bommenwerpers van het type, „Consolidated B 24" hebben op 14 Augustus een aanval gedaan op Balik Papan. De bommenwerpers werden onmiddellijk door het Japansche afweervuur verdreven. Twee groote viermotorige vijandelijke bommenwerpers hebben op den ochtend van 16 Augustus getracht Balik Papan aan te vallen. Zij werden echter ontvangen door een hevig vuur van den Japanschen afweer. De aangerichte schade is onbeteekenend.

Gevechten bij Vella —

20 Aug. — Van een Japansch steunpunt in het zuidelijke deel van den Stillen Oceaan meldt Domei, dat eenheden der Japansche marineluchtmacht bij een aanval op den vijand, die in de ochtenduren van 17 Augustus probeerde te landen op Vella (Salomons-eilanden), ongeveer 20 vijandelijke landingsbooten en een groot aan de kust gelegen vaartuig hebben gebombardeerd. Het groote schip en zeven landingsbooten werden door de Japansche vliegtuigen tot zinken gebracht, zeven scheepjes werden zwaar beschadigd. Eén Japansch vliegtuig keerde niet terug. Voorts hebben Japansche vliegtuigen op 18 Aug. vijandelijke strijdkrachten op het eiland Vella la Vella aangevallen. Ondanks den hevigen afweer door vijandelijke jagers slaagden de Japansche marinevliegtuigen erin twee groote torpedojagers zwaar te beschadigen en in brand te bombardeeren.

Convooislagen bij Guadalcanar —

21 Aug. — Het Japansche hoofdkwartier maakte melding van twee groote konvooislagen in het gebied van Gualdalcanar. Een groot convooi, dat in dit gebied in westelijke richting voer, werd op 14 Augustus des nachts bij het eiland Bera door de Japansche marineluchtmacht viermaal aangevallen. De vijandelijke transportvloot, alsmede de beschermende oorlogsschepen en vliegtuigen leden ernstige verliezen.
De tweede konvooislag vond plaats op 16 Augustus te middernacht op tien zeemijlen ten Oosten van het eiland Gatukai. Door torpedo-aanvallen werden een groote kruiser en een groot transportschip in den grond geboord, bovendien een lichte kruiser resp. een groote torpedojager. Een andere kruiser en een torpedojager werden beschadigd.

(Vor. ber. Krijgsverr. 5630 A)

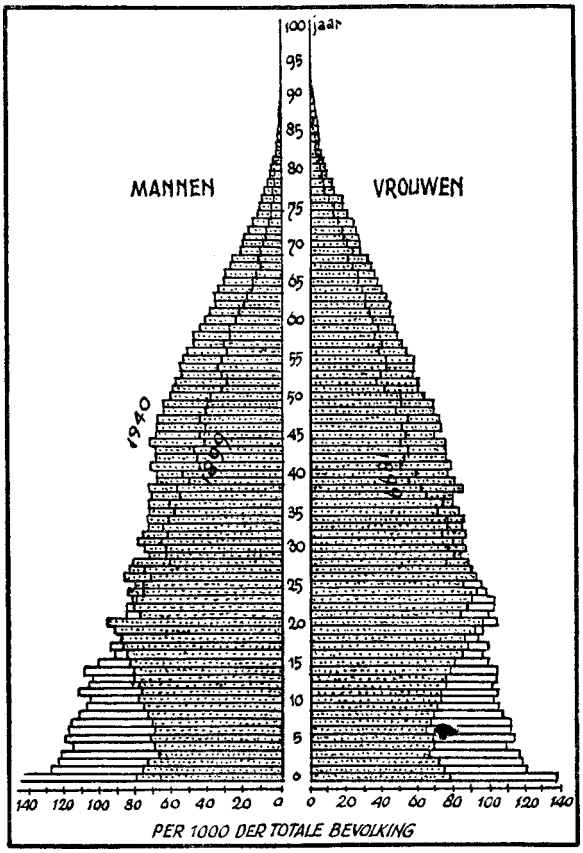

(foto C.N.E./W. P. Zeylemaker)

Talloos zijn de klachten van boeren, die bij de politie aangifte doen van diefstallen van veldgewassen, zooals tarwe, rogge e.d. In Gelderland zijn vele boeren er toe overgegaan om zelf de wacht te houden bij de te veld staande korenschooven.

A. **AMSTERDAM — Bevolking - Bevolkingspyramide Amsterdam 1899—1940 —**

Onderstaande bevolkingspyramide, welke werd ontleend aan „Statistische mededeelingen der gemeente Amsterdam", geeft een overzicht van den leeftijdsopbouw der Amsterdamsche bevolking op 31 December van de jaren 1899 en 1940.

Uit deze grafiek blijkt, dat het aantal personen beneden de 20 jaar belangrijk is verminderd, terwijl daarentegen het aantal oude menschen niet onaanzienlijk toenam. De tendens tot veroudering van Amsterdam geldt ook voor een kleinere, recentere periode, n.l. van 1930 tot 1940, zooals blijkt uit de cijfers van de gemeente-statistiek:

Mannen:

Leeftijd	31 Dec. '30	31 Dec. '40	§)
0—14	98.862	89.318	— 9.7
15—19	31.849	33.996	6.7
20—24	32.307	33.383	3.3
25—34	62.255	64.233	3.2
35—44	53.384	59.544	11.5
45—54	40.347	50.944	26.3
55—64	26.643	34.660	30.1
65 en ouder	19.865	25.407	27.0
Totaal	365.512	391.486	7.1

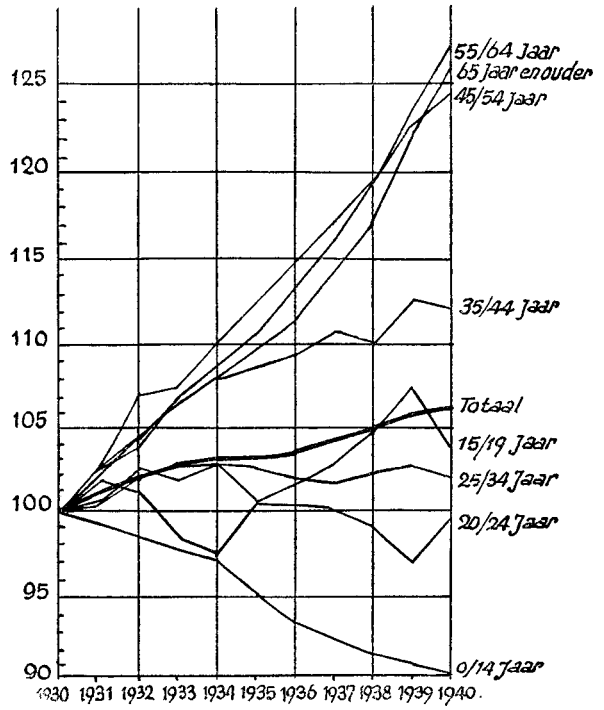
Vrouwen:

0—14	95.265	85.391	—10.4
15—19	33.108	33.563	1.4
20—24	36.560	35.128	— 3.9
25—34	69.476	69.894	0.6
35—44	57.494	64.502	12.2
45—54	43.609	53.540	22.8
55—64	30.227	37.238	23.2
65 en ouder	26.135	32.332	23.7
Totaal	391.874	411.588	5.0

§) Toeneming, resp. afneming in % sinds 31 Dec. 1930.

Ook voor deze korte periode merkt men dus bij de mannen voor de groep beneden 15 jaar een teruggang op met 10%, een vermeerdering met 3—12% voor de groepen 15 t/m. 44 jaar en een toeneming met niet minder dan 26—30% voor de ouderen. Bij de vrouwen ziet men eveneens een vermindering der 0 t/m. 14-jarigen en een buitengewone sterke toeneming der vrouwen boven de 45 jaar.

Aantal personen te Amsterdam in elke leeftijdsgroep, op 31 December van elk der jaren 1930 t/m. 1940 (indexcijfers: 31 December 1930 = 100)

(„Stat. Med. d. gem. A'dam")

Duidelijk komt de afneming der jongeren en de toeneming der ouderen tot uiting in de bovenstaande grafiek, die het verloop van jaar tot jaar toont.

(Vor. ber. Bevolking A'dam 5360 A)

B. **NEDERLAND — Economie, Financiën - Ontwikkeling van het naamlooze vennootschapswezen —**

23 Aug. — Het aantal der naamlooze vennootschappen in Nederland in de laatste jaren is gedaald. Terwijl in 1930 nog 2141 naamlooze vennootschappen met een volgestort kapitaal van 70,5 millioen gulden werden opgericht, beliep dit aantal in 1938 nog slechts 1035 met 60,8 millioen gulden kapitaal. Sinds het uitbreken van den oorlog is deze teruggang in nog sneller tempo gegaan, zoodat in 1939 nog slechts 762 nieuwe oprichtingen geteld werden met een aandeelenkapitaal van 38,1 millioen gulden. Voor 1940 geeft de statistiek aan 451 nieuwe naamlooze vennootschappen met 17,2 millioen gulden. Terwijl voor 1941 geen cijfers bekend zijn, wordt het aantal der nieuwe oprichtingen voor 1942 berekend op 121 met een volgestort aandeelenkapitaal van 9,7 millioen gulden. Geruimen tijd werden de naamlooze vennootschappen in de belastingwetgeving begunstigd, waardoor nieuwe oprichtingen werden aangemoedigd. Langzamerhand is in het laatste tiental jaren de belasting voor de naamlooze vennootschappen verscherpt; o.a. door de vervanging van de dividenden tantièmebelasting, alsmede door de verhooging van de winstbelasting door een opslag van 200%, de invoering van progessieve ondernemingsbelasting en deelneming aan staatsleeningen. Tengevolge hiervan wordt bij nieuw op te richten zaken bij lange na niet zoo vaak als voorheen de vorm van een N.V. gekozen.

Uit de beschikbare cijfers blijkt verder, dat het aantal der dwergvennootschappen niet alleen absoluut, maar ook relatief aanzienlijk is verminderd. In het jaar 1942 zijn 30% minder dwergvennootschappen (= met een aandeelenkapitaal van minder dan 5000 gulden) opgericht dan in 1936. Hun aandeel in het totaal van de nieuwe oprichtingen bedroeg in 1942 20%. Het waren vroeger hoofdzakelijk de kleinste ondernemingen met een kapitaal van slechts 2000 gulden, die jaarlijks het grootste deel van de nieuwe oprichtingen uitmaakten, terwijl hun aandeel in het totale gestorte aandeelenkapitaal slechts 1 à 2% bedroeg.

(V. b. N.V.schappen 5185 B; Vennootsch.bel. 5588 A)

A. *BIOGRAFIEEN.* —

De aandacht, die in deze dagen van verwachte actie op het Zuiden en Zuidoosten van Europa gericht is, wordt uiteraard ook gevestigd op Servië, waar sedert 30 Augustus 1941 generaal-overste Milan Dj. Neditsj met de leiding der regeering is belast. Neditsj werd in 1877 in Kragujevac geboren. Hij bezocht het gymnasium, kwam op de militaire academie en werd op twintigjarigen leeftijd luitenant. Voortgekomen uit een oud Servisch geslacht stond hem een hooge militaire loopbaan open. Hij werd in den Generalen Staf opgenomen en als majoor tot ordonnance-officier van koning Peter I benoemd. Een belangrijke militaire rol speelde hij als regimentscommandant tijdens de twee Balkanoorlogen en den eersten Wereldoorlog. In 1935 werd hij chef van den Generalen Staf. Daarnaast had hij als professor aan de Militaire Academie aandeel in de opleiding van het Zuidslavische officierscorps, waartoe hij tal van militaire geschriften publiceerde en vooral opkwam voor den uitbouw van een Servische luchtvloot. Politiek trad hij voor het eerst op den voorgrond onder de regeering-Stojadinowitsj, wiens politiek van toenadering tot Duitschland en Italië hij krachtig ondersteunde. Op 21 Augustus 1938 nam dr. Stojadinowitsj hem in zijn kabinet op en ook zijn opvolger, Zwetkowitsj behield hem als minister van Oorlog in functie. Na het uitbreken van den oorlog met Engeland kwam het tusschen beiden tot een meeningsverschil. Neditsj, die tot neutraliteit had aangeraden, moest op 7 November 1940 aftreden. Nadat hij enkele maanden als ambteloos burger van alle politiek verre gebleven was, bood hij de Duitsche bezettingsmacht bij het optreden van communistische bendenterreur zijn diensten aan. Als minister-president kwam hij aan het hoofd der regeering van een nieuw Servië, dat na de afscheiding van Kroatië en Montenegro en het afstaan van andere gebiedsdeelen aan Duitschland, Italië, Hongarije en Bulgarije tot ongeveer 30% van den ouden Zuidslavischen staat was terug gebracht. Hij hief het oude partijensysteem op en verklaarde zich onder inzet van vrijwilligers tot een loyale samenwerking met de Asmogendheden bereid. **(V. b. Neditsj 4818 D)**

B. **NEDERLAND — Kunst, Kultuur - Geertekerk te Utrecht onteigend —**

23 Aug. — De secretaris-generaal van het departement van Opvoeding, Wetenschap en Kultuurbescherming heeft besloten, dat de Geertekerk te Utrecht in het belang van Monumentenzorg onteigend zal worden te algemeenen nutte.

— Huize „De Voorts" afgebrand —

23 Aug. — Op 18 Augustus is brand ontstaan in Huize De Voorst, Gorsel, dat een rijken schat van schilderstukken, gobelins en machtig fraai beeldhouwwerk bevatte. Wat door de vlammen gespaard werd gebleven, leed door het water groote schade. De schade, die door verzekering gedekt wordt, wordt op meer dan één millioen geschat.

Justitie - Processen - Verbergers van „onderduikers" gestraft —

23 Aug. — Voor het Duitsche Landesgericht te Groningen stonden een aantal landbouwers terecht, die z.g. onderduikers geherbergd en te werk gesteld hadden. Zij werden veroordeeld tot gevangenisstraffen van vier tot zeven maanden, met geldboeten, varieerende van 100 tot 300 gulden. Bovendien werden zij veroordeeld in de kosten van het proces.
(V. b. „Onderduikers" 5624 B; Arbeidsinzet 5625 A)

— Politie - Aanslag op commissaris van Bussum —

23 Aug. — Op 20 Augustus is te Bussum een moordaanslag gepleegd op den chef van het politiecorps van Bussum, den kapitein Woerts. Twee schoten troffen den politiechef, die in zorgwekkenden toestand naar het Majella-ziekenhuis is overgebracht.
(Vor. ber. Aanslagen 5634 A)

N.S.B. - W.A. Frontzorg-actie —

23 Aug. — Te beginnen met September zal een aantal voorstellingen worden gegeven voor familieleden van aan het Oostfront strijdende Nederlanders. Hieraan zullen medewerken tooneel-, opera-, concert-, cabaret- en variété-gezelschappen. Bovendien verzorgt de Nederlandsche omroep een aantal avonden. Daarnaast zullen er 200 kindervoorstellingen worden gegeven voor de kinderen van de Nederlandsche frontstrijders. Het ligt verder in de bedoeling voorstellingen te organiseeren voor de lazaretten en ook voor de rusthuizen der Nederlandsche gewonden van 1940 in Bronbeek te Arnhem. De leiding van een en ander berust bij de W.A., terwijl de Ned. Volksdienst bij de kindervoorstellingen wordt ingeschakeld. **(V. b. Vrijw. Oostfront 5589 A)**

— Staatskamp te Lunteren —

23 Aug. — Op den Goudsberg te Lunteren komen eens per jaar de hoogste functionarissen van Beweging en Staat bijeen om zich te bezinnen op de belangrijkste problemen van den tijd en om als rangloos kameraad zich te oefenen in tucht en om, door middel van terreinwerkzaamheden, den eerbied voor den arbeid te beleven. Dit jaar werd het kamp gehouden van 1—7 Augustus. Het stond onder leiding van den commandant der W.A. De W.A. had de dagelijksche leiding in handen. De leiding van de besprekingen berustte bij den plv. Vormingsleider Nije.
Onder de deelnemers bevonden zich de secretaris-generaal der Beweging, hoofdafdeelings- en afdeelingsleiders van het hoofdkwartier, nevenorganisaties, formaties en departementen, gewestelijke- en districtsleiders, commissarissen van provincies, rechters, burgemeesters, wethouders van groote gemeenten enz., niet om zich een week zorgeloos over te geven aan ontspanning en vacantievreugde, maar om zich daadwerkelijk te oefenen in nationaal-socialistische deugden, een sober leven te leiden onder strenge tucht en zich te verdiepen in vraagstukken van belang in dezen tijd. Het hoogtepunt van de kampeerweek vormde de toespraken van den Leider en General-Kommissar Ritterbusch op 6 Augustus. **(V. b. Vormingssch. Lunteren 5221 A)**

Jeugd - Nat. Jeugdstorm - Landdienstvrijwilligers naar Danzig —

23 Aug. — Op 23 Augustus vertrok wederom een groot aantal Ned. Landdienst vrijwilligers naar het gebied Danzig waar zij worden ingezet als landhulp. Te Amersfoort heeft het afscheid van deze jongens en meisjes plaats gevonden, waarbij het woord gevoerd werd door den burgemeester, mr. Harloff, en den stafleider van den Jeugdstorm, opperbanheer C. Quispel.
(Vor. ber. N.J.S.-leden n. Danzig 5174 B)

Economie, Financiën - Vorderingen van het buitenland —

23 Aug. — De oprichting van een Instituut tot contrôle van de Nederlandsche vorderingen in het buitenland door de uitgeweken Nederlandsche regeering te Londen heeft in allereerste instantie ten doel de vorderingen van Nederlandsche onderdanen, die zich buiten Nederland of de bezette gebieden bevinden, te controleeren en die transacties te verhinderen, welke buiten den normalen handel vallen. Voorts zal het instituut ingeschakeld worden bij de benoeming van beheerders bij Nederlandsche firma's, welke ook buiten de genoemde gebieden zijn gevestigd en die vanwege de bezetting buiten deze gebieden geen bewegingsvrijheid meer hebben. In het bijzonder zal contrôle worden uitgeoefend op de buitenlandsche saldi dezer ondernemingen. De internationale ondernemingen, die haar zetels naar Ned. Oost-Indië en later naar Curaçao verplaatst hebben, vallen onder dezen maatregel.
(Vor. ber. Buitenl. vorderingen 4580 A)

— Nederlandsche Bank - Mr. P. H. A. Bijleveld —

23 Aug. — De Rijkscommissaris voor de bezette Nederlandsche gebieden heeft den tot dusver als onderdirecteur der Nederlandsche Bank N.V. te Amsterdam fungeerenden mr. P. H. A. Bijleveld benoemd tot lid der directie van genoemde bank.
(Vor. ber. Directie Ned. Bank 5587)

Sociale Zaken - Volksdienst - Steunverleening slachtoffers bomaanval Amsterdam-Noord —

23 Aug. — In een bijeenkomst van den Nederlandschen Volksdienst heeft de stedelijke directeur, L. Dekker, 18 Augustus rekening en verantwoording afgelegd van de materieele hulp, welke verleend is en wordt aan de getroffenen van het bombardement van 17 Juli op Amsterdam-Noord. In totaal is voor dit doel ƒ 96.733 ontvangen, waarvan ƒ 38.991 als opbrengst van de collecte Daarbij heeft de landelijke leiding van den N.V.D. nog ƒ 50.000 gevoegd. **(V. b. Bomaanval A'd.-N. 5601 A)**

— Steunregeling kleine zelfstandigen —

23 Aug. — De secretaris-generaal van het departement van sociale zaken heeft in een brief aan de burgemeesters mededeeling gedaan van zijn besluit tot in-

voering van een steunregeling ten behoeve van kleine zelfstandigen, die onderstand van noode hebben. Deze regeling, die bestemd is voor degenen, die, naar aard en omvang van hun nering, ambacht of ander klein bedrijf, als kleine zelfstandigen zijn aan te merken, stelt als algemeene voorwaarden voor hulpverleening, dat de betrokkenen gedurende een tijdvak van drie jaren voorafgaande aan 1 Januari 1941 (deze datum geldt als voorloopig) over het algemeen als zelfstandigen werkzaam zijn geweest, dat zij daarvan gedurende ten minste twee jaren door middel van deze werkzaamheid in hun onderhoud en eventueel in dat van hun gezin hebben kunnen voorzien, dat zij evenwel door belemmerende omstandigheden buiten hun schuld thans daartoe niet langer bij machte zijn, doch overigens, wat bereidheid en geschiktheid tot arbeiden betreft in staat moeten worden geacht voor evenbedoeld onderhoud te kunnen zorgen. Op dezen grondslag zal de hulpverleening naar twee groepen worden gerangschikt, n.l. onder groep a degenen, van wie redelijkerwijs niet mag worden verwacht, dat zij, wanneer de huidige belemmeringen hebben opgehouden, hun oude bestaansmogelijkheid zullen zien terugkeeren, en onder groep b degenen, te wier aanzien zulks wel mag worden aangenomen, mits zij door verleenen gedurende zekeren tijd van een periodieken overbruggingssteun hiertoe in staat worden gesteld. Bovendien geldt als maatstaf voor een rangschikking onder groep b nog de voorwaarde, dat de gegadigden gedurende de tweejarige periode, waarin zij in hun onderhoud en eventueel in dat van hun gezin hebben moeten kunnen voorzien, een gemiddeld netto weekinkomen uit hun bedrijf hebben getrokken van ten minste de in de rijkssteunregeling voor werkloozen aangegeven normen.
De onder groep a vallende kleine zelfstandigen zullen, alvorens hulp van overheidswege te kunnen ontvangen, hun bedrijfje of handel moeten stil leggen. Daarna kunnen zij, voor zoover het vrije bedrijf of de werkverruiming hen niet kunnen plaatsen, in beginsel in de gewone gesubsidieerde steunregeling voor werklooze arbeiders worden opgenomen. Daarbij zal de mogelijkheid tot herscholing dienen te worden nagegaan. De tot groep b behoorende kleine zelfstandigen kunnen in beginsel voor een periodieke tegemoetkoming in de kosten van levensonderhoud in aanmerking komen. Deze hulp zal over het algemeen niet hooger mogen uitvallen dan 20 pct. boven het bruto-bedrag, dat de betrokkenen zouden ontvangen, indien zij in de gewone gesubsidieerde steunregeling voor werklooze arbeiders waren opgenomen. De steun voor leden van deze groep wordt, met inachtneming van het zooeven genoemde maximum, geval voor geval naar ieders bijzondere omstandigheden, gezinsinkomsten en behoeften bepaald. Hierbij dienen de netto bedrijfsinkomsten ten volle, de overige gezinsinkomsten op de bij de steunregeling voor werklooze arbeiders gebruikelijke wijze te worden gekort.
De toekenning van den steun aan de b-groep geschiedt voor tijdvakken van ten hoogste drie maanden, waarna elk geval opnieuw wordt bezien. Over het algemeen zal deze steun nimmer langer dan een jaar achtereen mogen worden verleend. Tenslotte is voor de tot groep b behoorenden nog de mogelijkheid geschapen tot het ontvangen van hun steun in den vorm van een uitkeering ineens (ter hoogte van het steunbedrag voor een aantal weken) wanneer mag worden verwacht, dat zij hierdoor gedurende geruimen tijd of voor goed vrij zullen komen van overheidssteun. De regeling treedt in werking met ingang van 1 September 1943. De gemeenten zijn belast met en verantwoordelijk voor de uitkeeringen aan de groepen a en b. Voor den steun aan groep a verleent het rijk op dezelfde wijze subsidie als voor de uitkeeringen aan ondersteunde werkloozen, terwijl ten aanzien van groep b de eene helft voor rekening van het rijk en de andere helft voor rekening der gemeenten komt.

— Volksgezondheid - Kinderverlamming —
Blijkens de officieele opgave van besmettelijke ziekten werden in de week van 8 tot en met 14 Augustus in het geheele land 78 nieuwe gevallen van kinderverlamming aangegeven, waarvan 46 te Amsterdam, 6 te Hilversum, 1 te Haarlem, 2 in Den Helder en 8 in Den Haag. **(Vor. ber. Kinderverlamming 4876 G)**

A. **NEDERLAND — Weermacht - Oostlandvrijwilligers onderscheiden —**
23 Aug. — Mussert heeft op het hoofdkwartier der N.S.B. den Nederlandschen vrijwilliger uit de divisie Viking, H. van Exel, ontvangen. Deze is kort geleden onderscheiden met de Nahkampfspange in zilver. Van Exel is pas 25 jaar oud en in den strijd bevorderd tot onderofficier. Hij was de tweede Nederlander, die onderscheiden werd met het IJzeren Kruis 2e en 1e klasse, het Infanteriesturmabzeichen, het Verwundeteabzeichen en de Nahkampfspange in zilver. Mussert wenschte den jongen Nederlander geluk met zijn onderscheidingen en dankte hem voor hetgeen hij voor het Nederlandsche volk had gedaan. Vervolgens speldde de Leider hem het eere-draagteeken „Strijd en Offer" op de borst. **(Vor. ber. Oostlandvrijw. 5589 A)**

B. **JAPAN — Weermacht - Geallieerde krijgsgevangenen —**
23 Aug. — De Ned. Correspondentiedienst meldt uit Stockholm, dat vertegenwoordigers van het Foreign Office en het Britsche ministerie van oorlog verklaard hebben, dat de door de Japansche regeering gepubliceerde lijsten met namen van krijgsgevangenen nog niet volledig zijn, daar tot dusverre slechts driekwart van het werkelijke aantal geallieerde soldaten, die in Japansche krijgsgevangenschap zijn geraakt, op deze lijsten voorkomt. Volgens een officieele schatting hebde Japanners circa 100.000 Britsche gevangenen in handen, alsmede 75.000 Britsch-Indische, 20.000 Australische, 35.000 Amerikaansche, 100.000 Nederlandsche en 2000 Canadeesche gevangenen. Het is te Londen opgevallen, dat er van Japansche zijde geen enkele naam is bekend gemaakt van Britsch-Indische krijgsgevangenen. Hierbij valt op te merken, dat de Japanners de Britsch-Indiërs niet zoo maar als vijanden beschouwen, ook al hebben zij onder Engelsche vlag tegen hen gevochten. **(Vor. ber. Krijgsgev. Japan 5296 C)**

C. **SOVJET-UNIE — Buitenland - Litwinof afgetreden als ambassadeur te Washington; Gromyko benoemd -**
23 Aug. — Het telegraafagentschap Tass meldt officieel, dat het presidium van den oppersten raad der Sovjet-Unie den plaatsvervangenden volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken Litwinof, heeft ontheven van de ambtsplichten van buitengewoon en gevolmachtigd ambassadeur in de Vereenigde Staten. Het presidium heeft in zijn plaats Gromyko benoemd tot buitengewoon en gevolmachtigde ambassadeur in de Vereenigde Staten. Gromyko is sedert 1939 als gezantschapsraad bij de Sovjet-ambassade te Washington werkzaam.
(Vor. ber. Litwinof 4898 F; Volkscomm. 5274 A)

Opstandige beweging in den Kaukasus —
23 Aug. — Volgens te Berlijn ontvangen berichten is in de Sovjetrepubliek Azerbeidsjan een opstand uitgebroken. Daar deze opstandige beweging snel om zich heen greep, is voor het geheele gebied van de Sovjetrepubliek Azerbeidsjan de staat van beleg afgekondigd. Verschillende groepen der opstandelingen zijn er in geslaagd in nauw contact met elkaar te komen en hebben een geheime organisatie opgericht, die het geheele uitgestrekte berggebied van den Noordelijken en centralen Kaukasus omvat.

D. **ITALIE — Bijzonder gerechtshof van Dalmatië opgeheven —**
23 Aug. — Het bijzondere gerechtshof voor de verdediging van den staat in Dalmatië is volgens Stefani opgeheven. De bevoegdheden van dit Hof gaan over op de bevoegde oorlogsrechtbanken.

Valutaverhouding Lire, pond en dollar —
23 Aug. — De Britsche regeering heeft, volgens een mededeeling van den Kanselier van den schatkist, Sir Kingsley Wood, in overleg met de regeering van de Ver. Staten, de koerswaarde van de Lire vastgesteld op 400 Lire = 1 pond sterling en 100 Lire = 1 dollar. Voor den oorlog stond $ 1 ongeveer gelijk aan 20 Lire en £ 1 aan ongeveer 80 Lire. De thans vastgestelde omrekeningskoers bedraagt derhalve slechts 20% van die van enkele jaren geleden.

Rome - Positie der stad —
23 Aug. — Ten aanzien van het tot open stad verklaren van Rome wordt van toonaangevende Italiaansche zijde de volgende uiteenzetting gegeven: Het volkenrecht kent ten aanzien van het tot open stad verklaren van een stad geen concrete bepaling, die in details geregeld en door alle staten erkend is. Een dergelijke internationale overeenkomst is tot dusverre niet tot stand gekomen en dus niet van kracht. De Haagsche conventie van 1907 spreekt alleen van onbeschermde steden, aan-

gezien in dien tijd het probleem van het luchtbombardement nog niet bestond. Volkenrechtelijk is thans de toestand zoo, dat de Italiaansche regeering een eenzijdige verklaring heeft afgelegd. Daar echter een tweezijdige overeenkomst noodig is, kan Rome juridisch nog niet als open stad worden beschouwd. De maatregelen, die de Italiaansche regeering heeft genomen voor het uitvoeren van haar voorstel zijn niet in details bekend gemaakt. Tot dusverre heeft de tegenpartij slechts door middel van den omroep bekend gemaakt, dat de Angelsaksische mogendheden de door de Italiaansche regeering genomen maatregelen willen bestudeeren en zich haar volledige vrijheid voorbehouden, zoolang geen tweezijdige overeenkomst bestaat.

(Vor. ber. 5634 B)

— Gouverneur benoemd —

23 Aug. — Prins Borghese, de gouverneur van Rome, alsmede de vice-gouverneur hebben hun ontslag ingediend. Tot buitengewoon commissaris van Rome met den rang van gouverneur is benoemd senator dr. Motta.

Corporatieve organen opgeheven —

23 Aug. — Naar S.P.T. uit Rome meldt zijn alle corporatieve organen van het fascistische regiem, het interministerieele comité voor de prijsbeheersching en levensmiddelenvoorziening met inbegrip van dat voor de autarkie, volgens een decreet in het Italiaansche staatsblad van 18 Augustus opgeheven. In gevallen van oneenigheden tusschen werkgevers en werknemers treedt een z.g. verzoeningscollege op, dat door het ministerie voor handel en nijverheid (dat vroeger ministerie voor de corporaties heette) voor ieder geval apart zal worden gevormd. De syndicaatsvereeniging is het recht toegezegd collectieve verdragen voor de verschillende bedrijfsgroepen te sluiten voor de collectieve regeling der economische betrekkingen.

(Vor. ber. Liquidatie fascisme 5626 B)

A. **DUITSCHLAND — Economie, Financiën - Ontwikkeling staatsschuld —**

23 Aug. — Onderstaande tabel, ontleend aan Econ. Nieuws geeft een gedetailleerd overzicht van de toeneming der Duitsche staatsschuld in den tijd van Sept. 1939 tot eind April 1943: (in mill. Rm.)

	Geconsol. schuld	Vlottende schuld	Oude en buitenl. schuld	Totaal
Sept./Dec. 1939	+ 1.791	+ 6.600	— 92	+ 8.299
1940	+16.150	+17.532	—183	+ 33.499
1941	+21.174	+27.814	—345	+ 48.643
1942	+23.537	+33.745	—169	+ 57.113
Jan./April 1943	+ 5.745	+11.605	— 4	+ 17.346
Sept. '39/Apr. '43	+68.397	+97.296	—793	+164.900

Uit het bovenstaande blijkt, dat de Duitsche staatsschuld in den loop van den oorlog tot eind April 1943 met ca. 165 milliard Rm. is toegenomen. Bij het begin van den oorlog bedroeg de totale staatsschuld met inbegrip van de Steuergutscheine 37,4 milliard Rm., zoodat aan het einde van April '43 een stand van 202 milliard was bereikt. Het maandelijksche gemiddelde van de toeneming der schuld bedroeg in de laatste vier maanden van 1939 2,1 milliard, in het jaar 1940 2,8 milliard, in 1941 4,05 milliard en in 1942 4,76 milliard. Het was in 1942 ongeveer 2 milliard lager door de vooruitbetalingen op de aflossing van de Hauszinssteuer. In de eerste vier maanden van het loopende jaar is onder invloed van de aflossing van de Hauszinssteuer het maandelijksche gemiddelde tot 4,3 milliard gedaald. In het tijdvak van September 1939 tot April 1943 bedroegen de belastingen en andere inkomsten van den staat ongeveer 130 milliard. De totale staatsuitgaven beliepen dus ca. 295 milliard, waarvan 80% oorlogsuitgaven waren. Het aandeel van belastingen en andere inkomsten aan de dekking der staatsuitgaven zou tot dusver gemiddeld 45% bedragen.

(Vor. ber. Staatsschuld 4716 D; Oorlogsfinanciering 5394 D; Oorlogskosten 5541 D)

Perswezen - Opheffing „Frankfurter Zeitung" —

23 Aug. — In verband met de papierschaarschte en de concentratie van dagbladen zal de „Frankfurter Zeitung" worden opgenomen in het partij-orgaan het „Frankfurter Volksblatt". Daarmede zal een der meest vooraanstaande Duitsche dagbladen na een bestaan van bijna 88 jaar ophouden te verschijnen; waarschijnlijk reeds einde Augustus.

(Vor. ber. Beperking Dagbl. 5453 A)

N.S.D.A.P. - Mutatie S.A.-leiding —

23 Aug. — De nat.-sozialistische Parteikorrespondenz meldt dat de Führer den S.A.-Obergruppenführer Wilhelm Schepmann, tot dusverre leider der S.A.-groep Saksen, heeft belast met de leiding der zaken van den chef van den staf der S.A. als opvolger van den, tengevolge van een auto-ongeluk, omgekomen stafchef Lutze.

(Vor. ber. S.A.-leiding 5528 B)

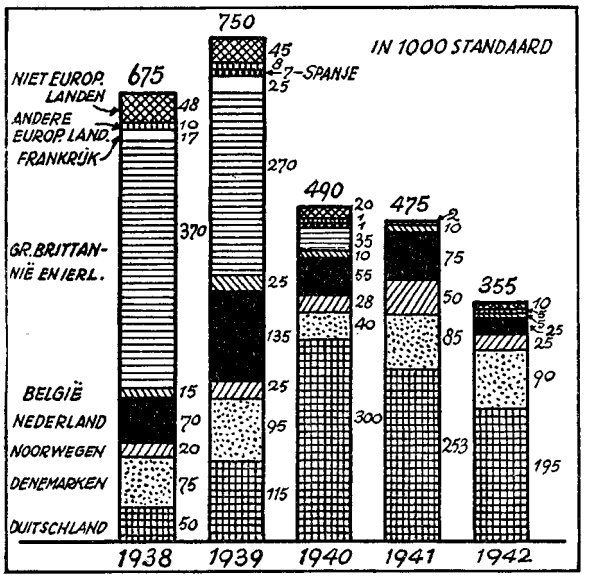
Weermacht - Generaal Jeschonnek overleden —

23 Aug. — In den ochtend van de 19en Augustus is de chef van den generalen staf van de luchtmacht, Generaloberst Hans Jeschonnek, in het hoofdkwartier van den opperbevelhebber van de luchtmacht overleden.

(Vor. ber. gen. Jeschonnek 5033 C)

B. **HOUT — Overzicht Zweedsche houthandel —**

Sedert lang is Zweden een der grootste houtuitvoerlanden. In het bijzonder na den vorigen wereldoorlog is de Zweedsche houtuitvoer aanzienlijk toegenomen. Thans is de situatie evenwel geheel anders geworden In 1942 heeft de houtuitvoer zijn laagste punt bereikt. Vooral het feit, dat Engeland, vóór den oorlog de grootste houtafnemer, van de Zweedsche houtmarkt is

verdwenen, is van grooten invloed. Alhoewel in Maart van dit jaar met Duitschland een overeenkomst kon worden gesloten, bedroeg de houtexport naar genoemd land in 1942 slechts 195.000 standaard d.i. ongeveer 60.000 minder dan in 1941. Ook met Denemarken kon een overeenkomst worden gesloten. Beschouwen wij 1938 als het laatste normale houtjaar, dan is de houtuitvoer in 1942 t.o.v. laatstgenoemd jaar met bijna 50% gedaald, aldus „Econ. Nieuws".

(Vor. ber. Houtuitvoer Zweden 3192 C)

C. **GRONDSTOFFEN — Katoen —**

23 Aug. — In verschillende landen zal de katoenoogst in 1943 kleiner zijn dan vorig jaar. Zoo wordt de katoenoogst van de Ver. Staten op 10,54 millioen balen geraamd, d.i. 2.25 mill. minder dan verleden jaar. Hiermede zou de oogst van het loopende jaar de kleinste zijn sinds 1934. Ook de kwaliteit zal waarschijnlijk aanzienlijk minder zijn dan in het voorafgaande jaar. De opbrengst van den Argentijnschen katoenoogst wordt dit jaar op 82.000 t. geraamd, zoodat de oogst ondanks de droogte nog zeer goed is uitgevallen. Had de katoenoogst 1941-'42 in Egypte 8,20 mill. cantar opgebracht, de raming voor het jaar 1942-'43 bedraagt 4,5 mill. cantar.

In 1942 bereikte Bulgarije een oogst van 20.000 ton. Thans wordt ongeveer 80 pct. uit eigen oogst gedekt. In Griekenland bedroeg de katoenaanplant kort voor het uitbreken van den oorlog 79.000 ha., welke een oogst opleverden van 19.000 ton. Turkije kon voor het begin van dezen oorlog zijn katoenbehoefte tot 90% in eigen land dekken. In dit land is een uitbreiding van den aanplant zeer goed mogelijk, hetgeen tengevolge zal kunnen hebben, dat Turkije een katoen-

uitvoerland zal worden. Ditzelfde is eveneens het geval met Kroatië. In Roemenië bedroeg in het oogstjaar 1940-41 de met katoen bebouwde oppervlakte 18.000 ha, terwijl thans de bebouwde oppervlakte geraamd wordt op 27.000 ha.
In het per 1 Augustus '43 afgeloopen seizoen 1942-'43 bedroeg het wereldkatoenverbruik volgens statistische gegevens van de katoenbeurs te New York 24.900.000 balen, waarvan 12.185.000 balen uit Noord-Amerikaansche soorten bestonden en 12.715.000 balen uit andere katoengebieden afkomstig waren. Vorig jaar bedroeg het totale katoenverbruik 25.572.000 balen, waarvan 12.210.000 balen aan Noord-Amerikaansche katoen en 13.362.000 balen uit andere soorten bestonden. De wereldkatoenvoorraden werden op 1 Augustus '43 geraamd op 23.586.000 balen en hebben daardoor een nieuwe recordhoogte bereikt. **(Vor. ber. Katoen 3960 A)**

A. **ENGELAND — Economie, Financiën - Buitenlandsche schulden —**
23 Aug. — De buitenlandsche schuld op korten termijn van Engeland was aanvang 1943 tot de enorme som van 1 milliard pond sterling gestegen. Engeland is aan Britsch-Indië 500 millioen pond sterling schuldig aan leeningen op korten termijn, aan Canada 160 millioen, Ierland 120 millioen en Malakka 60 millioen pond. De overige schulden zijn verdeeld over Nieuw-Zeeland, Argentinië, Portugal en andere landen. De groote schuld, welke Engeland aan Britsch-Indië heeft, treedt nog sterker op den voorgrond, wanneer men in aanmerking neemt, dat bij het uitbreken van den oorlog de positie juist omgekeerd was. Het grootste deel der Canadeesche tegoeden werd eenigen tijd geleden in een rentelooze leening omgezet. De Engelsche leeningen op korten termijn beteekenen de tegenwaarde van twee volle exportjaren van het Vereenigde Koninkrijk naar den stand van 1918. **(V. b. Schulden 4836 B)**

B. **NOORWEGEN — Weermacht - Officieren in krijgsgevangenschap - Leden Förer-garde, Germaansche ᛋᛋ en Hird bij gewapende macht ingedeeld —**
23 Aug. — Het destijds na de bezetting van Noorwegen uitgevaardigde decreet, waarbij de Noorsche officieren uit de krijgsgevangenschap werden ontslagen, is opgeheven. Deze maatregel is het gevolg van de houding van een groot aantal Noorsche officieren, die vluchtten met het doel oorlogsdienst tegen Duitschland te doen of op illegale wijzen werkzaam waren.
Volgens een door minister-president Quisling uitgevaardigde wet behooren voortaan tot de gewapende macht van Noorwegen buiten de Noorsche politie, de leden van de garde van den minister-president (Förergarde), de leden van de Germaansche ᛋᛋ-Noorwegen en de leden van de organisatie Hird van Nasjonal Samling. Dienovereenkomstig worden zij geplaatst onder de Noorsche militaire strafwet van 22 Mei 1902.
(V. b. Noorsche ᛋᛋ 4692 B; Nasj. Samling 5273 C; Capitulatie 4255 A)

C. **BELGIE — Bevolking - Toekomstige ontwikkeling**
23 Aug. — Aan de hand van de jongste bevolkingscijfers heeft het Statistisch Bulletin een studie gepubliceerd waaruit moet blijken, dat het inwonertal van het Belgische koninkrijk, in 1980, van 8.294.724 (het cijfer van thans), op 7.451.000 zal zijn gevallen.
Voor de vier geheel Vlaamsche provinciën zou men dan 4.595.819 zielen tellen tegen 4.136.827 in 1940. De bevolking van de vier Waalsche provinciën, met het Waalsch-Brabantsche arrondissement Nijvel, zal niet hooger meer zijn dan 2.174.362 of bijna 800.000 minder dan thans. Voor het arrondissement Brussel voorziet het Statistisch Bulletin een daling van 1.238.890 op 682.000. Het hoogste geboortecijfer, per provincie, is het Limburgsche met 21.91 per duizend, het laagste dat van Henegouwen met 9.24. Per arrondissement beschouwd, spant Maaseik de kroon met 25.13 terwijl Luik het laagterecord bereikt met 8.52 per duizend. Altijd volgens dezelfde officieele publicatie zal België, in 1945, zijn hoogste bevolkingscijfer: 8.296.530 bereiken om daarna geleidelijk af te nemen. De verhouding van het Vlaamsche tot het Waalsche element (het arrondissement Brussel ter zijde gelaten), die nu nog 4 tegen 3 bedraagt zal, indien deze berekeningen door de werkelijkheid worden bevestigd, in 1980, 4 tegen 2 zijn geworden. Eerst in 1965 zou de bevolking van de Vlaamsche provinciën beginnen af te nemen wat thans, voor de Waalsche gouwen en het arrondissement Brussel, reeds het geval is. **(Vor. ber. Bevolking 5384 B)**

Economie, Financiën - Levensmiddelenprijzen —
23 Aug. — Sedert Mei 1940, aldus meldt „Econ. Nieuws", zijn de prijzen van de voor het levensonderhoud noodzakelijke artikelen a.v. gestegen: brood 40%, aardappelen 90%, volle melk 57%, eieren 150%, boter 87%, suiker 94%, margarine 188%, bier 225%, vleesch 75—116%, lucifers 197%, zeep 235% en zout 86%. De loonen en salarissen zijn slechts met 8% gestegen.

D. **ZWITSERLAND — Neutraliteitsschending - Amerikaansche vliegers geïnterneerd —**
23 Aug. — In den middag van 17 Augustus hebben twee Amerikaansche vliegende forten in Zwitserland een noodlanding gemaakt, resp. te Dübendorf en Wetzendorf (kanton Bern). Beide bemanningen van 10 koppen elk zijn geïnterneerd.
(Vor. ber. Geall. Luchtaanv. 5602 F)

E. **ARGENTINIE — Generaal Rawson benoemd tot ambassadeur —**
23 Aug. — Generaal Rawson werd benoemd tot ambassadeur in Brazilië. De Braziliaansche regeering heeft reeds het agrement voor Ramson verstrekt. Zooals bekend heeft generaal Rawson de militaire beweging geleid, die de nieuwe Argentijnsche regeering aan het bewind heeft gebracht. **(V. b. Gen. Rawson 5562 A)**

F. **ALGIERS — Oudminister Pucheu gearresteerd —**
23 Aug. — De vroegere Fransche minister van Binnenlandsche Zaken, Pucheu, is volgens een mededeeling van den dissidentenomroep van 15 Augustus in Algiers gearresteerd en naar de gevangenis Meknes gebracht.
Vor. ber. Min. Pucheu 4794)

G. **GRONDSTOFFEN — Koper —**
23 Aug. — De kopermijnbouw van Rhodesië is de laatste tien jaar zeer in belang toegenomen. Tijdens den eersten wereldoorlog speelde Rhodesië nog nauwelijks een rol; de productie bedroeg niet meer dan 3000 ton. Sedertdien werd Rhodesië een der belangrijkste koperproduceerende landen ter wereld; de voortbrenging steeg van 5000 ton in 1929 tot 216.000 ton in 1938; in dienzelfden tijd daalde de Noord-Amerikaansche productie van 1 millioen ton tot 578.000 ton. Tijdens dezen oorlog werd de productie in Rhodesië met kracht uitgebreid en werden ook in Amerika de kopermijnen weer op volle capaciteit gebracht. Het is daarom begrijpelijk, dat de Amerikanen zich voor de toekomst zorgen maken over een hervatting van den concurrentiestrijd, want het is bekend, dat het Rhodesische koper veel goedkooper kan worden geleverd dan dat van Noord-Amerika en Chili. De Rhodesische ertsen zijn veel rijker en bevatten ca. 7 pct. koper, tegen slechts 2 à 4 pct. in Amerika en Chili. De productiekosten van de Afrikaansche mijnen zijn bovendien veel lager, omdat zij in hoofdzaak van zwarte werkkrachten gebruik kunnen maken. De Rhodesische ertsen worden sedert 1932 vrijwel geheel ter plaatse gesmolten, en het aldus gewonnen ruwe koper werd voor het grootste deel in Engeland geraffineerd. **(Vor. ber. Koper 3740 A)**

H. **PORTORICO — Streven naar onafhankelijkheid —**
23 Aug. — Naar uit San Juan wordt gemeld, heeft de bevolking van Portorico zich tot de Ver. Staten gericht met het verzoek om zelfstandigheid. Na een vergadering van verscheidene uren van het z.g. congres der onafhankelijkheid, werd een „vrijheidsverklaring van Portorico" eenstemmig goedgekeurd.

I. **CANADA — Conferentie te Quebec —**
23 Aug. — Nadat de Engelsche minister-president Churchill begin Augustus te Quebec was aangekomen en aldaar met den Canadeeschn premier Mackenzie King en een aantal militaire deskundigen had geconfereerd, meldde de Britsche berichtendienst, dat op 18 Augustus ook president Roosevelt vergezeld van zijn particulieren secretaris Early en Harry Hopkins, de Britsche minister van Voorlichting Brendan Bracken en de minister van Buitenlandsche Zaken van Tsjoengking-China, Soeng, aldaar waren aangekomen. Op 21 Aug. arriveerden de Amerikaansche minister van Oorlog, Stimson, en die van Marine, Knox.
Volgens een bericht van het Zweedsche blad „Stockholms Tidningen" uit New York heeft de Britsche minister van Voorlichting, Brendan Bracken, verklaard, dat Roosevelt, Churchill en Mackenzie King te Quebec thans de laatste hand leggen aan de plannen om het

Duitsche volk „te bombardeeren, te verbranden en op alle mogelijke manieren onverbiddelijk te vernietigen." Hij zeide voorts, dat aan alle fronten een buitengewoon groote verscherping van den oorlog verwacht kan worden, en waarschuwde tegen het gelooven aan een spoedig einde van den oorlog.
In verband met de omstandigheid, dat de Britsche minister van Propaganda, Brendan Bracken, naar de conferentie te Quebec ontboden is, verluidt uit welingelichte Engelsche bron, dat daar met het oog op het oorlogstooneel in het Verre Oosten besloten zou zijn tot een bespoediging der Europeesche ontwikkeling met alle middelen en tot het opgeven van den eisch der „onvoorwaardelijke capitulatie". In sensationeelen vorm zou een dienovereenkomstig voorbereide verklaring worden verstrekt aan de met Duitschland verbonden staten, welke drie eischen en drie beloften zou behelsen.

De eischen luiden als volgt:

1. onverwijlde afval van Duitschland;
2. zich ter beschikking stellen om den oorlog der geallieerden tegen Duitschland voort te zetten;
3. vorming van een Engelsch-Amerikaansch-Russische bezetting.

Hier staan drie beloften tegenover, en wel:

1. Toezegging van de huidige gebiedssituatie met de beperking, dat na den oorlog volksstemmingen gehouden zullen worden en daarop de nieuwe grenzen zullen worden gebaseerd.
2. Toezegging eener deelneming aan de ontsluiting van Afrika, ook voor die staten, die tot dusver nog geen eigen koloniaal bezit hadden.
3. Stemgerechtigde deelneming aan de vredesconferentie, waarop een nieuwe Volkenbond op den grondslag der medezeggenschap van alle staten zal worden opgericht.

Dit plan is ontworpen door den Britschen minister voor Propaganda, Brendan Bracken, en aan Churchill naar Quebec meegegeven. Dat Brendan Bracken naar Quebec is ontboden, wordt beschouwd als een teeken, dat zijn stellingen zijn aanvaard. Voor de Geallieerden beloven zij dezelfde militaire voordeelen als een onvoorwaardelijke capitulatie, maar zij worden nuttig geacht om den vijand in zijn weerstandsvermogen te vermurwen.
In Engelsche kringen van de conferentie te Quebec is 22 Augustus een aantal bijzonderheden bekend gemaakt over de tot dusver behaalde resultaten. Volgens deze mededeelingen is de algemeene uitwerking van de militaire plannen geëindigd. Men meent te mogen veronderstellen, dat een bijzondere overeenkomst is getroffen ten aanzien van de uitbreiding van de leveranties aan de Sovjet-Unie, krachtens de leen- en pachtwet. Volgens mededeelingen van genoemde kringen omvatten de te Quebec getroffen militaire besluiten de volgende drie punten. 1. Een plan ter bevrediging van de Sovjet-eischen om een tweede front, ten einde de Duitsche gevechtskracht aan het Oostelijke front ernstig te verzwakken. 2. Versterking van de aanvallen te land, ter zee en in de lucht op alle fronten. 3. Uitgebreider hulp aan China, zoowel in manschappen als materiaal. **(V. b. Br. Am. conf. 5635 A; Churchill 5635 A; Roosevelt 5597 A)**

A. **PARAGUAY — Generaal Morinigo president —**
23 Aug. — Generaal Morinigo heeft 17 Augustus naar uit Asuncion wordt gemeld, zijn eed van trouw hernieuwd en is daarmede in zijn tweede ambtsperiode getreden als president van de republiek Paraguay.
(Vor. ber. Gen. Morinigo 4695 F)

B. **COLUMBIA — Regeering afgetreden —**
23 Aug. — Uit Bogota werd 15 Augustus gemeld, dat het geheele kabinet van Columbia is afgetreden. Omtrent den politieken achtergrond van het ontslag is niets bekend. De binnenlandsche politieke toestand van het land is den laatsten tijd moeilijk geworden. Men is bevreesd voor een financieele crisis alsmede voor onlusten onder de bevolking als gevolg van het heerschende tekort aan levensmiddelen en de toenemende prijsstijging.

C. **BIRMA — Economische structuur —**
23 Aug. — De akkerbouw en de mijnbouw zijn in Birma het meest ontwikkeld, terwijl de verwerkende industrie enkele jaren geleden nog slechts geringe beteekenis bezat. Birma, dat 605.000 km² groot is en 14,7 mill. inwoners telt, is voor 68% met bosch bedekt. Het meest waardevolle uitvoerproduct is teakhout. Daarop volgt de rijst, waarmede kort vóór den oorlog 5 mill. ha waren beteeld. De opbrengst bedroeg bijna 7 mill. ton. De teelt van tabak besloeg 40.000 ha en bracht in goede jaren 400—500 ton op. De productie van katoen en katoenzaad is sedert 1928 voortdurend gestegen.
De aardolieproductie bedroeg in 1940 1,2 mill. ton, tegen 1,1 mill. in 1939. De gewonnen olie wordt met pijpleidingen naar Rangoon vervoerd, waar zij wordt geraffineerd. De aardoliewinning van Birma maakte vóór de afscheiding van Indië gemiddeld 96% uit van de geheele Britsch-Indische productie. De derde plaats onder de voornaamste producten van het land nemen de metalen in. De tinwinning is tot dusver in 1939 met 5.441 ton concentraat en 2.155 ton gemengd tin-wolfram-concentraat het hoogst geweest. In hetzelfde jaar werd in Boven-Birma nog 486.876 ton ertsen gewonnen, welke gemiddeld 23% lood, 14% zink, 1% koper en geringe hoeveelheden zilver, goud, nikkel, cobalt en antimoon bevatten. De winning van lood- en zinkertsen is met resp. 92.800 en 62.300 ton zeer belangrijk. De eenige nikkelafzetting van Azië bevindt zich in Birma. Na China heeft Birma ook de belangrijkste wolframafzettingen. Ongeveer 40.000 personen zijn in den mijnbouw werkzaam, voor het meerendeel Chineezen en Indiërs.
Het verkeer vindt in Birma zeer gunstige voorwaarden. Drie groote rivieren, de Irawadi, Sitang en Saluen, ontsluiten het land van Noord naar Zuid. Eerstgenoemde rivier is over een afstand van 800 km bevaarbaar. Het land beschikt voorts over voortreffelijke wegen, waarvan de meest bekende de Birma-weg is, die de verbinding onderhoudt met Zuid-West-China. De spoorweg, die van Rangoon naar het Noorden loopt, eindigt in Lashio. **(Vor. ber. Ec. struct. 3491 A)**

D. **INSULINDE — Java - Prijsontwikkeling —**
23 Aug. — De Japansche bezettingstroepen voerden op 8 Maart '42 een prijsstop in op het niveau van 1 Januari van dat jaar, terwijl op 1 October een verordening de prijzen opnieuw regelde. Volgend staatje geeft een overzicht van de prijzen voor een aantal producten in Augustus 1942 in cents.

	Vóór de bezetting	In Aug. '42
1 brood	7—15	9,5
1 ei	3	4
½ liter melk	8	7
1 pond rundvleesch	70	70
1 pond boter	75	70
1 pond spek	55	65
1 kg suiker	14	12
1 kg zout	9	15
1 pond koffie	45	70
½ pond zwarte thee	50	60
0,72 l kokosnootolie	8	24
1 doosje lucifers	8	12
1 stukje zeep	10	22
1 kaars	2	5
1 hemd	150	300

Stelt men de prijzen op 1 Januari '42 = 100, dan is de index voor Februari '43 voor levensmiddelen 114, voor brandstoffen 124 en voor textielproducten 262.
(Vor. ber. Prijzen 5321 B)

Exportrecht afgekondigd —
23 Aug. — De Japansche militaire autoriteiten op Java hebben een exportrecht van 15% voor den geheelen uitvoer van Java afgekondigd. Het nieuwe recht zal dienen ter financiering van den handel van het eiland, in het het bijzonder voor het nemen van maatregelen om den export te bevorderen. **(Vor. ber. Export 5555 A)**

E. **CHINA (TSJOENGKING) — Regeering - President overleden —**
23 Aug. — Naar 1 Augustus vernomen werd, is Lin Sen, de president van het China van Tsjoengking, overleden. Tsjang-Kai-sjek is tot zijn opvolger benoemd.
(Vor. ber. Tsjang Kai-sjek 5376 B)

F. **SYRIE — Sjoekri el Koewetli president —**
23 Aug. — De Syrische kamer heeft tot president van Syrië gekozen Sjoekri el Koewetli. Koewetli is geboren in 1890 en behoort tot een der oudste families van Damascus. **(Vor. ber. President 4837 B)**

DE WERELDOORLOG

A. **DUITSCHLAND EN ITALIE — Charkof, Bjelgorod en Achtyrka ontruimd - Luchtaanvallen op Berlijn, Engelsche en Italiaansche steden —**

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Führer, 23 Aug. — In voortdurende zware gevechten werden in den Mioes-sector alle vijandelijke doorbraakpogingen afgeslagen. Bij Isjoem laaiden de krijgsoperaties weer op. Ook in het gebied van Charkof staan troepen van het leger en de Waffen-SS in een verbitterde worsteling met formaties bolsjewistische infanterie en tanks. Charkof, dat tijdens den veldtocht in het Oosten reeds meerdere malen van bezitter is gewisseld en thans nog slechts een puinhoop is, in het kader van een stelselmatige distancieeringsbeweging opnieuw ontruimd. Ten Noordwesten van Charkof gaat de zuivering van het terrein van een door Duitsche pantsergrenadiers omsingelde vijandelijke groep strijdkrachten bij stijgende gevangenencijfers en buit, voort. Overal waar de bolsjewisten in de overige sectoren van het front aanvielen, werden zij ondanks het in den strijd werpen van versche troepen met zware verliezen afgeslagen. Op 22 Augustus verloren de bolsjewisten 409 tanks en 73 vliegtuigen. De stelselmatige ontruiming van Charkof moet, aldus het D.N.B., beoordeeld worden van het principe der Duitsche oorlogvoering in het Oosten uit, volgens hetwelk afzonderlijke gebieden en ook steden geenszins die beteekenis hebben, die dikwijls door de vijandelijke propaganda hieraan wordt gehecht. Op 25 October 1941 werd in het kader van de groote operaties Charkof na hevigen strijd door de Duitsche troepen stormenderhand veroverd en bezet. Van half Mei tot half Juni 1942 probeerden de bolsjewisten door een partieel offensief Charkof te heroveren. Ten Oosten van deze stad werd de vijand op een strategisch buitengewoon handige wijze misleid en kwam een omsingeling tot stand, die in haar verdere verloop de vernietiging van groote bolsjewistische legermassa's met zich medebracht, waardoor de aanval der bolsjewisten op Charkof werd verijdeld. De bolsjewistische inspanningen in den winter van 1942-1943 brachten in het kader van de Duitsche distancieeringsbewegingen Charkof op 18 Februari 1943 weer in Sovjet-bezit, nadat de Duitsche troepen de voor den oorlog belangrijke installaties vernield en de stad verlaten hadden. De in aansluiting hierop tot voorbij Charkof voortgezette gevechten in de maand Maart met het Duitsche tegenoffensief bracht Charkof op 15 Maart weer in Duitsche handen. Wanneer nu de bolsjewisten in de afgeloopen dagen noch de ontruiming der stad, noch de andere bewegingen der Duitsche formaties hebben kunnen waarnemen en melden, dan is dit het bewijs voor de geslaagde distancieering van den vijand, d.w.z. een bewijs voor het feit, dat de Duitsche plannen zonder door den vijand beïnvloed te worden konden worden uitgevoerd. Het prijsgeven van de stad was in het kader van het gewijzigde front in dit gebied een volkomen natuurlijke maatregel, die een verkorting van het front en zoodoende een betere frontpositie met zich medebrengt. De Duitsche militaire woordvoerder heeft verklaard, dat ook Bjelgorod onder soortgelijke omstandigheden, is opgegeven.

24 Aug. — Aan het Mioesfront duren de verbitterde gevechten voort. Bij Isjoem vielen de bolsjewisten met sterke tankstrijdkrachten in de middaguren weder aan. In het gevechtsgebied van Charkof wierpen Duitsche troepen ten Zuiden van de stad den vijand in een tegenaanval terug. Ten Westen van de stad werden hernieuwde aanvallen der bolsjewisten afgeslagen. In het gebied ten Noordwesten van Charkof werden de sedert eenige dagen ingesloten vijandelijke strijdkrachten definitief vernietigd en daarbij 1791 gevangenen binnengebracht. 299 gevechtswagens, 248 kanonnen, honderd machinegeweren, 160 vrachtauto's en ander oorlogsmaterieel werden vernield of buitgemaakt. Ten Westen van Wjasma beproefden de bolsjewisten het front te doorbreken. Alle aanvallen werden afgeslagen. Op 23 Augustus werden 198 tanks vernietigd en 85 vliegtuigen in luchtgevechten neergeschoten.

Aan het front in Lapland heeft zich de 7e bergdivisie bij de bestorming van een heuvelrug en bij het afslaan van de daaropvolgende, wekenlang voortdurende tegenaanvallen van numeriek sterkere strijdkrachten, bijzonder onderscheiden. De Sovjets verloren op deze plaats alleen meer dan duizend dooden; 50 krachtig versterkte vijandelijke bunkers werden veroverd.

25 Aug. — De groote afweerslag duurt met onverminderde hevigheid voort. Waar de bolsjewisten met hun sterke infanterie- en pantserstrijdkrachten Duitsche stellingen aan den Mioes, in het gebied van Isjoem, Charkof en ten Zuiden van Sjisdra aanvielen, bleven zij met zware verliezen steken.

De luchtmacht steunde met sterke formaties gevechtsvliegtuigen en vliegende artillerie de afweergevechten en sloeg gereedstaande bolsjewistische tanks en infanterie uiteen. 's Nachts werden belangrijke aanvoerverbindingen van den vijand en troepenkampen gebombardeerd. Op 24 Augustus verloren de bolsjewisten 263 tanks en 95 vliegtuigen.

26 Aug. — De Duitsche legerleiding heeft in het gebied van Charkof op 25 Augustus de plaats Achtyrka volgens de plannen ontruimd. De bolsjewisten hielden de stad nog onder vuur toen de Duitsche troepen reeds de plaats verlaten hadden. Aan het Mioesfront duurden de sterke vijandelijke aanvallen voort. De bolsjewisten leden opnieuw zware verliezen. Een doorbraakpoging der bolsjewisten bij Isjoem werd afgeslagen, de vijand werd op zijn punt van uitgang teruggeworpen. In een onmiddellijk hierop volgende tegenaanval werd terrein veroverd. Ten Westen van Charkof vielen sterke strijdkrachten der bolsjewisten over een breed front aan. De vijand werd in een gevecht van man tegen man afgeslagen en in een tegenaanval naar het Noorden teruggeworpen. Op 25 Augustus overdag werden 253 bolsjewistische tanks vernietigd.

27 Aug. — Bij de gevechten aan het Mioesfront hebben Duitsche troepen een afweersucces behaald. Een Duitsche gevechtsgroep viel den vijand in de flank aan en wierp hem terug. Bij Isjoem werden in verschillende sectoren van het front aanvallen der bolsjewisten afgeslagen en vijandelijke bressen in een tegenaanval teniet gedaan. In het gebied rondom Charkof vielen de bolsjewisten ten Zuiden en Westen van de stad aan. In succesvolle afweergevechten werden de aanvallen met zware verliezen voor den vijand afgeslagen. In het gebied ten Zuidwesten en Westen van Orel gingen de bolsjewisten tot den verwachten aanval over. Ondanks het ongewoon sterke optreden van de luchtmacht slaagden zij er niet in de beraamde doorbraak te verkrijgen. De vijand leed zware verliezen aan menschen en materieel. Tijdens de op 26 Augustus gevoerde gevechten verloren de bolsjewisten in totaal 218 vechtwagens.

28 Aug. — Aan het Mioesfront, in het gebied om Charkof en ten Zuidwesten van Orel waren de Duitsche troepen in een zware afweerstrijd tegen numeriek sterkere bolsjewistische infanterie- en pantserstrijdkrachten gewikkeld. De vijand leed opnieuw zware verliezen. 161 tanks werden stukgeschoten.

Overzicht —

27 Aug. — Men krijgt te Berlijn den indruk, dat, zoo de omvang van het Sovjet-offensief al niet is verminderd, in de beoordeeling van de kracht der bolsjewistische doorbraakpogingen zoowel te Berlijn als bij de geallieerden een wijziging is ingetreden.

Naar Berlijnsche opvatting bevinden zich aan het Oostelijk front thans nog drie zwaartepunten, waar de aanvallen der Sovjets onverminderd voortduren: aan de Mioes, bij Isjoem en bij Charkof, waarvan het laatste het belangrijkste lijkt. Dit schijnt er op te wijzen, dat de Sovjets hun pogingen om aan het Zuidelijk deel van het Oostelijk front, door een doorbraak bij Charkof en een gelijktijdig oprollen van het Duitsche front ten Zuiden daarvan, een operatief succes te behalen, nog niet hebben opgegeven. Hoewel men te Berlijn ook gisteren wederom verklaarde, dat de verliezen, die de Sovjets in de afgeloopen weken leden, exceptioneel hoog waren en voor de verdere oorlogvoering van belang kunnen zijn, weigerde men reeds nu getallen daaromtrent bekend te maken. Het schijnt, dat nauwkeuriger cijfers echter binnenkort zijn te verwachten. Volgens Duitsche berichten heeft echter alleen de verovering van Orel den bolsjewisten 300.000 man aan dooden en verscheidene duizenden vechtwagens gekost. Ten aanzien van de aanvallen bij Wjasma, die voorloopig beëindigd, althans verflauwd schijnen te zijn, worden hier enkele bijzonderheden bekend. Het operatieve doel van de Sovjets was hier waarschijnlijk door een doorbraak ten Z.W. van Wjasma den grooten autoweg Briansk—Smolensk te bereiken en door afsnijding van dezen zenuwstreng het centrale front te doen ineenstorten. De Sovjets gebruikten bij dezen aan-

val zeer groote hoeveelheden artillerie, die een moorddadig trommelvuur op de Duitsche stellingen opende. Nog tijdens deze artillerievoorbereiding werd de Sovjet-infanterie naar voren gebracht, klaarblijkelijk met het doel de Duitsche troepen te verrassen. Na een gevechtsduur van veertien dagen hadden de Sovjets volgens Duitsche mededeelingen slechts een strook moerasland van enkele kilometers breedte ten koste van enorme offers veroverd. Aan Duitsche zijde meent men te hebben waargenomen, dat de Sovjet-infanterie aan het einde der aanvallen sterk verzwakt was en veelal met minderwaardige elementen was aangevuld.
Omtrent de tactiek der Sovjets werd het volgende medegedeeld: De aanvallers stormden bij de jongste aanvallen in het gebied van Charkof niet over de geheele frontbreedte zonder onderbrekingen tegen de Duitsche linies op, maar opereerden ditmaal in afzonderlijke groepen los van elkaar. Waarschijnlijk houdt deze wijziging in de aanvalstechniek verband met de ervaringen der afgeloopen weken en met de groote verliezen, waarmede de massale aanvallen der Sovjets tot dusverre gepaard gingen. Sedert het begin van den veldtocht in het Oosten hebben de Sovjets hun tactiek herhaaldelijk gewijzigd en hun legerleiding heeft zelfs een specialen staf in het leven geroepen, die tot taak heeft de strijdmethode van den tegenstander te bestudeeren en de resultaten der waarnemingen en ontdekkingen vast te leggen in adviseerende rapporten, die dikwijls den grondslag vormen voor de krijgsplannen, die in het hoofdkwartier der Sovjets worden beraamd. Opvallend is de buitengewoon sterke steun, welken het luchtwapen der Sovjets den pantserformaties en de infanterie doet toekomen. De luchtmacht der Sovjets, die boven het oorlogsterrein ten Zuidwesten van Orel opereert, bestaat in hoofdzaak uit gevechtsvliegtuigen, die niet alleen bommenladingen meevoeren, maar bovendien met boordkanonen en machinegeweren zijn bewapend. De machines zijn aan den onderkant gepantserd, waardoor een grootere veiligheid tegenover het afweervuur op den beganen grond moet worden bereikt.

WESTELIJK FRONT —

3 Aug. — Britsche bommenwerpers vielen in den nacht van 22 op 23 Augustus lukraak Westduitsch gebied aan. In verscheidene plaatsen werden voornamelijk openbare gebouwen door brisant- en brandbommen getroffen. De bevolking leed geringe verliezen. Duitsche gevechtsvliegtuigen vielen in den nacht van 22 op 23 Augustus het gebied ten Noorden van Londen alsmede afzonderlijke doelen aan de Zuidoostkust van het eiland met bommen van zwaar kaliber aan. Bij den aanval overdag van Amerikaansche vliegtuigen op twee Zuidduitsche steden op 17 Augustus verloor de vijand, niet zooals oorspronkelijk werd gemeld 56, doch 101 viermotorige bommenwerpers.
24 Aug. — In den nacht van 23 op 24 Augustus hebben formaties Britsche bommenwerpers eenige plaatsen in Noord-Duitschland, vooral de stad Berlijn, met brisant- en brandbommen aangevallen. Er ontstonden verliezen onder de bevolking en er werd schade aangericht aan woonwijken. Door luchtverdedigingsstrijdkrachten werden volgens de voorloopige berichten minstens 60 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten. Reeds voor het bereiken van de stadsgrens alsmede boven Berlijn zelf, werden de machines door talrijke nachtjagers en batterijen zoeklichten opgevangen en zoo verhinderd in de stelselmatige ontplooiing van een aanval. De vijand wierp toen zijn brisant- en brandbommen lukraak op verschillende woonwijken, waarbij de burgerbevolking verliezen leed. Duitsche gevechtsvliegtuigen vielen in den nacht van 23 op 24 Augustus militaire doelen in Zuidoost-Engeland met bommen van elk kaliber aan.
26 Aug. — De Engelsch-Amerikaansche luchtmacht heeft op 24 Augustus opnieuw de omgeving van Parijs gebombardeerd. Onder de burgerbevolking vallen slachtoffers te betreuren, woningen werden vernield.
28 Aug. — Een aanval van sterke formaties Britsche bommenwerpers in den nacht van 27 op 28 Augustus op de stad Neurenberg ondernomen, veroorzaakte verliezen onder de bevolking, alsmede groote verwoestingen. Luchtverdedigingsstrijdkrachten vernietigden zestig der aanvallende bommenwerpers.

ZUIDELIJK FRONT —

23 Aug. — De geallieerde luchtmacht heeft aanvallen ondernomen op de stad Salerno en gevoelige schade aangericht.
24 Aug. — Het havengebied van Palermo werd in den nacht van 22 op 23 Augustus door een sterke formatie Duitsche gevechtsvliegtuigen aangevallen. Twee oorlogsschepen, alsmede twee vrachtschepen met tezamen 9000 brt. werden vernield: negen koopvaarders van te zamen 46.000 brt. en een kruiser ten deele zwaar beschadigd. In de haveninstallaties ontstonden uitgebreide branden. Carbonia en plaatsen in de buitenwijken van Napels alsmede Bari zijn aangevallen.
25 Aug. —Geallieerde vliegtuigen hebben aanvallen ondernomen in de omgeving van Napels en Salerno.
26 Aug. — Voor anker liggende schepen in de havens van Bizerta en Augusta zijn doeltreffend gebombardeerd door Italiaansche en Duitsche vliegtuigen. De geallieerden hebben een hevigen luchtaanval ondernomen op de stad Foggia, waar ernstige schade is aangericht. Aanvallen van minder belang zijn uitgevoerd op Crotone en in de provincie Avellino.
27 Aug. — De stad Tarente en plaatsen in de provincie Napels zijn aangevallen door formaties vliegtuigen. Bij de aanvallen op de omgeving van Napels werd niet alleen de historische stad Pompeji, doch ook het opgravingsgebied van de eeuwen lang bedolven oude stad getroffen. Door een bom werden een buitenmuur van het museum en de tempel van Venus vernield.
28 Aug. — Geallieerde formaties hebben Sulmona, Catanzaro en enkele plaatsen in Campania met bommen bestookt, waarbij in Salerno aanzienlijke schade werd aangericht.

DE STRIJD TER ZEE —

25 Aug. — Een vijandelijk konvooi, dat beschermd werd door een sterk ercorte van marinevaartuigen en vliegtuigen, is in het centrale bekken van de Middellandsche Zee aangevallen door Italiaansche vliegtuigen, die een grooten torpedojager met torpedo's in brand schoten en twee vrachtschepen troffen met een totalen inhoud van 15.000 ton. Deze vaartuigen werden ernstig beschadigd.
28 Aug. — Een Duitsche duikboot bracht in de Middellandsche Zee een Britschen kruiser van de „Aurora"-klasse tot zinken. Een tweede duikboot beschadigde door torpedotreffers een anderen kruiser zwaar. Ten Westen van Kaap Finisterre werd uit een vijandelijke vlootformatie een kruiser in brand geworpen, terwijl een torpedobootjager na bomtreffers explodeerde en zonk.
(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 5637 A)

A. **JAPAN — Kiska ontruimd —**
23 Aug. — De Japansche leger- en vlootstrijdkrachten, die gestationneerd waren op het eiland Kiska, hebben in de tweede helft van Juli de evacueering van al haar troepen voltooid, zonder door den vijand gehinderd te worden.

Luchtaanval op Tsjoengking —

24 Aug. — Naar Reuter uit Tsjoengking meldt, is de stad op 22 Augustus voor het eerst sinds 2 jaar weer gebombardeerd.

Duitsche hulpkruiser aangekomen —

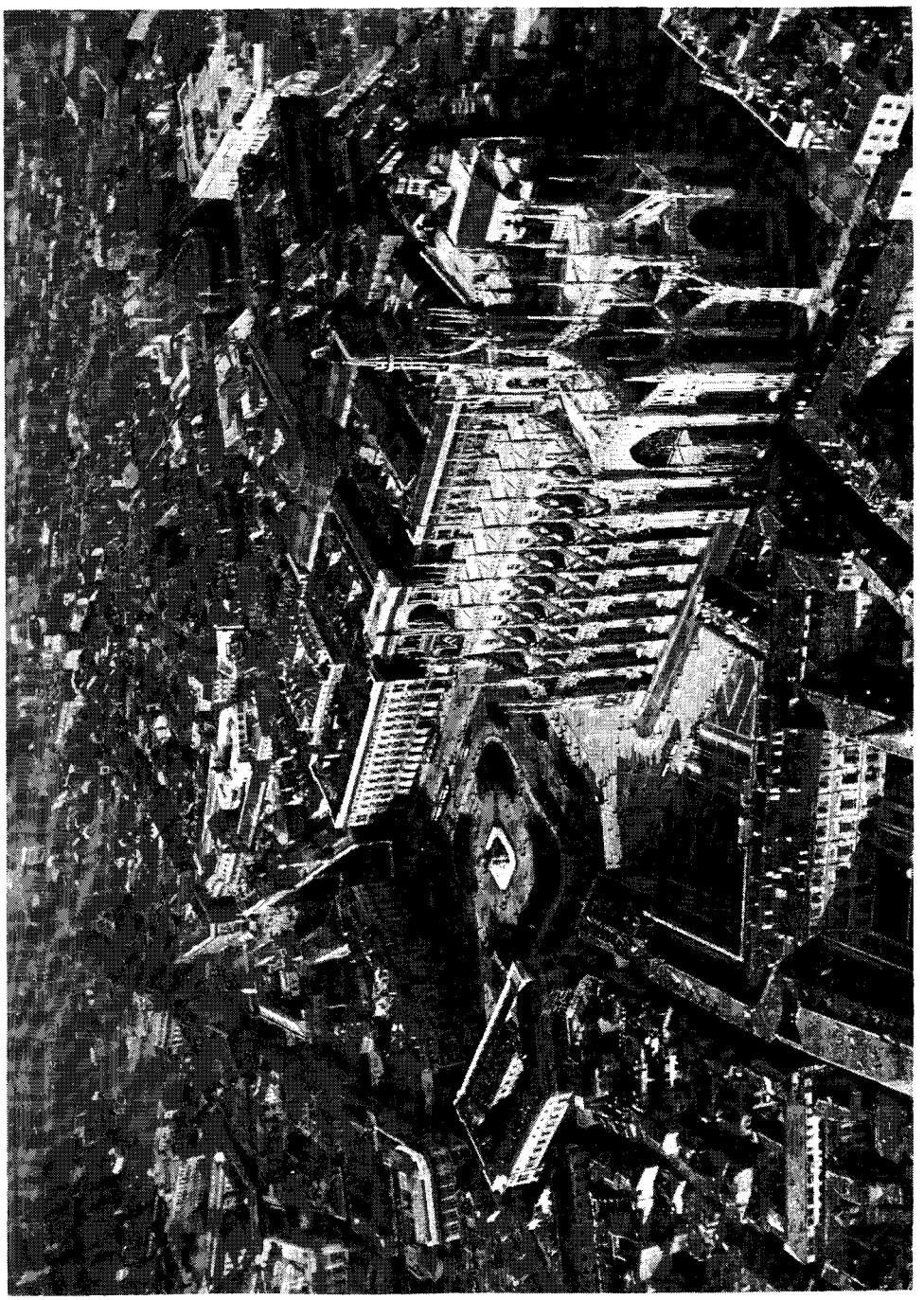
25 Aug. — Na een langen, succesvollen kapervaart is de Duitsche hulpkruiser „Thor" in Japan aangekomen. In de opschriften wordt medegedeeld, dat het Duitsche oorlogsschip na een aantal groote successen, waarbij acht vijandelijke schepen van in totaal 100.000 ton tot zinken werden gebracht, in October van het vorige jaar zelfs met drie buitgemaakte schepen veilig in Japan aankwam.

Landingspoging op Koelambangra afgeslagen —

26 Aug. — Door Japansche troepen op het eiland Koelambangra is op 22 Augustus een poging van Amerikaansche troepen om op het eiland te landen afgeslagen. De vijandelijke strijdkrachten, die steeds weer hardnekkige tegenaanvallen ondernamen, trachtten met gebruikmaking van ongeveer 15 landingsbooten en torpedobooten vasten voet op het eiland te krijgen. Verscheidene landingsvaartuigen kapseisden, waarop de Amerikanen de vlucht namen.

Japansche landing in Santuau —

Eenheden van de Japansche vloot zijn op 28 Augustus in de haven van Santuau in Noord-Foekien aan land gegaan. Volgens deskundigen zijn door deze landing de Amerikaansche plannen om de haven Santuau als duikbootbasis te gebruiken, in de kiem gesmoord.
(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 5638 A)

De Dom te Milaan, een pronkstuk der Italiaansche gothiek, welke reeds eenige malen bij luchtaanvallen werd beschadigd.

(foto archief Arbeiderspers)

A. **Besmettelijke kinderverlamming —**

In het „Alg. Handelsblad" werd van de hand van dr. G. F. Gezelle Meerburg onderstaand artikel gepubliceerd: De naam wijst op de besmettelijkheid der ziekte, het voorkomen bij kinderen en het veroorzaken van verlammingen. Over de besmettelijkheid dezer ziekte is lang getwist, evenals over die van de nekkramp, maar nu twijfelt niemand daar meer aan, daar de verwekker sinds een 30-tal jaren bekend is, een micro-organisme, dus een uiterst klein levend wezen. De beide andere aanduidingen zijn echter in haar algemeenheid onjuist. De ziekte komt en sporadisch en epidemisch voor, in een groot ziekenhuis treft men steeds gevallen van deze ziekte aan. Zij komt dus niet alleen bij kinderen voor, al bestaat er bij hen een grootere dispostie voor dan bij volwassenen. Maar de besmettelijkheid is veel geringer dan bijv. bij mazelen, waterpokken, wat zeggen wil dat de algemeene weerstand tegen deze ziekte veel grooter is. De aanduiding „verlamming" in den naam is ook niet juist, bij enkele epidemieën in 20% bij andere in 38% der gevallen treden verlammingen op, welke de ziekte zoo berucht en gevreesd maken, slappe verlammingen van groote spiergroepen, welke dus dan verder aan den invloed van den wil onttrokken zijn. Het betreft hier een aandoening van groepen zenuwcellen, die in het ruggemerg, naar zijn segmentalen bouw, laagsgewijs boven elkander dus, voorkomen, die een onderdeel zijn van het z.g. motorische of bewegingsneuron, dus van de functioneele eenheid: cel—celuitlooper—spier, welke weer langs banen van de hersenschors haar instructies ontvangt. Het betreft hier dus uitvallen van spieren van ons bewegingsapparaat, van spieren van het gelaat van armen, beenen, van spieren die den rug strekken en buigen.

Maar ook het middenrif is een willekeurige spier, hoewel wij maar weinig invloed op zijn functie kunnen uitoefenen. De Amerikaan, die zijn bekendheid verwierf door de bijvoeging: „met de ijzeren long" kreeg op een reis in een deftig hotel in Shanghai deze verlamming; een apparaat dat regelmatig den buikwand opzuigt en weer doet dalen, dus de adembeweging nabootst heeft hem in het leven gehouden de longen haar functie doen verrichten. Veelvuldiger zijn verlammingen van andere spieren, arm, been. Een blijvende verminking en een blijvend inboeten van validiteit, van arbeidsgeschiktheid dus, is het gevolg. De ingeboete functie van de getroffen spiergroep kan zeer groot zijn, bijna volledig, kan ook zoo gering zijn dat alleen de mededeeling van den patiënt, dat de kracht van arm of been niet is zooals zij kan wezen, den arts op de getroffen spiergroep opmerkzaam maakt.

GENEES-KUNDE

Maar helaas spreekt de rest-toestand vaak maar al te duidelijk, de musculatuur van arm of been is atropisch geworden. Ook rugspieren kunnen uitvallen waarvan ernstige scheefgroei het gevolg is. Deze ziekte draagt verscheidene verkeerde namen, want zij wordt ook aangeduid als „spinale kinderverlamming", spinaal in tegenstelling van cerebraal, op de hersenen betrekking hebbend. Maar de hersenen zijn steeds er bij betrokken, de moeilijkheid is dan ook voor den arts zeer vaak haar te onderscheiden van de „echte" meningitis, verschijnselen als hoofdpijn, sufheid, verwardheid, misselijkheid, wijzen op dien oorsprong. De eenige juiste naam voor deze ziekte is: ziekte van Heine-Medin naar haar ontdekkers, naar hen die haar hebben afgegrensd van andere ziekten, de ontdekking van de ziektekiem is eerst veel later gekomen. De tijd gedurende welken men de ziekte „onder de leden" heeft, de incubatietijd wordt verschillend lang opgegeven, men houdt hem voor 4-10 dagen.

Voor eenigen tijd werd aangenomen, dat de „porte d'entree" voor deze ziekte het slijmvlies van neus en keel zou zijn, wat meebrengen zou, dat druppelinfectie, de voornaamste wijze van overbrenging zou zijn, maar men heeft gevonden bij een epidemie in een Instituut in Zwitserland, dat vermoedelijk maag-darminfecties een rol spelen; een verpleegster die daar kinderen verzorgde bleek smetstof af te scheiden met de ontlasting en ook de ontlasting der aangetaste kinderen was infectieus Verder bleek van de z.g. druppelinfectie niets toen tijdens een epidemie elders schoolwedstrijden werden gehouden. Door aanhoesten hadden zeker gevallen moeten voorkomen. Er is hier dus nog een en ander onzeker. Vroeger dacht men ook zeker, dat levenlooze voorwerpen voor de uitbreiding der ziekte van geen belang waren, maar sinds de smetstof in faeces is gevonden, en het ook waarschijnlijk is, dat deze zelfs in de faeces buiten het lichaam blijft leven en zich voortplanten, is dit toch twijfelachtig geworden. Het is moeilijk het ziektebeeld te beschrijven, de oudste beschrijvingen zijn natuurlijk van de meest sprekende ziektebeelden, de „klassieke" gevallen; later bij uitbreiding van de kennis omtrent de ziekte en van haar verwekker blijkt er nog al variatie in het verloop te zijn, de variatie-curve krijgt een steeds grootere absis. Klassiek is, als de ziekte acuut begint met hooge koorts, welke trapsgewijs, remitteerend, daalt of op dezelfde hoogte blijft, continu is, en na vier dagen is verdwenen, terwijl in aansluiting aan de koortsperiode of reeds gedurende deze de verlamming voor den dag komt. In hooge mate kenmerkend voor de ziekte, is overgevoeligheid, hyperaesthesie, waardoor iedere aanraking pijn veroorzaakt; dit laatste verschijnsel is bij alle gevallen typisch, bij kleine kinderen noemt men het „luierpijn", omdat het kind erg schreeuwt, als het een luier aankrijgt. Tijdens de koorts kan evenals bij griep, verwardheid in meerdere of mindere mate optreden. Braken, diarrhee, hoofdpijn, sufheid zijn waarschuwende teekenen. Maar het ziektebeeld is de resultante van aanvalskracht van den verwekker en verdedigende kracht van den aangevallene en vooral de laatste is individueel sterk verschillend, valt uiteen in algemeene en door het aangevallen — of liever betrokken — orgaan bepaalde, locale weerkracht. Zoo komt het, dat men eerst later de variatie-curve leert kennen en ziet, dat de meeste gevallen afwijkende gevallen zijn. Van den eersten factor hangt af het verschillend verloop van epidemieën bij epidemische ziekte.

Tegenwoordig verdeelt men het verloop bij de ziekte van Heine-Medin in twee phasen. De eerste z.g. algemeene phase is vaak weinig typisch, kan bestaan uit wat hangerigheid tot het heftige begin, dat ik zoo straks schilderde. De tweede phase is de meningiale phase, de zieken hebben pijn in het hoofd, in den nek, onder in den rug. In deze phase behoeft de koorts ook niet hoog te wezen, de kinderen kunnen zelfs zóó weinig ziek zijn, dat zij in hun gewone doen blijven, alleen klagen over pijn bij buigen van den rug, moeite hebben aan tafel te zitten, met traploopen; nek en rug doen pijn bij bewegen. Deze pijn ontstaat, doordat bij iedere beweging, waaraan de rug deelneemt aan de ontstoken vliezen van het ruggemerg wordt getrokken. Meestal zijn de kinderen geobstipeerd, dus juist andersom dan bij het klassieke begin. Dit stadium gaat over in dat van de parese, de verlamming. Vaak is de eerste phase nauwelijks herkend, zij duurt enkele dagen, dan volgt schijnbaar herstel, om dan in de tweede phase over te gaan. Dit is nu juist zeer typeerend: de beide ziektestadia, gescheiden door een schijnbaar gezonde pauze. Tijdige opneming in een ziekenhuis is noodzakelijk voor de therapie De doodelijke gevallen berusten op aandoening van cellen uit het „verlengde merg" die de levensgewichtige functies bewerkstelligen: slikken en ademhalen; zij vinden hun noodlottig einde in de eerste week der ziekte. Van uitgebreide verlammingen blijft meestal parese van een enkele spiergroep over; de strekker van het onderbeen, de heffer van den arm, de tegenteller van den duim; veel redresseert zich dus. Het veelvuldigst worden de beenen getroffen. Infectiegevaar blijft nog bestaan tot 7 à 8 weken na de ontkoortsing. Eerst na 7 of 8 maanden is de herstelperiode afgeloopen, dan eerst is te zien, wat er van de verlammingen als irreparabel is overgebleven. De mortaliteit schommelt: bij de epidemie van '38 was zij 8,3%, in '39: 6 2%.

En nu de prophylaxe. Wij beleven nu weer een epidemie, waarvan de haard zich in Amsterdam bevindt. De plattelander doet dus goed deze stad te vermijden, opdat zoo weinig mogelijk strooiing plaats vindt. Iedere uitzaaiing bedreigt weer de omgevenden. Men heeft dan ook in Zweden gezien, dat de gevallen zich vooral langs de verkeerswegen voordeden; van uit den haard heeft de strooiing straalsgewijs plaats. Duidelijk is, dat de strengste hygiëne hier het beste bestrijdingsmiddel is. Men mijde ook volksverzamelingen, want al is het niet zeker, dat aanhoesten de voornaamste wijze is, waarop nieuwe slachtoffers worden gemaakt, de smetstof is toch ook zeker gevonden in het slijm van neus en keel, zoodat druppelinfectie toch zeker mogelijk is. Reden dus om maar liever te gaan loopen, dan zijn min of meer vermoeide leden te sparen door toevlucht te zoeken in een overvolle tram.

Het is vanzelfsprekend, dat het sluiten der scholen een nuttige maatregel is. Verder is het zeker wenschelijk, dat de bad- en zweminrichtingen gesloten worden.

(Vorig bericht 5641)

A. *BIOGRAFIEEN.* —

De onafhankelijkste man in de Arabisch-Islamietische wereld is koning Ibn Saoed van Saoedi-Arabië, een land zoo groot als Duitschland, Frankrijk, België, Zwitserland, Denemarken en Nederland te zamen met nog geen 6 millioen inwoners. Ibn Saoed — zijn naam luidt: Abdoel Aziz II ibn Abdoelrahman ibn Feisal ibn Saoed — werd in 1880 in Er Riad, de hoofdplaats van Nedjed, als zoon van den emir van dat land, Abdoelrahman, Imam der Wahabieten, geboren. Wahabieten noemen zich de aanhangers van een streng orthodoxe secte, die in de 18e eeuw door ibn Abdoel Wahab gesticht werd om de zuivere leer van Mohammed te doen herleven. Nadat hun rijk in 1811 uiteengevallen was, bleven de Wahabieten in het kernland van Arabië, Nedjed, als religieuze secte voortbestaan. Abdoel Aziz werd in het strenge geloof der Wahabieten opgevoed. Geen beeldencultus, geen praal, niet rooken, geen wijn, geen rijkgevulde disch, geen muziek, zelfs lachen was verboden. Toen hij tien jaar was, werden de Saoeds verdreven. Tien jaren leefde de familie in de wildernis.

Ibn Saoed

Met behulp van Mubarah, emir van Koeweit, trachtte Ibn Saoed een staatsgreep in Nedjed door te voeren, die de eerste maal mislukte doch in 1901 succes had en hem meester van Nedjed maakte. Hij overtuigde de Wahabieten van de noodzaak het land te bebouwen, speciaal met graan en door den landbouw hun staat onafhankelijk en welvarend te maken. Tal van kolonies verrezen sedert 1912. Successievelijk breidde hij zijn macht uit over de grensgebieden Hasa, Azir, Djebel Chammar, Djojuba, Mekka en Medina. Ten koste van zijn machtige tegenstanders: sultan Yahya van Jemen, emir Hussein van Hedsjas en diens beide zoons Abdallah, koning van Transjordanië en Feisal I, koning van Irak. Hussein, die door de Britten (E. T. Lawrence) gesteund werd, versloeg hij in 1922 verpletterend bij Khurma. In 1926 werd Ibn Saoed tot koning van Hedsjas uitgeroepen; het jaar daarop liet hij zich ook tot koning over Nedjed kronen. Den titel „koning van Saoedi—Arabië" voert hij sedert September 1932. Ondanks alle orthodoxie, waarvan hij niet afweek, moderniseerde hij het land krachtig door den aanleg van autowegen, kanalen, irrigatiewerken, ziekenhuizen, telefoon, telegraaf en radiostations. Hij rustte een modern leger uit, dat van motoren, vliegtuigen en tanks werd voorzien. Bij de ontwikkeling van het land maakte Ibn Saoed, die de waarde van de veelvuldig voorkomende grondstoffen, vooral goud en olie, terdege kent, gebruik van Britsch en Amerikaansch kapitaal, dat hij wantrouwig en listig tegen elkaar uitspeelt. Ondanks alle subsidies is hij in het huidige conflict neutraal gebleven, ofschoon zijn land wel onder Roosevelts leen- en pachtwet valt.

(Vorig bericht Ibn Saoed 5449 B)

B. NEDERLAND — Arbeidsdienst - Ouderdag te Drouwen —

30 Aug. — De commandant van het kamp te Drouwen, onderhopman L. Gortemaker, heeft een „ouderdag" georganiseerd, waardoor de ouders der arbeidsmannen kennis konden maken met het leven in de kampen en met hetgeen daar wordt verricht. 's Morgens werden de ruim 150 bezoekers afgehaald van het station Casselte en werd na een welkomstwoord gemeenschappelijk gegeten. In den middag werden demonstraties gegeven. Marsch- en ordeoefeningen, lichamelijke opvoeding, zang, enz. wisselden elkaar af, voor de bezoekers toegelicht door een der kaderleden die het hoe en het waarom van het gedemonstreerde uiteenzette. Een hoogtepunt vormde de gemeenschapsavond, waar de bevolking uit de omgeving eveneens grootendeels als gast aanwezig was. Ruim 600 bezoekers werden in de eetzaal ondergebracht. Den volgenden morgen, alle gasten hadden bij boeren in den omtrek gelogeerd, werd de vlaggenparade bijgewoond. Na deze plechtigheid waren de arbeidsmannen den verderen dag vrij, waarbij in de morgenuren gelegenheid werd gegeven tot bezichtiging van het kamp. De rest van den dag werd gebruikt om wandelingen te maken in de mooie omgeving van het kamp. Laat in den middag vertrokken de gasten weer huiswaarts.

(Vorig bericht Arbeidsd. 5607 A)

Justitie — Cassatiemogelijkheid beperkt —

30 Aug. — Bij besluit van den secretaris-generaal van het departement van Justitie is de wet op de rechterlijke organisatie in dezen zin gewijzigd, dat de mogelijkheid van cassatie wordt verkleind. Na artikel 96 wordt ingevoegd een nieuw artikel 96a, luidende:

„In strafzaken kan de verdachte tegen arresten en vonnissen geen beroep in cassatie instellen, indien in de einduitspraak: 1. geen straf of maatregel werd opgelegd; 2. geen andere straf of maatregel werd opgelegd dan: a. geldboete van ten hoogste *f* 100; b. berisping; c. teruggave aan ouders of voogd zonder toepassing van eenige straf;

en kan het openbaar ministerie, afgezien van het geval van „cassatie in het belang der wet", geen beroep in cassatie instellen, indien voor de einduitspraak: 1. geen straf of maatregel werd gevorderd; 2. geen andere straf of maatregel werd gevorderd, dan een van de drie bovengenoemde."

Bovendien wordt artikel 44, waarbij de mogelijkheid van instelling van hooger beroep van vonnissen van den kantonrechter wordt geregeld, gewijzigd. Het tweede lid van dit artikel, waarbij bepaald werd, dat hooger beroep niet kan worden ingesteld in de gevallen, dat geen andere straf is bedreigd dan geldboete van ten hoogste *f* 25, komt te vervallen. Het volgende lid van artikel 44, waarbij o.m. wordt bepaald, dat men hooger beroep kan instellen tenzij in de einduitspraak geen andere straf werd opgelegd dan geldboete van ten hoogste *f* 5, wordt in zooverre gewijzigd, dat in plaats van *f* 5 gelezen wordt *f* 25.

Het besluit is op 25 Augustus in werking getreden en is niet van toepassing op een bij eenig gerecht vóór dit tijdstip aanhangig geworden zaak.

(Vorig bericht Wetgeving 5591 A)

Misdrijven tegen voedselvoorziening —

30 Aug. — Het Obergericht heeft in een aantal processen in de laatste maanden een vrij groot aantal personen, die de vleeschvoorziening ten nadeele van de Nederlandsche bevolking in gevaar gebracht hebben, tot zware tuchthuisstraffen, welke varieerden van één tot vijf jaren, veroordeeld.

Voorts werden eenige lieden, welke distributiebescheiden hadden vervalscht gestraft met geldboeten, gevangenis- en tuchthuisstraf.

(V. b. Misdr. t. voedselv. 5334 C; Sluikhandel 5569)

N.S.B. — Ernst Voorhoeve terug —

30 Aug. — De heer E. Voorhoeve, die langer dan een jaar bij het Nederlandsch Legioen heeft gediend en op 1 Augustus '43 tot Leg. Sturmmann werd bevorderd, heeft ontslag uit het Legioen gekregen. Dezer dagen is hij naar Nederland teruggekeerd.

(Vorig bericht Voorhoeve 5528)

W.A.-sportfeest te Utrecht —

30 Aug. — Op 29 Aug. werden te Utrecht W.A.-sportfeesten gehouden, waaraan ook de Nat. Jeugdstorm, de marechaussee, de Volksdienst, de Ned. Arbeidsdienst, de ᛋᛋ en U.P.S. deelnamen. De wedstrijden, welke uit stekend slaagden, werden o.m. bijgewoond door ir. Huygen, secretaris-generaal der Beweging, mr. Zondervan, commandant der W.A. en verder vele functionarissen uit de W.A., ᛋᛋ en Jeugdstorm.

(Vorig bericht W.A. 5640 B)

Binnenland — Oorlogsschaderegeling —

30 Aug. — In het Verordeningenblad van 24 Augustus werd opgenomen een besluit van de secretarissen-generaal van Financiën en van Justitie tot wijziging van het besluit op de materieele oorlogsschaden. De bepaling is geschrapt, krachtens welke de inschrijvingen in het Grootboek van den Wederopbouw op schade aan gebouwde onroerende goederen in de gemeenten Rotterdam en Middelburg gelegen, gedurende ten hoogste vijf jaren en voor zooveel zij betrekking hebben op schade aan gebouwde onroerende goederen in de overige gemeenten gelegen, gedurende ten hoogste drie jaren een rente dragen van vier ten honderd 's jaars. Het tijdperk wordt door den algemeen gemachtigde voor den wederopbouw van geval tot geval of voor groepen van gevallen vastgesteld. Voorts is in het besluit een lid ingelascht, luidende „indien uit feiten, waarmede bij de vaststelling of bij de uitbetaling der bijdrage geen rekening was gehouden, blijkt, dat een bijdrage overeenkomstig dit besluit geheel of gedeeltelijk ten onrechte is toegekend of is uitbetaald, kan de toekenning worden herzien en het ten onrechte uitbetaalde bedrag worden teruggevorderd.".

(Vorig bericht Oorlogsschade 5326 B)

A. **NEDERLAND — Sociale Zaken — Winterhulp Nederland —**
30 Aug. — In het Verordeningenblad van 24 Augustus werd opgenomen een decreet van den Rijkscommissaris tot wijziging en aanvulling van het decreet no. 186/1940, houdende oprichting van de stichting „Winterhulp Nederland", inhoudende, dat het toezicht op het financieel beleid der stichting thans wordt opgedragen aan de Algemeene Rekenkamer.
(Vorig bericht Winterhulp 5328; Volksd. 5620 A)

Volksgezondheid — Kinderverlamming —
30 Aug. — De wekelijksche opgave van besmettelijke ziekten in de Staatscourant vermeldt, dat in de week van 15 tot 22 Augustus in het geheele land 129 gevallen van kinderverlamming werden aangegeven (in de week daarvóór 78). Bijna de helft hiervan komt voor rekening van Amsterdam, n.l. 58 gevallen.
(Vorig bericht 5647 A)

Distributie — Overzicht Augustus —
30 Aug. — Ten aanzien van de distributie valt over de maand Augustus het volgende te vermelden: 1e worden de bonnen, welke tot dusver een uiteenloopende geldigheidsduur hadden, voortaan allen 14 dagen geldig. Een vereenvoudiging in het systeem, welke voor alle betrokkenen de kans op fouten verminderd. 2e. Mag geen z.g. bonloos gebak meer worden verkocht; vischkoekjes etc. worden door dit verbod niet getroffen. 3e. Werden de z.g. distributie-ophaaldiensten verboden. In het algemeen zullen door één persoon niet meer dan tien stamkaarten ter verkrijging van nieuwe bonnen mogen worden aangeboden, tenzij alle stamkaarten uit één gezin of samenwoning afkomstig zijn. 4e. Mogen in etalages geen textielgoederen worden uitgestald met de mededeeling „ter decoratie". Indien vermeld wordt, dat de geëtaleerde goederen verkocht of gereserveerd zijn, moet kunnen worden aangetoond, dat dit inderdaad zoo is, terwijl voorts moet kunnen worden opgegeven, waarom die goederen dan door den kooper nog niet werden afgehaald. 5e. Werd iedere week weer een kilogram aardappelen boven het gebruikelijke rantsoen beschikbaar gesteld. 6e. Werd van 7 tot 21 Augustus een extra-bon aangewezen voor het koopen van 250 gram peulvruchten. 7e. Werden voor mannen en jongens boven 15 jaar 10 nieuwe punten (51 tot 60) der nieuwe textielkaart geldig verklaard. 8e. Gingen met ingang van 12 Augustus de distributiediensten in de gemeenten Amsterdam, Alkmaar, Dordrecht, Haarlem, Utrecht, Zaandam, Beverwijk, Wormerveer, Leiden, Den Haag, 's-Hertogenbosch, Eindhoven, Delft, Velp, Amersfoort, Gouda, Hilversum, Alphen a.d. Rijn en Rotterdam over tot het uitreiken van bonnen voor houten rijwielbanden, in plaats van bonnen voor rubberbanden. 9e. Wordt, teneinde de hoeveelheid tabak in overeenstemming te brengen met die, welke in sigaretten wordt verwerkt, voortaan i. p. v. 25, slechts 20 gram shag per tabaksrantsoen beschikbaar gesteld. Nog voorradige pakjes met het oude gewicht mogen worden uitverkocht. 10e. Zal in de gemeenten Amsterdam, Dordrecht, Haarlem en Utrecht via den groentenhandel één citroen per klant beschikbaar worden gesteld. 11e. Werd het rantsoen paardevleesch, dat tot dusver per bon 150 gr. bedroeg, verminderd tot 100 gr.
(Vorig bericht 5607 A)

Jeugd — Aanslag op Jeugdstormkwartier te Amsterdam —
30 Aug. — In den nacht van 21 op 22 Augustus is het vendelkwartier van het vierde Amsterdamsche meeuwenvendel van den Jeugdstorm, streek Amsterdam, gelegen aan het Surinameplein, door brandstichting geheel uitgebrand.
(Vorig bericht Jeugdstorm 5640 B; Aansl. 5607 A)

Landbouw — Dierenartsenkamer —
30 Aug. — In het Verordeningenblad van 24 Augustus werd opgenomen een verordening van den Rijkscommissaris, houdende aanvulling van de dierenartsenverordening. Zij voegt aan die verordening een afdeeling toe, waarin o.m. wordt bepaald, dat de president van de Nederlandsche Dierenartsenkamer, voor zoover zulks ter voorbereiding van zijn beslissingen noodzakelijk is, getuigen kan hooren of kan laten hooren.
(Vorig bericht Dierenartsenkamer 5021 B)

Oostkolonisatie — Ned. Oost-Compagnie — Ir. P. S. Heerema afgetreden —
30 Aug. — Ir. P. S. Heerema deelde aan het Alg. Handelsblad van 27 Aug. mede, dat hem op zijn verzoek ontslag werd verleend als wnd. directeur der Ned. Oost-Compagnie, als directeur der Ned. Oost-Bouw en als ged. comm. der Ned. Oost-Bagger. De heer Heerema is sinds midden Juni 1943 niet meer in functie.
(Vorig bericht N.O.C. 5625 A; Heerema 5457)

Kunst, Kultuur — Mr. H. Reydon overleden —
30 Aug. — De secretaris-generaal van het departement van Volksvoorlichting en Kunsten en gemachtigde van den Leider voor de Volksvoorlichting, mr. H. Reydon die op 9 Februari 1943 door een sluipmoordenaar door verscheidene schoten werd gewond, is op 24 Augustus na langdurig, smartelijk lijden overleden.
Op 27 Augustus werd het stoffelijk overschot ter aarde besteld. Te negen uur ving de afscheidsplechtigheid in de departementszaal van het ministerie van Volksvoorlichting en Kunsten aan, waarbij, met den Leider van het Nederlandsche Volk, Mussert aanwezig waren de Rijkscommissaris, Rijksminister Seyss-Inquart, de commissarissen-generaal Rauter en Ritterbusch, gezant Otto Bene, de plv. leider Van Geelkerken, mevr. Couzy, leidster van de N.S.V.O., de gemachtigden van den Leider, de secretarissen-generaal van enkele departementen, de Haagsche burgemeester, prof. dr. H. Westra, en eenige ambtgenooten van andere groote gemeenten, de commandant van de W.A., mr. Zondervan, en de voorman der SS, Feldmeyer, een deputatie van den Ned. Landstand, vele hooge functionarissen van Staat en Beweging, van de rechterlijke macht enz. Jhr. mr. S. M. S. de Ranitz, waarnemend secr.-generaal en Mussert spraken woorden van afscheid. Na de beëindiging der plechtigheid, werd de doode per trein naar Lunteren ter bijzetting op de begraafplaats overgebracht. Op den doodenakker bevonden zich vele belangstellenden, onder wie het hoofd van den Ned. Landstand, boerenleider E. J. Roskam, met zijn echtgenoote, de secretaris-generaal van de N.S.B., ir. C. J. Huygen, en de waarnemend secretaris-generaal van het departement van Volksvoorlichting en Kunsten, jhr. mr. S. M. S. de Ranitz. Boerenleider E. J. Roskam voerde aldaar het woord, waarna de vader van den overledene dankte voor de betoonde deelneming.
(Vorig bericht Aanslag mr. Reydon 5430 B)

Cunerakerk te Rhenen gerestaureerd —
30 Aug. — Na jaren arbeid is thans de laatste hand gelegd aan het restauratiewerk van de Cunerakerk te Rhenen. De kerk zal in het najaar 1943 voor den dienst in gebruik worden genomen.
(V. b. 5359 A; photo's buiten tekst 5364a en 5436a)

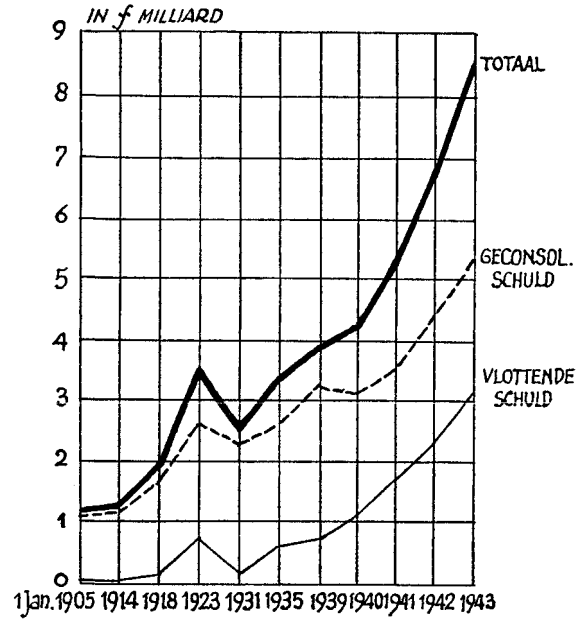
Economie, Financiën — Handel in Duitsche effecten —
30 Aug. — Het Verordeningenblad van 24 Augustus bevat een besluit van de secretarissen-generaal van de departementen van Financiën en van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, houdende wijziging van het besluit no. 150/1941 betreffende Duitsche effecten. Hierin wordt bepaald, dat aan artikel 3 van het besluit no. 150/1941 betreffende Duitsche effecten worden toegevoegd twee nieuwe leden, betrekking hebbende op de verklaring van geen bezwaar.

Aangifte Duitsche effecten —
30 Aug. — In de Staatscourant van 26 Augustus werd een beschikking afgekondigd inzake de aangifte en inlevering van waardepapieren. De secretaris-generaal van Financiën bepaalde daarin dat de voorschriften ook van toepassing zijn op aandeelen en andere geen vaste rente dragende waardepapieren, welke aan een Duitsche beurs tot officieele noteering zijn toegelaten. De verplichting tot aangifte ontstaat, wanneer de desbetreffende waardepapieren na 31 December 1941 zijn verworven en voor den eersten dag van eenige maand nog een waarde van ten minste 50.000 rijksmark vertegenwoordigen. De Nederlandsche Bank kan deze waardepapieren aan een Duitsche beurs doen vervreemden of overnemen tegen schuldbewijzen ten laste van het Duitsche rijk, welke zij ten name van den verkrijger in bewaring neemt. Voor de berekening van de bovenbedoelde waarde geldt de officieele noteering aan een Duitsche beurs per 31 December 1941 of de laatste daarvoor tot stand gekomen noteering. Deze beschikking treedt op 1 October 1943 in werking.
(V. b. Duitsche effecten 4587 B; Aanm. plicht 5419 A)

Wijziging betalingsverkeer met Italië en Albanië —
30 Aug. — In het Verordeningenblad van 24 Augustus is een verordening verschenen, waardoor de tot dusver bestaande verordening over de regeling van het be-

talingsverkeer tusschen Nederland en de Italiaansch-Albaneesche tolunie wordt opgeheven. Tevens wordt in de Nederlandsche Staatscourant de verordening gepubliceerd over de nieuwe betalingsvoorschriften, die in de plaats treden van de tot dusver bestaande regeling van het betalingsverkeer met Italië-Albanië.
(Vorig bericht Handelovereenk. m. Italië 5470 B)

Staatsschuld — Overzicht —
30 Aug. — De Statistiek der Rijksfinanciën 1942 geeft, een tabel van de ontwikkeling der Nationale Schuld, waaraan het onderstaande grafiekje werd ontleend.

Van 1 Januari 1905 tot 1 Januari 1943 steeg de gecons. schuld van 1.106 millioen, tot 5.331 gulden, de vlottende schuld van 13 millioen tot 3.117 millioen gulden.

1 Jan.	Gecons. schuld	Vlottende schuld (in ƒ millioen)	Totaal
1905	1.106	13	1.120
1914	1.148	13	1.161
1918	1.609	334	1.944
1923	2.728	837	3.566
1931	2.387	294	2.682
1935	2.700	661	3.362
1939	3.211	774	3.985
1940	3.140	1.077	4.217
1941	3.587	1.741	5.329
1942	4.463	2.394	6.857
1943	5.331	3.177	8.509

Daar deze cijfers steeds betrekking hebben op 1 Jan. is de recente 3½% leening 1943 ad ƒ 1 milliard nog niet opgenomen. **(Vorig bericht Staatsschuld 5619 A)**

Organisatie Verzekeringsbedrijf —
30 Aug. — In de Staatscourant van 25 Augustus werden ten aanzien van het verzekeringsbedrijf de volgende voorschriften gepubliceerd: Bij beschikking van den secretaris-generaal voor bijzondere economische zaken is een wijziging gebracht in de beschikking van de organisatie-commissie voor het bedrijfsleven inzake de organisatie van het verzekeringsbedrijf. Als uitsluitende vertegenwoordigster uit vakoogpunt van haar tak van bedrijf is ingesteld de hoofdgroep verzekering. Deze omvat: 1. de bedrijfsgroep schadeverzekering, welke wederom is onderverdeeld naar brand-, transport- en variaverzekering, waarvan de eerste twee te Amsterdam en te Rotterdam afdeelingen hebben: 1. de bedrijfsgroep levensverzekering en 3. de bedrijfsgroep makelaars, assurantiebezorgers en agenten. Alle betrokkenen zijn verplicht lid te zijn van het desbetreffende onderdeel der organisatie. Verder heeft genoemde secretaris-generaal de zittingsperiode van voorzitters en leden van de raden van bijstand van de hoofdgroep verzekering en haar onderdeelen geregeld en de hoofdgroep verzekering en de daartoe behoorende bedrijfs-, vak- en onder-vakgroepen de bevoegdheid toegekend op het haar toegewezen gebied van het bedrijfsleven uit vakoogpunt verordeningen te maken. Deze verordeningen behoeven de goedkeuring van genoemden secretaris-generaal in overeenstemming met den secretaris-generaal van het departement van handel, nijverheid en scheepvaart. Aan de hoofdgroep verzekering zijn ook enkele bevoegdheden overgedragen inzake de organisatie van het bedrijfsleven. Zoo kan zij op het gebied van het verzekeringswezen bedrijfsorganisaties instellen, opheffen of vereenigen, voorschriften geven omtrent het beheer en het gebruik van het vermogen van opgeheven of vereenigde bedrijfsorganisaties en de zittingsperiode regelen van door haar ingestelde of erkende bedrijfsorganisaties. **(Vorig bericht Org. Verz. bedr. 5419 A)**

A. DUITSCHLAND — Regeering — Himmler Rijksminister van Binnenl. Zaken; Frick rijksprotector van Bohemen en Moravië —
30 Aug. — De Führer heeft op 24 Augustus den rijksprotector in Bohemen en Moravië, Baron von Neurath, op zijn verzoek van deze functie ontheven. Tot Rijksprotector in Bohemen en Moravië heeft de Führer den Rijksminister van Binnenlandsche Zaken, dr. Frick, benoemd en hem ontheven van de functies van Rijks- en Pruisisch minister van Binnenlandsche Zaken, alsmede van die van algemeen gevolmachtigde voor het Rijksbestuur. Baron Von Neurath en dr. Frick blijven Rijksminister. De Führer heeft den leidenden staatssecretaris van het Rijksministerie van Binnenlandsche Zaken, Hans Pfundtner, op zijn verzoek op wachtgeld gesteld.
Tot Rijks- en Pruisisch minister van Binnenlandsche Zaken alsmede tot algemeen gevolmachtigde voor het Rijksbestuur heeft de Führer den Reichsführer ᛋᛋ en chef der Duitsche politie, Heinrich Himmler, benoemd. De Rijksarbeidsdienst ressorteert niet langer onder den Rijksminister van Binnenlandsche Zaken. De Reichsarbeitsführer staat als chef van een opperste Rijksorgaan onmiddellijk onder den Führer. Den Reichsarbeitsführer Hierl heeft de Führer titel, rang en bevoegdheden van een Rijksminister verleend. De benoeming van den nieuwen Rijksprotector heeft tot gevolg, dat de aan den ᛋᛋ-Oberstgruppenführer en Generaloberst der Polizei, Dalüge verstrekte opdracht, de zaken van den Rijksprotector als plaatsvervanger te leiden, is geëindigd. Den staatssecretaris bij den Rijksprotector in Bohemen en Moravië, Karl Hermann Frank, heeft de Führer benoemd tot staatsminister en hem in rang met de Rijksministers gelijkgesteld. De Führer heeft den Rijksminister Baron von Neurath en dr. Frick, den ᛋᛋ-Oberstgruppenführer en General-Oberst der Polizei Dalüge, alsmede den staatssecretaris Pfundtner in een persoonlijk schrijven zijn dank betuigd voor de groote diensten, aan het Duitsche volk bewezen.

Commentaar —
Het Intern. Informatiebureau schrijft naar aanleiding van deze wijzigingen: De mededeeling in zake de in eenige leidende instanties van het Duitsche burgerlijke bestuur aangebrachte wijzigingen heeft in Berlijnsche politieke kringen geenszins verrassing gewekt, daar men, gezien den hoogen leeftijd en den gezondheidstoestand van eenige betrokkenen, sedert geruimen tijd een dergelijke verandering verwachtte. Zoo kon de definitieve ontheffing van den Rijksprotector in Bohemen en Moravië, Freiherr von Neurath, die zooals bekend, wegens zijn geschokten gezondheidstoestand zich reeds sedert September 1941 van de directe leiding der bestuurszaken had teruggetrokken, met het oog op zijn hoogen leeftijd — hij vierde kortgeleden zijn 70sten verjaardag — slechts een kwestie van tijd zijn. Na vele jaren schitterende dienstprestaties in hoofdzaak in de buitenlandsche en laatstelijk ook in de binnenlandsche politiek, gaat Rijksminister von Neurath thans met pensioen.
In Rijksminister dr. Frick was voor Rijksminister von Neurath de aangewezen opvolger aanwezig: een buitengewoon ervaren bestuursdeskundige die kan terugzien op een even veelzijdige als succesvolle bestuursloopbaan, die haar hoogtepunt vond in zijn meer dan tienjarigen arbeid als Rijksminister van Binnenlandsche Zaken. Op dezen post heeft hij zich vooral tijdens de eerste jaren van het nationaal-socialistische Rijk groote verdiensten verworven bij den opbouw van een nieuw bestuur. Het feit, dat Freiherr von Neurath zoowel als dr. Frick Rijksminister en als zoodanig leden van de Rijksregeering blijven, doet zien dat de Führer van

hun uitstekende bekwaamheden ook verder bij beslissende kwesties van het centrale bestuur van het Rijk gebruik denkt te maken. Zijn buitengewoon waardevolle ervaringen en zakelijke kwaliteiten zal Rijksminister dr. Frick thans als Rijksprotector voor Bohemen en Moravië, dus op een van de belangrijkste posten, die het Duitsche Rijk te vergeven heeft, kunnen gebruiken. Het opheffen van de vacature, die door deze mutatie in de leiding van het Rijksministerie voor Binnenlandsche Zaken is ontstaan, door de benoeming van Himmler tot minister van Binnenlandsche Zaken lag — aldus de indruk van Berlijnsche politieke kringen — ook reeds voor de hand door het feit, dat de Reichsführer-SS in zijn hoedanigheid van chef der Duitsche politie reeds een belangrijk deel van het ressort van het Rijksministerie voor Binnenlandsche Zaken leidde. Deze benoeming biedt den besten waarborg, dat de leiding van de binnenlandsche politiek en van het binnenlandsch bestuur van het Rijk na de meer dan tienjarige ambtsvervulling van dr. Frick ook na deze wisseling gekenmerkt zal worden door dezelfde stabiliteit en vastheid. Heinrich Himmler staat bekend als een buitengewoon krachtige leiderspersoonlijkheid, die tot nu toe reeds op de meest verschillende gebieden op den voorgrond is getreden. De organisatorische opbouw van de Duitsche politie is evenzeer zijn werk als de stichting van de Waffen-SS, wier divisies zich in het verband van het Duitsche leger in den loop van den oorlog aan alle fronten hebben onderscheiden. Als Reichskommissar für die Sicherung und Festigung des deutschen Volkstums heeft hij bovendien ook op het gebied van de nederzetting en den landbouw zijn veelzijdigheid bewezen, zoodat met hem een energiek, met alle facetten van het openbare leven zeer goed bekend deskundige aan het hoofd van het binnenlandsche bestuur van het Rijk komt te staan, die waarschijnlijk de voorwaarde schept voor een verdere concentratie van krachten en sterkere samenbundeling van het inwendige front.

Met de benoeming van den Reichsarbeitsführer Hierl tot Rijksminister wordt voor hem, die gedurende zoo vele jaren pionier van den arbeidsdienst was, de verdiende waardeering uitgesproken, die evenzeer zijn werk, de organisatie van den Rijksarbeidsdienst en zijn krachtige inspanning voor den oorlog geldt.

Ook de benoeming van Karl Hermann Frank, tot nu toe staatssecretaris bij den Rijksprotector voor Bohemen en Moravië, tot staatsminister met den rang van Rijksminister, zal wel bedoeld zijn als welverdiende waardeering voor zijn meer dan vierjarigen arbeid op een zoo verantwoordelijke plaats, waar zijn uitstekende bekendheid met alle bijzonderheden van het Boheemsch-Moravische gebied steeds bijzonder tot zijn recht kwam.

(V. b. Kabinet 3164 C; Himmler 5239 D; Frick 1663 F; v. Neurath 4851 B; Dalüge 5480; Hierl 5319 A)

A. **ZWEDEN — Neutraliteitsschending —**
30 Aug. — Engelsche bommenwerpers hebben de Zweedsche neutraliteit geschonden. De Zweedsche generale staf deelt mede, dat in den nacht van 23 op 24 Augustus een aantal vreemde vliegtuigen op verschillende tijdstippen boven Zuid-Zweden hebben gevlogen. De Zweedsche luchtdoelartillerie schoot op de buitenlandsche vliegtuigen. Twee vliegtuigen, die later uit Engeland afkomstig bleken te zijn, moesten een noodlanding maken. De vliegtuigen werden vernield; de bemanningen geïnterneerd.

B. **FRANKRIJK — Emigrantenregeering — Comité der nationale bevrijding door geallieerden erkend —**
30 Aug. — Te Londen is op 27 Augustus officieel medegedeeld, dat de Engelsche regeering het Fransche dissidentencomité te Algiers heeft erkend. Ook de president der V.S. heeft op 26 Augustus de „voorwaardelijke" erkenning van het comité door de V.S. bekendgemaakt Radio-Moskou heeft medegedeeld, dat de Sovjet-Unie het comité eveneens heeft erkend.
(Vorig bericht 5620 D)

C. **ITALIE — Binnenland - Rome als open stad —**
30 Aug. — De Italiaansche regeering heeft, aldus werd 24 Augustus uit Rome gemeld, ter toepassing van haar formeele en openlijke mededeeling van 14 Augustus 1943, waarbij Rome tot „open stad" verklaard wordt, den H. Stoel en de Zwitsersche regeering verzocht, de regeeringen van Londen en Washington er van in kennis te willen stellen, dat zij de volgende maatregelen en besluiten genomen heeft:

De verdedigingswerken der stad Rome zijn buiten gebruik gesteld en aan de batterijen luchtdoelgeschut is bevel gegeven, het vuur niet te openen en aan de jachtvliegtuigen zich niet te bewegen boven Rome. Men is bezig met de verplaatsing van de Italiaansche en Duitsche bevelvoering der opereerende strijdkrachten alsmede de respectieve opereerende strijdkrachten, en wel op zoodanige wijze, dat er in de stad slechts een garnizoen zal verblijven, dat belast is met het handhaven van de openbare orde. Het spoorwegknooppunt van Rome zal, voor zoover het de militaire transporten betreft, niet meer gebruikt worden, noch voor werkzaamheden der verdeeling van wagons, noch voor die van laden en lossen, noch voor het stoppen en verblijven van militaire treinen. Het knooppunt zal aldus in den omtrek van Rome worden teruggebracht tot een eenvoudige lijn voor transitoverkeer zonder meer. Ten slotte is men bezig met het nemen van maatregelen om de militaire inrichtingen en de fabrieken voor wapenen en munitie naar buiten de stad te verplaatsen. **(Vorig bericht 5641 D)**

Reorganisatie van de pers —
30 Aug. — De Staatscourant publiceerde 29 Augustus nieuwe bepalingen voor de pers in oorlogstijd. Volgens deze bepalingen is voor de eigendomsoverdracht van persbedrijven toestemming noodig van den minister van Volksvoorlichting. De overdrachten, die plaats gehad hebben tusschen 24 Juli en 24 Augustus zijn nietig. De minister van Volksvoorlichting heeft het recht inzage te verlangen van de boeken der gesubsidiëerde persagentschappen en krijgt het recht, hiervoor commissarissen te benoemen. Voor de uitoefening van de functie van directeur of verantwoordelijk hoofdredacteur is toestemming noodig van den minister van Volksvoorlichting. Thans werkzame hoofdredacteuren enz. moeten binnen veertien dagen vergunning aanvragen. De minister van Volksvoorlichting kan, afgezien van de in de politiewet opgenomen gevallen, via de openbare macht opdracht geven, publicaties in beslag te nemen. In dringende gevallen nemen de provinciale prefect of de plaatselijke autoriteiten de maatregelen. De vergunning tot een publicatie wordt ingetrokken, wanneer de publicatie in strijd is met de belangen van de natie. De minister heeft de bevoegdheid, om in plaats van het intrekken der vergunning den verantwoordelijken redacteur te waarschuwen. De verordening trad op 4 Augustus in werking en is van kracht tot drie maanden na het einde van den oorlogstoestand. **(Vorig bericht reorg. pers 5616)**

Partijlidmaatschap voor overheidspersoneel verboden —
30 Aug. — Naar officieel bekendgemaakt werd, is het den prefecten en ambtenaren van het binnenlandsche bestuur in Italië voortaan verboden, lid te zijn van eenige politieke vereeniging of partij. Hetzelfde geldt voor leden van de Italiaansche politie en van de brandweer. **(Vorig bericht liquid. Fascisme 5642)**

D. **ENGELAND — Weermacht - Lord Mountbatten opperbevelhebber in Z. O.-Azië —**
30 Aug. — De Engelsche vice-admiraal Lord Louis Mountbatten is benoemd tot opperbevelhebber der Geallieerde strijdkrachten voor Zuid-Oost-Azië, zoo meldt de Britsche berichtendienst. In de hierover op 25 Augustus in Quebec uitgegeven verklaring wordt gezegd, dat besloten is een specialen opperbevelhebber voor Zuid-Oost-Azië te benoemen, die de operaties tegen Japan uit Indië en Ceylon zal leiden.

E. **BULGARIJE — Koning Boris overleden - Zijn zoon, Simeon II, bestijgt den troon —**
30 Aug. — De Bulgaarsche minister-president, Filof, heeft over de Bulgaarsche radio bekend gemaakt, dat koning Boris III op 28 Augustus om 17 uur 22 in het koninklijk paleis te Sofia is overleden. Koning Boris was reeds eenige dagen ernstig ziek.

In aansluiting op de proclamatie over den dood van koning Boris werd door den ministerraad een proclamatie tot het Bulgaarsche volk gericht, waarin werd medegedeeld, dat de troonopvolger, prins Simeon van Tirnovo (geb. 1937) onder den naam Simeon II van Bulgarije den troon bestegen heeft. Er zal een regentschapsraad ingesteld worden.
(Vorig bericht Koning Boris 5482 C; Simeon 2831 D)

Justitioneel verdrag met Duitschland —
30 Aug. — Op het ministerie van Buitenlandsche Zaken zijn op 26 Augustus in aanwezigheid van den Bulgaar-

schen minister van Justitie, dr. Partoff, en den Rijksminister van Justitie, dr. Thierack, een Duitsch-Bulgaarsch uitleveringsverdrag en een verdrag in zake gerechtelijke bescherming en hulp in civiele zaken onderteekend. De nieuwe rechtsverdragen zijn tot stand gekomen in den geest der Duitsch-Bulgaarsche vriendschap en zullen de goede samenwerking op het gebied der Duitsche en Bulgaarsche rechtspleging nog nauwer maken.

A. **CANADA — Britsch-Amerikaansche conferentie - Slotcommuniqué —**

30 Aug. — De Britsche berichtendienst publiceerde 24 Aug. de formeele verklaring, die Churchill en Roosevelt te Quebec hebben uitgegeven.

In deze verklaring wordt o.m. gezegd, dat de Engelsch-Amerikaansche oorlogsconferentie, die op 11 Augustus is begonnen onder auspiciën van de Canadeesche regeering, haar werkzaamheden heeft beëindigd. Het geheele gebied der „wereldoperaties" en de gebeurtenissen, die sedert de laatste ontmoeting tusschen Roosevelt en Churchill te Washington eind Mei '43 ontstaan zijn, zijn bestudeerd. Verder zijn de noodige beslissingen genomen om de acties der strijdkrachten van beide naties te waarborgen. Het communiqué stelt in het licht, dat een volmaakte doelstelling en eenheid in de oorlogvoering behouden moet blijven. Voorts wordt in de verklaring gezegd, dat in de toekomst waarschijnlijk met vrij korte tusschenpoozen conferenties tusschen Roosevelt en Churchill gehouden zullen worden. Er wordt op gewezen, dat de militaire besprekingen der drie stafchefs der geallieerde strijdkrachten in den grootsten omvang betrekking hebben gehad op den oorlog tegen Japan en een doeltreffende hulp voor Tsjoengking-China. De vertegenwoordiger van Tsjiang Kai-sjek de minister van Buitenlandsche Zaken, Soeng, is bij deze besprekingen tegenwoordig geweest. Op alle gebieden hebben Roosevelt en Churchill de aanbevelingen der geallieerde stafchefs goedgekeurd. Verder wordt in het communiqué verklaard, dat ook een overeenkomst tot stand is gekomen ten aanzien van de politieke problemen. Er werd besloten, afgezien van eenigerlei driemogendhedenconferentie, waartoe wellicht met de Sovjet-Unie een overeenkomst bereikt zou kunnen worden, een tweede conferentie voor het einde van het jaar tusschen de bevoegde Britsche en Amerikaansche instanties te houden. Een volledig rapport omtrent de besluiten, voor zoover die den oorlog tegen Duitschland en Italië raken, zal de Sovjet-regeering worden toegezonden. Ten slotte wordt in het communiqué gezegd, dat men tijdens de conferentie ook aan het probleem der betrekkingen met het Fransche dissidentencomité bijzondere aandacht heeft geschonken. Er wordt gezegd, dat in dit verband binnenkort een verklaring zal worden afgelegd door een aantal geallieerde regeeringen.

Verklaring van Churchill —

Ten overstaan van persvertegenwoordigers heeft Churchill op 24 Augustus o.m. verklaard, dat plannen voor een korten en voor een op langen termijn berekenden oorlog tegen Japan zijn ontworpen. Soeng is op de hoogte gebracht van deze plannen. Voorts deelde Churchill mede, dat Roosevelt uitvoerig gesproken heeft over de problemen in het Zuidwesten van den Stillen Oceaan en in Tsjoenking-China.

Rede van Roosevelt —

President Roosevelt heeft op 25 Augustus te Ottawa een rede voor het Canadeesche parlement uitgesproken, waarin hij o.m. heeft gezegd, dat te Quebec op „opbouwende wijze" is gesproken over het gemeenschappelijke doel der geallieerden in dezen oorlog. Evenzoo is op de conferentie het vaste besluit der geallieerden, „in zoo kort mogelijken tijd de overwinning te bevechten", tot uiting gekomen. Voorts zeide hij het te betreuren, te moeten zeggen, dat vele Amerikanen en Canadeezen, hoofdzakelijk om politieke redenen wenschen, dat de Amerikaansche regeering zich uit den oorlog op den Atlantischen Oceaan en in de Middellandsche Zee terugtrekt en haar macht gebruikt om de Japanners van de Aleoeten te verdrijven. Ten slotte verklaarde hij, dat op de conferentie te Quebec „de verstandigste adviseurs" het streven der V.S. op den Atlantischen Oceaan hebben gesteund, evenals de krachtsinspanning in het Zuid-Westen van den Stillen Oceaan.

(Vorig bericht Conf. Quebec 5643 I)

B. **ZWITSERLAND — Léon Nicole in arrest —**

30 Aug. — De Zwitsersche communist Léon Nicole is 20 Augustus gearresteerd, daar het onderzoek dat op het oogenblik tegen Nicole gaande is wegens overtreding van verschillende besluiten van den bondsraad, de arrestatie noodzakelijk maakte, aldus wordt te Bern officieel meegedeeld.

(Vorig bericht Comm. partij 4466 C)

C. **ARGENTINIE — Nationale partij ontbonden —**

30 Aug. — De nationale Argentijnsche partij Patria heeft zichzelf ontbonden. De huidige Argentijnsche regeering, aldus de leider van Patria, vertegenwoordigt de ware idealen van het Argentijnsche volk, zij wenscht sociale rechtvaardigheid en verankering van de Hispano-Argentijnsche traditie. Onder deze omstandigheden is Patria overbodig geworden.

(Vorig bericht Partijwezen 5628 F.)

D. **CHILI — Overeenkomsten met Argentinië —**

30 Aug. — De Chileensche minister van Buitenlandsche Zaken, Fernandez, en de Argentijnsche minister van Buitenlandsche Zaken, Storni, hebben op 24 Augustus te Buenos Aires drie belangrijke overeenkomsten onderteekend. In het eerste verdrag wordt voor het eerst in de geschiedenis van Amerika het beginsel van de tolunie tusschen twee souvereine staten aanvaard. Beide regeeringen zijn besloten, dit nauwe contact zoo spoedig mogelijk uit te voeren. De desbetreffende commissies van Argentinië en Chili moeten voor het einde van het jaar haar werk voltooien. Derhalve zouden op 30 Januari 1944 de beginselen voor de tolunie tusschen Chili en Argentinië definitief zijn vastgelegd. Het tweede verdrag regelt verkeersaangelegenheden tusschen beide landen. Het voorziet in de uitbreiding van reeds bestaande en het aanleggen van nieuwe wegen en mogelijkheden van verbinding. In het derde verdrag wordt de bouw van een tunnel door de Andes tusschen Mendoza en Chili voorgesteld, opdat het verkeer onafhankelijk van de weersgesteldheid het geheele jaar door kan worden gehandhaafd, hetgeen tot dusver in de wintermaanden onmogelijk was.

E. **SPANJE — Diplomatieke besprekingen met Engeland - Garantie inzake onafhankelijkheid —**

30 Aug. — Het Spaansche Vicesecretariaat voor Volksopvoeding heeft betreffende de eenige dagen geleden tusschen den Chef van den staat, generaal Franco, en den Engelschen ambassadeur in Madrid, Sir Samuel Hoare, gevoerde besprekingen de volgende verklaring uitgegeven: „Volgens berichten uit officieele kringen zijn de tusschen den Engelschen ambassadeur en den staatschef in La Coruna gevoerde besprekingen gedragen geweest door een hartelijken toon. Twee interessante feiten kunnen als resultaat van het bezoek, waartoe sedert langen tijd een voorstel was gedaan en dat de Britsche ambassadeur voor zijn vertrek naar Engeland heeft gebracht, in het licht gesteld worden: 1. De door Groot-Brittannië gegeven garanties voor de onafhankelijkheid en de integriteit van het Spaansche territorale gebied, der Spaansche koloniën en van het Spaansche protectoraat; 2. Het volstrekte ontbreken van bedreigingen of vooringenomenheden en ontoegeeflijkheid die de vrijheid van handelen der regeering zouden kunnen benadeelen en waarover de pers van eenige landen voorbarig en tendentieus berichten gepubliceerd heeft. De vertegenwoordiger van Groot-Brittannië en generalissimus Franco herhaalden wederkeerig hun voornemen om de vriendschap tusschen de beide landen mogelijk te maken en de betrekkingen te intensifieeren". **(V. b. Dipl. betr. m. Engel. 5401 K)**

Regeering - Monarchisme —

Aan de Telegraaf van 26 Augustus ontleenen wij:

Nadat tot voor kort de Britsche bladen door de bank een dreigenden toon tegen Franco aansloegen en hem onverbloemd te verstaan gaven, dat hij zijn boeltje maar moest pakken, is plotseling een wending ingetreden. Door de pers circuleerde het bericht, dat de onlangs tot het Katholicisme overgegane Britsche gezant in Spanje, de vroegere minister van Buitenlandsche Zaken, sir Samuel Hoare, een langdurige bespreking met Franco had. Terstond was de toon der Britsche bladen vriendelijker en de „Catholic Herald" commentarieerde goedig, dat het er voor Franco nog zoo slecht niet uitzag! Indien hij maar de Falange wilde ontbinden, zou hij van Britschen en Amerikaanschen steun verzekerd zijn! Intusschen had Hoare ook be-

sprekingen met den minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Jordana. Memoreeren we tevens, dat de Spaansche gezant in Londen, hertog d'Alva, verschillende malen een pendeltocht tusschen Londen en Madrid maakte. In hoeverre deze besprekingen in nabij of verwijderd verband staan met het tevens gemelde bezoek van den Britschen commandant van Gibraltar aan den Spaanschen commandant van Cadiz en met dat van den Spaanschen commandant over Marokko aan Jordana, blijft vooralsnog onbeantwoord.
Op de Britsche suggesties gaf Franco zelf een duidelijk antwoord, toen hij dit weekeinde onverwacht een pelgrimstocht der Falange bijwoonde en daar van den partij-minister Arrese een kunstig bewerkten pelgrimsstaf in ontvangst nam.
De Spaansche nationalistische staat heeft van meet af sterke monarchistische tendenzen gevoed. Vele diplomaten en politici om Franco o.a. de Spaansche gezant in Londen, staan als monarchist bekend. Ter illustratie diene voorts een bericht van United Press van 23 Juni, volgens hetwelk de in Rome verblijvende 30-jarige Spaansche troonpretendent, Don Juan van Bourbon, graaf van Barcelona, een brief aan Franco richtte, met het verzoek, het éénpartijsysteem der Falange op te heffen. Don Juan betoogde, dat het regiem, niet van langen duur kon zijn, omdat het uitsluitend op één persoon is opgebouwd, omdat het van de Falange afhankelijk is en omdat de Spaansche neutraliteit door de wereld opgevat wordt, alsof Spanje een der beide oorlogspartijen begunstigde.
„Ils n'ont rien appris, ni rien oublié" zei reeds Talleyrand van de onverbeterlijke Bourbons. De koningszoon heeft kennelijk vergeten, dat niet het koningshuis, doch Franco Spanje van den ondergang gered heeft, dat de Falange de voltrekker van een sociale revolutie is, noodzakelijk geworden, omdat het koningshuis met zijn patriarchalen omslag en middeleeuwsche grandezza duidelijk blijk gegeven had, dat het iederen zin voor de behoeften van een moderne samenleving miste.
Franco is ook op deze suggestie het antwoord niet schuldig gebleven. In een rede voor den Nationalen Raad der Falange, op 17 Juli j.l. verklaarde hij, dat het liberalistisch-kapitalistische systeem voor altijd moest verdwijnen en dat als probleem der actualiteit enkel de vraag belangrijk was, of Europa voldoende krachten bezit om het communisme te overwinnen. „Het Spaansche volk heeft een liberale monarchie en een republiek met een volksfront beleefd en weet daardoor, dat enkel een sterk eenheidsregiem in staat is het vaderland te redden". Op 18 Juli, den 7den verjaardag van de nationale revolutie, voerde Franco het woord tot 75.000 arbeiders. „Onze beweging is de onverbiddelijkste tegenstandster van het communisme. Er zijn slechts twee mogelijkheden, óf wij moeten trouw staan om een sterk en krachtig verankerd regiem óf wij zullen in een doodelijke anarchie vervallen, waaruit geen redding meer mogelijk is".
Op 17 Juli sneed Franco ook het probleem van het herstel der monarchie aan, actueel geworden door een adres van 26 Cortesleden, die een direct herstel eischten. Een van zijn onderteekenaars, Manuel Halcon, kanselier van den Raad der Hispaniteit, was om die reden uit zijn functie ontslagen. Hierover zei Franco: „Onze doctrine sluit de mogelijkheid niet uit, dat het door ons geschapen regiem op zekeren dag den vorm van een monarchie aanneemt. Deze toezegging, die we namens de meerderheid van het Spaansche volk en een groot deel van onze beweging voor de historische bestendigheid van ons land gedaan hebben, mag echter nooit als voorwendsel ter dekking van vreemde kuiperijen dienen. Derhalve zal het u duidelijk zijn, waarom wij al diegenen uitschakelen, die ten overstaan van moeilijkheden hun eed ontrouw worden en wantrouwen tegen den stuurman trachten te zaaien".

A. **INDIE — Hongersnood - Aanbod van Bose tot rijstlevering —**
30 Aug. — De president van de Indische onafhankelijkheidsliga en opperbevelhebber van het Indische nationale leger, Soebhas Chandra Bose, heeft 25 Augustus voor radio Sjonan verklaard: De onafhankelijkheidsliga is op grond van de berichten over een zwaren hongersnood in Br.-Indië, vooral in de provincies Bengalen en Calcutta, zeer bezorgd voor het welzijn van de Indiërs en heeft alles geprobeerd om hulpmaatregelen te treffen. Ik ben thans in staat bekend te maken, aldus Bose, dat de voorbereidingen daartoe getroffen zijn. Honderdduizend ton rijst ligt te wachten om ter leniging van den hongersnood naar Br.-Indië te worden verscheept. Deze rijst ligt in een geschikte haven in de nabijheid van Br.-Indië opgeslagen. Zoodra de Britsche regeering zich bereid verklaart, de levering aan te nemen, zal ik de haven en bevoegde instantie bekendmaken, vanwaar de rijst kan worden afgenomen. Ik zal dan ook de Japansche regeering verzoeken om een garantie van een veilig geleide voor het rijsttransport. Hierop kunnen nog meer transporten voor de hongerlijdende bevolking in Br.-Indië volgen, zoodra het aanbod is aangenomen. Ik hoop, dat de Britsche regeering het zonder dralen zal aanvaarden, daar hier sprake is van een humaan aanbod. Daardoor kunnen honderdduizenden mannen, vrouwen en kinderen in Br.-Indië gered worden.
(Vorig bericht Bose 5572 D)

B. **RELIGIE — Duitsche bisschopsconferentie in Fulda**
30 Aug. — De conferentie der Duitsche bisschoppen werd 17 Augustus te Fulda geopend. De 26 officieele leden der conferentie waren allen met uitzondering van kardinaal dr. Bertram aanwezig, terwijl de bisschoppen van de Ostmark twee vertegenwoordigers zonden, evenals die van het protectoraat.
Te Fulda zijn vier herderlijke brieven samengesteld en goedgekeurd. De belangrijkste geeft richtlijnen voor het kerkelijk leven in het komende, vijfde oorlogsjaar en zal waarschijnlijk in de tweede helft van September worden voorgelezen. De andere herderlijke brieven schijnen aan zuiver godsdienstige kwesties gewijd te zijn, zooals de opvoeding van de jeugd, het godsdienstonderwijs, de godsdienstoefeningen voor geëvacueerden en in Duitschland te werk gestelde vreemdelingen, enz. Het presidium van het Duitsche episcopaat blijft ook het volgend jaar berusten bij kardinaal Bertram te Breslau, die permanent wordt vervangen door bisschop von Preysing te Berlijn.
(V. b. R.K.-kerk 5603 G; Conf. te Fulda 4796 A)

C. **ZWEDEN — Buitenland - Incident met Duitsche zeestrijdkrachten —**
30 Aug. — Duitsche zeestrijdkrachten hebben den 25sten Augustus in het voor de visscherij verboden waarschuwingsgebied van het Skagerrak verscheiden visschersvaartuigen ontdekt. De vaartuigen werden door waarschuwingsschoten opmerkzaam gemaakt, dat zij zich in het waarschuwingsgebied bevonden. Zij verwijderden zich daarna. Des avonds werden de vaartuigen wederom op dezelfde plaats midden in het Duitsche waarschuwingsgebied aangetroffen. De Duitsche zeestrijdkrachten constateerden bovendien, dat van de den nacht te voren gelegde zeven lichtboeien er nog slechts één brandde en dat de overige hetzij ontbraken of door uitschroeven van den schakelaar en verwijdering van het topteeken onbruikbaar waren gemaakt. Bij de aankomst van de Duitsche oorlogsvaartuigen trokken de visschersbooten zich snel terug en trachtten te ontkomen. Zij werden met artillerie beschoten en twee booten werden tot zinken gebracht. De vaartuigen hebben derhalve tweemaal op denzelfden dag zich in het waarschuwingsgebied bevonden. Zij hebben zich aldus schuldig gemaakt aan een stelselmatige en opzettelijke overtreding van het verbod tot varen in het Duitsche waarschuwingsgebied. Een onderzoek van den Zweedschen marine-attaché heeft bevestigd, dat het Zweedsche vaartuigen zijn geweest.
Het optreden van de Zweedsche booten is niet slechts in strijd met de neutraliteit, doch vormt een directen steun voor de vijanden van Duitschland. De Duitsche gezant te Stockholm heeft namens de Rijksregeering tegen dit optreden van Zweedsche visschersvaartuigen door een stap bij den minister van Buitenlandsche Zaken ernstig geprotesteerd en de verwachting van de Rijksregeering uitgesproken, dat de Zweedsche regeering de schuldigen op gepaste wijze ter verantwoording zal roepen. De Rijksregeering heeft verder medegedeeld, dat de Duitsche zeestrijdkrachten na deze gebeurtenis opdracht zullen ontvangen de tot nu toe vaak bij het overschrijden van de grenzen van het waarschuwingsgebied getoonde soepelheid te laten varen en in de toekomst tegen dergelijke vaartuigen op de vereischte wijze op te treden.

D. **EGYPTE — Wafdpartij —**
Het Anatolische telegraafagentschap meldt, dat de Egyptische ministerpresident, Nahas Pasja, een aantal invloedrijke persoonlijkheden buiten de Wafdpartij heeft gesloten.
(Vorig bericht 3213 E)

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND EN ITALIE — Taganrog ontruimd - 377.000 brt. Anglo-Amerikaansche handelstonnage in Augustus vernietigd - Engelsche landing in Zuid-Italië —

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Führer, 29 Aug. — In den Zuidelijken sector van het Oostelijke front duren de hevige gevechten voort.

30 Aug. — De stad Taganrog is door de Duitsche troepen, na verwoesting van alle militaire installaties ontruimd in het kader van de elastische verdediging, waarmede de Duitsche leiding het hoofd biedt aan het bolsjewistische offensief en die van de Sowjets steeds grootere offers in bloed vergt. In de laatste twee dagen verloren de bolsjewisten 467 tanks en 82 vliegtuigen.

31 Aug. — De vijand zette zijn aanvallen op den Zuidelijken en Centralen sector van het Oostelijke front met onverminderde hevigheid voort. 91 bolsjewistische tanks werden stukgeschoten.

1 Sept. — Verscheidene Sovjet-aanvallen tegen de stellingen aan het Koebanbruggenhoofd stortten ineen. In het gevecht gebied ten W. van de Mioes, ten W. van Charkov, in het gebied van Rilsk, Sjevsk, en ten W. van Wjasma mislukten talrijke bolsjewistische aanvallen. De Sovjets verloren 184 vechtwagens.

2 Sept. — Door tegenaanvallen werden op enkele plaatsen doorgedrongen bolsjewistische strijdkrachten opgevangen en deels met zware verliezen teruggeworpen. 120 tanks werden stukgeschoten. De luchtmacht vernietigde in de periode van 30 Augustus tot 1 September 127 bolsjewistische vliegtuigen.

3 Sept. — In den Zuidelijken sector werden aanvallen van de Sovjets in de gebieden ten Westen van de Mioes en in het bijzonder ten Westen van Charkof afgeslagen. In den centralen frontsector zijn zware gevechten in de gebieden van Ssefsk, ten Zuidwesten en ten Westen van Wjasma aan den gang. Over den afgesloten slag in de bocht van Orel, wordt na beëindiging van de volgens het plan uitgevoerde ontruiming van dit gebied, thans nog gemeld: Onder bevel van generaal-veldmaarschalk von Kluge en Generaloberst Model, hebben troepen van het leger, doeltreffend ondersteund door vliegende formaties van het luchtwapen en van de luchtdoelartillerie, die onder bevel van Generaloberst Ritter von Greim stonden, in de bocht van Orel in een materieelslag van de grootste afmetingen, stand gehouden tegenover een groot concentrisch bolsjewistisch offensief van elf armeeën. Den vijand is trots zijn geweldige numerieke meerderheid de beoogde doorbraak door het Duitsche front niet gelukt. Op den tegenstand van de Duitsche troepen zijn alle stormaanvallen van den vijand gebroken. De bloedige verliezen van den vijand zijn zeer zwaar. Hij verloor meer dan 14.000 gevangenen; 5114 tanks en 854 kanonnen werden vernietigd en 2119 vliegtuigen neergeschoten.

Overzicht —

4 Sept. — De negende week van het Sovjet-offensief staat, naar de militaire correspondent van het D.N.B. verklaart, in het teeken van de mobilisatie van nieuwe strijdkrachten der bolsjewisten, die uit de rustige sectoren van het front en uit de achterwaartsche verbindingen alles weghalen om opnieuw te probeeren hun zomeroffensief verder voort te zetten, daar de kleine en door de ruimte beperkte successen in geen verhouding staan tot den geweldigen omvang van de in den strijd geworpen troepen en materiaal. De elastische afweer is nog steeds het kenmerk van de Duitsche oorlogvoering. Sedert de ontruiming van Charkof worden twee tendenzen van de Duitsche oorlogsvoering steeds duidelijker:

1. Een defensieve oorlogsvoering.
2. Een doelmatig prijsgeven van terrein, omdat dit op een bepaald tijdstip de geschikste vorm is voor het benadeelen van de bolsjewisten. Hierdoor wordt het terugschuiven van het front op verschillende punten verklaard.

ZUIDELIJK FRONT —

29 Aug — Duitsche vliegtuigen plaatsten in de haven van Augusta bomtreffers op voor anker liggende schepen. Drie schepen met te zamen een inhoud van 18.000 ton, alsmede een kruiser en een speciaal transportschip, werden beschadigd. Tarente, Cosenza en Terni, alsmede plaatsen in de provincies Napels en Cosenza werden door geallieerde formaties vliegtuigen aangevallen.

30 Aug. — Aan de Oostkust van Sicilië vielen formaties van de Duitsche en Italiaansche luchtmacht schepen aan in de wateren van Augusta. Zij vernietigden twee tankschepen met een gezamenlijken inhoud van 16.000 brt., alsmede twee andere schepen. Voorts plaatsten Duitsche gevechtsvliegtuigen voltreffers van zwaar kaliber op een vijandelijk slagschip en op een kruiser.

31 Aug. — Groote formaties geallieerde vliegtuigen hebben aanvallen ondernomen op Orte, in de omgeving van Napels, in de provincie Salerno en op Catanzaro, waarbij aanzienlijke schade werd aangericht. Een tamelijk sterke Engelsche groep van 400 man heeft 29 Augustus ten Zuidwesten van Reggio (Calabrië) een landingspoging gedaan. De tegenmaatregelen hebben er toe geleid, dat deze groep tot op 30 man, die zich in de bergen schuilhouden en afzonderlijk gevangen genomen worden, vernietigd werd.

1 Sept. — Vijandelijke vliegtuigen hebben op 31 Augustus Pisa, Pescara, Salerno, Cosenza en Catanzaro gebombardeerd. Er werd aanzienlijke schade aangericht en er vielen talrijke slachtoffers.

3 Sept. — In de ochtenduren van 3 September zijn Engelsche troepen op de Zuidwestpunt van Calabrië geland. Gevechten met Duitsche en Italiaansche beveiligingstroepen zijn aan den gang.

Naar alle waarschijnlijkheid bevindt zich in Calabrië voorloopig ongeveer een vijandelijke divisie, die van Sicilië uit overstak naar de omgeving van Reggio. Het verrassingsmoment speelt naar het oordeel van Berlijnsche militaire kringen geen rol, omdat sedert langen tijd met een dergelijke mogelijkheid rekening was gehouden.

ZEEOORLOG —

29 Aug. — In de Westsiberische Zee boorden Duitsche duikbooten uit kleine konvooien drie schepen met een gezamenlijken inhoud van 12 000 B.R.T. in den grond. Duitsche onderzeebooten brachten in de Middellandsche Zee drie schepen met een gezamenlijken inhoud van 20.000 B.R.T. tot zinken en brachten door torpedotreffers ernstige schade toe aan een groot troepentransportschip.

31 Aug. — Duitsche duikbooten brachten in de Middellandsche Zee en in de randgebieden van den Atlantischen Oceaan vijf schepen met een gezamenlijken inhoud van 34.000 brt., een torpedojager en vier transportzeilbooten tot zinken. Zij torpedeerden voorts een tankschip van 10.000 ton en schoten boven den Atlantischen Oceaan vier vijandelijke vliegtuigen neer.

1 Sept. — Marine en luchtmacht brachten in de maand Augustus tot zinken: 2 kruisers, 6 torpedojagers een duikboot, een mijnenveger en 5 motortorpedobooten en beschadigden: een slagschip, 10 kruisers, 9 torpedojagers, 5 motortorpedobooten, alsmede vijf andere oorlogsschepen. Voorts werden 70 koopvaardijschepen met een gezamenlijken inhoud van 377.000 b.r.t. alsmede 4 transportzeilschepen, vernietigd en 125 andere schepen met rond 580.000 b.r.t. getroffen.

WESTELIJK FRONT —

31 Aug. — Sterke Engelsche luchtstrijdkrachten vielen in den afgeloopen nacht West-Duitsch gebied aan, vooral de steden München-Gladbach en Rheydt. De vernielingen en de verliezen onder de bevolking zijn aanzienlijk. 25 der aanvallende Britsche bommenwerpers werden neergeschoten.

1 Sept. — In den afgeloopen nacht vielen sterke Britsche luchtstrijdkrachten het gebied van Groot-Berlijn aan. Nachtjagers sloegen in samenwerking met luchtdoelgeschut en zoeklichten de formaties uiteen, zoodat de beoogde geconcentreerde uitwerking achterwege bleef. In enkele stadswijken alsmede in de omgeving van de Rijkshoofdstad ontstonden voor een deel aanzienlijke vernielingen. De bevolking leed geringe verliezen. 51 Britsche toestellen werden neergeschoten.

(Vor. ber. Krijgsverr. 5645 A)

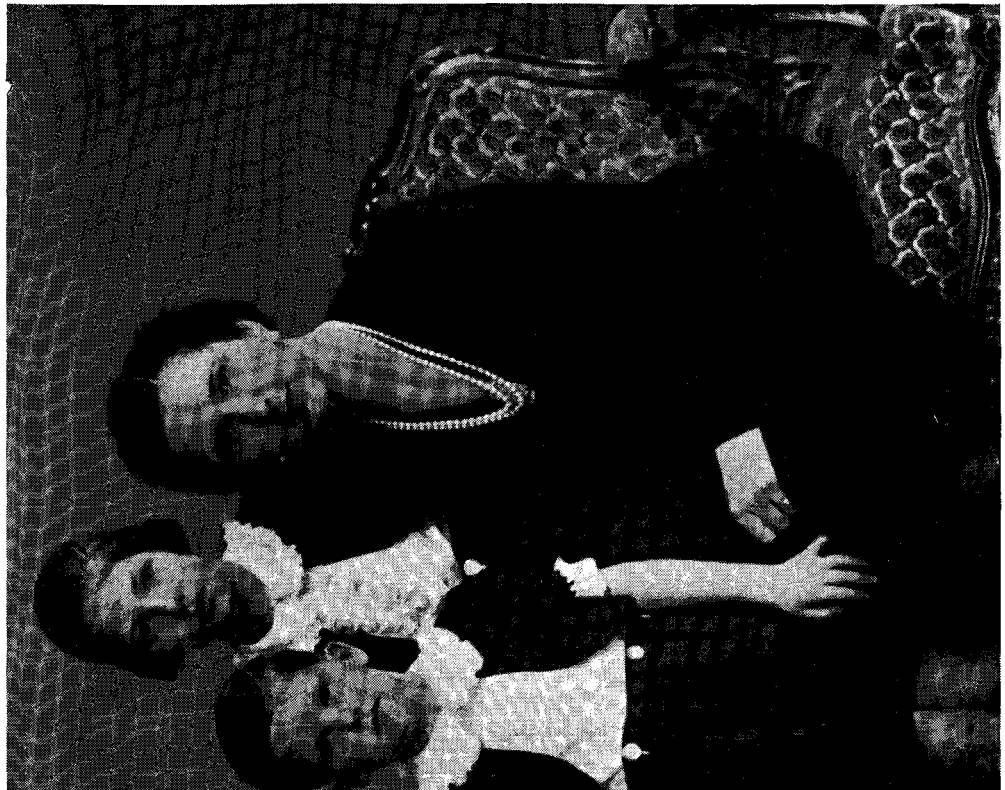
B. JAPAN — Amerikaansche landing op Arundel —

1. Sept. — In het legerbericht van generaal Mac Arthur wordt de landing van Amerikaansche troepen op het eiland Arundel (bij Nieuw-Georgië) gemeld. De Amerikaansche landingstroepen, aldus het communiqué, zijn bij de operaties niet op Japanschen tegenstand gestuit.

(V b. Krijgsverr. 5646 A)

(foto Transocean/Fellinga)

Wijlen koning Boris III van Bulgarije met vrouw en kinderen. In het midden op de in 1941 gemaakte foto, prins Simeon, die thans als opvolger van zijn vader tot koning werd uitgeroepen.

DE WERELDOORLOG IN DATA

RECAPITULATIE VAN 1 SEPTEMBER – 31 DECEMBER 1939

Vrijdag 1 September — Opperbevel der Duitsche weermacht maakt bekend: Op bevel van den Führer en oppersten bevelhebber, heeft de weermacht de actieve bescherming van het Rijk overgenomen. „Ter vervulling van haar opdracht, het Poolsche geweld weerstand te bieden, zijn troepen van het Duitsche leger heden-morgen vroeg tot den tegenaanval overgegaan". De Duitsche Rijksdag bijeen. Danzig met het Groot-Duitsche Rijk vereenigd. De gezanten van Engeland en Frankrijk overhandigen 's avonds aan den Duitschen minister van Buitenlandsche Zaken, Von Ribbentrop, twee gelijkluidende nota's: Duitsche troepen moeten zich direct uit Polen terugtrekken, anders zullen beide regeeringen hun bij verdrag aangegane verplichtingen tegenover Polen nakomen. Frankrijk en Engeland kondigen de totale mobilisatie af. Oproep van Roosevelt, niet de burgerbevolking te bombardeeren.
2 Sept. — Min. van Defensie van Slowakije, generaal Catlos, roept de Slowaken op, de wapenen tegen de Polen op te nemen. Bemiddelingsvoorstel van Mussolini door Frankrijk en Duitschland geaccepteerd, door Engeland en Polen verworpen.
3 Sept. — 9 uur. Britsche gezant in Berlijn, Henderson, overhandigt ultimatum Duitschland moet binnen twee uur vijandelijkheden staken. 11.15 uur. Britsche minister van Buitl. Zaken, Lord Halifax, deelt den Duitschen gezant in Londen mede, dat Engeland zich vanaf dat moment met Duitschland in oorlog beschouwt. Radiorede van Chamberlain.
12.30. De Fransche gezant te Berlijn, Coulondre, overhandigt Von Ribbentrop nota, dat Frankrijk zich vanaf 17 uur met Duitschland in oorlog beschouwt. Radiorede van Daladier.
De Führer begeeft zich naar het front in het Oosten. Winston Churchill als eerste Lord der Admiraliteit in gereorganiseerd oorlogsministerie opgenomen; Eden minister der Dominions. Nederland verklaart neutraal te blijven. Duikbootoolog afgekondigd. Poolsche Bloed-Zondag in Bromberg.
4 Sept. — Eerste Britsche oorlogshandeling. In den nacht van 3 op 4 Sept. vallen Britsche vliegtuigen Wilhelmshaven en Cuxhaven aan. Engeland kondigt blokkade af. Reorganisatie Belgisch kabinet.
5 Sept. — Kattowitz, Königshütte, Bromberg, Graudenz, Krakau in Duitsche handen. Engelsch witboek over de Poolsche kwestie. Eerste Duitsche witboek over de oorzaak van den oorlog. In Z.Afrika wordt generaal Hertzog door generaal Smuts als minister-president opgevolgd, die diplomatieke betrekkingen met Duitschland verbreekt. Roosevelt kondigt in een radiorede de neutraliteit der USA af.
6 Sept. — Poolsche regeering van Warschau naar Lublin. Op grond van neutraliteitswet verbiedt Roosevelt uitvoer van oorlogstuig.
7 Sept. — Eerste Britsche troepen landen in Frankrijk. Duitschland voert distributie in. Franco's aanmaning den oorlog te localiseeren. Warschau tot vestingstad verklaard. Poolsche radio roept bewoners van Warschau op, zich met alle middelen, barricades en sabotage, tegen de oprukkende Duitschers te verzetten. Egypte en Irak verbreken diplomatieke betrekkingen met Duitschland.
8 Sept. — Bombardement van Warschau. Mussolini geeft het parool uit: „Werken en zwijgen". Japan eischt terugroeping van Britsche en Fransche troepen uit het Verre Oosten.
9 Sept. — Goering geeft overzicht van mishandelingen, door Polen op Duitschers gepleegd, tijdens maand Augustus. Canada verklaart Duitschland den oorlog. Roosevelt verhoogt staand leger tot 700.000 man. Dagorder generaal Reynders. Sowjet-Unie roept nieuwe lichtingen op. Lodz bezet.
10 Sept. — Voor den eersten maal dringen Fransche voorposten op Duitsch gebied door.
11 Sept. — Poolsch leger ten W. van Weichsel vernietigd. Warschau ingesloten. België laat Kanaalkust door troepen bezetten.
12 Sept. — Posen en Westpruisen bij Groot-Duitsche Rijk ingelijfd. Reichsführer ᛋᛋ-Himmler plaatsvervanger van Dr. Frick als gevolmachtigde voor het Rijksbestuur. Engeland en Frankrijk vormen een opperste oorlogsraad. Conferentie der Oslostaten in Brussel. Japan opent nieuw offensief tegen Tsjangkaisjek.
13 Sept. — Reorganisatie Fransche regeering; Bonnet min. v. Justitie; Daladier neemt Buit. Zaken over.
14 Sept. — Lord Halifax verklaart in Hoogerhuis, dat Engeland en Frankrijk zich verplicht hebben, geen giftgassen te gebruiken. Sowjet-Unie waarschuwt Polen tegen grensschendingen.
15 Sept. — Oppersilezië bij Groot-Duitsche Rijk ingelijfd. Finland staakt voorbereidingen tot Olympische Spelen 1940. Japan regelt grensconflict over Mongolië en Mandsjoekwo met Sowjet-Unie.
17 Sept. — Gevluchte Poolsche regeering in Roemenië geïnterneerd. Sowjet-Russische troepen rukken Polen binnen. België voert distributie in. Sowjet-Unie erkent Slowakije.
18 Sept. — Oudvoorzitter Duitsche soc. dem. partij, Otto Wels, te Parijs overleden. Bij Brest-Litowsk ontmoeting van Duitsche en Sowjet-Russische troepen. Duitsche U-boot torpedeert Britsche vliegtuigmoederschip Courageous. In Polen bieden alleen nog Warschau en Hela tegenstand. De Führer spreekt te Danzig; bereid tot onderhandelen.
19 Sept. — Troonrede Kon. Wilhelmina.
20 Sept. — Bombardement van Warschau. Eng. oppositie dringt op krachtiger oorlogvoering aan.
21 Sept. — Min.-Pres. van Roemenië, Calinescu, op straat doodgeschoten. Roosevelt vordert in een Congresboodschap opheffing van Wapenembargo. Tweede Britsche witboek.
23 Sept. — Duitschland verklaart Polenveldtocht voor geëindigd. Mussolini adviseeert vijandelijkheden te staken. Sowjet-Unie herstelt diplomatieke betrekkingen met Hongarije.
25 Sept. — Slowakije demobiliseert en wordt vergroot met op Polen veroverd grensgebied.
26 Sept. — Warschau biedt overgave aan. Britsche oorlogsschepen Hood zwaar beschadigd, Ark Royal vernietigd. Frankrijk ontbindt de communistische partij.
27 Sept. — Nederl. economische missie naar Engeland. Rijksminister Dr. H. Frank gouverneur der bezette Poolsche gebieden benoemd.
28 Sept. — Von Ribbentrop in Moskou. Gemeenschappelijke Duitsch-Russische verklaring met vredesaanbod; nieuw grens- en econom. verdrag tusschen Duitschland en Sowjet-Unie.
29 Sept. — Herziening neutraliteitswet in USA.
30 Sept. — Engelsch Blauwboek. Sikorski richt in Parijs Poolsche emigrantenregeering op.
1 Oct. — Graaf Ciano bij Hitler en v. Ribbentrop. Nederland heeft 250.000 ingeschreven werkloozen.
2 Oct. — Chamberlain zegt in Lagerhuis, dat Polen weliswaar directe aanleiding tot oorlog was, doch niet de fundamenteele oorzaak. Attlee en Lloyd George dringen aan op vredesonderhandelingen. Engeland en Frankrijk trekken hun troepen uit China terug.
4 Oct. — In alle Duitsche steden wordt zeven dagen lang gevlagd. Panamerikaansch congres te Panama geëindigd; neutraliteit bestendigd.
5 Oct. — Hitler in Warschau. Japanners vernietigen 19 Chineesche divisies.
6 Oct. — Zitting van den Duitschen Rijksdag. Vredesaanbod van den Führer. Duitsche verliezen in Polen: 10.572 dooden, 30.322 gewonden, 3409 vermisten.
7 Oct. — Reichsführer ᛋᛋ-Himmler gevolmachtigde ter bescherming van het „Deutschtum".
8 Oct. — Sowjet-Unie noodigt Finland voor besprekingen naar Moskou. Nederlandsch ss. „Binnendijk" op mijn geloopen.
10 Oct. — Bij opening oorlogswinterhulpwerk in Berlijnsch Sportpaleis herhaalt Hitler zijn vredesaanbod. Zwitsersche professor Rudolf Stachelin uit Bazel stelt vast, dat de Polen van door Engeland geleverd giftgas — geelkruisgas — tegen Duitsche soldaten gebruik gemaakt hebben. Moskou sluit bijstandsverdragen af met Estland, Letland en Lithauen. Finland roept reservisten onder de wapenen. Wangtsjingwei roept Chineezen op tot samenwerking tegen Tsjangkaisjek.
11 Oct. — Britsch-Russische ruilovereenkomst tot stand gekomen.

12 Oct. — Frankrijk en Engeland verwerpen Hitlers vredesaanbod.
13 Oct. — Günther Prien dringt met U-boot in Scapa Flow door en torpedeert verschillende Britsche oorlogsbodems, o.a. Royal Oak en Repulse.
16 Oct. — Franschen ontruimen hun vooruitgeschoven posten op Duitsch gebied. Duitsche luchtaanvallen op Scapa Flow. Gedeeltelijke distributie in Nederland (suiker).
17 Oct. — Turkije wijst eischen der Sowjet-Unie af.
18 Oct. — Britsch witboek over toekomstige status van Indië.
19 Oct. — Fransche troepen trekken zich uit voorgebied tot achter Maginotlinie terug. Conferentie der vier Scandinaafsche staten in Stockholm.
20 Oct. — Britsch-Fransch-Turksch verdrag in Ankara gesloten.
22 Oct. — Overeenkomst te Rome over Tirol.
23 Oct. — Gandhi vordert Indische nationalisten op, geen deel meer aan Britsch bestuur te hebben.
24 Oct. — Invoering algemeene dienstplicht in Australië. Dertig Nederlandsche schepen in de Duins vastgehouden. Goudvoorraden USA tot 17 milliard gestegen (2/3 wereldbezit aan goud). Von Ribbentrop spreekt in Danzig; „Duitschland neemt den handschoen op". Rijksminister Dr. Frank en Rijksminister Dr. Seyss-Inquart gouverneur, resp. plaatsverv. gouverneur van „Generalgouvernement".
26 Oct. — Dr. Tiso tot staatspresident van Slowakije verkozen; prof. dr. Tuka minister-president. Sowjet-Russische delegatie komt naar Berlijn. Sowjet-Unie protesteert tegen Britsche embargo en blokkade.
28 Oct. — Autonomisten in de Elzas, Dr. Karl Roos en Lobstein, door Fransche krijgsraad ter dood veroordeeld en gefusilleerd. West-Oekraine (vroeger Poolsch) sluit zich bij Sowjet-Unie aan. Spaak over strikte neutraliteit van België. USA-senaat neemt veranderde neutraliteitswet van Roosevelt aan.
30 Oct. — Britsch witboek over interne Duitsche toestand. Nederlandsche regeering herhaalt haar neutraliteitswil en weigert met nabuurstaten militaire verdragen te sluiten.
31 Oct. — „Aflossing van de wacht" in Italië; zes nieuwe ministers; Graziani i. p. v. Pariani, chef generale staf. Op 5e buitengewone zitting Opperste Raad der Sowjets geeft Molotov uiteenzetting over buitenlandsche politiek. Finland en Turkije weigeren bijstandsverdragen met Sowjet-Unie.
1 Nov. — Staat van beleg in gedeelte van Nederland.
3 Nov. — Japan verklaart, dat het nationaal China (Nanking) vèrgaand zal ondersteunen.
4 Nov. — Veranderde neutraliteitswet in USA van kracht. Volkenbondszitting verschoven. Nederlandsch Oranjeboek over blokkade en neutraliteit. Kon. Leopold van België naar Nederland. Britsche onderhandelingen met Indische nationalisten mislukken.
6 Nov. — Aanbod van goede diensten ter opening van vredesonderhandelingen door koningin Wilhelmina en koning Leopold. Molotov houdt in Moskou fel requisitoir tegen kapitalistische en imperialistische landen.
7 Nov. — Dr. Frank als gouverneur-generaal geïnstalleerd. Worosjilov uit dreigementen tegen Engeland en Frankrijk; vriendschapsverdrag met Duitschland is op duurzame grondslagen gebouwd. „Wij halen voor kapitalistische heeren kastanjes niet uit het vuur".
8 Nov. — Mislukte aanslag op Hitler in Bürgerbraukeller te München. Van Kleffens in Tweede Kamer over Nederlands strikte neutraliteitswil. Scandinaafsche vorsten en koning Carol van Roemenië sluiten zich bij Nederlandsch-Belgisch vredesinitiatief aan.
9 Nov. — Als medeschuldigen aan aanslag te München wordt door Gestapo aan Zwitsersche grens gearresteerd Georg Elser, verbindingsman van Otto Strasser en aan Nederlandsche grens bij Venlo de Britsche geheime agenten Best en Stevens; luitenant Klop gedood. Bekendmaking, dat Duitsche Joden naar Polen moeten.
11 Nov. — Ned. ministerie van Buit. Zaken en min.-president De Geer waarschuwen Britsche en Fransche persvertegenwoordigers tegen verspreiding van valsche geruchten over aanstaande opmarsch van Duitsche troepen in Nederland. Oorlogsschuld Geallieerden aan USA in totaal 14.5 milliard dollar.
12 Nov. — Fransche en Britsche regeeringen wijzen Ned.-Belgisch vredesinitiatief van de hand.
13 Nov. — Engeland trekt zijn troepen uit China terug. Radiorede van min.-pres. De Geer: „Geen acuut gevaar".
14 Nov. — Churchill geeft bewapening Britsche handelsvloot bekend. Frankrijk volgt dit voorbeeld. Finsch-Russische onderhandelingen worden gestaakt.
15 Nov. — Na Britsch-Fransche afwijzing van Ned.-Belgisch vredesinitiatief geeft Duitsche regeering te kennen, dat „aanbod goede diensten" als afgedaan wordt beschouwd. Spanje maakt uitvoering van tienjarenplan bekend. Nieuw Japansch offensief bij Pakhoi.
16 Nov. — Duitsch-Russische overeenkomst over Volksduitschers. Engelsch Lager- en Hoogerhuis betuigen instemming met initiatief van koningin Wilhelmina en koning Leopold.
17 Nov. — Activiteit Duitsch oorlogsschip in Zuid-Afrikaansche wateren. Arbeidsdienstplicht in Polen ingevoerd.
18 Nov. — Relletjes Tsjechische studenten; standrecht afgekondigd; hoogescholen gesloten. Stichting Britsch-Fransche economische oorlogsraad in Londen. Nederlandsch ss. „Simon Bolivar" op mijn geloopen. Italiaansche aanvallen op Sowjet-Unie over inmenging in Balkan-politiek.
20 Nov. — Maarschalk Tsjangkaisjek tot min.-pres. van Tsjoenking-China benoemd.
21 Nov. — Duitsche vliegtuigen openen groote luchtaanvallen op Firth of Forth en Shetlandseilanden. Zwitserland chartert 15 neutrale schepen ter verzekering van levensmiddelentoevoer van overzee.
22 Nov. — Wangtsjingwei kondigt vorming van zelfstandige regeering van Nanking-China aan.
23 Nov. — Nieuwe Britsche opperste oorlogsraad onder Hore Belisha.
24 Nov. — Al-Indisch congres beantwoordt afwijzing van zijn eischen aan den Britschen onderkoning met boycot van Britsche waren. Japansche troepen bezetten Nanking.
25 Nov. — Eerste Engelsch-Duitsche vloottreffen in volle zee.
26 Nov. — Radiorede van Chamberlain; schepping nieuw Europa, ieder land zal het recht hebben regeering te kiezen, die het zelf wil: „Het is in dezen oorlog alles anders geworden, dan we ons gedacht hadden". Scherpe aanval der Sowjet-Unie op Finsche buitl. politiek, eerste grensincidenten.
27 Nov. — Nieuw Britsch Blauwboek.
28 Nov. — Sovjet-Unie zendt nieuwen gezant naar Italië en erkent Italiaansch imperium. Sowjet-Unie zegt het sedert 1932 bestaande niet-aanvalsverdrag met Finland op.
29 Nov. — Overeenkomst Duitschland-Zuidslavië over vooroorlogsche schulden. Sowjet-vertegenwoordigers uit Finland teruggeroepen.
30 Nov. — Begin oorlog Sowjet-Unie (Sector Leningrad) met Finland. Irak vordert van Engeland vorming van een Arabischen onafhankelijken staat Palestina.
1 Dec. — Dominionconferentie in Londen. Finland beschouwt zich met Sowjet-Unie in oorlog. Staatspresident Kallio benoemt Mannerheim tot bevelhebber-veldmaarschalk van Finsche leger. Sowjets vormen tegenregeering onder den Finschen communist Otto Kuusinen. USA stelt zich aan den kant van Finland.
2 Dec. — Finland richt zich tot den Volkenbond. Sowjet-Unie deelt mede, dat zij aan zitting van Volkenbond niet zal deelnemen.
3 Dec. — Japan en Sowjet-Unie sluiten handelsverdrag.
4 Dec. — Verscherpte Britsche blokkade tegen Duitschland afgekondigd. Koning George VI in Frankrijk.
5 Dec. — Lord Halifax in Hoogerhuis: „Duitschland moet eerst enkele grondige lessen ontvangen, voordat vredesonderhandelingen kunnen geopend worden". Op vraag van Attlee ontkent Chamberlain, dat Engeland het Finsche verzoek tot bijeenroeping Volkenbond ondersteund heeft. Nieuwe Finsche regeering onder min.-pres. Risto Ryti, die onderhandelingen met Sowjet-Unie aanbiedt. Moskou weigert. Helsinki geëvacueerd. Finland ontvangt 50 vliegtuigen uit Italië.
7 Dec. — Duitsch standpunt over Finsch-Russisch conflict. Ontmoeting tusschen koning Georg VI en president Lebrun. Conferentie der Scandinaafsche staten in Oslo. Gedeeltelijke mobilisatie in Zweden. Persactie in Sowjet-Unie tegen Roemenië.
8 Dec. — Adolf Hitler-kanaal in Silezië na vijf jaren voltooid. Begin Oder-Donaukanaal. Duitsche critiek op Nederlandsche serviliteit ter zee t.a.v. Britsche blokkade en embargo. Conferentie der Baltische staten. Uruguay treedt uit den Volkenbond.
9 Dec. — Stichting „Verbond voor Oost-Azië" door Japansche generaals en politici. Generaal Hertzog en de nationalist Sauer leiden een oppositiecampagne tegen

generaal Smuts in Zuid-Afrika; stichting „Die Volkspartij van die Transvaal".
11 Dec. — 106e Volkenbondzitting. Sowjet-Unie en Italië (juist op dien dag geen lid meer) ontbreken. Eerste Britsche soldaten hebben in Maginotlinie contact met Duitsche troepen gekregen.
12 Dec. — „Bremen" keert in Duitsche haven uit Amerika terug. Tweede Duitsche witboek verschenen.
13 Dec. — Sowjet-Unie uit Volkenbond gestooten wegens aanval op Finland. Na geheime zitting Britsche Lagerhuis wordt in pers bekend gemaakt, dat men zich op langen oorlog moet voorbereiden. Soortgelijke mededeeling van Franrchen min. van Financiën Reynaud. Reorganisatie kabinet Hansson in Zweden.
14 Dec. — Duitsche pantserschip „Admiraal Graf Spee" moet zich na gevecht met Britsche oorlogsschepen in haven van Montevideo terugtrekken. Frankrijk eischt van Engeland verbreken diplomatieke betrekkingen met Sowjet-Unie, waaraan Engeland geen gevolg geeft. Nieuwe Russische gezant in Italië verlaat Rome weer na antibolsjewistische betoogingen.
15 Dec. — Volksverhuizing Balten-Duitschers beëindigd; 50.000 Balten naar Duitschland teruggekeerd. Opjaarlijkschen schuldenbetaaldag aan USA betaalt alleen Finland. Finsch witboek verschenen.
17 Dec. — „Admiraal Graf Spee" buiten haven van Montevideo door eigen bemanning tot zinken gebracht. Eerste Canadeesche divisies in Engeland aangekomen. Ook Australische en Indische troepen gearriveerd.
19 Dec. — Zitting Opperste Geallieerde Oorlogsraad in Parijs. Diplomatieke activiteit der Geallieerden in Scandinavië.
20 Dec. — Benesj kondigt vorming van een Tsjecho-Slowaaksche emigrantenregeering aan, die door Engeland erkend wordt.
21 Dec. — Zweedsch vrijwilligerscorps voor Finland. Finsch succes bij Salla. Publicatie Fransch Geelboek. Standrecht Praag weer opgeheven. Nieuw accoord Rome-Berlijn over Tirol.
22 Dec. — Duitschland sluit nieuwe handelsovereenkomsten met Roemenië, Nederland, Letland, Denemarken, Zweden en Chili. Nederlandsche vrijwilligers naar Finland.
23 Dec. — Daladier over Fransche verliezen. Sowjettroepen tot een frontdiepte van 130 km. Finsch gebied binnengedrongen. Petsamo bezet. Anthony Fokker te New York overleden.
27 Dec. — Chef Ned. Inlichtingendienst gen. maj. J. W. v. Oorschot ontslagen (Incident Venlo). Hevige aardbeving in Turkije.
28 Dec. — Volgens Duitsche opgave bedragen de verliezen der Geallieerde handelsvloot sedert begin v. d. oorlog 279 schepen met 1.029.633 brt. Aan Duitsche zijde gingen verloren 18 schepen met 128.689 brt. Verordening tot verleening van persoonlijke diensten in Nederland.
29 Dec — Duitschland publiceert „De Poolsche gruweldaden tegen de Volksduitschers in Polen".
31 Dec. — Radiorede van Dr. Goebbels bij de jaarswisseling („Overwinnen of sterven"). Finnen handhaven sedert begin v. d. oorlog hun Mannerheimlinie.
(Vor. ber. Recapitulatie 4354 A)

A. **NEDERLAND — Belastingen - Opcenten voor provincie —**
6 Sept. — Blijkens een in de Staatscourant gepubliceerde beschikking van de secretarissen-generaal van de departementen van Binnenlandsche Zaken en van Financiën wordt aan de provinciën bevoegdheid verleend op de hoofdsom der personeele belasting ten hoogste 50 opcenten te heffen. Deze opcenten worden op alle aanslagen tot een gelijk getal geheven. Voorts is het getal der opcenten, dat de provinciën ten hoogste mogen heffen op de hoofdsom der grondbelasting verhoogd tot zestig.
(Vor. ber. Pers. belasting 5122 F; Grondbel. 4505 F)

— Justitie - Majoor van Dijk overleden —
6 Sept. — Majoor A. J. M. van Dijk, corpscommandant der gemeente-politie te Nijmegen, op wien op 8 Juli j.l. een moordaanslag werd gepleegd, is op 31 Augustus aan de gevolgen van zijn verwondingen overleden.
(Vor. ber. Aansl. maj. v. Dijk 5592 B)

— — Verantwoordelijkheid voor minderjarigen —
6 Sept. —— In het op 3 Sept. verschenen verordeningenblad is opgenomen een besluit van den secr.-gen. van Justitie betreffende toezicht op minderjarigen. Het besluit, dat op 3 Sept. in werking is getreden, stelt een maximumstraf van vijf jaren gevangenisstraf, zes maanden hechtenis of een boete van *f* 300 vast voor dengene, die nalatig is over een minderjarige beneden de 18 jaar, die onder zijn wettig gezag staat of aan zijn zorg, opleiding of waakzaamheid is toevertrouwd, het vereischte toezicht te houden, indien de minderjarige een strafbaar feit begaat, dat door behoorlijk toezicht had kunnen worden voorkomen.

— Utrechtsche meisjes 's avonds binnen —
6 Sept. — De politiepresident te Utrecht heeft een beschikking uitgevaardigd, waarbij het aan vrouwelijke personen beneden den leeftijd van 18 jaar verboden is zich buiten op te houden: a. na zonsondergang; b. na 19 uur, wanneer het tijdstip van zonsondergang valt vóór 19 uur; c. na 21 uur, wanneer het tijdstip van zonsondergang valt na 21 uur. Dit verbod is niet van toepassing op vrouwelijke personen beneden den leeftijd van 18 jaar, die zich bevinden in gezelschap van een opvoeder of die in het bezit zijn van een schriftelijke, door den politiepresident verleende, ontheffing, of die in geval van ziekte of ongeval, waarvan het ernstige karakter kan worden aangetoond, hulp trachten te vinden. De beschikking treedt in werking op 1 October 1943. **(Vor. ber. Jeugdtoezicht 5592 B)**

— N.S.B. - Mussert bezoekt Drente —
6 Sept. — De Leider heeft op 27 en 28 Augustus een tweedaagsch bezoek aan de provincie Drente gebracht en zich op de hoogte gesteld van de in dit gewest tijdens de Meidagen van dit jaar en daarna gepleegde terreurdaden tegen het bezit van nat.-socialisten, inzonderheid door middel van brandstichting in boerderijen en boerenschuren. De Leider, die vergezeld was door den chef van zijn kabinet, jhr. D. de Blocq van Scheltinga, werd aan de grens der provincie verwelkomd door zijn gemachtigde voor het Noorden, den heer Jac. Maarsingh te Stadskanaal, den wnd. districtsleider der N.S.B. in Drente, J. A. Postma, den kringleider voor Z.W.-Drente G. W. Boelems, den commissaris van Drente mr. J. L. Bouma en den commandant van het marechausseegewest Groningen, W. H. Wijnkamp, die aan de verdere reis deelnamen. **(Vor. ber. Aanslagen Drente 5634 A)**

— Sociale Zaken - Kinderbijslag verruimd —
6 Sept. — Krachtens Besluit van den secretaris-generaal van het departement van Sociale Zaken zal de werkingssfeer der Kinderbijslagwet, met ingang van 1 Januari 1944, een belangrijke verruiming ondergaan. De leeftijdsgrens der kinderen wordt verlegd van 15 tot 18 jaar, waaraan nog de bepaling is toegevoegd, dat, wanneer kinderen dagonderwijs volgen aan een inrichting voor algemeen vormend of vakonderwijs, de kinderbijslag zal worden gegeven tot aan het bereiken van den leeftijd van 21 jaar. **(Vor. ber. 5419 A)**

— Volksgezondheid - Kinderverlamming —
6 Sept. — Uit den wekelijkschen staat van aangiften van besmettelijke ziekten in de Staatscourant blijkt, dat in de week van 22 tot en met 28 Augustus minder nieuwe gevallen van kinderverlamming zijn aangegeven dan in de week er voor. Het aantal aangiften bedroeg voor het geheele land 95 (voorafgaande week 129).
(Vor. ber. 5649 A)

— Clearing- en Deviezeninstituut naar Amsterdam — dam —
6 Sept. — Het Nederlandsche Clearinginstituut en het Deviezeninstituut zullen van 's-Gravenhage naar Amsterdam worden overgebracht. Waarschijnlijk zullen beide instellingen worden ondergebracht in het gebouw van Peek en Cloppenburg aan den Dam, dat hiertoe geheel zal worden ontruimd en vertimmerd.
(Vor. ber. 5625 A)

— Handel, Nijverheid - Steunverleening stilgelegde bedrijven —
6 Sept. — De steunverleening aan bedrijven die ingevolge de verordening van den Rijkscommissaris No. 30/1943 zijn stilgelegd, is thans geregeld bij een beschikking, welke verschenen is in de Staatscourant van 31 Augustus en de richtlijnen betreffende de uit te keeren vergoedingen inhoudt. Volgens deze richtlijnen kan aan de gesloten bedrijven vergoeding worden verleend voor uitgaven verband houdende met de sluiting van het bedrijf, doorloopende verplichtingen ten behoeve van het bedrijf aangegaan, bedrijfsonkosten in verband met

de instandhouding van het voor de heropening noodzakelijke bedrijfsapparaat en zoo noodig kosten van levensonderhoud. De periodieke uitkeeringen worden voor ten hoogste één jaar vastgesteld. Na afloop van dien termijn kan een nieuwe aanvraag worden ingediend. Bij de verleening der steunbedragen kunnen voorwaarden worden gesteld. **(Vor. ber. 5458)**

— Sport - Internationaal contact —

6 Sept. — In een onderhoud met den sportredacteur van het A.N.P. deelde de heer H. van Groningen à Stuling, rijksgevolmachtigde voor de sport, mede, dat in overleg met het Rijkscommissariaat is bepaald, dat in beperkte mate onze beste nationale athleten in de gelegenheid zullen worden gesteld zich buiten onze landsgrenzen te begeven om hun krachten te meten met gelijkwaardige tegenstanders. Beroepsathleten, vooral renners en boksers, zullen ook contracten in het buitenland kunnen afsluiten, om aldus in hun levensonderhoud te voorzien. **(V. b. Stopzetting intern. contact 5447)**

— Weermacht - ᛋᛋ-wedstrijden te Rijswijk —

6 Sept. — Op 3 September zijn op Te Werve te Rijswijk wedstrijden georganiseerd door de ᛋᛋ- und Polizeisportgemeinschaft ter gelegenheid van het feit, dat voor het eerst in Nederland sportinsignes voor oorlogsgewonden zouden worden uitgereikt. Aan het eind van den middag stelden de militairen, die het sportinsigne voor oorlogsgewonden zouden verkrijgen, alsmede de deelnemers aan de wedstrijden zich op, waarna ᛋᛋ-Obergruppenführer Rauter, den Rijkscommissaris, die indertijd als een der eersten dit sportinsigne heeft ontvangen, verzocht de onderscheidingen uit te reiken. Deze reikte de onderscheidingen uit, waarbij hij wees op het nut van de sportieve verzorging van oorlogsgewonden.
(Vor. ber. Rijkssportwed. v. gewonden 5342 C; Rijksmin. dr. Seyss-Inquart 5625 A)

— Volk en Bodem - Bescherming van terpen —

6 Sept. — De president van den Rijksdienst voor het Nationale Plan heeft in een beschikking bepalingen vastgesteld met betrekking tot de bescherming van terpen en wierden in Groningen en Friesland, die tengevolge van het gebrek aan kunstmest, den laatsten tijd in toenemende mate worden afgegraven ter verkrijging van terpaarde.

— Kunst, Kultuur - Mevr. A. Noordewier—Reddingius 75 jaar —

6 Sept. — Op 1 September vierde de lieder- en oratoriumzangeres, Alida Noordewier-Reddingius, haar vijf en zeventigsten verjaardag. Nadat zij in 1890 haar einddiploma conservatorium had behaald, verwierf de zangeres zich een groote reputatie, die tot ver in het buitenland doordrong. In Duitschland, België, Frankrijk, Zwitserland en Engeland werd zij met open armen ontvangen. Op liederavonden wijdde zij zich met evenveel overtuiging aan de grootmeesters van het romantische lied als aan de werken van haar jongere tijd- en landgenooten. Van 1903 tot 1907 was mevrouw Noordewier leerares aan het Amsterdamsche Conservatorium. Al dwong haar drukke concertpraktijk haar ontslag te nemen, de paedagogie heeft zij nooit vaarwel gezegd. Tal van aankomende vocalisten hebben van haar ervaringen geprofiteerd en nog altijd staat zij de jonge generatie ter zijde. **(V. b. Mevr. Noordewier 3426 A)**

— Geallieerde luchtaanval op Zeeuwsche veerboot —

6 Sept. — Verscheidene Engelsch-Amerikaansche vliegtuigen hebben op 3 September in de vroege ochtenduren in de provincie Zeeland in duikvlucht de voor het civiele verkeer dienende veerboot „Prins Hendrik" aangevallen en met boordwapens beschoten. Het schip is gezonken. Aan boord bevonden zich 30 personen, van wie er 24 verdronken zijn. De slachtoffers zijn allen Nederlanders, 18 hunner bevonden zich aan boord als passagiers, terwijl 6 tot de bemanning behoorden. De Nederlandsche pers gaf in scherpe bewoordingen uiting aan haar afkeer van dit optreden van Britsch-Amerikaansche vliegers. **(Vor. ber. Luchtaanv. 5601)**

A. **SUIKER — Wereldproductie 1942—'43 —**

30 Aug. — Firma F. O. Licht heeft een raming der wereldrietsuikerproductie voor het campagnejaar 1942—1943 gepubliceerd, waaruit blijkt, dat een productie wordt verwacht van 16.743.417 ton, tegen vorig jaar 18.280.684 ton.
Voor de voornaamste productiegebieden zijn de cijfers als volgt: Cuba 2.925.541 (3.451.250) ton, V.S. 488.000 (379.405) ton, Porto Rico 915.000 (1.041.027) ton, San Domingo 447.000 (480.183) ton, Argentinië 361.884 (405.825) ton, Brazilië 1.275.000 (7.265.000) ton, Peru 450.000 (489.243) ton, Java 510.000 (1.371.600) ton, Br.-Indië 1.475.000 (1.020.000) ton aan witte suiker en 1.376.626 (1.349.634) ton aan gur, Philippijnen 600.000 (1.060.000) ton, Japan 1.064.000 (1.128.000) ton en Australië 685.000 (760.188) ton.
Het meest opvallend is de lagere raming der productie van Cuba, Java en van de Philippijnen. Vooral voor Java is de daling zeer aanzienlijk. De daling zal vermoedelijk ten deele moeten worden toegeschreven aan de gevolgen van den oorlog, doch houdt waarschijnlijk het meeste verband met de Japansche maatregelen, welke tot een scherpe productiebeperking ten gunste van een uitbreiding van den katoenaanplant hebben geleid.
(Vor. ber. Suiker 5636 D)

B. **DENEMARKEN — Binnenland - Uitzonderingstoestand —**

6 Sept. — Door den bevelhebber van de Duitsche troepen in Denemarken is op 29 Augustus de militaire uitzonderingstoestand voor geheel Denemarken afgekondigd. De in de vroege ochtenduren van 29 Augustus uitgegeven bekendmaking van den bevelhebber der Duitsche troepen in Denemarken luidt als volgt: De jongste gebeurtenissen hebben aangetoond, dat de Deensche autoriteiten niet meer bij machte zijn, rust en orde in Denemarken te handhaven. De door vijandelijke agenten aangestichte onlusten zijn rechtstreeks gericht tegen de Duitsche weermacht. Ik kondig derhalve in den zin van de artikelen 42 tot 56 der Haagsche Conventie voor den landoorlog den militairen uitzonderingstoestand af voor geheel Denemarken. Met onmiddellijke inwerkingtreding decreteer ik:

1. De ambtenaren en het personeel in overheidsdienst moeten hun taak loyaal voortzetten. Zij moeten de instructies uitvoeren van de daartoe aangewezen Duitsche controleerende personen. 2. Samenscholingen van meer dan vijf personen in het openbaar zijn verboden, eveneens zijn alle vergaderingen, ook de niet-openbare, verboden. 3. Het sluitingsuur van café's e.d. wordt vastgesteld op het intreden van de duisternis. Vanaf dat tijdstip is ook elk verkeer op straat verboden. 4. Elk burgerlijk berichtenverkeer is voorloopig verboden. 5. Elke staking is verboden. Ophitsing tot staking, ten nadeele van de Duitsche weermacht, is begunstiging van den vijand en wordt in den regel met den dood gestraft. 6. Overtredingen van de hiervoor genoemde bepalingen worden door de Duitsche „Standgerichten" gevonnist. 7. Tegen het gebruik van geweld, samenscholingen enz. wordt zonder pardon van de wapens gebruik gemaakt. 8. Aan elken bewoner van Denemarken, die zich schikt naar de op het volkenrecht berustende „Kriegsanordnung", wordt in het kader der wetten veiligheid van persoon en van bezit verzekerd.

Na afkondiging van den uitzonderingstoestand in Denemarken, hebben de straten het gewone voorkomen behouden. Het Deensche volk heeft den maatregel kalm ontvangen. Bevolking en jeugd begrijpen hem en schikken zich. De godsdienstoefeningen vonden zooals gewoonlijk plaats. **(V. b. Anti-comm. actie 5424 A)**

— Regeering afgetreden —

6 Sept. — Naar officieel wordt medegedeeld, heeft het ministerie Scavenius op 29 Augustus bij den koning zijn ontslagaanvrage ingediend en terstond opgehouden te fungeeren. Het beheer aan de ministeriën en secretariaten-generaal wordt voorloopig geleid door de betrokken hoofden van departementen, secretarissen-generaal of directeuren. **(Vor. ber. Kabinet 5321 A)**

— Duitsche toelichting —

6 Sept. — In zake het afkondigen van den staat van beleg in Denemarken werd in bevoegde Duitsche kringen verklaard: De beveiliging van de Deensche kust in een in verband met het seizoen belangrijk oogenblik, maakte dit evenzeer noodzakelijk als de beveiliging van de rust en orde tegen elementen, die aan den vooravond van het vijfde oorlogsjaar de aandacht op zich probeeren te vestigen. Dat het Deensche volk in zijn overgroote meerderheid zijn kalme en bezonnen houding bewaart, behoeft nauwelijks betoog. De tot dusver uit Kopenhagen ontvangen inlichtingen bevestigen dit. Aan den anderen kant dulden de wetten van den oorlog geen toegevendheid. De Duitsche weermacht, die de bescherming van Denemarken op zich heeft genomen, zal deze taak blijven vervullen, zoolang de oorlog niet ten einde is

— Uitzonderingsmaatregelen verzacht —
6 Sept. — Het hoofd van politie te Kopenhagen heeft bekend gemaakt, dat met het oog op de kalme houding van de Deensche bevolking in de eerste dagen van den militairen uitzonderingstoestand, met onmiddellijke inwerkingtreding een reeks verzachtingen in de uitgevaardigde voorschriften zullen worden aangebracht. Zoo wordt het verbod om zich op straat te bevinden thans beperkt tot den tijd van 11 uur des avonds tot 5 uur des ochtends. Het sluitingsuur van café's, schouwburgen en bioscopen, dat was vastgesteld op 8 uur des avonds, wordt uitgebreid tot 10 uur. Het tram- en autobusverkeer wordt dienovereenkomstig uitgebreid.

A. **ENGELAND — Rede van Churchill te Quebec —**
6 Sept. — Naar de Britsche berichtendienst uit Quebec meldt heeft Churchill op 31 Augustus in de Citadelle een radiorede gehouden. Hij prees allereerst de verdiensten van Canada voor den steun aan het moederland. Ook Australië, Nieuw-Zeeland en Zuid-Afrika loofde Churchill voor datgene, wat deze dominions tot nu toe hebben gepresteerd en wat zij besloten zijn nog in de toekomst te presteeren. Overgaande tot den oorlog in de Sowjet-Unie zeide Churchill, dat hij de Sowjets niet kon laken, omdat zij vaak hun ontstemming hebben geuit over de werkloosheid van Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten. Deelneming van Stalin aan de conferentie te Quebec zou, zoo zeide Churchill niet doelmatig zijn geweest. Ook heeft Stalin niet kunnen komen, doordat hij het opperbevel aan het Oostelijk front voert. Men hoopt echter, dat binnen afzienbaren tijd een conferentie tusschen Roosevelt, Stalin en Churchill tot stand zal komen. Omtrent de vorming van een tweede front zeide Churchill: Ik geloof dat de dag niet ver meer is, waarop de Britsche en de Amerikaansche troepen het Kanaal zullen oversteken en in Frankrijk tegen de Duitschers zullen vechten. Een dergelijke onderneming, zoo voegde hij er aan toe, zal echter slechts toelaatbaar zijn, wanneer men van tevoren overtuigd is van het succes.
(Vor. ber. Churchill te Quebec 5652 A)

B. **ZWEDEN — Regeering - Mutatie —**
6 Sept. — De minister van Justitie heeft op 28 Augustus zijn ontslag aangeboden. Het ontslag werd aanvaard. Tot zijn opvolger is staatsraad Bergquist benoemd. Nieuwe ministers zonder portefeuille, z.g. consultatieve staatsraden, zijn Quensel en Rübbestad.
(Vor. ber. Mutatie 4058 A)

C. **ITALIE — Buitenland - Mutaties corps diplomatique —**
6 Sept. — Generaal Alberto Pariani werd benoemd tot Italiaansch ambassadeur te Berlijn. Tot Italiaansch ambassadeur in Ankara werd benoemd Guido Rocco.
(Vor. ber. 5634 B)

— Handel, Nijverheid - Economische hervorming —
6 Sept. — Vrij pijnloos was het einde van het economische stelsel, dat onder het fascistische bewind werd gevoerd. Met één pennestreek werd op 5 Augustus door den ministerraad het corporatieve stelsel opgeheven. Het ministerie van Corporaties werd herdoopt in het ministerie van Industrie, Handel en Arbeid, waarbij tegelijkertijd werd aangegeven, op welk terrein dit ministerie zich zou bewegen. De verschillende onder het ministerie van Corporaties ressorteerende organen ontvingen eveneens andere namen of werden geliquideerd. De vroegere „Provinc. Raden der Corporaties", welke uit de oude, later hervormde kamers van koophandel waren ontstaan, heeten nu „Provinc. Raden voor Bedrijf en Arbeid". De functies van deze lichamen zullen eerder worden uitgebreid dan beperkt.
De nieuwe economische politiek van Italië zal, naar de Italiaansche minister van Financiën, Bartolini duidelijk uiteenzette, in het teeken staan van een vermindering van de belangen der overheid in het bedrijfsleven.
(Vor. ber. Liq. Fascisme 5651 C)

D. **VATICAAN — Radiotoespraak van Paus Pius XII —**
6 Sept. — Paus Pius XII heeft op 1 September voor den Vaticaanschen zender ter gelegenheid van den aanvang van het vijfde oorlogsjaar een toespraak tot de wereld gehouden. Hij herinnerde er daarna aan, hoe hij kort voor de vijandelijkheden begonnen tot alle staatshoofden en volken een warmen oproep gericht had, ten einde een dergelijk onheil te vermijden. Hij veroordeelde de wreedheid der methoden van een totalitairen oorlog, die elk eerlijk begrip en elke norm van goddelijk en menschelijk recht te buiten gaat. De Paus besloot zijn toespraak met zijn wensch uit te spreken, dat het loopende jaar niet moge eindigen in het teeken van moordpartijen en verwoestingen, maar integendeel het begin moge beteekenen van een nieuwe eeuwige verzoening, samenwerking en opbouw.
(Vor. ber. Paus Pius XII 5610 E)

E. **PORTUGAL — Weermacht - Paraat —**
6 Sept. — Uit Lissabon werd gemeld, dat de kanselarij van den Portugeeschen minister-president op 1 September een officieele nota heeft gezonden aan de radio en de pers, waarin wordt gezegd, dat „fantastische" vijandige geruchten over de onlangs in Portugal genomen militaire maatregelen verspreid zijn met de bedoeling om te voorkomen dat in Portugal een gezond oordeel wordt geveld over de ernstige gebeurtenissen, die zich in de wereld afspelen.
Om deze redenen werden enkele maatregelen bekend gemaakt. De onlangs aangekomen belangrijke hoeveelheden oorlogsmateriaal stellen het ministerie van Oorlog en het ministerie van Marine in staat de vraagstukken der opleiding en verdediging in grooteren omvang dan totdusver onder het oog te zien. Voor eind September en begin October zullen derhalve manoeuvres worden gehouden en oefeningen voor de civiele verdediging van Portugal. De verdedigingsorganisaties tegen buitenlandsche of binnenlandsche vijanden worden uitgebreid. Met het oog op de ontwikkeling van de gebeurtenissen moeten ook versterkingen naar de koloniën gezonden worden. Intensieve arbeid en een geregelde economische orde en een geestelijke samenhang blijven noodzakelijk. Tenslotte wordt in de nota gezegd: Deze nota beoogt de bevolking en de politie te wijzen op de gedragslijn, die zij moeten volgen bij het vernemen van eenigerlei geruchten of inlichtingen, die in strijd zijn met den inhoud van de nota.
(V. b. Defensiemaatr. 5214 C; Stakingen 5628 A)

F. **KROATIE — Manditsj minister-president; Navratil minister van Oorlog —**
6 Sept. — De Poglafnik heeft den gewezen staatssecretaris Manditsj, advocaat te Serajewo, tot minister-president benoemd. Tot dusver nam de Poglafnik dit ambt zelf waar. De generaal der vliegers Navratil is tot minister van Oorlog benoemd.
(Vor. ber. Mutatie kabinet 5580 D)

G. **INSULINDE — Java - Economische ontwikkeling —**
30 Aug. — Een medewerker van Die Deutsche Volkswirtschaft schreef d.d. 2 Juli uit Jokohama aan zijn blad, dat de Japansche minister-president bij de opening van de jongste zitting van den Japanschen rijksdag had verklaard, dat men voornemens was voor het bestuur op Java een ruimer beroep op de aldaar geboren bevolking te doen; steeds hoogere posten zouden door Javaansche ambtenaren worden vervuld. De bevolking op Java heeft kunnen waarnemen, dat het bestuur van de twee grootste steden op het eiland, Batavia en Soerabaja in vèrgaande mate aan Javaansche ambtenaren is toevertrouwd, die posten bezetten, welke vroeger aan Nederlanders waren voorbehouden.
Op economisch gebied streeft het Japansche bestuur naar zelfvoorziening op Java, vooral op het gebied der voeding. Daarvoor zijn in het budget van het met April 1943 begonnen begrootingsjaar 1943/44 voor het eerste halfjaar belangrijke bedragen bestemd. Deze geraamde uitgaven beloopen ongeveer 40 pct. van de laatste begrooting onder Nederlandsch bestuur. Hierin was echter 50 pct. voor verdedigingsdoeleinden bestemd, welke thans buiten de gewone begrooting vallen en verder had 10 pct. van de vroegere begrooting betrekking op pensioenen, welke thans niet meer worden uitbetaald. De tegenwoordige begrooting is ongeveer even groot als ten tijde van het Nederlandsche bestuur.
Het geld- en credietwezen is de laatste maanden gestabiliseerd, nadat de vroegere coöperatieve kas en de Algemeene Volkscredietbank zijn omgezet in een onder Japansche leiding staande Volksbank. Einde 1940 beliepen de deposito's bij de Algemeene Volkscredietbank *f* 48.7 millioen en de leeningen *f* 30 millioen.
Het definitieve plan voor de economische ontwikkeling van Java krijgt nu vaste vormen. Zoo zijn onlangs twee semi-officieele alles overkoepelende maatschappijen gevormd, n.l. in de eerste plaats de Onderne-

mings Contrôle Mij., welke het bestuur over alle ondernemingen op het gebied van rubber, koffie, thee, kapok, sisalhennep en cacao zal overnemen. Voor de suikercultuur zou men een afzonderlijke Suikerindustrie-Vereeniging oprichten, welke alle plantages, fabrieken en alcoholbranderijen zal overnemen. Beide hier genoemde contrôlemaatschappijen zullen te Soerabaja zijn gevestigd. In de tweede plaats heeft het Japansche bestuur een contrôlemaatschappij voor belangrijke producten met een kapitaal van ƒ 30 millioen opgericht voor de contrôle van alle voor het levensonderhoud belangrijke artikelen, zooals levensmiddelen, textiel, medicijnen, metalen artikelen, chemicaliën en de voor landbouw en industrie noodige goederen.
De correspondent van het genoemde Duitsche blad maakt de gevolgtrekking, dat door de oprichting van contrôlemaatschappijen in feite het geheele goederenverkeer, dat voorheen op vrijheid was gegrondvest en grootendeels in handen van Arabieren en Chineezen was, op nieuwen grondslag wordt gevestigd. Naast de verdeeling zal de nieuwe maatschappij ook den aankoop en den opslag van voor het levensonderhoud belangrijke goederen op zich nemen. Zij zal ook den goederenruil met de andere deelen van het Oost-Aziatische gebied op zich nemen.
Het Japansche bestuur besteedt veel moeite aan de vergrooting van de voortbrenging van vezelplanten, aangezien de behoefte aan textiel van de bevolking van 40 millioen moeilijk kan worden gedekt. De eerste resultaten van het plan voor vijf jaren voor den katoenverbouw in Besoeki en Lalang worden gunstig genoemd. In Mei 1943 zou de tweede uitzaai beginnen. De officieele aankoopprijzen zijn voor katoen 400 pct. hooger dan ten tijde van het Nederlandsche bestuur. Men bevordert ook den aanbouw van rami en jute. Tot op zekere hoogte zullen theeplantages worden veranderd in rami-plantages, aangezien de theeoogsten voorloopig niet kunnen worden verkocht en genoemde plantages zich zeer goed leenen voor de teelt van rami. De aanbouw van jute zal zoover worden uitgevoerd, dat de behoefte aan zakken, vooral groot voor de suikerindustrie, uit eigen land kan worden gedekt. Bij den opbouw van de industrie bevordert men in de eerste plaats ondernemingen voor de verwerking van inheemsche grondstoffen. Met het zout van Madoera wil men groote hoeveelheden natronloog produceeren, waarmede cocosolie en andere plantaardige olies kunnen worden verzeept. Men wil namelijk het geheele Zuidelijke gedeelte van Oost-Azië van Java uit van zeep voorzien. Het winnen van cellulose uit inheemsche houtsoorten heeft ook goede resultaten opgeleverd, zoodat op den duur op Java een groote chemische industrie kan ontstaan. Hierdoor zijn voldoende grondstoffen en krachtbronnen beschikbaar. Goedkoope werkkrachten zijn op Java eveneens in ruime mate aanwezig, aldus besluit de correspondent zijn brief.
(V. b. 5644 D)

— Borneo - Economische beteekenis —
30 Aug. — Omtrent de Japansche opbouwwerkzaamheden in Groot Oost-Azië werd voor de Japansche radio een uiteenzetting gegeven waarbij o.m. over Borneo het volgende werd medegedeeld: Op dit eiland is vooral de snelle uitbreiding der productie van diamanten en van olie opvallend. De uitbreiding der olieproductie heeft korten tijd na de verovering van Borneo de levering van benzine voor alle operaties mogelijk gemaakt. De productie van diamanten is zoo aanzienlijk gestegen, dat de hoeveelheid, welke vroeger in enkele jaren verkregen werd, thans in enkele maanden werd geproduceerd. De exploratie en exploitatie van steenkool- en ijzererts-lagen hebben ten slotte het karakter van Borneo volledig gewijzigd. Wat de houtproductie betreft, deze is niet alleen bestemd voor de vervaardiging van cellulose, doch ook voor het maken van een groot aantal houten schepen. **(Vor. ber. 5595)**

A. **EGYPTE — Pan-Arabisch congres te Kaïro —**
6 Sept. — Te Kaïro werden op 29 Augustus besprekingen geopend tusschen eenige Arabische landen met het doel te komen tot een nauwere samenwerking op verschillend gebied.
Nahas pasja, de Egyptische minister-president, heeft verklaard, dat koning Ibn Saoed van Saoedie-Arabië, een der imposantste persoonlijkheden van de Arabische wereld en bewaker van de heilige stad Mekka, heeft geweigerd, een bijzonderen vertegenwoordiger naar de pan-Arabische besprekingen te zenden. Behalve koning Ibn Saoed hadden de Imam Jahia van Jemen en emir Abdoellah van Transjordanië uitnoodigingen ontvangen. Van den Imam van Jemen had Nahas pasja nog geen antwoord ontvangen. Daarentegen heeft emir Abdoellah van Transjordanië zijn minister-president gestuurd. Nahas pasja voegde hieraan toe, dat hij groote waarde hecht aan een Arabische fusie en dat hij zijn best zal doen spoedig een algemeene beraadslaging tot stand te brengen.
Op 1 September heeft Nahas Pasja meegedeeld, dat de onderhandelingen tusschen hem en den minister-president van Transjordanië over de kwestie van een Arabische federatie zijn geëindigd. Men heeft, naar hij verklaarde, alle pogingen gedaan om het mogelijk te maken, dat het plan tot vereeniging van alle Arabische landen met succes kan worden tot uitvoering gebracht.
Begin Augustus heeft Nahas Pasja besprekingen gevoerd met Noeri Said, den minister-president van Irak over de stichting van een Arabische unie. Deze zou 12 Arabische staten omvatten en wel: Palestina, de Libanon, Syrië, Transjordanië, Irak, Saoedie-Arabië, Koeweit, Barein, Moskat, Yemen en de Cyrenaica.

B. **DUITSCHLAND — Weermacht - Gen. Korten stafchef luchtwapen —**
6 Sept. — Tot chef van den generalen staf van het Duitsche luchtwapen is op 31 Augustus als opvolger van den overleden Generaloberst Jeschonnek, de generaal der vliegers Günther Korten, het laatst bevelhebber van een luchtvlootkommando, aangesteld.
(Vor. ber. 5642 A)

— Duitsche pers laakt Zweedsche houding —
6 Sept. — Het incident tusschen Duitsche zeestrijdkrachten en Zweedsche visschersvaartuigen, waarbij twee der laatstgenoemde tot zinken zijn gebracht, heeft in Duitschland plotseling de betrekkingen met Zweden openlijk aan de orde gesteld. Van Duitsche zijde heeft men van deze gelegenheid gebruik gemaakt om Zweden te waarschuwen, en men verklaart te hopen, dat de stap van den Duitschen gezant te Stockholm er toe zal bijdragen, het Zweedsche volk opmerkzaam te maken op de gevaren van een onverantwoordelijke pers. De Duitsche pers noemt de wijze, waarop een deel der Zweedsche bladen het optreden van Zweedsche visschersvaartuigen in het Duitsche waarschuwingsgebied behandelt, een „opzettelijk prijsgeven der neutraliteit".
(Vor. ber. 5653 C)

— Religie - Subsidies R.K. Kerk —
6 Sept. — De staatssubsidies, zoo stelt het nieuwe „Kerkelijk handboek voor het R.K. Duitschland" vast, zijn voor de R.K. Kerk ook in het jaar 1943 dezelfde gebleven. Voor de salarieering der bisschoppen en overige geestelijken ontvangt de R.K. Kerk van den Staat jaarlijks ongeveer R.M. 56.000.000. Bij dit bedrag zijn niet inbegrepen de extra-subsidies van de afzonderlijke plaatselijke besturen, welke in de meeste gevallen voor onderhoud en herstel der kerkelijke gebouwen worden toegekend. Bovendien, zoo gaat het kerkelijk handboek verder, heeft de Kerk evenals voorheen inkomsten, die haar onverkort toevloeien, n.l. uit collecten, giften der gelooviger en geestelijkheidsinkomsten (emolumenten). Het geheele land- en boschbezit der R.K. Kerk bedraagt volgens het handboek 202.971 ha., dat der Protestantsche Kerk 4.000.000 ha., die een waarde vertegenwoordigen van R.M. 560.000.000.
(V. b. R.K. Kerk in D'land 4417 G)

C. **TURKIJE — Verkeer - Uitbreiding spoorwegnet —**
6 Sept. — De ingebruikneming van een nieuw stuk spoorlijn, waarbij de minister van Oorlog en de souschef van den generalen staf aanwezig waren, heeft de aandacht gevestigd op het militaire belang van de spoorwegen, die Turkije verbinden met de door de geallieerden bezette gebieden in het Midden-Oosten. Terwijl het Osmaansche Turkije voor den eersten wereldoorlog vrijwel alleen spoorwegen kende, die om bepaalde economische redenen waren aangelegd, lette de nieuwe staat van Atatürk ook in het bijzonder op militaire factoren. Dit laatste feit is des te belangrijker, nu men in Turkije druk bezig is spoorlijnen naar Irak, Iran en de Sovjet-Unie aan te leggen.
Wanneer alle spoorwegplannen zijn verwezenlijkt, zal Turkije een zeer belangrijke plaats kunnen innemen in het spoorwegverkeer in het Midden-Oosten. De verbetering van de verbinding met Irak en met de Sovjet-Unie trekt speciaal onder de huidige oorlogsomstandigheden de bijzondere aandacht.
(V. b. Bagdad-spoorweg 4309 B; geschiedenis 4831 A)

DE WERELDOORLOG

A. **DUITSCHLAND EN ITALIE. — Stalino en Mariopol ontruimd - Sovjet-verliezen zomeroffensief 1¾ millioen man - Geslaagde Duitsche aanval op Spitsbergen - Ontwapening van het leger van Badoglio in Italië, Frankrijk en den Balkan - Anglo-Amerikaansche landingen in Calabrië en bij Salerno - Verhoogde geallieerde activiteit boven de bezette westelijke gebieden - Luchtaanvallen op Parijs, Berlijn, Mannheim, Ludwigshafen, Stuttgart, Straatsburg, München en Brussel —**

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Führer, 4 Sept. (D.N.B.) — Aan het Oostelijke front werden krachtige aanvallen der bolsjewisten in den Zuidelijken en den centralen sector in verbitterde gevechten afgeslagen. De vijand verloor wederom 160 pantserwagens. Op 3 September is een nieuwe groote slag ontbrand en wel in den sector van de centrale Donetz. De bolsjewisten vielen hier na een artillerievoorbereiding met meer dan honderd batterijen massaal aan.

5 Sept. — De afweergevechten hielden den geheelen dag aan. In het Donetzbekken, ten Westen van Charkof en bij Ssefsk werden vijandelijke aanvallen afgeslagen. Bij herhaalde doorbraakpogingen der Sovjets ten Westen van Kirof en ten Zuidwesten van Bjelyi leed de vijand zware verliezen.

6 Sept — De krachtige aanvallen der bolsjewisten in het Donetzbekken, het gebied van Charkof en ten Zuidwesten en Westen van Wjasma duren onverminderd voort. In den tijd van 2 tot 5 September verloor de vijand 166 vliegtuigen. Aan den Zuidelijken vleugel van het front is het Duitsche opperbevel tot verkorting van de frontlijn overgegaan. Ten Westen van Charkof zijn binnengedrongen Sovjet-formaties teruggeslagen. Ook ten Westen van Orel zijn Sovjet-aanvallen afgeslagen. In totaal werden 235 Sovjet-pantserwagens vernietigd.
7 Sept. — In het Zuiden waren de Duitsche troepen gisteren in zeer zware afweergevechten tegen sterke Sovjet-infanterie- en pantserstrijdkrachten gewikkeld. Van het overige front worden, afgezien van plaatselijke gevechtsactiviteit aan het Koebanbruggenhoofd en in het hooge Noorden, geen bijzondere gebeurtenissen gemeld.

De vijand verloor 144 pantsers en 59 vliegtuigen. In weerwil van den voortdurenden vijandelijken druk en van de steeds nieuwe aanvallen der Sovjets beoordeelt men in militaire Duitsche kringen den toestand aan het Oostelijk front onveranderd optimistisch. Men wijst er op, dat de tijd welke den bolsjewisten voor hun zomeroffensief ter beschikking staat, inmiddels voor het grootste deel is verstreken en dat over enkele weken de modderperiode begint.

8 Sept. — De slag in het Donetzbekken duurt met onverminderde hevigheid voort. In den loop der beweeglijk gevoerde gevechten werd ter verkorting van het front de stad Stalino, na vernieling van de voor den oorlog van belang zijnde installaties, volgens de plannen ontruimd. Ook in het gevechtsgebied van Charkof viel de vijand aan, doch hij werd in verbitterde gevechten, onder hooge verliezen teruggeslagen. De vijand verloor aan het geheele front 106 gevechtswagens en 77 vliegtuigen.

Zeer zware gevechten blijven den strijd in het Oosten kenmerken. Naar Duitsche opvatting zet de Sovjetleiding alles op alles om de landbouw- en industriegebieden in het Zuiden te heroveren, in welk verband men er de aandacht op vestigt, dat aan het noordelijke deel van het front vrijwel niets gebeurt. In het gebied van Wjasma tot aan den Koeban heerscht groote activiteit. Het Sovjet-bericht, dat Konotop reeds was gevallen, was op zijn minst voorbarig, daar er op 7 September nog Duitsche troepen in de stad waren. Het zwaartepunt van den strijd, dat voortdurend wisselt, verplaatst zich intusschen geheel naar het Donetzbekken, waar melding wordt gemaakt van een zeer zwaren verdedigingsstrijd. Ondanks massale Sovjetaanvallen wisten de Duitschers steeds tussschen de aanvallers en het achter hen gelegen vrije operatieterrein te blijven, al moesten hiertoe sommige terreinstrooken worden opgegeven. In het algemeen gesproken, is men in Duitschland van meening, dat de Sovjetmethoden met haar buitengewoon groot gebruik van menschen en materieel ook bijzondere verdedigingsmethoden eischen, en in dit verband moet in het bijzonder de ruimte als verdedigingswapen worden genoemd. Het front ligt nog altijd zóó ver van het moederland, dat men met gemak een terreinstrook kan opgeven, die voor een kleinen Middel-Europeeschen staat het verlies van bijna zijn geheele territorium zou beteekenen. En al zijn de verdedigingsslagen van dezen zomer dan ook niet met hetzelfde aureool der overwinning omgeven als de offensieve veldtochten van de vorige jaren, toch verklaart men, dat de defensieve overwinningen voor den afloop van den oorlog en voor Duitschlands veiligheid van even groot belang zijn als de vroegere offensieve overwinningen. Een beslissend motief is, dat aan het front en in het achterland de ergste honger wordt geleden. Wanneer Stalin thans den wedloop met den honger niet wint, staan de bolsjewisten voor een ramp. De bolsjewistische gevangenen en overloopers bevestigen steeds weer, dat hun eenheden bij de harde gevechten doodbloeden. In deze geweldige worsteling, waarin tallooze bolsjewistische infanteriedivisies en pantserbrigades tegen den elastischen wal der Duitsche verdediging opstormen, hebben de bolsjewisten sedert 5 Juli, het begin van hun offensief, ongeveer 1.750.000 man aan dooden, gewonden en gevangenen verloren.

9 Sept. — In het Donetzbekken brengen de bolsjewisten nieuwe troepenformaties in den strijd, die met bijzonder zware verliezen voor den vijand voortduurt. Ten Zuiden en ten Westen van Charkof mislukten verscheidene vijandelijke aanvallen. In den centralen sector van het front vielen de bolsjewisten alleen in het gebied ten Westen van Kirov met vrij sterke strijdkrachten aan. De Sovjets verloren 208 tanks.

10 Sept. — De slag in het Donetzbekken duurt onder verbitterde en afwisselende gevechten voort. Ten Zuiden van Isjoem en in het gevechtsgebied van Charkof werden aanvallen met groote tankverliezen voor den vijand afgeslagen. Ook op verscheiden punten van den centralen frontsector, in het bijzonder bij Konotop, aan de Desna bij Kirof en ten Westen van Wjasma, viel de vijand aan. Hij werd in harde gevechten afgeslagen. De Sovjets verloren 87 tanks.
In den nacht van 8 op 9 September vielen Duitsche strijdkrachten militaire steunpunten en belangrijke en voor de uitvoering van operaties ter zee en in de lucht noodzakelijke installaties van den vijand op Spitsbergen bij verrassing aan. Alle voor den oorlog belangrijke installaties en inrichtingen van het eiland, vooral radio- en meteorologische stations, havenwerken en laad- en losplaatsen, electrische centrales en de waterleiding, verscheiden kolenmijnen in exploitatie, alsmede groote hoeveelheden steenkolen en benzine, omvangrijke munitie- en provianddepôts opgeblazen, door brand vernield of buitgemaakt. De vijand leed gevoelige verliezen aan dooden en gewonden. Bovendien werd een aantal gevangenen gemaakt. De eigen verliezen zijn gering. De formatie is op haar steunpunten teruggekeerd.

11 Sept. — Ten Zuidwesten van Mariopol, dat na volledige vernieling van alle voor den oorlog belangrijke installaties volgens de plannen werd ontruimd, rolden Duitsche en Roemeensche troepen een aan de kust van de Zee van Azof gelande groep strijdkrachten der bolsjewisten op.
In den centralen frontsector duren aan de Desna en ten Zuidwesten van Kirof de hevige afweergevechten voort. Ten Westen van Wjasma mislukten hardnekkige aanvallen der Sovjets. De bolsjewisten verloren aan het Oostelijk front 203 pantserwagens.

ZUIDELIJK FRONT —

4 Sept. — Na een hevige artillerievoorbereiding door talrijke batterijen, opgesteld aan de Siciliaansche kust, en gesteund door het vuur van de vloot en een overwegende luchtmacht, zijn de Engelsch-Amerikaansche strijdkrachten er gisteren in geslaagd, eenige bruggenhoofden te vormen in het uiterste Zuiden van Calabrië. Na zware gevechten moesten Villa San Giovanni, Reggio di Calabria en de streek van Melito Porto Salvo worden ontruimd.

5 Sept. — Aan het Calabrië-front is de vijand verder het achterland binnengedrongen en heeft terstond eenige plaatsen bezet. Tusschen Palmi en Bagnara moesten de verdedigingstroepen zich terugtrekken, nadat zij een eerste contingent Britsche troepen dat geland was, hadden verdreven. In het gebied ten Oosten van Bagnara en in de vestingwerken van het gebergte van Aspromonte zijn hevige gevechten aan den gang.
6 Sept. — In Calabrië zijn de Italiaansch-Duitsche troepen, na dapper het terrein tegen den vijand, die wat manschappen en materieel betreft in de meerderheid was, te hebben verdedigd, bezig nieuwe verdedigingsstellingen te betrekken.
7 Sept. — Tijdens de ordelijke, langzame terugtrekkingsmanoeuvre in het kustgebied van Zuid-Calabrië hebben zich tusschen vijandelijke voorhoeden en achterhoeden van de verdediging levendige gevechten ontwikkeld. Van officieele Duitsche zijde wordt verklaard, dat de in Calabrië aan land gebrachte Engelsch-Canadeesche troepen den opmarsch slechts aarzelend voortzetten en dat zij klaarblijkelijk nog niet sterk en talrijk genoeg zijn, om groote aanvalsoperaties met voldoende kans op succes ten uitvoer te brengen, zoodat een definitief oordeel over de plannen van den vijand nog niet mogelijk is. Het schijnt, dat de Duitsche legerleiding in het bijzonder rekening houdt met de mogelijkheid van landingspogingen der Anglo-Amerikanen op de kust bij Napels en in het gebied van Tarente.
8 Sept. — In Calabrië belemmeren Italiaansche en Duitsche detachementen door plaatselijke gevechten de vorderingen der Britsche troepen. De Italiaansch-Duitsche luchtmacht heeft in de haven van Bizerta zware schade toegebracht aan vijf transportschepen met een gezamenlijken inhoud van 28.000 ton.
10 Sept. — Sedert de capitulatie van Italië op 8 September des avonds hebben zich rondom Rome gevechten tusschen Duitsche en Italiaansche troepen ontwikkeld. De Duitsche opperbevelhebber-Zuid, generaal-veldmaarschalk Kesselring, voerde versterkingen aan, opende den aanval op Rome en stelde den commandant een ultimatum. Onder dezen druk heeft de Italiaansche bevelhebber te Rome in een straal van vijftig kilometer gecapituleerd. De ontwapening der Italiaansche troepen is aan den gang. De verbinding met het Duitsche leger in het gebied van Napels en Salerno is tot stand gebracht. De Duitsche weermacht zal de bescherming van Vaticaanstad op zich nemen. In Noord-Italië heeft generaal-veldmaarschalk Rommel met de divisies van zijn legergroep na een korten, doch door onze troepen met de grootste verbittering gevoerden strijd de Italiaansche formaties gedwongen te capituleeren. Spoorlijnen en wegen, die van Karinthië en Tirol naar Noord-Italië leiden, zijn onbeschadigd in onze handen. De in de Egeïsche Zee zijnde Italiaansche oorlogs- en koopvaardijschepen zijn door de Duitsche marine overgenomen. De Italiaansche vliegvelden, alsmede de belangrijkste havensteden aan de Adriatische kust zijn bezet. De Ligurische kust met Genua en La Spezia is bezet, het dal van de Etsch en de steden in het gebied van Bologna, Verona, Cremona zijn gezuiverd, Triëst is na korten strijd veroverd. Meer dan negentig duizend Italianen zijn alleen daar al ontwapend. In Zuid-Frankrijk heeft het vierde Italiaansche leger zijn wapens zonder incidenten aan de troepen van generaal-veldmaarschalk von Rundstedt afgegeven. De kust van Toulon tot Menton is door ons bezet. Op den Balkan heeft zich het gros van de Italiaansche commandoautoriteiten met begrip voor den toestand aan de eischen van den Duitschen opperbevelhebber generaal-veldmaarschalk von Weiche onderworpen. De divisies van de Italiaansche groep Oost te Tirana en van het 11e Italiaansche leger te Athene hebben voor het grootste deel reeds de wapens neergelegd.
Een Italiaansche vlootformatie, die naar den vijand wilde overgaan, werd in het Westen der Middellandsche Zee door Duitsche gevechts- en torpedovliegtuigen aangevallen. De vliegtuigen brachten een slagschip tot zinken en troffen bovendien een kruiser en een torpedojager zoo ernstig, dat ook deze schepen als vernietigd kunnen worden beschouwd.
In den vroegen morgen van den 9den September landden in de Golf van Salerno sterke Engelsch-Amerikaansche strijdkrachten. De gevechten zijn in vollen gang. Eskaders Duitsche gevechts- en slagvliegtuigen hebben dezen landingstroepen de zwaarste verliezen aan menschen, materiaal en schepen toegebracht.
11 Sept. — De ontwapening van het Italiaansche Badoglio-leger nadert haar einde. De Italiaansche bezetting op het eiland Rhodos heeft na een aanval van duikbommenwerpers gecapituleerd. Duitsche troepen zijn Milaan, Turijn en Padua binnengerukt. De zeevesting Pola werd overgegeven. In het gebied van Salerno zijn Duitsche troepen in verbitterden strijd met sterke Britsch-Amerikaansche strijdkrachten gewikkeld.

WESTELIJK FRONT —

4 Sept. — Britsch-Amerikaansche luchtstrijdkrachten deden aanvallen op plaatsen in het bezette gebied in het Westen, waaronder Parijs. De burgerbevolking leed gevoelige verliezen. Twaalf vliegtuigen werden neergeschoten. In den nacht van 3 op 4 September hebben Britsche vliegtuigen met talrijke brisant- en brandbommen het gebied van Groot-Berlijn aangevallen. In eenige stadsdistricten ontstonden aanzienlijke schade en verliezen onder de bevolking. 27 der aanvallende vijandelijke bommenwerpers werden neergeschoten.
5 Sept. — Door luchtaanvallen op plaatsen in de bezette Westelijke gebieden ontstonden in woonwijken der aangevallen steden aanzienlijke verliezen onder de burgerbevolking en verwoestingen aan gebouwen.
6 Sept. — In den nacht van 5 op 6 Sept. ondernamen vijandelijke bommenwerpers aanvallen op Mannheim en Ludwigshafen. De bevolking leed verliezen. In eenige wijken werden aanzienlijke verwoestingen aangericht, 37 der aanvallende bommenwerpers werden neergeschoten. Op 6 September zijn Amerikaansche bommenwerpers naar Zuid-Duitschland gevlogen. Eskaders Duitsche jachtvliegtuigen vielen de formaties reeds boven het Noord-Fransche gebied aan en brachten haar aanzienlijke verliezen toe.
7 Sept. — Geallieerde formaties bommenwerpers drongen Zuidwest-Duitsch gebied binnen. Door het werpen van bommen op de steden Stuttgart en Straatsburg ontstonden verliezen aan menschen en schade. In den nacht van 6 op 7 September vielen Britsche bommenwerpers München aan. Er ontstond schade in woonwijken en aan openbare gebouwen der stad alsmede in eenige plaatsen in Zuid-Beieren. De bevolking leed verliezen, 53 viermotorige Britsche en Amerikaansche bommenwerpers werden neergeschoten.
8 Sept. — Vrij sterke formaties van het Britsch-Amerikaansche luchtwapen hebben in de ochtenduren van 7 September de stad Brussel aangevallen. Zij wierpen talrijke brisant- en brandbommen op de dichtbevolkte woonwijken der stad, zoodat de bevolking zware verliezen leed. Sedert 1 September heeft de Duitsche luchtverdediging boven West- en Zuid-Europa 218 Britsche en Amerikaansche vliegtuigen neergeschoten. Het zwaartepunt der vijandelijke verliezen ligt binnen het Duitsch Rijk. Op 4 September hebben Engelsch-Amerikaansche bommenwerpers Kortrijk aangevallen en talrijke bommen op woonwijken geworpen. Ca. 50 personen zijn gedood. Op 6 September vielen Anglo-Amerikaansche vliegtuigen Gent aan. Ruim honderd burgers werden gedood.
9 Sept. — Snelle Duitsche gevechtsvliegtuigen wierpen in den nacht van 8 op 9 September bommen op militaire doelen in Zuid- en Midden-Engeland.
10 Sept. — Britsch-Amerikaansche vliegerformaties voerden zware bomaanvallen uit tegen eenige plaatsen in de bezette gebieden in het Westen, waarbij in het bijzonder de bevolking van Parijs en Boulogne gevoelige verliezen leed.
De stad Saint-Pol nabij Atrecht is in twee dagen tijds tweemaal door Britsche vliegtuigen gebombardeerd. Talrijke woonhuizen werden volkomen verwoest. De stad Beauvais werd op 9 September eveneens door Engelsch-Amerikaansche vliegtuigen gebombardeerd. Vooral de burgerbevolking werd geteisterd. Ook Abbeville werd aangevallen. **(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 5654 A)**

A. **JAPAN — Overzicht verliezen Augustus in Nieuw-Georgië —**
11 Sept. — Het Japansche hoofdkwartier heeft meegedeeld, dat de Japansche land- en luchtstrijdkrachten bij de operaties in den sector Nieuw-Georgië gedurende de maand Augustus meer dan 70 vijandelijke schepen tot zinken hebben gebracht, meer dan 50 schepen beschadigd en meer dan 270 vliegtuigen neergeschoten. De vijandelijke verliezen bij de landoperaties bedroegen meer dan 3000 man.
De Japansche verliezen zijn: gezonken: 1 torpedojager, 3 landingsvaartuigen en 3 kleine vaartuigen; zwaar beschadigd: 1 torpedojager, 3 landingsvaartuigen. Ten slotte zijn 57 Japansche vliegtuigen nog niet teruggekeerd of hebben zich opzettelijk op vijandelijke doelen gestort. **(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 5654 B)**

(Teekening-archief) ITALIË

A. **ITALIE — Capitulatie der regeering Badoglio —**
13 Sept. — De officieele Britsche berichtendienst heeft op 8 September des avonds uit het hoofdkwartier van generaal Eisenhower bekend gemaakt, dat de Italiaansche regeering de onvoorwaardelijke capitulatie van de Italiaansche strijdkrachten heeft aangeboden.
Eisenhower heeft volgens dit bericht de capitulatie aanvaard en Italië een militairen wapenstilstand toegestaan, welke door zijn vertegenwoordiger en een lasthebber van maarschalk Badoglio is onderteekend. De wapenstilstand is met de onderteekening terstond van kracht geworden.

Wapenstilstandsvoorwaarden —
13 Sept. — De voorwaarden van den wapenstilstand met de regeering-Badoglio werden 12 September te Londen bekendgemaakt, zoo meldt de Engelsche nieuwsdienst De tekst der voorwaarden luidt als volgt:

1. Het onverwijld staken van elke vijandige handeling door de Italiaansche gewapende strijdkrachten.
2. Italië zal alles in het werk stellen om den Duitschers faciliteiten te onthouden die hun in den strijd tegen de vereenigde naties van nut zouden zijn.
3. Alle krijgsgevangenen of geïnterneerden der vereenigde naties moeten terstond aan den geallieerden opperbevelhebber worden uitgeleverd. Krijgsgevangenen of geïnterneerden mogen noch thans noch op eenig ander tijdstip naar Duitschland worden overgebracht.
4. De Italiaansche vloot- en de Italiaansche luchtstrijdkrachten moeten zich met het oog op haar overgave terstond begeven naar de plaatsen, die door den geallieerden opperbevelhebber te zamen met bijzonderheden voor de ontwapening zullen worden bekendgemaakt.
5. De Italiaansche koopvaardijvloot kan door den geallieerden opperbevelhebber ten behoeve der uitvoering van het militaire vlootprogram worden gerequireerd.
6. Onverwijlde overgave van Corsica en het geheele Italiaansch gebied, zonder er acht op te slaan in welk het Italiaansche vasteland aan de geallieerden ten behoeve van de oprichting van operatiebases en voor andere doeleinden, die door de geallieerden noodig worden geacht.
7. De onverwijlde toezegging van vrijen toegang voor de geallieerden tot alle vliegvelden en vlootbases op Italiaansch gebied, zonder er acht op te slaan in welk tempo de Italiaansche bodem van Duitsche troepen gezuiverd wordt. Die havens en vliegvelden moeten onder de bescherming van de Italiaansche gewapende strijdkrachten staan totdat die functie door de geallieerden zelf zal worden overgenomen.
8. De onverwijlde aftocht der Italiaansche gewapende strijdkrachten van alle oorlogstooneelen, waarop zij zich thans bevinden, naar Italië.
9. De waarborg der Italiaansche regeering, dat, zoo noodig, alle ter beschikking staande gewapende strijdkrachten zullen worden gebruikt om de voorwaarden van dezen wapenstilstand snel en nauwkeurig uit te voeren.
10. De opperbevelhebber van de geallieerde strijdkrachten behoudt zich het recht voor, elken maatregel te nemen, die naar zijn meening noodzakelijk kan zijn voor de bescherming en de belangen der geallieerde strijdkrachten ter voortzetting van den oorlog. De Italiaansche regeering verplicht zich van haar kant zich neer te leggen bij elken vorm van bewind of overheid van anderen aard, die de opperbevelhebber noodzakelijk acht. Zoo zal de opperbevelhebber met name een militaire regeering oprichten in die deelen van het Italiaansche gebied, waar hij een dergelijken maatregel in het militair belang van de geallieerde naties onontbeerlijk acht.
11. De opperbevelhebber der geallieerde strijdkrachten heeft het volle recht, de maatregelen voor de ontwapening, demobilisatie en demilitarisatie uit te voeren.
12. Andere voorwaarden van politieken, economischen en financieelen aard, die Italië te vervullen zal hebben, zullen op een later tijdstip worden gesteld.
13. De voorwaarden van dezen wapenstilstand zullen niet zonder de voorafgaande toestemming van den opperbevelhebber der geallieerde strijdkrachten gepubliceerd worden.

Volgens een Duitsche uiteenzetting was voorts tijdens de wapenstilstandsonderhandelingen in een geheime clausule overeengekomen, dat Mussolini aan de geallieerden zou worden uitgeleverd.

Het verraad van koning Victor Emanuel en maarschalk Badoglio —
13 Sept. — Maarschalk Badoglio heeft op 8 September nadat de koning en hijzelf nog op 8 September iedere gedachte van dien aard als laster van de hand hadden gewezen — in een communiqué voor den Romeinschen omroep de capitulatie bevestigd. Hij gaf toe Eisenhower om wapenstilstand te hebben gevraagd. In feite is de onderteekening reeds op 3 September geschied. De Italiaansche strijdkrachten moeten dienovereenkomstig, aldus verklaarde hij, iedere vijandelijke handeling tegen de Engelsch-Amerikaansche strijdkrachten staken.

Geheime Britsch-Italiaansche besprekingen te Lissabon —
13 Sept. — Ten aanzien van de capitulatie van Badoglio publiceerde de Britsche berichtendienst op 12 September een lezing van zijn diplomatieken medewerker Randal Neale, welke afkomstig zou zijn uit gezaghebbende Britsche bronnen en waaraan wij het volgende ontleenen:
Maarschalk Badoglio heeft de Britsche regeering er half Augustus van in kennis gesteld, dat hij bereid was zich met de geallieerden te vereenigen, zoodra zij in Italië landden. Deze spontane verklaring van Badoglio heeft geleid tot het sluiten van het wapenstilstandsverdrag.
Lissabon was het tooneel van het voornaamste deel van het drama. De hoofdvertolkers waren de Britsche ambassadeur Sir Ronald Campbell en een Italiaansche generaal, wiens naam nog geheim gehouden wordt.
Er was echter nog een proloog in de eerste week van Augustus, ongeveer een week na den val van Mussolini. Toen richtten zich Italiaansche diplomaten op instructie van de Italiaansche regeering tot de Britsche vertegenwoordigers in twee neutrale landen. Beiden verklaarden, dat de toestand in Italië wanhopig was, terwijl de tweede bemiddelaar zich bevoegd verklaarde afgezant te zijn van maarschalk Badoglio voor de bespreking van de mogelijkheden van een wapenstilstand. Hij werd er van in kennis gesteld, dat de geallieerde regeeringen alleen de onvoorwaardelijke capitulatie konden erkennen.
Half Augustus, aldus vervolgt deze lezing, kwam een andere Italiaansche generaal, die een andere missie had, met een geloofsbrief van maarschalk Badoglio, bij den Britschen ambassadeur in Madrid, sir Samuel Hoare, en den volgenden dag bij den Britschen ambassadeur in Lissabon, sir Ronald Campbell. De generaal verklaarde, dat hij door maarschalk Badoglio gemachtigd was te verklaren, dat bij een landing der geallieerden in Italië de Italiaansche regeering bereid was zich met hen tegen Duitschland te vereenigen.
De mededeeling van den Italiaanschen generaal, betreffende de bereidheid tot capituleeren van zijn regeering, werd doorgezonden aan de Britsche regeering, die van haar kant terstond de Amerikaansche regeering op de hoogte bracht. Ook generaal Eisenhower en de Sovjet-regeering werden ingelicht. De Britsche en Amerikaansche regeering besloten de Italiaansche regeering door den Italiaanschen generaal in kennis te stellen van de voorwaarden, waaronder zij bereid waren de vijandelijkheden tegen Italië te staken. Eerst moest Italië onvoorwaardelijk capituleeren en vervolgens de voorwaarden accepteeren, tot welker oplegging de geallieerden zouden besluiten.
De Italiaansche generaal keerde daarop met de voorwaarden naar Rome terug. Deze voorwaarden waren beperkt tot de militaire clausules, waarvan de laatste vastlegde, dat verdere voorwaarden van politieken, economischen financieelen aard, die door de Italiaansche regeering moesten worden nagekomen, later medegedeeld zouden worden. Men verklaarde tegenover den lasthebber, dat zeer veel er van zou afhangen, hoe ver de Italiaansche regeering de geallieerde naties tegen Duitschland zou steunen. De Italiaansche regeering moest zich verplichten, dezen wapenstilstand terstond na de publicatie door generaal Eisenhower van haar kant te publiceeren.
Aangezien de Italiaansche generaal, aldus het verslag, niet volgens de plannen weer in Italië opdook, zond de Italiaansche regeering een tweeden Italiaanschen generaal naar Lissabon. Als bewijs der oprechtheid van haar bedoelingen zond de Italiaansche regeering met dezen tweeden parlementair den Britschen generaal Carton de Wiart, dien men uit de gevangenschap had ontslagen.
De tweede Italiaansche generaal, die de tot zoover ge-

voerde onderhandelingen bevestigde, werd van Lissabon naar het hoofdkwartier van generaal Eisenhower in Algiers gezonden. Middelerwijl arriveerde de eerste Italiaansche generaal volgens afspraak met het antwoord der Italiaansche regeering op Sicilië. Hij werd door vertegenwoordigers van generaal Eisenhower ontvangen, in welker gezelschap zich de tweede Italiaansche generaal bevond. Het antwoord luidde, dat de Italiaansche regeering onmogelijk den wapenstilstand bekend kon maken vóór de geallieerde hoofdlandingen in Italië. Inderdaad werd toen, aldus Randal Neale, de wapenstilstand in aanwezigheid van generaal Eisenhower en generaal Alexander door generaal Bedel Smith, den chef van den persoonlijken generalen staf van Eisenhower, en door generaal Castellano, die chef van den generalen staf van maarschalk Badoglio moet zijn geweest op 3 September onderteekend en op 8 September gepubliceerd.
De regeering der Sovjet-Unie en de regeeringen der Dominions waren van dag tot dag ingelicht omtrent de onderhandelingen.

Verslag van den Duitschen zaakgelastigde te Rome —
13 Sept. — Het Duitsche ministerie van buitenlandsche zaken publiceert in de Deutsche Diplomatische Korrespondenz de volgende feiten van de laatste dagen van het verraad van Koning Victor Emanuel en maarschalk Badoglio:

1. Op 1 September 1943 vond een onderhoud plaats tusschen den minister van buitenlandsche zaken Guariglia en den Duitschen zaakgelastigde te Rome, gezant dr. Rahn. De Duitsche zaakgelastigde berichtte hierover dienzelfden dag telegrafisch o.a. het volgende: „Bij het onderhoud, dat ik vandaag had, verklaarde Guariglia: „De regeering Badoglio is, zooals tot dusver, vastbesloten om niet te capituleeren en den oorlog aan de zijde van Duitschland voort te zetten".
2. Op 3 September meldde de Duitsche zaakgelastigde het volgende: Maarschalk Badoglio verzocht mij bij hem te komen en verklaarde mij, dat hij er met het oog op de vijandelijke landing in Calabrië waarde aan hechtte mij te verzekeren, dat volk en leger, ondanks de schokken van den laatsten tijd, hecht in handen waren van de regeering. Hij verzocht mij hem te vertrouwen. Woordelijk voegde hij hieraan toe: Ik ben maarschalk Badoglio en ik zal u door daden ervan overtuigen, dat het niet juist is mij te wantrouwen. Natuurlijk is het verlangen naar vrede onder het volk en vooral onder de vrouwen groot, doch wij zullen strijden en nooit capituleeren. Bovenstaande woorden sprak maarschalk Badoglio op 3 September, dus op den dag, waarop hij de capitulatie van de Italiaansche strijdkrachten onderteekende.
3. Op 4 September had de Duitsche zaakgelastigde een onderhoud met den opperbevelhebber van de Italiaansche weermacht, generaal Ambrosio. De Duitsche zaakgelastigde berichtte hierover: „Generaal Ambrosio klaagde er over, dat hij van Duitsche zijde niet meer het vertrouwen genoot overeenkomstig de Duitsch-Italiaansche oorlogskameraadschap. Ik ben, zoo zeide generaal Ambrosio met den meesten nadruk, evenals voorheen, vervuld van den vasten en oprechten wil om den oorlog gemeenschappelijk voort te zetten. Hij verzocht mij er voor te zorgen, dat met de Duitsche militaire instanties in versterkte mate een vriendschappelijke gedachtenwisseling zou volgen. De ongebruikelijke stap van Ambrosio liet bij mij den indruk achter, dat het hem er om te doen was ons ervan te overtuigen, dat hij besloten was den strijd gemeenschappelijk voort te zetten.
4. Op 8 September werd de vertegenwoordiger van het Duitsche rijk, gezant dr. Rahn, door Koning Victor Emanuel voor een officieel bezoek om kennis te maken, ontvangen. In het telegrafisch rapport van den gezant wordt o.a. het volgende gezegd: „Bij het bezoek dat ik vandaag aan den Koning bracht, sprak de Koning eerst over den algemeenen militairen toestand. Wat de toestand in Italië betreft, zoo hoopt hij, dat de Duitsche rijksregeering zich intusschen overtuigd heeft van den goeden wil en de bondstrouw van de regeering-Badoglio en van het Italiaansche leger, en dat de in de afgeloopen dagen weer beginnende vertrouwelijke samenwerking weldra militaire vruchten zal dragen. Italië zal nooit capituleeren. Ik ben er van overtuigd, dat enkele kleine gebreken in de eerstvolgende dagen zullen verdwijnen, Badoglio is een dapper oud soldaat, die er ook in zal slagen door een elastische tactiek den druk van de linksche kringen, die na een twintigjarige uitschakeling gelooven, dat hun uur weer gekomen is, op de juiste wijze op te vangen. Ten slotte gaf de Koning nogmaals uiting aan den wil om aan de zijde van Duitschland, waarmede Italië op leven en dood verbonden is, den strijd tot het uiterste voort te zetten. Deze verklaringen werden door den Koning afgelegd op 8 Sept. des middags, dus op denzelfden dag, waarop des middags door de Amerikanen de reeds op 3 Sept. gesloten capitulatie van de Italiaansche weermacht werd medegedeeld.
5. Toen de Duitsche zaakgelastigde op 8 Sept. om 17.45 uur door de Amerikaansche radio de capitulatie van de Italiaansche strijdkrachten als voldongen feit vernam, stelde hij zich telefonisch in verbinding met den chef van den Italiaanschen generalen staf, generaal Roatta. Deze verklaarde aan den zaakgelastigde op zijn vraag, wat dit radiobericht te beteekenen had, woordelijk: „Dit New Yorksche bericht is een onbeschaamde Britsche propagandaleugen, die ik met verontwaardiging van de hand moet wijzen". Hetzelfde antwoord kreeg de Duitsche zaakgelastigde onmiddellijk daarop op een telefonische aanvraag in het Italiaansche ministerie van Buitenlandsche Zaken van ambassadeur Rosso, den vertegenwoordiger van den minister van Buitenlandsche Zaken. Ambassadeur Rosso voegde hier nog aan toe, dat hij zou zorgen voor een categorisch dementi van dezen Britschen zwendel.
6. Op 8 September des avonds, even na 19 uur, ontbood de Italiaansche minister van Buitenlandsche Zaken, Guariglia, den Duitschen zaakgelastigde bij zich. Deze rapporteerde over dit onderhoud het volgende: „De minister van Buitenlandsche Zaken, Guariglia ontving mij vanavond even na 19 uur en deelde mij, in tegenwoordigheid van ambassadeur Rosso mede: „Ik moet U mededeelen, dat maarschalk Badoglio zich met het oog op den kansloozen militairen toestand gedwongen heeft gezien om een wapenstilstand te verzoeken". Ik antwoordde: „Dat is verraad aan het gegeven woord". Guariglia: „Ik protesteer tegen het woord „verraad". Ik: „Ik klaag niet het Italiaansche volk aan, doch diegenen, die zijn eer verraden hebben, en ik zeg U, dat dit verraad als een zware last op de geschiedenis van Italië zal drukken. De Koning heeft mij vandaag nog gezegd, dat Italië getrouw aan het gegeven woord den strijd aan de zijde van Duitschland voortzet. Maarschalk Badoglio heeft mij hetzelfde verzekerd. Het staat thans vast, wat het woord van den Koning en zijn maarschalk waard is. Tenslotte verliet ik zonder te groeten het ministerie van Buitenlandsche Zaken".

Regeering Badoglio te Palermo —
13 Sept. — Naar de Engelsche nieuwsdienst op 12 September meldde, heeft de koning van Italië voor een radiozender van het bewind Badoglio verklaard, dat hij met zijn regeering en met de militaire autoriteiten Rome heeft verlaten, om zich naar een andere plaats op nationaal gebied te begeven. Nader verluidt, dat de koning, de koningin, de kroonprins, Badoglio en generaal Ambrosio zich te Palermo bevinden.

Proclamatie der fascistische regeering —
11 Sept. — De Italiaansche fascistische Nationale regeering heeft „vanaf de Italiaansche grens" op 8 September na het bekend worden der capitulatie van Badoglio een proclamatie aan het Italiaansche volk uitgevaardigd, welke door de radio is omgeroepen. In deze proclamatie wordt o.a. gezegd:

„Pietro Badoglio heeft zijn verraad voltooid. Degene, die als chef van den Italiaanschen Generalen Staf bij het begin van den oorlog van Italië verantwoordelijk was voor zijn mislukte militaire voorbereiding, is nu de éérste, om het vaderland aan de vijanden uit te leveren. De man, die jarenlang den Duce heeft bedrogen en die op den weg naar de nederlaag hardnekkig naar de macht heeft gestreefd, is nu van plan zijn monsterachtig plan uit te voeren, waardoor het vaderland voor altijd zal worden verminkt. Een vaderland zonder Sicilië, zonder Sardinië, zonder de overzeesche bezittingen, waarschijnlijk ook zonder Zuid-Italië, dat is het duistere verschiet, dat door het noodlot van het vaderland wordt geopend. Het verraad zal niet voltooid worden. Er heeft zich een Italiaansche fascistische regeering gevormd. Zij werkt in den naam van Mussolini. De fascistische nationale regeering zal onverbiddelijk iederen verrader bestraffen, die alleen verantwoordelijk is voor onze nederlaag. Zij zal alle middelen te baat nemen, om Italië met ongerepte eer en met de mogelijkheid van een verder leven in de toekomst uit den oorlog uit te leiden. Het is ten einde met de treurige frase van een zoogenaamde vrijheid,

die werd opgedrongen door den staat van beleg, den uitzonderingstoestand en de censuur.
Het zuivere bloed der squadristen en soldaten, die in de dagen van schande werden vermoord, komt neer op de hoofden van de moordenaars der eenvoudigen, en vóór alles op die der hooggeplaatsten. Het is uit met het afglijden naar het bolsjewisme, met het weer op den voorgrond treden der oude mannen in een Italië, dat de deur voor de soldateske jeugd zal openen en dat de door offers en militaire prestaties verworven aanspraken zal erkennen. Om onze banieren scharen zich tezamen met de soldaten der jeugd de krachten van den arbeid, welker marsch, op sociaal gebied met het fascisme aangevangen, onder het fascisme het doel zal bereiken. Het manifest besluit met een appèl op de Italiaansche soldaten: „Soldaten, gehoorzaamt niet aan valsche bevelen van het verraad, weigert aan den vijand te worden overgeleverd, weigert ook tegen uw Duitsche kameraden te vechten. Al degenen, wien dat mogelijk is, moeten den strijd aan de zijde der Duitschers voortzetten. De anderen moeten naar huis gaan, naar hun dorpen en steden in afwachting van verdere bevelen. Uit leed en smaad moet krachtens onzen wil een rein en machtig Italië verrijzen".

Duitsche maatregelen —
13 Sept. — De Duitsche maatregelen in Italië waarmede onmiddellijk na het bekend worden der capitulatie van Badoglio een begin werd gemaakt, worden, aldus meldde het D.N.B. op 9 September, overal volgens de plannen uitgevoerd. De Italiaansche formaties hebben over het algemeen zonder ernstige incidenten de wapenen neergelegd, voor zoover zij zich niet bereid verklaarden onder Duitsch commando te blijven vechten. Plaatselijk verzet werd snel gebroken. De toestand wordt nog steeds gekenmerkt door het feit, dat de belangrijke verkeerslijnen in vollen omvang kunnen worden gebruikt.

(V. b. Aftr. Mussolini 5611 C; Proclam. Badoglio en Victor Emanuel 5611 C; Liq. Fascisme 5651 C; Oorlogsverkl. a. Engeland en Frankr. 4254 A)

A. **DUITSCHLAND — Hitler over de gebeurtenissen in Italië —**
13 Sept. — De Führer heeft op 10 September via den Groot-Duitschen omroep de volgende toespraak gericht tot het Duitsche volk:
Duitsche volksgenooten. Bevrijd van den zwaren last van de sinds geruimen tijd op ons drukkende verwachting, zie ik thans het oogenblik gekomen, weer tot het Duitsche volk te kunnen spreken, zonder tegenover mijzelf of het volk toevlucht te moeten nemen tot leugens. De ontstane ineenstorting van Italië was sinds lang vooruit te zien, niet als gevolg van het ontbreken van geschikte Italiaansche mogelijkheden tot een meer doeltreffende verdediging of als gevolg van het uitblijven van de vereischte Duitsche hulp, neen, veeleer als gevolg van het falen, of liever van het niet-willen van die elementen, die thans ter voltooiing van hun stelselmatige sabotage het initiatief tot de capitulatie hadden genomen. Want slechts wat deze mannen reeds sinds jaren nastreefden, werd thans voltrokken: de overgang der Italiaansche staatsleiding van het met Italië verbonden Duitsche Rijk naar de gemeenschappelijke vijanden.
Toen Engeland en Frankrijk in September 1939 het Duitsche Rijk den oorlog verklaarden, dwongen de verdragen Italië er toe, zich met Duitschland terstond solidair te verklaren. Daarbij was deze solidariteit niet alleen gemotiveerd in de afspraken van het pact, doch ook in het lot, dat de vijanden zoowel Duitschland als Italië voor de toekomst hadden toegedacht. Het is bekend, dat Mussolini het stellige voornemen had, om in Italië — overeenkomstig de verdragen — terstond de mobilisatie af te kondigen. Aan dezelfde krachten, die thans de capitulatie hebben veroorzaakt, is het in Augustus 1939 gelukt, de deelneming van Italië aan den oorlog te verhinderen. Als Führer van het Duitsche volk moest ik begrip hebben voor die buitengewone binnenlandsche moeilijkheden van den Duce. Ik heb derhalve toen noch later bij Italië aangedrongen op 't nakomen der verplichtingen van bondgenootschap. Integendeel, ik heb het aan de Italiaansche regeering volledig overgelaten, aan den oorlog of wel in het geheel niet deel te nemen, of indien toch, dan op een tijdstip, dat haarzelf aangenaam was en dat zij volkomen vrij kon bepalen. In Juni 1940 was het Mussolini gelukt, de binnenlandsche voorwaarden te verkrijgen voor de deelneming van Italië aan de zijde van Duitschland. De strijd in Polen was op dat tijdstip evenzoo beslist als die in Noorwegen en die tegen Frankrijk en zijn verbonden Engelsche legers op het vasteland. Toch moest ik den Duce danken voor een houding, die, zooals mij bekend was, in het binnenland niet tegen het Italiaansche volk, doch alleen tegen bepaalde kringen onder uiterste moeilijkheden kon worden doorgezet.
Sinds dien tijd hebben Duitschland en Italië te zamen in den strijd gestaan. Op vele oorlogstooneelen werd gemeenschappelijk bloed vergoten, geen seconde verkeerden de Duce en ik er over in twijfel, dat de afloop van den strijd beslissend zou zijn voor het zijn of niet-zijn van onze volken. Dienovereenkomstig heeft Duitschland, hoewel zelf in een uiterst zwaren strijd gewikkeld, tot aan de grenzen van het mogelijke zijn bondgenoot geholpen. Vele aanbiedingen voor deze hulp zijn door de militaire machthebbers van Italië van het begin af aan of wel volkomen van de hand gewezen, of wel slechts aanvaard onder voorwaarden, die niet te vervullen waren. Aan de openbare meening zullen te zijner tijd de bewijsstukken worden voorgelegd, waaruit blijkt, wat Duitschland in den gemeenschappelijken strijd zijn bondgenoot aan bijdragen verleend heeft en ook verder bereid was te verleenen. De Duitsche soldaat zelf echter heeft op deze gemeenschappelijke oorlogstooneelen die houding aangenomen, waardoor hij zich overal onderscheidt, want zonder zijn ingrijpen was reeds in den winter van 1940 op 1941 Noord-Afrika voor Italië verloren geweest. De naam van maarschalk Rommel is voor eeuwig met deze Duitsche prestatie verbonden.
Toen het Duitsche rijk in het voorjaar van 1941 besloot Italië op den Balkan te helpen, geschiedde dit niet voor het vervullen van eigen voornemens, doch alleen om den bondgenoot bij te staan en een door diens optreden veroorzaakt gevaar, dat natuurlijk ook Duitschland bedreigde, uit den weg te ruimen. Duitschland bracht dit offer bijna op hetzelfde oogenblik, waarop het wegens de vrees van den bijna ieder uur te verwachten grooten bolsjewistischen aanval op geheel Europa aan zijn eigen zorgen meer dan genoeg te dragen had. Het bloed van talrijke volksgenooten bezegelde de bondstrouw van het Duitsche volk. Het Duitsche rijk en ik als zijn Führer konden echter deze houding slechts aannemen in het bewustzijn van het feit, dat aan het hoofd van het Italiaansche volk een van de belangrijkste mannen stond, die de moderne tijd voortgebracht heeft, de grootste zoon van den Italiaanschen bodem sedert de ineenstorting van de antieke wereld. Zijn onvoorwaardelijke trouw verleende aan den gemeenschappelijken bond de voorwaarde voor een succesvol bestaan. Zijn val, die hem toegevoegde eerlooze krenkingen, zullen eens door generaties van het Italiaansche volk als de grootste smaad worden gevoerd. De laatste beslissende factor voor den reeds lang beraamden putsch was echter de eisch van den Duce naar grootere volmachten voor een succesvolle voering van den oorlog. Deze moesten dienen voor het nemen van de krachtigste maatregelen tegen de openlijke en verborgen saboteurs van de oorlogvoering, tegen de reactionnaire vijanden van de sociale rechtvaardigheid, en zoodoende van de verzetsmogelijkheid van het Italiaansche volkslichaam. Mussolini wilde nog te elfder ure de arglistige vijanden van het Italiaansche volk in den strijd om het zijn of niet te zijn uitschakelen om zoodoende de toekomst van Italië te waarborgen. De smart, die mij persoonlijk vervulde als gevolg van het historisch unieke onrecht, dat men dezen man heeft aangedaan, zijn vernederende behandeling, die hem, die meer dan twintig jaar lang een en al zorg voor zijn volk was, nu verlaagde tot een gemeenen misdadiger, is begrijpelijk. Ik was en ben gelukkig dezen grooten en trouwen man mijn vriend te mogen noemen. Ik heb bovendien niet geleerd mijn gezindheid al naar behoefte van geval tot geval te veranderen of ook maar te verloochenen. Ik geloof, dat ondanks sommige tegenovergestelde opvattingen ook in het leven der volken precies zooals tusschen individuen onderling de trouw een onvervangbare waarde is, zonder welke de menschelijke maatschappij aan het wankelen raakt en haar organisaties vroeg of laat moeten ineenstorten.
Desondanks hebben ook na deze smadelijke gebeurtenis de Duitsche troepen op Sicilië, Duitsche vliegers, mannen van de duikbooten, motortorpedobooten, transportschepen van allerlei soort enz., te land, in de lucht en op zee, in de hoogste mate verder hun plicht gedaan. Om redenen eener tactische doelmatigheid mag de tegenstander dat thans nu wel verzwijgen, eens echter zal het nageslacht constateeren, dat, van enkele dap-

pere Italiaansche formaties als uitzonderingen afgezien, het sinds dien tijd in de eerste plaats slechts Duitsche troepen geweest zijn, die met hun bloed niet alleen het Duitsche rijk, maar ook den Italiaanschen bodem verdedigden. Dat nu de Italiaansche staatsleiding besloten heeft het bondgenootschap te verbreken, zich uit den oorlog terug te trekken en daarmede Italië zelf pas goed tot het tooneel van den oorlog te maken, mag zij nu wel met alle redenen die zij wil, motiveeren. Zij kan dit voorstellen als een noodzakelijkheid, maar nooit zal zij een verontschuldiging vinden voor het feit, dat dit is geschied zonder den bondgenoot van te voren althans op de hoogte te stellen. Niet alleen, dat op denzelfden dag, waarop maarschalk Badoglio het wapenstilstandsverdrag onderteekend had, hij den Duitschen zaakgelastigde te Rome bij zich ontbood en hem verzekerde, dat hij, maarschalk Badoglio, Duitschland nooit zou verraden, dat wij vertrouwen in hem moesten stellen en dat hij door zijn daden zou bewijzen dit vertrouwen waardig te zijn, en vooral dat Italië nooit zou capituleeren, maar ook op den dag der capitulatie ontbood de koning den Duitschen zaakgelastigde en verzekerde hem eveneens heel nadrukkelijk, dat Italië nooit zou capituleeren, doch, met Duitschland op leven en dood verbonden, trouw aan onzen kant wilde blijven staan. Ja, nog een uur na het bekend worden van het verraad verklaarde de chef van den Italiaanschen staf, Roata, tegenover onzen militairen gevolmachtigde, dat dit bericht een gemeene leugen en een product van de Engelsche propaganda was. Op hetzelfde oogenblik verzekerde de vertegenwoordiger van het Italiaansche ministerie van buitenlandsche zaken, dat dit bericht slechts een typisch Britsch bedrog was, dat hij dacht tegen te spreken. Een kwartier later gaf hij toe, dat de aangelegenheid natuurlijk toch juist was en dat Italië zich inderdaad uit den oorlog had teruggetrokken. In de oogen van de democratische oorlogsophitsers en in die van de tegenwoordige Italiaansche bewindsmannen mag deze houding doorgaan voor een schitterend voorbeeld van een tactisch handig stukje staatkunde, de geschiedenis zal eens anders oordeelen, en geheele generaties van Italië zullen zich schamen, dat men deze tactiek heeft gebruikt tegenover een vriend en bondgenoot, die met bloed en offers van allerlei aard zijn plicht meer dan slechts naar de letter van het verdrag is nagekomen.

Volksgenooten! Nadat ik reeds twee jaren lang gelegenheid had den toenemenden invloed van deze reactionnaire en anti-Duitsche kringen, die ook afwijzend stonden tegenover de sociale taak van Italië, meer dan voldoende waar te nemen, was er sinds den val van den Duce nauwelijks twijfel meer mogelijk over de werkelijke bedoeling van deze wisseling van bestuur. Het was derhalve mijn plicht, bevel te geven tot het nemen van alle maatregelen, die voor dit geval konden worden genomen, teneinde het Duitsche Rijk te behoeden voor een lot, dat maarschalk Badoglio en zijn mannen niet alleen aan den Duce en het Italiaansche volk hebben bereid, doch waarin zij ook Duitschland wilden storten. De belangen van de nationale oorlogvoering van het Duitsche volk zijn voor ons heilig en verplichten ons. Wij allen weten, dat in dezen strijd, die geen erbarmen kent, de overwonnene volgens den wensch van onze vijanden zal worden vernietigd, alleen voor den overwinnaar zullen de mogelijkheden om te leven overblijven. Wij zijn derhalve voornemens in koelbloedige vastberadenheid, in het groot en in het klein, altijd die maatregelen te nemen, welke de hoop van onze tegenstanders te schande maken. Maar ook talrijke Italianen, die hun eer liefhebben, hebben zich thans pas goed verbonden en onafscheidelijk verklaard met den tot dusver gevoerden strijd der twee volken. In militair opzicht beteekent het verdwijnen van Italië slechts weinig, want de strijd in dit land werd sinds maanden in de eerste plaats geschraagd en gedragen door Duitsche strijdkrachten. Vrij van alle drukkende hindernissen zullen wij dien strijd thans voortzetten. De poging van het internationale plutocratencomplot om den Duitschen tegenstand evenals in Italië met woorden stuk te maken, is kinderlijk. Zij verwarren het Duitsche volk in dat geval met een ander. De hoop, in het Duitsche volk thans verraders te vinden, zooals in Italië, is gebaseerd op de volkomen onbekendheid met het karakter van den nationaal-socialistischen staat.

Hun geloof ook in Duitschland een 25en Juli tot stand te kunnen brengen berust op de fundamenteele vergissing, waarin zij verkeeren, zoowel ten aanzien van mijn persoonlijke positie als ook ten aanzien van de houding mijner politieke medestrijders, mijner veldmaarschalken, admiraals en generaals. Meer dan ooit te voren biedt juist de Duitsche leiding als een fanatiek gesloten gemeenschap het hoofd aan dit voornemen. Elke noodtoestand zal ons slechts versterken in onze vastberaden houding. Het persoonlijke leven heeft daarbij voor mij toch al reeds lang opgehouden aan mijzelf te behooren. Ik werk met het inzicht en het plichtsbesef door mijn bijdrage het leven van mijn volk voor generaties in de toekomst te kunnen waarborgen. Dat ik het recht heb, onvoorwaardelijk aan dit succes te gelooven, ligt niet alleen gefundeerd in mijn eigen levensweg, maar in den opgang van ons volk. In 1939 moesten wij alleen en verlaten de oorlogsverklaringen van onze tegenstanders in ontvangst nemen. Wij hebben gehandeld volgens de uitspraken van een Clausewitz, inhoudende, dat een heldhaftige tegenstand onder alle omstandigheden beter is dan een laffe onderwerping. Ik heb derhalve ook reeds op 1 September 1939 in den Rijksdag verklaard, dat tijd noch wapengeweld het Duitsche volk ooit op de knieën zouden dwingen. Sindsdien is in de eerste plaats door onze eigen kracht de vijand voor een deel meer dan 1000 kilometer van de Duitsche grenzen teruggedrongen. Alleen uit de lucht is hij in staat het Duitsche vaderland te terroriseeren. Maar ook hier zijn de technische en organisatorische voorwaarden bezig te ontstaan, om niet alleen zijn terreuraanvallen definitief te breken, maar door andere en doeltreffender maatregelen te vergelden. Thans mogen ons tactische noodzakelijkheden dwingen in dezen geweldigen strijd van het lot nu en dan aan een front iets op te geven of uit te wijken voor bijzondere bedreigingen, op die wijze echter wordt nooit de stalen band verbroken, die, door het Duitsche vaderland gesmeed, door het heldendom en het bloed van onze soldaten gehandhaafd, het Rijk beschermt. Ik verwacht nu juist in dezen tijd, dat de natie met verbeten trots op alle gebieden van dezen geweldigen strijd pas goed haar plicht vervult. Zij heeft alle reden op zichzelf te vertrouwen.

De partij echter moet in alles het voorbeeld zijn. Het vaderland kan met trots naar zijn soldaten zien, die met heroïsch op het spel zetten van hun bloed en onder de moeilijkste omstandigheden steeds weer hun plicht vervullen. Het front echter moge in oogenblikken vol leed, bij de vaak bovenmenschelijke eischen van vele weken en maanden, denken aan het vaderland, dat thans eveneens tot strijdend front is geworden, met dit verschil, dat hier het heldendom zijn vervulling vindt door grijsaards, knapen, moeders, vrouwen en meisjes. Iedere soldaat heeft derhalve den heiligen plicht meer nog dan tot dusver de hoogste standvastigheid te behouden en te doen wat de strijd eischt. Het Duitsche volk was in zijn heele geschiedenis nog nooit met meer recht trotsch op zichzelf dan in deze geweldigste worsteling aller tijden. Op dezen wil en deze prestatie zullen alle pogingen om Duitschland eveneens het lot van een tot slavernij gebrachte natie op te leggen, stranden. Moge iedere Duitscher individueel, volkomen onverschillig waar hij staat, beseffen, dat van hemzelf, van zijn optreden en zijn offervaardigheid het behoud van ons volk, het lot en de toekomst van vele generaties afhankelijk zijn. Ik kan derhalve ook het Duitsche volk, den mannen en vrouwen van het vaderland, den soldaten aan het front met woorden geen dank zeggen voor hetgeen zij doen, hetgeen zij gewillig dragen en geduldig lijden. Dezen dank zullen eenmaal toekomstige geslachten uitspreken in het bewustzijn van het feit, dat hun vrij en sociaal beveiligd leven de vrucht is van de offers van onzen tijd. Ik zelf ben oneindig trotsch de Führer van dit volk te mogen zijn en ik ben den Heere God dankbaar voor ieder uur, dat Hij mij schenkt om door mijn arbeid den grootsten strijd van onze geschiedenis tot een succesrijken strijd te kunnen doen worden.

De ter bescherming van de Duitsche belangen met het oog op de gebeurtenissen in Italië bevolen maatregelen zijn zeer hard. Voor zoover zij Italië betreffen, verloopen zij reeds thans volgens de plannen en met succes. Het voorbeeld van het verraad van Joegoslavië heeft ons reeds van te voren een heilzame opheldering en kostbare inzichten gegeven. Het lot van Italië zelf echter moge voor ons allen ook een leer zijn om in oogenblikken van de hardste benardheid en van den bittersten nood zich nooit los te maken van het gebod der nationale eer, trouw te zijn jegens onze bondgenooten en met geloovig hart datgene te vervullen wat de plicht ons te doen oplegt. Aan het volk, dat deze beproevingen voor de Voorzienigheid doorstaat, zal in

het eind de Almachtige als loon den lauwerkrans der overwinning en daarmede den prijs des levens toereiken. Dit moet en zal echter onder alle omstandigheden Duitschland zijn.

Mussolini bevrijd door Duitsche weermacht —

13 Sept. — In een extra-bericht van het Duitsche opperbevel vanuit het hoofdkwartier van den Führer werd op 12 September des avonds de volgende mededeeling gedaan.

„Duitsche valschermtroepen en mannen van den Sicherheitsdienst en de Waffen-SS hebben heden een onderneming ter bevrijding van den door de verraderskliek in gevangenschap gehouden Duce ten uitvoer gelegd. De overval is geslaagd. De Duce bevindt zich in vrijheid. De door de regeering-Badoglio overeengekomen uitlevering aan de Anglo-Amerikanen is daarmede verijdeld."

Op 13 September deelde het A.N.P. mede, dat het tevens gelukt was, bij de bevrijding van Mussolini ook andere vooraanstaande fascisten te bevrijden.

Tot op 12 September bestond sedert 25 Juli, den dag waarop Mussolini plaats moest maken voor Badoglio, onzekerheid omtrent het lot van den Duce. Volgens betrouwbare berichten uit Rome, aldus deelde het D.N.B. op 9 September mede, had Mussolini zich na een zitting van den Grooten Fascistischen Raad naar koning Victor Emanuel begeven, die verblijf hield in zijn particuliere residentie Villa Savoia, teneinde volmachten te eischen voor een zeer krachtig optreden tegen de door bepaalde kringen gevoerde sabotage der Italiaansche oorlogsinspanning. De Duce werd daarbij vergezeld door een kleine afdeeling van zijn lijfgarde. Het onderhoud met den koning, die den indruk maakte aandachtig te luisteren, duurde ongeveer twee uur, gedurende welken tijd Badoglio uitvoering gaf aan zijn plannen tot ontvoering van Mussolini. Toen de koning Mussolini aan het einde van de besprekingen mededeelde, dat Badoglio als zijn opvolger was aangewezen en hem verzocht zich te zijner beschikking te stellen, verzette de Duce zich tegen dit besluit en verklaarde zich sterk genoeg te weten, zich tegen de kroon, desnoods zelfs tegen het leger te kunnen verzetten. Mussolini deelde mede, dat hij zijn besluiten reeds had genomen en begaf zich naar den uitgang van het paleis. Intusschen was de lijfgarde van den Duce onder voorwendsel verwijderd en inplaats daarvan een ziekenauto verschenen. Op het oogenblik, dat Mussolini de laatste treden van den stoep afliep en tot de ontdekking kwam, dat verraad was gepleegd, trad een kolonel op hem toe met de mededeeling, dat hij opdracht had hem te arresteeren. Mussolini verzette zich heftig, doch in het handgemeen werd hij overweldigd, in de auto gesleurd en vastgebonden op de brancard. Daarop vertrok de auto in snelle vaart naar de kazerne der Carabinieri op de Piazza del Popolo waar Mussolini onder zeer strenge bewaking werd gesteld, om later naar een andere plaats te worden overgebracht. Hij verwisselde herhaaldelijk van verblijfplaats. Het schijnt, dat als vaststaand kan worden aangenomen, dat Mussolini naar het fort Braschi bij Rome en vervolgens naar het eiland Penza in de Golf van Gaeta werd overgebracht.

(V. b. Rede Hitler 5461 A; Bespr. m. Mussolini 5609 A)

A. **ZWITSERLAND — Mobilisatie der grenstroepen —**

13 Sept. — De Zwitsersche Bondsregeering heeft op 9 September de grenstroepen gemobiliseerd, aldus werd officieel in de Zwitsersche hoofdstad medegedeeld. De troepen rukken reeds op naar hun stellingen aan de Zwitsersche grens.

(V. b. Defensie 4535 D; mobilisatie 4094 B)

B. **IRAN — Oorlogsverklaring aan Duitschland —**

13 Sept. — De Iraansche premier, Soeheily, heeft in de parlementszitting van 8 September meegedeeld, dat de Iraansche regeering besloten heeft, Duitschland den oorlog te verklaren.

(V. b. Afbr. Dipl. betrekkingen 4843 B)

C. **KROATIE — Dalmatië geannexeerd —**

13 Sept. — De Poglafnik heeft zich onmiddellijk na het bekend worden van de capitulatie der regeering-Badoglio met een proclamatie tot het Kroatische volk gewend. Hij wijst daarin op verdragen en grenzen, die het Kroatische volk bij het ontstaan van den onafhankelijken staat Kroatië zijn opgedrongen en waardoor een groot deel van de Kroatische Adriatische kust van het Kroatische gebied is afgescheurd. Thans echter heeft de regeering-Badoglio door haar optreden het Kroatische volk en den Kroatischen staat ontheven van iedere verplichting jegens de opgelegde verdragen. In dit uur vereenigen wij ons in de liefde tot het vaderland en tot de ongelukkige burgers die wij zullen bevrijden en aan het hart drukken, vereenigen wij ons in de gedachte aan het geluk en de vrijheid van het Kroatische volk en aan onzen eigen onafhankelijken staat Kroatië. De Kroatische weermacht is het bevel gegeven, haar militairen plicht te doen. De Poglafnik heeft een decreet afgekondigd, waarin het grensverdrag, het verdrag over de waarborging der onafhankelijkheid van Kroatië, de overeenkomst over de oprichting van een Italiaansche militaire zône in het Kroatische kustgebied en het protocol over het gemeenschappelijke bestuur der stad Split en het eiland Kortsjoela, welke op 18 Mei 1941 te Rome met Italië zijn gesloten, voor Kroatië hun rechtsgeldigheid verliezen en nietig worden verklaard. Door een verder besluit van den leider van den staat wordt het aanbod van de Kroatische kroon aan prins Aimone van Aosta en zijn aanwijzing tot Kroatisch koning ongedaan gemaakt en nietig verklaard.

(V. b. Grensregeling 4752 E; Verdr. m. Italië in zake grenzen 4693 C; Onafhankel. 4643 C; Kaartje 4686 A)

D. **BULGARIJE — Regenten verkozen —**

13 Sept. — De Bulgaarsche Sobranje heeft op 9 September prins Cyril, den minister-president Filof en den minister van oorlog, luit.-generaal Michof, tot regenten van den jongen koning gekozen.

Het desbetreffende besluit van de regeering, dat door alle ministers is geteekend, wordt als volgt gemotiveerd: Tsaar Simeon II is nog niet meerderjarig en overeenkomstig de grondwet moet door de groote Sobranje een regentschapsraad gekozen worden. De ministerraad, die krachtens artikel 151/2 van de grondwet de leiding van den staat in handen genoemen heeft, is van meening, dat het beter is wanneer de staatsleiding de functie van het staatshoofd niet voor langen duur in handen neemt, daar hierdoor het functioneeren van het staatsapparaat bemoeilijkt zou worden. In verband hiermede geeft de ministerraad met het oog op de grondwet als zijn meening te kennen, dat deze kwestie overeenkomstig den geest van de grondwet opgelost moet worden. Gezien de onmogelijkheid om de groote Sobranje bijeen te roepen, worden de geest en de zin van de grondwet het dichtste benaderd, wanneer de gewone Sobranje de regenten kiest, die de leiding van den staat in handen nemen tot de meerderjarigheid van Tsaar Simeon II. De groote Sobranje zal echter bijeengeroepen worden nadat de hinderpalen die nu een convocatie in den weg staan, uit den weg zijn geruimd, opdat zij overeenkomstig de grondwet een dienovereenkomstig besluit kan nemen.

(Vor. ber. Overlijden koning Boris 5651 E)

E. **NEDERLAND — Volksgezondheid - Kinderverlamming, Diphterie en Dysenterie —**

13 Sept. — Uit den wekelijkschen staat van aangiften van besmettelijke ziekten in de Staatscourant blijkt, dat in de week van 29 Aug. tot en met 4 September het aantal nieuwe gevallen van kinderverlamming weer grooter is geweest dan de week daarvoor. In de verslagweek bedroeg het aantal aangiften voor het geheele land 124 (week van 22—28 Aug.: 95). Ook het totaalcijfer van diphterie is toegenomen. In het geheele land kwamen in de verslagweek 894 nieuwe gevallen voor (voorafgaande week 844). Het aantal gevallen van bacillaire dysenterie nam in de verslagweek eveneens toe. Voor het geheele land werden 682 nieuwe gevallen aangegeven (voorafgaande week 380).

(V. b. Kinderverl. 5649 A Diphterie 4993 I; Dysenterie 4788 F)

— Derde landdag Medisch Front —

13 Sept. — Op 11 September is te Utrecht den derden landdag van het Medisch Front gehouden. Op de vergadering werd gesproken door den gevolmachtigde van den Leider voor de volksgezondheid dr. K. Keyer, den leider van het Medisch Front dr. Ch. A. Götte en den Leider Mussert.

In zijn rede zeide de Leider, dat in dezen tijd velen uit hun evenwicht geraken. De arts kan daar maar al te goed van meepraten. Men ziet in veel gevallen het verschil tusschen goed en kwaad niet meer. In vele geesten heerscht groote verwarring. Onder meer waar het de Engelschen betreft. Hebben wij die niet altijd veracht? Denkt aan den boerenoorlog en andere wan-

daden. Maar desondanks zien vele Nederlanders de Engelschen als St. Nicolaas uit Spanje.
Aan het einde van zijn rede zeide Mussert nog, dat de Ned. artsen, die zich enkele maanden geleden hebben laten opstoken, de Ned. vlag door de modder hebben gehaald. Het was erg dat zij hun bordjes van hun huizen verwijderden, erger was het echter dat zij bij den eersten den besten wenk van Duitsche zijde de bordjes weer aanbrachten. Spr. laakte verder de houding van de Ned. artsen, waar het betreft hun weigering voor landgenooten in Duitschland medische hulp te verstrekken. Ik zal, aldus Mussert, alles doen wat mogelijk is om 500 of 1000 doktoren naar Duitschland te krijgen.
Zijn rede beëindigende zeide de Leider, dat met stoere onverzettelijkheid moet worden voortgegaan. De nat.-soc. beginselen zijn juist en onaantastbaar. Het komt er thans op aan het socialisme van de daad te toonen. De beweging is niet aan het wankelen te brengen. Ook niet door enkelen uit de „hoogere standen" der N.S.B., die gemeend hebben thans te moeten uittreden. Dezulken zullen ook uit hun ambt worden gezet.
(Vorig bericht 2e Landdag Med. front 5245 B; Redev. Mussert 5634 A)

— Ziekenfondsbesluit —
13 Sept. — De commissaris, belast met het toezicht op de ziekenfondsen, heeft regelen gesteld voor een verblijf van dertig dagen of minder van verzekerden, die medische hulp behoeven. Voor de op dezen grondslag te verleenen geneeskundige verzorging gelden de gewone voorschriften en beperkingen.
Betreft het een geval, waarin de ziektetoestand reeds in de eigenlijke woonplaats was geconstateerd, terwijl het verblijf elders niet om gezondheidsredenen noodzakelijk was gebleken, dan worden de gemaakte kosten niet door het algemeen ziekenfonds vergoed. Hierop is echter één uitzondering toegelaten, n.l. wanneer de behandelende geneesheer opneming van den verzekerde in een ziekenhuis in zijn tijdelijke verblijfplaats noodzakelijk acht. Gaat iemand buiten de woonplaats van zijn gezin gedurende meer dan dertig dagen werkzaamheden verrichten en komt hij door de aanvaarding van deze werkzaamheden onder het ziekenfondsenbesluit te vallen, dan moet hij beginnen met zich aan te melden bij een algemeen ziekenfonds in de woonplaats van zijn gezin. Een punt van bijzonder belang is ten slotte nog, dat indirecte verzekering van gezinsleden van een rechtstreeks-verzekerde ontstaat of voortduurt, indien de wil tot samenwoning van den rechtstreeks-verzekerde en die gezinsleden aanwezig is, doch niet kan worden verwezenlijkt ten gevolge van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden als evacuatie, woningnood en dergelijke, of doordat de rechtstreeks-verzekerde buiten de woonplaats van zijn gezin werkzaamheden verricht.
(V. b. Ziekenfondsbesluit 5335)

A. **GRONDSTOFFEN. — Petroleum - Nieuwe vindplaatsen —**
23 Aug. — Amerikaansche geologen hebben petroleumbronnen ontdekt aan de Arabische kust van de Perzische Golf en van de Roode Zee. Aangenomen wordt, dat in Arabië eenzelfde hoeveelheid olie kan worden gewonnen als in Irak, dat in 1939 4.12 mill. ton of 1.4% der wereldproductie leverde. Voorts werden op ongeveer 300 km. van den Noordpoolcirkel petroleumbronnen ontdekt, welke reeds worden geëxploiteerd.
(Vor. ber. Petroleum 5636 B)

B. **NEDERLAND. — Weermacht - Kustverdedigingsmaatregelen —**
13 Sept. — Het op 3 September verschenen Verordeningenblad bevat de derde verordening van den Rijkscommisseris verband houdende met buitengewone maatregelen voor de kustverdediging.
(Vorig bericht Kustgeb. 5578)

— Regeling bezettingsschade —
13 Sept. — Door de Duitsche weermacht is in vele gevallen ten behoeve van den aanleg van verdedigingswerken beslag gelegd op onroerende goederen, zonder dat ter zake een vergoeding op grond van verordening 144/40 wordt toegekend. Thans heeft de Algemeen Gemachtigde voor de Oorlogs- en Defensieschaden besloten, dat in bedoelde gevallen de geheele huur- of pachtwaarde als bezettingsschade wordt beschouwd.
V b. Oorlogsschadereg. 5648 B; Bezettingsschadebesl. 5326 B)

— Beperkende bepalingen in Zeeland —
13 Sept. — De Generalkommissar für das Sicherheitswesen heeft bepaald, dat ingaande 11 September op de eilanden Walcheren en Noord- en Zuid-Beveland het sluitingsuur van openbare lokalen vervroegd wordt tot 21.00 uur en het tijdstip waarna het verboden is zich in de open lucht te bevinden, vervroegd tot 22.00 uur.
(Vorig bericht Sluitingsuur 5527)

N.S.B. - Houding ten opzichte van nationaal-socialistische ambtsdragers —
13 Sept. — De bekende journalist en radiospreker Max Blokzijl heeft in „Volk en Vaderland" een artikel gepubliceerd over de N.S.B. en haar houding ten opzichte van nationaal-socialistische ambtsdragers. O.m. schrijft hij:
Na het verrassende gebeuren op het Apennijnsche schiereiland krijgt men den indruk, dat er hier en daar vertrouwensmannen van Utrecht zijn, die het juiste begrip voor de gezonde verhoudingen uit het oog dreigen te verliezen.
Wij denken hier in het bijzonder aan zekere nationaal-socialistisch georganiseerde ambtenaren, die onder den indruk van Mussolini's plotselinge aftreden met al zijn getrouwen een lichte huivering hebben bespeurd, en die even plotseling hun rotsvast vertrouwen in de, zij het ook nog kort geleden verworven, maar nu oerveilig schijnende overheidspositie schijnen te hebben ontdekt. Dat de staat juist sterfelijk, het volk eeuwig is, moge fraai klinken, maar vooralsnog komt het omgekeerde hun solider voor.
Blokzijl betoogt, dat in de nationaal-socialistische volksgemeenschap de ambtenaar met het driehoeksspeldje niet staatsch, maar volksch heeft te denken. Het is in Nederland de Nationaal-Socialistische Beweging, die hem heeft afgevaardigd, die bij zijn benoeming een ernstig woord heeft meegesproken, en die ook na zijn ambtsaanvaarding voor hem blijft de eenige politieke wilsuiting van het volk, dat hij dient en waartoe hij behoort. De N.S.B. heeft de opdracht te vervullen, in de nieuwe volksgemeenschap in al haar geledingen leiding te geven aan het volk en tegelijkertijd in Volk en Beweging het primaire, in den staat het secundaire te zien. Daarom heeft de Beweging het recht te verlangen, dat de met haar instemming aangestelde ambtenaar de voeling met en het vertrouwen in Leider en Beweging geen oogenblik verliest.
Mochten er onder den indruk der jongste gebeurtenissen in Zuid-Europa staatsfunctionarissen zijn, leden der N.S.B., die zich zijn gaan afvragen, of de Beweging niet tóch aan beteekenis ingeboet zou kunnen hebben, dan moge hun duidelijk aan het verstand worden gebracht, dat de N.S.B. was, is en blijven zal de bron van alle politieke ontwikkeling, de voortstuwende kracht, de controleur van den staat. Zonder staatsmacht, maar meer dan dat: waker voor de belangen der gemeenschap. **(V. b. Max Blokzijl 5625 A)**

Justitie - Strijd tegen prijsopdrijving —
13 Sept. — In de groentedrogerij van de firma „Dika" te Scheemdermeer (Gr.) zijn in de laatste jaren grove oorlogswinsten gemaakt. Toen eenmaal het volle licht op de geraffineerde prijsopdrijving was gevallen heeft de inspecteur voor de prijsbeheersching te Leeuwarden een forsche straf opgelegd. Hij veroordeelde de firma „Dika" tot een geldboete van *f* 225.000.
(V. b. Prijsbeheersching 5631 A; Boete 5502 B)

Politie - Kol. P. J. Kooymans benoemd tot algemeen chef van den staf —
13 Sept. — Tot chef van den algemeenen staf bij het directoraat-generaal van politie te Nijmegen is benoemd kolonel P. J. Kooijmans, voorheen gewestelijk politie-president te Eindhoven. De nieuwe chef heeft op 1 September zijn werkzaamheden als zoodanig aanvaard.
(V. b. kol. Kooymans 5600 B; Directoraat 5625 A)

— Politiepresident van Utrecht vermoord —
13 Sept. — Op 3 September is de waarnemende politiepresident Gerardus Johannes Kerlen te Utrecht het slachtoffer geworden van een laaghartigen moordaanslag. Op weg naar huis werd hij in de nabijheid van zijn woning met een vuurwapen zwaar gewond. Aan de wonden is hij overleden. De daderes is onherkend ontkomen. Volgens een beschikbaar signalement had zij donker haar en droeg zij een grijsgeruiten mantel. De bevolking wordt uitgenoodigd, aan de opsporing deel te nemen. Voor ter zake dienende inlichtingen, die kunnen leiden tot de aanhouding van de daderes,

werd door de Duitsche politie een belooning van *f* 10.000 uitgeloofd.
Op 8 September werd het stoffelijk overschot van den vermoorden politie-president te Utrecht ter aarde besteld. Deze begrafenis geschiedde uit de hal van het stadhuis.
Nadat de bloedvlag en de Nederlandsche vlag op plechtige wijze waren uitgedragen, stelde zich achter de baar het muziekkorps van de Haagsche politie op, waarachter zich een politie-bataljon van Schalkhaar schaarde. Vervolgens volgden eere-formaties der W.A., SS en Jeugdstorm, terwijl in de eerste rij daaropvolgende schreden de Leider Mussert, Rauter, mr. Schrieke en burgemeester Van Ravenswaay. Na de familierijtuigen volgden nog de afgevaardigden van de politie en vertegenwoordigers van formaties der Beweging. Aan het graf spraken de secretaris-generaal van het departement van Justitie, mr. Schrieke, majoor Hamoen, Obergruppenführer Rauter en de Leider Mussert.

— Politiebeambte te Rotterdam vermoord —
13 Sept. — In den voormiddag van den 4den September 1943 is de Nederlandsche politiebeambte Philippus Hendrikus Bruyn, uit Schiedam, door een onbekenden dader neergeschoten. Van den dader ontbreekt tot dusver elk spoor. De bevolking wordt uitgenoodigd aan de opsporing deel te nemen. Voor ter zake dienende inlichtingen welke kunnen leiden tot aanhouding van den dader, werd door de Duitsche politie een belooning van *f* 10.000 uitgeloofd. **(Vor. ber. Aanslagen 5640 B)**

A. **NEDERLAND — Arbeidsinzet - Verloven Nederlandsche arbeiders in Duitschland uitgesteld —**
13 Sept. — Aangezien in Duitschland een nieuwe verlofregeling in voorbereiding is, zijn op 7 September alle verloven der Nederlandsche arbeiders uitgesteld tot na 15 October '43. Dit geldt ook voor hen, die in de komende dagen zouden worden thuis verwacht.
(Vorig bericht Arbeidsinzet 5633 A)

Handel, Nijverheid - Handelsverkeer met België —
13 Sept. — Betreffende de aanstaande onderhandelingen tusschen Nederland en België over het goederenverkeer in het winterhalfjaar 1943-'44 brengt de „Brusseler Zeitung" in herinnering, dat de waarde van het Belgisch-Nederlandsche handelsverkeer gedurende de laatste jaren tot ongeveer het derde gedeelte van haar vroegeren omvang is gedaald en dat het clearingtegoed van België op Nederland tot meer dan een milliard Belgische francs is gestegen. Het blad verklaart deze ontwikkeling door er op te wijzen, dat de Nederlandsche leveringen aan België van oudsher voor het grootste gedeelte levensmiddelen betroffen en dat door het wegvallen van de overzeesche leveringen aan Nederland de voorwaarden voor handhaving van levering der gebruikelijke hoeveelheden uiteraard weg vielen. Daartegenover bleven de leveringen van België, die in hoofdzaak uit industrieele producten bestonden, naar verhouding groot. **(V. b. Handelsovereenk. 5464 A)**

Landbouw, Veeteelt - O. F. J. Damave ontslagen - B. H. van Til comm. Boeren- en Tuindersbond en stafleider Landstand —
13 Sept. — De Rijkscommissaris heeft op 7 September de benoeming van den heer Otto Frans Josephus Damave tot commissaris van den Roomsch-Katholieken Boeren- en Tuindersbond en de nevenorganisaties, vereenigingen van personen en stichtingen, waarop door dezen invloed wordt uitgeoefend, herroepen. De Rijkscommissaris heeft den heer Bernard Hendrik van Til belast met de afwikkeling van de destijds aan den heer Damave gegeven opdracht als commissaris. Tegelijkertijd werd de heer Otto Frans Josephus Damave ontslagen uit zijn ambt van stafleider van den Nederlandschen Landstand. **(V. b. 4787 D;Ned. Landst. 5539)**

Sport - Dr. J. H. H. Kessler overleden —
13 Sept. — Te Bilthoven is na een korte ongesteldheid op 52-jarigen leeftijd overleden dr. J. H. H. Kessler, in de sportwereld beter bekend onder den naam Dé Kessler. Hij trad reeds op zeventienjarigen leeftijd zoodanig op den voorgrond, dat hij gekozen werd voor het elftal, dat tegen België in het veld werd gebracht. 21 maal heeft Dé de oranje trui gedragen.

Literatuur - Andreas Latzko overleden —
13 Sept. — De bekende Hongaarsche schrijver Andreas Latzko is in den ouderdom van 67 jaar te Amsterdam, alwaar hij sedert jaren gevestigd was, overleden. Hij debuteerde als tooneelschrijver met Zehn Jahre (1900), waarop de stukken Geschwister (1901), de eenacter Die Frau des Andern (1902), het blijspel Hans im Glück (1904) en het tooneelspel Apostel (1911) volgden. De romans Roman des Herrn Cordé (1906) en Der wilde Mann (1911) gaven hem alleen een plaatselijken naam, maar met den bundel novellen Menschen im Krieg (1917) en Marcia Reale werd hij beroemd. Die boeken werden in vele talen vertaald, evenals zijn roman Lafayette. Verder noemen we zijn boeken Friedensgericht (1918) en Sieben Tage (1931).

B. **ECONOMIE, FINANCIEN — Bankbiljettencirculatie en deposito's —**
De „National City Bank of New-York" heeft, aldus ontleent Ec. Nieuws aan de N.F.A., een overzicht gepubliceerd over de ontwikkeling van den bankbiljettenomloop en de deposito's bij de handelsbanken van einde 1938 tot einde 1942. In sommige landen, zooals Duitschland, is de stijging der bankbiljettencirculatie ten deele een gevolg van gebiedsuitbreiding. Bedoeld overzicht wordt hieronder weergegeven (in mill. der landsvalutia):

	Bankbiljettenomloop			Stijging in %[4]	Deposito's der handelsbanken			Stijging in % Kosten levensonderh.[5]		Stijging in % Groothandelspr.[6]	
	31-12-'38	31-12-'42	31-5-'43		31-12-'38	31-12-'42	Stijging in %	31-12-'41	Eind '41	Mei '43	
Ver. Staten	6.856	15.410	16.902	125	54.054	88.437	64	—	23.7	53.6	75.15
Canada	263	754	—	187	2.500	3.657	46	—	—	—	—
Ver. Koninkrijk	505	923	945	83	2.253	3.629	61	29.0	28.4	50.0	65.1
Australië	49	121	—	147	100	195	95	—	—	—	—
Nieuw-Zeeland	17	31	—	82	319	423	33	—	—	—	—
Zuid-Afrika	19	40	—	110	63	99	57	—	—	—	—
Britsch-Indië	1.880	5.704	—	203	2.277	4.461	96	—	—	—	—
Argentinië	1.118	1.627	—	47	3.791	5.254	39	—	—	—	—
Brazilië	4.825	8.500[1]	—	76	11.665	17.318[2]	48	—	—	—	—
Chili	795	1.856	—	133	1.923	2.844	48	—	—	—	—
Columbia	66	112	—	70	87	161	85	—	—	—	—
Mexico	296	753	—	154	368	1.038	182	—	—	—	—
Peru	108	283	—	162	287	610	113	—	—	—	—
Duitschland	8.223	24.375	—	196	10.524	—	—	—	—	—	—
België (in milliarden)	22	68	—	209	16.313	27.465	68	—	—	—	—
Denemarken	441	983	1.022	123	2.305	3.547	54	—	56.1	89.2	92.8
Frankrijk (in milliarden)	111	383	420	245	33.578	91.547	173	—	—	—	—
Nederland	992	3.034	2.482	206	687	975	42	—	—	—	—
Zweden	1.061	2.016	1.918	90	4.260	5.157	21	34.3	—	61.3	77.5
Zwitserland	1.751	2.637	2.603	51	3.111	3.347	8	34.3	47.4	85.1	102.9
Turkije	194	724	—	273	291	441[3]	52	—	—	—	—

[1]) Sept. '42. [2]) April '42. [3]) Juli '42. [4]) Van 31-12-'38 tot 31-12-'42. [5]) Op basis Aug. '39. [6]) Op basis Aug. '39.
(Vorig bericht Bankbilj. circ., 5603 F)

DE WERELDOORLOG

A. **DUITSCHLAND — Frontverkorting in het Oosten; Noworossisk en Briansk ontruimd - Hevige gevechten met gelande Anglo-Amerikaansche troepen in Midden-Italië - Voortgezette ontwapening der Badoglio-legers; gedeelte der Italiaansche vloot naar Malta - Luchtaanval op Parijs —**

OOSTELIJK FRONT —

Uit het Hoofdkwartier van den Führer, 12 Sept. — In Noworossisk werden in het westelijke deel van de haven gelande bolsjewisten na verbitterden strijd in de pan gehakt. In den zuidelijken sector van het front tusschen de Zee van Azov en de Desna werden talrijke sterke aanvallen der Sovjets afgeslagen.

13 Sept. — In Noworossisk werden door troependeelen van leger en marine nieuwe deelen van den gelanden vijand vernietigd. In den zuidelijken en centralen sector van het front duurt de verbitterde strijd voort. Door de actie van Duitsche reserves vertoont de strijd neiging zich weer oostwaarts te verplaatsen.

14 Sept. — In Noworossisk mislukten sovjet aanvallen in hevige straatgevechten. Aan het front van Krassnoarmeiskoje tot Wjasma viel de vijand op de oude zwaartepunten met sterke infanterie- en pantserstrijdkrachten aan. De vijand werd in hoofdzaak afgeslagen.

15 Sept. — Bij het Koeban-bruggenhoofd heerschte levendige gevechtsactiviteit. In het Zuiden en het Centrum zette de vijand zijn doorbraakpogingen in de sectoren van Krassnoarmeiskoje, ten Zuiden en Westen van Charkof, aan de Desna en bij Kirof voort. Zij werden in harden strijd grootendeels afgeweerd.

16 Sept. — In den centralen frontsector zijn de Sovjets ten Westen van Jelnja met krachtige steun van tanks en het luchtwapen tot den verwachten aanval overgegaan.

17 Sept. — In den afweerslag die sedert meer dan twee maanden in het Oosten woedt, is het den Sovjets ondanks hun groote numerieke meerderheid nergens gelukt ons front te verbreken en operatieve resultaten te behalen. Waar de Duitsche troepen terrein opgegeven hebben, geschiedde dit steeds volgens het plan, in volle orde en met behoud van den samenhang van het front.

In den Zuidelijken en Centralen sector van het front, waar het zwaartepunt van de Sovjet-aanvallen ligt, is een grootscheepsche frontverkorting aan den gang, waardoor nieuwe reserves gewonnen werden. In het kader van deze distancieeringsbeweging werden de steden Noworossisk en Briansk na volkomen verwoesting van alle belangrijke installaties volgens het plan ontruimd. De aard der uitwijkbeweging is, naar van Duitsche militaire zijde wordt verklaard, in ruimte begrensd. Het front vertoont in het zuiden een uitspringenden boog, terwijl zich achter het front de Dnjepr bevindt, die uiteraard een bij uitstek geschikte verdedigingslinie vormt.

Ten Westen van Jelnja en ten Zuiden van Belyj werden aanvallen van sterke bolsjewistische strijdkrachten onder voor den vijand zware verliezen aan menschen en bijzonder groote verliezen aan tanks afgeslagen. Enkele bressen werden afgegrendeld.

ZUIDELIJK FRONT —

12 Sept. — In het gebied van Salerno duurt de slag met de gelande geallieerde strijdkrachten voort.

Aan de van Calabrië naar het Noorden opdringende Anglo-Amerikaansche strijdkrachten bieden Duitsche achterhoeden krachtigen tegenstand. Bij Tarente gelande Engelschen ontmoetten krachtig verzet van de daar opgestelde Duitsche beschermingsafdeelingen.

13 Sept. — In het gebied van Salerno maakt een eigen aanval in den Noordelijken gevechtssector voortgang. De vijand werd na hevige afweergevechten op de stad en de kuststrook teruggeworpen.

De ontwapening van het Italiaansche Badoglio-leger is zoo goed als voltooid. Het aantal ontwapende soldaten bedraagt meer dan een half millioen. Zoowel in Italië als in Zuid-Frankrijk en op den Balkan hebben de laatste dagen steeds meer troependeelen van het Italiaansche leger en vooral formaties van de fascistische militie zich bereid verklaard om den strijd aan Duitsche zijde voort te zetten. De geheele Oostkust van de Adriatische Zee met de oorlogshaven Pola bevindt zich thans in Duitsche handen. Ook in den sector Mentone-Genua staan overal Duitsche troepen aan de kust van de Ligurische Zee. Nadat reeds eenige dagen geleden in weerwil van tegenstand van Italiaansche Badoglio-troepen de versterkte tunnel Mont Cenis was genomen, bezetten Duitsche troepen op 11 September het fort en het hospitium op den Kleinen Sint Bernhard.

Volgens Spaansche meldingen, moeten een Italiaansche kruiser en 6 torpedojagers in verschillende havens der Balearen zijn gevlucht.

De Ned. Correspondentiedienst meldde 13 September uit Berlijn, dat vijf slagschepen uit de haven van La Spezia naar Malta zijn gestoomd. Een dier schepen, de Roma, werd door het Duitsche luchtwapen, dat bovendien nog een torpedojager met zekerheid en een kruiser waarschijnlijk tot zinken bracht, alsmede een tweede slagschip in brand wierp en een tweeden kruiser beschadigde, in de wateren van Corsica in den grond geboord. Omtrent het lot van het vierde schip dezer klasse, de Impero, is niets bekend. Voorts liepen er in La Valetta nog twee slagschepen van de 24.000 ton metende klasse Cavour, de Guilio Cesare en de Andrea Doria, alsmede zeven zware kruisers en tien torpedobooten

In het strijdgebied van Salerno wisselden eigen aanvallen af met hevige tegenaanvallen van den vijand, die door sterke luchtstrijdkrachten en zware scheepsartillerie werden gesteund. Vooral in den Zuidoostelijken sector van het front hebben de gevechten met de versch gelande superieure vijandelijke strijdkrachten in omvang toegenomen. Onze troepen die uit Calabrië terugkeeren, hebben de verbinding tot stand gebracht met de divisies die in het gebied van Salerno strijden. De aan Badoglio onderdanige bezetting van Elba ter sterkte van 7.000 soldaten heeft onvoorwaardelijk gecapituleerd.

Enkele vijandelijke vliegtuigen vlogen overdag en des nachts boven het gebied van het Duitsche Rijk. Door hier en daar uitgeworpen bommen werd slechts onbeteekenende schade aangericht.

14 Sept. — Nadat op 13 September vijandelijke aanvallen op de heuvelstellingen ten Zuiden van Eboli waren afgeslagen gingen de Duitsche troepen over een breed front tot den aanval over. In het gebied van Salerno zijn ten Noorden der stad nog hevige gevechten met de zich wanhopig werende Britsche divisies aan den gang. De vijandelijke stellingen werden in stormloop genomen, de vijand werd naar zijn landingsplaatsen teruggedreven. In Calabrië en Apulië zijn Duitsche bewakingsformaties er in geslaagd zich ongehinderd van den vijand te verwijderen.

De aanval op de Britsch-Amerikaansche landingsformaties bij Salerno en Eboli heeft tot groote successen geleid. Een vijandelijke strijdmacht werd ingesloten, een tweede vernietigd. De bij Eboli teruggeworpen vijand heeft zich in de nabijheid van de kust voor nieuwen tegenstand gereed gemaakt.

16 Sept. — In het gebied van Salerno en Eboli werd verbitterd gestreden. Bij het stormenderhand veroveren van Altavilla verloren de Amerikanen talrijke dooden en gevangenen.

17 Sept. — De gevechten op het bruggenhoofd in Midden-Italië duren met onverminderde hevigheid voort. Bij Salerno gelukte het, het Anglo-Amerikaansche bruggenhoofd nog verder ineen te doen krimpen. In het gebied van Eboli, werd het vijandelijk verzet krachtiger. Ter ontlasting van zijn afgeslagen landingstroepen heeft de vijand in het Zuidelijke deel van de Golf van Salerno nieuwe sterke strijdkrachten aan land gezet.

18 Sept. — In den Zuidelijken sector worden de gevechtshandelingen belemmerd door de sinds dagen aanhoudende regenbuien. De vijand probeerde tevergeefs zich in de onttrekkende bewegingen van onze troepen te mengen. Hij werd in verbitterde gevechten afgeslagen.

WESTELIJK FRONT —

16 Sept. — Britsch-Amerikaansche vliegerformaties vielen in de avonduren van den 15den September Noord- en West-Fransch gebied aan In het bijzonder ontstonden schade en verliezen onder de bevolking van Parijs. In den nacht van 15 op 16 September vlogen enkele vijandelijke vliegtuigen naar Noord- en West-Duitschland. Hier en daar uitgeworpen bommen richtten slechts onbeteekenende schade aan. Duitsche vliegtuigen bombardeerden afzonderlijke doelen in het gebied van Londen.

18 Sept. — De Engelsch-Amerikaansche luchtmacht heeft een aanval op Nantes gedaan. 250 inwoners werden gedood en ongeveer 700 gewond.

(Vorig bericht Krijgsverr. 5661 A)

(Telefoto Hoffmann/Stapl.) Op 12 September 1943 hebben Duitsche valschermtroepen en mannen van den Sicherheitsdienst en de Waffen-SS een geslaagde onderneming ter bevrijding van den in gevangenschap gehouden Duce ten uitvoer gelegd.
De Duce, omringd door zijn bevrijders, verlaat zijn gevangenis.

A. **NEDERLAND — Zeehavenproblemen —**
23 Sept. — Voor de Haagsche werkgemeenschap van de Nederlandsch-Duitsche Kultuurgemeenschap heeft op 22 September dr. Völckers, gevolmachtigde van den Rijkscommissaris voor Rotterdam, een lezing gehouden over Zeehavenproblemen. Spr. ving, volgens Het Vaderland en de N.R. Crt., waaraan wij een en ander ontleenen, aan met erop te wijzen, dat de vraagstukken verbonden aan het bestaan en het voortbestaan eener moderne zeehaven zeer talrijk zijn. Dit blijkt alreeds uit de geschiedenis. Nederland heeft in het verleden meer dan twee zeehavens gehad, die echter op den achtergrond geraakten, omdat zij aan de steeds hooger wordende eischen niet meer konden voldoen. Waren de oude koopvaarders tegelijkertijd koopman en reeder, de ontwikkeling heeft er toe geleid, dat deze functies gesplitst werden. In de 19e eeuw is in de havenstructuur een principieele omwenteling voltrokken tengevolge van de toepassing van den stoom, van het ijzer als casco, van de ontwikkeling van de techniek, waarbij de schepen van 2000 tot 50 000 en 60.000 ton vergroot werden. De handels- en de reederijzaken werden gescheiden, de rivieren waaraan de havens liggen, moesten geregulariseerd worden, rivier- en havenaanleg moesten volgens nieuwe beginselen geschieden. De outillage diende met deze ontwikkeling gelijken tred te houden; de tijd van laden en lossen is in de groote havens steeds korter geworden, een vrachtschip heeft tegenwoordig 14 kranen noodig om te lossen — aan één luik kunnen 4 kranen tegelijk werken — Rotterdam had bereikt dat 8700 ton erts in 7 uur gelost werden.
Verreweg de kostbaarste kwestie was de verbetering van de havenuitrusting, hierbij sprak de concurrentie een woordje mede. Daar het schip alleen verdient, wanneer het vaart, wendden de reeders zich tot die havens, die het beste geoutilleerd waren. Een voorbeeld hiervan levert de transport van Jamaica-bananen. Deze hebben een levensduur van 28 dagen. Snelheid van overtocht, laden en lossen, koelinrichtingen, opslag transport, alles wordt hieraan ondergeschikt gemaakt.
Vervolgens schetste dr. Völckers den groei van Rotterdam en de wederwaardigheden van de zeehaven, die, na de verzanding der oude Maasmonding, eerst door het Voornekanaal langs Hellevoetsluis en nog later heelemaal onderlangs Goeree en Overflakkee moest worden bereikt, hetgeen een omweg van honderd kilometer beteekende. Rotterdam bedreigde het lot van Brugge en Gent. Het graven van den 30 km langen waterweg langs Hoek van Holland, zonder bruggen of sluizen, heeft deze haven echter een voordeel bezorgd, waarop weinig Europeesche havens kunnen wijzen. Een stroomdiepte van tien meter bij laag water heeft het mogelijk gemaakt, dat zeereuzen kunnen binnenvaren. Met de Waalhaven die een wateroppervlakte heeft van 300 ha bezit Rotterdam het grootste havenbekken ter wereld. Nadat dr. Völckers verder had gewezen op vraagstukken als die betreffende de arbeiders, loods-, haven- en belastingwezen concludeerde hij, dat de moderne zeehaven niet bureaucratisch bestuurd mag worden. Van heden op morgen moet zij zich aan veranderde voorwaarden kunnen aanpassen. Zij is een ongehoord fijn mechanisme waarvan alle onderdeelen op elkaar afgestemd moeten zijn. Nergens heeft men zooveel groote zeehavens als in den natten driehoek, die men de Noordzee noemt. Hamburg en Antwerpen hebben een jaarlijksche omslag van 25 millioen ton, Bremen (stukgoed) en Emden (vooral erts) van tien millioen, Amsterdam, (stukgoed) van 5½ millioen en tenslotte de gigant onder deze havens Rotterdam, 42 millioen ton, waarvan 35 millioen ten aan massagoederen en 5 tot 6 millioen stukgoed. Hierbij dient opgemerkt, dat haar beteekenis natuurlijk niet alleen afgemeten kan worden naar de naakte cijfers, maar ook de goederen op zichzelf een factor voor beoordeeling zijn. Dr. Völckers was persoonlijk van meening, dat na den oorlog Europa geweldige behoefte zal hebben aan buitenlandsche grondstoffen, materialen, enz. en dat er na de eerste moeilijke jaren tengevolge van gebrek aan scheepsruimte, voor de havens een goede toekomst zich zal bieden. Want niet alleen grondstoffen zal het nieuwe Europa invoeren, het zal ook koffie willen drinken, tabak rooken, e.d. **(V. b. Toekomst Noordzeehavens 5141 A; dr. Völckers 5633 A.)**

B. **GENEESKUNDE — Nieuwe geneesmiddelen —**
20 Sept. — Aan de Nwe. R'damsche Crt. ontleenen wij: Zoolang het bekend is, dat vele ziekten worden verwekt. doordat verschillende bacteriën ons lichaam binnendringen, heeft men getracht stoffen te vinden, die wel het micro-organisme verzwakten of doodden, doch voor den mensch niet schadelijk waren. Een jaar of tien geleden ontdekte Domagk het Prontosil, een geneesmiddel, dat den groei van allerlei micro-organismen, speciaal van streptococcen remde. Sindsdien is een groot aantal hiervan afgeleide stoffen ontdekt, die nog in veel sterkere mate de groei van verschillende micro-organismen tegengaan. Voor tallooze ziekten, waartegenover men vroeger vrijwel machteloos stond, heeft men nu uitstekende geneesmiddelen verkregen. In het tijdschrift „Naturwissenschaften" van eenige weken geleden, komt nu een artikel voor, waarin een groep van geheel nieuwe stoffen wordt beschreven die in de toekomst naar alle waarschijnlijkheid een groote taak bij de bestrijding van door bacteriën verwekte ziekten zullen hebben. Het was reeds langer bekend, dat verschillende schimmels en bacteriën stoffen afscheiden die andere schimmels en bacteriën zeer sterk in hun groei remmen. Zoo is bijvoorbeeld een stof, die wordt afgescheiden door één bepaalde schimmel het penicilline, in staat nog een verdunning van 1:25.000.000 een bepaalden staphylococ te dooden. Na eenigen tijd treedt er een zekere gewenning van de bacteriën ten opzichte van een gift op. Voor hoogere dieren is het penicilline betrekkelijk onschadelijk. Het werd dan ook reeds in eenige gevallen bij ziekten bij den mensch toegepast. Het wordt direct in de bloedbaan ingespoten. Bij eenige van aan ernstige vormen van sepsis lijdende patiënten werd succes bereikt. Behalve deze stoffen, die uit schimmels worden geïsoleerd, heeft men ook uit bepaalde bacteriën stoffen afgescheiden, die voor andere bacteriën uiterst giftig zijn. Een millioenste gram van een van deze stoffen, het gramicidine, is in staat een billioen bacteriën te dooden. Jammer genoeg zijn deze stoffen ook voor den mensch vrij giftig. Toch schijnt het gramicidine bij besmette wonden met succes te worden toegepast.
(V. b. Geneeskunde 5580 C; prof. Domagk 4005 A.)

C. **METEOROLOGIE — Europeesche klimaatswijziging —**
20 Sept — Aan het Alg. H'blad ontleenen wij: De laatste tien jaar valt een merkbare wijziging in het Europeesche klimaat waar te nemen. Vooral in Midden-Europa is het gemiddelde temperatuursverschil tusschen zomer en winter sterk gedaald, hetgeen beteekent, dat de zomers in den regel koeler en de winters zachter zijn geworden. Deze klimaatswijziging omvat bijna alle vaste landen ter wereld en ook de aangrenzende zeeën van het Poolgebied, zooals blijkt uit de afneming van de gletschers op Groenland en het sterkere afsmelten van het Poolijs. De ijsgrens, die vroeger in de Europeesche Poolzee ten Zuiden van Spitsbergen liep, is verder naar het Noorden teruggetrokken en ook een groot deel van de Siberische IJszee vertoont dit beeld. De wetenschap heeft zich met dit verschijnsel bezig gehouden en de oorzaken daarvan onderzocht. Daarbij kwam men tot de slotsom, dat de algemeene temperatuursverhooging in Europa een gevolg is van een sinds jaren waargenomen vermeerdering in den toevoer van warmte door den golfstroom. In de Golf van Mexico en aan de kust van Florida is deze stroom de laatste 20 jaar oorzaak geweest van een verhooging der zeetemperatuur en de zijtak van den Noord-Atlantischen stroom, die tusschen Noorwegen en Spitsbergen in de Europeesche IJszee uitmondt, is breeder geworden. Ook kon men constateeren, dat de richting van den golfstroom zich wijzigde. Nu komt de vraag op of deze wijziging van blijvenden aard zal zijn of slechts een schommeling vormt. Uit een onderzoek naar de zeestroomingen in de Noordzee, bleek reeds, dat de kracht van den golfstroom varieert. Uit oude mededeelingen en kronieken, die stelselmatig konden worden onderzocht, trad aan het licht dat er in deze wisselingen een zekere regelmaat te bespeuren valt. Prof. dr. Cherhag van het Duitsche rijksbureau voor meteorologie is op grond van deze onderzoekingen thans tot de conclusie gekomen, dat ook de tegenwoordige klimaatswijzigingen slechts een der periodieke schommelingen is (die men jarenlang kan volgen). De groote periode in de klimaatsschommeling omvat volgens het onderzoek omstreeks 110 jaar en dientengevolge vermoedt Cherhag, dat het hoogtepunt van de tegenwoordige toenemende temperatuur omstreeks 1947 wordt bereikt, waarop de koude 110 jaar lang weer zal toenemen, zij het ook langzaam.
(V. b. Winter 1940, 1941, 1942 5167 C.)

A. *BIOGRAFIEEN.* —

De nieuwe Bulgaarsche minister-president Dobrim Bosjilof, is een persoonlijke vriend van den in den regentschapsraad opgenomen vorigen premier, professor Bogdan Filoff. Bosjilof is in Bulgarije bekend als economisch vakman. Evenals Filoff trad hij eerst laat in de politiek. In 1939 werd hij door Filoff tot minister van Financiën en Economie benoemd. Ook als minister-president blijft Bosjilof thans zijn speciaal vakgebied in het nieuwe door hem gevormde kabinet beheeren. Dobrim Bosjilof werd in 1877 in Kotel (Oostelijk Bulgarije) geboren. In tegenstelling tot de gangbare gewoonte van zijn land ontving hij zijn geheele wetenschappelijke en technische opleiding in eigen land. In 1906 werd hij functionaris bij de Nationale Bank. Bij deze instelling werkte hij zich van bescheiden employé tot de hoogste positie op. In 1922 werd hij in de directie van de bank opgenomen. In 1927 volgde zijn benoeming tot plaatsvervangend gouverneur en sedert 1933 voert hij de opperste leiding. In deze functie sloot hij voor zijn land belangrijke financieele transacties af in Londen, Parijs en Berlijn.

BOSJILOF

Evenals in Duitschland heeft hij als bestuurder van de Nationale Bank belangrijken invloed op het economische leven van zijn land. In de na-oorlogsjaren leidde hij met goed gevolg een krachtige actie tegen het inflatiegevaar. Het gelukte hem den Bulgaarschen muntvoet te stabiliseeren en deze stabilisatie ook bij latere crises intact te houden. Tot dat doel ontving hij uitgebreide volmachten, om de economische mogelijkheden van het land te exploiteeren. Niet alleen de buitenlandsche, ook de binnenlandsche handel werd aan een strenge, prijsregelende controle onderworpen. Door deze werkzaamheden werd hij een der beste kenners van de credietcapaciteit van 's lands productie en van het Bulgaarsche financiewezen. Belangrijk was voorts zijn aandeel in de reorganisatie van de agrarische productie. Dank zij zijn initiatieven werd de landbouw van een goedkoope massaproductie omgeschakeld op een veredelingsproductie, waarbij hij een beperkte autarkie nastreefde. In het parlement bepleitte Bosjilof herhaaldelijk de noodzakelijkheid voor het Bulgaarsche economische leven, zich op Duitschland en Centraal-Europa te oriënteeren. **(V. b. Filoff 5667 D.)**

B. NEDERLAND — Economie en Financiën - Ontwikkeling der bouwspaarkassen —

20 Sept. — Het in Nederland tot voor kort weinig populaire instituut der bouwspaarkassen is plotseling tot sterken wasdom gekomen. De overmatige geldelijke liquiditeit sinds het intreden van den oorlog gaf een stimulans aan een groei die in zekeren zin verontrustend moet worden genoemd, aldus de Nwe Rott. Crt. De Vakgroep Bouwkassen telt thans 24 aaneengesloten instellingen en hiervan zijn niet minder dan vijftien tijdens den oorlog opgericht. In 1942 is het aantal gesloten contracten meer dan verdubbeld tot 15.294; het beschikbaar gestelde bouwkapitaal steeg van *f* 4 millioen tot *f* 6.5 millioen, de verstrekte hypothecaire leeningen stegen slechts met *f* 0.9 millioen tot *f* 2.7 millioen. Hieruit blijkt dus, dat door gebrek aan bouwmogelijkheden het toegekende kapitaal bij lange na niet wordt opgenomen. Een bouwkas verkrijgt haar middelen, zooals mr. Schrijvers in zijn proefschrift „Bouwspaarkassen" uiteenzet, uit de spaargelden van haar deelnemers en de aflossingbedragen van hen, die reeds een leening ontvingen; voorts ook uit gelden, door niet-deelnemers ter beschikking gesteld en uit eigen kapitaal. Het aldus gevormde fonds dient tot het verstrekken van geldleeningen onder hypothecair verband aan de deelnemers, welke laatsten onroerende goederen aankoopen of doen bouwen, of wel bestaande hypothecaire geldleeningen aflossen.

Het risico dat een spaarder bij een bouwkas op zich neemt, vloeit in de eerste plaats voort uit het gevaar, dat een mede-spaarder, die reeds een leening ontving, niet aan zijn aflossingsverplichtingen blijft voldoen en dat bij executie van het onderpand, dit laatste zoodanig in waarde blijkt te zijn gedaald, dat het niet meer het bedrag der leening opbrengt. Wanneer na den oorlog op groote schaal nieuwe huizen zouden worden gebouwd voor rekening der bouwspaarders dan zou een eventueel later intredende daling van de prijzen op de huizenmarkt catastrophale gevolgen kunnen hebben voor hen, die hun spaargelden bij een bouwkas deponeerden en nog niet aan de beurt waren voor het ontvangen van een geldleening. Het eigen kapitaal der kassen moet, met name in Nederland, veel te klein worden geacht voor het opvangen van dergelijke verliezen.

Naar de Telegraaf verneemt, is voorloopig de toetreding van nieuwe deelnemers tot bouwspaarkassen stopgezet. Deze maatregel is bedoeld als overgangsmaatregel naar een toezicht van overheidswege op deze instellingen.

C. VERKEER — Automobielen —

Aan een nieuwe brochure van de Internationale Kamer van Koophandel, getiteld „De auto in dienst van het bedrijfsleven" is door „Econ. Nws." het volgende ontleend. In de tien jaren, eindigende met 1938, is het aantal auto's op de wereld van 31.8 tot 43.3 mill. gestegen. Hieronder bevonden zich 7.6 mill. vrachtauto's en 106 000 dieselauto's. De Ver. Staten beschikten over 29,5 mill. auto's, w.o. 4,2 mill. vrachtauto's. Daarop volgden Rusland met 587.000, Groot-Brittannië met 490.000, Frankrijk met 468.000, Duitschland met 381,000, Australië met 221.000, Canada met 217.000 en Italië met 114.000 vrachtauto's. De lichte vrachtauto's waren het meest verbreid.

Op het oogenblik doen zich in de verschillende deelen van de wereld drie vraagstukken voor: het brandstoffenprobleem, de normalisatie van de auto en het probleem der verkeersorganisatie. De wereld zal na dezen oorlog verarmd zijn en zich in een toestand van onevenwichtigheid bevinden. Zelfs wanneer de gedemobiliseerde transportmiddelen weer ter beschikking staan, blijft de vraag, hoe men met een kleinere verkeerscapaciteit en een versleten verkeersapparaat aan eischen zal kunnen voldoen, die hooger zijn dan vóór den oorlog. Op zijn minst gedurende de periode van wederopbouw zal de brandstoffenvoorziening van grooten invloed zijn op het wegverkeer. De aardolie zal na den oorlog slechts ten deele haar oude beteekenis terugkrijgen.

Wat de technische zijde betreft, zal men aan den eenen kant het aantal automobielen zooveel mogelijk verminderen, teneinde groote series te kunnen bouwen, terwijl men aan den anderen kant een voldoend aantal modellen zal aanhouden om aan de wenschen van het bedrijfsleven te voldoen. Het eigen vervoer zal tot op zekere hoogte aan beteekenis verliezen.

(V. b. Wereldcijfers 2938 A.)

D. CACAO — Wereldproductie —

De cacaoboon, het product van betrekkelijk weinige tropische landen, wordt, aldus ontleent Econ. Nws aan F.R.Z., in de productiegebieden slechts in kleine hoeveelheden verbruikt. Bij geen ander genotmiddel is de productie zoowel als het verbruik tot zoo weinig landen beperkt. Europa en de Ver. Staten namen vóór den oorlog tezamen 95 pct. van het uitvoeroverschot af. Naar Europa ging alleen al drie-vijfde der verschepingen of 350.000 tot 425.000 t. De grootste afzonderlijke verbruikers waren de V. S. met 200.000—300.000 ton. Engeland heeft zich veel moeite gegeven, de moeilijkheden, die voor West-Afrika als gevolg van het verlies der Europeesche afzetmarkten waren ontstaan, te overwinnen. In het eerste oorlogsjaar beperkte de Engelsche regeering haar aankoopen tot de Engelsche koloniën in West-Afrika, later strekte de hulp zich ook uit tot de Fransche gebieden en den Belgischen Congo. De V. S. hebben het Engelsche streven ondersteund door hun aankoopen van cacaoboonen in West-Afrika aanzienlijk te verhoogen. De Amerikaansche invoer van cacao steeg van 300.000 t. in 1939 en 331.000 t. in 1940 tot 400.000 ton in 1941.

In 1942 kwam een overeenkomst tot stand, waarbij aan West-Afrika de levering van 52 pct. van de door de V. S. in te voeren hoeveelheid cacao werd toegewezen. Deze hoeveelheid werd op 305.000 ton vastgesteld. Intusschen kon voor bijna de helft der oogsten geen afzet worden gevonden. **(V. b. Wereldprod. 3638 B.)**

E. EGYPTE — Diplomatieke betrekkingen met de Sovjet-Unie hersteld —

20 Sept. — Naar de Britsche berichtendienst uit Kaïro meldt, heeft het Egyptische ministerie van buitenlandsche zaken medegedeeld, dat de diplomatieke betrekkingen tusschen Egypte en de Sovjet-Unie sedert 26 Augustus 1943 als officieel hervat worden beschouwd. De uitwisseling van gezanten zal binnenkort geschieden.

A. **NEDERLAND — N. S. B. - Proclamatie van Mussert —**
20 Sept. — Op 16 September heeft Mussert zich met betrekking tot de sluipmoorden, welke sedert Januari 1943 stelselmatig voorkwamen, in een proclamatie tot het Nederlandsche volk gewend. Na erop gewezen te hebben, dat hij na de eerste moorden op Nederlandsche nationaal-socialisten, den Duitschen autoriteiten verzocht had, de vergelding niet door het doodschieten van gijzelaars te doen geschieden, deelt Mussert mede dat thans de bezettende overheid hem de vraag gesteld heeft of hij bij dit afwijzende standpunt blijft. Mussert gaat dan verder: „Deze vraag heb ik ook nu nog bevestigend beantwoord. Niettegenstaande het tot mijn eersten plicht behoort, mijn kameraden zooveel mogelijk te beveiligen en het aan hen toegebrachte leed om vergelding roept."
Sprekend over de categorie Nederlanders, die zich verheugt over deze aanslagen gaat de Leider voort: De veiligheid van onze samenleving eischt, dat zij tijdelijk uit onze maatschappij verdwijnen en door geregelden inspannenden arbeid heropgevoed worden.
Op grond van deze overwegingen heb ik den Rijkscommissaris medegedeeld, van meening te zijn, dat het inderdaad onontkoombaar is, dat de ontwortelden in verzekerde bewaring worden genomen, doch dat ik blijf bij mijn standpunt, om, zoolang dit eenigszins mogelijk is, het leven van Nederlandsche menschen te sparen. De Rijkscommissaris heeft dit verzoek wederom ingewilligd, waarvoor ik hem ten zeerste erkentelijk ben.
Mussert besluit zijn proclamatie met een dringend bercep op ieder behoorlijk Nederlander om te helpen voorkomen, dat ons vaderland een land van moordenaars wordt. **(v. b. Mussert 5667 E; Aanslagen 5668 B)**

Binnenland - P. C. Callenfels burgemeester van Vlissingen —
20 Sept. — Tot burgemeester van Vlissingen werd benoemd de heer P. C. Callenfels. Hij diende, aldus het Alg. H'blad, aanvankelijk als zee-officier. Na het verlaten van den militairen dienst werd hij directeur van de Olveh in Zeeland. Van Goes vertrok hij naar Voorburg, terwijl hij thans te 's-Hertogenbosch woonachtig is. De nieuwe burgemeester is sinds 1933 lid van de N.S.B. **(v. b. Ben. burgem 5592 B; Vlissingen 3255 E)**

Duitsche verdediging — Verboden gebied vaartuigen —
20 Sept. — Bij verordening van den Rijkscommissaris van 1 September 1943 is wijziging gebracht in de Verordening no. 100/1941, houdende buitengewone maatregelen voor de kustverdediging. Daarbij is het verboden gebied, dat door vaartuigen niet bevaren mag worden en waarbinnen zij niet op het water of op het land mogen liggen (behoudens dispensatie) uitgebreid met een landstrook aan het Noordzeekanaal. In deze strook zijn o.a. ook de gemeenten Amsterdam en Zaandam begrepen. **(v. b. Kustverdediging 5668 B)**

Handel, Nijverheid - Handelsverdrag met België —
20 Sept. — De besprekingen tusschen vertegenwoordigers van Nederland en het Belgische ministerie van economische zaken hebben geleid tot een overeenkomst betreffende het handelsverkeer tusschen beide landen voor de periode van 1 October 1943 tot 31 Maart 1944. Volgens het verdrag zal de goederenruil tusschen beide landen in die periode 30 mill. mark bedragen. De Belgische leveranties aan Nederland betreffen o.m. metaalproducten, pharmaceutische en phototechnische artikelen; voorts bloembollen, tuinplanten en bouwmaterialen. Behalve bepaalde industrieele electrotechnische producten zal Nederland vooral pootaardappelen, zaaigoed en voedermiddelen aan België leveren.
(v. b. 5669 A)

Justitie - Verborgen radiotoestellen —
20 Sept. — De politieautoriteiten hebben in alle deelen van het land een groot aantal personen ontdekt, die in strijd met de beschikking van den Höheren SS- und Polizeiführer van den 13en Mei 1943 hun radiotoestellen niet hebben ingeleverd. De radiotoestellen zijn in beslag genomen en de betrokken personen aan de Justitie overgeleverd. — Tijdens de actie is gebleken, dat vele personen hebben gemeend aan de beschikking tot inlevering van radiotoestellen te kunnen ontkomen. Daar echter de politieautoriteiten in het bezit zijn van de lijsten van radioluisteraars en van de ingeleverde toestellen, is het te verwachten, dat tijdens de opsporingen de overtreders van genoemde verordening achterhaald en ter verantwoording geroepen zullen worden. Tijdens de zittingen van het Landesgericht is gebleken, dat veel bezitters van radiotoestellen meenden aan hun inleveringsplicht te kunnen ontkomen, door van verschillende in hun bezit zijnde toestellen het oudste en slechtste in te leveren. Daar de politie in het bezit is van de garantielijsten der Nederlandsche radiohandelaren, kan worden vastgesteld of inderdaad alle toestellen zijn ingeleverd. 24 beklaagden werden veroordeeld tot gevangenisstraffen van twee weken tot vier maanden en boeten tot 600 gulden. Slechts in één geval werd van een vrijheidsstraf afgezien en een boete van 350 gulden opgelegd. In alle gevallen werden de inbeslag genomen radiotoestellen verbeurd verklaard.
(v. b. Inlevering radiotoestellen 5526 B)

— Bevoegdheid Polizeistandgericht —
20 Sept. — De rechtspraak over terroristische groepen heeft de Rijkscommissaris op grond van art. 58 van de verordening betreffende de handhaving van de openbare orde (Verordening Nr. 1/1943) tot nader order overgedragen aan een Polizeistandgericht.
(V. b. Politiestandrecht 5527)

Onderwijs - Schoolverzuim op Duitsche scholen —
20 Sept. — In het Verordeningenblad van 3 September verscheen een verordening inzake het schoolverzuim op Duitsche scholen. Bij toepassing van art. 19 van de Leerplichtwet treedt het schoolhoofd in de plaats van den inspecteur en de commissie tot wering van schoolverzuim. Art. III der verordening no. 99/1942 betreffende straffen enz. is ook van kracht indien het leerlingen van niet-Duitsche nationaliteit betreft.

Oostkolonisatie - Staatsgoed Waka T overgedragen aan de Nederl. Oost Comp. —
20 Sept. — Een bijzondere correspondent van het A.N.P. deelde uit Wilna mede, dat op 11 September door den Generalkommissar von Kenteln het staatsgoed Waka T officieel overgedragen is aan den president der Nederlandsche Oost Compagnie, mr. M. M. Rost van Tonningen, als scholings- en modelbedrijf voor de Nederlandsche boeren en tuinders, die in het Noordelijk deel van de bezette Oostelijke gebieden zullen worden ingezet. **(V. b. Ned. Oost-Comp. 5649 A)**

Sport — Wereldrecord vèrspringen verbeterd door mevr. Blankers—Koen —
20 Sept. — Tijdens het door de Leidsche vereeniging „Holland" op 19 September gehouden nationale athletiek-tournooi heeft, zoo bericht De Telegraaf, mevrouw Blankers-Koen het wereldrecord vèrspringen, dat met 6,12 meter op naam stond van de Duitsche athlete mej. Kraus, gebracht op 6.25 meter.
(Vor. ber. Wereldrecords 4847 A)

Volksgezondheid - Beperking uitkeering ziekengeld —
20 Sept. — In het Verordeningenblad van 3 September verscheen een verordening inzake de uitkeering van ziekengeld. Tot nader order zal, in afwijking van het bepaalde in de Ziektewet, de uitkeering voor de eerste drie ziektedagen nihil, voor de volgende zes dagen 50 % en voor alle daarop volgende dagen 80 % van het loon bedragen. Duurt de ziekte langer dan vier weken, zoo wordt het ziektegeld over de 4de tot en met den negenden dag bijbetaald tot 80 %. Voor ziektegevallen, welke van vóór 5 September loopen blijft de oude regeling van kracht. **(v. b. Ziektewet 5280 A)**

— Kinderverlamming en diphterie —
20 Sept. — Uit de in de Staatscourant gepubliceerde cijfers der gevallen van besmettelijke ziekten, over de week van 5 t/m 11 September, blijkt dat in die week vergeleken met de daaraan voorafgaande week, over het geheele land nog steeds een uitbreiding van de kinderverlamming en de diphterie valt waar te nemen. Ten aanzien van de kinderverlamming was het aantal nieuwe gevallen in de verslagweek 176 voor het geheele land (week van 29 Aug. t/m 4 Sept. 124 gevallen). Ten aanzien van de diphterie werden in het geheele land 1054 nieuwe gevallen in de verslagweek aangegeven tegen 894 in de voorgaande week. Dysenterie vertoont een belangrijke daling. **(v. b. 5667 E)**

Landbouw, Veeteelt - Voedselpositie —
20 Sept. — Aan een onderhoud van de redactie van Europa Kabel met Oberregierungsrat v. d. Wense, leider van de afdeeling Ernährung und Landwirtschaft bij het Rijkscommissariaat ontleenen wij het volgende: De verzekering van de voeding der bevolking van het

Europeesche vasteland hangt vooral gedurende den oorlog mede af van de medewerking, die iedere staat binnen de continentale gemeenschap verleent. Behalve de nationale verzorging moet zij ook de eischen der geheele ruimte dienen. Met zijn geïntensiveerde landbouwvoortbrenging heeft Nederland een bijzondere taak te vervullen. Aan den overzeeschen invoer van 2.6 millioen ton graan en voedermiddelen (bij een eigen graanoogst van 1.4 millioen ton) maakte de oorlog een eind. Vandaar dat de landbouwvoortbrenging een grondige wijziging moest ondergaan.
Tot het voorjaar van 1943 werd het akkerland met rond 200.000 ha. of 20 % vermeerderd door het scheuren van weiland en het inkrimpen van den veestapel, de aardappelbouw werd van 129.000 tot 212.000 ha. en die van oliezaden van 3000 tot 50.000 ha. opgevoerd. De oppervlakte broodgraan werd met 100.000 ha. van 370.000 (1936—'38) tot 455.000 ha. opgevoerd.
Het is geenszins de bedoeling, dat in de toekomst Nederland zijn karakter als gebied van veredeling van landbouwvoortbrengselen zal verliezen. Oliezaden kunnen dan in plaats van overzee uit de Oekraine en Z.O.-Europa komen en het handhaven van een grooten veestapel mogelijk maken. Deze invoer kan zeer wel door de Ned. Oost Compagnie worden geregeld.
Bedenkt men dat Nederland de hoogste bevolkingsdichtheid van het continent aanwijst dan wordt men getroffen door een eenigermate bevredigende oplossing van het probleem, waarvoor de 33 millioen stuks pluimvee tot 3½ millioen stuks (3 kippen verbruiken meer graan dan een mensch) en de 1.800.000 varkens tot 400.000 stuks moesten worden ingekrompen. Na den oorlog zullen beide stapels in korten tijd weer kunnen worden opgebouwd. De vermindering van de vetvoortbrenging, die mede een gevolg was van de inkrimping van vee- en varkensstapel moest mede worden vereffend door den bouw van koolzaad. 50.000 ha. koolzaad geven 25 à 30 millioen kilo vet en 50—60 millioen kilo veekoeken. Het waren ook al de oorlogsomstandigheden waardoor de groenteteelt met 33 % werd uitgebreid om, trots toegenomen inlandsch verbruik, de vergroote vraag van Duitschland te bevredigen. Na den oorlog zal Nederland zijn koeien houden en geenszins overwegend graanbouwland worden. In toenemende mate zal het de voortbrenger van kwaliteitsproducten worden. De in de oorlogsjaren doorgevoerde uitbreiding van den verbouw van hakvruchten, de volkstuinen, de stijging van de voortbrenging van landbouw- en boomzaden van 8100 tot 23400 ha. winst wijst de richting aan in welke de Nederlandsche landbouw zich verder ontwikkelen en zijn plaats in de Europeesche economie zal vinden.
(v. b. Voedselpositie 5450 C)

A. ITALIE — De bevrijding van Mussolini —
20 Sept. — Omtrent de bevrijding van den Duce en de stoutmoedige onderneming van de mannen der valschermtroepen, van den Sicherheitsdienst en de Waffen-SS deelde het D.N.B. op 14 September de volgende bijzonderheden mede:
De met de uitvoering van de bevrijding belaste SS-Hauptsturmführer had door verscheiden gecamoufleerde verkenningen vastgesteld, dat de Duce op 28 Augustus van het eiland St. Maddalena naar het berggebied van den ruim 2900 meter hoogen Gran Sasso in de Abruzzen was gebracht, waar hij in een voormalig berghotel door eenige honderden carabinieri gevangen werd gehouden. Het gebouw was uit het dal slechts bereikbaar langs een kabelbaan, die voor ieder verkeer gesloten was en die te allen tijde van den top af kon worden stopgezet, zoodat de plaats der gevangenhouding uit het dal slechts na een moeilijke bestijging van verscheidene uren toegankelijk was. Nadat door luchtverkenners en verspieders de plaatselijke omstandigheden eenigermate waren vastgesteld, werd de twaalfde September vastgesteld als datum voor de uitvoering der bevrijding. De SS-Hauptsturmführer bereikte dien dag om 14 uur 10 met een groep van aanvankelijk slechts negen man als eerste het bergmassief, nadat zijn vliegtuig van een hoogte van 4500 meter een duikvlucht had gemaakt tot op enkele honderden meters in de richting van het doel. Met welke gevaren de landing op het met kloven bezaaide terrein gepaard was, blijkt uit de omstandigheid, dat het plateau, waarop de gevangenis stond, slechts een oppervlakte heeft van enkele honderden vierkante meters en dan steil afdaalt in de kloven. Terwijl zijn manschappen terstond na de landing voor het huis een machinegeweer in stelling brachten tegen de opgewonden door elkaar loopende carabinieri, drongen de SS-Hauptsturmführer en twee man met machinepistolen in de hand allereerst den dichtstbijzijnden kelderingang aan den achterkant van het gebouw binnen. Deze leidde, zooals bleek, naar de radiokamer. Met eenige slagen van de pistoolkolven werd het radiostation vernield. Aangezien men langs dezen weg het huis niet verder kon binnendringen, snelde de groep, op zoek naar een anderen ingang, weer naar buiten. Intusschen was de compagniescommandant der valschermjagers, een eerste luitenant, met andere groepen versterking en zware wapens geland. Op de schouders van zijn manschappen beklom de SS-Hauptsturmführer een drie meter hoogen uitbouw, sprong over een muur en stond plotseling voor den hoofdingang van het huis, die door carabinieri met machinegeweren werd bewaakt. Met voorgehouden machinepistool riepen de Hauptsturmführer en zijn mannen den carabinieri toe: „Mani in alto" (handen omhoog). Verschrikt en volkomen verward volgden zij terstond dit bevel op. Op dit oogenblik zag de SS-Hauptsturmführer aan het venster van een kamer op de tweede verdieping de gestalte van den Duce. Hij riep den Duce toe: „Duce, pas op, weg van het raam!" Op hetzelfde oogenblik was aan een venster van de daartegenover gelegen étage een eerste-luitenant der carabinieri, die, naar later bleek, de commandant van de wacht was, verschenen. De SS-Hauptsturmführer richtte terstond zijn machinepistool op hem en riep ook hem toe: handen omhoog. De officier der carabinieri hief terstond de armen omhoog en riep: „Niet schieten, niet schieten!"
Door het verschijnen van den Duce aan het venster was de Hauptsturmführer in de gelukkige omstandigheid gekomen nauwkeurig te weten, waar de gevangen Duce zich bevond. Aangezien intusschen nieuwe versterkingen geland waren, stormde hij met enkele mannen, terwijl hij de opgestelde Italiaansche machinegeweren met den voet ter zijde schopte, het huis binnen en de trap op, rukte de deur naar het vertrek van den Duce open en stond plotseling tegenover den Duce, die ook in de kamer nog door twee ambtenaren van de Italiaansche geheime politie werd bewaakt. De beide bewakers werden door SS-mannen met geweld uit de kamer verwijderd. De Hauptsturmführer snelde naar het venster en riep zijn voor het huis in den aanslag staande mannen nieuwe bevelen toe.
Vervolgens meldde hij zich bij den Duce: „Duce, de Führer zendt mij om u te bevrijden. Gij staat thans onder mijn bescherming. Ik hoop, dat alles gelukt is." Sprakeloos trad de Duce op hem toe en omarmde hem ten diepste bewogen. Toen zeide hij: „Ik had er een voorgevoel van en heb er nooit aan getwijfeld, dat de Führer alles zou doen om mij hier weer uit te halen." De SS-Hauptsturmführer liet thans den Duce onder de bescherming van twee zijner SS-commandanten achter en gaf verdere bevelen voor de beveiliging van het huis en de voorbereidingen voor het vertrek. Terwijl de Duce zich op zijn kamer voor het vertrek gereedmaakte, beval de Hauptsturmführer den commandant der carabinieri, dat de Italiaansche bewakingsmanschappen in de eetzaal van het gebouw bijeen moesten komen. Hij deelde den commandant verder mede, dat aan het dalstation van de kabelbaan een Duitsch bataljon valschermjagers gereed stond. Vervolgens werd de radioverbinding met de in het dal zijnde valschermjagers, die intusschen het dalstation bezet hadden, tot stand gebracht.
Op het bergmassief was een half uur na aankomst van de eerste Duitschers een Fieseler-Storch-vliegtuig onder uiterst moeilijke omstandigheden geland, dat, aangezien een andere veilige mogelijkheid daartoe niet bestond, den Duce definitief in veiligheid moest brengen. De Duce stapte met zijn bevrijder in het toestel, welks start op het uiterst kleine, met rotsblokken bezaaide oppervlak van het plateau een meesterstukje van den piloot, een Hauptmann van het luchtwapen, was. Tijdens den start moest het toestel over een gracht springen en zich vervolgens laten vallen in een 500 meter diepe rotskloof, tot de piloot de machine weer volledig beheerschend, veilig door de dalen van de Abruzzen kon sturen. Zoo werd ook deze laatste hinderpaal op den weg van den Duce naar de vrijheid overwonnen.
Bij de bevrijdingsactie is een derde deel van de opgetreden mannen der valscherm- en SS-troepen neergestort en verdwenen. Hoevelen hunner nog in leven zijn kan op het oogenblik niet worden vastgesteld.
De Duce heeft onmiddellijk na zijn bevrijding telefonisch met den Führer gesproken. Later heeft de Duce zich naar zijn gezin begeven, dat eveneens door een „speciaalcommando" van den Sicherheitsdienst der SS uit de interneering werd bevrijd.
(v. b. Bevr. Mussolini 5667)

— Otto Skorzeny bevorderd en onderscheiden —
De Reichsführer-SS heeft den Hauptsturmführer der Waffen-SS van het Sicherheitshauptamt, Otto Skorzeny met ingang van den 12en September, den dag der bevrijding van den Duce bevorderd tot SS-Sturmbannführer.

Waar ons blijkt, dat vele lezers niet nauwkeurig op de hoogte zijn van de dienstgraden van Waffen-SS en Duitsche weermacht, laten wij deze hieronder volgen:

Waffen-SS:	Duitsche weermacht:
SS-Schütze	Schütze
SS-Oberschütze	Oberschütze
SS-Sturmmann	Gefreiter
SS-Rottenführer	Obergefreiter
SS-Unterscharführer	Unteroffizier
SS-Scharführer	Unterfeldwebel (Unterwachtmeister)
SS-Oberscharführer	Feldwebel (Wachtmeister)
SS-Hauptscharführer	Oberfeldwebel (Oberwachtmeister)
SS-Sturmscharführer	Stabsfeldwebel (Stabswachtmeister)
SS-Untersturmführer	Leutnant
SS-Obersturmführer	Oberleutnant
SS-Hauptsturmführer	Hauptmann (Rittmeister)
SS-Sturmbannführer	Major
SS-Obersturmbannführer	Oberstleutnant
SS-Standartenführer	Oberst
SS-Oberführer	—
SS-Brigadeführer u. Generalmajor der Waffen-SS	Generalmajor
SS-Gruppenführer u. Generalleutnant der Waffen-SS	Generalleutnant
SS-Obergruppenführer und General der Waffen-SS	General
SS-Oberst-Gruppenführer u. Generaloberst der Waffen-SS	Generaloberst

— Mussolini herneemt de leiding —
20 Sept. — Benito Mussolini heeft, volgens het D.N.B., op 15 September weer de opperste leiding over het fascisme in Italië op zich genomen. De Duce heeft de volgende vijf dagorders van de regeering uitgevaardigd:
1e. „Aan de trouwe kameraden in heel Italië. Met ingang van heden, 15 September 1943, neem ik (Mussolini) weer de opperste leiding van het fascisme in Italië op mij.
2e. Ik benoem Alessandro Pavolini tot voorloopig secretaris van de Fascistische Nationale Partij, die van heden af zal heeten: Republikeinsche Fascistische Partij.
3e. Ik beveel, dat alle militaire, politieke, bestuurs- en schoolautoriteiten, alsmede alle anderen, die door de capitulatie-regeering uit hun ambt zijn gezet, onverwijld hun plaatsen weer zullen gaan innemen.
4e. Ik beveel, de onverwijlde wederoprichting van alle partij-instanties, en wel met de volgende taak: a) De Duitsche weermacht, die op Italiaanschen bodem met den gemeenschappelijken vijand in strijd is gewikkeld, doeltreffend en kameraadschappelijk te steunen. b) Het volk terstond doeltreffenden moreelen en materieelen bijstand te verleenen. c. Een onderzoek in te stellen naar de partijleden met betrekking tot hun houding bij den staatsgreep der capitulatie en der oneer, en de lafaards en verraders voorbeeldig te straffen.
5: Ik beveel de wederoprichting van alle formaties en speciale afdeelingen der vrijwillige militie voor de nationale veiligheid.
De Duce heeft op 16 September nog een zesde dagorder uitgevaardigd, die aldus luidt:
„In aanvulling op de voorafgaande dagorders belast ik den luitenant-generaal Renato Ricci met het opperbevel over de vrijwilligersmilitie voor de nationale veiligheid.
Op 17 September volgde een 7de dagorder en wel met den volgenden inhoud:
„De fascistische nationale regeering ontslaat de officieren der weermacht van den eed dien zij aan den koning hebben afgelegd. Door de onder de bekende voorwaarde voltrokken capitulatie en door zijn vlucht heeft de koning de natie aan den vijand uitgeleverd en haar in schande en ellende gedompeld."
(V. b. Aftr. Mussolini 5611 C)

— Radiotoespraak van Mussolini —
20 Sept. — De Duce heeft op 18 September via de Italiaansche radio tot het Italiaansche volk gesproken. In zijn rede verklaarde de Duce: „Zwarthemden, Italianen. Na een lang stilzwijgen hoort gij wederom mijn stem. Ik ben ervan overtuigd, dat gij haar herkennen zult, de stem, die u zoo dikwijls in moeilijke tijden heeft bijeengeroepen en met u de schoonste dagen van het vaderland heeft gevierd. Ik heb eenigen tijd geaarzeld alvorens weer tot u te spreken, want ik had behoefte aan een tijd van psychische teruggetrokkenheid, voordat ik opnieuw voor het forum der wereld verscheen, want na mijn moreele isoleering was het noodig, dat ik het contact met de wereld herstelde. De radio veroorlooft geen lange redevoeringen. Ik wil ook niet lang stilstaan bij de voorgeschiedenis, doch ik begin met de gebeurtenissen van den 25sten Juli. Toen beleefde ik in mijn reeds zeer avontuurlijk leven het ongelooflijkste aller avonturen. Het onderhoud met den koning duurde twintig minuten of misschien zelfs nog korter. Iedere overeenkomst was onmogelijk, want hij had reeds zijn besluit genomen. Het uitbreken van de crisis stond voor de deur. Het is zoowel in oorlogs- als in vredestijd voorgekomen, dat een minister moest gaan, dat een generaal werd verwijderd, doch het is nog nooit voorgekomen, dat men een man als ik, die zijn koning meer dan twintig jaar in absolute trouw heeft gediend, op de stoep van het particuliere verblijf van den koning liet arresteeren, hem dwong in een Roode Kruisauto te gaan zitten onder voorwendsel hem voor een complot te willen redden en hem in een razend tempo van de eene naar de andere kazerne voerde. Ik had onmiddellijk den indruk, dat deze bescherming in werkelijkheid gevaar beteekende. Deze indruk werd versterkt, toen ik van Rome naar Ponze werd gevoerd en mijn verdenking werd zekerheid, toen ik van Ponze naar het eiland Maddalene werd overgebracht en van Maddalene naar de Gran Sasso, zooals in het opgestelde plan om mij aan den vijand uit te leveren, was bepaald. Ik had echter het zekere gevoel, dat de Führer, hoewel ik van de overige wereld was afgesneden, voor mij zorgde, meer broederlijk dan kameraadschappelijk. Later zond de Führer mij een prachtige editie van de werken van Nietzsche. Het woord trouw heeft een diepe beteekenis, ik zou haast willen zeggen een eeuwige beteekenis voor het Duitsche hart, dat in het algemeen zoowel als in het bijzonder de geestelijke wereld der Duitschers weerspiegelt. Ik was ervan overtuigd, dat ik hiervan een staaltje te zien zou krijgen. Op de hoogte van de wapenstilstandsvoorwaarden koesterde ik niet den geringsten twijfel over hetgeen in artikel 12 van de voorwaarden schuilging. Een hooge ambtenaar heeft mij gezegd, dat ik een gijzelaar was. Doch in den nacht van 11 op 12 September liet ik weten, dat de vijand mij niet levend in handen zou krijgen. In de zuivere lucht van het gebergte was een atmosfeer van verwachting. Het liep tegen 14 uur, toen ik de eerste valschermjagers zag dalen, gevolgd door de anderen, vastbesloten om elk verzet te breken. De manschappen, die mij bewaakten, zagen dat in en schoten niet. Dit alles speelde zich binnen vijf minuten af. De bevrijding, de geheele onderneming, was een voorbeeld van organisatie en besluitvaardigheid, dat in de geschiedenis gedenkwaardig zal blijven. Mettertijd zal het een legende worden. Dit is het einde van het hoofdstuk, dat kon worden genoemd het drama van mijn persoon.
Doch het is een kleinigheid vergeleken met de ontzettende tragedie, waarin de democratische regeering op 25 Juli het Italiaansche volk heeft gestort. Het ongelooflijke optimisme zelfs van fascisten achtte het niet mogelijk, dat de regeering dergelijke catastrophale plannen jegens de partij, het regime en de natie zelf zou koesteren. Doch de maatregelen, die na den 25sten Juli werden genomen, laten een programma zien, dat ten doel had het werk van twintig jaar te vernielen en twintig jaar van roem weg te vagen, om de herinnering aan de vorming van een imperium en aan de plaats, zooals het vaderland nog nooit had ingenomen, uit te wisschen. Thans, bij den aanblik der ruïnes van den oorlog, die voortwoedt, zou men gaarne krampachtig naar mogelijkheden willen zoeken om een vorm van compromis te vinden en een rechtvaardiging voor hem, die de verantwoordelijkheid heeft te dragen, om de keten van vergissingen te ontwarren. Zij, die thans de partij aanvallen, zijn dezelfde leegloopers, die reeds bij het begin van onzen opmarsch hebben getracht den socialen vooruitgang te saboteeren en de nationale en imperiale successen te verkleinen. Terwijl wij daarentegen onze verantwoordelijkheid geheel en al op ons nemen, zullen wij de verantwoordelijkheid van de anderen aan een onderzoek onderwerpen, door bij de verantwoordelijkheid van de hoogste instan-

ties te beginnen. De koning, die weet dat men hem door heeft, doch geen afstand heeft gedaan, zooals het grootste deel der Italianen had verwacht, moet onmiddellijk ter verantwoording worden geroepen. Het was zuiver en alleen de dynastie, die tijdens alle phasen van den oorlog, die toch door haar was verklaard, het centrum vormde van het defaitisme en de anti-Duitsche propaganda. De voorzichtige, doch dikwijls onvoorzichtige speculeerde met den vijand mee, terwijl de erfgenaam het bevel over het zuidelijke leger op zich nam, doch niet op het slagveld verscheen. Ik ben ervan overtuigd, dat het huis Savoye den Putsch tot in de kleinste bijzonderheden nauwkeurig heeft voorbereid, uitgewerkt en uitgevoerd tezamen met de handlangers van Badoglio en al zijn laffe generaals, tezamen met sommige verraderlijke leden van de fascistische partij. Er kan geen twijfel over bestaan, dat men hem onmiddellijk na mijn arrestatie heeft gemachtigd over den wapenstilstand te onderhandelen, wapenstilstandsonderhandelingen, die reeds voor mijn arrestatie waren begonnen tusschen het huis Savoye en Engeland.

De koning heeft zoo op de meest erbarmelijke wijze Duitschland verraden en zelfs nog na onderteekening van den wapenstilstand heeft hij gelooehend, dat deze onderhandelingen aan den gang waren. Daarbij was het juist de dynastie, die ik twintig jaar geleden voor de ineenstorting heb gered, die nu een nieuwe regeering op het oude statuut van 1848 heeft gevormd, een vrijheid in het teeken van den staat van beleg en op de punten der bajonetten. Wat de voorwaarden van den wapenstilstand betreft, deze hadden eigenlijk zeer grootmoedig moeten zijn, doch zij waren de hardste die men maar kan denken. De koning heeft nòch tegen deze voorwaarden iets ingebracht, nòch tegen de beraamde uitlevering van mijn persoon aan den vijand. Slechts uit angst voor zijn kroon heeft hij Italië in chaos, schande en ellende gestort. Op alle continenten, van het Verre Oosten tot aan Amerika, kent men de misdaden van het huis Savoye. Ook de vijanden, die ons tot deze schandelijke capitulatie hebben gebracht, verborgen hun verachting niet voor ons. Engeland zelf, dat niemand, ook de Führer niet, van plan was aan te vallen, bevindt zich in oorloog om overeenkomstig de door Churchill gegeven belofte, Polen te redden. Sedert deze schande nu kan het gebeuren, dat elke Italiaan, ook in zijn particuliere leven door anderen wordt verdacht. Wanneer deze dingen alleen maar terugsloegen op de groep van de werkelijk verantwoordelijken, dan zou men hiermede vrede kunnen hebben, doch iedereen dient duidelijk te beseffen, dat de gevolgen van de schande elken Italiaan, van den eerste tot den laatste treffen. Nu wij de eer verloren hebben, hebben wij ook alle landen verloren, die wij tijdens dezen oorlog verworven hadden, de bezittingen in de Adriatische Zee, in de Ionische Zee, in de Egeïsche Zee, in Zuid-Frankrijk en op den Balkan.

Het leger, dat vernederd en in den steek werd gelaten, is van vandaag op morgen uiteengevallen en door zijn eigen bondgenoot onder het gelach van de burgerbevolking ontwapend. Deze vernedering moest worden geduld door soldaten, die op zoovele slagvelden aan de zijde van hun Duitsche bondgenooten dapper hebben gestreden. Ook op de heldenkerkhoven in Rusland en op de andere slagvelden, waar Duitschers en Italianen naast elkaar streden, wordt deze schande gevoeld. De Koninklijk-Italiaansche marine, die tijdens deze twintigjarige worsteling werd opgebouwd, werd aan Malta uitgeleverd, het eiland dat een hoeksteen was van het Engelsche imperialisme in de Middellandsche Zee en een voortdurende bedreiging vormde voor de Italiaansche levensbelangen. Alleen de luchtmacht heeft een belangrijk deel van haar materieel kunnen redden, doch practisch bezit zij geen actieve kracht meer. Dit zijn de verantwoordelijkheden, die ook in de jongste rede van den Führer zijn opgesomd en die ook den nadruk leggen op het verraad van Badoglio, die nog na de capitulatie de groote en kleine steden in midden- en Zuid-Italië liet bombardeeren om de Duitschers te misleiden.

Het is niet het fascisme geweest, dat de monarchie heeft verraden, doch de monarchie heeft het fascisme verraden. Dit verraad bracht met zich mede, dat niemand van het Italiaansche volk meer geloof schenkt aan de monarchie. Toch is hierbij de eenheid van het Italiaansche volk niet te gronde gegaan. Wanneer de monarchie niet is berekend voor haar historische taak, verliest zij ieder bestaansrecht. De grondtendenties van Italië waren toch al meer republikeinsch dan monarchistisch en tot het tijdstip van de Italiaansche eenwording was het een republikeinsche eenwording, die tegen de Italiaansche monarchieën heeft gestreden, voor het meerendeel buitenlandsche monarchieën.

De staat dien wij opnieuw willen bouwen, moet nationaal en sociaal zijn, in den meest uitgebreiden zin van het woord een fascistische staat in den geest van den begintijd. In de verwachting, dat onze beweging onweerstaanbaar zal zijn willen wij de onderstaande eischen laten hooren: 1o. Weer de wapens opnemen aan de zijde van Duitschland, Japan en de andere bondgenooten. Alleen bloed kan een dergelijke schandelijke bladzijde uit de geschiedenis van ons vaderland verwijderen. 2o. Onmiddellijke wederopbouw van het leger, dat zich schaart om de kern van de militie. Alleen hij, die wapens draagt en voor zijn geloof strijdt, kan overwinnen. 3o. Opruiming der verraders, in het bijzonder van diegenen, die op 25 Juli om 21.30 uur de nieuwe regeering hebben aanvaard en zoodoende naar de gelederen van den vijand zijn overgegaan. 4o. Terzijdestelling van de plutocratie en de oprichting van een sociale basis, waarop de staat kan worden opgebouwd, geschraagd door den arbeid van zijn burgers. Zwarthemden en gij, trouwe aanhangers in geheel Italië! Ik roep u opnieuw tot den arbeid en roep u opnieuw onder de wapens. De vreugde van de vijanden over de capitulatie van Italië beteekent niet, dat zij de overwinning reeds in handen hebben, te minder daar onze bondgenooten, Duitschland en Japan tot de eindoverwinning zullen strijden en nooit aan een capitulatie denken. Gij zwarthemden, stelt uwe bataljons opnieuw op, die zulke heldhaftige daden hebben volbracht. Gij, jonge fascisten, neemt uw plaats in in de divisies, die bij Bir el Gobi heldhaftig hebben gestreden. Gij vliegers, die de aanvallen van den vijand op onze steden zoo bemoeilijkt hebt, gij fascistische vrouwen neemt weer de moreele en materieele ondersteuning voor ons volk ter hand, die het zoo noodig heeft. Boeren, arbeiders en handwerkslieden! De staat, die uit dezen strijd zal ontstaan, zal uw staat zijn. Verdedigt hem, opdat niemand hem weer in gevaar kan brengen. Onze moed en ons geloof en onze wil zullen aan Italië een nieuwe toekomst geven, zijn levensmogelijkheden en zijn plaats onder de zon. Maakt deze verwachting tot een rotsvaste zekerheid. Leve Italië. Leve de nieuwe fascistische republikeinsche partij."

(v. b. Rede Mussolini 5523 B)

A. **DUITSCHLAND — Arbeidsinzet - Eenhoofdige leiding der oorlogsproductie —**

20 Sept. — Door den Führer werd op 2 September een decreet afgekondigd waarin de bevoegdheden van den minister voor bewapening en munitie en van den minister van economische zaken zijn afgepaald.

Op grond van dit decreet zullen alle grondstoffen- en productiekwesties voor den duur van den oorlog onder den minister van bewapening en munitie ressorteeren, die in verband daarmee voortaan den titel van minister van bewapening en oorlogsproductie zal dragen. Rijksminister Speer heeft aldus de geheele Duitsche productie onder zich gekregen, terwijl de minister van economische zaken Funk de algemeene economische politiek leidt. Thans is voor minister Speer de mogelijkheid geopend, iedere ontbeerlijke productie stil te leggen, daardoor vrijkomende werkkrachten naar de bewapeningsindustrie over te hevelen en het percentage der Duitsche werkkrachten in de oorlogsindustrie te vergrooten. Men houdt hierbij rekening met de omstandigheid dat het in menig opzicht ongewenscht is de werkkrachten, die een bepaald volk ter beschikking staan, in het buitenland te werk te stellen Een maximale prestatie wordt pas bereikt in de omgeving, waarin men gewoon is en te midden van menschen, die hetzelfde bloed in de aderen hebben en dezelfde taal spreken. De door het decreet van 2 September ingeluide nieuwe ordening in de industrie zal dan ook een vermindering van de tewerkstelling van buitenlandsche arbeiders in Duitsche bedrijven meebrengen. Men zal er echter zorg voor dragen, dat de bewapeningsproductie in Duitschland en de door Duitschland bezette gebieden niet zal worden verminderd. **(v. b. Reorg. Kabinet 5650 A)**

— Arbeidspotentieel —

20 Sept. — Aangaande het aantal eigen en vreemde arbeidskrachten waarover Duitschland kan beschikken deelde de N.R.C. mede: Het aantal in en voor Duitschland werkende arbeidskrachten bedroeg in 1939 nog slechts 31.8 millioen personen, doch thans staan het rijk en zijn verbonden mogendheden 115 millioen arbeidskrachten ter beschikking.

In het rijk zelf is het aantal tewerkgestelden van 24.6 millioen medio 1939 tot 28.1 millioen medio 1943 ge-

stegen. Deze stijging kon zelfs worden bereikt niettegenstaande het groote aantal personen, dat rechtstreeks in dienst van de weermacht staat. In den vorigen oorlog viel in vier jaren een daling van het aantal tewerkgestelden waar te nemen van 17 tot 13.6 millioen personen, doch thans blijken binnen de Duitsche rijksgrenzen meer dan tweemaal zooveel menschen voor de overwinning te werken a.s in 1918. Hierbij zijn nog niet gerekend de millioenen menschen, die in de bezette gebieden in het Westen, in het protectoraat, in het generaal-gouvernement en in de bezette gebieden in het Oosten voor de Duitsche bewapening werken. Bovendien is hierbij nog geen rekening gehouden met de millioenen krijgsgevangenen.

Tot het Duitsche arbeidspotentieel in het rijk zelf moet ook nog worden gerekend de tewerkstelling van buitenlandsche arbeidskrachten in Duitschland. Op 1 September 1939 waren in Duitschland ongeveer 500.000 buitenlandsche arbeidskrachten werkzaam. Begin Juni van dit jaar bedroeg het aantal buitenlandsche werkkrachten met inbegrip van de krijgsgevangenen in het Duitsche rijksgebied 12.1 millioen personen. Dit beteekent, dat tijdens de vier oorlogsjaren het aantal van de in het rijksgebied tewerkgestelde buitenlandsche arbeidskrachten, inclusief de krijgsgevangenen, het 24-voudige van 1939 heeft bereikt.

Het aantal buitenlandsche arbeidskrachten en krijgsgevangenen, die elders nog direct in Duitschen dienst buiten het rijksgebied staan, bijv. in de operatiegebieden en niet onder de genoemde getallen zijn begrepen, is door de tewerkstelling van Duitsche en buitenlandsche werkkrachten inclusief de krijgsgevangenen alleen in de eerste vier maanden van dit jaar nog verhoogd met 1.2 millioen personen. In 1942 waren het in totaal 2.8 millioen en in 1941 1.3 millioen personen. Voor den landbouw luiden de cijfers als volgt: 0.75 millioen tegen 2 millioen en 1.7 millioen.

(V. b. Arbeidspotentiaal 5601 C)

— Distributie van woonruimte —

20 Sept. — In uitgebreide gebieden van het Duitsche platteland is de bevolking den laatsten tijd met de helft vermeerderd, doordat hier de tallooze geëvacueerden uit Hamburg, Berlijn en andere steden zijn ondergebracht. Van groot belang voor de onderbrenging der geëvacueerden in eigen verblijven is de verordening van den Rijkswoningcommissaris dr. Ley, waarbij wordt bepaald, dat de woonruimte van ieder Duitsch gezin, welk ook, niet meer mag bedragen dan één kamer van 10 vierk. meter méér dan het gezin personen telt. De overige kamers komen ter beschikking van de gemeenschap, die ze in die streken, waar dit noodig is, ter beschikking stelt van hen, die door de bombardementen hun woning verloren hebben. Men neemt aan, dat nog vóór het intreden van den winter het meerendeel der geëvacueerden over een eigen woning, zij het ook vaak van slechts enkele kamers, zal beschikken.

Op 15 September meldde het D.N.B. uit Berlijn: Op grond van een in het staatsblad verschenen decreet van den Führer is het Deutsche Wohnungshilfswerk opgericht, ter verschaffing van onderdak aan slachtoffers van den luchtoorlog. De leiding daarvan is opgedragen aan den Reichswohnungskommissar, Reichsleiter dr. Ley.

— Doodstraf op défaitisme —

20 Sept. De correspondent van de N.R.C. deelde zijn blad mede: Kennelijk als waarschuwing in het algemeen publiceerde de Duitsche pers het bericht van de executie van een 52-jarigen Regierungsrat, die door défaitistische uitlatingen en het verspreiden van geruchten getracht heeft „het oorlogsmoreel van het Duitsche volk te influenceeren en daardoor verraad aan het strijdende front pleegde". Het volksgerechtshof beschuldigde hem van begunstiging van den vijand en ondermijning van de weerkracht. Aan het slot van het bericht heet het dat op volksverraders, die zich aan zulk een misdaad schuldig maken, alleen nog de doodstraf zal worden toegepast.

— Mussolini en Neditsj door den Führer ontvangen —

20 Sept. Uit het hoofdkwartier van den Führer werd op 19 Sept. bericht, dat de Duce, onmiddellijk na zijn bevrijding een bezoek van verscheidene dagen aan den Führer heeft gebracht. De Führer heeft voorts op 18 September in zijn hoofdkwartier den Servischen minister-president kol.-generaal Milan Neditsj ontvangen. Voor de ontvangst bij den Führer had de Rijksminister van buitenlandsche zaken, von Ribbentrop een langdurig onderhoud met den Servischen premier over het probleem der toekomstige vormgeving in Servië.

(v. b. Samenkomst Hitler Mussolini 5609 A; Neditsj 5640 A)

A. ENGELAND — Churchill uit Amerika terug —

20 Sept. — De Britsche berichtendienst meldde 19 September dat Churchill weer in Engeland is aangekomen. Hij werd vergezeld door zijn vrouw, zijn dochter en den minister voor de inlichtingen. **(v. b. 5659 A)**

B. MONTENEGRO EN ALBANIE — Onafhankelijkheid uitgeroepen —

20 Sept. — De uitroeping van de nationale onafhankelijkheid in Montenegro en Albanië is 12 September na overleg met de plaatselijke Duitsche militaire bevelhebbers een feit geworden.

Uit de te Berlijn verkregen inlichtingen blijkt, naar S.P.T. 14 September meldde, dat de houding der Duitsche bevelhebbers met betrekking tot de onafhankelijkheidsverklaring van Montenegro en Albanië de goedkeuring heeft van de Rijksregeering. Over het algemeen kan men zeggen, dat alle politieke maatregelen, die nog in den Balkan zullen worden getroffen, zullen aantoonen, dat het vervallen van de Italiaansche dynastieke aspiraties in deze spheren de Duitsche regeering er toe heeft gebracht, rekening houdend met de wenschen der volkeren aldaar, deze verhoudingen te consolideeren.

(V. b. Grensverdrag Kroatië—Italië 4880 B; Onafhankelijkheid Montenegro 4758 E; Strijd in Montenegro 5574 A)

C. BULGARIJE — Kabinet Bosjilof gevormd —

20 Sept. — Naar het D.N.B. 14 September uit Sofia meldde, is een nieuw Bulgaarsch kabinet samengesteld, en wel als volgt minister-president en minister van financiën is Dobri Bosjilof; minister van binnenlandsche zaken is Dotsje Christof, van oorlog is generaal Roessi Roessef, van handel is Iwan Wasof, van spoorwegen is dr. Iwan Betsjkof, van buitenlandsche zaken is gezant Sarakirof, van justitie is dr. Partof, van onderwijs is prof. Jotzof, van openbare werken is ing. Wassilef. **(Vor. ber. Kabinet Filof 5667 D)**

D. SOVJET-UNIE — Religie - Metropoliet Sergius —

20 Sept. — De aartsbisschop van York is volgens de Londensche radio, zoo deelt het Alg. H'blad mede, in Moskou aangekomen. Een vertegenwoordiger van den aartsbisschop van Canterbury, Johnson, heeft verklaard, dat het bezoek van den aartsbisschop van York aan Moskou moet worden beschouwd als een nieuwe mijlpaal op den weg naar de Engelsch-Sovjetrussische overeenstemming. Naar de Britsche berichtendienst voorts uit Moskou meldt, is metropoliet Sergius met algemeene stemmen tot patriarch van Moskou en de Sovjet-Unie gekozen. **(Vor. ber. Russ. Orthodox Kerk 5603 G)**

E. BELGIE — Brood- en Vetrantsoen verhoogd —

13 Sept. — Met ingang van 1 September is het broodrantsoen in België van 225 gr. per dag gebracht op 250 gr. Ook het vetrantsoen, dat enkele maanden geleden steeg van 300, via 250 tot 400 gr., zal in de wintermaanden waarschijnlijk kunnen worden verhoogd tot 450 gr **(Vor. ber. Distributie 5610 B)**

F. FINLAND — Rijksdagzitting - Regeeringsverklaring —

20 Sept. — Omtrent de 3 September niet openbare bijeenkomst van den Rijksdag is een officieele verklaring uitgegeven.

Minister-president Linkomies weer er allereerst op, dat de onwrikbare wil tot verdediging van het Finsche volk door het Finsche leger aan den dag gelegd, voorbeeldig is geweest, doordien het zich onderwierp aan de door den oorlog gevergde offers en ontberingen en bracht de dankbaarheid van het geheele Finsche volk tot uitdrukking voor de soldaten der weermacht, haar leiding en haar roemvollen opperbevelhebber voor het voorbeeldige plichtsgevoel. Het voornaamste gedeelte van de door den minister-president afgelegde verklaring betrof politieke kwesties. Hij behandelde den Finschen verdedigingsstrijd, de positie van Finland in den tegenwoordigen internationalen toestand en de betrekkingen van Finland tot de overige staten. Tenslotte merkte de minister-president op, dat het doel in de eerste plaats natuurlijk een veilige vrede is en vervolgde „Om dezen echter te bereiken, wordt van ons allen standvastigheid en kalmte verlangd".

(Vor. ber. Min.-pres. Linkomies 5448 A)

DE WERELDOORLOG

A. **DUITSCHLAND — Voortgezette frontverkorting in het Oosten; Poltawa en Anapa ontruimd - Opgave geallieerde verliezen in Italië - Luchtaanvallen op Hannover, Oldenburg, Nantes, Mannheim, Ludwigshafen, Darmstadt en Aken; Duitsche aanvallen op Engeland - Hernieuwde activiteit van Duitsche duikbooten —**

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Führer, 19 Sept. (D.N.B.) — In den centralen sector worden in het gebied ten westen van Jelnja en ten zuiden van Belj zware gevechten geleverd. Aanvallen van vijandelijke strijdkrachten werden uiteengeslagen. Van het overige oostelijke front worden, afgezien van gevechtsactie op het Koebanbruggenhoofd en heftige aanvallen ten zuiden van het Ladogameer, geen gevechten van beteekenis gemeld.

20 Sept. — Van de Zee van Azof tot ten Noorden van Smolensk ondernam de vijand hevige aanvallen, die werden afgeslagen of opgevangen.

21 Sept. — Ten Noorden van de Zee van Azof, ten Oosten van den Midden-Dnjepr, aan de Desna en in het gebied van Smolensk leverden Duitsche troepen afweergevechten tegen vijandelijke infanterie- en pantserstrijdkrachten.

22 Sept. — Aan het front bleef de vijand aanvallen doen met het zwaartepunt in de gebieden van Poltawa, Rosslawl en Smolensk. Bij de Noordkaap werden van 38 aanvallende Sowjet-vliegtuigen er 21 neergeschoten tijdens een aanval op een Duitsch convooi.

23 Sept. — Poltawa werd na vernieling van de voor den oorlog belangrijkste installaties volgens de bevelen opgegeven. Ten Oosten van den Midden-Dnjepr tusschen Tsjerkassy en Tsjernikof volgt de vijand met sterke strijdkrachten onze distancieeringsbewegingen. In het Noorden werd Demodov opgegeven. Verder naar het Zuiden werd Tsjernikov ontruimd, dat reeds vóór de eigenlijke Duitsche linies lag. In den Zuidelijken sector oefenden de Sovjettroepen vooral een krachtigen druk op het Koebanbruggenhoofd, waar de stad Anapa werd ontruimd.

24 Sept. — Bij het Koebanbruggenhoofd en ten Oosten van Melitopol werden krachtige aanvallen afgeslagen. Pogingen der Sovjets om den Midden-Dnjepr op verscheiden punten over te steken werden verijdeld.

ZUIDELIJK FRONT —

19 Sept. — De zware gevechten in het gebied van Salerno, hebben den Britsch-Amerikaanschen troepen niet het verwachte operatieve succes gebracht. Het is gelukt de eigen troepen, die uit Calabrië en Apulië terugtrokken, te vereenigen met de divisies in het gebied van Salerno. Volgens onvolledige berichten verloor de vijand meer dan 10.000 man aan dooden en gewonden en 4429 aan gevangenen, 153 pantserwagens, 54 stukken geschut, 62 granaat- en raketwerpers, alsmede talrijke lichte en zware infanterie-wapenen en een ontelbare hoeveelheid oorlogsmaterieel werden vernietigd of buitgemaakt. In den strijd tegen de vijandelijke landingsvloot hebben luchtmacht en marine in den tijd van 8 tot 17 September tot zinken gebracht: 3 kruisers, 2 torpedojagers, 1 torpedoboot, 15 landingsbooten en 9 transportschepen met een gezamenlijken inhoud van 58.000 ton. Voorts werden 2 kruisers, 3 torpedojagers, 1 landingsboot, 1 groot tankschip en 7 transportschepen met een gezamenlijken inhoud van ongeveer 35.000 ton zoo zwaar getroffen, dat zij verloren geacht kunnen worden. Behalve eenige andere oorlogsschepen werden 125 transport- en tankschepen met een gezamenlijken inhoud van ongeveer 600.000 ton, door treffers beschadigd.

20 Sept. — Duitsche troepen hebben het eiland Sardinië overeenkomstig de bevelen en ongehinderd door den vijand ontruimd. Een eenheid der marine bezette een haven aan de westkust van de Adriatische Zee, verzekerde zich daar van een vrij groot aantal oorlogs- en koopvaardijschepen en nam 4000 soldaten van het leger van Badoglio met verscheidene stafofficieren gevangen.

21 Sept. — Uit Zuid-Italië wordt plaatselijke gevechtsactie in de sectoren Salerno en Potenza gemeld.

22 Sept. — Sloveensche opstandelingen, tezamen met Italiaansche communisten en bendengroepen uit het Kroatische gebied trachtten in het Oostelijke deel van Venetië, in Istrië en Slovenie zich van de macht meester te maken. Duitsche troepen, gesteund door nationaal-fascistische afdeelingen en vrijwilligers uit de bevolking hebben de belangrijkste plaatsen en verkeerslijnen bezet en vallen de opstandelingen aan.

24 Sept. — In Zuid-Italië viel de vijand met sterke strijdkrachten bij Salerno en Contursi aan. De op het eiland Cephalonia opereerende Italiaansche divisie Acqui, had na het verraad van de Badoglio-regeering geweigerd de wapens neer te leggen en de vijandelijkheden geopend. Afgezien van 4000 man, die bijtijds de wapens hadden neergelegd, werd het gros der opstandige divisie met den divisiestaf in den strijd vernietigd.

WESTELIJK FRONT —

13 Sept. — Britsche luchtstrijdkrachten vielen in den nacht van 22 op 23 September plaatsen in het Noordwestelijke deel van het Rijksgebied aan. Uit Hannover en Oldenburg worden verliezen onder de bevolking en vrij groote schade in woonwijken en aan openbare gebouwen gemeld. Luchtverdedigingsstrijdkrachten schoten 27 vijandelijke bommenwerpers neer. Formaties der Duitsche luchtmacht vielen in den nacht van 22 op 23 September doelen in Zuid- en Zuidoost-Engeland aan.

24 Sept. — Op 22 September trachtten Britsche duikbooten de Noorsche scheren binnen te dringen. Bij deze poging werden zij opgevangen en vernietigd voor zij succes konden behalen. Anglo-Amerikaansche formaties vliegtuigen verloren 15 vliegtuigen bij aanvallen op plaatsen aan de kust van het bezette gebied in het Westen waardoor vooral de stad Nantes zwaar getroffen werd. Britsche bommenwerpers ondernamen in den nacht nieuwe terreuraanvallen op Mannheim, Ludwigshafen, Darmstadt en Aken. Er ontstonden verliezen onder de bevolking en aanzienlijke schade. 33 vliegtuigen werden neergeschoten. Duitsche gevechtsvliegtuigen vielen in den nacht van 23 op 24 Sept. militaire doelen in Zuid- en Midden-Engeland aan.

ZEEOORLOG —

22 Sept. — Bij Gibraltar brachten Duitsche duikbooten drie vijandelijke torpedojagers tot zinken, torpedeerden een krachtig beschermd koelschip en vernietigden een zeilvrachtschip, alsmede een vijandelijk vliegtuig.

24 Sept. — Duitsche duikbooten vielen na een wekenlange pauze bij verrassing het vijandelijke konvooiverkeer in het Noorden van den Atlantischen Oceaan aan. Een gevechtsgroep duikbooten gelukte het een naar Amerika varend konvooi, dat buitengewoon sterk beschermd werd, aan te vallen. In hardnekkige en verbitterde gevechten, die dagenlang duurden, werden twaalf vijandelijke torpedobootjagers tot zinken gebracht en drie andere getorpedeerd. Ook deze zijn waarschijnlijk gezonken. Dichte nevel belemmerde de voortzetting van de operaties. Niettemin werden uit het konvooi nog negen schepen met 46.500 B.R.T. inhoud tot zinken gebracht. Twee andere schepen werden getorpedeerd. **(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 5670 A)**

B. **JAPAN — De strijd bij de Salomonseilanden —**

20 Sept. — Uit een mededeeling van het Japansche hoofdkwartier blijkt dat de gevechten in het gebied der Salomonseilanden zich steeds meer toespitsen. Tusschen Nieuw Guinea en het eiland Koelambrangga ontwikkelen zich hevige gevechten tusschen de Japanners en sterke vijandelijke strijdkrachten, waarin de Japanners den Engelsch-Amerikaanschen strijdkrachten zware verliezen toebrengen. Formaties van het Japansche leger, marine en luchtmacht leveren in nauwe samenwerking dezen strijd.

Salamaua en Lae ontruimd.

20 Sept. — Naar Domei van een Japansch steunpunt in het Zuiden van den Stillen Oceaan meldt, hebben de keizerlijke eenheden de steunpunten Salamaua en Lae op Nieuw Guinea, ongehinderd door de Amerikaansche troepen ontruimd.

De eerste evacuatie geschiedde op 14 September om middernacht, de tweede werd door het gros der Japanners spoedig na het vertrek der eerste afdeeling ten uitvoer gelegd. De derde groep scheepte zich in kort voor het aanbreken van den dag op 14 September en stak in Oostelijke richting in zee.

(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 5662 A)

(eigen teekening K.H.A.)

SOVJET-UNIE

DE WERELDOORLOG IN DATA

RECAPITULATIE VAN 1 JANUARI - 19 MEI 1940

1 Jan. '40. — Spoorwegverbinding Frankrijk—Spanje (verbroken sedert 16-6-39) weer in gebruik. Sowjets beginnen krachtig offensief in Finland. Twee millioen nieuwe dienstplichtigen in Engeland. Pius XII brengt eerste bezoek aan Quirinaal. Nieuwjaarsrede dr. Colijn voor N.C.R.V. over plichtsgevoel der natie.
3 Jan. — Italië en Sowjet-Unie roepen hun gezanten terug wegens voortdurende beleedigingen van Sowjetgezant in Rome. In Congresboodschap valt Roosevelt antidemocraten en isolationisten aan; verhooging der bewapeningskosten. Britsche gezant te Moskou, Seeds, naar Engeland terug. Rede min.-pres. De Geer over „Waakzaamheid en vertrouwen".
4 Jan. — Goering opperste leiding van de Duitsche oorlogseconomie.
5 Jan. — Hore Belisha en McMillan treden uit Britsche regeering. Reorganisatie Belgisch kabinet-Pierlot. Finsche overwinning bij Salla.
6 Jan. — Nieuw handels- en scheepvaartverdrag tusschen Sowjet-Unie en Bulgarije. Nederlandsch regeeringscommuniqué tegen kwaadwillige geruchten in buitenlandsche pers over Nederlands neutraliteit.
7 Jan. — Voorloopig accoord tusschen Japan en Nanking-China.
8 Jan. — Besprekingen tusschen Ciano en Hongaarsche min. Csaky in Venetië. Onder bevel van Weygand is in Nabije Oosten een gecomb. Geallieerd aanvalsleger voor operaties op den Balkan opgesteld. Britsch-Fransch-Turksch handelsverdrag.
9 Jan. — Rede van Chamberlain in Mansion-House; verdere rantsoeneering van levensmiddelen; scherpe woorden tegen Sowjet-Unie. Fransche gezant uit Moskou teruggeroepen.
10 Jan. — Finsche staatspresident Kallio protesteert tegen Sowjet-Russische luchtaanvallen op open steden. Fransche kamerpresident Herriot uit zich scherp over de Sowjet-Unie.
11 Jan. — Hongaarsch-Roemeensch accoord over grensherziening voorloopig opgeschort. Van Kleffens over Nederlands strikte neutraliteitswil. Japansch kabinet Abe afgetreden.
12 Jan. — Vredesbemiddeling van den Paus met ondersteuning van Franco, Italië en Ver. Staten ter bijeenroeping van een wereldconferentie.
13 Jan. — Turksch-Bulgaarsche overeenkomst gesloten.
14 Jan. — Admiraal Yonai vormt nieuw Japansch kabinet. Geen militaire verloven meer in Nederland en België.
15 Jan. — Nieuwe verkiezingen in Zuid-Slavië; verzoening met de Kroatische partij van dr. Matsjek. Sowjet-Russisch protest tegen vijandelijke perscampagnes in Zweden en Noorwegen en tegen uitzenden van vrijwilligers voor Finland. Verlenging van visscherijovereenkomst Japan-Sowjet-Unie.
16 Jan. — Na bezoek van Menemenzogloe aan Parijs en Londen, ontvangt Turkije crediet van 45 millioen pond voor oorlogsleveranties. Volgens mededeeling van Hore Belisha staan 3 millioen Britten onder de wapenen. Chamberlain over militaire maatregelen in België en Nederland. Italiaansche wapenzending voor Finland in Duitsche haven vastgehouden en weer vrijgegeven.
17 Jan. — Staat van beleg in Nederland uitgebreid.
18 Jan. — Zweedsch premier Hansson over 's lands strikte neutraliteit. Vroegere min. van Buitl. Zaken Sandler eischt Zweedsche gewapende interventie aan de zijde van Finland. Tweede en derde Duitsche antwoord op Fransche Geelboek. Conferentie van Roemeensche en Zuid-Slavische min. v. Buitl. Zaken. Extremistische bladen in België verboden. Halifax en Churchill spreken over den oorlog. Ontstemming bij de neutralen over Churchill's eischen.
19 Jan. — Senator Borah (U.S.A.) overleden.
21 Jan. — Fransch parlement verklaart communisten van hun mandaat vervallen.
23 Jan. — Wang-tsjing-wei biedt Tsjang-kai-sjek een vredesvoorstel aan.
24 Jan. — Finland publiceert een Blauw-Witboek. Roemenië vormt een front der Nationale Wedergeboorte. Vorming van een voorloopige Nankingregeering.
25 Jan. — Vierde Duitsche antwoord op Fransch Geelboek. Van Kleffens wijst de eisch van Churchill van de hand, dat neutrale leden van den Volkenbond aan de zijde der Geallieerden moeten staan.
27 Jan. — In een boodschap tot het Chineesche volk roept Tsjang-Kai-Sjek het tot strijd tegen Japanners op. Nederland telt 369.000 ingeschreven werkloozen.
28 Jan. — Churchill betoogt in Manchester: „Hitler heeft beste kans voorbij laten gaan". Regeeringspartij in Bulgarije behaalt overwinning bij verkiezingen (140 tegen 20 mandaten).
29 Jan. — Spoorweg van 800 km. tusschen Karaganda en Magnitogorsk in Sovjet-Unie in gebruik genomen.
30 Jan. — Hitler over den oorlog; aankondiging van het begin van de tweede oorlogsfase. Churchill betoogt, dat Engeland beter zou doen in plaats van vlugschriften, bommen op Duitschland neer te werpen. Rede van Daladier.
31 Jan. — Rede Chamberlain „Engeland kan rustig zijn". Vierjarenplan van Japansche ministerie van Marine en Oorlog bekend gemaakt. Handelsverdrag tusschen Roemenië en Zuidslavie.
1 Febr. — Geheele Britsche handelsvloot onder regeeringscontrôle. Bij opening Finschen Rijksdag verklaart staatspresident Kallio, dat Finland tot onderhandelingen met de Sowjet-Unie bereid is.
2 Febr. — Chef Belgische Generale Staf, Van den Bergen, treedt af; generaalmajoor Michiels opvolger.
4 Febr. — Samenkomst der Balkanentente in Belgrado. Handelsverdrag tusschen Engeland en Turkije. 21 Amerikaansche republieken besluiten tot oprichting Panamerikaansche Bank met zetel in New York.
5 Febr. — Vijfde zitting Geallieerde Oorlogsraad in Parijs. Generaal Reynders wordt in Nederland door generaal Winkelman opgevolgd.
6 Febr. — Besprekingen tusschen Gandhi en Britschen onderkoning in Indië.
8 Febr. — Japan heeft tegen opname van Tsjang-Kai-Sjek in nationale Chineesche regeering geen bezwaar, mits regeering-Tsjoenking ontbonden wordt. Sovjet-gebouwen te Parijs doorzocht.
10 Febr. — Tweede Duitsche publicatie over Poolsche gruwelen tegenover Volksduitschers.
11 Febr. — Economische ruilovereenkomst tusschen Duitschland en Sowjet-Unie. Sowjets dringen Mannerheim-linie binnen.
12 Febr. — Japan zegt scheidsgerechts- en vriendschapsverdrag met Ned.-Indië op.
13 Febr. — Aankondiging Europareis van Sumner Welles. Japansche min. v. Buitl. Zaken Arita, biedt Ned. Indië sluiten niet-aanvalsverdrag aan.
14 Febr. — Derde Duitsche publicatie over Poolsche gruwelen tegen Volksduitschers.
16 Febr. — Nieuw Bulgaarsch ministerie onder prof. Filoff.
17 Febr. — Duitsch handelsschip „Altmark" in Noorsche wateren door Britsche oorlogsbodem geënterd; scherp Duitsch protest over schending Noorsche neutraliteit.
21 Febr. — Britsche eskaders kruisen voor Noorsche en Finsche kust; blokkade van Moermansk.
22 Febr. — 10.000 Italiaansche Garibaldisten als vrijwilligers naar Finland. Vierde Duitsche publicatie over Poolsche gruwelen tegenover Volksduitschers.
24 Febr. — Rede van Hitler in Hofbräuhaussaal in München („In 5 opzichten is Duitschland sterker dan in 1914"). Chamberlain maakt als Britsche oorlogsdoel bekend: Herstel van Polen, Tsjecho-Slowakije; vastlegging der vrijheden onder garanties.
25 Febr. — Sumner Welles voert in Rome besprekingen met Mussolini en Ciano.
27 Febr. — Churchill betoogt in een rede, dat Duitschland reeds de helft (35 van de 70) duikbooten ingeboet heeft. Finnen trekken zich op de tweede Mannerheim-linie terug.
29 Febr. — Definitieve vaststelling der Duitsch-Russische grens in Polen.
1 Maart — Sumner Welles bezoekt Hitler en Von Ribbentrop. Sowjets veroveren Viborg. Duitsche steenkolen voor Italië worden voortaan door Britsche schepen aangehouden.
2 Maart — Potemkin, pl.v. volkscommissaris van Buitl. Zaken van zijn functie ontheven.
3 Mrt. — Sumner Welles naar Parijs.
6 Mrt. — „Queen Elisabeth" komt na reis over Oceaan in New York aan.
10 Mrt. — Rede van Hitler in Berlijnsche Tuighuis. Von Ribbentrop in Rome. Sumner Welles gaat van Parijs naar Londen.

12 Mrt. — Churchill en Daladier deelen mee, dat zij Finland vèrgaand met oorlogsmateriaal ondersteund hebben.
13 Mrt. — Sowjet-Unie en Finland sluiten vrede; Finland staat Viborg, Karelië, Annus, Salla en Kola af. Handelsverdrag van Engeland met Nederland, Denemarken en Noorwegen.
14 Mrt. — Begin metaalinzameling in Duitschland; oproep Goering.
15 Mrt. — Toenemend aantal aanslagen in Britsch-Indië.
17 Mrt. — Dr. Ing. Todt Rijksminister voor Bewapening en Munitie.
18 Mrt. — Ontmoeting van Hitler en Mussolini op den Brenner.
19 Mrt. — Chamberlain in het Lagerhuis over hulp aan Finland. Gandhi en Azad weigeren Indische hulp aan Engeland.
20 Mrt. — Tweede bezoek van Sumner Welles aan Rome, ontvangst in het Vaticaan. Regeeringswisseling in Frankrijk, Daladier door Reynaud vervangen.
23 Mrt. — Hongaarsche premier Teleki in Rome, eischen aan Roemenië.
24 Mrt. — Scherp Duitsch protest tot Scandinavische landen over voortdurend schenden van neutraliteit in territoriale wateren en in de lucht door Britsche strijdkrachten.
26 Mrt. — Radiorede van Reynaud; vorming van een oorlogskabinet.
27 Mrt. — Nieuwe Finsche regeering onder Risto Ryti. Frankrijk beschouwt Sowjet-gezant in Parijs niet langer als persona grata. Hernieuwde Britsche vlootactie voor Noorsche en Deensche kust.
28 Mrt. — Zesde samenkomst opperste Geallieerde oorlogsraad in Londen. Volgens Havas spreekt Fransche regeering haar voldoening over Britsche actie in Scandinavische wateren uit.
29 Mrt. — Op zesde bijeenkomst Opperste Sowjetraad verklaart Molotof, dat Sowjet-Unie neutraliteitspolitiek zal handhaven. Karelische bondsrepubliek onder Kuusinen in Sowjet-Unie opgenomen. Duitsch Witboek over oorzaken van den oorlog.
30 Mrt. — Sumner Welles brengt Roosevelt verslag uit van zijn Europareis. Wang-Tsjing-Wei voorloopig staatshoofd van Nanking-China. In radiorede kondigt Churchill intensiveering van oorlog aan.
2 April — Wang-Tsjing-Wei kondigt in tien punten programma voor Nanking-China af.
3 April — Goering in een radiorede: „De beslissing zal in het Westen vallen".
4 April — Reorganisatie Britsche regeering; Churchill opperste chef der Britsche oorlogvoering. Chamberlain betoogt: „Hitler heeft den trein gemist".
5 April — Lord Halifax en Reynaud zenden memorandum naar Zweden en Noorwegen.
8 April — Incident van Giurgiu; saboteurs probeeren Donau onbevaarbaar te maken. Gealliëerden overhandigen aan Zweden en Noorwegen een nota ter motiveering van het leggen van Gealliëerde mijnen in territoriale Scandinavische wateren. Britsche oorlogsschepen bewaken de gelegde mijnenvelden.
9 April — Duitsche troepen rukken in Denemarken en Noorwegen binnen. Denemarken neemt onder protest bezetting aan; Noorwegen besluit tot gewapenden tegenstand. Oslo, Narvik, Drontheim, Bergen en Stavanger in Duitsche handen. Nederland trekt militaire verloven in. Chamberlain geeft het leggen van Britsche mijnenvelden in Scandinavische wateren in Lagerhuis toe. „Times" verklaart, dat tot dezen maatregel reeds op zitting oorlogsraad van 28 Maart in Londen besloten is. Reynaud ziet in Duitsche actie een antwoord op het leggen der mijnenvelden. Reuter verbreidt een bericht volgens hetwelk men een tegenactie der Gealliëerden in Nederland en België verwacht. Noorsche regeering wijkt naar Hamar uit. Zitting opperste oorlogsraad in Londen.
10 April — Zware zeegevechten voor Noorsche kust. Quisling vormt een Noorsche tegenregeering. Nationaal kabinet in Denemarken onder Stauning.
11 April — Groote rede van Churchill over operaties Britsche vloot in Scandinavische wateren. IJsland verklaart zich voor den duur van den oorlog zelfstandig. Noorsche regeering Nygaardsvold zet tegenstand tegen Duitschen opmarsch voort, zetel Elverum.
12 April — Tweede Oranjeboek verschenen.
14 April — Italiaansche pers betoogt, dat Italië niet buiten oorlog zal blijven.
15 April — Na zitting kabinetsraad geeft Belgische regeering officieele verklaring af, dat zij aan neutraliteitspolitiek vasthoudt. Roosevelt keurt Duitsche actie in Noorwegen en Denemarken af. Regeering Quisling ontbonden.
16 April — Britsche troepen nemen Faroereilanden in bezit.
18 April — Britsche gezantenconferentie over Balkan. Sowjet-Unie opent handelsbesprekingen met Zuid-Slavië.
19 April — Japan en U.S.A. over positie van Ned. Indië ingeval van oorlog in Nederland.
19 April — Min. pres. de Geer kondigt belegeringstoestand van Nederland af.
20 April — Britsche en Fransche troepen bieden bij Narvik, Harstad, Namsos en Andalsnes tegenstand aan den Duitschen opmarsch. Maisky opent in Londen handelsbesprekingen tusschen Sowjet-Unie en Engeland.
21 April — Mussolini geeft het parool uit: „Werken en bewapenen".
22 April — Opperste oorlogsraad in Parijs bijeen.
24 April — Josef Terboven, Rijkscommissaris voor bezette Noorsche gebieden, benoemd.
25 April — Duitschland protesteert tegen Britsche luchtaanvallen op burgerbevolking. Belgische regeering Pierlot wil aftreden, doch blijft op verzoek van den koning in functie.
27 April — Uiteenzetting van Von Ribbentrop over oorzaken Duitsche opmarsch in Noorwegen. Nieuw Duitsch witboek. Geallieerde oorlogsraad in Londen.
1 Mei — Dino Alfieri tot Italiaansch gezant in Berlijn benoemd; versterking der Aspolitiek.
2 Mei — Uitvoerige uiteenzetting van Chamberlain over oorlog in Noorwegen: „Duitschland is op den aanval in België en Nederland voorbereid". Britsche vloot verplaatst naar Middellandsche Zee. Onderhoud van Mussolini met U.S.A.-gezant Philipps. Geen verandering in houding van Italië. Britsche handelsvloot krijgt order om de Kaap de Goede Hoop te varen.
4 Mei — Radiorede min. pres. De Geer; militair gezag interneert 21 Nederlanders, o.w. mr. Rost van Tonningen. Gealliëerde troepen trekken zich, zonder Noorsche bevelhebbers te waarschuwen, uit Noorwegen terug. Capitulatie van het Zuidelijke Noorsche leger.
7 Mei — Chamberlain in Lagerhuis over terugtocht Geallieerde troepen uit Noorwegen; hij doelt op uitbreiding van oorlog in het Westen. Scherpe protesten der Britsche oppositie (Attlee) over oorlogsvoering. Alle verloven in Nederland ingetrokken. Pierlot over Belgischen tegenstand ingeval van een invasie. Briefwisseling tusschen Hitler en den koning van Zweden.
8 Mei — Motie van wantrouwen tegen Chamberlain in Lagerhuis met 281 tegen 200 stemmen verworpen. Worosjilof als volkscommissaris van Oorlog door Timosjenko vervangen.
9 Mei — Militaire dienstplicht in Engeland van 19—36 jaar.
10 Mei — Duitsche troepen rukken Nederland, België en Luxemburg binnen. Memorandum van de Duitsche regeering. Bericht oppercommando der Duitsche weermacht. Memorandum van min. van Buitl. Zaken. Zwitserland kondigt totale mobilisatie af. Manifest van koningin Wilhelmina en koning Leopold. Britsche troepen bezetten IJsland. Engeland en Frankrijk zeggen Nederland en België bij tegenstand tegen Duitschen opmarsch hulp toe. Van Kleffens naar Londen. Chamberlain treedt af en wordt vervangen door Churchill. Eden min. v. Oorlog. Oppositie, Attlee, Greenwood en Sinclair, in regeering opgenomen. Reorganisatie Fransch kabinet. Nieuwe regeering in Roemenië. Geallieerde troepen landen op Curaçao. Geallieerde troepen overschrijden Fransch-Belgische grens.
13 Mei — Eerste rede van Churchill als premier. Luik in Duitsche handen. Handelsverdrag tusschen Sovjet-Unie en Zuidslavië.
14 Mei — Rotterdam en vesting Holland capituleeren. Koningin, prinses en regeering naar Engeland. Hongarije mobiliseert.
15 Mei — Proclamatie der Koningin vanuit Londen ter voortzetting van den oorlog. Den Haag en Amsterdam bezet. In Zeeland duurt oorlog nog voort.
16 Mei — Roosevelt verhoogt bewapening. Duitsche troepen bezetten Brussel. Maginotlinie ten Z. van Maubeuge over een breedte van 100 km. doorbroken. Tholen capituleert. Anti-Britsche betoogingen in Rome. Nieuwe landing Gealliëerde troepen in Narvik.
17 Mei — Antwerpen bezet.
18 Mei — Pétain uit Madrid, waar hij Fransch gezant was, teruggeroepen en tot vice-premier benoemd. Nieuwe lichtingen in Zuid-Slavië opgeroepen.
19 Mei — Zeeland capituleert. Eupen en Malmedy bij Duitschland ingelijfd. Rijksminister dr. A. Seyss-Inquart tot Rijkscommissaris der bezette Nederlandsche gebieden benoemd. Protest der 21 Amerikaansche republieken tegen Duitsche opmarsch in Nederland, België en Luxemburg. Rede van Goering over het Duitsche luchtwapen (valschermtroepen).

(V. b. Recapitulatie 5655)

A. **NEDERLAND — Duitsche verdediging - Kustbeschermingsmaatregelen —**
27 Sept. — In het kader der maatregelen voor de luchtbescherming heeft de Rijkscommissaris bepaald:
In de haven van Rotterdam, op den Nieuwen Waterweg van Rotterdam tot de zeegrens, in de aan den Nieuwen Waterweg gelegen zeehavens en in de havens IJmuiden, Den Helder, Harlingen, Delfzijl, Vlissingen, Amsterdam, alsmede in het Noordzeekanaal, moeten ingaande 30 Sept. roeibooten, sloepen van elke soort en open motorbooten, voor zoover zij zich volgens par. 2 alinea 2 der Verordening nr. 100/41 in het verboden gebied mogen ophouden, van één uur na zonsondergang tot één uur voor zonsopkomst aan land gebracht, opgeheschen of aan dek bewaard worden. Uit de aan land gebrachte booten moeten de roeiriemen en dollen verwijderd en achter slot opgeborgen worden. De bevoegde havenbewakingsinstanties kunnen in speciale gevallen ontheffing van deze beschikking verleenen.
Voorts deelde het bureau van den admiraal in Nederland mede:

Bij de uitoefening van de visscherij op de Schelde is het ingaande 23 September den Nederlandschen vischers verboden de Nederlandsch-Belgische watergrens te overschrijden. Den Belgischen vischers, wier thuishavens zijn gelegen tusschen Antwerpen en de Belgisch-Nederlandsche watergrens, is het binnenloopen van Nederlandsche havens en het contact zoeken met Nederlandsche vischers en vaartuigen van allerlei aard verboden. Zij moeten zich voortaan bij elk overschrijden van de watergrens voor inklaring en contrôle aanmelden bij den Nederlandschen douanepost in Bath. **(Vor. ber. 5673 A)**

— Nederlandsche SS-vrijwilligers beëedigd —
27 Sept. — Op 19 September is een bataljon Nederlandsche vrijwilligers der Waffen SS beëedigd, waarbij door SS-Obergruppenführer und General der Polizei, Rauter, het woord werd gevoerd. **(Vor. ber. SS 5658; Vrijw. 5641 A)**

Justitie - Aanslagen op N.S.B.-leden - Daders terechtgesteld —
27 Sept. — De Höhere SS- und Polizeiführer Nordwest, SS-Obergruppenführer und General der Polizei, deelde 22 September mede:
Door het Polizeistandgericht Assen zijn den 20sten September 1943 wegens drie overvallen op het gemeentehuis van Stadskanaal, wegens een overval op het gemeentehuis van Exloo en wegens den moord op Reilingh, die reeds jarenlang lid van de N.S.B. was, de hieronder genoemde Nederlanders ter dood veroordeeld: de handelaar Johannes Vis uit Stadskanaal; de ziekenverpleger Gert Por uit Zuidlaren; de reiziger Anne Rutgers uit Stadskanaal; de boekhouder Jan Toet uit Staphorst; de machinist Pieter van Laarhoven uit Hasselt; de gemeente-ambtenaar Wessel Knot uit Zuidlaren; de leider van het Arbeidsbureau Rendert Poel uit Grijpskerk; de H.B.S.-leerling Jans Diemer uit Borger; de landbouwer Roelof Tuin uit Valthermond; de gemeentesecretaris Andries Diepenbrug uit Odoorn. Het vonnis werd 2 uur na de uitspraak voltrokken.
(Vor. ber. Aanslagen 5669)

— Doodvonnissen wegens sabotage —
27 Sept. — Het door het Deutsche Obergericht den 20sten Juli 1943 wegens sabotage tegen den jood Jacob Boekman uit Den Haag en Adrianus Nas uit Voorburg uitgesproken doodvonnis is na onderzoek van de gratiekwestie voltrokken. Boekman en Nas, die reeds vóór den oorlog tot de communistische partij behoorden, hebben ook voor de illegale C.P.N. weder actie gevoerd, aldus op 24 September een officieele mededeeling. **(V. b. Sabotage 5632 B)**

Nationale Jeugdstorm - Negenjarig bestaan - Dag van den ouden Jeugdstorm —
27 Sept. — Op 25 en 26 September heeft de Jeugdstorm zijn negen-jarig bestaan gevierd. De viering is op tweeërlei wijze geschied: in een samenkomst, waarin de Stormsters en Stormers de negen jaren herdachten en in een groote plechtigheid, waarin de Jeugdstorm van zijn idealen en vastberadenheid om mee te strijden voor Nederlands toekomst, getuigenis heeft afgelegd. Op 25 September werd in Krasnapolsky te Amsterdam een bijeenkomst belegd, terwijl op 26 September op het Museumplein aldaar een defilé werd gehouden. Nadat de opperbanheer C. Quispel de formaties had geïnspecteerd, werd het woord gevoerd door opperhopman E. Zilver en Max Blokzijl, waarna de opperbanheer nog een slotwoord sprak.
(V. b. Jeugdstorm 5649 A; 8 jarig bestaan 5262 A)

Justitie - Ambtenaar O. M. veroordeeld —
27 Sept. — De rechtbank te Utrecht heeft op 21 September uitspraak gedaan in de zaak tegen mr. dr. C. H. Pastoor, die in zijn functie van ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het kantongerecht te Utrecht, zich heeft schuldig gemaakt aan verduistering van gelden ten nadeele van den Staat, door boeten te eigen bate aan te wenden. Verdachte, die in November 1942 bij de rechterlijke macht was benoemd en sympathiseerend lid der N.S.B. was, hetgeen zijn verantwoordelijkheid nog grooter maakte, werd veroordeeld tot een gevangenisstraf van een jaar en zes maanden met aftrek van den tijd in voorloopige hechtenis doorgebracht, en ontzetting uit de rechterlijke macht voor den tijd van zes jaar en zes maanden.

Volksgezondheid - Kinderverlamming en Diphterie.
Uit de officieele statistiek van besmettelijke ziekten blijkt, dat de kinderverlamming in de vorige week (12 t/m. 18 September) afgenomen, de diphteritis daarentegen belangrijk toegenomen is. In de bedoelde periode werden in het geheele land 125 nieuwe gevallen van kinderverlamming aangegeven (in de voorafgaande week, 5 t/m. 11 September, 176). Het aantal aangiften van dyphterie bedroeg in de week van 12 t/m. 18 September voor het geheele land 1393 tegen 1054 in de voorafgaande. **(Vor. ber. 5673 A)**

Kamer van Koophandel - Mr. de Kock van Leeuwen afgetreden —
30 Sept. — De voorzitter van de organisatiecommissie heeft mr. P. W. A. de Kock van Leeuwen op diens verzoek op de meest eervolle wijze ontheven van zijn functie van voorzitter van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Noordholland en van de verdere door hem bekleede functies in het georganiseerde bedrijfsleven.
(Vor. ber. De Kock v. Leeuwen 5078 C.)

Kunst, Kultuur - Kuno Brinks tot hoogleeraar benoemd —
27 Sept. — Professor Kuno Brinks is benoemd tot hoogleeraar aan de Rijksacademie voor Beeldende Kunsten te Amsterdam. In 1936 werd de nieuwe hoogleeraar reeds aangesteld als tijdelijk docent aan de academie ter vervanging van prof. Aarts. Dit professoraat werd uit bezuinigingsoverwegingen in een lectoraat omgezet, dat door Brinks werd bekleed. Met terugwerkende kracht tot 1 Januari 1943 is nu de oude toestand hersteld en lector Brinks is hoogleeraar geworden.

B. **DUITSCHLAND — Wichelroede afgeschaft —**
27 Sept. — De wichelroede is in Duitschland afgeschaft. De verantwoordelijke instanties staan op het standpunt, dat de methode van onderzoek, waarvan de waarde en de betrouwbaarheid nog steeds aan allerlei twijfel onderhevig zijn, niet als officieel erkende werkwijze mag worden geduld.

C. **NOORWEGEN — Positie in Europa - Verklaring van den Führer —**
27 Sept. — Een wilsuiting van den Führer over Noorwegens plaats in Europa is op 26 September voor het leiderscorps van Nasjonal Samling en van den Noorschen staat bekendgemaakt, door Rijkscommissaris Terboven in aanwezigheid van minister-president Quisling. Deze verklaring luidt als volgt: „Wij bevinden ons in een strijd op leven en dood met het bolsjewisme en zijn plutocratische helpers. De prijs, dien het Engelsch-Amerikaansche kapitalisme nu al aan den Joodschen bondgenoot in Moskou beloofd heeft voor den massalen stormloop der bolsjewistische machinemenschen op de avondlandsche cultuur en beschaving, heet: Europa. Het beslissende gewicht van dien strijd met zijn zware offers aan bloed en goed draagt het Duitsche volk. In het besef, dat de afloop van dezen strijd niet alleen het lot van het Duitsche Rijk, maar ook dat van de Germaansche volken en bovendien van het geheele continent voor eeuwen zal bepalen, is het fanatiek besloten, die offers op zich te blijven nemen in de onwrikbare zekerheid, dat deze vastberadenheid ten slotte de overwinning zal brengen en daarmede de voorwaarde voor de inrichting van een in vrede levend Europa, dat zich met al zijn krachten kan wijden aan de uitbreiding van zijn moreelen en materieelen welstand. Daarbij is het de onafwijsbare wil van den Führer, om na den zegevierenden afloop van dezen strijd een nationaal en sociaal Noorwegen in vrijheid en zelfstandigheid te laten ontstaan, dat ten behoeve van de Europeesche gemeenschap die functies bekleedt, die voor de bescherming van Europa te allen tijde noodig zijn, omdat die gemeenschap alleen de beslissende draagster en waarborg voor deze veiligheid zijn kan en zijn zal." **(Vor. ber. Positie Noorwegen 5423 G)**

A. **NEDERLAND - Volk en bodem - Friesche Bijbel —**
27 Sept. — Voor het eerst is een complete Bijbelvertaling in het Friesch verschenen. De vertaling werd verzorgd door dr. G. A. Wumkes. Van de ongeveer 1070 talen, waarin de Bijbel thans geheel of gedeeltelijk is vertaald, zijn er niet meer dan 179, die een complete Bijbelvertaling bezitten. Het Friesch komt daar nu als 180ste taal bij nadat het reeds door de publicatie in 1668 van 52 psalmen in de bewerking van Gijsbert Japix de 52ste taal was, waarin een deel van den Bijbel in vertaling in druk verscheen. Dat de vertaling in een behoefte voorziet, wordt wel bewezen door het feit, dat thans reeds nog eenige weken voor de verschijning bijna de geheele oplaag van 5000 exemplaren is uitverkocht.
(V. b. Oera Linda boek 3566 D; Fr. Kunst 4195 A)

B. **NATUURKUNDE - Atoomsplitsing —**
27 Sept. — Aan het artikel van den opsteller der quantentheorie en Nobelprijswinnaar prof. dr. M. Planck over „De vraag aan de wetenschap" in het Hamb. Fremdenblatt, werd door Het Vaderland o.m. ontleend:
De wortel der exacte wetenschap ligt in het leven. Maar de wetenschap werkt ook terug op het leven. Want met de kennis der natuurkrachten is ook de heerschappij over deze verbonden. De eerste te verwerven is de taak van het zuivere onderzoek, de tweede is de taak der techniek. Door de onderzoekingen van Otto Hahn en zijn medewerkers is vastgesteld, dat bij de splijting, welke een uraniumatoom ondergaat, als ze door een neutroon beschoten wordt, twee of drie neutronen vrij komen, waarvan elk op zichzelf verder vliegt en nu zijnerzijds weer een ander uraniumatoom kan treffen en splijten. Op deze wijze vermenigvuldigt zich de werking en het kan gebeuren, dat door het voortdurend toegenomen botsen der neutronen tegen het uraniumatoom het aantal vrijkomende neutronen en het vermogen der door hen ontwikkelde energie in korten tijd als een lawine aangroeit, volgens het model der beruchte kettingbrieven, bij het geweldige aantal voorhanden atomen tot een enormen omvang, welke men zich nauwelijks kan voorstellen.
Een berekening heeft geleerd, dat op deze wijze in een kubieken meter uraniumoxydepoeder binnen den tijd van nog geen honderdste seconde een energievermogen wordt ontwikkeld, dat voldoende is om een gewicht van 1 milliard ton 27 km hoog te heffen. Dat is een vermogen, dat de prestaties van alle groote electriciteitswerken der geheele wereld vele jaren zou kunnen vervangen. Al kan er op het oogenblik nog geen sprake van zijn een dergelijk stormachtig atoomsplitsingsproces technisch toe te passen, toch doet zich hier een mogelijkheid voor, welke serieus moet worden genomen; en als we denken aan de met de vliegtechniek, de radio, het vèrzien behaalde successen, zullen we ook de gedachte aan de constructie der uraniummachine niet als enkele utopie beschouwen. Het zou er in de eerste plaats op aan komen het proces niet explosiegewijs te laten verloopen, doch zijn tijdsduur door geschikte chemische middelen zoo te remmen, dat de snelheid der energie-afgifte niet een bepaalde mate overschrijdt. Anders zou het kunnen gebeuren, dat ze voor de betreffende plaats, ja voor onze geheele planeet een gevaarlijke catastrofe zou kunnen worden.
(V. b. Atoomsplitsing 2925 A; prof. Planck 5505 G.)

C. **ENGELAND - Churchill spreekt in het Lagerhuis - Exposé der oorlogssituatie - Invasie in het Westen aangekondigd —**
27 Sept. — In een overzicht over de oorlogssituatie verklaarde Churchill op 21 September in het Engelsche Lagerhuis, dat de operaties in Noord-Afrika en de opening van een nieuw front in de Middellandsche Zee door hem nooit zijn beschouwd als vervanging voor een rechtstreekschen aanval op Duitschland via het Kanaal in Frankrijk en de lage landen. Het front in de Middellandsche Zee is veeleer gedacht als „voorlooper voor den hoofdaanval" op Duitschland en zijn bondgenooten. Ik noem het front, dat de Geallieerden eerst in Afrika, vervolgens op Sicilië en thans in Italië hebben gevormd het „derde front". Het „tweede front", dat reeds bestaat, is nog niet in gebruik. Over het tijdstip, waarop dit front actief zal blijken te zijn, wilde hij geen mededeeling doen. Op zekeren dag, wanneer Engeland en de Ver. Staten het juiste oogenblik gekomen achten, zal ook op dit front „de poort worden opengeworpen" en zal een „massale invasie op het continent van het westen uit tegelijk met een invasie vanuit het zuiden" beginnen. Het bloedigste deel van dezen oorlog, zoo verklaarde Churchill, het bloedigste hoofdstuk voor Groot-Brittannië en de Ver. Staten ligt nog voor ons.
Churchill maakte bekend, dat het Geallieerde hoofdkwartier voor Zuid-Oost-Azië in Delhi wordt geïnstalleerd, opdat het in het meest nauwe contact zal staan met de Britsch-Indische regeering. Churchill beweerde, dat de oprichting van het Geallieerde opperbevel in Zuid-Oost-Azië en de benoeming van admiraal Mountbatten door Tsjang Kai-sjek op de meest warme wijze zijn toegejuicht.
Voortgaande, kwam Churchill, volgens het verslag van den Britschen berichtendienst, te spreken over de gebeurtenissen in Italië. Hij verklaarde, dat na den val van Mussolini de Geallieerden er naar hadden gestreefd in Italië een autoriteit te vinden, met wien zij konden onderhandelen, teneinde de onvoorwaardelijke capitulatie van Italië in den kortsten tijd en met zoo weinig offers aan bloed aan den kant der Geallieerden als maar mogelijk, tot stand te brengen. Omtrent het verdere verloop van de gebeurtenissen na den val van Mussolini zeide Churchill, dat op 15 Augustus een afgezant van Badoglio, een officier met den rang van generaal, een bezoek bracht aan den Britschen ambassadeur in Madrid, Sir Samuel Hoare, met een geloofsbrief, waaruit bleek, dat hij in opdracht van Badoglio kwam en dat Badoglio bereid was aan den kant van de Geallieerden tegen Duitschland te treden, zoodra de Geallieerden in Italië geland waren. De bekendmaking van den wapenstilstand werd door de Geallieerden vastgesteld op het oogenblik, dat naar hun opvatting de beste militaire kansen bood om zich aan den Duitschen aanval te onttrekken. Dit beteekende, dat de wapenstilstand eerst op het oogenblik van de landing der Geallieerden op het Italiaansche vasteland of kort hiervoor van kracht zou worden. Churchill verklaarde, dat de Geallieerden gaarne meer gedaan zouden hebben om deze, naar hij woordelijk zeide „rampzalige regeering" te helpen.
Betreffende de voorgenomen uitlevering van Mussolini aan de Geallieerden verklaarde Churchill volgens verdere berichten van den Britschen nieuwsdienst, dat de onvoorwaardelijke capitulatie der regeering Badoglio een speciale clausule behelsde voor de uitlevering van Mussolini. Het was echter niet mogelijk geweest Mussolini speciaal en gescheiden van den wapenstilstand en vóór de Geallieerde landing op het Italiaansche vasteland te doen uitleveren. Churchill stelde in het licht, dat naar zijn meening geen gebrek aan inzicht of inbreuk op vertrouwen van den kant van de regeering van Badoglio er schuld aan is, dat Mussolini werd bevrijd aangezien de regeering-Badoglio nog een tweede troef dacht uit te spelen, n.l. naar Churchill woordelijk zeide: „de met de bewaking belaste Carabinieri hadden het bevel Mussolini dood te schieten, wanneer eenigerlei reddingspoging gedaan mocht worden".
In het verdere verloop van zijn rede maakte Churchill in het Lagerhuis bekend, dat er de laatste vier maanden geen enkel koopvaardijschip der Geallieerden door optreden van den vijand in het Noordelijke deel van den Atlantischen Oceaan tot zinken is gebracht. Thans, zoo zeide Churchill, zijn de Duitsche duikbooten weer actief geworden en op het oogenblik wordt een Geallieerd convooi door Duitsche onderzeeërs aangevallen.
Voorts deelde Churchill mede, dat de Britsche en Amerikaansche luchtmacht de stelselmatige verwoesting van Duitsche steden door bomaanvallen zal voortzetten.
(Vor. ber. Churchill 5677 A)

— Duitsch commentaar —
In Duitsche kringen verklaart men naar aanleiding van de rede van den Engelschen minister-president, dat Churchill na zijn afwezigheid van meer dan zes weken een rechtvaardiging noodig gehad heeft om het hoofd te kunnen bieden aan de critiek van het Lagerhuis. Daarom heeft hij, om de sympathie te winnen, in zijn rede met betrekking tot den oorlogstoestand voor de geallieerden, alle positieve factoren genoemd, terwijl hij alle negatieve factoren achterwege heeft gelaten. De verklaring van Churchill, dat er de laatste vier maanden geen koopvaardijschip der geallieerden in het Noordelijk deel van den Atlantischen Oceaan tot zinken is gebracht, wordt in bevoegde militaire kringen van de Rijkshoofdstad bevestigd. Tevens wordt van welingelichte Duitsche zijde Churchill's mededeeling in het Lagerhuis bevestigd, dat Duitsche duikbooten een geallieerd konvooi hebben aangevallen.

Verhouding tot de Sovjet-Unie —
De Engelsche minister van Buitenlandsche Zaken Eden heeft op 22 September in het Lagerhuis, naar de Britsche berichtendienst meldt, omtrent de Engelsch-Sowjet-Russische betrekkingen verklaard: „Sedert de onderteekening van het Britsch-Sowjet-Russische verdrag hebben wij steeds gepoogd te geraken tot een goede verstandhouding met de Sowjetregeering. Ik kan derhalve eerlijk zeggen, dat wij niet het gevoel hebben onszelven, wat betreft ons streven het verdrag na te komen, iets te moeten verwijten."
(V. b. Eden 5490 A; verh. t. d. Sovjet-Unie 5530 A)

A. **INSULINDE. — Chemische industrie op Java. —**
27 Sept. — Met de toenemende ontwikkeling van Java wint zijn chemische industrie aan beteekenis, aldus ontleende het Alg. H'blad aan Ec. Nieuws. Voor de uitbreiding van de productie van zeep, lucifers, glas, electrische lampen, papier, textielproducten en verfstoffen bestaat er vooral behoefte aan bijtend natron. Het Japansche militaire bestuur heeft dientengevolge den bouw van tal van fabrieken door bepaalde maatschappijen noodig geacht. Hiervan is reeds een gedeelte in bedrijf, terwijl het grootste gedeelte dit jaar gereed zal komen. Speciaal de suikerfabrieken waren geschikt om te worden verbouwd en bereiden thans bijtend natron met chloorwaterstof, chloorkalk en natriumsulfaat uit bijproducten. Voor den oorlog bedroeg de behoefte aan bijtend natron circa 10.000 ton per jaar. In twee fabrieken is men thans begonnen met de productie van aluminium-sulfaat. Tevens worden kinine en papier geproduceerd. Voor de broomproductie zijn ruimschoots grondstoffen aanwezig in het zout van Madoera. De zinkwitbehoefte bedroeg vroeger 15.000 ton. Tengevolge van de grootere behoefte bij de rubberverwerking en voor verfstoffen kon de productie door de verandering van de theefabrieken verzekerd worden. Vóór den oorlog werd slechts het vijftiende gedeelte van de behoefte aan zwavelzuur in het land zelf gedekt. Thans wordt een groot programma voor de uitbreiding van deze productie uitgevoerd, waarbij ook gedacht wordt aan de verhooging van de productie van kunstmeststoffen. **(Vor. ber. Ont. Java 5659 G)**

B. **ARGENTINIE — Verzoek inzake ondersteuning volgens de leen- en pachtwet door Ver. Staten afgewezen —**
27 Sept. — De Amerikaansche staatssecretaris Hull heeft het verzoek van Argentinië betreffende ondersteuning op den grondslag van het leen- en pachtprogram afgewezen, zoo meldt de Britsche berichtendienst uit Washington. Te dier zake werd een nota van Cordell Hull gepubliceerd. Hull citeert daarin de besluiten der conferentie van Havanna van Juli 1940, volgens welke elke aanval van de zijde van een niet-Amerikaansch land als tegen alle Amerikaansche staten gericht beschouwd moet worden. Dit geval heeft zich op 7 December 1941 voorgedaan. Te Rio de Janeiro is in Januari 1942 de resolutie aangenomen, die het verbreken der betrekkingen met de As aanbeval. Inmiddels hebben alle Amerikaansche staten met uitzondering van Argentinië aan deze aanbeveling gevolg gegeven.
Hull citeert vervolgens de aanbeveling derzelfde conferentie terstond alle handels- en financieele betrekkingen tusschen de staten van het Westelijk Halfrond en de landen van het Driemogendheden-pact te verbreken. Argentinië is ook deze aanbeveling niet nagekomen. De resolutie van Rio de Janeiro heeft voorts voorzien in het nemen van krachtige maatregelen om „geheime machinaties" te ontdekken en te bestrijden. In de nota wordt dan beweerd, dat agenten van de As in Argentinië spionnage bedrijven en dat in dagbladen en tijdschriften „schadelijke propaganda" tegen de geallieerde naties ontplooid zou worden. Argentinië onderhoudt thans nog verbindingen met het vijandelijke buitenland.
Dit alles vormt een bewijs, dat Argentinië zijn neutraliteit in den zin van de geallieerden niet juist zou handhaven. De verklaringen van president Ramirez bij het aanvaarden van zijn ambt hadden de veronderstelling gerechtvaardigd, dat Argentinië binnen korten tijd „zijn verplichtingen" zou nakomen.
De nota van Hull bespreekt vervolgens de wapenleveranties der Ver. Staten aan de overige Amerikaansche landen. Deze leveranties, zoo wordt daarin gezegd, zijn uitsluitend geschied ter verdediging van het continent. Argentinië heeft inmiddels in woord en daad duidelijk te verstaan gegeven, dat zijn weermacht in de tegenwoordige omstandigheden niet bereid is, zich te wijden aan de levensbelangen der Ver. Staten in dezen oorlog. De president van de Ver. Staten is derhalve niet in staat, met Argentinië een overeenkomst aan te gaan krachtens de leen- en pachtwet. Argentinië kan ook niet aan de studies, discussies, conferenties en afspraken ter oplossing van de vraagstukken, die zich na den oorlog zullen voordoen, deelnemen.
(V. b. Houding Arg. 4927 A; Conv. v. Havana 4757 G)

Minister van Buitenlandsche Zaken afgetreden —
27 Sept. — De Argentijnsche minister Buitenlandsche Zaken, vice-admiraal Storni, heeft in samenhang met de houding der Ver. Staten op 20 September, aan den president Ramirez zijn ontslag aangeboden. Het ontslag werd aanvaard. **(Vor. ber. Kabinet 5562 A)**

C. **DUITSCHLAND — Gouwleider Kube vermoord -**
27 Sept. — Gouwleider Wilhelm Kube, commissaris-generaal van wit-Roethenië, is in den nacht van 20 op 21 September te Minsk vermoord. Kube behoorde tot de oude garde van de N.S.D.A.P. Hij is voorzitter geweest van de nat.-soc. fractie in den Pruisischen Landdag, en gouwleider van Brandenburg. In 1941 werd hem het civiele bestuur van wit-Roethenië opgedragen. In opdracht van den Führer werd hem een partij-begrafenis verleend.

Onderwijs - Toenemend aantal studenten —
27 Sept. — Bij het uitbreken van den oorlog in 1939 waren aan de Duitsche inrichtingen van hooger onderwijs omstreeks 65.000 mannelijke en vrouwelijke studenten ingeschreven. Dit aantal bedraagt thans omstreeks 80.000, zoodat er thans ondanks vier jaar oorlog een 15.000 studeerenden bijgekomen zijn. In deze periode zijn behalve de 57 reeds bestaande inrichtingen van hooger onderwijs nog 4 hoogescholen te Dantzig, Posen en Straatsburg. Overwogen wordt nog een hoogeschool te Linz aan den Donau te vestigen. **(Vor. ber. Hooger Onderwijs 5023 D)**

Film - Zarah Leander trekt zich terug —
27 Sept. — Zarah Leander, de gevierde Zweedsche cabaretière en filmster, die gedurende de laatste tien jaar door een reeks Duitsche films een internationale populariteit heeft verworven, heeft — volgens een in de Telegraaf gepubliceerd bericht uit Stockholm — haar contract met de Ufa, dat deze maand afliep, niet vernieuwd. Blijkens een interview, dat zij aan de „Dagens Nyheter" verleende, zal zij zich, na een succesvolle carrière van veertien jaar aan film en theater, voorgoed terugtrekken.

Broodrantsoen verhoogd —
27 Sept. — Met ingang van 20 September zijn in Duitschland de broodrantsoenen met 100 gram wittebrood per week verhoogd. Bovendien krijgen de kinderen van 6 tot 10 jaar nog 500 gram roggebrood en de arbeiders, die bijzonder zwaar werk hebben, 400 gram roggebrood per vier weken méér. Voorts is het mogelijk gebleken, het tarwepercentage in het broodmeel te verhoogen. Tot dusver bedroeg het Duitsche broodrantsoen 1825 gram tarwebrood en 500 gram wittebrood per week; het nieuwe rantsoen wordt dus 1825 gram plus 600 gram. In de desbetreffende mededeeling wordt er ten slotte nog op gewezen, dat het broodrantsoen in het vijfde oorlogsjaar aldus hooger zal zijn dan in het eerste. **(V. b. Voedselpos. 4724 D; broodrants. 5529 F)**

D. **RUBBER — Kunstrubberproductie in de Ver. Staten —**
27 Sept. — Naar schatting, aldus ontleent Econ. Nws. aan de N.F.A., zouden aan het einde van Augustus 1943 kunstrubberfabrieken in bedrijf zijn met een gezamenlijke capaciteit van 360.000 long tons. Voor het geheele jaar 1943 kan op een productie van 260.000 ton worden gerekend.
In 1942 bedroeg volgens „Wall Street Journal" de productie van kunstrubber in de V.S. slechts 22.500 ton. In het eerste kwartaal van het loopende jaar werd 10.478 en in het tweede kwartaal ca. 23.000 long tons kunstrubber geproduceerd. Op grond van deze gegevens kan de rubbervoorziening van dit jaar als volgt worden berekend:

	short tons	long tons
Voorraden op 1 Jan. 1943		443.000
Invoer van natuurrubber		54.000
Productie van kunstrubber Buna S	218.000	
Buna N	17.000	
Butyl	11.000	
Neopreen	29.000	
	275.000	
Kunstrubber, tegenwaarde in natuurrubber		254.000
In totaal beschikbaar		751.000
Verbruik		609.000
Voorraad op 31 Dec. 1943		142.000

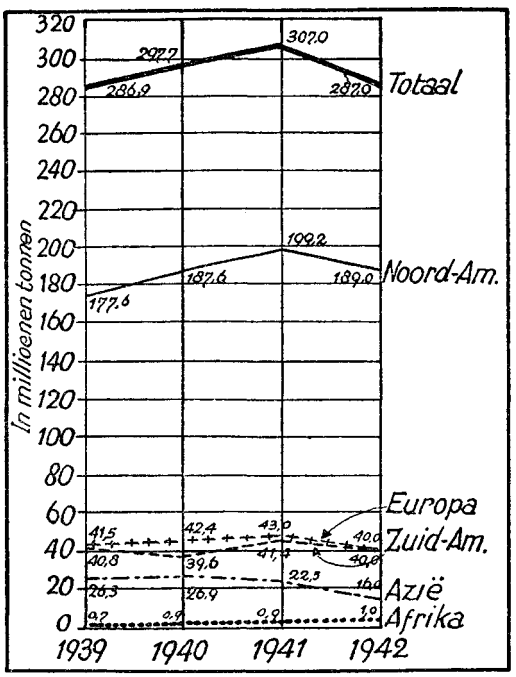
(Vor. ber. Rubber 5611 A)

E. **VATICAAN — Verhouding tot Duitschland —**
27 Sept. — S.P.T. meldde 21 September uit Berlijn: In de Wilhelmstrasse heeft men op 20 September, na het zwijgen van de laatste dagen op de vragen in verband met de gevolgen, die de bezetting van Rome voor het Vaticaan met zich medebrengt, een desbetreffende verklaring afgegeven. Men zei, dat in tegenstelling met de Engelsche berichten generaal-veldmaarschalk Kesselring geen bezoek aan het Vaticaan heeft gebracht, noch ook een poging hiertoe heeft gedaan. Ook zou hij niet hebben getracht een gevolmachtigde naar den Paus of diens staatssecretaris te zenden. Ook wordt van Duitsche zijde elk bericht, volgens welke

het Vaticaan zou geprotesteerd hebben, gekenschetst, als volkomen uit de lucht gegrepen.
Verder verneemt S.P.T. nog van bevoegde zijde, dat de rechten van het Vaticaan niet zijn beperkt, noch dat zij van Duitsche zijde worden bestreden. De radiozender van Vaticaanstad werkt weer als gewoonlijk. De functionarissen van het Vaticaan genieten volle bewegingsvrijheid en staan derhalve in ongehinderd verkeer met de buitenwereld. De oudste kardinalen zijn naar Vaticaanstad teruggekeerd. Hetzelfde geldt voor de neutrale en bevriende diplomaten in Vaticaanstad. Het verkeer tusschen het Vaticaan eenerzijds en het overige Italië en de landen, die zich met Duitschland in oorlog bevinden anderzijds, kan daarentegen niet plaats vinden. De verbinding tusschen de Duitsche regeering en het Vaticaan berust uitsluitend bij de daartoe bevoegde instantie, dus bij het Duitsche gezantschap in Vaticaanstad. De gezant von Weizsäcker staat met het Vaticaan in voortdurend contact.
De „Osservatore Romano" van 21 September schreef:
„Er zijn veel geruchten in de wereld verspreid over den toestand in Vaticaanstad en de positie van den Paus na de Duitsche bezetting van Rome. Wij zien ons nogmaals genoodzaakt, nadrukkelijk te herhalen, dat wel is waar op het St. Pietersplein Duitsche patrouilles dienst doen en Duitsche wachtposten aan de grenzen van Vaticaanstad zijn geplaatst, doch dat deze militaire maatregelen na voorafgaand telefonisch overleg van het Duitsche commando met den gouverneur van Vaticaanstad zijn genomen. Op grond van een overeenkomst werd een demarcatielijn vastgesteld. Wij zijn gemachtigd te verklaren, dat deze lijn nooit is overschreden". **(V. b. Paus Pius XII 5659 D)**

A. **VEREENIGDE STATEN — Sumner Welles afgetreden - E. Stettinius benoemd tot onderstaatssecr. van Buitenlandsche Zaken —**
27 Sept. — President Roosevelt heeft volgens den Britschen berichtendienst op 26 September bekendgemaakt, dat Sumner Welles, onderstaatssecretaris van het departement van Buitenlandsche Zaken, is afgetreden. Als zijn opvolger is benoemd Edward Stettinius.
(Vor. ber. Sumner Welles 4584 B)

B. **PETROLEUM — Wereldproductie 1939-'42 —**

(Vor. ber. 5668 A)

C. **FINLAND — De strijd tegen de Sovjet-Unie - Geen capitulatiestemming —**
27 Sept. — De Finsche minister van Financiën heeft, op 24 September, zoo meldt het D.N.B., op een arbeidersvergadering alhier een rede gehouden over het onderwerp „Finland's weg". De minister behandelde uitvoerig de invloeden welke de oorlog op Finland heeft en verklaarde vervolgens, dat ondanks alle belastingen van den oorlog het leven achter het front zoo gelijkmatig verloopt als men maar kan wenschen. Sprekende over de problemen van de buitenlandsche politiek zeide de minister: de eenige vijand van Finland is de Sowjet-Unie. Met alle overige staten daarentegen wenscht Finland zoo goed en vriendschappelijk mogelijke betrekkingen te onderhouden. Het is doelloos, zoo verklaarde de minister, aan Finland de staatsdenkbeelden der Sowjet-Unie te willen opdringen.
Alleen een wensch naar vrede, hoe levendig ook onder het volk aanwezig, kan geen waarborg zijn voor het gewenschte resultaat. Als jongste voorbeeld kan het lot van Italië worden vermeld. Het valt moeilijk te begrijpen wat men met openlijke discussies over een vrede denkt te kunnen bereiken. De positie van Finland in ieder geval wordt hierdoor niet versterkt en men geeft den vijand den indruk, dat er in Finland misschien een stemming om te capituleeren bestaat, een denkbeeld, dat volkomen onjuist is.
(Vor. ber. 5677 F)

D. **ITALIE — Mussolini stelt kabinet samen —**
27 Sept. — Met het oog op de aanstaande bijeenroeping van de constitueerende vergadering, die den nieuwen fascistischen republikeinschen staat een grondwet zal geven, heeft op 22 September de Duce, regeeringschef en minister van Buitenlandsche Zaken, de volgende ministers benoemd: Binnenlandsche Zaken: G. Buffarini Guidi; Nationale Verdediging en Oorlogseconomie: R. Graziani, maarschalk van Italië; Justitie: A. Tringali-Casanova; Financiën: Pellegrini; Economische Zaken en Corporaties: S. Gai; Nationale Opvoeding: C. A. Biggini; Volkscultuur: F. Mezzasoma; Openbare Werken: G. Peverelli; Onderstaatssecretaris van het minister-presidium: Barracu. **(V. b. Reg. Mussolini 5675)**

E. **ZWITSERLAND — Nicole in vrijheid gesteld —**
27 Sept. — Naar officieel werd medegedeeld, zijn de bekende Zwitsersche communisten Leo Nicole en zijn zoon weer uit de hechtenis ontslagen. **(Vor. ber. 5652 B)**

F. **BULGARIJE — Regeeringsverklaring —**
27 Sept. — Minister-president Bosjilof heeft 21 September de regeeringsverklaring voorgelezen van de door den regentsraad benoemde nieuwe Bulgaarsche regeering. Daarin wordt o.a. gezegd, dat het nieuwe kabinet de beginselen der regeeringsverklaring van het jaar 1942 tot grondslag neemt. Het zet de tot dusver gevoerde buitenlandsche politiek voort en is vervuld van den wil tot oprechte samenwerking met het groote Duitsche Rijk en zijn bondgenooten. Voorts is het bezield met het vaste voornemen de tot dusver onderhouden betrekkingen van vriendschap met alle neutrale staten, vooral met Turkije, te handhaven en te verdiepen.
(Vor. ber. Kab. Bosjilof 5677 C)

G. **FRANKRIJK — Industrieele ontwikkeling —**
27 Sept. — Frankrijks nijverheid biedt het beeld eener groote verscheidenheid, aldus een beschouwding in de „Köln. Ztg.", waaraan het Alg. H'blad een en ander ontleende. Het land heeft een aantal groote modern ingerichte bedrijven, waarvan inzonderheid de auto-productie dient te worden genoemd. Frankrijk stond met 2.2 mill. vracht- en personenwagens op de eerste plaats van alle tot het vasteland van Europa behoorende landen, alhoewel het wat de productie betreft in 1937 door Duitschland werd overvleugeld. Met een auto per 19 inwoners nam het na de Ver. Staten en Canada met Engeland de derde plaats in van het aantal wagens verdeeld over de bevolking. Doch wat voor andere bedrijfstakken geldt, is ook van toepassing voor de auto-nijverheid: de prestatie had veel grooter kunnen zijn en de resultaten van vele fabrieken loopen uiteen. De bedrijven, welke meer onder de kunstnijverheid vallen als haute couture, lederartikelen, goudsmeedwerk, reukwerken, boekbinderij, enz., buiten beschouwing gelaten, kunnen nog slechts de electro-technische nijverheid en enkele groote wapen-, zoomede chemische fabrieken worden genoemd.
Het verschil van oordeel omtrent de beteekenis der Fransche nijverheid spruit voort uit de industrieele structuur. Tegenover de groote bedrijven staan de vele van middelmatig grooten omvang en de kleine, welke niet aan de technische eischen voldoen, evenwel toch bevredigend resultaat bereiken, omdat zij, dank zij de betrekkelijk geringe eischen door de binnenlandsche markt gesteld, de producten gemakkelijk kunnen plaatsen. Wegens dezen toestand behoefde Frankrijk's nijverheid met die in andere landen geen gelijken tred te houden. Niettemin mag niet uit het oog worden verloren, dat bijv. de staalnijverheid door die in andere landen ver werd voorbij gestreefd.
De productie-capaciteit van staal, welke vóór den oorlog 10 à 12 mill. t. bedroeg, wel weliswaar niet meer in over-

eenstemming met de positie van Frankrijk als groote mogendheid, doch anderzijds dient te worden bedacht dat Frankrijk onder de produceerende landen de vijfde plaats innam, waarop het echter door Japan op zijde werd gestreefd. In het algemeen kan men zeggen, dat wat den omvang betreft, Frankrijk vrijwel gelijk staat met Japan, doch de nijverheid van kleine landen als België, Nederland, Zweden en Canada is in velerlei opzicht op moderner leest geschoeid.

De beteekenis van de Fransche nijverheid blijkt uit de hierna vermelde cijfers omtrent de tewerkgestelde arbeiders in de verschillende bedrijfstakken, in vergelijking met andere landen.

	Landb. en Visscherij	Nijv. en Mijnb.	Handel en verk.
Oude D. Rijk	28.8	40.6	18.4
Frankrijk	35.7	35.1	16.5
Engeland	6.2	48.2	27.1
U.S.A.	22.0	35.2	27.4
Italië	46.7	28.7	12.2
België	17.1	48.9	21.2
Zwitserl.	21.4	44.9	18.3
Nederland	20.5	39.3	23.4
Zweden	36.0	32.3	17.7

Men zou uit deze cijfers evenwel een onjuisten indruk krijgen over de industralisatie, daar, Italië daargelaten, in geen enkel land een zoo groot aantal arbeiders in het kleinbedrijf werkt.

De Fransche nijverheid toont wel vooruitgang aan, maar de vraagstukken, welke in de andere groote industrielanden zijn gerezen, vooral landbouw- of industriestaat, hebben zich vrijwel nooit ontwikkeld. Dit behoefde ook niet het geval te zijn, omdat de drang naar industralisatie minder sterk was en ondanks den industrieelen opbloei de landbouw-basis groot genoeg was, weshalve een beperking van de voedingsmogelijkheden niet te duchten was, zoodat een zekere speelruimte voor de nijverheid overbleef.

Vele Fransche politici en vooral de militairen zijn er zich steeds bewust van geweest, dat de nijverheid nooit de beteekenis heeft bereikt, welke een groote mogendheid moest bezitten en hebben de industraliseering dan ook bevorderd. Na den vorigen oorlog was een streven in die richting te bespeuren. De resultaten welke men bereikte bleven bij hetgeen noodig was en gewenscht ten achter, met het gevolg, dat Frankrijk thans den achterstand moet pogen in te halen, waarbij de oorlogsomstandigheden allicht remmend werken.

A. **ENGELAND — Kingsley Wood, minister van Financiën, overleden —**

27 Sept. — Naar de Britsche berichtendienst meldde, is de Engelsche minister van Financiën, Kingsley Wood, op 21 September overleden. **(V. b. Kingsley Wood 4396 A)**

Reorganisatie van het kabinet —

30 Sept. — Volgens den Britschen berichtendienst is op 24 September door Downingstreet 10 de volgende verklaring gepubliceerd.

De koning heeft zijn toestemming verleend voor de volgende mutaties in de regeering.

Voorzitter van den kroonraad: Attlee.
Minister van Financiën: sir John Anderson.
Minister voor de Dominions: Viscount Cranborne.
Lord-zegelbewaarder: lord Beaverbrook.
Minister van Staat: R. K. Law.

Attlee zal naast zijn functie van voorzitter van den kroonraad plaatsvervangend minister-president blijven. De min. van Financiën wordt lid van het oorlogskabinet. De min. voor de Dominions wordt leider van het Hoogerhuis en zal in deze beide kwaliteiten toegang hebben tot het oorlogskabinet. De nieuwe minister van Staat zal den minister van Buitenlandsche Zaken bij zijn werkzaamheden assisteeren.

(Vor. ber. Kabinet 5376 G)

B. **NEDERLAND — Economie, Financiën - Gemeentelijke financiën 1942 —**

17 Sept. — Uit het in de dezer dagen verschenen statistiek der gemeente-financiën 1942 verzamelde cijfermateriaal blijkt, volgens De Telegraaf, dat het algemeen beeld der gemeentefinanciën nog steeds ongunstiger wordt, waaraan de oorlogsomstandigheden uiteraard niet vreemd zijn.

Terwijl de uitgaven bijna onafgebroken stegen van ƒ 755 millioen over 1935 tot ƒ 897 millioen over 1942, stegen de inkomsten over genoemd tijdvak slechts van ƒ 752 millioen tot ƒ 784 millioen. Terwijl over 1935 inkomsten en uitgaven vrijwel gelijk waren, moest over 1942 voor alle gemeenten te zamen per saldo een nadeelig slot der begrootingen geraamd worden van ƒ 113 millioen, waarvan alleen al ƒ 78 millioen voor rekening der 7 grootste gemeenten komt.

Van alle begrootingshoofdstukken leverde dat van ondersteuning aan behoeftigen en werkloozen over 1942 het hoogste nadeelige slot op (ƒ 15.— per hoofd der bevolking), daarop volgen het hoofdstuk onderwijs, kunsten en wetenschappen (ƒ 7.—), openbare veiligheid (ƒ 6.—) en openbare werken (ƒ 6.—).

Een bewijs van de ongunstiger geworden financieele positie der gemeenten leveren ook de reserves en tekorten der gemeenten. De gemeentelijke reserves toch daalden van ƒ 38 millioen op 31 December 1935 tot ƒ 27 millioen op 31 December 1940, terwijl de nog niet definitief gedekte tekorten van den gewonen dienst stegen van ƒ 119 millioen op 31 December 1938 tot ƒ 165 millioen op 31 December 1940.

Stegen de schulden der gemeenten onafgebroken van ƒ 2529 millioen op 1 Januari 1935 tot ƒ 2670 millioen op 1 Januari 1941, op 1 Januari 1942 bleek deze schuld een weinig gedaald te zijn tot ƒ 2647 millioen (ƒ 294 per hoofd der bevolking). Van laatstgenoemd bedrag kan ongeveer 56% geldelijk rendabel geacht worden.

Dat de schulden een belangrijken last op de gemeenten leggen blijkt wel hieruit, dat het in de begrootingen 1942 geraamde bedrag wegens rente en aflossing per hoofd der bevolking beliep ƒ 21.—, terwijl de opbrengst van de rechtstreeks ten behoeve der gemeenten geheven belastingen en der uitkeeringen uit het gemeente- en het werkloosheidssubsidiefonds voor 1942 geraamd werd op ƒ 35.— per hoofd der bevolking.

Door de in 1941 plaats gehad hebbende herziening van het belastingstelsel vervielen eenige belastinginkomsten voor de gemeenten, waarvoor in de plaats eenige uitkeeringen uit het gemeente- en het werkloosheidssubsidiefonds kwamen.

Werd in de rekening 1940 nog verantwoord wegens opbrengst van rechtstreeks ten behoeve der gemeenten geheven belastingen ƒ 172 millioen en wegens fondsuitkeeringen ƒ 126 millioen, in de begrootingen voor 1942 werd daarvoor geraamd resp. ƒ 118 millioen en ƒ 197 millioen, zoodat de verhouding vrijwel omgekeerd is.

De totale opbrengst van alle ten behoeve der gemeenten geheven belastingen, dus met inbegrip van die gestort in de beide genoemde fondsen beliep over 1940 volgens de rekeningen ƒ 305 millioen, verdeeld als volgt: zakelijke belastingen ƒ 71 millioen (23%), persoonlijke belastingen naar het inkomen en vermogen ƒ 158 millioen (52%) en persoonlijke belastingen naar de verteringen ƒ 77 millioen (25%).

Dat de bedrijfswinsten vooral voor de grootere gemeenten nog een belangrijke bron van inkomsten vormen, blijkt wel hieruit, dat voor de groep der gemeenten van 100.000 en meer inwoners de opbrengst dezer winsten volgens de rekeningen over 1940 per hoofd der bevolking beliep ƒ 18.—, terwijl alle rechtstreeks geheven belastingen voor deze groep per hoofd der bevolking ƒ 31.— opbrachten. Voor alle gemeenten te zamen waren deze cijfers ƒ 7.— en ƒ 19.—.

Ten slotte zij medegedeeld, dat van de 1034 gemeenten op 1 Januari 1942 416 gemeenten in totaal 1232 bedrijven exploiteerden, waarvan 194 electriciteits-, 172 gas- en 147 waterleidingbedrijven.

C. **JAPAN — Algemeene arbeidsmobilisatie —**

27 Sept. — Het voorlichtingsbureau der Japansche regeering heeft een nauwkeurig overzicht gegeven van de tallooze maatregelen, waartoe in een op 21 September gehouden bijeenkomst van het kabinet is besloten ter verdere versterking van het thuisfront. Uit het overzicht blijkt, dat vrijwel alle deelen der bevolking bij deze maatregelen betrokken zijn. De maatregelen hebben een nationale oorlogsstructuur ten doel, die „recht doet wedervaren aan den ernst van den tegenwoordigen toestand en de eindoverwinning beveiligt". In de eerste plaats is besloten tot mobiliseering van alle krachten van het land voor een zoo snel mogelijke uitbreiding der munitie- en vliegtuigproductie. De verdediging van het land moet aanzienlijk versterkt en vooral de luchtafweer uitgebreid worden.

Een andere maatregel heeft de uitbreiding van het transport te land en ter zee ten doel. Om 't bestuursapparaat te vereenvoudigen, wil men voorloopig aan de plaatselijke bestuursorganen werk overdragen, dat tot dusverre door de centrale instanties werd verricht.

Voorts is besloten, dat voor het werk in grootere mate vrouwen zullen worden aangesteld. Leeftijdsgrenzen komen te vervallen.

Ten slotte is besloten tot maatregelen, waardoor Japan en Mandsjoekwo volkomen onafhankelijk van den invoer van levensmiddelen moeten worden.

(V. b. Econ. mobilis. 4817 B; Mater. mobilis. 4808 B)

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND — Roslawl, Smolensk en Temrjoek in het Oosten, Foggia en Napels in Italië ontruimd - Spalato en Korfoe bezet - Luchtaanvallen op Hannover, Brunswijk en Bochum - Septemberverliezen geallieerde scheepsruimte 315.700 br.t. —

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Führer, 25 Sept. — Op het Koeban-bruggenhoofd zetten de bolsjewisten hun aanvallen zonder resultaat voort. Aan den Midden-Dnjepr deed de vijand op talrijke plaatsen vergeefsche aanvallen op de bruggenhoofden ten Oosten van de rivier. De steden Roslawl en Smolensk werden na volledige vernieling van alle voor den oorlog belangrijke installaties, volkomen ongehinderd door den vijand, ontruimd.

27 Sept. — Op het Koeban-bruggenhoofd bleven plaatselijke sovjetaanvallen zonder resultaat. Ten Zuidoosten van Saporosje viel de vijand met sterke infanterie- en pantserstrijdkrachten door slagvliegtuigen gesteund aan. Van de bocht in den Dnjepr tot aan den mond van de Pripet trachtte de vijand weer over den Dnjepr te trekken. De gelande troepen werden door tegenaanvallen vernietigd of teruggeworpen en op een zeer klein gebied opeengedrongen. In den centralen frontsector duren de afweergevechten in de gebieden, waar tot dusverre het zwaartepunt lag, met onverminderde hevigheid voort.

28 Sept. — Op het Koeban-landingshoofd zijn aanvallen der bolsjewisten afgeslagen. De stad Temrjoek is volgens de plannen vernield en ontruimd. In het gevechtsgebied ten Zuidoosten en ten Oosten van Saporosje zette de vijand zijn doorbraak pogingen met massale strijdkrachten voort. Alle aanvallen mislukten met zware vijandelijke verliezen. Aan den Midden-Dnjepr vielen de bolsjewisten wederom tevergeefs de Duitsche landingshoofden aan.

28 Sept. — In het gevechtsgebied van Saporosje leverden onze troepen ook zware, succesrijke afweergevechten. Tijdelijk verloren terrein werd door tegenaanvallen heroverd. Nieuwe pogingen van den vijand om langs den Midden-Dnjepr aan den Westelijken oever terrein te winnen, mislukten. In den centralen frontsector bleven de bolsjewisten, in weerwil van het slechter wordende weer, aanvallen. In de periode van 26 tot 28 September zijn aan het Oostelijke front 209 Sovjetpantserwagens en 155 vliegtuigen vernietigd.

30 Sept. — Tegen ons afweerfront in het gevechtsgebied van Saporosje hebben de bolsjewisten nieuwe doorbraakaanvallen gedaan. Zij werden overal bloedig afgeslagen. Aan den Midden-Dnjepr zette de vijand zijn pogingen, de rivier over te steken, voort. Een tegenaanval wierp de bolsjewisten uit een bruggenhoofd, dat zij hadden kunnen vormen. In den centralen frontsector voeren onze troepen, in weerwil van de moeilijkste weers- en terreinomstandigheden en onder voortdurenden afweer van deels heftige vijandelijke aanvallen de bevolen bewegingen uit.

1 Oct. — In het gevechtsgebied ten Zuidoosten van Saporosje leverden de gevechten een volledig afweersucces op. De ondernomen doorbraakpogingen van den vijand werden afgeslagen. Van 250 aanvallende pantserwagens werden er 140 vernietigd. Aan den Midden-Dnjepr zijn verbitterde gevechten gaande om vijandelijke bruggenhoofden. In verschillende sectoren van het midden en het Noorden van het oostelijke front werden plaatselijke aanvallen der bolsjewisten afgeslagen.

2 Oct. — „Ten Zuidoosten van Saporosje ondernam de vijand plaatselijke aanvallen, zonder resultaat. Aan den Midden-Dnjepr duren de gevechten om de bruggenhoofden der bolsjewisten voort. In de maand September zijn door de luchtmacht en het leger aan het Oostelijke front 1464 Sovjetvliegtuigen vernietigd.

De slag om de landingshoofden aan den Dnjepr wordt voortgezet tot in het gebied ten Noorden van Kiev. De bolsjewistische actie in de gebieden ten Noorden van Saporosje is uitsluitend gericht op Kiev.

Ten Noorden van Kiev tot aan den autoweg naar Moskou gaat intusschen de bolsjewistische poging voort met gebruikmaking van de grootste massa's meer terrein te winnen. De Duitschers beginnen de Sovjetaanvallen te stuiten. Daarbij komt, dat in deze gebieden het weer de gevechtshandelingen reeds in vertragenden zin beïnvloedt.

ZUIDELIJK FRONT —

25 Sept. — Aan het Zuid-Italiaansche front heerschte een levendige gevechtsbedrijvigheid. De aanvallen van Britsche troepen in den sector-Salerno werden afgeslagen.

27 Sept. — De vijand ondernam in het gebergte ten Noordwesten en ten Noordoosten van Salerno aanvallen, die echter mislukten. In den Oostelijken sector hebben onze troepen nieuwe stellingen betrokken.

28 Sept. — De druk der Anglo-Amerikanen, die nieuwe strijdkrachten aan land hebben gebracht, is aanzienlijk toegenomen. In het gebied van Salerno zijn alle aanvallen afgeslagen. De Duitsche troepen hebben zich in het gebied van Foggia van den vijand losgemaakt en teruggetrokken. Foggia werd na vernieling van alle voor den oorlog belangrijke installaties ontruimd. In Noord-Oost-Italië en Dalmatië gaan sterke bendetroepen haar vernietiging tegemoet. De Adriatische haven Split (Spalato), die door troepen van Badoglio en communistische benden werd verdedigd werd stormenderhand genomen. Op het eiland Korfoe zijn, nadat een ultimatum van de hand was gewezen, Duitsche bergjagers geland. Met doeltreffenden steun van vloot en luchtmacht braken zij den tegenstand van den vijand; zij maakten verscheidene duizenden gevangenen en bezetten het eiland.

29 Sept. — Aanhoudende regenval verhinderde groote gevechtshandelingen aan het Zuid-Italiaansch front.

30 Sept. — Aan het Zuid-Italiaansche front volgde de vijand onze bewegingen over het algemeen met slechts vrij zwakke strijdkrachten. In de achter het Duitsche front gelegen stad Napels zijn ter verhindering van vijandelijke landingen de havenwerken grondig vernield. De zuivering van Noordoost-Italië van Sloveensche en communistische benden in het gebied ten Oosten van Görz maakt goede vorderingen.

2 Oct. — Na grondige vernieling van alle voor den oorlog belangrijke installaties te Napels en het wegvoeren der ravitailleeringsgoederen werd de stad aan den voorzichtig volgenden vijand overgelaten.

WESTELIJK FRONT —

28 Sept. — In den nacht van 27 op 28 September ondernamen Britsche bommenwerpers aanvallen op Hannover en met zwakkere strijdkrachten op Brunswijk. Daarbij ontstonden verliezen onder de bevolking en vernielingen in eenige woondistricten. 65 aanvallende vliegtuigen werden neergeschoten.

30 Sept. — Britsche bommenwerpers vlogen in den nacht van 29 op 30 September het Rijnlandsch-Westfaalsche gebied binnen en wierpen zeer verspreid bommen op woonwijken van verscheiden plaatsen, vooral op Bochum.

2 Oct. — In den nacht van 1 op 2 October ondernamen Britsche bommenwerpers een aanval op Rijnlandsch-Westfaalsch gebied. Vooral te Hagen ontstond aanzienlijke schade.

ZEEOORLOG —

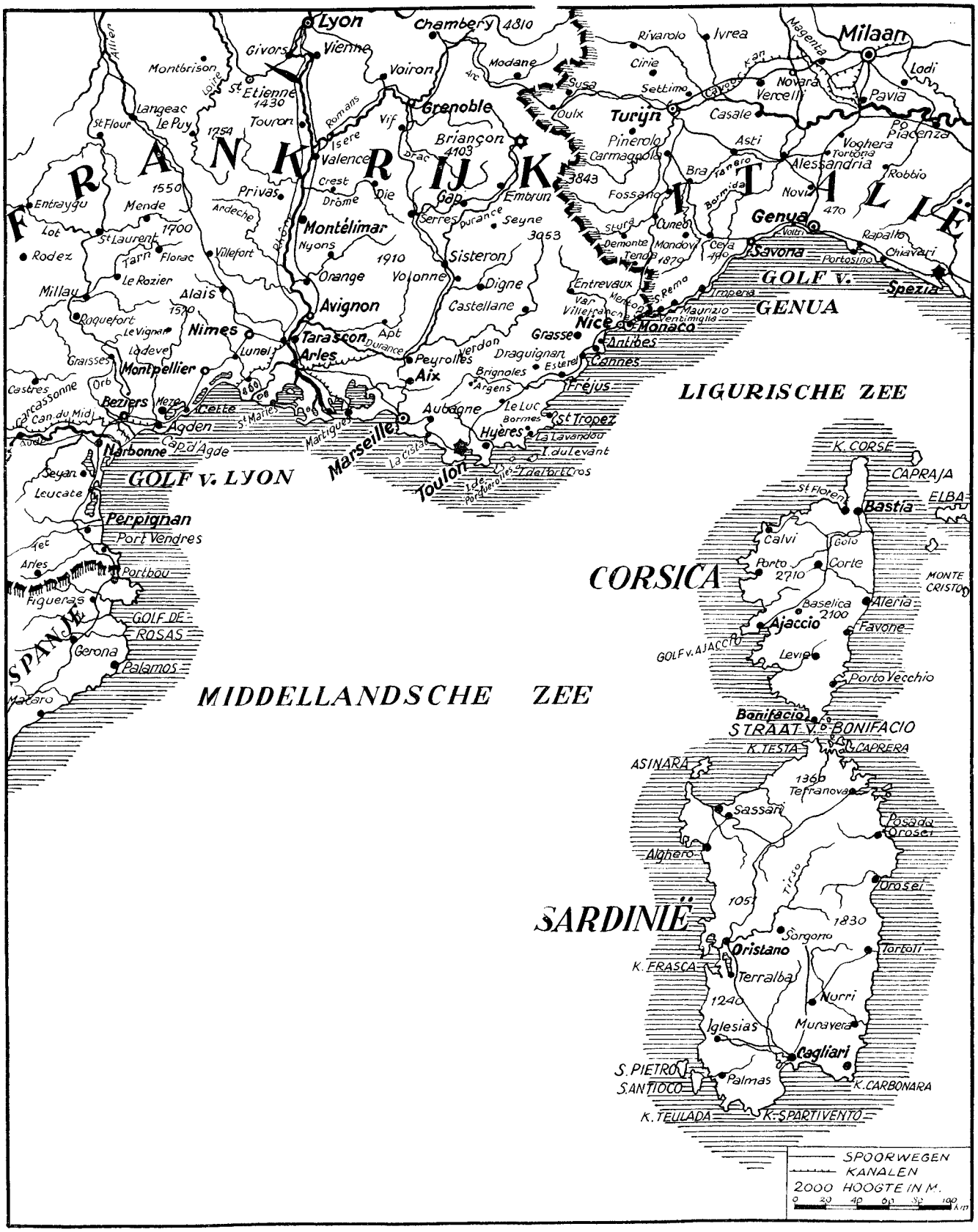
30 Sept. — Duikbooten hebben in den strijd tegen de vijandelijke landingsvloot in de Middellandsche Zee en den aanvoer op den Atlantischen Oceaan 6 schepen met een gezamenlijken inhoud van 42.200 ton en een torpedojager tot zinken gebracht. Duitsche vlootstrijdkrachten van koopvaardijschepen en marineluchtdoelgeschut vernietigden van 1 tot 30 September 121 vliegtuigen.

1 Oct. — Marine en luchtmacht brachten in September tot zinken: een slagschip, drie kruisers, twintig torpedojagers, drie torpedobooten, 13 motortorpedobooten, 1 duikboot en verscheidene duikbooten van het kleinste type, twee mijnenzoekers, twee bewakingsvaartuigen en twintig landingsbooten. Beschadigd werden: een slagschip, 18 kruisers, 17 torpedojagers, 1 torpedoboot, 8 motortorpedobooten, 15 landingsbooten en 5 andere oorlogsvaartuigen. Voorts werden 55 koopvaardijschepen met een gezamenlijken inhoud van 315.700 brt. en een transportzeilschip tot zinken gebracht of vernietigd en 133 andere schepen met een gezamenlijken inhoud van meer dan 600.000 brt. beschadigd.

(Vor. ber. Krijgsverr. 5678 A)

B. JAPAN — Landing in Finschhafen —

25 Sept. — Naar het Keizerlijke Hoofdkwartier mededeelt, zijn den 22sten Sept. krachtige Amerikaansche troepenformaties in Finschhafen geland. Japansche bezettingstroepen dwongen haar tot den strijd. Vliegtuigformaties van het Japansche leger en van de Japansche marine ondernamen krachtige aanvallen op transporten en landingstroepen bij Finschhafen en behaalden tusschen 21 en 23 September de volgende successen: Drie kruisers, twee torpedojagers en een groot transportschip tot zinken gebracht, brand veroorzaakt aan boord van twee kruisers en twee transportschepen van middelbare grootte en twee kruisers door bomtreffers beschadigd. **(Vor. ber. Krijgsverr. 5678 B)**

(eigen teekening K.H.A.) FRANSCHE EN ITALIAANSCHE RIVIÉRA

DE WERELDOORLOG IN DATA

RECAPITULATIE VAN 20 MEI – 25 SEPTEMBER 1940

20 Mei — Belgische regeering, die zich naar Ostende teruggetrokken had, wijkt naar Frankrijk uit. Generaal Falkenhausen hoofd militair bestuur in België. Gamelin door Weygand vervangen. Churchill in een radiorede: „Na Frankrijk de slag om ons eiland".

21 Mei — Reynaud „Het vaderland is in gevaar. Slechts een wonder kan Frankrijk redden". Atrecht en Amiens door Duitschers bezet. Pétain en Weygand met Frankrijks verdediging belast. Generaal Giraud, bevelhebber van het negende Fransche leger, capituleert.

22 Mei — Volgens een mededeeling van Tass versterkt Sowjet-Unie handelsbetrekkingen met Engeland. Duitsche troepen bereiken Fransche en Belgische kanaalkust. Abbeville bezet.

23 Mei — Leider Engelsche fascisten, sir Oswald Mosley geïnterneerd. Toespraak der Koningin tot Ned. Indië.

25 Mei — Toespraak van koning George VI tot Britsche Rijk. Engelsche biddag.

26 Mei — Calais door Duitsche troepen bezet. Farinacci „Onze plaats is aan de zijde van Duitschland."

27 Mei — Sir Stafford Cripps naar Moskou vertrokken. Radiorede van Roosevelt tegen isolationisten; neutraliteitswet veranderd. Stopzetting Britsch-Italiaansche handelsbesprekingen.

28 Mei — Wegens onvoldoende hulp der Geallieerden capituleert koning Leopold van België tegen wensch van zijn regeering; Pierlot, Reynaud en Churchill vallen koning Leopold aan.

29 Mei — Dr. Seyss-Inquart als Rijkscommissaris in Den Haag geïnstalleerd. Slag om Duinkerken begint.

31 Mei — Zitting Belgische rompparlement in Limoges. (Spaak-Pierlot); het besluit tot voortzetting van den oorlog. Zitting opperste oorlogsraad in Parijs.

1 Juni — Nederlandsche krijgsgevangenen vrijgelaten. Britten trekken uit Duinkerken terug. Nieuwe regeering in Roemenië. Zitting nationale raad der fascistische partij: Corsica, Tunis, Gibraltar en Suez geëischt.

2 Juni — Eden over den slag in Vlaanderen. Mr. Rost van Tonningen, uit interneering bevrijd, keert in Den Haag terug.

3 Juni — Eerste Duitsche verordeningenblad in Nederland verschenen.

4 Juni — Overzicht van het OKW over oorlog in het Westen. Churchill in het Lagerhuis over den slag bij Duinkerken. Vesting Duinkerken door Duitsche troepen bestormd. Strijd in Frankrijk over geheele linie opnieuw ontbrand. Oproep van den Führer aan Duitsche volk en het leger. Rome versterkt oorlogsmaatregelen. Memorandum van koning Leopold met rechtvaardiging van zijn capitulatie.

5 Juni — Reorganisatie Fransch kabinet onder Reynaud. Daladier en Bonnet uitgetreden. Correspondentie tusschen Roosevelt en Mussolini. Eerste nummer der „Deutsche Zeitung in den Niederlanden" verschenen.

6 Juni — Radiorede van Reynaud. Cripps tot buitengewoon Britsch gezant en gevolmachtigd minister in Moskou benoemd. Uitbreiding der distributie in Nederland (thee, koffie).

7 Juni — Weygandlinie doorbroken. Conflict tusschen Lithauen en Sowjet-Unie.

9 Juni — Diplomatieke posten te Rome en Moskou weer bezet. Noorwegen staakt den strijd. Regeering verplaatst haar zetel naar Londen.

10 Juni — Italië verklaart Frankrijk en Engeland den oorlog. Narvik door Duitsche troepen definitief bezet. Grensregeling tusschen Japan en de Sowjet-Unie.

11 Juni — Roosevelt verklaart in Charlotteville, dat de U.S.A. den Geallieerden hun hulpbronnen ter beschikking zullen stellen. Rouen, Reims en Compiegne in Duitsche handen.

12 Juni — Opperste Geallieerde oorlogsraad in Frankrijk. Cripps in het Kremlin ontvangen. Canada, Australië, Zuid-Afrika, Indië verklaren Italië den oorlog.

13 Juni — Duitsch overzicht over den strijd in Noorwegen en Denemarken. Spanje niet-oorlogvoerend. Fransche regeering naar Bordeaux. Reynaud doet beroep op Roosevelt om gewapende interventie. NSB-bijeenkomst in Concertgebouw en Bellevue te Amsterdam; sprekers Mussert en Woudenberg.

14 Juni — Duitsche troepen bezetten Parijs. Le Havre ingenomen. Spanje bezet Tanger. Ultimatum der Sovjet-Unie aan Lithauen.

15 Juni — Verdun en Versailles ingenomen. Egypte verbreekt diplom. betrekk. met Italië. Roosevelt antwoordt op beroep van Reynaud om gewapende interventie: „Alleen congres kan hierover beslissen". Raad van Voorlichting voor de Ned. Pers door Rijkscommissaris ontvangen.

16 Juni — Albanië treedt aan de zijde van Italië in den oorlog. Lithauen, Estland en Letland nemen ultimatieve eischen der Sowjets aan. Churchill stelt Frankrijk een Britsch-Fransche Unie voor.

17 Juni — Orleans bezet. Duitsche troepen bereiken Zwitsersche grens. Reynaud treedt af. Pétain opvolger. In radiorede kondigt Pétain de capitulatie aan.

18 Juni — Samenkomst van Hitler en Mussolini in München. Churchill over het terugtrekken der Britsche troepen uit Frankrijk. „De slag om Engeland begint". Fransche vloot vaart uit.

20 Juni — Fransche wapenstilstandsonderhandelingen met Duitschland en Italië beginnen. Radiorede van Pétain over Fransche nederlaag. Sowjettroepen bezetten de Baltische staten, waar regeeringswisselingen plaats hebben.

22 Juni — Wapenstilstand in het woud van Compiegne geteekend. Republikeinen Stimson en Knox in de USA regeering opgenomen. Front der Nationale wedergeboorte in Roemenië in „Partij der Natie" omgedoopt. Koning Carol richt zich in een radioboodschap tot het volk. Vijfde Hagespraak der N.S.B. in Lunteren.

23 Juni — Engeland erkent regeering van Bordeaux niet meer als van een zelfstandig land. Protest van Pétain. Wapenstilstandsverdrag Frankrijk-Italië geteekend. Laval als vicepremier in de regeering. Egyptisch premier Ali Maher door Hassan Sabry vervangen. Evacuatie beneden-Rijn opgeheven. Ambtenarenverbod in Nederland opgeheven.

24 Juni — Arbeidsdienstplicht in Turkije ingevoerd. Rede v. d. Rijkscommissaris in Rotterdam.

25 Juni — Wapenstilstand met Frankrijk wordt van kracht (1 uur 35). Publicatie wapenstilstandsvoorwaarden. Lagerhuisrede van Churchill. Sowjet-Unie neemt diplomatieke betrekkingen met Zuid-Slavië op. Engeland erkent het Fransche nationale comité onder De Gaulle. Demobilisatie in Zwitserland.

27 Juni - Eden over het verwachte Duitsche offensief tegen Engeland. Willkie candidaat voor het presidentschap in USA. Roosevelt opnieuw candidaat. Majoor Breunese commandant Opbouwdienst.

28 Juni - Sowjet-Unie bezet Bessarabië en Boekowina. Mobilisatie in Roemenië. Nieuwe regeering onder Tatarescoe. Maarschalk Balbo in Lybië gesneuveld.

30 Juni — Vijfde Duitsche Witboek over de oorzaken van den oorlog. Reorganisatie van de Fransche regeering, die naar Vichy verhuist.

1 Juli — Graziani Italiaansch opperbevelhebber in Noord-Afrika. Op eisch van Japan staken Frankrijk en Engeland wapenleveranties aan Tsjoenking-China. Nieuw handelsverdrag Sowjet-Unie - Zuid-Slavië. NSB-ers in Indië in vrijheid gesteld.

2 Juli — Overzicht van het OKW over oorlog in het Westen. Britsche kanaaleilanden door Duitsche troepen bezet. Generaal Winkelman naar Duitschland overgebracht.

3 Juli — Zesde Duitsche Witboek. Baltische Entente opgeheven. Officiëele toelating communistische partij in Baltische staten. Groote Deensche partijen sluiten zich aaneen. Fransch-Britsch zeegevecht bij Oran.

4 Juli — Nieuwe regeering in Roemenië onder Gigoertoe. Diplomatieke betrekkingen tusschen Frankrijk en Engeland verbroken.

5 Juli — Reorganisatie Deensche regeering onder Stauning. Scavenius min. v. Buitl. Zaken. Roosevelt kondigt de vier vrijheden af.

6 Juli — Groote ontvangst van Hitler te Berlijn. Ciano op bezoek. Waarschuwing van generaal Christiansen tegen sabotage en spionnage. Luisteren naar buitenlandsche radiostations verboden.

7 Juli — Zweden laat Duitsch transitoverkeer toe; protest van Engeland.

8 Juli — Fransche vloot in haven van Alexandrië vastgehouden. Britsch-Fransch vlootgevecht in haven van Dakar.

Noorsche koning Haakon weigert af te treden op eisch regeeringscomité in Oslo.

10 Juli — Alfred Rosenberg in Parijs. Groote Duitsche luchtactiviteit tegenover Britsche convooien. Roemenië treedt uit den Volkenbond; joden uit openbare functies. Hertog van Windsor gouverneur der Bahama-eilanden. Duitsch-Italiaansch-Hongaarsche conferentie in München. Kuusinen hoofd der Karelisch-Finsche Sovjet republiek.

11 Juli — Guldensporenslagherdenking in Den Haag door de N.S.B.

12 Juli — Zesde Duitsche witboek; mededeeling over betere Britsch-Sovjetsche verstandhouding (Document 29) Roosevelt vraagt in speciale Congresboodschap nieuwe bewapeningscredieten; belooft geen Amerik. soldaten naar Europa te sturen. Lebrun treedt af als president der Fransche republiek. Pétain staatschef en min. president. Laval vice-premier. Nieuwe Fransche grondwet.

13 Juli — Nieuwe distributiegoederen aangewezen (rijst, boter).

14 Juli — Radiorede Churchill: „Liever Londen in puin dan capituleeren".

15 Juli — Alle diplomatieke vertegenwoordigers moeten uit door Duitschland bezette gebieden vertrekken. Regeeringswisseling in Iran.

16 Juli — Demobilisatie in Roemenië. Japan tot autoritairen staat verklaard. Admiraal Yonai treedt af, Konoje premier. Woudenberg bewindvoerder bij het N.V.V.

17 Juli — Nieuwe verkiezingen op communistische eenheidslijsten in Baltische staten. Franco laat aanspraken op Gibraltar gelden. Portugal wijst een Britsch verzoek tot het leggen van vlootbases af.

18 Juli — Churchill maakt bekend, dat Engeland op Japans verzoek wapenleveringen over Birma en Hongkong aan Tsjoenking-China zal staken. Protest van U.S.A. en Tsjoenking.

19 Juli — Zitting van den Duitschen Rijksdag. Overzicht van Hitler. Laatste beroep op gezond verstand van Engeland. Finland demilitariseert Aalandseilanden. Denemarken treedt uit den Volkenbond. Goering tot Rijksmaarschalk benoemd.

20 Juli — Engeland eischt van Egypte geleverde wapenen terug. Mr. Rost van Tonningen tot commissaris der S.D.A.P. en aangesloten organisaties benoemd.

21 Juli — Panamerikaansche conferentie te Havana.

22 Juli — Halifax over Hitlers Rijksdagrede: „Engeland zal den strijd voortzetten". Driemanschap Nederlandsche Unie richt zich met oproep tot Nederlandsche volk. Baltische staten worden Sovjetrepublieken.

23 Juli — Aanvullende publicaties bij het zesde Duitsche witboek.

24 Juli — Tass weerlegt geruchten over Britsch-Sovjetische onderhandelingen en over Sovjetische eischen aan Turkije en Roemenië. Haile Selassie uit Londen naar Egypte vertrokken. Handelsverdrag van Engeland met Spanje en Portugal. Churchill in Lagerhuis: „Phase van den oorlog thans zeer kritiek".

25 Juli — Rijksminister Funk over nieuwe Europeesche economische orde. Duitsch-Turksch handelsverdrag onderteekend. Balkanstaatslieden in Duitschland.

26 Juli — Rijkscommissaris spreekt in Haagschen Dierentuin.

27 Juli — Ned. Unie publiceert haar program.

28 Juli — Slowaaksche staatslieden Dr. Tiso en prof. Tuka in Berchtesgaden.

29 Juli — Japan arresteert een aantal Britsche spionnen.

30 Juli — Panamerikaansche conferentie publiceert declaratie van Havana. Reorganisatie Slowaaksche regeering op nat.-soc. grondslag. Spaansch-Portugeesch niet-aanvalspact. Sovjet-Unie kondigt uitbreiding van vloot aan.

1 Aug. — Rede Molotof voor den oppersten Sovjetraad. De Nederlandsche oorlogsverliezen volgens officiëele bekendmaking bedragen: 2890 dooden, 6889 gewonden, 29 vermisten. Rotterdam 619 dooden. Japan kondigt programma voor Groot-Oostaziatische politiek af.

6 Aug. — Britsche scheepvaartminister Cross deelt mede, dat toestand Britsche handelsvloot beklagenswaardig is. Communistische partij in Zwitserland opgeheven. Overste Lindbergh sticht „Partij der Amerikanen". Eerste openbare vergadering Nederlandsche Unie Den Haag.

7 Aug. — Luxemburg, Elzas en Lotharingen onder Duitsch bestuur. Handelsverdrag tusschen Sovjet-Unie en U.S.A.

8 Aug. — Indische nationalisten wijzen nieuw Britsch bestuursvoorstel af.

9 Aug. — De in 1903 begonnen Bagdadspoorlijn is gereed gekomen.

10 Aug. — Britsche troepen trekken uit Sjanghai en Noord-China terug. Op gemeenschappelijke bijeenkomst der Anti-Rev. en Christ. Hist. in Apollohal te Amsterdam spreekt Colijn over wordingsgeschiedenis der Ned. Unie en betoogt hij: Duitsch overwicht over Europa moet aanvaard worden.

11 Aug. — Grensincidenten Albaneesch-Grieksche grens. Begin groote Duitsche luchtactie boven Engeland.

13 Aug. — Sovjet-Unie wijzigt instituut van politieke commissarissen; mutatie in de legerleiding.

14 Aug. — Eden geeft een overzicht over den oorlog.

16 Aug. — Eerste gouwdag Nationaal Front onder Arnold Meyer in Oisterwijk.

17 Aug. — Duitschland kondigt totale blokkade van Engeland af.

18 Aug. — Duff Cooper: radiorede over Duitsche luchtaanvallen. U.S.A. en Canada sluiten overeenkomst over gemeenschappelijke verdediging.

19 Aug. — Engeland ontruimt Somaliland. Churchill over luchtoorlog boven Engeland. Engeland staat aan U.S.A. luchtsteunpunten af. Verordening over econ. onafhankelijkheid der pers in Nederland afgekondigd.

21 Aug. — Leo Trotzki slachtoffer van een aanslag in Mexico.

22 Aug. — Britsche luchtvaartminister Sinclair betoogt in radiorede, dat invasiegevaar voor Engeland niet geweken is. Engeland zal uit zijn vesting uitbreken om nat.-soc. regiem op continent te vernietigen. Britsch aanbod voor onafhankelijkheid van Indië na den oorlog door Congres afgewezen.

24 Aug. — Italiaansch overzicht over strijd in Britsch Somaliland.

26 Aug. — Constitueerende vergadering Ned. Journalistenverbond in Amsterdam. Vrijwillige Vlaamsche Arbeidsdienst opgericht.

27 Aug. — Nachtelijk autoverkeer in Nederland verboden.

28 Aug. — Senaat van U.S.A. neemt wet op militaire dienstplicht aan. Fransch Equatoriaal Afrika sluit zich bij De Gaulle aan. Dnjepr-Boegkanaal (verbinding Zwarte Zee met Oostzee) in Sovjet-Unie geopend.

30 Aug. — Weensch scheidsgerecht over Balkanvraagstukken. Roemenië staat Hongarije een deel van Zevenbergen af. Bulgarije krijgt deel van Zuid-Doebroedsja. Funk en B. v. Schirach op Weensche jaarmarkt over Balkanproblemen.

3 Sept. — U.S.A. krijgt van Engeland vlootsteunpunten in ruil voor 50 destroyers. Daladier, Blum, Reynaud, Mandel, Gamelin gearresteerd.

4 Sept. — Rede van Hitler bij opening tweede Kriegswinterhilfswerk. Laatste waarschuwing aan Engeland. „Wij komen". Gigoertoe treedt in Roemenië af, Antonescoe opvolger. Geheime genootschappen in Nederland opgeheven.

5 Sept. — Rede Churchill over Balkan en luchtoorlog. De Geer treedt af, Gerbrandy opvolger.

6 Sept. — Joden mogen in Nederland niet meer in staatsdienst benoemd of bevorderd worden. Reorganisatie Fransch kabinet onder Laval. Koning Carol van Roemenië doet afstand van den troon ten behoeve van zijn zoon Michael.

7 Sept. — Begin luchtaanvallen op Londen.

9 Sept. — Naar aanleiding der vermoording van Peter Ton kondigt Mussert de oprichting van een Nederlandsche S.S. af.

10 Sept. — Handelsverdrag Zweden-Sovjet-Unie. Incident in Zwitserland over ontvangst van nat.-socialisten door bondspresident. Legitimatieplicht voor Nederlanders afgekondigd. (Van kracht 1 Oct. 1940).

11 Sept. — Radiorede Churchill over luchtoorlog: Invasie kan elk oogenblik beginnen.

14 Sept. — Begin veldtocht Graziani in Noordafrika op Egyptisch grondgebied.

15 Sept. — Reorganisatie Roemeensche regeering; hervorming van den staat. Nederl. Socialistische werkgemeenschap opgericht.

16 Sept. — Winst voor soc. democraten bij verkiezingen in Zweden. Goering met vliegtuig boven Engeland.

17 Sept. — Churchill verklaart in Lagerhuis, dat Duitsche overheersching in de lucht nog voortduurt en dat invasie voor de deur staat. Serano Suner — overtuigd vriend van de As — in Berlijn.

19 Sept. — Von Ribbentrop in Rome.

20 Sept. — Catroux sluit zich bij De Gaulle aan.

22 Sept. — Vier Anglophiele Egyptische ministers treden af. Fransch-Japansche overeenkomst over Indo-China.

23 Sept. — Britten vallen Dakar aan. Groot-Duitschland telt 97 millioen inwoners. Sedert 10 Aug. heeft Duitsche luchtwapen 23 millioen kg. bommen boven Engeland neergeworpen. Radiorede van koning George VI: Slag om Engeland met Londen als middelpunt.

25 Sept. — Opheffing der politieke partijen in Noorwegen. Nasjional Samling staatspartij. **(V. b. Recap. 5679)**

A. *BIOGRAFIEEN.* —

Maarschalk Rodolfo Graziani, die in den nieuwen fascistisch republikeinschen staat het ministerie van Nationale Verdediging en Oorlogsindustrie leidt, werd op 11 Augustus 1882 in Filettino geboren. In 1911 nam hij aan den Lybischen veldtocht deel. In 1919 verliet hij den militairen dienst, omdat hij, zooals hij verklaarde, er de voorkeur aan gaf, uit eigen beweging te vertrekken dan door communisten gedegradeerd te worden. Toen Mussolini aan de macht kwam, riep hij Graziani terug en belastte hem als vice-gouverneur van de Cyrenaica, in 1926, met de leiding van de operaties tegen opstandige Bedoeïnenstammen. Van 1927 tot 1930 pacificeerde hij Lybië in bittere gevechten tegen de Senoessi, een Mohammedaansche orde, die over geheel Noord-Afrika verzethaarden georganiseerd had.

Graziani

In Maart 1935 werd hij gouverneur van Somaliland en tegelijkertijd fascistisch partijsecretaris van deze kolonie. In den veldtocht tegen Abessinië was hij bevelhebber van het Zuidelijke leger, dat uit Somaliland tegen de Abessijnsche troepen oprukte. Op grond van de door hem behaalde successen werd hij op 12 Juni 1936 tot gouverneur-generaal van Italiaansch Oost-Afrika, tot maarschalk van Italië en tot eerste vice-koning van Abessinië benoemd. Tijdens een parade in Addis Abeba werd een bomaanslag op hem gepleegd, waardoor hij zwaar verwond werd. Het jaar daarop verkreeg hij den erfelijken titel „Marchese de Negheli". Op 31 October 1939 benoemde de Duce hem tot chef van den generalen stal van het Italiaansche leger.
Op 2 Juli 1940 ging Graziani weer naar Afrika terug en nam tegelijk met de functie van gouverneur-generaal van Lybië het opperbevel van de daar staande troepen op zich. Een korte succesvolle veldtocht bracht zijn troepen tot op Egyptisch grondgebied, totdat Wavell met een overmacht aan troepen het tegenoffensief begon. Toen Tobroek voor de eerste maal door de Engelschen veroverd werd legde maarschalk Graziani een verklaring af, dat het hem door den Duce beloofde oorlogsmateriaal door de militaire instanties, die onder bevel van Badoglio stonden, niet geleverd was. Mussolini liet destijds deze verklaring in de pers publiceeren om daarmee zijn solidariteit met Graziani tot uitdrukking te brengen. Op 25 Maart 1941 trok Graziani zich uit alle civiele en militaire diensten terug. Na den staatsgreep van Badoglio bevond hij zich in Noord-Italië, waar hij het contact met fascistische kringen aanhield.

(Vorig bericht Graziani 5684 D; foto 4301 B)

B. NEDERLAND — N.S.B. - Overzicht gepleegde aanslagen —

4 Oct. — In Volk en Vaderland verscheen de volgende opsomming van aanslagen welke in den loop van 1943 werden gepleegd:

1- 2-'43 Amsterdam, Mr. D. J. Feitsma (zwaar gewond).
5- 2-'43 Den Haag, Lt. Gen. Seyffardt (doodelijk getroffen).
9- 2-'43 Voorschoten, Mr. H. Reydon (aan verwondingen overleden).
9- 2-'43 Voorschoten, Mevrouw Reydon-Haak Steenhart (doodelijk getroffen).
10- 2-'43 Haarlem, H. Bannink, W. A.-man (doodelijk).
9- 3-'43 Wageningen, Comm. van Pol. Versteegh (licht gewond).
10- 3-'43 Haarlem, Opperbanleider J. Nederkoorn (gewond).
18- 3-'43 Coevorden, Mevr. H. Bos-Berendsen (doodelijk getroffen).
29- 3-'43 Grathem, Kringleider Hetterscheid (doodelijk getroffen).
18- 5-'43 Zwolle, H. C. Koopman (gruwelijk vermoord).
19- 5-'43 Baarn, A. Ch. de Wolf (doodelijk getroffen).
3- 6-'43 Vorden, Dr. F. E. Posthuma (doodelijk getroffen).
24- 6-'43 Amsterdam, Vaandr. Staatspol. Postma (zwaar gewond).
26- 6-'43 Kolhof, N. Medema, Postbode P.T.T. (doodelijk getroffen).
3- 7-'43 Enschede, Opperlt. Staatspol. P. Kaay (doodelijk getroffen).
8- 7-'43 Nijmegen, Majoor van Pol. A. J. M. van Dijk (overleden aan bekomen verwondingen).
15- 7-'43 Amsterdam, H. Blonk en echtgenoote (beiden licht gewond).
17- 7-'43 Meyel, Groepsleider P. Kessels (doodelijk getroffen).
20- 7-'43 Epe, Braakman, besteller P.T.T. (licht gewond).
21- 7-'43 Nijeveen, 2 K.K.-mannen uit Ommen (1 overleden, 1 zwaar gewond).
22- 7-'43 Amsterdam, De Jonge Cohen en echtgenoote (man gedood, echtgenoote gewond).
24- 7-'43 Nunspeet, Opperwachtm. Marech. Den Oudsten en echtgenoote (beiden gewond).
29- 7-'43 Oude-Schoonebeek, overval op gemeentehuis; drie dooden, t.w. burgemeester G. Bisschop, R. J. Oostindien, De Boer.
30- 7-'43 Z.-Laren, W. Reilingh, oud-lid (gedood).
2- 8-'43 Nederhorst den Berg, Mevr. Marsman-Barendrecht (niet doodelijk gewond).
4- 8-'43 Leeuwarden, J. Boeyenga en echtgenoote, ambtenaar Gew. Arb. Bur. (beiden niet levensgevaarlijk gewond).
20- 8-'43 Bussum, Kapt. Pol. E. J. Woerts (niet doodelijk gewond).
31- 8-'43 Borger, R. A. Oortwijn, Hoofd der School (doodelijk getroffen).
3- 9-'43 Utrecht, Pol. Pres. G. J. Kerlen (doodelijk getroffen).
4- 9-'43 Overschie, P. H. de Bruyn, Opperwachtm. (doodelijk getroffen).
5- 9-'43 Hillegom, aanslag op kam. v. d. Reep, Groepsleider (niet getroffen).
9- 9-'43 De Wijk, SS-man Woudman, vroeger Kringleider en Kringhoofd Kam. zorg (niet doodelijk).
16- 9-'43 Meppel, Opperw. W.A. L. Pol, SS-man H. Dijkert (beiden niet doodelijk getroffen).
22- 9-'43 Zuidhorn, Opperlt. Marech. D. Klavers (na bekomen verwondingen overleden).
24- 9-'43 Nijmegen, C. J. v. d. Burch (zwaar gewond).
25- 9-'43 Ruinerwold, H. Oosterveen en echtgenoote (man gedood, echtgenoote ernstig gewond).
26- 9-'43 Heumen, Opperwachtm. Marech. H. Verbeet (niet getroffen).
27- 9-'43 Krommenie, Burgemeester Jongsma (getroffen, kogel in portefeuille blijven steken, niet gewond).
27- 9-'43 Zaandijk, Distributie-ambtenaar Korf (doodelijk getroffen).
27- 9-'43 Doorn, Opperwachtm. Marech. G. M. Bouw (neergeslagen, aan hoofd gewond).

— Nieuwe aanslag - N.S.B. dringt aan op bewapening harer leden —

4 Oct. — In het Nationale Dagblad van 28 September wordt, aldus de Telegraaf, medegedeeld, dat boer Oosterveen, in Drente, wiens boerderij eenigen tijd geleden door kwaadwilligen in brand werd gestoken, thans is vermoord door lieden, die eerst een kop koffie met hem hadden gedronken. Oosterveen werd door eenige schoten doodelijk getroffen, zijn vrouw kreeg een schot door een der wangen. Het Nationale Dagblad wijst er op, dat dit het zooveelste geval van moord op een lid van de N.S.B. is en betoogt in verband hiermede, dat de leden der N.S.B. zoo snel mogelijk bewapend dienen te worden, in het belang van hun eigen veiligheid, maar in de eerste plaats in het belang van het goedwillende deel van het Nederlandsche volk.
Onder den titel „Wij kunnen niet ongewapend blijven" schrijft Volk en Vaderland, dat de huidige toestand niet mag voortduren. „Vroeger konden wij ons uitrusten overeenkomstig de bewapening van onze tegenstanders. Ook al verachten wij de lat met de scheermesjes en den gloeienden pook achter de brievenbus, wij konden onze wapenen er tegenover plaatsen. Maar nu worden wij met vuurwapenen belaagd maar kunnen daar slechts met een paar bloote handen tegenover gaan staan. Dat is geen strijd meer! Wij zijn niet zoo bloeddorstig dat wij verlangen dat een willekeurige gijzelaar voor ons sterft, maar wij wenschen met onze eigen belagers te kunnen afrekenen als het noodig is."

(Vorig bericht Aanslagen 5681 A)

— N.S.V.O.-bijeenkomst te Arnhem - Rede van Mussert —

4 Oct. — De N.S.V.O. heeft 30 September in „Musis Sacrum" te Arnhem een kameraadschapsmiddag gehouden voor vrouwen en moeders van frontsoldaten, alwaar door den leider der N.S.B., Mussert, werd gesproken. Aan diens rede ontleenen wij de mededeeling, dat naar aanleiding van de vele aanslagen, er toe werd overgegaan om honderden geweren en revolvers uit te reiken aan nat.-socialistische boeren. En honderden N.S.B.-leden na hen zullen van wapens worden voorzien: „De Beweging moet gewapend zijn", riep spr. uit. Voorts merkte Mussert in zijn rede op:
„Onze tegenstanders werpen ons graag voor de voeten, dat wij er alleen maar op uit zijn om baantjes te krijgen. Als dat zoo was, dan zouden wij ons ook wel andere dingen kunnen veroorloven. Maar om een voorbeeld te noemen: dat den N.S.B.-ers hoogere rantsoenen zouden worden toebedeeld, heb ik met opzet niet gewild. Omdat ik van het standpunt uitga, dat wij een stuk van het volk zijn en dat onder alle omstandigheden ook behooren te blijven."

(Vorig bericht N.S.V.O. 5625 A; Mussert 5673 A)

A. **NEDERLAND — Oogstdankfeest - Bijeenkomst te Groningen; redevoeringen van Mussert en den Rijkscommissaris —**

4 Oct. — In tientallen plaatsen in ons land is op 3 October het oogstdankfeest gevierd door Duitsche en Nederlandsche nationaal-socialisten. Op elke bijeenkomst hebben een Duitsche en een Nederlandsche spreker het woord gevoerd. De belangrijkste samenkomst was die in de „Harmonie" te Groningen, waar de Rijkscommissaris, Rijksminister dr. Seyss-Inquart en Mussert gesproken hebben.

Onder de talrijke aanwezigen bevonden zich de Beauftragten van de provincies Groningen, Friesland en Drente, resp. dr. Couring, ministerialrat Ross en Oberbereichsleiter Sellmer, den commissaris van de provincie Groningen, den heer Staargaard en den gemachtigde van den Leider, den heer Jb. Maarsingh. Obergemeinschaftsleiter Paul opende de bijeenkomst.

Het eerst sprak de Leider Mussert, die in zijn rede dank bracht aan God voor de voor dit jaar te verwachten goede oogst en die naast dank aan God de nadruk legde op de plichtsbetrachting van den boer en den boerenarbeider. Dat zoovele tienduizenden eenvoudige menschen dag-in, dag-uit hun plicht doen is een van de fundamenten van de geheele samenleving. Na gewezen te hebben op de schandelijke toestand van vóór den oorlog, toen het voedsel werd vernietigd, zeide Mussert dat, hoewel de tijden zwaar en moeilijk zijn, nog niemand in Nederland van honger is omgekomen. In dezen oorlogstijd kunnen de Nat.-Soc. beginselen niet worden doorgezet, maar het oog blijft gericht op een sterke, doelbewuste Landstand. Aan het einde van zijn rede zeide de Leider, dat door de kameraadschap tusschen de Duitsche en Nederlandsche nat.-socialisten een begin is gekomen van de samenwerking tusschen de Germaansche volken.

Rede van den Rijkscommissaris —

Rijkscommissaris, Rijksminister dr. Seyss-Inquart wees er in zijn uitvoerige rede op, dat het oogstdankfeest een daad van bezinning is, waardoor wij onze gemeenschap bewust zijn geworden. Spr. gaf een beschouwing van de beteekenis en de taak van den Landstand en zeide o.m.: „In den landstand is het de voornaamste taak, dat elkeen een goed en redelijk landbouwer is." Hij wees op de moeilijke positie waarin in het vijfde oorlogsjaar de boerenstand zich bevindt en noemde het een buitengewoon belangrijke bijdrage in den strijd om Europa, wanneer de Nederlandsche boer er voor zorgt, dat Nederland zich van eigen bodem voeden kan. Sprekend over de toekomst zeide de Rijkscommissaris: „Op langen termijn, dus voor later gezien, is het de overtuiging, niet alleen van de verantwoordelijke mannen hier in Nederland, doch ook van de bevoegde mannen in Duitschland, dat Nederland in het nieuwe Europa moet worden opgenomen als het bijzondere land van de veredelingsproductie. Ingaande op de vetpositie en de veeleveringen deelde hij mede, dat de boer, die de Nederlandsche volksgemeenschap helpt door zooveel mogelijk melk af te staan, een zeker voorrecht zal krijgen bij de aflevering van vee voor de vleeschproductie."

Ik hoop dat deze maatregel er toe mag bijdragen om, voor zoover dit slechts op eenigerlei wijze mogelijk is, de voor de Nederlanders bijzonder belangrijke verzorging met vet te garandeeren. Dat de hier ter beschikking gestelde hoeveelheden voor een, laat ons zeggen op langeren termijn normaal gevoerde huishouding te gering zijn, is een betreurenswaardig door ons volkomen erkend feit. Want het is verre van ons, de biologische substantie van het Nederlandsche volk op den duur op eenigerlei wijze te willen verzwakken. Integendeel, wij nationaal-socialisten willen, dat deze zoo kostbare biologische substantie niet alleen behouden blijft, doch steeds sterker en grooter zal worden."

Uitvoerig behandelde dr. Seyss-Inquart den zwarten handel en den uitvoer naar Duitschland: Men zegt dan, dat het beter is wanneer de levensmiddelen in den clandestienen handel terecht komen, omdat zij anders als leveranties naar Duitschland gaan. Ik zal aan dit sprookje over de, naar men beweert, enorme leveranties aan Duitschland, een eind maken. Ik heb den verantwoordelijken instanties volledige vrijheid van spreken gegeven, en die kunnen u vertellen, wat er in werkelijkheid aan Duitschland wordt geleverd. Daarbij zou ik echter reeds willen opmerken, dat de hoeveelheden, die juist in dit nieuwe oogstjaar voor de leverantie in aanmerking komen, met het oog op de totale oogstresultaten geringer zijn, dan in het vorige jaar. Zij zijn niet grooter, dan hetgeen volgens de Haagsche conventie over den oorlog te land aan de bezettingstroepen toekomt en hetgeen nog voor het onderhoud van de in Duitschland werkende Nederlanders noodig is. Het is juist, dat de uitvoer van groente naar Duitschland omvangrijk is. Daarvoor wordt echter aan broodgraan in het geheel niets verlangd. Integendeel, al het broodgraan dat de bezettende macht in Nederland noodig heeft, wordt uit Duitschland in Nederland ingevoerd. Men dient echter nog het volgende te bedenken: wanneer Nederland als de voornaamste groenteproducent van geheel Europa thans in deze tijden van nood voor Duitschland niet ter beschikking zou staan, zou men zich later in normale tijden ook niet meer herinneren, dat de Nederlanders als groentekweekers eigenlijk er toe uitverkoren zijn, de groente-verzorgers van een groot deel van Europa te zijn.

Vervolgens besprak de Rijkscommissaris de moordaanslagen, welke den laatsten tijd op leden der N.S.B. gedaan werden. Er hebben zich, zoo zeide hij, tooneelen afgespeeld, zoo afschuwelijk, dat het mij moeilijk valt, ze weer te geven. In de eerste plaats zou ik het volgende tot u willen zeggen: de Nederlanders moeten mij mijn taak niet zoo moeilijk maken. Ge kunt er van overtuigd zijn — ik heb het vroeger reeds gezegd — dat ik het hier als een van mijn voornaamste taken beschouw om, bij alle moeilijkheden die de tijd nu eenmaal met zich mede brengt, de biologische substantie van het Nederlandsche volk zoo goed als dit op eenigerlei wijze mogelijk is, door dezen tijd heen te helpen. Er zijn natuurlijk bevoegde en van Duitsch standpunt uit gezien gerechtvaardigde stemmen, die er op wijzen, dat het Duitsche volk de volle kracht en zwaarte van dezen strijd, vooral in het Oosten, draagt en dat derhalve het Duitsche volk ten laste van de bezette gebieden werkelijk alles moet krijgen, wat op eenigerlei wijze mogelijk is. Ik heb tot dusver altijd begrip ontmoet en een middel gevonden om een tusschenweg tot stand te brengen tusschen deze gestelde eischen en de Nederlandsche behoeften. Wanneer evenwel thans dergelijke dingen bekend worden, als die afschuwelijke moorden, die niet alleen jegens mannen doch ook jegens vrouwen en voor de oogen van de kinderen gepleegd zijn, — wanneer b.v. kinderen gedwongen worden een geheelen nacht in een vertrek bij hun vermoorde ouders door te brengen — dan weet ik niet hoe lang men in Duitschland met de menschelijke nooden nog rekening wil houden. Ik heb eens gezegd, dat tegenover deze gebeurtenissen de revolutionnaire krachten van de nationaal-socialistische gemeenschap zullen optreden. Het oogenblik is gekomen. Ik heb gevolg gegeven aan den tot mij gerichten wensch om de mannen der nationaal-socialistische beweging niet meer zonder risico te laten vermoorden en zal de nationaal-socialistische beweging bewapenen.

De uitdrukking „Het gaat goed!" tot de zijne makend onderwierp dr. Seyss-Inquart tenslotte de politieke en militaire situatie aan een uitvoerige beschouwing er op wijzend, dat hoe belangrijk de gebeurtenissen in de overige gebieden ook mogen zijn, de beslissing van den strijd in het Oosten vallen zal, en gaf hij uiting aan zijn onwrikbare overtuiging, dat Duitschland met zijn bondgenooten de uiteindelijke overwinning zal behalen.

(V. b. Oogstdankfeest 5279 A; Mussert 5689 B; dr. Seyss-Inquart 5658)

Justitie — Drievoudige moord op Joodsche vrouwen

4 Oct. — Het Gerechtshof te Den Haag heeft op 27 September uitspraak gedaan in de zaak betreffende den moord, welke in den nacht van 12 op 13 Augustus 1942 aan den oever van de Maas onder Schiedam is gepleegd op drie Joodsche vrouwen. De beide hoofdverdachten J. Bemond en J. M. Woltering, die voorgewend hadden de vrouwen een schuilplaats te bezorgen, zijn door het Hof veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf. Hartland werd veroordeeld tot twintig jaar gevangenisstraf. Mej. M. Ligthart tot negen jaar gevangenisstraf, beiden met aftrek der voorloopige hechtenis.

— Verbergen van „onderduikers" —

4 Oct. — Voor het Duitsche Landesgericht te Groningen hebben zich op 29 September tien landbouwers te verantwoorden gehad wegens het verleenen van hulp aan ondergedoken jongelui. Verdachten hadden voor korten of langen tijd onderdak verstrekt dan wel werk verschaft aan jonge mannen, die zich voor de tewerkstelling in Duitschland hadden moeten melden, doch zich daaraan hadden onttrokken. De Staatsanwalt eischte tegen de verdachten gevangenisstraffen van drie tot zeven maanden, benevens een boete, varieerende van 100 tot 200 gulden. Het Landesgericht veroordeelde de verdachten overeenkomstig den eisch.

(Vorig bericht Verboden tewerkstelling 5625 A)

— Moordaanslagen en sabotage berecht; 19 doodvonnissen —

4 Oct. — Naar de Höhere ᛋᛋ- und Polizeiführer Nordwest mededeelt heeft het Polizeistandgericht Amsterdam 30 September de volgende Nederlanders ter dood veroordeeld:

1. den joodschen student in de medicijnen Leo Frijda uit Amsterdam, geb. 1 Augustus 1923 te Amsterdam;

2. den student in de biologie (half-jood) Hans Katan uit Amsterdam, geb. 9 Augustus 1919 te Hilversum;
3. den student Sape Kuiper uit Delft, geb. 3 Februari 1924 te Arnhem;
4. den natuurkundeleeraar Johannes v. Mierlo uit Nieuwer Amstel, geb. 21 October 1907 te Den Helder;
5. den gymnastiekleeraar Henri H. Geul uit Amsterdam, geb. 12 Mei 1916 te Blora op Java;
6. den student Johannes Kalshoven uit Amsterdam, geb. 31 December 1922 te Amsterdam;
7. den leerling der machinistenschool Louis Boissevain uit Bussum, geb. 27 Juni 1922 te Arnhem;
8. den student Antoon Pleyte uit Delft, geb. 8 Juni 1917 te Amsterdam;
9. den kantoorbediende Gideon Boissevain uit Amsterdam, geb. 6 Juni 1921 te Schiedam;
10. den werktuigkundige Jan Karel Boissevain uit Amsterdam, geb. 24 Mei 1920 te Schiedam;
11. den letterkundige Walter Brandligt uit Epe (Gelderland), geb. 14 Mei 1901 te Kampen;
12. den journalist Maarten van Gilse uit Amsterdam, geb. 12 Juni 1916 te München;
13. den pikeur Dionysius Remiens uit Amsterdam, geb. 6 Sept. 1919 te Schoorl;
14. den radiotechnicus Antoine Th. Broeckman uit Blaricum, geb. 18 Juli 1911 te Laren;
15. Petrus Pooters, zonder beroep, uit Amsterdam, geb. 28 Augustus 1911 te Amsterdam;
16. den student in de medicijnen Olaf Th. Thomsen uit Amsterdam, geb. 17 December 1919 in Banstang (Ned.-Indië).
17. den kantoorbediende Anton J. Th. Koreman uit Amsterdam, geb. 15 December 1915 te Semarang op Java;
18. den monteur Victor van Swieten uit Eemnes, geb. 11 November 1906 te Rijswijk;
19. den student in de medicijnen Johann Roemer uit Amsterdam, geb. 24 Februari 1921 te Amsterdam.

De doodvonnissen zijn na onderzoek van de gratiekwestie in de vroege ochtenduren van den 1sten October 1943 voltrokken.

De ter dood veroordeelden hebben deel uitgemaakt van een terreurgroep, die vooral op het oog had moorden te plegen op vooraanstaande Nederlandsche personen, alsmede aanslagen te doen op spoorlijnen en daardoor indirect de Duitsche bezettende overheid te treffen. De leiders van de terreurgroep zijn deels nationalistische, deels joodsche studenten geweest, die zich onder leiding van vroegere leden der Communistische Partij Nederland hadden verbonden om daden van geweld te plegen. De terroristen hebben het klaar gespeeld zich te voorzien van wapenen en ontplofbare stoffen, die ten deele van buitenlandsche herkomst waren. De groep stond onder leiding van den communistischen arts. dr. Kastijn en van den student in de medicijnen en halfjood Hans Katan.

Met hun terechtstelling hebben de moorden op luitenant-generaal Seyffardt, commandant van het vrijwilligerslegioen „Nederland" en op minister Posthuma en andere leidende persoonlijkheden in Nederland, een aantal spoorwegaanslagen en een aantal overvallen met roof hun vergelding gekregen. In de Nederlandsche pers o.m. in De Telegraaf en de N.R.C. verscheen op 2 October een uitvoerig overzicht waarin de diverse misdaden gedetailleerd vermeld werden.

(V. b. Aansl. 5689 A; Aansl. gen. Seyffardt 5416 A; Posthuma 5553 A)

— Daderes moordaanslag pol.-pres. Kerlen gearresteerd —

4 Oct. — Officieel werd op 2 October bekend gemaakt, dat de moordenares van politie-president Kerlen uit Utrecht reeds kort nadat de daad was gepleegd, door de Sicherheitspolizei in Amsterdam kon worden gearresteerd. Het was de 22-jarige halfjodin Gertruida van Lier, studente in de rechten. Bij haar verhoor bekende zij medeplichtig te zijn aan den aanslag op den kap. v. pol. Woerts te Bussum en mede andere aanslagen te hebben helpen voorbereiden.

(Vorig bericht Aansl. Kerlen 5668 B)

— Moordaanslagen te Meppel —

4 Oct. — In den nacht van 28 op 29 September, zoo bericht Het Volk, zijn in Meppel en omgeving drie moorden gepleegd, omtrent welker motieven de politie in het duister tast. In den tijd van 23.30 tot 1 uur hebben onbekenden, die met een auto waren, deze drie moorden gepleegd op een chirurg van een ziekenhuis te Meppel, Roelfsema, op den garagehouder Dijkstra te Meppel en op het hoofd van de Christelijke school te Staphorst, den heer Boldewijn.

— Verplichte inlevering radiotoestellen —

4 Oct. — In een publicatie deelde de Höhere ᛋᛋ- und Polizeiführer Rauter, ᛋᛋ-Obergruppenführer und General der Polizei, mede, dat personen, die uit wanbegrip, onbedachtzaamheid of om andere redenen niet tijdig hun inleveringsplicht zijn nagekomen, gelegenheid hebben dit alsnog te doen, zonder zich bloot te stellen aan het gevaar van bestraffing, mits zij hun radiotoestel onverwijld schriftelijk aangeven bij het Hoofdbestuur van P.T.T. te Arnhem en mits het toestel dan tot en met 20 October 1943 op het betreffende bureau van de Nederlandsche politie, in plattelandsgemeenten bij den betreffenden burgemeester, wordt ingeleverd. Tegen personen, die ook na het verstrijken van dezen termijn nog in het bezit zijn van een radio-ontvangtoestel zonder de officieele speciale toestemming te hebben, zal met bijzondere strengheid worden opgetreden.

(Vorig bericht Inl. radiotoestellen 5673 A)

A. NEDERLAND — Landbouw - Boerenleider Roskam ontslagen —

4 Oct. — De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied heeft met ingang van 30 September 1943 den heer E. J. Roskam op diens verzoek eervol ontslagen uit zijn functie van Boerenleider van den Nederlandschen Landstand.

(V. b. Roskam 5413 A; Ned. Landstand 5669 A)

Weermacht — Vrijwilligers naar het Oostfront vertrokken —

4 Oct. — Op 30 Sept. is weder een groep van eenige honderden vrijwilligers voor den strijd tegen het bolsjewisme naar het Oosten vertrokken, om, na de noodige militaire opleiding te hebben ontvangen, actief aan dien strijd voor het nieuwe Europa deel te nemen. In de zaal van den Haagschen Dierentuin werd in den namiddag afscheid genomen, waarbij het woord gevoerd werd door den plv. leider der N.S.B. Van Geelkerken en generaal Rauter.

(Vor. ber. Vertrek vrijwill. 5589 A; gen. Rauter 5681 A)

Sociale Zaken — Premieverhooging ziektewet —

4 Oct. — Bij besluit van den secretaris-generaal van het departement van Sociale Zaken zijn de premies der Raden van Arbeid, die uit financieel oogpunt niet langer verantwoord mochten heeten, thans aan een herziening onderworpen. Daarbij is de premie van 1.7 % tot 3% verhoogd. Van de verhoogde premie wordt 2 % door den werkgever en 1 % door den werknemer gedragen. Momenteel betalen beiden 0.85 %. Ook bij de bedrijfsvereenigingen zal de grens van het premie-verhaal op den arbeider tot 1 % worden verhoogd.

(Vorig bericht Wijz. Ziektewet 5673 A)

— Sociale verzekering van Duitschers —

4 Oct. — In het Verordeningenblad no. 24 van 28 September is opgenomen een verordening van den Rijkscommissaris betreffende de sociale verzekering van Duitschers, waarbij met inachtneming van een aantal bepalingen, de verordening van den ministerraad voor de Rijksverdediging betreffende de sociale verzekering in de bezette gebieden van 4 Augustus 1941 in de verordening van den Rijksminister van arbeid van 10 Februari 1943 tot uitvoering en aanvulling van deze verordening, van toepassing worden verklaard, voor zoover zij op het bezette Nederlandsche gebied betrekking hebben.

— Aanvulling ziektewet —

Blijkens een in het Verordeningenblad no. 24 van 28 September opgenomen besluit van de secr.-gen. van Sociale Zaken en van Financiën tot wijziging en aanvulling van de Ziektewet wordt aan artikel 6 eerste lid, toegevoegd: Het loon van arbeiders, die voor den werkgever ook werkzaamheden of diensten verrichten anders dan ten behoeve van diens onderneming, wordt, voor zoover het is verdiend op dagen, waarop de arbeider tevens in de onderneming van zijn werkgever heeft gewerkt, voor de toepassing van deze wet geacht geheel in de onderneming te zijn verdiend. Voorts is in art. 29 een bepaling ingevoegd, volgens welke de verzekering van hem, die, hier te lande zijn woonplaats hebbende, als opvarende op een binnenvaartuig werkzaam is in dienst van een in Nederland gevestigde onderneming, niet door verblijf buitenslands eindigt, tenzij hij krachtens de wet van het land waar hij verblijft, tegen geldelijke gevolgen van ziekte is verzekerd.

Art. 37, zevende lid, is gewijzigd in dien zin, dat aan een verzekerde, die in het jaar, voorafgaande aan haar bevalling, op ten minste 156 werkdagen verplicht verzekerd is geweest, bij haar bevalling een kraamgeld van 55 gulden wordt verstrekt. Verder wordt in het achtste lid van genoemd artikel bepaald, dat aan de echtgenoote van een verzekerde, die in het jaar, voorafgaande aan de bevalling zijner echtgenoote, op ten minste 156 dagen verplicht verzekerd is geweest, bij haar bevalling een kraamgeld van 55 gulden wordt verstrekt, tenzij zij daarop aanspraak heeft krachtens het bepaalde in het zevende lid van dit artikel of het achtste lid van art. 55. Toegevoegd wordt een nieuw negende lid, luidende o.m.: Aan de dochters,

stief- en pleegdochters van een verzekerde, die gedurende de laatste drie maanden vóór haar bevalling met den (de) verzekerde in gezinsverband hebben geleefd, wordt bij haar bevalling een kraamgeld van 55 gulden verstrekt, indien de verzekerde in het jaar, voorafgaande aan de bevalling, op ten minste 156 werkdagen verplicht verzekerd is geweest.
Aan artikel 56 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende als volgt: De gehuwde vrouw kan ten aanzien van het in deze wet geregelde kraamgeld alle handelingen, het geven van kwijting en het verschijnen in rechte daaronder begrepen, zonder bijstand van haren man verrichten.
(Vorig bericht Ziektewet 5691 A)

— Volksgezondheid - Kinderverlamming en Diphtherie —
4 Oct. — Uit de officieele statistiek van besmettelijke ziekten bleek, dat zoowel de kinderverlamming als de diphtherie in de vorige week (19 tot en met 25 Sept.) is afgenomen in vergelijking met de voorafgaande week. In het genoemde tijdvak werden in het geheele land 103 nieuwe gevallen van kinderverlamming en 1288 van diphtherie aangegeven, tegen resp. 125 en 1393 in de week van 12 t/m 18 Sept.). **(Vorig bericht 5681 A)**

A. **NEDERLAND — Binnenland - Positie tijdelijke ambtenaren —**
4 Oct. — De Rijkscommissaris heeft in het Verordeningenblad no. 24 van 18 September bepaald, dat de ambtsperiode van in actieven dienst zijnde ambtenaren, die op grond van een rechtsvoorschrift — die van publiekrechtelijke lichamen inbegrepen — voor den duur van een bepaalden tijd zijn benoemd en na afloop van dezen tijd voor de voortzetting van hun functie moeten worden herbenoemd, wordt verlengd tot 31 Maart 1944, voorzoover de bevoegde autoriteit hun geen ontslag verleent.

Economie, Financiën — Intrekking deviezenbesluiten —
4 Oct. — Krachtens het in het Verordeningenblad van 28 September gepubliceerde besluit van de secretarissen-generaal van de departementen van Financiën en van Handel, Nijverheid en Scheepvaart treden het Deviezenbesluit 2 (besluit no. 100/1940) en het Deviezenbesluit 4 (besluit no. 154/1940, zooals gewijzigd bij besluit no. 240/1940) op 1 Oct. buiten werking.
Het bedoelde tweede uitvoeringsbesluit no. 100/1940 bevatte, zoo meldt De Telegraaf, bepalingen in zake het deviezenverkeer voor grensbewoners en grensgangers in het grensgebied, terwijl het uitvoeringsbesluit 154/1940 en het besluit 240/1940 voorschriften gaven in zake den in- en uitvoer van betaalmiddelen en geldswaardige papieren.
(Vorig bericht Deviezenbesl. 5569)

— Wijziging clearing met Denemarken —
In de Staatscourant van 29 September is inzake de clearing met Denemarken een besluit van de seretarissen-generaal van handel, nijverheid en scheepvaart en van financiën opgenomen, gedateerd 21 Mei, doch met de publicatie van kracht wordend, waarbij aan de bestaande regeling voor clearingbetalingen wordt toegevoegd: in onderling overleg betalingen van anderen aard.
De oude regeling bevatte, aldus de N.R.Crt., geen bepalingen inzake het kapitaalverkeer, en daarmede verband houdende rentebetalingen. Intusschen zijn, zooals men weet, reeds coupons van Deensche leeningen betaalbaar gesteld, en is de gelegenheid tot aanbieding van Deensche obligaties tegen een bepaalden koers gegeven. De aanvulling van de clearingregeling sanctioneert aldus een reeds bestaanden toestand. **(V. b. Betalingsverk. m. Denemarken 4536 D; Handelsverdr. m. Denem. 5632 B)**

— Opeischbaarheid vorderingen op Joden —
Het verordeningenblad van 28 September publiceert een verordening van den Rijkscommissaris betreffende de aanzegging van de opeischbaarheid van niet door hypotheek gedekte geldvorderingen van joodsche natuurlijke of rechtspersonen of vereenigingen van personen. Hierin wordt vastgesteld, dat de bepalingen der verordening no. 37/1943 betreffende de aanzegging van de opeischbaarheid van door hypotheek gedekte geldvorderingen van joodsche natuurlijke of rechtspersonen of vereenigingen van personen van overeenkomstige toepassing zijn op niet door hypotheek gedekte geldvorderingen van elke soort.
(Vorig bericht Joden 5569)

— Regeling deviezenreisverkeer —
4 Oct. — De Nederlandsche Staatscourant van 1 October bevat een besluit van de secretarissen-generaal van Financiën en van Handel, Nijverheid en Scheepvaart betreffende de regeling van het deviezen-reisverkeer, waarmede de Deviezenbeschikking van 30 September 1940 en de wijzigingen en aanvullingen hierop zijn vervallen. De voornaamste verandering inzake buitenlandsche reizen van ingezetenen is, dat de bedragen aan buitenlandsche betaalmiddelen der te bezoeken landen, welke de deviezenbanken tot dusverre zonder vergunning mochten afgeven, belangrijk zijn gereduceerd nl. tot een waarde van ƒ 7.50 per persoon en per maand, behalve voor België, waarvoor de regeling iets soepeler is gebleven, maar niettemin een beperking heeft ondergaan in vergelijking met de vorige regeling.
In het besluit zijn voorts nog bepalingen opgenomen inzake buitenlanders, die naar Nederland reizen. Het meebrengen van guldens naar Nederland is beperkt tot ƒ 7.50. Ook hier is voor België een iets soepeler regeling getroffen. **(Vorig bericht Deviezenbesluit 5692 A)**

Kunst, Kultuur — Dr. Bierens de Haan overleden —
4 Oct. — Te Aerdenhout is in den leeftijd van 76 jaar de letterkundige dr. J. D. Bierens de Haan, die zich in vele geschriften op wijsgeerig gebied heeft bewogen, op 27 Sept. overleden. **(Vorig bericht dr. Bierens de Haan 4496 B)**

— Prof. dr. Goedewaagen benoemd tot lid van den Kultuurraad —
4 Oct. — Het Departement van Volksvoorlichting en Kunsten deelt mede, dat de president van den Nederlandschen Kultuurraad bij beschikking dd. 27 Augustus 1943 prof. dr. T. Goedewaagen te Utrecht heeft benoemd tot lid van den Nederlandschen Kultuurraad.
(Vor. ber. Prof. Goedewaagen 5410 A; Kultuurraad 5003 A)

Distributie — Overzicht September —
4 Oct. — Ten aanzien van de distributie valt over de maand September het volgende te vermelden: 1. Deelde het Rijksbureau voor genees- en verbandmiddelen mede, dat het verbruik van levertraan wederom sterk moest worden beperkt en dat in verband daarmede den artsen voorschriften waren verstrekt. 2. Worden geen bonnen meer aangewezen, welke recht geven op cacao met suiker voor kinderen. Begin October zal onder den naam Rona een drank op de markt verschijnen ter vervanging van cacao. Dit nieuwe product zal in poedervorm in distributie worden gebracht. 3. Kunnen gebruikers, aan wie in verband met hun werkzaamheden batterijen zijn toegewezen, zich thans weder tot hun leverancier wenden ter verkrijging der hun toegewezen batterijen. 4. Zal in tegenstelling met het aanvankelijke voornemen, de suikerdistributie niet gedurende vier weken worden stopgezet. De aandacht wordt er echter op gevestigd, dat het mogelijk is, dat het rantsoen bestemd voor de eerste helft van October pas later beschikbaar zal worden gesteld, terwijl tevens op eenige stagnatie in de bevoorrading moet worden gerekend.
(Vorig bericht Overzicht Aug. 5649 A)

B. **SPANJE — Zevenjarig bewind van generaal Franco —**
Op 1 October, op den zevenden verjaardag der aanvaarding van het bewind door generaal Franco is de nationale raad der Falange onder voorzitterschap van het staatshoofd bijeengekomen. Alle 120 leden, alle leden der regeering, van de politieke commissie der Falange en de generaliteit woonden de vergadering bij.
Franco hield een rede, waarin hij o.a. herinnerde aan den opstand waarbij o.m. 13 bisschoppen, 5255 andere geestelijken, 2711 monniken en nonnen vermoord werden.
Franco schetste den bijzonderen aard van het Spaansche regime en wees er op, dat er geen parallel bestaat tusschen dit en een buitenlandsch regime, daar het Spaansche is gebaseerd op de katholieke levensopvatting. Het Spaansche regime wordt gedragen door een beweging, die een geheele volksgemeenschap omvat en waarin voor elken Spanjaard van goeden wil plaats is. De Spaansche beweging is geen vast program, doch maakt zich telkens aan de hoogere belangen van het vaderland ondergeschikt en past zich aan de noodzakelijkheden van het oogenblik aan.
(Vorig bericht Franco 5358 A)

C. **DUITSCHLAND — Derde verjaardag van het Driemogendhedenpact —**
4 Oct. — Naar aanleiding van den verjaardag der sluiting van het Driemogendhedenpact heeft de Rijksminister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop, via de radio op 27 September het woord gevoerd tot de volken van het Driemogendhedenpact. Aan zijn rede ontleenen wij uit het D.N.B.-verslag o.a.:
„Vandaag op den derden verjaardag van de sluiting van het driemogendhedenpact kunnen wij vaststellen, dat dit pact in ieder opzicht de vuurproef heeft doorstaan. Het

bondgenootschap, dat oorspronkelijk gedacht was als een waarschuwing aan president Roosevelt, om zich niet te plaatsen tegenover de levensrechten van de niet-verzadigde naties, werd door de oorlogsverklaring van Amerika tot een symbool van dezen bevrijdingsoorlog van onze volken. Onder zijn symbool werden alle door dit pact verbonden volken tot een strijdgemeenschap op leven en dood aaneengesmeed. Zoo was het in het verleden, zoo zal het ook in de toekomst zijn. Bijna een kwart milliard menschen van de tot het Driemogendhedenpact behoorende naties zijn thans, evenals voorheen, in Europa en Oost-Azië tot het uiterste bereid om hun vaderlandschen bodem te verdedigen en voor de vrijheid en toekomst van hun land en volken ook het laatste offer te brengen.

— Geloften van trouw aan het bondgenootschap —
Naar aanleiding van den verjaardag van het Driemogendhedenpact hebben de Japansche minister van Buitenlandsche Zaken, Sjigemitsoe, zijn ambtgenoot in Hongarije, Ghyczy; in Roemenië, prof. Antonescu; in Bulgarije, Sawa Kiroff en in Kroatië, Budak, radioredevoeringen gehouden, waarin zij de trouw der landen, welke zij vertegenwoordigden uitspraken. In gelijken zin sprak voorts de ministerpresident van Slowakije, dr. Tuka, terwijl tenslotte Mussolini vanuit een Noord-Italiaansche stad een boodschap tot het Italiaansche volk richtte.

(V. b. 2e verj. Driemogendh. pact 5264 A; v. Ribbentrop 5442 D)

Oogstdankdag te Berlijn - Redevoering van dr. Goebbels —
4 Oct. — Tijdens een massabetooging op 3 October in het Berlijnsche Sportpalast ter viering van den oogstdankdag voerde Rijksminister dr. Goebbels het woord, die mededeelde, dat de Führer niet aan deze betooging deelneemt omdat hij in het hoofdkwartier vertoeft. De Rijksminister bracht daarom den dank van den Führer over aan alle Duitsche boeren en boerinnen.
Over den luchtoorlog zeide dr. Goebbels, dat de verbeterde afweer den vijand steeds zwaardere verliezen zal berokkenen, die zoo groot zullen worden, dat zij niet meer tegen de resultaten opwegen. In ieder geval heeft de vijand de Duitsche bewapeningsindustrie geen schade toegebracht, die de verdere zegevierende voortzetting van den oorlog ernstig in gevaar zou kunnen brengen. De duikbootoorlog zal in niet al te verre toekomst weer in zijn ouden omvang voor de Engelschen en Amerikanen staan. De Duitsche techniek heeft den strijd niet opgegeven, integendeel.
In het oosten beschikt de Duitsche weermacht over voldoende verdedigingskracht om het militante bolsjewisme ver van de Duitsche grenzen geboeid te houden. Wij zijn sterk genoeg om ons te handhaven; maar een latere historische waardeering zal stellig eenmaal te onzen gunste beslissen en ook de kleine neutrale staten zouden er goed aan doen, Duitschland iets dankbaarder te zijn in plaats van critiek uit te oefenen.
Dr. Goebbels wees er voorts op, hoe de Duitsche maatregelen het verraad van Badoglio hebben doorkruist. De bevrijding van den Duce was het sein voor de oprichting van een republikeinsch fascistisch Italië. De capitulatievoorwaarden bewijzen, dat niemand zich door zwendel uit den oorlog kan losmaken.
Met klem verwierp dr. Goebbels de geruchten, welke o.a. van Russische zijde verspreid worden, als zou de terugtocht van het Duitsche leger mede verband houden met onderhandelingen, die tusschen Duitschland en de Sovjetregeering zouden worden gevoerd.
Hij zeide niet opnieuw voor de wereld het politieke, cultureele en economische gevaar van het Oostelijke bolsjewisme te willen uitschilderen, om niet in de verdenking te komen van angst of paniek. De Duitsche weermacht beschikte over voldoende verdedigingskracht om het militante bolsjewisme ver van de grenzen te houden en wanneer er in den laatsten tijd in het Oosten distantieerende bewegingen waren uitgevoerd, dan berusten deze op even vermetele als zakelijke overwegingen welke de vijand te zijner tijd nog zou ondervinden. „Het Oosten zal steeds een bedreiging voor ons blijven vormen, zoolang daar geen duidelijke beslissing gevallen is", aldus de minister; het inzicht in dit gevaar was omgekeerd evenredig met den afstand, maar het was te hopen, dat ook in de neutrale staten en in sommige deelen van het Westelijke vijandelijke kamp dit probleem nog eens wat realistischer bekeken zou worden, dan toen de Duitschers aan de Wolga streden. Dr. Goebbels zeide daarmee evenwel geen begrip en hulp te willen zoeken, waar zij niet te verwachten waren. Niemand zou zich, naar de gebeurtenissen in Italië nogmaals bewezen hadden, uit dezen oorlog kunnen manoeuvreeren; de oorlog was te vergelijken met een trein in razende vaart: wie onderweg uitstapt breekt zijn nek. „Deze oorlog moet uitgevochten worden. Wij hebben geen keuze tusschen hem en den vrede, maar tusschen overwinning of vernietiging". „Wij beleven thans het geweldigste drama van de geschiedenis van ons volk," aldus besloot dr. Goebbels. „In dit drama ligt de mogelijkheid van de definitieve oplossing van het Europeesche probleem besloten. Het nationaalsocialistische Rijk zal gebruik weten te maken van deze mogelijkheid. De Führer is ons daarvoor het meest overtuigende voorbeeld."

— Onderscheidingen aan boeren uitgereikt —
Honderdachttien door de Rijksregeering uitgenoodigde boeren en boerinnen zijn 3 October de gasten geweest bij een plechtigheid ter gelegenheid van den oogstdankdag in de mozaïekzaal van de Rijkskanselarij. Staatssecretaris Backe sprak de aanwezigen toe en ridderkruisdrager ᛋᛋ-Sturmbannführer Skorzeny, de bevrijder van den Duce, reikte de onderscheidingen aan de boeren uit.

(Vor. ber. Oogstdankd. 5277 A; dr. Goebbels 5597 B)

A. **ITALIE — Constitueerende regeeringsbijeenkomst**
4 Oct. — In een stad in Noord-Italië heeft op 27 September de eerste constitueerende zitting der fascistische republikeinsche regeering van Italië onder voorzitterschap van den Duce plaats gevonden.

— Fascistisch-republikeinsche regeering erkend —
4 Oct. — De Führer heeft op 27 September het volgende telegram tot den Duce gericht: Aan het hoofd der fascistische republikeinsche regeering van Italië, Benito Mussolini, Rome. Duce, met vreugde en voldoening heb ik uw mededeeling over de vorming der fascistische republikeinsche regeering van Italië ontvangen. Ik heb de eer u, Duce, mede te deelen, dat de regeering van het Groot-Duitsche Rijk de door u gevormde nieuwe fascistische republikeinsche regeering van Italië erkent en vastbesloten is, in trouw bondgenootschap schouder aan schouder met u den oorlog tot het zegevierende einde voort te zetten. Adolf Hitler.
De regeering-Mussolini is voorts erkend door Japan, Roemenië, Bulgarije, Kroatië, Slovakije en Hongarije.

— Mussolini staatshoofd —
4 Oct. — Op het oogenblik, dat hij zich belastte met de functies van chef van den nieuwen, republikeinsch-fascistischen staat, heeft de Duce tot de Italianen het volgende manifest gericht: „Met de door den ministerraad van 26 September 1943 goedgekeurde verklaring is de nieuwe republikeinsch-fascistische staat in het leven getreden, die in de binnenkort bijeen te roepen constitueerende nationale vergadering de bevestiging zal krijgen van zijn definitieve constitutioneele functies. Tot die dagen belast ik mij heden met de taak van hoofd van den nieuwen, republikeinsch-fascistischen staat. Mussolini".

(Vor. ber. Terugkeer Mussolini 5684 D)

B. **KROATIE — Diplomatieke betrekkingen Italië (reg. Badoglio) verbroken —**
4 Oct. — Het Kroatische minister-presidium deelde 27 September mede, dat ingevolge de handelingen van koning Victor Emanuel en zijn regeering besloten werd de diplomatieke betrekkingen met de koninklijke regeering van maarschalk Badoglio te verbreken.

(Vor. ber. Opz. verdr. m. Italië 5667 C)

C. **JAPAN — Ministerie van Bewapening ingesteld -**
4 Oct. — Het Japansche ministerie van Voorlichting deelt mede, dat de kabinetsraad van 28 September heeft besloten tot het instellen van een ministerie van Bewapening, tot het opheffen van het bureau voor het ontwerpen van plannen en het ministerie van Handel. De aangelegenheden van het leger en de vloot met betrekking tot de productie van wapenen en uitrustingsstukken worden voortaan door het nieuwe ministerie behandeld.

(Vor. ber. Arbeidsmob. 5685 C; Kabinet 4922 B)

D. **ENGELAND — Stakingen —**
4 Oct. — Uit Stockholm bericht het D.N.B. dat uit berichten uit Engelsche en Zweedsche bladen blijkt, dat in Engeland verschillende stakingen gaande zijn. Zoo hebben in Barrow 9000 arbeiders der Vickers Armstrongfabrieken wegens een loongeschil het werk neergelegd. Voorts breidt een mijnwerkersstaking in Lanarkshire zich uit. Aldaar staken 4500 arbeiders, terwijl in Oost-Dumbartonshire 800 mijnwerkers in sympathiestaking zijn gegaan. In Juli 1943 zijn door stakingen in Engeland 681.000 arbeidsdagen verloren gegaan.

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND — Taman en Krementsjoeg in het Oosten, Corsica in het Zuiden ontruimd - Kos bezet - Luchtaanvallen op München, Kassel, Frankfurt en Stuttgart - Duitsche luchtaanvallen op Londen — Convooislag voor Noord-Afrika —

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Fuhrer, 3 Oct. — Aan het Koebanbruggenhoofd en in den Zuidelijken en centralen sector van het Oostelijke front deed de vijand plaatselijke aanvallen, die afgeslagen werden. De stad Taman werd, na vernieling van alle voor den oorlog belangrijke installaties, ontruimd. Aan den Midden-Dnjepr gelukte het, vijandelijke landingshoofden verder te verkleinen.

4 Oct. — Aanvallen van de Sowjettroepen op het verkleinde Koebanlandingshoofd werden afgeslagen. Aan den Midden-Dnjepr leverden aanvallen op de vijandelijke gevechtsgroepen, welke de rivier waren overgestoken, goede resultaten op. In het gebied van de Pripetmonding en in de streek ten Westen van Smolensk vielen de Sowjettroepen tevergeefs aan. Krementsjoeg, op den Oostelijken oever van den Dnjepr werd opgegeven, nadat de betrokken Duitsche divisies naar den Westelijken oever waren overgebracht.

6 Oct. — Aan den Midden-Dnjepr werden de Sovjetbruggenhoofden verder verkleind. Aan weerszijden van de Pripetmonding duren de zware gevechten voort. Ten Zuiden van Gomel en ten Westen van Smolensk bleven doorbraakpogingen van den vijand zonder resultaat.

7 Oct. — Op het Taman-Schiereiland en aan het front tusschen Melitopol en Saporosje kwam het tot plaatselijke gevechten. In de zwaartepuntsectoren van het front werden aanvallen grootendeels in tegenaanvallen afgeslagen. Ten zuiden van Welikije Loeki gingen de Sovjets tot den aanval over. De gevechten zijn in vollen gang. Van het front tusschen Ilmen- en Ladogameer wordt melding gemaakt van levendige gevechtsactie.

8 Oct. — Van het geheele Oostelijke front wordt levendige gevechtsactie gemeld, die in enkele sectoren tot grootere sterkte aangroeide. In het gevechtsgebied ten zuiden van Welikije Loeki werd verbitterd gestreden. De Sovjets beproefden een den vorigen dag verkregen bres te verbreeden. Duitsche tegenaanvallen zijn begonnen.

Overzicht Sovjet-verliezen —

9 Oct. — Bij de afweergevechten aan het Oostelijke front hebben de bolsjewieken ook de laatste drie maanden uiterst zware verliezen geleden en ongewoon veel soldaten verloren. Sinds Juli van dit jaar heeft het Sowjetleger alleen 2 millioen man verloren, waarvan ongeveer de helft aan dooden en ruim 120.000 gevangenen. Ook de zware verliezen der Sovjets aan wapens en materiaal zijn een teeken van de felheid der gevechten. Bijzonder zwaar waren de verliezen aan pantserwagens, die sinds Juli van dit jaar met ruim 20.000 zijn toegenomen. Daarmede bedraagt het aantal der sinds het begin van den veldtocht in het Oosten stukgeschoten Sovjet-pantserwagens thans meer dan 70.000. Aan kanonnen verloren de Sovjets bovendien 7000 stukken, zoodat het totale verlies hiervan thans 75.000 stukken bedraagt. De wapenen van het leger en de luchtmacht haalden de laatste drie maanden nog 7500 vliegtuigen omlaag. Het aantal der Sovjet-vliegtuigverliezen is daarmede gestegen tot 52.000.

ZUIDELIJK FRONT —

3 Oct. — Aan het Zuiditaliaansche front heerschte slechts geringe gevechtsactiviteit. Anglo-Amerikaansche strijdkrachten volgden onze achterhoede-troepen, die na vernieling van alle voor den vijand belangrijke installaties langzaam naar het Noorden uitwijken.

In het Noordelijke deel van het eiland Corsica hebben Duitsche gevechtsgroepen verscheiden aanvallen van troepen van Badoglio, benden en Gaullistische bataljons Marokkanen afgeslagen.

4 Oct. — In de streek ten Noorden van Napels en ten Noordwesten van Foggia werden aanvallen van Britsch-Noord-Amerikaansche troepen afgeslagen. Op Corsica viel de vijand herhaaldelijk de stellingen van onze achterhoede rondom Bastia aan. Duitsche troepen zetten in Istrië de actie ter vernietiging van communistische benden met succes voort. Na de zuivering van het gebied ten Oosten van Görz werden thans de gebieden ten Oosten en ten Zuid-Oosten van Triëst bevrijd.

5 Oct. — In Zuid-Italië versterkte de vijand zijn druk op den Oostelijken sector en landde dicht achter ons front bij Termoli. Duitsche strijdkrachten zijn tot den tegenaanval overgegaan. In aansluiting aan de overbrenging van alle op Sardinië gestationneerde Duitsche troepen naar Corsica, is nu ook dit eiland overeenkomstig bevel ontruimd. Zelfs de inscheping der laatste afdeelingen kon de vijand niet verhinderen. Den 3en October begon in het Oostelijk gedeelte van de Middellandsche Zee een landingsoperatie tegen het eiland Kos. De tegenstand van den vijand werd gebroken.

7 Oct. — In Zuid-Italië werden aan de Volturno vijandelijke strijdkrachten afgeslagen, terwijl in de zuidelijke Apennijnen onze achterhoeden langzaam naar het Noordwesten uitwijken. In het gebied van Termoli duren de verbitterde gevechten voort.

8 Oct. — Na een verbitterde worsteling werden de pogingen van sterke Britsche strijdkrachten, om bij Termoli den linkervleugel van ons front in te drukken en te omsingelen, verijdeld.

WESTELIJK FRONT —

3 Oct. — Het aantal Britsch-Amerikaansche vliegtuigen, dat bij aanvallen op West- en Zuidwest-Europa door de Duitsche luchtverdediging sedert Juli j.l. is neergeschoten, bedraagt, naar het D.N.B. verneemt, 2757.

Vijandelijke vliegerstrijdkrachten hebben overdag bommen geworpen op Emden en andere plaatsen in het kustgebied der Duitsche Bocht. In den nacht van 2 op 3 Oct. zijn sterke formaties Britsche bommenwerpers onder nieuwe schending van Zwitsersch territoriaal gebied naar Zuidwest-Duitschland gevlogen. In München waren verliezen onder de bevolking en vrij groote schade in de stad.

Het Duitsche luchtwapen heeft militaire doelen in Zuid- en Midden-Engeland bestreden.

4 Oct. — Vijandelijke formaties bombardeerden plaatsen in de bezette westelijke gebieden. Er vielen menschenlevens te betreuren en er werden aanzienlijke verwoestingen aangericht, vooral in de woonwijken van eenige Nederlandsche steden. Bommenwerpers vielen Kassel aan. De schade is aanzienlijk. 44 Anglo-Amerikaansche vliegtuigen werden vernield. Duitsche lange-afstandsbatterijen beschoten de Britsche kust; zij plaatsten treffers in Ramsgate, Deal, Dover, Folkestone. Duitsche vliegtuigen bombardeerden militaire doelen in Engeland.

5 Oct. — Anglo-Amerikaansche vliegtuigen ondernamen aanvallen op plaatsen in het Rijn-, Main- en Saargebied. Buitengewoon zwaar werd Frankfort a. d. Main getroffen. Andere vernielingen worden gemeld uit Offenbach, Mannheim, Ludwigshafen, Worms en Saarlautern. Door luchtverdedigingsstrijdkrachten werden 41 vliegtuigen neergeschoten. De Duitsche luchtmacht ondernam aanvallen op objecten in Engeland.

7 Oct. — De Duitsche luchtmacht heeft Londen met brisantbommen van zwaar kaliber aangevallen.

8 Oct. — Duitsche gevechtsvliegtuigen vielen in den nacht van 7 op 8 October Londen en Norwich aan en veroorzaakten in beide steden uitgestrekte branden. Sedert den nacht van 10 op 11 Mei 1941 is geen dergelijke luchtaanval op de Engelsche hoofdstad ondernomen. Britsche luchtstrijdkrachten wierpen bommen op plaatsen in het gebied van de Duitsche bocht en ondernamen aanvallen op plaatsen in het Zuidwest-Duitsche gebied. Vooral in Stuttgart ontstond vrij groote schade.

ZEE-OORLOG.

5 Oct. — Duitsche duikbooten hebben in de Middellandsche Zee voor de Noordafrikaansche kust uit beschermde vijandelijke konvooien 7 schepen, met een gezamenlijken inhoud en een torpedojager tot zinken gebracht.

6 Oct. — Bij aanval op een konvooi voor de Noordafrikaansche kust plaatsten formaties der luchtmacht bom- en torpedotreffers op in totaal zestien schepen met een gezamenlijken inhoud van 130.000 ton. Duikbommenwerpers hebben in de Zwarte Zee drie Sovjet-torpedojagers in den grond geboord. **(V. b. Krijgsverr. 5686 A.)**

B. JAPAN — Offensief aan de Yangtse —

5 Oct. — United Press deelt mede, dat in de vallei van den Beneden-Yangtse nabij de monding van den stroom, hevige gevechten aan den gang zijn. Drie Japansche colonnes zijn doorgedrongen in het door Chineesche partisanen bezette gebied.

Aanval op Wake —

8 Oct. — Het Japansche hoofdkwartier heeft medegedeeld, dat Japansche leger- en vlootstrijdkrachten op 6 en 7 Oct. vijandelijke aanvallen op het eiland Wake hebben afgeslagen. **(V. b. Krijgsverr. 5686 B.)**

HONGARIJE
DUITSCHLAND
AGRAM
Laibach
Triest
Fiume
Venetië
GOLF V. VENETIË
KROATIË
ADRIATISCHE ZEE
DALMATISCHE EILANDEN
ITALIË
Zara
Spalato
Ancona
Rome
Napels
Sarajewo
Belgrado
Mostar
Dubrovnik
Ragusa
Cattaro
MONTENEGRO
Durazzo
TIRANA
ALBANIË
Bari
Brindisi
Tarente
GOLF V. TARENTE
KORFOE
PAXOS
IONISCHE ZEE
TYRRHEENSCHE ZEE
STROMBOLI
LIPARI
VULCANO
Messina
Reggio
GOLF V. SQUILLACE
GOLF V. POLICASTRO
CAPRI
GOLF V. NAPELS
VESUVIUS
Ofanto
Adria
Corato
Foggia
Manfredonia
Termoli
Pescara
Chieti
Aquila
Perugia
Ancona
Rimini
Ravenna
Venetië
Triest
Laibach
Fiume
Zagreb
Osijek
Novi Sad
Subotica
Szegedin
Baja
Mohacs
Pecs
Dombóvar
Virovitica
Sisak
Karlovac
Gradiska
Brod
Banjaloeka
Prijedor
Bihatsj
Gospitsj
Knin
Sinj
Livno
Konjitsj
Mostar
Stolatz
Melkowitsj
Gravosa
Castelnuovo
Cattaro
Podgoritsa
Skodra
Bar
Dulcigno
Alessio
Durazzo
Elbazan
Kawaja
Berat
Valona
Otranto
Leace
Brindisi
Ostuni
Fasano
Bilonto
Bari
Barletta
Trani
Molfetta
Capua
Gaeta
Sabaudia
Littoria
Cassino
Campobasso
Isernia
Vasto
Pescara
Aquila
Chieti
Teramo
Ascoli
Macerata
Loreto
Ancona
Urbino
Pesaro
Rimini
Cesena
Forli
Faenza
Ravenna
Comachio
Ferrara
Adige
Po
Parenzo
Rovigno
Pola
Abbazia
Pirano
Udine
Gorizia
Adelsberg
Zirknitz
Monfalcone
Treviso
Bassano
Brenta
Piave
Tagliamento
Isonzo
Sau
Drau
Donau
Theiss
Save
Bosna
Drina
Lim
Ibar
Morawa
Vardar
Struma
Maritza
Arda
Nestos
Strymon
Wardar
Kopreinitz
Warasdin
Koelpa
Soesjak
Zengg
Oloćac
Prizna
Jaice
Stanigrad
Verbas
Derventa
Doboj
Tesanj
Toesla
Bjelina
Sjabats
Kroeparij
Waljewo
Swornik
Vrandoek
Varesj
Travnik
Sarajewo
Konjitsj
Fotsja
Plevlja
Mokragora
Novibazar
Goesinje
Podgoritsa
Kopli
Skodra
Gömsice
Alessio
Kroja
Tirana
Elbazan
Kawaja
Semeni
Valona
Vojoesa
Argyrokastron
Santi Quaranto
Paxos
Korfoe
Otranto
Strait of Otranto
Tarente
Gulf of Tarente
Sibari
Crati
Rossano
Cosenza
Cotrone
Catanzaro
Belvedere
Policastro
Golf of Policastro
Sinni
Agri
Basento
Bradano
Matera
Potenza
Eboli
Salerno
Capri
Golf of Naples
Castellammare
Vesuvius
Naples
Volturno
Garigliano
Sangro
Trigno
Tremiti Eil.
Pelagosa Eil.
Lissa
Curzola
Lagosta
Meljet
Korcula
Hvar
Brac
Lesina
Wis
Makarska
Almissa
Spalato
Sjiberik
Zara
Jaice
Oena
Prijedor
Banjaloeka
Bihatsj
Gospitsj
Prizna
Oloćac
Zengg
Soesjak
Karlovac (Karlstadt)
Koelpa
Kočevje
Laibach
Triest
Gorizia
Adelsberg
Zirknitz
Monfalcone
Pirano
Parenzo
Rovigno
Pola
Cherso
Lussino
Quarnero
Fiume
Abbazia
Comachio
Ravenna
Faenza
Forli
Cesena
Rimini
S. Marino
Pesaro
Urbino
Ancona
Macerata
Loreto
Perugia
Assisi
Chienti
Ascoli
Spoleto
Orvieto
L. di Bolsena
L. di Bracciano
Rome
Tivoli
Terni
Rieti
Tiber
Avezzano
Ostia
Albano
Frosinone
Littoria
Cassino
Campobasso
Isernia
Vasto
Pescara
Aquila
Chieti
Teramo
Ascoli
Sabaudia
Gaeta
Capua
Foggia
Manfredonia
Vieste
Termoli
Trigno
Sangro

DE WERELDOORLOG IN DATA

RECAPITULATIE VAN 25 SEPTEMBER - 31 DECEMBER 1940

26 Sept. — Britsche agenten in Roemeensch petroleumgebied gearresteerd.
27 Sept. — Duitschland, Japan en Italië sluiten Driemogendhedenpact.
28 Sept. — Rijkscommissaris spreekt op bijeenkomst Ned. Kultuurkring.
30 Sept. — Hitler ontvangt Mussert in de Rijkskanselarij te Berlijn.
2 Oct. — Eerste Jodenwetten in Frankrijk ontworpen. Amnestie Spaansche gevangenen uit den burgeroorlog. Chamberlain treedt uit de Britsche regeering.
4 Oct. — Samenkomst Hitler-Mussolini op den Brenner. Eerste noodwinkels in Rotterdam geopend.
5 Oct. — Von Brauchitsch in Den Haag. Sowjet-Unie voert arbeidsdienstplicht voor de jeugd in.
6 Oct. — Eerste Jodenwetten in Nederland van kracht. USA en Engeland sluiten overeenkomst over de luchtvloot.
7 Oct. — Jodenwetten, in Zuidslavië. Pijlkruisersbeweging in Hongarije maakt haar programma bekend.
8 Oct. — Britsch luchtvaartmaarschalk Joubert verklaart, dat invasiegevaar nog niet voorbij is. Churchill over luchtoorlog in Lagerhuis. Commandant Ned. Opbouwdienst krijgt opdracht Arbeidsdienst voor te bereiden.
9 Oct. — Hongarije verzoekt Asmogendheden om interventie in Roemenië, waar Hongaren gemolesteerd worden. Amerikanen wordt aangeraden uit Japan te vertrekken. Groeninx van Zoelen (De Vuurslag) bepleit op openbare bijeenkomst te Amsterdam samenwerking van Ned. Unie, NSB, Nationaal Front en De Waag-groep.
10 Oct. — Engeland publiceert verlieslijsten over luchtoorlog. Pétain over de nieuwe orde in Frankrijk. Dementi van Tass over Duitsche eischen inzake Polen, naar aanleiding Britsche berichten.
12 Oct. — Spoorwegovereenkomst Duitschland-Sowjet-Unie. Duitsche luchtvloot naar Roemenië ter bescherming van olievelden en ter opleiding Roemeensche piloten. Roosevelt zegt Engeland iedere hulp toe, behalve deelneming aan den oorlog. Britsch-Italiaansch vloottreffen in de Midd. Zee. Door Turksche radio wordt medegedeeld, dat Turkije een doortocht van Duitsche troepen naar Egypte niet duldt.
15 Oct. — Britsche Arbeidsminister Bevin verklaart in Manchester, dat Sowjet-Unie door militair karakter van Pact van Drie gedwongen is zich uit zuiver zelfbehoud aan zijde van Engeland en USA te scharen.
16 Oct. — Eden maakt een reis door het Nabije Oosten. Catalaansche separatistenleider Companys gefusilleerd. Engeland verbreekt handelsrelaties met Roemenië.
17 Oct. — Engelsch parlement verlengt zittingsperiode. Birmaweg weer geopend. Serrano Suner min. van Buitenl. Zaken in Spanje.
18 Oct. — Jodenwetten in Frankrijk.
19 Oct. — Handelsverdrag Duitschland-Zuidslavië. Voormalige Hongaarsche premier, Imredy, sticht Partij der Nationale vernieuwing.
20 Oct. — Mussolini bezoekt Italiaansch leger aan de Oostgrenzen. Himmler in Madrid.
21 Oct. — Goering bezoekt Nederland. Distributie van kaas in Nederland.
22 Oct. — Stichting Winterhulp Nederland opgericht.
23 Oct. — Samenkomst Hitler-Franco aan de Spaansche grens.
24 Oct. — Samenkomst Hitler met Pétain en Laval in Montoire.
25 Oct. — Italianen nemen deel aan luchtaanvallen op Londen.
26 Oct. — Opdracht Goering voor het vierjarenplan verlengd. Incidenten aan Albaneesch-Griekse grens. Nieuwe Donaucommissie ingesteld (met deelneming van Sowjet-Unie).
27 Oct. — Arbeitsbereich der NSDAP in Nederland opgericht; leider generaalcommissaris Schmidt.
28 Oct. — Samenkomst Hitler-Mussolini te Florence. Italiaansche nota aan Griekenland met eischen en steunpunten en doortocht van Italiaansche troepen. Griekenland verklaart Italië den oorlog. Pétain wekt het Fransche volk op hem op den weg naar de nieuwe orde te volgen. Britsche troepen landen op Grieksche eilanden. Turkije, Bulgarije en Zuidslavië blijven neutraal.
31 Oct. — Pandit Nehroe gearresteerd. Nachtelijke spertijd in Nederland ingevoerd.
2 Nov. — Nederland voert distributie van koek en eieren in Ned. Duitsche kultuurgemeenschap opgericht.
3 Nov. — De Brinon tot gedel. gezant bij Duitsche bezettingsmacht in Frankrijk benoemd.
4 Nov. — Britsche troepen landen op Kreta. Dr. Ley kondigt uitvoering van een groot sociaal program aan. Spanje neemt bestuur over Tanger op zich. Stichting van den Raad van Hispaniteit als raadgevend college v. Buitenl. Zaken.
5 Nov. — Churchill en Halifax over hulp aan Griekenland. Turkije roept twintig lichtingen onder de wapenen. Roosevelt voor de derde maal als president van USA gekozen.
6 Nov. — Zuidslavisch min. van Oorlog Neditsj treedt af. Jodenwetten in België.
7 Nov. — Kalinin betoogt, dat de Sowjet-Unie neutraal, doch waakzaam blijft. Japan kondigt tienjarenplan af. Duitsche Ubooten ontwikkelen groote activiteit.
8 Nov. — Complot der Pijlkruisers in Hongarije verijdeld. Ierland weigert Engeland havens af te staan.
9 Nov. — Hitler spreekt in Löwenbraukeller te München: Duitschland en Italië zullen Europa organiseeren. Chamberlain overleden. Verdinaso (Ernst Voorhoeve) treedt tot NSB toe.
10 Nov. — De Gaulle verovert Gabon en Libreville. Onderhoud Goering-Laval.
12 Nov. — Molotof op uitnoodiging der Duitsche regeering in Berlijn.
13 Nov. — Britsche vloot doet aanval op Italiaansche vloot in Tarente.
14 Nov. — Egyptische premier Hassan Sabry sterft plotseling bij opening v. h. parlement. Hussein Sirri opvolger. Antonescoe in Rome. Fransche staatsburgers uit Lotharingen geëvacueerd.
15 Nov. — Keitel en Badoglio leiders bij Duitsch-Italiaansche besprekingen in Innsbruck. Demobilisatie in Roemenië.
16 Nov. — 2600-Jarig bestaan Japansch keizerrijk.
18 Nov. — Mussolini over Italiaansche tegenslagen in Griekenland.
19 Nov. — Zwitsersche nat. soc. beweging ontbonden. Ciano, Suner en koning Boris bij Hitler. De voormalige Britsche ambassadeur in Berlijn. Neville Henderson verdedigt in Ipswich de houding van Chamberlain in München: „Engeland was nog niet voor den oorlog gereed".
20 Nov. — Hongarije treedt tot Driemogendhedenverdrag toe. Hitler te Weenen.
21 Nov. — Italianen trekken in Griekenland terug.
22 Nov. — Sir Stafford Cripps overhandigt Sowjet-Unie Britsche erkenning van de inlijving der Baltische staten. Engeland zal Sowjet-Unie niet aanvallen. Rede van den Rijkscommissaris op het „Richtfest" in Maastricht.
23 Nov. — Roemenië en Slowakije treden tot Driemogendhedenverdrag toe. Dekanosof Sowjetgezant in Berlijn. Staat van Beleg in enkele Turksche gebieden. Belgische VNV stelt zich op nat. soc. grondslag.
25 Nov. — Chiappe op weg naar Syrië in vliegtuig gedood.
26 Nov. — Indische partijen weigeren medewerking aan vicekoning. Communistische partij in Zwitserland verboden. Twee nieuwe Nederlandsche departementen opgericht, één voor Volksvoorlichting en Kunsten (Dr. Goedewaagen) en één voor Onderwijs, Wetenschap en Kultuurbescherming (Prof. v. Dam).
27 Nov. — Ongeregeldheden der legionnairs in Roemenië; oud-premier Jorga vermoord.
28 Nov. — Rosenberg spreekt in Fransche Kamer over Fransche revolutie van 1789. President Kallio van Finland treedt af, Ryti plaatsvervanger. Wang-Tsjing Wei president van Nanking-China.
29 Nov. — Eerste straatcollecte Winterhulp-Nederland. Joden in Nederland uit openbare functies ontslagen. Hoogescholen Delft en Leiden wegens relletjes studenten gesloten.
30 Nov. — Interview van Völk. Beobachter met den Rijkscommissaris over Nederland. Kroatische onlusten in Agram. Overeenkomst Nanking-Japan. Prijzencommissaris in Nederland benoemd. Groote luchtaanval op Londen.
1 Dec. — Nederlandsche rijksveldwacht bij marechaussee ingelijfd. Volksreferendum in Zwitserland verwerpt voormilitaire opleiding.
2 Dec. — Engelsch-Spaansche financieele verdrag. Nederl. Arbeidsdienst opgericht.

A. *BIOGRAFIEEN.* —

Bij het tweede besluit van Mussolini na zijn bevrijding benoemde hij op 15 September 1943 Alessandro Pavolini tot voorloopig secretaris der fascistische nationale partij, die op denzelfden dag in Republikeinsch Fascistische Partij werd omgedoopt. Pavolini werd op 27 November 1903 als zoon van een Florentijnsch geleerde te Florence geboren. Hij studeerde Rechten en Economie en promoveerde tot doctor in de Rechten en de Philosophie.

Reeds onmiddellijk na den eersten wereldoorlog trad hij tot de fascistische partij toe en nam als squadrist actief aan de geestelijke verovering van Toscane deel. Reeds destijds leverde hij belangrijke publicistische bijdragen tot de geestelijke verdieping van de fascistische beweging. Hij nam ook aan den Marsch naar Rome deel en was lid van het eerste directorium der fascistische universiteitsgroep.

Pavolini

In het Legioen der Balilla was hij commandant en later werd hij vice-secretaris van de fascia van Florence. Van 1929 tot 1934 was hij gouwleider en in 1932 werd hij tot lid van het directorium van de fascistische partij benoemd. Tevens was hij lid van de Kamer.

Als journalist en literator publiceerde Pavolini talrijke belangrijke geschriften over het wezen van de fascistische beweging. In 1940 publiceerde hij een algemeen gewaardeerde novellenbundel. Zijn boek over den Abessijnschen oorlog, dien hij als oorlogsverslaggever en als eersteluitenant-vliegtuigwaarnemer meemaakte en waarbij hij een onderscheiding voor persoonlijke dapperheid verwierf, is het beste documentatiebericht over de toenmalige gevechten in Afrika.

Ook in dezen oorlog was Pavolini frontsoldaat. Hij deed als kapitein van de luchtmacht dienst in het door Ciano geleide eskader. Hij maakte tal van buitenlandsche reizen en vertoefde ook geruimen tijd in Duitschland. Op 31 October 1939 benoemde Mussolini hem tot minister van Volksopvoeding. Bij de groote Aflossing van de Wacht, op 6 Februari 1943, trad Pavolini als minister af. Hij leidde nadien als hoofdredacteur het bekende Romeinsche ochtendblad „Messaggero". Na den staatsgreep van Badoglio verbleef Pavolini aanvankelijk een tijdlang in Noord-Italië. Toen Badoglio openlijk tot verraad zijn toevlucht nam, was Pavolini tot de bevrijding van Mussolini de ziel van den fascistischen tegenstand tegen de capitulatie van Victor Emmanuel en Badoglio. **(Vor. ber. Pavolini 5675)**

---

4 Dec. — Duitsch-Roemeensch handelsverdrag. Duitsch-Italiaansche verklaring aan de Arabische wereld.

5 Dec. — Badoglio treedt af als chef Italiaansche generale staf; Cavallero opvolger; ook andere generaals treden af. Voorstel der Onafhankelijke Labour ter bijeenroeping eener intern. conferentie door Lagerhuis verworpen. Geen sterke drankverkoop in café's van 19 tot 4 uur in Nederland.

9 Dec. — Begin veldtocht van Wavell in N. Afrika; Italianen trekken zich op Sidi Barrani terug.

10 Dec. — Hitler spreekt in Berlijnsche wapenfabriek (Habenichtse). Churchill in Lagerhuis over Cyrenaica-veldtocht.

11 Dec. — Hongaarsche minister van Buitl. Zaken, Csaky, in Belgrado. Hongaarsch vriendschapsverdrag met Zuidslavië gesloten.

12 Dec. — 25.000 paarden in Nederland gevorderd.

13 Dec. — Britsche gezant in USA, Lothian, doet dringend beroep op hulpverleening. (Overlijdt op dezelfden dag). Noordoostpolder ingedijkt. Italiaansche verlieslijst in Griekenland gepubliceerd. Spanje heft internationaal bestuur van Tanger op.

14 Dec. — Napoleon II, Hertog van Reichstadt, naar Parijs overgebracht. Generaal Hertzog trekt zich uit Zuidafrikaansche politiek terug. Laval door Flandin vervangen. Invoering loonbelasting in Nederland.

15 Dec. — Overste Donovan in Lissabon aangekomen voor Europareis. Rantsoeneering gas en electriciteit in Nederland.

19 Dec. — Risto Ryti tot Finsch staatspresident gekozen. Kallio overleden. Churchill over het succes van Wavell in Cyrenaica. Hitler ontvangt Dekanosof.

22 Dec. — Reorganisatie Japansch kabinet.

23 Dec. — Halifax tot gezant in USA benoemd; Eden min. van Buitl. Zaken. Radiorede van Churchill tot Italië.

24 Dec. — Grieksche troepen hebben in loop December Italiaansche troepen tot op Albaneesch grondgebied teruggedrongen. Nederl. Winterhulp keert 25.000 gulden aan oorlogsweduwen uit.

27 Dec. — Radiozenders aan PTT overgegaan. Strijd tusschen Thailand en Indochina.

28 Dec. — Hongaarsche minister graaf Teleki treedt af.

29 Dec. — Nieuwe omzetbelasting in Nederland. Roosevelt bepleit in radiorede steun aan Engeland. **(V. b. Recap. 5687)**

B. NEDERLAND — N.S.B. - Samenkomst in het Concertgebouw te Amsterdam - Rede van Van Geelkerken —

11 Oct. — Door de N.S.B. werd op 6 October een vergadering belegd in het Concertgebouw te Amsterdam. O.a. werd het woord gevoerd door den pl.v. Leider C. van Geelkerken.

In felle bewoordingen gispte hij degenen, die thans de Beweging verlaten. „Wie ons nu in den steek laat," zoo merkte spr. op, „is niet alleen een lafaard, maar ook een verrader!" Ten aanzien van de bewapening der Beweging deelde hij mede: „Zij die er mee kennis maken, zullen merken, dat het inderdaad wapens zijn. Voor ieder van ons gaan er drie van hen!" In dit verband wees hij erop, deze woorden niet uit moordlust te zeggen, omdat de N.S.B. er nog steeds op uit is het volk te winnen, maar „wanneer ze ons trappen en uitmoorden om daarmede het nationaal-socialisme te vernietigen, dan is het oogenblik gekomen om een beroep te doen op de Duitsche overheid". Spr. drong er daarbij op aan, dat de plegers van aanslagen niet zouden worden doodgeschoten, doch opgehangen. Een overzicht gevend van de beteekenis der Beweging deelde Van Geelkerken mede, dat er ruim 28.000 leden strijden aan het front of werken in de onmiddellijke nabijheid daarvan.

(Vorig bericht Van Geelkerken 5576 B)

— Mutatie districtsleiding Rotterdam —

11 Oct. — De burgemeester van Rotterdam, ir. F. E. Müller, die tevens districtsleider der N.S.B. voor Rotterdam is, heeft 2 October afscheid uit die functie genomen in verband met zijn benoeming tot gemachtigde van den Leider in algemeenen dienst, belast met speciale opdrachten. In zijn plaats is de districtsleider voor Zuid-Holland, gewestelijk leider M. J. A. van Iersel, benoemd. **(V. b. ir. Müller 5200 C; Benoem. gemachtigden v. d. Leider 5413 A)**

Arbeidsinzet - Aantal in het buitenland werkende arbeiders —

11 Oct. — Het A. N. P. meldt uit Berlijn: De laatste weken is het aantal der in Duitschland te werk gestelde Nederlandsche arbeiders verder gestegen tot boven de 400.000. Het aantal in Frankrijk en België werkzame Nederlanders bedraagt omstreeks 40.000. **(Vor. ber. 5577)**

Sociale Zaken — Winterhulp Nederland - Resultaten 1942-43 —

Ter gelegenheid van de opening van de actie van Winterhulp Nederland voor den winter 1943-'44 legde de leider van den Ned. Volksdienst, de heer F. W. van Vloten, ten overstaan van vele autoriteiten en medewerkers op 1 October in de zaal van den Haagschen dierentuin verantwoording af van de resultaten van het 2e winterhulpwerk.

De totale inkomsten beliepen ƒ 13.016.500.— tegen ƒ 10.096.000 van het tweede en ƒ 7.000.000.— van het eerste winterhulpwerk. Zij werden verkregen door de lijsten- en straatcollecten, waarvan er 13 werden gehouden, en door giften in geld, bij elkaar ƒ 8.228.200.—, door de opbrengst van de loterij groot ƒ 2.350.000.— en door giften in natura tot een waarde van ƒ 2.438.000.—. Evenals in de vorige jaren het geval was, geschiedde de verzorging in waardebons, contanten, voedsel en giften in natura, welke bestonden uit levensmiddelen, kleeding, huishoudelijke artikelen, meubilair, bedden en brandstoffen. In waardebons werd uitgekeerd ƒ 7.253.000.—, in contanten ƒ 925.100.—, in voedsel en giften in natura ƒ 2.468.000.—, totaal ƒ 10.646.900. Het thans aanwezige saldo komt in het vierde winterhulpwerk tot uitdrukking. De bedrijfsonkosten en salarissen bedroegen ƒ 446.400.— zijnde 4.19 % van het totaalbedrag der uitkeeringen. Er hadden drie uitkeeringen plaats in waardebons, waarbij per uitkeering gemiddeld 687.000 menschen werden geholpen, met ƒ 10.61 per persoon. De gemiddelde uitkeering per gezin was ƒ 48.23. Een bedrag van ƒ 900.000 aan contanten en ƒ 1.291.800 aan goederen in natura werd ter beschikking van den Ned. Volksdienst gesteld voor de verzorging van de gezinnen in het kader van algemeenen bijstand. **(V. b. Jaarversl. 1941-'42 5282 C)**

Volksgezondheid — Kinderverlamming, Diphtherie en Dysenterie —

11 Oct. — In de week van 26 Sept. t/m 2 Oct. zijn in ons land aangegeven:

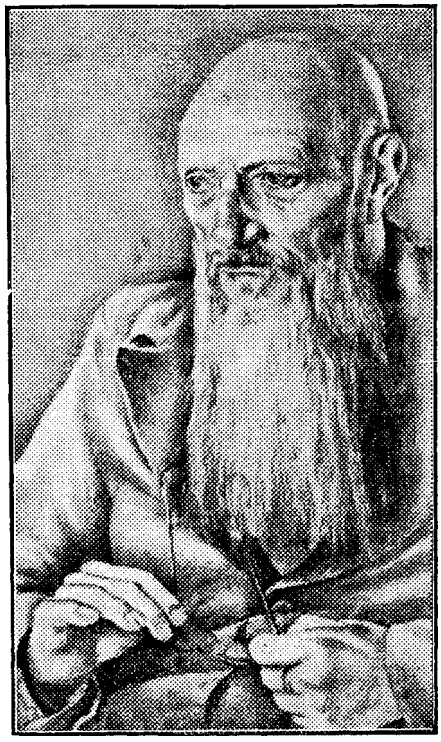
1509 gevallen van diphtherie;
326 gevallen van dysenterie;
121 gevallen van kinderverlamming. **(Vor. ber. 5692)**

— Tandheelkundige verzorging; 8000 patiënten per tandarts —

11 Oct. — De commissaris, belast met het toezicht op de ziekenfondsen, heeft het voorloopig vastgestelde maximum-aantal direct en indirect verzekerden per tandarts, dat 6000 bedroeg, verhoogd tot 8000 personen. Wanneer het aantal verzekerden, dat thans bij een tandarts is ingeschreven, het nieuw gestelde maximum overtreft, dan zal dit aantal geleidelijk moeten worden verminderd, waarbij als norm is gedacht aan een vermindering met circa 500 personen per half jaar. De eerste vermindering zal dan op 1 Januari 1944 plaats hebben. **(V. b. Geneesk. verzorging 5668)**

A. NEDERLAND — Jan van Zutphen 80 jaar —

11 Oct. — De bekende Jan van Zutphen, die zooveel heeft gedaan voor de bestrijding van de tuberculose, zoomede

(Archief Arbeiderspers)

voor de verheffing van de arbeiders, in het bijzonder de diamantbewerkers, werd 7 October 80 jaar. Hij werd 8 October gehuldigd in het sanatorium Zonnestraal, de inrichting voor lijders aan t.b.c. waarvoor hij vele jaren heeft gestreden.

Anglo-Amerikaansche luchtaanval —

11 Oct. — Op 10 October hebben Anglo-Amerikaansche vliegers een vrij groot aantal brisant- en brandbommen geworpen op een woonwijk van een stad in het Oosten des lands. Een vrij groot aantal woonhuizen werd vernield. De verliezen der Nederlandsche burgerbevolking bedragen volgens de tot dusver ontvangen berichten 115 dooden en ruim 100 gewonden. Verscheidene der aanvallende viermotorige bommenwerpers werden neergeschoten.
(Vor. ber. Luchtaanv. 5658)

Justitie — Rumpunexfabriek beboet en gesloten —

11 Oct. — In de Rumpunex-Noordster-affaire zijn door den inspecteur voor de Prijsbeheersching te Amsterdam vonnissen gewezen tegen drie van de hoofdpersonen. G. A. Wilbrink te Stadskanaal, de huidige eigenaar van de „Noordster", is beboet met ∫ 300.000; zijn bedrijven worden voor 5 jaar gesloten, terwijl het hem tevens gedurende dezen tijd verboden is op te treden als fabrikant van of handelaar in spijzen en dranken voor menschelijke consumptie bestemd. J. Wesselink, oudfirmant van de „Noordster". ziet zich bestraft met een boete van een half millioen gulden. De derde veroordeelde, A. Wilbrink, krijgt ∫ 5000 boete en moet zijn bedrijf ook voor 5 jaar sluiten en gedurende dezen tijd zich tevens onthouden van de fabricage van of handel in spijzen of dranken.

De overtredingen der prijsvoorschriften die den „Noordster"-firmanten waren ten laste gelegd, zijn van zeer grooten omvang geweest. De prijzen, welke berekend werden voor rumpunex en haar zusterproducten, limonex en likorex, waren buitensporig hoog en vooral aan den export van rumpunex zijn enorme bedragen verdiend. Deze uitvoer, die gedurende elf maanden drie en een kwart millioen gulden beliep, werd in de boeken slechts voor een en een kwart millioen verantwoord.
(Vor. ber. Bestraff. Prijsopdrijving 5668 B)

Economie, Financiën — Levensverzekering; omvang en productie 1940-42 —

11 Oct. — „De Verzekeringsbode" publiceerde eenige cijfers welke een beeld geven van de ontwikkeling van het levensverzekeringsbedrijf gedurende de laatste jaren. Een totale vooruitgang van netto ∫ 817¾ mill. in 1942, tegen ∫ 425¾ in 1941 en ∫ 53¾ mill. in 1940 werd nooit eerder bereikt. Daarentegen was het totale verval nog geen 6% hooger dan in 1941. De kapitaalverzekering en de rente (tot kapitaal herleid) vormden uiteraard met ∫ 5.315 mill. (v. j. ∫ 4.597 mill.) het grootste deel. De volksverzekering is gestegen van ∫ 1.116 mill. tot ∫ 1.217 mill. Opmerkelijk is de daling van het verval ∫ 54 tot ∫ 45 mill. in dezen bedrijfstak. De netto-vooruitgang bij de spaarkassen beliep ∫ 7.45 mill., zoodat de inschrijvingen einde 1942 tot ∫ 81.827.363 opliepen. Het blad schrijft den gunstigen gang van zaken in 1942 toe aan het samenstel van oorzaken welke het samenvat onder den naam „tijdsomstandigheden".
(Vor. ber. Overzicht productie 3401 F)

— Dalend aantal faillissementen —

11 Oct. — Het totaal der faillissementen in de eerste zes maanden van het vorige jaar bedroeg, volgens de cijfers v. h. Centr. Bur. v. d. Statistiek 171, tegen 214 in de overeenkomstige periode van 1942 en 1145 in de eerste helft van 1939. Het laagste cijfer vertoonen stad en provincie Utrecht met 1,2 faillissementen per 100.000 inwoners, het hoogste de stad Groningen met 6,4 faillissementen per 100.000 inwoners. Voor het geheele land samen is dit cijfer 1,9.
(Vorig bericht Overzicht 5238)

Handel en Nijverheid — Verboden handelsnamen —

4 Oct. — Bij besluit van de secretarissen-generaal van Justitie en Handel, Nijverheid en Scheepvaart is in de handelsnaamwet het volgende nieuw artikel 2a ingevoegd: Het is verboden een handelsnaam te voeren, welke ertoe kan leiden, dat het publiek zich een onjuiste voorstelling vormt van de onder dien naam gedreven zaak. Aldus werd afgekondigd in het Verordeningenblad no. 24, dd. 28 September.

Distributie — Edelgesteenten, glas, keramiek en houtproducten distributiegoed —

4 Oct. — Bij beschikking van den secretaris-generaal van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart zijn de goederen, welke vallen onder het opgerichte Rijksbureau voor glas, keramiek en houtproducten, aangewezen als distributiegoederen in den zin der Distributiewet. Voorts werden ook, paarlen, saffieren, robijnen en smaragden aangewezen als distributiegoederen. Een en ander werd afgekondigd in het Verordeningenblad no. 24, dd. 28 September.

— Verkoop- en afleververbod van hout —

11 Oct. — Met ingang van 1 Oct. is het koopen, verkoopen en afleveren van vrijwel alle hout verboden zonder overlegging van een z.g. koopbrief. Eveneens zijn met ingang van denzelfden datum de bestaande verboden tot het beëen verwerken van hout uitgebreid tot nagenoeg alle hout.
(Vorig bericht 4778 A)

Germaansche ᛋᛋ — Sportveld te Avegoor geopend —

11 Oct. — Op 3 October werd door ᛋᛋ Obergruppenführer Rauter het nieuwe sportveld van het ᛋᛋ opleidingskamp Avegoor in gebruik gesteld. Het werd aangelegd volgens het ontwerp van ᛋᛋ Obersturmführer Hartmann, den sportleeraar van Avegoor. Talrijke Duitsche en Nederlandsche autoriteiten, waaronder de Rijkscommissaris en de Leider der N.S.B. gaven van hun belangstelling blijk en woonden o.a. de wedstrijden bij, welke bij deze gelegenheid door ᛋᛋ, politie, Hitlerjugend en Jeugdstorm werden gehouden.
(Vor. ber. Opl.kamp Avegoor 5497)

Verkeer — Bespoediging in- en uitladen —

4 Oct. — De Rijkscommissaris heeft, zoo vermeldt een afkondiging in het Verordeningenblad no. 24, d.d. 28 Sep-

tember, aan de verordening ter bespoediging van het in- en uitladen bij het spoorweg- en binnenscheepverkeer de volgende bepaling toegevoegd: Indien ten aanzien van den belasting- of douanedienst voorschriften in acht moeten worden genomen, rust op den vervoerder de plicht dezelve na te komen dan wel zorg te dragen, dat deze worden nagekomen.

— Vereenvoudiging van trouwpartijen —

4 Oct. — Met ingang van 1 October (voor Amsterdam 11 October) is bepaald, dat trouwpartijen slechts zullen mogen worden uitgevoerd met rijtuigen bespannen met één paard en dat het aantal volgrijtuigen tot twee moet worden beperkt.

— K.L.M.; zetelverplaatsing van New York naar Londen —

De K.L.M., die momenteel het verkeer tusschen Engeland en Lissabon onderhoudt, heeft haar bestuurszetel van New York naar Londen verplaatst. **(V. b. K.L.M. 4212 H)**

— Nachtelijk scheepsverkeer in Zeeland toegestaan

De Dienststelle van den Wehrmachtbefehlshaber in den Niederlanden maakte bekend, dat met ingang van 11 October het varen des nachts in de Zeeuwsche wateren tot nader order veroorloofd is. **(V. b. Scheepv. Zeeuwsche wateren 5681 A; Spertijd Zeeland 5668 B)**

A. **NEDERLAND — Post - Opbrengst legioenzegels —**

11 Oct. — De opbrengst van de legioenpostzegels, die 1 November 1942 tot 28 Februari 1943 zijn uitgegeven en waarvan de opbrengst boven de frankeerwaarde, bestemd was voor het Voorzieningsfonds van het Nederlandsche Legioen 1942, is thans bekend geworden. Het totaal der frankeerwaarde bedroeg ƒ 306.725.05, het totaal aan toeslag ƒ 945.888,35. Vooral in het buitenland is de belangstelling voor deze zegels groot geweest. **(V. b. Legioenzegels 5305 B)**

Kunst en Kultuur - Film - 40 jaar bioscooptheater —

11 Oct. — De Telegraaf herinnerde in een artikel aan het feit, dat het 10 October 40 jaar geleden was, dat in ons land het eerste bioscooptheater werd gevestigd. Toen opende de heer F. P. J. Goeman te Rotterdam de eerste bioscoop.

— Radiomuziekfeest te Hilversum —

11 Oct. — Op 10 Oct. is de derde Nederlandsche Radio-Muziekweek, die van 10 tot 16 October door den Ned. Omroep gehouden wordt te Hilversum in tegenwoordigheid van vele Duitsche en Nederlandsche autoriteiten geopend. Jhr. mr. S. M. S. de Ranitz, waarn. secretaris-generaal van het Dep. van Volksvoorlichting en Kunsten, en den burgemeester van Hilversum, jhr. mr. E. B. J. M. von Bönninghausen, bevonden zich onder de aanwezigen. De directeur-generaal van den Omroep, dr. ir. W. A. Herweyer, opende de muziekweek. Voorts spraken nog de heeren dr. Van de Bospoort en Eddy Noordijk.
Na een bezoek aan de voor deze gelegenheid door den omroep georganiseerde tentoonstelling had in Studio A het openingsconcert plaats, waarbij als gasten o.m. aanwezig waren de commissaris van de provincie Noord-Holland, mr. A. J. Backer, de gevolmachtigde van den Rijkscommissaris voor de stad Amsterdam, dr. Schröder, het hoofd van de Afdeeling Muziek van het Departement, de heer Jan G. Goverts, en vele vertegenwoordigers van Staat en Beweging.
(Vor. ber. Tweede radiomuziekfeest 5247 H)

Onderwijs - Prof. mr. J. Offerhaus ontslagen —

4 Oct. — De burgemeester van Amsterdam heeft aan prof. mr. J. Offerhaus, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend uit zijn ambt van buitengewoon hoogleeraar aan de Gemeente-universiteit. Prof. Offerhaus was buitengewoon hoogleeraar in de rechtswetenschappen.

— Professoren Zeeman en Kernkamp overleden —

11 Oct. — Op 9 October is in den ouderdom van 78 jaar overleden de vermaarde natuurkundige prof. dr. P. Zeeman. Geboren te Zonnemaire in Zeeland was hij in 1893 gepromoveerd op een onderzoek aangaande het Kerr-effect. In 1902 behaalde hij den Nobelprijs en verrichtte ook daarna nog baanbrekend wetenschappelijk werk.
In 1923 werd voor prof. Zeeman te Amsterdam, alwaar hij als hoogleeraar aan de universiteit verbonden was een nieuw laboratorium gebouwd speciaal voor de studie der spectroscopie. Zeemans onderzoekingen lagen echter ook nog op andere gebieden der natuurkunde, waarbij hij met zijn onderzoek over een van de grondslagen der algemeene relativiteitstheorie een 5000 maal zoo groote precisie bereikte, als door Newton was verkregen.

Prof. dr. G. W. Kernkamp overleed op 9 October te Utrecht in den leeftijd van 78 jaar. Dr. Kernkamp, in 1864 te Hoorn geboren, werd in 1901 benoemd tot hoogleeraar in de geschiedenis te Amsterdam en was zeer bekend als hoofdredacteur van de „Groene Amsterdammer", van 1920 tot 1929, in welke periode het blad zeer grooten bloei kende. Tot zijn voornaamste werken behooren „Amsterdam in de 17e eeuw", Regeering en historie (1900), Robert Fruin (1901), de algemeene geschiedenis in vier deelen, in samenwerking met prof. Brugmans (1906), de Utrechtsche universiteit in twee deelen (1936).
(Vorig bericht Prof. Zeeman 4235 E)

B. **DUITSCHLAND — Leidersconferentie in het Hoofdkwartier - Uiteenzetting door den Führer —**

11 Oct. — Op 6 October is een vergadering gehouden van den Reichsleiter, Gauleiter en Verbändeführer van de N. S. D. A. P.
De vergadering stond onder leiding van den leider der partijkanselarij, Reichsleiter Bormann. Het woord werd gevoerd door Rijksminister Speer, generaal-veldmaarschalk Milch, groot-admiraal Dönitz, den stafchef der S.A. Schepmann, Reichsleiter dr. Ley en Reichsführer ᛋᛋ, Reichsminister Himmler. In aansluiting op hun samenzijn vertoefden de Reichsleiter en Gauleiter op uitnoodiging van den Führer op 7 October in het hoofdkwartier.
In het verloop van de bijeenkomst gaf de Führer aan de verzamelde partijleiders een uitvoerig overzicht van het verloop van den oorlog en van den huidigen militairen en politieken toestand. In dit conflict van wereldhistorische beteekenis, zoo verklaarde de Führer aan het slot van zijn uiteenzetting, dit conflict dat in zijn verloop zooals alle groote historische beslissingen zijn eigen rhythme vertoont aan hoogtepunten en spanningen, is naast de kracht der wapenen de wil en het uithoudingsvermogen van de dragers der wapenen van doorslaggevende beteekenis voor de overwinning. De wapenen alleen beteekenen niets, wanneer daarachter niet de wil van de menschen staat. Zonder acht te slaan op de situatie van den strijd in elke periode, moet de wil, de volharding in het nastreven van het gestelde doel, altijd gelijk zijn. Belichaming van dezen wil is de nationaal-socialistische partij. Voor den huidigen strijd om het bestaan van het Duitsche volk is de strijd van de partij om de macht een voorbeeld geweest. Nooit heeft zij zich door tegenslagen laten ontmoedigen. Haar strijdvaardige geest, haar energie, haar felle vastberadenheid en uiterste hulpvaardigheid hebben ook thans weer aan het volk, vooral tijdens de beproevingen van den luchtoorlog, ruggegraat en houvast gegeven. Wanneer het Duitsche volk dezen geest, die zoowel op de slagvelden als in het vaderland tot uiting komt, weet te bewaren, dan kan deze oorlog nooit verloren worden, doch dan moet en zal deze oorlog een groote Duitsche overwinning brengen. Tot slot verklaarde de Führer: Wij zullen overal toeslaan en nooit moede worden, zoolang ons doel niet bereikt is. Neemt u onwrikbaar en vast in uw hart het geloof mede, dat, wanneer onze wil niet zal wankelen, deze oorlog eindigt met een groote Duitsche overwinning.
Op de vergadering der partijleiders gaven de Rijksminister voor Bewapening en Oorlogsproductie, Speer, en zijn naaste medewerkers, een overzicht van den stand der Duitsche bewapening. Vervolgens gaven generaal-veldmaarschalk Milch en groot-admiraal Dönitz een overzicht van de bouwprogramma's en prestaties van de luchtmacht en het duikbootwapen. De stafchef der S.A., Schepmann, sprak over de taak der S.A. op het gebied van de wereldbeschouwing. Hij bracht verslag uit over 't werk der S.A. en gaf een overzicht van haar prestaties in den oorlog. De Reichsführer ᛋᛋ en Reichsminister van Binnenlandsche Zaken, Himmler, behandelde een aantal vraagstukken, verband houdende met de oorlogvoering en van het binnenlandsche bestuur. De Reichsführer gaf vervolgens een overzicht van den opbouw en de militaire prestaties van de Waffen-ᛋᛋ. Daarbij deelde hij o.a. mede, dat de twee jongste in opleiding zijnde gevechtsformaties de namen zullen krijgen: „Frundsberg" en „Götz von Berlichingen". Reichsleiter dr. Ley maakte tijdens de bijeenkomst de oprichting bekend van een grootscheepsch Duitsch „Wohnungshilfswerk", dat er toe moet dienen om in den vorm van de gemeenschappelijke hulpverleening de oprichting van eenvoudige noodwoningen op het platteland te bewerkstelligen en daardoor bij te dragen tot het overwinnen der moeilijkheden van de bommenterreur.
(Vor. ber. Leidersconf. 5424 D; Hitler 5681 C)

Maatregelen tegen Deensche joden; Anti-Duitsche campagne in Zweedsche pers —

11 Oct. — In scherpe bewoordingen keeren de Duitsche bladen zich 8 October tegen de houding van de Zweedsche pers, die er van beschuldigd wordt in den laatsten tijd alle objectiviteit ten opzichte van Duitschland te hebben laten varen en zich zelfs te buiten te gaan aan een anti-Duitsche campagne. De aanleiding tot de critische houding van de Zweedsche persorganen is gelegen in de maatregelen, die in de afgeloopen weken door de Duitsche overheid in Denemarken zijn genomen tegen de Deensche joden, die drie jaar lang met rust gelaten zijn. Deze maatregelen, welke door de Duitsche bezettingsautoriteiten als volstrekt noodzakelijk voor de veiligheid worden bestempeld, zijn aanleiding geweest tot een officieele Zweedsche démarche, waarop van Duitsche zijde een indirect antwoord is gegeven bij monde van den plaatsvervangenden Rijksperschef, Stabsleiter Helmuth Sündermann, die op 7 October ten overstaan van de buitenlandsche pers een uiteenzetting gaf van Duitschlands strijd tegen de joden. **(V. b. Uitz.toest. Denem. 5658 B; Incident m. Zweden 5660 B)**

De maatregelen tegen de Joden —

11 Oct. — De plvv. Reichspressechef, Sündermann, heeft voor vertegenwoordigers van de buitenlandsche pers verklaringen afgelegd over de jodenkwestie. Sündermann verklaarde o.a.: Een reeks van officieele joodsche uitlatingen bewijst het feit, dat het jodendom de systematische voorbereider en de stuwende factor van dezen oorlog is. Sündermann citeerde letterlijk verscheidene van deze verklaringen en wees vervolgens op de veelzijdige spionnageactie der in Duitschland wonende joden na het uitbreken van den oorlog. De joden begonnen in hun ghetto's geregelde militaire steunpunten en wapenverzamelingen aan te leggen, vanwaar in de Oostelijke gebieden ten slotte bolsjewistische benden geleid en daden van sabotage werden georganiseerd. Pas na deze ervaringen gingen de verantwoordelijke instanties er toe over de joden systematisch in verzamelkampen bijeen te brengen, waar zij thans onder toezicht aan het werk worden gezet. Deze verandering is echter niet van kracht geworden voor joden boven 65 jaar. Zij zijn te Theresienstadt in het Protectoraat ondergebracht, zij leven daar onder joodsch zelfbestuur en behoeven geen werk te verrichten.

De consideratie, waarmede de Duitschers na de bezetting van Denemarken de daar wonende joden wegens de binnenlandsche politieke toestanden van dit land hebben behandeld, hebben de joden, naar Sündermann betoogt, eveneens slecht weten te waardeeren. Zij hebben ook daar de gelegenheid te baat genomen tot een uitgebreide actie tegen de Duitsche oorlogsinspanning. Ten slotte moest men tot militaire maatregelen overgaan. Immers, de joden vormden in Denemarken niet alleen een net van spionnage, zij waren ook de stuwende kracht bij de aanstichting en uitvoering der daden van sabotage. Het zou niet alleen dwaas, maar tegenover het Deensche volk ook in hooge mate onbillijk zijn geweest aan deze joodsche agitatie volgens de beginselen van het krijgsgerecht thans geen einde te maken. **(Vorig bericht Joden 5191 B)**

A. **DUITSCHLAND — Gen. von Gottberg rijkscommissaris voor Wit-Roethenië —**

11 Oct. — Uit Minsk, de hoofdstad van Wit-Roethenië, wordt gemeld, dat de Rijksminister voor de bezette Oostelijke gebieden, Alfred Rosenberg, in de plaats van den Rijkscommissaris voor Wit-Roethenië, Wilhelm Kube, die verleden week het slachtoffer is geworden van een bolsjewistischen moordaanslag, den SS- und Polizeiführer bij het commissariaat-generaal in Minsk, SS-Gruppenführer und Generalleutnant der Polizei von Gottberg, met de leiding van het „Generalbezirk" Wit-Roethenië heeft belast. **(Vor. ber. 5683 C)**

Olievoorziening —

11 Oct. — Ten aanzien van de voorziening met motorbrandstoffen van Groot-Duitschland kan gezegd worden, dat deze op drieërlei wijze verzekerd is: ten eerste door de natuurlijke bronnen, ten tweede door de synthetische productie en ten derde door het gebruik maken van nieuwe stoffen, aldus meldt, zoo berichtte het A. N. P. „Das neue Europa". Duitschland heeft thans over aanzienlijke grootere voorraden motorbrandstoffen de beschikking dan bij het begin van den oorlog; ten eerste omdat de eigen productie voortdurend is verhoogd en ten tweede omdat er belangrijke hoeveelheden worden ingevoerd. Over de productie van synthetische motorbrandstoffen deelt de algemeen gevolmachtigde voor bijzondere aangelegenheden van de chemische industrie, prof. dr. Krauch, mede, dat van maand tot maand nieuwe bedrijven in gebruik worden genomen, waardoor de positie dagelijks wordt verbeterd. **(Vor. ber. Benzineprod. 4907 D)**

B. **FRANKRIJK — Menton onder Fransch bestuur —**

11 Oct. — Uit een bekendmaking in de Fransche Staatscourant blijkt, dat de sedert Juni 1940 door Italiaansche troepen bezette stad Menton weer onder de Fransche bestuurssouvereiniteit is gekomen. Een speciale commissie is belast met de waarneming der bestuurszaken in deze stad. De regionale prefect zal 10 October officieel de stad weer in bezit nemen.

C. **ITALIE — Zetelverplaatsing der regeering —**

11 Oct. — Men meldde, aldus het D.N.B. op 6 Oct., de verplaatsing van den zetel der Italiaansche regeering uit Rome naar een stad in Noord-Italië.

Uitbreiding kabinet —

11 Oct. — Van de Italiaansche grens verluidde 6 October, dat Mussolini dr. Ruggero Romano heeft benoemd tot minister van openbare werken. Romano is in 1895 geboren en sedert vele jaren lid van de fascistische partij. Tot buitengewoon minister voor de organisatie van de pers is Luigi Molino benoemd.

Kabinet Badoglio; Samenstelling —

11 Oct. — Onder koning Victor Emanuel is een nieuwe regeering gevormd, aan het hoofd waarvan wederom Badoglio staat, aldus meldt de Britsche berichtendienst volgens het D.N.B. uit het Geallieerde hoofdkwartier in Noord-Afrika. Volgens het Belgische blad „Volk en Staat" behooren verder tot het kabinet: generaal Ambrosio, hoofd van den generalen staf der weermacht; generaal Roatta, hoofd van den staf van het landleger; admiraal De Courten, minister van marine; generaal Sandalli, luchtvaart en de hertog van Aquarona, minister van het koninklijk huis. **(V. b. Rep. regeering 5693 A; Reg. Badoglio 5664)**

D. **VATICAAN — Verklaring kardinaal Seguar inzake Paus Pius XII —**

11 Oct. — In de kathedraal van Sevilla heeft op 2 October de kardinaal-aartsbisschop Seguar het woord gericht tot een duizendkoppige menigte. Hij verklaarde o.m., dat er geen aanleiding bestaat om gemeenschappelijke gebeden voor de vrijheid van den paus te doen houden. Als eenige kardinaal van Spanje staat hij in direct contact met den H. Vader en kan hij derhalve met beslistheid vaststellen, dat deze geen gevangene is. **(V. b. Vaticaan 5683 E)**

E. **DENEMARKEN — Uitzonderingstoestand opgeheven —**

11 Oct. — Met ingang van 6 October is, zoo werd door het D.N.B. medegedeeld, de militaire uitzonderingstoestand in Denemarken opgeheven. Naar hieromtrent nog bekend werd, blijven enkele tijdens den uitzonderingstoestand afgekondigde beschikkingen ook na de opheffing van den uitzonderingstoestand van kracht, o.a. de verordeninggen betreffende het verbod van staking en van vergadering, de verordening over het in beslag nemen van gebouwen, alsmede de bekendmaking omtrent het verbod van het dragen van uniformen der Deensche weermacht, in het openbaar. **(Vor. ber. Uitz.toestand 5658 B)**

F. **TREBITSJ LINCOLN OVERLEDEN —**

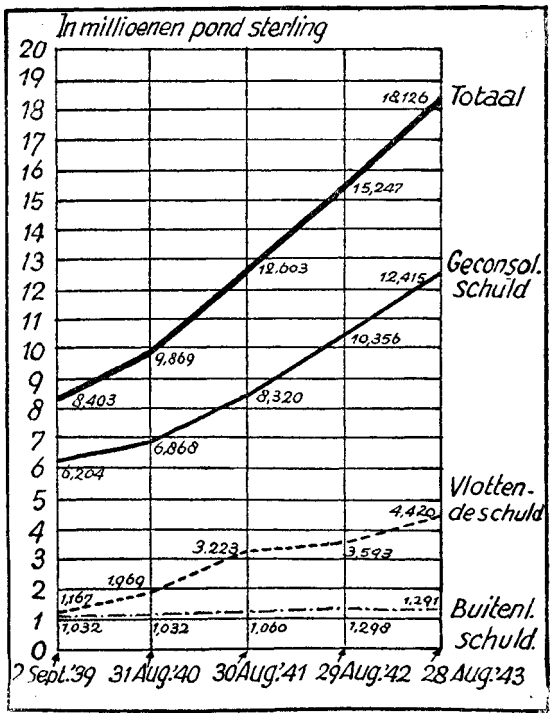
11 Oct. — S.P.T. verneemt uit Londen: Na een darmoperatie is op 64-jarigen leeftijd de avonturier Trebitsj Lincoln te Sjanghai overleden. Lincoln is iemand die vijf keer in zijn leven van geloof is veranderd. Hij is in 1879 in Paks bij Boedapest uit Joodsche ouders geboren en op 19-jarigen leeftijd tot het christendom overgegaan. In Duitschland en Canada heeft hij theologie gestudeerd. Op lateren leeftijd is hij geestelijke der Engelsche kerk geworden, hij was een graag gehoord predikant. In 1910 wordt hij als liberaal afgevaardigde voor Darlington in het Britsche parlement gekozen, laat zich naar aanleiding daarvan tot Britsch onderdaan naturaliseeren en voegt Lincoln aan zijn naam toe. Naar van hem wordt verteld, heeft hij tijdens den eersten wereldoorlog de functie van censor voor Hongaarsche postverzending naar Londen, in het Londensche postkantoor zoo knap vervuld dat hij zoowel ten gunste van de Duitsche als van de Britsche regeering spionneerde. Als dan blijkt, dat de Britsche regeering hem verdenkt, vlucht Trebitsj Lincoln naar New York. Daar wordt hij echter wegens wisselvervalsching gegrepen en op verzoek van Scotland Yard aan Groot-Britannië uitgeleverd. Drie jaar lang logeert hij dan in een strafgevangenis op het eiland Wight.

In 1919 is zijn straftijd voorbij en Trebitsj Lincoln gaat dan zijn geluk in Europa beproeven. In Maart 1920 toen onder leiding van Kapp grootindustrieelen, grootgrondbezitters en militairen een staatsgreep in Duitschland voorbereiden, duikt hij in Berlijn op. De putsch mislukt en de Hongaarsche avonturier, die zich reeds het ambt van perschef in de regeering-Kapp heeft toegedacht, neemt via Weenen, Boedapest en Rome de wijk naar Amerika. Langen tijd hoort men niets meer van hem, tot hij vijf jaar later in Londen verschijnt waar hij in Maart 1926 zijn zoon, den soldaat in Britschen dienst John Lincoln, die van moord wordt beschuldigd, van de doodstraf tracht te redden. Tevergeefs echter. In die vijf jaren is Trebitsj Lincoln weer Luthersch missionnaris geweest en heeft hij zich verdienstelijk gemaakt als Quaker. Als adviseur van Woe Pei-foe en wapenleverancier der Chineesche nationalistische regeering verdient hij intusschen een vermogen.
Dan zien wij den avonturier naar Ceylon gaan, waar hij in een klooster tot het boeddhisme overgaat. In 1933 verlaat hij met 11 leerlingen het eiland om in Europa als boeddhistische monnik te werken. Men weigert echter hem binnen te laten. Onder den naam van Tsjao-koeng richt Trebitsj Lincoln in 1937 zelf een klooster op in Sjanghai en is van dien tijd af in de straten van deze stad een zeer geziene figuur. Trebitsj Lincoln heeft tijdens zijn veelbewogen leven eenige interessante boeken geschreven. In een daarvan, Dawn or doom of humanity, voorspelt hij den tegenwoordigen oorlog. Onder den titel: Het leven van een avonturier" schreef hij een autobiografie.

A. ENGELAND — Sir Cunningham eerste lord der admiraliteit —

11 Oct. — De Britsche admiraliteit heeft volgens den Britschen berichtendienst medegedeeld, dat admiraal Sir Dudley Pound ontheven is van zijn functies van eerste-zeelord en chef van den staf der vloot. De koning heeft de benoeming van Sir Andrew Cunningham tot zijn opvolger goedgekeurd. **(Vor. ber. 4513 C)**

B. ENGELAND — Staatsschuld —

Van de gezamenlijke staatsuitgaven gedurende den oorlog zijn ruim 54% door leening verkregen. Bijzonder opvallend is de geringe toeneming van de buitenlandsche schuld in tegenstelling tot den vorigen oorlog, hetgeen een gevolg is van de leen- en pachtleveranties en de directe Canadeesche financieele bijdragen. (Ontleend a. Econ. Nieuws)
(Vor. ber. Staatsschuld 5643 A)

C. ROEMENIE — Kabinet; mutatie —

11 Oct. — Busila, de Roemeensche minister van Openbare Werken en Verkeer is afgetreden. Als zijn opvolger is dr. Constantinescu benoemd. **(Vor. ber. 5266 A)**

D. JAPAN — Mutaties in het kabinet —

11 Oct. — Het voorlichtingsbureau heeft op 8 October de benoeming van de volgende ministers door den tenno bekend gemaakt: Minister-president Tojo wordt tevens minister van Handel en Nijverheid.
Hatta, minister van Spoorwegen, wordt tevens minister van Verkeer.
Kisji, oud-minister van Handel en Nijverheid, wordt minister van Staat.
Vice-admiraal Terasjima, minister van Verkeer, en luitenant-generaal Soezoeki, minister van Staat, tevens president van het plannenbureau, zijn van hun functies ontheven. **(Vor. ber. Kabinet 5503 A)**

E. SOVJET-UNIE — Raad voor kerkelijke aangelegenheden —

11 Oct. — De Moskousche zender deelt mede, dat bij verordening van den raad van volkscommissarissen een Sovjetraad is gevormd voor de aangelegenheden der Russisch-orthodoxe kerk. Deze raad is bedoeld als verbindingsorgaan tusschen de Sovjetregeering en den patriarch van Moskou. **(Vor. ber. Religie 5677 D)**

Vertegenwoordigers bij Fransche emigranten-regeering benoemd —

Radio-Moskou publiceert, volgens D.N.B. van 5 October, een officieel bericht van het Tass-agentschap, volgens hetwelk Bogomolof benoemd is tot gevolmachtigd vertegenwoordiger der Sovjet-Unie bij het Fransche dissidentencomité. **(Vor. ber. Fr. Em.regeering 5651 B)**

F. PARAGUAY — Munthervorming —

De regeering van Paraguay heeft een munthervorming aangekondigd, waarbij de thans in omloop zijnde pesos worden omgeruild tegen een nieuwe munteenheid, de „guarani" in de verhouding van een guarani voor 100 pesos. De omruil moet uiterlijk in 1946 geheel zijn geschied.

G. INSULINDE — Javaansche arbeiders naar Malakka, Borneo en Sumatra —

11 Oct. — Op een conferentie der autoriteiten nopens de tewerkstelling van arbeidskrachten, bijeengeroepen door het Japansche militaire bestuur, is besloten omvangrijke maatregelen te nemen om de behoefte aan arbeiders in Malakka, op Sumatra en Borneo te dekken. Aangezien een overvloedig aanbod van arbeiders op Java aanwezig is, heeft men het voornemen de arbeidskrachten gelijkmatig over de drie genoemde gebieden te verdeelen.
(Vor. ber. Jap. bezettingsmaatr. 5683 A)

H. GRONDSTOFFEN — Wereldproductie en verbruik metalen 1913—1938 —

11 Oct. — Volgens een publicatie in de „Nat. Zeitung" ontwikkelden de wereldproductie en het verbruik van koper, lood, zink, tin, aluminium en nikkel zich overeenkomstig het onderstaande staatje.

	1913		1938	
	(in tonnen)			
	Productie	Verbruik	Productie	Verbruik
Koper	1.002.300	1.023.100	2.245.900	2.143.300
Lood	1.186.700	1.196.200	1.642.300	1.607.300
Zink	997.900	1.012.700	1.563.000	1.426.700
Tin	128.900	124.900	171.200	164.600
Aluminium	68.200	66.800	579.900	515.100
Nikkel	30.000	*)	111.200	*)

*) Cijfers niet beschikbaar.
(V. b. Koper 5636 F; Lood 3277 A; Tin 4458 A; Aluminium 4435 G; Nikkel 4047 F)

I. PETROLEUM — Jaarverslag 1942 Kon. Petroleum Mij —

11 Oct. — Uit berichten over het jaarverslag der Koninklijke Petroleum Mij. over 1942, uitgebracht door de directie te Willemstad, is bekend geworden, dat de groep haar winst van ca. ƒ 24 millioen weer geheel had toegevoegd aan de speciale reserve tegen onvoorziene uitgaven, verband houdende met de oorlogsschaden, welke daardoor tot ƒ 72 millioen steeg, dat de maatschappij zich in toenemenden omvang bezig hield met de chemische verwerking van olie en natuurgas en dat 3000 bronnen, boorinstallaties, machines en drie raffinaderijen in Indië volkomen vernield werden. De technische, commercieele en financieele organisatie van de Mij. is door en door gezond.
(Vor. ber. Kon. Olie 3834 B)

A. LANDBOUW — Tarwe; Wereldproductie en verbruik —

11 Oct. — Het Amerikaansche Dept. van Landbouw raamt de wereldtarweproductie dit jaar 12 % kleiner dan verleden jaar, exclusief Rusland en China, aldus Ec. Nieuws. De daling komt vnl. voor rekening van de verminderde teelt in de V.S., terwijl in Europa een grootere oogst wordt verwacht dan in de 4 voorafgaande jaren. De voorraden bij de V.S., Canada, Argentinië en Australië worden op 1.770 mill. bushel geschat.

De Berl. Börs. Z. publiceerde eenige cijfers over de consumptie van broodgraan in de Europeesche landen.

	Gem. Graanopbrengst 1934/1938 in ton per ha	Gem. broodgraanverbr. 1934/1938 in kg per hoofd der bevolking
Oude veredelingslanden (zonder Eire)	2,35	138
Landen met een invoeroverschot (zonder Engeland)	1,71	165
Nieuwe veredelingslanden	1,31	152
Akkerbouwlanden	1,17	209
Ver afgelegen agrarische landen	0,98	191

Het blad teekent daarbij aan, dat Duitschland met zijn broodvoorziening onafhankelijk is van het buitenland.

(Vor. ber. 3572 E)

B. DENEMARKEN — Econom'sche positie —

11 Oct. — De oogst van dit jaar is, aldus ontleenen wij aan Econ. News, in zijn geheel beschouwd, beter dan die van het vorige jaar. Dit geldt vooral voor de grasproductie en den voorraad hooi. Een direct gevolg hiervan is, dat de inkrimping van den veestapel plaats heeft gemaakt voor een uitbreiding. Het aantal runderen is in den loop van het laatste jaar van 2.87 tot 2.99 mill. gestegen, het aantal varkens van 1,21 tot 2.01 mill. en het aantal kippen, incl. kuikens, van 10,51 tot 14.11 mill. Parallel aan deze ontwikkeling is het richtcijfer voor de dierlijke productie van 52 in Juli 1942 tot 68 in Juli 1943 toegenomen. Het aantal paarden is met 9000 tot bijna 600.000 vermeerderd.

Het eigenlijke akkerbouwland is sinds 1942 met 10.000 ha tot 1.319.700 ha verminderd. Het tarwe- en roggeareaal is grooter geworden, zoodat de daling bij de andere graansoorten moet worden gezocht. De met bieten beteelde oppervlakte is met 10.700 tot 531.300 ha ingekrompen. Voor de winning van graszaad en andere zaden is 3000 ha méér ingeruimd, terwijl de teelt van groente-van-den-kouden grond met 16.000 ha werd uitgebreid. De industrieele productie is de laatste maanden wegens gebrek aan grondstoffen iets teruggeloopen, doch is nog altijd aanzienlijk hooger dan in denzelfden tijd van 1942. De turfproductie bedraagt dezen zomer 5¾ à 6 mill. ton; verleden jaar was het resultaat 4½ mill. ton.

De waarde van den handel met het buitenland was in de eerste zeven maanden van dit jaar hooger dan in hetzelfde tijdvak van 1942, met dien verstande, dat het gemiddelde maandelijksche invoersaldo van 8,9 tot 5,9 mill. kronen is gedaald. In de maanden Jan./Juli van 1942 bedroeg de gemiddelde maandelijksche invoer 96,8 mill. kronen en de uitvoer 87,9 mill. kronen. In hetzelfde tijdvak van 1943 beliepen in- en uitvoer resp. 107,9 en 102,0 mill. kronen. De bankbiljettenomloop schommelt van maand tot maand en heeft momenteel den omvang van 1165 mill. kronen bereikt. Het aantal faillissementen en executies is gering. Voor Augustus luiden de cijfers resp. 6 en 35.

(Vor. ber. Econ. toestand 5472 D)

C. NEDERLAND — Arbeidsprestatie vergeleken met het buitenland —

11 Oct. — In het Augustus-nummer van „Europa Oeconomica" behandelde dr. S. Korteweg de dikwijls in het buitenland bestaande opvatting, dat de arbeidsprestatie van het Nederlandsche volk in vergelijking met die van andere landen slechts gering zou zijn. Aan de hand van statistisch materiaal onderwierp dr. K. deze opvatting aan een critisch onderzoek en kwam tot de conclusie, dat Nederland ook op het terrein der arbeidsprestatie niet voor de ons omringende landen behoeft onder te doen.

In 1930 werkten van de 3.9 millioen mannen in Nederland er 2.4 millioen of 61.3% en van de 3.9 millioen vrouwen 0.7 millioen of 19.2%. Ons voorloopig tot de mannen beperkend, kan worden opgemerkt, dat ook dit cijfer van 61.3% voor Nederland laag is. Maar geheel anders wordt het beeld reeds, wanneer men de verhoudingen beziet in den meest productieven leeftijd, nl. van 20—60 jaar.

Land	Werkende mannen in % der mann. bevolking	Werkende mannen van 20-60 in % v.h. tot. v. 20-60
Nederland	61.3	96.0
België	68.8	96.4
Duitschland	65.7	94.4
Frankrijk	69.0	95.6
Engeland	69.2	97.4
Schotland	66.3	97.5

Hieruit blijkt dus, dat van het tijdstip af, waarop het verreweg grootste deel der mannen zijn scholing beëindigd heeft, tot het moment waarop de pensionneeringsgrens nog niet bereikt is, de arbeidsactiviteit in Nederland op hetzelfde niveau staat als in andere landen, zooals de onderstaande tabel bevestigt:

Land	Leeftijd	Totaal *)	% Werkend
Nederland	20-60	1970.9	96
België	21-60	2232.6	96.4
Duitschland	20-60	18175.8	94.4
Frankrijk	20-60	11024.7	95.6
Engel. en Wales	21-60	10226.6	97.4
Schotland	21-60	1163.0	97.5

*) in 1000den.

Blijkbaar zal men dus, om op het spoor van de contradictie te komen, den arbeid der mannen onder de 20 jaar en ouder dan 60 jaar moeten analyseeren. Het aandeel van beide groepen in procenten van de totale mannelijke bevolking blijkt uit de volgende tabel:

Land	Mannen van 0—19 jaar in % der mannelijke bevolking	Mannen van 60 j. en ouder in % der mannelijke bevolking
Nederland	40.9	9.1
België	31.5	11.0
Duitschland	32.2	10.4
Frankrijk	31.8	12.7
Engeland	34.1	10.7
Schotland	37.7	10.4

Het percentage der jeugdige mannen is in Nederland dus vrij aanzienlijk hooger dan in andere landen, een gevolg eenerzijds van 't steeds bijzonder hooge geboortecijfer in ons land en anderzijds van het feit, dat de teruggang in de geboorten tijdens den vorigen wereldoorlog hier te lande, zeer gering was.

Tevens doen de cijfers uitkomen, dat de mannen boven 60 jaar in Nederland een kleiner deel van de totale mannelijke bevolking uitmaken dan in de buurstaten.

In dezen zoo afwijkenden opbouw der bevolking vindt het lage percentage (de 61.3% der eerste tabel) der werkende mannen tot de totale mannelijke bevolking reeds grootendeels zijn verklaring.

Het aandeel van de werkende jonge mannen van 14 tot 20 jaar van het totaal van alle mannen van 14 tot 20 jaar is in ons land laag, nl.: Nederland 72.5%, België 82.6%, Duitschland 82.6%, Frankrijk 82.3%, Engeland 85.0% en Schotland 81.9%. Het overheerschen van veredelingsbedrijven en van de fabricage van specialiteiten in de Nederlandsche volkshuishouding, die geschoolde vakarbeiders vereischen, vormt, te zamen met bepaalde sociologische verschijnselen, de voornaamste reden voor de lange opleidingsperiode van den jongen Nederlander, die daardoor eerst laat in het productieproces wordt opgenomen.

Eveneens was de verhouding van het aantal nog werkende mannen boven de 60 jaar tot het totaal aantal mannen boven de 60 jaar in ons land in 1930 lager dan de ons omringende landen, met uitzondering van Duitschland. Voor de mannen boven de 65 jaar waren de cijfers bijv. als volgt: Nederland 42.6, Duitschland 30.1 (mede onder invloed van de toenmalige crisispensionneeringen), België 45.3, Engeland 47.5, Schotland 51.6 en Frankrijk 59.7. De pensioensleeftijd lag in Nederland dus lager, een gevolg van den economischen welstand en van het feit, dat ons land op sociaal gebied in het eerste gelid stond.

Wat de mannen betreft, kan worden vastgesteld, dat het groote aandeel der jeugdigen en hun langere opleiding, het geringe aandeel der bejaarden en hun vroege pensionneering, zeker niet als ongunstige factoren voor ons land kunnen worden beschouwd. En wat de mannelijke bevolking in de voor den beroepsarbeid belangrijkste periode van 20 tot 60 jaar betreft, blijkt, dat het percentage der in het arbeidsproces betrokkenen in Nederland absoluut niet bij andere landen achterblijft.

DE WERELDOORLOG

A. **DUITSCHLAND — Koebanbruggenhoofd en Saporosje ontruimd - Luchtaanvallen op Bremen, Hannover, Münster en Schweinfurt; zeer hevige luchtgevechten boven Duitschland - Kolonel Philipp gesneuveld - 114.200 br.t. Anglo-Amerikaansche scheepsruimte door duikbooten vernietigd —**

OOSTELIJK FRONT —

9 Oct. — Uit het hoofdkwartier van den Führer. — In den nacht van 8 op 9 October 1943 verlieten de laatste Duitsche achterhoeden, het Taman-schiereiland en staken ongehinderd door den vijand de straat van Kertsj over. Daardoor heeft de op 13 September begonnen ontruiming van het Koeban-bruggenhoofd na de terugvoering van alle troepen en voorraden naar de Krim haar einde gevonden.

10 Oct. — Bij Melitopol en ten Noorden van deze stad heeft de vijand na aanvoering van nieuwe strijdkrachten zijn aanvallen hervat.

11 Oct. — Tusschen de zee van Azof en Saporosje voerden de Sovjets hun aanvallen op. In de laatste twee dagen werden 285 Sovjet-tanks vernietigd, waarvan het overwegend meerendeel in het gevechtsgebied van Melitopol en Saporosje.

13 Oct. — Aan den mond van de Pripet en ten Zuiden van Gomel heroverden pantsertroepen en grenadiers in krachtige tegenaanvallen verscheiden plaatsen, die op de voorafgaande dagen waren verloren gegaan.

15 Oct. — Het bruggenhoofd van Saporosje werd door de Duitsche troepen en na vernieling van belangrijke installaties, waaronder de stuwdam, ontruimd. Bij den Dnjepr, aan de Pripet-monding en bij de Sosj, leverden eigen aanvalsoperaties verdere successen op. Eenige vijandelijke bruggenhoofden op den Westelijken oever werden opgeruimd, andere verkleind. Ten Westen van Kritsjef en vooral ten Westen van Smolensk mislukten ook gisteren sterke doorbraakpogingen van de Sovjets.

16 Oct. — Bijzonder verbitterde gevechten zijn aan den gang ten Zuidoosten van Krementsjoeg. Ook aan weerskanten van Kief, ten Noordwesten van Tsernigof, ten Zuidwesten van Smolensk en in het gebied van Welikije Loeki ondernam de vijand nieuwe doorbraakpogingen.

LUCHTOORLOG —

9 Oct. — Sterke formaties Amerikaansche vliegers zijn op 8 October overdag de Duitsche Bocht binnengedrongen en vielen Bremen aan. In luchtgevechten en door afweergeschut werden 48 viermotorige bommenwerpers neergeschoten.

In den nacht van 8 op 9 October vielen Britsche bommenwerpers opnieuw Bremen en Hannover aan. Daarbij werd in het bijzonder in de stad Hannover aanmerkelijke schade aangericht. Luchtverdedigingsstrijdkrachten brachten 35 bommenwerpers ten val.

10 Oct. — Naar het D.N.B. van het commando der Duitsche luchtmacht verneemt, hebben formaties vijandelijke bommenwerpers op 9 October in den loop van den dag in den strijd met eskaders Duitsche jagers boven het Oostzeegebied zeer zware verliezen geleden aan materieel en vliegend personeel. De met uiterste verbittering gevoerde luchtgevechten duurden verscheiden uren. Steeds meer Messerschmidt- en Fokke-Wulf-jagers werden in den strijd geworpen. De gevechten werden op groote hoogte geleverd en strekten zich uit van Jutland tot de Danziger bocht. 62 zware viermotorige bommenwerpers werden neergeschoten.

11 Oct. — Amerikaansche bommenwerpers vielen West-Duitschland aan. Vooral in Münster ontstond aanzienlijke schade. De Dom en drie andere kerken werden zwaar beschadigd. Door den Duitschen afweer werd het neerhalen van 51 meest viermotorige bommenwerpers gemeld. Daarmede verloor de vijand bij zijn aanvallen op het Duitsche Rijksgebied in de laatste drie dagen in totaal 208 meest viermotorige bommenwerpers.

12 Oct. — Luitenant-kolonel Hans Philipp, drager van het Eikenloof met de zwaarden bij het Ridderkruis van het IJzeren Kruis, vond in een luchtgevecht den heldendood. Met hem verliest de luchtmacht een der voortreffelijkste jachtvliegers en groepscommandanten, die 206 overwinningen in de lucht heeft behaald. Kapitein Nowotny schoot aan het Oostelijk front vier Sovjet-vliegtuigen neer. Kapitein Nowotny, drager van het eikenloof met de zwaarden, bracht daarmede het aantal luchtoverwinningen op zijn naam op 235. Hij is momenteel de meest succesrijke Duitsche jachtvlieger.

15 Oct. — Sterke Amerikaansche formaties bommenwerpers vielen de stad Schweinfurt aan en veroorzaakten aanzienlijke schade in woon- en zakenwijken. Duitsche eskaders jachtvliegtuigen en jachtkruisers wierpen zich op den vijand en brachten hem in een hevigen luchtslag in samenwerking met de luchtdoelartillerie een zware nederlaag toe. Van ongeveer 250 tot 300 aanvallende bommenwerpers werden 123 omlaaggehaald.

De zware Amerikaansche verliezen worden, zoo wordt van Duitsche zijde gemeld, ten deele geweten aan de onervarenheid van onvoldoend opgeleide bemanningen, echter in hoofdzaak aan de versterkte afweer, welke o.a. van een nieuw soort munitie gebruik zou maken.

ZUIDELIJK FRONT —

10 Oct. — In Zuid-Italië viel de vijand in enkele sectoren van de Zuidelijke Apennijnen tevergeefs aan. Aan het overige front heerschte slechts wederzijdsche activiteit van artillerie en stormtroepen. Bij de zuivering van het schiereiland Istrië verloren de vijandelijke benden tot dusver meer dan 4000 dooden, 6850 gevangenen. 32 stukken geschut, meer dan 2000 handvuurwapens en meer dan 100 auto's.

15 Oct. — In Zuid-Italië zijn de Britsch-Amerikaansche troepen in den middag van 14 October met superieure infanterie- en pantserstrijdkrachten tot den verwachten aanval op onze vooruitgeschoven stellingen aan den Volturno aan weerszijden van Capua overgegaan. Zware en verbitterde gevechten zijn nog aan den gang.

16 Oct. — Van het front in de Zuidelijke Apennijnen en in Noord-Apulië worden geen noemenswaardige gevechtshandelingen gemeld.

ZEEOORLOG —

11 Oct. — Duitsche duikbooten brachten in de Kara-zee, ten Oosten van Nova-Zembla, in het Noorden van den Atlantischen Oceaan en in de Middellandsche Zee, acht schepen van totaal 40.200 B.R.T. tot zinken en beschadigden twee andere schepen door torpedotreffers zwaar. Van de beschermingsvaartuigen vernietigden zij drie torpedojagers en een bewakingsvaartuig.

15 Oct. — In zware gevechten tegen Britsch-Amerikaansche konvooien hebben duikbooten 11 schepen met een gezamenlijken inhoud van 74.000 B.R.T. en 2 torpedojagers tot zinken gebracht. Twee andere schepen en een torpedojager werden door torpedotreffers zwaar beschadigd.

(Vor. ber. Krijgsverr. 5694 A)

B. **JAPAN — Geallieerde duikbootverliezen —**

12 Oct. — Naar het Japansche hoofdkwartier meldt, hebben strijdkrachten van marine en luchtmacht in September zes vijandelijke duikbooten tot zinken gebracht. Volgens de „Tokio Nitsji Nitsji" zijn sedert het begin van den oorlog in Oost-Azië 150 vijandelijke duikbooten vernietigd.

Zeegevecht bij Vella Lavella —

13 Oct. — In den nacht van 5 op 6 October bond een flottielje Japansche torpedojagers den strijd aan met drie vijandelijke kruisers en drie torpedojagers in de wateren ten Westen van Vella Lavella. Een kruiser en drie torpedojagers werden hierbij tot zinken gebracht.

Japansche terugtocht op Koelambangra en Vella Lavella —

De Japansche garnizoenen op Koelambangra en Vella Lavella zijn er in geslaagd hun stellingen over te brengen naar de achterwaartsche bases, na den vijand zware schade te hebben berokkend.

12.000 Britsch-Indische soldaten overgeloopen —

14 Oct. — 12.000 soldaten van het Br.-Indische leger, waarvan 8000 volledig bewapend, zijn volgens berichten uit Rangoon, in de laatste dagen aan de Birmaansch-Indische grens naar het Indische vrijheidsleger overgeloopen. Als motief voor het overloopen wordt algemeen de hongersnood en de steeds sterker wordende anti-Britsche beweging in Indië aangenomen.

Geallieerde luchtaanval op Rabaul —

16 Oct. — Japansche marinevliegtuigen en eenheden van leger en vloot te Rabaul hebben met succes in den ochtend van 12 October een poging verijdeld van een formatie van ongeveer 200 vijandelijke vliegtuigen, die Rabaul wilden aanvallen. Aan de formatie werden zware verliezen toegebracht. **(Vor. ber. Krijgsverr. 5694 B)**

(Eigen teekening K.H.A.) GRIEKENLAND

A. NEDERLAND — Bevolking 1ste halfjaar 1943 —

Het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft de voorloopige cijfers gepubliceerd betreffende geboorten, huwelijken en sterfgevallen in de eerste 6 maanden van 1943. De N. R. Crt. ontleende aan deze publicatie enkele hoofdcijfers, waaraan het blad de overeenkomstige voor de laatste vijf jaren, en enkele verhoudingscijfers toevoegde.

In de eerste plaats volgen hier de cijfers betreffende geboorten, huwelijken en sterfgevallen, berekend per 1000 inwoners per jaar.

Jan. t/m Juni	Levendgeborenen	Huwelijken	Sterfgevallen
1938	21.3	7.9	9.2
1939	21.1	8.5	9.5
1940	21.1	7.9	11.6
1941	21.2	7.4	12.0
1942	21.2	9.2	10.6
1943	22.6	8.2	10.3

De algemeene nataliteit is dus weer eenigermate gestegen. Het gemiddelde voor de jaren 1936—40 dat 20.9 bedroeg, was ruim 1/10 lager dan in 1943. De toeneming betrof de eerstgeborenen zoowel als de latergeborenen; het verhoudingscijfer der eersten was in 1943 7,0 per 1000 zielen, tegen 6,6 in het eerste halfjaar van 1942 en gemiddeld 6.3 in de overeenkomstige periode van 1936—40. Zij kan dus niet zonder meer als gevolg van de in 1942 sterk gestegen huwelijksfrequentie worden aangemerkt. De nuptialiteit begint weer het peil van de jaren vóór den oorlog te naderen, dat voor het eerste halfjaar van 1936—40 8,0 bedroeg. De stijging in 1939 zal wel samenhangen met den dreigenden toestand waarin ons land zich bevond. De moeilijkheden inzake de woning-voorziening zullen de nuptialiteit waarschijnlijk temperen. Wat de sterfte betreft, is het verblijdend te kunnen vaststellen, dat het algemeene sterftecijfer, ofschoon hooger dan in de laatste vredesjaren, vergeleken bij verleden jaar gedaald is. Voor 1936—40 was het in het eerste halfjaar 9,9 per 1000 zielen. Het hooge cijfer voor 1941 was een gevolg van de influenza-epidemie, die ons in het eerste halfjaar 4063 dooden kostte, tegen 720 in 1942 en 526 in het loopende jaar. De sterfgevallen wegens oorlogshandelingen zijn in de totaalcijfers begrepen; zij bedroegen voor militairen en burgers samen in het eerste halfjaar van 1940 5186, van 1941 508, van 1942 300 en van 1943 1000, dus aanzienlijk hooger dan verleden jaar.

De algemeene sterftecijfers ietwat nader ontledend laten wij hier eerst die betreffende de zuigeling-sterfgevallen en die der doodgeborenen (welke laatste niet in de cijfers der algemeene mortaliteit begrepen zijn) volgen. Met betrekking tot de nataliteit teekenen wij nog aan, dat het cijfer der onwettig geborenen per 1000 geborenen in totaal 17,1 was tegen 18,3 in het eerste halfjaar van 1942 en 14.6 gemiddeld voor 1936—40.

Eerste halfjaar	Gestorven in het eerste levensjaar per 1000 geborenen	Doodgeborenen per 1000 geborenen
1938	41.3	25.0
1939	36.5	24.8
1940	48.0	26.1
1941	52.0	22.8
1942	44.8	20.1
1943	41.0	18.7

De loop der cijfers zoowel betreffende de zuigelingsterfte als de mortaliteit mag dus bevredigend heeten; beide cijfers zijn voor 1943 belangrijk lager dan het gemiddelde voor 1936—40, dat o.s. 43.3 en 25.2 bedroeg. Vooral voor de doodgeborenen is er een sterke daling te constateeren.

Wat ten slotte de sterfte aan de verschillende doodsoorzaken betreft, laten wij voor enkele der voornaamste daaronder, waaronder 29.355 personen op een totaal van 46.573 sterfgevallen in het eerste halfjaar van 1943 overleden, hier de voorloopige cijfers per 1000 zielen per jaar volgen. Voor deze periode in vergelijking met de overeenkomstige cijfers voor de beide voorafgaande jaren.

Doodsoorzaak	Gestorven per 1000 zielen in Jan. t/m Juni 1941	1942	1943
Typhus	0.003	0.01	0.01
Roodvonk	0.01	0.002	0.01
Kinkhoest	0.07	0.02	0.04
Diphtherie	0.02	0.07	0.22
Tuberculose (alle vormen)	0.64	0.64	0.76
Griep	0.45	0.16	0.12
Mazelen	0.03	0.01	0.03
Overige besmettelijke ziekten	0.15	0.17	0.17
Kanker en andere maligne nieuwvormingen	1.42	1.45	1.40
Suikerziekte	0.16	0.15	0.12
Hersenbloeding	0.82	0.80	0.66
Hartgebreken	1.90	1.74	1.55
Longontsteking	0.91	0.75	0.73
Ouderdomsgebreken	0.67	0.63	0.55
Zelfmoord	0.06	0.06	0.09

Uit bovenstaande cijfers blijkt, dat sommige besmettelijke ziekten een aanzienlijke toeneming van sterfgevallen hebben veroorzaakt. Met name geldt dit voor diphtherie en tuberculose. Daarentegen is, zooals wij reeds vermeldden, de sterfte aan griep belangrijk verminderd. Telt men de verhoudingscijfers voor deze doodsoorzaken bij elkaar, dan is daarin een schommelbeweging waar te nemen. Het totaal-cijfer voor 1941 was 1.40, voor 1942 1.08 en voor 1943 1.36. Naarmate de moeilijke toestand, waarin ons volk verkeert, langer duurt, neemt de weerstand tegen infectie natuurlijk af en is stijgende sterfte aan besmettelijke ziekten te verwachten.

Maar het is verheugend dat, zooals uit de totale sterfte hierboven bleek, bij andere doodsoorzaken een zeer aanzienlijke daling in de relatieve sterftecijfers te constateeren valt, die de zooeven bedoelde stijging over-compenseert. Wij noemen suikerziekte, hersenbloeding, hartgebreken, pneumonie, en ten slotte, de ouderdomsgebreken. Summa summarum geven de cijfers, naar het de N.R.Crt. voorkomt, een gunstigen indruk van de in ons volk levende vitale kracht. **(V. b. Bevolking Nederland 5583 A)**

B. LUCHTVAART — Na-oorlogsche mogelijkheden

Op grond van wetenschappelijke onderzoekingen gaf, aldus ontleende Ec. Nieuws aan N.F.A., een ingenieur der United Air Lines als zijn meening te kennen, dat voor het toekomstige luchtverkeer vier vliegtuigtypes noodig zijn: 1. een viermotorige 63½-tons passagiersvliegtuig, dat 100 personen kan vervoeren, een snelheid heeft van 266 mijl per uur en een actieradius van 2.500 mijl; 2. een viermotorige 40-tons machine met middelmatige actieradius voor het personenvervoer; 3. een tweemotorige 16-tons machine voor het personen- en goederenvervoer, welke aansluiting geeft op de hoofdverkeerslijnen; 4. een tweemotorige 16-tons machine, uitsluitend bestemd voor het vervoer van goederen. Vliegtuigen van de eerste groep zullen worden gebruikt voor een luxe-vliegdienst tusschen New-York en San Francisco. Op dit traject zouden maandelijks 6.000 vluchten worden gemaakt.

Aan een voordracht, door Dr. E. P. Warner gehouden voor de Britsche „Royal Aeronautical Society" werd het volgende ontleend: Welke bijzondere soorten vliegdiensten na den oorlog ingang zullen vinden, zal ten deele door de kosten en ten deele door den smaak van het publiek worden bepaald. Luchtreizigers hebben wenschen, die moeilijk met elkaar zijn te vereenigen. Het luchtvervoer en zijn gebruikers hebben zeer veel te danken aan de betrekkelijk groote efficiency en zuinigheid, welke met kleine vliegtuigen konden worden bereikt. Ong. 80 vooraanstaande Zweedsche ondernemingen op het gebied van den handel, de scheepvaart en de industrie hebben gezamenlijk een maatschappij opgericht voor het intercontinentale luchtverkeer, de „Svensk Interkontinental Lufttrafik AB (Sila)", met een kapitaal van 12 mill. Zw. kr. Met de „AB Aerotransport" werd een overeenkomst aangegaan, waarbij aan laatstgenoemde het binnenlandsche luchtverkeer, alsmede het verkeer met andere Europeesche landen werd overgelaten. Nadere bijzonderheden omtrent de plannen der Sila werden n.a.v. een luchtvaarttentoonstelling te Stockholm bekendgemaakt. Er bestaan plannen voor een dienst op New York, Buenos Aires, Alexandrië, Basra en Tokio, terwijl een onderzoek wordt ingesteld naar de practische uitvoerbaarheid van een sneldienst New York—Moskou via Stockholm.

(V. b. Burgerluchtvaart 5604 B)

A. *BIOGRAFIEEN.* —

Tegelijk met de uitbreiding van het grondgebied van den Kroatischen staat als gevolg van de capitulatie van Badoglio en de daarmee verbonden volledige onafhankelijkheidsverklaring heeft de Poglavnik, dr. Ante Pavelitsj, het staatshoofd van Kroatië, de regeering belangrijk verbreed. Het ambt van ministerpresident, dat hij tot dusverre zelf bekleedde droeg hij over aan den voormaligen staatssecretaris, Nikola Manditsj. De post van minister van Oorlog, die sedert het aftreden van maarschalk Kvaternik vacant was, werd door generaal Friedrich Navratil ingenomen.

Nikola Manditsj werd op 12 Januari 1869 in Dolac bij Travnik in Bosnië geboren. Na het gymnasium in Serajewo doorloopen te hebben, studeerde hij in de rechten in Weenen, waar hij in 1894 promoveerde. Hij vestigde zich als advocaat in Serajewo en begaf zich in de politiek.

MANDITSJ

Evenals destijds Pavelitsj sloot hij zich bij de Kroatische Rechtsche Partij, — ook naar haar leiders Startsjewitsj- of Frankpartij genaamd, — aan. In 1910 werd hij tot afgevaardigde in den Sabor (Landdag) van Serajewo gekozen. Hiervan werd hij eerst vice-president en later president. Tegelijkertijd bekleedde hij ook de functie van plaatsvervangend burgemeester van de stad Serajewo.

In de veelvuldige religieuze tegenstellingen tusschen Muzelmannen en Katholieken, die overigens een sterk nationaal karakter hebben en zich in plaats van het Latijn bij godsdienstoefeningen van de Kroatische volkstaal bedienen, trad hij veelvuldig als bemiddelaar op. In 1914 werd hij door de keizerlijke regeering van Weenen, die destijds Kroatië als kroonkolonie bestuurde, tot plaatsvervanger van den keizerlijken gouverneur benoemd. In 1920 maakte hij deel uit van de constitueerende vergadering van de Skoeptsjina, die na de oprichting van het koninkrijk der Serven, Kroaten en Slovenen de volksvertegenwoordiging moest representeeren. Nadat de Serven in het nieuwe koninkrijk de overhand verkregen hadden en het parlementaire systeem onder tal van binnenlandsche beroeringen en vooral door de op de Balkan welig tierende corruptie, in discrediet geraakt was, zoodat een koninklijke dictatuur zich aankondigde, trad Manditsj in 1923 geheel uit het politieke leven terug, om zich voortaan uitsluitend aan zijn advocatenpraktijk te wijden. In den nieuwen onafhankelijken Kroatischen staat benoemde de Poglavnik hem op 9 Sept. 1941 tot staatssecretaris. **(V. b. Manditsj 5659 F)**

B. NEDERLAND — N.S.B. - Telegramwisseling tusschen Mussert en Reichsführer ᛋᛋ Himmler —

18 Oct. — De persdienst der N.S.B. deelde mede: Ter gelegenheid van diens 43sten verjaardag op 6 October, zond Mussert den volgenden telegrafischen gelukwensch aan den Reichsführer ᛋᛋ, Heinrich Himmler: „Zeer geachte Reichsführer.

Op dezen dag zullen u ontelbare gelukwenschen bereiken. Bij al deze moge ik ook die der N.S.B. voegen, van dat deel van het Nederlandsche volk, dat begrip heeft voor de groote en zware taak, welke gij op uw schouders hebt te dragen. Ik geloof, dat ik u vandaag geen beteren wensch kan doen toekomen dan dien, dat gij ook in uw nieuwe levensjaar veel tot de vernieuwing der Duitsche wapens moogt bijdragen en dat gij het hooge ideaal der onverbrekelijke lotsgemeenschap van alle vrije Germaansche volkeren mede kunt verwerkelijken. Aanvaardt u van mij de verzekering, dat ik mijnerzijds naar beste weten en geweten ook voor de toekomst in dezen zin met u zal samenwerken. En ontvangt u ook, geachte Reichsführer, mijn hartelijkste gelukwenschen op uw verjaardag. Leve de Führer."

De Reichsführer ᛋᛋ heeft dit telegram als volgt beantwoord: „Zeer geachte Leider,

Over uwe en die der door u geleide N.S.B. ter gelegenheid van mijn verjaardag gezonden gelukwenschen, heb ik mij oprecht verheugd en ik dank u daarvoor. Het verheugt mij ten zeerste u en uw mannen Germanen te weten en te bezitten als kameraden en pioniers van onze onverbrekelijke lotsgemeenschap. In dezen zin groet ik u in oprechte kameraadschap met Germaanschen groet".

(V. b. Mussert 5690 A; Himmler 5650 A)

Binnenland - Burgerlijke Stand voor Duitschers —

18 Oct. — In het Verordeningenblad no. 26 dd. 16 October werd een verordening houdende bepalingen omtrent den Burgerlijken Stand van Duitschers in Nederland opgenomen. **(V. b. 5411)**

Arbeidsfront - Bezoek van den Leider —

18 Oct. — Mussert, de leider der N.S.B. bracht op 11 October, vergezeld van General-Kommissar z. b. V. Ritterbusch en den Obmann van het Deutsche Arbeitsfront, Kretschmar, een bezoek aan het Nederlandsche Arbeidsfront en eenige van zijn instellingen. De Arbeidsfrontleider verwelkomde den Leider en de Duitsche gasten in het gebouw van „De Arbeiderspers". De directeur van deze instelling, H. J. Kerkmeester, leidde het gezelschap rond. Vervolgens begaf het gezelschap zich naar het „Huis van den Arbeid" in de P. C. Hooftstraat, te Amsterdam, om zich tenslotte naar het Vormingsoord „Drakenburg" nabij Hilversum te begeven. Na den gemeenschappelijken maaltijd aldaar sprak Mussert een rede uit, waarin hij er op wees dat het nationaal-socialisme nog geen vaste vormen heeft aangenomen en het nog wel 40 à 50 jaar zal duren voor het zoover is. Slechts door stugge volharding zal het mogelijk zijn, het gestelde doel te bereiken.

(V. b. Mussert 5704 B; Arbeidsfront 5633 A)

Volksgezondheid - Toezicht op publieke vrouwen - bestrijding geslachtsziekten —

18 Oct. — Het Verordeningenblad van 12 October, no. 25, bevat een aanvulling betreffende het toezicht op publieke vrouwen en bepaalt, dat deze, indien zij lijdende zijn aan een geslachtsziekte, verplicht zijn, zich te laten opnemen in een door een geneeskundig inspecteur van de volksgezondheid aan te wijzen ziekenhuis. De kosten der behandeling komen, voor zoover zij daartoe zelf niet in staat zijn, ten laste der gemeente van inwoning.

(V. b. 4842 F)

— Kinderverlamming en diphtherie —

18 Oct. — Blijkens de „St.crt." van 15 October zijn in de week van 3 t/m 9 October aan nieuwe gevallen van besmettelijke ziekten aangegeven voor het geheele land: typhus 28 (vorige week 19), dysenterie 228 (326), roodvonk 606 (630), diphtherie 1530 (1509), kinderverlamming 93 (121), malaria 23 (36). **(V. b. 5636 B)**

Koloniën - Departement van Koloniën naar Zutphen.

18 Oct. — Blijkens een mededeeling in de pers werd het departement van Koloniën van Den Haag naar Zutphen verplaatst. **(V. b. verpl. departementen 5533)**

Handel en Nijverheid - Steunverleening stilgelegde bedrijven —

18 Oct. — Keesings Fin. Archief deelde mede: Inzake de steunverleening aan stilgelegde bedrijven is bepaald, dat in beginsel geen steun zal worden uitgekeerd aan ondernemingen, welke het boekjaar, waarin de werkzaamheden in het bedrijf zijn gestaakt, met een winstsaldo afsluiten. De steun zal ook niet meer kunnen bedragen dan het verliessaldo over dat boekjaar. Voor instandhouding van het bedrijfsapparaat uit eigen voorraad gebruikte materialen kunnen voor den kostprijs voor vergoeding in aanmerking komen. Indien de tegemoetkoming aan de verantwoordelijke leiding een overwegend sociaal karakter krijgt, mogen de kosten van levensonderhoud niet in den steun worden opgenomen. Deze wordt beperkt tot de kosten voor instandhouding van het bedrijfsapparaat. Voor het levensonderhoud kan men dan een beroep doen op de regeling voor kleine zelfstandigen. Inkomsten van ondernemers die geen steun voor levensonderhoud genieten, zullen niet in mindering worden gebracht, zoolang die inkomsten de kosten van noodzakelijk levensonderhoud niet overschrijden. De grondbelasting kan in het steunbedrag worden opgenomen, indien ontheffing of vermindering is geweigerd.

(V. b. Steunverl. bedr. 5657 A; Steunverl. kl. zelfst. 5640 B)

Verkeer - Spoorwegdiefstallen sterk toegenomen —

20 Oct. — Door de Nederlandsche Spoorwegen werden de volgende indrukwekkende cijfers over het toenemend aantal diefstallen gepubliceerd:

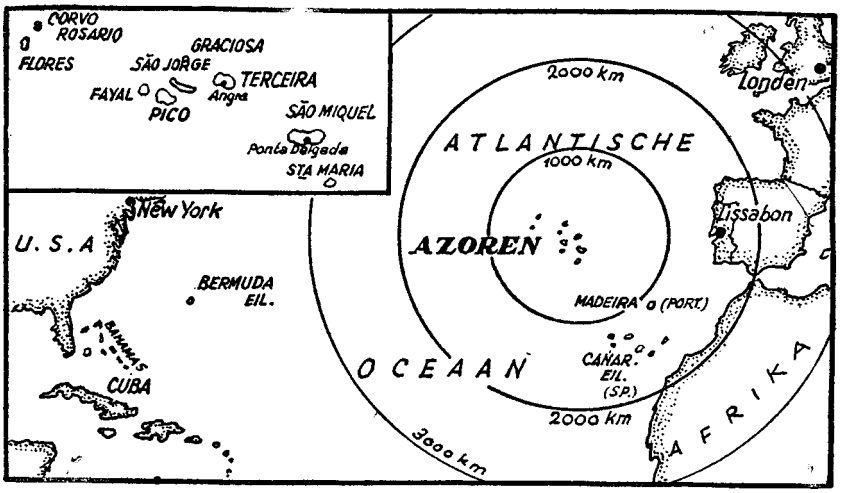
In 1942 werden totaal 4075 spoorwagons door dieven open gebroken en werd daaruit geroofd. Dit soort van diefstallen bedroeg in 1941 nog totaal 1719 stuks. Maart 1942 vermeldde 839 open gebroken wagons. Een andere groep diefstallen betreft de spoorwegloodsen. In 1941 werden hiervan totaal 16.766 stuks gepleegd, 1942 gaf een aantal van 38.401 en de eerste drie maanden van dit jaar telde 13.300 aangiften van dit soort diefstallen. In totaal komt men aan een aantal van ruim zestien duizend spoorwegdiefstallen in de eerste drie maanden van dit jaar en ruim 40.000 in 1942. De Ned. Spoorwegen beschermen zooveel zij kunnen, het corps eigen rechercheurs werd belangrijk uitgebreid en arresteerde 229 dieven in 1942. **(Vor. ber. 5633 A)**

A. PORTUGAL — Engelsche steunpunten op Azoren.

18 Oct. — Churchill heeft op 12 October in het Lagerhuis medegedeeld, dat de Portugeesche regeering zich op Britsch verzoek bereid verklaard heeft, Engeland bepaalde faciliteiten op de Azoren toe te staan, opdat de Britsche koopvaardij op den Atlantischen Oceaan beter beschermd kan worden. De overeenkomsten zijn, naar Churchill zeide, van tijdelijken aard, zoodat alle Britsche strijdkrachten na beëindiging der vijandelijkheden van de Azoren teruggetrokken zullen worden. Groot-Brittannië zal den Portugeezen op de Azoren den noodigen aanvoer van militairen en anderen aard, doen toekomen. De overeenkomst, aldus beweerde Churchill, bevat niets, dat op de een of andere wijze invloed zou kunnen oefenen op den nog steeds bestaanden wensch der Portugeesche regeering, een politiek van neutraliteit op het Europeesche vasteland te handhaven en daardoor een vredeszône op het Iberische schiereiland te vormen.

Het eiland Terceira is den geallieerden ter beschikking gesteld ter bescherming van hun scheepvaart. Een verdere concessie van Portugal is, dat de consulaten van alle landen, behoorende tot het driemogendhedenpact op het eiland, zullen worden opgeheven. De leden van deze gezantschappen en consulaten alsmede de staatsburgers der tot de As behoorende landen, die op de eilanden verblijf houden, zullen moeten vertrekken.

Naar uit Londen wordt gemeld, zijn de eerste Engelsche troepen reeds op de Azoren geland. Er wordt niet medegedeeld tot welke wapens ze behooren of hoe groot het aantal dezer troepen is.

(eigen teekening K. H. A.)

— Portugeesche verklaring —

Naar het D.N.B. uit Lissabon meldt, heeft de Portugeesche regeering op 12 October den tekst gepubliceerd van de verklaring, door de Engelsche regeering, in overleg met de Portugeesche regeering, in het Lagerhuis afgelegd. Ten aanzien van deze verklaring, aldus de officieele mededeeling, meent de Portugeesche regeering er op te moeten wijzen respectievelijk aan deze verklaring te moeten toevoegen in de eerste plaats, dat de regeering er steeds op gewezen heeft, dat, hoewel zij oprecht wenschte de neutraliteit te handhaven, zij deze neutraliteit als aan voorwaarden gebonden beschouwde, met het oog op een eventueel in werking treden van de Engelsch-Portugeesche alliantie, zooals dat het geval zou zijn, wanneer de Britsche regeering met een beroep op de alliantie faciliteiten zou verlangen. In de tweede plaats dat de Portugeesche regeering, die steeds de verplichtingen, voortvloeiende uit het niet-aanvalsverdrag en de aanvullende protocollen met Spanje, is nagekomen, heeft kunnen constateeren, dat in dit opzicht de Portugeesche politiek door de Britsche regeering niet slechts gerespecteerd, maar met sympathie gadegeslagen is.

— Duitsch commentaar —

Het standpunt van de Wilhelmstrasse, ten aanzien van de gebeurtenissen op de Azoren, kan als volgt worden samengevat: De door Churchill als een „overeenkomst" verkondigde maatregel is tot stand gekomen onder den druk van eischen in den vorm van een ultimatum door de Britsche regeering gesteld aan de Portugeesche regeering. De Portugeesche regeering heeft zich met het oog op de afpersingen en dreigementen blijkbaar niet in staat geacht zich tegen dezen druk te verzetten. In dit verband moet herinnerd worden aan de plechtige verklaringen, die Engeland en de Ver. Staten bij de landingsactie in Afrika tegen Portugal en Spanje hebben afgelegd.

— Duitsch en Japansch protest te Lissabon —

18 Oct. — De Rijksregeering heeft op 15 October door haar gezant in Lissabon bij de Portugeesche regeering in een formeele nota zeer scherp er tegen geprotesteerd, dat Portugal heeft toegegeven aan den Engelschen druk tot inruiming van militaire steunpunten op de Azoren en zich daarmede schuldig heeft gemaakt aan een ernstige schending der neutraliteit. Ook de Japansche regeering heeft op 15 Oct. via haar gezant te Lissabon een protest ingediend bij de Portugeesche regeering tegen de bezetting van de Azoren door Engelsche en Amerikaansche troepen.

— De Azoren —

De groep der Azoren is ongeveer 1700 km van het Europeesche vasteland verwijderd en heeft een oppervlakte van 2388 km_2 en een bevolking van 257.000 zielen, voor het meerendeel Portugeezen. De hoogste berg is de Pico Alto op het eiland Pico, n.l. 2320 meter. De bevloeiing van de eilanden is zeer goed. De bodem is vruchtbaar en de productie bestaat hoofdzakelijk uit zuidvruchten, graan, koffie, suiker en tabak.

Het eiland Terceira, dat thans aan de geallieerden is afgestaan, is op één na het grootste van de Azoren, die uit negen eilanden bestaan. Het grootste militaire vliegveld der Azoren bevindt zich op Terceira; het is den laatsten tijd met grooten spoed uitgebreid. De zetel van den gouverneur is Angra, de grootste stad van het eiland. De haven van Angra is geschikt voor de ontscheping van het zwaarste materiaal. Den laatsten tijd hebben vele geallieerde vliegtuigen „noodlandingen" op Terceira gemaakt.

(V. b. Azoren 5214 C; Engelsche verkl. 5313 A)

B. NEDERLAND — Onderwijs - Betaling collegegelden —

In het Verordeningenblad no. 26 d.d. 16 Oct. verscheen een besluit van den secretaris-generaal van Opvoeding, Wetenschap en Kultuurbescherming inzake de betaling van collegegelden. Krachtens dit besluit kan iemand, die in den loop van een studiejaar tot assistent wordt benoemd, een deel van het gestorte collegegeld terugkrijgen, met terugwerkende kracht van 1 Januari 1943 af.

(V. b. Collegegelden 5633 A)

— Noodexamen op middelbare scholen —

18 Oct. — Het plan bestaat op de middelbare scholen en gymnasia een nood-examen in te stellen voor jongelui uit de hoogste klassen, die tusschen 1 October en 31 December 19 jaar worden. De bedoeling is, zoo meldt de „Haagsche Crt.", dat dit examen nog voor 1 Januari 1944 wordt afgenomen door directeur en leeraar van de scholen. Het diploma, dat wordt verkregen wanneer het noodexamen met gunstig gevolg zal zijn afgelegd, zal dezelfde rechten geven als het normale diploma. Evenals voor het eindexamen 1943 zullen de eischen voor dat van 1944 in verband met de ongunstige tijden worden vereenvoudigd.

Kunst, Kultuur - Rietstapprijs voor heraldische kunst —

18 Oct. — Op 11 October is op het Departement voor Volksvoorlichting en Kunsten voor het eerst de Rietstapprijs voor heraldische kunst uitgereikt door den wnd. secr.gen. van het departement, jhr. mr. S. M. S. de Ranitz. Het departement heeft gemeend op dit gebied voorlichtend te moeten optreden. Daarom werd deze prijsvraag uitgeschreven voor heraldische teekeningen van wapens in vier stijlen: vroeg-gothischen-, laat-gothischen-, renaissance- en modernen stijl. Een eerste prijs was niet toegekend, den tweeden prijs wonnen de heeren Paulus N. van Alff en Karel van den Sigtenhorst, den derden prijs de heeren Edouard N. Grevenstuk, Mathys van den Poel en mr. Adriaan K. Vink.

— Literatuur - Duitsche vertalingen van Nederlandsche boeken —
18 Oct. — Het agentschap Europapress vestigt er de aandacht op, dat van de vele vertaalde boeken welke ook nu nog op de Duitsche boekenmarkt verschijnen een belangrijk deel uit het Nederlandsch wordt vertaald. In het tijdvak 1942/43 werd het grootste deel der vertaalde werken door de Nederlanden geleverd, waarbij weer in het bijzonder de aandacht op Vlaanderen bleef gericht. Na Charles de Coster, Hendrik Conscience, Stijn Streuvels en Felix Timmermans, die met voorliefde in Duitschland gelezen worden, worden verder genoemd: Ernest Claes, wiens De Witte over den Rijn al even populair is als ten onzent, en Cyriel Verschaeve, wien in 1937 niet zonder reden de Rembrandtprijs werd toegekend. Van de Noord- en Zuidnederlandsche auteurs, welke gedurende de laatste maanden in het Duitsch vertaald werden, vermeldt Europapress tot slot: Antoon Coolen, Cor Bruyn, Wies Moens, August van Cauwelaert, Top Naeff, Paul Lebeau, dr. Karel Engelbeen.
(V. b. Ned. Boekenproductie 5608 B)

— Tooneel - Gezelschap Ad. Hooykaas —
18 Oct. — Dank zij de medewerking van het gemeente- en schouwburgbestuur van Utrecht, heeft Ad. Hooykaas, die met zijn „Ghesellen van den Spele" in zomerspelen reeds veel succes oogstte, thans ook gedurende den winter een passende speelgelegenheid gevonden. Onder den naam Utrechtsch tooneelgezelschap „Ghesellen van den Spele" werd zijn gezelschap de vaste bespeler van den Utrechtschen stadsschouwburg. Als openingsstuk werd op 15 October „De klucht van den gehangene" gegeven, waarmede veel succes behaald werd.

A. **NEDERLAND — Economie, Financiën - Betalingsverkeer met Zweden —**
18 Oct. — Het Verordeningenblad van 12 October, no. 25, bevat een verordening van de secretarissen-generaal der departementen voor Handel, Nijverheid en Scheepvaart en voor Financiën over de opheffing der verordening no. 88/1940 over het betalingsverkeer met Zweden (no. 100/1943). Het betalingsverkeer met Zweden wordt gelijktijdig opnieuw geregeld door een in de Nederlandsche staatscrt. verschenen verordening. **(V. b. Handelsverdr. Zweden 5464 A)**

Justitie - Toezicht op Duitsche kinderen —
In het Verordeningenblad van 12 Oct., no. 25, zijn twee nieuwe verordeningen verschenen, die een verdere uitbreiding geven aan de bevoegdheid van de civiele Duitsche jurisdictie: de verordening over de Duitsche jurisdictie in voogdijzaken (no. 97/1943) en de verordening over de openbare jeugdzorg (no. 98/1943). Reeds sinds lang werd de behoefte gevoeld om Duitsche kinderen toe te vertrouwen aan de zorgen van een Duitsch voogdijgerecht. De twee nieuwe verordeningen zijn voor dat doel uitgevaardigd.

— Doodvonnissen wegens communistische actie —
18 Oct. — Officieel werd 16 October bekend gemaakt, dat het door het Duitsche Obergericht op 24 Augustus tegen de communisten Louis Jansen en Jan Dieters uit Amsterdam gevelde doodvonnis, na onderzoek van de kwestie der gratieverleening werd voltrokken. Jansen en Dieters hadden reeds voor den oorlog hooge posten in de C.P.N. bekleed en hadden ook in de laatste jaren hun agitatie voortgezet en daarbij in belangrijke mate sabotage bedreven. Aan de toelichting van het A.N.P. ontleenen wij, dat Jansen en Dieters werkten overeenkomstig de parolen van de Komintern. In 1934 speelden zij, zooals de beklaagden bekenden, al een belangrijke rol bij het oproer in Amsterdam, dat slechts met behulp van militairen kon worden onderdrukt. In de aanwerving van vrijwilligers en het bijeenbrengen van geldmiddelen voor het roode Spaansche leger had de beklaagde Dieters, als leider van de inzamelingsactie in Nederland een toonaangevend aandeel. In 1940 zetten zij aan tot een staking in de Werkverruimingen te Amsterdam en in Noord-Holland, in 1941 poogden zij een algemeene staking te organiseeren. Overeenkomstig de uit Moskou ontvangen instructies richtten zij een z.g. „moordcentrale" op, waardoor ruim 60 daden van sabotage werden gepleegd. **(V. b. Sabotage 5690)**

— „Volksschädling" gestraft —
19 Oct. — Door het Duitsche Obergericht te Den Haag werd de blikslager Jan van 't Klooster veroordeeld tot vier jaren tuchthuisstraf. Van 't Klooster had Nederlandsche vrouwen, wier mannen door de Duitsche politie waren gearresteerd, voorgespiegeld, dat hij door omkooping der Duitsche politiebeambten in staat zou zijn hun invrijheidstelling te bewerkstelligen. Op grond daarvan gelukte het hem verschillende malen belangrijke bedragen van zijn slachtoffers, die dikwijls in moeilijke financieele omstandigheden verkeerden, los te krijgen. Onder deze omstandigheden constateerde het Obergericht, dat de beklaagde de „Volksschädlingsverordnung" had overtreden en werd hij veroordeeld.

— Opheffing militaire strafkamer Haagsche rechtbank —
18 Oct. — In het Verordeningenblad no. 26 d.d. 16 October verscheen een besluit van den secretaris-generaal van Justitie betreffende de opheffing van de militaire strafkamer van de arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage. De taak dezer strafkamer zal voortaan worden waargenomen door de gewone strafkamers dezer rechtbank.
(V. b. Rechterl. macht 5569)

— Politie - Aanslag op P. van Duyn —
18 Oct. — Te Heemstede werd op 11 October het stoffelijk overschot van den als slachtoffer van een aanslag gevallen politie- en SS-man P. van Duyn ter aarde besteld. Nederlandsche en Duitsche autoriteiten gaven blijk van belangstelling en deelneming; o.a. werd een woord van afscheid gesproken door pol.-pres. P. J. Kooymans.
(V. b. Aanslagen 5691)

— Inlevering radiotoestellen - Verscherping strafbepalingen —
18 Oct. — De Höhere SS- und Polizeiführer maakte 14 October bekend: Aan mijn bekendmaking van 2 October 1943, volgens welke aan de personen, die hun radiotoestel voor zoover dit valt onder den inleveringsplicht, vóór 20 October 1943 inleveren, vrijheid van straf wordt toegezegd, hebben reeds duizenden gevolg gegeven. Er wordt nogmaals nadrukkelijk op gewezen. dat tegen personen, die na 20 October 1943 nog, zonder daartoe gerechtigd te zijn, in het bezit zijn van een radiotoestel, met bijzondere strengheid zal worden opgetreden. Tegen hen kunnen volgens par. 10 van mijn verordening van 13 Mei 1943 betreffende het verbeurdverklaren van radio-ontvangtoestellen gevangenisstraffen en boeten tot een onbeperkten omvang worden uitgesproken. Bovendien kunnen tegen hen maatregelen der Sicherheitspolizei bevolen worden, in het bijzonder ook verbeurdverklaring van hun roerend en onroerend vermogen.
Ik vestig er in het bijzonder de aandacht op, dat ik in ieder geval van niet inlevering of van heimelijk wegwerken van een toestel als eersten strafmaatregel last zal geven tot onmiddellijke verbeurdverklaring van het geheele huisraad, met inbegrip van de meubels, ten gunste van slachtoffers van bombardementen. **(V. b. 5691)**

Landbouw en Veeteelt - Mond- en klauwzeerbestrijding —
18 Oct. — Sedert het begin van Juli van dit jaar is het aantal gevallen van mond- en klauwzeer in Nederland in niet onbelangrijke mate toegenomen. Gelukkig is het lijden ditmaal niet van kwaadaardigen aard en het aantal sterfgevallen zoowel direct tengevolge van de ziekte als door het optreden van secundaire aandoeningen gering, zoodat geen vrees behoeft te worden gekoesterd, dat door het heerschen van het mond- en klauwzeer de voorziening van zuivel en zuivelproductie ernstig in gevaar zal worden gebracht.
Het is in alle landen gebleken, dat een afdoende bestrijding van het mond- en klauwzeer uitsluitend met politiemaatregelen niet mogelijk is. Daarom is naar andere bestrijdingsmiddelen omgezien. Hierbij is, in analogie met de bestrijding van andere besmettelijke ziekten, in de eerste plaats gedacht aan voorbehoedende enting. Geconstateerd mag worden, dat zich hierbij hoopvolle perspectieven hebben geopend. Deze enting is op zeer kleine schaal bij wijze van proef, in Nederland reeds met succes toegepast. Binnenkort zal een instituut worden geopend, waar bedoelde entstof op groote schaal zal kunnen worden bereid.
(V. b. 3508 E)

Visscherij - Vischboekjes voor IJselmeervisschers ingesteld —
18 Oct. — Om de contrôle op den aanvoer van visch, gevangen in het IJselmeer, mogelijk te maken, is een z.g. vischboekje voor de IJselmeervisschers ingevoerd. Bepaald is, dat het IJselmeervisschers slechts dan is toegestaan uit te varen naar, alsmede de visscherij uit te oefenen op of in het IJselmeer, indien zij aan boord bij zich hebben een behoorlijk ingevuld vischboekje, waarin gegevens dienen te worden vermeld betreffende den duur van de visscherij, de hoeveelheid geloste en afgeleverde visch, enz. Ter bestrijding van den clandestienen aanvoer zijn verder bepalingen getroffen, die de IJselmeervisschers verplichten hun geheele vangst aan te voeren, te lossen en af te leveren aan een vischafslag, gevestigd in een der plaatsen rond het IJselmeer.

Weermacht - Landwacht wordt Landstorm - Beeediging Landstorm - Oprichting Land- en stadswachten —

18 Oct. — In aanwezigheid van den Leider van het Nederlandsche volk en den Höheren ᛋᛋ- und Polizeiführer Rauter had op 17 October op de binnenplaats van een Nederlandsche kazerne de beëediging plaats van 600 mannen van den Nederlandschen Landstorm. Mussert sprak een rede uit waarin hij wees op de belangrijkheid van dien dag. Hij wees er op, dat Nederland in het conflict niet neutraal kan zijn, omdat iedere vorm van neutraliteit ten koste der natie zou gaan. „In het Germaansche Europa", zoo zeide hij, „moeten wij hand aan hand gaan en wij zullen de kern van dit Germaansche Europa vormen." Sprekende over de weerbaarheid van dit Germaansche Europa zeide de Leider, dat ook Nederland daarin een aandeel zou hebben en dat de 600 man, die thans voor hem stonden er eens 600.000 zouden worden. Tenslotte kondigde Mussert aan, dat hij in overeenstemming met den Rijkscommissaris en den Höheren ᛋᛋ- und Polizeiführer had bepaald, dat de Landmacht in den toekomst Landstorm zou heeten. Daarop las hij de eedsformule voor.

Na de beëediging voerde ᛋᛋ-Obergruppenführer Rauter het woord. Deze sprak over de vele aanslagen, welke in ons land plaats hebben. Nu de vele waarschuwingen niet helpen, dienen andere maatregelen te worden genomen. De Nederlandsche nationaal-socialisten zullen thans den weg der zelfbescherming bewandelen, waartoe de Stads- en landwachten zullen dienen. Deze zullen met geweren worden bewapend en de leden zullen de bevoegdheid krijgen om ieder aan te houden voor legitimatie of onderzoek op wapenen. Zij zullen den strijd tegen de terroristen aanbinden onder commando van den leider der W. A., Zondervan en den voorman der Germaansche ᛋᛋ, Feldmeyer,

In het Verordeningenblad van 16 October verscheen een verordening van den Rijkscommissaris betreffende den „Landstorm Nederland". Deze bepaalt, dat de opgerichte „Landwacht Nederland" met onmiddellijken ingang den naam draagt van „Landstorm Nederland". Rechts- en bestuursvoorschriften, alsmede rechten en plichten der leden worden door deze naamsverandering niet aangetast.

(V. b. Mussert 5704 B; Rauter 5691 A; Landwacht 5617 A)

A. **KROATIE — Nieuwe regeering gevormd —**

18 Oct. — Op 11 October berichtte het D.N.B., dat de regeering van Kroatië besloten had de portefeuilles ter beschikking te stellen, opdat de Poglavnik een nieuwe regeering kan vormen. Op voorstel van dr. Manditsj heeft de Poglavnik daarop de ministers van hun functie ontheven en een nieuwe regeering benoemd.

Minister-president is dr. Nikola Manditsj, plaatsvervangend minister-president dr. Dzafer Kulenowitsj, minister van Buitenlandsche Zaken dr. Mile Budak, minister van Binnenlandsche Zaken dr. Mladen Lorkowitsj, minister van Financiën dr. Dragutin Toth, minister van Handel dr. Josip Cabas, minister van Oorlog generaal Friedrich Navratil.

(V. b. Kabinet 5659 F)

B. **DUITSCHLAND — Führergeschenk aan verlofgangers —**

18 Oct. — Als dank van den Führer voor hun optreden, ontvangen vanaf 15 October 1943 de leden van alle weermachtonderdeelen en de Waffen-ᛋᛋ, alsmede de leden van de verschillende organisaties, die in het kader van de weermacht aan het geheele Oostelijke front zijn opgesteld, uit Italië, Griekenland, Servië, Kroatië en Noorwegen, alsmede alle in den strijd geworpen duikbootbemanningen en het in den strijd geworpen vliegende personeel van de luchtmacht, die als gewonden, zieken of als verlofgangers in het vaderland komen en op hun papieren het hiertoe recht gevende stempel bezitten, weer een „Führergeschenk" in den vorm van een levensmiddelenpakket of een dienovereenkomstige extra-levensmiddelenkaart met een bedrag in geld.

— Film - Heinrich George 50 jaar —

18 Oct. — De bekende Duitsche tooneel- en filmspeler Heinrich George werd 11 October 50 jaar. Heinrich George werd te Stettin geboren als zoon van een ambtenaar. Zijn tooneelopleiding kreeg hij bij Bernhard Majewski in Stettin en zijn carrière als acteur begon hij in het Stadttheater te Kolberg. Gedurende den wereldoorlog voerde zijn weg hem door alle groote Duitsche steden en internationaal verwierf George zich groote bekendheid door zijn vele tournée's in verschillende Europeesche steden. Hij was ook steeds een der voornaamste medewerkers aan de „Heidelberger Festspiele". Tegenwoordig is Heinrich George „Staatsschauspieler" en intendant van het Berlijnsche Schillertheater. George's filmloopbaan begon al tijdens de zwijgende film en de reeks van zijn successen is onafzienbaar.

— Maarschalk Graziani door den Führer ontvangen.

18 Oct. — Op 13 October deelde het hoofdkwartier van den Führer mede: De Italiaansche minister van Oorlog heeft voor besprekingen in het hoofdkwartier van den Führer vertoefd. **(V. b. Graziani 5689 A; Hitler 5698 B)**

C. **ENGELAND — Staking van Nederlandsche zeelieden —**

18 Oct. — In de „Daily Telegraph" is, volgens S.P.T., het bericht gepubliceerd, dat alle bemanningen der in Groot-Brittannië liggende Nederlandsche schepen sedert eenige dagen staken. De bemanningen weigeren uit te varen. Deze Nederlandsche schepen zijn in de haven Fleetwood geconcentreerd. **(V. b. Stakingen 5693 D)**

— Uitlevering Italiaansche oorlogsmisdadigers verlangd —

18 Oct. — Een liberaal Lagerhuislid heeft de uitlevering geëischt van de aan den kant van Badoglio staande generaals Ambrosio en Roatta als „oorlogsmisdadigers". De minister van Staat, Law, heeft hierop geantwoord, er van op de hoogte te zijn, dat men beschuldigingen tegen Ambrosio en Roatta heeft geuit. Deze beschuldigingen worden thans onderzocht en indien zij gemotiveerd zijn, zal men „tot de dienovereenkomstige maatregelen overgaan".

D. **FRANKRIJK — Maatregelen tegen de Joden —**

18 Oct. — „Oeuvre" publiceert een interview met de commissaris voor joodsche problemen. De jodenregeling moet naar zijn meening over volgende etappes loopen: 1. politieke denaturalisatie der joden als Fransche staatsburgers; 2. economische uitschakeling der joden, welke kan gaan tot inbeslagneming van de joodsche eigendommen; 3. raspolitieke zuivering door verbod van huwelijken tusschen joden en niet-joden; 4. sociale isoleering der joden door Davidster en door uitsluiting van de algemeene scholen. Tot dusver zijn ruim 15.000 joodsche firma's en zaken geliquideerd en aan Ariërs verkocht. **(V. b. Joden 5424 H)**

E. **BULGARIJE — Kabinet - Mutatie bij Buitenlandsche Zaken —**

18 Oct. — De Bulgaarsche minister Sawa Kirof heeft zich, zooals in een officieel communiqué wordt medegedeeld, wegens ernstige ziekte gedwongen gezien zijn ambt neer te leggen. De regenten hebben deze ambtsneerlegging aanvaard en Kirof met ingang van 14 October van zijn post ontheven. Tot nieuwen minister van Buitenlandsche Zaken benoemden zij Dimiter Sjisjmanof, die tot dusver de functie vervulde van secretaris-generaal in Kirof's ministerie. **(V. b. Kabinet 5677 C)**

F. **BELGIE — Tienjarig bestaan Vlaamsch Nationaal Verbond — Gelukwensch van Mussert —**

18 Oct. — Ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van het Vlaamsch Nationaal Verbond zond de Leider op 14 October een telegram aan dr. H. J. Elias, Leider van het V.N.V., waarin hij zijn gelukwenschen uit naam der N.S.B. uitsprak. **(V. b. V. N. V. 5397 A; Mussert 5707)**

G. **SOVJET-UNIE — Terugtocht uit Turkestan —**

18 Oct. — Het D.N.B. berichtte uit Sjanghai: Sovjet-Rusland heeft zich uit Centraal-Azië teruggetrokken en zijn machtspositie in Chineesch-Turkestan aan China afgestaan, zoo meldt volgens den correspondent der „New York Times" een bericht uit Tsjoengking. Te Washington verneemt men uit Tsjoengking, aldus een bericht aan Stockholms Tidningen uit New York, dat de Sovjets op het oogenblik de provincie Sinkiang (Oost-Turkestan) verlaten en ook de door hen gebouwde industrieele installaties, werkplaatsen voor de constructie van vliegtuigen en petroleumraffinaderijen demonteeren en wegvoeren.

H. **ITALIE (Koninkrijk) — Oorlogsverklaring aan Duitschland —**

18 Oct. — Op 13 Oct., zoo bericht D. B. uit Berlijn, heeft de Italiaansche gezant te Madrid namens koning Victor Emanuel III en maarschalk Badoglio aan den Duitschen gezant een nota overhandigd, waarin de Duitsche regeering werd medegedeeld, dat de Italiaansche regeering zich van den 13den October 's middags vier uur af als in staat van oorlog met het Duitsche Rijk beschouwt.

Interinf meldt hieromtrent: Een afgezant van Badoglio heeft de oorlogsverklaring aan den Duitschen ambassadeur te Madrid willen overhandigen, doch de ambassadeur Dieckhoff, heeft den afgezant met oorlogsverklaring en al de deur gewezen.

Duitsche commentaar
In politieke kringen te Berlijn wordt deze nota als waardeloos beschouwd en is zij hoogstens als document humain sensationeel. Van het feit zelf kan alleen maar worden gezegd, dat het te Berlijn reeds veel eerder was verwacht en wel onmiddellijk nadat Duitschland een aanvang had gemaakt met de maatregelen, waarmee het de publicatie van Italië's capitulatie beantwoordde.

De positie van Victor Emanuel
18 Oct. — Naar de Engelsche nieuwsdienst meldt, heeft de minister van Staat, Law, 12 October in het Lagerhuis het volgende bekendgemaakt: „Het is volkomen ontoelaatbaar, dat de koning van Italië de titels voert van „keizer van Ethiopië" en „koning van Albanië", die vervat zijn in een door hem op 23 September uitgegeven decreet. Deze beide titels zijn daarin geplaatst „door een vergissing van ondergeschikte Italiaansche ambtenaren". De regeering-Badoglio heeft toegezegd, dat de koning voortaan slechts genoemd zal worden koning van Italië."
(V. b. Kon. Victor Emanuel 5664)

A. **PHILIPPIJNEN — Onafhankelijk - Dr. Laurel president —**
18 Oct. — De onafhankelijkheid der Philippijnen is afgekondigd door dr. José Laurel, den voorzitter der commissie van voorbereiding voor de onafhankelijkheid.

(teekening archief K. H. A.)

In tegenwoordigheid van een groote menschenmenigte geschiedde de plechtigheid in het Lunetapark te Manilla onder leiding van Jorge Vargas, den voorzitter der uitvoerende commissie van de Philippijnen. De proclamatie der onafhankelijkheid werd voorgelezen door Laurel, die de stichting der Philippijnsche Republiek afkondigde. Hij gaf een schildering van den door het Philippijnsche volk gevoerden strijd om de onafhankelijkheid en stelde de wereld er van in kennis, dat de Philippijnen thans een vrijen en onafhankelijken staat vormen. Aan het slot van de plechtigheid werd dr. Laurel geïnstalleerd als eerste president van de Philippijnsche Republiek. Met ingang van 14 Oct. is een eind gekomen aan het Japansche militaire bestuur op de Philippijnen. Een desbetreffende proclamatie is afgekondigd door luitenant-generaal Koeroda, tot dusver opperbevelhebber van de Japansche strijdkrachten op de Philippijnen.
De Japansche regeering heeft den specialen ambassadeur voor de Philippijnen, Moerata, tot haar eersten ambassadeur bij de Philippijnsche Republiek benoemd.

Verdrag met Japan —
Na de onafhankelijkheidsverklaring heeft Japan op 14 Oct. terstond de regeering te Manilla erkend. Tevens is volgens een mededeeling van het bureau van voorlichting te Tokio een verdrag van bondgenootschap onderteekend tusschen Japan en de Philippijnen en wel door den Japanschen ambassadeur Moerata en den minister zonder portefeuille en gevolmachtigde der Philippijnsche Republiek, Claro Recto. Het verdrag behelst de volgende punten.
1. Beide landen zullen verbonden zijn door blijvende betrekkingen van goede nabuurschap en door vriendschap op grondslag van wederzijdsch respect voor de souvereiniteit en het rechtsgebied. 2. Beide landen zullen nauw samenwerken in aangelegenheden van politieken, economischen en militairen aard voor de succesvolle voortzetting van den Groot-Oostaziatischen oorlog. 3. Beide landen zullen nauw samenwerken voor de stichting van een grooter Oost-Azië. 4. Bijzonderheden der uitvoering van dit verdrag zullen besproken worden door de bevoegde autoriteiten der beide landen. 5. Het verdrag treedt in werking op den dag, waarop het door de beide partijen is geratificeerd. 6. Het verdrag zal zoo spoedig mogelijk geratificeerd en de desbetreffende bescheiden zoo spoedig mogelijk te Manilla uitgewisseld worden.
Voorts zijn aan het verdrag de volgende uitvoerende bepalingen toegevoegd: Het hoofdbeginsel der nauwe militaire samenwerking voor de succesvolle voortzetting van den Groot-Oost-Aziatischen oorlog zal zijn, dat de Philippijnen Japan elke ondersteuning ten deel laten vallen voor de onderneming van militaire operaties en dat voorts Japan en de Philippijnen nauw zullen samenwerken om het grondgebied en de onafhankelijkheid van de Philippijnen te verdedigen. **(V. b. Samenwerking m. Japan 4996 D)**

Onafhankelijkheid door Duitschland erkend —
19 Oct. — Von Ribbentrop, de Rijksminister van Buitenlandsche Zaken, heeft aan president Laurel, in antwoord op de officieele mededeeling, dat de Philippijnen een onafhankelijke republiek gevormd hebben, in een telegram de erkenning van de republiek der Philippijnen door de Rijksregeering medegedeeld.

B. **DUITSCHLAND — Handel en Nijverheid - Ruilhandel in gebruikte goederen —**
18 Oct. — De „Berliner Börsen-Zeitung" wees er in een beschouwing op, dat in Duitschland de belangstelling voor gebruikte goederen sterk is toegenomen. Er heeft zich een ruilhandel ontwikkeld, welke ten deele door gemeentelijke instanties wordt geleid, ten deele ook op particulier initiatief berust. In Berlijn bestaat thans het plan, ongeveer 30 detailbedrijven van uiteenloopende branches als ruilcentrales in te schakelen, waarbij de soorten goederen, die in elk dier bedrijven kunnen worden geruild, beperkt en vastomlijnd zijn. Met de practische toepassing zal binnenkort een begin worden gemaakt.
(V. b. Ruilwarenhuis 5573 E)

C. **NOORWEGEN — Herziening wetgeving —**
22 Oct. — De N.R.C. publiceerde het volgende S.P.T.-telegram: Bij decreet van Vidkun Quisling is met ingang van 21 October een verandering aangebracht in de Noorsche militaire wet. Zij is uitgebreid met de bepaling, dat overheidsdienaren, wanneer zij de hun gegeven bevelen weigeren uit te voeren of anderen tot weigering aanzetten, kunnen worden gestraft met opsluiting in de gevangenis voor ten minste zes maanden, in ernstige gevallen met levenslang tuchthuis, zelfs met den dood. Dezelfde straffen zijn van toepassing op hen, die staken of anderen tot staking aansporen, of de openbare rust en veiligheid verstoren of in gevaar brengen. Geheel nieuw is de bepaling, dat de uitzonderingstoestand ook in tijden wanneer er geen oorlog of mobilisatie is, kan worden afgekondigd. In een ander artikel wordt met strenge straffen bedreigd degene, die de levensmiddelenverzorging van het volk in gevaar brengt of op eenig andere wijze schaadt. Tenslotte is de bepaling opgeheven, dat degenen, die om gewetensbezwaren weigeren in militairen dienst te gaan, niet kunnen worden gestraft. **(V. b. Quisling 5503 B)**

A. **ARGENTINIE — Kabinet - Ministers afgetreden.**
18 Oct. — De Argentijnsche minister van justitie en onderwijs, kol. Elbio Anayo, de minister van financiën. Santa Marina, en de minister voor openbare werken, vice-admiraal Galindez, hebben ontslag verzocht. Hun verzoek is door president Ramirez aanvaard. **(V. b. Kabinet 5683 B)**

B. **HANDEL EN NIJVERHEID — Industrialisatie der werelddeelen —**
22 Oct. — De industrialiseering is nog van betrekkelijk jongen datum, aldus ontleenen wij aan een artikel in het Alg. H'blad. Nijverheid heeft er welhaast altijd bestaan, doch de industrialiseering, zooals wij die kennen, is toch eerst slechts ongeveer twee eeuwen oud. In de tweede helft van de 18e eeuw zijn de grondslagen gelegd, waarop de nijverheid zich krachtig heeft kunnen ontwikkelen. Inzonderheid geldt dit voor Europa, waarvan uit de industrialisatie met haar conjunctuurgolven en crises zich sprongsgewijs heeft kunnen uitbreiden naar Amerika, de Sowjet-Unie en Azië.
De industrialisatie is zeer ongelijk verdeeld over de wereld, zoodat het overgroote deel der bevolking van de aarde slechts over een zeer klein percentage der totale industrialisatie beschikt.
Het Zweedsche tijdschrift „Svensk Utrikeshandel" heeft de volgende berekening gemaakt van het aandeel der verschillende werelddeelen:

	Bevolking in mill.	In % van totaal	Ind. capacit.
Europa	565	26.6	46
Sowjet-Unie	162	7.6	9
Amerika	271	12.7	45.5
Azië	1125	52.9	7
Australië	11	0.5	1
Afrika	154	7.3	0.5
Totaal wereld	2126	100	100

In verhouding tot de bevolking is Amerika het sterkst geïndustrialiseerd, doch overigens staat de oude wereld aan de spits. Neemt men de West-Europeesche gebieden slechts in aanmerking, dan zou de verhouding nog meer ten gunste van Europa zijn.
Hierbij dient verder te worden aangeteekend, dat het hier cijfers betreft omtrent de positie vóór den oorlog. Het blijkt, dat Amerika en Europa tezamen over ruim 90% der industrie-capaciteit beschikken, zoodat men zonder overdrijving kan zeggen, dat de overige werelddeelen behalve enkele landen nog vrijwel braak liggen wat de industrialisatie aangaat. Laat men b.v. wat Azië betreft, Japan en China buiten beschouwing, dan blijkt het, dat Azië met een bevolking van ongeveer een milliard menschen over niet meer dan 2% der industrieele capaciteit der wereld beschikt. De werelddeelen met een geringe industrieele capaciteit nemen evenwel toch een belangrijke plaats in de wereldeconomie in door hun rijkdom aan grondstoffen. Nu dient men rekening te houden met het allerwegen zich openbarende streven naar industrialisatie, welk streven in de bedoelde grondstoffenlanden reeds in den vorigen wereldoorlog tot uiting kwam en zich sindsdien heeft versterkt.
De thans woedende oorlog heeft daartoe nog in belangrijke mate medegewerkt. In de werelddeelen welke arm aan nijverheid zijn, zijn de voorwaarden overigens gunstig voor de industrieele ontwikkeling. China, Engelsch-Indië en Zuid-Amerika bezitten rijkelijk de twee meest noodige grondstoffen, nl. kolen en ijzererts. Doch dit is niet voldoende; een goede technische uitrusting en ervaren bekwame arbeidskrachten zijn eveneens onontbeerlijk. Verder zijn er groote kapitalen noodig. De jonge industrielanden zullen dus de hulp van de oude moeten inroepen voor werktuigen, arbeidskracht en kapitaal.

Titanium - Productie en verbruik —
20 Oct. — Titanium is, zoo deelt Ec. Nieuws mede, een zeldzaam element, waarvan de winning vóór den oorlog een voortdurende stijging te zien gaf. Het is in hoofdzaak van beteekenis voor de vervaardiging van titaanwit. Titaanwit is in tegenstelling tot loodwit niet vergiftig. De voornaamste mineralen, waaruit titanium wordt gewonnen, zijn ilmeniet en rutiel. In 1937 bedroeg de productie van eerstgenoemd mineraal ca. 225.000 ton, overeenkomende met 100.000 ton titaanwit en andere titaniumverbindingen. Britsch-Indië is het voornaamste productieland. Ook als bijproduct van andere ertsen heeft de winning van titanium vorderingen gemaakt. De wereldproducte van rutiel is nog betrekkelijk gering. Zij bedroeg in 1937 slechts 3.000 ton. De V.S. geven zich sinds jaren veel moeite, hun productie van titanium op te voeren. De Japansche voorziening is door de bezetting van Malakka zeer verbeterd. Ook Europa zal waarschijnlijk geen gebrek hebben aan titaniumhoudende mineralen, daar de Noorsche en Italiaansche reserves ter beschikking staan.

Petroleum - Buitenlandsche belangen Ver. Staten —
Het Amerikaansche Departement of Commerce heeft kort vóór den oorlog, aldus „Econ. Nieuws", gegevens bekend gemaakt betreffende de belangen van het Amerikaansche kapitaal bij buitenlandsche ondernemingen. De Amerikaansche investeeringen in het buitenland bedroegen 6,69 milliard dollar in 1936, tegen 7,53 milliard aan het einde van 1929. Van het bedrag van 6,69 milliard was 1075 mill. belegd in 326 ondernemingen op het gebied van de exploratie, de productie, de raffinage, de verscheping en den verkoop van olie. Het volgende staatje bevat een gedetailleerde opgave van het aantal Amerikaansche oliemaatschappijen, dat in verschillende tijdvakken in het buitenland werd opgericht, alsmede van het totale aantal Amerikaansche oliemaatschappijen in het buitenland in het jaar 1936:

	Totaal	Canada	Lat.-Am.	Europa	Azië, enz.
1900—1913	40	2	20	13	27
1914—1922	108	3	57	29	2
1923—1936	174	18	65	56	18
1936					
Aantal	326	24	117	96	89
Kap. (in mill. $)	1.075	109	452	275	239

Van de 96 Amerikaansche oliemaatschappijen in Europa met een gezamenlijk kapitaal van 275 mill. dollar zijn er 11 met 61 mil. dollar in Engeland gevestigd, voorts 7 met 40 mill. dollar in Frankrijk en 11 met 50 mill. in Duitschland (Oude Rijk).
Omtrent de situatie in de petroleumindustrie in de Ver. Staten zelf, deelde Econ. Nieuws mede: De Ver. Staten beschikken over een pijpleidingnet met een totale lengte van 190.000 km. Er bestaan echter nog weinig directe verbindingen over land tusschen de groote productiecentra in de Zuidelijke en Zuidwestelijke staten en de verbruikscentra in het Noord-Oosten. Voor den oorlog voeren ongeveer 250 tankbooten met gemiddeld 15 reizen per jaar langs de kust en vervoerden ruim 17.000 ton brandstof per reis. Daar als gevolg van oorlogshandelingen vele tankbooten verloren gingen, is men begonnen met den bouw van een olieleiding van Longview via Norris City naar Philadelphia en New York. Voor dit project is ruim 80 millioen dollar uitgetrokken en zal circa 400.000 ton staal noodig zijn. In den zomer 1942 werd aan het laatste deel van Norris City naar New York begonnen, zoodat de geheele leiding in Juni j.l. in bedrijf zou worden genomen. De pijpen hebben een doorsnede van 61 cm en een lengte van 2560 km; dagelijks kunnen 43.000 ton brandstof worden verplaatst met een snelheid van 5 km per uur en met een druk van 63 kg per cm^2. Deze druk maakt het mogelijk verschillende vloeistoffen na elkaar te vervoeren, zonder dat deze door elkaar vloeien. De scheiding wordt door kleurstoffen aangegeven. Na het in dienst stellen van de nieuwe pijpleidingen zullen in totaal 183.000 ton brandstof per dag ter beschikking zijn, waarvan de spoorwegen 90.000 ton verbruiken; vóór den oorlog was het totaal 220.000 ton, zoodat ongeveer 40.000 ton op het civiele gebruik moet worden bezuinigd.
(V. b. Petroleum Ver. Staten 5602 B)

C. **VER. STATEN — Scheepsbouw —**
De vervaardiging van „Liberty"-schepen is stop gezet, aldus bericht Econ. Nieuws. De bouw wordt op schepen der „Ck"-klasse omgeschakeld, welke grootere draagkracht en snelheid bezitten. De huidige scheepsbouw levert maandelijks circa 1.750.000 ton op. Het „Victory"-schip, dat momenteel wordt gebouwd, is ongeveer 5 meter langer en iets breeder dan het Liberty-type. Het heeft een snelheid van 17,5 knoopen. **(V. b. Am. scheepvaart 5636 E)**

D. **MUZIEK — Operamanuscript van Bizet ontdekt -**
18 Oct. — Een Duitsch muziekhistoricus uit Hanau heeft te Parijs een onbekende opera van Bizet ontdekt, waarvan de partituur verborgen onder het stof van vele decennia in een vergeten hoekje lag te sluimeren in de omvangrijke muziekbibliotheek van het Conservatoire. Het werk, „Ivan le Terrible" genaamd, zal in studie genomen worden en na een aantal wijzigingen nog dit jaar onder den naam „Turpijn" worden opgevoerd.

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND — Sovjet-offensief hervat - Dnjepr-doorbraak afgedamd - Landingspoging op de Krim afgeslagen - Plaatselijke gevechten in Italië - 54.000 brt. geallieerde scheepsruimte vernietigd - Kapitein Nowotny onderscheiden —

OOSTELIJK FRONT —

18 Oct. — Uit het hoofdkwartier van den Führer. — Het opperbevel der weermacht maakt bekend: Ten Zuidoosten van Krementsjoeg leverden de Duitsche troepen zware afweergevechten tegen aanvallende sterke vijandelijke strijdkrachten.

In den centralen sector van het front hebben de bolsjewisten ten Noordwesten van Tsjernigof en ten Westen van Smolensk hun doorbraakpogingen voortgezet en met vrij sterke strijdkrachten ook ten Zuiden van Welikije Loeki de Duitsche stellingen aangevallen.

19 Oct. — Ten Noorden van de Zee van Azov zijn de vijandelijke aanvallen in hevigheid afgenomen. Aan den middenloop van den Dnjepr doen de bolsjewisten tusschen Dnjepropetrowsk en Krementsjoeg sinds eenige dagen groote moeite om onder concentratie van sterke strijdkrachten door het Duitsche afweerfront heen te breken. Met de in een sector binnengedrongen Sovjet-strijdkrachten zijn hevige gevechten aan den gang. Ten Noorden van Kiew zijn sterke vijandelijke aanvallen in felle gevechten, die verscheidene dagen duurden, opgevangen. In den centralen frontsector werden ten Noordwesten van Tsjernigov, ten Zuiden van Gomel en ten Noordwesten van Smolensk aanvallen der Sovjets overal bloedig afgeslagen. Ten Zuiden van Welikije Loeki heroverden Duitsche troepen in een tegenaanval het vorige dagen verloren gegane terrein.

20 Oct. — Ten Zuid-Oosten van Krementsjoeg duren de zware afweergevechten met onverminderde felheid voort. Tusschen Kiew en Gomel zijn vijandelijke doorbraakaanvallen na verbitterde gevechten afgeslagen.

21 Oct. — In het penetratiegebied ten Zuidoosten van Krementsjoeg hebben de Sovjets tijdelijk slechts plaatselijke aanvallen ondernomen, waarmede zij de bres naar de zijkanten probeerden te verbreeden. Aan het front tusschen Kiew en Tsjernigof zette de vijand zijn sterke doorbraakpogingen voort. Terwijl ten Noorden van Kiew alle aanvallen bloedig mislukten, duren de gevechten ten Noordwesten van Tsjernigof nog voort.

22 Oct. De Sovjets hebben hun aanvallen tot nieuwe frontsectoren uitgebreid. Tusschen de Zee van Azof en Saporosje is de vijand opnieuw tot den aanval overgegaan. Ten Zuidoosten van Krementsjoeg probeerden de Sovjets hun bres aan de zijkanten uit te breiden. In de hevige gevechten werd een doorgebroken vijandelijke pantsergroep in de pan gehakt. Ook in de Dnjepr-bocht ten Zuidoosten van Kiew verliepen vijandelijke aanvallen zonder succes, met uitzondering van een inmiddels afgegrendelde plaatselijke bres. Ten Noorden van Kiew werd door een Duitsche aanvalsactie een belangrijke riviersector bereikt en van den vijand gezuiverd. Een landingspoging van de Sovjets, die met zwakke strijdkrachten aan de Oostkust van de Krim werd ondernomen, mislukte.

Van de rest van het Oostelijke front worden vergeefsche bolsjewistische pogingen gemeld om de Wolkof en de Newa over te steken.

In de gevechten tusschen de zee van Azof en Saporosje werd na een buitengewoon zware worsteling een groot afweersucces behaald. In de bocht van den Dnjepr ten Zuidoosten van Kiew en in het gebied ten Noordwesten van Tsjernigof werden talrijke Sovjet-aanvallen in zware gevechten afgeslagen. In de laatste twee dagen werden 218 Sovjet-tanks stukgeschoten.

OVERZICHT —

De slag bij Krementsjoeg heeft zich uitgebreid tot de grootste krachtsinspanning, welke de Sovjettroepen tot dusver hebben ontplooid. Tusschen Krementsjoeg en Dnjepropetrowsk op den Westelijken oever van den Dnjepr is een gevechtsdriehoek ontstaan, welks basis ongeveer wordt gevormd door de lijn Krementsjoeg—Dnjepropetrowsk en welks top Zuidwestelijk van die lijn ligt. Bolsjewisten zoowel als Duitschers concentreeren op groote schaal nieuwe formaties en nieuw materieel. In Berlijnsche militaire kringen verheelt men niet, dat van den afloop van dezen slag veel afhangt. Het lijkt het doel van het Duitsche commando te zijn, met zoo klein mogelijke offers door uitwijkbewegingen en tegenaanvallen een linie te handhaven, van waaruit de overgang van herfst- naar winterveldtocht het gemakkelijkste kan worden bewerkstelligd. Ook in de andere sectoren zijn de Sovjet-troepen actief. Blijkbaar willen zij den Duitschers verhinderen, troepen vrij te maken voor het gebied van Krementsjoeg.

In het middelpunt van de belangstelling staat de sector ten Zuidoosten van Krementsjoeg, waar van de Duitsche verdediging een schier bovenmenschelijke krachtsinspanning wordt vereischt. Na vijf dagen van uiterst harden strijd is het gelukt, den Sovjet-opmarsch te stuiten.

ZUIDELIJK FRONT —

21 Oct. — Aan het Zuiditaliaansche front zagen de Britten en Amerikanen zich gedwongen hun formaties te hergroepeeren. Derhalve werden slechts plaatselijke, zij het ook deels hevige gevechten geleverd. Op den Duitschen rechtervleugel drongen de Amerikaansche strijdkrachten aan de bocht van de Volturno stroomopwaarts op. Zij leden echter bij Dragoni en ten Oosten hiervan, bij Rocco Romano, bloedige nederlagen en moesten terreinwinsten als gevolg van de energieke tegenaanvallen weer prijsgeven. In den centralen sector naderden strijdkrachten de Duitsche hoofdstellingen. Ten Zuidwesten van Campobasso vielen Britsche troepen driemaal achter elkaar het door troepen heroverde plaatsje Baranello zonder succes aan. Hier, evenals ten Noorden van Campobasso zijn de gevechten nog aan den gang. In den Oostelijken sector blijven de krijgsoperaties beperkt tot wederzijdsch artillerievuur. Duitsche stormtroepen, in het gebied ten Zuidwesten van Termoli, maakten gevangenen en zware wapens buit, terwijl een Britsche aanval langs den kustweg werd afgeslagen.

ZEEOORLOG —

21 Oct. — Duitsche duikbooten hebben in de Middellandsche Zee van den Britsch-Amerikaanschen aanvoer 7 schepen met een gezamenlijken inhoud van 54.000 brt. tot zinken gebracht en een ander schip door torpedotreffers zwaar beschadigd.

LUCHTOORLOG —

18 Oct. — Duitsche vliegtuigen hebben in de Middellandsche Zee voltreffers geplaatst op een kruiser. In den nacht van 17 op 18 October hebben vijandelijke vliegtuigen bommen geworpen in Westelijk en Noordelijk gebied van Duitschland. Het Duitsche luchtwapen heeft afzonderlijke doelen in Zuid-Engeland, vooral in Londen, aangevallen.

20 Oct. — De Führer heeft aan kapitein Nowotny, groepscommandant van een jachteskader, naar aanleiding van zijn 250-ste overwinning in de lucht, als achtsten soldaat van de Duitsche weermacht het eikenloof met zwaarden en brillanten, behoorend bij het ridderkruis van het ijzeren kruis, verleend. Duitsche vliegtuigen hebben in den nacht doelen in Zuid-Engeland, vooral in Londen, aangevallen.

21 Oct. — Britsch-Amerikaansche vliegtuigen hebben een aanval gedaan op Nisj in Zuid-Servië, waarbij zij groote schade aanrichtten, vooral aan particuliere huizen. Het aantal slachtoffers is zeer aanzienlijk. Geallieerde vliegtuigen drongen overdag, alsmede in den nacht, het Rijksgebied binnen en wierpen bommen op eenige plaatsen. Er werd een gering aantal slachtoffers gemaakt en er werd schade aangericht aan gebouwen. Luchtverdedigingsstrijdkrachten haalden 28 toestellen omlaag. Het Duitsche luchtwapen ondernam in den nacht van 20 op 21 October een krachtigen aanval op het havengebied van Hull en bestookte bovendien enkele doelen in het stadsgebied van Londen en aan de kust van Zuid-Engeland.

22 Oct. — Ten Westen van Algiers deden Duitsche vliegtuigen een aanval op een vijandelijk konvooi. Verscheiden transportschepen en een bewakingsvaartuig werden getroffen. De vernietiging van een deel van deze schepen kan zeker geacht worden. Duitsche vliegtuigen drongen in den nacht van 21 op 22 Oct. tot Londen door en plaatsten bomtreffers in de als doel aangewezen gebieden.

23 Oct. — Duitsche vliegtuigen bombardeerden Napels en veroorzaken in pakhuizen en opgeslagen voorraden, groote branden en aanzienlijke schade. Britsche bommenwerpers hebben in den nacht van 22 op 23 October een aanval ondernomen op Westduitsch gebied. Vooral in Cassel en Frankfort a. d. Main is schade aangericht. 48 bommenwerpers werden neergeschoten.

(Vorig bericht Krijgsverr. 5702 A)

B. JAPAN — De strijd in Birma —

20 Oct. — Het Japansche leger heeft, volgens een bericht van het keizerlijke hoofdkwartier, begin October het offensief geopend tegen een leger van Tsjoengking, dat met de bedoeling Birma te heroveren in Zuidwest-China was geconcentreerd. De Japansche strijdkrachten, die uit de gebieden Tangjoeh en Mjitkjina zijn opgerukt, zetten den opmarsch voort.

(Vorig bericht Krijgsverr. 5702 B.)

Gebouwen van de universiteit van Bonn, welke op 18 October 1943 125 jaar bestond.

(foto Duitsch Verkeersbureau)

DE WERELDOORLOG IN DATA

RECAPITULATIE VAN 1 JANUARI - 28 FEBRUARI 1941

1 Jan. '41. — Afschaffing van den post van een Engelschen adviseur bij het Ministerie van Financiën te Irak. In Nederland treedt kindertoeslag in werking; Radio-omroepwezen wordt staatszaak en staatstaak. Gymnastiek als verplicht leervak op de Lagere School ingesteld. Loonbelasting ingevoerd. Nieuwe ijkwet van kracht. Engelsche min. van Voeding, Woolton, kondigt in een radiorede verdere beperkingen in Engelsche voedselvoorziening aan. Vredesvoorstel van den V.S.-senator Wheeler. Telegramwisseling tusschen Roosevelt en Koning Victor Emanuel.

2 Jan. — Aankomst afdeelingen van de Duitsche luchtmacht in Italië.

3 Jan. — Bekrachtiging van Roosevelt's herkiezing tot president van de V. S. Grensincident tusschen Peru en Ecuador. Beaudouin treedt uit de Fransche regeering.

4 Jan. — Nieuwe Finsche regeering onder I. W. Rangell.

5 Jan. — Turkije verlengt de dienstplicht tot 1 jaar. Na stormachtige verkiezingen behaalt de regeeringspartij in Argentinië de meerderheid. Diensttijd voor leden der luchtmacht in de Sovjet-Unie wordt van drie op vier jaar gebracht.

6 Jan. — Japan waarschuwt de Ver. Staten, dat zij Stillen Oceaan tot oorlogshaven maken.

7 Jan. — Sovjet-generaals krijgen weer sabels. Oprichting van een Oppersten Raad voor het verdedigingsprogramma in de Vereenigde Staten. Recht van abolitie en gratie in handen van den Rijkscommissaris.

8 Jan. — In Nederland mogen joden niet meer in bioscopen, theaters, café's en openbare inrichtingen komen. Amerikaansche ambassadeur Leahy bij Pétain. Oprichting van den Raad der Hispaniteit, die zich over Spanje en Zuid Amerika uitstrekt, in Madrid.

9 Jan. — Cultuur-overeenkomst tusschen Griekenland en Groot Brittannië. Aankomst van den Amerikaanschen bijzonderen gezant Hopkins in Engeland. Intocht van Thailandsche troepen in Indo-China. Chileensch volksfront ineengestort. Amerikaansche begrooting kost de V.S. 33.267 Dollar per min. Instelling van een auto-bevrachtings commissie in Nederland.

10 Jan. — Duitsch-Russische overeenkomst over de vastlegging der grenzen en de uitwisseling van bevolking. Onderhandelingen tusschen Nederlandsch-Indië en Japan te Tokio en Batavia geopend.

11 Jan. — Met de motiveering „ter verdediging van de V.S." dient Roosevelt bij Congres en Senaat een voorstel ter ondersteuning van Engeland in. Directe kabeldienst Portugal-Amerika geopend.

12 Jan. — Britsch-Amerikaansche overeenkomst over een Amerikaansch steunpunt op het eiland Trinidad.

13 Jan. — Handelsverdrag tusschen Tsjoengking-China en de Sovjet-Unie. Cavallero Italiaansch opperbevelhebber in Albanië. Prijsbeheerschingsbesluit in Nederland afgekondigd; aanmeldingplicht voor joden afgekondigd; staatsambtenaren met lage inkomens krijgen toeslag. Het Sovjetpersagentschap Tass publiceert een verklaring over de aanwezigheid van Duitsche troepen in Bulgarije.

14 Jan. — Het electrisch gemaal in Lemmer begint te draaien. Cordell Hull verdedigt voor de buitenlandsche commissie van het Huis van Afgevaardigden de militaire maatregelen van de V.S. en de steunverleening aan Engeland.

15 Jan. — Gehalte van bier in Nederland met 15% verlaagd. Handelsverkeer tusschen Indo-China en Thailand stopgezet. President Roosevelt roept zes divisies militie onder de wapenen.

16 Jan. — Interview van maarschalk Pétain: Frankrijk zal eerlijk probeeren aan den opbouw van een nieuw Europa mede te werken. Niet-aanvalsverdrag tusschen Bolivia en Chili.

17 Jan. — Britsch-Spaansche overeenkomst betreffende Canadeesche graanleveringen. Malta zwaar gebombardeerd door meer dan 100 vliegtuigen. Instelling van een architectenraad. Boerenfront der N.S.B. en de Friesche afdeeling „Landbouw en maatschappij" vormen agrarisch front. Tusschen Chili en Bolivia wordt een niet-aanvalsverdrag gesloten.

18 Jan. — De Duitsche majoor Döhring in Boekarest vermoord. Verwijdering en vernieling van de Duitsche rijksvlag op het Duitsche Consulaat-Generaal in San Francisco. Overeenkomst tusschen de Vereenigde Staten van Amerika en Groot Brittannië betreffende het steunpunt op St. Lucia. Indische nationalisten eischen Dominion status.

19 Jan. — Nederlandsche staatsleening van ƒ 500 millioen. Accoord tusschen Pétain en Laval.

20 Jan. — Onderhoud tusschen den Führer en den Duce. Onlusten onder de legioensoldaten in Roemenië. Verlenging van de Japansch-Russische visscherij-overeenkomst tot 31 Dec. 1941. De Maastunnel te Rotterdam, gedeelte onder water, gereed.

21 Jan. — Fransch protest tegen het opbrengen van het levensmiddelen-transportschip „Mendoza" door Engeland op 18 Januari. Beroep van de Nanking-regeering op Tsjiang Kai-sjek voor een vrede met Japan. Aanbod tot bemiddeling van de Japansche regeering in het conflict tusschen Frankrijk en Thailand. Bericht over Japan's buitenlandsche politiek van den minister van Buitenlandsche Zaken, Matsoeoka. Mussert in München bij Reichsführer SS Himmler en Dr. Goebbels ontvangen. Ringdijk Noordoostpolder gereed.

22 Jan. — Opheffing van het uitvoerverbod van vliegtuigen naar de Sovjet-Unie door de V.S. De eilanden Morgan en Tucke (Bermuda) aan de Vereenigde Staten verpacht. Amerikaansch congres keurt crediet van 909 millioen dollar voor vlootbewapening goed.

23 Jan. — Wet tot bescherming van de Bulgaarsche natie. Frankrijk neemt het Japansche bemiddelingsaanbod in conflict met Thailand aan.

24 Jan. — „Nationale Raad" in Frankrijk opgericht. Horia Sima van zijn functie als leider van de Roemeensche legionnairsbeweging opgeheven. Thailand neemt Japan's bemiddelingsaanbod aan. Lord Halifax, Britsch gezant, in Washington aangekomen. Jodenwetten in Bulgarije afgekondigd. Haile Selassy in Abessinië teruggekeerd.

25 Jan. — Hongaarsch-Slowaaksche nationaliteiten-overeenkomst. Herstel van orde en rust in Roemenië; oproep van den Condoecator Antonescu tot het Roemeensche volk. Italianen ondernemen luchtaanval op Saloniki. Reorganisatie van de regeering in Zuid-Slavië.

26 Jan. — Matsoeoka verklaart, dat Japan zonder onderdrukking en uitbuiting naar de vorming van een groot Oost-Aziatische ruimte streeft. Britten nemen Tobroek in. Een herderlijk schrijven veroordeelt het Nederlandsch episcopaat liberalisme, socialisme, communisme en nationaalsocialisme. Katholieken mogen geen lid van de N.S.B. zijn.

27 Jan. — Onderhoud van Churchill met Wendel Willky in Londen. Hongaarsch minister van Buitenlandsche Zaken Graaf Csaky gestorven. Heropening der conferentie van de la Plata-Staten. Nieuw Japansch offensief in China. Antonescu vormt in Roemenië een overgangs-kabinet. De Iraksche regeering onder leiding van Ali Rasjid Kilan treedt af.

28 Jan. — Benoeming van Nadji Pascha Suwaidi tot min. van Buitenlandsche Zaken van Irak. Staking van de vijandelijkheden tusschen Thailand en Indo-China. Verklaring van Matsoeoka over de voortzetting van de onderhandelingen met Nederlandsch-Indië.

29 Jan. — De Duitsche minister van Justitie Dr. Gürtner gestorven. Koryzis opvolger van den overleden Griekschen minister-president Metaxas. Arrestatie van den Indischen nationalist Bose. Verlenging van den militairen dienstplicht in Zweden.

30 Jan. — Rede van den Führer in „Berliner Sportpalast": Het jaar 1941 zal het historische jaar van een groote reorganisatie in Europa zijn. Reichsführer SS Himmler neemt in Oslo den eed af van de Standarte „.Nordland". Wapenstilstand tusschen Thailand en Fransch Indo-China. Tsjiang-kai-sjek beklaagt zich over de geringe hulp der Vereenigde Staten aan Tsjoengking-China.

1 Febr. — Oprichting van „.Rassemblement National Populaire" in Parijs. Nieuw Iraksch kabinet onder Taha el Haschimi. In Nederland worden koffie-, thee- en bierrantsoenen in café's belangrijk verlaagd.

2 Febr. — Engeland eischt van Argentinië inwilliging van gelijke rechten voor Britsche schepen. Verwoede gevechten in Oost-Afrika.

3 Febr. — Aankomst van het eerste transport Volksduitschers uit Litauen, in Duitschland. Nederlandsche regeering in Londen weigert medewerking aan nieuwe orde in Oost-Azië. Roosevelt's lasthebber, Kolonel Donovan, in Ankara.

A. *BIOGRAFIEEN.* —

Van de in- en externe moeilijkheden, die Italië op het oogenblik doormaakt, heeft de jongste Europeesche staat Kroatië in hooge mate geprofiteerd. Niet alleen heeft hij zijn absolute onafhankelijkheid verwezenlijkt, doch tevens heeft hij zich van de knellende banden bevrijd, die Italië, bezorgd om een politieken en militairen concurrent in de Middellandsche zee, ter beteugeling van een eventueele expansie had aangebracht. Behalve de naasting van de aan Italië afgestane gebieden heeft Kroatië ook zijn militaire rechten hersteld. De post van minister van Landsverdediging, die sedert het aftreden van maarschalk Kwaternik niet meer bezet was, is thans overgenomen door generaal Friedrich Navratil, een Kroaat van Duitsche afstamming. Hij werd als zoon van een ambtenaar 19 Juli 1893 in Serajewo geboren, bezocht de Oostenrijksche cadettenschool in Graz en werd in 1912 tot vaandrig benoemd.

NAVRATIL

Als een der eerste Oostenrijksche oorlogsvliegers, — luitenant-piloot en waarnemer —, onderscheidde hij zich herhaaldelijk aan het Russische en Italiaansche front. Hij behaalde het destijds hooge cijfer van tien overwinningen in luchtgevechten. Daar hij zich onverschrokken voor samenwerking met Duitschland verklaarde, werd hij om politieke redenen door de regeering van den Zuidslavischen staat uit den militairen dienst ontslagen. Hij sloot zich aan bij de Kroatische vrijheidsbeweging, waarvoor hij menige belangrijke buitenlandsche opdracht vervulde. Na de oprichting van Kroatië benoemde de Poglavnik hem aanvankelijk tot militair attaché in Boekarest, waar hij zich twee jaren als adviseur bij de opleiding van Roemeensche piloten verdienstelijk maakte. In 1943 benoemde de Poglavnik hem tot generaal van het luchtwapen. De huidige benoeming tot de verantwoordelijke functie van minister van Landsverdediging is een ruime erkenning van de vele diensten, die generaal Navratil zijn vaderland heeft bewezen. Weliswaar telt Kroatië een weermacht, maar deze is eerst sedert kort zelfstandig. Haar taak in deze voor Zuid-Europa en den Balkan bijzonder moeilijke dagen is uitermate zwaar, daar zij niet alleen tegen de nog steeds krachtige partisanen slag te leveren heeft, doch ook een breed kustgebied verdedigen moet. **(V. b. 5707 A)**

---

4 Febr. — Von Bardossy minister van Buitenlandsche Zaken in Hongarije. Eden erkent de troonrechten van Haile Selassie in Abessinië. Willky naar de V.S. terug. Fusie der organisaties van het Nederlandsch spoorwegpersoneel.

5 Febr. — Revolutionnaire actie op Cuba. 6000 personen in Roemenië gearresteerd. Mr. Bakker, Ir. Muller en de Marchand et d'Ansembourgh commissarissen der provincies Noord-Holland, Utrecht en Limburg. Colijn treedt af als hoofdredacteur van de „Standaard". Max Blokzijl opvolger. Minister-president de Geer in Nederland terug. De Rijksmark als munt in Luxemburg ingevoerd. Economische, financiëele en cultureele overeenkomst tusschen Paraguay en Uruguay.

6 Febr. — Britsche troepen nemen Benghasi in. John G. Winant Amerikaansch gezant in Londen. Sluiting van de conferentie van La Plata-Staten met overeenkomsten inzake economische vraagstukken. Ontmoeting te Parijs tusschen Darlan en Laval.

7 Febr. — Opening van de vredesconferentie tusschen Thailand en Indo-China in Tokio. Verklaring van den Japanschen minister van Economische Zaken betreffende de noodzakelijkheid van toetreding der Oostelijke Zuidzeegebieden tot het Groot Oostaziatische blok. Niet-aanvalsverdrag en economische overeenkomst tusschen Chili en Peru. Generaal Wavell in Kenya. Winterhulp Nederland zamelde in drie maanden drie millioen gulden in.

8 Febr. — Malcolm Macdonald hooge commissaris in Canada. Huis van Afgevaardigden in de V.S. aanvaardt met 260 tegen 165 stemmen wet tot hulpverleening aan Engeland. Duitsche wetten in Luxemburg van kracht.

10 Febr. — Admiraal Darlan volgt Flandin als minister van Buitenlandsche Zaken op; benoeming tot Vice-President en opvolger van maarschalk Pétain als Staatschef in geval van verhindering.

10 Febr. — Centraal Auftragsstelle heeft voor 1.3 milliard Rijksmark aan Duitsche opdrachten bij de Nederlandsche industrie geplaatst. Rijkscommissaris begroet drie bataljons van de Grüne Polizei. Japansche opmarsch in Honan.

11 Febr. — Rede van Rijksminister Dr. Goebbels in het Berliner Sportpalast: Het doel van den oorlog moet zijn het verkrijgen van levensruimte voor het Duitsche volk. Britsche troepen aan de grens van Thailand samengetrokken. Britsche gezant verlaat Boekarest.

12 Febr. — Onderhoud van den Spaanschen staatschef generaal Franco met Mussolini in Bordighera. Lagerhuisverklaring van Churchill: oorlogsdoeleinden worden eerst dan bekend gemaakt, wanneer het in het openbaar belang is. 13 Britsche schepen uit een konvooi in den Atlantischen Oceaan tot zinken gebracht. De fakir van Ipi in Britsch-Indië weer op het oorlogspad.

13 Febr. — Ontmoeting tusschen generaal Franco en maarschalk Pétain in Montpellier. Besprekingen tusschen Grootadmiraal Raeder en den Italiaanschen admiraal Riccardi in Meran over gemeenschappelijke oorlogvoering ter zee. Amerikaansche senaat aanvaardt Roosevelt's voorstel tot hulpverleening aan Engeland. W. A.-man Koot in Amsterdam tengevolge van mishandelingen door joden overleden.

14 Febr. — Hitler ontvangt te Salzburg den Zuid-Slavischen Premier Zwetkovitsj en den Minister van Buitenlandsche Zaken Cincar Marcovitsj. Nieuw Japansch gezant in Washington aangekomen.

15 Febr. — Groot Brittannië verklaart Roemenië, met betrekking tot contrabande, tot vijandelijk gebied. Het dekreet van 14 Sept. 1940 over de proclamatie van Roemenië tot nat. legionnaire staat, buiten werking gesteld. Numerus clausus voor Joodsche studenten in Nederland. Presidentscrisis in Argentinië. Onder leiding van Prof. Dr. G. A. S. Snijder vindt in Oud-Wassenaar de oprichting van een Nederlandsch-Duitsche cultuurgemeenschap plaats. Duitsche troepen landen in Tripolis.

16 Febr. — Radiorede van den ex-president Hoover over de Britsche verwerping van een plan tot Amerikaansche levensmiddelenondersteuning aan België. Amerikaansche senaat aanvaardt verhooging van schuldenlimiet.

17 Febr. — Bulgaarsch-Turksch vriendschapsverdrag. Heropening van de economische onderhandelingen tusschen Japan en Nederlandsch-Indië. Britsche mijnen gelegd bij Singapore. Hopkins naar Amerika terug. Aanmeldingsplicht voor alle Nederlandsche beroepsofficieren.

18 Febr. — Bulgaarsch-Hongaarsche cultureele overeenkomst in Sofia onderteekend. Japansch memorandum aan Groot-Brittannië over de rol van Japan in de politiek van het Verre Oosten. Vordering van paarden voor de voedselvoorziening in Nederland.

19 Febr. — Torpedeering van een Fransch schip in de Spaansche wateren door een Britsche onderzeeboot. Eerste Duitsche moederschool in Nederland geopend.

20 Febr. — Overhandiging van de geloofsbrieven van den Chileenschen gezant in Madrid; Toespraken: De geest der Hispaniteit is een realiteit. Nieuw Zeeland en V. S. wisselen vertegenwoordigers uit. Voormalige Tsjechische regeeringsleden Osuzky, Hodza, Dr. Toth en Pridavole tot tuchthuisstraffen veroordeeld. 40% salariskorting voor onderwijzers-kloosterlingen in Nederland. Eerste bijeenkomst van het nieuwe Donaucomité.

21 Febr. — Bespreking van Eden en Dill in Cairo met generaal Catroux. Scheepvaartverkeer in Suezkanaal stilgelegd. Litwinof uit centraal comité der Bolsjewistische partij.

22 Febr. — Griekenland vraagt Vereenigde Staten om hulp. Radiorede van secretaris-generaal Prof. Dr. J. van Dam over actueele onderwijsvraagstukken.

23 Febr. — Rede van den Duce in Rome: Italië zal aan de zijde van Duitschland meestrijden tot aan de overwinning.

24 Febr. — Rede van den Führer in München: Wij zullen de Engelschen vinden en hen dáár raken, waar de slag voor hen het gevoeligst zal zijn. Nieuwe Fransche regeering in Vichy onder leiding van Darlan. In Nederland geestelijken en kloosterlingen geen schoolhoofden meer. Eerste botsing tusschen Duitsche en Britsche troepen in Libye.

25 Febr. — Britsch antwoord op het Japansche memorandum van 18 Febr.: Ingeval de Japansche penetratie zich naar het Zuiden voortzet, zal zij op Britsche levensbelangen stooten. Amerikaansche senaat staat credieten toe voor marineversterkingen op Guam en Samoa. Eden in Ankara. Britten in Noord-Afrika over Joeba-rivier. Ernstige incidenten te Amsterdam.

26 Febr. — Duitsch-Italiaansche overeenkomst over het goederen- en betalingsverkeer voor 1941. Groot-Brittannië en Spanje sluiten voorloopige overeenkomst over Tanger. Duitsche aanval op Tobroek. Begin van den productieslag in Nederland.

27 Febr. — Eden confereert met Inönü. Maatregelen der Fransche regeering tegen Joodsche banken. Eerste contingent Nederlanders (W.A. en ᛋᛋ) gaat als vrijwilliger naar de ᛋᛋ Standarte „Westland".

28 Febr. — Nieuwe Japansche gezant Oshima overhandigt Hitler zijn geloofsbrieven. Ex-Koning Alfonso XIII van Spanje te Rome gestorven. Huis van Afgevaardigden in de V.S. stelt 1.5 milliard Dollar voor opvoering der bewapening ter beschikking. **(V. b. Overzicht 5695)**

A. NEDERLAND — Voedselvoorziening - Invloed van zwarten handel en export —

25 Oct. — Ir. S. L. Louwes, directeur van de voedselvoorziening, heeft op 19 October op de dagelijksche persconferentie een uiteenzetting gegeven over de Nederlandsche voedselvoorziening, den export van levensmiddelen naar Duitschland en den sluikhandel.

„Er wordt zeer veel over zwarten handel gesproken en bij die discussie heerscht wel eenige begripsverwarring. De een trekt het begrip zwarten handel veel ruimer dan de ander. Geen verschil van meening bestaat er over, dat onder den zwarten handel moet worden gerangschikt de verboden koop en verkoop tegen de abnormale zoogenaamde zwartehandelprijzen. maar de een zal ertoe rekenen het meer en meer toenemende goederenruilverkeer tusschen producenten onderling, producenten en handelaren, en zelfs tusschen handelaren of producenten eenerzijds en consumenten anderzijds, terwijl er zonder twijfel velen zijn, die den verkoop tegen normale of vrijwel normale prijzen buiten de gestelde regelingen, b.v. van den boer aan stedelingen of zelfs van den boer aan zijn eigen arbeiders als niet tot den zwarten handel behoorende beschouwen. Tot goed begrip diene, dat in het onderstaande al deze vormen en misschien nog andere wel worden gerekend onder het begrip zwarten handel. Het hoofdkenmerk van den zwarten handel is, dat men goederen, die voor de verdeeling voor de geheele gemeenschap bestemd zijn, bepaalde particulieren worden bevoorrecht. Of dit nu al dan niet gepaard gaat met weerzinwekkenden woekerhandel of met een zeer egoïstisch ruilsysteem, dat eenvoudig de niet-bezittenden van de gemeenschap uitsluit, is eigenlijk een vraag van secundairen aard. Nederland is een zeer dicht bevolkt land; onze bevolkingsdichtheid per ha. cultuurland — en daarop komt het aan — is alleen maar iets geringer dan de Belgische en wij overtreffen de op ons volgende landen Duitschland en Engeland met meer dan 50 pct.

Nederland is daarom in normale tijden een importland; onze eigen graan- en peulvruchtenproductie bedraagt in gewone tijden nog niet de helft van hetgeen we aan granen, veekoeken e. d. importeeren. Maar, zegt men, dan wordt er ook zooveel uitgevoerd van onze dierlijke veredelingsproducten. Zeker, er wordt uitgevoerd. We hadden in vredestijd een netto uitvoer van vleesch: ruim 10 pct. van onze productie; eieren: ongeveer de helft van onze productie; kaas: niet heelemaal de helft. En boter, zal men zeggen. Ja, wij exporteerden meer dan de helft van onze boter, maar importeerden daartegenover bijna de dubbele hoeveelheid aan vetten als grondstof voor spijsvetten, oliën en margarine.

Wij missen nu den invoer van granen en veevoeder sedert Mei 1940. Wij hadden toendertijd groote voorraden, die, dit moge nog wel eens gezegd worden, wat deze artikelen betreft, geheel in Nederland zijn gebleven. Maar wat geeft dat, zelfs al stellen we deze voorraden op ongeveer een binnenlandschen oogst. Sedert Mei 1940 zouden we in normalen tijd hebben ingevoerd tusschen 9 en 10 millioen ton aan granen en veevoeder. Dan wil dit zeggen, dat wij sedert dien tijd voor menschelijke voeding en veevoeding minder ter beschikking hadden pl.m. 8.5 millioen ton of ongeveer de opbrengst van ruim 6 binnenlandsche oogsten. Sedert Mei 1940 hebben we het moeten doen met ongeveer globaal berekend 5.5 à 6 millioen ton, terwijl we normaal ter beschikking zouden hebben gehad pl.m. 15 millioen ton. Of voor iemand die van groote cijfers houdt: wij hebben gemist in dien tijd ongeveer achtduizend vijfhonderd millioen kg graan en krachtvoeder.

Men wil aan de hand van deze cijfers nu misschien wel gelooven dat dit in de structuur van onzen landbouw en van onze voeding ingrijpende wijzigingen moest brengen en dat dit hier en daar groote beperkingen tengevolge moest hebben. Zal ieder van hetgeen er nu nog ter beschikking kan komen nog een eenigszins draaglijk deel krijgen, dan is een uiterst nauwkeurige verdeeling noodzakelijk. Nu behoeven niet veel woorden gewijd te worden aan den wel eens zoo genoemden „echten" zwarten handel, nl. den zwarten handel, die met het vragen van woekerprijzen gepaard gaat. Degenen, die zich hieraan schuldig maken, die dus niet schromen, den nood hunner medeburgers op schaamtelooze wijze te exploiteeren, behooren tot de allergevaarlijkste misdadigers, die ons volk uit zijn midden telt. Heel gevaarlijk en toch in wezen ook heel erg immoreel is de steeds toenemende ruilhandel. Het moge dan niet zoo'n grove stuitende wijze van handelen zijn als die van den woekerhandel, in wezen verschilt hij er toch niet zoo heel veel van. Het is hier geen bevoordeeling van de eigen portemonnaie, maar men maakt van zijn door omstandigheden nu eenmaal veel gunstiger positie gebruik om zich nog meer te bevoordeelen. Men gaat geen rijkdommen opstapelen, verkregen uit den nood van anderen, en in zooverre doet het niet zoo weerzinwekkend aan, maar het is een beeld van egoïsme, dat in dezen tijd toch ook allesbehalve fraai aandoet.

Een voor velen wel aantrekkelijke, ja zelfs van verschillende zijden aangeprezen, clandestiene handeling, is het beschikbaarstellen aan andere, kennissen, familie en ook vreemdelingen, die of op aanbeveling dan wel op eigen initiatief komen vragen om tarwe, koolzaad, rogge, melk of aardappelen, omdat ze thuis te kort komen en dat tegen de normale prijzen. Iedereen moet gevoelen, dat dit in wezen tot hetzelfde resultaat leidt als de andere vormen van clandestienen handel. Er wordt onttrokken aan de gemeenschap om een particulier te bevoordeelen. Een gevaar is, ook in de oogen van degenen, die dit anders wel goed vinden, dat de bevoordeelde de waar gebruikt voor den zwarten handel of voor ruiltransacties, die ook dikwijls op den echten zwarten handel uitloopen. Dit komt meer voor dan men wel eens denkt. Ik geloof, dat een veel grooter percentage van de goederen, die tegen de echte zwartehandelprijzen verhandeld worden, dan men denkt, in eersten aanleg afkomstig is van deze schijnbaar toch zoo onschuldige transacties.

Het groote motief, waarom men dezen clandestienen vorm van verkoop in vele kringen niet erg vindt en hij zelfs door ondergrondsche propaganda sterk wordt aanbevolen, is, dat men zegt, dat de waar toch anders naar Duitschland gaat. Wat is daarvan nu waar? Ik zal mij nu bepalen tot ongeveer de laatste twee jaar, wijl dit de tijd is, dat wij voor het overgroote deel van onze eigen productie hebben moeten leven. Er is gedurende dien tijd geëxporteerd en er is beschikbaar moeten worden gesteld voor de bezettende macht. Het is moeilijk om in een cijfer uit te drukken, hoeveel dit nu voor onze voeding beteekent. Misschien is de vraag, die de menschen het meeste interesseert nog: hoeveel zou de voedingswaarde van ons rantsoen hooger hebben kunnen zijn, als er geen export was en als er niets voor de weermacht beschikbaar was gesteld. Dit cijfer meen ik naar beste weten te kunnen vaststellen op ongeveer 7 à 9 pct. Dit wil zeggen, dat als er in 't geheel niets geëxporteerd was en als er niets voor de weermacht was beschikbaar gesteld en we alles hier hadden kunnen opeten, wat aan voedingsmiddelen er uit is gegaan, we 7 à 9 pct. meer voedingswaarde hadden gekregen.

Van sommige artikelen hadden we niets of vrijwel niets meer gekregen, b.v. van brood en boter. Van andere artikelen was het percentage wel van beteekenis, wat het laatste jaar betreft zouden we b.v. pl.m. 10 pct. meer kaas hebben kunnen geven. Van vleesch was dit in het laatste jaar zelfs 25 pct. en ook van peulvruchten heeft export plaats gehad en wel het laatste jaar pl.m. 20 à 25 pct. van onzen oogst. Van groente zou het nog meer beteekend hebben, als we alle nu geëxporteerde groente werkelijk hadden kunnen opeten. Dit was van verschillende groenten zeker niet het geval (komkommers, tomaten, andijvie, kool, koolrapen, e.d.). Niemand kan evenwel ontkennen, dat onze groentepositie in dezen zomer vrijwat gemakkelijker geweest was, als we geen export hadden gehad. Op dit lijstje ontbreken twee onzer voornaamste exportproducten, nl. boter en eieren, wijl die nu niet meer worden geëxporteerd, evenmin als consumptievetten. Van onzen in 1939/1940 gevormden voorraad vet heeft een belangrijke export plaats gehad (ruim 1/3), terwijl tot Juni '41 ook geregelmatig boter is geëxporteerd, zij het dan niet in zulke groote quanta als normaal. Sedert dien heeft de vet- of liever olie-export zich bepaald tot technische olie (speciaal lijnolie) en heeft de boterexport opgehouden. Wel moeten wij een klein deel onzer productie beschikbaar stellen voor onderhoud van het bezettingsleger. Toch is er in dezen zomer nog weer boter geëxporteerd, maar dit is een gevolg geweest van een op ons verzoek gedane ruiltransactie. Toen in dezen winter de melk- en daardoor de boterproductie enorm tegenviel, was het slechts mogelijk om de distributie van spijsvetten eenigszins te blijven regelen zonder rantsoenverlaging, doordat we van Duitschland een zekere hoeveelheid spijsvetten en olie leenden, die als margarine in de consumptie zijn gebracht en die we nu weer als boter moeten terugleveren.

De eieren, die verplicht moeten worden ingeleverd door de pluimveehouders, worden niet geëxporteerd. Ze worden ongeveer voor 1/5 deel ter beschikking gesteld van het bezettingsleger en de rest blijft voor zieken, ziekenhuizen enz., terwijl de meeste eieren, die nog worden geproduceerd, vrij zijn. Men vergete niet als men over eieren praat, dat wij vroeger wel ongeveer de helft onzer eieren exporteerden, maar dat onze pluimveestapel tot op 1/10 van zijn vroegeren omvang is geslonken en dat de voedingstoe-

stand van dezen pluimveestapel ongunstiger is en een kip kan ook geen eieren produceeren, als ze niet behoorlijk wordt gevoed. Onze vroegere pluimveestapel consumeerde naar schatting ongeveer 800.000 ton graan, dit is bijna onze oogst aan broodgraan. Toen onze voorraden op raakten, stonden we dus voor het vraagstuk: of aan den mensch dan wel aan de kip, en hetzelfde geldt — zij het niet in zoo'n scherpe verhouding — voor het varken, den voorrang te geven. Waar het nuttig effect van de granen voor den mensch direct zoo enorm veel grooter is dan wanneer we deze aan de kip en het varken geven en in den vorm van eieren en vleesch ter beschikking krijgen, daar is de keuze niet moeilijk, kippen en varkens moesten verdwijnen. Hoe lijkt het nu in de toekomst? Met absolute zekerheid kan niemand die toekomst voorspellen en zeker niet in oorlogstijd maar voorzoover op dit moment de vooruitzichten lijken, zou ik zeggen, dat de export zal afnemen. Vermoedelijk is het bovenstaande niet in overeenstemming met datgene, wat velen zich, in de war gebracht door allerlei geruchten en veronderstellingen, van den omvang van den export hadden voorgesteld.

Als men deze cijfers ziet, dan zal men moeten concludeeren, dat, hoewel het cijfer van 7 à 9 pct., waarmede we de voedingswaarde van ons rantsoen zouden kunnen verhoogen, van beteekenis is, vooral in een tijd, dat dit rantsoen de minimumgrens genaderd is, het ook weer niet zoo is, dat het alleen de export is, die de moeilijkheden veroorzaakt. Zeker is dit cijfer niet zoo, dat iemand zou kunnen zeggen: „Laat de boel maar in 't honderd loopen, dan gaat het tenmiste niet naar Duitschland", zooals nu van verschillende zijden ter verdediging van den zwarten handel wordt aangevoerd. Zeven à negen procent van onze totale productie kan de bezettende overheid zich altijd wel verschaffen, als ze dit wil, en gesteld, dat ze in dit geval niet meer nam, dan zouden wij net als nu 91 à 93% overhouden, maar dan onder volkomen chaotische toestanden. Het maakt een geweldig verschil of we deze hoeveelheid eerlijk en gelijkmatig kunnen verdeelen onder de bevolking, zoodat ieder zijn deel krijgt, dan wel of we voor de verdeeling den zwarten handel laten zorgen. In dit laatste geval krijgt de een, die toevallig veel geld of veel kennissen op het platteland of onder fabrikanten of winkeliers heeft, veel meer dan hem toekomt en de ander krijgt minder of niets. Het zijn de armen, de maatschappelijk weinig weerbaren, die de dupe worden. Als dit gebeurde, dan zouden we den hongersnood in grooten omvang zijn intrede zien doen met zijn begeleiding van moreel en materieele verwording. Men kan zich de gevolgen hiervan niet ernstig genoeg voorstellen. Het gevolg zou zijn een verscheurd volk, verwildering op zedelijk en geestelijk gebied, terwijl de gevolgen voor de volksgezondheid speciaal van de opgroeiende jeugd, in geen jaren weer goed te maken zouden zijn.

Bij onze productie, al dan niet verminderd met den export in den omvang als nu, kan het volk als geheel zich niet voeden als normaal. Dit tekort voor allen is niet aan te vullen, wel voor enkelen, maar als dit laatste gebeurt, wordt het tekort voor de eersten grooter en de hongersnood is een schrede dichterbij gekomen. Dat is het gevolg van den zwarten handel, van den ergsten tot dien, door velen, beschermden, goedbedoelden. Tot nu toe is het gelukt, hoewel wij sedert ruim drie jaren onzen grooten import moesten missen, hoewel wij een bezettingsleger gedeeltelijk moesten voeden en hoewel wij een deel van onze productie voor den export moesten beschikbaar stellen, het Nederlandsche volk te voeden, niet ruim, maar zoo, dat ernstige gevolgen van ondervoeding konden worden afgewend. Meer kunnen we niet doen nu onze voorraden geheel op zijn, nu de kunstmestvoorziening moeilijker wordt, maar veel slechter behoeft het ook niet te worden, in sommige opzichten kan het zelfs wat gemakkelijker gaan, mits — en dit is de absolute voorwaarde — de verdeeling zoo goed mogelijk blijft, dus dat de zwarte handel zich niet alleen niet uitbreidt, maar wordt teruggedrongen.

Meer dan ooit is waar, dat tusschen ons volk en den honger alleen staat de organisatie van de voedselvoorziening. Als die organisatie het niet meer kan houden, komt de ellende. Op enkele oogenblikken heeft men al gevoeld, wat het beteekent, als de organisatie, door welke oorzaak dan ook, niet regelmatig loopt en de verdeeling in de war komt, zooals bij groente in den voorzomer en bij boter in het voorjaar. Men stelle zich eens voor, wat het beteekent, als dit geen uitzondering, maar regel wordt.

De Nederlanders hebben zich altijd zelve gaarne een nuchter volk genoemd. Laat men nu deze feiten nuchter onder oogen zien en men zal tot de conclusie komen, dat de zwarte handel in welken vorm dan ook een gevaar voor het volk beteekent. (N.R.C.)

IMPORT, EXPORT EN PRODUCTIE IN 1938

In aansluiting aan het nevenstaande geven wij eenige cijfers omtrent import, export en productie gedurende 1938, het laatste vredesjaar, zooals zij door het Centraal Bureau voor de Statistiek werden gepubliceerd.

(Bruto gewicht in 1000 Kg.)

	Import	Export	Productie
Boter	3	56.384	94.800
Copra	53.137	113	—
Eieren en eiproducten	754	88.857	165.000[3]
Tarwe	644.765	688	433.762
Rogge	45.486	64.973	551.058
Gerst	230.878	30.995	139.570
Haver	67.481	26.010	446.551
Peulvruchten (erwten, boonen etc.)	19.451	55.282	136.583
Gepelde, gebroken of geplette granen [1]	70.493	103.797	—
Rijst (ongepeld)	110.422	1.890	—
Maïs	914.862	349	—
Versche groenten	9.044	318.388	—
Grondnoten	177.602	470	—
Kaas	387	62.153	124.900
Margarine	2	10.879	71.400
Meel en bloem v. tarwe	67.718	1.424	641.000
Melk (gecond., gester. melk, melkpoeder inbegr.) en caseïne	922	220.072	5.145.800[4]
Meststoffen (salpeter en kunstmest)	1.130.783	727.198	865.000[5]
Oliën (pl.) (excl. cacaoboter)	66.553	177.549	—
Suiker (ruwe beetwortel- en rietsuiker, kandij en andere witsuiker, basterd)	158.079	66.016	190.900[6]
Veekoeken	167.548	4.283	—
Vetten (gesm. dierl. vet) [2]	9.517	4.398	—
Vleesch (versch, gedroogd, gezouten, gerookt, bevroren, ongesmolten dierlijk vet en slachtafval)	19.421	33.481	339.200[7]
Zaden (excl. groente- en bloemzaden)	352.677	33.539	—

[1]) Hieronder zijn begrepen: gepelde rijst, gebroken rijst, mout, gepelde, gebroken of geplette granen behalve rijst, havermout, haver-, maïs-, tarwe- en rijstvlokken.

[2]) (met inbegrip van oleo-margarine. oleo-stearine en grease-stearine, doch excl. niet-eetbare vetten.

[3]) (2.15 milliard stuks, gerekend bij 13 st. p. K.G.)

[4]) (absolute opbrengst met inbegrip dus van de hoeveelheid, die voor boter- en kaasbereiding is bestemd.)

[5]) (superfosfaat en zwavelzure ammoniak).

[6]) (beetwortelsuiker).

[7]) (rund-, kalfs-, schapen- en varkensvleesch, geschatte productie).

Waar niets werd ingevuld stonden geen cijfers ter beschikking.

(V. b. Voedselpos. 5673 A.; Dr. Seyss-Inquart over export n. Duitschland 5690 A.; Ir. Louwes 4783 A.)

A. NEDERLAND — Germaansche ᛋᛋ - Taak en opvatting —

25 Oct. — In een openbare vergadering heeft de voorman der Germaansche ᛋᛋ in Nederland antwoord gegeven op de vraag: „Wat is de taak van de Germaansche ᛋᛋ in Nederland?" Wij ontleenen aan het verslag van den ᛋᛋ-redacteur van het „Alg. H'blad" het volgende:

„Wij, nationaal-socialisten", zoo zeide Feldmeyer, „zijn de dragers van deze revolutie. Haar grondslag is de erkenning van de waarden van bloed en bodem; daarom staan er eeuwige waarden op het spel in deze revolutie: Het gaat om de onveranderlijke wetten van het ras, het bloed en den bodem. Er bestaat echter een gevaar. Het kan nl. gebeuren, dat de groote massa van een volk het „niet meer zoo nauw neemt" met deze wetten. Als vergelijking noemde spr. de katholieke kerk, waar niet de massa primair de draagster is van de leer, doch de „orden"; men denke in het bijzonder aan de Jezuïeten.

De groote taak die de ᛋᛋ heeft, is: het nationaal-socialisme in zijn zuiversten vorm verder te geven. Men kan nooit aan een geheele volksgemeenschap de zelfde eischen stellen als aan een ordegemeenschap.

De ᛋᛋ heeft een revolutionnaire taak in het nationaal-socialisme zèlf te vervullen. Men kan immers niet van alle nationaal-socialisten verlangen, dat zij de laatste consequenties van onze levens- en wereldbeschouwing hebben doordacht. De taak van de ᛋᛋ is ook, om bereids problemen te stellen en gedachten te formuleeren, die voor de groote massa nog te vèr gaan.

Men moet de ᛋᛋ zien als de stoottroep der idee en de Beweging als de hoofdmacht. Het is zaak, dat de hoofdmacht den stoottroep niet verliest en omgekeerd moet de stoottroep verbinding houden met de hoofdmacht."

Met betrekking tot de Beweging en den Leider zeide Feldmeyer o.m. nog:
„De Führer heeft geen behoefte aan een nieuwen titel; hij is eenvoudig; hij is Germaansch Führer, Führer aller Germanen. Mussert heeft trouw gezworen aan den Führer. Ook wij, als ᛋᛋ, bevinden ons in een persoonlijke verhouding van volgeling en Führer tot Adolf Hitler. Wij doen niemand tekort — óók onzen Leider niet — wanneer wij Adolf Hitler als ons aller Führer zien. En niemand — óók niet de Leider —," zoo zeide Feldmeyer tot de ᛋᛋ, „zal u daartoe het recht ontzeggen."

(Vor. ber. Feldmeyer 5576 B.; Germ. ᛋᛋ 5697 A.)

A. NEDERLAND — Economie en Financiën - Regeling financieele verhouding tusschen Rijk, Provinciën en Gemeenten Financieele afwikkeling werkloozenzorg —

25 Oct. — In de Nederlandsche Staatscourant zijn opgenomen.

a. Het besluit houdende nadere voorzieningen met betrekking tot de financiën van de provinciën. Dit besluit is voor de gemeenten slechts van belang in zooverre het aan de provinciën de bevoegdheid verleent tot heffing van ten hoogste 50 opcenten op de hoofdsom der personeele belasting.

b. Het besluit tot vaststelling van algemeene regelen met betrekking tot uitgaven van werkloozenzorg.

Een circulaire van den secr.-gen. van Binnenlandsche Zaken zegt daaromtrent: Overeenkomstig een reeds eerder in beginsel genomen beslissing worden, van 1 Januari 1942 af, de in dit besluit met name genoemde werkloosheidsuitgaven geheel ten laste van het rijk genomen. Overwogen wordt bepaalde uitgaven voor vakontwikkeling, herscholing en jeugdzorg, met betrekking tot bij het rijksbureau ingeschreven werklooze arbeiders eveneens voor 10% rijkssubsidie in aanmerking te brengen.

c. Het besluit betreffende de financieele verhouding tusschen het rijk en de gemeenten.

Genoemde circulaire deelt desbetreffend mede: De in 1941 ingevoerde splitsing van de begrooting van het gemeentefonds in twee afdeelingen, krijgt thans een definitief karakter. Ook zal het begrootingsjaar voortaan samenvallen met het kalenderjaar. Uit de eerste afdeeling van het gemeentefonds ontvangen de gemeenten met ingang van 1942:
a. een uitkeering — op den reeds bestaanden voet — in de jaarwedden van den burgemeester en den secretaris.
b. Een formule-uitkeering en eventueel c. een uitkeering per inwoner.

De bedragen, welke der gemeente over 1942 uit de eerste afdeeling van het gemeentefonds toekomen, zullen zoo spoedig mogelijk worden vastgesteld. De tweede afdeeling van het gemeentefonds is bestemd voor het doen van uitkeeringen aan steunbehoevende gemeenten. Hoe de regeling ter zake, zoowel voor 1942 als voor 1943, zal luiden, zal nader onder het oog moeten worden gezien.

De vervanging van het verloren gegane belastinggebied der gemeenten heeft plaats gevonden door de ondernemingsbelasting voor zoover zij geheven wordt boven het vermenigvuldigingscijfer 1, rechtstreeks aan de gemeenten ten goede te doen komen en voorts door den gemeenten met ingang van het belastingjaar 1944 de bevoegdheid te verleenen 190 opcenten op de grondbelasting voor de gebouwde en 110 opcenten op de grondbelasting voor de ongebouwde eigendommen te heffen.

Het is wenschelijk geoordeeld, de gemeenten voor 1942 te vrijwaren van een tekort of een grooter tekort dan reeds aanwezig was, indien zou blijken, dat het totaal der nadeelen dat der voordeelen, welke uit de toepassing van de onderhavige besluiten voor 1942 zullen voortvloeien, overtreft.

Ten vervolge op bovengenoemde circulaire deelt genoemde secretaris-generaal nog mede. dat het niet de bedoeling is, dat de nieuwe belastingheffingsbevoegdheid van de provinciën leidt tot verzwaring van den belastingdruk en dat mitsdien uit de toekenning van een belastinggebied van 50 opcenten op de personeele belasting aan de provinciën in beginsel voortvloeit, dat de tot heden aan gemeenten, welke op steun van het Rijk zijn aangewezen, gestelde eisch, dat — gerekend naar de wettelijke tarieven — 200 opcenten op de personeele belasting moeten worden geheven, voortaan in het algemeen tot 150 opcenten beperkt wordt. Voor zoover de provinciën niet ten volle van de haar toegekende nieuwe bevoegdheid behoeven gebruik te maken, zal doorvoering van dit beginsel verlaging van den belastingdruk in noodlijdende gemeenten ten gevolge hebben. Gelet op den moeilijken financieelen toestand, waarin zoowel het Rijk als de meeste gemeenten thans verkeeren, komt het den secretarissen-generaal van Financiën en van Binn. Zaken voor, dat verlaging van den belastingdruk in noodlijdende gemeenten, althans in dezen tijd, moet worden vermeden. In verband daarmede zal, in ieder geval zoolang de huidige buitengewone omstandigheden voortduren, van gemeenten, welke op steun van het Rijk zijn aangewezen, worden verlangd, dat de gemeentelijke opcenten op de personeele belasting zoo hoog worden opgevoerd, dat zij, te zamen met de provinciale opcenten, ten minste een opbrengst geven, gelijk tweemaal de opbrengst van de hoofdsom.

Groote schommelingen in het aantal opcenten op de grondbelasting zijn met het oog op het karakter dier belasting, niet gewenscht. Aangezien de meeste gemeenten vroeger het wettelijk toegelaten maximum van 80 opcenten op de gebouwde en 20 opcenten op de ongebouwde eigendommen hieven, terwijl het Rijk daarnevens nog 120 opcenten op de gebouwde en 100 opcenten op de ongebouwde eigendommen hief, zullen, vermits de laatstbedoelde opcentenheffing voor het Rijk voor 1944 niet meer plaats vindt, schommelingen worden voorkomen, indien de gemeenten de vroegere rijksopcenten behoudens 10, welke aan het provinciaal belastinggebied zijn toegevoegd, voortaan ten bate van de gemeente gaan heffen.

(V. b. Belastingen 5657 A.; Fin. verh. Rijk en Gemeenten 3512 H.)

Volksgezondheid - Kinderverlamming en Diphtherie —

22 Oct. — Blijkens de „St.crt." van 22 October zijn in de week van 10 t/m 16 October aan nieuwe gevallen van besmettelijke ziekten aangegeven voor het geheele land: typhus 27 (29), dysenterie 205 (228), roodvonk 630 (606), diphtherie 1717 (1510), kinderverlamming 97 (93), malaria 25 (23).

— Verplichte inenting te Den Haag —

Op verzoek van den wethouder voor de Volksgezondheid te Den Haag, heeft de geneeskundige inspecteur van de Volksgezondheid voor Zuid-Holland bepaald, dat binnen drie maanden alle kinderen van 2 tot en met 13 jaar, wonende in Den Haag, moeten zijn ingeënt tegen diphtherie.

(Vor. ber. 5704 B.)

Veeteelt - Veeartsenijkundige virusbereidingsinstituut geopend —

25 Oct. — In tegenwoordigheid van vele Nederlandsche en Duitsche autoriteiten werd op 21 October het virus-bereidingsinstituut, afdeeling van het Staatsveeartsenijkundig onderzoekingsinstituut geopend.

De directeur-generaal van den landbouw, de heer G. J. Ruiter heeft met een rede het instituut, dat geleid zal worden door dr. Houthuys, officieel geopend.

(V. b. Vee-T.B.C. 5363; Mond- en Klauwzeer 5706 A.)

Justitie - Onttrekken aan tewerkstelling gestraft

25 Oct. — Voor het Duitsche Obergericht stond een aantal mannen terecht die van het Arbeidsbureau te Nijmegen bepaalde plaatsen in Duitschland aangewezen gekregen hadden voor het verrichten van arbeid. Zij onttrokken zich aan de tewerkstelling door zich op oneerlijke wijze „Ausweise" voor het kleine grensverkeer te verschaffen, waarmede zij in de nabijheid van de grens werk zochten. Zij werden veroordeeld tot gevangenisstraffen van vijf tot acht maanden. **(V. b. Verpl. tewerkstelling 5625 A.)**

— Prijsopdrijvende verhuizer gestraft —

25 Oct. — De inspecteur van de prijsbeheersching te Rotterdam heeft een verhuizer aldaar veroordeeld tot een boete van ƒ 40.000, plus restitutie van het teveel berekende. De verhuizer had 800 à 900 geëvacueerden verhuisd en daarmede een naar becijfering onrechtmatige overwinst van ƒ 20.000 behaald. **(V. b. Bestr. Prijsopdrijving 5697 A.)**

Literatuur - A. M. de Jong doodgeschoten —

25 Oct. — De schrijver A. M. de Jong is op 18 October des avonds in zijn woning te Blaricum door onbekende daders overvallen en door een revolverschot gedood.

De Jong werd op 29 Maart 1888 te Nieuw Vosmeer (N.-B.) geboren. Hij bezocht te Delft de Rijksnormaalschool, waarna hij van 1906 tot 1919 als onderwijzer werkzaam was. In 1919 trad hij in dienst van het dagblad „Het Volk". Voorts werkte De Jong eenige jaren aan letterkundige bladen. Den laatsten tijd wijdde hij zich uitsluitend aan de letteren. **(Vor. ber. Aanslagen 5706 A.)**

Onderwijs - Bezoek van Rijksminister Rust —

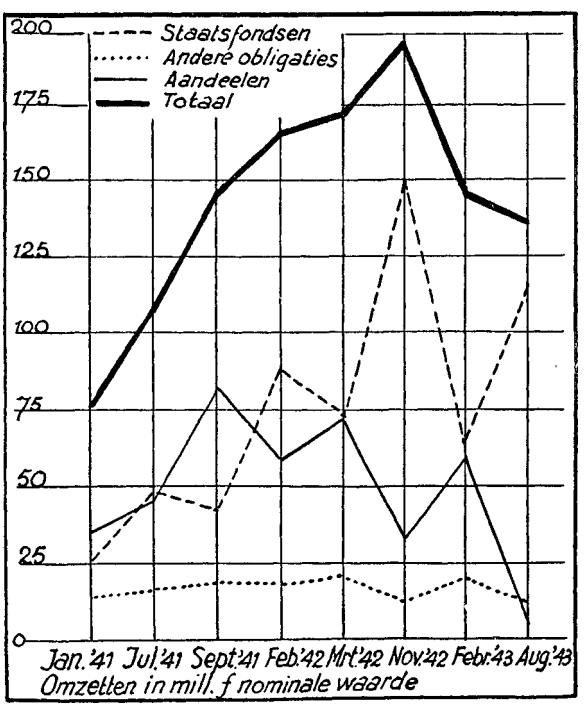
20 Oct. — De Duitsche minister van Onderwijs, Rust, heeft een bezoek gebracht aan eenige Duitsche opvoedingsinrichtingen in Nederland. In gezelschap van Rijkscommissaris, Rijksminister dr. Seyss-Inquart werd een bezoek gebracht aan de school voor opleiding van onderwijskrachten te Heer.

(Vor. ber. Duitsche scholen 5673 A.; Min. Rust 3038 A.)

A. NEDERLAND. — Economie, Financiën - Omzetten op de Amsterdamsche effectenbeurs —

18 Oct. — De laatste drie jaren behooren tot de meest bewogen jaren, die de Amsterdamsche Effectenbeurs ooit heeft gekend. Talrijke gebeurtenissen op politiek, militair en economisch gebied deden haar invloed gelden, maar ook organisatorische maatregelen beïnvloedden den handel. Uiteraard heeft deze ontwikkeling niet alleen invloed gehad op het koersverloop, maar ook op de omzetten. De handel is zich vrijwel geheel gaan richten op staatsobligaties. De drie „toppen" in den handel in staatsfondsen vallen in Februari 1942, Nov. 1942 en Aug. 1943. In Febr. 1942 hadden, door de capitulatie van Ned.-Indië, groote omzettingen plaats van aandeelen in staatsfondsen. In Nov. 1942 viel de uitgifte van de 3½% staatsleening 1942 en in Aug. 1943 had de storting op de 3½% staatsleening 1943 plaats.

Inmiddels hebben de omzetten in de andere obligaties op hun bescheidener schaal een kalmer verloop te zien gegeven, dat op verren afstand de ontwikkeling van de omzetten in staatsfondsen volgt. Na Maart 1943 liepen de omzetten hier gevoelig terug, hetgeen moet worden toegeschreven aan de invoering van stopkoersen voor verschillende categorieën. De omzetten in aandeelen zijn allengs tot een laag niveau teruggeloopen. Er zijn thans dagen, waarop in totaal voor ∫ 200.000 à ∫ 300.000 wordt omgezet, waartegen in den drukken tijd een dagelijksche omzet in Kon. Olies alleen van meer dan ∫ 1 mill. regelmatig voorkwam. De grootste maandomzet werd geregistreerd in Sept. 1941, toen een ongebreidelde vraag naar aandeelen in het leven werd geroepen door een zich ook in andere landen manifesteerende vlucht in „Sachwerte", door verwachte Duitsche aankoopen, opheffing der geblokkeerde markenbelasting en hoop op vermijding van een conflict in Oost-Azië. Maart 1942 bracht groote omzetten door de capitulatie van Ned.-Indië, waarna de derde en voorloopig laatste top viel in Februari 1943, even voor het afkondigen van het stopkoerssysteem. Enkele cijfers mogen tenslotte illustreeren, hoe de handel zich heeft verplaatst (omzetten in mill. ∫ nominale waarde):

(Ontleend aan Econ. Nieuws)

(Vor. ber. Koersen 5136 A)

B. INSULINDE — Heropening Bandoengsche hoogeschool —

18 Oct. — De Japansche autoriteiten hebben besloten de Technische Hoogeschool te Bandoeng, die in verband met den oorlog werd gesloten, op 1 April 1944 te heropenen. Vroegere studenten kunnen na een speciaal examen opnieuw worden toegelaten.

(V. b. Reorg. Onderw. 5232 A)

— Suikerproductie op Java —

18 Oct. — Naar de fa. Licht in haar overzicht schreef, lijkt het dat de suikerproductie op Java in een belangrijk grooteren omvang gehandhaafd zal blijven dan eerst het geval scheen. De Japanners besloten eerst, de productie van rond 1.5 millioen ton tot ongeveer 600.000 ton te verlagen, maar zijn volgens latere berichten overgegaan tot intensiveering der cultuur. Naar Licht verneemt, zijn sedert Mei 1943 op Java in totaal 60 suikerfabrieken in bedrijf, zoodat de productie-omvang niet beperkt is. Na dekking van het Ned.-Indische verbruik ad 300.000 ton zou voor export naar Malakka, Birma, Thailand en China nog ongeveer 1.2 millioen ton suiker beschikbaar zijn.

(V. b. Javasuiker 5636 D; Suiker 5658 A)

C. ITALIE (Koninkr.) — Het verraad van Badoglio

25 Oct. — Aan de hand van documenten, die het opperbevel der weermacht ter beschikking heeft gesteld, publiceerde de „Völkischer Beobachter" de geschiedenis van het verraad van de Badoglio-kliek en den achtergrond daarvan. De publicatie geeft allereerst een schildering van het verraad van hooge Italiaansche militairen in Kroatië. Met den val van den chef van den generalen staf der Italiaansche weermacht, generaal graaf Cavallero, in de eerste dagen van Februari van dit jaar, openbaarde zich voor het eerst de camarilla, die, achter de plooien van den koningsmantel verborgen, niet slechts tegen het fascisme, doch ook tegen het bondgenootschap met het Duitsche Rijk agiteerde. Het eerste dramatische hoogtepunt der ontwikkeling werd bereikt, toen Italiaansche generaals bij de operaties van Duitsche formaties tegen de benden op den Balkan in Februari 1943 den steun van den Duitschen bondgenoot afwezen en, hoe ongelooflijk dit ook moge klinken, Italiaansche generaals, ondergeschikten van Roatta, met de bandieten aan één tafel gingen zitten om te onderhandelen over den vrijen aftocht der benden.

Het lag reeds in dien tijd in de bedoeling van Roatta een basis voor een Anglo-Amerikaansch landingshoofd aan de Adriatische Zee te scheppen.

Het tweede hoofdstuk schildert het verraad, dat Ambrosio en Roatta op Sicilië pleegden. De onverschilligheid van de Italiaansche leiding werd bijzonder duidelijk, naar in het bericht verder wordt gezegd, toen zich de twee Middellandsche-Zee-eilanden Pantelleria en Lampedusa zonder eenige noodzaak overgaven. Het krachtig versterkte Pantellaria had een bezetting van 12.000 man en was zóó rijkelijk voorzien, dat het zich maandenlang had kunnen handhaven. Lampedusa werd zonder eenigen weerstand overgegeven aan kleine in rubberbooten gelande Amerikaansche commando's. Toen in de ochtenduren van den 10en Juli de landing op Sicilië begon, bleek voor de eerste maal in vollen omvang, dat openlijk verraad in het spel was. Met uitzondering van enkele troepen boden de Italiaansche divisies op de Engelsch-Amerikaansche landingsplaatsen in het geheel geen tegenstand. Zij gaven zich over, liepen naar den vijand over of ontruimden zonder strijd en zonder vernielingen aan te richten, de militaire installaties op de landingsplaats.

Toen de Duce, van Duitsche zijde ingelicht over dit verraad, van den koning veroordeeling van den verrader verlangde, weigerde Victor Emanuel dit.

Bijzonder verdacht was het, dat de Italiaansche marine steeds meer Duitsche stookolie vroeg, terwijl er geen contrôle op de Italiaansche voorraden mogelijk was. De al te veelvuldige betuigingen van trouw, gepaard gaande met deze verzoeken om stookolie, wekten bij het Duitsche vlootcommando begrijpelijkerwijze twijfel.

Terwijl in de eerste dagen van Augustus gevolmachtigde lasthebbers van Badoglio in Madrid en Lissabon in contact met de Britsche diplomatieke commissies trachtten te komen, legden terzelfdertijd Badoglio en kroonprins Umberto de plechtige verklaring af, dat Italië geen vredesvoelhorens uitgestoken had en dat het koninklijke huis trouw aan het bondgenootschap was. In denzelfden tijd echter lieten de verraders hun troepen reeds in den rug der Duitschers opmarcheeren, vooral tegenover de Duitsche grens. Zij voorzagen de Italiaansche vestingwerken op aanzienlijke schaal van zware wapenen en munitie en troffen voorbereidingen voor het opblazen van bruggen en wegen. In vier weken tijds deden zich niet minder dan 35 deels ernstige gevallen van sabotage aan Duitsche communicatiemiddelen voor, het herstel werd zelfs door verboden verhinderd. Op individueele Duitsche soldaten of eenzame posten werd het vuur reeds geopend.

Dit grootste verraad der geschiedenis echter zou zijn voltooiing vinden in een door het huis Savoye op touw gezetten aanslag op den Führer. Badoglio gelastte den Italiaanschen militairen attaché te Berlijn, den Führer na-

mens den koning te verzoeken, onverwijld naar Italië te komen, om met den koning en de regeering Badoglio de maatregelen tot versterking van den tegenstand tegen den gemeenschappelijken vijand te bespreken. De uitnoodiging werd van de hand gewezen. Zij werd gedaan, op een oogenblik, dat tot de uitlevering van den Duce reeds was besloten.
Thans staat vast, dat de verraders met den vijand hadden afgesproken, hem behalve den Duce ook den Führer over te leveren. **(V. b. It. verraad 5664)**

— Kunstschatten naar Engeland en Ver. Staten —
25 Oct. — Nadat kort geleden een groot transport Italiaansche kunstvoorwerpen uit Palermo naar Londen werd verzonden, is thans, naar het D.N.B. bericht, volgens den zender der fascistisch-republikeinsche regeering opnieuw een zending Italiaansche kunstschatten naar de Ver. Staten gegaan.

A. **ITALIE (republ.) — Weermacht - Generaal Gambara chef van den generalen staf —**
25 Oct. — De Italiaansche generaal Gastone Gambara is benoemd tot chef van den generalen staf van het republikeinsch-fascistische leger. Generaal Gambara was indertijd chef van den generalen staf der strijdkrachten in Noord-Afrika. **(V. b. Generale Staf 5626 B)**

B. **DUITSCHLAND — Leidersconferentie in het hoofdkwartier —**
25 Oct. — Uit het hoofdkwartier van den Führer werd 19 October gemeld: Ten besluite van een door den chef van het opperbevel der weermacht georganiseerde bijeenkomst, waarop door vooraanstaande personen van staat en partij referaten over wereldbeschouwing en binnenlandsche politiek werden gehouden, heeft de Führer de deelnemers ontvangen en tot hen gesproken over den politieken en den militairen toestand. Aan de bijeenkomst werd deelgenomen door de bevelhebbers der weerdistricten, de opperbevelhebbers van de oppercommando's der marine en de commandeerende admiraals, alsmede door de commandeerende generaals der Luftgaukommandos met hun chef-artsen en chef-intendanten, voorts door een aantal hooge officieren en ambtenaren der oppercommando's.
(V.b. Leidersconf. 5698 B)

— 125-jarig bestaan van de universiteit van Bonn —
25 Oct. — De Rijnlandsche Friedrich-Wilhelm-universiteit herdacht op 18 October zijn 125-jarig bestaan. De door den Pruisischen koning Friedrich Wilhelm III gestichte universiteit opende op 18 October 1818 haar deuren met 235 studenten. In den loop van haar bestaan ontwikkelde zij zich tot een der voornaamste universiteiten van Duitschland en telde zij, vooral in de jaren voor den oorlog, talrijke buitenlanders onder haar studenten. De herdenkingsplechtigheid werd o.a. bijgewoond door den rijksminister van Onderwijs Rust, gouwleider Grohe en den Reichsdozentenführer prof. dr. Schulze.

— Eeredoctoraat voor prof. dr. J. van Dam —
25 Oct. — Ter gelegenheid van haar 125-jarig bestaan heeft de universiteit aan een aantal bekende Europeesche geleerden het eeredoctoraat verleend. Onder hen bevindt zich ook de hoogleeraar der universiteit van Amsterdam, dr. J. van Dam, aan wien dit eerebetoon ten deel viel als waardeering van zijn wetenschappelijke verdiensten op het gebied van de Germanistiek. **(V. b. Prof. v. Dam 5488)**

— Tewerkstelling van buitenlandsche arbeiders —
25 Oct. — In de universiteit te Berlijn zijn op uitnoodiging van de Reichsorganisationsleiter dr. Ley de buitenlandsche rijks- en gouwverbindingslieden van 't Duitsche Arbeidsfront voor een werkvergadering bijeengekomen. In het middelpunt van de vergadering stonden redevoeringen van den Reichsorganisationsleiter dr. Ley en van den gemachtigde voor de tewerkstelling, gouwleiter Rijksstadhouder Sauckel. De vergadering werd o. a. bijgewoond door vooraanstaande vertegenwoordigers van partij, staat en weermacht. Vlaggen van 21 Europeesche naties versierden de vergaderzaal. Aan het verslag der bijeenkomst ontleenen wij, dat de leider van het bureau voor de tewerkstelling van het D. A. F. Oberbereichsleiter Mende, dat meer dan 500 gouwverbindingslieden en deskundigen hun aandeel hebben in de zorg voor hun landgenooten binnen het kader van de gouwbesturen van het D,A.F. De vele millioenen buitenlandsche arbeiders zijn in 22.000 door het D.A.F. verzorgde kampen ondergebracht. Een en twintig wekelijks verschijnende buitenlandsche bladen en tijdschriften met een totale oplaag van 750.000 exemplaren staan hun ter beschikking. Voor kampbibliotheken zijn alleen dit jaar 235.000 boeken en 350.000 brochures aangeschaft, 90.000 liederenbundels, 27.000 gramofoonplaten, 5000 muziekinstrumenten, bovendien instrumenten voor zestig volledige orkesten, 4940 radiotoestellen en 11.000 sporttoestellen, die alleen in de laatste maanden zijn beschikbaar gesteld, vormen een nieuw bewijs voor de grootscheepsche wijze van verzorging 3800 taalcursussen met 167.000 deelnemers, 4000 kampsportfeesten, 5760 grootere K.D.F. uitvoeringen naast 18.000 eigen uitvoeringen van de kampen in de laatste maanden geven in grove trekken het beeld weer van de cultureele zorg.
De vele buitenlandsche arbeiders hebben, met inbegrip van de volken van het Oosten, op zeer geringe en onbelangrijke uitzonderingen na, zich gewillig geschikt en van zichzelf uit naar hoogere prestaties gestreefd, verklaarde Gouwleider en Stadhouder Fr. Sauckel.
Uitgaande van de steeds herhaalde bewering van Duitschlands vijanden, dat Duitschland met de buitenlandsche arbeidskrachten het paard van Troje zelf in zijn land gebracht heeft, verklaarde Reichsorganisationsleiter dr. Ley vervolgens, dat in feite niet alleen arbeiders uit de bevriende naties en staten, doch ook vele millioenen uit de bezette gebieden en vijandelijke staten voor werk, naar Duitschland gekomen zijn. Iedereen, die in Duitschland leeft, kan echter bevestigen, dat de beste verstandhouding met de buitenlanders bestaat.
(V. b. Buitenl. arbeiders 5676 A; Ned. arb. i. D'land 5696 B)

— Weermacht - Het nieuwe wapen —
25 Oct. — De correspondent van de N.R.C. deelde 19 Oct. zijn blad het volgende mede:
Eenige bijzonderheden over den bouw van een wapen, waarmede naar de Duitschers verwachten, eenmaal de zoogenaamde vergelding van de geallieerde vliegeraanvallen zal worden uitgevoerd, verstrekt een Berlijnsche instantie. De leiding bij de constructie heeft kolonel Dumplinger, een Opperbeier. De eerste stappen op den weg naar de verwezenlijking van een wapen als hier bedoeld, zijn reeds in 1916 gedaan, doch sedert 1918 zijn vele jaren voorbijgegaan waarin er geen aandacht meer aan werd besteed. Aangenomen wordt, dat het in hoofdzaak een ontploffingsmiddel betreft. Na het bombardement van Hamburg heeft Hitler bevel gegeven de ontwikkeling van het wapen — een geheim wapen noemt men het — te forceeren. Proeven zijn er aan het Oostelijk front nog niet mee genomen en aan het Middellandsche Zeefront zou het één keer zijn geprobeerd. Dit bleef voor den tegenstander verborgen, aldus is de overtuiging. Boven Engeland zijn er echter wel eenige proeven mee ondernomen. De meeste vinden natuurlijk plaats op oefenterreinen in Duitschland of in de bezette gebieden. Volgens de ons beschikbaar gestelde gegevens zijn de proefnemingen zoo goed als afgesloten en vele Duitschers wachten nu op het gebruik in de practijk, die naar zij hopen groote verrassingen te weeg zal brengen.
Het D.N.B. meldt nog, dat de Berliner Lokalanzeiger een indrukwekkende foto publiceert van de uitwerking van een nieuw Duitsch wapen. De foto toont den voltreffer van een nieuwe, speciale bom op een fortificatiedoel. De proefneming met de nieuwste wapens — aldus het onderschrift onder de foto — tijdens een arbeidsconferentie, welke rijksminister Speer heeft gehouden in tegenwoordigheid van leidende figuren van de Duitsche bewapening op een vliegveld in het Oosten, is een imposant schouwspel geworden. **(V. b. Bewapening 5551 A)**

— Uitwisseling van zwaargewonde krijgsgevangenen.
25 Oct. — Het D.N.B. deelde 19 October mede: Het departement van buitenlandsche zaken heeft de laatste maanden onderhandelingen gevoerd over uitwisseling van zwaargewonde Duitsche soldaten, leden van den sanitairen dienst en zieke zeelieden der koopvaardij in Afrika en Groot-Brittannië tegen Britsche zwaargewonden en Roode-Kruis-personeel in Duitsche gevangenschap. Als resultaat van deze onderhandelingen zullen dezer dagen 5768 Duitsche soldaten naar Duitschland en 5427 Engelsche soldaten naar Engeland terugkeeren.
De president van het Zweedsche Roode Kruis, prins Karel van Zweden, heeft in verband met de uitwisseling van Duitsche en geallieerde zwaargewonde gevangenen bekendgemaakt, dat het in Gotenburg noodige ziekentransport tusschen de Duitsche en de geallieerde schepen evenals tusschen den trein en de schepen wordt verricht door het personeel van het Zweedsche Roode Kruis. Prins Karel, die de verzekering gaf, dat het Zweedsche Roode Kruis de uitwisselingsopdracht met vreugde heeft aanvaard, maakte tegelijkertijd bekend, dat het Zweedsche Roode Kruis aan alle Duitsche en geallieerde soldaten een geschenk zal overhandigen. **(V. b. Krijgsgevangenen 5345 E)**

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND — Zeer zware gevechten in Centralen en Zuidelijken Oostfrontsector - Melitopol en Dnjepropetrofsk ontruimd - Tankslag bij Kriwoy Rog - Stellingen in Zuid-Italië teruggebracht - Luchtaanvallen op Great-Yarmouth, Londen, Wiener Neustadt en Napels - Kapitein Lüth onderscheiden —

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Führer, 24 Oct. — Het Opperbevel der Weermacht deelt mede: Nieuwe doorbraakpogingen der bolsjewisten tusschen de Zee van Azof en Saporosje mislukten. In den nacht van 21 op 22 October werden onze troepen na dagenlange straatgevechten in Melitopol op stellingen aan den Westelijken rand der stad teruggenomen. Uit het gebied ten Noorden van Saporosje en uit het penetratiegebied ten Zuidoosten van Krementsjoeg ging de vijand met sterke strijdkrachten gelijktijdig tot een grooten aanval over. Wel kon hij in verschillende sectoren terreinwinst behalen, doch de Duitsche troepen slaagden er in, in verbitterden strijd de bedoelde doorbraak op te vangen. Aan den Dnjepr, ten Zuidoosten van Kief, en aan den mond van de Sosj bleven bolsjewistische aanvallen zonder resultaat. Een eigen aanvalsactie ten Noorden van Kief leidde tot verkleining van een bij de gevechten der voorgaande dagen ontstane penetratie. Ook op den derden dag van den in het gebied ten Westen van Smolensk voortdurenden afweerslag werden de doorbraakaanvallen door de bolsjewisten voortgezet onder een allerhevigst artillerievuur en aanvoer van versche strijdkrachten, bloedig afgeslagen.

25 Oct. — Op de zwaartepunten van den grooten afweerslag in den Zuidelijken en centralen sector van het Oostelijk front kwam het tot bijzonder verbitterde gevechten. Aan weerszijden van Dnjepropetrofsk slaagden bolsjewistische strijdkrachten er onder bescherming van den dichten nevel in op den Westelijken oever van den Dnjepr bruggenhoofden te vormen. In de zware gevechten van de laatste twee dagen werden 282 Sovjet-tanks stukgeschoten.

26 Oct. — De Duitsche troepen hebben na vernieling van voor den oorlog belangrijke installaties de stad Dnjepropetrofsk ontruimd. Tegen Kriwoi Rog brachten de bolsjewisten nieuwe strijdkrachten voor den aanval in het vuur.

27 Oct. — De verbitterde strijd tusschen de Zee van Azof en de knie van den Dnjepr blijft voortduren. De Sovjets vermochten een penetratiepunt in het gebied van Melitopol iets uit te breiden.

28 Oct. — In den centralen sector deden de bolsjewisten aanvallen op Duitsche stellingen ten Noorden van Gomel en zetten hun doorbraakpogingen in het gebied ten Westen van Kritsjef en ten Westen van Smolensk voort.

29 Oct. — Ten Westen van Melitopol zijn talrijke, den geheelen dag voortdurende aanvallen der bolsjewisten tegen de afgrendelingsfronten van het penetratiegebied afgeslagen. In de bocht van den Dnjepr werden op het geheele front felle vijandelijke aanvallen, vaak in tegenaanvallen, afgeslagen. Uit deze afweergevechten ontwikkelde zich in het gebied ten Noorden van Kriwoi Rog een tankslag, die nog in vollen gang is. Ten Westen van Kritsjef en ten Westen van Smolensk verminderde de gevechtsactiviteit vergeleken met de vorige dagen.

30 Oct. — Tusschen de Zee van Azof en den Dnjepr duurt de afweerslag met onverminderde felheid voort. In de bocht van den Dnjepr waren de gevechten bij Kriwoi Rog bijzonder hard. Ten Noorden van Kriwoi Rog boden de bolsjewisten den Duitschen tegenaanvallen verbitterden weerstand. Aan weerszijden van Gomel bleven de aanvallen der bolsjewisten vruchteloos. Ten Westen van Smolensk ontbrandden nieuwe, zware afweergevechten.

Overzicht.

Het zwaartepunt van de inspanningen der Sovjets ligt momenteel in den sector ten Westen van Melitopol. Blijkbaar staat den bolsjewisten als doel van de uit het gebied van Melitopol begonnen beweging het bereiken van de monding van den Dnjepr voor oogen, ten einde aldus de Krim af te snijden. Met deze enorme krachtsinspanning der Sovjets correspondeert de druk op de Duitsche stellingen in het gebied van Kriwoi Rog, die zeer sterk blijft. Het verloop van den slag heeft dit front opnieuw dermate verkarteld, dat van een samenhangende linie aan beide zijden niet meer kan worden gesproken.

ZUIDELIJK FRONT —

24 Oct. — In het Oostelijke deel der Middellandsche Zee slaagden Duitsche soldaten, die tijdelijk in krijgsgevangenschap geraakt waren, er in zich te bevrijden. Na versterking te hebben gekregen en met steun van de luchtmacht namen zij het door den vijand bezette eiland Levitha in de Dodecanesus door een coup de main. Op 22 October landden bovendien formaties op het eiland Stampalia; zij sloegen den vijandelijken tegenstand uiteen en bezetten het.

28 Oct. — In Zuid-Italië zijn felle gevechten aan weerszijden van de Volturno aan den gang.

29 Oct. — In Zuid-Italië werden de Duitsche troepen aan weerszijden van de Vilturno, na afweer van de vijandelijke doorbraakaanvallen, teruggenomen op nieuwe, enkele kilometers verder N.westelijk verloopende hoogtestellingen.

LUCHTOORLOG —

24 Oct. — in den nacht van 23 op 24 October hebben Duitsche gevechtsvliegtuigen de aan de Engelsche kust gelegen havenstad Great-Yarmouth aangevallen.

25 Oct. — Duitsche gevechtsvliegtuigen bombardeerden Londen. Amerikaansche vliegtuigen ondernamen een aanval bij dag op het dal van den Donau. Zij vlogen over Wiener Neustadt en wierpen hun bommen. Duitsche vliegtuigen vielen opnieuw Napels aan; 5 schepen, te zamen 34.000 brt. werden in de haven door bommen getroffen.

26 Oct. — Aan het Oostelijk front schoot het luchtwapen van 22 tot 25 October 188 bolsjewistische vliegtuigen neer; 14 eigen vliegtuigen gingen verloren.

29 Oct. — In het Oosten van de Middellandsche Zee vernietigde het luchtwapen twee vijandelijke vrachtschepen met een totalen inhoud van 4500 B.R.T.

ZEEOORLOG —

24 Oct. — In den nacht van 22 op 23 October vond in Het Kanaal een gevecht plaats tusschen Duitsche torpedobooten en Britsche kruisers. De Duitsche schepen brachten den Britschen kruiser „Charybdis" tot zinken en torpedeerden bovendien twee torpedojagers. De Führer heeft korvetkapitein Lüth, commandant van een duikboot, ontvangen en dezen het hem op 9 Augustus 1943 verleende Eikenloof met zwaarden en briljanten, behoorende bij het Ridderkruis van het IJzeren Kruis overhandigd. Van den eersten dag van den oorlog af ononderbroken in dienst op de duikbooten heeft korvetkapitein Lüth zich in alle phasen van den duikbootoorlog buitengewoon onderscheiden.

26 Oct. — In den nacht van 24 op 25 October hebben Duitsche motortorpedobooten een aanval gedaan op de Engelsche Oostkust en zijn in gevecht gekomen met Britsche torpedobootjagers, artillerie-motortorpedobooten en beveiligingsstrijdkrachten. Een Britsch bewakingsvaartuig werd tot zinken gebracht en verscheiden vijandelijke artillerie-motortorpedobooten werden beschadigd. Twee eigen motortorpedobooten gingen verloren. **(V. b. Krijgsverr. 5710 A.)**

B. JAPAN — Amerikaansche landing op Mono —

28 Oct. — Het Japansche hoofdkwartier maakt bekend, dat een vijandelijke formatie in den vroegen ochtend van 27 October is geland op het eiland Mono (Salomonsgroep).

Overzicht geallieerde scheepsverliezen —

28 Oct. — De minister van marine, Sjimada, heeft in zijn Rijksdagrede bekendgemaakt, dat de Japansche marine van 15 Juni tot 20 October de volgende vijandelijke schepen tot zinken heeft gebracht: 17 kruisers, 13 torpedojagers, en 70 transportschepen met een totalen inhoud van 320.000 ton. Het aantal in denzelfden tijd neergeschoten vijandelijke vliegtuigen bedraagt 1613.

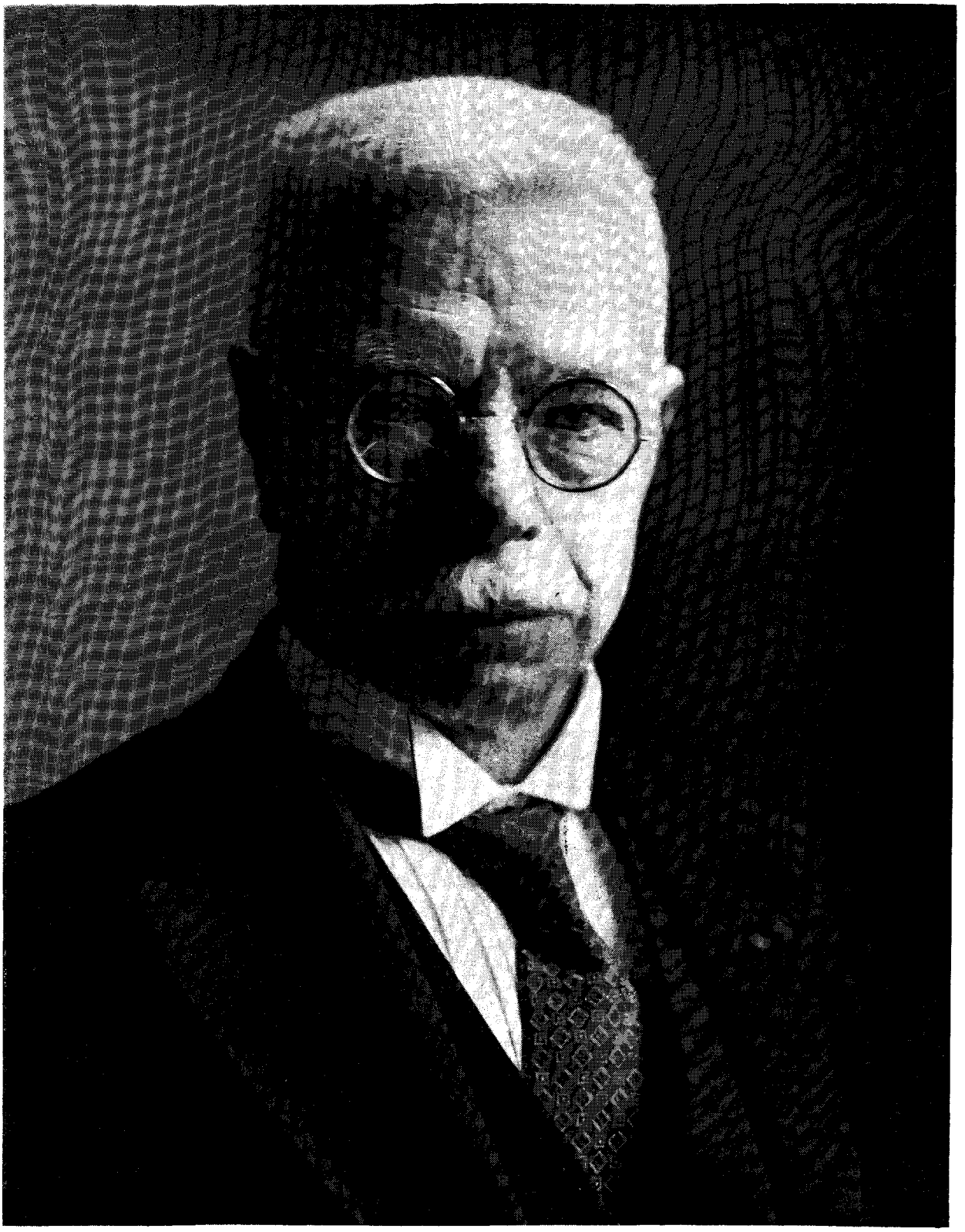
De strijd op Nieuw-Guinea —

28 Oct. — Het Japansche hoofdkwartier maakte bekend: Het Japansche leger zet in het gebied van Finschhaven den aanval voort.

Japansche eenheden in het gebied van Salamaua en Lae hebben den vijand in verbitterde gevechten zware verliezen toegebracht. De vijandelijke verliezen sedert begin September worden geraamd op meer dan 12.000 man. Aan Japansche zijde werden ongeveer 2000 man verloren.

De strijd in Birma —

Eenheden van het luchtwapen van het Japansche leger hebben een aanval ondernomen op een vijandelijke ravitailleeringsbasis van groote beteekenis in het Oostelijk deel van Indië, ongeveer tachtig kilometer ten Zuiden van Chittagong, waardoor haveninstallaties, troepen-onderkomens, opslagplaatsen en andere inrichtingen werden vernield. **(V. b. Krijgsverr. 5710 B.)**

(foto archief Arbeiderspers)

Prof. Dr. P. ZEEMAN

Nederlandsch natuurkundige; ontdekker van het Zeeman-effect en Nobelprijswinnaar. Overleden op 9 October 1943.

DE WERELDOORLOG IN DATA

RECAPITULATIE VAN 1 MAART - 2 APRIL 1941

1 Maart '41 — Bulgarije tot het Driemogendhedenpact toegetreden. Winant bij Britschen Koning George VI ontvangen. Generaal Hata opperbevelhebber van de Japansche troepen in China.

2 Maart — Intocht van Duitsche troepen in Bulgarije ter verijdeling van Britsche plannen. Burgerlijke dienstplicht in Nederland ingevoerd. Volksstemming in Roemenië: 2.018.147 vóór, 2.358 tegen Antonescoe. Bezoek van Eden en Dill in Athene.

3 Maart — Bulgaarsche credieten in de V.S. „bevroren". Blokkade van de scheepvaart door de Dardanellen. Regeeringscommissarissen benoemd in Amsterdam, Zaandam en Hilversum.

4 Maart — Boodschap van den Führer aan den Turkschen staatspresident Ismet Inönü. Onderhandelingen over gemeenschappelijke verdediging op grond van Havanabesluiten. Tegen 18 aangeklaagden in Haagsch sabotage-proces doodstraf geëischt. Gibraltar een eiland geworden.

5 Maart — De gezanten van België, Nederland en Polen moeten Bulgarije verlaten; verbreking van de diplomatieke betrekkingen tusschen Bulgarije en Groot-Brittannië. Kolonel Donovan bij den Britschen koning. Ex-koning Carol van Roemenië vlucht uit Spanje.

6 Maart — Groot-Brittannië beschouwt Bulgarije met betrekking tot den handel met ingang van 5 dezer als vijandelijk land. Besprekingen van Eden in Kairo met den Zuid-Afrikaanschen ministerpresident Smuts en nadere besprekingen met den Iraakschen minister van Buit. Zaken.

7 Maart — Slot van de Duitsch-Finsche onderhandelingen over verhooging van het goederenverkeer. Bezoek van den Thailandschen minister Prayoen Montry bij von Ribbentrop. Italiaansche consulaten in Ver. Staten opgeheven.

8 Maart — De Amerikaansche Senaat neemt de steunwet voor Engeland aan.

9 Maart — Bekendmaking van de Britsche ambassade in Washington: Engeland zal een verzachting der blokkade voor de bezette gebieden niet dulden.

10 Maart — Verklaring Darlan: Frankrijk zal in geval van nood zijn levensmiddelentransporten door oorlogsschepen beveiligen. Senaat der V.S. stelt 245 millioen dollar beschikbaar voor steunpunten in Guam, Samoa, Alaska, Panamazône en in de door Engeland afgestane pachtgebieden.

11 Maart — Grensgeschil tusschen Thailand en Indo China bijgelegd. Café's, hotels, restaurants in Hilversum voor joden verboden.

12 Maart — Toespraak van Hitler in Linz. Thailand herstelt de sedert 1914 verbroken diplomatieke betrekkingen met de Sovjet-Unie. Bolivia verklaart aardolie als staatseigendom. Groote rede van den Rijkscommissaris in Amsterdam.

13 Maart — Guinazu minister van Buit. Zaken in Argentinië. De Ver. Staten staan Engeland 99 oorlogsschepen af. Staatsbedrijf „Rijksradio-omroep" in Nederland opgericht.

14 Maart — Eerste Japansche gezant overhandigt zijn geloofsbrieven in Australië.

15 Maart — Italiaansch hospitaalschip „Po" wordt op reede van Valona door Britsche torpedovliegtuigen tot zinken gebracht. Rede van Roosevelt: De steunwet voor Engeland beteekent het einde van alle verzoeningspogingen van de Ver. Staten. St. Helena wordt vlootsteunpunt van U.S.A.

16 Maart — Rede van Hitler op Heldengedenkdag.

17 Maart — Voormalige Roemeensche premier Titulescu gestorven. Verklaring van den Egyptischen premier Sirry Pascha: Egypte zal zijn plichten op grond van het vriendschapsverdrag met Groot-Brittannië vervullen. Teruggave van het Duitsche gezantschapsgebouw in Tanger en benoeming van een Duitschen consul.

18 Maart — Onderhoud van den Britschen minister van Buit. Zaken, Eden, met den Turkschen minister van Buit. Zaken, Saradjogloe, op Cyprus. In Indië zijn tot nu toe 6364 personen om politieke redenen gearresteerd. L. A. Barros Chileensch minister van Buit. Zaken.

19 Maart — Roemeensche gezant Roul Bossy bij Hitler ontvangen. A. Y. Bogomolow Sovjet-Russisch gezant in Frankrijk. Mr. Trip treedt af als president van de Nederlandsche Bank en als secretaris-generaal van Financiën. Commissie Posthuma ingesteld.

20 Maart — Persoonlijk antwoord van den Turkschen staatspresident Ismet Inönü op de boodschap van Hitler van 4 Maart. Credietovereenkomst tusschen de Britsche regeering en generaal De Gaulle. Senaat der V.S. voteert 3474 millioen dollar voor de „Twee-Oceanen-vloot".

21 Maart — Onderhoud van Hitler en von Ribbentrop met den Hongaarschen minister van Buit. Zaken Von Bardossy in München. Iraaksche bekendmaking over samenwerking in het kader van het Britsch-Iraksche verdrag. Intocht van den Kalief van Spaansch Marokko, Mulay Hassan, in Tanger. Verordening over het civiel-standrecht in Nederland afgekondigd. Russische ballonvaarders verbeteren wereldrecords.

23 Maart — Fransche wet over den bouw van den Trans-Sahara-spoorweg.

24 Maart — Britsche nota aan Zuid-Slavië: Verwondering over de verandering van de Zuid-Slavische neutraliteitspolitiek. Onderhoud van den Japanschen min. van Buit. Zaken, Matsoeoka, met Molotov in Moskou. Duitsche en Italiaansche troepen bezetten El Ageila (Libye).
Sovjet-Russisch-Turksche bekendmaking, dat Sovjet-Rusland zich, in het geval van een aanval op Turkije, overeenkomstig het Niet-aanvalsverdrag van 17 Dec. 1925 neutraal zal houden. Overeenkomst over de uitzending van een Amerikaansch Marine-commissie naar Venezuela.

25 Maart — IJsland wordt betrokken in het op 17 Aug. 1940 omschreven Duitsche operatiegebied. Einde van de volksverhuizings-actie uit Litauen. Toetreden van Zuidslavië tot het Driemogendhedenpact. Generaal Mario Roatta chef van den Generalen Staf van het leger in de plaats van maarschalk Graziani; gouverneur van Libye en opperbevelhebber van de Italiaansche strijdkrachten in Noord-Afrika: generaal Italo Gariboldi.

26 Maart — Aankomst van Matsoeoka in Berlijn en boodschap van Matsoeoka aan het Duitsche volk. Beroep van den Britschen minister voor Indië, Amery, op Zuidslavië, zich het wapenbroederschap van den wereldoorlog te herinneren. Verklaring van den Zuidafrikaanschen ministerpresident Smuts, dat geen expeditie naar overzee gestuurd zal worden. Eerste auto door den Maastunnel te Rotterdam.

27 Maart — Oprichting van een continentale „Oel-A.G." in Berlijn. Besprekingen van Matsoeoka met Hitler en Von Ribbentrop. Militaire putsch in Belgrado: Overname van de regeering door koning Peter II. Volgens verklaring van Churchill schaart zich het Britsche Rijk achter de nieuwe Zuidslavische regeering. Vrijmaking van de op 25 Maart geblokkeerde credieten door de Ver. Staten. Engelandsteunwet van 7 milliard dollar treedt in werking. Britsch-Amerikaansche overeenkomst over steunpunten in Atlantischen Oceaan. Rost van Tonningen aanvaardt zijn ambt als president van de Nederlandsche Bank.

28 Maart — Deviezenbesluit 1941 voor Nederland afgekondigd.

29 Maart — Slot van Chileensch-Argentijnsche besprekingen over de gemeenschappelijke belangen in de Antarktis. Rector-magnificus krijgt het toezicht op Nederlandsche universiteits-studenten.

30 Maart — Overname van het Japansche gezantschap in Slowakije door den Berlijnschen gezant Oshima. Blokkade van de Roemeensche olieleveringen aan Zuidslavië.

31 Maart — Matsoeoka in Rome; boodschap aan het Italiaansche volk. Nieuw bezoek van den Britschen minister van Buit. Zaken Eden en den chef v. d. Gen. Staf Dill aan Athene. Duitsche en Italiaansche protestnota's in Washington overhandigd tegen het in beslagnemen van Duitsche en Italiaansche schepen op 30 Maart.

1 April — Besprekingen van den Japanschen minister van Buit. Zaken. Matsoeoka, met den Duce en met graaf Ciano. Zuidslavië mobiliseert. Rede van den Franschen hoogecommissaris van Syrië, Dentz, over de vervanging van het tot nu geldende directorium door een regeering; Chaleb Bay Azem regeeringschef in Syrië. Stakingsonlusten in Syrië. Joden in Nederland moeten jachtwapens inleveren. Rantsoeneering van gedistilleerd in Nederland.

2 April — Deensch protest in Washington tegen het in beslagnemen van Deensche schepen op 31 Maart. Verklaring van het Britsche ministerie voor Economische Oorlogvoering ter rechtvaardiging der blokkade tegen het onbezette Frankrijk. Verklaring van Butler over de in overeenstemming met Engeland gevolgde verbanning van den vroegeren Zuidslavischen premier Stojadinowitsj op 17 Maart. In beslagneming van 19 Fransche schepen in de havens der Ver. Staten. Rommel bezet Agedabia. **(V. b. Recap. 5711)**

A. *BIOGRAFIEEN.* —

De Duitsche rijksminister voor Wetenschap, Opvoeding en Volksopleiding. Bernhard Rust, is op 30 September zestig jaar geworden. Hij werd in Hannover geboren en studeerde aan de universiteiten van München, Berlijn, Göttingen en Halle Germanistiek, Philosophie en klassieke Philologie. In 1908 legde hij het staatsexamen voor het geven van onderricht aan hoogere onderwijsinstellingen af. Na een jaar militaire dienst werd hij leeraar aan het gymnasium in Hannover, waar hij tot zijn afscheid op 31 Maart 1930 als „Studienrat" werkzaam was.

Den eersten wereldoorlog maakte hij als luitenant der reserve, later als compagniescommandant mee. Hij verwierf verschillende onderscheidingen zooals het ridderkruis met zwaarden van de Huisorde der Hohenzollern. In de revolutiedagen werd Rust mede-oprichter en commandant van de Hannoversche burgerwacht. Toen Hitler de N.S.D.A.P. na den mislukten Putsch van München opnieuw opbouwde, sloot Rust zich aanstonds bij hem aan. In 1925 kreeg hij de opdracht als gouwleider van Hannover Neder-Saksen voor de beweging te veroveren. In goede en slechte dagen bleef Rust zijn opdracht trouw. Doordat hij als lid van den provincialen landdag van Hannover een motie van wantrouwen tegen president Noske, die de Hitler-Jugend verboden had, indiende, moest hij zijn leeraarsfunctie neerleggen. Sedert 1930 is Rust lid van den Duitschen Rijksdag. In Februari 1933 werd hij tot commissaris in het Pruisische ministerie van Kuituur benoemd.

B. Rust

Op 1 Mei 1934 werd hem als Rijksminister ook de leiding van het hoogeschool- en opvoedingswezen in het geheele Rijk opgedragen. In de daarop volgende jaren bracht hij de rijkseenheid over alle onderwijsinstellingen tot stand. Daarnaast reorganiseerde hij het muziekonderricht en de openbare leeszalen. Baanbrekend werk verrichtte hij door de oprichting van de „Napola's" (national-politische Erziehungsanstalten), van het „Landjahr", van nieuwe kweekscholen en door de invoering van gymnastiek als verplicht leervak op alle scholen. Als richtlijnen voor opvoeding en onderwijs golden voor hem de systematische infiltratie van het nationaal-socialisme en de strijd tegen Marxisme en liberalisme. In deze oorlogsjaren kreeg hij nog tot taak, de Duitsche wetenschap in dienst van de oorlogvoering te stellen. Diverse binnen- en buitenlandsche universiteiten benoemden hem tot eeredoctor.

(V. b. Rust 5715 A)

B. NEDERLAND — N.S.B. - Vormingsbijeenkomst met de N.S.D.A.P. in Tilburg —

1 Nov. — Op 24 October had in den stadsschouwburg te Tilburg een vormingsbijeenkomst plaats van N.S.D.A.P. en N.S.B. Op deze bijeenkomst werd het woord gevoerd door Dienstleiter W. Ritterbusch en den plv. Leider Van Geelkerken.

Aan de rede van Dienstleiter Ritterbusch ontleenen wij, dat hij verklaarde de ervaring te hebben opgedaan, dat bij alles wat de Duitschers hier doen, het hart betrokken moet zijn. Wanneer het er om gaat, het Nederlandsche volk te winnen, liggen achting en erkentelijkheid jegens dit volk daarin besloten. En tevens houdt het in, dat dit winnen moet geschieden langs den weg der innerlijke overtuiging, waarop de kameraadschap met de N.S.B. en het gelijkberechtigd zijn zich baseeren. Nadrukkelijk verklaarde Dienstleiter Ritterbusch dat deze strijd om het Nederlandsche volk tenslotte alleen kan worden uitgevochten en gewonnen door de N.S.B., die de politieke wilsdraagster in dit land is. Spr. wees er op, dat vroeger wel getracht is, de volken op een materieele basis tot elkaar te brengen. Echter is er tusschen Duitschers en Nederlanders een hoogere, op de gemeenschap van geest en de idee van het nationaal-socialisme gebaseerde gemeenschap mogelijk. Vervolgens gaf hij een beschouwing van wat het nationaal-socialisme eigenlijk inhoudt en verklaarde: Nationaal-socialist is men eigenlijk eerst, wanneer men zich bewust wordt wat zijn volk werkelijk is en beteekent en bereid is, dit volk tot het uiterste te dienen. Hieruit volgt, dat het nooit de bedoeling van de Duitsche nationaal-socialisten kan zijn, aard en wezen van het Nederlandsche volk aan te tasten.

Voordat het woord werd gevoerd door Dienstleiter Ritterbusch had de plv. Leider Van Geelkerken een rede uitgesproken, waarin hij in de eerste plaats wees op de noodzakelijkheid der vormingsbijeenkomsten. Hij wees erop, dat nationaal-socialisme iets is, waarvoor de enkeling zich moet durven inzetten, de verantwoordelijkheid moet durven aanvaarden en de impopulariteit niet vreezen. Spr. verklaarde, dat het Nederlandsche volk te precies weet wat er bij de Duitschers fout is, daarbij vergeet, dat de Duitschers ook bij ons fouten kunnen aanwijzen en tenslotte te weinig merkt van de Engelschen en Amerikanen, die bij nadere kennismaking nog wel eens een graadje erger zouden blijken te kunnen zijn dan ze ons thans worden afgeschilderd. Hij illustreerde dit met te verwijzen naar een gebeurtenis op Sicilië, alwaar in één nacht een stadje van 45.000 inwoners werd weggevaagd omdat de Anglo-Amerikanen van meening waren, dat het hier een oorlogsnoodzakelijkheid betrof.

Voorts behandelde Van Geelkerken nog eens de bewapening der N.S.B. Ieder lid, zoo zeide hij, dient in dit verband te beseffen, dat hij niet tegenover zijn volk staat, doch in zijn volk en dat hij zich niet in de verdediging moet laten dringen, doch het doel in het oog moet houden. Bereikt moet worden, dat ons volk de nat.-socialistische levenshouding aanvaardt, opdat het niet meer vervalle in het oude. **(V. b. Vormingsbijeenk. 5576 B; Van Geelkerken 5696 B; Ritterbusch 5592 B; N.S.D.A.P. 5576 B)**

— 10-jarig bestaan der groep Geleen —

1 Nov. — Te Geleen heeft de groep Geleen der N.S.B. op 31 October het 10-jarig bestaan herdacht. Het hoogtepunt werd gevormd door het bezoek van Mussert, die in gezelschap van den districtsleider graaf d'Ansembourg en van den secretaris-generaal van het departement van waterstaat ir. Van der Vegte, de herdenking bijwoonde.

N.S.D.A.P. — Derde verjaardag van het Arbeitsbereich - Rede van den Rijkscommissaris —

1 Nov. — Op 31 October kwamen te Arnhem de functionarissen der N.S.D.A.P. bijeen ter herdenking van den derden verjaardag van het Arbeitsbereich. Toen drie jaar geleden het politieke leiderscorps te Utrecht bijeenkwam ter oprichting van het Arbeitsbereich der N.S.D.A.P. in Nederland, werd het door den Rijkscommissaris, Rijksminister Seyss-Inquart, het parool gegeven een levend voorbeeld van de nationaal-socialistische gemeenschap te zijn in het Nederlandsche gebied. Dit parool werd thans opnieuw gegeven.

Met de inwijding van de nieuwe hakenkruisvlaggen, welke voltrokken werd door Dienstleiter Ritterbusch in den aanvang van de betooging, bleek naar buiten de uitbreiding van de partijorganisatie, die van jaar tot jaar voortdurende vorderingen maakt. Dat dit werk wordt voortgezet in den geest van de dooden, die gestaan hebben in de gelederen van het Arbeitsbereich, bracht de Dienstleiter naar voren tijdens de herdenking van de dooden, waarbij hij in het bijzonder lovende woorden sprak over den gestorven leider van het Arbeitsbereich, die in het Nederlandsche gebied den hoogsten zin en de schoonste voltooiing van zijn leven heeft gevonden.

Rede van den Rijkscommissaris.

Dat de Duitsche missie geen machts-politieke plannen tot wereldverovering nastreeft, zooals het amerikanisme en bolsjewisme, die uitgaan naar onderdrukking van de volken, maar in de verwezenlijking van een nieuwe op het beginsel van de sociale gerechtigheid opgebouwde orde haar taak ziet, dit was de zin van de fundamenteele uiteenzettingen, waarmede zich de Rijkscommissaris te Arnhem richtte tot het politieke leiderscorps. Wereldkapitalisme en bolsjewisme moeten noodzakelijkerwijs leiden tot een smeltpot van de rassen, hetgeen den dood van de Europeesche volken zou beteekenen. Daartegenover stelde spr. de menigvuldigheid van de Europeesche volken, die gevoegd in een organische gemeenschap hun beste waarden vrijelijk kunnen ontplooien. Nadrukkelijk keerde hij zich daarbij tegen het in zekere lagen van het Nederlandsche volk verspreide geloof, dat een overwinning van het Westen geen gevaar zou beteekenen voor de volksche krachten van dit land. Een fundamenteele hervorming van de levensnormen in de richting van een nivelleering zou het onvermijdelijke gevolg van een overwinning van de westelijke mogendheden zijn.

Tegenover de ontbindingsverschijnselen in Europeesche landen stelde de Rijkscommissaris als taak van het nationaal socialisme duidelijk in het licht. dat geestelijke penetraties uit Oost en West moesten worden afgeweerd en dat het Duitsche volk geleid moest worden naar het volksche socialisme.

Zijn waardeering uitsprekende voor den tot dusver gepresteerden arbeid, welks belang de Rijkscommissaris in het bijzonder onderstreept, wees spr. op het vergroote complex van taken. Met den wensch, dat de partijgenooten van het Arbeitsbereich in de nauwste gemeenschap met de kameraden van de N.S.B. tezamen den weg zullen begaan, werd opnieuw het bondgenootschap bevestigd, dat sedert drie jaren de Duitsche en Nederlandsche nationaal socialisten in dit gebied vereenigt. De duidelijke lijn, die

van den aanvang af het politieke leiderscorps in Nederland is aangegeven, stelde de Rijkscommissaris in het licht door er op te wijzen, dat de nieuwe leider van het Arbeitsbereich de nalatenschap van den overleden partijgenoot Schmidt ten uitvoer zal leggen. Het samengaan van alle nationaal-socialisten is, naar spr. verklaarde, een van de essentieele politieke taken in dit gebied.
De Rijkscommissaris besloot zijn fundamenteele uiteenzettingen met een blik op den militairen toestand, die hij aan alle fronten ongeschokt noemde. Duitschlands vertrouwen is gebaseerd op den Führer en de Duitsche soldaten. Daaruit put het Duitsche volk de onwrikbare zekerheid, dat geen macht ter wereld in staat is Duitschland op de knieën te krijgen. Zijn gelofte alle krachten in den strijd te brengen voor de overwinning vond in de geestdriftige instemming van de politieke leiders van het Arbeitsbereich sterken weerklank. **(V. b. N.S.D.A.P. 5720 B; 2e verj. Arbeitsber. 5303; Dr. Seyss-Inquart 5690 A)**

A. NEDERLAND — Onderwijs - Derde landdag Nat.-Soc. Studentenfront —

1 Nov. — In het groot-auditorium van de Utrechtsche Rijks-Universiteit is bij gelegenheid van den 3en Landdag van het Nat. Soc. Studentenfront een bijeenkomst gehouden. Van de talrijke genoodigden en autoriteiten noemde de N.R.C., waaraan wij dit verslag ontleenen, den Algemeen Leider Mussert, den heer Waternaux namens het Vlaamsch Nat. Verbond, prof. Nieschulz, Kreisleiter van de N.S.D. A.P., prof. Jeswiet, wnd. leider van het Opvoedersgilde, den heer Engelbrecht, commissaris der provincie, den heer v. Ravenswaay, burgemeester van Utrecht, prof. Westra, burgemeester van 's-Gravenhage dr. Keyer, gemachtigde van den Leider voor de volksgezondheid, mr. Zondervan, commandant van de W.A.
Nadat de vergaderingsleider met een kort woord had geopend en men staande de aan het Oostfront gevallen studenten had herdacht, nam de leider van de afd. Buitenl. Betrekkingen, ir. J. P. Noordijk het woord over de beteekenis van den Oost-inzet. Spreker behandelde het doel van de reis door een honderdtal studenten gemaakt naar het district Lublin in het Generaal-Gouvernement, en schilderde de omstandigheden, waaronder ginds werd gewerkt. In 't bijzonder stond hij stil bij de koloniseering door groote groepen Volks-Duitschers. Verschillende tochtgenooten kwamen vervolgens aan 't woord, meer speciaal over den arbeid der medische en der technische studenten, zoomede over het werk van de groepen landarbeid en bestuursapparaat, alsmede over de kolonisatie van de Volks-duitsche boeren. Ter afwisseling sprak de leidster van de meisjesstudenten, die tijdens haar vacantie in een fabriek in Helmond hadden gewerkt. Daarna zette ir. Noordijk zijn reisverhaal voort. Spreker stelde vast, dat de studenten in 't algemeen goed werk hebben verricht, zoodat met recht kan worden getuigd, dat deze studenteninzet in het Oosten in elk opzicht geslaagd is geweest. Met voldoening zien wij terug op hetgeen zij hebben kunnen doen, niet 't minst doordat hun een groote mate van verantwoordelijkheid was gegeven. Juist deze groote vrijheid van handelen en denken heeft hun ervan doordrongen, dat zij deel hebben aan den grooten Germaanschen opmarsch. Alle Hollandsche kleinburgerlijkheid was hun vreemd geweest. Met des te meer ergernis hebben zij bij hun terugkeer moeten vaststellen hoe vele hoogleeraren nog saboteeren niettegenstaande het feit, dat zij geen studenten, geen colleges, geen examen of tentamens meer hebben, doch wel hun salaris opstrijken en ook nog vrijelijk gebruik maken van bibliotheken en laboratoria. Ir. Noordijk eindigde zijn overzicht met de conclusie, dat de leuze „Neerlands koers is Oost" meer is dan een holle frase.
Nadat de vergadering een strijdlied had gezongen, sprak de leider van het Nat. Soc. Studentenfront, dr. B. F. Saris. Deze begon met te zeggen, dat het Front een uiterst moeilijk jaar achter zich heeft. De universitaire wereld verkeert nog steeds in een gevaarlijken toestand. Wie zoekt naar de oorzaken van den huidigen chaos moet tot de erkenning komen, dat deze liggen in de jaren van vóór 1940, toen de studeerende jeugd in algeheele onkunde is gelaten omtrent de wereldgebeurtenissen. De studentenwereld is uit elkaar geslagen. Tal van politiek onmondigen zijn door communisten, die in 't geheim werken, tot sluipmoord aangezet. Anderen, beter beveiligd, werken in Duitschland. Zij zijn meer slachtoffer dan schuldigen van hun tijd. Slechts weinigen strijden aan de fronten. Spreker gaf een breede beschouwing over de stille en openlijke sabotage van de hoogleeraren, die goeddeels ook nu nog voortgaan met hun getreiter, de eerste en tweede jaarsstudenten weten daarvan mee te praten. In plaats dat zij hun taak begrijpen en in gestagen arbeid ons volk dienen, houden de professoren zich onledig met gesar en geplaag. Toen zij dezen zomer de opdracht kregen hun arbeid voort te zetten, toonde geen van hen den moed te weigeren en uit te treden. Zij passen thans de geestelijke tactiek van de verschroeide aarde toe. Ondanks dit alles echter hebben de studenten, die zich lieten inschrijven, het recht hun begonnen of voortgezette studie op normale wijze te voltooien. De historie zal over deze hoogleeraren haar oordeel vellen. Spreker lichtte zijn betoog toe met het aanhalen van tal van voorbeelden van toegepaste sabotage, en eindigde met de verklaring: „Onze Universiteiten en Hoogescholen moeten worden opengehouden het koste wat het kost". Toen wederom een strijdlied gezongen was, betrad Mussert den katheder.

Rede van Mussert —
De leider ving zijn rede aan met de opmerking dat hij niet wilde treden in het hier besprokene. Over wat thans geschiedt, kunnen wij aldus als nationaal-socialisten slechts de schouders ophalen en lachen. Het is meer een klucht dan een drama. Waar het evenwel in dezen tijd om gaat is de vraag hoe de oorlog zal afloopen. Want het gaat om het behoud van de Europeesche beschaving. In vroeger eeuwen zijn meer beschavingen ten onder gegaan en thans staan wij voor de vraag of het avondland inderdaad dreigt te verdwijnen. Wij leven in stormgetij en wat we voor alles noodig hebben is begrip van de grootte van dezen tijd.
De Fransche revolutie begon in wezen 14 Juli 1789, toen te Parijs de Bastille werd bestormd. Het einde van deze revolutie was de laatste zitting van het Weener congres onder Metternich in 1815.
De huidige revolutie begon op 28 Juli 1914 te Serajewo en de eerste faze werd afgesloten op 9 November 1918, toen, nu bijna 25 jaar geleden, de wapenstilstand werd afgekondigd. Toen begon de tweede faze, die eindigde op 1 September 1939 en heden bevinden wij ons in het slotbedrijf.
Wanneer men bedenkt, aldus de leider, dat nog in 1932 in Duitschland zes millioen stemmen op de communisten werden uitgebracht, dan is het een wonder van de eerste orde, dat Hitler de wals van het bolsjewisme heeft kunnen tegenhouden. Vervolgens zette de leider uiteen hoe men dezen tijd historisch moet zien en hij deed dit aan de hand van een overzicht van de laatste duizend jaar. **(V. b. Studentenfront 5317 A; Studenten n. Oostland 5625 A; Mussert 5707)**

Justitie - Doodvonnissen wegens sabotage en spionnage —

1 Nov. — Naar de Höhere ᛋᛋ- und Polizeiführer Nordwest mededeelde, heeft het Polizeistandgericht Amsterdam den 22sten October 1943 de volgende Nederlandsche staatsburgers ter dood veroordeeld:
1) den student Johan Kemper, geboren 27 October 1922 te Bussum;
2) den student Martinus Raben, geboren 27 December 1922 te Palembang (Nederlandsch-Indië);
3) den distributie-ambtenaar Karel Raben, geboren 21 Januari 1918 te Soerabaja (Nederlandsch-Indië);
4) den student Johan Schimmel, geboren 7 April 1919 te Amsterdam;
5) Willy van Breukelen, zonder beroep, geboren 27 Februari 1921 te Amsterdam;
6) den student Herman Ruys, geboren 19 Januari 1923 te Bussum;
7) den arts Antonius Tellegen, geboren 25 Mei 1907 te Zwolle;
8) den student Abraham Cornelis Kuiper, geboren 28 Aug. 1922 te Arnhem.
De veroordeelden hebben zich in het geheim verbonden met het doel moordaanslagen te plegen op personen uit het openbare leven in Nederland, sabotagedaden te verrichten, ondergedoken personen met geld en levensmiddelenbonnen te steunen en spionnage te verrichten. O.m. onderhielden zij betrekking met den communist Louis Boissevain en de moordenaars van generaal Seyffardt. De veroordeelde Johan Kemper heeft bovendien zich schuldig gemaakt aan medeplichtigheid aan den moordaanslag op den politieambtenaar Woerts te Bussum en den gepleegden moord op den politiepresident van Utrecht, Kerlen.
Het meerendeel der daders, in het bijzonder de arts Antonius Tellegen, heeft actief spionnage bedreven.
Het vonnis is na onderzoek van de gratiekwestie aan zeven veroordeelden op 22 November door den kogel voltrokken.
De distributie-ambtenaar Karel Raben, een broer van den ter dood veroordeelden en doodgeschoten Martinus Raben, werd begenadigd, daar hij niet in die mate als de overige veroordeelden zich aan terrorisme had schuldig gemaakt.
(V. b. Doodvonnissen 5706 A; Sabotage 5706 A)

— Politieke moorden te Wijkbrug en Wageningen

1 Nov. — De Nederlandsche pers publiceerde 30 October weer eenige berichten over politieke moorden. Het eerste luidt als volgt: Te Wijkbrug, gemeente de Wijk, is het boerenechtpaar Osterveen het slachtoffer geworden van een

moordaanslag. Reeds eenigen tijd geleden was de boerderij van boer Osterveen, bestaande uit woonhuis en stallen, door terroristen in brand gestoken en vernietigd. Het gezin Osterveen had een schamel onderdak gevonden in een houten barak, die Osterveen op zijn land had laten bouwen. Op den tweeden avond, nadat het gezin de barak had betrokken, verschenen twee onbekende personen, die verzochten binnen gelaten te worden. Zij gaven zich uit als politieambtenaren en wilden Osterveen over den brand spreken. Osterveen liet hen binnen. De beide onbekenden spraken drie kwartier met het echtpaar Osterveen. Toen zij daarop met een handdruk afscheid namen, haalde een der beide onbekenden een pistool te voorschijn. Toen Osterveen van schrik achteruit liep, stelde de onbekende hem gerust met de opmerking, dat hij het pistool zoo maar te voorschijn had gehaald. Osterveen, die gerust gesteld was en met uitgestrekten arm op den onbekende toekwam, werd op dit oogenblik door den misdadiger neergeschoten. Tegelijkertijd schoot de tweede onbekende op vrouw Osterveen. Boer Osterveen werd doodelijk getroffen, terwijl vrouw Osterveen zwaar gewond werd. De moordenaars vluchtten na hun daad. De in een naastgelegen vertrek slapende kinderen waren door de schoten wakker geworden en vonden hun ouders badend in hun bloed. Zij gingen naar hun zwaar gewonde moeder en waren niet te bewegen haar te verlaten om zoodoende hulp te halen. Zoo werd eerst bij het aanbreken van den dag de misdaad ontdekt.
Het tweede bericht luidt: Te Wageningen werd de Nederlandsche staatsburger IJprenburg door een man neergeschoten. De dader, wiens signalement bekend is, nam na den aanslag de vlucht op een rijwiel. IJprenburg werd naar het gemeenteziekenhuis te Wageningen gebracht. Nadat zijn familieleden hem een bezoek hadden gebracht, kwam des avonds nog een onbekend persoon met een ruiker bloemen de ziekenkamer binnen. De gewonde IJprenburg en de onbekende brenger der bloemen bevonden zich alleen in de ziekenkamer. De bezoeker zette den in bed liggenden IJprenburg een pistool op de borst en loste een schot, waarna IJprenburg korten tijd later overleed. Voordat hij stierf, kon IJprenburg de toegesnelde politie nog belangrijke gegevens omtrent de persoon van den dader verstrekken, die voor het onderzoek van groot belang zijn.
In zeer nauwe samenwerking met de Duitsche Sicherheitspolizei en de Nederlandsche recherche zijn maatregelen genomen voor het opheldéren van de beide moordaanslagen en voor de arrestatie van de daders.
In scherpe bewoordingen veroordeelt de Nederlandsche pers in haar commentaren. De N.R.C. herinnert aan het proces tegen de communisten Jansen en Dieters, waarbij bleek, dat in samenwerking met de illegale C.P.N. een „moordcentrale" was opgericht, die meer dan 60 daden van sabotage pleegde. Ook nu weer is, naar te bevoegder plaatse wordt vastgesteld, een onderwereld aan het werk geweest, die als pleitbezorgster en draagster van het bolsjewisme kan worden beschouwd. Bij herhaling is de sluipmoord ten scherpste gegispt. Geconstateerd is, dat verreweg de meeste Nederlanders zoo'n misdrijf onder alle omstandigheden laf vinden en dat het Nederlandsche volk alles zal steunen, wat voor het bestrijden van dergelijke misdaden en de aanstichters hiervan wordt gedaan. **(V. b. Aanslagen 5715 A)**

A. **NEDERLAND — Vredegerechtshof - W.A. man veroordeeld —**
Voor het vredegerechtshof heeft zich de leider van de W.A. te Nijmegen, L. E. M. te verantwoorden gehad, wegens het door misbruik van gezag uitlokken van mishandeling, huisvredebreuk, twee gevallen van mishandeling en drie van beleediging.
De procureur-generaal, mr. van Vloten, zeide dat het er hier niet om gaat of de W.A. bevoegd is, geweld te gebruiken, maar om de wijze waarop dit is geschied. Wij, nationaal-socialisten, — aldus spreker — hebben dikwijls de wet moeten overtreden, maar bij zulk een overtreding heeft men een zekere houding in acht te nemen. Als de W.A. optreedt, moet zij dit doen tegen hen, bij wie de wortel van het kwaad zit en niet tegen hem, die een willoos werktuig is van ophitsing. De mishandeling van een winkelier was volkomen overbodig. Ten aanzien van de huisvredebreuk vroeg spreker ontslag van rechtsvervolging. De W.A. is immers bevoegd, lokalen binnen te treden, waar personen samenkomen en daar te blijven tot het onderzoek is afgeloopen. Hier was dus van wederrechterlijk binnen gaan geen sprake. De beleediging van agenten vond spr. niet ernstig en de mishandeling van de jongens niet duidelijk. Op grond van een en ander vroeg spreker vernietiging van het vonnis van den vrederechter en veroordeeling van verdachte tot een boete van 50 gulden.
(V. b. Vredegerechtshof 4901 B)

Politie - Hoofdwachtmeester Doppenberg doodgeschoten —
1 Nov. — Te Apeldoorn werd op 23 October met korpseer ter aarde besteld het stoffelijk overschot van J. Doppenberg, hoofdwachtmeester der gemeente-politie te Apeldoorn, posthuum bevorderd tot onderluitenant, die 's avonds voor zijn woning werd neergeschoten. Bij de begrafenis gaven vele Duitsche en Nederlandsche autoriteiten blijk van hun belangstelling. Tal van kransen werden op het graf neergelegd, o.a. van Mussert, van den Obergruppenführer Rauter en van den waarnemend directeur-generaal der politie. **(V. b. Aanslagen 5721 A)**

— Verblijfsverbod te Overijsel, Gelderland, Drente Groningen en Friesland opgeheven —
1 Nov. — Met ingang van 19 October werd door den Commissaris-Generaal voor de veiligheid het op 4 Augustus 1943 uitgevaardigde verbod van verblijf in de provincies Overijsel, Gelderland, Drente, Groningen en Friesland, opgeheven.
(V. b. Verblijfsverbod 5624 B)

— Verduisteringsvoorschriften verscherpt —
1 Nov. — De hoofdinspecteur van de luchtbescherming maakte bekend, dat de straffen op overtreding der verduisteringsvoorschriften zijn verscherpt. Voortaan zal in elk geval van overtreding worden overgegaan tot afsnijding van den lichttoevoer gedurende 14 dagen, alsmede een minimumboete van ƒ 25.— worden opgelegd. De gloeilampen waarmede de overtreding werd gepleegd worden in beslag genomen. **(V. b. Verduistering 5250)**

Oostkolonisatie - Arbeidsmannen uit Oostland teruggekeerd —
1 Nov. — Op 28 October zijn de mannen van het 10de corps van den Nederl. Arbeidsdienst, welke in Juli '43 naar het Oosten waren vertrokken, teneinde aldaar ontginningswerkzaamheden te verrichten, in Nederland teruggekeerd.
De arbeidsleider Pot en ook Hopman Vernij, die de leiding hadden gehad, waren zeer tevreden. Het verblijf in Polen was gebruikt om heidevelden te normaliseeren en wegen aan te leggen in Byalistok. De drie maanden verblijf in Polen bleken geen slechte gevolgen te hebben gehad. Allen zagen ze er goed uit en de behandeling is zeer goed geweest. **(V. b. 5607 A)**

Arbeidsdienst - Oogstwerkzaamheden -
1 Nov. — Het 42ste corps van den Nederl. Arbeidsdienst werd dezen zomer ingezet voor oogstwerkzaamheden en in het bijzonder belast met het rooien van aardappelen in het Noorden van ons land. Dit werk is thans gereedgekomen. De 600 Arbeidsmannen hebben pl.m. 10 millioen KG. aardappelen gerooid, waarbij zij een gemiddelde prestatie van 70 à 80% van de beroepsrooiers hebben gehaald.
(V. b. Oogstwerkzaamh. N.A.D. 5554)

Weermacht - Verzorging van kinderen —
1 Nov. — In het Verordeningenblad no. 27 van 30 October is opgenomen een verordening van den Rijkscommissaris. waarin is bepaald, dat de verordening van den Führer betreffende de verzorging van kinderen van leden van de Duitsche weermacht in de bezette gebieden en op grond daarvan gegeven uitvoeringsverordeningen, van overeenkomstige toepassing zijn op de kinderen van in Nederland gelegerde Rijksduitschers in de Waffen-SS en de Duitsche politie.
(V. b. 5446 B)

— Krijgsgevangenen - Toezending van pakketten —
1 Nov. — Met steun van het Commissariaat Belangen Voormalige Nederlandsche Weermacht en het Roode Kruis werd een actie ingesteld (de z.g. Actie Pleegouders Krijgsgevangenen), welke ten doel heeft onze Nederlandsche krijgsgevangenen regelmatig en zoo mogelijk wekelijks pakketten met levensmiddelen te zenden. De z.g. „pakketten-pleegouders" nemen op zich, samen met de familieleden inkoop, inhoud en financiering der pakketten te verzorgen, waarbij het Roode Kruis zijn medewerking verleent.
(V. b. Krijgsgev. pakketten 5633 A)

— Tentoonstelling „Soldaten am Atlantikwall" geopend —
1 Nov. — In tegenwoordigheid van vele hooge Duitsche autoriteiten is in het gebouw Lange Voorhout 13 de tentoonstelling „Soldaten am Atlantikwall" door den Rijkscommissaris, Rijksminister Seyss-Inquart geopend. De vertegenwoordiger van generaal Christiansen wees er op, dat de werken op deze tentoonstelling door soldaten, die in Nederland zijn gelegerd, in hun vrijen tijd zijn vervaardigd. De tentoonstelling omvat vele schilderstukken, portretten, aquarellen, fotographieën en kinderspeelgoed, teekeningen. als ook houtsnijwerk. De tentoonstelling demonstreert hoe ook in het vijfde oorlogsjaar de geest der soldaten levendig is gebleven. **(V. b. Tentoonst. Kunst d. Front 5395 G)**

A. **NEDERLAND — Emigrantenregeering - Valutaverdrag met België —**
1 Nov. — De te Londen gevestigde regeeringen van Nederland en België hebben volgens Europapress een verdrag gesloten ter stabilisatie der valuta's op den stand van vóór het uitbreken van den oorlog. Tevens wordt in een ander verdrag de wederzijdsche ondersteuning in den toekomstigen buitenlandschen handel geregeld. (N.R.C.)
(V. b. Emigrantenreg. 5592 B)

Sociale Zaken - Volksgezondheid - Diphtherie en kinderverlamming —
1 Nov. — Blijkens de „St.crt." van 29 October zijn in de week van 17 t/m 23 October aan nieuwe gevallen van besmettelijke ziekten aangegeven voor het geheele land: typhus 15 (27), dysenterie 112 (205), roodvonk 717 (630), diphtherie 1952 (1717), kinderverlamming 83 (97), malaria 12 (25).
(V. b. 5715 A)

— Diphtherie-inenting bij den Arbeidsdienst —
1 Nov. — De Nederlandsche Arbeidsdienst heeft maatregelen getroffen om 20.000 jongelieden, die in aanmerking kunnen komen om begin Januari 1944 te worden opgeroepen om hun arbeidsdienstplicht te vervullen, in te enten tegen diphtherie. Aanleiding voor deze actie is de omstandigheid, dat deze besmettelijke ziekte zich in den laatsten tijd hand over hand heeft uitgebreid.

— Vrije middag voor huispersoneel ingesteld —
1 Nov. — Bij een onmiddellijk in werking tredend besluit van den secr. gen. van Sociale Zaken is een wekelijksche vrije middag voor het huispersoneel ingesteld. Hij zal moeten worden gegeven tusschen 13 en 18 uur en een aaneengesloten rusttijd van vier uur aan den werknemer moeten waarborgen.

Distributie - Overzicht October —
1 Nov. — In aansluiting op de publicatie in September, waarbij werd gewezen op de waarschijnlijkheid dat eenige stagnatie in de suikerdistributie niet te vermijden zou zijn, werd de bon, die per 17 October uitgekomen zou zijn eerst per 26 October geldig verklaard. Van rantsoenvermindering is nu geen sprake meer al wordt nogmaals gewezen op de mogelijkheid van eenige stagnatie in de bevoorrading. 2e. verscheen in het Voedselvoorzieningsblad van 23 October een verordening waarmede richtlijnen werden gegeven inzake de verdeeling en afzet van alle in Nederland aangevoerde zee- en zoetwatervisch. 3e. Het kaasrantsoen, dat sedert Augustus 1942 150 gram per twee weken bedroeg werd teruggebracht tot 100 gram. 4e. Werden de gebakrantsoenen gewijzigd in dier voege, dat er kleinere hoeveelheden koekjes en gebak op verkrijgbaar zullen zijn. Voor klein korstgebak b.v. verminderde een rantsoen van 350 tot 200 gram. 5e. Zal ook op de boterbonnen van tijd tot tijd alleen margarine verkrijgbaar zijn. 6e. Begon op 31 October het nieuwe zelfverzorgingsseizoen. De nieuwe regeling voor zelfverzorgers is, voor zoover het betreft de rantsoenen en de vereischten, waaraan men moet voldoen om zelfverzorger te worden gelijk aan die, welke gedurende het vorig seizoen gold. Ten aanzien van de administratie zijn echter eenige wijzigingen aangebracht. **(V. b. Overz. Sept. 5692 A)**

— Productieverbod van aardewerk uitgebreid —
1 Nov. — Ingevolge bekendmaking in de St.Crt. van 21 Oct. is het met ingang van dien datum aan ondernemingen in den zin der voormelde beschikking verboden te vervaardigen: kunst- en religieus aardewerk; aardewerk voor verpakkingsdoeleinden; keramische tabakspijpen; porseleinen verplegingsartikelen; kunst- en religieus porselein; porselein voor verpakkingsdoeleinden; vuurvast materiaal voor de glasindustrie, caféglaswerk; kunst- en religieus glaswerk en glazen verplegingsartikelen. **(V. b. 5697 A)**

— Papierbesparing - Dagblad „De Tijd" verschijnt 3 x per week —
1 Nov. — Directie en hoofdredactie van „De Tijd" deelden mede, dat met ingang van 1 November de hoeveelheid papier, welke werd toegewezen, in die mate was verminderd, dat het blad inplaats van zes, voortaan slechts drie malen per week zal verschijnen.
(V. b. Papierbesp. 5589 A ; Bep. dagbl. 5049 A)

Landbouw - B. J. Bierma leider Nederlandschen Landstand —
25 Oct. — De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied heeft, volgens een bekendmaking van 22 October, den boerenleider voor de provincie Friesland, B. J. Bierma, in Het Bildt, belast met de voorloopige leiding van den Nederlandschen Landstand. Bij het waarnemen van deze functie voert hij den titel van „waarnemend hoofd van den Nederlandschen Landstand". De Rijkscommissaris heeft aan den burgemeester P. F. Tammens te Groningen het algemeene toezicht opgedragen over den Nederlandschen Landstand. **(Vor. ber. Ned. Landstand 5691 A.)**

Verkeer — Binnenscheepvaart - Wijziging en aanvulling der regeling inzake bemanning —
1 Nov. — In het Verordeningenblad no. 27 van 30 October verscheen een verordening van den Rijkscommissaris houdende wijziging en aanvulling van de verordening no. 6/1943 betreffende het varen op binnenschepen.
(V. b. Regl. varen op binnensch. 5411)

— K. L. M. - Communicatie Curaçao, Cuba en Ver. Staten —
19 Oct. — De K.L.M. heeft van de Amerikaansche Civil Aeronautic Board een licentie ontvangen voor het luchtverkeer tusschen Willemstad en Miami, over Kingston, Port au Prince, Camguey, Havana en Aruba.
(Keesings Fin. Archief) **(V. b. K.L.M. 5698)**

— Geen benzine voor particulieren —
18 Oct. — Econ. Nieuws deelde mede: De Gevolmachtigde voor het Vierjarenplan heeft de bestaande beperkingen voor den ombouw van automobielen op het verbruik van vaste of gasvormige brandstoffen opgeheven en bepaald, dat alle op vloeibare brandstof rijdende auto's in de toekomst gebruik zullen moeten maken van hout- of lichtgas. In het particuliere verkeer zal dus geen benzine meer worden verbruikt. De nieuwe maatregelen gelden ook voor Noorwegen en Nederland. **(V. b. bep. benzineverbr. 4851 D)**

— Telegrafie - Gelukstelegrammen en telegrammen met gelukwenschen of rouwbeklag afgeschaft —
1 Nov. — Wegens gebrek aan de desbetreffende luxe formulieren kunnen van 9 October af voorloopig geen gelukstelegrammen worden aangenomen. Nagegaan wordt nog of het op een of andere wijze mogelijk is te gelegener tijd in deze leemte te voorzien. Tevens zijn van 28 October af telegrammen, waarin gelukwenschen of rouwbeklag of zinswendingen van dien aard voorkomen, niet meer toegelaten.

B. **INDIE — Voorloopige Vrij Indië regeering gevormd —**
25 Oct. — In de op 21 October gehouden vergadering der Indische Onafhankelijkheidsliga heeft Soebhas Chandra Bose de samenstelling bekend gemaakt van de voorloopige regeering van het Vrije Indië, voortaan „Azad Hind" genaamd. Soebhas Chandra Bose wordt staatshoofd, ministerpresident, min. van Buitenlandsche Zaken en van Oorlog De andere portefeuilles zijn als volgt verdeeld: minister van Propaganda Sa Ayer, van Financiën luitenant-kolonel Ac-Chatterji, minister voor de Vrouwenorganisaties S. Lakshmi, secretaris met den rang van minister Am Sahay, opperste adviseur Ras Behari Bose.

Oorlogsverklaring aan Engeland en Ver. Staten —
1 Nov. — Het D.N.B. meldde 24 October uit Singapore, dat Soebhas Chandra Bose in een persgesprek heeft medegedeeld, dat de voorloopige Indische regeering Engeland en den Vereenigden Staten den oorlog heeft verklaard. Volgens Domei heeft Bose voorts verklaard, dat het Indische nationale leger reeds op weg is naar den vijand.
(V. b. 5596 E)

C. **DUITSCHLAND — Bulgaarsche regenten door den Führer ontvangen —**
1 Nov. — De Führer heeft op 18 October de leden van den Bulgaarschen regentschapsraad Prins Cyril van Bulgarije en prof. Filof ontvangen. De Führer voerde met prins Cyril en prof. Filof besprekingen over den algemeenen toestand en over de vraagstukken van wederkeerig belang. Een diner in vrij grooten kring vormde het einde van het bezoek. Aan dit diner namen van Bulgaarsche zijde deel prins Cyril en prof. Filof, alsmede hofmaarschalk gezant Handjef en de Bulgaarsche gezant te Berlijn. Zagarof, beiden leden van het gevolg. Van Duitsche zijde waren met den Führer aanwezig Rijksminister van Buitenlandsche Zaken von Ribbentrop, generaal-veldmaarschalk Keitel, Reichsführer ᛋᛋ Himmler, Reichsleiter Bormann, de generaals Jodl, Zeitzler en Schmundt, ambassadeur Hewel en de Duitsche gezant te Sofia, Beckerle.
(V. b. Regenten 5667 D)

— Oproep van den Führer tot de jeugd —
1 Nov. — Voor den Rijksberoepswedstrijd der Duitsche jeugd die op 15 Januari 1944 voor het eerst in den oorlog gehouden wordt, heeft de Führer den volgenden oproep uitgegeven: Werkende Duitsche Jeugd. Ons voorbeeld is het heldendom van den Duitschen soldaat en onze plicht dit heldendom in de oorlogsprestatie van het vaderland waardig

te zijn. Tot de oorlogsprestatie behoort de prestatie in het beroep. Reeds in den vrede was de beroepswedstrijd voor de werkende Duitsche jeugd het begin van haar prestatiewil. Thans roep ik jelui opnieuw op voor den beroepswedstrijd. Verhardt door jelui daad op de arbeidsplaats de belofte van trouw jegens onze soldaten. Den strijd aan het front voeren de dappersten, de strijd in het beroep moet ons de flinksten toonen en hen door opleiding en bevordering van begaafden tot de leiding brengen. Jelui optreden in den Rijksberoepswedstrijd is een bewijs voor jelui onwrikbaar geloof aan de overwinning. **(V. b. Hitler 5707 B)**

A. **ALBANIE — Politieke status gewijzigd —**
1 Nov. — Het D.N.B. meldde 25 October uit Tirana, dat de Nationale Vergadering van Albanië met algemeene stemmen de vereeniging van de kroon van Albanië met die van het Italiaansche koninkrijk in den persoon van Victor Emanuel en zijn erfgenamen nietig heeft verklaard. Wetten en verordeningen, uitgevaardigd sedert 7 April 1939 worden, voor zoover zij in strijd zijn met het staatsbelang, buiten werking gesteld. **(V. b. Onafhankelijkheid 5677 B)**

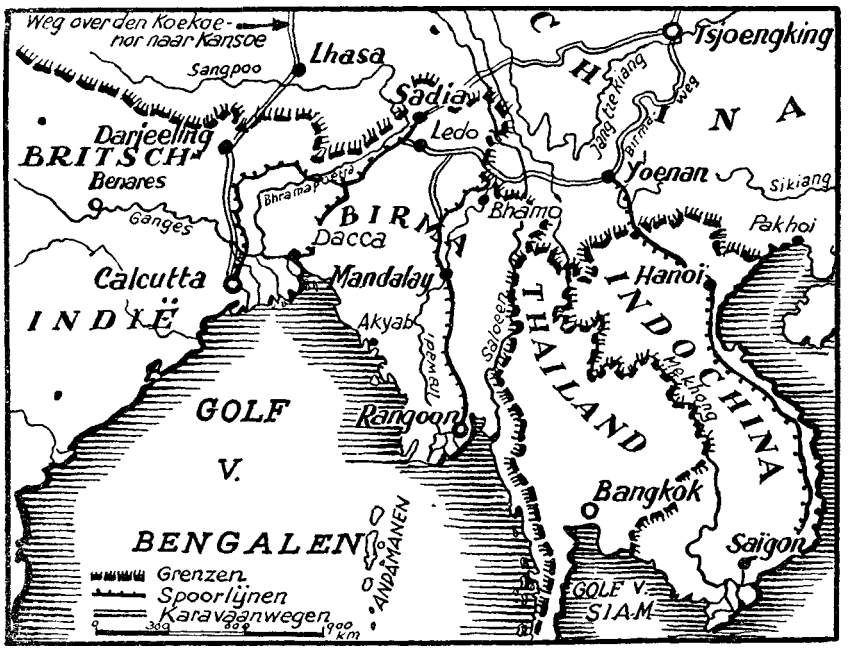
B. **CHINA (Nanking) - Bondgenootschap met Japan -**
1 Nov. — Naar officieel verluidt, is op 30 October te Nanking een pact van bondgenootschap gesloten tusschen Japan en het nationale China. Op grond van het gesloten pact hebben de verdragen, die tot dusver de fundamenteele verhouding geregeld hebben tusschen Japan en China, hun geldigheid verloren. In een protocol bij het verdrag van bondgenootschap wordt de aftocht der Japansche troepen uit China na het sluiten van den vrede overeengekomen. In het verdrag wordt voorts gezegd, dat de regeeringen van beide landen besloten zijn in nauwe samenwerking elkaar te helpen en onder handhaving van de goede nabuurschap gemeenschappelijk er aan te werken Groot Oost-Azië op een rechtvaardigen grondslag te plaatsen, waarbij men zich verplicht elkaars onafhankelijkheid te eerbiedigen.
(V. b. Samenwerking m. Japan 5459 A)

C. **ZWEDEN — Vrije doorvaart Skagerrak stopgezet.**
1 Nov. — De Duitsche regeering heeft medegedeeld, dat het haar om militaire overwegingen niet mogelijk is den Zweedschen schepen in het Skagerrak langer vrije doorvaart toe te staan. Van officieele Zweedsche zijde is ten aanzien hiervan nog geen standpunt bepaald.
Het Zweedsche publiek is door dezen maatregel wel teleurgesteld, daar het algemeen bekend was van welk een groot belang het scheepvaartverkeer van Gothenburg voor de Zweedsche levensmiddelenverzorging is. In de Wilhelmstrasse bepaalt men zich er toe te verklaren, dat deze Duitsche verklaring voor de Zweedsche regeering geen verrassing behoeft te zijn, daar haar de dwingende oorzaken, die de Duitsche autoriteiten tot dezen maatregel hebben genoopt, genoegzaam bekend zijn.
(V. b. D'land—Zweden 5660 B)

D. **VER. STATEN — Fransche mailboot „Normandië" gelicht —**
25 Oct. — Na een arbeid van 20 maanden is het gelukt de in de haven van New York gezonken „Normandie" te lichten. Het schip bleek dermate gehavend, dat het waarschijnlijk zal worden gesloopt.
(V. b. Normandie 4996 H)

— Weermacht - Verliezen —
1 Nov. — Te Washington is officieel medegedeeld, dat de verliezen van de Amerikaansche strijdkrachten tot en met 24 October in totaal 115,883 man bedragen. Deze verliezen zijn als volgt samengesteld: Leger: 11,480 dooden, 28,183 gewonden, 13.554 vermisten en 21.941 gevangenen. Marine: 12,112 dooden, 5422 gewonden. 9002 vermisten en 4189 gevangenen. Naar in de mededeeling wordt gezegd zijn in de verliescijfers van het leger 12,500 Filippino's inbegrepen, waarvan 469 gesneuveld, 747 gewond en de rest, naar men aanneemt, gevangen is genomen.
(V. b. Oorlogsverl. 5580 E)

E. **CHINA (Tsjoengking) — De ravitailleeringswegen van Tsjiang-Kai-sjek —**
25 Oct. — In de D. Z. i. d. N. verscheen een artikel over de wegen waarlangs de Chineesche maarschalk Tsjiang-Kai-sjek goederen en wapens, noodig voor den strijd tegen Japan, kan ontvangen van zijn Britsche en Amerikaansche bondgenooten. Wij ontleenen daaraan het volgende: Na de verovering van den Birmaweg en na de bezetting der Chineesche havens door de Japansche troepen, stond voor een ravitailleering van eenige beteekenis slechts de zg. Roode Weg ter beschikking, de weg over land van de Sovjet-Unie naar Tsjoengking, welke men had verbeterd en die voortdurend omvangrijker transporten mogelijk maakte. Maar reeds in den zomer van dit jaar werd uit Tsjoengking gemeld, dat het verkeer op deze Noordwestelijke route van Alma-Ata dwars door Sinkiang en Kansoe steeds meer achteruitging, nadat het reeds sedert den zomer van 1941 sterk beperkt was. Aangezien de Amerikaansche pogingen om door luchtverkeer de verbinding in stand te houden geen succes hadden, schonken zij hun aandacht aan de andere verbindingen te land van Indië uit. Hier bestaat een karavaanweg ten deele spoorlijn, van Karatsji naar Noordwest-China. De transportweg leidt eerst als spoorlijn naar de grensstad Pesjawar, vandaar langs muilezelpaden over de passen van den Karakoroem en het plateau van Pamir naar de hoogvlakte van Oostelijk Turkestan naar Jarkand en Kasjgar, waar hij aansluit bij het karavaanwegennet door de Taklamakan- en de Gobiwoestijn naar het Oosten.
Een tweede weg begint te Calcutta aan de Golf van Bengalen, loopt via Darjeeling en door het gebied van Sikkim naar Lhasa en door de dalen van de Himalaja en Trans-Himalaja over den Koekonor naar Kansoe.
Een derde weg is de Assamweg. die zijn uitgangspunt eveneens te Calcutta heeft, tot Sadia, de grensstad der provincie Assam aan den bovenloop van den Bramapoetra, de smalspoor-lijn gebruikt en vandaar langs karavaanwegen naar Tsjoengking leidt.
Thans worden van Amerikaansche zijde nadere mededeelingen gedaan over den aanleg van een nieuwen weg van Assam naar China, den z.g. Ledoweg. De weg loopt van de 150 meter boven den zeespiegel gelegen rivierdalen over 1500 meter hooge bergpassen, vanwaar de bergkammen van Thibet zichtbaar zijn. Bij den aanleg leverden vooral de terreinmoeilijkheden, met name de dichte oerwouden, en de zomerregens groote moeilijkheden op.
United Press meldt, dat de pioniers en ingenieurs van het Amerikaansche leger in December 1941 met den aanleg van dezen weg zijn begonnen. Op het oogenblik nadert men reeds de aan de grens van China en Birma staande Japansche troepen. **(V. b. 4916 F)**

(Eigen teekening K.H.A.)

A. NEDERLAND — Resultaten schadeonderzoek te Rotterdam —

1 Nov. — Op 6 Juni 1940 werd te Rotterdam een Schade-Enquete-Commissie ingesteld, welke tot taak had de schade aangiften te beoordeelen van de slachtoffers van het oorlogsgeweld der Mei-dagen, die meestal niet in staat waren hun opgaven met documenten te staven. Ongeveer 26.000 woningen waren verwoest en de bewoners waren meestal niet in staat geweest hun papieren te redden, terwijl in vele gevallen ook de copieën der verzekeringspolissen, welke bij de verzekeringsmaatschappijen berustten, waren vernietigd. Aan een individueele behandeling der gevallen viel daardoor niet te denken en gezocht werd naar normen, waarnaar de schadeloosstelling zou kunnen plaats hebben. Daartoe stelde zij een onderzoek in naar de waarde van den inboedel bij 310 niet-getroffen gezinnen van verschillenden welstand, teneinde op die manier in het bezit te komen van vergelijkingsmateriaal voor de welgetroffen gezinnen. Deze gezinnen werden verdeeld in 133 handarbeiders- en 177 hoofdarbeidersgezinnen, gegroepeerd in een aantal welstandsklassen gemeten naar het gezinsinkomen in 1940. Voorts werd rekening gehouden met de grootte van het gezin.

Door het Centraal Bureau van de Statistiek zijn de resultaten van dit onderzoek thans gepubliceerd. O.m. werd het verband gelegd tusschen de netto-waarde van den inboedel, het verzekerde bedrag en het inkomen op de onderstaande wijze:

	Minder dan f 1600		f 1.600— < f 2.000		f 2.000— < f 2.600		f 2.600 — < 3.400—		f 3.400— < f 4.500		f 4.500 — < f 6.700		f 6.700 en hooger	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%
Netto waarde van den inboedel														
Kleeding	452	23,5	674	24,2	725	22,9	1.054	22,9	1.507	23,7	1.806	21,1	4.390	14,8
Meubilair	944	49,0	1.320	47,4	1.483	46,9	2.168	47,1	2.778	43,7	3.668	42,9	12.157	40,9
Instrumenten en apparaten	204	10,6	244	8,8	304	9,6	446	9,7	602	9,5	753	8,8	1.659	5,6
Huishoudelijke artikelen	161	8,4	248	8,9	274	8,7	372	8,1	522	8,2	733	8,6	3.275	11,0
Ontspanning	106	5,4	186	6,7	232	7,4	308	6,7	458	7,2	849	9,9	2.040	6,9
Kostbaarheden en verzamelingen	60	3,1	111	4,0	142	4,5	254	5,5	491	7,7	740	8,7	6.232	20,8
Totaal	1.927	100,0	2.783	100,0	3.160	100,0	4.602	100,0	6.358	100,0	8.549	100,0	29.753	100,0
Verzekerd bedrag (in gld)	1.858	—	2.343	—	2.929	—	3.454	—	5.130	—	4.038	—	18.880	—
Gemiddeld inkomen in 1940 (in gld)	1.141	—	1.642	—	2.262	—	2.940	—	3.859	—	5.073	—	22.489	—
Verzekerd bedrag in % der nettowaarde . .	96,4	—	84,2	—	94,0	—	75,0	—	80,7	—	47,2	—	63,5	—
Nettowaarde in % van het inkomen	169	—	169	—	140	—	157	—	165	—	169	—	132	—

Hieruit blijkt, dat in alle groepen de inboedel te laag verzekerd is. Ook de waarde van den inboedel werd uitgedrukt in procenten van het jaarlijksche inkomen. Over het algemeen bedraagt zij ruim anderhalf maal dit inkomen.

(V. b. Schade-Enquete-Comm. R'dam 4291 F)

B. BULGARIJE — Voogden voor koning Simeon II —

25 Oct. — Krachtens art. 32 der Grondwet wordt de opvoeding van den minderjarigen tsaar van Bulgarije in overleg met de tsarin-weduwe door den ministerraad toevertrouwd aan een voogdijraad. De voogden zijn: generaal Jetsjef, de metropoliet Philaret van Lowetsj, de directeur der credietbank Marko Rjaskof en professor Michael Arnaudof.

(V. b. Koning Simeon 5651 E; Regenten 5723 C)

C. ENGELAND — Mutaties bevelvoering leger en vloot —

25 Oct. — Admiraal Sir John Cunningham, tot nu toe chef van de vloot in het Oostelijke deel van de Middellandsche Zee is benoemd tot opvolger van admiraal Sir Andrew Cunningham als chef van de Britsche Middellandsche Zee vloot.

1 Nov. — De Engelsche brigade-generaal Laycock is, als opvolger van generaal Lord Louis Mountbatten, met gelijktijdige bevordering tot generaal-majoor tot chef voor gecombineerde operaties benoemd.

— Verklaring van generaal Alexander —

Aan de N.R.C. ontleenen wij, dat generaal Alexander, de Engelsche generaal in Zuid-Italië, heeft verklaard, dat alle wegen naar Rome leiden, maar dat deze wegen ondermijnd zijn. Wegens de versperringen is het niet zoo gemakkelijk er gebruik van te maken. **(V. b. Bevelv. leger en vloot 5700 A)**

D. ITALIE (Republ.) — Regeeringsprogram - Toelichting Mussolini —

1 Nov. — In den ministerraad van de fascistische republikeinsche regeering heeft Mussolini een programmarede gehouden, waarin hij de richtlijnen schetste voor den wederopbouw van de Italiaansche weermacht. De hoofdwet voor de weermacht, die aan den ministerraad is voorgelegd, zoo zeide Mussolini, vormt den zekeren en rationeelen grondslag voor de vorming van een sterke, moderne militaire organisatie, die beantwoordt aan de Italiaansche behoeften en de ervaringen van deze vier oorlogsjaren.

Op politiek en administratief gebied is een aanvang gemaakt met de reorganisatie door de benoeming van de chefs der provincies en van de politiepresidenten, alsmede door de vorming der republikeinsche fasci, terwijl binnenkort de buitengewone gerechtshoven in werking zullen treden en voorbereidingen worden getroffen voor de groote constitueerende vergadering, die den vasten grondslag zal vormen van de sociale Italiaansche republiek.

Op het gebied van de economie en de valuta hebben, naar de Duce verklaarde, de gebeurtenissen van Juli, Augustus en September de ernstigste gevolgen gehad. Ondanks de ravitailleerings- en verkeersmoeilijkheden konden ook op dat terrein eenige teekenen van verbetering worden waargenomen. De Italiaansche ministerraad heeft voorts nog een wet aangenomen krachtens welke de tot dusver geldende wetten nopens de civiele lijst van den koning en de jaarlijksche toelagen van de leden van het voormalige regeerende huis van Savoie worden ingetrokken. **(V. b. 5693 A)**

— Venetië regeeringszetel —

1 Nov. — De regeering van de Italiaansche fascistische republiek heeft, naar de Italiaansche omroep op 25 October heeft bevestigd de stad Venetië als haar zetel gekozen. De verplaatsing is reeds voor een groot gedeelte geschied.

(V. b. Zetelverplaatsing 5699 C)

— Bezittingen van koning Victor Emanuel onteigend

1 Nov. — De regeering heeft besloten, zoo meldt de zender van de fascistische republikeinsche regeering, de bezittingen van ex-koning Victor Emanuel wegens het door hem gepleegde hoogverraad zonder schadeloosstelling te onteigenen. **(V. b. Victor Emanuel 5708)**

E. TURKIJE — 20-jarig bestaan der republiek —

1 Nov. — De feestelijkheden ter gelegenheid van den 20sten verjaardag van de stichting van de Turksche republiek zijn op 28 October geopend met een radiorede van minister-president Saraçoglu. Aan het graf van Kemal Ataturk werden kransen neergelegd. De hoofdstad was feestelijk verlicht. Op 29 October is een officieele bijeenkomst gehouden in het parlementsgebouw, waar Inönü, de president van de republiek, de felicitaties in ontvangst nam. Daarna werd op de renbaan bij Ankara een groote militaire parade gehouden door troepen van alle wapens.

President Inönü hield op het paradeveld een korte toespraak, waarin hij wees op de groote vorderingen, welke de republiek in 20 jaar had gemaakt, een slechts gering tijdvak in het leven der volken. Velen moeilijkheden is men te boven gekomen en groote prestaties zijn er in dien tijd verricht, die het Turksche volk recht geven te hopen op gelukkiger en beter jaren dan die uit het verleden. De president zeide te verwachten, dat elke Turk steeds bereid zal zijn alles te offeren, om zijn vaderland te beschermen. **(V. b. Buitenl. pol. 5565 A; Inönü 5449 I)**

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND — Duitsche tegenaanval bij Kriwoy Rog - Bolsjewistische landing op de Krim en aanvallen bij Perekop - Hernieuwd offensief bij Kief - Luchtaanvallen op Wilhelmshaven, Keulen en Düsseldorf - 301.700 br.t. geallieerde scheepsruimte in October vernietigd —

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Führer, 31 Oct. — Het opperbevel der weermacht deelt mede: Tusschen de Zee van Azof en den Dnjepr werden krachtige bolsjewistische aanvallen afgeslagen. In de Dnjeprbocht mislukten ten Westen van Saporosje en in het gebied ten Zuidwesten van Dnjepropetrofsk verscheiden Sovjetaanvallen. Duitsche tegenaanvallen ten Noorden van Kriwoy Rog maken in weerwil van den verbitterden vijandelijken tegenstand goede vorderingen. In den loop der laatste drie dagen hebben de bolsjewisten meer dan 400 pantserwagens verloren.

1 Nov. — Ten Zuiden van den benedenloop van den Dnjepr zijn hevige gevechten aan den gang met doorgebroken deelen van snelle bolsjewistische afdeelingen. In den slag in de bocht van den Dnjepr blijft de Duitsche tegenaanval goede vorderingen maken. In de maand October werden aan het Oostelijke front 2795 pantserwagens en 1442 vliegtuigen van den vijand vernietigd.

2 Nov. — Op de Krim hebben de bolsjewisten getracht aan weerszijden van Kertsj te landen. Op één plaats gelande strijdkrachten werden in een tegenaanval afgegrendeld en opeengedrongen. Op de overige landingsplaatsen werd de vijand bloedig afgeslagen. De Duitsche tegenaanval in het gebied ten Noorden van Kriwoy Rog heeft reeds tot groote successen geleid. Sedert 27 October werden volgens tot dusver ontvangen berichten 5000 gevangenen binnengebracht, 357 tanks, 378 kanonnen en ruim 500 voertuigen buitgemaakt of vernietigd.

3 Nov. — Op de Krim is ten Zuiden van Kertsj het vijandelijke landingshoofd verder ineengedrongen. Aan de Noordelijke toegangen tot de Krim, in dit gebied ten Oosten van Cherson en in de groote bocht van den Dnjepr duren de zware gevechten voort.

4 Nov. — Op de Krim werd het vijandelijke landingshoofd ten Zuiden van Kertsj verder ingekrompen. Ten Noorden van Kertsj zijn gevechten met gelande vijandelijke strijdkrachten aan den gang. Ten Noorden van Kief gingen de Sovjets na sterke voorbereiding tot den aanval over. Hier zijn zware afweergevechten aan den gang.

5 Nov. — Aan weerszijden van Kertsj duren de gevechten om de landingshoofden voort. De vijand ondernam vruchtelooze aanvallen tegen de Noordelijke ingangen van het schiereiland De Krim. In de groote Dnjepr-bocht mislukten ten Zuiden en ten Zuidwesten van Dnjepropetrofsk vijandelijke doorbraakaanvallen. Bij Kief zetten de Sovjets hun aanvallen voort en maakten eenige penetraties. Zware gevechten zijn daar aan den gang.

Overzicht —

Terwijl het in het Noorden van het front regent, heerscht ten Zuiden van Gomel tot den uitersten Zuidelijken vleugel van het front nog steeds droog, zonnig weer en de krijgsverrichtingen hebben dan ook door de weergesteldheid niets aan hevigheid verloren. Behalve in den sector ten Noorden van Kief, blijven de gevechten aan den Zuidelijke vleugel van het front de aandacht vragen. De gevechten op dit strijdtooneel van enorme afmetingen vormen één geheel en de strijd in de bocht van den Dnjepr is niet los te denken van dien ten Zuiden van den benedenloop van den Dnjepr. De opzet der Sovjet-Russische legerleiding is duidelijk: met de aan weerszijden van den Dnjepr opereerende strijdkrachten de Duitschers in een tang nemen en vernietigen. Dit plan heeft zij evenwel tot duver niet kunnen verwezenlijken. De in de Nogaische steppe opruk-kende bolsjewisten hebben reeds pogingen gedaan om den benedenloop van den Dnjepr over te steken, doch deze zijn verijdeld. Zij stuitten op drie Duitsche afweerfronten, namelijk ten Zuiden van Nikopol, ten Oosten van Cherson en aan de Noordelijke toegangen van de Krim. Kriwoy Rog is in dit licht bezien, een sleutelstelling van de eerste orde en het behoeft dan ook geen verwondering te wekken, dat men er van Duitsche zijde alles op zet, deze belangrijke stad te behouden.

ZUIDELIJK FRONT —

1 Nov. — In Zuid-Italië sloegen de Duitsche troepen sterke Britsch-Amerikaansche doorbraakpogingen aan weerskanten van de Volturno af. Zij betrekken thans tusschen de Italiaansche Westkust en het Matese-gebergte meer Noordwestelijk gelegen heuvelstellingen.

5 Nov. — Aan het Zuiditaliaansche front zijn hevige gevechten begonnen met verscheiden vijandelijke divisies, die aan weerskanten van de Volturno tot den aanval zijn overgegaan. In den Oostelijken sector leed de vijand bij nieuwe aanvallen gevoelige verliezen. Ten Zuiden van Istonio zijn de gevechten nog aan den gang.

LUCHTOORLOG —

1 Nov. — De Duitsche luchtmacht viel in den nacht van 31 October op 1 November doelen in Londen aan.

2 Nov. — Duitsche gevechtsvliegtuigen hebben Napels aangevallen. Door bomtreffers ontstonden in de haveninstallaties branden en verwoestingen.

3 Nov. — Door actie van vijandelijke vliegtuigen in Zuidoostelijk Duitsch gebied ontstonden verliezen van menschenlevens en schade aan gebouwen. Het Duitsche luchtwapen bombardeerde opnieuw doelen in Londen.

4 Nov. — Geallieerde formaties vliegtuigen vielen het gebied van de Duitsche Bocht, vooral de stad Wilhelmshafen, en in den nacht steden in West-Duitschland aan. Verliezen en schade ontstonden vooral in Düsseldorf. De Dom van Keulen werd opnieuw zwaar getroffen. De luchtverdediging vernietigde bij deze aanvallen alsmede boven de bezette Westelijke gebieden 33 vijandelijke vliegtuigen. De Duitsche luchtmacht ondernam een hevigen aanval op de havenstad Ipswich in Zuidoost-Engeland, die groote branden veroorzaakte.

6 Nov. — Vijandelijke vliegers vielen gisteravond de Vaticaanstad te Rome aan. Bomtreffers veroorzaakten verwoestingen in de wereldberoemde mozaïekwerkplaats alsmede schade aan het paleis van den gouverneur.

ZEEOORLOG —

31 Oct. — Duitsche duikbooten hebben in den strijd tegen de vijandelijke zeeverbindingen 6 schepen met een gezamenlijken inhoud van 28.500 ton en een torpedobootjager tot zinken gebracht.

1 Nov. — In den strijd tegen de Britsch-Amerikaansche verbindingen ter zee brachten marine en luchtmacht in October 52 koopvaardijschepen met een gezamenlijken inhoud van 301.700 br. t. tot zinken. 13 koopvaardijschepen met een gezamenlijken inhoud van ruim 100.000 br. t. werden zoo zwaar beschadigd, dat de meeste van deze schepen als verloren beschouwd kunnen worden. Voorts werden 27 koopvaardijschepen met een gezamenlijken inhoud van 170.000 br. t. beschadigd. In den strijd tegen de vijandelijke vlootstrijdkrachten vernietigden marine en luchtmacht een kruiser, 11 torpedojagers, 2 bewakingsvaartuigen en 4 motortorpedobooten. 5 kruisers, 7 torpedojagers en talrijke andere oorlogsbodems werden zwaar beschadigd.

3 Nov. — Duitsche zeestrijdkrachten hebben in den nacht van 2 op 3 November een aanval gedaan op de Zuidkust van Engeland en van een konvooi twee schepen met te zamen een inhoud van 4.500 br. t. tot zinken gebracht.

(V. b. Krijgsverr. 5718 A)

B. JAPAN — Amerikaansche landingen op Choiseul en Bougainville —

6 Nov. — Volgens een officieele mededeeling uit het geallieerde hoofdkwartier in het Zuid-Westen van den Pacific hebben parachutisten op 4 November een landing uitgevoerd op de in het Noorden van de Salomons-groep liggende eiland Choiseul. De parachutisten zijn in de buurt van Voza geland. Japansche bezettingstroepen op het eiland Bougainville hebben meer dan de helft der Amerikaansche en Australische strijdkrachten vernietigd, die probeerden in den centralen sector der westkust van Bougainville, na een voorafgegane landing op het eiland Mono, aan land te gaan.

— Zeeslag bij Bougainville —

6 Nov. — In den nacht van 1 Nov. is het in de wateren van het eiland Bougainville tot een zeeslag gekomen. Tot zinken werden gebracht drie kruisers en twee torpedobootjagers. Verscheidene kruisers en torpedobootjagers werden zwaar beschadigd. Aan Japansche zijde ging één torpedobootjager verloren, terwijl een kruiser licht is beschadigd. Deze zeeslag zal in het vervolg den naam dragen „zeeslag bij het eiland Bougainville". Twee vijandelijke vliegkampschepen en vier kruisers zijn op 5 November, naar gemeld wordt, door de Japansche luchtmacht in de wateren ten Zuiden van het eiland Bougainville tot zinken gebracht.

(V. b. Krijgsverr. 5718 B)

(foto Stapl Hoffman)

Het bezoek der Bulgaarsche regentschapraadsleden aan den Führer. Prins Cyril wordt begroet door den Führer en Rijksminister Von Ribbentrop.

A. DUITSCHLAND — Heldengedenkdag - Adolf Hitler spreekt te München —

In een rede, op 8 November in de Löwenbraukeller te München tot zijn oude partijgenooten gehouden, verklaarde de Führer, dat er nauwelijks een tijdperk in de geschiedenis der menschheid is, waarin in twintig jaren zoo geweldige gebeurtenissen, die de wereld bewegen en het lot der volken vormen, hebben plaats gegrepen.

In groote trekken herinnerde hij in een terugblik zijn toehoorders aan het gebeuren in dit tijdvak. Hij typeerde het Duitsche Rijk van 1914, de parlementair-democratische monarchie, waar het jodendom was binnengedrongen in den staat, in het politieke leven en vooral ook in de z.g. leidende klasse, en waarin het economische leven op velerlei gebied uitdrukkelijk domein van het jodendom werd. De politiek van het toenmalige rijk, aldus vervolgde de Führer, was slechts gericht op het behoud van den wereldvrede. Alleen al het feit, dat het rijk van toen, hoewel het bijna dertig millioen inwoners meer had dan Frankrijk, een kleinere legersterkte bezat, weerlegt het best de later geuite bewering, dat de vrede toen door dezen staat was bedreigd. De omsingeling van Duitschland had geen ander doel dan dat, hetwelk door talrijke Engelschen volkomen openlijk werd uitgesproken, n.l. dat het rijk als de organisch sterkste Europeesche kracht door een coalitieoorlog moest worden vernietigd, precies zooals Engeland in vorige eeuwen eerst Spanje, daarna Nederland en tenslotte Frankrijk in langdurige oorlogen had bestreden. Het kleine Britsche eiland, dat door tallooze oorlogen langzamerhand een kwart van de geheele aardoppervlakte had onderworpen, deed niettemin bij het begin en tijdens den duur van den eersten wereldoorlog geen afstand van de oude, afgesleten moraliseerende frazen, die Engeland totdusverre nog in elken oorlog hebben vergezeld: „strijd voor de vrijheid der kleine volken, strijd voor de hervorming der wereld in den zin der gerechtigheid, strijd voor democratie, strijd voor de gelijkheid van alle rassen". De Führer herinnerde eraan, dat in weerwil van de geweldige wereldovermacht tegen het toenmalige Duitsche Rijk op geen enkele plaats beslissende overwinningen werden behaald, zoodat de definitieve ineenstorting minder was toe te schrijven aan de uitwerking van het zwaard dan wel aan den invloed eener ondermijnende propaganda. Een Amerikaansch president goochelde het democratische Duitschland van toen in veertien punten het ideale beeld van een nieuwe wereldorde voor. Het volk was politiek te weinig geschoold om door dezen nevel te kunnen heenkijken en vooral had het te weinig ervaring in het ernstig opnemen van democratische verzekeringen. De staatsleiding bestond uit zwakkelingen, die, in plaats van volgens hun plicht tot den laatsten ademtocht te vechten, den schijnbaar gemakkelijker weg van het vergelijk en daarmede van de onderwerping betraden. Zij werden daarbij aangezet door partijen en leiders, die niet alleen geestelijk, maar ook materieel in handen van het buitenland waren. Zoo kwam het tot den 9en, den 10den en den 11den November 1918. In vertrouwen op de plechtig gegeven verzekeringen had het Duitsche volk zijn wapenen neergelegd en zelfs zijn staatsvorm veranderd. Daarmede waren de voorwaarden van onze vijanden niet slechts nagekomen, maar zelfs nog overtroffen. In nauwelijks een anderen staat der wereld kon het jodendom triomfen vieren als in den toenmaligen Novemberstaat. Niettemin begon nu een tijd van de laaghartigste kapitalistische plundering en afpersing. De democratische republiek van Weimar werd door de democraten van het westen stelselmatig doodgemarteld. De prognose van Clemenceau, dat er in Duitschland twintig millioen menschen te veel waren, was even openhartig brutaal als b.v. het onverbloemde dreigement van Engelsche politici van thans, dat ver in Indië honderd of tweehonderd millioen menschen te veel zouden zijn. De vervulling van den eisch van Clemenceau was tastbaar dichtbij. De Führer herinnerde zijn oude strijdmakkers eraan, hoe hij toen in de dagen van de ineenstorting het besluit nam, tegen deze ontwikkeling op te treden, de natie op te roepen om haar van haar inwendige gebreken te genezen en de voor de verdediging van het bestaan noodige krachten weer te mobiliseeren. Hij herinnerde aan zijn onversaagd worstelen om de harten van het volk en hoe het besef van de onafwendbare noodzakelijkheid eener oplossing van de problemen, die op het volk drukten, langzaam groeide. Hij herinnerde aan den 8sten November 1923, toen een stap naar een dergelijke oplossing beproefd werd en mislukte, en de nationaal-socialistische beweging haar ernstigsten tegenslag leed en haar eerste martelaren in den strijd voor de vorming van het nieuwe rijk kreeg.

Voor 20 jaren. Als wij ons thans dezen 8sten November van twintig jaar geleden herinneren dan worden wij gegrepen door tweeërlei besef: ten eerste, welk een wonderbaren weg onze beweging heeft afgelegd, welk een kracht van vertrouwen onze aanhangers bezielt. Als eenmaal in komende eeuwen de geschiedschrijving, onbeïnvloed van het voor en tegen van een strijdenden tijd, de jaren der nationaal-socialistische geboorte critisch zal onderzoeken, dan zal zij wel niet kunnen nalaten te constateeren, dat hier sprake is geweest van de wonderbaarlijkste overwinning van het geloof tegenover de vermeende elementen van het zakelijk mogelijke. De tweede gedachte, die thans bij ons opkomt, kan slechts deze zijn: wat zou er uit Duitschland en Europa geworden zijn, als de 8ste en 9de November 1923 er niet geweest waren en de nationaal-socialistische gedachtenwereld het Duitsche Rijk niet veroverd had? Want het overnemen der macht in 1933 is onverbrekelijk verbonden met den 8sten November 1923. Op dezen dag werden voor de jonge beweging voor het eerst de geesten gescheiden. De zwakken verwijderd, de blijvenden echter bezield met een nog toegenomen, versterkt fanatisme. Lang voor het jaar 1933 telde het nationaal-socialisme reeds millioenen aanhangers in de volksgemeenschap van onze partij. Wat zou er echter geworden zijn van Europa en vooral van ons Duitsche Rijk en ons geliefde vaderland, indien Duitschland gebleven was, wat het toen was, de democratische, onmachtige staat van Weimarsche origine? De Oost-Europeesche binnen-Aziatisch-bolsjewistische kolos zou zijn bewapening voltooid en het doel der beoogde vernietiging van Europa nooit uit het oog verloren hebben. Het Duitsche Rijk zou tegenover deze wereldmacht in militair opzicht slechts een vorm van een weinige weken durende weerstandskracht geweest zijn.

Hoe ongegrond de gedachte was, Europa bijv. door Polen te laten beschermen, behoeft thans niet meer te worden bewezen. Even dwaas was de veel voorkomende meening, dat men misschien den bolsjewistischen kolos had kunnen sussen, dat zijn plannen tot verovering der wereld door een vreedzaam en zichzelf steeds verder ontwapenend Europa uit den weg zouden zijn geruimd. Dit maakt op mij den indruk alsof de kippen en ganzen op zekeren dag tegenover de vossen de plechtige verklaring zouden willen afleggen, dat zij niet meer voornemens zijn de vossen het toeslaan te verhinderen, in de hoop de vossen daardoor tot vegetariërs te kunnen maken. Deze bolsjewistische kolos, aldus vervolgde de Führer, zal tegen Europa storm loopen, zoolang hijzelf niet gebroken en verslagen is. Of wil iemand misschien beweren, dat Finland den wereldvrede bedreigd heeft? Niettemin werd het aangevallen en zonder het ingrijpen van Duitschland zou reeds in 1941 zijn bestaan aan een nieuwe vreeselijke beproeving blootgesteld zijn geweest. Niemand zal ook in ernst gelooven, dat de Estlanders, de Letlanders of de Littauers den Oeral hadden willen veroveren. Niettemin heeft de Sowjet-Unie besloten deze menschen uit hun landen te verjagen en naar Siberië weg te voeren. Ook Roemenië was stellig niet van plan den Kaukasus en de petroleumbronnen van Bakoe in bezit te nemen, maar Rusland heeft hardnekkig er naar gestreefd, niet alleen den mond van den Donau, maar ook de Roemeensche petroleumvelden en zelfs den geheelen Balkan te bezetten en te gebruiken als springplank voor verdere expansie. Tegenover dezen stormloop, die sedert bijna tweeduizend jaar Europa steeds weer uit het Oosten bedreigt, kan slechts een enkele staat met succes optreden, en dat is Duitschland. En al is deze worsteling voor ons volk ook grenzenloos zwaar, zij bewijst toch, dat zonder of tegen Duitschland geen enkele staat dit gevaar zou kunnen weerstaan, dat elke hoop der verschillende Europeesche volken door goed gedrag of door een vleien der Moskovieten misschien consideratie te verkrijgen, ten hoogste een kinderlijke domheid of een jammerlijke lafheid is.

Zoo bewijst echter vooral dat de meening, als zou in plaats van Duitschland een andere, misschien zelfs een niet-Europeesche mogendheid de bescherming van dit continent op zich kunnen nemen, niet slechts gedachteloos is, maar een waarlijk moreele zwakheid openbaart. Het is echter vooral het volledige gebrek aan inzicht bij burgerlijke politici, als men in vele landen doet alsof men gelooft, dat het joodsch-plutocratische Westen het joodsch-bolsjewistische Oosten zal overwinnen. Neen, het tegendeel zal het geval zijn: op zekeren dag zal het joodsch-bolsjewistische Oosten het jodendom van het Westen ontheffen van zijn taak, nog langer te moeten huichelen. Het kan dan volkomen openlijk het uiteindelijke doel bekend maken. De joodsche democratie van het Westen loopt nl. vroeg of laat zelfs op het bolsjewisme uit. Dezelfde naïeve menschen echter, die nu gelooven in Stalin den geest gevonden te hebben, die voor hen de kastanjes uit het vuur haalt, zullen het wellicht, sneller dan zij kunnen vermoeden, beleven, dat de opgeroepen geesten der onderwereld hen-zelf zal ombrengen en wel in hun eigen landen.

Dat in dezen oorlog Engeland weer de drijvende kracht was, dat het met de joden samen oorzaak, ontketening en voeren van den oorlog in zich vereenigt, beteekent slechts een herhaling van de gebeurtenissen van den eersten wereldoorlog. Dat echter dergelijke geweldige gebeurtenissen niet tweemaal tot hetzelfde leiden kan, kan als zeker worden aangenomen, wanneer de krachten van eens zich niet laten vergelijken met die van thans. Dat het huidige Duitschland een andere staat is dan het Duitschland van 1914/1918, zal wel voor niemand meer een geheim zijn, zooals de 9e November 1943 ook niet meer gelijkt op den 9den November 1918. De worsteling, waarin wij ons sedert 1939 bevinden, is té geweldig en uniek, dan dat zij met de maatstaven gemeten zou kunnen worden van kleine twisten tusschen staten. Wij strijden nu in het vijfde jaar van dezen grootsten oorlog aller tijden.

Toen hij begon, was de vijand in het Oosten nauwelijks 150 km van Berlijn verwijderd, in het Westen bedreigden zijn vestingen, den Rijn; het Saargebied lag in het vuur van zijn artillerie. Aan de Belgisch-Nederlandsche grens loerden de bij verdrag verbonden trawanten van Engeland en Frankrijk op nauwelijks 100 km afstand van onze grootste industriegebieden, terwijl de democratische regeering van Noorwegen de overeenkomsten bekrachtigde, die haar op zekeren dag in het kamp van onze vijanden moesten voeren. De Balkan droeg in zich de latente gevaren van de ergste verrassingen. Italië was door de houding van den Koning en zijn kliek tot een niet-oorlogvoerenden status gedwongen en Duitschland was zoodoende geheel alleen op zichzelf aangewezen. En nu, mijn partijgenooten, heeft deze nationaal-socialistische staat in geweldige historische unieke slagen deze omsingelingsring verpletterd en met het heldendom van zijn soldaten de fronten bijna overal ver over de 1000 kilometer van de grenzen van het Rijk verplaatst. Onze vijanden zijn bescheiden geworden. Hetgeen zij thans als overwinningen betitelen, hebben zij bij ons eertijds voorgesteld als volkomen onbelangrijke operaties. Alleen door deze toenmalige onbelangrijke operaties is het geweldige gevechtsterrein gevormd, waarop zich de huidige volkerenworsteling in hoofdzaak afspeelt. Naast onzen grooten bondgenoot in Oost-Azië hebben ook Europeesche volken in een duidelijk inzicht de grootte van de historische taken ingezien en dienovereenkomstig hun offers gebracht. Wanneer de offers van den met ons verbonden grootsten Europeeschen staat ten slotte min of meer tevergeefsch zijn geworden, dan is dit alleen toe te schrijven aan de stelselmatige sabotage van een erbarmelijke kliek, die na jarenlang weifelen zich ten slotte heeft vermand tot een enkele daad, die echter in de geschiedenis als schaamteloosheid zeker aanspraak kan maken op den roem van het eenmalige. Ik ben gelukkig, dat het ons gelukt is uit de handen van deze treurige verschijningen van dit overigens zoo geweldige tijdvak tenminste den man te redden, die zelf alles heeft gedaan, niet alleen om zijn volk groot, sterk en gelukkig te maken, doch ook om het te laten deelnemen aan een historisch conflict, dat ten slotte het lot en de cultuur van dit continent zal bepalen. Dat de Italiaansche ineenstorting met al haar consequenties niet zonder terugslag kon blijven op het geheele oorlogsgebeuren, spreekt vanzelf. Desondanks zijn de verwachtingen van onze vijanden ook hier tevergeefsch. Wat zij dadelijk bij het begin gehoopt hebben, is niet ontstaan en er zal ook niet ontstaan, wat zij voor de toekomst hiervan verwachten. Zij hadden gehoopt, dat met één slag de Duitsche divisies in Italië afgesneden en vernietigd zouden worden, dat de Duitsche eilandbezettingen hierdoor verloren zouden gaan, dat de Balkan als een rijpe vrucht in hun schoot zou vallen en dat zij dan het oorlogsgebeuren met één slag naar de Duitsche grens zouden kunnen overbrengen. De stormloop naar den Brenner is geworden tot een offensief met een slakkengang ver ten Zuiden van Rome. Hij zal nu zijn tol aan bloed eischen, en wel niet naar goedvinden van onze vijanden, doch in groote lijnen volgens onze plannen.

Elke nieuwe landing zal hen dwingen steeds meer scheepsruimte te binden. Zij zal de strijdkrachten van onze vijanden versplinteren en het gebruik van onze wapens nieuwe mogelijkheden geven. Waar ook maar een dergelijke landing wordt gedaan, stuit zij op onze paraatheid en men zal dan wel de ervaring opdoen, dat het — om nu eens met Churchill te spreken —: „een onderneming is om tegenover de Italianen op Sicilië te landen en het een geheel andere onderneming is om tegenover de Duitschers aan het Kanaal, in Frankrijk, Denemarken of in Noorwegen te landen". Dan zal ook blijken, of onze terughoudendheid op menige gebieden zwakheid of koele berekening was.

De strijd in het Oosten is de zwaarste dien het Duitsche volk ooit te doorstaan heeft gehad. Wat onze mannen hier verdragen, kan in het geheel niet vergeleken worden met dat, wat onze vijanden presteeren. Ook hier zal het uiteindelijke doel, het Duitsche front tot een ineenstorting te brengen, niet alleen niet bereikt worden, doch zooals steeds in de wereldgeschiedenis, zal alleen de laatste slag de beslissing brengen. Dezen slag echter zal dat volk in zijn credit kunnen boeken, dat met de grootste innerlijke waarde, met de grootste standvastigheid en met het grootste fanatisme het beslissende uur gebruikt. Wat ik derhalve van Duitsche soldaten eisch, is ontzaglijk. Het is de taak van het front, dat het tenslotte het schijnbaar onmogelijke mogelijk maakt. Het is de taak van het vaderland, dat het het front in zijn strijd tegen datgene wat onmogelijk of onmogelijk te dragen schijnt, steunt en sterkt, dat het zich in volle duidelijkheid ervan bewust wordt hoe het lot van ons geheele volk, van vrouw en kind en van onze geheele toekomst daarvan afhangt, dat met inspanning van de laatste kracht de beslissing in ons voordeel afgedwongen wordt. Dat elk offer, dat wij thans brengen in geen verhouding staat tot de offers, die van ons geëischt zouden worden wanneer wij den oorlog niet zouden winnen. Dat er derhalve zelfs geen andere gedachte kan zijn dan den oorlog onverbiddelijk te voeren met het onveranderlijke doel van het behalen der overwinning, geheel onverschillig, hoe telkens de toestand moge zijn en geheel onverschillig, waar wij telkens moeten vechten. Tegen het verraad van den koning van Italië, den kroonprins en zijn militaire clique steeds duidelijker werd, was onze positie niet mooi, in de oogen van menigeen zelfs wanhopig. De beide dictatoren der democratieën hoopten reeds, in Washington gemeenschappelijk de vernietiging der Duitsche legers en de uitlevering van mijn vriend als een vermakelijk schouwspel te kunnen vieren. En toch werd het bijna onmogelijk lijkende in enkele weken onmogelijk gemaakt. Uit een bijna onafwendbare catastrofe kwamen letterlijk in één slag een reeks van de roemrijkste handelingen voort, die leidden tot een volledig herstel van onze positie, ja, in menig opzicht tot een verbetering.

Als deze oorlog eens geëindigd zal zijn, dan zullen derhalve de grootste lauweren meer moeten worden toegeschreven aan ons geloof en onze volharding dan aan de incidenteele daadkracht en afzonderlijke acties. Daarentegen zal en moet ook elke propaganda onzer vijanden falen. Evenals in den wereldoorlog hopen zij niet zoo zeer op de overwinning der wapenen, als wel op de uitwerking van hun frazen, hun dreigementen en hun bluf. Eerst geloofden zij aan de dreigementen met den tijd, den honger, den winter enzoovoort. Daarna geloofden zij, dat de bommenterreur alleen al voldoende zou zijn om het Duitsche volk in het binnenland murw te maken. Maar, terwijl in den eersten wereldoorlog het Duitsche volk in het binnenland, bijna zonder vijandelijken invloed ineenstortte, zal het thans ook onder den zwaarsten druk de kracht van zijn weerstand nooit verliezen. Er zijn te veel offers gebracht dan dat iemand het recht zou hebben, zich te onttrekken aan deze offers voor de toekomst. De Führer wees erop, dat de tegenstanders van het Duitsche Rijk gelooven het Duitsche volk thans in de eerste plaats door bluf en propaganda murw te kunnen maken, door te doen alsof zij de overwinning reeds behaald hadden. Als het niet zoo ernstig was, zou men menigmaal om dit optreden kunnen lachen. Op hetzelfde oogenblik, dat zij zich van de eene conferentie naar de andere haasten, om hun verschillende oneenigheden bij te leggen, doen zij reeds alsof zij overwinnaars waren. Zij roepen commissies bijeen voor de „organisatie der wereld na de overwinning". Het zou veel doelmatiger zijn, als zij zich bezig hielden met de organisatie van hun eigen wereld. Zij roepen commissies bijeen, die ervoor moeten zorgen, dat de wereld na den oorlog van levensmiddelen wordt voorzien. Het zou beter zijn, als zij thans hun eigen volken van levensmiddelen zouden voorzien, die door den hongerdood bedreigd worden. Het is een echte Britsch-joodsche brutaliteit, als zij doen alsof zij in staat waren, de wereldproblemen op te lossen, terwijl zij hun eigen problemen niet hebben kunnen meester worden en den oorlog noodig hadden om zich te onttrekken aan het afleggen van een verantwoording, waartoe zij wegens hun falen door hun eigen volken zouden zijn gedwongen. Een land als Amerika b.v. telde dertien millioen werkloozen en de leiding van het land, die het met dat probleem niet kon klaar spelen, doet het thans voorkomen alsof zij in staat was het werkloozenprobleem der geheele wereld op te lossen. Het is waar, een kapitalistische uitplundering kunnen zij weer organiseeren. Dat echter bij deze uitplundering hun eigen volken te gronde gaan, interesseert hun weinig. Hun propagandamaatregelen volgen den weg, dien wij nog van den wereldoorlog kennen. Zij probeeren eerst, door een

vloed van papier bij het Duitsche volk en nog meer bij de volken onzer bondgenooten den indruk te wekken, alsof niet alleen de oorlog reeds door hen gewonnen was, maar ook bij de volken breede kringen naar een dergelijke ontwikkeling zouden verlangen. Ik weet niet of er onder het Duitsche volk menschen zijn, die werkelijk van een overwinning der Geallieerden iets verwachten. Ieder, die met het volk verbonden is, weet precies, wat de overwinning onzer vijanden zou beteekenen. Er zijn in Duitschland ook geen lagen, die op die overwinning hopen. Er zijn hoogstens enkele misdadigers, die misschien meenen daardoor hun eigen lot te kunnen verbeteren. Maar in dit opzicht behoeft men niet te twijfelen en zichzelf te misleiden, met deze misdadigers rekenen wij af. Wat in het jaar 1918 gebeurde, zal zich in Duitschland niet herhalen. Als aan het front tienduizenden van de beste menschen, van onze geliefde volksgenooten vallen, zullen wij er niet voor terugschrikken, in het binnenland eenige misdadigers ter dood te brengen. In den eersten wereldoorlog was het offer der soldaten iets dat vanzelf sprak. Maar even natuurlijk waren de rijke, geldverdienende zwendelaar, de oorlogswinstmaker, de deserteur of degene, die het volk ondermijnde en daarvoor door het buitenland betaald werd. Deze elementen werden toen ontzien, terwijl de dappere soldaat zijn leven moest offeren. Dat is thans echter anders geworden.

De bommenoorlog. Een ander middel, waarop onze vijanden rekenen, is de bommenoorlog. Wat het Duitsche vaderland hier heeft te doorstaan, is ons allen bekend. En wat ik persoonlijk daarbij gevoel, kunt ge u voorstellen. Toen deze oorlog begon, heeft de Amerikaansche president zich op huichelachtige wijze tot mij gewend met het verzoek, geen bommenoorlog te voeren. Wij hebben dat ook niet gedaan. Maar dit verzoek werd slechts gedaan met het doel onzen vijanden den tijd te verschaffen, om van hun kant dezen oorlog voor te bereiden en te zijner tijd te ontketenen. Twee dingen zou ik hierover willen zeggen: Wat mij smart veroorzaakt, zijn uitsluitend de slachtoffers in het vaderland, vooral de slachtoffers onder de vrouwen en kinderen. Wat mij pijn doet, is dat deze menschen hun have en goed verliezen. Daarentegen is de schade, aan onze industrie veel minder belangrijk. Zij verhindert niet in het geringst de voortdurende stijging onzer bewapeningsprestaties. En hiervan kan men overtuigd zijn: onze steden bouwen wij weer op, schooner dan ooit tevoren en wel in den kortst mogelijken tijd. Als een volk in staat is om een oorlog tegen een geheele wereld te voeren, in een jaar zes of acht of tien millioen kubieken meter beton in vestingen te verwerken en duizenden wapenbedrijven uit den grond te stampen, dan zal het zulk een volk ook mogelijk zijn, twee of drie millioen woningen te bouwen. De Amerikanen en Engelschen maken op het oogenblik plannen voor den wederopbouw van de wereld. Ik maak op het oogenblik plannen voor den wederopbouw van Duitschland. Er zal echter één verschil zijn: terwijl de wederopbouw van de wereld door de Amerikanen en Engelschen niet zal plaats hebben, zal de wederopbouw van Duitschland door het nationaal-socialisme nauwkeurig en volgens de plannen worden uitgevoerd. Dan worden onze massa-organisaties. te beginnen met de O.T. tot aan den arbeidsdienst met inbegrip van het geheele overige Duitsche economische leven gebruikt plus de oorlogsmisdadigers. Zij zullen daar voor het eerst in hun leven nuttig werk verrichten. Dat is het eerste wat ik hierover zeggen moet, en het tweede: de heeren mogen het gelooven of niet, maar het uur der vergelding zal komen. Ook wanneer wij op het oogenblik Amerika niet kunnen bereiken, dan ligt toch God zij dank een staat tastbaar dichtbij en daarmede zullen wij ons bezig houden. En dan wil ik in de derde plaats hier nog iets aan toevoegen: de meening van onze vijanden, dat zij door hun luchtterreur de intensiviteit van den Duitschen oorlogswil kunnen verminderen berust op een drogrede. Diegene namelijk, die nu eenmaal zijn bezittingen verloren heeft kan maar één wensch hebben: dat deze oorlog nooit verloren wordt, want alleen de overwinning kan hem weer eens in het bezit van zijn goed stellen. Zoo vormen de honderdduizenden, die door de bommen alles verloren hebben, de avantgarde van de wraak. En nog iets anders, waarmede onze vijanden thans niet zoo dikwijls meer als vroeger, maar toch nog steeds, opereeren, dat is het parool, de tijd werkt voor hen. Het spijt mij zeer, dat ik onzen arbeid in vredestijd niet heb kunnen voortzetten. Maar daar dit nu eenmaal niet mogelijk is, zullen wij nooit te vroeg den strijd eindigen, doch den tijd als onzen bondgenoot beschouwen. Deze oorlog kan duren zoo lang hij wil. Duitschland zal nooit capituleeren. Wij zullen nooit de fout van 1918 herhalen, nl. om kwart voor twaalf de wapens neer te leggen. Hiervan kan men zeker zijn: diegene, die de wapens als allerlaatste neerlegt, zal Duitschland zijn, en wel vijf minuten over twaalf. Zij mogen hopen ons door zware bloedoffers klein te krijgen. Alleen dezen keer is het met deze bloedoffers zoo gesteld, dat op elk Duitsch bloedoffer 2, 3 en 4 slachtoffers van onzen vijand komen. Hoe zwaar deze offers ook voor ons zijn, zij kunnen ons toch alleen nog sterker verplichten. Het zal niet vergeefsch zijn, wat wij aan offers brengen. Uit deze offers moet voor ons volk een voordeel groeien en niet alleen voor ons volk, doch tenslotte ook voor geheel Europa. En dan ten slotte nog één ding: ik lees iedere week op zijn minst drie- of viermaal, dat ik een zenuwinstorting heb gekregen. Ge kunt er van overtuigd zijn: alles is mogelijk, maar dat ik mijn zenuwen verlies, is totaal uitgesloten. In dit verband karakteriseerde de Führer ook de belachelijkheid van de geruchten over oneenigheden tusschen hem en zijn vriend Göring, tusschen weermacht en partij, tusschen hem en zijn generaals. Zonneschijn kan iedereen verdragen, maar wanneer het onweert en stormt, dan pas komen de sterke karakters naar voren en dan ziet men ook den zwakkeling. Wanneer het eens moeilijk wordt, dan blijkt pas wie werkelijk een kerel is en wie in dergelijke uren zijn zenuwen niet verliest, doch hardnekkig en standvastig blijft en nooit aan een capitulatie denkt.

De Duitsche Posterijen hebben ter gelegenheid van den 20sten herdenkingsdag voor de gevallenen van de Beweging een specialen postzegel uitgegeven, ter waarde van 24 Rpf. met 26 Rpf. toeslag.
(Foto Hoffmann/Stapf)

Ten slotte wil ik ook dengenen, die mij steeds over religie spreken, iets zeggen: ook ik ben religieus, en wel in mijn diepste innerlijk religieus. En ik geloof, dat de Voorzienigheid de menschen weegt, en dat degene, die de proef der Voorzienigheid niet kan doorstaan, maar daaronder bezwijkt, door de Voorzienigheid ook niet voor grootere dingen bestemd is. Het is een uit de natuur voortvloeiende noodzakelijkheid, dat bij de selectie slechts de sterkeren overblijven. Het Duitsche volk, zooals ik het in de massa zijner vormen heb leeren kennen, is Gode zij dank sterk en kerngezond. Wat al successen heeft de Voorzienigheid ons niet gegeven, wat voor grootsche overwinningen heeft zij ons niet doen behalen. Hoe hebben wij in enkele jaren een bijna wanhopigen toestand van ons land en ons rijk volkomen veranderd. Hoe heeft ons de Voorzienigheid ook bijna hopelooze situaties, zooals de Italiaansche ineenstorting, meester doen worden. En zouden wij dan zoo erbarmelijk zijn om aan deze Voorzienigheid te versagen of te vertwijfelen? In dankbaarheid buig ik mij voor den Almachtige, dat Hij ons zoo gezegend heeft en ons geen zwaardere beproevingen, den strijd op Duitschen bodem, gezonden heeft, maar dat wij er in zijn geslaagd, tegen een wereld van overmacht, dezen strijd met succes tot ver buiten den grenzen van het Rijk te voeren.

Ik ben er trotsch op, aldus vervolgde Hitler, de Führer van dit volk te zijn, niet alleen in gelukkige dagen, maar ook in moeilijke. Het verheugt mij, dat ik in dergelijke dagen het volk van mijzelf uit kracht en vertrouwen kan geven en kan zeggen: ..Duitsch volk, wees volkomen gerust. Wat er ook mag komen, wij zullen het meester worden. Aan het einde staat de overwinning." De Führer herinnerde de partij en de nationaal-socialistische leiding aan haar taak, de eerste draagster van het geloof der natie te zijn. „Ik ben", aldus besloot hij, „slechts voor enkele uren hier gekomen, om tot u, mijn oude aanhangers, te spreken, en morgen ga ik reeds weer terug en neem een schoone herinnering aan mijn oude strijdmakkers en onze strijdperiode mede. Ook gij moet van hier gaan met het fanatieke vertrouwen en het fanatieke geloof, dat er absoluut niets anders mogelijk is dan onze overwinning. Daarvoor strijden wij, daarvoor zijn zeer velen gevallen, daarvoor zullen nog anderen hetzelfde offer brengen. Daarvoor leven generaties, en niet alleen nu, maar ook in de toekomst. Het bloed, dat wij thans offeren, zal eens rijkelijk aan ons volk worden vergolden. Wij herinneren ons aldus al onze kameraden, die als nationaal-socialistische strijders voorgegaan zijn op een weg, die slechts de weg van de grootheid van ons vaderland, van de grootheid van ons Duitsche volk kan zijn."

(V. b. Hitler 5723 C; Heldengedenkdag 21 Mrt. 5461 A; Heldengedenkdag 9 Novemb. 5309 A)

A. **NEDERLAND — Dag der solidariteit - Gemeenschappelijke herdenking van N.S.D.A.P. en N.S.B. van 9 en 11 November —**

UTRECHT, 7 Nov. (A.N.P.). — In Utrecht is de belangrijkste bijeenkomst gehouden van de dertien gecombineerde vergaderingen van N.S.D.A.P. en N.S.B., welke op 7 Nov. in alle hoofdsteden van de provincies, benevens in Amsterdam en Rotterdam, alwaar door Reichsredner Schönenberg en mr. M. M. Rost van Tonningen, en Kreisleiter Seiferheld en Huygens werd gesproken, zijn gehouden in het kader van den „Dag der solidariteit". In Den Haag spraken Dienstleiter Ritterbusch en de pl.v. Leider van Geelkerken.
Op dezen dag der solidariteit zijn Duitsche en Nederlandsche nationaal-socialisten samengekomen om met den 9den November 1923 te München als mijlpaal op den weg naar de herrijzenis van Europa voor oogen de gemeenschappelijk gebrachte offers in de jaren van strijd te herdenken, die op 11 November 1918 met het bedrog der 14 punten van Wilson is ingezet en die leiden zal tot de solidariteit der Germaansche volken. Hier ter stede is de samenkomst van Duitsche en Nederlandsche nationaal-socialisten geworden een grootsche manifestatie van de lotsverbondenheid en zoowel de Rijkscommissaris. Rijksminister Dr. Seyss-Inquart, als de Leider van het Nederlandsche volk, Mussert, heeft hiervan in redevoeringen getuigenis afgelegd. De groote zaal van „Tivoli" bevatte rond twee duizend nationaal-socialisten, waaronder zoowel van de N.S.D.A.P. als van de N.S.B. de hoogste functionarissen. Onder hen bevonden zich o.m. de Duitsche gezant Otto Bene alsmede de ᛋᛋ-Obergruppenführer Rauter, mr. Zondervan, commandant der W.A., en de heer Engelbrecht, commissaris van de provincie Utrecht.
De secretaris-generaal der N.S.B., Huygen sprak een kort openingswoord. Dadelijk daarop had de opmarsch der vlaggen plaats, waarvoor alle aanwezigen staande met opgeheven arm den groet brachten. De secr.-gen. Huygen heette den Rijkscommissaris, Rijksminister dr. Seyss-Inquart en den Leider Mussert, die inmiddels waren gearriveerd, welkom en getuigde er voorts van, dat deze gemeenschappelijke bijeenkomst in het teeken der lotsverbondenheid stond. Onder doodsche stilte herdachten de aanwezigen vervolgens staande de dooden.

Rede Mussert.

De Leider hield een groote rede, waarin hij met name twee data, nl. 11 November 1918 en 9 November 1923 naar voren bracht. Spr. was van oordeel, dat ook voor de Nederlanders deze dagen van groote beteekenis zijn; de eerste als de dag van den wapenstilstand en de tweede als de dag, waarop in München 16 nationaal-socialisten hun leven gaven voor de toekomst van Europa. Voortgaande zeide Mussert, dat men de 14 punten van Wilson is vergeten, nu Europa opnieuw gepaaid wordt met valsche beloften. Doch duidelijk is het, dat Stalin streeft naar de wereldrevolutie, Is 11 November 1918 voor Europa een waarschuwing en een leer, aldus spr., 9 November 1923 heeft een historische beteekenis, omdat de bloedoffers in München uiteindelijk ook voor ons zijn gebracht.
Mussert zeide verder, dat men de keus heeft, „overstroomd" te worden of een „dijk" op te werpen. Met onwrikbaar geloof en een vast vertrouwen in den dijkgraaf Hitler weten de nationaal-socialisten, dat thans over het lot van Europa wordt beslist. Aan de hand van vier zijner uitspraken uit vroeger jaren toonde Mussert aan, dat het voor de Nederlandsche nationaal-socialisten altijd duidelijk is geweest, lotsverbonden met het Duitsche volk te moeten zijn, wil niet het bolsjewistische monster ons overvallen. Nadat de Leider den Rijkscommissaris zijn erkentelijkheid had betuigd voor hetgeen hij voor ons volk heeft gedaan, besloot spr. zijn rede met den wensch, dat de Rijkscommissaris aan den Führer den vasten wil van alle Nederlandsche nationaal-socialisten zou willen overbrengen om hem in zijn zwaren strijd te blijven steunen.

Rede Rijkscommissaris.

Mijnheer Mussert! Nederlandsche en Duitsche kameraden! Wij zijn hier bijeengekomen om twee gebeurtenissen in de geschiedenis van het Duitsche volk te herdenken en de heer Mussert heeft de beteekenis van deze herinnering en deze herdenking samengevat door onze samenkomst en dezen dag te bestempelen als den dag der solidariteit. Ik neem dit woord volkomen over. Ook voor mij is juist deze dag, die gewijd is aan twee tragische oogenblikken in het Duitsche volk, de dag der solidariteit.
November 1918 bewijst, dat elk optreden tegen de solidariteit, dood, vernietiging en einde beteekent. November 1923 bewijst, dat elk optreden uit volksche verantwoordelijkheid, ook wanneer het niet terstond tot het succes leidt, toch ten slotte de overwinning voor volk en gemeenschap zal beteekenen.

Nieuwe machtsgroepeeringen vormen thans de wereld. De machtsgroepeering Oost-Europa en Azië, met de Slavisch-Oriëntaalsche Mongoolachtige volkeren, voortgekomen uit de steppe, is het, die altijd weer om de zooveel eeuwen op Europa toestormt. Eens was het Dzjingis Khan, daarna waren het anderen. Thans is het het bolsjewisme van Stalin. En aan den anderen kant over den Atlantischen Oceaan vormt zich iets nieuws. Het Amerikaansche continent wordt tot het Westelijke halfrond van Roosevelt samengevat en verheft zich met een machtige en onbeperkte aanspraak op heerschappij en daarginds in Oost-Azië vormt zich eveneens een nieuwe groepeering. Dan blijven wij, Europeanen, nog over. Dat zijn de vier groote machtsgroepen, die thans de wereld beginnen te vormen, bepaald door den bodem, door het klimaat, door de natuurkundige gesteldheden en op grond daarvan nog sterker bepaald door de rassen, die op dien bodem zijn gegroeid, gedragen en gestuwd in de geschiedenis door den geest, door de innerlijke houding, door de maatschappelijke vormen, die zich juist uit dat bloed en de specifieke raseigenschappen van deze volkeren ontwikkeld hebben. Al het andere, dat er in de wereld is, speelt een tweede rol. Die gebieden en volkeren zijn in machtspolitiek opzicht niet vormgevend. De vier machtsgroepen, die thans bezig zijn te ontstaan, worstelen met elkaar om de vormgeving van de wereld. Na een overzicht van het bolsjewisme te hebben gegeven, vervolgde dr. Seyss-Inquart: Wanneer u enkele dagen geleden in de courant gelezen hebt, dat de bolsjewisten als oorlogsschadeloosstelling verlangen, dat millioenen Duitsche arbeiders naar Siberië gebracht zullen worden om daar te werken en wanneer eenige politieke narren meenen, dat dit een heel juiste herstelmaatregel zou zijn, dan zijn het doel en de zin van dezen maatregel toch in het geheel niet een schadeloosstelling, maar het doel is uitsluitend de volksche substantie van het Duitsche volk te vernietigen, door het millioenen mannen te ontnemen en daarvoor millioenen Aziaten en Mongolen over te sturen. En wat voor het Duitsche volk geldt, geldt voor alle andere volken.

De Rijkscommissaris tijdens zijn rede. (foto Arbeitsber. NSDAP/Stapf.)

Want één ding moet men duidelijk inzien: een vergelijk is met het bolsjewisme niet mogelijk, omdat het niet op den bodem eener organische maatschappelijke orde staat, maar omdat het een gefaald hebbende ontwikkeling tot draagster van zijn ontwikkeling maakt en zijn doel de vernietiging is van de volksche substantie onder de afzonderlijke volken en naties. Er wordt soms gesproken over een zachtaardige communisten. Menschen, die zoo praten, hebben geen idee, wat het bolsjewisme is. Dat zijn gedegeneerde salonbolsjewisten of politieke gezondbidders, die op 't oogenblik, dat zij de pistool van den commissaris in hun nek voelen, altijd nog zeggen, dat hij het zoo kwaad niet meent. Het communisme moet echter dien weg opgaan, want zoolang er nog een niet-bolsjewistisch-geordende staat bestaat, is hij een eeuwige aanklacht tegen het bolsjewistische stelsel. Het bolsjewisme kan in het geheel niet dulden, dat er ergens een economische ordening bestaat, die organisch natuurlijk is opgebouwd. Wanneer het zich wil blijven handhaven, moet het alle andere maatschappelijke en economische vormen vernietigen.

Ook in het Westen kunnen wij een verschijnsel waarnemen, dat wij juist als nationaal-socialisten van den verstandelijken kant moeten bekijken, om het gevaar daarvan voor onze beschaving vast te stellen. Hier is dat niet zoo eenvoudig, want het Amerikanisme, dat op ons afkomt, wordt door ons niet zoo zonder meer onzen tegenstander

geacht: 1. Wij meenen namelijk, dat de menschen daarginds toch de nakomelingen van onze eigen voorvaderen zijn, die eens uit Europa zijn geëmigreerd. Wij hebben het gevoel, dat zij menschen zijn van ons bloed. Maar de nakomelingen van Europeesche volken daarginds zijn in een smeltkroes geworpen met negroiden en joodsche bijvoegsels. Daar ontwikkelt zich een geslacht, dat over eenige generaties ook door ons als niet meer Europeesch zal worden erkend. Wanneer u thans tot een Amerikaan uit de Ver. Staten zoudt zeggen, dat hij toch eigenlijk een Europeaan is, dan ben ik er van overtuigd, dat hij deze meening in zijn verwaandheid zou afwijzen en handtastelijk zou worden, want in zich draagt hij reeds het gevoel, geen Europeaan meer te zijn.

Ten tweede is de methode, de aard en de wijze waarop deze Amerikaansche geest tot ons komt, voor ons niet onaangenaam. Hij komt tot ons met die technische uitvindingen, die het leven aangenaam maken, met zijn conserven en ijskastenbeschaving, die vele zorgen in de huishouding verlichten, maakt hij zich bemind en aangenaam.

Schijnbaar is het nog de puriteinsche geest, die daarginds heerscht. In werkelijkheid echter heeft de teugeloosheid, die ook aan dit continent in zijn onbegrensdheid eigen is, uit de leer van de predestinatie van het puritanisme geleid tot een teugelloos vrijbuiterdom dat in het geheel slechts één vrijheid kent: de vrijheid van de meest meedoogenlooze uitbuiting van den evenmensch. Voor ons persoonlijk komt er nog iets bij, dat ons de leiders van deze menschen moeilijk verdraagbaar maakt en dat wij aanvoelen als naamlooze huichelarij: degenen, die bepaald het tegenvoorbeeld van de naastenliefde geven, hebben voortdurend bijbelspreuken in den mond. Dat doet ons deze menschen zoo oneerlijk en onoprecht voorkomen en maakt ze voor ons onsympathiek. De categorische imperatief, waardoor dit Amerikanisme geleid wordt, is niet de inschakeling van het individu in een organische gemeenschap, maar is de techniek, haar prestaties en vooral het persoonlijke economische succes. Dat alleen zijn de beweegredenen, waardoor Amerikaansche menschen zich laten leiden. Dat moet ons Europeanen en ons Germanen in bijzondere mate vreemd zijn, want wij bespeuren altijd als den categorischen imperatief van ons handelen het besef van het gemeenschappelijke bloed, dat ons in een hoogere lotsgemeenschap verbindt. Het resultaat van dit Amerikanisme is het tot een schabloon maken van alle beschaving. Alles moet hetzelfde zijn en er bestaat in Amerika niets gevaarlijkers dan wanneer iemand uit den toon zou vallen. Gelijkheid is bij de vrijen een recht, bij de onvrijen wordt de gelijkheid tot een verdoemden plicht. Dat is thans in Amerika het geval. De menschen moeten gelijk zijn, want wie zich niet in de rij schikt, wordt uitgestooten en economisch vernietigd. Zij mogen in Amerika naar hun aard gelukkig worden, in onze verhoudingen dienen zij zich niet te mengen.

Bij deze beschouwing heb ik aan één machtsfactor nog in het geheel niet gedacht, die tot voor kort een zeer groote rol heeft gespeeld: het Britsche wereldrijk, Engeland. Dat was niet opzettelijk. Dat is bepaald onbewust ontstaan, want wanneer wij heden ten dage de krachten beschouwen, die vorm geven aan de wereld, dan is voor ons allen Engeland sterk op den achtergrond getreden. De Engelschen hopen, dat zij in het conflict tusschen het bolsjewisme en het amerikanisme zooiets als scheidsrechter of als de wijzer aan de weegschaal zullen zijn. Daarbij vergeten zij echter, dat de essentieele voorwaarde voor een scheidsrechter het eigen gezag is, d.w.z. de eigen kracht, die zij verloren hebben.

Maar nu vraag ik mij af, wanneer wij het bolsjewisme en het amerikanisme op hun geestelijken inhoud onderzocht hebben: wat zijn wij? Wat is Europa? Ik geloof, dat wij ons deze vraag zeer zelden voorleggen, want wij Europeanen hadden tot dusverre in het geheel niet de behoefte ons voor te stellen wat Europa is. Het leek ons niet noodig. Pas thans, nu wij de verschillen tusschen het Oosten en het Westen beleven, moeten wij ons afvragen, wat wij eigenlijk zijn. Werpen wij eens een blik op de landkaart. Dit Europa onderscheidt zich van de groote samenhangende massa's land als Amerika, Afrika of Azië in kenmerkende mate door de omstandigheid, dat het een ongemeen rijk gevormde schepping is. Het bevat schiereilanden, het bevat baaien, het bevat hooggebergten, middelgebergten, het bevat rivier- en dallandschappen. Dat is allemaal veel rijker en gevariëerder dan in eenig werelddeel en in dit door de natuur ingedeelde gebied is het Arische ras en in het bijzonder het Noordsch ingestelde ras ontstaan en heeft hier zijn bakermat. Het kenmerk van Europa is de ongemeene veelvuldigheid, de rijkdom aan bloesems van de culturen en volkspersoonlijkheden, die eigen zijn aan den aard en door bloed gebonden, die hier in de afzonderlijke landen en gewesten als in groote en fraaie door de natuur opgedischte schalen, hun volksaard ontwikkeld hebben. Wij zouden ophouden Europeanen te zijn, wanneer wij er niet meer onze roeping in zouden zien dezen rijkdom aan bloesem van de aan aard eigen en door bloed gebonden culturen der Europeesche volken te behouden en te bevorderen. Wanneer wij dit ons kenmerk duidelijk voor oogen houden, dan zien wij het vernietigende in van den invloed uit het Oosten, die onze rassen wil uitroeien, doch ook het verderfelijke van den invloed uit het Westen, die immers ook onze volkspersoonlijkheden wil nivelleeren, opdat de menschen hier er allemaal uitzien zooals in Amerika, alsof zij aan den loopenden band bij millioenen te gelijk zijn voortgebracht.

Juist deze veelvuldigheid van onze culturen biedt natuurlijk ook de mogelijkheid van voortdurende penetraties uit het Oosten en uit het Westen. De Westelijke geest dringt bij ons vooral door in de burgerlijke lagen en in de kringen der intelligentie en wel des te sterker naar mate wij meer de Westkust van Europa naderen. Zeker, het is een aangename beschavingsvorm, die van ginds tot ons komt en bij dezen beschavingsvorm ziet men meestal over het hoofd, dat men daarbij tot een schabloon gemaakt en genivelleerd wordt. De gevolgen van dien Westelijken invloed verlammen het begrip van de laatste wortelen, waaruit wij zijn geboren, en er ontstaat nog slechts een streven naar de internationalismen. Het internationalisme alleen is troef. Het volk en de verbondenheid met het volk worden beschouwd als verouderd en belachelijk. Een volksch, naar hun aard eigen bewustzijn hebben deze lieden niet meer en daarom zijn zij volkomen vreemd aan het leven geworden.

Zoo is het laatste slot van alle wijsheid in dit land om de menschelijke betrekkingen te ordenen volgens het fair play. Alsof de bolsjewisten en de zeer hardhandige Amerikanen thans wel aan een fair play zouden denken. Wanneer het om de laatste dingen van een volk gaat, moet men reeds het richtsnoer van het eigen handelen uit een andere dieper gaande zedelijkheid verkrijgen, uit de overtuiging, dat men voor zijn volk tot het uiterste moet opkomen, ook dan wanneer de maatregelen, die men moet nemen, en waarvoor men moet instaan, vervloekt hard zijn. Men verdraagt ze, omdat men op een hoogere verantwoordelijkheid staat, en gesteld is voor de grootere taak, die het lot ons heeft toevertrouwd.

Nationaal-socialisten, minstens even groot echter zijn de penetraties, die uit het Oosten komen, penetraties van het collectivisme in onze Europeesche maatschappij, of dat nu marxisme of bolsjewisme is, die zich immers alleen onderscheiden in de methode bij het bereiken van hun doel en niet principieel verschillen. Men moet ook in dit land de oogen niet sluiten: Ik herinner aan een gebeurtenis, die ik kortgeleden meemaakte. Ik streef er naar zooveel mogelijk de provincies te bereizen en daar met onze kameraden, Nederlanders en Duitschers, te spreken, en ik ben dankbaar, dat onze kameraden heel openlijk tot mij komen, en mij zeggen, wat zij gezien hebben. Zoo bevond ik mij onlangs in Limburg, waar ik een gesprek aanknoopte met een mijnwerker en hem vroeg: „Nu, wat denken eigenlijk de mijnwerkers in het Limburgsche?" Mijn zegsman zeide mij heel eerlijk: „Ik wil heel openlijk met u praten. Er bestaat een zeer groot aantal mijnwerkers, die voor het nationaal-socialisme geen begrip hebben. Zij willen niet, dat Duitschland overwint, maar zij willen ook niet, dat de Engelschen en Amerikanen overwinnen." Toen heb ik gevraagd, wie er dan de overhand moest krijgen. Mijn zegsman antwoordde mij: „Ja, wanneer men met deze menschen ter plaatse spreekt, dus daar, waar zij afgesloten van de rest van de wereld niet lichtvaardig denken krijgt men ten antwoord: de Russen". Dat is opmerkelijk. In Limburg heerscht onder een niet gering deel van de mijnwerkers de meening, dat de Russen moeten winnen. Waarschijnlijk hebben zij daarbij een onduidelijke voorstelling wat dat eigenlijk voor een winst en een overwinning zou zijn. Maar deze meening is er en zij is bijzonder opmerkelijk, omdat wij toch allemaal weten, dat in Limburg de katholieke kerk een ongemeen grooten invloed op deze menschen uitoefent, en stellig niet in de richting, die de bolsjewisten vertegenwoordigen. Aan de hand van recente voorbeelden in Italië motiveerde de Rijkscommissaris deze opvatting.

De vergelding gaat tegen Engeland en Amerika, tegen het Westen. Ik wijs u op nog een kenmerk van deze geestelijke ontwikkeling waarvoor wij staan. Het bolsjewisme in het Oosten is gemeen, wreed, maar het is een strijd tegen mannen. De Engelsche en Amerikaansche vliegers vermoorden vrouwen en kinderen. Dat is het geboorte-uur van een doodelijken, niet meer te overbruggen haat in het Duitsche volk.

Ziet u, ik zou graag willen, dat men zich dat eens voor oogen houdt in de kringen, die zoo heelemaal zijn ingesteld op een Engelsch-Amerikaansche overwinning, opdat ook zij inzien, dat volkomen objectieve omstandigheden bij ons in Europa deze volkerenmassa's stuwen in het collectivisme. Want zoo goede psychologen dienden toch ten slotte die lieden hier te zijn, dat ook zij weten dat er onder het Duitsche volk en in heel Europa, en wel steeds sterker, een vurig verlangen leeft naar een socialisme. Wanneer dit verlangen door het nationaal-socialisme als volksch socialisme niet vervuld wordt, doch deze menschen teleurgesteld worden, dan breekt deze teleurstelling als verbittering uit in 't collectivisme. Wanneer wij ons in Midden-Europa het nationaal-socialisme als ordenenden gemeenschapsvorm wegdenken, heeft alleen het bolsjewisme, nooit het kapitalisme van het Westen, kans op succes.

Het volksche socialisme verschaft ons een revolutionnair inzicht: volk is wat het bloed als een hoogere door het lot bepaalde eenheid heeft gevormd en dat wij allen tegenover dit bloed verplicht zijn en wij allen derhalve niets zijn en ons volk alles is, dat is de grondslag, volgens welke wij in machtspolitiek opzicht en volgens welken wij in socialistisch opzicht onze gemeenschap ordenen. Ik zeg ook revolutionnair. In mijn oogen is niet hij revolutionnair, die ruiten ingooit, barricades bouwt en menschen ophangt. Revolutionnair is hij die in zich den roep van den tijd zoo sterk voelt, dat hij bereid is alles achter zich te laten, alles wat hem dierbaar en aangenaam en nuttig was. Hij laat het achter zich, wanneer hij van een nieuwe ordening innerlijk zoo overtuigd is, dat hij volstrekt niet anders meer kan doen, dan den nieuwen weg naar een nieuwe toekomst in te slaan.

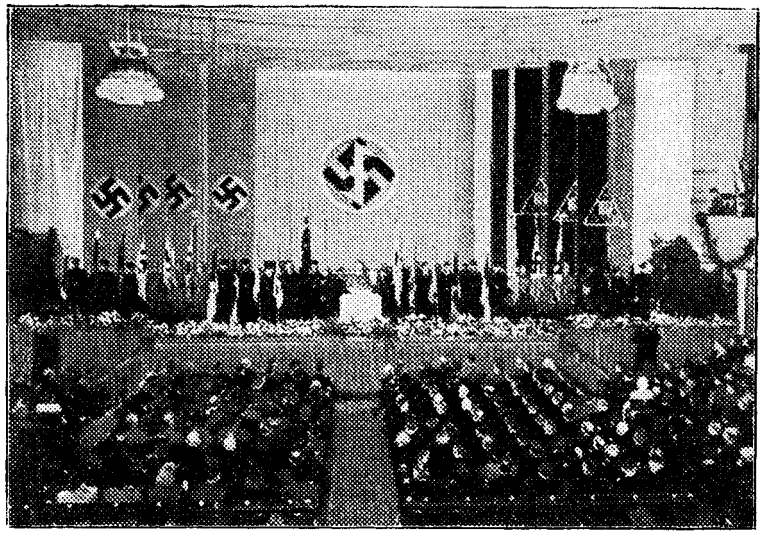
Kameraden, dit inzicht van het volksche socialisme is het, dat ons de maatschappelijke en economische problemen en de kwesties, die de ontwikkeling gebracht heeft, laat overwinnen. In die opvatting hebben wij den klassenstrijd overwonnen. Want in die opvatting, die ons het volk als een organische gemeenschap en eenheid voorstelt, bestaat er geen klasse, die tegen een andere kan optreden, die egoïstisch alles aan zich toetrekt en de andere vernietigt. Neen, het is ons volkomen duidelijk, dat in onze sterk ontwikkelde beschaafde wereld niet ieder afzonderlijk drager kan zijn van alle functies eener volksgemeenschap. Maar die menschen afzonderlijk zijn dragers van heel bepaalde prestatiemogelijkheden binnen de volksgemeenschap. Zij zijn echter geen voorvechters en vertegenwoordigers van zelfzuchtige, egoïstische, alles vernietigende elementen en klassen. Wanneer dit ons duidelijk is, vinden wij de oplossing voor menige vraag, waarvoor wij komen te staan. Vooral de jongeren onder ons zullen zich de vraag stellen of het juist is, dat er een bezit van recht en een bezit van goederen bestaat, dat de een iets heeft en dat de ander niets heeft. Wanneer wij ons het volksche socialisme als den organischen gemeenschapsvorm van het volk voor oogen stellen, dan kunnen wij een aanspraak op een recht bevestigen. Maar aan elk recht is ook een plicht tegenover de algemeenheid verbonden. Zoo verbindt zich voor ons het begrip van het recht tevens met dat van den plicht en wij onderscheiden thans een hooger begrip: dat van de verantwoordelijkheid.

Voor het socialisme.

Kameraden! Het gebouw, dat wij voor de volksgemeenschap willen optrekken is niet gereed; men heeft het ons niet laten afbouwen. Integendeel, men heeft dezen oorlog ontketend, opdat dit gebouw niet gebouwd zou worden, opdat niet dit slechte voorbeeld, of liever gezegd, dit goede voorbeeld, voor de slechte zeden der anderen gevaarlijk zal worden. Wij zijn het er over eens, dat er bij ons nog groote resten van kapitalistisch denken aanwezig zijn. En wij hebben ook groote penetraties van collectivistische methoden. Daartoe dwingt ons de oorlog. Maar wij zijn hard en fanatiek besloten het socialisme door te zetten. Socialisten moeten wij zijn, kameraden. Deze geweldige unieke inspanning in de wereldgeschiedenis draagt de arbeider, de boer, de soldaat. En nu zult u het begrijpen, wanneer de Führer zegt: Ik zal uit dezen oorlog nog slechts als fanatieker nationaal-socialist terugkeeren.

Wij moeten dezen oorlog volhouden, want wij scheppen daarmede onze leefruimte. Wanneer ik leefruimte zeg, denkt u dan thans niet in de eerste plaats aan economische dingen. Dat is de grondslag van de leefruimte. Voor een groot economisch gebied, dat de techniek tot stand brengt en voor de vervolmaking van de verkeersmiddelen vallen geen slachtoffers. Het is iets anders. Het is de roep van een tijd, die zoo sterk is, die zoo rijk is aan groote leefwaarden, en die het leven zoo waard maakt om geleefd te worden, dat menschen bereid zijn in de eerste plaats door de sociale ordening, doordat wij aan elk individu bewijzen, waarom het leven voor hem waard is om te leven en schoon is.

In elk Germaansch volk leeft het verlangen naar een zoodanige ordening, waarin de Germaansche mensch de leiding heeft, doordat hij zijn scheppende krachten op het gebied van de cultuur en van de wetenschappen uit zijn Germaanschen aard tot ontplooiing brengt en die hij met

De bijeenkomst in het Tivoli-Theater te Utrecht.
(foto Arbeitsber. NSDAP/Stapf.)

de krijgsmansdeugden uit zijn Germaansch hart kan verdedigen. Daarom heeft ook elk Germaansch volk eens zijn rijk gehad: Oost-Gothen, West-Gothen, Vandalen, Franken, zoo was ons eerste Duitsche rijk. Zoo hebben er rijken bestaan van de Scandinaviërs. zoo hebben de Nederlanders hun Nederlandsch rijk gebouwd. Maar de rijken zijn voor het grootste deel verdwenen. Zij zijn vervallen. Zij beteekenden tegelijk ook een verspilling van de kracht van het ras, omdat het denkbeeld waarom 't ging, vervalscht werd, het denkbeeld namelijk, dat het om niets anders gaat dan om de Germaansche ordening te stichten voor Germaansche menschen, niet echter om het een of andere universalistische bovennatuurlijke of het een of andere materieele, economische denkbeeld te verwezenlijken. Van dit gezichtspunt uit verstaan wij thans de daad van Karel den Grooten, die de Germaansche stammen in het midden te zamen gedreven heeft in een rijk en daarmede den grondslag gelegd heeft voor de wording van het Duitsche volk. Deze daad is het uitgangspunt, dat thans tot een gebalde kracht van bijna 90 millioen is geconcentreerd en dat deze den geweldigen beslissenden strijd kan voeren om de toekomstige ontwikkeling van dit werelddeel en ten deele van de geheele wereld. Deze wording van het Duitsche volk is ook de uitkomst voor ons allen, want wanneer wij ons hier in het midden van Europa, vijf, zes of zeven kleine volksstaten zouden moeten voorstellen, dan zou de ontwikkeling van het Oosten en Westen al lang over ons zijn heengejaagd. Derhalve ook de wensch van de anderen, Duitschland weer te verpletteren en te verdeelen.

Ons denkbeeld is revolutionnair, maar het is ook conservatief. Want alle geestelijke aanwinsten van Europa, vooral van onze Noordsch gerichte volkeren, brengen wij bijeen. De Grieksche oudheid, de geloovige Middeleeuwen, het levenskrachtige Humanisme — al deze groote daden vatten wij thans te zamen in een culmineerend punt in het optreden voor ons, Germaansche volken. Volgens dezelfde beginselen moeten wij Europa ordenen. Wellicht bestaat thans de wensch hierin reeds een duidelijker inzicht te krijgen. Maar men kan een zoodanige ordening niet aan

de groene tafel maken. Kameraden, die wordt gevormd waar gestreden wordt en waar slachtoffers vallen. Wanneer uw vrijwilligers, aan het Oostelijk front strijden en sneuvelen, dan vormen zij daar Europa en onze toekomst. Thans echter zien wij reeds duidelijk de beginselen, volgens welke dit nieuwe Europa en in dit Europa het nieuwe Germaansche gemeenschapsgebied moet worden gevormd. Het eerste beginsel is: voor elk Europeesch volk de vrijheid om volgens den eigen aard te kunnen leven. En het tweede beginsel is de verplichting tot het gemeenschappelijk optreden van alle krachten voor de verdediging van het gemeenschappelijk gebied. Het eene is ondergeschikt aan het andere. Deze wetten lijken wellicht eenvoudig, maar alleen eenvoudige wetten kunnen vorm geven. Vrijheid om naar den eigen aard te leven en gemeenschappelijk optreden voor de gemeenschappelijke leefruimte: dat is het parool, waarnaar het lot van Europa wordt bepaald en dat is het parool, waarop wij de nauwere germaansche lotsgemeenschap binnentreden. Dat is de vrijheid om naar den eigen aard, niet naar den wensch van elk individu te leven. Soms wordt tot ons en soms ook tot u de vraag gericht: Waarom zijn de Duitschers hier gekomen en hebben zij ons land bezet? De toestand van heden geeft u het antwoord. Stelt u zich eens den toestand van heden voor, het oogenblik van den beslissenden strijd, waarbij de Engelschen en Amerikanen op een of andere wijze moeten stormloopen, daar de bolsjewisten anders aan den anderen kant doodbloeden. Den geringsten tegenstand en den besten weg voor hun aanval zouden de Engelschen en Amerikanen vinden over België en Nederland naar het hart van het Duitsche rijk. Kameraden, gelooft u, dat eenige Duitsche staatsman of een Duitsche generaal ook maar een rustig uur zou kunnen beleven, wanneer zij in den huidigen militairen toestand Nederland zoo voor zich zouden zien als dit er uit zag als in Mei 1940?
Nederland met zijn regeering, die met het hart aan den anderen kant stond. Nederland met een leger, dat zijn taak in geen opzicht vervuld heeft en vervullen kon. Niet als een teeken, dat de Nederlander geen soldaat is, want de soldaat heeft aan den Grebbeberg goed gestreden en de Nederlandsche soldaat in het Oosten vecht voortreffelijk, maar geen Duitsche staatsman die zich bewust is van zijn verantwoordelijkheid, niet alleen jegens zijn volk maar jegens Europa en de geheele wereld, en weet wat het zeggen wil, dat Duitschland moet blijven bestaan en sterk moet blijven, zou één rustig uur kunnen hebben, wanneer dit vroegere systeem hier thans nog heerschte. Wellicht heeft men dat in Mei 1940 nog niet algemeen ingezien, maar gelooft u mij, de Führer heeft de ontwikkeling gezien, hij heeft geweten, wat er in het Oosten opdoemde. Hij heeft geweten, dat het Amerikaansche continent met zijn aanspraak op de wereldheerschappij zou aantreden, om over ons los te breken en om ons te verpletteren en te vernietigen. Op het oogenblik, waarop de Engelschen hier vliegvelden zouden bezetten en zouden gaan landen en tegenover een op zichzelf onmachtige organisatie van militairen tegenstand zouden staan, zou het te laat zijn. Nooit had de Führer het voor de toekomst kunnen verantwoorden, wanneer hij dit gevaar over het hoofd had gezien, dat rechtstreeks voor Duitschlands hart was ontstaan, een gevaar, dat niet alleen door de ontoereikendheid en onbetrouwbaarheid van de vroegere regeering aanwezig was, doch ook door de brutale vastberadenheid van de Engelschen en Amerikanen om op het gegeven oogenblik over alles, ook over de Nederlandsche lijken, heen te loopen. Bij de Azoren hebben zij het precies zoo gedaan. Zij hebben het overal zoo gedaan en zij zouden het overal zoo doen, wanneer zij niet het Duitsche zwaard voor hun neus zouden zien.

Het Duitsche optreden.

Nog een kwestie, die u interesseert, en waarover men u aanspreekt, wil ik behandelen: Waarom mengen de Duitschers in Nederland zich dan in alles? Waarom bemoeien zij zich practisch met alle aangelegenheden? Waarom beperken zij zich niet tot de militaire bezettingsaangelegenheden? Kameraden, dat hangt samen met het feit, dat wij ons in een totalen, in den totaalsten oorlog bevinden, dat het ons, die vier jaren wereldoorlog en nog meer beleefd hebben, volkomen duidelijk is, dat er aan het slot een oogenblik van spanning ontstaat, waarin absoluut geen grens meer mogelijk is tusschen wat belangrijk voor de oorlogvoering en militair is en hetgeen particulier en civiel is. Dat weten wij ook uit onzen binnenlandschen politieken strijd, vooral in de Oostmark, heel nauwkeurig. Er bestaat geen mogelijkheid van organisatie van openbaar karakter, die op een dergelijk oogenblik niet op de een of andere wijze door de tegenstanders wordt uitgebuit voor bewegingen van verzet. De lieden, die aan het hoofd staan van dergelijke legale organisaties zijn wellicht argeloos en meenen uit een, zij het ook verkeerd begrepen patriotisme, iets te kunnen dulden, dat in werkelijkheid reeds een voorbereiding is om ons in onzen beslissenden strijd bij de keel te grijpen. Ik bespreek dat voor u Nederlandsche kameraden, want gij zijt degenen, die het leed draagt, die wellicht het zwaarst gebukt gaat onder een zekere tweespalt, wanneer ge aan den eenen kant tot u zelf zegt: Men moet toegeven, dat de Duitschers hun maatregelen nemen uit een zeker oogpunt van voorzichtigheid, maar aan den anderen kant dit aanvoelt als een voortdurende beperking en neerdrukking van het Nederlandsche leven. Wij hebben ook de mogelijkheid moeten geven om bepaalde organisaties op te richten, waarin voldaan kan worden aan bepaalde behoeften van de gemeenschap. Nemen wij b.v. de Winterhulp of den Volksdienst. Met deze organisaties moeten werkelijk belangrijke sociale functies vervuld worden, die om redenen van het algemeen belang in andere vormen niet meer geduld kunnen worden. Dit geschiedt echter niet opdat zij op de een of andere wijze door ons speciaal gevormd worden, doch uitsluitend, opdat zij geschieden in een vorm, waarin zij niet tegen ons kunnen worden gebruikt. Want dat zou ik u willen zeggen: De laatste zin, het doel en de rechtvaardiging voor ons om dat allemaal te doen, bestaat enkel en alleen hierin, dat wij voor elk geval onze voorzorgsmaatregelen moeten nemen.
Immers niet alle Nederlanders zijn nationaal-socialisten. Wanneer het overwegende deel nationaal-socialist zou zijn, wanneer het overwegende deel zich er reeds van bewust zou zijn, dat het nationaal-socialist is of diende te zijn, dan zouden de zaken er anders voorstaan. Maar op één ding komt het niet aan, op de gelijkschakeling. Wanneer een overigens zeer goede ambtenaar tot mij komt, dat in zijn werkkring alles reeds precies zoo is als bij ons, dan klop ik hem op den schouder en zeg hem, dat hij het heel braaf, maar niet verstandig gemeend heeft. Het is onze taak er voor te zorgen, dat in dit land alles goed en voor ons overzichtelijk verloopt, dat voorts nergens bewegingen van verzet ontstaan en dat wij adviezen uit de door zoo oneindig leed verkregen ervaringen aan de Nederlanders willen mededeelen. Maar hetgeen dan gebeurt, moet van Nederlandschen geest en leven vervuld worden. Immers ook de Nederlanders zijn een moedig volk, dat zich niet laat buigen. De Nederlanders moeten uit eigen ervaring in volle vrijheid het nationaal-socialisme binnengroeien.
Vervolgens gaf dr. Seyss-Inquart een overzicht der militaire situatie, waarbij hij o.a. zeide, dat Europa door de blokkade niet meer kan worden overwonnen en besprak de conferentie te Moskou en de vijandelijke propaganda, waarna hij vervolgde:
Eén ding zou ik willen zeggen: laat niemand aan de Duitsche eenheid raken. De Duitsche eenheid is het resultaat van een honderd-, veelhonderdjarige smartelijke geschiedenis. Millioenen menschen zijn er voor gevallen. Voor millioenen menschen was het de laatste troost te sterven voor de Duitsche eenheid. Die leveren wij niet uit. Wij vechten ons door iedere hel heen, ook al is het het bolsjewisme, maar Duitschland blijft één.

Overwinningszekerheid.

De overwinning zal zijn bij hen, wier wil harder is en de wil van hen, die weten gelijk te hebben, zal harder zijn en hij, die het goede wil, weet gelijk te hebben. En nu vragen wij ons eens af, willen wij het goede, of willen de anderen het goede? Ziet gij, daarin ligt de laatste beslissing voor de kracht van het volk, dat ieder individu op het beslissende oogenblik, waarop de benardheid tot hem komt — en in het vijfde oorlogsjaar mag ieder wel eens uren van twijfel hebben anders zou hij immers een steen zijn — tot zichzelf zegt: Ja, wij willen het goede. Dan zal een ieder tot zichzelf zeggen: Ja, onze strijd gaat daarom.
En ziet gij, kameraden, wij willen het goede. Wanneer wij overwinnen, zal er in heel Europa geen mensch zijn, die geen kans heeft op een betere toekomst. Dat is volkomen zeker. Wanneer wij al de krachten, die wij thans in den oorlog moeten steken, dan zullen gebruiken voor onzen socialen opbouw, dan zal dit Europa een goed geordend werelddeel worden. Dan zal in ieder volk een nieuwe bloei ontstaan, dan zal niet het lot van Europa door een jodencentrale in Moskou of in Washington bepaald worden. Dan zal ieder Europeesch volk in de vrijheid van zijn eigen aard beginnen zich te ontwikkelen en te bloeien en wij allen willen dan onze handen ineenslaan voor den opbouw van een nieuw, fraaier huis. Wij willen al onze krachten vereenigen, opdat dit Europa een welgeordende en schoone levensruimte met een waarachtig sociale orde voor zijn volkeren wordt. Dat kunnen wij met rustig hart, met zuiver geweten beloven, want dat zullen wij doorzetten. Daar-

voor staat de Führer borg. Onze Führer, die als een fanatiek strijder voor de sociale gerechtigheid, als een fanatiek zoeker naar de waarheid is aangetreden, en als mensch precies gebleven is wat hij was de eenvoudige man van het volk, die zich op geen enkele wijze van zijn volk verwijderd heeft, maar er midden in staat en die evenals vroeger als fanatiek strijder opkomt voor de waarheid en voor de vrijheid en sociale gerechtigheid.
In dezen wil van hem omsluit hij heden niet alleen het Duitsche volk, in dezen wil van hem omsluit hij ook de Germaansche volkeren en ook jullie, mijn Nederlanders, ook al moet hij menigmaal hard zijn. Wat hij wil, is niet anders dan de vrijheid en de bloei van het Nederlandsche volk als den lot- en strijdgenoot van het Duitsche volk voor onze toekomst. Daarom, kameraden, kan er voor ons geen twijfel bestaan, wanneer wij de vraag stellen: hoe zal deze oorlog eindigen. Kameraden, wij weten hoe hij eindigen moet. Vanuit onze volksche gemeenschap, met de overwinning voor onze toekomst, uit naam van onzen Führer: Heil Hitler. **(V. b. Gem. vergad. N.S.B.-N.S.D.A.P. 5720 B; Heldengedenkdag 5463; Mussert 5720 B; Seyss-Inquart 5720 B)**

A. SOVJET-UNIE — Gealliëerde conferentie te Moskou —

8 Nov. (D.N.B.) — Op 2 November heeft Reuter den tekst gepubliceerd van het op de conferentie van Moskou uitgegeven communiqué met de inleidende formule, zooals het te Londen is gepubliceerd.
Volgens deze publicatie zijn in den tijd van 19 tot 30 October in Moskou 12 zittingen gehouden. Behalve de ministers van Buitenlandsche Zaken, Eden (Engeland), Hull (Ver. Staten) en Molotof (Sovjet-Unie), waren bij de conferentie betrokken: voor de Vereenigde Staten Averill Harriman, ambassadeur der Vereenigde Staten, generaal-majoor John L. Deane van het Amerikaansche leger, Green B. Backworth, James C. Dunn en andere deskundigen. Voor het Vereenigde Koninkrijk: Sir Archibald Clark Kerr, ambassadeur, William Strang, luitenant-generaal Sir Hastings Ismay en deskundigen. Voor de Sowjet-Unie: Maarschalk K. E. Worosjilof, maarschalk der Sovjet-Unie, A. Y. Wysjinsky, Litwinof, volkscommissaris voor Buitenlandsche Aangelegenheden, M. V. A. Sergejew, volkscommissaris voor den Buitenlandschen Handel, generaal-majoor A. A. Gryzlov van den generalen staf, M. G. F. Saks, chef van het volkscommissariaat voor Buitenlandsche Aangelegenheden en andere deskundigen.
In het communiqué wordt er op gewezen, dat alle ter bespreking gestelde problemen der drie regeeringen op de agenda zijn geplaatst. Voor eenige dezer problemen is een definitief standpunt bepaald. Voor andere problemen is wel is waar een principiëele beslissing overeengekomen, zij zijn echter aan speciale „commissies voor nauwkeurige bestudeering" overgedragen, of men heeft zich de afhandeling er van langs diplomatieken weg voorbehouden. Weer andere problemen zijn bijgelegd door gedachtenwisseling.
De regeeringen der Vereenigde Staten, van Engeland en de Sovjet-Unie, zoo wordt woordelijk verder gezegd, streven naar de meest intieme samenwerking in alle problemen, die de gemeenschappelijke oorlogsinspanningen raken. Dit is echter de eerste maal dat de ministers van Buitenlandsche Zaken der drie regeeringen in staat waren bijeen te komen voor een conferentie.
In de eerste plaats zijn oorlogsmaatregelen tegen Duitschland en zijn bondgenooten besproken, zoo wordt in het communiqué verder gezegd. Er zijn „definitieve militaire operaties overeengekomen, ten opzichte waarvan een beslissing genomen is en die reeds voorbereid worden om den grondslag voor de nauwste militaire samenwerking tusschen de drie landen in de toekomst te vormen". De drie aan de conferentie deelnemende regeeringen erkennen in de tweede plaats de noodzakelijkheid „haar nauwe samenwerking van dit oogenblik en haar samenwerking bij de oorlogvoering ook voort te zetten in den tijd, die zal volgen op het einde van de vijandelijkheden".
Het communiqué maakt dan melding van een gemeenschappelijke verklaring der Amerikaansche, Britsche, Sovjet-Russische en Tsjoengkineesche regeeringen. Deze verklaring — aldus wordt gezegd — is in overeenstemming met de verklaring van de geallieerden van 1 Januari 1942 en latere verklaringen, zooals die, dat de vijandelijkheden tegen de Spilmogendheden moeten worden voortgezet tot de „onvoorwaardelijke capitulatie".
De gemeenschappelijke verklaring eischt: In de eerste plaats, dat het gemeenschappelijk optreden der vier regeeringen, dat gericht is op de voortzetting van den oorlog tegen hun vijanden, voor de organisatie en de instandhouding van den vrede en de veiligheid wordt voortgezet.
In de tweede plaats zullen de regeeringen, die „in strijd zijn met den gemeenschappelijken vijand" gemeenschappelijk handelen in alle kwesties der capitulatie en der ontwapening van dezen vijand.
Het derde punt dezer verklaring eischt gemeenschappelijke maatregelen ter voorkoming van schending der voorwaarden, die den vijand worden opgelegd.
In het vierde punt wordt de nadruk gelegd op de noodzakelijkheid eener internationale organisatie, die „gebaseerd is op het beginsel der souvereine kwaliteit van alle vredelievende staten en waarvan al dergelijke staten, groot of klein, lid kunnen zijn, ten einde den internationalen vrede en de internationale veiligheid in stand te houden."
Het vijfde punt eischt „wederzijdsche raadpleging" van de vier regeeringen, tot een „systeem der algemeene veiligheid" is ingevoerd. „Zoo noodig" kunnen bij deze raadpleging ook andere leden der geallieerde naties betrokken worden.
Het zesde punt der verklaring houdt in, dat de vier regeeringen „na het einde der vijandelijkheden haar militaire strijdkrachten niet zullen doen optreden binnen het gebied van andere staten, met uitzondering van de in deze verklaring bepaalde gevallen en eerst na gemeenschappelijke bespreking".
Het zevende punt eindelijk eischt samenwerking voor het tot stand brengen van een „algemeen accoord betreffende de reguleering der bewapeningen in den tijd na den oorlog".
Het communiqué geeft vervolgens een verklaring van den Amerikaanschen, den Britschen en den Sovjet-Russischen minister van Buitenlandsche Zaken betreffende de politiek der geallieerden jegens Italië. Deze politiek moet berusten op een „algeheele vernietiging van het fascisme". In een reeks van punten wordt geëischt, dat de regeering van Italië door het opnemen van „leden der oppositie tegen het fascisme" een „meer democratisch aanschijn" krijgt. Voorts worden vrijheid van drukpers, meeningsuiting en vergadering, benevens onderdrukking van alle fascistische instellingen geëischt. De leiders van het fascisme en de generaals van het fascistische leger moeten worden uitgeleverd.
Voorts wordt in het communiqué gemeld, dat de Sovjet-Russische, Amerikaansche en Britsche regeeringen overeengekomen zijn, de „annexatie van Oostenrijk" van 1938 van „nul en van geener waarde" te verklaren en in plaats daarvan een „vrij en onafhankelijk Oostenrijk" op te richten. Woordelijk wordt gezegd „Oostenrijk wordt er echter aan herinnerd, dat het een verantwoordelijkheid draagt, die het niet verloochenen kan, namelijk de verantwoordelijkheid aan den oorlog te hebben deelgenomen aan de zijde van Duitschland. Oostenrijk wordt vervolgens uitgenoodigd „een bijdrage te leveren tot zijn bevrijding".
Ten slotte behelst het communiqué een verklaring van de bij de conferentie betrokken naties, volgens welke „alle Duitsche officieren, manschappen en partijleden", die voor beweerde „gruweldaden" verantwoordelijk zijn, na den wapenstilstand naar de betrokken landen „weggevoerd" worden, om daar „gevonnist te worden".
(Vor. ber. Conf. Quebec 5659 A)

B. NEDERLAND — Justitie - Doodvonnis voor roofmoordenaar —

8 Nov. — Het doodvonnis uitgesproken door het Deutsche Obergericht op 14 September 1943 tegen den landarbeider Wilhelm Ortmann uit Herveld wegens viervoudigen moord, is na bestudeering der gratiekwestie voltrokken. Hij had, om zich geld te verschaffen, een boer en diens knecht, en om zich voor ontdekking te vrijwaren, een echtpaar met bijslagen vermoord en de woningen der vermoorden vervolgens deels leeggeplunderd. **(V. b. Doodvonnissen 5721 A)**

— Aanslagen - Arts te Wageningen vermoord —

8 Nov. — Op 23 October werd de directeur-geneesheer van Ziekenzorg, de arts J. Boes, wonende aan den H. van Suchtelenweg te Wageningen, toen hij te ruim negen uur 's avonds thuis kwam en zijn fiets in de garage wilde zetten, doodgeschoten. Van den dader ontbreekt elk spoor. Dr. Boes was niet aangesloten bij een politieke partij.
(Vor. ber. Aanslagen 5721 A)

— Weermacht - Vrijwilligers naar Oostfront vertrokken —

8 Nov. — Op 1 Nov. is wederom een contingent van een kleine 400 Nederlandsche vrijwilligers voor deelneming aan den strijd tegen het bolsjewisme uit Den Haag vertrokken. Voor het eerst was er ditmaal een troep soldaten van den Nederlandschen Landstorm, ten getale van 105 man, die vrijwillig een verbintenis voor het Oostfront op zich hadden genomen. Het afscheid had plaats in den Haagschen Dierentuinzaal. De vertrekkenden werden aldaar toegesproken door den plv. Leider Van Geelkerken en ᛋᛋ-Sturmbannführer Rouenhoff. **(V. b. Vertrek 5691 A)**

A. **NEDERLAND — Justitie - Mr. Hannema vice-president Econ. Gerechtshof —**
8 Nov. — De vice-president van de Arnhemsche rechtbank, mr. H. Hannema, is benoemd tot vice-president van het Economisch Gerechtshof te Nijmegen.
(V. b. Econ. Rechtbank 4639 B)

Jeugd - Ned. Jeugdherb. Centrale - Toekomstige ontwikkeling —
8 Nov. — De leider van de N.J.H.C. heeft dezer dagen een uiteenzetting gegeven omtrent de plannen welke deze organisatie in de toekomst hoopt uit te voeren. Reeds bestaan er in ons land 65 jeugdherbergen, in de toekomst zullen er minstens 125 moeten komen. Voor een groot aantal daarvan werd de grond reeds gekocht en de bouwplannen geteekend. In Rotterdam zal een herberg verrijzen met 500 bedden, de grootste van Europa. Binnenkort zullen in Nederland, als eerste land ter wereld, jeugdherbergpostzegels worden uitgegeven. **(V. b. Jeugdherbergen 5601 A)**

Onderwijs - Vervroegd staatsexamen —
8 Nov. — De secr.-gen. van Opvoeding, Wetenschap en Cultuurbescherming heeft blijkens mededeelingen in de „St. Ct." bepaald, dat aan mannelijke personen, die vóór 1 Januari 1926 zijn geboren en voornemens waren in het jaar 1944 deel te nemen aan het staatsexamen, voor toelating tot de universitaire studie, het staatsexamen hoogere burgerschool b, de gelegenheid zal worden gegeven om het verlangde getuigschrift in December 1943 te verkrijgen.
(V. b. Vervroegd M.O.-examen 5705 B)

B. **ITALIE (Republiek) — Jodenvraagstuk - Invoering Neurenberger wetten —**
8 Nov. — Naar te Milaan bekend gemaakt wordt, bereidt het ministerie van Binnenlandsche Zaken een wetsontwerp voor op de regeling van het Joodsche vraagstuk. Het wetsontwerp wordt uitgewerkt in zeer nauwe relatie tot de wetten van Neurenberg en heeft betrekking op den Joodschen eigendom, beperking van de arbeidsmogelijkheid voor Joden en de vaststelling van de bijzondere positie van de Joden, op grond van hun ras. **(V. b. Joden 5105 B)**

C. **ITALIE (Koninkr.) — Generaal Roatta ontslagen**
8 Nov. — S.P.T. verneemt uit Algiers, dat de chef van den staf van het Italiaansche leger, generaal Roatta, van zijn ambt is ontheven. Nog tijdens de laatste zitting in het Lagerhuis was openlijk het ontslag van den generaal verlangd, daar men hem zeer grof optreden in Servië heeft verweten. **(V. b. Roatta 5716 C)**

— Geallieerde contrôlecommissie gevormd —
8 Nov. — Generaal Eisenhower heeft medegedeeld, dat een Geallieerde contrôlecommissie voor Italië is gevormd, die tot taak heeft de voorwaarden van den wapenstilstand ten uitvoer te leggen. De commissie komt in de plaats van de na den wapenstilstand bij de regeering-Badoglio benoemde militaire missie onder leiding van luitenant-generaal MacFarlane. MacFarlane keert terug naar zijn post van gouverneur van Gibraltar.
Verder deelt de Britsche berichtendienst mede, dat generaal-majoor Henyen Joyce van het Amerikaansche leger is benoemd tot fungeerend vice-president der commissie. Hij heeft zijn hoofdkwartier bij den zetel der regeering-Badoglio en staat direct onder den opperbevelhebber van de Geallieerde strijdkrachten. De commissie oefent contrôle op het militaire en economische optreden van Italië overeenkomstig de voorwaarden van den wapenstilstand.
(V. b. Capitulatie 5663 A)

D. **ZWITSERLAND — Samenstelling Nat. Raad —**
8 Nov. — Op grond der verkiezingen van 31 October zal de Zwitsersche Nationale Raad als volgt zijn samengesteld: vrijzinnigen 47 (tot dusver 49), katholiek-conservatieven 42 (43), sociaal-democraten 56 (45), partij van boeren, arbeiders en burgers 23 (22), liberalen 6 (8), democraten 5 (6), onafhankelijken (partij Duttweiler) 6 (10), partijloozen 6 (4) zetels. **(V. b. Verk. Nat. Raad 4007 E)**

E. **VER. STATEN — Mijnwerkersstaking —**
8 Nov. — Eind October is in de Ver. Staten wederom een staking onder de mijnwerkers uitgebroken, welke een ernstig karakter heeft aangenomen.
Volgens een United Press-bericht uit New York, hadden ongeveer 530.000 arbeiders uit de Amerikaansche kolenmijnen het werk neergelegd. Naar de Britsche berichtendienst uit Stockholm meldt, zijn in West-Virginia 600 mijnen, waarin 110.000 man werkzaam waren, gesloten. Pennsylvanië meldt de vrijwel volledige sluiting van 1220 mijnen met 110.000 arbeiders. In Ohio zijn alle mijnen gesloten: hier werkten 21.000 arbeiders. In Indiana staat het mijnbedrijf vrijwel stil. In Illinois staken 27.000 van de 35.000 arbeiders der staatsmijnen. Het meerendeel der 2000 mijnwerkers in Missouri en Kansas heeft het werk neergelegd. In Tennessee zijn vrijwel alle mijnen gesloten. Hier staken 8000 man.

President Roosevelt heeft naar de Britsche berichtendienst uit Washington meldt, op 1 November beslag gelegd op de Amerikaansche kolenmijnen en de mijnwerkers aangemaand het werk op 3 November te hervatten. Hij heeft den gevolmachtigde voor de brandstoffenvoorziening, Ickes, gemachtigd tot een collectieve overeenkomst met de mijnwerkers te komen en voor den duur van het regeeringsbeheer met toestemming van het oorlogsarbeidsbureau een contract te sluiten. **(V. b. Stakingen 5597 A)**

F. **ARGENTINIE — Robinsonade in den Stillen Oceaan —**
1 Nov. — In 1927 vertrok het s.s. „Rembrandt" uit Melbourne naar Zuid-Amerika. In de buurt van de Kermadeceilanden, een Britsche eilandengroep ten N.O. van Nieuw-Zeeland, werd het schip door een ontzettenden storm overvallen en verging ten slotte in de nabijheid van een onbewoond eilandje. Vier en veertig leden der bemanning en 69 passagiers vonden daarbij den dood; slechts zes zeelieden en zeven passagiers konden worden gered. Eerst thans blijkt, dat deze 13 menschen, intusschen vermeerderd met 6 kinderen, die op het eiland geboren werden, daar al die jaren als moderne Robinsons hebben geleefd. Dat zij erin slaagden een gelukkige samenleving op te bouwen, blijkt o.a. uit het feit, dat zij, nadat zij door toevallige omstandigheden werden teruggevonden, geen verlangen hebben naar de bewoonde wereld terug te keeren.

— Samenstelling kabinet —
1 Nov. — In het Argentijnsche kabinet hadden in October eenige wijzigingen plaats. De samenstelling van het kabinet is thans de volgende: minister-president: gen. P. P. Ramirez; vice-pres. en min. v. Oorlog: gen. E. Favrell; min. van Buitenl. Zaken: gen. E. Gilbert; Binnenl. Zaken: gen. L. C. Perlinger; Onderwijs en Justitie: G. Zeviria; Financiën: C. Ameghino; Marine: adm. B. Sueyro; Landbouw: gen. D. Mason; Openb. Werken: kap. R. Vago. **(V. b. Kab. 5709 A)**

G. **INDIE — Hongersnood in Bengalen —**
8 Nov. — Sedert den afgeloopen zomer heerscht in een aantal Indische provincies een ernstige hongersnood. In het Engelsche lagerhuis werden hierover op 4 November debatten gehouden, waarbij minister Amery o.m. mededeelde, dat tusschen 25 Augustus en 25 October in Calcutta alleen 8000 menschen ten gevolge van den hongersnood zijn overleden. Ten aanzien van andere gebieden beschikte hij niet over betrouwbare cijfers, doch waarschijnlijk zou de situatie daar nog erger zijn. De inflatie en de vrees voor een invasie noemde hij als de voornaamste oorzaken, terwijl het gebrek aan scheepsruimte en een onvoldoende organisatie van het distributieapparaat een doeltreffende bestrijding in den weg staan.

H. **TURKIJE — Besprekingen tusschen Menemencioglu en Eden —**
11 Nov. — Naar de Britsche berichtendienst uit Ankara meldt, heeft het Turksche telegraafagentschap het volgende communiqué verspreid: De Turksche minister van Buitenlandsche Zaken Neeman Menemencioglu en de Britsche minister van Buitenlandsche Zaken Anthony Eden zijn op 5 en 6 November te Kairo bijeen geweest. Zij wisselden hun opvattingen over den algemeenen toestand aan de hand van de resultaten der conferentie te Moskou uit. De besprekingen tusschen de twee ministers vonden plaats in den geest van de vriendschap en het bondgenootschap tusschen de twee landen. **(V. b. Buitenl. pol. 5441 D)**

I. **KROATIE — Kabinet - Mutatie —**
8 Nov. — Naar te Zagreb is medegedeeld, heeft de Poglavnik dr. Mile Budak op eigen wensch ontslagen van zijn plichten als minister van buitenlandsche zaken en op non-actief gezet. Tot minister van buitenlandsche zaken is benoemd dr. Stjepo Peritsj, tot dusver gevolmachtigd minister en gezant eerste klasse in Sofia.
(V. b. Mutatie kabinet 5707 A)

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND — Kief ontruimd - Sovjetoffensieven bij Newel en Kief - Toenemende gevechtsactiviteit in Zuid-Italië - Luchtaanvallen op convooien in de Middellandsche Zee —

OOSTELIJK FRONT —

Uit het hoofdkwartier van den Führer, 6 Nov. — Het opperbevel van de weermacht maakt bekend:
Op de Krim werden aanvallen der Sovjets aan weerskanten van Kertsj en op de landengte van Perekop afgeslagen. Aan den benedenloop van den Dnjepr werden bolsjewistische aanvallen op Cherson en Nikopol afgeslagen. In de groote bocht van den Dnjepr behaalde de vijand bij sterke aanvallen slechts eenige plaatselijke penetraties, die afgegrendeld of in tegenaanvallen gezuiverd werden. Een Duitsche tegenaanval ten Zuiden van Dnjepropetrowsk won terrein.
Ten Noorden van Kief wierpen de Sovjets versch aangevoerde troepen in den strijd. Om een doorbraak te verijdelen werden de Duitsche troepen op meer Westelijk gelegen stellingen teruggenomen. Daarbij werden de troepen teruggenomen uit de reeds sinds weken in de gevechtslinie liggende deelen der stad. In het strijdgebied van Welikije Loeki werden vijandelijke aanvallen ten Zuiden en Westen van Newel afgeslagen. Ten Zuidwesten van Newel zijn gevechten met doorgedrongen Sovjet-groepen aan den gang.
7 Nov. — Ten Zuid-westen van Kief zijn gevechten met vijandelijke pantserstrijdkrachten gaande. In het penetratiegebied ten Zuid-westen van Welikieje Loeki hadden Duitsche tegenaanvallen ten Zuiden van Newel een geslaagd verloop.
8 Nov. — Op de landengte van Perekop leverden aanvallen der Sovjets slechts geringe plaatselijke successen op.
In het gevechtsgebied van Kief boden Duitsche troepen den Sovjets, die op een breed front met ver in de meerderheid zijnde strijdkrachten aanvielen, verbitterden tegenstand. In het onoverzichtelijke meren- en moerasterrein van het penetratiegebied van Newel zijn eigen gevechtsgroepen in afweerstrijd gewikkeld tegen sterke vijandelijke strijdkrachten.
9 Nov. — Ten Zuiden van Kertsj werd een landingspoging der Sovjets slechts geringe plaatselijke successen op.
Krim hielden onze troepen tegen toenemenden vijandelijken druk stand. In het strijdgebied van Kief namen de gevechten in hevigheid toe. Terwijl de vijandelijke aanval in eenige sectoren langzaam terrein kon winnen, ontrukten tegenaanvallen op andere plaatsen den vijand verscheiden tijdelijk verloren gaande plaatsen.
10 Nov. — Aan den Dnjepr mislukten aanvallen op het bruggenhoofd van Cherson, ten Zuidwesten van Dnjepropetrofsk en ten Noorden van Kriwoi Rog. Van acht vaartuigen, die trachtten de monding van den Dnjepr binnen te dringen, werden 6 in den grond geboord en 2 buitgemaakt. In het gebied van Kief duren de gevechten op een breed front, ondanks slecht weer, voort. Ten Westen en Noordwesten van Kief zijn de Duitsche troepen op nieuwe stellingen teruggetrokken.
11 Nov. — In het strijdgebied van Kief zetten de bolsjewisten hun aanvallen voort. Terwijl ten Westen van de stad onze troepen in zware afweergevechten met den verder oprukkenden vijand gewikkeld zijn, zijn in het gebied ten Zuidwesten van Kief de aanvallen ineengestort.
12 Nov. — Op de Krim hebben de bolsjewisten gepoogd hun bruggenhoofd ten Noordoosten van Kertsj te verbreeden. Zij werden door Duitsche en Roemeensche troepen tot staan gebracht. In het gebied van Newel heeft de vijand getracht zijn penetratieplaats vooral ten Zuiden en Noorden van de stad uit te breiden. In de beide laatste dagen verloren de Sovjets in totaal aan het Oostelijke front 411 tanks en 98 vliegtuigen.
13 Nov. — In de diepte van het penetratiegebied van Kief duren de hevige gevechten tusschen de naar Sjitomir oprukkende sterkere vijandelijke strijdkrachten en Duitsche gevechtsgroepen voort. Ook ten Noordwesten van Kief wordt hevig gestreden.

ZUIDELIJK FRONT —

6 Nov. — In Zuid-Italië nemen de zware gevechten aan de Volturno voortdurend in hevigheid toe. Een vooruitgeschoven gevechtsgroep wist in den loop van den nacht den omsingelingsring te verbreken en zich een weg te banen naar de Duitsche hoofdstrijdmacht. Ten Zuiden van Istonio viel de vijand zonder succes aan.
7 Nov. — De vijand versterkte zijn aanvallen door onze stellingen ten Noorden van de Volturno te breken. De aanvallen werden afgeslagen.
8 Nov. — Bij Venafro kwam het tot hevige gevechten, die voor de Britten en Amerikanen buitengewoon groote verliezen opleverden.
10 Nov. — De afweersiag ten Westen van de Volturno gaat met onverminderde felheid voort.

ZEEOORLOG —

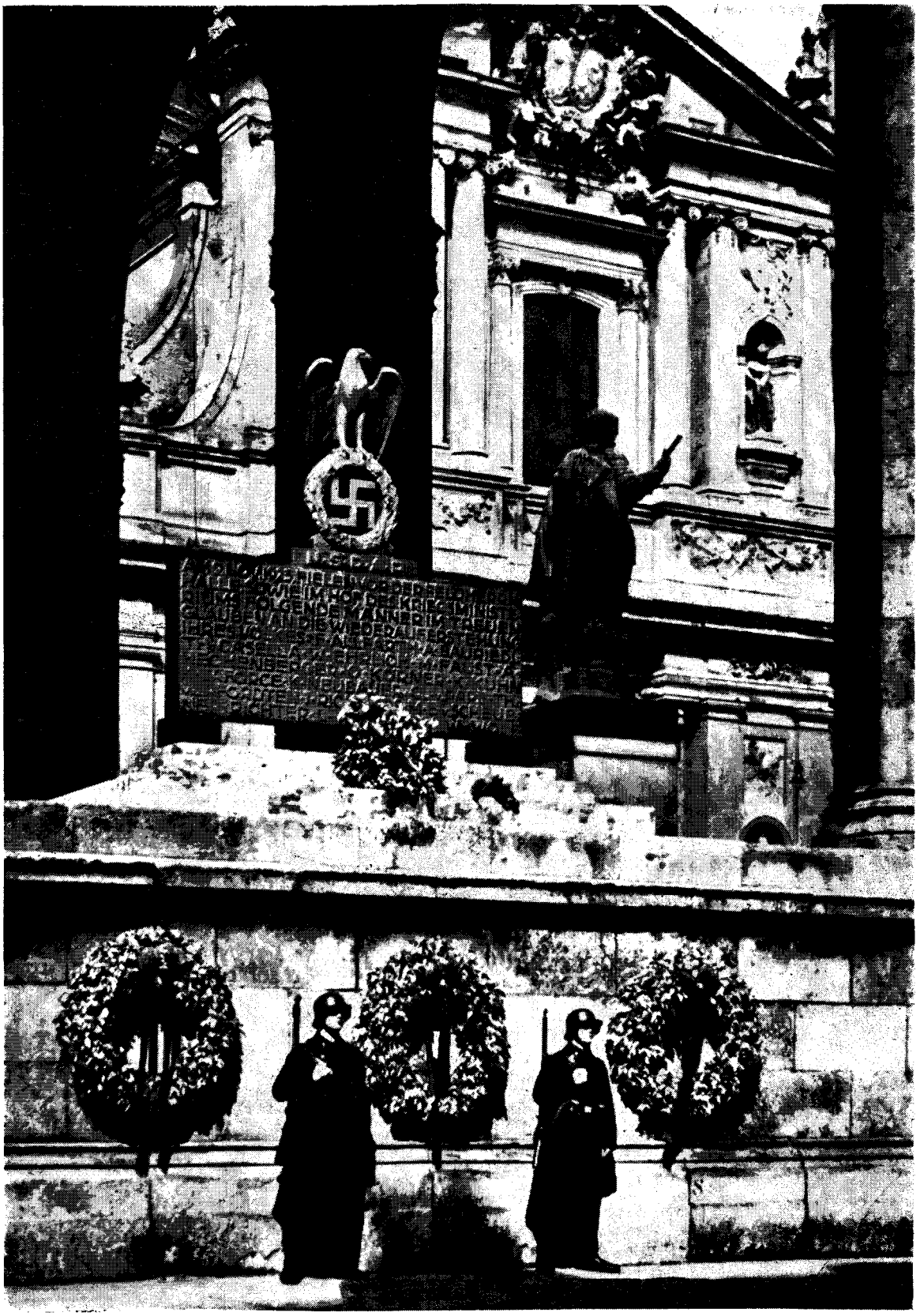
6 Nov. — Duitsche motortorpedobooten vielen in den nacht van 4 op 5 November het konvooiverkeer aan de Engelsche Oostkust aan en torpedeerden drie schepen met een gezamenlijken inhoud van 9.000 B.R.T. In het Noordelijke en Centrale deel van den Atlantischen Oceaan brachten Duitsche onderzeebooten in den strijd tegen vijandelijke konvooien tot zinken vier torpedojagers, een korvet en vijf schepen met een gezamenlijken inhoud van 29.500 B.R.T.
8 Nov. — Formaties gevechtsvliegtuigen hebben in scheervlucht voor de Noordafrikaansche kust een uit 22 volgeladen troepentransportschepen bestaand, door acht torpedobootjagers beschermd konvooi aangevallen. Talrijke bommen en torpedo's troffen 13 groote passagiersschepen met een gezamenlijken inhoud van 140.000 B.R.T., alsmede twee torpedobootjagers op vernietigende wijze. Met de schepen vonden vele duizenden Amerikaansche en Britsche recruten hun graf in de golven.
12 Nov. — Duitsche formaties gevechts- en torpedovliegtuigen hebben een sterk beveiligd ravitailleeringskonvooi in de wateren ten Oosten van Oran aangevallen. Naar tot dusver werd vastgesteld, werden vier volgeladen vrachtschepen met een inhoud van 29.000 B.R.T. en twee torpedobootjagers tot zinken gebracht en 23 andere vrachtschepen met te zamen een inhoud van 150.000 B.R.T., twee torpedobootjagers en een bewakingsvaartuig zwaar beschadigd.

LUCHTOORLOG —

6 Nov. — Een formatie Duitsche vliegtuigen viel scheepsdoelen en uitladingen in de haven van Napels aan. Een koopvaardijschip werd tot zinken gebracht en werden 9 andere schepen zwaar getroffen. Duitsche vliegtuigen hebben in den nacht van 5 op 6 November doelen aangevallen in het gebied van Londen. Van 3 tot 5 November heeft de luchtmacht aan het Oostelijk front 140 Sovjet-vliegtuigen. vernietigd.
7 Nov. — Geallieerde vliegtuigen vlogen het bezette gebied in het Westen binnen en ondernamen storingsaanvallen op eenige West-Duitsche steden. Duitsche vliegtuigen lieten bommen vallen op doelen in Londen en Oost- en Zuid-Engeland.
8 Nov. — Duitsche vliegtuigen wierpen in den nacht van 7 op 8 November bommen op Londen.
9 Nov. — Duitsche vliegtuigen lieten bommen vallen op Londen. Door storingsaanvallen op het Westelijke rijksgebied ontstonden in eenige plaatsen schade aan gebouwen en geringe verliezen aan menschenlevens. **(V. b. 5726 A)**

B. JAPAN — Lucht- en zeeslagen bij Bougainville —

TOKIO, 9 Nov. (Domei). — Het luchtwapen der Japansche marine heeft, naar het keizerlijk hoofdkwartier in een communiqué bekendgemaakt, sedert den ochtend van 8 November in de wateren ten Zuiden van Bougainville een vijandelijk konvooi en een escorteeringsvloot aangevallen. Tot dusver zijn de volgende resultaten vastgesteld: tot zinken gebracht werden drie slagschepen, terstond tot zinken gebracht twee kruisers en drie torpedobootjagers en bovendien werden tot zinken gebracht vier transportschepen. In brand geworpen en zwaar beschadigd werd een slagschip, dat later eveneens gezonken is, zwaar beschadigd werden meer dan drie zware kruisers, in brand geworpen en zwaar beschadigd werden drie kruisers of groote torpedobootjagers, in brand geworpen en zwaar beschadigd werd een groot transportschip. Neergeschoten werden meer dan 12 vijandelijke vliegtuigen, waarbij twee toestellen vermoedelijk neergeschoten zijn. De Japansche verliezen bestonden uit vijftien vliegtuigen, die zich opzettelijk op het vijandelijke doel hebben gestort of nog niet teruggekeerd zijn. Deze slag zal aangeduid worden als de tweede slag bij Bougainville. In aansluiting op den tweeden luchtslag voor het eiland Bougainville speelt zich thans voor hetzelfde eiland een verbitterde slag af tusschen eenheden van de Japansche vloot en een machtige vlootformatie van den vijand. Vlootdeskundigen te Tokio ramen het aantal Amerikaansche matrozen, dat met hun schepen bij Bougainville is omgekomen, op ten minste 10.000 man. **(V. b. 5726 B)**

(foto archief Arbeiderspers)

Het monument bij de Feldherrnhalle te München, ter herinnering aan de aldaar gevallenen op 9 November 1923.

DE WERELDOORLOG IN DATA

RECAPITULATIE VAN 3 APRIL - 30 APRIL 1941

3 April '41. — Zelfmoord van den Hongaarschen premier graaf Paul Teleki. Min. van Buitenl. Zaken Bardossy benoemd tot premier. Aankomst van Britsche officieren van den Generalen Staf te Ankara. De Iraaksche ministerpresident Taha el Haschimi treedt af naar aanleiding van Britsche eischen tot deelneming van Irak aan den oorlog. Regeeringsvorming door Raschid Ali el Ghailani. Quotaischi minister van Buit. Zaken van de Tsjoengking-regeering. Antwoord van de Ver. Staten op de Duitsche protestnota's van 31 Maart en 1 April. Nota van de Ver. Staten aan Italië met den eisch den Italiaanschen marine-attaché in Washington terug te roepen wegens zoogenaamde deelneming aan sabotage-daden op in beslag genomen Italiaansche schepen.

4 April — Nieuwe besprekingen van den Führer met Matsoeoka in Berlijn. Benghasi ingenomen door Duitsche en Italiaansche troepen.

5 April — Vriendschaps- en niet-aanvalsverdrag tusschen de Sovjet-Unie en Zuidslavië. Versterking der Portugeesche garnizoenen op de Azoren. Overeenkomst over den nieuwen gemeenteraad van Sjanghai: Duitschland verkrijgt een vertegenwoordiger. Overeenkomst tusschen Columbia en Venezuela over de bijlegging van het grensgeschil.

6 April — Dagorder van den Führer voor de soldaten van het Zuid-Oostfront en oproep van den Führer: Het Duitsche Rijk bevindt zich met ingang van heden in Zuidslavië en Griekenland in oorlog tegen Engeland. Nota's aan Zuidslavië en Griekenland. Verzekering van den Duitschen gezant Von Papen, dat Turkije in geen enkel opzicht bedreigd wordt. Officieele Britsche bekendmaking over de uitzending van troepen naar Griekenland. Italiaansche bekendmaking over nauwe samenwerking met Duitschland. Afscheidsboodschap van den Japanschen minister van Buit. Zaken Matsoeoka vanaf het grensstation Malkinia. Addis Abeba ingenomen door Empire-troepen.

7 April — De diplomatieke betrekkingen tusschen Groot-Brittannië en Hongarije verbroken. Oprichting van een Economischen Raad voor Japan. Mandsjoekwo en China in Tokio. Rommel bezet Derna.

8 April — Rede van Quisling in Oslo: Noorwegen zal in vredestijd noch Duitsch protectoraat, noch deel van het Groot-Duitsche Rijk zijn. Oproep van Raschid el Ghailani over het buiten den oorlog houden van Irak en over naleving der verdragen. Telegram van president Roosevelt aan koning Peter met de toezegging, Zuidslavië zoo snel mogelijk met oorlogsmateriaal te helpen.

9 April — Rede van Churchill over een begin Maart afgesloten militaire overeenkomst met Griekenland. Verbreking van de diplomatieke betrekkingen tusschen Slowakije en Zuidslavië. Verklaring van den Bulgaarschen premier Filoff: Bulgarije zal zijn eer, zijn rechten en zijn belangen tegen Zuidslavische aanvallen beschermen. Capitulatie van het Grieksche leger in Thracië. Bezetting van Nisch en Marburg aan de Drau. Verklaring van den Britschen Lord-Zegelbewaarder Attlee over de naleving van het vriendschapsverdrag met Irak. Overeenkomst tusschen den Amerikaanschen staatssecretaris Hull en den Deenschen gezant in Washington, Kauffmann, over Groenland. Alle padvinders-organisaties in Nederland ontbonden en verboden.

10 April — Samenkomst van de onderteekenaars van het Driemogendhedenpact in Berlijn. Onafhankelijkheidsverklaring van Kroatië. Bevel aan het Hongaarsche leger om de bevolking van het in 1918 aan Zuidslavië afgestane gebied in bescherming te nemen. Publicatie van de Britsch-Thailandsche diplomatieke correspondentie over de vaststelling van de grenzen tusschen Birma en Thailand. Drastische beperking van het benzineverbruik in Nederland.

11 April — Sjerif Scharaf regent in Irak. Onderteekening door president Roosevelt van het besluit betreffende de niet-erkenning van de overname van gebieden van een niet-Amerikaansche macht in de westelijke hemisfeer door een andere niet-Amerikaansche macht. Joden moeten hun radiotoestellen inleveren.

12 April — Het Deensche ministerie van Buit. Zaken verklaart de tusschen den gezant Kauffmann en staatssecretaris Hull op 9 April onderteekende overeenkomst over Groenland ongeldig. Vriendschapsbetuigingen van den Tenno en den Japanschen min. van Buit. Zaken Matsoeoka aan maarschalk Pétain en Darlan. Rijkscommissaris spreekt te Amsterdam een groote rede uit.

13 April — Duitsche troepen rukken Belgrado binnen. Italiaansche troepen rukken op naar het Albaneesche front. Neutraliteitspact tusschen Japan en Sovjet-Rusland in Moskou onderteekend. Sovjet-Rusland erkent Mandsjoekwo en Japan erkent de Mongoolsche volksrepubliek. Rommel bezet Solloem en Port Capozzo.

14 April — Telegram van den gezant Kauffmann aan het Deensche ministerie van Buit. Zaken: hij beschouwt zijn terugroeping als ongeldig. Hongaarsche troepen hebben het in 1918 aan Zuidslavië afgestane gebied weer bezet.

15 April — Verbreking van de diplomatieke betrekking tusschen Bulgarije en Zuidslavië. Oprichting van Duitsche burgerlijke besturen in de bezette gebieden Karinthië, Untersteiermark en Krains. Erkenning van den onafhankelijken staat Kroatië door het Duitsche Rijk, Italië, Slowakije; op 19 April door Hongarije, op 22 April door Bulgarije. Harry L. Hopkins Amerikaansch gevolmachtigde voor den inkoop van oorlogsmateriaal voor alle onder de Pacht- en Leenwet vallende landen.

16 April — Oprichting van het burgerlijk bestuur in door Italië bezet Sloweensch en Dalmatisch gebied. Vorming van de Kroatische regeering: Staatschef, minister president en min. van Buit. Zaken Dr. Ante Pavelitsj. Argentijnsch-Chileensch protocol over de regeling van grensvraagstukken.

17 April — Onvoorwaardelijke capitulatie van de geheele Zuidslavische weermacht. Uitbreiding van de Amerikaansche neutraliteitswet over den oorlogstoestand tusschen Hongarije en Zuidslavië.

18 April — Verlaging van vetrantsoen in Nederland van 250 tot 200 gram per week. Melk in distributie opgenomen. Twee vleeschlooze dagen in restaurants ingevoerd.

19 April — Opmarsch van Bulgaarsche troepen in Macedonië en Thracië. Bezoek van koning Boris van Bulgarije aan den Führer. Frankrijk treedt uit den Volkenbond.

20 April — Overname van het voorzitterschap van de regeering door den Griekschen koning George na den dood van den premier Koritzis op den 18den April. Gemeenschappelijke bekendmaking van Roosevelt en den Canadeeschen premier Mackenzie King over de verdediging van de Westelijke hemisfeer en de hulpverleening aan Groot-Brittannië. Amerikaansche troepenversterkingen in Manila.

21 April — Boodschap van Hitler aan maarschalk Pétain over samenwerking. Nieuwe grondwet voor Syrië en den Libanon.

22 April — Bekendmaking van de Iraaksche regeering over de landing van Britsche strijdkrachten in Basra op 17 en 18 April om overeenkomstig de modaliteiten der overeenkomst van 21 Juni '40 door Irak te worden getransporteerd. Terugkeer van Matsoeoka in Tokio. Overeenkomst over de verpachting van Port of Spain (Trinidad) aan de USA. Vervaardiging, verkoop en uitstalling van beeltenissen van leden van het Koninklijk Huis verboden.

23 April — Capitulatie van het Grieksche Epirus- en Macedonië-leger. Griekse nota aan Bulgarije over de verbreking der diplomatieke betrekkingen. De koning en de Grieksche regeering wijken uit naar Kreta.

24 April — Bezoek van den Hongaarschen rijksregent Admiraal Von Horthy aan den Führer. Rede van overste Lindbergh tegen deelneming van de Ver. Staten aan den oorlog.

25 April — Britsch-Chineesche en Amerikaansch-Chineesche financieele overeenkomst in Washington onderteekend. Uitbreiding van de Amerikaansche neutraliteitswet over den oorlogstoestand tusschen Bulgarije, Zuid-Slavië en Griekenland.

26 April — Bulgaarsch bestuur in Macedonië ingevoerd.

27 April — Duitsche troepen bezetten Athene. Huurbeschermingsbesluit 1941 in Nederland afgekondigd.

28 April — Italiaansche troepen bezetten Corfoe. Bekrachtiging en verlenging van de Turksche handels- en clearing-overeenkomst met België, het Duitsche Rijk, Nederland en Zweden. Lindbergh doet afstand van den rang van overste. Generaal Medina Angarita tot president van Venezuela gekozen. Aardappelendistributie in Nederland ingevoerd. Gelijkstelling van Nederlandsche en Duitsche getuigschriften.

29 April — Vorming van een nieuwe Grieksche regeering in Athene onder leiding van generaal Tsolacogloe.

30 April — Verklaring van den Britschen premier Churchill over het terugtrekken van de Britten uit Griekenland.

(V. b. Recap. 5719)

A. *BIOGRAFIEEN.* —

Staatshoofd, president van de eerste onafhankelijke republiek der Philippijnen, die sedert 14 October van dit jaar officieel bestaat, is José de Laurel. Hij werd in 1890 als telg uit een oude Philippijnsche aristocratenfamilie geboren. Hij volgde colleges in de rechten aan de landelijke universiteit van de Philippijnen en voltooide zijn studie aan de universiteit Yale van de Vereenigde Staten. Hij koos zijn ambtelijke loopbaan bij de rechterlijke macht en klom zeer spoedig tot rechter aan het Opperste Gerechtshof van het land op. Op jeugdigen leeftijd hield hij zich reeds met politieke problemen bezig. Zijn landslieden kozen hem in den Senaat; als een der jongste parlementariërs werd hij met 32 jaren minister van Binnenlandsche Zaken. De autonomistische en nationalistische tendenzen, die De Laurel nastreefde, brachten hem spoedig in botsing met den Amerikaanschen gouverneur-generaal Wood, die ten slotte zijn aftreden eischte, 1926. Sedertdien ging De Laurel openlijk tot oppositie tegen de Yankees over. Hij schreef een opzienbarende studie over de vrijheid en onafhankelijkheid van zijn land, waarin hij de stelling verdedigde, dat de Philippijnen, in geval van een oorlog tusschen de V. S. en Japan, slechts aan Japans zijde hun rechten erkend kunnen zien. De Japansche Rijksuniversiteit te Tokio verleende hem deswege het eeredoctoraat. Na het uitbreken van den oorlog tusschen Japan en de V. S. in December 1941 zagen de Philippijnsche nationalisten de verwezenlijking van hun doel naderbij. President Quezon vluchtte naar Amerika. Zijn secretaris Jorge Vargas vormde in opdracht der Japanners een autonoom bestuur, waarin De Laurel aanvankelijk minister van Justitie, later van Binnenlandsche Zaken was. In den zomer van dit jaar werd een aanslag op zijn leven gepleegd, waarbij hij zwaar gewond werd. De voorbereidingen voor de onafhankelijkheid van zijn land en volk zette hij desondanks voort. Volgens de belofte der Japanners konden de Philippino's ten slotte een grondwet samenstellen en hun onafhankelijkheid uitroepen. Eenparig werd De Laurel tot staatspresident gekozen, terwijl Vargas met de leiding van de regeering belast bleef. **(V. b. de Laurel 5708 A)**

Dr. José de Laurel

A. NEDERLAND — Economie, Financiën - Aanpassing van het prijspeil aan Duitschland —

15 Nov. — In overeenstemming met de in Duitschland geldende bepalingen heeft de Gevolmachtigde voor de Prijzen in Nederland onlangs gelijkluidende voorschriften gegeven voor leveringen van Nederland aan Duitsche overheidsinstanties. Volgens deze verordening kan de gevolmachtigde voorschrijven, tot welke prijzen geleverd moet worden, waarbij die bedrijven, welke het goedkoopste kunnen leveren, voorrang zullen genieten. Met de Duitsche instanties is overeengekomen, dat de in Duitschland geldende „groepsprijzen" niet zonder meer in Nederland van toepassing zullen zijn. Bij ieder bedrijf zal worden nagegaan, of het, in verband met zijn rentabiliteitspositie in prijsgroep I of in een lagere prijsgroep wordt ingedeeld.

De egaliseering van het Nederlandsche aan het Duitsche prijsniveau is in 1942 voor het grootste gedeelte bereikt: de invoering van het z.g. prestatie-principe is echter voor Nederland nieuw.

Voor het uitbreken van den oorlog waren de Nederlandsche prijzen gemiddeld 30—40% lager dan de Duitsche prijzen. Na de bezetting werd een prijsstop op het niveau van 9 Mei 1940 afgekondigd. Deze, nu nog van kracht zijnde, prijsstop had, aldus „die Deutsche Volkswirtschaft" ten doel te voorkomen, dat handelaren en producenten eigenmachtig de prijzen zouden verhoogen.

Tegen een noodzakelijk geworden prijsverhooging had de Nederlandsche prijscontrôle geen bezwaar. Integendeel: doelbewust werd naar een aanpassing van het Nederlandsche prijspeil aan het Duitsche peil gestreefd. Waar Nederland over groote voorraden van voor den oorlog beschikte, kon de aanpassing geleidelijk gaan, aangezien het land slechts in langzaam tempo tot het verwerken van de duurdere continentale grondstoffen en van vervangingsmiddelen behoefde over te gaan. Allengs werd het aantal van de factoren, die den kostprijs verhoogden, snel grooter. De overgang tot nieuwe werkmethodes, hoogere transportkosten, hoogere belastingen, hoogere sociale lasten, verhooging der laagste loonen en daarentegen kleinere arbeidsprestaties begonnen bij de eene na de andere onderneming hun invloed uit te oefenen.

Iedere onderneming, welker kosten stegen, kon, indien de hoogere kosten de rentabiliteit in gevaar brachten, een verhooging van de verkoopprijzen aanvragen. Eén factor werd principieel niet als kostenverhoogend beschouwd en wel de „onderbezetting". Dit alles had reeds ten gevolge, dat bij een aantal ondernemingen de winst in verlies verkeerde, aangezien het niet meer mogelijk was, de vaste kosten te dekken. De bovenbedoelde regeling was uiterst gecompliceerd aangezien iedere onderneming haar eigen kostprijsberekening had en deze regeling niets te maken had met het prestatie-principe. Het daarop in April 1942 ingevoerde stelsel van calculatie-schema's kwam meer hiermede overeen, aangezien men nu uitging van de kosten, die een gemiddelde onderneming zou maken plus 4% rente en 2% winstmarge over het bedrijfskapitaal. Voor den landbouw en het bankwezen golden deze schema's niet. De prijscontrôle werd door de calculatie-schema's al eenvoudiger, maar eerst de invoering van groeps- en eenheidsprijzen leidt tot gelijke eindprijzen per groep of voor geheele bedrijfstakken, hetgeen de contrôle inderdaad zal vereenvoudigen.

Om de Nederlandsche en Duitsche prijzen te egaliseeren, zijn in sommige gevallen in Nederland prijsverlagingen afgekondigd. Van belang hierbij was het feit, dat de Duitsche exportprijzen voor ijzer- en walsproducten voor levering naar Nederland met ingang van 30 Juni '42 tot het binnenlandsche Duitsche niveau verlaagd werden. Door een daarmee overeenkomende prijsverlaging in Nederland werden de prijzen voor ijzer- en walsproducten in beide landen op één niveau gebracht. Voorgeschreven werd, dat voor leveringen naar Duitschland resp. naar Nederland geen hoogere prijzen berekend mogen worden dan de binnenlandsche maximumprijzen beloopen. Bij het opgeven van orders in Nederland mogen geen hoogere prijzen betaald worden dan in Duitschland toegelaten zijn. Ook hieruit blijkt, aldus besluit genoemd orgaan, het streven naar gelijkheid van prijzen, waarbij de Duitsche prijzen als richtsnoer gelden. (De Telegraaf)

(V. b. Prijsvaststelling 5072 A; Prijsstop 4231 A; Europ. Prijspol. 5181 A)

Arbeidsdienst — Overzicht prestaties —

15 Nov. — Aan „De Telegraaf" ontleenen wij de onderstaande cijfers, welke betrekking hebben op prestaties, welke door den Nederlandschen Arbeidsdienst werden geleverd:

Op 3 Maart 1941 waren er 3 kampen, op 31 December 1941 30, op 1 Juni 1942 50 en op 1 Januari 1943 60 kampen. In 1941 werden 25 ha woesten grond ontgonnen en opgeleverd, in 1942 49 ha, in de eerste helft van 1943 niet minder dan 80 ha. Voorts werden in 1941 2200 meter sloot gegraven en alleen in de eerste helft van 1943 niet minder dan 15000 meter. Dit komt niet alleen door de toeneming van het aantal Arbeidsmannen, doch is tevens een bewijs van de gestegen persoonlijke prestaties. In iets minder dan twee en een halve maand — den met den gemachtigde voor den oogst overeengekomen tijd — rooiden zij de hun opgedragen uitgestrektheden, waarbij zij rond 72.000.000 kg aardappelen te voorschijn brachten. Dit is 39 weekrantsoenen voor een stad van 400.000 inwoners.

Voor een werkobject van den N.A.D. geldt tevens de eisch van nuttigheid in overeenstemming met de behoeften des tijds. De N.A.D. ontvangt de opdracht slechts, indien er geen burgerwerkkrachten voorhanden zijn en hij krijgt eenzelfden kostprijs, welke dan echter in de Rijksschatkist vloeit. De bedoeling is, dat de jongens gedurende vijf en een halve maand, zonder bevoorrechting, in werkgemeenschappen, nuttigen, zij het eenvoudigen handarbeid verrichten. Daarnaast leeren zij in de kampen orde, tucht en reinheid.

(V. b. Prestaties N.A.D. 5722 A)

Arbeidsfront — „Vreugde en Arbeid" —

15 Nov. — Ter gelegenheid van het driejarig bestaan van „Vreugde en Arbeid", de ontspanningsorganisatie van het N.A.F., werd in den Stadsschouwburg te Den Haag een feestelijke bijeenkomst gehouden. Aan de toespraak van den heer Woudenberg, frontleider, ontleenen wij de onderstaande gegevens, die een overzicht geven omtrent het door „Vreugde en Arbeid" in het laatste jaar gepresteerde.

Wat de cultureele ontspanning betreft: in totaal werden ruim 1300 voorstellingen en bedrijfsfeesten georganiseerd, welke door ruim een half millioen personen werden bezocht. Ten behoeve van de werkers in Duitschland werden 255 filmvoorstellingen georganiseerd, welke door ongeveer 100.000 menschen werden bezocht. In samenwerking met den Nederlandschen Omroep werden 16 radio-avonden georganiseerd met 16.000 bezoekers.

Wat de volksontwikkeling betreft werden georganiseerd

44 avondscholen voor volwassenen en een aantal cursussen op velerlei gebied. Meer dan 100 bedrijfsbibliotheken werden verzorgd. Vele voordrachtsavonden werden gegeven. De huisvlijtactie van „Vreugde en Arbeid" met vijf tentoonstellingen, ruim 2200 inzendingen en ruim 30.000 bezoekers, vormde een bijzonder succes.
Bijzondere propaganda werd gemaakt voor bedrijfssport, welke thans door meer dan 100 bedrijven wordt beoefend. Het aantal zwemmers, dat aan de zwemavonden deelnam, bedroeg 160.000, het aantal zwemfeesten 20. In totaal werden 81 sportcursussen als b.v. boksen, jiu-jitsu, rhythmische gymnastiek georganiseerd. Aan zes georganiseerde bedrijfssportdagen namen in totaal 1050 personen deel. Het aantal afstandsmarschen bedroeg 12. Wat de organisatie van de vacantie en het reizen betreft werden 181 bedrijfsuitstapjes georganiseerd met bijna 20.000 deelnemers. In de vacantie-oorden werden in het afgeloopen jaar 15.900 overnachtingen geboekt.

(V. b. Vreugde en Arbeid 5633 A; Oprichting 4425 D)

A. NEDERLAND — Arbeidsinzet — Nieuwe verlofregeling voor arbeiders in Duitschland —

15 Nov. — Voor de Nederlandsche werkers in Duitschland is een nieuwe regeling ingevoerd, welke zoowel de belangen van de bedrijven als die van de arbeiders beoogt te ontzien. Voortaan zullen namelijk de arbeiders voor elkaar moeten borg staan. Als een groep van hen niet verlof gaat, moeten zij zooveel gemeenschapszin hebben, dat ze terugkomen om hun wachtende arbeidskameraden in de gelegenheid te stellen, ook met verlof te gaan. Dit geldt ook voor kleine bedrijven, waar niet groepen voor elkaar garant gesteld worden, maar waar men persoonlijk voor iemand instaat.
Ook in de toekomst wordt bij dringende noodzaak uitzonderingsverlof toegestaan, namelijk als, zonder dat eenige twijfel mogelijk is, vaststaat, dat iemand van de naaste bloedverwanten, bijvoorbeeld echtgenoote, kinderen of ouders, gestorven of levensgevaarlijk ziek is.

(V. b. Verlofregeling 5669 A)

Distributie — Textiel - Uitbreiding vergunningstelsel —

15 Nov. — In verband met de huidige textielpositie wordt medegedeeld, dat de punten van de kleedingkaarten voor mannen, jongens, vrouwen en meisjes van 15 jaar en ouder, benevens de T.-punten en alle speciale punten met ingang van 15 November voorloopig niet meer gebruikt kunnen worden voor den aankoop van:
Wat betreft mannen en jongens:
Costuums en onderdeelen daarvan, hemden, overhemden, onderbroeken, sokken en kousen, nachthemden, regenjassen en windjacken, alle soorten jassen (met uitzondering van bontjassen), pullovers, gebreide vesten, alle soorten werk- en bedrijfskleeding, jekkers, pyama's, winterhandschoenen.
Wat betreft vrouwen en meisjes:
alle soorten japonnen, rokken, blouses, onderjurken, pullovers, gebreide vesten, hemden, alle soorten directoirs, shawls, kousen, schorten, nachthemden, regenmantels en windjacken, alle soorten mantels en mantelcostuums (met uitzondering van bontmantels), omslagdoeken, alle soorten werk- en bedrijfskleeding, peignoirs, pyama's, bedjasjes e.d.
Deze artikelen zijn alleen op speciale vergunning verkrijgbaar.

(V. b. Textielkaarten 5527)

— Papierbesparing — Verpakkingsvoorschrifen —

8 Nov. — In de Staatscourant van 10 Nov. is onder den naam Verpakkingsvoorschriften voor papier en carton 1943 no. 1 een beschikking verschenen van den secretaris-generaal van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, waarbij het in den vervolge is verboden artikelen in nieuw papier of carton in te pakken of te verpakken bij levering aan verbruikers.
In gevallen waarin verpakking in papier en carton is toegestaan, dient deze verpakking zoo zuinig mogelijk te zijn. Het is niet geoorloofd verschillende reeds verpakte artikelen bij elkaar te verpakken om het vervoer te vergemakkelijken.

Economie, financiën — Verbod particuliere loterijen - Uitbreiding Staatsloterij —

8 Nov. — In de Nederlandsche Staatscourant is een besluit van de secretarissen-generaal van de departementen van Financiën en Justitie afgekondigd, waarbij wordt bepaald, dat er één Staatsloterij zal zijn, waaromtrent nader voorschriften zullen worden gegeven door den secretarisgeneraal van het departement van Financiën. De inwerkingtreding van de nieuwe regeling zal ten gevolge hebben, dat de verkoop van andere loten dan staatsloten verboden zal zijn. De staatsloten zullen in grooter getale dan tot dusver worden uitgegeven en op meer plaatsen verkrijgbaar worden gesteld. De inwerkingtreding zal vermoedelijk ongeveer 1 Maart 1944 plaats hebben.

Germaansche ᛋᛋ — Beschouwing over Grootgermaansch en Grootduitsch —

15 Nov. — Het „Alg. H'blad" publiceerde het onderstaande artikel, dat werd ontleend aan het „Vormingsblad" van de Germaansche ᛋᛋ:
Grootgermaansch is iets waarover veel wordt gesproken, nóg meer gepráát en hetzelfde geldt voor het begrip Rijk. Voor enkelen is het een begrip, voor velen een woord en voor de meesten het uitgangspunt van een misverstand. Wanneer wij ons met een vraagstuk als het Grootgermaansche bezig houden, of laten wij liever zeggen: wanneer wij Grootgermaansch zijn, dan zijn wij dat niet op grond van een dogma of van eenige formuleering, niet b.v. omdat „ras" dogmatische beteekenis voor ons zou hebben, niet omdat „het Rijk" door ons van te voren verstandelijk zou zijn uitgeknobbeld, geformuleerd en uitgedacht, maar omgekeerd: wij zijn Grootgermaansch uit een onbewusten drang, een beleven, dat nog niet direct een begrijpen was. Het Grootgermaansche was eerst een „beleving" en werd eerst daarna een „begrip", m.a.w. meer geformuleerd, aan een woord gebonden" — aldus de heer J. C. Nachenius, landelijk vormingsleider van de Germaansche ᛋᛋ in Nederland in „Vormingsblad" no. 9.
De schrijver betoogt dan dat zoolang dat beleven de stuwende kracht is, de formuleering levend en vruchtbaar blijft, doch wanneer dat beleven er niet achter zit, wordt het tot dogma. Wie dit beleven niet bezit, doordat hij van een anderen aanleg is, die kan wèl het begrip en de formuleeringen overnemen, doch voor zoo iemand zijn het dan ten hoogste dogma's of anders interessante beschouwingen, méér niet!
Velen vinden de begrippen „Grootgermaansch" en „Rijk" te vaag; zij zouden willen, dat ze volkomen verstandelijk uitgedacht, kant en klaar werden voorgelegd, waarna zij dan wel zoo vriendelijk zouden zijn te zeggen, of zij ze al dan niet aannemelijk vinden. „Zij weten niet" — aldus Nachenius — „uit welke diepten van het onbewuste het Rijk in de Germaansche wereld opkomt, zoo hier en daar, in enkelingen, in groepen, in onze ᛋᛋ.
Nergens werd het zoeken naar formuleering zóó bewust en ononderbroken ter hand genomen als juist bij ons in de ᛋᛋ. Doch dáárom kunnen ook juist wij zoo gerust en zoo onberoerd door de politiek van den dag dit proces laten groeien. In den loop der jaren, uitgaande van de Grootgermaansche gedachte, werd deze steeds meer geconcretiseerd en kreeg zij meer en meer gestalte in de Rijksidee".
Nachenius gaat dan over tot de voorstelling Grootduitsch. Hiervan zegt hij: Grootduitsch zijn wij nooit geweest en kunnen wij niet worden, want wij zijn geen Germanen, die in Duitschland werden geboren, maar Germanen, die in Nederland opgroeiden, die voortkwamen uit deze „Nederduitsche" bevolking in den Westhoek van het Germaansche vasteland. De vraag Grootduitsch of Grootgermaansch bestaat voor ons niet, dat is een vraag voor Duitschers. Onze vraag luidt: Grootnederlandsch of Grootgermaansch, of: Kleinnederlandsch of Grootgermaansch. Zóó geformuleerd lijkt het, of Duitschers en Nederlanders voor eenzelfde vraag staan. Toch is dit alleen maar formeel het geval en wel hierom: Grootduitschland is voortgekomen uit Germaansch bewustzijn dat ook in den diepsten grond van het onbewuste wortelde. Zeker niet bij allen, maar bij de besten. Het was ook eens een hoop, een mogelijkheid, een reeds vooruitbeleefde werkelijkheid en het kreeg plotseling vorm en gestalte door den Führer.
Nu moet dit Grootduitsche, dat zoo hecht is geworden door harden strijd, dat zoo sterk is gebleken en de vervulling was van eeuwenoude verlangens, uitgroeien tot iets anders, iets grooters en hoogers; het Grootgermaansche. Dat is niet eenvoudig en slechts weinigen zijn daaraan toe. Grootduitschland grooter maken, dat lijkt eenvoudig, dat is een verstandelijke constructie. Het mondingsgebied van Rijn en Maas en Schelde er bijtrekken, het is zelfs noodzakelijk en wanneer men de macht daartoe heeft, dank zij de totstandkoming van Grootduitschland, dan kàn men van die macht gebruik maken. Doch dat is niet Grootgermaansch.
Wat Grootgermaansch is, dat weten wij van de Germaansche ᛋᛋ in Nederland, want daaraan danken wij ons ontstaan. Toen de Voorman in den herfst van 1940 de opdracht ontving tot vorming van de ᛋᛋ in Nederland, toen deed hij dat niet, omdat wij tot een „grooter Grootduitschland" wilden geraken, maar omdat in ons reeds toen de Groot-

germaansche Rijksgedachte half bewust leefde en naar vormgeving zocht.
Er waren er onder ons, die Grootnederlandsch waren ingesteld. Dit Grootnederland werd nooit verwezenlijkt; het leefde ook slechts in zeer weinigen hier. Thans echter, nu Grootgermanje mogelijkheid wordt, ja ook verstandelijk bezien noodzakelijkheid is, nu heeft dit staatsche Grootnederland voor ons niet den minsten zin of beteekenis meer. Daarom is de weg naar het Grootgermaansche voor Duitschers ànders dan voor ons. Onze weg gaat van een volk uit, dat wel staatsch gezien een volk is, maar dat het beleven van een volk te zijn mist, omdat het geen nood gekend heeft en geen strijd. De weg van den Duitscher gaat uit van een nog maar pas veroverde volksche eenheid. Wat onzen weg bezwaart, is het bewustzijn van het klein zijn in aantal, de telkens opkomende angst voor het opgeslokt worden en wanneer in Duitschland het Grootgermaansche het niet zou winnen van het Grootduitsche, dan ware dat gevaar acuut.
Nu is dit ons standpunt: Wij weten dat de Führer en de Reichsführer-SS het Duitsche volk willen brengen tot Grootgermaansch bewustzijn. Daarom is er maar één weg: nauwste aaneensluiting met hen, die van binnen uit dit zelfde willen, die net als wij zoeken naar de verwerkelijking van de Grootgermaansche Rijksidee, in Duitschland, in de andere Germaansche landen èn bij ons. De vraagstukken die moeten worden opgelost, de moeilijkheden die moeten worden overwonnen, zijn verschillend, maar onze Grootgermaansche instelling brengt mee, dat wij hieraan samen werken en in dit werk elkaar leeren begrijpen. Dat het front de harde leerschool is, behoeft nauwelijks nog eens te worden gezegd. Daar krijgen wij dat zelfbewustzijn van hem, die „Gleichberechtigung" niet aanvaardt als iets, dat hem wordt toebedeeld, maar die het in zich draagt. Die daarom ook niet omvalt, wanneer hij ondervindt, dat er velen zijn, die deze dingen nog niet verstaan of wellicht nooit zullen verstaan. Die de kracht in zich voelt, om strijder te worden voor Grootgermanje, die ook geen achterdeurtje openhoudt, en die weet dat diezelfde kracht in duizenden kan worden gewekt. Wij breken de bruggen achter ons af, wetende, dat alleen dàn de kracht kan worden ontplooid, die noodig is, om ons ideaal te verwezenlijken. Iets minder nemen wij niet voor lief. En dat nu niet alleen uit idealisme, maar daarbij ook uit puur practisch inzicht, dat deze Grootgermaansche eenheid levensvoorwaarde is geworden, dat daarvan zijn of niet-zijn zal afhangen. Tegenover ons Grootgermaansche ideaal staat het te enge nationalisme. Bij ons noemen wij het „separatisme", bij Duitschers „annexionisme". Beide zijn even gevaarlijk voor de verwerkelijking van het Rijk en wie zou willen ontkennen, dat velen nog imperialistisch denken? Maar wie is zoo naief nu te gelooven: dat hij zich voor dat annexionisme kan redden door te zeggen: Ik ben er tegen en weg met het imperialisme?! Het imperialisme wordt slechts weerlegd en lamgelegd door het Rijk te willen! Het eenige, maar dan ook letterlijk het éénige, waar het echter voor òns op aankomt, is, of wij ondubbelzinnig Grootgermaansch willen zijn, dan wel separatisten. Een derde is er niet. Dàt is het groote politieke vraagstuk van heden voor ons en het Nationaal-socialisme in Nederland!" **(V. b. Beginselen 5714 A)**

A. NEDERLAND — Jeugd - Nationale Jeugdstorm - Marineafdeeling —

15 Nov. — Ten einde de zeevaart de plaats te geven, waarop zij recht heeft, is een jaar geleden de Marine Jeugdstorm opgericht, waarbij men in het begin met groote moeilijkheden te kampen heeft gehad, welke o.a. gelegen waren in de materiaalvoorziening, het onderhoud van dit materiaal, het feit, dat men op vele wateren, ten gevolge van de bezetting niet mag varen, alsmede in de tegenwerking van vele menschen.
De M. J.S. wil de jongens op zeer jeugdigen leeftijd reeds opleiden, zoodat men reeds spoedig kan selecteeren, naar gelang de geschiktheid en de capaciteiten. Men is thans zoover, dat men reeds jongens van twaalf jaar af, aanneemt. Zoo bestaat dus ook de mogelijkheid, dat men jongens, die anders niet op de idee zouden komen, naar het water lokt.
De M. J.S. heeft een nieuwe uniform gekregen, welke bestaat uit het traditioneele matrozenpak. Opperbootsman Bartels hoopte, dat deze uniform vele jongens zal trekken en dat velen weer, uit liefde voor de zee, de zeevarende traditie van ons volk zullen doen herleven.

Justitie — Kinderloosheid grond tot echtscheiding

15 Nov. — Het Haagsche gerechtshof heeft den Italiaan, die op grond van het feit, dat zijn Nederlandsche vrouw ten gevolge van een lichamelijk gebrek, dat reeds voor haar in 1937 gesloten huwelijk bestond, nimmer kinderen zal kunnen voortbrengen, echtscheiding eischte, in het gelijk gesteld. Het Hof te 's-Gravenhage overwoog, dat, daar het normale huwelijk mede op het verwekken van nakomelingschap is gericht en daarin ook een zijner zedelijke grondslagen vindt, de Nederlandsche openbare orde zich er niet tegen verzet, dat een buitenlandsche wetsbepaling de mogelijkheid biedt op grond van een reeds vóór het huwelijk bestaand lichamelijk gebrek bij een der echtgenooten echtscheiding te doen uitspreken. Na de gewenschte medische verklaring te hebben ontvangen, heeft het Hof de vordering rechtvaardig en gegrond geacht en het huwelijk nietig verklaard. **(V. b. 5600 B)**

Luchtaanvallen — Veerbooten beschoten —

15 Nov. — Door aanvallen met de boordwapens van Anglo-Amerikaansche vliegtuigen op veerbooten werden 13 Nederlanders gedood, 11 andere werden zwaar- en 14 lichtgewond. **(V. b. Luchtaanvallen 5697 A)**

Sociale Zaken — Ongevallenwet - Herziening controlemaatregelen —

15 Nov. — Bij besluit van den secr.-gen. van Sociale Zaken is een herziening der Ongevallenwet 1921 tot stand gekomen. Van de bij deze gelegenheid aangebrachte wetswijzingen verdient in de eerste plaats het feit de aandacht, dat de bevoegdheid van het bestuur der Rijksverzekeringsbank tot het vaststellen van contrôle-voorschriften thans nadrukkelijk in de wet is vastgelegd. Deze bevoegdheid berust tevens bij den werkgever, aan wiens onderneming een erkende geneeskundige dienst is verbonden, ten aanzien van getroffenen, die van de onderneming een tijdelijke uitkeering ontvangen. Voorts zijn nieuwe bepalingen gemaakt omtrent de voorschriften, welke door of vanwege het bestuur der Rijksverzekeringsbank kunnen worden gegeven in het belang van een geneeskundige behandeling of de genezing der getroffenen. **(V. b. Wijz. Ongevallenwet 3578 B)**

— Ziektewet - Nieuwe kraamgeld-regeling —

15 Nov. — Bij besluit van de secr.-gen. van Sociale Zaken en Financiën is de regeling der Ziektewet inzake uitkeering van ƒ 55 bij bevalling aan een ingrijpende herziening onderworpen. Op grond van de herziene regeling, waaraan terugwerkende kracht is verleend tot 1 November 1942, kunnen thans de volgende personen voor een „kraamgeld" in aanmerking komen: 1. de verplicht verzekerde vrouw; 2. de echtgenoote van een verplicht verzekerde; 3. de dochters, stief- en pleegdochters van een verplicht verzekerden man, onderscheidenlijk van een verplicht verzekerde vrouw; 4. de vrouw, wier bevalling plaats vindt binnen tien weken na het einde van haar verplichte verzekering; 5. de echtgenoote, wier bevalling plaats vindt binnen een maand, c.q. binnen acht dagen na het einde van de verplichte verzekering van haar man; 6. de dochters, stief- en pleegdochters, wier bevalling plaats vindt binnen een maand, c.q. binnen acht dagen na het einde van de verplichte verzekering van haar vader, stief- of pleegvader of van haar moeder, stief- of pleegmoeder; 7. de weduwe, wier bevalling plaats vindt binnen een maand na het overlijden van haar verplicht verzekerden echtgenoot; 8. de dochters, stief- en pleegdochters, wier bevalling plaats vindt binnen een maand na het overlijden van haar verplicht verzekerden vader, stief- of pleegvader of van haar verplicht verzekerde moeder, stief- of pleegmoeder; 9. de vrijwillig verzekerde vrouw, die bij het einde van haar verplichte verzekering zwanger was.
Tegelijk met de hiervoren weergegeven herziening van de Ziektewet kwam een herziening tot stand van de bestaande regeling voor de toekenning van bevallingsgeld ten behoeve van personen, met een loon van niet meer dan ƒ 3000, die buiten de Ziektewet zijn gehouden. Ingevolge de nieuwe regeling kunnen, wat deze groepen betreft, de volgende personen voor kraamgeld in aanmerking komen: 1. de vrouwelijke arbeider; 2. de onder 1 bedoelde vrouw indien haar bevalling plaats vindt binnen een maand na het einde van haar dienstbetrekking; 3. de echtgenoote van een mannelijken arbeider; 4. de echtgenoote bedoeld onder 3, indien haar bevalling plaats vindt binnen een maand na het einde van de dienstbetrekking van haar man; 5. de dochters, stief- of pleegdochters van een mannelijken of vrouwelijke arbeider; 6. de weduwe van een mannelijken arbeider, indien haar bevalling plaats vindt binnen een maand na het overlijden van haar echtgenoot; 7. de dochters, stief- of pleegdochters van een mannelijken of vrouwelijke arbeider, indien haar bevalling plaats vindt binnen een maand na het overlijden van haar vader, stief- of pleegvader, onderscheidenlijk van haar moeder, stief- of pleegmoeder. **(V. b. Kraamgeld 5691 A)**

A. **NEDERLAND — Kunst, Kultuur - Alle schilderijen kultuurgoed —**
15 Nov. — Aan H. H. D., koopman te Groningen, was ten laste gelegd, dat hij heeft medegewerkt aan de verspreiding van schilderijen, zijnde kultuurgoederen, terwijl hij geen lid was van de Ned. Kultuurkamer en terwijl dit medewerken niet een uitsluitend commercieele werkzaamheid was. De rechtbank te Groningen heeft verdachte vrijgesproken. Zij overwoog daarbij, dat onder kultuurgoed moet worden verstaan een kunstschepping, welke voor het publiek waarneembaar wordt gemaakt en dat de door verdachte te koop aangeboden schilderijen niet als kunstscheppingen kunnen worden beschouwd, aangezien ze als massaproduct op bestelling werden vervaardigd. De Hooge Raad heeft thans uitspraak gedaan in deze zaak en overwogen, dat de rechtbank, door bedoelde schilderijen niet te beschouwen als kultuurgoed, aan dat begrip een te enge uitlegging heeft gegeven. Immers heeft artikel 12 van de Kultuurkamerverordening kennelijk ten doel om personen te weren, die, omdat zij niet beschikken over de daar vermelde eigenschappen, niet waardig zijn om kultureele werkers te worden genoemd. Een rationeele werking van de betreffende voorschriften is niet mogelijk indien de rechter elk zoodanig product naar zijn kunstwaarde beoordeelt. Een doelmatige uitlegging van de betreffende bepalingen brengt mede, dat alle producten van hen, die werkzaam zijn op de in artikel 1 genoemde gebieden, als kultuurgoed moeten worden beschouwd. Geen zuivere vrijspraak aanwezig oordeelende, heeft de Hooge Raad het vonnis vernietigd en de zaak verwezen naar het Gerechtshof te Leeuwarden.

Telefonie - Beperking telefoonverkeer noodzakelijk -
15 Nov. — Speciaal het geautomatiseerde locale en interlocale telefoonverkeer is op de spitsuren (8.30-12 en 14-17 uur) zoo toegenomen, dat vlotte afwikkeling van „Kriegswichtige" gesprekken ernstig worden belemmerd. Van Duitsche zijde zal men niet schromen een groot aantal abonné's van het telefoonverkeer uit te sluiten, indien door medewerking van de aangeslotenen zelf de verkeersbelemmering niet verdwijnt.

Veeteelt - Mond- en Klauwzeerbestrijding —
15 Nov. — In het Alg. Handelsblad verscheen, naar aanleiding van de opening van de afdeeling virusbereiding van het staatsveeartsenijkundig onderzoekingsinstituut, een artikel waarin een overzicht wordt gegeven van den huidigen stand der mond- en klauwzeerbestrijding. De mond- en klauwzeer is een der meest gevreesde veeziekten, welke soms binnen den tijd van een enkel jaar de Nederlandsche veehouderij een schade toebracht van tusschen de 20 en 30 millioen gulden. Tot dusver bestond het voornaamste wapen waarover de bestrijders der ziekte de beschikking hadden uit een serum, een z.g. reconvalescentenbloedserum, waarmede de koeien gedurende enkele weken tegen een matige besmetting konden worden beschut. Een vrij zwak wapen derhalve, dat aanleiding gaf tot pessimistische opvattingen aangaande de kans deze ziekte nog eens geheel baas te kunnen worden.
Zeer binnenkort zal men echter een nieuw offensief openen tegen de verwekkers van het mond- en klauwzeer, waarbij van een nieuw wapen gebruik zal worden gemaakt.
De basis van het nieuwe bolwerk waarvan men zich in den komenden strijd zal bedienen is dezer dagen gelegd met de stichting van de afdeeling Virusbereiding van het Staatsveeartsenijkundig onderzoekingsinstituut, dat een onderdeel vormt van het abattoir te Rotterdam, de oudste slachtplaats in Nederland. Hier zal de ziekte worden „verwekt" om haar in de toekomst naar buiten op zeer groote schaal te kunnen bestrijden.
In frissche, ruime stallen, welke de directie van het abattoir ter beschikking heeft gesteld en die, om besmetting te voorkomen, van de overige stallen door pas gebouwde muren worden gescheiden, worden koeien met verschillende soorten smetstof geïnfecteerd. Wanneer de blaren op de tong verschijnen — na 24 uren — worden de beesten geslacht. De blaarinhoud, welke het virus bevat, wordt verzameld en in het laboratorium, een belangrijk onderdeel van het nieuwe instituut, verder bewerkt, om daarna naar Amsterdam te worden gezonden. Daar wordt het tot vaccin verwerkt. Men volgt dus hier een geheel nieuw systeem, waarvan men hooge verwachtingen heeft. Met het nieuwe vaccin kunnen koeien voor een periode van 6 tot 8 maanden immuun worden gemaakt. In Friesland heeft men 3500 koeien bij wijze van proef met het vaccin geënt en tusschen besmette koeien laten grazen. Het resultaat was verrassend. In Groningen liet men geënte koeien grazen op een weiland, dat temidden van besmette landen was gelegen. Alle koeien bleven gezond hoewel zij voortdurend met de zieke dieren in contact kwamen. In Mei van het vorige jaar heeft men proeven genomen te Sneek en te Nijland. Thans — zestien maanden later — is deze streek zeer hevig besmet, maar de geënte koeien zijn alle gezond gebleven. Dank zij de aanwezigheid van vele slachtkoeien zal men te Rotterdam die vaccine op groote schaal kunnen vervaardigen. Helaas is men nog niet zoover, dat men het virus van mond- en klauwzeer in buisjes kan kweeken. Er wordt wel in die richting gewerkt. Daarbij maakt men gebruik van kippeneieren en ongeboren vruchten van dieren. Als deze techniek kan worden verbeterd, zal men op den duur geen gebruik meer van slachtrunderen en stallen behoeven te maken. Dr. Te Hennepe, directeur van den Veeartsenijkundigen dienst, zeide er op te rekenen, dat dit in afzienbaren tijd zal kunnen geschieden. Hij zag het nieuwe instituut te Rotterdam als een stap in de richting van een veel grooter instituut, nl. een goed geoutilleerd Instituut voor virulogie, waar de veterinaire en daarmee verband houdende humane virulogie beoefend kunnen worden. Dan zal de wetenschappelijke vorschingsarbeid wat de bestrijding van het mond- en klauwzeer betreft, niet meer door allerlei problemen, die samengaan met het bereiden van sera en entstoffen in het groot worden belemmerd.
(V. b. 5706 A)

Visscherij - Toenemend aantal wolhandkrabben —
15 Nov. — Ir. A. C. Kolff, hoofdingenieur van het Hoogheemraadschap „Delft". deelde desgevraagd den correspondent van het Alg. H'blad mede, dat de Chineesche wolhandkrab, die in 1930 voor het eerst in Europa werd gevangen, zich gedurende de laatste jaren in ons land zoozeer heeft verbreid, dat thans van een plaag kan worden gesproken. Vooral de visscherij ondervindt groote schade aangezien de dieren de netten beschadigen. Een doeltreffende methode om de krabben te bestrijden werd tot dusver niet gevonden. Echter bleek ir. Kolff, onder verwijzing naar de plagen van paalworm en azollokroos in de vorige eeuw, dat er geen redenen tot ernstige ongerustheid zijn en het ook hier tenslotte nog wel los zal loopen.
(V. b. Wolhandkrabben 2035 G)

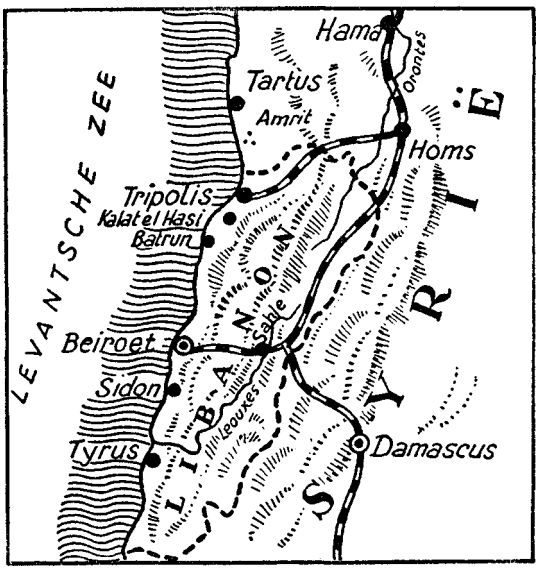
Weermacht - Landwacht Nederland - Oprichtingsverordening —
15 Nov. — De door den Rijkscommissaris voor de bezette Nederlandsche gebieden en door den Leider der N.S.B. reeds herhaaldelijk aangekondigde vorming van een beschermingformatie, bestaande uit leden van de N.S.B. en leden van haar organisatie, heeft thans in een Verordeningenblad van 13 November verschenen verordening haar wettelijke basis en vorm gekregen.
De beschermingsformatie, die den naam Landwacht Nederland draagt, zal door den Generalkommissar für das Sicherheitswesen und höheren ᛋᛋ und Polizeiführer met politiebevoegdheden voor het handhaven van de openbare orde en ter bescherming van leven en goed der ordelievende bevolking worden gebruikt. Een inspecteur-generaal, aan wien twee inspecteurs worden toegevoegd, leidt de landwacht. Haar optreden wordt geregeld door den höheren ᛋᛋ- und Polizeiführer. De dienstvoorwaarden voor de leden van de Landwacht, zooals b.v. soldij, verzekering, enz., worden in nadere bepalingen bekend gemaakt, die de höhere ᛋᛋ- und Polizeiführer in overeenstemming met den Leider der N.S.B. afkondigt. Tijdens den duur van hun lidmaatschap van de Landwacht Nederland vallen de leden onder een bijzondere door den höheren ᛋᛋ- und Polizeiführer uitgevaardigde disciplinaire regeling.

B. **LUCHTVAART — Wolkvorming door vliegtuigen.**
15 Nov. — Herhaaldelijk heeft men kunnen waarnemen, dat bij vliegtuigen op groote hoogte wolkenvorming optreedt. Dit verschijnsel heeft veel weg van het schrijven in de lucht, dat vroeger wel voor reclamedoeleinden werd toegepast. De Junkers-Nachrichten wijden, aldus schrijft de N.R.C., een artikel aan dit euvel. Hierin wordt o.m. gezegd, dat de aanleiding tot die wolkenvorming gezocht moet worden in de heete uitlaatgassen van de motoren. Deze gassen bevatten zeer veel waterdamp, die door condensatie of sublimatie in den vorm van wolken, welke uit zeer fijne ijskristallen bestaan, zichtbaar worden.
Wanneer bij een bepaald vochtgehalte van de lucht en bij een daartoe geschikte temperatuur van de atmosfeer de omstandigheden gunstig zijn voor het vormen van wolken, dan breiden die condensatiestrepen zich uit en vormen later wolken, die van de natuurlijke wolken niet meer onderscheiden kunnen worden. Over het algemeen zal het condensaat echter spoedig verdwijnen, omdat de lucht achter het vliegtuig een versnelde beweging krijgt, hetgeen

het ontstaan van wolken tegenwerkt. Onze meteorologische wolken ontstaan door het opstijgen van vochtige lucht, die zich meer uitzet, naarmate zij hooger komt. Door dat uitzetten ontstaat afkoeling en daarna condensatie. De condensatie van den waterdamp der uitlaatgassen van motoren wordt nog bevorderd door de aanwezigheid van kooldeeltjes in die gassen. Bij de sublimatie gaat de waterdamp plotseling van den gasvormigen in den vasten toestand over, waarbij zeer fijne ijskristallen ontstaan. Het gehalte aan waterdamp in de uitlaatgassen is derhalve een zeer belangrijke factor bij het ontstaan van wolken. Daarom ligt het voor de hand, dat men getracht heeft een brandstof te vinden, die minder rijk is aan waterstof. Benzol is daarvoor geschikt en proeven met een toevoeging van benzol aan de brandstof voor den motor leverden dan ook wel goede resultaten op. Een groot bezwaar is echter, dat benzol reeds bij een temperatuur van 5° C. boven nul neiging vertoont tot het vormen van kristallen, die de brandstofleidingen kunnen verstoppen. Verder onderzoek heeft uitgewezen, dat warme koellucht, gemengd in de uitlaatgassen, het ontstaan van wolken vertraagt. Om practische redenen moet echter van dit systeem worden afgezien. Een andere mogelijkheid, om het ontstaan van wolken tegen te gaan, bestaat in het koelen van de uitlaatgassen, maar ook hier bestaan overwegende practische bezwaren. De eenvoudigste oplossing, zoo besluit het blad zijn artikel, is het opzoeken van lager gelegen luchtlagen, waar de vorming van wolken niet optreedt. Door de voortdurende ontwikkeling van de vliegtuigen zal het in de toekomst mogelijk zijn op groote hoogten in die gebieden te vliegen, waar het lastige verschijnsel niet meer kan optreden.

A. LIBANON — Conflict met het comité De Gaulle -

15 Nov. — Naar Reuter meldt, is de president van Libanon in hechtenis genomen evenals alle leden van het Libaneesche kabinet op een uitzondering na. Reuter verneemt voorts, dat de 48 afgevaardigden, die gestemd hebben voor de wijziging van de Libaneesche grondwet, allen zijn gearresteerd.

Naar de Britsche berichtendienst meldt, is het op 11 November in de straten van Beiroet tot vrij ernstige ongeregeldheden gekomen. Fransche dissidente troepen hebben op de betoogers geschoten. De Libaneesche politie had geweigerd de bevelen op te volgen, waarop de dissidenten Senegaleesche troepen requireerden om de orde te herstellen.

Over de aanleiding voor de arrestatie schrijft de „Deutsche Allgemeine Zeitung", dat de gearresteerde ministers voor het Libaneesche parlement — op grond van de Engelsch-Gaullistische beloften betreffende den ongeprovoceerden overval op Syrië en Libanon van Juni 1941 — opkwamen voor de aanspraken voor onafhankelijkheid van Libanon.

Reuter verspreidde op 12 November een door officieele kringen te Londen gepubliceerde mededeeling over de onlusten in den Libanon, waarin wordt gezegd: „Het optreden der Gaullistische autoriteiten in den Libanon geschiedde zonder eenige ruggespraak met de Britsche autoriteiten en zonder dat zij daarvan in kennis waren gesteld. Het Britsche belang bij den toestand in den Libanon blijkt uit twee overwegingen:

1. Men moet zich voor oogen houden, dat de Libanon in een strategisch uiterst belangrijk gebied ligt, waarin de Britsche strijdkrachten de verantwoordelijkheid dragen. De Britsche regeering kan niet toelaten, dat zich ergens in dit gebied een toestand ontwikkelt, als thans is ontstaan.
2. Men moet niet vergeten, dat op 8 Juni 1941 de Britsche ambassadeur te Kairo, sir Miles Lampson, thans lord Killearn, namens de Britsche regeering heeft verklaard, dat deze laatste de door generaal Catroux in opdracht van De Gaulle aan Syrië en den Libanon gedane belofte van onafhankelijkheid ondersteunt, en zich daarbij aansluit. De Britsche regeering, zoo besluit de verklaring, blijft aan deze verklaring vasthouden.

(V. b. Verdrag Frankr.-Syrië 4669 B)

B. DUITSCHLAND — Weermacht - Nieuw vliegtuigtype —

15 Nov. — Het Duitsche luchtwapen heeft een nieuw type vliegtuig in gebruik genomen. Het weekblad „Der Adler" publiceerde eenige bijzonderheden. Het toestel, een zesmotorige Messerschmitt-machine heeft een spanwijdte van 55 m en beschikt over een landingsgestel, dat bestaat uit tien wielen, die zóó zijn geplaatst, dat zij bij moeilijke terreinomstandigheden de functie verrichten van een rupsband, zooals bij tanks. 130 soldaten met complete uitrusting, stukken geschut, zelfs tanks en geladen vrachtauto's kan dit vliegtuig, dat over een laadruimte van 100 kub. meter beschikt vervoeren. Overigens wordt het ook voor het transport van gewonden gebruikt, waarvan er 60 in bedden kunnen worden ondergebracht.

(V. b. Nwe. wapens 5717 B)

— Partijleidersconferentie te München —

15 Nov. — (D.N.B.) Op een bijeenkomst van den Reichsleiter, gouwleiders en Verbandführer der N.S.D.A.P., die gehouden werd ter gelegenheid van den 9den November onder leiding van den leider der partijkanselarij Martin Bormann, heeft de Rijksmaarschalk van het Groot-Duitsche Rijk en opperbevelhebber der luchtmacht, Hermann Göring, het woord gevoerd over kwesties der Rijksverdediging en over het optreden van de Duitsche luchtmacht. De referaten voortzettende, die begonnen zijn op de jongste bijeenkomst der Reichsleiter en gouwleiders, sprak de chef van den Wehrmachtführungsstab generaal der artillerie Jodl voor de verzamelde partijleiders over de strategische positie bij het begin van het vijfde oorlogsjaar. Aan het slot van de bijeenkomst gaf Ridderkruisdrager vice-admiraal Ruge de vergadering een inzicht over het optreden van de Duitsche marine.

(V. b. Partijleiders 5717 B)

— Bulgaarsche ministers door den Führer ontvangen.

De Führer heeft op 5 November 1943 den Bulgaarschen minister-president, Bojilof, en den Bulgaarschen minister van Buitenlandsche Zaken, Sjisjmanof, voor een bespreking over alle kwesties, die voor Duitschland en Bulgarije van belang zijn, ontvangen. De bespreking bij den Führer, waaraan van Duitsche zijde werd deelgenomen door den Rijksminister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop, generaal-veldmaarschalk Keitel en generaal Jodl, verliep in den geest van de hartelijke overeenstemming en beproefde vriendschap.

(V. b. Hitler 5727 A; Bosjilof 5672 A)

C. ENGELAND — Churchill over den oorlog in 1944.

15 Nov. (D.N.B.) — Naar de Britsche berichtendienst meldt, heeft Churchill op 9 November voor de eerste maal na zijn benoeming tot eereburger van Londen, op het jaarlijksche banket van den Lord Mayor, in Mansion-House, het woord gevoerd. Onder de gasten bevonden zich ook generaal Smuts en de meeste leden van het kabinet.

Churchill zeide o.m., dat hij geen reden had om wijziging te brengen in zijn verklaring van November 1940, volgens welke Engeland den strijd nooit zou opgeven, zoolang de Duitschers nog in de door hen bezette landen stonden. Spr. beloofde den bolsjewisten, dat Engeland en de Ver. Staten ook verder alles zullen doen om hun strijdkrachten over den Oceaan aan te voeren, opdat zij in den strijd kunnen worden gebracht tegen den vijand. Hij verklaarde hierbij, dat het zijn opvatting was, dat de Engelsch-Amerikaansche luchtaanvallen op Duitschland een van de voornaamste redenen vormen voor de successen der Geallieerden. In verband met de verliezen der Sowjet-Unie, richtte hij een groet tot de Sowjetlegers en Stalin: „Wij allen", zoo zeide hij hierbij o.a., „zijn geestdriftig over het succes der Moskousche conferentie." De confe-

rentie heeft den Sovjets doen gevoelen, dat het de oprechte wensch is van Engeland en de Ver. Staten, om dezen oorlog met de Sowjet-Unie tot het einde toe uit te vechten en later met haar samen te werken „ten behoeve van den wederopbouw".
Dwaas noemde Churchill het, wanneer de Geallieerden hun plannen en handelingen zouden opbouwen op de kans op een spoedige ineenstorting van Duitschland. De veldtocht in 1944 zal zeer hard zijn en voor de westelijke Geallieerden de aan menschenlevens kostbaarste strijd, dien zij ooit hebben uitgevochten. „Bovendien", zoo zeide hij, „mogen wij de mogelijkheid van een nieuwen vorm van een aanval op ons eiland niet uitsluiten. Wij hebben vele maanden lang met gespannen aandacht ieder teeken van een voorbereiding van een dergelijken aanval waargenomen."
Het is, zoo ging hij voort, in ieder geval geen tijd om slapper te worden met de voorzorgsmaatregelen of de civiele hulpdiensten op eenigerlei wijze te ontbinden. Het is ook geen tijd de naties door het opwerpen van welke politieke partijkwesties ook in haar eensgezindheid te benadeelen. Het is voor alle Britten en Amerikanen de hoogste plicht, dat gemeenschapsgevoel te behouden, dat in de geheele Engelsch sprekende wereld kan worden aangetroffen. Van de broederlijke gemeenschap van Groot-Brittannië en de Ver. Staten is het lot van den oorlog afhankelijk. **(V. b. Churchill 5682 C)**

— Kabinetswijziging —
15 Nov. — Naar de Britsche berichtendienst meldt, zijn 11 November de volgende wijzigingen in de Engelsche regeering officieel medegedeeld: Lord Woolton werd benoemd tot minister voor den Wederopbouw. Hij maakt deel uit van het oorlogskabinet en heeft tot taak, den wederopbouw van Engeland na den oorlog te leiden. Henry Urmston Willink wordt belast met het ministerie van Gezondheid; Kolonel Joh. J. Llewellin tot minister voor de Voedselvoorziening. Ernest Brown werd kanselier van het hertogdom Lancaster. Ben Smith werd benoemd tot resideerend minister voor de Voedselvoorziening te Washington. Luitenant Alan T. Lennox Boyd werd parlementair secretaris van het ministerie der Vliegtuigproductie. De minister zonder portefeuille, Sir William Jowitt, werd benoemd tot assistent van Lord Woolton en tot woordvoerder voor het ministerie voor Wederopbouw in het Lagerhuis. **(V. b. Kabinet 5685 A)**

A. FRANKRIJK — Emigrantenregeering —
15 Nov. (D.N.B.) — Naar Reuter meldt, is generaal Giraud afgetreden als voorzitter van het Fransche comité te Algiers. Generaal De Gaulle, met wien hij het presidentschap deelde, blijft thans nog alleen voorzitter. Giraud blijft opperbevelhebber der Fransche strijdkrachten.
(V. b. 5620 D)

B. INDIE — Hongersnood in Bengalen - Millioenen slachtoffers —
15 Nov. (D.N.B.) — Uit Londen wordt gemeld: het aantal dooden ten gevolge van den hongersnood in Bengalen wordt niet-officieel geraamd op 2 millioen, zoo meldt de „Manchester Guardian". De nood der bevolking is zóó groot, dat velen tot dusver fatsoenlijke menschen roovers worden. **(V. b. 5735 G)**

C. INSULINDE — Liquidatie der Europeesche banken —
15 Nov. — Er is, naar Europapress uit Tokio meldt, een begin gemaakt met de uitbetaling van de saldi der inheemsche bevolking bij de geliquideerde banken in de door Japan bezette gebieden van het Verre Oosten. Om te beginnen wordt 30% dezer saldi uitgekeerd. De eerste uitkeering vond plaats. Behalve de inheemsche bevolking, komen ook Chineezen, Indiërs, Arabieren, Thailanders, Birmeezen en Japanners, voor zoover zij saldi bezaten bij de in het Verre Oosten geliquideerde banken, in aanmerking. Deze geliquideerde banken zijn: Javasche Bank, Nederlandsche Handel-Mij., Ned.-Indische Handelsbank, Ned.-Indische Escompto Mij., Chart. Bank of India, Australia and China. Hongkong Shanghai Banking Corp., Bank of China, Overseas Banking Corp. en Batavia Bank.
(V. b. Eur. Banken 5565 E)

— Prof. dr. L. P. le Cosquino de Bussy overleden
15 Nov. — Te Baarn is, 64 jaar oud, overleden prof. dr. L. P. le Cosquino de Bussy, directeur van de afdeeling Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut te Amsterdam en bijzonder hoogleeraar aan de Indologische faculteit aan de Universiteit te Utrecht.

D. TURKIJE — Duitsche ambassadeur naar Berlijn vertrokken —
15 Nov. — Von Papen, de Duitsche ambassadeur in Turkije, heeft op 12 November een langdurig onderhoud gehad met den Turkschen minister van buitenlandsche zaken over de Duitsch-Turksche betrekkingen in verband met de resultaten van de conferentie te Kairo. Hierna is Von Papen voor het uitbrengen van rapport naar Duitschland vertrokken. **(V. b. Von Papen 5255 B)**

E. SOVJET-UNIE — 26ste herdenking der November-revolutie — Gelukwensch van prof. mr. P. S. Gerbrandy —
15 Nov. — Aan het Alg. H'blad ontleenen wij het volgende bericht: Prof. mr. P. S. Gerbrandy heeft volgens Oranje Radio naar aanleiding van de 26ste herdenking der Russische revolutie de volgende telegrafische boodschap gezonden aan Stalin en het Sovjet-Russische volk: „Met u herdenken wij met vreugde op dezen 7den November het feit, dat u Rusland in den tijd van 26 jaren tot het sterkste en meest geachte land hebt weten op te bouwen. Deze herinnering wordt gevierd op het oogenblik, dat het Roode Leger op het punt staat, uw land te bevrijden van den lagen vijand en de in Moskou afgelegde verklaring de geheele beschaafde wereld met nieuwe hoop vervult. Onze landgenooten in het bezette gebied zullen uit de overwinning van het dappere Russische volk kracht putten. Zij zullen begrijpen, dat de bevrijding der gefolterde Russische gebieden het begin beteekent ook van hun eigen bevrijding, waarvan de Moskousche verklaring den hoeksteen vormt."

Jozef Stalin heet eigenlijk Sosso Dzjoegazjwili; hij werd geboren op 21 December 1879 te Gori in Georgië. Hij ging voor opleiding tot priester naar een seminarium, doch werd verwijderd wegens wangedrag en leidde daarna het zwerversleven van een Russischen revolutionnair. Hij maakte zich schuldig aan bankroof en plundering van posttreinen en bagagewagens en werd eenige malen gedeporteerd, doch wist na korteren of langeren tijd weer te ontvluchten. Toen de revolutie in Rusland uitbrak, was hij een volkomen verhard en menschenschuw man. Later werd hij de rechterhand van Lenin en Trotsky; na den dood van den eerste maakte hij, ondanks dien politieke testament, Trotsky door verbanning onschadelijk, waarna hij alle macht aan zich trok. Stalin heeft naam gemaakt door zijn radicale vervolging van de kerk en de geloovigen en door een verbitterden strijd tegen boeren en „burgers". Het aantal der slachtoffers van zijn G.P.Oe. loopt in de millioenen. Op 50-jarigen leeftijd hertrouwde hij met een 15-jarig meisje, Nadja Alleluja; eenige jaren daarna schoot hij haar dood en trouwde met Rebecca Kaganowitsj.

Pieter Sjoerd Gerbrandy werd geboren op dertien April 1885 in Wymbritseradeel (Friesland); hij bezocht de Christelijke Normaalschool te Sneek, het Gereformeerde Gymnasium te Zetten en de Vrije Universiteit te Amsterdam; hij was lid van de Anti Revolutionnaire Partij en werd in 1939 benoemd tot minister van Justitie, in welke functie hij den procureur-generaal bij het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch in het Ossche zedenschandaal (zaak Zwanenberg) sauveerde.
Zijn dissertatie had tot titel: „Heimstättenrecht". Voorts verschenen van zijn hand „De Duitsche schadevergoeding" (1924; in „Stemmen des tijds"). „De overeenkomst van Londen" (dito) en . . . „Het religieus socialisme" (1928; in „Antirevolutionnaire Staatskunde").
Nog zij er op gewezen, dat prof. Gerbrandy, als minister, in de Mei-dagen van 1940 met de geheele regeering naar Londen vluchtte en dat hij na de terug-vlucht van jhr. mr. De Geer tot „minister-president" van de zich noemende regeering aldaar werd benoemd.

(V. b. Nederl. Emigrantenreg. 5592 B; Stalin 5627 A; Prof. Gerbrandy 5017 C)

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND — Regen en sneeuw in het Oosten - Sjitomir ontruimd - Duitsch tegenoffensief in het gebied van Kief - Poolsche troepen overgeloopen - Leros op de Engelschen veroverd - Luchtaanvallen op Mannheim, Noorwegen, Berlijn en Plymouth —

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Führer, 14 Nov. — In het gevechtsgebied ten Westen van Kief duurt de verbitterde worsteling voort. Zuidwestelijk van de stad stieten Duitsche strijdkrachten in de flank van den naar Sjitomir oprukkenden vijand en brachten hem gevoelige verliezen toe. In Sjitomir en ten Noorden van de stad wordt hevig gevochten. Terwijl ten Zuidwesten van Gomel en ten Noordwesten van Smolensk nieuwe hevige doorbraakaanvallen van den vijand in zware, hier en daar nog tijdens de duisternis voortdurende gevechten werden afgeslagen of opgevangen, wierpen eigen tegenaanvallen ten Noorden van Gomel den tijdelijk binnengedrongen vijand op zijn uitgangsstellingen terug. Aan het grootste gedeelte van het front wisselden thans regen en sneeuw elkaar af.

15 Nov. — In de groote Dnjepr-bocht gingen de Sovjets opnieuw tot den aanval over. Na een verbitterde worsteling werden hier doorbraakpogingen ten Zuidwesten van Dnjepropetrofsk en ten Noordoosten van Kriwoi Rog verijdeld. Aan het Dnjepr-front werd de aan weerszijden van Tsjerkassy overgestoken vijand over de rivier teruggeworpen. In het gebied van Kief en Sjitomir werden eenige verloren gegane plaatsen heroverd. De Duitsche bij Sjitomir strijdende troepen werden op stellingen ten Westen en Noordwesten der stad teruggenomen.

16 Nov. — Ten Noordwesten van Smolensk en in het gebied van Newel worden hevige plaatselijke gevechten gemeld. In de laatste twee dagen zijn aan het Oostelijke front 481 Sovjetpantserwagens vernietigd. In de groote bocht van den Dnjepr liep de vijand ten Zuidwesten van Dnjepropetrofsk en ten Noorden van Kriwoi Rog opnieuw storm. In het gevechtsgebied van Sjitomir werden in Duitsche tegenaanvallen verscheiden veldstellingen der bolsjewisten doorbroken.

17 Nov. — In het gevechtsgebied van Sjitomir maken de eigen tegenaanvallen goede vorderingen. Verder naar het Noorden zijn in het gebied van Korosten zware gevechten gaande. Ten Westen van Smolensk bracht de derde dag van den grooten afweerslag den vijand geen successen.

18 Nov. — In het gevechtsgebied ten Westen van Kief drongen onze troepen bij Sjitomir, verder naar het Noorden door en heroverden belangrijke terreinsectoren. Bij Korosten duren de zware gevechten voort. Bij een in het gevechtsgebied van Smolensk door de bolsjewisten ondernomen aanval werden onderdeelen van de zoogenaamde Poolsche divisie „Taddeus Kosziusko" in den strijd geworpen, die naar de Duitsche troepen overliepen. Meer dan 600 hunner slaagden er in zich in de Duitsche stellingen in veiligheid te brengen.

19 Nov. — Door talrijke aanvallen in het gebied van Kief probeerden de bolsjewisten het vorderen van den Duitschen tegenaanval te verhinderen. Onze troepen braken het verzet van den vijand, breidden hun aanvalssuccessen uit en veroverden een aantal plaatsen. In het gebied van Korosten duren de gevechten onverminderd voort. In den sector van Retsjitza onstonden eveneens aanhoudende hevige gevechten. Ten Westen van Smolensk verijdelden onze divisies ook alle ondernomen doorbraakaanvallen der bolsjewisten en brachten den vijand opnieuw zware verliezen aan menschen en pantserwagens toe. Ten Zuidwesten van Newel werden enkele van uit het penetratiegebied aanvallende vijandelijke afdeelingen tot den strijd gedwongen en na deels zware gevechten uiteengeslagen.

ZUIDELIJK FRONT —

13 Nov. — In de vroege morgenuren van den 12den November landden, in samenwerking met gevechts- en transportformaties der marine en van het luchtwapen, verscheiden Duitsche gevechtstroepen, waaronder ook valschermjagers op het eiland Leros.

14 Nov. — De op Leros gelande troepen hebben tegen vrij sterken vijandelijken tegenstand het Noordelijke deel in hun bezit gebracht. In Zuid-Italië duren de gevechten met het zwaartepunt aan weerszijden van den pas van Cassino voort. In het Noordwestelijke Balkangebied zijn in gevechten van verscheidene weken communistische bendengroepen in het gebied ten Noordoosten van Fiume ingesloten en vernietigd.

15 Nov. — In de Golf van Fiume zijn troepen op de door benden bezette eilanden Krk, Cherso en Lussino geland. De vijandelijke tegenstand werd gebroken en de eilanden bezet.

17 Nov. — De bezetting van het eiland Leros heeft onvoorwaardelijk gecapituleerd. Verscheiden duizenden Britsche soldaten en soldaten van Badoglio werden gevangen genomen.

19 Nov. — In de Egeïsche Zee vielen lichte Duitsche vlootstrijdkrachten de ten Noorden en Noordwesten van Leros gelegen eilanden Lipsos, Patmos en Nicaria aan. Zij dwongen de aan Badoglio onderhoorige Italiaansche bezetting van deze eilanden te capituleeren en maakten een omvangrijken buit.

LUCHTOORLOG —

14 Nov. — Een aanvalspoging van sterke formaties Amerikaansche bommenwerpers tegen het gebied van Noordwest-Duitschland mislukte ten gevolge van den krachtigen jachtafweer volkomen. De luchtafweer vernietigde 29 vijandelijke vliegtuigen.

16 Nov. — Een sterke formatie zware Duitsche gevechtsvliegtuigen heeft in den afgeloopen nacht de havenstad Plymouth met goed gevolg aangevallen.

17 Nov. — Formaties Amerikaansche bommenwerpers ondernamen overdag aanvallen op Noorsch gebied, waardoor aanzienlijke verliezen onder de burgerbevolking werden veroorzaakt.

19 Nov. — Formaties vijandelijke vliegtuigen vielen overdag Noorsch gebied en in den afgeloopen nacht verscheiden plaatsen in West- en Noord-Duitschland, waaronder ook de rijkshoofdstad, aan. Uit Mannheim wordt melding gemaakt van vrij groote schade. Luchtverdedigingsstrijdkrachten vernietigden 46 Britsch-Amerikaansche bommenwerpers. Zware Duitsche gevechtsvliegtuigen bombardeerden in den nacht van 18 op 19 November afzonderlijke doelen in het stadsgebied van Londen. **(V. b. Krijgsverr. 5736 A)**

B. JAPAN — Luchtslagen bij Bougainville —

13 Nov. — Naar het Keizerlijk hoofdkwartier op 11 Nov. meldde, is een „derde luchtslag bij Bougainville" geleverd, tijdens welken Japansche vliegtuigen een vijandelijken kruiser of grooten torpedojager in den grond boorden en andere vijandelijke oorlogsschepen zeer zwaar beschadigden, en wel een slagschip, twee groote vliegtuigmoederschepen, een grooten kruiser, drie kleine kruisers of groote torpedojagers en een torpedojager. De Amerikanen verloren bovendien tijdens luchtgevechten twee vliegtuigen. De Japanners verloren bij deze gevechten dertig toestellen.

14 Nov. — Naar het Japansche hoofdkwartier meldt, heeft in de ochtendschemering van den 13en November de „vierde slag bij het eiland Bougainville" plaats gehad. Japansche marinevliegtuigen ontdekten in de wateren ten Zuiden van het eiland groote Amerikaansche oorlogsschepen, welke zij aanvielen. Binnen enkele seconden werd een groote kruiser tot zinken gebracht, voorts een kruiser en een torpedojager. Een slagschip en een vliegkampschip van middelbare grootte werden zwaar beschadigd. Twee Japansche vliegtuigen keerden niet terug.

17 Nov. — Luchtstrijdkrachten der Japansche marine hebben op 17 November vijandelijke vlootstrijdkrachten in de wateren ten Zuiden van het eiland Bougainville aangevallen en de volgende resultaten behaald: Een groot vliegkampschip werd onmiddellijk tot zinken gebracht. Twee vliegkampschepen van middelbare grootte, drie kruisers en een groot oorlogsschip van niet-herkende klasse werden tot zinken gebracht. De Japansche verliezen bedragen vijf vliegtuigen, die nog niet op hun bases zijn teruggekeerd. Deze slag zal „vijfde luchtslag bij het eiland Bougainville" heeten.

18 Nov. — Van de eerste Amerikaansche landing op het eiland Mono op 27 October tot 17 November heeft de Japansche marine in vijf slagen de volgende resultaten behaald:

Tot zinken gebracht: 5 vliegkampschepen, waaronder 2 groote, 4 slagschepen, 15 kruisers, 12 torpedobootjagers of kleine kruisers, 1 groot oorlogsschip van niet-herkend type en 10 transportschepen. Zwaar beschadigd: 3 vliegkampschepen, 2 slagschepen, 11 kruisers, 11 torpedobootjagers of kleine kruisers en 5 transportschepen. Vernield: meer dan 500 Amerikaansche vliegtuigen.

De van Japansche zijde gemelde verliezen zijn: Twee Japansche torpedobootjagers tot zinken gebracht en 2 kruisers beschadigd, terwijl 118 vliegtuigen niet zijn teruggekeerd. **(V. b. 5736 B)**

De onlangs door het Duitsche luchtwapen in gebruik genomen „Messerschmitt-Gigant". (Voor bijzonderheden zie s.v.p. pag. 5742B)

(Foto's Atlantik/Holland)

VROUWEN IN MANELIJKE BEROEPEN

1

2

3

4

5

1. Controleuses bij de Ned. Spoorwegen 2. Brievenbestelster bij de P.T.T. 3. Conductrice op de Haagsche tram. 4. Meisjes als landarbeidsters. 5. De schoorsteenveegster te Zwolle.

(foto's 2-3-5 Arbeiderspers; 1-4 C.N.F.)

A. NEDERLAND — Het Volkstuinwezen in Nederland

In Economisch-Statistische Berichten werd door den heer A. J. Hartman een beschouwing over het Nederlandsche volkstuinwezen gepubliceerd. Aan dit artikel ontleenen wij:

De liefhebberij voor het „natuurlijke" is de tijden door bij den stadsmensch grooter geweest dan gemeenlijk wordt verondersteld. Als de Overheid dat om redenen van hygiëne niet had verboden, zou ook thans nog het aantal konijnen, geiten, koeien en zelfs varkens, dat in de volkswijken van de stad aangehouden werd, groot zijn. Ruim een eeuw geleden hebben verschillende departementen van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen het volkstuinieren bevorderd door het verhuren van kleine perceelen tuingrond aan arbeiders. In de eerste jaren van de 20ste eeuw ontstonden de eerste groepjes van volkstuinen in de omgeving van de steden, doch in 1913 was het totaal aantal van deze meerendeels kleine volkstuinen niet grooter dan ruim 2.000.

Hoewel dus de volkstuin reeds een oud verschijnsel is, kan toch van de opkomst van het eigenlijke volkstuinwezen in ons land eerst gesproken worden sedert de laatste jaren van den vorigen wereldoorlog. De schaarschte aan voedsel had velen gedreven tot het zelf telen van groenten en vooral van aardappelen op stukjes grond, welke aan den rand der stad van landbouwers werden gepacht.

Eenige volkstuinders hebben toen op initiatief van den heer Jan Vroegop, destijds brigadier van politie te Amsterdam, buurtvereenigingen en later een Bond van Amsterdamsche volkstuinders gesticht om de belangen van deze volkstuinders te behartigen en tevens om den volkstuin op een hooger plan te brengen.

Uit de overal aan den rand van Amsterdam verspreid liggende, bij particulieren in gebruik zijnde, stukjes grond zijn na 1918 door het werk van den Bond en met medewerking van het gemeentebestuur complexen van volkstuinen ontstaan, welke reeds op een hoog peil van ontwikkeling staan en gezien mogen worden.

In vele steden van ons land is dit Amsterdamsche voorbeeld nagevolgd. Deze volkstuinen zijn in den werkelijken zin van het woord „arbeidersbuitentjes" geworden, waar de gebruiker met zijn gezin het weekeinde of zijn vacantie doorbrengt. In het kweeken van bloemen, boomen en planten hebben vele volkstuinders een opmerkelijke bekwaamheid verkregen, terwijl de aanleg van menigen tuin gevoel voor schoonheid en groote liefde tot de natuur verraadt. Nog al te vaak moet na enkele jaren dit genoegen worden bedorven, omdat de voortgaande golf van de stadsuitbreiding al het landelijke schoon vóór zich meedoogenloos opslokt. Aan dit bezwaar is tegemoet te komen door in de stedelijke uitbreidingsplannen gronden aan te wijzen voor blijvende volkstuincomplexen. Amsterdam en enkele andere gemeenten hebben dit reeds gedaan. Amsterdam, dat in het uitbreidingsplan der stad ruim 500 ha voor den aanleg van blijvende volkstuinen heeft gereserveerd, bezit in het Noorden en Westen eenige volkstuingroepen, welke in de latere bebouwing op passende wijze zullen worden opgenomen en dus thans reeds hun blijvende plaats hebben. Zooals vanzelf spreekt zullen deze blijvende complexen, wat betreft aanleg van wegen, lanen, slooten, bruggen en tuinen, aan hooge eischen moeten voldoen; aanleg en inrichting moeten zoodanig zijn, dat zij in de entourage van een door het publiek toegankelijk park niet storend zijn. Over de vraag, of dit ideaal met een uiteraard heterogene massa van een paar honderd afzonderlijk bewerkte volktuinen te verwezenlijken is, is men het nog niet eens geworden.

De gemeente Rotterdam is begonnen tegen dezen ongewenschten toestand op te treden door middel van een bouwverordening; ook in enkele andere gemeenten wordt aandacht aan deze zaak geschonken. De moeilijkheid van de oplossing van dit probleem schuilt voornamelijk in de financiën. Het is niet zoo lastig om voor te schrijven, aan welke eischen een huisje moet voldoen, maar er moeten wegen en middelen worden gevonden om menschen met een kleine beurs — de meeste volkstuinders vindt men onder de arbeidersbevolking — in staat te stellen een modelhuisje aan te schaffen en geleidelijk te betalen.

In de oorlogsjaren is, ook door de actieve medewerking van de Overheid, het aantal volkstuinen enorm uitgebreid. De geschiedenis heeft zich weer eens herhaald; evenals in den vorigen oorlog is voedselschaarschte de drijfveer van de sterke toeneming van dezen particulieren tuinbouw. Overal vindt men thans volkstuinen; gronden, welke in normale tijden nimmer voor den landbouw zouden zijn gebruikt (braakliggende perceelen, bouwterreinen), worden thans door volkstuinders met vrij goede resultaten met aardappelen en groenten beteeld. Daarnaast hebben Rijk, Provincie en vele gemeenten zooveel mogelijk aan de groote vraag naar gronden voor het telen van voedselgewassen door particulieren trachten te voldoen. De Staat helpt de menschen met technische adviezen en allerlei aanwijzingen; de Rijkstuinbouwvoorlichtingsdienst heeft een staf van deskundige medewerkers, onder leiding van de Rijkstuinbouwconsulenten, met de dagelijksche voorlichting van de volkstuinders belast.

De „Bodemproductiebeschikking 1942—Volkstuinen" verbiedt het gebruiken van een volkstuin, tenzij de gebruiker is ingeschreven bij de Landbouw-Crisis-Organisatie van de provincie, waarin de tuin ligt. Ook het verpachten van gronden voor volkstuinen is aan een vergunning van de Overheid gebonden. Deze maatregelen hebben echter meer het karakter van een regeling van het gebruik van den bodem in oorlogstijd dan van een ordening van het volkstuinwezen, ofschoon natuurlijk van de langs dezen weg verkregen statistische gegevens ook in de toekomst een goed gebruik gemaakt zal kunnen worden. Het aantal volkstuinders in ons land is niet precies bekend, evenmin als de totale oppervlakte grond, welke zij in gebruik hebben. Bij het Algemeen Verbond van Volkstuindersvereenigingen in Nederland zijn 40.000 volkstuinders aangesloten, maar het aantal niet georganiseerde particuliere tuinders is veel grooter, vooral in de tegenwoordige omstandigheden, nu tienduizenden huisvaders een volkstuin bewerken.

De bijdrage, welke de volkstuinen leveren in den voedselvoorraad van ons volk, is aanzienlijk. De opbrengst-mogelijkheid van den bodem wordt in het algemeen onderschat. Een stukje grond van 225 m² (de oppervlakte, welke de zgn. „oorlogstuin" mag hebben) kan bij eenvoudige beteling gemiddeld 200 kg aardappelen en pl.m. 20 kg bruine boonen opbrengen. Bij een meer intensieve bebouwing wordt de opbrengst van een tuintje van plm. 200 m² teelgrond nog grooter. Het is niet een topprestatie om daarvan per jaar gemiddeld te oogsten:

200 kg	aardappelen	30 kg	roode kool
42 „	pronkboonen	75 „	late andijvie
30 „	stamslaboonen	25 „	spinazie
10 „	doperwten	40 „	koolrapen
30 „	tuinboonen	15 „	spruitkool

Van de honderden hectaren, welke thans in Nederland met volkstuinen zijn bezet, wordt derhalve door gebruik te maken van den vrijen tijd der menschen een hoeveelheid voedingsgewassen verkregen, welke voor het op peil houden van den gezondheidstoestand van dat deel der bevolking, dat zich met het bewerken van een volkstuin bezig houdt, van groote beteekenis is. Door de meer intensieve bebouwing, welke in den volkstuin plaats vindt, is de opbrengst van het areaal grooter dan wanneer het land beroepsmatig voor den land- of tuinbouw zou worden beteeld.

Zoolang de oorlog duurt, zal het materieele motief, de aanvulling van de voedselpositie van het gezin door eigen agrarischen arbeid, wel de voornaamste drijfkracht van de volkstuinbeweging blijven vormen. Toch mag nog even worden gewezen op andere voordeelen van deze door den oorlog ontstane uitbreiding.

De „oorlogsvolkstuinders" profiteeren van alle goede dingen, welke het werken in de vrije natuur en de aanraking met bodem en plantenwereld hun biedt. De gevolgen hiervan zullen zich na den oorlog demonstreeren; vele oorlogsvolkstuinen zullen verdwijnen, deels omdat de gronden aan de eigenlijke bestemming moeten worden teruggegeven, deels omdat vele menschen nu eenmaal niet boven hun materialistische opvattingen vermogen uit te komen. Maar een groot aantal menschen zal, evenals na 1918, den volkstuin willen aanhouden en den langen weg naar het hoogere plan, naar den volkstuin als „buitentje" van den arbeider, willen opgaan.

B. ARCHAEOLOGIE — Belangrijke vondsten te Trier —

8 Nov. — In Trier werd kortgeleden de opgraving van het circus maximus en van een bijzonder goed geconserveerd mozaïek met een voorstelling der muzen bekend gemaakt. Thans kondigt de directeur van het Rheinische Landesmuseum, prof. dr. von Massow, aldus „Der Mittag", nieuwe vondsten aan, die aan de voorzijde van den Trierschen dom gedaan zijn en verder de opgraving van een groote menigte brokstukken en resten van antieke muurschilderingen, die op het paleisplein te Trier te voorschijn zijn gebracht. Deze vondsten zouden hetgeen tot dusver op dit gebied bekend is geworden, ver in de schaduw stellen en de vergelijking met Pompeji kunnen doorstaan. Verder is een heiligdom van een brongod der Treveren (Treveri, een Gallisch volk, dat in het begin van onze jaartelling aan den beneden-Moezel woonde) in het Idarwoud in het district Simmern opgegraven. Ook daar werden hoogst belangrijke vondsten gedaan.

A. *BIOGRAFIEEN.* —

In de Arabische wereld is een levendig tasten naar nieuwe politieke constellaties gaande. Naast de twee emigrantenleiders, die in Duitschland vertoeven, den Groot-Moefti van Jeruzalem, El Hoesseini, en den Iraakschen minister-president, Rasjid Ali el Gailani, spelen aan de andere zijde de minister-president van Egypte, Nahas Pasja, koning Ibn Saoed van Saoedi-Arabië, emir Abdallah van Transjordanië en de huidige premier van Irak, Noeri es Saïd, een groote rol. Speciaal de laatste heeft, zooals kortelings uit berichten bleek, plannen aangediend, die wel is waar de vorming van een Pan-Arabische Unie beoogen, doch die kennelijk sterk van Britsche zijde gesuggereerd zijn, zoo danig zelfs dat Nahas Pasja uit vrees voor al te sterke oppositie bij de Arabieren, ze voorloopig afgewezen heeft. Opportunisme is van oudsher het kenmerk van alle politiek in de Arabische wereld. Programma's en leerstellingen van partijen beteekenen weinig, de macht van de leidende persoonlijkheden des te meer. Noeri es Saïd bekleedde reeds vóór den eersten Wereldoorlog een invloedrijke positie in het geheime Arabische genootschap „El Ahd", dat destijds te Constantinopel met succes onder majoor Aziz Ali al Masri tegen de Ottomaansche heerschappij intrigeerde. Als 27-jarige werd hij, toenmaals officier van het Turksche leger, bij de landing der Britten in Basra, naar Indië gedeporteerd. Het gelukte hem evenwel het vertrouwen der Britten te winnen. Eerst werkte hij voor het Britsche Arabische bureau te Caïro. Twee jaar later was hij van Turksche luitenant opgeklommen tot Arabisch generaal bij de gratie der Britten. Onder emir Feisal, die van een groot-Syrisch rijk droomde, werd hij operatiechef van het Noordelijke Arabische leger. De Franschen, wier prestige in Syrië als gevolg van de intriges der Britten belangrijk te lijden had, keerden Feisals oogmerken met geweld. Op 24 Juni 1921 versloeg de Fransche generaal Gouraud het leger der Syrische opstandelingen vernietigend bij Maisaloen. In Irak behield Feisal het heft in handen. In Augustus 1921 werd hij te Bagdad tot koning gekroond. Noeri es Saïd leidde in deze bewogen jaren zesmaal het ministerie van Landsverdediging. Na Feisal's dood, 1933, kwam Noeri es Saïd openlijk voor de Britsche versie der Arabische politiek uit. De „Onafhankelijken" onder generaal Bekir Sidki en later van Rasjid al Gailani brachten hem in October 1936 ten val. Door opportunisme kwam Saïd in 1938 opnieuw aan het bewind dat tot 1940 duurde. Na den inval der Britsche troepen in April 1941 kwam hij voor de zooveelste maal op den voorgrond. Als minister-president sedert October 1941 verklaarde hij in Januari 1943 den As-mogendheden den oorlog.

Noeri es Saïd

(V. b. Irak 5449 I)

B. NEDERLAND — Verkeer - Binnenscheepvaart —

Van oudsher, aldus de N.R.C., heeft de binnenscheepvaart hier te lande een belangrijke rol in het goederenvervoer gespeeld. Een dicht net van waterwegen overdekt het land, zoodat goederen in elke kwantiteit van den eenen naar den anderen hoek van het land kunnen worden gezonden. Waar de natuur niet zelf voor een goede verbinding over water tusschen de verschillende plaatsen heeft gezorgd, heeft men zichzelf geholpen door het graven van kanalen, waarmede reeds in de 12de eeuw werd begonnen. Op grootere schaal geschiedde dit in het begin van de 19de eeuw, hoofdzakelijk in de hooger gelegen streken van Nederland, ter verdere verbetering van de mogelijkheden van transport.

De snel toenemende ontwikkeling van Duitschland had ten gevolge, dat de Rijnscheepvaart eveneens in beteekenis toenam. De Nederlandsche binnenvloot werd sterk vergroot en verschafte aan vele handen werk, dank zij de steeds toenemende vraag naar transportgelegenheid van de zijde van de moderne industrie. De binnenscheepvaart kon aan deze vraag tegemoetkomen op grond van het wijd vertakte net van waterwegen, dat in Nederland naar verhouding dichter is dan in andere landen. Dit laatste blijkt duidelijk uit het volgende staatje:

	Lengte der binnenwaterwegen in km	Km vaarweg p. elke 100 km² oppervl.
Nederland	7,646	21.8
Duitschland	11,131	2.4
België	1,668	5.5
Frankrijk	9,833	1.8

In het midden van de 19de eeuw kwamen de spoorwegen als nieuw vervoermiddel op. Ofschoon deze spoedig een flink deel van het goederenvervoer tot zich trokken, behield de binnenscheepvaart toch haar eerste plaats. Een eveneens gevaarlijke concurrent deed zich later in den vrachtauto gelden, waarmede vrachten tot 20 ton zonder overlading direct van den afzender naar den ontvanger konden worden gezonden. Niettemin bleef de binnenscheepvaart tot in het laatste vooroorlogsche jaar een groot aandeel in het Nederlandsche goederenverkeer behouden. Volgens een publicatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek telde de Nederlandsche binnenvloot op 1 Jan. 1939 in totaal 19.280 schepen met een gezamenlijk laadvermogen van 3.846.602 ton. Schepen van minder dan 20 ton zijn hierin niet begrepen. Naar den aard van het bedrijf kan hierbij de volgende indeeling worden gemaakt:

	aantal schepen	tonnen
Beurtvaart (reed.)	1.938	159.320
Andere vaart (reed.)	307	63.471
Voor eigen rekening (reed.)	2.898	386.104
Wilde vaart (reed.)	809	405.174
Beurtvaart of andere vaart	417	42.856
Part. schepen in wilde vaart	10.339	2.587.890
Eigen handelsschippers	1.960	135.500
Part. schepen in vaart voor vaste relaties	612	66.287
	19.280	3.846.602

Volgens de wijze van voortbeweging was de verdeeling als volgt:

	aantal schepen	tonnen
Sleepschepen	7.335	2.730.107
Zeilschepen	3.534	282.909
Zeilschepen met motor	117	11.635
Opduwers	1.453	126.051
Zij-schroef	508	88.735
Motorschepen	6.044	570.326
Stoomschepen	289	36.839

In de jaren vóór den oorlog werd de capaciteit van de binnenscheepvaart niet ten volle gebruikt, hetgeen men o.a. door de invoering van de evenredige vrachtverdeeling heeft trachten te verhelpen. Op het oogenblik heeft de binnenvloot volop werk, waartegenover het transport met vrachtauto's sterk is verminderd Na den oorlog zal de vrachtauto weer zijn volle aandeel opeischen, zoodat het voor de belanghebbenden bij de binnenvaart zaak is, steeds op hun hoede te blijven en door het aanbrengen van verbeteringen het vervoer over water te stimuleeren.

De perspectieven voor de binnenvaart voor den tijd na den oorlog laten zich gunstig aanzien. Een drukke Rijnvaart heeft altijd een goede uitwerking op de gewone binnenvaart gehad. Welnu, met het oog op de groote taak, die de Europeesche economie na den oorlog te vervullen zal hebben, kan op een uiterst levendige Rijnscheepvaart worden gerekend. Bij de verwachte uitbreiding van de Europeesche binnenvaart zal de Nederlandsche binnenschipper gaarne van de gelegenheid gebruik maken om zijn arbeidsveld verder over Europa uit te breiden. Dat hij van alle kansen gebruik maakt, is nog gebleken uit een bericht, dat ons eenigen tijd geleden bereikte, volgens hetwelk het eerste Nederlandsche binnenschip in Litauen en wel te Kauen aan de Memel was aangekomen. Het schip had niet minder dan 3000 km over de Europeesche binnenwateren afgelegd, teneinde Litauen te bereiken. De betere verbinding met Zuid-Oost-Europa door het Rijn-Main-Donaukanaal en het Rijn-Neckar-Donaukanaal opent groote verkeers-economische mogelijkheden. De toekomstige waterweg door Europa, Noordzee (Atl. Oceaan)—Zwarte Zee (Midd. Zee) belooft behalve voor de Nederlandsche binnenscheepvaart ook voor Rotterdam, de groote haven aan den mond van den Rijn en ook voor Amsterdam, dat via het nieuwe Amsterdam-Rijnkanaal een goede aansluiting heeft, van groote beteekenis te worden.

A. SCHEEPVAART — Samenstelling der wereldkoopvaardijvloot —

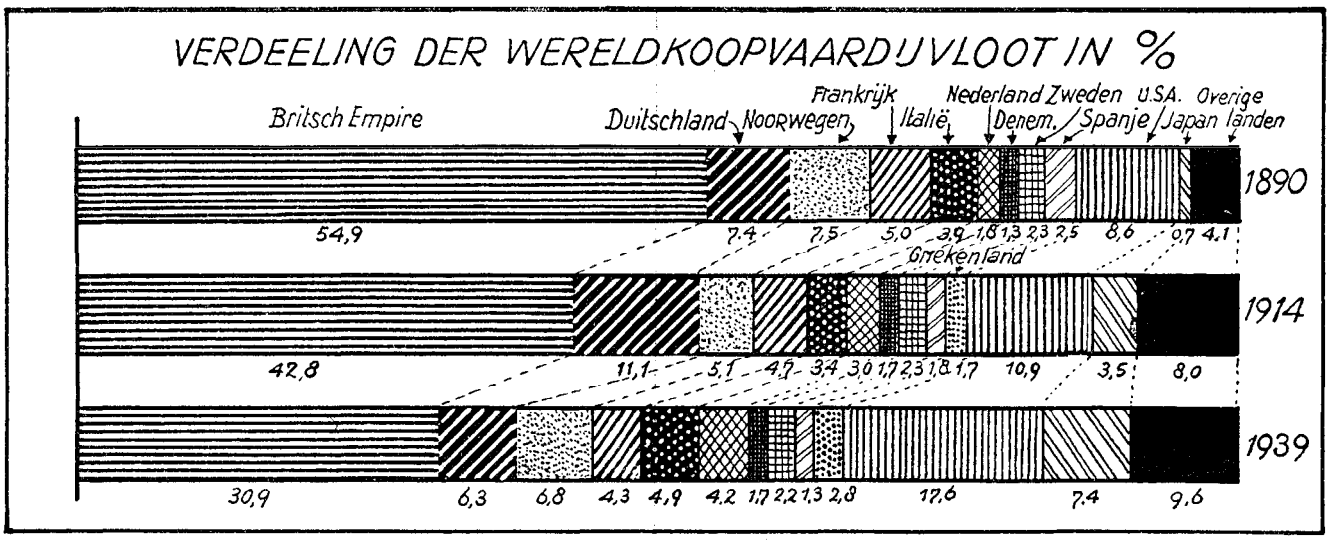
De geschiedenis van de zeescheepvaart, aldus ontleenen wij aan de N.R.C., is een kaleidoscoop van zware concurrentie en zich steeds wijzigende machtsverhoudingen. Omtrent de grootte van de koopvaardijvloten der zeevarende naties vóór de 19de eeuw is niet zoo heel veel bekend. Van Engelsche zijde (Sir Henry Petty) werd in 1666 de totale tonnenmaat van Europa op 2.000.000 ton geschat. De verdeeling was als volgt:

	Tonnen
Nederland	900.000
Engeland	500.000
Hamburg met eenige nabij gelegen steden	250.000
Spanje, Portugal en Italië	250.000
Andere landen	100.000

De in 1651 in Engeland onder Cromwell door het Parlement aangenomen scheepvaartwet, hier te lande bekend onder den naam „Acte van Navigatie", welke na de restauratie der Stuarts werd vernieuwd en uitgebreid, had met andere oorzaken tengevolge, dat Engeland de eerste plaats ging innemen. In de laatste vijftig jaren hebben zich echter merkwaardige veranderingen in de verdeeling der wereldkoopvaardijvloot volgens de nationaliteiten voorgedaan. Ter vergelijking geven wij de percentages van de jaren 1890, 1914 en 1939 (in welke jaren de totale tonnage resp. 22.120.000; 49.073.545 en 69.439.659 b.r.t. bedroeg):

De veranderingen zijn belangrijk. Winst boeken de overzeesche landen en het valt op, dat Groot-Brittannië steeds meer aan beteekenis verliest. Het aandeel van het Empire is van meer dan de helft tot nog geen derde gedaald. Het Europeesche continent heeft zich heel goed kunnen handhaven en daarvan slaat Nederland geen slecht figuur. Voornamelijk waren het echter de beide overzeesche scheepvaartnaties, de Vereenigde Staten en Japan, die voordeel uit den Britschen achteruitgang hebben getrokken en hun aandeel tot een kwart konden zien stijgen.

Het ziet er naar uit, dat de tweede wereldoorlog bovengeschetste ontwikkeling niet zal onderbreken. Van de geallieerde landen heeft Engeland de zwaarste verliezen aan scheepsruimte geleden, waartegenover de Vereenigde Staten het grootste aantal schepen hebben gebouwd. De Amerikanen geven hun productie aan nieuwe schepen als volgt aan: 1941 900.000 brt., 1942 5,5 millioen brt. en voor 1943 wordt een verdubbeling van de cijfers voor 1942 voorspeld. In 1939 telde de koopvaardijvloot der Ver. Staten in totaal 3270 schepen met 11.874.384 brt., waarvan in de zeevaart 2733 schepen met 9.336.155 ton en in de vaart op de Groote Meren 537 schepen met 2.538.229 ton werden gebruikt. Admiraal Land, de voorzitter van de United States Maritime Commission, heeft verklaard, dat een land als de Ver. Staten het recht heeft een koopvaardijvloot van 20 millioen ton te onderhouden. In dit verband is het interessant van de meening van Reuter's city-redacteur Sidney Campell kennis te nemen. Deze luidt als volgt: „Men kan verwachten, dat de Amerikaansche tonnage na den

oorlog ten minste het drievoudige van de Britsche tonnage zal bedragen; vóór den oorlog was de Engelsche tonnage bijna dubbel zoo groot als de Noord-Amerikaansche tonnage. Hierbij komt nog, dat ook Canada en andere landen van het Britsche imperium grootere koopvaardijvloten zullen hebben dan vóór den oorlog. Voorts zullen de koopvaardijvloten van Argentinië, Chili, Brazilië en Mexico aanzienlijk zijn toegenomen. Eveneens hebben Turkije, Ierland, Venezuela, Peru en Columbia geleidelijk aan een koopvaardijvloot opgebouwd."

(V. b. Wereldtonnage 4033 A)

B. NEDERLAND — Arbeidsinzet - Uitbreiding sociale toelage voor arbeiders in Duitschland —

22 Nov. — De centrale persdienst van het Nederlandsche Arbeidsfront meldde 16 Nov.: Door samenwerking van het Nederlandsche Arbeidsfront met de departementen van Sociale Zaken en Financiën zal een uitbreiding aan het stelsel van sociale toelagen voor Nederlandsche arbeiders die in Duitschland werken, worden gegeven. Dientengevolge zal deze toelage eveneens worden toegekend aan gehuwde arbeiders en ongehuwde kostwinners, die wel in staat zijn dagelijks of tenminste eenmaal per week huiswaarts te keeren. Dit geschiedt met dien verstande, dat voor dengene, die dagelijks huiswaarts kan keeren, 100 procent van het loon, verdiend bij den nieuwen bedrijfsvoerder, vermeerderd met de sociale toelage, nimmer meer mag bedragen dan 100 procent van het vroeger door hem verdiende loon. **(V. b. Tegemoetkomingsbesluit 5548 A)**

Distributie — Extra kerstrantsoenen —

22 Nov. — Het Rijksbureau voor de Voedselvoorziening in Oorlogstijd deelde 19 November mede, dat ter gelegenheid van Kerstmis en de Oudejaarsviering een hoeveelheid van 180 gram, d. i. een kwart flesch olie, overeenkomende met de vetwaarde van ongeveer 225 gram boter, beschikbaar zal worden gesteld per hoofd der bevolking, ongeacht leeftijd. Voorts zal eveneens een pond stroop en een ons suikerwerk extra worden gegeven. Houders van toeslagkaarten voor zwaren of zeer zwaren arbeid komen in aanmerking voor 360 gram olie.

— Verkoopverbod van bouillon —

22 Nov. — Blijkens het „Voedselvoorzieningsblad" is bij verordening van het Bedrijfschap voor Vee en Vleesch het aftrekken van beenderen, met het doel dit aftreksel aan derden te verkoopen, verboden. Hierdoor wordt een verbod gesteld op het bereiden en afleveren van bouillon. De slagers dienen aan hun klanten de beenderen, waarop zij volgens de door hen geleverde distributiebescheiden recht hebben, af te leveren en mogen deze niet meer achterhouden, ten einde hiervan bouillon te trekken.

(V. b. Levensmidd.distributie 5723 A)

A. NEDERLAND — Distributie - Optreden van den Centralen Contrôle Dienst —

22 Nov. — De Centrale Contrôle Dienst voert een nimmer verslappenden strijd tegen het in vele vormen optredende kwaad van den sluikhandel. Hoe intensief contrôle wordt geoefend, moge blijken uit het feit, dat de C.C.D. in de periode van 1 April tot 1 October niet minder dan 74.536 processen-verbaal heeft opgemaakt. In beslag werden genomen: 482.000 kg granen, zaden en peulvruchten, 941.209 kg groenten en fruit, 331.585 kg aardappelen. 36.317 kg vleesch en spek, 289 runderen en kalveren, 666 varkens en biggen, 554 schapen en lammeren en 84 paarden en veulens.

(V. b. Zwarte handel 5648 B)

Economie, financiën - Opheffing stopkoersen —

22 Nov. — Met ingang van 22 November 1943 worden de stopkoersen, voor zoover zij betrekking hebben op die buitenlandsche fondsen, die niet vallen onder een der volgende twee categorieën, opgeheven.

a. Nederlandsche certificaten van aandeelen, uitgegeven door in de V.S. gevestigde ondernemingen of instellingen;

b. Aandeelen, uitgegeven door ondernemingen of instellingen, die in de Nederlandsche overzeesche gebiedsdeelen gevestigd zijn.

(V. b. Stopkoersen 5521)

— Vermogensbelasting 1941 - Toeneming van het aantal millionairs —

22 Nov. — Het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft de aanslagen in de vermogensbelasting 1941 in een tabel verwerkt. Er werden in dat jaar eenige belangrijke wijzigingen in de wet aangebracht. Het tarief werd verhoogd tot ½%, waartegenover de opcenten en de Verdedigingsbelasting I werden afgeschaft, terwijl bovendien de belastingvrije grens van ƒ 16.000 voor vrijgezellen werd verlaagd en voor gehuwden, naar gelang van het aantal kinderen, verhoogd. Terwille van de vergelijking is uitgegaan van de totale opbrengst van het jaar 1940/41 (waarop later 1/3 restitutie is verleend). Hier volgen eenige cijfers, welke zijn gebaseerd op den toestand per 1 Mei 1940 en 1941:

Grootte der vermogens	Bedrag der vermogens		Opbrengst	
	1940/41	1941	1940/41	1941
	(in mill. ƒ)		(in mill. ƒ)	
Minder dan 16.000	—	189	—	212
16— 30.000	1.895	1.171	3.348	1.386
30— 50.000	1.702	1.700	5.103	2.890
50— 100.000	2.190	2.467	6.738	5.811
100— 200.000	1.918	2.238	6.292	6.357
200— 500.000	1.991	2.337	7.584	7.240
500—1.000.000	1.001	1.212	4.617	3.903
1.000.000 en hooger	1.479	1.793	9.539	5.375
	12.176	13.107	43.221	33.674

De plaatsgevonden wijzigingen blijken duidelijk uit deze cijfers. Het in totaal aan vermogensbelasting onderworpen bedrag is toegenomen, van welke stijging de effectenbeurs ongetwijfeld voor een belangrijk deel de oorzaak was; voorzoover de vermogens uit effecten bestonden waren immers de koersen per 1 Mei 1941 aanzienlijk hooger dan per 1 Mei 1940. Een opvallende stijging vertoont ook de groep van vermogens van meer dan ƒ 1 mill. Het aantal aangeslagenen in deze groep is van 732 tot 861 gestegen. Wat tenslotte de daling van de totale opbrengst der vermogensbelasting betreft, de oorzaken hiervan zijn in hoofdzaak de volgende. Op de eerste plaats dragen de groepen van 16—30.000 en van 30—50.000 aanmerkelijk minder bij dan voorheen, op de tweede plaats is dit eveneens het geval bij de groep der groote vermogens, dit laatste tengevolge van de afschaffing der Verdedigingsbelasting I met haar sterke progressie. (Econ. Nieuws)

(V. b. Vermogensbelasting 5099 A)

Handel en Nijverheid — Beperking naaimachinehandel —

22 Nov. — Met ingang van 15 November is het een ieder verboden gebruikte huishoud- en ambachtsnaaimachines te koop te vragen, de koop aan te bieden, te koopen, te verkoopen of af te leveren. Echter is toegestaan het te koop vragen, te koop aanbieden, koopen, verkoopen of afleveren van evengenoemde machines van respectievelijk aan erkende handelaren.

Kunst, Kultuur — Gewestelijk bureau der Kultuurkamer te Utrecht —

22 Nov. — Met ingang van 25 October 1943 is een gewestelijk bureau der Nederlandsche Kultuurkamer voor de provincie Utrecht te Utrecht gevestigd. Het bureau zal tot 1 Januari 1944 voorloopig in het Stadhuis worden ondergebracht. Na dezen datum zullen de werkzaamheden in een eigen gebouw worden voortgezet.

(V. b. Gew. bureau Groningen 5335; Ned. Kultuurkamer 5410)

Luchtaanval — Openluchtmuseum te Arnhem getroffen —

22 Nov. — Het bekende openluchtmuseum te Arnhem, dat op aanschouwelijke wijze een beeld van de Nederlandsche cultuurgeschiedenis geeft, heeft 19 November ernstige schade geleden door brandbommen uit Amerikaansche vliegtuigen. Drie der historische objecten brandden af.

(V. b. Luchtaanvallen 5740 A; Openluchtmuseum 5614a)

N.S.B. — Dag der oude W.A. —

22 Nov. — In de kaderschool van de W.A. te Oud-Leusden bij Amersfoort werd op 21 November, den „Dag der oude W.A.", het 11-jarig bestaan van de W.A. herdacht. Na een ontvangst der gasten door den opperbanlieder Enklaar en aankomst van den Commandant der W.A., Zondervan, volgde de uitreiking der Strijdersteekens. Nadat tegen 3 uur de leider was gearriveerd nam de commandant der W.A. het woord. Hij wees erop dat een grootsche viering niet mogelijk was omdat zoovele W.A.-mannen aan het front staan. Sprekende over de terreur-actie der tegenstanders wees hij op de taak der Landwacht. Hoe langer berichten over deze organisatie uitblijven, des te slechter ziet het eruit voor de tegenstanders der Nationaal-Socialistische Beweging. Want in den tijd, dat wij zwijgen, kan daarom des te harder gewerkt worden en zullen daardoor de grondslagen des te hechter zijn. Als deze landwacht eenmaal aan het werk gaat, zal een korte maar hevige strijd worden gevoerd, die eindigt met onze totale overwinning. Wij willen de onrust niet in dit land. Wij willen dit volk onze meening niet opdringen, omdat wij ervan overtuigd zijn, dat eens het oogenblik aanbreekt, waarop ons volk uit eigen beweging zal inzien hoezeer het zich heeft misrekend in zijn vertrouwen op de democratie en in zijn haat tegen het nationaal-socialisme. Maar indien de kliek verraders, die aan den overkant van de Noordzee zetelt en een kleine bende betaalde huurlingen in dit land van onze goedheid misbruik meenen te kunnen maken door steeds maar weer moordaanslagen op ons te plegen, dan gaat dit ons wel wat te ver en dan stellen wij daartegenover onze middelen. Daarbij zullen slachtoffers van den anderen kant vallen, maar wij weten, dat niet wij daarvoor verantwoordelijk zijn. Wij hebben in dit opzicht een gerust geweten, want wij hebben alles gedaan, wat maar eenigszins mogelijk was om de nationaal-socialistische revolutie in dit land zich langs wegen van geleidelijkheid te doen voltrekken. Men schijnt dit als zwakheid te hebben uitgelegd. Ook hier geldt met volle kracht het woord van den Führer: Terreur kan alleen met tegenterreur gebroken worden! Laten wij ons echter voor oogen houden, dat het geen aangename taak is om ons volk op deze wijze tegen zichzelf in bescherming te nemen.

Ten aanzien van het wel eens gehoorde verwijt van separatisme aan het adres van de W.A., verklaarde hij met kracht, dat voor hem slechts één parool gold, nl.: den koers volgen dien de Leider aangeeft. Op dit oogenblik — nu alles om ons heen schijnt te wankelen — gaat onze gedachte meer dan ooit uit naar den Führer, die als veldheer waakt over geheel Europa, en feitelijk over de geheele wereld. Wij kunnen zonder hoogmoedig te zijn toch de vraag stellen, wat de wereld zou zijn zonder Germaansche volkeren. Wij waren en zijn trouw aan den Führer, wij waren dat in het verleden, wij zijn dat in het heden en wij zullen dat blijven tot onzen dood. En als wij dan openlijk onze trouw aan den Führer belijden, dan zou ik dit willen vragen: zouden wij dit ooit als Nederlanders hebben kunnen doen, indien in dit volk geen Anton Mussert was opgestaan? Kameraden, die vraag stellen is haar beantwoorden: Neen, Mussert heeft in dit volk een vastberaden kern van tienduizenden mannen en vrouwen gebouwd, die het mogelijk maakt, dat wij hier het bezette Ned. gebied hebben en niet een eerloos protectoraat of een generaal-gouvernement. Groote deelen van ons volk begrijpen dat niet. Zij meenen, dat de bezettingsoverheid zal zwichten voor een star en dom verzet. Wij, die zelf doordeesemd zijn van de nat.-soc. wereldbeschouwing, die dus het beste kunnen beoordeelen, wat er in onze Duitsche kameraden omgaat, wij weten het hoe de Duitsche overheid hierover denkt: in geen duizend jaar. Wij hebben het conflict, dat er bestaat tusschen ons volk en de bezettingsoverheid te overbruggen. De Leider zei dit reeds eerder, toen hij zijn kader uit het geheele land in Amsterdam bij zich had. Mussert is de aangewezen

man om hierbij voor te gaan, want in de eerste plaats is hij de Leider van het Ned. volk en in de tweede plaats is zijn politieke strijd van 1923 af, toen hij protesteerde tegen de bezetting van het Roergebied door Senegal-negers, gericht op nauwe samenwerking met het groote Duitsche broedervolk. Wij W.A.-mannen van het eerste uur, zijn ons dit zeer bewust. Mussert is ons altijd blijven voortgaan en dit zal niet veranderen. Wij blijven trouw aan den Leider. De W.A. streed, strijdt en blijft altijd strijden met Mussert voor volk en vaderland.

Rede van Mussert.

De Leider riep in zijn rede de eerste jaren der W.A. in de herinnering terug en wees op de verwaarloozing van de vroegere Nederlandsche weermacht. Thans, in 1943, staan duizenden en duizenden van ons aan de Europeesche fronten, ten minste dertig duizend onzer mannen zijn in den oorlog ingeschakeld.

Overgaande tot een bespreking van den huidigen politieken en militairen toestand, zeide de Leider, dat, indien er geen nat.-socialisme zou zijn geweest, niemand het dreigende monster uit Rusland zou hebben kunnen tegenhouden. Thans vecht Europa voor zijn leven. Het weerbaar zijn van een klein volk wil niet zeggen, dat het zich alleen tegen zijn belagers zal kunnen verzetten, dat is, aldus Mussert, de groote les uit dezen gigantischen strijd, waarin het om heele continenten gaat. Er moet een Europeesche weermacht zijn en wij moeten daarvan deel uitmaken. Een Nederlandsche weermacht kan niet meer bestaan omdat een weermacht in deze jaren moet kunnen putten uit 100—200 millioen menschen. Van deze nieuwe groepeering begrijpt een groot deel van ons volk nog niets, ja, zelfs millioenen Duitschers geven zich van deze nieuwe situatie nog niet eens voldoende rekenschap. Wij, de minderheid, begrijpen, dat er in deze dagen iets gaande is van een geweldige historische beteekenis.

Sprekende over de W.A. zeide de Leider, dat men allereerst iets moet beseffen van een Europeesche, een Germaansche verbondenheid onder het respecteeren van ieders eigen aard. Hitler heeft tot mij gezegd, aldus spr., dat hij ons volk niets wenscht te ontnemen. Samen met het Duitsche volk moeten wij Europa op een hooger plan brengen, opdat wij met elkaar zoo sterk mogelijk zullen zijn. Tenslotte bracht hij de W.A. dank voor haar trouw.

(V. b. Dag Oude W.A. '42 5382 B; Mr. Zondervan 5430 B; Mussert 5730 A)

A. NEDERLAND — Onderwijs - Geen schoolgeld over den lager-onderwijscursus 1942/43 verschuldigd.

22 Nov. — Blijkens een rondschrijven van den secretarisgeneraal van Binnenlandsche Zaken aan de burgemeesters, wordt het, nu de in voorbereiding zijnde nieuwe regeling in zake het heffen van schoolgeld voor het lager onderwijs nog niet tot stand gekomen is, niet gewenscht geacht, dat thans nog door de gemeenten schoolgeld geheven zal worden over den cursus 1942/43, aangezien laatstgenoemd schoolgeldjaar reeds verstreken is. In gemeenten alwaar over den cursus 1942/43 reeds schoolgeld werd betaald, wordt vrijstelling verleend voor het schoolgeldjaar 1943/44.

— Spijbelen neemt toe —

22 Nov. — Het onwettig schoolverzuim heeft den laatsten tijd onrustbarende afmetingen aangenomen. Reeds werd een verordening uitgevaardigd, waarbij ambtenaren van de politie gemachtigd zijn, hulp te bieden. In 1941 werden in Amsterdam 218; in 1942: 900 en in 1943 zeker 1300 processenverbaal opgemaakt.

Politie — Luit.-Kol. van Hilten landspolitiepresident —

22 Nov. — De Rijkscommissaris voor de bezette Nederlandsche gebieden heeft den luitenant-kolonel der marechaussee Van Hilten te Eindhoven met ingang van 1 December 1943 belast met de tijdelijke waarneming van de functie van den landspolitiepresident te Amsterdam. In verband met deze opdracht heeft de Rijkscommissaris voor de bezette Nederlandsche gebieden de aan den burgemeester van Amsterdam E. J. Voûte verstrekte opdracht tot het waarnemen van de zaken van den politiepresident te Amsterdam en de aan den procureur-generaal dr. Jan Feitsma te Amsterdam verstrekte opdracht tot het waarnemen van de zaken van den landspolitiepresident te Amsterdam eveneens met ingang van 1 December 1943 onder dankzegging voor de verrichte diensten ingetrokken. **(V. b. 5178 A)**

Sport — Sportbeoefening in Nederland —

22 Nov. — Door het Centraal Bureau voor de Statistiek werden een aantal cijfers gepubliceerd, welke een inzicht geven van het aantal sportbeoefenaren die Nederland telt. Het totaal aantal sportbeoefenaren van 38 takken van sport bedroeg per 10 Sept. 1942: 558.439. Deze waren, voor zoover het de voornaamste takken van sport betreft, verdeeld over:

Voetbal	149.911
Schaatsenrijden	129.641
Gymnastiek	57.474
Lawntennis	35.576
Zwemmen	34.400
Korfbal	19.477
Zeilen	17.864
Wandelen	15.705
Hockey	14.590
Athletiek	12.359

Het aantal sportlieden provinciegewijs is in slechts drie provincies boven de 50.000, nl.: Noord-Holland 125.355; Zuid-Holland 118.853, Friesland 96.045.

In de overige provincies varieerden deze cijfers van 9339 (Zeeland) tot 42.163 in Noord-Brabant. In verhouding tot het aantal inwoners werd in Friesland — dank zij het schaatsenrijden — het meeste aan sport gedaan.

Voetbal spant de kroon met het aantal vereenigingen. Het gemiddelde aantal leden bij de voetbalclubs is echter betrekkelijk laag.

	Aantal vereen.	Gem. aant. leden
Voetbal	2222	67
Biljarten	498	16
Gymnastiek	397	145
Wandelen	346	42
Korfbal	341	57
Lawntennis	332	51
Handboogschieten	332	27
Athletiek	300	41

In een tabel heeft men — voor het geheele land — het aantal beoefenaren in verschillende takken van sport nagegaan:

	Per 100.000 inwon.
Ploegspel (voetbal etc.)	2246
Sneeuw- en ijssport	1460
Watersport	654
Gymnastiek	639
Athletiek	322

Schaatsenrijden en watersport (zeilen, zwemmen, roeien), beide sportieve vermaken die inhaerent aan ons volk zijn, staan dus na voetbal etc. op de tweede en derde plaats.

Verkeer — Korte ritten tramverkeer Amsterdam en Den Haag opgeheven —

22 Nov. — Met toestemming van den Gemachtigde voor de prijzen wordt het korte-trajecten-tarief met ingang van 28 November buiten werking gesteld. De directie van het gemeente-vervoerbedrijf moest tot dezen maatregel wel haar toevlucht nemen, om het geweldig toegenomen vervoer eenigszins in te perken. In 1939 vervoerde de tram 93 millioen passagiers; dit jaar zullen het er 200 millioen zijn, niet inbegrepen de „zwarte" passagiers. Te Den Haag werden maatregelen van gelijke strekking genomen.

(V. b. A'damsche tram 5343 A)

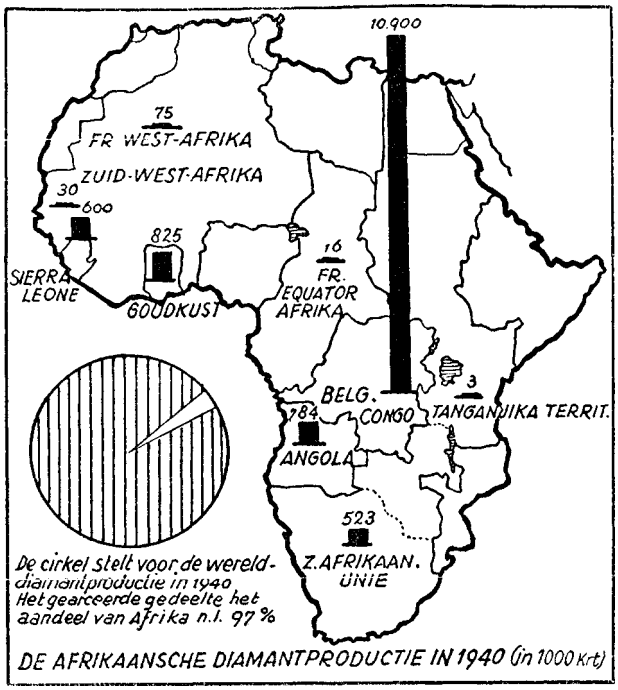
Weermacht — Vrijwilligers naar het Oostfront vertrokken —

22 Nov. — Op 13 November heeft een contingent Nederlandsche vrijwilligers afscheid genomen van het vaderland om deel te nemen aan de bescherming van Europa tegen het bolsjewistische gevaar in het Oosten. De eenvoudige plechtigheid werd bijgewoond door ᛋᛋ-Standartenführer Tzschoppe en ᛋᛋ-Sturmbannführer Rouenhoff.

(V. b. Vertrek Vrijwilligers 5734 B)

A. DIAMANT — Wereldproductie —

22 Nov. — Afrika leverde in 1940 97% van de wereldproductie aan diamant. De productie van de voornaamste Afrikaansche winningsgebieden blijkt uit het onderstaande staatje:

De Zuidafrikaansche Unie heeft haar plaats als eerste diamantland aan de Belgische Congo moeten afstaan. Diamant komt voor in alluviale afzettingen alsmede in gangen in de rots. Het op laatstgenoemde wijze voorkomende diamant is alleen in Zuid-Afrika loonend te exploiteeren. Het leeuwendeel van deze productie is afkomstig uit de mijnen van Kimberley, welke in 1940 351.400 karaat diamant of 2,5% van de wereldproductie leverden. De totale Zuidafrikaansche diamantproductie bedroeg in genoemd jaar 523.400 karaat, hetgeen nog slechts een gering gedeelte van de vroegere productie uitmaakt. Deze ontwikkeling is een gevolg van de ontdekking van belangrijke alluviale diamantafzettingen buiten de Unie. Het zwaartepunt der diamantwinning is daardoor verplaatst naar het alluviale diamant. dat in 1939 naar het gewicht 91%, naar de waarde 77% van de wereldproductie leverde. Het alluviale diamant dient vooral voor industrieele doeleinden. De Belgische Congo leverde in 1940 80% van de Afrikaansche en 74% van de wereldproductie. De diamanthoudende alluviale afzettingen zijn hier stroomopwaarts te vervolgen tot in N.O. Angola, waar de diamantproductie in de laatste jaren eveneens voortdurend toenam. In West-Afrika leken de alluviale afzettingen aan de Goudkust veelbelovend (productie in 1934 2,4 mill. karaat), doch de opbrengst is sterk achteruitgegaan. De jongste Afrikaansche diamantproducent is Sierra Leone, thans vóór de Zuidafrikaansche Unie de vierde plaats in de rij der Afrikaansche diamantlanden innemend. (ontl. aan Ec. Nieuws)

(V. b. Wereldproductie 2934 C)

B. BELGIE — Jeugd - Vlaamsche Hitlerjugend opgericht —

22 Nov. — Aan het orgaan der Germaansche ᛋᛋ in Vlaanderen, de „ᛋᛋ-man" van 23 October, ontleenen wij het bericht, dat op 18 October te Antwerpen 350 Vlaamsche jongens en meisjes toetraden tot de Hitlerjugend. In aanwezigheid van talrijke Duitsche en Vlaamsche autoriteiten, o.a. van Jef van der Wiele, werd de vlaggegroet gebracht. waarna de Landesjugendführer het woord richtte tot zijn jonge Vlaamsche kameraden.

In dezen wereldomwentelenden tijd, verklaarde hij, legt de jeugd van Vlaanderen, bewust van haar groote opdrachten, haar handen in die der Duitsche kameraden van de HJ om samen verder te kampen en te overwinnen. In de K.L.V. hebben vele onder de aanwezige jongelui reeds met de organisatie der HJ kennis gemaakt. De Reichsjugendführer heeft besloten, deze banden nog nauwer toe te halen. Terwijl onze beste kameraden kampen aan het front, worden de banden tusschen de jeugd van het Rijk nauwer toegehaald. Hierna gaf de Landesjugendführer mededeeling van de statuten:

„Een groot deel der Vlaamsche jeugd koestert den wensch met de Hitler-Jeugd innig samen te werken in den geest van de nieuwordening van Europa en in de erkenning van Adolf Hitler als Führer van alle Germanen.

De Hitler-Jeugd in de Belgische ruimte, d.i. de Auslandsdeutsche Jugend, is fier op de thans tot haar komende Vlaamsche kameraden en neemt deze als gastleden in haar rangen op.

1) De landsjeugdleiding van de Hitler-Jeugd neemt de leiding van de thans toetredende kameraden op zich.

2) De Vlaamsche kameraden worden in de standplaatsen der HJ als Vlaamsche eenheden samengebracht en door Vlaamsche lagere kaders geleid.

3) De opleiding en scholing geschieden volgens de aanduidingen der Rijksjeugdleiding. De bijzondere geschiedkundige, volksche en kultureele eigengeaardheid der Vlaamsche gast-HJ zal in de geheele scholing bijzondere aandacht genieten.

4) Ten aanzien van het offer der besten aan het front, bekennen zich de geheele Hitler-Jeugd en daardoor ook haar Vlaamsche kameraden in woord en daad tot hen.

5) Het gemeenschappelijk lot in den kamp tegen de vijanden van het Rijk heeft de Duitsche en Vlaamsche jeugd ook buiten de grenzen van Duitschland tot elkaar gevoerd, om kameraadschappelijk te allen tijde de bevelen van den Führer te volgen". **(V. b. Vlaamsche jeugdorg. 5261 A)**

C. AUSTRALIE — Hertog van Gloucester gouverneur-generaal —

22 Nov. — Naar de Engelsche nieuwsdienst uit Canberra meldt, heeft minister-president Curtin medegedeeld, dat de hertog van Gloucester benoemd is tot gouverneur-generaal van Australië. De hertog van Gloucester is het eerste lid van het Engelsche koningshuis, dat G.G. van Australië wordt. Hij is 5 jaar jonger dan zijn broeder, koning George, en op 31 Maart 1900 op 't slot Sandringham geboren. **(V. b. G.G. Australië 3516 A)**

D. DUITSCHLAND — Handel en Nijverheid - Ontbinding der kartels —

22 Nov. — Na het einde van de actie, welke op het oogenblik in het Duitsche kartelwezen wordt doorgevoerd, zal ongeveer 75% der oorspronkelijk bestaande kartels ontbonden zijn. Deze saneering is bijzonder sterk geweest in de verwerkende industrie. Zoo zullen er in de textielindustrie van de meer dan 170 kartels slechts ongeveer 12 blijven bestaan. In de machine-industrie worden de 200 kartels bijna alle ontbonden, terwijl het resultaat der actie soortgelijk is in de metaalwaren-, de staal- en ijzerindustrie en de tabaksindustrie. Ook in de lederindustrie zal de actie diepe sporen nalaten. Bij de overblijvende kartels betreft het vooral die, welke zich op internationaal terrein bewegen, vooral verkoopkartels.

(V. b. Duitsch bedrijfsleven 5087 C en 5119 E)

E. GEALLIEERDEN — Adviseerende commissie voor Europa —

22 Nov. — Op de Moskousche conferentie werd o.m. besloten tot het instellen van een commissie, waarin Engeland, de Sovjet-Unie en de Ver. Staten zitting zouden hebben, tot het uitbrengen van advies in Europeesche zaken. Tot Britsch vertegenwoordiger voor de commissie (European Advisory Commission) is volgens den Britschen berichtendienst William Strang benoemd, die den rang van ambassadeur ontving. Naar de Sovjet-berichtendienst meldt, heeft de Sovjet-regeering haar ambassadeur te Londen, Goessef, benoemd tot eersten vertegenwoordiger der Sovjet-Unie in de commissie. **(V. b. Mosk. conferentie 5734 A)**

F. ITALIE (Republiek) — Opbouwprogramma van den staat —

22 Nov. — De eerste nationale vergadering van de republikeinsch-fascistische partij heeft onder voorzitterschap van partijsecretaris Pavolini en onder deelneming van alle provinciale leiders der fascistische partij in een vergadering op 14 November een manifest en een in algemeene stellingen samengevat program der partij voor den opbouw van den staat aangenomen, dat de basis moet vormen van de komende republikeinsche grondwet. Het program voor den opbouw van den staat kan in 3 deelen gesplitst worden: 1. grondwettelijke en binnenlandsche aangelegenheden, 2. buitenlandsche politiek, 3. sociale politiek.

In het eerste deel wordt bijeenroeping der wetgevende vergadering ter opheffing van de monarchie verlangd alsmede

de samenstelling dezer vergadering vastgelegd. De wetgevende vergadering moet de sociale republiek uitroepen en het staatshoofd benoemen. De nieuwe republikeinsche grondwet moet den burger, den soldaat, den arbeider en den belastingbetaler het recht verschaffen op contrôle en critiek over het openbaar bestuur. Er wordt een nieuw gemengd kiesstelsel verlangd voor de kamerleden en voor het bestuur, deels door benoeming, deels door keuze. De godsdienst van de republiek is roomsch-katholiek. Andere eerediensten worden gerespecteerd. De leden van het joodsche ras zijn vreemdelingen. Tijdens den oorlog moeten joden beschouwd worden als behoorende tot een vijandelijke natie.

In het tweede, het buitenlandsch-politieke deel, wordt de bevrijding van het vaderland van de vreemde bezetting en zekerheid voor de voeding van het volk van 45 millioen menschen verlangd.

Het derde, sociaal-politieke deel van het program verklaart den arbeid van elken aard tot den grondslag van de republiek. Het particuliere eigendom wordt door den staat gewaarborgd, maar mag niet uitbuitend optreden. Openbare inrichtingen en oorlogsindustrieën moeten door den staat via officieuze instanties beheerd worden. In de industrieele ondernemingen van elken aard moeten de arbeiders medewerken aan de vaststelling van een rechtvaardig loon en aan een rechtvaardige verdeeling van de winst. In het landbouwbedrijf vindt het particulier initiatief van den eigenaar zijn grens bij een gebrekkig beheer. In een zoodanig geval ontstaat er onteigening en verdeeling.

De vrije beroepen hebben onder naleving van de verplichtingen jegens den staat het recht op vrije ontwikkeling. Het program verlangt voorts de oprichting van een nationale instantie voor het „Huis van het Volk". Elkeen heeft het recht op een huis zoo goed als op het particuliere eigendom. Elke arbeider heeft recht op de vrije keuze van de vakvereeniging. **(V. b. Regeeringsprogram 5725 D)**

— Medewerking der Katholieke Actie —

22 Nov. — De secretaris-generaal van de Katholieke Actie in Italië heeft aan alle leden dezer organisatie een rondschrijven gericht, waarin hij hen opwekt den Fascistisch-republikeinschen staat getrouw te zijn en te dienen.

(B.B.Z.)

A. ITALIE (Koninkrijk) — Kabinet - Mutaties —

22 Nov. — De op 13 November door maarschalk Badoglio gevormde Italiaansche regeering is eenigszins gewijzigd. Badoglio wordt, behalve premier, ook minister van Oorlog en Buitenlandsche Zaken. Minister van Marine is admiraal de Courten. De leiding van het dept. van Luchtvaart is opgedragen aan generaal Renato Sandalvi. Het kabinet ziet er verder als volgt uit: Onder-staatssecretaris voor Binnenlandsche Zaken: Vito Realli; staatssecretaris voor Justitie: Desantis; voor Oorlog: generaal Orlando; voor Opvoeding: Giovanni Cuomo; voor Financiën: Guido Jung; voor Industrie: professor Gorbino; voor Landbouw: prof. Siciliani; voor de Spoorwegen: generaal Diraimondo; voor de Koopvaardij: admiraal Barone; voor P.T.T.: Mario Franco. **(V. b. 5699 C.)**

B. LIBANON — Gearresteerde ministers in vrijheid.

22 Nov. — De zender van Londen meldt, dat het Fransche dissidentencomité besloten heeft, de gearresteerde Libaneesche ministers op vrije voeten te stellen en den president in zijn functie te herstellen. Te voren was gemeld, dat het Libaneesche parlement in den nacht van 20 op 21 Nov. een geheime zitting had gehouden en den Franschen afgezant Catroux te kennen had gegeven, dat het tot ernstige ongeregeldheden zou komen, wanneer de kwestie der vrijlating niet werd opgelost.

De Engelsche berichtendienst meldt uit Algiers over de zitting van 21 November van het Fransche dissidentencomité, dat de woordvoerder van het comité bevestigd heeft, dat de Engelschen een nieuwe nota aan de Gaullisten hadden gezonden waarin de terugroeping van den Gaullistischen vertegenwoordiger in Libanon, Helleu, en de vrijlating van de Libaneesche politici werd geëischt.

(V. b. 5742 A)

C. POLEN (Voormalig) — Katyn - Duitsch witboek -

22 Nov. — In opdracht van het Duitsche ministerie van Buitenlandsche Zaken is door de Duitsche „Informationsstelle" samengesteld, bewerkt en uitgegeven, een witboek verschenen, waarin de rapporten der artsen, de verhooren van inwoners ter plaatse, de resultaten van de werkzaamheden ter identificatie, de telegramwisseling met het Zwitsersche Roode Kruis, de Poolsch-Sovjet-Russische uiteenzettingen, de diplomatieke behandeling van de zaak-Katyn door vertegenwoordigers van de regeeringen der geallieerden en verklaringen van leden dezer regeeringen en tenslotte een reeks lugubere foto's vol bijzonderheden en détails van de wijze van terdoodbrenging en teraardebestelling zijn bijeengebracht. **(V. b. Katyn, 5522 A)**

D. TURKIJE — Buitenlandsche politiek —

22 Nov. — De parlementsfractie der Volkspartij heeft op 16 November in een geheime zitting, na het aanhooren van een verslag van den minister van Buitenlandsche Zaken over zijn besprekingen met Eden, de buitenlandsche politiek der Turksche regeering goedgekeurd. Het onderstaande communiqué werd gepubliceerd: „Op 16 November is de parlementsfractie der Volkspartij bijeengekomen om den minister van Buitenlandsche Zaken aan te hooren. De minister ging in zijn verklaringen over den politieken toestand uit van de documenten en berichten, gepubliceerd over de conferentie van Moskou, en kwam daarna tot het belangrijkste punt der agenda: zijn besprekingen met den Engelschen minister van Buitenlandsche Zaken. Zooals reeds uiteengezet in het te Caïro uitgegeven communiqué, heeft men daar den internationalen toestand op vriendschappelijke wijze en in overeenstemming met het bondgenootschap de revue laten passeeren en handelskwesties besproken, die voortvloeien uit het bondgenootschapsverdrag tusschen Turkije en Engeland. De Turksche minister van Buitenlandsche Zaken heeft daarbij de politieke lijn der buitenlandsche politiek van zijn regeering toegelicht en behandeld met nauwkeurige inachtneming der uit het bondgenootschap voortvloeiende verplichtingen. De parlementsfractie der Volkspartij heeft na het aanhooren dezer gedetailleerde verklaringen de politieke gedragslijn eenstemmig goedgekeurd."

— Minister van Oorlog overleden —

22 Nov. — Radio Ankara heeft 16 November medegedeeld, dat de minister van Oorlog, Ahmed Pasja, plotseling is overleden.

(V. b. Buitenl. pol. 5735 H; Kabinet 5450)

E. EUROPA — Veranderingen in de voeding —

Met de ontwikkeling van de industrie in de vorige eeuw begon ook een trek naar de stad. Terwijl een drietal generaties geleden ongeveer 70% van de bevolking op het land woonde en 30% in de stad, is de verhouding thans omgekeerd. In Duitschland werkt nauwelijks 20% der bevolking op het land. Moesten een eeuw geleden 3 tot 4 boeren de goederen, noodig voor de voeding en kleeding van een stedeling, verschaffen, thans moet één boer 4 stedelingen van voedsel voorzien. Hierdoor werd een intensiveering van akkerbouw en veeteelt noodzakelijk, terwijl tevens een aantal planten en dieren uit den landbouw verdwenen om voor andere plaats te maken; zoo b.v. vlas en hennep, alsmede het schaap. Hoewel deze verschuivingen vrij algemeen zijn, is er toch geen uniformeering in de Europeesche voeding opgetreden, daar zoowel verschillen in ras als in klimaat en arbeid de behoeften t.a.v. de voeding doen uiteen loopen. Wel kan algemeen een toeneming van het verbruik van vet- en eiwitrijkvoedsel, alsmede een vermindering van het verbruik van meelproducten en peulvruchten worden geconstateerd.

Voor Duitschland is vastgesteld, dat tusschen 1913 en 1936 het verbruik van vet per hoofd der bevolking is toegenomen met 7,9 kg, het vischverbruik met 1,6 kg, het suikerverbruik met 5,4 kg en het vleeschverbruik met 6,7 kg, terwijl het verbruik van meel en meelproducten is verminderd met 22,43 kg. In alle landen met toenemende industrie en concentratie der bevolking in de steden valt een soortgelijke verandering waar te nemen. De oorzaken dezer veranderingen zijn eenerzijds toe te schrijven aan den invloed van de stad met haar verfijnde levensgewoonten, anderzijds echter aan de invoering van machines, waardoor het zwaartepunt van den arbeid van de groote naar de kleine spiergroepen is verschoven. De behoefte aan koolhydraten is daardoor verminderd. In de stad genieten levensmiddelen welker bereiding weinig tijd vordert, de voorkeur, zooals bijv. vleesch. Vooral het gebruik van worst is sterk toegenomen. Voorts bracht de conserveering vele veranderingen teweeg. De verfijning der spijzen ging zelfs zoover, dat men thans een onderscheid maakt tusschen levens- en voedingsmiddelen. **(V. b. Europ. voeding 5441 A)**

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND — Sjitomir heroverd; Gomel ontruimd - 56.000 ton scheepsruimte vernietigd - Samos bezet - Luchtaanvallen op Berlijn, Toulon, Sofia, Frankfurt a. M., Offenbach en Bremen —

OOSTELIJK FRONT —

20 Nov. — In het gebied van Kief rukken de Duitsche voor den tegenaanval in den strijd geworpen divisies, in weerwil van hardnekkigen vijandelijken tegenstand en van moeilijke weers- en terreinsomstandigheden, verder op. Verscheiden heftige ontlastingsaanvallen der bolsjewisten mislukten. De eenige dagen geleden door vijandelijke strijdkrachten bezette stad Sjitomir werd door Duitsche troepen ingesloten en stormenderhand genomen. In de stad en bij de zuivering van het heroverde terrein vielen talrijke gevangenen en een omvangrijke buit in Duitsche handen. Aan weerszijden van Gomel werd verbitterd gevochten. Ten Westen en ten Noordwesten van Smolensk werden de bolsjewisten wederom afgeslagen.

21 Nov. — Ten Noordoosten van Kertsj poogde de vijand zijn bruggenhoofd te vergrooten. Op het bruggenhoofd Nikopol ten Zuiden van Dnjepropetrofsk en ten Noorden van Kriwoi Rog gingen de bolsjewisten tot den aanval over. Door op verbitterde wijze gevoerde afweergevechten verijdelden onze troepen alle vijandelijke doorbraakpogingen en schoten 247 pantserwagens kapot. De Duitsche tegenaanval ten Westen van Kief maakte nieuwe vorderingen.

22 Nov. — Bij Tsjerkassy mislukten herhaaldelijke aanvallen van de Sovjets in harde gevechten. In het gevechtsgebied ten Westen van Kief braken de Duitsche troepen door taaiverdedigde veldstellingen van de Sovjets, wisten talrijke mijnversperringen te overwinnen en heroverden in een verderen aanval belangrijke terreinsectoren. Ten Oosten van Witebsk werden aanvallen van de Sovjets afgeslagen. Ook in het penetratiegebied van Newel heerschte levendige gevechtsbedrijvigheid. Voortdringende vijandelijke formaties werden daar door eigen tegenaanvallen teruggeworpen. De Sovjets verloren in de gevechten der beide laatste dagen 413 pantsers.

23 Nov. — Ten Zuidwesten van Gomel werden onze troepen in enkele sectoren voor den superieuren vijandelijken druk naar achterwaartsche stellingen teruggenomen. Ten Westen van Smolensk hebben de Duitsche troepen in den derden slag aan den autoweg van Smolensk, die zeven dagen duurde, een volledig afweersucces behaald. Vier en dertig infanteriedivisies en zes tankbrigades der Sovjets liepen hier vergeefs storm tegen de Duitsche afweerstellingen en leden daarbij weergalooze verliezen aan menschen en materieel.

25 Nov. — In het gebied ten Westen van Kief werd langzaam meer terrein gewonnen. In totaal werden daar in de laatste vier dagen door de Duitsche troepen 199 pantserwagens, 554 stukken geschut van alle soorten, 300 machinegeweren en granaatwerpers en 166 auto's buitgemaakt of vernietigd. In het gevechtsgebied van Gomel duren de verbitterde gevechten met de vijandelijke strijdkrachten, die ten Westen en ten Noorden van de stad zijn binnengedrongen, voort. Ten Noordwesten van Newel maakte onze tegenaanval na den afweer van heftige vijandelijke tegenoperaties nieuwe vorderingen.

26 Nov. — In het gebied van Gomel duren de harde en heen en weer golvende gevechten in het onoverzichtelijke terrein tusschen Dnjepr en Pripet voort. De stad zelf, die sedert vrij langen tijd in de voorste gevechtslinie lag, is na totale vernieling ontruimd. Pogingen der bolsjewisten om de penetratie ten Noorden van Gomel uit te breiden, werden in zware gevechten verijdeld en doorgebroken vijandelijke afdeelingen in een tegenaanval vernietigd.

27 Nov. — Bij het bruggenhoofd Nikopol en in de bocht van den Dnjepr ondernamen de Sovjets nieuwe aanvallen. 151 Sovjettanks werden stukgeschoten. Ten Westen van Gomel en ten Zuidwesten van Kritsjef zijn onze troepen in zwaren strijd gewikkeld met opdringende vijandelijke gevechtsgroepen. Ten Zuiden en Noordwesten van Newel leverden Duitsche aanvallen plaatselijke successen op.

DE ZEEOORLOG —

22 Nov. — Op den Atlantischen Oceaan viel een formatie gevechtsvliegers onder moeilijke weersomstandigheden een vijandelijk konvooi aan en beschadigde twee koopvaardijschepen van te zamen 18.000 B.R.T. zoo zwaar, dat met hun vernietiging gerekend kan worden.

27 Nov. — Duitsche torpedovliegtuigen vielen voor de Algerijnsche kust een uit groote troepentransportschepen bestaande en krachtig beschermd vijandelijk konvooi met groot succes aan. Zij brachten twee torpedobootjagers en drie transportschepen met in totaal 38.000 B.R.T. tot zinken. Twee andere torpedobootjagers, een groot transportschip en een bewakingsvliegtuig werden zwaar beschadigd.

ZUIDELIJK FRONT —

20 Nov. — Aan het Zuiditaliaansche front heerschte aan beide zijden een levendige bedrijvigheid van artillerie.

21 Nov. Duitsche beveiligingen werden achter de Sangro teruggebracht, nadat zij den vijand gevoelige verliezen hadden toegebracht.

23 Nov. — Duitsche troepen zijn op het eiland Samos geland. Een deel der uit Engelschen en aan Badoglio onderhoorige troepen bestaande bezetting is in de laatste dagen naar het neutrale buitenland gevlucht. De door hun divisiecommandant verlaten troep ter sterkte van ca. 6000 man, wordt op het oogenblik door onze landingsformaties ontwapend.

LUCHTOORLOG —

23 Nov. — Britsche bommenwerpers hebben bij volledig bedekten hemel en zonder uitzicht op de aarde in de avonduren van 22 November Berlijn aangevallen. Door dezen zwaren terreuraanval ontstonden in talrijke stadswijken, hoofdzakelijk in de arbeiderswoonwijken van de Rijkshoofdstad, ernstige schade en verliezen onder de bevolking. Bovendien zijn berichten ontvangen over de vernietiging van gebouwen, die uit kunsthistorisch oogpunt onvervangbaar zijn, en over de beschadiging der diplomatieke vertegenwoordigingen van eenige neutrale staten.

24 Nov. — De Rijkshoofdstad werd in de avonduren van den 23en November opnieuw door sterke formaties Britsche bommenwerpers aangevallen. Door dezen terreuraanval werd in verscheiden wijken nieuwe, zware brandschade aangericht. Behalve de uitgestrekte woongebieden werden talrijke openbare gebouwen, waaronder kerken, sociale instellingen en kunstmonumenten, verwoest.

25 Nov. — De Fransche havenstad Toulon is door Britsche en Amerikaansche bommenwerpers aangevallen. Verscheidene stadswijken zijn zwaar geraakt. Volgens de voorloopige cijfers, bedraagt het aantal dooden 352 en dat der gewonden 527. De Bulgaarsche hoofdstad Sofia is door ongeveer 60 vijandelijke vliegtuigen aangevallen, wordt heden alhier officieel medegedeeld.

26 Nov. — Formaties Britsche bommenwerpers hebben in den afgeloopen nacht een terreuraanval gedaan op Frankfort aan de Main en op Offenbach. Ook op verscheiden andere plaatsen in het Rijn-Maingebied werden bommen neergeworpen. Aan het front van de Noordelijke IJszee sloegen Duitsche jagers en luchtdoelartillerie van de luchtmacht een aanval van vijandelijke luchtstrijdkrachten op een vliegtuigsteunpunt af en vernietigden van 65 aanvallende bolsjewistische vliegtuigen er 32.

27 Nov. — Formaties Britsche bommenwerpers vlogen in den nacht van 25 op 26 November Duitschland binnen. Gedeelten dezer strijdkrachten vielen Stuttgart aan, terwijl andere formaties naar Berlijn vlogen en op verscheiden deelen der stad verspreid, brisant- en vooral brandbommen wierpen. Er ontstond schade. Nachtjagers en luchtdoelgeschut schoten 39 Britsche bommenwerpers neer. Overdag drongen formaties Amerikaansche bommenwerpers de Duitsche Bocht binnen en deden een aanval op de stad Bremen, waarbij verscheiden ziekenhuizen, tehuizen voor ouden van dagen en cultuurmonumenten verwoest werden. Hiermede verloor de vijand in de laatste 24 uur boven het Rijk en het bezette gebied in het Westen 93 vliegtuigen, bijna uitsluitend zware viermotorige bommenwerpers.

(Vor. ber. Krijgsverr. 5744 A)

B. JAPAN — Aanval op Bali —

20 Nov. — Het eiland Bali was op 18 November, naar S.P.T. meldt, het doel van een Amerikaanschen bomaanval. Naar van Japansche militaire zijde wordt medegedeeld, is den aanvallenden Amerikaanschen toestellen echter verhinderd hun doel te bereiken.

25 Nov. — In Sydney is officieel bekend gemaakt, dat de Amerikanen het in de Gilbert-groep gelegen eiland, Betio genaamd, hebben bezet. Het Japansche hoofdkwartier meldt, dat bij het vijandelijke landingshoofd op het eiland Tarawa in de Gilbertgroep, hevig geschoten wordt.

(V. b. Krijgsverr. 5744 B)

1. De Duitsch/Engelsche uitwisseling van krijgsgevangenen. Duitsche soldaten komen in de haven van Barcelona aan.

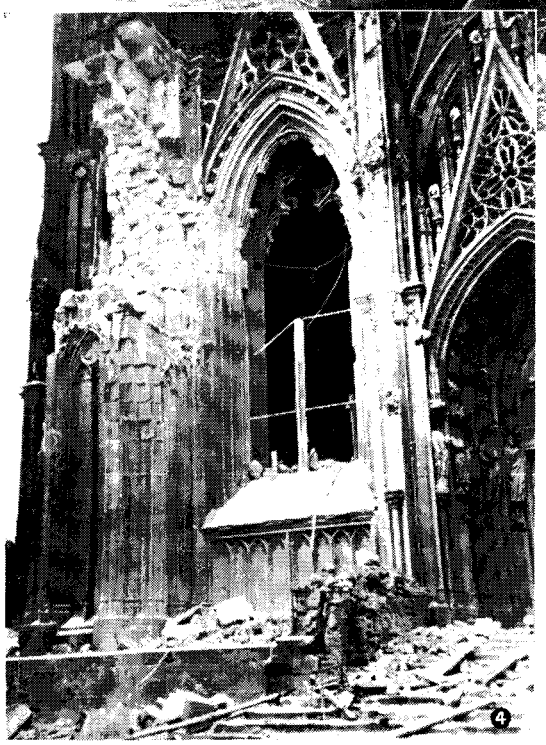
2. Volksduitschers ontruimen hun nederzettingen in de door de Sovjets bedreigde gebieden.

3. Zuid-Italië. De strijd aan de Volturno. Duitsche stoottroepen verdedigen een brug tegen vijandelijke aanvallen.

4. Britsche bommen op den Keulschen dom. De beschadigingen welke tijdens den aanval van 3 November aan de Noordzijde van het gebouw werden aangericht.

5. Teneinde beveiligd te zijn tegen landingspogingen der Sovjets werden ook langs de minder belangrijke gedeelten van de kust versterkingen aangebracht.

(foto's 1/3 Orbis/Holland. 2 Hoffmann/Stapf. 4 Scherl/C.N.F., 5 Transocean)

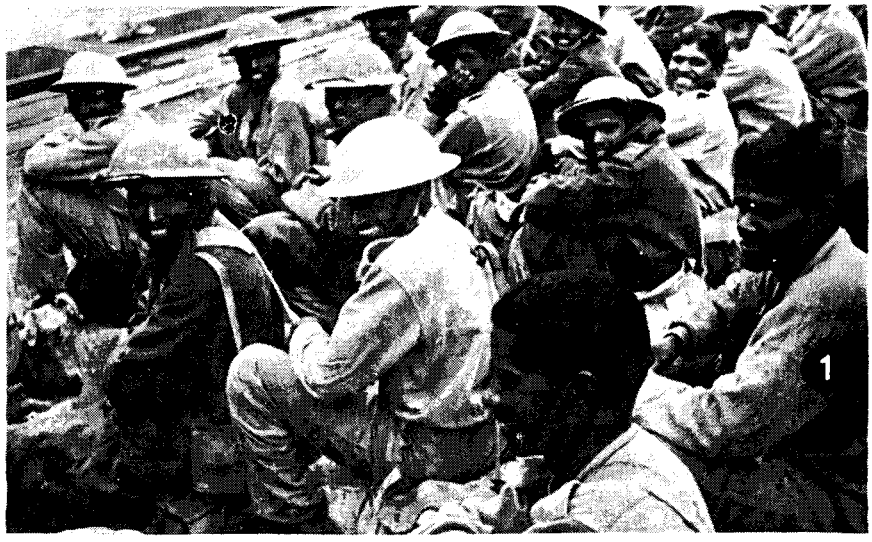

1. Engelsche soldaten, gevangen genomen op het eiland Kos, komen in een Grieksche haven aan. 2. De ontruiming der gebieden Oostelijk van den Dnjepr: waardevolle machine-onderdeelen worden in veiligheid gebracht. 3. De overblijfselen van een Halifax-bommenwerper, die door een Duitschen nachtjager tijdens een nachtaanval werd neergeschoten. 4. Oefening eener Duitsche pioniersafdeeling, waarbij de pantserwagen wordt blootgesteld aan het vuur der vlammenwerpers. Zelfs de zwaarste pantserwagens zijn tegen een dergelijke behandeling niet bestand.

(foto's: 1 Holland/Atlantis
3 Holland/Orbis)

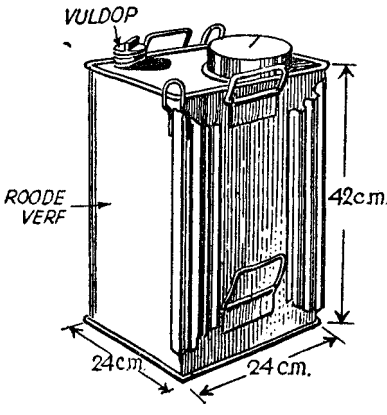
A. PHOSPHOR-BOMMEN —

Onder den titel „Phosphor-Inferno" verscheen in de eerste October-aflevering van „Signaal" een artikel gewijd aan de aanvallen, die door Britsche en Amerikaansche vliegtuigen op Hamburg werden ondernomen en waarbij o.m. gebruik gemaakt werd van phosphorbommen en -rubberbussen. Waar deze aanvallen in principe niet afweken van aanvallen, die werden ondernomen op Berlijn en andere Duitsche steden, laten wij hieronder eenige verslagen van ooggetuigen, zooals zij door „Signaal" uit Zweedsche en Deensche bladen werden overgenomen, volgen, waaraan wij een uitlating van den bekenden Engelschen commentator Cyril Falls, alsmede een beschrijving van een rubberphosphorbus en tenslotte eenige wenken inzake de medische behandeling van phosphorbrandwonden verbinden.

In „Dagens Nyheter", een te Stockholm verschijnend blad, beschreven twee matrozen, hoe het hun gelukte te ontkomen. Zij vertelden hoe eerst brandbommen werden geworpen, zoodat de brandweer-commando's gedwongen werden, de kelders te verlaten. Pas toen de aanvallende vliegers wisten, dat nu overal de brandweer-commando's in de huizen en straten bezig waren, werden explosieve bommen omlaag geworpen en pas daarna, op de reeds rookende puinhoopen, de phosphorblikken. In de vlammen der orkaan-achtige vuurhaarden, die daardoor ontstonden, kwamen tallooze burgers, waaronder vele vrouwen en kinderen, die tevergeefs poogden zich in veiligheid te brengen, om het leven.

„Stockholm Tidningen" bericht hoe de laatste aanvallen waren gericht tegen de kleine buitenstadjes in de omgeving van Hamburg. De bommen vielen hier op terrein, waar volksmassa's met hun laatste hebben en houden een goed heenkomen hadden gezocht. Er wordt beweerd, dat daar ook met machinegeweren op de vluchtelingen is geschoten. Vele menschen, die denzelfden dag hun spullen uit de puinhoopen der stad hadden opgedolven, zagen nu hoe alles verbrandde, en velen, die een dak boven hun hoofd hadden gevonden, moesten weer de straat op.

Het werk der reddingsbrigades, zoo deelt de Zweedsche „Socialdemokraten" mede, werd bemoeilijkt, doordat overal phosphor-poeder en -plaatjes waren neergeworpen. Tal van branden zijn later pas, tijdens de reddingsacties ontstaan, waardoor de manschappen van het Roode Kruis en vooral de zusters nog lang na de aanvallen steeds weer opnieuw in levensgevaar verkeerden.

Phosphorrubberbus

(teek. ontl. a. „Luchtgevaar")

En tenslotte schrijft „Berlinske Tidende": De bevolking heeft nu alles verloren. Er bestaat geen verschil van standen en klassen meer. En ieder echter, om het even of het veel of weinig was, dat hij in de vlammen der Britsche en Amerikaansche phosphorbommen in rook zag opgaan, weet nu heel precies, dat hij dit nimmer meer terug zal krijgen, wanneer Duitschland den oorlog niet wint.

De redactie van „Signaal" knoopt aan deze persstemmen een eigen beschouwing vast, waarin zij o.m. opmerkt: De methode van oorlogvoering echter, waarmede Engeland en Amerika samen met de Sovjets thans tegen Duitschland en het Europeesche continent een begin hebben gemaakt, streeft heel andere oogmerken na, namelijk de totale vernietiging der volken en daarmede, of dit nu in zijn uiterste consequentie gewenscht wordt of niet, de vernietiging der Europeesche cultuur. Militaire objecten zijn bij de luchtaanvallen, die sedert het voorjaar van 1943 op het Roer-gebied en vervolgens op Hamburg en andere Duitsche centra, evenals op Napels en Genua en op Fransche steden plaats hadden, langzamerhand op den achtergrond geraakt.

Voorts brengt het blad een aankondiging van Cyrill Falls, den Engelschen commentator in herinnering. Deze schreef op 19 Juli 1943 in de „Illustrated London News": De totale oorlog breidt het aantal objecten, dat de vijand voor zijn aanvallen nuttig acht, buitengewoon uit. Onder deze omstandigheden verliest het woord „burger" zijn beteekenis. Wanneer het geheele politieke lichaam zich in oorlog bevindt, moet elke slag tellen — welk anatomisch gedeelte hij ook moge treffen. Dit houdt tot op zekere hoogte verband met den aard van den totalen oorlog. Aanvankelijk werd verklaard, dat munitie-fabrieken een legitiem doel waren; de volgende stap was, dat alle fabrieken tot doelwit werden verklaard; vervolgens werd bepaald, dat door de verwoesting van de woonhuizen in de buurt van de fabrieken een verdere onderbreking van het werk gegarandeerd wordt. Wij kunnen aannemen, dat daarop iemand de vernietiging van kindertehuizen, scholen en tehuizen voor moeders zal eischen, omdat daardoor het prestatievermogen der arbeiders opnieuw nadeelig zal worden beïnvloed.

Aan het weekblad „Luchtgevaar" ontleenen wij de hieronder volgende beschrijving met afbeelding: De meest gebruikte phosphorrubberbrandbommen hebben evenals de phosphorrubberbussen, een gewicht van 14 kg. Het doordringingsvermogen van deze bom is door haar meerder gewicht grooter dan dat van de staafbrandbom. Terwijl na den inslag en de ontbranding van de staafbrandbom in de meeste gevallen aanvankelijk slechts een kleine, tamelijk begrensde brand ontstaat, biedt het indringen van een phosphorrubberbrandbom een geheel ander beeld. Dadelijk na den inslag ontstaat in het getroffen vertrek een groote vuurverspreiding. Na drie tot vijf minuten worden de vlammen minder en blijven er talrijke kleine brandhaarden, op den vloer, tegen wanden, zolder, ramen en deuren, over. Deze talrijke brandjes ontstonden, doordat het eigenlijke brandmiddel (een rubberachtige massa met benzol en phosphorzwavel) brandend werd weggeslingerd en naar alle kanten werd verspreid. Hierbij treedt een heftige damp- en rookontwikkeling op, zoodat het inderdaad schijnt, alsof de geheele ruimte met haar inhoud in één slag in brand is gezet.

Het bestrijden van den brandenden phosphorrubber — na de ontploffing van een phosphorrubberbus kunnen de spatten van de brandmassa nog op 50 meter afstand worden waargenomen — zal zich meestal niet tot een vertrek beperken, omdat de brandbom meestal door eenige verdieping slaat en een deel van den brandenden inhoud in alle doorgeslagen ruimten sproeit.

Kleedingstukken, die met de phosphorrubbermassa zijn bespat moeten oogenblikkelijk worden uitgetrokken en in water gestopt. Dan worden ze onder water afgeborsteld. Schoenen of klompen, welke besmet zijn, moeten zoo lang met een borstel en nat zand bewerkt worden, tot alle phosphorsporen zijn verdwenen.

Aan „Keesings Medisch Archief" ontleenen wij het volgende: Het is begrijpelijk, dat de behandeling van de vergiftigingen en brandwonden tengevolge van phosphor in het centrum der belangstelling staat. Wanneer de phosphor droog is, ontbrandt zij onder vorming van damp. Deze damp — oxydatieproducten van phosphor — is vrijwel niet giftig. Komt er echter phosphor zelve in het lichaam — aldus de pharmacoloog prof. Straub — dan kan een ernstige vergiftiging optreden, die vooral gekenmerkt wordt door een massaal vervoer van vet naar plaatsen waar het niet hoort. Van zeer ernstigen aard zijn de brandwonden, die een slechte genezingstendens hebben. Straub beveelt op grond van vroegere ervaringen en experimenteel onderzoek het kopersulfaat als antidotum aan. Wanneer men phosphor met kopersulfaat bestrijkt, wordt het kopersulfaat gereduceerd. De phospordeeltjes krijgen als het ware een dun koperen hulsel, dat verdere werking onmogelijk maakt. In een meer populaire beschouwing deelt dezelfde uitgave mede, dat de witte (gele) giftige phosphor ontbrandt aan de lucht en bij het toetreden van lucht; het verbrandt tot een dikken witten nevel. In water is phosphor onoplosbaar, in aether en alcohol weinig oplosbaar; in vette oliën en in zwavelkoolstof lost het gemakkelijk op.

In het donker licht het. Bij acute vergiftiging door opname in het maagdarmkanaal treedt vettige degeneratie van de lever op. Op de huid veroorzaakt phosphor verbrandingen; de uitbreiding dezer verbrandingen (over de oppervlakte en in de diepte der huid) hangt af van de mate, waarin toetreding van zuurstof mogelijk is. De huid wordt necrotisch, droogt in; bij sterkere verbranding worden ook de diepere weefsels vernietigd.

Het is noodzakelijk, de phosphor zoo snel en volledig mogelijk van kleeding en huid te verwijderen, o.a. door de phosphordeeltjes door afborstelen van de huid met of zonder zeep in bad of waschtobbe te verwijderen of bij ontbreken van water energiek met zand af te wrijven. Ernstig getroffen slachtoffers dienen zoo snel mogelijk naar een ziekenhuis te worden overgebracht, waarbij gedurende het transport water bij de hand moet zijn teneinde alsnog optredenden brand te kunnen blusschen.

A. *BIOGRAFIEEN.* —

De voornaamste voorvechter van de nieuwe Duitsche rechtsgedachte is dr. Hans Frank, sedert Oct. '39 gouv.-generaal van de bezette Poolsche gebieden. Hij werd op 22 Mei 1900 geboren en was vóór de machtsovername advocaat voor belangrijke nationaal-socialistische processen. In die hoedanigheid behaalde hij een groot succes voor het Rijksgerechtshof te Leipzig, toen het hem op 25 September 1930 tijdens een proces tegen drie officieren van de Rijksweer, die op grond van nationaal-socialistische propaganda van hoogverraad waren aangeklaagd, gelukte Hitler zelf als getuige onder eede te doen hooren: Hierdoor werd ambtelijk het legale karakter van de N.S.D.A.P. vastgelegd.

Dr. Frank

Op 11 October 1928 stichtte Frank, intusschen tot Rijksleider der N.S.D.A.P. benoemd, den „Bond van Nat.-Soc. Duitsche Juristen". Na de machtsovername was hij Beiersch minister van Justitie. Op 24 April 1933 werd hij „Rijkscommissaris voor de gelijkschakeling van de justitie en voor de vernieuwing van de rechtsorde". Kort daarop stichtte hij als Rijksjuristenleider het „Duitsche Rechtsfront" en op 26 Juni 1933 de „Academie voor Duitsch Recht". In het najaar van 1934 werd hij Rijksminister zonder portefeuille („ohne Geschäftsbereich"). Na de verovering van Polen was dr. Frank aanvankelijk opperste bestuurschef bij het militair commando-Oost; op 7 November 1939 aanvaardde hij op den Krakauer Burg zijn ambt als gouverneur-generaal.

Groot is Frank's aandeel geweest bij het vastleggen van de grondslagen van het nieuwe Duitsche Recht, dat op vijf beginselen berust: het ras, den bodem, den arbeid, het rijk en de eer. Bijzondere aandacht trekken eveneens zijn veelvuldige uitlatingen over de grondslagen van het nieuwe Duitsche Rijk, waarbij hij telkens betoogt, dat het „naar het Westen gerichte en tot de idylle neigende Duitsche „binnendenken" zich naar het Oosten en tot grootruimtelijk denken heroriënteeren moet, opdat de Rijksgedachte nieuwen inhoud verwerven kan". (Telegraaf)

(V. b. Dr. Frank 5225 G; Just. herv. 5417 A)

B. NEDERLAND — Emigrantenregeering - Radiorede van koningin Wilhelmina —

29 Nov. — Op 23 November, des avonds te kwart over acht, heeft Koningin Wilhelmina door de Oranje Radio te Londen de volgende rede gehouden:

„Landgenooten, in aansluiting aan mijn vorige radiorede wil ik vandaag een enkel punt naar voren brengen, waarvoor bij u, naar mij ter oore kwam, in ruimen kring belangstelling bestaat. Doch geeft u zich er goed rekenschap van, dat onder de tegenwoordige omstandigheden niet te veel kan worden gezegd en ook ik u dus geen beeld ten voeten uit kan geven. Het punt, dat ik bedoel, betreft den staatsvorm na de bevrijding van ons land. Helaas moeten gij en ik bij een beschouwing daarvan ons voorloopig nog de noodige beperkingen getroosten. Onze luisterende vijand zou zich al te zeer verheugen, wanneer hij de dingen vernam waarmede hij zijn voordeel zou kunnen doen.

Het zal u duidelijk zijn, dat er een korte spanne tijds zal moeten verloopen tusschen het begin van de bevrijding en het tijdstip waarop het gewone leven weer zal worden hervat. Ter overbrugging van dien tijd, die enkele weken, of misschien enkele dagen, zal duren, is een militair gezag ontworpen, en een plaatselijk burgerlijk gezag, dat aan het militaire gezag onderworpen zal zijn. Dit gezag zal moeten worden toegepast in samenwerking met de Geallieerde strategische organisatie. Niet minder noodzakelijk is een harmonisch verband tusschen het nieuwe Nederlandsche gezag en het Nederlandsche volk. Want de bevrijding beteekent, dat recht en rechtvaardigheid opnieuw hun intrede zullen doen in ons vaderland, de vrijheid, die ons thans dierbaarder is dan ooit. Bij het eerste vrijheidsgloren zal Nederland herrijzen.

Ik kan u niet zeggen, hoe het mij verheugt te zien wat uw ondergrondsche pers voortbrengt. Haar aansporingen tot het bestudeeren van toekomstvraagstukken verheugt mij ten zeerste. Het zal des te meer vorm geven aan onze toekomst. Met blijdschap ook bemerk ik hoe uw en mijn gedachten overeenkomen wat betreft de bestrijding van de duistere machten van dezen tijd, die tezamen onzen gemeenschappelijken vijand vormen. Wij willen sterk zijn, doch niet in brute kracht, maar uit de diepe bronnen van menschelijkheid en naastenliefde en uit het heimwee om als mensch te kunnen en te mogen leven. Deze sterke krachtsinspanning groeit onder den dagelijkschen druk van een meedoogenloos schrikbewind. Wij moeten ons dan ook tot het uiterste inspannen om de vlam brandende te houden.

Deze gedachten vond ik in een artikel van uw ondergrondsche pers. Ook ik ben er zeker van, dat het brandend houden van deze vlam het winnen van den vrede beteekent.

Sedert ik het laatst tot u sprak, werden groote successen in de oorlogvoering behaald. Wellicht nog belangrijker is het tot stand komen van de samenwerking in Moskou voor het vredeswerk na den oorlog. Het is een nieuw uitgangspunt dat gericht is op het voorkomen van een nieuwe wereldramp.

Van dit standpunt uit, moet ook onze deelneming bezien worden aan de conferentie in Atlantic City, waar de Vereenigde Volkeren maatregelen treffen, om zoo spoedig mogelijk den nood van de thans nog bezette landen te lenigen. Ook voor ons land zijn deze van de grootste beteekenis. De lucht is vol beloften voor de toekomst. Ik besluit met den wensch, dat deze beloften spoedig in daden en feiten zullen worden omgezet.

Ik heb gezegd."

De redactie van **„Het Algemeen Handelsblad"** verbond aan deze rede het volgende commentaar: Hier doet zich het tot voor enkele jaren volstrekt ondenkbaar geachte geval voor, dat een door de jaren gerijpte telg uit het godvruchtige Huis van Oranje, wier eerste minister onlangs ter gelegenheid van den 26sten jaardag der bolsjewistische revolutie, een telegram van gelukwensch zond aan den principieelen verdelger en vervolger van het Christendom, zich verheugt over den opmarsch der roode legers in de richting van het beschaafde en christelijke Westen, benevens over de samenwerking met de Moskousche beulen voor de ordening van het Europa na den oorlog!

„Godsdienst is opium voor het volk!"

Welaan, verheugt u er over, dat de kansen der verbreiders van dit duivelsche adagium naderbij komen en als militair-machtigste factor der bestormers van Europa bij een gewonnen oorlog bovendien de grootste kans zullen krijgen en nemen, om deze en andere leuzen door wapengeweld en revolutie in daden om te zetten!

„Wereldrevolutie!"

Welaan, verheugt u er over, dat degenen, die haar nastreven en met wie Nederland, vanwege hun godslasterlijke en menschonwaardige beginselen en daden, in het verleden nimmer diplomatiek contact wilde hebben, na den oorlog — mits gewonnen door de Vereenigde Naties, dat is dus, voor wat ons continent betreft, door de ontzaglijke menschen- en materieel-massa der Sovjets — een stem in het capittel zullen hebben, die evenredig zal zijn aan hun militaire prestaties, aan hun potentieel en aan hun revolutionnairen vat op de afreageerende en buiten zich zelf geraakte massa's, mèt of zónder „plaatselijk burgerlijk gezag" of „Geallieerde strategische organisatie".

„Rooft het geroofde!"

Welaan, verheugt u er over, dat uwe roovers uw huis beginnen te naderen en dat hun handlangers zich voorbereiden, om niet over de landsgrenzen, maar uit de rioolputten te voorschijn te komen, om de benarde en overspannen massa's te bedwelmen en tot meeloopen te brengen!

Verheugt u er over, dat met de kerkverdelgers, cellenbouwers en opruiers de samenwerking is verkregen, welke u vroeger verafschuwde en verheug u er vooràl op, dat deze macht der duisternis in het Europa — en dus het Nederland — van na een Duitsche nederlaag of ineenstorting, als machtigste en krachtigste werktuig daartoe, zal meewerken aan de regeling van zaken in het beschaafde en christelijke Westen!

Doch zoo in éénig mensch nog is overgebleven de ware godsvrucht, zoo zal hij — volkomen ôngeacht zijn „politieke" instelling — den Allerhoogste smeeken, om deze „groote successen in de oorlogvoering" — niet in Italië, maar in Rusland — af te wenden en deze „samenwerking" te verhoeden!

Opdat Europa, en dus het Nederlandsche volk, mitsgaders zijn onder den Zwijger en zijn groote nazaten tot bloei en kracht gekomen cultuur en godsvrucht, zullen worden gespaard voor de vernieling door degenen, aan wie minister Gerbrandy een gelukwenschtelegram zond en over wier successen en bereidheid tot samenwerking hierboven uit koninklijken mond werd gesproken!

(V. b. Em. reg. 5743 E; kon. Wilhelmina 5155 C)

A. NEDERLAND — Justitie - Deviezensmokkelaars berecht —

29 Nov. — Voor het economische gerechtshof, dat 24 Nov. te Arnhem zitting heeft gehouden, is een uitgebreide deviezensmokkel behandeld, waarbij een aantal Maastrichtenaren betrokken was.

Nadat de economische rechter te Maastricht de deelnemers aan dit complot tot gevangenisstraffen van een en twee maanden had veroordeeld en de vergelding verder verdisconteerd had in geduchte geldboeten, werden de hoofddaders nog eenige maanden in Nederlandsche en Duitsche detentie gehouden.

Mr. dr. Maris requireerde resp. zeven maanden gevangenisstraf plus ƒ 20.000 boete of 4 maanden hechtenis, een jaar gevangenisstraf plus een hooge geldboete, zeven maanden gevangenisstraf plus ƒ 6000 boete of drie maanden hechtenis en vijf maanden gevangenisstraf plus ƒ 6500 boete subs. twee maanden hechtenis. In alle gevallen verzocht mr. dr. Maris de voorloopige hechtenis in mindering te brengen. **(V. b. 5435)**

Kunst, Kultuur — Film - Kleurenfilm —

29 Nov. — Evenals een aantal jaren geleden de geluidsfilm, telt thans de kleurenfilm haar voor- en tegenstanders. Zijn velen van meening, dat op dit gebied reeds belangrijke, kunstzinnige resultaten worden bereikt, anderen vinden, dat de strijd tusschen zwart-wit en kleur nog lang niet is uitgestreden en de kleurenfilm nog lang niet is, wat het zijn moet. Typeerend voor dit verschil van opvatting zijn de recensies, die het Alg. H'blad en De Telegraaf publiceerden over de film „Het bad in de schuur", die na „De Gouden Stad" en „Münchhausen" als derde groote kleurenfilm door de Duitsche filmindustrie wordt uitgebracht. De heer Chr. de Graaff schrijft in het Alg. H'blad o.m.: „Hier is voor de eerste maal van de kleur doelbewust en met succes gebruik gemaakt om bepaalde kunstzinnige effecten te bereiken, die bij het werken in zwart-en-wit niet mogelijk zijn, en er is zelfs één scène, waarvan ook de handeling op het gebruik van kleuren berust. Maar het allerbeste van deze film is toch de kleur en men verbaast zich erover, hoe spoedig de Duitsche productie er in is geslaagd, dit moeilijke instrument zóó welbeheerscht te bespelen".

Daarentegen schreef de heer J. M. Lücker in „De Telegraaf": „Ook in de kleur is deze film een teleurstelling. Hoe groen is het gras en hoe geel zijn de boterbloemen, vindt het oog voortdurend. En dàt bezwaar raakt een oud zeer, den strijd tusschen romantiek en realisme in de kleurenfilm, een strijd die — dat blijkt al weer — nog lang niet is uitgestreden. **(V. b. Kleurenfilm 5448)**

— Letterkunde - Aanbiedingen met levering na den oorlog verboden —

29 Nov. — Het letterengilde van de Nederlandsche Kultuurkamer maakte 26 November bekend: Het is den Nederlandschen uitgevers in den vervolge niet meer geoorloofd aanbieding te doen van, inteekening open te stellen op of reclame te maken voor boeken, welke na den oorlog zullen verschijnen. Uitzonderingen op deze bepaling zullen slechts in zeer enkele gevallen kunnen worden toegestaan. Voor die werken, waarvan de aanbieding reeds is geschied of waarop de gelegenheid tot inteekening reeds werd opengesteld, moet vergunning tot voortzetting der exploitatie bij het letterengilde der Nederlandsche Kultuurkamer worden aangevraagd

— Muziek - W. Hutschenruyter overleden —

29 Nov. — De dirigent, componist en schrijver Wouter Hutschenruyter is 24 November in den ouderdom van 84 jaar te 's-Gravenhage overleden. De Nederlandsche muziekwereld verliest in Hutschenruyter een figuur, die zeer groote verdiensten voor de toonkunst in ons land heeft gehad. Tal van musici, wier werk hij door uitvoering bekendheid gaf, hebben veel aan hem te danken. Vooral als dirigent van het Utrechtsch Stedelijk Orkest heeft Hutschenruyter van zich doen spreken. De muziekliteratuur in ons land heeft door zijn literair-wetenschappelijken arbeid een aanzienlijke uitbreiding ondergaan. Ook als componist is Hutschenruyter werkzaam geweest. Hij schreef orkestwerken, kamermuziek, pianostukken en liederen.
(V. b. Hutschenruyter 3913 B)

N.S.B. — Rede Van Geelkerken te Amsterdam - Van Geelkerken inspecteur-generaal, Feldmeyer en Mr. Zondervan inspecteurs van de Landwacht —

29 Nov. — In een op 24 November te Amsterdam gehouden rede heeft de heer Van Geelkerken, plaats vervangend leider van de N.S.B., blijkens verslag in het Hdbl. o.m. gezegd dat, wanneer er thans reeds tienduizenden vrijwilligers aan alle fronten staan, de dag zal komen, waarop andere tienduizenden — vrijwillig of niet — dàar zullen staan, waar over het lot van Europa wordt beslist. Spr. vroeg zich af, waarom zouden wij alleen zooveel offers brengen, waarom zij niet? Nu reeds zeggen velen in Nederland: „Die Russen moeten toch ook niet te ver komen." Er begint iets van door te dringen, dat het bolsjewisme een gevaar vormt. Welnu, wat let degenen, die het gevaar inzien, de wapens in de vuist te nemen en het gevaar mede te helpen afwijzen?"

Komende op de bombardementen van de Duitsche steden en de verliezen onder de burgerbevolking, zeide spr.: Wanneer straks de oproep komt om de getroffenen bij te staan en er zijn menschen die niet willen geven, dan zullen wij ze afhelpen van de helft van hun huisraad! Wanneer zij niet zijn te overtuigen dan moet het er in gehamerd worden. Ons lot is tè eng met dat van Duitschland verbonden, dan dat wij hulp zouden kunnen weigeren.

Over de opgerichte landwacht zeide spr., dat iedere weerbare man van 17—55 jaar van de P.O., W.A. en Germaansche ᛋᛋ hierin opgenomen zal worden. Ik zelf heb het toezicht, zoo zeide spr., en de kameraden Feldmeyer en Zondervan zijn de inspecteurs. Wij zijn echter niet gewapend tègen dit volk, maar het gaat ons om een kleine kliek in dit volk. Wij zullen tegen hen het bekende oog om oog, tand om tand toepassen. Wij kunnen niet meer toelaten, dat onze kameraden worden vermoord door een stel moordenaars.

Deze oorlog, zoo vervolgde spr., moest worden ontketend, omdat wanneer Adolf Hitler nog tien jaar gelegenheid had gekregen zijn socialisme te verwezenlijken, men dan in de wereld had ingezien dat hij het beste voor den arbeider brengt. Maar men wil dit sociale Duitschland van de landkaart wegvegen. Vergeet echter niet dat wij staan en vallen met Duitschland. Wij willen vechten en staan met ons volk, dan eerst hebben wij het recht om leiding te geven. Dat is de geest, die ons allen moet bezielen. Na twaalf jaar staat de beweging als wijdvertakt net in ons volk. De strijd is echter nog niet afgeloopen. Denkt aan de frontsoldaten; zij verplichten ons tot den strijd. Vecht, zoo eindigde spr., omdat gij met Mussert kunt zeggen, wanneer deze binnenkort weer bij onzen Führer komt, dat wij staan, bereid tot alles, wat er ook komt.

— Eereteeken voor 10-jarig lidmaatschap —

30 Nov. — Mussert heeft voor de leden der N.S.B., die onafgebroken tien jaren lid van de Beweging zijn geweest, een 10-jaren teeken ingesteld, waarvan de eerste uitreiking zal plaats vinden op den twaalfden herdenkingsdag van de stichting der Beweging.

— Jaarvergadering van het Technisch Gilde - Redevoeringen van ir. W. L. Z. v. d. Vegte en Mussert —

29 Nov. — In den Stadsschouwburg te Utrecht is de algemeene vergadering gehouden van het Technisch Gilde.

De secretaris-generaal van het departement van Waterstaat, ir. W. L. Z. van der Vegte, heeft een en ander verteld over de werkzaamheid van zijn departement. Natuurlijk is er een groot verschil tusschen de werkzaamheid voor den oorlog en thans. De oorlog is oorzaak dat niet zooveel gedaan kan worden, maar een uitzondering is gemaakt voor de drooglegging van den N.O.-polder. Deze werkzaamheden gaan door en aan de thans als bouwland in gebruik zijnde 8.000 H.A. hoopt het departement nog 10.000 hectaren grond in dezen polder toe te voegen. Aan het droogmaken van den Zuidelijken polder kan thans niet worden gedacht. Na den oorlog zal het departement zich bezighouden met nieuw land winnen, inpoldering van zeearmen in Zeeland, inpoldering van het waddengebied, Lauwerszee en Dollard, verbetering van rivieren, eventueele kanalisatie van den Rijn, aanleg van een net autosnelwegen, moderniseering van de Nederlandsche spoorwegen, die dan, aldus spr., zeker tot staatsbedrijf omgevormd zullen zijn, ordening van het vrachtverkeer enz. Talrijke problemen wachten op een oplossing. Waterstaat, aldus besloot spreker, moet een hechte pijler zijn in den wordenden nationaal-socialistischen staat.

Rede van Mussert.

Mussert begon zijn rede met een citaat uit een artikel in een Utrechtsche krant van twintig jaar geleden, waarin een humanist aankondigde, dat de klassieke opleiding vervangen zou worden door een technische opleiding met alle ellende van dien. Spr. is tegen dit artikel ingegaan, omdat naar zijn meening de techniek niet naar vernietiging, maar naar opbouw zal leiden. Toch is de techniek ons boven het hoofd gegroeid, omdat zij in den oorlog dood en verderf brengt. In dit verband bracht spr. de ronkende Engelsche en Amerikaansche vliegtuigen, die thans boven ons land naar Duitschland vliegen, in herinnering. En er

zijn, aldus spr., in ons volk drie categorieën. De menschen van de eerste categorie zijn verheugd over deze „muziek in hun ooren", die van de tweede verafschuwen deze bommenterreur uit menschelijke overwegingen en wij vormen de derde categorie, die er van overtuigd zijn, dat de Anglo-Amerikaansche vliegtuigen gesteund worden door het jodendom om Duitsche steden te vernielen. Wie zal zeggen, zoo vroeg Mussert zich af, of er over een halfjaar of eerder, nog wel één huis in Londen zal staan? Wij weten het niet. Misschien is over een jaar Londen één ruïne.
In het vervolg van zijn rede schetste spr. de historie van Europa van de Middeleeuwen af tot heden. Na de Franschc revolutie kwam het tijdperk van de techniek. Maar er ontbrak een bindende, leidende geest. Er moet thans het besef komen, dat de techniek zal dienen tot het goede en niet tot het kwade.
Deze tijd eischt van ons het tegenhouden van de ontbinding en de verwoesting, omdat ons hart uitgaat naar den opbouw. Indien Duitschland niet aan het Oostfront stond, zou het uit zijn met het leven van Europa. De afweer van Europa eischt een vereenigd Europa. Het solidariteitsbegrip moet groeien en zeker onder alle Germaansche volkeren. Daarom behooren alle Nat.-Socialisten leiders te zijn.

(V. b. Van Geelkerken 5696 B; Landwacht 5741 A; Mr. Zondervan 5748 A; Feldmeyer 5714 A; Techn. Gilde 5362 B; ir. v. d. Vegte 5633 A; Mussert 5748 A)

A. NEDERLAND — Onderwijs - Dr. Dijt hoogleeraar te Groningen —

29 Nov. — Bij besluit van den secretaris-generaal van het departement van Opvoeding, Wetenschap en Kultuurbescherming is dr. ir. M. D. Dijt tot gewoon hoogleeraar in de faculteit der rechtsgeleerdheid aan de Rijksuniversiteit te Groningen benoemd.
Marius Dirk Dijt werd 21 Mei 1893 geboren. In 1918 behaalde hij te Wageningen het ingenieursexamen met lof. In 1920 werd ir. Dijt consulent van de Friesche Maatschappij voor Landbouw, stichtte in 1921 op Texel een Selectiebedrijf voor aardappelen en een bloembollenkweekerij en werd in 1933 voorzitter der afdeeling Texel van het Hollandsche Bloembollenkweekersgenootschap. Ook maakt hij intensieve studie van de internationale, economische vraagstukken. In 1933 promoveerde hij te Wageningen tot doctor in de landbouwkunde. In 1941 werd hij aan de financieele en economische afdeeling van het Algemeen Handelsblad verbonden.

(V. b. dr. Dijt 2682 D; Univ. Groningen 5528)

Regeering - 3-jarig bestaan van het Departement van Volksvoorlichting en Kunsten —

29 Nov. — Op 24 November bestond het Departement van Volksvoorlichting en Kunsten drie jaar. Ter gelegenheid daarvan is in de groote zaal van den Haagschen Dierentuin voor de ambtenaren van genoemd departement en van de Nederlandsche Kultuurkamer een kameraadschapsbijeenkomst gehouden. O.m. gaf de wnd. secretaris-generaal, jhr. mr. S. M. S. de Ranitz, een korte uiteenzetting van de taken van het departement en van de Kultuurkamer en wekte op tot nauwe samenwerking.

(V. b. 2-jar. bestaan 5325 B)

Verkeer - Nieuwe Waterweg 75 jaar —

Nov. — Het was 25 November 75 jaar geleden, dat de buitendam te Hoek van Holland werd doorgestoken, waarmede een mijlpaal werd bereikt bij de uitvoering van het voor de stad Rotterdam zoo belangrijke werk, dat de aanleg van den door Caland ontworpen nieuwen zeeweg was. Met het doorgraven van dien dam immers was de verbinding met de Noordzee — op 31 October 1866 had de Prins van Oranje de eerste spade aan den buitenmond te Hoek van Holland in de as der te graven doorgraving gestoken — tot stand gekomen. Een maand later — December 1868 was de voltooiing van het kanaal een feit, dat toen een lengte had van ± 4300 m tusschen het Scheur en de laagwaterlijn van de Noordzee, een bodembreedte van 10 m en een bodemdiepte van twee meter onder laag water. In September 1870 voeren twee schokkersvaartuigen voor het eerst door het kanaal om zee te kiezen; in 1871 maakten eigenlijke zeeschepen voor het eerst van dezen nieuwen vaarweg gebruik. Cijfers met betrekking tot het scheepvaartverkeer in den Nieuwen Waterweg kort voor den oorlog genoteerd, spreken wat de ontwikkeling van de vaart langs Calands nieuwen zeeweg betreft een duidelijke taal; zoo is in 1926 een aantal van 20.262 schepen uitgevaren!

(V. b. Zeeverbinding R'dam 5671 A)

B. WERELDOORLOG — Het tankwapen der verschillende mogendheden —

29 Nov. — De correspondent van „De Telegraaf" schrijft: De geweldige tankveldslagen, die in de afgeloopen maanden aan het Oost-front hebben gewoed, hebben opnieuw de aandacht gevestigd op dit wapen, dat voor het eerst door de Engelschen in den vorigen wereldoorlog werd geintroduceerd, maar sindsdien vooral door de Duitschers tot een hoogen graad van perfectie werd opgevoerd. De Duitsche legerleiding was de eerste, die de mogelijkheden van het tankwapen ontdekte, en bij den aanvang van den huidigen oorlog had Duitschland dan ook zoowel wat kwaliteit en kwantiteit van zijn tanks als tactiek betreft een grooten voorsprong op zijn tegenstanders. Sindsdien zijn ook de bolsjewisten, de Engelschen en de Amerikanen met nieuwe tanks op het tooneel verschenen, die aanvankelijk niet tegen de Duitsche constructies waren opgewassen, maar die in de afgeloopen jaren steeds verbeterd werden. Op het oogenblik staan in de verschillende strijdperken in hoofdzaak acht verschillende typen van tanks tegenover elkaar, acht hypermoderne vuurspuwende monsters, die onderling wedijveren in vuurkracht, snelheid, wendbaarheid en bepantsering. Aan Duitsche zijde zijn dat de bekende „Tijger" en de nieuwste constructie, de „Brombeer", twee tanks, die vele voortreffelijke hoedanigheden in zich vereenigen. De „Tijger" heeft zich onder klimatologische omstandigheden kunnen handhaven en hij is dan ook aan alle fronten, zoowel in de Noordafrikaansche woestijnen als op de Russische ijsvlakten en op de steile Italiaansche bergwegen met succes gebruikt. De „Brombeer" is een nog moderner oorlogswerktuig, waarover tot dusverre echter geen gedetailleerde bijzonderheden openbaar zijn gemaakt.
Sovjettanks. De bolsjewisten maakten in den aanvang van den strijd met Duitschland gebruik van lichte tanks van de types T. 26 en B.T., die respectievelijk 8½ en 12 ton wogen. Hun zware tanks waren van Amerikaansche constructie. In het voorjaar van 1942 kwamen zij met de eerste zware tanks van eigen fabrikaat, n.l. de reusachtige K.W. van 43 ton en een nog zwaardere tank van 52 ton, die van 3 geschutkoepels voorzien was. Op het oogenblik maken zij voornamelijk gebruik van een gemoderniseerde K.W., die met een stuk geschut van 15.2 cm is uitgerust en van de bekende T. 34, die feitelijk nog steeds tot hun beste constructies moet worden gerekend. De T. 34 weegt 26 ton, heeft een snelheid van meer dan 50 km per uur en een actieradius van 250 km in het veld en 450 km op den weg. Overigens is de T. 34 zooals alle sovjet-tanks zeer primitief afgewerkt; behoorlijke optische installaties en radiozenders ontbreken en de rupsbanden zijn van zeer grove makelij. De Sovjets huldigen echter de opvatting, dat het minder aankomt op zorgvuldige afwerking dan op kwantiteit en zij trachten door het massale karakter van hun aanvallen technische tekortkomingen te nivelleeren.
Amerikaansche tanks. De Amerikanen bedienen zich van 3 typen tanks, die de namen dragen van bekende generaals uit den Amerikaanschen Vrijheidsoorlog, nl. Generaal Lee, General Sherman, en General Grant. De „General Lee" is de zware tank, die voornamelijk aan de Sovjet-Unie is geleverd. De „General Sherman", valt evenals de „General Grant" op door haar hoogte, die een gevolg is van den hoogen opbouw van de pantserkoepels. De „General Grant" weegt 28 ton en heeft een pantsering van 55 mm. Zij heeft een vasten geschutkoepel met een kanon van 7½ cm en daarboven een over 360 graden draaibaren koepel met een snelvuurkanon van 3,6 cm en gekoppelde mitrailleurs. Bovenop draagt zij, evenals de „General Sherman" een luchtafweermitrailleur. De motor is een stermotor van 400 paardekracht met luchtkoeling, die de tank een maximum snelheid geeft van 45 km per uur. De „General Sherman" weegt 30 ton en heeft een 12-cylinder Dieselmotor van 400 P.K. Haar over 360 graden draaibare geschutkoepel draagt een kanon van 7,6 cm. Beide tanks zijn met radio uitgerust. Het jongste type van de „General Sherman" weegt 70 ton en heeft een pantsering van 65 mm, doch een beperkten actieradius, nl. 150 km over geaccidenteerd terrein en 280 km op den weg.
Engelsche tanks. De Engelschen hebben lang geaarzeld alvorens hun tanks van zwaar geschut te voorzien. In dit opzicht kan men den bouw van tanks vergelijken met dien van slagschepen, waarbij het immers ook gaat om het vinden van den juisten middenweg tusschen bewapening en bepantsering. In elk geval zijn de aanvankelijke groote successen van maarschalk Rommel in Noord-Afrika mede toe te schrijven aan de lichte bewapening van de toenmalige Britsche tanks.
De mislukte Engelsche landingspoging bij Dieppe leverde dan ook een verrassing op in dien zin, dat men thans het bestaan gewaar werd van een veel zwaardere Engelsche tank, die den naam „Churchill" draagt, en die ook thans nog tot de beste Britsche tanks behoort. Dit gevaarte van 38 ton is voortreffelijk gepantserd met staal van 88 mm dikte. De bewapening bestaat uit een modern snelvuur-

kanon van 57 mm, doch de snelheid bedraagt slechts 30 km per uur. Deze tank is goed uitgerust met radio en optische richtinstrumenten. **(V. b. Duitsche gepants. tank 4138; Engelsche zware tank 4011 A; grafiek 4126 B)**

A. **BULGARIJE — Jodenvraagstuk —**
29 Nov. — Alle Joden te Sofia hebben opdracht gekregen voor het einde van deze maand hun woning te ontruimen. Voor dien tijd moeten zij hun meubels hebben verkocht. De opbrengst staat tot hun beschikking.
(V. b. Jodenvraagstuk Bulg. 4765 A)

B. **DUITSCHLAND — Regeering - Mutaties —**
29 Nov. — Het D.N.B. deelde 19 November mede, dat Hitler ontslag verleende aan Dr. Landfried, staatssecretaris van Financiën en Economische Zaken. Op voorstel van minister Funk heeft de Führer den SS-Brigadeführer dr. Franz Hayler belast met de zaken van staatssecretaris aan het Rijksministerie van economische zaken en den SS-Brigadeführer Otto Ohlendorf met de zaken van hoofdafdeelingsleider aan het Rijksministerie van economische zaken.
(V. b. Mut. regeering 5676 A)

— Luchtaanval op Berlijn - Vergeldingsmaatregelen.
29 Nov. — Naar aanleiding van de luchtaanvallen, welke herhaalde malen op Berlijn werden ondernomen, waarvoor wij verwijzen naar ons overzicht van den luchtoorlog op pag. 5752 A — is op de dagelijksche persconferentie van 24 November van bevoegde zijde medegedeeld, dat de omvang van de Britsche terreuraanvallen op de Berlijnsche bevolking, Duitschland tot zijn leedwezen noodzaakt naar zijn vergeldingswapen te grijpen.
Rede van dr. Goebbels.
Rijksminister dr. Goebbels heeft in een toespraak bij de opening der H. J.-Filmstunden in het winterhalfjaar gesproken over het probleem, dat, zooals hij zeide, op het oogenblik het meest brandend is, de vijandelijke luchterreur en haar gevolgen voor het Duitsche thuisfront.
Thans is naast andere groote steden ook de hoofdstad des Rijks aan de beurt. De vijand overgiet haar met brisant- en brandbommen, werpt massa's phosphorprojectielen op haar cultuurmonumenten, ziekenhuizen, kerken en arbeiderswijken en geeft triomfantelijk uiting aan de hoop, dat haar bevolking dat op den duur niet zal verdragen, maar zal ineenstorten en daardoor aan den oorlog het einde maken, dat de vijand wenscht: door een onvoorwaardelijke capitulatie, tengevolge waarvan ons leven verpand zou worden, ons volk verkocht. onze mannen als koelies aan het bolsjewisme uitgeleverd en elke Duitsche toekomstverwachting ten grave gedragen.
Ik kan daarop, zoo vervolgde de minister, in naam van de hoofdstad en haar bevolking en in naam van het geheele Duitsche volk slechts ten antwoord geven: nooit. Er is geen situatie denkbaar, waarin wij tot een dergelijken wanhoopsstap zouden kunnen besluiten. Tegenover deze laaghartige vernietigingsbedoelingen van den vijand stellen wij een wil tot tegenstand, die onder geen omstandigheden gebroken kan worden.
Niets wordt in Duitschland stormachtiger geëischt dan dat den misdadigers aan de Theems eens met rente en rente op rente zal worden vergolden wat zij hebben misdaan en misdoen.
Het Duitsche volk kan gerust zijn: dag en nacht wordt met koortsachtige ijver gewerkt aan de voorbereidingen voor de vergelding, en als zij op zekeren dag over Engeland zal losbarsten, kan het Britsche volk hen danken, die in nacht en mist onze vreedzame steden overvallen en brand en verwoesting, leed en dood over onze vrouwen en kinderen laten uitstorten.
(V. b. Krijgsverr. 5752 A; dr. Goebbels 5635 B)

C. **FRANKRIJK — Weermacht - Slagschip „Richelieu" in geallieerden dienst —**
29 Nov. — S.P.T. berichtte: Het Fransche slagschip „Richelieu" (35.000 ton), is 19 November te Algiers binnengeloopen en zal dezer dagen in het Middellandsche Zee-gebied dienst gaan doen. Het schip is op een marinewerf te New-York gerepareerd, nadat het in September 1940 bij Dakar was beschadigd. **(V. b. Overval Dakar 4385 D)**

— Justitie - Guillotine buiten werking —
30 Nov. — De guillotine, het instrument, waarmede in Frankrijk sedert de Fransche revolutie de doodvonnissen ten uitvoer gelegd werden, is volgens een officieele mededeeling buiten werking gesteld. Deze maatregel is van tijdelijken aard en geldt gedurende den oorlogstijd. Hij vindt zijn oorzaak in transportmoeilijkheden, daar het niet mogelijk bleek het lugubere apparaat steeds tijdig van Parijs naar de plaats waar de executie diende te geschieden, te vervoeren. Doodvonnissen worden thans met den kogel voltrokken.

D. **ITALIE (Koninkr.) — Weermacht - Mutaties generale staf —**
29 Nov. — Maarschalk Badoglio heeft dezer dagen zijn kabinet moeten wijzigen, daar hij op Engelsch bevel daaruit zijn chef van den generalen staf, generaal Ambrosio, en zijn minister van oorlog, generaal Roatta moest verwijderen. Maarschalk Badoglio heeft bekend gemaakt, dat hij maarschalk Messe tot chef van den generalen staf en generaal Perati tot minister van oorlog heeft benoemd.
(V. b. Mut. gen. staf 5735 C)

E. **ITALIE (Republ.) — Voortaan Italiaansche Sociale Republiek - Eenheidsfront van den arbeid - 30% loonsverhooging - Confiscatie Joodsch kunstbezit —**
29 Nov. — De Italiaansche ministerraad heeft 25 November een reeks ingrijpende wetten en maatregelen aangenomen. Zoo zal de nationale republikeinsche staat van 1 December af definitief den naam „Italiaansche Sociale Republiek" dragen. De vlag van de Italiaansche Sociale Republiek is de driekleur met lictorenbundel aan den top van den vlaggestok. De oorlogsvlag der weermacht is de driekleur met franje en een lauwerrand, benevens den republikeinschen lictorenbundel, een granaat, een anker en een adelaar in de vier hoeken. Van bijzonder belang is de vorming van een eenheidsfront van den arbeid, de techniek en de kunsten, met uitsluiting van het kapitaal en de invoering van een uniform arbeidsboek. Alle categorieën van arbeiders zullen van 1 December af een loonsverhooging van 30% krijgen, met uitzondering van degenen, die in het laatste kwartaal reeds zulk een verhooging hebben gehad. Voor de belangrijkste landbouw- en industrieproducten zullen in den loop van December nieuwe maximum prijzen worden vastgesteld. Ten slotte zullen kunstwerken, die in joodsch bezit zijn, geconfiskeerd worden, opdat zij niet verloren zullen gaan.
(V. b. It. Regeeringsprogr. 5725 D; Joden 5735 B)

F. **LIBANON — Oude toestand hersteld; rust weergekeerd —**
29 Nov. — Le Chataigneau, de opvolger van Helleu in Libanon, heeft 23 November volgens een bericht van radio Jeruzalem bekendgemaakt, dat de regeering-Riad es Soelh in haar functie is hersteld. Emile Edde, die door Helleu tot regeeringschef was benoemd, is weer van zijn functie ontheven. Le Chataigneau verklaarde voorts, dat de besluiten van het Libaneesche parlement over de grondwetshervorming geannuleerd zouden worden, daar zij de oorzaak van de crisis geweest zijn.
Naar de Britsche berichtendienst meldt, is het Libaneesche parlement op 24 November voor het eerst sedert 11 November bijeengekomen. Riad-el-Sohl, de minister-president, verklaarde, dat de normale toestand hersteld is.
(V. b. 5751 B)

G. **TURKIJE — Aardbeving —**
30 Nov. — Naar radio Ankara meldt, heeft zich in den nacht van 26 op 27 November in bijna alle deelen van Turkije een ernstige aardbeving voorgedaan. Volgens een S.P.T.-bericht uit Ankara bedraagt het totale aantal dooden tot dusver 4000; ruim 3000 personen werden gewond.
(V. b. Aardbeving Turkije 5363 E)

H. **ZWEDEN — Uitreiking Nobelprijzen uitgesteld tot 1944 —**
29 Nov. — Het Zweedsche persbureau T.T. meldt: De Zweedsche regeering besloot om de toekenning van de Nobelprijzen 1943 uit te stellen. De Zweedsche Academie, die den prijs voor letterkunde toekent, heeft in haar jongste vergadering besloten, dat de prijs van 1943 geheel ter beschikking zal worden gesteld van de fondsen der academie. De Academie van Wetenschappen heeft besloten de prijzen voor natuur- en scheikunde te reserveeren tot het volgend jaar. Bovendien heeft de academie een voorstel aanvaard, ingediend door het Comité-Nobel voor den scheikundeprijs, dat beoogt, een bepaalde som uit het bijzondere fonds van de academie ter beschikking te stellen van den voortreffelijken Hongaarschen geleerde Georg van Hevesy, buitenlandsch lid der Academie, ten einde door middel van radioactieve spanningmeters onderzoekingen te verrichten o.a. betreffende de kankerachtige stofwisseling en de levensfunctiën van de nucleoproteïden. Ten slotte heeft het Carolijnsch instituut besloten, dat de prijs voor geneeskunde gereserveerd zal worden voor de toekenning van den prijs voor 't volgend jaar. In 1944 zal men derhalve beschikken over twee Nobelprijzen voor natuurkunde, twee voor scheikunde en twee voor geneeskunde, doch over één prijs voor letterkunde. **(V. b. Nobelprijzen 4881 D)**

A. DUITSCHLAND — De positie van het Rijk in het na- oorlogsche Europa —

2 Dec. — Onder den titel „Duitsch imperialisme na den oorlog?" publiceerde het „Alg.H'blad" het hieronder volgende artikel.

Talrijk zijn degenen, die bij de gedachte aan een Duitsche, dus Europeesche overwinning, zich de bange vraag stellen, of ons continent dan niet zal worden geregeerd „door de Pruisische laars", anders gezegd: volgens een door Berlijn geconstrueerd imperialistisch systeem. Deze vraag spruit voort uit de gedachtensleur, dat een overwinnaar niet anders kàn zijn dan een overheerscher, m.a.w. dat een oorlog niet anders kàn zijn dan een imperialistische oorlog. Zij spruit voort uit een gebrek aan begrip van den tijd, den revolutionnairen tijd, waarin de wereld thans is geplaatst, gebrek aan kennis ook van de stuwende beginselen, de wetten, de idee van deze groote revoluties, de nationaal-socialistische omwenteling van en door Adolf Hitler.

Welaan, deze voor zoovelen hetzij actueele, hetzij academische vraag zien wij behandeld en beantwoord in een voortreffelijk, helder en op den man afgaand artikel van dr. Franz Riedweg in het jongste nummer van „Aufbruch", het tijdschrift der Germaansche front- en strijdgemeenschap. Wij laten vanwege zijn belangrijkheid dit artikel hieronder volgen: In een continentale ruimte, waar door bloed en karakter verwante stammen en volken nauw tezamen leven, zijn er — in het groot gezien — slechts twee soorten van orde mogelijk: De ééne is het imperialistische systeem, waarbij een groote mogendheid de hegemonie verovert en zonder rekening te houden met de waarden der verschillende rassen en culturen, de andere staten onder haar macht houdt. Dit was het Europeesche heerschersbeginsel van het late Rome, dat was het Europeesche beginsel van Frankrijk en is sinds eeuwen het imperialistische systeem van Engeland. Hier is het grondbeginsel, dat er een verhouding van heerschers en onderhoorigen wordt geschapen, zonder rekening te houden met den stand der cultuur en de waarde van het ras der volken, die onder die heerschappij worden gebracht. Daar tegenover staat de idee van het Rijk. Haar voornaamste karaktertrek is, dat de orde niet wordt geschapen volgens gewelddadige beginselen van macht, maar dat de orde organisch is opgebouwd op de waarden van het ras en der cultuur. Er ontstaat een machtsorganisme volgens de innerlijke substantie der staten en stammen en daardoor een rangorde, die in het diepste wezen wortelt. Dit is het ordeningsbeginsel uit den grooten tijd der Middeleeuwen en was altijd, waar het Germaansche Duitschland aan een ruimte vorm gaf, dè ordeningsgedachte. Zoo is voor ons, Europeanen en Germanen, nu de vraag: Staan wij nu, midden in de Europeesche revolutie der 20ste eeuw, voor een imperialistisch tijdperk der Europeesche politiek òf voor een tijdperk van Europeesche Rijkspolitiek?

Er is een gebeurtenis in de afgeloopen jaren der Europeesche geschiedenis, waaraan velen achteloos voorbijgegaan zijn, maar die duidelijker dan alle theorie het begin van een nieuwe Europeesche politiek bewijst. Zij toont duidelijk aan, dat het Nationaal-socialisme als eerste drager der Europeesch-Germaansche revolutie van de 20ste eeuw de imperialistische Europeesche politiek van het Westen geliquideerd heeft en een nieuwe phase is begonnen. Deze gebeurtenis was het bevel van den Führer in het voorjaar van 1940, om de ᛋᛋ-Standarten in Nordland en Westland op te richten. Door dit bevel werd aan de Europeesch-Germaansche volken van het Noorden en het Westen de mogelijkheid gegeven, uitverkorenen onder hen, die volgens ras en karakter aan de wetten van het nationaal-socialisme voldoen, te doen opnemen onder de internste wapendragers der nationaal-socialistische revolutie, d.w.z. in de Waffen-ᛋᛋ. Deze gebeurtenis maakte het dus den Germaanschen volken, waartegen, tengevolge van het verkeerde beleid hunner regeering, het Groot-Duitsche Rijk gedwongen was geweest oorlog te voeren, mogelijk, om na de beeindiging van den veldtocht, tot de eerste politieke regimenten van het nationaal-socialisme toe te treden! Deze mogelijkheid bestond voor alle Germaansche volken. Deze gebeurtenis is als een mijlpaal in de Europeesche politiek te beschouwen. In de Waffen-ᛋᛋ is een feit, dat Nederlandsche, Noorsche, Deensche en andere Germaansche officieren na korten tijd reeds in dit élitecorps leidende commandofuncties niet alleen over landgenooten, maar ook over Duitschers innemen, d.w.z. het bevel voeren over mannen van den overwinnenden staat! Talrijke officieren der Germaansche landen staan nu binnen het Germaansche Pantser-Corps aan het hoofd van troepen, die uit mannen van het overwinnende Duitsche Rijk en der Germaansche volkeren zijn samengesteld.

Waarom staan wij, continentaal georiënteerde Germanen, wij Duitschers, zoo vijandig tegenover een imperialistische intra-continentale Europeesche politiek? Waarom is het ons, Duitschers, onmogelijk, als het sterkste volk van het continent en voornaamste der Germaansche landen, een Europeesch imperialisme tot stand te brengen? Het antwoord is eenvoudig: deze opvatting ligt verankerd in het diepste levensgevoel van den Germaanschen mensch. De Germaan kan niet bloed van gelijk ras en gelijke waarde, waarvan hij weet, dat het van de Voorzienigheid de zelfde taak heeft gekregen als hij zelf, dwingen in een toestand van onderhoorigheid, van tweeden rang. Dit ligt gegrondvest in de diep religieuze en heilige overtuiging der Germanen, dat de mensch, en vooral de Noordsche mensch, de drager is der hoogste waarden en wien door de Voorzienigheid de hoogste leidende taak is opgelegd. Ergens Germaansche substantie te laten omkomen, of haar in haar ontwikkeling te belemmeren, haar uitwerking te verhinderen, haar op een laag peil ondergeschikte diensten te laten verrichten, is voor den Germaanschen mensch een blasphemie en beteekent tegen den wil Gods ingaan. Dat gevoelt noch de mensch voor wien het machtsbeginsel van zijn staat de eerste wet is, noch de Engelschman, die met verwaarloozing van zijn Germaansche substantie, zonder dieper in de problemen door te dringen, alleen de gewelddadige, egocentrische wet van zijn insulaire bestaan kent, onverschillig ervoor, of een gelijkwaardige substantie buiten het eiland te gronde gaat of niet.

Een Europeesch imperialisme zou nu voor het Duitsche volk, als drager van de Europeesche revolutie der 20ste eeuw, een contradictie zijn. De Germaansche substantie van Duitschland, zoowel als het nationaal-socialisme, zouden zich zelf verloochenen, wanneer zij het rad der geschiedenis terug zouden draaien, wanneer zij Europa in imperialistischen zin wilden ordenen. Men kan niet een revolutie volgens de wetten van bloed en bodem tot de overwinning voeren en daarna de oerwetten van zijn eigen opstand verloochenen en daarmee zich zelf den grond onder de voeten wegnemen! Het is absurd te gelooven, dat het nationaal-socialisme bereid is, zijn eigen graf te graven en de idee, die hem tot de overwinning heeft geleid, te verloochenen in de beslissende phase, nl. in die der ontwikkeling eener continentale evolutie! Die toekomstige orde in Europa zal op de idee van ras en bloed zijn opgebouwd, d.w.z. één ding zal zij nooit aantasten: alles wat gegroeid is, alle organische waarden van volk, zeden en stam. Zij zal één wet hooghouden: de gelijkwaardige Germaansche substantie als zoodanig te behandelen en nóóit het gelijkwaardige bloed, dat tot een uitzonderlijke taak geroepen is, te laten verkommeren. Dat is een groote en belangrijke schrede en eischt groote karakters en menschen met vèrzienden blik, zoowel binnen de Germaansche staten van Europa, als ook binnen het Groot-Duitsche Rijk. Het is ook niet voor elken Duitscher vanzelfsprekend, wanneer hij in de Waffen-ᛋᛋ, zooals nu in het Germaansche Pantser-Corps gebeurt, moet gehoorzamen aan de bevelen van een Noorschen of Nederlandschen compagnie-chef. Het Germaansche Rijk van Europa zal niet door één enkel volk en één enkelen staat worden gevormd, maar zal de groote, gemeenschappelijke schepping der Germaansche substantie van het Europeesche continent zijn, verankerd in het kernland van Germanje, Staatrechtelijke vormen zijn hierbij bijzaak, belangrijk is alleen, dat de oerwetten der Germaansche wedergeboorte nooit worden geschonden, d.w.z. nóóit verwaarloozing en onderdrukking van hoogwaardig Germaansch bloed!

B. VISSCHERIJ — Algemeen overzicht —

Ondanks het feit, dat de visscherij in steeds toenemende mate wordt beoefend, worden de mogelijkheden op dit gebied nog niet in vollen omvang benut. Het visscherijbedrijf wordt slechts op betrekkelijk kleine gedeelten der oceanen uitgeoefend; de vangst heeft in hoofdzaak in de regionen voor de kusten plaats en hiervan zijn slechts bepaalde gedeelten voor een rendabele uitoefening van het bedrijf geschikt. Men vischt voornamelijk daar, waar de zee niet dieper dan 500 m is; meestal bedraagt de diepte 100 tot 200 m. De grootste vangsten zijn afkomstig uit de visscherij in open zee. Zoo stegen b.v. de vischvangsten van de Duitsche kustvisscherij in de periode van 1913 tot 1933 met het 2- tot 3-voudige, de in open zee gevangen hoeveelheden in dezelfde tijdsperiode met het 4,9-voudige. Dit resultaat werd door een betere outillage der schepen, een nauwkeuriger kennis der vischgebieden en door het in gebruik nemen van nieuwe vischgronden bereikt. Op de Noordzee wordt in hoofdzaak haring gevangen. Opmerkelijk is, dat 1913 het jaar van de grootste haringvangst is, nl. 713,5 mill. kg. Deze hoeveelheid werd na den wereldoorlog niet meer bereikt. De visscherij in de Barentsz-zee werd in 1905 voor het eerst

ter hand genomen; ze bereikte in 1924 een hoogtepunt. Hier worden vrijwel uitsluitend schelvisch en kabeljauw gevangen. Daar het gebied waar deze vischsoorten kuitschieten aan de N.W.-kust van Noorwegen is gelegen, zijn de kusten van Noorwegen langzamerhand een belangrijk vischcentrum geworden. (Econ. Nieuws)

A. INDUSTRIE — Potloodfabricage —

Neurenberg, waar de wieg van de Duitsche techniek stond, is ook de geboorteplaats van het gewone en het gekleurde potlood. Bijkans drie eeuwen reeds is het de zetel van de Duitsche potlood-industrie, welker fabrieken tezamen wekelijks ongeveer 10 millioen stuks potlooden van elke soort produceeren, waarvan het grootste gedeelte onder normale omstandigheden naar vrijwel alle landen der aarde wordt verzonden.

Deze eeuwenlange ontwikkeling en ervaring, gesteund en voortgezet door onverpoosde onderzoekingen en vernuftige toepassingen door middel van bijzondere machines, hebben de massale vervaardiging van speciale potlooden in zeer groote verscheidenheid mogelijk gemaakt. Zoo zijn er de gemakkelijk afwaschbare soorten voor het schrijven op de huid (bij operaties), teeken-kleurpotlooden voor studenten in de medicijnen, en speciale potlooden met een lichtabsorbeerende bijmenging voor lichtdruk-origineelen in 19 hardheidsgraden — te weten zachte stiften met meer grafiet en harde met meer klei in de samenstelling — of voor het trekken van zeer lange strepen van steeds gelijke dikte, eveneens voor lichtdrukken. Van deze laatste bestaan 8 hardheidsgraden en zij zijn, evenals de voorafgaande soort, bestemd voor architecten. Ten dienste van beeldhouwers zijn de zeer harde potlooden voor het teekenen op steen. Voor het schrijven op droog en nat hout (voor houtvesters, de houtindustrie, enz.) heeft men merkpotlooden. Origineel zijn ook de gepatenteerde accountants-kleurpotlooden met meerkleurig schrijvende stift, welke onder het gebruik vanzelf van kleur kan verwisselen, hetgeen belangrijk is voor de verschillende pointeer-teekens. Van belang zijn ook protocol-potlooden voor verslagen, enz., die zonder eenige verandering moeten blijven; na een behandeling met brandspiritus dringt het schrift door het papier, hetgeen bijv. voor officieele stenogrammen van redevoeringen van beteekenis is. Voor de filmindustrie zijn er onder andere retoucheer-potlooden voor het kleuren van film en albumpotlooden in goud, zilver en wit. Voor militaire doeleinden heeft men speciale potlooden tot het maken van aanteekeningen op stafkaarten, welke aanteekeningen naderhand volkomen verwijderd kunnen worden.

Copieerpotlooden worden in vele kleuren gemaakt, hetgeen eveneens het geval is met stiften van oliekrijt of gekleurde stiften, in houten omhulsel. Bovendien heeft men oliekrijt met omwikkeling van papier, vetstiften en vetkrijt voor het schrijven op metaal, glas en andere materialen, en tenslotte pastelkrijt met papier omwikkeld, waarvan het schrift gemakkelijk kan worden uitgewischt. Iets nieuws zijn de zoogenaamde aquarel-dekkleurstiften en krijtsoorten; deze bevatten bijzondere stoffen, die maken dat men ze droog als kleurpotlood, en met water als de verf van kleurdoozen, kan gebruiken. De kleuren zijn giftvrij en lichtecht; zij kunnen op alle stoffen droog of nat worden toegepast. Zoo worden voor vele doeleinden aparte potlooden vervaardigd, ook onbreekbare stiften ter dikte van 1,17 millimeter voor vulpotlooden. De zoogenaamde „Dünnkernstifte" zijn onoplosbaar in water, zoodat zij in tropische gewesten gebruikt kunnen worden.

(Econ. Voorlichting)

B. WETENSCHAPPEN — Grondstoffen uit zee - Theoretische mogelijkheden —

30 Nov. — De Deensche onderzoeker, prof. Krogh, heeft — naar De Telegraaf uit de Duitsche pers ontleend — onlangs vastgesteld, dat zich in het zeewater een hoeveelheid gebonden koolstof en stikstof bevindt, welke overeenkomt met 4 gr. koolhydraten en 1½ gram eiwit per kubieken meter. Dit beteekent, dat het water van den Atlantischen Oceaan zulk een hoeveelheid van deze stoffen bevat, dat de voedingswaarde er van overeenkomt met die van 20.000 tarwe-oogsten, die op de geheele wereld zouden worden binnengehaald. Dat het zeewater echter ook metalen bevat, is reeds lang bekend. In één kubieken meter zeewater bevindt zich o.a. niet minder dan 1400 milligram fluor, 50 mg jodium, 15 mg arsenicum, 5 mg koper, 5 mg zink, 0.3 mg zilver en 0.04 mg goud. Voorts worden in hoeveelheden varieerende van 400 tot 2000 mg per ton zeewater aangetroffen aluminium, silicium en stikstofnitraten. Hoewel dit maar geringe hoeveelheden zijn, zouden de wereldzeeën niet minder dan 75 millioen ton phosphaten en 250 millioen ton nitraten kunnen opleveren.

De jongste oceanografische onderzoekingen hebben voorts uitgewezen, dat zich onder den bodem der zee olie bevindt, waarvan de exploitatie practisch mogelijk zou zijn. Wanneer men rekening houdt met de olierijkdommen onder de zeeën, krijgt men een geheel gewijzigd aspect van de aardoliebalans en komt men tot de conclusie, dat de olierijkdommen der wereld voldoende zijn, om de behoeften voor onafzienbaren tijd te dekken. De Zweedsche geleerde prof. Noddack heeft aangetoond, dat in een kilogram gedroogde vischstoffen 330 mg ijzer, 140 mg zink, 53 mg koper, 43 mg mangaan, 30 mg nikkel, 12 mg arsenicum en 11 mg zilver worden aangetroffen. Op zichzelf genomen zijn dat alweer kleine hoeveelheden, maar wanneer men een vischvangst van 100.000 ton per jaar heeft, dan heeft men tevens 13.000 kg zware metalen „gevangen" en wel 6600 kg ijzer, 2800 kg zink, 1060 kg koper, 860 kg mangaan, 600 kg nikkel, 240 kg arsenicum, 220 kg zilver, 140 kg titaan, 100 kg tin, 80 kg kobalt, 60 kg cadmium, 32 kg vanadium en bijna 29 kg andere metalen.

C. NEDERLAND — Economie, Financiën - Dividenduitkeeringen 1939-1942 —

2 Dec. — Het Centraal Bur. voor de Statistiek heeft de gemiddelde dividenduitkeeringen over 4 jaren bekend gemaakt van te Amsterdam genoteerde ondernemingen en banken. De industrieele dividenden zijn het sterkst gedaald, namelijk van 6.5 pct. over 1939 tot 2.9 pct. over 1942. Voor diverse ondernemingen (handels- en exploitatiemaatschappijen) daalde het gemiddelde van 4.0 pct. tot 2.5 pct. en voor de banken van 4.1 pct. tot 3.2 pct. Indien men de herkapitalisatie uitschakelt, dan blijkt het gemiddelde industrieele dividend over 1941 te hebben bedragen 4.2 pct. en over 1942 gemiddeld 3.2 pct. In 1941 hebben 113 industrieele ondernemingen haar gezamenlijk kapitaal van ƒ 699.2 millioen met ƒ 47 millioen verhoogd. De meeste dividenden over 1942 waren lager dan die over 1941, maar vooral de „diverse ondernemingen" keerden een gelijk dividend uit. Van de 164 ondernemingen (inclusief banken) passeerden 48 het dividend over 1942 tegen 23 over 1941, 20 over 1940 en 31 over 1939.

	1939	1940	1941	1942	
113 industrieën:					
kapitaal	611.9	634.0	699.2	710.2	millioen
uitkeering	39.9	34.8	27.3	20.9	millioen
dividend	6.5	5.5	3.9	2.9	pct.
34 diversen:					
kapitaal	39.9	40.8	45.1	46.7	millioen
uitkeering	1.6	2.6	1.6	1.2	millioen
dividend	4.0	6.4	3.6	2.5	pct.
16 banken:					
kapitaal	223.0	223.0	223.0	223.0	millioen
uitkeering	9.1	11.2	12.3	7.1	millioen
dividend	4.1	5.0	5.5	3.2	pct.

Dividenden over 1942 vergeleken met 1941

	industr.	diversen	banken
verhoogd	6	—	—
gelijk	41	18	4
verlaagd	66	16	13

Veeteelt — Succesvolle mond- en klauwzeer bestrijding —

2 Dec. — In de jaren 1942 en 1943 heeft in Friesland en Groningen de veeartsenijkundige dienst een nieuwe methode ter bestrijding van het mond- en klauwzeer in toepassing gebracht. In het uitgekozen proefgebied in de omgeving van Nijland werden in Juni 1942 alle runderen, schapen, geiten en varkens, in totaal 1972 stuks van 37 veehouders, geënt. De proeven leerden, dat aan de enting geen gevaren verbonden zijn en gaven den indruk, dat de entstof inderdaad een beschermende werking uitoefent. Sedert 14 dagen na de enting is practisch geen der geënte beslagen meer ziek geworden. In Juni van dit jaar is in de buurt van Marssum ten Z.W. van Leeuwarden het vee van 86 bedrijven, samen ongeveer 4000 stuks, runderen, schapen, geiten en varkens, geënt. Het vee in dit in de nabijheid van reeds besmette veebeslagen gelegen gebied bleek in sterke mate aan mond- en klauwzeerinfectie te zijn blootgesteld. Ongeveer alle niet geënte bedrijven in de omgeving en ook die, welke tusschen de geënte in waren gelegen, werden door de ziekte aangetast. Slechts de geënte bedrijven vormden in dit uitgestrekte weidegebied een eiland van gezonde dieren.

Al dient een te groot optimisme te worden vermeden, toch is het niet onmogelijk, dat de veeartsenijkundige dienst den sleutel in handen heeft waarmede het beloop van een mond- en klauwzeerepidemie op belangrijke wijze zal kunnen worden beïnvloed. (V. h. 5741 A)

DE WERELDOORLOG

A. **DUITSCHLAND — Aanhoudende zware gevechten aan het Oostelijk front; Korosten door Duitsche troepen heroverd - In November 306.900 b.r.t. geallieerde scheepsruimte tot zinken gebracht - Engelsch offensief in Zuid-Italië - Luchtaanvallen op Bremen, Berlijn en Leipzig —**

OOSTELIJK FRONT —

29 Nov. — Op de landengte van Perekop mislukten verscheidene vijandelijke aanvallen. Op het bruggenhoofd van Nikopol en in de groote bocht van den Dnjepr bleef de vijand op de bestaande zwaartepunten aanvallen. 107 Sovjet-pantserwagens werden stukgeschoten. Buitengewoon heftig waren de gevechten in het penetratiegebied ten Zuiden van Krementsjoeg. Ook uit de sectoren Tsjerkassy, Kief en Korosten worden verbitterde gevechten gemeld. Daarbij had een eigen aanvalsoperatie ten Westen van Kief succes. In het gevechtsgebied van Gomel laaiden zware gevechten op.

30 Nov. — De eigen aanvalsoperaties ten Westen van Kief brachten plaatselijke successen. In de aanvals- en afweergevechten in het gebied van Kief en Sjitomir hebben troepen van het leger en van de Waffen-SS de vijandelijke legers, die tot een doorbraakaanval waren overgegaan, opgevangen en naar het Oosten teruggeworpen. De bolsjewisten verloren daar in de periode van 9 tot 28 November meer dan 20.000 dooden, 4800 gevangenen, 603 vechtwagens, 1505 stukken geschut, 1042 mitrailleurs, 275 mortieren en 554 pantserwagens.

1 Dec. — Zooals uit het weermachtbericht blijkt, waren de Duitsche troepen ten Westen van Kief tot een tegenoffensief overgegaan. Deze operaties, die thans afgesloten zijn, hadden tot resultaat, dat de bolsjewisten iets naar het Oosten zijn teruggedrongen, waardoor een doorbraak door de Duitsche stellingen is verijdeld. Het zwaartepunt der gevechten is thans verplaatst naar den sector van Gomel en het gebied van Tsjerkassy. Bij Gomel naderen de gevechten de Pripetmoerassen, zoodat het terrein zeer moeilijk wordt. De bolsjewisten oefenen hier zwaren druk uit. Wanneer de vorst intreedt en de moerassen bevriezen wordt de toestand geheel anders, aangezien dan ook zware wapens aan de gevechten kunnen deelnemen. Bij Tsjerkassy hebben de hevige aanvallen der bolsjewisten tot dusver nog niet tot het doel — het insluiten der Duitsche troepen — geleid. De hevige gevechten in dezen sector duren nog voort.

2 Dec. — Tusschen Pripet en Beresina werden verscheiden penetraties door tegenaanvallen opgeheven en aanvallende gevechtsgroepen teruggeworpen. Aan den autoweg van Smolensk duurt de afweerslag met toenemende hevigheid voort. De bolsjewisten liepen met 22 infanteriedivisies tot in den nacht storm op de Duitsche stellingen. Onze troepen sloegen hen bloedig terug en behaalden zoodoende gisteren een nieuw afweersucces.

3 Dec. — Naar de correspondent van het A.N.P. uit Berlijn meldt, hebben de Duitsche troepen de plaats Korosten heroverd. Ten gevolge van den aanhoudenden zwaren regenval namen de gevechten in het Zuiden van het Oostelijke front gisteren in hevigheid af. Ten Westen van Smolensk zetten de bolsjewisten hun aanvallen voort. In zware gevechten werden de aanvallen van 31 steeds weer stormloopende vijandelijke infanteriedivisies en pantserformaties bloedig afgeslagen.

ZEEOORLOG —

30 Nov. — In zware gevechten hebben Duitsche duikbooten in den Atlantischen Oceaan, in de Middellandsche Zee en in de Zwarte Zee 8 schepen met een gezamenlijken inhoud van 36.000 b.r.t., 2 torpedobootjagers, 1 fregat en 1 duikboot tot zinken gebracht. Een lichte kruiser werd door torpedotreffers beschadigd.

1 Dec. — In den strijd tegen de Britsch-Amerikaansche scheepvaart hebben luchtmacht en marine in de maand November 38 troepentransportschepen en koopvaardijschepen met een gezamenlijken inhoud van 306.900 b.r.t. tot zinken gebracht; 27 transport- en koopvaardijschepen met een gezamenlijken inhoud van 176.000 b.r.t., werden zoo zwaar beschadigd, dat vele dezer schepen met een gezamenlijken inhoud van ongeveer 90.000 b.r.t. verloren geacht kunnen worden. Voorts kregen 19 schepen met een gezamenlijken inhoud van ongeveer 90.000 b.r.t., bom- of torpedotreffers. Marine en luchtmacht brachten de volgende vijandelijke oorlogsschepen tot zinken: 14 torpedojagers, een fregat, een korvet, drie duikbooten en zes torpedobooten. Voorts werden een lichte kruiser, zes torpedojagers, vier duikbooten, vier torpedomotorbooten en vijf bewakingsvaartuigen voor het grootste deel zwaar beschadigd.

2 Dec. — Torpedomotorbooten brachten in den nacht onder de Engelsche Zuidkust een schip van 1.000 ton tot zinken.

ZUIDELIJK FRONT —

2 Dec. — Den 29sten November is na langdurige voorbereidingen in den Oostelijken sector van het Zuid-Italiaansche front de nieuwe aanval van het achtste Britsche leger op de Duitsche stellingen begonnen. De Britten concentreerden hun strijdkrachten op een frontbreedte van minder dan tien kilometer en steunden den aanval door honderden vliegtuigen en de op de zwaartepunten in den strijd gebrachte artillerie. De aanvallers stieten aanvankelijk slechts op de Duitsche stellingtroepen. Na drie dagen van heen en weer golvende gevechten gelukte het den Britten ten koste van zeer zware verliezen slechts vier kilometer diep door te dringen. De Duitsche troepen grendelden, zonder dat de vijand het kon verhinderen, de penetratieplek af en brachten den aanval tot staan, die door den vijand den eersten December niet meer werd voortgezet.

4 Dec. — In den Westelijken sector van 't Zuid-Italiaansche front zijn op talrijke plaatsen hevige gevechten aan den gang. Duitsche reservetroepen hieven enkele penetraties op en maakten daarbij gevangenen. Op den uitersten linkervleugel van ons front werden de sterke aanvallen van het achtste Engelsche legr in een stellingsector opgevangen, die enkele kilometers verder naar achteren ligt.

LUCHTOORLOG —

30 Nov. — Formaties Amerikaanche vliegtuigen drongen overdag onder bescherming van het wolkendek het gebied der Duitsche Bocht binnen en vielen de stad Bremen aan. Er ontstonden schade aan gebouwen en geringe verliezen aan menschenlevens. In luchtgevechten, alsmede door luchtdoelgeschut, werden 33 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten.

2 Dec. — Formaties Amerikaansche vliegtuigen deden overdag een aanval op West-Duitschland en lieten bommen op eenige plaatsen vallen. Bij dezen aanval verloor de vijand 42 vliegtuigen.

3 Dec. — Sterke formaties Britsche bommenwerpers deden wederom een aanval op Berlijn. De luchtverdediging bracht den vijand aanzienlijke verliezen toe; 53 der vijandelijke bommenwerpers werden neergeschoten. In West-Duitschland ontstond door bommen van enkele storingsvliegtuigen geen noemenswaardige schade. Boven het Oostelijk front werden in November 865 sovjetvliegtuigen neergeschoten.

4 Dec. — Formaties Britsche bommenwerpers hebben in de vroege morgenuren een aanval gedaan op Leipzig. In het stadsgebied werden woonwijken, openbare gebouwen, kunst- en cultuurmonumenten zwaar getroffen. Andere vijandelijke vliegtuigen vlogen over de Rijkshoofdstad, zonder schade aan te richten. 28 der aanvallende bommenwerpers werden neergeschoten. **(V. b. Krijgsverr. 5752 A)**

B. **JAPAN — Luchtslagen bij de Gilberteilanden —**

29 Nov. — Het Japansche hoofdkwartier meldt, dat in den ochtend van den 23sten November een Japansche duikboot een vijandelijk vliegkampschip ten Westen van het eiland Makin heeft aangevallen en zoo zwaar beschadigd, dat het geheel verloren kan worden geacht. Op den avond van den volgenden dag vielen marine-luchtstrijdkrachten formaties vijandelijke oorlogschepen ten Westen van de Gilbert-eilanden aan en brachten twee groote vliegkampschepen tot zinken. Daarbij ging een Japansch vliegtuig verloren. Deze slag zal „tweede luchtslag bij de Gilbert-eilanden" heeten. Op 27 November werden andere vijandelijke schepen in dezelfde wateren aangevallen, waarbij wederom twee vliegkampschepen tot zinken werden gebracht. Een daarvan, dat onmiddellijk onderging, was van groot type. Voorts werden 2 kruisers tot zinken gebracht, terwijl een groote kruiser of een slagschip beschadigd of in brand geschoten werd. De Japanners verloren hierbij 5 vliegtuigen. Deze slag zal „derde luchtslag bij de Gilbert-eilanden" heeten. Volgens een tweede bericht zijn geen berichten ontvangen over den militairen toestand op de Gilbert-eilanden. De verbinding met de Japansche verdedigers is verbroken.

Op 29 November hebben luchtstrijdkrachten der Japansche marine in de wateren bij de Gilbert-eilanden vijandelijke vlootstrijdkrachten aangevallen. Zij brachten twee vliegkampschepen en een niet nader aangeduid oorlogsschip tot zinken, een der vliegkampschepen ging onmiddellijk onder. Een groote kruiser werd zwaar beschadigd en in brand gebombardeerd. Zes onzer vliegtuigen zijn niet op hun basis teruggekeerd. Deze slag zal „vierde luchtslag bij de Gilbert-eilanden" heeten. **(V. b. Krijgsverr. 5752 B)**

Naar aanleiding van de stichting van een Indische nationale regeering onder leiding van Soebhas Chandra Bose had in hotel „Kaiserhof" te Berlijn een plechtigheid plaats. De Duitsche staatssecretaris van Buitenlandsche Zaken Keppler tijdens een toespraak.

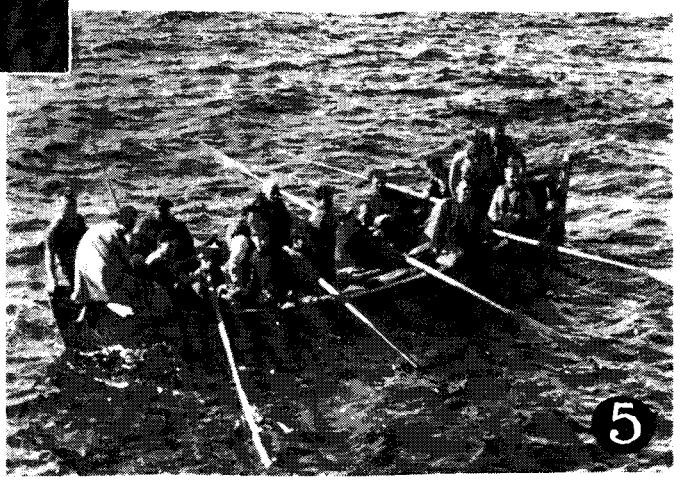
(foto Transocean-Europapress)

DUITSCHE DUIKBOOT IN ACTIE

1. Met behulp van een luisterapparaat controleert de ondergedoken duikboot de bewegingen van haar tegenstander. 2. Door de periscoop observeert de duikbootkapitein het vijandelijke schip. 3. De electrische machines - tijdens het varen onder water kan geen gebruik worden gemaakt van de diesel-motoren - worden ingeschakeld. 4. De torpedo is gelanceerd; met chronometers wordt de looptijd tot aan het oogenblik der ontploffing gevolgd. 5. Het schip zinkt, de bemanning zocht haar toevlucht in de booten. 6. Geweldige rookzuilen onttrekken den getroffen tanker aan het gezicht. De olie verspreidt zich brandende over de zee.

(foto's 5 Holland/Orbis 1 Hoffmann/Stapf)

A. EUROPA — Germaansche ᛋᛋ - Nationale vrijheid in een Europeesche eenheid —

6 Dec. — Aan „De Telegraaf" ontleenen wij de beide volgende artikelen. Het eerste artikel „Om de nationale vrijheid" luidt als volgt:

Wat willen de Duitschers met hun nieuwe Europa? Waarom geven zij dienaangaande geen vastomlijnde gestalten? Waarom proclameeren zij thans nog niet hun plannen? De volken en enkelingen willen weten, waarop zij bij den vrede hopen en rekenen kunnen. Op deze vragen wordt vaak een antwoord verwacht. Het voorhouden van de beginselen van het nationaal-socialisme, dat door zijn wereldbeschouwing en zijn diepste wezen vreemde volkeren niet onderdrukken kan, bevredigt niet, evenmin het betoog, dat de Duitsche conceptie van de Europeesche eenheid de volksche rangschikking en plaatsbepaling dezer nieuwe gemeenschap tot grondslag hebben moet. Het Duitsche maandblad „Die Aktion", dat nauwe relaties met de hoogste leiding der ᛋᛋ onderhoudt, heeft in zijn kortelings verschenen October-nummer vrijmoedig deze vragenreeks behandeld. Het motiveert breedvoerig, waarom de Duitsche leiding niet van zins is, met hoogopgeschroefde beloften, aanhangers voor een Europeesche nieuwe orde te winnen. Duitschland denkt te zeer aan de niet nagekomen beloften in Wilson's veertien punten vervat. Met deze toekomstwissels werd het Duitsche volk in 1918 misleid. De Duitsche leiding wil van haar kant geen toekomstwissels uitgeven, omdat zij angstvallig en conscientieus alles vermijden wil, hetgeen later wegens een onvoorziene politieke ontwikkeling niet gehandhaafd zou kunnen worden.

Wanneer dan echter deze schroom overwonnen wordt en eens concreet een toezegging, een belofte voor de toekomst gegeven wordt, zooals met de verklaring van Terboven namens den Führer aan het Noorsche volk is geschied, dan beteekent een dergelijke politieke daad, dat de Duitsche leiding gewetensvol zulk een toezegging ook in de toekomst gestand kan en wil doen. Het blad ontleedt de beteekenis van het kernpunt dezer verklaring, dat we hier herhalen: „Daarbij is het de onveranderlijke wil van den Führer na den zegevierenden afloop van dezen strijd een nationaal en socialistisch Noorwegen in vrijheid en zelfstandigheid te laten ontstaan, dat voor het hoogere gebied eener Europeesche gemeenschap slechts die functies afstaat, welke ter verzekering van de veiligheid van Europa onvoorwaardelijk voor alle toekomst noodig zijn omdat alleen die gemeenschap de beslissende draagster en waarborg van deze veiligheid zijn kan en zijn zal".

Ten aanzien hiervan betoogt „Die Aktion": „Bij de uiterste terughoudendheid van het Rijk tegenover al deze problemen, die in werkelijkheid nooit uitsluitend theoretisch en van de groene tafel af opgelost en beslist kunnen worden, beteekent een zoodanige verklaring een garantie, zooals ze ondubbelzinniger en bindender niet gedacht kan worden. Voor Noorwegen is daarmee het centrale probleem van ieder volk, dat nationale vrijheid, de volksche zelfstandigheid, opgelost ... Maar deze proclamatie heeft vanzelfsprekend niet alleen voor Noorwegen beteekenis. Zij is beslissend voor geheel Europa. Want een politieke nieuwbouw, zooals het nieuwe Europa, ontstaat steeds uit een totaalconceptie, waaruit volgeng de wetten van de politieke logica de ontwikkeling der afzonderlijke deelen voortvloeit. De verklaring, die Noorwegen betreft, is derhalve een eerste realiseering van de politieke grondconceptie van het nieuwe Europa. Zijn geestelijke grondslag is de nationaal-socialistische grondslag van waarde en waardigheid van door ras bepaalde en door de geschiedenis gevormde volksche gestalte."

Ten aanzien van het afstaan van functies aan een hooger gebied der Europeesche gemeenschap merkt het blad op, dat deze functies niet aan Duitschland moeten afgestaan worden, doch aan het hoogere gebied van een Europeesche gemeenschap. Niet alleen de kleinere Europeesche staten zullen functies moeten afstaan, ook de grootere, ook het Duitsche Rijk, zooals het thans reeds door zijn strijd tal van offers ten behoeve van de Europeesche eenheid op zich genomen heeft, die verre uitgaan boven de offers, die zich andere volkeren voor die eenwording getroost hebben. Dat de afzonderlijke naties ten behoeve van een hoogere gemeenschap functies moeten afstaan — zoo stelt het blad met een zijsprong naar de discussies en besluiten der Geallieerden vast — is een historische noodzakelijkheid, die geen staatsman meer betwist, aan welken kant van de scheidslijn hij in dezen strijd ook staat. „De ontwikkeling der wetenschap, der techniek en vooral van het verkeer, de economische vervlechtingen, de brandende noodzaak, het bloed der Europeesche volkeren tegen verdere decimeering door inter-Europeesche oorlogen te beschermen — dat alles zijn vanzelfsprekende onweerlegbare motieven, die deze eenheid wenschelijk en noodzakelijk maken." Slechts één ding scheidt de oudere generatie van de jongere, zoo stelt „Die Aktion" vast. De oude generatie meent, dat deze eenheid door gesprekken aan de groene tafel, van een nieuw soort Volkenbond uit, gevormd kan worden. De nieuwe generatie heeft geen vertrouwen meer in dit instituut dat in rustiger jaren, toen het alle kans tot werkzaamheid had, geen heil gebracht heeft en zelfs niet een nieuwen oorlog heeft kunnen voorkomen. De jongeren hebben ingezien en ervaren, dat de noodzakelijke eenheid enkel in de rauwe lucht van de politieke werkelijkheid kan voltrokken worden en dat zij tot stand komt om een natuurlijk cristallisatiepunt. Dit cristallisatiepunt wordt niet door afstemming bepaald, zooals de ouderen wel willen, doch thans reeds in het kamp der Geallieerden niet kunnen doorvoeren, doch dient zich aan in een ernstigen strijd in den vorm van den wil en de kracht van den sterkste, van den machtigste, en den bekwaamste om te leiden.

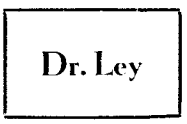
Tegenover de reeks van beweringen, dat Duitschland wel is waar de sterkste Europeesche macht is, doch niet het vermogen bezit, vrije Europeesche menschen werkelijk te leiden; dat de Duitscher geen begrip voor psychologische imponderabilia heeft; dat de vaardigheid eener lichte teugelleiding hem vreemd is; dat hij tact en eerbied voor den eigenaard van vreemde volkeren voor zwakte houdt en dat hij op de doorslaggevende kracht van kanonnierslaarzen vertrouwt — stelt het blad ten slotte de loyale Duitsche houding ten aanzien van de door genoemde verklaring in Noorwegen aangebaande binnenlandsch-politieke ontwikkeling. Op een parallelle ontwikkeling in ons land doelt onmiskenbaar de jongste rede van den Rijkscommissaris, die voor Nederland eveneens een zeer concreet aanbod ter herkrijging van de nationale zelfstandigheid deed, waarbij we in deze kolommen de vraag open lieten, of de vervulling van de daarvoor vereischte voorwaarde, — de geestelijke bereidheid — momenteel nog toekomstmuziek is.

Het tweede artikel „Om de Europeesche eenheid" luidt: „De ontwikkeling der wetenschap, der techniek en vooral van het verkeer, de economische vervlechting en de brandende noodzaak, het bloed der Europeesche volkeren tegen verdere decimeering door inter-Europeesche oorlogen te beschermen, — dat alles zijn vanzelfsprekende, onweerlegbare motieven, die een Europeesche eenheid wenschelijk en noodzakelijk maken", zoo stelt het Duitsche maandblad „Die Aktion" in een artikel „Nationale Freiheit in der europäischen Gemeinschaft" in zijn Octobernummer vast. Ook aan de zijde der Geallieerden is er geen staatsman meer, die de noodzakelijkheid van die eenheid niet erkent. Daar gaat men zelfs verder en belooft men in een internationale vereenigingsroes een éénheidssysteem voor de geheele wereld tot stand te brengen. Dat beloofden de Geallieerden reeds in 1918. Vijf en twintig jaar hebben ze gelegenheid gehad in alle rust, toen Duitschland geen „pap" zeggen kon, eenheid en een volmaakte ordening tot stand te brengen. De ordening van de wereld mislukte, omdat gezaghebbende naties en persoonlijkheden — zooals de Fransche staatsman Clémenceau, — in het vredesconcert van Versailles en daarna in zijn verlengstuk, den Volkenbond, in de puberteit van het nationalisme en zijn uitwas, het imperialisme, zaten vastgeroest en door haat verblind een ontwikkeling forceerden, die de diepere oorzaak van het huidige verval o.a. van de Fransche natie vormt. Was ooit de objectieve hand van de eeuwige Gerechtigheid in de geschiedenis duidelijker? Nationalisme alléén kan niet de redding brengen uit de politieke impasse waarvan het geharrewar thans nog door een orkaan van allesvernietigende geweldpleging overschreeuwd wordt. Verbonden met de krampachtig omklemde waarden van een nationale zelfstandigheid, die ook niet verloren mag gaan, eischen voor alle volkeren en speciaal voor die volkeren, waar wetenschap, techniek, verkeer en de moderne economie toepassing hebben gevonden, sociale problemen een voor alle bevolkingsgroepen aanvaardbare levensvatbare oplossing, zonder dat daarbij de stoffelijk- en geestelijk-cultureele verworvenheden van gisteren prijsgegeven worden.

In het ᛋᛋ-Leitheft, door den Reichsführer ᛋᛋ, Rijksminister Himmler uitgegeven, worden enkele gedachten over het nieuwe Europa ontvouwd, zooals die in toonaangevende ᛋᛋ-kringen tot uitdrukking komen: „Heden strijdt Europa in het sterke geloof aan de nationaal-socialistische idee en in het bewustzijn dat in het nieuwe Europa de nationale en cultureele zelfstandigheid van ieder volk verzekerd zal worden, omdat het nationaal-socialisme de waardewet van de ongelijkheid erkent. Juist in deze van God gewilde differentieering ligt onze waarde, juist daardoor wordt het leven rijk. En wanneer daar nog bijkomt, dat het aan het nationaal-socialisme gelukt is. het positieve individualisme met de idee van de volksgemeenschap te

A. *BIOGRAFIEEN.* —

Tot de beweeglijkste en levendigste voorvechters van de sociaal-politieke Duitsche vernieuwingsbeweging behoort dr. Robert Ley, rijksorganisatie-leider der N.S.D.A.P. en leider van het Duitsche Arbeitsfront. Robert Ley werd op 15 Februari 1890 geboren; 1914 meldde hij zich als oorlogsvrijwilliger en werd hij oorlogsvlieger. Als artilleriewaarnemer stortte hij van een hoogte van 2900 meter af en keerde op krukken in het burgerleven terug. Hij, het zevende kind uit een hard om zijn bestaan werkend boerengezin, sloeg zich op eigen krachten door het leven, werd chemicus en had daarnaast nog gelegenheid, zich fanatiek als aanhanger van Adolf Hitler in straatgevechten en betoogingen te bekennen. Zijn firma was het hiermee niet eens en zette hem op straat. Ook dat bracht Ley niet van zijn overtuiging af. De felheid, waarmee hij in woord en geschrift de nieuwe idee tegen verdachtmaking en miskenning verdedigde, bracht hem herhaaldelijk in de gevangenis. Hardhandiger waren nog de complete veldslagen, die hij op zijn propaganda-spreekbeurten haast in elke zaal opnieuw met zijn veelal uit overwegend communisten bestaande gehoor had te leveren. In de oogen der arbeiders waren de „fascisten" en „nazies" nu eenmaal „verrajers" en „handlangers" van het kapitalisme. Zóó was het hun ingeprent, en of hij, in zijn toenmalige functie van gouwleider van het Rijnland, nu ook al in hartstochtelijke betoogen bezwoer, dat dit opzettelijke misleiding was — heel wat schermutselingen met tafelpooten, stoelen en bierpullen moesten uitgeknokt worden, voordat Dr. Ley aan het geestdriftige gehoor toe was, dat hij thans voor zich heeft, wanneer hij tot arbeiders het woord richt. Een menschenleven van sprekende prestaties, veel organisatietalent, taaie onverzettelijke wil en een onwrikbaar geloof ligt hier tusschen. Behalve het D.A.F. en zijn voorbeeldige werkgemeenschap „Kraft durch Freude" organiseert Ley sedert 1933 de Rijkspartijdagen der N.S.D. A.P., leidt hij den politieken organisatiedienst en stichtte hij de z.g. „Ordensburgen", model onderwijs-inrichtingen, die het principe verwezenlijken, dat elkeen, hoe zijn sociale positie ook mag zijn, enkel op grond van zijn geestelijke en lichamelijke eigenschappen, vlijt en kennis tot de hoogste maatschappelijke posities opklimmen kan.

(V. b. Deutsche Arbeitsfr. 5505 H; Dr. Ley 5298)

vereenigen, zoo hebben wij alle scheppende, geestelijke, psychische en physieke krachten gemobiliseerd. Op dezen grondslag zal iedere natie den weg tot haar eigen nationaal-socialistischen levensvorm vinden kunnen. De Europeesche eenheidsidee heeft daardoor een nationale en een sociale zijde, namelijk de organisatie der volkskrachten en de indeeling van Europa naar bloedgroepen. Het gaat er om deze ordening heden over Europa als idee en werkelijkheid te verbreiden".

Elders in hetzelfde blad wordt deze richtingaanduidende gedachte nog nader gepreciseerd: „Het schijnt heden duidelijk: wanneer Napoleons poging, Europa te vereenigen, strandde, zoo geschiedde dit in hoofdzaak deswegen, dat Bonaparte niet in het teeken van een Europeesche gedachte, doch in het teeken van een nationalen staat streed".

Scherp waarschuwt het ᛋᛋ-blad daartegen, eenzelfde fout te begaan. Het lot van Frankrijk en het faillissement van het fascisme met zijn imperialistische politiek op den Balkan hebben de noodlottige gevolgen aangetoond. Ook voor vele Duitschers is deze waarschuwing niet overbodig: „Door den rook en het lawaai van het krijgstooneel zien wij heden een nieuw Europa opstijgen. Dat beteekent geen eenzijdige heerschappij van een enkele macht, doch verantwoording van alle staten zonder uitzondering tegenover de Europeesche gemeenschap. Het Europa, dat gevormd wordt, ontstaat organisch. Het groeit minder door de militaire macht dan door een natuurlijke ordening van het proces in de verschillende deelen van een geweldig organisme. Want het totalitaire Europa omvat alle gebieden van het leven, het materieele alsook de ontplooiing van het geestesleven en van de kunst. Deze gemeenschap beteekent ook een verstrekkende economische solidariteit, een grootscheepsche ordening der productie, der goederenruiling en van het crediet en bovendien een toenadering van de sociale en politieke inrichtingen, zonder door eenzijdigheden bepaald te zijn. Kan onze eeuw naar iets hoogers streven dan naar een synthese van de eigenheden der naties, die in den loop der eeuwen den rijken en vruchtbaren Europeeschen geest gevormd hebben? Europeesche eenheid beteekent niet centralisatie, doch een leiderschap, dat geleid wordt door een hoogere idee, die zich in alle deelen van deze eenheid openbaart".

Wie inzicht in de positie der ᛋᛋ in het Rijk opgedaan heeft, weet, dat haar ideeën, die boven een eng-nationalistisch, imperialistisch of met name een Groot-Duitsch standpunt tot een nieuwe continentale politieke gedachte zijn uitgegroeid, de wil en de daad van den mensch van morgen zijn.

(V. b. Eur. politiek 5758 A)

B. NEDERLAND — Distributie — Scheermesjes op den bon —

6 Dec. — Blijkens de St.crt. van 29 November treedt met ingang van 30 November een distributieregeling voor scheermesjes in werking. Teneinde voor de mesjes in aanmerking te komen, moeten behalve een nader aan te wijzen bon van de tabakskaart, vijf oude mesjes worden ingeleverd bij den winkelier die men de klandizie gunt.

— Generaal pardon voor distributiedelicten —

6 Dec. — De Rijkscommissaris heeft in het op 1 Dec. 1943 verschenen Verordeningenblad no. 29 een verordening (113/1943) afgekondigd, waardoor aan allen, die hun aanmeldingsplicht op het gebied van het economische leven niet hebben vervuld, de mogelijkheid wordt gegeven binnen een bepaalden termijn alle mededeelingen, inlichtingen enz. aan te vullen. De verordening verzekert vrijdom van straf aan al diegenen, die de bepalingen welke op het gebied van het economische leven gelden, hebben overtreden en zich daardoor strafbaar hebben gemaakt, voor zoover zij thans voldoen aan hun inlichtings- en aanmeldingsplicht in de mate, die beantwoordt aan de tot dusverre afgekondigde verordening en de geheim gehouden voorraden weder aan de distributie ter beschikking stellen. Uitgezonderd van den vrijdom van straf zijn slechts aanmeldingsplichtigen, tegen wie reeds een politioneel of gerechtelijk proces hangende is in deze zaken. De verordening van 1 Dec. 1943 heeft verder geen betrekking op strafbare feiten op het gebied van de voedselvoorziening. **(V. b. Econ. Sanctiebesluit 5435 C)**

Economie, Financiën — Belastingen — Voorkoming dubbele belasting —

6 Dec. — Het Verordeningenblad no. 29 bevat een wijziging van het Besluit ter voorkoming van dubbele belasting op het gebied der directe belastingen met betrekking tot het Duitsche Rijk. Hierbij wordt bij de genoemde belastingen nog gevoegd de vennootschapsbelasting. Het besluit heeft terugwerkende kracht tot 1 Jan. 1941. **(V. b. Belastingen 5657 A)**

Gas- en electriciteitstarieven te Amsterdam verhoogd —

6 Dec. — Met ingang van de maand December worden de electriciteits- en gastarieven tijdelijk eenigszins verhoogd. De verhooging van de kolenprijzen met ingang van 1 September 1943 heeft aanleiding gegeven, de tijdelijke prijsverhooging van 30 Mei 1941 aan een herziening te onderwerpen, waarbij echter de grenzen, gesteld door den Gemachtigde voor de Prijzen in Januari 1943, niet werden overschreden.

Joden — Joodsche kerkgenootschappen niet-commercieele vereenigingen —

6 Dec. — Ter algemeene kennis wordt gebracht, dat de hoofdsynagoge te Amsterdam, alsmede alle Israëlietische kerkgenootschappen en gemeenten in dit geval mede als niet-commercieele joodsche vereenigingen en stichtingen worden beschouwd.

(Vor. ber. Joden 5569; Niet-comm. ver. 4587 E)

Kunst, Kultuur — Muziek - J. Vincent 75 jaar —

6 Dec. — Op 4 Dec. werd de bekende beiaardier, de heer J. Vincent, die thans te Bussum woont, 75 jaar. De heer Vincent werd in 1868 te Amsterdam geboren. Op 1 Maart 1900 werd Vincent benoemd tot beiaardier van het Paleis op den Dam. De groote verdiensten van den heer Vincent werden vooral erkend bij zijn 40-jarig jubileum als beiaardier van het Paleis op den Dam.

N.S.B. — Mussert en Rijksminister dr. Seyss-Inquart bij den Führer —

6 Dec. — De Führer heeft in zijn hoofdkwartier den Leider der N.S.B., A. A. Mussert, voor een vrij langdurig onderhoud ontvangen, tijdens hetwelk de thans hangende vraagstukken in den geest van de vertrouwelijke en hartelijke samenwerking werden besproken. Bij het onderhoud waren aanwezig: de Rijkscommissaris voor de bezette Nederlandsche gebieden, Rijksminister dr. Seyss-Inquart, de Rijksminister en chef der Rijkskanselarij dr. Lammers, alsmede

Reichsleiter Bormann, voorts de plaatsvervangende leider Van Geelkerken en de leider van het Arbeitsbereich der N.S.D.A.P. in Nederland, Ritterbusch.
De A.N.P.-correspondent meldt: De Leider der N.S.B., Mussert, heeft, vergezeld van den plaatsvervangend leider Van Geelkerken en het hoofd van de afdeeling pers van het hoofdkwartier der N.S.B., Blokzijl, korten tijd te Berlijn vertoefd en bij deze gelegenheid een ongedwongen gesprek gevoerd met een deel der buitenlandsche pers. Mussert legde er in zijn uiteenzetting den nadruk op, dat Europa, wil het niet ten onder gaan, één moet worden. Hij onderstreepte het bolsjewistische gevaar en zeide, dat Europa in dit opzicht tot bezinning moet komen, daar het anders zijn rol heeft uitgespeeld. Engeland, aldus spr., heeft steeds kans gezien alle geschillen buiten zijn grenzen uit te vechten en zoo moet het ook met Europa zijn.
Ten aanzien van den toestand in Nederland betreurde Mussert het voortbestaan van de tweespalt onder het volk, terwijl hij de houding van de kerkelijke overheid in zake de Nat.-Socialistische Beweging laakte. Omtrent het vraagstuk der Nederlandsche koloniën wees Mussert er op, dat Nederland eigenlijk steeds van Engeland afhankelijk is geweest sedert het tijdstip, waarop het aan dit land Ceylon en de Kaapkolonie heeft moeten afstaan, waardoor Engeland den toegang tot de Nederlandsch-Indische koloniën beheerschte. Ten slotte schetste de Leider der N.S.B. de moeilijkheden van de leden der Beweging, van wie er tot dusver reeds honderd in eigen land om het leven gebracht zijn, terwijl velen aan het Oostelijke front sneuvelden.
Naar aanleiding van dit bezoek, merkt de Nieuwe R'damsche Courant op, dat dit het vijfde bezoek is, dat ir. Mussert aan den Führer brengt. Het eerste bezoek bracht Mussert in 1936. **(Vor. ber. Mussert 5755 A; Bez. a. d. Führer 5349 A)**

A. NEDERLAND — Onderwijs — Exameneischen voor Gymnasia en H.B.S. verlicht —

6 Dec. — Bij beschikking v. d. secr.-gen. v. h. Dep. van O. W. K. is bepaald, dat het programma voor het eindexamen der gymnasia en het daarmede gelijkgesteld staatsexamen, in 1944 niet zal omvatten de volgende onderwerpen:
Voor de A-leerlingen:
Voor de geschiedenis: een uitvoerig overzicht van de vaderlandsche geschiedenis van 1795—1813 en van de algemeene geschiedenis van 1789—1848. Van deze tijdvakken zullen alleen de hoofdzaken worden gevraagd. Voor de stelkunde: De graphische voorstelling van gebroken functies, de oneigenlijke machten en de reststelling. Voor de meetkunde: De afleiding der formules voor oppervlakten en inhouden van den bol en zijn deelen.
Voor de B-leerlingen: Voor de stelkunde: de samengestelde interestrekening. Voor de natuurkunde: De mechanica en de geluidsleer, voor zoover deze niet bij de andere hoofdstukken der natuurkunde ter sprake komen en de geometrische optica. Voor de scheikunde: Uit de anorganische scheikunde de metalen, voor zoover deze niet bij de andere hoofdstukken der scheikunde ter sprake komen, en voorts de technische bereidingswijze van lichte metalen, ijzer, ammoniak, soda, zwavelzuur, watergas, lichtgas, aardolieproducten, zeep en suiker. Voor de natuurlijke historie: De morphologie der plant, de gewervelde dieren en de protozoeen. Kennis van het menschelijk lichaam wordt wel gevraagd.
Ten aanzien van de eindexamens der openbare H.B.S. en de ingevolge de middelbaar-onderwijswet aangegeven bijz. H. B.S. en de daarmede gelijkgestelde staatsexamens is bepaald, dat de programma's voor deze examens in 1944 niet zullen omvatten de volgende onderwerpen:
Voor H.B.S.-A en het staatsexamen H.B.S.-A: voor de handelswetenschappen: a) Bedrijfshuishoudkunde en boekhouden: enkel boekhouden: balansen en verlies- en winstrekeningen van levens- en schadeverzekeringsmaatschappijen, van transportondernemingen en van deposito: en crediet-banken, zelfstandige administratie van pensioen- en ondersteuninsfondsen, filiaal-boekhouding, kameraalstijl. b) Organisatie en techniek van den handel en handelsrekenen: arbitrage, winstverdeeling, termijnhandel. c) Recht van het maatschappelijk verkeer: kennis van de merkenwet en de handelsnaamwet, belastingwetgeving. Voor de staathuishoudkunde en de statistiek: Aandeel van de overheid in het maatschappelijk inkomen (belastingopbrengst). Geschiedenis van het Nederlandsche muntwezen. Geschiedenis der Nederlandsche bank. De waardevastheid van het geld (ten aanzien van binnen- en buitenland). Voor de aardrijkskunde: De beginselen der natuurkundige aardrijkskunde, behalve voor zoover de kennis daarvan noodzakelijk is bij de behandeling van Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao. Behandeling van het sociaal-economische leven, zooals het zich openbaart in voortbrenging, verdeeling en verbruik der voornaamste goederen. Enkele onderwerpen uit de volkenkunde van de overzeesche gewesten. Voor de geschiedenis: De vaderlandsche geschiedenis tot 1813. De algemeene geschiedenis tot 1848. Bijzondere onderwerpen uit de economische geschiedenis van Nederland en de voornaamste Europeesche staten tot 1648. Voor de hoogere burgerschool B en het staatsexamen hoogere burgerschool B: Voor de rekenen stelkunde: Samengestelde interestrekening. Exponentieele vergelijkingen. Eenvoudige beginselen der differentiaal- en integraalrekening. De functie $y = (ax^2 + bx + c) : (px^2 + qx + f)$. Herhaling en uitbreiding van het getalbegrip. Voor de driehoeksmeting: extremen. Voor de meetkunde: Meetkundige behandeling van de eenvoudigste eigenschappen van parabool, ellips en hyperbool. Voor de stereometrie: De stelling van Euler, het regelmatig 12-vlak en het regelmatig 20-vlak. Voor de beschrijvende meetkunde: Kegel, cylinder en bol in eenvoudige ligging. Voor de mechanica: De plaatsbepaling van het zwaartepunt, de verticale cirkelbeweging. Voor de natuurkunde: Licht en geluid, voor zoover de kennis daarvan niet noodzakelijk is in verband met warmte en electriciteit. Voor de scheikunde: Uit de anorganische scheikunde de metalen, voor zoover deze niet bij andere hoofdstukken der scheikunde ter sprake komen, en voorts de technische bereidingswijze van lichte metalen, ijzer, ammoniak, soda, zwavelzuur, watergas, lichtgas, aardolieproducten, zeep en suiker. Voor de natuurlijke historie: Het genoemde onder 3 en 5 van het eindexamenprogramma. Voor de staatshuishoudkunde: Bedrijfsorganisatie, organisatie van werkgever en werknemers. Sociale wetgeving en economische politiek. Voortzetting der waarde- en prijsleer. Verbruiksleer en bevolkingsleer. Voor de aardrijkskunde, behalve voor zoover de kennis daarvan noodig is bij de behandeling van Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao, hoofdstukken uit de algemeene land- en volkenkunde. Voor de geschiedenis: De vaderlandsche geschiedenis tot 1813 en de algemeene geschiedenis tot 1848.
(Vor. ber. examens M. O. 5705 B)

Politie — Verduisteringsvoorschriften verscherpt —

6 Dec. — De burgemeester van Dordrecht vestigt er de aandacht op, dat de verduisteringsvoorschriften in vele gevallen nog slecht worden nageleefd. Bij het constateeren van overtredingen van de verduisteringsbepalingen zal, op last van de Duitsche militaire autoriteiten, de betrokken woning worden ontruimd en geen andere woning worden toegewezen.
(Vor. ber. Verduisteringsvoorschr. 5722 A)

— Inkwartiering —

6 Dec. — De St. Crt. van 30 Nov. bevat een besluit van de secr.-gen. van Justitie en van Binnenl. Zaken, waarin wordt bepaald, dat de burgemeesters ten behoeve van de ambtenaren der politie van de inwoners hunner gemeente tegen vergoeding huisvesting, al dan niet met verzorging, kunnen vorderen.

— Aanmeldingsplicht verscherpt —

6 Dec. — Door een verordening van den Rijkscommissaris van 1 Dec. 1943 (112/1943) is de aanmeldingsverordening aangevuld met de bepaling, dat thans ook personen, die bij verwanten onderdak vinden en personen, die een eigen tweede woning (b.v. landhuis, jachthuis) bewonen, zich binnen 24 uren bij de plaatselijke politie-autoriteiten moeten melden. De strafbepalingen der aanmeldingsverordening zijn aanzienlijk verscherpt. (Verordeningenblad no. 29) **(V. b. 5198 A)**

Roode Kruis — Identiteitskaarten voor kinderen —

6 Dec. — In verband met het feit dat het in het verleden herhaaldelijk is voorgekomen, dat bij bombardementen of noodevacuatie kinderen zijn zoekgeraakt, heeft het Roode Kruis kleine cartonnen identiteitskaartjes laten maken, welke in een perkamenten enveloppe aan een zijden koordje om den hals kunnen worden gedragen. Deze kaartjes worden verstrekt aan ouders of voogden op aanvraag bij de gemeente-secretarieën, bij hoofden van scholen of de afdeelingsbureaux van het Roode Kruis.

Sociale Zaken — Ziekenfondsbesluit - Uitkeering bij overlijden —

6 Dec. — Zooals bekend ontvangen de nabestaanden van een krachtens de Ziektewet verplicht verzekerde bij diens overlijden een uitkeering, die indien het kinderen tot 16 jaar betreft ƒ 30.— en in alle overige gevallen ƒ 50.— bedraagt. In het verordeningenblad no. 29 is thans een wijziging van het Ziekenfondsenbesluit verschenen. Hierbij wordt o.m. bepaald, dat de uitkeering bij overlijden niet wordt verstrekt voor een levenloos aangegeven kind, niet in geval van vermoedelijk overlijden en niet indien niet binnen drie maanden het verzoek tot uitkeering bij het bevoegde ziekenfonds is ingediend.

Voorts worden regelen gesteld ten aanzien van den persoon, aan wien de uitkeering zal worden gedaan.
(Vor. ber. Uitkeering verpl. verz. 5740 A)

A. NEDERLAND — Posterijen - 75 jaar postwisselverkeer Nederland—Duitschland —
6 Dec. — Op 1 December was het 75 jaar geleden, dat het postwisselverkeer tusschen Nederland en het toenmalige Noord-Duitsche postgebied werd geopend. Voor de handelsbetrekkingen tusschen beide landen is deze uitbreiding van het financieele verkeer van niet te onderschatten beteekenis geweest.

Spoorwegen — 100 jaar Amsterdam—Utrecht
6 Dec. — Op 6 December was het 100 jaar geleden, dat de spoorwegverbinding Amsterdam—Utrecht werd geopend. Hiermede werd, nadat de lijn Amsterdam—Haarlem—Den Haag reeds eerder in gebruik was genomen, een begin gemaakt met de verbinding Amsterdam—Arnhem, die dan ook in 1845 werd geopend. Tusschen Utrecht en Amsterdam liepen aanvankelijk twee treinen per dag, de rijtijd bedroeg 58 minuten.

Vergunningstelsel voor meubeltransport —
6 Dec. — In verband met het steeds toenemend tekort aan vervoermiddelen en de daarvoor benoodigde bedrijfsstoffen is de noodzakelijkheid gebleken van een bijzondere regeling voor het verrichten van verhuizingen en meubeltransporten. Het is daarom noodig, dat voor elke interlocale verhuizing, onverschillig met welke vervoermiddelen zij zal worden verricht, de toestemming verkregen wordt van een instantie, die bevoegd is in dezen ordenend op te treden. Als zoodanig is door den secretaris-generaal van het departement van Waterstaat aangewezen de chef van de afdeeling vervoerwezen van het departement van Waterstaat.
(V. b. Meubeltransportverb. 5294)

Waterstaat — F. D. Brands directeur-generaal —
6 Dec. — Bij besluit van den secretaris-generaal van het departement van Waterstaat is met ingang van 1 December '43 benoemd tot directeur-generaal bij het departement van Waterstaat de heer F. D. Brands, zulks onder intrekking van zijn benoeming tot adviseur in zake vervoersaangelegenheden. De heer Brands treedt op als algemeen plaatsvervanger van den secretaris-generaal. **(V. b. Waterstaat 5633 A)**

Weermacht — Duitsche verdediging - Eerste frontboekhandel in Nederland geopend —
6 Dec. — Op 2 December werd in opdracht van den weermachtsbevelhebber in Nederland de eerste frontboekhandel in Nederland te Utrecht geopend. Plannen tot opening van nog vijf van dergelijke winkels verkeeren in een vergevorderd stadium van voorbereiding. Het doel dezer winkels is, de Duitsche soldaten te voorzien van lectuur. Als verkoopsters treden helpsters van het Duitsche Roode Kruis op, die daartoe een speciale cursus volgden.

— Landwacht - Taak en bevoegdheid —
6 Dec. — Door een verordening van den Rijkscommissaris voor de bezette Nederlandsche gebieden van 13 Nov. 1943 is in overeenstemming met den Leider van de Nationaal-Socialistische Beweging der Nederlanden uit de leden der N.S.B. en haar organisaties een gewapende Landwacht opgesteld, die tot taak heeft, ter ondersteuning van de gewone politie en in zeer nauwe samenwerking met deze, leven en goed van de ordelievende bevolking en de openbare instellingen van elken aard te beschermen voor overvallen en sabotage, contrôle op het verkeer uit te oefenen, alsmede alle aanvallen op de openbare veiligheid en orde af te weren.
Deze verordening en de hieruit voortvloeiende opstelling van de „Landwacht Nederland" was een onvermijdelijke noodzaak, die voortsproot eensdeels uit de talrijke verraderlijke overvallen op leden der N.S.B. en leden van 't politiecorps, anderdeels ook uit de overvallen op lijf en goed van de bevolking in Nederland.
De commissaris-generaal voor de Veiligheid en Höhere ᛋᛋ- und Polizeiführer, ᛋᛋ-Obergruppenführer Rauter, heeft op grond van de verordening van den Rijkscommissaris een beschikking uitgevaardigd, waaruit het arbeidsressort van de „Landwacht Nederland" blijkt en waarin de bevoegdheden zijn omschreven, welke aan de Landwacht Nederland gegeven zijn. Bovendien behelst deze beschikking de medische en sociale verzorging der leden van de „Landwacht Nederland".
De „Landwacht Nederland" ressorteert als een soort hulppolitie ten aanzien van haar optreden onder den Höheren ᛋᛋ- und Polizeiführer. De organisatie en het interne bestuur worden geleid door den inspecteur-generaal, resp. de beide inspecteurs.
De leden van de Landwacht hebben het recht, in de uitoefening van hun dienst de identiteit van personen, die zich door hun openbaar gedrag op de een of andere wijze verdacht maken, aan de hand van het persoonsbewijs vast te stellen en deze personen, in geval van ernstige verdenking voorloopig te arresteeren. De leden van de Landwacht kunnen ook in speciale opdracht van den commandant der Nederlandsche staatspolitie op bepaalde plaatsen personencontrôle houden en personen, die zich niet behoorlijk kunnen legitimeeren, arresteeren. Voorts zijn zij bevoegd tot het controleeren van auto's met Nederlandsche nummerborden. Wanneer personen onbevoegd of op verdachte wijze de te beschermen of te bewaken objecten naderen, kunnen zij door de leden der Landwacht voorloopig gearresteerd worden. Het recht tot arrestatie houdt de bevoegdheid in, de te arresteeren personen te visiteeren op wapenen, gevaarlijke voorwerpen en illegale geschriften en gevonden voorwerpen in beslag te nemen.
Huiszoeking door leden der Landwacht is bij wijze van uitzondering slechts dan toegelaten, als een op heeterdaad betrapt persoon rechtstreeks achtervolgd wordt en men kan aannemen, dat hij in de woning in kwestie is gevlucht en daar gearresteerd kan worden. In alle andere gevallen blijft het verrichten van huiszoeking de taak van de gewone politie.
De leden van de Landwacht zijn gerechtigd van hun wapen gebruik te maken als zij hun taak niet op andere wijze kunnen vervullen. In het bijzonder mogen zij van hun wapen gebruik maken bij den afweer van een aanval of van een bedreiging met onmiddellijk gevaar voor lijf en leven, of als een te arresteeren persoon of een gearresteerde vlucht of ondanks eerste sommatie zijn vlucht voortzet. Indien een te arresteeren persoon verdedigingswapenen van welken aard ook na sommatie niet onmiddellijk neerlegt of de neergelegde wapenen weer opneemt, kan de landwachter eveneens van zijn wapenen gebruik maken. Hetzelfde recht heeft hij, als een te arresteeren persoon of een gearresteerde een actieven tegenstand biedt, welke slechts door gebruik van de wapenen kan worden gebroken.
De leden van de Landwacht dragen om den linkeronderarm een rooden band met het zwarte opschrift „Landwacht Nederland". Bovendien zijn zij in het bezit van een speciale legitimatie. **(V. b. Landwacht 5755 A)**

B. DUITSCHLAND — De „Vergelding" —
6 Nov. — De doorgaans zeer goed ingelichte Duitsche publicist Hans Schwarz van Berk doet in „Das Reich" interessante mededeelingen over de a.s. vergeldingsaanvallen.
Dat van deze aanvallen reeds op een zeer vroeg tijdstip werd gesproken, was even natuurlijk als dat een mensch bij een persoonlijk ongeluk hulp wordt toegezegd, aldus Schwarz van Berk. De vraag naar den termijn der vergelding hangt niet meer van de technische perfectie af, doch alleen van het doel, dat men er mee wil bereiken. De vergelding zal zóó nadrukkelijk zijn en op een psychologisch zóó juist oogenblik beginnen, dat de ontwikkeling van dezen oorlog er door zal worden beïnvloed.
Het zou onbegonnen werk zijn, ruïnes met ruïnes te vergelden. De zin van de onderneming zal zich op een geheel andere, verrassende wijze uiten, zoowel geestelijk als politiek. De oorlog zal er nieuwe aspecten door krijgen en de verantwoordelijke mannen in het kamp van den tegenstander zullen zich tegenover een openbare meening zien geplaatst, die geheel andere vragen stelt dan zij gisteren en heden nog deed. Geen enkele manoeuvre van den tegenstander, geen nòg zoo gewaagde onderneming kan de vergelding meer verhinderen of ophouden; de dingen zijn in gang gekomen.
Ons doel bij de vergelding is niet een triomf der wapens en ook niet alleen een strafgericht, waarnaar thans het geheele Duitsche volk verlangt, doch het doel is de teugelloosheid van den massamoord door een zeer drastischen slag te doen ophouden.
De menschheid, zoo schijnt het den vreedzamen toeschouwer toe, is niet ver meer van het punt verwijderd, waarop zij de halve aarde in de lucht kan laten vliegen. Het aan banden leggen der techniek echter door den op orde gerichten wil is de laatste groote taak, waarvoor de cultuur van het Avondland is gesteld. In dezen zin kunnen de groote wapenmeesters van onze eeuw de heerschers in het leven zijn. Tot hen rekenen wij ook ons. Hoe wild de bommenoorlog op het oogenblik ook woedt, onze nieuwe wapens zullen een geheel nieuwe proef voor de zenuwen beteekenen. Zij zullen het Engelsche volk zeer spoedig de vraag doen stellen, hoe lang het een dergelijken oorlog kan uithouden. Zooals het Engelsche volk zonder medelijden de verwoestingen op het vasteland aanziet, zoo zullen wij het zonder medelijden in zijn zwaarste uren aan zichzelf overlaten, want wij heb-

ben grootere zorgen dan die om een eiland. Wij hebben de verantwoordelijkheid voor het vasteland niet zooals de Engelschen aan Stalin overgedragen; wij blijven de eenige en laatste bewapende groote mogendheid in Europa, die het gevaar uit het Oosten, in plaats van op conferenties, op het slagveld tegemoet treedt. **(V. b. Vergelding 5757 B)**

A. DUITSCHLAND — Pers — Rede van Rijksperschef dr. Dietrich —

6 Dec. — Naar het D. N. B. uit Berlijn meldt, heeft Reichspressechef dr. Dietrich op een „Kriegsarbeitstagung" van de Duitsche pers, waarop de vooraanstaanden uit de journalistiek aanwezig waren, een rede gehouden over den zenuwoorlog van den vijand, over den toekomstweg van Europa en over de sociale voorwaarden van een toekomstige orde.

De groote algemeene lijn van de politieke oorlogvoering van onze vijanden, zoo zeide dr. Dietrich o.m., wordt op het oogenblik in den grootsten omvang gevormd door de strategie van de bluf. De taktiek van dezen zeer grootscheepschen propagandaveldtocht bestaat erin om thans, midden in den oorlog, voortdurend te praten over hun vredesplannen, om de lichtgeloovige wereld en de neutralen de meening te suggereeren, dat de oorlog voor hen reeds zoo goed als gewonnen is. Van deze methode stellen zij zich drie gevolgen voor: Zij moet onder het eigen volk het vertrouwen versterken en de stemming verbeteren, zij moet ons intimideeren en op onze zenuwen werken; bij de neutralen echter, die buiten den oorlog staan, doch die zij in den oorlog zouden willen sleepen, moet deze methode kort voor het einde nog een paniek veroorzaken.

De Reichspressechef stelde daartegenover de vraag: Hoe ziet de nieuwe wereldorde van onze vijanden er eigenlijk uit? Voor onze oogen doemt een afgrond op. Wij zien dat zich achter het gepraat in werkelijkheid een vreeselijke armoede aan ideeën en oplossingen verbergt, en dat zoowel de „democratische" — lees plutocratische — kapitalistische evenals de bolsjewistische-klassenstrijdlustige wegen de menschheid naar ellende en wanhoop voeren. Achter deze beide wegen verheft zich in een apocalyptische afgrijselijkheid de chaos. Wanneer onze vijanden zouden overwinnen dan zouden zij de wereld in een economischen en socialen chaos storten. Het maken van plannen voor een toekomstige wereld is tot mislukking gedoemd, wanneer het niet geschiedt in overeenstemming met de natuurlijke ontwikkelingswetten van het leven. Wanneer de technische en economische vooruitgang in het tijdperk van de grootste omwentelingen met sprongen vooruit gaat, terwijl tegelijkertijd de maatschappelijke orde, d.w.z. de sociale structuur van de groote naties geen aanstalten maakt om zich hierbij aan te passen en te volgen, dan moet deze tweespalt tot vreeselijke ontladingen en schokken leiden.

Slechts een nieuw met den tijdgeest overeenstemmend economisch stelsel, zoo ging dr. Dietrich verder, kan de wereld van een catastrophe redden. Het Duitsche volk is er nu in geslaagd, uit den geest der gemeenschap een dergelijk economisch stelsel te verkrijgen. De nationaal-socialistische volksgemeenschap heeft werkelijk de voorwaarden voor vooruitstrevende economische orde geschapen. Het Duitsche volk heeft het systeem van de kapitalistische beperking vervangen door het beginsel van de volks-economische productie-verhoogingen. In plaats van de formule „kapitaal moet kapitaal voortbrengen" stelt het het beginsel „arbeid doet meer arbeid ontstaan".

Het tweede toekomst-perspectief van een nieuwe wereldorde na den oorlog, waarover het zoo grootscheepsch opgezette agitatie-offensief van onze vijanden nog beschikt, is de bolsjewistische structuur van de menschelijke orde. Deze vorm van menschelijke samenleving is echter in Engeland en Amerika pas aanvaard, sedert de Sowjetunie in oorlog is met Duitschland. Wanneer het bolsjewisme er in slaagt, zijn plannen te verwezenlijken, dan zou het bolsjewistisch Europa een uitbuitingskolonie van den laagsten rang van de Joodsch-bolsjewistische wereldheerschappij worden, zoo verklaarde dr. Dietrich verder. Het lot, tegen het bolsjewisme te vechten of onder te gaan, kan Europa niet ontgaan. Het Duitsche volk weet, zoo zeide dr. Dietrich, dat het in dezen strijd om zijn of niet zijn, om opgang of ondergang, om leven of dood gaat. Daarom strijdt het met inspanning van alle krachten, van alle energieën en met nooit verzwakkende volharding. Laat de vijandelijke propaganda zich maar verder van de strategie van den bluf bedienen, zoo zeide de Reichsleiter, de tijd zal komen waarin zij zelf den zenuwenoorlog zal hebben, dien zij ons heeft toebedacht. Dr. Dietrich sloot met de woorden: „Hoe harder en taaier wij vechten, des te eerder zal deze oorlog ten einde zijn. Maar overwinnen zullen wij onder alle omstandigheden, want eerder zullen wij niet ophouden te strijden."

(V. b. dr. Dietrich 5465 D)

— Weermacht — Toespraak van den Führer tot 20.000 jonge officieren —

6 Dec. — De Führer heeft dezer dagen het woord gevoerd voor ongeveer 20.000 pas benoemde jeugdige officieren van het leger, de marine, de luchtmacht en de Waffen-SS. Hij gaf een uiteenzetting van de oorzaken van den Duitschland opgedrongen strijd waar het om gaat te zijn of niet te zijn en wees erop, dat het doel van de achter de Britsche politiek staande joodsche krachten is geweest, door het ontketenen van dezen oorlog, in bondgenootschap met de Sowjet-Unie in de eerste plaats Duitschland uit te roeien, teneinde daardoor geheel Europa aan het bolsjewisme te kunnen overleveren.

Wanneer Duitschland dezen strijd voor zichzelf en voor Europa niet zou winnen, zoo verklaarde de Führer, dan zou de barbaarschheid van de steppe over ons continent komen, en het als drager en bron van menschelijke cultuur verwoesten. Dat dit uiteindelijk de wil is van degenen, die den oorlog zijn begonnen en er schuld aan hebben, daarover laten zij thans zelf geen twijfel meer bestaan.

Door dezen oorlog meende Engeland zijn oude theorie van het evenwicht der krachten in Europa weer als zoo vaak met bloed te kunnen doordrijven. Groot-Brittannië is echter ditmaal in werkelijkheid zelf slechts een instrument in handen van de vreemde verschijning, die sedert meer dan 150 jaren in Europa vecht om de macht over dit gebied: het internationale jodendom. Dit bedient zich in geslepen camouflage van vermeende Britsche staatsbelangen, teneinde daardoor des te gemakkelijker de pest van de joodsch-bolsjewistische revolutie tenslotte in Engeland evenals in het overige Europa te kunnen verspreiden.

Tegenover de door den joodschen haat gedicteerde vernietigingsplannen van onze vijanden, stelde de Führer de onwankelbare vastbeslotenheid van het Duitsche volk om deze wereldhistorische worsteling door uiterste volharding en het tot het laatste toe inspannen van alle krachten te doorstaan. Hij wees de pas benoemde jonge officieren er op, dat bij den moed en de hardheid van den soldaat thans de geloofsbelijdenis hoort van den politiek geschoolden man, die weet waarom de strijd gaat. Want juist in deze verschrikkelijke worsteling moet elk afzonderlijk doordrongen zijn van het inzicht, dat het niet maar een militair conflict tusschen de afzonderlijke staten is, doch een gigantische worsteling tusschen volken en rassen, waarin de eene wereldbeschouwing overwint en de andere onbarmhartig wordt vernietigd. Dat wil zeggen: het volk dat verliest houdt op te bestaan. Want iets anders te verwachten van dezen strijd dan overwinning of ondergang is waanzin. Ook de laatste Duitsche soldaat moet derhalve doordrongen zijn van de overtuiging, dat deze wreede strijd, dien onze vijanden gewild en ons opgedrongen hebben, en waaraan zij schuld hebben, niet anders kan eindigen, dan met de Duitsche overwinning. Wij zijn wat menschen en materiaal aangaat onder alle omstandigheden in staat ons te handhaven tegenover onze tegenstanders, en het is derhalve ook begrijpelijk, dat wij uiteindelijk dezen oorlog zullen winnen.

Aan de hand van de groote en sterke tijden der Duitsche historie zette de Führer voor de jeugdige officieren uiteen, dat de overwinning nog steeds de Duitsche vanen heeft bekroond, wanneer de Duitschers bezield waren door een eensgezind en onwankelbaar geloof in het eeuwige Duitschland. Het Duitsche volk wordt, evenals zoo vaak in het verleden, ook thans in zijn strijd om zijn vrijheid en dus de toekomst, niets door de Voorzienigheid geschonken. Alles moet bevochten worden door de hardheid van zijn zonen aan het front en ook door in het vaderland de zwaarste beproevingen te doorstaan. Juist in de bitterste uren der beproeving komt het er echter op aan, dat de tot de leiding geroepen mannen hun geloof aan de overwinning uit hun wereldopvatting putten en het door hun voorbeeld en hun houding weten over te brengen op de onder hen staande mannen. De officier moet derhalve tevens drager zijn van den politieken wil in de weermacht. Iedere officier moet er zich steeds van bewust zijn, dat waar hij staat en strijdt, het lot van het Duitsche volk en rijk in zijn handen is gelegd.

(V. b. Adolf Hitler 5727 A; Toespraak officieren 5266 C)

B. EGYPTE — Roosevelt, Churchill en Tsjiang Kai-sjek bijeen —

6 Dec. — Roosevelt, Churchill en Tsjiang Kai-sjek hebben in Caïro een overeenkomst belegd. Voorts waren aanwezig: voor de Vereenigde Staten o.m. admiraal Leahy, chef van den staf van Roosevelt, generaal Marshall, chef van den legerstaf, admiraal King, commandant der vloot, generaal Arnold, chef van de luchtstrijdkrachten van het leger, Harry Hopkins, gevolmachtigde voor de leen- en pachtwet, Harriman, ambassadeur te Moskou, Winant, ambassadeur te Londen, en Steinhardt, ambassadeur te Ankara. Engeland was vertegenwoordigd o.m. door Eden, minister van Buitenland-

sche Zaken, lord Leathers, minister van Oorlogstransport en Scheepvaart, sir Allan Brooke, chef van den staf van het Britsche rijk, luchtmaarschalk Portal, chef van den staf der luchtstrijdkrachten, admiraal Cunningham, eersten zeelord, en het Britsche militaire lid der gemeenschappelijke generale-stafmissie te Washington, sir John Dill. Voor Tsjoengking namen aan de conferentie onder meer deel generaal Sjan-Tsjan, chef van het bureau voor buitenlandsche politiek bij den raad voor militaire aangelegenheden, en oud-minister Wang-Tsjing-hoei, secretaris van den opperssten verdedigingsraad.
Tijdens de conferentie, die vijf dagen duurde, werden geen journalisten toegelaten. Ook overigens waren zeer strenge bewakingsmaatregelen getroffen. Na afloop werd een communiqué gepubliceerd, waarin werd gezegd, dat verscheiden militaire missies tot overeenstemming zijn gekomen omtrent de toekomstige militaire operaties tegen Japan. De geallieerden hebben hun besluit bekendgemaakt om tegen hun brutale vijanden een onafgebroken druk ter zee en te land en in de lucht uit te oefenen. De drie geallieerden voeren dezen oorlog, aldus het communiqué, ter onderdrukking en bestraffing van de agressie van Japan. Zij begeeren, aldus het communiqué, voor zichzelf geen winst en hebben geen gedachten aan een territoriale expansie. Het is hun doel, dat Japan alle eilanden in de Stille Zuidzee, die het sedert het begin van den eersten wereldoorlog in 1914 in zijn macht heeft gebracht of bezet, afgenomen worden en dat Mandsjoerije, Formosa en de Visschers-eilanden teruggegeven worden aan China van Tsjoengking. Verder is besloten, dat Korea te zijner tijd vrij en onafhankelijk zal worden. Met deze doelen voor oogen zullen de drie geallieerden te zamen met de in den oorlog zijnde vereenigde naties ook verder de „zware en langdurige operaties" doorzetten, welke noodig zijn om te komen tot een onvoorwaardelijke capitulatie van Japan.
Roosevelt, Churchill en Tsjiang Kai-sjek zijn tijdens het week-end met onbekend doel vertrokken.
(V. b. Samenkomst Roosevelt/Churchill 5643 I; Mosk. conf. 5734 A)

A. ENGELAND — Arbeidsinzet — Verplichte mijnarbeid —
6 Dec. — De benoodigde arbeidskrachten voor de Engelsche mijnen zullen in de toekomst, naar de minister van Arbeid, Bevin, volgens den Britschen berichtendienst, in het Lagerhuis verklaarde, door loting worden aangewezen. Bevin verklaarde verder, dat de mannen, die tot dusver geen ervaringen in het mijnwerk hebben, een theoretische en practische opleiding van vier weken in bepaalde opleidingscentra zullen ontvangen. Daarna zullen zij ingezet worden in het werk in de mijnen, waar ze nog een verdere opleiding van veertien dagen ontvangen, voor ze aan ondergrondschen arbeid kunnen deelnemen. Aan het slot van zijn uiteenzettingen legde de minister er den nadruk op, dat de regeering tot dezen dwangmaatregel moest besluiten, omdat ze daarin een uiterst dringende, nationale noodzaak zag.

— Sir Oswald Mosley uit de gevangenis ontslagen —
6 Dec. — De minister van Binnenlandsche Zaken heeft medegedeeld, dat Sir Oswald Mosley, de Engelsche fascistenleider, die sedert het begin van den oorlog op last van de Engelsche regeering in gevangenschap verkeerde, samen met zeshonderd andere Engelsche fascisten uit de gevangenis ontslagen en onder politie-toezicht is gesteld.
(V. b. Mosley 4695 D)

B. FRANKRIJK — Emigrantenregeering — Flandin, Peyrouton en Boisson gearresteerd —
6 Dec. — Drie Fransche dissidenten, Pierre Etienne Flandin, Marcel Peyrouton en Pierre Boisson, zijn volgens den Britschen berichtendienst in een particuliere woning ergens in het binnenland van Algiers gearresteerd en onder bewaking gesteld.
(V. b. Flandin 5361 D; Boisson 5361 D en 5555 B; Peyrouton 5555 B; Emigr. Reg. 5743 A)

C. RUBBER — Productiekosten —
6 Dec. — Het Amerikaansche vakblad „Engineering" schrijft, dat in den staat Virginia met middelen van den staat een fabriek van synthetische rubber is opgericht met een jaarlijksche capaciteit van 90.000 ton. Met den bouw werd reeds in 1942 begonnen, doch in Maart 1943 was de productie nog niet ter hand genomen. De kosten dezer fabriek hebben $ 55 mill. bedragen. Het lag in de bedoeling der regeering, hier 4/5 van het productieprogramma voor synthetische rubber te doen uitvoeren. Volgens een berekening van de U.S. Rubber Company is voor de productie van 90.000 ton natuurlijke rubber noodig: een kapitaal van $ 80 mill., rubberplantages met een uitgestrektheid van 270.000 acres en 24 mill. rubberplanten. Eerst na 5 jaar kan men den eersten oogst binnenhalen. Voorts heeft men 90.000 arbeiders noodig, terwijl vorengenoemde fabriek met 1.250 man kan volstaan.
Deze vergelijking is op het eerste gezicht zeer overtuigend. Wanneer men het probleem echter nader onderzoekt, blijkt dat ook de synthetische rubberindustrie voor haar grondstoffen nog andere hulpkrachten noodig heeft. De grondstof voor synthetische rubber, het z.g. butadin, wordt uit de uit graan vervaardigde alcohol gewonnen. De fabriek heeft hiervan dagelijks 197.000 gallons (1 gallon = 4.54 liter) noodig, hetgeen overeenkomt met een maisareaal van niet minder dan 720.000 acres. Vergelijkt men nu het voor investeering noodige bedrag voor een rubberplantage van 270.000 acres en maiscultures van 720.000 acres, dan blijkt ondubbelzinnig, dat de productiekosten van natuurlijke rubber veel geringer zijn dan die van synthetische rubber. Daarbij komt nog, dat alcohol slechts één der grondstoffen vormt, die voor de fabricage van buna noodig zijn.
De fabriek van synthetische rubber bestaat uit drie afdeelingen: in de eerste afdeeling wordt butadin uit alcohol gewonnen, in de tweede geschiedt de verwerking van benzol en andere producten, terwijl in de derde de eigenlijke bunaproductie plaats heeft. Het waterverbruik bedraagt niet minder dan 120.000 gallons in de minuut.
(Econ. Nieuws) **(V. b. Productiekosten 5683)**

D. ITALIE (Koninkrijk) — Victor Emanuel niet langer keizer van Abessinië en koning van Albanië —
6 Dec. — Volgens een bericht uit Tanger heeft Radio Bari in den nacht van 27 op 28 November medegedeeld, dat Victor Emanuel heeft besloten af te zien van de titels van keizer van Abessinië en koning van Albanië. Dit besluit is het gevolg van een uitdrukkelijken eisch van de regeering van Badoglio. **(V. b. Victor Emanuel 5725 D)**

E. HONGARIJE — Buitenlandsche politiek — Honvedleger van het Oostfront teruggekeerd —
6 Dec. — De Hongaarsche minister-president, Kallay, heeft op 4 December in het parlement een uitvoerige rede gehouden, waarin hij ook kwesties der buitenlandsche politiek behandelde. De fundamenteele voorwaarde voor de toekomst van Europa, zoo verklaarde hij, is de erkenning van het bestaansrecht der kleine volken. Wie tot dit inzicht weet door te dringen, die zal bij de overwinning met de wapens ook nog de moreele zegepraal voor de geschiedenis oogsten. In kwesties van de Hongaarsche honved bestaan er geen meeningsverschillen. Het Hongaarsche honved-leger is na de zware wintergevechten teruggekeerd. Er bevinden zich nog slechts numeriek geringe bezettingstroepen in het Oosten.
(V. b. Kallay 5560 A; Oorlogsverkl. Sovjet-Unie 4737 B)

F. NOORWEGEN — Studenten te Oslo gearresteerd - Zweedsch protest afgewezen —
6 Dec. — De Duitsche Rijksminister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop, heeft op 4 December den koninklijken Zweedschen zaakgelastigde, Post, bij zich ontboden en heeft hem in verband met een onderhoud van den Zweedschen minister van Buitenlandsche Zaken met den Duitschen gezant te Stockholm, in de kwestie van de wegens sabotage gearresteerde studenten te Oslo medegedeeld, dat de Rijksregeering zich niet bij machte ziet, met de Zweedsche regeering dergelijke kwesties te bespreken, en dat zij de Zweedsche regeering moet verzoeken zich voortaan van inmenging in Duitsch-Noorsche aangelegenheden te onthouden. **(V. b. Duitsch/Zweedsche verh. 5660 B)**

G. TURKIJE — Ambassadeur von Papen naar zijn standplaats terug —
6 Dec. — De Duitsche ambassadeur in Turkije, von Papen, heeft op de terugreis van Duitschland naar Ankara, ook Boekarest aangedaan voor een kort verblijf van particulieren aard. Ook de Turksche ambassadeur te Berlijn is, na een bezoek aan Ankara, naar zijn standplaats teruggekeerd.
(V. b. 5743 D)

H. ZUID-AFRIKAANSCHE UNIE — Rede van generaal Smuts over het na-oorlogsche Europa —
6 Dec. — In een rede voor de Parlementaire Empire-vereeniging, heeft generaal Smuts, die te Londen vertoeft, verklaard, dat men na den oorlog moet streven naar een „Drie-eenheid" van de Vereenigde Staten, de Sovjet-Unie en Engeland. Hij dreigde, dat Duitschland na den oorlog van de kaart van Europa zou worden geveegd, en dat slechts Engeland en de Sovjet-Unie over zouden blijven. Smuts vervolgde: „De Sovjet-Unie is de nieuwe kolos in Europa, die over dit continent voortschrijdt. De Sovjet-Unie zal meester van het continent zijn. Haar macht zal te grooter zijn, doordat ook het Japansche rijk niet meer zal bestaan en ieder evenwicht van krachten dus ook in het Oosten zal zijn verdwenen." **(V. b. Gen. Smuts 5291 A)**

A. ASTRONOMIE — Nieuwe planeet ontdekt?

6 Dec. — De astronomische medewerker van de Nwe Rotterdamsche Courant schreef in dit blad:

Volgens een bericht, dat onlangs in de pers verscheen, zou een waarnemer van de sterrenwacht Treptow, bij Berlijn, „na het ondergaan van de planeet Mercurius op 9 Nov. om 1 uur 34 m.e.t. een transmercuriaansche planeet ontdekt hebben, die met sterk gebogen baan de eliptica naderde; bij het verschijnen voor en het verdwijnen uit de zonneschijf werd, evenals de planeten Mercurius en Venus, het bekende druppelverschijnsel waargenomen. Te oordeelen naar dit druppelverschijnsel heeft het hemellichaam ongeveer dezelfde grootte als de aarde. Gelijktijdig met het hemelverschijnsel werd een groote groep zonnevlekken waargenomen.

Men neemt aan, dat de nieuwe planeet een uit de vrije ruimte komend hemellichaam is, dat op zijn baan binnen de aantrekkingskracht van de zon terecht is gekomen en met sterk toenemende snelheid de zon nadert. Het is te verwachten, wanneer het hemellichaam zijn baan blijft volgen, dat binnen afzienbaren tijd de ontmoeting zal plaats vinden. Van wetenschappelijke zijde wordt aangenomen dat deze gebeurtenis niet zonder merkbare uitwerking op de planeten in de nabijheid van de zon zal blijven".

Uit de in dit bericht gebruikte terminologie blijkt in de eerste plaats dat het niet door een deskundige opgesteld werd. In de tweede plaats bevat het eenige klaarblijkelijke onjuistheden, tegenstrijdigheden en onduidelijkheden. Op 9 Nov. immers ging Mercurius (op 52° N. Br.) onder te 17 h 19 m Midden-Europeeschen zomertijd = 16 h 19 m Midden-Europeschen tijd; het tijdstip van ondergang 1 h 34 m.e.t. is trouwens voor Mercurius steeds onmogelijk. Uit de mededeeling omtrent een waargenomen overgang van de veronderstelde nieuwe planeet over de zon blijkt bovendien dat dit hemellichaam? op 9 November in benedenconjunctie met de zon geweest moet zijn en dus practisch gelijktijdig met de zon ondergegaan moet zijn, d.w.z. te 16 h 20 m m.e.t. Daar Mercurius op 10 Nov. in bovenconjunctie met de zon was, kan het ondergaan van Mercurius niet geobserveerd zijn. Om al deze redenen is de mededeeling, dat het onbekende hemellichaam op 9 Nov. nà het ondergaan van Mercurius ontdekt zou zijn, onbegrijpelijk. Wanneer het druppelverschijnsel waargenomen is moet de overgang over de zon waargenomen zijn; het is onbegrijpelijk dat het hemellichaam aanvankelijk ontdekt zou zijn na het ondergaan van Mercurius, d.w.z. na het ondergaan van de zon, en dat vermoedelijk reeds den volgenden dag een overgang over de zon geobserveerd zou zijn. Wanneer men uit het verloop van het druppelverschijnsel een en ander zou willen afleiden omtrent de grootte van het hemellichaam, dan zou men iets over zijn dampkring moeten weten en over zijn afstand tot de zon. Eén waarneming is echter niet genoeg om aangaande de bewegingsverschijnselen van een planeet iets te besluiten. Op zijn minst zijn daartoe toch waarnemingen op enkele opeenvolgende dagen noodig. Ook de inlichting omtrent de sterk gebogen baan is duister. Voorts kan gevoeglijk betwijfeld worden of een eventueel op de zon storten van een hemellichaam van de grootte van de aarde eenige uitwerking (welke?) op de planeten zou hebben. Naar mijn gevoelen berust dus het bericht, indien de gegevens die vermeld worden althans juist zijn, op een foutieve waarneming, of het is geheel gefantaseerd. Misschien heeft men een groep zonnevlekken op den O.-rand van de zon gezien en eenige uren daarna een andere groep zonnevlekken op den W.-rand der zon. In het bericht wordt trouwens op zonnevlekken gezinspeeld.

Intra-mercuriëele planeten, zooals het onderhavige hemellichaam er een zou zijn, heeft men reeds eerder gemeend ontdekt te hebben. In het midden van de vorige eeuw (1859) berekende Leverrier reeds, dat de beweging van het perihelium van Mercurius 38 boogseconden meer bedraagt dan verklaard kon worden door de storende werking van alle bekende planeten gezamenlijk en dat die 38 boogseconden te veel een gevolg zouden kunnen zijn van de aanwezigheid van een planeet, of van een ring van planetoïden, binnen de Mercuriusbaan, met een massa half zoo groot als die van Mercurius, d.w.z. met een massa van ongeveer 1/45 van de aardmassa. Toen deze berekeningen van Leverrier gepubliceerd waren, beweerde een Fransch physicus, dr. Lescarbault, dat hij de planeet reeds in het begin van 1859 waargenomen had. Wij moeten aannemen dat dr. Lescarbault volkomen te goeder trouw was; Leverrier werd trouwens zelf door de waarnemingen van dr. Lescarbault overtuigd en wij mogen aannemen dat Leverrier buitengewoon critisch was. De nieuwe planeet paradeerde eenigen tijd in de astronomische litteratuur onder den naam Vulcanus. Langzamerhand werd echter duidelijk dat Lescarbault de dupe was geworden van een gezichtsbedrog en dat zijn waarnemingen o.a. door Leverrier verkeerd geïnterpreteerd waren geworden.

Een planeet immers met een middellijn, die bijna zoo groot zou zijn als die van Mercurius, en die zich binnen de Mercuriusbaan ten naastebij in het eclipticavlak zou bewegen zou herhaaldelijk voor de zonneschijf zichtbaar moeten zijn. Van tijd tot tijd werden zulke waarnemingen ook wel eens gedaan, doch steeds bleek dat men in zulke gevallen kleine zonnevlekken voor een planetenschijfje aangezien had. Ook tijdens zoneclipsen zou een planeet van de grootte als de vermeende Vulcanus duidelijk naast de verduisterde zon zichtbaar moeten zijn. In enkele gevallen waarin men meende de planeet tijdens een zoneclips gezien te hebben (zelfs geroutineerde waarnemers zijn de dupe van zulk gezichtsbedrog, reflexen in kijkers, fouten in herleidingen, enz., geworden!) bleek toch achteraf dat dit onjuist moet zijn geweest.

Wij kunnen dus aannemen dat er geen planeet binnen de Mercuriusbaan bestaat.

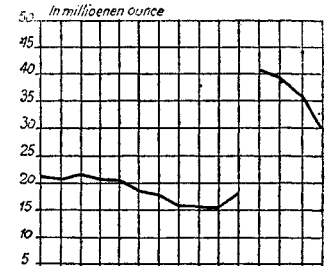
In het onderhavige geval gaat het om een hemellichaam dat thans binnen de aantrekkingskracht der zon gekomen zou zijn, en dat over korten tijd op de zon zal storten. De naam: transmercuriaansche planeet is voor zoo'n hemellichaam echter te weidsch! Het is natuurlijk mogelijk dat er in de wereldruimte, behalve groote en kleine meteoren, hemellichamen bestaan van de grootte-orde eener planeet en dat zoo'n hemellichaam door de zon „gevangen" worden, zooals ook door de planeten Jupiter, Saturnus, Uranus en Neptunus van tijd tot tijd kometen „gevangen" worden, die daardoor blijvende leden van het zonnestelsel werden.

B. PLATINA — Productiestijging —

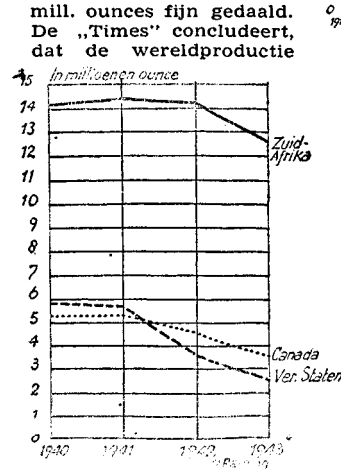
6 Dec. — Daar platina als bijproduct in de nikkelmijnen wordt gewonnen, beleeft de productie van dit metaal tijdens den oorlog een tijd van hoogconjunctuur. Berichten uit Canada en Zuid-Afrika, de beide belangrijkste platinaproducenten, spreken, zoo bericht „De Telegraaf", van een sterke stijging der platinaproductie en achten het waarschijnlijk, dat platina, dat in toenemende mate goud als industrieele grondstof dreigt te, gaan verdringen, na den oorlog goedkooper zal zijn dan het gele metaal. Bij het uitbreken van den oorlog was de platinaprijs nog vijfmaal zoo hoog als de goudprijs. De platinaproducenten streven er naar, reeds nu nieuwe verbruiksmogelijkheden voor platina te vinden. Het metaal zou reeds in sterkere mate dan vroeger in de productie van radiolampen worden gebruikt. Ook in de metallurgische en chemische industrie zijn voor het gebruik van platina nog onbenutte mogelijkheden aanwezig.

C. GOUD — Wereldproductie 1913-'23 en 1940-'43 —

6 Dec. — Volgens een mededeeling in de Zwitsersche pers is de wereldgoudproductie in 1943 nog aanmerkelijk achteruitgeloopen. De goudproductie van Zuid-Afrika bedroeg in de eerste vier maanden van 1943 4.275.000 (v. j. 4.752.000) ounces fijn. In de Ver. Staten is de goudproductie in dezelfde periode van 1.38 mill. tot 0.52 mill. en in Canada van 1.4 mill. tot 1.33 mill. ounces fijn gedaald. De „Times" concludeert, dat de wereldproductie

Wereldproductie

in 1943 zeker beneden de 30 millioen ounces zal zijn (1942 ca. 36 millioen, 1941 ca. 39.9 millioen). Voorts verwacht men dat de voortbrenging in Transvaal zal dalen tot minder dan 13 millioen. De goudproductie in 1943 wordt, volgens een bericht uit Noord-Amerika, geraamd als volgt:

Evenals in den eersten wereldoorlog vertoont de goudproductie ook in den tweeden wereldoorlog een dalende tendenz.

(Ontl. aan Econ. Nieuws).

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND — Weersomstandigheden belemmeren gevechtsactiviteit in het Oosten - Zuidelijk landingshoofd in de Straat van Kertsj opgeruimd - Voortzetting zuiveringsactie op den Balkan - 48.000 b.r.t. door duikbooten vernietigd —

OOSTELIJK FRONT —

9 Dec. — Aan het Oostelijke front is de activiteit aanmerkelijk geluwd, ten deele als gevolg van de sneeuwstormen, die vooral in Wit-Roethenië de operaties in hooge mate belemmeren. Op de Krim hebben formaties van de Roemeensche cavalerie, gesteund door Duitsche artillerie en stormgeschut, alsmede door Duitsche, Roemeensche en Kroatische luchtstrijdkrachten, het vijandelijke landingshoofd ten Zuiden van Kertsj opgeruimd. In driedaagsche zware gevechten werden de bolsjewistische landingsformaties vernietigd en ongeveer 2000 gevangenen gemaakt. Lichte Duitsche vlootstrijdkrachten droegen tot dit succes bij. Onder zeer moeilijke omstandigheden verijdelden zij een geregelde ravitailleering der Sovjet-landingstroepen. Alle bolsjewistische pogingen om het aangevallen landingshoofd in den nacht van 6 op 7 December te ontruimen, werden verhinderd; 7 vijandelijke vaartuigen werden daarbij tot zinken gebracht. Daarmede hebben onze in de Straat van Kertsj opereerende vlootstrijdkrachten gedurende de zeeblokkade, die 35 dagen duurde, 8 motorkanonneerbooten, 2 motortorpedobooten, 2 sleepbooten, 2 lichters en 23 landingsvaartuigen vernietigd en talrijke andere beschadigd. Vijandelijke ontlastingsaanvallen, ondernomen ten Noordoosten van Kertsj uit, mislukten. In de bocht van den Dnjepr is een pauze in de gevechten ingetreden, met uitzondering van den sector ten Zuidwesten van Krementsjoeg, waar de bolsjewisten hun bruggenhoofd trachten te vergrooten. Hun pogingen zijn er blijkbaar op gericht, het voor de Duitsche ravitailleering onmisbare spoorwegnet onder hun contrôle te brengen. De saillant van Kief is weder het tooneel van hevige Duitsche aanvallen ten Noordoosten van Sjitomir en ten Zuiden van Korosten, die overwegend in Noordoostelijke richting worden ondernomen en waarbij van Duitsche zijde zeer sterke pantserstrijdkrachten in den strijd worden geworpen.

LUCHTOORLOG —

7 Dec. — Het jachteskader 52 heeft op 4 December zijn 8000ste overwinning in de lucht behaald. Op 5 en 6 December werden boven de Middellandsche Zee en boven het bezette gebied in het Westen 25 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten, waaronder 17 zware viermotorige bommenwerpers.

8 Dec. — Van 4 tot 7 December werden boven het Oostelijke front in luchtgevechten en door afweergeschut 115 Sovjetvliegtuigen neergeschoten. Tien Duitsche vliegtuigen worden vermist.

ZUIDELIJK FRONT —

10 Dec. — In den Westelijken sector van het Zuiditaliaansche front stelde zich de vijand aan weerszijden van den straatweg naar Cassino in het bezit van eenige bergruggen. Na heen en weergolvende gevechten werd daar het eigen verdedigingsfront eenige kilometers naar het Noordwesten teruggenomen. In den Oostelijken sector ondernamen de Britten verscheiden deels door pantserwagens gesteunde, vrij zwakke aanvallen, die alle mislukten. De operaties tegen de bandieten op den Balkan hebben groote vorderingen gemaakt. De steden Prijepolie, Plejiva, Nova Varos en Brodarevo, op het grondgebied van Montenegro, werden door de Duitsche troepen ingenomen. Tijdens de gevechten hebben de communisten groote verliezen geleden, nl. 1400 dooden en 800 gevangenen. Tijdens de laatste dagen hebben benden de stad Travnik in Bosnië aangevallen en daarbij zware verliezen geleden. Zij moesten zich terugtrekken in de Alpen van Bosnië.

ZEEOORLOG —

8 Dec. — Duikbooten hebben uit konvooien en bij de achtervolging van afzonderlijk varende schepen in den Atlantische Oceaan en de Middellandsche Zee 7 schepen met een gezamenlijken inhoud van 48.000 ton tot zinken gebracht.

10 Dec. — Bewakingsvaartuigen van een Duitsch konvooi sloegen in den afgeloopen nacht voor de Nederlandsche kust een aanval van Britsche torpedobooten af en schoten twee daarvan in brand. **(V. b. Krijgsverr. 5700 A)**

B. JAPAN — Oplevende gevechtsactiviteit in China.

25 Nov. — De gevechten ten Westen van het Toengting-meer duren volgens een bericht uit Tsjoenking, voort. De strijd blijft verbitterd en breidt zich nog uit. Het zwaartepunt van de gevechten, die in verschillende deelen van de provincie Hoenan en in het grensgebied van de provincie Hoenan en Hoepeh worden gevoerd, is volgens een bericht uit Tsjoengking verplaatst, nadat het 100e Tsjoengkineesche leger ten Noorden van Sjangteh vernietigend is verslagen en de Japansche troepen de Noordelijke verdediging van Sjangteh hebben doorbroken. Ten einde de Tsjoengkineesche troepen te Sjangteh uit hun wanhopige positie te verlossen, zijn naar Japansche vliegtuigen hebben waargenomen, ongeveer 20.000 soldaten uit Tsjangtsja naar Sjangteh onderweg.

2 Dec. — Volgens een Japansch bericht van het front hebben de Japansche troepen de stad Tsjangteh, waarom een week gevochten is, thans bezet. De Tsjoengkineesche troepen houden zich nog slechts staande in het Noordwesten der stad, waar nog hevig wordt gevochten. De troepen van Tsjoengking krijgen steeds meer gebrek aan munitie en levensmiddelen.

6e luchtslag bij Bougainville —

5 Dec. — In de wateren ten Zuiden van Bougainville is op 3 December de „zesde luchtslag bij Bougainville" geleverd. Naar het Japansche hoofdkwartier meldt, vielen afdeelingen der marineluchtmacht op 3 Dec. des avonds ten Zuiden van Bougainville een sterke vijandelijke vlootformatie aan, waarbij 3 vliegkampschepen, een slagschip of groote kruiser en een groote kruiser tot zinken werden gebracht. Twee der vliegkampschepen gingen onmiddellijk onder. Voorts werden een slagschip, een kruiser en een torpedobootjager uiterst zwaar beschadigd. Deze schepen kunnen verloren geacht worden. De Japanners verloren in deze gevechten 10 vliegtuigen.

Luchtslag bij de Marshall-eilanden —

6 Dec. — Luchtstrijdkrachten van de keizerlijke marine vielen in de wateren ten Noordoosten van de Marshall-eilanden op den avond van 5 December een vijandelijke vlootformatie aan en brachten den vijand een vernietigenden slag toe. Bij deze operatie werden de volgende resultaten behaald: een vliegtuigmoederschip van middelbare grootte en een kruiser werden onmiddellijk tot zinken gebracht. Een groot vliegtuigmoederschip en een kruiser werden zwaar beschadigd en zijn zeer waarschijnlijk gezonken.

Wederzijdsche verliezen na 2 jaren oorlog —

7 Dec. — Het Japansche Hoofdkwartier meldt, dat de Japansche leger- en marinestrijdkrachten den Amerikanen en Britten sedert het uitbreken van den oorlog in Oost-Azië de volgende verliezen hebben toegebracht: De Amerikanen verloren 277.000 man en de Britten 122.000 man. Aan Japansche zijde werden 159.000 gesneuvelden of gewonden geborgen.

Voorts wordt ten aanzien van de belangrijkste Japansche successen gemeld:

1. In de gevechten in het Zuiden stonden de Japanners tegenover een millioen man. De vijand verloor hier 144.000 man aan dooden en gewonden en 413.000 man aan gevangenen en overloopers. Verder werden 4412 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten en 209 vaartuigen van alle soorten in beslag genomen.

2. Op het Chineesche oorlogstooneel stonden de Japanners tegenover 5.970.000 man. De vijand verloor hier 490.000 man aan dooden en 327.677 aan gevangenen en overloopers.

3. De Japanners verloren aan alle fronten 54.132 officieren en manschappen van het leger.

De Japansche marine bracht tot zinken 18 slagschepen, 27 vliegkampschepen, 92 kruisers, 79 torpedojagers, 107 duikbooten, 6 oorlogsschepen van niet-herkend type, 4 speciale schepen, 8 kanonneerbooten, 7 mijnvegers, 25 torpedobooten en 31 kleinere oorlogsvaartuigen. Zij brachten schade toe aan 13 slagschepen, 12 vliegkampschepen, 56 kruisers, 47 torpedojagers, 32 duikbooten, 5 schepen van niet-herkend type, 2 speciale schepen, 6 kanonneerbooten, 1 mijnveger, 3 torpedobooten en 26 kleinere oorlogsvaartuigen. Voorts werden 688 koopvaardijvaartuigen tot zinken gebracht: 1158 vliegtuigen werden neergeschoten.

De Japansche marine leed onder meer de volgende verliezen: 1 slagschip, 2 vliegkampschepen, 3 kruisers, 22 torpedojagers, 11 duikbooten, 2 speciale schepen. Beschadigd werden 1 slagschip, 2 vliegkampschepen, 3 kruisers, 22 torpedojagers, 11 duikbooten, 2 speciale schepen. Beschadigd werden 1 slagschip, 2 vliegkampschepen, 5 torpedojagers, 5 duikbooten. 96 koopvaardijvaartuigen gingen verloren, terwijl 1203 vliegtuigen zich opzettelijk op vijandelijke doelen stortten. **(V. b. Krijgsverr. 5700 B)**

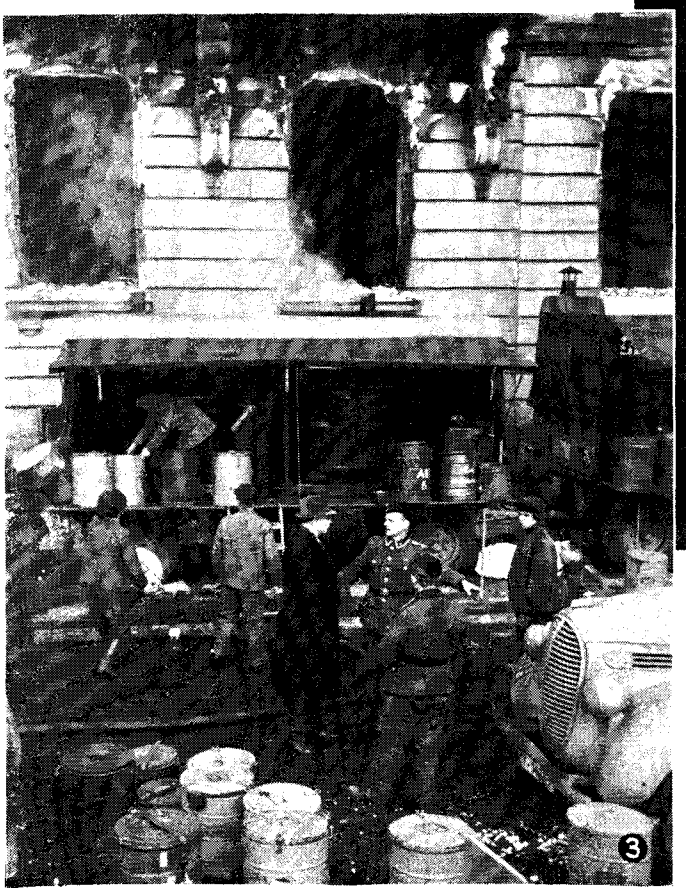
(foto's A.W.A. - Reclu)

Duitsche nevelwerpers in actie aan het Oostelijk front.

DE LUCHTAANVALLEN OP BERLIJN

(foto's 1 Atlantic-Holland, 2 en 3 Transocean-Europapress)

1. Het totaal verwoeste Zweedsche gezantschapsgebouw. 2. De door brisant- en brandbommen getroffen Amerikaansche kerk. 3. Onmiddelijk na den aanval werd met behulp van veldkeukens de levensmiddelenvoorziening der getroffen bevolking georganiseerd.

A. NEDERLAND — N.S.B. - 12-jarig bestaan - Redevoeringen van Rijkscommissaris, Rijksminister dr. Seyss-Inquart en Mussert —

13 Dec. — In een twaalftal groote bijeenkomsten in alle deelen van ons land is op 11 December de stichting van de N.S.B. op 14 December 1931 herdacht. Het zwaartepunt lag dit jaar in Utrecht, waar de eeregasten van Nederlandsche en Duitsche zijde zich vereenigd hadden met die leden der N.S.B., die op dezen dag onderscheiden waren met het ordelint voor tien jaren onafgebroken lidmaatschap, om de redevoeringen van den Rijkscommissaris en van den Leider aan te hooren. Langs radio-telefonischen weg werd het hier gesprokene naar de andere bijeenkomsten overgebracht.

Onder de aanwezigen bevonden zich vrijwel alle vooraanstaande figuren uit de N.S.B., onder wie de Gemachtigden van den Leider in Beweging, Staat en Arbeidsgemeenschappen, de adviseurs van den Leider en de districtsleiders. Van Duitsche zijde waren aanwezig de commissarissen-generaal van het Rijkscommissariaat ᛋᛋ-Obergruppenführer Rauter, Dienstleiter Willy Ritterbusch, Dr. Wimmer, Oberbereichsleiter Stöhr als vertegenwoordiger van den leider der Parteikanzlei der N.S.D.A.P., Reichsleiter Bormann, een vertegenwoordiger van den Wehrmachtsbefehlshaber, verder officieren van de Weermacht, de Waffen-ᛋᛋ en den Landstorm en een uitgebreide afvaardiging van den Arbeitsbereich der N.S.D.A.P.

De plechtige opmarsch van vaandels en vlaggen opende de vergadering. Onmiddellijk daarop werd de aankomst van den Rijkscommissaris en den Leider aangekondigd. In het gezelschap van Mussert bevond zich ook de plaatsvervangende leider der Beweging, Van Geelkerken.

Na den vlaggegroet opende Van Geelkerken de bijeenkomst met een herdenkingswoord aan het adres van Mussert, die 12 jaren achtereen de Beweging heeft geleid. Voorts gedacht hij de eenvoudige leden, die den Leider in staat stelden zijn opgaven te volvoeren en de soldaten die aan het front staan.

Terwijl de diepe trommen van den Jeugdstorm een aanzwellend geroffel lieten hooren, herdacht de plaatsvervangende leider de dooden, de kameraden die aan de fronten of door sluipmoordenaarshand gevallen zijn, waarbij de aanwezigen zich van hun zetels verhieven.

Oberbereichsleiter Stöhr bracht de groeten en gelukwenschen over van Reichsleiter Bormann, den leider der Parteikanzlei in Duitschland en van de N.S.D.A.P.

Na de toespraken van den R.-C. en den Leider, las Van Geelkerken ten slotte de teksten voor van de tusschen den Führer en Mussert gewisselde telegrammen en werd door alle aanwezigen geestdriftig gevolgd in een driewerf „Sieg Heil" op den Führer. Met het zingen van het volkslied en den afmarsch der vaandels werd de bijeenkomst gesloten.

De rede van den rijkscommissaris.

De Rijksminister betoogde in zijn rede o.m., dat er gebeurtenissen zijn, die, ofschoon zij niet beslissend zijn voor de toekomst, toch kenmerkend zijn voor den toestand op een bepaald oogenblik en noemde als zoodanig de conferentie van Teheran, waarheen de staatsleiders van de westelijke mogendheden een bedevaart en pelgrimstocht van 5000 km hebben moeten maken om den tyran der steppen in zijn militaire machtsgebied te bezoeken. Dat is zeer kenmerkend en moet ook den meest verblinde de oogen openen. En ter gelegenheid van deze samenkomst is er een begeleidende muziek gespeeld, die ten gehoore werd gebracht door den heer Smuts, minister-president van Zuid-Afrika, die toen eigenlijk als vertegenwoordiger van Churchill de leider was van de Britsche politiek. Hij heeft de poging ondernomen tot de West-Europeesche landen de uitnoodiging te richten, om een dominion-verhouding met Engeland aan te gaan. Stalin heeft de wenkbrauwen gefronst en de heer Attlee heeft zijn best gedaan terstond te verklaren, dat zelfs dit restje, dat nog overgebleven is van vroegere beloften, uitsluitend een particuliere meening is van den heer Smuts, maar volstrekt geen officieele Britsche meening. Maar dat is een kwestie, die juist de Nederlanders betreft. Immers, de Zuid-Afrikaansche minister-president heeft de Nederlanders uitgenoodigd een dominion-verhouding met Engeland aan te gaan, te zamen met eenige andere der Atlantische randstaten, om hier, bij wijze van spreken, een zeker toevluchtsoord en tegenwicht te vormen tegen den Sovjetkolos, die over Europa zal voortschrijden.

Ik heb geprobeerd hiervan op een kaart in het normale formaat van een handatlas een indruk te krijgen. Toen zag ik, dat wanneer men de geheele overige Eurazische vlakte bekijkt, men dit randgebied nauwelijks terug kan vinden. Van de kust tot de streek van Arnhem is ongeveer 120 of 140 km en van daar tot aan het andere einde van het Eurazische werelddeel 9000 km. De verhouding, die de heer Smuts aan u, Nederlanders, derhalve aanbiedt, is de veiligheidsverhouding van 120 op 9000. Stellig, zoo vervolgde de Rijkscommissaris zijn rede, is het een ons allen gelukkig makend besef geweest, toen wij onlangs voor den Führer stonden en het gevoel hadden van de absolute gelijkheid van doelstellingen. Maar wat mij nog belangrijker voorkomt is, dat juist de moeilijke tijd waarin wij ons thans bevinden, ons het gevoel gebracht heeft van de onwrikbare kameraadschap. Ik kan u zeggen, dat het mijn schoonste en meest trotsche oogenblik was, toen ik den Führer kon zeggen: „Führer, op de Nederlandsche nationaal-socialisten kunt u vertrouwen."

Er behoort niet veel gave der profetie toe, om te constateeren dat het jaar 1944 het beslissende jaar van dezen wereldstrijd zal worden. Derhalve wordt het 13de jaar het jaar der op-de-proef-stelling voor uw Beweging, het jaar, waarin u zelf het Nederlandsche volk alles moet geven wat ge het slechts geven kunt, want het Nederlandsche volk zal in dit jaar de leiding en den steun van sterke, politiekbewuste harten noodig hebben.

Rede Mussert.

Heden, aldus ving Mussert zijn rede aan, herdenken wij met elkander den dag, waarop 12 jaren geleden, 14 Dec. 1931, de Nationaal-Socialistische Beweging werd opgericht, zonder dat buiten mij iemand er iets van wist dan de eenige man, met wien ik dezen beslissenden stap deed, Van Geelkerken. Nu herdenken wij dezen dag met tienduizenden en zoo gaarne zou ik nu die tienduizenden bij elkander hebben op de wijze, zooals dit tot 1940 geschiedde op 't hagespraakterrein te Lunteren. De oorlogsomstandigheden maken dit onmogelijk. In vogelvucht overschouwde Mussert vervolgens de twaalf jaren van bestaan der N.S.B. en schetste vervolgens hoe de Beweging na de Meidagen met haar arbeid voortging onder de leuze: van vijand tot bondgenoot, een leuze, die in de daad is omgezet door de tienduizenden der Beweging, die in militairen of economischen inzet hun plicht doen in den strijd om de handhaving van Europa. Dit alles, zoo zeide Mussert, is alleen maar mogelijk geweest door de trouw en de offervaardigheid van mijn kameraden. Daarom wordt op dezen dag aan eenige duizenden leden het onderscheidingsteeken voor onafgebroken lidmaatschap gedurende tien jaren uitgereikt. De Leider reikte, daar het hem niet mogelijk was aan ieder hunner deze onderscheiding persoonlijk te overhandigen, deze nu uit aan zijn eersten medewerker en plaatsvervanger, Van Geelkerken.

Na te zijn ingegaan op de politieke gebeurtenissen van den laatsten tijd en in het bijzonder de rede van generaal Smuts, zeide Mussert: Als de Duitsche weermacht en de daarmee verbondenen niet in staat zijn om de Sovjets tegen te hou-

B. Telegramwisseling tusschen den Führer en Mussert —

Ter gelegenheid van den twaalfden verjaardag van de N.S.B. zijn tusschen den Führer en den Leider der N.S.B. Mussert de volgende telegrammen gewisseld:

Führer, In Nederland teruggekeerd, is het mij een behoefte u mijn dank te betuigen voor uw hartelijke ontvangst en voor het diepgaande en uitvoerige onderhoud dat ik met u mocht hebben Volkomen doordrongen van de zedelijke plichten, welke voor het behoud van Europa op elk volk van dit continent rusten, zij het mij vergund u de verzekering te geven, dat de Nationaal-Socialistische Beweging der Nederlanden bij het begin van het dertiende jaar van haar strijd sterker dan ooit bereid en genegen is haar taak te vervullen, nl. het Nederlandsche volk voor te gaan op den weg der Europeesche en Germaansche solidariteit met het behoud van het eigen volksche leven, zooals gij tot heil van allen wenscht. In nationaal-socialistische verbondenheid.

Uw MUSSERT.

Geachte heer Mussert, Voor de belofte van trouw van de Nationaal-Socialistische Beweging der Nederlanden en voor de verzekering dat de Beweging met nog grootere vastberadenheid het Nederlandsche volk zal voortgaan op den weg der Europeesche en Germaansche solidariteit, die gij mij bij het begin van het dertiende strijdjaar hebt doen toekomen, betuig ik u mijn oprechten dank. De Beweging kan er van verzekerd zijn, dat zij op dezen weg vergezeld wordt van mijn beste wenschen en die van het Duitsche volk.

Uw ADOLF HITLER.

(V. b. Telegramwiss. Hitler/Mussert 5619 A)

den, bestaat er binnenkort geen Europa meer. Het gaat om het zijn of niet-zijn van Europa. Europa vecht voor zijn leven tegen de horden uit het Oosten en de renegaten uit het Westen. In deze worsteling behoort ieder, die zich van zijn verantwoordelijkheid bewust is, te staan in het Europeesche front. Grondslag is de absolute noodzakelijkheid van de Europeesche solidariteit en die laat zich niet denken zonder de Germaansche solidariteit. Het vinden van de synthese tusschen deze noodzakelijke solidariteit in grooter formaat zonder verlies van den volkschen eigen aard en het nationale zelfrespect, ja met versterking daarvan, dat is het, waar het op aankomt en waarin de Beweging het geheele volk heeft voor te gaan, ja, waarin zij wellicht een voorbeeld kan zijn voor andere Europeesche volkeren.

Europeesche samenwerking laat zich echter niet denken zonder Germaansche solidariteit. De eenig mogelijke en tevens eenig logische wijze om die na 1940 in de practijk te brengen was in den strijd op leven en dood schouder aan schouder te staan met de Duitsche soldaten. De Führer opende daartoe de gelegenheid door de oprichting van de Standarte Westland der Waffen-SS. Daarbij betuigde de Leider namens al zijn vrijwillige kameraden-soldaten zijn groote erkentelijkheid aan den Reichsführer SS, Heinrich Himmler, den man, die met de grootste liefde en taaie volharding er naar streeft om het denkbeeld van de Germaansche militaire saamhoorigheid tot een feit te maken. Zoo hebben wij de Germaansche solidariteit in daden omgezet, nu in dezen tijd, waar het op daden aankomt. De grondslag, om Nederland op te nemen in een Germaansche weerbaarheid is gelegd, de verdere opbouw tot de voltooiing is nu slechts een kwestie van tijd. Daardoor vinden wij onze natuurlijke plaats in het door den tijd vereischte grootere geheel. Om deze Germaansche solidariteit den vasten grondslag te geven, die noodig is, heb ik mij bekend tot het begrip Germaansch Führer, hertog, aanvoerder in den strijd, door in December 1941 den eed van trouw af te leggen aan Adolf Hitler als Germaansch Führer. Dit zal voor velen toen nog onbegrijpelijk geweest zijn, nu dringt het meer door dat Hitler de van God gezondene is, die voor het voortbestaan van geheel Europa de verantwoordelijkheid draagt. Na de gebeurtenissen in Italië, is dit duidelijker dan ooit. Het is mij een eer en een voorrecht als religieus voelend mensch, als Leider der Beweging en als verantwoordelijke voor de toekomst van ons Nederlandsche volk dit door dien eed van trouw tot uiting te hebben gebracht, nu reeds twee jaren geleden.

Wij moeten komen tot een Europa, dat, gelijk de Reichspressechef dr. Dietrich het dezer dagen uitdrukte, cultureel een veelheid, economisch een éénheid en politiek een gemeenschap van zelfstandige naties is. Wij moeten komen tot een solidair Europa, waarin de samenwerking, gelijk minister Goebbels het uitdrukte, op de basis van vrijwilligheid geschiedt. En daaraan voeg ik toe: wij moeten komen tot een lotsverbondenheid van Germaansche volkeren in den vorm van een statenbond, een groot Germaansch rijk of hoe dan ook, die allen omvat van Germaanschen bloede en waardoor aan Europa een enorm krachtcentrum wordt gegeven.

Velen zullen zeggen: dat is alles goed en wel, dat gij er zoo over denkt, maar als Duitschland gewonnen heeft, is de meening van den Führer maatgevend. Hoe denkt hij er over? En hiermede kom ik tot het bezoek aan den Führer, waarvan ik zoo juist ben teruggekeerd. Op de groote functionarissenbijeenkomst van Zaterdag 5 Juni 1943 heb ik gezegd: „Er zijn twee groote principieele zaken: 1. Wat zal het zijn? Voortzetting van de Groot-Germaansche politiek of inleiding van de Groot-Duitsche politiek? 2. Zal hier in Nederland godsdienst- en gewetensvrijheid bestaan of gewetensdwang? Ziehier twee principieele punten waarover geen twijfel mag blijven voortbestaan wil gewerkt kunnen worden. Want twijfel wordt gewekt en aan dien twijfel moet een einde worden gemaakt.

Gij hebt in de couranten de officieele mededeeling gelezen, dat de Führer mij in zijn hoofdkwartier ontvangen heeft „voor een vrij langdurig onderhoud, tijdens hetwelk de thans hangende vraagstukken in den geest van de vertrouwelijke en hartelijke samenwerking werden besproken." Dit was de vijfde maal, dat ik den Führer ontmoette. Eenmaal in 1936, voorts in 1940, 1941, 1942 en nu de vorige week. Nimmer heeft een onderhoud met mij plaats gevonden, dat zulk een warmen toon had en zulk een hartelijk karakter. Gij zijt natuurlijk allen benieuwd te weten, hoe ik den Führer aangetroffen heb. Welnu, in goede gezondheid, veel beter dan het vorige jaar en stralend van den wil om zijn roeping te volbrengen Europa voor den ondergang te behoeden. Open en eerlijk heeft hij met mij gesproken, zooals dit ligt in zijn karakter, dat van geen konkelarijen en draaierijen wil weten. Van mijn inzicht en mijn streven, dat is uw inzicht en uw streven, mijne getrouwe kameraden, heeft hij ten volle kennis genomen en daarmede is hij het ten volle eens. Natuurlijk zijn ook de twee principieele vragen behandeld, die ik zoo even in herinnering heb gebracht. Ten aanzien van de denationaliseering van Nederlanders, den grondslag voor inlijving, zei de Führer letterlijk en daarom gebruik ik hier de oorspronkelijke Duitsche woorden:

„So kann auch nicht die Absicht bestehen, die Niederländer zu entniederländern sondern es kommt darauf an, mit den übrigen germanischen Völkern zu lösen, was gemeinsam gelöst werden muss.

Wir dürfen den Völkern an Freiheit nicht nehmen, was genommen werden kann, sondern möglichst Freiheit lassen."

Vertaald in het Nederlandsch:

„Zoo kan niet het voornemen bestaan, de Nederlanders te denationaliseeren, maar het komt er op aan met de overige Germaansche volkeren te volbrengen, wat gemeenschappelijk gedaan moet worden. Wij mogen den volkeren niet alle mogelijke vrijheid ontnemen, integendeel, wij moeten hun zooveel mogelijk vrijheid laten."

Mij dunkt: dat is duidelijke taal, volkomen in onzen geest, waarmede wij van ganscher harte instemmen. En wat onze opvattingen omtrent de godsdienst- en gewetensvrijheid betreft, ook die heb ik ten volle bevestigd bevonden. Kerk en Staat hebben ieder hun eigen roeping, de Kerk zal den Staat niet critiseeren en de Staat de Kerk niet. Ieder moet met zijn eigen geweten in het reine brengen, hoe hij God wil dienen. Wat wij al deze jaren hebben gewild en ten koste van zooveel offers hebben nagestreefd was goed, is goed en blijft goed en het stemt ons tot groote verheugenis te weten, dat de Führer er ook zoo over denkt.

Na nog gewezen te hebben op den groei der Beweging, besloot Mussert zijn rede met een betuiging van dank aan zijn kameraden voor alles, wat zij in het afgeloopen jaar hebben gedaan en de verzekering, dat de N.S.B. pal zal staan in 1944, wat de toekomst ook brengen zal. **(V. b. 11-jarig bestaan N.S.B. 5349 A; Mussert 5762 B; dr. Seyss-Inquart 5730 A; Bezoek aan Hitler 5762 B)**

A. NEDERLAND — Arbeidsfront - Bijeenkomsten met het Economisch Front —

13 Dec. — In een door het Economisch Front georganiseerde bijeenkomst, welke 7 December in „Hof van Holland" te Hilversum is gehouden, hebben de leider van het N.A.F., H. J. Woudenberg, en de leider van het Economisch Front, mr. M. M. Rost van Tonningen uiting gegeven aan de nauwe samenwerking en verbondenheid, die tusschen beide instellingen bestaat, en daarmede ieder vermeende tegenstelling ontzenuwd.

De leider van het Arbeidsfront merkte o.m. op, dat juist dezer dagen tusschen het N.A.F. en het georganiseerde bedrijfsleven (commissie-Woltersom), een overeenkomst is gesloten betreffende de vakopleiding. De bedoeling is, dat deze zooveel mogelijk in de bedrijven geschiedt. Mr. Rost van Tonningen noemde het Economisch Front een organisatie, die parallel loopt met het georganiseerde bedrijfsleven. Hierin zijn samengevat de nationaal-socialistische krachten, die straks hun plaats in het bedrijfsleven zullen innemen en dit zullen dwingen in nationaal-socialistischen zin te arbeiden. In gelijken zin is reeds te Amsterdam een vergadering van het N.A.F. gehouden; er zullen in het begin van het volgende jaar nog verschillende andere volgen in onderscheiden plaatsen van ons land.

— De Gemachtigde van den Arbeid - Overzicht werkzaamheden —

13 Dec. — Nadat sedert 1 November de wnd. secretarisgeneraal van het Departement van Sociale Zaken aanvankelijk als Gemachtigde voor den Arbeid was opgetreden, ving de inmiddels benoemde Gemachtigde de heer C. J. van Rijst op 1 Februari 1943 zijn werkzaamheden aan. Een heele reeks van loonregelingen en andere beschikkingen is tot stand gekomen, o.m. betreffende het toekennen van gratificaties, loonen en arbeidsvoorwaarden en werktijden. Bovendien zijn zeer vele individueele aanvragen tot loonsverhooging of tot het uitkeeren van gratificaties behandeld en goedgekeurd. Van 1 November 1942 tot 1 November 1943 zijn er ongeveer 24.000 brieven binnengekomen en rond 28.000 uitgegaan.

(V. b. N.A.F. 5738 B; Gem. v. d. Arbeid 5413 A)

Arbeidsinzet - Verlenging ambtsperiode ambtenaren.

13 Dec. — Op grond der verordening no. 137/40 betreffende de regeling van de rechtspositie van ambtenaren en overig personeel heeft de Rijkscommissaris de secretarissen-generaal van de departementen van algemeen bestuur, alsmede de hoofden der niet onder een departement res-

sorteerende centrale instanties gemachtigd de ambtsperiode van ambtenaren, die op grond der bestaande voorschriften wegens het bereiken van den pensioengerechtigden leeftijd uit den overheidsdienst ontslagen zouden worden, tot het bereiken van den 70-jarigen leeftijd te verlengen, indien dit in een bepaald geval in het belang van den dienst is. Iedere verlenging van de ambtsperiode van een ambtenaar behoeft goedkeuring van den Rijkscommissaris. Deze beschikking geldt niet ten aanzien van politie-ambtenaren.

— Vrouwenarbeid —
13 Dec. — Voor de aanstelling van vrouwelijke werkkrachten, die nog nimmer hebben gewerkt of wel sedert 1 Juli 1943 niet meer werkzaam zijn geweest, is niet langer de toestemming der Gewestelijke Arbeidsbureaux vereischt. Deze maatregel heeft ten doel de tewerkstelling van een grooter aantal vrouwen te vergemakkelijken en te bevorderen.
(V. b. Arbeidsinzet 5747 B; pos. Ambtenaren 5692 A; Arb. Bureaux 4668 D)

A. NEDERLAND — Binnenland - Nieuwe burgemeester te Hilversum —
13 Dec. — De Rijkscommissaris heeft den burgemeester van Hilversum, jhr. mr. Ernst von Bönninghausen op zijn verzoek eervol uit zijn ambt ontslagen en benoemd tot burgemeester te Tubbergen (Overijsel). In zijn plaats werd de burgemeester van Egmond aan Zee, Egmond-Binnen en Bergen aan Zee, G. J. H. Fijn, onder gelijktijdig eervol ontslag uit zijn tegenwoordig ambt, benoemd tot burgemeester van Hilversum.
(V. b. Ben. burgemeesters 5673 A; Burgem. H'sum 4590 B)

Distributie - Fonds voor de prijspolitiek gevormd —
13 Dec. — In de Ned. Staatscourant van 6 December is een besluit opgenomen tot vorming van een fonds voor de prijspolitiek, behoorende tot de begrooting van den Dienst van den Gemachtigde voor de Prijzen. Het fonds is ingesteld ter bevordering van een doeltreffende prijspolitiek.
(V. b. Prijsbeheersching 5668 B)

Economie, Financiën - Landelijke Hypotheekbank —
13 Dec. — In de op 6 Dec. 1943 gehouden buitengewone vergadering van aandeelhouders der N.V. Delflandsche Hypotheekbank te 's-Gravenhage, werden de voorgestelde statutenwijzigingen met algemeene stemmen aangenomen. De naam der bank werd gewijzigd in Landelijke Hypotheekbank N.V. Het kapitaal wordt uitgebreid tot 5 millioen, waarvan voorloopig ƒ 1 millioen geplaatst. De Nederlandsche Staat verwerft van het aandeelenkapitaal een controleerend belang. In den raad van toezicht der bank hebben zitting de heeren H. C. van Maasdijk, directeur der N.V. Nederlandsche Bankinstelling enz., 's-Gravenhage, voorzitter, E. J. Cool, directeur der Nederlandsche Middenstandsbank N.V., Amsterdam, ondervoorzitter, A. T. M. Blankhart, referendaris aan het departement van Financiën, Deventer, D. H. de Vries, directeur van het Algemeen Ned. Beheer van Onroerende Goederen, 's-Gravenhage.
De Landelijke Hypotheekbank N.V. zal werken met een volgestort kapitaal op naam, waarvan statutair een percentage van 80 pct. als waarborg voor crediteuren zal dienen, hetwelk buiten het eigenlijke bedrijf der vennootschap, bij voorkeur in staatsfondsen, te deponeeren in open bewaargeving bij de Nederlandsche Bank, zal worden belegd. Aan pandbrieven zal de bank tot een maximum van het 20-voud van het aandeelenkapitaal plus reserves, daarin niet begrepen de bestemmingsreserves, kunnen uitgeven. Het arbeidsterrein der bank zal hoofdzakelijk liggen op het gebied der wederopbouwhypotheken en hypotheken tot kleine bedragen, ook op panden in kleinere gemeenten, terwijl zij zich eveneens zal belasten met de financiering van uit voormalig joodsch bezit stammend onroerend goed.

Handel en Nijverheid - Verplichte aangifte bedrijfsinventaris voor hotels etc. —
13 Dec. — De commissaris-generaal voor Financiën en Economie heeft bepaald, dat alle café's, bedrijven welke maaltijden verstrekken en huisvestingsbedrijven hun geheelen voorraad bedrijfs- en inrichtingsbestanddeelen schriftelijk moeten aangeven bij de bedrijfsgroep hotel-, café, restaurant-, pension- en aanverwante bedrijven.
(V. b. Hotels 5434 F)

Justitie - Clandestiene stoffenhandelaar bestraft —
13 Dec. — Een Almelosche confectiefabrikant is door den economischen rechter veroordeeld tot twee maanden gevangenisstraf en ƒ 120.000 boete, subs. zes maanden gevangenisstraf. Hij heeft in ernstige mate de textielvoorschriften overtreden. Door z.g. besnoeiing van alle toegewezen onverwerkte stoffen kon hij goederen tegen zeer hooge prijzen clandestien in den handel brengen. Bovendien werd hij beschuldigd bij aflevering geschenken in natura enz. aangenomen te hebben. De economische rechter gelastte zijn onmiddellijke gevangenneming.

— Zwarte vleeschhandelaars veroordeeld —
13 Dec. — De Utrechtsche Economische rechter heeft zich in een extra-zitting geruimen tijd beziggehouden met de zaak tegen den Baarnschen politiechef, een wachtmeester der Baarnsche politie en eenige anderen, die te zamen een smokkelaffaire op touw hadden gezet, welke, naar de woorden van mr. Hamelink, den Economischen rechter, „een Amerikaansch karakter droeg". De rechter noemde het een smerige zaak, welke een beleediging is voor het geheele politiecorps in ons land. Op de Veluwe werd clandestien vleesch gekocht, waarna dit per politieauto door politiemannen naar de afnemers werd vervoerd. Dank zij het optreden van de politie te Zeist werd het complot ontdekt. Het vonnis luidde: tegen den politiechef drie jaar gevangenisstraf, tegen den wachtmeester twee jaar en tegen een bemiddelaar één jaar, allen met aftrek van de voorloopige hechtenis.

— Deviezensmokkelaars berecht —
13 Dec. — Wegens het frauduleus naar België verkoopen van 260 aandeelen Kon. Olie ter waarde van circa ƒ 850.000 werden in hooger beroep door het economisch gerechtshof drie beklaagden veroordeeld tot resp. 5 maanden gevangenisstraf met aftrek en 15.000 gulden boete, 8000 gulden boete subs. 2 maanden hechtenis en 7 maanden gevangenisstraf met aftrek en 20.000 gulden boete, subs. 100 dagen hechtenis. Eén der beklaagden werd vrijgesproken.

— Generaal F. J. Quanjer militair lid van het Vredegerechtshof —
13 Dec. — In de op 9 December gehouden zitting van het Vredegerechtshof is luitenant-generaal F. J. Quanjer geïnstalleerd als militair lid van het Vredegerechtshof.
(V. b. Misdr. voedselvoorz. 5648 B; Prijsopdr. 5715 A; Deviezensmokkel 5755 A; Vredegerechtshof 4901 B)

Landbouw, Veeteelt - Tabaksfilm —
13 Dec. — De kleurenfilm „Toeback", welke is uitgebracht door den Maro-filmdienst te Deventer, is thans voltooid. De opnamen voor deze smalfilm, welke circa een uur duurt, zijn in dezen zomer gemaakt in de omgeving van Diepenveen, Druten, Valkenswaard en Rhenen. Deze film is bedoeld, om op aanvrage te worden vertoond voor land- en tuinbouwvereenigingen, organisaties van tabakskweekers, enz. (Econ. Nws.) **(V. b. Inlandsche tabak 5513)**

N.S.D.A.P. - Dienstleiter W. Ritterbusch —
13 Dec. — De Führer heeft op 1 December 1943 den Dienstleiter W. Ritterbusch benoemd tot Leiter van het Arbeitsbereich der N.S.D.A.P. in Nederland. Dienstleiter Ritterbusch was reeds na het overlijden van den vroegeren Leiter van het Arbeitsbereich der N.S.D.A.P. in Nederland en Generalkommissar z.b.V. belast met de waarneming van deze functies.
(V. b. Ritterbusch 5720 B; Arbeitsbereich 5720 B)

Sport - Schaken - Aljechin krankzinnig —
13 Dec. — Naar verluidt, aldus „Volk en Staat", is de wereldkampioen schaken, Aljechin, die onlangs naar Spanje is gekomen, ten einde deel te nemen aan de kampioenschappen aldaar, in een krankzinnigengesticht bij Madrid ter verpleging opgenomen, daar hij sinds eenigen tijd teekenen van verstandsverbijstering vertoonde.
(V. b. Aljechin 3060 A)

Verkeer - Geen tramverkeer op Zondag in Amsterdam —
13 Dec. — Te beginnen Zondag 12 December 1943 zullen voorloopig op Zondagen te Amsterdam geen trams ten dienste van het publiek rijden. Op werkdagen blijft de dienst onveranderd. **(V. b. A'damsche tram 5749 A)**

Volk en bodem - Dr. J. H. Holwerda 70 jaar —
13 Dec. — Dr. J. H. Holwerda, vorscher van Nederlands oudste Geschiedenis, vierde 3 Dec. zijn 70sten verjaardag. Toen dr. Holwerda als directeur van het Rijksmuseum voor oudheden te Leiden met pensioen ging, vestigde hij zich in de omgeving van Nijmegen, waar hij als directeur zijn zorg en wetenschap bleef wijden aan het museum Kam,

indertijd met de verzameling van Nijmeegsche antiquiteiten door het Rijk overgenomen. In den loop van zijn aan werken en navorschen rijke leven heeft dr. Holwerda overal in den lande vele oudheidkundige opgravingen doen verrichten.

A. **RUBBER — Wereldproductie en voorraad —**

13 Dec. — De wereldproductie van natuurrubber bedroeg in 1939 ongeveer een millioen ton. Sinds de belangrijkste rubberleverantiegebieden (Malakka en Nederlandsch-Indië) niet meer ter beschikking staan van de Anglo-Amerikaansche machten, zijn deze landen in hoofdzaak afhankelijk van Ceylon en van de wilde rubber in Afrika en Brazilië. Amerika tracht nu in de eerste plaats in Midden- en Zuid-Amerika rubber te winnen. Het Hamb. Fremdenblatt geeft volgens officieele gegevens en berekeningen van de Amerikaansche vakpers de situatie als volgt weer:

	1942 ton	1943 ton	1944 ton
Invoer uit Liberia	8.000	8.000	8.000
Invoer uit andere Afrikaansche gebieden	2.000	2.000	2.000
Invoer uit Zuid-Amerika ..	25.000	30.000	35.000
Binnenl. guayale productie	1.500	2.500	3.500
Totaal	36.500	42.500	48.500

De Ver. Staten kunnen in 1944 dus slechts op een zeer bescheiden hoeveelheid rekenen. Ondanks de met 15 Zuid-Amerikaansche landen gesloten verdragen over rubberleveranties, hebben deze landen in 1943 slechts ongeveer 30.000 ton geleverd; voor 1944 verwacht men een verhooging tot 35.000 ton. Volgens de jongste gegevens rekent Brazilië dit jaar slechts op een productie van 30.000 ton, ten deele bestemd voor eigen behoefte en voor leveringen aan Argentinië.

De productie van wilde rubber wordt zoowel in Brazilië en Zuid-Amerika als in Afrika belemmerd door het gebrek aan werkkrachten. Voor de plantagerubber is snelle uitbreiding niet mogelijk, daar de nieuwe rubberboomen eerst na vijf à zeven jaren kunnen worden getapt.

Groot-Brittannië heeft volgens dezelfde bronnen de beschikking over de volgende hoeveelheden plantagerubber:

	1942 ton	1943 ton	1944 ton
Uit Afrika	2.000	3.000	3.000
Uit Br.-Indië en Ceylon	150.000	150.000	150.000
Totaal	152.000	153.000	153.000

Britsch-Indië en Ceylon produceerden in 1939 nog slechts 70.000 ton, en in bovenstaande raming, welke vermoedelijk aan den optimistischen kant is, is de in Ceylon en thans ook in Britsch-Indië plaats hebbende roofbouw verdisconteerd. De Engelsche minister van productie, Lyttelton, verklaarde begin November in het Lagerhuis, dat de voorraden natuurrubber van het Britsche rijk met de geallieerden, dus met de Ver. Staten, moeten worden gedeeld.

Tegenover de kleinere invoeren staat in beide landen een gestegen verbruik. In de Ver. Staten bedroeg het civiele verbruik in 1942 151.000 ton, en voor militaire doeleinden werd meer dan 300.000 bestemd. Het totale verbruik bedroeg 461.800 ton. Het verbruik voor civiele doeleinden is dit jaar opnieuw sterk ingekrompen tot 124.000 ton. Het militaire verbruik wordt geraamd op 500.000 ton. Voor het volgende jaar zouden soortgelijke verhoudingen gelden.

In het Britsche rijk zullen dit jaar volgens de jongste gegevens 220.000 ton worden verbruikt, waarvan 65.000 ton in het empire buiten Engeland. Het verbruik van de V.S. en het Engelsche empire bedroeg in 1942 in totaal 680.000 ton, voor 1943 wordt het verbruik op circa 800.000 ton geraamd en voor 1944 op 820.000 ton. Het werkelijke rubberverbruik bedroeg in 1940 in de Ver. Staten 628.000 ton en in Engeland in 1938 107.000 ton. In de jaren na 1940 is het verbruik in de Ver. Staten dus sterk beperkt.

De rubbervoorraden in de Ver. Staten geven volgens raming de volgende ontwikkeling te zien: begin 1942 535.000 ton, begin 1943 453.000 ton en begin 1944 150.850 ton.

Volgens de officieele Amerikaansche gegevens is voor de Ver. Staten en Groot-Brittannië de volgende rubberbalans per ton gecalculeerd:

	1942	1943	1944
beschikb. voorr.	1.140.000	950.000	700.000
verbruik	680.000	800.000	820.000
Saldo	+460.000	+150.000	—120.000

In deze cijfers zijn blijkbaar ook die van de geregenereerde rubber begrepen, die in 1942 in de Ver. Staten 230.000 ton bedroeg, in 1943 is gedaald tot 180.000 ton en in 1944 volgens voorloopige berekening verder zal dalen tot circa 100.000 ton. De voorraden blijken dus aanmerkelijk te zijn gedaald en zullen spoedig het nulpunt bereiken, zoodat er voor genoemde landen alles aan is gelegen zoo spoedig mogelijk te komen tot een sterke uitbreiding van de productie van synthetische rubber, welke door verschillende oorzaken echter tot dusverre nogal eenige stagnatie heeft ondergaan.

(V. b. Rubber 5766 C)

B. **DUITSCHLAND — Verkeer - Dr. Goebbels spreekt tot de spoorwegmannen —**

13 Dec. — Rijksminister dr. Goebbels heeft op 7 December, den „Dag van den Duitschen Spoorwegman", een rede uitgesproken. Na zijn erkentelijkheid te hebben betuigd voor de prestaties die door het Duitsche spoorwegpersoneel in vier oorlogsjaren werden verricht, karakteriseerde dr. Goebbels de Duitsche spoorwegen als de grootste en capabelste verkeersonderneming van de wereld, die in dienst van de natie staat en thans geen ander doel nastreeft dan de Duitsche overwinning. In het vervolg van zijn rede besprak dr. Goebbels de luchtaanvallen en betoogde hij o.m. dat Duitschland in het geheel niet klein te krijgen is. Niet alleen zijn mannen, ook zijn vrouwen, ja zijn kinderen zijn helden. Men heeft in hen den „furor Teutonicus" gewekt. De Duitscher is thans tot alles bereid en tot alles besloten. Wat wij zelf nog niet van ons hebben kunnen maken, dat heeft nu de vijand van ons gemaakt: een strijdend volk van 90 millioen zielen, eendrachtig in het geloof, maar ook eendrachtig in den haat. Wij hebben de laatste sentimentaliteiten van gisteren en eergisteren van ons afgeworpen. De goedmoedige Duitsche Michel behoort definitief tot het verleden.

— Omvang van het Duitsche spoorwegwezen —

13 Dec. — In een rede heeft staatssecretaris Dr. Ganzenmüller onder meer gezegd, dat het Duitsche spoorwegpersoneel met de organisation Todt en de spoorwegpioniers in het Oosten in de jaren 1941, 1942 en 1943 in totaal 28.700 km rails hebben verlegd, 5500 km rails hersteld en nieuw aangelegd, en 450 locomotiefloodsen en 1200 bruggen gebouwd.

Binnen de oude rijksgrenzen steeg van 1938 tot 1942 het goederenverkeer, gemeten in treinkilometers met ongeveer 50 pct., in askilometers met 65 pct. en in netto tonnenkilometers met ongeveer 73½ pct., het totale aantal beschikbaar gestelde wagons in hetzelfde gebied en in dezelfde periode steeg eveneens met 50 pct. en zal in 1943 nog 3 millioen wagons boven het totaal van 1942 liggen.

(V. b. Dr. Goebbels 5757 B; Spoorwegen 5597 B)

— Weermacht - Nieuw wapen —

13 Dec. — De Duitsche pers heeft de foto's gepubliceerd van een nieuw type kanon, dat gebruikt wordt op de verdedigingswerken aan de Zuid-Oostkust van Europa. Het projectiel van het nieuwe wapen wordt gelanceerd door een keilschot, glijdt eerst eenigen tijd over de oppervlakte van het water en gaat dan de lucht in, waar het op 30 à 40 meter hoogte ontploft. De brisantkracht en de uitwerking van de scherven van de granaten moeten buitengewoon hevig zijn en vooral van groot belang zijn in den strijd tegen de landingsvaartuigen der geallieerden.

(V. b. Nieuw wapen 5742 B)

— Tweede verjaardag van het wapenbondgenootschap Duitschland-Japan-Italië - Verklaringen van Von Ribbentrop, Mussolini en Sjigemitsoe —

13 Dec. — Ter gelegenheid van den tweeden verjaardag van het sluiten van het wapenbondgenootschap tusschen Duitschland, Japan en Italië, had op 11 December een plechtige bijeenkomst plaats, waaraan o.a. deelnamen: de keizerlijke Japansche ambassadeur Osjima, de ambassadeur van de fascistische republikeinsche regeering Anfuso, de diplomatieke vertegenwoordigers van de in het Driemogendhedenpact verbonden naties en van Duitsche zijde als vertegenwoordiger van den rijksminister van Buitenlandsche Zaken von Ribbentrop, de staatssecretaris van het Auswärtige Amt von Teengracht, verder Reichsarbeitsminister Seldte en de voorzitter der vereeniging van „Zwischenstaatliche Verbände und Einrichtungen" ᛋᛋ-Obergruppen-

führer Lorenz, alsmede talrijke vertegenwoordigers van staat, partij en weermacht. Staatsminister Meissner kenschetste de beteekenis van den 11den December 1941, waarop Duitschland, Japan en Italië zich door een plechtig verdrag van bondgenootschap aaneen hebben gesloten tot een strijd- en lotsgemeenschap. De keizerlijk-Japansche ambassadeur legde den nadruk op den vastberaden wil van Japan om in onafscheidelijke verbondenheid met Duitschland en Italië de wapens pas neer te leggen, wanneer de eindoverwinning is behaald. Daarna nam de ambassadeur van de republikeinsch-fascistische regeering, Filippo Anfuso, het woord, die de aandacht vestigde op de hooge idealen der staten van het Driemogendhedenpact. Des avonds heeft de Rijksminister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop, gesproken voor den Groot-Duitschen omroep.

Verklaring van Mussolini.

In zijn hoedanigheid van Italiaansch minister van Buitenlandsche Zaken heeft de Duce ter gelegenheid van den verjaardag der onderteekening van de militaire overeenkomst der drie mogendheden een verklaring gepubliceerd. Daarin wordt gezegd, dat de houding van Italië tegenover de bondgenooten Duitschland en Japan in geen enkel opzicht is gewijzigd. Italië is ook na de smadelijke capitulatie van den verrader Badoglio vastbesloten den oorlog aan de zijde van zijn bondgenooten tot de gemeenschappelijke overwinning voort te zetten.

Verklaring van Sjigemitsoe.

De Japansche minister van Buitenlandsche Zaken, Sjigemitsoe, heeft naar aanleiding van den tweeden verjaardag van de onderteekening van de militaire overeenkomst der drie mogendheden o.m. verklaard: Het Duitschland, dat een Frederik den Grooten en een Bismarck heeft voortgebracht, gaat thans onder zijn Führer, Adolf Hitler, de vervulling van zijn hooge zending tegemoet. Duitschland Japan en hun bondgenooten zijn gewapend en bereid den oorlog voort te zetten tot de eindoverwinning. In den huidigen oorlog gaat het om het bestaan van deze volken, doch de kracht en de geest van de verbonden legers en de rechtvaardigheid van het gemeenschappelijke doel kunnen als garanten der overwinning worden beschouwd.

(V. b. Eerste verjaardag 5354 A; v. Ribbentrop 5692 C; Mussolini 5725 D; Sjigemitsoe 5503 A)

A. ENGELAND — Stakingen —

Door stakingen gingen in den loop van 1943 tot September 1.151.000 arbeidsdagen verloren. De grootste verliezen kwamen voor rekening van den kolenmijnbouw (523.000 dagen), den machinebouw (241.000), het verkeerswezen (155.000) en de werven (94.000 dagen). **(V. b. Stakingen 5707 C)**

B. FINLAND — Onafhankelijkheidsherdenking - Rede van president Ryti —

13 Dec. — Ter gelegenheid van den 26sten verjaardag der Finsche zelfstandigverklaring heeft president Ryti te Turku een rede gehouden. Ryti zeide, na een overzicht te hebben gegeven van de omstandigheden, die Finland in den oorlog sleurden, o.m.: Thans stelt men ons een onvoorwaardelijke overgave voor en de Sovjetbladen schrijven over de onderdrukte positie van het Finsche volk en over de noodzakelijkheid een democratisch systeem in Finland in te voeren. Wij hebben in een geval reeds een onvoorwaardelijke capitulatie in de practijk gezien. Het voorbeeld lokt niet tot navolging. Voor ons gaat het niet om een eigenlijken vorm, om een of andere gewoonte, waarvoor wij strijden, het gaat om al hetgeen dat het leven zijn waarde verleent.

Op dezen vijfden zelfstandigheidsdag van Finland gedurende den oorlogstijd zet het Finsche volk den strijd voort, aldus besloot president Ryti, de gelederen gesloten en gedragen door het sterke bewustzijn, dat gemeenschapsgeest en harde zelftucht noodzakelijk zijn opdat het strijdende land stand houdt tegenover den wurgenden greep van het noodlot. **(V. b. Buitenl. pol. 5684 C)**

C. IRAN — Conferentie van Roosevelt, Stalin en Churchill —

13 Dec. — Reuter publiceerde 6 December den tekst van het communiqué betreffende de conferentie tusschen Roosevelt, Stalin en Churchill. Medegedeeld wordt, dat de conferentie vier dagen heeft geduurd en in Teheran is gehouden. In deze vier dagen is de gemeenschappelijke politiek vastgelegd en bevestigd; uiting is gegeven aan het vaste besluit, dat de drie naties in den oorlog en in den daarop volgenden vrede zullen samenwerken. Te Teheran zijn de plannen der drie naties ter vernietiging van de Duitsche strijdkrachten met elkaar in overeenstemming gebracht. Omtrent het doel en het tijdstip, waarop de operaties zijn vastgesteld, is volledige overeenstemming bereikt.

Over de problemen van den tijd na den oorlog zegt het communiqué, dat alle naties, klein of groot, worden opgeroepen voor actieve deelneming, voor zoover haar bevolking met hart en verstand toegewijd is aan de opheffing der tyrannie, der slavernij, der onderdrukking en der onverdraagzaamheid, zooals dit bij onze eigen volken het geval is.

Als datum der onderteekening wordt 1 December opgegeven.

Verklaring inzake Iran.

De Sovjet-Unie, de Ver. Staten en Engeland hebben, naar Reuter meldt, te Teheran een verklaring betreffende Iran afgelegd. Daarin spreken de drie naties hun waardeering uit voor den steun aan haar oorlogvoering door Iran, bestaande in de vergemakkelijking van het transport van leveranties uit overzeesche streken naar de Sovjet-Unie. De drie naties verklaren zich bereid de regeering van Iran, voorzoover dat mogelijk is, economisch te ondersteunen. Deze ondersteuning geschiedt echter, aldus de verklaring, met voortdurend rekening houden met de zware eischen, die aan de drie regeeringen worden gesteld door haar de geheele wereld omvattende militaire operaties en door het in de geheele wereld heerschende gebrek aan transportmogelijkheden, grondstoffen en leveranties voor het civiele verbruik.

Voor den tijd na den oorlog zeggen de drie regeeringen Iran toe, dat ieder Iraansch economisch probleem haar meest volledige aandacht zal hebben, naast de aanspraken van andere leden der geallieerde naties, op de conferenties of bij internationale organisaties, welke zich moeten bezighouden met internationale economische aangelegenheden.

Tenslotte verklaren de drie regeeringen, dat zij het eens zijn met de Iraansche regeering ten aanzien van den wensch van Iran om zijn onafhankelijkheid, souvereiniteit en territoriale integriteit te behouden.

Duitsche commentaren.

In de Duitsche commentaren op het communiqué van de conferentie van Teheran, dat in verhouding tot de voorbereiding van vijf dagen en vijf nachten, die men daar voor noodig schijnt te hebben gehad, opmerkelijk kort wordt geacht, schat men het resultaat dezer conferentie niet zeer hoog, aldus meldt de Berlijnsche correspondent van het Alg. H'blad. Men merkt op, dat de woordenrijkdom van het communiqué de armoede aan concrete feiten niet kan verbergen, en men concludeert daaruit, dat de conferentie van de drie staatshoofden zelf hen niet dichter bij het doel heeft gebracht, waarvoor de drie ministers van buitenlandsche zaken destijds te Moskou bleven staan. Slechts is gebleken, zoo zeggen de Duitsche commentaren, dat de drie verbonden mogendheden slechts één zijn in hun haat tegen Duitschland. Ten slotte merkt men op, dat het aanvankelijk nagestreefde doel om met dit communiqué een sensationeelen slag toe te brengen aan het Duitsche moreel, volkomen is mislukt. Onmerkelijk acht men het hier, dat in de volgorde der onderteekenaars Engeland op de laatste plaats staat. **(V. b. Geall. Conf. te Cairo 5765 B)**

D. JOEGOSLAVIE (voormalig) — Communistische regeering te Moskou —

13 Dec. — In Moskou wordt een communistische Joegoslavische regeering gevormd, die als „Joegoslavisch bevrijdingscomité" door de Sovjet-Russische persbureaux is geintroduceerd en die als eerste regeeringsdaad den hoofdman der communistische benden op den Balkan, Tito, tot maarschalk heeft benoemd.

De oprichting van deze regeering, aan het hoofd waarvan dr. Riba staat, is volgens de meening van de Duitsche politici een uitdaging van de met Engeland verbonden regeering van Koning Peter en generaal Mihailowitsj. Peters regeering te Cairo en het Engelsche persagentschap Reuter hebben, volgens hier gepubliceerde berichten, dan ook ten scherpste tegen de oprichting van het comité-Riba geprotesteerd.

E. TURKIJE — President Inönü confereert met Churchill en Roosevelt —

13 Dec. — De Londensche zender heeft 7 December bevestigd, dat Churchill en Roosevelt te Cairo besprekingen hebben gevoerd met het Turksche staatshoofd, Inönü. Omtrent het besprokene zijn nog geen bijzonderheden bekend. De besprekingen zijn betrekkelijk kort van duur geweest.

De besprekingen te Caïro. — Buitenlandsche politiek ongewijzigd —

13 Dec. — De Turksche minister van Buitenlandsche Zaken, Menemendzjogloe, ontving in aanwezigheid van den perschef der Turksche regeering de te Ankara geaccrediteerde Duitsche journalisten, om hen in te lichten over de besprekingen te Caïro. In het verloop van de ontvangst stelden de journalisten den minister van Buitenlandsche Zaken verschillende vragen, met betrekking tot de buitenlandsche

politiek van dit land. De Turksche minister van Buitenlandsche Zaken antwoordde hierop, dat ook na deze besprekingen de politiek van Turkije zich niet wijzigde en de betrekkingen met de As-mogendheden onveranderd bleven.
(V. b. Conf. Cairo 5765 B; Buitenl. pol. 5751 D)

A. VEREENIGDE STATEN — Aanmaning van Hull aan Bulgarije, Hongarije en Roemenië —

13 Dec. — Naar de Britsche berichtendienst meldt, heeft de Amerikaansche minister van Buitenlandsche Zaken, Hull, een verklaring afgelegd, waarin hij de regeeringen van Bulgarije, Hongarije en Roemenië aanmaant zich van de mogendheden van het pact van drie los te maken. Zouden zij dat niet doen, dan zouden zij, aldus de verklaring, bij een latere behandeling niet op eenige consideratie kunnen rekenen.

— Overzicht der leveringen krachtens de leen- en pachtwet —

De wederzijdsche leveranties van de V. S. en Engeland in het kader der leen- en pachtwet hadden in de eerste 2½ jaar na de inwerkingtreding der wet de volgende waarde (in mrd $):

	V.S.	Engeland
Totaal	15.24	2.5
Daarvan in % aan:		
V. S.	—	40
Engeland	45	—
Sovjet-Unie	25	30
Andere geallieerden	30	30

Naar aanleiding van deze opgave, welke door ons werd ontleend aan Econ. Nieuws, deelt de D.Z.i.d.N. mede, dat na den eersten wereldoorlog de geallieerden 11.21 milliard dollar aan de Ver. Staten schuldig waren. Het hieronder volgende staatje geeft een overzicht omtrent de betalingen, die daarvan aan Amerika werden gedaan:

	gefundeerde schuld	gedane betalingen hoofdsom	rente
	in Millioenen Dollars		
Gr. Brittannië	4600	232.0	1232.7
Frankrijk	4025	161.4	38.7
Italië	2042	37.1	5.8
België	418	17.1	14.5
Joegoslavië	63	1.2	—
Roemenië	45	2.7	0.03
Griekenland	18	0.2	—

Hieruit blijkt, dat van de hoofdsom slechts 4% werd terugbetaald.
(V. b. Oorlogsprod. 5635 C; Pacht- en leenwet 4925 C)

B. WERELDOORLOG — Engelsche en Amerikaansche vliegtuigtypen —

13 Dec. — De drie types viermotorige bommenwerpers van het Engelsche luchtwapen, „Lancaster", „Halifax" en „Stirling", komen wat afmetingen, snelheid en draagvermogen betreft, sterk met elkaar overeen. De Halifax heeft met 4800 km den grootsten actieradius, de Stirling met 3200 km den kleinsten.
De eveneens viermotorige Boeing en Consolidated bommenwerpers, waarmee de Amerikanen hun dagaanvallen op Duitschland ondernemen en waaraan zij de namen van „Flying Fortress" en „Liberator" hebben gegeven, ontloopen den Britschen toestellen niet veel, behalve dan dat hun draagvermogen veel en veel geringer is. De Engelsche bomvliegtuigen kunnen een bommenlast van circa acht ton, de Amerikaansche slechts drie ton bommen meenemen. Dit zeer groote verschil moet niet gezocht worden in de bewapening, die voor alle vijf de genoemde types 20 tot 24 boordkanonnen en hyperzware machinegeweren bedraagt, maar in de pantsering. Bij de Engelsche toestellen zijn uitsluitend de manschapscompartimenten gepantserd, alsmede de voorzijden der vleugels, die thans naar het heet van kabelballons niets meer te vreezen hebben. daar zij deze kabels doorsnijden. De Amerikanen, die met hun zware machines ook overdag tegen den vijandelijken afweer opgewassen hoopten te zijn, sleepen per toestel vijf ton pantserstaal meer mee, dan de Engelschen. Bovendien hebben zij een bemanning van tien tot twaalf koppen voor het bedienen van kanonnen en machinegeweren, terwijl de Engelschen met een bemanning van zeven koppen toekomen: een piloot, een navigator-waarnemer, een telegrafist-bomrichter, een mecanicien-boordschutter en twee verdere boordschutters. De ervaring heeft den Amerikanen voorts geleerd, dat ook hun zware pantsering niet tegen de Duitsche jagers is opgewassen, weshalve zij tegenwoordig alleen nog maar met een escorte van geallieerde jagers opereeren.
(V. b. Geall. tanks 5756 B)

C. Verkeer - Scheepsbouw en Scheepvaart —

11 Dec. — Aan de N.R.Crt. ontleenen wij het volgende artikel:
De techniek van den scheepsbouw is tijdens den oorlog niet in belangrijke mate veranderd, heeft onlangs de directeur van een groote Zweedsche scheepswerf verklaard. Met uitzondering dan van de bouwmethode der groote Amerikaansche werven welke methode neerkomt op het maken in veelal op grooten afstand van de werf gelegen fabrieken en werkplaatsen van de afzonderlijke bouwstukken. Deze bouwstukken worden dan op de werven gemonteerd. Omtrent de kwaliteit van de op deze manier gebouwde schepen kan hier op het oogenblik moeilijk een oordeel worden geveld, doch teekenend is in dit verband wel de opmerking, eveneens door genoemden directeur gedaan, dat de Amerikaansche bouwmethoden na den oorlog wel niet zullen worden voortgezet. Ook worden thans in sommige landen de scheepsplaten gelascht in plaats van geklonken, daar het klinken duurder zou zijn en het lasschen bij schaarschte aan materiaal de voorkeur zou verdienen. Hierop zal men eveneens na den oorlog, althans gedeeltelijk, wel weer terugkomen.
Het kostenvraagstuk trekt naast dat van de techniek de aandacht. De tendentie tot verhooging in prijs van scheepsbouwmateriaal, hoogere arbeidsloonen alsmede de door de regeeringen geoefende invloed tot vergrooting van de prestaties der scheepswerven hebben in vele landen tot een aanmerkelijke prijsstijging der nieuw gebouwde schepen geleid. Deze tendentie is door de groote behoefte aan tonnage het sterkst tot uiting gekomen in de Vereenigde Staten, alwaar men in de noodzaak verkeerde zich door massafabricage nieuwe scheepsruimte te verschaffen, waarbij natuurlijk het kostenvraagstuk op den achtergrond geraakte.
De Amerikaansche bouwkosten zijn bijvoorbeeld in het algemeen ongeveer tweemaal zoo hoog als de Zweedsche. Dit alles mag in oorlogstijd geen groote rol spelen, bij een vrije vaart bestaat er wel degelijk een wisselwerking tusschen een duren scheepsbouw en de kosten van het vervoer over zee. Kolen, ijzer, erts, graan en hout moeten door de booten in de wilde vaart dikwijls over groote afstanden worden vervoerd. De vrachtprijzen voor deze massagoederen zijn buitengewoon gevoelig voor alle factoren, waarvan zij den invloed kunnen ondergaan, en dus ook voor de kosten van scheepsbouw.

Aan den anderen kant speelt in normale omstandigheden de snelheid van vervoer voor deze goederen geen doorslaggevende rol. Derhalve werden in de wilde vaart steeds scheepstypen gebruikt, die eenvoudig doch solide waren gebouwd, dikwijls uit de tweede hand waren, en daar zij goedkoop te boek stonden, geen hooge afschrijvingen meer vereischten. In de eerste plaats kon het langzame vrachtschip in deze vaart de eindjes aan elkaar knoopen, daar niet slechts de bouwkosten doch ook de exploitatiekosten des te lager zijn naarmate het machinevermogen kleiner is. De technische vooruitgang is echter oorzaak geweest, dat de vaarsnelheid van het trampschip in de laatste kwarteeuw met twee mijl per uur is vermeerderd. Bij een snelheid van 10 mijl verbruikt een schip in de wilde vaart met een laadvermogen van circa 10.000 ton 17 tot 18 ton kolen per dag. Indien men nu de snelheid met eenige mijlen verhoogt dan wordt het verbruik van brandstoffen 26 tot 27 ton per dag. De exploitatie van zulke schepen wordt dan duurder en bij vrije internationale concurrentie kunnen zij niet meer concurreeren. Om deze reden wordt het duidelijk, dat de Britsche reeders in de wilde vaart de bemoeiingen van Engeland en de Ver. Staten om de vaarsnelheid van hun in den oorlog gebouwde schepen, die tot dusver 10 tot 11 mijl bedroeg, te verhoogen, met gemengde gevoelens opnemen. Deze in den oorlog gebouwde schepen zijn voor de geregelde lijnscheepvaart minder geschikt en zijn, economisch gezien, slechts rendabel in de wilde vaart zoolang een tekort aan scheepsruimte tot hooge vrachten leidt. Nu hebben de Engelschen en Amerikanen in deze kwestie tegengestelde belangen. In tegenstelling met Engeland speelden de Ver. Staten vroeger in de wilde vaart geen rol, doch in de toekomst willen de Amerikanen zich ook op dit gebied gaan bewegen.

De haastig in elkaar gezette Amerikaansche noodvrachtschepen, welker tonnage thans reeds in totaal in de millioenen loopt, zijn minder geschikt voor de geregelde lijndiensten en zullen derhalve voor den opbouw van een Amerikaansche trampvloot dienen. Zouden deze schepen werkelijk in de wilde vaart komen en de Engelschen die

vele schepen van hun oude trampvloot door den oorlog hebben verloren, hiermede met snellere doch duurder varende booten moeten concurreeren, dan zouden de laatsten direct in het nadeel zijn. Weliswaar zijn de in den oorlog gebouwde Amerikaansche schepen zeer duur wat aanschaffing betreft doch de Amerikanen hebben er geen twijfel aan laten bestaan, dat zij voor als na hun scheepvaart ruim zullen subsidieeren om dergelijke nadeelen te compenseeren. Er bestaat kans dat de Amerikanen na den oorlog over de grootste koopvaardijvloot ter wereld zullen beschikken, hetgeen dan tot nieuwe crises in de wereldscheepvaart aanleiding zou geven, aangezien Europa zijn oude rechten op zou eischen. Na den eersten wereldoorlog hebben de Vereenigde Staten met hun groote vloot van opgelegde schepen een voortdurenden druk op de scheepvaartconjunctuur geoefend, daar iedere verbetering van de vrachtenmarkt stilliggende Amerikaansche schepen in de vaart bracht, hetgeen een nadeeligen invloed op de conjunctuur had. In dit verband is de Berliner Börsen-Zeitung van oordeel, dat een herhaling van deze toestanden alleszins mogelijk is. Teekenend is, dat Zweden vasthoudt aan de kwaliteitsgedachte in den scheepsbouw in de verwachting, dat na herstel van de normale concurrentie op zee het kwaliteitsschip het even goed zal doen als in het verleden.
Wat de geregelde lijndiensten betreft, is de reeds hierboven genoemde Zweedsche scheepsbouwer van meening, dat na den oorlog wel geen luxe schepen meer zullen worden gebouwd van het type Queen Mary en Normandie, daar deze te veel bouwkosten verslinden. Het meest waarschijnlijke is, dat een combinatie van vracht- en passagiersschip zal worden gevonden ter grootte van circa 7000—8000 ton laadvermogen, een snelheid van 18—20 mijl en een accommodatie voor 200—300 passagiers. Hieraan zouden wij (de N.R.Crt.) willen toevoegen, dat bij voorbeeld op de Noord-Atlantische route ook schepen van het type Nieuw Amsterdam (grootte 36.287 bruto registerton, laadvermogen 2418 ton, snelheid 21½ mijl, accommodatie voor 1232 passagiers) nog wel op hun plaats zullen zijn. **(V. b. Scheepsbouw Ver. Staten 5573 G; wereldkoopvaardijvloot 5747 A)**

A. ENERGIE — Electriciteitsverbruik der voornaamste landen —

13 Dec. — Door de beschikbare waterkracht staan Noorwegen, Canada, Zwitserland, Zweden bovenaan met een gemiddelde productie per hoofd der bevolking van resp. 3.323, 2.321, 1.677 en 1.295 kWh (1938). De Vereenigde Staten, Duitschland (zonder voormalig Oostenrijk en Sudetenland), Groot-Brittannië, België en Frankrijk volgen met resp. 896 (in 1941 gestegen tot 1.290), 837, 655, 646 en 461 kWh per bewoner. Voor Italië en Spanje zijn de cijfers 348 en 157. De wereldproductie (164.503 millioen kWh in 1924, 285.900 millioen in 1930, 346.900 millioen in 1935, 424.000 millioen in 1937 en 465.190 millioen kWh in 1939) wijst een vrij regelmatige stijging van 7,2% per jaar aan. De crisis in 1929—1932 gaf echter een daling, ook de periode 1937—1938 gaf een stilstand te zien. De productie in 1938 blijkt uit onderstaande tabel:

Land	Prod. in millioen kWh.	Percent. v./h. totaal
Vereenigde Staten	116.681	27,2
Duitschland	55.238	12,9
Groot-Brittannië	30.700	7,2
Canada	25.999	6,1
Frankrijk	19.300	4,5
Italië	15.108	3.5
Noorwegen	9.638	2,2
Zweden	8.158	1,9
Zwitserland	7.043	1,6
België	5.503	1,3
Spanje (1941)	4.084	1.-

In Groot-Brittannië is de stijging het sterkst en het regelmatigst geweest. Uitgaande van 1929 als basisjaar, steeg het indexcijfers tot 194,2 in 1938, toen de productie in de Ver. Staten op 121,6 stond. Duitschland toonde eerst een opgaande lijn vanaf 1932 (index 76,7 tot 175.1 in 1938). De Vereenigde Staten toonden een soortgelijke ontwikkeling (85,9 in 1932, 175,1 in 1941) met een vermindering in de crisisjaren 1937/38. Canada toont in 1938 een vrij sterke daling ten opzichte van 1937 evenals de Ver. Staten. In Spanje is van 1935—1937 door den burgeroorlog een bijzonder scherpe daling der stroomopwekking veroorzaakt (van 134,5 terug op 101,6), later weer door een snelle stijging tot 159,9 in 1939 ingehaald. (Econ. Nieuws)
(V. b. Energiebronnen 4449 A; Electr. stroom 5118 B; Electriciteit 5557 C)

B. GRONDSTOFFEN — Wereldproductie zijde —

11 Dec. — De wereldproductie van zijdecocons daalde van 510.000.000 kg in 1940 tot 318.330.145 kg in 1942. In Europa is de productie het vorig jaar over het algemeen gunstig verloopen, in tegenstelling tot Japan, waar de weersomstandigheden ongunstig waren, en China, waar het gebruik van een minder goede kwaliteit eieren de productie ongunstig heeft beïnvloed. De productie van ruwe zijde daalde, vergeleken met het jaar daarvoor, met 20%. In Japan daalde de productie sedert 1940 met 37%, in China zelfs met 40%. Deze daling werd niet in het minst veroorzaakt door het wegvallen der Amerikaansche aankoopen. De daling der productie heeft in 1942 in bijna alle zijdelanden der wereld aangehouden, behalve in Roemenië, Spanje, Hongarije en Turkije. Ook voor Brazilië kan op eenige toeneming worden gerekend. De toeneming der productie in Hongarije is toe te schrijven aan de inlijving van de Batschka. In Bulgarije is de productie verder gedaald, ondanks de inlijving der Thracische en Macedonische gebieden.
Over de verklaring van de vrij algemeene vermindering der productie van natuurzijde het volgende. De vraag was op de in aanmerking komende markten groot. De weersomstandigheden waren over het algemeen vrij gunstig, behalve in Japan. De voornaamste oorzaak zal wel zijn het tekort aan arbeidskrachten, daar de cocon- en zijdeproductie zeer sterk arbeidsintensief is. Voorts hebben ook de lage prijzen ongunstig gewerkt. Tenslotte zal ook de toenemende productie van kunstzijde van invloed zijn op de daling der natuurzijde-productie. (Ec. Nieuws)

— Kwikzilver - Wereldproductie —

11 Dec. — Vóór den oorlog hadden, aldus Econ. Nieuws, Spanje en Italië op de wereldmarkt voor kwikzilver een monopoliepositie. De productie der drie belangrijkste wereldproducenten bedroeg in 1938: Italië 66.179 flesschen (à 76 lbs); Spanje 40.000 flesschen, en de V.S. 17.991 flesschen. In 1941 beliep de uitvoer van Spanje 85.000 flesschen, terwijl de productie der V.S. in 1942 op circa 80.000 flesschen wordt geschat. Momenteel bedraagt de wereldproductie ca. 200.000 flesschen. In de V.S. bedraagt de kwikzilverprijs 180 tot 190 $ per flesch tegen 107 $ in 1939.

— Wol - Wereldvoorraden —

11 Dec. — Volgens een bericht in Manchester Guardian, zoo meldt Europapress, zal Australië na den oorlog een wolovershot van minstens 4 millioen balen moeten afzetten, terwijl bepaalde kringen zelfs rekenen op een overschot van ruim 7 millioen balen. Dientengevolge bereidt men zich in wolkringen voor op niet te onderschatten afzetmoeilijkheden na den oorlog, daar de capaciteit van de wolverwerkende industrie der geheele wereld na den oorlog niet voldoende zou zijn om dergelijke partijen binnen afzienbaren tijd af te nemen. In Australië houdt men ook rekening met een verscherpte concurrentie van kunstvezels in den komenden vredestijd. (Econ. Voorlichting)

— Petroleum - Oliereserves in het Nabije Oosten —

18 Dec. — De Standard Oil of Canada en de Texas Oil bezitten sedert 1938 boorconcessies in Saoedie-Arabië. De resultaten bij de ontginning van oliebronnen op de Bahreineilanden waren zeer gunstig en gaven aanleiding ook boringen te verrichten in de kuststrook El Hasa, tegenover deze eilanden. Zij werden met succes bekroond. In 1938 bedroeg de productie 550.000 ton en deze bedraagt sedert 1940 zelfs zes millioen ton per jaar. Een verdere uitbreiding der productie is zeer wel mogelijk. Thans worden onderhandelingen gevoerd tusschen een Arabische commissie, die daartoe in Washington is aangekomen en waarin ook de vertegenwoordigers der genoemde oliemaatschappijen zitting hebben, met de Petroleum Reserve Corporation, welke onlangs door de Amerikaansche regeering werd opgericht. Indien deze onderhandelingen tot resultaten leiden, zou de Amerikaansche regeering voor het eerst met kapitaal deelnemen in de olieindustrie en zij zou daarmede een politiek gaan volgen, welke door de Engelsche regeering o.a. met behulp van de Anglo Iranian reeds lang wordt toegepast. Een en ander weerspiegelt het streven der Amerikanen om zich buiten de Ver. Staten te verzekeren van zoo groot mogelijke petroleumreserves.
Naar uit Bagdad wordt gemeld werken ingenieurs van de Petroleum Reserve Company aan het aanboren van vier nieuwe olievelden in Kirkoek in de omgeving van Mossoel in Irak. Onder de grootste geheimhouding zijn er in Iran soortgelijke werkzaamheden aan den gang. Men versnelt de verhooging van de petroleumproductie uit de Bahrein Eilanden, Irak, Iran, Saoedië, Arabië en Egypte, teneinde niet aangewezen te zijn op den overzeeschen olieinvoer voor het Middellandsche Zee- en Indische front.
(V. b. Petroleum V.S. 5709 B)

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND — Tsjerkassy ontruimd; Succesvolle Duitsche tegenaanvallen; Sovjetverliezen van 3 Nov. tot 13 Dec. - Luchtaanvallen op Emden, Bari, Innsbruck, Bremen en Berlijn - Britsche doorbraakpoging in Z.Italië verijdeld —

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Führer, 12 Dec. — Het opperbevel der weermacht deelt mede: Ten Zuiden van Kertsj hebben de bolsjewisten opnieuw een nachtelijke landing beproefd. Zij mislukte onder afweervuur van alle wapenen. Ten Oosten van Kirowograd zette de vijand over een breed front zijn aanvallen voort. Zij werden afgeslagen, waarbij 68 Sovjetpantserwagens werden stukgeschoten. In het gevechtsgebied van Sjitomir en Korosten namen onze troepen stormenderhand talrijke plaatsen.

13 Dec. — In den sector van Kirowograd en bij Tsjerkassy deed de vijand talrijke aanvallen met wisselende sterkte. In het gevechtsgebied ten Noordoosten van Sjitomir ondernamen de bolsjewisten met versch-aangevoerde strijdkrachten hevige tegenaanvallen, die werden afgeslagen. Onze troepen gingen daar opnieuw tot den aanval over en sloegen een vijandelijk bruggenhoofd aan den Westelijken oever van de Teteref uiteen. Ten Noorden van het Ilmenmeer drongen stoottroepen van een divisie jagers bij verrassing een goed versterkt vijandelijk steunpunt binnen. De bezetting, bestaande uit een Sovjet-bataljon, werd na korten, hevigen strijd vernietigd of gevangengenomen.

14 Dec. — In het gebied van Kirowograd en Tsjerkassy versterkte de vijand gisteren zijn druk. De stad Tsjerkassy, welker bezetting de vijand in wekenlange gevechten tevergeefs trachtte te omsingelen is in den afgeloopen nacht door de Duitsche troepen overeenkomstig het bevel ontruimd. In het aanvalsgebied ten Noordoosten van Sjitomir zuiverden onze troepen den Westelijken oever van de Teteref van uiteengeslagen vijandelijke afdeelingen. Van 6 tot 13 December verloor de vijand daar 4400 gevangenen en rond 11.000 dooden; 927 stukken geschut, 254 pantserwagens en een groot aantal lichte en zware infanteriewapens werden buitgemaakt of vernietigd.

Ten Zuiden van Newel vielen de bolsjewisten na krachtige voorbereiding door de artillerie met verscheiden divisies en sterke pantserstrijdkrachten aan. Zij werden afgeslagen.

15 Dec. — In den sector van Kirowograd werden de aanvallen der bolsjewisten op bloedige wijze afgeslagen. In het gebied ten Noordoosten van Sjitomir wierpen onze troepen den vijand terug en brachten hem gevoelige verliezen toe. Ten Zuidwesten van Shlobin gingen de bolsjewisten met krachtige infanterie- en pantserformaties tot den verwachten aanval over. In verbitterde gevechten behaalden onze troepen een volledig afweersucces. Ten Zuiden van Newel versterkte de vijand zijn druk belangrijk. In de gevechten ten Westen van Kief en door Duitsche tegenaanvallen van het gebied van Sjitomir uit hebben de Duitsche troepen, naar het D.N.B. verneemt, in de periode van 3 November tot 13 December alleen al 3 bolsjewistische infanteriedivisies, 3 bolsjewistische cavalerie-divisies, 1 cavaleriecorps en 2 bolsjewistische pantserbrigades vernietigd. De bolsjewisten leden voorts buitengewoon zware verliezen aan materieel. Alleen in de periode van 3 November tot 13 December verloren de bolsjewisten omstreeks 8500 gevangenen, meer dan 20.000 dooden, meer dan 1.000 pantserwagens, bijna 500 stukken geschut, meer dan 1800 pantserafweerkanonnen en 46 stukken luchtdoelgeschut.

16 Dec. — Verscheidene aanvallen der bolsjewisten op het bruggenhoofd van Cherson stortten in het geconcentreerde afweervuur ineen. In het gebied van Kirowograd zetten onze troepen na het afweren van vijandelijke aanvallen hun tegenaanval voort en veroverden stormenderhand, in weerwil van het taaie vijandelijke verzet, vijandelijke plaatsen en belangrijke terreinsectoren. Aan de Pripet vielen de bolsjewisten met steun van pantserwagens aan. Zij werden met zware, bloedige verliezen afgeslagen. In het gevechtsgebied van Shlobin mislukten ook gisteren na heen en weer golvende gevechten alle doorbraakpogingen van den vijand. Ten Zuiden van Newel zijn zware afweergevechten tegen de met superieure strijdkrachten aanvallende bolsjewisten gaande.

17 Dec. — Nieuwe aanvallen der bolsjewisten op het bruggenhoofd van Cherson werden afgeslagen. De Sovjets vielen in het gebied van Kirowograd op talrijke punten vruchteloos aan. Duitsche tegenaanvallen wonnen verder terrein. Tusschen de Pripet en de Berezina mislukten talrijke vijandelijke aanvallen. In het gebied ten Zuidwesten van Newel duurden de zware afweergevechten gedurende den geheelen dag voort. Plaatselijke aanvallen op een vooruitspringenden Duitschen stellingssector ten Zuiden van Leningrad mislukten.

LUCHTOORLOG —

12 Dec. — Formaties Amerikaansche bommenwerpers deden overdag een aanval op de woonwijken van de stad Emden, In hevige luchtgevechten en door luchtdoelgeschut werden 24 vijandelijke vliegtuigen, voor het meerendeel zware viermotorige bommenwerpers, neergeschoten. In den afgeloopen nacht vlogen enkele storingsvliegtuigen over West-Duitschland.

13 Dec. — Eenige vijandelijke vliegtuigen ondernamen storingsvluchten boven het Rijnlandsch-Westfaalsche industriegebied. Formaties Amerikaansche bommenwerpers hebben lukraak bommen geworpen op eenige steden in het Noordduitsche kustgebied.

14 Dec. — In den afgeloopen nacht wierpen vijandelijke storingsvliegtuigen bommen op het Rijnsch-Westfaalsche industriegebied.

15 Dec. — Een formatie Duitsche gevechtsvliegtuigen viel in den nacht van 13 op 14 December het vijandelijke ravitailleeringssteunpunt Bari aan en plaatste treffers op de haveninstallaties. Ten aanzien van een op 2 December op deze plaats ondernomen luchtaanval wordt van Amerikaansche zijde gemeld, dat groote schade werd aangericht. Onder de vernielde geallieerde koopvaardijschepen bevinden zich 5 Amerikaansche. Volgens een bericht van geloofwaardige zijde zijn in totaal 17 geallieerde schepen tot zinken gebracht. Bovendien zouden 1000 man zijn gedood.

16 Dec. — Een formatie Amerikaansche bommenwerpers viel de stad Innsbruck aan. Door brisantbommen ontstond vooral schade in woonwijken en aan cultureele gebouwen. In den afgeloopen nacht vlogen enkele vijandelijke storingsvliegtuigen boven het Rijnlandsch-Westfaalsche industriegebied.

17 Dec. — Vijandelijke vliegerformaties vlogen overdag over de Duitsche Bocht en wierpen een groot aantal brisant- en brandbommen op woonwijken van verscheiden Noordwestduitsche plaatsen. Daardoor ontstonden, inzonderheid te Bremen, zware verwoestingen. Onvervangbare cultuurmomenten werden vernield. In de avonduren ondernamen formaties Britsch-Amerikaansche bommenwerpers een aanval op Berlijn. Er ontstond aanzienlijke schade. Luchtverdedigingsstrijdkrachten vernietigden 38 der aanvallende bommenwerpers.

ZUIDELIJK FRONT —

12 Dec. — Aan het Zuiditaliaansche front kwam het slechts tot plaatselijke gevechten.

13 Dec. — Aan het Zuiditaliaansche front verliep de dag zonder groote gevechtshandelingen.

14 Dec. — Aan het Zuiditaliaansche front verliep de dag kalm.

15 Dec. — In Zuid-Italië viel de vijand aan de Adriatische kust over een smal front opnieuw aan. De aanvallen der Britten leverden ondanks sterken steun van artillerie en vliegtuigen slechts op enkele plaatsen geringe terreinwinst op.

16 Dec. — In den westelijken sector van het Zuid-Italiaansche front ging de vijand aan weerszijden van Mignano tot den aanval over. De aanvallen werden afgeslagen. Bij de voortzetting van hun in den oostelijken sector ondernomen aanval leden de Britten zware verliezen aan menschen en materiaal.

17 Dec. — Aan het Zuid-Italiaansche front duren de afweergevechten aan beide zijden van Venafro voort. In het verloop van verbitterde gevechten behaalde de vijand trots hooge bloedige offers slechts geringe terreinwinst. Zijn beoogde doorbraak mislukte. **(V. b. Krijgsverr. 5768 A)**

B. JAPAN — Chineesche verliezen in October —

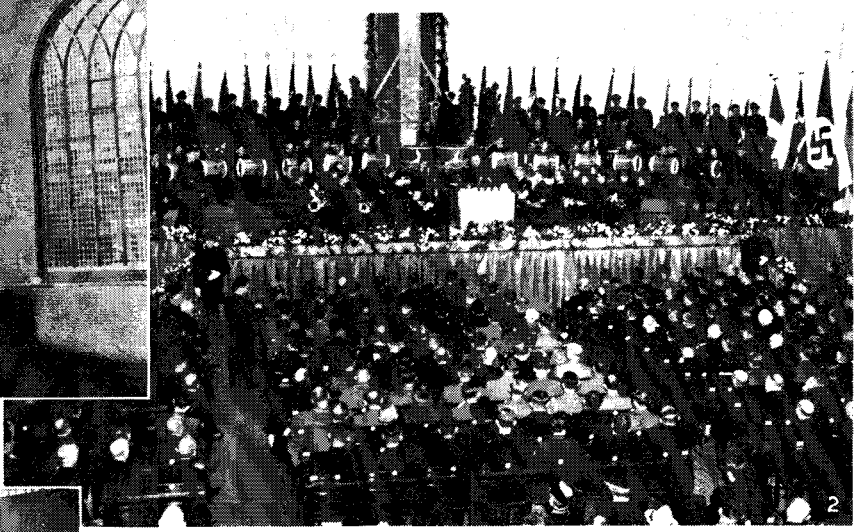
4 Dec. — Volgens een publicatie van het persbureau van het Japansche hoofdkwartier in China bedroegen de verliezen der Chineezen in de maand October 18.999 dooden, 5700 gevangenen en overloopers. Buitgemaakt werden 34 stukken geschut, 239 lichte en zware machinegeweren, 132 loopgraafmortieren, alsmede geweren, pistolen en handgranaten. Dertien vijandelijke vliegtuigen werden neergeschoten of op den grond vernield.

— Japansche luchtaanval op Bougainville —

17 Dec. — Van een steunpunt in het zuidelijke deel van den Stillen Oceaan wordt gemeld, dat eenheden van de luchtmacht der Japansche marine op 16 December driemaal het gebied van Toropina op Bougainville hebben aangevallen en de vijandelijke steunpunten aldaar met talrijke bommen hebben bestookt. **(V. b. Krijgsverr. 5768 B)**

1. De oude kerk te Wageningen, welke na een grondige restauratie weer in gebruik werd genomen. (Foto C.N.E.)
2. Zaaloverzicht tijdens de door den Leider op 11 December 1943 te Utrecht uitgesproken rede. (Foto Stapl)
3. Hauptmann Nowotny, drager van het ridderkruis met het eikenloof met de zwaarden en brillanten, reikt op den „Dag van den Duitschen Spoorwegman", aan een spoorwegambtenaar het ridderkruis voor oorlogsverdiensten uit. (Foto Transocean-Europapress)

1. Receptie op de Japansche ambassade te Berlijn ter gelegenheid van de herdenking van Japan's deelname aan den oorlog. Rijksminister von Ribbentrop wordt door den Japanschen ambassadeur Oshima begroet. (Foto Hoffmann)

HET OORLOGSTERREIN IN ITALIË. (Eigen teekening K.H.A.)

DE WERELDOORLOG IN DATA

RECAPITULATIE VAN 1 MEI - 30 JUNI 1941

1 Mei — Griekenland in Britsche blokkade betrokken, uitgezonderd Kreta. Overeenkomst betr. betaling achterstallige Finsche schulden aan V.S. van 1940 in tien jaarlijksche termijnen. Senaat der V.S. neemt ontwerp-grondwet over bouw twee-oceanen-vloot aan. Dr. Ir. W. A. Herweyer dir. gen. van den Ned. Omroep. Rijwielbelasting afgeschaft. Joden geen toegang meer tot de beurs.
2 Mei — Grieksche leger wordt gedemobiliseerd. Perzische Golf betrokken in Navycert-systeem. Vijandelijkheden tusschen Irak en Groot-Brittannië wegens landen van Britsche troepen. Handelsverdrag tusschen Mandsjoekwo en Mongolië. Portretten van levende leden v. h. Huis van Oranje-Nassau in het openbaar verboden. El, kan, pond, ons als officieele maten vervallen.
3 Mei — Sloweensch gebied, provincie Lubiana (Laibach) wordt deel koninkrijk Italië; zelfregeering. Turksch-Hongaarsch handelsverdrag. Journalistenbesluit in Nederland verschenen.
4 Mei — Rijksdag-rede van Hitler over Balkan-veldtocht.
5 Mei — Overname van tol-contrôle in Tangerzône door Spanje.
6 Mei — Roemenië erkent Slowakije. Stalin voorzitter en Molotow plaatsvervangend voorzitter van den raad van volkscommissarissen en minister van Buitenlandsche Zaken.
7 Mei — Duitsch-Fransche overeenkomst over verlichting van het geld- en goederenverkeer en vermindering van bezettingskosten (treedt in werking op 20 Mei). Griekenland wordt genoemd „Helliniki Polotia".
8 Mei — Gezamenlijk bemiddelingsaanbod van Argentinië, Brazilië en de V.S. inzake grensgeschil Peru-Ecuador. Het prijzen van artikelen in Nederland verplicht gesteld.
9 Mei — Portugeesche verklaring tegen den op 6 dezer door V.S.-senator Pepper gestelden eisch tot bezetting van Azoren en Kaap Verdische eilanden. Bijeenkomst der commissie van het Driemogendhedenpact in Tokio. Onderteekening van vredesverdrag tusschen Thailand en Fransch-Indo-China in Tokio.
10 Mei — Aaneensluiting van de Vlaamsche verbonden tot een éénheidspartij. Inwerkingtreden van de Japansche grondwet betr. bescherming der nationale verdediging.
11 Mei — Darlan door Hitler ontvangen. Na beëindiging van de bezetting Thracië onder Bulgaarsch regiem.
12 Mei — Toegang tot de Wadden-, de Z.Hollandsche en de Zeeuwsche eilanden verboden.
13 Mei — Duitsch-Kroatisch staats- en grensverdrag. James Roosevelt overhandigt een brief van president Roosevelt aan Griekschen koning op Kreta.
14 Mei — Boodschap van Hitler aan den Turkschen staatspresident Ismet Inönü. Deel der Roode Zee, uitgezonderd de Arabische territoriale wateren, wordt in Duitsch operatiegebied betrokken.
15 Mei — Kroatische grondwet over de proclamatie van Kroatië tot koninkrijk afgekondigd. Bulgarije erkent Mandsjoekwo. Scherpe verklaring van Roosevelt tegen samenwerking van Frankrijk met Duitschland. Joodsche musici in Nederland uit orkesten gezet.
16 Mei. — Gemeenschappelijke bekendmaking: Frankrijk is gerechtigd, met Duitschland te onderhandelen over de voorwaarden van een nieuwe ordening in Europa. Besluit van den IJslandschen Althingi, om IJsland, na afloop van de bondsbetrekkingen met Denemarken tot republiek te maken. James Roosevelt overhandigt Egyptischen koning schrijven van president Roosevelt.
17 Mei — Duitsch-Kroatisch economisch verdrag. Hertog van Aosta geeft Italiaanschen tegenstand bij Amba Aladschi op. Rijksdienst voor het nat. plan in Nederland ingesteld.
18 Mei — Italiaansch-Kroatisch staats- en grensverdrag; proclamatie van den Hertog van Spoleto tot koning van Kroatië.
19 Mei — De fietstax in Nederland verboden.
20 Mei — Italiaansch decreet over gouvernement Dalmatië. Duitsche valschermtroepen landen op Kreta. Sir Robert Vansittart treedt af als diplomatiek adviseur der Britsche regeering. Ratificatie-oorkonden van Japansch-Russische neutraliteitspact van 13 April uitgewisseld.
21 Mei — Handelsovereenkomst tusschen Japan en Portugal geteekend. In Nederland worden maximum-straffen bepaald voor anti-Duitsch optreden.
22 Mei — Eden verklaart: Groot-Brittannië zal geen onderscheid meer maken tuschen Fransch bezet en onbezet gebied, wanneer Vichy samenwerking met Duitschland voortzet.
23 Mei — Radiorede van Darlan over onderhandelingen met Duitschland: Frankrijk zal geheel zelfstandig zijn weg gaan. Eenheid in de Ned. kampeerwereld tot stand gebracht.
24 Mei — Vernietiging van Britsche slagkruiser „Hood" door Duitsche slagschip „Bismarck", dat op 27 Mei voor vijandelijke overmacht bezwijkt. Handelsovereenkomsten van Canada met Paraguay en Uruguay.
25 Mei — Verklaring van Laval: Wanneer Frankrijk de door Duitschland toegestoken hand afwijst, zal verbrokkelde vrede het gevolg zijn. Extra broodrantsoen van 2000 gram ter aanvulling van aardappelrantsoen in Nederland uitgegeven.
26 Mei — De Valera verzet zich tegen Britsche bedoeling, weerplicht in Noord-Ierland in te voeren. Oproep van den Griekschen premier Tsolacogloe: Griekenland moet aan nieuwe ordening van Europa medewerken. Arbeidsdienst voor alle jongeren in Nederland verplicht gesteld.
27 Mei — Fransche nota aan de V.S.: Frankrijk zal noch zijn vloot, noch zijn koloniën afstaan. Van invoering der weerplicht in Noord-Ierland wordt afgezien. Syrië en Libanon worden door Groot-Brittannië beschouwd als vijandelijk bezet gebied. Proclamatie over den onbegrensden nationalen nood-toestand in de V.S. Buitengewone maatregelen i.z. kustverdediging o.a. vaarverbod voor schepen in Nederland.
28 Mei — Aanvallen van Britsche vliegtuigen in Syrië.
29 Mei — Overeenkomst tusschen Groot-Brittannië en de V.S. over verpachting van steunpunten op Antigua.
30 Mei — Britten geven den strijd op Kreta op.
31 Mei — Darlan geeft uiteenzetting over de Britsch-Fransche betrekkingen. Wapenstilstand tusschen Irak en Gr.-Brittannië. In Nederland nieuwe inkomstenbelasting afgekondigd. Joden uit het agrarisch bedrijfsleven verwijderd.
1 Juni — Voltooiing van de Duitsche bezetting van Kreta.
2 Juni — Hitler en Mussolini ontmoeten elkaar op de Brenner. Verklaring van den staatssecretaris Hull: Fransche eilanden Martinique en Guadeloupe staan onder contrôle van de V.S.
3 Juni — Reorganisatie van het Iraaksche Kabinet door Dschemil Madfei. Ned. Indische regeering roept lichting 1923 op.
4 Juni — Ex-keizer Wilhelm II in Doorn overleden. In Nederland is Joden toegang tot badplaatsen, openbare parken en paardenrennen verboden.
5 Juni — Verklaring van Hull over de Duitsch-Fransche samenwerking, die tegen belangen van de V.S. ingaat.
6 Juni — Kroatisch staatsleider Dr. Pavelitsj door Hitler ontvangen. Pres. Roosevelt ontvangt bij wet volmacht buitenlandsche schepen in beslag te nemen. De partij van majoor Kruyt aangesloten bij de N.S.B.
7 Juni — Koning Boris van Bulgarije door Hitler ontvangen. Japan erkent Kroatië.
8 Juni — Inval van Britsche en Gaullistische strijdkrachten in Fransch mandaatsgebied Syrië en de Libanon. Boodschap van maarschalk Pétain: Er is geen enkele Duitsche soldaat in de Levant.
9 Juni — Irak breekt diplomatieke betrekkingen met Italië af.
10 Juni — Churchill geeft toe, dat er geen Duitsche valschermjagers in Nieuw-Zeelandsche uniformen op Kreta waren ingezet. Rede van Mussolini: Italië zal Oost-Afrika heroveren. Dr. Lorkovitsj minister van Buitenl. Zaken te Kroatië. Groningen zwaar gestraft wegens verspreiding van portretten van leden van Koninklijk Huis. Tokio acht inzake handelsbesprekingen Ned. Indië—Japan overeenstemming onmogelijk.
11 Juni — Bericht van het OKW over strijd in Zuidslavië, Griekenland en op Kreta; cijfers over getorpedeerde schepen van de eerste maanden. Antwoord van de V.S. op Portugeesch protest van 30 Mei betr. Roosevelt's uiting van 27 Mei over de Azoren.
12 Juni — Onderhoud van Hitler met Roemeenschen staatsleider Gen. Antonescu in München. Onderhoud van Eden met den Britschen gezant uit Moskou, Sir Stafford Cripps.
13 Juni — Britsch antwoord op Fransch protest tegen inval in Syrië. Tal van Joden te Amsterdam gearresteerd wegens springstof-aanslag.
14 Juni — Blokkeering van Duitsche, Italiaansche en andere Europeesche credieten in de V.S.
15 Juni — Kroatië treedt tot het Driemogendhedenpact toe.
16 Juni — Amerikaansche nota aan Duitschland met eisch Duitsche consul.-ambtenaren terug te roepen. Oorlogsuit-

A. *BIOGRAFIEEN.* —

Door de invrijheidstelling van Sir Oswald Mosley en het rumoer, dat in de binnenlandsche politiek van Engeland rond deze vrijlating ontstaan is, werd de politieke wereld er weer aan herinnerd, dat ook „Old England" „buitenbeentjes" heeft gehad. Sir Oswald Mosley is niet zoo maar de eerste de beste van Engelands politiek peinzende zonen. De familie Mosley behoort tot de oudsten van het land. Reeds in de 14e eeuw werd zij tot de machtigste grootgrondbezitters gerekend. De huidige Sir Oswald Mosley is de zesde baronet, sedert aan de familie de titel verleend werd. Hij werd in 1896 geboren en was in den eersten wereldoorlog cavalerist en vliegofficier. Hij werd ernstig gewond en candideerde als lid van de conservatieve partij in 1918 voor het Lagerhuis. Voor zijn politieke loopbaan, die hij ernstig door studie, reizen en door levendige deelneming aan het maatschappelijk leven van het na-oorlogsche Engeland voorbereidde, bezat hij naar 's lands tradities de gunstigst denkbare omstandigheden. Hij huwde in 1920 bovendien met lady Cynthia Curzon, de dochter van Lord Curzon, den voormaligen onderkoning van Indië en destijds minister van Buitenlandsche Zaken. Maar Mosley was obstinaat. Hem jeukte, zooals een Limburgsch gezegde het kernachtig voor een jong paard uitdrukt, de goede haver. Mosley huppelde overmoedig op zelfstandige wegen, die hem spoedig in conflict met zijn heele familie, met zijn vrouw incluis brachten. Hij keerde zich van de conservatieve partij af, was een tijdlang onafhankelijk Lagerhuisafgevaardigde en nam in 1922 nauw contact met de Engelsche socialisten op.

MOSLEY

Bij de Labours werd hij met open armen ontvangen. Zij, ook Britten ondanks alles, waren niet weinig trotsch, dat weer een rijkelui's zoontje hun gelederen kwam versterken. Eerst nu begon zijn eigenlijke politieke loopbaan, nadat hij zich van alle verbintenissen van afkomst en maatschappelijke positie had losgemaakt. In 1929 benoemde MacDonald hem tot onderstaatssecretaris in het ministerie van Werkloosheid. De sociale hervormingsplannen van Mosley waren echter voor de conservatieven te rigoureus; de Labours vonden ze te weinig marxistisch, te zelfstandig, te nationalistisch, want van internationalisme wilde Mosley niets weten. „Britain first" was zijn devies. In de dagen van politieke ontmoediging, die op zijn ontslagname volgden, ontving Mosley steun van Lord Rothermere. In 1931 trof Mosley, intusschen ook uit de Labourbeweging getreden, waarin hij zelfs een leidende functie bekleed had, aanstalten tot het stichten van een nieuwe partij, die het jaar daarop officieel werd opgericht, de B.U.F. (British Union of Fascists). Haar programma bestond uit bestrijding van de goudpolitiek van de City en van de geldjoden, actie voor een nieuwe Indië-politiek en voor sociale hervormingen. De partij bestreed voorts het parlementarisme, streefde naar staatsinmenging in het bedrijfsleven en naar autarkie van de nationale economie. In het partijblad „Action" predikte Mosley een politiek van toenadering tot Duitschland. In tal van brochures en enkele boeken, zooals „Greater Britain" en „Tomorrow we live", zette hij zijn beginselen gefundeerd en met groote overtuigingskracht uiteen. Als talentvol redenaar sprak hij op honderden openluchtmeetings. In 1936 onttrok Lord Rothermere zijn steun aan de Mosley-beweging. Haar werfkracht werd destijds echter reeds door de anti-Duitsche en oorlogszuchtige politiek der regeering en een dienovereenkomstig krachtig beïnvloede publieke meening overspoeld. Bij het uitbreken van den oorlog liet Chamberlain Sir Oswald Mosley, die intusschen met lady Diana Guiness een tweede huwelijk had aangegaan, tezamen met 6000 aanhangers in concentratiekampen opsluiten. Ook Mosley's vrouw werd naderhand geïnterneerd.

(V. b. Mosley 5766 A)

---

gaven op Ned.-Indische oorlogsbegrooting geraamd op 250 millioen dollar.

17 Juni — Finland treedt uit den Volkenbond. Spanje erkent Kroatië. Onderhandelingen tusschen Japan en Ned. Indië afgebroken.

18 Juni — Duitsch-Turksch vriendschapsverdrag. Verplichte inlevering van koper, nikkel, tin en lood in Nederland.

19 Juni — In antwoord op nota der V.S. van 16 Mei wijst Duitschland alle V.S.-consuls uit Duitschland en bezette gebieden uit. Gelijkluidende nota's tusschen de V.S. en Italië op 20 Juni. Persoonlijk schrijven van Ismet Inönü aan Hitler. Radiorede van pres. Quezon: Philippijnen zullen in geval van oorlog, de V.S. volledig ondersteunen. Japansche handelsdelegatie moet Batavia verlaten.

20 Juni — Boodschap van Roosevelt aan Congres over torpedeering van de „Robin Moor" op 21 Mei als zijnde een „internationale misdaad".

22 Juni — Begin van veldtocht tegen Sovjet-Rusland. Oproep van den Führer aan het Duitsche volk en aan soldaten aan het Oostfront. Verklaring van Rijksminister Von Ribbentrop. Italië, Roemenië en Slowakije (op 24 Juni) treden in den oorlog tegen Sovjet-Rusland. Toezegging van Britschen steun aan Sovjetunie. In Nederland het aardappelrantsoen verhoogd van 1½ tot 2 kg p.p.p.w.

23 Juni — Turkije blijft neutraal in den oorlog tusschen Duitschland en Sovjet-Rusland.

24 Juni — Oproep van den Leider der Deensche nationaal socialisten Dr. Clausen, tot dienstneming in regiment „Nordland". Bestorming van de Citadel van Brest-Litowsk. Kowno en Wilna veroverd. Nieuwe Syrische regeering in Damaskus verbreekt diplomatieke betrekkingen met Frankrijk. Verklaring van Roosevelt aan pers over bereidheid hulp te verleenen aan Sovjet-Unie.

25 Juni — Toestemming tot doortocht van Duitsche divisie uit Noorwegen naar Finland door Zweden. Verklaring van Turkschen min. van Buit. Zaken: Vriendschapsverdrag met Duitschland van 18 Juni staat geheel buiten Britsch-Turksch verdrag. Diplomatieke betrekkingen tusschen Denemarken en Sovjet-Unie verbroken.

26 Juni — Finland neemt deel aan den oorlog tegen de Sowjet-Unie. Bezetting van Dünaburg.

27 Juni — Finsch Blauw-Witboek over houding der Sovjet-Unie sedert het sluiten van vrede op 12 Maart 1940. Hongarije verklaart Sovjet-Unie den oorlog. Rede van Staatsraad Lunde: Het nieuwe Noorwegen staat aan de zijde van Duitschland. Oproep tot het vormen van een vrijwilligerskorps in Spanje. Rijkscommissaris Dr. Seyss-Inquart wekt in groote rede op landelijke massa-betooging op IJsclubterrein te Amsterdam, Nederlanders op, als vrijwilligers aan den strijd tegen de bolsjewisten deel te nemen. Ir. Mussert antwoordt. Deelname van N.S.B., N.S.D.A.P., N.S. N.A.P. en Arbeidsdienst. Dividendbelasting ad 15% afgekondigd.

28 Juni — Afbeeldingen van levende leden v. h. Huis van Oranje moeten uit openb. gebouwen worden verwijderd. Joodsche winkels op Zondag gesloten.

29 Juni — Verklaring van Zweedschen premier Hansson: Doorlaten van een Duitsche divisie beteekent geen deelname aan oorlog. Opleiding van het Noorsche legioen voor den strijd tegen het bolsjewisme. Openluchtbijeenkomsten van N.S.B. en N.S.D.A.P. op 30 plaatsen in Nederland.

30 Juni — Diplomatieke betrekkingen tusschen Frankrijk en Sovjet-Rusland worden verbroken. Onderteekening van een wet betr. een 17-Milliarden-Dollar-Crediet door pres. Roosevelt. In Nederland verlaging rantsoenen gas en electriciteit met 25%. **(V. b. Recapitulatie 5737)**

B. NEDERLAND — Arbeidsdienst - Tentoonstelling -

13 Dec. — De Ned. Arbeidsdienst heeft kunstenaars uitgenoodigd aan de kampen deel te nemen, ten einde hun indrukken van het werk en het wezen van den N.A.D. op hun eigen wijze weer te geven. De resultaten werden verzameld op een tentoonstelling „Kunstenaars zien den Arbeidsdienst", welke 7 December in het Stedelijk Museum van Amsterdam is geopend. Talrijke Duitsche en Nederlandsche autoriteiten gaven blijk van hun belangstelling. Het woord werd gevoerd door den commandant van den N.A.D., L. A. C. de Bock.

(V. b. N.A.D. 5738 B)

Distributie - Appelen voor Amsterdam en Den Haag.

20 Dec. — Medegedeeld wordt, dat de inwoners van Amsterdam en Den Haag en omgeving nog voor einde 1943 in de gelegenheid gesteld zullen worden bij hun groenteboer een half kilogram appelen per persoon te koopen.

(V. b. Distr. levensmiddelen 5747 B)

Economie, Financiën - Levensverzekeringsbedrijf in 1942 —

20 Dec. — Aan Econ. Voorlichting ontleenen wij het volgende: In verband met de nog steeds voortdurende geldruimte blijft de productie in het levensverzekeringsbedrijf, in 1943, in weerwil van de reeds zeer groote toeneming in 1942, voortdurend stijgen, aldus schrijft de Nieuwe Rotterdamsche Courant. Er werd in den loop van dit jaar voor bijna ƒ 1 milliard aan nieuwe verzekeringen gesloten, tegen ruim ƒ 600 millioen in de topjaren 1938 en 1941. De nettovooruitgang bedroeg in 1942 757 millioen of bijna het dubbele van het voorafgaande jaar, waardoor het verzekerde bedrag bij alle maatschappijen, tezamen tot boven 6 milliard steeg. Dit bedrag is als volgt samengesteld: renteverzekering 2 milliard, kapitaalverzekeringen 2.9 milliard en volksverzekeringen 1.2 milliard. De contante waarde der verplichtingen tegenover het publiek — zgn. premiereserve

— bedraagt ongeveer 1.6 milliard, het vermogen der maatschappijen 1.7 milliard.
De maatschappijen hebben maatregelen genomen de neiging bij een deel van het publiek, om de levensverzekering als een geschikt beleggingsobject te beschouwen, tegen te gaan. In 1942 werd aan koopsommen niet minder dan 97 millioen ontvangen tegen 60 millioen in 1941. Met betrekking tot de sterfte is 1942 eveneens een merkwaardig jaar geweest, want ondanks de enorme bedrijfsuitbreiding stegen de uitkeeringen met slechts 1½ millioen tot 94.7 millioen. Dat de afkoop geringer was, is uiteraard niet opmerkelijk, maar dat ook de uitkeeringen bij overlijden relatief een daling te zien gaven, heeft wel de aandacht getrokken. Volgens „Wiebes' Jaarcijfers" heeft bij alle maatschappijen tezamen de waargenomen sterfte ongeveer 66% van de verwachte sterfte bedragen, tegen 71% in 1941 en 1940.
De totale winst der levensverzekeringmaatschappijen heeft 10.1 millioen bedragen tegen 14 millioen in 1941. Ten deele moet de achteruitgang worden toegeschreven aan verminderde rentewinst en grootere lasten, welke het bedrijfsleven in het algemeen heeft te dragen, anderdeels aan de sterk gestegen productie, waardoor grootere bedragen aan provisie en andere eerste kosten moesten worden betaald. Van de winst werd 2.1 millioen besteed voor uitkeering van dividend, 1.1 millioen werd extra aan de verzekerden uitgekeerd, 3.1 millioen werd aan de vrije reserves toegevoegd, terwijl bovendien een even groot bedrag aan den fiscus moest worden afgedragen.

— Ordening van het assurantiewezen - Gesloten beroep —

20 Dec. — Op 9 December 1943 is in de Nederlandsche Staatscourant afgekondigd het vierde besluit van den secretaris-generaal voor Bijzondere Economische Zaken tot uitvoering en aanvulling van het besluit no. 218/1941 betreffende het verzekeringswezen. Door dat besluit wordt de grondslag gelegd voor de saneering van het beroep van de assurantietusschenpersonen (makelaars in assurantiën, assurantiebezorgers, assurantie-agenten en sommige gevolmachtigden). Voor de voltooiing van de saneering zullen nog aanvullende besluiten moeten volgen. Daarom kan dit besluit worden aangeduid als het eerste saneeringsbesluit assurantietusschenpersonen.
Door het Saneeringsbesluit wordt het beroep van assurantie-tusschenpersonen op 24 December 1943 gesloten verklaard. Personen, die na dien datum tot dat beroep wenschen toegelaten te worden, moeten eerst een toelatingsontheffing vragen, welke slechts zal worden afgegeven, als zij aan vestigingseischen voldoen.
Hoewel de vereischten voor de begintoelating uitermate licht zijn, is het toch te verwachten, dat een groot gedeelte van het enorme aantal provisietrekkers door het saneeringsbesluit zal worden uitgeschakeld. Deskundigen schatten het aantal uitgeschakelden zelfs op minstens 40.000 personen. Weliswaar betreft dit nagenoeg uitsluitend personen, die slechts een enkele maal een post afsluiten, doch het is duidelijk, dat die personen tezamen een niet onaanzienlijke productie kunnen maken. Voor de uitgeschakelden zelf kan de uitschakeling dus nimmer een groot nadeel beteekenen.
(V. b. Verzekeringswezen 5725 A; Levensverzekering 5697 A)

A. NEDERLAND — Germaansche ᛋᛋ - Joelfeest —

20 Dec. — In een aantal plaatsen van ons land werd door de Germaansche ᛋᛋ het Joelfeest gevierd. In de Burgerzaal van het Rotterdamsche Raadhuis werd op 19 December de Joelfeestplechtigheid bijgewoond door den Voorman van de Germaansche ᛋᛋ in Nederland, J. H. Feldmeyer. Ook de burgemeester van Rotterdam ir. F. E. Muller en de districtsleider der N.S.B., Van Iersel, waren aanwezig. Het hoofd van de afd. Pers en Propaganda ᛋᛋ-Opperschaarleider Wybrandts Marcusse las de inleidende toespraak voor, hetgeen besloten werd met het ontsteken der kaarsen aan den grooten kerstboom, die onder het orgel was geplaatst. Na eenige liederen van den Jeugdstorm en samenzang reikte daarop de Voorman de Joelluchters uit aan vrouwen en ouders van eenige gevallen frontstrijders. Jegens elk der treurenden sprak hij woorden van deelneming. De joelluchters waren uit klei gebakken naar het model van een exemplaar uit vroeger tijden. Binnen in den luchter wordt een klein kaarsje ontstoken, dat zijn licht uitstraalt door een in den wand uitgespaard hart en een zonnerad. Bovenop den luchter wordt een groote kaars ontstoken. In zijn slotwoord sprak de voorman de hoop uit, dat de joelluchter een heilbrengend bindmiddel mocht zijn voor de Germaansche ᛋᛋ en verzocht hij den aanwezigen hun gedachten te wijden aan den Führer, den man die tenslotte toch alleen aller toekomst in zijn handen draagt.
(V. b. Germ. ᛋᛋ 5739 A; Midwinterfeest 5363)

Justitie - Knoeiers met alcohol bestraft —

20 Dec. — Door de rechtbank te Amsterdam zijn een aantal caféhouders en drankhandelaren gestraft met geldboeten en gevangenisstraffen tot 1½ jaar. Zij hadden zich schuldig gemaakt aan het knoeien met alcoholhoudende dranken, o.a. door het clandestien verkoopen van drank, die de gevaarlijke methylalcohol bevatte. De Amsterdamsche politie had reeds een krachtig onderzoek naar den omvang van dit kwaad ingesteld, met tot resultaat, dat niet minder dan 43 café's werden gesloten.
(V. b. Misdr. voedselvoorz. 5771 A)

Landbouw - Teeltplan 1944 —

20 Dec. — Vanwege het departement van Landbouw en Visscherij is het „Teeltplan Akkerbouw 1944" bekend gemaakt. Volgens dit teeltplan zullen op bouwland en gescheurd grasland de volgende gewassen onbeperkt als hoofdgewas mogen worden verbouwd: tarwe, gerst, rogge, haver, korrelmais, peulvruchten (behoudens Waalsche boonen), koolzaad, raapzaad, blauwmaanzaad, vlas, aardappelen (fabrieks- en consumptie-aardappelen), suikerbieten, cichorei, kanariezaad en karwij. In afwijking van het vorige jaar is dus voor oogst 1944 de verbouw van peulvruchten (behalve Waalsche boonen) en haver geheel vrij.
Evenals vorig jaar zullen de telers voor korrelmais een bepaald gedeelte voor eigen gebruik mogen behouden. Aan de verbouwers van vlas zal wederom het recht worden gegeven per 1000 kg geleverd gerepeld vlas een bepaalde hoeveelheid linnen te koopen. Om de teelt van suikerbieten aan te moedigen, zal wederom een suikerpremie worden toegekend. Om den verbouw van aardappelen te bevorderen, zal ook aan de verbouwers van aardappelen een suikerpremie worden toegekend.
De oppervlakte ruwvoedergewassen (waaronder klaver en kunstweide) is per bedrijf beperkt tot de oppervlakte, welke in 1943 rechtens met deze gewassen mocht worden beteeld. Uitbreiding van de oppervlakte ruwvoedergewassen op bouwland is slechts mogelijk met een oppervlakte gelijk aan die, waarvoor voor 1944 grasland wordt gescheurd zonder dat daarvoor een scheurpremie is aangevraagd.
(V. b. Teeltplan 1943 5166 B)

Politie - Aanslag op distributiekantoor te Boskoop verijdeld —

20 Dec. — Tien gewapende bandieten hebben op 15 December een overval gepleegd op het raadhuis en het distributiekantoor van Boskoop. Vermoedelijk is het hun bedoeling geweest, zich op deze misdadige wijze meester te maken van distributiebescheiden. Echter is dit plan op een totale mislukking uitgeloopen. Onder levensgevaar hebben de twee bewakers van het distributiekantoor kans gezien de indringers tegen te houden en alarm te slaan. Voor dit dappere en kordate gedrag zijn zij ten stadhuize aldaar in tegenwoordigheid van den burgemeester van overheidswege onderscheiden. Tijdens de korte plechtigheid in het raadhuis zijn den mannen woorden van lof toegezwaaid voor hun kranige houding en is aan ieder hunner bij wijze van belooning een bedrag van ƒ 500 ter hand gesteld.
(V. b. Aanslag distributiekant. Huizen 5607 A)

— Afdeeling Sociale Politie te Amsterdam —

20 Dec. — Ter bestrijding van de vele a-sociale elementen, die in dezen tijd de volksgemeenschap in zoo ernstige mate schaden, in het bijzonder zijn daaronder de z.g. bonnenhandelaren te rekenen, is door den wnd. politiepresident aan het hoofdbureau van politie een speciale afdeeling ingesteld, welke den naam draagt van Sociale Politie. Met de leiding van deze afdeeling is belast de kapitein der Staatspolitie, D. Bakker.

Handel, Nijverheid - Bedrijfssluiting tusschen Kerstmis en Nieuwjaar —

20 Dec. — In verband met de huidige bijzondere situatie in het bedrijfsleven is bepaald, dat alle bedrijven op de in de periode van 23 December 1943 na beëindiging der werkzaamheden tot en met 2 Januari 1944 gelegen werkdagen zullen moeten zijn gesloten, behoudens de hierna te noemen uitzonderingen: 1. Bedrijven, welke zich bezighouden met het voortbrengen van grondstoffen, voor zoover zij niet reeds vallen onder 3; 2. Openbare nutsbedrijven, gas-, waterleiding- en electriciteitsbedrijven; 3. Bedrijven, welke voor de voedselvoorziening werkzaam zijn, voor zoover zij niet door het betrokken bedrijfschap schriftelijk zijn aangewezen om gedurende genoemde periode of een gedeelte daarvan te sluiten; 4. Continu-bedrijven, waarbij tijdelijke sluiting schade aan de outillage of aan de in bewerking zijnde goederen zou veroorzaken, voor zoover zij niet reeds vallen onder 3; 5. Bedrijven werkzaam op het gebied van het personen- en goederenvervoer; 6. Bedrijven, welke zich met den detailhandel bezighouden, voor zoover zij niet

reeds vallen onder 3; 7. Bank- en verzekeringsbedrijven; 8. Bedrijven, welke rechtstreeks door de bevoegde Duitsche instanties worden aangewezen.
Door de voorgeschreven arbeidsrust zal geen vertraging bij het laden en lossen van verkeersmiddelen mogen optreden. Het volledig gebruik van alle verkeersmiddelen mag in deze periode in geen geval worden gestoord. Met het oog hierop dienen de bedrijven er voor zorg te dragen, dat gedurende de feestdagen en de daartusschen liggende overige rustdagen geen opeenhooping van goederen op de stations en overslagplaatsen voor het verkeer te water ontstaat. **(V. b. Bedrijfssluiting '42 5363)**

A. **NEDERLAND — Kunst, Kultuur - Nederlandsch-Duitsch inlichtingeninstituut in Amsterdam —**
20 Dec. — In Amsterdam is 15 December '43 een nieuw instituut geopend onder den naam Informationsbibliothek. Dit stelt zich ten doel omtrent alle terreinen het Duitsche rijk betreffende, inlichtingen te geven. Een bibliotheek in den eigenlijken zin is de instelling derhalve niet, doch een ieder, die, hetzij om beroepsredenen, hetzij uit persoonlijke interesse iets wil weten betreffende wetenschap, cultuur, politiek, economie e.a. in Duitschland kan van de Informationsbibliothek inlichtingen daarover krijgen. Dr. K. Müller, lector in de Duitsche taal aan de Amsterdamsche Universiteit, is honorair leider der bibliotheek. Behalve boekwerken, couranten en tijdschriften is in de bibliotheek eveneens aanwezig een uitgebreid gramofoonplatenarchief, terwijl men binnen korten tijd gereed komt met de organisatie van een foto- en een filmarchief. Er zijn op het oogenblik ongeveer 6000 boeken, doch dit bezit zal tot ongeveer 10.000 worden uitgebreid. Het aantal gramofoonplaten bedraagt ongeveer 9000 en omvat alle mogelijke soorten muziekplaten benevens platen waarop redevoeringen zijn weergegeven.

N.S.B. - Mussert te Hengelo —
20 Dec. — Op een op 18 December in het Concertgebouw te Hengelo gehouden appèl van den Kring Twente der N.S.B. voerde de Leider het woord. Spreker huldigde in zijn rede o.a. de dapperen, die in het Verre Oosten strijden en den oorlog ver van onze grenzen houden. Vierhonderdduizend jongeren werken in Duitschland, doch ik had liever — aldus spr. — 200.000 aan het front staan, enkel en alleen omdat het noodig is, dat Europa wordt verdedigd en dat ook ons volk een aandeel in die verdediging neemt, opdat we gelijkberechtigd zullen zijn.

— Propagandaleider E. Voorhoeve opgevolgd door H. J. Leeuwenberg —
20 Dec. — In een korte bijeenkomst op het Hoofdkwartier der N.S.B. te Utrecht, heeft de Leider den scheidenden propagandaleider, Ernst Voorhoeve, die om gezondheidsredenen zijn functie moest neerleggen, toegesproken en zijn opvolger, den heer H. J. Leeuwenberg, gemachtigde van den Leider in Noord-Brabant, in zijn nieuwe functie ingeleid. **(V. b. Mussert 5769 A; Voorhoeve 5648 B)**

Verkeer - Beperking der verzending der aangeteekende stukken —
20 Dec. — De bijzondere omstandigheden maakten het noodzakelijk, met ingang van 16 December, een beperking in te voeren voor verzending van aangeteekende stukken, zoowel naar gewicht als naar inhoud. Voortaan mogen slechts brieven, die geen goederen bevatten, tot een gewicht van 500 gram aangeteekend verzonden worden. Voor geldzendingen gaat dit gewicht tot 2 kg, voor brailledrukwerken onveranderd tot 7 kg. **(V. b. Postverkeer 5454 B)**

Weermacht - Landstorm - Nieuwe formaties door Mussert beëedigd - SS Pantserregimenten „Generaal Seyffardt" en „De Ruyter" —
20 Dec. — Op 19 December zijn op het terrein van een kazerne in het Zuiden des lands opnieuw eenige honderden leden van den Landstorm Nederland door den Leider beëedigd. Onder de gasten bevonden zich o.a. Heerbanleider Meulenberg en Stafleider Quispel van den Nationalen Jeugdstorm. Nadat Obergruppenführer Rauter de troepen geïnspecteerd had, nam Gruppenführer Demelhuber het woord. Aan diens toespraak ontleenen wij zijn mededeeling, dat de Führer uit waardeering voor de duizenden Nederlandsche vrijwilligers, die aan het Oostfront strijden, besloten had, den SS-pantsergrenadiersregimenten 47 en 48, die deel uitmaken van de SS-pantsergrenadiersdivisie „Nederland", respect. de namen „Generaal Seyffardt" en „De Ruyter" te verleenen. Hierop werd door Mussert het woord gevoerd.
In zijn toespraak zeide de Leider o.m.: „Gij hebt de verdediging van ons vaderland op u genomen. Gij hebt gebroken met een valsche neutraliteit, die het Nederland van gisteren er toe bracht, het kostbare, reeds gereedliggende geschut voor de pantserforten van Vlissingen en Kijkduin voor een appel en een ei aan een jood te verkoopen, omdat Engeland de verdediging van de Nederlandsche kust niet wenschte. Tegenover deze geestesgesteldheid stellen wij kort en krachtig een weerbaar Nederlandsch volk. Soldaat of slaaf is de keuze, waarvoor ons volk in dit uur van Europa's lotswende is gesteld. Wanneer wij weten en gelooven dat Nederland zal herrijzen — ondanks de duizenden die nog tegenover ons staan — dan putten wij dit geloof uit het feit, dat in Waffen-SS, Panzergrenadiersdivisie Nederland en den Landstorm, Neerlands zonen weer soldaten worden, en dan vooral goede soldaten. Van de groote Germaansche weermacht, die eens komen moet, zal Nederland een eervol deel uitmaken."
Plechtig weerklonk na deze woorden, nagezegd door honderden jonge Nederlandsche kerels, de beide vingers van de rechterhand ten eed geheven, over het veld de eedsformule: „als lid van den Landstorm Nederland zweer ik u Adolf Hitler, Germaansch Führer, trouw en dapperheid. Ik beloof u en den door u aangewezen meerderen, gehoorzaamheid tot in den dood. Zoo waarlijk helpe mij God almachtig".
Tenslotte betrad SS-Obergruppenführer Rauter het spreekgestoelte.
„Mocht de vijand in het Westen komen om zijn anti-Europeesche politiek met geweld van wapenen door te zetten: hij zal ons bereid vinden, koste wat het koste", zoo zeide deze. „God heeft ons den Führer geschonken. Hij is onze garant voor de overwinning." Aan het slot van zijn rede, noodigde SS-Obergruppenführer Rauter de aangetreden soldaten uit, in te stemmen met den ouden strijdroep: Adolf Hitler, Sieg Heil!
(V. b. Landstorm 5707; Rauter 5707; Mussert 5780 A)

B. **PARAPSYCHOLOGIE — Voordracht prof. dr. E. A. Greven —**
20 Dec. — In het Gezelschap voor Philosophie en Parapsychologie heeft prof. dr. E. A. Greven, voorzitter van het Gezelschap, in Pulchri, in Den Haag over bovengenoemd onderwerp gesproken, vooral in verband met het intuïtieve en de droomwerkelijkheid. Men kan zeggen, aldus spr. — dat de wetenschap vrucht is van het streven des menschen zich te weren tegen de aanvallen der natuur, waardoor hij velerlei afweermiddelen leerde kennen. Natuurlijk ook om het door de natuur gebodene nuttig en doelmatig aan te wenden. Uit het doelmatige volgt het principe der doelstelling, dat spr. met eenige voorbeelden aantoonde. De doelstelling leidde menigmaal tot ontdekking. Het principe der schepping treedt vooral op den voorgrond in de techniek. Als vierde principe noemde spr. het continueerende. In dat verband wees spr. nog op den strijd, die noodig is om oude denkbeelden door nieuwe vervangen te krijgen. De massa trekt gewoonlijk voor het nieuwe de schouders op, vindt het „vreemd". Vooral de Parapsychologie en de parapsychologische philosophie hebben onder die houding te lijden, hoewel hij haar de wetenschap der toekomst acht, werd het zoo belangrijke Onderbewustzijn nog maar nauwelijks 30 jaar onderzocht.
Spr. kwam vervolgens tot het Intuïtieve. Iemand dien wij ontmoeten, is ons sympathiek, antipathiek of onverschillig door intuïtieven indruk. In ons innerlijk wezen gebeurt dus iets door ontmoeting. De ontmoeting brengt iets in ons in beweging. De wetenschap kan dit algemeen verschijnsel niet negeeren, wat spr. weer met eenige voorbeelden toelichtte. Men kan deze problemen niet met maat en gewicht oplossen, daar beide zieleproblemen zijn met hun actie en reactie. Voorgevoel, visioen, droom, behooren in dezelfde lijn. Spr. stond vervolgens nog stil bij de droomwerkelijkheid, waarmee hij bedoelt droomen, die onmiddellijk inwerken op den Geest, in den trant b.v. der inspiratie. Zoo kreeg b.v. Händel het slot van zijn „Halleluja" in den droom. Ook de influentie hoort hier thuis.
De parapsychologische philosophie nu wil deze metaphysica onderzoeken en daardoor onze heele levensbeschouwing in haar voordeel beïnvloeden, als men inziet, dat de Geest het primaire is, die zich bedient van onze zintuigen. Dien geest leeren we kennen in het Onderbewuste. Wij zijn — men vergete het nooit — geestelijke wezens, geleid door inwendige wetten, die den weg wijzen naar het Eeuwige, en het mogelijk maken God te voelen en te beleven.
(V. b. Parapsychologie 4462 D)

C. **CHILI — Trans-Andes tunnel voltooid —**
20 Dec. — Volgens berichten uit Santiago zijn de werkzaamheden aan den grooten Trans Andes-tunnel voltooid. Het automobielverkeer zal omstreeks het midden van deze maand worden vrijgegeven, aldus meldt Europapress.
(V. b. Chili 5652 D)

A. MILITAIRE LUCHTVAART — Rangen in de diverse landen —

20 Dec. — Aan het weekblad „Vliegwereld" ontleenen wij: Het Duitsche tijdschrift Der Flieger ontleent aan het Britsche tijdschrift Aeronautics onderstaande interessante vergelijkende lijst van rangen bij de militaire luchtvaart der verschillende landen, waarbij er de aandacht op wordt gevestigd dat er tusschen deze landen belangrijke verschillen zijn aan te wijzen, aangezien in Engeland het luchtwapen nog als onafhankelijk wapen naast de andere wapens bestaat, terwijl de verbindingen tusschen het leger en het luchtwapen toch zeer nauw zijn. Bovendien zijn het Duitsche en Italiaansche luchtwapen samengesteld uit gemengde formaties, die veelal vliegtuigen van verschillende typen gebruiken; het Britsche luchtwapen daarentegen bestaat uit eenheden, die gewoonlijk toestellen van eenzelfde type gebruiken (jagers of bommenwerpers of vliegtuigen voor de kustverdediging). Het is derhalve niet mogelijk de rangen, welke in de verschillende landen geldig zijn, nauwkeurig met elkaar te vergelijken, vooral reeds daarom niet, omdat men in Duitschland naast den rang nog de bijzondere functie van den officier apart vermeldt: zoo kan een Oberleutnant tegelijk Staffelführer zijn, een Hauptmann tegelijk Gruppen-, een Major tegelijk Geschwader-Kommodore. Ten slotte zij er op gewezen, dat de lijst van rangen bij het Nederlandsche luchtwapen door ons („Vliegwereld") toegevoegd werd en de laagste rang voor gebreveteerd vlieger een sergeant is.

Nederland	Duitschland (Luftwaffe)	Japan (Rikugun Koku Kogun)	Italië (Regia Aeronautica)	Engeland	Amerika	Frankrijk	Noorwegen (Hærens flygvapn)	China	Sovjetunie
1. —	1. Generalfeldmarschall	1. Gensui	1. Maresciallo dell' Aria	1. Marshal of the RAF	1. —	1. —	1. —	1. Yichi Shan Chiang	1. —
2. —	2. Generaloberst	2. —	2. —	2. —	2. —	2. —	2. —	2. —	2. General Polkownik-aviatsii
3. —	3. General der Luftwaffe General der Flakartillerie	3. Taisho	3. Generale di Squadra Aerea	3. Air Chief Marshal	3. General (AAF)	3. —	3. —	3. Shan Chiang	3. —
4. Luit.-Generaal	4. Generalleutnant	4. Chusho	4. Generale di Divisione Aerea	4. Air Marshal	4. Lieutenant General (AAF)	4. —	4. —	4. Chung Chiang	4. General Leitenant-aviatsii
5. Generaal-Majoor	5. Generalmajor	5. Shosho	5. Generale di Brigata Aerea	5. Air Vice-Marshal	5. Major General (AAF)	5. —	5. Kontre Admiral	5. Shao Chiang	5. General Majoraviatsii
6. —	6. —	6. Fuku Shosho	6. —	6. Air Commodore	6. Brigadier General (AAF)	6. Général de Brigade Aérienne	6. Oberst	6. Tai Chiang	6. —
7. Kolonel	7. Oberst	7. Taisa	7. Colonnello	7. Group Captain	7. Colonel (AAF)	7. Colonel	7. Oberst leytnant	7. Shan Hsiao	7. Polkownik
8. Overste	8. Oberstleutnant	8. Chusa	8. Tenente Colonnello	8. Wing Commander	8. Lieutenant Colonel	8. Lieutenant Colonel	8. Major	8. Chung Hsiao	8. Podpolkownik
9. Majoor	9. Major	9. Shosa	9. Maggiore	9. Squadron Leader	9. Major (AAF)	9. Commandant	9. Kaptain	9. Shao Hsiao	9. Major
10. Kapitein	10. Hauptmann	10. Taii	10. Capitano	10. Flight Lieutenant	10. Captain (AAF)	10. Capitaine	10. Loytnant	10. Shan Wei	10. Kapitan
11. Eerste luitenant	11. Oberleutnant	11. Chui	11. Tenente	11. Flying Officer	11. First Lieutenant (AAF)	11. Lieutenant	11. —	11. Chung Wei	11. Starshy Leitenant
12. Tweede luitenant	12. Leutnant	12. Shoi	12. Sottotenente	12. Pilot Officer	12. Second Lieutenant (AAF)	12. Sous-Lieutenant	12. Fenrik	12. Shao Wei	12. Leitenant
13. Vaandrig en adjudant onderofficier	13. —	13. Jun Shoi	13. —	13. Acting Pilot Officer	13. —	13. —	13. —	13. Tgun Wei	13. Mladshy Leitenant
14. —	14. Stabsfeldwebel Hauptfeldwebel Oberfeldwebel Feldwebel	14. —	14. — Sergente maggiore	14. Warrant Officer	14. Master Sergeant (AAF)	14. Adjudant-Chef, Adjudant	14. —	14. Chun Shih Chang	14. —
15. Sergeant-Majoor	15. Unterfeldwebel	15. —	15. —	15. Flight Sergeant	15. First Sergeant (AAF)	15. Sergent-Chef	15. Vingsersjant	15. Fu Shun Shih	15. Starshy Sergant
16. Sergeant	16. Unteroffizier	16. Kashi (kan)	16. Sergente	16. Sergeant	16. Technical Sergeant (AAF)	16. Sergent	16. Sersjant	16. Shang Shih	16. Mladshy Sergant
17. Korporaal	17. Hauptgefreiter	17. —	17. Caporale	17. Corporal	17. Staff Sergeant (AAF)	17. Caporal-Chef	17. Korporal	17. Chung Shih	17. —
18. —	18. Obergefreiter	18. —	18. —	18. Leading Aircraftman	18. Sergeant (AAF)	18. Caporal	18. —	18. Hsia Shih	18. —
19. —	19. Gefreiter	19. —	19. Ie aviere	19. Aircraftman 1st Class	19. Corporal (AAF)	19. Soldat de 1ère classe	19. —	19. Yi Ten Pin	19. —
20. Soldaat	20. Flieger	20. —	20. Aviere	20. Aircraftman 2nd Class	20. Private 1st Class (AAF)	20. Soldat de 2ème classe	20. Flygsoldat	20. Er Ten Pin	20. Krasnoarmeets

(V. b. 5675)

B. VERKEER — Scheepvaart - Toenemend aantal zeilschepen —

20 Dec. — Het groote gebrek aan stoom- en motorschepen bij alle vloten van de wereld heeft er toe geleid, dat de reeds zoo dikwijls ten doode opgeschreven zeilschepen een wedergeboorte beleven. Van den eenen kant brengt men reeds opgelegde zeilschepen met een respectabelen leeftijd weer in dienst, terwijl anderzijds op de werven een groot aantal schepen in aanbouw is. De besparing aan ijzer en andere metalen, alsmede de kortere duur van den bouw in vergelijking met de stoomschepen geven in oorlogstijd dikwijls de voorkeur aan zeilschepen. Daarbij komt, dat zeilschepen een groote besparing geven aan brandstof.
Grootendeels houdt deze opleving in het gebruik van zeilschepen dus verband met de oorlogsomstandigheden. Van den anderen kant evenwel, aldus constateert het „Hamb. Fremdenblatt", heeft men de nieuwe schepen ook een toekomstige vredestaak toegedacht. Vooral de Oostzeestaten streven er naar een omvangrijke zeilvloot aan te schaffen, die voor de kustvaart in de Oostzee bestemd is. In Portugal, Spanje, Italië en Griekenland zijn tal van zeilschepen in aanbouw, die niet alleen voor het kustverkeer zullen worden gebruikt. Het gebrek aan scheepsruimte heeft er toe geleid, dat zelfs tusschen de V.S. en Zuid-Afrika en tusschen Zuid-Afrika en Britsch-Indië veelvuldig wordt gebruik gemaakt van zeilschepen. Ook in de kustvaart van Brazilië en andere Zuidamerikaansche landen hebben zeilschepen op vele routes de andere schepen verdrongen.
Wat den bouw van de zeilschepen betreft, hierbij heeft zich in vergelijking met vroeger, vooral een verandering voltrokken ten aanzien van de grootte. Men bouwt thans zeilschepen van 150 à 300 b.r.t., die met hulpmotoren zijn uitgerust, zoodat men dus de voorkeur blijkt te geven aan kleine schepen. De tijd van de groote zeilschepen schijnt volgens genoemd blad definitief voorbij te zijn. Amerika, Japan en andere Oostaziatische landen maken in het zeeverkeer op groote schaal van zeilschepen gebruik. Gedurende de laatste maanden zijn in het eilandenverkeer van de Karibische Zee groote stoomschepen vervangen door schoeners, die in series worden gebouwd op de werven van Haiti, Jamaica en de Dominicaansche republiek. Op de werven van Japan worden eveneens in series eenheidstypen van zeilschepen gebouwd, waarmede men beoogt het voortdurend toenemen van 't verkeer tusschen Japan en de nieuwe Japansche gebieden in het Zuiden te ontlasten. Een bouwplan voor enkele jaren is voor dit doel opgesteld. Ook de Chineesche jonken zijn volgens modernere opvattingen tot een grootere ontwikkeling gebracht, in een eenheidstype veranderd en worden thans in series gebouwd. **(V. b. Scheepvaart 5774 C)**

C. NEDERLAND — Rijksminister dr. Seyss-Inquart president der Deutsche Akademie —

24 Dec. — De Führer heeft op voorstel van Rijksminister dr. Goebbels Rijksminister dr. Seyss-Inquart, als opvolger van den overleden minister-president Ludwig Siebert, benoemd tot president der Deutsche Akademie.
(V. b. Dr. Seyss-Inquart 5769 A)

A. **INTERNATIONALE ROODE KRUIS — Zweedsch schip ten dienste van krijgsgevangenen gecharterd -**
20 Dec. — In samenwerking met de Zweedsche regeering is het aan het Intern. comité van het Roode Kruis te Genève gelukt de hand te leggen op het nieuwe te Gothenburg gebouwde Zweedsche motorschip Mangalore (7400 brt). Dit schip zal gaan varen ten dienste van de krijgsgevangenen van alle landen. **(V. b. Intern. Roode Kruis 5717 B)**

B. **FRANKRIJK — Wederopbouwproblemen —**
In Frankrijk zijn tot October van dit jaar 100.462 gebouwen geheel en 380.615 gebouwen gedeeltelijk vernield. Stelt men de gemiddelde waarde van 1 gebouw op 250.000 frs., dan beteekent alleen de wederopbouw der verwoeste gebouwen een uitgave van 25 milliard frs. Bijna evenveel kost het herstel van de gedeeltelijk vernielde gebouwen. Aan den anderen kant wordt van bevoegde zijde de Fransche wederopbouwcapaciteit op ten hoogste 100 milliard frs. per jaar geraamd. De tot dusver veroorzaakte schade zou dus in een jaar tijds kunnen worden hersteld, indien het gelukte de aanwezige productiefactoren op den wederopbouw te concentreeren. Er is echter nog een factor van beteekenis en wel deze, dat tengevolge van den oorlog de bestaande woonhuizen niet kunnen worden onderhouden en op deze wijze aan een aanzienlijke waardevermindering onderhevig zijn, welke na den oorlog zoo spoedig mogelijk teniet moet worden gedaan. Daar op woonhuizen gemeenlijk 5% per jaar wordt afgeschreven, bedraagt deze waardevermindering thans reeds 20%. De totale waarde der woonhuizen bedroeg in 1939 400 milliard frs., zoodat de waardevermindering ongeveer 80 milliard frs. uitmaakt, waarbij de depreciatie van den franc nog buiten beschouwing is gebleven. **(V. b. Wederopbouw 4975 B)**

C. **INSULINDE — Pers - Ontwikkeling van het dagbladwezen —**
20 Dec. — Over de taak en de ontwikkeling van de Japansche pers in de bezette gebieden heeft de directeur van de Domei-agentuur, Inouije, voor de eerste maal mededeelingen gedaan. Eind Augustus van dit jaar heeft de Japansche regeering vrijwel het geheele dagbladwezen in deze gebieden in handen genomen. Aan verschillende Japansche uitgevers en aan de Domei-agentuur werd de uitgave van nieuwe kranten opgedragen. Op Java werd de „Asahi" en op Celebes de „Mainichi" met deze taak belast. De „Asahi" geeft thans op Java een achttal dagbladen en een tweemaal per week verschijnende courant uit. Bovendien worden te Batavia, Soerabaja, en Semarang een viertal dagbladen bij niet-Japansche uitgevers gedrukt. De „Mainichi" controleert en redigeert op Celebes dag-, week- en maandbladen, waarvan er zoowel in het Engelsch en Japansch als in de landstalen verschijnen. Deze couranten zijn niet identiek met de frontkranten. De legerautoriteiten hebben de dagbladeigenaren verplicht, de couranten, die in de landstalen verschijnen, te doen redigeeren door inheemsche krachten onder leiding van ervaren Japansche journalisten. De belangrijkste Japansche bladen in Ned.-Indië zijn de „Java Shimboen", die te Batavia en de „Celebes Shimboen", die te Makassar verschijnt. Zij komen uit in den vorm van een ochtendblad en dienen in de eerste plaats ter informatie van de Japansche burgers. De niet-Japansche bladen verschijnen des avonds, zoodat zij het grootste deel van hun berichten aan de Japansche ochtendbladen kunnen ontleenen. Hierdoor wordt, aldus de Domei-directeur, eenheid in de voorlichting gewaarborgd, waartoe ook de informatie-afdeelingen van het bezettingsleger bijdragen d.m.v. dagelijksche persconferenties.
Volgens de verklaringen van Inouije heeft Japan's perspolitiek in Z.O. Azië tot dusver goede resultaten opgeleverd. De Japansche uitgevers pogen evenwel te geraken tot de oprichting van een groot concern, dat alle uitgeverijen in de bezette gebieden zal omvatten. Dit concern zou den status van semi-officieel bedrijf krijgen.

— Java - Bezoek van Bose —
20 Dec. — Soebhas Chandra Bose, de president der nieuwe Voor-Indische regeering, heeft zich naar Java begeven om een bezoek aan de Japansche troepen te brengen. Op 12 December is hij te Batavia aangekomen, waar hij een bezoek aan den commandant der Japansche troepen bracht. Des avonds sprak Bose op een vergadering van een duizendtal Voor-Indiërs.

— Celebes - Exploitatie —
20 Dec. — De economische ontwikkeling van Celebes heeft onder het bestuur van de Japansche marine-autoriteiten niet stil gestaan. De versnelde ontginning der petroleumbronnen, nikkelertsen, diamant en platina-lagen, alsmede de rubberproductie hebben een dusdanigen vorm aangenomen, dat reeds een vrij groote export naar Japan mogelijk is. Tegelijkertijd streeft het binnenlandsch bestuur er naar de levensmiddelenproductie op Celebes te verhoogen, waarbij men zich als doel heeft gesteld een zoo hoog mogelijken graad van zelfvoorziening, ook op het gebied der textielvoorziening. Op verlangen der Japansche autoriteiten is in den loop der beide laatste jaren katoen aangeplant; de financiering werd door de Formosa Bank verzorgd. Deze bank wikkelt tegelijkertijd de zaken der Exploratiebank voor het Zuiden en van de Bank van Japan af. De Nederlandsche valuta is tezamen met de door de militaire autoriteiten uitgegeven yen in omloop, doch het voornemen bestaat het Nederlandsche geld in den eerstkomenden tijd uit de circulatie te nemen. De prijzen konden met succes worden gestabiliseerd. Op grond van een in het voorjaar jongstleden afgekondigde wet zijn buitensporige oorlogswinsten streng verboden. De verbruiksgoederen, welke vroeger grootendeels werden geïmporteerd en nu voor een toenemend deel op het eiland zelf worden gewonnen, worden door distributieorganen onder de bevolking verdeeld. Textiel- en lederwaren zijn op het oogenblik niet gerantsoeneerd, doch behooren niettemin tot de schaarsche goederen. In den bouw van houten schepen neemt Celebes een vooraanstaande plaats in.

— Bewegingsvrijheid voor Chineezen op Java —
20 Dec. — De Japansche autoriteiten op Java hebben den 800.000 daar wonenden Chineezen bewegingsvrijheid toegestaan. **(V. b. Bose 5723 B; Celebes 5595; Java 5716 B; Reorg. Pers 5321 B)**

D. **ALUMINIUM — Prijsontwikkeling en toepassing.**
20 Dec. — Reeds in 1855 werd op de wereldtentoonstelling te Parijs het nieuwe metaal aluminium geëxposeerd. Het heeft echter nog enkele tientallen jaren geduurd, alvorens dit metaal practische toepassing heeft gevonden. In 1889 gelukte het in de ovens te Neuhausen langs electrolytischen weg aluminium te winnen, en sedertdien is de productie voortdurend toegenomen en de prijs gedaald. De Zwitsersche productie steeg van 40 ton in 1890 tot 7500 ton in 1920 en 28.000 ton in 1940. De prijs daalde van ƒ 1000 per kg in 1855 tot ƒ 2.50 per kg.
Gedurende den huidigen oorlog is de productie bijna verdrievoudigd; de bewapeningsindustrie vraagt veel aluminium en tevens wordt het thans in belangrijke mate gebruikt ter vervanging van koper, zink, tin en lood. Gezien de goede resultaten met aluminium verkregen, is het te verwachten, dat vele nieuwe toepassingen een min of meer blijvend karakter zullen dragen. Ook verwacht men een uitgebreide toepassing van aluminium in de constructiebedrijven en een voortschrijdende ontwikkeling van de aluminiumlegeeringen. **(V. b. Aluminium 5730 H)**

E. **ITALIE (Republiek) — Weermacht - 300.000 man opgeroepen —**
20 Dec. — Bij den opbouw van de nieuwe Italiaansche weermacht blijkt men de in het verleden gemaakte fouten te willen vermijden. Men wil zich, zooals uit een publicatie in de Duitsche pers blijkt, meer naar het Duitsche voorbeeld richten. Aan rond 300.000 man der lichtingen 1942/23 is thans een bevel tot opkomst in militairen dienst gezonden, en hoewel natuurlijk niet te overzien is, of allen aan dit bevel gehoor zullen geven, zijn, naar wij lezen, de militaire autoriteiten op grond van de reeds verkregen resultaten, hoopvol gestemd.
In principe zullen de officieren en manschappen in vredestijd **niet jonger dan 17 en niet ouder dan 37** jaar zijn, slechts de commandeerende officieren en generaals zullen uit oudere lichtingen worden gerecruteerd. De soldaten van 17 tot 30 jaar gelden als deel van het actieve leger en die van 31 tot 37 jaar als mobiele militie, die alleen in oorlogstijd wordt gebruikt. Iets heel nieuws in de Italiaansche weermacht is de regel, dat iedere officier eerst als eenvoudig soldaat moet hebben gediend.

— Joden naar concentratiekampen —
20 Dec. — Een pas gepubliceerde wet bepaalt, volgens radio Rome, dat in Italië alle joden zonder uitzondering, dus ook de tot dusver van de jodenwetten vrijgestelden, in concentratiekampen moeten worden opgenomen. Hun goederen worden in beslag genomen en ter ondersteuning van de slachtoffers der Britsch-Amerikaansche terreuraanvallen op de Italiaansche burgerbevolking gebruikt. Kinderen uit gemengde huwelijken, die tot dusver als „arisch" werden beschouwd, worden bij dezelfde wet voorloopig in afwachting van verdere maatregelen onder toezicht der politie geplaatst. Men schat het aantal Joden, dat in kampen zal worden ondergebracht op 16.000. **(V. b. It. Weermacht 5717 A; Joden 5757 E)**

A. **RELIGIE — Het college van kardinalen —**

20 Dec. — Door het overlijden van kardinaal Cremonesi is het aantal opengevallen plaatsen in het college van kardinalen tot 27 gestegen. Van de 43 kardinalen zijn 29 Italiaan. Gedurende den ambtstijd van paus Pius XII zijn 18 kardinalen overleden. In kringen van het Vaticaan wordt verklaard, dat er onder de tegenwoordige omstandigheden geen nieuwe kardinalen zullen worden benoemd.

(V. b. Kardinalen 5482 A)

B. **TSJECHO-SLOVAKIJE (Voormalig) — Verdrag met de Sovjet-Unie —**

20 Dec. — Tusschen Molotof, volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken der Sovjet-Unie en dr. Benesj, leider der emigrantenregeering van het voormalige Tsjecho-Slowakije werd een verdrag gesloten. Het bestaat, naar de omroep van Moskou mededeelt, uit zes artikelen. In het protocol van het verdrag wordt ter inleiding gezegd, dat de beide verdragsluitende partijen een „pact van duurzame vriendschap, wederzijdsche hulpverleening en samenwerking na het sluiten van den vrede hebben gesloten. Wat de bijzonderheden betreft, verplichten zij zich tot „wederzijdsche ondersteuning en militaire hulpverleening tegen het agressieve Duitschland of een met dit land verbonden staat", benevens tot „volstrekt wederzijdsch vertrouwen en economische hulpverleening in den grootst mogelijken omvang na het sluiten van den vrede". Geen der verdragspartners mag een bondgenootschap aangaan of toetreden tot een coalitie, die gericht is tegen den anderen partner. Het verdrag treedt terstond in werking.

De ratificatie moet binnen zoo kort mogelijken tijd te Moskou geschieden. Het verdrag heeft een looptijd van 20 jaar en wordt na verloop van dezen termijn telkens voor vijf jaar verlengd, wanneer niet een der partners 12 maanden tevoren schriftelijk verklaart, dat hij het verdrag wil ontbinden.

In het protocol wordt voorts gezegd, dat wanneer een derde land, dat grenst aan de Sovjet-Unie of aan „Tsjecho-Slovakije" en in dezen oorlog het voorwerp van Duitsche agressie wordt, tot het verdrag wenscht toe te treden, dan wordt dit land, na wederzijds goedvinden van de verdragsluitende partijen, de mogelijkheid geboden het pact mede te onderteekenen. Dit krijgt dan het karakter van een driemogendhedenpact.

C. **VISSCHERIJ — Walvischvangst —**

20 Dec. — Naar de Kölnische Zeitung meldt, hebben Noord-Amerikaansche en Britsche belanghebbenden in Argentinië 50.960 vaten of 8493 t. walvischolie, alsmede afvalproducten van 998 kortgeleden bij de eilanden van Z.-Georgië gevangen walvisschen gekocht. Deze walvisschen vormen waarschijnlijk de geheele vangst van het seizoen. Reeds vóór het uitbreken van den oorlog nam Argentinië, zij het in geringe mate aan de walvischvangst deel. In het seizoen 1939/40 hebben de volgende landen aan de vangst in het Antarctische gebied deelgenomen: Noorwegen met 10 drijvende traankokerijen en 79 vangschepen, Groot-Brittannië met eveneens 10 drijvende traankokerijen en met 87 vangschepen; Japan met 6 drijvende traankokerijen en 49 vangschepen; Panama en de Ver. Staten elk met 1 drijvende traankokerij en 8 resp. 9 vangschepen. Argentinië beschikte over geen enkele drijvende traankokerij, doch slechts over 6 vangschepen, welke vanuit een traankokerij op het land werkten. Een andere traankokerij op het land was in Engelsche handen.

De laatste internationale statistiek aangaande de walvischvangst vóór den oorlog betreft het seizoen 1938/39. Er zijn toen 40.662 walvisschen gevangen, welke 2.887.832 vaten traan opleverden. Over de geheele wereld werkten toen 34 drijvende traankokerijen met een bruto-tonnage van 467.534 ton. Voorts waren er 270 vangschepen met een bruto tonnage van 80.460 t. De huidige oorlog beteekent een pauze in de vangst, waardoor de walvischstand zich weer eenigszins kan uitbreiden, terwijl de walvisschen zelf weer grooter kunnen worden. Volgens een recente schatting zou zich in het Arktische gebied reeds weer een walvischstand hebben ontwikkeld, overeenkomende met een traanproductie van 13 tot 14 mill. vaten. (Econ. Nieuws)

(V. b. Visscherij 5758 B)

D. **VISCHLEDER — Productie —**

Het leder, vervaardigd uit de huid van een visch, heeft reeds een lange geschiedenis achter zich. Zoo is het bekend, dat Chineezen en Japanners al vroeg de huiden van bepaalde soorten rog bezigden als scheeden voor hun wapens; ook werden die huiden gebruikt voor het overtrekken van foedralen en voor inlegmateriaal van lakwerk. In Turkije worden sedert lang uit de gedroogde huid van roggen sabelscheeden en zelfs pantoffels gemaakt. Op de wereldtentoonstelling van 1878 te Parijs werden roghuiden geexposeerd, welke, na een speciale bewerking te hebben ondergaan, konden dienen voor tasschen, schilderijlijsten en dergelijke producten. Ook het haaienvel heeft toepassing gevonden, in het bijzonder tot het overtrekken van gevesten van degens en van handvatsels van tennisrackets. Ter voorkoming van misverstand zij opgemerkt, dat de bovengenoemde toepassingen in hoofdzaak betroffen vischhuiden in geconserveerden toestand en dus nog niet het vischleer, zooals dat tegenwoordig in gebruik is. Het looien en verven van vischhuiden dateert eerst van den laatsten tijd, doch reeds vóór den oorlog exposeerden de lederfabrikanten uit Offenbach en Weenen op de jaarbeurzen te Leipzig uit vischleder vervaardigde dameshandtasschen, handschoenen, foedraals voor paraplu's en kleine lederwaren. Kort vóór den oorlog had de toepassing van vischleder in Duitschland reeds zulk een omvang gekregen, dat men ter voorziening in de behoefte aan grondstof een speciale visscherij-onderneming had gesticht, die over verscheidene visschersbooten beschikte, zoomede over een moederschip ter verdere behandeling van de vangst.

De geschiktheid van vischleder speciaal voor luxe-artikelen vloeit voort uit de afwisselende tinten, die het huidoppervlak van vele visschen vertoont, waardoor de mooiste effecten kunnen worden bereikt. Het talent van looiers en ververs komt tot uiting in het brengen van variaties tusschen geschubde, gevlekte, gladde en ruwe gedeelten van de huid; tevens wordt vaak met verschillende kunstgrepen de natuur op ingrijpende wijze gecorrigeerd. In den laatsten tijd is het gelukt van vischhuiden een meer soepel leder te maken; in het begin waren de vischledersoorten in het algemeen zeer hard. Ook is men erin geslaagd de doordringende reuk van het vischleder te neutraliseeren. De huid van geschubde visschen wordt soms gekeerd, waardoor de binnenzijde naar buiten komt; de oorspronkelijke binnenzijde wordt dan bewerkt en de naar binnen gekeerde buitenzijde wordt afgeslepen. Het resultaat van een en ander is, dat, in plaats van een schubben-, een vezelstructuur ontstaat.

Thans is de toepassing van vischleder niet meer beperkt tot luxe-artikelen. Al spoedig kreeg de schoenindustrie belangstelling voor deze ledersoort, waarbij men begonnen is huiden van Noordzeevisschen te gebruiken voor bovenleer en voor bepaalde onderdeelen van damesschoenen. De tarbot, dorsch (een kleine soort kabeljauw) en bot leveren de meest geschikte huiden. Speciaal het leder uit dorschhuiden is soepel en taai; het heeft bovendien van nature een mooie, egaal donkerbruine kleur, welke aan rundleder herinnert. In Noorwegen zijn reeds heerenschoenen van vischleder vervaardigd, doch gezien den beperkten aanvoer van vischhuiden zal men zich voorloopig moeten beperken tot dames- en kinderschoenen.

Het onderzoekingswerk ten opzichte van vischleder gaat gestadig verder. Zoo experimenteert men thans om zooleder te vervaardigen uit vischhuiden, en deze proefnemingen hebben kans van slagen. Goede resultaten zijn reeds verkregen met de huiden van bepaalde soorten haaien, die een uitstekende grondstof voor zooleder blijken te geven. Ook voor technische doeleinden vindt vischleder reeds toepassing; zoo hebben drijfriemen uit vischhuiden zeer goed voldaan. Tenslotte verdient nog vermelding, dat, in navolging van triplex-hout, wordt gezocht naar een mogelijkheid triplex-leder te maken, waarbij dan leder ontstaat, dat uit verschillende lagen is samengesteld.

(Econ. Voorl.)

E. **IRAN — Ministerpresident Soeheily afgetreden —**

20 Dec. — De ministerpresident van Iran, Soeheily, is 13 December, naar radio Teheran meldt, door den Sjah ontvangen en heeft na een langdurig onderhoud zijn ontslag gevraagd. Later werd vernomen dat hij een nieuw kabinet gevormd heeft. Drie ministers, nl. Soeheily, de ministerpresident, Mohammed Said, de minister van buitenlandsche zaken, en Saäd, de minister van justitie, behouden hun tot dusver bekleede posten in de nieuwe regeering. (D.N.B.)

(V. b. Iran 5667 B; Soeheily 5201 E)

F. **ITALIE (Monarchie) — Kinderen naar de Sovjet-Unie —**

27 Dec. — Volgens een D.N.B.-bericht meldt de „Regime Fascista", dat zich in Zuid-Italië een Sovjet-Russische commissie bevindt, welke het vervoer van Italiaansche knapen van 4 tot 15 jaar naar de Sovjet-Unie voorbereidt. Reeds is een begin gemaakt met de samenstelling van het eerste transport, in de haven van Syracuse zijn reeds eenige troepen kinderen aangekomen.

DE WERELDOORLOG

A. **DUITSCHLAND — Bolsjewistische aanvallen bij Cherson, Kirowograd, Nevel, Nikopol en Witebsk afgeslagen; Duitsche terreinwinst bij Kirowograd en Korosten - Britsche aanval bij Ortona - Luchtaanvallen op Innsbruck, Bremen, Frankfort a. M., Offenbach, Mannheim, Sofia —**

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Führer, 18 Dec. — Het opperbevel der weermacht maakt bekend: Op het bruggenhoofd van Cherson zetten de bolsjewisten hun aanvallen voort. Zij werden afgeslagen. Bij Kirowograd mislukten talrijke vijandelijke aanvallen. Eigen tegenaanvallen braken taaien tegenstand der bolsjewisten en bereikten de gestelde doelen. Daarbij werden 54 vijandelijke tanks vernield. Ten Zuiden en Noordwesten van Newel bestormden de bolsjewisten bijna zonder onderbreking onze stellingen. Plaatselijke penetraties werden afgegrendeld.

20 Dec. — Na een vrij lange pauze hervatten de Sovjets hun aanvallen op het bruggenhoofd Nikopol en het front ten Zuidwesten van Dnjepropetrofsk. Zij werden afgeslagen. Plaatselijke penetraties werden afgegrendeld. Tijdens tegenaanvallen kwam het ten Zuiden van Nikopol tot zware tankgevechten. Daarbij werden 69 vijandelijke tanks stukgeschoten. Bij Kirowograd duurt de zware worsteling voort. Alleen in het gebied van één leger werden 147 vijandelijke tanks vernietigd.

Ten Oosten van Witebsk beproefden de Sovjets ons front te doorbreken. Zij werden in zware gevechten afgeslagen. Ten Zuiden en Noordwesten van Newel zette de vijand zijn doorbraakaanvallen voort. Zij mislukten.

21 Dec. — Ten Noorden van Kirowograd en ten Zuiden van Tsjerkassy bleven plaatselijk ondernomen aanvallen der Sovjets zonder resultaat. Eigen tegenaanvallen wonnen terrein. Bij Korosten en aan de Berezina drongen onze troepen verder door. In het gevechtsgebied van Witebsk versterkten de Sovjets hun druk. Ten N.W. van Newel ondernamen de bolsjewisten vruchtelooze aanvallen. Gedurende de laatste twee dagen werden aan het Oostelijke front in totaal 412 tanks der bolsjewisten stukgeschoten. Zware artillerie van het Duitsche leger heeft op 18 Dec. industrieele doelen en troepenbarakken te Leningrad met goede uitwerking beschoten.

22 Dec. — Ten Zuidoosten van Kirowograd rukten onze troepen verder op. Van 5 tot 21 Dec. werden alleen al in het ressort van een hier aanvallend legercorps 1300 gevangenen binnengebracht, 274 tanks en 306 kanonnen van allerlei soort, benevens talrijke andere wapens buitgemaakt of vernietigd. Ten Noordwesten van Resjitza leidde een eigen aanval in moeilijk terrein na het overwinnen van taaien tegenstand der bolsjewisten tot het sluiten van een bres in het front. In het gebied ten Noorden en Oosten van Witebsk mislukten doorbraakpogingen van den vijand in zware gevechten.

23 Dec. — Ten Zuidoosten van Kirowograd hebben onze troepen hun aanvallen voortgezet en een belangrijk heuvelterrein genomen. In het gebied van Sjitomir zijn vijandelijke doorbraakpogingen mislukt; 76 tanks der bolsjewisten werden vernield.

ZUIDELIJK FRONT —

18 Dec. — Aan het Zuiditaliaansche front is het na de zware gevechten, waarbij de tegenstander in het gebied ter weerszijden van Venafro en aan de Adriatische kust de doorbraak in de richting van Rome en naar Pescara wilde afdwingen, niet tot gevechtshandelingen van eenigen omvang gekomen.

20 Dec. — In Oost-Bosnië werden sterke communistische bendengroepen te zamen gedrongen en vernietigd of uiteengeslagen. De vijand verloor meer dan 3000 dooden en 2668 gevangenen; 24 kanonnen, meer dan honderd gemotoriseerde voertuigen.

21 Dec. — Vlak bij de Adriatische kust zijn krachtige Britsche aanvallen aan den gang.

22 Dec. — Vrij zwakke aanvallen in den sector van Ortona werden afgeslagen. Aan de rest van het front verliep de dag rustig.

23 Dec. — In Zuid-Italië heeft de vijand herhaaldelijk in den sector van Ortona aangevallen. Alle aanvallen werden afgeslagen.

ZEEOORLOG —

18 Dec. — Op de Finsche Golf hebben beveiligingsformaties der marine in de afgeloopen maanden 6 vijandelijke duikbooten, die trachtten naar de Oostzee door te dringen, tot zinken gebracht. Bovendien kan aangenomen worden, dat andere bolsjewistische duikbooten door mijntreffers verloren zijn.

LUCHTOORLOG —

20 Dec. — In de middaguren van den 19en December vlogen formaties Amerikaansche bommenwerpers over de Adriatische Zee naar Duitschland, alwaar o.a. een aanval op Innsbruck werd gedaan. Overal ontstonden zware luchtgevechten; talrijke Amerikaansche vliegtuigen werden neergeschoten.

21 Dec. — Formaties vijandelijke bommenwerpers hebben een aanval ondernomen op de stad Bremen. In luchtgevechten en door afweergeschut werden 45 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten. Britsche luchtstrijdkrachten hebben het Rijn-Maingebied aangevallen. Er ontstond zware schade in Frankfort a. d. M./Offenbach en Mannheim. Luchtverdedigingsstrijdkrachten schoten 49 viermotorige bommenwerpers neer.

Op 20 Dec. en in den nacht van 20 op 21 Dec. werden volgens tot dusver ontvangen, nog onvolledige berichten, 98 vijandelijke vliegtuigen, waarvan minstens 89 viermotorige bommenwerpers, neergeschoten. Duitsche vliegtuigen hebben in den nacht van 20 op 21 Dec. doelen in het gebied van de Theemsmonding gebombardeerd. Een aanval van Amerikaansche vliegers op de Bulgaarsche hoofdstad, Sofia, op 20 Dec. heeft, naar het D.N.B. verneemt, een aanzienlijk aantal dooden en gewonden onder de bewoners der stad geëischt.

23 Dec. — Amerikaansche bommenwerpers drongen overdag door naar N.W.-Duitschland. 28 der aanvallende vliegtuigen, w.o. 21 zware bommenwerpers, werden neergeschoten. **(V. b. Krijgsverr. 5776 A)**

B. **JAPAN — Amerikaansche landing op Nieuw-Brittannië —**

18 Dec. — Op 13 December zijn troepen van het Amerikaansche zesde leger op het schiereiland Arawa op het zuidwestelijk deel van Nieuw-Brittannië aan land gezet. Zij hebben volgens Geallieerde berichten de taak Rabaoel van de landzijde te veroveren. Japansche troepen vielen den gelanden tegenstander onmiddellijk aan en wikkelden hem in zware gevechten. Bij herhaalde aanvallen werden door Japansche torpedo-vliegtuigen op 15, 16 en 17 December ruim 70 met troepen en materiaal beladen transportschepen, landingsbooten en andere vaartuigen tot zinken gebracht of beschadigd. Desondanks slaagden de Amerikanen er in een landingshoofd te vormen, waaruit zij thans met steun van vechtwagens in het binnenland trachten door te dringen.

— Eilanden van Gilbertgroep ontruimd —

20 Dec. — Uit een uitzending van den Japanschen omroep blijkt, dat volgens een mededeeling van het hoofdkwartier van 20 December het uit 3000 mariniers bestaande Japansche garnizoen van de eilanden Tarawa en Makin is teruggenomen.

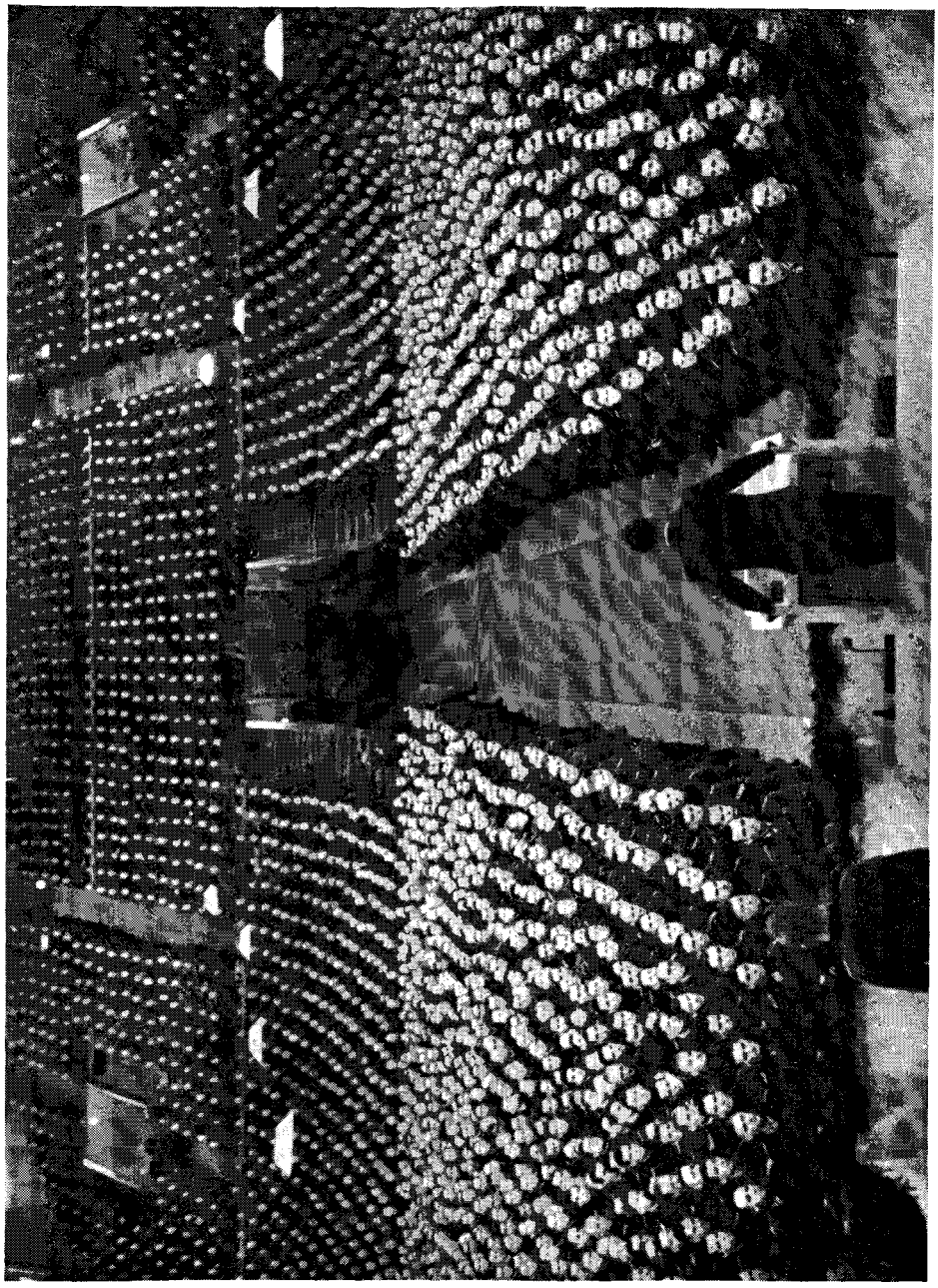
— Japansche successen bij Nieuw-Brittannië —

22 Dec. — De luchtstrijdkrachten der Japansche marine, die vijandelijke convooien bij Kaap Merkus tweemaal des ochtends en des middags op 21 December hebben aangevallen, hebben de volgende successen behaald:

Tot zinken werden gebracht 2 groote transportschepen, vier of vijf speciale of middelgroote transportschepen, 2 kruisers en een landingsboot. Beschadigd werden een torpedobootjager (in brand geworpen, zwaar beschadigd), en een groot aantal kleine vaartuigen.

Bij den tweeden aanval werden de volgende successen behaald: Tot zinken gebracht werden 2 speciale transportschepen, 2 motortorpedobooten en ongeveer 30 landingsvaartuigen. Zwaar beschadigd werden een torpedobootjager (in brand geworpen), een duikbootjager en een transportschip, benevens een groot aantal landingsvaartuigen.

(V. b. Krijgsverr. 5776 B)

Adolf Hitler hield op 20 November een toespraak tot 20.000 jonge officieren der verschillende wapens van de Duitsche weermacht.

(foto Hoffman-Stapf)

(Foto Rijksmuseum - Amsterdam)

Rembrandt als herdersjongen. Een schilderij van Govert Flinck, dat door het Rijksmuseum werd aangekocht.

DE WERELDOORLOG IN DATA

RECAPITULATIE VAN 1 JULI - 31 AUGUSTUS 1941

1 Juli. — Inname van Riga. Erkenning van de Chineesche nationale regeering door het Duitsche Rijk, Italië, Bulgarije, Kroatië, Roemenië, Slowakije, Spanje en Hongarije. Rotterdam annexeert Hilligersberg, Overschie, Schiebroek en IJselmonde. Prof. Mr. J. J. Schrieke secr.-gen. v. h. min. v. Justitie.

2 Juli. — Oproep van staatsleider Pavelitsj tot vorming van Kroatische vrijwilligerskorpsen. Radiorede van Stalin: Door pact met Duitschland heeft de Sovjet-Unie anderhalf jaar aan voorbereiding gewonnen. Sir Auchinleck, Britsch opperbevelhebber in het Midden Oosten i. p. v. Gen. Wavell. Tsjoenking-regeering verbreekt diplomatieke betrekkingen met het Duitsche Rijk en Italië.

3 Juli. — Denemarken eischt terugroeping van de V.S. cons. ambtenaren.

4 Juli. — Rede van den Turkschen premier Saydam: vriendschapsverdrag met Duitschland kenmerkt Turksche buitenl. politiek. Uitsluitend vrijwilligers in den Ned. Arbeidsdienst. Groot-Brittannië en Sovjet-Rusland eischen het doortochts-recht van Iran.

5 Juli. — Rede van Eden: Engeland is onder geen omstandigheden bereid met Hitler te onderhandelen. Vredesverdrag van 9 Mei tusschen Fransch-Indochina en Thailand van kracht. Politieke partijen in Nederland ontbonden (V.D.; S.G.P.; C.D.U.; A.R.; C.H.; Lib.; R.K., S.D.A.P.).

6 Juli. — Oproep van Vlaamsche nat.-socialisten tot strijd tegen bolsjewisme. Jam, stroop en honing in Nederland op den bon. Vrijwilligersverbond Nederland tegen bolsjewisme opgericht.

7 Juli. — Erkenning der Kroatische grenzen door Duitschland. Bezetting van IJsland door strijdkrachten van de V.S. Boekowina bezet door Duitsch-Roemeensche troepen. Grensincidenten tusschen Peru en Ecuador; bemiddelingsaanbod van Argentinië, Brazilië en de V.S.

8 Juli. — Oproep tot vormen van Fransch vrijwilligerslegioen tegen bolsjewisme. Talrijke Engelsche vliegtuigen werpen bommen op ons land.

9 Juli. — Verklaring van Churchill over verblijf van Britsche troepen op IJsland. Poging tot sluiten van wapenstilstand van Gen. Dentz in Syrië. Verklaring van pres. Roosevelt aan de pers: de meeningsverschillen der geografen over den omvang der westelijke hemisfeer zijn onbeteekenend. Dragen van militaire knoopen in Nederland verboden.

10 Juli. — Oproep tot vorming van Nederlandsch vrijwilligerslegioen tegen het bolsjewisme. Einde van den omsingelingsslag van Bialystok en Minsk.

11 Juli. — Worosjilow opperbevelhebber voor het Russische Noord-front, Timosjenko voor het Midden-front en Boedjenny voor het Zuid-front. Nota van staatssecretaris Hull aan Portugal: De V.S. hebben geen bedoelingen om de territoriale integriteit van andere landen aan te tasten.

12 Juli. — Overeenkomst over wederzijdsche hulpverleening tusschen Groot-Brittannië en Sovjet-Rusland. Montenegro wordt tot souvereinen en onafhankelijken staat verklaard.

13 Juli. — Vertrek van de Blauwe Divisie uit Spanje onder gen. Munos Grande.

14 Juli. — Onderteekening van het Fransch-Britsch wapenstilstandsverdrag in Akkon. Bezetting van Syrië en Libanon.

15 Juli. — Verklaring van De Valera over Iersche neutraliteit. President Roosevelt onderteekent wet betr. beschikbaarstelling van een crediet van 31 millioen Dollar voor den bouw van tien kuststations.

16 Juli. — Smolensk ingenomen. Politieke commissarissen in het roode leger benoemd. Generaal Weygand gouverneur-generaal van Algiers. Eng. luchtaanval op Rotterdam.

17 Juli. — Rede van generaal Franco: De V.S. zouden aan de verscheping van graan naar Spanje onaannemelijke politieke eischen hebben verbonden. Bekendmaking van het Zweedsche ministerie van Buitenlandsche Zaken: Het plan van een defensief verbond tusschen Zweden en Finland is door Russischen tegenstand mislukt. Verklaring van de Tsjoenking-regeering: zij is niet genegen met Japan over vrede te onderhandelen. Uitgifte van een zwarte lijst van Ibero-amerikaansche personen en firma's door de V.S.

18 Juli — Mandsjoekwo wordt door Finland erkend. Padvindersuniformen en deelen ervan in Nederland verboden.

19 Juli. — Duitsch gezant moet Bolivia verlaten wegens z.g. bemoeiing met binnenlandsche aangelegenheden.

20 Juli. — Oost-Karelië maakt bekend, dat het zich bij Finland aansluit. Brendan Bracken Britsch informatieminister i.p.v. Duff Cooper. Harold Nicolson leider van de Britsche omroep mij.

21 Juli. — Overeenkomst over de uitwisseling van diplomatieke vertegenwoordigers tusschen de V.S. en Indië.

22 Juli. — Scherp Duitsch protest tegen optreden van Bolivia. Leening van V.S. aan Groot-Brittannië tot een bedrag van 425 millioen dollar. Ongeldigheidsverklaring van het verdrag van de Anglo-Iranische Olie Mij. met Japan. „Technische Noodhulp" in Nederland opgericht.

23 Juli. — Vertrek van Portugeeschen staatspresident Carmona naar de Azoren. Dr. T. Goedewaagen en Dr. R. van Genechten benoemd tot bijz. hoogleeraren te Leiden.

24 Juli. — Rede van gezant Lord Halifax in Los Angelos: Groot-Brittannië zal den oorlog tot het einde voeren. Dr. H. Krekel benoemd tot buitengewoon hoogleeraar letteren en wijsbegeerte te Leiden.

25 Juli. — In Argentinië wordt de bagage van Duitsche gezanten in beslag genomen. Verklaring van Eden over verdedigingsmaatregelen in Malakka ingevolge het Japansche optreden in Indo-China. Blokkeering van de Japansche credieten in Engeland en de Dominions, in de V.S. (26) en Nederlandsch-Indië (28); van de Britsche en Amerikaansche credieten in Japan, Nanking-China, Mandsjoekwo en Mongolië. H. J. Woudenberg benoemd tot commissaris der confessioneele vakbonden in Nederland.

26 Juli. — Verklaring van den Boliviaanschen militairen attaché in Berlijn, Majoor Belmonte: De brief die gediend heeft tot motiveering van de terugroeping van den Duitschen gezant uit Bolivia, zou een vervalsching zijn. Opzegging van alle met Japan gesloten handels- en scheepvaartverdragen door Groot-Brittannië. Neutraliteitsverklaring van Afghanistan. Oproeping van alle Philippijnsche gemotoriseerde strijdkrachten. Eerste contingent v. h. Nederl. vrijwilligerslegioen naar Sovjet-Rusland vertrokken.

27 Juli. — Generaal Bastico opperbevelhebber in Noord-Afrika en Gouverneur-Generaal van Libye. Politieke en militaire overeenkomst tusschen Groot-Brittannië en vertegenwoordigers van De Gaulle over Syrië. De diploma's van Duitsche en Nederl. ingenieurs gelijkgesteld. De titels van ir. en ing. erkend.

28 Juli. — Verbreking der diplomatieke betrekkingen tusschen Finland en Groot-Brittannië. Bessarabië door Duitsche en Roem. troepen bezet. Reorganisatie van het kabinet in Transjordanië door Twefik Pascha Abu Huda. Tot leider v. d. Nederl. Volksdienst benoemd de dir.-gen. v. d. stichting Winterhulp Nederland.

29 Juli — Rede van Mussolini voor de zwarthemden in Mantua op 30 voor een voor het Oostfront bestemd bataljon. Teruggave van in Argentinië in beslaggenomen bagage van een Duitschen koerier. Overeenkomst betr. gemeenschappelijke verdediging van Indo-China tusschen Frankrijk en Japan in Vichy onderteekend. Japansche troepenlandingen in Indo-China. Indië blokkeert de Japansche saldi.

30 Juli. — Rede van Eden over den toestand in Oostazië (Japan-Indochina). Prof. Dr. J. v. Loon, hoogleeraar te Utrecht, benoemd tot lid en tevens voorzitter van den Hoogen Raad in Nederland.

31 Juli. — Kroatië door Denemarken erkend. Wederzijdsche erkenning van Kroatië en Mandsjoekwo. Verbreken van diplomatieke betrekkingen tusschen Groot-Brittannië en Finland. De bijzondere gezant Hopkins overhandigt Stalin een brief van Roosevelt. Beperkende maatregelen ten opzichte van den veestapel in Nederland.

1 Aug. — Overname van het district Lemberg door den Gouverneur-Generaal Dr. Frank. Thailand erkent Mandsjoekwo. Peruaansche verklaring betr. staking van vijandelijkheden met Ecuador. In Nederland taptemelk zonder bon, gestandaardiseerde melk alleen voor kinderen beneden 14 jaar.

2 Aug. — Verklaring van Welles: De houding van de V.S. tegenover Vichy richt zich naar den graad van tegenstand van Frankrijk tegenover de Asmogendheden. Handelsverdrag en diplomatieke briefwisseling tusschen Sovjet-Rusland en de V.S.: Erkenning van de prioriteit bij de levering van oorlogsmateriaal aan Sovjet-Rusland door de V.S. Uitvoerverbod van benzine en motorolie naar Japan door pres. Roosevelt uitgevaardigd.

3 Aug. — Distributie in Nederlandsch-Indië.

4 Aug. — Verklaring van de Vichy-regeering: Frankrijk zal geen vreemde machten meer concessies verleenen zooals Japan. Beëindiging van de bezetting van Indo-China. Ir. A.

A. *BIOGRAFIEEN.* —

Bij de oprichting van het Duitsche Rijksministerie voor Propaganda en Volksvoorlichting in 1933 was zijn leider dr. Josef Goebbels, reeds de notoire propagandist van het nationaal-socialisme. Door zijn benoeming tot Rijksminister werd hij destijds met zijn 36 jaren het jongste lid van het kabinet. In 1922 had Goebbels in München Adolf Hitler leeren kennen. Vier jaar later werd hij gouwleider van Berlijn. Als minister gaf dr. Goebbels den stoot tot de algeheele, systematische vernieuwing van de Duitsche kultuur. „Van hieruit moeten de groote impulsen komen", verklaarde dr. Goebbels bij de ingebruikname van zijn ministerie aan den Wilhelmplatz. En zij zijn er vandaan gekomen! De uitbouw van den eersten Meidag tot feestdag van het Duitsche volk, het winterhulpwerk met zijn straatcollectes en eenpansmaaltijden, de rijksverkeersopvoedingsweek, de hoffelijkheidsactie, de wolinzameling voor de frontsoldaten — om slechts een greep uit het vele te doen — zij gingen van hem uit. De Rijkskultuurkamer ontstond met zes afzonderlijke kamers voor literatuur, pers, theater, muziek, film en beeldende kunst; de Rijkscultuursenaat werd gesticht, alles scheppingen uit het niet of herschepping van anarchistische wanorde tot doelmatige orde. Film en radio kregen nieuwe, groote ontwikkelingsmogelijkheden. Evenals vroeger in de door hem gestichte „Angriff" nam dr. Goebbels in het begin 1939 verschenen weekblad „Das Reich" zijn journalistieke werkzaamheid weer op. Zelfs de meest verbitterde tegenstander is vol lof over dit nieuwe weekblad; vrijwel nooit kan hij den lust weerstaan, de politieke hoofdartikelen te lezen, deze waardige mengsels van knappen, gedegen betoogtrant, sprankelenden humor en bijtende satyre. Met groote psychologische kennis worden vlotte zinswendingen en uitdrukkingen uit het leven van alle dag gehanteerd. Nooit missen zij haar effect. Het is een wonderlijke ironie, dat de man, die tot de knapste en gedegenste Duitsche sprekers behoort en bij alle groote gebeurtenissen woordvoerder van het Duitsche Rijk is, na het houden van zijn plichtmatige afscheidsrede aan het gymnasium te Rheydt, waar hij geboren werd en aanvankelijk, voordat hij in Heidelberg zijn doctorstitel behaalde, studeerde, van zijn leeraar te hooren kreeg: „Je kent wel wat, maar voor redenaar deug je niet!"

Dr. Josef Goebbels

(V. b. Dr. Goebbels 5772 B)

Mussert houdt te Lunteren een rede ter gelegenheid van het eenjarig bestaan van het Rechtsfront der N.S.B.

5 Aug. — Verklaring, dat het Joegoslavisch—Sovjet-Russische verdrag van 5 April van kracht blijft. Majoor J. N. Breunese, commandant van opbouwdienst in Nederland, eervol ontslagen en op pensioen gesteld.

6 Aug. — Antonescu ontvangt van Hitler het Ridderkruis van het IJzeren Kruis. Rede van Eden: Engeland maakt geen aanspraak op gebied in het Midden-Oosten en koestert geen aanvalsbedoelingen tegenover Thailand. Verklaring van president Carmona: Portugal zal alles doen om de Azoren te behouden.

7 Aug. — Buitenwerkingstelling van artikel 10 van het verdrag van 28 Febr. 1938 tusschen Groot-Brittannië en Transjordanië. De Britsche regeering kan in Transjordanië strijdkrachten onderhouden. 431 Nederlandsche vrijwilligers naar het Oostfront vertrokken.

8 Aug. — Bericht over de vernietiging van het 6e en 12e Sovjet-Russische leger en gedeelten van het 18e leger in de Oekraine. De Fransche generaal Dentz en 35 officieren worden door de Britsche troepen in Syrië geïnterneerd.

9 Aug. — V.S.-aanbod tot militaire ondersteuning wordt door Thailand afgeslagen. In Nederland ouderdomsrente met 40% verhoogd. Doodstraf gesteld op hulp aan den vijand.

10 Aug. — Opname van de vroegere Kroatische boerenpartij in de Oestasja-Beweging. Mededeeling van de gezanten van Groot-Brittannië en Sovjet-Rusland aan Turkije, dat zij geen aanspraken doen gelden op de zeestraten en bereid zijn, Turkije in geval van een aanval te ondersteunen. Eerste radiomuziekfeest in Nederland geopend. Behandeling van Joodsche vermogens bij verordening geregeld.

11 Aug. — Staatssecretaris Hull slaat het voorstel van den vroegeren Amerikaanschen gezant in België, Cudahy, tot een V.S.-initiatief van vredesonderhandelingen af. Centrale Werkgevers organisaties in Nederland ontbonden. Mr. J. Linthorst Homan eervol ontslagen als comm. der prov. Groningen.

12 Aug. — Radiorede van maarschalk Pétain over samenwerking met Duitschland. Oprichting van een ministerie voor nationale verdediging. Admiraal Darlan minister voor Verdediging. Vijandelijkheden tusschen Peru en Ecuador opnieuw uitgebroken.

13 Aug. — Als resultaat van de ontmoeting tusschen Churchill en Roosevelt op zee op 10-13 Aug., wordt er een achtpunten-verklaring (zg. Atlantic-Charter) betr. de oorlogsdoeleinden vastgelegd.

14 Aug. — Duitsche en Roemeensche troepen bereiken de kust van de Zwarte zee. Nota van den Turkschen min. van Buit. Zaken aan den Britschen gezant: De Britsch-Sovjetrussische verklaring van 10 Aug. beteekent geen verandering in het Bijstandsverdrag van 19 Oct. 1939.

15 Aug. — Schrijven van Roosevelt en Churchill worden Stalin overhandigd met de verzekering van hulpverleening: Voorstel tot het houden van een conferentie in Moscou.

16 Aug. — Groot-Brittannië en Sovjet-Rusland eischen van Iran uitlevering van Duitsche toeristen en technici. Nederlandsche P.K. (Propaganda Compagnie) naar het Oostfront vertrokken. Verordening inz. het Joodsche grondbez. afgekondigd.

17 Aug. — Besluit van de Vichy-regeering om de Joegoslavische diplomatieke en consulaire vertegenwoordigingen niet meer te erkennen. Nederlandsche Opera opgericht.

18 Aug. — Fransche protestnota aan Groot-Brittannië tegen de indienstneming van Fransche troepen uit Syrië in Engeland en de benoeming van generaal Catroux tot Oppercommissaris. Denemarken erkent de Chineesche Nankingregeering.

19 Aug. — Rede van maarschalk Pétain bij de eedsaflegging door den staatsraad in Royat: Alle Franschen moeten zich nu vóór of tegen hem uitspreken. Het gebied ten Westen van den Dnjepr in Duitsche handen. Roosevelt onderteekent de op 7 Aug. door den Senaat en op 12 Aug. door het Huis van Afgevaardigden aangenomen wet betr. verlenging van den dienstplicht.

20 Aug. — Sluiting van de Cubaansche consulaten in Duitschland. Op 21 Aug. in Italië. Beëindiging van den door Italië op 28 Oct. 1940 tegen Griekenland verklaarde oorlogstoestand. Opening van een Noord-Afrikaansche economische conferentie in Algiers. In Nederland rood-wit-blauwe fiets-vlaggetjes verboden.

21 Aug. — Japansche verklaring over versperring van den goederentoevoer voor de burgerbevolking in Tsjoenking-China.

22 Aug. — Verklaring van den Deenschen minister-president Stauning over de bezetting van IJsland door de V.S. Bijeenkomst van de gemengde commissie tot vaststelling der grenzen Thailand en Indo-China. Sluiting van de Duitsche consulaten in Mexico en omgekeerd.

23 Aug. — Sluiting van de consulaten van Haiti in Duitschland; op 25 Aug. van de Duitsche consulaten in Haiti en Cuba.

24 Aug. — Generaal Antonescu tot maarschalk van Roemenië benoemd. Rede van den Koning in Kaboel over de neutraliteit van Afghanistan. Japansche journalisten door Batavia uitgewezen.

25 Aug. — Verdrag over den aankoop van 16 Italiaansche schepen door Argentinië. Britsche en Sovjet-Russische troepen marcheeren Iran binnen. Het filmwezen in Nederland centraal geregeld.

26 Aug. — Kabinetshervorming in Thailand; Nai Jayanan min. van Buit. Zaken. In Nederland particul. postverk. met België en Frankrijk verboden.

27 Aug. — Communistische aanslag op Laval en Marcel Déat bij de oprichting van het eerste vrijwilligerslegioen voor den strijd tegen het bolsjewisme. Nieuwe Iraansche regeering onder minister-president Emir Foeroeghi. Pres. Nederl. Bank, Mr. Rost v. Tonningen kondigt hoogere belastingen op inkomen uit kapitaal aan.

28 Aug. — Decreet over de gedwongen verhuizing van de Duitsche bevolking uit het Wolgagebied. Staking van den tegenstand tegen Britsche en Sovjet-Russische troepen in Iran. Gezant Nomura overhandigt een persoonlijk schrijven van den Japanschen premier betr. de Pacific-kwestie aan Roosevelt.

29 Aug. — Mededeeling over de ontmoeting van Hitler en Mussolini aan het Oostfront.

30 Aug. — Finsche troepen heroveren Viipuri, hoofdstad van Karelië. Generaal-overste Milan Nedic vormt een Servische regeering. Rede van Eden: Groot-Brittannië heeft geen territoriale aanspraken op Iraansch gebied.

31 Aug. — Toespraak van staatssecr. Gutterer bij de opening van de Leipziger herfstjaarbeurs over de inrichting van het komende economische systeem. Sterke inkrimping van den veestapel in Nederland; geen eieren meer voor particulieren. **(Vor. ber. 5777)**

A. NEDERLAND — Distributie - Levensmiddelenrantsoenen in 1941 en 1942 —

27 Dec. — Onderstaande tabel geeft een overzicht van de per persoon verkrijgbare hoeveelheden levensmiddelen in 1941 en 1942, onderscheiden naar de leeftijdsklassen, waarvoor verschillende rantsoenen zijn vastgesteld, benevens de toeslagen voor bijzonderen arbeid. De tijdelijke toeslagen, zooals voor zieken, aanstaande moeders e.d., zijn buiten beschouwing gelaten — voor eerstgenoemden bestaat uiteraard geen uniform extra-rantsoen — evenals de toeslagen voor zg. giftigen arbeid. De tabel is beperkt tot de artikelen, die in het geheele land in gelijke mate gedistribueerd zijn.

Er zijn enkele artikelen, waarvoor den consument een zekere keuzevrijheid is gelaten. In het algemeen hebben de opgenomen getallen betrekking op de hoeveelheid van het artikel, waarnaar de bonnen zijn genoemd. Indien door de vrije keuze het totale gewicht der verkrijgbare hoeveelheid niet verandert — b.v. vermicelli en maizena — is uiteraard dit gewicht in de tabel opgenomen. Voor eenige artikelen was dit echter niet het geval. Deze uitzonderingen zijn de volgende:

De keuze, welke in 1941 mogelijk was, tusschen koffie en thee, was zoo geregeld, dat van koffie hoogstens 750 g of van thee hoogstens 300 g gekocht kon worden. Gedeeltelijke verwisseling van deze hoeveelheden was mogelijk, terwijl bovendien op een deel der bonnen koffiesurrogaat kon worden aangeschaft, naast de hoeveelheid, die op den koffiesurrogaatbon verkrijgbaar was.

Behalve op de broodbonnen kan ook op bloembonnen brood en gebak worden gekocht, waarbij 100 g brood gelijk aan 70 g bloem wordt genomen, terwijl gebak naar verhouding van de daarin verwerkte hoeveelheid bloem wordt berekend. Op de boter-, resp. vetkaarten, was somtijds margarine resp. boter te verkrijgen, terwijl somtijds ook dierlijk vet of slaolie verkrijgbaar was; aan 250 gram boter of margarine is 200 gram dierlijk vet, resp. 240 gram slaolie gelijkgesteld. Tenslotte zijn de hoeveelheden vleesch opgenomen inclusief been en de vleeschwaren uitgedrukt in vleesch.

(V. b. Levensmiddelendistr. 5778 B)

	Eenheid	0—3 jaar		4—13 jaar		14—20 jaar		21 jaar en ouder		Toeslag zware arbeid		Toeslag zeer zware arbeid		Toeslag langdurige arbeid	
		1941	1942	1941	1942	1941	1942	1941	1942	1941	1942	1941	1942	1941	1942
1 Suiker	kg	14.0	13.0	14.0	13.0	14.0	13.0	14.0	13.0						
2 Versnaperingen	„		[10])3.2		[10])3.2		[19])3.0		[19])3.0						
3 Peulvruchten *)	„	3.0	3.75	3.0	3.75	3.0	3.75	3.0	3.75						
4 Cacao [1])	„	[2])0.3	0.9	[2])0.3	0.9										
5 Koffie (max.) of	„	[3])0.75		[3])0.75		[3])0.75		[3])0.75							
6 Thee (max.)	„	[3])0.3		[3])0.3		[3])0.3		[3])0.3							
7 Koffiesurrogaat	„	1.25	2.25	1.25	2.25	1.25	2.25	1.25	2.25						
8 Jam	„	[4])3.0	6.5	[4])3.0	6.5	[4])3.0	6.5	[4])3.0	6.5						
9 Brood	„	52.6	46.8	105.2	93.6	125.8	114.4	105.2	93.6	52.6	46.8	105.2	93.6	26.0	26.0
10 Bloem	„	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6						
11 Rijst	„	6.75	6.5	[5])2.5		[5])2.5		[5])2.5							
12 Havermout †)	„	4.5	0.5	2.25	0.75	2.25	0.75	2.25	0.75						
13 Vermicelli en Maizena	„	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3						
14 Gort	„	2.0	3.75	2.0	3.75	2.0	3.75	2.0	3.75						
15 Boter en vet	„	5.6	4.75	11.25	10.0	11.25	10.0	11.25	9.25	5.6	4.5	22.5	18.0	1.6	1.6
16 Kaas	„	5.2	5.5	5.2	5.5	5.2	5.5	5.2	5.5						
17 Eieren	st.	41.0	1.0	41.0	1.0	41.0	4.0	41.0							
18 Taptemelk	L.						[11])28.0		[11])28.0						
19 Melk	„	[6])252.0	336.0	[6])126.0	182.0	[7])26.25		[7])26.25							
20 Vleesch	kg	7.6	6.8	15.25	13.7	15.25	13.7	15.25	13.7	7.6	6.8	22.9	20.5	5.2	5.2
21 Aardappelen [8]) a	„	[9])[c]4.0	113 0	[9])102.5	197.0	[9])123.5	281.0	[9])102.5	197.0	[9])48.5	84 0	[9])97.0	168.0		[12])2.0
21 Aardappelen [8]) b	„	[9])48.5	[c]7.5	[9])97.0	171.5	[9])118.0	255.5	[9])97.0	171.5	[9])48.5	84.0	[9])97.0	168.0		[12])2.0
22 Sinaasappelen	„		[13])1.1		[13])1.1										

[1]) Waarvan tweederde suiker. [2]) Ingegaan 16 Nov. '41, in het desbetreffende jaar gedistribueerd gedurende 6 weken. [3]) Waarvan 0,6 kg koffie (0.2 kg thee) naar keuze te vervangen door 1.25 kg koffiesurrogaat. [4]) Idem 14 Juli '41, 24 weken. [5]) Geëindigd 6 Sept. '41, 36 weken. [6]) Ingegaan 19 April '41, 36 weken. [7]) Idem 19 April '41, 15 weken, geeindigd 2 Aug. '41. [8]) a: voor houders van vetkaarten, b. voor houders van boterkaarten. [9]) Ingegaan 28 April '41, 35 weken. [10]) Idem 17 Mei '42, 32 weken. [11]) Idem 6 Sept. '42, 16 weken. [12]) Idem 1 Nov. '42, 8 weken. [13]) Idem 29 Maart '42, 13 weken, geëindigd 11 Juli '42.

*) w.o. ter aanvulling v. h. aardappelrantsoen 0.5 resp. 1.5 kg; in 1942 bovendien w.o. n. keuze te vervangen door havermout 0.5 kg.

†) w.o. n. keuze te vervangen door peulvruchten 0.25 resp. 0.5 kg.

B. NEDERLAND — Germaansche Landdienst - Kerstverlof —

27 Dec. — In den zomer van 1942 vertrok het eerste contingent Landdienst-vrijwilligers naar het gebied Danzig—West-Pruisen en thans, na anderhalf jaar, kan vastgesteld worden, dat de inzet van deze jonge vrijwilligers aan alle verwachtingen voldaan heeft. Met een specialen trein kwamen 15 December de ruim 500 vrijwilligers en vrijwilligsters te Utrecht aan, om de Kerstdagen en de jaarswisseling in het ouderlijk huis door te brengen.

De Germaansche Landdienst bestaat uit jongens en meisjes in den leeftijd van 14 tot 18 jaar, uit Noorwegen, Denemarken, Nederland, Vlaanderen en Wallonië, waarbij ons land aan de spits staat, wat het aantal jeugdige vrijwilligers betreft. Deze jongens en meisjes zijn ondergebracht in kampen, die door eigen jeugdleiders geleid worden. Overdag werken de jongens en meisjes bij de boeren, waar zij geheel in den familiekring zijn opgenomen. De Nederlandsche vrijwilligers zijn thans verdeeld over 11 jongens- en 7 meisjeskampen, die te zamen het Gewest Oost-Duitschland vormen, dat een eigen gewestkwartier in Danzig heeft en dat in voortdurend contact staat met de leiding van den Jeugdstorm in Nederland.

Hoewel het de bedoeling van den Germaanschen Landdienst is, dat de jongens en meisjes zich later als boer en boerin in de Oostgebieden vestigen, kunnen zij, indien zij dit wenschen, na een jaar uit den Landdienst ontslagen worden. Van de jongens en meisjes, die in den zomer van 1942 zijn vertrokken, heeft dit jaar ruim 60% bijgeteekend. Merkwaardig is, dat zoovele jongeren uit de groote steden zich tot den Landdienst aangetrokken voelen. Van het eerste contingent was slechts ongeveer 10% afkomstig van 't platteland. Van belang is ook, dat den Nederlandschen vrijwilligers een gesloten kolonisatiegebied is toegezegd, zoodat later hun Nederlandsche aard niet verloren zal gaan. Het werk, dat thans bij de boeren in Oost-Duitschland wordt verricht, dient als voorbereiding en opleiding voor den lateren kolonisatie-arbeid. **(V. b. 5174 B)**

Handel en Nijverheid - Commissie-Woltersom opgeheven —

27 Dec. — De Nederlandsche Staatscourant van 23 December 1943 bevat een besluit (het z.g. zevende uitvoeringsbesluit) van den secretaris-generaal van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, waarbij de organisatiecommissie voor den opbouw van een zelfstandige organisatie ter ontwikkeling van het bedrijfsleven, de z.g. commissie-Woltersom, wordt opgeheven. De haar nog resteerende bevoegdheden zijn overgedragen aan den Raad voor het Bedrijfsleven.

(V. b. Oprichting Comm. Woltersom 4447 A)

N.S.B. - Kerstgroet aan de Nederlandsche arbeiders in Duitschland —

27 Dec. — De „Westfälische Landeszeitung" publiceert een Kerstboodschap, die de Leider van het Nederlandsche volk, Mussert, den in het Duitsche Rijk en in het bijzonder in Westfalen tewerkgestelden Nederlanders langs dezen weg doet toekomen:

„Landgenooten! Ik verheug mij zeer, dat ik u langs dezen weg ter gelegenheid van het Kerstfeest de hartelijkste groeten uit het vaderland kan overbrengen.

Mijn onverwoestbaar geloof aan de goede eigenschappen van mijn volk geeft mij de zekerheid, dat steeds meer Nederlanders zich zullen uitspreken voor de gedachte, dat alleen een onwrikbaar vertrouwen in Duitschland alle tegenstellingen kan overbruggen en dat de nieuwe ordening van Europa, die in dezen oorlog veroverd moet worden, ook voor ons volk een nieuw tijdperk van bloei in het bestek

van zijn natuurlijke mogelijkheden zal brengen. Ook al kan ik u op het oogenblik nog niets tastbaars geven, toch kunt gij er zeker van zijn, dat uw arbeid en de bloedoffers van onze vrijwilligers een ons toekomende plaats in de Europeesche volkengemeenschap waarborgen. Nederlanders! Vervult uw plicht jegens de andere buitenlandsche arbeiders op voorbeeldige wijze, geheel onverschillig, welke functie gij in Duitschland uitoefent. Toont een houding, die zoo correct en fatsoenlijk is, als die van den Duitschen soldaat in uw vaderland!" **(Vor. ber. Mussert 5780 A)**

A. **NEDERLAND — Kunst, Kultuur - Muziek - Hubert Cuypers 70 jaar —**

27 Dec. — De bekende musicus en koordirigent Hubert Cuypers vierde op 26 December zijn 70sten verjaardag. Te Baexem in Limburg 26 December 1873 geboren, ontving hij zijn muzikale opleiding van Franz Neks te Aken; daarna kwam hij te Amsterdam als leider van het St. Alphonsuskoor. Bij Bernard Zweers bekwaamde hij zich in de compositie en maakte hij als scheppend musicus naam door muziek-declamatoria en muziek bij tooneelwerken (van Vondel). Hij fungeert als leider van den „Amsterdamschen Kunstkring", van het mannenkoor „De Vereenigde Zangers", „Die Haghesangers" ('s-Gravenhage), „Sursum Corda" en de Christelijke Oratorium Vereeniging (Amsterdam). Zijn bijzondere hoedanigheden voor deze functie heeft hij echter ten volle en op zijn best kunnen toonen als aanvoerder van het koor „Schola Cantorum" en „De Minnestreelen".

Landbouw - Scherper maatregelen tegen onwillige boeren —

27 Dec. — In Juli 1942 zijn den secretaris-generaal van Landbouw en Visscherij bijzondere bevoegdheden toegekend ten behoeve van de voedselvoorziening. De bijzondere bevoegdheden behelsden, dat de secr.-gen. in gevallen, waarin landbouwers en veehouders hun verplichtingen tot indan wel aflevering van de voortbrengselen van den akkerbouw en van de veehouderij niet nakomen, de inlevering van andere producten kan opleggen. In zeer ernstige gevallen kan overtreders van de voedselvoorzieningsbepalingen en voorschriften het gebruik van hun gronden of bedrijfsgebouwen geheel of gedeeltelijk worden ontzegd.
Dezer dagen is het besluit aangevuld en is in leemten, die de praktijk aanwees, voorzien. Thans is de mogelijkheid geopend een bewindvoerder te benoemen, die in de plaats treedt van den vroegeren eigenaar. Verder kan voortaan ondernemer, die door den maatregel tot bedrijfsontzetting wordt getroffen, een inleveringsplicht worden opgelegd voor het bedrijfsvee en den bedrijfsinventaris, hem kan ook het gebruik van zijn woning worden ontzegd. De gevolgen van bedrijfsontzetting ten aanzien van de pacht zijn eveneens geregeld. **(V. b. 5334 C)**

— Tabaksoogst 1943 50.000 kg —

27 Dec. — De tabaksleveringen van dit jaar mogen thans als afgesloten worden beschouwd, aldus de Utrechtsche correspondent van het Alg. H'blad. Daardoor is het mogelijk een overzicht te verkrijgen over de hoeveelheden, die werden geproduceerd. Bij het bestudeeren van het voorhanden zijnde cijfermateriaal, valt op dat de Rijnstreek te Amerongen in het oude pakhuis tegenover de St. Andries ongeveer 25.000 kg binnenbracht. Daar de geheele Nederlandsche tabaksoogst, voor zoover hij werd ingeleverd, 50.000 kg bedraagt, blijkt dus dat de Rijnstreek de helft van deze hoeveelheid produceerde.
(V. b. Tabaksoogst 1942 5343)

N.S.B. - Mussert bezoekt Vreugde en Arbeid-Kerstfeest te Rotterdam —

27 Dec. — De Leider heeft op 22 December in de Rivièra-hal te Rotterdam, het Kerstfeest gevierd te midden van 000 Rotterdamsche kinderen, wier vaders in het buitenland werken. Mede waren aanwezig de Beauftragte voor de stad Rotterdam, dr. Völckers, de Arbeidsfrontleider Woudenberg, Oberbereichsleiter Eftger, dr. Haagn, namens het Rijkscommissariaat. Dit Kerstfeest was een van de 27, die door Vreugde en Arbeid in samenwerking met den Nederlandschen Volksdienst in 23 plaatsen van ons land worden georganiseerd. In totaal worden de feesten door 25.000 kinderen bezocht. **(V. b. Mussert 5787 B; Kerstrede 1941 4952 F)**

— N.S.B.-uniformen beschermd —

27 Dec. — In het Verordeningenblad no. 30 is een besluit opgenomen van den secretaris-generaal van het departement van Justitie ter bescherming van de uniformen en onderscheidingsteekenen van de nationaal-socialistische beweging der Nederlanden. Hierin wordt bepaald, dat hij die opzettelijk, zonder toestemming van den secretaris-generaal van de N.S.B., uniformen, deelen van uniformen of onderscheidingsteekenen van de nationaal-socialistische beweging der Nederlanden of van haar als zoodanig erkende formaties of nevenorganisaties vervaardigt, in voorraad heeft of in het openbaar draagt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste duizend gulden. Het hier strafbaar gestelde feit wordt beschouwd als een misdrijf. De secretarisgeneraal van het departement van Justitie zal in een in de Nederlandsche Staatscourant te plaatsen uitvoeringsbesluit de onder bescherming staande formaties en nevenorganisaties aanwijzen.

Onderwijs - Prof. jhr. dr. G. A. Kreuzwendedich von dem Borne overleden —

27 Dec. — Te Groningen is in den ouderdom van 38 jaar overleden prof. jhr. dr. G. A. Kreuzwendedich von dem Borne. Van 1933 tot 1936 was dr. von dem Borne specialist-internist van het Kanker-instituut te Amsterdam en chef der kliniek bij prof. Ruitinga. In 1938 werd hij benoemd tot eerste geneesheer en hoofd van de tweede interne afdeeling van het Binnengasthuis te Amsterdam. In April 1941 volgde zijn benoeming tot hoogleeraar in de interne geneeskunde aan de Rijksuniversiteit te Groningen.

— Theo Thijssen overleden —

27 Dec. — Op 23 December is te Amsterdam op 64-jarigen leeftijd overleden de heer Th. J. Thijssen, oud soc.-dem. Kamerlid en gemeenteraadslid. Theodorus Johannes Thijssen werd op 16 Juni 1879 te Amsterdam geboren. Nadat hij een opleiding aan de Kweekschool had genoten en tot 1921 onderwijzer was geweest, was hij sindsdien als vrijgestelde van den Bond van Ned. Onderwijzers werkzaam als hoofdbestuurslid-redacteur. Hij leidde o.m. „De Bode" en „School en Huis". De heer Thijssen publiceerde een aantal romans, o.m. Barend Wels, Kees de Jongen, Schoolland, De gelukkige Klas en Het grijze Kind. Voorts is een serie reken- en taalboekjes van zijn hand verschenen, terwijl hij een groot voorvechter van de nieuwe spelling is geweest. In 1933 werd hij tot Kamerlid gekozen en legde hij de functie van voorzitter van zijn vakbond neer.

Politie - Brandweer onderdeel der politie —

27 Dec. — Krachtens een besluit van den secretaris-generaal van het Departement van Justitie verschenen in het Verordeningenblad no. 30, treedt op 1 Januari 1944 een nieuwe regeling van het brandweerwezen in werking. Hierbij is o.m. bepaald, dat de bescherming van de gemeenschap tegen brandgevaar de taak der politie is. Deze wordt uitgevoerd volgens de voorschriften van de verordening Organisatie Politie en de voorschriften van het besluit „Brandweerwezen".
Hoogste brandweerpolitie-instantie is de ten aanzien van politieaangelegenheden bevoegde secretaris-generaal (nader „secretaris-generaal" genoemd) onder wien de uniforme leiding van en het toezicht op het brandweerwezen bij den directeur-generaal van politie berusten.
In gemeenten met staatspolitie-instanties wordt de taak van het brandweerwezen waargenomen door de staatsbrandweerpolitie onder leiding van de staatspolitiegezagsdragers. De tot dusver in deze gemeenten bestaande beroepsbrandweren worden in de staatsbrandweerpolitie opgenomen.
In gemeenten zonder staats- of gemeentelijke brandweerpolitie bedient de burgemeester in zijn hoedanigheid van politiegezagsdrager zich bij de uitvoering van de taak van het brandweerwezen van de vrijwillige brandweren, plichtbrandweren en aangewezen brandweren. Deze brandweren zijn technische hulporganen der politie.
(V. b. Brandweerwezen 5072 A)

B. **BOLIVIA — Omwenteling - Nieuwe regeering gevormd —**

27 Dec. — In de hoofdstad van Bolivia, La Paz, is op 20 December een revolutie uitgebroken. Onder leiding van majoor Taborga en met actieven steun van de in nauw contact met de nationale revolutionnaire partij staande Bolivianen, zijn de opstandelingen er in geslaagd, zich door een putsch meester te maken van den president, Penaranda, en van de ministers van Oorlog en Binnenlandsche Zaken, alsmede van den chef van den generalen staf. Door de revolutionnairen is een nieuwe regeering gevormd, die onder leiding staat van majoor Guarberto Villaroel. De staatsgreep zelf is vrijwel zonder verzet verloopen. Wel werden de bewoners van de hoofdstad op 21 December door het geknetter van machinegeweren uit hun slaap opgeschrikt, maar blijkens mededeelingen van de nieuwe regeering werden er in totaal slechts tien personen gewond. Met een regiment, dat de regeering trouw was gebleven, werd vier uur gevochten. Daarna waren alle belangrijke gebouwen in handen der revolutionnairen. De afgezette president, Penaranda, en zijn broeder zouden naar Arica, in Chili, overgebracht worden.

Regeeringsprogram.
De secretaris-generaal van het Boliviaansche kabinet, Augusto Cespedes, heeft het nationale regeeringsprogram in vier punten samengevat:
1. De natuurlijke rijkdom van het land, moet zooveel mogelijk aan Bolivianen ten goede komen. Tot dusver hebben bepaalde buitenlandsche maatschappijen een voor de belangen van het land nadeeligen invloed uitgeoefend.
2. Nauwe samenwerking met de Ver. Staten zonder dat dit echter een veronachtzaming der Boliviaansche belangen beteekent.
3. De economische en cultureele verbetering van breede volksmassa's, die deels honderden jaren ten achter zijn.
4. Nieuwe verkiezingen voor een president en de Kamers volgens de in de grondwet vastgelegde voorschriften.
(V. b. Boliviaansche reg. 5328 A)

A. NEDERLAND — Perswezen - Uitreiking Dr. Goedewaagenprijs —

27 Dec. — Op 22 December heeft in Pulchri Studio de wnd. Secretaris-generaal van het Departement voor Volksvoorlichting en Kunsten, Jhr. S. M. R. de Ranitz voor de derde maal sedert de instelling, den Dr. Goedewaagenprijs uitgereikt voor de beste journalistieke prestatie. De journalisten, die voor de twee eerste prijzen in aanmerking kwamen, waren Chr. de Graaff, plv. van den hoofdredacteur van het Algemeen Handelsblad en H. J. Lindt, hoofdredacteur van de Arbeiderspers. De derde prijs werd gedeeld door W. van Heugten, hoofdredacteur van het Nieuwsblad van Deurne en M. van Nierop, hoofdredacteur van het Twentsch Nieuwsblad. **(V. b. 5355)**

Sociale Zaken - Kerstuitkeering aan ondersteunden.

De secretaris-generaal van Sociale Zaken heeft goedgekeurd, dat ook dit jaar weer aan alle ondersteunden de gebruikelijke Kerstgave wordt verstrekt. Evenals verleden jaar is het steunbedrag gesteld op 25 pct. van een week steun, waarbij de week van 12 tot en met 18 December het uitgangspunt voor de berekening vormt.
(V. b. Steunregeling 5640 B)

— Regeling voor opnamen in de Amsterdamsche ziekenhuizen —

27 Dec. — In verband met de beperkte verpleegruimte en het stijgende aantal vragen tot opneming in de ziekenhuizen, heeft de burgemeester van Amsterdam in overleg met de besturen van de ziekenhuizen daar ter stede, de volgende maatregelen getroffen: 1e. Met ingang van 16 Januari 1944 is het opnemen van patiënten in een te Amsterdam gevestigd ziekenhuis zonder toestemming van den directeur van den Gemeentelijken Geneeskundigen en Gezondheidsdienst verboden. 2e. Op den verpleegduur van de patiënten in de ziekenhuizen te Amsterdam wordt door den directeur van den G.G.D. contrôle geoefend. Indien een patiënt naar het oordeel van genoemden directeur het ziekenhuis kan verlaten, dient onverwijld ontslag uit de inrichting te volgen. 3e. Indien de omstandigheden dit noodig maken, kan de directeur van den G.G.D. aanwijzingen geven betreffende de exploitatie van een ziekenhuis of van de ziekenhuizen. 4e. Deze maatregelen blijven van kracht, zoolang de buitengewone omstandigheden dit noodzakelijk maken.

— Overzicht der overheidsmaatregelen in 1942 —

27 Dec. — Vooral op het gebied van de volksgezondheid is in het jaar 1942 veel werk door het Departement van Sociale Zaken verzet. Het sterftecijfer in dit jaar was 9.5, het geboortecijfer daarentegen 20.9. Uit deze cijfers valt af te leiden, dat ons volk, ondanks de ongunstige tijden zijn vitaliteit heeft behouden. Interessante gegevens over de werkzaamheden van het Departement van Sociale Zaken in het jaar 1942 bevat het door dit Departement uitgegeven werkje: „Verrichtingen gedurende het jaar 1942".
In dit jaar werden in totaal 51.5 millioen vitamine-C-tabletten aan volwassenen en kinderen uitgereikt. In uitreikingen op de scholen kregen de kinderen hiervan 39 millioen en zwangere vrouwen de overige 12½ millioen. Deze laatsten moesten de tabletten laten afhalen, waaraan het wellicht te wijten is geweest, dat slechts de helft van haar, die er voor in aanmerking kwamen, van deze vitamine-C-verstrekking hebben geprofiteerd.
Intusschen is er alle aanleiding, om tegen deze laksheid te waarschuwen: de voor de gezondheid zoo hoog belangrijke vitamine-C kan menigeen voor ernstige ziekte behoeden.
Aan het Instituut van de Schooltandverzorging is aanzienlijke uitbreiding gegeven, zooals ook het ziekenhuiswezen een wijdere vlucht genomen heeft. De rheumatiekbestrijding is met geheel nieuwe middelen toegerust geworden.
In het hoofdstuk over de arbeidsbemiddeling kan men onder meer lezen, dat het waardevolle statistische materiaal, verkregen bij de medische keuring van een zeer groot aantal werkkrachten, zal dienen als grondslag voor nieuwe maatregelen van sociaal-hygiënischen aard. Men streeft naar een zoo groot mogelijke samenwerking tusschen de onderscheidene afdeelingen en bureau's, opdat de hygiënische bewaking van kind en volwassene zoo goed mogelijk zij. Veel maatschappelijk nadeel en veel menschelijk leed zal aldus voorkomen kunnen worden.

— Insuline voor Diabetici —

27 Dec. — Door bemiddeling van het Nederlandsche Roode Kruis is een hoeveelheid Amerikaansche insuline ter beschikking van de Nederlandsche diabetici gesteld. Het ligt in de bedoeling met de distributie van deze insuline in Februari 1944 te beginnen. Vermoedelijk zal de beschikbare hoeveelheid voldoende zijn om deze ook gedurende Maart en wellicht ook gedeeltelijk in April voort te zetten. De gebruikers van protamine-zink-insuline vallen buiten deze regeling.
(V. b. Volksgezondheid 5704 B; Hulpverl. Roode Kruis 5593 A)

Verkeer - Op Zondag omnibussen te Amsterdam —

27 Dec. — Op Zondagen zullen te Amsterdam omnibussen rijden. De volgende lijnen worden geëxploiteerd door A. Puls: I. van Centraal Station naar Frederikseplein; II. van Centraal Station naar Haarlemmerplein; III. van het Amstelstation naar den hoek Noorder Amstellaan—Scheldestraat. A. J. Holthuizen N.V. exploiteert de twee volgende diensten: I. Centraal Station—Stadionplein en II. Centraal Station—Admiraal de Ruyterweg (Krommert). **(V. b. 5771 A)**

— Verplichte aangifte van motorvoertuigen —

27 Dec. — Op grond van de door den gevolmachtigde van den Führer voor gebruik en registratie van motorvoertuigen uitgevaardigde beschikking en in overeenstemming met den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied en den Wehrmachtsbefehlshaber in Nederland worden door de bevoegde instanties maatregelen ten uitvoer gelegd, waarvan het doel is een regeling te treffen voor 't gebruik en de registratie van motorvoertuigen. O.m. krijgt iedere bezitter van een motorvoertuig in de eerstvolgende dagen via de bevoegde Rijksverkeersinspectie formulieren, welker nauwgezette invulling in alle opzichten verplicht gesteld wordt. Een onachtzame, resp. onware beantwoording van alle vragen, resp. niet-tijdig terugzenden der formulieren wordt als sabotage beschouwd en brengt, ongeacht andere straffen, confiscatie zonder schadeloosstelling van het motorvoertuig met zich mede. **(V. b. Registratie 5375)**

Posterijen - Roofoverval op het postkantoor te Sittard —

27 Dec. — Op den avond van 21 December hebben gemaskerde mannen een roofoverval gedaan op het postkantoor te Sittard. Door een achterdeur drongen zij het kantoor binnen en dreven met pistolen de aanwezige ambtenaren in een hoek. Vervolgens braken zij binnen enkele minuten verschillende blikken trommels met geld en met papieren van waarde open en verlieten het postkantoor met medeneming van onder meer de volgende voorwerpen: een postzak met zeven pakketten oude distributiebonnen, die voor vernietiging bestemd waren; een vrij groote hoeveelheid wissel- en kasgeld; verscheidene bundels brieven, vooral aangeteekende en waarde-zendingen.
(V. b. Aanslag Distr.kantoor 5779 A)

B. FRANKRIJK — Na-oorlogsche positie —

27 Dec. — De correspondent van de N.R.C. meldt zijn blad: Vat men de meeningen samen van vooraanstaande politici, zoowel te Vichy als te Parijs, over Frankrijks positie na den oorlog, dan komt men tot de volgende tien punten, geformuleerd:
1. Frankrijk heeft den oorlog verloren, dien het niet voerde. Het zal den vrede verliezen, dien het in eigen land niet wist te vestigen en een deel van zijn rijk, hetwelk het niet wist te beschermen.
2. Frankrijk zal een plaatsje aan de groene tafel worden gegund, doch een plaats, die in overeenstemming is met zijn prestaties. Dat is een plaats aan het ondereind.
3. Frankrijks rol als groote koloniale mogendheid is uitgespeeld, onverschillig den afloop van den oorlog, waarvan de beslissing het volgend jaar zal vallen.
4. Op den dag dat een wapenstilstand wordt afgekondigd, zal in Frankrijk de burgeroorlog, die in feite reeds is begonnen, in vollen omvang uitbreken.
5. Ongeacht welke orde daarna zal optreden en in welken regeeringsvorm, ze komt noodzakelijk te steunen op de arbeidersmassa, zulks ten koste van de bourgeoisie.
6. Economisch zal Frankrijk de eerste jaren op zichzelf zijn aangewezen; inflatie zal niet kunnen worden voorkomen, waarvan alle niet produceerend kapitaal de kosten betaalt.

7. De prijzen van de producten zullen, in verhouding tot thans, de eerste maanden, misschien jaren na den oorlog niet noemenswaard dalen; het is zeer goed mogelijk dat het distributiestelsel, althans voor een aantal beschermde producten, moet worden gehandhaafd.
8. De belangrijke problemen van na den oorlog zullen het woningvraagstuk zijn, de wederopbouw, de wederinschakeling van meer dan twee millioen Franschen in het arbeidsproces, de sociale organisatie, vooral die van het platteland.
9. Voor de financiering van de staatshuishouding zal Frankrijk zijn aangewezen op credieten en leeningen, welke, indien ze met het buitenland worden afgesloten, Frankrijks politiek over de geheele linie van derden afhankelijk zal maken, en indien ze in het binnenland worden gedekt, hetgeen een onmogelijkheid schijnt, tot drastische bezuinigingen en werkloosheid zullen leiden.
10. Op cultureel, in het bijzonder op letterkundig terrein, op het gebied van mode en luxe-kwaliteitartikelen zal Frankrijk zijn vooraanstaande positie behouden. Parijs zal het centrum blijven van gratie, kunst en goeden smaak en derhalve van toeristisch verkeer.

A. DUITSCHLAND — Plv. Rijksperschef Sündermann over den luchtoorlog —

27 Dec. — Op 23 December heeft de plaatsvervangende Rijksperschef Sündermann, uitgaande van de indertijd door den toenmaligen Britschen premier Baldwin in het Lagerhuis afgelegde verklaring, dat men, wanneer men zich beschermen wil, meer vrouwen en kinderen moet dooden dan de vijand, een uiteenzetting over den luchtoorlog gegeven aan de buitenlandsche journalisten te Berlijn.
Sündermann nam op zich 't bewijs voor de schuld te leveren en greep daarbij o.m. terug op de verklaring van Britsche staatslieden in het Lagerhuis en het Geneefsche volkenbondsprotocol van de jaren 1933—1935, waarin geconstateerd wordt, dat Engeland reeds in die jaren gebruik maakte van bombardementsvliegtuigen om zijn heerschappij in Britsch-Indië en in het Midden-Oosten in stand te houden. Buitengewoon verhelderend was vooral een bij de in Frankrijk gevonden documenten in handen der Duitschers gevallen aanteekening betreffende de Britsch-Fransche besprekingen der generale staven van 3 April 1939, waaruit blijkt, dat de beide toenmalige geallieerden gedurende de tweede phase van den onder oogen gezienen oorlog hun bombardementswapen op het Duitsche achterland in werking moesten stellen ten einde daarmede tot de „uiteindelijke ineenstorting van den Duitschen tegenstand bij te dragen".
Dat Engeland de drijvende kracht is geweest en nog is bij de opening van den luchtoorlog op het civiele achterland, blijkt ondubbelzinnig uit het eveneens in Frankrijk gevonden protocol der bespreking van Chamberlain en Daladier van 17 November 1939.
De richtlijnen van dit protocol opvolgende, bombardeerden Engelsche bommenwerpers voor de eerste maal op 12 Jan. 1940 Duitsch gebied, nadat zij reeds op 5 September 1939 de eerste bommen hadden geworpen op burgers in de Deensche stad Esbjerg. Op 10 Mei 1940 volgde de eerste, vrij groote Britsche luchtoverval. Hij was gericht op Freiburg in Breisgau, 63 burgers werden gedood.
Gezien de Anglo-Amerikaansche beweringen constateerde Sündermann nadrukkelijk, dat het Duitsche luchtwapen voor 20 Juni '40 geen luchtoperatie ten uitvoer heeft gelegd, welke niet rechtstreeks in contact stond met een operatie der troepen op den grond. Zelfs de hoofdsteden Kopenhagen, Oslo, Den Haag, Brussel en Parijs werden zonder luchtaanval ingenomen. Zelfs de vesting Warschau was eerst aangevallen, toen, door Duitsche troepen ingesloten, tevergeefs verzocht was om zich over te geven en bovendien een termijn van 24 uur ter ontruiming van de stad door de burgerbevolking was verstreken.
De plaatsvervangende perschef der Rijksregeering besloot zijn verklaringen met de woorden: Engeland is alleen schuldig aan het uitbreken en de ontwikkeling van den bombardementsoorlog tegen de burgerbevolking en draagt voor al zijn consequenties, ook voor de in 1940 reeds eenmaal ingetreden en in de toekomst opnieuw te verwachten vergelding, de volledige historische verantwoordelijkheid.
(V. b. Vergelding 5764 B; Strijd om Warschau 3944; Bommen op Esbjerg 3944)

B. KERSTMIS 1943 — Boodschappen van dr. Goebbels, maarschalk Pétain, Paus Pius XII en president Roosevelt —

30 Dec. — Rijksminister dr. Goebbels heeft op 24 December tot het Duitsche volk gesproken. Hij wees er op, dat het Kerstfeest, terwijl het vroeger, in vredestijd, het feest van de familie was, thans, op het hoogtepunt van den oorlog, voor millioenen Duitschers als het ware het feest der gescheidenen is geworden. Niemand van ons heeft ook maar in het minst de neiging om dit uur van een weemoedig gescheiden zijn tot een uur van rouw te maken. Daarvoor zijn wij allen veel te hard geworden. Wij hebben in dezen oorlog veel verloren, maar ook veel gewonnen. Als wij armer zijn geworden aan uiterlijke goederen, is onze schat aan innerlijk bezit grooter geworden. Wij leven in een tijd van de wedergeboorte der wereld. Er is een sterk hart voor noodig, om dezen tijd te begrijpen en te verstaan. In de geschiedenis brengt elke geboorte haar weeën mee. Maar het gezonde instinct geeft jongen volken ook steeds weer de kracht om dat te dragen. Wij marcheeren thans met lichte bagage. Velen onder ons hebben niet veel meer te verliezen. Het verlies van hun goed heeft hen slechts harder en strijdvaardiger gemaakt. De vijand heeft er geen denkbeeld van, welk een kracht daarmede in het Duitsche volk is wakker geroepen. Wellicht zal hij die kracht in het komende voorjaar ondervinden bij een militair treffen met onze weermacht in het Westen.

Maarschalk Pétain.
Maarschalk Pétain heeft via de Fransche radio een Kerstoespraak gehouden tot het Fransche volk, waarin hij alle Franschen aanspoorde te denken aan het doodelijke gevaar, waarin Frankrijk zou komen te verkeeren wanneer in Frankrijk een burgeroorlog zou uitbreken of wanneer het communisme zou triomfeeren. Hij vermaande de Franschen om voortaan hun nuttelooze twisten te staken.

Paus Pius XII.
De Paus zeide o.a.: Steeds verschrikkelijker vormen heeft de oorlog aangenomen en zonder onderbreking duurt de strijd voort. Het is de verschrikkelijkste oorlog die ooit gevoerd is en met huivering moeten de volkeren wel zien, waartoe de perfectioneering van de technische hulpmiddelen thans heeft geleid. Slechts Christus alléén kan al deze geesten der verschrikking verdrijven. Derhalve zijn al diegenen in dwaling, die gansch hun vertrouwen stellen op een steeds grootere economische ontwikkeling en zich den vooruitgang en het welzijn der menschheid alleen beloven van een steeds grootere organisatie. Twee dingen vooral willen wij doen. In de eerste plaats willen wij alles in het werk stellen om de treurige gevolgen van den oorlog te verzachten, willen wij al het mogelijke doen voor de gevangenen en voor de dakloozen.

President Roosevelt.
Roosevelt heeft, zoo ontleent het D.N.B. aan den Britschen berichtendienst, in een Kerstboodschap verklaard dat men zich aan geallieerde zijde moet voorbereiden op nog veel meer leed op slachtoffers en persoonlijke tragedies. Er bestaan voor het Amerikaansche volk meer dan genoeg redenen om tot het inzicht te komen, dat deze oorlog een taaie en vernietigende oorlog is. Roosevelt zeide voorts dat de oorlog thans een stadium bereikt, waarin men zich moet voorbereiden op lange verlieslijsten van gesneuvelden, gewonden en vermisten. Er bestaat ook geen gemakkelijke weg naar de overwinning en het einde van den oorlog is nog niet in zicht. De vele officieren, die ik, zoo zei Roosevelt, op mijn buitenlandsche reis heb ontmoet, hebben getuigenis afgelegd van de kracht, handigheid en vindingrijkheid van de vijandelijke generaals en manschappen. Voorts hekelde Roosevelt de bij „menige lieden" in de Vereenigde Staten heerschende meening, dat een snel einde van den oorlog te verwachten en dat een overwinning reeds behaald is. In het verdere verloop van zijn Kerstboodschap verklaarde Roosevelt voorstander te zijn van het toepassen van geweld voor het handhaven van den internationalen vrede. De Vereenigde Staten, Engeland en de Sovjet-Unie zijn het erover eens, zoo zeide Roosevelt. dat „een internationaal gezag uitgeoefend moet worden, zoolang het noodig is." **(V. b. Pétain 5366 C; Paus Pius XII 5659 D; dr. Goebbels 5772 B; Roosevelt 5773 E; Kerstboodschap 1942 dr. Goebbels 5366 B; d. Paus Pius XII 5367 A)**

C. SPANJE — Reorganisatie der Falanx —

27 Dec. — Onder voorzitterschap van generaal Franco en in tegenwoordigheid van leden der regeering en bestuursleden der Falanx, is op 20 December in het paleis van den nationalen raad te Madrid de bijeenkomst van Spaansche gouwleiders gesloten. Partij-minister Arrese maakte de in de vergadering genomen besluiten bekend en wees vooral op de noodzakelijkheid eener hervorming van de Falanx. De organisaties der Falanx-militie zijn met het oog op de binnenlandsche politieke ontwikkeling niet meer noodig, daar de taak, die oorspronkelijk aan de militie was toegedacht, volledig door de weermacht kan worden vervuld. Vervolgens kondigde Arrese de ontbinding, resp. fundamenteele hervorming aan van andere Falanx-organisaties,

die met het oog op de gewijzigde omstandigheden thans ten deele geen recht van bestaan meer hebben.

Grooter persvrijheid.

Minister Arrese deelde voorts mede, dat aan de Spaansche pers een grootere vrijheid dan tot dusver moet worden toegekend, daar een gezonde critiek den Staat slechts van nut kan zijn. De minister motiveerde zijn standpunt met er op te wijzen, dat de wonden van den burgeroorlog reeds flink geheeld zijn, en dat staat en pers over voldoende gezag en discipline beschikken, om een dergelijken stap naar de persvrijheid met waardigheid te ondernemen.

Amnestie.

Generaal Franco heeft een verordening uitgevaardigd, krachtens welke alle Spanjaarden, die op grond van de gebeurtenissen tijdens den burgeroorlog waren veroordeeld tot gevangenisstraffen van ten hoogste 20 jaar, voorwaardelijk in vrijheid gesteld worden. Deze gedeeltelijke amnestie geldt voor degenen, wier delicten gepleegd zijn tusschen 18 Juli 1936 en 1 April 1939. Zij geldt niet voor gevangenen, die zich hebben schuldig gemaakt aan moord of ernstige wreedheden of die zich in de gevangenis niet ordelijk gedragen hebben. Bovendien moet reeds vijf jaar van de straf in de gevangenis uitgezeten of door bepaalde arbeidsprestaties geboet zijn.

De amnestie wordt uitgebreid tot gevangenen, die tot meer dan 20 jaar veroordeeld waren, maar zich bijzonder goed gedragen hebben, een slechte gezondheid hebben of zich verdiensten verworven hebben. Ten slotte geldt de voorwaardelijke invrijheidstelling ook voor leden van weermacht en phalanx, voor geestelijken en kloosterlingen, die zich hebben schuldig gemaakt aan politieke delicten, maar zich overigens goed gedragen en verdiensten jegens het vaderland verworven hebben. **(V. b. Binnenl. pol. 5692 B; Falanx 5247 D; Arrese 5393 B; Gen. Franco 5692 B)**

A. VER. STATEN/ENGELAND — Mutaties bevelvoering geallieerde legers —

27 Dec. — De Britsche opperbevelhebber in het Nabije Oosten, generaal Sir Henry Maitland Wilson, zal nog vóór Kerstmis zijn post verlaten. Hij is benoemd tot oppersten geallieerden bevelhebber in het gebied van de Middellandsche Zee, Generaal Eisenhower tot bevelhebber der Engelsch-Amerikaansche strijdkrachten voor het tweede front. Generaal Karl Spaatz zal het bevel voeren over de gezamenlijke Amerikaansche bombardementsstrijdkrachten, die tegen Duitschland opereeren. Generaal Sir Harold Alexander is benoemd tot opperbevelhebber der geallieerde legers in Italië. Tot opperbevelhebber van de Britsche legergroep onder Eisenhower werd benoemd generaal Sir Bernard Montgomery. Generaal sir Bernard Paget is benoemd tot opperbevelhebber in het Midden-Oosten onder den geallieerden opperbevelhebber in het Middellandsche-Zeegebied. Luchtmaarschalk sir Arthur Tedder is benoemd tot plaatsvervangend opperbevelhebber onder generaal Eisenhower. **(V. b. Mutaties Engel. bevelv. 5725 C; Am. legerl. 5275 A; Gen. Eisenhower 5390 A)**

B. NEDERLAND — Bevolking - Cijfers per 31 Dec. 1942 —

30 Dec. — Blijkens de dezer dagen door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerde „Jaarcijfers voor Nederland 1941—1942" (Drukkerij Albani C.V.) bedroeg de bevolking van ons land op 31 December 1942 9.076.250 zielen (9.007.722 op 31 December 1941), waarvan 4.530.418 mannen en 4.545.832 vrouwen.

Van de provincies had Zuid-Holland het grootste aantal inwoners, nl. 2.162.322; daarop volgt Noord-Holland met 1.694.657 inwoners. Als derde volgt in de rij Noord-Brabant met 1.087.390 zielen, daarop Gelderland met 970.296 en als vijfde Limburg met 643.180 inwoners. Zeeland staat onderaan in de rij met 257.922 zielen.

Op 31 December 1942 telde ons land acht gemeenten met meer dan 100.000 inwoners, nl. Amsterdam 790.900, Rotterdam 616.910, 's-Gravenhage 507.351, Utrecht 170.880, Haarlem 144.923, Groningen 125.768, Eindhoven 122.136 en Tilburg 103.407 inwoners.

Het geboorteoverschot bedroeg in 1942 103.841 (in 1941 92.243). Het aantal inwoners per km² land bedroeg op 31 December 1941 274.2 (op 31 Dec. 1940 271.1). **(V. b. Bevolking Nederl. 5583 A; A'dam 5639 A; Den Haag 5592 B)**

Rijkscommissariaat - Kerstgeschenk van Rijksminister dr. Seyss-Inquart aan de zusters van het Duitsche Roode Kruis —

30 Dec. — De Rijkscommissaris heeft als blijk van groote erkentelijkheid voor het door haar bij dag en nacht verricht opofferende werk den zusters van het Duitsche Roode Kruis als Kerstgeschenk een eigen landhuis geschonken. zoo deelt de Deutsche Zeitung mede. Hierin kunnen zoowel zij die in Nederland werkzaam zijn als de zusters die de bewoners van de naburige gebombardeerde gebieden met raad en daad ter zijde hebben gestaan, haar korte vacantie en haar vrije dagen doorbrengen. **(V. b. dr. Seyss-Inquart 5769 A)**

Kunst, Kultuur - Het Rijksmuseum in 1942 —

30 Dec. — De „Verslagen omtrent 's Rijks Verzamelingen, Geschiedenis en Kunst" deelen omtrent het Rijksmuseum te Amsterdam in 1942 mede, dat hoewel het jaar niet gekenmerkt werd door groote aanwinsten, mede doordat de prijzen op de kunstmarkt een ongekende hoogte hebben bereikt, voor de afdeeling Nederlandsche 17de-eeuwsche schilderkunst kon o.a. door aankoop worden verworven een vroeg schilderij van Govert Flinck (1615—1660) voorstellende Rembrandt als Herder met staf en fluit, met een krans op het hoofd en gekleed in een grijs wambuis en wit hemd. Van onzen grootsten meester was in de verzameling van het Rijksmuseum nog steeds geen beeltenis aanwezig, zoodat dit portret ook uit iconographisch oogpunt een aanwinst van bijzondere beteekenis is. Voorts werd een werk van Willem Maris, „koeien in weiland", aangekocht. Hoewel het museum door gebrek aan brandstoffen gesloten moest worden van 28 Januari tot 1 April is het bezoekersaantal in dezen oorlogstijd toch bevredigend te noemen. Het totaal bedroeg 92.956 tegen 70.239 in 1941. Hierin zijn begrepen de bezoekers van de tentoonstellingen, 3259 leerlingen met 122 geleiders van 113 onderwijsinrichtingen, benevens 2422 bezoekers van de studiezaal in het Prentenkabinet. **(V. b. Rijksmuseum 1878 F)**

C. JOEGOSLAVIE (voormalig) — Positie koning Peter —

27 Dec. — Naar Exchange Telegraph uit Londen meldt, is er in den binnenlandschen politieken toestand van Joegoslavië een buitengewone verscherping ontstaan. De „vrijheidszender Joegoslavië" heeft gemeld, dat de „commissie voor de bevrijding van Joegoslavië" heeft besloten alle leden der Joegoslavische regeering te Kaïro en elders in het buitenland vervallen te verklaren van hun burgerrechten. Koning Peter mag niet naar Joegoslavië terugkeeren, zoolang niet het bevrijde land in vrije stemming heeft beslist over de kwestie eener constitutioneele monarchie.

Volgens een Reuterbericht uit Kaïro heeft de Joegoslavische opperbevelhebber, generaal Zivkowitsj, verzocht van zijn functie te worden ontheven. In Augustus van dit jaar was hij tot opperbevelhebber der Joegoslavische strijdkrachten benoemd. „Svenska Dagbladet" meldt, dat Tito binnenkort een eigen gedelegeerde naar Ankara zal sturen, om „toezicht uit te oefenen op den gezant van het te Kaïro zetelende Joegoslavische comité". Engeland en Amerika zouden zich met dezen maatregel accoord verklaard hebben. **(V. b. 5773 D)**

D. SOVJET-UNIE — Nieuw volkslied; „Internationale" verouderd —

27 Dec. — De Raad van Volkscommissarissen van de Sovjet-Unie heeft naar de Sovjet-Russische berichtendienst meldt, besloten den tekst van het volkslied, de „Internationale", te vervangen door een andere. Voor het nieuwe volkslied, de „Hymne der Sovjet-Unie", is de muziek van den componist Alexandrov gekozen. Het zal met ingang van 15 Maart 1944 algemeen worden gespeeld. In de toelichting tot dit besluit wordt gezegd, dat de „Internationale" wat haar inhoud betreft, niet de belangrijke veranderingen weerspiegelt, die in de Sovjet-Unie na de overwinning van het Sovjet-regiem zijn ontstaan.

Het communistisch orgaan „Daily Worker" merkt volgens den Britschen berichtendienst ten aanzien van de invoering van een nieuw Sovjet-Russisch volkslied op, dat buiten de Sovjet-Unie de „Internationale" met den ouden tekst zal blijven voortbestaan. Het lied zal „dan strijdzang blijven van alle onderdrukten" en door alle arbeiders der geheele wereld gezongen worden als uitdrukking der solidariteit.

E. ITALIE (Republiek) — Arbeidsinzet - Totale mobilisatie —

27 Dec. (D.N.B.) — De staatscommissaris voor de tewerkstelling heeft naar Radio Rome mededeelde, in het kader van de maatregelen tot totale mobilisatie van alle krachten in Italië bepaald, dat in de provincies Rome, Viterbo, Grosseto, Rieti, Terni en eenige andere midden-Italiaansche provincies alle particuliere firma's met ingang van 1 Jan. 1944 geen loonen of salarissen meer aan hun personeel mogen uitbetalen, daar alle arbeiders en employé's overgeplaatst zullen worden naar voor den oorlog belangrijke bedrijven. **(V. b. Ital. reorg. 5757 E)**

DE WERELDOORLOG

A. Zware gevechten aan het Oostelijk front; geslaagde Duitsche aanvallen bij Resjitsa en Kirowograd; Korosten ontruimd - Britsche aanvallen aan de Kanaalkust afgeslagen - Ortona in Zuid-Italië ontruimd - Luchtaanvallen op Berlijn en Rome - Duitsche slagschip „Scharnhorst" verloren —

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Führer, 25 Dec. — Het opperbevel van de weermacht maakt bekend: Ten Oosten van Sjitomir gingen de bolsjewisten met sterke strijdkrachten over een breed front tot den aanval over. Zware gevechten zijn gaande.

Ten Noordwesten van Resjitsa blijven onze troepen hun aanval voortzetten. Ten Noordoosten van Sjlobin duren de harde afweergevechten voort.

In het gebied van Witebsk versterkte de vijand zijn druk aanzienlijk. De opdringende aanvalswiggen der bolsjewisten konden opgevangen worden.

26 Dec. — De winterslag in het Oosten werd ook op den Eersten Kerstdag met onverminderde hevigheid voortgezet.

27 Dec. — In het gebied van Sjitomir hebben de bolsjewisten nieuwe, sterke formaties infanterie en tanks in den slag geworpen. Ten Noordwesten van Resjitsa heeft onze aanval tegen hardnekkigen vijandelijken tegenstand verdere terreinwinst opgeleverd.

28 Dec. — Ten Zuidwesten van Dnjepropetrowsk en ten Zuidoosten van Kirowograd zijn Sovjet-aanvallen door tegenaanvallen afgeslagen. In het gevechtsgebied van Sjitomir hield de krachtige druk van den vijand ook gisteren aan. In het gebied van Witebsk stortten herhaalde doorbraakpogingen der bolsjewisten in verbitterde gevechten ineen.

29 Dec. — Ten Noorden van Kirowograd hebben onze troepen ondanks taaien tegenstand van den vijand verscheiden plaatsen stormenderhand genomen.

In het gebied van Sjitomir heeft de vijand zijn aanvallen versterkt.

De bolsjewisten zetten na sterke artillerievoorbereiding en met talrijke tanks, ook in den sector van Korosten den aanval in.

30 Dec. — Ten Noorden van Kirowograd heeft de eigen aanval nieuwe vorderingen gemaakt. In het gevechtsgebied van Sjitomir duurt de zware worsteling met toenemende felheid voort. 72 tanks werden stukgeschoten. De stad Korosten werd na harde gevechten opgegeven.

Bij Witebsk zijn opnieuw ondernomen doorbraakpogingen van de bolsjewieken mislukt.

Zware artillerie van het leger heeft doelen in Leningrad met goed effect beschoten.

WESTELIJK FRONT

25 Dec. — Op 24 December probeerde een uit Engelschen en Franschen bestaande commandotroep onze draadversperringen aan de kust van Het Kanaal te naderen. De troep werd in de pan gehakt.

In den nacht van 23 op 24 December werden door het Duitsche vèrdragende geschut van de marine en het leger aan het Kanaal de Britsche havensteden Dover, Deal en Folkestone met gunstig resultaat onder vuur genomen. De vijand beantwoordde aanvankelijk het vuur, doch na een artillerieduel van eenige uren werd het vijandelijke geschut tot zwijgen gebracht.

29 Dec. — In de ochtenduren van 28 December hebben de Britten getracht een commando-actie te ondernemen tegen het Kanaaleiland Sercq. Dit mislukte reeds in de dichte mijnvelden voor de kust, waar de vijand bij zijn haastigen terugtocht dooden achterliet.

ZUIDELIJK FRONT —

26 Dec. — Aan het Zuid-Italiaansche front werden op 25 December, alleen op den linkervleugel vrij groote gevechtsacties gevoerd. Het zwaartepunt lag weer in den sector van de eerste divisie valschermjagers. Bij de hevige worsteling om Ortona was de vijand er in geslaagd om na herhaaldelijk bloedig afgeslagen aanvallen op 24 December des avonds in het Zuidelijke deel van de stad binnen te dringen. Verbitterde straatgevechten duurden den geheelen nacht voort. Op 25 December des ochtends werden de gevechten om elk huis voortgezet.

28 Dec. — In het gebied van Ortona hebben Duitsche troepen, nadat zij den vijand in de verbitterde gevechten der laatste dagen de zwaarste verliezen aan menschen en materiaal hadden toegebracht, de ruïnes van Ortona ontruimd en nieuwe stellingen dicht ten Noordwesten van de stad betrokken.

LUCHTOORLOG —

24 Dec. — Britsche bommenwerpers ondernamen in de vroege ochtenduren van 24 December weer een terreuraanval op Berlijn. In eenige deelen der stad ontstond aanzienlijke schade. Bovendien bombardeerde de vijand Duitsche kunst- en cultuurmonumenten in Aken. Dom en raadhuis werden zwaar beschadigd; de kroningszaal vernield.

29 Dec. — Geallieerde vliegtuigen hebben op 28 December tegen den middag zware bommen laten vallen op wijken aan den rand van Rome.

30 Dec. — Britsche bommenwerpers ondernamen op 29 December in de avonduren wederom een aanval op Berlijn. Verscheidene stadsdeelen werden zwaar getroffen. Er werden vernielingen, vooral in woonwijken veroorzaakt.

Storingsaanvallen werden voorts gericht op eenige plaatsen in West-Duitschland. Nachtjagers en afweergeschut van het luchtwapen hebben, ondanks zware belemmering door de weersomstandigheden, volgens hetgeen tot dusver is geconstateerd, 23 der aanvallende bommenwerpers neergeschoten.

ZEEOORLOG —

26 Dec. — Duikbooten brachten de laatste dagen op den Atlantischen Oceaan en in de Middellandsche Zee vijf schepen met een gezamenlijken inhoud van 34.500 B.R.T. tot zinken en torpedeerden een ander schip. Uit de begeleidende schepen van konvooien en duikboot-jachtgroepen werden 9 vijandelijke torpedobootjagers en konvooieeringsschepen tot zinken gebracht.

27 Dec. — Op 26 December heeft een formatie Duitsche zeestrijdkrachten, onder commando van schout-bij-nacht Bey, op de Noordelijke IJszee een voor de Sovjet-Unie bestemd konvooi aangevallen en dit, zoowel als den vijandelijken beveiligingsstrijdkrachten zware schade toegebracht. In langdurige gevechten met verre superieure Engelsche zeestrijdkrachten is het, onder commando van den Kapitän-zur-See Hintze staande, slagschip „Scharnhorst", na heldhaftigen strijd, vurend tot de laatste granaat, gezonken. Radio New York heeft medegedeeld, dat de admiraliteit bekend heeft gemaakt, dat 42 Britsche vliegtuigen verloren zijn gegaan in den strijd tegen het slagschip „Scharnhorst". Ook zijn torpedojagers verloren gegaan.

(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 5784 A.)

B. JAPAN — De strijd om Nieuw-Brittannië —

28 Dec. — Het Keizerlijke hoofdkwartier maakt bekend:

1e. Onze bezettingstroepen zijn sedert 26 December in felle gevechten gewikkeld met de vijandelijke troepen, die aan de Westkust van kaap Gloucester op Nieuw-Brittannië zijn geland.

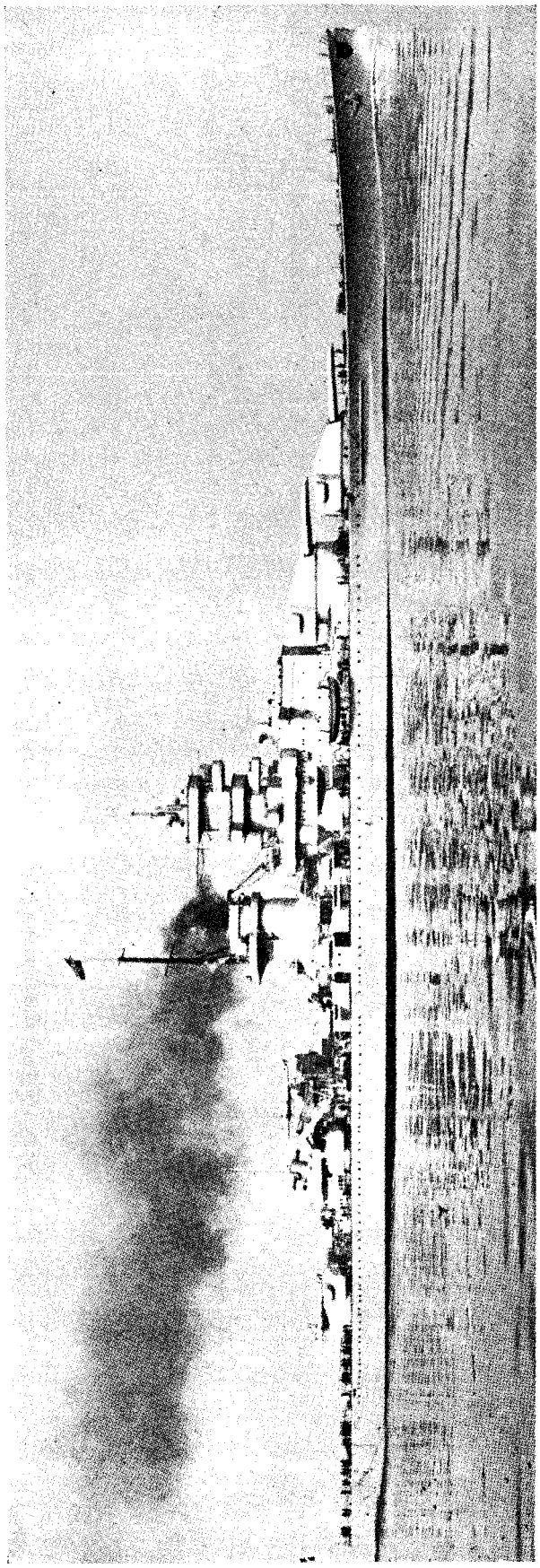
2e. Luchtstrijdkrachten der marine hebben op 26 December een verrassenden aanval ondernomen op een vijandelijk convooi in de Borgen Bay. Zij hebben de volgende resultaten bereikt: Tot zinken gebracht werden twee zware kruisers, twee groote transportschepen; beschadigd werden drie groote transportschepen, die waarschijnlijk alle drie in den grond zijn geboord. Neergeschoten werden 20 vijandelijke vliegtuigen, waarvan 5 waarschijnlijk. Bij dit gevecht bedroegen onze verliezen 17 vliegtuigen.

3e. Op 27 December hebben luchtstrijdkrachten der marine vijandelijke schepen en installaties in de nabijheid van Kaap Mercus aangevallen en de volgende resultaten bereikt: Tot zinken gebracht werden twee transportschepen, die vol geladen waren met troepen, twee motortorpedobooten, neergeschoten werden 18 vliegtuigen, waarvan 4 waarschijnlijk. Op drie plaatsen werden branden veroorzaakt. Onze verliezen bedroegen 7 vliegtuigen, die nog niet op hun steunpunten zijn teruggekeerd.

4e. Luchtstrijdkrachten der marine bonden op 27 December den strijd aan met ongeveer 50 vijandelijke vliegtuigen, die een aanval ondernamen op Rabaul en schoten er 23 neer, waarvan 8 waarschijnlijk. Onze verliezen bedragen 6 vliegtuigen, die nog niet zijn teruggekeerd.

De strijd in China - Operaties bij Tsjangteh geëindigd —

29 Dec. — Het einde van de militaire operaties ten Westen van het Toengtingmeer is door het keizerlijke hoofdkwartier medegedeeld in het volgende communiqué: Japansche legereenheden, die sedert 2 November in het gebied ten Westen van het Toengtingmeer in het veld waren gebracht, hebben de vijandelijke strijdkrachten in de zesde en negende oorlogszone, die de ruggegraat vormden van den weerstand der strijdkrachten van Tsjoengking, vernietigd en alle militaire installaties van den vijand in het gebied van Tsjangteh, het voornaamste steunpunt van den vijand in deze oorlogszones vernield. **(V. b. Krijgsverrichtingen 5784 B.)**

Het Duitsche slagschip „Scharnhorst", dat op 26 December 1943 in de Noordelijke IJszee ten onder ging.
(Foto ontleend aan James' Fightingships)

(Foto C. N. F.-Zeylemaker)

Het gedenkbord dat door de stad Venlo ter gelegenheid van haar 600-jarig bestaan ten geschenke werd aangeboden aan de gemeenten Nijmegen, Roermond, Zutphen en Arnhem. Op het bord staat Hertog Reinoud II te paard in volle wapenrusting afgebeeld.

DE WERELDOORLOG IN DATA

RECAPITULATIE VAN 1 SEPTEMBER - 31 OCTOBER 1941

1 Sept. — Verklaring van den Turkschen gezant Gerede in Leipzig: Het Duitsch-Turksch vriendschapsverdrag is een nieuwe bevestiging van de reeds tusschen beide naties bestaande vriendschap. Radiotoespraak van den Servischen premier Nedic: Het Duitsche volk is het Servische niet vijandig gezind. Alle publiekrechtelijke lichamen in Nederland opgeheven.

2 Sept. — Rede van den Lordzegelbewaarder Attlee: De hulp aan Rusland is door geographische mogelijkheden begrensd.

3 Sept. — Verbreking der consulaire betrekkingen tusschen Guatemala en Duitschland.

4 Sept. — Wetten over het beheer van de bevrijde Roemeensche gebieden Bessarabië en Boekowina. Braziliaansch-Portugeesche cultureele overeenkomst. Aanval van den Amerikaanschen torpedojager „Greer" op een Duitsche onderzeeër in het blokkadegebied.

5 Sept. — Britsche en Sovjet-Russische nota's aan Iran. Het bierrantsoen voor café's e.d. in Nederland verlaagd tot 60%.

6 Sept. — Duitsche consulaten in Nicaragua gesloten en omgekeerd. Oprichting van een Hof van Justitie en een staatsgerechtshof in Frankrijk.

8 Sept. — Bezetting van Schlüsselburg; Duitsche omsingeling van Leningrad voltooid. Duitsche economische missie onder leiding van Dr. Clodius in Ankara aangekomen.

8/10 Sept. — Rijksbestuurder Von Horthy bij Hitler aan het Oostfront.

9 Sept. — Verklaring van Churchill in het Lagerhuis: Punt 3 van de 8-punten verklaring beteekent niet, dat de beide deelen van Ierland vereenigd zullen worden. Iran neemt Britsche en Sovjet-Russische eischen aan (interneering Duitschers; sluiting van Duitsche, Italiaansche, Hongaarsche en Roemeensche gezantschappen; aanvaarding van Britsche en Russische bezetting).

10 Sept. — Sovjet-Russische vermaning aan Bulgarije: houding Bulgarije is niet vereenigbaar met de normale betrekkingen tusschen beide staten. In Nederland winkelsluiting geregeld; openstelling v. bepaalde zaken verplicht. Inzameling eikels, beukenootjes e.d. v. rijkswege geregeld.

11 Sept. — Radiotoespraak van Roosevelt; Schietbevel op Duitsche en Italiaansche oorlogschepen. Oprichting nationaal hoofdkwartier voor verdediging in Japan.

12 Sept. — Sluiting consulaten van Panama in Duitschland en de bezette gebieden.

13 Sept. — Sluiting consulaten van Costa Rica in Duitschland.

14 Sept. — Rede Finsche minister van Handel Tanner: Finland denkt niet aan een afzonderlijken vrede.

15 Sept. — Bulgarije wijst Sovjet-nota van 10 Sept. af. Aankondiging van den minister v. d. Marine Knox, dat alle scheepsladingen tusschen Amerika en Ierland beschermd zullen worden. Roosevelt geeft rekenschap over steunverleening aan Engeland. In Nederland is het optreden van Joden in het openbaar bij verorden. geregeld.

16 Sept. — Briefwisseling tusschen generaal Catroux en Sheik Tageddin over de beëindiging van het mandaat over Syrië; Tageddin neemt presidentschap over. Afdanking Shah van Iran. Overeenkomst tusschen Haïti en de V.S. over levering oorlogsmateriaal tot een bedrag van 1,1 millioen Dollar in het kader van de Leen- en Pachtwet. Vermogenswaarden van levende leden van het Huis Oranje-Nassau verbeurd verklaard.

17 Sept. — Oprukken van Sovjet-Russische troepen, op 18 Sept. van Britsche troepen in Teheran. Toespraak van den nieuwen Iraanschen Shah Moh. Schapûr over samenwerking met Groot-Brittannië en Sovjet-Rusland. Gebruik v. namen v. levende leden v. h. Huis van Oranje verboden.

18 Sept. — Vriendschaps-, Handels- en Scheepvaartverdrag tusschen Spanje en Mandsjoekwo in Madrid onderteekend. Begin Japansche operaties in de provincies Hoenan en Kwantoeng. Roosevelt vraagt opnieuw 9,985 milliard Dollar voor de Leen- en Pachtwet.

19 Sept. — Duitsche troepen bezetten Kiew en Poltawa. Verklaring van generaal Dentz in Vichy (op 3 Sept. op vrije voeten gesteld). Zijn troepen hebben zich in Syrië niet bij De Gaulle aangesloten en zijn naar Frankrijk teruggekeerd. Japansch protest tegen Sovjet-Rusland wegens het leggen van drijvende mijnen in Japansche wateren. Vermindering broodrantsoen, meer aardappelen in Nederland.

20 Sept. — Het Fransche stoomschip „Monselet" door Britsche vliegtuigen in den grond geboord. Rede van den Zweedschen premier Hansson: Zweden is besloten zich als zelfstandige natie te handhaven. Paraguay wordt in de Leen- en Pachtwet betrokken.

21 Sept. — Appèl van maarschalk Pétain tegen aanslagen op Duitsche bezettingstroepen.

22 Sept. — Britsche nota aan Finland: Mocht Finland verder in Russisch gebied doordringen, dan zal het openlijk als vijand worden behandeld. Verklaring staatssecretaris Hull: de Neutraliteitswet moet gewijzigd worden. Oogstfeest te Rolde.

23 Sept. — Verordening over de nationaliteit der inwoners van Eupen, Malmedy en Moresnet. Verklaring van Roosevelt, dat de V.S. zich op bewapening van hun handelsschepen voorbereiden.

24 Sept. — De blokkade uitgestrekt tot den invoer van grondstoffen en industrie-producten in Zwitserland.

25 Sept. — Bulgaarsch-Kroatisch handelsverdrag. Opheffing van de Wolga-Duitsche Sovjet-republiek. Kappers in Nederland moeten haarafval bewaren.

26 Sept. — Iraansche gezantschap en consulaten in Duitschland opgeheven.

27 Sept. — Telegramwisseling tusschen de betrokken staten naar aanleiding van den eersten verjaardag der onderteekening van het Driemogendhedenpact. De omsingelingsslag bij Kiew beëindigd. Oproep van den commandant van den vrijwilligen Servischen hulpdienst tot den strijd tegen het bolsjewisme. Familiewapens in Nederland beschermd.

28 Sept. — SS-Obergruppenführer Heydrich belast met de leiding van het Protectoraat Bohemen en Moravië; arrestatie van den premier Elias wegens hoog- en landverraad. Besluit van de inter-amerikaansche neutraliteitscommissie in Rio de Janeiro betr. uitbreiding van de territoriale wateren tot 12 mijlen. Duitsche en Nederlandsche diploma's gelijkgesteld.

29 Sept. — De N.S.N.A.P. (leider dr. Van Rappard) legt haar werk in Nederland neer.

30 Sept. — Japansche mededeeling over de ontruiming van centraal-China en bezetting van de Chineesche Oost-West-Verbinding.

1 Oct. — De Tsjechische premier Elias ter dood veroordeeld. Bezetting van Petroskoi (Oostkarelië). Beëindiging van de op 29 Sept. begonnen conferentie te Moskou met de vertegenwoordigers van de V.S. en Groot-Brittannië, Harriman en Lord Beaverbrook, betr. regeling van steunverleening aan de Sovjet-Unie. Brazilië betrokken in de Leen- en Pachtwet. In Nederland vier doodvonnissen wegens spionn. sabot. en aanslagen.

2 Oct. — Hitler spreekt tot de soldaten aan het Oostfront. Dr. Tsjoeminji minister van Buitenl. Zaken der Nankingregeering. Eduardo Anze Matienzo Boliviaansch min. v. Buitenl. Zaken. Rijkscommissaris en Reichsfrauenführerin Gertrud Scholtz-Klink spreken te Amsterdam Duitsche vrouwen toe.

3 Oct. — Toespraak van Hitler bij de opening van het winterhulpwerk. Orel bezet. Eng. luchtaanval op Rotterdam, 118 dooden, 70 zwaar- en 120 lichtgewonden.

4 Oct. — Pers-verklaring van staatssecr. Hull: De V.S. hebben gezworen Engeland te helpen en zullen hun transportschepen beschermen. Overeenkomst betr. een gedemilitariseerde grenszône tusschen Ecuador en Peru.

5 Oct. — Rede van den voorzitter van den Bulgaarschen Sobranje, Kalfoff, over de vergeefsche Britsche pogingen, Bulgarije aan de zijde van de Geallieerden te krijgen en over de vriendschappelijke verhouding met Turkije.

6 Oct. — Finsch antwoord op Britsche nota van 22 Sept.: Finland voert slechts een verdedigingsstrijd. Consulaten van Costa Rica in Duitschland opgeheven. Bekendmaking van het politieke programma van de nieuwe Syrische regeering. Eerste bijeenkomst van de Indische verdedigingsraad in Simla; boodschap van Churchill: in 1942 zullen de Indische met de Britsche legers strijden langs het front tusschen Kaspische zee en Nijl. Verbod tot bewapening van handelsschepen van Panama. Vorming van een Labour-Kabinet in Australië; premier en verdedigingsminister Curtin, min. v. Buitenl. Zaken Evatt.

Alle vervoer in Nederland langs den weg onder contrôle van Autobevrachtingsdienst gebracht.

7 Oct. — Britsch voorstel aan koning Ibn Saoed, om diens zoon Feisal tot koning van Syrië, Transjordanië en het Arabische deel van Palestina uit te roepen. Staatsgreep in Panama; op 9 Oct. beëediging van den nieuwen president De la Guardia; Fabrega min. v. Buitenl. Zaken. Rede van

A. *BIOGRAFIEEN.* —

Het is een karakteristiek kenmerk van het huidige Duitschland, dat de exponenten der politieke idee, de leidende persoonlijkheden, vrijwel zonder uitzondering tot een generatie behooren, die volgens voor ons gangbare begrippen en in vergelijking met het buitenland als jong wordt aangemerkt. Hitler is 54. Göring en Rosenberg zijn 50, dr. Göbbels bijna 47 en Himmler 43 jaar. Direct achter deze generatie, die het heft in handen heeft, staan reeds vertegenwoordigers van een nieuw geslacht in verantwoordelijke functies, als waarborg voor de continuïteit van het regiem. Onder dezen neemt de Reichsjugendführer Artur Axmann een belangrijke plaats in. Op 18 Febr. werd hij juist 30 jaar. Hij is in Westfalen geboren, doch groeide in de arbeiderswijken van Berlijn op. Reeds op 15-jarigen leeftijd vond hij den in die dagen moeilijken weg tot de werkelijke synthese van nationalisme en socialisme, toen hij in de communistenwijk Wedding de eerste afdeeling van de Hitlerjeugd stichtte. In die eerste jaren waren een woord, een blik, een stap voldoende om straatgevechten met bloedigen en vaak doodelijken afloop uit te lokken. Aan moed en energie, inzicht en organisatietalent ontbrak het Axmann niet. Door deze eigenschappen verkreeg hij reeds op jeugdigen leeftijd verantwoordelijke functies. In 1932 werd hij in de Rijksleiding der HJ opgenomen. Zijn sterke sociale inslag kwam tot uiting toen dr. Ley hem met de leiding van den Dienst voor Sociale Aangelegenheden der HJ en het DAF belastte. Axmann werd de schepper van de Jeugdbeschermingswet, van de Beroepswedstrijden, van de Kindervacantieuitzending en van den Landdienst. In 1940 stond hij als gewoon soldaat in het Westen. Op 7 Augustus van hetzelfde jaar benoemde de Führer hem, nadat Baldur von Schirach gouwleider en stadhouder van Weenen was geworden, tot Reichsjugendführer. In den strijd tegen het bolsjewisme onderscheidde zich Axmann als lieutenant aan het hoofd van een stormtroep. Bij het overrompelen van een bolsjewistischen bunker verloor hij den rechterarm. Wanneer hij thans van de Duitsche jeugd in het kader der totale oorlogsvoering harden inzet vordert, kan hij dezen eisch op grond van eigen prestaties en offers volkomen gerechtvaardigd stellen.

AXMANN

(De Telegraaf) **(V. b. Axmann 5254 A)**

---

den Australischen premier Curtin: Australië zal Groot-Brittannië tot het uiterste steunen. Publicatie v. textieldistributie, ingaande 1 Nov. 1941 in Nederland. Groote kleedingst. en dekens slechts op spec. vergunning.

8 Oct. — Duitsch-Turksche bekendmaking: de vertrouwelijke vriendschapsbetrekkingen kunnen door geruchten over druk op Turkije niet worden verstoord. Inkrimping pluimveestapel in Nederland. Inkrimping bloementeelt met 50%.

9 Oct. — Duitsche bekendmaking over de door Engeland gesaboteerde uitwisseling van zwaargewonde krijgsgevangenen. Bekendmaking van de oprichting van een politieken raad in het bezette Fransche gebied. Duitsch-Turksche economische overeenkomst. Boodschap van Roosevelt aan het Congres met den eisch tot verandering van de Neutraliteitswet van 4 Nov. 1939: hij stelt voor artikel 6 op te heffen: verbod tot bewapening van handelsschepen. Iraaksche regeering onder Nuri Said Pascha. Nieuwe wegenverkeerswet in Nederland afgekondigd.

10 Oct. — Verklaring van Lord Beaverbrook: De overeenkomsten van de Moskousche Conferentie betreffen alleen de levering van oorlogsmateriaal. Verklaring aan de pers van Roosevelt over de erkenning van de nieuwe regeering in Panama.

11 Oct. — Ir. Mussert beëedigt Ned. vrijwilligers voor het Oostfront.

12 Oct. — Rede van den min. v. Economische Zaken, Funk, in Königsberg over problemen van den Duitschen economischen opbouw in het Oosten. Rede voorzitter Raad der Hispaniteit in Madrid.

13 Oct. — Rede gezant Von Papen: Duitschland en Turkije huldigen dezelfde opvatting, den volkeren door een vreedzame ontwikkeling tot stijgende welvaart te voeren. Japansch-Portugeesche overeenkomst betr. oprichting van een luchtlijn tusschen Palau en Delbi (Timor). Sovjet-Russisch antwoord op Japansche nota van 19 Sept. betr. het leggen van drijvende mijnen in de Japansche wateren. Luit.-generaal Berenschot van het Ned.-Ind. leger omgekomen.

14 Oct. — Plan tot scheuring van 100.000 ha weiland in Nederland. Generaal Ter Poorten commandant Ned.-Ind. leger.

15 Oct. — Rede van den directeur der Informatieafdeeling Hiraide over de verslechtering der betrekkingen tusschen Japan en de V.S. Beëindiging van den op 23 Sept. begonnen arbeid van de grens-commissie over de vastlegging der grenzen tusschen Mandsjoekwo en Mongolië. De V.S. erkent de 9-mijlen-zône van de Mexicaansche wateren. Winterhulp Nederland zet 2de actie in Den Haag in.

16 Oct. — Verklaring aan de pers over de vriendschapsbetrekkingen tusschen Bulgarije en Hongarije naar aanleiding bezoek Bulgaarsch premier Filoff aan Boedapest. Radiorede maarschalk Pétain over het aanstaande proces in Riom tegen Daladier, Blum, Gamelin enz. Hull ontkent V.S. invloed op staatsgreep in Panama.

17 Oct. — Wetsontwerp aangenomen over de verandering der Neutraliteitswet door het Amerikaansche Huis van Afgevaardigden.

18 Oct. — Bericht over de beëindiging van den dubbelen slag bij Brjansk en Wjasma. Nieuw Japansch kabinet: Generaal Tojo premier, min. van Oorlog en Binnenlandsche Zaken, Togo min. van Buitenl. Zaken en min. van Koloniën. Radiorede generaal Tojo: Beëindiging China-conflict, vestiging grootoostaziatische levensruimte, versterking van de betrekkingen met de Asmogendheden. Nicaragua in de Leen- en Pachtwet betrokken. Opheffing bewapeningsverbod van handelsschepen van Panama. De V.S. krijgen landerijen aan het Panama-kanaal voor het inrichten van vliegvelden. In Nederland doodstraf voor saboteurs en econ. misdadigers, ook voor medeplichtigen en aanstichters.

19 Oct. — Odessa hoofdstad van Transnistrië. Eerste landdag te Maarssen van Medisch Front; rede ir. Mussert.

20 Oct. — Rede van Funk in Rome over Europeesche economische samenwerking. Afghanistan willigt Britsche en Sovjet-Russische eisch van 9 en 11 Oct. in om Duitsche en Italiaansche onderdanen uit te wijzen. Eisch van de V.S. aan Guatemala, de Duitsche onderdanen uit het economische leven uit te schakelen. Verklaring Curtin: Australië wenscht niet aan een omsingelingspolitiek in de Pacific deel te nemen.

21 Oct. — Bekendmaking over het bezoek van den Slowaakschen staatspresident Dr. Tiso en den premier Dr. Tuka bij Hitler. Hervatting van de sedert 13 Mei 1938 afgebroken diplomatieke betrekkingen tusschen Groot-Brittannië en Mexico. Protest van Peru tegen het in beslag nemen van 18 bommenwerpers door de V.S.

22 Oct. — Bulgaarsch-Slowaaksch cultureel verdrag gesloten. Diplomatieke betrekkingen tusschen Irak en Japan verbroken.

23 Oct. — Consulaten van Honduras in Duitschland gesloten. Nederlandsche Landstand ingesteld; boerenleider E. J. Roskam. 3½% staatsleening van 500 millioen gulden met ruim 100 millioen gulden overteekend.

24 Oct. — Charkow bezet. In Nederland joden uit niet-econ. vereen. Verbod van arbeid voor niet-joden in Joodsche gezinnen. Uitoefenen van beroep door joden alleen met vergunning.

25 Oct. — Onderhoud Hitler met Italiaanschen min. van Buitenl. Zaken, graaf Ciano. Maquette van Nieuw-Rotterdam in Museum Boymans tentoongesteld.

26 Oct. — Scholingsbijeenkomst N.S.D.A.P. en N.S.B. te Utrecht.

27 Oct. — De V.S. eischt van Finland, zijn troepen achter de grenslinie van 1939 terug te trekken. Italiaansch-Kroatisch verdrag over de vaststelling van de grens tusschen Kroatië en Montenegro. De gevluchte Grootmoefti van Jeruzalem, Amin el Hoesseini in Italië aangekomen. Benoeming van den Argentijnschen min. van Buitenl. Zaken Guinazu tot president van de interamerikaansche conferentie betr. strijdvraag tusschen Peru en Ecuador.

28 Oct. — Hitler ontvangt de Turksche generaals Ali Fuad Erden en Hoessein Erkilet. Troonrede van koning Boris III van Bulgarije: Dank aan Duitschland en Italië voor teruggave Macedonië en Thracië. De consulaire vertegenwoordigers van Venezuela uit Duitschland en de bezette gebieden teruggeroepen. Roosevelt onderteekent nieuw crediet voor 5.985 milliard dollar voor financiering der Leen- en Pachtwet. Radiorede Roosevelt over zoogenaamde Duitsche geheime kaarten betr. verdeeling Zuid-Amerika en zoogenaamde dokumenten betr. afschaffing der godsdiensten. Leveringen aan Sovjet-Unie vinden inplaats van over Wladiwostok, over Archangel plaats. Leidsche studenten naar andere universiteiten verwezen. Procl. i.z. sabotage Duitsche weerm. en voedselvoorz.; ƒ 1000.— v. aanwijz. daders.

29 Oct. — Radiorede premier Ismet Inönü naar aanleiding van den 18en verjaardag der Turksche republiek: Turkije houdt zich aan de bij verdrag overeengekomen verplichtingen.

30 Oct. — Tweede Amerikaansche aanmaning aan Finland: het zal de steun van Amerika in toekomstige moeilijkheden verliezen, wanneer het niet onmiddellijk zijn oorlogshandelingen staakt.

31 Oct. — Waarschuwing van Rijkscommissaris tegen anti-Duitsche uitingen. **(Vor. ber. Recapitulatie 5785)**

A. NIEUWJAARSBOODSCHAPPEN — Duitschland - Oproep van den Führer —

3 Jan. — Ter gelegenheid van de jaarwisseling heeft de Führer een oproep tot het Duitsche volk gericht, waarin hij er o.m. op wees, dat Duitschland's bestaan alleen dat van Europa waarborgt. Dat wil zeggen: elke ineenstorting van Duitschland zou het continent berooven van een 2½ duizend jaar teruggaande cultureele traditie en in plaats daarvan een barbaarschheid stellen, waarvan slechts diegene die zich een voorstelling kan maken, die het bolsjewistische Oosten kent. Wij zien daaruit, dat het hier een oorlog zonder medelijden om zijn of niet zijn betreft, die derhalve door ons helaas ook evenzeer zonder medelijden beantwoord moet en zal worden. Want hoe groot de verschrikking thans ook moge zijn, zij zou niet vergeleken kunnen worden met het afgrijselijke ongeluk, dat ons volk en daarboven uit geheel Europa zou treffen, wanneer deze misdadigerscoalitie ooit zou zegevieren.

Het gevaar voor Europa is enorm. Het zal niet verzacht worden door het feit, dat zekere Britsche of Amerikaansche instanties reeds thans verklaren, dat na dezen oorlog een derde wereldoorlog niet kan uitblijven, de oorlog tusschen de plutocratieën onder elkander en tusschen hen gemeenschappelijk en het bolsjewisme. Het is bovendien voor de menschheid onverschillig of zij ten onder gaat onder joodsch-kapitalistische of joodsch-bolsjewistische dictatuur, of dus deze slaven der menschheid dan de sterrenbanier, de Union-Jack of de Sovjet-vlag opgelegd krijgen. In elk geval: voor hen, die het leed dragen, is het van weinig belang. Ons geheele leven, ons streven en ons bestaan is slechts één taak opgelegd: nl. de duivelsche plannen van de joodsche wereldbrandstichters en hun trawanten tot mislukken te brengen.

Hoe zwaar derhalve deze ons opgedwongen oorlog op zichzelf is, hij staat desondanks in geen verhouding tot het lot, dat allen treffen zou in geval van een nederlaag. Er is dus slechts één categorisch bevel voor ons volk mogelijk, nl.: dezen oorlog onder alle omstandigheden en met alle middelen tot een zegevierenden te maken.

In het vervolg van zijn boodschap stelde Hitler het volgende vast: 1. Na meer dan vier jaren oorlog heeft het Duitsche rijk niet een vierkanten kilometer van zijn bodem verloren. Alleen onze vijanden noemen thans groote gedeelten van hun voormalig bezit niet meer het hunne, zelfs wanneer zij deze langs een omweg van leen- en pachtverdragen als „eilandsteunpunten" enz. elkander wederkeerig afhandig gemaakt hebben; 2. Het Duitsche rijk is in dezen geweldigen oorlog niet alleen naar alle kanten ter bescherming van dit continent ver naar voren gedrongen, doch het heeft daarbij tot nu toe nog elken afzonderlijken tegenslag steeds weer overwonnen.

De Führer schetste 1943 als een jaar dat zware tegenslagen bracht. Desondanks kan iedere Duitscher er van overtuigd zijn: er is niets meer geschied, en er zal niets meer geschieden, dan wat beslist noodzakelijk is om den nieuwen, grooten en geweldigen taken recht te doen geschieden. Deze taak bestaat slechts daarin: in elk geval den oorlog te winnen.

Ten aanzien van het door de geallieerden aangekondigde tweede front verklaarde hij: Wanneer men verzekert, dat de nieuwe invasie niet meer vergeleken kan worden met de landingspoging van Dieppe, dan verwachten wij ook niets anders, want ook onze afweer is, het spreekt vanzelf, sedert dien anders geworden, en in de eerste plaats: de Engelschen, die in Dieppe landden, hebben met den toenmaligen Duitschen afweer in het geheel nog geen kennis gemaakt. Ik spreek het tegenover het Duitsche volk met vol vertrouwen uit, dat waar ook de geallieerden hun landing zullen uitvoeren, de ontvangst passend zal zijn. De Duitsche soldaat zal ook hier, de noodlotsbeteekenis van dezen oorlog inziende, zijn plicht vervullen.

Uitvoerig behandelde Adolf Hitler de bommenaanvallen op Duitschland en verklaarde: Uit de ruïnes zal een nieuwe Duitsche stedenpracht opbloeien, Berlijn en Hamburg, München en Keulen, Kassel en al de andere groote en kleine beschadigde steden zal men enkele jaren na afloop van den oorlog nauwelijks meer herkennen.

Wat voor ons allen en voor mij in het bijzonder smartelijk is, dat zijn derhalve slechts de offers aan menschen en hier weer die aan vrouwen en kinderen en dan het verlies van zooveel persoonlijke have en goed.

Overigens zal het uur der vergelding komen.

Aangezien herstel der geleden schade slechts mogelijk zal zijn na een overwinning, deelde de Führer mede, dat de leiding van den nationaal-socialistischen staat derhalve vast besloten is dezen oorlog met het uiterste fanatisme en tot de laatste consequentie te voeren. Dank zij het geweldige levensgebied en het groote aantal menschen, die in Europa voor onze oorlogsvoering gebruikt kunnen worden, alsmede dank zij onzen roemrijken bondgenoot in Oost-Azië en den met ons in Europa strijdenden volken, die eveneens hun vaderland en daarmede het Europeesche continent verdedigen, vormen wij ook wat menschen betreft een getallenfactor, die niet geringer is dan die van onze vijanden, in het bijzonder, wanneer men niet slechts cijfers, doch de productief bruikbare arbeidskrachten als werkelijke waarden in aanmerking neemt.

De nieuwjaarsboodschap sloot met de waarschuwing, dat het jaar 1944 harde, zware eischen aan alle Duitschers zal stellen. Het enorme oorlogsgebeuren zal in dit jaar de crisis naderen. Wij hebben het volle vertrouwen, dat wij haar met succes zullen doorstaan. Onze plicht is het, er voor te zorgen, dat wij in Zijn oogen niet te licht schijnen, doch het genadige vonnis, dat „Overwinning" heet, en dat tevens het leven beteekent, zullen krijgen.

Dagorder aan de weermacht.

Naast zijn oproep tot het Duitsche volk heeft de Führer zich nog in een dagorder gericht tot de weermacht, waarin o.m. verklaard werd, dat in 1943 op de schouders van de Duitsche leiding de grootste taak drukte, die wel ooit gesteld kan worden. Al zijn de gevechten in het Oosten nog zoo hevig geweest en zullen zij hevig blijven, het bolsjewisme heeft zijn doel niet bereikt. De plutocratische wereld mag in het Westen haar landingspoging, waarmede zij dreigt, ondernemen waar zij wil: zij zal mislukken. De poging, het Duitsche vaderland murw te maken, leidt tot het tegendeel. Haar bedoeling, de Duitsche oorlogsproductie uit te schakelen, wordt te schande gemaakt. Onze tegenstand zal niet geringer worden, integendeel, hij zal in het jaar 1944 meer succes hebben.

Dagorders van Göring, Dönitz en Himmler.

Rijksmaarschalk Göring, de opperbevelhebber der Duitsche luchtmacht, heeft bij de jaarswisseling een dagorder tot de leden van de luchtmacht gericht, waarin hij onder meer zegt: In dit harde oorlogsjaar heeft ons geheele volk een voorbeeld van bewonderenswaardige dapperheid, trouw en volharding gegeven. Front en vaderland hebben zichzelf waarlijk overtroffen. In weerwil van bittere offers en vele zorgen en nooden hebben zij, de oogen in vertrouwen op den Führer gericht en met heilige liefde voor het vaderland, met sterk hart stand gehouden tegenover alle beproevingen van het lot. Gij, kameraden, hebt in deze gevechten altijd de trotsche, met roem overdekte vaan der luchtmacht hooggehouden; gij zult mijn vertrouwen in uw moed en uw fanatieke plichtsvervulling nooit teleurstellen, dat weet ik. Want ons leven geldt als heilig erfdeel der gevallen helden slechts één gedachte: Duitschland. Zoo gaan wij het nieuwe jaar in, in het besef van de geweldige kracht van het Rijk, bezield door een onwrikbaar vertrouwen en gedragen door de hooge verantwoordelijkheid voor de cultuurwereld van een geheel werelddeel. De weg ligt duidelijk voor ons. Het gaat om overwinning of ondergang.

De opperbevelhebber van de Duitsche marine, groot-admiraal Dönitz, heeft een dagorder tot de marine gericht, waarin hij zegt dat het afgeloopen jaar het Duitsche volk hard heeft gemaakt als geen enkel vroeger geslacht. Wat het lot in het komende jaar ook van ons moge verlangen, wij zullen schouder aan schouder staan, één van wil, onwrikbaar in trouw, fanatiek in ons geloof aan de overwinning.

De Reichsführer-SS Rijksminister van Binnenlandsche Zaken, Heinrich Himmler, heeft bij de jaarswisseling de volgende dagorder uitgevaardigd: Mannen van de Waffen-SS en politie. Tijdens den zevenjarigen oorlog schreef Frederik de Groote de volgende woorden neer: „Wij zullen zoo lang om ons heen slaan totdat onze vervloekte vijanden zich opmaken voor den vrede". Deze zin is ons parool voor het jaar 1944.

Oproepen van minister Speer en Sauckel tot de arbeiders.

Speer, de Rijksminister voor bewapening en oorlogsproductie, heeft tot de arbeiders in de Duitsche bewapeningsindustrie een Nieuwjaarsoproep gericht, waarin o.a. het volgende wordt gezegd: Het jaar 1944 eischt van de Duitsche oorlogsproductie ontzaglijke prestaties. De maximale prestatie, die in 1943 bij de vervaardiging van oorlogsmaterieel is geleverd, moet ondanks alle moeilijkheden nog overtroffen worden en wel tot de uiterste grens van het mogelijke. De geest van den arbeider en van de Duitsche bedrijfsleiders is in 1943 schitterend en voorbeeldig geweest. Zonder eenige reserves kan worden verklaard, dat het bijna uitsluitend aan den Duitschen arbeider en aan den Duitschen bedrijfsleider te danken is geweest, dat de productie van 1943 die van 1942 belangrijk overtrof. De Rijksminister betuigt zijn bijzonderen dank aan die arbeiders van de Duitsche wapenindustrie, die ondanks de steeds weer herhaalde vijandelijke luchtaanvallen in hun prestaties niet te kort geschoten zijn.

De algemeen gemachtigde voor de tewerkstelling, Fritz Sauckel, richtte een oproep tot de buitenlandsche arbeiders en arbeidsters, waarin hij namens den Führer den buitenlandschen arbeiders zijn waardeering en dank betuigt voor hun medewerking.

Radiotoespraak van dr. Goebbels.
Tenslotte memoreeren wij, dat dr. Goebbels op oudejaarsavond door de radio tot het Duitsche volk sprak en na er op gewezen te hebben, dat zeer waarschijnlijk de oorlog in het komende jaar het beslissende stadium zal bereiken, eindigde met de verklaring, dat 1944 het Duitsche volk gereed zal vinden.

(V. b. Nieuwjaarsboodschappen 1943: 5373, 5374 en 5375; Hitler 5769 B; dr. Goebbels 5757 B)

A. NEDERLAND — Nieuwjaarswensch van Mussert.

Op 1 Januari heeft Mussert over de beide Hilversumsche zenders zich in een radio-rede gericht tot het Nederlandsche volk. Drie wenschen voor 1944 heeft hij daarbij uitgesproken.

Deze wenschen luidden: 1e. Moge ons vaderland gespaard blijven voor een Engelsch-Amerikaansche invasie, die ons land tot oorlogstooneel zou maken, onze steden en dorpen zou verwoesten en dood en verderf over ons volk zou brengen.

2e. Moge de dam in het Oosten, gevormd door de Duitsche weermacht, de verbondenen en de vrijwilligers, in de komende maanden zóó sterk blijken te zijn, dat de met millioenenlegers aanstormende bolsjewisten en hun door Amerika geleverde enorme strijdmiddelen er niet doorheen komen, waardoor Europa van het bolsjewisme zal worden gered.

3e. Dat Kerstmis 1944 het Nederlandsche volk vereenigd zal zien, dat allen die nu ver weg zijn, weer tot hunne gezinnen in hun eigen huis zullen zijn teruggekeerd en dat wij dan allen met moed en vertrouwen de toekomst tegemoet zullen zien, wetende, dat wij staan aan den vooravond van een nieuwe periode in ons volksbestaan, een periode, die een geweldigen opbloei te zien zal geven van onze nationale waarden, omdat wij ons bekend zullen hebben tot de groote Germaansche en nog grootere Europeesche gemeenschap die de eenig mogelijke waarborg is voor de handhaving van de geestelijke en materieele waarden, die wij behoeven.

In zijn rede gaf de Leider een overzicht van de gebeurtenissen, die tot een wereldrevolutie hebben geleid; hij deed uitkomen hoe dikwijls hij zijn stem had verheven tegen laakbare toestanden binnen onze grenzen. Het is jammerlijk te moeten bedenken, dat ook mijn herhaaldelijke waarschuwingen daartegen van 1935—1940 in den wind werden geslagen.

Hij wees op de gevaren die Europa bedreigen en zeide: Wanneer de Duitsche weermacht den dam in het Oosten niet zou kunnen houden, zullen de bolsjewisten niet alleen Duitschland en den Balkan overstroomen, maar geheel Europa. Het is dwaasheid te denken, dat een Westelijk strookje van Europa daarvan verschoond zou blijven, zooals velen nog doen, die gelooven, dat Engeland en Amerika dit blijvend zouden kunnen beletten.

Nieuwjaarsboodschap van den Rijkscommissaris.
In de Deutsche Zeitung in den Niederlanden heeft Rijksminister, Rijkscommissaris dr. Seyss-Inquart ter gelegenheid van de wisseling des jaars een oproep gepubliceerd waarin hij o.m. zeide:

Wij kunnen het ons openlijk bekennen dat wij na de ervaringen van het jaar 1943 vol vertrouwen en met nog sterker moed de beslissing binnen treden dan toen het begin van het jaar 1943 ons vond. Vandaag kunnen wij uit de generatie van den eersten wereldoorlog het lot dankbaar zijn, dat ons zelf nog de gelegenheid en de geschiktheid heeft gegeven deze schuld uit de Duitsche geschiedenis te wisschen. Eeuwig zouden wij anders, hoewel schuldeloos als soldaten van het front, voor de Duitsche geschiedenis belast zijn met de ineenstorting van het jaar 1918. Nu echter heeft het lot ons de mogelijkheid gegeven deze schandvlek weg te vagen. Over de ineenstorting van het jaar 1918 heen straalt de heldenmoed van het Duitsche volk in het noodlotsjaar 1943 voor altijd in onze geschiedenis. De tegenstander verloor in 1943 krachten welke hem zullen ontbreken bij de eindbeslissing, en was er ondanks alle militaire inspanning en ondanks alle politieke verleidingskunsten niet toe in staat den gehoopten vernietigingsslag te stellen gelijk in 1918; integendeel, wij doorstonden het jaar 1943 terwijl wij tegelijkertijd het jaar 1944 voorbereidden. Onze opmarsch achter de strijdende fronten naar de beslissende slagen is aan den gang. Maar niet slechts gaan de thans voor de aanstaande maanden opgestelde plannen hun uitvoering tegemoet, onze leiding rekent ook nog met een verscheidene jaren durenden oorlog en heeft dienovereenkomstig plannen op langen termijn. Zij kan dit, want zij weet zich niet slechts zeker van haar soldaten aan het front, maar ook van de volksgenooten in het vaderland.

Ten aanzien der Anglo-Amerikaansche tegenstanders verklaarde de Rijkscommissaris: Wij zullen hun van hun verantwoordelijkheid voor de geschiedenis geen gram afnemen, wij zullen ongeacht alle maatregelen, die in het Oosten noodig zouden worden, den tegenstander in het Westen de krachten tegenover stellen, die noodzakelijk zijn om hem van de kusten af te slaan en den hyena's van het politieke en militaire slachtveld geen ruimte te laten.

Alles wacht op den aanval in het Westen. De bolsjewisten verlangen toornig en ongeduldig, de partijgangers op het vasteland als laatsten uitweg uit een herostratische gezindheid en wijzelf in het bewustzijn van de ons door het lot opgedragen taak. Zij zullen zich dus vroeger of later moeten inspannen. Om te beginnen houden zij redevoeringen zooals wij die kennen uit de Homerische verzen. God moge onze vijanden in hun overmoed doen volharden. Als het in het jaar 1944 komt tot een aanval aan het Westelijke front, dan zal het jaar 1944 tegelijkertijd met den zegevierenden afweer van dien aanval de beslissing van dezen wereldoorlog brengen. Ons echter heeft de Führer tot aan den laatsten man met een ijzeren strijdwil en een onschokbaar vertrouwen vervuld. De krachten van alle generaties van het Duitsche volk zijn in zijn wil samengebald, en hij schiep het werk voor alle generaties van Duitschland's toekomst. Waarnaar eeuwen Duitsche geschiedenis hebben gestreefd, waarvoor ontelbare millioenen van de beste Duitschers hebben gebloed en zijn gestorven, wat in vurige worsteling het laatste doel, wat in de bitterste uren de allerlaatste troost was, dat is voltooid. Het Rijk is weer opgestaan. Daarom is ons doel duidelijk, onze zaak rechtvaardig en onze wil hard. Wat thans noodig is, is dat elken vijand een fanatieke wil tot strijden tegemoet slaat, voor Führer en Reich. **(V. b. Nieuwjaarsboodschap 5374 B; Mussert 5787 B; dr. Seyss-Inquart 5791 B)**

Kunst, Kultuur - Jaaroverzicht Rotterdamsch Philharmonisch Orkest —

3 Jan. — Aan het jaarverslag (1 Sept. '42—31 Aug. '43) van het Rotterdamsch Philharmonisch Orkest, onder de muzikale leiding van Eduard Flipse, ontleenen wij, dat deze instelling in genoemde periode de volgende concerten gaf: acht volksconcerten, vier jeugdconcerten, zes volksconcerten in Rotterdam-Zuid, alsmede 62 abonnementsconcerten. Een Bach-Mozart programma, dat met Kerstmis werd gegeven had zooveel succes, dat een herhaling moest volgen. Voor den Nederlandschen Omroep werd 19 maal geconcerteerd, terwijl ook 16 abonnementsconcerten werden uitgezonden. Het orkest herdacht zijn 25-jarig bestaan onder gunstige omstandigheden; zoowel de stedelijke, als de staatssubsidie werd belangrijk verhoogd, terwijl de opbrengst van den kaartenverkoop met ƒ 47.500 het dubbele was van hetgeen in 1940-'41 werd ontvangen. De vraag naar muziek overtreft dikwijls het aanbod, zoodat dikwijls alle beschikbare plaatsen worden verkocht. Het aantal concerten zal echter nauwelijks kunnen worden verhoogd.

Oostkolonisatie - Resultaten van de Ned. Oost-Comp. in Litauen —

3 Jan. — Blijkens een onderhoud, hetwelk prof. Dijt met den correspondent van Europapress te Kaunas heeft gehad, heeft de Nederlandsche Oost Compagnie een aantal Nederlandsche tuinders naar Litauen overgebracht, die aldaar met succes werkzaam zijn. Voor het overige zijn de Nederlanders in den landbouw van Litauen in hoofdzaak werkzaam als leiders van bedrijven, als assistenten van de Landbewirtschaftungsgesellschaft Ostland en van de Duitsche „Landwirtschaftsführer". Het modelbedrijf bij Wilna, dat geheel onder Nederlandsche leiding staat, dient voor de opleiding van de voor den arbeid in Litauen bestemde Nederlanders. Op dit modelbedrijf werden reeds zeer belangrijke ervaringen opgedaan. De aardappeloogst kon b.v. met 300 pct. en de graanoogst met 50 pct. worden verhoogd. Ook Nederlandsch fokvee werd daar ingevoerd. Op het gebied der nijverheid zijn in Litauen eveneens Nederlanders werkzaam. In de hoofdstad bevindt zich b.v. een Nederlandsche autoherstelplaats. In Wilna wordt een limonadefabriek door een Nederlander als beheerder geleid en te Kaunas zal binnenkort een groote Nederlandsche wasscherij, voorzien van de modernste machines, worden geopend. Prof. Dijt acht de vooruitzichten voor Nederlanders in het Oostland voor de toekomst alleszins gunstig, vooral bij grootere verantwoordelijkheid en een grootere zelfstandigheid. Bijzonder gunstig acht prof. Dijt de vooruitzichten op het gebied der bodemverbetering, waarvoor de Nederlanders rijke ervaringen uit hun eigen land medebrengen.

(Vor. ber. N.O.C. 5673 A.)

A. NEDERLAND — Perswezen - 100-jarig bestaan van de Nieuwe Rotterdamsche Courant —

3 Jan. — Op 1 Januari 1944 herdacht de Nieuwe Rotterdamsche Courant — sedert lang een der toonaangevende Nederlandsche bladen — haar 100-jarig bestaan. Op 1 Januari 1844 werd ze opgericht door den notariszoon Henricus Nijgh, tezamen met den boekdrukker A. Wijnands. Mr. H. H. Tels, een jong Rotterdamsch advocaat, belastte zich met de hoofdredactie. Het blad, dat in Augustus 1844 reeds met een dagelijksche uitgave verscheen, verkondigde de liberale denkbeelden; een politiek standpunt dat tot Mei 1940 gehandhaafd bleef. Na mr. Tels volgden als hoofdredacteur de heeren dr. Lamping, dr. Zaayer, mr. G. G. van der Hoeven en mr. P. C. Swart. In 1940 is als hoofdredacteur opgetreden mr. J. Huyts, die ruim 20 jaren deel uitmaakte van den redactiestaf. De stichter H. Nijgh werd in 1874 opgevolgd door zijn zoon J. C. Nijgh, terwijl in 1903 de heer H. Nijgh, die sedert 1940 als commissaris der onderneming fungeert, tot directeur werd benoemd. Sedert 1940 is de heer mr. H. de Bloeme, gehuwd met de dochter van den heer H. Nijgh, directeur. De „N. R. C." heeft zich altijd van medewerkers weten te voorzien, die òf van hun eigen rubriek iets bijzonders hebben weten te maken, òf specialiteiten op hun terrein waren. Het blad heeft zich dan ook in binnen- en buitenland een uitstekenden naam verworven.

— Nationale Dagblad — Jan de Nobel opvolger van J. Raatgever als hoofdredacteur —

Met ingang van 1 Januari 1944 is aan den hoofdredacteur van Het Nationale Dagblad Joh. Raatgever op zijn verzoek door den Leider eervol ontslag verleend. Hij zal in deze functie worden opgevolgd door Jan de Nobel die tot dusverre Het Nationale Dagblad te Berlijn heeft vertegenwoordigd. Joh. Raatgever heeft het hoofdredacteurschap op zich genomen van het Algemeen Nederlandsch Sportblad „Sport", dat op 11 Januari a.s. het licht zal zien.

(V. b. Hoofdred. Nat. Dagbl. 4818 A)

Weermacht - Het lot der vloot —

3 Jan. — Aan een artikel in „De Telegraaf", „Kleine vloten in den oorlogsstorm" ontleenen wij het volgende omtrent het lot der Nederlandsche vloot sedert Mei 1940.

Een deel er van werd tijdens deze Meidagen tot zinken gebracht, waaronder de torpedojager „Van Galen" en de kanonneerboot „Johan Maurits van Nassau". De kruiser „Sumatra", flottieljeleider „Van Heemskerck", torpedojager „Isaäc Sweers", mijnenleggers en eenige onderzeebooten weken uit naar Engeland. Een ander deel, waarbij ook onderzeebooten, werd door Duitschland overgenomen. In Indië bevonden zich de „De Ruyter", „Java". „Tromp", zeven torpedojagers en verscheiden onderzeebooten. Eerstgenoemde twee kruisers zonken later in de Java-Zee, benevens drie jagers, in den oorlog tegen Japan. Evenals Polen en Noorwegen nam ook Nederland in den loop van den oorlog schepen over van Engeland, hoofdzakelijk klein materiaal op Engelsche of Amerikaansche werven gebouwd, zooals onderzeebooten en torpedojagers. Nadere gegevens ontbreken.

B. ARGENTINIE — Ontbinding der politieke partijen —

3 Jan. (D.N.B.) — Uit Buenos Aires wordt gemeld, dat de regeering van Argentinië besloten heeft, alle tot dusver in Argentinië bestaande, politieke partijen te ontbinden. In de motiveering van dit besluit wordt gezegd, dat de gezonde elementen van Argentinië door oneerlijke verkiezingsmanoeuvres verre zijn gehouden van elke staatsburgerlijke activiteit. Bovendien hebben de partijen nooit het politieke leven der natie duidelijk weerspiegeld. Zij vielen ook niet te beschouwen als de werkelijke uitdrukking der volksmeening. Integendeel, zij hebben het verkiezingsbedrog en de omkoopbaarheid tot wapen van den strijd gemaakt en slechts haar eigen belang, niet echter dat van het vaderland, op het oog gehad. **(V. b. Partijwezen 5652 C)**

C. DUITSCHLAND — Luchtoorlog - Wederopbouw der getroffen steden —

3 Jan. — In de periode van 1 Januari tot 23 December werden, zoo wordt van Duitsche zijde gemeld, door de Amerikaansche en Engelsche bommenwerpers 62 aanvallen op Duitsche steden ondernomen. Bovenaan de lijst der steden staat Berlijn, dat 12 maal gebombardeerd werd. Dan volgen Wilhelmshaven (9), Essen (8), Hamburg (7), Keulen (6), Bremen (5), Hannover (4). Neurenberg (4), München (3), Wuppertal (2), en Dortmund (2).

De volgende steden werden zwaar getroffen: Aken, Anklam, Bochum, Bonn, Bottrop, Brunswijk, Cuxhaven, Dusseldorf, Darmstadt, Duisburg, Emden, Flensburg, Frankfurt a. Main, Gelsenkirchen, Hagen, Innsbruck, Kassel, Kiel, Koningsbergen, Krefeld, Leipzig, Ludwigshaven, Mannheim, Muelheim, Munchen-Gladbach, Münster, Oberhausen, Offenbach, Oldenburg, Remscheidt, Rheidt, Rostock, Saarlautern, Solingen, Schweinfurt, Stettin, Stuttgart, Straatsburg, Tilsit, Trier, Worms en Wuppertal.

In Duitschland is een plan ontworpen om gedurende het eerste jaar na het einde van den oorlog anderhalf à twee millioen nieuwe woningen te bouwen. Dit project is ontleend aan de richtlijnen, welke Rijksminister Speer voor den wederopbouw van de verwoeste Duitsche steden gegeven heeft. Alles zal dan voor den bouw van woonhuizen moeten wijken. Openbare gebouwen en inrichtingen voor cultuur en sport komen op de tweede plaats.

Om aan de meest dringende vraag na den oorlog te kunnen voldoen, worden in eerste instantie noodwoningen ingericht, welke later zullen worden gebruikt als zomerhuisjes en weekendwoningen. Gebouwen, welke slechts gedeeltelijk vernield zijn zullen onmiddellijk hersteld worden. De eigenlijke nieuwbouw, waarmede dan terzelfder tijd een aanvang wordt gemaakt, zal worden benut om de steden, met name de oude stadscentra te verfraaien en straten en pleinen te verbreeden. De verbetering van slechts gedeeltelijk verwoeste woningen zal volgens de huidige ramingen ongeveer drie à viermaal zooveel woonruimte opleveren als de gelijktijdig ondernomen nieuwbouw. Bouwmaterialen, meubelen en huisraad zullen door de oorlogsindustrie worden geleverd, welke daartoe geheel zal worden omgeschakeld. Op deze wijze hoopt men niet alleen het tempo van den wederopbouw te kunnen bespoedigen, doch ook de kosten niet onbelangrijk te kunnen drukken.

(V. b. Luchtaanvallen 5790 A)

D. VER. STATEN — Stakingen - Spoorwegen onder staatstoezicht —

3 Jan. — In weerwil van het appèl van Roosevelt zijn op 27 December 150.000 Amerikaansche staalarbeiders, werkzaam bij 214 firma's, in staking gegaan, aldus meldt de Britsche berichtendienst uit Pittsburgh. De staking heeft zich uitgebreid tot Pennsylvania, West-Virginia, Indiana, Michigan en New York.

Naar het D. N. B. verder uit Stockholm meldt, heeft Roosevelt Stimson bevolen, de spoorwegen over te nemen, aldus de Britsche berichtendienst. President Roosevelt heeft in een officieele verklaring gezegd, dat de inbeslagneming der spoorwegen „voor het transport van troepen en materiaal en voor het reizigersverkeer, alsmede voor den aanvoer van materiaal en levensmiddelen voor weermacht en burgerbevolking noodzakelijk en ook overigens voor een succesvolle oorlogvoering van groot gewicht is." Hij heeft zich daarom genoodzaakt gezien, onverwijld de spoorwegen tijdelijk in bezit en onder contrôle te nemen om de voortzetting van het bedrijf te waarborgen. Als thans spoorwegbeambten zouden staken, zouden zij dat tegen de regeering der Vereenigde Staten doen. Volgens een Reuterbericht uit Washington hebben thans twee generaals de leiding van het bedrijf op bijna een kwart millioen mijl Amerikaansche spoorlijnen op zich genomen.

Philip Murray, president van den machtigen vakbond de C.I.O. (Committee of Industrial Organisation) heeft den stakenden arbeiders in de metaalindustrie verzocht het werk te hervatten. Vernomen wordt, dat het appèl van Murray een groote bres in de staking heeft geslagen. In een groot deel der door de staking getroffen fabrieken is 28 Dec. weer normaal gewerkt. In sommige fabrieken wordt echter nog gestaakt. In officieele kringen is men van meening dat de crisis van de staking wel is overwonnen.

Naar het D. N. B. uit Stockholm verneemt, hebben 27 December 15 vakvereenigingen van het niet-rijdend spoorwegpersoneel den oproep tot staking ingetrokken. Thans moeten nog slechts drie vakvereenigingen — alle van het rijdend personeel — beslissen of zij op 31 December de staking willen doorzetten.

Naar de Britsche berichtendienst op 30 December uit Washington meldde, hebben de leiders der Amerikaansche vakvereenigingen van stokers, machinisten en wisselwachters hun stakingsbevel ingetrokken, zonder evenwel gewag te maken van de loonkwestie, die nog steeds niet geregeld is.

Naar het A.N.P. uit Lissabon meldt, wordt in verband met het loonconflict bij de Amerikaansche spoorwegen in zake de verhoudingen bij het spoorwegbedrijf het volgende gemeld: Alle spoorwegarbeiders in de Ver. Staten zijn lid van vakvereenigingen, waarvan het aantal 21 bedraagt. Er bestaan 16 zg. passieve vakvereenigingen met ongeveer 1.1 millioen leden, waarnaast dan nog vijf zg. actieve vakvereenigingen bestaan met ongeveer 300.000 leden, zooals machinisten, stokers enz. Bij de loononderhandelingen treden de actieve vakvereenigingen als een speciale groep op. Deze groep eischte in Januari 1943 een loonsverhooging van 30 pct

Het loongeschil werd aan arbitrage onderworpen, waarbij echter geen overeenstemming kon worden bereikt. President Roosevelt benoemde in Mei 1943 een speciale commissie, welke een regeling tot stand zou moeten brengen. De daarna gevoerde onderhandelingen duurden maandenlang. In September l.l. werd ten slotte een loonsverhooging aanbevolen van 4 dollarcents per uur. Roosevelt gaf deze aanbeveling door aan den leider van het bureau voor de economische stabilisatie, die echter in het kader van de maatregelen ter bestrijding van de inflatie slechts een loonsverhooging van 15 pct. boven het niveau der loonen van 1 Januari 1941 toestond. De actieve vakvereenigingen konden zich hiermede niet accoord verklaren en gaven bevel tot staking. De meerderheid der leden stemde voor een stakingsbegin op 30 December 1943. De zg. passieve vakvereenigingen hadden haar eischen voor een loonsverhooging met 30 pct. reeds in September 1942 ingediend. De daarna gevoerde onderhandelingen hebben niet tot overeenstemming geleid. De aanbeveling van een daarna benoemde speciale commissie om een loonsverhooging van 4 tot 10 dollarcents per uur toe te staan werd door den leider van het bureau voor de economische stabilisatie afgewezen. In een op 23 December j.l. gehouden gemeenschappelijke bijeenkomst van vertegenwoordigers der spoorwegen en der spoorwegvakvereenigingen kon evenmin overeenstemming in zake de looneischen worden bereikt. **(V. b. Stakingen 5735 E.)**

A. VER. STATEN — Wijziging Leen- en pachtwetpolitiek —

3 Jan. — In zake een omschakeling van het pacht- en leensysteem op contante betaling, publiceert het Wallstreet Journal nadere bijzonderheden. Hierin wordt bevestigd, dat de terugkeer naar de contante betaling is toe te schrijven aan een eisch der Amerikaansche regeering. Er zal voortaan geen grens voor de leen- en pachtleveranties worden vastgesteld, doch een aantal goederen zal van de lijst der pacht- en leenwetleveranties worden geschrapt. Zoo is wat Engeland betreft bepaald, dat dit land voortaan alle werktuigmachines, alle boor- en raffinaderij-installaties en alle draagbare werktuigen enz. in contanten moet betalen, terwijl tevens wordt aangenomen, dat ongeveer 90% van alle textielleveranties naar de landen van het Midden-Oosten van de lijst werd geschrapt. De Sovjet-Unie heeft echter, naar Wallstreet Journal meldt, iedere betaling in contanten van de hand gewezen. **(V. b. Leen- en pachtwet 5774 A.)**

B. ENGELAND/VER. STATEN — Mutaties in de geallieerde legerleiding —

3 Jan. — De Britsche berichtendienst maakt officieel bekend, dat admiraal sir Bertram Ramsay is benoemd tot opperbevelhebber der vlootstrijdkrachten der geallieerden onder generaal Eisenhower en luchtmaarschalk sir Trafford Leigh-Mallory tot opperbevelhebber der luchtstrijdkrachten der Geallieerden onder generaal Eisenhower. Pres. Roosevelt heeft medegedeeld, dat luitenant-generaal Jacob Devers is benoemd tot commandant van de Amerikaansche strijdkrachten in de Middellandsche Zee. Verder deelde Roosevelt de benoeming mede van generaal-majoor Jimmy Doolittle tot commandant van de in Groot-Brittannië gestationneerde achtste Amerikaansche luchtvloot.

(V. b. Mut. geall. legerl. 5791 A)

C. WERELDOORLOG — Mogelijkheden voor 1944 —

3 Jan. (Interinf) — Een hooggeplaatste persoonlijkheid uit toonaangevende Duitsche politieke kringen heeft aan den chef-correspondent van het Internationale Informatie-Bureau een interview toegestaan over de vraag, welke gebeurtenissen in 1944 zich kunnen voordoen. Deze hooggeplaatste persoonlijkheid antwoordde op de desbetreffende vragen als volgt:

1) Duitschland verwacht een verscherping van den luchtoorlog en neemt uitgebreide maatregelen voor den afweer in de lucht en op den grond. Ik ben ervan overtuigd, dat verrassingen met betrekking tot het gebruik van nieuwe vliegtuigtypen en hun bewapening kenmerkend zullen zijn voor de luchtgevechten boven Europa.

2) Over het thema „vergelding" zou ik alleen willen zeggen, dat de rust, die in 1943 over Engeland heerschte, de komende twaalf maanden door Duitsche activiteit wordt afgelost, temeer daar het woord „vergelding" zich waarschijnlijk niet slechts zal beperken tot de toepassing van tot nu toe geheim gehouden wapens en de vergelding den grootsten onzekerheidsfactor voor den vijand vormt.

3) In 1944 zal de strijd om de wereldzeeën opnieuw ontbranden. Het Duitsche duikbootwapen haalt diep adem en zal een nieuwen aanloop nemen. De Geallieerde marine en koopvaardij zal rekening moeten houden met de duikbooten als in de succesrijkste tijden van dit Duitsche offensieve wapen.

4) De oorlog in het Oosten zal in 1944 groote beslissende slagen brengen. De Sovjet-Russische legers komen meer en meer in het voornaamste krachtveld van het Duitsche leger en zullen zware slagen moeten incasseeren.

5) Het Italiaansche front zal zich mogelijk ontwikkelen tot een steeds grooter wordende bloedende wonde der Geallieerden.

6) Alle voorteekenen en waargenomen voorbereidingen duiden op de grootste militaire sensatie van het jaar 1944, de invasie! Beschouwt men eenerzijds de Engelsch-Amerikaansche voorbereidingen, anderzijds het sedert den herfst van 1940 opgebouwde reusachtige Duitsche anti-invasieleger met vestingwerken, zooals de wereld nog nooit heeft gezien, dan staan wij voor de grootste worsteling van dezen oorlog met het grootste gebruik van technische middelen.

D. FRANKRIJK — Regeering - Reorganisatie —

3 Jan. — Uitgaande van het standpunt „de openbare orde te verzekeren en te handhaven", heeft, naar het D.N.B. meldt, de Fransche regeering op 30 December wijzigingen in het ministerie van Binnenlandsche Zaken bekend gemaakt, gepaard gaande aan een reorganisatie van dit ministerie.

In het ministerie van binnenlandsche zaken is de functie van staatssecretaris in het leven geroepen en toevertrouwd aan den regionalen prefect van Marseille, Marcel Lemoine. Eveneens is een afdeeling opgericht, belast met het handhaven van de orde. Deze afdeeling is geplaatst onder den chef der militie, Joseph Darnand. De huidige secretarisgeneraal van politie, Bousquet, is op zijn verzoek ter beschikking gesteld. Tot zijn opvolger is benoemd de huidige gewestelijke prefect van Rouaan, André Parmentier, die den titel voert van „directeur-generaal der staatspolitie". De plaatsvervangende directeur-generaal der staatspolitie is eveneens afgetreden.

In een officieele verklaring over deze reorganisatie wordt o.a. gezegd: „Een van de voornaamste zorgen der regeering is onder de huidige omstandigheden de handhaving van de orde. Het behoud van de veiligheid voor den Franschman, zoowel wat betreft zijn persoon als zijn bezit, is een dringende noodzakelijkheid evenals de eisch om de toekomst van Frankrijk te beveiligen door het te beschermen tegen wanorde. De regeering is vastbesloten met versterkte kracht den strijd te voeren tegen de bandieten en het terrorisme, die op verfoeilijke wijze in stad en land tot uiting komen en overal opwinding en onrust veroorzaken. Om hieraan een einde te maken is besloten het ministerie van binnenlandsche zaken te reorganiseeren en versterken. Dit ministerie krijgt tot taak de openbare orde te handhaven. De reorganisatie en versterking hebben ten doel den bureaux, die ressorteeren onder den minister-president, tevens minister van binnenlandsche zaken, de middelen aan de hand te doen voor een meer doeltreffende actie. De veranderingen wijzen zoowel door de hervorming van de structuur, die hiervan een gevolg is, alsook door de gekozen persoonlijkheden op den wil der regeering om de orde te handhaven.

Verder heeft Lucien Romier, minister van staat zijn ontslagaanvrage ingediend, welke door maarschalk Pétain is aanvaard. Romier heeft sedert 12 Augustus 1941 in de verschillende kabinetten de functie van minister van staat uitgeoefend. **(V. b. 5322 A)**

Justitie - Symbolische bedreigingen strafbaar —

3 Jan. (S.P.T.) — De desbetreffende artikelen 305 en 308 van het wetboek van strafrecht zijn op 2 Januari gepubliceerd. Naast de bedreiging met geweld in woord of geschrift, wordt ook de bedreiging door symbolische voorwerpen of afbeeldingen gestraft. Men heeft dezen maatregel genomen om een einde te maken aan het feit, dat tegenwoordig hooggeplaatsten in het openbare leven met de post schrikaanjagende voorwerpen, als miniatuur grafzerken, krijgen thuisgestuurd.

E. INTERNATIONALE ROODE KRUIS — Het werk voor de krijgsgevangenen —

3 Jan. — Door tusschenkomst van zijn delegaties in de verschillende oorlogvoerende landen heeft het internationale comité van het Roode Kruis in December den bevoegden autoriteiten een boodschap voor de krijgsgevangenen en civiele geinterneerden doen toekomen. Het internationale comité heeft verzocht den tekst in alle interneerings- en concentratiekampen bekend te doen maken op het oogenblik, dat de boodschap door de pers en de radio wordt gepubliceerd. Deze boodschap luidt als volgt:

„Op het oogenblik, dat het nieuwe jaar begint, gedenkt het internationale comité van het Roode Kruis met zijn 3000 medewerkers in Genève en in Zwitserland en met zijn gedelegeerden in de geheele wereld de krijgsgevangenen en geïnterneerden van alle naties, alsmede hun familieleden,

op bijzondere en liefdevolle wijze. Het internat. comité van het Roode Kruis en zijn medewerkers spreken hun allen hun warmste en oprechtste deelneming met hun lot uit, alsmede de hartelijke gelukwenschen voor 1944. De Geneefsche instelling heeft zich, trouw aan het ideaal van het Roode Kruis, niet tevredengesteld met het zenden van een boodschap, zooals elk jaar, doch zij heeft zorg gedragen voor de verzending van tallooze Kerstgaven gedurende de laatste maanden, die beschikbaar waren gesteld door de nationale Roode-Kruisinstellingen, die voor hun landgenooten beschikbaar waren gesteld door de nat. Roode-Kruisinstellingen van Amerika, Engeland, Canada, Duitschland en Frankrijk. Ook de Belgische, Poolsche, Nederlandsche, Joegoslavische, Grieksche en Noorsche krijgsgevangenen hebben gaven ontvangen. In den loop van de maanden November en December heeft het internationale comité van het Roode Kruis ongeveer 900 wagons met Kerstgaven voor de krijgsgevangenen der geallieerde landen in Duitschland verstuurd. De Duitsche regeering heeft den Duitschen krijgsgevangenen in de diverse kampen 725 ton goederen, alsmede een geschenk in geld van den Duitschen Rijkskanselier doen toekomen. **(V. b. Intern. Roode Kruis 5782 A)**

A. NEDERLAND — Duitsche verdediging - Veldmaarschalk Rommel bezoekt Nederland —

6 Jan. — Dezer dagen heeft generaal-veldmaarschalk Rommel, die naar uit berichten in de pers bleek, een inspectiereis langs de „Westwall" onderneemt. met zijn naaste medewerkers een vrij langdurig bezoek gebracht aan Nederland. In den loop van zijn inspectietochten heeft de maarschalk sectoren van de kustverdediging en belangrijke verdedigingsinstallaties in het achterwaartsche gebied gecontroleerd. **(V. b. Rommel 5530 B)**

Bevolking - Honderdjarigen —

Aan de „N.R.C." ontleenen wij het volgende staatje van 100-jarigen volgens de uitslagen der tienjaarlijkschc volkstellingen sedert 1830:

	mn.	vr.	tot.		mn.	vr.	tot.
1830	7	11	18	1889	2	4	6
1840	4	13	17	1899	4	4	8
1849	1	3	4	1909	4	4	8
1859	2	1	3	1920	3	8	11
1869	4	18	22	1930	5	14	19
1879	5	7	12				

In een aan dit onderwerp gewijde bijdrage deelt het blad mede, dat ons land in 1943 vermoedelijk 13 inwoners telde, die 100 jaar en ouder waren (5 mannen en 8 vrouwen. Nederland maakt met 13 honderdjarigen nog niet zoo'n slecht figuur tegenover het buitenland. Alleen van Bulgarije wordt beweerd, dat het ons in dit opzicht de loef afsteekt, doch hierbij zij vermeld, dat de leeftijdsopgaven aldaar niet steekhoudend zijn gebleken, zoomin als in Turkije en elders, waar zelfs van 130-jarigen werd gerept. Volgens de volkstelling van 1921 b.v. zouden er in Italië in dat jaar 256 honderdjarigen zijn geweest; na onderzoek moest dit cijfer echter worden teruggebracht tot 51. Hongarije meldde in 1935 28 honderdjarigen, doch het bleken er in werkelijkheid slechts 10 te zijn. Alleen van België is het vrij zeker, dat het ons land in aantal honderdjarigen over het algemeen overtreft. **(V. b. Bevolking 5791 B)**

Handel, Nijverheid - Faillissementen in 1943 —

4 Jan. — De daling van het aantal in Nederland uitgesproken faillissementen heeft ook in 1943 aangehouden, zoodat een nieuw record laagtecijfer bereikt is van 327. Uit de cijfers van de laatste jaren blijkt duidelijk, hoe sterk de daling geweest is. In 1937 beliep het aantal faillissementen nog bijna het tienvoudige van het huidige totaal nl. 3125. In 1938 beliep dit 2526, 1939 2129, 1940 1254, 1941 683 en 1942 403. **(V. b. 5697 A)**

Kunst, Kultuur - Leo Ruygrok overleden —

4 Jan. — Op 54-jarigen leeftijd is te Hilversum overleden de musicus Leo Ruygrok. Hij werd op 8 Mei 1889 te Utrecht geboren. Het eerste muziekonderricht kreeg hij van zijn vader den componist J. N. W. C. A. Ruygrok. Na de H.B.S. ging hij naar de muziekschool, waar hij onder leiding stond van Johan Wagenaar, die hem in de compositieleer inwijdde. Terzelfder tijd was hij leerling van Ed. Ferrée voor violoncel. In het Utrechtsch Stedelijk Orkest werkte hij drie jaren onder Wouter Hutschenruyter. In Berlijn bekwaamde hij zich onder Paul Estel verder in de compositieleer. Als solo-cellist werkte hij achtereenvolgens te Wintherthur, Lausanne, Angers en Helsinki. In 1914 werd hij benoemd tot tweeden dirigent van de Arnhemsche Orkestvereeniging. In 1919 werd hij dirigent van de Nationale Opera. Deze functie nam hij vier jaar waar. In 1923 volgde Ruygrok's benoeming tot tweeden dirigent van het Residentie-Orkest naast Peter van Anrooy en van het Toonkunstkoor van de afd. 's-Gravenhage. Voorts werd hij directeur van „Apollo" te Delft en hoofdleeraar aan het conservatorium te Rotterdam. De laatste jaren was hij als dirigent aan den Nederlandschen Omroep verbonden.

Financiën - Opbrengst beurszegel —

4 Jan. — Aan „De Telegraaf" ontleenen wij het onderstaande staatje betreffende de opbrengst (in duizenden guldens) van het beurszegel te Amsterdam:

	1943	1942	1941	1940
Januari	199	171	133	70
Februari	203	217	83	81
Maart	176	260	110	75
April	147	188	244	102
Mei	84	134	116	18
Juni	60	149	78	—
Juli	186	123	134	20
Augustus	164	178	160	45
September	118	135	252	145
October	98	141	171	230
November	115	292	174	260
December	82	93	148	97
	1.632	2.081	1.809	1.147

Justitie - Buurtboerenleider vermoord —

4 Jan. — Op 23 December is een aanslag gepleegd op den buurtboerenleider van den Ned. Landstand te Son bij Eindhoven, den 45-jarigen J. van Eck. Het slachtoffer werd zwaar gewond en is den volgenden morgen in het ziekenhuis te Eindhoven aan zijn kwetsuren overleden. Hij laat een vrouw en negen kinderen achter. De aanslag is gepleegd door twee jongelieden van naar schatting 18 à 20 jaar, die zwarte maskers droegen. Zij drongen binnen in de huiskamer, waar Van Eck met zijn vrouw en drie kinderen aan tafel zat, en sommeerden den buurtboerenleider de handen omhoog te steken. Onmiddellijk daarna losten zij eenige schoten, die den heer Van Eck troffen. **(V. b. Aanslagen 5734 B)**

— Kerkdiefstallen te 's-Hertogenbosch —

6 Jan. — In korten tijd zijn in de St. Jans Kathedraal te 's-Hertogenbosch twee diefstallen gepleegd, waarbij op klaarlichten dag enkele kostbare altaarkleeden en eenige Perzische tapijten zijn verdwenen. Deze diefstallen hebben thans tot gevolg gehad, dat de prachtige kathedraal voortaan niet meer den geheelen dag voor de vele bezoekers zal zijn geopend. Ook in de St. Pieterskerk heeft een soortgelijke diefstal plaats gehad. Hier zijn een smyrnaaltaarlooper en eenige andere kleeden gestolen. Van de daders ontbreekt elk spoor. Altaarkleeden en andere kostbaarheden zijn in de meeste kerken in Den Bosch voorloopig weggenomen.

Landbouw - Volkstuinen in bedrijfsverband —

10 Jan. — Het departement van Landbouw en Visscherij heeft aan de burgemeesters der daarvoor in aanmerking komende gemeenten een rondschrijven doen toekomen, waarin medewerking wordt verzocht t.a.v. het tot stand komen van bedrijfsvolkstuinen. Het doel van de stichting van bedrijfsvolkstuinen is, om het personeel van groote instellingen en bedrijven, dat over te weinig tijd beschikt om zelf een volkstuin te exploiteeren, in de gelegenheid te stellen, toch van de voordeelen van een volkstuin te profiteeren. Wie daarvoor in aanmerking wil komen, kan een bedrag van ƒ 40 storten en heeft het recht op de opbrengst van 250 m² cultuurgrond. Het voornaamste verschil met hen, die tot nu toe een volkstuin bebouwen, is dat niet ieder zijn eigen stukje grond bewerkt, doch dat voor alle deelnemers van een bedrijf, dat aan de bedrijfsvolkstuinen deelneemt, de tuintjes worden gecombineerd en ook als één geheel worden geëxploiteerd. De opbrengst komt in haar geheel ten goede aan de deelnemers, die natuurlijk evenals op de gewone volkstuinen hun werkkracht ter beschikking moeten stellen. Het groote voordeel van dezen opzet is echter, dat nu het geheel onder deskundige leiding kan worden geëxploiteerd, daar het beheer en de uitvoering zijn toevertrouwd aan het Bureau Aardappelverbouw te Arnhem. Van het door de deelnemers te storten bedrag ad ƒ 40 worden alle onkosten, zooals pacht, kunstmest, zaaizaad en pootgoed, grondbewerking, arbeiders, toezicht enz. betaald. **(V. b. Volkstuinen 5745 A)**

Politie - Kol. Kooymans naar het Oostfront

4 Jan. — Naar „De Telegraaf" verneemt, vertrekt de chef van den algemeenen staf, kolonel der staatspolitie, P. J. Kooymans, over eenige dagen voor de tweede maal vrijwillig naar het Oostfront. Gedurende zijn afwezigheid zal zijn functie worden waargenomen door den luitenant-kolonel der staatspolitie, IJ. de Boer, thans waarnemend gewestelijk politiepresident te Groningen.

(V. b. Kol. Kooymans 5668 B)

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND — Overzicht der situatie aan het Oostelijk front - Luchtaanvallen op Mannheim, Ludwigshafen, Parijs, Berlijn, Kiel, Stettin, West-Duitschland en de bezette gebieden - 225.000 b.r.t. geallieerde tonnage in December tot zinken gebracht; 21 torpedojagers in 10 dagen vernietigd; 47.500 b.r.t. handelstonnage tot zinken gebracht —

OOSTELIJK FRONT —

6 Jan. — Het bolsjewistische winteroffensief, aldus het Alg. H'blad, heeft met een concentratie van de grootste troepenmassa's op het naar verhouding kleine gebied van Kief/Sjitomir, welke laatste plaats volgens een opgave van 1 Januari uit het hoofdkwartier van den Führer werd prijsgegeven, het zwaartepunt geschapen, dat voor de militaire ontwikkeling zoowel als voor den verderen afloop der militaire gebeurtenissen beslissend moest zijn. In den ten Z.O. daarvan aansluitenden frontsector met het zwaartepunt Berditjev hebben gevechten plaats gehad, welke hebben geleid tot het opgeven op 4 Jan. van het Oostelijk deel der stad door de Duitsche troepen. Ook ditmaal zijn de Sovjets gedwongen tegen de Duitsche flankpositie op te stormen, ditmaal speciaal tegen den zuidelijken flank van het penetratiegebied. Zoo hebben op het oogenblik sterke Sovjet-aanvallen plaats in het gebied van Bjelaja Tsjerkov Deze plaats ligt circa 150 km ten O. van Sjitomir, het front buigt hier ver in het gebied van Tsjerkassi naar het Oosten terug, tot in de buurt van den Dnjepr. Ook hebben de Sovjets bij Kritsjev met verscheidene divisies na sterke artillerievoorbereiding over een smal front aangevallen. Verder zijn sterke troepenconcentraties aan de beide toegangen tot De Krim bij Kertsj en bij Perekop door de Duitsche verkenning geconstateerd. Sedert 5 Januari vallen twee nieuwe zwaartepunten van de bolsjewistische inspanningen te bespeuren en wel: 1. In het gebied van Witebsk, waar de Sovjets op het oogenblik zich de grootste moeite geven, evenwel zonder noemenswaardig succes, waaruit de kracht van den Duitschen afweer, ook in dezen sector, duidelijk blijkt. 2. Ten Noorden van Kriwoi-Rog en ten Oosten van Kirowograd, waar zich als gevolg van den door den winter hard geworden bodem de tot dusver grootste tankslag van dezen winter heeft afgespeeld, die geëindigd is met een Duitsch succes.

LUCHTOORLOG —

31 Dec. — Amerikaansche bommenwerpers drongen overdag West-Duitschland binnen en ondernamen een aanval op de steden Mannheim en Ludwigshafen. In het verloop van luchtgevechten, alsmede door luchtdoelgeschut, verloor de vijand 39 vliegtuigen.

1 Jan. — Formaties Britsch-Amerikaansche vliegtuigen hebben overdag groot-Parijs en verscheidene plaatsen in de bezette gebieden aangevallen. De bevolking leed vooral in Parijs zware verliezen. 31 der aanvallende vliegtuigen werden neergeschoten.

2 Jan. — Berlijn werd op 2 Januari wederom gebombardeerd. Luchtverdedigingsstrijdkrachten schoten 30 viermotorige bommenwerpers neer.

3 Jan. — Britsche bommenwerpers ondernamen een nachtelijken aanval op West-Duitschland. 31 viermotorige bommenwerpers werden vernield.

5 Jan. — In de middaguren hebben Amerikaansche bommenwerpers een aanval ondernomen op Kiel.

6 Jan. — Wederom werd een aanval gedaan op Kiel en plaatsen in West-Duitschland en de bezette gebieden. 81 vijandelijke vliegtuigen, waarvan 63 viermotorige bommenwerpers werden neergeschoten. In den nacht heeft het Britsche luchtwapen bij een aanval op Stettin 16 viermotorige bommenwerpers verloren. Britsch-Amerikaansche terreurvliegers hebben hun aanvallen de laatste 24 uur geboet met het verlies van 97 vliegtuigen, waarvan 79 viermotorige bommenwerpers.

7 Jan. — In den afgeloopen nacht hebben enkele Britsche bommenwerpers plaatsen in het Rijnsch-Westfaalsche industriegebied aangevallen.

ZEEOORLOG —

31 Dec. — In den strijd tegen de Britsch-Amerikaansche scheepvaart hebben luchtmacht en marine in de maand December 35 koopvaardijschepen met een gezamenlijken inhoud van 225.200 brt. tot zinken gebracht. 24 andere schepen, met een gezamenlijken inhoud van 122.000 brt. werden door bommen en torpedotreffers zoo zwaar beschadigd, dat de ondergang van vele dezer schepen kan worden aangenomen. Aan vijandelijke oorlogsschepen brachten marine en luchtmacht tot zinken 18 torpedojagers, 1 motortorpedoboot en twee kanonneerbooten. Twee kruisers, 1 oorlogsschip van middelbare grootte, 1 torpedojager en 5 motortorpedobooten werden zoo zwaar beschadigd, dat ook een deel van deze schepen als verloren kan worden beschouwd. Duitsche duikbooten brachten in den Atlantischen Oceaan en in de Middellandsche Zee vijf schepen, met een inhoud van 35.000 b.r.t., tot zinken. Vier andere schepen werden beschadigd.

4 Jan. — Bij aanvallen op vijandelijke strijdkrachten op den Atlantischen Oceaan hebben Duitsche duikbooten opnieuw 6 torpedobootjagers tot zinken gebracht. Daarmede heeft de Britsch-Amerikaansche vloot in de laatste tien dagen door duikbooten in totaal 21 torpedobootjagers verloren.

(V. b. Krijgsverr. 5792 A)

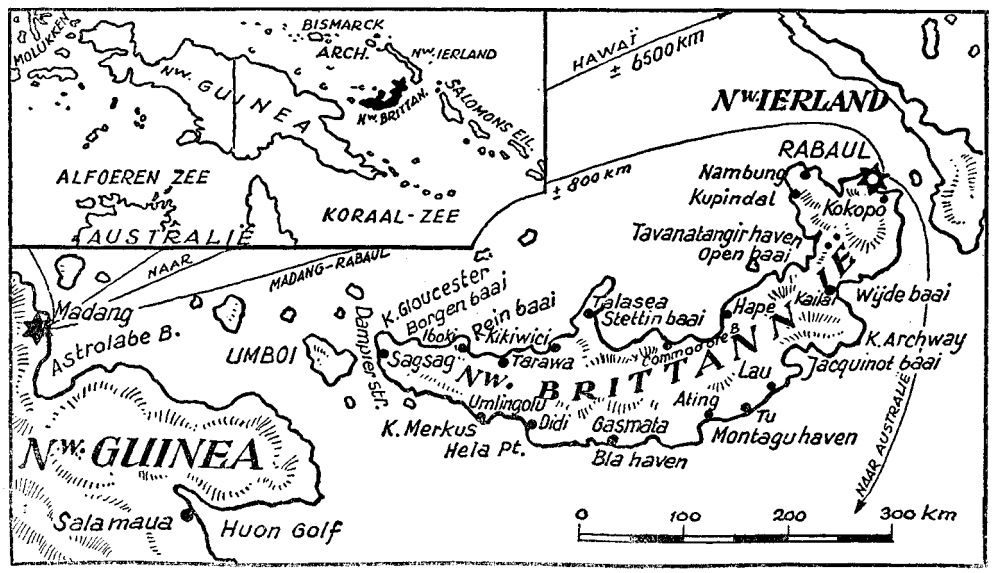
B. JAPAN — Amerikaansche landing op Nieuw-Guinea —

5 Jan. — Volgens een bericht uit het hoofdkwartier van generaal MacArthur zijn de Amerikanen geland bij Saider aan de Noordkust van Nieuw-Guinea. De gelande troepen hebben zich meester gemaakt van de haveninrichtingen en het in de buurt gelegen vliegveld.

6 Jan. — Geallieerde troepen ter sterkte van ongeveer een divisie zijn in den ochtend van 2 Januari in de nabijheid van kaap Goembi, 82 km ten Zuid-Westen van Madang, op Nieuw-Guinea geland.

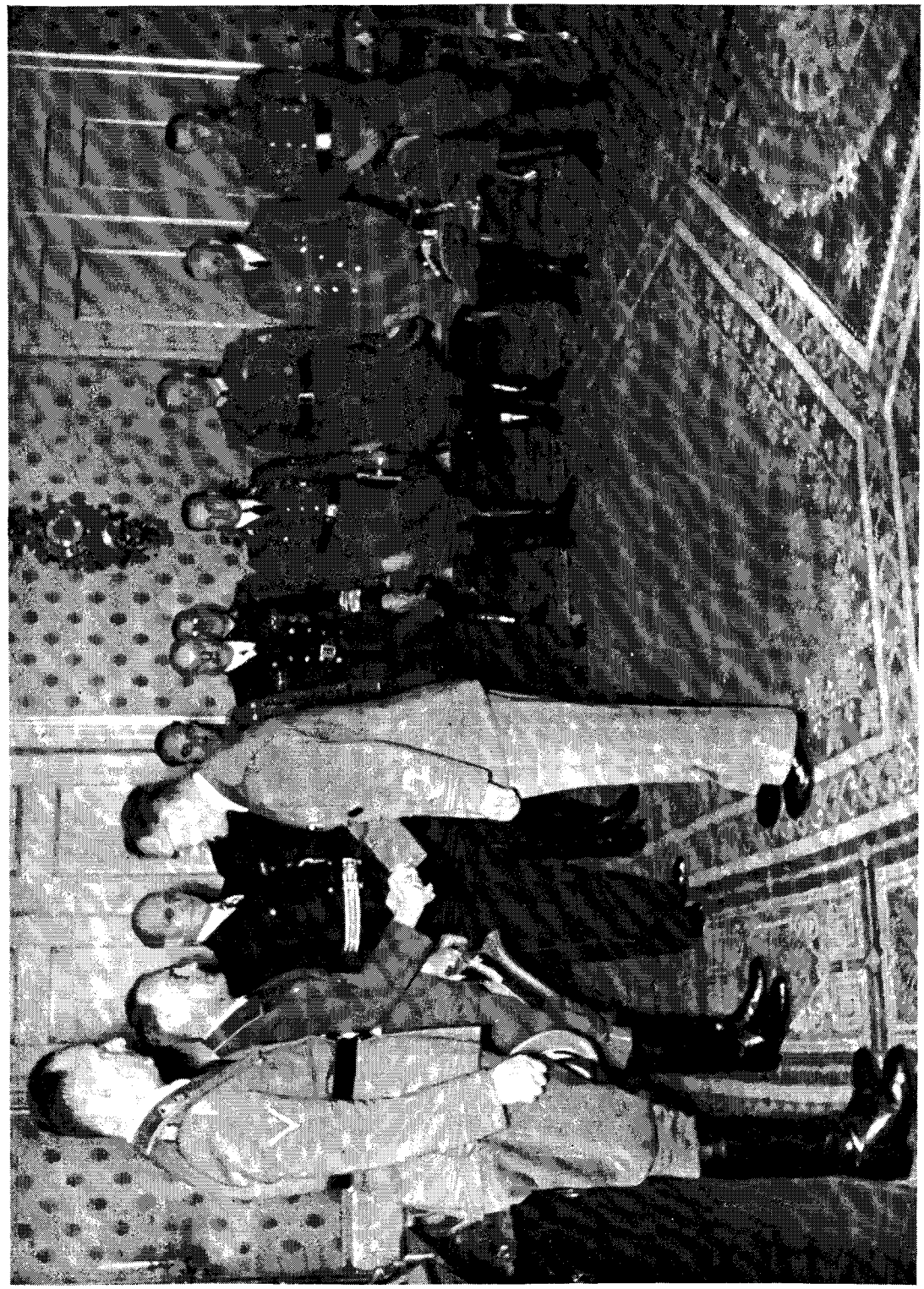
De strijd op Nieuw-Brittannië —

5 Jan. (D.N.B.) — de jongste frontberichten uit het Zuidwestelijke deel van den Stillen Oceaan leggen den nadruk op den ernst van den toestand aldaar en wijzen er op, dat de operaties bij Kaap Marcus en Kaap Gloucester op Nieuw-Brittannië alsmede in het gebied ten Noorden van Finschhaven en bij Kaap Goembi in het nauwste verband met elkaar staan en zouden kunnen leiden tot een kritieke situatie voor Rabaul. Bij Kaap Merkus zijn de Japanners er in geslaagd, om na hevige gevechten een vijandelijk vliegveld te bezetten.

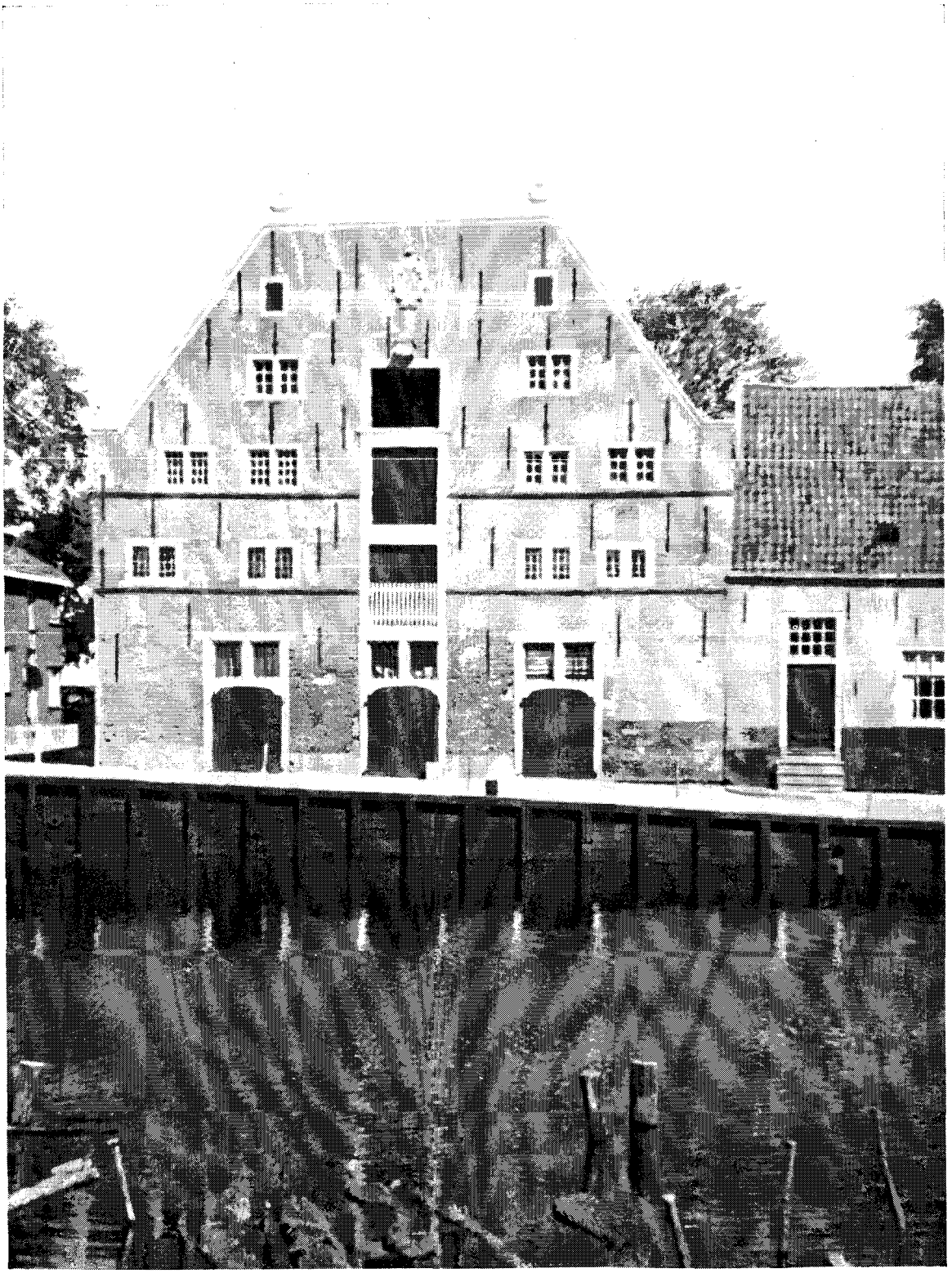
(Eigen teekening K.H.A.)

(V. b. Krijgsverr. 5792 B)

(foto Reynhoudt-Stapl)

Nieuwjaarsontvangst bij den Rijkscommissaris. Dr. Seyss-Inquart ontving op Nieuwjaarsdag vertegenwoordigers van de Weermacht en zijn naaste medewerkers.

(C.N.F.-Stuvel)

Het „Peperhuis", een prachtig pakhuis van de Oost-Indische Compagnie, gelegen aan den Wierdijk te Enkhuizen, wordt thans gerestaureerd. Reeds is bij de plannen voor de stichting van het Zuiderzee-Museum de aandacht gevestigd op dit pand.

DE WERELDOORLOG IN DATA

RECAPITULATIE VAN 1 NOVEMBER - 31 DECEMBER 1941

1 Nov. — Duitsche regeering verklaart, dat Roosevelt's kaarten over een verdeeling van Zuid-Amerika en het dokument betr. opheffing godsdiensten vervalschingen zijn. Ziekenfondsbesluit in Nederland in werking. Schoenendistr. verscherpt.

2 Nov. — Bezetting van Simferopol in de Krim.
Per 4 weken 50 gr. cacaopoeder met suiker voor kinderen beneden 14 j. beschikbaar gesteld in Nederland.

3 Nov. — In Nederland verscherpte textielrantsoeneering.

4 Nov. — Protestverklaring van den voormaligen president der V.S., Hoover, tegen de behandeling van Finland.
In Nederland verplichte inschrijving bij brandstofleverancier.

5 Nov. — Duitsch-Kroatisch handelsverdrag.

6 Nov. — Japansche gezant Koeroesoe naar Washington. Benoeming Litwinof tot Sovjet-gezant in Washington.
Nederlandsche vrijwilligers kunnen zich bij Duitsche weermacht melden.

7 Nov. — Duitsch-Italiaansche overeenkomst over de volksverhuizing van Duitschers uit de provincie Laibach (Lubiana). Rentelooze leening van één milliard dollar van de V.S. aan Sovjet-Rusland. Overeenkomst met de V.S. over de levering van oorlogsmateriaal en de vestiging van 13 havens aan de Noordkust van Cuba.
Extra hulp en premie van Heide Mij. voor scheuren van grasland bij groote steden in Nederland.

8 Nov. — Rede van Hitler in München: De strijd tegen het bolsjewisme geldt niet alleen Duitschland, maar geheel Europa. In Panama levende Japanners mogen geen beroep meer uitoefenen.

10 Nov. — De leider der Bosnische Muzelmannen, Dr. Dschafer Kalenovic, plaatsvervangend Kroatisch premier. 1600 Jap. uit Ned. Indië naar Japan terug.

11 Nov. — Finsch antwoord op de memoranda van het gezantschap der V.S. in Helsinki van 27 en 30 Oct.: Finland voert een verdedigingsoorlog tegen de voortdurende bedreigingen van de zijde der Sovjet-Unie.

12 Nov. — Toespraken min. v. Econ. Zaken Funk en Roemeensche min. v. Handel Marinescoe in Kaiserhof in Berlijn: bevestiging van de solidariteit in economische belangen. Fransche min. v. Oorlog, generaal Huntziger, doodelijk verongelukt. Overeenkomsten betr. nauwe Britsch—Sovjet-Russische propaganda-samenwerking.

13 Nov. — Troonrede van den Shah Moh. Schapoer: Iran heeft geen andere keuze dan samenwerking met Groot-Brittannië en Sovjet-Rusland.

14 Nov. — Britsch vliegtuigmoederschip „Ark Royal" in het W. van de Middellandsche Zee gezonken.
Arbeidsvoorwaarden administratief- en bankpersoneel vastgesteld. Wijziging Bodemproductiewet.

15 Nov. — Resultaat volksverkiezing in Roemenië: 3.446.889 ja-stemmen, 78 nee-stemmen voor Antonescoe.

16 Nov. — Kertsj aan Zwarte zee bezet.

17 Nov. — Onderteekening van de op 8 Nov. door den Senaat en op 13 Nov. door het Huis van Afgevaardigden aangenomen, onmiddellijk ingaande, veranderingen van de Neutraliteitswet door pres. Roosevelt.
Rijksleider Alfred Rosenberg, rijksminister voor de bezette gebieden in het Oosten. Generaal-Overste Udet doodelijk verongelukt. Rede van den Japanschen min. v. Buitenl. Zaken Togo op Rijksdag: Japan is besloten tegen de bedreiging van zijn imperium op te treden.

18 Nov. — Sir James Marshall Cornwall tot opperbevelhebber van de Westelijke strijdkrachten benoemd.

19 Nov. — Afscheid generaal Dill, Chef v. d. Engelschen generalen staf; opvolger generaal Sir Allan Brooke. Het Finsche nieuwsbureau bepaalt zijn houding tegenover de op 18 Nov. bekendgemaakte houding van het Moskousche min. v. Buitenlandsche Zaken inzake het Finsche antwoord aan de V.S. van 11 Nov. Overeenkomst tusschen Mexico en de V.S. over de schadeloosstelling voor de in 1938 in beslag genomen olievelden.

20 Nov. — Generaal Weygand met pensioen. Eisch van de militaire bezetting aan Irak tot ontwapening van het Iraaksche leger. Ir. Mussert spreekt te Amsterdam over Germaanschen statenbond.

21 Nov. — Pacht- en Leenwet van kracht tusschen IJsland en de V.S. De ministers Steenberghe en Welter vervangen door Kerstens en v. Mook. Reichspressechef Dietrich in Nederland.

22 Nov. — Ruim 100 Nederlandsche boeren n. Wit-Rusland en de Oekraine vertrokken.

23 Nov. — Heropening der universiteit Straatsburg. Ridderkruisdrager overste Mölders doodelijk verongelukt.

24 Nov. — Amerikaansche troepen naar Nederlandsch-Guyana. Aankondiging van vredesconferentie ter bijlegging van grensconflict Ecuador—Peru.

25 Nov. — Plechtige herdenking van het vijfjarig bestaan van het Antikominternpact. Bulgarije, Denemarken, Finland, Kroatië, Roemenië, Slowakije en China toegetreden. Ned. Kultuurraad en Kultuurkamer ingesteld.

26 Nov. — Rede rijksmin. Von Ribbentrop: Het nieuwe Europa zal zonder Engeland worden opgebouwd. Onafhankelijkheidsverklaring van den Libaneeschen staat door generaal Catroux. Amerikaansche nota aan Japan over de Pacifickwestie.

27 Nov. — Italiaansche vesting Gondar in Abessinië gevallen. Mussert over Amerik. bezetting v. Suriname.

28 Nov. — Britsch ultimatum aan Finland en Hongarije: de vijandelijkheden tegen Sovjet-Rusland moeten op 5 December zijn gestaakt.
Tekort op Haagsche begrooting 1942 geraamd op ƒ 9 millioen.

29 Nov. — Regeeringsverklaring Finsche premier Rangell: Het Oostkarelische volk is een deel van het Finsche volk.
In Nederland extra rantsoen van 100 gr. kaas beschikbaar gesteld.

30 Nov. — Britsch ultimatum aan Roemenië. Gemeenschappelijke verklaring van Japan, China en Mandsjoekwo n.a.l. van den verjaardag van het Driemogendhedenpact: Zij zijn besloten geen inmenging van de V.S. en Groot-Brittannië in de ontwikkeling van Oost-Azië te gedoogen.
In Den Haag leggen 900 nieuwe leden van W.A. gelofte af.

1 Dec. — Onderhoud tusschen rijksmaarschalk Goering en maarschalk Pétain in Florentin-Vergigny. De Finsche rijksdag neemt de op 29 Nov. voorgestelde wetsontwerpen aan betr. vereeniging terugveroverde gebieden.
Ned.-Ind. leger en luchtmacht gemobiliseerd. Premietrekking Winterhulp Nederland. Instelling Hoofdgroep Industrie.

2 Dec. — Basra en Fao (Irak) als vlootbases aan Groot-Brittannië uitgeleverd. Nieuwe regeering in Libanon.

3 Dec. — Senator Moestafa Marlika vormt nieuw Albaneesch kabinet. Extra-bericht van O.K.W. over de torpedeering van den Australischen kruiser „Sidney" door den Duitschen hulpkruiser „Cormoran".
Besluiten betr. oplossing v. organisaties in Ned. Landstand.

4 Dec. — Afwijzend antwoord van Finland op de Britsche nota van 28 Nov. met den eisch de vijandelijkheden tegen Sovjet-Rusland te staken.
In Nederland ambt van dir.-gen. der Ned. Politie opgeheven.

5 Dec. — Overname van de civiele regeering van den voormaligen vrijstaat Estland door S.A. Obergruppenführer Litzmann. Voltooiing van de bezetting van het Hangögebied door Finsche troepen.
Extra winteruitkeering voor werkloozen in Nederland.

6 Dec. — Oorlogsverklaring van Groot-Brittannië aan Finland, Roemenië en Hongarije: oorlogstoestand ingetreden vanaf 7 Dec. 's middags 12 u. Boodschap van Roosevelt aan den Japanschen keizer met den eisch, de Japansche troepen uit Indo-China terug te trekken.
Nederland telt 9 millioen inwoners.

7 Dec. — Oorlogsverklaringen van Indië, Australië, Nieuw-Zeeland en Canada aan Finland, Roemenië en Hongarije. Japansch antwoord op het Amerikaansche memorandum van 26 Nov. Verder onderhandelen onmogelijk.

8 Dec. — Groot-moefti van Palestina Sayid Amin el-Hoesseini bij Hitler. Oorlogsverklaring van Japan aan Groot-Brittannië, Canada, Australië en de V.S. Oorlogsverklaring Groot-Brittannië, Australië, Canada, de regeering van Ned.-Indië, Costa Rica en Nicaragua aan Japan. Oorlogsverklaring van de V.S. aan Japan. Succesvolle aanvallen van Japansche luchtstrijdkrachten op Pearl Harbour (Hawai) en op andere steunpunten.

9 Dec. — Overeenkomst tusschen Fransch Indo-China en Japan over gemeenschappelijke verdediging. Overeenkomst over doortocht voor Japansche troepen door Thailand en garantie voor onafhankelijkheid Thailand. Oorlogsverklaringen van de Dominikaansche republiek, Haiti, Honduras, Cuba, Mexico, Panama en San Salvador aan Japan. Neutraliteitsverklaring van Turkije. Nieuwe verkeerswet in werking. Mobilisatie Ind. Buitengewesten voltooid. N.S.B. bestaat 10 jaar.

10 Dec. — Besprekingen tusschen Italiaansche min. v. Buitenl. Zaken Ciano en den Franschen min. v. Buitenl. Zaken admiraal Darlan in Turijn. Bondsraadslid Dr. Etter

A. *BIOGRAFIEEN.* —

Een der krachtigste bestrijders van het bolsjewisme in Spanje is de partijminister en secretaris-generaal der Spaansche Falange, Arrese. Hij houdt zijn landgenooten voor oogen, dat de vorming van een Iberisch bloc zonder positieve frontkeuze in het huidige wereldconflict geen afdoende bescherming van den Spaanschen nationalistischen staat waarborgt. De thans 38-jarige José Luis Arrese is van beroep architect. Hij werd in Bilbao geboren en studeerde aan de Technische Hoogeschool van Madrid. Na het voltooien van zijn studies hield hij zich niet alleen met talrijke bouwprojecten, doch ook met de bestrijding van de marxistische arbeidersorganisaties bezig. Hij stichtte de Spaansche arbeidersvereeniging en kwam daardoor in contact met Primo de Rivera. Toen deze de Falange oprichtte, trad Arrese toe en kreeg de opdracht het sociale programma van deze organisatie uit te werken. In dezen tijd ontstond ook zijn boek „De socialistische revolutie van het nationale syndicalisme", dat van zeer moderne sociale opvattingen getuigt. In Maart 1936 werd Arrese met de leiding der Falange in Granada belast. Hier stichtte hij de eerste cellen van de nationaal-syndicalistische arbeidersorganisatie. Op de vele bouwwerken, die hij uitvoerde, duldde hij geen enkel lid van marxistische organisaties. Deswegen werd hij met een doodelijken haat vervolgd. Tweemaal werd een aanslag op zijn leven gepleegd. Tallooze malen moesten zijn bouwwerken het door dynamietaanslagen ontgelden. Bij het ontstaan van den burgeroorlog vertoefde Arrese in Madrid. Hij werd gearresteerd, ontsnapte evenwel en kon zich in het Noorsche gezantschap schuilhouden. Na de verovering van Madrid benoemde Franco hem tot civiel-gouverneur en leider der Falange in de provincie Malaga. Op 20 Mei 1941 werd hij tot secretaris-generaal der Falange en partijminister benoemd. De in December 1942 afgekondigde belangrijke sociale wetgeving wordt aan zijn initiatief toegeschreven. Arrese zetelt in den Nationalen Raad en is een der naaste medewerkers van Franco.

ARRESE

(V. b. Arrese 5790 C.)

Zwitsersch bondspresident voor 1942. Oorlogsverklaring van de Zuid-Afrikaansche Unie aan Japan. Verbreking der diplomatieke betrekkingen tusschen Japan en Egypte.

11 Dec. — Rijksdagrede van Hitler. Duitsch-Italiaansch-Japansche completeeringsovereenkomst tot het Driemogendhedenpact van 27 Sept. 1940. Oorlogsverklaring Duitschland aan de V.S. Oorlogsverklaring Italië aan de V.S. Mobilisatie op Java voltooid.

12 Dec. — Mussert bij Hitler. Verbreking der diplomatieke betrekkingen tusschen Mexico en Duitschland, en Mexico en Italië. Sir Geoffrie Layton opperbevelhebber van de Britsche vloot in het Verre Oosten. Oorlogsverklaringen Bulgarije, Kroatië en Slowakije aan Groot-Brittannië en de V.S., van Roemenië en Hongarije aan de V.S.
Japan noemt den oorlog tegen Groot-Brittannië en de V.S. evenals de conflicten tegen de Tsjoengking-regeering: „Oorlog van het grootere Oost-Azië".
Hitler ontvangt Ir. Mussert en Rijkscomm. Seyss-Inquart.

13 Dec. — Aankondiging verhoogd boter- en kaasrantsoen, verminderd vleeschrantsoen, 40 gr. thee, peulvruchten.

14 Dec. — Opheffing van alle politieke organisaties in Nederland, behalve de N.S.B. Neutraliteitsverklaring van Argentinië tegenover Duitschland en Italië; op 9 Dec. tegenover Japan. Volmacht voor het verzenden van legertroepen naar willekeurige deelen der wereld in de V.S.
Redevoering v. Rijkscommissaris en Ir. Mussert ter gelegenheid tien-jarig bestaan N.S.B.

15 Dec. — Speciale zitting van het Driemogendhedenpact in Berlijn. Rapport van rijksmin. Von Ribbentrop over den toestand. Besprekingen van den Kroatischen staatsleider Dr. Pavelitsj met graaf Ciano in Venetië. N.A.D. verplicht gesteld voor a.s. studenten.

16 Dec. — Gouwleider Dr. Rainer benoemd tot stadhouder van Carinthië. Ned.-Ind. marine requireert alle koopvaardijschepen.

17 Dec. — Rede van Funk in Praag over de opgaven van de economie in het nieuwe Europa. Neutraliteitsverklaring van Frankrijk.

18 Dec. — Verbreking diplomatieke betrekkingen tusschen Hongarije en Egypte. Neutraliteitsverklaring Brazilië.

19 Dec. — Hitler neemt legerleiding over. Afscheids-dagorder van generaal-veldmaarschalk Von Brauchitsch. Spanje niet-oorlogvoerend.

20 Dec. — Rede van den Portugeeschen premier Salazar over de bezetting van Timor op 18 Dec.

21 Dec. — Japan en Thailand sluiten bondgenootschap.

22 Dec. — Von Ribbentrop ontvangt de uitgewezen Iraakschen premier Raschid Ali el Ghailani. Churchill en Beaverbrook komen in Washington aan. Nederlandsche Artsenkamer ingesteld; Dr. Croin voorz. Ir. Mussert spreekt in Den Haag.

23 Dec. — Japansche nota aan Argentinië: Japan streeft geen doeleinden in Zuid-Amerika na.

24 Dec. — Interview Von Ribbentrop: Het is nú niet de tijd over vrede te spreken. Diplomatieke betrekkingen tusschen Mexico en Bulgarije, Roemenië en Hongarije verbroken. Radiorede ir. Mussert. Voedselvoorzieningsblad verschenen.

25 Dec. — Bezetting van de Fransche eilanden St. Pierre en Miquelon door De Gaulle's troepen. Capitulatie van Hongkong. Kaarsen in distributie.

27 Dec. — Onderhandelingen van Eden in Moskou over de oorlogsvoering.

28 Dec. — Amsterdams gemeentebegrooting 1942 definitief vastgesteld met tekort van ƒ 28.191.588.

29 Dec. — Churchill in Ottawa. Oorlogsverklaring van Nieuw-Zeeland aan Bulgarije met inwerkingtreding op 13 Dec. Mussert naar Oost-Pruisen vertrokken voor Oudejaarsviering met W.A.-legioen. Verkoop van wol, textiel en bont verboden.

30 Dec. — Oproep tot inlevering van warme kleedingstukken voor Duitsche frontsoldaten. Ned.-Ind. regeering roept 17-jarigen op.

31 Dec. — Nieuwjaarstoespraken van Hitler, Goering en Raeder. Oudejaarsboodschap van Rijkscommissaris.

(V. b. recap. Wereldoorlog 5793)

B. NEDERLAND — Handelsovereenkomst met Hongarije —

12 Jan. — Naar van bevoegde zijde wordt medegedeeld, is voor 1944 een overeenkomst tot stand gekomen ter regeling van het handelsverkeer tusschen Nederland en Hongarije. Voor den invoer zijn contingenten vastgesteld, o.a. voor de volgende producten: Hout, geneesmiddelen, geneeskrachtige kruiden, damesconfectie, radio-artikelen en gloeilampen, fotografisch papier, wijn, zaai-erwten en groentezaden. Tevens bestaat in beperkten omvang de mogelijkheid voor invoer van andere producten.
Als tegenprestatie zal Nederland o.a. de volgende producten leveren: Radio-artikelen, metaalwaren, geneesmiddelen, emaille, bloembollen en groentezaden. Ook voor andere producten bestaat een beperkte invoermogelijkheid.

(V. b. Handelsverkeer m. Hongarije 5470 B.)

Jeugdkamp van den Nederl. Omroep —

12 Jan. — De Ned. Omroep heeft veel belangstelling voor de jeugd en een belangrijk deel van de uitzendingen is niet alleen gewijd aan, maar ook bestemd voor de jeugd. Er zijn cursussen georganiseerd, contacten tot stand gebracht en uitzendingen gegeven, die de jeugd wisten te boeien. Hij heeft gemeend niet te moeten volstaan met een enkele samenkomst in een studio. Daarom heeft hij ongeveer 40 jongens en meisjes uit verschillende deelen van ons land, van wie hij wist dat zij ieder hun eigen opvattingen over de problemen van dezen tijd hebben, een week lang samengebracht in het vormingsoord „Drakenburg", nabij Hilversum.
Vogels van diverse pluimage dus, die heel wat meeningsverschillen hadden weg te praten. Zij luisterden naar inleidingen van het hoofd van de afd. bouwkunst en beeldende kunst van het dept. van V. en K., den heer Ed. Gerdes, van Max Blokzijl die over propaganda sprak, van dr. Jansen, die het radio-programma behandelde en van Ph. van Kampen, die het socialisme besprak.
Voortreffelijk was de stemming, en zoowel de waarn. secr.-gen. van het dept. van V. en K., jhr. mr. S. M. S. de Ranitz als de directeur-generaal van den Ned. Omroep, dr. ing. W. A. Herweyer, uitten daarover hun voldoening.

(V. b. 5554)

Regeling vergoedingen bij verplichte tewerkstelling

12 Jan. — Blijkens de „St.-Crt." van 11 Januari is op 3 Januari in werking getreden een beschikking van den Gemachtigde voor den Arbeid, waarbij voorschriften worden gegeven in zake het verlof en de vergoedingen van werkgeverszijde te betalen aan werknemers, die onder verplichting tot dienstverrichting krachtens verordening 42/1941 in een onderneming zijn te werk gesteld.
De beschikking is niet van toepassing op werknemers voor wie de volgende regelingen van kracht zijn: De Duitsche Weermachtsregeling („St.-Crt." 1943 no. 104); de regeling voor bouwvakarbeiders in den Noord-Oostelijken Polder („St.-Crt." 1943 no. 107); de regeling voor de oogstcolonnes („St.-Crt." 1943 no. 161). De regeling voor werknemers in het landbouwbedrijf die buiten hun woonplaats arbeid verrichten („St.-Crt." 1942 no. 107).

(V. b. Gem. v. d. Arb. 5770 A.; Arbeidsinzet 5770 A.)

A. **NEDERLAND — Overzicht 1943 van het Departement van Volksvoorlichting en Kunsten —**

10 Jan. — Volk en Vaderland bevat een overzicht van het werk van het departement van Volksvoorlichting en Kunsten in 1943. Na te hebben vastgesteld, dat de kinderziekten nagenoeg te boven zijn gekomen en dat het in een tijd van totalen oorlog toch wel degelijk zin heeft, dat een departement in hoofdzaak werk verricht ten behoeve van cultureele aangelegenheden, schrijft de samensteller, jhr. S. M. S. de Ranitz, o.m.: Het departement van Volksvoorlichting en Kunsten kan leiding geven in dien zin, dat het goede uitingen stimuleert: contact houdt met hen, die op cultureel gebied sleutelposities innemen en richtlijnen geeft. Het departement mag niet als een soort politie-agent optreden, die op overtredingen loert. Het is niet de taak allerlei verbodsbepalingen in het leven te roepen waardoor ongewenschte uitingen kunnen worden belet. Het is eerder de taak stimuleerend en vormend te werken en het besef te wekken, dat onze kunst volksverbonden moet zijn en uit den eigen aard onzer Nederlandsche volksgemeenschap moet voortkomen. Doch bovenal moeten schadelijke invloeden worden gekeerd. Het departement heeft er voor te zorgen, dat niet het financieele en commercieele element den boventoon voert en aldus goede kunstuitingen belet worden.

De pers verkeerde in zeer moeilijke omstandigheden: de persreorganisatie, waarbij nog meer bladen het leven moesten laten, andere bladen nog meer beperkt werden, ging verder. De taak van de journalisten was zeer moeilijk. Hun ontbrak de plaatsruimte, terwijl in oorlogstijd de omvang van de berichtgeving van hooger hand grooter is dan in vredestijd. De vroegere vakmenschen, die zich afzijdig stellen en het nieuwe niet kunnen of willen begrijpen, zullen als voorlichters moeten afvallen. Een nieuwe generatie van vakkundige journalisten die werkelijk mede kunnen werken aan den opbouw van een nieuwe volksgemeenschap, zal moeten opkomen. Daartoe dienden de vormingsbijeenkomsten van journalisten op het kasteel „de Cannenburgh". Daartoe zal de vorming van jonge journalisten in nog ruimere mate worden ter hand genomen.

De opzet der radioprogramma's is systematischer geworden; het artistieke peil steeg.

De toeloop naar onze concerten is enorm. Het is niet mogelijk alle factoren te bepalen, die tot dezen bloei medewerkten. Het departement voerde het peil aanmerkelijk op; bracht vernieuwing in het repertoire, waarbij Nederlandsche componisten op den voorgrond werden gesteld.

De prestaties van de opera van het Gemeentelijk Theaterbedrijf te Amsterdam zijn zeer lofwaardig. Er moeten middelen gevonden worden de provincie meer mede te doen genieten.

Het departement zorgde bovenal voor de verbetering van ons volkstooneel, hetwelk een veel grooter aantal onzer volksgenooten bereikt dan de z.g. groote gezelschappen. Bij de reorganisatie van tooneelgezelschappen viel in het bijzonder de aandacht op de belangen van de provincie. Het nieuwe tooneel, hetwelk de nat.-soc. wereldbeschouwing uitdraagt, is er nog niet. Zulke dingen kunnen wij niet forceeren. Datgene wat uit eigen aard voortkomt, wordt natuurlijk bevorderd. Doch ook mogen wij dankbaar zijn, indien het departement het peil van het tooneelspel omhoog kan brengen.

Het departement steunde de schilderkunst en het kunstambacht door tallooze aankoopen en opdrachten. Op vele tentoonstellingen kon ons volk zien wat de Nederlandsche beeldende kunstenaars vermogen. Maar in tallooze winkels in heel ons land kon men zien wat een rommel tegenwoordig op de markt gebracht en grif gekocht wordt. Hier is een ingrijpen met den sterken arm noodig.

Vele kameraden constateeren tot hun ergernis, dat in tallooze étalages van boekhandelaren juist die boeken naar voren gebracht worden, die niet voortkomen uit een gezonde binding aan de volksgemeenschap. Natuurlijk kent men ook op het departement dit euvel. Maar het apparaat ontbreekt, dat op een volkomen deskundige wijze zou kunnen ingrijpen. Een groote zuivering van de boekenmarkt vond plaats door de papierschaarschte en de keuze van boeken, welke in dezen tijd nog kunnen verschijnen. Van enorm belang is het persoonlijk contact met schrijvers, uitgevers en allen, die te maken hebben met de verspreiding van het boek. Er bestaat hier dikwijls geen aanleiding met overheidsmaatregelen nog dieper in te grijpen.

Dit departement is een propaganda-departement. Het moet er toe bijdragen ons volk te winnen door in de eerste plaats hen te winnen, die uit hoofde van hun beroep als volksvoorlichter of kunstenaar of als cultuurverspreider (uitgevers; kunsthandelaren; houders van concert- en theaterzalen enz.) invloed uitoefenen op het geestelijk leven van ons volk. Hier kan niets geforceerd worden. In het jaar 1943 oogstte het departement op sommige gebieden succes; op andere gebieden werden grondvesten gelegd, waarop men kan voortbouwen. **(V. b. Tweej. bestaan 5325 B.)**

Distributie - Rantsoen vervangingsmiddelen verhoogd

10 Jan. — Van 8 Januari af zal men op den bon voor vervangingsmiddelen een grootere hoeveelheid van verschillende der op dezen bon verkrijgbare artikelen kunnen betrekken, dan tot dusverre het geval was. Een volledig overzicht van hetgeen men van 8 Jan. af op den bon voor vervangingsmiddelen betrekken kan, volgt hieronder:

hetzij 150 gram spijsaroma (vroeger 50 gram),
hetzij 100 gram max. 25 blokjes, bouillonblokjes (vroeger 50 gram),
hetzij 150 gram soepblokjes (vroeger 100 gram),
hetzij 150 gram juspasta (vroeger 100 gram),
hetzij 150 gram van die producten, welke worden gebruikt voor de vergrooting van het botervolume of voor de vervanging van olie, vet, boter, botersaus of room (vroeger 100 gram), hetzij 250 gram planten-extract (vroeger 125 gram), hetzij 250 gram pikante saus en ketchup (vroeger 200 gram), hetzij 400 gram van het vervangingsmiddel voor mayonnaise (vroeger 200 gram), hetzij 400 gram van het vervangingsmiddel voor slasaus (ongewijzigd).

(V. b. Levensmidd. distr. 5787 A.; Rants. vervang.midd. 5521)

Financiën - Rijksuitkeeringen aan de gemeenten —

10 Dec. — Staatscrt. no. 253 van 30 Dec. bevat een staat, waarin is vermeld het bedrag der uitkeeringen uit het Gemeentefonds over het uitkeeringsjaar 1942 aan de onderscheidene gemeenten. Voor Amsterdam is het bedrag ƒ 10.517.676; Rotterdam ƒ 7.821.017; 's-Gravenhage ƒ 3.640.421; Utrecht (stad) ƒ 1.419.031; Haarlem ƒ 1.205.449; Hilversum ƒ 364.588; Bussum ƒ 89.594; Nieuwer Amstel ƒ 64.089; Velsen ƒ 322.148; Groningen (stad) ƒ 967.019; Leeuwarden ƒ 365.204; Assen ƒ 118.099; Zwolle ƒ 355.549; Enschede ƒ 530.573; Arnhem ƒ 833.764; Nijmegen ƒ 918.581; Middelburg ƒ 112.036; 's-Hertogenbosch ƒ 488.821; Tilburg ƒ 786.757; Eindhoven ƒ 971.551; Maastricht ƒ 630.763; Heerlen ƒ 497.257.

(V. b. Fin. verh. Rijk/Gemeenten 5715 A.)

— Emissies in 1943 —

10 Jan. — In het geheele jaar 1943 werden, blijkens door het Centr. Bur. v. d. Statistiek gepubliceerde cijfers, uitgegeven: aan aandeelen 10.747.000 nominaal en 13.720.000 reëel, aan obligaties 703.555.000 nominaal en 701.784.950 reëel, terwijl de conversies resp. 58.221.000 en 58.273.585 bedroegen. In totaal hebben de nieuwe uitgiften in 1943 derhalve 772.524.400 nominaal en 773.778.735 reëel beloopen (609.780.000).

Evenals vorige jaren bestonden de uitgiften overwegend uit obligaties en daaronder vormde de groote staatsleening den hoofdschotel. Deze bedroeg ƒ 1 milliard, waarvan 300 millioen bij de Rijksfondsen en instellingen werd geplaatst, zoodat 700 mill. bij het publiek werd ondergebracht. Verder zij opgemerkt, dat, hoewel de nieuwe staatsleening geen conversieleening was, men toch van een conversie kan spreken, voorzoover de opbrengst der nieuwe leening strekte tot het aflossen van schatkistpapier. Na de storting op de staatsleening is het bedrag aan uitstaand schatkistpapier geleidelijk gedaald en heeft op 15 Sept. zijn diepste punt bereikt, nl. 2579 mill. De laatste weekstaat van 's Rijks schatkist geeft weer een bedrag van 3029 aan. Uit den gang van zaken op de emissiemarkt blijkt, dat de staat weinig of geen concurrentie ontmoet, want de uitgiften van particuliere bedrijven vormen naar verhouding slechts een luttel bedrag. Niettemin neemt het aantal gevallen, waarin deze bedrijven een beroep op de kapitaalmarkt doen, steeds toe. Als doel der uitgifte wordt vrijwel onveranderlijk de voorbereiding voor de positie na den oorlog vermeld. **(V. b. Effectenhandel 5759 C.; 5716 A.)**

Jeugd - Utrechtsche jongens 's avonds van de straat

10 Jan. — Met ingang van 5 Januari is het te Utrecht aan jeugdige mannelijke personen (aan vrouwelijke was het reeds verboden) beneden den leeftijd van 20 jaar, verboden zich buiten op te houden: a. na zonsondergang, b. na 18 uur, wanneer het tijdstip van zonsondergang vóór 19 uur geldt, c. na 21 uur, wanneer het tijdstip van zonsondergang valt na 21 uur. Ontheffing van deze bepalingen kan door den politiepresident worden verleend.

(V. b. Jeugdtoezicht 5334 C.)

Justitie - Aanslagen op Overheidsdienaren —

10 Jan. — Op 28 December werd F. M. Hogeweg, opperwachtmeester der staatspolitie te Oldenzaal vermoord, op 31 December d.a.v. werd Anne J. Elsinga, opperluitenant der staatspolitie te Groningen het slachtoffer. Voorts werd op 3 Januari te Leiden de heer G. W. Diederix, directeur van het Arbeidsbureau aldaar, neergeschoten. Door de Höhere ᛋᛋ- und Polizeiführer werd zoowel te Groningen als te Leiden een belooning van ƒ 10.000 uitgeloofd voor aan-

wijzingen, die leiden tot de arrestatie van de daders, terwijl o.m. als tegenmaatregel in de beide steden 50 als anti-Duitsch bekend staande personen werden gearresteerd. Bij hun arrestatie werden in Groningen vijf, in Leiden drie personen neergeschoten. **(V. b. Aanslagen 5799 A.)**

A. INTERNATIONALE ROODE KRUIS — Oproep tot de regeeringen der oorlogvoerende landen —

10 Jan. — Het internationale comité van het Roode Kruis heeft een oproep gericht tot de regeeringen van alle oorlogvoerende staten. In dezen oproep wordt o.m. gezegd, dat het internationale comité zich onlangs gericht heeft tot de oorlogvoerende mogendheden, ten einde haar vooral te verzoeken, de den krijgsgevangenen en geïnterneerden civielen personen door verdragen of door bijzondere verklaringen verleende rechtspositie niet op eenigerlei wijze te hunnen nadeele te wijzigen. De Geneefsche Conventie betreffende de behandeling der krijgsgevangenen verbiedt in artikel 2 vergeldingsmaatregelen tegen krijgsgevangenen. Het internationale comité van het Roode Kruis verzoekt thans in den oproep opnieuw den oorlogvoerenden mogendheden dringend af te zien van alle vergeldingsmaatregelen van iederen aard, welke gericht zijn tegen krijgsgevangenen en geïnterneerden, die uit den strijd getreden zijn of nooit deelgenomen hebben aan de gevechten en die thans als gevangenen weerloos zijn.

Voorts constateert het internationale comité van het Roode Kruis met groote en stijgende bezorgdheid de toenemende verscherping der toegepaste oorlogsmiddelen, welke de burgerbevolking en niet voor den oorlog belangrijke materieele waarden, vaak van onvervangbare cultureele waarde, in steeds breederen omvang mede treffen. Het beginsel van het volkenrecht, volgens hetwelk bij de legitieme vernieling van militaire krachten en voor den oorlog belangrijke objecten een niet in verhouding staande bedreiging en beschadiging van niet-militaire personen en goederen moet worden vermeden, komt, zoo wordt verder gezegd, tegenover de onophoudelijke ontwikkeling in de richting van den totalen oorlog, volkomen op den achtergrond. Het internationale comité van het Roode Kruis beschouwt het, naar ten slotte verklaard wordt, als zijn taak overal in te grijpen, waar feitelijke hulp mogelijk lijkt. De beteekenis van alle waarden, vooral echter van die op zedelijk gebied, die thans op het spel staan, legt het den plicht op zijn stem te doen hooren. **(Vor. ber. 5798 E.)**

B. ASTRONOMIE — De veranderende hemelpool —

10 Jan. — Aan een bijdrage van den astronomischen medewerker van de Nwe R'damsche Crt. ontleenen wij het onderstaande over de veranderende hemelpool.

De aantrekkingskracht van de zon tracht nu dezen aequatorring in het ecliptica-vlak te trekken; met andere woorden: er bestaat een streven de omwentelingsas der aarde, dit is de verbindingslijn van Noord- en Zuidpool, loodrecht op het ecliptica-vlak te plaatsen. De aardas reageert op dit streven met een zijdelings wegdraaiende beweging. Zij behoudt daarbij een hoek van 66½° met het ecliptica-vlak, doch verkrijgt een wentelende beweging om de loodrechte richting op het ecliptica-vlak. Deze beweging van de aardas heet haar precessie. De Noordpool des hemels (dit is het punt aan den hemel, waarheen de aardas gericht is) zal daardoor een cirkel beschrijven rondom de pool der ecliptica (dit is het punt aan den hemel waarheen de loodlijn op het ecliptica-vlak gericht is). De duur van zoo'n omwenteling van de Noordpool des hemels rondom de ecliptica-pool bedraagt ongeveer 26.000 jaren. De snijlijn van het aequator-vlak en van het ecliptica-vlak zal daardoor eveneens eenmaal in de 26.000 jaren een rondgang volbrengen. Ook de maan veroorzaakt dergelijke processie-verschijnselen. Wel is waar is haar massa veel geringer dan die der zon, doch haar afstand tot de aarde is ook veel geringer; daardoor heeft de maan eveneens een grooten invloed. Dien der planeten kunnen wij in eerste instantie verwaarloozen.

De wijze waarop wij de precessie te bespeuren krijgen bestaat uit een schijnbare, langzame verplaatsing van de sterren aan den hemel, een verplaatsing die aan alle sterren gemeenschappelijk is en die dus niet door een werkelijke beweging der sterren veroorzaakt wordt, doch door een wijziging in het nulpunt van telling van één der coördinaten door welke de positie van de sterren aan den hemel vastgelegd wordt.

De Grieksche astronoom Hipparchus (± 150 v. Chr.) wist reeds dat de van het lentepunt uit getelde lengte der sterren per jaar met ongeveer 50 boogseconden toeneemt, terwijl de breedte der sterren vrijwel constant is. Dit toenemen van de astronomische lengte wordt veroorzaakt door het terugschuiven van het lentepunt (= snijpunt van aequator en ecliptica) langs de ecliptica; of anders gezegd: het aequatorvlak draait, met behoud van zijn helling van 23½° op het ecliptica-vlak, langzaam rond om een as die loodrecht staat op het ecliptica-vlak. Dit is het in het voorgaande genoemde precessie-verschijnsel.

Tengevolge van dit precessie-verschijnsel ondergaat het aspect van den sterrenhemel in den loop de aeonen een langzame verandering, veroorzaakt door het feit dat de Noordpool des hemels langzaam en gestadig verandert. Sterren, die thans op- en ondergaan, waren vroeger circumpolair, en omgekeerd. In den tijd van Homerus (ongeveer 900 v. Chr.) waren in het Zuiden van Griekenland de sterren van den Grooten Beer b.v. circumpolair, doch thans zijn zij dit niet meer. De sterren van het Zuiderkruis die 4000 jr. v. Chr. in midden-Europa nog zichtbaar waren, kunnen thans pas ten Zuiden van de Middellandsche Zee waargenomen worden. De bekende ster Famalhaut van de Zuidervisschen, die thans laag boven onzen horizon zichtbaar is, zal door het precessie-effect in den loop der eeuwen zich steeds meer boven den horizon gaan verheffen.

De Noordpool des hemels, die in 26.000 jaar éénmaal rondbeweegt om de pool van de ecliptica, bevindt zich thans zoo dicht bij de Poolster (de uiterste ster van den staart van den kleinen Beer) dat wij hemelpool en Poolster voor practische doeleinden mogen vereenzelvigen. Doch deze Poolster, is alleen daarom Poolster, omdat het uiteinde van de aardas thans toevallig naar die ster toe gericht is. Omstreeks 3000 jaar v. Chr. was het uiteinde van de aardas gericht naar de ster Alpha van den Draak; die ster was dus Poolster in den tijd dat de pyramiden gebouwd werden. Over 12.000 jaar zal de heldere ster Wega van de Lier, die thans nog 51° van de Noordpool des hemels afstaat, tot Poolster geworden zijn. Hoewel zij nooit zoo'n goede Poolster zal worden als de huidige (zij zal ten minste een afstand van 5° van de werkelijke hemelpool behouden) zal zij toch geschikt genoeg zijn om voor practische doeleinden het Noorden aan te wijzen.

Een ander merkwaardig verschijnsel hangt eveneens met de precessie samen. Reeds in de oudheid werden de sterren tot sterrenbeelden gegroepeerd, er is echter een cirkelvormig gebied van het Zuidelijk halfrond des hemels dat door de sterrenkundigen der oudheid, die in de landen om Euphraat en Tigris woonden, niet met sterrenbeelden bezaaid werd. Dit gebied is een cirkelvormig veld rondom een punt van het Zuidelijk hemelhalfrond waar zich 3000 jaar voor Chr. de Zuidelijke hemelpool moet hebben bevonden. Wij leiden daaruit af dat de meeste thans nog bekende sterrenbeelden omstreeks dien tijd gevormd moeten zijn en dat de mythologieën, die aan die sterrenbeelden verbonden werden, toen reeds bestonden.

Het terugschuiven van het lentepunt heeft tot gevolg dat het zich in 26000 jaar door de sterrenbeelden heen beweegt, 1000 jaar voor Chr. bevond het lentepunt zich in het sterrenbeeld de Ram; thans is het over meer dan 1 van de 12 sterrenbeelden van den Dierenriem teruggeschoven en bevindt het zich in het sterrenbeeld de Visschen; over 2000 jaar zal het zich in den Waterman bevinden; 3000 jaar voor Christus bevond het zich in het sterrenbeeld de Stier. Wanneer men nu aanneemt (zooals C. Dupuis in zijn werk „Origne de tous les cultus", + 1790 dat doet) dat de verschijnselen in landbouw en veeteelt en in de natuur den naam bepaalden van het eerste sterrenbeeld dat in het Oosten zichtbaar was geworden zoodra de zon was ondergegaan, dan kunnen de namen van de teekens van den Dierenriem op niet al te vreemdsoortig gedwongen wijze verklaard worden. In Juli b.v., wanneer de door den Nijl veroorzaakte overstroomingen het hevigst waren, noemde men de in het Oosten na zonsondergang zichtbaar geworden sterren, den Waterman, een godheid welke een vaas leeggiet. In September, als de landen weer zoo droog waren gevallen dat er weideplaatsen voor het vee vrij kwamen, noemde men de in het Oosten zichtbare sterrengroep de Ram. De ziekten en plagen die in April in Egypte heerschten gaven aanleiding tot het ontstaan van een sterrenbeeld de Schorpioen enz.

Of dit alles waarheid behelst is onbekend, doch in ieder geval is het door Dupuis ingenieus uitgedacht.

(V. b. Astronomie 5767 A.)

C. ZWEDEN — Troonrede van koning Gustaaf —

13 Jan. — S.P.T. meldde uit Stockholm: De nieuwe zitting van den Zweedschen Rijksdag is 11 Jan. door koning Gustaaf geopend. In zijn troonrede sprak de koning van den rouw van het Zweedsche volk over de vernieling in de wereld. Bijzonder hartelijk drukte de koning het medeleven uit van zijn volk met de broedervolken der andere Scandinavische landen. Hij zeide dat Zweden van harte hun hoop op het herkrijgen van de vrijheid deelt. Het is Zweden wel gelukt zich buiten den oorlog te houden, doch de omstandigheden maken het nog niet mogelijk de militaire

bereidheid te laten verslappen. De vrede, dien Zweden geniet, verplicht het land met alle krachten bij te dragen tot de vermindering van het onheil en te werken voor verzoening en menschelijkheid. De overgang naar een „vredesorde" zal ook Zweden voor een zware taak stellen. De plannen voor den na-oorlogschen tijd worden gereed gemaakt. Het is te hopen dat staat en economie zullen samenwerken als het vrede is, evenzeer zooals dit thans het geval is. Behalve dat de belastingen onveranderd blijven, zijn er belangrijke bedragen noodig, die door leeningen moeten worden opgebracht.

(V. b. Koning Gustaaf 5568 A.; Troonrede 4323 A.)

A. BOLIVIA — Nieuwe regeering door Argentinië erkend —

10 Jan. — Ass. Press meldde 3 Jan. uit bevoegde bron, dat de Argentijnsche regeering heeft meegedeeld, dat zij als eerste land de Boliviaansche regeering erkent.

(V. b. Omwenteling 5788 B.)

B. ENGELAND—VER. STATEN — Mutaties in de legerleiding —

10 Jan. — De Engelsche nieuwsdienst meldt officieel uit New Delhi, dat generaal-majoor Daneye Sultan is benoemd tot plaatsvervangend commandant van de Amerikaansche troepen in Tsjoengking, Birma en Br. Indië onder generaal Stillwell. Deze post is daarmede voor de eerste maal bezet. Naar radio Londen meldt, is tot opvolger van generaal Montgomery als opperbevelhebber van het achtste leger aangewezen generaal sir Oliver Leeth. Het Amerikaansche ministerie van Oorlog heeft medegedeeld, dat generaal-majoor Bedel Smith is benoemd tot stafchef bij het geallieerde hoofdkwartier van generaal Dwight Eisenhower. Tot dusver heeft Smith de functie vervuld van chef bij den generalen staf in het Middellandsche-Zeegebied. Tegelijkertijd met de bekendmaking van deze benoeming heeft het Amerikaansche departement van Oorlog laten weten, dat generaal sir Henry Maitland Wilson is aangesteld tot bevelhebber in het Middellandsche-Zeegebied.

(Vor. ber. 5798 B.)

C. GRIEKENLAND — Inflatie —

10 Jan. — In Griekenland zijn drastische maatregelen genomen teneinde de sterke prijsstijging tegen te gaan. Hoe noodzakelijk de maatregelen waren, blijkt uit de buitengewoon snelle prijsstijging in de periode eind Aug. tot eind Nov. 1943. Sedert begin Dec. zijn de prijzen der belangrijkste levensmiddelen niet meer zoo sterk gestegen als in de voorafgaande maanden; verwacht kan dan ook worden, dat over het algemeen de prijzen zich op het niveau van begin Dec. zullen handhaven. De prijsontwikkeling blijkt uit het volgende overzicht (in drachmen; 1 oka = 1280 g):

	28 Oct. 1940	24 Aug. 1943	11 Oct. 1943	1 Dec. 1943
Brood (oka) . .	10.—	7.000	13.000	34.000
Aardappelen „ . .	6.—	7.500	10.000	28.000
Meel „ . .	12.—	14.000	20.000	38.000
Suiker . .	19.—	24.000	32.000	110.000
Eieren (per stuk) . .	2.—	1.800	3.000	10.000
Tarwe (oka) . .	12.—	7.000	9.500	36.000
Koffie „ . .	150.—	250.000	550.000	1.600.000
Boter „ . .	110.—	90.000	120.000	600.000
Vleesch „ . .	50.—	36.000	40.000	160.000
Olijven „ . .	26.—	7.000	22.000	70.000
Krenten „ . .	32.—	3.000	8.000	12.000
Uien „ . .	7.—	3.000	3.000	8.000
Tomaten „ . .	8.—	3.000	10.000	26.000
Brandhout „ . .	1.60	500	1.500	3.000
Electrische stroom (kWh)	9.—	450	1.320	2.500
Gas (m^3)	10.—	550	550	1.800
1 costuum	3500.—	1.000.000	3.000.000	4.500.000
1 paar schoenen . . .	450.—	300.000	800.000	1.200.000
1 p. schoenzolen . . .	60.—	75.000	150.000	300.000

Bij deze aan „Econ. Nieuws" ontleende opgave teekenen wij aan, dat de officieele koers van de drachme te Amsterdam in 1939 gem. ƒ 1.51 per 100 bedroeg.

D. POLEN (VOORM.) — Verhouding tot de Sovjet-Unie - President Mikolajczyk zoekt steun in de Ver. Staten tegenover de plannen der Sovjet-Unie —

10 Jan. — De „D. Allg. Ztg." meldt, dat de minister-president der uitgeweken Poolsche regeering dezer dagen besprekingen heeft gehad met den Engelschen minister van Buitenlandsche Zaken, Eden, welke geen vlot verloop zouden hebben gehad, daar Eden volgens het bericht uit Londen zijn sympathie voor Moskou ook tegenover den Poolschen premier niet onder stoelen of banken kon steken. Blijkbaar overtuigd van het hopelooze der Poolsche stappen te Londen is de Poolsche president, Mikolajczyk, plotseling naar Amerika vertrokken. Officieel wordt daaromtrent van Poolsche zijde te Londen medegedeeld, dat Mikolajczyk de Poolsche zaak persoonlijk bij Roosevelt wil bepleiten. Te Londen acht men het waarschijnlijk dat de president de in Amerika wonende en ten deele zeer invloedrijke kringen voor de zaak der Polen wil winnen. Officieel spreekt men van de behandeling van officieele kwesties, doch het is geen geheim, aldus het bericht, dat de Poolsche president een laatste poging wil doen een verzachting der op kosten van Polen aan Moskou verleende concessies te verkrijgen. Zoowel in Poolsche als in Engelsche en Amerikaansche kringen acht men Mikalajczyks reis evenwel bij voorbaat tot mislukking gedoemd.

Amerikaansche regeeringskringen verklaren volgens een eigen bericht van „Svenska Dagbladet" uit New York, dat eenigerlei storing der intergeallieerde politiek daardoor nauwelijks te vreezen is. Engeland noch de Ver. Staten zullen de Sovjet-Unie den oorlog verklaren wanneer de Polen hun vooroorlogsche grenzen terugeischen. Daarom zullen de naties kleine of groote, die vasthouden aan het herstel van het Poolsche gebied, alleen staan tegenover de Sovjet-Unie.

Moskou's standpunt.

Tass verspreidt een „verklaring over de betrekkingen tusschen de Sovjet-Unie en Polen", die een antwoord vormt op de verklaring van de Poolsche emigrantenregeering te Londen van 5 Januari.

Deze verklaring, aldus wordt in het Sovjet-antwoord gezegd, bevatte een reeks onjuiste beweringen, b.v. over de grenzen tusschen de Sovjet-Unie en Polen. De Sovjetverklaring beweert, dat de Westelijke Oekraine en het Westen van Wit-Roethenië in de Sovjet-Unie zijn opgenomen op grond van een in 1939 „op breeden democratischen grondslag" gehouden volksstemming.

De Sovjet-regeering, aldus vervolgt de verklaring, streeft er als steeds naar, vriendschappelijke betrekkingen met Polen tot stand te brengen op de basis van duurzame betrekkingen van goede nabuurschap en wederzijdsche achting en, als het Poolsche volk dat wenscht, ook op den grondslag van een bondgenootschap voor wederkeerige hulpverleening tegen Duitschland. Tot dit doel zou Polens toetreding tot het onlangs gesloten Sovjet-Tsjechische verdrag kunnen dienen.

De Oostelijke grens van Polen zou kunnen worden vastgelegd krachtens een overeenkomst met de Sovjet-Unie. De Sovjet-regeering beschouwt de grens van 1939 niet als onveranderlijk. Correcties ten gunste van Polen zouden kunnen worden aangebracht in dezen zin, dat de districten met een overwegend Poolsche bevolking aan Polen zouden worden overgedragen. In dat geval zou de grens bijvoorbeeld langs de z.g. Curzon-lijn kunnen loopen.

De Sovjet-verklaring meent dan, dat de Poolsche Westgrens moet worden verruimd door inlijving der „Oer-Poolsche landen, waarvan Duitschland zich vroeger heeft meester gemaakt." Op deze wijze zou de Poolsche staat ook den noodzakelijken toegang tot de Oostzee krijgen.

Ten slotte verwijt de Sovjet-verklaring de Poolsche emigranten-regeering, dat zij zich onbekwaam heeft getoond en meermalen den Duitschers in de kaart heeft gespeeld door haar verkeerde politiek. Daarentegen is het in het belang van Polen en de Sovjet-Unie, dat tusschen hen duurzame vriendschappelijke betrekkingen tot stand komen.

E. ROEMENIE — Petroleumproductie —

10 Jan. — In de petroleumindustrie was als gevolg van het nieuwe productieprogramma een toename van het aantal boringen en een stijging van de productie te constateeren. In de eerste 6 maanden van 1943 werden nieuwe boringen verricht ter lengte van 171.670 meter tegen 336.050 meter in het geheele jaar 1942 en 241.500 meter in 1941. De ruwe olieproductie bedroeg in het eerste halfjaar 1943 2.667.500 ton tegen 5.648.140 ton in het geheele jaar 1942 en 5.459.000 ton in 1941.

(V. b. Roem. petr. 5199 C.; Petr. 5775 B.)

F. GRONDSTOFFEN — Wol - Bedreigd door kunstvezels —

10 Jan. — De internationale wolproducenten hebben zich in den laatsten tijd ongerust gemaakt over de steeds sterkere concurrentie van kunstvezels.

Indien men rekening houdt met hetgeen op het gebied der kunstvezels bereikt is, dan wekt deze houding geen verwondering. Een onlangs verschenen overzicht van het studiebureau van de Amerikaansche universiteit van Pennsylvania, toont duidelijk aan in welke mate het aandeel der synthetische vezels in de bevoorrading der wereldmarkt sinds den eersten wereldoorlog steeg. Volgens deze statistiek ontwikkelde zich het aandeel der verschillende vezel-

soorten in de totale behoefte der Amerikaansche wolverwerkende industrie in de jaren 1925 tot en met 1939 als volgt in millioen lbs:

	1925	1939
Totaal gewicht der verwerkte grondstoffen ..	491.5	510.8
waarvan in procenten:		
wol	83.8	81.2
vezels (vlas of hennep)	5.3	5.4
katoen	9.7	7.9
zijde en kunstzijde	1.2	5.5

Het toenemende percentage kunstzijde leidde dus in hoofdzaak tot een verminderd katoenverbruik: ook het verbruik van wol vertoont een daling, welke sedert 1939 nog aanzienlijk toenam.
Terwijl men tot op heden veronderstelde, dat de verkoop van kunstvezels na den oorlog opnieuw plaats zal maken voor een grooter wolverbruik, zijn deze vooruitzichten er inmiddels minder gunstig op geworden, voornamelijk als gevolg van de aanmerkelijke verbetering der kwaliteit van het synthetische product in de laatste jaren. Hieraan dient te worden toegevoegd, dat de producenten dikwijls de voorkeur geven aan synthetische vezels, omdat het prijsrisico veel minder is. Van 1933 tot 1939 schommelde de prijs van Australische wol viermaal, iedere maal binnen de twee jaren, tusschen 10.5 en 16.7 d. per lb., terwijl de prijs voor kunstvezels gedurende deze periode stabiel bleef.
(Vor. ber. 5775 B.)

A. MUZIEK — Nieuw toonstelsel —

10 Jan. — In Teylers Museum te Haarlem heeft prof. dr. A. D. Fokker op 4 Januari een uiteenzetting en demonstratie gegeven van de tien toongeslachten van den derden graad, waarin als fundamenteele consonant is opgenomen de harmonische zevende. Aan het desbetreffend verslag in het Alg. Handelsblad ontleenen wij:

Het komt er in hoofdzaak op neer, dat dit systeem streeft naar uitbreiding van het toonmateriaal langs natuurlijken weg. Sinds de achttiende eeuw heeft men in de muziek gewerkt met de zoogenaamde „gelijkzwevende temperatuur", die door een kunstmatige stemming het octaaf in twaalf gelijke halve tonen verdeelt en waardoor men de verschillen tusschen tonen als cis en des, des en es, fis en ges, gis en ais, enz. ophief: een praktische maatregel, speciaal ten behoeve van de klavier-instrumenten, die, van een bepaalden toon uit „natuurlijk" gestemd, slechts voor een beperkt aantal verwante toonsoorten bruikbaar waren en over een tamelijk eng begrensd modulatie-vermogen beschikten.

Zal het thans door prof. dr. Fokker samengesteld en gedemonstreerd systeem eindelijk een uitredding brengen? De kans hierop schijnt allerminst uitgesloten. Hetgeen men daarvan door demonstraties op een voor dat systeem speciaal geconstrueerd orgel hoorde, bood uiteraard nog geen houvast. Wèl kreeg men den stelligen indruk, dat het toonmateriaal daardoor niet onbelangrijk wordt uitgebreid. Of nog beter gezegd: aangezien het op een natuurlijke basis berust, kan men het veel meer levenskansen geven dan de stelsels van kwart- en zesde tonen, die in wezen niet anders zijn dan een kunstmatige uitbreiding van het in zichzelf reeds kunstmatige systeem der getemperde stemming, dat de moeilijkheden in beginsel niet opheft, veeleer een uitstel van executie beteekent. Ongetwijfeld opent dat stelsel der toongeslachten met toepassing van de natuurlijke verhoudingen een rijk gebied, dat den componisten in staat stelt, het dynamische in de muziek zuiver te realiseeren.
Nu zou men daartegen kunnen aanvoeren, dat niet de theorie aan de praktijk voorafgaat, maar haar conclusies uit de praktijk moet trekken. Er staat echter tegenover, dat hetgeen een systeem als hetgeen prof. Fokker heeft uiteengezet iets is, wat de componisten al onbewust in praktijk hebben trachten te brengen en dat dus dit systeem niets anders is dan een uit de praktijk geboren en daardoor geïnspireerd middel; een „werktuig", dat de muziek even noodig had als die der achttiende eeuw het „wohltemperiertes Clavier". De waarheid hiervan kan alleen uit het kunstwerk blijken. Het woord is dus in deze aangelegenheid aan onze componisten.

B. NEDERLAND — Landbouw - Tabaksteelt —

10 Jan. — In 1939 bedroeg het tabaksverbruik in Nederland 39 mill. kg. De wereldproductie werd in dat jaar op ca. 1 milliard kg. geschat. Het blijkt dus, dat per hoofd der bevolking de consumptie een achtvoud is van die van den gemiddelden wereldburger. Gaat men echter de statistiek na van de met tabak beteelde oppervlakte in ons land, dan ziet men, dat sedert de jaren tachtig, toen de oppervlakte reeds was gedaald van ruim 1700 ha. tot ruim 1200 ha., de daling zich steeds heeft voortgezet, totdat in 1939 nog slechts enkele proefvelden waren overgebleven. De tijdsomstandigheden hebben de tabakscultuur weer in het middelpunt van de belangstelling geplaatst. Het tabaksareaal in Nederland bedroeg volgens „De Tabaksplant" in 1943 39.80 ha.; er waren teeltvergunningen uitgereikt voor in totaal 49.32 ha. (Econ. Nieuws)
(V. b. Ned. Tabak 5788 A.)

Landaanwinning - Noordoostpolder - Eerste Boerenleenbank —

10 Jan. — Bij akte, 8 Januari verleden voor mr. Van Kluyve, notaris te Vollenhove, is opgericht de Coöp. Boerenleenbank „De Noordoostpolder". De jonge vereeniging telt reeds ruim 35 leden. **(V. b. N. O. polder 5583 C.)**

N.S.B. - „De Ruytercantate" uitgevoerd door Nat. Jeugdstorm —

10 Jan. — Op 8 Januari werd in aanwezigheid van den Leider en hoofdstormer van Geelkerken door een koor, dat was samengesteld uit de vendels Amsterdam, Den Haag en Rotterdam, in het Amsterdamsche Concertgebouw een opvoering gegeven van de „De Ruytercantate" onder leiding van den opper-vaandrig W. Janssens. De uitvoering dezer cantate, die het leven van den grooten Nederlandschen zeeheld beschrijft, stond op een hoog peil, zoowel het koor als de solisten bleken voor hun taak berekend.

Onderwijs - Dr. K. Müller buitengewoon hoogleeraar

10 Jan. — De burgemeester heeft goedgekeurd, dat het bijzondere lectoraat in de Duitsche taal- en letterkunde, van wege de Nederlandsch—Duitsche Kultuurgemeenschap veranderd wordt in een buitengewoon hoogleeraarschap. Dr. K. Müller krijgt dus thans den titel van buitengewoon hoogleeraar. **(V. b. Dr. Müller 5780 A.)**

Weermacht - Aalmoezeniers voor krijgsgevangenen

10 Jan. — Naar het Commissariaat voor de belangen van de voormalige Ned. Weermacht op informatie mededeelt, is door de autoriteiten toestemming verleend voor een behartiging van de geestelijke belangen der Nederlandsche krijgsgevangenen in Duitschland door Nederl. aalmoezeniers. Reeds zijn eenige aalmoezeniers afgereisd; zoo afgeloopen week drie R.K. geestelijken, die binnenkort gevolgd zullen worden door drie protestantsche zielzorgers. Het ligt in de bedoeling, alle kampen zoo geleidelijk van aalmoezeniers te voorzien. **(V. b. Krijgsgev. 5722 A.)**

C. VER. STATEN — Congres-boodschap van Roosevelt - Arbeidsdienstplicht aangekondigd —

13 Jan. — Het D.N.B. ontleent aan den Britschen berichtendienst: President Roosevelt heeft in zijn jaarlijksche boodschap aan het Congres de invoering bepleit van een wet inzake den arbeidsdienstplicht (national service law), welke, naar hij zeide, beslist noodzakelijk is om alle Amerikaansche krachten en reserves van Amerika voor het behalen van de overwinning te kunnen gebruiken en om voor den duur van den oorlog stakingen te verhinderen.
Roosevelt sloeg verder voor een realistisch belastingprogramma, handhaving van de wet inzake de herziening van oorlogscontracten (renegotiation of war contracts) ter voorkoming van overmatige winsten, een wet betreffende vaste prijzen voor levensmiddelen, die minimale prijzen voor de landbouwers en maximale prijzen voor de verbruikers vaststelt en tijdige verlenging van de wet tot economische stabilisatie van October 1942. Roosevelt verklaarde verder dat de Vereenigde Staten zich op de conferenties te Moskou, Cairo en Teheran verbonden hebben voor buitengewoon omvangrijke en bijzonder gedetailleerde plannen. De Vereenigde Staten zullen de tragische fout van een isolationisme niet herhalen. Het hoogste doel voor de geallieerden, dat op de conferenties ter sprake is gekomen, laat zich samenvatten in het woord „veiligheid". De president waarschuwde echter voor overdreven vertrouwen en zelfvoldaanheid. De gevaarlijke dwaasheid van een dergelijk standpunt laat zich afmeten aan de afstanden, die de geallieerde troepen scheiden van hun definitieve doelen Berlijn en Tokio en aan het totale aantal der gevaren, die nog op hun weg liggen. In Moskou, Cairo en Teheran zijn er vele vitale kwesties geweest die betrekking hadden op den komenden vrede. Deze kwesties zijn besproken in een atmosfeer van volkomen openlijkheid en volledige harmonie. Natuurlijk hebben de Vereenigde Staten zich daarbij in zeker opzicht moeten vastleggen. China, de Sovjet-Unie en Groot-Brittannië zijn waarlijk eensgezind in de erkenning, dat het eigen belang van elk land het noodzakelijk maakt zich te vereenigen tot een duurzaam vredesstelsel, dat een onbeperkt militair toezicht op Duitschland, Italië en Japan noodzakelijk maakt.
Vervolgens ging de president over tot kwesties van de binnenlandsche politiek en spoorde hij aan de oneenigheid aan het thuisfront te doen verdwijnen.

A. WERELDOORLOG — Kosten —

10 Jan. — Op de vraag wat de oorlog in de eerste vier jaren heeft gekost poogt dr. Otto Schwarz, Oberfinanzpräsident a.D. te Erfurt in „Bankwirtschaft" een antwoord te geven. Het zal ieder duidelijk zijn, dat de uitvoering van deze taak slechts met vele voorbehouden mogelijk is en dikwijls schattingen noodig zijn. Voor beide verwijst „De Telegraaf", waaraan wij een en ander ontleenen, naar het oorspronkelijke artikel en vermeldt hier slechts enkele uitkomsten.

Ten eerste dan een overzicht voor eenige landen van de totale inkomsten, uitgaven en tekorten in de eerste vier oorlogsjaren, nl. van 1 Sept. 1939 tot 31 Aug. 1943.

	UITGAVEN				
	Civiele uitgaven	Oorlogs-uitgaven	Totale uitgaven	Gewone inkomsten	Tekorten
Engeland (£ milliard)	2.8	15.1	17.9	8.1	9.8
Ver. St. ($ milliard)	27.1	123.3	150.4	53.8	96.6
Italië (Lire milliard)	135.2	291.0	426.3	159.2	267.1
Japan (Yen milliard)	23.8	53.8	77.6	23.7	53.9

Duitschland publiceert, gelijk bekend, reeds jarenlang geen begrooting. In deze periode werd aan belastingen opgebracht RM. 124 milliard en aan credieten en leeningen opgenomen RM. 192.5 milliard. Bijzondere inkomsten, waaronder o.a. bezettingskosten, raamt schr. op rond RM. 50 milliard, zoodat naar schatting RM. 367 milliard aan het Duitsche Rijk ter beschikking heeft gestaan. Wellicht is dit bedrag te verdeelen in RM. 75 milliard civiele uitgaven en rond RM. 292 milliard oorlogsuitgaven.

Ten einde deze cijfers te vergelijken, kunnen zij, bij gebrek aan een anderen omrekeningssleutel, omgerekend worden in Rijksmark volgens de in Augustus jl. te Berlijn genoteerde valutakoersen. Het volgende staatje geeft dan tevens de verhouding tusschen de uitgaven voor de civiele diensten en de oorlogsuitgaven:

	Civiele uitgaven	Oorlogs-uitgaven	Verhouding van civiele tot oorlogs-uitgaven
	RM. milliard		
Engeland	28	150	1 : 5.2
Ver. Staten	68	308	1 : 4.5
Duitschland	75	292	1 : 3.9
Italië	18	38	1 : 2.2
Japan	14	32	1 : 2.3
	203	820	1 : 4.0

Bij alle landen maken de oorlogsuitgaven dus gemiddeld rond 80% van de totale uitgaven uit. Bij de relatief lage cijfers van Japan dient met de lage loonen en prijzen in dat land rekening gehouden te worden.

Met het astronomische cijfer van RM. 820 milliard is echter slechts een deel van 's werelds oorlogskosten genoemd. Buiten beschouwing blijven bijv. Rusland (officieele oorlogsuitgaven in 1941 reeds Roebel 71 milliard). Frankrijk, China, en de RM. 40 milliard van Canada, Nieuw-Zeeland en Australië. Geen wonder dan ook, dat de stijging der oorlogskosten van jaar tot jaar langzamer wordt; in de meeste staten heeft de oorlogsinspanning een zoo groot deel van de productiekracht en het volksinkomen in beslag genomen, dat een verdere vermeerdering slechts binnen nauwe grenzen mogelijk is.

Trekt men van de loopende inkomsten de uitgaven voor de civiele diensten af, dan valt te berekenen, welk percentage van de oorlogskosten door de resteerende loopende inkomsten wordt gedekt:

	Loopende inkomsten na aftrek civiele uitgaven	Oorlogs-uitgaven	Dekking d. oorlogsuitg. door loopende inkomsten (%)
	R.M. milliard		
Engeland	51.9	149.4	29.4
Ver. Staten	104.4	308.4	33.9
Duitschland	99.2	291.7	34.0
Italië	3.1	37.8	5.6
Japan	—1.05	30.5	—

In de fiscaal zwakke landen Italië en Japan moeten de eigenlijke oorlogsuitgaven dus nagenoeg geheel uit credietmiddelen worden opgebracht.

In overeenstemming met de niet te vermijden groote tekorten in de oorlogsbudgetten is dan ook in alle landen de staatsschuld met sprongen omhoog gegaan:

	Stand begin Sept. 1939	Stand eind Aug. 1943	Toeneming in lands-valuta	Toeneming in R.M. milliard	Toeneming in %
	In milliarden				
Engeland (£)	8.4	18.1	9.7	96.2	116
Ver. Staten ($)	42.0	150	108.0	270.0	257
Duitschl. (R.M.)	37.4	229.9	192.5	192.5	515
Italië (Lire)	165.0	445.0	280.0	36.8	170
Japan (Yen)	18.0	70.0	52.0	30.5	289
Frankrijk (Frs.)	445.7	1.220	774.3	38.7	174

Bij de sterke verschillen in de relatieve vermeerdering, speciaal tusschen Engeland en Duitschland, moet bedacht worden, dat in de Engelsche schuld van 1939 nog de hooge schuld van den eersten wereldoorlog was opgenomen, die in Duitschland door de inflatie teniet ging.

Per hoofd der bevolking gerekend toont de last van de staatsschuld na 4 oorlogsjaren thans het volgende beeld:

	In R.M. milliard	R.M. p. hoofd der bevolking
Engeland	184.5	3925
Ver. Staten	362.5	2760
Duitschland	230.0	2357
Italië	57.8	1285
Japan	96.2	1266

Engeland heeft dus per hoofd der bevolking nog steeds verreweg de hoogste schuld, bovendien zijn de verplichtingen uit hoofde van de Leen- en Pachtwet jegens Amerika en Canada in deze cijfers nog niet opgenomen.

Vergeleken met de kosten van den eersten wereldoorlog is het duidelijk, dat thans de kosten, door het uitgebreidere krijgstooneel, het intensievere krijgsbedrijf en speciaal het gebruik van meer en grootere technische hulpmiddelen, hooger zijn dan toen. Zij zijn bij alle landen minstens verdubbeld.

De Duitsche oorlogskosten bedragen nu reeds RM. 292 milliard tegen in 1914—18 R.M. 150 à 165 milliard, in Engeland £ 15 milliard tegen £ 6.5 milliard. Amerika's oorlogskosten ad $ 123 milliard zijn reeds 4 maal zoo hoog als de $ 32 milliard in den vorigen oorlog (waaronder nog $ 10 milliard leeningen aan de Geallieerden scholen). Frankrijks oorlogskosten van 1914—18 ad Frs. 135 milliard zijn ten gevolge van de devaluatie met de huidige oorlogskosten ad Frs. 165 milliard en de oorlogsliquideerings- en bezettingskosten van tot nu toe Frs. 537 milliard moeilijk te vergelijken, evenals de Italiaansche oorlogskosten van Lire 42 milliard in 1914—18 met de tegenwoordige Lire 291 milliard. Zeer sterk zijn de oorlogskosten in overzeesche landen gestegen: Australië £ 1194 millioen tegen 1914—18 £ 265 millioen en Canada £ 10 milliard tegen £ 1.3 milliard. Ook het neutrale Zwitserland heeft thans al Zw.frs. 5 milliard — tegen Zw.frs. 1.2 milliard — moeten betalen.

Deze vergelijkingen, aldus besluit Dr. Schwarz zijn studie, zeggen echter weinig. Want zij houden evenmin rekening met wijzigingen in de valuta en koopkracht tusschen 1918 en 1943 als met de stijging der bevolking — speciaal in Duitschland — en de veranderingen in het nationaal inkomen in verschillende landen.

(V. b. Kosten 1e Wereldoorlog 3945 B.)

B. WERELDOORLOG — De Atlantikwall —

12 Jan. — Uit Berlijn werd gemeld:

Voor het eerst werden dezer dagen van Duitsche militaire zijde nadere bijzonderheden medegedeeld over de bewapening van den Atlantikwall. Verklaard werd, dat langs de 2100 km. lange kust van de Pyreneeën tot aan de Noordzee ca. 6000 kanonnen in versterkte stellingen ingebouwd zijn. Deze kanonnen zijn van verschillend kaliber. Er staan zeer zware en ook stukken geschut van het kaliber 8.5 c.m. Bovendien zijn meer dan 3000 pantserbrekende wapenen langs dit front opgesteld. Voorts wordt de kust door millioenen mijnen beschermd. Wanneer men slechts rekening houdt met de 6000 ingebouwde kanonnen, dan blijkt dat elke 300 meter kuststrook door een stuk geschut beschermd wordt. Achter dit verdedigingsfront staan talrijke divisies, die gedurende de laatste weken door generaal-veldmaarschalk Rommel geïnspecteerd werden. Men is er te Berlijn van overtuigd, dat deze divisies in staat zijn in enkele uren of in een dag of nacht elk punt te bereiken, dat ernstig door een invasie bedreigd wordt. **(V. b. 5485 A.)**

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND — Verbitterde strijd in het Oosten - Frontverloop; overzicht situatie - Hevige luchtslag boven Duitschland —

OOSTELIJK FRONT

15 Jan. — S.P.T. meldde 14 Januari uit Berlijn, dat, volgens officieele Duitsche berichten, het front op dat oogenblik als volgt verliep: In den Noordelijken sector Leningrad-Ilmenmeer tot Welikije Loeki is de toestand niet veranderd. Het front gaat dan met een bocht naar Newel, gaat dan in een boog ten Noorden, Oosten en Zuiden om Witebsk heen en gaat dan weer Zuidwaarts tot het gebied van Zjlobin. Ten Westen van Rezjitsa springt het front naar het Westen, dan buigt het, in de richting naar Sarny gaand, naar het Zuiden naar Berditsjew, tot in het gebied van Winnitsa. Van hier gaat het in Noord-Oostelijke richting tot aan den Dnjepr ten Zuiden van Perejaslaw. Het front volgt dan ten Westen van Tsjerkassy een lijn naar Kirowograd, loopt dan ten Oosten van Kriwoi Rog en springt dan naar het Oosten terug tot in het gebied van den Dnjepr bij Zaparozje. Van het bruggenhoofd Nikopol loopt het front naar Cherson, den Dnjepr langs. Het Zuidelijkste punt is het schiereiland de Krim, nog steeds in Duitsche handen.
Het A.N.P. berichtte 14 Januari uit Berlijn:
De winterslag aan het Oostelijke front woedt met onverminderde hevigheid voort en schijnt in omvang veeleer toe dan af te nemen. Terwijl bij Witebsk, het Noordelijke zwaartepunt van het front, alle Sovjet-Russische aanvallen, hoe hevig ook, tot dusver zijn mislukt, is in het Zuiden een bewegingsoorlog van geweldigen omvang aan den gang. Van het penetratiegebied van Korosten-Sjitomir-Berditsjev uit valt het roode leger waaiervormig aan, waarbij in het bijzonder de aanvallen in Westelijke richting de Duitsche strijdkrachten tot het prijsgeven van terrein genoopt hebben, zoodat de strijd zich op het meest Westelijk gelegen punt van het front langs de spoorlijn tusschen Sarny en Kowel afspeelt. Daarnaast streeft het roode leger er naar, door aanvallen van het gebied tusschen Berditsjev en Dnjepropetrowsk uit, den Zuidelijken vleugel van het front in verschillende deelen te splitsen, om zoodoende de Duitsche gevechtskracht te versnipperen. Hiertoe verlegt het steeds weer het zwaartepunt van zijn aanvallen, die telkenmale met superieure strijdkrachten op een smal front worden ondernomen. De Duitschers ondernemen van hun kant in dezen sector in kracht toenemende tegenaanvallen en voortdurend golft de strijd heen en weer, waarbij er uitermate onoverzichtelijke situaties ontstaan met een buitengewoon grillig verloop der fronten. Het afgrendelingsfront, dat de Duitschers tegen de naar het Zuiden gerichte Sovjet-Russische aanvallen hebben opgericht, steunt op de Boeg, welke rivier een goede bescherming vormt voor de spoorlijn van Odessa naar Lemberg, welke voor het Duitsche ravitailleeringsverkeer onmisbaar is. Buitengewoon zwaar zijn ook de Sovjet-Russische aanvallen aan de Oostzijde van de Pripet-moerassen, waarvan Mosir blijkbaar het doel is. Deze aanvallen worden uit twee richtingen ondernomen, namelijk van het gebied ten Westen van Retsjitza en van den driehoek uit, welke gevormd wordt door Pripet en Dnjepr. Als gevolg van hun overwicht hebben de Russen eenige bressen kunnen slaan in de Duitsche linies. Het belang van den strijd in dezen sector, die nog in vollen gang is, en een buitengewoon verbitterd karakter draagt, is evident, daar bij een verder opdringen der bolsjewisten naar het hart van de Pripet-moerassen het gevaar eener overvleugeling der meer naar het Noorden gelegen Duitsche stellingen zou ontstaan. Aan de Westzijde van de Pripetmoerassen zou voor de Duitsche troepen het gevaar eener bedreiging in den rug toenemen, naarmate de Sovjet-Russische opmarsch van Sarny uit naar het Noorden voortschrijdt. Dit zou tevens een ernstige belemmering vormen voor de ravitailleering der Duitsche strijdkrachten in het moerassengebied. Aangezien echter de Sovjet-Russische strijdkrachten, die tot het gebied van Sarny zijn doorgedrongen, bestaan uit niet bijzonder sterke voorhoeden, vertrouwt men van Duitsche zijde deze bedreiging te kunnen afwenden.

LUCHTOORLOG

9 Jan. — San Remo en Lucca zijn op 7 Januari door de Engelsch-Amerikaansche luchtmacht gebombardeerd. Vooral in Lucca zijn onvervangbare kunstwerken verloren gegaan. In beide plaatsen heeft de burgerbevolking zware verliezen geleden.
11 Jan. — In de middaguren van 10 Januari en in den nacht van 10 op 11 Januari ondernamen Britsch-Amerik. bommenwerpers aanvallen op de Bulgaarsche hoofdstad Sofia.
12 Jan. — In de vroege ochtenduren van den 11den Januari hebben Amerikaansche bommenwerpers eenige plaatsen in Midden-Duitschland aangevallen. Door den onmiddellijk in werking getreden Duitschen afweer konden de aanvallen niet geconcentreerd ten uitvoer worden gelegd. Daarentegen werden volgens de tot nu toe reeds beschikbare nog onvolledige rapporten door Duitsche jagers, jachtkruisers en batterijen luchtdoelartillerie boven het Rijksgebied en de bezette gebieden in het Westen 136 Amerikaansche vliegtuigen, in hoofdzaak viermotorige bommenwerpers, neergeschoten. Negen Duitsche jagers gingen verloren.
14 Jan. — Op 13 Januari is Rome aangevallen door Anglo-Amerikaansche bommenwerpers. Even voor twaalven verschenen de bommenwerpers, voorzien van krachtige jagerbescherming. Door het leggen van een zwaar nevelgordijn trachtten de aanvallende vliegtuigen zich te beveiligen tegen het afweergeschut. Tijdens den aanval vlogen Anglo-Amerikaansche bommenwerpers ook herhaaldelijk over Vaticaanstad.
15 Jan. — Sterke formaties Britsche bommenwerpers vlogen in den nacht van 14 op 15 Januari naar Midden-Duitschland. Strijdkrachten der Duitsche luchtverdediging verhinderden echter de uitvoering van een geconcentreerden aanval. De vijand wierp lukraak bommen op eenige plaatsen. Veertig bommenwerpers werden neergeschoten. Veertien andere vliegtuigen verloor de vijand overdag boven de bezette gebieden in het Westen.

ZUIDELIJK FRONT

13 Jan. — De hevige gevechten ten Westen van Venafro in Zuid-Italië houden nog steeds aan. De geallieerde troepen trachten hier de vlakte van Cassino te bereiken en vormden in verband hiermede een zwaartepunt tusschen de Via Casilina en den Monte Majo. De Duitsche troepen, die tot taak hebben de vlakte van Casilina te verdedigen, zijn aanmerkelijk versterkt, zoodat de geallieerden tot dusver nog geen beslissende resultaten in dezen sector hebben kunnen behalen. Een bijzondere plaats in de verdediging van het gebied neemt de Monte Forchia in, een berg, welke door zijn strategische ligging een groote hindernis voor de aanvallers vormt. De Duitschers hebben hier zeer sterke stellingen ingenomen en bestrijken met hun artillerie 't aanvalsterrein. Ook tusschen Cervaro en den Monte Majo ligt een dergelijk spervuur. Hieraan is het o.m. te wijten, dat de geallieerden tot dusver het riviertje Candida niet konden oversteken.
15 Jan. — Op 14 Januari hebben de Duitsche troepen zich na zware gevechten, die voor den vijand bijzonder hooge verliezen opleverden, in den sector van Cervaro, op voorbereide stellingen, weinige kilometers naar het Westen, gedistancieerd. De krachtig opdringende vijand werd bij hernieuwde aanvallen afgeslagen.

ZEEOORLOG

10 Jan. — In de eerste ochtenduren van 9 Januari hebben Duitsche gevechtsvliegtuigen scheepsdoelen voor de Noordkust van Cyrenaica aangevallen. Op 4 koopvaarders van middelbare grootte werden verscheiden voltreffers geplaatst. Aangenomen kan worden, dat twee van deze schepen vernietigd zijn.
11 Jan. — Duitsche torpedovliegtuigen vielen in de avondschemering van 10 Januari bij de Algerijnsche kust een vijandelijk ravitailleeringskonvooi aan en troffen vijf schepen met een tonnage van 32.000 B.R.T. Het zinken van een transportschip van 8000 B.R.T. werd waargenomen. De vernietiging van andere schepen is waarschijnlijk.

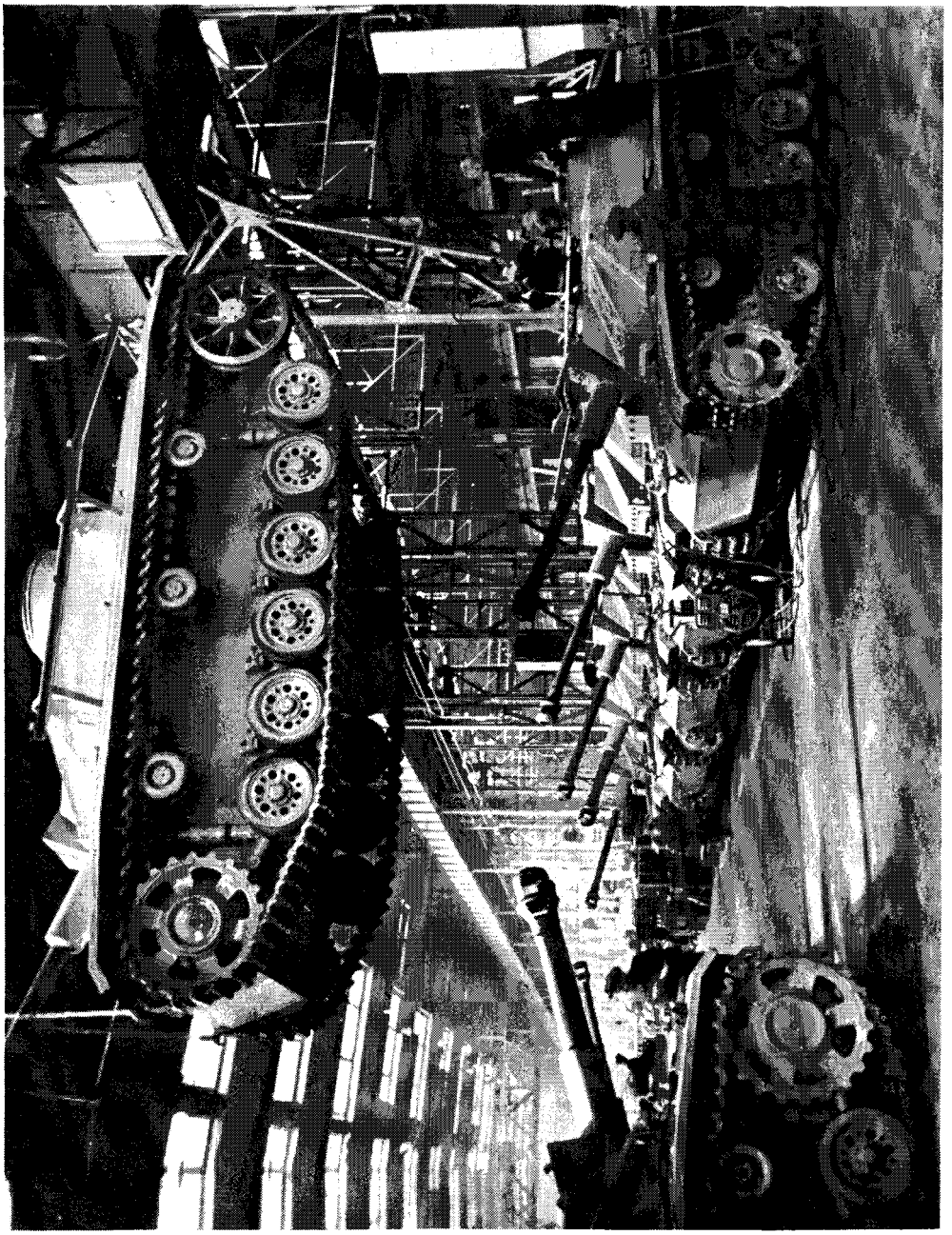
(V. b. Krijgsverrichtingen 5800 A.)

B. JAPAN — Japansche luchtaanval op de Gilbert-eilanden —

14 Jan. — De luchtmacht der Japansche marine heeft op 11 Januari een aanval gedaan op Tarawa, Makin en Andamama in de Gilbert-groep. Door zware bommen werd uitgebreide schade aangericht. De Japanners leden geen verliezen. Het tempo der luchtgevechten in het Zuid-westelijke deel der Stille Zuidzee is thans zoo toegenomen, dat zij dag en nacht worden voortgezet.

Amerikaansche aanvallen op Borneo en Celebes —
Volgens in de Japansche hoofdstad ontvangen berichten hebben Amerikaansche vliegtuigen op 13 Januari de stad Balikpapan op Noord-Borneo aangevallen.
Op 12 Januari hebben tien Amerikaansche bommenwerpers een aanval ondernomen op Makassar op Celebes. Er werden brand- en brisantbommen geworpen.

(V. b. Krijgsverrichtingen 5800 B.)

Een blik in de montagewerkplaats van een Duitsche wapenfabriek. Een aantal stukken stormgeschut waaraan de laatste hand gelegd wordt.

(foto Ek.-Stapf)

(foto Presse-Bild-Zentrale)

Veldmaarschalk Rommel tijdens zijn inspectietocht langs de verdedigingswerken van West-Europa.

A. WERELDBEVOLKING — Verdeeling naar leeftijden —

In „Economisch-Statistische Berichten" verscheen van de hand van den heer J. Willems een artikel over „Bevolkingsopbouw in eenige landen", waaraan wij het onderstaande ontleenen:

Eén der gegevens, waarover men bij de bestudeering van het probleem der sociale zekerheid, dient te beschikken, is de bevolkingsopbouw. De uitvoerige bevolkingsstatistieken in de laatst verschenen „Annuaire Statistique 1941-'42" van den Volkenbond verschaffen gegevens, die, na bewerking, een indruk bieden van den bevolkingsopbouw in een aantal landen.

Wij verdeelen hiertoe de totale bevolking van een land in drie groepen: jeugd (0—20 jaar), productieve bevolking (20—60 jaar) en ouderen (60 jaar en ouder). De grenzen voor de productieve groep zijn hier, zoowel wat boven- als benedengrens betreft, met opzet wel wat nauw genomen.

Wij hebben nl. onze bewerking beperkt tot eenige meer ontwikkelde, veelal industrieel georiënteerde of in het wereldhandelsverkeer geheel ingeschakelde landen. En hier wijkt o.a. in verband met scholing, militaire en andere verplichtingen, alsmede de levensstandaard en -gewoonten, waardoor men zich eerder geheel of gedeeltelijk uit het actieve leven terugtrekt, deze begrenzing van de productieve groep in doorsnee niet zoo veel van de werkelijkheid af. Bovendien dwong de eisch tot het verkrijgen van een voor de verschillende landen behoorlijk vergelijkbare statistiek, tot het aanvaarden van deze grenzen.

Het tijdstip, waarop onze beschouwingen betrekking hebben, kon, door de eigenaardigheden van het statistisch materiaal, voor de verschillende landen niet altijd gelijk zijn. Voor de hier behandelde Staten kan men dit echter in het algemeen op rond 1939-'40, dus bij het begin van dezen wereldoorlog, stellen.

Jeugd.

Gaat men voor 38 landen, waarvoor gegevens inzake den bevolkingsopbouw gepubliceerd zijn in bovengenoemde statistiek, na, welk percentage de jeugd (0—20 jaar) gemiddeld van de bevolking der afzonderlijke landen uitmaakt, dan komt men op 41%. Voor de door ons uitvoeriger behandelde 13 landen, komen er slechts 3 boven dit algemeen gemiddelde uit, nl. Japan, Bulgarije en de Sovjet-Unie. (Ten aanzien van dit laatste land zij opgemerkt, dat de bevolkingsstatistiek in betrouwbaarheid niet geheel gelijk met die der overige landen valt te stellen).

Jeugd (0—20 jaar) in procenten van de totale bevolking (omstreeks 1940)			
Japan	46.5%	Ver. Staten	33.8%
Sovjet-Unie	45.1%	Australië	33.2%
Bulgarije	42.4%	Frankrijk	32.4%
Zuid-Afrika	39.8%	Duitschland	31.9%
Italië	38.7%	Zwitserland	30.4%
Canada	36.9%	Engeland	29.9%
Nederland	36.7%	Zweden	28.6%

Zooals uit dit staatje blijkt, hebben de meeste West-Europeesche en daarmede in karakter gelijk te stellen landen een zeer lage bezetting in den sector jeugd van hun bevolking. Zweden staat hier, niet alleen voor deze groep, maar voor alle landen, waarvoor wij gegevens hebben, het laagst. Italië blijkt, wat zijn bevolkingsopbouw betreft, in het algemeen meer dien van de agrarische Balkanlanden dan dien van het industrieele West-Europeesche gebied te benaderen. Van alle West-Europeesche landen neemt Nederland, wat betreft de jeugdbezetting, de hoogste plaats in.

Ter vergelijking geven wij hieronder nog het jeugdpercentage voor eenige landen, die, wat volledigheid en betrouwbaarheid van hun bevolkingsstatistieken betreft, in het algemeen niet geheel met de overige landen gelijk zijn te stellen.

Jeugd (0—20 jaar) in procenten van de totale bevolking (omstreeks 1940)			
Peru	51.6%	Roemenië	45.9%
Mexico	49.4%	Sovjet-Unie	45.1%
Britsch-Indië	48.9%	Griekenland	43.3%
Turkije	47.8%	Finland	34.7%

Peru en Mexico zijn min of meer representatief voor geheel Midden- en Zuid-Amerika. Het hooge cijfer voor Britsch-Indië wordt voornamelijk verklaard door den zeer lagen gemiddelden levensduur in dit land. De gemiddelde levensduur voor 1-jarigen bedraagt daar ongeveer 31 jaar (voor West-Europeesche landen over het algemeen boven de 60 — voor Nederland ruim 68). Turkije is het „jongste" Europeesche land, terwijl ook de Balkanlanden in het algemeen een jeugdbezetting boven de 40 hebben. Ook de Sovjet-Unie bleek, volgens de telling van begin 1939, over een groote jeugdreserve te beschikken. Als men bedenkt, dat Finland van de vier Scandinavische landen nog het hoogste percentage jeugd heeft, dan is de positie van deze Noord-Europeesche landengroep in dit opzicht in het algemeen weinig gunstig.

Productieve leeftijd.

De gemiddelde bezetting in deze groep bedraagt voor 38 landen ± 50%. De Westersche landen blijken in het algemeen ruim daarboven te liggen, hetgeen voornamelijk uit de daling van het sterftecijfer en de dienovereenkomstig grootere bezetting in de oudere leeftijdsgroepen in deze landen kan worden verklaard.

Productieve bevolking (20—60 jaar) in procenten van de totale bevolking (omstreeks 1940)			
Zweden	57.6%	Frankrijk	52.6%
Engeland	56.9%	Nederland	51.8%
Zwitserland	56.8%	Zuid-Afr. (blanken)	51.6%
Australië	55.8%	Italië	50.3%
Duitschland	55.7%	Bulgarije	49.4%
Ver. St. (blanken)	55.4%	Sovjet-Unie	48.3%
Canada	53.3%	Japan	46.0%

De volgorde in bovenstaande tabel is vrijwel precies omgekeerd als die in het eerste staatje betreffende de jeugdbezetting, hetgeen, gezien de in het algemeen naar verhouding nog geringe beteekenis van de groep der ouderen, rekenkundig zeer begrijpelijk is. De beteekenis van deze gegevens is, dat de productieve capaciteit van de Westersche landen momenteel nog vrij hoog is. Bedenkt men hierbij, dat de algemeene levensomstandigheden alsmede het ontwikkelingspeil in deze landen naar verhouding vrij gunstig waren, dan is het te begrijpen, waarom deze staten tot dusver ook inderdaad de moderne en economisch meest ontwikkelde landen waren. Opvallend is, dat hier de variaties voor deze groep der bevolking geringer zijn dan voor het jeugdpercentage. Nederland heeft hier, begrijpelijkerwijs, gezien ook het hooge jeugdpercentage, voor het heden in het algemeen een minder sterke bezetting in deze groep dan de overige West-Europeesche landen.

De cijfers of ramingen voor eenige andere landen zijn als volgt:

Productieve bevolking (20—60 jaar) in procenten van de totale bevolking (omstreeks 1940)			
Finland	54.4%	Roemenië	47.0%
Sovjet-Unie	48.3%	Mexico	45.3%
Griekenland	47.5%	Turkije	45.0%
Britsch-Indië	47.1%	Peru	42.0%

Ouderen.

Het algemeen gemiddelde bedraagt hier ruim 9%. Als gevolg van den veel hoogeren levensduur in de moderne landen, ligt in deze landen het percentage meestal aanzienlijk hooger. De als gevolg van het dalen van het geboortecijfer en het toenemen van den levensduur reeds lang aangekondigde veroudering, begint zich in sommige West-Europeesche landen inderdaad af te teekenen.

Oudere bevolking (60 jaar en ouder) in procenten van de totale bevolking (omstreeks 1940)			
Sovjet-Unie	6.6%	Italië	11.0%
Japan	7.5%	Nederland	11.5%
Bulgarije	8.2%	Duitschland	12.4%
Z.-Afr. (blanken)	8.6%	Zwitserland	12.8%
Canada	9.8%	Engeland	13.2%
Ver. St. (blanken)	10.8%	Zweden	13.8%
Australië	11.0%	Frankrijk	15.0%

(Vor. ber. Wereldbevolking 5623 A.)

A. NEDERLAND — Bezetting - Rijkscommissariaat - Fritz Schmidt-Schule geopend —

17 Jan. — Op 9 Januari is de in de nabijheid van Doorn gelegen eerste eigen D.A.F.-school van het Arbeitsbereich der N.S.D.A.P. in den Niederlanden geopend.

Tijdens de korte openingsplechtigheid werd het woord gevoerd door den Leiter van het Arbeitsbereich, Dienstleiter W. Ritterbusch, waarin deze het doel der school besprak en bij het hijschen van de vlag, in nagedachtenis aan den het vorige jaar gestorven eersten Leiter van het Arbeitsbereich der N.S.D.A.P. in den Niederlanden, de school den naam Fritz Schmidt-Schule gaf. **(V. b. Ritterbusch 5771 A.)**

Binnenland - Verplichte aanmelding van leegstaande woningen te Amsterdam —

18 Jan. — De burgemeester van Amsterdam heeft bepaald, dat met ingang van 15 Januari de verordening op de aanmelding van woningen in vollen omvang toepasselijk zal zijn op alle woningen. Dit houdt in, dat alle woningen, welke te huur zijn of komen, dan wel onbewoond geraken, binnen 3 × 24 uur moeten worden aangemeld bij het gemeentelijk centraal bureau voor huisvesting.

(V. b. Woningtoestand 5391)

Distributie - Overzicht prijsbeheersching in 1943 —

17 Jan. — Aan een mededeeling van den Gemachtigde voor de prijzen ontleenen wij, dat in 1943 119329 gevallen van prijsopdrijving werden afgedaan, waarbij ƒ 27.266.509 aan geldstraffen is opgelegd. Sprekender worden zij echter nog wanneer men ze vergelijkt met de correspondeerende cijfers over 1942. Toen zijn er ruim 93.000 prijsovertredingen behandeld en hierbij is bijna ƒ 12 millioen aan boeten opgelegd. Naast de geldstraffen, welke de inspecteurs voor de prijsbeheersching opleggen, zijn er nog verschillende bijkomende straffen, die herhaaldelijk worden gehanteerd en de veroordeelden in het algemeen gevoelig treffen. Bij 14062 (in 1942: 7890) veroordeelingen werden inbeslaggenomen goederen met een normale handelswaarde van ƒ 803.628.53 verbeurd verklaard. Ook werd in 316 strafbeschikkingen de tijdelijke, in enkele gevallen zelfs de definitieve sluiting van winkel of bedrijf gelast, een tijdelijk verbod tot uitoefening van een bepaald beroep werd aan 469 personen opgelegd. Van 48 zaken werd de bedrijfsvoering voor eenigen tijd onder toezicht van bepaalde overheidsinstanties gesteld. Tenslotte is van 2332 vonnissen de openbaarmaking in de pers of anderszins gelast. **(V. b. Overzicht 1942 5383)**

Financiën - Staking der heffing van couponbelasting

18 Jan. — Daar de Secretaris-Generaal van het departement van Financiën het niet wenschelijk acht, dat de couponbelasting, welke per 1 Januari 1942 werd opgeheven, nog zoolang, nadat zij is afgeschaft, zou worden geheven en dit bovendien practische bezwaren oplevert, heeft hij bepaald, dat ter zake van de opbrengsten van buitenlandsche effecten, waarvan de couponbelasting tot op heden om de een of andere reden niet is voldaan, voor het vervolg aanslagen in de couponbelasting niet meer behoeven te worden opgelegd, terwijl, indien te zijner tijd tot uitkeering van deze opbrengsten wordt overgegaan, ook de voldoening van de belasting door middel van deze zegels achterwege kan blijven. Reeds betaalde belasting zal echter in het algemeen niet kunnen worden teruggegeven, ook al zou zij in een enkel geval opbrengsten betreffen, die eveneens nog niet inbaar waren. **(V. b. Belastingen 5762 B.)**

— Effecten - Uitgiften en aflossingen in 1942 —

17 Jan. — Aan een door het Centr. Bur. v. d. Statistiek samengesteld overzicht van de uitstaande aandeelen en obligatieleeningen in 1942, van de uitgiften en vrijgekomen bedragen door aflossingen, ontleende het Alg. H'blad o.m.: De aandeelen, welke officieel zijn genoteerd te Amsterdam, zijn in aanmerking genomen, doch ook de aandeelen van hypotheekbanken. Onder de cijfers van het Rijk zijn niet alleen leeningen van Nederland, doch ook van Ned. Oost- en West-Indië begrepen, zoomede het schatkistpapier van den staat. Omtrent de provincies en gemeenten zijn ook leeningen op schuldbekentenis in aanmerking genomen, van de waterschappen, waarvan weinig bekend is, de drie officieel genoteerde leeningen. Onder de reëele uitgiften is uitsluitend nieuw geld opgenomen, onder nominaal conversies en kapitaalverhooging zonder storting. In de jaren vóór den oorlog overtroffen de aflossingen de nieuwe uitgiften per jaar met eenige honderden millioenen guldens. In den oorlog kwam daarin een totale verandering en overtroffen de uitgiften in toenemende mate de aflossingen; niettemin bleef de geldmarkt ruim door de bekende oorzaken. Het overgroote deel der uitgiften kwam voor rekening van den staat, andere overheidsorganen namen slechts betrekkelijk weinig geld op en de particuliere ondernemingen nog minder.

Gaan wij tot de vermelding der cijfers over dan blijkt het, dat in 1942 reëel ƒ 15.813.000 (29.422.000) aandeelen werden uitgegeven en ƒ 1.053.000 (209.000) terugbetaald. Het Rijk nam ƒ 1.889.885.000 (1.353.004.000) op en betaalde ƒ 165.525.000 (192.095.000) terug, provincies, gemeenten en waterschappen onderscheidenlijk ƒ 28.645.000 (70.935.000) en ƒ 100.499.000 (94.150.000), particuliere ondernemingen ten slotte ƒ 60.446.000 (23.754.000) en ƒ 128.472.000 (88.157.000). Hieruit blijkt dus, dat deze laatste zich meer van schulden hebben bevrijd. Op 1 Januari 1942 bedroeg het uitstaande totale aandeelenkapitaal ƒ 2.669.553.000. In 1942 kwam daarbij door nieuwe uitgiften openbaar ƒ 6.498.000 nominaal en ƒ 8.317.000 reëel verder ondershands ƒ 55.229.000 nominaal en ƒ 7.496.000 reëel, terugbetaald en ingekocht werd ƒ 3.556.000 nominaal en ƒ 1.053.000 reëel, zoodat op 31 December 1942 ƒ 2.727.704.000 uitstond. De openbare uitgiften zijn alle door de nijverheidsondernemingen geschied.

Aan obligaties stond uit op 1 Januari 1942 ƒ 10.986.759.000, werd openbaar nominaal ƒ 1.004.934.000 uitgegeven en reëel ƒ 999.934.000 ondershands ƒ 1.104.027.000 nominaal en reëel ƒ 979.042.000, aflossing en inkoop beliepen nominaal ƒ 502.931.000 en reëel ƒ 394.496.000. Het uitstaande bedrag beliep op 31 December 1942 ƒ 12.592.789.

Uitgiften in den vorm van obligaties overtreffen ver die van aandeelen en dit vindt als reeds vroeger gezegd zijn oorzaak in het feit, dat de staat in ruime mate een beroep op de kapitaalmarkt doet. **(V. b. Emissies 1943 5803 A.)**

Handel, Nijverheid — Het Fonds voor de Prijspolitiek

18 Jan. — In de Ned. St.crt. van 6 Dec. 1943 is een besluit afgekondigd tot vorming van een Fonds voor de Prijspolitiek. Naar aanleiding hiervan had het Financieele Dagblad een onderhoud met den Gemachtigde voor de Prijzen, Mr. H. C. Schokker, die o.m. het volgende mededeelde: Het nieuwe besluit moet in hoofdzaak worden gezien als een centralisatie, een zekere aanvulling op reeds genomen maatregelen. Er zijn b.v. op het oogenblik reeds een 20- tot 25-tal afzonderlijke fondsen onder leiding van verschillende Rijksbureaux werkzaam. Het is de bedoeling, deze geleidelijk onder beheer van het Fonds voor de Prijspolitiek te brengen. Met behoud van de decentralisatie in het kasbeheer zal daardoor een centraal overzicht kunnen worden verkregen en een centrale leiding zijn gewaarborgd.

Zooals bekend is het Landbouwcrisisfonds reeds geruimen tijd werkzaam in de richting van een zoo laag mogelijk houden van de prijzen der eindproducten, eventueel door subsidieering van den producent. Op industrieel gebied doet zich een behoefte gevoelen aan iets dergelijks, in welke richting reeds eenigszins werd gewerkt, doch waaraan toch eenige uitbreiding zal moeten worden gegeven. Mede om deze reden is het Fonds voor de Prijspolitiek ingesteld, al betreft het ook op dit punt voornamelijk consolidatie van den bestaanden toestand. De taak van het fonds betreft zoowel den in- en uitvoer t.o.v. Duitschland als het prijspeil van binnenlandsche industrieele producten. Het prijspeil in Nederland, dat lager lag dan het Duitsche peil, is, naar men weet, daaraan geleidelijk aangepast, Anderzijds deed zich echter bij de „Auftragsverlagerung" het probleem voor, dat de Nederlandsche industrie in bepaalde gevallen niet kon werken voor de prijzen, die aan het Duitsche bedrijfsleven werden betaald. Voor ijzer, staal en benzol b.v. zijn toen de grondstoffen aan de daarvoor in aanmerking komende Nederlandsche bedrijven tegen lager prijzen ter beschikking gesteld. Bovendien werden producten, waarvan de prijzen in Duitschland hooger liggen dan bij ons, soms toch tegen deze hooge prijzen uitgevoerd. Er wordt dan aan de grens een heffing op den prijs gelegd, welke aan het Fonds voor de Prijspolitiek ten goede komt. Voor de industrieele producten kan de politiek van het fonds in enkele woorden worden samengevat: heffing en subsidieering. Mr. Schokker gaf in dit verband een voorbeeld van uiteenloopende grondstoffenprijzen. De verschillen in kostprijs, die in het algemeen de efficiency-premie doen ontstaan, laat men gewoonlijk aan den ondernemer ten goede komen. In abnormale gevallen echter moet egaliseerend worden opgetreden. Dit alles betreft maatregelen binnen een bepaalden bedrijfstak. Subsidieering van een bepaalde groep van bedrijven door een andere groep, die in een meer bevoorrechte positie verkeert, ligt niet in het voornemen. (Econ. Nieuws) **(V. b. 5771 A.)**

Justitie - Doodvonnis van den moordenaar van dr. Posthuma —

17 Jan. — De Höhere ᛋᛋ- und Polizeiführer maakte bekend: Het Polizeistandgericht in Den Haag heeft op 6 Januari j.l. den Nederlandschen onderdaan Johannes Adrianus Joseph Verleum ter dood veroordeeld. Verleum was een der leidende leden van een terreurorganisatie. Hij behoorde tot den kring der daders van den moordaanslag op luit.-generaal Seyffardt. De overige personen, die bij deze daad betrokken

waren, werden door het Polizeistandgericht te Amsterdam reeds op 30 September 1943 gevonnist. Het onderzoek wees uit, dat Verleum, die zijn moordopdrachten van de joodsche communisten Katan en dr. Kastijn in ontvangst had genomen, ook den vroegeren minister van Landbouw Posthuma en den vaandrig der politie Postma op gemeene wijze had doodgeschoten, terwijl hij een leidende rol gespeeld heeft bij den moordaanslag op het echtpaar Reydon en voor den moordaanslag op den commissaris van politie Van Dijk in Nijmegen de vuurwapens geleverd had. Met Verleum is een van de gevaarlijkste terroristen gevonnist, die zonder meer toegaf, dat hij nog meer moorden zou hebben gepleegd, wanneer hij daartoe opdracht zou hebben gekregen. Het vonnis is na onderzoek van de gratiekwestie in de vroege ochtenduren van 7 Januari 1944 voltrokken.

— Doodvonnissen wegens sabotage —

17 Jan. — De Höhere ᛋᛋ- und Polizeiführer maakte bekend: Het Polizeistandgericht in Den Haag heeft op 6 Januari jl. den agent van politie, Jan van Herwijnen, den wachtmeester der marechaussee, Hermanus Kok, den waker Krijn Vreugdenhil en het lid van den ordedienst, Jan Ludema, wegens verschillende daden van sabotage in den zin van par. 1 der Verordening op de bescherming van de orde van 1943 wegens het ongeoorloofd bezit van wapenen en deelneming aan een geheime organisatie, ter dood veroordeeld. De beklaagden hebben op 22 Juni 1943 een overval gepleegd op de arbeidsbeurs in Den Helder. Drie van de daders hadden daarbij geladen vuurwapens bij zich. De in de arbeidsbeurs te Den Helder op wacht staande politie-agent verweerde zich energiek. De voorts bij den aanslag betrokken politie-agent Zwinderman werd door de wacht doodgeschoten. Zwinderman was de aanvoerder van de bende. De beklaagden, met uitzondering van beklaagde Kok, die alleen betrokken was bij den overval van 22 Juni 1943, hadden ook nog andere daden van sabotage gepleegd.
In Maart 1943 hadden zij op het station in Den Helder een wagon met veevoeder in brand gestoken. Voorts hadden zij in Mei 1943 getracht een aanslag te plegen op het raadhuis in Den Helder. Ook hier hadden zij, evenals bij den aanslag op 22 Juni 1943, het doel cartotheek-kaarten betreffende de tewerkstelling in Duitschland te vernietigen. Ten slotte hadden de beklaagden ook nog in een gebouw der N.S.B. een brand gesticht. waarbij propagandamateriaal werd vernietigd. De doodstraf is na onderzoek der gratiekwestie aan de veroordeelden op 7 Jan. jl. voltrokken met uitzondering van beklaagde Van Herwijnen, tegen wien nog een afzonderlijk proces loopt.

— Moordaanslag op politiebeambte te Rotterdam; doodvonnissen wegens terroristische activiteit en sabotage —

17 Jan. — De Höhere ᛋᛋ- und Polizeiführer maakte het volgende bekend: I. Op 11 Januari 1944 tegen 18.20 uur werd op den Statenweg, Rotterdam-Blijdorp, een moordaanslag gepleegd op een Nederlandsch politiebeambte. De dader kon in de duisternis op zijn fiets ontkomen. Voor aanwijzingen, die tot arrestatie van den dader en zijn opdrachtgevers leiden, wordt een belooning ten bedrage van ƒ 10.000 ter beschikking gesteld.
II. Op 12 Januari 1944 hield het Polizeistandgericht in Rotterdam zitting. Het heeft wegens deelneming of ondersteuning van strafbare handelingen, welke het karakter hebben van optreden van benden, de volgende doodvonnissen geveld, die na bekrachtiging door de hoogste rechterlijke macht ten uitvoer werden gelegd: 1. Nicolaas Beuzemaker, onderwijzer, Rotterdam; 2. Cornelis Schalker, kantoorbediende, 's-Gravenhage; 3. Maarten van Baarle, tramconducteur, Rotterdam, wegens communistische activiteit; 4. Maarten Pronk, student, 's-Gravenhage, wegens verboden wapenbezit en terroristische activiteit; 5. Marinus Spronk, koopman, Gorinchem, wegens verboden bezit van springstoffen en terroristische activiteit; 6. Remmert Huibert van der Mil, ambtenaar, Rotterdam; 7. Deodatis de Clerck, bediende, Rotterdam; 8. Artur Franciscus de Clerck, grondwerker, Rotterdam, wegens sabotage.
(V. b. Doodvonnissen 5734 B.; Aanslagen 5803 A.)

A. NEDERLAND — Kunst, Kultuur - W. H. Singer Jr. overleden —

18 Jan. — Het Nederlandsche Roode Kruis bericht, dat de bekende kunstschilder William Henry Singer Jr., vroeger woonachtig te Blaricum, op 9 Januari in den leeftijd van 75 jaar, na een kortstondig lijden onverwachts te Olden in Noorwegen is overleden.

Landbouw — Ned. Vlasinstituut opgericht —

17 Jan. — Het vlas is als gevolg van de oorlogsomstandigheden weer een belangrijk gewas van inlandschen bodem geworden. De uitbreiding van de vlasteelt in ons land en de toegenomen beteekenis van de vlascultuur en de vlasindustrie hebben de behoefte aan voorlichting en onderzoek duidelijk voelbaar gemaakt. In dit licht moet ook worden gezien de oprichting van een „Stichting ten behoeve van het onderzoek voor de Ned. vlasteelt en vlasbewerking" (S.N.V.V.). Het heeft voorloopig onderdak gevonden in een fabrieksgebouw te Wageningen. Later kan de verdere outillage van het instituut ter hand worden genomen in de plaats van de definitieve vestiging, die gelegen moet zijn in een streek, waar vlas wordt verbouwd en verwerkt.
(V. b. Opening Vlasschool 4390 A.)

— Verplichte aardappelteelt voor volkstuinders opgeheven —

11 Jan. — Naar de N.R.Crt. verneemt, is de verplichting voor oorlogsvolkstuinders om 100 m². van hun grond te betelen met aardappelen voor 1944 vervallen. Met inachtneming van plaatselijke verordeningen voor wat betreft hooge gewassen, is men thans dus geheel vrij in de keuze der te verbouwen voedingsgewassen.
(V. b. Volkstuinen 5799 A.)

Oostkolonisatie - Prijsvraag Nederl. Oost-Instituut —

18 Jan. — Het Nederlandsch Oost-Instituut heeft in samenwerking met het departement van Volksvoorlichting en Kunsten en den Nederlandschen Omroep een prijsvraag voor een radio-hoorspel uitgeschreven. Het onderwerp van het hoorspel zal betrekking moeten hebben op de geschiedenis van den trek naar het Oosten. Er zullen drie prijzen worden uitgereikt nl. een eerste prijs van ƒ 450, een tweede prijs van ƒ 250 en een derde prijs van ƒ 150. Het met den eersten prijs bekroonde hoorspel zal, indien het daartoe geschikt wordt bevonden, worden uitgegeven door het Nederlandsch Oost-Instituut; de drie met een prijs bekroonde inzendingen zullen door den Ned. Omroep worden gehonoreerd.
(V. b. Ned. Oost-Inst. 5625 A.)

Postverkeer - Beperking briefverkeer uit Duitschland

17 Jan. — Ingaande 15 Januari mogen ingevolge een door het opperbevel der weermacht getroffen regeling, in het niet zakelijke verkeer in het vervolg ten hoogste twee brieven per maand worden verzonden. Deze brieven mogen niet meer dan twee kantjes schrift bevatten. Ieder kantje van den brief moet den volledigen naam en het volledige adres van den afzender bevatten. Het aantal briefkaarten dat mag worden verzonden, is echter aan geen beperking onderhevig. Alleen blanco briefkaarten, dus ook geen ansichtkaarten mogen worden verzonden. Met ingang van 15 Januari moet de afzender bovendien een contrôlekaart voor het buitenlandsch briefverkeer (Kontrole-Karte für den ausländischen Briefverkehr) overleggen.

— Aangeteekende stukken —

17 Jan. — Aangeteekende zendingen in het binnenlandsch verkeer, al of niet met aangegeven geldswaarde, mits niet zwaarder dan 200 gram, mogen weer als voorheen ook andere zaken dan uitsluitend bescheiden en op papier, perkament of andere, soortgelijke, stoffen gestelde mededeelingen of berichten bevatten. Deze wijziging trad 12 Januari in werking. De overige onlangs gepubliceerde beperkingen bleven van kracht. (V. b. Briefverkeer 5780 A.)

Volk en Bodem - „Het Spadehuis" der Frankische Werkgemeenschap te Sittard geopend —

17 Jan. — De Frankische Werkgemeenschap „De Spade" opende 15 Januari haar eigen tehuis in Sittard. De burgemeester van Sittard, verwelkomde bestuur, medewerkers en gasten op het Stadhuis, waarbij hij zijn blijdschap er over uitte, dat dit tehuis in Sittard, het stadje met zijn voor het geheele Frankenland symbolische geschiedenis, terecht gekomen is. De voorzitter van de Werkgemeenschap, H. Bindels, zegde dank voor de belangstelling en leidde prof. dr. J. M. N. Kapteyn, voorzitter van den Bond voor Heem- en Volkskunde, in.
In het Spadehuis, een ruim gebouw met goede vergaderruimte, kantoren en schilderateliers voor kunstenaars, die in Limburg willen werken, alles goed ingericht met meubelen uit Oirschot, speelde de violist Joop Emner twee sonates. Daarna leidde Joh. Willems de tentoonstelling in voor den Limburgschen schilder Pie Schmitz, die hier met 28 doeken laat zien, dat er ook onder de jongere Limburgsche schilders iets leeft, dat ook zij in staat zijn Limburg te vertegenwoordigen.

B. VER. STATEN — Overeenstemming met de spoorwegarbeiders bereikt —

18 Jan. — Het Witte Huis te Washington heeft op 14 Januari een verklaring gepubliceerd, waarin wordt medegedeeld, dat een definitieve regeling tot stand is gekomen in zake de looneischen der Amerikaansche spoorwegarbeiders.
(V. b. Spoorwegstaking 5797 D.)

A. NEDERLAND — Weermacht - Vrijwilligers naar het Oostfront vertrokken —

11 Jan. — Op 10 Januari hebben Mussert en SS-Obergruppenführer Rauter in den Dierentuin te Den Haag, wederom afscheid genomen van een aantal vrijwilligers, die op 't punt stonden naar het Oostfront te vertrekken. Het contingent bestond uit vele honderden mannen, waaronder talrijke leden van de W.A., den Jeugdstorm en den N.A.D.

(V. b. 5749 A.)

B. NATUURRAMPEN — Aardbeving in Argentinië

17 Jan. — Op 15 Januari zijn enkele deelen van Argentinië geteisterd door een zware aardbeving, die ernstige verwoestingen heeft aangericht. Het epicentrum lag in de provincie San Juan, waar de hoofdstad grootendeels met den grond gelijk werd gemaakt. De aardbeving werd in het geheele land, ook in Buenos Aires, hoewel dit duizend kilometer van het epicentrum verwijderd ligt, duidelijk gevoeld. De aardbeving in de Cordilleras is de grootste natuurramp van deze eeuw, die Argentinië heeft getroffen. Niet alleen San Juan, doch ook de nabijgelegen plaatsjes Concepcion en Trinidad zijn bijna geheel verwoest. Tot dusver zijn 500 dooden geborgen, 900 personen werden zwaar en 4000 licht gewond. **(V. b. Aardbeving Turkije 5757 G.)**

C. BELGIE — Levensmiddelenpositie —

17 Jan. — Het broodrantsoen is met 300 gram verhoogd. Boeren die minder dan 5000 kg. moesten leveren, moeten nu aan hun leveringsplicht voldaan hebben. In de laatste week van 1943 moesten de handelaren voor verwerking afleveren: 987.85 ton broodgraan en 93.44 ton gerst. Hierdoor bereikte de leveringsplicht een totaal van 30.835.03 ton broodgraan en 8.884.85 ton gerst. Bovendien werd 5.540.91 ton opgeslagen. Voor peulvruchten werden voor 11.602.144 ton aankoopvergunningen uitgereikt en bijna 7000 ton werden verzonden. De levering van slachtvee nam af, doch de bevolking nuttigde met 2692 ton 105% van de noodzakelijke hoeveelheden. Sedert Juni werden door de aardappelcentrale 702.000 ton consumptie- en 83.100 ton pootaardappelen verdeeld. **(V. b. 5677 E.)**

D. DUITSCHLAND — Propagandaleidersconferentie

17 Jan. — De districtspropagandaleiders der nat.-socialistische beweging uit het gehcele Rijk zijn op 12 Januari te Berlijn bijeengekomen op een werkconferentie, waar in een aantal referaten bekende persoonlijkheden van de partij, de weermacht en van den Staat gesproken hebben over den politieken en militairen toestand.

Zoo gaf o.a. Rijksminister Speer een overzicht van den stand der Duitsche bewapening, terwijl groot-admiraal Dönitz het woord voerde over de oorlogvoering ter zee en over de komende mogelijkheden van den duikbootoorlog. Generaal-veldmaarschalk Milch behandelde het onderwerp van den luchtoorlog, waarbij hij Duitschlands voortdurend toenemende afweerkracht in het middelpunt van zijn uiteenzettingen plaatste. De generaal der infanterie Jaschke sprak over de taak van het leger, behandelde daarbij diepgaand de militaire situatie en zeide, de komende ontwikkeling aan de fronten met vertrouwen tegemoet te zien.

Tot slot van de bijeenkomst sprak de Rijkspropagandaleider Rijksminister dr. Goebbels. Hij schilderde den toestand, waarin het Rijk zich politiek en militair aan het begin van dit aan beslissingen zoo rijke strijdjaar bevindt.

(V. b. Leidersconf. 5742 B.)

E. ENGELAND — Winston Churchill in Engeland terug —

18 Jan. — Volgens een bericht van Reuter is Churchill, die in verband met een longontsteking zijn terugreis van de conferentie in Teheran eenigen tijd in Marakesj moest onderbreken, weer in Londen aangekomen.

(V. b. Churchill 5773 E.)

— „Commonwealth"-partij - Verkiezingsnederlaag van den conservatieven regeeringscandidaat —

17 Jan. — Het D.N.B. meldde 11 Jan.: Uit Londen wordt gemeld: De nieuwe „Commonwealth"-partij heeft haar tweede succes behaald bij verkiezingen in het Noordengelsche landelijke district Skipton. De candidaat van de „Commonwealth"-partij, luitenant Lawson, heeft den regeeringscandidaat Riddmough (conservatief) verslagen.

„Morgentidningen" meldt volgens een verdere mededeeling van D.N.B., dat de nederlaag der Britsche regeering bij de tusschentijdsche verkiezing te Skipton in Yorkshire in politieke kringen te Londen zeer de aandacht heeft getrokken. In verschillende conservatieve organen valt op te merken, dat men tot ernstig nadenken komt. Men wijst er met klem op, dat de regeering dit verkiezingsresultaat ernstig moet opvatten als een uiting van de algemeene ontevredenheid over het feit, dat men tot dusverre te weinig heeft gehoord over de regeling der problemen van na den oorlog.

F. GRIEKENLAND — Emigrantenregeering - Prof. Evolos door Moskou benoemd —

17 Jan. — Consequent gaat Moskou verder, aldus meldt de C.D., met zijn pogingen, om invloed te krijgen op den Balkan. Thans heeft Stalin de uitgeweken Grieksche regeering te Cairo laten mededeelen, dat naar het voorbeeld van Tito in Joego-Slavië nu ook in Griekenland een „regeering" zal worden gevormd „ter versterking van den innerlijken Griekschen weerstand". Tot leider van deze Grieksche partisanenregeering is gekozen professor Evolos. De uitgeweken regeering van Koning George zal niet meer door Moskou worden erkend.

G. FINLAND — Kabinet - Mutaties —

17 Jan. — Het D.N.B. meldde uit Helsinki: Toivo Ikonen, tot dusver tweede minister voor Verkeer en Openbare Werken, is afgetreden. Tot zijn opvolger is aangewezen de Karelische Rijksdagafgevaardigde der agrarische partij, Vaeinoe Kaasalainen. **(V. b. Mut. kabinet 4514 F.)**

H. FRANKRIJK — Emigrantenregeering - Proces contra Boisson en Flandin —

17 Jan. — Wegens samenwerking met Vichy of met de Duitschers in Frankrijk zullen 288 personen voor een speciale rechtbank worden gedaagd en berecht, aldus een mededeeling van den commissaris van Justitie in het Fransche comité, François de Menthol. Onder de gedaagden zijn de vroegere g.g. van Fransch West-Afrika Boisson, de oud-minister van Binnenlandsche Zaken, Marcel Peyrouton (die uit eigen beweging uit Zuid-Amerika naar Algiers was gekomen), alsmede Flandin, Bergeret, Pucheu en Tixier-Vignancourt.

(V. b. Arrestatie Boisson, Flandin, Peyrouton 5766 B.)

I. ITALIE (REPUBLIEK) — Graaf Ciano ter dood veroordeeld - Vonnissen voltrokken —

17 Jan. — Het D.N.B. meldde 10 Januari uit Noord-Italië: Sinds 8 Januari heeft in het kasteel Vecchio in Verona voor het bijzondere gerechtshof het proces plaats gehad tegen de onderteekenaars van de door Grandi opgestelde motie voor de vergadering van den grooten fascistischen raad, die geleid heeft tot de bekende gebeurtenissen van den 25en Juli 1943. Met uitzondering van Cianetti, die 30 jaren tuchthuis kreeg, zijn alle beklaagden ter dood veroordeeld. Van de 18 doodvonnissen zijn er 13 uitgesproken in afwezigheid van de beklaagden. De vijf aanwezige ter dood veroordeelden zijn: Mussolini's schoonzoon Ciano, De Bono, Marinelli, Pareschi en Gottardi. Het doodvonnis is 11 Januari kort na 9 uur door den kogel voltrokken.

Het proces.

Uit het communiqué van het agentschap Stefani over de zitting van het gerechtshof te Verona blijkt, dat de aanklacht luidde: landverraad en ondersteuning van den vijand, verraad aan de fascistische idee ten nadeele van het weerstandsvermogen van het land en van de militaire operaties. Met uitzondering van Cianetti, voor wien het bijzondere gerechtshof verzachtende omstandigheden liet gelden, verklaart het vonnis de overige achttien beklaagden des doods schuldig.

Behalve de genoemde en reeds terechtgestelde graaf Ciano, maarschalk De Bono, Pareschi, Marinelli en Gottardi heeft het vonnis betrekking op Grandi, Bottai, Albini, Federzoni, Alfieri, Bignardi, De Vecchi, Acerbo, Bastianini, Rossoni, De Stefani, Balella en De Marsico, die bij verstek zijn veroordeeld.

In het middelpunt van het proces stond het voorlezen van een memorandum van maarschalk Cavallero over zijn eigen kuiperijen en over de gebeurtenissen, die hebben geleid tot den staatsgreep van 25 Juli. Het werd voorgelezen door den president van het bijzondere gerechtshof, Vecchini.

Maarschalk Cavallero, die half September zelfmoord heeft gepleegd, zet in zijn aanteekeningen uiteen, dat hij sedert November 1942 de mogelijkheid van een opvolging van den Duce onder de oogen heeft gezien. Om voor dit geval den koning het samenstellen van een nieuwe regeering te vergemakkelijken werden verscheidene vergaderingen gehouden, waarin Badoglio de meest geschikte persoonlijkheid voor de opvolging scheen. Toen Cavallero in December 1942 de leiding van den algemeenen generalen staf moest neerleggen, is hij zich met deze dingen blijven bezighouden. Over zijn plannen heeft hij ook met den ordonnans-officier van den kroonprins gesproken, die hem de verzekering gaf, dat zijn ideeën aan de hoogste instantie zouden worden voorgelegd.

Bij den val van Sicilië nam het plan van Cavallero con-

cretere vormen aan: de koning moest den Duce de leiding van den oorlog ontnemen, waardoor de militaire volmachten weer op den koning zouden terugvallen. „De rest zou dan geheel van zelf gaan." Badoglio zou worden belast met de nieuwe regeering. In den tusschentijd voerde Cavallero levendige propaganda voor zijn plannen bij verscheidene hooge staatsambtenaren en senatoren. Daarbij verklaarde zich een groot-industrieel bereid meer dan 100 millioen lire ter beschikking te stellen. Voorts voerde Cavallero ook besprekingen met generaal Ambrosio en Badoglio, waarbij werd besloten het doel „langs grondwettigen weg", d.w.z. via den Grooten Raad van het Fascisme te bereiken.

Het requisitoir.
De procureur-generaal van het bijzondere gerechtshof schilderde in zijn requisitoir allereerst de traditioneele politiek van het huis Savoye, die bestaat in het opvangen van revolutionnaire bewegingen, zoolang zij niet bovenmatige risico's opleveren. Zoo kon ook in 1922 de wankelende troon van Savoye op de fascistische revolutie steunen. Toen de militaire nederlagen, veroorzaakt door de voortdurende sabotage van den generalen staf, de kroon in gevaar brachten, stak de vernielende activiteit van de monarchie haar kop op, waarvoor het complot van Cavallero een duidelijk bewijs is. Cavallero heeft onmiddellijk Badoglio gekozen, zooals blijkt uit de aanteekeningen, die de verschillende fasen van het verraad der monarchie en van den generalen staf onthullen. Daar Ambrosio niet den moed had voor een militair pronunciamiento, kwam Cavallero op de gedachte zich te wenden tot hooge persoonlijkheden van het fascisme. Het misdadige plan bereikte zijn hoogtepunt op de agenda van Grandi. Zij bood den koning alle juridische en politieke mogelijkheden voor den val van het regime. Over de schuld van de onderteekenaars van deze agenda kan geen twijfel bestaan. De negentien beklaagden hebben door hun stemming den vijand gunstige mogelijkheden met betrekking tot de militaire operaties geboden. De procureur-generaal eischt derhalve de doodstraf.

Verklaringen der beklaagden.
Het communiqué van Stefani deelt verder nog mede, dat Ciano heeft verklaard, dat hij naar Badoglio is gegaan om voor zich en zijn gezin passen te vragen, waarop deze hem antwoordde, dat de Koning wenschte, dat hij zijn functie van ambassadeur bij den H. Stoel behield. Ook zou hij in ieder geval worden beschermd. Op een vraag van den procureur-generaal bevestigde Ciano omtrent de gebeurtenissen vóór de zitting van den Grooten Raad, dat hij reeds ten huize van Bottai een agenda had gelezen, die echter niet overeenstemde met die, welke bij den Grooten Raad werd ingediend en dat hij vervolgens bij een nieuwe ontmoeting met Grandi in de Kamer den authentieken tekst heeft gezien. Wanneer de Duce hem voor de zitting bij zich zou hebben geroepen, had hij hem van den stand der zaken op de hoogte gebracht.
Op de vraag van den procureur-generaal, waarom hij dit niet tòch had gedaan, antwoordde Ciano, dat hij, sedert hij geen minister van Buitenlandsche Zaken meer was, niet meer de mogelijkheid had gemakkelijk tot het hoofd der regeering door te dringen. Voorts bevestigde Ciano, dat hij de agenda van Grandi reeds vóór de zitting van den Grooten Raad had onderteekend.
De beklaagde Pareschi verklaarde, dat de bij de Italiaansche commandoposten waar te nemen passiviteit, waarvan de Duce in zijn rapport voor den Grooten Raad heeft gesproken, hem geenszins heeft verrast, daar hij in zijn eigen ressort als minister van Landbouw vele bewijzen hiervan had. Pareschi bevestigde voorts, dat de Duce op de inopportuniteit van de agenda van Grandi met het oog op de moeilijke militaire positie heeft gewezen. Tijdens het tweede deel van de nachtelijke zitting is door Grandi en Bottai gesproken over den toestand in het binnenland, in welk verband hij nogmaals heeft gesproken van de moeilijkheden der Italiaansche bureaucratie bij de commandoposten, die b.v. hardnekkig weigerden een verbindingsschakel te leggen tusschen het leger en het ministerie van Landbouw.
Cianetti gaf een uiteenzetting van zijn ervaringen als frontstrijder in Albanië, waar hij het verraad van den generalen staf en van de hooge officieren jegens het eigen land heeft waargenomen en gaf nieuwe voorbeelden, die het „weloverlegde en systematische verraad van den generalen staf" op Pantellaria en Sicilië en in het bijzonder ook in Augusta bewezen. Van het eerste deel van de agenda van Grandi heeft hij bij het lezen hiervan een zeer goeden indruk gekregen.
Het tweede deel kwam hem voor als een „onschadelijke schrikaanjaging". Het is echter een „onvergeeflijke naïveteit" van hem geweest, dat hij zich door Grandi met een ontwijkend antwoord op een door hem gestelde vraag heeft laten afschepen.

Tijdens de zitting van den Grooten Raad heeft Mussolini, naar Cianetti met verwijzing naar zijn voortreffelijk geheugen verzekerde, verklaard, dat de agenda van Grandi twee soorten problemen opwierp: nl. òf de koning neemt de voorstellen aan, dan ontstaan verschillende problemen, „waaronder ook zijn persoonlijk probleem", òf de koning neemt de voorstellen niet aan, waardoor andere problemen aan de orde komen. Cianetti verklaarde voorts, dat hij in zijn rede in den Grooten Raad critiek heeft geoefend op de pers en den generalen staf, die „op de nederlaag aanstuurden". Overigens heeft hij tien uur na de zitting den Duce een brief geschreven, waarin hij zijn door het onderteekenen van de resolutie van Grandi begane ernstige vergissing toegaf en zijn portefeuille ter beschikking stelde.
(V. b. Aftreden Mussolini 5611 C.)

A. **LITAUEN — Ex-president Smetona overleden —**
17 Jan. — De vroegere president van Litauen, Antanas Smetona, is 8 Januari in een ziekenhuis te Glenville (Ohio) aan de gevolgen van een nicotinevergiftiging gestorven.
Antanas Smetona proclameerde op den 18den December 1918 de onafhankelijkheid van Litauen en werd eenige weken later (4 Januari 1919) tot staatspresident van de nieuwe republiek gekozen. **(V. b. Smetona 3544 B.)**

B. **MUZIEK — Ilona Durigo overleden —**
17 Jan. — De correspondent van de N.R.Crt. meldde 11 Januari, dat de wereldberoemde altzangeres Ilona Durigo met Kerstmis op 62-jarigen leeftijd in haar geboorteplaats Boedapest overleden is. In ons land kende men haar als

(foto Archief Arbeiderspers)

superieure vertolkster van de altpartijen in Mengelbergs jaarlijksche uitvoeringen van Bach's Matthaeus-Passion, men herinnert zich den stervensweemoed van haar „Ewig, ewig" in „Der Abschied", dat zij o.a. gezongen heeft toen de groote tooneelkunstenaar Willem Royaards ten grave werd gedragen, men hoorde haar ook eenige malen als voordraagster van liederen, van verrassende veelzijdigheid. Na een kortstondig leeraarschap te Boedapest vestigde zij zich op 30-jarigen leeftijd te Zürich, waar zij als hoofdleerares aan het conservatorium verbonden werd. Zestien jaren bleef zij te Zürich wonen, totdat zij in 1937 wederom naar Boedapest terugkeerde.

C. **POLEN (VOORM.) — Antwoord van Polen inzake het grenzenprobleem —**
17 Jan. (D.N.B.) — In het door den Britschen berichtendienst medegedeelde antwoord van de uitgeweken Poolsche regeering te Londen op de verklaring van de Sovjet-regeering van 11 Januari wordt o.a. gezegd: De Poolsche regeering, die er ernstig naar streeft, de volkomen solidariteit der vereenigde naties te verzekeren, is van meening, dat het de voorkeur verdient thans van verdere besprekingen in het openbaar af te zien. Terwijl de Poolsche regeering eenzijdige beslissingen niet kan erkennen of feiten niet kan goedkeuren, die zich op het gebied der Poolsche republiek afspeelden of kunnen afspelen, heeft zij herhaaldelijk haar oprechten wensch naar een Poolsch-Sovjet-Russische overeenkomst op een voor beide zijden rechtvaardige en aannemelijke basis tot uiting gebracht. Van dit gezichtspunt uit doet de Poolsche regeering een beroep op de regeeringen van Engeland en de Vereenigde Staten, opdat deze

door haar bemiddeling besprekingen tusschen de Poolsche en de Sovjet-Russische regeering tot stand brengen, waaraan ook de Britsche en de Amerikaansche regeering deelnemen, en wel besprekingen over alle nog open vraagstukken, waarvan de oplossing zou kunnen leiden tot een vriendschappelijke en duurzame samenwerking tusschen Polen en de Sovjet-Unie.

Poolsche verklaring door de Sovjet-Unie verworpen

17 Jan. — Volgens Reuter heeft het Sovjet-bureau Tass een officieel antwoord op de verklaring der uitgeweken Poolsche regeering gepubliceerd, waarin gezegd wordt, dat de Poolsche verklaring slechts kan worden uitgelegd als een afwijzing van de Curzon-lijn. Woordelijk zegt het antwoord: „In antwoord op de verklaring, die de Poolsche regeering te Londen op 15 Januari heeft afgelegd, is Tass gemachtigd te verklaren:

1. In de Poolsche verklaring is de kwestie van de erkenning der Curzon-lijn als grens tusschen de Sovjet-Unie en Polen handig vermeden en volkomen genegeerd, hetgeen slechts kan worden uitgelegd als een afwijzing der Curzon-lijn.
2. Ten aanzien van het voorstel der Poolsche regeering, tot het aanknoopen van officieele onderhandelingen tusschen haar en de Sovjet-regeering, is de laatste van meening, dat een dergelijk voorstel misleiding der openbare meening beoogt, aangezien het gemakkelijk te begrijpen is, dat de Sovjet-Unie niet in staat is officieele onderhandelingen te openen met een regeering, waarmede de diplomatieke betrekkingen verbroken zijn. Sovjet-kringen wenschen er aan te herinneren, dat de diplomatieke betrekkingen met de Poolsche regeering verbroken zijn op grond van een fout van deze regeering, nl. wegens haar actieve deelneming aan de anti-Sovjet campagne der Duitschers, in verband met de z.g. moorden in Katyn.
3. Volgens de meening van Sovjet-kringen bewijzen de bovenvermelde omstandigheden opnieuw, dat de huidige Poolsche regeering niet den wensch koestert, goede buurbetrekkingen met de Sovjets tot stand te brengen.

(V. b. Poolsch-Russische grenskwestie 5805 D.)

A. SOVJET-UNIE — Handelsovereenkomst met de Ver. Staten —

17 Jan. — Interinf meldde 10 Jan. uit Lissabon, dat president Roosevelt in Teheran een handelsverdrag met Sovjetvertegenwoordigers afgesloten had. Dit handelsverdrag, dat betrekking heeft op den na-oorlogschen tijd, zou nog slechts op onderteekening wachten. In het middelpunt van de overeenkomst staat een Sovjet-Russische exportopdracht aan de Noord-Amerikaansche industrieën, waarbij leveranties zijn vastgesteld tot een totale waarde van 10 milliard dollar, welke in de eerste drie jaren na afloop van den oorlog zullen worden afgewikkeld. De leveranties zullen vooral bestemd zijn voor het herstel van industrie en verkeer in Rusland. Als tegenprestatie zouden de Sovjets goud en fabrikaten leveren; deze laatste echter slechts voor zoover hiervoor in de Ver. Staten afzetmogelijkheden zouden bestaan.

(V. b. Ver. St.-Sovj.-Unie 5450 B.; Leen- en Pachtwet 5139 A.)

B. TURKIJE — Weermacht - Mutatie legerleiding —

17 Jan. — Ingevolge het aftreden van generaal Tsjakmak als chef van den Generalen Staf van het Turksche leger, werd generaal Orbay als diens opvolger benoemd. Kiasim Orbay werd in het jaar 1886 te Izmir geboren. In 1906 beëindigde hij zijn opleiding aan de academie van den generalen staf. Daarop werd hij een jaar voor verdere militaire vorming naar Duitschland gezonden. Op den dag van de bezetting van Istanboel in 1920 door de Geallieerden sloot hij zich aan bij de vrijheidsbeweging van Kemal Ataturk in Anatolië. Hij bekleedde talrijke commando-functies, o.a. was hij opperbevelhebber van de gendarmerie. In 1941 maakte Orbay een reis naar Engeland om de oorlogsindustrie aldaar te bestudeeren.

C. VER. STATEN — William Vanderbilt overleden —

17 Jan. — In den leeftijd van 65 jaar overleed op 7 Januari te New-York de bekende multimillionnair William Vanderbilt.

— Begrooting 1944-'45 —

17 Jan. (D.N.B.) — Reuter meldt uit Washington dat president Roosevelt op 13 Januari in zijn begrootingsboodschap aan het congres een begrooting heeft voorgelegd van 100 milliard dollar. Dit geweldige bedrag vormt de uitgave der unie voor het belastingjaar, dat op 30 Juni 1945 eindigt. In zijn boodschap heeft Roosevelt verklaard, dat hij er van overtuigd is, dat de periode, waarop de begrooting betrekking heeft, de „meest kritieke in de geschiedenis der Ver. Staten" zal zijn. Roosevelt zeide in zijn boodschap volgens den Britschen berichtendienst o.a. nog, dat van de totale begrooting van 100 milliard dollar naar schatting 90 milliard voor oorlogsuitgaven bestemd is. Deze schatting is gebaseerd op de veronderstelling dat de oorlog nog het geheele op 30 Juli 1945 eindigende begrootingsjaar zal voortduren. Voorts verklaarde hij dat nieuwe oorlogsbelastingen noodzakelijk waren. Men moet het feit onder het oog zien, zoo zeide hij, dat de nalatigheid, tot dusver niet voor een toereikend belastingprogram gezorgd te hebben, de moeilijkheden die een handhaving van de economische stabiliteit met zich medebrengt, nog verhoogd heeft. Naar Roosevelt tenslotte nog zeide, zal de openbare schuld tot en met 30 Juni 1944 $ 198 milliard bedragen en in 1945 zelfs $ 258 milliard.

(V. b. Begrooting 1943-'44 5385)

D. IJSLAND. — Opheffing der bondsacte met Denemarken —

18 Jan. — Het IJslandsche Alting is, naar het Zweedsche Telegraafagentschap uit Reykjavik meldt, op 10 Januari in gewone zitting bijeengekomen. De regeering diende een wetsontwerp in, waarin een republikeinsche grondwet ingevoerd en de bondsacte van Denemarken opgeheven wordt. Op IJsland gevestigde Denen zouden echter tot nader order met de IJslandsche burgers gelijkgesteld worden.

(V. b. Verh. t. Denemarken 5504 I.)

E. SPORT — Schaken - Dr. Aljechin niet krankzinnig

Naar de „Brüsseler Zeitung" van 7 Januari d.d. 6 Januari uit Madrid wordt medegedeeld, heeft de Spaansche schaakbond aan Aljechin toestemming verleend om in geheel Spanje simultaanvoorstellingen te geven tegen Spaansche schaakspelers. Voorts heeft de Spaansche schaakbond aan Aljechin opdracht gegeven de redactie van het Spaansche schaaktijdschrift „Ajedrez Espanol" te reorganiseeren en te verbeteren. Dit telegram zou er dus op wijzen, dat het met de ernstige geestesstoring, waarvoor Aljechin in een gesticht bij Madrid zou zijn opgenomen, nog al losloopt.

(V. b. Aljechin 5771 A.)

F. LANDBOUW — Mais - Wereldproductie —

17 Jan. — Het Internationale Landbouwinstituut raamt het wereldareaal van mais in 1942 op 76.4 mill. ha. tegen gemiddeld 77.8 mill. ha. in de jaren 1935-39. In de verschillende werelddeelen werden de volgende hoeveelheden geoogst: (in mill. ton)

	1941 (of 1941-42)	Jaarl. gemidd. 1924-38
Europa	16.8	18.5
Sovjet-Rusland	—	3.5
Noord- en Midden-Amerika	70.7	55.6
Zuid-Amerika	16.5	15.1
Azië (zonder China en een deel van Indië)	10.0	8.0
Afrika	6.3	5.3
Australië en Oceanië	0.4	0.2
	120.7	106.2

Van de wereldproductie van mais komt slechts een klein gedeelte in den internationalen handel. In de jaren 1936 tot 1940 daalde de wereldhandel in mais van 10 tot 4% der oogstopbrengsten. Argentinië exporteerde in 1939-40 3.2 mill. ton, in 1940-41 1.9 mill. ton, in 1941-42 0.55 mill. ton en in 1942-43 0.22 mill. ton. De maisuitvoer der V. S. bedroeg in 1938 3.7 mill. ton, in 1939 0.82 mill. ton en in 1940 0.97 mill. ton. Van de Europeesche landen had Roemenië den grootsten maisexport; deze beliep in 1939 0.51 mill. ton en in 1940 0.56 mill. ton, doch is sindsdien voortdurend gedaald. (Econ. Nieuws)

(V. b. Mais 5604 D.)

G. GRONDSTOFFEN — Koper - Na-oorlogsche problemen —

17 Jan. — Het blad „Basler Nachrichten" meldt omtrent een waarschijnlijk groote beperking van de koperproductie na den oorlog o.m. het volgende. De wereldproductie van koper, welke in de laatste vredesjaren ca. 2 mill. ton per jaar bedroeg, is sinds het uitbreken van den oorlog tot boven 3 mill. ton gestegen. De Europeesche productie die vroeger 150.000 ton bedroeg, terwijl 450.000 ton moest worden ingevoerd, wordt tegenwoordig op minstens 200.000 ton geraamd. Aan de spits der koperlanden staan de V. S. met een productie van 1.27 mill. ton, gevolgd door Chili met 0.5 mill. ton, Canada met 0.36 mill. ton, Rhodesië met 0.25 mill. ton, Belgische Congo met 0.18 mill. ton en Sovjet-Rusland met 0.16 mill. ton.

De winning van koper uit schroot bedraagt tegenwoordig 800.000 tot 1 mill. ton per jaar. Tezamen met de gewonnen hoeveelheden nieuw koper komt men dus tot een totale productie van 4 mill. ton. Zelfs wanneer men in aanmerking neemt, dat in de eerste jaren na den oorlog belang-

rijke hoeveelheden noodig zullen zijn voor den wederopbouw, lijkt het onwaarschijnlijk, dat op den duur het verbruik de productie zal kunnen bijhouden. Een belangrijke inkrimping van de productie is onvermijdelijk en naar het zich laat aanzien, zullen in hoofdzaak de Amerikaansche kopermijnen hiervan den weerslag ondervinden, die eerst tijdens den oorlog in gebruik zijn genomen, aangezien deze slechts bij de huidige prijzen rendabel zijn. (Econ. Nieuws)
(V. b. Koper 5700 H.)

A. ZOOLOGIE — De mustang in het Noord-Amerikaansche steppegebied —

18 Jan. — Aan de N.R.Crt. ontleenen wij het volgende:
In de Vereenigde Staten is de neiging te constateeren bij het terugzien naar de eigen geschiedenis te schematiseeren, te romantiseeren en te idealiseeren. Legendevorming is in de Vereenigde Staten merkwaardig snel opgetreden ten aanzien van een nog jong verleden van groote deelen des lands, waarin het leven afweek van dat in het Noord-Oosten van de Unie en in Europa. „Het oude Zuiden, zooals dit tot 1865 bestond, is in de traditie een land geworden, zooals dit in werkelijkheid nooit bestaan heeft; de bevolkingsgrens, de „frontier", werd geïdealiseerd op een historisch niet te verantwoorden wijze; het „Verre Westen" werd in de tweede helft der negentiende eeuw een „Wild West", dat nog heden ten dage in stuiversromans en op het bioscoopdoek leeft in een trant, even populair als historisch onwaar". Aldus leidt dr. A. N. J. den Hollander in De Gids een artikel in over De „mustang" en zijn sociale beteekenis in het steppegebied van Noord-Amerika.
De mustang, waarvan een ontzaglijk groot aantal de boomlooze vlakten van het Westen van Noord-Amerika bewoonde eer de blanken onder deze kudden dezelfde verwoesting aanrichtten als onder de bisons, behoort tot den traditioneelen inventaris van het Wilde Westen. De mustang, die niet tot de Amerikaansche fauna behoort, had er langen tijd een zeer belangrijke sociale functie. Voor de komst der Spanjaarden kwam het paard nergens voor.
Van de paarden die Cortez in 1519 naar het vasteland had meegebracht, spoedig gevolgd door verderen invoer, zijn er enkelen ontsnapt, kregen soms de vrijheid indien zij niet goed bruikbaar waren of werden gestolen. In ieder geval kwamen reeds in het midden van de zestiende eeuw in Mexico verwilderde paarden voor: de stamvaders en stammoeders van den Noord-Amerikaanschen mustang. Ongeveer 250 jaar na de landing van Cortez waren overal verwilderde paarden te vinden, van de Sierra Madre in Mexico tot in de grasvlakten van Alberta, van de Stille Zuidzee tot in Illinois. Ze leefden in groepjes van eenige tientallen onder leiding van een hengst, die zich stipt wist te doen gehoorzamen tot een jonger dier hem verdrong. Het talrijkst werden de mustangs in het Zuidelijke deel van het prairie- en steppegebied, waar natuur en milieu het gunstigst waren. In de jaren twintig dezer eeuw waren er nog vele duizenden wilde paarden in het Noord-Westen, waarschijnlijk afstammelingen van verwilderde „ranch"-paarden uit later tijd, afwijkend van het oorspronkelijke type mustang.
De Indianen waren al spoedig meesters in het vangen en temmen. Zij kenden in hun nomadenbestaan slechts den hond, die als pakdier en om vrachten te sleepen slechts weinig hulp bood. Het paard was dus een uitkomst, die vergrooting van het bezit veroorloofde en de bewegingsvrijheid vergrootte. De jacht op bisons werd vergemakkelijkt en het paard zelf werd een middel tot schatvorming, schiep maatschappelijken afstand en leidde tot geheel nieuwe betrekkingen tusschen de stammen. „De wapenen van den prairie-Indiaan, zijn lans, boog met pijlen, lasso en schild, waren voortreffelijk geschikt voor de oorlogvoering te paard en maakten hem, tezamen met zijn terreinkennis, oriëntatievermogen, rijkunst, sluwheid, stoutmoedigheid en wreedheid tot den grimmigen vijand, die hij voor den uit het Oosten naderenden blanke zou blijken te zijn.
Wanneer de prairiestammen het paard leerden kennen is niet nauwkeurig vast te stellen. Bij benadering meent dr. den Hollander te kunnen zeggen, dat de verbreiding van het paard en de Indiaansche ruiterkunst in 1784 haar beslag had gekregen.
Zelfs de literaire fantasie heeft de ruiterkunst der prairie-Indianen niet kunnen overdrijven. Bij de Comanchen, algemeen bekend als de beste ruiters van Noord-Amerika, heeft men een dier zien vangen en berijdbaar maken in een uur tijds. Bekend is dat een met pijl en boog, schild en lans van 4.5 m. bewapende prairie-Indiaan in staat was zich terzijde van zijn galoppeerend paard te laten afglijden, zich met een hiel op den rug van het — vaak ongezadelde dier — vast te houden en zoo, zelf bijna geheel bedekt, onder den hals van zijn paard door, zijn vijand te bestoken met pijlen en lans.
Behalve aan de natuurlijke uitzwerming van het verwilderde paard is de verbreiding van den mustang noordwaarts ook door roof tot stand gekomen. Roof van Spaansche haciendapaarden was lievelingsbezigheid van de sterke stammen naast het Spaansche gebied en toen de voorhoeden der Anglo-Amerikanen in het Westen verschenen, werden raids op Mexicaansche veebezitters een voordeelige sport. Een slothoofdstuk uit de geschiedenis van de verbreiding van het paard van Spaansche afstamming speelt op de beroemde Chisholm Trail. Na den burgeroorlog dreven de cowboys van Texas hierlangs millioenen runderen maar ook honderdduizenden wilde of half wilde „range" paarden. Waarom werden er in het Westen eigenlijk nog paarden gekocht of gestolen? Voornamelijk omdat de mustang in het algemeen een inferieur dier was, al wil de traditie dit ook anders. De nakomelingen der Spaansche paarden waren er in de verwildering niet op vooruit gegaan: het waren kleine dieren geworden met ver van onberispelijke vormen. Een bevoegd beoordeelaar noemt den mustang alleen dan goed als zij door een Indiaan gehouden, verwaarloosd en ruw gereden wordt; in het bezit van een blanke toonde hij zich humeurig, koppig en boosaardig, moeilijk te berijden en steeds gevaarlijk, óf hij ontaardt tot een vetten, luien, kortademigen klepper. Het goede leven bederft den mustang. Zijn beste kwaliteiten, taaiheid, kwiekheid en intelligentie — komen te voorschijn onder ongunstige omstandigheden.
Toen de veeteelt in het Westen zich verder ontwikkelde, de blanke bevolking toenam, de natuurlijke weide meer waarde kreeg, huurden de ranchers wel „mustangers" om de resten van de wilde paarden te verdelgen, die het goede gras wegvraten en ook honderden goede rijpaarden weglokten en bedierven. De vernietiging van duizenden wilde paarden in het bergland van het Noordwesten begin in 1920. Vijf abattoirs slachtten de „schadelijke" dieren en conserveerden het vleesch in blik, voor hondenvoer en voor export naar Europa: het slothoofdstuk van den Noord-Amerikaanschen mustang.

B. SCHEEPSBOUW — Vredesplannen der Amerikaansche reeders; prijsdaling oude schepen —

17 Jan. — Verschillende Amerikaansche reederijen zullen, bij toestemming van de overheid, nog dit jaar beginnen nieuwe schepen naar eigen ontwerp te bestellen. Zij beschikken o.m. over een vordering t.o.v. de regeering van $ 300 mill. op grond van verkochte, gecharterde of verloren schepen. De nieuwe passagiersschepen zullen 19 knoopen loopen en 300 passagiers kunnen vervoeren. Vakkringen meenen, dat de Liberty-schepen zullen worden verschroot of aan andere naties als vrachtschepen worden afgestaan. De prijsdaling op de markt voor gebruikte schepen duurt voort. De hoogste prijs werd midden 1942 bereikt, welke prijs 800% boven het vóóroorlogsche niveau lag. Onlangs trad een prijsdaling van 40% in. Een Zweedsch schip van 7150 B.R.T. dat midden 1942 425.000 kronen opbracht, werd nu voor 265.000 kronen verkocht. De oorzaak hiervan is de groote nieuwbouw; de oudere schepen zijn hierdoor op den duur niet rendabel. (Econ. Nieuws)
(V. b. Scheepsbouw 5774 C.)

C. SPORT — Athletiekwereldrecords —

18 Jan. — Naar de Off. Mededeelingen van de N.A.U. berichten, heeft de I.A.A.F. een groot aantal prestaties als wereldrecords erkend. De Zweed Hardmo neemt op de lijst de eerste plaats in. Hij bracht de volgende records op zijn naam in het snelwandelen: 2 Eng. mijl 13 min. 5.2 sec. te Orebro 26-9-'43; 3000 m. 12 min. 2.2 sec. te Stockholm 8-9-'43; 5000 m. 20 min. 31.6 sec. te Malmö 4-9-'43; 10.000 m. 42 min. 47.8 sec. te Mariestad 19-9-'43; Verder komen op de lijst voor: hardloopen: 1 Eng. mijl A. Andersson (Zweden) 4 min. 2.6 sec. te Gothenburg 1-7-'43; 1500 m. A. Andersson (Zweden) 3 min. 45 sec. te Gothenburg 17-8-'43; Horden: 120 yards: F. Wolcott (Amerika) 13.7 sec. te Philadelphia 29-6-'41; 440 yards: R. Cochrane (Amerika) 52.2 sec. te Des Moines 25-6-'42; 110 m. F. Wolcott (Amerika) 13.7 sec. te Philadelphia 29-6-'41. Snelwandelen: 10 Eng. mijl: F. J. Redman (Engeland) 1 u. 14 min. 30.6 sec. te Londen 26-5-'43; 20 Eng. mijl: H. Olssen (Zweden) 2 u. 41 min. 7 sec. te Boras 15-8-'43; 30 Eng. mijl: F. Cornet (Frankrijk) 4 u. 24 min. 54.2 sec. te Parijs 11-10-'42; 30.000 m. H. Olsson (Zweden) 2 u. 28 min. 57.4 sec. te Boras 15-8-'43. Polsstok: C. Warmerdan (Amerika) 4.77 m. te Modesto 23-5-'42. De dameslijst vermeldt op de nummers horden en hoogspringen den naam van onze landgenoote F. E. Blankers-Koen met resp. 11.3 sec. te Amsterdam 20-9-'42 en 1.71 m. te Amsterdam 30-5-'43 en tenslotte de 3 × 800 m. estafette met 7 min. 15.8 sec. te Parijs 3-10-'43 door de Fransche nationale ploeg (Delepine, Loubet en Dufour).
(V. b. Wereldrecords 5425 C.)

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND — Zwaartepunt van den strijd in het Oosten naar het Noorden verplaatst - Novgorod ontruimd - Overzicht slag bij Witebsk - Luchtaanvallen op Klagenfurt, Berlijn en Maagdenburg - Zware luchtaanval op Londen - 36.500 br.t. geallieerde handelstonnage vernietigd —

OOSTELIJK FRONT.

22 Jan. — De militaire correspondent van het D.N.B. deelde 15 Januari mede, dat de groote winterslag in het Oosten ten gevolge van het stagneeren van het bolsjewistische offensief in den Zuidelijken en den centralen sector, zooals verwacht werd was overgeslagen op het Noorden van het front. De bolsjewistische aanvalsactie is op twee plaatsen ingezet:

1. In het gebied ten Noordwesten van het Ilmenmeer in de richting van Novgorod, waar zij trachten een doorbraak tot stand te brengen. en 2. uit het gebied van Oranienbaum, met als eerste zichtbare doel hier de Duitsche strijdkrachten te binden. Als totaaldoel van de thans begonnen operaties in het Noorden zal men wel de grens der Oostzeelanden moeten aannemen.

Op 18 Januari meldde de Berlijnsche correspondent van het Alg. Handelsblad: Zoowel door de sterkte van de door de Sovjetlegerleiding in den strijd geworpen eenheden als door de krachtige Duitsche tegenmaatregelen kregen de gevechten een dusdanig fel karakter, dat van Duitsche zijde reeds van een nieuw zwaartepunt in den strijd werd gesproken, en op het oogenblik is de situatie in dit gebied nog slechts zoo, dat, wat de felheid van den strijd betreft, deze sector als zwaartepunt op één lijn gesteld kan worden met de sectoren Newel—Witebsk, het penetratiegebied ten W. van Kief en Sjitomir en de groote bocht van den Dnjepr. Daar echter tegelijkertijd met de uitbreiding van den strijd tot het noordelijkste deel van het Oostelijk front de druk in de zuidelijke sectoren merkbaar afnam en de verdediging van de Duitsche posities tusschen Ilmenmeer en Leningrad scheen op te wegen tegen de aanvallen der Sovjets, is het totale beeld van de situatie in de Sovjet-Unie niet ingrijpend gewijzigd.

De A.N.P.-correspondent schreef 19 Januari: De stabilisatie van den toestand komt het sterkst tot uiting in de groote Dnjeprbocht, waar de door von Manstein genomen tegenmaatregelen, het roode leger een halt hebben toegeroepen. Echter ook de pogingen van den tegenstander, het penetratiegebied ten Westen van Kief, stuiten op toegenomen tegenstand der Duitschers, hoewel vooral in het Westen, bij Sarny, de bolsjewisten nog sterken druk blijven uitoefenen. In de Noordelijke sectoren, van Witebsk tot Leningrad, hebben de Duitschers tot dusver met succes aan de aanvallen van de Sovjets het hoofd kunnen bieden. In het bijzonder in de moerassige gebieden tusschen het Ladogaen het Ilmenmeer hebben de Duitschers ruimschoots tijd gehad, met het oog op de te verwachten aanvallen sterke verdedigingslinies in te richten. die aan Duitsche zijde de verwachting wettigen, dat zij aan alle aanvallen weerstand zullen bieden.

Op 20 Januari schreef de militaire correspondent van het D.N.B., dat het Sovjet-winteroffensief met de verplaatsing van het zwaartepunt naar den Noordelijken sector en in het gebied van Resjitza, zijn tweede stadium was ingegaan. Door op massale wijze infanterie in den strijd te werpen met een steun van artillerie, die zelfs voor bolsjewistische verhoudingen enorm genoemd moet worden, moet vanuit de gebieden van Novgorod en Oranienbaum tegen de Duitschers een tangbeweging ondernomen worden. De ontruiming van Novgorod, op 20 Januari in het weermachtbericht medegedeeld, leidt echter aan Duitsche zijde tot een zoodanig gladstrijken van het front, dat van dit bolsjewistische plan niet veel over zal blijven.

Vervolgens ontleenen wij aan het weermachtbericht van 21 Januari: In den sedert den 13en December voortdurenden grooten afweerslag in het gebied van Witebsk hebben Duitsche onder opperbevel van Generaloberst Reinhardt staande troepen de door de Sovjets nagestreefde doorbraak door het front, waarbij meer dan vijftig infanteriedivisies en talrijke pantserformaties in den strijd gebracht werden, in harde gevechten verijdeld en den vijand zeer zware verliezen toegebracht. Tot den 18en Januari 1944 verloren de bolsjewisten in dezen frontsector meer dan 40.000 dooden. Het aantal gewonden bedraagt een veelvoud daarvan. 1203 vijandelijke tanks en 340 stukken geschut werden vernietigd of buitgemaakt.

ZUIDELIJK FRONT.

22 Jan. — Over den toestand aan het Zuid-Italiaansche front schreef de militaire correspondent van het D.N.B., Martin Hallensleben op 20 Januari o.m.: Terwijl de voornaamste gevechten van deze maand in den tijd van 5 tot 16 Januari zich afspeelden in het gebied ten Noordwesten van Mignano en ten Noordwesten van Venafro, met het doel, om het belangrijke bastion Cassino te veroveren, viel het vijfde leger op 18 Januari ten Oosten van de Golf van Gaeta de Duitsche stellingen aan. De Amerikanen slaagden er in, het door de Duitsche troepen ontruimde plaatsje Minturno te bezetten. Aan de Garigliano moesten de Amerikanen, ook hier weer iedere duimbreed gronds met de zwaarste, bloedige offers betalen.

Van Duitsche zijde rekent men op grond van voortdurende waarneming van de groote vijandelijke voorbereidingen, op een uitbreiding en intensiveering van de krijgsoperaties en wel zoowel in het gebied van de Westkust alsook in het gebied dat vlak voor Cassino gelegen is. De jongste stormloop op dezen sector was de negende aanvalsgolf sedert de ontruiming van Napels op 2 October 1943. Hieruit blijkt hoe sterk de verdedigingskracht der Duitschers is, want in vijftien weken van strijd is de vijand er slechts in geslaagd het front in totaal 30 kilometer naar het Noorden te verschuiven.

LUCHTOORLOG.

17 Jan. — Een aanval van Amerikaansche bommenwerpers was den 16den Januari gericht op Zuid-Duitschland. In Klagenfurt ontstonden schade aan gebouwen en verliezen aan menschenlevens. Door strijdkrachten der luchtverdediging werden achttien vijandelijke vliegtuigen, voor het meerendeel bommenwerpers, neergeschoten.

21 Jan. — Op den avond van den 20sten Januari ondernamen Britsche bommenwerpers een aanval op Berlijn, die ten gevolge van den afweer niet tot een geconcentreerde uitwerking kwam. Er ontstonden verliezen aan menschenlevens en schade aan woonhuizen inzonderheid in arbeiderswijken. 38 Britsche bommenwerpers werden neergeschoten. Eenige vijandelijke vliegtuigen wierpen bommen in West-Duitschland. Boven de bezette Westelijke gebieden en boven de Noorsche kust verloor de vijand nog elf vliegtuigen.

22 Jan. — Formaties Britsche bommenwerpers vlogen in den afgeloopen nacht boven het Noordwest-Duitsche en Midden-Duitsche Rijksgebied. De onmiddellijk krachtig ingrijpende Duitsche luchtverdediging verhinderde hun geconcentreerde aanvallen te ondernemen. In enkele plaatsen, vooral in Maagdenburg, ontstonden geringe verliezen aan menschenlevens en schade in woonwijken. Volgens de totdusver ontvangen rapporten werden 61 Britsche bommenwerpers vernietigd. Bovendien verloor de vijand overdag boven de bezette gebieden in het Westen 7 vliegtuigen. Sterke formaties van de Duitsche luchtmacht vielen in den nacht van 21 op 22 Januari in verscheiden golven Londen aan. Talrijke zware branden werden waargenomen.

ZEEOORLOG.

17 Jan. — Duitsche duikbooten hebben in het Noorden van den Atlantischen Oceaan, in de Middellandsche Zee en in de Zwarte Zee vijf schepen met in totaal 36.500 B.R.T., drie torpedobootjagers en twee duikbooten tot zinken gebracht. Drie andere schepen werden getorpedeerd en twee vijandelijke vliegtuigen neergeschoten.

WESTELIJK FRONT.

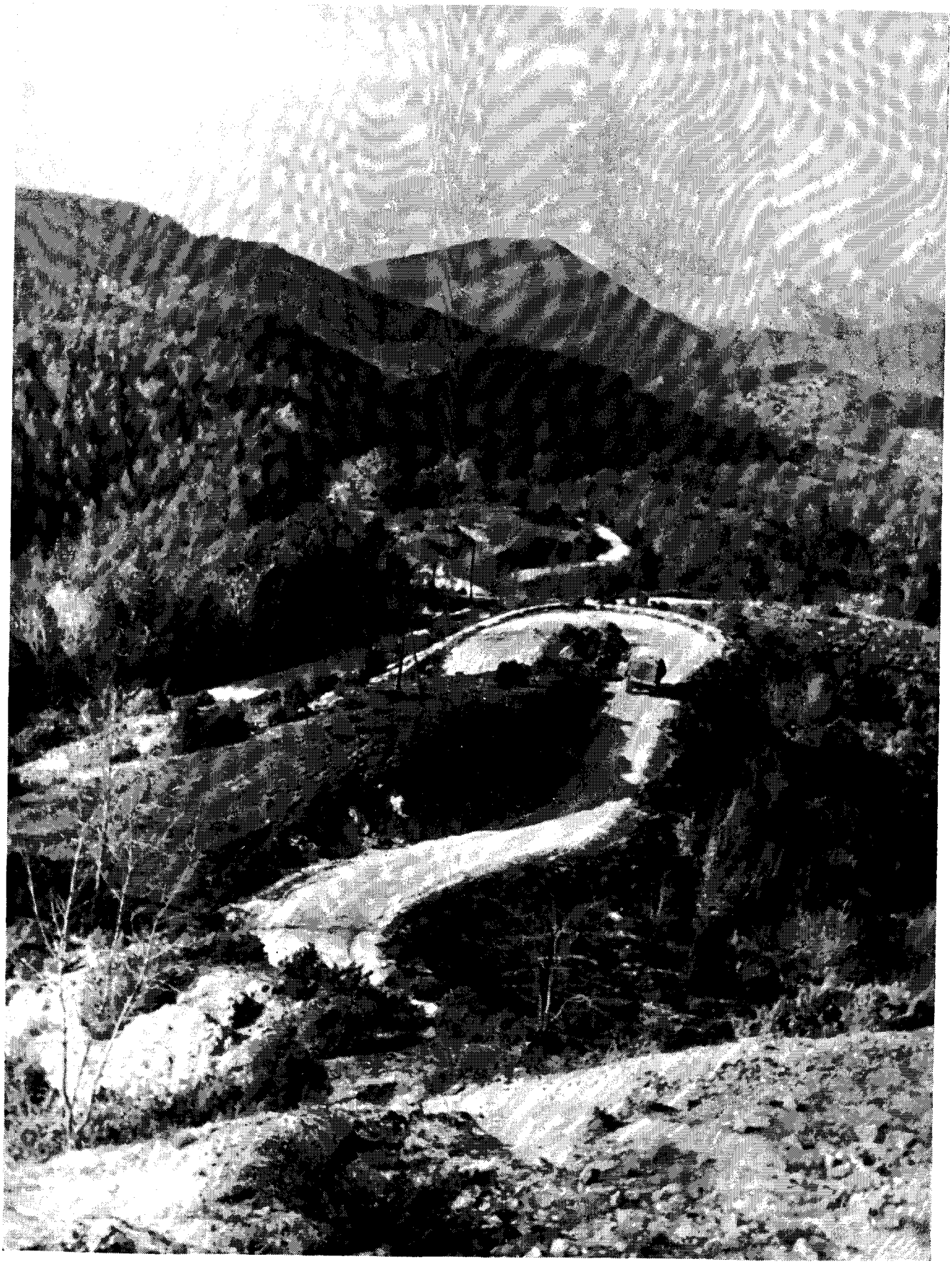
22 Jan. — De Duitsche weermachtsberichten van 20 en 21 Januari deelden mede, dat Duitsche batterijen vèrdragend geschut doelen aan de Engelsche Kanaalkust beschoten. In Deal werden branden waargenomen.

(V. b. Krijgsverrichtingen 5808 A.)

B. JAPAN — Luchtslag boven Nieuw-Brittannië —

19 Jan. — Nadat in een luchtslag bij Rabaul volgens een mededeeling van het Japansche hoofdkwartier reeds 62 der aanvallende vliegtuigen door den Japanschen afweer waren vernietigd op 14 Januari, werd op 17 Januari wederom een zwaren luchtslag boven dit gebied geleverd. Door het geconcentreerde vuur van Japansche jagers, oorlogsschepen en luchtdoelgeschut werden, naar het Japansche hoofdkwartier meldt, van de 200 vijandelijke vliegtuigen, die Rabaul aanvielen, er 102 neergeschoten. Van 17 vliegtuigen kon de vernietiging niet worden bevestigd. De Japansche jagers schoten 87 toestellen neer, de oorlogsschepen en het luchtdoelgeschut 15. De Japanners verloren twee transportschepen, die tot zinken werden gebracht.

(V. b. Krijgsverrichtingen 5808 B.)

(foto P. K. Engel/Holland)

Het bergterrein in Zuid-Italië, alwaar thans hevige ge-

(foto P. K. Goesling/B.P.B.Z.)

De Groot-moefti van Jeruzalem tijdens een inspectie van Bosnische vrijwilligers.

DE WERELDOORLOG IN DATA

RECAPITULATIE VAN 1 JANUARI - 28 FEBRUARI 1942

1 Jan. — Nieuwjaarsboodschap van Hitler. Britten ontruimen Serawak. Feodosia door Duitsche luchtmacht bestookt.
2 Jan. — Pantsergevechten bij Agedabia in Lybië. Wavell chef der Geallieerde strijdkrachten in O.-Azië. Dr. van Mook luitenant-generaal van Ned. Oost-Indië.
3 Jan. — Japanners bezetten Manilla. In Nederland wordt het onttrekken van ingezamelde goederen met den dood bestraft.
4 Jan. — Japanners vallen vliegveld op Noord Nieuw-Guinea aan. Sovjets ontketenen nieuwe aanvallen. In Nederland vleeschrantsoen verlaagd van 300 tot 250 gr. per week.
5 Jan. — Zware Japansche aanvallen op Philippijnsch schiereiland Balanga. Nieuwe Japansche landing op Malakka. Ir. Mussert spreekt te Berlijn.
6 Jan. — Japansche luchtraids boven Philippijnen. Fransch staatsman Paringaux vermoord. Wavell vestigt hoofdkwartier der Geallieerden te Batavia. Luit.-gen. Van Mook te Canberra.
7 Jan. — Zeeslag in de Pacific. Portugeesche troepen naar de Kaap Verdische eilanden. Technische Hoogeschool van Delft bestaat 100 jaren.
8 Jan. — Op de Krim gelande Sovjettroepen vernietigd. Onlusten in Iran en Irak. Gouverneur-Generaal van Ned. O.-Indië naar Australië. Indische effecten niet meer toegelaten als onderpand. Particuliere cursussen moeten aangemeld worden in Nederland.
9 Jan. — Duitsche artillerie beschiet Leningrad. Kwala Loempoer door Japan bedreigd. In Nederland een ei voor minderjarigen beschikbaar gesteld.
10 Jan. — Britten trekken zich op Malakka terug. Letterkundige prijzen voor Eekhout, Sinninghe en Brouwer. In Nederland verordening verschenen betreffende ontslag, benoeming en overplaatsing van hoogleeraren.
11 Jan. — Havenwerken van Feodosia bestookt. Japansche troepen geland op Ned. Borneo en Celebes. Klata Loempoer door Japanners bezet. Kerstmarsch W.A., N.S. V.O., P.O. en Jeugdstorm.
12 Jan. — Tarakan capituleert. Menado bezet. Britsch gouverneur van Malakka vlucht naar Calcutta. Eerste auditiemiddag van Ned. Omroep voor jonge componisten.
13 Jan. — Britten trekken terug op Singapore. Duitsch Landgerecht in Nederland straft met twee jaar tuchthuis wegens verspreiden van berichten van verboden zender.
14 Jan. — Vliegveld bij Menado in Japansche handen. Dr. Van Mook te San Francisco. Veerdienst Enkhuizen—Stavoren wegens ijsgang tijdelijk gestaakt.
15 Jan. — Haven van Balik Papan door Japanners gebombardeerd. De stad Malakka bezet. Luchtaanvallen op de Molukken. In Nederland goedkeuring van Departement op drukwerkorders vereischt. Zinken centen, h. stuivers, stuivers, dubbeltjes en kwartjes.
16 Jan. — Japan zet opmarsch op Malakka voort; luchtaanvallen op de Molukken. Dr. H. Fischböck hoofd der Duitsche prijsbeheersching. Duikbooten vallen Long Island aan.
17 Jan. — Clark Kerr volgt Cripps op als Britsch gezant in Moskou. Sjoerdje Faber en Bosman winnen Elfmerentocht.
18 Jan. — Gaullistische torpedojager dringt Spaansche baai binnen en sleept drie koopvaarders der Asmogendheden weg. Ruim 12.000 schaatsenrijders naar Marken.
19 Jan. — Militaire conventie tusschen Duitschland, Japan en Italië. Japansche landing bij Ologapo. Bommen op Ambon, Celebes en Sumatra.
20 Jan. — Feodosia op de Krim door Duitschers heroverd. Japanners bezetten Tavay in Birma. Premier van Birma gearresteerd. In Nederland op Maandag, Woensdag en Donderdag in restaurants ongeschilde aardappelen.
21 Jan. — Verbitterde gevechten in Johore. Japansche troepen bezetten spoorweg naar Singapore. Japansche luchtaanval op Rabaul (N. Guinea). Mr. Schokker opent te Apeldoorn cursus voor prijscontrôle.
22 Jan. — Agedabia in Duitsche handen. Generaal Rommel onderscheiden. Japanners rukken op naar Moulmein. De Minahassa bezet door de Japanners. S. de Groot uit Weidum wint Elfstedentocht in recordtijd van 8 u. 44 min. Ned. Kultuurkamer opgericht. Persgilde opgericht. 28 dooden bij Britschen luchtaanval in O. des lands.
23 Jan. — Japanners landen op Nieuw-Brittannië. Uitzonderingstoestand in Protectoraat opgeheven. Japansche troepen op 70 km van Rangoon. Singapore gebombardeerd. Vergunning vereischt in Nederland voor spaarzegel- en betaalzegelkasbedrijven. Cursussen voor onderwijskrachtten ter vernieuwing onderwijs en opvoeding. G. J. Teunissen directeur Ned. Bioscoopbond.
24 Jan. — Duitsche duikbooten brengen in Amerikaansche wateren 18 koopvaarders tot zinken. N.S.N.A.P. (Dr. Van Rappard) sluit zich bij N.S.B. aan. Luchtbeschermingsplicht ingevoerd.
25 Jan. — Japanners landen te Balik Papan en Kendari. Britsche gepantserde divisies in Lybië vernietigd. Australië mobiliseert binnenlandsch leger.
26 Jan. — Thailand verklaart oorlog aan Engeland en V. S. Portugeesche troepen naar Timor. Gen. Wavell in Birma. IJslandsche regeering afgetreden. Duitsche staatssecretaris van Justitie Dr. Freisler in Nederland.
27 Jan. — Resolutie aangenomen door Zuid-Amerik. staten te Rio. Japanners vallen Johore-Bahroe aan. Churchill stelt portefeuillekwestie en dreigt met aftreden. Circulaire van Ned. min. van Binnenl. Zaken over aardappelen en boonen in parken en plantsoenen.
28 Jan. — Felle Japansche luchtaanvallen op de Molukken. Japansche opmarsch op Celebes. Verlenging 48-urige werkweek in de V. S. Amerikaansche troepen in N.-Ierland geland. Britsche aanval op Rotterdam eischt 24 dooden, 4 vermisten, 61 gewonden.
29 Jan. — Rommel herovert Benghasi en wordt bevorderd. Japansche luchtaanval op Amboina. Bolsjewisten op Krim afgeslagen. Brazilië verbreekt betrekkingen met Asmogendheden. Vrij vervoer van invalide oudstrijders in Ned. trams en spoorwegen.
30 Jan. — Ecuador verbreekt betrekkingen met Asmogendheden. Britsch Lagerhuis spreekt met 464 tegen 1 st. vertrouwen in Churchill uit. Hasselman commandant voormalige Ned. weermacht.
31 Jan. — Japansche troepen bezetten Sambas op Ned. Borneo. Uruguay, Paraguay, Bolivia en Peru verbreken diplomatieke betrekkingen met Asmogendheden. Reizigersdienst Ned. Spoorwegen ingekrompen. Nieuwe bovenkleeding tegen inlevering van oude beschikbaar gesteld.
1 Febr. — Quisling vormt nieuwe Noorsche regeering. Japanners belegeren Singapore. Maelmein in Japansche handen. In Nederland bedrijfsorganisatie opgericht voor zuivel, margarine, vet en olie. Verkoop damesvilthoeden verboden.
2 Febr. — Japansche landing op Ambon. Artillerieslag om Singapore begonnen. Zeegevecht bij Marshall-eilanden. Aanmelding van Pers- en Theatergilde bij Ned. Kultuurkamer. Comm. Posthuma naar Ned. Landstand overgegaan.
3 Febr. — Kabinetscrisis in Egypte; Wafdleider Nahas Pasja premier. Japanners bombardeeren Soerabaja. Namen van levende leden van Oranje voor straten, gebouwen e.d. verboden.
4 Febr. — Japanners bezetten Paan in Birma. Levendige gevechtsactiviteit aan het Oostfront. Britten ontruimen Derna. Aantal dooden door Britschen luchtaanval op Rotterdam tot 71 gestegen.
5 Febr. — Soerabaja weer gebombardeerd. Australië in Britsch oorlogskabinet vertegenwoordigd. Diphtherie-epidemie in Noord-Brabant.
6 Febr. — Duitsche artillerie beschiet Leningrad. Duitsche tegenaanvallen bij Koersk. Nieuwe richtlijnen geldelijk beheer bij P.T.T.
7 Febr. — Hoofdkwartier stafchefs V. S. en Engeland in Washington. Egyptisch parlement ontbonden. Muntok en Palembang gebombardeerd. Aflevering van aardappelen op Zondag. Militaire laarzen uit Duitschland voor herstelling in Nederland.
8 Febr. — Japanners landen op eiland Singapore. Dr. Todt omgekomen. Ain al Gazala in N.-Afrika bezet door Astroepen. In Nederland aardappelenrantsoen verlaagd; aanvulling door peulvruchten. Gaslooze uren ingevoerd.
9 Febr. — Japanners bezetten vliegveld Tengah op Singapore. Bommen op Batavia en Rangoon. Batavia en Soerabaja geëvacueerd. Techn. Hoogeschool Delft gesloten wegens gebrek aan brandstoffen. Utrechtsche jaarbeurs uitgesteld.
10 Febr. — De Lafayette te Parijs door brand vernield. Prof. Speer opvolger van Dr. Todt. Overgave van Singapore geëischt. Luchtaanval op Port Darwin. Leden van Kultuurraad benoemd.
11 Febr. — Japanners bezetten de Boekit Timah. Singapore gedeeltelijk bezet. Ned. Kultuurraad geïnstalleerd. Communistische agitatoren gefusilleerd.

A. *BIOGRAFIEEN.* —

TUKA

In 1926 noodigde de Praagsche regeering professor dr. Vojtech Tuka uit, als jurist en specialist van het volkenrecht den Vrede van Versailles en van de Parijsche voorsteden vanuit het oogpunt van het staats- en volkenrecht toe te lichten. Hij weigerde deze opdracht te aanvaarden met de motiveering, dat 'n dergelijke taak niet tot de faculteit der rechten, doch tot die der medicijnen behoorde. „Enkel 'n professor in de psychiatrie is het gegeven, te onderzoeken, uit welke elementen deze psychose samengesteld is...." Tuka was van 1907 tot 1921 professor in het volkenrecht aan de universiteiten van Fünfkirchen en Pressburg. In 1921 nam hij de hoofdredactie van het blad „Slovak" over. Het jaar daarop benoemde de nationalistenleider Hlinka hem tot zijn plaatsvervanger in de leiding der Slovaaksche volkspartij. In dien tijd stichtte hij de Slovaaksche landwacht „Rodobrana", waardoor hij herhaaldelijk met de Praagsche gezagsdragers in scherp conflict geraakte. Wegens ondermijning van het staatsgezag werd hij tot vijftien jaren kerkerstraf veroordeeld. Van 1929 tot 1938 zat hij deze ongewoon harde straf uit. Bij de stichting van den onafhankelijken staat kreeg hij eerst zijn vrijheid weer. In Maart 1939 kwam hij als plaatsvervangend ministerpresident in de regeering; in October van datzelfde jaar nam hij definitief de leiding over. Sedert Mei 1940 behartigt hij tevens het ministerie van Buitenlandsche Zaken. **(Telegraaf)**

---

12 Febr. — Duitsch eskader passeert het Kanaal. Tsjang-Kai-Sjek te New Delhi. Ned. vice-admiraal Helfrich opperbevelhebber geall. vloot in Stillen Oceaan.
13 Febr. — Amerikaansche troepen naar Curaçao en Aruba. Wapenfabrieken te Leningrad beschoten. Salomons-eilanden gebombardeerd. Quisling bij Hitler. Strenge straffen in Nederland uitgesproken tegen distributie-ambtenaren wegens bonnenzwendel door Duitsch gerechtshof.
14 Febr. — In Duitschland geen jaarbeurzen in 1942. Voorjaarsbeurs in Utrecht afgelast. Vier Nederlanders gefusilleerd wegens spionnage. Insignes en uniformen der N.S.B. in diensttijd geoorloofd.
15 Febr. — Japanners landen op Sumatra bij Palembang. Britten (Gen. Percival) in Singapore capituleeren. Japanners bezetten Palembangsch vliegveld en Anambas-eilanden. Aflevering door bierbrouwerijen in Nederland tijdelijk stopgezet.
16 Febr. — Singapore heet voortaan Sjonan(ko).
17 Febr. — Japansche troepen trekken in Birma over Salwien. Totale mobilisatie in Australië. M. Blokzijl benoemd tot gildeleider Persgilde.
18 Febr. — Begin proces van Riom. Mussert spreekt over Arbeidsdienst. Geen stadsbussen meer op Zondag. C. F. Staargaard benoemd tot commissaris der prov. Groningen.
19 Febr. — Den Pasar (Bali) bezet door Japanners. Port Darwin gebombardeerd. Publicatie documenten i.z. Van Kleffens, Fransche gezant De Vitrolles en grensincident te Venlo in 1939.
20 Febr. — Zeeslag in Straat Lombok. Japanners landen op Timor. Eerste Japansche aanval op Mandalay (Birma). Cripps in Britsche oorlogskabinet. Secr.-gen. van Alg. Zaken Frederiks vervangen door Prof. Schrieke.
21 Febr. — Soerabaja en Koepang door Japanners gebombardeerd. Luchtactie boven Batavia. Japansche oorlogsschepen in Golf van Bengalen. Staat van Beleg in Port Darwin. Twee babies te Wapenveld bij Zwolle door koude overleden.
22 Febr. — Groote Duitsche duikbootactie op Atl. Oceaan. Port of Spain aangevallen door Duitsche duikbooten. Rundvet op boterbon in Nederland. Suikerprijs verhoogd met 1 cent per kg.
23 Febr. — Dr. W. Temple aartsbisschop van Canterbury. Aanmeldingsplicht voor werkloozen van 18—40 jaar in Nederland.
24 Febr. — Japanners bezetten Bali. Kustplaats in Californië gebombardeerd. In W.-Indië weer Amerikaansche schepen getorpedeerd. Verbod tot aanneming van verminkte Ned. geldstukken.
25 Febr. — Mislukte aanslag op Von Papen in Ankara. Vier Nederlanders gefusilleerd wegens poging tot aansluiting bij koloniale leger.
26 Febr. — 90 pct. der Indische oliebronnen in Japansche handen. Britsche troepen te New York. Verhoogde straffen in Nederland wegens luisteren naar verboden zenders. Beperking autoverkeer in Nederland.
27 Febr. — P.T.T. in Nederland in nat.-soc. banen. Eenheid brandstoffen extra voor zuigelingen.
28 Febr. — Zeeslag in de wateren van Java. **(V. b. 5801)**

B. HANDEL EN NIJVERHEID — Bevolking en industrieele capaciteit —

De aanvang van de moderne industrie, aldus de Telegraaf, waaraan wij dit artikel ontleenen, wordt algemeen gesteld op de tweede helft der 18de eeuw. In dien tijd ontstond, met name in Engeland, de fabriek, die zich van de werkplaats o.a. onderscheidde door een grooter aantal arbeiders, een scherper verdeeling der functies in het bedrijf en het gebruik van andere krachtbronnen dan de menschelijke lichaamskracht alleen, waardoor een aanmerkelijke stijging der productie kon worden verkregen. Meer dan anderhalve eeuw heeft de industrie zich over de wereld kunnen uitbreiden. Gaat men na tot welke resultaten die expansie heeft geleid, dan blijkt, dat de verdeeling over de werelddeelen hoogst ongelijkmatig is.
Het Zweedsche tijdschrift „Svensk Utrikeshandel" geeft het volgende overzicht, waarbij opgemerkt moet worden, dat de cijfers betrekking hebben op officeele opgaven vóór dezen wereldoorlog, zoodat niet bekend is, in hoeverre zij de huidige werkelijkheid weerspiegelen. Ook kunnen wij niet nagaan, op welke basis de cijfers der industrieele capaciteit (b.v. aantal industrie-arbeiders, aantal P.K., vermogen der stoomwerktuigen e.d.) zijn berekend. Hier volgen de Zweedsche cijfers:

	Bevolking in mill.	Bevolking in %	Ind. cap. in %
Europa (incl. Sovjet-Unie)	565	26.6	46
waarvan			
Sovjet-Unie	162	7.6	9
Pan-Amerika	271	12.7	45.5
Azië (zonder Sovjet-Rusland)	1125	52.9	7
Australië en Oc.	11	0.5	1
Afrika	154	7.3	0.5
Geheele wereld	2126	100.0	100.0

Europa, hoewel sterk geïndustrialiseerd, wordt, wat de verhouding per hoofd der bevolking aangaat, sterk overtroffen door Pan-Amerika, hetgeen in de practijk zeggen wil de V.S. Europa, de Sovjet-Unie en de V.S. te zamen beschikken over 90% der industriëele capaciteit, terwijl zij slechts een derde van de wereldbevolking herbergen. De overige twee derden der wereldbevolking moeten 't derhalve met een tiende der industrieele capaciteit stellen. Zonder Japan en Rusland bezit Azië, met meer dan 1 milliard menschen, slechts 2% van 's werelds industrieele capaciteit. Canada, Middel- en Zuid-Amerika te zamen nauwelijks 1.5% en Afrika 0.5%! Voor de wereldindustrie hebben deze gebieden wel is waar een enorme beteekenis gehad doch slechts als leveranciers van grondstoffen. Op den duur is niet te verwachten, dat deze „arbeidsverdeeling" tusschen de continenten gehandhaafd zal worden. In vrijwel alle grondstoflanden valt reeds sinds jaren een tendenz op te merken om zelf tot industrieele verwerking der inheemsche grondstoffen over te gaan. De eerste wereldoorlog heeft vele grondstoffenlanden, speciaal in Zuid-Amerika, er toe gebracht te trachten zelf de artikelen te fabriceeren, die niet meer konden worden ingevoerd en voor het weggevallen afzetgebied in den vreemde een compensatie te vinden door de grondstoffen des lands zelf te verwerken. Na 1918 zijn vele dezer bedrijven tegen de hervatte buitenlandsche concurrentie niet opgewassen gebleken — een aanwijzing, dat het zeer onwaarschijnlijk is, dat alle continenten ooit gelijkelijk geïndustrialiseerd zullen zijn — maar andere industrietakken zijn levensvatbaar gebleken.

In dezen oorlog valt eenzelfde ontwikkeling te bespeuren. In Zuid- en Middel-Amerika, Canada, Zuid-Afrika, Mandsjoekwo, om slechts enkele voorbeelden te noemen, wordt met kracht naar verdere industrialisatie gestreefd, ten deele onder aanmoediging der oorlogvoerenden. Anderzijds remt de oorlog deze pogingen, omdat de noodige machines door de oude industrielanden thans niet of moeilijk geleverd kunnen worden. Toch zullen de leidende industrieele continenten er rekening mee moeten houden, dat hun alleenheerschappij steeds meer bedreigd zal worden. Onjuist zou het echter zijn, hieruit te concludeeren, dat de wereldhandel hierdoor uiteindelijk zal afnemen. Integendeel, de ervaring leert, dat juist de sterk geïndustrialiseerde landen voor dezen oorlog een zeer levendig handelsverkeer met elkaar onderhielden, zoo b.v. de V.S. met Europa (speciaal Engeland), Engeland met Duitschland, en niet te vergeten de Continentaal Europeesche staten onderling.
(V. b. Energie 5775 A)

A. NEDERLAND — Financiën - Effectenhandel in 1943 —

24 Jan. — „Keesing's Hoogste en Laagste Noteeringen" publiceeren thans de definitieve beursomzetten in 1943, welke wij hier laten volgen.

Omzetten in ∫ millioen

	1943	1942	1941
Staatsleeningen	909	726	535
Prov. en Gem.	65	60	52
Pandbrieven	70	69	57
Div. & Premieleen.	49	52	60
Totaal oblig.	1.096	906	705

De omzet op de obligatiemarkt — in nominale bedragen — heeft dus de ∫ 1 milliard overschreden en is ∫ 190 millioen hooger dan 1942 en meer dan de helft, nl. ∫ 391 millioen, hooger dan 1941. Vergeleken bij een basis van 100 voor 2 Jan. 1941 bewogen in 1943 de koersindices zich als volgt:

Koersindices 1943

	Laagste	Hoogste	30 Dec.
Staatsleeningen	109.86	114.87	113.73
Prov. en Gem.	112.69	115.65	115.37
Pandbrieven	113.54	113.81	113.81
Tot. obligaties	112.15	114.55	114.30

Op de aandeelenmarkt zijn de omzetten in nominale bedragen in ∫ millioen als volgt:

	1943	1942	1941
Banken	32	34	35
Industrie	131	202	240
Electr. Gas	0.7	6	3
Handel	8	13	17
Mijnbouw	0.4	3	4
Petroleum	1.4	124	65
Rubber	1	37	31
Scheepvaart	2	47	47
Suiker	0.6	39	22
Tabak	0.6	12	8
Thee	0.3	2	2
Div. Cult.	1	4	7
Spoor en Tr.	1	14	16
Diversen	23	20	29
Totaal	205	562	533

De aandeelenomzet is dus rond 40% van dien van 1941 en 37% van dien van 1942.
Weer op basis 2 Jan. 1941 = 100 bewogen de koersindices zich als volgt:

Koersindices 1943

	Laagste	Hoogste	30 Dec.
Banken	117.33	130.60	124.76
Industrie	130.85	165.48	159.49
Mijnbouw	55.83	57.02	57.02
Handel	71.68	89.39	84.89
Petroleum	129.37	129.37	129.37
Rubber	66.03	66.22	66.22
Scheepvaart	101.95	101.98	101.95
Suiker	66.44	67.55	66.55
Tabak	67.11	68.79	68.79
Totaal	89.77	96.84	95.45

(V. b. Effecten 5810 A.)

Landbouw en veeteelt - Het agrarische inkomen —

In „Europa Oeconomica" behandelde ir. W. F. Gerhardt het vraagstuk der verhouding van het agrarisch inkomen tot dat der overige bevolking. In het verleden, aldus schrijft Het Handelsblad, dat dit artikel aan een beschouwing onderwierp, wisten andere groepen door trust- en kartelvorming en voor de stedelijke arbeiders de arbeidersbeweging hun positie te versterken. doch de landbouw, die door buitenlandsche voortbrenging, door roofbouw verkregen, werd beconcurreerd, bleef volkomen passief. Volgens nadere berekeningen, waarbij het systeem van de commissie-Ebels werd aangehouden, bedroeg het inkomen van den landbouw 12% van het volksinkomen in 1938, terwijl 19% van alle tewerkgestelden in den land- en tuinbouw werkzaam waren. Met 852 gulden per jaar bedraagt het loon van hen, die in land- en tuinbouw werkzaam zijn, twee-derde van het gemiddelde inkomen van alle in Nederland werkzame personen. In het slechte jaar 1931-32, toen het inkomen van den landbouw tot 286 millioen gulden was geslonken, bedroeg de netto pachtsom nog altijd 101 millioen gulden, terwijl in dat zelfde jaar de boer bij een arbeidsloon, dat gelijk stond met dat van den landarbeider, een verlies boekte van samen 178 millioen gulden. In het gunstige jaar 1928-1929, met een landbouwinkomen van 591 millioen gulden, bedroeg het ondernemersinkomen van den boer 23 millioen gulden, terwijl de eigenaar van landbouwgronden 169 millioen gulden opstreek. Indertijd werd op de graanbeurzen de meening verkondigd, dat de landbouwcrisismaatregelen niet waren afgekondigd voor den boer doch voor de leden der Eerste Kamer, die voor een belangrijk deel grondeigenaren waren. De pachtwet van 1937 en het pachtbesluit van 1941 hebben wijzigingen gebracht, waarbij bij een laag agrarisch inkomen het inkomen van den grondeigenaar naar verhouding lager zal zijn dan vroeger. Het valt op dat de zuivere productie van de veeteelt zooveel hooger is dan van den akkerbouw. Het grootste deel der toegevoegde grondstoffen voor den landbouw komt echter ten laste van de veehouderij. Dat was het buitenlandsche voergraan, dat werd ingevoerd.
In dit opzicht blijft, vooral ook indien men van het Deensche voorbeeld wil leeren, in de toekomst een sterke correctie mogelijk, die thans onder druk van den oorlogstoestand wordt toegepast. Een Germaansch volk zonder een gezonden boerenstand gaat ten gronde, betoogt de schrijver. Boeren en arbeiders zullen bij onvoldoende bezoldiging hun bedrijf verlaten. De rechtvaardige verdeeling van het volksinkomen mag niet aan het spel der vrije krachten worden overgelaten. „Alleen door een zoo groot mogelijke beheersching van loon en prijs, uitgaande van een autoritaire leiding van het bedrijfsleven, welke uitsluitend het welzijn van het volk als geheel beoogt, is de oplossing van het probleem in kwestie — te weten de rechtvaardige verdeeling van het volksinkomen over de verschillende bedrijfstakken of, wat op hetzelfde neerkomt, de juiste waardeering van de productie binnen elk dezer bedrijfstakken te verwezenlijken", aldus ir. Gerhardt, die het mede geboden acht, sociale en andere maatregelen te nemen die boer en arbeider het leven op het land zoo aantrekkelijk mogelijk maken en hen aan den grond binden.

Justitie - Platina electroden gestolen —

24 Jan. — Dezer dagen is in de Amsterdamsche Chininefabriek te Amsterdam diefstal gepleegd van een groot aantal platina electroden, welke dienden tot het bereiden van waterstofperoxyde. Deze fabriek is de eenige in Nederland, die alle ziekenhuizen, apothekers, doktoren en technische instellingen van dat geneesmiddel kon voorzien. De voorziening van het geneesmiddel moet worden gestaakt, zoodat een groot aantal lieden de dupes zijn.

N.S.B. - Mussert bezoekt Alkmaar —

24 Jan. — In het kader van de rondreis door alle kringen van de N.S.B. bezocht de Leider op 22 Januari den kring Kennemerland-Noord en voerde het woord op een kringappèl te Alkmaar. Aan de grens der gemeente werd de Leider ontvangen door verschillende autoriteiten. Na de inspectie van formaties W.A. en Jeugdstorm werd het kringhuis bezichtigd. (V. b. Mussert 5796 A.)

Pers - Benoeming van hoofdredacteuren bij nieuwsbladen afhankelijk van officieele toestemming —

24 Jan. — Naar wij aan de N.R.Crt. ontleenen heeft voor de aanstelling van een hoofdredacteur de uitgever van een nieuwsblad de toestemming noodig van den Secr.-gen. van het Dep. v. Volksvoorlichting en Kunsten.
(V. b. Journalistenbesl. 4721 A.)

Sport — De paardensport in 1943 —

24 Jan. — „De Telegraaf" ontleende aan „Het Paard" een aantal bijzonderheden betreffende de ontwikkeling van de paardensport in 1943. In totaal telde dit seizoen 96 draversdagen, waarvan er 31 op Duindigt werden gehouden. Wat de bij de draverijen gewonnen bedragen betreft, gaat Stal Vita Nova met ∫ 76.350 aan het hoofd. Hier zijn de cijfers (tot een gewonnen bedrag van ∫ 50.000) de volgende: Stal Vita Nova ∫ 76.350, J. Smit ∫ 68.550, G. J. v. d. Elshout Pzn. ∫ 52.300, stal Rotterdam ∫ 50.450. Het totaalbedrag der in 1943 bij de draverijen uitgeloofde prijzen bedroeg niet minder dan ∫ 1.157.600, welk hooge bedrag voor het grootste deel werd bereikt door de invoering van den totalisator. Een deel (7%) der inzetten immers wordt gesteed tot verhooging der prijzen. De paarden, die dit bedrag van ruim een millioen gulden hebben verdiend, kunnen als volgt worden vermeld (de eerste 7 uit 261 dravers): Barones Spencer

ʃ 57.450, O. Lapize ʃ 23.700, Mesnil-Cher ʃ 20.100, Dutch Hanover ʃ 20.000, Lord Maire ʃ 18.950, Abdullah Scott ʃ 16.500, Zoon van Silladar ʃ 16.300.

A. NEDERLAND — Sociale Zaken - Kosten van het Ziekenfondsbesluit in 1942 —

24 Jan. — Aan „Econ. Nieuws" ontleenen wij eenige der belangrijkste gegevens ten aanzien van de kosten van het „Ziekenfondsbesluit" gedurende 1942, het eerste jaar waarin dit besluit van kracht was. Vóór de invoering van het Ziekenfondsenbesluit bedroeg het totale aantal fondsleden 4.025.541 (1 Jan. 1940). d.w.z. 456 per 1000 inwoners. Het gemiddelde aantal verplicht-verzekerden gedurende 1942 bedroeg 3.360.255, waarbij aan vrijwillig-verzekerden nog een totaal aantal van 2.031.857 dient te worden gevoegd. Het aantal verzekerden is dus met 34% toegenomen. De in de navolgende tabel gepubliceerde gegevens zijn zeer belangrijk en nog nimmer over eenig jaar gepubliceerd.

Kosten van het Ziekenfondsenbesluit in 1942:

	Kosten per persoon p. j.	Totale kosten
1. Geneeskundige hulp	ʃ 3.195	ʃ 10.736.000
2. Genees- en verbandmiddelen	- 2.548	- 8.562.000
3. Specialistische hulp	- 1.447	- 4.862.000
4. Tandheelkundige hulp	- 1.011	- 3.397.000
5. Verloskundige hulp	- 0.360	- 1.210.000
6. Ziekenhuisverpleging	- 3.068	- 10.309.000
7. Uitwendige geneeswijzen	- 0.158	- 531.000
8. Kunstmiddelen	- 0.217	- 729.000
9. Incasso, beheer en contrôlekosten	- 1.423	- 4.782.000
10. Buiten het fondsgebied verleende hulp	- 0.030	- 101.000
11. Overige uitgaven	- 0.017	- 57.000
	ʃ 13.474	ʃ 45.276.000
Herverzekeringspremiën:		
12. Uitkeering bij overlijden	- 0.400	- 1.344.000
13. Tegemoetkoming in de kosten van sanatoriumverpleging	- 0.400	- 1.344.000
	ʃ 14.274	ʃ 47.964.000

De gemiddelde opbrengst per persoon bedroeg in 1942 ongeveer ʃ 16.—. **(V. b. Inv. Ziekenfondsbesl. 4882 B.)**

Verkeer - Verwijdering der vluchtheuvels —

24 Jan. — In verband met de verkeersveiligheid des nachts zullen: 1. De verkeerszuilen en vluchtheuvels moeten vóór 15 Februari a.s. worden verwijderd. 2. De oversteekplaatsen tusschen de trottoirs en de eigenlijke halten moeten aan het begin en het einde der vluchtheuvels worden aangegeven met loodrecht op de rijrichting op den rijweg aan te brengen witte strepen (lichtgevende verf). 3. De onder 1. en 2. genoemde maatregelen moeten worden uitgebreid tot alle vluchtheuvels, dus ook tot die, welke niet als halte worden gebruikt. Eventueel moeten ook aanwezige beplantingen e.d. worden verwijderd. In de groote steden met vrij druk tramverkeer zullen eenige vluchtheuvels worden aangewezen, die behouden kunnen blijven. In aanmerking hiervoor komen de steden: Vlissingen, Middelburg, Rotterdam, Den Haag, Delft, Leiden, Haarlem, Amsterdam, Utrecht, Heerlen, Sittard, Nijmegen, Arnhem, Groningen.

B. NATUURRAMPEN — Catastrophale boschbrand in Australië —

24 Jan. (D.N.B.) — Volgens een bericht aan de „Times" uit Melbourne deelt de officieele commissie voor hulpverleening van den Australischen staat Victoria mede, dat door bosch- en steppenbranden een schade van meer dan £ 5.000.000 is aangericht; verder werden 500 tot 750 huizen, 1.000.000 schapen, 50.000 stuks hoornvee, 1000 paarden, 1000 varkens, 200.000 stuks gevogelte en 5.000 bijenkorven een prooi der vlammen.

C. ENERGIE — Europeesche electriciteitsvoorziening in de toekomst —

Jan. — In 1882 werd, aldus ontleenen wij aan „De Telegraaf", op de internationale electriciteitstentoonstelling te München, voor de eerste maal gelijkstroom met een spanning van 2000 volt over een afstand van 57 km. overgebracht. In 1891 werd over een afstand van 180 km. met 25.000 volt een kracht van 300 pk. overgebracht en voor de eerste maal werd toen een proef genomen met draaistroom. Ongeveer twintig jaar na de tentoonstelling te Frankfort in 1891 waren in Europa leidingen met een spanning van 80.000—100.000 volt in bedrijf; de oorlog van 1914 bracht een vertraging in de ontwikkeling, maar reeds tijdens den oorlog en daarna ontstonden in Frankrijk, Italië, Zwitserland en Duitschland stroomnetten met een spanning van 120.000 volt; hierdoor was het mogelijk grootere systemen te ontwerpen, die elkander konden helpen en tot elkanders reserve konden dienen en die den economischen factor der energieverzorging verhoogden. In de laatste jaren voor 1930 werd de spanning in deze netten opgevoerd tot 220.000 volt; daarmede was het mogelijk geworden electrische energie door groote koppelnetten over de landsgrenzen heen te brengen, waardoor ten aanzien van de energieverzorging dezelfde voordeelen zouden kunnen worden bereikt, die ook een goederenruil van land tot land verschaft. Wanneer dit nu mogelijk blijkt te zijn en wanneer het mogelijk is, dat post en telegraaf, telephoon en radio, goederenruil en personenverkeer het uiterste Noorden van Europa met het uiterste Zuiden verbinden, dan moet het, zoo redeneerden ir. Oskar Oliven en zijn medestanders, ook mogelijk zijn een groot Europeesch krachtnet tot stand te brengen, een „Europanet", dat op de meest efficiënte wijze gebruik zou maken van de Europeesche water- en kolenkrachtinstallaties.

Als een der grootste voordeelen noemde men de mogelijkheid, om nieuwe krachtbronnen, die tot nu toe niet in exploitatie gebracht werden, omdat zij te ver verwijderd waren van de centra van het verbruik, rendabel te maken. Dit gold bijv. voor de waterkracht van den Donau, aan de Dalmatische kust en in Noorwegen en ir. Oliven c.s. rekenden er op, dat in Europa in afzienbaren tijd 5.000.000 k.w. waterkracht economisch nuttig gemaakt zouden kunnen worden. Een ander voorbeeld van één Europeesch groot koppelnet is, dat men de „toppen" van het verbruik aan energie, die overal een hinderpaal vormen voor het economisch goed functionneeren van electriciteitswerken, zou kunnen egaliseeren. Men moet daarbij voor oogen houden, dat, wanneer het in Rostov a. d. Don donker begint te worden, Boekarest nog een uur daglicht heeft; in Weenen bedraagt het verschil anderhalf uur, in Zürich twee uur, in Barcelona twee en een halfuur en in Lissabon drie uur tien minuten. Men kan zich voorstellen, van welk een economische beteekenis het voor de Europeesche electriciteitsvoorziening zou zijn, indien men de toppen van het verbruik, die door het tijdsverschil niet tegelijkertijd vallen, door een Europeesch koppelnet zou kunnen egaliseeren. Ook in de richting Noord—Zuid zouden de verschillen kunnen worden opgevangen niet ten aanzien van de dagelijksche tijdverschillen, maar van de differentiatie van de seizoenen. Zuid-Europa zou des winters stroom kunnen leveren aan Noord-Europa, waar des winters de duisternis veel vroeger invalt dan in het Zuiden. Ten slotte rijst, indien de groote Europeesche koppelnetten werkelijkheid zullen worden, het beeld van een Europeesch electrisch spoorwegnet voor het geestesoog op. Een dergelijk spoorwegnet kan eerst dan gecreëerd worden, indien door de hoogspanningsleidingen ook die landen, die geen eigen energiebronnen hebben, goedkoop electrische energie kunnen ontvangen.

Hoe stelde men zich den aanleg van de Europeesche hoogspanningsnetten nu eigenlijk voor? Op de tweede „Weltkraftkonferenz", die in 1930 gehouden werd en waar ir. Oliven zijn plannen ontvouwde, bleek, dat hem het volgende schema voor oogen stond:

Drie netten zouden gebouwd worden in de richting Noord—Zuid. Het eerste zou loopen van de waterkrachtcentrales in West-Noorwegen (met een zijlijn naar Zweden) over Hamburg en Berlijn en het Midden-Duitsche bruinkoolgebied naar de waterkrachtcentrales in de Alpen en van daar via den Brennerpas naar Genua en Rome. De tweede lijn zou gaan van Calais (waar een groote electro-thermische installatie gebouwd zou worden, die gebruik zou kunnen maken van goedkoope steenkolen uit het nabijgelegen Engeland, Noord-Frankrijk en België) over Parijs, Lyon en de waterkrachtcentrales in het Rhônegebied naar Barcelona en Zaragossa — welke steden eveneens over waterkrachtcentrales beschikken — tot Lissabon, dat gunstig ligt voor den aanvoer van Europeesche steenkool. De derde lijn was gedacht van Warschau via de Duitsch-Poolsche steenkolenlagen door Tsjecho-Slowakije, over Weenen en de Oostenrijksche waterkrachtcentrales naar Joego-Slavië, waardoor de waterkrachtcentrales aan de Dalmatische kust voor het Europeesche krachtnet ontsloten zouden worden. In de richting Oost—West dacht men zich twee lijnen: De eene moest aansluiten aan de van Warschau komende Noord—Zuid-lijn (met aansluiting op de Galicische oliecentra) en zou dan gaan via de Neder-Silezische kolenvelden naar de Midden-Duitsche bruinkoolcentra bij Halle, waar zij de Noord—Zuid-lijn van Noorwegen naar Italië kruist, dan naar West-Duitschland over Koblenz, Trier, naar Parijs, waar zij zou eindigen in de lijn Calais—Lissabon. De tweede lijn zou beginnen in Rostov (steenkolen) en dan over Alexandrowsk (waterkracht) naar Odessa (olie) loopen, om vervolgens via de Roemeensche petroleumvelden naar Boekarest te gaan. Van hieruit zou dan een lijn voor de

levering van energie naar Bulgarije en Turkije gebouwd kunnen worden. De Oost—West-lijn zelf zou van Boekarest den Donau volgen tot de IJzeren Poort en verder over Boedapest naar Weenen, waar zij aansluiting kreeg aan de derde Noord—Zuid-lijn. Van daar zou de lijn via het Alpengebied in Oostenrijk, Zwitserland en Frankrijk naar Lyon loopen, om weer aansluiting te krijgen bij de lijn Calais—Lissabon. De gezamenlijke Europeesche krachtnetten zouden een totale lengte hebben van circa 10.000 km. De spanning zou opgevoerd worden tot 380.000—400.000 volt. Bij de plannen was een gedetailleerde kostenberekening gevoegd; in totaal was de aanleg van het Europeesche krachtnet begroot op Mk. 2 milliard, terwijl het transport der electrische energie in het Europanet zou uitkomen op 1.1 Pf. per k.w.u.
(V. b. Energie 5775 A.)

A. DUITSCHLAND — Handel, Nijverheid - Geen handelsmonopolies —

24 Jan. — Naar aanleiding van bepaalde verschijnselen, welke wezen op monopolietendenzen in den buitenlandschen handel, verklaarde de onlangs in het Duitsche ministerie van Economische Zaken opgenomen dr. Hayler op de bestuursvergadering der Degriges, dat weliswaar buitengewone tijden ook buitengewone middelen eischen, doch dat monopolies, in welken vorm zij ook mogen opduiken, van de hand dienen te worden gewezen. Juist in de buitenlandsche handelsbetrekkingen voerden monopolies gedwongen tot een verwaarloozing van het particuliere initiatief, van welk initiatief echter een doelbewuste economische politiek geen afstand zal kunnen doen. **(V. b. Ontb. Kartels 5750 D.)**

Weermacht - Prestaties der bewapeningsindustrie —

24 Jan. — Uitvindingen, vereenvoudigingen en verbeteringen hebben den laatsten tijd de prestaties van de Duitsche wapenindustrie zeer aanzienlijk opgevoerd. Zoo is b.v. de productie der loopen van kanonnen en geweren met het tienvoudige toegenomen door een nieuw procédé bij de fabricage. Een ander nieuw procédé voor het richten van geweerloopen heeft verhoogingen der prestaties met honderd procent mogelijk gemaakt. Voorts werd het procédé voor het bewerken van kanonloopen verbeterd en daarmede een verhooging der prestatie van 400 pCt. verkregen.
Het gebruik van granaathulzen uit staal maakt Duitschland onafhankelijk van het tot dusver voor de hulzen uit messing benoodigde koper. Na uitgebreide proefnemingen is men er in geslaagd een kwaliteit staal te maken, die aan alle eischen voldoet, welke aan de hulzen gesteld moeten worden en bovendien in velerlei opzicht beter is dan 't messing. De vervaardiging van hulzen geheel uit staal, zelfs van het zwaarste kaliber, biedt geen moeilijkheden. Geschikte constructies maken het zelfs mogelijk om in de kleinste bedrijven een aanzienlijke fabricage te bewerkstelligen, zoodat de tegenwoordige totale maandelijksche productie aan stalen hulzen viermaal zoo groot is als de vroegere jaarlijksche productie aan hulzen uit messing. Daarbij is de huls uit staal in het technisch gebruik vaak beter dan de huls uit messing. Ook kan zij een tweede maal gebruikt worden. **(V. b. Oorlogsprod. 5676 A.; 5551 A.)**

B. ENGELAND — Winston Churchill over aanstaande militaire gebeurtenissen —

Jan. — „Nog voor medio Maart zal de wereld getuige zijn van de grootste militaire onderneming, die ooit in de geschiedenis is vermeld", heeft volgens S.P.T. Churchill op 19 Januari tegen een afgevaardigde gezegd, toen deze hem tijdens een pauze tusschen de debatten van het Lagerhuis, vroeg hoe het wel met de invasie stond.
In militaire zoowel als in politieke kringen hecht men aan deze uitlating van den premier veel waarde. Immers ook de gebeurtenissen op Sicilië heeft de president op een dergelijke wijze aangekondigd. **(V. b. Churchill 5812 E)**

C. ENGELAND—VER. STATEN — Mutaties in de legerleiding —

24 Jan. — Naar de Britsche berichtendienst meldt, is te Londen officieel medegedeeld, dat generaal Eisenhower het opperbevel over het Amerikaansche leger op het Europeesche oorlogstooneel op zich neemt, naast zijn functie van opperbevelhebber van het expeditiecorps der geallieerden. Eisenhower heeft generaal-majoor Lee benoemd tot plaatsvervangend opperbevelhebber van het Amerikaansche leger op het Europeesche oorlogstooneal, met behoud van zijn functie van generaal van den ravitailleeringsdienst van het Amerikaansche leger op dit oorlogstooneel. Generaal-majoor Bedell Smith is benoemd tot chef van den staf van het Amerikaansche leger op het Europeesche oorlogstooneel, met behoud van zijn functie van chef van den staf van het algemeene hoofdkwartier van het geallieerde expeditiecorps.
(V. b. 5805 B.)

D. FRANKRIJK — Ontruiming Middellandsche Zeekust —

24 Jan. (S.P.T.) — Tijdens een conferentie van alle belanghebbende ministers, prefecten en vertegenwoordigers van den interministerieelen dienst ter bescherming tegen uit den oorlog voortvloeiende moeilijkheden, is besloten het Fransche kustgebied aan de Middellandsche Zee geheel te ontruimen. Aldus een officieele mededeeling van Zondagavond uit Vichy. Er zullen voorschriften worden opgesteld, waarbij wordt bepaald welke punten het eerst moeten worden ontruimd en die voorts zullen voorzien in een algemeene overbrenging van de Fransche bevolking tot 15 à 20 km. van de kust. Deze maatregelen gelden in het bijzonder voor vrouwen, kinderen en ouden van dagen, verder voor ziekenhuizen, gevangenissen en scholen.
(V. b. Atlantikwall 5807 B.; Bezetting v. Z.-Frankrijk 5313 A.)

Luchtaanvallen - Aantal slachtoffers sedert October 1941 —

24 Jan. (D.N.B.) — De verliezen der Fransche burgerbevolking door Britsch-Amerikaansche bomaanvallen veroorzaakt, bedroegen in den tijd van 1 October 1941 tot Januari 1944 in totaal meer dan 15.000 personen aan dooden. Ruim 20.000 Franschen zijn bij deze luchtaanvallen gewond. Het vernielen van woningen maakte ongeveer een millioen Franschen dakloos. Daar de getroffen gemeenten in het achterland en vele kilometers van militaire objecten verwijderd liggen, is geen schade aangericht aan de verdedigingsinstallaties van den Atlantischen wal.
(V. b. Oorlogsschade 5782 B.; Slachtoffers luchtaanv. 5474 A.)

Regeering - Darnand tot hoofd der politie benoemd

24 Jan. — In opdracht van den minister-president zijn alle politiemanschappen, die belast zijn met de handhaving van de openbare orde en de binnenlandsche veiligheid van den staat geplaatst onder bevel van den secretaris-generaal voor de handhaving van de orde, Darnand.
(v. b. Reorg. reg. 5798 D.)

E. ITALIE (REPUBLIEK) — Handel, Nijverheid - Socialisatie van het bedrijfsleven —

24 Jan. — De Italiaansche ministerraad heeft onder voorzitterschap van den Duce een bijeenkomst gehouden, waarin een aantal principieele besluiten werden genomen in zake de structuur van het bedrijfsleven in het rep. fascistische Italië. De reeds in November 1943 in het partijprogramma van Verona opgenomen eischen in zake een vèrgaande socialisatie van het bedrijfsleven werden thans in wettelijken vorm vastgelegd. Nadat eerst een verhooging der loonen en salarissen met 30 pCt. werd voorgeschreven, wordt thans aan de naamlooze vennootschappen de verplichting opgelegd tot het invoeren van omvangrijke sociale maatregelen. De Italiaansche staat verplicht bovendien alle naamlooze vennootschappen, onverschillig of zij al dan niet onder staatstoezicht staan, in beginsel tot een socialisatie van het bestuur. Bij particuliere maatschappijen met een minimum personeelsterkte van 50 man, moet een bedrijfscommissie van minstens drie personen worden gevormd. De in de jaarlijksche balans vermelde winst moet volgens iederen keer vast te stellen verhouding ter beschikking worden gesteld van het personeel en van den staat, ten einde voor speciale sociale doeleinden gebruikt te worden. Een speciale positie zal voortaan de bedrijfsleider innemen. Hij alleen is de verantwoordelijke leider van de onderneming en heeft aan den staat rekenschap af te leggen over productie en arbeidsdiscipline. De leider van het nieuwe staatsinstituut voor bestuur en financiering wordt door de regeering benoemd. Onder hem staan alle andere bedrijfsleiders. Bij particuliere ondernemingen zal in de meeste gevallen de ondernemer als de verantwoordelijke leider optreden. **(V. b. Org. It. bedrijfsleven 5757 E.)**

F. JAPAN — Rijksdagrede van min.-pres. Tojo - Overzicht betreffende de oorlogsvoering —

24 Jan. (D.N.B.) — De Japansche minister-president Tojo heeft in het parlement verklaard, dat de vijand, ondanks zeer zware verliezen en tegenslagen, zijn ravitailleeringsbases als gevolg van zijn materieele overmacht en dank zij het feit, dat hij er in geslaagd is de Japansche verbindingen ter zee voor een deel af te snijden, naar voren heeft kunnen verplaatsen. De Japansche frontsoldaten hebben den vijand echter aanzienlijke verliezen toegebracht, waarover de leiders der Ver. Staten en Engeland hun volken opzettelijk in het onzekere laten, in het bijzonder wat betreft de verliezen der troepen. Elke soldaat der Japansche weermacht is vastbesloten minstens tien vijandelijke soldaten te vernietigen.
De Japansche krachtsinspanningen voor den oorlog zijn in

elk opzicht verhoogd. De minimum-leeftijd is verlaagd. In het bijzonder is de gevechtskracht van de luchtmacht versterkt en de vliegtuigproductie is sedert een jaar met meer dan het dubbele verhoogd. De oprichting van het ministerie voor bewapening biedt de garantie, dat elke industrie op uiterste kracht werkt. De Anglo-Amerikanen spreken weliswaar van een langen duur van den oorlog, doch verlangen in werkelijkheid zeer vurig naar een zoo snel mogelijk einde van den oorlog in verband met hun lange aanvoerwegen, alsmede door de onrust en de onveiligheid in het vaderland. Japan heeft in den tusschentijd de mogelijkheid om zijn strategische positie verder te versterken en de veroverde grondstofbronnen te exploiteeren, zoodat zijn gevechtskracht die van de vijandelijke mogendheden overtreft. De vijand is derhalve gedwongen om te probeeren een snelle beslissing te verkrijgen.

Ook in dezen oorlog moet men er op voorbereid zijn dat de moeilijkheden nog grooter en ernstiger worden. Zoodra de wederzijdsche uitputting begint zal diegene verliezen, wiens geloof aan de overwinning geschokt is en wiens wil om offers te brengen verzwakt. De geestelijke kracht van het Japansche volk van honderdmillioen zal de overwinning der rechtvaardigheid waarborgen.

De Groot-Oostaziatische conferentie van November 1943 is een belangrijke gebeurtenis geweest voor den opbouw van een welvaartssfeer in Oost-Azië, waarbij in de gemeenschappelijke verklaring de idealen van het Japansche keizerrijk zijn opgeteekend en de overeenstemming met de idealen van alle Groot-Oostaziatische volken bewezen is.

Vervolgens betuigde Tojo zijn deelneming met het lot van de bevolking van die groot Oostaziatische gebieden, die slachtoffer is geworden van de „niets ontziende bombardementen" der Anglo-Amerikanen. Japan zal den moord op onschuldige vrouwen en kinderen eerlang vergelden. Tojo herinnerde voorts aan het feit dat Tsjoengking nog geen hulp van de Ver. Staten en Engeland heeft gekregen, niettegenstaande de regenperiode allang voorbij is en zelfs de periode van droogte reeds half verstreken is.

Onder leiding van Soebhas Chandra Bose maken, zoo verklaarde Tojo, intusschen de voorbereidingen voor de bevrijding van Indië voortdurend vorderingen en binnen niet al te langen tijd zal de vlag van de voorloopig Indische nationale regeering over Indië waaien. De algeheele sympathie van Japan gaat uit naar het Indische volk en zijn bevrijding zal de grootste operatie van deze eeuw zijn.

Met betrekking tot den strijd van Duitschland verklaarde Tojo ten slotte, dat hij begrip heeft voor de moeilijkheden, waarvoor Duitschland geplaatst is. Het Duitsche moreel is na het overwinnen van deze moeilijkheden nog sterker geworden en de Duitsche weermacht is gereed den vijand den beslissenden slag toe te brengen. Japan en Duitschland zijn als een ondeelbaar geheel door de banden van het wederzijdsche geloof aan een nieuwe wereldorde met elkaar vereenigd. Hun verbond is door den ernst van den oorlogstoestand alleen nog sterker geworden. Tezamen zal men de Ver. Staten en Engeland in het Westen en in het Oosten verslaan. **(V. b. Rijksdagrede Tojo 5571 B.)**

A. VERKEER — Lucht- en scheepvaartproblemen —

24 Jan. — Het ligt voor de hand, aldus „De Standaard", dat de civiele luchtvaart na den oorlog een tijdperk van ongekenden bloei zal doormaken. De regeeringen der verschillende landen zullen er niet aan ontkomen voor het geweldige luchtvaartapparaat nieuwe bestemmingen te zoeken, het personeel onder te brengen, de overbodige toestellen te exploiteeren en werk voor de fabrieken te vinden. De luchtvaart krijgt geheel nieuwe mogelijkheden.

Of zij de scheepvaart verdringen zal? Wij betwijfelen het, meenen het zelfs te mogen ontkennen; luchtvaart en scheepvaart zullen elkaar blijven aanvullen.

Er wordt wel eens de schijn gewekt, of de luchtvaart voorshands in voordeeliger positie verkeert dan de scheepvaart, omdat tijdens den oorlog de aanmaak van vliegtuigen niet stil gestaan heeft. Slechts oppervlakkig beschouwd is dit juist. Technisch is er inderdaad veel gewonnen, vliegmoeilijkheden schijnen er niet meer te zijn; maar anderzijds mag niet over het hoofd gezien, dat de vliegtuigfabricage slechts eenzijdig geweest is. Zoodat het heelemaal niet ondenkbaar is dat men zich na den oorlog voorloopig voor verkeersdoeleinden zal moeten behelpen met een bommenwerper en dat voor het vrachtvervoer gebruik gemaakt wordt van gesleepte motorlooze vliegtuigen.

Ook de outillage van de scheepvaart vraagt om voorziening. Weliswaar verspreiden de nieuwsbureaux berichten over den snellen aanbouw van schepen ook nu, maar het kan niet ontkend, dat hier sprake is van seriefabricage, die verband houdt met de krijgskansen der oorlogvoerende partijen. Na den oorlog — den eersten tijd vooral zal dit vraagstuk acuut zijn — gaat het niet om de kwantiteit van het aantal schepen, maar om de kwaliteit.

Het orgaan van het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van het Georg. Bedrijfsleven, „Economische Voorlichting", vestigt er in zijn laatste aflevering de aandacht op, dat in den vorigen wereldoorlog tengevolge van schaarschte aan technici en geschoolde arbeidskrachten de kwalitatieve resultaten in de Vereen. Staten beslist ongunstig waren. Met dit voorbeeld voor oogen, heeft men thans blijkbaar een anderen koers gevolgd en schijnt men alle verwachtingen te koesteren van het z.g.n. Victory-type. De tegenstelling tusschen het prestatievermogen van de productietechniek en de rentabiliteit zal echter ook nà den oorlog blijven bestaan. Standaardisatie kan slechts zin hebben bij den bouw van die schepen, waarnaar bij individueele werven regelmatig een vraag van zekeren omvang bestaat.

Passagiersschepen zullen nimmer in serie gebouwd worden; zij zijn luxe-schepen en in niet geringe mate reclameschepen. Wellicht zal de luchtvaart aan deze passagiersschepen vele passagiers onttrekken, vooral in den eersten tijd, overbodig zullen zij er niet door worden. Maar van de vrachtschepen zal het type evenzeer verschillend zijn, al kan men hier wel aan serie-fabricage denken. Een vaartuig, dat in de ertsvaart op Zweden of Noorwegen wordt gebruikt, dient andere eigenschappen te bezitten dan een dat stukgoederen naar Indië brengt; een boot op Zuid-Amerika moet, met het oog op de retourvracht, anders zijn ingericht dan een, die op Australië vaart; en de diepte van het vaarwater en de afmetingen der havens in de Middellandsche Zee zijn anders dan aan de La Plata of aan de West-Afrikaansche kust.

Ir. Van Dieren, raadgevend scheepsbouwkundig ingenieur te Rotterdam, heeft dezer dagen in een vraaggesprek met een der dagbladen als zijn meening te kennen gegeven, dat de continenten zich na den oorlog wel zooveel mogelijk op zichzelf zullen concentreeren, zoodat de bouw en exploitatie van de kleinere scheepstypen (3000-9000 ton) een belangrijke ontwikkeling zullen toonen. Hoe langer het traject is, hoe rendabeler het groote schip. De praktijk wijst dit ook uit. Ruw gerekend werden voor de vaart op de Noordzee schepen van 500-1500 ton gebruikt, voor de vaart op de Oostzee en naar Spanje schepen van 2000-3000 ton; naar de Middel. Zee voeren schepen van 3000-4000 ton, naar de Zwarte Zee 5000 tonners. Voor West-Afrika en de Oostkust van Z. Amerika kwamen schepen van 6000-9000 ton in aanmerking, op de Chili-lijn was het 9000-tons-type courant, terwijl tenslotte voor de lange lijnen op Oost-Azië en Australië schepen van 10.000-12.000 ton gebruikt werden. Volgens Ir. Van Dieren zal de internationale handel zich na den oorlog hoogstwaarschijnlijk meer concentreeren, zoodat uit dien hoofde een opwaartsche druk op de tonnage te verwachten is.

Havenuitdieping zal dus voorloopig nog niet noodig zijn. Een inzicht, dat door Zweedsche vakkringen en de Amsterdamsche en Rotterdamsche experts gedeeld wordt.
(V. b. 5815 B)

B. SPANJE. — Financiën - Tabaks- en lucifers-monopolie —

24 Jan. — Uit het wetsontwerp in zake een tabaksmonopolie in Spanje blijkt, dat het monopolie voor den duur van 25 jaar zal worden opgericht. Het monopolie zal zich uitstrekken over de 47 Spaansche provinciën en over de Balearen, terwijl de Canarische eilanden en Spaansch Marokko een eigen monopolie bezitten. Het monopolie heeft tevens betrekking op den verkoop van lucifers.

Buitenland - De verhouding tot Engeland —

24 Jan. — De Engelsche pers houdt zich bezig met de verklaring van Eden in het Lagerhuis, dat nog steeds Spaansche vrijwilligers aan het Oostelijke front strijden, en poogt in commentaren sterken druk uit te oefenen op de Spaansche regeering. „Evening News" zegt dat generaal Franco thans een beslissing over zijn houding moet nemen. Sir Samuel Hoare moet in Madrid opnieuw „krachtige protesten" laten hooren, hoe eerder en energieker, hoe beter. Het is thans aan Sir Samuel dit in een „meer rechtstreeksche taal dan de diplomatieke" zoo uit te drukken, dat geen twijfel meer bestaat. Ook „Star" verklaart, dat Franco thans „kleur bekennen" moet, of de Britsche en de Amerikaansche regeering moeten „doeltreffende stappen tegen hem ondernemen".

Radio Bari meldt dat — aldus S.P.T. — de regeering Badoglio zich tot Spanje heeft gewend met het verzoek de in Spaansche havens liggende Italiaansche schepen uit te leveren. Ook de Britsche ambassadeur te Madrid, Sir Samuel Hoare, heeft de Spaansche regeering een dergelijk voorstel gedaan. **(V. b. Dipl. bespr. m. Engeland 5652 E.)**

A. **ITALIE (KONINKR.) — Koning Victor Emanuel verzoekt steun aan den koning van Engeland —**

24 Jan. — S.P.T. meldde uit Algiers: Koning Victor Emanuel heeft den Engelschen koning in een persoonlijken brief om ondersteuning verzocht in zijn moeilijke positie. Graaf Sforza en Wysjinski, de Russische vertegenwoordiger in de geallieerde commissie voor Italië, maken het hem zeer moeilijk. In zijn brief somt Victor Emanuel zijn verdiensten op bij de bezetting van het Zuidelijk gedeelte van zijn land door de geallieerde troepen. Hij vraagt den Engelschen koning behulpzaam te willen zijn bij de handhaving van de oude Italiaansche monarchie, die bij de komende samenwerking een prachtige „trait d'union" zal zijn.
(V. b. Kon. Vict. Em. 5766 D.)

B. **ZOOLOGIE — Kleine walvisch op Texel gestrand**

24 Jan. — Door het gemeentebestuur van De Koog op Texel werd den directeur van 's Rijks Museum van de Natuurlijke Historie te Leiden, prof. dr. H. Boschma, medegedeeld, dat aldaar een walvischachtig dier van omstreeks 7 m. lengte was aangespoeld. Bij onderzoek bleek, dat het hier een dwergvinwalvisch (Balaenoptera acutorostrata) betrof. Dit is, sedert 808 voor zoover bekend is, het 19e exemplaar van deze soort en de 8e sedert het uitbreken van den oorlog in Sept. 1939, dat op de Nederlandsche kust werd aangetroffen.

C. **BEVOLKING — Het stijgend geboortecijfer van jongens in oorlogstijd —**

31 Jan. — Dat in oorlogsjaren meer jongens worden geboren dan in vredestijd, aldus het Alg. H.blad, is in den vorigen wereldoorlog door de statistiek bevestigd. Niet slechts bij de oorlogvoerde partijen, doch ook bij de neutralen, zij het in geringeren omvang. In Duitschland was er destijds een jongensoverschot van 2½%. Ook in den tegenwoordigen oorlog doen zich reeds dergelijke verschijnselen voor. Prof. dr. Ludwig van de universiteit te Halle heeft door nieuwe onderzoekingen een aanvulling geleverd op de tot dusver gehuldigde hypothese, dat dit verschijnsel verband houdt met de voeding in oorlogstijd. Om te beginnen kwam Prof. Ludwig op grond van omvangrijk materiaal tot de slotsom, dat het grootste overschot aan jongens optreedt bij wettige geboorten, voorts bij eerstelingen en betrekkelijk jonge moeders, bij geboorten in de hoogere standen en tenslotte op het platteland. Het overschot is geringer bij onwettige geboorten, bij latere geboorten en betrekkelijk oude moeders, onder de volksklassen, bij tweelingen enz., en in de steden. Prof. Ludwig is tot de gevolgtrekking gekomen, dat er in den oorlog meer jongens worden geboren als gevolg van de toeneming van bepaalde invloeden, die de vrouwelijke kiemen schaden. Deze schadelijke invloeden worden z.i. zonder twijfel door wijziging in het diëet veroorzaakt, echter niet door de geringere hoeveelheid voedsel op zichzelf, maar waarschijnlijk door afwezigheid van of gebrek aan een of andere speciale voedselsoort.

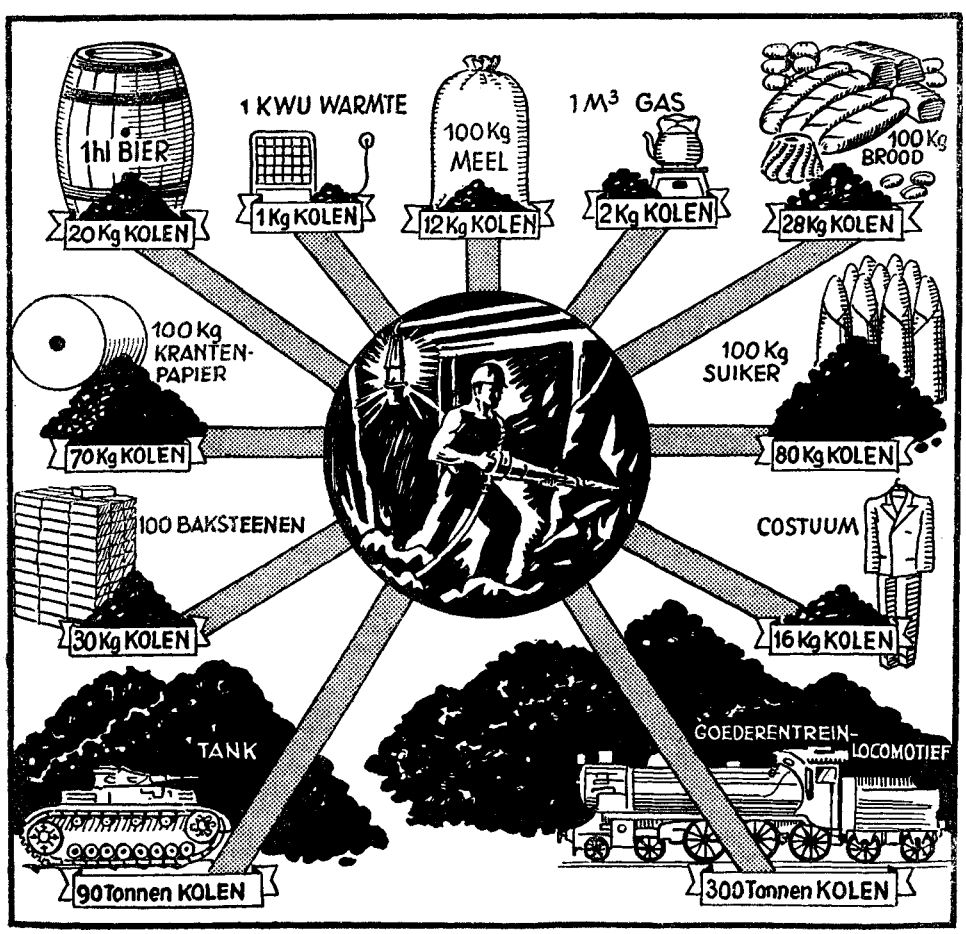
D. **VER. STATEN — Arbeidsdienstplicht - Verzet van de A. F. L. —**

24 Jan. — In haar vergadering te Miami heeft het bestuur van de American Federation of Labor naar United Press meldt een resolutie aangenomen, die zich keert tegen het door president Roosevelt ingediende voorstel omtrent invoering van een nationale arbeidsdienst. De resolutie werd telegrafisch aan de leden van het Congres gezonden. Er wordt o.a. in gezegd: „Geen door menschen gemaakte wet kan stakingen verhinderen zoolang de onrechtvaardige omstandigheden blijven bestaan die stakingen veroorzaken. De ervaringen in andere landen, met name in Engeland, bewijzen, dat ook een arbeidsdienstwet stakingen niet vermag te voorkomen." **(V. b. Arbeidsdienstpl. 5806 C.)**

Verkeer - Spoorwegen weer in particulier beheer —

24 Jan. — Naar uit Washington wordt gemeld heeft de minister van Oorlog, Stimson, bepaald, dat de Amerikaansche spoorwegen weder aan de particuliere ondernemers teruggegeven zullen worden. **(V. b. Spoorwegstaking 5811 B)**

E. **GRONDSTOFFEN — Steenkool als grondstof voor het bedrijfsleven —**

Jan. — Het „Hamburger Fremdenblatt" waaraan wij nevenstaande teekening ontleenden, welke genoemd blad op haar beurt overnam uit het „Handbuch des Kohlenkaufmanns", herinnert in een artikel aan de groote beteekenis. die de steenkool heeft voor het bedrijfsleven. Indien, zoo schrijft het blad, een lijst zou worden opgesteld, waarop in volgorde naar de grootte van hun verbruik de voornaamste consumenten van steenkool voorkomen, zoo zou de industrie daar als nummer één op voorkomen. Daarop volgend het verkeer, met vooral de spoorwegen, die echter op hun beurt weer een belangrijk aandeel hebben in het vervoer der steenkolen voor de overige verbruikers. Daarna zouden de „openbare nutsbedrijven", zooals electrische centrales en gasfabrieken volgen, terwijl ook de landbouw en de kleine nijverheid belangrijke kwanta noodig hebben. Tenslotte mag niet uit het oog worden verloren, dat de steenkool behalve als brandstof tegenwoordig ook als grondstof voor de chemische industrie van de grootste beteekenis is. De teekening brengt tenslotte in beeld hoeveel steenkool noodig is om de daarop voorkomende producten te vervaardigen.

(Teekening ontleend aan het Hamburger Fremdenblatt)

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND — Toenemende hevigheid van het Sovjet-winteroffensief tusschen Ilmenmeer en Leningrad; Duitsche tegenacties bij Sjasjkof en Pogrebisjtsje - Geallieerde landing bij Nettuno in Italië - Nachtjager majoor Prins zu Sayn-Wittgenstein gesneuveld; luchtaanvallen op Berlijn —

OOSTELIJK FRONT

31 Jan. — Op 26 Januari deelde de correspondent van „De Telegraaf" ten aanzien van het Sovjet-winteroffensief mede: De strijd in het Oosten, die de vorige week nog over het geheele front van de Zwarte Zee tot de Finsche Golf, met ongekende hevigheid woedde, blijft sinds enkele dagen beperkt tot den sector tusschen Leningrad en Nowgorod en het gebied van Winnitza in de Oekraïne. Terwijl de Sovjet-Russen ten Zuiden en Zuid-Oosten van Leningrad over een front van 100 km. en tevens ten Westen van Nowgorod, onder dekking van tankcolonnes en gevechtsvliegtuigen, hun pogingen hardnekkig voortzetten om een doorbraak door de Duitsche linies te forceeren, zijn het tusschen Winnitza en Oeman de Duitschers, die het initiatief in handen hebben en het tempo van den strijd voorschrijven. Bij Winnitza waren de Sovjets tot op een gevaarlijken afstand de belangrijke spoorlijn Lemberg—Odessa genaderd. Het front verloopt van Mosjir aan de Pripet naar het Zuidwesten, om bij Sarny weer scherp naar het Zuidoosten om te buigen. Over Berditsjef bereikt het het gebied ten Oosten van Winnitza, waar de breede wig in het Duitsche verdedigingssysteem nogmaals een knik maakt naar het Noordoosten, in de richting van den Dnjepr. Het schijnt wel alsof het hoogtepunt van den strijd nog niet is bereikt. Terwijl de Sovjetrussische stormloop op enkele punten kon worden opgevangen, dringen de bolsjewisten op verscheidene plaatsen nog verder door. Tegenover de vijandelijke artillerie, die op deze maandenlang in rust verkeerende frontsector in enorme massa's was geconcentreerd, passen de Duitschers de gebruikelijke methode der elastische verdediging toe.

Het A.N.P. berichtte 27 Januari: Van Duitsche zijde wordt goede voortgang der tegenaanvallen aan het Zuidelijke front gemeld. Deze tegenaanvallen, welker zwaartepunten bij Sjasjkof en Progebisjtje liggen, worden ondernomen tegen flanken van een vrij ver vooruitspringenden saillant en zoowel van het Noorden als ook van het Zuiden. De aanvallen verloopen in Oostelijke richting. Ondanks den fellen bolsjewistischen tegenstand maken zij vorderingen. Zware tankgevechten zijn hier op het oogenblik gaande. Terwijl de Sovjet-Russische aanvallen in het gebied van Kirowograd alle konden worden afgeslagen, wordt tusschen Pripet en Berezina alsook ten Noorden van het Ilmenmeer nog verwoed gevochten. Tusschen Pripet en Berezina trachtten de bolsjewisten klaarblijkelijk naar Bobreisk door te stooten.

Het weermachtsbericht van 28 Januari deelde o.m. mede, dat de zware afweergevechten bij Kertsj en Perekop, waar de bolsjewisten opnieuw tot den aanval overgingen, alsmede ten Zuidwesten van Tsjerkassy en Zuidoostelijk van Belaja Zerkof, voortduren. De Duitsche ten Zuidwesten van Sjasjkof en Zuidwestelijk van Progebisjtsje aanvallende troepen wonnen verder terrein, ondanks krachtigen vijandelijken tegenstand. In het gevechtsgebied van Nowograd-Wolynsk mislukten verscheiden vrij sterke aanvallen der Sovjets. Tusschen Pripet en Berezina werden alle doorbraakpogingen der bolsjewisten in zware gevechten verijdeld. Ten Noordwesten van het Ilmenmeer en in het gebied ten Zuiden van Leningrad duurt de afweerslag met toenemende hevigheid voort.

Het weermachtsbericht van 29 Januari meldde o.m., dat ten Noordwesten van het Ilmenmeer en in het gebied ten Zuiden van Leningrad de Duitsche divisies verder in zware afweergevechten met numeriek ver in de meerderheid zijnde vijandelijke strijdkrachten zijn gewikkeld. Bij een systematische terugneming van onze linies werden de plaatsen Lossno en Gattsjina opgegeven. Sedert het begin van den winterslag voor Leningrad werden in dezen frontsector volgens tot heden ontvangen berichten 510 vijandelijke tanks vernietigd.

ZUIDELIJK FRONT

31 Jan. — In de vroege ochtenduren van 22 Januari zijn strijdkrachten van het vijfde Amerikaansche leger onder bevel van generaal Clark achter de Duitsche stellingen op den Westelijken vleugel van het Italiaansche front aan land gegaan. De landing vond plaats bij Nettuno, ten Noorden van de Pontijnsche moerassen en ongeveer vijftig kilometer ten Zuiden van Rome gelegen. Op 25 Januari werd uit Berlijn gemeld, dat drie divisies, bestaande uit Britsche, Amerikaansche en Fransche formaties, tot nu toe aan land zijn gebracht. De voorhoede der invasietroepen marcheert klaarblijkelijk in drie colonnes in verschillende richtingen. De eerste colonne rukt op naar het Oosten in de richting van Littoria, het groote Italiaansche, thans door het Duitsche luchtwapen bezette vliegveld. De tweede trekt naar het Noorden, waar de meegevoerde gemotoriseerde artillerie de Via Appia poogt te blokkeeren. De derde colonne tracht naar het Noordwesten door te dringen en is Rome tot op een afstand van 35 kilometer genaderd. Op 27 Januari deelde het D.N.B. o.m. mede: De in het bruggenhoofd door de Anglo-Amerikanen tot nu toe bijeengebrachte strijdkrachten poogden op 26 Januari in de richting van Littoria naar het Zuiden een sterken druk uit te oefenen, doch werden door de Duitsche storingsformaties hard aangepakt en energiek teruggeworpen. Ook op andere plaatsen van het gebied van het bruggenhoofd kwam het gisteren tot vrij sterke ondernemingen van verkenningstroepen. Intusschen wordt de uitbreiding van het Anglo-Amerikaansche bruggenhoofd ook bemoeilijkt door de geaardheid van het landschap. De kuststreek ten Zuiden van Rome, eeuwenlang berucht wegens haar broedplaatsen van malaria-muggen en daarom een plaag voor de bevolking, herinnert na de drooglegging van de moerassen sterk aan ons polderlandschap. In 1899 was men begonnen met de uitvoering van de plannen tot drooglegging van de Pontijnsche moerassen, een werk, waarover reeds Michel Angelo zijn gedachten had laten gaan. Na enkele jaren waren evenwel de werkzaamheden gestaakt en het behoort tot de meest verdienstelijke daden van Mussolini, dat hij de uitvoering van het oude project hervatte en voltooide. Onder zijn regime werd de ongezonde en volkomen verwilderde streek herschapen in een vruchtbare landbouwprovincie, doorsneden door royale verkeerswegen en bezaaid met moderne nederzettingen, waar duizenden Italiaansche kolonisten een nieuwe broodwinning vonden. Een deel van deze laagliggende polders is, bij wijze van verdedigingsmaatregel onder water gezet, zoodat de geallieerde landingstroepen slechts een smalle strook ter beschikking hebben voor hun opmarsch, hetgeen de verdediging vergemakkelijkt en de Duitschers in staat stelt hun luchtaanvallen te concentreeren.

In den Westelijken sector van het voorste Zuiditaliaansche front duurt de slag om Cassino voort. De vijandelijke strijdkrachten ondernamen op 26 Januari een aanval ten Zuiden van Cassino. Zij werden daarbij door de Duitschers zwaar geteisterd. Niet anders verging het den Anglo-Amerikanen op den Westelijken oever van de Rapido, welken de Duitschers volkomen van den vijand konden zuiveren.

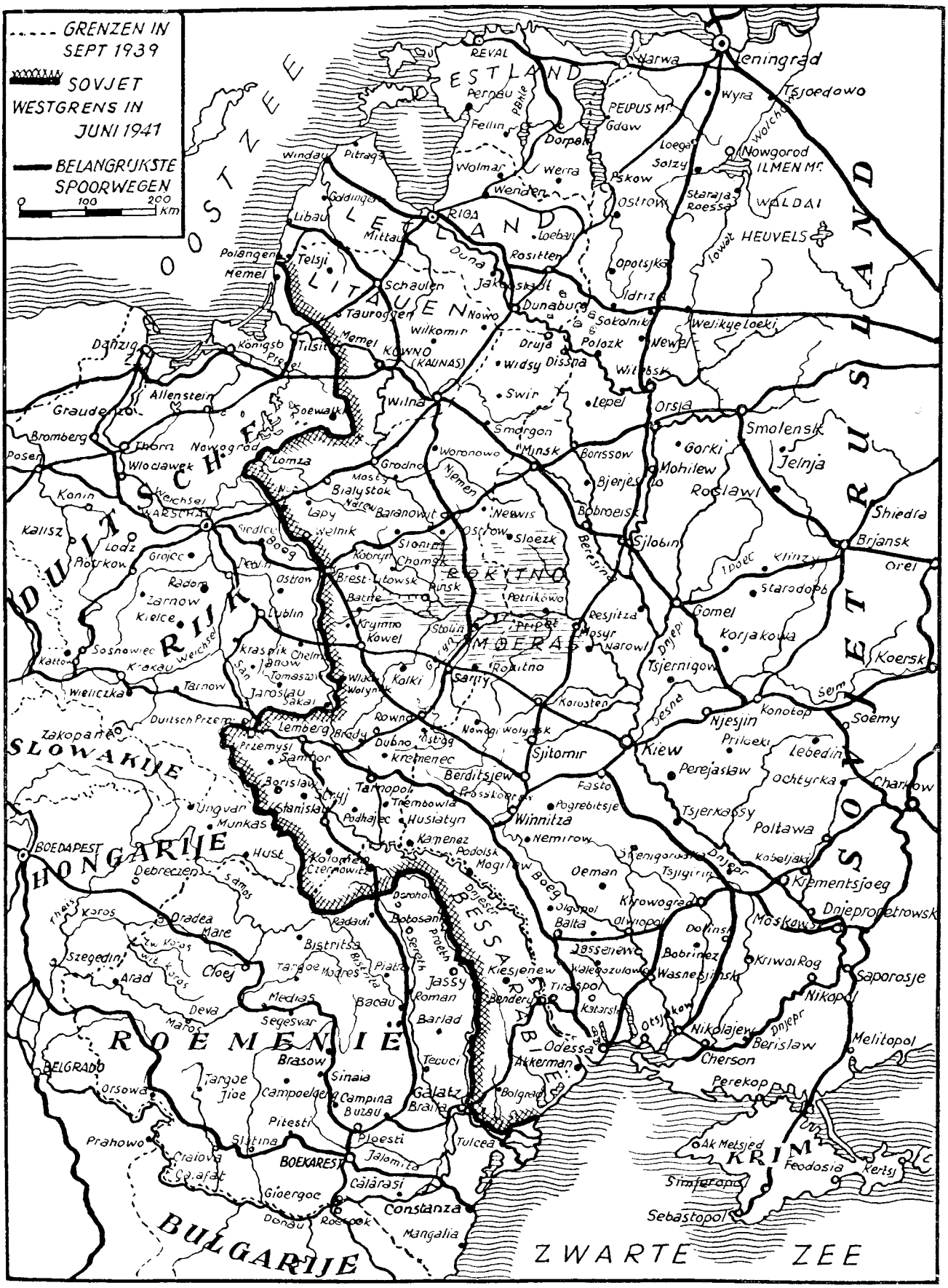
De geallieerde vloot, bestaande uit oorlogs- en handelsschepen, welke de landing ondersteunde, leed zware verliezen. Met de successen van 26 Januari der Duitsche vliegers is het vijandelijke scheepsverlies gestegen tot rond 150.000 brt.

LUCHTOORLOG

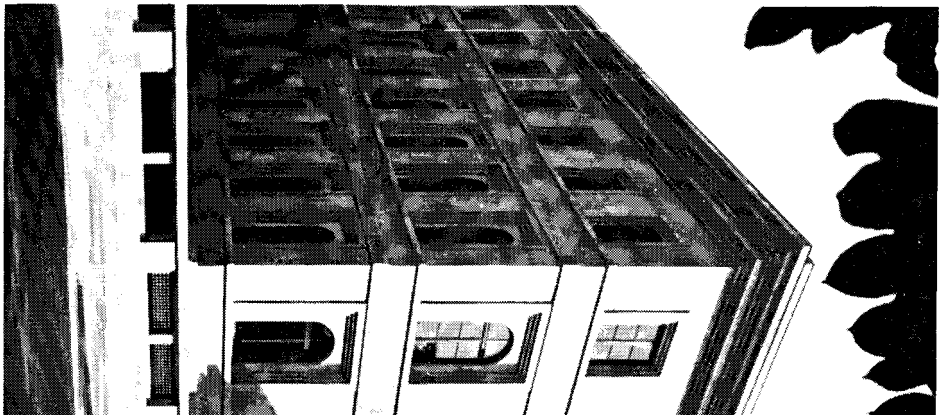
25 Jan. — Amerikaansche bommenwerpers vlogen overdag naar het Duitsche rijksgebied. Door het lukraak neerwerpen van bommen ontstond in enkele plaatsen van het West-Duitsche grensgebied geringe schade. 15 vijandelijke vliegtuigen werden neergeschoten. De commodore van een eskader nachtjagers, majoor Prins zu Sayn-Wittgenstein, sneuvelde bij zijn 83ste overwinning in den nacht, na vijf Britsche bommenwerpers te hebben vernietigd. De Führer heeft den gesneuvelden nachtjager geëerd, door hem het eikenloof met de zwaarden, behoorende bij het Ridderkruis van het IJzeren Kruis te verleenen. Met hem verliest de Duitsche luchtmacht een van haar beste nachtjagers.

28 Jan. — Britsche terreurvliegtuigen hebben van de voor hen gunstige weersomstandigheden gebruik gemaakt voor een aanval op de Duitsche hoofdstad. Talrijke vijandelijke vliegtuigen vlogen boven het gebied van Groot-Berlijn en wierpen mijnen, brisant-, brand- en fosforbrandbommen neer op verschillende deelen der stad. Er ontstond schade, voornamelijk in de dichtbevolkte woonwijken en aan cultuurmonumenten. De bevolking leed verliezen. Volgens den Engelschen nieuwsdienst gingen 34 Britsche machines verloren.

29 Jan. — In de vroege morgenuren van 29 Jan. zetten Britsche vliegers hun aanvallen op Berlijn voort. Talrijke vijandelijke vliegtuigen wierpen onder bescherming der wolken een groot aantal mijnen, brisant-, brand- en fosforbrandbommen neer. Volgens onvolledige berichten werden 43 vijandelijke bommenwerpers neergeschoten. **(V. b. 5816 A)**

(eigen teekening K. H. A.) OORLOGSTERREIN IN HET OOSTEN

(foto Hoffmann/Stapf.)

De „Führerbau" te München; een schepping van den bekenden Duitschen architect prof. Paul Ludwig Troost, wiens overlijden op 21 Januari 1934 werd herdacht.

DE WERELDOORLOG IN DATA

RECAPITULATIE VAN 1 MAART - 31 MEI 1942

1 Mrt. 1942 — Verwoede strijd op de Krim. Dag v. d. Ned. Omroep. Scholingsdag van N.S.D.A.P. en N.S.B. in Den Haag.

2 Mrt. — Japanners landen op drie plaatsen op Java. Felle strijd in Birma. Volledige vergoeding van oorlogsschade boven ƒ 50.000. Verkoop van fietsen verboden.

3 Mrt. — Hertog van Aosta, vicekoning van Ethiopië, overlijdt te Nairobi. Persdecernent Janke benoemd tot legatiesecretaris v. Buit. Zaken.

4 Mrt. — Onlusten en plunderingen te Rangoon. Japanners bezetten steunpunten op Java; felle strijd bij Soerabaja. Eerste contingent nieuw opgeleide politiemannen, 200 man, in Amsterdam aangekomen.

5 Mrt. — Japanners bezetten Batavia. Nieuwe Japansche landingen op West-Java. Japanners over de K. Solo. Verscherpt dansverbod in Nederland.

6 Mrt. — Plaatselijke Sovjet-aanvallen door Duitschers afgeslagen. Nieuwe kolenbonnen in Nederland aangewezen.

7 Mrt. — Japanners bezetten Djambi op Sumatra en omsingelen Bandoeng. Tjilatjap gebombardeerd. Nieuwe Japansche landing op Philippijnen. Radiorede Secretaris N.S.B., ir. Huygen. Ned. Propaganda Compagnie te Berlijn beëdigd.

8 Mrt. — Hevige strijd bij Charkof. Rangoon door Japansche troepen bezet. Vier Nederlanders naar concentratiekamp wegens niet-inleveren van metaal.

9 Mrt. — Ned. Ind. leger op Java capituleert. Von Kallay Hongaarsch premier. Duitschers breken door Sovjetstellingen. Belgische wielrenners mogen in Nederland starten.

10 Mrt. — Oost-Java staakt laatste verzet tegen Japan. Radiorede van Mussert over Indië. Ned. Ambulance voor Oostfront beëdigd.

11 Mrt. — Japansche troepen op Nieuw Guinea. Amerik. convooien naar Australië. Amerik. admiraal Stark bevelhebber Amerikaansche vloot in Europa.

12 Mrt. — Dr. van Mook te Melbourne. Britsch eskader in Middeil. Zee door Italianen bestookt.

13 Mrt. — Japanners aan delta van de Irawadi in Birma. Amerika blokkeert Ned.-Indische saldi. Met bronzen centen zijn alle zilveren en bronzen Ned. geldstukken ingetrokken en vervangen door zinken.

14 Mrt. — Medan, Koetaradja en Sabang in Japansche handen. Japansche troepen landen ten Z.W. van Rangoon. Laatste kolentoewijzing seizoen 1941/42 in Nederland. Eénjarig bestaan van Vervoersfront der N.S.B.

15 Mrt. — Hitler spreekt op Heldengedenkdag te Berlijn. Felle strijd op de Krim.

16 Mrt. — Japanners bezetten Philipp. eiland Panary. Zeegevecht in het Kanaal. Br. bommen op Delli (Port. Timor). Distributie van fietsen. Ir. Mussert spreekt te Amsterdam over verlies van Indië. Alle vak- en standsorganisaties van den Middenstand in liquidatie.

17 Mrt. — Britten in Cyrenaica teruggeworpen. Sovjetaanvallen op Kertsj mislukt. Oudpresident der Philippijnen, Quezon, overleden. Organisatie van huiseigenaren in Ned. opgeheven.

18 Mrt. — McArthur opperbevelhebber in gebied ten O. van Singapore. Nat. soc. ambtenarencorps opgericht.

19 Mrt. — Zelfbestuur in Litauen, Letland en Estland. Japanners bezetten havenstad Bassein. Installatie adviescommissie Ned. Landstand onder leiding v. dr. F. E. Posthuma.

20 Mrt. — Tsjoenking geëvacueerd. Revolveraanslag op Nahas Pasja van Egypte. Zware sneeuwstormen in Zweden. Honderd Ned. boeren naar Rusland vertrokken. Kap. C. ter Poorten benoemd tot inspecteur-generaal v. h. loodswezen.

21 Mrt. — Japanners nemen linie bij Toungoo.

22 Mrt. — Roemenen bezetten bolsjew. stellingen in Donetzbekken. Venezuela legt beslag op schepen der As.

23 Mrt. — Jan Olieslagers, oudvliegenier, overlijdt te Berchem bij Antwerpen. Prof. dr. Goedewaagen spreekt te Amsterdam bij opening van Nederlandsch Kunsthuis.

24 Mrt. — Hitler ontvangt koning Boris van Bulgarije. Rostock door Britten gebombardeerd. Z.-Afrika verbreekt diplomatieke betrekkingen met Vichy. Ned. Volksdienst verzorgt vacantie van 3000 Duitsche kinderen in Nederland.

25 Mrt. — Duitschers behalen succes bij Charkof. Dienstplicht voor vrouwen in Nieuw-Zeeland. Sinaasappelen voor kinderen tot 4 jaar in Nederland. Ned. Tandartsen- en Apothekerskamers. 40-jarige Nederlandsche arbeiders kunnen buiten bezet gebied te werk gesteld worden.

26 Mrt. — Japanners bezetten de Andamanen. Verplichte openstelling van bijna alle winkels, ingaande 1 April 1942, in Nederland.

27 Mrt. — Duitschers slaan bolsjew. cavalerie-aanvallen bij Charkof af. Luistergids in Brailleschrift verschenen. N. Roskam leider afd. Visscherij der Ned. Landstand.

28 Mrt. — Britsche landingspoging bij St. Nazaire afgeslagen. Norwich gebombardeerd. Alle Andamanen door Japan bezet. Ned-Ind. troepen op Borneo staken verzet. Ir. Mussert spreekt te Rotterdam.

30 Mrt. — De Finnen veroveren Suurraari. Eerste nieuwe aardappelen te Monster geveild. Aflevering van bier in Nederland hervat.

31 Mrt. — Bolsjewisten in Lapland teruggeslagen. Coöp. Raad v. Voedselvoorziening ingesteld. Installatie Raad v. d. Voedselvoorziening.

1 April — Geslaagde Duitsche aanval ten N.O. van Orel. Ook voor kinderen tot 14 jaar sinaasappelen in Nederland. Arbeidsdienst verplichtend voor studenten en jonge staatsambtenaren. v. Ravenswaay burg. v. Utrecht.

2 April — Panameesch schip getorpedeerd. Uitspraak Vredesgerechtshof i.z. transport geïnterneerden Filmstad-Amsterdam.

3 April — Japansche troepen geland bij Akyab; Prome bezet. Distributie van aardewerk enz. in Nederland aangekondigd. Rotterd. wethouders vervangen.

4 April — Britsch-Indisch congres wijst voorstellen van Cripps af. Ver. Staten erkennen Gaullistisch Fransch Afrika. Graaf Grote aan Oostfront gesneuveld.

6 April — Japansche luchtaanval op Colombo, hoofdstad van Ceylon.

7 April — Laatste Ned.-Indische strijdkrachten op Sumatra capituleeren. Voormalig Egypt. premier Ali Malar Pasja gearresteerd. Uitspraak i.z. fusillade van gebr. Van Dijk te Dordrecht op 12 Mei 1940.

8 April — Br. vlootsteunpunt Alexandrië gebombardeerd. Nieuwe kerkwetten in Noorwegen; toelating van leeken tot geest. ambt. Aanstellingsbesluit verschenen. Brochure van den voormaligen premier jhr. mr. de Geer: „De synthese in den oorlog".

9 April — Paus ontvangt prins Ruprecht v. Beieren. Japanners bezetten het Christmaseiland. Oproep v. Van Geelkerken tot jeugd over vrijw. landdienst.

10 April — Britsche luchtmacht bombardeert N. en W.-Duitschland. Publicatie tabakrantsoeneering in Nederland.

11 April — Japanners bezetten Batan. Nationalist. relletjes te Kairo. Bulg. kabinet afgetreden. Richtlijnen v. vaststelling van prijzen verschenen.

12 April — Japanners bezetten haven van Cebu en Mariveles. Rijkscommissaris spreekt te Den Haag voor functionnarissen der N.S.D.A.P. Extra steun aan werkloozen verlengd tot 18 April.

13 April — Japansche strijdkrachten geland op Corregidor. Acht functionnarissen van illegale partij in Nederland gefusilleerd.

14 April — Pétain, Darlan en Laval vormen nieuwe Fransche regeering. Laval premier. Vonnis i.z. fusilleering van overste Mussert.

15 April — Luchtgevechten boven Cyrenaica. Japansche luchtactie boven Philippijnen. Door verordening krijgt brandweer toegang tot alle huizen in Nederland. Uitbreiding van bevoegdheid tot gratieverleening.

16 April — Japanners landen op Philippijnsch eiland Panay. Rijkscommissaris bezoekt Goudsberg bij Lunteren.

17 April — Fransch kabinet afgetreden. Darlan opperbevelhebber der weermacht. Politici in Ecuador gearresteerd. Vestiging in Utrecht zonder vergunning verboden.

18 April — Nieuwe regeering in Frankrijk, Pétain alleen staatshoofd. Britsche aanval op Kreta afgeslagen. Amerikaansche luchtaanval op Tokio en Yokohama. Plan tot vestiging van streekmuseum voor Veluwe te Apeldoorn.

19 April — Mislukte aanslag op Doriot te Parijs.

20 April — Hitlers 53e verjaardag gevierd. Olieopslagplaatsen op Curaçao bestookt. Verbod tot betreden van strand en duinen in Nederland.

21 April — Duitsche vorderingen aan Oostfront. Bommen

A. *BIOGRAFIEEN.* —

In een periode, waarin uiteraard de buitenlandsche politiek alle aandacht opeischt, is het licht verklaarbaar, dat de gebeurtenissen op binnenlandsch gebied eenigermate op den achtergrond raken. Zoo komt het, dat men den Duitschen minister van Binnenlandsche Zaken, Dr. Wilhelm Frick, niet vaak in de dagkroniek van het politieke gebeuren vermeld ziet. Niettemin zijn in de laatste maanden ook op binnenlandsch politiek gebied belangrijke veranderingen tot stand gekomen, die alle uitvloeisels van de radicale hervormingsgedachten van het nationaal-socialisme zijn. Als geen andere minister van het Duitsche Rijk draagt juist hij als minister van Binnenlandsche Zaken groote verantwoordelijkheid voor de continuïteit van de wereldbeschouwing en het politiek systeem in de toekomst en hun verankering in het nageslacht.

Dr. Frick

Zijn politiek is voor alles principieel. In nationaal-socialistische rijen is hij 'n oude bekende. Hij nam reeds deel aan den November-putsch van 1923 in München, toen hij daar als ambtenaar op het politie-presidium werkte. Het kostte hem zijn functie. Gevangenneming en veroordeeling tegelijk met Hitler volgden. Op 4 Mei 1924 werd hij in den Rijksdag gekozen als afgevaardigde voor de N.S.D.A.P., wier fractie hij sedertdien leidde. In den zomer 1929 kreeg hij de opdracht, na de stembusoverwinning in Thüringen de eerste nationaal-socialistische regeering te vormen. Na de machtsoverneming werd hij met de binnenlandsche leiding van 't nieuwe Rijk belast.

Onder zijn bestuur kwamen nieuwe wetten op het bestuur der gemeenten, op de ambtenaren, de politie, op het gezondheidswezen, op het ras, den rijksarbeidsdienst en ter verzekering van gezonde erfgenamen en van kinderrijke families tot stand. Tien jaren leidt Dr. Frick thans reeds zijn ministerie. Hij werd op 12 Maart 1877 in de Beiersche Rijnpalts geboren en studeerde in München, Göttingen en Heidelberg, waar hij tot doctor in de rechtswetenschappen promoveerde. (Telegraaf)

---

op Eng. Zuidkust. Amerik. luchtaanval op Japan. Cripps in Londen terug. Wandelmarschen in uniform in Nederland verboden.

22 April — Britsche troepen in Cyrenaica teruggedreven. Olievelden in Birma door Japan bezet.

23 April — Zeegevecht en mislukte Britsche landingspoging bij Boulogne. Pantser- en geschutfabriek in Stalingrad door Duitsche vliegtuigen bestookt. Zomervacantiespreiding v. Rijks-HBS in Nederland.

24 April — Rostock door Britsche, Moermansk door Duitsche vliegtuigen gebombardeerd.

25 April — Duitsche vergeldingsaanvallen op Bath en Exeter wegens Rostock. Nieuwe regeling i.z. gebruik van personenauto's en motorfietsen in Nederland.

26 April — Duitsche Rijksdag bijeen; Hitler eischt concentratie van alle krachten.

27 April — Duitsch offensief aan Oostfront begint. Boodschap van Roosevelt aan Congres. Norwich gebombardeerd. Volkstuinwezen wettelijk geregeld.

28 April — Duitsche luchtaanval op York en Wright. Japanners bezetten plaatsen in Nieuw-Guinea. Britsche bommen op Kiel. Vonnis tegen officieren, die overste Mussert doodgeschoten hebben.

29 April — Conferentie Hitler-Mussolini te Salzburg. Kenteeken voor Joden vastgesteld. Doodstraf geëischt tegen acht bonnendieven.

30 April — Ontploffing in chem. fabriek te Tessenderloo (België) eischt 250 dooden en ca. 1000 gewonden. Japanners bezetten Lasjia in Birma. Geldigheidsduur schoenenbonnen en textielpunten verlengd. Aardappelrantsoen tijdelijk verminderd van 3½ op 2½ kg per week.

1 Mei — Port-Said door Italianen gebombardeerd. Britsche aanval bij Mekili afgeslagen. Ned. Arbeidsfront opgericht. Serviezen alleen bij huwelijk en speciale vergunning. Radiobelasting verhoogd tot ƒ 12.— per jaar.

2 Mei — Japanners trekken Mandalay binnen. Nationale Jeugdstorm viert Dag v. d. Arbeid. Eerste moederschool N.S.V.O. te Arnhem geopend.

3 Mei — Stauning, minister-president van Denemarken, overleden. Demonstratie Ned. Arbeidsdienst te Den Haag. Vormingsbijeenkomst N.S.D.A.P.-N.S.B. te Leeuwarden.

4 Mei — Mislukte landing der bolsjewisten bij Zee van Azof. Japanners rukken uit Birma China binnen. Britsche vliegers boven Vichy. Bekendmaking van 72 doodvonnissen wegens begunstiging van vijand, spionnage, sabotage e.d. Belastingverord. afgekondigd.

5 Mei — Corregidor capituleert voor Japanners. Engelschen landen na tegenstand der Franschen op Madagaskar. Vrijwilligers Ned. Arbeidsdienst voor Oostfront beëedigd.

6 Mei — Britten bezetten Diego Suarez op Madagaskar. Opperbevelhebber der Amerik. luchtmacht in Australië, gen, George, gedood.

7 Mei — Franschen op Madagaskar staken verzet. Zes doodvonnissen wegens bonnendiefstal in Amsterdam.

8 Mei — Duitsch-Roemeensch offensief op Kertsj begint. Extra ondersteuning werkloozen tot 24 Mei verlengd.

9 Mei — Einde slag in de Koraalzee. Japanners bezetten eindpunt Birmaspoorweg. Nieuwe textielpunten in Nederland geldig verklaard. Vijf nieuwe kolenbonnen voor seizoen 1942/43 aangewezen.

10 Mei — Radiorede van Churchill. Duitsche vliegtuigen bombardeeren Z.-Engeland. Japansche luchtmacht bombardeert Voor-Indische stad Imphal. Dr. Ley spreekt te Den Haag en Amsterdam.

11 Mei — Eenige honderden anti-Japansche Nederlanders te Batavia geïnterneerd. Mussert spreekt op zijn verjaardag te Steenderen.

12 Mei — Bekendmaking i.z. 24 doodvonnissen wegens spionnage en sabotage.

13 Mei — Japanners voltooien bezetting van Birma. Rijkscommissaris stelt ƒ 50.000.— beschikbaar voor noodlijdende kunstenaars.

14 Mei — Oprichting lijfwacht van Mussert, samengesteld uit W.A.-leden van 18-23 jaar.

15 Mei — Duitsche troepen dringen bij Kertsj binnen. Sovjetaanvallen bij Charkof afgeslagen. Christiaan van Denemarken 30 jaar koning. Officieren voormalig Ned. leger moeten zich melden; in krijgsgevangenschap naar Duitschland overgebracht.

16 Mei — Vichy wijst eisch der Ver. Staten i.z. Antillen af. Ned. Volksdienst brengt Duitsche kinderen in Gelderland onder. Installatie Raad der Ned. Artsenkamer.

17 Mei — Amerik. slagschip Maryland tot zinken gebracht. Britsche hoofdmacht in Birma door Japanners uiteengedreven. Beëediging van 800 SS-mannen voor Reichsführer SS Himmler, den Rijkscommissaris, Rijksminister Seyss-Inquart en Mussert. Tabaksdistributie begonnen.

18 Mei — Verbitterde strijd op Kertsj. Rede van Mussolini tot het directorium der fascistische partij. Overeenkomst tusschen ANWB, NAC en NMV i.z. toeristische voorlichting.

19 Mei — Massale bolsjewistische aanvallen bij Charkof afgeslagen. Max Blokzijl spreekt te Den Haag over zijn ervaringen.

20 Mei — Kertsj geheel in Duitsche handen. Geallieerde conferentie te Ottawa geopend. Boelstra hoofdcommissaris van politie te Rotterdam.

21 Mei — Engeland staat eiland Patos aan Venezuela af. P. Kasteel vervangt G. Wouters als gouverneur van Curaçao.

22 Mei — Italiaansche duikboot brengt slagschip der Ver. Staten tot zinken.

23 Mei — Derde verjaardag van het Stalen Pact, Duitsch-Italiaansch vriendschaps- en bijstandsverdrag. Verordeningen betreffende vrijwillige politie en aangifte van kunstvoorwerpen in bezit van Joden.

24 Mei — Darré met ziekteverlof. Nederlandsche pluimveehouders zonder voedertoewijzing moeten in 1942 15 eieren per kip inleveren.

25 Mei — Lombok, Soembawa en Flores door Japan bezet. Boter- en vetrantsoen in Nederland verlaagd van 200 tot 175 gram per week.

26 Mei — Duitsche successen bij omsingelingslag van Charkof en in Lapland. Egyptisch kabinet afgetreden. Lotsy benoemd tot voorzitter Ned. Voetbalbond.

27 Mei — Verbitterde slag in Marmarische woestijn. Japanners bezetten Lantsji. Wijziging grondslag personeele belasting in Nederland.

28 Mei — Mexico in oorlog met Asmogendheden. Zware bolsjewistische verliezen bij Loeki. Clandestiene slager in Den Haag bij vlucht doodgeschoten. Verordening tegen geheime organisaties.

29 Mei — S. C. Bose bij Hitler ontvangen. Aflevering laatste rantsoen thee v. 40 gr.; 250 gr. sinaasappelen voor kinderen. Maatregelen tot verbetering van vischstand.

30 Mei — Britsche luchtmacht bombardeert Keulen. Slag bij Charkof in het voordeel van Duitschland beslist. Staatsgreep in Ecuador. Inwijding Ned. Kultuurkamer; Rijkscommissaris en prof. Goedewaagen spreken.

31 Mei — Duitsche luchtmacht bombardeert Canterbury. Nederl. verpleegsters n. Oostfront als vrijwilligers vertrokken. (V. b. Recap. 5817)

A. DUITSCHLAND — Elfde verjaardag der machtsovername - Toespraak door den Führer —

7 Febr. — Naar aanleiding van den elfden verjaardag van het overnemen van de macht heeft Hitler vanuit zijn Hoofdkwartier op 30 Januari een rede gehouden voor het Duitsche volk, waarin hij o.m. zeide: „In het vijfde jaar van den grootsten oorlog kunnen niemand meer de oorzaken en dus de zin en het doel van dezen wereldstrijd onduidelijk zijn. Want de tijd, dat het nog den schijn kon hebben, als ging het ook bij dezen strijd slechts om een van de, door Engeland telkens weder aangewakkerde Europeesche conflicten, om het continent onmachtig te maken en het evenwicht der krachten te handhaven ten gunste van het Britsche empire, is lang voorbij. Wat sedert 1936 te Londen stelselmatig tot den oorlog hitste, is thans van drijver gedrevene geworden. De geesten, waarvan zij zich volgens oud-Britsch gebruik ook ditmaal dachten te bedienen, zijn hun als meesters zelf over het hoofd gegroeid. Onverschillig, hoe deze strijd ook zou afloopen: Engeland heeft zijn rol op het continent definitief uitgespeeld. De vraag is niet meer, of in den tegenwoordigen oorlog het oude evenwicht der krachten behouden of hersteld wordt, doch zij luidt thans: wie zal aan het eind van dezen strijd de overwegende mogendheid zijn?"

Hitler beantwoordde in het vervolg van zijn rede deze vraag als volgt: „In dezen strijd kan er slechts één overwinnaar zijn, en dat zal òf Duitschland òf Sovjet-Rusland zijn. De overwinning van Duitschland beteekent het behoud van Europa en de overwinning van Sovjet-Rusland zijn vernietiging.

Het is derhalve voor Engeland en voor de Ver. Staten in het geheel niet meer de vraag of zij na dezen oorlog het bolsjewisme zelf willen of kunnen bestrijden, doch alleen nog de vraag of zij in staat zijn zich het bolsjewisme in de eigen landen van het lijf te houden. Wat Europa evenwel in de praktijk in het algemeen van Britsche beloften tot hulpverleening te verwachten heeft, wordt 't treffendst bewezen door de Engelsch-Amerikaansche houding tegenover het lot van Polen, de Finnen, de Baltische Staten alsmede van gansch Zuid-Oost Europa. Met de gewetenlooze belofte eener garantie, dat zij Polen wilden helpen, heeft men dezen staat eens opgehitst tot den oorlog tegen Duitschland. Met de leugenachtige bewering, andere staten tegen Duitschland in bescherming te moeten nemen, heeft men hun pacten van bijstand opgelegd, en nu worden onder even leugenachtige frazen al deze landen thans aan hun lot overgelaten en opgeofferd.

De vraag der redding van de Europeesche staten en daarmede der redding van Europa is derhalve een vraag, die uitsluitend beslist wordt door het nat.-soc. Duitsche volk en zijn weermacht en de daarmede verbonden staten.

Wanneer Duitschland niet zou overwinnen zou het lot der Noord-, Midden- en Zuid-Europeesche staten in enkele maanden tijds beslist zijn. Het Westen zou echter binnen zeer korten termijn volgen. Tien jaren later zou het oudste continent der beschaving de kenmerken van zijn leven hebben verloren".

De Führer herinnerde aan de positie waarin Duitschland verkeerde ten tijde van de republiek van Weimar en zeide: „Doordat het nationaal-socialisme elf jaar geleden terstond een begin heeft gemaakt met de uitvoering van zijn program, is 't hem nog juist op tijd gelukt den staat op te richten, die niet alleen wat zijn kracht in het binnenland betreft, doch ook wat zijn macht naar buiten betreft, in staat is de Europeesche zending te vervullen die eens in de oudheid Griekenland op zich genomen heeft tegen de Perzen, Rome tegen de Carthagers en in later eeuwen het Avondland eindelijk tegen de invasies van het Oosten.

In het jaar 1933 waren derhalve naast vele andere, vier groote opdrachten aan ons gesteld, van welker oplossing niet alleen de toekomst van Duitschland, doch de redding van Europa, ja wellicht van de geheele menschelijke beschaving afhing.

1. Het Rijk moest door de oplossing der sociale kwesties weer den verloren geganen innerlijken maatschappelijken vrede krijgen, d.w.z. de elementen der klassensplitsing in bourgeoisie en proletariaat dienden in al hun talrijke vormen van verschijning te worden weggenomen en in plaats daarvan diende een volksgemeenschap te worden gezet. Het beroep op het verstand diende te worden aangevuld door het meedoogenloos uit den weg ruimen van de elementen in alle kampen, die op kwaadaardige wijze verzet aanteekenden. 2. De sociaal-politieke eenwording van het volk moest door de nationaal-politieke eenwording worden aangevuld, d.w.z. in de plaats van het niet alleen politiek maar ook als staat verscheurde lichaam van het Rijk moest de nat.-socialistische eenheidsstaat treden en wel in een constructie en met een leiding, die geschikt konden zijn om ook aan de zwaarste aanvallen en beproevingen van de toekomst doeltreffend het hoofd te bieden en stand te houden. 3. De door het volk en de politiek geschraagde eenheidsstaat had tot taak terstond die weermacht te scheppen, die in haar geestelijke oriënteering, haar moreele houding, haar numerieke sterkte en in haar materieele bewapening als instrument voldoende kon zijn om de taak van zelfbehoud op zich te nemen. Nadat de overige wereld alle Duitsche aanbiedingen eener beperking van de bewapening van de hand had gewezen, moest Duitschland zijn eigen bewapening dienovereenkomstig organiseeren. 4. Om in het algemeen met kans op succes zijn bestaan in Europa te kunnen handhaven was de aaneensluiting noodig van al die landen, die door Duitschers bewoond worden of gebieden zijn, welke meer dan duizend jaar van het Duitsche Rijk deel hebben uitgemaakt en die wat het volk betreft en in economisch opzicht onontbeerlijk zijn voor het behoud van het Rijk, d.w.z. voor zijn politieke en militaire verdediging.

Op hoe snelle wijze zich deze socialistische opbouw van ons volkslichaam voltrekt, wordt het sterkste bewezen thans in den oorlog. Want ook de weermacht is nu opgenomen in het kader van deze ontwikkeling. Meer dan zestig procent van het jonge officierskorps komt voort uit de rangen van de manschappen en slaat daarmede de brug naar honderdduizenden arbeiders en boeren of leden van den kleinen middenstand. Het zal eens in de geschiedenis als een der grootste prestaties worden opgeteekend, dat het daarbij in dezen grooten staat is gelukt een socialistische revolutie te beginnen en uit te voeren, die zonder eenige vernietiging van nationaal bezit en zonder eenige beperking in de scheppende kracht der oude standen, niettemin de volledige gelijkstelling van allen heeft bereikt. Deze ontwikkeling zal het nationaal-socialisme in onwrikbare vastberadenheid en consequentie voortzetten.

De wereldoorlog van het jaar 1939 zal eens in de geschiedenis worden opgeteekend als een reusachtige herhaling van het proces tegen de partij in het jaar 1924. De grootheid van het wereldhistorische conflict zal daarbij de oogen en het verstand der naties scholen voor het denken en handelen in zulke geweldige historische afmetingen. Uit de millioenen soldaten en krijgsgevangenen groeien eens millioenen propagandisten voor dit inzicht. Dat de nationaal-socialistische revolutie bovendien in innerlijke organisatie, economisch en potentieel het Duitsche volk de wapens tot zelfbehoud gegeven heeft, kan door niets krachtiger bewezen worden dan door den reusachtigen strijd die thans sinds vijf jaren woedt. Deze worsteling kan daarbij geen ander verloop nemen dan tot dusver nog elke andere groote oorlog op deze aarde genomen heeft. Het op en neer gaan der gebeurtenissen kan derhalve alleen hem terneerdrukken, die historisch noch zien noch denken geleerd heeft. De weg van de visie van den halfblinden soldaat van het jaar 1918 tot aan de realiteit van den nationaal-socialistischen staat in het jaar 1944, was geweldiger en stellig moeilijker dan de weg van het Rijk van heden naar de definitieve overwinning.

Dat aan het einde van dezen strijd evenwel de overwinning van Duitschland en daarmede van Europa zal staan op zijn Westelijke en Oostelijke misdadige aanvallers, is voor elken nationaal-socialist niet alleen de uiting van zijn geloof, doch als afsluiting van den geheelen tot dusver gevoerden strijd een innerlijke zekerheid. De garanten voor deze overwinning zijn niet alleen de soldaten aan het front, doch ook de strijders in het vaderland. Zooals het nationaal-socialisme uit den eersten wereldoorlog geboren werd, zoo zal het in den tweeden zijn uiterste kracht en versterking krijgen.

De poging van onze vijanden, het Duitsche volk en het Rijk door brisant- en brandbommen tot ineenstorting te brengen, zal volk en Rijk tenslotte steeds meer versterken in hun socialistische eenheid en dien harden staat scheppen, die door de Voorzienigheid is uitverkoren, aan de geschiedenis van Europa in de komende eeuwen vorm te geven."

Tenslotte eindigde de Führer met de woorden: „Deze strijd zal tenslotte ondanks alle duivelsche inspanningen van onze tegenstanders leiden naar de grootste overwinning van het Duitsche Rijk".

De herdenking in Nederland.

7 Febr. — Van de bijeenkomsten, in verscheidene plaatsen van ons land gehouden ter herdenking van de machtsoverneming, was de belangrijkste die in het Philips-ontspanningsgebouw te Eindhoven. De plaatsvervanger van den Leider Van Geelkerken, en vervolgens Dienstleiter W. Ritterbusch hebben daar het woord gevoerd. Beide sprekers schilderden het groote werk, dat Adolf Hitler tot stand brengt, en gaven uiting aan hun vast vertrouwen, dat Duitschland onder diens leiding eens als overwinnaar uit den strijd zal treden." **(V. b. 10e verjaard. machtovername 5405 A; Hitler 5795 A; Ritterbusch 5771 A; v. Geelk. 5755 A)**

A. NEDERLAND — De invasie; mogelijke gevolgen voor ons land —

31 Jan. — „De Haagsche Post" publiceerde onder den titel: „Komt de invasie ook in Nederland?" een artikel, waaraan het volgende is ontleend:

Wij weten allen uit het verleden en zelfs uit het zeer kort achter ons liggende verleden, dat het sterkste, meestafdoende en radicaalste afweermiddel tegen iederen vijand, die ons land bedreigt, de beroemde waterlinie is. Lodewijk XIV heeft er zijn pleizier aan op gekund en voor Mei 1940 waren wij er allen van overtuigd, dat de Duitsche tanks onherroepelijk moesten stranden in den drassigen bodem, dat alle zware geschut even onherroepelijk zich vast zou zuigen in klei- en veengrond en dat wij ons als God in Frankrijk achter onzen muur van water zouden voelen. Het is anders gegaan in Mei 1940. Iedereen weet, hoe het gegaan is. Ondanks onze waterlinie die volkomen faalde, ook al, omdat wij het middel van het land-onder-waterzetten niet tot in de laatste consequenties durfden gebruiken. Dat had immers de vernietiging van het geheele Westelijke deel van ons land beteekend. Een dergelijke radicale inundeering van de Westelijke provincies zou catastrophaal zijn geweest, de bevolking dier provincies aan verdrinkingsdood, aan hongersnood en ziekten hebben overgeleverd, terwijl het anderzijds vijf of zes jaren zou duren voor het moeizaam weer drooggemalen land zijn oude vruchtbaarheid zou herkregen hebben. Deze dichtbevolkte provincies, die geen enkele uitwijkmogelijkheid bieden, behalve op de smalle kuststrook en in het Gooi, zouden in een toestand geraken, die niet veel zou verschillen met dien van den tijd der eerste bewoners in de lage landen. Tot een inundatie in dien omvang kon dan ook niet besloten worden, voor Mei 1940.

De wijze van oorlogvoeren in onze dagen is een geheel andere, een totale geworden. Hoezeer er misschien bedoeld wordt, om zooveel mogelijk leven, have en goed te sparen van de niet-strijdende burgerbevolking, in de practijk is het onmogelijk ook maar in de geringste mate rekening te houden met het leven en de bezittingen dier menschen, die binnen het gebied der oorlogsoperaties liggen ... Het moeizame vooruitkomen van de Engelschen en Amerikanen tegen den taaien weerstand der Duitschers in Italië gaat onverbiddelijk gepaard met voor den strijd noodzakelijke, maar ook willekeurig plaatshebbende vernietiging van alle behuizingen, akkerland en vee, dat niet tijdig weggehaald kon worden, en van de bewoners zelf. Steeds harder en onverbiddelijker wordt de oorlog. Tot nu toe vliegen de Engelsche en Amerikaansche bommenwerpers over ons land heen. Er vallen wel eens wat bommen neer, ergens, maar voor de meeste menschen in ons land is, wat dat betreft, de oorlog beperkt gebleven tot het luisteren naar het gezoem der overtrekkende vliegtuigen en het verwijderd knallen van het afweergeschut. Maar nu de oorlog zijn hoogtepunt nadert, nu er in het jaar 1944 ongetwijfeld gerekend moet worden met althans een poging tot een beslissing, nu men overigens weet, dat de Geallieerden gedwongen zullen zijn om de Westkust van Europa aan te vallen en te pogen den Duitschen muur van staal- en beton te doorbreken, nu kunnen met vrijwel vaststaande zekerheid de dichtbevolkte kuststreken langs de Noordzee, Het Kanaal en den Atlantischen Oceaan rekenen op de volle laag.

Niemand twijfelt er waarschijnlijk aan, dat de Duitschers, zelfs voor een overmacht, die er in zou slagen ergens vasten voet aan de Westkust van Europa te krijgen, niet opzij zouden gaan en terugtrekken. Het is mogelijk dat zij zelfs aan de Engelschen en Amerikanen de gelegenheid zullen geven om te landen — Hitler heeft hen er zelf immers toe uitgenoodigd in verschillende van zijn redevoeringen — om dan eventueel een beslissenden slag te leveren. Nemen wij dus aan, dat de Geallieerden binnen zeer korten tijd zullen moeten trachten een landing op het vasteland te ondernemen, dan zal deze ook bijna niet anders kunnen geschieden dan over een breed front. De afstand van de Engelsche kust naar het vasteland is, zooals iedereen weet, het kleinst in Het Kanaal. Dit punt komt dus in de eerste plaats in aanmerking als brandpunt, of aanvang voor een bruggenhoofd. Bij een massalen aanval — en het zal een massale aanval moeten zijn — dijt het operatiegebied zich echter aanzienlijk uit en het behoort geenszins tot de onmogelijkheden, dat het zich tot onze kust uitbreiden zal. Wel niemand in Nederland zal zoo naïef zijn te gelooven, dat noch aanvaller, noch verdediger ook maar één oogenblik zal aarzelen, die maatregelen ter bereiking van zijn doel te nemen, die het doeltreffendst zijn. Wanneer wij een oogenblik abstractie maken van de aanvalsmiddelen, die de aanvaller zal toepassen ter bereiking van zijn doel, maar ons bepalen tot datgene, wat in casu de Duitsche weermacht zal doen, dan lijdt het geen twijfel of deze zal zonder bedenken gebruik maken van die middelen, die haar ter beschikking staan en die gegeven zijn door het landschap. Hetgeen beteekent, dat de Duitschers de dijken zullen doorsteken resp. in de lucht zullen laten vliegen en de sluizen openzetten, zonder zich daarbij van de meening of het moord-en-brand schreeuwen van welken boer dan ook, ook maar iets aan te trekken, noch ook van het feit, dat daardoor zelfs heele steden onder water zullen komen te staan. Van hun standpunt bezien, kunnen zij ook niet anders denken en handelen. Zij willen den oorlog winnen, koste wat het koste.

Wanneer wij hieraan toevoegen, dat natuurlijk ook de aanvaller datgene zal doen en beslist niet zal nalaten, wat hij in zijn positie moet doen, nl. de verbindingswegen bombardeeren, dus bruggen in de lucht laten vliegen, spoorwegstations vernielen, wegen onklaar maken, kortom het militair en Nachschubverkehr zooveel mogelijk lamleggen, dan is er bijzonder weinig fantasie noodig om zich voor te stellen, dat er een ramp over ons volk komt, die een natuurlijke catastrophe gelijk is. En zelfs in werkelijkheid een natuurramp is. Men kan ook zeggen, dat iedere fantasie te kort schiet om zich den omvang van een dergelijke ramp voor te stellen. Menschen verdrinken bij duizenden, steden zijn afgesloten van iederen aanvoer, ziekten breken uit, wilde opeenhoopingen van vluchtende menschenmassa's versperren ieder verkeer en uitwijken naar het Oosten, naar hooger gelegen gebieden ... hoe? De wegen, die niet vernield zijn, worden natuurlijk uitsluitend voor militaire transporten gebruikt. Ieder ander gebruik zal niet anders dan met geweld verhinderd worden. Er is geen pen, die deze ellende kan beschrijven ... Ons Holland, ons goede Holland, aan de baren ontworsteld, zal opnieuw door de baren verslonden worden, het zal terugkeeren in den toestand, waarin de Batavieren het vonden, toen zij hierheen den Rijn afzakten. Het vruchtbare land zal verziekt worden door het bittere zeewater en mocht men er ooit toe komen, het weer droog te leggen, dan zal het jaren duren voor het zijn oude vruchtbaarheid herwonnen heeft ... Zelfs al zou het Nederlandsche kustgebied n i e t direct betrokken zijn in een invasie, of zelfs een schijninvasie, die ten doel heeft troepen te binden en af te leiden, dan nog zouden de Duitschers ter dekking van de flanken van het invasiegebied als voorzorgsmaatregel tot inundatie kunnen overgaan. Tijd om dit dichtstbevolkte deel van Nederland te evacueeren is er in dat geval al evenmin. **(V. b. Tweede front 5522)**

Financiën - Dividend in natura —

31 Jan. — De N.V. Landbouwmij. De Bathpolders te Rilland zal per onder-aandeel van ƒ 1000 een bon voor 1 kg. suiker uitreiken op een dividendbewijs, hetwelk daartoe van naam en adres van den eigenaar moet zijn voorzien. Dit is de eerste maal dat in Nederland dividend in natura wordt uitgekeerd. Een Amerikaansche distilleerderij gaf reeds eenigen tijd geleden het voorbeeld, door haar aandeelhouders een hoeveelheid whisky uit te keeren.
(V. b. Dividenden 5759 C.)

Kunst, Kultuur — Maartje Offers overleden —

31 Jan. — Op 28 Januari is in den leeftijd van 51 jaar te Tholen, alwaar zij bij familie vertoefde, de bekende Nederlandsche altzangeres mevr. Maartje Offers plotseling overleden. Zij debuteerde in 1910 op een kerkconcert te Leiden en gaf daarna verscheiden liederenavonden, terwijl zij ook als soliste aan oratoria meewerkte. Na den oorlog werd zij eerst aan de Fransche Opera in de residentie verbonden en daarna van 1920—23 aan de Nationale Opera. Tenslotte engageerde Toscanini haar als prima-donna bij de Scala te Milaan. Zij gaf nog concerten in Italië, waar zij Mengelberg ontmoette, die haar in 1926 meenam naar New York. De nieuwe wereld bekoorde haar weinig en na drie maanden keerde zij in het vaderland terug. In later jaren beperkte mevrouw Offers zich tot lesgeven en trad slechts zelden in het openbaar op.

Landwacht - Doelstelling —

31 Jan. — Het voorbereidende werk, dat noodzakelijkerwijze aan de oprichting van de bij verordening van den 13en November 1943 ingestelde „Landwacht Nederland" moest voorafgaan, heeft thans zijn beslag gekregen.

De Landwacht zal bestaan uit twee diensten: een beroepsdienst en een hulpdienst. De beroepsdienst omvat een vast kader en gekazerneerde eenheden, terwijl de leden van den hulpdienst slechts in hun vrijen tijd hun dienst verrichten zullen. De leden van den beroeps- en hulpdienst beide zullen een grondige politioneele opleiding ontvangen, opdat de zekerheid verkregen wordt, dat zij allen zonder onderscheid naar behooren de uit hun bevoegdheid voortvloeiende taak kunnen vervullen. Deze taak en bevoegdheid, zooals zij zijn vastgesteld, bij verordening van den Rijkscommissaris en nader bij beschikking van den commissaris-generaal

voor de veiligheid, zijn — dit zij nogmaals nadrukkelijk vastgesteld — van zuiver politioneelen aard. Dit in tegenstelling tot den Landstorm Nederland, welke een militair karakter draagt. De taak van de Landwacht bestaat in de ondersteuning van de normale politie in haar opgave de orde en de rust van de Nederlandsche bevolking te handhaven. Hiertoe ontvangen de leden naast hun practische opleiding gedegen onderricht in de voor politie-organen noodzakelijke wetskennis.
Nu moet de Landwacht allerminst worden beschouwd als een verlengstuk van de gewone politie, als een soort hulppolitie. Integendeel, zoowel door den Rijkscommissaris, als door den commissaris-generaal voor de veiligheid is de taak van de Landwacht nauwkeurig omschreven met: bescherming van het leven en goed van nationaal-socialisten en de ordelievende bevolking, bestrijding van politieke moordenaars en saboteurs en beveiliging van de voedselvoorziening en van openbare inrichtingen tegen overvallen en sabotage. Hierdoor treedt het eigen en bijzondere politioneele karakter van de Landwacht duidelijk op den voorgrond. Zij is, om het zoo eens uit te drukken, een gewapend nationaal-socialistische beschermingsorganisatie van de Beweging, als uitsluitende draagster van den politieken wil van het Nederlandsche volk. Het behoeft geen betoog, dat er aan een zoodanige formatie dringend behoefte bestaat. De gebeurtenissen hebben dit voldoende bewezen. Dit alles wil evenwel niet zeggen, dat de Landwacht is opgericht, omdat de Nederlandsche politie in haar taak tekort geschoten zou zijn, integendeel, deze heeft zich trouw en vol plichtsbetrachting ten overstaan van land en volk van haar taak gekweten. In bijzondere tijden echter worden bijzondere maatregelen vereischt. De huidige bewogen tijdsomstandigheden met hun uitzonderlijk karakter van lasten en plichten voor enkeling en gemeenschap maken zoodanige bijzondere maatregelen noodig. Ondanks alle duidelijk betoonde en gewaardeerde loyaliteit is het bestaande politieapparaat niet machtig genoeg om afdoende op te treden tegen de voor Nederlandsche begrippen ongekende duistere praktijken van saboteurs en moordenaars, herhaaldelijk zijn er feiten voorgevallen, die de noodzakelijke rust in dit land in ergerlijke mate verstoren. Alle ordelievende en weldenkende Nederlanders — wij mogen met zekerheid aannemen, dat dezen 90 pct. der bevolking uitmaken — worden hierdoor ernstig verontrust en keuren deze toegespitste verhoudingen ten zeerste af. Zij beseffen maar al te zeer, dat hierdoor het welzijn van land en volk ten sterkste wordt bedreigd.
Het is daarom ontoelaatbaar, dat een kleine minderheid door haar onbezonnen daden de geordende maatschappij in gevaar brengt. Dit kan niet langer getolereerd worden. Daarom is de Landmacht opgericht. Zij komt niet tegenover het bestaande politie-apparaat te staan, maar zal hiermede samenwerken in het belang van de overgroote meerderheid van het Nederlandsche volk. Leden uit de W.A., ᛋᛋ, P.O. en den Jeugdstorm, die daartoe krachtens hun lichamelijke geschiktheid, ontwikkeling en leeftijd in aanmerking komen, zullen hetzij in den beroepsdienst hetzij in den hulpdienst worden opgenomen. Van allen wordt verwacht, dat zij in het besef van hun verantwoordelijkheid ten opzichte van land en volk tot de Landmacht toetreden en dat zij bij de toekomstige vervulling van hun taak disciplinair handelen in den hierboven geschetsten geest.
(V. b. Landwacht 5764 A.)

A. **NEDERLAND — N.S.B. - Nat. Jeugdstorm ingeschakeld in algemeene weerbaarheid —**
31 Jan. — Naar het Alg. H'blad verneemt zal, in het kader der algeheele weerbaarheid, binnenkort ook de Jeugdstorm worden ingeschakeld. Aangezien de inzet in de eerste plaats het mannelijke kader en de Stormers betreft, zullen de Stormersdiensten belangrijk worden gewijzigd. Van de zijde der Jeugdstormleiding zullen binnen afzienbaren tijd nadere mededeelingen volgen. **(V. b. N. J. S. 5806 B.)**

Prijsbeheersching — Huurprijsregeling nieuwe huizen
31 Jan. — In de Nederlandsche Staatscourant van 26 Januari 1944 werd opgenomen een „Huurprijsbesluit Nieuwbouw '44". Volgens dit Besluit wordt de hoogst toelaatbare huurprijs van nieuw gebouwde objecten, welke na 27 December 1940 zijn gereedgekomen, vastgesteld door het bevoegde Prijzenbureau voor Onroerende Zaken. Bij de berekening van dezen hoogst toelaatbaren huurprijs zullen de stichtingskosten, voor zoover deze van prijspolitiek standpunt bezien aanvaardbaar zijn, als grondslag dienen. Uitgaande van deze stichtingskosten zal de hoogst toelaatbare huurprijs dan door de Prijzenbureaux op een zoodanig bedrag worden vastgesteld, dat daarmede een redelijke rente van het geïnvesteerde kapitaal wordt verkregen. Daarbij wordt er geen rekening mee gehouden of een object na het gereed komen een of meer malen is verhandeld tegen prijzen, welke verre uitgaan boven den kostprijs. Is een te hooge inkoopsprijs betaald, dan moeten de gevolgen daarvan voor rekening van den eigenaar worden gelaten.
(V. b. Onr. goederen 5631 A.)

Overstrooming bij Werkendam —
31 Jan. — In den nacht van 25 op 26 Januari heeft de hooge waterstand bij Werkendam groote schade aangericht. In den polder Keizer Guldenswaard werd een gat van 50 meter in den dijk geslagen. Een vijftigtal gezinnen waren genoodzaakt hun woningen te verlaten. In de Jantjeswaard werd ook ernstige waterschade aangericht. Ook uit plaatsen langs de Lek kwamen berichten over aangerichte schade. In Groot-Ammers kwam het gedeelte Gelkenes geheel onder water te staan. De boot van de reederij aan de Lek kon den aanlegsteiger niet bereiken.
In Nieuw-Lekkerland zijn alle huizen aan den buitenkant van den Lekdijk volgeloopen. Uit Ooltgensplaat wordt gemeld, dat er enkele polders zijn overgeloopen. Er ontstond schade aan polderwerken, terwijl een aantal woningen overstroomd werd.

Verplichte aanmelding van hoogfrequente electrische meetinstrumenten —
31 Jan. — In het op 29 Jan. verschenen Verordeningenblad aflevering no. 1, is een verordening opgenomen van den Rijkscommissaris, volgens welke degene, die electrische apparaten of inrichtingen, waarmede door middel van hoogfrequente trillingen metingen van eenigerlei soort worden gedaan, in bezit heeft dan wel gebruikt, een vergunning behoeft. De directeur- generaal der P.T.T. beslist over het verleenen der vergunning.

Verkeer - Verplicht opstaan voor ouderen in de tram te Amsterdam —
31 Jan. — Met ingang van 28 Januari zijn personen beneden 21 jaar verplicht om bij plaatsgebrek hun zitplaats af te staan aan ernstige invaliden, oudere personen en aanstaande moeders.

P.T.T. - Beperking telefonische oproepen —
31 Jan. — Telefonische oproepberichten worden niet meer aangenomen voor de telefoondistricten Breda, 's-Hertogenbosch, Eindhoven, Maastricht, Haarlem, 's-Gravenhage (met uitzondering van het plaatselijk net Den Haag) en Rotterdam (behalve het plaatselijk net Rotterdam).

B. **ARGENTINIE — Buitenland - Diplomatieke betrekkingen met Duitschland en Japan verbroken —**
31 Jan. — De president van Argentinië, generaal Ramirez, heeft op 26 Januari over alle zenders een toespraak gericht tot het Argentijnsche volk, waarin hij mededeelde, dat Argentinië de diplomatieke betrekkingen met Duitschland en Japan had verbroken. De nieuwe toestand, zoo zeide Ramirez, beteekent echter niet een prijsgeven van de souvereiniteit. De regeering is verplicht de souvereiniteit te handhaven en heeft derhalve besloten de „infiltratie van vreemde ideologieën" tegen te gaan.
Het decreet bestaat, naar S.P.T. meldt, uit drie artikelen. Het is onderteekend door den president, generaal Pedro Ramirez en door den minister van Buitenlandsche Zaken, Alfredo Gilbert. De punten zijn de volgende: 1. Met ingang van heden worden de op het oogenblik bestaande diplomatieke betrekkingen met de regeeringen van Duitschland en Japan afgebroken. 2. De geaccrediteerde diplomatieke vertegenwoordigers van deze twee landen zullen hun passen ontvangen. 3. Het ministerie van Buitenlandsche Zaken zal stappen ondernemen ter uitwisseling van de diplomatieke en consulaire vertegenwoordigers van Argentinië, te Berlijn en Tokio en van die van Duitschland en Japan te Buenos Aires.

Verklaring van Von Ribbentrop.
De Duitsche minister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop, heeft zich tegenover een vertegenwoordiger van het Duitsche nieuwsbureau uitgelaten over het verbreken van de diplomatieke betrekkingen met Argentinië. Reeds sedert jaren heeft de Amerikaansche regeering getracht Argentinië te bewegen de diplomatieke betrekkingen met de spilmogendheden te verbreken. Zij heeft hierbij geen middel, geen afpersing onbeproefd gelaten. De regeering Ramirez is thans voor dezen druk bezweken en heeft de souvereiniteit van zijn land prijs gegeven voor de Amerikaansche „welwillendheid". Duitschland verliest door het verbreken der betrekkingen met Argentinië practisch niets, noch voor zijn oorlogvoering, noch voor zijn belangen na den oorlog. De werkelijke verliezer bij dit diplomatieke optreden is Engeland. Engeland heeft in den loop van den oorlog langzamerhand reeds het grootste deel van zijn belangen in midden- en Zuid-Amerika moeten opofferen aan

den Amerikaanschen bondgenoot. Het zal nu ook definitief zijn positie in Argentinië verliezen.

Mutaties in het kabinet —
31 Jan. — Naar de Engelsche nieuwsdienst uit Montevideo meldt, is er op 27 Januari in Argentinië een regeeringscrisis ontstaan door het aftreden van den minister van Justitie Gustavo Martinez Zuviria, van den minister van Landbouw Diego Mason en van den minister van Binnenlandsche Zaken Luis Cesar Perlinger alsmede van drie andere hooge regeeringsambtenaren.
(V. b. Econ. pressie V.S. 5628 F.; Mutatie kab. 5709 A.)

A. **BOLIVIA — Nieuwe regeering niet erkend door Engeland, de Ver. Staten en de overige Amerikaansche staten —**
31 Jan. — Anthony Eden heeft in het Lagerhuis medegedeeld, dat de Britsche regeering de nieuwe Boliviaansche regeering niet erkent. Te Washington is officieel medegedeeld, dat de Vereenigde Staten geweigerd hebben de nieuwe Boliviaansche regeering te erkennen. De gezant der V. S. te La Paz heeft opdracht gekregen terug te keeren. Ook Brazilië, Costa Rica, Peru, Cuba en Venezuela hebben, volgens den Britschen berichtendienst, het besluit genomen de nieuwe regeering van Bolivia niet te erkennen.
Naar radio New York meldt, hebben Salvador en Nicaragua als eenige der middel Amerikaansche staten de nieuwe Boliviaansche regeering erkend. De Mexicaansche minister van Buitenlandsche Zaken heeft daarentegen medegedeeld, dat Mexico de diplomatieke betrekkingen met de nieuwe Boliviaansche regeering heeft verbroken.

Officieele verklaring der Ver. Staten.
Op 24 Januari is te Washington een door het ministerie van Buitenlandsche Zaken uitgegeven verklaring gepubliceerd, waarbij de Vereenigde Staten weigeren het nieuwe regime van Bolivia te erkennen. In deze verklaring zegt de Amerikaansche regeering, dat revolutionnaire en de geallieerde zaak vijandig gezinde groepen compiotten smeedden tegen de Amerikaansche regeeringen, die strijden voor de verdediging van het Westelijke halfrond tegen een aggressie van de spil. De omstandigheden van de omwenteling op 20 December 1943, zoo wordt in de verklaring gezegd, moeten met de hiervoor genoemde revolutionnaire groepen in verband worden gebracht. Het betreft hier een actie, die door de algemeene revolutionnaire beweging is ten uitvoer gelegd en die ten doel heeft het actiegebied dezer beweging steeds verder op het Amerikaansche continent uit te breiden. De Amerikaansche regeering is door deze ontwikkeling, zich baseerend op inlichtingen, die uitgewisseld zijn tusschen de Amerikaansche republieken, gekomen tot een negatief standpunt ten aanzien van de erkenning van de tegenwoordige revolutionnaire junta in La Paz.
(V. b. Nwe regeering 5805 A.)

B. **ITALIE (KONINKR.) — Sovjetschip met Italiaansche kinderen vergaan —**
31 Jan. (C.D.) — Een Sovjet-Russisch schip, dat een transport Italiaansche kinderen aan boord had en naar Iran onderweg was, is bij het Suez-kanaal in een Engelsch mijnenveld geraakt en ten onder gegaan. Het is niet bekend, hoeveel kinderen bij deze ramp om het leven zijn gekomen. **(V. b. Kinderen n. d. Sovjet-Unie 5783 F.)**

C. **DUITSCHLAND — Quisling door den Führer ontvangen —**
31 Jan. — In tegenwoordigheid van den Rijksminister en chef der Rijkskanselarij, dr. Lammers, en van den leider der partijkanselarij, Reichsleiter Bormann, heeft de Führer den Noorschen minister-president, Quisling, voor een vrij langdurig onderhoud ontvangen. Een aantal belangrijke vraagstukken betreffende het Europeesche vasteland en de toekomst der Germaansche volken werden besproken in den geest van den gemeenschappelijken strijd.
(V. b. Quisling 5503 B.; Hitler 5795 A.)

Justitie - Schending van het volkenrecht door de Sovjet-Unie - Geallieerde krijgsgevangenen voor den krijgsraad —
31 Jan. — De N.R.Crt. deelde 27 Januari mede, dat het Duitsche ministerie van Buitenlandsche Zaken vorige maand officieel heeft aangekondigd, dat als uitvloeisel van een proces te Charkof, waar eenige Duitschers (twee officieren en een ambtenaar van de weermacht) ter dood werden veroordeeld, binnenkort in Duitschland Engelsche en Amerikaansche krijgsgevangenen, wien een ernstige schending van het volkenrecht ten laste kan worden gelegd, voor een militair gerecht zullen worden gedaagd. Men heeft thans bevestigd, dat de voorbereidingen voor de processen in Duitschland gaande zijn. Dat de ontwikkeling in deze reeds in een vergevorderd stadium verkeert, gelooft men echter niet te moeten aannemen.

D. **ENGELAND — Luchtaanvallen - Geleden schade**
31 Jan. — Een functionaris van de Britsche spoorwegen heeft volgens de „Yorkshire Post" verklaard, dat de Duitschers sedert het begin van den oorlog door luchtaanvallen in ongeveer 10.000 gevallen het Engelsche spoorwegverkeer hebben gestoord. Het meest hebben daarvan de graafschappen York, Hull, Sheffield, Leeds, Whitby en Middlesborough geleden. Een traject van 5 kilometer in de nabijheid van Coventry behoort tot de meest gebombardeerde trajecten van Engeland. In een enkelen nacht werd het door 40 brisantbommen vernield. Een traject van 4 km. in het Londensche stadsgebied werd niet minder dan 92 maal in negen maanden door vijandelijke bommen vernield.
(V. b. Luchtaanvallen 5344 F.)

E. **INTERNATIONALE ROODE KRUIS — Missies naar Japan en de Ver. Staten —**
7 Febr. — Het Internationale Comité van het Roode Kruis streeft er naar om alles te doen wat binnen zijn bereik ligt om bij te dragen tot een uitbreiding en intensiveering van zijn actie ten gunste van de krijgsgevangenen en geïnterneerde burgers van alle oorlogvoerende landen. Aan den anderen kant stelt het pogingen in het werk om met het oog op de beide strijdende partijen op absoluut gelijke wijze zonder onderscheid te werken. In dezen geest en met het oog op de beteekenis van zijn taak, die het in het kader van den oorlog in het Verre Oosten heeft, heeft het den regeeringen te Washington en Tokio kennis gegeven van zijn voornemen om — de toestemming dezer regeeringen voorbehouden — gelijktijdig bijzondere missies naar de Ver. Staten en naar Japan te zenden. Het Internationale Comité van het Roode Kruis probeert hierdoor tevens zijn direct contact met de regeeringen en de nationale Roode-Kruisvereenigingen te verdiepen en ook de activiteit van zijn permanente delegaties te vergrooten.
(V. b. Intern. Roode Kruis 5798 E.)

F. **POLEN (VOORM.) — Grenskwestie met de Sovjet-Unie - Bemiddelingsaanbod der Ver. Staten door de Sovjet-Unie afgewezen —**
31 Jan. — De Sovjet-Russische regeering heeft, naar Reuter op 26 Januari meldde, het aanbod der Amerikaansche regeering tot bemiddeling in het Sovjet-Russisch—Poolsche geschil volgens een te Washington gepubliceerde officieele mededeeling van de hand gewezen.
Te Moskou werd van S.P.T.-zijde verklaard, dat de verhouding tot degenen, die op het oogenblik het Poolsche volk vertegenwoordigen, nog niet zoo is dat men het Amerikaansche aanbod kan accepteeren. Moskou heeft den laatsten tijd meer dan eens laten blijken, dat het niet wenscht te onderhandelen met de Poolsche regeering te Londen.
(V. b. 5814)

G. **SPANJE — Verslechtering der betrekkingen met de Geallieerden - Olie-embargo door de Ver. Staten afgekondigd - Verklaring van minister Jordana; ongewijzigde neutraliteitspolitiek —**
31 Jan. — Naar Reuter uit Washington meldt, zal Spanje in de maand Februari geen olie uit de V.S. ontvangen. De correspondent van Reuter motiveert deze mededeeling met de volgende woorden: Deze maatregel zal, te zamen met de belangrijke psychologische uitwerking van het verbreken der diplomatieke betrekkingen met de As door Argentinië, een diepen indruk op de Spaansche regeering maken. De „Evening Standard" schrijft, dat de Britsche vloot een aantal schepen heeft aangehouden, dat, nadat het van navicerts was voorzien, oorlogstuig voor Duitschland had geladen. De parlementaire secretaris van het departement van Economische Oorlogvoering, Foot, is te Gibraltar geweest om met den chef van de vloot aldaar de kwestie van het scheepvaartverkeer van Zuid-Amerika op Spanje te bespreken. Alle te Buenos Aires liggende schepen hebben order gekregen voorloopig de haven niet te verlaten. Het in nauwe betrekking tot de Spaansche regeering staande dagblad „Arriba" publiceert volgens D.N.B. een hoofdartikel over de verhouding van Spanje tot de Anglo-Amerikanen. In dit verband herinneren wij eraan, dat onlangs in de Britsche pers een bericht de ronde deed, waarin werd verhaald hoe zich in een voor Engeland bestemde zending sinaasappelen bommen hadden bevonden. Het blad beklaagt er zich over, dat een deel van de Engelsche pers en de Britsche radio, van iedere gelegenheid van geringe beteekenis gebruik maakt om op incorrecte wijze Spanje verwijten te maken. Spanje's buitenlandsche politiek, aldus het blad, wordt gekenmerkt door een strikte neutraliteit en een vastgesloten anti-communistische houding. Buiten-

landsche invloed wordt met alle middelen verre gehouden bij de beslissingen van de leiding van den Staat en van de regeering.
De Spaansche minister van Buitenlandsche Zaken, Jordana, heeft een verklaring gepubliceerd over de verwerpelijkheid van de anti-Spaansche buitenlandsche propaganda en over de onaantastbaarheid van de Spaansche neutraliteit. Deze verklaring werd door de openbare meening met voldoening ontvangen. (V. b. Buitenl. pol. 5329 E.)

A. **VER. STATEN — Sociale Zaken - Verzoening der vakvereenigingsleiders Lewis en Green —**
31 Jan. — De „Daily Express" meldt, dat de betrekkingen tusschen de Amerikaansche vakvereenigingsleiders Green en Lewis, die acht jaar niet met elkander hebben gesproken, hervat zijn. Zij hebben een geheim onderhoud gehad, over welks resultaat nog niets bekend is.
Zooals bekend, verliet John Lewis in 1935 met zijn mijnwerkers de door Green geleide American Federation of Labor en stichtte hij de C.I.O. In 1940 verliet Lewis ook de C.I.O., daar hij tijdens de verkiezingscampagne had verklaard zijn functie te zullen neerleggen, wanneer de door hem verbitterd bestreden Roosevelt in November 1940 herkozen zou worden.
Naar de Britsche berichtendienst in zake de besprekingen tusschen Green en Lewis meldt, is er een fusie tot stand gekomen tusschen de mijnwerkersvakvereeniging en de A.F.L. Het executieve comité van de A.F.L. heeft een resolutie opgesteld, waarin gezegd wordt, dat het den mijnwerkers weer wordt toegestaan lid te worden van de A.F.L. Beide partijen zullen commissies benoemen om de voorwaarden vast te stellen, die vervuld moeten worden voor een terugkeer in de A.F.L.
De Britsche berichtendienst voegt hieraan toe, dat de nieuwe vereeniging der A.F.L. en de mijnwerkers algemeen wordt opgevat als een aaneensluiting van de krachten, die tegen Roosevelt gericht zijn. (V. b. Vakbonden 5549 A.)

Presidentsverkiezingen - Roosevelt tot vierde candidatuur uitgenoodigd —
31 Jan. — Naar de correspondent te New York van „Svenska Dagbladet" meldt, heeft het bestuur van de democratische partij der Ver. Staten Roosevelt uitgenoodigd, zich voor de vierde maal candidaat te stellen voor het presidentschap.
(V. b. Roosevelt 5806 C.)

B. **FRANKRIJK — Overzicht politieke situatie - Groeiende onveiligheid —**
7 Febr. — Aan „Het Vaderland" van 26 Januari ontleenen wij het onderstaande artikel:
Het experiment, dat men in 1940 te Vichy begon aan te duiden met den term „nationale revolutie" is juist in den kring van allerlei functionarissen te Vichy nooit volledig tot zijn recht gekomen. Aan dit feit zullen zeker de nog nooit geheel verdwenen bureaucratische gewoonten uit den tijd van de Derde Republiek niet vreemd geweest zijn. Er was echter ook een reeks van nationale revolutionnairen, mannen die ondanks alle politieke manoeuvres van hun tegenstanders, openlijk of in het geheim, zich den mond niet lieten snoeren en opkwamen voor het ideaal van een waarlijk nationale revolutie in Frankrijk en voor Frankrijks toekomstige positie in Europa. Deze mannen zetelden niet te Vichy, maar juist te Parijs. Het waren Marcel Déat, Doriot en ook de leider der Francisten Bucard. Vaak traden zij zoo voortvarend op, dat hun activiteit niet verschoond kon blijven van critiek uit Vichy. En zoo groeide langzamerhand de tegenstelling, welke eenige jaren de Fransche samenleving gekenmerkt heeft, de tegenstelling tusschen de „Nordistes" en de Zuidelijke zone van Frankrijk. Aanvankelijk kon men de demarcatielijn als grensafbakening tusschen Noord en Zuid beschouwen, maar toen de demarcatielijn verviel, bleek al spoedig, dat uit de militaire scheidingslijn een soort ideologische barrière gegroeid was. De hier aangeduide tegenstelling, die natuurlijk nog veel gecompliceerder werd gemaakt door de bestaande variaties van sympathieën, antipathieën en attentistische verschijnselen, moest natuurlijk haar stempel drukken op de politieke omstandigheden in Frankrijk. Wij weten, dat maarschalk Pétain steeds de man is geweest, die wilde trachten een overkoepeling te vinden voor de zoo uitéénloopende stroomingen. Wanneer Laval van den beginne af doortastender optrad, dan waren hier toch hoofdzakelijk tactische overwegingen in het spel. Terwijl Laval, gesteund door de principiëele instemming van Pétain, trachtte de met revolutie samenhangende maatregelen zoo krachtig mogelijk uit te voeren, scheen het oude staatshoofd de ontwikkeling der dingen betrekkelijk als toeschouwer te volgen. Aan het einde van het vorige jaar heeft deze verhouding zelfs geleid tot een periode, waarin een geregeld contact tusschen Laval en Pétain ontbroken schijnt te hebhebben. Er liepen toen trouwens geruchten over een heengaan van Pétain, geruchten waaraan men later deze strekking heeft gegeven, dat Pétain slechts plannen gehad zou hebben om een nieuwe regeling voor zijn eventueele opvolging te bewerkstelligen.
Een ander feit kwam overigens in die dagen de bestaande tegenstellingen nog illustreeren. Wij doelen op het aftreden van den minister van Arbeid. Dit aftreden schijnt verband gehouden te hebben met de geringe vorderingen, welke de Charte du Travail van Augustus 1940 tot op dat oogenblik gemaakt had in de handen van Vichy-trouwe ambtenaren. De Charte bracht zooveel bureaucratische beslommeringen mee, dat Lagardelle zich niet meer den juisten man op de juiste plaats achtte om aan de voortzetting daarvan zijn verdere medewerking te verleenen. Laval heeft nog getracht er Lagardelle van terug te houden, zijn ontslagaanvrage naar Pétain te zenden, daar een verschuiving van de portefeuille van Arbeid de werkzaamheden ten behoeve van de Charte du Travail stellig niet ten goede zou komen. Het mag intusschen als bekend verondersteld worden, dat de binnenlandsche constellatie in Frankrijk steeds meer beheerscht wordt door een groeiende onveiligheid. In het laatste half jaar zijn in Frankrijk niet minder dan 1200 moorden gepleegd en er wordt gewag gemaakt van 200 brandstichtingen maandelijks. Deze omstandigheid heeft er het hare toe bijgedragen om de ontwikkeling in den zin van de door Laval nagestreefde politiek te bespoedigen. Zoo is tot hoofd van het veiligheidswezen benoemd de vroegere chef der militie in de Zuidelijke zone Joseph Darnand. Darnand was eind vorige jaar met eenige van zijn naaste medewerkers toegetreden tot de SS. Duitsche dagbladcorrespondenten te Parijs zien echter in de benoeming van Darnand niet alleen het begin van een nieuwe zuiveringsactie in Frankrijk, maar ook een nieuw streven om alle, de revolutie aanhankelijke, krachten tot gedegen samenwerking te brengen. Aldus beschouwt men ook de benoeming van Henriot tot staatssecretaris van Voorlichting en Propaganda, de benoeming van Cathala tot staatssecretaris van Economische Zaken (ter vervanging van Bonnafous) en van Paul Marion tot staatssecretaris bij den regeeringschef. Ook Henriot is één van de mannen „uit het Zuiden". Al deze benoemingen houden een reactie van Laval in op het langzaam-werkende systeem van Vichy. En hoezeer het Laval in de komende maanden zal gaan om de ordehandhaving aan het binnenlandsche front blijkt ook daaruit, dat hij naast Darnand als ordebewaarder twee staatssecretarissen heeft aangesteld voor het bestuurs- en politiewezen Lemoine en Parmentier. Zij drieën nemen thans ongeveer de functie waar van een minister van Binnenlandsche Zaken, een portefeuille, die sedert de bezetting tot nu toe nog niet van zich had doen spreken.
(V. b. Pol. situatie 5341 A.; Benoeming Darnand 5821 D.; Reorg. Regeering 5798 D.)

C. **PETROLEUM — Naderende uitputting der Noord-Amerikaansche oliereserves —**
7 Febr. — De Amerikaansche minister van Binnenlandsche Zaken, Ickes, heeft medegedeeld, dat de bekende oliereserves van de Ver. Staten in ongeveer 14 jaar uitgeput zullen zijn. Deze verklaring heeft in de Engelsche dagblad- en vakpers diepen indruk gemaakt en aanleiding gegeven tot levendige discussies. Van Britsche zijde werd er op gewezen, dat Ickes de schaarschte van de Amerikaansche oliereserves heeft overdreven, ten einde het gebruik door de Ver. Staten van oliereserves in andere gebieden voor te bereiden. Van Amerikaansche zijde wordt er echter op gewezen, dat in werkelijkheid de oliepositie van de Ver. Staten steeds slechter wordt. Een Amerikaansche oliedeskundige, wijst er in de „Daily Tel." o.m. op, dat vrijwel alle vakorganen der Amerikaansche olie-industrie de laatste maanden met bewijzen hebben kunnen aantoonen, dat de oliepositie den olieproducenten veel zorgen baart. De ontdekking van nieuwe olievelden houdt geen gelijken tred met het verbruik. In het afgeloopen jaar werden b.v. volgens de officieele raming nieuwe oliebronnen aangeboord met een totale productie van 260.054.000 vaten. De olieproductie bedroeg in de Ver. Staten in 1943 1.385.479.000 vaten. Er bestaan in de Ver. Staten bijna 400.000 oliebronnen, doch slechts een zeer gering aantal hiervan levert een werkelijk bevredigende productie. Van betrouwbare deskundige zijde wordt de totale reserve der Ver. Staten thans geraamd op 20 milliard vaten. Deze reserve zou bij een gelijkblijvend verbruik in bijna 14½ jaar zijn uitgeput. Het moet derhalve meer dan waarschijnlijk worden geacht, dat binnen afzienbaren tijd de wereldverzorging met olie niet meer in de eerste plaats afhankelijk zou zijn van de Amerikaansche oliebronnen, doch van die van Iran en het Midden-Oosten. (V. b. Petroleum 5805 E.)

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND — Het bolsjewistische offensief: vier brandpunten; Jamburg, Rowno en Loezk ontruimd - Hevige strijd bij Nettuno en het bergmassief van Cassino in Z.-Italië; ernstige geallieerde scheepsverliezen - 178.000 br.t. handelstonnage en 44 oorlogsschepen in Januari tot zinken gebracht - Luchtaanvallen op Frankfurt a. M., Brunswijk-Maagdenburg, Berlijn en Londen; 806 Britsch-Am. vliegtuigen in Januari boven West-Europa en Duitschland vernietigd —

OOSTELIJK FRONT.

4 Febr. — Aan de Telegraaf ontleenen wij het volgende overzicht betreffende de situatie aan het Oostelijk front. Terwijl de Sovjet-Russen aan het Oostelijke front op zes verschillende sectoren hun aanvallen voortzetten, hebben zich op vier plaatsen brandpunten van den strijd gevormd. Het eerste dezer brandpunten ligt in het Noorden tusschen Ilmenmeer en Finsche Golf, het tweede ten Westen van Nowograd Wolynsk, het derde ten Zuiden van de lijn Belaja Zerkof—Tsjerkassy, het vierde bij Witebsk. Het staat volgens Duitsche verklaringen vast, dat de Sovjet-Russen de grootste krachtsinspanning in het Noorden ontplooien en dat zij daar den zwaarsten druk op de Duitsche verdedigingslinies uitoefenen. Na de ontruiming van het bruggenhoofd Jamburg (Kingissep), vermeld in het weermachtsbericht van 2 Februari, zijn de Duitsche troepen aan het Leningradfront op den Westelijken oever van de Narwa teruggetrokken. De Sovjet-Russen zijn inmiddels den stormloop op de Estlandsche grensstad Narwa begonnen; tegelijkertijd dringen zij langs de spoorlijn Leningrad-Pleskau op laatstgenoemde plaats aan, die ten Zuiden van het Peipusmeer, enkele kilometers ten Oosten van de Estlandsche grens ligt. De actie der Sovjet-Russen tusschen Winnitza en Dnjepropetrofsk is er uit den aard der zaak niet alleen op gericht het Duitsche front, dat tusschen Belaja Zerkof en Tsjerkassy een scherpe bocht naar het Noordoosten maakt in te drukken, doch heeft bovendien ten doel, ten Westen van Kirowograd naar het Zuiden door te dringen, om de Duitsche troepen van generaal-veldmaarschalk von Manstein tot ontruiming van de Dnjeprbocht te nopen. Het front, hetwelk op het oogenblik het meest in beweging is, waar de Sovjet-Russen het verst naar het Westen zijn doorgedrongen en dat derhalve wel de grootste belangstelling trekt, is de sector ten Zuiden bij de Pripetmoerassen. De Sovjet-Russen richten hier hun aanvallen met sterke krachten tegen de linie Polonoje-Sjepetofska—Rowno—Loezk, Het plaatselijk offensief der Sovjets, dat na een korte onderbreking op 31 Januari j.l. begon, werd aanvankelijk uit het gebied van Sarny in Westelijke richting gestaakt. Ten gevolge van den soliden Duitschen tegenstand boog het vervolgens naar het Zuiden, waar het op de linie Sjepetofska-Kolonoje voorloopig tot staan in gebracht. Tusschen Sarny en deze linie zijn de Sovjet-Russen er evenwel in geslaagd verder terrein te winnen. De Duitsche troepen hebben — zooals 3 Februari werd gemeld — de steden Rowno en Loezk vechtend prijs gegeven. Van Duitsche zijde wordt daaraan nog toegevoegd, dat de tegenstanders nog verder naar het Westen opdringen, dat het evenwicht tusschen de overmacht der aanvallende Sovjet-Russen en de Duitsche verdediging nog niet is hersteld, maar dat met de Duitsche tegenmaatregelen inmiddels een begin is gemaakt.

In het gevechtsgebied van Witebsk is de tweede afweerslag in volle hevigheid ontbrand. De vijand leed hooge, bloedige verliezen bij het afslaan van zijn aanvallen, die hij wederom ten Zuidoosten en ten Noordwesten van de stad met talrijke divisies tanks en slagvliegers ondernam. Veertig vijandelijke tanks werden stukgeschoten. De slag duurt voort.

ZUIDELIJK FRONT.

30 Jan. — De Duitsche luchtmacht heeft sedert 22 Januari bij het bestrijden van de vijandelijke landingsvloot vijf torpedobootjagers, vijf vrachtschepen van te zamen 27.000 B.R.T. en zeven landingsvaartuigen van te zamen 14.000 B.R.T. tot zinken gebracht. Drie kruisers, zes torpedobootjagers, 41 vrachtschepen van te zamen 201.000 B.R.T. alsmede 18 landingsvaartuigen werden beschadigd.

2 Febr. — Duitsche vliegtuigen vielen op 1 Februari voor de Noord-Afrikaansche kust een vijandelijk konvooi met succes aan. Een kruiser en negen koopvaardijschepen met een inhoud van 68.000 br.t. werden getroffen.

4 Febr. — In het landingshoofd van Nettuno werden vrij sterke vijandelijke strijdkrachten in een geconcentreerden tegenaanval ingesloten. Ontlastingsaanvallen werden afgeslagen. Aan het Zuidelijke front zette de vijand zijn doorbraakpogingen bij het bergmassief van Cassino voort. De afwisselende gevechten worden van beide zijden met de uiterste verbittering gevoerd.

ZEEOORLOG.

31 Jan. — Het vijandelijke ravitailleeringsverkeer, in het bijzonder een in de Noordelijke IJszee naar Moermansk varend, zeer krachtig beschermd convooi, werd door onze duikbooten met succes aangevallen. Vijf schepen met een inhoud van 32.000 B.R.T., tien torpedojagers en konvooivaartuigen, alsmede drie landingsbooten werden tot zinken gebracht.

1 Febr. — In den strijd tegen de Britsch-Amerikaansche ravitailleeringsvloot brachten de marine en het luchtwapen, in de maand Januari 31 handelsschepen met een inhoud van 178.000 br.t. tot zinken, 51 andere schepen met een inhoud van 249.000 br.t. werden door bommen en torpedotreffers zoo zwaar beschadigd, dat met den ondergang van vele dezer schepen gerekend kan worden. Aan vijandelijke oorlogsschepen werden 28 torpedobootjagers, 4 duikbooten, 2 bewakingsvaartuigen en 10 landingsvaartuigen tot zinken gebracht. Drie kruisers, 6 torpedobootjagers en 25 landingsvaartuigen werden zoo zwaar beschadigd, dat ook met het verlies van een deel dezer schepen te rekenen is.

LUCHTOORLOG.

30 Jan. — Formaties Amerikaansche bommenwerpers ondernamen den 29sten Januari een aanval op Frankfort a. d. Main. Zware schade werd veroorzaakt en onvervangbare cultuurmonumenten werden vernietigd. De bevolking leed verliezen. 61 vijandelijke vliegtuigen, meerendeels viermotorige bommenwerpers, werden neergeschoten.

Krachtige formaties der Duitsche luchtmacht vielen in de avonduren van 29 Januari opnieuw Londen aan. Groote branden en ontploffingen werden waargenomen.

31 Jan. — Op 30 Januari drongen Amerikaansche bommenwerpers tot boven het gebied Brunswijk-Maagdenburg door. 26 vijandelijke vliegtuigen werden neergeschoten. Voorts vielen Britsche bommenwerpers de Duitsche hoofdstad aan, waardoor zware schade ontstond in woonwijken, aan cultuurmonumenten, sociale instellingen en openbare gebouwen. De bevolking leed verliezen. Volgens tot dusver ontvangen rapporten werden 44 vijandelijke bommenwerpers vernietigd.

1 Febr. — Boven de bezette gebieden in het Westen en het Rijksgebied werden in de afgeloopen maand 806 Britsch-Amerikaansche vliegtuigen neergeschoten, waarvan 665 vliegtuigen, meest viermotorige bommenwerpers.

(V. b. Krijgsverrichtingen 5824 A.)

B. JAPAN — Amerikaansche landing op de Marshalleilanden —

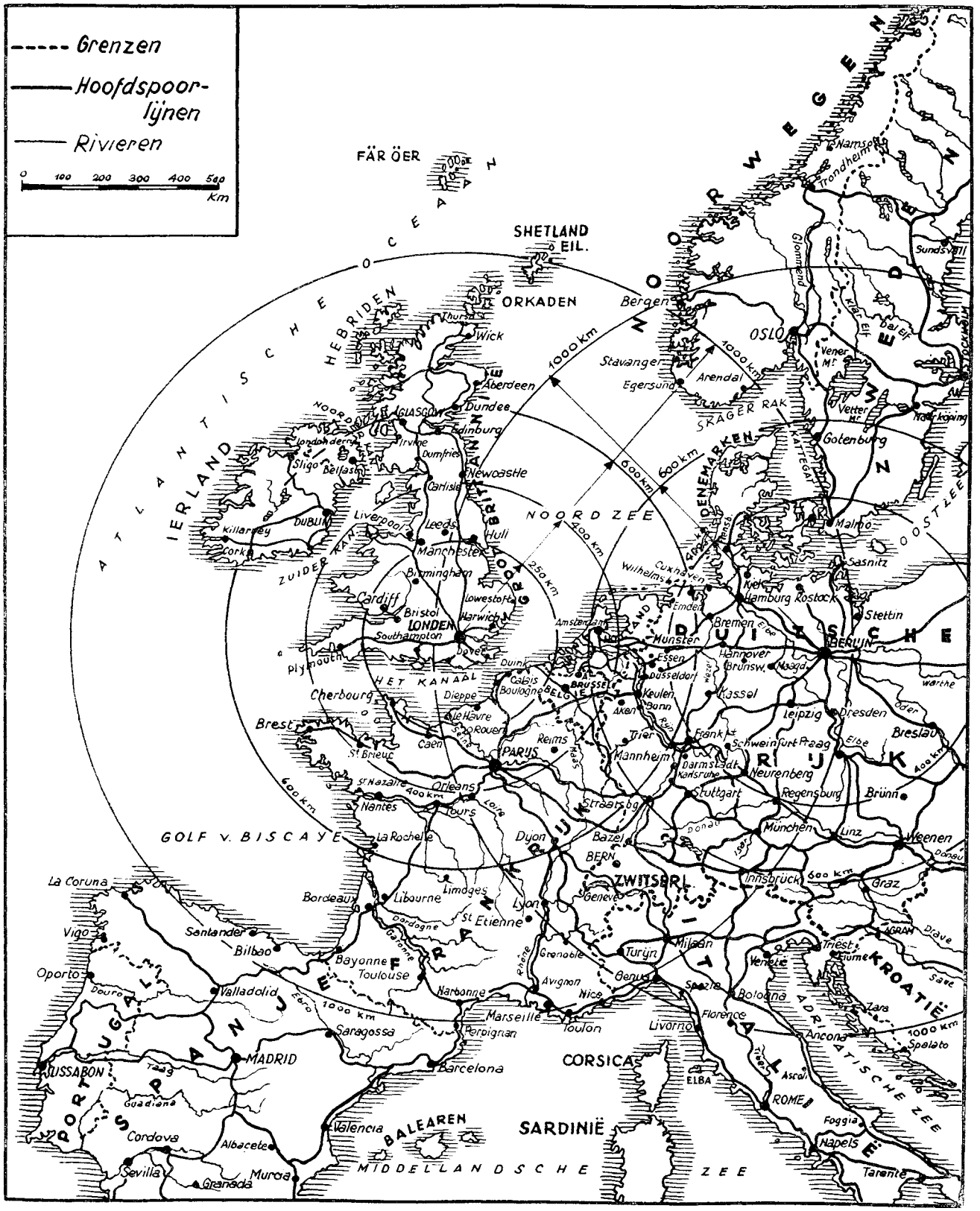
2 Febr. — Uit Pearl Harbor wordt gemeld, dat Amerikaansche troepen op de Marshall-eilanden zijn geland. Zij zijn aan land gegaan op Roi en op Kwadjelin, waar zij bruggenhoofden hebben gevormd. In het communiqué van admiraal Nimmitz wordt gezegd, dat de Japanners fellen tegenstand bieden.

Volgens het communiqué van het Japansche hoofdkwartier van 5 Februari, vielen sterke Amerikaansche zee- en luchtstrijdkrachten, die in hoofdzaak bestonden uit vliegkampschepen en slagschepen en bovendien ondersteund werden door vliegtuigen, die van steunpunten te land waren opgestegen, op den ochtend van 13 Januari de Marshall-eilanden aan. Na een hevig luchtbombardement en een beschieting door scheepsartillerie, gericht op de eilanden Lae, Kwadjelin, Wotje, Maleoelap en Arno, gingen vijandelijke troepen op 1 Februari op de eilanden Kwadjelin en Lae aan land. Bij de afweermaatregelen der aldaar gestationneerde leger- en marinetroepen en der marine-luchtmacht, werden tot 1 Februari 52 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten en 24 beschadigd. Voorts werden 2 torpedojagers in den grond geboord en een kruiser en een torpedojager in brand gebombardeerd. Terwijl de gevechten bij Kwadjelin en Lae nog voortduren, zijn de gebieden, die door de Japansche strijdkrachten op deze eilanden verdedigd worden, stevig in Japansche handen.

Geallieerde vliegtuigverliezen op Nieuw-Brittannië —

2 Febr. — In den tijd van 11 tot 27 Januari, aldus meldde het D.N.B. uit Tokio, vlogen in totaal 2278 vijandelijke vliegtuigen boven Rabaul waarvan er 645 neergeschoten en 23 beschadigd werden. De Japansche verliezen bedragen 47 toestellen.

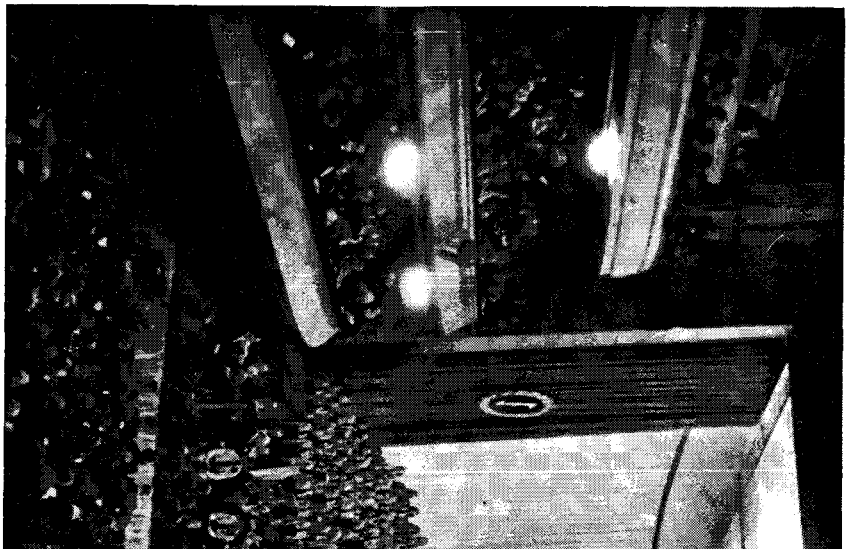
(V. b. Krijgsverrichtingen 5816 B.)

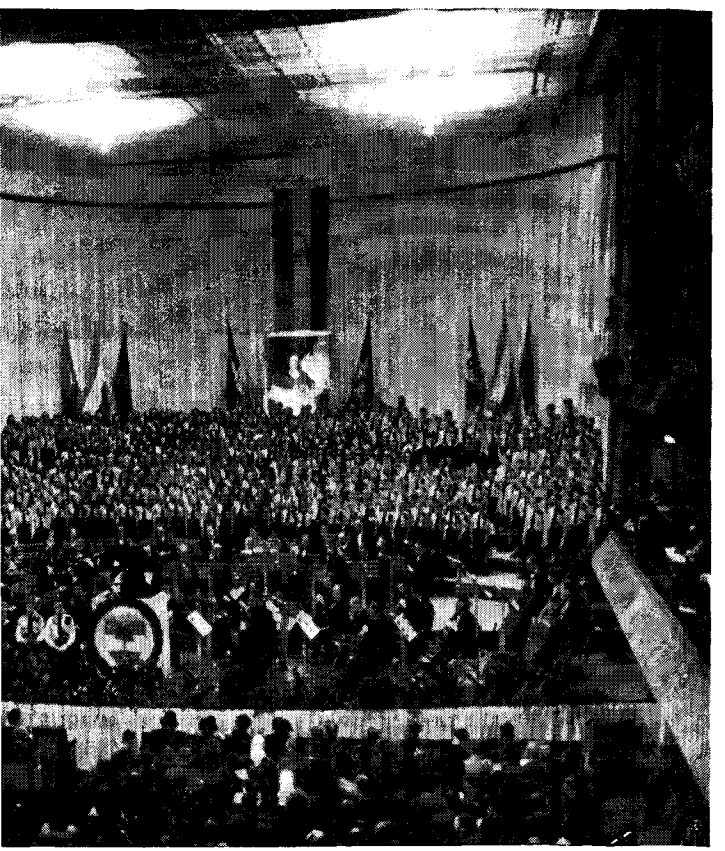

(eigen teekening K.H.A.)

Voornaamste afstandskringen over West-Europa met Berlijn en Londen als middelpunten.

(foto C.N.F./CINO)

Op 28 Januari werd in tegenwoordigheid van den Rijkscommissaris-Rijksminister Dr. Seyss-Inquart in het gebouw van Kunsten en Wetenschappen te Den Haag door den N.J.S. een uitvoering gegeven van de De Ruyter Cantate.

DE WERELDOORLOG IN DATA

RECAPITULATIE VAN 1 JUNI - 31 JULI 1942

1 Juni 1942 — Gen. overste Daluege vervangt den op 27 Mei bij een aanslag in het Tsjechische dorp Kladno doodelijk gewonden plaatsvervangend Protector van Bohemen en Moravië ŞŞ-Obergruppenführer Heydrich. Schoenen met leeren of rubberzool alleen voor kinderen t/m 9 jaar in Nederland. 39 dooden en vele gewonden door Britschen luchtaanval in Nederland.
2 Juni — Duitsche gen. Crüwell in N.-Afrika in Br. krijgsgevangenschap. Britsche luchtmacht bombardeert West-Duitsche steden. Directeur-generaal van Winterhulp Nederland C. Piek vervangen door F. W. van Vloten, burgemeester van Delft.
3 Juni — Hevige gevechten in Wolchofgebied. Rijkscommissaris opent tentoonstelling v. Duitsche kunst te Groningen.
4 Juni — Hitler bezoekt Mannerheim. Japansche aanval op Dutch Harbour (Aleoeten). Britsche landingspoging aan de Kanaalkust verijdeld. Restaurateurs in Nederland verplicht op Maandag, Woensdag en Donderdag uitsluitend aardappelen in schil te verstrekken.
5 Juni — Onlusten op de Bahamas-eilanden. Japansche aanvallen op Madagaskar, Sydney en Honoloeloe. Luit.-gen. Seyffardt bezoekt te Arnhem nagelaten betrekkingen van Ned. vrijwilligers gesneuveld aan het Oostfront.
6 Juni — Hitler ontvangt Hong. premier Von Kallay. Tsjoetsjau door Japanners bezet. Britsche bommen op Napels. Zeeslag in Stillen Oceaan. Aankondiging extra rantsoenen sigaren en sigaretten in Nederland.
7 Juni — Britsche aftocht in N.-Afrika. Sydney en New Castle door Japansche duikbooten beschoten. Uitslag Pinksterprijsvraag Ned. Omroep.
9 Juni — Heydrich plechtig bijgezet te Berlijn. Durban in Z.-Afrika door Japansche duikbooten geblokkeerd. Vervoerverbod voor groenten in Nederland afgekondigd. Ned. Oost Compagnie opgericht.
10 Juni — Strenge strafmaatregelen tegen Tsjechisch dorp Kladno n.a.v. aanslag op Heydrich. Eerste eetbare brandnetels te Utrecht geveild.
11 Juni — Groote pantsergevechten met Duitsch-Italiaansche successen in Marmarica. Mr. dr. H. Westra tot burgemeester van Den Haag benoemd.
12 Juni — Japanners geland op Aleoeten. Koning George v. Griekenland te Washington. Von Papen bij Turkschen staatspresident Inönü. Nederlandsche missie in Letland voert econ. besprekingen met Duitsche autoriteiten.
13 Juni — Vestingwerken bij Sebastopol door Duitschers veroverd; successen bij Charkof. Britten in Libye moeten Bir Hucheim afstaan. Zomerkamp-1942 van Verbond van Ned. Journalisten geopend.
14 Juni — Amerikaansch-Bolsjewistisch verbond betr. wederzijdsche hulpverleening.
15 Juni — Britsche strijdkrachten in Libye gesplitst; Astroepen breken door naar de kust.
16 Juni — Duitsche vorderingen aan de Donetz. Sovjetbeklaagden te Ankara wegens aanslag op Von Papen tot tuchthuisstraf veroordeeld. Beperking vrije maxima Joodsche vermogenswaarden.
17 Juni — Pétain richt boodschap tot Fransche volk. Groote Duitsch-Italiaansche aanval op geallieerd convooi in Middellandsche Zee.
18 Juni — Moordenaars van Heydrich gevonden en doodgeschoten. Adolf Hühnlein te München overleden. Rijkscommissaris stelt ƒ 20.000.— beschikbaar voor studeerenden in Duitsch.
19 Juni — Noordelijk deel van Sebastopol in Duitsche handen. Churchill in de V.S. Bomaanslagen en branden te Bloemfontein. De Ruyter-tentoonstelling te Amsterdam geopend.
20 Juni — Verwoede strijd bij Sebastopol. Eiland Vancouver door duikbooten beschoten. In Nederland aardappelrantsoen tot 1 kg per week verminderd; Loonbelasting verhoogd. Beëediging van 3000 N.S.B.-functionnarissen te Utrecht.
21 Juni — Tobroek en Bardia in Duitsche handen. Fortificatie Lenin gevallen. Japanners bezetten Natoena-eilanden. In Nederland moeten Joden fietsen inleveren.
22 Juni — Rommel, opperbevelhebber v. h. pantserleger Afrika, bevorderd tot generaal-veldmaarschalk. Generaalpardon Ned. Arbeidsfront verlengd tot en met 30 Sept. 1942.
23 Juni — Astroepen bereiken Lybisch-Egyptische grens. Ortiz, president van Argentinië, treedt af. Strengere bezuiniging op papierverbruik in Nederland.
24 Juni — Capuzzo, Solloem en Halfaya in Duitsche handen; Sidi el Barrani bereikt. Birmingham gebombardeerd. Mussert bezoekt N.-Holland. Dr. Schröder benoemd tot gevolmachtigde van Rijkscommissaris te Amsterdam.
25 Juni — Stellingen bij Sebastopol ingenomen. Mussert spreekt voor een gehoor van 20.000 personen in Amsterdam.
26 Juni — Britsch-Russisch verdrag geratificeerd. Duitsche troepen bereiken Koepjansk. Mussolini bezoekt Sardinië en Zuid-Italië. In Nederland aardappelrantsoen verhoogd tot 1½ kg p. w. Volkstentoonstelling van Ned. kunst te Rotterdam geopend.
27 Juni — Churchill uit de V.S. te Londen terug. Voor serviesgoed punten aangewezen. Gen. Seyffardt naar Nederlandsche vrijwilligers in Graz vertrokken.
28 Juni — Bolsjewisten aan de Wolchof teruggeslagen. Kostelooze melk voor kinderen van werkloozen in Nederland.
29 Juni — Mersa Matroe in handen der Astroepen. Bremen gebombardeerd. In Nederland prijsregeling voor gebruikte goederen. Werkloozenkas Ned. Arb. Front krijgt subsidie van 100% der bijdragen van leden.
30 Juni — Binnenste fortengordel van Sebastopol door de Duitschers veroverd. Mannerheim brengt tegenbezoek aan Hitler. Beperking bewegingsvrijheid en uitoefening van beroep voor Joden.
1 Juli — Sebastopol bezet. Gen. majoor Von Küchler bevorderd tot veldmaarschalk. In Egypte passeeren Astroepen El Daba. Mr. Rost van Tonningen voorz. Raad v. Beheer Ned. Oost Comp.
2 Juli — Von Manstein, opperbevelhebber Krimleger, gen. veldmaarschalk. Astroepen breken door in Egypte. Britten trekken terug op Nijldelta. Rijkscommissaris bezoekt Zeeland.
3 Juli — Sovjetfront doorbroken. Stellingen bij El Alamein door Astroepen bezet. In Nederland aardappelrantsoen verhoogd tot 2½ kg p. week.
4 Juli — Operaties op landtong bij Sebastopol. Nieuw-Zeelandsche troepen bezetten Kairo. Gedwongen verbouw van koolzaad afgekondigd.
5 Juli — Duitsche en verbonden troepen bereiken den Don.
6 Juli — Duitsche mijnen in Suez-kanaal. Japansche aanval op Port Moresby. Lord Halifax uit Washington naar Londen. Eerste verordeningenblad van Ned. Landstand verschenen; 75-jarig bestaan Moerdijkbrug.
7 Juli — Duitschers bezetten Woronesj. Turksch premier Saydam te Istanboel overleden. Verordening betreffende erkenning van Duitsche rechterlijke uitspraken in Nederland.
8 Juli — Duitsche successen bij Charkof-Koersk. Eng.-Amerikaansch convooi in N.-IJszee vernietigd. 's Werelds grootste luchtschipdok Akron in Ohio afgebrand. In Nederland zeeprantsoen van 4 tot 6 weken verlengd. Bepalingen i.z. statiegeld afgekondigd.
9 Juli — Woronesj van bolsjewisten gezuiverd. Britsche aanval in Egypte afgeslagen. Stellingen bij El Alamein door Astroepen bezet. In Nederland bijzonderheden omtrent Nationale Plan gepubliceerd. 400 jeugdstormers naar Oost-Pruisen vertrokken als vrijwilligers bij den landarbeid aldaar.
10 Juli — Hevige artillerie-actie in Egypte. Saradzjogloe Turksch premier. Sovjets schenden neutraliteit van Zweden. A.N.W.B. reikt 50.000ste kampeerkaart uit.
11 Juli — Duitsche successen aan den Don. Engelsch-Egyptisch incident: koning Faroek met verbanning bedreigd. Zweedsch schip door bolsjewisten getorpedeerd. In Nederland hebben prijsbeheerschingsinstanties in eerste halfjaar van 1942 in 36.762 gevallen ƒ 4.942.000.— boeten opgelegd.
12 Juli — Kaukasushavens door Duitsche luchtmacht gebombardeerd. 18 koopvaarders in Amerikaansche wateren getorpedeerd. Hitlerjeugd en Nat.-Jeugdstorm demonstreeren in Roermond.
13 Juli — Bolsjewisten bij Woronesj ingesloten. Britsche bommen op Duisburg. Japanners bezetten Sjwangtsjang. Bekendmaking en verordening betr. sabotage in Nederland. Dr. F. O. Bruyning benoemd tot dir.-gen. der Volksgezondheid.
14 Juli — Anti-As-betoogingen in Costa-Rica. Comm. partij legaal in Californië. Maisky bij Churchill. In Nederland verlaging boter-, kaas- en melkrantsoen, verhooging van vleeschrantsoen. Particulier onderwijs geordend. Restaurateurs moeten bezuinigen op kolen, gas en electriciteit.
15 Juli — Snelle Duitsche opmarsch aan Oostfront. Duitsche verkenningsvluchten boven Eng. kust. In Nederland familiedrukwerk verboden beh. overlijdensberichten van beperkt formaat. Fischböck over Prijspolitiek in Europa.

A. *BIOGRAFIEEN.* —

In de sinds lang heerschende, latente, sociale spanningen in Amerika, die nu en dan, o.a. door de mijnwerkersstaking tot uitbarsting dreigden te komen, speelt John L. Lewis een groote rol, daar hij zich als promotor voor de belangen der arbeiders opgeworpen heeft, die hij als geen ander zoo doelbewust heeft weten te organiseeren.

John Llewellyn Lewis werd op 12 Februari 1882 in Lucas in den staat Iowa geboren. Zijn ouders stammen uit het Engelsche Wales. De vader was landbouwer, matroos en mijnwerker. Als tienjarige droomde de aan fantasie rijke knaap van Napoleon en maatschappelijken roem, doch zijn vader bond deze met romans en geschiedenisboeken geprikkelde eerzucht drastisch in, toen hij hem op veertienjarigen leeftijd eveneens in de mijnen te werk stelde. Lewis vond in het zware werk onder den grond slechts matig bevrediging. Hij trok de wijde wereld in en liep de spreekwoordelijke dertien ongelukken bij twaalf ambachten op. Met een reizend tooneelgezelschap kwam hij in Mexico. Door een baantje op een Oceaanstoomer bezocht hij Europa, dat hij in alle richtingen doorkruiste. Eenige jaren vóór het uitbreken van den eersten wereldoorlog werd hij organisator van den eersten belangrijken Amerik. vakbond, de A.F.L. (American Federation of Labor) en in 1918 pres. van de „Vereenigde Mijnwerkers van Amerika" (United Mine Workers Association), — den machtigen mijnwerkersbond van een half millioen leden, dien hij heden nog bestuurt. Nadat de A.F.L. een reorganisatie van den vakbond in vertikalen zin, zooals Lewis voorstelde, afgewezen had, trad hij in 1935 uit en stichtte de CIO (Council for Industrial Organisations), die een communistische tendenz heeft. Reeds in 1936 telden beide groote vakbonden ieder vier millioen leden.

LEWIS

Kort na de herkiezing van Roosevelt werd Lewis in 1937 diens verbitterde tegenstander. De strijd kwam op het hoogtepunt, toen Roosevelt zich in 1940 voor de derde maal candidaat stelde. Lewis ondersteunde Willkie en zwoer het voorzitterschap van de CIO neer te leggen, wanneer Roosevelt herkozen werd. Hij hield woord en gaf zijn job bij de CIO van 25.000 dollar op. Van een man met zijn revolutionnair temperament was het toch te veel gevergd, zich geheel uit de politiek terug te trekken — ook al had hij nog wel 'n slordigen, lossen duit in de achterhand om zijn verdere levensdagen met vrouw en dochter en een groote slee van een hypermoderne Cadillac van 25.000 dollar op een in Alexandria (Virginia) gelegen landgoed te gaan slijten, dat hij voor 27.000 dollar gekocht had. Op zijn instigatie sloten zich in Juni 1942 de vertegenwoordigers van 105 vakvereenigingen, die tot dusverre buiten de CIO en de A.F.L. gebleven waren tot een nieuwe vakbond, de CIU (Congress of Independent Union) aaneen. Een poging ten slotte om een fusie van de drie vakbonden tot stand te brengen, mislukte. Alleen de CIO (leiding Murray) en de A.F.L. (leiding William Green) sloten zich in Augustus 1942 aaneen.

Het oorlogsverloop bood Lewis echter een nieuwe kans tot grootscheepsche politieke agitatie, doordat de steenkolenindustrie, die hij met zijn mijnwerkersbond volkomen beheerscht, een sleutelpositie in de Amerikaansche oorlogsproductie inneemt. Lewis' actie tot loonsverhooging voor de mijnwerkers had succes. De in arbeiderskringen sterk gehate loonstoppolitiek van Roosevelt werd gebroken.

Met dit nieuwe succes in den rug bereidt Lewis zich opnieuw tot een strijd met Roosevelt voor, wiens tegenstander hij zonder twijfel opnieuw bij het presidentschap in 1944 worden zal, — de groote achtergrond van alle politieke en sociale vraagstukken, die op het oogenblik reeds ondanks het krijgsrumoer de aandacht opvraagt.

(V. b. Lewis 4446 G en 5381 A; Stakingen 5823 D)

Biografie dr. Frick - Aanvulling —

Bij de opmaak van pagina 5826 is een alinea abusievelijk weggevallen. Ter aanvulling van de biografie van Dr. Wilhelm Frick dient nog de volgende passus opgenomen te worden:

Op 24 Augustus 1943 trad Dr. Frick als minister van Binnenlandsche Zaken van het Duitsche Rijk af en werd door den Führer benoemd tot rijksprotector van Bohemen en Moravië. Sedertdien bekleedt Heinrich Himmler, Reichsführer ᛋᛋ en chef der Duitsche politie, tevens het ambt van minister van Binnenlandsche Zaken. **(V. b. 5826 A)**

---

16 Juli — Rostof door Duitsche luchtmacht bestookt. Bolsjewistische tegenaanvallen bij Woronesj afgeslagen. Britsche aanvallen bij Alamein gestuit. Hooge functionnarissen der W.A. in Nederland melden zich voor het Oostfront.

17 Juli — Duitschers veroveren Worosjilowgrad. Laval wijst Amerikaansche voorstellen i.z. Fransche vloot in Alexandrië af. Radio-vacantieschool te Hilversum geopend.

18 Juli — Kon. Leopold van België wordt een zoon geboren.

19 Juli — Kolenbekken Krassny door Duitsch-Italiaansche troepen veroverd. Demonstratie Nederl. en Duitsche nationaal-socialisten in Rotterdam. Duitsche weermacht vordert fietsen.

20 Juli — Bolsjew. landingspoging bij Marioepol afgeslagen. Wapenfabriek in Londen gebombardeerd; Britten bombardeeren Bremen en Oldenburg. Nederlandsche taal bij tenniswedstrijden verplicht.

21 Juli — Rostof staat in brand na Duitschen aanval. Radiorede van dir.-gen. v. d. Landbouw G. J. Ruiter over voedselpositie.

22 Juli — Duitsche troepen overschrijden den Don. Belangrijk succes van Duitsche zeestrijdkrachten in Kanaal. Rijkscommissaris dr. Seyss-Inquart viert 50sten verjaardag.

23 Juli — Japansche troepen geland op N.-Papoea. Adm. Leahy stafchef van Roosevelt. Strenge maatregelen tegen Nederlandsche boeren, die goederen achterhouden; boeten verdubbeld. Beschikkingsregeling voor metaal; vergunning voor verkoop.

24 Juli — Rostof door Duitschers ingenomen. Zware Britsche verliezen bij El Alamein. Oase Djaraboeb opnieuw door Astroepen bezet. Vier doodvonnissen voltrokken in Nederland wegens bonnendiefstal te A'dam. Vestigingsverbod v. Hoek van Holland.

25 Juli — Engelsche vliegtuigen boven Vichy. Italiaansche luit.-kol. Moscatelli volbrengt vlucht Rome-Tokio en terug. Vormingschool der N.S.B. te Lunteren geopend.

26 Juli — Bolsjewistische aanvallen bij Woronesj afgeslagen. Britten bombardeeren Hamburg, Duisburg, Homburg en Moers. Aardappelrantsoen in Nederland verhoogd tot 3 kg.

27 Juli — Bataisk ten Z.O. van Rostof door Duitschers veroverd. Zware Duitsche luchtaanval op Birmingham. Achtste leerjaar ingevoerd na 1 Sept. 1942 in Nederland.

28 Juli — Verdere terreinwinst door Duitschers bij Rostof; Berorgenjewskaja bezet. Vele doelen in Engeland bestookt. President Nationale Plan in Nederland wijst natuurreservaten aan.

29 Juli — Birmingham gebombardeerd. Patrouille-actie in Egypte. Mussolini 59 jaar. Voor gestolen levensmiddelen geen extra toewijzingen.

30 Juli — Duitschers bezetten Proletarskaja. Hull gebombardeerd. Britsche vliegtuigen boven Rijnsch-Westfaalsch gebied. Contingent 375 Nederlandsche vrijwilligers uit Den Haag naar Oostfront vertrokken.

31 Juli — Britsche aanval bij El Alamein afgeslagen. Vergoeding op gevorderde fietsen bepaald op ƒ 50.—. **(V. b. 5825)**

B. GRONDSTOFFEN — Rubberplanten in Europa —

7 Febr. — De eerste pogingen om caoutchouc uit Europeesche planten te winnen, werden in de Sovjet-Unie gedaan. In de jaren 1930/1931 werden hier talrijke in het wild groeiende planten op hun caoutchoucgehalte onderzocht. Drie Sagysplanten, nl. Tau-Sagys, Krim-Sagys en Kok-Sagys, kwamen voor verdere proefnemingen in aanmerking. Laatstgenoemde bleek tenslotte het meest geschikt en men ging ertoe over de Kok-Sagys in grooten omvang aan te planten. Zoo zou het areaal in 1941 300.000 ha bedragen, terwijl voor 1942 500.000 ha op het programma stond. In de overige Europeesche landen werden deze proefnemingen aandachtig gevolgd en vele landen gingen eveneens tot de teelt van Kok-Sagys over. Duitschland kwam met de Kok-Sagyscultuur in aanraking na de bezetting van de Oekraine. In Polen werden reeds in 1936 proeven genomen; de wortelopbrengst schommelde tusschen 2 en 6 t per ha, de opbrengst aan ruwe rubber tusschen 150 en 250 kg.

In Hongarije verkeert de teelt nog in het stadium der proefnemingen. In Letland leverde de tweejarige Krim-Sagys 10 tot 15 t per ha en een rubberopbrengst van 100 tot 182 kg per ha; de rubberopbrengst van de Tau-Sagys bedraagt 175 kg. In het voorjaar van 1943 zijn op Fünen in Denemarken teeltproeven met Kok-Sagys genomen. In Zweden leken de proefnemingen aanvankelijk een ongunstig resultaat te zullen opleveren, doch tenslotte bleek dit toch nog mee te vallen, zoodat in 1944 de proefnemingen op grooter schaal zullen worden voortgezet. Ook in Finland zijn in 1943 proefnemingen gedaan en wel met zaad dat uit Duitschland werd betrokken. In Zwitserland is het vorige voorjaar eveneens Kok-Sagys uitgezaaid. In Engeland tenslotte heeft de Kok-Sagys rubberopbrengsten van 65 tot 100 lbs per acre opgeleverd. De droge wortels hadden een rubbergehalte van 2 tot 6%. Ofschoon de teelt in vele landen het stadium der proefnemingen reeds voorbij is, is de teelt nog niet van beteekenis voor de rubbervoorziening van Europa. Daartoe zal het noodig zijn zoowel de opbrengst per ha als het caoutchoucgehalte op te voeren. (Econ. Nieuws)

(V. b. Rubber 5772 A)

A. NEDERLAND — Financiën - Spaargelden in 1943 - Sterke stijging der ingelegde gelden —

7 Febr. — In het afgeloopen jaar is, aldus de N.R.Crt., het tegoed bij de Rijkspostspaarbank en bij de bij den Nederlandschen Spaarbankbond aangesloten spaarbanken aanzienlijk gestegen, waardoor de gunstige tendenz, welke zich in 1942 openbaarde na de ongunstige periode van einde 1938 tot einde 1941, ten volle gehandhaafd bleef.

(in millioenen guldens)

R. P. S.

	inleg	terugbet.	verschil
1938	262.5	202.8	+ 59.7
1939	213.2	239.2	— 25.9
1940	130.7	300.9	—170.1
1941	119.8	168.6	— 48.8
1942	168.6	117.1	+ 51.4
1943	372.2	139.5	+232.6

bijz. spaarbanken

	inleg	terugbet.	verschil
1938	245.4	246.8	— 1.4
1939	190.8	252.1	— 61.3
1940	149.2	240.0	— 90.7
1941	165.6	187.8	— 22.2
1942	196.9	156.9	+ 40.0
1943	293.8	164.2	+129.5

Vooral voor de rijkspostspaarbank is het afgeloopen jaar een recordjaar geweest. De inleggingen waren ruim het dubbele van 1942 en ƒ 100 millioen boven het record van 1938. De terugbetalingen namen in vergelijking met 1942 slechts toe van ƒ 117 tot ƒ 139 millioen. Bij bijzondere spaarbanken was de inleg met ƒ 294 millioen gulden nog bijna ƒ 20 millioen hooger dan het vorige record van ƒ 275 millioen van 1937; de stijging bedroeg in vergelijking met 1942 ongeveer ƒ 100 millioen.

De oorzaken van de enorme stijging der spaargelden waren in 1943 vrijwel dezelfde als die in 1942, nl. grootere inkomsten bij breede lagen der bevolking ten gevolg van uitbreiding der werkgelegenheid in binnen- en buitenland, verdere voortzetting van het uitverkoopen van voorraden bij den middenstand, minder koopgelegenheid voor het publiek, verbetering in de inkomsten der landbouwbevolking, enz.

Als nieuwe factor kwam daar in het afgeloopen jaar nog bij de intrekking der bankbiljetten van ƒ 1000 en ƒ 500, waardoor velen hun opgepotte middelen naar de spaarbank brachten. Voorts werden bij de uitbetaling van de tegenwaarde der ingeleverde biljetten o.m. de spaarbanken ingeschakeld. De maatregelen deden de inleggingen bij de Rijkspostspaarbank in Maart 1943 tot ruim ƒ 42 millioen stijgen tegen ƒ 19 millioen in Februari 1943.

(V. b. Spaarbankinlagen 5632 B)

Binnenland - Oudminister König overleden —

7 Febr. — Op bijna 77-jarigen leeftijd is op 6 Februari te Den Haag overleden, de oud-minister van Waterstaat, ir. A. A. H. W. König. Behalve minister van Waterstaat van 1918 tot 1922 was ir. König korten tijd directeur-generaal der P.T.T. en voorts, van 1924 tot 1928, directeur-hoofdingenieur van den Rijkswaterstaat.

Justitie - Uitbreiding bevoegdheden presidenten rechtscolleges —

7 Febr. — Bij besluit van den Secretaris-Generaal van het Departement van Justitie zijn eenige wijzigingen aangebracht in het z.g. reglement No. 1. Dit reglement, hetwelk strekt ter uitvoering van artikel 19 van de wet op de „regterlijke organisatie en het beleid der justitie", bevat voornamelijk voorschriften betreffende den inwendigen dienst bij de verschillende gerechten: Hooge Raad, Gerechtshoven, Rechtbanken en Kantongerechten. Krachtens deze voorschriften berustte de regeling van den inwendigen dienst bij de gerechten in hoofdzaak bij de colleges zelve b.v. de samenstelling en bezetting van de Kamers, de verdeeling van het werk onder deze Kamers, de vaststelling van de dagen, uur van aanvang en duur der terechtzittingen. Deze bevoegdheden zijn thans ingevolge het bovengenoemde besluit in handen gelegd van de Presidenten der betreffende colleges. **(V. b. Rechterl. macht 5569)**

— Parketwachters in functie getreden —

7 Febr. — Dezer dagen zal het corps der parketwachters in functie treden. Een corps, dat speciaal is opgericht voor dienst in het Gerechtsgebouw, transport van gevangenen, enz., kortom alles wat met het werk van den strafrechter samenhangt. Zij vervangen in het Paleis van Justitie de marechaussees, in Amsterdam ten getale van 45 man, terwijl het parketcorps over het geheele land ongeveer 450 man telt. De uniform is nogal opvallend: de kleur is donkergrijs, de platte pet vertoont aan de voorzijde een rood-wit-blauw embleem in een zilveren lauwertak. De zoogenaamde „spiegels" op den kraag zijn donkerrood met zilveren streep. Ook de bies van de pantalon is donkerrood, evenals de afzetting van de uniformpet en de V-vormige strepen op de mouwen **(V. b. Parketwachters 5502 B)**

Oostkolonisatie - Nederlandsche boeren naar het Oosten vertrokken —

7 Febr. — Nadat zij eenige weken met verlof in het vaderland hebben vertoefd, is een groep van ongeveer vijftig Nederlandsche boeren opnieuw naar het Oosten vertrokken. De Nederlandsche boeren, die allen reeds geruimen tijd in het Oosten hebben vertoefd, zullen na een scholingsperiode op het landgoed Wakat van de Nederlandsche Oost Compagnie bij Wilna ingezet worden in de Baltische landen.

(V. b. Oostkol. 5722 A)

Handel, Nijverheid — W. A. van Berkel 75 jaar —

7 Febr. — Op 5 Februari vierde de heer W. A. van Berkel, die zijn uitvinding van de vleeschsnijmachine door de Maatschappij van Berkel's Patent in verscheidene landen heeft weten te exploiteeren, zijn 75sten verjaardag. Hij mag daarbij terugzien op een loopbaan, waarin hij van jongeman met een zeer bescheiden positie tot de stuwende kracht van een zelf gesticht en thans groot internationaal concern is geworden. Op 13-jarigen leeftijd verliet hij in 1882 zijn geboortestad Tilburg om te Rotterdam in de slagerij van een familielid te gaan werken. Zijn technische aanleg bracht hem er toe na te gaan of het vleeschsnijden niet machinaal kon worden gedaan, snel en hygiënisch. Door proefnemingen, welke jaren in beslag namen, kwam hij tot de bekende machines met het cirkelvormige, ronddraaiende mes, waaronder de te snijden vleeschwaren geleidelijk worden opgeschoven. Na een kort verblijf te Delft wist hij de belangstelling van enkele Rotterdammers voor zijn machine te wekken, waarna het in 1898 tot de oprichting van de Maatschappij van Berkel's Patent kwam. Het bedrijfskapitaal bestond aanvankelijk uit ƒ 10.000 en het patent voor de snijmachine, ingebracht voor ƒ 40.000. Thans bedraagt het kapitaal der onderneming ƒ 11.2 millioen; zij heeft vestigingen en fabrieken in tal van Europeesche landen, Noord- en Zuid-Amerika en heeft belangen bij enkele bekende ondernemingen op metaalgebied.

(foto Schimmelpenningh)
W. A. van Berkel

Op zijn 70ste jaar was de heer W. A. van Berkel nog directeur van zijn onderneming, welke geleidelijk een groote vlucht had genomen, mede door de uitbreiding van de productie met andere artikelen, zooals weegschalen en winkelautomaten. Daarna is hij eenigen tijd commissaris en gedelegeerde geweest, doch sedert 1 Januari 1943 is hij alleen nog als technisch adviseur aan het concern verbonden. Na zooveel jaren te hebben gewerkt en de Maatschappij Van Berkel's Patent door twee saneeringen heen tot groote beteekenis te hebben gebracht, lokt hem de rust nog niet. Terwijl de onderneming onder andere leiding zich tot een nieuwen opgang heeft toegerust, houdt de jarige zich nog steeds bezig met de techniek, welke hem nog boeit als in het begin van zijn loopbaan.

A. NEDERLAND — De invasie; mogelijke gevolgen voor ons land —

7 Febr. — Het probleem der invasie is in deze kolommen reeds bij een vroegere gelegenheid uitvoerig besproken. Daarbij werden de vele moeilijkheden van een gealliëerde landing aan de West-Europeesche zeekust opgesomd. Na het opzienbarend artikel in de „Haagsche Post" in de laatste week van Januari is het probleem, wat Nederland betreft, ook in ieders mond. Er zijn zwartkijkers, die na kennisname van de H.P.-beschouwing de paniekachtige meening opgevat hebben, dat Nederland „voor de haaien is." Anderen halen onverschillig de schouders op of stellen allen ernst terzijde en zijn van meening, dat een invasie van de gealliëerden nimmer op Nederlandschen bodem zal geschieden. Daarbij betoogen zij naïef, dat de gealliëerden het Nederlandsche volk als bondgenoot beschouwen, dat onze zeekust zich voor een invasie niet leent en steunen daarbij op stoffige uitspraken van haast vergeten admiraals die beweerden, dat een landing in Nederland slechts op nauwelijks veertig dagen van een jaar kan plaats vinden. Overdreven pessimisme en overdreven optimisme zijn beide gelijkwaardig ongegrond. Een invasie in Nederland is zeer goed mogelijk en zelfs zeer waarschijnlijk.

In de eerste plaats is daar het groote feit, dat de weg over Nederland de kortste, naaste weg naar het belangrijke nabije Duitsche industriegebied is en wel de weg over Zeeland, Brabant, Limburg en Gelderland. In de tweede plaats zijn het in het Noorden uitsluitend de havens van Vlissingen en Rotterdam, die een ontscheping van massale troepen- en oorlogstuigtransporten toelaten. De havens van Oostende, Duinkerken en andere Belgische en Fransche kuststeden zijn te klein voor de noodzakelijke massale ontschepingen. Aan Vlissingen en Rotterdam gelijkwaardige havens liggen eerst bij de monding van de Seine en zuidelijker. Dat een landing op de Nederlandsche kust slechts een betrekkelijk klein aantal dagen van het jaar mogelijk is, is een bewering, die voor honderd en meer jaren misschien steekhoudend was, doch die bij de huidige, door de geperfectionneerde techniek, zooveel grootere mogelijkheden geen opgeld meer doet. De Anglo-Amerikaansche staatslieden en militairen hebben herhaaldelijk beweerd dat zij amphibische operaties zullen doorvoeren; landingsoperaties dus met kleine stormbooten en rupstanks, die zoowel te water varen als te land rijden kunnen. De duinen vormen daarbij slechts een betrekkelijk kleine hindernis. Vèrdragend scheepsgeschut kan even met een paar schoten de duinen, die in den weg zouden staan, wegvagen. Bovendien kunnen de rupstanks met hun geperfectionneerde voortbewegingsmogelijkheden zelfs los duinzand, dat toch sterk helmgras bevat, overwinnen.

Inundatie van het polder- en tusschen de rivieren gelegen land zou eerder een nadeel, een hindernis, dan een voordeel, bescherming voor de Duitsche troepen zijn. In dit verband is de alarmeerende voorstelling van zaken in het artikel van de „Haagsche Post" onjuist. De Duitschers zouden hoogstwaarschijnlijk eerst in laatste instantie als de kustverdediging den strijd zou moeten opgeven, tot dit middel hun toevlucht nemen. De inundatie zou dan echter al weinig meer baten, want de Anglo-Amerikanen zouden ongetwijfeld de geïnundeerde gebieden — Holland, Utrecht en het IJsselgebied — wijselijk ontwijken en veeleer hun opmarsch kiezen over den toch steeds kortsten weg: Zeeland, Brabant, Limburg en de Achterhoek.

Een landing in de Duitsche Bocht en bij de aangrenzende gebieden is technisch practisch niet uit te voeren. Het zeegebied is daar ter plaatse dermate zwaar „bemijnd", dat de opruiming van deze mijnenvelden alleen al weken in beslag zou nemen. Een ander belangrijk argument, dat voor de waarschijnlijkheid van een invasie der Gealliëerden hier te lande zou spreken, is het feit, dat onze Noordzeekust voor groote operaties ter zee heel wat gunstiger is dan het smalle Kanaal (Nauw van Calais) waartusschen een opeenhooping van groote Anglo-Amerikaansche vaartuigen een te gemakkelijk te treffen object voor bommen van Duitsche vliegtuigen, mijnen en torpedo's van Duitsche duikbooten zou zijn. De vernietiging van transport- en toevoerwegen over land, speelt bij een invasie slechts een betrekkelijk kleine rol. Door de aanwezigheid van zooveel rivieren, kanalen, meren, plassen, grachten enz. kunnen de amphibische vaartuigen der gealliëerden ook zonder deze landwegen hun beoogde operaties doorvoeren.

Groote beteekenis heeft tenslotte ook de psychologisch-politieke factor, die voor het openen van een invasie op Nederlandsch grondgebied spreekt. De verknochtheid van een belangrijk deel van het Nederlandsche volk aan oude instellingen en persoonlijkheden, de uit een onbegrijpelijke stompzinnigheid nog steeds maar al te vaak betoonde levendige sympathie met Anglo-Amerikaansche interessen, hoe strijdig zulke interessen in wezen ook met specifiek Nederlandsche belangen zijn, vormen factoren, die den Anglo-Amerikanen gereede argumenten geven om daarop te rekenen en daarvan bij voorbaat misbruik te maken. Op grond daarvan stellen zij zich voor dat zij van de bevolking bij hun krijgsverrichtingen steun ondervinden. Het is nu eenmaal een niet te loochenen feit van deze oorlogsjaren, dat de Anglo-Amerikanen ondanks alle schelden op de vijfde kolonne en zoo meer zelf steeds elke niet-militaire hulp, zooals verraad, beloften en bedrog, begunstigd en aangemoedigd hebben. Daarop zijn immers al hun successen opgebouwd. We herinneren slechts aan De Gaulle, Darlan, Giraud, Badoglio en de Italianen! Wanneer Nederlanders zich na lezing van het artikel in de „Haagsche Post" de vraag gesteld hebben: Wat moeten we doen?, — dan is daarop slechts één antwoord: Thuisblijven voor zoover dit voorgeschreven wordt en zich uit eigenbelang onthouden — nu en als het kritieke oogenblik mocht aanbreken van elken vorm van sympathiebetuigingen ten opzichte van de eventueele „landers" en „invasiejachten".

Het is te verwachten, dat men van Duitsche zijde streng en onverbiddelijk zal optreden, tegen elkeen, die probeert in zulke omstandigheden den vijand te begunstigen. Relletjesgeest zal zijn kwaden bestraffer vinden, die meedoogenloos — want het gaat hard om hard — zal toeslaan. Er zijn naïvelingen, die meenen, dat na een invasie de oorlog snel beslist zal zijn. Ook dat zijn al te sterke wenschverwachtingen op een onzekere toekomst temidden van een schrijnend slagveld, waarop de strijd telkens heen en weer zal golven. Het zal een slagveld worden van ongetwijfeld ernstiger afmetingen dan in welk deel van Europa ook. De Duitsche soldaat zal niet voetstoots het sterk verdedigde gebied prijsgeven. Om elken meter, elk huis, elke sloot en elke gracht zal verbitterd gevochten worden. Gerekend naar het tempo van de operaties in Italië, — een tempo dat de Duitsche troepen ten overstaan van de onmiddellijke bedreiging van belangrijk Duitsch industriegebied zeker niet zullen laten verhaasten — zal de oorlog dan zeker nog langer dan dit jaar duren, voordat de gealliëerden ten koste van ontzaglijk leed en onschatbare verwoestingen hier te lande aan Maas of Rijn zouden kunnen zijn gevorderd.

Laat men nuchter zijn en verwachtingen niet op wenschen, doch op werkelijke machtsverhoudingen en feitelijke gegevens opbouwen. Indien de Duitsche troepen Nederland zouden moeten inundeeren — voor zoover dit technisch mogelijk en uitvoerbaar is kan men met alle zekerheid vaststellen dat de ramp voor Nederland reeds is geschied.

Of de invasie komt? Niemand weet het! Misschien zelfs Churchill niet, noch Roosevelt. Maar het Nederlandsche volk in zijn geheel zonder uitzondering dient zich in zijn eigen belang van het naakte bestaan te gedragen naar den algemeen geldenden specifiek Nederlandschen wensch, dat de invasie niet zal plaats vinden. (Dagbl. v. N.-Holland)

(V. b. Invasie 5828 A)

Justitie - Alle schilderijen kultuurgoederen —

7 Febr. — Het gerechtshof te Leeuwarden heeft uitgemaakt, dat alle verkoopers van schilderijen, ook van z.g. „Kitsch" in galanterie- en dergelijke zaken, aangesloten moeten zijn bij de Nederlandsche Kultuurkamer. De Hooge Raad, welk college deze zaak aan het Hof ter afdoening had gegeven, had reeds beslist, dat de schilderijen in kwestie wel als kultuurgoederen moesten worden beschouwd. **(V. b. 5741 A)**

Emigrantenregeering - Tolunie met België —

31 Jan. — Te Londen is door de uitgeweken regeeringen van Nederland, België en Luxemburg een tolunie-overeenkomst gesloten, welke een vèrgaande samenwerking in het goederenverkeer beoogt. Gelijkluidende douanetarieven zijn reeds opgesteld, welke zullen worden toegepast bij den handel met derden. Het verdrag is reeds effectief geworden voor de Belgische en Nederlandsche rijksdeelen in Afrika en Amerika. **(V. b. Emigrantenreg. 5754 B; Verdr. m. België 5723 A)**

Kunst, Kultuur - Beeldende kunsten - C. M. Garms overleden —

7 Febr. — De schilder C. M. Garms is op 26 Januari, 80 jaar oud, te Laren overleden. Garms, die te Amsterdam is geboren, heeft de Quellinusschool bezocht, waarna hij te Brussel heeft gestudeerd. Na een reis door Algiers, Tunis en Italië wijdde hij zich aan decoratief werk en voerde hij te Enkhuizen wandschilderingen uit. Als landschapsschilder heeft hij zich ontplooid; gaarne werkte hij in en buiten de kleine steden aan de voormalige Zuiderzee. Ook interieur en stilleven heeft hij geschilderd. In 1892 is hij lid van Arti et Amicitiae geworden, in 1899 van Sint Lucas, van welk genootschap hij 16 jaar secretaris is geweest. Van de Maatschappij Rembrandt was hij eerelid.

A. **NEDERLAND — Politie - Decentralisatie der Amsterdamsche recherche —**
7 Febr. — De ervaringen, gedurende de laatste maanden bij de Amsterdamsche recherche opgedaan met de in het hoofdbureau gecentraliseerde recherche, hebben den bevoegden autoriteiten aanleiding gegeven weer over te gaan tot een decentralisatie van het recherche-apparaat. Het publiek kan zich dus voortaan voor het doen van een aangifte weer begeven naar het politiebureau in zijn eigen wijk. Op deze afdeelingsbureaux zijn een hoofdinspecteur en de noodige rechercheurs, hetgeen de snelheid van het onderzoek slechts kan bevorderen.
(V. b. A'damsche politie 5779 A)

Prijsbeheersching - Makelaars zwaar beboet —
Als tegenwicht tegen den hand over hand toenemenden zwarten handel in onroerende goederen, heeft zich den laatsten tijd, dank zij de speciale aandacht aan dit verschijnsel besteed, een groot aantal koopers, verkoopers, makelaars en andere tusschenpersonen voor den inspecteur voor de prijsbeheersching te verantwoorden gehad. Een aanzienlijk aantal personen, die op de een of andere wijze waren betrokken bij den zwarten handel in huizen, waarvoor prijzen werden betaald, die ver uitgingen boven de door het prijzenbureau vastgestelde waarde, hetgeen dan getracht werd met gefingeerde boekingen te ontduiken, werd veroordeeld. Een aantal makelaars werd voor den tijd van 30 jaar verboden hun beroep uit te oefenen, terwijl zij, met de koopers en verkoopers, werden beboet met bedragen, die, naar gelang den ernst der overtreding, variëerden tusschen de ∫ 70.000 en ∫ 800.—.
(V. b. Prijsbeheersching 5810 A; Onr. goederen 5631 A)

Sociale Zaken - Volksgezondheid - Regeling tandverzorging —
7 Febr. — De verplicht-verzekerden der ziekenfondsen hebben recht op tandheelkundige behandeling. Wat hieronder moet worden verstaan, is thans door den commissaris, belast met het toezicht op de ziekenfondsen, nader omschreven. Bij de saneering van gebitten zullen wortelkanaalbehandelingen alleen in hooge uitzonderingsgevallen worden toegepast. Een zieke tand of kies wordt slechts behouden, indien dit met eenvoudige middelen kan geschieden. Is het gebit van den patiënt eenmaal gesaneerd, dan is hij verplicht elk half jaar bij den tandarts ter controle te verschijnen. Aan dit voorschrift zal streng de hand worden gehouden. Bij de behandeling van gesaneerde gebitten heeft, als dat noodig is, wortelkanaalbehandeling plaats; de verdere zorg bestaat in het wegnemen van defecten, die een nieuwen achteruitgang van het gebit zouden kunnen veroorzaken. In dit geval geschieden de vullingen en wortelkanaalbehandelingen kosteloos. Daarentegen is de verplicht-verzekerde een bijbetaling van ∫ 2.50 verschuldigd, indien in niet gesaneerde gebitten een wortelkanaalbehandeling plaats heeft. Voor vullingen in niet gesaneerde gebitten zal volgens de nieuwe regeling een bijbetaling van ∫ 0.50 per vulling verschuldigd zijn.
(V. b. Tandh. verz. 5697)

Landbouw, veeteelt - Gebruiksveeprijzenregeling; Slachtveeprijzen verhoogd —
7 Febr. — Het voedselvoorzieningsblad van 7 Februari bevat een verordening, waardoor de gebruiksveeprijzen zijn geregeld, tegelijkertijd zijn de slachtveeprijzen met een bepaald bedrag verhoogd. Voor de gebruiksveeprijzen zijn drie prijsklassen vastgesteld met bepaalde maxima, de slachtveeprijzen zijn met een bepaald percentage omhooggebracht. Door deze regeling van de veeprijzen zullen de toenemende wantoestanden in den veehandel, waarvan veelal de veehouder de dupe werd, thans uit den weg worden geruimd, terwijl de daarmede samenhangende nieuwe marktregeling tevens de gelegenheid schept, om den veestapel, voor zoover dat onder de huidige omstandigheden mogelijk is, op een kwalitatief hoog peil te houden en haar tevens onder de veeteeltbedrijven te verdeelen, zoodat ook de kleine boer in staat is zijn bedrijf in stand te houden. Ten slotte zij nog opgemerkt, dat de verhooging der slachtveeprijzen geen prijsverhooging voor het vleesch ten gevolge zal hebben. **(V. b. Veehandel 5480)**

Volk en Bodem - Opgravingen in Drenthe —
7 Febr. — Het Drentsche Dgbl. maakt melding van opgravingen te Erica, begonnen naar aanleiding van het gerucht, dat in heuvels aldaar een koning zou zijn begraven. Het land waarop deze heuvels liggen, werd door de Ned. Heide Maatschappij ontgonnen, en vervolgens heeft de directeur van het biologisch-archaelogisch instituut te Groningen, prof. dr. A. E. van Giffen, systematisch opgravingen gedaan, die thans geëindigd zijn. Inderdaad waren de vondsten interessant, aldus het blad. „In den eenen heuvel werd een steengraf gevonden met een doorsnee van pl.m. 10 meter. Verschillende graven, duidelijk te zien aan de grondverkleuringen, werden onder leiding van den beproefden voorgraver Jan Lantinga, blootgelegd. Voorts werden brandresten aangetroffen. Het dateert uit den overgangstijd, pl.m. 400 v. Chr. Over de graven werd een heuvel opgeworpen, ondersteund en afgezet met een steenkrans van ongelijke hoogte, waarop later een heidevegetatie voorkwam. Langs den omtrek van den grafheuvel was een krans van vier rijen palen ingegraven, zoodat een palissade ontstond. Deze palen waren na enkele eeuwen vergaan en donkere verkleuringen in den vasten grond gaven de plaats aan, waar ze vroeger stonden. Ze dienden waarschijnlijk voor omheining en beschutting. Zeer beziens-waardig was een andere heuvel, waarin een sleutelgraf werd gevonden. Binnen de groote kringgreppelgoot werd een cirkel van 38 paalgaten aangetroffen en daarbinnen een fraaie, gave urn. Hierin zouden dan, naar men fluisterde, de beenderen zijn bewaard van den begraven vorst. Grafgiften werden echter niet gevonden."
(V. b. Opgravingen 5383)

Weermacht - Mussert en comm.-gen. Ritterbusch bezoeken de N.S.K.K. motorschool —
7 Febr. — Op 2 Februari heeft de Leider in gezelschap van commissaris-generaal Ritterbusch en den commandant der W. A., mr. A. J. Zondervan, een bezoek gebracht aan de N. S. K. K.-motorschool „Nederland", in Limburg.
Hier ontvangen eenige honderden Nederlandsche jongemannen een grondige theoretische en practische opleiding in verkeer- en motortechniek, waarbij uiteraard de kennis van verschillende soorten generatoren een belangrijke rol speelt.
Na de bezichtiging werden de leerlingen, allen vrijwilligers van de N. S. K. K.-Gruppe Luftwaffe, versterkt door een dertigtal motor-W.A.-mannen, die een speciale generatoropleiding volgen, op een der oefenplaatsen in carré opgesteld voor een korte plechtigheid, waarbij Oberführer Hegendörfer aan opperbanleider Eman in naam van den Führer het kruis van oorlogsverdienste met de zwaarden overhandigde. Daarna sprak de Leider de mannen toe.
(V. b. N.S.K.K. 5625 A; Mussert 5819 A; Ritterbusch 5810 A)

B. **ARGENTINIE — Diplomatieke betrekkingen met Frankrijk, Bulgarije, Hongarije en Roemenië verbroken —**
7 Febr. — De Argentijnsche regeering heeft de diplomatieke betrekkingen met 't Frankrijk van Vichy, met Bulgarije, Roemenië en Hongarije verbroken.
(V. b. Verbr. dipl. betr. m. D'land 5829 B)

C. **DUITSCHLAND — Arbeidsinzet - Positie der Poolsche arbeiders —**
7 Febr. — De N.R.Crt. deelde mede:
De politie-president van Berlijn heeft een additioneele verordening uitgevaardigd aangaande de civiele Poolsche arbeiders en arbeidsters, waaruit blijkt, dat deze menschen van publieke noch particuliere telefoons gebruik mogen maken. Voorts mogen zij geen fototoestellen aanschaffen, bezitten of gebruiken. Elke omgang van Poolsche arbeiders en arbeidsters met Duitschers is verboden.

D. **ENGELAND — Regeering - Mutatie —**
7 Febr. — Naar de Engelsche nieuwsdienst meldt, is lord Moyne benoemd tot residerend minister in het Midden-Oosten als opvolger van Casey, die thans gouverneur van Bengalen is. **(V. b. Regeering 5742 C)**

E. **ESTLAND — Algemeene mobilisatie afgekondigd.**
7 Febr. — De eerste Estlandsche landsdirecteur, dr. Mäe, heeft een proclamatie tot het Estlandsche volk gericht, waarin hij er op wijst, dat de vijand aan de grenzen van het land staat. Het is duidelijk, dat de terugkeer der bolsjewisten voor iederen Estlander het einde beteekent. Het is de plicht van den Estlander ter bescherming van het vaderland en het Estlandsche volk aan de zijde van de Duitsche weermacht aan te treden. Met het oog daarop heeft hij de algemeene mobilisatie bevolen. Alle mannen van 17 tot 60 jaar, met uitzondering van de gemobiliseerden, zijn verplicht tot dienst bij de zelfbescherming.
(V. b. Afkond. zelfbestuur 5041 B)

F. **FRANKRIJK — Arbeidsinzet - Wettelijke regeling —**
7 Febr. — Het „Journal Officiel" publiceert den tekst van de nieuwe wet over de beschikking der arbeidskrachten.
Volgens het blad moeten alle mannelijke loon- en salarisontvangenden in Frankrijk van 16 tot 60 jaar zich melden,

waarna zij op bijzondere lijsten zullen worden ingeschreven. Dit geldt ook voor vrouwen van 18 tot 45 jaar. De tekst van de wet schept de mogelijkheid, dat arbeidskrachten van de Fransche industrie naar andere bedrijven worden overgeplant, indien dit met het oog op den oorlogstoestand noodzakelijk is. Uitdrukkelijk is bepaald, dat daarmede de op het oogenblik bestaande collectieve verdragen tusschen werkgevers en werknemers krachteloos worden. De vrouwen zullen in de buurt harer woningen worden te werk gesteld in verband met de huishoudelijke bezigheden.
(V. b. Arbeidsdienst 5541 E)

A. INSULINDE — Sumatra - Ordening van het bedrijfsleven —

7 Febr. — In het kader van de ordening van het economisch leven zijn de verschillende reeds bestaande bedrijfsorganisaties van handel, industrie, mijnbouw, landbouw, visscherij, verkeer, bouwnijverheid, bank- en verzekeringswezen, geregeld. Het bestuur van Sumatra kan bedrijfsorganisaties oprichten en ontbinden. De taken der organisaties zijn: 1. De economische ontsluiting van Sumatra; 2. het controleeren van de bedrijfsleiding, 3. bevordering der techniek, verhooging der prestatie en normalisatie. (Econ. Nieuws)
(V. b. Sumatra 5700 G)

B. ITALIE (Republ.) — Proces tegen Italiaansche legerleiders —

7 Febr. — Omtrent een aanklacht, die door het bijzondere gerechtshof tot verdediging van den Staat tegen 7 generaals en 5 admiraals behandeld zal worden, wordt medegedeeld: Generaal Bariboldi was opperbevelhebber van de Italiaansche troepen aan het front in Noord-Afrika; generaal Roboti voerde het bevel over het tweede Italiaansche leger op Sicilië, generaal Cercellino over het Italiaansche leger in Frankrijk. Den beklaagde admiraal Campioni wordt verweten, het eiland Rhodos zonder strijd te hebben opgegeven toen alle mogelijkheden tot verdediging aanwezig waren. Admiraal Mascherpa wordt er van beschuldigd het eiland Leros te hebben opgegeven, admiraal Caversi de verdediging van het eiland Pantelleria in de straat van Sicilië. Admiraal Leonardo heeft de haven van Augusta niet verdedigd en aldus den geallieerden den toegang tot Italië geopend. Van de zeven beschuldigde generaals kunner er vier, van de vijf beschuldigde admiraals drie veroordeeld worden. De overige beschuldigde generaals en admiraals hebben zich door vlucht aan de arrestatie onttrokken.
(V. b. Proces c. Ciano 5812 I)

Joodsch bezit gelijkgesteld met vijandelijk vermogen.
7 Febr. — Het Joodsche eigendom in het republikeinsch fascistische Italië zal voortaan op dezelfde wijze worden behandeld als het eigendom van onderdanen van vijandelijke staten. De „Gazeta Ufficiale" publiceert in dit verband een nieuwe regeling voor de aanmelding en het beheer van het zich in Italië bevindende eigendom van joden, alsmede van onderdanen van vijandelijke staten. **(V. b. Joden 5735 B)**

Nieuwe postzegels.
7 Febr. — Het ministerie van verkeer heeft besloten, dat op de nog voorradige postzegels met de beeltenis van Victor Emanuel een overdruk bestaande uit den republikeinschen lictorenbundel en de woorden „Republica sociale italiana" zal worden geplaatst. Voorts wordt een nieuwe serie uitgegeven met afbeeldingen van cultuurmonumenten, die door de vijandelijke luchtaanvallen zijn verwoest.

C. SOVJET-UNIE — Grondwetsherziening - Decentralisatie en autonomie voor de afzonderlijke republieken der Sovjet-Unie - Svjernik benoemd tot plaatsvervanger van Kalinin —

7 Febr. — Het voorstel van den volkscommissaris voor Buitenlandsche Zaken, Molotof, ter decentralisatie van de Sovjet-Unie is op 1 Februari door den Oppersten Raad der Sovjet-Unie eenstemmig aangenomen. In het kader van dit plan zullen de zestien Sovjet-republieken eigen ministeries van Buitenlandsche Zaken oprichten en zij mogen dan ook zelfstandig met andere staten verdragen afsluiten. Verder krijgen de Sovjet-republieken het recht, legers op te stellen en ten slotte is het haar mogelijk, uit de Sovjet-Unie te treden. Te zamen met deze veranderingen van de in 1936 tot stand gekomen eerste grondwet der Sovjet-Unie is de secretaris van het vakverbond der Sovjet-Unie, Nikolai Sjvernik, benoemd tot vice-president van den grooten raad en daarmede tot vice-president van de Sovjet-Unie.

Volkscommissaris Korneitsjoek uit zijn functie ontheven.
De raad van volkscommissarissen der Sovjet-Unie heeft volgens een officieel bericht van Tass den plv. commissaris van Buitenlandsche Zaken Korneitsjoek van zijn functie ontheven.

Rede van Molotof.
Tass publiceert in extenso de rede, die Molotof heeft gehouden in de slotzitting der tiende bijeenkomst van den Oppersten Raad der Sovjet-Unie over de reorganisatie van het commissariaat van verdediging en van het commissariaat van buitenlandsche zaken. Molotof verklaarde, dat het Sovjetleger op het oogenblik een algemeen Sovjetleger is, waarin afzonderlijke troepenformaties van de Sovjet-republieken niet bestaan. Thans wordt voorgesteld troepenformaties der Sovjet-republieken in te stellen als onderdeelen van het Roode Leger. Hierdoor ontstaat de behoefte om in de federale republieken commissariaten van defensie op te richten. Nationale troepenformaties, zoo zeide Molotof o.a., bestaan reeds bij het Roode Leger, nl. Litausche Letlandsche, Estlandsche, Georgische, Armenische en enkele andere. Thans echter moeten alle volken der Sovjet-Unie hun plaats in de gelederen van het Roode Leger innemen.
De Sovjetwetgeving kent nu al reeds geen wettelijke beperkingen wat betreft het oproepen van nationaliteiten, doch er moest een bepaalde tijd verstrijken om de werkelijke verwezenlijking van de mobilisatie in het Roode Leger in alle deelen der Sovjet-Unie mogelijk te maken. In den loop van den oorlog is de liefde van de volken der Sovjet-Unie voor het leger nog toegenomen. Iedereen waardeert van ganscher harte wat het Roode Leger voor de voorbereiding der bevrijding van Litauen, Letland, Estland, de Moldavische republiek en van de Karelo-Finsche republiek doet. Bovendien heeft iedereen begrepen, dat het Roode Leger zijn bevrijdingsmissie niet alleen vervult wat betreft het eigen vaderland doch ook voor alle democratische landen. De in de grondwetswijziging tot uiting komende nieuwe belichaming van de toenemende vriendschap onder de Sovjetvolken zal ook de verdere stijging van het gezag der Sovjet-Unie in den oogen van de volken van het Oosten en het Westen bevorderen. De politieke betrekkingen van de Sovjet-Unie met het buitenland waren tot dusver geheel en al geconcentreerd in het federale commissariaat. Thans stelt de Sovjetregeering voor aan de federale republieken volmachten te verstrekken om met de buitenlandsche staten directe betrekkingen aan te knoopen en met deze staten overeenkomsten te sluiten. Hierdoor wordt het noodzakelijk commissariaten van buitenlandsche zaken van de afzonderlijke Sovjetstaten op te richten alsmede een dienovereenkomstige reorganisatie van het federale commissariaat in dergelijke afzonderlijke commissariaten van buitenlandsche zaken. Tot dusver was de Sovjet-Unie in het buitenland vertegenwoordigd door diplomaten der geheele U.S.S.R. Thans ziet het vraagstuk van de buitenlandsche betrekkingen der Sovjet-republieken er anders uit dan 20 jaar geleden, toen de Sovjet-Unie werd gesticht. Thans is de tijd voorbij, waarin enkele buitenlandsche staten hebben getracht het bestaan der Sovjetrepubliek te negeeren. Nu neemt integendeel in de buitenlandsche staten de drang om met de Sovjet-Unie diplomatieke betrekkingen aan te knoopen en te ontwikkelen toe. Er bestaat niet alleen een vriendschappelijke verhouding met Groot-Brittannië, doch de Sovjet-Unie heeft even goede betrekkingen aangeknoopt met de Ver. Staten. Als voorbeeld voor de krachtiger wordende vriendschappelijke betrekkingen van de Sovjet-Unie met de Europeesche staten noemde Molotof het sluiten van het Sovjet-Russisch—Tsjechische verdrag. In dit verband sprak hij van de fundamenten, die voor de samenwerking van de democratische landen met de Sovjet-Unie ook voor den tijd na den oorlog zijn gelegd voor de waarborging van den vrede. Hierbij maakte Molotof nogmaals gewag van de uitbreiding der betrekkingen op het gebied der buitenlandsche politiek van de afzonderlijke Sovjetrepublieken. Er bestaan, zoo zeide hij bijv., niet weinig economische en cultureele behoeften in de Sovjetrepublieken, die door de vertegenwoordigingen der U.S.S.R. in het buitenland niet konden worden bevredigd. Deze nationale eischen der republieken zouden het beste door directe betrekkingen van de afzonderlijke Sovjetrepublieken met de betrokken staten kunnen worden bevredigd. Juist het uitbreiden van de betrekkingen der afzonderlijke Sovjetrepublieken met het buitenland is in het belang van de versterking der samenwerking van de Sovjet-Unie met de andere staten in oorlogstijd, zoowel als in den tijd na den oorlog.

Duitsch commentaar.
De diplomatieke medewerker van het D.N.B., dr. Siegfried Horn, schrijft over deze reorganisatie: Het betreft hier alleen in schijn een maatregel van decentralisatie, in werkelijkheid echter is het een zoowel op het gebied der binnenals buitenlandsche politiek geweldige versterking van de centrale leiding der Sovjet-Unie. Bijzonder actueel echter is deze maatregel met het oog op het oplossen van kwesties, die in den afgeloopen tijd in het middelpunt van de

belangstelling der wereld stonden. Den staten, resp. gebieden, die de Sovjet-Unie, zij het direct of indirect in haar ban denkt te slaan, moet de sprong in het duister door het voorspiegelen van een bepaalde autonomie worden vergemakkelijkt en tevens moet voor de Engelschen en de Amerikanen een gouden brug worden geslagen, die hen in staat zou kunnen stellen thans ook openlijk het streven naar expansie, d.w.z. vooral de Poolsche wenschen van Moskou te aanvaarden, zonder voor de openbare meening der wereld het odium op zich te laden, dat zij het Atlantische Charter over boord hebben geworpen.
De door Molotof afgekondigde maatregelen worden in zekeren zin voorgesteld als een met de democratische beginselen van dit charter overeenstemmende vernieuwing, die voor oorlogstijd en voor den tijd na den oorlog de consolidatie van de anti-fascistische coalitie garandeert. De uitdrukkelijke mededeeling van Molotof, dat de conferenties van Moskou te Teheran hiervoor den doorslag hebben gegeven, moet worden beschouwd als een bevestiging van de daar genomen principieele besluiten betreffende het prijsgeven van Europa aan het bolsjewisme, waarvoor ook de interpretatie pleit, die Molotof geeft van het Sovjet-Russisch-Tsjechische verdrag, dat hij voorstelt als een voorbeeld voor de sterker wordende vriendschappelijke betrekkingen tusschen de Sovjet-Unie en de Europeesche landen.

Nieuwe regeering der Oekraine gevormd.
7 Febr. — In het kader van de Sovjet-Russische grondwetswijziging is volgens radio Moskou den 5den Februari een nieuwe regeering van de Sovjet-Oekraine gevormd. Er werd een zelfstandig commissariaat van Buitenlandsche Zaken der Sovjet-Oekraine gevormd, dat tot nu toe niet bestond. Volgens dit bericht werd N. S. Chroesjtsjef benoemd tot voorzitter van den raad van volkscommissarissen der Oekrainsche Sovjetrepubliek en L. W. Kornijez tot zijn plaatsvervanger. Tot commissaris der Sovjet-Oekraine werd A. S. Korneitsjoek benoemd.

De moord op de Poolsche officieren te Katyn.
7 Febr. — De Sovjet-regeering beweert in een officieel communiqué, dat het vermoorden van duizenden Poolsche officieren in het bosch van Katyn door Duitschland den Sovjets in de schoenen is geschoven, en dat de Duitschers zelf de daders zouden zijn. De Sovjetregeering verklaart dit op grond van een z.g. onderzoek te kunnen beweren.
In Berlijn hecht men aan deze verklaring geen beteekenis. De ware toedracht staat onwraakbaar vast en is destijds door tal van neutrale deskundigen protocolair vastgelegd. Naar aanleiding van de beweringen van de Russen, dat de graven van Katyn niet van 1940 maar van 1941, zijn, dus nà de Duitsche bezetting, heeft het A.N.P. zich gewend tot prof. Burlet te Groningen, die destijds deel uitmaakte van de groep neutrale deskundigen, welke een onderzoek gedaan heeft te Katyn. Prof. Burlet herinnerde er aan, dat hij ter plaatse zelf aan de veranderingen van hersens en schedels der slachtoffers heeft kunnen vaststellen wanneer de moorden gepleegd zijn. Het is uitgesloten, dat dit in 1941 is geschied, de veranderingen wezen op vroegeren datum nl. 1940. Hij zelf heeft ook de dagboeken der officieren gezien en deze toonden zoodanige overeenstemming, dat aan het jaar 1940 niet meer te twijfelen viel. Men kon zelfs ongeveer den datum van den massamoord vaststellen, daar sommige dagboeken tot enkele uren voor de executie waren bijgehouden. Alle slachtoffers vertoonden het bekende nekschot, waarmee de Sovjets plegen te dooden.
(V. b. Grondwet 2565 A; Mut. regeering 5628; Katyn 5751 C)

A. SPANJE — Handhaving der neutraliteit; officieel communiqué —

7 Febr. — Generaal Franco heeft op 3 Februari den ministerraad bijeengeroepen om den internationalen toestand te bespreken. Het communiqué, dat hierover door het vice-secretariaat voor Volksvoorlichting is gepubliceerd, verklaart o.m.: De regeering bevestigt, dat de houding van Spanje een houding is van strikte neutraliteit, die het land tot dusver gevolgd heeft. De regeering is bereid met alle scherpte, zoowel van Spanjaarden als van buitenlanders, te eischen, dat de plichten worden nagekomen, die de neutraliteit ons oplegt. Zij is tevens van zins om niet toe te geven aan eenigerlei pressie, die de bedoeling heeft ons af te brengen van onze neutrale houding, welke door alle landen als een onbetwistbaar en souverein recht moet worden gerespecteerd. **(V. b. Buitenl. pol. 5830 G)**

B. TURKIJE — Aardschokken in Anatolië —

7 Febr. — Zooals reeds gemeld, heeft een zware aardbeving Turkije op 2 Februari getroffen. Naar het observatorium te Istanboel meldt, kwamen er in Anatolië 22 aardschokken van verschillende kracht voor. Groote schade werd aangericht in de provincie Kastamonoe in Noordwest-Anatolië. De plaats Tsjerkes werd volkomen vernield. Vier vijfden van de ten Westen van Tsjerkes gelegen stad Gerede zijn ingestort. Het reddingswerk wordt door sneeuwstormen bemoeilijkt, soms geheel onmogelijk gemaakt. Er werden echter reeds pl.m. 4700 dooden geborgen.
(V. b. Aardbev. Turkije 5757 G)

C. VATICAAN — Uitbreiding der pauselijke paleiswacht —

7 Febr. — De paleiswacht van den Paus zal tot 2300 man worden versterkt. In normale tijden loopen de leden van de wacht met ouderwetsche wapens. Thans hebben zij hellebaard en zijdgeweer verwisseld voor automatische vuurwapens, terwijl zij zelfs over licht geschut beschikken. De eigenlijke wachtdienst, het beschermen van de gebouwen van Vaticaanstad, wordt door 800 man waargenomen. De overblijvende 1500 staan ter beschikking van de Zwitsersche garde. **(V. b. Vaticaan 5790 B)**

D. KROATIE — Mutaties in het kabinet —

7 Febr. — De Poglavnik heeft den minister voor Verkeer, den kolonel der oestasja Ante Vokitsj, benoemd tot minister van Oorlog en generaal Matija Tsjanitsj tot opperbevelhebber van de Kroatische weermacht. Tegelijkertijd heeft de Poglavnik Friedrich Navratil, tot nu toe minister van Oorlog, van zijn plichten als zoodanig en als bevelhebber van de Kroatische weermacht ontheven en hem benoemd tot inspecteur-generaal van de landsverdediging.
(V. b. Mutaties kab. 5735 I)

E. LIBERIA — Oorlogsverklaring aan de As-mogendheden —

31 Jan. — Volgens een Reuterbericht zou de regeering van Liberia den oorlog hebben verklaard aan de Spil.
(V. b. Liberia 4849 A.)

F. ECONOMIE, FINANCIEN — Internationale bankbiljettencirculatie —

7 Febr. — Aan „De Waag" ontleenen wij het onderstaande staatje waarin de cijfers der bankbiljettencirculatie van een aantal landen werden opgenomen.

	Aug. '39	Dec. '39	Dec. '40	Dec. '41	Dec. '42	Dec. '43
Denemarken (D. Kr.)	452	600	741	842	983	1349
Nederland (ƒ)	1132	1152	1552	2116	3034	3424
Zweden (Zwd. Kr.)	1126	1422	1482	1700	2016	2266
Zwitserland (Z. fr.)	2024	2050	2273	2337	2637	3048
Engeland (£)	530	555	616	752	923	1084
Amerika ($)	7141	7663	8817	11160	15407	20428
veranderingen in % t.o. vorige jaar:						
Denemarken	+32.7	+23.5	+13.4	+16.7		+38.3
Nederland	+ 1.8	+34.7	+36.3	+43.4		+12.9
Zweden	+26.3	+ 4.2	+14.7	+18.6		+12.4
Zwitserland	+ 1.3	+10.9	+ 2.8	+12.8		+15.6
Engeland	+ 4.7	+11.0	+22.0	+22.7		+17.4
Amerika	+ 7.3	+15.1	+26.6	+38.0		+31.9

(V. b. Bankbilj. circ. 5669 B)

G. ENERGIE — Windturbines als stroomproducenten

7 Febr. — De Berlijnsche A.N.P.-correspondent deelde mede: Sedert geruimen tijd worden in Duitschland windturbines ten behoeve van de industrie in serie gebouwd. Deze uitvindingen berusten op constructies van ingenieur Pilz, den zoon van een molenaar in Midden-Duitschland. Pilz vestigde voor het eerst de aandacht op zich in 1939, toen hij met een kleinen windmotor den eersten prijs won in de rijksberoepswedstrijden voor ingenieurs. Hitler interesseerde zich persoonlijk voor de uitvinding en liet Pilz bij zich komen in Berlijn, waar op het dak van de rijkskanselarij een demonstratie werd gegeven. Met het model van een zijner constructies verlichtte Pilz toen de 250 electrische lampen van de groote zaal der rijkskanselarij. Onmiddellijk werden hem alle middelen en werkplaatsen ter beschikking gesteld, welke hij voor de verdere ontwikkeling van zijn plannen noodig had. Thans worden reeds in de fabrieken drie typen gebouwd, namelijk een 600 watt windaccu, die voor de verlichting van kleinere gebouwen en barakken uitstekend geschikt is, dan de tien kilowatt windmotoren, en de 50 KW windturbines. Al deze constructies leveren reeds stroom bij een windsterkte van twee meter per sec.; de vroegere constructies functionneerden slechts bij vier meter per sec. Op het oogenblik neemt ingenieur Pilz proeven met een 1000 KW turbine, die op een 150 m hoogen mast is opgesteld. Met de eerste 1000 aan de Duitsche industrie geleverde turbines worden jaarlijks ca. 20.000.000 liter benzine bespaard. **(V. b. Energie 5820 C)**

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND — Sovjet-offensieven bij Nikopol en Kriwoi Rog; Nikopol ontruimd - Geall. aanvallen op Cassino afgeslagen; Duitsche successen bij Nettuno - Zweedsch hospitaalschip „Wiril" door geallieerde vliegtuigen in brand geworpen - Luchtaanvallen op Frankfort a. M. en Brunswijk en het pauselijk zomerverblijf Castel Gandolfo - 62.000 b.r.t. scheepsruimte door Duitsche duikbooten vernietigd.

OOSTELIJK FRONT —

12 Febr. — Ten Westen van Nikopol, dat volgens opgave van het weermachtsbericht van 9 Februari, na zorgvuldige vernieling van alle militaire en voor de economische oorlogvoering belangrijke installaties, volgens bevel werd ontruimd en ten Zuiden van Kriwoi Rog duren de felle Sovjet-Russische aanvallen voort, doch de bijna afgeloopen week werd gekenmerkt door een zekere stabiliteit van het front. De druk der Sovjets bleef in de meeste sectoren onveranderd krachtig. De voornaamste brandpunten waren de gebieden ten Westen van Nikopol, ten Zuiden van Kriwoi Rog, ten Westen van Tsjerkassy, alwaar vrij sterke Duitsche tegenaanvallen werden ondernomen, ten Oosten van Charkof, ten Zuiden van de Beresina en ten Westen van Witebsk. De aanvalsactiviteit der Sovjets in het uiterste Zuiden bij Kertsj en in het Noorden ten Zuiden van Leningrad nam af. In laatstgenoemden sector is dit waarschijnlijk het gevolg van nieuwe uitwijkbewegingen en hergroepeeringen van de Duitsche troepen tusschen Ilmenmeer, Peipusmeer en de Finsche Golf, die zich aan het einde van deze week voltrokken. Aan Duitsche militaire zijde wijst men er ter kenschetsing van de situatie op, dat geen der hevige aanvallen op de genoemde brandpunten de laatste dagen tot noemenswaardige terreinwinst voor de Sovjets heeft geleid. Ook de aanvallen bij Witebsk, waaraan groote beteekenis werd gehecht, leidden niet tot uitwijkbewegingen der Duitsche troepen. Dit offensief, dat met niet minder dan 20 infanterie-divisies en talrijke tanks wordt ondernomen, heeft tot dusver geen succes gehad, doch blijkbaar spannen de Sovjet-Russen alle krachten in om, door een doorbraak bij Witebsk, den Noordelijken frontvleugel tot ineenstorting te brengen. Dit feit is belangrijk, omdat van verschillende zijden de veronderstelling is geuit, dat de Sovjets aldaar de Noordelijke Duitsche legergroep onder generaal-veldmaarschalk van Kückler wilden oprollen, die zich midden in hergroepeerings- en terugtrekbewegingen bevond.

ZUIDELIJK FRONT —

6 Febr. — Aan het Zuidelijke front liep de vijand onophoudelijk storm op het bergmassief van Cassino ten einde een doorbraak te forceeren. Opnieuw drong hij ten Noorden van de stad binnen en nogmaals werd hij door een tegenaanval in zijn uitgangsstellingen teruggeworpen. Op het bruggenhoofd van Nettuno verliep de dag kalm. Aan beide zijden activiteit van verkennings- en stoottroepen. Bij de zuivering van den ketel ten Noorden van Aprilia werd een met pantserwagens versterkt regiment infanterie van den vijand opgerold. Onder de 900 gevangenen bevinden zich 19 officieren. Vernietigd werden elf pantserwagens en twee gepantserde auto's. Twee pantserwagens en talrijke zware infanteriewapens werden onbeschadigd buitgemaakt.

8 Febr. — Aan de fronten van het landingshoofd van Nettuno heerschte slechts geringe gevechtsactiviteit. In de avonduren brachten sterke stoottroepen in het gebied van Aprilia plaatselijke stellingsverbeteringen tot stand. Vèrdragend geschut nam opnieuw scheepsconcentraties en ontschepingen bij Nettuno doeltreffend onder vuur.

11 Febr. — In het landingshoofd van Nettuno werd de zuivering van het gebied van Aprilia voortgezet en ook het station Aprilia veroverd. Sedert het begin van de landing verloren de Amerikanen en Britten in het gebied van Nettuno meer dan 4000 gevangenen en 89 tanks. De landingsplaatsen van den vijand liggen voortdurend onder het vuur van zware Duitsche batterijen vèrdragend geschut. Aan het Zuidelijke front heerschte ten Noordwesten van Cassino den geheelen dag door een levendige gevechtsactiviteit. De vijand, die voor de derde maal Cassino was binnengedrongen, werd in verbitterde gevechten uit de ruïnen van de stad geworpen. Een ten Noordoosten van Cassino verloren gegane hoogte werd heroverd.

Bij een Anglo-Amerikaanschen luchtaanval op Castel Gandolfo, de pauselijke zomerresidentie, zijn talrijke geestelijken om het leven gekomen. Tot de verwoeste gebouwen behoort ook een kerk.

LUCHTOORLOG —

8 Febr. — Eenige vijandelijke vliegtuigen schoten in de middaguren van den 7den Februari het in de haven van Chios liggende Zweedsche Roode-Kruis-schip „Wiril" in brand.

9 Febr. — Amerikaansche vliegerformaties ondernamen in de middaguren van 8 Februari een aanval op West-Duitschland. In het bijzonder werden woonwijken in de stad Frankfort a. d. Main zwaar getroffen. De bevolking leed verliezen. Strijdkrachten der luchtverdediging vernietigden, trots ongunstige afweeromstandigheden, 31 vijandelijke vliegtuigen, meerendeels viermotorige bommenwerpers.

11 Febr. — Formaties Amerikaansche bommenwerpers vlogen in de middaguren van 10 Februari onder krachtige bescherming van jagers het Midden-Duitsche gebied binnen. De Duitsche luchtverdediging belette geconcentreerde aanvallen van den vijand. Door het lukraak werpen van bommen werden in het bijzonder woonwijken van de stad Brunswijk getroffen. 51 vijandelijke vliegtuigen, waaronder 32 viermotorige bommenwerpers werden neergeschoten.

12 Febr. — Formaties Amerikaansche bommenwerpers vlogen in de middaguren van 11 Februari onder sterke bescherming van jagers West-Duitschland binnen. In het bijzonder in woonwijken van de steden Frankfort a. d. Main en Ludwigshafen ontstonden schade en verliezen onder de bevolking. Volgens nog onvolledige opgaven werden 26 der aanvallende toestellen vernietigd.

ZEEOORLOG —

10 Febr. — Duitsche duikbooten brachten in het Noordelijke deel van den Atlantischen Oceaan en in den Indischen Oceaan negen schepen met een inhoud van 62.000 brt. tot zinken, een ander schip werd getorpedeerd.

11 Febr. — Duitsche vliegtuigen voor verren afstand hebben aan de Oostkust van IJsland een vijandelijke tankboot van 8000 brt. tot zinken gebracht.

(V. b. Krijgsverr. 5832 A)

B. JAPAN — De strijd in Birma; actie van het Indische nationale leger —

TOKIO, 7 Febr. (D.N.B.) — Naar het Japansche hoofdkwartier meldt, hebben Japansche eenheden te zamen met het Indische nationale leger op 4 Februari den strijd tegen Engelsch-Indische eenheden in Birma geopend. Vijandelijke eenheden probeerden een aanval te doen op Akyab en Boethidaoeng.

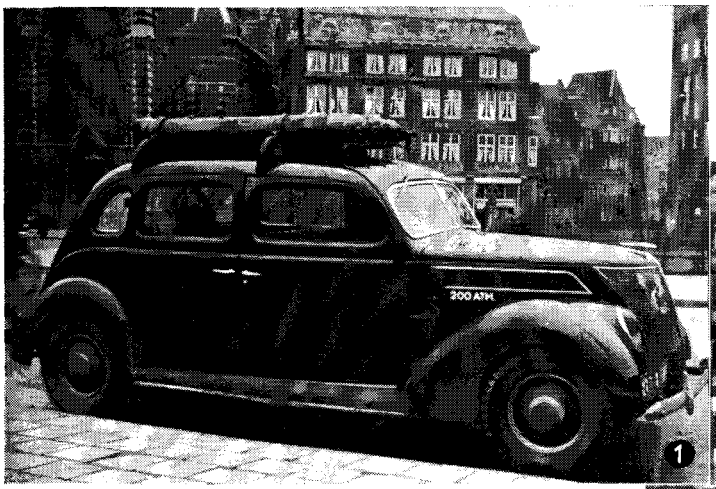
TOKIO, 9 Febr. (D.N.B.) — De Japansche strijdkrachten in Birma, die den beraamden tegenaanval van den vijand voor zijn geweest en op 4 Februari met succes in het gebied van Boethidaoeng in den strijd zijn geworpen, zetten volgens een militairen correspondent van Domei hun opmarsch door het oerwoud en de Mayoe-bergketen voort.

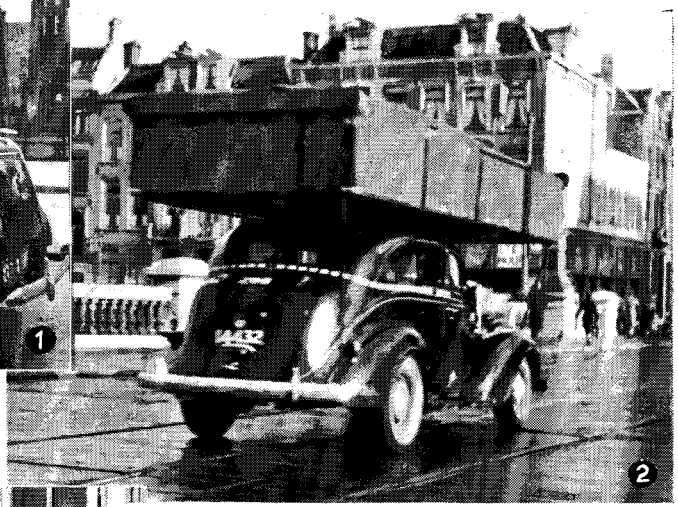
TOKIO, 10 Febr. (D.N.B.) — Een bericht van het Japansche hoofdkwartier bevestigt de totdusver hier ontvangen frontberichten, volgens welke de omsingeling van de in het gebied van Boehn Dauno ingesloten vijandelijke strijdkrachten voortdurend nauwer wordt.
Een Japansche gevechtsgroep heeft op 6 Febr. den vijandelijken troepen den teruggang afgesneden door de brug bij Nagiangiano op te blazen. Andere eenheden zijn bij Thong Bazaar de rivier de Sayoe overgetrokken en rukken nu in zuidelijke richting op, terwijl de frontaal aanvallende Japanners door de vijandelijke verdedigingsstellingen in het gebied van Boehi Dauno heenbraken en thans naar het Noorden oprukken. De hevige gevechten met de voornaamste strijdkrachten van den vijand, die door deze strategische manoeuvre der Japanners ten Oosten van het Sayoe-gebergte zijn ingesloten, duren voort.

De strijd bij de Marshall-eilanden —

7 Febr. — Het Japansche hoofdkwartier heeft bekendgemaakt, dat in het verloop der gevechten bij de Marshalleilanden een vijandelijke kruiser van groot type in den grond is geboord. De vernietiging geschiedde op den ochtend van 3 Februari in de wateren van het eiland Wotje.

(V. b. Krijgsverr. 5832 B)

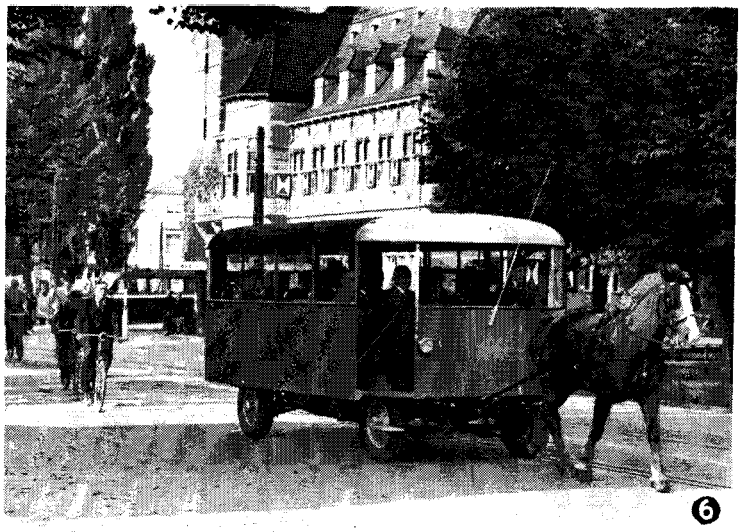

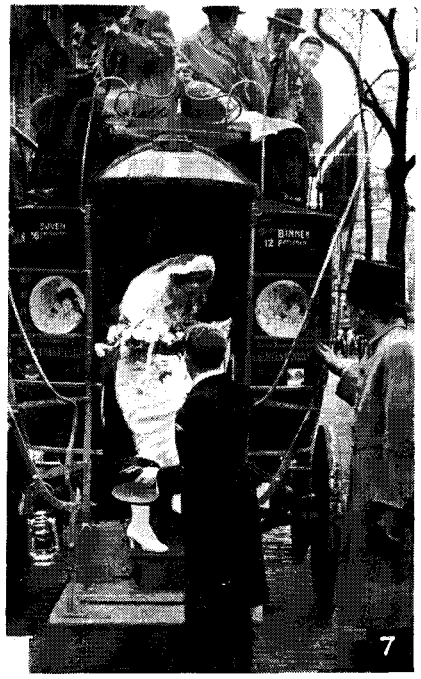
VERKEER IN OORLOGSTIJD.

Evenals op ieder ander maatschappelijk terrein dwong de oorlog ook op verkeersgebied tot ingrijpende veranderingen. Het straatbeeld kreeg een geheel ander aanzien. Besloot reeds de Nederlandsche regeering tijdens de mobilisatie tot het invoeren van motorlooze Zondagen, teneinde het civiele verbruik van motorbrandstoffen eenigszins te beperken, na de Meidagen van 1940 zagen de Duitsche autoriteiten zich gedwongen tot het treffen van drastische maatregelen. De auto, voortbewogen met benzine of ruwe olie werd een zeldzame verschijning, daarenteger deden auto's met persgas (1), ballongas (2) of met door hout, turf of anthraciet gestookte generatoren, soms ingebouwd (3), soms in den vorm van een speciaal aanhangwagentje (4) hun intrede. Ook de taxi en de autobus verdwenen van de straat. Zij werden opgevolgd door de fietstax (5) en den omnibus of diligence (6 en 7). Op zijn beurt werd de fietstax, nadat bezwaren waren gerezen tegen het gebruik van menschelijke trekkracht, opgevolgd door de ponnietax (8), welke al spoedig als een normaal vervoermiddel werd geaccepteerd

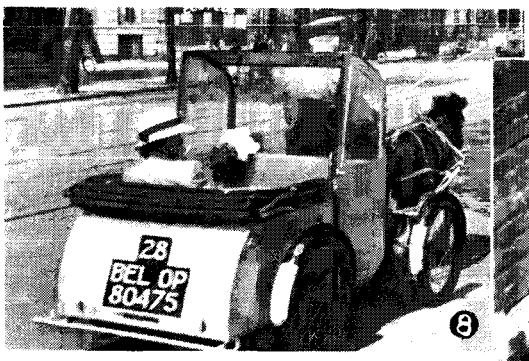
(2 Foto's C.N.E. — 3 Foto's A.P.)

6

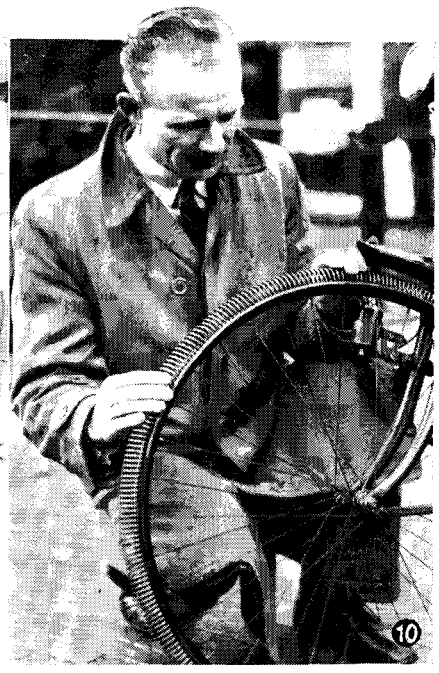
7

8

9

10

11

Gebrek aan rubber en daardoor van rubberbanden bracht vooral de fietsers in het nauw. Op een van overheidswege uitgeschreven prijsvraag kwamen wel tal van oplossingen binnen. „de" oplossing werd niet gevonden. Wat niet wegnam, dat tal van min of meer ingenieuze constructies van houten (9) of spiraalveeren (10) banden werden toegepast, ofwel vader de autoped van zoonlief requireerde en de wielen daarvan aan zijn fiets monteerde (11).
Zullen de rubberbanden, waarvoor geen vervanging werd gevonden, welke in de practijk voldoet, na den oorlog zeker met blijdschap worden begroet, in hoeverre hout en turf hun plaaats weer zullen afstaan aan de benzine, blijft van tal van factoren afhankelijk, die zich thans nog niet laten overzien.

(3 Foto's C.N.F. — 3 Foto's A.P.)

A. Schout bij nacht Von Gadow over de mogelijkheden eener landing op de West-Europeesche kust —

15 Febr. — In de „Deutsche Allgemeine Zeitung" gaf de marinemedewerker, schout bij nacht Von Gadow, een opsomming van de mogelijkheden, die in het geding komen bij een actie der Anglo-Amerikanen op de West-Europeesche kust. Aan de „Telegraaf" ontleenen wij desbetreffend het volgende: Allengs heeft de vraag: „Invasie of geen invasie" plaats moeten maken voor de vraag: „Wanneer zij komen, waar zullen zij dan landen?" In Duitsche militaire kringen heeft men van meet af aan meer aandacht besteed aan deze tweede vraag, omdat het een stelregel van elke legerleiding moet zijn en omdat het in het bijzonder het beginsel van het oppercommando der Duitsche weermacht is rekening te houden met alle mogelijkheden en voorbereidingen te treffen tegen alle eventualiteiten. Lange discussies over de vraag of de Anglo-Amerikanen hun geheele invasiepropaganda slechts geënsceneerd hebben om hun tegenstanders in spanning te houden of zelfs van de wijs te brengen en te dwingen aanzienlijke troepencontingenten en oorlogsmachines in het Westen te laten en het gebruik daarvan aan andere fronten te verhinderen, zijn uit den aard der zaak onvruchtbaar. Komt de invasie niet, dan is in zekeren zin alle moeite vergeefsch, dan is het kolossale werk aan den z.g. Atlantischen muur nutteloos geweest, maar met evenveel recht kan men de zaak omdraaien: Als de Duitschers verzuimd hadden de kusten van West-Europa in staat van verdediging te brengen, dan zouden de geallieerden misschien al lang een landing hebben ondernomen. Er zijn intusschen verschillende factoren, die de opvatting schijnen te rechtvaardigen, dat de geallieerden hun aangekondigde actie tegen West-Europa binnen afzienbaren tijd zullen moeten verwerkelijken, dat zij er niet meer van af kunnen, dat zij zelfs tegen wil en dank iets zullen moeten ondernemen.

Terloops herinnert Von Gadow aan de uitlatingen in het kamp der tegenstanders. Heeft Eisenhower niet verklaard: „Wij zullen den Europeeschen oorlog in 1944 winnen"? En hebben ook Roosevelt en Churchill niet gewaagd van een „naderend tijdstip"? Er zijn evenwel — zoo stelt hij vast — dringender omstandigheden, die den vijand tot energieke inspanning nopen: De bloedige verliezen der Sovjet-Russen — de mislukte plannen in Italië — de groeiende ontevredenheid zoowel bij de bevolkingen als onder de soldaten — de uitgebleven uitwerking van blokkade, agitatie en bomaanvallen — de ondraaglijke toespitsing der na-oorlogsche problemen en de uitputting van Tsjoengking-China.

Invasie-mogelijkheden

„De tijd dringt als nooit te voren, maar waar moet de stoot worden verwacht?" De aanduidingen van Britsche en Amerikaansche zijde zijn natuurlijk geen betrouwbare wegwijzers. Wel is waar zijn invasietroepen op de Britsche eilanden geconcentreerd en zetelt daar ook het opperbevel der strijdkrachten, die voor een actie tegen Europa zijn bestemd. Wel is waar wordt er druk gedelibereerd over de organisatie van partisanenafdeelingen op Fransch grondgebied, terwijl de korte afstand tusschen de Engelsche en de Fransche kust en de landingspogingen bij Dieppe, Boulogne en St. Nazaire als aanwijzingen kunnen worden beschouwd voor een beoogden aanval op dezen kant van de vesting Europa, maar deze aanwijzingen kunnen even misleidend zijn als bijv. de voorspelling van een Amerikaanschen admiraal dat er een landing zal worden ondernomen bij Narvik in Noord-Noorwegen om in de eerste plaats een directe verbinding met de Sovjet-Russen tot stand te brengen en vervolgens het Duitsche front van het Noorden uit op te rollen. Ten slotte zal men evenveel of even weinig waarde moeten hechten aan de toespelingen, die gemaakt worden op de kust van Zuid-Frankrijk, aan de onderhandelingen met Turkije en aan den toenemenden druk op Spanje en Portugal. Deze overwegingen geven Gadow aanleiding zijn aandacht uitsluitend te bepalen bij de „natuurlijke strategische momenten" en dan houdt hij zich allereerst bezig met de invasiemogelijkheden in Noorwegen.

De nadeelen van een aanval uit IJsland en Noord-Engeland op de Noorsche kust liggen allereerst in de enorme afstanden tusschen uitgangsbasis en operatiegebied. Van IJsland naar de kust van Noorwegen zijn het circa duizend kilometer, van de Shetland-eilanden naar Bergen circa driehonderd kilometer, van Scapa Flow of de Schotsche havens naar Stavanger vijfhonderd kilometer. Bovendien zijn slechts enkele Noorsche fjorden en kuststrooken geschikt voor een landing op groote schaal. En ten slotte biedt het bergachtige karakter van het land uitstekende verdedigingsmogelijkheden. Verlokkender voor een aanvaller met een superieure zeemacht zou het, volgens Gadow, moeten zijn de Duitsche verbindingswegen naar Noorwegen, n.l. het Skagerak en het Kattegat af te snijden, te meer daar zulks zou kunnen geschieden zonder aanzienlijke land- en luchttroepen. De beheersching van deze zeestraten, welke toch al met groote verliezen zou gepaard gaan, ware echter op den duur niet mogelijk zonder een bezetting van de Deensche eilanden en Jutland. Daarvoor zou evenwel toch weer een landingsactie moeten worden ondernomen, maar dan zou ook weer een afstand over zee van 550 km. moeten worden afgelegd, waarvoor snelle oorlogsschepen tien tot 12 uur en transportschepen zelfs 24 uur noodig hebben — een riskante onderneming. De Jutlandsche kust is bovendien van steunpunten en fortificaties voorzien. In het Zuiden wordt zij, evenals de Nederlandsche kust, beschermd door wadden en zandbanken en in het Noorden is zij berucht wegens haar felle branding voor het strand.

De schout-bij-nacht komt dan ook tot de conclusie, dat de Kanaalkust (de afstand Dover—Calais bedraagt slechts 36 km.) met haar talrijke havens en geschikte landingsplekken het natuurlijkste aanvalsfront is, maar tegelijk is zij het sterkst verdedigd. Hij herinnert aan de fantastische bouwwerken van den Atlantischen muur, met zijn 6000 in reusachtige bomvrije kazematten ingebouwde kanonnen, aan de talrijke batterijen vèrdragend geschut achter de kustlinie, aan de uitgestrekte mijnenvelden voor de kust en op het land tusschen de vestingwerken en aan de speciale anti-invasie divisies, die paraat staan om onmiddellijk naar de bedreigde punten te worden gedirigeerd. Of hier de voornaamste stoot te verwachten is, op welke en op hoevele plaatsen weet de Duitsche leiding ook niet. De operaties op Sicilië, bij Salerno en op de Zuidzee-eilanden laten evenwel bepaalde gevolgtrekkingen toe. Dat men niet eenvoudig met landingsbooten — waarvan er volgens Engelsche berichten nog 25.000 zouden moeten worden gebouwd — op het strand kan varen om vervolgens de meegebrachte pantserwagens en stormtanks te lossen, hebben de ervaringen van Dieppe reeds aangetoond.

Sedert weken en maanden streven de Anglo-Amerikanen er daarom reeds naar, de Duitsche steunpunten en versterkingen aan de kust van de lucht uit te vernietigen en bressen te slaan. Aan beide zijden is men het daarover eens, dat het welslagen van een landing in hooge mate afhankelijk is van de superioriteit in de lucht. Aan Engelsch-Amerikaansche zijde is men klaarblijkelijk wel van meening deze meerderheid te bezitten, hoewel het aan den overkant van Het Kanaal niet ontbreekt aan wantrouwende speculaties met betrekking tot geheime en verborgen gehouden Duitsche jagerreserves. „Van groot belang", aldus besluit schout-bij-nacht Gadow zijn betoog, „is het in den strijd brengen van sterke formaties parachutisten en luchtlandingstroepen en de verovering van vliegvelden. Dat men niet alleen op vlak strand zou willen landen, maar ook op steile kusten, zooals in Bretagne en in Normandië en nog Zuidelijker, waar tegelijkertijd belangrijke duikbootsteunpunten als doel dienen, bewijst het gewag maken van stormladders en klimwerktuigen. Het is waarschijnlijk, dat — waar de aanvallen ook beoogd mogen zijn — vooral de luchtlandingstroepen in den rug der eerste verdedigingslinie een belangrijke rol zullen spelen, daar zij de anti-invasietroepen moeten ophouden en van achteren tegen het zeefront moeten opereeren. Eveneens is er niet aan te twijfelen, dat schijnaanvallen en afleidingsmanoeuvres zullen worden uitgevoerd om de zwaarste punten van het offensief te versluieren.

Voorts ontleenen wij nog aan een in „De Telegraaf" gepubliceerde beschouwing van het „C. D.":

Toen in de eerste week van dit jaar de Engelsch-Amerikaansche generale staf voor de invasie werd benoemd, ontleende Reuter aan bevoegde militaire kringen, dat generaal Eisenhower, de opperbevelhebber de geallieerde strijdkrachten voor de invasie en zijn drie onmiddellijke medewerkers, zes weken noodig zouden hebben om zich volledig in te werken en de laatste hand te leggen aan de bestaande plannen. Deze termijn van 6 weken eindigt de volgende week. Kort voor Nieuwjaar werd van Amerikaansche zijde het gevleugelde woord „binnen 90 dagen" gesproken. Deze periode loopt af in de tweede helft van Maart. Intusschen sprak Churchill echter vertrouwelijk uit, dat de grootste gebeurtenis van dezen oorlog nog voor half Maart te verwachten is. Dus kan men de invasie verwachten tusschen 20 Februari, wanneer het geallieerde hoofdkwartier voor zijn taak gereed zal zijn en den 15en Maart, den uitersten termijn van Churchill? Een vraag waarop men in Berlijn geen concreet antwoord wenscht te geven.

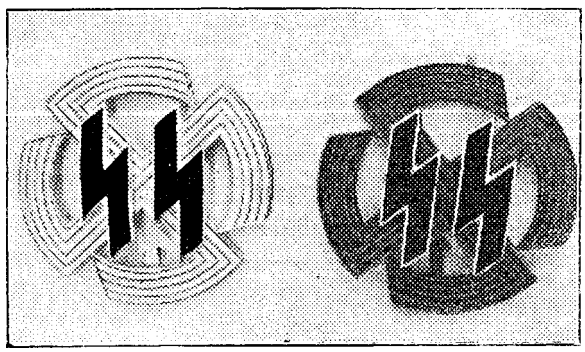
Het groote vraagteeken blijft hier uitsluitend het initiatief van het geallieerde opperbevel, dat tot dusver alleen maar na het bereiken der absolute overmacht tot eenige actie besloot.

(V. b. Invasie 5828 A.; Tweede front 5522; Atl.wall 5485 A.)

A. NEDERLAND — Germaansche ᛋᛋ - Bezoek van Reichsführer Himmler —

14 Febr. — Uit handen van den Reichsführer-ᛋᛋ hebben dezer dagen 95 ᛋᛋ-mannen, voor het grootste deel leden van de Germaansche-ᛋᛋ in Nederland, in het ᛋᛋ-opleidingskamp Avegoor, bij Arnhem, de Germanische Leistungsrune ontvangen, die verleden jaar door den Reichsführer-ᛋᛋ is ingesteld. Deze Nederlandsche en Duitsche ᛋᛋ-mannen zijn in dubbel opzicht onderscheiden: zij zijn de eerste mannen van de Germaansche-ᛋᛋ, die de Leistungsrune dragen en zij hebben deze als getuigenis van hun soldatesk-sportieve vorming en wereldbeschouwing van den Reichsführer-ᛋᛋ zelf ontvangen. Zoo zijn zij een voorbeeld geworden voor vele duizenden ᛋᛋ-mannen in de Germaansche landen, die, evenals zij, aan de veelzijdige eischen voldoen, die voor het verwerven van de Leistungsrune gesteld worden, en niet slechts op het terrein van de „Wehrsport" liggen, doch ook op het gebied der nationaal-socialistische wereldbeschouwing. De aanwezigheid van den Reichsführer-ᛋᛋ en het feit, dat de Leistungsrune voor de eerste maal werd uitgereikt, drukten hun stempel op de plechtigheid in Avegoor, waarvan het hoogtepunt werd gevormd door de rede van den Reichsführer-ᛋᛋ. De stemmingsvolle sporthal in Avegoor, een bewijs, dat de oudgermaansche bouwkunst de tijden overleeft, was de plaats waar honderden ᛋᛋ-mannen voor den Reichsführer-ᛋᛋ op het uur van de uitreiking stonden aangetreden.

Aan het hoofd van de talrijke eeregasten bevonden zich de Rijkscommissaris, Rijksminister dr. Seyss-Inquart, de Leider, ᛋᛋ-Obergruppenführer und General der Waffen-ᛋᛋ Berger, chef van het ᛋᛋ-Hauptamt; verder waren aanwezig: ᛋᛋ-Gruppenführer und Generalleutnant der Waffen-ᛋᛋ Demelhuber, ᛋᛋ-Brigadeführer und Generalkommissar für Verwaltung und Justiz dr. dr. Wimmer, de Leiter van het Arbeitsbereich der N.S.D.A.P. in Nederland en Generalkommissar z.b.V. Ritterbusch, Gesandter dr. Bene, Regierungspräsident Piesbergen, Generalmajor der Polizei und ᛋᛋ-Brigadeführer Mascus, ᛋᛋ-Brigadeführer und Generalmajor der Polizei Naumann, de directeur-generaal der Nederlandsche politie prof. dr. Schrieke, ᛋᛋ-Standartenführer Feldmeyer, de plaatsvervangend leider van de N. S. B., Van Geelkerken, de president van de Nederlandsche Bank mr. Rost van Tonningen, de commandant der W. A. mr. Zondervan, de leider van het N.A.F. Woudenberg. Aan den ingang van het ᛋᛋ-opleidingskamp was de Reichsführer-ᛋᛋ ontvangen door den commandant van het kamp, ᛋᛋ-Sturmbannführer dr. Brendel, waarna hij langs het front van een eerecompagnie was geschreden.

(Foto GL/H.)

DE „GERMANISCHE LEISTUNGSRUNE"
(links in zilver, rechts in brons)

De plechtigheid in de Sporthal werd geopend door fanfareklanken van een muziekkorps der Waffen-ᛋᛋ. In liederen en in woorden van een spreker kwamen geest en ideeën van de ᛋᛋ tot uitdrukking. Toen nam ᛋᛋ-Obergruppenführer Rauter het woord voor de volgende toespraak: Voor de eerste maal zal heden de Reichsführer-ᛋᛋ de door hem ingestelde en door het ᛋᛋ-Hauptamt uitgevoerde Leistungsrune uitreiken. Het is voor ons, die hier in dit Germaansch-Nederlandsche gebied mogen werken, een zeer bijzondere onderscheiding, Reichsführer, dat u voor het eerst de Germanische Leistungsrune hier in Avegoor verleent, in Avegoor, dit Germaansch-soldateske en nationaal-socialistische opvoedingscentrum, dat ons allen in dit gebied zoo na aan het hart ligt. Een plaats van lichaamsoefeningen en weerbaarheidsgeest, die onder het commando van ᛋᛋ-Sturmbannführer dr. Brendel de laatste jaren middelpunt van den Germaanschen ᛋᛋ-arbeid in de Germaansche Nederlanden was. Avegoor is voor alle Germaansche ᛋᛋ-mannen, of zij aan de fronten staan of in het vaderland vertoeven, tot een begrip geworden. Harde, maar mooie uren hebben al deze mannen, die het kamp hebben bezocht, hier doorgebracht. De Germanische Leistungsrune is het eerste prestatie-insigne, dat ook buiten het eigenlijke Duitsche gebied verworven kan worden door mannen van Duitsch en verwant bloed, die de nationaal-socialistische wereldbeschouwing, den nieuwen tijd en de nieuwe orde in het Germaansche levensgebied belijden, en de daarbij behoorende lichamelijke voorwaarden en een daarbij behoorende voorbereiding meebrengen. Zij is een poging, de individueele prestatie tot de prestatie van de gemeenschap op te heffen en daarmede het diepe begrip voor de waarde der gemeenschapsgedachte te wekken en in de gemeenschappelijke prestatie practisch te doen beleven. De gedachte van de strijdbare prestatie beheerscht zoowel de individueele prestatie als die van de groep. Lichamelijke vaardigheid, weerbare geest en vreugde tot den strijd stempelen den drager van deze Leistungsrune tot een weerbaren Germaanschen man. In den uiterlijken vorm van deze Leistungsrune, in het Germaansche zonnerad en in de runen der ᛋᛋ komt deze nationaal-socialistische prestatiewil op symbolische wijze tot uitdrukking, alsook een zinrijke verbinding en een zinrijke uitdrukking van de grondgedachten van de Schutz-Staffel: eer en trouw, plichtsvervulling en onvermoeide, opgewekte strijd te allen tijde voor Führer, volk en rijk.

Officieren en onderofficieren der ᛋᛋ, politieke leiders, Germaansch-Nederlandsche en Germaansch-Duitsche ᛋᛋ-mannen, leden van de Duitsche en de Nederlandsche politie, zijn de eerste gegadigden voor deze, door u, Reichsführer, ingestelde rune. Deze mannen staan thans voor u, Reichsführer, om uit uw hand deze onderscheiding te ontvangen. Wij zijn er allen trotsch op, dat wij dit oogenblik in uw aanwezigheid in de door ons gebouwde sport- en exercitiehal mogen beleven. Ik verzoek u, Reichsführer, ons toe te spreken en de Leistungsrune aan de mannen uit te reiken."

Na de rede van den ᛋᛋ-Obergruppenführer Rauter sprak de Reichsführer-ᛋᛋ: „Drie en half jaar geleden werd het regiment „Westland" in het leven geroepen. Ongeveer drie jaar geleden begon de zware worsteling in het Oosten. Tezelfder tijd werd het toenmalige Nederlandsche legioen opgericht. Het regiment „Westland" trad in het kader van de divisie „Wiking" voor den eersten keer voor den strijd aan in dien tijd. Drie jaar geleden was menige zaak moeilijker dan op het oogenblik. Moeilijker, want wij Duitschers en Nederlanders wisten wel van elkaar af, maar wij kenden elkaar te weinig. Veel wat de een deed, was voor den ander nieuw; wij begrepen elkaar niet. Toen destijds de eerste vrijwilligers in het verband van de Waffen-ᛋᛋ dienst namen en dienst deden, viel deze eerste tijd aan menigeen, dat weet ieder van jullie ouden, al heel zwaar, zwaar zooals de eerste recrutentijd nu eenmaal is. Sinds deze drie jaar is een groote spanne tijds voorbijgegaan, die in onze gemeenschappelijke Germaansche ontwikkeling meer telt dan slechts een tijdsduur van drie keer twaalf maanden. Thans is uit het Legioen Nederland geworden de ᛋᛋ-grenadier-brigade „Nederland". Het regiment „Westland" heeft de eene roemruchte bladzijde na de andere in zijn geschiedenis geschreven en levert juist thans in het kader van zijn oude divisie „Wiking" een bijzonder zwaren strijd, evenals de brigade „Nederland".

Veel echter onderging in deze jaren wijziging in ons zelven. Uit de Nederlandsche vrijwilligers zijn Nederlandsche ᛋᛋ-Führer geworden, die zelf hun compagnieën en bataljons aanvoeren. Uit de mannen, die eens door ons werden opgeleid, is het Germaansch-Nederlandsche Führer- en Unterführercorps ontstaan, dat juist in het afgeloopen halve jaar zijn taak daarin vond, jonge Germaansche vrijwilligers uit alle Germaansche stammen op te voeden tot den strijd. Aldus is het en aldus willen wij het allen eensgezind. Misschien zou nu deze of gene willen vragen: is het wel juist, dat in een tijd, dat een deel van onze kameraden in de brigade Nederland zelfs den zwaarsten strijd van zijn leven vecht aan de uiterste Noordpunt van het Duitsche Oostelijk front, het andere deel echter hier in een plechtig uur bijeen is gekomen voor een sportinsigne? Ik beaam dit. Het is juist, dat wij hier thuis voor dit plechtige uur bijeen zijn gekomen. Ik heb in volle overtuiging, ondersteund door mijn naasten medewerker op dit terrein, den ᛋᛋ-Obergruppenführer Berger, die stichtingsoorkonde voor de Germanische Leistungsrune opgesteld en onderteekend.

Welke beteekenis moeten wij nu aan dit insigne hechten? Dit insigne, onze ᛋᛋ-Runen op het teeken van het zonnerad, het teeken van de ᛋᛋ-divisie „Wiking", moet de beteekenis hebben, dat wij het voorbeeld geven en in het leven immer de besten door het beste trachten te werven. Propaganda zou hier misplaatst wezen. In de groote Germaansche ruimte zullen Germaansche volken slechts dan den weg tot elkaar vinden, als het eene hart wordt gevonden door een ander. Wanneer wij gedachten uitspreken, die wegen wijzen en

richting geven, dan kunnen deze harten haar alleen eensgezind beamen omdat zij van hetzelfde bloed zijn. De Leistungsrune moet één der prestatieproeven en één der opvoedingsmiddelen zijn op den gemeenschappelijken weg, menschen te winnen door gemeenschappelijken strijd voor gemeenschappelijke idealen. Voor u, Duitschers, Nederlanders, Noren, Vlamingen, voor u allen Germanen, voor u echter moet het zelfopvoeding en harden wezen, het verdienen van deze Leistungsrune. Zij moet niet gemakkelijk te verwerven zijn. De voorwaarden zijn streng. Juist u mijn Nederlandsche kameraden, zult krachtens de geërfde waarde van uw bloed hiervoor een groot begrip toonen. Zooals uw voorvaderen, uw vaders en voor een deel gij zelf stuk voor stuk van uw dierbaar land op de zee bevochten hebt, zoo weet gij ook, dat reeds een halfjaar lediggang den ondergang kan beteekenen van een stuk aarde, dat anders een bloeiende tuin kan zijn. Zoo behoort gij op dit gebied van de opvoeding de Leistungsrune niet van vandaag op morgen te bereiken, maar in lange weken en maanden haar voor u te veroveren. De prestatie moet door den man op zichzelf bevochten worden en de rune moet u er toe verplichten niet stil te staan, maar verder te werken. Zij moet ook het bewijs van een soort gemeenschappelijke prestatie van ons Germaansche volk zijn, deze rune, die het eerste gemeenschappelijke Germaansche insigne is. Zij moet u ook aansporen hard te wezen, daar de strijd op deze wereld om het bestaan van ons ras, om het bestaan van ons rijk meedoogenloos is. Gij moet u al vroeg er aan wennen een deugd te beoefenen, die ik u, mijn ᛋᛋ-mannen, bijzonder op het hart druk en die gij niet moogt vergeten, gij, die deze rune thans zult dragen en gij anderen, die haar eerst nog verdienen zult; dat is het inzicht, dat het heele leven uit strijd bestaat, iets anders vindt ge niet. Niet in de natuur, in de wereld van planten en dieren, en eerst heelemaal niet in de wereld van de menschen. Wee hem, die niet strijder wil zijn, wee het volk, dat niet bereid is zijn leven in te zetten, niet te offeren en niet te strijden. De andere deugd, waarop deze rune u moet wijzen, is de deugd van de volharding, van de gestadigheid. De deugd om nooit te buigen, om hard te wezen en trouw. Te weten, dat iedere strijd moet worden gewonnen wanneer de mensch, wanneer het volk niet versaagt. Met deze deugden, waarmede ons Germaansch volk groot geworden is, zal het ook groot blijven. Met de vermaning aan u: Gij dient als dragers van deze runen deze deugden te beoefenen en de anderen er toe op te voeden, verleen ik aan u, de eerste vijf en negentig mannen, thans de Germanische Leistungsrune." Nadat hij zijn toespraak geëindigd had, overhandigde de Reichsführer-ᛋᛋ elk der voor hem aangetreden 95 Führer en mannen der Waffen-ᛋᛋ, der Germaansche-ᛋᛋ in Nederland en van de Duitsche en Nederlandsche politie de Germanische Leistungsrune, elk naar gelang van de persoonlijke prestatie in zilver of brons. Zooals de Leistungsrune zelf symbool is van de groote Germaansche gemeenschap, zoo was de eerste uitreiking daarvan gelijktijdig aan Nederlandsche en Duitsche mannen een getuigenis van het groeien van de Rijksgedachte.

(V. b. Germ.-ᛋᛋ 5779 A.; Rauter 5780 A.; Himmler 5704 B.)

A. NEDERLAND — Arbeidsinzet - Nieuwe regeling voor vrijstelling van tewerkstelling —

14 Febr. — Ten behoeve van den Arbeidsinzet wordt sedert eenigen tijd een nader onderzoek ingesteld naar de mannelijke werkkrachten, welke in de Nederlandsche bedrijven werkzaam zijn. Geschiedde tot voor kort de z.g. uitkamming van deze bedrijven ten behoeve van den arbeidsinzet rechtstreeks door de Arbeidsbureaux, thans wordt een andere methode, de procedure der z.g. Z-kaarten, toegepast, waarbij meer dan tot dusverre aandacht kan worden geschonken aan de belangen van de ondernemingen.

De thans gevolgde methode steunt op de verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied no. 108/1942, op grond waarvan elke ondernemer verplicht is desgevraagd inlichtingen te verstrekken, in het bijzonder omtrent de benoodigde of in zijn bedrijf aanwezige arbeidskrachten.

Onder de nieuwe procedure vallen thans de navolgende groepen van bedrijven en personen:

1. De handel (groothandel, detailhandel, tusschenpersonen), met uitzondering van den levensmiddelenhandel, tenzij deze laatste minder dan 50 pCt. van den geheelen omzet uitmaakt. Uitgezonderd zijn verder de handel in oude materialen en afvalstoffen, alsmede ondernemingen, die uitsluitend of voor meer dan 50 pCt. den houthandel uitoefenen. Ondernemingen, die zoowel bij de industrie als bij den handel zijn georganiseerd, zijn aan de procedure onderworpen zoodra zij een zelfstandige handelsafdeeling hebben of wanneer de handelsafdeeling zoo belangrijk is, dat men practisch van een handelszaak kan spreken;
2. Alle bedrijven, die aangesloten zijn bij de hoofdgroep ambacht of een van hare onderdeelen, uitgezonderd voedselvoorzieningsbedrijven (b.v. slagers, bakkers, banketbakkers) en persbedrijven voor hooi en stroo, dorschbedrijven en grasbedrijven;
3. Hotels, café's, restaurants, pensions en aanverwante bedrijven, aangesloten bij de bedrijfsgroep „Horeca";
4. Accountants, boekhoud- en administratiebureaux, belastingadviseurs en soortgelijke bedrijven en beroepen.

Deze bekendmaking geldt niet meer voor den textieldetailhandel en het textielambacht, aangezien voor deze groepen de Z.-kaartenprocedure reeds is afgesloten. Textielondernemingen, die geen of niet tijdig verzoeken hebben ingediend, worden thans door de arbeidsbureaux bezocht; hun werkkrachten kunnen elders worden ingezet, zonder dat eenig beroep mogelijk is.

Ook voor reeds vroeger door z.g. Ausweise vrijgestelde werkkrachten moeten Z-kaarten worden ingediend, aangezien deze Ausweise met de doorvoering van de Z-kaartenprocedure hun geldigheid verliezen. Vast staat echter, dat deze vroeger gegeven vrijstellingen in beginsel worden gehandhaafd.

Wil nu een ondernemer zekerheid hebben of en in hoeverre hij en zijn personeel voor vrijstelling van arbeidsinzet in aanmerking komen, dan dient hij bij de Hauptabteilung Wirtschaft te Amersfoort een aanvrage daartoe in.

De ontvangst van een aanvrage wordt bevestigd door de toezending van een ontvangstbewijs. Voor zoover Nederlandsche vakgroepen of de Duitsche Kamer van Koophandel voor reeds ingediende aanvragen ontvangstbewijzen hebben afgegeven, blijven deze van kracht. Het ontvangstbewijs waarborgt, dat de arbeidsbureaux zoolang de beslissing op dit verzoek niet is genomen, geen werkkrachten aan het bedrijf onttrekken. **(V. b. Arbeidsinzet 5802 B.)**

Installatie van den heer G. J. H. Fijn tot burgemeester van Hilversum —

14 Febr. — In de zalen van Grand-Hotel Gooiland heeft op 12 Februari de officieele installatieplechtigheid plaats gevonden van den nieuwen burgemeester van Hilversum, den heer G. J. H. Fijn. Onder de gasten bevonden zich o.a. de Beauftragte van den Rijkscommissaris, dr. Schroeder, de secretaris-generaal van de N.S.B., ir. Huygen, de gewestelijk gemachtigde van den Leider, S. Plekker, vertegenwoordigers van den Wehrmachtbefehlshaber en van N.S.D.A.P. en N.S.B.

(V. b. Burg. Hilversum 5771 A.)

Onderwijs - Dr. T. A. Rompelman opvolger van prof. dr. J. M. N. Kapteyn —

14 Febr. — Aan prof. dr. J. M. N. Kapteyn is in verband met het bereiken van de leeftijdsgrens eervol ontslag verleend als hoogleeraar aan de Rijksuniversiteit te Groningen en is als zijn opvolger benoemd dr. T. A. Rompelman, die onderwijs zal geven in de oud-Germaansche philologie en de Duitsche taalwetenschap. Dr. Tom Albert Rompelman werd op 12 Augustus 1906 te Leipzig geboren en is thans assistent voor het Duitsch en privaat-docent aan de gemeentelijke universiteit te Amsterdam.

Dierenbescherming - Wijziging vogelbesluit —

14 Febr. — De Staatscourant van 11 Februari bevat twee besluiten van den secretaris-generaal van het departement van Opvoeding, Wetenschap en Cultuurbescherming in zake een wijziging en aanvulling van de Vogelwet-1936 en van het Vogelbesluit-1937. De inhoud van beide besluiten, die op 1 Mei 1944 in werking treden en die een belangrijke verbetering van de ter zake geldende wettelijke voorschriften beteekenen, komt op het volgende neer.

A. Met ingang van genoemden datum is verboden:

1e. Het onder zich hebben (houden of bezitten), te koop vragen en koopen van in Europa levende beschermde vogels als bedoeld in artikel 1 der Vogelwet-1936. Deze maatregel geldt zoowel t.a.v. levende beschermde vogels als t.o.v. doode, al dan niet gepraepareerde beschermde vogels.

Wat de levende beschermde vogels betreft, zijn van deze bepaling uitgezonderd de z.g. kooivogels. Dit zijn: de zwarte lijster, de kauw, de vink, de putter, de sijs, de kneu, de groenling en de geelgors. Deze laatste soorten mogen derhalve ook na 1 Mei 1944 in volières of kooien worden gehouden, met dien verstande, dat ten aanzien daarvan de thans geldende voorschriften, voor zoover deze bij bovengenoemde besluiten niet gewijzigd zijn, in acht dienen te worden genomen. Alle andere levende beschermde vogels, die thans in volières of kooien worden gehouden, dienen vóór 1 Mei 1944 in vrijheid te worden gesteld.

Voor het onder zich hebben (in bezit hebben) van opgezette beschermde vogels, die niet zijn voorzien van een dergelijk merkteeken (dit geldt derhalve voor alle thans in ons land

aanwezige opgezette beschermde vogels) is een vergunning noodig.
2e. Het onder zich hebben, te koop vragen en koopen van eieren en nesten van beschermde vogels, als bedoeld in artikel 1 der Vogelwet 1936.
3e. Het houden van en deelnemen aan zangwedstrijden en andere wedstrijden, waarbij beschermde vogels zijn betrokken. Derhalve is het houden van en deelnemen aan zoogenaamde „vinkenzangconcourses", een sport, die vrijwel uitsluitend in Zuid-Limburg wordt beoefend, na 1 Mei 1944 niet meer toegestaan. **(V. b. Vogelwet 4938 C.)**

A. NEDERLAND — Distributie - Uitgifte van nieuwe stamkaarten —

14 Febr. — Ter vervanging van de oude, sedert September 1939 in gebruik zijnde stamkaarten, worden nieuwe distributiestamkaarten met bijbehoorende inlegvellen uitgereikt. De distributiediensten zullen voor het afhalen hiervan oproepingskaarten aan de betrokkenen zenden. Deze kaarten moeten, in blokletters of in duidelijk handschrift worden ingevuld en op den dag van oproeping tezamen met het persoonsbewijs en de oude distributiestamkaart door den opgeroepene persoonlijk aan den distributiedienst worden voorgelegd. Slechts zieken, invaliden en ouden van dagen kunnen een ander schriftelijk machtigen. Nadere inlichtingen hieromtrent verstrekt de plaatselijke distributiedienst. Voor personen beneden vijftien jaar kunnen de ouders of verzorgers de distributiestamkaart en het inlegvel afhalen. De oude stamkaart moet zorgvuldig bewaard en op verlangen getoond worden. Dit houdt verband met verschillende verstrekkingen zooals van schoenenbonnen, rijwielbanden enz., welke uitsluitend uit de kaart blijken en waarmede bij nieuwe verstrekking rekening moet worden gehouden.

— Appelen voor de groote steden —

14 Febr. — In de dagbladen werd bekendgemaakt, dat de bewoners der groote steden in den loop van Februari wederom in de gelegenheid zullen worden gesteld een half kilogram appelen tegen den normalen prijs van hun groentehandelaar te betrekken. **(V. b. Distributie 5803 A.)**

Financiën - Staatsloterij —

14 Febr. — Het gemeenschappelijk besluit van 15 October 1943 van de secretarissen-generaal van Justitie en van Financiën in zake het loterijbedrijf zal op 1 Maart a.s. in werking treden. Voortaan zullen alleen Staatsloten verkrijgbaar zijn. De tot dusver bestaande vertegenwoordigers der particuliere ondernemingen zullen thans — naast de thans in functie zijnde collecteurs en collectrices der Staatsloterij — bevoegd zijn tot den verkoop van staatsloten.
De opzet der Staatsloterij is in hoofdzaak dezelfde gebleven. Als belangrijkste verschillen met de bestaande Staatsloterij kunnen worden genoemd: 1. Terwijl tot dusver één serie staatsloten van 21.000 stuks werd uitgegeven, zal voortaan de uitgifte van series van 25.000 loten plaats hebben, en wel van zoovele series als noodig blijkt om aan de aanvraag van het publiek te voldoen. 2. De prijs van 1/20 lot wordt gebracht van ƒ 3.60 op ƒ 4.— en wel met dien verstande, dat de prijs per klasse ƒ 0.80 bedraagt. 3. De hoofdprijzen der eerste vier klassen worden verhoogd tot resp. ƒ 25.000, ƒ 30.000, ƒ 40.000 en ƒ 50.000, terwijl aan de vijfde klasse drie prijzen van resp. ƒ 60.000, ƒ 40.000 en ƒ 30.000 worden toegevoegd (ongeacht de premies van ƒ 30.000 en ƒ 3.000, welke blijven bestaan). 4. De korting van 10 pCt. ten behoeve van den Staat, welke tot dusver plaats had bij de uitbetaling van prijzen beneden ƒ 100, komt te vervallen.
(V. b. 5739 A.)

Handel, Nijverheid - Rijksdienst voor grondstoffenbesparing en bedrijfsrationalisatie —

14 Febr. — Bij besluit van den secretaris-generaal, gepubliceerd in de Staatscourant van 3 Februari is ingesteld een rijksdienst voor grondstoffenbesparing en bedrijfsrationalisatie, gevestigd te 's-Gravenhage. Tot directeur hiervan is benoemd de heer ing. E. F. J. M. Schnabel. De nieuwe rijksdienst heeft tot taak: 1e. het ontwerpen van voorschriften en richtlijnen aangaande de besparing van schaarsche grondstoffen en de toepassing van vervangingsmaterialen, alsmede het toezicht op de naleving van de gegeven voorschriften; 2e. het bevorderen van vereenvoudigde bewerkingsmethodes en constructies welke ten doel hebben de besparing van grondstoffen en energie; 3e. de uitvoering van maatregelen, verband houdende met de rationeele indeeling van werkkrachten en bedrijfsrationalisatie en 4e. het bevorderen van een regelmatige uitwisseling van ervaringen tusschen de bedrijven betreffende de besparing van grondstoffen, werkkrachten en energie. Met ingang van 4 Februari treedt bovengenoemd besluit in werking. De werkzaamheden van het Bureau Grondstoffenbesparing, dat bij dit besluit wordt geliquideerd, wordt door den nieuwen rijksdienst overgenomen.

Landbouw - Voedselvoorziening der dichtbevolkte gebieden - Teeltplan Amsterdam —

14 Febr. — De gemeenten hebben het verzoek ontvangen om in de naaste omgeving door landbouwers groenten te laten telen. Zulks is vooral van belang met het oog op het tekort aan transportmiddelen. Vanzelfsprekend komt alleen de extensieve groentencultuur, welke weinig arbeidskrachten vraagt, in aanmerking voor een dergelijken verbouw, waarbij de landbouwer zelf de kosten zal moeten dragen van bemesting, aankoop zaaigoed, arbeidskosten enz. maar waarbij tevens door de gemeente teeltpremies kunnen worden uitgekeerd teneinde den groentenverbouw aantrekkelijk te maken. De gemeente zal dan verder zorgen voor het transport van het geteelde naar de markt, waar de groenten volgens het gewone distributie-apparaat in den handel worden gebracht tegen normale prijzen. Voor een stad als Amsterdam wordt dit een omvangrijke bemiddeling. Met ettelijke honderden landbouwers zal men contracten dienen aan te gaan voor den verbouw van sperciebloonen, tuinboonen, doperwten, zomer- en herfstbiet, alle mogelijke soorten kool, koolraap, spinazie, uien, peen, vroege aardappelen, prei en knolselderie. Reeds zijn verscheidene honderden contracten afgesloten met landbouwers wier gronden in een straal van 25 kilometer rond de hoofdstad liggen: in de Haarlemmermeer, de Legmeer, den Houtrakpolder en in de omgeving van Purmerend. Uitgaande van de voor het teeltplan benoodigde 1400 hectaren rekent men dat aan premies en aan vergoedingen voor bijzondere kosten ongeveer 825.000 gulden noodig is. Daarnaast zal de gemeente Amsterdam extra kosten moeten maken. Hiervan raamt men de kosten op ƒ 475.000. De burgemeester heeft daarom besloten voor de uitvoering van het teeltplan voor groenten een crediet van in het geheel ƒ 1.300.000 ter beschikking te stellen.
Het gemeentebestuur van Hilversum heeft, in samenwerking met de andere Gooische gemeenten, een dergelijk plan ontworpen, dat binnenkort ten uitvoer wordt gelegd en waarvan verwacht wordt, dat het de moeilijkheden, welke zich bij de groentenvoorziening voordoen, uit den weg zal ruimen.
(V. b. Groentenvoorziening groote steden 5312)

Pers - P.K.-man W. Kuyper aan het Oostfront gesneuveld —

14 Febr. — In den strijd aan het Oostfront sneuvelde de 47-jarige SS-P.K.-man W. Kuyper. De overledene was een zoon van den bekenden hoogleeraar in de kerkgeschiedenis, prof. dr. H. H. Kuyper, kleinzoon van den grooten dr. Abraham Kuyper. Hij was een erkend bekwaam journalist, die jarenlang voor groote Nederlandsche bladen belangrijke reportages en politieke overzichten geleverd heeft. Na een zware militaire opleiding bij de Waffen-SS heeft hij, die daarvoor perschef was van den N.V.D., als P.K.-man menige bijdrage voor de Nederlandsche pers geleverd. In November 1943 vertrok hij van Berlijn naar het front, waar hij voor zijn ideaal gevallen is.

— Nederlandsche SS-Propagandakompanie —

14 Febr. — Aan een bekendmaking in de Nederlandsche pers ontleenen wij dat bij de SS-P.K. eenige verslaggevers, fotografen, radiosprekers, teekenaars en schilders kunnen worden geplaatst, die na hun militaire opleiding te hebben genoten, aan het front zullen worden ingezet om het Nederlandsche volk een beeld te geven van den strijd om de vrijheid van Europa. Tevens kunnen technici worden geplaatst, zooals foto-laboranten, filmoperateurs, chauffeurs etc.
(V. b. Prop. Komp. 4800 C.)

— M. Zwiers hoofdredacteur Nationale Dagblad —

14 Febr. — De Leider heeft de hoofdredactie van het Nat. Dagblad opgedragen aan den heer M. Zwiers, die met ingang van 10 Februari zijn nieuwe functie heeft aanvaard.
(V. b. Nat. Dagblad 5797 A.)

Weermacht - Diensttijd Landstorm verlengd —

14 Febr. — Op voorstel van den höheren SS- und Polizeiführer en in overleg met den Leider, Mussert, heeft de Rijkscommissaris bij bestuursvoorschrift van 17 Januari bepaald dat ter verdere opleiding in nieuwe wapens, de diensttijd van de in September en October 1943 opgeroepen en niet voor den duur van den oorlog verplichte recruten van den „Landstorm Nederland" met zes weken wordt verlengd; voorts, dat alle reservisten, die in den „Landstorm Nederland" resp. in de vroegere „Landwacht Niederlande" hebben gediend, op 15 Februari om bovenvermelde redenen voor vier weken worden opgeroepen. Het SS-Ersatzkommando

Niederlande heeft van den höheren ᛋᛋ- und Polizeiführer opdracht ontvangen, terstond met de oproepingen te beginnen. **(V. b. Landstorm 5780 A.)**

A. **BOLIVIA — Kabinet - Mutaties —**
14 Febr. (D.N.B.) — Naar de Engelsche nieuwsdienst uit La Paz meldt, is in Bolivia een nieuw kabinet gevormd met de volgende drie nieuwe ministers: minister van Landbouw, Rafael Otazo; minister van Binnenlandsche Zaken, kolonel Alfredo; secretaris-generaal van het kabinet, Walter Guevara. Otazo en Guevara behooren tot de revolutionnaire nationalistische partij. De overige leden van het kabinet blijven in functie. **(V. b. Kabinet 5788 B.)**

B. **DUITSCHLAND — Rijksminister dr. Seyss-Inquart president der Deutsche Akademie - Ambtsaanvaarding**
14 Febr. — Rijksminister dr. Goebbels heeft op 10 Februari den nieuwen president der Deutsche Akademie, Rijksminister dr. Seyss-Inquart, geïnstalleerd. In een toespraak zeide dr. Goebbels, dat de Deutsche Akademie geen taak kan hebben, die schooner en meer in overeenstemming met den tijd is dan de verbreiding, de cultiveering en de bescherming der Duitsche moedertaal. Welk een belangrijke factor in den oorlog de taal kan zijn, toonde de minister aan de hand van het voorbeeld der vrijheidsoorlogen aan. Er is geen generaal, die zich zoo groote verdienste voor het afschudden van het Napoleontische juk heeft verworven als Johann Gottlieb Fichte met zijn „Reden an die Deutsche Nation". Ook in dezen oorlog verkeert het Duitsche volk in de noodzakelijkheid mannen voort te brengen, die met dezelfde macht der taal niet alleen tot het eigen volk maar tot de geheele wereld kunnen spreken. Dr. Goebbels overhandigde daarna den nieuwen president, Rijksminister dr. Seyss-Inquart, de door den Führer onderteekende oorkonde.
In zijn intreerede als president heeft Rijksminister dr. Seyss-Inquart er allereerst aan herinnerd, dat de stichting van de Deutsche Akademie in 1925 geschiedde in een tijd, die niet alleen aan alle internationale stroomingen in Duitschland breede ruimte liet, maar ook sterke particularistische verschijnselen duldde, doch voor een nationale zending weinig begrip had en volksche gezindheid vaak bespotte, zoo al niet vervolgde. Desondanks gelukte het in 1926 de Duitsche cursussen voor buitenlanders ten uitvoer te leggen in gemeenschap met de universiteit te München, in 1932 de practische werkzaamheid op het gebied der propaganda voor de taal in het buitenland hieraan toe te voegen en in 1934 het tijdschrift „Deutsch-Unterricht im Ausland" in het leven te roepen als heraut voor een methodisch onderwijs in het Duitsch. Het verloop van den oorlog heeft de sfeer van actie der Akademie belangrijk uitgebreid in overeenstemming met een in Noord-, Zuid- en West-Europa toenemende bereidheid om de Duitsche taal te leeren. Met de door den Führer in November 1941 voltrokken verleening van de rechten en plichten van een publiekrechtelijk lichaam verwierf de Deutsche Akademie de erkenning van den Staat voor haar werk, dat gewijd is aan de verzorging en bevordering van de Duitsche taal in binnen- en buitenland, benevens het recht om mede te werken aan de bevordering en verspreiding van Duitsch cultuurgoed uit verleden en heden. Haar arbeidsprocedures konden wel in geen andere Duitsche stad zoo volledig zijn als juist in München. Verklarende, dat de Deutsche Akademie de haar gestelde taak naar beste vermogen wilde dienen, gaf Rijksminister dr. Seyss-Inquart een schets van de taken, doelstellingen en plannen van de organisatie. Hij beschreef de werkzaamheid der beide klassen „Forschung und Wissenschaft" en „Kulturaustausch" met de bij de laatste aangesloten afdeelingen voor buitenlandsche lectoraten en het Goethe Instituut en gaf zoowel een beeld van de uitgave van litteraire, taalkundige en cultuurwetenschappelijke werken als van den arbeid ter bevordering van het Duitsch als cultuurtaal in het buitenland en van den overigen cultureelen arbeid der lectoren, voor welker scholing en opleiding in de toekomst een soort seminarium in het leven zal worden geroepen. Bij de vermelding van den thans ruim tien jaar bestaanden voordrachtendienst der Deutsche Akademie in het buitenland verklaarde de president, dat het voor 1944 ter hand genomen program in het Europeesche buitenland het viervoudige omvat van hetgeen in 1940 gegeven werd. Rijksminister dr. Seyss-Inquart wees vervolgens op het drukke geestelijke leven in de in binnen- en buitenland in het leven geroepen vriendenkringen der Akademie, aan welker vermeerdering hij zijn bijzondere aandacht zal schenken. In zijn verdere uiteenzettingen zeide Rijksminister dr. Seyss-Inquart o.a.: „Ook de Deutsche Akademie staat in het gebeuren van dezen tijd en in de beslissing van den tweeden wereldoorlog. Tegenwoordig is de verliezer de vernietigde. In zoo'n geval bestaat er geen buitenstaander. Dat geldt ook voor de Deutsche Akademie als een cultuur-politieke instelling. Dat wij tegenwoordig juist in onze cultureele waarden getroffen worden, maakt deze worsteling ook voor de Deutsche Akademie tot haar eigen zaak. Niet alleen de resultaten van de wetenschap en het onderzoek, maar ons eigen persoonlijke beleven heeft ons de gemeenschap als het oorspronkelijke element van ons leven geopenbaard.
Door ons gemeenschapsleven te ordenen volgens de beginselen van volksche verantwoordelijkheid leiden wij Europa naar het uitgangspunt en het doel van zijn wezen. Daarmede vinden wij tegelijkertijd den grondslag van onze Europeesche gemeenschap: aan ieder Europeesch volk is de vrijheid gegeven naar zijn eigen aard te leven en aan ieder is de taak gesteld zijn krachten voor het gemeenschappelijke welzijn en de gemeenschappelijke veiligheid te gebruiken. In deze gemeenschap is tegelijk onze vrijheid gemotiveerd. Wij strijden voor het leven van het Duitsche volk, voor de vrijheid van den Duitschen en Europeeschen mensch. Wij weten dat duizend jaren der geschiedenis der menschheid hun zin zouden verliezen en de belangrijkste prestaties van den menschelijken geest verdaan zouden zijn, wanneer met ons het Avondland zou uitdooven. Daarom weten wij, dat wij zullen overwinnen. Wij treden in één gelid, bij het Duitsche zwaard ook het Duitsche woord, opdat de hoogste goederen der menschheid behouden zullen worden voor de eeuwige toekomst van ons volk."
(V. b. 5781 C.; dr. Seyss-Inquart 5796 A.)

Bewapening - Uitreiking Dr. Fritz Todt-prijs —
14 Febr. — De Führer heeft den dr. Fritz Todt-prijs ingesteld voor bijzondere prestaties op het gebied van uitvindingen ten aanzien van de productie van wapenen, munitie en weermachtsgereedschap. De prijs wordt verleend in den vorm van een eerespeld van goud, zilver of staal met een oorkonde en een prijs in geld. Op 8 Februari, den tweeden sterfdag van Rijksminister dr. Todt, is de prijs voor het eerst uitgereikt. Tijdens een plechtigheid in een wapenfabriek te Berlijn zijn acht Duitsche uitvinders onderscheiden met de eerste klasse van dezen prijs, de gouden speld, die door den Führer zelf wordt verleend.
(V. b. Bewapeningsprest. 5821 A.)

Repatrieering van Duitsche kolonisten uit de Sovjet-Unie —
14 Febr. — In verband met de wijziging van het front in de Sovjet-Unie zijn maatregelen genomen om de talrijke Duitsche kolonisten, die sedert de tweede helft van de achttiende eeuw het steppengebied tusschen Dnjestr en Don bevolken, naar het Duitsche Rijksgebied over te brengen. Het aantal Duitsche dorpen in het Zwarte-Zeegebied in het vroegere Russische gouvernement Jekaterinoslaw, Cherson en Taurie, is gestadig gestegen en bedroeg bij het uitbreken van den eersten wereldoorlog 1077 met een bevolking van ongeveer 600.000 Duitschers. Dezen zullen thans in de gouw Wartheland een nieuw tehuis vinden, waarbij er zorg voor zal worden gedragen, dat het verband der dorpsgemeenschap niet uiteengerukt wordt.
(V. b. Repatrieering v. Volksduitschers 5063 A.)

Weermacht - Lichtingen 1884—1893 opgeroepen —
14 Febr. — De Berlijnsche correspondent van de N. R. Crt. deelde 14 Februari zijn blad mede, dat uit een oproep in de Duitsche pers blijkt, dat alle dienstplichtigen van de jaargangen 1884 tot 1893, die zich tot dusver nog niet behoefden aan te melden, zich thans voor den militairen dienst moeten laten inschrijven.

C. **FINLAND — Ultimatieve eisch der Ver. Staten —**
14 Febr. — Het D.N.B. deelde 9 Febr. mede, dat het Finsche persagentschap een verklaring van het Finsche ministerie van Buitenlandsche Zaken publiceerde, waarin wordt gezegd, dat de Finsche minister van Buitenlandsche Zaken van den Amerikaanschen zaakgelastigde te Helsinki een ultimatieven eisch van het Amerikaansche ministerie van Buitenlandsche Zaken heeft ontvangen. Het D.N.B. meldt verder uit Stockholm: Op 8 Februari hebben de Sovjet-Russische pers en de radio geheel onverwacht een fellen aanval op Finland geopend. Alle bladen publiceeren uitermate agressieve artikelen over blijkbaar nauwkeurig aangegeven onderwerpen, waartoe zij waarschijnlijk van de regeering aanwijzing hebben ontvangen.
(V. b. Buitenl. pol. 5812 G.; Verh. t. Ver. Staten 4900 F.)

D. **ZWEDEN. — Binnenlandsche politiek - Verklaring min.-pres. Hansson —**
14 Febr. — Minister-president Hansson heeft, aldus meldde 6 Februari het D.N.B. uit Stockholm, den vertegenwoordiger van het Finsche blad „Helsingin Sanomat" een interview toegestaan. Hij gaf daarin als zijn persoonlijke meening te

kennen, dit in tegenstelling tot die van de verschillende Zweedsche partijen, dat een voortbestaan van de Zweedsche eenheidsregeering het beste is. Als argumenten daarvoor noemde hij, dat de Zweedsche sociaal-democraten ook na den oorlog waarschijnlijk de positie van meerderheidspartij of ten minste toch van de sterkste partij zullen hebben, zoodat zelfs bij ontbinding van de eenheidsregeering iedere Zweedsche regeering gevormd zou worden of door de sociaal-democraten alleen of door hen in samenwerking met een andere partij. Verder zijn er, nu de kwestie van den Zweedschen regeeringsvorm en van de landsverdediging zijn opgelost en na de sociale hervormingen enz. geen essentieele tegenstellingen meer. Volgens Hanssons' meening is derhalve een terugkeer tot het klassieke parlementarisme, dat gebaseerd is op meerderheid en oppositie, niet te verwachten. Om bovengenoemde redenen bestaat er voor een oppositie geen vooruitzicht ooit de meerderheidspositie te verwerven. Zij kan haar kracht dus beter in het kader van een eenheidsregeering gebruiken dan volledig geïsoleerd. Ten aanzien van de maatregelen tot hulpverleening aan andere landen na den oorlog — Zweden heeft tot dit doel 100 millioen kronen gereserveerd — verklaarde de minister-president, dat deze maatregelen zich waarschijnlijk niet tot de Noordsche landen zouden beperken. Hij deelde mede, dat er een instituut gevormd wordt, dat over het gebruik van de beschikbaar gestelde gelden zeggenschap zal krijgen. De Zweedsche hulpverleening zal niet in hoofdzaak uit giften in geld, doch uit goederenleveranties bestaan. Ten aanzien van Finland verklaarde de minister-president, dat de Zweedsche regeering met onverminderde belangstelling de positie van Finland gadeslaat.
(V. b. Hansson 5470 A.; Verkiez. 4843 G.; Buitenl. pol. 5804 C.)

A. FRANKRIJK — Evacuatie der Zuidkust —
14 Febr. — De adjunct-secretaris-generaal van de „Nationale Hulp" Gouineau, heeft, naar Belgapress 11 Febr. uit Parijs meldde, bij zijn terugkeer van een bezoek aan het Zuidoosten van Frankrijk aan de Parijsche pers meegedeeld welke evacuatiemaatregelen de Fransche regeering treft in het gebied van de Middellandsche Zee, als gevolg van de herhaalde Anglo-Amerikaansche bombardementen en van het gevaar voor een eventueele ontscheping. Het doel is vooral uit de gevaarlijke streken overtollige monden te verwijderen: ouderen, kinderen onder de 14 jaar, huisvrouwen, toekomstige moeders en voorts lycea, ziekenhuizen, tehuizen voor ouden van dagen en gevangenissen te doen ontruimen. 480.000 personen van de departementen Alpes Maritimes, Var, Bouches du Rhône, Gard, Hérault, Aude en Pyrenées Orientales zullen naar de naburige departementen Arrèche, Tarn, Drôme en Cantal worden overgebracht. **(V. b. Ontruim. Middell. Z. kust 5821 D.)**

Emigrantenregeering - Helleu teruggeroepen uit den Levant —
14 Febr. — De Engelsche nieuwsdienst meldt, dat het Fransche bevrijdingscomité te Algiers generaal Beynet heeft benoemd tot algemeen gedelegeerde en gevolmachtigde in den Levant in de plaats van generaal Helleu, die is teruggeroepen. **(V. b. Helleu 5757 F.)**

B. ITALIE (KONINKR.) — Opheffing jodenwetten —
14 Febr. (D.N.B.) — Naar de Britsche berichtendienst meldt, zijn op aanwijzing van Victor Emanuel alle anti-semitische wetten uit het Italiaansche wetboek geschrapt. Alle joodsche regeerings- en magistraatsambtenaren zijn op hun post teruggenomen. **(V. b. Positie Joden 5105 B.)**

C. POLEN (VOORMALIG) — „Nationale Raad voor de bevrijding van Polen" in de Sovjet-Unie opgericht
14 Febr. — De Engelsche nieuwsdienst meldt volgens het D.N.B. uit Moskou, dat een Poolsche groep emigranten in de Sovjet-Unie op 13 Februari het publiek heeft verrast met de mededeeling, dat zij heeft opgericht den „Nationalen raad voor de bevrijding van Polen", gevestigd te Moskou.
(V. b. Verh. Sovjet-Unie—Polen 5830 F.)

D. VATICAAN — Pauselijk protest tegen de bombardeering van Castel Gandolfo —
14 Febr. — Na den derden zwaren bomaanval op het Pauselijk zomerverblijf Castel Gandolfo heeft, volgens het D.N.B., het Vaticaan geprotesteerd tegen deze nieuwe schending van het neutrale Pauselijke gebied. **(V. b. 5840 A.)**

E. SAOEDI-ARABIE — Olieovereenkomst met Ver. Staten —
14 Febr. — In zijn functie van president der Petroleum Reserve Corporation heeft de Amerikaansche minister van Binnenlandsche Zaken, Harold Ickes, bekendgemaakt, dat tusschen de regeering der Vereenigde Staten en de regeering van Saoedi-Arabië een overeenkomst is gesloten.
Minister Ickes heeft aan de Arabian American Oil Company, die tot het concern van de Standard Oil behoort en aan de Gulf Oil Corporation opgedragen, een pijpleiding te bouwen, die van de Perzische Golf tot de Oostkust van de Middellandsche Zee loopt. Men raamt de kosten voor dit project op ongeveer 130 millioen dollar. De pijpleiding zal een lengte van 2000 km bezitten. In zake den bouw van een olieraffinaderij in Saoedie-Arabië wordt nog gemeld, dat de uitvoering van den bouw zal worden gefinancierd door de Arabisch-Amerikaansche oliemaatschappij, welke door de Standard Oil of Californië en de Texas Company werd opgericht. **(V. b. Petroleum 5831 C)**

F. VER. STATEN — Weermacht - Mutaties legerleiding —
14 Febr. — De Britsche berichtendienst meldt: Lt.-Gen. Sir Francis Poitiers Nosworthy is benoemd tot opperbevelhebber voor West-Afrika. De Amerikaansche gen.-maj. James H. Doolittle is op het Europeesche oorlogstooneel aangekomen om het commando op zich te nemen over het achtste Amerikaansche luchteskader; lt.-gen. I. C. Eaker wordt opperbevelhebber der geallieerde luchtmacht in het Middellandsche Zeegebied. **(V. b. 5821 C.)**

G. KUNST, KULTUUR — Piet Mondriaan overleden
14 Febr. — De N.R.Crt. deelde 10 Februari mede, dat de Nederlandsche schilder, Piet Mondriaan, 71 jaar oud te New York was overleden. Pieter Cornelis Mondriaan, 7 Maart 1872 te Amersfoort geboren, heeft zijn eerste lessen in het schilderen ontvangen van zijn vader en zijn oom Frits, waarna hij aan de Academie te Amsterdam heeft gestudeerd. Hij behaalde de acte M.O. teekenen. Aanvankelijk schilderde hij landschap, bloemen en figuur in impressionistischen trant. Op de in 1911 gehouden eerste internationale tentoonstelling van den Modernen Kunstkring in het Stedelijk Museum te Amsterdam — hij vormde met Conrad Kickert, Jan Sluyters en Jan Toorop het bestuur — trok o.a. zijn drieluik „Evolutie" de aandacht. Reeds op de volgende tentoonstellingen verschenen zijn „tableau no. .." getitelde schilderijen, welke vrijwel uitsluitend uit horizontalen en verticalen waren opgebouwd.
Mondriaan had zich in 1910 te Parijs gevestigd. De drang naar volstrekte zuiverheid en harmonie dreef hem allengs verder in de richting der, in het cubisme wortelende, abstractie. Hij kwam tot de composities zonder voorstelling, rechthoeken op witten grond, met voornamelijk primaire kleuren ingevuld. Hij trad toe tot de in 1916 door Theo van Doesburg gestichte groep De Stijl en werd lid van de Fransche groep Abstraction-Création, art non figuratif. Zijn denkbeelden heeft hij uiteengezet in zijn publicaties „Le Néoplasticisme" en „Neue Gestaltung". Neo-plasticisme is de richting genoemd: kunst als de plastische uitdrukking van het onbewuste en het bewuste door de verhoudingen tusschen lijnen en kleuren onderling, tot hun elementen teruggebracht, geometrische figuren in rood, geel en blauw. In zijn werk heeft Piet Mondriaan den strijd met het natuurlijke en met de voorstellingen aangebonden met schier dogmatische middeleeuwsche kracht. De groote werkspanningen kwamen uit dien strijd voort. Het was zijn bron. Hij hield van de natuur, hij hield van de oude kunsten en kunstvormen, maar op weg naar wat hij als het nieuwe eeuwige zag, kon hij niet anders dan bestrijden en terugdringen wat in het licht van zijn eeuwigheidsbeleving een sluiering, een hindernis, een vertroebeling, een weerstand was, maar zoodoende is hij dan ook met zijn werk buiten alle werkelijkheid komen te staan.

Yvette Guilbert overleden —
14 Febr. — Yvette Guilbert, de beroemde Fransche voordrachtkunstenares is, naar 10 Februari werd gemeld, te Aix-en-Provence op 77-jarigen leeftijd overleden. Geen enkele Fransche chansonnière is hier te lande zoo bekend en gevierd geweest als Yvette Guilbert. Vooral in Den Haag, waar zij als beginnelinge destijds groote aanmoediging vond, herinnert men zich de karakteristieke figuur met het felroode haar, het wijde groene gewaad met de lange zwarte handschoenen, „een levend en macabre affiche van Lautrec". Haar stem was ontroerend, haar voordracht meesterlijk, haar kennis van het chanson, waarvan zij een verzameling bezat van tachtig duizend stuks, van de vijfde eeuw tot op onzen tijd, onuitputtelijk. Haar ijverig zoeken heeft tal van prachtige liedjes uit de bibliotheken te voorschijn gebracht en weer gemeengoed gemaakt van de Fransche taal en kunst.
Ze werd grootgebracht in het pensionaat van Saint-Mandé, waar haar karakter gevormd werd, om later bestand te zijn

tegen de gevaren der amusementswijken Belleville, Ménilmontant, Clichy en Montmartre, die ze stormenderhand zou veroveren. Als midinette begonnen, ging zij in 1888 op het tooneel. Haar eerste succes stamt uit „Le Moulin Rouge", waar ze het publiek veroverde niet zoozeer door haar stem als wel door haar prachtige voordracht, waarmede ze de Fransche diseuse gecreëerd heeft. Yvette Guilbert heeft een rijk en boeiend leven geleid, dat ofschoon ze tot op hoogen leeftijd is blijven optreden, nimmer is overschaduwd door een tanenden roem.

Edvard Munch overleden —

14 Febr. — Op 30 Januari overleed te Oslo de bekende Noorsche schilder Edvard Munch. Hij werd 12 December 1863 te Loeiten in Hedemarken geboren. Hij bezocht de academie te Oslo en geraakte onder invloed van den impressionist Christian Krogh. Ook Munch schilderde veelal naar sociale motieven. Voor zijn ontwikkeling werd een driejarige studietijd te Parijs (1889—1892) belangrijk, waar hij veel van Gauguin en Manet leerde. Van 1892 tot 1908 woonde hij hoofdzakelijk in Duitschland en maakte reizen naar Parijs, Italië en Noorwegen. In het begin van zijn Berlijnsche jaren wijzigde zich zijn kunstopvatting geheel en wendde hij zich van het naturalisme af. Om hem heen is indertijd veel strijd geweest, verguizing en bewondering, doch zijn ontwikkeling heeft hem gekenmerkt als een der Noordsche meesters van groote beteekenis. Door de expressieve kracht van zijn subjectieve werk is hij als een voorlooper van de expressionisten beschouwd, zelf ging hij in monumentale richting. Rijkscommissaris Terboven en premier Quisling benevens vele Noorsche, Deensche en Finsche kunstinsteilingen hadden bij zijn crematie kransen gezonden.

Jean Giraudoux overleden —

14 Febr. — De bekende Fransche letterkundige Jean Giraudoux is op 31 Januari op 62-jarigen leeftijd in zijn woning te Parijs overleden aan de gevolgen van een niervergiftiging.

A. VEREENIGDE STATEN — Handel, Nijverheid - Overzicht conjunctuur —

14 Febr. — De Amerikaansche oorlogseconomie is vooral op gang gebracht door groote uitgaven van de schatkist. De staat heeft zelf de investeeringen ter hand genomen en de wapenproductie opgebouwd. De bestaande particuliere ondernemingen kregen groote orders en werden ten deele genoodzaakt, zich op de productie van wapens e.d. toe te leggen. Een en ander had een groote stijging van den algemeenen productie-index tot gevolg; sterker nog was echter het accres in den index, welke uitsluitend op de oorlogsproductie betrekking heeft. Stelt men beide indices naast het getal der maandelijksche staatsuitgaven voor oorlogsdoeleinden, dan blijkt duidelijk het onderlinge verband tusschen deze conjunctuurgegevens:

	Uitg. p. mnd. (in mill. $)	Indexcijfers *) Tot. prod.	Oorlogsprod.
4e kw. 1941	1.46	166	108
1e kw. 1942	2.38	172	178
2e kw. 1942	3.54	174	264
3e kw. 1942	4.92	183	345
4e kw. 1942	5.78	194	439
Jan./April 1943 ..	6.28	202	510
Mei/Aug. 1943 ..	7.33	204	587
Sept./Dec. 1943 ..	7.20	205	645

*) Ontleend aan 'NFA.

Een nauwkeurige beschouwing van de voorgaande cijfers leert, dat de oorlogsuitgaven in 1943 aanzienlijk minder snel toenamen dan in 1942 en in het laatste gedeelte van het jongste jaar zelfs daalden. De algemeene productiecijfers toonen dienovereenkomstig een bijna stabiel beeld en ook het tempo, waarin de specifieke oorlogsproductie steeg, werd in 1943 steeds langzamer. Dit bevestigt de meening, dat de expansie van Amerika's oorlogsproductie haar grenzen begint te naderen. Het ware intusschen onjuist, uit de betrekkelijke stabiliteit der productie-indices te concludeeren, dat de oorlogseconomie in de V.S. thans glad verloopt. Binnen de industrie zijn zich nog groote verschuivingen aan het voltrekken, welke moeilijkheden op het gebied van de tewerkstelling van arbeiders veroorzaken. Volgens 'NFA zouden begin 1944 51.5 (v. j. 52.4) mill. arbeidskrachten voor het productieproces beschikbaar zijn.
(Econ. Nieuws) **(V. b. Oorlogsind. 5635 C.)**

B. VERKEER — Scheepvaart - Vergelijkend overzicht betreffende bevolking, scheepsbouw en buitenlandschen handel —

14 Febr. — Prof. Dr. Sven Helander, leider van het „Institut für Seeschiffahrt und Welthandel", maakt in het Hamb. Fremdenblatt een vergelijking tusschen de handelsvloten van een aantal landen met de bevolkingsgrootte, den scheepsbouw en den buitenlandschen handel dezer landen. Het hierna volgende staatje geeft een overzicht van de procentueele aandeelen van de handelsvloot, de bevolking, den buitenlandschen handel en den scheepsbouw van een aantal prominente landen in de wereldtotalen:

	Handelsvloot	Bevolking	Buitenl. handel	Scheepsbouw
Duitschland	5.92	3.12	8.72	16.20
Engeland	26.47	1.71	13.93	35.02
Nederland	3.97	0.35	2.83	6.81
Zweden	2.27	0.26	2.01	5.98
Noorwegen	6.56	0.12	0.99	1.56
Denemarken	1.69	0.16	1.34	4.87
Frankrijk	4.33	1.75	5.12	1.00
Italië	4.85	1.28	2.44	0.82
Ver. Staten	18.74	5.39	12.04	8.80
Japan	6.75	4.25	4.87	—

Een verdere verduidelijking van de cijfers wordt gemaakt door de berekening van een index per hoofd van de bevolking, waarbij het wereldgemiddelde op 1.0 wordt gesteld.

	Scheepvaart	Buitenl. handel	Scheepsbouw
Duitschland	1.9	2.8	5.2
Engeland	15.5	8.1	20.5
Nederland	11.3	8.1	19.4
Zweden	8.7	7.7	23.0
Noorwegen	54.7	8.2	13.0
Denemarken	10.6	8.4	30.4
Frankrijk	2.5	2.9	0.6
Italië	2.7	1.3	0.5
Ver. Staten	3.5	2.2	1.6
Japan	1.6	1.1	—

Hierbij valt in het bijzonder de Noorsche scheepvaart op, die per hoofd haast 55 maal die van het wereldgemiddelde bedraagt. Op dezelfde wijze zou men den scheepsbouw in verband met de bevolkingsgrootte kunnen meten. Volgens Prof. Helander zijn echter de fluctuaties in den scheepsbouw dermate groot, dat men dit criterium moeilijk kan aannemen. Wel heeft hij het aandeel van de handelsvloot uitgedrukt in het aandeel in den wereldhandel, teneinde te kunnen nagaan, in hoeverre een land zijn buitenlandsche handel zou kunnen verzorgen. Indien dit cijfer 1 is, beteekent dit, dat het aandeel van een land in de wereldhandelsvloot evengroot is als het aandeel van dat land in den internationalen handel, waardoor voor de omstandigheden van 1939 kan worden aangenomen, dat het betreffende land zijn geheelen internationalen handel met eigen schepen kan afdoen. Tevens is aangegeven de verhouding scheepsbouw-handelsvloot, doordat het procentueele aandeel in den wereldscheepsbouw is gedeeld door het procentueele aandeel in de wereldtonnage. Onderstaand staatje geeft dit beeld weer:

	Handelsvloot: intern. handel	Scheepsbouw: handelsvloot
Duitschland	0.7	2.7
Engeland	1.9	1.3
Nederland	1.4	1.7
Zweden	1.1	2.6
Noorwegen	6.6	0.2
Denemarken	1.3	2.9
Frankrijk	0.9	0.2
Italië	2.1	0.2
Ver. Staten	1.6	0.5
Japan	1.5	—

Hieruit blijkt, dat landen als Duitschland en Frankrijk in 1939 niet in staat zijn geweest, hun internationalen handel geheel voor eigen rekening te nemen. In den scheepsbouw stond Duitschland echter vrij sterk, evenals trouwens Denemarken en Zweden. Dit wijst er op, dat deze landen zeer veel voor het buitenland hebben gewerkt. (Econ. Nieuws)
(V. b. Overz. Scheepsb. en scheepv. 5774 C.; Samenst. wereldhandelsvl. 5747 A.)

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND — Verminderde gevechtsactiviteit in het Oosten; Staraja Roessa ontruimd; verbinding met ingesloten troepen bij Tsjerkassy hersteld; afweersucces bij Witebsk - Luchtaanvallen op Rome, de abdij van Cassino, Castel Gandolfo, Helsinki en Berlijn; zware aanvallen op Londen - Zeegevecht bij IJmuiden - Hevige strijd om Cassino; landingshoofd Nettuno verkleind —

OOSTELIJK FRONT.

18 Febr. — Met uitzondering van het gebied van Narwa, waar van Sovjet-Russische zijde nog hevige aanvallen worden ondernomen, acht men te Berlijn over het algemeen de spanning aan het geheele front voorloopig geweken. Vrijwel overal is de activiteit van het roode leger aanzienlijk verminderd en men meent hier thans wel te kunnen zeggen, dat de eerste phase van het op 24 December begonnen Sovjet-Russische winteroffensief voorbij is. De vermindering der gevechtsactiviteit is voor een groot deel het gevolg van moeilijkheden, die de modder aan de operaties in den weg heeft gelegd, zoodat bij daling der temperatuur een hervatting der aanvallen valt te verwachten. Met het oog op deze ook in het Noorden te verwachten aanvallen is het Duitsche front tusschen Peipusmeer en Ilmenmeer, dat in de richting van Staraja Roessa ver naar het Oosten uitsprong, ter vermijding van het gevaar van flankaanvallen een eindweegs teruggenomen, hetgeen de ontruiming van Staraja Roessa zelf noodzakelijk heeft gemaakt. Deze ontruiming, na vernieling van alle militaire werken en zonder belemmering van de zijde van den vijand, werd in het weermachtsbericht van 18 Februari bekend gemaakt. In de zware gevechten in het gebied van Nikopol hebben Duitsche divisies onder bevel van de generaals Schörner, Brandenberger, Mieth en Kreysing in den tijd van 5 November 1943 tot 15 Februari 1944 doorbraakpogingen der bolsjewisten verhinderd en hun hooge verliezen toegebracht. Daarbij werden 1754 tanks, 533 kanonnen, talrijke andere wapens en ander oorlogsmaterieel buitgemaakt of vernietigd en 56 vijandelijke vliegtuigen door infanteriewapens neergeschoten. In het gebied ten Westen van Tsjerkassy werd, nadat hevige vijandelijke tegenaanvallen waren afgeslagen, de verbinding met een sedert weken afgesneden vrij sterke Duitsche gevechtsgroep, waartoe ook de divisies Wiking en Wallonië behoorden, die zich baan gebroken had tot aan het front van de tot haar ontzet in actie gekomen tankformaties, hersteld. Bij Witebsk hebben de Duitsche troepen in den strijd van 2 tot 16 Februari 1944 tegen den stormloop van meer dan vijftig infanteriedivisies en talrijke tankformaties der bolsjewisten in hardnekkige gevechten stand gehouden en daardoor in den thans geëindigden tweeden afweerslag een nieuw groot afweersucces behaald. De vijand leed zeer zware verliezen aan menschen en materieel.

LUCHTOORLOG.

13 Febr. — Duitsche gevechtsvliegtuigen ondernamen storingsaanvallen op Zuidoost-Engeland en Londen.

14 Febr. — Sterke formaties zware Duitsche gevechtsvliegtuigen hebben op 13 Februari des avonds een geconcentreerden aanval op Londen gedaan. Tusschen 21 en 22 uur vielen groote hoeveelheden bommen in het opgegeven gebied, dat duidelijk zichtbaar was. Anglo-Amerikaansche vliegtuigen bombardeerden in den nacht van 12 op 13 Februari Rome, zonder militaire schade aan te richten. De drager van het Eikenloof, kapitein Barkhorn, behaalde den 13den Februari 1944 aan het Oostelijke front zijn 250ste overwinning in de lucht.

15 Febr. — In de periode van 8 tot 14 Februari werden aan het Oostelijk front 206 vijandelijke vliegtuigen vernield, 27 eigen vliegtuigen gingen verloren. In de morgenuren van den 15en Februari vielen formaties vijandelijke gevechtsvliegers de historische abdij Cassino aan. Voorts heeft een groot aantal vijandelijke bommenwerpers in verscheiden golven Rome aangevallen. Tenslotte werd, in weerwil van het pauselijk verzoek, door eenige Engelsch-Amerikaansche vliegtuigen een aanval op het Pauselijke gebied van Castel Gandolfo ondernomen.

16 Febr. — Britsche vliegtuigen ondernamen in den nacht van 15 op 16 Februari een aanval op Berlijn. Luchtverdedigingsstrijdkrachten vernietigden volgens tot heden nog onvolledige rapporten 48 terreurbommenwerpers.

17 Febr. — Helsinki en omgeving stonden in den afgeloopen nacht bloot aan een hevigen vijandelijken luchtaanval. Waargenomen werd, dat meer dan 400 vijandelijke vliegtuigen aan den aanval deelnamen.

19 Febr. — Het luchtwapen ondernam in den nacht van 18 op 19 Februari met sterke formaties opnieuw een zwaren aanval op Londen. Door het en masse werpen van brisant- en brandbommen werden uitgestrekte branden en verwoestingen in het stedelijk gebied veroorzaakt. Berichten van Engelsche zijde noemen dezen aanval een der zwaarste aanvallen, die sedert 1941 op de Britsche hoofdstad zijn ondernomen.

ZUIDELIJK FRONT.

13 Febr. — Aan de Italiaansche fronten mislukte op het landingshoofd van Nettuno een vijandelijke aanval op Aprilia onder het geconcentreerde vuur van alle wapens. Bij Cassino duurde de verbitterde worsteling ook gisteren met onverminderde hevigheid voort.

14 Febr. — De dag verliep zonder noemenswaardige gevechtshandelingen. Formaties gevechts- en slagvliegers, batterijen bestookten scheepsconcentraties en ontschepingen in het gebied van Anzio en Nettuno. Hierbij werd een koopvaardijschip van 6000 B.R.T. door bomtreffers tot zinken gebracht. Bij Cassino duurden de zware gevechten voort. Een nieuwe vijandelijke penetratie tot in het midden van de puinhoopen van Cassino werd geheel uit den weg geruimd.

16 Febr. — Het Duitsche luchtwapen viel scheepsconcentraties in het havengebied van Anzio en Nettuno aan. Een torpedobootjager en vier vrachtschepen met een inhoud van 19.000 B.R.T. werden door voltreffers beschadigd, verscheiden benzine- en materieeldepôts vernield en troepenonderkomens in brand geworpen.

17 Febr. — Ten Zuiden van Rome hebben Duitsche troepen de aanvallen tot verdere verkleining van het vijandelijke landingshoofd bij Nettuno hervat.

18 Febr. — De aanval ter verkleining van het landingshoofd van Nettuno maakte in taaie gevechten vorderingen. Bij Cassino sloegen grenadiers alle vijandelijke aanvallen af.

19 Febr. — In het landingshoofd van Nettuno gelukte het den omsingelingsring tot vier kilometer ten Zuiden van Aprilia naar voren te verleggen. Bij Cassino wierp de vijand in de plaats van de afgematte Amerikanen Indische troepen in den strijd, die gedurende den geheelen dag stormliepen tegen het hoogteblok van Cassino.

ZEEOORLOG.

15 Febr. — Duitsche motortorpedobooten voerden in den afgeloopen nacht een operatie onder de Engelsche kust, zonder verliezen te lijden, uit, Tegelijkertijd dwongen Duitsche kustwacht-strijdkrachten voor IJmuiden Britsche motortorpedobooten tot den strijd, brachten in een hevig gevecht drie dezer vaartuigen tot zinken en dwongen de overige te wijken. De terugkeerende motortorpedobooten vielen deze getroffen vijandelijke formatie aan, schoten nog twee booten in elkaar en beschadigden verscheiden andere.

(V. b. Krijgsverrichtingen 5840 A.)

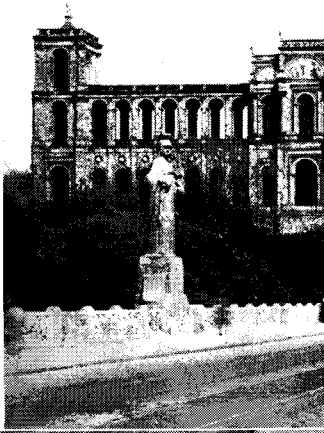
B. JAPAN — De strijd in Birma; Britsche divisie omsingeld —

19 Febr. — Naar Domei 15 Februari uit een Japansch steunpunt in Birma vernam, wordt de zevende Britsche divisie, welker sterkte op verscheidene tienduizenden manschappen met tanks en verscheidene honderden vrachtauto's wordt geraamd, nog slechts met groote moeilijkheden door de lucht geravitailleerd. Ofschoon wanhopige pogingen om den omsingelingsring te doorbreken worden gedaan gelooft men dat het tijdstip der vernietiging reeds nabij is gekomen. De zevende divisie, die ten N.W. van Boethidaoeng door Japansche afdeelingen steeds dichter wordt opeengedrongen, heeft reeds alle hoop verloren om zich een weg terug te banen.

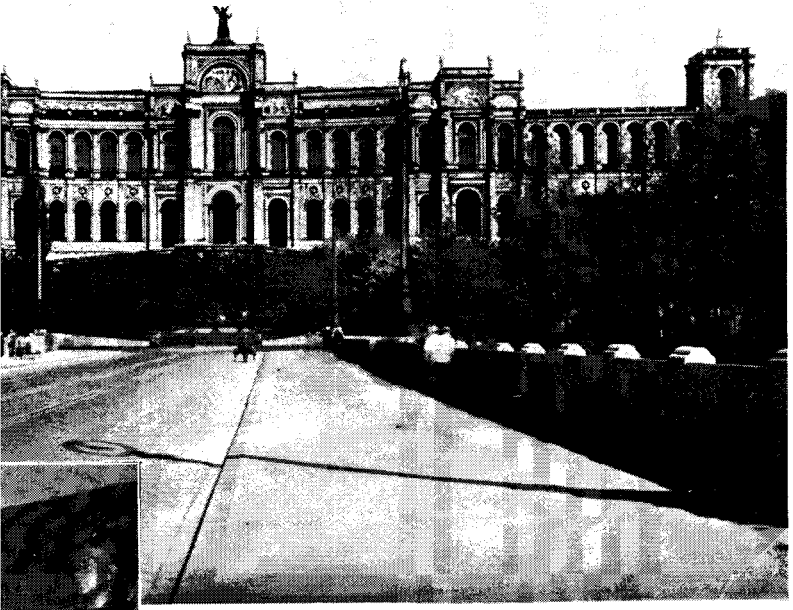
Geallieerde aanval op Truk —

19 Febr. — Een op 18 Februari door het Japansche hoofdkwartier gepubliceerd communiqué bevestigt, dat vijandelijke luchtstrijdkrachten sinds den ochtend van 17 Februari het eiland Truk in de groep der Carolinen aanvallen. Formaties vijandelijke vliegtuigen, die herhaalde aanvallen op het eiland ondernemen, waren van vliegkampschepen opgestegen. Tusschen de Japansche en de vijandelijke strijdkrachten worden hevige gevechten geleverd.

(V. b. Krijgsverrichtingen 5840 B.)

Boven: Het Maximilianeum te Munchen, alwaar Rijksminister dr. Seyss-Inquart op 10 Februari werd geïnstalleerd tot president der Deutsche Akademie.
(foto archief D. Z. i. d. Niederl.)

Onder: De installatieplechtigheid: dr. Seyss-Inquart spreekt zijn rede uit.
(foto P.B.Z./Recla.)

(Foto ᛋᛋ-Oberscharführer Sepp Fritz St.)

De Reichsführer-ᛋᛋ Heinrich Himmler tijdens de eerste uitreiking van de Germanische Leistungsrune te Avegoor.

A. **WERELDOORLOG — De bevrijding van de bij Tsjerkassy ingesloten divisies „Wiking" en „Wallonië"**
21 Febr. — Zooals in het weermachtsbericht van 20 Februari reeds werd gemeld, slaagde een Duitsche afgesneden gevechtsgroep, waarvan ook de divisies „Wiking" en „Wallonië" deel uitmaakten, er in de verbindingen met de hoofdmacht te herstellen en zich te bevrijden uit de bolsjewistische omsingeling. Het D.N.B. geeft hierover het volgende verslag:
Nadat door een diepe Sovjet-penetratie uit Zuidelijke en Noordelijke richting de onder bevel van den generaal der artillerie Stemmermann staande gevechtsgroep op 28 Januari van haar verbindingen was afgesneden, gingen op 4 Februari troepen van het leger en de Waffen-ᛋᛋ op twee plaatsen tegelijk bij verrassing tot doorbraakpogingen over. Gelijktijdig met de Oostelijk van Sjasjkof opdringende aanvalsgroep onder bevel van den generaal der pantsertroepen Breith vielen verder naar het Zuiden de formaties onder luitenant-generaal von Vormann aan, om sterke vijandelijke strijdkrachten tot zich te trekken en zoo de doorbraakpogingen der Noordelijke groep te vergemakkelijken. Bij de volbrenging van haar taak vernietigden zij 129 pantserwagens en 393 stukken geschut van elk kaliber, terwijl zij bijna 700 gevangenen maakten. Ofschoon sterke vijandelijke strijdkrachten door de troepen van generaal von Vormann werden gebonden, stonden de meer Noordelijk opdringende formaties toch altijd nog tegenover ongeveer 10 divisies infanterie en verscheiden pantserkorpsen. Een plotseling invallende dooi maakte het terrein onbegaanbaar en remde de doorbraakoperatie, die aanvankelijk snel terrein had gewonnen. Met ijzeren vastbeslotenheid echter baanden zich de Duitsche troepen een weg. Bezield door den wil, hun kameraden te bevrijden, overwonnen zij alle terreinmoeilijkheden, ook als zij, zooals op één plaats gebeurde, barrevoets moesten aanvallen.
Onder voortdurende aanvals- en verdedigingsgevechten braken zij den tegenstand der bolsjewistische divisies en hadden, toen zij zich met de bevrijde gevechtsgroep vereenigden, 606 Sovjetpantserwagens en 407 stukken geschut vernietigd. Bovendien maakten zij meer dan 1300 gevangenen. Ongeveer de helft van het aantal vernielde vijandelijke pantserwagens kwam op rekening van het zware pantserregiment van den eikenloofdrager luitenant-kolonel Baeke, dat sedert het begin van zijn ingrijpen ten Oosten van Sjasjkof, op 24 Januari, ongeveer 400 pantserwagens heeft vernietigd. In vast vertrouwen op het commando en op hun kameraden leverden intusschen de ingesloten formaties, die alleen nog werden geravitailleerd door de luchteskaders van luitenant-generaal Seidemann, onder bevel van generaal Stemmermann en luitenant-generaal Lieb heldhaftige afweergevechten tegen de numeriek veel sterker en voortdurend stormloopende vijandelijke troepen. Met vernietiging van 101 pantserwagens zuiverden zij, steeds weer tegenaanvallen ondernemende, gevaarlijke penetraties, tot zij op den avond van den 16den Februari overgingen tot de doorbraak door den steeds nauwer wordenden omsingelingsring. In weerwil van de zware sneeuwstormen konden zij de verbinding herstellen. Op den avond van den 18den Februari waren zij opgenomen in de vooruitgeschoven Duitsche hoofdlinie.

Adolf Hitler ontvangt de corpschefs; de generaals Stemmermann, Lieb, Gille en ᛋᛋ-Hauptsturmführer Leon Degrelle onderscheiden —
Na de bevrijding van de ten Westen van Tsjerkassy afgesneden Duitsche gevechtsgroep heeft de Führer 20 Februari in zijn hoofdkwartier de volgende commandanten van de troepenonderdeelen ontvangen, die daar ingesloten waren: den commandant van een vooruitgeschoven afdeeling, luitenant-generaal Lieb, die bij de doorbraak door den omsingelingsring de stoottroepen aanvoerde, den commandant van de ᛋᛋ-pantserdivisie „Wiking", ᛋᛋ-Gruppenführer en luitenant-generaal der Waffen-ᛋᛋ Gille, wiens uit Germaansche vrijwilligers bestaande divisie zich onder zijn leiding in de zwaarste gevechten opnieuw zeer bijzonder heeft onderscheiden, en den commandant van de ᛋᛋ-vrijwilligersbrigade „Wallonië", ᛋᛋ-Hauptsturmführer Leon Degrelle, die na den heldendood van den commandant der brigade het bevel op zich genomen heeft en die zich in de beslissende doorbraakgevechten schitterend gehouden heeft.
De Führer heeft genoemden commandanten persoonlijk de hun, uit waardeering voor hun schitterend persoonlijk optreden en den heldhaftigen strijd van hun troepen verleende hooge onderscheidingen overhandigd. Uit handen van den Führer ontving luitenant-generaal Lieb het eikenloof, behoorende bij het ridderkruis van het IJzeren Kruis, ᛋᛋ-Gruppenführer en luitenant-generaal der Waffen-ᛋᛋ Gille de zwaarden, behoorende bij het eikenloof van het ridderkruis van het IJzeren Kruis, ᛋᛋ-Hauptsturmführer Leon Degrelle het ridderkruis van het IJzeren Kruis. Ook generaal Wilh. Stemmermann, de commandant van het ingesloten legercorps, die sneuvelde op het slagveld, werd het Eikenloof bij het Ridderkruis van het IJzeren Kruis verleend. Verdere hooge onderscheidingen voor troepencommandanten en manschappen, die zich eveneens onderscheiden hebben, zijn verleend en zullen door de plaatselijke bevelhebbers worden overhandigd. De Führer liet zich door de commandanten een uitvoerige uiteenzetting geven over het verloop van de zware en harde gevechten, die na een wekenlange worsteling bekroond werden door de succesvolle doorbraak en het ontzet.

Verklaringen der bevelvoerende officieren —
De A.N.P.-correspondent meldt: Drie officieren van het Duitsche legercorps, dat ten Westen van Tsjerkassy bijna drie weken door de Sovjets omsingeld is geweest, hebben 21 Februari op de persconferentie van hun ervaringen verteld. Zij werden ingeleid door den Reichspressechef dr. Dietrich, die betoogde, dat Moskou, nadat de vernietiging der ingesloten Duitsche strijdkrachten reeds als onafwendbaar was gemeld, door de bevrijding dezer strijdkrachten in groote verlegenheid is gebracht en derhalve zijn toevlucht heeft genomen tot den truc, desondanks de vernietiging der Duitsche troepen te melden. Drie officieren waren daar om te bevestigen, dat van een vernietiging geen sprake is, drie officieren, die nog op 19 Februari midden in den hevigen strijd stonden en per vliegtuig naar Berlijn waren gekomen om van hun nog versche indrukken te verhalen. Als eerste sprak **luitenant-generaal Lieb,** die het commando over het legercorps heeft overgenomen van den op het slagveld gesneuvelden generaal Stemmermann. Hij vertelde, dat het moreel der ingesloten strijdkrachten steeds goed is gebleven, in afwachting van het bevel, uit te breken. Dit bevel dat om 11 uur in den avond werd gegeven, was ondanks den hevigen tegenstand, die overwonnen moest worden, den daaropvolgenden ochtend uitgevoerd en wel ten koste van slechts geringe verliezen. Generaal Lieb had van den vijand een radiobericht opgevangen, waaruit bleek, dat de tegenpartij uit woede over het gelukken der uitbraakpogingen den bevelvoerenden Sovjet-Russischen generaal van zijn functie heeft ontheven.
De commandant van de ᛋᛋ-pantserdivisie „Wiking", Gruppenführer en **generaal der Waffen-ᛋᛋ Gille,** begon met er op te wijzen, dat hij reeds geruimen tijd deel uitmaakt van deze divisie en tot op heden slechts slagen heeft gewonnen en geen enkelen verloren. Dit doel, aldus vervolgde hij, hadden wij ons ook in de omsingeling gesteld. Tot den laatsten man waren de Wikingers er van overtuigd, en wel vast overtuigd, dat wij of door de troepen buiten bevrijd zouden worden of zelf den omsingelingsring zouden breken. In den aanvang was het voor ons in het geheel nog geen begrip, dat wij ingesloten zouden zijn. Het grootste deel van onze mannen was daarvan pas overtuigd, toen wij door de luchtmacht geravitailleerd moesten worden. Maar ook toen heeft geen enkele man zijn kalmte verloren. Toen de ontzettingstroepen ten gevolge van de modder slechts met moeite vooruit konden komen, de omsingeling nauwer werd en het bevel tot verbreking van den ring kwam, was in zeer korten tijd de opstelling gereed. Ik had de divisie zoo opgesteld, dat wij door een wigvormigen aanval in de richting van Lysjanska door den vijand moesten breken en den kameraden in Lysjanska de hand reiken. De Führer, aldus vervolgde generaal Gille, heeft mij zijn dank en erkentelijkheid bewezen door mij de zwaarden bij het Eikenloof te verleenen. Dat heb ik aan mijn mannen te danken. Zij weten, dat ik hen niet heb vergeten, zooals de sovjet-omroep beweerd had. De leiders hebben zich niet per vliegtuig uit den omsingelingsring verwijderd. Zij hebben de manschappen niet alleen gelaten. Deze Moskousche leugens moesten het doen voorkomen, alsof er onderscheid wordt gemaakt tusschen officieren en manschappen. Het tegendeel is waar: wij allen, generaal, kolonel en kapitein tot aan den gewonen soldaat zijn in den ring gebleven. Aan onze mannen danken wij het dat wij er uit gekomen zijn. Zij hebben met voorbeeldige geestdrift gevochten en met ijzeren wilskracht hebben wij het klaargespeeld den vijandelijken ring te doorbreken.
ᛋᛋ-Hauptsturmführer Degrelle, die deel uitmaakte van een afdeeling der achterhoede, deelde mede, dat in geen geval geheele formaties Duitsche troepen, zelfs niet ter sterkte van een compagnie, door den vijand vernietigd zijn. Het is de tactiek van Stalin om bij den aanvang van een omsingeling op zijn minst het drievoudige aantal van de werkelijk ingesloten strijdkrachten aan de wereld mede te deelen, ten einde steeds nog te kunnen beweren, wanneer de troepen ontzet worden, dat de dan ontbrekende twee derden door de bolsjewisten vernietigd zijn. Het is de nationaal-socialistische geest, zoo verklaarde Degrelle, die zich in deze buitengewone overwinning der Europeesche en

Germaansche soldaten openbaart. De broederschap en de toewijding aan den Führer, de toewijding aan het nationaal-socialisme hebben deze overwinning gebracht.

Slotwoord van Dr. Dietrich —

Rijksperschef dr. Dietrich zeide den drie officieren dank voor hun uiteenzettingen. Zij hebben, zoo zeide hij, met eenvoudige woorden getuigenis afgelegd van de waarheid en de waarheid is, dat ongeveer 90 procent der ingesloten Duitsche troepen zich er door heen geslagen hebben en bevrijd zijn.

Vervolgens keerde dr. Dietrich zich tot de vertegenwoordigers van de Duitsche en buitenlandsche pers met de volgende woorden: „Met de waarheid is het op het oogenblik slecht gesteld in de wereld. Wij hebben thans drie op elkander volgende éclatante gevallen van klaarblijkelijk bedrog der wereldmeening ten aanzien van de zg. geallieerden: ten eerste de leugen van Cassino, welke door de schriftelijke getuigenis van den abt en door de verklaring van de pauselijke autoriteiten ondubbelzinnig onthuld is. Ten tweede het systematisch verzwijgen van het feit, dat groote Duitsche luchtaanvallen op Londen hebben plaats gehad. Ten derde de leugens van de liquidatie der omsingeling van Tsjerkassy, welke heden hier door de officieren der bevrijde Duitsche divisie aan de kaak worden gesteld.

Wel is waar is het helaas waar, dat de leugen vaak sneller is dan de waarheid en dat hij, die er brutaal op los liegt en brutaal beweert, in de wereld het eerst gedrukt en op den duur geloofd wordt. Ik heb eenmaal gezegd, dat onze tegenstanders het beginsel aanhangen: „Wie snel liegt, liegt dubbel". Dat was bij de laatste groote leugen der bolsjewieken vooral het geval. Maar het is even zeker dat op het gebied der publiciteit ten slotte toch de waarheid zich doet gelden. Dat de volken op den duur zich niet ongestraft laten voorliegen zoolang er mannen bij de pers en de publicistiek zijn, die den moed hebben tot de waarheid en die hartstocht bezitten om zonder vrees voor de waarheid te spreken. De leugen te ontmaskeren, de waarheid te dienen, deze mogelijkheden hebben ons heden deze dappere officieren door hun verschijnen gegeven. Het is slechts aan ons de waarheid in de wereld aan de overwinning te helpen. Het bolsjewistische bedrog van Kanef en Korsoen is ontmaskerd. De bevrijding van Tsjerkassy echter zal in de geschiedenis opgenomen worden als een van de belangrijkste voorbeelden van Duitsche soldatendom.

(V. b. 5848 A.)

De Duitsche luchtaanvallen op Londen —

21 Febr. (A.N.P.) — Zoowel van Duitsche als van Britsche zijde zijn over het resultaat der Duitsche luchtaanvallen op Londen tot dusver weinig details verstrekt, alhoewel men uit de publicaties reeds kon concludeeren, dat zij zeer intensief waren geweest. Nu men echter aan de hand van de rapporten der Duitsche piloten en van de door de gevechtsvliegtuigen opgenomen filmstrooken de uitwerking van de aanvallen heeft kunnen vaststellen, is men in leidende kringen van de Duitsche luchtmacht mededeelzamer geworden.

Men spreekt in deze kringen over „de groote brandcatastrofe", welke Londen in den nacht van den dertienden Februari, kort vóór het middernachtelijk uur, heeft getroffen en men kenschetst haar als een brillante combinatie van de talrijke kleinere patrouilleraids van het vorige jaar met het geweld van een modernen grooten aanval.

Men zal zich herinneren, dat het Duitsche legerbericht in de laatste maanden van het vorige jaar herhaaldelijk melding maakte van kleine luchtaanvallen op Londen. Indertijd berichtte ook de „Daily Mail" eenige bijzonderheden over deze raids, onder andere dat de Engelsche luchtverdedigingsstrijdkrachten na twaalf van dergelijke aanvallen er niet in geslaagd waren één der aanvallende Duitsche machines neer te schieten. Het blad schreef toen o.m.: Thans zijn het tien of twintig vijandelijke machines, die Londen aanvallen, maar wie garandeert. dat het er straks niet tweehonderd of meer zijn? Thans blijkt, dat de kleine aanvallen van 1943 inderdaad slechts een soort van verkenningsvluchten zijn geweest, welke voor een groot deel door denzelfden Duitschen officier werden gevlogen. Deze kapitein Werner von P. was verantwoordelijk voor het vaststellen van de gunstigste route langs welke Londen kan worden bereikt. Kapitein Von P. vloog zelf den eersten grooten aanval mee en wel op den rechtervleugel van de spits der Duitsche luchtstrijdkrachten. Hij verklaarde na zijn terugkeer, dat de eerste groote vlaktebranden reeds na vier tot vijf minuten ontstonden, in plaats van na ongeveer vijftien minuten na het hoogtepunt van den aanval.

Uit verschillende andere rapporten blijkt voorts, dat het in de bedoeling der Duitschers heeft gelegen deze vlaktebranden zoo snel mogelijk te veroorzaken en wel met zoo weinig mogelijk machines en materiaal. Daartoe dienden eveneens de kleine aanvallen van 1943, waarbij men het zgn. satellietensysteem heeft uitgedacht. Alle bommen van zwaar kaliber, die de aanvallers meevoeren, worden in een zgn. zwarte groep in het midden der eskaders meegevoerd, zoodat de grootst mogelijke bombardementsconcentratie wordt bereikt. Daarnevens heeft men een werkwijze uitgedacht, welke de diverse branden snel tot één groote vuurzee verbindt, terwijl kringsgewijze daaromheen talrijke andere brandhaarden als satellieten voorkomen. Achter dit zoogenaamde satellietensysteem schuilt natuurlijk een pirotechnisch geheim, waarover niet gesproken kan worden. Het resultaat van deze experimenten heeft de Duitsche piloten — dit blijkt uit hun mededeelingen — zelf verrast. Ook de uitwerking van de nieuwe explosieve munitie is zeer tevredenstellend geweest, meent men in stafkringen. Het geheim hiervan moet hoofdzakelijk in het kaliber gezocht worden.

Over den aanval zelf verklaren de Duitsche piloten, dat de Engelsche luchtverdediging volkomen overrompeld werd. Zij werd pas vijf minuten na het begin van den aanval actief. Dit verklaart ten deele ook de zeer lage Duitsche verliezen, die nog geen vier procent bedragen. Bovendien slaagden de Duitschers er in, onmiddellijk na de eerste hevige kanonnade met bommen een aantal batterijen buiten gevecht te stellen, waardoor de Duitsche machines rustiger konden vliegen. De ballonversperring miste haar uitwerking volkomen, daar deze zonder moeite overvlogen kon worden. De lage verliezen schrijft men ook toe aan het falen der Britsche peilapparaten of aan de manschappen, die deze installaties bedienen moeten. Dit kan men onder meer vaststellen uit het aantal Duitsche machines, dat de Britten boven Londen meenden te hebben kunnen vaststellen, doch dat veel te laag is.

Een interessant beeld van den aanval geven ook de filmstrooken, die door begeleidende snelle gevechtsvliegtuigen werden opgenomen. Hierop ziet men een soort zonnestelsel in een krans van sterren en planeten. In het centrum ligt de gigantische vlaktebrand, omringd door de blokbranden en de aparte brandhaarden.

De landing bij Nettuno; maatstaf voor een invasie in Europa —

21 Febr. — De Duitsche oorlogscorrespondent Wilhelm Zarske publiceert in de „Deutsche Allgemeine Zeitung" een beschrijving van de landing, waaruit blijkt welke enorme middelen noodig waren om de Anglo-Amerikaansche troepen op de kust bij Nettuno te ontschepen.

In de vroege ochtenduren van den 22sten Januari, terwijl de eerste ontscheepte Amerikaansche troepen het begin van de wegen naar Albano en Cisterna reeds hadden bezet, bood zich den Duitschen luchtverkenners het volgende beeld: ongeveer 150 transportschepen van allerlei grootte ankerden voor de kust, meer dan 100 landingsschepen van verschillend, speciaal model lagen reeds op het vlakke strand en waren reeds uitgeladen. Landingssteigers leidden van de zandige kust in zee en een twintig kilometer lange rij kabelballons, die van kleine speciale booten werden opgelaten, flankeerden den opmarschweg uit Napels en beschermden de aankomende vrachtschepen tegen luchtaanvallen. In totaal waren ongeveer 300 vaartuigen van elk soort verzameld. Veertien dagen achtereen voeren de schepen onafgebroken af en aan. Op sommige dagen werd de aankomst van 30 tot 50 schepen vastgesteld. Een of twee kruisers voeren geregeld langs de kust heen en weer en hun zware scheepsartillerie ondersteunde den strijd om het landingshoofd. Een dozijn torpedobootjagers cirkelden voortdurend om de konvooien.

Het grootste deel van de schepen van de transportvloot mat 2000 tot 3000 br. reg.ton. Den 24sten Januari werden hulpvrachtschepen van elk 6000 tot 6800 br. reg.ton waargenomen, waarvan er in de laatste dagen van Januari dagelijks ongeveer 50 tot 60 werden vastgesteld.

Onder de tot nu toe bekende landingsbooten der geallieerden bevindt zich een Engelsche landingsboot voor manschappen van vier en een halve ton, elf meter lang en 9.2 meter breed, die een snelheid ontwikkelt van 15 knoopen, voorzien is van twee reservetanks en een actieradius heeft van 250 zeemijlen. De Amerikanen hebben bij Nettuno gebruik gemaakt van een soortgelijke landingsboot, die zich alleen onderscheidde door een grootere snelheid. De grootere landingsbooten maten 120 tot 150 ton en zijn of uitsluitend voor het vervoer van soldaten of voor het transport van pantserwagens en vrachtauto's bestemd. Bij de speciale landingsbooten voor pantserwagens kon de boeg worden neergeklapt, zoodat de tanks direct van boord af op het strand kunnen rijden. Een landingsboot van 200 ton biedt plaats aan 250 soldaten met volledige uitrusting. De Anglo-Amerikanen hebben bij hun landingsoperaties behalve verbouwde Kanaalveerbooten en tankschepen ook nieuwe constructies gebruikt van 3000 ton, die dertig pantserwagens kunnen bergen

en eveneens op het strand schuiven, zoodat de tanks niet behoeven te worden overgeladen.
Op grond van ramingen en berekeningen komt de oorlogscorrespondent tot de conclusie, dat voor de landingsonderneming bij Nettuno gedurende de eerste veertien dagen waarschijnlijk anderhalf millioen ton scheepsruimte aan transportvaartuigen en grootere handelsschepen noodig is geweest.

A. NEDERLAND — Arbeidsfront - Kinderclubs —
21 Febr. — In verscheidene plaatsen in ons land heeft de gemeenschap „Vreugde en Arbeid" in samenwerking met den Ned. Volksdienst kinderclubs opgericht voor alle schoolgaande kinderen, jongens zoowel als meisjes, van 6 tot en met 13 jaar, wier vaders in het buitenland werkzaam zijn. Men heeft hiervoor de medewerking gekregen van het rijkscommissariaat. Het doel der clubs is meer aandacht te besteden aan die gezinnen in ons land, waarvan de vader in het buitenland werkzaam is. Daarmede worden de belangen van het kind gediend en ook van de vaders, die kunnen zien, dat hun kinderen niet aan hun lot worden overgelaten. In het gezin waarvan de vader weg is, heeft de moeder bij de opvoeding de taak van den vader er bij gekregen en dat in een tijd waarin zooveel van de huisvrouwen wordt gevergd. De kinderclubs houden de kinderen aangenaam en ook leerzaam bezig. Was in het begin de deelneming der kinderen gering, er begint verandering te komen nu men ziet wat de kinderen doen en hoe ze nuttig bezig worden gehouden. In enkele plaatsen, zooals Amsterdam en Rotterdam, heeft men resp. al 250 en 500 kinderen voor de kinderclubs, die in groepen van 6—8 en 9—13 jaar worden verdeeld. De deelneming aan de clubs is geheel kosteloos. Er zal niet alleen worden geknutseld, maar ook gespeeld en gezongen. De oudere jongens en meisjes zullen sport en gymnastiek beoefenen.
(V. b. Vreugde en Arbeid 5738 B.)

Arbeidsinzet - De houding der Nederlandsche arbeiders in Duitschland —
21 Febr. — Aan de N.R.Crt. ontleenen wij het onderstaande artikel:
Wie de ontevredenheid wil doorgronden, die er over de tewerkstelling aan Duitschen en Nederlandschen kant bestaat, mag het psychologische element niet verwaarloozen. De Duitschers hebben van het begin af aan vurig gehoopt dat onze arbeiders met den tijd begrip zouden gaan toonen voor den strijd, de moeilijkheden en het streven van het Duitsche volk. Die verwachting was volgens de ideologie van het nationaal-socialisme te meer verantwoord, omdat ons volk toch ook tot de Germaansche volkeren moet worden gerekend. Er is dan ook herhaaldelijk en met klem verzekerd, dat de Nederlandsche arbeiders in Duitschland dezelfde rechten zouden krijgen als hun Duitsche collega's. In de praktijk echter wil daar wel eens wat aan ontbreken. Wat toch is het geval? Over het algemeen geldt de Germaansche mensch voor een individualistische, stugge, ja, bijna onhandelbare figuur. Door de historische ontwikkeling in ons land is dat met den Nederlander wel in bijzondere mate het geval. Hij geeft zich dus niet gemakkelijk over aan de nieuwe vormen en gedachten, die onze Oostelijke naburen voorstaan. Dat komt onder meer tot uiting in zijn gedrag buiten de eigen grenzen en in zijn prestaties in den nieuwen werkkring. Vooral het laatste heeft in Duitsche kringen teleurstelling, om niet te zeggen wrevel, gewekt. Het nationaal-socialisme immers legt sterk den nadruk op het scheppende vermogen van den Germaanschen mensch. De Nederlander heeft altijd de reputatie genoten van een stugge werker te zijn, met eigen initiatief en ondernemingsgeest. Wanneer hij dus nu op schier alle punten beneden de maat blijft, dan moeten daar redenen voor bestaan. In zijn oogen zijn die er ook. De zooeven genoemde historische ontwikkeling is er één van. Verder kunnen er klachten worden beluisterd over de legering, de voeding, de kleeding, de verlofregelingen en meer van dergelijke klachten van materieelen aard, die op zich zelf bewijzen, dat meer idealistische overwegingen tot dusver weinig indruk maken. De ontevredenheid van onze landgenooten openbaart zich in verschillenden vorm. Verreweg het gros is ondergebracht in barakkenkampen, slechts een betrekkelijk gering percentage geniet inkwartiering bij burgers. In tegenstelling tot den Duitscher, met diens aangeboren gevoel voor al wat naar het soldateske zweemt, is de Nederlander allesbehalve een kampbewoner. Hij voelt er zich niet thuis, met het gevolg, dat hij veel verliest van den zin voor orde en netheid, die hem toch overigens niet vreemd is. We hebben tijdens ons verblijf in Duitschland verscheidene kampen bezocht. Daar waren er bij, die in alle soberheid voortreffelijk gebouwd en doelmatig ingericht waren. Er waren er ook, die alle teekenen van een vergane glorie vertoonden en waarop uit hygiënisch oogpunt gerechtvaardigde critiek mogelijk was. Dat de bewoners van zulke kampen zich in hun behuizingen niet bijster op hun gemak voelen is begrijpelijk. Vreemder echter is het, dat zelfs in de beste kampen de Nederlanders — de goeden niet te na gesproken — weinig animo toonen om de woon- en slaapvertrekken, die ze zelf niet eens hoeven schoon te houden, een sfeer van huiselijke gezelligheid te geven. Integendeel, de kampleiding moet er bijna overal bij voortduring streng op toezien, dat er in de barakken geen chaotische toestanden ontstaan.
In dit verschijnsel is één van de middelen te zien, waarmee het meerendeel der Nederlandsche arbeiders hun onwil over de tewerkstelling demonstreert. Maar ze hebben nog meer pijlen op hun boog. Vaak toonen ze zich traag en lusteloos in het werk, om zich aan den anderen kant ten opzichte van den werkgever aanmatigend, soms zelfs brutaal en ongezeglijk te gedragen. Brengen ze hun vrijen tijd buiten het kamp door, dan onderscheiden ze zich door hinderlijke luidruchtigheid en ongemanierdheid en — wat al weer heel verwonderlijk en niet in overeenstemming met het diepere wezen is — door een onverzorgd uiterlijk. Erger nog dan met de mannen is het met de Nederlandsche vrouwen en meisjes gesteld, waarvan er ongeveer 25.000 vrijwillig in Duitschland zijn gaan werken. Met name hun gedragingen op zedelijk terrein zouden, als men niet beter wist, een smet kunnen werpen op den goeden naam der Nederlandsche vrouwen in het algemeen. Het aantal geslachtszieken onder hen is, naar men ons van goed ingelichte zijde verzekerde, ontstellend groot. En per week worden er gemiddeld vier kinderen van onbekende vaders geboren. Misschien zegt dit cijfer op het eerste gezicht niet zoo heel veel. Gaat men echter over een geheel jaar rekenen, dan ziet men de levenswijze der Nederlandsche vrouwen en meisjes — al weer: de goede niet te na gesproken — in schrille kleuren geteekend. Hier en daar is het gedrag der Nederlandsche en andere vreemde arbeiders van dien aard, dat de plaatselijke overheden er ernstig over denken hun bewegingsvrijheid te beperken.
Dit zijn harde woorden. Maar het zijn tevens, om een afgezaagde gemeenplaats te gebruiken, waarheden als koeien. Ze moesten worden gezegd om dieper tot de kern der problemen en moeilijkheden door te kunnen dringen. Enkele jaren geleden nog was het zoo, dat de gemiddelde Duitsche burger met een zeker respect en bewondering over het Nederlandsche volk dacht en sprak. Onze welvaart, onze properheid en ingetogen levenshouding genoten een bijkans legendarische faam en spraken sterk tot de verbeelding van ons buurvolk. In het begin van den oorlog, toen alleen nog maar vrijwillige arbeidskrachten in het Rijk gingen werken, was de houding van het Duitsche volk dan ook uiterst welwillend tegenover de Nederlanders. Die verdienden dat ook, zoowel door hun werkprestaties als door hun gedrag in het openbaar. Maar van het moment af, dat de gedwongen tewerkstelling werd toegepast, kwamen er andere categorieën Nederlanders over de grens en sloegen gaandeweg de Duitsche gevoelens te hunnen opzichte om. Ofschoon behoorende tot den Germaanschen stam worden vandaag den dag de Nederlanders veelal als „buitenlanders" beschouwd. Wat dat wil zeggen, kunnen alleen zij beseffen, die uit ervaring weten welk een geringschattende beteekenis in Duitschland aan het begrip „buitenlander" wordt toegekend. Hoe dit ook zij, de stemming in Duitschland, ook bij sommige officieele instanties, is er voor de Nederlanders in den loop van den tijd niet vriendelijker op geworden. De redelijkheid gebiedt te erkennen, dat dikwijls de Nederlanders voor hun uitzending de arbeids- en levensvoorwaarden in Duitschland gunstiger voorgespiegeld hebben gekregen en nog krijgen, dan ze in werkelijkheid kunnen worden aangetroffen. Deze menschen vertrekken vol optimisme, maar voelen zich danig teleurgesteld, wanneer blijkt, dat hun een luchtkasteel is voorgetooverd. Dit is dan mede een reden om een houding van onverschilligheid en stil verzet aan te nemen. Voeg hierbij de bezwaren tegen de legering, de voeding, de kleeding en het verlof en ge hebt de belangrijkste factoren voor de ontevredenheid aan Nederlandsche zijde. De vraag mag echter worden gesteld, of dit alles voor zoovelen aanleiding mag zijn om vrijwel alle normen van fatsoen uit het oog te verliezen. Zooveel is zeker, dat de bereidheid der Duitsche autoriteiten, om aan overigens gerechtvaardigde wenschen en verlangens tegemoet te komen, geringer wordt naarmate het gedrag der Nederlandsche arbeiders meer reden tot critiek geeft.

Bezoek van Reichsorganisationsleiter dr. Ley —
21 Febr. — Een aantal Gaubeauftragten en D.A.F.-leiders bracht 17 en 18 Februari een tweedaagsch bezoek aan ons land. Zij namen kennis van de omstandigheden, waaronder de Nederlandsche arbeider hier gewend is te werken om

daaruit leering te trekken voor de „Betreuung" der Nederlandsche arbeidskrachten in Duitschland. De Duitsche gasten werden ontvangen op de vormingsschool „Drakenburg" van het N.A.F., waar Reichsorganisationsleiter Dr. Ley hen nog eens wees op het groote belang van een goede verzorging der buitenlandsche arbeiders en de wijze waarop deze dient te worden aangepakt.

Aan deze tewerkstelling waren vooral ook groote gevaren verbonden. In plaats van werkgevers met zweepen en politie in de bedrijven zooals zij zich hadden voorgesteld, troffen deze arbeiders bedrijfsgemeenschappen aan, waarin met vreugde werd gearbeid. Op de hoeken der straten stonden geen posten met machinegeweer. In de bedrijven troffen zij overal een gesloten gemeenschap van Duitsche menschen, onwrikbaar in hun Nationaal-Socialistische overtuiging. Nergens was er verschil in denken en handelen te bespeuren tusschen Gefolgschaft en ondernemer. De gesloten weerbare houding van de Duitsche arbeidsgemeenschap moet dezen buitenlandschen arbeiders, waaronder zich ongetwijfeld ook duizenden agenten van Moskou bevonden, tot nadenken hebben gestemd. Dit was iets nieuws voor hen, iets onbegrijpelijks. Spreker hield er zich derhalve van overtuigd, dat vele dier arbeiders thans anders gaan denken over de huidige vraagstukken en hun houding wijzigen.

Op dezen weg moeten zij verder worden geholpen want het gaat er niet alleen om, dat zij arbeid verrichten, maar ook de hoogste prestatie leveren. Niet onder dwang, maar uit het inzicht dat het recht is aan de zijde van Duitschland en deze oorlog des te spoediger afgeloopen is naarmate meer wapens worden geproduceerd. Ook de „Betreuung" der vreemde arbeidskrachten zal nog verbeterd moeten worden, want tenslotte gaat de meeste werving skracht uit van brieven waarin de arbeiders naar huis schrijven, dat zij het in Duitschland goed hebben en er goed verzorgd worden.

Aan den anderen kant moeten dezen echter bedenken dat het Duitsche volk in dezen oorlog de bloedoffers brengt voor de gemeenschappelijke Germaansche en Europeesche zaak en er zich dus niet over beklagen, wanneer zij eens hard worden aangepakt.

— Bezoek aan het hoofdkwartier der N.S.B. —

21 Febr. — Op 17 Februari heeft Reichsorganisationsleiter Dr. Ley den Leider een bezoek gebracht in diens hoofdkwartier te Utrecht. De Leider sprak zijn vreugde uit over dit bezoek en vond gelegenheid op ongedwongen wijze met Dr. Ley van gedachten te wisselen, waarbij uiteraard de positie van de Nederlandsche arbeiders in Duitschland ter sprake kwam.

— Opening Arbeitskammer van D.A.F.

21 Febr. — Op 18 Februari vond te Den Haag de feestelijke opening plaats van de Arbeitskammer van het Duitsche Arbeidsfront van het Arbeitsbereich der N.S.D.A.P. in Nederland. De Obmann der D.A.F. in Nederland, de heer Kretschmar, opende deze bijeenkomst.

Gelijk in Duitschland, waar zij reeds lang bestaat, is nu ook hier een Arbeitskammer ingesteld, die het D.A.F. in zijn werkzaamheden dient te ondersteunen. Zij wordt daarbij geholpen door adviseurs, Unterkammer en arbeidscommissies, waarvoor vooraanstaande en actieve leden van het D.A.F. in Nederland zullen worden uitgenoodigd hun medewerking te geven. Deze Arbeitskammer zal, aldus spr., waardevol werk kunnen verrichten bij de verbetering van de sociale verhoudingen in de bedrijven, de uitwisseling van arbeidservaringen, de organisatie van het prestatieloon, enz. Zij zal daarbij tevens haar zusterorganisatie, het N.A.F., kunnen voorlichten en steunen bij eventueele pogingen tot een soortgelijken opbouw van haar organisatie.

De leider van het D.A.F., dr. Ley, hield hierna een rede, waarin hij in een twaalftal punten de doelstellingen van het Duitsche arbeidsfront uiteenzette en de plaats en waardeering van den arbeid in het Europa van vroeger en van thans vergeleek.

De doelstellingen van het D.A.F. formuleerde hij als volgt:

1. De Duitsche mensch is het doel van al ons politiek, economisch en cultureel handelen. Zijn gezondheid, zijn welvaart, zijn kennen en kunnen zijn het doel van al ons streven.

De marxisten en liberalen dachten in tegenstelling hiermede slechts aan geld. Vroeger dachten de ondernemers slechts aan fabrieken en aandeelen, maar de menschen lieten hen onverschillig.

2. De volksgemeenschap overwint het persoonlijk en het groepsegoïsme. De maatschappij bestond voorheen slechts uit tallooze groepen van bij elkaar behoorende belanghebbenden en men stelde het belang van de natie als geheel steeds ten achter bij persoonlijke en groepsbelangen.

3. De prestatie, verricht voor de gemeenschap, vormt den grondslag voor den socialen rang, dien een werker inneemt. In Engeland, in Frankrijk en ook hier en daar in Nederland zijn de maatschappelijke verhoudingen gegrondvest op de verkeerde gedachte, dat de arbeider knecht is en de patroon de heerscher over zijn personeel. Wij herstellen daarentegen de menschelijke rechten in hun oude waarde. Wel moet in elk bedrijf de een bevelen en de ander gehoorzamen, maar dat heeft niets met de menschelijke rechten te doen. Een van de belangrijkste sociale maatregelen aan het begin van den oorlog is dan ook geweest, dat elke werker, onverschillig of hij hoog of laag geplaatst is, dezelfde rechten heeft op levensmiddelen, schoeisel, kleeding, enz.

4. Wij proclameeren het recht op den arbeid en den plicht tot den arbeid. Dit is de grondslag voor alle sociale zekerheid. Wie niet werkt, zal ook niet eten en wij kunnen niet toestaan, dat er menschen zijn, die alleen van hun geld leven en die geen werk verrichten. Wij hebben het recht op den arbeid niet alleen geproclameerd, maar ook verwezenlijkt.

5. Sociale zekerheid bevrijdt de arbeiders van de sociale afhankelijkheid. Deze zekerheid bestaat uit zekerheid van inkomen, zekerheid voor den levensavond, zekerheid bij ziekte en ongeval en zekerheid voor het moederschap, voor weduwen en weezen.

In Engeland, den puriteinsch ingerichten staat, is het geheele maatschappelijke leven afhankelijk van de twintig rijkste families; ja zelfs het koningshuis is daarvan afhankelijk. In Duitschland was de sociale verzorging van de werkers zelfs in den tijd van Bismarck al ver den anderen landen vooruit. Nu zijn wij hiermede nog verder, maar wij zullen niet rusten, voordat ook een grootscheepsche verzorging van de werkers op hun levensavond verzekerd zal zijn.

6. Het recht op onderwijs en ontwikkeling opent aan den begaafden den weg naar economischen en socialen opgang. Het beste onderwijs mag niet uitsluitend gereserveerd blijven voor de bezittende klasse. Door onze maatregelen zal ook de armste jongen, als hij bijzondere gaven heeft, deze tot ontwikkeling kunnen brengen. Een natie, die dat verwezenlijken kan, zal tot de belangrijkste in de wereld behooren. En Duitschland doet dit. Adolf Hitler trekt zich het lot aan ook van den begaafden jongen of het begaafde meisje in het meest afgelegen dorp.

7. Het gezin staat als kiemcel van de volksgemeenschap onder speciale bescherming. Door huwelijksvoorschotten, kindertoeslagen en tal van maatregelen tot bescherming van moeder en kind wordt aan het gezinsleven, als bron van het gemeenschapsleven van het geheele volk, dat in het tijdperk van 't marxisme was ondermijnd, zooveel steun gegeven, dat het zich op een gezonde wijze weer kan ontwikkelen en geen angst meer behoeft te bestaan, hoe men zijn kinderen groot brengt.

8. Het D.A.F. houdt het oog gericht op een doelmatig en vreugdevol gebruik van den vrijen tijd. Naast den materieelen nood kende de Duitsche arbeider ook een cultureelen nood. Spr. wees hierbij op de organisatie Kraft durch Freude, die in korten tijd zooveel heeft bijgedragen tot de cultureele ontwikkeling. Hij vergeleek hierbij Duitschland met Engeland, dat weigerde de KdF-schepen in zijn havens te doen aanleggen uit vrees, dat de Engelsche arbeider bij het zien daarvan ontevreden zou worden.

9. Wij willen een Europa zonder proletariaat maken. Het aanwezig zijn van een proletariaat is een ziektetoestand in een land, die er op wijst, dat de maatschappelijke orde in dat land niet goed is opgebouwd.

10. De nieuwe sociale orde, die wij willen maken, mag geen cliché zijn. Het leven in de volkeren van Europa moet geheel naar eigen aard worden opgebouwd volgens een aantal richtlijnen, die overal haar waarde behouden. Deze richtlijnen houden zich bezig met de gemeenschap van den arbeid, den opbouw van het gezinsleven, de eer van den arbeid, de sociale en cultureele verzorging van den werker, enz.

11. Ondanks het feit, dat de richtlijnen voor een nieuwe sociale orde geen cliché zijn, moeten de volkeren van ons werelddeel begrijpen, dat zij één gemeenschappelijken band hebben en uit één wortel stammen. Zij hebben dezelfde belangen en moeten daarom solidair zijn.

12. Het socialisme is de inhoud van onze idée. Een idée heeft alleen dan waarde, wanneer men er voor vecht. Het pacifisme heeft in ons denken geen plaats en socialisme en pacifisme zijn vijanden op leven en dood. Als wij dezen strijd willen winnen, moeten wij ook den vijand binnen Europa vernietigen. Die vijand is Juda. Juda is de vijand van het nationalisme en van het socialisme. De weg naar het socialisme is eerst dan vrij, als Juda is vernietigd. Engeland heeft zich met Juda verbonden omdat zij beiden vijanden zijn van den vooruitgang van de socialistische gedachte.

Deze grootere is er, Adolf Hitler; en ik ben er van overtuigd, dat Duitschland bevrijd zal worden van Engeland en Juda.
Deze twaalf punten van dr. R. Ley beteekenen voor Nederland bijgevolg — om iedere misvatting te voorkomen — volgens den geest van de uiteenzetting van dr. Ley, die hier slechts zeer in het kort samengevat weergegeven wordt: De Nederlandsche mensch is het doel van al ons politiek, economisch en cultureel handelen. Zijn gezondheid, zijn welvaart, zijn kennen en kunnen zijn het doel van al ons streven. Insgelijks geldt zulks voor Frankrijk, Noorwegen, Denemarken enz. en daarbovenuit Europa.
Dr. Ley eindigde zijn herhaaldelijk door applaus onderbroken rede met het aanhalen van Napoleon op zijn sterfbed te St. Helena: „Ik heb getracht Europa te vereenigen en tot de overwinning te leiden, het is mij niet gelukt. Er zal een ander komen, die grooter is dan ik. Hem zal het gelukken, en hij zal ons werelddeel vereenigen en tot de overwinning voeren."
(V. b. Nederl. Arb. in Duitschland 5747 B.; dr. Ley 5762 A.; Bezoek a. Nederl. 5106 A.)

A. NEDERLAND — Bevolking - Nijmegen 100.000 inwoners —

21 Febr. — Volgens de officieele opgave telde Nijmegen op 31 December j.l. 101.425 inwoners. **(V. b. Bevolking 5799 A.)**

Financiën - Spaargelden in 1943 —

21 Febr. — Het tegoed van de inleggers bij de Rijkspostspaarbank bedroeg per ultimo 1943 ƒ 776 millioen tegen ƒ 530 millioen per einde 1942. Voor de bijzondere spaarbanken bedroeg het totale spaartegoed per einde 1942 ƒ 480 millioen. terwijl dit voor einde 1943 op grond van de stijging in het afgeloopen jaar en met inbegrip van bijgeschreven rente op ongeveer ƒ 625 millioen kan worden geraamd. Het saldo spaartegoed van de boerenleenbanken bedroeg derhalve op 31 December 1943 ƒ 873 millioen. Hier bedroeg in 1943 de stijging van het tegoed ƒ 273 millioen.
Per einde 1943 is het totale spaartegoed gestegen tot ongeveer ƒ 2300 millioen, hetgeen een nieuw hoogterecord beteekent. **(V. b. Spaargelden 5835 A.)**

Handel, Nijverheid - Bruinkoolwinning bij Kerkrade

21 Febr. — Op initiatief van een paar groote Nederlandsche aannemersbedrijven zal binnen afzienbaren tijd een begin worden gemaakt met de exploitatie van het bruinkoolveld „Anna", aan de Noordelijke grens der gemeente Kerkrade. In het bruinkoolveld „Anna" — een oude concessie van de Maatschappij „Carisborg" te Treebeek — liggen de bruinkoollagen van tien tot zestien meter onder de oppervlakte van het heuvelachtige terrein. De rijkdom wordt op minstens vier millioen ton bruinkool geschat. De geheele productie is door textielfabrieken in Twenthe en steenbakkerijen aangekocht. Vermoedelijk zal reeds in April de eerste bruinkool ter plaatse gewonnen worden.
(V. b. Mijnbedrijf 5429 A.)

Kunst, Kultuur - Badings' opera „De Nachtwacht" —

21 Febr. — Uit het Handelsblad blijkt, dat de opera over een episode uit het leven van Rembrandt, waaraan Henk Badings, zooals reeds geruimen tijd geleden werd gemeld, bezig was, thans voltooid is en definitief den titel „De Nachtwacht" heeft gekregen. Het werk, waarvoor Tom Bouws in rhythmisch proza en rijmende verzen het libretto schreef, is door een uitgeversfirma aangekocht.
(V. b. Badings 5593 A.)

— Mr. H. G. v. d. Vies-prijs voor Ank van der Moer

21 Febr. — Het bestuur der Vereeniging van Letterkundigen heeft den mr. H. G. van der Vies-prijs voor de beste, gedurende een periode van twee jaar door een Nederlander in het Nederlandsch geschreven tooneelstuk toegekend aan Ank van der Moer, voor het blijspel, door haar geschreven „Waar is mijn dochter?"

— J. P. J. Wierts overleden —

21 Febr. — Te 's-Gravenhage is op 19 Februari op bijna 78-jarigen leeftijd overleden de als componist van Nederlandsche liederen populair geworden J. P. J. Wierts. Het spreekt vanzelf, dat onder het zeer vele, dat van dezen bijzonder productieven componist is verschenen, het eene beter gelukte en sterker insloeg dan het andere. Doch alleen al om liederen als het populaire „Onder moeders paraplu" en het niet minder graag gezongen en gehoorde „Hollands vlag" is Wierts in de geschiedenis van ons volkslied een figuur van beteekenis geweest, die in het populaire genre het kernachtige en beeldende van onze moedertaal ook muzikaal bewust heeft weten te maken.

Landaanwinning - Noordoostpolder —

21 Febr. — Ons groote nationale werk, het winnen en in cultuur brengen van nieuw land in het IJsselmeer, is in de oorlogsjaren gestadig voortgezet. Al moest onder de huidige omstandigheden helaas van het maken van den Zuid-Westpolder voorloopig worden afgezien, de Noord-Oostpolder is in 1941 droog gekomen en in 1942 werd de eerste bescheiden oogst van dit uitgestrekte gebied binnengehaald. In het afgeloopen jaar werd reeds een kleine 9000 ha. geoogst, dat is ruim 1/6 van den beschikbaren grond en dit voorjaar hoopt men circa 16000 ha. te kunnen inzaaien. Ruw geschat zal deze oppervlakte het broodgraan kunnen leveren voor ruim 600.000 menschen. Voor het in cultuur brengen van den geheelen polder, die een oppervlakte heeft van circa 48000 ha., heeft men een vierjaren-plan opgezet. Dit jaar hoopt men het te brengen tot 16.000 ha., in 1945 tot 28.000 ha., in 1946 tot 38.000 ha., om in 1947 ook het laatste stuk in gebruik te nemen.
De vaste bevolking begint zich al aardig uit te breiden. In 1943 is haar aantal meer dan verdubbeld en dit bedraagt thans circa 800. Opmerkelijk is het hooge geboortecijfer, dat zich eveneens in den Wieringermeer voordeed. Op 7 September 1942 werd, een maand na de instelling van het openbaar lichaam, de eerste geboorte aangegeven; in 1943 werden er echter al niet minder dan 31 kinderen geboren. Er bestaan reeds scholen te Ens, Emmeloord en Markenesse. Ook in de geestelijke en medische verzorging is voorzien.
(V. b. N.O.-Polder 5806 B.)

N.S.B. - Instituut der sympathiseerende leden opgeheven —

21 Febr. — Naar „Volk en Vaderland" van 18 Februari meldt, heeft de Leider het volgende bepaald: „De strijd van het nationaal-socialisme tegen de aanranders van Europa teekent zich, zoowel op politiek, als op militair gebied, steeds duidelijker af.
Ook in ons land staan al degenen, die zich hierbij voor het nationaal-socialisme verklaarden, als een hecht blok, in de overtuiging, dat onze wereldbeschouwing zal zegevieren. De innerlijke kracht der Beweging is door de tallooze ons opgelegde beproevingen en door den inzet van vele duizenden leden aan alle fronten en op de zeeën in de laatste jaren dusdanig versterkt, dat geen gevaar meer bestaat voor verlies van beginselvastheid. Beperking van het ledental wordt daardoor thans niet meer noodig geoordeeld, reden waarom ik het navolgende bepaal:
1e. Mijn op 20 Juni 1941 in „Volk en Vaderland" bekend gemaakte bepaling van 17 Juni d.a.v. in zake sluiting tot nader order van de N.S.B. voor rechtstreeksche toetreding van nieuwe leden, wordt hiermede opgeheven.
2e. Het instituut van „sympathiseerend-lid", zoowel als het instituut van „werkend-lid" wordt dientengevolge afgeschaft.
3e. Er worden voortaan onderscheiden; a. leden: zij, die in het bezit van een stamboeknummer gesteld zijn of worden; b. kernleden: leden, die hun krachten in bijzondere mate in dienst stellen van het nationaal-socialisme; zij zijn politieke leiders en ontvangen een rang; c. begunstigers: zij, die zonder eenige verdere verplichting uitsluitend financieelen steun verleenen aan de Beweging; uiteraard worden zij niet als leden der beweging beschouwd."
(V. b. Lidmaatschap N.S.B. 5589 A.)

Justitie - Terroristen doodgeschoten —

21 Febr. — De Höhere ᛋᛋ- und Polizeiführer maakte 18 Februari bekend: Bij de arrestatie van terroristen in Middelstum, provincie Groningen, op 11 Februari 1944, hebben deze verzet gepleegd en zijn daarbij doodgeschoten. Het zijn de volgende terroristen: 1. De monteur Claas Bos uit Middelstum. 2. De gemeente-ambtenaar Jacob Pieter Gootjes uit Baflo. 3. De gemeente-ambtenaar Pieter Gootjes uit Baflo. Zij waren allen in het bezit van vuurwapenen.
Op 14 Februari 1944 is het Polizeistandgericht te Assen bijeengekomen en heeft de onderstaande leden van een groep terroristen ter dood veroordeeld: 1. den wegwerker Gerben Desiré Oswald uit Harlingen; 2. den kantoorbediende Gerrit Schuil uit Harlingen; 3. den timmerman Lolle Rondaan uit Beetgum; 4. den student Folkert Bergsma uit Delft. Het overtuigend bewijs van hun schuld is geleverd en de veroordeelden hebben bekend, een poging tot moord te hebben gedaan op den Nederlandschen eerste-luitenant der politie Van Wijnen te Harlingen, alsmede op een anderen pro-Duitschen Nederlander. Bovendien hebben zij hun medewerking verleend bij overvallen op verscheidene gemeentehuizen en distributiekantoren. Voorts waren zij in het verboden bezit van vuurwapens en hebben zij anti-Duitsche pamfletten verspreid. Het vonnis is, nadat het verzoek om gratie was afgewezen, met den kogel voltrokken.
Op 15 Februari 1944 is het Polizeistandgericht te Soest, provincie Utrecht, bijeengekomen en heeft de onderstaande leden van een groep terroristen ter dood veroordeeld: 1. Den student Cornelis Burger uit Zeist. 2. Schoenmaker Cor-

nelis Karman uit Baarn. 3. Den student Rut Veenendaal uit Tiel.
Het overtuigend bewijs van hun schuld is geleverd en de veroordeelden hebben bekend o.a. aan de volgende strafbare feiten te hebben medegewerkt: Moord op den ambtenaar van den Crisis-Contrôledienst Muller op 3 November 1943, alsmede aan den overval op het distributiekantoor in Geldermalsen in September 1943. Bovendien waren zij voor een deel in het verboden bezit van vuurwapens en hebben zij ophitsende anti-Duitsche pamfletten verspreid. Het vonnis is, nadat het verzoek om gratie was afgewezen, met den kogel voltrokken. **(V. b. Doodvonnissen 5811)**

A. **NEDERLAND — Volk en Bodem - Collectie Casimir Ubagh in Nederland terug —**
21 Febr. — In de tweede helft der vorige eeuw had de archaeoloog Casimir Ubagh te Maastricht een groote verzameling vondsten, betrekking hebbende op prae-historische, vooral neolithische nederzettingen uit de omgeving, als van het palendorp bij Catey en de vuursteenwerkplaatsen te St. Geertruid, samengebracht. Na zijn overlijden geraakte deze waardevolle collectie buiten het land, te Leuven, in het Institut géologique. Dit instituut bestaat binnenkort vijftig jaar en zal dan, door bemiddeling van professor Asselberghs, aan het Natuur Historisch Museum in Limburg een deel dezer verzameling als feestgeschenk aanbieden.

Weermacht - Duitsche verdediging - Plaatselijke evacuatiemaatregelen —
21 Febr. — In verschillende deelen van het Nederlandsche kustgebied geschieden op het oogenblik plaatselijke evacuaties der burgerbevolking, welke op militaire gronden noodig zijn. De evacuaties geschieden in de eerste plaats uit de overweging, dat men de Nederlandsche burgerbevolking tijdig wil beschermen voor mogelijke gevaren.
Alle evacuatiemaatregelen geschieden volgens plannen, waarbij de Nederlandsche autoriteiten en organisaties in groote mate worden betrokken. De bewoners van de te ontruimen gebieden, die bij familieleden en kennissen in andere provincies onderdak kunnen vinden, hebben de mogelijkheid, binnen een bepaalden tijd de nieuwe verblijfplaats zelf te kiezen. Na afloop van dezen termijn geschiedt de ontruiming volgens vastgestelde regelen.
(V. b. Kustverd. 5681 A.; Invasie 5836 A.)

B. **ARGENTINIE — Regeering - Minister-president Ramirez vervangen door Nicolas Repetto —**
21 Febr. — Naar de Engelsche nieuwsdienst meldt, zou, volgens berichten uit Buenos Aires, generaal Ramirez zijn afgetreden. Tot zijn opvolger zou zijn aangewezen Nicolas Repetto.
Een medewerker van de „Times" geeft uit Buenos Aires een sensationeele uiteenzetting van den achtergrond der jongste Argentijnsche regeeringscrisis. Er is goede grond om aan te nemen, aldus schrijft hij, dat de crisis is veroorzaakt doordat men Gilbert, minister van Buitenlandsche Zaken, en kolonel Gonzales, secretaris van het bureau van den president, de bedoeling toeschreef, niet alleen de Spil den oorlog te verklaren, maar ook de diplomatieke betrekkingen met Spanje te verbreken. Dezen hadden als motief aangevoerd, dat Spanjaarden in Argentinië zouden optreden als spionnen en agenten voor de Spil. Een feit is, dat Gonzales op de persconferentie van 11 Februari iets liet doorschemeren over „Spaansche spionnen". Op 14 Februari lagen, aldus de medewerker van de „Times", vier decreten gereed: 1. Oorlogsverklaring aan de Spil; 2. Breuk met Spanje; 3. Afkondiging van het oorlogsrecht; 4. Algemeene mobilisatie. Deze decreten leidden tot de regeeringscrisis. Gilbert stelde voor, dat men door de oorlogsverklaring aan de Spil de weerspannige leden van het kabinet voor voldongen feiten zou stellen. De minister van Justitie, Zuviria, keerde zich onmiddellijk met steun van nationalisten en van de officiersgroep tegen Gilbert. Tot Ramirez werd een ultimatum gericht, waarin het ontslag werd geëischt van alle ministers, die voorstanders van den oorlog waren. Generaal Varre, vice-president, overhandigde Ramirez uit eigen beweging een dergelijk ultimatum.
(V. b. Regeering 5830)

C. **BULGARIJE — Nieuwe volksorganisatie —**
21 Febr. — S.P.T. meldde 18 Februari uit Sofia:
In Bulgarije zal een nieuwe volksbeweging worden gevormd, hetgeen een hervorming van binnenlandsch-politieken aard in het autoritaire, partijlooze regiem van het land beteekent. De beweging zal den naam van „gemeenschapswacht" dragen en de taak op zich nemen van de tot nu toe ontbrekende staatspartij in Bulgarije. De initiatiefnemers weigeren haar een partij te noemen om niet de rivaliteit te wekken van de nog aanwezige partijkrachten uit den tijd voor 1934. De nieuwe beweging zal het hierarchische systeem der volksindeeling onder een politiek dak brengen. De afdeelingen die hieronder vallen, zijn de arbeiders, de boeren, de kooplieden, de industrieelen en zij die vrije beroepen uitoefenen en verder de organisaties van de reservisten van het leger en van de officieele jeugdorganisatie Brannik. De gemeenschapswacht wil volgens de woorden van minister Christoff een band tusschen volk en regeering vormen en niet alleen de openbare meening vormen, doch zelfs op de activiteit van het regeeringsapparaat toezicht houden. Iedereen kan vrij toetreden. De minister voert op het oogenblik onderhandelingen met de regeeringsgetrouwe organisaties, daar de oppositioneelen niets van zich hebben laten hooren.

D. **ENGELAND — Weermacht - Mutaties legerleiding**
21 Febr. — Op 14 Februari is te Londen van officieele zijde het volgende bekend gemaakt: Tot bevelhebber van het Oostelijke commando in Groot-Brittannië is benoemd generaal sir Robert Anderson, tot bevelhebber van het Zuidelijke commando luitenant-generaal W. D. Malton en tot bevelhebber van het Londensche district luitenant-generaal sir Henry Lloyd. **(V. b. 5821 C.)**

E. **GRONDSTOFFEN — Productie van synthetische rubber in de Ver. Staten —**
De synthetische rubberproductie in de V. S. heeft in Januari 1944 50.000 ton bedragen tegen 124.000 ton in het 4de kwartaal 1943, een maandgemiddelde derhalve van 41.000 ton. Men hoopt in het tweede halfjaar 1944 een maandelijksche productie van 75.000 ton te bereiken. (Het Financ. Dagbl.)
(V. b. Rubber 5834 B.)

F. **INTERN. ROODE KRUIS — Postverkeer —**
21 Febr. — In 1943 heeft het Roode Kruis te Genève 20.568.635 brieven gekregen en weggestuurd. Het aantal ontvangen en verstuurde brieven van het uitbreken van den oorlog af tot en met 31 December 1943 bedraagt 59.516.523. In deze periode werden 246.177 telegrammen verstuurd. Alleen in 1943 al 147.458. **(V. b. Intern. Roode Kruis 5830 E.)**

G. **ITALIE (KONINKR.) — Regeering - Mutaties —**
21 Febr. — Naar de Britsche berichtendienst uit Zuid-Italië meldt, heeft Badoglio zijn ministerie gereorganiseerd en Ettore Casati benoemd tot minister van Justitie, Lucifero tot minister van Landbouw en Dino Philipson tot onderstaatssecretaris in het bureau van den minister-president.
(V. b. Regeering 5751 A.)

H. **ITALIE (REPUBLIEK) — Anglo-Amerikaansche bomaanval op Monte Cassino —**
21 Febr. — Op 15 Februari hebben — zooals wij reeds vermeldden in ons oorlogsoverzicht op pag. 5848 A. — Engelsch-Amerikaansche gevechtsvliegtuigen talrijke bommen uitgeworpen op de abdij van Monte Cassino, het moederklooster van de orde der Benedictijnen. Hierbij is het klooster volkomen verwoest en is een groot aantal der bewoners van het klooster gedood, bedolven of gewond. Het klooster had reeds op 15 Januari door vijandelijk artillerievuur groote schade geleden.
In een officieele verklaring stelde maarschalk Kesselring, opperbevelhebber der Duitsche troepen in Italië vast, dat toen het Vaticaan eenige maanden geleden tot hem het verzoek richtte het klooster Cassino niet bij de gevechtshandelingen te betrekken, hij zich met dit voorstel terstond accoord verklaard heeft, op voorwaarde dat de tegenpartij een dienovereenkomstige houding zou aannemen. Hij heeft toen verboden, dat Duitsche soldaten het klooster en zijn naaste omgeving zouden betreden. De strikte naleving van dit bevel is voortdurend gecontroleerd door de bevoegde commandanten en speciaal opgestelde wachtposten en veldgendarmerie. Zelfs van het verlof, om zwaar gewonden in geval van nood tijdelijk in het klooster onder te brengen, is tot aan het bombardement geen gebruik gemaakt. Wel werd aan talrijke Italiaansche vluchtelingen toegestaan zich onder de hoede van het klooster te begeven. Op den dag van den aanval bevonden zich dientengevolge verscheidene honderden vluchtelingen in de abdij, die in vertrouwen op de heiligheid van het geestelijke gebied en zijn neutraliteit het klooster als toevluchtsoord hadden opgezocht. De bewering, dat het klooster was gemaakt tot het „sterkste artillerie-versperringsfort ter wereld" is een vierkante leugen die een bepaald doel nastreeft.
Het feit, dat zich binnen het bereik van het klooster geen Duitsche soldaat heeft opgehouden, wordt bevestigd door schriftelijke verklaringen van den abt van het klooster, bisschop Gregorio Diamare, den beheerder der abdij van Monte Cassino, don Nicola Clementi en den bisschoppelijken gedelegeerde van het bestuursbureau van het diocees van Monte Cassino, don Franceco Salconio.

Voorts deelde maarschalk Kesselring in deze verklaring mede, dat nu de inrichtingen van het klooster zijn vernield het uit militair oogpunt vanzelf spreekt, dat het klooster Monte Cassino in de Duitsche verdedigingswerken wordt opgenomen. De Pauselijke residentie Castel Gandolfo, die eveneens door Engelsch-Amerikaansche bommenwerpers aangevallen en zwaar beschadigd is en waarbij meer dan 500 personen onder wie zestien kloosterzusters, werden gedood, is nooit door Duitsche troepen bezet geweest. De exterritorialiteit van dit gebied is heel bijzonder gerespecteerd.

Verklaring van den abt-bisschop van Cassino —
De abt-bisschop Gregorio Diamare heeft voor den omroep van Rome in den loop van een interview een verslag gegeven van de vreeselijke oogenblikken, die hij en de met hem ingesloten menschen benevens de naar het klooster gevluchte vrouwen en kinderen tijdens het luchtbombardement en de beschieting door het vijfde leger hebben moeten doormaken. De grijze prelaat, die zijn verklaringen met zwakke, maar besliste stem aflegde, wees er allereerst op, dat hij en zijn medebroeders vast vertrouwden op de door beide oorlogvoerende partijen gegeven verzekeringen, dat de kloostergebouwen in ieder geval gespaard zouden worden. „Wij voelden ons volkomen veilig" — zoo ging de abt voort — „tot op 14 Februari plotseling Amerikaansche vlugschriften boven ons werden afgeworpen, waarin men ons uitnoodigde het klooster terstond te verlaten". Op de hier gestelde vraag, of er dan leden van de Duitsche weermacht op het gebied van de abdij geweest waren, antwoordde de abt op beslisten toon: „Neen. Geen enkele Duitsche soldaat. Niemand". Het leven binnen de kloostermuren had zich, zoo ging de abt verder, tot de laatste dagen binnen het kader van vreedzame kloosterlijke beslotenheid en rust kunnen afspelen. **(V. b. Bombardem. Cassino 5848 A.)**

A. NEDERLAND — Financiën - Overzicht ontwikkeling staatsschuld —

14 Febr. — Volgens een opgave van Keesings Financieel Archief verliep de ontwikkeling van de Nederlandsche staatsschuld als volgt:

1 Jan.	Gevest. schuld	Vlott. schuld	Totaal
	(in millioenen guldens)		
1905	1106	13	1120
1914	1148	13	1161
1918	1609	334	1944
1923	2728	837	3566
1931	2387	294	2682
1935	2700	661	3362
1939	3211	774	3985
1940	3140	1077	4217
1941	3587	1741	5329
1942	4463	2394	6857
1943	5331	3177	8509
1944	6123	4180	10303

(V. b. Staatsschuld 5650)

B. JAPAN — Kabinet - Mutaties —

21 Febr. — Het Japansche bureau voor de inlichtingen heeft 19 Februari de volgende kabinetswijzigingen bekend gemaakt:

1. Keita Goto wordt opvolger van Yosjiaki Hatta als minister van Verkeers- en Transportwezen.
2. Sjinjia Oetsjida wordt opvolger van Tatsoenosoeke Jamazaki als minister van Landbouw en Handel.
3. Sotaro Isjiwata wordt opvolger van Okinori Kaya als minister van Financiën.

In plaats van veldmaarschalk Soegiyama heeft ministerpresident generaal Tojo den post van chef van den Japanschen generalen staf op zich genomen. Tevens heeft admiraal Sjimada, de minister van Marine, den post van chef van den admiralen staf op zich genomen, in plaats van groot-admiraal Nagano. Verder heeft het departement van Oorlog bekend gemaakt, dat luit.-generaal Sjojiro Iida benoemd is tot opperbevelhebber van het centrale Japansche thuisleger in plaats van generaal Joen Oetsjirokoe. Laatstgenoemde zal voortaan den post bekleeden van souschef van den generalen staf en bovendien lid worden van den oppersten oorlogsraad. **(V. b. Regeering 5700 D.)**

C. FRANKRIJK — Staatsbegrooting 1944 —

29 Febr. — De gewone Fransche staatsuitgaven voor 1944 worden geraamd op frs. 150 milliard of frs. 22.7 milliard meer dan in 1943. De totale ontvangsten worden geraamd op frs. 136.9 milliard of frs. 35 milliard meer dan in 1943. De rentedienst voor de staatsschulden zal frs. 5.1 milliard meer vereischen, de post salarissen frs. 6.2 milliard. De directe en indirecte belastingen zullen met resp. frs. 11.5 en frs. 11.8 milliard stijgen. Het tekort der Fransche staatsbegrooting wordt voor 1944 geraamd op frs. 14 milliard tegen ruim frs. 26.3 milliard in 1943, frs. 56.5 milliard in 1942 en frs. 66.1 milliard in 1941. Met inbegrip van de speciale begrooting en de andere eischen, welke aan de Fransche schatkist worden gesteld, zullen in 1944 de uitgaven in totaal frs. 408 milliard bedragen tegen frs. 405 milliard in 1943. Na aftrek der gewone ontvangsten moet door credieten frs. 271 milliard worden gedekt tegen frs. 305 milliard in 1943. De Fransche staatsschuld bedroeg per 30 November 1943 frs. 1302 milliard of frs. 235 milliard meer dan per 1 Januari 1943. **(V. b. Staatsuitg. 4748 A.)**

D. SOVJET-UNIE — Weermacht - Maarschalk Sjoekov plaatsvervangend opperbevelhebber —

21 Febr. — Volgens een bericht aan „Aftontidningen" deelt de Sovjet-Russische berichtendienst mede, dat de Sovjet-Russische maarschalk Sjoekov tot plaatsvervanger van Stalin in diens hoedanigheid van opperbevelhebber van het Roode Leger is benoemd. **(V. b. Sjoekov 5378 C.)**

E. KUNST, KULTUUR — $ 127.000 voor een Frans Hals —

21 Febr. — Het schilderij „De vroolijke luitspeler" van Frans Hals heeft op een veiling te New York 127.000 dollar opgebracht. De prijzen voor schilderijen en andere kunstwerken, die vorige jaar voortdurend opliepen, hebben in het nieuwe jaar nieuwe records gevestigd.

F. NEDERLAND — Justitie - Doodstraf gesteld op roofovervallen etc. op gemeentehuizen en distributiekantoren - Decreet van den Rijkscommissaris —

23 Febr. — De in toenemende mate plaats vindende roofovervallen op bevolkingsregisters, distributiekantoren en transporten van distributiekaarten voor levensmiddelen en het daardoor veroorzaakte in gevaar brengen van de gelijkmatige verdeeling van gebruiksgoederen van elke soort, in het bijzonder van levensmiddelen, maken ingrijpende maatregelen noodzakelijk. Op grond van art. 58 der verordening openbare orde (nr. 1/1943) bepaal ik daarom tot nader order: Hij, die door diefstal, plundering, verduistering, afpersing of op andere wijze zich wederrechtelijk bevolkingsregisters, persoonsbewijzen, speciale vergunningen, distributiekaarten voor levensmiddelen, stamkaarten, contrôlezegels, inlegvellen, stempels of andere voorwerpen, die met de verzorging van de bevolking verband houden, toeeigent of deze onbruikbaar maakt of zijn plicht tot het houden van toezicht dan wel het beheeren of bewaken met betrekking tot de bovenbedoelde voorwerpen verzaakt, dan wel een dergelijk strafbaar handelen of nalaten in de hand werkt en daardoor een handeling verricht, die er toe bestemd is of geschikt is de openbare orde of de veiligheid van het openbare leven in het bezette Nederlandsche gebied in gevaar te brengen, wordt als saboteur door het politiestandrecht gevonnist.
's-Gravenhage, 22 Febr. 1944. De Rijkscommissaris voor de bezette Nederlandsche gebieden, get. SEYSS-INQUART.
(V. b. Politiestandrecht 5673 A.)

G. ZWEDEN — Luchtaanval door vreemde vliegtuigen op Stockholm; Protest te Moskou —

25 Febr. — Op 22 Februari zijn door vreemde vliegtuigen bommen geworpen op de Zuidelijke voorstad van Stockholm. Hammarby-Hoejden en op Arata. Voorts zijn bommen geworpen op Strängnäs. In het Zuidelijke stadsdeel van Stockholm had een hevige ontploffing plaats. Onder de bevolking ontstond een paniek en de wildste geruchten deden de ronde. Er zijn tienduizenden vensterruiten vernield. Door scherven werd ook schade aangericht in winkels, woonhuizen enz.
Het Zweedsche ministerie van Buitenlandsche Zaken deelt mede, dat het Zweedsche gezantschap te Moskou instructies zal ontvangen betreffende het inleveren van een protest tegen het afwerpen van bommen op Zweedsch gebied.
(V. b. Neutr. schending 5651 A.; verh. m. Sovjet-Unie 5175 C.)

H. SPANJE — Petroleumembargo der Ver. Staten een maand verlengd —

21 Febr. — Volgens „Svenska Dagbladet" heeft radio Londen medegedeeld, dat de Amerikaansche regeering het verbod van petroleumexport naar Spanje met een maand heeft verlengd. **(V. b. 5830 G.)**

I. KATOEN — Wereldoogst 1944 —

28 Febr. — Het New Yorkschs katoenbureau raamt den wereldoogst op 26.025.000 balen. Deze raming blijft nog beneden de opbrengst van het vorige jaar ad 27.250.000 balen, welke oogst reeds de laagste van de laatste acht jaar was.
(V. b. Katoen 5642 C.)

DE WERELDOORLOG

A. **DUITSCHLAND — Cholm, Kriwoi-Rog en Rogatsjef in het kader der distancieeringsbewegingen ontruimd - Duitsche stellingen in het Nettunogebied verbeterd - Zware aanvallen op Londen; Anglo-Amerikaansche aanvallen op Leipzig, Stuttgart, Schweinfurt en Gotha; 806 Anglo-Amerikaansche vliegtuigen in Januari vernietigd - Elf escortejagers in den Atlantischen Oceaan door duikbooten vernietigd —**

OOSTELIJK FRONT —

21 Febr. — In het Noordelijk gedeelte van het front hebben zich Duitsche divisies in eenige sectoren ter verkorting van het front, overeenkomstig het ontvangen bevel, van den vijand gedistancieerd. De opdringende bolsjewisten werden teruggeslagen.

22 Febr. — Duitsche troepen zijn in Kriwoi-Rog in zware straatgevechten met doorgedrongen vijandelijke strijdkrachten gewikkeld. Na vernieling van alle militaire installaties, werden de puinhoopen der voormalige stad Cholm in het kader van een voorgenomen distancieeringsbeweging ontruimd.

23 Febr. — De stad Kriwoi-Rog werd na verbitterde gevechten en na vernieling van alle militair belangrijke installaties, ontruimd. In den Noordelijken sector verloopen onze distancieeringsbewegingen ten Zuidwesten en Westen van het Ilmenmeer volgens het plan.

25 Febr. — Rogatsjef werd in den nacht van 23 op 24 Februari, na vernieling van alle installaties, ontruimd.

Terwijl ten Zuidwesten van Narwa hevige aanvallen der Sovjets zonder succes bleven, leidde een aanval van Estlandsche vrijwilligers ten Noordwesten van de stad na harden strijd, tot de opruiming van een vijandelijk bruggenhoofd over de Narwa.

Het Alg. H'blad meldde uit Berlijn, dat troepenconcentraties en hergroepeeringen achter het Sovjet-Russsische front, die van Duitsche zijde zijn waargenomen, er op wijzen, dat weldra in verscheidene sectoren groote aanvallen kunnen worden verwacht. Te Berlijn verklaart men, dat de frontverkortingen, die de laatste weken van Duitsche zijde ten uitvoer zijn gebracht, ten doel hebben de Duitsche fronten in een zoodanige situatie te brengen, dat zij den te verwachten Sovjet-Russischen druk zoo goed mogelijk kunnen opvangen. In het bijzonder moeten de frontverkortingen, die van Duitsche zijde na de opheffing van het beleg van Leningrad, bij Staraja Roessa en Cholm zijn uitgevoerd, in dit licht worden gezien.

ZUIDELIJK FRONT —

In Italië duren de afwisselende zware gevechten in het landingshoofd van Nettuno voort. Door stoottroepacties werden onze stellingen verbeterd. De ten Zuiden van Aprilia ingesloten vijandelijke strijdkrachten werden op een nauwe ruimte bijeengedrongen. Meer dan 400 gevangenen werden binnengebracht. Aan het Zuidelijke front mislukten vijandelijke aanvallen ten Noordoosten van Castelforte. Pogingen van den vijand, de Garí over te steken werden verijdeld. Van het overige deel van het front worden geen bijzondere gevechtshandelingen gemeld.

LUCHTOORLOG —

20 Febr. — In den ochtend van den 20sten Februari richtten Britsche bommenwerpers een terreuraanval op Midden-Duitschland. Door het werpen van een groot aantal bommen werden vooral de woonwijken van Leipzig getroffen. Duitsche strijdkrachten vernietigden 83 viermotorige bommenwerpers.

21 Febr. — Op 21 Februari hebben formaties Britsche bommenwerpers een aanval ondernomen op Stuttgart. In het bijzonder werd schade veroorzaakt in de woonwijken. 49 Britsch-Amerikaansche vliegtuigen, voor het meerendeel viermotorige bommenwerpers, werden neergeschoten. Het Duitsche luchtwapen viel in den afgeloopen nacht met sterke formaties zware gevechtsvliegtuigen opnieuw Londen aan. Groote hoeveelheden brisant- en brandbommen hebben nogmaals uitgestrekte branden en vernielingen in het stadsgebied veroorzaakt.

22 Febr. — Op den 21en Februari vielen Amerikaansche bommenwerpers onder bescherming van jagers, West- en Midden-Duitschland aan. De aangerichte schade is gering. 33 vijandelijke vliegtuigen werden neergeschoten. Duitsche vliegtuigen vielen Londen aan.

23 Febr. — In den middag van den 22en Februari vielen formaties Amerikaansche bommenwerpers midden-Duitschland aan. Tegelijkertijd vlogen Amerikaansche bommenwerpers naar Zuid-Duitschland en het protectoraat. Door talrijke brisant- en brandbommen ontstond schade.

De Duitsche luchtverdediging vernietigde 119 vliegtuigen, waaronder 95 viermotorige bommenwerpers. Het Duitsche luchtwapen voerde in den afgeloopen nacht een nieuwen grooten aanval op Londen uit. Sterke formaties zware gevechtsvliegtuigen wierpen op het stadsgebied groote hoeveelheden bommen, die aanmerkelijke schade en uitgestrekte branden veroorzaakten.

24 Febr. — Op 23 Februari vlogen Amerikaansche bommenwerpers het Zuidduitsche gebied binnen. Door den afweer werd den vijand belet, de voorgenomen aanvallen uit te voeren; 45 vliegtuigen werden vernield. Duitsche gevechtsvliegtuigen deden een nieuwen doeltreffenden grooten aanval op Londen, die uitgestrekte branden en verwoestingen in verscheiden wijken van Londen veroorzaakte.

25 Febr. — Op 24 Februari ondernamen Amerikaansche bommenwerpers terreur-aanvallen op Schweinfurt en Gotha. In den afgeloopen nacht deden Britsche bommenwerpers een aanval op Schweinfurt. Onze luchtverdedigingsstrijdkrachten vernietigden bij deze aanvallen 166 vijandelijke vliegtuigen, waaronder 143 viermotorige bommenwerpers. Het Duitsche luchtwapen ondernam in den afgeloopen nacht weer een geslaagden zwaren aanval op Londen. In Januari werden 806 Anglo-Amerikaansche vliegtuigen vernietigd.

ZEEOORLOG —

20 Febr. — Duitsche duikbooten brachten in de wateren voor Nettuno drie landingsschepen en een vrachtschip van 16.000 B.R.T. alsmede twee torpedobootjagers tot zinken. In hetzelfde zeegebied vernietigde een duikboot een vijandelijken kruiser.

21 Febr. — Duitsche duikbooten hebben in het Noorden van den Atlantischen Oceaan elf escorte-torpedojagers tot zinken gebracht.

25 Febr. — Motortorpedobooten brachten in den afgeloopen nacht in het Kanaal, van een door torpedojagers beschermd Britsch convooi, een stoomschip van 2000 br.t. tot zinken en torpedeerden twee andere schepen van 3000 br.t.

(V. b. Krijgsverrichtingen 5848 A.)

B. **JAPAN — Aanval op Truk afgeslagen —**

21 Febr. — Eenheden van de Japansche leger- en vlootstrijdkrachten hebben een vijandelijke strijdmacht afgeslagen, die een aanval deed op het eiland Truk. Bij deze operaties hebben de Japansche leger- en vlooteenheden twee vijandelijke kruisers tot zinken gebracht, alsmede een vliegkampschip en een oorlogsschip van onbekende categorie, zwaar beschadigd. Voorts werden 54 vliegtuigen neergeschoten. De Japansche verliezen bedroegen: twee kruisers, drie torpedojagers, 13 transportschepen en 120 vliegtuigen, terwijl bovendien installaties op den beganen grond schade leden.

Birma; de zevende Britsche divisie vernietigd —

22 Febr. — Naar uit berichten van het front in Birma blijkt, is het gros der ingesloten zevende Engelsche divisie onder de onafgebroken aanvallen der Japanners volkomen in de pan gehakt.

Amerikaansche aanval op de Marianen —

24 Febr. — Te Washington werd bekend gemaakt, dat een sterke formatie Amerikaansche zeestrijdkrachten in den Stillen Oceaan een aanval heeft ondernomen op de Marianen. Het communiqué zegt uitdrukkelijk, dat de Marianen door honderden bommenwerpers is aangevallen, waaruit waarschijnlijk mag worden afgeleid, dat hier nog geen sprake is van een landing.

Japansche bezetting op Kwadjelin en Wotho (Marshall-eilanden) overweldigd —

25 Febr. — Het Japansche hoofdkwartier publiceerde een communiqué over de gevechtshandelingen op de Marshall-eilanden, waarin wordt gezegd, dat de Japansche verdedigers van de eilanden Kwadjelin en Wotho ter sterkte van 4500 soldaten en officieren, alsmede 2000 civiele werklieden van het leger en de vloot na een heldhaftigen strijd tegen een aanzienlijke overmacht allen den dood hebben gevonden. Op 6 Februari had de laatste tegenaanval van de Japansche verdedigingsstrijdkrachten plaats.

(V. b. Krijgsverrichtingen 5848 B.)

NEDERLANDSCHE OOST COMPAGNIE N.V.

BIJZONDERE SIGARETTENTOEWIJZING

Naam .....

Woonplaats .....

Straat huisnummer .....

No. ..... geldig bon voor een speciale toewijzing van sigaretten, welke door den Rijksminister voor de bezette Oostgebieden beschikbaar zijn gesteld voor allen uit Nederland, die zich in- en/of voor de bezette Oostgebieden hebben ingezet. De verdeeling vindt voor de Nederlandsche Oost Compagnie N.V. plaats door het Nederlandsch Oost Instituut, Laan van Meerdervoort 49, Den Haag.

Oorspronkelijk lag het in de bedoeling de sigaretten aan de Nederlanders in het Oosten toe te zenden. Aangezien dit technische bezwaren oplevert, is besloten een speciale regeling te treffen in de verwachting, dat ten minste een deel der aan de familie gezonden sigaretten zijn weg zal vinden naar het Oosten.

Regelmatig zullen bonnen geldig worden verklaard. Tijdens den geldigheidsduur van elke bon kan voor *f* 0.50 een doosje sigaretten, merk „Ukraina" worden gekocht bij een der op bijgaande lijst vermelde winkeliers.

Oorspronkelijk lag het in de bedoeling de sigaretten uitsluitend aan de familie in Nederland toe te zenden. Op verzoek van de Directie van de Nederlandsche Oost Bouw N.V. echter is besloten aan hen, die in het Oosten in dienst dezer maatschappij staan, 40 % van de speciale toewijzing rechtstreeks toe te zenden. In verband hiermede zullen per maand van deze kaart (blauwe opdruk) drie in plaats van vijf bonnen worden geldig verklaard.

№ 27568

60 SIGARETTEN	59 SIGARETTEN	58 SIGARETTEN	57 SIGARETTEN	56 SIGARETTEN
55 SIGARETTEN	54 SIGARETTEN	53 SIGARETTEN	52 SIGARETTEN	51 SIGARETTEN
50 SIGARETTEN	49 SIGARETTEN	48 SIGARETTEN	47 SIGARETTEN	46 SIGARETTEN
45 SIGARETTEN	44 SIGARETTEN	43 SIGARETTEN	42 SIGARETTEN	41 SIGARETTEN
40 SIGARETTEN	39 SIGARETTEN	38 SIGARETTEN	37 SIGARETTEN	36 SIGARETTEN
35 SIGARETTEN	34 SIGARETTEN	33 SIGARETTEN	32 SIGARETTEN	31 SIGARETTEN
30 SIGARETTEN	29 SIGARETTEN	28 SIGARETTEN	27 SIGARETTEN	26 SIGARETTEN
25 SIGARETTEN	24 SIGARETTEN	23 SIGARETTEN	22 SIGARETTEN	21 SIGARETTEN
20 SIGARETTEN	19 SIGARETTEN	18 SIGARETTEN	17 SIGARETTEN	16 SIGARETTEN
15 SIGARETTEN	14 SIGARETTEN	13 SIGARETTEN	12 SIGARETTEN	11 SIGARETTEN
10 SIGARETTEN	9 SIGARETTEN	8 SIGARETTEN	7 SIGARETTEN	6 SIGARETTEN
5 SIGARETTEN	4 SIGARETTEN	3 SIGARETTEN	2 SIGARETTEN	1 SIGARETTEN

Deze rookerskaart geeft recht op een speciale toewijzing aan sigaretten, welke door den Rijksminister voor de bezette Oostgebieden beschikbaar zijn gesteld voor allen uit Nederland, die zich in- en/of voor de bezette Oostgebieden hebben ingezet. De verdeeling vindt voor de Nederlandsche Oost Compagnie N.V. plaats door het Nederlandsch Oost Instituut, Laan van Meerdervoort 49, Den Haag.

Oorspronkelijk lag het in de bedoeling de sigaretten aan de Nederlanders in het Oosten toe te zenden. Aangezien dit technische bezwaren oplevert, is besloten een speciale regeling te treffen in de verwachting, dat ten minste een deel der aan de familie gezonden sigaretten zijn weg zal vinden naar het Oosten.

Regelmatig zullen bonnen geldig worden verklaard. Tijdens den geldigheidsduur van elke bon kan voor *f* 0.50 een doosje sigaretten, merk „Ukraina" worden gekocht bij een der op bijgaande lijst vermelde winkeliers.

Oorspronkelijk lag het in de bedoeling de sigaretten uitsluitend aan de familie in Nederland toe te zenden. Op verzoek van de Directie van de Nederlandsche Oost Bouw N.V. echter is besloten aan hen, die in het Oosten in dienst dezer maatschappij staan, 40 % van de speciale toewijzing rechtstreeks toe te zenden. In verband hiermede zullen per maand van deze kaart (blauwe opdruk) drie in plaats van vijf bonnen worden geldig verklaard.

De Nederl. Oost-Comp. en meer speciaal het Nederl. Oost-Instituut onder leiding van dr. W. Goedhuys, heeft in December 1943 een aanvang gemaakt met een bijzondere sigaretten-distributie aan al die Nederlanders, die zich in den loop van dezen oorlog door daadwerkelijken inzet in de Oost-gebieden, hetzij van militairen, administratieven of economischen aard, verdienstelijk hebben gemaakt. Deze sigarettentoewijzing was mogelijk gemaakt doordat de leider van bestuursaangelegenheden der Oost-gebieden, Rijksminister Alfred Rosenberg, een gedeelte van de tabaksoogst in de Oekraine voor dit doel ter beschikking gesteld heeft.

(Foto C.N.F./Otto)

De Reichsorganisationsleiter Dr. Ley bracht een bezoek aan den Leider op het Hoofdkwartier te Utrecht. — Inspectie van de opgestelde eerewacht.

DE WERELDOORLOG IN DATA

RECAPITULATIE VAN 1 AUGUSTUS - 30 SEPTEMBER 1942

1 Aug. — Mijnwerkersstaking in Engeland. Gastenbesluit en vestigingsbesluit in Nederland afgekondigd. Distributie v. smeeroliën en vetten voor auto's. Verkoop Winterhulploten 1942 begonnen.
2 Aug. — Duitsche opmarsch in richting Koeban begint. Hauptdienstleiter Schmidt spreekt te Waubach.
3 Aug. — Churchill naar Moskou vertrokken. Bieraccijns tot ƒ 5.60 verhoogd.
4 Aug. — Duitschers veroveren Worolosjilofsk, Kropotkin en Jekaterinofka. Brighton gebombardeerd. Britten bombardeeren Rijnland en Westfalen.
5 Aug. — As-troepen bereiken de Koeban. Bolsjew. aanvallen op Woronesj verijdeld. In Nederland moeten duiven geslacht worden.
6 Aug. — Spoorwegen tusschen Kaspische en Zwarte Zee verbroken. Duitsche luchtaanvallen op Edinburgh en Cambridge. Stichting Honk en Heem van Ned. Arbeidsfront opgericht.
7 Aug. — Zeeslag bij Salomonseilanden en Aleoeten, 12 Geallieerde oorlogsschepen vernietigd. Aanslag op trein in Rotterdam; uigaansverbod te Rotterdam na 22 uur.
8 Aug. — Geallieerde aanval op door Japan bezette Aleoeten afgeslagen. Invoering stads- en plattelandsbonnen in Nederland afgekondigd.
9 Aug. — Duitschers veroveren Krasnodar en Maikop. Gandhi, Azad, Pandit Nehroe te Bombay gearresteerd. Sportfeest Nat. Jeugdstorm te Deventer.
10 Aug. — Goebbels bezoekt Keulen, Aken en Düsseldorf. Duitschers veroveren Jeisk. Strafproces tegen zwendelaars in suikertoewijzingen voor Duitsch Obergericht in Utrecht.
11 Aug. — Amerikaansche troepen bij Toelagi geland. Wollen goederen in Nederland alleen op bijzondere toewijzingen.
12 Aug. — Groote veldslag ten W. van Kalatsj. Duitschers dringen de Kaukasus binnen. Br. Admiraal Cowan krijgsgevangene te Tobroek. Verijdelde aanslag op zendinstallatie in Nederland.
13 Aug. — Duitschers veroveren Kalmukkenhoofdstad Ellista. Mussert brengt driedaagsch bezoek aan Limburg.
14 Aug. — Bolsjew. aanvallen bij Wjasma en Rezjef tot staan gebracht.
15 Aug. — In zeeslag Middellandsche zee worden 35 geallieerde schepen door Duitschers en Italianen tot zinken gebracht. Vijf gijzelaars te Rotterdam wegens bomaanslag doodgeschoten.
16 Aug. — Hevige Japansche luchtaanvallen op Australische steden.
17 Aug. — Churchill en Harriman verlaten Moskou. Duitsche duikbooten boren 11 Britsch-Amerikaansche schepen in den grond.
18 Aug. — Hardnekkige strijd in Kaukasus. In Oosten van Nederland worden eenige locaalsporen opgeheven.
19 Aug. — Britsche, Amerikaansche en Gaullistische troepen landen over een frontbreedte van 25 km. bij Dieppe. Ze worden door Duitschers in zee teruggedreven.
20 Aug. — Stephan v. Horthy aan het Oostfront als vlieger gesneuveld. Kamp voor sportjournalisten te Valkenburg gesloten.
21 Aug. — Duitsche successen bij afweerslag bij Woronesj.
22 Aug. — Zweden legt mijnenveld aan de Oostkust. Hauptdienstleiter Schmidt spreekt te Amsterdam.
23 Aug. — Duitschers en Roemenen veroveren Krymskaja en Koertsjanskaja in Kaukasus. Japansche luchtaanval op Port Darwin. Sabotage op spoorlijn bij Deventer ontdekt.
24 Aug. — Brazilië verklaart Duitschland en Italië den oorlog. Beperkte dienstregeling Ned. Spoorwegen.
25 Aug. — Duitsche Rijksoorlogsvlag geplaatst op hoogste top van de Kaukasus, de Elbroez. Dr. Thierack, Duitsch minister van Justitie. Avonddiensten Haagsche tram sterk beperkt.
27 Aug. — Hertog v. Kent bij vliegongeluk omgekomen. Nieuwe zeeslag bij Salomonseilanden. Verkoop van groenten en fruit verboden v. venters, restaurants, boomgaarden e.d. in Nederland. Britsche luchtaanvallen op Nederland eischen 18 dooden en 37 gewonden.
28 Aug. — Nieuwe Duitsche vorderingen in Kaukasus. Japansche troepen op Nieuw-Guinea. Achtste leerjaar en achtjarige leerplicht in Nederland ingevoerd. Bepalingen betreffende kinderen van leden van de Duitsche weermacht.
29 Aug. — Sovjetaanval op het Ladogameer afgeslagen. Verkenningspogingen aan Egyptisch front afgeslagen. Japansche luchtaanvallen op Noord-Australië. Max Blokzijl opent in Utrecht tentoonstelling Herlevend Nederland.
30 Aug. — Duitsch-Roemeensche troepen rukken ten Z. van Koeban op. Bolsjewistische tegenaanvallen bij Kaloega en Rezjef afgeslagen.
31 Aug. — Duitschers bereiken binnenste verdedigingsgordel van Stalingrad. Brazilië roept reservisten op. Obergericht in Nederland spreekt drie doodvonnissen uit wegens bonnendiefstal te Beverwijk.
1 Sept. — Duitsch-Roemeensche troepen bereiken Wolga ten Noorden van Stalingrad. Japansche minister van Buitenl. Zaken, Togo, treedt af. Ministerie voor Groot-Oost-Azië opgericht. Ruim 300 Ned. vrijwilligers naar Oostfront vertrokken. Rembrandt's Clementie van Keizer Titus voor ƒ 300.000 verkocht.
2 Sept. — Verdere Duitsche opmarsch bij Anapa en Stalingrad. Duitsche bommenwerpers boven Engeland, Britsche boven Duitsch gebied.
3 Sept. — Bolsjewisten uit kazematstellingen bij Stalingrad verdreven. Bommen op Wight en Karlsruhe. Haagsch echtpaar wegens anti-Duitsche uitlatingen en handelingen tot 3½ en 1½ j. tuchthuis veroordeeld.
4 Sept. — Duitsche troepen over Straat van Kertsj. Bolsjewisten op Taman ingesloten. Baldur v. Schirach antwoordt Roosevelt: Europa is thans de nieuwe wereld. Doodstraf van Duitsch Obergericht te Utrecht tegen vier communisten.
5 Sept. — Britsche luchtaanval op Rouen. Reorganisatie Spaansche regeering: Jordana min. v. Buitenl. Zaken. In Nederland zilveren munten en bronzen halve stuivers buiten omloop.
6 Sept. — Noworossisk in Duitsche handen. In Nederland distributie van tapte- en karnemelk en yoghurt. Onderscheid tusschen stad- en landbonnen ingevoerd. Nat. Zangfeest te Amsterdam.
7 Sept. — Schiereiland Taman door Duitschers bezet. Engelsche luchtaanvallen op Nederland eischen 14 dooden en 8 gewonden.
8 Sept. — Churchill in het Lagerhuis over oorlogstoestand en zijn bezoek aan Moskou.
9 Sept. — Duitsche pantsertroepen forceeren doorbraak bij Noworossisk. Rotterdammer ter dood veroordeeld wegens verboden bezit van wapenen.
10 Sept. — Luchtaanvallen op Astrakan. Nieuwe Britsche troepenlandingen op Madagascar. Bommen op Agram. Verspilling van gas en electriciteit wordt gestraft in Nederland; beperkt gebruik van roltrappen en liften.
11 Sept. — As-troepen bereiken Wolga ook ten Zuiden van Stalingrad. Britsche concentraties bij El Alamein bestookt. Buiten omloop gestelde Nederlandsche munten moeten voor 20 Sept. 1942 ingeleverd zijn.
12 Sept. — Laatste kustfort ten Z. v. Noworossisk in handen van Duitschers. Op Madagascar gevechten bij Botaibokarivier. Organisatie van sportwedstrijden alleen met toestemming van erkende bonden. Joden kunnen vrijstelling van tewerkstelling vragen. Goedewaagen opent muziektentoonstelling te Amsterdam.
13 Sept. — Duitschers dringen Stalingrad binnen. Bolsjew. aanvallen afgeslagen. Aardappelrantsoen in Nederland verhoogd tot 4 kg. per week per persoon.
14 Sept. — Bolsjewistische stellingen bij Terek doorbroken. Mislukte landingen der Britten bij Tobroek. Leider Nat. Jeugdstorm v. Geelkerken op Jeugdcongres Weenen benoemd tot leider werkcommissie voor Kunst en Cultuur.
15 Sept. — Felle strijd in huizen van Stalingrad. Japanners landen op Salomons-eilanden om Guadalcanal te heroveren. Duizend man Ned. Arbeidsdienst helpen in Drente mee bij aardappelrooien.
16 Sept. — Zware Britsche nederlaag bij Tobroek. Von Papen naar Hongarije en Berlijn. Italiaansche vlootactie in haven van Gibraltar.
17 Sept. — Hospitaal van Marsa Mahrac in N. Afrika door Britten gebombardeerd. Vichy wijst Britsche eischen inzake Madagascar af. Extra snoepbon in Nederland, ook voor rookers.
18 Sept. — Duitsche troepen dringen verder door in Stalingrad. Hevige gevechten op Nieuw-Guinea.
19 Sept. — Zware strijd in binnenstad van Stalingrad. Koning Faroek van Egypte ernstig ziek. Verordeningen in Nederland betreffende strafbevelen en overdracht van landbouwbedrijven. Mussert spreekt op gewest. landdag der N.S.B. te Rolde.
20 Sept. — Wendell Willkie te Moskou. Terek en Wladimirowskii door Duitschers veroverd. Voor koeien, geiten en schapen geen gemengd voer in a.s. winter in Nederland.

21 Sept. — Bolsjew. landingspoging te N.W. van Noworossisk mislukt. Drie doodvonnissen voltrokken wegens bonnendiefstal te Beverwijk.
22 Sept. — Hitler confereert met Antonescu en Pavelitsj. Britten op 35 km. afstand van hoofdstad van Madagascar. Vijf personen in Nederland gearresteerd wegens begunstiging van Joden.
23 Sept. — Duitsche luchtaanval op haven van Toeapse. Bij IJsland 19 schepen van geallieerd convooi tot zinken gebracht. Sommige geneesmiddelen in Nederland alleen op recept verkrijgbaar.
24 Sept. — Finland ontkent officieel naar vrede met de Sovjet-Unie te streven. Japansche vlooteenheden op de Atlantischen Oceaan. Vijf dooden, een vermiste en vele gewonden bij Engelschen luchtaanval op Nederland.
25 Sept. — Versterkte steunpunten te Stalingrad veroverd. Duitsche troepen op verscheidene punten aan de Wolga. Vordering van fietsen in Nederland stopgezet. Maatregelen tegen speculatie afgekondigd. Bescherming titel van ingenieur.
26 Sept. — Verjaardag Driemogendhedenpact. In N. Atl. Oceaan Amerikaansch troepentransport grootendeels vernietigd. Viering achtjarig bestaan Nat. Jeugdstorm; kranslegging op Grebbeberg.
27 Sept. — Benoist Mechin treedt uit Fransche regeering. Hitlerjugend in Nederland in N.S.D.A.P. opgenomen.
28 Sept. — Hitler spreekt te Berlijn 12.000 jonge officieren toe. Groot-Brussel gevormd. Voor pensions in Nederland 6 eenheden brandstoffen beschikbaar gesteld.
29 Sept. — Stellingen bij Terek en in Kaukasus veroverd. Aanval op N. Stalingrad. Nieuw Ned. contingent vrijwilligers naar Oostfront vertrokken.
30 Sept. — Hitler opent met groote rede oorlogswinterhulpwerk 1942—1943. Opmarsch in Kaukasus voortgezet. In Nederland trouwringen alleen op bewijs v. ondertrouw verkrijgbaar. **(V. b. 5833)**

A. METEOROLOGIE — Kunstmatige klimaatvorming

Verscheidene wetenschappelijke instituten van ons werelddeel hebben eenigen tijd geleden met elkaar contact genomen met het doel gemeenschappelijke maatregelen der onderscheidene landen te beramen om de weersgesteldheid in bepaalde gebieden te verbeteren. Het ideale klimaatprogramma ware natuurlijk: het voorkomen van langdurige regenperioden in den oogsttijd, langdurige droogte in de groeiperiode, overmatige koude in den winter, verschijnselen, waaronder Europa en de verzorging resp. de voedselvoorziening van ons continent in de oorlogsjaren juist hebben geleden. Men beschouwt het nu reeds als vaststaand, dat een begin zal worden gemaakt met gemeenschappelijke maatregelen tegen overstroomingen, ten einde te verhinderen dat in de toekomst de eene staat den anderen een hoogen waterstand bezorgt. Ook houdt men het voor zeer wel mogelijk de regenperiode van den zomer naar de lente te verschuiven, een probleem dat weer nauw verband houdt met de bestrijding van te strenge koude in den winter.
Het gebrek aan regen in het voorjaar in verschillende streken van ons werelddeel verhoogt weer het gevaar van verstepping, hetwelk in Noord-Amerika bereids in een acuut stadium is aangeland, waartoe eveneens ook andere omstandigheden meewerken. Middelen moeten beraamd worden om gebieden, waar zulks noodig geacht wordt, van een dichter plantendek te voorzien om daardoor den bodem tegen het branden van de zon en uitdroging te beschermen en te verhinderen, dat de wind de humuslaag verwaait, wijl een humusrijke grond en een dicht plantendek bevorderlijk zijn voor een gunstige opneming van het water en voorwaarde vormen voor een gelijkmatige verdamping.
Daarnaast heeft men de aandacht gericht op de streken, die te nat zijn, waar in het heele jaargetijde een te snelle vochtuitwisseling met de lucht ontstaat, streken waar direct na den regenval of zelfs nog tijdens den regen sterke nevels voorkomen, die zich tot nieuwen regen verdichten. De hieruit voortkomende langdurige regenperioden, die voor de veldvruchten in den zomer zoo schadelijk zijn, hoopt men tegemoet te kunnen treden door het bewerkstelligen van een snellere afvloeiing van het regenwater door middel van meren, rivieren en kanalen, alsook door het water te leiden naar diepe en koele reservoirs, om verdamping zooveel mogelijk te verhinderen. Ten einde te voorkomen, dat de zomer verregent, een omstandigheid, die in den regel een kouden winter meebrengt, omdat de afkoeling door den zomerregen door de zwakke herfstzon niet meer kan worden gecompenseerd, richt men den blik naar den Atlantischen Oceaan, vanwaar de regenwolken door de Westewinden naar Europa worden gedreven. Men droomt er van den regenval kunstmatig boven den Oceaan zelf te verwekken door van vliegtuigen uit de wolken met een bepaalde stof te bestrooien. Op een dergelijke manier wil men ook op het land de regens dáár doen los komen, waar zulks vereischt is. Doch hoe moet het nu met Oost- resp. Noord-Europa, waar zachte voorjaarsregens van noode zijn? Daartoe grijpt men weer terug naar de plannen om den golfstroom meer naar de binnenzeekusten te leiden. Men denkt over de mogelijkheid om het Nauw van Calais te verbreeden en te verdiepen en den Golfstroom via de Duitsche bocht door een doorbraak ook in de Oostzee en vandaar door de Finsche golf, het Ladoga- en Onegameer tot in de Witte zee te brengen en zoodoende het klimaat van Noord- en Noord-Oostelijk Europa te verbeteren tot een stand als ongeveer het Fransche. Evenals voor de regeling van den regenval is ook hiervoor natuurlijk een politieke situatie in Europa vereischt, welke de uitvoering van zulke plannen mogelijk maakt. Niettemin schijnen reeds bij de organisatie-Todt voorbereidingen voor de verwezenlijking van dergelijke projecten te worden getroffen. In zekeren zin staan en vallen deze plannen met het resultaat van de oorlogshandelingen in Oost-Europa, vanwaar de invloed op het Europeesche klimaat heel sterk is. De ervaringen in Sovjet-Rusland tijdens den afgeloopen winter hebben het klimaatonderzoek in Europa geprikkeld. Wat Oost-Europa betreft bestaan er nu reeds plannen tot het vormen van stuwmeren ter voorkoming van de overstroomingen als gevolg van den voorjaarsdooi, vooral aan de Wolga, tot verkleining van de Kaspische Zee door het drooglegen van een gebied ter grootte van Hongarije (naar het voorbeeld van de Zuiderzee) en de bebossching van den Oeral ten einde een klimatologischen grensmuur tegen Siberië op te richten. (N.R.Crt.) **(V. b. Meteorologie 5741 B.)**

B. GENEESKUNDE — Penicilline en notatine als nieuwe geneesmiddelen —

28 Febr. — Het was reeds geruimen tijd bekend, aldus de medische medewerker van de N. R. Crt., dat bepaalde lagere schimmels stoffen afscheiden, die andere lagere organismen sterk in hun groei belemmeren. In het bijzonder worden deze stoffen afgescheiden door een bepaalde schimmel, het penicillium notatum. Het heeft zeer groote moeite en jarenlangen arbeid gekost de werkzame stoffen uit deze schimmels af te scheiden, doch eindelijk is men hierin vrijwel geslaagd. De hierbij gewonnen stoffen zijn het penicilline en notatine. Reeds in ongeloofelijke geringe verdunningen (1 : 25.000.000 en 1 : 1.000.000.000) zijn deze stoffen in staat om allerlei bacteriën, zooals streptococcen, gonococcen, staphylococcen, pneumococcen, typhus en paratyphusbacillen, cholera en miltvuurverwekkers te vernietigen.
Het penicilline is reeds zoover gezuiverd, dat het zonder bezwaar bij den patiënt kan worden ingespoten. Het heeft dan ook reeds bij sommige patiënten levensreddend gewerkt, daar, waar de sulfanilamideverbindingen niet voldoende hielpen. Uit de laatste berichten blijkt bovendien, dat het waarschijnlijk mogelijk is met het penicilline in zeer korten tijd de lues geheel te genezen. Jammer genoeg is men nog niet in staat het penicilline op groote schaal zuiver te bereiden, zoodat het gebruik er van nog zeer beperkt is. Ook andere schimmels leveren dergelijke stoffen, zoodat men deze geheele groep geneesmiddelen onder den naam van mycoïnen samenvat. Een van deze stoffen wordt bereid uit de actinomycesschimmel, een schimmel, die bij den mensch tot een zeer gevaarlijke ziekte aanleiding geeft en die nu merkwaardig genoeg een belangrijk geneesmiddel blijkt te bevatten. De meeste der mycoïnen, het penicilline uitgezonderd, zijn voor den mensch te giftig om intraveneus te worden ingespoten, doch worden plaatselijk in de oogheelkunde, bij etteringen der neusbijholten en op wonden gebruikt. Tot nu toe is het jammer genoeg nog niet gelukt een schimmel te vinden, die in staat is den tuberkelbacil te bestrijden, doch nu men er eenmaal opmerkzaam op is geworden, dat de natuur zelf stoffen maakt, die voor verschillende lagere organismen schadelijk zijn, bestaat de hoop, dat het op deze wijze ook zal gelukken eens den antagonist van den tuberkelbacil te vinden en hieruit het werkzame principe af te zonderen. **(V. b. Geneesk. 5671 B.)**

C. NEDERLAND — P.T.T. - Jaarcijfers 1943 —

28 Febr. — De opbrengsten van het staatsbedrijf der P.T.T. over 1943 waren ruim ƒ 15 millioen hooger dan in 1942. De opbrengst van den postdienst beliep ruim ƒ 47 millioen (v. j. ruim 41 millioen), de telegraafdienst bracht ruim ƒ 2.6 millioen op (v j. 1.5 millioen) en de telefoondienst haalde bijna ƒ 65 millioen (v. j. 56 millioen). De opbrengst van den postcheque- en girodienst was ƒ 17 millioen (1942: 16 millioen). Alleen de opbrengsten verkregen uit de technische verzorging van de omroepzendmiddelen, den radiocontrôledienst, den radiodistributiedienst en de bemoeiingen luistervergunningen daalden van ƒ 10 millioen in 1942 tot ƒ 9 millioen in 1943. **(V. b. Post 5811 A.)**

A. **NEDERLAND — Luchtaanvallen op Oostelijk Nederland - Enschede, Nijmegen en Arnhem zwaar getroffen —**

28 Febr. — Formaties Britsch-Amerikaansche bommenwerpers ondernamen in de middaguren van 22 Februari aanvallen op verscheiden plaatsen in het Oosten des lands. Vooral de steden Enschede, Nijmegen en Arnhem werden zwaar getroffen. Het sterke gebruik van brandbommen toont aan, dat de aanvallen niet zoozeer op militaire doelen dan wel in de eerste plaats op dicht bebouwde stedelijke woonwijken gericht waren, waardoor een groot aantal woonhuizen, verscheiden kerken, ziekenhuizen en andere openbare gebouwen verwoest werden. De Nederlandsche burgerbevolking leed zware verliezen. Het is op het oogenblik nog niet mogelijk nauwkeurige gegevens over verliezen en verwoestingen te verkrijgen, daar 't reddingswerk nog aan den gang is.

Nader meldt het A.N.P.: De oude stad **Nijmegen** is 22 Februari zeer zwaar getroffen. De Angelsaksische bommenwerpers, die men zoo vaak hoog over had zien vliegen op weg naar de Duitsche steden, keerden zich plotseling tegen deze Nederlandsche stad. Op tal van plaatsen vielen brisant- en brandbommen, die onmiddellijk een groot aantal slachtoffers maakten. Steekvlammen schoten op uit de stad en de torens van de veertiende-eeuwsche St. Stevenskerk en die van De Karmel, het meesterbouwwerk van Ed. Cuypers, zag men waggelen en omlaagstorten. Overal in de straten vielen menschen neer, bloedend, verminkt. Geheele straten waren plotseling in een vuurzee veranderd, te midden waarvan gewonde menschen om hulp jammerden. De brandweer stond voor een schijnbaar hopelooze taak, vier kerken brandden als laaiende fakkels, want behalve de Stevens en de Karmel brandden ook de St. Canisiuskerk van de paters Jezuïeten en de St. Franciscus. Snel breidde het vuur zich uit. Men redde wat te redden was, men bluschte waar men kon, men hielp waar maar mogelijk. Hier vroeg men niet naar geloof of stand of politieke gezindheid. Plotseling vormde zich in de massa der wanhopigen en vertwijfelden een legertje van bezonnen hulpvaardige menschen aaneen. De brandweer, later versterkt uit omliggende plaatsen, de dienst der luchtbescherming, het politiecorps, W.A.-mannen en talrijke andere vrijwilligers waren urenlang bezig om het vuur meester te worden, gewonden te verzorgen en menschen te helpen, die met één slag beroofd waren van hun bezit. Geredde meubelen werden op pleinen en in parken bijeengebracht. Dakloozen kregen denzelfden dag nog van gemeentewege warm voedsel. Het aantal dooden en gewonden is nog niet bij benadering op te geven, talrijke slachtoffers liggen nog onder de puinhoopen. De schade is enorm. De mooie oude stad is plotseling een zwaar gehavende stad, een toonbeeld van oorlogsellende geworden.

Enschede. — De stad is 22 Februari het slachtoffer geworden van een terreuraanval der Angelsaksen, waarbij vooral de arbeidersbevolking zwaar getroffen is. Enschede was trotsch op zijn moderne arbeiderswoningen, nu ziet het met verbeten woede op de zwarte puinhoopen daarvan. Een zeer groot aantal brandbommen werd over de stad uitgestrooid, waardoor zeer talrijke en omvangrijke branden ontstonden. Met groote inspanning is men er ten slotte in geslaagd de branden meester te worden, maar de tranen komen iemand in de oogen, wanneer hij al die arme berooide menschen ziet. Sommigen hebben nog wat kunnen redden en zij bewaken nu zorgvuldig wat er overbleef van hun huiskamer en slaapkamer, van bedden en linnengoed. Onderlinge hulp heeft nog veel erger ramp voorkomen, maar het is zoo al erg genoeg. Als een groote ramp voelt men ook de volkomen verwoesting van de prachtige openbare leeszaal en bibliotheek, een der beste in den lande, zei men hier met trots. Drie kerken zijn in de asch gelegd: een katholieke, een hervormde en een gereformeerde kerk.

Het aantal dooden is tot nog toe niet zeer hoog, maar de materieele schade is enorm. En waar kan men in dezen tijd een ander huis vinden, waar meubelen en lijfgoed koopen? Onderlinge hulp alleen kan hier eenige verlichting brengen.

Arnhem. — Op 22 Februari heeft de vreedzame Arnhemsche burgerij op hoogst pijnlijke wijze kennis gemaakt met de onverantwoordelijke Anglo-Amerikaansche oorlogvoering. In het bijzonder geldt dit voor de bewoners van twee wijken, waarop een reeks brisantbommen zijn neergeworpen, welke rouw en ook groot leed van anderen aard hebben gebracht over velen. Talrijke huizen werden volkomen vernield. Bovendien kregen in de onmiddellijke nabijheid gelegen huizen zoo groote schade, dat zij volkomen onbewoonbaar zijn. Nog belangrijk grooter is het aantal huizen, die tijdelijk geheel of gedeeltelijk onbewoonbaar zijn geworden door de gevolgen van den luchtdruk, die vele honderden ruiten deed springen, tallooze pannen van de daken rukte, plafonds ineen deed storten en inboedels ruïneerde. Veel erger is nog, dat zooveel onschuldige levens plotseling zijn weggerukt en menschen misschien voor altijd zijn verminkt. De luchtbeschermingsdienst, de geneeskundige dienst en de technische noodhulp zijn terstond begonnen met het allervoornaamste: het redden van zooveel mogelijk menschenlevens. In den loop van den middag waren talrijke zwaar gewonden naar de ziekenhuizen overgebracht.

Behalve de officieele diensten hebben ook tal van burgers zeer doeltreffend hulp verleend. Dank zij de medewerking van buurtgenooten, vrienden en kennissen hadden vrijwel alle getroffenen binnen enkele uren nieuw onderdak.

De houding der Nederlandsche emigrantenregeering

De B-correspondent te Berlijn van het A.N.P. meldt: Naar aanleiding van het bombardement van Nijmegen, Arnhem en Enschede meldt Londen, dat daar vóór het bombardement aan de Nederlandsche emigrantenregeering gevraagd was, of zulk een bombardement verantwoord zou zijn. De Nederlandsche emigrantenregeering heeft aan het bombardementsplan haar goedkeuring gehecht. De „N.R.Crt." teekent hierbij aan:

Wij weten uiteraard niet in welken vorm bovenstaande mededeeling precies is geschied. Het is best mogelijk, dat de goedkeuring gevraagd is onder het voorgeven, dat de aanval op militaire doeleinden of uit militair opzicht belangrijke punten gericht zou zijn. Wat dat beteekent, weten wij uit lange ervaring. Het gebeurde te Nijmegen is er slechts een bevestiging van. En dat landgenooten zich genoopt zien om hun toestemming te geven voor maatregelen, die tenslotte honderden weerlooze burgers het leven blijken te kosten en het aangezicht van Nederlandsche steden blijvend verminken, kan het hart slechts met droefheid vervullen.

Overzicht van het aantal slachtoffers —

Op 1 Maart, 8 dagen na den luchtaanval, was de stand der slachtoffers te Nijmegen aldus: aan dooden, 373 geïdentificeerde, nl. 172 mannen, 85 vrouwen, 65 jongens, 51 meisjes; 162 niet-geïdentificeerde dooden. Volgens de tot op dat moment binnengekomen berichten werden vermist: 150 personen. Het aantal zwaargewonden bedroeg 240 personen, waarvan zich 80 in levensgevaar bevinden; 1000 lichtgewonden werden nog verpleegd, terwijl volgens ruwe schatting 2000 personen dermate lichte verwondingen opliepen, dat zij na behandeling huiswaarts konden keeren. Van Duitsche zijde stierven 10 soldaten, 2 SS-mannen, 10 Rijksduitschers, die bij Duitsche instanties werkzaam waren en 3 koeriers. Verwoest werden 4 kerken, één school, 3 warenhuizen en 1250 woonhuizen. Het aantal dakloozen bedraagt ca. 15.000 personen. De Ned. Volksdienst heeft ƒ 200.000 ter beschikking gesteld van de slachtoffers van de Anglo-Amerikaansche bomaanvallen op Nijmegen, Enschede en Arnhem. Voorts kan nog worden medegedeeld, dat zich 1200 personen bij den N.V.D. hebben gemeld voor het als pleegouder opnemen van kinderen uit de door deze bomaanvallen getroffen gezinnen.

Begrafenis der slachtoffers te Nijmegen —

Duizenden van alle rangen en standen bewezen 26 Februari de laatste eer aan de ongeveer 500 slachtoffers van de ramp, wier stoffelijk overschot op de gemeentelijke begraafplaats aan den Graafschenweg te Nijmegen werd ter aardebesteld. Op het tot chapelle ardente ingerichte tooneel van de groote zaal van „De Vereeniging" stonden de stoffelijke resten opgebaard van een der onbekend gebleven burgers als symbool van alle bij deze ramp gevallenen. Ontelbare kransen en bloemen lagen om de baar. Honderden waren in de zaal aanwezig. Op het orgel werd het Largo van Händel en Jezus is mijn toevlucht gepreludeerd. Toen de bloedverwanten van alle overledenen binnen waren, sprak burgemeester van Lokhorst een kort woord.

Tot zijn spijt kon hij niet aan de begrafenis deelnemen, omdat zijn gezondheid dat niet toeliet. Hij deelde ten volle in het leed der burgerij. 22 Februari is een keerpunt in de geschiedenis van Nederland. Wij leden reeds door den oorlog, maar nu worden wij nog veel zwaarder getroffen, juist even zwaar als de in Duitschland gebombardeerde steden. 22 Februari bracht groot leed over Nederland, door een lagen massasluipmoord. Velen zijn nu anders gaan denken over de Engelschen en Amerikanen en beschouwen ze nu niet meer als hun vrienden. Het volk lijdt door den dood van zijn dierbaren, maar ook door verlies van have en goed en door de vernieling van zijn cultuurmonumenten. Spreker dankte allen, die reeds hielpen. Het is een eereplicht van alle Nederlanders om de gevolgen van deze ramp te helpen verlichten. Wij zelf moeten elkaar troosten en leeren berusten. Laat ons vertrouwen in de Voorzienig-

heid, die dit alles als 't ware heeft bedoeld ten beste van allen en van de geheele gemeenschap. Laten wij de belofte afleggen, dat wij goede Nederlanders zullen zijn, juist in de ure van de beproeving.
Na deze woorden traden eenige Roode-Kruiszusters op het podium en legden bloemen op de baar. De organist speelde daarbij Ase's dood van Grieg. Langzaamaan verlieten nu de vele honderden aanwezigen de groote zaal en vormden een onafzienbaren stoet, waarbij zich tallooze burgers aansloten. Voorop reed de lijkwagen, volgehangen met bloemen, terwijl een groote volgwagen tot een reusachtige rijdende bloementuil was geworden. Langs den langen Graafschenweg hadden zich vele duizenden opgesteld, die in stilte den indrukwekkenden stoet langs zich heen lieten trekken. Aan de groeve bevonden zich o.m. de Beauftragte voor de provincie Gelderland, dr. Schneider, deputaties van het Ned. Roode Kruis, de weermacht, het gemeentepersoneel, luchtbeschermingsdienst, twee wethouders. de heeren ir. Hondius en Wolzak, en anderen. De vorige burgemeester van Nijmegen, de heer J. A. H. Steinweg was ook aanwezig. Allen schaarden zich in een wijden kring om de zes groote massagraven, waarin de eenvoudige doodkisten stonden. Op sommige kisten lag een kruis, op anderen waren bloemen gelegd.
Ir. Hondius schetste in sobere woorden de regeling van deze begrafenis, welke zoo stijl- en piëteitsvol mogelijk gehouden moest worden, hetgeen niet had kunnen gebeuren, wanneer elk lijk afzonderlijk had moeten worden begraven. Hier is geen onderscheid gemaakt. Wijlen wethouder Crone ligt hier naast den eenvoudigsten man der stad. Deze ramp heeft de burgerij meer tot elkander gebracht. Zoo kon het ook geschieden, dat de geestelijkheid der stad over alle bezwaren van deze massabegrafenis is heengestapt en dat nu hier zoowel de R.K. als de Prot. godsdiensten vertegenwoordigd waren en gemeenschappelijk optraden.
Wethouder Wolzak legde vervolgens een grooten krans op het graf namens de gemeente-ambtenaren. De deken van Nijmegen, pastoor G. W. van der Heijde, geassisteerd door den pastoor G. J. Lens van O. Carm. en van Kolfschoten S.J., wier kerken vernield zijn, verrichtte de absoute. Verschillende kapelaans van de andere parochies waren mede aanwezig. Tenslotte las de deken, pastoor v. d. Heijde, een gedeelte voor uit den brief van Paulus aan de Thessalonicensen, waarna de R.K. geestelijken de begraafplaats verlieten. Daarna voerde ds. van Selm het woord namens de protestantsche gemeenten. Hij herdacht de dooden en sprak troostwoorden tot hen, die achtergebleven zijn. Hij besloot met het „Onze Vader". **(V. b. Luchtaanv. 5748 A.)**

A. **NEDERLAND — Arbeidsdienst - Werkobject te Odoorn overgedragen —**
28 Febr. — Op 23 Februari is in het N.A.D.-kamp te Odoorn een voltooid werkobject aan het gemeentebestuur van Odoorn overgedragen. Het bestond uit een fietspad ter lengte van ongeveer 2 km. dat achter de boomen van den weg Exloo—Borger werd aangelegd. **(V. b. N.A.D. 5778 B.)**

Distributie - Verbod tot bereiding van croquetten —
28 Febr. — De bereiding van croquetten, waarin voor het meerendeel een groot percentage aardappelen wordt verwerkt, is voortaan, blijkens een officieele publicatie van 22 Februari verboden, tenzij hiervoor speciale vergunning wordt verleend.

— Tijdelijke verlaging melkrantsoen —
29 Febr. — De in dezen tijd van het jaar optredende moeilijke melkpositie maakt noodzakelijk, evenals het vorige jaar, over te gaan tot een verlaging van het melk- en het taptemelkrantsoen, die van tijdelijken aard zal zijn. Met de hoeveelheid melk, welke tot dusver in 3 weken kon worden gebruikt, zal men ingaande 20 Februari, 4 weken moeten doen. Voor zieken en kinderen van 0—4 jaar blijft de bestaande regeling ongewijzigd van kracht.

— Brandstofrantsoen verlaagd —
28 Febr. — Als gevolg van verschillende omstandigheden zal helaas geen uitvoering kunnen worden gegeven aan het oorspronkelijke voornemen om het verleden jaar ten behoeve van de gezinnen verstrekte rantsoen van tien eenheden brandstoffen voor verwarming ook voor dezen winter toe te kennen, doch zal het rantsoen voor dit jaar tot negen eenheden moeten worden teruggebracht.
(V. b. Distributie 5844 A.)

Emigrantenregeering - Leden van het koninklijk gevolg bij bomaanval op Londen om het leven gekomen
28 Febr. — Naar te Berlijn bekend werd, is bij een der groote Duitsche aanvallen op Londen Koningin Wilhelmina bijna om het leven gekomen. Blijkens Britsche berichten bevond de Koningin zich ten tijde van den bomaanval van Woensdag 23 Februari op het oogenblik dat de Duitsche vliegtuigen boven de Britsche hoofdstad verschenen, in Londen. Zij had zich niet, of nog niet, in een schuilkelder begeven, toen een Duitsche bom in haar onmiddellijke omgeving viel. Eenige leden van het gevolg werden getroffen en kwamen om het leven. De koningin bleef behouden.
Volgens de „Brüsseler Ztg." zouden de twee dooden wachtposten zijn die voor de koninklijke villa op post stonden.

Sovjet-ambassadeur door de Koningin ontvangen —
Naar Radio Oranje mededeelt, heeft Koningin Wilhelmina den 24sten Februari den nieuwen ambassadeur der Sovjet-Unie ontvangen. **(V. b. Em.reg. 5836 A.)**

Financiën - Navordering inkomstenbelasting —
28 Febr. — De Ned. Staatscourant van 21 Februari bevat de zevende uitvoeringsbeschikking inkomstenbelasting, waaraan o.m. het volgende is ontleend: de termijn gedurende welken kan worden nagevorderd was tot dusver voor de inkomstenbelasting drie jaren, gerekend van het begin van het belastingjaar af. Bij de zevende uitvoeringsbeschikking is nu een termijn gekozen van vijf jaren na afloop van het belastingjaar. Behalve de verlenging van dezen termijn, bevat de zevende uitvoeringsbeschikking een nieuwe regeling van de verhooging bij navordering. In de plaats van de viervoudige verhooging op de belasting, te weinig geheven over één der navorderingsjaren, treedt een enkelvoudige verhooging op het over elk navorderingsjaar te min geheven bedrag. Ook voor de inkomstenbelasting zal de verdubbeling achterwege blijven, indien blijkt, dat het niet geheven zijn van de werkelijk verschuldigde belasting niet het gevolg was van opzet of grove onachtzaamheid van de zijde van den belastingplichtige.
Bij een afzonderlijk besluit is ten slotte de termijn, gedurende welken de werkgevers de loonbelastingbescheiden moeten bewaren, verlengd van drie op vijf jaar. Dit was noodig, ten einde bij navordering onoplosbare kwesties over het bedrag van het loon of van de ingehouden loonbelasting te voorkomen. **(V. b. Belastingen 5810 A.)**

Justitie - Mr. P. IJssel de Schepper overleden —
28 Febr. — Mr. P. IJssel de Schepper, oud vice-president van de rechtbank te Rotterdam, is op 23 Februari op 77-jarigen leeftijd overleden. Met mr. IJssel de Schepper is een man heengegaan, die jarenlang een bekende figuur is geweest in Rotterdam, een man wien vooral de zaak der reclasseering ter harte ging. Hij was begonnen als advocaat te Delft; daarna was hij substituut-griffier bij de rechtbank te Amsterdam en drie jaar later, in 1903, werd hij tot rechter te Rotterdam benoemd. Hij is de eerste politierechter bij de Rotterdamsche rechtbank geweest, een functie die hem liever was dan president van de strafkamer.

— Doodvonnissen wegens sabotage —
28 Febr. — De Höhere ᛋᛋ- und Polizeiführer Nordwest deelde 23 Februari mede, dat het politiestandrecht te Amsterdam op 22 Februari 1944 de volgende Nederlandsche staatsburgers als saboteurs ter dood veroordeeld heeft: Harm Gerssen, Willem van de Kamp, Jacobus Heijdra, Albertus Hommerson, Jan Eshuijs, Cornelis Koetsier en Gerhardus Docter. Het vonnis is voltrokken.

— Doodvonnis op verboden bezit van wapens —
28 Febr. — Officieel werd 22 Februari medegedeeld: Max Werkendam uit Amsterdam is bij vonnis van het Deutsche Obergericht d.d. 13 December 1943 wegens verboden bezit van wapens ter dood veroordeeld. Het vonnis is, nadat de kwestie van gratieverleening was onderzocht, voltrokken.
(V. b. Doodvonnissen 5853 A.)

— Aanslag op politiewachtmeester te Amsterdam —
28 Febr. — De Höhere ᛋᛋ- und Polizeiführer deelde 22 Februari mede: In de avonduren van 15 Februari 1944 hebben onbekende personen een overval met vuurwapens gedaan op de woning van den wachtmeester der politie, Olij, te Amsterdam. Olij bleef ongedeerd, zijn vrouw werd door twee schoten zeer zwaar gewond. Voor ter zake dienende aanwijzingen, die tot arrestatie van de daders leiden, wordt een belooning van 10.000 gulden uitgeloofd.

— Moordaanslag op politiewachtmeester te Rotterdam —
28 Febr. — In de vroege ochtenduren van den 21sten Februari werd de Ned. wachtmeester der politie Gerlof Boes door een onbekend manlijk persoon door een schot in het hart gedood. De dader wist in de duisternis zonder herkend te zijn te ontkomen.
Op diens aanhouding werd ƒ 10.000 belooning gesteld.

— Aanslag op postkantoor te Rotterdam —
28 Febr. — Op 23 Februari hebben drie mannen een overval gepleegd op het postkantoor Rotterdam-Charlois. Zij hebben, onder bedreiging met een pistool, het personeel, bestaande uit vijf personen, gedwongen zich in de kluis te begeven. Nadat zij deze gesloten hadden, hebben zij twee geldtrommels, die gereed stonden om met een postauto te worden vervoerd, opengebroken en er ongeveer ƒ 22.000 uit genomen. Tevens maakten zij een aangeteekenden brief buit, waarin zich een groot aantal rantsoenbonnen voor gebak bevond. **(V. b. Aanslagen 5811)**

A. **NEDERLAND — Landaanwinning - Wrak gevonden in den Noord-Oostpolder —**
28 Febr. — De assistent van het Biologisch Archaeologisch Instituut van de rijksuniversiteit te Groningen, de heer Modderman, heeft een onderzoek ingesteld naar een wrak, dat onlangs in den N.O.-polder werd blootgelegd. Het bleek het overblijfsel te zijn van een in de 14e of 15e eeuw gezonken vrachtschip.
Het wrak heeft een lengte van ongeveer 13 meter. De grootste breedte bedraagt bijna 5 meter. De lading bestond uit baksteenen. In het achterschip vond men nog enkele gebruiksvoorwerpen, als een tang, een bijl en een mes benevens een aardewerken drinkbeker en een drinkkruik. Ook werden nog twee ijzeren kookpotten te voorschijn gebracht. Volgens den heer Modderman is dit het oudste wrak dat tot nog toe in den N.O.P. is gevonden.
(V. b. N.O.-polder 5853 A.; Opgr. 5837 A.)

N.S.B. - Bijeenkomst te Breda - Mussert looft Nederl. vrijwilligers —
28 Febr. (A.N.P.) — De Leider heeft op 25 Februari te Breda in een openbare vergadering het woord gevoerd.
Met groote waardeering sprak de Leider over de dapperheid van de Ned. vrijwilligers aan de fronten. Hij had zoo juist van den commandant van de pantsergrenadierbrigade „Nederland", Obergruppenführer Steiner een telegram ontvangen van den volgenden inhoud: „Strijdgroep van de pantsergrenadierbrigade Nederland" heeft zich bijzonder goed gehouden. De strijdlust en de houding van de Nederlandsche vrijwilligers zijn een schitterend voorbeeld voor de opgroeiende Nederlandsche jeugd".
(V. b. Mussert 5837 A.)

B. **GRONDSTOFFEN — Chilisalpeter - Wereldproductie —**
De vooruitzichten voor den afzet van chilisalpeter zijn weinig rooskleurig. Na het verlies van de Europeesche afzetmarkten hebben de V.S., die in 1943 nog ca. 1 mill. ton van dit product importeerden, besloten den invoer in het loopende jaar tot 500.000 ton te beperken. Daarnaast vormt de toegenomen productie van synthetische salpeter in een aantal industrielanden een belemmering voor den afzet van het natuurproduct. In Spanje b.v. zijn installaties in aanbouw met een gezamenlijke capaciteit van 51.250 ton stikstof. Het is moeilijk, betrouwbare inlichtingen te verkrijgen over de toekomstige Europeesche behoefte aan salpeter. Vóór den oorlog exporteerde Chili naar Europa 6 tot 700.000 ton meststoffen. In Engeland is het verbruik in de oorlogsjaren aanzienlijk toegenomen, doch volgens den alg. vertegenwoordiger van het Chileensche salpetersyndicaat zal na den oorlog, wanneer de productie van munitie en springstoffen sterk zal dalen, het concern der Imperial Chemical Industries d.m.v. synthetische salpeter voldoende meststoffen kunnen vervaardigen om in de geheele behoefte te voorzien. Volgens Britsche bladen bedroeg de theoretische wereldcapaciteit van stikstof, Chili buiten beschouwing gelaten, bij het uitbreken van den oorlog 4.5 mill. ton bij een werkelijke capaciteit van 4 mill. ton. Het verbruik beliep 2.9 mill. ton. Sedert het uitbreken van den oorlog is in Canada, Engeland en de V. S. de capaciteit met 1.25 mill. ton uitgebreid, terwijl zij in Europa met 0.2 mill. toenam. Wordt hiervan, i.v.m. achterwege gebleven vervanging, 20% in mindering gebracht, dan zou er nog een capaciteit van 4.76 mill. ton overblijven. De Britsche bladen ramen de jaarlijksche toeneming van het verbruik op 9%. Zij komen daarbij voor het eerste jaar na den oorlog op een verbruik van 4 mill. ton in den landbouw en 0.36 mill. ton in de industrie. (Ec. Nieuws)

C. **DUITSCHLAND — Bataljonscommandant van de ᛋᛋ-Brigade Nederland ontvangt het Ridderkruis —**
28 Febr. — ᛋᛋ-Hauptsturmführer dr. H. J. Rühle von Lilienstern, commandant van een bataljon Nederlandsche vrijwilligers, die in het Noordelijke deel van het Oostelijke front strijden — de ᛋᛋ-Brigade „Nederland" — is door den Führer onderscheiden met het Ridderkruis van het IJzeren Kruis. Zijn bataljon had in den sector van Leningrad kort geleden in den fellen afweerstrijd zeven dagen en zeven nachten zonder adempauze stand gehouden op een punt, dat tegen den aan wapens en menschenmateriaal overmachtigen vijand niet verloren mocht gaan. De nieuwe Ridderkruisdrager, die in den zevenden nacht een verwonding opliep, heeft door zijn heldhaftig voorbeeld zijn manschappen zoo geïnspireerd tot groote daden, dat de opperbevelhebber van dit frontgedeelte zijn speciale waardeering voor hun soldatendaden uitsprak. ᛋᛋ-Hauptsturmführer dr. H. J. Rühle von Lilienstern is vroeger commandant geweest van het ᛋᛋ-Mannschaftshaus te Leiden. Tijdens een recent verlof promoveerde hij te München tot doctor in de handelswetenschappen. **(V. b. 5849 A.)**

Huwelijksbemiddelingsbureau voor oorlogsgewonden
28 Febr. (A.N.P.) — Naast de huwelijksbemiddeling door particuliere bureaux kent men in Duitschland sedert eenigen tijd ook die door de overheid, zij het ook dat deze laatste zich beperkt tot bepaalde categorieën van menschen. Het spreekt van zelf, dat in den oorlog verminkte soldaten, zoo zij niet reeds zijn getrouwd, niet steeds alleen door het leven wenschen te gaan, doch het vinden van een passende levensgezellin, van wie bij zwaar verminkten vaak een groote opofferingsgezindheid wordt verlangd, is niet altijd even gemakkelijk. Hier nu heeft de overheid zich ingeschakeld. Zij heeft bureaux opgericht, die bemiddeling verleenen bij het sluiten van huwelijken tusschen oorlogsverminkten en vrouwen, die bereid zijn haar lot aan dat der oorlogsinvaliden te binden. Van deze vrouwen, die in overeenstemming met de Duitsche huwelijkspolitiek „erfgezond" moeten zijn, wordt verwacht, dat zij voldoen aan bepaalde eischen, die nu eenmaal in verband met de zeer bijzondere taak, die haar wacht, mogen worden gesteld. Ook oorlogsweduwen. die vaak haar kinderen weer een vader willen geven, kunnen zich tot dit bureau wenden. Het ambtelijke karakter, dat den bezoeker van officieele bureaux zoo vaak onaangenaam aandoet, heeft hier plaats gemaakt voor een persoonlijke behandeling door een ervaren arts en zijn medewerkers die alles doen om den bezoeker zijn schroom te doen overwinnen.

Lijfarts van den Führer onderscheiden —
28 Febr. — De Führer heeft den 24sten Februari den arts en onderzoeker professor dr. Theo Morell te Berlijn het ridderkruis van het kruis voor oorlogsverdienste verleend en hem deze hooge onderscheiding persoonlijk overhandigd. Professor dr. Morell is sedert 1936 lijfarts van den Führer en heeft zich bijzondere verdiensten verworven door zijn jarenlangen arbeid als voorvechter op het gebied van het vitamine- en hormonenonderzoek.

D. **BELGIE — Oud-minister Bovesse vermoord —**
28 Febr. — Oud-minister Bovesse is op 1 Februari j.l. door vier onbekenden in zijn woning te Namen doodgeschoten. Bovesse was minister van Posterijen, Telegrafie en Telefonie in het kabinet-Renkum in 1931. Onder de ministeries de Broqueville en Theunis was hij minister van Justitie. Voorts was hij minister van Onderwijs in het kabinet-Van Zeeland. In April 1937 werd hij benoemd tot gouverneur van de provincie Namen, welke functie hij tot 1940 heeft bekleed. Hij wijdde zich uitsluitend aan zijn praktijk als advocaat. **(V. b. Bovesse 2749 D.)**

E. **ENGELAND — Lagerhuisrede van Winston Churchill —**
28 Febr. — Churchill, de Britsche minister-president, heeft in het Lagerhuis verklaard, dat de Engelsch-Amerikaansche luchtaanvallen op Duitschland thans beschouwd moeten worden als „het hoofdoffensief" der Geallieerden. In het voorjaar en in den zomer van dit jaar zullen deze aanvallen op Duitschland nog heviger worden. Het luchtoffensief is het „fundament", waarop de Geallieerde plannen voor een overzeesche invasie worden gebouwd. De gedachte, dat de Anglo-Amerikanen het „eersterangsinstrument", de luchtmacht, zouden beperken, wordt door de Geallieerde regeeringen niet aanvaard. Als oorzaak van „het teleurstellende verloop der operaties" in Italië noemde Churchill het weer. Het is overigens niet mogelijk, „een groote omsingelingsbeweging van amphibischen aard aan de Oost- of de Westkust van Italië uit te voeren." In Zuid-Slavië is Tito een „voortreffelijk leider". Zijn partisanen zijn de eenigen, die in Zuid-Slavië werkelijk tegen de Duitschers vechten. Met betrekking tot de besprekingen van Caïro, Teheran en Moskou zeide Churchill: „Tusschen de drie groote mogendheden zouden zeer weinig meeningsverschillen bestaan, als haar vertegenwoordigers eens in de maand bijeen konden komen. Ik hoop, dat het mogelijk zal zijn, in het verdere verloop van den oorlog dergelijke besprekingen te houden.

Churchill gaf toe, dat de Britsche marine sedert 1 Januari 1943 7677 officieren en manschappen en de Britsche koopvaardij 4200 officieren en manschappen hebben verloren. Sedert het begin van den oorlog zijn van een totale sterkte bij het uitbreken van den oorlog van 133.000 man 41.000 officieren en manschappen verloren gegaan. Sedert 1 Januari 1943 zijn 95 Britsche oorlogsschepen tot zinken gebracht, resp. zóó zwaar beschadigd, dat zij meer dan een jaar niet gebruikt konden worden. In Engeland zijn in de genoemde periode 38.300 vliegeniers gedood, 10.400 worden er vermist. Churchill verklaarde voorts de kwestie van het toekomstige Polen persoonlijk met Stalin te hebben aangesneden en met zeer groote voldoening van Stalin te hebben vernomen, „dat deze vastbesloten is, een sterk, integraal en onafhankelijk Polen als een der leidende mogendheden van Europa tot stand te brengen en te handhaven. Ik ben er van overtuigd, dat dit besluit een voorbeeld is van de vaststaande politiek der Sovjet-Unie." Churchill zeide overigens veel begrip te hebben voor het Sovjetstandpunt, dat Rusland het recht heeft, „zich te beveiligen tegen toekomstige aanvallen uit het Westen."
In den aanvang van zijn rede verklaarde hij, dat hij nooit de meening heeft verkondigd, dat het einde van den oorlog in Europa nabij is en dat Duitschland op het punt is genaderd, waarop het zal ineenstorten. Nooit ook heeft hij — Churchill — een garantie gegeven, dat het jaar 1944 het einde van den Europeeschen oorlog zou brengen. In dit opzicht heeft hij ook nooit een dienovereenkomstige verwachting laten doorschemeren. **(V. b. Churchill 5821 B.)**

Gedeeltelijke evacuatie der Britsche kust —
28 Febr. — Uit foto's in de Engelsche pers blijkt, dat uit een niet nader omschreven strook langs de Oost- en Zuidkust van Engeland de burgerbevolking wordt geëvacueerd. De officieele motiveering van dezen maatregel, die door de militaire autoriteiten is gelast, luidt, dat de concentratie van strijdkrachten voor de komende invasie en de gevechtshandelingen, ook op Engelsch gebied, die daarmee zouden kunnen samengaan, tot dit besluit hebben geleid.

A. FINLAND — Wapenstilstandsvoorwaarden der Sovjet-Unie —
28 Febr. — De zender van Stockholm maakt, aldus het Alg. H'blad van 23 Februari, een aantal punten bekend, die de Sovjet-Russische voorwaarden voor een wapenstilstand met Finland zouden behelzen. Te Berlijn acht men ze in zooverre interessant, als ze ongeveer overeenstemmen met de in Britsche publicaties genoemde voorwaarden. Zij luiden: 1. Sovjet-Rusland wenscht in den zin van het Atlantic Charter geen gebiedsuitbreiding. 2. Voor het sluiten van een wapenstilstand eischt Sovjet-Rusland geen verandering der Finsche regeering. Een latere verandering moet uitgaan van de wenschen van het Finsche volk. 3. De Duitsche garnizoenen in Finland, die door de Sovjet-Russen op 500.000 man worden geschat, moeten vrijwillig of gedwongen het Finsche grondgebied verlaten. 4. Militaire bezetting van geheel Finland door Sovjet-Russische troepen zal noodig zijn. De Sovjet-bondstroepen worden echter na den vrede teruggetrokken. 5. Op het oogenblik kan alleen een wapenstilstand worden gesloten; een vrede kan alleen in het kader van algemeene vredesonderhandelingen tot stand komen. 6. Gezien de Sovjet-Russische „opmarsch" is het hoog tijd, dat Finland uit den oorlog treedt.
(V. b. Buitenl. pol. 5845 C.)

B. FRANKRIJK — Evacuatie in Noord-Frankrijk —
28 Febr. — De evacuatie van zekere plaatsen aan de Noordzeekust is op dit oogenblik aan den gang. Deze operatie verloopt zeer gunstig. De Secours National, het Fransche Roode Kruis, de afdeelingen van het commissariaat voor de jeugd en de tehuizen voor de krijgsgevangenen verleenen hun medewerking. De geëvacueerden worden per trein naar de departementen Aube en Cote d'Or gebracht, met uitzondering van hen, die in andere gebieden onderkomen hebben gevonden bij familieleden of vrienden.
(V. b. Evacuatie Z. Frankr. 5846 A.)

C. ITALIE — Weermacht - Overzicht militaire verliezen —
1 Maart — Het officieele partij-orgaan „Corrispondenza Republicana" gaf 29 Februari een samenvattend overzicht van de verliezen, die de Italiaansche weermacht alsmede het geheele volk tijdens den oorlog te dragen had. De verliezen van het Italiaansche leger bedroegen op grond van de officieele publicaties in het orgaan van de weermacht „Le Forze Armate" tot en met Juli 1943 50.641 gesneuvelden aan de verschillende fronten. Daarbij komen nog 203.405 vermisten. De verliezen van de Italiaansche marine bedroegen tot en met Juli 1943 3771 gesneuvelden, 20.189 vermisten. De Italiaansche koopvaardij heeft 2512 dooden. De verliezen van de Italiaansche luchtmacht bedragen 6000 gesneuvelden en vermisten. Het totale aantal Italiaansche soldaten, dat in gevangenschap geraakte, bedraagt 500.000. De verliescijfers der burgerbevolking zijn veel hooger. Definitieve cijfers zijn er nog niet, doch volgens betrouwbare schattingen bedragen de verliezen der burgerbevolking ongeveer 100.000 Italianen, grootendeels vrouwen en kinderen. De Italiaansche marine verloor in dezen oorlog 342 vaartuigen onder welke 84 duikbooten in de Middellandsche Zee en op den Atlantischen Oceaan. De Italiaansche koopvaardijvloot, die bij het begin van den oorlog 3½ millioen ton groot was, is grootendeels verloren gegaan.
De „Corrispondenza Republicana" somt vervolgens de civiele schade op. Door vijandelijke bomaanvallen werden talrijke Italiaansche steden volkomen vernield. De stad Napels moest 104 bomaanvallen doorstaan. Volledig met den grond gelijk gemaakt werden steden als Cagliari, Trapani, Marsala, Messina, Reggio di Calabria, Foggia, Benevento. Avelino, Pascara, Civita Vecchia, Livorno, Arezzo, Pistoia, Ancona en Rimini. Te Milaan werden door de bomaanvallen zestig procent van alle woonhuizen of geheel vernield of onbewoonbaar gemaakt. De door de bomaanvallen aangerichte schade bedraagt ver over de honderd milliard lire. Daarnaast is er echter de verwoesting van unieke historische, artistieke en moreele waarden, die volkomen vernield zijn en waarvan de waarde in het geheel niet kan worden aangegeven.
Het partij-orgaan publiceerde vervolgens de verliezen en schade, die de Italiaansche weermacht in den loop van den oorlog den vijand heeft toegebracht. Vaartuigen van de Italiaansche vloot hebben 200 Britsche koopvaardijschepen met een totale tonnage van 1.474.000 ton tot zinken gebracht. Verder werden 160 vijandelijke oorlogsschepen met een totale tonnage van 365.418 ton in den grond geboord. Meer of minder ernstig beschadigd werden verder door het optreden van de Italiaansche vloot 69 vijandelijke oorlogsschepen met een totale tonnage van 358.560 ton.
Door Italiaansche torpedovliegtuigen werden 86 vijandelijke koopvaardijschepen van te zamen 708.500 ton tot zinken gebracht. Door de bombardementen van de Italiaansche luchtmacht werden 34 vijandelijke koopvaardijschepen, te zamen 177.530 ton groot, in den grond geboord. Door Italiaansche duikbommenwerpers werden 18 vijandelijke koopvaardijschepen met een totalen inhoud van 115.000 ton vernietigd. Verder werden 145 vijandelijke koopvaardijschepen (992.600 ton) beschadigd.
Door het optreden van de Italiaansche luchtmacht verloor de vijandelijke vloot twintig kruisers, drie hulpkruisers, twintig torpedojagers, zeven duikbooten, een kanonneerboot, zes motorbooten en zes nog niet nader vastgestelde vaartuigen. Bovendien werden 200 schepen der vijandelijke vloot getroffen en beschadigd.
In luchtgevechten boven Europa en Afrika werden in totaal 3258 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten en 388 toestellen op den grond vernield. **(V. b. Verliezen 5460 A.)**

D. POLEN (VOORM.) — z.g. Curzonlijn door emigrantenregeering afgewezen —
28 Febr. — Naar de Britsche berichtendienst meldt, is de Poolsche reactie op Churchills verklaring ten aanzien van het Poolsch-Sovjet-Russische conflict 24 Februari ter kennis van minister Eden gebracht door den minister van Buitenlandsche Zaken van de uitgeweken Poolsche regeering, Romer. Ten gevolge van de verklaring van Churchill is de houding der Polen te Londen weer strakker geworden. Zij wijzen thans de Curzonlijn beslist van de hand. Dit nieuwe Poolsche standpunt komt, naar de berichtendienst verder meldt, ook tot uiting in het officieuze Poolsche dagblad „Dzjen ik Polski" dat schrijft: „De Poolsche regeering is vastbesloten de z.g. Curzonlijn als toekomstige grens tusschen Polen en de Sovjet-Unie af te wijzen. Zij zal aan haar opvatting vasthouden." De Britsche berichtendienst merkt in dit verband op, dat de Sovjet-regeering „ongeveer" de Curzonlijn heeft voorgesteld met mogelijke plaatselijke correcties ten gunste van Polen. **(V. b. 5830 F.)**

E. VER. STATEN — Belastingvoorstellen van Roosevelt door het Huis van Afgevaardigden verworpen - Roosevelts veto door Afgevaardigden en Senaat verworpen —
28 Febr. — Roosevelt heeft zijn veto uitgesproken tegen de vermindering van de belastingeischen der Amerikaansche regeering, die het Huis van Afgevaardigden tot op 2315 millioen dollar had teruggebracht. Roosevelt heeft een boodschap aan het Congres gericht, waarin hij verklaart, dat het wetsvoorstel in zijn thans aangenomen vorm volkomen nutteloos is.
Barkley, de democratische leider in den Amerikaanschen

Senaat, heeft zijn functie met ingang van 24 Februari neergelegd. Naar de Britsche berichtendienst meldt, is deze maatregel een protest tegen Roosevelt's veto tegen de belastingwet. De democratische senatoren hebben echter Barkley een kwartier na zijn aftreden als hun leider herkozen.
Barkley was tot dusverre een trouw aanhanger van Roosevelt en een hardnekkig voorstander van vrijwel alle regeeringsvoorstellen.
Naar de Britsche berichtendienst uit Washington meldt, heeft het Huis van Afgevaardigden Roosevelts veto tegen de belastingwetgeving met 299 tegen 50 stemmen verworpen. Ook heeft thans de Senaat het veto verworpen.
(V. b. Roosevelt 5831 A.; Begrooting 5814 C.)

A. **PALESTINA — Heilige Grafkerk open voor niet-Christenen —**
28 Febr. — Tot nu toe was het betreden van de kerk van het Heilige Graf te Jeruzalem aan niet-christenen verboden. Bij verordening van den Britschen Hooge-Commissaris voor Palestina is thans dit verbod opgeheven, zoodat joodsche bezoekers en zelfs joodsche gidsen thans moeten worden toegelaten door de Arabieren, die de kerk bewaken. De christelijke Arabieren hebben besloten daartegen te protesteeren, waarbij zij zich beroepen op de traditie en het Osmaansche recht.

B. **PETROLEUM — Amerikaansche oliepolitiek in het Naburige Oosten —**
29 Febr. — Aan het Alg. H'blad van 9 Februari ontleenen wij: Talrijke sprekers en journalisten in de Ver. Staten hebben zich in de laatste maanden bezig gehouden met het petroleumvraagstuk en daarbij vooral de aandacht gevestigd op het feit, dat Amerika binnen enkele jaren voor een nagenoeg volkomen gebrek aan olie zal komen te staan. Een der éérsten, wiens verklaringen in binnen- en buitenland zeer de aandacht trokken, was de Amerikaansche oliedictator Harold Ickes, minister van Binnenlandsche Zaken der V. S., die enkele maanden geleden in het „American Magazine" onder het opschrift „Onze olie raakt op" een artikel publiceerde, waarin hij tot de merkwaardige slotsom kwam, dat de petroleumreserves der Ver. Staten, van welker aanwezigheid men zeker was, nog slechts gemiddeld het veertienvoud van het jaarlijksche verbruik van het land bedroegen! Van andere gezaghebbende zijde werd geconstateerd, dat deze reserves slechts 38% van den wereldvoorraad bedroegen, terwijl Amerika geregeld 60% van de wereldproductie verbruikte. In verband met deze feiten stelde de commissie-Treeman — de senaatscommissie voor het onderzoek van vraagstukken van belang voor de oorlogvoering — den eisch, dat Engeland aan de Ver. Staten in ruil voor de Leen- en Pachthulp, het recht zou toestaan deel te nemen aan de exploitatie van Britsche grondstofbronnen. De senaatscommissie-van-vijf, welke, na een bezoek aan eenige economische centra en andere belangrijke punten ter wereld, inmiddels naar Amerika was teruggekeerd, wees in haar rapport op de groote beteekenis der petroleum van Iran; zij oefende critiek op het feit, dat Engeland nog steeds grooten invloed had op de oliewinning in het Midden-Oosten en dezen invloed gebruikte, om voorraden aan te leggen, terwijl Amerika nog van zijn reserves aan Engeland afstond. Een en ander gaf Ickes aanleiding tot de uitspraak, dat de V. S. een grooter aandeel moesten hebben in de petroleumproductie buiten Amerika, ten einde in geval van een nieuwen oorlog over voldoende voorraden te kunnen beschikken.
Sindsdien heeft men niet stilgezeten en is er veel gedaan, om de Ver. Staten nader tot het beoogde doel te brengen. Men herinnert zich allereerst de reis der twee Saoedische prinsen naar Amerika in October l.l., die daar hebben onderhandeld over een overeenkomst betreffende het exploiteeren van Arabische oliebronnen met de California Arabian Oil Cy. Als het voornaamste doel der commissie, aan welker hoofd koning Ibn Saoeds oudste zoon emir Fafsal, tevens zijn minister van Buitenlandsche Zaken, stond, werd genoemd het verkrijgen van Amerikaansch kapitaal en machinerieën voor de Arabische petroleumindustrie. Het bijzondere aan deze onderhandelingen was, dat de Amerikaansche regeering er aan deelnam en voor de eerste maal het voornemen te kennen gaf, staatsgelden in de petroleumindustrie te beleggen. In November berichtte „Wallstreet Journal", dat de Ver. Staten 1.25 millioen dollar in de Saoedische olieindustrie wilden steken. De exploitatie zou geschieden door de United Petroleum Reserves Corporation, de eerste staatspetroleumonderneming in de V. S., welke in den zomer van het vorige jaar is opgericht. Zij zal 40% der aandeelen en concessies der California Arabian Standard Oil en der Gulf Oil Corporation verwerven. De Vereenigde Staten zijn hiermede overgegaan tot een stap, dien de Engelschen reeds vóór den eersten wereldoorlog hebben gedaan. In 1913 nl. nam de Britsche regeering, o.a. op aandringen van Churchill, deel aan de oprichting van de Anglo-Iranian Oil Cy. (toen nog Anglo-Persian), waardoor Engeland de schier volkomen contrôle verkreeg over de olie van Iran, en het onder alle omstandigheden was verzekerd van voldoende stookolie voor zijn vloot. Een soortgelijk motief zal ook Washington tot den stap hebben geleid. Ofschoon Saoedisch-Arabië wat olie betreft tot dusver het minst productieve land van het Midden-Oosten was, zijn de vooruitzichten veelbelovend. De productie, welke in 1938 circa 67.000 ton bedroeg, was in 1939 reeds gestegen tot 536.000 ton en in 1940 tot 700.000 ton. Dit jaar verwacht men een productie van meer dan een millioen ton! Ten einde de betrekkingen tusschen de V. S. en Saoedië te bevestigen, zal volgens een bericht uit New York weldra een Saoedisch-Arabisch gezantschap te Washington worden gevestigd. Een Amerikaansche vertegenwoordiging te Er Riaad zal dan stellig niet lang uitblijven.
Niet alleen echter de olie van Saoedië, maar die van het gehééle Midden-Oosten is het doelwit van Washingtons petroleumpolitiek. Verklaarde Ickes indertijd niet, dat Amerika ooit naar Irak, Iran en zelfs naar Afganistan zal gaan? En hoever Amerika reeds op den weg naar het beoogde doel is gevorderd, blijkt het beste uit een recente mededeeling van den plv. petroleumcommissaris der Ver. Staten, Ralph Davies, n.l. dat Amerika's petroleumbelangen in het Midden-Oosten reeds thàns met die van Engeland zijn te vergelijken. De olie van Saoedië en van de Bahreineilanden bevindt zich reeds geheel in Amerikaansche handen. In Irak hebben de Amerikanen de meerderheid der aandeelen van de daar werkende Iraq Petroleum Cy. verworven door het overnemen van het Britsche aandeel in de Texas Corporation. Op Egypte, waar niet lang geleden rijke olielagen zijn ontdekt, heeft Washington een begeerig oog geslagen, evenals op Syrië, waar veel onontgonnen olievelden liggen. In beide landen breidt het zijn invloed voortdurend uit.
De plannen van de Ver. Staten in het Midden-Oosten nemen intusschen een steeds concreteren vorm aan. De Petroleum Reserve Corp. en de Foreign Economic Administration hebben reeds groote projecten ontworpen, welke de regeering en de particuliere ondernemers gezamenlijk zullen uitwerken. De belangrijkste zijn de aanleg van een uitgebreid net van olieleidingen van de Perzische Golf naar de Middellandsche Zee, de bouw van een groote olieraffinaderij in Alexandrië en uitbreiding van die te Haifa.
De leiding naar Alexandrië zou op het schiereiland Qatar in de Perzische Golf beginnen; een van Koweit uitgaande tweede leiding zou er op uitkomen. Van de olievelden in Iran zouden eenige buizen naar Abadan loopen, waar de Anglo-Iranian Oil Cy. een raffinaderij bezit, en van hieruit zou de olie door een buis van 50 cm. middellijn naar Haifa stroomen. Deze stad is reeds sedert jaren met Kirkoek door een Engelsche buisleiding verbonden. Thans zal evenwijdig aan deze leiding ook een Amerikaansche worden aangelegd. De raffinaderij te Alexandrië zou dagelijks 250.000 vaten olie moeten kunnen verwerken; de reeds bestaande installatie zou een capaciteit krijgen van 350.000 vaten per dag. (Een vat is ca. 160 l.). Verder zullen in Saoedisch Arabië en in Koweit nieuwe boringen worden verricht en wel in het eerste jaar op 50 en elk volgend jaar op 10 verschillende plaatsen. Nieuwe boringen in Iran liggen in het voornemen; in Irak evenwel acht men deze niet noodzakelijk. Volgens de jongste berekening, aldus de „Köln. Ztg.", waaraan wij deze gegevens ontleenen, kunnen de oliereserves van het Midden-Oosten op ca. 20 milliard vaten worden geschat, d.i. ongeveer evenveel als die der Ver. Staten. Hiervan komen dan ca. 4 milliard vaten op rekening van Irak en ca. 3 milliard op die van Iran. Ter vergelijking diene, dat de Sovjet-Russische voorraden naar raming tusschen de 60 en 80 milliard vaten bedragen!
De kosten der uitvoering van het geheele project, inclusief aanleg van buisleidingen en bouw van raffinaderijen, worden op vele honderden millioenen dollar geschat. Nu het particuliere kapitaal den grondslag heeft gelegd voor de exploitatie, zal deze waarschijnlijk verder nagenoeg geheel door de Amerikaansche regeering worden gefinancierd. Het is nog niet bekend, wat men zal doen met de bezittingen der Amerikaansche, Britsche, Nederlandsche en Fransche particuliere concerns; naar verluidt zou de Petroleum Reserve Corporation in deze aangelegenheid voorzichtig willen optreden, daar zij niet zeker is van de houding der regeeringen van de betrokken landen, voor zoover er nog regeeringen zijn of deze nog wat tegenover Amerika in de melk te brokken hebben.
(V. b. Petroleum 5846 E.; verklaring Ickes 5831 C.)

DE WERELDOORLOG

A. **DUITSCHLAND — Krijgsverrichtingen - Sovjets pogen de Narwa over te steken; offensief in de richting Witebsk; Duitsche afweersuccessen bij Rogatsjef, Newel en Kriwoi Rog - Luchtaanvallen op Augsburg, Regensburg, Fürth, Brunswijk, Helsinki, Parijs, Vaticaanstad, Londen en Rome - In Februari 144.185 ton geallieerde scheepsruimte vernietigd - Duitsche vorderingen in het gebied van Nettuno; sedert 24 Januari ruim 6000 gevangenen —**

OOSTELIJK FRONT —

28 Febr. — In het Noorden, in het gebied tusschen Peipusmeer en Ilmenmeer, duren de Duitsche uitwijkbewegingen nog steeds voort. Zij hebben kennelijk het doel, de lange en grillige frontlijn aanzienlijk te verkorten. Een soortgelijke ontwikkeling valt ook in het Zuiden waar te nemen, waar de Duitschers uitpuilende frontbochten bij Kriwoi Rog en Nikopol hebben prijsgegeven om het onderling verband hunner stellingen hechter te maken. In den centralen sector van het front ondernemen zij sedert eenige dagen tegenaanvallen, welke klaarblijkelijk er op gericht zijn de scherpe Sovjet-Russische wig, die hier diep naar het Westen uitspringt, af te stompen en in te drukken. De Sovjet-Russen hebben hier lange flanken te verdedigen en opereeren op deze bedreigde punten met sterke formaties cavalerie en gemotoriseerde infanterie. Het eenige punt aan het geheele Oostelijke front, waar de Sovjet-Russen aanvallen van grooteren omvang en beteekenis ondernemen, is het gebied van Rogatsjef. Het is er den Russen klaarblijkelijk om te doen, langs de spoorlijn door het Noordelijke deel der Pripetmoerassen door te dringen naar Bobruisk.
2 Maart — De betrekkelijke rust, die de laatste dagen aan het Oostelijke front heerschte, is onderbroken door het opleven van de militaire activiteit in den Noordelijken sector. De Sovjets trachtten hier door de sterke Duitsche verdedigingslinies heen te breken, ten einde aan den Westelijken oever van de Narwa een bruggenhoofd te vormen. Met kleine vaartuigen pogen zij de rivier over te steken.
In den sector van Pskof duren de hevige artillerie- en tankgevechten onverminderd voort. Op een enkele plaats zouden zij de spoorlijn Pskof—Polosk verbroken hebben.
Het bolsjewistische offensief tegen Witebsk duurt eveneens voort. Volgens onbevestigde berichten zouden de Sovjets minder dan 15 km. van Witebsk verwijderd zijn. De Duitsche troepen, gesteund door artillerie en tanks, doen hier krachtige tegenaanvallen en brengen den vijand zware verliezen toe. In het gebied van Kriwoi Rog ondernamen de Sovjets in de afgeloopen week talrijke aanvallen, die zonder succes bleven. Ten Noorden van Rogatsjef vielen de bolsjewisten met geconcentreerde strijdkrachten over een smal front aan. Grenadiers en pantsergrenadiers verijdelden echter alle doorbraakpogingen en brachten den vijand zware verliezen toe. Ook ten Noordwesten van Newel nam de hevigheid der vijandelijke aanvallen toe. De doorbraakpogingen werden in zwaren strijd afgeslagen.
4 Maart — In het gebied van Kriwoi Rog mislukten talrijke krachtige aanvallen der Sovjets. In een penetratieplek ten Zuiden van de stad, wordt nog gestreden.
Tusschen de Berezina en den Dnjepr en ten Noorden van Rogatsjef, stortten herhaalde aanvallen der bolsjewisten onder groote verliezen voor den vijand ineen.
Ten Zuidoosten van Witebsk behielden onze troepen hun stellingen.
Ten Noordwesten van Newel en ten Zuidoosten van Pleskau namen de vijandelijke aanvallen in hevigheid af. Daarentegen zetten de Sovjets hun hardnekkige doorbraakpogingen aan de Narwa voort.

LUCHTOORLOG —

26 Febr. — Formaties Amerikaansche bommenwerpers zetten overdag haar aanvallen op Augsburg, Regensburg en Fürth voort. In den afgeloopen nacht vielen Britsche terreurformaties de stad Augsburg aan. Er ontstond in woonwijken aanmerkelijke schade. Strijdkrachten onzer luchtverdediging vernietigden bij deze aanvallen 106 Britsch-Amerikaansche vliegtuigen.
27 Febr. — In den afgeloopen nacht hebben de Sovjets opnieuw de Finsche hoofdstad Helsinki aangevallen.
1 Maart — In de middaguren van 29 Februari vlogen Amerikaansche bommenwerpers Midden-Duitschland binnen en ondernamen terreuraanvallen in het gebied van Brunswijk. Duitsche gevechtsvliegtuigen vielen doelen in Zuidoost-Engeland en in Londen aan.
2 Maart — Het Duitsche luchtwapen ondernam opnieuw een grooten aanval op Londen. De in verscheiden golven vliegende zware gevechtsvliegtuigen wierpen een groot aantal brisant- en brandbommen op verschillende deelen der stad. Er ontstonden talrijke zware branden en omvangrijke verwoestingen. Door een Anglo-Amerikaansch vliegtuig werden zes bommen neergeworpen in de onmiddellijke omgeving van Vaticaanstad. Van deze bommen kwamen er vier terecht op het exterritoriale gebied van het Collegio Urbano di Propaganda Fide, de beide andere in de omgeving van den muur van Aurelius.
3 Maart — In de middaguren van 2 Maart ondernamen Amerikaansche bommenwerpers terreuraanvallen op plaatsen in West- en Zuidwest-Duitschland. 19 vijandelijke vliegtuigen werden stukgeschoten. In den nacht van 2 op 3 Maart werd de omgeving van Groot-Parijs door Anglo-Amerikaansche vliegtuigen gebombardeerd.
Amerikaansche terreurvliegers vielen 3 Maart Rome aan. De militaire schade is gering. Er ontstonden verliezen onder de burgerbevolking. Amerikaansche bommenwerpers drongen 3 Maart onder bescherming van jagers en bij dichte bewolking, het Noordduitsche kustgebied binnen.
Door het werpen van bommen ontstond schade in de woonwijken van eenige plaatsen en in landelijke gemeenten. 21 vijandelijke machines werden neergeschoten.

ZEEOORLOG —

26 Febr. — In den strijd tegen de vijandelijke ravitailleering brachten duikbooten in den Atlantischen Oceaan, in de Middellandsche Zee en in den Indischen Oceaan zeven schepen met een inhoud van 35.185 b.r.t., elf zeilvrachtschepen alsmede twee escorte-torpedojagers tot zinken.
1 Maart — In den strijd tegen de Britsch-Amerikaansche aanvoerverbindingen hebben marine en luchtmacht in de maand Februari 26 koopvaardijschepen met een gezamenlijken inhoud van 144.185 ton en 11 vrachtzeilschepen tot zinken gebracht, 34 andere schepen met een inhoud van meer dan 200.000 ton werden door bom- en torpedotreffers zwaar beschadigd. Van vele dezer schepen kan worden aangenomen, dat zij ondergegaan zijn. Aan vijandelijke oorlogsschepen werden tot zinken gebracht 1 kruiser, 15 torpedojagers en escortevaartuigen, 8 motortorpedobooten en een bewakingsvaartuig.

ZUIDELIJK FRONT —

27 Febr. — In den tijd van 24 Januari tot 24 Februari werden bij de gevechten in het landingshoofd van Nettuno 5721 gevangenen gemaakt, 212 tanks vernietigd en 21 andere onklaar geschoten. Vijf tanks werden buitgemaakt, meer dan 40 stukken geschut vernietigd of buitgemaakt.
28 Febr. — De sedert eenige dagen ten Zuidwesten van Aprilia, ingesloten strijdkrachten, ter sterkte van ca. twee bataljons, werden na harden strijd vernietigd. Er werden meer dan 650 gevangenen gemaakt.
3 Maart — Duitsche troepen hebben een aanval gedaan op het bruggenhoofd van Anzio. Ondanks den hevigen tegenstand der Amerikanen slaagden zij er in meer dan een kilometer op te rukken. Van de andere Italiaansche fronten vallen geen bijzondere gevechtshandelingen te vermelden.
In het landingshoofd van Nettuno werden ten Zuidwesten van Aprilia en ten Zuidwesten van Cisterna door Duitsche stoottroepen eenige hoogten veroverd.

(V. b. Krijgsverrichtingen 5856 A.)

B. **JAPAN — Krijgsverrichtingen - Aanval op Amerikaansche vloot bij de Marianen —**

6 Maart — Het Japansche hoofdkwartier heeft bekend gemaakt: „Op 22 Februari zijn vijandelijke vlootstrijdkrachten met tien vliegkampschepen en acht slagschepen, ten Oosten van de Marianen-eilanden opgedoken. Japansche marineluchtstrijdkrachten gingen tot den aanval over en vielen de vijandelijke strijdmacht herhaaldelijk aan. Daarbij werden een vliegkampschip en drie groote oorlogsschepen — waarschijnlijk ook vliegkampschepen — tot zinken gebracht en werd een ander vliegkampschip beschadigd.

Amerikaansche landing op de Admiraliteitseilanden —

6 Maart — Van geallieerde zijde is gemeld, dat Amerikaansche troepen op de Admiraliteitseilanden geland zouden zijn en daar reeds een vliegveld bezet zouden hebben.

(V. b. Krijgsverrichtingen 5856 B.)

(foto C.N.F.-M.)

Een gedeelte der verwoestingen te Nijmegen, dat op 22 Februari slachtoffer werd van een Anglo-Amerikaanschen luchtaanval.

(foto C.N.E./Brusse) Op 26 Februari vond te Nijmegen de bijzetting plaats van circa 500 slachtoffers van den Anglo-Amerikaanschen luchtaanval op Nijmegen.

(foto Reela-P. K. Wittke) De ruïnes van het Italiaansche klooster Monte Cassino, dat op 15 Februari door Amerikaansche bommenwerpers werd gebombardeerd.

A. **KUNST, KULTUUR — Tooneel - Taak en doel der tooneelwetenschap; rede prof. dr. H. Kindermann —**

6 Maart — In verscheidene Nederlandsche steden hield prof. dr. Heinz Kindermann, leider van het „Zentral-Institut für Theaterwissenschaft" der Weensche universiteit, lezingen over het doel en wezen van het theater. Op 3 Maart was prof. Kindermann de gast van de Nederlandsch-Duitsche Kultuurgemeenschap te Amsterdam. Hij schetste het tooneel als een kunstwekkende en geschiedenis-vormende kracht. Het liberalistische tijdperk. dat achter ons ligt, dienen we te beschouwen als een voorbereiding tot het groote moment van dezen tijd, waarin de eerste stormloop plaats heeft. Op dit oogenblik leven we in een tijd van vrijheidsstrijd en van romantiek en sedert de Barok was er niet zulk een enthousiasme voor het tooneel als thans. Evenals in den dertigjarigen oorlog oefent het tooneel een genezende werking uit. Dit is vooral het geval met het Duitsche tooneel, dat in zijn heldentijdperk is getreden.

De tooneelwetenschap is een nog zeer jonge wetenschap en hoewel reeds vroeger eenige lieden studie maakten van de geschiedenis van het tooneel, kan men toch eerst sinds 1870 van een werkelijke wetenschap spreken. Was ze aanvankelijk ten nauwste met de literatuurhistorie verbonden, toch werd ze langzamerhand meer zelfstandig en tijdens den vorigen wereldoorlog ontpopte ze zich als een integrale wetenschap, die dan ook aan verscheidene universiteiten in de laatste jaren als zoodanig wordt gedoceerd. Sprekend over het verloop van de tooneelkunde aan de hooge scholen zeide prof. Kindermann, dat de tooneelkunst het meest bloeit door de verbinding van theorie en practijk. Vroeger bezag men de tooneelwetenschap vanuit het gezichtspunt der aesthetica. Omdat men echter den nadruk op het aesthetische legde, zondigde men tegen de grondwetten van het werkelijke levende tooneel met het gevolg, dat men in een luchtledige ruimte terecht kwam. De monomanie van de aesthetische beschouwing werd gedurende den vorigen wereldoorlog gebroken en bracht het tooneel in aanraking met philosophie, psychologie en religie. Nu werd ten volle duidelijk, welk een gewichtige factor het in het zieleleven van een volk inneemt en welke groote opgaven het heeft. Het tooneel vindt geenszins een „aesthetisch doel in zich zelf" doch staat in innige relatie met volk en ras. Daarom vervult het tooneel ook op het oogenblik zoo'n uiterst belangrijke taak achter het front. In korten tijd breidde de tooneelwetenschap zich uit tot een volks- en een volkerenwetenschap.

Spr. besloot zijn voordracht met het geven van een overzicht der werkzaamheden van het „Zentral-Institut". Dit is niet alleen een instelling voor hen die navorschingen willen doen op tooneelwetenschappelijk gebied, doch zij beoogt ook tooneelkundige opvoeding. De studenten nemen doel aan alle mogelijke werkzaamheden bij het Weensche Burgtheater, spelen zelf tooneel, en moeten zich verdiepen in decors, costuums, regie, kortom in alles wat bij het tooneel behoort. De studenten aan het front worden ook zooveel als het in het vermogen ligt geholpen, en ontvangen vier maal per jaar speciale leszendingen. Verder zal het instituut — wat het zuiver wetenschappelijke werk betreft — een tooneelgeschiedenis in drie deelen uitgeven, terwijl tevens een woordenboek voor tooneelwetenschappen zal worden samengesteld.

Wethouder ir. J. Gratama dankte prof. Kindermann voor zijn waardevolle lezing.

B. **INVASIEMOGELIJKHEDEN — Duitsche beschouwing over de voorwaarden tot den aanval —**

13 Maart — In Berlijnsche militaire kringen, zoo schrijft „De Telegraaf", heeft men zich wel is waar niet laten imponeeren door de vogrspelde en aangekondigde data eener landingsonderneming, maar algemeen heeft men toch aangenomen, dat de invasie in het voorjaar zou worden gewaagd en klaarblijkelijk heeft men zijn verwachtingen in dit verband geconcentreerd op het eerste kwartaal van het loopende jaar. Het is namelijk opmerkelijk, dat in de discussies over het invasievraagstuk voor het eerst wordt gewaagd van een „invasievertraging".

In die kringen is men er van overtuigd, dat de redenen van het uitstel der invasieplannen in hoofdzaak van tweeërlei aard zijn. In de eerste plaats, zoo meent men, bestaat er aan Anglo-Amerikaansche zijde nog altijd een aanzienlijk tekort aan scheepsruimte en vervolgens huivert men te Londen voor de wellicht beslissende uitwerking van het waagstuk. Men geeft te Berlijn onomwonden toe, dat het aantal schepen, hetwelk door Duitsche duikbooten tot zinken wordt gebracht, in de laatste maanden is gedaald en dat tegelijkertijd op de Engelsche en Amerikaansche werven in toenemende mate nieuwe vaartuigen zijn gebouwd, maar men beschouwt het als een vaststaand feit, dat desondanks de beschikbare tonnage niet voldoende is, om een groot landingsleger met het benoodigde materieel naar Europa te brengen en daarnaast een zeeoorlog op de andere fronten voort te zetten, de verbinding met de geallieerde troepen op de ver uit elkander liggende, uitgebreide voorposten in het Zuiden en in het Verre Oosten te handhaven en de verzorging van het Engelsche moederland op peil te houden. Zelfs een landing aan de kust van het Kanaal, waarbij slechts een afstand van ten hoogste 40 K.M. over zee zou moeten worden afgelegd, vergt, volgens Duitsche berekeningen, zooveel scheepsruimte, dat daardoor de overige taak van de geallieerde oorlogs- en transportvloot danig in het gedrang zou komen.

De Duitsche legerleiding heeft er nooit eenigen twijfel aan laten bestaan, dat de landingsplannen van den tegenstander voor Duitschland een voortdurende bedreiging zijn en het oppercommando der weermacht dwingen een goed deel van zijn aandacht te wijden aan de verdediging der uitgestrekte Europeesche kusten en aanzienlijke strijdkrachten voor dit doel ter beschikking te houden, maar tevens is herhaaldelijk verklaard, dat in de uitvoering van een inval der geallieerden in Europa voor Duitschland een groote kans ligt opgesloten, omdat in dat geval de Duitsche strijdkrachten gelegenheid zouden krijgen een wellicht beslissenden slag te slaan. Hoe groot het risico voor den aanvaller is, hebben, aldus stelt men te Berlijn nadrukkelijk vast, de operaties op de Italiaansche kust bij Nettuno duidelijk bewezen, waarbij nog te bedenken valt, dat een grootscheepsche actie, als zij zou mislukken of zou blijven steken, voor de geallieerden niet alleen militaire, doch ook politieke gevolgen van buitengewone uitwerking zou hebben. De Duitsche legerleiding huldigt de opvatting, dat de situatie van Duitschland met betrekking tot een eventueele invasie met den dag gunstiger wordt en dat de tijd voor Duitschland werkt. Deze meening berust allereerst op de wijziging van den toestand in de lucht, welke zich daarin uit, dat de tijd van de eenzijdige bombardementen op Duitsche steden is afgelost door een nieuwe phase, waarin het Duitsche luchtwapen deze aanvallen beantwoordt.

Naar aanleiding van deze overwegingen en van de omstandigheid, dat groote Engelsche en Amerikaansche troepencontingenten op de Britsche eilanden zijn geconcentreerd, die werkeloos toezien en een improductieven factor van beteekenis vormen, gaat men in militaire kringen in de Rijkshoofdstad zelfs zoo ver, dat men de these verkondigt, dat de belasting van de Britsch-Amerikaansche oorlogsvoering door de vertraging van de invasie weldra de grens van het draagbare zal hebben bereikt.

(V. b. Invasie 5850; 5841 A.)

C. **VERKEER — Amerikaansche auto's na den oorlog —**

6 Maart — Nadat de „War Production Board" gewaarschuwd had voor al te optimistische verwachtingen wat betreft de nieuwe modellen na den oorlog, hebben de betrokken fabrieken het publiek er al op voorbereid, dat men toch rekening moet houden met een overgangstijd van oorlogs- op vredesproductie. Men zal daarom beginnen met de modellen, die in November 1941, dat zijn die van het modeljaar 1942, gelanceerd zijn. Een Amerikaansche deskundige, William B. Stout, ziet in de naaste toekomst, wanneer de directe gevolgen van den oorlog achter den rug zijn, groote veranderingen en verbeteringen in den automobielbouw. Naar zijn meening zullen de lichte metalen hun intrede doen in den carrosseriebouw, waardoor het gewicht van de wagens aanmerkelijk zal dalen. Dit brengt weer als gevolg mede het gebruik van lichtere banden, die waarschijnlijk zoo geconstrueerd zullen kunnen worden, dat zij op lagere spanning hun taak kunnen volbrengen. De voor- en achterwielen zullen verder uit elkaar komen te staan, terwijl de motor naar achteren verhuist. Dit geeft aanmerkelijk meer ruimte van binnen, waardoor het comfort verhoogd zal kunnen worden. Wat de motoren betreft, zoo zegt hij, zal de automobielmotor stellig kunnen profiteeren van de vorderingen, die de vliegtuigmotor in de oorlogsjaren heeft gemaakt. Door den met lucht gekoelden motor beschikt men automatisch over warme lucht, die in den winter voor de verwarming van het interieur van den wagen gebruikt kan worden. Met betrekking tot de vervanging van versleten of beschadigde onderdeelen van den wagen heeft Stout revolutionnaire denkbeelden ontwikkeld. Hij acht het namelijk niet uitgesloten, dat de moderne auto zoodanig genormaliseerd zal kunnen worden, dat men om zoo te zeggen alle onderdeelen apart kan aanschaffen, van een carrosseriedeur af tot een motor of een carrosserie toe. Het streven der autoindustrie moet er op gericht zijn goede auto's te bouwen, die in aanschaffing en onderhoud niet duur zijn.

Naar een schatting van het vaktijdschrift „Automotive and

A. *BIOGRAFIEEN.* —

Vier jaren bracht graaf Fernand de Brinon als Fransch officier tijdens den eersten Wereldoorlog in de loopgraven door. Zij boden hem voldoende gelegenheid over de oorzaken van den oorlog en zijn uitwerking op Frankrijk na te denken. Hij werd een der weinige Franschen, die de veiligheid en vrede van hun land niet in een voortdurende onderdrukking van Duitschland zagen, doch in een overeenstemming en samenwerking tusschen de beide nabuurlanden. Nadat hij de uniform uitgetrokken had en journalist geworden was, beschouwde hij een werkzaamheid in 1933 geest als zijn levenstaak. Met vertegenwoordigers van het nieuwe Duitschland kwam hij eerst op de Economische Wereldconferentie in 1933 in Londen in contact. Adolf Hitler stond hem als eersten Franschen journalist in 1933 een interview toe, waarover De Brinon op 22 November in de „Matin", waaraan hij als „speciaal verslaggever" verbonden was, berichtte. Groot was de sensatie op de Parijsche boulevards en in de hotels van Genève. Voor de eerste maal werd de Duitsche vredespolitiek ten opzichte van Frankrijk uiteengezet. Twee jaren later, in October 1935, werd hij als hoofdredacteur van de „Information" voor de tweede maal door Hitler ontvangen. Sedertdien vertoefde De Brinon jaarlijks eenigen tijd in Duitschland. Te voren had hij in Neuilly het opzienbarende boek „France-Allemagne 1918-34" geschreven, waarmee hij zich tot zijn voormalige frontkameraden richtte en waarin hij aan zijn vertrouwen op Hitler's goede bedoelingen als volgt uitdrukking gaf: „Nog voordat hij kanselier was, gaf hij den wensch te kennen, — zooals hij mijzelf en overigens ook den gezant François Poncet verzekerde, — eens de man te worden, die de beide vijandige volken onder gelijke behartiging hunner wederzijdsche nationale eer zou verzoenen." De invloed van De Brinon trad merkbaar aan het licht, toen hij reeds tijdens de parlementaire regeeringsperiode van Laval diens pacificatie-politiek krachtig ondersteunde Hij speelde destijds een rol op het eerste plan in de vereeniging van Fransche oudstrijders en het „Comité Franco-Allemande". Het volksfrontregiem, dat geen partner voor Duitschland was, vertroebelde alle toenadering. Eerst na de capitulatie kon De Brinon, aanvankelijk als gezant, later als staatssecretaris en gevolmachtigd minister, zijn oude taak weer opvatten. **(V. b. 5434 E.)**

De Brinon

Aviation Ind." waren eind 1943 in de Ver. Staten 30.227.863 auto's geregistreerd of 6% minder dan het voorafgaande jaar. Het aantal personenauto's wordt op 25.674.665 geraamd, dat der vrachtauto's op 4.553.198. **(V. b. Auto's 5672 C.)**

B. NEDERLAND — Financiën - Opbrengsten uit buitenlandsche kapitaalbeleggingen —

6 Maart — Het mag als bekend worden verondersteld, dat de welvaart in Nederland ten nauwste samenhangt met de Nederlandsche kapitaalbeleggingen in het buitenland. Van de buitenlandsche renten en dividenden placht steeds een aanzienlijk deel uit de Ver. Staten te komen, zooals het volgende, aan gegevens van het C.B.S. ontleende staatje aangeeft (in mill. ʃ):

	Totaal	uit de V. S.
1937	221.7	71.3
1938	168.6	46.9
1939	167.1	55.7

Nu de transfereering van dergelijke inkomsten uit de V.S. naar Nederland sinds ruim 3½ jaar niet meer mogelijk is, zijn velen van meening, dat belangrijke bedragen aan dividend en rente voor de Nederlandsche beleggers in Amerika geaccumuleerd ligt. Men zij echter voorzichtig met het trekken van conclusies. Weliswaar is Amerika's bedrijfsleven dank zij oorlogsorders in een ongekende hausse geraakt, doch de aandeelhouders profiteeren hiervan slechts bij uitzondering. In de eerste plaats zijn de belastingen gemiddeld tot 66% van de gemaakte winst gestegen; zij bedroegen in 1939 nog geen 25%. Echter waren de daarna resteerende winsten in 1943 naar schatting nog bijna dubbel zoo hoog als in 1939. Daar de ondernemingen er echter op uit zijn, groote reserves te kweeken, is het tot nu toe in de oorlogsjaren uitgekeerde dividendbedrag ongeveer $ 4 milliard gebleven, zijnde het peil van 1939. Wat betreft het Nederlandsche belang bij deze uitkeeringen, zal sinds het verbreken van de verbindingen met de V. S. het totaal der geaccumuleerde renten en dividenden zijn opgeloopen tot 3 à 4 maal het in 1939 getransfereerde bedrag van 55.7 mill. Neemt men in aanmerking, dat de coupon- en dividendbelasting inmiddels tot 36% is gestegen (1939: 16½%), dan komt men op een netto-bedrag van ca. ʃ 150 mill.

(Ec. Nieuws)

C. RELIGIE — De houding der R.K. kerk ten opzichte van het communisme; herderlijke brief van den bisschop van Parma —

13 Maart (A.N.P.) — De bisschop van Parma, mgr. Evasio, heeft een herderlijken brief in zijn diocees doen voorlezen, die sterk de aandacht heeft getrokken. In een principieele uiteenzetting geeft de bisschop hierin het standpunt van de Katholieke Kerk weer ten aanzien van den oorlog en de groote sociale vraagstukken van dit oogenblik.

„Deze strijd", zoo zegt de bisschop, „zal alleen dan in een waren vrede eindigen en niet worden gevolgd door een oorlog, die nog ontzettender is dan deze, nl. den burgeroorlog, wanneer er een nieuwe orde tot stand komt, die volgens de beginselen van hoogere rechtvaardigheid en naastenliefde de beschaafde volken en de sociale klassen met elkaar verbindt." Vervolgens bespreekt de herderlijke brief de leerstellingen en methoden van het communisme, dat het bestaan van God, van de menschelijke ziel als geestelijk element, een toekomstig leven, de natuurlijke en goddelijke rechten van den mensch en van het gezin loochent en een leer predikt, die in de meest krasse tegenstelling staat tot het Christendom. De bisschop herinnert er dan aan, dat reeds de pausen Pius IX, Leo XIII, Pius XI en Pius XII, de tegenwoordige Paus, het communisme in de scherpste bewoordingen hebben veroordeeld. Het Sovjetcommunisme, zoo vervolgt de brief, tracht nu om tactische redenen de uitvoering van de communistische leer te camoufleeren en slechts in gedeelten in practijk te brengen. Deze methode is bestemd om het publiek een rad voor de oogen te draaien. Het oordeel van de Kerk over het communisme kan thans niet meer worden gewijzigd, evenmin als de leerstellingen van het communisme nog zouden kunnen worden veranderd. Vervolgens bespreekt de brief de „mythe" van de unieke kracht der Sovjettroepen en verklaart, dat deze mythe in elkaar stort wanneer men bedenkt, dat Sovjet-Rusland met opoffering van alle andere belangen des volks 20 jaar lang niets anders heeft gedaan dan zijn geheele activiteit richten op de voorbereiding van den oorlog. Ten slotte verklaart de bisschop, dat de leer van de Kerk in het gezin, in de erkenning van de persoonlijkheid, in de plichten en rechten van den arbeid en in het bezit, den grondslag ziet van den opbouw van iederen staat. **(V. b. Kerstboodsch. Paus Pius XII 5790 B.; Boodsch. bissch. v. Mechelen 5434 A.)**

D. GRONDSTOFFEN — Kunstzijde en celwol; wereldproductie 1932-'42 —

13 Maart — Voor het eerst in 1940 heeft de wereldproductie van celwol die van kunstzijde overtroffen, welk verschijnsel in de beide volgende jaren nog sterker tot uitdrukking is gekomen. Het Financieele Dagblad komt tot deze conclusie door het volgende staatje omtrent de wereldproductie van kunstzijde en celwol:

	(in 1000 metrieke tonnen) kunstzijde	celwol	totaal	aandeel kunstz. (in %)
1932	243	10	253	96
1933	311	13	324	96
1934	365	25	390	93.6
1935	426	64	490	86.9
1936	464	136	600	77.3
1937	544	281	825	65.9
1938	450	435	885	50.8
1939	520	492	1012	51.4
1940	522	612	1134	46.0
1941	588	672	1260	46.7
1942	656	919	1575	41.7

Ongeveer de helft van de toeneming van de productie van kunstzijde in 1942, namelijk 68.000 ton, komt voor rekening van de Ver. Staten, die daarmede hun leidende positie op dit gebied nog verder hebben versterkt. Volgens Rayon Organon is van 1939 tot 1942 alleen in Engeland de kunstzijdeproductie gedaald.

Wat de productie van kunstgarens betreft, kunstzijde en celwol tezamen genomen, komt Duitschland als eerste voor op het lijstje, door genoemd blad samengesteld. Volgens voorloopige cijfers van de American Viscose Corp. zou de Amerikaansche productie van kunstgarens in 1943 ongeveer 658 millioen lbs. hebben bedragen tegen 636 millioen in 1942 en 573 millioen in 1941. **(V. b. Kunstzijde 4776 I.)**

A. NEDERLAND — N.S.B. - Propaganda-actie „Strijd om Amsterdam" —

6 Maart — Door de N.S.B. in het district Amsterdam zal in de komende zes weken een versterkte actie worden gevoerd. Onder het motto „Strijd om Amsterdam", waarin de wil besloten ligt, de ziel en het hart der Amsterdamsche bevolking voor de nationaal-socialistische idealen te winnen, zullen de mannen van Mussert alle middelen aangrijpen om te bewerkstelligen, dat ons volk op de meest uitgebreide en meest duidelijke wijze kan kennis nemen van het nationaal-socialisme.

De 4 Maart begonnen actie brengt alle werkers der N.S.B. in Amsterdam in „versterkten inzet". Zij zijn op een aantal besloten bijeenkomsten in de afgeloopen maanden, waarop de heer Frentrop het woord heeft gevoerd, voor hun taak geïnstrueerd. Tot de te gebruiken middelen behooren 800 spandoeken in alle deelen van de stad, 20.000 propagandaplaten, 100.000 brochures, trektochten door de stad met geluidswagens, films, lantaarnplaatjes in bioscopen, marktreclame, optochten met muziek en 35000 huisbezoeken. Men wil hiermede opwekken tot het bezoeken van de ruim 140 volksvergaderingen, die ditmaal in hoofdzaak in klein verband zullen worden gehouden, omdat het uitwisselen van gedachten in kleinen kring ten zeerste op prijs wordt gesteld. De heer Frentrop deelde op de persbijeenkomst, waar het bovenstaande ter sprake kwam, ten slotte mede, dat de verkoop van het weekblad „Volk en Vaderland" waarmede thans een speciale actie zal worden gevoerd, in Amsterdam in de laatste maanden met 25% is gestegen. Uit Utrecht wordt medegedeeld, dat de totaal-oplaag van het weekblad der N.S.B. het kwart millioen reeds zeer dicht nabij is gekomen.

Rede van Mussert —

Drieduizend actieve strijders van Mussert, Nationaal-Socialisten van de daad, waren 4 Maart aangetreden in het Concertgebouw te Amsterdam, om te luisteren naar de bezielende woorden van den Leider, die zijn mannen moed en vertrouwen wilde meegeven in den strijd, welken zij dezen dag waren begonnen, den strijd om Amsterdam. Langs de balcons waren enorme spandoeken aangebracht met de drie leuzen: „Ons nationalisme uw redding", „Ons socialisme uw toekomst" en „Goede Nederlanders staan achter Mussert". Nadat de vlaggen der Beweging waren binnengedragen, sprak de propaganda-inspecteur van het hoofdkwartier, Jac. Frentrop, een kort woord, waarna onder daverende toejuichingen de Leider met zijn medewerkers de zaal binnentrad. Mussert, die met het lied der zwarte soldaten werd verwelkomd, nam voor in de zaal plaats temidden van de hoogere functionarissen en gasten, tot wie behoorden: de secretaris-generaal der Beweging, ir. Huygen, de voorman der Germaansche ᛋᛋ, Feldmeyer, de commandant der W.A., mr. A. J. Zondervan, de waarnemend-commandant van den Nederlandschen Landstorm, Obersturmführer Delfs en de gewestelijk politie-president, overste Van Hilten.

Na een inleidende schets van den ontwikkelingsgang van de Beweging stond Mussert uitvoerig stil bij de gebeurtenissen der Meidagen 1940:

Terwijl ons altijd was voorgehouden, dat we paraat waren met onze IJssel-, Grebbe- en Hollandsche waterlinie en men ons gezegd had, dat alles in orde was, was de regeering, toen de nood aan den man kwam, binnen 3½ dag gevlucht. Degene die over bleef, was generaal Winkelman. Niet één lid der regeering is gebleven, allen zijn er van door gegaan, tegen generaal Winkelman zeggende: gaat U uw gang maar. Maar ook hij is er mee opgehouden, toen de heeren in Londen waren. Na een strijd van 4½ dag kwam de capitulatie. Wij, nationaal-socialisten, schaamden ons daarvoor. Men zegt wel: ja, we moesten wel ophouden, omdat de bombardementen onze steden en dorpen zouden verwoesten, maar wat dan te zeggen van Duitschland, waarop onafgebroken bommen neerkomen. Men kan de vraag stellen: hoe houden die menschen het dan vol? Zij geven zich niet over! Sedert de capitulatie is Nederland bezet. Wij hebben geen eigen regeering meer en zijn geen baas in eigen huis. Wat het voor ons beteekent geen baas te zijn in eigen huis, begrijpen alleen wij, nationaal-socialisten. Gelukkig zijn er ook Duitschers, die dit begrijpen.

Van bezet gebied zijn we nu geworden tot frontgebied. In deze jaren is onze welvaart weggesmolten. West-Indië is door Amerika bezet, de Koningin heeft niets beters weten te doen dan Japan den oorlog te verklaren, ofschoon de uitgeweken regeering haar vlucht aanvankelijk motiveerde met te zeggen, dat zij Indië moest beschermen. In de Indische wateren ging onze vloot ten onder en Indië werd bezet tot en met het kleinste eiland. Duizenden arbeiders zijn sindsdien naar Duitschland gestuurd. En nu saboteert men, knipt kabeltjes door en overvalt distributiekantoren. Toen we kanonnen hadden en mitrailleurs, kortom een weermacht, toen werd het vechten gestaakt. Denkt men nu door kinderachtig saboteeren het wel te winnen? Door de sabotage van thans moet er door Nederlandsche burgers zelfs wacht geloopen worden, iets wat diep beschamend is. Dat hebben deze Nederlanders te danken aan die dwazen — ik kan ze niet anders noemen — die kabels doorknippen en distributiekantoren leeghalen.

Uitvoerig schetste de Leider vervolgens de positie van het Duitsche volk. Tot Nederland terugkeerende zeide hij: Een volk, dat verdeeld is tegen zichzelf kan niet hard zijn. Wanneer wij ons daarop hebben bezonnen, dan vragen wij ons af: wat is het instrument, dat dienstig zou kunnen zijn om Nederland weer een toekomst te geven? Hoe zou ons volk den weg vinden uit den nood? Het antwoord hierop van iedereen, die begrip en verstand heeft, luidt: Dat middel is alleen de N.S.B. of men wil of niet. Er is slechts één middel, de N.S.B.

Wij hebben gestreden tegen de verdeeldheid der politieke partijen en voor de eenheid van ons volk. Op den eenig mogelijken grondslag. Wij hebben gesproken en geschreven tegen defaitisme en Volkenbond en gesproken en geschreven over het zelfrespect van de natie, het fiere zelfrespect. Wij streden tegen den Volkenbond, dat instrument van onteering en van knechting van Europa. Wij streden voor de Europeesche solidariteit, in het besef dat Europa was één volkerenfamilie. Wij streden tegen het waandenkbeeld, dat Engeland het toppunt was van de gerechtigheid. En daartegenover plaatsten wij den raad: Laat ons volk zoo goed mogelijk op zichzelf staan. Wij streden tegen het ontruimen van de forten bij Kijkduin en Vlissingen, welke Nederland op bevel van Engeland niet mocht afbouwen. Nu hebben anderen de bescherming van onze rivieren op zich genomen, nadat wij het Ned. volk hadden gewaarschuwd: Als gij uw kusten niet zelf verdedigt, komt er een ander om het te doen.

Ons socialisme was strijd tegen het marxisme, tegen het staatsabsolutisme, dat de voorbereiding is van bolsjewistische toestanden. Wij streden tegen de opvatting, dat de arbeiders geen vaderland hebben. Daarentegen hebben wij gestreden voor het volksche socialisme, onze wil om de volksgemeenschap te vormen op een wijze, die geheel nieuw was. Het is voor de eer van den arbeid, voor de geborgenheid in eigen volk. Wij hebben geschreven en gesproken tegen de werkloozenpolitiek van Colijn, tegen het residu van 200.000. Wij streden voor het recht op arbeid. Wij streden er voor, dat de jeugd in levensblijheid zou worden opgevoed en voor pensionneering van ouden van dagen door den staat. Wij waren tegen voedselvernietiging, welke daarop neer kwam, dat men het voordeeliger achtte het voedsel met millioenen kg. te vernietigen, dan het — tegen den wensch van Engeland — naar Duitschland te transporteeren. Wij zeiden: Er zal een tijd komen, dat aan dit voedsel groot gebrek is. Wij streden tegen de liberale economie van ieder-voor-zich en stelden daar tegenover dat het algemeen belang moet gelden voor het persoonlijk belang. Wij veroordeelden het neo-malthusianisme en pleitten voor gezinsvorming. Wij vroegen niet in welk huis werd u geboren, maar vroegen: welke eigenschappen, die voor de volksgemeenschap van dienst kunnen zijn, bezit u? Wij verzetten ons tegen den tredmolen, waarin de arbeiders zonder onderbreking liepen en zeiden, dat hun een vacantie van twee weken toekomt, wanneer ze 50 weken hebben gewerkt. In al de afgeloopen jaren hebben wij voor ons volk het beste gewild. Van 1931 tot 1940 zijn wij bedrogen door de marxisten, door de democraten, door de liberalen en door de kerken, van welke laatste wij slechts de wereldlijke macht zullen losmaken van het terrein, dat het hare is, het godsdienstige terrein. Van 1931 af werden wij bespot: Wij waren belachelijk, men zei, dat de oprichting van de N.S.B. door nog wel een hoofdingenieur van den Provincialen Waterstaat een onbegrijpelijkheid was. Toen wij twee jaren bezig waren en het Nationaal-Socialisme in Duitschland aan de macht kwam, zeiden de democraten hier en in andere landen van Europa: dat zal bij ons niet gebeuren, al moet de mitrailleur er aan te pas komen.

Lang stond Mussert stil bij den groei der Beweging tegen de verdrukking in thans en hij besloot: Ons Nationaal-Socialisme zal gelegen zijn in de solidariteit van de Germaansche volkeren en de realiteit van het nieuwe Europa zal onze waarborg zijn voor het eenig juiste nationalisme, dat een historische noodzaak is. Wanneer deze oorlog zal zijn gewonnen door Duitschland en de verbondenen, zal dit land de leidende macht in Europa vormen.

Maar dan zullen er millioenen zijn in Europa, die zich afvragen: zal Duitschland daarvan misbruik maken? en dan zeggen wij, neen. Want na dezen oorlog zal de leider van het Duitsche volk natuurlijkerwijze de leider van Europa zijn. Eenheid in leiding is er dan en verwezenlijkt

wordt, wat eens Napoleon, toen hij op Sint Helena vertoefde, gezegd heeft: Ik heb geprobeerd Europa tot een eenheid te brengen, het is mij niet gelukt, maar na mij zal er eens een man opstaan, die grooter is dan ik, die dat wel zal kunnen en het zal doen. In dezen tijd beleven wij de vervulling van die uitspraak van Napoleon. Daarbij staat vast, dat de Führer trouw en eerlijk is. Wij hebben daarvan een blijk gekregen toen Mussolini bevrijd werd. Die daad kon alleen de Führer stellen. Wij hebben het geloof in de trouw, de eerlijkheid en de vastheid in beginselen van hem op wiens schouders God den last gelegd heeft van het behoud van Europa. Dat geloof is bij ons en blijft bij ons. Wij zullen vasthouden. Voor dit geloof sta ik met mijn leven borg. Kameraden, deze harde feiten en dit vaste geloof zijn de basis van ons Nationaal-Socialisme. Daarom zijn onze duizenden vrijwilligers uitgetrokken. Zij zijn mede waarborg voor den opbloei van het volksche socialisme. Voor dat handel en nijverheid zijn opgebloeid, de eer van den arbeid een gevestigd begrip zal zijn en een heilzame jeugdopvoeding daar is, voor dat iedere volksgenoot weer een woning heeft, voor dat iedere huisvrouw haar linnenkast gevuld heeft, alle ouden van dagen zijn verzorgd en welvaart in de gezinnen zal heerschen, voor dat de boerenstand is georganiseerd, vele cultureele vraagstukken zijn geregeld, hoeveel strijd moeten wij daarvoor nog leveren! Wij volgen daarbij echter een richtsnoer naar een zeer oude Ned. spreuk: Eendracht maakt macht. Een devies oprechter en volkscher dan „Je maintiendrai". Eendracht in Europa, eendracht onder de Germaansche volkeren en de eendracht in het Ned. volk, dat moet ons volk voor oogen houden. Voor alle Nationaal-Socialisten is hier de N.S.B. voor het Ned. volk, de N.S.D.A.P. voor het Duitsche volk en het V.N.V. voor de Zuidelijke Nederlanden. Geen tweespalt dus tusschen Nationaal-Socialisten, maar hechte samenwerking. Dan pas kan de beweging haar taak vervullen in het nieuwe Europa.
Kameraden! Gij zijt opgeroepen om den verderen uitbouw van de Beweging op u te nemen. Ieder op zijn post, juist nu! Trouw aan de beginselen en trouw aan de beweging, wat men er ook van zeggen mag. Pionieren is altijd heel moeilijk, maar bedenkt, dat niets goeds en grootsch ooit tot stand gekomen is zonder de pioniers, zonder de minderheid, die voorging. Verantwoording voor het welslagen van het grootsche werk, dat wij begonnen zijn, berust bij ons allen. Want wij Nationaal-socialisten „Wij heffen hart en handen voor het heil der Nederlanden".

— Zijlma geïnstalleerd als hoofd der afdeeling Agrarische Zaken —

6 Maart — In het bijzijn van tal van functionarissen van de Beweging en van den Nederlandschen Landstand, heeft Mussert op 3 Maart in het hoofdkwartier het nieuwe hoofd van de afdeeling Agrarische Zaken van de N.S.B., den heer Zijlma geïnstalleerd. De burgemeester van Groningen, de heer Tammens, heeft deze installatiebijeenkomst als gemachtigde van den Leider voor Agrarische Zaken geopend met een uitvoerig overzicht van den huidigen stand van onze voedselpositie. Hierna sprak Mussert, die aan de hand van een schematische voorstelling den aanwezigen een duidelijk beeld gaf van de toekomstige inrichting van den staat, en de belangrijke functie die de boerenbevolking daarin heeft te vervullen.

(V. b. Mussert 5837 A.; Agr. front 4841 G.)

A. NEDERLAND — Bevolking - Oudste inwoonster op 105-jarigen leeftijd overleden —

6 Maart — Op ruim 105-jarigen leeftijd is te Beuningen bij Nijmegen overleden de weduwe Van Bergen-Berendsen, de oudste bewoonster van Nederland.

(V. b. Bevolking 5853 A.; Honderdj. 5799 A.)

De luchtaanval op Nijmegen, Enschede en Arnhem; verklaring van Radio Oranje —

6 Maart — Radio Oranje richtte, aldus deelde het Alg. H'blad mede, op 28 Febr. de volgende woorden tot de nagelaten betrekkingen van de slachtoffers der Anglo-Amerikaansche bomaanvallen op Nijmegen, Enschede, Arnhem en andere plaatsen in ons land:
„Wanneer wij hedenavond terugzien op het Geallieerd offensief van de vorige week, dan gelooven wij, dat dit overzicht door velen onzer luisteraars, vooral in eenige steden in het Oosten van ons land, met zeer gemengde gevoelens wordt aangehoord. Wij hebben echter het vertrouwen, dat zij zullen begrijpen, dat de radio, waarnaar ook de vijand luistert, niet het geschikte middel is, om nader in te gaan op een betreurenswaardige aangelegenheid, die, evenals vorige gevallen, de actieve aandacht van onze regeering heeft."
De redactie van het Alg. H'blad verbindt aan dit bericht het volgende commentaar:
Die laatste woorden van de heeren in Londen doen denken aan den tijd toen alle ellende van de werkloosheid steeds maar weer werd afgedaan met de verzekering: „de aangelegenheid heeft de volle aandacht van de regeering". Als troost voor zevenhonderd dooden, alleen al in Nijmegen, en onnoemlijk veel leed dáár en in andere plaatsen des lands, klinkt een dergelijke frase wel thans héél pijnlijk! En meent men in Londen nu werkelijk, dat ook maar iemand in de geteisterde steden, dit Anglo-Amerikaansche „succes" met gemengde gevoelens zal hebben ondergaan? Verwachten deze „aandachtige regeerders" misschien, dat wij in Nederlandsche overlijdensadvertenties voortaan „met gemengde gevoelens" kennis zullen geven van het verlies onzer dierbaarsten, wanneer dat „niets anders" is dan een „betreurenswaardige aangelegenheid" die immers, de actieve aandacht heeft van de emigranten-regeering?

(V. b. 5859 A.; Em.reg. 5859 A./60 A.)

Distributie - Klantenbinding voor schoenreparaties —

6 Maart — In verband met de vele moeilijkheden, welke zich den laatsten tijd ten aanzien van de reparaties van schoenen voordoen, is met ingang van 1 Maart j.l. in geheel Nederland voor de reparatie van schoeisel een klantenbinding ingevoerd. Met ingang van dien datum mag een schoenhersteller uitsluitend nog reparaties verrichten voor degenen, die bij hem als klant zijn ingeschreven.

(V. b. Distributie 5844 A.)

Justitie - Doodvonnissen wegens sabotage —

6 Maart — Het Polizeistandgericht Den Haag heeft op 28 Februari 1944 de volgende Nederlanders als saboteurs ter dood veroordeeld:
Den bouwkundige Klaas Postma; den ambtenaar Roger Henri Rene Abma; den pianostemmer Andrees van Beek; den jood Leo Fischer; den betonemailleur Albertus Henri Hey; den instrumentmaker Cornelis Hey; den belastingbeambte Leonardus Cornelis Hey; den notarisklerk Johannes Holswilder; den jood Karel Keizer; den timmerman Christiaan Kerkhof; den accountant Hans van Koetsveld; den jood Heinz Loewenstein; den student Jacobus Alexander Martens; den bankwerker Egbertus Maria Meulenkamp; den kantoorbediende Hubert van Oorschot; den reiziger Herman van Roon; den kantoorbediende Thomas Franciscus Hendrikus Spoelstra; den student Pieter Verhage; den huisslachter Jan van der Voort; den kantoorbediende Antonius Josephus Rudolphus Hegge.
Het vonnis werd in de vroege ochtenduren van 29 Febr. voltrokken. Bij Albertus Henri Hey en Jan van der Voort, werd het voltrekken van de doodstraf door den Gerichtsherr uitgesteld om de kwestie van gratieverleening te onderzoeken.
Het Polizeistandgericht moest zich in dit proces bezighouden met een organisatie van verzetpleging en terreur, die zich „Oranje Vrijbuiters" noemde en haar centrales had in Utrecht, Woerden en Epe (Gld.). De leden betitelden zichzelf als terroristen en werkten volgens bolsjewistische methoden. De organisatie was naar militair voorbeeld ingericht en droeg alle kenmerken van een uitgesproken geheime terreur- en veemorganisatie.
Met dit vonnis van het Standgericht wordt een geheele reeks moord- en roofovervallen geboet, waaronder de bijzonder wreede en geniepige overvallen op het echtpaar Boyinga, op de echtelieden Oudstedt, op den boer De Ruiter en op de vrouw De Marsma.
Voorts is hiermee geboet een reeks van roofovervallen op distributiekantoren. Het proces heeft ook aangetoond, dat de daders de geroofde levensmiddelenbonnen in de eerste plaats ten bate van zichzelf besteedden en in den clandestienen handel verkochten. **(V. b. Doodvonnissen 5860 A.)**

Kunst, Kultuur - Radio - 3-jarig bestaan van den Nederlandschen Omroep —

6 Maart — Naar aanleiding van de herdenking der oprichting van den Nederlandschen Omroep, thans drie jaar geleden, heeft de directeur-generaal dr. ing. W. A. Herweyer als toelichting tot het uitgevoerde herdenkingsprogramma in een bijeenkomst van de pers een rede uitgesproken, waarin hij o.m. de moeilijkheden memoreerde, die de Nederlandsche Omroep heeft moeten overwinnen. In het afgeloopen jaar steeg 't aantal aangeslotenen op de radiodistributienetten met ruim honderdduizend stuks, welke stijging nog steeds voortgang heeft. Hierbij komen de nog aanwezige radiotoestellen.
De stroom van brieven is een van de bewijzen van het medeleven van den luisteraar. Voorts bezochten in 1943 niet minder dan 12.000 bezoekers de studio's, terwijl 20.000 personen de studio-concerten bijwoonden. Spr. memoreerde voorts, dat de actie onder de jeugd een diepgaande ge-

dachtenwisseling over het jeugdvraagstuk heeft ontketend. Talrijk zijn de getuigenissen van de groote verbondenheid van den Ned. Omroep met het Nederlandsche cultureele leven en met het algemeene volksleven. Wijzende op de overheidsbemoeiingen op financieel en organisatorisch gebied, stelde spr. vast, dat het verkeerd is te denken, dat de Omroep hierdoor tot een Staatsbedrijf in den ouden trant is geproclameerd, waar een referendaris den dirigeerstok zwaait over een dansorkest van commiezen. De omroep als schepping en instrument van den modernen tijd is geenszins te vereenzelvigen met ambtelijke vormen van vroeger. Het nationaal-socialisme wil de overheid leiding doen geven aan het volksleven, het wil juist stimuleeren zonder verstarring tot doode vormen.
Ten slotte stelde spr. in het licht, dat de versterking van de volksverbondenheid in Nederlandschen nationalen zin en de versterking van de volkerenverbondenheid in Germaanschen en Europeeschen zin nog steeds de kerngedachte van den programma-inhoud zijn. Met trots gewaagde spr. er van, dat de banden, welke in vorige jaren tusschen Omroep en front zijn gelegd, in het afgeloopen jaar nog zijn verstevigd.
Vijf en twintig medewerkers van den Omroep zetten als vrijwilligers hun leven in. Spr. wijdde woorden van nagedachtenis aan den gesneuvelden ᛋᛋ Unterscharführer Johan van Dorp, omroeper van den berichtendienst, welke woorden door ue aanwezigen staande werden aangehoord.
(V. b. Ned. Omr. 5811 A.; Herdenk. 2-jarig best. 5447)

A. **NEDERLAND — Landaanwinning - Heemraadschap Wieringermeer als zelfstandig lichaam overgedragen aan den Rijkswaterstaat —**
6 Maart — Op 21 Februari is het besluit van den Secr.-Gen. van het Dept. van Waterstaat d.d. 24 Januari 1944, houdende overdracht in beheer en onderhoud van nagenoeg alle waterbouwkundige werken in den Wieringermeerpolder aan het daartoe opgerichte Heemraadschap de Wieringermeer, in werking getreden. Waar tot 21 Februari die zorg bij de Waterbouwkundige Afdeeling der Wieringermeerdirectie berustte, had het Heemraadschap geen gelegenheid zijn taak aan te vangen alvorens het daarmede werd belast. Hiermede is een nieuwe mijlpaal bereikt in de geschiedenis van dit ons Noordhollandsche Zuiderzeeland. Thans heeft de Wieringermeer zijn zelfstandigheid geheel verkregen door de inschakeling van het laatste der nationale bestuursapparaten, n.l. een gemeentebestuur, domeinbeheer en waterstaatsbestuur. Het nieuwe waterschap omvat, op enkele uitzonderingen na, het geheele gebied van de Wieringermeer met alle wegen, vaarten, tochten, bruggen, sluizen, gemalen enz. In het beheer wordt het bestuur, hetwelk gevormd wordt door een Dijkgraaf en vier Heemraden, bijgestaan door een Technischen Dienst onder leiding van een Waterbouwkundig Ingenieur.
(V. b. N.O. polder 5861 A.; 5129 A.)

Oostkolonisatie - J. Barendregt overleden —
6 Maart — Naar van officieele zijde wordt medegedeeld is bij het jongste bombardement op Berlijn om het leven gekomen de heer Jan Barendregt, verbindingsman tusschen de Ned. Oost-Compagnie, den Ned. Landstand en het Ostministerium van rijksminister Rosenberg aldaar. Met hem vielen ook ir. J. B. Vries, rijkslandbouwconsulent in algemeenen dienst, verbonden aan het departement van Landbouw en Gebietskommissar Lohrmann. De heer Barendregt heeft zich verdienstelijk gemaakt voor de Nederlandsche boeren, die naar het Oosten trokken. Hem is posthuum het Kriegsverdienstkreuz eerste klasse toegekend. Het stoffelijk overschot werd 3 Maart te Berlijn ter aarde besteld. Deze plechtigheid werd bijgewoond door rijksminister Alfred Rosenberg, den heer Rost van Tonningen, president, en den heer Krantz, directeur Ned. Oost-Compagnie. Voorts was een deputatie van den Ned. Landstorm aanwezig.
(V. b. Oostkol. 5835 A.)

Pers - Verschijning van „De Tijd" beperkt tot 2 maal per week —
6 Maart — Directie en hoofdredactie van „De Tijd" maakten bekend, dat, ingevolge een verdere beperking van het toegestane papierverbruik, dit blad voortaan slechts op Maandag en Vrijdag zal verschijnen. Tevens wordt medegedeeld, dat de redactie van dit blad aanzienlijk werd ingekrompen. **(V. b. Pers 5844 A.; „De Tijd" 5723 A.)**

Politie - ᛋᛋ-Obersturmführer W. v. Groningen benoemd tot politie-president van Utrecht —
6 Maart — De Rijkscommissaris heeft den ᛋᛋ-Obersturmführer der Waffen-ᛋᛋ, Willem van Groningen, thans werkzaam bij de Rijkspolitie in Amsterdam, tot politiepresident in Utrecht benoemd.

Sport - IJsfeest van Jeugdstorm en Hitlerjugend —
Onder leiding van Stammführer Hans Hosters, organiseerde de Befehlsstelle Niederlande van de Hitlerjugend op 5 Maart een ijsfeest in de Apollohal te Amsterdam. De Rijkscommissaris, rijksminister dr. Seyss-Inquart, gaf door zijn tegenwoordigheid van zijn belangstelling blijk. Het werd een demonstratie van jeugdige schoonheid en gratievolle figuren. Hierbij waren, zooals was te verwachten, de uitblinkers: de Duitsche kampioene Martha Musilek uit Weenen en haar stadgenoote, de Duitsche jeugdkampioene en zestien-jarige gymnasiaste Eva Pawlik. Een ijshockeywedstrijd tusschen een ploeg van de H. J. en den Jeugdstorm leverde een groote overwinning op van 8—0 voor de H. J.
(V. b. Jeugdstorm 5829 A.; dr. Seyss-Inquart 5845 B.)

Verkeer - Beperking van het automatische interlocale telefoonverkeer —
6 Maart — In de eerste helft van Maart moet geleidelijk het automatisch interlocaal telefoonverkeer tusschen de districten Alkmaar, Haarlem, Arnhem, Nijmegen, Venlo, Maastricht en de telefoondistricten, waarmede deze zijn gekoppeld — en wel in beide richtingen — buiten werking worden gesteld. Uitzondering hierop vormt alleen het automatisch interlocaal telefoonverkeer tusschen de districten Haarlem—Amsterdam en Arnhem—Nijmegen in beide richtingen en 's-Gravenhage—Haarlem, echter alleen van de richting 's-Gravenhage uit. **(V. b. Telefoonverk. 5829 A.)**

B. **ARGENTINIE — Binnenlandsche situatie —**
6 Maart (D.N.B.) — Volgens de uit Buenos Aires binnenkomende berichten van de Spaansche correspondenten heerscht in Argentinië weer volkomen rust. De afgetreden president, generaal Ramirez, bevindt zich in de residentie van Olivos, zoo verneemt Efe uit Buenos Aires. Verscheidene buitenlandsche diplomaten en persvertegenwoordigers hebben hem een bezoek gebracht, doch niets anders vernomen dan dat de generaal als gevolg van den ingespannen arbeid der afgeloopen maanden behoefte heeft aan rust.
Naar de Britsche berichtendienst uit Santiago meldt, heeft het Chileensche ministerie van Buitenlandsche Zaken verklaard dat de regeering van Farrell in Argentinië een voortzetting vormt van die van Ramirez en dat derhalve de nieuwe regeering niet behoeft te worden erkend.

Ver. Staten verbreken diplomatieke betrekkingen —
6 Maart (D.N.B.) — Naar de Britsche berichtendienst 4 Maart uit Washington meldt, hebben de Vereenigde Staten de betrekkingen met Argentinië verbroken. De plaatsvervangende minister van Buitenlandsche Zaken, Stettinius, heeft volgens dit bericht op de persconferentie verklaard, dat de Amerikaansche ambassadeur te Buenos Aires opdracht heeft gekregen, de officicele diplomatieke betrekkingen met het regime-Farrell niet voort te zetten. **(V. b. 5854 B.)**

C. **DUITSCHLAND — N.S.D.A.P. - Oprichtingsherdenking —**
6 Maart — Ter gelegenheid van de herdenking van den oprichtingsdag der partij op 24 Febr. is te Berlijn een vergadering van de Reichsleiter, Gauleiter en Verbändeführer der N.S.D.A.P. gehouden. Daarbij heeft Reichsleiter, Rijksminister dr. Göbbels, een algemeen overzicht gegeven van het politieke en militaire gebeuren. Gauleiter Grohe gaf een overzicht van den arbeid der partij in den luchtoorlog en Oberbefehlshaber Backe van de taak van het Rijksbureau voor het landvolk als het politieke leidingsorgaan der partij voor de Duitsche boerenbevolking. Verder werden referaten gehouden over de prestaties van het Duitsche Arbeidsfront in den oorlog en over de militaire positie.
(V. b. N.S.D.A.P. 5642 A.; Herd. 22-jarig best. 5013 A.)

Koopvaardijkapitein geridderd —
6 Maart — De Führer heeft den 55-jarigen gezagvoerder der koopvaardij Paul Hellmann, kapitein van den blokkadebreker motorschip Osorno het ridderkruis van het ijzeren kruis verleend. Daarmede werd in dezen oorlog voor het eerst een gezagvoerder der koopvaardij met deze hooge militaire onderscheiding van dapperheid gedecoreerd. Hellmann heeft de Osorno tweemaal met belangrijke lading voor de oorlogvoering, ondanks talrijke bedreigingen van den vijand, van Japan naar Duitschland overgebracht en daarmede een oorlogsbijdrage van de hoogste beteekenis geleverd.
(V. b. Blokkadebreker 4583 C.)

D. **DUITSCHLAND — Modelbedrijven onderscheiden - Rede dr. Ley —**
6 Maart — De Reichsarbeitskammer heeft in een groote wapenfabriek een bijeenkomst gehouden, waaraan duizenden mannelijke en vrouwelijke arbeiders deelnamen. In het middelpunt van de plechtigheid stond de onderscheiding als

„Kriegsmusterbetrieb" van 134 bedrijfsgemeenschappen uit het geheele rijk, die de beste prestaties hebben geleverd. Reichsorganisationsleiter dr. Ley en Hauptdienstleiter dr. Hupfauer hielden toespraken die culmineerden in het vertrouwen van alle werkenden in den Führer, het volk en de eindoverwinning en het parool naar voren brachten: „Door rationeele werkwijze de hoogste arbeidsprestatie".
De kern van dr. Ley's rede vormde de waardeering voor de voorbeeldige, dappere houding van alle bedrijfsgemeenschappen. De Duitsche mensch, zoo verklaarde dr. Ley, zal nooit capituleeren. Volk en leiding van het huidige Duitschland zijn dapper, taai en verbeten fanatici van het handelen. De Brit meent Duitschland nog eens als in 1918 uit een hinderlaag en door leugen en terreur te kunnen overwinnen. Duitschland is echter door de terreur harder geworden. De strijd om het eigen leven heeft in het Duitsche volk buitengewone energieën gewekt. Dr. Ley schilderde verder aan de hand van voorbeelden het buitengewoon toenemen van de Duitsche wapenproductie. Daaruit bleek, dat het potentieel sedert 1937 verveelvoudigd is. Hij wees tevens op de verklaring van den Führer dat na den oorlog voor den werkenden Duitschen mensch al datgene verwezenlijkt zal worden, waarnaar hij verlangd en dat hij gehoopt heeft. Werkloos zal in Duitschland nooit iemand meer worden, zoo verklaarde hij. Het recht op arbeid zal na den oorlog hecht verankerd worden. Daar zal nog het recht op een rustigen ouden dag komen. Geen Duitscher moet op den ouden dag zorgen hebben, doch het volk zal dan teruggeven, wat hij gedurende zijn werkend leven aan prestaties heeft gegeven. Ook zal in Duitschland de reeds vèr-gaande zekerheid in geval van ziekte, invaliditeit en moederschap nog worden uitgebreid. Woningbouw zal op groote schaal geschieden, de zorg voor de gezondheid zal krachtiger dan ooit worden en het aandeel van alle Duitsche werkenden aan de cultuur groot zijn. Vrije tijd en vacantie zullen het beeld afronden. De nieuwe maatschappelijke orde zal niet afhangen van bezit, stand, afkomst, adel en examen, doch alleen van prestaties. Thans echter staat voor alles werken en strijden voor de overwinning op den voorgrond. De overwinning van de Duitsche wapens zal de voorwaarde zijn voor alle sociale opbouwwerkzaamheden. Om deze te bevechten plaatst het Duitsche volk tegenover de terreur en de aanvallen van den vijand zijn vlijt, dapperheid, taaiheid en geneigdheid tot het brengen van offers, want het is er meer dan ooit van overtuigd, dat deze houding van het volk naar de overwinning zal leiden.

(V. b. dr. Ley 5851 A.; Nat.-Soc. Modelbedr. 5103 C.)

A. FINLAND — Oudpresident Svinhufvud overleden

6 Maart — Naar officieel wordt meegedeeld, is op 29 Februari om 20 uur de voormalige president van de Finsche republiek Pehr Evind Svinhufvud op zijn landgoed in Luumäki in den ouderdom van 83 jaar overleden. Svinhufvud werd 15 December 1861 in Sääksmäki in Midden-Finland geboren als zoon van een zeekapitein. Hij studeerde in de rechten en werd advocaat en notaris. Van 1907 tot 1912 was hij president van den Finschen Landdag, in 1918 werd hij benoemd tot rijksregent. Van 1930 tot 1931 was hij staatspresident, van 1931 tot 1937 president der republiek.

(V. b. Svinhufvud 2590 B.; photo 2604a)

Geheime Rijksdagzitting —

6 Maart — De Finsche Rijksdag is op 29 Februari in geheime zitting bijeen geweest. Na afloop is een officieel communiqué verschenen, dat door de Finsche pers in den volgenden tekst wordt afgedrukt:

„In een gesloten zitting van den Rijksdag heeft minister-president Linkomies Dinsdagochtend (29 Februari) een bekendmaking van de regeering over den politieken toestand voorgelezen. Nadat de aangelegenheid overeenkomstig de agenda was voorgelegd, heeft de Rijksdag in een des avonds gehouden bijeenkomst, na een debat van een uur, het voorstel goedgekeurd om zonder meer tot de orde van den dag over te gaan."

Onderhandelingen met de Sovjet-Unie - Wapenstilstandsvoorwaarden —

6 Maart — Radio Moskou heeft volgens een Interinf-bericht van 2 Maart een verklaring verspreid van het Sovjetcommissariaat voor Buitenlandsche Zaken, waarin o.a. wordt medegedeeld, dat te Stockholm officieuze besprekingen zijn gevoerd tusschen den Finschen vertegenwoordiger Paasikivi en den vrouwelijken ambassadeur der Sovjet-Unie, mevrouw Kollontay, over de mogelijke voorwaarden der Sovjet-regeering voor het staken der vijandelijkheden door Finland. In een dezer bijeenkomsten heeft mevrouw Kollontay aan Paasikivi de volgende wapenstilstandsvoorwaarden van de Sovjetregeering overhandigd:

1. Verbreking der betrekkingen met Duitschland en interneering der Duitsche troepen en oorlogsschepen in Finland met de bepaling, dat in geval Finland van meening is, dat laatstgenoemde taak boven zijn macht gaat, de Sovjet-Unie bereid is, Finland door troepen en luchtstrijdkrachten den noodigen bijstand te verleenen.

2. Herstel van het Sovjet-Russisch—Finsche verdrag van 1940 en terugtrekking der Finsche troepen tot de grens van 1940.

3. De Sovjet-Russische en geallieerde krijgsgevangenen, alsmede de geïnterneerde Sovjet-Russische en geallieerde burgers moeten onverwijld naar huis worden teruggestuurd.

4. De kwestie eener gedeeltelijke of volledige demobilisatie van het Finsche leger moet aan onderhandelingen te Moskou voorbehouden blijven.
De kwesties van het herstel der schade, die de Sovjet-Unie door militaire handelingen en door de bezetting van Sovjet-Russisch gebied heeft geleden, moeten eveneens aan onderhandelingen te Moskou voorbehouden blijven.

5. Ook de kwestie van het gebied van Petsamo moet onderwerp van besprekingen worden te Moskou.
Tevens werd aan Paasikivi medegedeeld, dat in geval de Finsche regeering bereid zou zijn deze voorwaarden terstond aan te nemen, de Sovjet-regeering bereid is in Moskou Finsche afgevaardigden te ontvangen ter opstelling van een definitieve overeenkomst.

Duitsch commentaar; verklaring van dr. Schmidt —

6 Maart (A.N.P.) — Op de persconferentie voor de buitenlandsche correspondenten, die 4 Maart is gehouden onder voorzitterschap van gezant dr. Schmidt, is door een correspondent de vraag gesteld of van Duitsche zijde ten aanzien van de kwestie der ontwikkeling van de Finsch—Sovjet-Russische besprekingen een verklaring kon worden afgelegd. In zijn antwoord gaf gezant dr. Schmidt van de aangelegenheid het volgende beeld: Volgens officieele berichten uit Moskou, die in Helsinki en Stockholm bevestigd worden, heeft de Sovjet-Russische regeering Finschen bemiddelaars verzocht de Finsche regeering in kennis te stellen van de Sovjet-Russische voorwaarden voor een uittreding van Finland uit den oorlog. Deze voorwaarden, welker aanvaarding de Sovjet-regeering van Finland verwacht voordat onderhandelingen opgevat worden, zijn:

1) Verbreking van de betrekkingen met Duitschland, interneering van de in Finland aanwezige Duitsche troepen met hulp van het roode leger, dat de Finnen tot dit doel in het land moeten binnenlaten;

2) Terugtrekking van de Finsche troepen tot de grens, die de Sovjet-Unie Finland in 1940 heeft opgedrongen;

3) Onmiddellijke vrijlating van alle in Finsche handen zijnde Sovjet-Russische krijgsgevangenen en civiele geïnterneerden zonder aanspraak op vrijlating van de in Sovjet-Rusland gevangen gehouden Finsche soldaten en burgers;

4) Toestemming van de Finsche regeering in onderhandelingen met de Sovjet-Unie:

a. over een demobilisatie van het Finsche leger;

b. over herstelbetalingen aan de Sovjet-Unie;

c. over de teruggave van het district van Petsamo.

De plaats van de onderhandelingen zou Moskou zijn.
De Finsche regeering heeft den Finschen Rijksdag in kennis gesteld van de voorstellen van de Sovjet-regeering.
De Sovjet-Russische voorwaarden doen zien, aldus verklaarde gezant dr. Schmidt, dat Moskou Finland in een val zou willen lokken om het te vernietigen en om langs politieken weg het doel te bereiken, dat den militairen inspanningen van het roode leger gedurende den geheelen oorlog ontzegd is gebleven. Een Reuter-lezing van de Sovjet-Russische voorwaarden maakt dit nog duidelijker. Deze vermeldt n.l. aanvullend nog de bezetting van alle groote Finsche steden door Sovjettroepen en de verwijdering van alle anti-bolsjewistische elementen uit het Finsche kabinet. In dit verband wees gezant dr. Schmidt op het afwijzende standpunt van de Finsche pers. Dit standpunt van de Finsche bladen, aldus gezant dr. Schmidt, is volgens Duitsche opvatting volstrekt juist. Men moet duidelijk inzien, dat het bij deze voorwaarden niets anders dan een plompe manoeuvre betreft om met behulp van den zenuwenoorlog en een grootsch opgezet politiek bedrog te bereiken wat ontzegd gebleven is aan de militaire inspanningen van de Sovjet-Unie. Gezant dr. Schmidt verklaarde, dat het niet zijn taak is, vooruit te loopen op het standpunt dat de Finsche regeering zou bepalen. In zekeren zin gaf hij hier als woordvoerder van het Rijksministerie van Buitenlandsche Zaken de opvatting van de Wilhelmstrasse ten aanzien van het geheele complex weer. Het doel der bolsjewieken zoo besloot spreker, is nog steeds hetzelfde. Evenals in den

winteroorlog tegen Finland is het ook in dezen oorlog weer de bedoeling van de Sovjet-Unie om Finland in te lijven en in het Finsche gebied de positie te bezetten, die leiden kan tot beheersching van Scandinavië. Het feit, dat Engeland en Amerika trachten de aangelegenheid smakelijk te maken voor de Finnen kan de oogen niet doen sluiten voor dezen feitelijken toestand. **(V. b. 5862 A.)**

A. **ZWEDEN — Protestnota inzake het werpen van bommen op Zweedsch gebied door de Sovjet-Unie afgewezen —**

6 Maart — Het Zweedsche persbureau meldde 1 Maart, dat de Sovjet-regeering het protest der Zweedsche regeering inzake het neerwerpen van bommen op Stockholm van de hand heeft gewezen. In de Russische nota wordt gezegd, dat op het genoemde tijdstip geen Sovjet-Russisch vliegtuig boven Zweden heeft gevlogen. Derhalve is het Zweedsche protest ongegrond. **(V. b. 5855 G.)**

B. **ITALIE (KONINKR.) — Weermacht - Uitlevering der oorlogsvloot aan de Sovjet-Unie —**

6 Maart (D.N.B.) — Naar een bericht d.d. 4 Maart van Reuter uit Washington heeft Roosevelt 3 Maart medegedeeld, dat Italiaansche oorlogsschepen naar de vloot der Sovjet-Unie gezonden zouden worden. Naar de Britsche berichtendienst uit Washington meldt, heeft Roosevelt ten aanzien van het afstaan van Italiaansche oorlogsschepen aan de Sovjet-Unie verklaard, dat de besprekingen omtrent de overdracht van omstreeks een derde van de zich aan geallieerde zijde bevindende Italiaansche vloot aan de Sovjet-Unie bijna afgeloopen zijn. Roosevelt zeide verder, dat de Vereenigde Staten en Groot-Brittannië reeds van een deel der Italiaansche tonnage gebruik maken en dat men op het oogenblik bezig is uit te maken hoeveel van deze tonnage aan de marine der Sovjet-Unie kan worden overgelaten. De kwestie is, naar het bericht verder zegt, namens Stalin ter sprake gebracht door den Sovjet-Russischen ambassadeur te Washington. Naar Roosevelt nog mededeelde, zullen eenige van deze schepen Italiaansche, andere geallieerde bemanningen krijgen. Volgens een bericht van Svenska Dagbladet uit New York is men in de Ver. Staten na de verklaring van president Roosevelt algemeen van meening, dat de Sovjet-Unie twee moderne Italiaansche slagschepen, drie of vier kruisers, 2 tot 12 torpedojagers en 6 of 8 duikbooten zal krijgen.
(V. b. Ital. vloot 5661 A.)

C. **JAPAN — Thee- en Geishahuizen gesloten —**

6 Maart — De uitvoering van de dringende oorlogsmaatregelen, waartoe door het kabinet op 25 Februari is besloten, brengt ook met zich mee, dat de thee- en geishahuizen voorloopig voor een jaar worden opgeheven. Alleen in Tokio worden door dezen maatregel 2100 „machiais" (theehuizen) en 4300 geisha-huizen getroffen. De geisha's, die eeuwenlang op het cultureele en politieke leven van Japan invloed hebben geoefend. zullen haar werkkring van dansen en zich met de gasten onderhouden, moeten opgeven en te werk worden gesteld in bedrijven die voor de Japansche weermacht werken.

Inkrimping van het aantal banken —

6 Maart — Krachtens een verordening zullen voor het einde van April 434 banken en filialen van banken in Japan worden gesloten.

D. **JOEGOSLAVIE (VOORM.) — Randolph Churchill verbindingsman bij Tito —**

6 Maart — Reuter meldt, dat Randolph Churchill, de zoon van den Britschen premier, sedert eenigen tijd als verbindingsman met Tito in het voormalige Zuid-Slavië fungeert. Hij zou daar in gezelschap van een Engelsch overste met een valscherm zijn gedaald. **(V. b. 5791 C.)**

E. **TURKIJE — Geallieerde wapenleveranties gestaakt; olie-embargo —**

6 Maart (D.N.B.) — Reuter ontleende 3 Maart aan Turksche verklaringen, dat de geallieerden de leverantie van oorlogsmateriaal aan Turkije zouden hebben gestaakt. Het Engelsche persbureau voegt hieraan toe, dat officieele Britsche instanties hierover nog geen standpunt hebben ingenomen, doch dat het staken dezer leveranties aan Turkije geen verrassing wekt, en vervolgt dan woordelijk: „Het spreekt vanzelf, dat de geallieerden hun oorlogsmateriaal alleen kunnen missen mits dit wordt gebruikt voor het optreden tegen den vijand. Wanneer Turkije niet het voornemen heeft de door de geallieerden geleverde wapens te gebruiken voor het doel, waartoe zij bestemd zijn, dan kunnen de geallieerden dit materiaal elders wel beter gebruiken." Na het afbreken van de Engelsch-Turksche militaire onderhandelingen te Ankara houdt, naar de „Daily Telegraph" schrijft, de leverantie van geallieerd oorlogsmaterieel terstond op, met inbegrip van de olieleveranties. Twee of drie met oorlogsmaterieel beladen Turksche schepen, die na het besluit tot stopzetting der leveranties naar Turkije onderweg waren, zijn door de Britsche autoriteiten naar de haven van Gibraltar overgebracht, waar zij zouden worden vastgehouden tot instructies waren ontvangen. Het is waarschijnlijk, dat zij hun reis mogen voortzetten, maar Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten zullen verdere leveranties weigeren.

Handelsverdrag met Duitschland hernieuwd —

6 Maart — Op grond van een nieuw Duitsch-Turksch handelsverdrag zal Duitschland acht locomotieven en honderddertig wagons aan Turkije leveren. In het voorjaar zullen tevens nieuwe Duitsche verkeersvliegtuigen naar Turkije geëxporteerd worden. Turkije zal Duitschland belangrijke contingenten van zijn tabaks- en vruchtenoogst afstaan. Ook zal Duitschland in Turkije veel geconserveerde en bevroren visch koopen. **(V. b. Buitenl. pol. 5773 E.; Handelsverdr. m. Engel. 5040 D.; Handelsverdr. m. D'land 5504 K.; Leen- en pachtw. 5045 H.)**

F. **KROATIE — Manditsj en Peritsj door den Führer ontvangen —**

6 Maart — De Führer heeft op 1 Maart den ministerpresident van Kroatië, Manditsj, en den Kroatischen minister van Buitenlandsche Zaken, Peritsj, ontvangen. Aan deze ontvangst werd deelgenomen door den Rijksminister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop, en den chef van het opperbevel der weermacht, generaal-veldmaarschalk Keitel. **(V. b. Hitler 5849 A.; Peritsj 5735 I.; Manditsj 5707 A.)**

G. **PORTUGAL — Stopzetting der geallieerde graanleveranties; broodrantsoeneering —**

6 Maart (D.N.B.) — In Portugal zal thans ook de rantsoeneering van brood worden ingevoerd. Bovendien wordt in een decreet van het departement van Economische Zaken een verhooging van de broodprijzen aangekondigd. In de desbetreffende motiveering wordt gezegd, dat Portugals voorziening met broodgraan buitengewoon moeilijk is geworden, daar de verwachte graanleveranties van overzee zijn uitgebleven. Dit uitblijven, zoo wordt met nadruk verklaard, is te wijten aan het staken van de Amerikaansche en Canadeesche leveranties, daar de Geallieerden de toegezegde hoeveelheden niet afleveren.

H. **SPANJE — Regeering - Besluiten ministerraad —**

6 Maart (D.N.B.) — Nadat de Spaansche ministerraad verscheidene dagen vergaderd heeft, is een communiqué gepubliceerd, waarin o.m. wordt gezegd dat aan de Cortes een wetsontwerp over de vervaardiging van brandstof en oliën uit Spaansche producten en een bouwproject, dat het stadsbeeld van Madrid aanzienlijk zal veranderen, zullen worden voorgelegd. Voorts worden 5000 gevangenen uit den burgeroorlog voorwaardelijk vrijgelaten. De aluminiumproductie wordt verklaard tot industrie van nationaal belang. Buitenlanders, die aan den vrijheidsoorlog als actieve frontstrijders hebben deelgenomen, verwerven de Spaansche nationaliteit. **(V. b. 5790 C.)**

I. **VATICAAN — Pauselijk protest tegen het bombardement van Monte Cassino —**

6 Maart — De pauselijke staatssecretaris kardinaal Maglione heeft 2 Maart, naar radio Rome meldt, den bij den H. Stoel geaccrediteerden diplomatieken vertegenwoordigers een afschrift overhandigd van het protest, dat de paus heeft ingediend tegen de verwoesting van de abdij van Monte Cassino door de Engelschen en Amerikanen. Op last van den kardinaal-staatssecretaris is het pauselijke protest ook voor radio Vaticana in de verschillende talen voorgelezen. **(V. b. Bomb. Monte Cassino 5854 H.)**

K. **VER. STATEN — Ondernemingswinsten door belastingen geabsorbeerd —**

6 Maart — De gezamenlijke netto-winsten van alle maatschappijen in 1943 behaald, worden geraamd op $ 8.55 milliard tegen 4.04 milliard dollar in 1939. In de New Yorksche financieele pers wordt er op gewezen, dat de verhouding tusschen netto-winst en bruto-winst in de periode 1939-1943 is gestegen van 3.08 tot 3.4%. In 1917 bedroeg deze verhouding 8.7%, in laatstgenoemd jaar werd slechts 22.6% van de bruto winst door belastingen opgeëischt tegen niet minder dan 61.1% in 1943.

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND — Krijgsverrichtingen - Toenemende hevigheid der gevechten aan het Oostelijk front; Sovjet-troepen dringen de Duitsche linies ten Z.W. van Kriwoi Rog binnen en overschrijden den spoorweg Tarnopol-Odessa; Oeman door Duitsche troepen ontruimd - Luchtaanvallen op Berlijn; zeer zware luchtslag boven het IJsselmeer - 71.000 br.t. en 16 torpedojagers door duikbooten tot zinken gebracht —

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Führer, 6 Maart — In den Zuidelijken sector zette de vijand zijn vruchtelooze aanvallen ten Zuiden van Kriwoi Rog voort. Het zwaartepunt van de bolsjewistische doorbraak-aanvallen ligt thans in den sector van Swenigorodka.

Aan den autoweg Smolensk-Orsja mislukten aanvallen met groote verliezen voor den vijand. Ten Noorden van Pskof en bij Narwa werden vijandelijke aanvallen afgeslagen.

7 Maart — Aan weerskanten van Kriwoi Rog sloegen onze troepen aanvallen der bolsjewisten in zware gevechten af. In het gebied van Swenigorodka en Sjepetowka duren de zware gevechten onverminderd voort. Aan den autoweg Smolensk—Orsja zetten de bolsjewisten hun doorbraakpogingen voort. Deze pogingen faalden. Ook ten Noorden van Pskof en bij Narwa strandden Sovjetaanvallen.

8 Maart — Ten Zuidwesten van Kriwoi Rog duren de verbitterde gevechten met de in onze linies binnengedrongen vijandelijke strijdkrachten voort. Tusschen de Berezina en den Dnjepr mislukten aanvallen der Sovjets. Aan den autoweg Smolensk—Orsja werden doorbraakpogingen tot mislukking gebracht. In het gebied van Swenigorodka en Sjepetofka-Jampol blijven onze troepen in zware afwisselende gevechten gewikkeld. Bij Narwa maakten onze tegenaanvallen verdere vorderingen.

9 Maart — Terwijl bij Kertsj verscheiden aanvallen der Sovjets mislukten, drong de vijand in het penetratiegebied ten Zuidwesten van Kriwoi Rog verder door. In het gebied van Swenigorodka, ten Zuiden van Sjepetofka, alsmede ten Zuidwesten van Jampol boden onze troepen den bolsjewisten hardnekkigen tegenstand. Ten Westen van Kritsjef gingen de Sovjets tot den aanval over. Zij werden afgeslagen. Aan den autoweg Smolensk—Orsja zette de vijand zijn doorbraakpogingen voort, die opnieuw ineenstortten. Ten Zuidoosten van Witebsk leidde een eigen aanval tot opheffing van een penetratie uit de gevechten van de voorgaande dagen. Tusschen Newel en het meer van Pskof mislukten plaatselijke aanvallen van den vijand. Zuidwestelijk van Narwa wonnen onze tegenaanvallen opnieuw terrein. Een landingspoging der bolsjewisten op het Visschersschiereiland werd verijdeld.

10 Maart — In het gebied ten Zuidwesten van Kriwoi Rog duurde de krachtige vijandelijke druk voort. In de sectoren ten Westen van Kirowograd, ten Zuidwesten van Swenigorodka, ten Zuiden van Sjepetofka, alsmede ten Zuidwesten van Jampol nam de afweerslag in hevigheid toe. In het verloop van zware gevechten werd de stad Oeman opgegeven. Aan het front van Nowo Sokolniki en het meer van Pskof mislukten vijandelijke aanvallen.

11 Maart — Van den Beneden-Dnjepr tot in het gebied van Tarnopol woedt de afweerslag op de huidige brandpunten. Ten Zuidwesten van Kriwoi Rog, in het gevechtsgebied van Kirowograd en ten Zuidwesten van Swenigorodka konden de bolsjewisten in weerwil van den hardnekkigen tegenstand terrein winnen. In het gebied tusschen Pogrebisjtsje en Tarnopol kwam het tot zware afwisselende gevechten. Vijandelijke troepen, die tijdelijk in Tarnopol waren binnengedrongen, werden in een tegenaanval weer uit de stad geworpen.

Overzicht — Het A.N.P. meldde 10 Maart o.m. uit Berlijn: Het offensief van het roode leger is op het oogenblik vrijwel uitsluitend gericht tegen het Zuidelijke deel van het front. De Duitsche strijdkrachten, wier stellingen in het Zuiden een vèr naar het Oosten uitspringenden boog vormen, staan thans bloot aan hevige concentrische aanvallen, die met een groote massa menschen en materiaal worden ondernomen en hun hoogtepunt nog steeds niet bereikt schijnen te hebben. Op den Westelijken vleugel van het front in de Oekraïne hebben de Duitsche troepen voor de Sovjet-Russische overmacht eenig terrein moeten prijsgeven. De bolsjewisten, die in de richting van Tarnopol en Proskurof zijn opgerukt en daarbij reeds eerstgenoemde stad waren binnengedrongen, zijn door de Duitschers weder hieruit verdreven. Ook een stuk van den spoorweg Lemberg-Odessa, dat in Sovjet-Russische handen was, kon hierbij worden heroverd. Hetzelfde geldt ook voor den Oostelijken vleugel, waar 't zwaartepunt van den strijd ten Zuidwesten van Kriwoi Rog ligt. Onder den druk der aanvallen hebben de Duitschers de stad Oeman opgegeven (10 Maart) om aldus strijdkrachten vrij te kunnen maken voor de tegenmaatregelen in den ongetwijfeld van meer belang zijnden sector van Kriwoi Rog, waar de Sovjet-Russische legerleiding een sterke troepenmacht heeft geconcentreerd, die dank zij haar overmacht de Duitsche verdediging terug heeft kunnen dringen.

LUCHTOORLOG —

5 Maart — Op 4 Maart hebben Amerikaansche bommenwerpers terreuraanvallen ondernomen op Bonn en Keulen. Er werd schade aangericht in woonwijken en ontstonden verliezen onder de bevolking. Een betrekkelijk zwakke formatie drong tot Berlijn door, doch werd belemmerd geconcentreerde aanvallen te ondernemen. 41 vijandelijke vliegtuigen, waaronder 21 viermotorige bommenwerpers, werden vernietigd.

7 Maart — Een aanval van Amerikaansche bommenwerpers op Berlijn in de middaguren van 6 Maart leidde tot een buitengewoon groot succes onzer luchtverdedigingsstrijdkrachten. Honderdveertig vijandelijke vliegtuigen, waaronder 118 viermotorige bommenwerpers, werden vernield. De luchtslag woedde, naar het S.P.T. uit Berlijn meldt, tusschen de Zuiderzee en het Havelmeer. Hij wordt een der grootste luchtslagen van dezen oorlog genoemd. De Amerikanen verloren hierdoor belangrijk meer dan duizend man aan vliegend personeel. Duitsche gevechtsvliegtuigen vielen doelen in Zuid-Engeland aan.

8 Maart — Engelsch-Amerikaansche vliegtuigen hebben 7 Maart een terreuraanval ondernomen op Rome. Talrijke woonhuizen werden getroffen. Er zijn talrijke slachtoffers.

9 Maart — Bij een nieuwen aanval van Amerikaansche bommenwerpers op Berlijn leed de vijand wederom zware verliezen. Er werden 112 vijandelijke vliegtuigen, waaronder 66 viermotorige bommenwerpers, neergeschoten. Duitsche vliegtuigen hebben in den afgeloopen nacht doelen in Zuid-Engeland aangevallen.

10 Maart — Berlijn was 9 Maart weer het doel van een terreuraanval van het Amerikaansche luchtwapen. Ten gevolge van de bijzonder ongunstige weersomstandigheden werden slechts door het luchtdoelgeschut negen vijandelijke vliegtuigen neergeschoten.

11 Maart — Amerikaansche bommenwerpers ondernamen op 10 Maart opnieuw een terreuraanval op Rome.

ZEEOORLOG —

7 Maart — Bewakingsstrijdkrachten der marine brachten in het zeegebied voor IJmuiden twee Britsche motortorpedobooten tot zinken. Duikbooten hebben op den Atlantischen en den Indischen Oceaan 12 schepen met een gezamenlijken inhoud van 71.000 ton tot zinken gebracht.

9 Maart — Duitsche torpedovliegtuigen hebben in de avonduren van 8 Maart voor de Algerijnsche kust een vijandelijk konvooi aangevallen. Vijf schepen met een inhoud van 52.000 ton werden zwaar beschadigd.

11 Maart — Duitsche duikbooten hebben in de Noordelijke IJszee, op den Atlantischen Oceaan en in de Middellandsche Zee 16 konvooi-torpedojagers tot zinken gebracht en bovendien 3 bommenwerpers neergeschoten.

ZUIDELIJK FRONT —

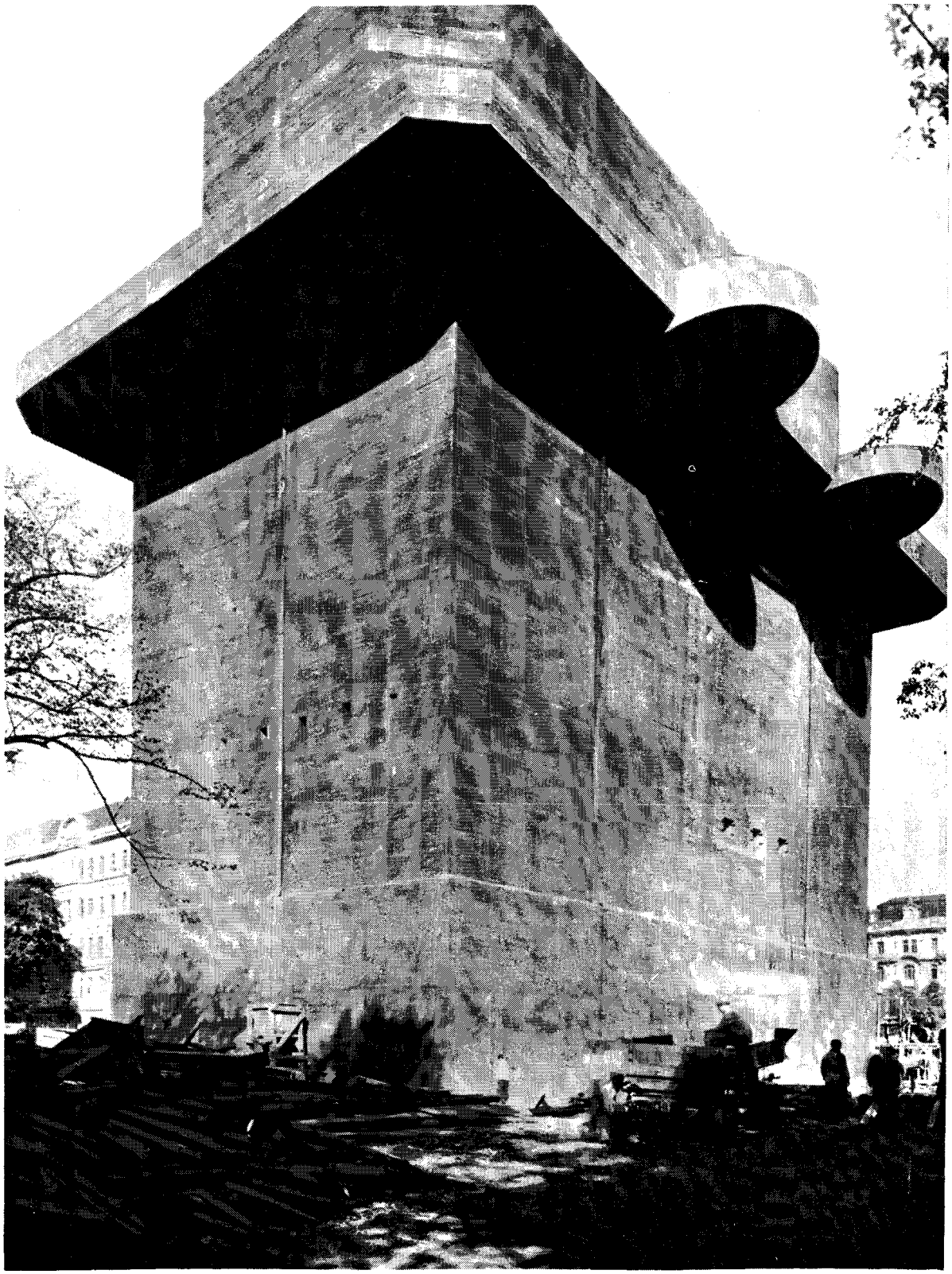
11 Maart — Van de Italiaansche fronten wordt in de afgeloopen week slechts melding gemaakt van wederzijdsche activiteit van artillerie en stoottroepen.

Volgens een rapport van een in den Westelijken Balkan staand Duitsch leger zijn gedurende Februari 1944 in den strijd tegen de communistische benden 4193 partisanen gesneuveld, 1016 gevangen gemaakt en liepen 436 partijgangers over. **(V. b. Krijgsverrichtingen 5864 A.)**

B. JAPAN — Krijgsverrichtingen - Amerikaansche landing op de Admiraliteitseilanden —

4 Maart — Domei meldt, dat het Japansche garnizoen op het eiland Los Negros den vijand, die op 29 Februari op het eiland geland was, zware verliezen toebracht. Onmiddellijk na de landing deden de Japanners hevige aanvallen, doch zij moesten hun stellingen tijdelijk ontruimen. Nadat zij versterkingen van het eiland Manus hadden gekregen, gingen de Japanners in den nacht van 2 op 3 Maart tot tegenaanvallen over.

(V. b. Krijgsverrichtingen 5864 B.)

(foto „Holland")

VOOR LUCHTAFWEER EN LUCHTBESCHERMING

In eenige door luchtaanvallen bedreigde groote Duitsche steden worden enorme bouwwerken uit beton en staal opgericht, die onder de bevolking reeds den naam van „Flak"-torens gekregen hebben. Met het optrekken van deze bouwwerken, die voor den luchtafweer en tevens tot schuilplaats voor de bevolking dienen, heeft het door Rijksminister Speer geleide Duitsche bouwbedrijf één zijner belangrijkste prestaties gedurende dezen oorlog geleverd.

(foto Weltbild/C.N.F.)

Wilhelm Furtwängler gaf dezer dagen in den Berlijnschen Dom zijn zevende concert met het Berlijnsch Philharmonisch Orkest voor slachtoffers van de bomaanvallen.

A. NEDERLAND — Bevolking - Het Nationale Plan

13 Maart — Voor het nationale plan in Nederland wordt de aard van het onderzoek in hoofdzaak bepaald door het belangrijke kernprobleem „hoe de spanning tusschen het kleine land en zijn groote bevolking opgeheven kan worden", aldus ir. P. Bakker Schut en dr. ir. F. Bakker Schut in hun in Noorduyns Wetenschappelijke Reeks verschenen „Planologie van uitbreidingsplan over Streekplan naar Nationaal Plan". Als onderdeelen van het plan, aldus de sociale redacteur van het Alg. Handelsblad die aan het werkje eenige mede door ons opgenomen conclusies en commentaren verbond, denken de schrijvers zich het wonen, handel en nijverheid, landbouw, recreatie, verkeer en diversen. In ieder dier plannen is weer een aantal plannen opgenomen. In het algemeen gaat het hier om normenplannen, die als richtsnoer dienen bij de uitvoering van wegenplannen, ruilverkaveling streekplannen, vestiging van industrie-terreinen enz.

De zaak waar het om gaat is ernstig genoeg. Iedere acht jaren verdwijnt er in Nederland een oppervlak aan cultuurgrond — even groot als de Wieringermeerpolder — voor een groot deel daar, waar de waarde van den grond, ook voor de voeding der dichtbevolkte steden, het grootst is, terwijl de toeneming van het inwonertal blijkt uit het onderstaande staatje.

Jaar	Aantal inw.	Bevolkingsdichtheid p. K.M².
1850	3 millioen	94
1911	6 id.	182
1942	9 id.	271*
verwacht in 1970	11¼ id.	320

Daarbij komt, dat de agrarische bevolkingsdichtheid, 72 per km²., hier meer dan driemaal zoo groot is als in Frankrijk en Engeland.

Land	Bevolkingsdichtheid p. K.M².	Agrar. bevolk.-dichth. p. K.M².
België	265	76
Nederland	244*	72
Duitschland	135	64
Frankrijk	76	22
Gr. Britt. en Ierl.	196	20
Ver. Staten	16	18

Bovendien is de groeikracht van onze bevolking grooter dan die van de overige cultuurlanden van Europa.

Land	Jaar	Geboortec. p. 1000	Netto Reproductievoet
Nederland	1901—1905	31.5	1.55
Id.	1926—1930	23.2	1.29
Id.	1940	20.8	1.18
Duitschland	1939	20.4	0.98
Engeland	1939	15.5	0.78
België	1939	15.4	0.86
Zweden	1939	15.3	0.76
Zwitserland	1939	15.2	0.79
Frankrijk	1939	14.9	0.87
Ver. Staten	1936	16.6	0.95
Portugal	1939	26.5	1.33
Italië	1939	23.4	1.13
Bulgarije	1939	21.4	1.19

Met Nederlands overbevolking is het nog erger dan uit de boven genoemde cijfers blijkt. In 1940 was reeds 44% van de bevolking des lands geconcentreerd in beide Hollanden. Had Nederland een bevolkingsdichtheid van 271, voor N.-Holland was die 576 en voor Z.-Holland 743. In 1940 woonde meer dan de helft van de bevolking in steden met meer dan 20.000 inwoners, voor N.- en Z.-Holland was dat onderscheidenlijk 75% en 69%. Aanknoopend bij een opmerking, dat de welvaart in ons land grooter was dan in eenige ons omringende landen, zij vastgesteld, dat dit vooral voor beide Hollanden gold, die dit peil bereikten door het voordeel van aardrijkskundige ligging, die vooral tot uiting kwam door het verkeer met ons omringende landen, maar ook ten koste van andere deelen van Nederland, die zich, vooral in den landbouw maar ook elders, moesten laten welgevallen, dat hun arbeid veel lager wordt gewaardeerd dan in de groote steden.

Van 1899 tot 1930, toen de laatste beroepstelling is gehouden, is het aantal beroepspersonen in den landbouw slechts met 5%, in handel en verkeer met 29%, in de nijverheid met 46% toegenomen.

Bedrijfsklassen	Aant. personen in beroep werkzaam 1899 (1000)	%	1930 (1000)	%	Verm. in % v. h. aantal in 1899	Verm. p. bedr.kl. in % der tot. vermeerd.
Nijverheid .	651	33.8	1.236	38.8	90.-	46.4
Landbouw .	570	29.6	639	20.1	12.1	5.4
Visscherij en jacht . .	22	1.2	16	0.5	— 28.1	— 0.5
Handel en verkeer .	322	16.8	695	21.8	115.8	29.6
Overige . .	358	18.6	599	18.8	67.4	19.1
Totaal . .	1.923	100.-	3.185	100.-	65.6	100.-

Volgens de schrijvers kan in het jaar 2000 (rekening houdende met landaanwinning en verbetering op groote schaal) niet meer dan een zesde deel der bevolking een plaats in den landbouw vinden. De overigen zouden moeten worden geborgen in nijverheid en handel en verkeer. Van 1925 tot 1935 nam in de nijverheid de productiviteit van den arbeid met gemiddeld 3% per jaar toe. Dat brengt een betrekkelijke vermindering van de behoefte aan arbeidskracht mee. Aan na-oorlogs-optimisme behoeven wij ons niet schuldig te maken. De Nederlandsche nijverheid zal zich tot het uiterste moeten inspannen, wil zij het levenspeil van den arbeider in de nijverheid handhaven.

In het hoofdstuk dat handelt over het gemeentelijk uitbreidingsplan merken de schrijvers terecht op dat aan het forceeren van den bouw van torenhuizen snobisme niet vreemd is. Als uitzondering willen zij flats in torenhuizen toestaan voor kleine gezinnen van goed gesitueerden. In kleine steden moet het eengezinshuis, desnoods met boven- en benedenhuis, het eenige woningtype blijven. Met betrekking tot het buitenwonen van den stedeling verdient de mededeeling de aandacht dat in 1930 bij de Philipsfabrieken gemiddeld een bedrag van ƒ 4.60 per arbeider of ruim een zesde van het weekloon, verloren ging aan kosten, direct of indirect een gevolg van heen en weer reizen. In dit verband maakt het verschil of het arbeiders geldt, die buiten woonden, den band met de streek aanhouden, dan wel stedelingen, die zich buiten vestigen.

Ook bij de nijverheid is wat spreiding wel gewenscht, zoodat men niet te groote complexen bij elkaar krijgt. In ons land met zijn goede waterwegen is buiten nog menige geschikte plek te vinden. In het boek wordt opgemerkt, dat slechts 9% van alle industrieën diep vaarwater noodig heeft en dat spoorwegaansluiting in vele gevallen niet noodig is. Daaruit volgt o.i. de wenschelijkheid om de industrieele uitbreiding meer binnenwaarts te zoeken waar veel goedkooper kan worden gebouwd, waar de grond goedkooper en de werkkrachten vaak geschikter zijn. De autobus maakt het mogelijk ook daar waar weinig werkkrachten zijn nijverheid te vestigen, omdat men, ook daar waar geen spoorwegverbindingen zijn, naar believen arbeiders kan aanvoeren. **(V. b. Nat. Plan 5170 C.; Bevolking 5868 A.; Bev. en ind. cap. 5818 B.; Graf. geb. cijfers 5583 A.)**

Arbeidsinzet - Verlof voor Nederlandsche arbeiders in Duitschland uitgesteld tot 15 Mei a.s. —

13 Maart — Bij het Nederlandsch Arbeidsfront is bericht ontvangen van het intrekken der verloven voor de Nederlandsche arbeiders in het buitenland. Deze maatregel is op 6 Maart j.l. ingegaan en zal tot 15 Mei van kracht blijven. Hij hangt, naar Het Volk meedeelt, samen met het uitvallen van alle transporttreinen tot dien datum. Slechts in gevallen van zeer ernstige ziekte of overlijden van ouders, vrouw of kinderen wordt een uitzondering op deze bepaling gemaakt. **(V. b. Arbeidsinzet 5852)**

Distributie - Rantsoenwijzigingen —

13 Maart — Officieel werd medegedeeld, dat men in den vervolge op den bon voor beschuit geen brood of gebak meer zal kunnen koopen. Voorts zal voortaan, door de industrie slechts shagtabak van één soort en één kwaliteit worden afgeleverd, zoodat in de winkels binnenkort slechts één soort shagtabak te koop zal zijn. Tenslotte maakte de directeur van het Rijkskolenbureau bekend, dat met ingang van de eerste met ropneming na 29 Februari 1944 de rantsoenen van hotels, café's, restaurants, winkels en warenhuizen teruggebracht zullen worden van 65 op 50 procent.

(V. b. Distributie 5868 A.)

* Het verschil is een gevolg van het feit, dat de samenstellers van het werkje gebruik maakten van verschillende bronnen; de cijfers van het eerste staatje gelden voor 1942, die van het tweede staatje voor ± 1930.

A. **NEDERLAND — Financiën - Personeele belasting bij evacuatie —**

13 Maart — De Nederl. Staatscourant van 6 Maart bevat een besluit van den secr.-generaal betreffende de Personeele Belasting van perceelen, die in verband met de evacuatie van overheidswege in gebruik zijn gegeven. Deze perceelen worden in dit opzicht geacht te zijn afgestaan ingevolge een overeenkomst van huur en verhuur. Als huurprijs wordt aangemerkt de vergoeding, welke voor het gebruik wordt geheven en die geacht wordt onder normale omstandigheden te zijn bedongen. De perceelen worden, indien zij met de daarin aanwezige meubelen ten gebruike zijn gegeven, geacht zonder meubelen te zijn afgestaan. Het besluit heeft terugwerkende kracht tot 1 Januari 1943. **(V. b. Belastingen 5810 A.; Pers. bel. 5122 F.)**

Handel, Nijverheid - Regeling voor veilingen —

13 Maart — In de Staatscourant van 2 Maart j.l. is opgenomen een besluit van de secretarissen-generaal van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Financiën, betreffende het uitoefenen van het bedrijf van tusschenpersoon in onroerende goederen en van dat van veilinghouder, alsmede betreffende het houden van veilingen.

Ten aanzien van tusschenpersonen in onroerende goederen beteekent dit besluit een uitbreiding van het besluit voor de vestiging als makelaar (Staatscourant van 3 September 1942), dat nu voor deze categorie van makelaars buiten werking is gesteld.

Thans is voor alle tusschenpersonen in onroerende goederen, met terugwerkende kracht tot 1 Januari 1943, de uitoefening van het bedrijf zonder vergunning verboden. Een uitzondering is gemaakt voor hen, die bij de inwerkingtreding van het besluit, het bedrijf uitoefenen en hiermee reeds vóór 1 Januari 1943 waren aangevangen.

Voorts wordt in het besluit het houden van veilingen van roerende goederen met uitzondering van machines, producten van land-, tuin- en boschbouw, veeteelt, pluimveeteelt en visscherij en van zaken, genoemd in de artikelen 566 en 567 van het Burgerlijk Wetboek (schepen, ponten e.d.) verboden. Veilingen kunnen voortaan slechts, na verkregen vergunning van den secretaris-generaal van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart gehouden worden door hen, die het houden van veilingen als hun bedrijf uitoefenen.

Justitie - Prof. mr. B. M. Taverne overleden —

13 Maart — Te Nijmegen is op 9 Maart op 69-jarigen leeftijd overleden, prof. mr. B. M. Taverne, vice-president van den Hoogen Raad, welke functie hij sedert 3 Januari 1939 bekleedde. In 1917 werd hij professor in het strafrecht aan de universiteit van Amsterdam. In 1921 werd prof. Taverne raadsheer in den Hoogen Raad en lid van het centraal college voor de reclasseering, in 1919 plaatsvervangend voorzitter van den Raad voor de Scheepvaart.

Kunst, Kultuur - Musea - Bezoek 1943 —

13 Maart — Het Nederlandsch Openluchtmuseum trekt van de Rijksmusea en -monumenten, die te bezichtigen zijn, verreweg de grootste belangstelling. Over 1943 bedroeg het aantal bezoekers ruim 150.000 of veel meer dan die van Haagsche Gevangenpoort en Rijksmuseum te Amsterdam samen, die op de tweede en derde plaats komen met ruim en bijna 70.000. Op grooten afstand volgt dan eerst het Volkenkundig Museum te Leiden met ruim 26.000 belangstellenden. Vergelijkt men de resultaten van het geheele jaar 1943 met die van het laatste kwartaal, dan blijkt de groote invloed der seizoenen. In October, November en December bezette het Rijksmuseum de eerste plaats met bijna 13.000 gasten, gevolgd door de Gevangenpoort met ruim 9000 en het Volkenkundig Museum met 4500, terwijl het Openlucht museum eerst daarna aan de beurt komt met de helft van dit aantal. **(V. b. Musea 5791 B.)**

Landaanwinning - N.O. Polder - Grondbewerking —

13 Maart — Aan het jongste verslag over de werkzaamheden in de Noordoostelijke polderwerken ontleenen wij:

Aan de onkruidbestrijding kon door gebrek aan arbeiders en trekkers betrekkelijk weinig worden gedaan, hoewel de vegetatie bijzonder welig tierde. Zij is dit jaar (1943) voor den landbouw lastig gebleken, in het bijzonder de zeebies, dat rotting in de graanschoven veroorzaakte. Hinderlijk is de vegetatie vaak voor het uitzetten der greppels en slooten. Door gebrek aan personeel en mede door tewerkstelling van een groot aantal arbeiders in den oogst, vorderde in het tweede halfjaar 1943 de begreppelde oppervlakte niet geheel naar wensch. In totaal zijn thans (einde December 1943) 12.695 H.A. ontwaterd, waarvan slechts 3000 H.A. in het laatste halfjaar werden begreppeld. Het slootgraven is zeer bevorderd door het gebruik van draglines; dit werk is het greppelgraven vóór met een lengte van 891 K.M. De voorloopige op proefvelden opgedane ervaring is, dat de zeer fijnzandige, niet scheurende laag (de z.g.n. slooflaag) die vrijwel overal op een diepte van 30 à 50 c.M. onder het maaiveld voorkomt, weinig doorlatend is, zoodat men het grootste deel van den polder een nauwen greppelafstand zal moeten geven. Door de bedekking met het zoete IJsselmeerwater hadden de bovengronden een groot deel van hun zout verloren; dieper in den grond had het bodemwater echter nog het zoutgehalte van het vroegere Zuiderzeewater. Door de kwelbeweging, waaraan alle poldergronden in meerdere of mindere mate onderhevig zijn, heeft dit zoute water van den ondergrond de neiging op te stijgen en zoo de bovenlagen weer te verzouten. Op ontwaterde terreinen wordt deze verzouting in den regel gemakkelijk te niet gedaan door de uitloogende werking van het regenwater, dat door den grond naar greppels en drains wordt afgevoerd. Maar op onontwaterd terrein blijft dit zout in den bodem en hoopt zich steeds meer op. Door dit proces zijn de onontwaterde N.O. poldergronden sinds het droogvallen steeds zouter geworden. (Telegraaf)
(V. b. N. O. polder 5861 A.)

Onderwijs - Toelatingsleeftijd voor de lagere school gewijzigd —

13 Maart — Tot dusver was bepaald, dat kinderen tot scholen, welke haar lessen in de eerste helft van het kalenderjaar aanvangen, konden worden toegelaten, wanneer zij vóór 1 April den leeftijd van zes jaar hadden bereikt. Bij besluit van den secretaris-generaal van het departement van Opvoeding, Wetenschap en Kultuurbescherming is thans bepaald, dat voor deze scholen de leeftijd van zes jaar bereikt moet zijn vóór 1 Mei van het jaar waarin de toelating geschiedt. **(V. b. L. O. 5749 A.; Leerpl.w. 5230 A.)**

— Eischen toelatingsexamen Middelb. Onderwijs —

13 Maart — De secretaris-generaal van het Departement van Opvoeding, Wetenschap en Kultuurbescherming heeft aan de besturen der bijzondere scholen voor voorbereidend hooger en(of) middelbaar onderwijs het volgende medegedeeld:

„De thans heerschende toestanden bemoeilijken het onderwijs o.a. aan de lagere scholen in hooge mate. Ook het „huiswerk" moet vaak onder zeer ongunstige omstandigheden worden verricht. De billijkheid vordert ongetwijfeld, dat daarmede zooveel mogelijk rekening wordt gehouden. Dit kan ook geschieden bij het afnemen van de toelatingsexamens voor scholen van voorbereidend hooger en middelbaar onderwijs. Ik verzoek u te bevorderen, dat aan de onder uw bestuur staande school (scholen) in dien geest wordt gehandeld." **(V. b. Exameneischen 5763 A.)**

Volk en Bodem - Bescherming van wilde orchideeën

13 Maart — De in ons land zoo zeldzame inheemsche orchidee, welke vrijwel alleen in Limburg in het wild groeit, wordt door overmatig wegplukken met uitroeiïng bedreigd. Er worden nu stappen gedaan om te komen tot een verordening, die het plukken van deze en eenige andere met uitroeiïng bedreigde bloemen zal verbieden en strafbaar stellen.

Weermacht - Inspectiereis van gen.-veldmaarschalk Von Rundstedt —

13 Maart — De „Pariser Zeitung" deelt mede, dat gen.-veldmaarschalk von Rundstedt, opperbevelhebber van de troepen in het Westen, van 7 tot 10 Maart de troepen heeft geïnspecteerd langs den Westwall. Hij heeft met de meeste aandacht de verdedigingsmogelijkheden bestudeerd, die ten doel hebben elken vijand, die het zou wagen naar het hart van Europa op te rukken, de nederlaag te bezorgen. Hij bezocht de pantserdivisie ᛋᛋ-Adolf Hitler in aanwezigheid van generaal Sepp Dietrich, Obergruppenführer van de ᛋᛋ. Grootscheepsche manoeuvres, geleid door generaal Witt, hebben hem in staat gesteld zich rekenschap te geven van den strijdgeest, die deze troepen bezielt.

Tijdens zijn inspectiereis heeft gen.-veldmaarschalk von Rundstedt besprekingen gevoerd met de bevelhebbers van de weermacht in Nederland en met generaal von Falkenhausen, militair bevelhebber in België en Noord-Frankrijk. Gen.-veldmaarschalk von Rundstedt verklaarde in een korte toespraak tot een pantserdivisie: „Gij zult onmiddellijk elken vijand, die zou landen, terug in zee werpen. Uw ondervinding en uw strijdgeest bewijzen mij, dat gij dit doen zult." Aan het „Alg. H'blad" ontleenen wij desbetreffend nog, dat een tweede sterke verdedigingsstelling werd aangelegd, terwijl rond iedere belangrijke stad nog verdedigingsgordels werden gebouwd. Bijzondere aandacht werd daarbij besteed aan de verdediging van Rotterdam. **(V. b. Invasie 5865 B.; Inspect. verd.w. 5799 A.; v. Rundstedt 5600 B.)**

A. **NEDERLAND — Sport - Ir. A. Paulen voorzitter der Ned. Athl. Unie —**

13 Maart — Op de 12 Maart gehouden jaarvergadering van de Ned. Athletiek Unie werd de heer ir. A. Paulen bij enkele candidaatstelling gekozen tot voorzitter.
Het ledental nam sterk toe. Van 13.000 steeg het aantal tot 16.355 leden. Het bestuur heeft voor 1944 groote plannen: 1e. de centrale training over geheel Nederland; 2e. uitbreiding van jeugdathletiek-wedstrijden; 3e. propaganda onder de jeugd; 4e. examens ter verkrijging van een diploma als jeugd-athletiekleider(ster); 5e. jury-cursussen; 6e. aanschaffing instructieve films; 7e bevordering van de dames-athletiek.

B. **ARGENTINIE — Ongewijzigde buitenlandsche politiek —**

13 Maart — De Argentijnsche minister van Buitenlandsche Zaken, Mason, heeft 6 Maart, na ontvangst van de nota van den onder-minister van Buitenlandsche Zaken der Vereenigde Staten, Stettinius, verklaard, zoo meldt „Informaciones" uit Buenos Aires, dat het standpunt van Stettinius Argentijnsche regeeringskringen zeer sterk heeft verrast, daar Argentinië kort geleden nog eens uitdrukkelijk heeft verzekerd, dat het de vriendschappelijke betrekkingen met de Vereenigde Staten wenscht te versterken. Argentinië zal het verbreken van de diplomatieke betrekkingen met de Spilmogendheden handhaven, evenals de politiek van solidariteit met de overige Amerikaansche landen. Om deze reden zal Argentinië ook alle voor de veiligheid van het continent noodzakelijke maatregelen treffen.

President Ramirez opgevolgd door Farrel —

13 Maart (D.N.B.) — De president van Argentinië, generaal Pedro Ramirez, die reeds op Donderdag 24 Februari zijn functie had overgedragen aan den vice-president van het land, generaal Edelmiro Farrel (volgens eigen verklaring daartoe genoodzaakt door het onmiddellijk moeten nemen van rust) is thans officieel afgetreden. Farrel heeft thans het presidentschap van Argentinië op zich genomen, zooals in een officieel communiqué 10 Maart te Buenos Aires bekendgemaakt is. **(V. b. 5869 B.)**

C. **BELGIE — Aanslagen en terrorisme —**

13 Maart — Aan een artikel „Heldengedenkdag in Vlaanderen", dat in „De Waag" werd gepubliceerd en waarin o.m. het sneuvelen wordt herdacht van Raimond Tollenaere, die als vrijwilliger naar het Oostfront ging, ontleenen wij een uiteenzetting, welke betrekking heeft op het in Vlaanderen bestaande bendewezen:
De tijd van den ridderlijken eerbied voor elkanders opvattingen is ook in Vlaanderen voorbij. Terreur wordt uitgeoefend tegen personen die men soms enkel maar verdenkt; kostbaar goed aan levensmiddelen, bestemd voor de gemeenschap, wordt door brand of met andere middelen vernietigd, in de hoop dat daardoor de chaos zal ontstaan, waarin troebele elementen des te beter kunnen ageeren. Het bendewezen ontwikkelt zich met den dag. Gewone misdadigers maken van dezen tijd van politieke troebelen gebruik om onder het vaandel van z.g. vaderlandsliefde, de wegen van het Vlaamsche en Waalsche platteland onveilig te maken, schrik en moord te zaaien op vreedzame hoeven, roof en sluipmoord te plegen in donkere stadsstraten en gewapende overvallen te organiseeren op banken, kantoren, treinen, enz. Het is onmogelijk den omvang te schatten die deze terreur-beweging, al of niet met politieke doeleinden, de laatste jaren heeft genomen. Wel heeft de leider van het V.N.V. dezer dagen medegedeeld, dat in de jaren 1941, 1942 en 1943 in totaal 149 aanslagen werden gedaan op woningen van leden en van V.N.V.-tehuizen; in den loop dezer jaren werden 44 leden gewond, waardoor ze tijdelijk onbekwaam waren tot werken; vijf zijn blijvend onbekwaam en 52 leden werden vermoord, terwijl aanslagen mislukten op 17 leden. Dus, in twee jaren — 1941 komt slechts in aanmerking voor één geval — werden 118 aanslagen gepleegd op leden van het V.N.V., ongeacht de aanslagen op leden van de ᛋᛋ en van de Duitsch-Vlaamsche Arbeidsgemeenschap (De vlag). Hieruit blijkt hoe breed de politieke terreur om zich heen grijpt. Uit de gevoerde processen is gebleken, dat zij geronseld worden door aanvoerders waarvan ze enkel een deknaam kennen — gewoonlijk een voornaam — dat ze handelen in opdracht van een z.g. superieur, die op zijn beurt weer aan een superieur verantwoording schuldig is. Wordt een aanvoerder gesnapt, dan pleegt hij gewoonlijk zelfmoord, zoo hij de gelegenheid heeft, of zwijgt.
Er zijn twee formaties: het Onafhankelijkheidsfront en de Witte Brigade. Wat onder onafhankelijkheidsfront wordt verstaan is tevens zeer merkwaardig. Communisten en niet-communisten worden er in opgenomen. De eersten verstaan onder „onafhankelijkheid" de bevrijding uit het kapitalisme door Sovjet-Rusland; voor de niet-communisten is onafhankelijkheid de bevrijding van België van de Duitsche bezetting, alzoo de status quo ante. De Witte Brigade is een soortgelijke organisatie, minder opvallend communistisch, met z.g. Belgisch-vaderlandsche bedoelingen, maar waarin toch ook communisten cellen vormen. De „soldaten" van Witte Brigade en Front worden gerecruteerd uit de laagste kringen der samenleving, personen die niets te verliezen hebben en ook vroeger vaak van avontuur en misdaad leefden. Zij ontvangen „soldij", een loon van 1000 tot 1500 frank per maand, dubbel levensmiddelenrantsoen (de bonnen worden bij overvallen op raadhuizen en elders gestolen!) voor hen en hun familie. Stijgen zij in rang, dan wordt de soldij verhoogd. Zij ontvangen wapens en moeten van hoogerhand ontvangen opdrachten klakkeloos uitvoeren, zonder morren, zonder terug te treden. Wie een opdracht niet uitvoert, loopt gevaar zelf neergeschoten te worden; onvoorwaardelijk gedood wordt hij, die over de organisatie of over opdrachten met derden of met buitenstaanders spreekt. Dr. Elias aarzelt dan ook niet te verklaren, ten overstaan van al diegenen, die deze bloedige verantwoordelijkheid van zich zouden willen afwentelen, dat de politieke kringen waaruit deze moordenaars zijn voortgekomen, zedelijk mede verantwoordelijk zijn voor de moorden die werden bedreven, omdat vast staat, dat in vele opzichten deze kringen ook stoffelijk mede verantwoordelijk zijn door de hulp die zij hebben verleend. Voorbeelden; ten eerste: het hoog kerkelijk gezag in dit land veroordeelt enkel het terrorisme omwille van de gevolgen, alsof de daad op zich zelf niet te veroordeelen zou zijn! Ten tweede: in een oproep van de secretarissen-generaal (in meerderheid zijn het nog functionarissen van het vooroorlogsche Belgische regiem) wordt alleen het banditisme aangeklaagd dat niet in verband kan worden gebracht met eenige vaderlandsliefde! Het banditisme van communisten en Witte Brigade gaat dus voor deze Staatsleiders vrij uit! Is het dan nog te verwonderen dat de Belgische Justitie al het mogelijke doet om de daders van aanslagen niet te ontdekken, wanneer de slachtoffers behooren tot de richting der nieuwe orde? Heeft een onderzoeksrechter te Luik niet onlangs van een met veel moeite gesnapte bende van ongeveer zestig terroristen, er meer dan vijftig na verhoor, in voorloopige vrijheid laten stellen, wat m.a.w. zeggen wil, dat ze onderduiken en hun werk voortzetten?
(V. b. Aansl. 5861 D.; V.N.V. 5707 F.)

D. **EIRE — De Valera wijst voorstel der Ver. Staten tot verbreking der diplomatieke betrekkingen van de hand —**

13 Maart — Naar thans bekend wordt heeft de Amerikaansche gezant te Dublin op 21 Februari een nota aan den Ierschen minister-president, de Valera, overhandigd, waarin gezegd werd, dat de neutraliteit van Eire ten gunste van de Spil-mogendheden en ten nadeele van de „Vereenigde naties" werkte. De Amerikaansche regeering drukte in deze nota de hoop uit, dat de Iersche regeering maatregelen zou nemen tot verwijdering van de Duitsche en Japansche vertegenwoordigers in Ierland en dat dit den vorm van het verbreken van alle diplomatieke betrekkingen tusschen Ierland en deze landen zou aannemen. In de Iersche antwoordnota wordt verklaard, dat het voldoen aan den eisch der Vereenigde Staten „de eerste stap in de richting van den oorlog" zou zijn. De Iersche regeering kan aan de Amerikaansche voorstellen niet voldoen zonder haar democratische missie totaal te verraden. Verder zegt de nota, dat de Iersche neutraliteit den eenigen wil van volk en parlement belichaamt. Zij is de logische consequentie van de Iersche geschiedenis en van de opgelegde verdeeling van het nationale grondgebied. De Iersche regeering moet onder alle omstandigheden de neutraliteit van den Ierschen staat en de democratische levenswijze van het Iersche volk beschermen. Haar houding zal ook verder niet bepaald worden door vrees voor welke maatregelen dan ook, die tegen haar genomen zouden kunnen worden.

Engeland zet reisverkeer op Eire stop —

Het Engelsche ministerie van Binnenlandsche Zaken heeft, blijkens een bericht van het D.N.B., 12 Maart bekendgemaakt, dat — met bepaalde uitzonderingen— alle reizigersverkeer tusschen Groot-Brittannië en Noord-Ierland en Eire „om militaire redenen" opgeheven is moeten worden. Volgens dit besluit zullen van 13 Maart af tot nader order geen vergunningen of visa voor het reizigersverkeer tusschen de beide eilanden worden verstrekt, behalve voor zakenreizen, of voor werkzaamheden van dringend nationaal belang, of voor de meest dringende familie-aangelegenheden. Den Ierschen arbeiders in Engeland zal geen verlof worden gegeven voor den terugkeer naar Eire.
(V. b. Iersche neutr. 4770 D.)

A. **FRANKRIJK — Emigrantenregeering - Pucheu ter dood veroordeeld —**

13 Maart — Naar de Britsche berichtendienst meldt, is Pucheu, vroeger minister van Binnenlandsche Zaken te Vichy, door de speciale dissidente rechtbank te Algiers ter dood veroordeeld.

(V. b. Em.reg. 5846 A.; Pucheu 5812 H. en 5643 F.)

B. **COLUMBIA — Regeering afgetreden —**

13 Maart — De regeering van Columbia is, naar de Britsche berichtendienst 9 Maart meldde, afgetreden. Volgens een bericht uit Bogota heeft de president van de republiek Columbia, dr. Alfonso Lopez, officieel bekend gemaakt, dat hij van de verdere uitoefening van het presidentschap afziet. **(V. b. Columbia 4990 D.)**

C. **CUBA — Regeering - Wijzigingen in het kabinet**

13 Maart (D.N.B.) — De Cubaansche premier, Ramon Fidyn, en acht ministers zijn afgetreden, aangezien de wet den fungeerenden ministers verbiedt deel te nemen aan de in Juni te houden presidents- en parlementsverkiezingen. De premier is na zijn aftreden candidaat gesteld voor de functie van vice-president, terwijl de overige acht afgetreden ministers candidaat zijn voor de kamer van afgevaardigden en den senaat. Alleen de ministers van Defensie, Justitie, Financiën en Verkeer zullen waarschijnlijk op hun post blijven. President Batista heeft een nieuwen minister van Binnenlandsche Zaken en een van Buitenlandsche Zaken benoemd. **(V. b. Kabinet 5153 F.)**

D. **ENGELAND — Mijnwerkersstaking —**

13 Maart — Naar de Britsche berichtendienst 9 Maart meldde, heeft een staking in de kolenmijnen van Wales groote afmetingen aangenomen. In 165 mijnen ligt het werk stil en 85.000 tot 90.000 van de 100.000 arbeiders zijn in staking. De „Daily Mail" bericht, dat op de werven te Belfast gestaakt wordt door 3000 arbeiders. De „Times" meldt, dat meer dan de helft van de havenarbeiders te Glasgow het werk heeft neergelegd. Naar „Exchange Telegraph" uit Londen meldt, wordt het verlies aan steenkool als gevolg van de groote staking der mijnwerkers in Wales door den leider van de mijnwerkers geraamd op 500.000 ton per week.

(V. b. Stakingen 5773 A.)

Weermacht - Mutaties leiding —

13 Maart — Het Britsche ministerie van Oorlog heeft medegedeeld, dat luitenant-generaal Swayne benoemd is tot chef van den staf in Indië. Voorts is luitenant-generaal Morris benoemd tot opperbevelhebber van het commando-Noord en vice-luitenant-generaal Eastwood tot gouverneur van Gibraltar. Vice-luchtmaarschalk John Henry Dalbiac is benoemd tot plaatsvervangend bevelhebber der geallieerde luchtstrijdkrachten in de Middellandsche Zee.

(V. b. Mutaties 5854 D.)

E. **DUITSCHLAND — Heldengedenkdag - Herdenkingsrede van groot-admiraal Dönitz —**

13 Maart — De Heldengedenkdag van het vijfde oorlogsjaar beheerschte 12 Maart de pers. Alle bladen wezen er op, dat de offers van den oorlog groot geworden zijn, doch dat met die offers steeds meer het inzicht gegroeid is, welke ernstige groote zaken in deze beslissende slagen op het spel staan. De opperbevelhebber der Duitsche marine, groot-admiraal Dönitz heeft ter gelegenheid van den Heldengedenkdag een krans van den Führer bij het eeregedenkteeken in de Rijkshoofdstad neergelegd, Vertegenwoordigers van de Weermacht, van de Rijksregeering, van de Rijksleiding der N.S.D.A.P. en van de weermachtsonderdeelen woonden de plechtigheid bij.

Groot-admiraal Dönitz, de opperbevelhebber van de Duitsche marine, heeft in een plechtige herdenking van de groot-Duitsche radio het woord gevoerd. Hij zeide o.m.: Het Duitsche volk zal dezen strijd doorstaan, dank zij de hardheid en de vastberadenheid van het Duitsche vaderland. In de eenheid tusschen leiding, strijdend front en vaderland ligt de geweldige kracht van het Duitsche volk. In deze eenheid is Duitschland onoverwinnelijk. Door deze onwrikbare houding, welke offers en beproevingen deze oorlog ook van het Duitsche volk nog mag eischen, zal Duitschland een Duitschen vrede veroveren, den vrede van een fier, door den nood aaneengesmeed volk met een nieuwe groote toekomst, in een ware nationale en socialistische gemeenschap.

(V. b. Heldengedenkdag '43 5461 A.; Dönitz 5795 A.)

Pers - Dr. Kastenholz overleden —

13 Maart — Op 10 Maart is te Amsterdam in den leeftijd van 49 jaar overleden dr. J. Kastenholz, sedert 1941 hoofdredacteur van het economische weekblad Europa-Kabel. De thans overledene schreef wekelijks in genoemd blad een gezaghebbend economisch hoofdartikel. Voorheen hoofdredacteur van het economische gedeelte van het „Berliner Tageblatt", bekleedde hij na de opheffing van dit blad deze functie bij de „Berliner Börsenzeitung". Hij gold als een der meest vooraanstaande Duitsche economen.

F. **INSULINDE — Borneo, Celebes en Sumatra - Economische ontwikkeling —**

13 Maart — De Japansche pers heeft zich in de laatste weken uitvoerig beziggehouden met de ontwikkeling in Nederlandsch-Borneo. Daaruit blijkt, dat de Japanners van plan zijn om West-Borneo samen te voegen met het voormalige Britsch-Noord-Borneo, evenals Serawak, Broenei en het eiland Laboean, dat onder het bewind van het Japansche leger ressorteert. De belangrijkste producten van Zuid-Borneo zijn bodemschatten, aldus vervolgt de Japansche pers, die den opbouw van een eigen mijnindustrie ter verwerking van ijzer- en mangaanerts mogelijk maken. In de tweede plaats komt de exploitatie van de reusachtige oerwouden. Op grond van de plaatselijke aanwezigheid van grondstoffen kon een aantal kleinere industrieën opgericht worden, waaronder zeepziederijen die cocosolie en cocosbast verwerken. De zout-exploitatie is belangrijk toegenomen.

De Japanners zijn voorts van plan Borneo autark te maken ten opzichte van de voedselvoorziening. De Japansche autoriteiten hebben met dit doel voor oogen een vijfjarenplan opgesteld. Hoofdzakelijk wil men rijst en maïs gaan verbouwen. Voor het overige zijn de Japanners van plan veel werk te gaan maken van de zeevisscherij, die met behulp van Japansche methoden krachtig ontwikkeld zou worden. De inboorlingen worden thans op speciaal daartoe opgerichte visscherijscholen opgeleid. Groote Japansche concerns beoefenen thans op uitgebreide schaal de vischvangst in de wateren van Borneo. Er worden ijsfabrieken en koelhuizen opgericht, die een volledige exploitatie van het rijke vischwater waarborgen.

Celebes — Op Celebes heeft de mijnbouwproductie een record-niveau bereikt, dat reeds een veelvoud bedraagt van vóór den oorlog. Ten einde te voorzien in het tekort aan fabrikaten, werd een groot aantal fabrieken opgericht. De economische activiteit heeft ook geleid tot een aanzienlijke uitbreiding van het verkeer. De rijstcultuur kon sinds de invoering van Japansche aanplantmethoden goede resultaten bereiken. Ter uitbreiding van den veestapel werd een speciaal plan opgesteld.

Sumatra — Ook op Sumatra werd, wat de levensmiddelenproductie en den scheepsbouw betreft, een gunstig resultaat bereikt. De vroeger domineerende rubberproductie werd beperkt ten gunste van den rijstaanplant. Een bevredigend resultaat leverde de eerste katoenoogst op, waarbij als tusschencultuur op de katoenvelden rijst en tarwe worden verbouwd. De rijstaanplant wordt thans uitgebreid door de immigratie van landbouwers uit Java. Er werd een begin gemaakt met de productie van hennep en zijde. Einde 1943 heeft een katoenspinnerij een begin gemaakt met de productie. Over het geheel genomen bevindt Sumatra zich op weg naar het bereiken van autarkie.

(V. b. Borneo 5700 G.; Celebes 5782 C.; Sumatra 5838 A.)

G. **ZWEDEN — Mobilisatiekosten 6 millioen kronen per dag —**

13 Maart (D.N.B.) — In een te Surahammar gehouden rede heeft de Zweedsche minister van Defensie, Sköld, medegedeeld, dat de kosten der militaire paraatheid van Zweden op het oogenblik 6 millioen kronen per dag bedragen.

(V. b. Weermacht 5603 B.)

H. **JAPAN — Totale mobilisatie van den arbeid —**

13 Maart — In Japan heeft de regeering een aantal maatregelen genomen, welke aantoonen, dat zij alle krachten van het land inspant en alle energieën der bevolking mobiliseert om den oorlog in totalitairen zin voort te zetten. Dit plan bestaat in hoofdzaak uit vijftien maatregelen, die onlangs door generaal Tojo zijn verkondigd en inzonderheid betrekking hebben op een beperking van het aantal openbare feestdagen, sluiting van restaurants, theaters en gelegenheden van vermaak, een verbod om artikelen en goederen te produceeren, die niet onmiddellijk van belang zijn voor de oorlogvoering, een exploitatie van alle braakliggende gronden, een beperkt reisverbod, een reorganisatie van de levensmiddelendistributie, een verhooging van de straffen op schending der distributiewetten, een mobilisatie der nog voorhanden reserves aan arbeidskrachten (studenten en scholieren) en een afkondiging van den algemeenen arbeidsdienst voor vrouwen.

(V. b. Arbeidsinzet 5871 C.; Instell. Bew. min. 5693 C.)

A. **POLEN (VOORM.) — Het grensgeschil met de Sovjet-Unie - Antwoord van Stalin —**
13 Maart (D.N.B.) — Exchange Telegraph meldt, dat Stalins antwoord op de naar Moskou gezonden Poolsche verklaring nopens de grenskwestie te Londen is aangekomen. Moskou blijft er bij, aldus Exchange Telegraph, dat de Polen de Curzon-lijn als definitieve grens moeten aanvaarden; de Polen hadden n.l. voorgesteld deze slechts als voorloopig te beschouwen, en pas na den oorlog een definitieve grensregeling te treffen. Het Poolsche voorstel, inmiddels aan weerskanten van de Curzon-lijn geallieerde waarnemers te plaatsen, vindt te Moskou evenmin weerklank. De Sovjet-Unie staat er op, dat wijziging wordt gebracht in de Poolsche uitgeweken regeering en in het Poolsche legerbestuur.
(V. b. 5862 D.)

B. **SOVJET-UNIE — Weermacht - Mutatie legerleiding —**
13 Maart — De Sovjet-Russische generaal Watoetin, die belast was met het opperbevel over de troepen van het eerste Oekraïnsche front, is, zoo meldt D.N.B. 5 Maart, van zijn functie ontheven. Dit blijkt uit een door het Sovjet-Russische inlichtingenbureau verspreide dagorder van Stalin aan generaal Sjoekof. Als reden wordt officieel ziekte opgegeven. Tot opvolger van Watoetin is de Sovjet-maarschalk Sjoekof benoemd. **(V. b. 5855 D.)**

C. **SPANJE — Buitenlandsche politiek - Rede van minister Arrese —**
13 Maart (D.N.B.) — Te Valladolid heeft de Phalanxminister, Arrese, op 4 Maart een groote politieke rede gehouden. Hij legde den nadruk op de anti-communistische en phalangistische politiek van Spanje en verklaarde, dat een innerlijk eensgezind volk met een in vele slagen beproefden Caudillo aan het hoofd zich nooit door druk van buiten er toe zal laten brengen vrijwillig een weg in te slaan, die onvermijdelijk naar den chaos zou leiden. Hij zeide o.m.:
Juist in deze dramatische uren van den oorlog meent de Phalanx aanleiding te hebben om naar alle windrichtingen te roepen, dat zij niet bang is, Spanje bezit ten minste drie middelen om, zoo noodig, op een beslissend uur alle krachten der natie tegen het dreigende gevaar op te roepen: Ten eerste een duidelijke politieke doctrine, ten tweede een in den vrijheidsstrijd beproefd strijdmoreel en ten derde een Caudillo, wiens politiek en militair programma in beginsel wordt bepaald door de anti-communistische opvatting.
Arrese noemde vervolgens, naast het streven naar nationale eenheid, de sociale revolutie den fundamenteelen factor der Spaansche politiek.
Anarchistische krachten kunnen zich slechts ontwikkelen in een staat, die de sociale gerechtigheid negeert. De nationaal-syndicalistische staat, die rust op duizenden en nog eens duizenden heldengraven, zal niet toestaan, dat hij gemaakt wordt tot een spel van belangen, welke ons vreemd zijn. **(V. b. Buitenl. pol. 5855 H.)**

D. **TURKIJE — De verbroken handelsbetrekkingen met Engeland - Britsche militairen verlaten het land**
13 Maart — Talrijke Engelsche militaire personen in burger, die tot dusver als instructeurs of specialisten hun werkzaamheden verrichtten, verlaten overeenkomstig het bevel dezer dagen Turkije. De openbare meening volgt met bijzondere aandacht de formuleering in de hoofdartikelen van den afgevaardigde Yaltsjin in het blad Tanin, waarin de geleverde Engelsche wapens niet alleen onbeduidend, doch ook „oud ijzer" worden genoemd.
Volgens den correspondent van Reuter te Kairo zou de mislukking van de Britsche militaire missie in Turkije te wijten zijn aan de onwrikbare politieke houding van zekere Turksche kringen. Deze zouden formeel geweigerd hebben luchtsteunpunten aan Groot-Brittannië af te staan en anderzijds een zoo groote hoeveelheid oorlogsmateriaal hebben gevraagd, dat de levering langen tijd in beslag zou nemen. Naar men meent, hebben de luchtvaartkwesties op den voorgrond gestaan van de besprekingen. Deze werden weliswaar op zuiver militair plan gehouden, maar ten slotte na vijf weken van onderhandelen is de Britsche missie genoodzaakt geweest generaal Kasim Orbay, chef van den Turkschen generalen staf, op de hoogte te brengen van haar onmiddellijk vertrek.

Het afstaan van Italiaansche oorlogsschepen aan de Sovjet-Unie —
13 Maart — Turksche politieke kringen wijzen er op, dat de mogelijkheid eener uitbreiding van de Sovjet-vloot in de Zwarte Zee met een deel van de Italiaansche vloot, Turkije als oeverstaat rechtstreeks raakt, al is dit dan ook voorloopig onmogelijk als gevolg van de blokkeering van den toegang tot de Zwarte Zee door de Duitsche grendelpositie in de Egeïsche zee. Het volledig uitvallen van Italië als zeemogendheid in de Middellandsche Zee, zoo verklaart men, is niet in overeenstemming met de Turksche belangen na den oorlog. Turkije wenscht niet de volledige uitschakeling van Italië als Middellandsche Zee-mogendheid. De situatie in de Middellandsche Zee is door het optreden der Sovjets in geen enkel opzicht verbeterd. Ten slotte verklaart men, dat het geheele Middellandsche-Zee-vraagstuk nog andere belangwekkende complicaties heeft gekregen door de plannen van de Ver. Staten in het Midden-Oosten.

Turksche ambassadeur te Londen afgetreden —
13 Maart (D.N.B.) — Van officieele zijde wordt vernomen, dat de Turksche ambassadeur te Londen, Rauf Orbay, is afgetreden. In zijn plaats zou de Turksche ambassadeur in Italië, Oenaydin, benoemd worden.
(V. b. Verh. t. d. Geall. 5871 E.; Uitl. It. vloot 5871 B.)

E. **VER. STATEN — Overzicht stakingen 1928—1943**
13 Maart — Het aantal stakingen gedurende de ambtsperiode van Roosevelt en de 5 daaraan voorafgaande jaren, wordt in onderstaand staatje weergegeven.

1928—627	1932— 841	1936—2172	1940—2450
1929—921	1933—1695	1937—4740	1941—4288
1930—637	1934—1856	1938—2500	1942—2968
1931—810	1935—2014	1939—2000	1943—3750

Sedert 1933 zijn door stakingen, waaraan 13 mill. arbeiders deelnamen, 145 mill. arbeidsdagen verloren gegaan.
(V. b. Stakingen 5797 D.)

F. **GRONDSTOFFEN — Zijde - Wereldproductie 1940-'42 —**
18 Maart — De wereldzijdeproductie vertoont over de jaren 1940-'42 het volgende beeld (in kg.):

	1940	1941	1942
Brazilië	28.800	38.000	57.000
Bulgarije	155.100	157.500	140.000
China	6.296.300	3.777.700	2.266.600
Frankrijk	48.500	49.700	49.100
Japan	47.383.600	37.419.000	29.900.000
Roemenië	16.000	25.000	29.160
Syrië en Libanon	153.400	127.270	127.270
Spanje	28.500	35.210	38.750
Turkije	186.100	133.330	213.330
Hongarije	34.100	43.260	59.260
Sovjet-Unie	1.708.300	1.916.660	1.916.660
Rest	6.320.600	5.082.800	4.491.000
Totaal	62.300.000	48.800.000	39.200.000

G. **NEDERLAND — Sociale Zaken - Verzekering van kleine zelfstandigen —**
13 Maart — Het rapport, dat in September 1942 werd uitgebracht door de „Staatscommissie inzake uitbreiding der verplichte sociale verzekering tot kleine zelfstandigen", heeft de studiecommissie uit de vakgroep Variaverzekering aanleiding gegeven tot de opstelling van een uitvoerig geschrift, waarin de particuliere verzekeraars hun meening over deze zaak zeggen. Nadat het rapport van de staatscommissie verscheen, heeft inmiddels de organisatie van het Nederlandsche bedrijfsleven haar beslag gekregen. Iedere kleine zelfstandige is ondergebracht in een vakgroep. Het is bekend, dat sinds de sociale verzekering van staatswege bestaat het particuliere verzekeringsbedrijf nog al eens schermt met zijn lage tarieven. Deze kunnen natuurlijk lager zijn als de slechte risico's op de Rijksverzekeringsbank worden afgeschoven.
In het stadium, waarin deze zaak thans verkeert, kan een partijkiezen tusschen staats- en particuliere verzekering achterwege blijven. Vast staat, dat de verzekering allen moet omvatten. Daar nu allen zijn opgenomen in een vakgroep, zou er veel voor zijn te zeggen, de vakgroep de verantwoordelijkheid voor de uitkeeringen te laten dragen. Wijze en vorm van verzekering zouden dan aan haar kunnen worden overgelaten. Wordt er van het particuliere verzekeringswezen gebruik gemaakt, dan zou het een collectieve verzekering kunnen worden, waarbij zoo noodig de beter gesitueerden iets bijdragen voor de minder bedeelden. In geen geval kan worden toegelaten, dat de particuliere verzekeraar de goede risico's afroomt en de slechte overlaat. De verantwoordelijkheid van het individu en van de eigen bedrijfsgroep zijn factoren, die naar voren dienen te worden gebracht. Het kan tegenover andere groepen der bevolking tot onbillijkheden leiden als men zijn lasten afschuift op den staat. Voor en aleer men praat over staatspensioen voor iedereen is het zaak te onderzoeken, of verschillende bedrijfsgroepen en andere corporaties niet in staat zijn zelf haar werkgevers en werknemers te onder-

houden. De staat kan daarvoor regelen stellen en zoo noodig bijspringen en er zullen naast de personen, die in aanmerking komen voor deze regelingen, nog genoeg overblijven, die er buiten vallen en op andere wijze moeten worden geholpen, doch het is allereerst zaak, dat iedere groep zelf haar krachten inspant en door overheidsorganen wordt gehouden aan de verplichtingen tegenover haar leden.
De commissie komt tot de volgende conclusies: 1. aan het door de staatscommissie voorgestelde worde geen uitvoering gegeven; 2. tusschen „sociale" en particuliere verzekering worde een duidelijke en redelijke grenslijn vastgesteld; 3. de staatscommissie worde uitgebreid met vertegenwoordigers van het vrije, particuliere bedrijf en 4. bevorderd worde, dat het particuliere ongevallen-, ziekengeld-, ziektekosten- en ziekenhuiskosten-verzekeringsbedrijf in nog meerdere mate dan tot dusverre den middenstand verzekert. **(V. b. Pos. kl. zelfst. 5640 B.)**

A. NEDERLAND — Financiën - Beperking van inwisseling van Duitsch bankpapier —

18 Maart — De voorzitter van de Hoofdgroep Banken heeft op verzoek van de Ned. Bank, aan de leden van de onder deze hoofdgroep ressorteerende bedrijfs- en vakgroepen een aanwijzing gegeven inzake de inwisseling of storting op guldensrekening van Duitsche betaalmiddelen, welke o.m. inhoudt, dat op de postkantoren in Nederland geen Marken meer ter storting kunnen worden aangenomen. In het algemeen zullen de banken indien bedragen van RM. 200.— of meer worden aangeboden ter inwisseling, naam en adres van den aanbieder moeten vastleggen. Leden van de weermacht moeten worden verwezen naar de Truppenkasse waaronder zij ressorteeren. Het Financieele Dagblad schrijft naar aanleiding hiervan o.m.: Wie den laatsten tijd de ontwikkeling van de posten Papier in het Buitenland en Bankbiljettencirculatie in de weekstaten van de Ned. Bank heeft gevolgd, zal er zich niet over verwonderen, dat de Bank thans een maatregel neemt om het aanbod van marken te beperken, omdat de guldens-biljettencirculatie er noodeloos door wordt verhoogd. In een tijd, waarin „afrooming" van overtollige koopkracht het parool is, teneinde de koopkracht van den gulden te handhaven, verdient het dan ook aanbeveling, eenige contrôle uit te oefenen op buitenlandsche circulatiemiddelen, die de tendens hebben de binnenlandsche circulatie te verhoogen. Uit onderstaande tabel blijkt, dat er een zeker verband bestaat tusschen het aanbod van marken en de circulatie van Nederlandsch bankpapier (in ƒ 1000):

		Papier op het buitenland *)	Bankbiljettencirculatie
6 Mei	1940	770	1.158.613
6 Jan.	1941	142.439	1.544.205
5 Jan.	1942	1.102.643	2.114.342
4 Jan.	1943	1.894.761	3.057.110
3 Jan.	1944	3.215.460	3.511.513
10 Jan.	1944	3.248.492	3.514.599
17 Jan.	1944	3.292.144	3.527.931
24 Jan.	1944	3.345.903	3.552.667
31 Jan.	1944	3.404.527	3.620.109
7 Febr.	1944	3.413.857	3.649.463
14 Febr.	1944	3.474.088	3.682.381
21 Febr.	1944	3.527.480	3.732.415
28 Febr.	1944	3.578.403	3.803.971
6 Maart	1944	3.582.315	3.842.823

Het is voor een buitenstaander niet na te gaan, hoe het aanbod van marken, die tenslotte als markenvorderingen in de weekstaten van de Bank figureeren, ontstaat. Export van Nederlandsche goederen naar Duitschland, arbeidsloonen van de Nederlandsche arbeiders in Duitschland, aankoop door Duitschers van Ned. effecten, verkoop door Nederlanders van Duitsche effecten, het zijn alle factoren, die hier marken brengen, maar kwantitatief zijn zij niet controleerbaar, zoodat ook niet is vast te stellen, of de geheele markenimport met genoemde vier factoren is uitgeput, of dat er nog een onverklaarbare rest bestaat. Zonder te tornen aan het beginsel van het vrije betalingsverkeer tusschen Duitschland en Nederland hoopt de Ned. Bank door bovenstaanden maatregel blijkbaar eenig inzicht in resp. contrôle op den invoer van marken te krijgen.

*) T/m Juni 1943 incl. den post Diverse Rekeningen.
(Econ. Nieuws)

Handel, Nijverheid - Steenbakkerijen —

13 Maart — In het Duitsch-Nederlandsche tijdschrift „Niederlande" werd een artikel gewijd aan de positie der Nederlandsche steenbakkerijen. Wij ontleenen daaraan het volgende: De steenbakkerij is een typisch Nederlandsche industrie, welke tot bloei geraakte toen in het begin van de vorige eeuw op groote schaal straatwegen werden aangelegd. De voornaamste centra dezer industrie bevinden zich langs de IJssel, den Rijn en de Waal, terwijl bovendien in Groningen, Twenthe, Noord-Brabant en Limburg fabrieken gevestigd zijn. In hoofdzaak werden de volgende soorten gefabriceerd: 1. Metselsteenen (circa één milliard stuks per jaar); 2. straatsteenen (circa 450 millioen stuks per jaar); 3. kalkzandsteenen (circa 500 millioen stuks per jaar). De laatste steenen dienen in hoofdzaak voor binnenmuren en fundamenten.
De steenbakkerijen hebben dikwijls moeilijke tijden beleefd. De vraag naar het product was zeer wisselvallig en de kleinere bedrijven konden het dan ook niet altijd bolwerken. Een scherpe onderlinge concurrentie en invoer uit het buitenland maakten den toestand nog moeilijker. In de jaren 1930-'38 maakte de industrie een crisisperiode door. Tal van ondernemingen werden geliquideerd, terwijl vele bakkerijen tijdelijk werden stilgelegd en het personeel ontslagen. De onderstaande cijfers uit het jaar 1938, welke 138 ondernemingen met 80% der totale capaciteit omvatten geeft een beeld der toenmalige situatie:

	Straatsteenen (in Millioenen	Metselsteenen stuks)
Productie 1938	356.6	826.0
Verkoop 1938	383.2	880.5
Voorraden per 1 Jan. 1938 ..	122.9	266.6
Voorraden per 31 Dec. 1938 ..	96.3	212.1

De verbeterde positie, welke uit deze cijfers blijkt was een gevolg van een toenemende vraag, o.a. voor militaire doeleinden, wat betreft de metselsteenen, terwijl de overheid groote partijen straatsteenen afnam ten behoeve van den wegenaanleg. De fabrieken, welke de crisisjaren hadden doorstaan konden dan ook weer op volle capaciteit werken. De laatste jaren gaven een toenemende vraag te zien, terwijl de voorraden verder verminderden. De productie daarentegen daalde tengevolge van den oorlog en sedert September '41 mogen steenen dan ook slechts onder overlegging van een aankoopsvergunning worden gekocht. Het gebrek aan benzine en olie bereidt ook deze tak van nijverheid groote zorgen, omdat het afgraven van de klei thans in hoofdzaak met handkracht moet geschieden. Daarenboven baart het gebrek aan brandstoffen voor de ovens schier onoplosbare problemen.

B. DUITSCHLAND — Financiën - Rede van Rijksminister dr. Funk over het probleem der oorlogsschulden en de waarde van het geld —

13 Maart — De Duitsche Rijksminister van Economische Zaken en Reichsbankpresident, dr. W. Funk, sprak 11 Maart voor de Duitsche radio over het onderwerp „ons geld". Hij wees er o.m. op, aldus ontleenen wij aan de „Telegraaf", dat de geweldige prestaties van het Duitsche bedrijfsleven in oorlogstijd slechts hierdoor mogelijk waren gemaakt, dat de economische politiek werd ingeschakeld in de politieke en sociale levenswetten der natie. Ook het Duitsche geld is aan deze wetten onderworpen. Dit is uiteindelijk ook de verklaring voor het stabiel houden van de geldwaarde in den oorlog.
De minister ging vervolgens op de vraag in, of de staat niet op een goeden dag de spaartegoeden zou opeischen, aangezien hij deze voor aflossing van de oorlogsschulden zou moeten gebruiken. Het antwoord hierop is kort en krachtig: de staat zal dit niet doen, aangezien hij het spaartegoed voor de aflossing der schulden niet noodig heeft. Hij mag het ook niet doen aangezien hij den spaarder de belofte gedaan heeft, om voor het Duitsche volk de waarde van zijn spaargelden te behouden. Bovendien zal de staat er het grootste belang bij hebben, dat de in den oorlog gespaarde kapitalen worden benut voor het opbouwwerk in vredestijd, voor het herstellen van de in den oorlog verloren gegane vermogensbestanddeelen.
Wat de oorlogsschulden van den staat betreft kan het volgende worden gezegd: Schulden kunnen slechts door arbeid worden afgelost. Hoe waardevoller de Duitsche arbeid is, hoe waardevoller ook het Duitsche geld is. Het Duitsche geld zal dan ook na den oorlog meer waarde krijgen. Overigens vormt het probleem der oorlogsschulden niet alleen een Duitsch, doch ook een Europeesch en een wereldpolitiek probleem. Het staat in ieder geval thans reeds vast, dat de Duitsche oorlogsschuld noch door een confiscatie van het spaartegoed, noch door 't bedrag van een inflatie zal worden geregeld.

A. PETROLEUM — De strijd om de petroleumgebieden van Voor-Azië —

13 Maart — Aan een artikel op 8 Maart verschenen in „Het Nationale Dagblad" i.z. den strijd om de petroleumgebieden in het Nabije Oosten, ontleenen wij:

Het Nabije Oosten, het sprookjesland, waar eens, niet geheel ten onrechte, het verloren Paradijs gezocht werd, is de verzamelnaam voor de bonte wereld van het voor-Aziatische ras, dat ook politiek een gesloten eenheid vormde, vóórdat de olie-magnaten ontdekten dat het Eden eigenlijk een petroleumparadijs te noemen was. In het Noorden ligt het door het Turksche Mohammedanisme beheerschte gebied, Turkije, Irak (Mesopotamië), Iran (Perzië), Afghanistan, door een verdrag van 1937 definitief tot een gesloten eenheid verbonden. Zuidelijk daaronder begint de Arabische wereld, Saoedi-Arabië. Trans-Jordanië, Palestina, Syrië en de Libanon, waarvan de twee laatste sinds 1920 als Fransch mandaatgebied golden. Heel die strook in het Westen, de Oost-kust van de Middellandsche Zee, vormt trouwens het opmarschterrein van Europa in Klein-Azië. In 1939 forceerden Engeland en Frankrijk een militair verdrag met Turkije, waardoor dit zijn zelfstandige positie in aanzienlijke mate opofferde. Transjordanië vormt een Engelsch mandaat. En Egypte, dat overigens nog in 1937 door een vriendschapsverdrag met Turkije de eenheid tusschen de Arabische wereld en de Turken demonstreerde, staat thans geheel onder Engelschen invloed, ofschoon het zich nog steeds heftig weert, vooral wanneer de Arabisch-Islamitische belangen in het nauw komen, zooals bijvoorbeeld door de brutale indringingspolitiek der Joden in Palestina, die door de Britten op zoo roekelooze wijze gesteund wordt. Dit mozaïek van onderling verwante volkeren, ligt uitgebreid over een land, dat door zijn ligging de natuurlijke verbinding vormt tusschen het Middellandsche Zee-gebied en Indië, maar daardoor natuurlijk ook twistappel werd voor de imperialistische mogendheden. Engeland, dat door zijn geraffineerde politiek van steunpunten in te richten daar, waar de slagaders van het wereldverkeer kloppen, zich ook werkelijk de wereldhegemonie verwierf, speelde vanzelfsprekend ook in dit gebied de baas. En toen het duidelijk begon te worden, dat hier een schatrijk oliegebied lag — de jongste onderzoekingen hebben aangetoond dat één derde van de wereldreserve aan petroleum in het Nabije Oosten te vinden is! — toen besloot Engeland natuurlijk des te vaster om zich deze rijke buit niet te laten ontgaan. En tot het einde van den eersten wereldoorlog was Engeland daar dan ook wonderwel in geslaagd. Deze tweede wereldoorlog zal, zooals wij zullen zien, de ondergang van Engelands macht in het Nabije Oosten tengevolge hebben. Wij kunnen drie rijke olie-gebieden onderscheiden: 1e. het gebied rondom Mosoel, waarvandaan een olieleiding over Fransch gebied naar Tripolis, over Engelsch gebied naar Haifa loopt. In dit gebied opereert de Iraq Petrol Company, wier kapitaal vóór 1914 uit Turksch, Engelsch, Nederlandsch (Kon. Shell) en Duitsche aandeelen was samengesteld. Na den oorlog verdrong Engeland de Turken en Duitschers, maar werd op zijn beurt geleidelijk-aan verdrongen door de Amerikanen, die zich langzaam maar zeker van het meerendeel der aandeelen meester maakten. De kroon op dit bloedzuigerswerk werd gezet in 1941, toen het Engelsche oliegebied z.g. „onder bescherming van de Amerikaansche neutraliteit" werd genomen.

Het tweede belangrijke gebied, maar nog bijna niet in exploitatie genomen, is de breede strook, die van de Bahrein-eilanden dwars door Saoedi-Arabië naar het Mekka-gebied loopt. Gebrek aan materialen maakte tot nog toe een exploitatie op ruimen schaal onmogelijk. De Engelschen hadden zich in 1923 op de Bahrein-eilanden genesteld, die zij als een voornaam steunpunt voor de luchtvaart op Indië inrichtten.

Het derde gebied tenslotte ligt ten Oosten van de Golf van Iran, waar de Britsche Anglo-Iranian Oil Company ongeveer de helft van de reserves heeft aangeboord.

Op het tweede gebied, nu Saoedi-Arabië dus, heeft Amerika het oog laten vallen. Koning Ibn Saoed verleende belangrijke concessies aan Amerika, dat thans voornemens is dit rijke gebied met kracht te gaan exploiteeren. Er bestaan thans druk besproken plannen om een 2000 km. lange leiding van den Golf van Iran dwars door Saoedi-Arabië naar de Middellandsche Zee te leggen, waarop dan een tweede leiding vanuit het Mosoelgebied moet uitkomen. Een gedeelte van de leiding komt parallel met de bestaande Engelsche leiding naar Haifa te loopen en aan de uiteinden der leiding bij de Middellandsche Zee worden groote raffinaderijen gebouwd. Deze taak wordt opgedragen aan de Petroleum Reserve Company, waarvan Ickes de president is, en het directorium practisch geheel door Roosevelts ministers gevormd wordt. Deze onderneming heeft in het algemeen de opdracht gekregen om, waar ter wereld ook, de aanwezige petroleum-reserves zooveel mogelijk voor Amerika te winnen en in exploitatie te brengen. De Standard en de Texas Oil Company zullen voor den vorm in de onderneming vertegenwoordigd zijn. Men stelt zich voor, in April a.s. het desbetreffende contract af te sluiten.

Door deze plannen streeft Roosevelt er naar, definitief de opperheerschappij van Engeland in het Nabije Oosten te breken en daarvoor in de plaats de Amerikaansche hegemonie voor goed te vestigen. Van Amerikaansch standpunt bezien is dit een even verstandige als noodzakelijke politiek. Immers, zonder olie kan geen staat ter wereld bestaan: niet in vredestijd, maar zeker niet in den oorlog.

Aan de „Standaard" ontleenen wij betreffende dezen belangrijken grondstof nog:

Beliep in 1913 de wereldproductie van ruwe olie 385 millioen barrels, in 1914 was deze reeds tot 407 millioen gestegen, waarna zij in 1918 503 millioen bedroeg. In 1937 werd een record geslagen van 2041 millioen vaten, in 1938 daalde de gezamenlijke oliewinning tot 1978 millioen vaten, doch in het begin van dezen oorlog, 1939, werd een getal van meer dan 2000 millioen barrels bereikt. Kan men 't verbruik tijdens den eersten wereldoorlog stellen op ongeveer 1/5 van de productie van de ruwe olie, thans moet dit verbruik veel hooger geschat worden door het grootere aantal vliegtuigen, tanks en schepen en — hetgeen een zeer voornaam punt is — de veel langere afstanden der fronten. Deskundigen hebben berekend, dat het totale verbruik per man per maand minstens drie maal zoo hoog is, als tijdens het laatste jaar van den vorigen oorlog. Men krijgt eenigszins een indruk van het verbruik, als men weet, dat een moderne torpedobootjager van ongeveer 1000 ton bij een snelheid van 20 mijl 1.5 ton olie verbruikt, doch bij een snelheid van 40 mijl per uur 21 ton!

Vóór den oorlog, in 1938, was het aandeel der petroleum exporteerende landen in de behoefte van Engeland, Duitschland en Frankrijk als volgt:

Uitvoerland:	Engel.	Duitschl.	Frankr.
Ver. Staten	18.5%	27.2%	34.9%
Venezuela	4.5	5.8	7.9
Ned. West-Indië	35.4	32.6	—
Britsch West-Indië	6.8	—	—
Columbia	—	—	4.9
Peru	—	3.2	4.3
Ecuador	0.7	—	0.5
Mexico	1.8	8.8	1.7
Roemenië	3.4	11.1	3.1
Sovjet-Rusland	2.6	1.7	1.2
Iran	20.6	4.3	1.4
Irak	4.6	—	39.2
Ned. Oost-Indië	0.7	4.6	—

— Engelsch-Amerikaansche olieconferentie —

13 Maart — Het Amerikaansche departement van Buitenlandsche Zaken heeft, volgens een bericht uit Washington, thans officieel bevestigd, dat tusschen vertegenwoordigers der regeeringen van Engeland en de Ver. Staten binnenkort besprekingen zullen plaats vinden over de wereldolieproblemen. In het middelpunt der besprekingen zullen, naar verluidt, de olievraagstukken van het Nabije en van het Midden Oosten staan.

In Washington werd uiting gegeven aan de verwachting, dat ook de Sovjet-Unie zich binnen korten of langen tijd in de besprekingen zal inschakelen, daar de Sovjet-Unie eveneens plannen heeft opgesteld met betrekking tot de olieproductie in het Midden Oosten.

— Verzet tegen de plannen der regeering der Ver. Staten in het Naburige Oosten —

6 Maart — Volgens een bericht uit New York heeft de aangekondigde aanleg van een Amerikaansche petroleumleiding tusschen de Perzische Golf en de Middellandsche Zee in de Vereenigde Staten groote beweging veroorzaakt. De voormalige president van de California Texas Oil Company en van de Bahrein Petroleum Company, James Moffet, heeft de petroleumleiding economischen waanzin genoemd, die den Vereenigden Staten ten minste 200 millioen dollar, een half millioen ton staal en het transport daarvan om de halve wereld zou kosten. Terwijl de transportkosten van Texas naar New York slechts elf dollarcents bedragen, zouden die van Arabië naar Egypte 24 dollarcents per vat beloopen. Bovendien gaat bij petroleumleidingen 15% van de olie verloren. In politieke kringen denkt men niet, dat de campagne van Moffet succes zal hebben, daar de regeering politieke overwegingen, n.l. de suprematie van Engeland in het naburige Oosten op den voorgrond plaatst.

(V. b. 5863 B.)

DE WERELDOORLOG

A. **DUITSCHLAND — Krijgsverrichtingen - Zware strijd in den Zuidelijken sector van het Oostelijk front; aanval op Tarnopol afgeslagen; Cherson ontruimd - Nederlandsch SS-regiment „Generaal Seyffardt" eervol in het weermachtsbericht vermeld - Luchtaanvallen op Italiaansche steden. Londen. Stuttgart. Brunswijk, Augsburg en Ulm; het Duitsche stoomschip „Kilissi" in de Spaansche wateren vernietigd - Toenemende gevechtsactiviteit in Italië; verbitterde strijd om Cassino —**

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Führer, 12 Maart — Tusschen den benedenloop van den Dnjepr en Tarnopol duurt de zware strijd met sterke Sovjet-Russische strijdkrachten voort. Pogingen van bolsjewistische aanvalsspitsen om ten Zuidwesten van Oeman den Boeg over te trekken, werden verijdeld. Een in Tarnopol binnengedrongen vijandelijk regiment werd in felle straatgevechten in de pan gehakt.
Ten Noordwesten van Newel zetten de Sovjets hun doorbraakpogingen voort. Ten Noordoosten van Ostrov, bij Pleskau en aan het front van Narwa handhaafden onze troepen hun stellingen.
13 Maart — Het zwaartepunt van de groote aanvallen der bolsjewisten ligt onveranderd in den Zuidelijken sector van het Oostelijke front. Onze troepen boden daar hardnekkigen tegenstand aan den vijand, die met numeriek sterkere strijdkrachten aanviel. In de penetratiegebieden ten Zuidwesten van Kriwoi Rog, ten Zuidwesten van Oeman en in het gebied ten Oosten van Tarnopol werden aanvalsspitsen der bolsjewisten opgevangen.
14 Maart — In het kader van een te voren beraamde distancieeringsbeweging werd de stad Cherson na vernieling van alle uit militair oogpunt belangrijke installaties ontruimd. In het gebied ten Zuiden van Staro-Konstantinof en ten Oosten van Tarnopol leverden eigen tegenaanvallen succes op.
15 Maart — In het Zuiden van het Oostelijk front beproefden vijandelijke strijdkrachten vergeefs door onze distancieeringsbeweging te stooten. Aan de Ingoel, aan de Midden-Boeg in de Oekraine, ten Zuidwesten van Pogrebisjtsje en in het gebied ten Oosten van Tarnopol zijn zware afweergevechten aan den gang.
In de gevechten van de laatste dagen heeft zich in den Noordelijken sector van het Oostelijke front het Nederlandsche SS-vrijwilligerspantsergrenadierregiment „Generaal Seyffardt", onder bevel van den SS-Obersturmbannführer Jörchel, in het bijzonder onderscheiden.
16 Maart — Aan weerszijden van de Ingoel en ten Westen van Kirowograd verloopen onze distancieeringsbewegingen volgens het plan. Aan de Midden-Boeg, in de Oekraine en ten Zuiden van Staro-Konstantinof werden aanvallende bodsjewistische gevechtsgroepen afgeslagen of opgevangen. Door tegenaanvallen van onze troepen ten Oosten van Tarnopol werden vrij sterke vijandelijke strijdkrachten teruggeworpen en uiteengeslagen. Ten Noorden van Dubno ging de vijand tot den aanval over. Hij werd afgeslagen. Ten Zuidwesten van Narwa wonnen verscheiden tegenaanvallen terrein.
17 Maart — Aanvallen van de Sovjets op Nikolajef mislukten in zware gevechten met groote verliezen voor den vijand. Verder Noordelijk brachten artillerie en formaties gevechtsvliegers pogingen van den vijand om de Boeg over te steken tot mislukking. Aan de Midden-Boeg zijn verbitterde gevechten aan den gang met vijandelijke gevechtsgroepen, die over de rivier gedrongen zijn. Bij Winnitza, in het gebied van Proskoerof en ten Oosten van Tarnopol boden onze troepen den Sovjets met succes tegenstand.
18 Maart — Aan den benedenloop van de Boeg in de Oekraine mislukten Sovjetpogingen onze bruggenhoofden in te drukken. Westelijk van de Midden-Boeg konden vrij sterke Bolsjewistische strijdkrachten meer terrein winnen.

LUCHTOORLOG —

12 Maart — Amerikaansche formaties bommenwerpers vielen op 11 Maart de steden Padua, Florence en Toulon aan. De vijand verloor bij deze aanvallen 30 vliegtuigen. Amerikaansche terreurbommenwerpers wierpen op den ochtend van 11 Maart bommen in het gebied van Münster.
13 Maart — Britsche bommenwerpers en torpedovliegtuigen vielen op 12 Maart in de Spaansche territoriale wateren voor de monding van de Ebro het Duitsche s.s. „Kilissi" aan. Het schip geraakte in brand en ging verloren.
15 Maart — Sterke formaties van het Duitsche luchtwapen vielen in den nacht van 14 op 15 Maart Londen aan. Door het werpen van brand- en brisantbommen werden omvangrijke verwoestingen en talrijke groote branden veroorzaakt. Amerikaansche bommenwerpers ondernamen een aanval op Rome. Er ontstonden zware verwoestingen en verliezen onder de bevolking. Duitsche gevechtseskaders bestookten de haveninstallaties van Napels, alsmede vijandelijke scheepsdoelen voor Napels. Vier transportschepen met een inhoud van 18.000 B.R.T. werden zwaar getroffen. Rome is op 14 Maart opnieuw door Amerikaansche bommenwerpers aangevallen. Er wordt melding gemaakt van groote schade aan gebouwen en van aanzienlijke verliezen onder de burgerbevolking.
16 Maart — Britsche bommenwerpers vlogen in den afgeloopen nacht naar Zuidwest-Duitschland en vielen Stuttgart aan. Bij deze aanvallen verloor de vijand 66 vliegtuigen. In de middaguren van 15 Maart drong een formatie Amerikaansche bommenwerpers het gebied van Brunswijk binnen en wierp bommen op verscheiden plaatsen. Duitsche gevechtsvliegtuigen vielen laat in den avond van 15 Maart doelen in het gebied van Londen aan.
17 Maart — Amerikaansche bommenwerpers vlogen den 16den Maart Zuid-Duitschland binnen. Zij wierpen op talrijke plaatsen brisant- en brandbommen, vooral op Augsburg en Ulm. Duitsche luchtverdedigingsstrijdkrachten vernietigden 36 der aanvallende vliegtuigen, waaronder 23 viermotorige bommenwerpers.
18 Maart — Een formatie vijandelijke bommenwerpers vloog 17 Maart het Donaugebied binnen en liet zeer verspreid bommen vallen op het gebied van Weenen. Schade en verliezen zijn gering.

ZUIDELIJK FRONT —

12 Maart — Aan de Italiaansche fronten versterkte de vijand zijn activiteit van stoottroepen.
15 Maart — In het landingshoofd van Nettuno ondernam de vijand na krachtige artillerievoorbereiding verscheiden door tanks ondersteunde aanvallen, die met zware verliezen voor den vijand mislukten. Talrijke gevangenen werden gemaakt.
16 Maart — De vijand viel na buitengewoon zware bomaanvallen, door sterke artillerie en pantsers ondersteund de plaats Cassino aan. De aanvallen strandden op den heldhaftigen tegenstand.
17 Maart — De vijand viel opnieuw na hevige bomaanvallen met Nieuw-Zeelandsche, Indische en Fransche troepen de plaats Cassino aan. Een vijandelijke groep strijdkrachten, die de stad kon binnendringen, werd door valschermjagers onmiddellijk weer teruggeworpen.
18 Maart — De zware worsteling in het centrum van Cassino duurt met onverminderde hevigheid voort. Het station Cassino ging na zwaren strijd verloren. In de puinhoopen van de plaats wordt de verbitterde strijd voortgezet.

Eerste communiqué der republ.-Italiaansche troepen

Het opperbevel van de republikeinsch-Italiaansche strijdkrachten heeft 12 Maart zijn eerste communiqué uitgegeven. Het luidt als volgt: In den nacht van 10 op 11 Maart hebben onze torpedovliegtuigen, die voor de eerste maal in actie traden, ter hoogte van Nettuno een schip van 7000 ton getroffen. Het moet als verloren worden beschouwd.
Op 11 Maart heeft een eerste groep jagers verbitterde gevechten geleverd met talrijke vijandelijke formaties.

(V. b. Krijgsverrichtingen 5872 A.)

B. **JAPAN — Krijgsverrichtingen - Japansch offensief op Bougainville —**

20 Maart — Het onlangs versterkte Japansche garnizoen op het eiland Bougainville heeft op 8 Maart een algemeen offensief geopend op de Amerikaansche en Australische troepen. Van drie omstreden vliegvelden is één reeds in handen der Japanners overgegaan, het tweede is bijna veroverd en om het derde wordt nog fel gestreden. Inmiddels had een andere krachtige Japansche afdeeling, die optrok uit het bergdistrict langs den rechteroever van de rivier de Sawa, op den ochtend van 8 Maart een 800 meter hoogen top bezet nabij Torok, waarna zij den opmarsch voortzette en den vijand zware verliezen toebracht.

De strijd in Birma —

Wat den strijd in Birma betreft, deelt Domei mede, dat een Japansche afdeeling, die Kaladan had ingenomen, haar opmarsch heeft voortgezet en een berg ten Noordoosten van deze plaats bezette. Een andere Japansche troepenformatie heeft in samenwerking met het nationale Voorindische leger een bergterrein ten Noordwesten van Tsjautau bezet. De opmarsch in Noordelijke richting wordt voortgezet.

(V. b. Krijgsverrichtingen 5872 B.)

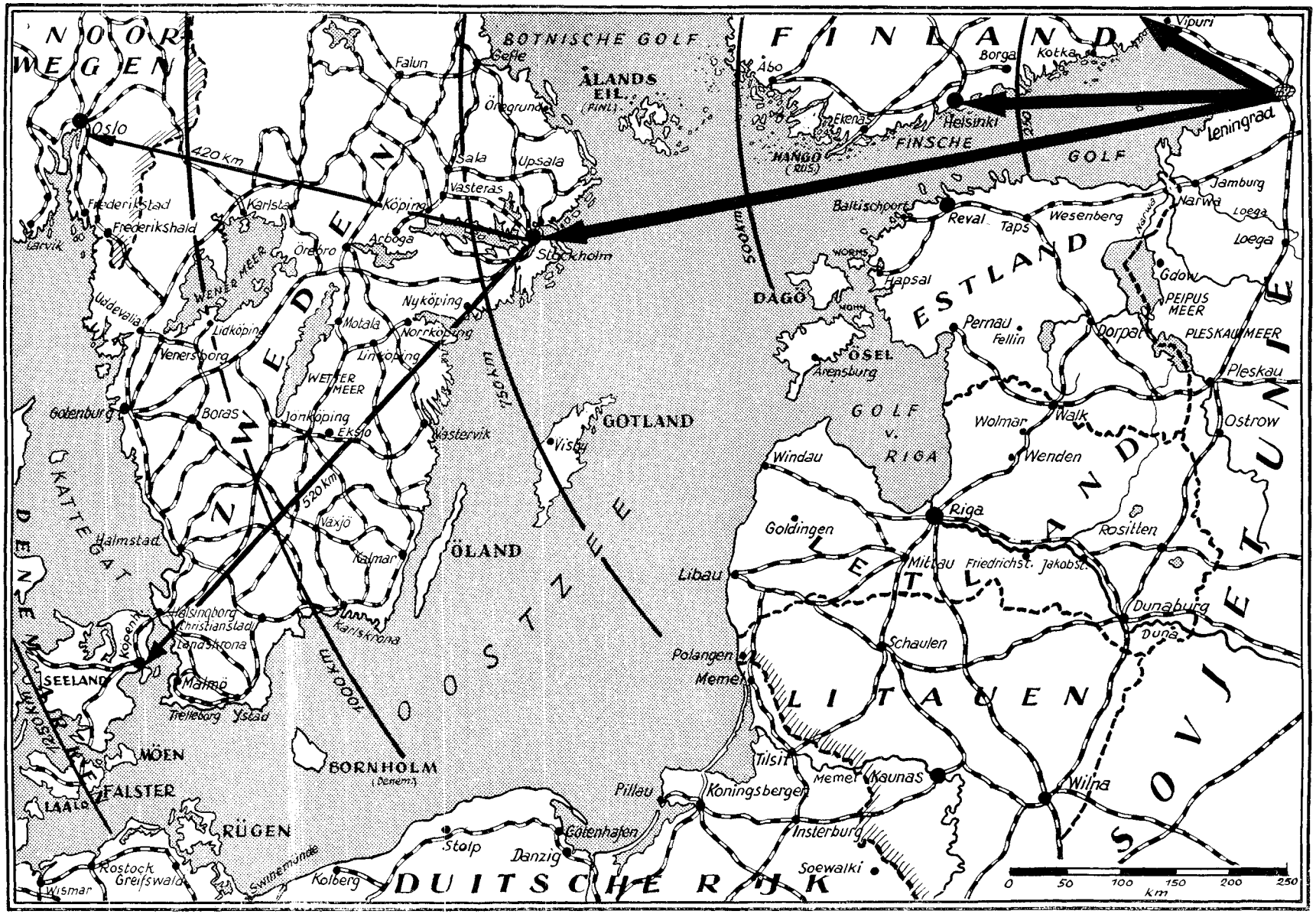

HELDENGEDENKDAGSERIE

Ter gelegenheid van den Heldengedenkdag werd door de Duitsche posterijen een serie herdenkingszegels uitgegeven, waarop 13 verschillende weermachtsdeelen met hun wapens werden afgebeeld. Deze zegels, ontworpen door prof. Anton, stellen het volgende voor: v.l.n.r.: pioniers in een stormboot; kettingradmotorfiets; landende valschermjager; duikbootcommandant aan periscoop; granaatwerpers der Waffen SS; zoeklichtbatterij; machinegeweer in stelling; stormgeschut; snelboot in actie; marine-verkenningsvliegtuig; zwaar spoorweggeschut; nevelwerpers en een bergjager (foto Stapf)

Keesings Historisch Archief No. 665
Archief van 10 Maart 1944

HET OOSTZEEGEBIED (Kaart ontleend aan Das Reich)

58801

A. **NEDERLAND — Arbeidsdienst - Driejarig bestaan van den Arbeidsdienst voor meisjes —**

20 Mrt. — Op 18 Maart werd in de kampen van den Arbeidsdienst voor Meisjes het driejarige bestaan, tegelijk met het lentefeest gevierd. Een der hoogtepunten was die in het A.D.M. XI Boxtel, waar o.m. de stafleidster A.C.W. Huigen en de Stabführerin in Holland, Letz, aanwezig waren.

Na een feestelijk ontbijt volgde een herdenkingsbijeenkomst, waarbij de kampleidster een overzicht gaf van de geschiedenis van den A.D.M. in de afgeloopen drie jaren. Hopvrouw Branderhorst herinnerde er aan, hoe op 29 Oct. 1940 een veertigtal Nederlandsche meisjes zich bij de Dienststelle Bethmann vervoegden voor het volgen van een opleiding in Duitschland. Op 3 Maart 1941 keerden zij in Nederland terug, waar zij de fundamenten legden voor den A.D.M. Op 20 Maart 1941 traden de eerste vrijwilligsters aan en werden vier kampen geopend.

De ontwikkeling van den A.D.M. ging, ondanks alle moeilijkheden, door, zoodat op het oogenblik zeventien kampen in ons land zijn gevestigd. Alleen in de provincies Groningen en Friesland zijn thans nog geen A.D.M.-kampen, doch in de toekomst zullen zij ook daar zeker komen.

(V. b. Arb.dienst 5860 A; A.D.M. 5190 A)

Arbeidsfront - Hulp aan begaafden - Mogelijkheden tot universitaire studie verruimd —

20 Mrt. — Door het Nederlandsch Arbeidsfront is een afdeeling „Hulp aan begaafden" ingesteld, welke ten doel heeft begaafde jongeren, die zelf niet beschikken over financieele middelen om een universitaire opleiding te volgen, hoewel zij daar uit hoofde van hun aanleg zeker voor in aanmerking behoorden te komen, toch in de gelegenheid te stellen te studeeren.

In tegenstelling tot de rijksvoorschotten behoeven de verstrekte bedragen niet te worden terugbetaald, tenzij de studie door de schuld van den betrokkene niet tot een goed einde wordt gebracht. Aan de vrije plaatsen zijn toelagen verbonden, die zoo ruim zijn berekend, dat de student zich, zonder in verkwisting te vervallen, kan voorbereiden op zijn taak als leider in het maatschappelijke leven, niet alleen door het verzamelen van kennis, maar ook door het verwerven van een harmonische ontwikkeling naar lichaam en geest.

(V. b. N.A.F. 5851 A; Univ. studie v. arb. 5539)

Bevolking - Eerste huwelijk in den N.O.-Polder —

20 Mrt. — Op 16 Maart is te Zwolle in het administratiegebouw van het burgerlijk bestuur van den N.O. polder het eerste huwelijk uit den Noordoostpolder voltrokken. Het waren de 26-jarige opzichter der Wieringermeerdirectie Evert v. d. Berg uit Emmeloord en de even oude Riemke Fobbe uit Zwolle. **(V. b. Bevolking 5873; N.O. polder 5874 A)**

Handel, Nijverheid - Handelsverkeer met Zweden.

20 Mrt. — Het Alg. H'blad deelde 20 Maart mede, dat ten aanzien van de tot stand gekomen overeenkomst tot regeling van het handelsverkeer met Zweden de bijzonderheden bekend geworden. Ter algemeene oriëntatie kunnen daaruit de volgende inlichtingen worden verstrekt. Voor den invoer zijn contingenten vastgesteld, o.a. voor de volgende producten: hout, papier, cellulose, chirurgische instrumenten, hoefnagels, kogellagers en machines. Daarnaast bestaat nog een beperkte invoermogelijkheid voor andere producten.

In ruil zal Nederland o.a. de volgende producten leveren: bloembollen, planten, boomkweekerijproducten, zout, chemicaliën, pharmaceutische producten, kunstzijde, radiotoestellen, machines en electrotechnisch materiaal. Ten aanzien van de voor bovengenoemde producten vastgestelde invoercontingenten kan worden medegedeeld, dat deze slechts beperkt zijn, zoodat men zich van deze invoermogelijkheden geen overdreven voorstelling dient te maken.

(V. b. Betalingsverk. m. Zweden 5706 A)

— Vergunningsstelsel voor Duitsche orders ingevoerd —

Bij beschikking van den Rijkscommissaris, gepubliceerd in het Verordeningenblad No. 3, d.d. 16 Maart, is betreffende het ontvangen van Duitsche orders door Nederlandsche ondernemingen o.a. het volgende bepaald: Orders tot levering van goederen van elke soort (koop van goederen), alsmede orders tot be- of verwerking van grondstoffen (orders tot vervaardiging), welke door Duitsche natuurlijke personen dan wel rechtspersonen, vennootschappen of andere vereenigingen van personen naar Duitsch recht of door Duitsche instanties naar of in Nederland worden geplaatst, behoeven de vergunning van het Centraal Bureau voor opdrachten voor het bezette Nederlandsche gebied.

Het bovenstaande geldt niet voor: a) koop van grondstoffen; b) koop van goederen, welke voortbrengselen zijn van de voedselproductie en den landbouw in den zin van het Organisatiebesluit Voedselvoorziening 1941 (no. 69). Deze aankoopen van goederen behoeven een vergunning volgens de desbetreffende in het bezette Nederlandsche gebied geldende bepalingen; c) orders, waarvan de goederenwaarde minder bedraagt dan vijfhonderd gulden, voor zoover de order niet moet worden overlegd ter zake van het omwisselen van bewijzen van gerechtigdheid tot het betrekken van grondstoffen; d) koop van Duitsche particuliere personen tot dekking van hun persoonlijke behoeften, ongeacht de verplichting tot het in acht nemen van de anderszins geldende voorschriften, rakende het economische leven.

(V. b. Handelsverk. m. D'land 5738 B)

— Regeling van risico-verzekering van bedrijven —

In een verordening van den Rijkscommissaris, verschenen in het Verordeningenblad No. 3, d.d. 16 Maart, is bepaald, dat de Rijkscommissaris den houder van een bedrijf, waarin een tak van nijverheid wordt uitgeoefend, kan verplichten een overeenkomst, waardoor het risico van het bedrijf geheel of gedeeltelijk is verzekerd, tegen een bepaald tijdstip op te zeggen. Voorts kan worden bepaald, dat zoodanige overeenkomsten slechts met bepaalde verzekeringsondernemingen mogen worden gesloten en dat daartoe slechts van bepaalde tusschenpersonen gebruik mag worden gemaakt. Overtredingen zijn strafbaar. Deze verordening is 16 Maart in werking getreden.

Jeugd - Jeugdwerk van het Arbeidsfront —

20 Maart — In een bijeenkomst in den Stadsschouwburg te Utrecht, heeft het Ned. Arbeidsfront de week van de werkende jeugd geopend. Deze Jeugdweek wordt gehouden tot en met 25 Maart en beoogt de werkende jeugd in ons land ontvankelijk te maken voor de nieuwe arbeidsgemeenschap. Voor deze bijeenkomst waren uit iedere provincie vijf jongens en vijf meisjes afgevaardigd. De leider van het arbeidsgebied „Jeugd" van het N.A.F., Theo Knol, herinnerde aan het groote succes van de eerste jeugdweek welke verleden jaar gehouden was. Spr. hield een warm pleidooi, dat de jeugd de vorming der toekomst in eigen hand moet nemen. „Gaf men ons eens de kans om de jeugd bijvoorbeeld drie maanden onder den invloed van de volwassenen vandaan te halen, dan zouden wij een betere, sterkere jeugd krijgen, en dan zouden wij verwonderd staan, dat het nog mogelijk is zulk een jeugd in ons land te hebben."

Spr. wilde de volgende positieve regelingen als ideaal stellen en t.z.t. ingevoerd zien: bestrijding van het bolsjewisme en Amerikanisme in eigen land, erkenning van de werkende jeugd, omdat zij rechten heeft, het scheppen van eerbied onder de jeugd voor de Oostfrontstrijders, invoering van een algemeene beroepskeuze-voorlichting, leerlingstelsel, hulp aan begaafden, een algemeene vacantieregeling en verbetering van de medische keuring in de bedrijven. Spr. spoorde leiders en leidsters aan om in de komende dagen de jeugd op de beteekenis van den nieuwen tijd te wijzen. De leider van het Arbeidsfront, H. J. Woudenberg, sprak een daarop aansluitend slotwoord.

(V. b. Jeugdw. N.A.F. 5851 A. en 5191)

Justitie - Mr. S. A. van Lunteren lid van den Hoogen Raad —

De Rijkscommissaris heeft den raadsheer in het Gerechtshof te 's-Gravenhage, mr. S. A. van Lunteren, benoemd tot lid van den Hoogen Raad.

Mr. S. A. van Lunteren werd 16 April 1882 te Utrecht geboren. Hij studeerde aan de universiteit aldaar rechtswetenschap en promoveerde in 1918. Nadat hij als ambtenaar bij de Staatsspoorwegen werkzaam was geweest, was hij sedert 1915 repetitor in de rechtswetenschappen en van 1920 tot 1933 bovendien privaatdocent aan de universiteit te Utrecht in algemeene rechtsleer. Van 1923 tot 1927 was hij redacteur van „De Idee", orgaan van het „Bollandgenootschap voor zuivere rede", van 1933 tot 1936 redacteur van „Volk en Vaderland", op 10 Februari 1942 werd hij benoemd tot Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Gravenhage.

— Tijdsduur voorloopige hechtenis gewijzigd —

20 Maart — Het verordeningenblad No. 3, d.d. 16 Maart, bevat een besluit van den secretaris-generaal van Justitie betreffende inverzekeringstelling en voorloopige hechtenis. Ter ontlasting van de organen van Justitie en politie is hierbij bepaald, dat een bevel tot inverzekeringstelling ingevolge art. 58 Wetboek van Strafvordering in plaats van slechts gedurende ten hoogste twee dagen, ten hoogste vier dagen van kracht is. Bij dringende noodzaak kan het bevel door den officier van Justitie tweemaal voor ten hoogste

zes dagen worden verlengd. Het bevel tot bewaring (voorloopige hechtenis) ingevolge art. 65 is voortaan gedurende ten hoogste 90 dagen van kracht. De rechter-commissaris kan echter op de vordering van een officier van Justitie het bevel telkens voor ten hoogste 90 dagen verlengen.

A. **NEDERLAND — Jeugd - Jeugddag van den Nederlandschen Omroep —**

21 Maart — Op den lentedag (21 Maart) werd door den Nederlandschen Omroep in het Concertgebouw te Amsterdam een „Dag van de Jeugd" georganiseerd. Tevens was dien dag het omroep-programma, onder motto „De jonge dag ontwaakt", speciaal aan de jeugd gewijd, o.a. met een feestgedicht van jeugd en lente voor koor en spreekstemmen, waaraan behalve het Omroep-Symphonieorkest een gemengd koor van 350 personen en 4 spreekstemmen medewerkten.

De Omroep heeft bij de organisatie medewerking ondervonden van „de Nationale Jeugdstorm". den Ned. Arbeidsdienst, Jeugd van den Nederlandschen Landstand, het Arbeidsfront, de N.J.H.C., de Nederlandsche vereeniging van Luchtvaart en het Studentenfront; ook de schooljeugd was in grooten getale vertegenwoordigd.

Tot de gasten behoorden de wnd. Secr.-Generaal van het dep. van Volksvoorlichting, jhr. De Ranitz, de Dir.-Generaal van den Omroep, ir. Herweyer, Max Blokzijl, stafleider Quispel van den Jeugdstorm, de leider van het N.A.F., Woudenberg, de chef-staf van den N.A.D., Almenkinders; voorts vertegenwoordigers van den Landstand en de N. J. H. C. Van Duitsche zijde gaf o.a. General-Arbeitsführer Bethmann van den R.A.D. van zijn belangstelling blijk.

(V. b. Ned. Omr. 5363 A.; Jeugdw. Ned. Omr. 5362 B.)

Kunst, Kultuur - Letterkunde - Dr. H. W. van Loon overleden —

20 Mrt. — Volgens een bericht d.d. 13 Maart van „United Press" uit New York is dr. Hendrik Willem van Loon in den ouderdom van 62 jaar overleden.

Hendrik Willem van Loon was op 14 Januari 1882 te Rotterdam geboren. Zijn middelbare opleiding genoot hij aan het Instituut Noorthey te Voorschoten. Hij voltooide zijn studiën vervolgens aan de Harvard University, de Cornell University, de universiteit te München, waar hij in 1912 tot doctor promoveerde. Intusschen was hij van 1906 tot 1908 correspondent geweest van de Associated Press uit Washington, te Moskou, Petersburg en Warschau. Van 1914—1917 was Van Loon als professor in de moderne geschiedenis verbonden aan de Cornell University, waarna hij van 1920 tot 1922 weer optrad als correspondent van de „Associated Press". Gedurende den wereldoorlog had hij ook reeds journalistieke werkzaamheden verricht in Engeland, België, Zweden, Noorwegen, Denemarken en Nederland. Voorts is hij redacteur geweest van de „Baltimore Sun". Van zijn hand zijn talrijke, meerendeels in het Engelsch geschreven werken verschenen, welke gedeeltelijk in het Nederlandsch werden vertaald.

— Maatregelen tegen „Kitsch"-zaken —

20 Mrt. — Dezer dagen zijn op verschillende plaatsen in het land door de politie op verzoek van de Nederlandsche Kultuurkamer z.g. „Kitsch"-zaken, welke schilderijen van zeer twijfelachtig kunstzinnig gehalte verkochten, gesloten. De betrokken handelaren waren niet in het bezit van een bewijs van aanmelding voor het lidmaatschap der Nederlandsche Kultuurkamer, of waren voor het lidmaatschap afgewezen.

In verband met het bovenstaande maakt de Nederlandsche Kultuurkamer het volgende bekend: Het ingrijpen van de politie in z.g. „Kitsch"-zaken zal stelselmatig worden voortgezet in het kader van een algeheele saneering van den kunsthandel, waarvan de uitwassen den laatsten tijd schrikbarende vormen hadden aangenomen. Nogmaals zij medegedeeld, dat het verkoopen van schilderijen verboden is aan hen, die niet in het bezit zijn van een bewijs van aanmelding voor het lidmaatschap der Nederlandsche Kultuurkamer. Daarnaast is het verkoopen van schilderijen door rijwielhandelaren, sigarenwinkeliers, handelaren in mode-artikelen en soortgelijke personen verboden. Eveneens wordt onder de aandacht van belanghebbenden gebracht, dat kunsthandelaren, die na 1 Januari 1941 een kunstzaak hebben geopend, slechts bij zeer hooge uitzondering tot het lidmaatschap van de Nederlandsche Kultuurkamer zullen worden toegelaten. Speciaal de verkoop van kunstproducten welke als z.g. „Kitsch" moeten worden beschouwd, zal met kracht worden tegengegaan. Aan hen, die op grond van bovenstaande bepalingen hun werkzaamheden niet langer mogen voortzetten, wordt aangeraden ten spoedigste daarmede op te houden.

(V. b. Strijd tegen „Kitsch" 5741 A)

N.S.B. - Jeugdstormbijeenkomst te Amsterdam —

20 Mrt. — Ter gelegenheid van den verjaardag van den hoofdstormer Van Geelkerken verzamelden zich op 19 Mrt. de leden van den Nationalen Jeugdstorm op het Beursplein te Amsterdam alwaar 100 nieuwe leden in de formatie werden opgenomen. De opperstamheer Feenstra hield een toespraak, waarna de Jeugdstorm op den Dam voor de Duitsche en Nederlandsche autoriteiten defileerde. Onder de voorbijmarcheerende afdeelingen bevonden zich een marine-eenheid, een brandweer-afdeeling en een met moderne technische hulpmiddelen toegeruste propaganda-formatie.

(V. b. N.J.S. 5869 A)

— Landwacht - In functie getreden —

21 Mrt. — Met ingang van 15 Maart is de Landwacht Nederland haar dienst in het gewest Zuid-Holland en Zeeland, op 21 Maart haar dienst in geheel Nederland begonnen. De Landwachters hebben politiebevoegdheid en zijn kenbaar aan een rooden armband met het opschrfit „Landwacht". Bij de patrouilliediensten van de Landwacht kunnen alle in burger gekleede personen overdag of des nachts worden staande gehouden, ten einde op wapens en ter identificatie te worden onderzocht. **(V. b. Landwacht 5828 A.)**

Prijsbeheersching - Gedwongen prijsverlaging van luxe-artikelen —

20 Mrt. — De dienst van de Prijsbeheersching heeft ingegrepen in een reeks van gevallen, waarbij voor z.g.n. luxe voorwerpen veel te hooge prijzen werden bedongen. Een groot aantal prijsverlagingen is op last van de inspectie van de prijsbeheersching toegepast. Zoo werden bij voorbeeld handwerktafeltjes in prijs teruggebracht van ƒ 39.75 op ƒ 16.50, een slaapkamerlampje van ƒ 19.75 op ƒ 6.50, een huiskamerlamp van ƒ 37.50 op ƒ 12.50, een verbandkastje van ƒ 7.75 op ƒ 2.50, rooktafels van ƒ 67.50 op ƒ 35 en biezen matten van ƒ 9.75 op ƒ 2.75. Er zijn maatregelen genomen, om eventueele ontduiking — of het doen verdwijnen van goederen — krachtig tegen te gaan. De inspectie van de prijsbeheersching raadt den winkeliers in deze branche aan, hun prijzen vrijwillig te herzien en voor zoover noodig, tot het verlangde peil terug te brengen.

((V. b. Prijsbeh. 5837 A)

Sociale Zaken - Ned. Volksdienst stelt ƒ 500.000.— beschikbaar voor Nijmegen, Enschede en Arnhem —

20 Mrt. — Nu de omvang van de ramp te overzien is, blijkt, dat het aanvankelijk beschikbaar gestelde bedrag van ƒ 200.000 niet voldoende is om den eersten nood te lenigen. Daarom heeft de Ned. Volksdienst besloten dit bedrag te verhoogen tot een half millioen. **(V. b. 5859 A)**

B. **ARGENTINIE - Bevolking - Vijfling geboren —**

20 Mrt. — Naar Informacio es uit Buenos Aires meldt, heeft de vrouw van den in het Argentijnsche plaatsje Belgrano wonenden Italiaan Dilligenti het leven geschonken aan vijf gezonde kinderen. De vijfling, drie meisjes en twee jongens, is reeds in Januari geboren. De vader had zich echter uit afkeer van publiciteit tot dusver verzet tegen bekendmaking van de gebeurtenis. De moeder had reeds eerder het leven geschonken aan een drieling.

C. **CUBA — Communistisch minister benoemd —**

20 Mrt. — Naar uit Havanna wordt gemeld, heeft de pres. van Cuba den vooraanstaanden communist Rodriguez benoemd tot minister zonder portefeuille. Voor het eerst maakt een communist deel uit van de Cubaansche regeering. **(V. b. Kabinet 5876 C)**

D. **DUITSCHLAND — Repatrieering van Duitsche kolonisten uit de Sovjet-Unie —**

20 Mrt. — Het aantal Duitschers in Wartheland is tot een millioen gestegen tengevolge van de aankomst van de Duitschers uit het Zwarte Zee-gebied. Na aankomst van de Duitschers, die van het Zwarte Zee-gebied nog onderweg zijn, zal het aantal Duitschers in Wartheland 1,100,000 bedragen. De Rijksgouw Wartheland heeft daarmede, aldus rapporteert Greiser, meer dan de helft van alle Duitschers, die uit de Europeesche kolonisatiegebieden teruggekeerd zijn, opgenomen en in de Duitsche volks- en lotsgemeenschap overgebracht. **(V. b. 5845 B)**

— Herdenking der aansluiting van de Oostmark —

20 Mrt. — Rijksminister dr. Goebbels heeft op 13 Maart te Salzburg onder geweldige belangstelling, het feit herdacht, dat 6 jaar geleden de Alpen- en Donaugouwen weer bij het Rijk werden aangesloten. In zijn rede herinnerde dr. Goebbels ter inleiding aan de bevrijding voor zes jaar van de Oostmark door den Führer en wees er op, dat de bond, die in den huidigen oorlog bezegeld is met 't bloed van

Oostmarksche zonen, voor alle tijden onscheidbaar is. Oostmarkers, Pruisen, Saksers en Beieren staan tegenover de vijanden van het Duitsche volk in een gesloten eenheid. Ten aanzien der huidige situatie merkte dr. Goebbels op: De Spil houdt thans vele troeven, met het oog op de kansen der overwinning, in handen. Na niet al te langen tijd zal het initiatief weer in Duitsche handen overgaan. Nuchter en realistisch gezien, geeft een overzicht van den toestand een voor Duitschland gunstig resultaat. Wanneer de natie zich doordringt met hetzelfde geloof van de gerechtigheid van onze zaak, dat den Führer bezielt, dan zal zij zegevierend uit den strijd treden. Deze oorlog is 'n lange, taaie en verbitterde worsteling. Maar des te meer geldt juist voor hem het woord van Theodor Fontanes: „Een groote tijd is er steeds slechts, wanneer het bijna mis gaat, wanneer men ieder oogenblik denkt: nu is alles voorbij. Dan blijkt dat courage goed is, maar uithoudingsvermogen is beter. Uithoudingsvermogen, dat is de hoofdzaak."

(V. b. dr. Goebbels 5845 B; Herd. aansl. '42, 5036 C)

— Vijf-jarig bestaan van het Protectoraat —

20 Mrt. — (D.N.B.) Naar aanleiding van den vijfden verjaardag van de hereeniging van Bohemen en Moravië met het Duitsche Rijk op 15 Maart, heeft de Rijksprotector in Bohemen en Moravië, Rijksminister dr. Frick, een bezoek gebracht aan den president van den staat, dr. Hacha, en hem een in hartelijken toon gestelden eigenhandig geschreven brief van den Führer overhandigd.

(V. b. Herd. Stichting 4606 C)

— Rede van Rijksminister dr. Funk; verklaring omtrent Duitschlands bewapening —

20 Mrt. — De Duitsche Rijksminister van Economische Zaken, dr. Funk, heeft op 11 Maart te Weenen een rede uitgesproken, waarin hij de in Anglo-Amerikaansche bestaande opvatting, dat het Duitsche oorlogspotentieel ernstig te lijden had onder de bombardementen, bestreed. Hij verklaarde, dat Duitschland het vijfde oorlogsjaar sterk en weerkrachtig met een nauwelijks gestoorde oorlogsindustrie is ingegaan. De leveranties naar het buitenland worden prompt uitgevoerd en nieuwe opdrachten kunnen zonder bedenken worden aangenomen. De Duitsche bewapeningscijfers stijgen voortdurend en zullen blijven stijgen, daar de millioenen in het arbeidsproces opgenomen buitenlandsche arbeiders pas thans, nadat zij zich eenigen tijd moesten inwerken, hun volle arbeidscapaciteit beginnen te ontplooien.

In een commentaar op deze rede, deelt de correspondent van het Handelsblad mede, dat vier- en zesmotorige bommenwerpers, nieuwe pantserwagens aan alle fronten, babytanks, draadloos bestuurd en bevracht met een krachtige explosieve lading, de modernste snelvuurwapens, bommen met een achtvoudige brisant-capaciteit bij constant kaliber, en een groot aantal andere nieuwe uitvindingen de Duitsche weermacht aan het begin van het vijfde oorlogsjaar zijn komen versterken.

(V. b. dr. Funk 5878 B en 5567 B; Bewapening 5845 B)

A. ENGELAND — De Iersche kwestie - Verklaring van Churchill —

20 Mrt. — De minister-president, Churchill, heeft 14 Maart in het Lagerhuis verklaard, dat het reisverbod tusschen Groot-Brittannië en Ierland de eerste schrede is om Eire van de buitenwereld af te sluiten. Churchill billijkte de door de V.S. opgestelde nota in vollen omvang. Al nam de Amerikaansche regeering het initiatief, tijdens de voorafgaande besprekingen werd overleg met Engeland gepleegd. Churchill merkte voorts op, dat hij thans den tijd gekomen achtte om de maatregelen tegen de gevaren, die verborgen zouden liggen in de aanwezigheid van vertegenwoordigers der As in Eire te versterken.

(V. b. Churchill 5861 E; Iersche kwestie 5875 D)

— Wijziging der Engelsche baconpolitiek —

20 Mrt. — Uit Lissabon zijn volgens „De Telegraaf" betrouwbare berichten binnenkomen, welke er van spreken, dat Engeland zich voor langen tijd verplicht heeft zijn geheele baconbehoefte uitsluitend in Canada te dekken. Dit beteekent niet meer of niets minder dan dat Engeland de na-oorlogsche baconbelangen van Nederland en Denemarken volkomen genegeerd heeft en volgens de berichten uit Lissabon heeft men zelfs niet de moeite genomen, ruggespraak te houden met de uitgeweken regeering van Nederland. De baconleveringen van het vasteland van Europa zullen na den oorlog voor onbepaalden tijd worden overgenomen door Canada.

Volgens een tusschen Engeland en Canada gesloten levercontract voor het jaar 1944-45 zal jaarlijks 450.000.000 lbs. bacon van Canada betrokken worden, terwijl de mogelijkheid is opengelaten grootere hoeveelheden van Canada te betrekken. Canada zou dit jaar nog belangrijk meer kunnen leveren dan de hoeveelheden, waarover in het contract gesproken wordt. Uit de cijfers blijkt, dat Canada gedurende den oorlog ongeveer 88% van de totale Engelsche baconbehoefte heeft kunnen dekken, terwijl de thans voor 1944 en 1945 genoemde hoeveelheden ongeveer 60% bedragen van de voor-oorlogsche invoerhoeveelheden.

Uit Lissabon wordt gemeld, dat Engeland zich voor langen looptijd verplicht heeft zijn geheele baconbehoefte uitsluitend in Canada te dekken.

Door de thans getroffen maatregelen demonstreert Engeland, dat het ten eigen nutte weinig neiging vertoont om rekening te houden met de belangen der Westeuropeesche volkeren, waarvan het in de vooroorlogsche jaren tegen abnormaal lage prijzen bacon, boter en andere voor de voedselvoorziening onmisbare producten heeft betrokken en waarvoor de betrokken regeeringen millioenen subsidies hebben verstrekt, ter voorziening en behoud van de Engelsche markt. **(V. b. Baconexp. n. Engel. 2898 A)**

B. NEDERLAND — Weermacht - Heldengedenkdag - Plechtigheid op den Grebbeberg —

20 Mrt. — Op 12 Maart zijn de Nederlandsche en Duitsche soldaten, die sneuvelden in de Meidagen van 1940 en wier graven zich bevinden op het voornaamste strijdtooneel dier dagen, den Grebbeberg, in een plechtige samenkomst herdacht. De plechtigheid droeg een eenvoudiger karakter dan die van het vorige jaar, maar de belangstelling was niet minder groot. Terwijl de belangstellenden en formaties in plechtige stilte het oogenblik van den aanvang afwachtten, klonken commando's. De Rijkscommissaris, dr. Seyss-Inquart, in gezelschap van hooge Duitsche gasten en van den Leider Mussert, betrad den doodenakker. De SS Obergruppenführer Demelhüber, luitenant-generaal der Waffen-SS, heeft hierna een rede uitgesproken, waarin hij den strijd van het Duitsche volk herdacht. Hij zeide, dat het geheele Duitsche volk staat aangetreden voor het beslissende oogenblik. Hij herdacht de dooden met enkele woorden, waarna het muziekcorps „Ich hatte einen Kameraden" speelde. Kransen werden neergelegd, o.a. namens den Wehrmachtbefehlshaber, den Rijkscommissaris, Mussert, de Wehrmacht en de partij. Vervolgens werd een driewerf Sieg Heil uitgebracht op den Führer aller Germanen, waarna nog de volksliederen werden gespeeld: Deutschland über alles, het Horst Wessellied en ten slotte het Wilhelmus.

(V. b. Herdenking '43 5462 A)

Wetenschappen - Historie - Dr. N. Japikse overleden —

20 Mrt. — Te 's-Gravenhage is d.d. 13 Maart op 71-jarigen leeftijd de bekende geschiedkundige dr. N. Japikse overleden. Den 29sten November 1872 is hij te Joure geboren.

Foto archief Arbeiderspers

In 1900 is hij te Leiden cum laude gepromoveerd in de Letteren en de Wijsbegeerte, op een proefschrift over „De verwikkelingen tusschen de Republiek en Engeland van 1660—1665". Na eenige jaren leeraar te zijn geweest, werd hij in 1910 onderdirecteur van het Bureau voor 's Rijks geschiedkundige publicaties. In 1918 werd hij directeur, als opvolger van prof. Colenbrander. Tot 1 December 1937 is hij zulks gebleven. In 1928 werd hij tevens directeur

van het Kon. Huis-archief. Hij bezorgde o.a. de uitgave van de Brieven van en aan Johan de Witt, van de Resoluties der Staten-Generaal (1576—1609), de Correspondentie van Willem III en H. W. Bentinck. Met prof. Gosses schreef hij het Handboek tot de Staatkundige Geschiedenis van Nederland, dat in hetzelfde jaar uitkwam, 1919, als zijn Staatkundige Geschiedenis van Nederland (1887—1917). Met zijn lidmaatschap van de Nederlandsche commissie tot onderzoek van de oorzaken van den wereldoorlog houden verband Europa en Bismarcks vredespolitiek (1925) en De uitbarsting (1936). Voorts verschenen van zijn hand nog werken over Johan de Witt, Prins Willem III en de geschiedenis van het Huis van Oranje-Nassau.

A. FINLAND — Wapenstilstandsvoorwaarden der Sovjet-Unie verworpen —

20 Mrt. (A.N.P.) — In goedingelichte kringen van de rijkshoofdstad werd in den nacht van 15 op 16 Mrt. medegedeeld, dat het Finsche parlement met overgroote meerderheid besloten heeft, de Sovjet-Russische wapenstilstandsvoorwaarden niet te accepteeren. Van de ongeveer tweehonderd parlementsleden stemden tijdens de laatste zeer dramatische zitting slechts zeven en dertig tegen de regeering. De Finsche regeering heeft het besluit van de Finsche volksvertegenwoordiging reeds via de Sovjet-Russische ambassade te Stockholm aan de regeering der Sovjet-Unie medegedeeld. Welke gevolgen deze ontwikkeling voor Finland en voor het verdere verloop van den oorlog zal hebben, kan op het oogenblik nog niet worden overzien.

Het inlichtingenbureau der Finsche regeering heeft 15 Mrt. het volgende communiqué gepubliceerd:

De Rijksdag heeft tijdens de gehouden besloten vergadering het rapport der regeering, dat minister-president Linkomies 14 Maart over den politieken toestand heeft uitgebracht, behandeld. Na een vergadering van anderhalf uur besloot de Rijksdag met algemeene stemmen over te gaan tot de orde van den dag.

Naar volgens het D.N.B. in de Finsche hoofdstad vernomen wordt, komt het besluit van den Finschen Rijksdag, om over te gaan tot de orde van den dag, neer op verwerping van de Sovjet-Russische wapenstilstandsvoorwaarden.

— Brief van den koning van Zweden; diplomatieke pressie der Ver. Staten; Sovjet-voorwaarden verzacht —

20 Mrt. — Het A.N.P. meldde 18 Maart uit Berlijn: Sinds het historische besluit van Helsinki voert de Anglo-Amerikaansche diplomatie in versterkte mate een zenuwoorlog tegen Finland. De Finsche regeering en de Finsche Rijksdag onderzoeken echter koelbloedig de buitengewoon moeilijke positie, die het gevolg van hun besluit is geweest. De inmenging van koning Gustaaf van Zweden, die aan maarschalk Mannerheim en aan staatspresident Ryti een brief heeft geschreven om tot capitulatie aan te sporen, evenals de aanhoudende diplomatieke pressie van Washington, dat Finland tracht te bewegen de diplomatieke betrekkingen met het Duitsche Rijk te verbreken, alsmede de dreigementen der Amerikaansche pers, welke met verbreking der diplomatieke betrekkingen tusschen Amerika en Finland dreigt, heeft de positie van Helsinki uiterst moeilijk gemaakt. Een feit is, dat Moskou thans zijn oorspronkelijke voorstellen in een anderen zachteren vorm heeft gegoten, en dat de Zweedsche regeering op grond hiervan Finland dringend aanraadt te capituleeren.

— Verklaring van den Führer inzake de onderhandelingen —

20 Mrt. — Het D.N.B. meldde 19 Maart uit Stockholm:

Op grond van eenige in het buitenland verspreide berichten over een beweerden stap van den Führer bij den Zweedschen koning in verband met de Finsche kwestie, heeft de Berlijnsche correspondent van de „Stockholms Tidningen" om een rechtstreeksch standpunt van den Führer ten aanzien van deze publicaties verzocht. De Führer heeft den Zweedschen correspondent op zijn vragen het volgende geantwoord:

Vraag: „In buitenlandsche persberichten werd beweerd dat de Führer bij koning Gustaaf van Zweden een stap van toenadering zou hebben gedaan in verband met de bemiddeling van den Zweedschen koning bij Finland. Komen deze berichten met de feiten overeen?"

Antwoord: „De berichten zijn onjuist. Ik zou ook niet weten, waarom ik een zoodanigen stap zou hebben gedaan. Het is mij niet bekend, of koning Gustaaf van Zweden inderdaad in dien zin zijn invloed op Finland heeft geoefend. Speciaal is mij ook niet bekend, wanneer deze stap zou zijn ondernomen. Wanneer dit echter zoo zou zijn, is hier uiteraard sprake van een zuiver Zweedsche aangelegenheid."

Vraag: „Mag ik in dit verband vragen, hoe u in het algemeen den toestand op grond van de wapenstilstandsvoorwaarden beoordeelt?"

Antwoord: „Ik beoordeel de door de Sovjets bekend gemaakte wapenstilstandsvoorwaarden precies zooals zij zijn bedoeld. Haar doel is, zooals van zelf spreekt, Finland in een toestand te brengen, waarin een verdere tegenstand onmogelijk wordt, om dan datgene aan het Finsche volk te voltrekken, wat Molotof indertijd reeds te Berlijn heeft geëischt. Met welke frasen en onder welke voorwendsels deze voorwaarden der Sovjets ook worden bekend gemaakt, is practisch volkomen onverschillig. Het gaat er hier slechts om, het slachtoffer een lus om den hals te leggen, om die dan te gegevener tijd te kunnen aantrekken. Dat Sovjet-Rusland zich tot dezen stap gedwongen ziet, is slechts het bewijs, hoe sceptisch het zijn militaire mogelijkheden zelf beoordeelt. Aan de uiteindelijke bedoeling van het bolsjewisme kan niemand twijfelen, nl. uitroeiing der niet-Russisch-bolsjewistische volkeren in Europa, en in dit geval vooral uitroeiing van de Finnen. Om dit doel te bereiken, heeft men zooals onze tegenstanders openlijk toegeven, den zenuwenoorlog tegen Finland ontketend."

Vraag: „Meer dan eens is de vraag opgeworpen eener garantie voor Finland van de zijde van Engeland en de Ver. Staten. Wat dunkt u van dergelijke garanties voor Finland?"

Antwoord: „De vragen van garanties voor Finland van de zijde van Engeland en de Ver. Staten konden slechts het doel nastreven, den Finnen de onderwerping aantrekkelijker te maken. In de practijk is elke garantie der Engelschen of der Amerikanen een utopie. Noch Engeland, noch de Ver. Staten zouden bij machte zijn een zegevierend Sovjet-Rusland ook maar de geringste voorwaarden te stellen over de definitieve doelstelling, zelfs wanneer zij dit zouden willen. In werkelijkheid echter hebben zoowel Engeland als Amerika niet den geringsten eerlijken wil, een dergelijken invloed te oefenen. In beide landen regeeren dezelfde krachten, zij het ook onder een burgerlijk masker gecamoufleerd, die in Sovjet-Rusland volkomen openlijk de macht bekleeden. Wat Amerikaansche garanties betreft, zoo heeft Duitschland reeds na afloop van den wereldoorlog zijn ervaringen daarmede opgedaan. De plechtig toegezegde 14 punten van Wilson waren, nadat Duitschland de wapens had neergelegd, vergeten. De practische werkelijkheid leidde in elk afzonderlijk geval tot het tegendeel van hetgeen men toendertijd het Duitsche volk heel plechtig had toegezegd. Wat Britsche garanties waard zijn, dat is met het geval Polen op eclatante wijze bewezen. Overigens staan Engeland en Amerika zelf voor ernstige binnenlandsche crises, en de vraag is niet, of zij bij machte zijn het bolsjewisme voorwaarden te stellen, doch hoe lang het hun zal gelukken, de bolsjewistische revolutie in hun eigen landen te verhinderen. Zooals tot dusver nog altijd in het leven der volkeren, is de eenige garantie voor het bestaan van een natie, de eigen kracht."

(V. b. Finsch/Russ. onderh. 5870 A; Hitler 5871 F; Koning Gustaaf 5804 C)

B. FRANKRIJK — Emigrantenregeering - Pucheu terechtgesteld —

20 Mrt. — Naar Reuter uit Algiers meldt is de vroegere Fransche minister van binnenlandsche zaken, Pucheu, op 20 Maart doodgeschoten. **(V. b. 5876 A)**

Marcel Déat benoemd tot minister van Arbeid —

20 Mrt. — De voormalige Fransche minister en hoofdredacteur van de „Oeuvre", Marcel Déat, is 16 Maart jl. benoemd tot minister van Arbeid en tot staatssecretaris voor de nationale solidariteit. De staatssecretaris van openbare gezondheid en gezinsleven, Grasset, is benoemd tot minister.

(V. b. Kabinet 5821 D; Déat 5455 A)

Arbeidsdienstplicht - Een millioen Fransche arbeiders in Duitschland —

20 Mrt. — Naar de N. R. Crt. uit Parijs meldt, heeft de Fransche minister-president in een recenten ministerraad aanvullende mededeelingen gedaan inzake de wet nopens den arbeidsplicht. De wet zelve dateert reeds van 4 September 1942 waarbij het beginsel van den verplichten arbeid werd aanvaard; ze is moeilijk te scheiden van de wet, welke het zenden van Fransche arbeiders naar Duitschland mogelijk maakt. Thans is de leeftijdsgrens voor mannelijke personen uitgebreid van zestien tot zestig jaar en voor vrouwelijke personen zonder kinderen van 18 tot 45 jaar. Van arbeid in het buitenland zijn vrijgesteld mannelijke personen beneden achttien jaar en gehuwde vrouwelijke personen. Tevens zijn vrijgesteld zij, die kunnen aantoonen meer dan dertig uren per week in het landsbelang werkzaam te zijn. Voor eenigerlei arbeid in het

buitenland kunnen slechts worden uitgezonden arische arbeiders tusschen 18 en 45 jaar met minder dan vier kinderen, doch geen oud-krijgsgevangenen, geen oud-strijders van het vrijwilligerslegioen tegen het bolsjewisme en geen Elzassers of Lotharingers. Vrouwen beneden 25 jaren zullen in fabrieken harer woonplaats worden te werk gesteld, zoodat ze elken avond naar haar domicilie kunnen terugkeeren. De minimumduur van den arbeid in Frankrijk of elders is vastgesteld op 48 uur per week.
Inzake het aantal Fransche arbeiders welke in Duitschland te werk zullen worden gesteld zijn nog geen officieele cijfers voorhanden, doch officieus verluidt, dat het aantal op ongeveer 1 millioen wordt geschat. **(V. b. Arb.dienstpl. 5837 F)**

A. **INSULINDE — Java - Economische ontwikkeling - Arbeidsdienst —**
20 Mrt. — Het Japansche militaire bestuur heeft de bedrijfsorganisatie op Java vereenvoudigd in het belang van de zelfvoorziening van de Japansche troepen en de grootst mogelijke productie van belangrijk oorlogsmateriaal. Zoo is het aantal onderafdeelingen in de verschillende afdeelingen van het bedrijfsleven verminderd. De industrieele afdeeling, vroeger uit vijf afdeelingen bestaande, telt thans nog: 1. de afdeeling voor bedrijfsleiding, welke verantwoordelijk is voor het beheer van alle industrieën op Java; 2. de mijnbouw- en industrieele afdeeling, welke verantwoordelijk is voor de vergrooting van de minerale productie, de uitbreiding van verschillende takken van industrie en de electriciteitsvoorziening; 3. de landbouwafdeeling. Wegens het gebrek aan werkkrachten is per 1 Maart een arbeidsdienst op Java ingevoerd.

— Tweejarige bezetting - Japansche verklaring —
De woordvoerder van het Japansch militair bestuur heeft ter gelegenheid van den 2den verjaardag van de bezetting van Java o.m. verklaart: „Nadat men op den wensch van de bevolking om aan de verdediging van haar vaderland mede te werken, door de oprichting van een vrijwillig hulpcorps, is ingegaan, is intusschen de opleiding van een Javaansch officierencorps derwijze gevorderd, dat thans met de opleiding van de recruten kan worden begonnen. Ook de politieke medewerking van de inlanders door hun raadgevende comité's heeft tot goede uitslagen ten opzichte van de omschakeling van het land voor den totalen oorlogsinzet geleid."

— Vorming eener emigrantenregeering in Australië - Heroveringsplannen —
In de Anglo-Amerikaansche berichtgeving is, zoo berichtte het C.D., sinds de bezetting van Nederlandsch Oost-Indië alleen sprake geweest van een Ned. Ind. comité, hetwelk ook wel het „Comité-Van der Plas" werd genoemd, naar den voorzitter, het vroegere lid van den Raad van Indië van dien naam. Dit comité heeft nooit een zeer groote rol gespeeld en uitsluitend administratief werk verricht. In den beginne heeft het veel moeite gedaan om jeugdige Nederlanders en Indonesiërs aan te werven teneinde de Ned. Ind. strijdkrachten, die naar Australië waren gevlucht — in de eerste plaats vliegers, maar daarnaast ook vlootpersoneel en kleine contingenten landleger — zooveel mogelijk te versterken. In den zomer van het vorige jaar maakte het „Comité Van der Plas" bekend, dat de opleiding van Nederlandsche militairen in Australië was stopgezet en dat er in plaats daarvan cursussen werden gegeven, die ten doel hadden jeugdige Nederlanders en Indonesiërs op te leiden tot ambtenaren om onmiddellijk na de herovering het binnenlandsch bestuur van N. O. Indië op zich te kunnen nemen.
Dezer dagen nu heeft de minister van koloniën der geëmigreerde Nederlandsche regeering te Londen, de vroegere vice-gouverneur-generaal van N. O. Indië, dr. H. J. van Mook, die op het oogenblik een inspectiereis door Australië maakt, verklaard, dat er inderdaad geen Nederlandsch-Indische regeering bestaat, maar dat het wel in de bedoeling ligt er binnenkort, nl. in Juni a.s., een te vormen. Dit feit zal uitsluitend formeele beteekenis hebben daar de hoofden der departementen zonder uitzondering uit het „Comité-Van der Plas" gekozen zullen worden, zoodat in feite alleen dit comité een meer officieel karakter krijgt dan het tot nu toe had. De Nederlandsche luchtstrijdkrachten in het Verre Oosten en ook de Nederlandsche vlootstrijdkrachten in het Zuidwesten van den Stillen Oceaan — voornamelijk onderzeeërs en verder eenige kleinere eenheden — blijven uiteraard onder het intergeallieerde opperbevel staan en ook de nieuw op te richten Ned.-Indische regeering is natuurlijk afhankelijk van het departement van koloniën.
Dr. Van Mook zeide verder, dat het niet het plan is der geëmigreerde Nederlandsche regeering te Londen om de herovering van N. O.-Indië over te laten aan de Geallieerden, maar dat er in tegendeel voor dit doel dadelijk na de bevrijding van Nederland een zeer sterke troepenmacht zou worden gemobiliseerd. Cijfers noemde dr. Van Mook in dit verband niet, maar reeds eerder heeft men te Londen gesproken over een Nederlandsch leger van 400.000 tot 500.000 man. Wat de kwestie betreft of de Geallieerden, na een eventueele herovering van N. O.-Indië op de Japanners, de territoriale integriteit van deze gebieden zouden erkennen en of zij dus m.a.w. N. O.-Indië in zijn geheel zouden teruggeven aan Nederland, verklaarde dr. Van Mook pathetisch „dat deze kwestie zelfs nooit ter sprake was gekomen".
Voorts deelde het „C.D." mede, dat door den Australischen premier Curtin onlangs in het parlement was gesproken over een Nederlandsch-Indische regeering die in Australië gastvrijheid zou genieten en alle mogelijke hulp en steun zou ontvangen.
(V. b. Insulinde 5876 F; Java 5782 C; dr. Van Mook 4975 E)

B. **ITALIE (Koninkrijk) — Sovjet-Unie knoopt diplomatieke betrekkingen aan —**
20 Mrt. — Te Napels werd 13 Maart officieel medegedeeld, dat de diplomatieke betrekkingen tusschen de Sovjet-Unie en de regeering-Badoglio met een gelijktijdige uitwisseling van ambassadeurs zijn hersteld. Tot dusver bestond de vertegenwoordiging der geallieerden bij Badoglio in het medelidmaatschap van de geallieerde adviseerende commissie.

— Vereenigde Staten verzoeken om inlichtingen —
20 Mrt. — Reuter meldt uit New York, dat Roosevelt en Hull 15 Maart een bespreking hebben gehad. Een Amerikaansch agentschap meldt, dat de Ver. Staten Moskou om een verklaring hebben verzocht nopens de erkenning van Badoglio. **(V. b. 5871 B)**

C. **ITALIE (Republ.) — Pers - Gayda omgekomen —**
20 Mrt. — Bij den luchtaanval van 14 Maart van Anglo-Amerikaansche vliegtuigen op Rome is de voormalige hoofdredacteur van de „Giornale d'Italia", Virginio Gayda, om het leven gekomen. De woning van Gayda werd door een voltreffer in puin gelegd. Gayda bevond zich op dit moment in zijn werkkamer. Ook zijn moeder en zijn zuster werden gedood. **(V. b. Giornale d'Italia 5612; Gayda 3735 C)**

— Vooraanstaande industrieelen in arrest —
20 Mrt. (A.N.P.) — Blijkens een bericht in den „Völkischer Beobachter" is in den laatsten tijd een groot aantal Italiaansche industriemagnaten, die indertijd aan de revolutie van Badoglio hebben medegewerkt, gearresteerd. Onder hen bevinden zich graaf Volpi di Misurata, de ongekroonde koning van de Italiaansche electriciteitsindustrie, ingen. Guido Donegani, pres. van de „Montecatini", 't grootste Italiaansche chemische concern, en Franco Marinotti, de president van de Snia Viscosa, de Italiaansche kunstzijdeindustrie. Senator Luigi Burgo, een papier-magnaat, van wien bekend is, dat hij Badoglio met minstens honderd millioen lire ondersteund heeft, is naar het buitenland gevlucht.

D. **SLOWAKIJE — Vijfjarig bestaan van den staat —**
20 Mrt. — Op 13 en 14 Maart herdacht Slowakije het feit, dat het nu vijf jaar geleden zijn zelfstandigheid verkreeg. In verband hiermede kwamen in Presburg de leiders van de Hlinka-garde in een feestelijke samenkomst bijeen, waar de president van Slowakije en opperste bevelhebber van de Hlinka-garde, dr. Tiso, een rede hield, waarin hij op de historische beteekenis van 13 en 14 Maart in 1939 voor Slowakije wees. De Führer had den Slowaakschen president een in hartelijke bewoordingen vervat telegram gezonden om hem zijn gelukwenschen, ter gelegenheid van den Slowaakschen nationalen dag, te doen toekomen.
(V. b. Onafhank. uitger. 3702 A)

E. **TURKIJE — Rusjen Esjiref Unaydin benoemd tot ambassadeur te Londen —**
20 Mrt. — De Turksche regeering heeft 17 Maart de Britsche regeering om agrement verzocht voor Rusjen Esjiref Unaydin als opvolger van den afgetreden Turkschen ambassadeur te Londen, Orbay. **(V. b. Turksche amb. 5877 D)**

F. **VER. STATEN — Japansche opgave der vlootsterkte in den Stillen Oceaan —**
20 Mrt. — Uit een in de „Westfäl. Landesztg" gepubliceerde correspondentie uit Tokio blijkt, dat de Japanners de sterkte van de Ver. Staten in den Stillen Oceaan als volgt schatten: Wat de landstrijdkrachten betreft, schatten de Japanners de landingstroepen der Amerikanen op Nieuw-

Guinea, Bougainville, Nieuw-Mecklenburg (Nieuw Brittannië), op de Admiraliteits-, de Gilbert- en de Marshalleilanden op 100.000 man en de Amerikaansche bezetting op de Aleoeten op 30.000 man. De luchtmacht der Amerikanen bedraagt in genoemde gebieden ca. 4 à 5000 vliegtuigen. De vlootstrijdkrachten worden als zeer sterk beschouwd. Vijf slagschepen der „Montana"-klasse à 60.000 ton, vijf der „Iowa"-klasse à 50.000 ton en zes der „Washington"-klasse à 40.000 ton moeten in dienst zijn, benevens 25 vliegkampschepen, eenige dozijnen kruisers, ongeveer 150 torpedojagers en 150 duikbooten. Bij de genoemde moderne slagschepen komen nog 10 slagschepen van verouderd type. Daar er ook eenige Britsche oorlogsschepen uit de Middellandsche Zee naar den Stillen Oceaan zijn gezonden, geeft Tokio thans openlijk toe, dat de vlootsterkte van de tegenstanders bijna dubbel zoo groot is als de Japansche.

(V. b. Am. vloot 5145 D)

A. **VER. STATEN — Weermacht - Zoon van Roosevelt in Duitsche krijgsgevangenschap —**

20 Mrt. — Naar „Volk en Staat" meldt is de oudste zoon van president Roosevelt bij een luchtaanval op Duitschland krijgsgevangen gemaakt. Elliot Roosevelts vliegtuig werd getroffen, maar hij kon zich door middel van een valscherm redden. Zijn gevangenneming zou door het Amerikaansche departement van Oorlog zijn bevestigd.

Ook de grooten, aldus „Volk en Staat", betalen in dezen oorlog hun tol aan Mars. Het is bekend, dat Jacob Stalin, zoon van den dictator, twee jaar geleden bij Witebsk in krijgsgevangenschap is geraakt. Zoo sneuvelden o.a. Mussolini's zoon Bruno, kapitein Horthy, zoon van den Hongaarschen Rijksregent, een zoon van maarschalk Gort, een zoon van maarschalk Keitel, twee zonen van maarschalk von Blomberg, drie zonen van von Bülow (op één dag), een neef van prins Starhemberg, een kleinzoon van keizer Wilhelm II en andere leden van het huis von Hohenzollern, een zoon van generaal Dittmar, de jongste zoon van grootadmiraal Dönitz, enz. Een zoon van Molotof en een neef van generaal Alexander bevinden zich in Duitschland als krijgsgevangenen. **(Stalin's zoon gev. 4774 A; Bruno Mussolini verong. 4788 D; Horthy's zoon 5217 E)**

B. **IJSLAND — Sovjet-gezant aangekomen —**

20 Mrt. — De Sovjet-Russische gezant Krassilnikov is 15 Maart, vergezeld van zijn medewerkers in Reykjavik aangekomen. In een interview met de IJslandsche pers gaf de gezant uiting aan zijn wensch om tusschen de Sovjet-Unie en IJsland vriendschappelijke betrekkingen tot stand te brengen. **(V. b. IJsland 5814 D)**

C. **GENEESKUNDE — Nieuw middel tegen suikerziekte —**

Tot dusver bestond veelal de meening, dat suikerziekte wordt veroorzaakt door tekort aan insuline. Nieuwere onderzoekingen hebben aan het licht gebracht, dat twee verschillende hormonen de suikerstofwisseling van het menschelijk organisme regelen; in de eerste plaats het insuline, dat tot taak heeft het suikergehalte van het bloed te drukken, en voorts een hormoon uit de hypophyse, dat een tegengestelde werking heeft. Gebleken is nu, dat veelal niet tekort aan insuline maar een te veel aan hypophyse hormonen suikerziekte veroorzaakt. Dit heeft geleid tot de samenstelling van een nieuw geneesmiddel, dat bereid wordt uit de aanhangseltjes van de rijpende maïskolven. Bij onderzoekingen is dit middel zeer deugdelijk gebleken. Het kan weliswaar de taak van het ontbrekende insuline in den eigenlijken zin des woords niet overnemen, maar het vermindert de productie van bloedsuiker, zoodat geen insuline behoeft te worden toegediend, en het door het lichaam zelf voortgebrachte insuline voldoende is om het suikergehalte van het bloed binnen de vereischte grenzen te houden. Met de productie van dit geneesmiddel is reeds een aanvang gemaakt. (Alg. H'blad)

(V. b. Nwe geneesm. 5858 B)

D. **SUIKER — Britsch-Indische verdringt Javasuiker.**

20 Mrt. — Als gevolg van het in 1931 ingevoerde beschermende recht voor de Britsch-Indische suikerindustrie steeg de suikerproductie in dat land in het tijdvak van 1930—1931 tot 1937—1938 van 377.000 ton tot 1,07 millioen ton. In denzelfden tijd nam het aantal suikerfabrieken van 24 op 154 toe. Het laat zich begrijpen, dat een dergelijke uitbreiding der suikerproductie niet zonder invloed bleef op den suikerinvoer, welke van 1930—1931 tot 1937—1938 van 901.000 ton tot 22.000 ton daalde. Deze ontwikkeling was van zeer ongunstigen invloed op de suikerindustrie van Java, welke tot een ingrijpende productiebeperking moest overgaan. Java genoot in zooverre een zekere bescherming tegen de Britsch-Indische concurrentie, dat op grond van het internationale suikerverdrag Britsch-Indië, behalve naar Birma, geen suiker mocht exporteeren. Deze bepaling is sinds 31 Augustus 1942 echter niet meer van kracht, daar Britsch-Indië toen de internationale suikerconventie opzegde. Dat Britsch-Indië de gelegenheid heeft aangegrepen om zijn productie te verhoogen, blijkt wel uit een publicatie van F. O. Licht over de geraamde wereldsuikerproductie in 1942—1943. In dat jaar bedroeg de Britsch-Indische productie aan witte suiker 1.47 millioen ton, tegen 1.02 millioen in het campagnejaar 1941—1942. De suikerproductie van Java liep in denzelfden tijd terug van 1,37 millioen op 0,51 millioen ton. **(V. b. Suiker 5716 B)**

E. **FRANKRIJK — Agrarische problemen —**

De talrijke ruïnes, welke men vooral in het Zuiden van Frankrijk aantreft en die nauwelijks nog den naam van boerderij kunnen dragen, zijn wel is waar een typisch teeken van het verval van een deel van het vroegere Fransche boerendom, doch dit neemt nog niet weg, dat men niet alle Fransche landbouwers over één kam mag scheren en als ondeskundigen mag betitelen. Het klimaat is in dit deel van Europa wel is waar mild en gunstig, doch de bodemgesteldheid vertoont zeer sterke verschillen en vooral in centraal-Frankrijk en de Middellandsche Zee-zone zijn er armtierige gebieden, waar de bodemgesteldheid nauwelijks deugt voor het weiden van schapen. Dit neemt echter niet weg, dat in den Franschen bodem nog groote reserves rusten en dat de zelfvoorzieningsgraad van 83% , zooals dit vóór het uitbreken van den oorlog gold, in geen enkel opzicht de verhoudingen aangeeft, zooals deze bij een intensief bewerken van den grond te bereiken zouden zijn.

Men moet echter eenig voorbehoud maken en niet dadelijk den Franschen boer de schuld geven van deze ongunstige verschijnselen. Ook in Frankrijk werd nl. in de laatste tientallen jaren een regeeringspolitiek gevoerd, welke sterk op de koloniën en op den invoer uit het buitenland georiënteerd was, terwijl de trek naar de industrie-centra de boerenbevolking vaak voor onoplosbare arbeidsproblemen heeft gesteld. De gedurende tientallen jaren doorgevoerde extensiveering van den landbouw heeft naast vermindering van de opbrengst per H.A., wijzigingen in de bodemstructuur en de algemeene landbouwstructuur veroorzaakt, welke in flagranten strijd zijn met de moderne productiemethoden. Zoo is bijv. de akkerbouw van 25.588 H.A. in 1882 tot 19.486 in 1939 gedaald. Hiertegenover is het weideland echter in dezelfde periode met bijna 100% toegenomen. Op het gebied van den akkerbouw is in dezelfde periode de tarweteelt met 39% , de gerstverbouw eveneens met 39% en de roggeverbouw zelfs met 69% afgenomen, terwijl de teelt van voedergewassen sterk is toegenomen. Ook een te ver doorgevoerde verkaveling van gronden heeft tot moeilijkheden geleid. Zoo bestond bijv. in een gemeente van het departement Loire de beteelbare oppervlakte uit 2.179 H.A., verdeeld in ruim 48.000 perceelen. In Oost-Frankrijk dient bij niet minder dan 50% der beteelbare oppervlakte samenvoeging van bedrijven te worden doorgevoerd, in het Zuiden en het Zuidwesten van het land bij 36% , in 't centrum bij 31% en in andere deelen des lands naar percentages, welke varieeren van 17—30% .

De Fransche boer gaat echter steeds meer inzien, dat niet alleen in oorlogstijd, doch bij een juiste landbouwpolitiek ook na dezen tijd de afzetmogelijkheden voor de Fransche bodemproducten gunstig zullen blijven van wege de gunstige verkeersverbindingen met de drukbevolkte industriecentra van Frankrijk en België eenerzijds en andere afzetgebieden van Europa anderzijds. De Fransche tuinbouw heeft naar de Fransche en Belgische industrie-centra regelmatig kunnen verzenden, doch men ziet thans in, dat ook voor broodgraan deze gebieden vele mogelijkheden bieden. Het thans doorgevoerde productie-program wordt dan ook niet gezien als een noodoplossing, doch wel degelijk als een onderdeel van het groote wederopbouwprogram van Frankrijk. (Telegraaf)

(V. b. 5169 E en 4777 G)

F. **HONGARIJE — Militaire samenwerking met Duitschland versterkt —**

22 Mrt. — De B-correspondent van het A.N.P. meldde 21 Maart: Sedert geruimen tijd is er reeds sprake van geweest, dat de deelneming van de landen in Zuidoost- en Midden-Europa aan den oorlog geactiveerd zou worden. Ook eenige bezoeken aan het hoofdkwartier van den Führer wezen er op, dat de besprekingen dienaangaande begonnen waren. Tot dusver werden officieel nog geen nadere bijzonderheden verstrekt. De vermoedens en de geruchten over deze activeering waren de laatste dagen wel herhaaldelijk het onderwerp van gesprekken in politieke kringen, doch daar geen positieve aanwijzingen ter beschikking stonden, onthield men zich officiëel nog van

commentaar. Eerst op 21 Maart heeft de spreker van het Duitsche ministerie van Buitenlandsche Zaken in de conferentie voor de buitenlandsche pers een einde aan de spanning gemaakt. Gesandter Schmid zeide, dat de gebeurtenissen in Zuidoost-Europa niets geheimzinnigs hebben en dat men er rustig en openhartig over spreken kan. De ontwikkeling van den oorlog heeft een organisatie en een nieuwe opstelling van alle beschikbare krachten noodzakelijk gemaakt. Na wederzijdsch overleg hebben Duitschland en zijn bondgenooten in het Zuidoosten en midden van Europa besloten alle krachten voor den oorlog te mobiliseeren en tot nog nauwere samenwerking over te gaan.

— Dr. E. Vessenmeyer benoemd tot Duitsch gezant in Budapest —

De Führer heeft 22 Maart op voorstel van den rijksminister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop, dr. Edmund Vessenmeyer benoemd tot gezant en gevolmachtigde van het Groot-Duitsche Rijk in Hongarije. Von Jagow, die tot dusver Duitsch gezant in Hongarije was, heeft een functie gekregen aan het Auswärtige Amt.

— Regeering Von Kallay afgetreden; Doeme Stojay premier en minister van Buitenlandsche Zaken —

23 Mrt. — Het Hongaarsche persbureau M.T.I. heeft 22 Mrt. het volgende officieele communiqué gepubliceerd: Teneinde, in het kader van de gemeenschappelijke oorlogvoering der in het Driemogendhedenpact verbonden Europeesche naties tegen den gemeenschappelijken vijand, Hongarije ter zijde te staan, vooral om de doeltreffende bestrijding van het bolsjewisme door de mobilisatie van alle krachten en het tot stand brengen van uitgebreide beveiligingen te versterken, zijn op grond van onderling overleg Duitsche troepen in Hongarije aangekomen.
In de plaats van de afgetreden tot dusver aan het bewind zijnde regeering heeft de rijksbestuurder de vorming van een nieuwe regeering opgedragen aan Stojay, tot dusver gezant te Berlijn.
Het kabinet is als volgt samengesteld:
Minister-president en minister van Buitenlandsche Zaken: Doeme Stojay.
Minister zonder portefeuille, belast met de vervanging van den minister-president: Jenoe Rasch.
Binnenlandsche Zaken: Andor Jaross.
Financiën: Lajos Remenyi-Schneller.
Nijverheid: Lajos Szass.
Handel en Verkeer: Anfal Kunder.
Landbouw en Voedselvoorziening: Bela Jourczek.
Minister van Justitie, voorloopig belast met de leiding van het ministerie van Eeredienst en Onderwijs: Istvan Antal.
Honved-minister: Lajos Csatay.

Levensloop ministers.

De Hongaarsche premier en minister van Buitenlandsche Zaken, Doeme Stojay, werd in 1883 te Boedapest geboren. Als officier heeft hij deelgenomen aan den wereldoorlog. Later werd hij ingedeeld bij den generalen staf. In 1924 werd Stojay benoemd tot militair attaché in Berlijn en op 19 December 1935 tot gezant in de Duitsche Rijkshoofdstad. Zijn werk stond in dienst van de traditioneele Duitsch—Hongaarsche vriendschap. Luit.-veldmaarschalk b.d. Stojay is een vertegenwoordiger van den Hongaarschen soldaat, die zijn wapenbroederschap met de Duitschers reeds in den wereldoorlog op de slagvelden heeft bewezen.
De plaatsvervangende minister-president, Jenoe Rasch, was vroeger chef v. d. Hongaarschen generalen staf en minister van oorlog. Hij is lid van de Hongaarsche vernieuwingspartij van Imredy.
Andor Jaross, minister van Binnenlandsche Zaken, was in het vroegere Cechoslovakije leider der Hongaarsche minderheid. Ook hij is lid van de partij van Imredy en staat bekend als groot tegenstander van het liberalisme en van de joden.
Lajos Szass, thans minister van Industrie, was in het oude kabinet minister voor de Voedselvoorziening.
De minister voor Handel en Verkeer, Anfal Kunder, is een nieuw lid van het Hongaarsche kabinet. Hij nam reeds deel aan den strijd tegen het bolsjewisme van Bela Kun in het kader van de Hongaarsche jeugd. In vroegere kabinetten was hij eveneens minister voor Handel en Verkeer en leider van het bureau voor den buitenlandschen handel.
Bela Jourczek, minister van Landbouw en Voedselvoorziening, heeft zich buitengewoon verdienstelijk gemaakt voor de vergrooting van de landbouwproductie.
De minister van Justitie, Antal, was in 't oude kabinet minister van Propaganda. Hij behoorde tot de naaste medewerkers van Gömbös en was lid van de antisemietische beweging tot bescherming van het ras. Bovendien maakte hij naam als nationale studentenleider na den wereldoorlog.
De minister van Oorlog, Lajos Csatay, was als zoodanig reeds lid van de regeering van Kalay, terwijl ook de minister van Financiën, Lajos Remenyi-Schneller deel uitmaakte van de regeering van Kalay. Remenyi-Schneller is een der bekendste economische en financieele deskundigen van Hongarije.

— Karpatenpassen door Duitsche troepen bezet —

Duitsche troepen hebben onmiddellijk na hun opmarsch de Karpatenpassen bezet, die voor de verdediging van het land uiterst belangrijk zijn. Deze maatregel is in vriendschappelijk overleg tusschen Hitler en von Horthy genomen.
(V. b. Kabinet 5611 B; Terugk. troepen v. h. Oostfr. 5766 E)

A. **FINLAND — Wapenstilstandsonderhandelingen - Antwoord aan de Sovjet-Unie gepubliceerd —**

22 Mrt. — De Finsche regeering heeft, zoo wordt in het officieele communiqué, dat 21 Maart werd gepubliceerd, gezegd, op 29 Februari den Rijksdag mededeeling kunnen doen van de wapenstilstandsvoorwaarden, die staatsraad Paasikivi van de Sovjet-gezante in Stockholm had ontvangen en die reeds eerder gepubliceerd zijn.
Toen de aanvaarding dezer voorwaarden in den voorgelegden vorm niet in aanmerking was gekomen, had de Finsche regeering toch niet de mogelijkheid van verdere onderhandelingen van de hand willen wijzen. Derhalve heeft zij den Rijksdag voorgesteld het contact voort te zetten. De meerderheid van den Rijksdag heeft de opvatting der regeering goedgekeurd. Aan de Sovjet-Russische regeering werd medegedeeld, dat de wapenstilstandsvoorwaarden nauwkeurig waren bestudeerd, en werd voorgesteld, dat de Finsche regeering de mogelijkheid zou worden gegeven haar eigen meening omtrent alle met de voorwaarden in verband staande problemen tot uitdrukking te brengen.
De Sovjetregeering heeft echter het antwoord der Finsche regeering volkomen onbevredigend genoemd. In haar antwoord deelde zij mede, dat de overhandigde wapenstilstandsvoorwaarden beschouwd moesten worden als minimale en elementaire voorwaarden en dat eerst na de aanvaarding daarvan de mogelijkheid bestond over het staken der vijandelijkheden te onderhandelen. Voorts eischte zij een positief antwoord binnen een bepaalden termijn. Daarop heeft minister-president Linkomies in de geheime Rijksdagzitting van 14 Maart, waarin hij het Finsche voorstel, benevens het uit Moskou ontvangen antwoord bekendmaakte, vastgesteld, dat er onder deze omstandigheden geen andere mogelijkheid bestond dan een afwijzend antwoord op de eischen der Sovjet-unie te geven.
In het antwoord aan de Sovjet-unie heeft de Finsche regeering er opnieuw op gewezen, hoe noodzakelijk het voor den Finschen Rijksdag geweest zou zijn nauwkeuriger te worden ingelicht omtrent de formeele interpretatie der verschillende punten, alsook omtrent den feitelijken inhoud der voorwaarden. Ondanks haar streven tot herstel van de vreedzame betrekkingen heeft de regeering het echter niet mogelijk geacht de voorwaarden, die het bestaan der natie diep zouden beïnvloeden, van te voren aan te nemen, zonder eerst zekerheid te hebben omtrent haar inhoud en haar interpretatie.

— Verklaring der Sovjet-Unie —

23 Mrt. — Door Radio Moskou is 22 Maart een mededeeling verspreid, afkomstig van het inlichtingenbureau van het commissariaat voor Buitenlandsche Zaken over de Sovjet-Russisch-Finsche betrekkingen. In deze mededeeling wordt gezegd, dat genoemd inlichtenbureau den 1sten Maart de Sovjet-Russische wapenstilstandsvoorwaarden voor Finland bekend heeft gemaakt. Den 8sten Maart heeft het Sovjet-Russische gezantschap te Stockholm het antwoord van de Finsche regeering ontvangen, waaruit bleek, dat het de Finsche regeering moeilijk viel, de voorwaarden zonder voorafgaande bespreking te aanvaarden. Den 10den Maart heeft de Sovjet-regeering daarop de Finsche regeering medegedeeld, dat zij het antwoord onvoldoende achtte. Daarbij werd er de opmerkzaamheid der Finsche regeering op gevestigd, dat de Sovjet-Russische wapenstilstandsvoorwaarden minimale en elementaire eischen vormden en slechts na aanvaarding van deze voorwaarden door de Finsche regeering Sovjet-Russisch—Finsche onderhandelingen over staking der oorlogshandelingen mogelijk waren. De Sovjet-regeering heeft ook medegedeeld, dat zij tot 18 Maart op het antwoord der Finsche regeering zou wachten. Deze heeft echter den 17en Maart een „negatief antwoord" gegeven. De Sovjet-Russische verklaring zegt ten slotte, dat de Finsche regeering aldus de geheele verantwoordelijkheid voor de gevolgen op zich heeft genomen.
(V. b. 5884 A)

DE WERELDOORLOG

A. **DUITSCHLAND — Krijgsverrichtingen - Sterke Sovjet-Russische druk tusschen Boeg en Dnjestr; Winnitza en Smerinka ontruimd; Gevechten ten Westen van den Dnjestr - Luchtaanvallen op München, Friedrichshafen, Frankfurt a. M., Ludwigshafen, Berlijn, Hull en Londen; Majoor zur Lippe-Weissenfeld gesneuveld - Zware gevechten om het bezit van Cassino; geallieerde aanvallen afgeslagen - 46.000 ton door Duitsche duikbooten vernietigd —**

OOSTELIJK FRONT —

19 Mrt. — Het opperbevel van de weermacht maakt bekend: Aan den benedenloop van de Boeg hebben de Sovjets talrijke vergeefsche aanvallen op de Duitsche bruggenhoofden ondernomen. Tusschen den middenloop van de Boeg en den Dnjestr duren de gevechten met opdringende vijandelijke strijdkrachten voort. Aan den bovenloop van de Boeg, alsmede tusschen Proskoerof en Tarnopol zijn aanvallen der bolsjewisten mislukt. In het gebied Krzemieniez—Kowel werden vijandelijke aanvallen afgeslagen of opgevangen. In den centralen frontsector is de gevechtsactiviteit weer opgeleefd. Plaatselijke aanvallen van den vijand op den Zuidelijken oever van de Pripet, ten Zuiden van de Berezina, aan den autoweg van Smolensk en ten Zuidoosten van Witebsk zijn mislukt. In het Noorden van het Oostelijke front is de kracht der vijandelijke aanvallen verminderd.
20 Mrt. — Op het bruggenhoofd Nikolajef, in het gebied van Wosnessensk en ten Noordoosten van Perwomaisk bleven vijandelijke aanvallen zonder resultaat. Tusschen den middenloop van de Boeg en den Dnjestr werd de vijandelijke druk sterker. Winnitza werd na vernieling van alle voor den oorlog belangrijke installaties volgens bevel ontruimd. Ten Oosten van Proskoerof werden gedeelten van bolsjewistische infanteriedivisies uiteengeslagen. Ook tusschen Proskoerof en Tarnopol werden den bolsjewisten zware verliezen toegebracht. In het gebied van Krzemieniez en bij Kowel zijn onze troepen nog steeds in een zwaren afweerstrijd gewikkeld.
21 Mrt. — Ten Noordoosten van Nikolajef bleven vijandelijke aanvallen zonder resultaat. Aan de Beneden-Boeg werden bruggenhoofden der Sovjets door tegenaanvallen opgeruimd of vernauwd. In het gebied tusschen de Midden-Boeg en den Dnjestr kwam het slechts bij Smerinka tot hevige gevechten. Tusschen Proskoerof en Tarnopol drongen onze tegenaanvallen in de vijandelijke stellingen door. Een leemte in het front werd gesloten. In het gebied van Krzemieniez en bij Kowel, namen de vijandelijke aanvallen in hevigheid toe.
22 Mrt. — Aan den benedenloop van de Boeg vielen de Sovjets tevergeefs aan. Tusschen den middenloop van de Boeg en den Dnjestr duren de gevechten met numeriek sterker Sovjetstrijdkrachten voort. De stad Smerinka werd volgens bevel ontruimd. Tusschen Proskoerof en Tarnopol gingen de bolsjewisten opnieuw tot den aanval over. In het gebied van Brody leveren onze troepen zware afweergevechten. Het garnizoen van Kowel sloeg verscheidene vijandelijke aanvallen af.
23 Mrt. — Tusschen den middenloop van de Boeg en den Dnjestr, aan den Dnjestr zelf en in het gebied van Proskoerof—Brody woeden wisselvallige gevechten met superieure vijandelijke strijdkrachten voort. De bezetting van Kowel sloeg hernieuwde aanvallen der bolsjewisten af.
24 Mrt. — Aan het Oostelijk en Noordelijk front van de Krim, alsmede aan den benedenloop van de Boeg mislukten aanvallen der Sovjets. Tusschen den middenloop van de Boeg en den Dnjestr alsmede in het gebied van Proskoerof en Tarnopol duurde de afweerslag tegen numeriek sterkere bolsjewistische gevechtsgroepen voort. Ten Noordwesten van Kowel sloegen onze troepen de aanvallende Sovjets af en wierpen deze terug. Zuidoostelijk van Witebsk zette de vijand zijn vruchtelooze doorbraakpogingen voort.
25 Mrt. — Bij Nikolajef mislukten vijandelijke aanvallen. Pogingen van den vijand om den benedenloop van de Boeg over te steken, werden verijdeld. Tusschen den middenloop van de Boeg in de Oekraïne en den Dnjestr, alsmede ten Westen van den Dnjestr, in het gebied ten Noorden van Balti, bieden Duitsche en Roemeensche troepen den opdringenden vijand hardnekkigen tegenstand. Tusschen Proskoerof en Tarnopol stieten de Sovjets verder naar het Zuiden door. Ten Noordwesten van Kowel werden de bolsjewisten verder teruggeworpen. Ten Zuidoosten van Witebsk handhaafden de Duitsche troepen hun stellingen.

LUCHTOORLOG —

19 Mrt. — Amerikaansche bommenwerpers hebben in de afgeloopen 24 uur bij aanvallen op het Rijksgebied en op Duitsche steunpunten in Boven-Italië zware verliezen geleden. 98 vijandelijke vliegtuigen, waaronder 83 viermotorige bommenwerpers, werden neergeschoten. München, Friedrichshafen en Frankfort a. d. Main werden aangevallen.
20 Mrt. — Amerikaansche bommenwerpers vlogen op 19 Maart Zuidoost-Duitschland binnen en lieten op verscheiden plaatsen bommen vallen. 25 vijandelijke vliegtuigen werden vernietigd. Duitsche gevechtsvliegtuigen vielen Hull met talrijke bommen aan. In de aangevallen doelen ontstonden uitgebreide branden en ernstige verwoestingen.
21 Mrt. — Den 20en Maart vlogen Amerikaansche bommenwerpers naar Zuidwest-Duitschland en ondernamen aanvallen op Mannheim, Ludwigshafen en voorsteden van Frankfort a. d. Main.
22 Mrt. — Een nieuwe groote aanval van Duitsche gevechtsvliegtuigen op Londen veroorzaakte door het neerwerpen van bommen uitgebreide branden en verwoestingen.
23 Mrt. — Amerikaansche bommenwerpers vielen op 22 Maart Berlijn aan en wierpen zonder grondzicht bommen op verscheidene woonwijken. 19 vijandelijke vliegtuigen, waaronder 13 viermotorige bommenwerpers, neergeschoten. Na aanvallen op plaatsen in Midden-Duitschland ondernamen Britsche bommenwerpers aanvallen op plaatsen in het gebied van Rijn en Main, in het bijzonder op Frankfurt am Main. In het stadsgebied ontstond aanzienlijke schade. De bevolking had verliezen. Nachtjagers en luchtdoelartillerie vernietigden hierbij 55 viermotorige bommenwerpers.
24 Mrt. — Den 23en Maart vielen Duitsche gevechtsvliegtuigen het vijandelijke eilandensteunpunt Lissa aan de Adriatische kust aan. Er werden omvangrijke verwoestingen in het havengebied aangericht. Amerikaansche bommenwerpers vielen den 23sten Maart Noordwest- en Midden-Duitschland aan. Strijdkrachten der luchtverdediging vernietigden 51 vijandelijke vliegtuigen, waaronder 44 viermotorige bommenwerpers.
25 Mrt. — Amerikaansche bommenwerpers vlogen 24 Maart het Rijn-Main-gebied binnen en wierpen op verscheiden plaatsen bommen, in het bijzonder op Frankfort a. d. Main. Bij een nieuwen terreuraanval op Berlijn, in den nacht van 24 op 25 Maart, leden de Britsche vliegers zeer zware verliezen. 112 viermotorige bommenwerpers werden vernietigd. Er ontstonden branden en verwoestingen. De bevolking leed verliezen. Duitsche gevechtsvliegtuigen vielen opnieuw Londen aan. De aanval veroorzaakte krachtige ontploffingen en talrijke branden, die zich tot vlaktebranden uitbreidden. Majoor Egmont zur Lippe-Weissenfeld Gruppenkommandeur in een eskader nachtjagers en drager van het ridderkruis van het IJzeren Kruis met Eikenloof, is gesneuveld.

ZUIDELIJK FRONT —

19 Mrt. — Stoottroepen vernietigden aan het landingshoofd van Nettuno talrijke vijandelijke nesten van verzet. De vijand zette zijn aanvallen op Cassino voort. In een tegenaanval werd de in het Noordwesten van de plaats liggende burchtruïne heroverd.
20 Mrt. — In de avonduren van 19 Maart bracht een formatie Duitsche torpedovliegtuigen bij een aanval op een vijandelijk konvooi voor de kust van Noord-Afrika schade toe aan vijf geladen vrachtschepen met een gezamenlijken inhoud van meer dan 30.000 ton.
22 Mrt. — De vijand zette zijn aanvallen op Cassino zonder succes voort.
25 Mrt. — In Italië hervatte de vijand zijn doorbraakpogingen bij Cassino. De vijand leed zeer zware verliezen.

ZEEOORLOG —

25 Mrt. — Duitsche duikbooten brachten van konvooien in het Noorden van den Atlantischen Oceaan en op de Middellandsche Zee tien schepen met een inhoud van 46.000 b.r.t., alsmede vijf torpedojagers en escortevaartuigen tot zinken.
(V. b. Krijgsverr. 5880 A)

B. **JAPAN — Krijgsverrichtingen - Britsch-Indische grens door Japansche troepen gepasseerd —**

23 Mrt. — Het Japansche hoofdkwartier heeft op 23 Maart het volgende communiqué gepubliceerd: Onze van Centraal-Birma tot aan de Birmaansche grens opereerende strijdkrachten hebben half Maart de grens overschreden en rukken op Indischen bodem op om het nationale Indische leger te steunen. Terzelfdertijd zetten onze strijdkrachten den vernietigingsslag tegen de 17e Britsch-Indische divisie in het gebied van Taungzon voort. **(V. b. Krijgsverr. 5880 B)**

NEDERLAND IN OORLOGSTIJD (I)

In den loop van deze oorlogsjaren was het Nederlandsche straatbeeld beheerscht door een voortdurend wisselende keur van propagandaplaten van en voor instellingen van den nieuwen tijd. Wij stellen ons voor, zoover de plaatsruimte dit toelaat, op deze pagina's van diverse platenseries een fotomontage te brengen. De hier gepubliceerde serie heeft betrekking op den Nederlandschen Arbeidsdienst.

TENTOONSTELLING
Nederlandsche Arbeidsdienst
tezamen met den
REICHSARBEITSDIENST
TE ROTTERDAM, WESTZEEDIJK 145
VAN 11-21 OCTOBER
TOEGANG VRI
Opening ZATERDAG 11 OCTOBER 's middags
Dagelijks doorloopend geopend v. 9-19 uur. Ook
„Een Nederlandsche Arbeidsman leeft temidden va

TENTOONSTELLING

TE 'S-GRAVENHAGE
VAN 26 OCT. TOT 5 NOV.
IN DEN DIERENTUIN
TOEGANG VRIJ
DEN GEHEELEN DAG
GEOPEND VAN 9–19 UUR
OOK DES ZONDAGS

NEDERLANDSCHE
ARBEIDSDIENST

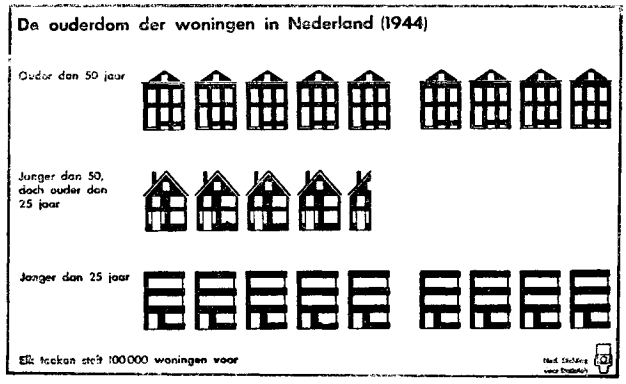
A. NEDERLAND — Bevolking - De levensduur van woningen —

Aan „Economisch-Statistische Berichten" ontleenen wij het volgende artikel van dr. ir. H. G. van Beusekom:

Nu het bouwbedrijf ten aanzien van de materialenvoorziening met zoo groote moeilijkheden heeft te kampen, gaat het onderhoud der aanwezige woningen zienderoogen achteruit, terwijl feitelijk, in verband met de meer intensieve bewoning, meer aan onderhoud moest worden gedaan. Er is geen lood of zink voor het herstel van lekkages, het verfwerk kan niet behoorlijk worden bijgehouden en zelfs het houtwerk, dat vergaan is, kan niet worden vernieuwd. Hierdoor ontstaat een achterstand in het onderhoud, die, wanneer daarin niet tijdig kan worden voorzien, den levensduur der woningen zal verkorten.

Anderzijds doet de reeds nu aanwezige achterstand in de woningvoorziening vreezen, dat bij de beperkte bouwmogelijkheid, waarop wellicht na den oorlog moet worden gerekend, in geen jaren het tekort zal zijn ingehaald. Met het oog daarop moet het van groot belang worden geacht, dat de woningvoorraad, die nog aanwezig is, in zoo goed mogelijken staat wordt gehouden en dat de levensduur zoo mogelijk wordt verlengd.

Onze steden tellen nog huizen uit de 16e en 17e eeuw en nog oudere. Anderzijds zijn huizen aanwezig, die nog in de 20e eeuw zijn gebouwd en die reeds nu tot volslagen krotten zijn vervallen. Een gemiddelde kan men hiervan niet nemen. Van de thans aanwezige 2.250.000 woningen zijn er ongeveer 1.350.000 gedurende de laatste halve eeuw gebouwd en hiervan weer 900.000 na den vorigen oorlog. Met eenige afronding kan dus de volgende opstelling worden gemaakt:

Geeft men den leeftijd van de aanwezige woningen weer in een leeftijdspyramide, dan vertoont deze een groote bezetting in de jaarklassen 5 t/m 19 (gebouwd van 1921 t/m 1936) en een zeer kleine in de jaarklassen 21 tot 26 jaar (gebouwd gedurende den vorigen oorlog). Hieruit volgt, dat een naar verhouding groot deel van den woningvoorraad tamelijk jong is, hetgeen ook blijkt uit de bovenvermelde percentages.

Deze cijfers zeggen intusschen nog niets omtrent den leeftijdsduur van een gemiddelde woning. Deze zal op grond van de ervaring moeten worden geschat. Hieromtrent wordt in „Woningbouw, problemen en perspectieven" door Dr. Ir. H. G. van Beusekom, het volgende gezegd:

„Gedurende de jaren van 1924 t/m 1939 zijn in Nederland ongeveer 660.000 nieuwe woningen gebouwd. In dezelfde periode zijn ongeveer 100.000 woningen afgebroken, d.i. 6.500 per jaar. In deze 100.000 zijn 20.000 woningen begrepen, die na onbewoonbaarverklaring zijn ontruimd en afgebroken. De overige 80.000 zijn gesloopt ten behoeve van de uitbreiding van bedrijven, openbare werken, enz.". Het is niet bekend, hoeveel van deze woningen in slechten staat verkeerden. Zonder twijfel behoorde een deel daarvan tot de oudere woningen, omdat het veel voorkomt, dat in de binnensteden oude woningen worden aangekocht om plaats te maken voor winkelpanden en kantoren. De ervaring leert echter, dat ook wel nieuwe woningen op een onverwacht oogenblik plaats moeten maken voor andere bouwwerken.

De woningvoorraad in 1923 was te stellen op rond 1.565.000 woningen. Een vervanging van 100.000 woningen in 16 jaar beteekent 6.4% van den woningvoorraad of 0.4% per jaar. Naar dezen maatstaf zouden de woningen in Nederland gemiddeld een technischen levensduur moeten hebben van 250 jaar.

In de genoemde publicatie is als gemiddelde technische levensduur van een woning 125 jaar aangenomen. Dit beteekent, dat een woning door behoorlijk onderhoud en regelmatige moderniseeringen constructief gemiddeld 125 jaar mee kan. Daarna beginnen de constructieve elementen van de woning — de muren, de fundeering en de dakconstructie — het te begeven en moet zij worden afgebroken. Uit dit gemiddelde cijfer mag intusschen niet worden afgeleid, dat in de eerstvolgende jaren jaarlijks 0.8% van den voorraad of, bij den huidigen stand van den voorraad, 18.000 woningen per jaar zouden moeten worden vervangen. Dit zou alleen het geval zijn, wanneer de aanwezige woningen gelijkmatig over alle leeftijdsklassen waren verdeeld. Nu dit niet het geval is en de jongere jaren relatief veel sterker zijn bezet, zal de vervanging in de naaste toekomst in een minder snel tempo — zij het dan toch aanmerkelijk sneller dan in het verleden — kunnen geschieden.

Zooals reeds gezegd, telt ons land 900.000 woningen ouder dan 50 jaar, die dus binnen 75 jaar vervangen zullen moeten zijn. Neemt men aan, dat deze 900.000 woningen regelmatig over de jaarklassen verdeeld zijn, waaromtrent echter niets bekend is, dan zouden in de komende 75 jaar ieder jaar 12.000 woningen moeten worden vervangen, d.i. nagenoeg het dubbele van de laatste 15 jaar.

Na 75 jaar wordt het aantal jaarlijks te vervangen woningen aanmerkelijk grooter. Hier staat echter tegenover, dat gerekend moet worden met een geleidelijk stationnair wordende bevolking, zoodat een geringer aantal woningen behoeft te worden gebouwd voor de toeneming der behoefte. In verband hiermede kan bij een gelijkblijvende woningproductie een grooter aantal woningen worden bestemd voor de vervanging van oude woningen.

Een vervanging van 12.000 woningen per jaar, waarop voor de naaste toekomst moet worden gerekend, is binnen het kader van het huidige bouwprogramma reeds een flink aantal. En dit aantal is slechts voldoende bij een gemiddelden technischen levensduur van alle woningen van 125 jaar, welke zeker niet aan den lagen kant is. Dit laatste spreekt te meer, wanneer wij dit cijfer vergelijken met den normalen afschrijvingsduur, die zoowel bij den particulieren bouw als bij den woningwetbouw 50 jaar bedraagt.

De economische levensduur van een woning is echter geheel iets anders dan de technische levensduur, d.w.z. dat een woning technisch wel langer dan 100 jaar mee kan, maar niet in de gedaante, waarin zij werd gebouwd. Een woning toch veroudert, en zij veroudert snel.

De vóór den oorlog 1914—1918 gebouwde woningen waren niet voorzien van electriciteit en sanitaire installaties, veelal niet van waterleiding en rioleering, terwijl soms zelfs bedsteden aanwezig waren.

De thans gebouwde woningen bezitten al de gemakken, welke de oudere woningen ontbeerden, doch het lijdt geen twijfel, dat vóór het einde dezer eeuw en vermoedelijk reeds veel eerder de dan te bouwen woningen gerieven zullen bezitten, die in de thans bestaande woningen slechts met hooge kosten of wellicht in het geheel niet kunnen worden aangebracht.

Als een enkel voorbeeld moge worden genoemd de doucheruimte, die tot dusver alleen in de Amsterdamsche bouwverordening verplicht is gesteld, doch zonder twijfel na den oorlog een meer uitgebreide toepassing zal vinden.

Wanneer na den oorlog op groote schaal nieuwe woningen volgens deze inzichten zullen worden gebouwd, is het te verwachten, dat de woningen, die vóór dezen oorlog nieuw waren en naar de algemeene opvatting aan hooge eischen voldeden, toch weer verouderd zullen zijn.

Deze ontwikkeling herhaalt zich steeds. Altijd weer zullen, tengevolge van nieuwe uitvindingen en gewijzigde inzichten, de woningen, die eenige jaren oud zijn, achterstaan bij de later gebouwde, ook al verkeeren zij constructief nog in uitnemenden staat. De economische levensduur van een woning is nu eenmaal korter dan de technische.

Alleen bij den woningwetbouw heeft regelmatig afschrijving plaats, zoodat deze inderdaad na 50 jaar schuldvrij ten bate van de gemeenschap komt. Een poging, in de periode van deflatiepolitiek gedaan, om door verlenging van den aflossingsduur tot 75 jaar tot huurverlaging te komen, is tengevolge van het krachtige verzet der gemeenten weer ongedaan gemaakt, omdat het minieme voordeel van een lagere annuïteit van enkele centen per week bij verre na niet opwoog tegen het groote nadeel, dat de woningen eerst 25 jaar later schuldvrij zouden worden.

Bij den particulieren bouw geschiedt de aflossing dikwijls minder regelmatig. Weliswaar wordt door iedere hypotheekbank regelmatig 2% aflossing per jaar geëischt, doch het particuliere huizenbezit pleegt af en toe te worden verkocht en dan begint men opnieuw te exploiteeren, doch op een te hoog niveau. Hieraan is het ook toe te schrijven, dat de saneering, zelfs van volkomen verouderde complexen, dikwijls met het oog op de kosten achterwege moet blijven,

omdat de woningen nog met een veel te hooge schuld zijn belast.
Alleen op particuliere woningen, in het bezit van industrieele ondernemingen, groote financieele instellingen, kapitaalkrachtige exploitanten of exploitatiemaatschappijen of beleggingsmaatschappijen, pleegt regelmatig tot het einde toe te worden afgelost. Daar is de mogelijkheid dus grooter om bij veroudering van de woningen tijdig zoo noodig groote kapitalen te besteden aan de moderniseering dan wel, wanneer het niet mogelijk is de woningen op te voeren tot het peil van nieuwgebouwde woningen, de huren te verlagen.
In de komende jaren zal al het mogelijke moeten worden gedaan om den woningvoorraad kwalitatief op peil te houden en door verbetering en goed onderhoud den levensduur zoo lang mogelijk te maken Het is zelfs denkbaar, dat hiervoor, naast de bestaande premies voor het verbeteren van woningen, ook premies uit de openbare kassen voor het aanmoedigen van onderhoudswerk noodig zullen zijn. Hierdoor wordt het wellicht mogelijk, zelfs nog tot een iets langeren gemiddelden levensduur te komen. Maar in ieder geval zal moeten worden vastgehouden aan een regelmatige afschrijving in ten hoogste 50 jaar, omdat alleen dan bij voortgezette exploitatie de middelen beschikbaar komen om de woningen kwalitatief op peil te houden en een behoorlijken economischen levensduur te verzekeren.
(V. b. Nat. plan 5873 A.)

A. **NEDERLAND — Arbeidsinzet - Z-kaarten procedure ook op het gebied der voedselvoorziening —**
27 Maart — Op grond van de Verordening van den Rijkscommissaris nr. 108/1942, waarbij elke ondernemer verplicht werd desgevraagd inlichtingen te verstrekken omtrent in zijn bedrijf aanwezige arbeidskrachten, is in toepassing gebracht de z.g. Z-kaartenprocedure. Deze procedure wordt thans ook voor het geheele gebied van de voedselvoorziening ingevoerd. Op deze wijze worden voor dit bijzonder belangrijke deel van het economische leven de arbeidskrachten vrijgesteld, die noodzakelijk zijn om de voedselvoorziening te verzekeren. Aan de kaartenprocedure behoeven op dit oogenblik nog niet deel te nemen de eigenaren en werkkrachten van land- en tuinbouwbedrijven, dus boeren, tuinders, visschers en de bij hen werkzame personen.
(V. b. 5843 A.)

Bevolking - Rijksarchieven van Noord-Holland, Zuid-Holland en Zeeland naar de „Cannenburch" overgebracht —
27 Maart — Krachtens een besluit van den secretaris-generaal van Opvoeding, Wetenschap en Kultuurbescherming is in het kasteel Cannenburch onder Vaassen een Rijksarchiefbewaarplaats gevestigd, die zal staan onder het beheer van den Algemeenen Rijksarchivaris. In deze Rijksarchiefbewaarplaats zullen worden geplaatst de tot dusver in Rijks- of gemeente-archieven in de provincies Zuidholland, Noordholland (behalve Amsterdam) en Zeeland bewaarde kerkelijke doop-, trouw- en begraafboeken, schepentrouwboeken benevens registers van ontvangsten voor trouwen en begraven, wekelijksche doodenlijsten, staten en verantwoordingen van de gaarders en andere tot de zoogenaamde gaardersarchieven behoorende stukken, die aanteekeningen omtrent geboorten, trouwen, sterven en begraven bevatten. Ook enkele andere archivalia, die in hoofdzaak van belang zijn voor genealogisch onderzoek, zullen op de „Cannenburch" worden ondergebracht.

Distributie - Melkrantsoen in volle-melkgebied verhoogd —
27 Maart — Met ingang van 18 Maart 1944 is de hoeveelheid volle melk, welke in het z.g. volle-melkgebied op den taptemelkbon mag worden afgeleverd, wederom gebracht op 1¾ liter, in plaats van 1 liter per bon.

— Extra-rantsoenen voor IJsselmeer- en Waddenvisschers —
27 Maart — Voor toeslagkaarten wegens zwaren arbeid kunnen gedurende de maanden Maart—November in aanmerking komen alle beroepsvisschers, die vrijwel dagelijks uitvaren en hun vangst aan den afslag aanvoeren, hetgeen moet blijken uit de bedragen tot en met de 12de periode 1944 der bruto-besomming. Per schip mogen hoogstens 3 toeslagkaarten worden uitgereikt bij een besomming van ƒ 1200 per jaar per man. Toeslagkaarten wegens langdurigen arbeid kunnen worden uitgereikt aan alle beroepsvisschers, die niet uitvaren doch op sluizen en langs de kusten visschen, evenals de overige bemanning van schepen, waar reeds 3 personen toeslagkaarten voor zwaren arbeid ontvangen. Deze regeling geldt voor IJsselmeer- en Waddenzeevisschers. Visschers, die worden gestraft wegens het buiten den afslag lossen van visch worden tevens gestraft met inhouding der toeslagkaarten. **(V. b. Distributie 5873 A.)**

Samenstelling van het brood —
27 Maart — Aan het Alg. H'blad ontleenen wij:
De samenstelling van bloem is thans: 56% rogge, 24% tarwe, 17.6% aardappelmeel, 2% aardappelbakmeel, 0.4% calciumcarbonaat. Hierbij dient te worden opgemerkt dat, zooals bekend is, het graan slechts wordt uitgemalen op 85½%. Het blad wijst er op, dat dit bloem zich in zijn tegenwoordige samenstelling moeilijker dan vroeger laat verwerken en hooge eischen stelt aan de vakbekwaamheid van den bakker. Voorts werpt het de vraag op of het, met het oog op de voedingswaarde niet beter zou zijn den vollen korrel te gaan vermalen. De dan verkregen bloem zou ook gemakkelijker kunnen worden verwerkt. **(V. b. Brood 4907 F.)**

Handel, Nijverheid - Plaatsen van „raamadvertenties" verboden —
27 Maart — Bij besluit van den secretaris-generaal van het departement van Volksvoorlichting en Kunsten, afgekondigd in de Nederlandsche Staatscourant van 24 Maart, is de plaatsing van z.g. raamadvertenties met ingang van genoemden datum verboden. Om echter te gemoet te komen aan de dringende behoefte die sedert de beperking der advertentieruimten bij de pers, is ontstaan om elders dan in de nieuwsbladen, door middel van advertenties goederen te koop, ten verkoop of ter ruil aan te bieden of te vragen, zal aan een beperkt aantal uitgevers de uitgifte van z.g. raamkranten worden gegund. Deze uitgifte zal uiteraard aan bepaalde voorwaarden zijn gebonden. Overtreding van het verbod wordt gestraft met geldboete van ten hoogste duizend gulden.

Justitie - Doodvonnis wegens verboden bezit van wapenen en poging tot moord —
27 Maart — De Nederlandsche onderdaan P. J. M. Vloet, die door het Duitsche Obergericht in de bezette Nederlandsche gebieden wegens verboden bezit van wapens en poging tot moord op Duitsche politieambtenaren als saboteur ter dood veroordeeld was, is nadat de kwestie van gratieverleening was onderzocht, terechtgesteld. **(V. b. Doodv. 5868 A.)**

Kunst, Kultuur - Jaarverslag 1942-'43 van het Concertgebouw te Amsterdam —
28 Maart — Aan het jaarverslag 1942-'43 van het Concertgebouw te Amsterdam ontleenen wij: In Amsterdam werden in het verslagjaar 29 abonnements-, 24 volks-, 6 Beethoven-, 7 zomer- en 6 jeugdconcerten gegeven. In Den Haag werd een tiental uitvoeringen gegeven, terwijl het orkest 9 concerten voor den omroep verzorgde. In Rotterdam, Utrecht en 's-Hertogenbosch is het eveneens opgetreden. In totaal traden 100 solisten op onder leiding van de dirigenten Willem Mengelberg, Ed. van Beinum, Eugen Jochum, Willem van Otterloo, Paul van Kempen en Toon Verhey. De balans van het verslagjaar vertoont een tekort van 78.523 gulden, omdat een subsidie der gemeente Amsterdam ten bedrage van ƒ 80.000 niet werd ontvangen. Besloten is thans een extra-subsidie van ten hoogste ƒ 47.400 aan het Concertgebouw te verleenen. **(V. b. Subsidie 5294 A.)**

Landbouw - Regeling voor vee van boeren in geëvacueerde gebieden —
27 Maart — Aangezien het niet zeker is, dat de landbouwers uit de ontruimde gebieden, indien zij later weer vee noodig hebben, dit op de vrije markt zullen kunnen koopen voor het bedrag, dat zij thans zouden uitbetaald krijgen, is het in het belang van de getroffenen, dat zij recht krijgen op het terugontvangen van vee en goederen. Het is de bedoeling de administratie van de door het Bureau Ontruiming ontvangen dieren en goederen en de daaruit voortvloeiende rechten en de rentebetaling in handen te geven van de boerenleenbanken. **(V. b. Evac. maatr. 5854 A.)**

N.S.D.A.P. - Jungvolk en Jungmädel opgenomen in de Hitlerjugend - Rede van Oberdienstleiter Ritterbusch —
27 Maart — Elk jaar worden de Duitsche veertienjarigen, die tot dan toe in de organisaties van Jungvolk en Jungmädel zijn geweest, plechtig opgenomen in Hitlerjugend en Bund Deutscher Mädel. Tevens leggen zij dan een gelofte van trouw af aan den Führer.
De belangrijkste van de installatiebijeenkomsten, die in verschillende plaatsen werden gehouden, was dit jaar die in den Stadsschouwburg te Maastricht. Onder de genoodigden en belangstellenden bevonden zich de Beauftragte van den Rijkscommissaris voor Limburg, Schmidt, de commissaris voor Limburg en vertegenwoordiger van den Leider, graaf De Marchant et d'Ansembourg, Oberbannführer Voss

der H. J., de B. D. M.-Führerin in Nederland Fr. Hagemense, vertegenwoordigers van partij, weermacht en Duitsche politie en verder de verwanten der kinderen. Oberdienstleiter Ritterbusch sprak de jeugd toe en maakte zijn jeugdigen toehoorders in eenvoudige bewoordingen duidelijk, welke verplichtingen zij tegenover hun volk thans op zich gingen nemen. **(V. b. Opneming H. J. 5471)**

A. **NEDERLAND — Religie - Leergeschil in de Geref. Kerken - Prof. dr. K. Schilder geschorst —**
27 Maart — De Generale Synode der Geref. Kerken heeft in haar jongste zitting dd. 23 Maart met 41 tegen 5 stemmen besloten om prof. dr. K. Schilder voor den tijd van drie maanden te schorsen in zijn ambtelijke bediening als hoogleeraar aan de theologische hoogeschool te Kampen en als emeritus-predikant te Rotterdam-Delfshaven. Wij vernemen dat dit schorsingsbesluit een uitvloeisel is van het feit, dat naar het inzicht der Generale Synode prof. Schilder zich schuldig gemaakt heeft aan overtreding der artikelen 79 en 80 der Dordtsche Kerkorde en de zonde der scheurmaking beging. De Generale Synode van 1942 heeft namelijk met algemeene stemmen eenige leeruitspraken gedaan, o.a. betreffende het Genadeverbond, waarmede prof. Schilder met nog een aantal predikanten zich niet kunnen vereenigen. Terwijl echter deze predikanten zich onderwierpen aan de kerkelijke discipline, hoewel zij persoonlijk een andere meening zijn toegedaan, bestreed prof. Schilder de leeruitspraak i.z. het Genadeverbond in woord en geschrift, met het uiteindelijke gevolg dat de bovengenoemde maatregel werd genomen. **(V. b. Synode 4820 F.)**

Sociale Zaken - Mevr. Ketelaar-van Goch overleden
27 Maart — Te Amsterdam is op 23 Maart, 65 jaar oud, overleden, mevrouw W. J. H. M. Ketelaar-Van Goch, die aan tal van vereenigingen op sociaal gebied haar krachten heeft gegeven. Zoo is zij bestuurslid geweest van het Centraal Genootschap voor Kinderherstellings- en Vacantiekolonies, van „Zonnestraal", van het Koperen Stelenfonds, van „Amsterdam I" en van tal van andere lichamen.

Tandheelkundige verzorging - Bijbetaling voor prothetische hulp —
27 Maart — De commissaris belast met het toezicht op de ziekenfondsen heeft een nieuw voorschrift uitgevaardigd met betrekking tot de door verplicht-verzekerden verschuldigde bijbetalingen voor prothetische tandheelkundige hulp. Van 1 April a.s. af zullen verplicht-verzekerden, die in het jaar, voorafgaande aan den dag, waarop zij met een aan hun ziekenfonds verbonden tandarts een afspraak maken voor de levering of het overzetten van een kunstgebit, korter dan zes maanden verplicht- of vrijwillig-verzekerd zijn geweest, een extra-bijbetaling zijn verschuldigd naast de reeds vastgestelde betaling. Deze extra-bijbetaling bedraagt bij een verzekering gedurende korter dan 3 maanden $^2/_3$, bij een verzekering gedurende drie maanden of langer, doch korter dan zes maanden, $^1/_3$ van het bedrag, dat het ziekenfonds ingevolge de geldende voorschriften aan den tandarts is verschuldigd. **(V. b. 5837 A.)**

Volksgezondheid - Dr. F. O. Bruyning overleden —
27 Maart — Te Amsterdam is op 18 Maart, 51 jaar oud, overleden dr. F. O. Bruyning, sedert Juli 1942 directeur-generaal van de Volksgezondheid.
(V. b. dr. Bruyning 5177 A.)

Weermacht - Nederlandsche verpleegsters naar Duitschland vertrokken —
27 Maart — Op 25 Maart is het laatste transport van 85 Nederlandsche verpleegsters uit Den Haag naar Duitschland vertrokken, om aldaar verder opgeleid te worden. Deze meisjes hebben reeds in Nederland een korte opleiding ontvangen. Na deze vooropleiding begint de eigenlijke opleiding bij het Duitsche Roode Kruis. Hierna volgt dan een practische vorming van ongeveer drie maanden in verschillende ziekenhuizen. Practijk en theorie worden dan nogmaals in een cursus doorgenomen, waarna de opleiding voltooid is. De meisjes kunnen dan als verpleegster in de lazaretten aan het front of in ziekenhuizen te werk worden gesteld. **(V. b. Verpleegsters n. h. Oostfr. 5512)**

B. **ARGENTINIE — Industrialisatie - Gebrek aan vakarbeiders —**
23 Maart — De oprichting van talrijke industrieën in de afgeloopen oorlogsjaren heeft een groote vraag doen ontstaan naar industrie-arbeiders. Aan deze vraag kon tot dusver min of meer ten volle worden voldaan. Er openbaart zich echter reeds een tekort aan vakarbeiders, technici en ingenieurs, in welk tekort de binnenlandsche bevolking niet meer kan voorzien. Het is dus niet te verwonderen, dat in de laatste maanden van verschillende zijden wordt gewezen op den noodzaak van immigratie van buitenlandsche vakarbeiders.
Het streven van de regeering is er op gericht, onder gebruikmaking van de in en na den vorigen wereldoorlog opgedane ervaringen, de jonge industrie voor ineenstorting te behoeden en haar positie door geschikte handelspolitieke maatregelen te verstevigen. Zij tracht daarenboven de productiemogelijkheden te vergrooten. Volgens Argentijnsche berekeningen zijn bij den huidigen stand der industrie jaarlijks 40.000 leerlingen of jonge arbeiders met een vooropleiding noodig. Van de 700.000 jonge arbeiders, die in Buenos Aires en omgeving wonen, bezoeken er slechts 4000 een beroepsschool en hiervan hebben er slechts 2000 hun beroepsopleiding voltooid. Hieruit blijkt reeds zeer duidelijk de behoefte aan geschoolde arbeiders en de vraag naar gekwalificeerde immigranten.
Het tijdschrift „Economia Mundial" publiceert enkele cijfers, waaruit blijkt de groote uitbreiding, welke de Argentijnsche industrie in het laatste decennium heeft ondergaan. Waren in 1932 minder dan 400.000 personen in de industrie werkzaam, in 1943 werd het millioen overschreden.

	1937	1939	1941	toeneming in % vgl. met 1939
aant. bedrijven	49.375	53.927	57.940	7,4
personeel	642.386	703.286	829.205	17,9
uitbet. loon in 1000 pes.	948.000	1.056.237	1.284.789	14,4
waarde der verw. grondstoffen in 1000 pesos	2.881.000	3.002.061	3.851.366	28,3
waarde der gefabric. prod. in 1000 pesos	4.708.000	5.127.307	6.337.304	23,6

Het gemiddeld jaarloon per arbeider bedroeg in
1935 .. .. .. 1350 pesos
1937 .. .. .. 1520 pesos
1939 .. .. .. 1600 pesos
1941 .. .. .. 1550 pesos
1942 .. .. .. 1660 pesos*

* Volgens Van Oss' Effectenboek 1944 bedroeg de herleidingswaarde ter beurze van Amsterdam voor de Argent. goud Peso ∫ 2.50, voor de papieren Peso ∫ 1.10. Voor den oorlog bedroeg de waarde van de papieren Peso ca. 44 cent; 1 papier Peso was 0.44 Goud Peso. (Econ. Nieuws)

C. **ENGELAND — Europeesch marinesteunpunt door Ver. Staten overgenomen —**
27 Maart — De Britsche berichtendienst meldt, dat de Amerikaansche marine op 23 Maart van de Britsche luchtmacht een steunpunt voor de luchtstrijdkrachten van de Amerikaansche marine heeft overgenomen. Dit steunpunt is het eerste op het Europeesche oorlogstooneel, dat in dezen oorlog door de Amerikaansche marine is overgenomen.
(V. b. Steunpunten 4849 A.)

Evacuatiemaatregelen aan de Zuidkust —
27 Maart — Het D.N.B. meldde 21 Maart uit Stockholm: In Engeland is, naar de Londensche zender meldt, bekendgemaakt, dat binnen de eerstvolgende tien dagen de voorbereidingen voor een volkomen stopzetting van het reizigersverkeer aan de geheele Zuidkust en de helft van de Oostkust van Engeland gereed moeten zijn. Het gaat hierbij om een terreingordel langs de kust ter breedte van 10 mijl.

Beperking van het civiele postverkeer —
27 Maart (S.P.T.) — Op 26 Maart is te Londen officieel medegedeeld, dat het civiele luchtpostverkeer met Zwitserland, Portugal, de Azoren, de Kaap Verdische eilanden, Madeira, de Canarische eilanden, Fransch-Marokko, Tanger, Algiers, Tunis, Corsica en Gibraltar in de toekomst om militaire redenen niet meer mogelijk zal zijn.
(V. b. Milit. maatr. 5862)

Radio-rede van Winston Churchill —
27 Maart (D.N.B.) — Winston Churchill heeft 26 Maart voor den Britschen omroep gesproken tot het Britsche volk. Ter inleiding zeide hij, volgens den Britschen berichtendienst, dat de geallieerden „een langen en vreeselijken marsch" moeten afleggen. Over de verhouding van den strijd tusschen Oost-Azië en Europa verklaarde hij, dat men er rekening mede mag houden, dat de „Amerikaansche broeders" met de laatste vezel van hun kracht tot het einde zullen strijden. Sprekende over de gevechten van het Indische nationale leger, waarbij ook de Japanners steun verleenen, verklaarde Churchill, dat hij moest toegeven, dat de Indiërs reeds „in den rug van ons front gekomen" zijn en dat „op verschillende plaatsen de zwaarste gevechten geleverd worden". Churchill trachtte dit feit te verbloemen door te zeggen: „Het zou te vroeg zijn reeds thans resul-

taten van den strijd in deze reusachtige gebieden van bergen en rimboe bekend te maken."
Wat den strijd aan het Oostelijk front betreft, prees Churchill hoogelijk Stalin, aangezien „diens volmachten hem in staat stellen millioenen in beweging te brengen en de leiding van den oorlog zóó te voeren, dat hij voor Sovjet-Rusland en zijn bondgenooten van groot voordeel is". In dit verband verklaarde de Britsche premier, dat Sovjet-Rusland de moeilijkheden van amphibische operaties van grooten omvang „niet volledig kon begrijpen". De Britsche en Amerikaansche taak is, zoo zeide hij, moeilijk en geheel verschillend van die der bolsjewisten, ongeacht de bewondering voor de militaire successen van het Sovjet-Russische volk. Voorts trachtte Churchill de op zijn regeering uitgeoefende critiek een andere richting te geven. Hij sprak van een „groot aantal fatsoenlijke, ja zelfs prominente lieden, die er oprecht van overtuigd zijn, dat zij met hun critiek nuttig werk kunnen doen". Churchill zeide verder, dat ongetwijfeld thans reeds zekere ministers opdracht hebben tot het ontwerpen van plannen voor den tijd na den oorlog. „Hij kon echter niet garandeeren, dat alles volmaakt zal zijn". Aan het einde van zijn radiorede sprak Churchill dan over „het uur der steeds dichter bij komende gevechtshandelingen", weshalve niet van een demobilisatie gesproken kan worden. Ook hierbij wees hij op „het schitterende leger der Ver. Staten", dat gereed staat, resp. binnenstroomt. Hij beweerde, dat behalve dit leger ook Britsche troepen in overeenkomstigen getale gereed staan. Ten slotte verdedigde Churchill zich tegen het verwijt vaak loos alarm te hebben geslagen. In dit verband gaf hij de mogelijkheid toe, dat Engeland zelf „het voorwerp zou kunnen worden van een nieuwen vorm van aanvallen van den kant van den vijand". **(V. b. Churchill 5861 E.)**

Duitsch commentaar —
De Duitsche commentaar op de rede kan volgens Het Alg. Handelsblad in de volgende punten worden samengevat:
1. Teekenend voor de zwakte der Britsche diplomatie acht men het, dat Churchill niets heeft gezegd over het diplomatieke offensief tegen Finland, Ierland, Spanje en de neutrale staten, en over de diplomatieke moeilijkheden in Zuid-Amerika.
2. Evenzeer kenmerkend acht men het feit, dat aanduidingen over de Britsche Europeesche- en wereldpolitiek in de komende jaren en over Britsche na-oorlogsplannen voor de ordening van Europa geheel ontbreken. Churchill komt den Britschen critici, die Eden een te fantasieloozen koers verwijten, in geen enkel opzicht tegemoet.
3. De factoren, waarop Churchill zijn verwachting van een spoedige overwinning („het einde van den oorlog komt òf wel plotseling, maar de oorlog kan ook langzaam uitdooven") baseert, acht men hier zeer zwak. De luchtaanvallen bereiken niet datgene wat de Geallieerden zich er van hadden voorgesteld. Het feit, dat in Italië 25 Duitsche divisies zijn gebonden, mag de aandacht niet afleiden van den zeer sterken tegenstand, dien de Geallieerden hier ontmoeten. Ten aanzien van Sovjet-Rusland ten slotte, is men aan Duitsche zijde vol vertrouwen in de toekomst en in eigen kracht.
4. Het interessantste deel van de rede acht men Churchills scherpe en „geïrriteerde" critiek op zijn critici („onder wie mannen van groot aanzien"). Belangwekkend acht men, dat Churchill niet rechtstreeks op de critiek ingaat, maar in plaats daarvan zijn vierjarenplan ontwikkelt, dat naar Duitsche opvatting een nabootsing vormt van dergelijke plannen in andere landen.

A. FINLAND — Overzicht der economische positie —

27 Maart — Door een concentratie van alle krachten, aldus ontleenen wij aan De Telegraaf, is het Finsche bedrijfsleven er in geslaagd, tijdens den oorlog het evenwicht te bewaren. De oogst van verleden jaar was wel is waar grooter dan in 1942, doch bleef niettemin 25% beneden het gemiddelde van de laatste vredesjaren In de industrie loopt de ontwikkeling nogal uiteen. In de exportindustrie werd de productie belangrijk verhoogd, zoodat weer op 50% van het vooroorlogsche peil wordt gewerkt. Ook nu nog vormt hout de ruggegraat van den Finschen export. De Finsche invoer steeg in 1943 van 11.7 tot 12.9 milliard mark, de uitvoer van 6 tot 8.7 milliard F.M. Het passieve saldo van de handelsbalans daalde van 5.7 tot 4.2 milliard F. M. De Finsche geldmarkt stond in 1943, evenals in de voorafgaande jaren, in het teeken van een toenemende liquiditeit, welke ruimte het gevolg is van de eischen van den staat in verband met de oorlogsfinanciering. Ondanks verhoogde belastingen en de afrooming van koopkracht door de regelmatige emissie van leeningen, zijn de deposito's bij de banken opnieuw gestegen Bij de groote banken en andere particuliere bankinstellingen bedroeg de toename der deposito's 21%. De arbeidsloonen in Finland werden in de tweede helft van Februari 1944 met 4% verhoogd. De loonontwikkeling is daarbij vooruitgeloopen op een verdere verhooging van den index voor de kosten van levensonderhoud.
(V. b. Overz. Ind. ontw. 5425 D.; Staatsschuld 4461 D.)

B. FRANKRIJK — Justitie - Verscherpte actie tegen terreur —

27 Maart — De Fransche politie en militie onder leiding van den secretaris-generaal voor de handhaving der openbare orde, Joseph Darnand, heeft na een onderzoek, dat 14 dagen heeft geduurd, een omvangrijke politie-actie te Lyon uitgevoerd, welke de terreurbeweging in de Zuidelijke zône van Frankrijk om zoo te zeggen heeft „onthoofd", zoo ontleent het Alg. H'blad aan de „Pariser Zeitung" uit Lyon. De geheele generale staf van het geheime terreurleger werd gearresteerd.
De staatssecretaris voor voorlichting en propaganda, Philippe Henriot deelde mede: „Wij weten dat de terroristen voor hun moordenaarswerk niet minder dan 173 millioen per maand uitgaven. Wij kennen de namen van alle medeplichtigen. Wij hebben nu te Lyon, te Vichy, te Parijs en in andere staten alle plannen en alle medeschuldigen ontmaskerd. Frankrijk kan herademen." **(V. b. 5821 D.)**

C. MALAKKA — Industrialisatie —

27 Maart — Onder bezetting der Japanners is Malakka van een koloniaal invoergebied een productiecentrum geworden, dat niet alleen in de eigen behoeften kan voorzien, doch in afzienbaren tijd ook in de behoeften van de zuidelijke gebieden. Het Japansche militaire bestuur heeft een aantal bedrijven opgericht, welke reeds thans een belangrijke rol in de oorlogvoering spelen. Wat de ijzerproductie betreft, werd het aanvankelijk opgestelde productieprogramma aanzienlijk overtroffen, daar bleek, dat het aangetroffen erts een ijzergehalte had tot 68%, terwijl ook de kolenlagen grooter bleken te zijn dan werd verwacht. Voor den oorlog werd, als bekend, de rubberproductie geheel en al uitgevoerd, thans is echter reeds een groote rubberfabriek volledig in werking, welke alle artikelen tot autobanden toe vervaardigt. Voorts heeft zich een scheepsmachine-industrie ontwikkeld, welke van groot belang is voor de kustvaart van dit gebied. Er werd een driejarenplan opgesteld voor de ontwikkeling der textiel-industrie, waardoor gehoopt wordt, dat Malakka eerlang zelf in de behoefte aan textiel zal kunnen voorzien. De uitbreiding der industrieele productie heeft geleid tot de oprichting van een industrieele vereeniging voor Malakka.
(V. b. Malakka 5603 C.; 5700 G.)

D. IRAN — Regeering Soeheily afgetreden —

27 Maart — De Iraansche premier Soeheily heeft zijn verzoek om ontslag alsmede dat van de geheele regeering aan den Sjah overhandigd. **(V. b. Kabinet 5783 E.)**

E. JAPAN — Rede van min.-pres. Tojo - Overzicht der situatie —

27 Maart (D.N.B.) — Minister-president Tojo heeft 22 Maart in het parlement het woord gevoerd, waarbij hij zich in het kort bezighield met den binnenlandschen en buitenlandschen toestand.
Allereerst moet worden opgemerkt, zoo zeide Tojo, dat de militaire situatie gedurende de afgeloopen zes weken zeer ernstig is geworden. Het Japansche rijk staat voor beslissende gevechten, van welker afloop het lot van het land afhankelijk is. Tojo zeide met bijzondere voldoening te kunnen constateeren, dat de totale mobilisatie groote vorderingen heeft gemaakt. Vooral de luchtmacht wordt van dag tot dag versterkt. Anderzijds hebben deze maatregelen grooten invloed op de levensomstandigheden van het volk, doch de regeering zal alles doen om het bestaansminimum te blijven waarborgen. Met voldoening kon de minister er op wijzen, dat alle maatregelen veel begrip en steun bij het geheele volk hebben gevonden. Dit vertrouwen van het volk in zijn leiding geeft de regeering nieuwe kracht bij het volbrengen van haar taak.
Ten aanzien van den toestand in Europa zeide Tojo dat Duitschland er tot dusverre in is geslaagd alle moeilijkheden te overwinnen. Duitschland voert thans met sterke strijdkrachten een elastischen en succesvollen strijd tegen de Engelschen en Amerikanen. Japan wenscht zijn bondgenoot in dezen strijd alle succes. Ten slotte sprak Tojo woorden van waardeering voor de prestaties der verschillende Oostaziatische landen. Hun nauwe en vruchtbare samenwerking levert den besten waarborg, dat Engelschen en Amerikanen er niet in zullen slagen nogmaals in Oost-Azië binnen te dringen.
Tojo legde voorts een officieele verklaring af met betrekking tot de bevrijding van Britsch-Indië, waarin hij o.a.

zeide: Het Indische nationale leger is onder bevel van den leider der voorloopige vrije Indische regeering, Soebhas Chandra Bose, in samenwerking met de Japansche strijdkrachten aangetreden voor den lang verwachten opmarsch in het Indische vaderland. Alle gebieden van Indië, waarin het nationale leger oprukt, zullen onmiddellijk worden onderworpen aan het bestuur van de voorloopige regeering van het Vrije Indië.

(V. b. Tojo 5821 F.; Overz. Oorlogsv. 5821 F.)

A. NATUURRAMPEN — Uitbarsting van den Vesuvius —

27 Maart — Reuter vernam 22 Maart uit Napels, dat de uitbarsting van den Vesuvius 21 Maart in een nieuwe fase is getreden. Reusachtige rookwolken bedekken den berg en overkoepelden de Golf van Napels. Het district Cercola is geëvacueerd. Meer dan 14.000 mannen, vrouwen en kinderen hebben de bedreigde plaatsen verlaten. Prof. Imbo, de leider van het observatorium op de helling van den Vesuvius, heeft verklaard, dat de vulkaan lavamassa's uitwerpt tot een millioen kub. meter per uur. De uitbarsting van den Vesuvius schijnt de ernstigste te zijn sinds een eeuw. Naar Efe uit Napels meldt, heeft de nieuwe uitbarsting van den Vesuvius, reeds aan 2000 menschen het leven gekost. Sedert 24 Maart is de uitbarsting minder hevig geworden. Er zijn echter nog steeds nieuwe erupties. De gevaarlijke aschregen is wat verminderd, doch de rookwolken, die boven het geheele gebied hangen en een hoogte van 3000 meter bereiken, zijn dichter geworden. **(V. b. Natuurrampen 5839 B.)**

B. PALESTINA — Bomaanslagen —

27 Maart — Volgens de radiozenders van het Naburige Oosten zijn in den nacht van 23 op 24 Maart in vier Palestijnsche steden zware bomaanslagen gepleegd. Een Britsche officier van politie en vijf politieagenten kwamen hierdoor om het leven, vier andere officieren en politieagenten werden zwaar en twaalf licht gewond. Radio-Jaffa verklaart, dat de aanstichters van deze aanslagen bekend zijn: het zijn joodsche extremisten. De motieven liggen voor de hand, zoo verklaart radio-Jaffa verder. Blijkbaar zijn deze lieden van meening, dat men Groot-Brittannië door middel van terreur tot een wijziging van zijn houding en besluiten kan dwingen. Naar de Britsche berichtendienst meldt, is te Tel Aviv en in de jodenwijken van Haifa en Jeruzalem van 17 tot 5 uur een uitgaansverbod afgekondigd.

(V. b. Palestina 5863 A.; Onlusten 3771 G.)

C. VER. STATEN — Buitenland - Overzicht in 17 punten van het Amerikaansche standpunt —

27 Maart — De Amerikaansche staatssecretaris, Cordell Hull, heeft 21 Maart een uit 17 punten bestaand programma wereldkundig gemaakt, dat richtlijnen aangeeft, volgens welke naar Amerikaansch inzicht de wereld na den oorlog zal moeten worden georganiseerd. In zijn toelichting zeide Cordell Hull, dat het 17 puntenprogramma nog eens duidelijk de omtrekken wil schilderen van de buitenlandsche politieke opvattingen der Ver. Staten „om daarmede aan de verwarring, welke omtrent het Amerikaansche standpunt bij de openbaarheid heerscht en aan de verkeerde uitlegging van dit standpunt een einde te maken."

De voornaamste punten van Hull's program zijn de volgende:

1. De betrekkingen tusschen de naties dienen geschoeid te zijn op de leest van vrijheid, gelijkheid, gerechtigheid en zedelijkheid.
2. De Ver. Staten streven naar de totstandkoming van een internationaal lichaam, dat tot taak heeft den wereldvrede in stand te houden en dat daartoe zoo noodig met machtsmiddelen moet worden uitgerust.
3. Politieke geschillen tusschen de afzonderlijke naties, die een bedreiging voor den vrede kunnen vormen, dienen voorgelegd te worden aan dit internationaal lichaam, dat door onderhandelingen een vergelijk moet trachten te bevorderen.
4. Strijdvragen omtrent recht en billijkheid dienen te worden voorgelegd aan het internationaal gerechtshof.
5. De nationale bewapening van ieder land dient door internationale samenwerking geregeld te worden, om op die wijze de noodzakelijkheid van invloedssferen, bondgenootschappen en systemen van evenwicht der krachten uit te schakelen.
6. Volledige gelijkberechtiging tusschen de naties onderling, onverschillig of zij groot of klein zijn.
7. De nationale valuta-systemen van ieder land moeten zoodanig worden ingericht, dat het mogelijk is een stelsel van betalingsovereenkomsten in het leven te roepen, waardoor productie en verdeeling van waren en grondstoffen naarmate van de afzetmogelijkheden kunnen worden geregeld.
8. Opheffing van handelsbelemmeringen.
9. Ieder land moet volledige vrijheid bezitten om dien regeeringsvorm te kiezen, welken het wenscht, zoolang een dergelijke regeering de veiligheid van andere landen niet in gevaar brengt.

Tot zoover de belangrijkste punten, waarmede Hull zich voorstelt de na-oorlogsche wereld in betere banen te kunnen leiden. In Berlijnsche politieke kringen is het oordeel over dit programma uiterst scherp. Men karakteriseert het programma als de „tweede golf van het Anglo-Amerikaansche propaganda-offensief tegen de neutralen", dat thans geopend wordt, wegens het mislukken van de diplomatieke pogingen om het evenwicht van de neutrale landen aan de Europeesche peripherie en van de met Duitschland verbonden mogendheden in het Zuidoosten van Europa aan het wankelen te brengen en ze van het Duitsche Rijk te scheiden. **(V. b. Hull 5774 A.; Atl. Charter 4804 G.)**

Leen- en pachtwet één jaar verlengd —

27 Maart — Naar uit Washington wordt gemeld, heeft de commissie voor buitenlandsche zaken van het Amerikaansche Huis van Afgevaardigden 24 Maart het wetsontwerp, waarbij de leen- en pachtwet voor een jaar wordt verlengd, aangenomen, nadat een door het lid van het Huis van Afgevaardigden Wadsworth ingediend aanvullend voorstel er in was opgenomen. Dit aanvullende voorstel verbiedt den president zonder uitdrukkelijke goedkeuring van het congres na den oorlog met andere landen economische of militaire verplichtingen in definitieve leen- en pachtsovereenkomsten aan te gaan. **(V. b. Leen- en pachtw. 5798 A.)**

D. ROEMENIE — De positie van het land in verband met den Russischen opmarsch —

27 Maart (D.N.B.) — Alle Roemeensche bladen bevatten op 26 Maart een uiteenzetting, waarin zich het officieele Roemeensche standpunt weerspiegelt ten aanzien van den toestand die ontstaan is doordat het Roemeensche grensgebied bij de militaire operaties is betrokken geraakt.

De uiteenzetting vermeldt o.a. het volgende: Wij verhelen de waarheid niet over de moeilijke tijden die wij beleven. Doch sedert eeuwen kennen wij slechts ernstige levensomstandigheden. Onze aan gebeurtenissen zoo rijke historie heeft ons daarmede vertrouwd gemaakt. Zij gebiedt ons thans, het vertrouwen in onze kracht en in ons recht niet te verliezen. Het is het gebod van dit oogenblik, de gevaren tegemoet te treden met het vaste geloof in de natie, in den staat en in het leger.

Reserves opgeroepen —

27 Maart — Naar S.P.T. uit Boekarest meldt, werd in de Roemeensche bladen van 26 Maart een verordening van den minister van Defensie, generaal Constatin Pantazi, bekend gemaakt. Alle officieren en onderofficieren van de reserve, zoowel als alle dienstplichtige manschappen van de dienstjaren 1925—1940, die dus in den leeftijd tusschen 25 en 40 jaar zijn en sinds 22 Juni 1941, den dag waarop Roemenië aan den oorlog ging deelnemen, minder dan 45 dagen onafgebroken bij een troependeel of een arbeidsafdeeling zijn ingedeeld geweest, moeten zich tusschen 1 en 15 April bij een recruteeringsbureau melden.

(V. b. Buitenl. pol. 5774 A.)

E. ZWEDEN — De positie van het Kreugerconcern —

27 Maart — Het overlijden van den directeur-generaal van de Svenska Tändsticks, F. Ljungberg, gaf volgens De Telegraaf in Zweden aanleiding tot het nagaan van de consolidatiewerkzaamheden, welke Ljungberg in de 12 jaren sedert de Kreugerdébâcle had verricht. Nadat hij de zeer moeilijke onderhandelingen met de Amerikaansche crediteuren had beëindigd, gaf de reconstructiebalans nog schulden te zien van 420 millioen kr. Tot einde 1942 waren de schulden tot 100 millioen kr., vrijwel uitsluitend bestaande uit bankschulden, gedaald. In 1943 werd vervolgens de consolidatieleening terugbetaald, waarmede echter een lichte stijging van de bankschulden gepaard ging. De afwikkeling der oude schulden zou vermoedelijk reeds geheel zijn beëindigd, wanneer niet door de oorlogsomstandigheden de aanzienlijke Zweedsche uitvoer sterk was teruggeloopen. Momenteel bedraagt de bedrijvigheid bij het Zweedsche concern nog slechts ongeveer 20 pct. van de capaciteit. Een gedeeltelijke compensatie werd gevonden door overschakeling der productie naar de buitenlandsche dochtermaatschappijen.

De portefeuille aan buitenlandsche leeningen, welke Kreuger ter uitbreiding van zijn concern in hooge mate had vergroot, bedroeg per einde 1942 130 millioen kr., nadat deze post in de reconstructiebalans was afgeschreven van de nominale waarde van 520 millioen tot 238 millioen kr. De buitenlandsche monopolierechten werden door jaarlijksche afschrijvingen verminderd van 90 tot 59 millioen kr. In verband met de nog bestaande bankschulden en de in-

dustrieele moeilijkheden, zoowel wat den uitvoer als wat enkele buitenlandsche dochtermaatschappijen betreft, zal een hervatting der dividendbetaling eerst eenigen tijd na het einde van den oorlog verwacht kunnen worden.
(V. b. 3007 C.)

Overzicht buitenlandsche politiek —
27 Maart — Naar het Zweedsche Telegraafagentschap meldt, heeft de Zweedsche minister-president, Hansson, 25 Maart het woord gevoerd in de provinciesteden Oerebro en Lindesberg, waarbij hij ook buitenlandsche politieke vraagstukken behandelde. Zoo verklaarde hij o.a., dat Zwedens betrekkingen met de buitenlandsche mogendheden goed zijn. Toch dient, evenals tot dusver, de buitenlandsche politieke ontwikkeling, met de grootste aandacht te worden gevolgd, en mag er geen nalatigheid ontstaan in de waakzaamheid en paraatheid. Vervolgens besprak Hansson ook de Finsche kwestie. Wanneer Zweden den wensch van Finland, zoo spoedig mogelijk den vrede terug te krijgen met behoud van de nationale vrijheid en zelfstandigheid warm deelt, dan valt dit te verklaren, zoowel door de nauwe saamhoorigheid tusschen de beide landen, alsook door het belang dat Zweden stelt in de vrijheid en de vreedzame verhoudingen bij zijn buren. Om geen andere reden heeft de Zweedsche regeering de Finsche regeering van haar gezichtspunten in kennis gesteld.
(V. b. Bem. Finl.—Sovjet-Unie 5884 A.; Buitenl. pol. 5804 C.)

A. **GENEESKUNDE — Bijzonderheden over Penicilline —**
27 Maart — De Nachrichten für Aussenhandel ontleenen aan de Amerikaansche pers nog de volgende bijzonderheden over het belangrijke nieuwe geneesmiddel Penicilline, dat onlangs werd besproken: De beteekenis van P. ligt in de genezing van infecties in open wonden. De sulfanomiden helpen weliswaar ook, maar zijn bij de bestrijding van ettervormende bacteriën niet steeds effectief genoeg. Verder is P. werkzaam bij de bestrijding van bepaalde vormen van longontsteking; het geneest voorts abcessen, geïnfecteerde brandwonden, de beenontsteking osteomyelitis en gonorrhoe. Veelbelovend is de genezende werking bij syphilis. Het voordeel tegenover de sulfanomiden is hierin gelegen, dat P. geen vergiftigende uitwerking heeft; sulfanomiden tasten daarentegen de nieren aan. P. is een uitscheiding van de groenblauwe schimmel, die bij kaas, sinaasappels, brood enz. optreedt. In beginsel bestaan er drie methoden om P. te maken: „surface culture", bran culture" (bran = zemelen) en „submerged culture". Bij de laatste methode worden gesloten vaten met mais-alconol gebruikt. De noodige lucht wordt door de vloeistof gepompt. Na eenige dagen wordt de vloeistof in andere vaten overgebracht, waar zij bij lage temperatuur en onder vacuum geconcentreerd wordt, evenals bij het drogen van bloedplasma. Tegenwoordig kost een pond P. ongeveer 18000 dollar, een enkele dosis 2 dollar. P. laat zich slechts bewaren in volledig drogen toestand, hiertoe moet het ongeveer 20.000-voudig geconcentreerd worden. Waarin de genezende werking van P. bestaat is eveneens nog niet duidelijk. Vermoed wordt, dat het eerst door de bacteriën opgenomen wordt en dezen vervolgens verhindert om een belangrijk element van haar diëet te verteren. De bacteriën vinden dientengevolge den hongerdood. Aan den anderen kant leidt men uit het feit, dat P. eerst na eenige uren werkt af, dat het de vermeerdering van de bacteriën verhindert. (N.R.Crt.)
(V. b. Penicilline 5858 B.)

B. **WETENSCHAPPEN — Natuurkunde - Ultrasonore trillingen in dienst der chemie —**
27 Maart — Aan Die Umschau ontleende de N.R.Crt. een artikel van prof. dr. G. Schmid (Techn. Hoogeschool te Stuttgart) over ultrasonore trillingen in dienst van de chemie. Het volgende is hieraan ontleend: De laagste tonen, die het menschelijk oor kan waarnemen, zijn niet anders dan trillingen van luchtdeeltjes met een frequentie van ongeveer 18 per seconde. De hoogste hoorbare tonen liggen in het gebied van ongeveer 20 kHz (1 kilo Herz is 1000 Hz is 1000 trillingen per seconde). Daartusschen liggen ongeveer 10 octaven, die het menschelijk oor kan waarnemen. Met de moderne hulpmiddelen, die de hoogfrequenttechniek tegenwoordig ter beschikking heeft, kan men met gemak 15 octaven boven de bovenste gehoorgrens komen. Zoo is het mogelijk technisch nog trillingen van 500.000 kHz op te wekken en met geschikte ontvangtoestellen aan te toonen. Het gebied, waarop ultrasonore trillingen toegepast worden, is zeer uitgebreid. Vooral in de chemie wordt er veel gebruik van gemaakt en deze zaak is uitgegroeid tot een aparte wetenschap. Men spreekt daarom wel van phonochemie, een nieuwen term, waaronder men de verschijnselen samenvat, waarbij ultrasonore trillingen in de scheikunde toegepast worden. Zoo gebruikt men die trillingen tegenwoordig voor het versnellen van reacties, bij het onderzoek naar de samenstelling van stoffen, bij diagrammen van bepaalde toestanden, dispersie, coaguleering, magnetisatie, ontgassing, electro-chemische werkingen, enz.
De intensiteit van de ultrasonore trillingen kan zoo groot zijn, dat het mogelijk is, moleculen af te breken en daardoor chemische verbindingen te veranderen. De bij de polymerisatie ontstane kettingmoleculen, die als het ware als een snoer aaneengeregen zijn, ondervinden gemakkelijk den invloed van die trillingen. Die kettingmoleculen spelen in de moderne wetenschap en techniek een zeer belangrijke rol. Hierbij denken wij slechts aan de kunstvezels, dus textielstoffen; verder aan rubber, hout en een groot aantal moderne kunststoffen, die juist hun groote waarde gekregen hebben door de langgerekte kettingmoleculen, waardoor tal van eigenschappen, zooals verspinbaarheid, elasticiteit, vermogen om films en draden te vormen enz. bepaald worden. Behandelt men nu zulke stoffen in een oplossing met ultrasonore trillingen, dan vindt men een sterken teruggang van het moleculairgewicht. De schrijver kon in 1939 bewijzen, dat het met ultrasonore trillingen mogelijk is bij polystyrol, nitrocellulose, rubber e.a. echte chemische hoofdvalenties los te maken.
Afgezien van het belangwekkende van dit wetenschappelijke onderzoek, kan de afbraak van kettingmoleculen voor de practijk waarde krijgen. De langgerekte moleculen van hout en rubber bijvoorbeeld worden door omslachtige bewerkingen tegenwoordig wat ingekort, om de eigenschappen van het materiaal te verbeteren. In de kunstzijdeindustrie lukt dit door de uitgangscellulose dagenlang matig te verwarmen. Met ultrasonore trillingen gaat dit veel vlugger en veel gemakkelijker, vooral, wanneer de stof in oplossing aanwezig is.
(V. b. Scheikunde 5759 B.; Onhoorb. geluid 4646 E.; Natuurkunde 5682 B.)

C. **HONGARIJE — Kabinet Stojay door admiraal Horthy beëedigd —**
27 Maart — Het Hongaarsche Telegraaf agentschap M.T.I. meldt, dat de Rijksbestuurder, admiraal Horthy, op 22 Maart om 5 uur den minister-president, Doeme Stojay, en de leden van de nieuwe regeering in audiëntie heeft ontvangen. Na de audiëntie legden de minister-president en de leden van de regeering in de ceremonieele zaal van den koninklijken burcht in handen van den Rijksbestuurder den ambtseed af.

Gezanten te Stockholm en Madrid het Hongaarsche staatsburgerschap ontnomen —
27 Maart — Naar het D.N.B. uit Boedapest meldt, bevat de Hongaarsche staatscourant van 25 Maart een regeeringsverordening, waarbij den Hongaarschen gezant te Stockholm, Ullein Reviczky, en den Hongaarschen gezant te Madrid, Ambro, het Hongaarsche staatsburgerschap ontnomen wordt.
(V. b. Regeeringsw. 5887)

D. **VEETEELT — Europeesche veestapel en vleeschverbruik —**
30 Maart — De wereldveestapel kan berekend worden naar het aantal stuks, dat in een bepaald land per 100 H.A. aanwezig is en naar het aantal stuks, dat aanwezig is per 100 inwoners. Gemiddeld telde Europa (voor den oorlog) 19 runderen per 100 H.A., waarbij de Sovjet-Unie en Turkije niet werden meegeteld. In de Sovjet-Unie, met haar ontzaglijke uitgestrektheden bevonden zich slechts 2 runderen per 100 H.A. Voor een aantal andere Europeesche landen werden de volgende uitkomsten berekend: Nederland 75; Denemarken 71; België 58; Duitschland 42; Zwitserland 41; Engeland 40; Frankrijk 29; Hongarije 19; Spanje 8; Portugal 8. Een vermindering der „veedichtheid" van Noord naar Zuid valt bij deze cijfers waar te nemen. Per 100 inwoners telde Denemarken 83, Zwitserland 41, Frankrijk 38, Duitschland 29, België 21, Hongarije 21, Spanje 14 en Portugal 14 runderen
Ten aanzien van de vleeschproductie werden door de D. Z. i. d. Niederl. aan „Die Wirtschaft", de volgende cijfers ontleend: België 129; Denemarken 116; Nederland 111; Duitschland 105 K.G. Deze cijfers dateerden uit 1936 en werden berekend naar het slachtgewicht, waarbij de vee-eenheid van een rund op 1, een varken op 0.5 en een schaap op 0.08 werd berekend. Gemeten naar de bevolkingsdichtheid produceerde Denemarken per 100 inwoners 113 K.G., Duitschland 50 K.G., Nederland 40 K.G., België 38 K.G. en Frankrijk 34 K.G. De consumptie bedroeg per 100 inwoners in Denemarken 55 K.G., Duitschland 53 K.G., Nederland 40 K.G. en Frankrijk 37 K.G. De wereldveeteelt laat zich in drie ver-

schillende hoofdgebieden onderverdeelen: 1. Europa met ongunstige voorwaarden, zooals kleine weiden en bijvoedering, bezit een intensieve veeteelt. 2. Zuid-Amerika, het Zuidelijk deel der Ver. Staten, Zuid-Afrika en Australië hebben een extensieven veeteelt, terwijl het derde hoofdgebied slechts weinig mogelijkheden tot den veeteelt biedt: dit is Oost-Azië, alwaar bij kleine weiden een groote bevolkingsdichtheid valt op te merken.

(V. b. Wereldveestapel 4758a)

A. **VER. STATEN — Verkeer - „Normandie" vlotgebracht —**

30 Maart — Een Fransch blad heeft enkele bijzonderheden gegeven over het vlot maken van de „Normandie". Gedurende meer dan een jaar hebben er dagelijks 600 tot 800 arbeiders aan gewerkt Het kwam voor, dat niet minder dan 75 duikers in actie waren; 8300 kubieke meter slijk moest worden uitgepompt, waarvoor 93 pompen noodig waren. Teneinde de taak der duikers te vergemakkelijken, was een maquette van den Franschen Oceaanreus gemaakt. De totale kosten der operatie bedroegen 2½ millioen dollars.

(V. b. 5724 D.)

B. **NEDERLAND — Lichtgas - Toepassing en mogelijkheden —**

27 Maart — In een vergadering van de Vereeniging tot bevordering van fabrieks- en handwerksnijverheid te Rotterdam heeft ir. J. P. Vader, de directeur van het Gemeente Gasbedrijf te Rotterdam, zijn denkbeelden uiteengezet omtrent het heden en de toekomst van het gas. Aan deze uiteenzetting ontleenen wij: De eerste gasfabrieken in Nederland, n.l. die te Amsterdam en Rotterdam, dateeren van 1826. De toepassing van het gas voor verlichtingsdoeleinden heeft zich in sterke mate uitgebreid na de uitvinding van het gasgloeilichtkousje in 1891. Omtrent den zelfden tijd kwamen goedkoope en bruikbare gaskooktoestellen aan de markt. Eén van de maatregelen, die van groot gewicht zijn geweest voor het gasgebruik, is de invoering van den muntmeter in 1896.

In 1880 was de productie uit 100 kg. kolen 26 m³. gas. Vóór den oorlog was de productie reeds opgevoerd tot 39 m³., terwijl het brandstoffenverbruik in de ovens daalde van 28 tot 17 pct., alzoo een productieverbetering van 50 pct. en een vermindering van het brandstoffenverbruik van eveneens 50 pct. Bovendien werd door verbeteringen in het buizennet en door andere wijzigingen het netverlies teruggebracht van 15 op 4½ pct. Ir. Vader behandelde vervolgens heel in het kort den overgang van particuliere naar gemeentelijke exploitatie, zooals die in tal van plaatsen is geschied, waarbij hij opmerkte, dat de winst uit de bedrijven maar al te dikwijls de kurk is geweest waarop de gemeentelijke financiën dreven. In Rotterdam is de particuliere exploitatie begonnen in 1826, de gemeentelijke in 1878, resp. 1884. Slechts in enkele plaatsen is op het moment de exploitatie nog in particuliere handen.

In de laatste jaren zijn door de mogelijkheid van verplaatsing van het gas onder hoogen druk verschillende leveringscentra ontstaan, waarbij omliggende gemeenten het gas van een naburig gasbedrijf ontvangen. Dit is een groote schrede vooruit, omdat hierdoor het gas is gebracht in bebouwde kringen, welke voor een afzonderlijke gasvoorziening met een eigen productiebedrijf bezwaarlijk in aanmerking kunnen komen.

Tot en met 1916 viel in Nederland een voortdurende stijging in de gasproductie te constateeren en wel van circa 176 millioen m³. in 1899 tot 508 millioen m³. in 1916. De oorlog 1914—1918 bracht een inzinking, maar na 1918 kwam weer een stijging, die aanhield tot 1931. De toenemende werkloosheid, de vermindering van inkomsten in alle kringen der bevolking en de verbetering van de toestellen, zijn enkele van de oorzaken van de daarna volgende daling. Men herinnert zich den strijd tegen de petroleum, welke brandstof speciaal te Rotterdam zeer goedkoop werd aangeboden, n.l. tegen 3½ ct. per liter. November 1937 bracht de opleving. Een gasbedrijf levert behalve gas, cokes en de grondstoffen zwavelzure ammoniak en teer.

Bij de destillatie van steenkool wordt 80 pct. van de voorhanden energie in een veredelden vorm teruggewonnen. Uit een warmtebalans van de fabriek Keilehaven blijkt, dat voor verkoop beschikbaar komt aan warmte-eenheden: in het gas 18 pct., in de cokes 58.6 pct., in de teer 4.4 pct. en in den vorm van stoom 2.6 pct., totaal dus 83.5 pct. effect. Prof. Van Iterson citeerende, zeide spr., dat de koolteer van groot belang is voor de chemische industrie en dat het dus van groote waarde is, dat de gasindustrie intact blijft.

Spr. laschte hier een opmerking in over de staatsmijnen en het hoogovenbedrijf, die resp. in 1939 80 millioen m³. en 6 millioen m³. gas geleverd hebben.

De boekwaarde van de gasfabrieken in Nederland is gestegen tot 90 millioen gulden, behalve de afschrijvingen en renten is in 1939 nog een winst gemaakt van 9 millioen gulden. Het totale aantal aansluitingen in ons land was het laatste jaar vóór den oorlog 1.300.000, thans is het al opgeloopen tot ruim 1½ millioen.

Het feit alleen al, dat er in onzen aardbodem kolensoorten gevonden worden, die zich bij uitstek voor de gas- en cokesproductie leenen zal er aanleiding toe zijn, dat wij deze kolensoorten niet in de diepte zullen laten rusten, maar dat wij er producten uit vervaardigen, waartoe de techniek ons reeds thans in staat stelt in oneindige variatie, producten, die onmisbaar zijn geworden in onze samenleving. Men denke alleen maar aan alle artikelen, die vervaardigd worden uit steenkoolteer. Denkt men daarbij nog aan de cokesbedrijven, dan kan men zich niet voorstellen, dat ooit, zooals soms wel eens is beweerd, de gasindustrie geen toekomst meer zou hebben.

Het steeds groeiende aantal industrieele toepassingen is het beste bewijs voor de geschiktheid der gasvormige energiebron. Men zie naar Duitschland, waar reeds 50 pct. van alle beschikbare gashoeveelheden aan de industrie ten goede komen. In Nederland steeg de gasproductie in 1936 van 620 millioen m³. tot 750 millioen in 1940, tot 840 millioen in 1941 en tot 947 millioen in 1942.

Uit de cijfers van de gasproductie blijkt, aldus ir. Vader, de veerkracht van de gasindustrie; zag ze een gedeelte van haar debiet verloren gaan, ze vond daarvoor nieuwe en verbeterde door intensieve bewerking haar oude. Spr. wees op het gebruik van gas voor ruimteverwarming, die speciaal door de automatische temperatuurregeling is aan te bevelen. In de industrie is een groote factor, dat men geen opslagruimte voor brandstoffen noodig heeft. We zien het gas in allerlei bedrijven hoe langer hoe meer toepassing vinden: in keukens van café's, restaurants, lunchrooms, cafétaria's, ziekenhuizen, banketbakkerijen, brood- beschuit- en banketbakkerijen, slagerijen, siroop- en limonadefabrieken, koffiebranderijen, in de metaalindustrie, voor bad- en reinigingsinstallaties, voor kleine intermitteerend werkende stoomketels, soldeerinstallaties, emailovens, wasscherijen, strijkerijen, krantenbedrijven, grafische industrie, rijwiel- en kleedingindustrie.

Spreker bezag vervolgens het vraagstuk van de koppeling en de combinatie van bedrijven, die in Nederland met zijn 160 produceerende gasbedrijven en 50 distributiebedrijven heel wat verbetering zou kunnen brengen. Na een korte uiteenzetting van de toestanden op het gebied van de gasvoorziening in landen als Amerika en Duitschland, betoogde de heer Vader nogmaals na den oorlog groote vraag naar brandstofgas te verwachten. Speciaal van de industrie. Daarvoor zal noodig zijn, dat de tarieven voor de industrie zoo laag mogelijk zijn.

Enkele beschouwingen over Rotterdam met zijn gasfabrieken aan de Keilehaven en op den Linker Maasoever en de fabriek te Pernis liet spr. volgen. Daaruit trad aan het licht, dat eerstgenoemde fabriek thans geheel op Hollandsche kolen werkt. De kolen zijn van dien aard, dat harde cokes wordt geproduceerd, die de concurrentie met de cokes uit de speciale cokesfabrieken kan doorstaan en geheel voldoet aan de eischen door de metallurgische bedrijven daaraan gesteld. Voor verkoop komt aan die fabriek jaarlijks vrij 120.000 ton cokes. Per dag wordt er verwerkt 550 ton kolen. De terreinen van de fabriek zijn schitterend gelegen, zoowel voor vervoer per spoor als te water. De fabriek op den linkeroever voldoet, hoewel de ovens van oude constructie zijn, nog aan hooge eischen.

Uit de door ir. Vader geproduceerde cijfers voor het gasverbruik in deze eeuw bleek, dat bij een vermeerdering van het zielental der stad met 46 pct., het aantal verbruikers met 163 pct. was gestegen. Het verbruik was in 1900 bij een zielental van 326.000 reeds 24 millioen m³., waarvan 20 millioen aan particulieren, dat was 65 m³. per inwoner. Voor 1942 waren die cijfers 615.000 inwoners, productie 105 millioen m³., verbruik 97 millioen, particulier 92 millioen, per inwoner 147 m³.

Een nieuw afzetgebied heeft het gas gevonden in de autotractie. In 1941 werd daarvoor 2 millioen m³. geleverd, in 1942 reeds 5 millioen. De gemeente heeft 3 tankstations, bovendien zijn er nog 5 andere stations over de stad verdeeld om aan de behoefte aan gecomprimeerd gas te voldoen.

Het slot van zijn inleiding heeft ir. Vader nogmaals besteed aan het uiten van zijn meening over de komende centralisatie na den oorlog. Hij vertrouwt dat Rotterdam met zijn schitterende ligging voor den aanvoer per schip uit Zuid-Limburg, Duitschland en van overzee dan een groote rol zal gaan spelen in de levering aan de industrie.

(V. b. Energie 5839 G.)

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND — Voortgezette aanvallen der Sovjets in het Oosten; Balti, Proskoerov, Nikolajef en Czernowitz ontruimd; Duitsche tegenaanvallen in het gebied van Kowel; Majoor Rudel ontvangt het Eikenloof met zwaarden en briljanten - Luchtaanvallen op het Ruhrgebied, Bristol, Brunswijk en Neurenberg; kolonel Wilke gesneuveld - 23.000 ton scheepsruimte door duikbooten vernietigd; Maartverliezen der Geallieerden 156.000 br.t. handelsschepen en 36 oorlogsschepen —

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Führer, 26 Maart — Aan den benedenloop van de Boeg werden verscheidene aanvallen en overzetpogingen van de Sovjets verijdeld. Aan het geheele front tusschen Perwomaisk en ten Oosten van Brody zijn onze troepen in hevige afweergevechten gewikkeld, in welker verloop de steden Balti en Proskoerov ontruimd werden. Tusschen Dnjepr en Tsjaussy vielen de bolsjewisten met infanterie en pantserformaties aan.

27 Maart — Aan den benedenloop van de Boeg zijn opnieuw aanvallen en pogingen van de Sovjets om de rivier over te steken, mislukt. Aan den middenloop van den Dnjestr is de vijandelijke druk toegenomen. In het gebied Tarnopol-Kowel vielen de bolsjewisten vergeefs aan. In het gebied van de Pripet-moerassen stortten herhaalde aanvallen van den vijand tusschen Styr en Gory ineen. Tusschen Dnjestr en Tsjaussy zetten de bolsjewisten hun doorbraakpogingen voort.

28 Maart — Bij Nikolajef werden aanvallen der Sovjets afgeslagen. In het gebied van Balta duren de zware gevechten voort. Ten Zuiden van Proskoerof, ten Noordwesten van Czernowitz, bij Tarnopol en in het gebied van Brody duurt de afweerslag met onverminderde hevigheid voort. Het garnizoen van Kowel sloeg opnieuw vijandelijke aanvallen af.

29 Maart — Aan den benedenloop van de Boeg zijn opnieuw aanvallen en pogingen der Sovjets om de rivier over te steken, mislukt. De op den Oostelijken oever van de Boeg gelegen stad Nikolajef werd na een wekenlange vernieling van alle uit militair oogpunt belangrijke installaties, volgens bevel ontruimd. Tusschen de Boeg en de Proeth sloegen Duitsche en Roemeensche troepen aanvallen der Sovjets af. Ten Zuiden van Proskoerof, ten Noorden van Czernowitz en aan den bovenloop van den Dnjestr, blijven onze troepen, te zamen met Hongaarsche formaties, in heen en weer golvende aanvals- en afweergevechten gewikkeld. De bezetting van Tarnopol heeft krachtige aanvallen afgeslagen. Ook bij Brody werden alle aanvallen der Sovjets afgeslagen. De Sovjets hebben de stad Kowel vergeefs aangevallen.

30 Maart — Van den benedenloop van de Oekraïnische Boeg hebben zich de Duitsche troepen volgens bevel gedistancieerd, zonder door den vijand gehinderd te worden. Ten Zuiden van Balta en in het gebied tusschen Dnjestr en Proeth werden vijandelijke aanvallen opgevangen. Ten Zuiden van Proskoerof duurt de verbitterde worsteling voort. De stad Czernowitz werd ontruimd. In het gebied van Stanislau zijn gevechten gaande met vijandelijke gevechtsgroepen. Het garnizoen van Tarnopol weerde opnieuw concentrische Sovjet-aanvallen af. In het gebied van Brody verijdelden de Duitsche troepen vijandelijke doorbraakpogingen. Aanvallen der bolsjewisten op de stad Kowel strandden wederom op de standvastigheid der verdedigers.

31 Maart — Tusschen den benedenloop van de Boeg in de Oekraine en den Dnjestr, alsmede tusschen den Dnjestr en de Proeth werden de Sovjets afgeslagen. Roemeensche troepen wierpen aan de Proeth de Sovjets terug en heroverden verscheiden plaatsen. Bij Tarnopol nam de gevechtsactiviteit af. De bezetting van de stad Kowel sloeg vijandelijke aanvallen af. Tusschen Dnjepr en Tsjaussy zetten de bolsjewisten hun doorbraakpogingen vruchteloos voort. Zuidoostelijk van Ostrof en Zuidelijk van Pleskau ondernamen de Sovjets talrijke vruchtelooze aanvallen. Ten Zuidwesten van Narwa werd in dagenlange hevige aanvalsgevechten in het onbegaanbare woud- en moerasgebied, het gros van verscheiden Sovjet-divisies ingesloten en vernietigd.

De Führer heeft majoor Rudel, groepscommandant bij een eskader slagvliegtuigen, als tienden soldaat van de Duitsche weermacht het eikenloof met de zwaarden en briljanten bij het ridderkruis van het IJzeren Kruis verleend. Het Roemeensche Opperbevel heeft na meer dan twee jaar 30 Maart voor de eerste maal weer een legerbericht uitgegeven.

1 April — De afweerslag in het Zuiden tusschen den benedenloop van de Boeg en ten Zuidwesten van Proskoerof, bij Stanislau, om Tarnopol en in het gebied van Brody, duurt in hevige, wisselvallige gevechten voort. Bij en ten Noorden van Kowel zijn hevige vijandelijke aanvallen mislukt. Tegenaanvallen van onze troepen wonnen terrein. Tusschen den Dnjepr en Tsjaussy werden aanvallen van de Sovjets afgeslagen.

LUCHTOORLOG —

27 Maart — Na aanvallen overdag van Amerikaansche bommenwerpers op Zuidoost-Duitschland hebben Britsche terreurvliegers in den nacht van 26 op 27 Maart steden in het Ruhrgebied aangevallen. Door het werpen van bommen ontstonden te Essen en Oberhausen schade en verliezen onder de bevolking. Luchtverdedigingsstrijdkrachten vernielden 17 viermotorige bommenwerpers.

28 Maart — Bij den afweer van luchtaanvallen op Duitsche vliegvelden in Zuidwest-Frankrijk, zijn 27 Maart 20 Amerikaansche vliegtuigen neergeschoten. Duitsche gevechtseskaders voerden in den nacht van 27 op 28 Maart een zwaren aanval op Bristol uit.

30 Maart — Een formatie Amerikaansche bommenwerpers drong 29 Maart tot Midden-Duitschland door en liet bommen vallen op het gebied van Brunswijk. In luchtgevechten werden 22 vijandelijke vliegtuigen vernietigd. De commodore van een jachteskader, kolonel Wilke, die op grond van 155 overwinningen in de lucht was onderscheiden met het Eikenloof met de zwaarden bij het Ridderkruis van het IJzeren Kruis, is gesneuveld.

31 Maart — In den nacht van 30 op 31 Maart hebben Duitsche luchtverdedigingsstrijdkrachten, bij den afweer van Britsche terreuraanvallen op Neurenberg, haar tot nu toe grootste succes behaald. Zij beletten de uitvoering van een geconcentreerden aanval en vernietigden 141 viermotorige bommenwerpers.

ZEEOORLOG —

31 Maart — Duitsche duikbooten brachten in den Atlantischen en den Indischen Oceaan vier schepen met een inhoud van 23.000 br.t. en een bewakingsvaartuig tot zinken.

1 April — In den strijd tegen de Britsch-Amerikaansche ravitailleeringsvloot brachten marine en luchtwapen in de maand Maart 29 koopvaardijschepen met een inhoud van 156.000 B.R.T. tot zinken. 31 andere schepen met een inhoud van 176.000 B.R.T. werden door bom- en torpedotreffers beschadigd. 22 torpedobootjagers en escortevaartuigen, 2 duikbooten en 12 motortorpedobooten werden tot zinken gebracht.

ZUIDELIJK FRONT —

1 April — Hoewel de strijd om Cassino met onverminderde hevigheid bleef voortduren gelukte het den Geallieerden niet eenig voordeel van beteekenis te behalen. Ook van Duitsche zijde werden in de afgeloopen week in hoofdzaak stoottroepacties gemeld, welke plaatselijke aanvallen deden op vijandelijke stellingen en opslagplaatsen.

(V. b. Krijgsverrichtingen 5888 A.)

B. JAPAN — Krijgsverrichtingen - Opmarsch in Britsch-Indië —

27 Maart — Op den avond van 22 Maart hebben Indische en Japansche strijdkrachten de verkeersverbindingen naar een punt ten Noorden van Imphal afgesneden. Een andere formatie drong door de vierde en vijfde verdedigingslinie van den vijand in Assam heen en veroverde een voor de verdediging van den vijand belangrijke sleutelpositie. Japansche formaties, die haar opmarsch in Zuidelijke richting naar Tamoe voortzetten, hebben den vijand, die bij de heuvels ten Noorden van Moreh hevig verzet biedt, omsingeld en op 22 Maart vernietigd. De opmarsch naar Sibong werd voortgezet en de aftochtweg van den vijand daarmede afgesneden. De hevige gevechten in dezen sector duren voort. Practisch is het geheele Birmafront van Akyab in het Zuiden tot het Hoekong-dal in het Noorden, in beweging gekomen, aldus het weekoverzicht van D. N. B. over den oorlogstoestand in Oost-Azië.

De strijd op Nieuw-Guinea —

27 Mrt. — In een samenvattend bericht over de gevechtshandelingen op Nieuw-Guinea meldt het Keizerlijke hoofdkwartier: Japansche eenheden, die zich aan het eind van het vorige jaar van Finschhafen uit in de richting van Kalasa bewogen, hebben zich in het begin van de maand Maart via Kaap Goembi in het gebied van Madang geconcentreerd. De Japansche strijdkrachten bij Kaap Goembi en in de stellingen van Madang hebben de terugtrekkende eenheden opgenomen en de overmachtige vijandelijke voorhoede uiteengeslagen. **(V. b. Krijgsverrichtingen 5888 B.)**

NEDERLAND IN OORLOGSTIJD (II)

GRONDSTOFFENBESPARING

In samenwerking met het Propaganda Bureau van het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart werden door den Rijksdienst voor Grondstoffenbesparing en Bedrijfsrationalisme eenige affiches uitgegeven, welke wijzen op de thans wel dubbele noodzakelijkheid, zoo zuinig mogelijk met materiaal om te gaan.

(foto Orbis-Holland)

In het Burgtheater te Weenen had onlangs de première plaats van „Der Nibelungen Not", een nieuwe opera van den dichter Max Mell. Links: Sigmar Schneider als Siegfried; rechts: Liselotte Schreiner als Krimhilde.

A. Financiën — Leenbanken — Historisch overzicht —

De eeuwenoude banken van leening hebben zich, althans in de grootere steden, kunnen handhaven. Wel hebben zij door de zich baanbrekende nieuwe en deels beter bij de behoeften van dezen tijd passende vormen van volkscrediet zeer aan belangrijkheid ingeboet, maar van beteekenis zijn zij nog steeds. Meer nog wellicht dan de andere instellingen ondervinden de beleenbanken thans den druk der oorlogseconomie. Tengevolge van de zich nog voortdurend verder toespitsende goederenschaarschte, de veranderde leefgewoonten der bevolking, de uitzending van arbeiders naar het buitenland en de verschoven waardeverhoudingen is de omvang van haar beleeningen tot ver beneden het niveau van 1939 gedaald. Maar deze oude leeninstituten hebben anderzijds nog genoeg veerkracht om te doen veronderstellen, dat zij na den terugkeer van normale toestanden hun plaats in het maatschappelijk leven zullen weten te hervinden.

De voornaamste tegen de bank van leening aangevoerde bedenking is, dat zij gemakkelijk kan aanzetten tot beleening van noodzakelijke goederen voor niet-noodzakelijke consumptieve doeleinden. Dit bezwaar spreekt uiteraard het sterkst, wanneer het bedrijf wordt uitgeoefend door commercieele ondernemingen, daar deze in veel mindere mate dan de overheidsorganen sociale tendenzen kunnen doen gelden.

Wij kennen in ons land alleen nog stedelijke banken van leening, evenals zulks in België en Frankrijk het geval is; Engeland daarentegen heeft uitsluitend zijn particuliere „pawnbrokers", terwijl in Duitschland naast de overheidsbanken zeer veel particuliere ondernemingen voorkomen.

De techniek der leenbanken is door alle eeuwen heen nagenoeg gelijk gebleven. De ter beleening aangeboden goederen moeten in de bank worden gebracht, waar zij door in dit bedrijf ervaren schatters op hun veilingwaarde worden gewaardeerd. Aan de hand van deze „geschatte waarde" wordt de „beleensom" vastgesteld, meestal op 75 à 90% daarvan. De „pandgever" ontvangt de beleensom alsmede een genummerd „pandbewijs", in de wandeling ook wel „beleen- of lommerdbriefje" genoemd, nadat daarvan een gelijk genummerd deel, de „staart" of het „dubbel" afgeknipt is. Het beleende pand wordt vervolgens in de bank opgeborgen, hetgeen zeer systematisch moet geschieden, opdat het tusschen de tienduizenden panden van de meest onderscheiden soort en waarde terstond kan worden teruggevonden. Want het kan op elk willekeurig moment en wel uiterlijk binnen 6 mnd. door den rechtmatigen houder van het pandbewijs „gelost" worden. Dit bewijs is vervreemdbaar en draagt dus het karakter van toonderpapier. Als het pandbewijs past aan de er bij de beleening afgeknipte staart wordt de bonafide aanbieder tot lossing toegelaten tegen betaling van beleensom en kosten. Wordt een pand echter niet tijdig gelost, dan is het „verstaan" en moet, tenzij de beleening nog ten spoedigste wordt „vernieuwd", in openbaren verkoop worden gebracht. Hetgeen dit ter veiling meer opbrengt dan de verstrekte beleensom en de kosten, blijft als „overschot" gedurende een jaar ter beschikking van den houder van het pandbewijs en vervalt daarna aan de bank. Eventueele verliezen op verkochte panden kan zij niet op den beleener verhalen en moet zij dus zelf dragen.

Hieruit volgt, dat het pandhuiscontract, in juridischen zin, geen credietverhouding schept; de bank leent immers geen geld aan personen, maar beleent goederen, zonder dat er eenige verplichting tot terugbetaling ontstaat.

De stedelijke leenbanken, die wij in onzen tijd kennen als wat verouderde leeninstituten voor den kleinen man, zijn niet meer dan schamele resten van wat dit bedrijf in en tot kort na de middeleeuwen was. De eerste sporen van dit bedrijf gaan terug tot de oudste ons bekende tijden, waarin de mensch zijn teveel aan geldmiddelen of voorraden belegde in sieraden of andere waardevolle bezitsgoederen. In geval van tijdelijken geldnood werd daarvan dan een kleiner of grooter deel verpand.

Tijdens de Kruistochten ontstond in Italië een bloeiend internationaal betalingsverkeer. Weldra trokken de „transmontani" als bankiers en wisselaars door de landen van West-Europa tot in Vlaanderen en Engeland, in de 13de eeuw gevolgd door de eveneens uit Italië afkomstige zgn. „mercatores et scambiatores domini Papa(e)", geldhandelaren die de door den Paus aan kerken en kloosters opgelegde schattingen moesten innen en bij het ontbreken van gereed geld dit tegen onderpand aan de zwaar belaste geestelijkheid uitleenden. Een deel van deze lieden vestigde zich blijvend in onze landen: zij werden door de bevolking al spoedig naar hun plaats van herkomst aangeduid, b.v. als Caorzijnen; later werden zij vrij algemeen Lombarden genoemd.

NEDERLAND

Het oudste spoor van de vestiging der Lombarden in onze streken gaat terug tot het midden der 13de eeuw. In het jaar 1260 werd aan drie hunner een toelatingsbrief verleend door den bisschop van Utrecht, toen verreweg de belangrijkste stad des lands. Zij mochten gedurende de eerste vier dagen „vierden per pond in de aght dagen" (1²/₃ %) en daarna „derden van het pond per week" (1¼ %) berekenen. De houders dezer bisschoppelijke concessie waren hoogstwaarschijnlijk dezelfde „longobardos cauwersinos", die in 1268 in den Utrechtschen Dom voor het hoogaltaar werden doodgeslagen door een troep opstandige boeren onder aanvoering van Gijsbrecht van Amstel. Weinige jaren later moet reeds vrijwel ieder stadje van eenige beteekenis zijn „lombardtafel" gehad hebben, want blijkens een document van 1282 waren dergelijke inrichtingen te vinden o.a. in Rhenen, Oudewater en zelfs in Ameide.

Voor de graven en landsheeren beteekende een zoo groot aantal lombardbedrijven een niet te versmaden bron van inkomsten; het behoorde n.l. tot hun „regalia" voor elke toelating een geldsom ineens of wel jaarlijksche schattingen te ontvangen. In ruil daarvoor verleenden zij den Lombarden burgerrechten en vaak nog bijzondere vrijheden.

Uit verschillende oorkonden valt af te leiden, dat het bankbedrijf der Lombarden zeer omvangrijk moet zijn geweest. De arme verpandde bij hen kleeding en huisgerei, de koopman zijn handelsvoorraden, de edelman zijn juweelen. Bovendien hielden zij zich bezig met allerlei andere financieele transacties. Zoo traden zij al vroeg als geldwisselaars op tijdens de jaarmarkten en reeds in de oudst bekende Fransche autorisaties zien wij dit als een recht opgenomen, later evenwel beperkt tot hen die tevens muntmeester waren. Ook de wisselbriefhandel, speculaties, grondverkoop en commanditaire geldschieting hadden hun belangstelling. In het algemeen kan men zeggen, dat de Lombarden alle financieele ontdekkingen in praktijk hebben gebracht of hebben geperfectionneerd en gedurende langen tijd den geheelen geld- en crediethandel in handen hadden.

Ten onrechte hebben verschillende Nederlandsche publicisten elkaar nageschreven, dat de Lombarden woeker pleegden op de armen. Dit kan echter bezwaarlijk het geval geweest zijn. Hun tarief bedroeg in de 13de eeuw 1²/₃ % per week, al spoedig was dit evenwel 1¼%, later ⅝% en zelfs 5/12% per week. Het tarief van onze 20ste eeuwsche pandhuizen daarentegen was 5 of 6% per maand of gedeelte daarvan, dus vele malen hooger, maar desondanks werd daarmee slechts een bescheiden winst gemaakt. Op de kort loopende beleeningen van geringe panden drukken de daaraan verbonden kosten nu eenmaal relatief zwaar.

Wel echter behaalden de Lombarden grove winsten met de beleening van meer waardevolle panden, alsmede met hun financieele bedrijvigheid op ander gebied, waarbij zij profiteerden van hun plaatselijke monopolistische positie.

In den loop der 17de eeuw besloten verschillende stedelijke besturen, op aandringen der Staten, het pandhuisbriefje in eigen hand te nemen. Amsterdam gaf in 1614 het voorbeeld. Rotterdam en Hoorn volgden in 1635, daarna nog vele andere steden, o.a. Den Haag in 1671.

Ook de stedelijke leenbanken droegen een monopolistisch karakter en werden winstgevend geëxploiteerd.

Tijdens de Republiek waren de stadsbanken ongetwijfeld van groote economische beteekenis. Zij waren niet alleen pandhuis voor armen en kleine burgers, maar vervulden — althans aanvankelijk — tevens de functie van credietbank voor ieder die voor particuliere of handelsdoeleinden geld noodig had en daarvoor pand kon geven. De Regeering der Maasstad schakelde de leenbank zelfs enkele malen in bij haar mercantilistisch streven om de stapelmarkt van de Westfaalsche linnens en van het kwikzilver der Oostenrijksche regie tot zich te trekken. Ook de stadsleenbanken van Hoorn en Middelburg hebben zich intensief met het verleenen van handelscredieten bezig gehouden. Zoodra het particulier initiatief echter eigen wegen had gevonden, beperkten de productieve beleeningen zich weldra tot de kleinere transacties.

De stedelijke leenbank was dus oorspronkelijk geenszins alleen „asylium egentibus", een toevlucht voor behoeftigen, zooals vroeger in gebrekkig Latijn boven den ingang der Rotterdamsche instelling te lezen stond. Haar archief bewaart trouwens nog menige herinnering aan den glorieuzen tijd, toen zij vorsten en prinsen tot haar cliënten kon rekenen. De aanzienlijkste onder hen was koningin Henriëtte Maria van Engeland, gemalin van Karel I en schoonmoeder van onzen prins Willem II, die in de jaren 1642 en 1643 een deel van de Engelsche kroonjuweelen verpandde voor de in dien tijd enorme som van ʃ 400.000. Veel genoegen heeft de leenbank aan deze merkwaardige transactie evenwel niet beleefd. Toen koning Karel zijn langen strijd tegen de parlementspartij had verloren en zijn hoofd op het

schavot had gelaten, moesten de juweelen verkocht worden; en hoewel het bericht van de te houden veilingen naar alle voorname steden van Europa was gezonden, leverde deze verkoop groote schade op.

De primaire taak van de stedelijke banken was echter steeds, ook tijdens de Republiek, te voorzien in de crediet-behoeften van de kleine burgerij, speciaal in die van armen en minvermogenden. De Fransche revolutie liet haar zelfs alleen deze laatste functie over. Waren beleeningen boven de ƒ 1000 in de 17de en 18de eeuw althans in de groote steden vrij talrijk, tijdens de omwenteling werden deze transacties verboden en daarna kwamen zij veel minder dan vroeger voor. Deze ontwikkeling was ongetwijfeld mede een gevolg van het K. B. van 31 October 1826, no. 132, dat de banken van leening wilde zien als instellingen van liefdadigheid.

Zoo werden de stedelijke leenbanken in den loop der 19de eeuw, wel meer dan vroeger inrichtingen van openbaar nut, die geen winsten meer afwierpen. Dit laatste was echter minder een gevolg van de tariefsverlagingen dan van de veel geringere beleening van groote panden.

Over de jaren van 1830 af is, eerst van overheidswege en later door het C.B.S., statistisch materiaal gepubliceerd, aan de hand waarvan het verloop der beleeningen kan worden nagegaan.

Beleeningen in gemeentelijke en verpachte banken

Jaar	Aantal banken		Beleeningen		Bedrag per beleening
	Gem.	Verp.	Aantal	Totaal bedrag	
1830 .	17	80	1.609.473	ƒ 4.432.606.—	ƒ 2.75
1850 .	31	69	2.288.712	- 6.312.437.—	- 2.76
1870 .	34	42	2.861.079	- 8.129.588.—	- 2.84
1890 .	25	18	2.550.767	- 7.032.530.—	- 2.76
1910 .	16	1	2.196.698	- 8.496.336.—	- 3.87
1920 .	17	0	1.790.142	- 14.563.944.—	- 8.14
1936 .	10	0	724.000*)	- 4.800.000.—*)	- 6.63
1942 .	10	0	269.000*)	- 3.300.000.—*)	- 12.27

*) afgerond.

Uit deze gegevens blijkt, dat de beleeningen in de jaren vóór 1870 zoowel in aantal als bedrag niet onbelangrijk zijn toegenomen, hetgeen waarschijnlijk is toe te schrijven aan een geleidelijke verbetering van den economischen toestand en speciaal van de financieele positie der arbeidersklasse in die periode. Want het is inderdaad niet zoo — als men licht geneigd is te veronderstellen — dat de pandhuisbeleening toeneemt, wanneer de economische situatie verslechtert. De omvang der beleening volgt integendeel min of meer de maatschappelijke conjunctuurgolven, zooals ook in het buitenland meermalen werd opgemerkt. In tijden van algemeene welvaart stijgt de consumptie-behoefte, het publiek stelt hooge eischen aan het leven en tracht die te bevredigen door desnoods een deel van zijn goederenbezit te verpanden. Algemeene verarming daarentegen werkt op de beleening remmend.

Na 1870 openbaarde zich een teruggang, welke nog steeds niet tot staan is gekomen en waarvoor verschillende oorzaken zijn aan te wijzen.

De achteruitgang van het bedrijf der banken van leening komt vooral tot uitdrukking, indien men rekening houdt met den aanwas der bevolking.

Beleeningen te Rotterdam per 1000 inwoners

Jaar	Beleeningen		Jaar	Beleeningen	
	Aantal	Bedrag		Aantal	Bedrag
1795 .	2400	ƒ 18.000.—	1910	450	ƒ 2.090,—
1830 .	1750	,, 6.210,—	1920	710	,, 3.240,—
1850 .	3300	,, 10.225,—	1930	260	,, 1.860,—
1870 .	3190	,, 10.205,—	1939	215	,, 1.230,—
1890 .	2400	,, 6.780,—	1942	105	,, 785,—

Hierbij valt op te merken, dat de weekbeleeningen vroeger veel frequenter waren dan thans. Dat op 1000 inwoners of ongeveer 250 gezinnen in 1859 niet minder dan 3300 beleeningen voorkwamen is aldus te verklaren, dat een aantal gezinnen een of meermalen per week van de bank gebruik maakte. Als een gezin b.v. geregeld elke week 2 panden inbrengt en weer lost, beteekent dit reeds 104 handelingen in een jaar. De cijfers van enkele jaren verdienen nog onze aandacht. Het zeer hooge beleenbedrag in het boekjaar 1795 (grootendeels over 1794 loopende) is daaruit te verklaren dat vóór de omwenteling veel meer hooge panden werden beleend dan na dien tijd. De stijging van het bedrag in 1920 is een gevolg van de waardedaling van het geld in en na den vorigen oorlog, terwijl de scherpe inzinking, welke 1942 laat zien, een gevolg is van de huidige oorlogsomstandigheden.

(Econ. Voorl.)

(V. b. Leenbanken 5363 D)

A. NEDERLAND — Arbeidsfront - Bezoek van ᛋᛋ-Obergruppenführer Rauter —

3 April — ᛋᛋ-Obergruppenführer und General der Polizei, Rauter, bracht, vergezeld van den heer Kretschmar, Obmann der Deutschen Arbeitsfront, en mr. Rost van Tonningen een bezoek aan eenige instellingen van het Nederlandsche Arbeidsfront. In het gebouw van de landelijke leiding te Amsterdam zette de leider van het Arbeidsfront, Woudenberg, in een korte rede de verschillende aspecten van het werk van het Arbeidsfront uiteen, waarna eenige films van het Arbeidsfront werden vertoond. Vervolgens bezichtigde het gezelschap het gebouw van de Arbeiderspers. Ten slotte toonde Obergruppenführer Rauter zijn bijzondere belangstelling voor het vormingsoord „Drakenburg" van het Arbeidsfront.

(V. b. N.A.F. 5881 A; Rauter 5780 A)

Arbeidsinzet - Nieuwe regeling der arbeidsvoorwaarden op bouwwerken voor Duitsche instanties —

3 April — Ten behoeve van werknemers, in dienst van bouwondernemingen, die bij bouwwerken en op bouwterreinen van de Duitsche Weermacht en bij het Duitsche civiele bestuur zijn tewerkgesteld, heeft de gemachtigde voor den arbeid een nieuwe regeling van arbeidsvoorwaarden vastgesteld, die uitsluitend bij slecht weer gedurende de wintermaanden zal worden toegepast. De nieuwe slechtweer-regeling, die telken jare in het tijdvak 15 October—31 Maart zal gelden, kent aan de arbeiders, wanneer in tijdloon wordt gewerkt, een vergoeding toe van 60 pct. van het vastgestelde uurloon. Voor werknemers met een vast weekloon geldt als het vastgestelde uurloon het weekloon, gedeeld door het aantal normale arbeidsuren per week. Bij accoordloon wordt uitgegaan van het uurloon, vermeerderd met 30 pct. De „Bauleiter" kan, indien bij accoordwerk dit percentage niet regelmatig wordt bereikt, een geringer percentage — of ook slechts het uurloon — aan de berekening ten grondslag leggen.

(V. b. Arbeidsinzet 5890 A)

Binnenland - Begrooting 1944 van Noord-Holland

3 April — Verschenen is de begrooting 1944 van Noord-Holland. Deze is de eerste, welke zonder toepassing van overgangsregelingen geheel naar de nieuwe bepalingen betreffende de financieele verhouding van Rijk en provincie is opgemaakt. Als belasting kunnen thans worden geheven ten hoogste 60 opcenten op de hoofdsom der grondbelasting en ten hoogste 50 opcenten op de personeele belasting. Eén opcent op de personeele belasting wordt geraamd op ƒ 50.000. Eén opcent op de grondbelasting wordt geraamd op ƒ 63.000. De laatste normale jaren zijn 18 opcenten geheven. Een verhooging met 10 beteekent nog geen verzwaring van belastingdruk, omdat de voormalige Rijksopcenten op de grondbelasting met 10 zijn verlaagd. Voor zoover zij den 28 opcenten te boven gaat, zal de provinciale heffing een verzwaring van belastingdruk meebrengen. Een verhooging tot 36 opcenten wordt nu onvermijdelijk geacht. Daarom zal een storting in het Wegenfonds achterwege moeten blijven.

Voor onvoorziene uitgaven blijft nog een bedrag van ƒ 350.000 beschikbaar. Het batig saldo voor den gewonen dienst, waarmede de rekening over 1941 sluit, wordt toegevoegd aan het verleden jaar ingestelde reservefonds, waarvoor de begrooting 1944 een bedrag aanwijst van ƒ 3.073.587. De begrooting van het Fonds voor Ontginningswerken wordt voor 1944 vastgesteld op ƒ 748.621. Een storting in het fonds wordt niet noodzakelijk geacht, omdat de uitgetrokken bedragen voor de in uitvoering zijnde werken en voor werken, waarvoor bijdragen zijn toegevoegd, voldoende zullen zijn.

Besloten is voor 1944 te heffen 36 opcenten op de belasting voor gebouwde eigendommen, waarvan de opbrengst wordt geraamd op ƒ 2.016.000 36 opcenten op de ongebouwde met een geraamde opbrengst van ƒ 252.000 en 50 opcenten op de personeele belasting, waarvan de opbrengst wordt geraamd op ƒ 2.500.000. De begrooting beloopt in totaal ƒ 59.212.000.

(Alg. H'blad)

(V. b. Nrd. Holland 5463)

— Regeling voor tijdelijk aangestelde ambtenaren verlengd —

3 April — In het Verordeningenblad No. 4 van 29 Maart is een instructie van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied opgenomen tot wijziging van de in-

structie no. 87/1943, betreffende de ambtsperiode van tijdelijk aangestelde ambtenaren. De in die instructie gestelde datum van 31 Maart 1944 is thans gewijzigd in 31 Maart 1945.
(V. b. 5692 A)

A. NEDERLAND — Bevolking - Dalend vrouwenoverschot —

3 April — Aan de zoo juist verschenen statistiek der „Bevolking der Gemeenten in Nederland op 1 Januari 1943", ontleenen wij met betrekking tot de verdeeling der Nederlandsche bevolking in mannen en vrouwen de volgende gegevens: Voor het Rijk in Europa waren per 1000 mannen aanwezig:

In 1830	1045 vrouwen.
In 1859	1031 vrouwen.
In 1909	1021 vrouwen.
In 1920	1013 vrouwen.
In 1939	1005 vrouwen.
In 1943	1003 vrouwen.

Hieruit blijkt, dat het vrouwenoverschot sedert 1830 regelmatig dalende is, een verschijnsel, dat op het platteland nog sterker is dan in de steden, zoodat in vele kleine gemeenten reeds van een mannenoverschot kan worden gesproken.

AANTAL VROUWEN PER 1000 MANNEN IN GEMEENTEN MET:

	minder dan 5.000 inwoners	5.000 tot 20.00 inwoners	20.000 tot 100.000 inwoners	100.000 en meer inwoners
1830	1007	1007	1057	1202
1840	1002	1018	1035	1189
1869	979	994	1070	1168
1899	960	986	1062	1121
1909	958	984	1051	1104
1920	960	983	1033	1079
1939	942	981	1027	1068
1943	942	975	1037	1063

(V. b. Bevolk. 5890 A; verd. mannen en vrouwen 5791 B)

Distributie - Speciale groenteregeling voor zieken —

3 April — Om te bereiken, dat zieken, die in aanmerking komen voor extra rantsoenen groente, ook voorzien worden van speciale groente of fruit, zullen de distributiediensten in den vervolge alleen aan zieken, die op bedoelde extra rantsoenen recht hebben, de normale rantsoenbonnen uitreiken. Aan alle andere categorieën, die in aanmerking komen voor rantsoenbonnen groente, reiken de distributiediensten in den vervolge rantsoenbonnen groente uit, waarvan aan den rechterkant een strook is afknipt. **(V. b. Distributie 5890 A)**

Kunst, Kultuur - Muziek - Schoolonderwijs —

Reeds geruimen tijd werd het in bevoegde kringen als een leemte gevoeld, dat tot nu toe geen speciale opleiding bestond voor musici, die aan onderwijs-instellingen belast zijn met het geven van algemeen vormend muziekonderwijs. Met het oog hierop is in beginsel besloten, dat bij het Rijksconservatorium te 's-Gravenhage en het Amsterdamsche Conservatorium de opleiding ter hand zal worden genomen en dat een diploma „leeraar schoolmuziek" zal worden ingevoerd. **(V. b. Muziekonderwijs 5593 A)**

Financiën - Verkoop van *f* 100 millioen 3% Grootboekinschrijvingen —

3 April — In de Nederl. Staatscourant van 28 Maart is een besluit van den Secr.-Gen. van het Depart. van Financiën tot het verkoopen van inschrijvingen in het grootboek der 3% Nationale Schuld verschenen. De Secretaris-Generaal van het Departement van Financiën is bevoegd inschrijvingen in het Grootboek der 3% rentegevende Nationale Schuld te verkoopen tot een nominaal bedrag van honderd millioen gulden. De gelegenheid tot het koopen van inschrijvingen wordt geopend op 3 April. De inschrijvingen worden aangenomen in bedragen van ∫ 50 of veelvouden daarvan. De koers, waartegen de inschrijvingen worden verkocht, wordt dagelijks door den Secretaris-Generaal bepaald.
De Telegraaf teekent bij dit bericht o.a. aan: Voor het eerst sinds 1931 wordt tot een dergelijke openstelling van inschrijving op het Grootboek der 3% Nationale Schuld overgegaan. Destijds had de inschrijving betrekking op ∫ 60 millioen. De groote beleggingsvraag heeft ten gevolge gehad, dat inschrijvingen op het Grootboek ter beurze vrijwel niet meer aangeboden worden. De betrokken belegging is echter in sommige gevallen — bijv. indien geld belegd moet worden voor minderjarigen — imperatief voorgeschreven. Ten einde voor deze beleggingen nieuwe mogelijkheden te creëeren, is thans, naar aangenomen mag worden, tot deze uitgifte overgegaan.

Handel, Nijverheid - Eerste ruilwarenbeurs —

3 April — De economische toestand hier te lande is tengevolge van de oorlogsomstandigheden langzamerhand van dien aard geworden, dat het ons volk hoe langer hoe moeilijker valt nieuwe gebruiksgoederen te koopen. Vandaar dat het publiek in toenemende mate een toevlucht is gaan zoeken in den ruilhandel. Om deze te vergemakkelijken en tevens in min of meer geordende banen te leiden heeft de overheid van Rotterdam een plan uitgewerkt voor de oprichting van een gemeentelijke ruilwarenbeurs, die in den loop van April geopend zal worden. Deze officieel geleide ruilcentrale is de eerste in ons land.
De ruilwarenbeurs beoogt het volgende:
1. Bemiddeling te verleenen, onder heffing van een kleine premie, tusschen particulieren, die goederen willen ruilen;
2. Te bepalen, welke goederen zullen worden geruild (niet in aanmerking komen bijv. levensmiddelen of levende dieren);
3. Den prijs, of beter nog: de ruilwaarde, vast te stellen;
4. Den ruil niet slechts mogelijk te maken, maar ook te vergemakkelijken. Het financieele element kan daarbij een rol spelen, voor zoover er soms grootere of kleinere bedragen moeten worden bijbetaald. Ook kan het voorkomen, dat de beurs goederen koopt en dan weer ten ruil aanbiedt.
(V. b. D'sche ruilhandel 5708 B)

Landbouw - Landelijke loonregeling gewijzigd —

3 April — In de Staatscourant van 30 Maart werd een beschikking opgenomen ten aanzien van landelijke loon- en arbeidsvoorwaarden in den landbouw, welke in hun thans geldenden vorm per 31 Maart afliepen. Daar de regeling zelf op verschillende punten in de practijk tot bezwaren aanleiding gaf, zoodat het niet wenschelijk was haar werkingsduur te verlengen, heeft de gemachtigde voor den Arbeid, in afwachting van een algeheele herziening, een nieuwe regeling — eveneens met beperkten werkingsduur — uitgevaardigd, waarin aan de voornaamste bezwaren wordt tegemoet gekomen **(V. b. Inkomsten landarb. 5144 D)**

N.S.B. — W.A. - Luchtvaartschool geopend —

3 April — De luchtvaartschool der Luchtvaart W.A. (Lu-W.A.) te Doorn is thans gereed om 15 April haar leerlingen te ontvangen. De eenige eisch, dien de Lu W.A. aan de leerlingen stelt is, dat zij na het beëindigen van den cursus, die een jaar duurt, zich volledig aan den opbouw van de Nederlandsche luchtvaart zullen geven. De Lu W.A. heeft besloten, voor het volgen van de cursussen niets in rekening te brengen. Cursussen en volledige verzorging zijn dus geheel gratis. De leerlingen moeten den leeftijd van 18 jaar hebben bereikt en mogen dien van 21 jaar niet hebben overschreden. **(V. b. W.A. 5748 A)**

— Woord van den Leider tot het Nederlandsche volk.

3 April — „Volk en Vaderland" van 1 April brengt als hoofdartikel een woord van den Leider tot het Nederlandsche volk, met name tot de „zeer waardevolle elementen, die vurige strijders kunnen worden voor de herrijzenis van volk en vaderland, als zij overtuigd zijn dat er een weg leidt uit het moeras van het heden". Voor hen somt hij een reeks feiten op, waarvan, aldus ontleenen wij aan de N.R.C., de juistheid door niemand kan worden ontkend en bij ons weten ook door niemand geloochend worden. Hieruit trekt de Leider de volgende conclusie: „Wanneer Duitschland verslagen wordt, is er geen macht ter wereld, die kan beletten dat, zooals de Zuid-Afrikaansch-Britsche veldmaarschalk Smuts dit heeft uitgedrukt, het communisme zal schrijden over Europa. Niemand kan ontkennen dat Sovjet-Rusland onmiddellijk vergroot zou worden met Oost-Europa, nl. Estland, Letland, Litauen, Oost-Polen, Bessarabië. Niemand kan ontkennen, dat een nieuw Tsjecho-Slowakije onder Benesj in sovjet-geest en in sovjet-verband gevormd zou worden en dat een nieuw communistisch Zuid-Slavië onder Tito als vertegenwoordiger van Stalin zou ontstaan. Niemand kan ontkennen dat Turkije de Dardanellen zou moeten openen om de sovjet-Middellandsche Zee-vloot in verbinding te brengen met Sovjet-Rusland.
Niemand kan ontkennen, dat een verslagen nationaal-socialistisch Duitschland met verwoeste steden de natuurlijke prooi zou zijn van het communisme. Ook al zou Sovjet-Rusland niet binnen marcheeren, dan zou Stalin toch in

ieder geval zorg dragen dat een communistische Duitsche regeering, gevormd te Moskou, het bewind in handen zou nemen. Een verbond van Sovjet-Rusland met Sovjet-Duitschland en de Sovjet-Oost-Europeesche landen zou daarmede gepaard gaan.
Dan is ontstaan een Europeesch-Aziatisch Sovjet-verbond, omvattende de 300 à 400 millioen menschen. De kracht van dit blok is veel grooter dan de kracht van het huidige Sovjet-Rusland. Dit is nog het minst erge dat ons te wachten staat. Gezien de kracht van het huidige Sovjet-Rusland, wetende dat een deel van de kracht van het huidige Duitschland zoo groot is voor Engeland en Amerika dat een invasie in Europa ook nu nog voor de Angelsaksen zeer riskant lijkt, is het duidelijk, dat zelfs al zouden de Angelsaksen West-Europa tegen het communisme willen beschermen, zij de mogelijkheid daartoe eenvoudig niet hebben. Zij zullen dan waarlijk al erg blij zijn als zij het communisme in eigen land de baas kunnen blijven.
Een Engelsch-Amerikaansche bezetting van West-Europa kan nimmer stand houden. Zij kan ten hoogste tijdelijk zijn, zooals na 1918 ook tijdelijk deelen van Rusland bezet zijn. Maar na korten of langen tijd zouden deze troepen moeten worden teruggetrokken en Sovjet-Europa zou worden voltooid. Dien bezettingstijd zouden onze geldmagnaten en daarmede verbonden intellectueelen gebruiken om de koffers te pakken, de dominees vertrokken naar Zuid-Afrika en Canada, de pastoors werden te werk gesteld in Amerika. Hoeveel zouden er nog kunnen vertrekken? Tienduizend, honderdduizend? Dat is mogelijk. Maar het volk, de millioenen menschen van Nederlands stam, zij zouden onvoorwaardelijk ten prooi vallen aan het communisme en daarin te gronde gaan. Het einde van het Nederlandsche volk; de oplossing in het communistisch volkerenmengsel van centraal Azië en Europa.
Ik hoor nog deze tegenwerping: de Amerikaansch-Engelsche luchtvloot zou voldoende zijn om Stalin af te houden van West-Europa. Maar gij, die zoo denkt, moet inzien, dat de vernietiging van Europeesche steden en Europeesche cultuurmonumenten in de oogen van Stalin een zegen des hemels is. Het communisme eischt de verbreking van de banden met het verleden. Het uitwisschen van het verleden is de voorwaarde voor den bloei van het communisme en amerikanisme. Niemand, die den dom van Keulen heeft aanschouwd, vindt een Amerikaanschen wolkenkrabber mooi. Niemand, die Neurenberg heeft gezien, bewondert den communistischen bouwstijl. Ook op dit punt reiken Roosevelt en Stalin elkander de hand. Stalin, beschikkende over onmetelijke ruimten voor zijn oorlogsindustrie en vijand van de Europeesche cultuur, lacht om dreiging met luchtbombardementen.
Zoo is de conclusie uit de harde, nuchtere feiten, met terzijde lating van elk gevoelselement. Het doodsuur van het huidige nationaal-socialistische Duitschland zou tevens zijn het doodsuur van het Europeesche volkerenleven, de Europeesche cultuur en de Europeesche godsdiensten. Het zou het geboorte-uur zijn van het communistische Europeesch-Aziatische continent met als hoofdstad Moskou en met Stalin als den modernen Djengis Khan. Er zijn slechts twee mogelijkheden: mét Duitschland vóór Europa en daarmede vóór eigen vaderland, of tegen Duitschland, maar dan ook automatisch en zonder dat u dit gevraagd wordt vóór een communistisch Europa onder opperleiding van Stalin. Een andere keuze is er niet. Die keuze is door ons gedaan: vóór Europa en dus mét Duitschland, verbonden op leven en dood. Zoo gebiedt ons onze liefde voor volk en vaderland. En gij, volksgenoot?" **(V. b. Mussert 5867 A)**

A. NEDERLAND — N.S.D.A.P. - Rede van Oberdienstleiter Ritterbusch te Arnhem —

3 April — Te Arnhem heeft op 2 April de leider van het Arbeitsbereich der N.S.D.A.P. in Nederland in het Rembrandttheater het woord gevoerd voor leden van de Partij, de Weermacht, en genoodigden uit de Beweging. Oberdienstleiter Ritterbusch ving zijn rede aan met erop te wijzen, dat Engeland sedert eeuwen de opvatting heeft verbreid, dat Duitschland de rustverstoorder zou zijn in Europa. Deze opvatting vindt men terug in het verwijt, dat hier te lande den Duitschers dikwijls tegenklinkt: Waarom zijt gij hier gekomen? Deze politieke gedachte van de Duitsche onrust spruit voort uit het feit, dat in iederen Duitscher de drang leeft scheppend werkzaam te zijn. De Engelschen hebben zich daarentegen met een minimum aan scheppend vermogen een wereldrijk vergaard. In hun oogen deugt derhalve niemand die zich daartegen keert. Spreker schilderde dan hoe het Duitsche volk al sedert 50 jaar lang geen rust meer heeft gekend. Die jaren vormden een ononderbroken inspanning.
Vervolgens schetste hij in welk een gevaar het zich in 1918 bevond. Al waren de legers onverslagen en vocht het volk even trouw als thans, het bevond zich in een geestelijken noodtoestand. Het onwrikbaar geloof ontbrak en de leiding liet het volk in den steek.
In dezen geestelijken nood van het Duitsche volk kwam de Führer. Heel zijn leven na zijn vijftiende levensjaar was één ononderbroken inspanning. In zijn leven weerspiegelt zich dat van het Duitsche volk.
De Führer zag in, dat het leven van een volk geen mechanisch iets is; dat elk lidmaat slechts doel en zin heeft zoolang het deel uitmaakt van het geheele organisme. Uit dezen geest groeiden in het Duitsche volk enorme krachten. Tot besluit vroeg spreker zich af wat thans, nu de ononderbroken krachtsinspanning van het Duitsche volk haar hoogtepunt bereikt heeft, wel het allerbelangrijkste is. Beslissend is alleen, dat ieder bereid is de noodzakelijke offers te brengen, en nimmer twijfelt aan de toekomst van zijn volk. In een moment van zwakte zal hij altijd kunnen opzien naar het Duitsche front en naar den Führer, die eens de verzekering gaf dat hij zijn wil altijd vijf minuten langer zal volhouden dan die van zijn tegenstander.
(V. b. N.S.D.A.P. 5890 A; Ritterbusch 5890 A)

Onderwijs - Uitbreiding van het aantal beschikbare leerkrachten —

3 April — De secretaris-generaal van het departement van Opvoeding, Wetenschap en Kultuurbescherming heeft met het oog op een tijdelijk tekort aan onderwijskrachten bij het lager onderwijs, door wijziging van enkele artikelen van de Lager-Onderwijswet maatregelen getroffen ter uitbreiding van het aantal benoembare leerkrachten bij dit onderwijs. Daardoor is de mogelijkheid geopend onderwijzers, die aanspraak kunnen maken op, dan wel in het genot zijn van voorloopig pensioen, zonder voorafgaande goedkeuring in de school te handhaven dan wel te herplaatsen. Bij tijdelijke ontstentenis van leerkrachten kunnen ook gehuwde onderwijzeressen in de school worden geplaatst zonder voorafgaande goedkeuring. Voorts is het geoorloofd onderwijzers, die aanspraak kunnen maken op, dan wel in het genot zijn van ouderdomspensioen in de school te handhaven dan wel te herplaatsen.
(V. b. Onderw. pers. 5362 B; L.O. 5874 A)

— Prof. N. Kal overleden —

3 April — In den ouderdom van 69 jaar is op 1 April overleden prof. N. Kal, hoogleeraar in de scheepsbouwkunde aan de Technische Hoogeschool te Delft. Nicolaas Kal werd 15 Januari 1875 te Rotterdam geboren. Hij bezocht de ambachtsschool aldaar en tevens den avondcursus van de Academie voor beeldende kunsten en was van 1890—1905 practisch werkzaam bij de Maatschappij voor scheeps- en werktuigbouw „Feyenoord" te Rotterdam. In laatstgenoemd jaar werd hij assistent in de scheepsbouwkunde aan de Technische Hoogeschool te Delft, van 1911—1922 was hij leeraar aan de M.T.S. te Dordrecht en vervolgens hoogleeraar in de scheepsbouwkunde te Delft.

— Noodeindexamen voor kweekscholen —

3 April — De secretaris-generaal van het departement van Opvoeding, Wetenschap en Kultuurbescherming heeft in een schrijven aan de directeuren en directrices van de Rijks- en bijzondere kweekscholen voor onderwijzers en/of onderwijzeressen medegedeeld, dat de leerlingen van het hoogste leerjaar der kweekscholen, die ten gevolge van maatregelen van Duitsche of Nederlandsche autoriteiten niet in staat zijn aan het kweekschooleindexamen of aan het Staatsexamen voor onderwijzer deel te nemen, tot den secretaris-generaal een verzoek kunnen richten om uitreiking van een akte van bekwaamheid als onderwijzer(es).
(V. b. Eindexamens M.O. 5763 A; Kweekscholen 5271 A)

Prijsbeheersching - Contrôle op verhuizingen —

3 April — Alle in Nederland uitgevoerde verhuizingen, of zij gedwongen zijn dan wel vrijwillig, worden thans geregeld en gecontroleerd door een te 's-Gravenhage gevestigd bureau, de Regeling-Centrale Meubeltransport van de vakgroep Goederenvervoer (kortweg R.C.M.). Het waarborgt den verhuizenden vakkundige behandeling tegen billijken prijs, den verhuizers een redelijk bestaan, de overheid een maximaal rendement van transportmiddelen en brandstof. Op gelukkige wijze is hier een coördinatie van alle betrokken categoriëen tot stand gekomen. De lessen, uit de eerste twee groote evacuaties getrokken — waaruit niet minder dan 1500 proecessen-verbaal resulteerden — zijn ter harte genomen en zoowel publiek als verhuizers varen er wel bij. (Telegraaf)
(V. b. Prijsbeh. 5882 A)

Sport - Harbig gesneuveld —

3 April — Op 30 Maart meldde het A.N.P.: De bekende

Duitsche athleet Rudolf Harbig is als Feldwebel aan het Oostfront gesneuveld. De naam van Harbig komt meermalen op de wereldrecordlijst voor. In Juli 1939 liep Harbig in Milaan de 800 meter in 1 min. 46.6, hetgeen een nieuw wereldrecord beteekende. Het oude record stond op naam van den Engelschman Wooderson met 1 min. 49.2 sec. Een maand later vestigde hij ook op de 400 meter een nieuw wereldrecord, nl. in Frankfort a. d. Main, met 46 sec. Het oude record van den Amerikaan Williams verbeterde hij met 0.1 sec. In Mei 1941 ten slotte haalde hij ook het wereldrecord op de 1000 Meter naar beneden. In Dresden bracht hij het oude record van den Franschman Ladoumègue van 2 min. 23.6 sec. op 2 min. 21.5 sec.

(V. b. Wereldrec. Harbig 5425 C)

A. **NEDERLAND — Verkeer - Maatregelen betreffende het verkeer ter zee —**

3 April — Blijkens het Verordeningenblad no. 4 van 29 Mrt. heeft de Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied een verordening vastgesteld, houdende maatregelen betreffende het verkeer ter zee. In deze verordening wordt o.a. bepaald, dat aanmonstering, ongeacht het tijdstip, waarop het monsterboekje is uitgereikt, slechts met toestemming van het Deutsche Seemannsamt mag geschieden.

(V. b. 4917 B)

Posterijen - Huis-aan-huis-bestelling gestaakt —

3 April — De gelegenheid tot huis-aan-huis-bestelling van ongeadresseerde stukken — behoudens voor bepaalde drukwerken — wordt voorloopig buiten werking gesteld.

(V. b. Postverkeer 5811 A)

Weermacht - Inspectiereis van veldmaarschalk Rommel —

3 April — Het D.N.B. meldde 28 Maart: Generaal-veldmaarschalk Rommel heeft wederom talrijke steunpunten aan de Nederlandsch-Vlaamsche kust bezocht en zich vooral overtuigd van de afweerkracht der nieuwste vestingwerken. Ook generaal-veldmaarschalk Sperrle heeft steunpunten en inrichtingen van de luchtmacht aan de kust van het Kanaal bezocht. Hij heeft daarbij het woord gevoerd tot de aangetreden manschappen over hun huidige en komende taak en reikte daarbij onderscheidingen uit aan manschappen, die zich verdienstelijk hebben gemaakt.

(V. b. Inspectie 5874 A; Rommel 5799 A)

— Vrijwilligers naar het Oostfront vertrokken —

3 April (A.N.P.) — In den Dierentuin hebben Mussert en ᛋᛋ-Obergruppenführer und General der Polizei Rauter op 31 Maart wederom afscheid genomen van een aantal vrijwilligers. Een deel hunner zal na de vooropleiding aan den strijd aan het Oostfront gaan deelnemen, een ander deel wordt opgenomen in den Landstorm om zoonoodig Europa's westgrens te helpen verdedigen.

Mussert sprak de vertrekkenden op hartelijke wijze toe, en drukte de mannen ten slotte op het hart goede soldaten te worden en zich hun voorgangers waardig te toonen.

ᛋᛋ-Obergruppenführer Rauter herinnerde aan het voorbeeld, dat de vermoorde generaal Seyffardt heeft gesteld. Spr. wees er op, dat Nederland eenige generaties lang geen oorlog meer heeft gekend. Het militaire handwerk hebben de Nederlanders daardoor verleerd. Spr. hoopte echter, dat het goede Germaansche bloed zich niet zou verloochenen.

(V. b. Vertrek Vrijw. 5812 A)

B. **CHINA (Tsjoengking) — Grensincident met Buiten-Mongolië —**

3 April (S.P.T.) — Het officieele persbureau der Sovjets, „Tass", maakt melding van een grensincident tusschen Sovjet-Rusland en Tsjoengking-China. Blijkens die mededeeling, hebben Tsjoengking-Chineesche troepen, die in het Noordoosten van Sinkiang gelegerd waren, tegen het eind van 1943, bij de achtervolging van vluchtelingen, de grens van Buiten-Mongolië overschreden en aldaar „in bewoonde dorpen" gevechtshandelingen gepleegd. De regeering van Buiten-Mongolië trof haar maatregelen en wees de Tsjoengking-troepen gewapenderhand terug. In Buiten-Mongoolsche regeeringskringen heerscht de stellige overtuiging, dat bij een herhaling van dergelijke gebeurtenissen de Sovjet-republiek haar verplichtingen, neergelegd in het pact van wederzijdschen bijstand van 13 Maart 1936, zal nakomen en alle hulp zal verleenen, ten einde de onafhankelijkheid van Buiten-Mongolië te waarborgen.

C. **DENEMARKEN — Landbouw - Zuivelproductie gestegen —**

3 April — De Deensche melkproductie bedroeg in 1943, zooals blijkt uit de jaarverslagen der Deensche zuivelfabrieken, 3465 millioen kg, tegenover 2990 millioen kg in 1942 en 4877 millioen kg in 1939. De huidige productie ligt dus 29% onder die van voor den oorlog en 16% boven die van 1942. De boterproductie lag in 1943 15% boven die van 1942, maar 22% beneden die van 1939. De kaasproductie steeg in 1942 met 23%, maar bleef 15% beneden de vredesproductie.

D. **DUITSCHLAND — De situatie in het Oosten - Verklaring van rijksminister dr. Frank —**

3 April — De N.R.C. berichtte 30 Maart uit Berlijn:

Nu een deel van het gouvernement-generaal als gevolg van het ver naar het Westen opgedrongen Sovjet-Russische offensief oorlogsterrein is geworden, heeft de gouverneur, dr. Frank, aanleiding gevonden tijdens een betooging van de N.S.D.A.P. te Krakau het woord te voeren over den militairen toestand van het oogenblik en over de vooruitzichten.

Hij zeide o.m.: „Wij weten, dat, in weerwil van de omstandigheid, dat het front dichtbij is gekomen, nu de onbeperkte energie van de Duitsche mannen en vrouwen in alle deelen van dit land nog in verhoogden omvang tot uiting komt. Het is slechts een onbelangrijk klein stukje van ons gebied, waarin de vijand zich met gebruikmaking van de op het oogenblik door den Führer, geheel volgens zijn plannen, gedulde strategische situatie heeft kunnen binnenglippen. De vijand in het land beteekent echter voor ons de overneming van den frontgeest in de totaliteit van het leven in dit gebied. Hij zal hier op een tegenstand stooten, die, ver boven het militaire uit, hem geen oogst, geen vruchten en geen haard zal opleveren. Het is mijn overtuiging, dat de algemeene toestand van den oorlog ons het recht geeft ons met verhoogd geloof te vervullen. Duitsche mannen en vrouwen, het is niet de zwakte van het Duitsche leger of van de Duitsche weermacht, die het terugtrekken in het Oosten tot gevolg heeft. De reden moet gezocht worden in de noodzakelijkheid van de maatregelen in het raam van den oorlog in Europa in zijn geheel. De Führer als opperste veldheer van den oorlog, heeft zijn plannen zoo gesmeed, dat eens de tegenaanval zijn gevolgen zal meebrengen. De Sovjetunie zal terugbetaald krijgen en wij zullen, dat geloof ik niet alleen, maar ik weet het ook, in het kleine stukje van het gouvernementgeneraal, dat wij moesten ontruimen, den oogst weer onder Duitsche leiding binnenbrengen."

Aan het „Alg. H'blad" ontleenen wij: Deze, naar velen hier aannemen, op kennisneming van de plannen van het hoofdkwartier van den Führer gebaseerde verklaring, vormt in politieke kringen te Berlijn het gesprek van den dag. Men ziet in de rede de bevestiging, dat de terugtochten in het Oosten, hoewel de daar ontstane situatie zeker ernstig is, volgens lang te voren vastgestelde plannen geschieden en dat de reserves in het Oosten en Midden van Europa, die op het oogenblik aan het oostelijk front nog niet worden gebruikt, op een zeker moment voor den slag terug, ja zelfs voor een tegenoffensief zullen aantreden.

De verklaring van minister Frank wordt in het bijzonder daarom belangrijk geacht, omdat: 1. De gouverneur-generaal in het algemeen geacht kan worden in naam van den Führer en met diens voorkennis te spreken. 2. Door de verklaring, dat de Duitschers weer in het geheele Gouvernement-Generaal zullen oogsten, voor het eerst van officieele zijde een zekere, zij het ook vage termijn voor de te verwachten Duitsche tegenactie werd aangegeven.

(V. b. dr. Frank 5754 A)

Justitie - Twee Nederlanders terdoodveroordeeld —

3 April — Het A.N.P. meldde 30 Maart uit Berlijn: Twee Nederlandsche staatsburgers, die bij Duitsche boeren te werk waren gesteld, zijn ter dood veroordeeld, daar zij des nachts in de omgeving van Euskirchen koeien uit de weide hadden gestolen en ter plaatse hadden geslacht. De personen, aan wie zij het vleesch hadden verkocht, zijn tot tuchthuisstraffen veroordeeld.

Overzicht der militaire en politieke situatie - Rede van Rijksminister dr. Goebbels —

3 April — Rijksminister dr. Goebbels heeft op 31 Maart het woord gevoerd op een groot appèl van de Berlijnsche partijleiding.

Dr. Goebbels begon met te zeggen, dat het bij een beschouwing van de oorlogspositie, vooral in tijden van elkaar snel opvolgende gebeurtenissen, meer verhelderend werkt en doeltreffender is, de grondbeginselen van de Duitsche oorlogvoering in het oog te houden, dan zich uitsluitend te houden aan de dingen van den dag. Bij het afwegen van de Duitsche overwinningskansen, zoo vervolgde dr. Goebbels, is het daarom goed, de algemeene oorlogssituatie van thans te vergelijken met de situatie van 1939. Het is een feit, dat al te gemakkelijk vergeten wordt, dat het

Duitschland is gelukt, den ring te verbreken, dien de vijanden van Duitschland in 1939 om het Rijk hadden gelegd. Toen is de positie van Duitschland zeer gevaarlijk geweest en even heeft het er naar uitgezien, alsof Duitschlands vijanden de om den hals van het Duitsche volk gelegde lus nog maar behoefden aan te halen. Dit ernstige gevaar zijn wij thans te boven gekomen. De vijand staat ver voor de Duitsche grenzen".

De minister plaatste vervolgens in een beschouwing van de vijandelijke krijgspositie, tegenover de Duitsche successen de verkeerd uitgevallen politieke en ook militaire situatie van Engeland op dit oogenblik. Engeland heeft Duitschland in 1939 den oorlog verklaard, omdat het niet wilde dulden, dat Dantzig en een deel van den Poolschen corridor aan het Rijk overgingen. Daarmede werd, naar men in Engeland meende, het Europeesche evenwicht verstoord en een verstoring van het Europeesche evenwicht zou niet vereenigbaar zijn met den Engelschen eisch in zake nationale veiligheid. Met krachtige argumenten bewees dr. Goebbels vervolgens de these, dat de Britsche oorlogsdoelstelling aan het wankelen is geraakt door te verklaren, dat Engeland, dat indertijd aan het Duitsche volk zijn levensrecht wilde weigeren, nu moet toezien, hoe die weigering van het levensrecht voor het nat.-soc. Duitschland tot een overrompeling van het Europeesche evenwicht door het Sovjet-bolsjewisme leidt en hoe Engeland zelf gevaar loopt, door dit gif geïnfecteerd en vernietigd te worden.

Overgaande op den militairen toestand wees de minister er op, dat het Oostelijke front slechts een gedeelte vormt van het geheele gebied van de Duitsche oorlogvoering. Men kan derhalve de ontwikkeling in het Oosten slechts juist beoordeelen in samenhang met andere belangrijke operatieve taken, welker oplossing in het kader van het totale Duitsche strategische plan verwacht kan worden. Even doorslaggevend als Duitschlands handhaving in het Oosten, is, dat, wanneer de Engelschen en Amerikanen in het Westen een invasie-poging zouden ondernemen, zij met bebloede koppen worden afgeslagen. Daarin kan het keerpunt van dezen oorlog liggen. Zonder twijfel zouden zij bij een invasie op alle gebieden op Duitsche reserves stuiten, van welker omvang zij zich thans blijkbaar, althans naar hun uitlatingen te oordeelen, geen of slechts een onvoldoende voorstelling kunnen maken.

Met hetzelfde vertrouwen en dezelfde zelfverzekerdheid, die zijn andere uiteenzettingen kenmerkten, behandelde dr. Goebbels ten slotte ook het vraagstuk van den luchtoorlog. Het valt niet te betwisten, zoo zeide hij, dat de vijandelijke terreur het Duitsche volk zware beproevingen oplegt en smartelijke offers vergt. Dat verandert evenwel niets aan het feit, dat het Duitsche volk die terreur moet doorstaan. Zelfs de luchtterreur is voor het Duitsche volk nog beter te verdragen dan een vernietigende vrede, zooals de vijanden dien het Duitsche volk hebben toegedacht. Overigens heeft de ervaring geleerd, dat men het met inspanning van alle krachten ook met de moeilijkste problemen van den luchtoorlog kan klaarspelen. Zelfs de Duitsche wapenproductie hebben de Engelschen en Amerikanen niet essentieel vermogen te storen. In dit verband bracht de minister hulde aan de bevolking in de gebieden van den luchtoorlog. Ten slotte verklaarde dr. Goebbels, dat het geheele Duitsche volk eensgezind is in den wil, de vijandelijke terreur te trotseeren en de beproevingen van dezen strijd door een weldra weer op Duitschland overgaand initiatief zegevierend te boven te komen.

(V. b. dr. Goebbels 5882 D; Overzicht situatie 5827 A)

A. DUITSCHLAND — Weermacht - Veldmaarschalken Von Manstein en Von Kleist onderscheiden —

3 April — De Führer heeft, blijkens een mededeeling van 31 Maart, generaal-veldmaarschalk von Manstein, opperbevelhebber van een legergroep, als 59sten soldaat van de Duitsche Weermacht, en generaal-veldmaarschalk von Kleist, opperbevelhebber van een legergroep, als 60sten soldaat der Duitsche Weermacht het eikenloof met de zwaarden bij het ridderkruis van het IJzeren Kruis verleend. **(V. b. Ondersch. v. Manstein 5161 D)**

— Dwergtank als nieuw wapen —

3 April — De Duitsche bladen publiceeren afbeeldingen van het nieuwe Duitsche wapen voor het bestoken van pantserwagens en kazematten, dat den naam „Goliath" draagt. Het is een kleine, slechts tot kniehoogte reikende rupsauto, die uit de verte wordt bestuurd en welker zeer explosieve lading, eveneens een nieuwe vinding, de grootste verwoestingen aanricht. **(V. b. Nieuw wapen 5772 B)**

B. ENGELAND — Financiën - Begrooting en oorlogskosten —

3 April — De nieuwe Britsche begrooting, welke bij het Lagerhuis zal worden ingediend, zal aan oorlogsuitgaven £ 5 milliard bevatten. De dagelijksche oorlogskosten van Engeland zijn de laatste weken gestegen tot gemiddeld £ 15 millioen. Deze kosten zijn £ 1.5 millioen hooger dan het dagelijksche gemiddelde in het loopende begrootingsjaar tot dusverre is geweest. **(V. b. Oorlogskosten 5541 D)**

Nederlaag der Engelsche regeering in het Lagerhuis - Minister van Onderwijs biedt ontslag aan - Motie van vertrouwen aangenomen —

3 April — De Britsche regeering heeft 28 Maart in het Lagerhuis een nederlaag geleden bij de stemming over gelijke salarieering van vrouwelijke en mannelijke onderwijskrachten. Tijdens de behandeling van de onderwijswet werd gestemd over een amendement, ingediend door de conservatieve afgevaardigde mevrouw Cazalet-Keir en inhoudende gelijke salarieering voor gelijk werk. De minister van Onderwijs, Richard Butler, protesteerde namens de regeering tegen dit amendement. Het resultaat der stemming was 117 stemmen tegen en 116 stemmen voor de regeering. Volgens de „Daily Mail" heeft minister Butler bij den premier zijn ontslagaanvrage ingediend.

Churchill heeft 29 Maart, aldus meldt de Engelsche nieuwsdienst, in het Lagerhuis een verklaring afgelegd over de nederlaag, die de regeering 28 Maart bij de stemming over een onderwijskwestie in het Lagerhuis heeft geleden. Hij zeide — zoo meldt D.N.B. — dat de Britsche regeering besloten heeft te verzoeken, dat het amendement — dat tegen den wensch der Britsche regeering was ingediend — zal worden ingetrokken. Deze intrekking, zoo zeide de premier, zou als een votum van vertrouwen worden opgevat. Wanneer de Britsche regeering geen voldoende meerderheid zou kunnen krijgen, zou dit de gebruikelijke constitutioneele gevolgen met zich meebrengen.

Het Lagerhuis heeft 30 Maart met 425 tegen 23 stemmen het vertrouwen in de Engelsche regeering uitgesproken, zoo meldt de Britsche berichtendienst. Mevr. Cazalet—Keir, die het amendement op de onderwijswet had ingediend, dat tot de nederlaag der regeering heeft geleid, heeft, naar de Britsche berichtendienst meldt, vandaag in het Lagerhuis verklaard, dat zij thans tegen haar eigen voorstel zal stemmen om den nadruk te leggen op haar „onbeperkte vertrouwen in den minister-president.

(V. b. Churchill 5891 C; Vertrouwensmotie 4589 A)

C. FINLAND — Kabinet - Mutatie —

3 April — Blijkens een bericht in de „Völkischer Beobachter" is de leider van het Finsche informatiedepartement, dr. Vikuna, op zijn verzoek eervol ontslagen. Hij is vervangen door generaal-majoor Heikki Kekoni.

— Rijksdagzitting.

3 April — De correspondent van het „Alg. H'blad" deelde uit Berlijn mede, dat de Finsche Rijksdag per 3 April in buitengewone zitting was bijeengekomen.

(V. b. Kabinet 5812 G; Rijksdagzitting 5884 A)

D. HONGARIJE — Regeering Stojay beheerscht de binnenlandsche situatie - Regeling van het Jodenvraagstuk - Opheffing van vakvereenigingen en politieke partijen —

3 April — Het A.N.P. meldde 28 Maart uit Berlijn: In verband met de bewering van Churchill, dat het Zuid-Oosten voor een chaos staat, verklaart gezant dr. Schmidt, leider van de persafdeeling van het departement van buitenlandsche zaken, op grond van zijn persoonlijke indrukken, dat b.v. in Boedapest volkomen rust heerscht. Hetzelfde geldt voor alle Zuid-Oost-Europeesche steden. Volgens den B-correspondent van het A.N.P. wenscht het Hongaarsche volk een oplossing van het Jodenvraagstuk en de uitschakeling van die kleine groepen, die met de Joden samenwerken, tegen Europa, tegen Hongarije en tegen Duitschland. Hongarije telt ruim achthonderd duizend gedoopte joden, doch het aantal personen, dat onder de Neurenberger-paragrafen valt wordt op ongeveer 1.400.000 geschat, dat wil zeggen ongeveer tien procent van de totale bevolking. Thans kan men aannemen, dat de nieuwe maatregelen inderdaad tot de uitschakeling van de Joden als politieken en economischen factor in Hongarije zullen leiden.

Het D.N.B. meldde 29 Maart uit Boedapest: De Esti Ujsag publiceert een onderhoud met Imredy, den leider van de Hongaarsche vernieuwingspartij. Imredy verklaarde, dat noch de georganiseerde bescherming van de belangen van de Hongaarsche arbeiders noch de door hen opgespaarde gelden aan de liquidatie van het marxisme ten offer zullen vallen. Het geld van de vakvereenigingen zal nu pas in den vollen zin des woords eigendom van de arbeiders zijn en

niet meer gebruikt worden voor onduidelijke internationale belangen.
Szendy, de burgemeester van Boedapest is afgetreden.
Naar het Hongaarsche telegraafagentschap meldt, heeft de regeering de onafhankelijke partij van kleine boeren, de Hongaarsche sociaal-democratische partij en den boerenbond ontbonden.
(V. b. Regeeringswijz. 5894 C; Jodenprobl. 4479 C)

A. **HONGARIJE — Onderwijs gestaakt —**
Bij beschikking van den minister van Onderwijs, wordt het onderwijs op alle middelbare scholen en vakscholen 31 Maart gestaakt. Een dergelijke verordening was enkele dagen geleden reeds voor de lagere scholen afgekondigd.

Maatregelen tegen de Joden.
Het Hongaarsche staatsblad publiceerde 31 Maart drie verordeningen tot regeling van het jodenvraagstuk.
Volgens de eerste verordening mogen in joodsche huishoudingen of daar waar joden wonen, geen niet-joden in huishoudelijke betrekking werkzaam zijn. Elk dienstverband, dat onder deze bepaling valt, moet uiterlijk op 30 April zijn geëindigd.
Volgens de tweede verordening moeten joodsche werknemers in staats- en gemeentedienst en anderen openbaren dienst worden ontslagen. Joodsche notarissen, beëdigde translateurs en gerechtelijke deskundigen moeten hun werkzaamheden staken. Op 31 Mei moeten alle joodsche advocaten uit de Kamer van advocaten uitgesloten zijn.
De derde verordening bepaalt, dat op 30 April alle joden uit de ledenlijsten van de Kamer voor pers, theater en film moeten zijn geschrapt.

Regeeringsverklaring.
3 April (S.P.T.) — In de regeeringsverklaring van Sztojay wordt ten aanzien van de gebeurtenissen aan het Sovjet-Russische front gezegd: Tegenover dit doodelijke gevaar kan de Hongaarsche natie alleen uit eigen kracht geen stand houden. Het bolsjewisme te onderwerpen en zoodoende den ondergang van Europa af te wenden, dat is alleen aan onzen machtigen bondgenoot, den Leider van het Groot-Duitsche Rijk, Adolf Hitler, mogelijk. In den geest van de Hongaarsch-Duitsche lotsgemeenschap, zoo wordt in de verklaring verder gezegd, nemen Duitsche troepen aan de verdediging van ons grondgebied deel, zooals dit ook in Finland en andere landen het geval is. De verklaring kondigt mobilisatie van alle krachten aan, versterking van het binnenlandsche front, strijd tegen alle pogingen om de weerstandskracht te ondermijnen, alsmede sociale rechtvaardigheid. De inzet van alle krachten wordt als „de wil van den eersten Hongaar, den Rijksbestuurder". verkondigt. Ten slotte wordt het vertrouwen in de uiteindelijke zege tot uitdrukking gebracht. **(V. b. 5902 D)**

B. **INDIE — Vrijlating van Gandhi geëischt —**
3 April — Het D.N.B. meldde 27 Maart uit Stockholm: 112 redacteuren van de meest uiteenloopende politieke richtingen uit alle deelen van Britsch-Indië eischen naar de Britsche berichtendienst uit Bombay meldt, vrijlating van Gandhi. Zij hebben een brief gezonden aan den onderkoning, Lord Wavell, waarin zij de aandacht vestigen op de groote ontevredenheid in zeer breede kringen der Indische bevolking en op het wantrouwen der Indiërs ten aanzien van de plannen van Engeland in Indië.
(V. b. Gandhi 5449 A)

C. **IRAN — Nieuwe regeering gevormd door Mohammed Saad —**
3 April — Mohammed Saad heeft in opdracht van den Sjah van Iran een nieuwe regeering gevormd. Saad is tevens minister van buitenlandsche zaken. **(V. b. 5892 D)**

D. **JAPAN — Visscherijverdrag met de Sovjet-Unie gesloten —**
3 April (Europapress) — De op 30 Maart te Moskou gesloten verdragen tusschen Japan en Sovjet-Rusland over de verlenging van het visscherijverdrag en den afstand van Japansche olie- en kolenconcessies in Noord-Sachalin, werden door den Japanschen staatsraad onder voorzitterschap van den Tenno goedgekeurd. Het protocol van het visscherijverdrag, dat sinds Januari 1928 telkens met 1 jaar werd verlengd, wordt nu voor den duur van 5 jaren geldig en voorziet in enkele territoriale wijzigingen in de visscherijzones. In de overeenkomst tot overgave van Japansche olie- en kolenconcessies in Noord-Sachalin verplicht Sovjet-Rusland zich tot betaling van 5 millioen roebel en tot de jaarlijksche levering van 50.000 metrieke ton olie, terwijl Japan alle olie- en kolenconcessies op Noord-Sachalin aan Sovjet-Rusland afstaat. Overigens garandeert de Sovjet-Russische regeering het veilige en belastingvrije vervoer der huidige olievoorraden uit Noord-Sachalin naar Japan. **(V. b. Visscherijverdr. 5045 A)**

E. **ROEMENIE — Minister van Financiën afgetreden; prof. Netta benoemd —**
3 April (D.N.B.) — De Roemeensche minister van Financiën, Neagu, is 2 April afgetreden. Professor Geron Netta, die jarenlang leider is geweest van het Roemeensche economisch-wetenschappelijke instituut, is tot zijn opvolger benoemd. **(V. b. Kabinet 5700 C)**

Sovjettroepen passeeren de Proeth; verklaring van volkscommissaris Molotof —
3 April — De Berlijnsche correspondent van „De Telegraaf" deelde mede, dat, nadat de Duitsche pers hier reeds 31 Maart melding van had gemaakt, de radiozender te Moskou er 2 April met eenigen ophef melding van maakte, dat Sovjet-Russische troepen de Proeth waren overgestoken en bij Belzy en Jassy bruggenhoofden hadden gevormd.
Molotof, de Sovjet-Russische volkscommissaris voor Buitenlandsche Aangelegenheden, heeft op 2 April naar aanleiding van het overschrijden van de Proeth door Sovjet-Russische troepen door de radio een verklaring afgelegd, dat deze operatie uitsluitend op grond van militaire overwegingen en met zuiver militaire bedoelingen wordt uitgevoerd. Maar dat de Sovjet-Unie niet beoogt Roemeensch gebied te annexeeren of zich in de binnenlandsche aangelegenheden en in het bijzonder in de sociale structuur van Roemenië te mengen. In militaire en politieke kringen te Berlijn is men er evenwel van overtuigd, dat noch de ervaringen van het verleden en de voorbeelden van andere landen, noch de aanvankelijke successen der Sovjet-Russen aan de grenzen in staat zullen zijn, Roemenië te misleiden en dat derhalve ook de verklaring van Molotof de Roemeensche regeering en het Roemeensche leger niet zullen doen afdwalen van den eenmaal ingeslagen weg. **(V. b. Molotof 5838 C.)**

F. **SOVJET-UNIE — Volkscommissaris voor Wit-Roethenië benoemd —**
3 April (D.N.B.) — Bij decreet van den oppersten raad voor Wit-Roethenië is, naar Tass 31 Maart meldde, Kisselev benoemd tot volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken voor Wit-Roethenië. **(V. b. Volkscomm. 5838 C.)**

G. **TURKIJE — Leen- en pachtwetleveringen door de Ver. Staten gestaakt —**
3 April (D.N.B.) — Het Zweedsche blad „Nya Dagligt Allehanda" publiceert een bericht van United Press uit Washington volgens hetwelk van betrouwbare zijde verklaard zou zijn, dat de Vereenigde Staten de leen- en pachtleveranties aan Turkije stopgezet hebben. Zij zouden willen afwachten tot de houding van Turkije zou zijn opgehelderd.
(V. b. Stopzetting geall. leveringen 5871 E.)

H. **VER. STATEN — Bevolking —**
3 April — Het bureau voor de statistiek te Washington raamt de totale bevolking der Ver. Staten met inbegrip van de zich overzee bevindende troepen op 136.485.262 personen. Dit is vergeleken met 1 Juli 1943 een toeneming van 4.815.987 personen. **(V. b. Bevolking 4395 G; 4826 D)**

I. **ZWEDEN — Weermacht - Partisanenformaties —**
3 April — De opleiding van Zweedsche partisanen-formaties en z.g. vrije jagers door het Zweedsche leger wordt, volgens een bericht van 29 Maart van het Zweedsche telegraafagentschap, sedert lang ten uitvoer gelegd en geschiedt op geheel modernen grondslag. Bij de oorlogsoefening van partisanen in Värmland, die zes dagen heeft geduurd, is ook de burgerwacht vertegenwoordigd geweest. De burgerwachtsleden hadden bevel ook tijdens hun werk wapens bij zich te hebben.

— Mutatie legerleiding —
3 April (D.N.B.) — Op 1 April is generaal Thörnell als opperbevelhebber der Zweedsche weermacht opgevolgd door generaal Jung; als bevelhebber van het leger is generaal Holmquist door generaal Douglas opgevolgd.
(V. b. Weermacht 5876 G)

J. **FRANKRIJK — Evacuatie en inundatie aan de kust —**
11 April — Na de met ingang van Februari jl. tot stand gekomen inundaties en evacuaties van uitgestrekte gebieden langs de kust van Het Kanaal, worden thans nieuwe maatregelen tot beveiliging van de Middellandsche-Zeekust tegen een invasie ten uitvoer gelegd. Er worden uit dit gebied 200.000 menschen geëvacueerd.
(V. b. Ontruiming Midd.-Zeekust 5821 D)

DE WERELDOORLOG

A. **DUITSCHLAND — Aanvallen der Sovjets afgeslagen; Duitsch afweersucces tusschen Dnjepr en Tsjaussy; Distancieeringsbeweging ten Oosten van den beneden-Dnjestr voortgezet; garnizoen van Kowel ontzet - Luchtaanvallen op Zuidwest- en Zuidoost-Duitschland, Boedapest, Boekarest en Ploesti - Stoottroepactiviteit bij Cassino - Veertien geallieerde torpedojagers in de N. IJszee vernietigd —**

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Führer, 2 April — Tusschen den benedenloop van de Boeg en den Dnjestr vielen de bolsjewisten ten Noordwesten van Beresofka met sterke infanterie- en pantserstrijdkrachten aan. Zij werden afgeslagen. Tusschen Dnjestr en Proeth sloegen Duitsche en Roemeensche troepen vijandelijke groepen terug. De poging van den vijand om een weg te banen naar Jassy, werd verijdeld. Vijandelijke strijdkrachten, die den Jijiasector trachtten over te steken, werden teruggeslagen. Ten Zuidwesten van Proskoerov en in het gebied van Stanislau leverden eigen aanvallen terreinwinst op. De bezetting van Tarnopol sloeg talrijke aanvallen af.

3 April — Ten Westen van Otsjakof werden pogingen van den vijand om over te steken verijdeld, ten Westen van Beresofka werden aanvallen afgeslagen. Tusschen Dnjestr en Proeth en in het gebied van Czernowitz, ten Noorden van den Dnjestr, duren de zware gevechten voort. Bij Stanislau wierpen Hongaarsche troepen vijandelijke strijdkrachten terug. Het garnizoen van Tarnopol heeft verder stand gehouden. Aanvallen der bolsjewisten op de stad Kowel mislukten. Tusschen den Dnjepr en Tsjaussy hebben de troepen in zware gevechten van zeven dagen doorbraakpogingen van 17 vijandelijke divisies infanterie, een gemotoriseerde en twee pantserbrigades verijdeld en daarmede een schitterend afweersucces behaald.

4 April — Ten Westen van Beresofka zijn aanvallen van de Sovjets mislukt. In het gebied van Czernowitz, zijn onze troepen nog steeds in zware gevechten verwikkeld. De stad Tarnopol bleef behouden. In het gebied van Brody vielen de Sovjets tevergeefs aan. Ten Zuiden van Pleskau hebben de Sovjets hun doorbraakpogingen voortgezet.

5 April — Ten Oosten van den Beneden-Dnjestr voerden de Sovjets verscheiden vergeefsche aanvallen uit. Tusschen den Dnjestr en de Proeth zijn gevechten met Sovjettanks aan den gang. Ten N. van Jassy veroverden Roemeensche troepen een door den vijand bezet heuvelterrein. In het gebied ten Noorden van Czernowitz baande een groep Duitsche strijdkrachten zich een terugweg naar de aangewezen doelen. Tusschen Stanislau en Tarnopol alsmede in het gebied ten Zuiden en ten Noordwesten van Brody veroverden onze troepen talrijke plaatsen. De verdedigers van Tarnopol hielden stand. Aanvallen in het gebied van Kowel brachten bij den verderen opmarsch verscheidene hoogten en plaatsen in Duitsch bezit. Ten Zuiden van Pleskau zijn nieuwe doorbraakpogingen van de Sovjets ineengestort.

6 April — Ten Oosten van den Beneden-Dnjestr hebben zich troepen van den vijand gedistancieerd. Zij hebben hier, evenals tusschen den Dnjestr en de Proeth, Sovjetaanvallen afgeslagen. De in het gebied van Czernowitz ten Noorden van den Dnjestr vechtende Duitsche strijdkrachten hebben verder terrein gewonnen. In den sector Stanislau-Tarnopol, evenals in het gebied ten Zuiden van Brody zijn bolsjewistische strijdkrachten uiteengeslagen. Formaties van het leger en de Waffen-SS hebben na dagenlange gevechten door de Pripetmoerassen den vijandelijken ring om Kowel verbroken en daardoor hun kameraden uit de omsingeling bevrijd. Zuidoostelijk van Ostrof en ten Zuiden van Pleskau handhaafden onze troepen hun stellingen.

7 April — Ten Noorden van Odessa alsmede tusschen Dnjestr en Proeth vielen de Sovjets zonder succes aan. Ten Noorden van Czernowitz won de aanval der Duitsche divisies verder terrein. In den sector Stanislau—Tarnopol en ten Zuiden van Brody braken de Duitsche troepen vijandelijken tegenstand en wierpen de bolsjewisten terug. Ten Noorden van Kowel mislukten aanvallen der bolsjewisten. Aan het Narwafront drongen Duitsche troepen in vijandelijke stellingen binnen en sloegen zij tegenaanvallen af.

8 April — Op de Krim mislukten plaatselijke aanvallen van de Sovjets in het Ssiwasj-bruggenhoofd en op de landengte van Perekop. Ten Noorden van Odessa zijn zware gevechten met de bolsjewisten aan den gang. Ten Oosten van den Beneden-Dnjestr, alsmede tusschen den Dnjestr en de Proeth werden bolsjewistische aanvallen afgeslagen. Tusschen Czernowitz en Tarnopol hebben de Duitsche aanvallen goede vorderingen gemaakt. De verdedigers van Tarnopol hebben krachtige aanvallen der Sovjets afgeslagen. Ten Zuiden en ten Noorden van Brody hebben de Duitsche troepen op verscheiden punten de Sovjets teruggeworpen. Ten Zuidoosten van Ostrof en ten Zuiden van Pleskau hebben de Sovjets hun doorbraakpogingen hervat. Aan het Narwafront heeft de aanval der Duitsche troepen goede vorderingen gemaakt.

LUCHTOORLOG —

2 April — 1 April vloog een formatie Amerikaansche bommenwerpers boven Zuidwest-Duitschland. De vijand wierp op verschillende plaatsen bommen neer, die geringe schade en verliezen veroorzaakten. Een deel der bommen viel op Zwitsersch gebied. 21 Amerikaansche vliegtuigen werden neergeschoten.

3 April — Bij een aanval van Amerikaansche bommenwerpers op Zuid-Oost-Duitschland werden 54 vijandelijke vliegtuigen vernietigd. In Steyr is schade ontstaan.

4 April — Een formatie Amerikaansche bommenwerpers ondernam 3 April een aanval op Boedapest. Er ontstond schade in woonwijken en de bevolking leed verliezen. Zeventien vijandelijke vliegtuigen werden neergeschoten.

5 April — Een overdag ondernomen aanval van Amerikaansche bommenwerpers op Boekarest veroorzaakte schade en verliezen. 44 vijandelijke vliegtuigen werden vernietigd.

6 April — Tijdens een overdag ondernomen aanval van Amerikaansche bommenwerpers in het gebied van Ploesti brachten Duitsche en Roemeensche luchtverdedigingsstrijdkrachten 53 viermotorige vliegtuigen ten val.

ZUIDELIJK FRONT —

2 April — Uit Italië worden geen bijzondere gebeurtenissen gemeld. Duitsche vliegtuigen vielen voor de Noord-Afrikaansche kust in den nacht van 31 Maart op 1 April een vijandelijk convooi aan. Twee vrachtschepen met een totalen inhoud van 18.000 b.r.t. werden tot zinken gebracht. Tien andere koopvaardijschepen met een gezamenlijken inhoud van 63.000 b.r.t., alsmede een torpedojager werden zwaar getroffen.

4 April — In Italië werden ten Noordwesten van Cassino sterke vijandelijke stoottroepen afgeslagen. Er werden gevangenen gemaakt.

ZEEOORLOG —

4 April — Op de Noordelijke IJszee vielen onze duikbooten de laatste dagen formaties vijandelijke oorlogsschepen aan en brachten veertien torpobootjagers en korvetten, waaronder verscheiden groote torpedobootjagers van de „Tribal"-klasse tot zinken. Britsche vliegtuigen beproefden van een vliegkampschip een Noorsch steunpunt der marine aan te vallen. Hierbij werden door het slagschip „Tirpitz" vier en door een patrouillevaartuig twee vijandelijke vliegtuigen neergeschoten. **(V. b. Krijgsverrichtingen 5896 A.)**

B. **JAPAN — De strijd in Britsch-Indië —**

3 April (S.P.T.) — De Britsche sleutelstelling in het dal van de Manipoer, Imphal, is nu van alle verbindingen afgesneden. Japansche troepen hebben de plaats omsingeld en bereiden thans een algemeenen aanval voor. Ook de weg van Imphal naar Kohima staat thans onder Japansche contrôle. De Japansche hoofdaanval van Birma uit schijnt, naar de Britsche berichtendienst uit New Delhi meldt, Imphal voorbij te gaan en in Noordwestelijke richting voortgezet te worden, ten einde de belangrijke spoorlijn en den weg naar Manipoer af te snijden, langs welken de ravitailleering voor de troepen van generaal Stillwell wordt aangevoerd.

Luchtaanval op Amerikaansche vloot bij de Carolinen

4 April — Het keizerlijke hoofdkwartier heeft bekendgemaakt: Sterke vijandelijke vlooteenheden werden op 29 Maart ten Zuiden van de Carolinen waargenomen. De Japansche luchtmacht bond terstond den strijd aan en ondernam van 29 Maart tot 1 April verscheiden zware aanvallen. Daarbij werden twee kruisers en een vliegkampschip in den grond geboord. Twee slagschepen en een ander groot oorlogsschip, alsmede verscheiden andere schepen werden zwaar beschadigd of in brand geschoten. Tusschen 30 Maart en 1 April probeerde de vijandelijke luchtmacht herhaaldelijk Japansche stellingen op de Palaoe-eilanden aan te vallen. Bij deze operaties werden ca. 80 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten. Een vijandelijke luchtaanval op de Marshalleilanden, de Oostelijke Carolinen en den Bismarck-archipel werd door den Japanschen afweer verijdeld. Zestig vijandelijke machines werden neergeschoten of vernield.

(V. b. Krijgsverrichtingen 5896 B.)

DUITSCHE OEFENINGEN AAN DEN ATLANTIKWAL

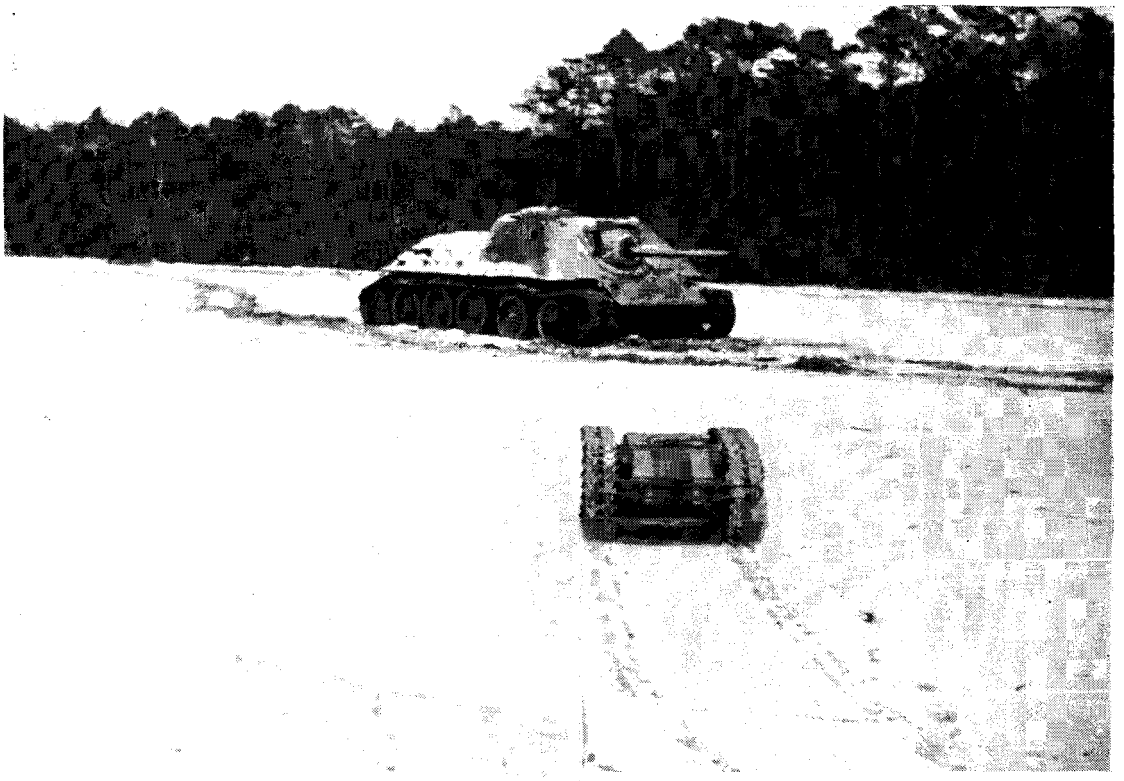

Boven: Tusschen de als huisjes gecamoufleerde bunkers trekt een vlammenwerper-afdeeling ten aanval.

(foto's Orbis-Holland)

Onder: een aanval tegen een de stelling binnengedrongen vijand, die door een tegenstoot wordt verjaagd.

Een tweetal afbeeldingen van de „Goliath"-dwergtank, een kleine per draad bestuurbare rupsauto, gevuld met explosieve stoffen, die als een nieuw wapen door de Duitsche weermacht wordt gebruikt in den strijd tegen pantserauto's en kazematten.

(foto's Weltbild C.N.F. en Atlantik-Holland)

DE WERELDOORLOG IN DATA

RECAPITULATIE VAN 1 OCTOBER - 31 OCTOBER 1942

1 Oct. — Duitsche troepen dringen N. stadsdeel Stalingrad binnen. De sedert twee maanden bij Rezjef woedende bolsj. aanvallen houden aan. Britsche aanvallen in Egypte afgewezen. In September brachten Duitsche strijdkrachten 161 geall. schepen met 1.011.700 brt. tot zinken. Kapt. Marseille sneuvelt in Afrika. Duitsch-Britsch zeegevecht voor Nederl. kust. Ambtsduur Britsche parlement met nieuw jaar verlengd. Verbetering in sociale verzorging Duitsche soldaten en familieleden. Japanners vorderen op Nieuw-Guinea. Britsche troepen veroveren Madagascar onder „symbolische verdediging" (Churchill) der Fransche troepen.

2 Oct. — Ring om Stalingrad nauwer aangehaald. Terreinwinst in Kaukasus. Economische mobilisatie in Brazilië. In Londen gesloten verdrag over afbakening invloedsferen tusschen Engeland en V.S. in Nabije Oosten bekend gemaakt.

3 Oct. — Succes bij slag om Ladogameer. Gen. veldmaarschalk Rommel ontvangt intern. pers ten huize van Dr. Goebbels. Kellogg gestorven. Roosevelt onderteekent de door Congres aangenomen Anti-Inflatiewet: loongrenzen van 15.000 en 25.000 dollars 's jaars vastgesteld. Dominionminister en pl.v. premier Attlee keert uit Canada in Engeland terug. Pierlot, premier Belg. emigrantenregeering tevens min. van Oorlog. Vijf doodvonnissen in Ned. voltrokken.

4 Oct. — Oogstdankfeest in Berlijnsch Sportpaleis; rede van Backe en Goering. V.S.-troepen bezetten deel der Aleoeten. Byrnes, directeur econ. stabiliseering in V.S. ter bestrijding van inflatie. Stalin beklaagt zich in interview aan „Ass. Press" over geringe Britsch-Amerikaansche hulp. Besluit tot remigratie naar Duitschland van 30.000 Volksduitschers uit Kroatië. Hauptdienstleiter Schmidt spreekt op Oogstdankfeest in Den Haag.

5 Oct. — Hevige gevechten in N.W. Kaukasus en Z. van Terek. Terreinwinst in Stalingrad. Mr. Zondervan herneemt de leiding der W.A. in Nederland.

6 Oct. — Maarschalk Kwaternik treedt af in Kroatië. Overeenkomst tusschen Geallieerden en Sovjet-Unie over levering van oorlogsmateriaal en grondstoffen aan laatste. Vragen aan Churchill in Britsch Lagerhuis over Stalins interview van 4 dezer. Arbeidsdienstplicht voor Belgen ook over Duitsch Rijksgebied uitgebreid.

7 Oct. — Terreinwinst in Kaukasus. Britten bombardeeren Osnabrück. Britsche en V.S. gezant ondernemen stappen bij Stalin over zijn gewraakt interview. Roosevelt deelt mee, dat Vereen. Naties na oorlog oorlogsmisdadigers ter verantwoording zullen roepen. Lordkanselier Simon eischt uitlevering oorlogsmisdadigers op dag van wapenstilstand. In Nederland vonnissen wegens beleediging van SS-vrijwilligers.

8 Oct. — Uit represaille over behandeling Duitsche soldaten bij Dieppe e.a. worden Britsche krijgsgevangenen geboeid. Terreinwinst in Stalingrad. Kabinetswijziging in Canada onder Mackenzie King. Kabinetswijziging in Irak onder Nuri Said. Willkie keert van bezoek aan Moscou en China in V.S. terug. Halifax verklaart in Pittsburgh, dat lengte v. oorlog wegens verplaatsing van grondstoffenvoorraden eerder ten nadeele dan ten gunste Geallieerden uitvalt. Nieuwe Indië-wet in Londen afgekondigd. Zeeslag tusschen Japanners en Geall. in Pacific.

9 Oct. — Vijf bolsj. divisies en twee brigades bij Ilmensee vernietigd. Britten knevelen eveneens Duitsche krijgsgevangenen; nieuwe represailles van Duitsche zijde. Instituut van politieke commissarissen in Roode Leger afgeschaft. Sumner Welles spreekt in Boston over V.S.-bijdrage tot oorlog en naoorlogsplannen t.a.v. infiltratie in Z.-Amerika. In Nederland wordt elk bedrijf verplicht econ. inlichtingen aan Rijkscommissariaat te verstrekken; wijziging der Ziektewet.

10 Oct. — Luchtmacht Astroepen bombardeert Alameinstelling en Alexandrië. Twaalf Geall. schepen bij Kaapstad en Atl. Oceaan tot zinken gebracht. Engeland en V.S. doen afstand exterritoriale rechten in China (met uitsluiting van kroonkolonie Hongkong). Negus van Abessinië treedt tot Atlantic-charter toe. Kabinets- en bestuursreorganisatie in Kroatië. Chili en Argentinië protesteeren tegen rede van Sumner Welles. In Nederland opent Leider derde moederschool der N.S.V.O. in Amsterdam.

11 Oct. — Bolsj. aanvallen bij Terek afgeslagen; ontlastingspogingen in Stalingrad mislukken. Ital. onderzeeër torpedeert Britsche s.s. „Oransayde" (20.000 brt.). Rede van Dr. Goebbels op dichterbijeenkomst in Weimar. Japanners melden successen in Sjantoeng.

12 Oct. — In navolging doel Ned. Oostcompagnie wordt in Brussel privé-onderneming „Syndicat Belgo-Européen" gesticht. Leider V.S. marine-informatiedienst deelt mee, dat bij levering aan Sovjet-Unie over zee op verlies van minstens 50% moet gerekend worden. Op vlootschouw in Edinburgh noemt Churchill strijd tegen U-booten grootste probleem van dezen oorlog; kondigt aankomst V.S. troepen in Engeland en luchtaanvallen op Duitschland aan. Europeesch P.T.T.-congres in Weenen geopend. Roosevelt geeft in „haardpraatje" groote scheepsverliezen toe; stelt daartegenover nieuwbouw; appèl aan V.S. jeugd aan strijd deel te nemen; eenheid oorlogvoering tot stand gekomen. In Nederland tweejarig bestaan der N.S.D.A.P. gevierd.

13 Oct. — Oostfrontactiviteit van Hong. troepen en Spaansche Blauwe Divisie in O.K.W. geroemd. SS-legioen Estland gevormd. Smuts in Londen aangekomen; kondigt Geall. offensief aan. Braziliaansche lucht- en zeevloot onder V.S.-commando. Luxebelasting in Zwitserland ingevoerd. F. v. Vloten geeft rekenschap over werk van Ned. Volksdienst en Winterhulp.

14 Oct. — Aanvallen Astroepen op Alameinfront. Kiel en Wight gebombardeerd. Duitsche U-booten brengen twee groote troepentransportschepen tot zinken. Ook politieke commissarissen op Sovjet-vloot afgeschaft. Diplomatieke betrekkingen tusschen Sovjet-Unie en Australië aangeknoopt. Britsch-Duitsch zeegevecht in Kanaal. Bijna honderd doodcn bij Britsche luchtaanval op Z. Limburg. V.S.-garnizoen op Bahrein-eilanden.

15 Oct. — Terreinwinst in Stalingrad. V.S. min. v. Oorlog deelt mee, dat V.S.-leger einde 1943 7½ millioen manschappen zal tellen. Nieuwe zeeslag bij Salomons-eilanden. Verdere inkrimping pluimveestapel in Nederland.

16 Oct. — Tractorfabriek Dsjersjinskii in Stalingrad veroverd. Versterkte Britsche luchtaanvallen op Duitsche steden. Bericht van O.K.W. over kneveling van krijgsgevangenen. Brood- en melkrantsoeneering in Zwitserland. V.S.-regeering maakt bekend, dat Italianen van lijst der als vijanden behandelde naties worden afgevoerd. Thailandsche nat. vergadering draagt voor duur oorlog bevoegdheden aan regeering over. In Nederland vijftien gijzelaars ter dood gebracht als represaille tegen sabotage. Evacuatiemaatregelen n.a.v. uitbreiding der kustverdediging. Woudenberg geeft uiteenzetting over Ned. Arbeidsfront; afkondiging Grondwet van den Arbeid.

17 Oct. — Oostfrontactiviteit Slowaaksche en Roemeensche leger in O.K.W. geprezen. Wapenfabriek „Roode Barricade" in Stalingrad veroverd. Sedert veertien dagen voeren bolsjewisten tegenaanvallen in gebied Kalinin-Toropez uit. Onderhoud tusschen Willkie en Roosevelt; Willkie bepleit opening tweede front.

18 Oct. — Cuba neemt diplomatieke betrekkingen met Sovjet-Unie weer op. Dr. Goebbels spreekt op bijeenkomst in Feldherrnhalle in München (Uit nietsbezitters zijn bezitters geworden.). Amnestie en verbetering sociale wetten n.a.v. 20en verjaardag fascist. revolutie in Italië. V.S.-troepen landen in Liberia.

19 Oct. — Europeesche P.T.T.-vereeniging opgericht. V.S.-minister van Financiën Morgenthau in Londen. Salazar in Madrid. Koning Christiaan van Denemarken bij paardrijden gewond. Gemeenteambtenaar van Eindhoven wegens burgerlijke dienstweigering tot gevangenisstraf veroordeeld. Muller-Reinert gevolmachtigde van Rijkscommissaris in Utrecht.

20 Oct. — Strijd in en om Stalingrad duurt voort. Canadeesche spoorlijn White Pass-Yukon aan V.S. voor oorlogsduur afgestaan. Rede van Laval tot Fransche arbeiders, in Duitsche fabrieken te gaan werken. Britsche min. van Financiën verlangt een completeeringscrediet van een milliard pond sterling, waarmee Britsche oorlogsuitgaven een totaal van 12.050 mill. pond sterling hebben bereikt.

21 Oct. — Hernieuwde bolsj. aanvallen tusschen Don en Wolga. Groote luchtgevechten boven Egypte. Onder leiding van Roosevelt zitting Pacifische oorlogsraad. Uitbreiding bevoegdheden geall. mil. bezetting in Iran. Uitbreiding bevoegdheden van gemachtigde voor prijzen in Nederland. Rede van Smuts voor Britsche Hooger- en Lagerhuis. (Deze oorlog is voortzetting eerste wereldoorlog, voorspelt einde 1944, eischt duidelijker definieering van Atlantic-charter).

22 Oct. — Admiraal Darlan in Dakar. Staf de Clercq, leider V.N.V., gestorven; dr. Elias opvolger. Politieke amnestie in Spanje. Hevige luchtgevechten in Egypte. Kallay over Hongaarsche politiek; voortzetting samenwerking

met As; Joden verliezen rechten op grondbezit. Nieuw Chileensch kabinet onder Rios. In toespraak tot bolsj. jeugd wijst Kalinin op moeilijkheden in levensmiddelenvoorziening als gevolg van verlies van Oekraine en Koeban. Zeegevecht bij Salomonseilanden. Zweedsch min. v. Oorlog Skoeld in een rede: Zweden weigert zich bij machtgroepeering aan te sluiten en ziet geen reden, zich met ander politiek systeem bezig te houden, zoolang deze niet doelmatiger en dichter bij werkelijkheid staan dan eigen beproefden staatsvorm.

23 Oct. — Turijn en Genua gebombardeerd. Leidersbeginsel („Vodza") in Slowakije ingevoerd; versterkte verankering van Hlinka-partij in staatsapparaat. Eng. min. van Arbeid Bevin maakt bekend, dat achttienjarigen in Engeland tot mil. dienstplicht zullen opgeroepen worden. Eleanor Roosevelt in Engeland aangekomen. Dr. Ley tot Rijkswoningcommissaris benoemd. Uitbreiding van vestigings- en verhuisverbod in Nederland.

24 Oct. — Nieuwe Duitsche vorderingen in Stalingrad. Turijn, Genua en Savona gebombardeerd.

25 Oct. — Begin groote Britsche aanval in Egypte. Zestien geall. schepen tot zinken gebracht. Bombardement van Milaan e.a. N.-Italiaansche steden. Finsche staatspresident Ryti spreekt afkeuring bolsj. oorlogsvoering uit. Na lange pauze weer eerste Jap. aanvallen op Br. Indisch gebied. Slotzitting commissie tot eerherstel aan Vlaamsche activisten. Op gemeenschappelijke kaderdag N.S.D.A.P.-N.S.B. in Nijmegen wordt uitbreiding arbeidsdienst aangekondigd.

26 Oct. — Britsche aanvallen in Egypte afgeslagen; landing bij Mersa Matroek afgeslagen. Noorsch propagandaminister Dr. Lunde bij auto-ongeluk omgekomen. V.S.-luchtaanvallen op Hongkong en Z. China. Groote zeeslag in Z. Pacific bij Sante Cruz; Jap. melden hooge verliezen der Geall. Kaderleden van Jeugdstorm naar Oostfront.

27 Oct. — Noorsche staat neemt alle Joodsche vermogens in beslag. Duitsche delegatie onder Dr. Ley neemt deel aan 20ste verjaardagviering fasc. revolutie in Rome. Volgens mededeeling van Eng. min. van Binnenl. Zaken Morrison werden in eerste drie oorlogsjaren in Engeland 47.305 burgers gedood en 55.658 gewond. Stakingen in onbezette Fransche gebied. Kroonprins Frederik van Denemarken regent wegens ziekte van zijn vader. Radiorede van Willkie over frontreis, bepleit oprichting tweede front; als Japan Indië mocht veroveren zijn we verloren; scherpe critiek op kol. politiek der Britten.

28 Oct. — Afweerstrijd in Stalingrad. Astroepen verdedigen zich hardnekkig tegen Britsche aanvallen uit Alameinstellingen. Fascistische partij telt 4.770.770 leden. Max Stampe opvolger van H. Gernand als leider hoofdafdeeling Volksvoorlichting en Propaganda in Rijkscommissariaat. Ned. banken in Indië moeten hun werkzaamheden staken.

29 Oct. — Roemeensche troepen veroveren Naltsjik op bolsjewisten. Verhoogde activiteit in Egypte. Maarschalk Pétain ontvangt Fransche kardinalen. Staatssecretaris voor Joodsche problemen in Roemenië opgericht. Kroonprins Umberto tot maarschalk van Italië benoemd. Bij opening Boelgaarsche Sobranje geeft koning Boris motiveering der op As gerichte politiek. Morgenthau op terugreis van Engeland naar V.S. door Salazar ontvangen. Nieuwe Jap. troepenlandingen op Guadalcanar. Nederlandsche ᛋᛋ heet voortaan Germaansche ᛋᛋ in Nederland. Ned. arbeidsmannen van vrijw. inzet aan Oostfront teruggekeerd.

30 Oct. — Wet tot veranderde samenstelling Hongaarsche parlement aangenomen. Nieuwe Britsche aanvallen in Egypte; nieuwe landing bij Mersa Matroek verijdeld. Litwinof ook tot Sovjet-gezant in Cuba benoemd. Uruguay neemt diplomatieke betrekkingen met Sovjet-Unie weer op. Eden noemt in rede voor Schotsche vakverbondsarbeiders Hitler en nationaal-socialisme geen toeval, doch een symptoom; het Britsche oorlogsdoel is eerst dan vervuld, als probleem Duitschland geheel en al is opgelost.

31 Oct. — Nieuwe terreinwinst in Stalingrad. Britsche aanvallen in Egypte verflauwen. Rijksminister Speer bepleit in een oproep algeheele omschakeling van rollend verkeer op generatoren. In October werden 111 Geall. schepen met 720.575 brt. tot zinken gebracht. Ned. emigrantenregeering doet afstand van exterritoriale rechten in China. Tabak- en snoeprantsoen verlaagd in Nederland. Reorganisatie Ned. politievereenigingen. Eeretafel gevallen Ned. vrijwilligers van Oostfront onthuld door generaal Seyffardt. Uitreiking van onderscheidingen aan Duitsche nat.-soc. in Nederland. Sinterklaas-speelgoedinzameling Jeugdstorm begint.

(Voor de samenstelling van „De Wereldoorlog in data" werd gebruik gemaakt van bronnen als: Archiv der Gegenwart; Das Reich (Brennspiegel); Brüss. Zeitung; Jahrbuch der Auswärtigen Politik; Europa Handbuch; Wie, wat, waar? uitg. Rott. Nieuwsblad-Haagsche Courant).

(V. b. Recap. 5857)

A. PETROLEUM — Historisch overzicht van het gebruik —

Aan „Het Vaderland" ontleenen wij het volgende artikel over petroleum: Wie heden ten dage het woord aardolie op de lippen neemt, roept daarmede een der meest vitale vraagstukken van onze eeuw en van den huidigen oorlog in het bijzonder op. Vooral na den eersten wereldoorlog was er geen mogendheid van eenige beteekenis, op wier buitenlandsch-politiek program niet het punt voorkwam, dat in Washington eens kernachtig werd samengevat in de woorden: „We fight for oil". Fel was dan ook de strijd, zij het, dat hiervan naar buiten betrekkelijk weinig bleek, tusschen de toonaangevende mogendheden om de controle over aardolieproduceerende gebieden in handen te krijgen. Mesopotamië, Venezuela, Mexico, Roemenië, zij allen weten van dien oorlog onder de oppervlakte mede te praten. En als eens de geschiedenis van dezen „aardolie-oorlog" werkelijk en geheel geschreven kan worden — want aan fantastische en fragmentarische verhandelingen ten deze bestaat waarlijk geen gebrek — dan zal pas ten volle blijken, welke krachten en machten de zucht naar aardolie in de wereld ontketende.

Moge het tegenwoordige gebruik op mammoeth-schaal van aardolie dan al een novum in de geschiedenis zijn, de aardolie en haar toepassingen zijn daarom nog geen vindingen der laatste honderd jaar. Integendeel, over het voorkomen en het gebruik van aardolie in reeds lang vervlogen eeuwen staan ons vele berichten ter beschikking. Waren de naden van de arke Noach's niet met pek bestreken? En leert ons niet Herodotus, dat de muren van Babylon werden opgetrokken met behulp van asphalt, gewonnen in de streek van de rivier, die stroomde langs den landweg naar Indië, dus in Mesopotamië? In den Bijbel is sprake (Maccabeeën) van godsvruchtige priesters, die het heilig vuur verborgen hadden in een drogen put. Ook elders in den Bijbel staan onmiskenbare toespelingen op het voorkomen van aardolie. Ook minder gewijde bronnen der Oudheid maken melding van het gebruik van aardolie. Een legende verhaalt, bijvoorbeeld, dat Alexander de Groote een jonkman ter dood liet brengen, door hem brandend water te laten drinken. De Egyptenaren, meesters in de kunst van het balsemen, maakten gebruik van aardolieachtige stoffen. Op Sicilië, nabij het huidige Girgenti, werd aardolie gebruikt voor de verlichting van den tempel van Jupiter, wel een der oudste voorbeelden van het gebruik van petroleum voor verlichtingsdoeleinden. Ook de Chineezen, en misschien de Japanners, kenden reeds vóór het begin onzer jaartelling het gebruik van aardolie voor dit doel. Hoe lang de bewoners van Amerika de toepassing van aardolie gekend hebben, is niet met zekerheid te zeggen, doch toen de Europeanen omstreeks 1500 in dat werelddeel kwamen, gebruikten de Roodhuiden de aardolieproducten reeds voor verscheidene doeleinden. In de Rijken der Inca's (Peru) en der Atzteken (Mexico) was de bevolking, ten tijde dat de Spaansche conquistadores er binnenvielen, eveneens met het gebruik van aardolie bekend. Wat Oost-Azië betreft, reeds vóór 1000 n. C. werd in Insulinde petroleum gewonnen.

Niet slechts voor vreedzame doeleinden, ook in den oorlog vond de aardolie reeds vroeg toepassing. Uit de vele voorbeelden hiervan doen wij slechts een greep. De bekende veldheer Belisarius gebruikte deze wondere stof in zijn strijd tegen de Vandalen in Noord-Afrika. Hij liet een troep varkens met aardolieachtige stof insmeren, deze vervolgens in brand steken, en de dieren aldus besmeerd, besmeurd, brandend en gillend den vijand tegemoet jagen. Het verhaal wil, dat de Vandalen hiervan zoo schrokken, dat Belisarius' overwinning er gemakkelijker en grooter door kon worden. De Atjehers attaqueerden de Portugeezen met behulp van aardolie, en wel in dier voege, dat zij deze stof gebruikten, om de vijandelijke schepen in brand te steken. Eenige eeuwen later deden de Britten soortgelijke ervaringen op als de Portugeezen, namelijk in de jaren (omstreeks 1825), toen zij hun belangstelling tot Birmah gingen uitstrekken en dientengevolge met dit land in oorlog geraakten. De Birmeezen, wier land rijke aardoliehoudende terreinen bevat, gebruikten in hun strijd tegen de Britsche oorlogsschepen zoogenaamde „fire rafts", die als een soort branders dienst deden. Het waren tot vlotten vereenigde bamboestengels, waarop een aantal met aardolie gevulde kruiken werden gezet, die, althans brandende, weinig begeerenswaardige buren waren voor de toenmalige houten oorlogsschepen. Zelfs in de haven van Rangoen zijn eenige Britsche schepen aan die, den Britten aanvankelijk niet bekende, branders ten offer gevallen.

Lacus asphaltites noemden de Romeinen de Doode Zee, en de bewoners der landen in de nabijheid van dit meer dreven in de grijze oudheid handel in aardolieproducten. Een dergelijke handel wordt ook genoemd in het relaas van

Marco Polo betreffende zijn verblijf aan de boorden van de Kaspische Zee. Blijkbaar was Polo getuige van een verschijnsel, dat in hedendaagsche petroleum-terminologie als een „spuiter" wordt aangeduid. In luttel tijds, aldus deze Venetiaansche Vorst der Ontdekkingsreizigers, leverde die bron zooveel olie op, dat wel honderd schepen ermede gevuld konden worden. Voorts berichtte Polo, dat die olie per kameel tot aan Bagdad toe werd gebracht. Hij vond bij zijn tijdgenooten weinig geloof, doch later is gebleken, dat deze, zoowel als vele andere zijner mededeelingen, zonder twijfel juist waren. Ook wat hij vertelde betreffende het gebruik van aardolie voor heelkundige doeleinden, klopt met de feiten.

Reizigers zoowel als missionarissen in vervlogen eeuwen wisten hehaaldelijk ook te berichten van „heilige" en „eeuwige" vuren, die centra waren van heidenschen eeredienst. Noord-Amerika, Perzië, Insulinde zijn voorbeelden van gebieden, waaromtrent dergelijke berichten bestaan. Uit Perzië kwamen de geloovigen eeuwen lang naar de vuren in de nabijheid van Bakoe, die niet anders waren dan brandende aardoliebronnen of met aardolie brandend gehouden vuren. Op het schiereiland Apscheron (Kaspische Zee) bevonden zich tot voor kort (bevinden zich nog?) de resten van eenen tempel, eertijds opgericht door Voor-Indische Vuuraanbidders. Ongeveer een eeuw geleden was deze tempel nog een druk bezocht bedevaartsoord.

(V. b. Petroleum 5879 A)

A. **NEDERLAND — Nederlandsche Bank - Dr. F. H. Repelius onderdirecteur —**

Aan dr. F. H. Repelius, adjunct-secretaris der Nederlandsche Bank is, met ingang van 1 April j.l. de titel van onder-directeur toegekend. **(V. b. Ned. Bank 5640 B)**

Justitie - Mr. J. Wijnveldt procureur-generaal bij den Hoogen Raad —

Het Rijkscommisariaat maakte 8 April bekend: De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied heeft mr. J. Wijnveldt te Nijmegen, advocaat-generaal bij den Hoogen Raad, benoemd tot procureur-generaal bij den Hoogen Raad.

Mr. dr. Jan Wijnveldt werd 31 Mei 1884 geboren te 's-Gravenhage. Hij studeerde te Leiden en te Utrecht. In 1917 promoveerde hij op een proefschrift: „Neutraliteitsrecht te land". Mr. Wijnveldt begon zijn loopbaan in 1908 als advocaat te Amsterdam. Het jaar daarop werd hij ambtenaar O. M. bij het Kantongerecht te Rotterdam en in 1918 substituut-officier van Justitie te Rotterdam. Bovendien werd hij advocaat-generaal bij den Hoogen Raad.

(V. b. Hooge Raad 5881 A)

Kunst, Kultuur - Amsterdamsche monumenten worden in teekening gebracht —

Tijdens een onderhoud van „De Telegraaf" met den wethouder van Publieke Werken ir. Jan Gratama en den hoofdarchitect E. P. Messer, werden eenige mededeelingen gedaan omtrent de wijze waarop de gemeente Amsterdam zijn architectonisch schoon in beeld laat brengen. De burgemeester stond vorigen herfst een crediet van ƒ 100.000 toe om de bouwkundig waardevolle gemeente-eigendommen te doen opmeten en op papier te doen vastleggen. Ook van de belangrijkste particuliere gebouwen werd een lijst opgesteld, die zoowel kerken en hofjes als woonhuizen vermeldde. In totaal werden aldus 400 van Amsterdams fraaiste monumenten door de stedelijke Monumentencommissie voor opmeting aangewezen. Een en ander, teneinde, indien de stad door een ramp getroffen zou worden, de beschikking te hebben over teekeningen, noodzakelijk voor den herbouw in den oorspronkelijken staat. De stedelijke eigendommen, samen 70 bouwwerken, zijn bereids door P. W. gefotografeerd, opgemeten en in teekening gebracht. Van de 330 aangewezen particuliere gebouwen is een honderdtal afgewerkt; hier berust de uitvoering bij particuliere architecten en teekenaars, die door de stad worden gehonoreerd. De kosten per gebouw bedragen ongeveer ƒ 200. Alle teekeningen en foto's worden in drievoud opgeborgen: bij de gemeente Amsterdam, bij Rijksmonumentenzorg en in een schuilkelder.

(V. b. Monumentenzorg 5424 B)

N.S.B. - Tweede oproep van den Leider tot het Nederlandsche volk —

„De bolsjewisten staan halverwege Amsterdam!" zoo roept Mussert uit in het hoofdartikel van „Volk en Vaderland" van 6 April, ter kenschetsing van het gevaar uit het Oosten. „En wat het gevaar uit het Westen betreft, zoo heeft de Italiaansche les wonderen verricht". Iedereen ziet thans wel in, „dat de opmarsch van de bolsjewisten van het Oosten uit en de Angelsaksische invasie van het Westen uit doodelijke bedreigingen van Europa zijn." „Europa, dat naar onze opvatting moet worden een vast verbond van vrije volken, waarin ieder volk naar eigen aard kan leven en zich ontplooien. Dit naar eigen aard leven en zich ontplooien is, om met den Rijkscommissaris dr. Seys-Inquart te spreken, de eenige ware vrijheid, die niet ontaardt in losbandigheid en ten slotte in dictatuur." „Maar hij, op wiens schouders nu rust de verantwoordelijkheid voor de verdediging van Europa, kan en mag bij de ordening van Europa na den vrede niet vergeten in de weegschaal te leggen het gewicht van de offers, die zijn gebracht voor het behoud van Europa. Van alle volken van Europa heeft, naar mijn overtuiging, het Nederlandsche volk, na het Duitsche, op economisch gebied het meeste tot de oorlogvoering bijgedragen. Het doet er niet toe in hoeverre dit vrijwillig of gedwongen geschiedde, op dit gebied heerscht koude zakelijkheid, spreken de nuchtere cijfers".

„Onze militaire inzet als sterk en doelmatig geleid volk is tot dusver niet mogelijk geweest. Vóór Mei 1940 werd het verkeerd geleid en na Mei 1940 is ons land bezet gebied zonder eigen regeering. Een volk zonder regeering kan niet als georganiseerde eenheid te velde trekken en zou dit ook niet willen doen als het oorlogsdoel niet concreet voor oogen staat.

„Maar wat op dit gebied en onder de gegeven omstandigheden kon worden gedaan, is gedaan. Vrijwilligers zijn gekomen, eerst met tientallen, toen met honderden en daarna met duizenden, zoodat wij nu van tienduizenden kunnen spreken.

„Naast de economische en de militaire deelneming aan de verdediging van Europa, staat als derde de arbeidsplicht in Duitschland", aldus de Leider.

„Wanneer ieder volk van Europa per millioen zielen evenveel soldaten aan de Europeesche fronten had staan als het Duitsche, zou Duitschland geen enkel zedelijk recht hebben om één Nederlander of één Franschman als arbeider naar Duitschland te dirigeeren. Helaas doet zich het feit voor, dat in militair opzicht de verdediging van Europa voor 90% rust op den Duitschen soldaat. Practisch zal wel het geheele weerbare deel van het Duitsche volk aan de fronten staan, voor zoover het niet onontbeerlijk is in Duitschland zelf. De fronten vragen om wapens en munitie, de plaatsen in de fabrieken en werkplaatsen, welke door het oproepen van soldaten leeg zouden komen, moeten worden ingenomen. Als men denkt, dat zelfs in de Vereenigde Staten de arbeidsplicht op het programma staat, moet het toch duidelijk zijn, dat aan Europeeschen arbeidsplicht niet viel te ontkomen. Een harde oorlogsnoodzaak! Er is maar één houding", zoo besluit de Leider, „die in het belang is van ons volk: rustig gaan en u zelf blijven, en voorts door het leveren van behoorlijk werk den duur van dezen vervloekten oorlog helpen bekorten. De vlag hoog houden! Behalve de economische offers, die zijn gebracht, buiten den militairen inzet van onze vrijwiligers, staat dan aan het einde van den oorlog de arbeid van honderdduizenden als Nederlands bijdrage aan de verdediging van Europa en dus Nederlands recht op een eervolle plaats in het Nieuwe Europa." **(V. b. 5899 A)**

— Nat. Jeugdstorm - Zeiltocht door Noord- en Zuid-Holland —

Te Amsterdam zijn op 10 April drie zeiljachten van de Marine Jeugdstorm aan de De Ruyterkade aangekomen. Verscheiden autoriteiten, o.a. van de Kriegsmarine, waren ter ontvangst aanwezig, waarbij het stafkwartier was vertegenwoordigd door hoofdstamheer H. G. van der Ben. De marinejongens, onder leiding van opperbootsman Bartelis, werden begroet door den streekleider van Amsterdam, hoofdhopman E. Zilver. De schepen zullen nog Haarlem, Leiden, Den Haag en Rotterdam aandoen.

(V. b. Jeugdstorm 5882 A; Marineafd. 5740 A)

Verkeer - Centraal Nederlandsch Motorvoertuigenbedrijf opgericht —

Van de ca. 50.000 vrachtauto's, welke Nederland voor den oorlog telde, zijn er thans, de bestelwagentjes inbegrepen, 17.000 over. Van dit ingekrompen wagenpark wordt het uiterste gevergd.

Om het autovervoer op de been te houden is nu van staatswege met medewerking van de Duitsche overheid opgericht de N.V. Centraal Ned. Motorvoertuigenbedrijf „Cenembe", die belast is met de regeling van herbouw, reparaties en revisies van vrachtauto's, inbouw van generatoren en tankgasinstallaties, alsmede de verzorging van het loopende materiaal. Van de oprichting van een eigen centrale werkplaats is afgezien. Evenals vroeger kan van de diensten van het particuliere bedrijf worden gebruik gemaakt. De vennootschap zal in de gelegenheid worden

gesteld onderdeelen, ook banden, uit het buitenland te betrekken. De groote vrachtautodiensten hebben zich reeds alle aangemeld voor deelneming. Het vrachtautoverkeer zal zijn vaste plaats krijgen in de vervoersordening, en niet meer als voorheen zullen de vrachtrijders tegen hun medevrachtrijders en tegen andere verkeersmiddelen concurreeren. De regeling, die nu wordt opgezet, houdt bij de verstrekking van onderdeelen voor vernieuwing van wagens rekening met prijzen zooals de Prijsbeheersching die goedkeurt. Het is mede de bedoeling stijging van vrachtkosten te voorkomen. Als directeur van Cenembe treedt op jhr. Teding van Berkhout. (Alg. H'blad)

A. **NEDERLAND — Telefoonverkeer met Duitschland aan vergunning onderworpen —**

Van 1 Mei 1944 af is voor het telefoonverkeer met Duitschland een vergunning noodzakelijk, die door den „Sonderstab O. K. W." aan firma's en particulieren, die op economisch gebied een vooraanstaande positie bekleeden, zal worden verstrekt. Verzoeken daartoe kunnen worden ingediend bij de Rüstungs-Inspektion, de Hauptabteilung Gewerbliche Wirtschaft en de Deutsche Handelskammer. De aanvrager mag slechts één telefoonnummer opgeven, waarmede de gesprekken zullen worden gevoerd. Slechts zakelijke telefoonaansluitingen zijn toegestaan, niet echter privé-aansluitingen van de eigenaren, directeuren, procuratiehouders enz. Verzoeken van firma's en particulieren, die niet kunnen aantoonen, dat zij om „Kriegs- und Wehrwirtschaftliche" redenen regelmatig en dringend met aangeslotenen in Duitschland wenschen te spreken, worden niet in behandeling genomen.

(V. b. Beperking telefoonverk. 5869 A)

Onderwijs - Maatregelen tot bestrijding van het tekort aan studieboeken —

11 April — De voorziening van school- en leerboeken baart den secretaris-generaal van het Departement van Opvoeding, Wetenschap en Kultuurbescherming groote zorgen. Het was dan ook noodzakelijk, bepaalde voorschriften hieromtrent uit te vaardigen. Alle overtollige leerboeken kunnen de leerlingen voortaan inleveren bij het hoofd van de inrichting, waar zij onderwijs ontvangen. Deze zorgt op zijn beurt voor opzending aan het Centraal Boekhuis te Amsterdam, welke instelling, na verkoop aan den boekhandel, de zendingen afrekent op basis van 45% van den normalen verkoopprijs, indien ten minste geen reparatie noodig is geweest. De boekhandel verkoopt deze boeken weer voor 75% van den verkoopprijs. Van belang is verder, dat de boekhandel school- en leerboeken uitsluitend mag verkoopen aan leerlingen van een inrichting van onderwijs of particulieren cursus. (Telegraaf)

B. **AUSTRALIE — Oorlogsverliezen —**

11 April — De Australische minister van oorlog Forde heeft, volgens een bericht van den Engelschen berichtendienst, verklaard, dat men zich er op moet voorbereiden, dat de oorlog nog jaren kan duren. Forde deelde mede, dat de Australische verliezen tot en met 31 Maart van dit jaar 68.797 man bedragen, waarvan 16.600 zijn gesneuveld en bijna 30.000 man gevangengenomen.

C. **BELGIE — Justitie - Optreden der Duitsche politie tegen het bendewezen —**

Aan een op 7 April in de Brüsseler Zeitung gepubliceerde bekendmaking ontleenen wij, dat de Deutsche Sicherheitspolizei, Geheime Feldpolizei und Feldgendarmerie in de periode van 1 Maart 1943 tot 15 Februari 1944 in totaal circa 4700 communisten, terroristen en bandieten hebben gearresteerd. Daardoor werden 963 gevallen van moordaanslagen, springstofmisdrijven en bandietenovervallen opgehelderd. De opheldering van meerdere misdrijven zal volgen. Door tijdige arrestatie kon een vrij groot aantal in voorbereiding zijnde moorden en overvallen worden verhinderd. Voor een belangrijk deel richtten de opgehelderde en de voorgenomen aanslagen zich tegen loyale inwoners van België. Een deel der misdadigers werd reeds veroordeeld, waarbij in ernstige gevallen doodvonnissen en zware vrijheidsstraffen werden uitgesproken. In een aantal gevallen, waarbij aanslagen waren gepleegd op leden van de Duitsche weermacht of vernieuwingsorganisaties werd het vonnis door ophanging voltrokken. Bij de talrijke acties der Duitsche politie tegen illegale — vooral communistische — organisaties werden aanzienlijke hoeveelheden springstoffen in beslag genomen. Door de succesvolle activiteit der Duitsche politie is het gelukt de door terreur en misdaad bedreigde bevolkingskringen — in het bijzonder in loyale en nationaalsocialistische kringen — duidelijk tot uiting te brengen, dat de bezettende macht den strijd tegen de misdadigers effectief gevoerd heeft en ook in de toekomst krachtig zal blijven optreden. **(V. b. Aanslagen 5875 C)**

D. **BOLIVIA — Reorganisatie van het kabinet —**

In de Boliviaansche regeering werden, naar Efe 11 April meldde, eenige wijzigingen aangebracht; minister van Buitenlandsche Zaken werd Emique Valivieso; van Financiën: Jorge Zarco; van Verdediging: Majoor Jose Pinto; van Landbouw: majoor Emundo Nogales.

(V. b. Kabinet 5845 A)

E. **BULGARIJE — Maatregelen tegen partisanen —**

11 April — In Bulgarije, dat niet in oorlog is met de Sovjet-Unie, uit de stijgende spanning op het Balkan-schiereiland zich in het optreden van troepen partisanen, waartegen de Bulgaarsche regeering met vastberadenheid optreedt. Het is de bedoeling, dat de bevolking in dezen strijd tegen de partisanen verzameld wordt in een onlangs door de regeering opgerichte politieke organisatie „Kracht der Gemeenschap". **(V. b. Nwe volksorganisatie 5854 C)**

F. **DUITSCHLAND — Waarschuwing aan de Zweedsche pers terzake de berichtgeving over bombardementen —**

Op de persconferentie van 3 April van het ministerie van Buitenlandsche Zaken heeft de woordvoerder van von Ribbentrop de aandacht gevestigd op het volgende:

Den laatsten tijd is het de Rijksregeering opgevallen, dat de Zweedsche pers doorloopend gedetailleerde berichten geeft van de schade tengevolge van luchtaanvallen in Duitschland, die gerekend moeten worden te vallen onder de wet der geheimhouding, of wier verbreiding en verstrekking aan buitenlandsche persorganen strafbaar is volgens de desbetreffende wetsbepalingen van het Duitsche Rijk. Zoogenaamde Zweedsche reizigers, passagiers van de luchtvaart en dergelijke worden als kroongetuigen in deze berichten opgegeven. Het zijn echter klassieke gevallen van landverraad en spionnagedienst. Wij kunnen ons niet voorstellen, dat Zweedsche reizigers, hetzij ze al of niet als officieele personen mogen gelden, zich aan een dergelijke eclatante inbreuk op het recht zouden schuldig maken en zich daardoor tegelijk aan strafrechtelijke vervolging zouden blootstellen. En dat te meer, omdat dergelijke reizigers er steeds op gewezen is en ook voor het vervolg op gewezen zal worden, welke gevolgen een dergelijk gedrag voor hen zou kunnen meebrengen. Daarom zijn wij van meening, dat deze berichten van Zweedsche bladen een gefingeerd karakter dragen en meldingen zijn, die verwarring in het leven moeten roepen. Zij, die zich aan hun verbreiding schuldig maken, stellen zich in dienst van vijandelijke inlichtingenpolitiek.

(V. b. Houding Zweedsch pers 5660 B; Verk. D'land-Zweden 5766 F)

Verklaring van den Duitschen minister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop, over de politiek der Sovjet-Unie —

De Rijksminister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop, heeft 5 April den Berlijnschen vertegenwoordigers van het Roemeensche persbureau, Rador, een interview toegestaan en dezen eenige vragen beantwoord, die voor Duitschland en Roemenië van gemeenschappelijk belang zijn.

Molotofs verklaring ten aanzien van de bedoelingen der Sovjet-Unie inzake Roemenië, noemde Rijksminister von Ribbentrop geen verrassing, doch een politieke truc, welke deel uitmaakt van de Russische oorlogsvoering. De machthebbers van het Kreml gebruiken de politieke list wanneer hun militaire krachtsontplooiing het hoogtepunt heeft overschreden. Vandaar de pogingen der Sovjets om Finland in den val te lokken, het dingen naar Bulgarije, de dreigementen aan Hongarije en de verlokkingen voor Roemenië. Hij meende echter, dat iedere Roemeen de bolsjewistische verzekeringen op hun juiste waarde zou weten te schatten. Ten aanzien van Churchills instemming met en bewondering voor de verklaring van Molotof, verklaarde von Ribbentrop, dat men in Engeland duidelijk inzag niets te kunnen uitrichten tegen de politiek van Stalin in Europa en hij kwalificeerde diens houding dan ook als zuivere huichelarij. Hij verschijnt onmiddellijk in het parlement en — nadat hij pas kort geleden de Atlantische Charta ter wille van de bolsjewisten zonder met de oogen te knipperen over boord heeft geworpen — doet hij thans alsof hij aan deze verklaring geloof hecht en stelt het voor alsof er van de zijde van Moskou geen gevaar meer kan komen voor de Engelsche belangen. Ongetwijfeld zou hij graag de ongerustheid en bezorgdheid van het Engelsche volk en parlement over de Engelsche buitenlandsche politiek willen bezweren.

Ten aanzien van de vraag, hoe de minister den toestand van Engeland en de Ver. Staten tegenover het politieke spel der Sovjet-Unie beoordeelde, noemde von Ribbentrop dezen toestand er een van volkomen hulpeloosheid. Over het gevaar, dat de Sovjet-Unie was voor het voortbestaan van Groot-Brittannië, verklaarde hij, dat hij zich daaromtrent reeds herhaalde malen in het openbaar had uitgelaten en hij vroeg den vertegenwoordiger van het Roemeensche persbureau wat deze dacht, dat er van de Engelsche vitale belangen in het Nabije Oosten zou terechtkomen, indien Duitschland met zijn bondgenooten niet de geheele Russische kracht aan het Oostelijk front in bedwang hield. Men heeft te Londen en te Washington de Sovjet-Russische politiek nooit begrepen. Daarom valt men ook van de eene verbazing in de andere. Het eenige gevoel, dat in Engeland en Amerika reeds thans vrij algemeen verbreid is, is, dat zoowel Churchill als Eden, zoowel Roosevelt als Hull voortdurend door de Sovjet-regeering om den tuin geleid worden. Daarom zijn de betrekkingen tusschen de bondgenooten in het Oosten en het Westen ondanks alle verzekeringen, ook allesbehalve schitterend. Naast de brutale machtsontplooiing en de daarmede gepaard gaande meedoogenlooze politieke methoden van Moskou is het vooral de groote zorg voor de uitbreiding van het bolsjewisme onder de arbeidersmassa's in de Westelijke staten zelf, die de kiem voor ernstige moeilijkheden in zich bergt. Wanneer u mij nu vraagt, zoo vervolgde de minister, of de Westelijke mogendheden den een of anderen dag de politiek van het Kremlin het hoofd zullen bieden, dan kan ik daaromtrent slechts het volgende zeggen: Wanneer ooit de bolsjewisten de Duitsche legers overwinnen en Europa binnendringen zouden, dan zou noch Engeland noch Amerika — zelfs indien zij wilden — de noodige machtsmiddelen hebben om de bolsjewistische politiek hier het hoofd te bieden. Derhalve zijn het ook alleen de legers der verbonden Europeesche volken, die het bolsjewisme kunnen terugslaan en ook zullen terugslaan. Eén ding moeten wij daarbij beseffen, dat wij bij onzen strijd tegen het bolsjewisme geen rekening mogen houden met de verschillen van meening in het vijandelijke kamp, noch ons ook maar ooit daarop mogen verlaten.

In antwoord op de vraag hoe minister von Ribbentrop de toestand in Roemenië beoordeelde met het oog op de Sovjet-Russische aanvallen, verklaarde deze: De gebeurtenissen kan men slechts in samenhang met den algemeenen toestand in Europa en in het kader van de wereldomvattende totale oorlogvoering der landen van het driemogendhedenpact juist beoordeelen. Uw vaderland, Roemenië, is in dit Europa en voor dit Europa een niet te scheiden bestanddeel. De bedreiging van uw grenzen richt zich niet slechts tegen Roemenië alleen, doch tegen alle verbonden Europeesche volken. Aan den Dnjestr wordt Europa evenzeer verdedigd als op welke andere plaats van ons continent dan ook. Wanneer de vijand thans geruchten rondstrooit, die het Roemeensche volk willen wijsmaken, dat de Duitsche leiding strategisch overweegt, Roemenië op te geven, dan kunnen wij daarover slechts lachen. Wij kunnen evengoed Berlijn opgeven. U weet, dat wij Berlijn voor de zwaarste Anglo-Amerikaansche luchtaanvallen niet hebben opgegeven, doch verbitterd en met groot succes verdedigen. Net zoo zullen wij Roemenië verdedigen. De Führer en maarschalk Antonescu kennen het gevaar precies. Zij zien het zonder vrees onder oogen en zullen met hun legers strijden tot Roemenië definitief bevrijd en den bolsjewisten het Balkangebied eens en voor al versperd is.

Wat betreft de luchtaanvallen op Roemeensche steden, verklaarde von Ribbentrop er niet aan te twijfelen of de houding der bewoners zou niet achterblijven bij die der Duitsche steden. **(V. b. Verklaring Molotof 5903 E; von Ribbentrop 5829 B)**

A. EIRE — Telefoonverkeer door Engeland gestaakt —

Naar de Britsche berichtendienst 5 April meldde, zijn de isoleeringsmaatregelen tegen Eire verscherpt. De Engelsche minister van Posterijen heeft medegedeeld, dat het openbare telefoonverkeer tusschen Groot-Brittannië en alle deelen van Ierland gestaakt is.

(V. b. Rel. m. Engeland 5883 A)

B. DUITSCHLAND — Staatssecretaris Backe benoemd tot Rijksminister —

Het D.N.B. meldde 6 April uit Berlijn: De Führer heeft den staats-secretaris van het Rijksministerie voor voedselvoorziening en landbouw, Herbert Backe, tot Rijksminister benoemd. Rijksminister Backe blijft belast met de leiding der zaken van het Rijksministerie voor voedselvoorziening en landbouw en van den Rijksboerenleider.

(V. b. Kabinet 5757 B; Backe 5279)

Dr. Goebbels „Stadtpräsident" van Berlijn —

De Führer heeft, naar het D.N.B. 7 April meldde, in afwijking van de desbetreffende bepalingen van de wet op de organisatie en het bestuur der Rijkshoofdstad, de leiding van het bestuur der Rijkshoofdstad ter concentratie van haar krachten, in het bijzonder voor oorlogsdoeleinden, opgedragen aan den gouwleider van Berlijn, Rijksminister dr. Goebbels, wiens huidige functies door deze benoeming niet worden aangetast. In zijn nieuwe functie voert dr. Goebbels den titel van „Stadtpräsident".

(V. b. dr. Goebbels 5882 D)

Oorlogsfinanciering - Rede van Rijksminister Graf Schwerin-Krosigk —

11 April — De Duitsche minister van Financiën, Graf Schwerin-Krosigk, hield een rede over de financiering van den oorlog. Aan deze rede ontleenen wij aan het desbetreffende verslag in „De Telegraaf":

Vrijwel de geheele productiekracht van het Rijk — aldus de minister — moet thans in dienst van den oorlog worden gesteld. Voor particuliere verbruiksgoederen kan bij de felheid van dezen strijd slechts een geringe marge blijven bestaan. Het gevolg is natuurlijk, dat een gedeelte van het aanwezig geld niet kan worden uitgegeven en in zooverre inboet wat zijn koopkracht betreft. Deze koopkracht komt eerst in dat oogenblik wederom vrij, wanneer na afloop van den oorlog wederom voldoende verbruiksgoederen ter beschikking staan. Dat het geld tot dat tijdstip zijn waarde behoudt, daarvoor zorgt de Prijscommissaris door de handhaving van de prijsstabiliteit voor alle verbruiksgoederen. Het gaat derhalve slechts om een voorbijgaande stillegging van koopkracht, echter niet om een ontwaarding van het geld. Ook in het feit, dat in den zwarten handel stijgende prijzen worden betaald, kan geen ontwaarding van het geld worden gezien. Het is een overoude regel, dat, wanneer goederen schaarsch zijn, een zwarte markt niet volledig kan worden voorkomen. Het gepraat, dat de spaarsaldi vroeg of laat zullen kunnen worden weggenomen, vormt slechts een der geruchten uit de gifkeuken van de vijandelijke propaganda. Bovendien zal het na den oorlog blijken, welke geweldige mogelijkheden liggen in de omschakeling van de Duitsche oorlogs- op de vredesproductie. Dan zal blijken, dat het sparen de moeite heeft geloond. Juist is slechts dit eene, dat voor zoover het geldoverschot niet wordt gebruikt voor sparen, dit geld een druk uitoefent op de prijzen en dientengevolge een gevaar voor inflatie kan doen ontstaan.

De financieele politiek heeft door de belastingen het meest werkzame middel in de hand om de gevaarlijke overtollige en daardoor overbodige koopkracht af te roomen. Door de belastingen wordt tegelijkertijd een bijdrage geleverd tot de financiering van de oorlogslasten en tot de bestrijding van het inflatiegevaar. Hierin ligt de groote financieele en politiek-economische beteekenis der belastingen. In Duitschland is tot dusverre in 4½ oorlogsjaar iets meer dan 50% van de totale oorlogsuitgaven gedekt kunnen worden door belastingen en andere loopende ontvangsten, met inbegrip van de bijdragen der door Duitschland bezette gebieden. Het tweede groote middel der oorlogsfinanciering, het crediet, had men derhalve slechts voor nog geen 50% der oorlogsuitgaven behoeven te benutten. Wij hebben niet, aldus ging de minister voort, zooals in den eersten wereldoorlog, staatsleeningen uitgegeven, doch we hebben de vereischte credietbedragen voor het grootste gedeelte opgenomen bij de banken en andere geldinstellingen. Dit wordt thans de methode der geruischlooze oorlogsfinanciering genoemd. Haar uitvoering berust voor een groot gedeelte op de hooge spaarprestatie van het Duitsche volk. Veel Duitschers maken zich thans zorgen over den omvang van de rijksschulden, maar in de eerste plaats loopt de stijging van de publieke schuld parallel met een daling van de particuliere schulden in de Duitsche volkshuishouding. In de tweede plaats wordt de schuld van het Rijk op verregaande wijze vereffend door de aanwinst van groote en vruchtbare gebieden in het Westen en in het Oosten. In de derde plaats is de rijksschuld uiteindelijk een schuld van het Duitsche volk aan zichzelf. Het kan en moet daarom ook na den oorlog gelukken, om de publieke schuld gedeeltelijk uit de belastingontvangsten van de wederom opbloeiende particuliere industrie af te lossen of gedeeltelijk op langen termijn te consolideeren, zoodat in een langen zegenrijken vrede de vereischte tijd voor het doorvoeren van de schuldenaflossing van het Rijk zal worden verkregen. Ook de bankbiljettendrukpers werd niet meer dan noodig was gebruikt. Wel is waar is het bedrag der in omloop zijnde betalingsmiddelen sedert het begin van den oorlog met ongeveer het drievoudige gestegen, doch de oorzaken hiervoor zijn bekend. Dit zijn: de behoeften der Wehrmachtskassen, de betaling van familie-onder-

steuning, de hoogere loonbedragen in de oorlogsindustrie, alsmede de loonbedragen voor de millioenen buitenlandsche arbeiders en ten slotte de stijging van het aantal inwoners op grond van de gebiedsuitbreiding van het Rijk. De stijging van het in omloop zijnde geld biedt derhalve geen reden tot bezorgdheid.

(V. b. Oorlogsschuldenprobl. 5878 B; verkl. Graf Schwerin-Krosigk 5087 C)

A. **ENGELAND — Mijnwerkersstaking —**
De staking der mijnwerkers in Engeland, zoo werd 3 April uit Genève gemeld, breidt zich nog steeds uit, zoo meldt de Engelsche pers. In het Londensche ministerie voor de brandstoffenvoorziening is medegedeeld, dat in Yorkshire alleen meer dan 95.000 mijnwerkers staken, 62 mijnen in Yorkshire liggen geheel stil. Ook in de steenkooldistricten van Midden-Schotland zouden in de afgeloopen dagen 3000 mijnwerkers het werk hebben neergelegd.

— Kolenexport naar neutrale landen gestaakt; energierantsoenen verlaagd —
Naar Reuter 6 April meldde heeft de gevolmachtigde voor de brandstofvoorziening, majoor Lloyd George, in het Lagerhuis medegedeeld, dat als gevolg van de staking in de kolenmijnen de steenkoolexport naar neutrale landen is gestaakt. Majoor Lloyd George deelde mede, dat hij het rantsoen gas en electrischen stroom voor industrieverbruikers tot 25% heeft moeten beperken.

(V. b. Mijnwerkersstaking 5876 D)

Lord Catto gouverneur van de Bank of England —
Naar de Britsche berichtendienst meldt, werd Lord Catto met ingang van 18 April benoemd tot president van de Bank of England. Montague Norman neemt, nadat hij 24 jaar de Bank of England heeft geleid, ontslag als president i.v.m. den toestand van zijn gezondheid. De nieuwe gouverneur was tot dusverre financieel adviseur van den Britschen minister van financiën.

(V. b. Bank of Engl. 3643 A; Norman 2491 A)

B. **FRANKRIJK — Emigrantenregeering - Reorganisatie van het comité te Algiers; communistische leden opgenomen; De Gaulle opperbevelhebber —**
Het D.N.B. meldde 5 April uit Stockholm: Het Fransche comité te Algiers is gereorganiseerd. Twee communistische vertegenwoordigers, Grenier als commissaris voor luchtvaart en Billoux als commissaris zonder portefeuille, die zich zal bezighouden met de organisatie van de jeugd, zijn in het comité opgenomen. Als commissaris voor de opvoeding is voorts de vroegere links-burgerlijke Corsicaansche senator Giacobbi tot het comité toegetreden. De Gaulle heeft ingevolge een besluit van het Fransche comité te Algiers, naar de Engelsche berichtendienst meldt, het commando op zich genomen van de Fransche strijdkrachten. Het besluit van het comité is 4 April in een speciale zitting genomen, waarbij ook de negen communistische leden van het comité aanwezig waren.

— Giraud weigert af te treden en accepteert geen nieuwe functie —
Generaal Giraud heeft aan generaal de Gaulle een brief geschreven, waarin hij hem op scherpen toon beschuldigt, de wetten van de Fransche republiek te hebben geschonden door hem — Giraud — als opperbevelhebber van de Fransche dissidente legers aan den kant te hebben gezet, aldus ontleent het D.N.B. aan den Engelschen nieuwsdienst. Giraud voegt in den brief hieraan toe: „Ik treed niet af en den eerepost, dien ge voor mij bestemd hebt, neem ik niet aan". In met Giraud bevriende kringen wordt gezegd, dat deze zijn brief op 9 April heeft verzonden. Duff Cooper, de Britsche ambassadeur te Algiers, heeft Giraud en de Gaulle op 9 April bezocht, om te trachten de breuk tusschen de beide generaals te heelen. Men acht het mogelijk, dat eenige leden van het comité zullen aftreden, om Giraud te steunen.

(V. b. Emigr. reg. 5884 B; de Gaulle 5620 D; Giraud 5743 A)

C. **GRIEKENLAND — Emigrantenregeering - Min. pres. Em. Tsuderos afgetreden - Sovjet-Unie verbreekt diplomatieke betrekkingen —**
Op 3 April is de premier van de te Caïro vertoevende Griekse regeering, Emanuel Tsuderos, afgetreden. Deze stap moet in verband staan met de vorming van een Grieksch comité van partisanen, dat er zich op laat voorstaan „alle politieke richtingen in Griekenland te vertegenwoordigen". Koning George heeft het ontslag aanvaard. Hij heeft met de vorming van een nieuw ministerie Sophocles Venizelos, een zoon van den bekenden politicus, belast. „Afton Tidningen" deelde uit Moskou mede, dat de Sovjet-regeering de diplomatieke betrekkingen met de Griekse emigrantenregeering heeft verbroken.

(V. b. Emigr.reg. 5812 F)

D. **HONGARIJE — Maatregelen der regeering Stojay - Geheime zenders te Budapest ontdekt —**
Het C. D. meldde 4 April: Te Boedapest heeft de politie bij één enkele razzia dertig geheime zenders ontdekt, die voor Engeland werkten. Telkens weer worden bewijzen gevonden voor de samenwerking tusschen vroegere leidende politici en de mogendheden van het Westen. Thans haalt Hongarije in, wat het vroeger heeft verzuimd; dit blijkt, behalve uit verschillende binnenlandsche maatregelen, uit den versterkten inzet der „Honved" aan het front, welke noodzakelijk is geworden, nu de bolsjewistische divisies de Hongaarsche grens meer en meer naderen.

— Uitschakeling van Joodsche advocaten en journalisten —
Naar aanleiding van de regeling van de jodenkwestie is aan 2000 advocaten bij de bali te Boedapest en aan 125 journalisten verboden hun beroep uit te oefenen.

— Nationaal-socialisten in vrijheid gesteld —
Volgens een mededeeling in het Belgische dagblad „Volk en Staat" heeft de staatssecretaris bij het Hongaarsche departement voor buitenlandsche zaken, Baky, de onmiddellijke invrijheidsstelling bevolen van alle nationaal-socialisten, die wegens hun politieke overtuiging waren geïnterneerd en tevens de opheffing van het politietoezicht op de leden van deze partij.

— Vasvari benoemd tot staatssecretaris van Nijverheid —
Het D.N.B. meldde uit Boedapest: Tot staatssecretaris aan het ministerie van Nijverheid is op 6 April benoemd L. Vasvari. De benoeming van Vasvari is van bijzondere beteekenis, omdat hij voortkomt uit arbeiderskringen. Hij was lid van de christelijk-sociale vakorganisatie en heeft een leidende rol gespeeld bij de organisatie van het Hongaarsche vakvereenigingsleven. Vasvari was oorspronkelijk machinebankwerker, daarna specialiseerde hij zich op de montage van locomotieven en dankte daaraan zijn algemeen aanzien onder breede kringen van de Hongaarsche arbeiders. Zijn benoeming kan derhalve beschouwd worden als symbool voor den socialistischen en arbeidersgezinden koers van de tegenwoordige regeering.

— Arnothy benoemd tot vertegenwoordiger van den minister-president —
Minister-president Stojay, die tevens met de leiding van het ministerie van Buitenlandsche Zaken is belast, heeft 11 April tot zijn permanenten vertegenwoordiger den buitengewonen gezant en gevolmachtigden minister Michael Jungert Arnothy benoemd. De nieuwe minister was tot 1933 diplomatiek vertegenwoordiger van Hongarije in de Baltische landen, vervolgens gezant in Ankara en is daarna gezant in Moskou geweest. In 1939 werd hij gezant in Sofia.

(V. b. Maatr. reg. Stojay 5903 A; Kabinet 5894 C)

E. **VER. STATEN — Presidentsverkiezingen - Wendell Willkie geen candidaat —**
Naar de Britsche berichtendienst uit Omaha 6 April meldde, heeft Wendell Willkie verklaard, dat het thans duidelijk is, dat hij geen candidaat voor het presidentschap kan worden gesteld. Hij verzocht daarom zijn vrienden van iedere activiteit met dat doel af te zien.

(V. b. Pres. verk. 5831 A; Willkie 5604 A)

Radiorede van Cordell Hull; waarschuwing aan de neutrale landen —
Naar het D.N.B. aan den Engelschen nieuwsdienst ontleent, heeft Cordell Hull, de Amerikaansche minister van Buitenlandsche Zaken, op 9 April een radiorede gehouden, waarin hij begon met zich te richten tot de neutrale staten en dezen nadrukkelijk verzocht, op te houden met de ondersteuning van de spil. Hull verklaarde woordelijk: „Wij kunnen niet langer aanzien dat de neutrale staten de hulpmiddelen der geallieerden gebruiken, wanneer zij gelijktijdig bijdragen tot den dood der soldaten, wier offer evenzeer voor hun eigen redding als voor de onze dient." In dit verband beweerde Hull, dat de Vereenigde Staten met pijnlijke zorgvuldigheid de souvereine rechten respecteeren van de neutrale staten en geen enkele natie gedwongen

hadden, zich aan te sluiten bij den strijd der geallieerden. Over het Fransche comité te Algiers zeide Hull: „Het comité is niet de regeering van Frankrijk en wij kunnen het als zoodanig niet erkennen".
Vervolgens kwam Hull te spreken over Italië en zeide hij dat het belang van de Vereenigde Staten in Italië er in gelegen is, de zoo spoedig mogelijke vorming van een vrije en democratische regeering te ondersteunen. Hull betoogde dat er van een compromis met het fascisme in Italië geen sprake kan zijn. De gebeurtenissen in Italië, zoo zeide Hull, hebben zich echter niet ontwikkeld zooals de Vereenigde Staten gehoopt hadden. Hull zette vervolgens uiteen dat de politiek ten aanzien van Italië, die indertijd in de verklaring van Moskou door de regeeringen van Engeland, de Sovjet-Unie en de Vereenigde Staten was vastgelegd, tot dusver is uitgevoerd en ook thans wordt uitgevoerd. Alleen het deel, dat de invoering van democratischer elementen in de Italiaansche regeering eischt, is nog niet verwezenlijkt.
Cordell Hull besprak vervolgens de tusschen de geallieerden gevoerde onderhandelingen over de behandeling van hun tegenstanders en het tot stand brengen van een toekomstigen vrede en beweerde dat er slechts van een blijvenden vrede sprake kan zijn, wanneer de ware belangen van de Vereenigde Staten, van het Britsche Commonwealth, van de Sovjet-Unie en van China op elkaar zouden zijn afgestemd. Dit overleg en deze gemeenschappelijkheid van handelen onder de vier geallieerde naties noemde Hull den grondslag voor elke georganiseerde internationale actie.
Na het Atlantische handvest, de verklaring van Moskou en de geallieerde conferenties van Kaïro en Teheran te hebben aangeroerd, zeide Hull dat deze documenten geen formule bieden voor de oplossing van alle vraagstukken of een ontwerp zijn voor de vorming van de toekomst. Hull gaf te kennen dat het Atlantische handvest „de fundamenteele doeleinden" tot uitdrukking brengt. Het Atlantische handvest is geen wetboek en geeft geen kant en klare oplossingen. Daarna verklaarde Hull dat de Vereenigde Staten hun aanbod handhaven, tusschen de Sovjet-Unie en de Polen te Londen te bemiddelen. De minister besprak vervolgens de kwestie van een internationale organisatie tot handhaving van den vrede. Een zoodanige organisatie moest berusten op de verplichting, zoo zeide hij, dat de staten die daarvan lid zijn, tegen elkaar of tegen eenige andere natie geen gebruik zullen maken van geweld. Hull hield een pleidooi voor de oprichting van een internationaal gerechtshof voor het bijleggen van internationale geschillen en van nog andere soortgelijke internationale instellingen, die de handhaving van den vrede tot taak moeten hebben. Aan het slot van zijn redevoering hield de minister zich bezig met de geallieerde politiek tegenover Duitschland en Japan en zeide: „Er kan van geen compromis met het fascisme en nazisme sprake zijn. Deze moeten verdwijnen en wel overal. Zij kunnen niet rekenen op een vrede op basis van onderhandeling. Op geen compromis en op geen enkele gelegenheid om terug te keeren."
(V. b. Amer. buitenl. pol. 5893 C)

A. **ITALIE (Koninkr.) — Italiaansche soldaten in het leger der Sovjet-Unie —**
11 April — De nauwe samenwerking tusschen de Sovjets en de regeering-Badoglio heeft ertoe geleid, dat met goedvinden van Badoglio in de Sovjet-Unie Italiaansche troepenafdeelingen worden opgesteld, die in het kader van het Sovjet-Russische leger zullen strijden. Het zou hier, zoo ontleent de N.R.C. aan de Köln. Ztg., ongeveer 50 tot 80.000 krijgsgevangenen betreffen.

— Prof. Kostilew benoemd tot Sovjet-vertegenwoordiger bij de regeering-Badoglio —
Stalin heeft, volgens de N.R.C. van 8 April, prof. Kostilew tot diplomatieken vertegenwoordiger van de Sovjet-Unie bij de regeering van Badoglio benoemd, aldus berichten in de Amerikaansche pers. Badoglio heeft op zijn beurt den voormaligen Italiaanschen gezant in Afghanistan, Pietro Quaroni, tot zijn officieelen vertegenwoordiger te Moskou benoemd. **(V. b. Milit. samenw. m. d. Sovjet-Unie 5871 B; Dipl. erkenning 5885 B)**

B. **ROEMENIE — Justitie - Verscherpte ordemaatregelen —**
De omvangrijke evacuaties uit de bedreigde gebieden zijn op 6 April aanleiding geworden tot eenige drastische maatregelen van de zijde der regeering. Zoo staat thans de doodstraf op diefstal of plundering tijdens de evacuatie of tijdens het transport, terwijl de gendarmerie in eenige gebieden het recht heeft gekregen, oogenblikkelijk te schieten op een ieder, die als hij aangeroepen wordt, niet aanstonds blijft staan.

C. **SAN SALVADOR — Revolutionnaire beweging —**
Naar de Britsche berichtendienst 4 April uit Costa Rica meldde verklaren daar aangekomen vluchtelingen, dat in San Salvador wordt gevochten. Men zegt, dat de regeering reeds is voorbereid sinds de herkiezing van Martinez als president. De beweging begon 2 April met een aanval op de kazernes. Twee zenders brachten berichten over de revolutie, doch reeds te 18 uur zwegen zij. Aan de grens tusschen Salvador en Guatemala braken twee plaatselijke opstanden uit. President Martinez heeft aan alle gezantschappen medegedeeld, dat de revolutie is onderdrukt. Personen, die uit Nicaragua te New York zijn aangekomen, verklaren dat de toestand in San Salvador ernstig is; een deel der hoofdstad is in handen der revolutionnairen. Volgens de laatste berichten moet de staatsgreep als mislukt worden beschouwd. Er zouden uitsluitend kleine straatgevechten en schietpartijen hebben plaatsgevonden. Het hoofd van de revolutionnaire beweging is kolonel Tito Calvo geweest. **(V. b. San Salvador 5322 A)**

D. **ZWITSERLAND — Volkenbondsraadzaal te Genève door brand vernield —**
Ten gevolge van een brand te Genève is, zoo berichtte C. D. op 31 Maart, de voormalige raadzaal van den Volkenbond in het paleis Wilson totaal vernield.
(V. b. Volkenbond 5564 B; Gebouw 2488 C)

Amerikaansche bomaanval op Schaffhausen - Stappen te Washington —
Op 1 April 1944 van des ochtends 10.30 uur af, hebben Amerikaansche bommenwerpers in formaties van 30 toestellen sterk, over de kantons Thurgau en Schaffhausen gevlogen. Tegen 11 uur werden bommen geworpen op de stad Schaffhausen. Tegen 14 uur werden branden gemeld in Flurlingen en Feuerphalen. In Schaffhausen stonden de kamgarenspinnerij, de leerfabriek, een lakenfabriek, een rijwielfabriek, de electrische centrale, de aardewerkfabriek en het Roomsch-Katholieke vereenigingshuis in brand. Ook het hoofdbureau van politie werd ernstig getroffen.
Officieel wordt voorts uit Bern medegedeeld, dat het politieke departement onmiddellijk het Zwitsersche gezantschap te Washington van het werpen van bommen op Schaffhausen op de hoogte gesteld en opdracht gegeven heeft bij de Amerikaansche regeering de noodige stappen te doen. Verdere instructies zullen gegeven worden, wanneer de schadeposten binnengekomen zullen zijn. Des middags heeft bondsraad Pilet-Golaz den gezant der Vereenigde Staten te Bern, Harrison, ontvangen, die, naar eveneens officieel verluidt, den Bondsraad zijn diep leedwezen te kennen heeft gegeven over de ramp, die de stad Schaffhausen heeft getroffen. **(V. b. Luchtaanv. 5643 D)**

— Amerikaansche verontschuldigingen —
Officieel wordt medegedeeld, dat de Zwitsersche gezant te Washington op 1 April op het Amerikaansche departement van Buitenlandsche Zaken een eerste onderhoud over het bombardement van Schaffhausen heeft gehad. De vertegenwoordiger der Amerikaansche regeering gaf uiting aan zijn groote ontsteltenis en zijn diep leedwezen over het bombardement, dat, zooals hij zeide, slechts door een vergissing verklaard kan worden.
Naar de Britsche berichtendienst meldt, heeft minister Hull op 3 April verklaard, dat de Ver. Staten zorg zullen dragen voor een „passende schadeloosstelling" voor de schade, veroorzaakt door het bombardement.

E. **WETENSCHAPPEN — Dr. C. J. Wijnaendts Francken overleden —**
Te Leiden is op 10 April op 80-jarigen leeftijd overleden dr. C. J. Wijnaendts Francken. Hij werd 14 November 1863 te Rotterdam geboren. Op 27-jarigen leeftijd promoveerde hij cum laude tot doctor in de wis- en natuurkunde op een proefschrift getiteld „De Sclereïden". Van 1898 tot 1902 zette hij zijn studiën voort aan de universiteiten van Jena, Zürich, Parijs en Berlijn, voornamelijk op het gebied van de psychologie en philosophie. Dadelijk na zijn promotie ondernam hij groote reizen, waarbij hij tot 1913 Europa in alle richtingen doorkruiste en bezoeken bracht aan Amerika, Azië en Afrika. Dr. Wijnaendts Francken is vele jaren lid geweest van de redactie van het Tijdschrift voor Wijsbegeerte, bestuurslid van de Kant-Gesellschaft en van de vereeniging Het Spinozahuis. Van zijn hand verschenen tal van werken op wijsgeerig en ethisch terrein. In 1934 stelde de thans overledene de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde in staat, een tweejaarlijksche prijs van ƒ 500.—, als dr. C. J. Wijnaendts Franckenprijs, in te stellen.
(V. b. W. Franckenprijs 4717 F)

DE WERELDOORLOG

A. **DUITSCHLAND — Sovjet-offensief op de Krim; Kertsj en Odessa ontruimd; Sovjet-opmarsch in Roemenië tot staan gebracht; succesvolle Duitsch-Hongaarsche tegenaanvallen bij Stanislau; Delatijn heroverd — Amerikaansche luchtaanvallen op Duitschland; Brunswijk, Posen, Stettin, Aken, Augsburg, Schweinfurt en Boedapest gebombardeerd; talrijke bommenwerpers vernietigd — 37.000 ton scheepsruimte door Duitsche duikbooten vernietigd — Aanval op Rhodos afgeslagen —**

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Führer, 9 April — Op de Krim hebben de bolsjewieken op het Ssiwasj-bruggenhoofd en bij Perekop over een breed front aangevallen. Ten Noordwesten van Odessa duren de zware gevechten voort. In de Boekowina zijn Roemeensche troepen in den strijd gewikkeld met den opdringenden vijand. Tusschen Stanislau en Tarnopol hebben Duitsche en Hongaarsche troepen de bolsjewieken naar het Oosten teruggeworpen.

10 April — Aan het landingshoofd van de Ssiwasj en op de landengte van Perekop is de kracht der vijandelijke aanvallen toegenomen. In het gebied van Odessa zijn onze troepen in een zwaren afweerstrijd gewikkeld. De stad zelf werd, na verwoesting van alle voor de oorlogvoering van belang zijnde inrichtingen, in het kader der bewegingen ontruimd. In de Boekowina hebben Duitsch-Roemeensche troepen met succes weerstand geboden aan den vijand. De verdedigers van Tarnopol zijn in een zwaren afweerstrijd gewikkeld met den binnengedrongen vijand. Tusschen Dnjepr en Tsjaussy werden stellingssectoren heroverd en werden gevangenen en buit gemaakt. Aan het front van Narwa werden ingesloten bolsjewieken in de pan gehakt.

11 April — Ten Noordoosten van Tiraspol werd een vijandelijke penetratie afgegrendeld. Ten Westen van Orhei werd een penetratieplaats vernauwd. In het gebied ten Zuiden van Stanislau heroverden Duitsche en Hongaarsche troepen de tijdelijk verloren gegane stad Delatijn. Tusschen Czernowitz en Brody werd de zuivering van het terrein voortgezet. Het garnizoen van Tarnopol bleef standhouden. Ten Zuidoosten van Ostrof liepen de bolsjewisten vruchteloos storm op onze stellingen.

12 April — Op de Krim hebben zich Duitsche en Roemeensche troepen naar verder Zuidelijk gelegen stellingen gedistancieerd. De stad en haven van Kertsj werden na verwoesting van alle belangrijke installaties ontruimd. Bij Ovidiopol, ten Oosten van de Dnjestr-monding, hebben onze troepen vijandelijke aanvallen afgeslagen. Aan den Beneden-Dnjestr, ten Zuidoosten van Orhei en ten Noordoosten van Jassy, zijn doorbraakpogingen der Sovjets mislukt. Tusschen Stanislau en Tarnopol hebben Duitsche en Hongaarsche formaties opnieuw een aantal plaatsen ingenomen.

13 April — In het Noordelijke deel van de Krim en op de landengte ten Noordoosten van Feodosia hebben Duitsche en Roemeensche divisies de, onze distancieeringsbewegingen volgende, bolsjewisten afgeweerd.

Ten Noordwesten van Odessa hebben Duitsche troepen op den Westelijken oever van den Dnjestr nieuwe stellingen ingenomen. Ten Noordwesten van Jassy hebben Duitsche en Roemeensche formaties de zuivering voortgezet van het gewonnen terrein. Tusschen den Midden-Dnjestr en het gebied ten Noordwesten van Brody hebben Duitsche en Hongaarsche troepen bolsjewistische strijdkrachten uiteengeslagen. In de ruïnes van Tarnopol verdedigt zich het garnizoen verbeten tegen den verder aanvallenden vijand. In het gevechtsgebied van Kowel hebben Duitsche troepen de bolsjewisten teruggeworpen.

14 April — Op de Krim bieden Duitsche en Roemeensche troepen in het gebied van Feodosia en Simferopol hardnekkigen tegenstand. Aan den benedenloop van den Dnjestr heeft de tegenstander getracht op verscheiden plaatsen den overgang over de rivier te forceeren. Ten Noordwesten van Jassy hebben Duitsche en Roemeensche troepen verder terrein gewonnen. In het gebied van Delatyn en ten Oosten van Stanislau zijn Duitsche en Hongaarsche troepen verder opgedrongen. Ten Zuiden van Pleskau hebben de bolsjewisten hun doorbraakpogingen hervat. Zij werden overal afgeslagen.

ZUIDELIJK FRONT —

11 April — In verscheiden sectoren van het front in Italië drongen stoottroepen stellingen van den vijand binnen en vernietigden steunpunten van den tegenstander. Een aan de Westkust van Rhodos gelande Britsche commandogroep werd in een gevecht tot op den laatsten man in de pan gehakt.

12 April — Duitsche vliegtuigen hebben een aanval ondernomen op het Britsch-Amerikaansche aanvoerverkeer in de Middellandsche Zee. Zij vernietigden daarbij twee torpedojagers, en beschadigden zes vrachtschepen met een gezamenlijken inhoud van 42.000 brt.

13 April — Op het landingshoofd van Nettuno is een vijandelijke aanval afgeslagen. Aan het Zuidelijke front werden verscheiden steunpunten van den tegenstander vernietigd en gevangenen binnengebracht.

LUCHTOORLOG —

9 April — Bij de vlucht van Amerikaansche bommenwerpers naar Duitschland zijn 8 April luchtgevechten tot ontwikkeling gekomen. Door Duitsche jagers en door afweergeschut werden 87 vliegtuigen, waarvan 65 viermotorige bommenwerpers neergeschoten. In West- en Midden-Duitschland, vooral in het gebied van Brunswijk, ontstond schade en verliezen van menschenlevens.

10 April — Amerikaansche bommenwerpers zijn naar Noord- en Oost-Duitschland gevlogen en hebben op eenige plaatsen, vooral op Posen, bommen geworpen. De luchtverdediging vernietigde 71 vliegtuigen, waaronder 62 viermotorige bommenwerpers. Aanvallen van vijandelijke stoorvliegtuigen waren gericht op West- en Zuidwest-Duitschland.

11 April — Bij den afweer van aanvallen op doelen in de bezette gebieden in het Westen werden den 10en April en in den afgeloopen nacht 29 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten.

12 April — Op 11 April hebben Amerikaansche bommenwerpers, bij aanvallen op Midden- en Oost-Duitschland, opnieuw zware verliezen geleden. 129 vijandelijke vliegtuigen werden neergeschoten. In verscheiden plaatsen, vooral in Stettin, ontstonden schade en verliezen. Britsche bommenwerpers ondernamen in den afgeloopen nacht een aanval op Aken. 22 aanvallende vliegtuigen werden neergeschoten.

13 April — Bij aanvallen van Amerikaansche bommenwerpers op het Zuid-oosten, Noord- en Midden-Duitschland zijn 12 April 51 Amerikaansche vliegtuigen, waarvan 38 viermotorige bommenwerpers, neergeschoten.

14 April — Amerikaansche bommenwerpers hebben op 13 April Hongaarsch gebied benevens Zuid-Duitschland aangevallen. Vooral in Boedapest, Augsburg en Schweinfurt is schade ontstaan. In luchtgevechten en door afweergeschut zijn 91 vliegtuigen vernietigd.

ZEEOORLOG —

12 April — Duitsche duikbooten hebben vijf schepen in den grond geboord met een gezamenlijken inhoud van 37.000 brt., alsmede twee torpedojagers en een mijnenveger.

(V. b. 5904 A)

B. **JAPAN — De strijd in het Birmaansch-Indische grensgebied —**

7 April — Van de Birmaansch-Indische grens wordt gemeld, dat eenheden der Japansche troepen den vijandelijken troepen in Kindat den terugweg hebben afgesneden. Op 3 April dwongen zij in het gebied ten Zuiden van Kindat een afdeeling van 400 man tot den strijd, die zij volkomen vernietigden. Japansche vooruitgeschoven troepen drongen den 5den April onder bescherming hunner artillerie Kindat binnen.

14 April — Terwijl bij Kohima de vernietigingsslag woedt, zijn, naar Domei meldt, eenige Indisch-Japansche formaties thans van het Zuiden uit Dimapoer tot op 15 kilometer genaderd en brengen zij de spoorwegverbinding van Bengalen naar Assam en den ravitailleeringsweg der strijdkrachten, die op het oogenblik onder generaal Stilwell strijden, in gevaar. Overgebleven vijandelijke strijdkrachten bieden op een heuvel bij Kohima nog verbitterden tegenstand. Intusschen hebben de Indisch-Japansche formaties, die op 9 April van Tsjoswoma, ongeveer 8 km ten Noorden van Kohima gelegen, uit oprukten, hun opmarsch voortgezet en achtervolgen zij den vijand. Zij sloten het strategische punt dat den toegang vormt tot de Brama-Poetra vlakte. Op 12 April hebben de Indisch-Japansche strijdkrachten een punt bereikt, dat op ongeveer 35 kilometer ten Noord-Westen van Kohima en slechts 5 km ten Zuiden van een belangrijk strategisch steunpunt van den vijand op den weg Kohima—Dimapoer ligt. Een andere afdeeling brengt de achterwaartsche en frontstellingen van den vijand, die in den sector van Hoekawang opereert, in gevaar.

(V. b. 5904 B)

(Foto C. N. F. Dingjan)

Het gobelin, een duinlandschap met de zee op den achtergrond, van J. Semey, dat aan het Departement van Volksvoorlichting en Kunsten ter plaatsing in het gebouw op de Princessegracht te Den Haag, werd overgedragen.

In Midden-Drente worden de verschillende oude Paaschgebruiken nog in eere gehouden. Zingend trekken kinderen door de straten van het dorp om de brandstoffen voor hun Paaschbult bij elkaar te brengen.

(C. N. F.v. Buiten)

DE WERELDOORLOG IN DATA

RECAPITULATIE VAN 1 NOVEMBER - 30 NOVEMBER 1942

1 Nov. — In Brazilië treedt i.p.v. Milreis-muntvoet een decimale Cruzeiro-muntvoet in werking. Bolsjewisten ondernemen Z. v. Stalingrad en Z.O. van Ilmenmeer groote aanvallen. Heropleving Britsche activiteit bij El Alamein. Kroaatsche staat neemt Joodsche vermogens in beslag. Axmann verleent ridderkruis aan Hitlerjongens in Düsseldorf, die zich bij reddingswerk na Britsch bombardement onderscheiden hebben. Aoki eerste Jap. min. voor Groot-Oost-Azië. Turksch staatspresident Ineunoe over strikte neutraliteit van het land. Morrison verklaart, dat alle Britsche reserves aan menschenmateriaal ingeschakeld zijn, enkel in organisatie is nog verhooging rendement te verkrijgen. Viering van 70sten verjaardag van generaal Seyffardt in Den Haag. Bijeenkomst in Vught over doel en taak Germaansche ᛋᛋ.

2 Nov. — Duitsche vorderingen in Kaukasus; heftige strijd aan Terek. Astroepen ondernemen tegenaanvallen bij El Alamein. Dr. Dietrich, rijksperschef over geestelijke oorlogvoering en objectiviteit op jaarvergadering buitenl. journalisten in Berlijn. Alle Joodsche vermogens in bezette Oostgebieden in beslag genomen. In Congresboodschap bepleit Roosevelt opheffing van tolwetten, die oorlogvoering schaden. In Nederland verordening over senaten van hoogescholen. Verordening tot regeling arbeidsvoorwaarden; handhaving van loon- en prijspeil. Uitbreiding der bevoegdheden van Duitsche rechtbanken in Nederland. Regeling van vergoeding ingeval van evacuatie. Scherper controle op groentenhandel; beperking van sierteelt; vermindering aantal postbestellingen.

3 Nov. — Bolsj. landingspogingen over Don afgewezen. Pantserslag in Egypte. Zestien schepen uit geall. convooi tot zinken gebracht. Volgens nieuwe verkiezingen in V.S. bestaat Huis Afgevaardigden uit 220 (267) democraten, 208 (162) republikeinen; senaat 56 (66) democraten en 38 (28) republikeinen.

4 Nov. — Zuiveringsacties in grootendeels bezette Stalingrad. V.S. marineminister Knox waarschuwt voor groot optimisme over V.S. operaties in Pacific. Doodvonnis wegens sabotage in Nederland voltrokken.

5 Nov. — Hevige Oostfrontgevechten aan rivieren Kuma, Terek en Don. In Egypte trekken Astroepen zich op enkele punten in achterwaartsche stellingen terug. 26 Geall. schepen tot zinken gebracht. Franschen geven tegenstand op Madagascar op.

6 Nov. — Hevige pantserslag bij Foeka en Mersa Matroek. Intocht van V.S. troepen in Jeruzalem. Dr. Best rijksgevolmachtigde in Denemarken. Japansch protest tegen behandeling van geïnterneerden in Canada. In rede voor Moscovistische stadssovjet maakt Stalin bekend, dat alle bolsj. fabrieken van het Westen tijdig naar het Oosten zijn overgebracht en daar opnieuw werden opgebouwd; schrijft groote bolsj. verliezen toe aan ontbreken van tweede front. Samensmelting van Ned. financiëele weekbladen. Verhooging levensmiddelenrantsoenen in Italië.

7 Nov. — Gevechten in W. Kaukasus houden aan. Genua gebombardeerd. Volgens Jap. berichten zijn van Juli tot eind October 34 geall. schepen tot zinken gebracht. Tienjarig bestaan der W.A. gevierd.

8 Nov. — Bolsj. aanvallen aan Donfront afgeslagen. Führer spreekt in Löwenbraukeller in München: Van ons komt geen vredesaanbod meer. Nieuwe regeering in Servië onder Neditsj, die in radiorede op bolsj. gevaar wijst. In den nacht op 8 Nov. landen Geall. strijdkrachten onder commando van generaal Eisenhower in gebied van Algiers en Oran. Rede van Roosevelt tot Fransche volk. Pétain protesteert en beveelt Darlan en Juin tot tegenstand. Verbreking van diplom. betrekkingen van Vichy met V.S. Boodschap van Roosevelt tot Franco en Carmona: Spaansche en Portugeesche gebieden zullen gerespecteerd worden. Cordell Hull maakt bekend, dat instandhouding diplom. betrekkingen met Vichy uitsluitend ten doel had verzet te organiseeren en operaties in N.-Afrika mogelijk te maken. In Nederland kindervoedingsproducten gerantsoeneerd.

9 Nov. — Concentraties Geall. vloot in wateren van Algiers door luchtmacht en duikbooten der As bestookt. In Atl. Oceaan 16 Geall. schepen met 103.000 brt. tot zinken gebracht. Terugtocht in Egypte. Fransch volksbloc in Canada opgericht, o.l.v. Maxime Raymond. Casablanca, Rabat, Oran en Algiers ernstig bedreigd. Wapenstilstand voor stad Algiers. Oproep van De Gaulle. Laval bij den Führer en v. Ribbentrop ontvangen. Alle in V.S. bevindende Fransche schepen in beslag genomen.

10 Nov. — Astroepen trekken zich in N.-Afrika verder terug. Hevige gevechten voor Algerijnsche kust. Tweeslachtige houding van Darlan wordt bekend. Giraud in Algiers aangekomen. Deensche regeering onder Bühl treedt af; Scavenius vormt nieuw kabinet. Churchill kondigt nieuw keerpunt aan; Engeland wint steeds laatsten slag, die thans ingeluid wordt. In Nederland gewijzigd werkplan N.O. polder. Regeling der naamgeving voor pasgeborenen. Nieuwe regeling groentenvoorziening groote steden aangekondigd. Doodvonnis wegens sabotage voltrokken. Geslaagde 3½% staatsleening ter grootte van een milliard gulden.

11 Nov. — Bolsj. aanvallen in W. Kaukasus en aan Terek afgeslagen. Strijd van stoottroepen in Stalingrad. Verdere afzetbeweging in N. Afrika. Hevige lucht- en zeegevechten met geall. landingsvloot voor N. Afrikaansche kust. In verband met landing Geall. troepen op Fransch N. Afrikaansch gebied hebben Duitsche en Italiaansche troepen démarcatielijn onbezette Frankrijk overschreden. Brief van Führer aan Pétain en oproep tot Fransche volk. Pétain ontvangt v. Rundstedt en protesteert tegen overschrijding van demarcatielijn. Fransche schepen in Alexandrië door Geall. overgenomen en in de vaart gezet. Regeeringsverklaring nieuw Deensch kabinet; verdieping samenwerking met Duitschland; machtigingswet verleend tot handhaving rust en orde. Britsche koning spreekt in troonrede bewondering voor bolsj. troepen uit en vernieuwt belofte tot hulp. Churchill over gebeurtenissen in N. Afrika en tweede front. Roosevelt deelt mee, dat tweede front in Europa niet voor komend jaar uitvoerbaar is; N. Afrika is het kleinere tweede front.

12 Nov. — Hevige lucht- en zeegevechten voor Algerijnsche kust. Queen Elisabeth (85.000 brt.) tot zinken gebracht. Duitsche troepen bereiken Fransche Midd.zeekust. Italiaansche troepen bezetten Nice en overschrijden Rhone. Corsica bezet. Hevige gevechten aan Libysch-Egyptische grens. Darlan geeft alle Fransche strijdkrachten in N. Afrika bevel wapenen neer te leggen. In Nederland spreekt Rijkscommissaris van Oostfront teruggekeerde Ned. arbeidsmannen in Amersfoort toe; rede van den Leider.

13 Nov. — Groote zee- en luchtgevechten in Middellandsche Zee; bezetting Zuid-Fransche kust voltooid. Nieuwe Britsche aanvallen in Marmarica. Japansche militaire attaché's van Europa te Berlijn bijeen. Smuts spreekt in Londen over nieuwe wending in den oorlog. Collin Ross spreekt in Kol. Instituut te Amsterdam. Britsch min. v. Volksgezondheid, Brown, deelt mee, dat in Engeland sedert oorlogsbegin 2.75 millioen huizen zijn beschadigd.

14 Nov. — Bolsj. aanvallen in Kaukasus afgeslagen. Tobroek ontruimd. 20 geallieerde schepen (119.000 brt.) in Atl. Oceaan en sedert 9 Nov. in Midd. Zee 31 schepen (218.100 brt.), benevens een aantal oorlogsschepen tot zinken gebracht. Genua gebombardeerd. Geallieerde en verbonden naties verbreken diplom. betrekkingen met Vichy. Pétain desavoueert Darlan. Franco en Carmona berichten Roosevelt, dat zij alles vermijden zullen om goede betrekkingen met de V.S. te verstoren. Nieuwe zeeslag tusschen Japanners en Geallieerden bij Guadalcanar. Tweejarig bestaan van het Nat. Soc. Studentenfront in Utrecht gevierd; rede van den Leider.

15 Nov. — Bolsj. aanvallen op alle fronten afgeslagen. Astroepen trekken verder terug uit Cyrenaica. Voortgezette aanvallen op geall. schepen voor Algerijnsche kust. Onderzeetunnel tusschen Hondo en Kynsjioe (Japansche eilanden) na zesjarigen arbeid van drie millioen arbeiders voor verkeer opengesteld. Ter feestelijke viering gebeurtenissen in N.-Afrika worden in Engeland alle klokken geluid. Darlan benoemt Giraud tot commandant der Fransche strijdkrachten in N.-Afrika. Radiorede van Giraud; Pétain desavoueert hem. Int. Jeugdcongres in Londen; rede van Maiski, Cripps (tegen zelfstandigheid kleine naties!) en Benesj. Nieuw Japansch offensief in China. Vijftien doodvonnissen wegens sabotage in Nederland. Dag der politie in Nederland gevierd.

16 Nov. — Duitsche tegenaanvallen in Kaukasus en in Stalingrad. Astroepen in Tunis geland. In overzicht over zeegevechten in Midd. Zee wordt bericht dat 89 schepen met 183.000 brt. vernietigd en verder 35 schepen met 234.000 brt. zwaar beschadigd zijn. Britsche troepen verlaten IJsland en worden afgelost door V.S.-troepen. Wet ter opvolging van Pétain door Darlan opgeheven; Pétain spreekt over Darlan en Giraud. Boelgaarsche regeering wijst protest der Sovjet-Unie tegen houden Anti-Kominterntentoonstelling

in Sofia af. Gedeeltelijke mobilisatie in Spanje. Darlan noemt Geallieerden zijn bondgenooten in radiotoespraak en wordt door Eisenhower tot leider van het „Strijdende Frankrijk" benoemd. De Gaulle distancieert zich door een officeele verklaring vanuit Londen van Darlan, Giraud e.a. Nederlander gestraft wegens ongeoorloofde verwijdering uit werk bij Duitsche weermacht. G. K. Schmidt benoemd tot gevolmachtigde van Sauckel in Nederland. Vormingsbijeenkomst N.S.D.A.P.—N.S.B. in Assen.

17 Nov. — Astroepen ontruimen Derna. Militaire dienstplicht voor alle Cubaansche mannen tusschen 20—25 jaar ingevoerd. McArthur neemt opperbevel der Geall. troepen op Nieuw Guinea over. V.S.-troepen landen op Fransche Antillen. Roosevelt verklaart, dat overeenkomst van Eisenhower met Darlan slechts een voorloopige regeling is; uiteenzetting over de tegenslagen in de Pacific.

18 Nov. — Bolsj. aanvallen in Kaukasus afgeslagen. Ramirez min. van Oorlog in Argentinië. Laval ontvangt uitgebreide volmachten en wordt interimistisch opvolger van Pétain.

19 Nov. — Bolsj. aanvallen op Visschersschiereiland afgeslagen. Verdere terugtocht Astroepen in Cyrenaica. Meldingsplicht voor Joden in Noorwegen ingevoerd. Militaire dienstplicht in Hongarije van 20 tot 19 jaar verlaagd. Boelgarije krijgt door vrijhaven Antivari toegang tot de Adria. Gaullistisch generaal Le Gentilhomme hooge commissaris in Madagascar. Wijziging in Fransche regeering. In radiorede doet Pétain beroep op Fransche volk zich tegen Geallieerden te verzetten. In Egyptische troonrede verklaart Nahas Pasja, dat Britsch-Egyptisch verdrag ook verder richtlijn voor politiek van het land is. Japan meldt, dat grootste deel van Pacific-vloot der Geallieerden vernietigd is. Duitsche Theater in Haagschen Stadsschouwburg in tegenwoordigheid van Rijksminister Dr. Goebbels en Rijkscommissaris geopend.

20 Nov. — Duitsche tegenaanvallen in W. Kaukasus. Nieuwe vorderingen in Stalingrad. Bengasi ontruimd. Grieksche premier Tsolacogloe afgetreden; Logothetopoulus opvolger. Radiorede Laval over gebeurtenissen in N.-Afrika: accordeering met Duitschland is eenige weg om Europa te redden; moedigt Franschen aan tot vrijwilligerslegioen toe te treden. Zweedsch-Finsch handelsverdrag gesloten.

21 Nov. — Hevige bolsj. aanvallen ten Z. van Stalingrad en in Kalmukkensteppe; landing over Newa afgewezen. In periode van 1 tot 20 Nov. verloor Britsch luchtwapen 249 vliegtuigen tegenover 97 Duitsche vliegtuigen. 23 geall. schepen met 120.000 brt. tot zinken gebracht. Generaal J. B. M. Hertzog, voormalig premier van Z.-Afrika, overleden. Boliviaansche regeering treedt af. Rede van Leider voor Zeevaartfront te Rotterdam; afdeeling Zeevaart opgericht. 15 Nederlanders wegens sabotage terechtgesteld. Kameraadschapsbond Ned. Politie in Wassenaar opgericht.

22 Nov. — Afweerstrijd ten Z. van Stalingrad en groote Donboog houdt aan. Bolsj. aanvallen bij Woronesj afgewezen. V.S.-troepen op Britsche Fidsji-eilanden geland. Brief van den Führer aan Laval. Gebietsführer Blomquist der H.J. in Nederland geïnstalleerd. Tentoonstelling N.S.V. en Ned. Volksdienst in Den Haag geopend. Vormingsbijeenkomst N.S.D.A.P.—N.S.B. in Haarlem.

23 Nov. — Afweerstrijd bij Stalingrad en aan de Don. Britsche aanvallen bij Agedabia afgeslagen. Stuttgart gebombardeerd. Bij decreet maakt Franco samenstelling nationalen raad der Phalange bekend. Cripps treedt uit Britsch oorlogskabinet en wordt min. v. Vliegtuigproductie; Cranborne lord-zegelbewaarder; min. v. Binnenl. Zaken Morrison, lid v. h. Oorlogskabinet. Smuts in Kaapstad teruggekeerd. Catroux in Londen. Darlan verklaart, dat Fransch W.-Afrika zich vrijwillig onder zijn leiding heeft geschaard. V.S.-generaal Keynes in Marokko. Overeenkomst tusschen V.S. en Martinique. Wijziging bezettingsschadebesluit in Nederland; beperking der beschikking over roerende goederen in geval van evacuatie. Inlevering van kerkklokken. Extra levensmiddelen voor familie van vrijwilligers. Wijziging loonbelasting. Rantsoenverlaging van gas en electriciteit. Justitioneele regeling ter inning van kleine vorderingen. Uitbreiding van opsporingsbevoegdheden van Ned. politie. Regeling benoeming van onderwijzend personeel.

24 Nov. — Plaatselijke doorbraak der bolsjewisten aan Donfront. President Rios van Chili wenscht neutraliteit van land in stand te houden. Tweejarig bestaan Departement van Volksvoorl. en Kunsten in Amsterdam herdacht. Ook Ned. vrouwen en meisjes kunnen als Nachrichtenhelferin bij ᛋᛋ aangenomen worden.

25 Nov. — Afweerstrijd tegen bolsj. aanvallen. Na bezoek van staatspresident Arroye del Rio in Washington landen V.S.-troepen in Ecuador. Eden over het verbod van rede De Gaulle voor Britsche radio; weigert uiteenzetting over verhouding tot Darlan.

26 Nov. — Hevige bolsj. pantseraanvallen tusschen Wolga en Don, Z. van Kalinin en Z.O. en W. van Toropez. Nieuwe Boliviaansche regeering. Generaal Nehring commandant der Astroepen in Tunis. Verlieslijst Fransche vloot bekend gemaakt. Brief van Führer aan Petain met motiveering van op dien dag uitgevoerde bezetting van Toulon. Demobilisatie van Fransche leger. Willkie bepleit voor Comité tot Hulp aan Rusland in Toronto nauwste samenwerking met Sovjet-Unie. Volgens mededeeling van mr. Zondervan heeft 60% der W.A. vrijwillig aan Oostfront dienst genomen.

27 Nov. — Bolsj. vallen aan in Kalmukkensteppe, Wolga-Dongebied en op Midden-Oostfront. Hevige gevechten in Cyrenaica en Tunis. 19 geall. schepen met 123.000 brt. tot zinken gebracht. Ministerraad in Vichy; Darlan en Giraud van Fransch staatsburgerschap vervallen verklaard; uitbreiding van volmachten voor Laval; kan ook grondwetswijziging doorvoeren. Deel van Fransche vloot gaat tot zelfverzinking over. Klantenbinding voor groentenverkoop in Nederland tijdelijk uitgesteld. Extra-boterrantsoen voor Kerstdagen aangekondigd; vleeschrantsoen verminderd.

28 Nov. — Bolsj. aanvallen in W. Kaukasus, O. van Alagir en tusschen Wolga en Don. Hevige afweergevechten Z.W. van Kalinin en bij Toropez. Columbia, Peru en Ecuador verbreken diplom. betrekkingen met Vichy. R. J. Fuglesang opvolger van verongelukten Noorschen propagandaminister Dr. Lunde. Britsche en Z.-Afrikaansche strijdkrachten bezetten Fransche eiland Réunion. Roemeensch-Turksch handelsverdrag onderteekend. Westfaalsche kunsttentoonstelling in Den Haag. Eerste gewest. bureau Ned. Kultuurkamer in Groningen geopend.

29 Nov. — Backe over productieslag in vierde oorlogsjaar in rede te Posen. Churchill in radiorede over opmarsch van achtste leger in Libye; waarschuwt voor „bedrogbeelden van geluk" — al te voorbarig optimisme. Japan bericht vernietiging van 119 geall. oorlogsschepen en 870 vliegtuigen sedert 7 Aug. 1942. N.S.B.-functionarissen leggen eed op Leider te Arnhem af.

30 Nov. — Overdracht van staatsmacht der Australische bondstaten op bondsregeering. Amezaga president van Uruguay. Venezuela en Chili verbreken diplom. betrekkingen met Vichy. Groote nachtslag bij Lunga (Guadalcanar) tusschen Japan en Geall. Pacific-vloot. Besluit tot bescherming Ned. jeugd afgekondigd. Regeling legitimatieplicht. Wijziging voorschriften i.z. vlaggen door ambtenaren. Reclasseeringsbesluit afgekondigd. Regeling gemeentelijke dienst van de politie. Inentingsplicht afgekondigd. Ordening van het tentoonstellingswezen.

(Voor de samenstelling van „De Wereldoorlog in data" werd gebruik gemaakt van bronnen als: Archiv der Gegenwart; Das Reich (Brennspiegel); Brüss. Zeitung; Jahrbuch der Auswärtigen Politik; Europa Handbuch; Wie, wat, waar? uitg. Rott. Nieuwsblad-Haagsche Courant).

(V. b. Recap. 5905)

A. NEDERLAND — Arbeidsinzet - Geen straf voor „opduikers" —

In een op 15 April te Maastricht gehouden openbare volksvergadering heeft Max Blokzijl medegedeeld, dat hij den laatsten tijd een drukke correspondentie heeft gevoerd met kringen van zgn. onderduikers. Hij had daarbij den indruk gekregen, dat velen van hen misleid zijn door de omstandigheden en graag uit de verwarring wilden loskomen. Na van de betreffende instanties te dezen aanzien de noodige waarborgen en instemming te hebben ontvangen, kon Max Blokzijl aan deze onderduikers de verzekering geven, dat zij straffeloos zullen kunnen terugkeeren, onder voorwaarde, dat zij bereid zouden zijn zich voor een of ander nuttig en positief doel beschikbaar te stellen.

(V. b. Arb.pl. lichting '22 en '23, 5625 A)

Binnenland - Luchtaanval op Den Haag —

Op 11 April, even voor 15 uur, hebben eenige Anglo-Amerikaansche vliegtuigen, met gebruikmaking van het wolkendek, bij verrassing een aanval in scheervlucht gedaan op een stadsdeel van Den Haag, waar zich talrijke Nederlandsche dienstgebouwen bevinden. Behalve een dienstgebouw van het Nederlandsche burgerlijke bestuur werden acht woonhuizen totaal vernield, en zeven woonhuizen zwaar beschadigd. Tot dusver zijn 17 dooden, 27 zwaar- en 46 lichtgewonde Nederlanders geteld. Veertig tot vijftig Nederlanders liggen nog onder het puin bedolven. Onder de dooden bevinden zich zeven vrouwelijke personen. De bedolvenen zijn in hoofdzaak jonge meisjes. De verliezen zijn zoo zwaar, doordat ten tijde van den aanval het bureau met alle mannelijke en vrouwelijke ambtenaren volledig aan het werk was. Nadat zij hun bommen hadden neergeworpen, vuurden de vliegers met hun boordwapens blindelings in de straten der stad.

Op 19 April werd nader gemeld, dat het aantal dooden was gestegen tot 62, waaronder 26 vrouwen.

(V. b. Luchtaanvallen 5868 A)

A. **NEDERLAND — Distributie - Melkrantsoen verhoogd —**
In verband met de stijgende melkproductie is het mogelijk met ingang van 16 April de tijdelijke verlaging van het melk- en taptemelkrantsoen ongedaan te maken. Daarmede worden de rantsoenen weer gebracht op het peil van vóór 20 Februari 1944, ad 1¾ liter per week.
(V. b. Distributie 5890 A)

Financiën - Regeling rentevergoeding van publiekrechtelijke leeningen —
15 April. — De wnd. secretaris-generaal van het departement van Financiën heeft aan de Hoofdgroep Banken medegedeeld, dat er in verband met de beheersching van het rentepeil zijnerzijds voor de door provinciën, gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen te sluiten geldleeningen normen zijn gesteld met betrekking tot de daarover te vergoeden rente. Krachtens deze normen mag het rendement van provinciale- en gemeenteleeningen en van leeningen aan waterschappen, polders, e.d. niet lager zijn dan 2¾% bij een looptijd van 1 jaar en 3½% bij een looptijd van 20 jaren of langer. Voor leeningen met een looptijd, welke tusschen deze grenzen ligt, dient de rente naar evenredigheid te worden bepaald.

— Financieele regeling van het Duitsche reisverkeer naar Nederland —
Krachtens een beschikking van de directie der Duitsche Rijksbank van 28 Maart mag voortaan in het civiele reisverkeer naar Nederland maximaal 150 gulden per persoon worden afgegeven.
(V. b. Gelden v. reisverk. n. D'land 4395 D; Opheffing deviezengrens 4622 C)

Justitie - Doodvonnissen wegens terreur en illegale actie —
Het Polizeistandgericht Den Haag heeft op 13 April 1944 de volgende Nederlandsche onderdanen ter dood veroordeeld: Den ambtenaar Willem Lengton, geboren 1917, zonder vaste woonplaats; den teekenaar Karel Schipper, geboren 1919, wonende te Den Haag; den kantoorbediende Jan Hoberg. geboren 1925, wonende te Amsterdam; den marechausseebeambte Hendrik Drogt, geboren 1920, wonende te Dedemsvaart; den landarbeider Gerard Jansen, geboren 1923. wonende te Dedemsvaart; den kantoorbediende Fokke Jagersma, geboren 1920, wonende te Meppel; den autohandelaar Jan Rijkmans, geboren 1920, wonende te Meppel; den boekhouder Gerrit Jan van den Berg, geboren 1919, wonende te Arnhem; den distributie-ambtenaar Wiepke Timmersma, geboren 1896, wonende te Wehe; den timmerman Jacob Kraal, geboren 1914, wonende te Ruinerwold; den politiebeambte Johannes Kippers, geboren 1899, wonende te Oud-Schoonebeek. Het vonnis is met den kogel voltrokken.
De ter dood veroordeelden hadden zich aangesloten bij terreurgroepen, die betrekkingen hebben onderhouden met een onder communistischen invloed staande terreurorganisatie en welker doel was de uitvoering van roofovervallen op distributiekantoren en gemeentehuizen, benevens moorden op in openbaren dienst zijnde Nederlanders.
(V. b. Doodvonnissen 5890 A)

Kunst, Kultuur - Vestigingsverbod voor leesbibliotheken —
Het letterengilde van de Nederlandsche Kultuurkamer deelde 14 April mede:
Nieuwe leesbibliotheken zullen voorloopig niet mogen worden gevestigd. Van deze bepalingen kan in bijzondere gevallen dispensatie worden verleend. Derhalve zal in de meeste gevallen afwijzend worden beschikt op desbetreffende aanmeldingen. Van na 1 Januari 1941 geopende bibliotheken zal opnieuw worden beoordeeld of zij in stand zullen kunnen blijven.

— Rietstapprijs voor heraldische kunst —
13 April — Het Departement voor Volksvoorlichting en Kunsten heeft voor de tweede maal een prijsvraag uitgeschreven voor werkstukken van heraldieke kunst. Aan deze prijsvraag, die den naam „Rietstap-prijs" draagt, kan iedere Nederlander deelnemen; niet slechts wapenkundigen, doch ook teekenaars en beoefenaars der heraldiek. De prijsvraag is genoemd naar den grooten hervormer op heraldisch gebied uit de negentiende eeuw. J. B. Rietstap.
Gevraagd wordt: Het teekenen en kleuren van 3 volledige manswapens, dus schild met helm, helmteeken en helmkleeden. op wit of getint papier of perkament uit te voeren in waterverf (geen plakkaatverf) zonder het gebruik van metaal of bladgoud en zonder metaalzilver, waarvan: Eén wapen uit te voeren in Oud-Gothischen stijl, één in laat-Gothischen stijl en één in Renaissance-stijl. Een bedrag van ƒ 1350, verdeeld over 5 prijzen wordt onder de bekroonde inzenders verdeeld. **(V. b. 5705 B)**

— Literatuur - Mevr. S. J. A. Lugten-Reys overleden -
Mevrouw Susanna J. A. Lugten-Reys, als schrijfster vooral onder haar schuilnaam Nannie van Wehl bekend, is 63 jaar oud te Rotterdam op 15 April overleden.
Te 's-Gravenhage is zij onderwijzeres en leerares aan een kweekschool geweest. Zij was o.a. medewerkster van het tijdschrift „School en Leven" van den bekenden opvoedkundige Jan Ligthart. Tot haar publicaties behoorden verder studies over historische gebeurtenissen en personen: over de Afrika-reizigster Alexandrine Tinne, over den Grooten Trek der Zuid-Afrikaners, over Florence Nightingale, Boerhaave en Jean Henry Dunant, grondlegger van het Roode Kruis.

N.S.B. - Raad voor de magistratuur ingesteld —
Bij besluit van 27 Maart 1944 van den Leider is ingesteld een Raad voor de magistratuur. Deze raad zal in voorkomende gevallen een onderzoek instellen naar misdragingen of misslagen van leden der Beweging, die een gezagsfunctie in overheidsdienst bekleeden, welke niet met de waardigheid van het overheidsambt vereenigbaar zijn, teneinde den Leider in staat te stellen te beslissen, of het betrokken lid met het oog op het aanzien der Beweging van het lidmaatschap der Beweging vervallen moet worden verklaard. Desbetreffende klachten worden bij den raad aanhangig gemaakt en toegelicht door den procureur van den Leider, aan wien ieder lid en elke instantie der Beweging verplicht is desgevraagd alle door hem verlangde inlichtingen schriftelijk of mondeling te verstrekken. Tot voorzitter van den Raad voor de magistratuur heeft de Leider benoemd F. E. Müller, burgemeester van Rotterdam, tot leden S. L. A. Plekker, burgemeester van Haarlem, prof. dr. H. Westra, burgemeester van 's-Gravenhage, mr. A. J. Backer, commissaris der provincie Noord-Holland. Tot procureur van den Leider is benoemd dr. J. H. Carp, president van het Vredesgerechtshof. Aan den raad is als griffier toegevoegd mr. H. F. Torringa, directeur der Vereeniging van Nederlandsche gemeenten.
(V. b. N.S.B. 5907 A; Houding ambtsdragers t.a.v. N.S.B. 5668 B)

— Mussert over Nederlands positie na den oorlog —
In „Volk en Vaderland" van 14 April bespreekt Mussert de positie van Nederland na een Duitsche overwinning. Aan „De Telegraaf" ontleenen wij desbetreffend: „Ja, zegt de Nederlander, wanneer de oorlog gewonnen is, kan niemand aan het Duitsche volk de vruchten van de overwinning ontnemen. Dan heeft het Duitsche volk gewonnen en is het de groote macht op het Continent. Het kan de andere volken in de vruchten van de overwinning laten deelen; het kan ze ook aan hen onthouden; het kan dan zelfs de andere volkeren van Europa naar willekeur knechten en ontrechten. Wie zal dit kunnen beletten? Wie waarborgt ons dat dit niet gebeurt? Als Duitschland den oorlog heeft gewonnen, wat dan? Blijven wij dan bezet gebied, worden wij een kolonie of een provincie van Duitschland; worden wij geëxporteerd in Oostelijke richting wegens „overbevolking"; mag het Nederlandsch in Nederland de tweede taal worden, zooals vóór den taalstrijd in Vlaanderen; krijgen wij de rol van groenteboer voor Duitschland? enz. enz.
Een rij van honderd min of meer kwaadaardige vragen zouden zoo beantwoord moeten worden. Laten wij daaraan niet beginnen, want de geest, die deze vragen stelt is niet gezond, heeft te weinig geloof in de levenskracht van ons volk en in het fatsoen van het Duitsche volk. Niemand gelooft, dat Duitschland zulke maatregelen zou nemen. Welnu, dan is er deze keuze: het Nederlandsche volk te onderdrukken en te ontrechten met als zekere reactie de voortdurende vijandschap, die steeds geraffineerder vormen zou aannemen, of een eerlijke, hartelijke voor beide volkeren vruchtbare samenwerking na te streven in overeenstemming met het toenemende besef van bloeds- en lotsverbondenheid. Dit laatste is het doel, dat de Nederlandsche nat.-socialisten nastreven. De waarborgen, dat van de beslissende Duitsche zijde geen andere politiek kàn voorzitten, zijn: 1. Het gezonde verstand, dat zegt, dat men met bajonetten veel kan doen, alleen er niet op blijven zitten, dat in Europa een ordening moet plaats vinden op volkschen grondslag en op basis van Gerechtigheid; 2. de nationaal-socialistische beginselen, zooals die door de belangrijkste Duitsche persoonlijkheden zijn uiteengezet en zooals die door ons voor ons Volk zijn neergelegd in onze bronnen: Godsvertrouwen, Liefde voor Volk en Vaderland en Eerbied voor den arbeid; 3. de persoon van den Führer, zooals hij daar is gerezen boven zijn volk uit als Germaansch Führer en daarbovenuit als top van Europa's

verdediging en verantwoordelijk voor Europa's toekomst. Meer waarborgen heb ik niet, maar zij zijn voor mij, en voor tienduizenden met mij, voldoende. Het is een verheugend verschijnsel, dat dit geloof met den dag toeneemt, de tienduizenden zijn bezig honderdduizenden te worden. Er komt lente in de lucht.

Over den wederopbouw na de overwinning schrijft Mussert: De wederopbouw zal dan tot fundament hebben den wil om zorg te dragen, dat er nooit meer oorlog zal zijn in Europa; in een paar woorden: de Europeesche solidariteit. Ieder volk zal zijn Europeesche taak krijgen. In de eerste plaats in de verdediging. Het jonge Nederlandsche volk zal zijn aandeel bijdragen in de groote Germaansche weermacht, niet alleen naar getalsterkte, maar ook naar kwaliteit. Eenheid van leiding in de militaire verdediging behoort er te zijn, en die kan in geen betere handen gelegd worden dan zij nu is. Economisch moeten alle volkeren van Europa samenwerken om ons oude Continent een welvaart te geven, waarvan de z.g. nieuwe wereld, Amerika, geen besef heeft, omdat de welvaart daar verdeeld is in overvloed voor een deel der bevolking en armoede voor een grooter deel.

Verder heeft ieder volk zich te ontwikkelen op de nieuwe basis volgens eigen aard: Wij zullen hier eerst alle sporen van den oorlog hebben uit te wisschen. Dit is niet gering. De sporen van den 4½ dag oorlog waren, met uitzondering van Rotterdam en Middelburg, in korten tijd verdreven. De herbouw was beter dan hetgeen vernield was. Nu is Nederland weer frontgebied. Duizenden huizen zijn afgebroken, tienduizenden ha land onder water gezet, geheele stadswijken verwoest door bomaanvallen uit de lucht. Het zou hoogst onbillijk zijn de lasten daarvan te laten drukken op diegenen, die het treft. Wanneer wij, nationaal-socialisten, den mond vol hebben van solidariteit, dan toch in de eerste plaats van onze solidariteit als volksgenooten. Het geheele volk heeft de lasten van dien wederopbouw te dragen. Het komt er niet op aan om de slachtoffers z.g. schadeloos te stellen met bankbiljetten waarvoor men niet kan terugkoopen wat men kwijtgeraakt is. Het komt er op aan, dat bij den wederopbouw het geheele volk zich inspant om eerst aan de meest getroffenen terug te geven datgene, wat de oorlog hun ontnomen heeft. Een volk is zoo rijk als het zijn arbeidskrachten kan organiseeren. Om iedere linnenkast weer gevuld te krijgen, om de menschen behoorlijk te kleeden en te voeden, is een goede volks- en staatsleiding onontbeerlijk. Het staatsbestuur moet grondig worden gereorganiseerd door het uitsnijden van alle inrichtingen tot het voeren van klassenstrijd en partijenstrijd en door het invoeren van de gewestelijke decentralisatie. Het onderwijswezen, wetenschappen en cultuur, volksgezondheid, sociale zaken, enz., zij roepen alle om krachtige, doelbewuste leiding, gericht op de versterking van lichaam en geest van den Nederlandschen mensch.

(V. b. Mussert 5907 A)

A. **NEDERLAND — Sport - Demonstratie van de Medau Schule —**

De demonstraties, welke Medau's gymnastiekschool onder de auspiciën van de Befehlstelle Niederlande van de N.S.D.A.P.-Reichsjugendführung hier te lande geeft, zijn 16 April te Rotterdam voortgezet in de Rivièrahal van de Diergaarde. Onder de aanwezigen bevond zich de Rijkscommissaris Rijksminister dr. Seyss Inquart, de Beauftragte voor Rotterdam Präsident Dr. Völckers en de burgemeester F. E. Müller. Dertien dames, onder leiding van Hinrich Medau, beoogen op deze wijze propaganda te maken voor een nieuwen vorm van gymnastiek, waarbij onder muzikale begeleiding alle bewegingen vrij worden uitgevoerd.

Prijsbeheersching - Prijsregeling voor consumptie-ijs —

16 April — Teneinde de ook bij den verkoop van consumptieijs veelvuldig voorkomende prijsopdrijving te beteugelen, werden voor de in de zomermaanden zoo belangrijke versnapering van overheidswege maximumprijzen vastgesteld. Voor schepijs en verpakt ijs zal niet meer dan een dubbeltje, voor een coupe, geserveerd in een ijssalon of soortgelijke inrichting, niet meer dan een kwartje gevraagd mogen worden. **(V. b. Prijsbeh. 5900 A)**

Visscherij - Beperkingen van het vischgebied —

De Wehrmachtsbefehlshaber in Nederland maakte 14 April voor het Nederlandsche gebied de volgende beperkingen der visscherij bekend: In de gebieden van Scheveningen en IJmuiden moet bij het visschen een afstand van één zeemijl uit de kust in acht genomen worden. De uiterste zeegrens blijft vastgesteld op 3 zeemijl uit de kust. In de zeegaten der Zeeuwsche wateren is het passeeren van de volgende lijnen naar zee toe verboden: In het zeegat Goeree de lijn Hellevoetsluis-Stellendam; in het zeegat Brouwershaven de lijn Ouddorp-Scharendijke; in het Westgat en de Roompot de lijn Koudekerke-Noordwestpunt en Noord-Beveland. Bij het visschen voor het eiland Walcheren moet een minimum afstand van 500 m in acht genomen worden.

(V. b. Verboden vischgebieden 5681 A)

Voedselvoorziening - Gevolgen der inundaties —

14 April — „Het Volk" houdt zich bezig met de vraag, of en in hoeverre de inundaties invloed hebben op onze voedselpositie. Het blad stipt daarbij aan, dat reeds in de achter ons liggende oorlogsjaren veel gevergd is van het aanpassingsvermogen van de plattelandsbevolking. In dit verband herinnert het o.a. aan het grootendeels afslachten van den pluimveestapel, de ingrijpende vermindering van het aantal varkens en runderen en aan den sterk toegenomen verbouw van koolzaad, noodig geworden om de vetproductie zooveel mogelijk op peil te houden. Het blad constateert dan, dat ons volk zijn boeren dankbaar kan zijn voor het tot nu toe gepresteerde. Wij zijn daardoor voor den ergsten nood gespaard gebleven. Men kan zeggen, dat onze voedselvoorziening zich de laatste jaren op een bepaald — zij het niet zeer hoog — niveau gestabiliseerd heeft. Daarbij hebben verschillende ruiltransacties mede invloed ten goede gehad. Het is een geluk, dat deze ruiltransacties steeds omvangrijker worden en dat ook het Duitsche Rijk begrip toont voor onze moeilijkheden en steeds meer het systeem van onze levering tegen betaling vervangt door compensatie-transacties. Zoo konden wij in het afgeloopen jaar met Frankrijk en België suiker ruilen tegen broodgraan. Op het oogenblik wordt weer een ruiltransactie met het Rijk afgewikkeld, waarbij wij aardappelen leveren voor rogge. Deze aanvulling van onzen meelvoorraad schept weer de mogelijkheid het broodrantsoen op de oude hoogte te handhaven.

Zal nu intusschen, dat is de vraag, dit bereikte wellicht verstoord worden door de inundaties? Er is reden om aan te nemen, dat dit althans niet in ernstige mate het geval zal zijn. Een vermindering van de productie zal zonder twijfel niet geheel te vermijden zijn. Toch zijn er ook nu nog allerlei uitwijkmogelijkheden. Om een enkel voorbeeld te noemen: er zal ongeveer een derde van de suikerproductie uitvallen. Dit zal echter niet van invloed behoeven te zijn op het maandelijksch suikerrantsoen, daar de verminderde productie quantitatief verhaald kan worden op de toewijzing aan de jamfabrieken, die op hun beurt als vervanging glucose krijgen van de aardappelmeelfabrieken, dat als voedingsstof dezelfde waarde heeft, maar als huishoudsuiker ongeschikt is. Ten aanzien van de vetvoorziening verkeeren wij in de gelukkige positie, dat de met koolzaad beteelde oppervlakte, die droog blijft, nog grooter is dan de oppervlakte, die het vorig jaar ter beschikking stond, terwijl de oogst, dank zij den zachten winter, zich voorloopig goed laat aanzien. Bovendien wordt er deze periode circa zes procent meer melk afgeleverd dan het vorig jaar ondanks een verdere vermindering van den veestapel met acht pct. Het wegvallen van centra van groentenproductie kan gecompenseerd worden door den verbouw van groenten door de verschillende steden en door een verdere uitbreiding van de eigen teelt op volkstuinen en kleine tot nu toe ongebruikte hoekjes siertuin e.d. Een vermindering van den export, die overwogen wordt, zal hier verdere verlichting kunnen brengen. Daarnaast zal een verhooging van de productie op de droogblijvende gronden nagestreefd moeten worden, en ook zal een versnelde ontsluiting van geschikte gronden, o.a. van den N.O.polder en een verdere scheuring van weiden in het komende najaar veel kunnen verhelpen. Tenslotte verwacht het blad veel van een krachtige bestrijding van den zwarten handel, die groote hoeveelheden aan het niet gefortuneerde deel van ons volk onttrekt. **(Invasie mog. gevolgen 5828 A)**

Weermacht - Huldiging der Tsjerkassy-strijders - Redevoeringen van ᛋᛋ-Obergruppenführer Rauter, den Leider en den Rijkscommissaris - Verzorging der nagelaten betrekkingen —

In den Stadsschouwburg te Utrecht zijn op 11 April de Nederlandsche vrijwilligers, die zich in het verband van de Divisie Wiking bij Tsjerkassy bijzonder hebben onderscheiden officieel gehuldigd. Tal van hooge functionarissen bevonden zich in het gezelschap van den Rijkscommissaris, toen deze met den Leider en ᛋᛋ-Obergruppenführer Rauter de zaal betrad. Tot hen behoorden de plaatsvervanger van den Leider, C. van Geelkerken en mr. M. M. Rost van Tonningen, ir. C. J. Huygen, ᛋᛋ-Standartenführer J. H. Feldmeyer, mr. A. J. Zondervan, F. E. Müller, C. van Ravenswaay, gemachtigde voor sociale zaken, Müller Reinert, gemachtigde van den Rijkscommissaris voor de provincie Utrecht en W. B. Engelbrecht, commissaris van deze provincie.

SS-Obergruppenführer Rauter voerde als eerste het woord, om er als vertegenwoordiger van den Reichsführer SS-Himmler aan te herinneren, hoe de SS-Standarte Westland in het verband van de Divisie Wiking reeds eenige jaren aan den strijd in het Oosten deelneemt, daarbij veel lauweren aan haar vaandel heeft gehecht. Het staat vast, dat zij de achting van alle Nederlanders hebben veroverd, al zijn die ook nog zoo verstokt. Velen van hun kameraden zijn gevallen en hebben aldus hun trouw met hun bloed betaald. Velen ook bevinden zich op het oogenblik in de hospitalen. Met groote waardeering maakte spreker gewag van de geste van een Germaansche formatie onder leiding van SS-Obergruppenführer Steiner. Als voorbeeldig blijk van kameraadschap en waarachtig socialisme heeft deze een inzameling gehouden, met het resultaat, dat aan de kinderen van de gevallen Nederlandsche vrijwilligers der divisie Wiking een spaarbankboekje kan worden uitgereikt met een inlage van 3000 mark voor elk kind.
In aansluiting aan deze woorden ging SS-Obergruppenführer Rauter er toe over de 183 spaarbankboekjes, uitgegeven door de Bank der Deutschen Arbeit, uit te reiken aan de moeders van de daarvoor in aanmerking komende kinderen. De boekjes bleken voorzien van een oorkonde met de leuze: „Wer sein Volk liebt beweisst es einzig durch die Opfer, die er für dieses zu bringen bereit ist". Verder bevatten de boekjes een opdracht van SS-Obergruppenführer Steiner, luidende:
„Dein Vater gab sein Leben im Freiheitskampf der germanischen Völker, damit du leben kannst.
Ehre sein Opfer indem du anfängst wo er aufhörte und indem du bedenkst, dass du das Kind einer germanischen Helden bist. Deinen Lebensweg begleiten die besten Wünschen der Kameraden deines Vaters, mit denen er kämpfte und neben denen er fiel. Es lebe unser Führer und unsere germanische Gemeinschaft". Wanneer een achtergebleven betrekking meer dan één kind te verzorgen heeft, werd toch voor ieder kind 3000 Mark beschikbaar gesteld. Een weduwe met zeven kinderen ontving van den SS-Obergruppenführer zeven boekjes tot een bedrag van 21.000 RM.

Na een herdenking van de gevallen strijders nam **Mussert** het woord. Den oorlog van 1940 voelt spreker als een vernedering. Wie maakt er nu vier en een halven dag oorlog? Met dat al is er toch reden tot blijdschap en wel om het weinige bloed, dat er in die dagen gevloeid is. Het was een broederstrijd, die nooit over ons land had mogen komen. Zich richtend tot de Tsjerkassy-strijders, constateerde Mussert, dat dezen bezig zijn den smaad van den korten oorlog uit te wisschen. Onze gelijkwaardigheid wordt hiermede aan de Duitschers bewezen en bovendien wordt aangetoond, dat het een dwaasheid is, nog een weermacht voor ons alleen te willen hebben. De oorlog van thans moet in eendrachtig samengaan van alle Europeesche volken tot een goed einde worden gebracht. De bescherming van ons continent is opgedragen aan den Germaanschen soldaat, den Europeeschen soldaat van straks.

In een korte toespraak wees de **Rijkscommissaris** erop, dat de vrijwilligers van de divisie Wiking den dood in de oogen hebben gezien en dientengevolge geleerd hebben, al wat klein is van zich af te werpen. Hij herinnerde er voorts aan, hoe zij behulpzaam zijn, den strijd, die Duitschland eigenlijk vijf en twintig jaar geleden al werd opgedrongen te beëindigen. Ook deze soldaten hebben zich tot taak gesteld, door hun daden de rechten onzer kinderen op een gelukkige toekomst te verzekeren. Als vertegenwoordiger van den Führer en het Duitsche volk meende spr. te kunnen zeggen, dat hij en zijn medewerkers zich in dit land slechts als „Treuhänder" voelen. Het is een speling van het lot geweest, dat de Duitsche weermacht tijdelijk de bescherming over deze gewesten op zich heeft moeten nemen. In de overtuiging, dat de Nederlandsche vrijwilligers door den dienst aan het front ware nationaal-socialisten zijn geworden, hoopt de Rijkscommissaris eens het bestuur over ons land aan hen te kunnen overdragen. Zij zijn er toe geroepen, de volksche vrijheid van dit volk te bewaren binnen de grenzen der Germaansche gemeenschap.

(V. b. Tsjerkassystrijders 5849 A; Rauter 5898 A, 5901 A; Mussert 5915 A; Dr. Seyss-Inquart 5845 B)

— Krijgsgevangenen wegens moedig gedrag in vrijheid gesteld —

Bij besluit van het O.K.W. van 10 Maart zijn twee Nederlandsche krijgsgevangenen in de gelegenheid gesteld, naar Nederland terug te keeren. Ontslag uit de krijgsgevangenschap had plaats wegens het met gevaar voor eigen leven redden van een vrouw onder een brandend vliegtuig.

(V. b. Krijgsgev. 5806 B)

A. BELGIE — Verplichte inlevering van radiotoestellen te Antwerpen —

Op grond van een verordening van den militairen bevelhebber in België en Noord-Frankrijk van 4 April, wordt in de stad groot-Antwerpen, het arrondissement Antwerpen en de gemeenten Lier, Duffel, Heindonk en Walem het bezit van radio-ontvangtoestellen verboden. Zij moeten voor 18 April bij de daartoe aangewezen autoriteiten worden ingeleverd. Rijksduitschers, leden van de weermacht of de Duitsche politie, leden van het Duitsche Roode Kruis en daarmede gelijkgestelde organisaties behoeven hun toestellen niet in te leveren. De mogelijkheid, dat de ingeleverde toestellen te zijner tijd aan de eigenaars worden teruggegeven, wordt in de bekendmaking opengelaten.

(Brüss. Zeitung)

B. GEALLIEERDEN — Britsch-Amerikaansche nota's aan Zweden en Turkije inzake het handelsverkeer met Duitschland - Engelsch protest te Madrid —

Het Zweedsche ministerie van Buitenlandsche Zaken deelde mede, dat 13 April door de gezanten van Engeland en de Ver. Staten een nota betreffende den Zweedschen handel met de Spilmogendheden is overhandigd.
Het Zweedsche sociaal-democratische partijblad „Morgen Tidningen", dat in nauw contact staat met den Zweedschen premier Hansson, keert zich in krachtige bewoordingen tegen de politiek, die Engeland en de Ver. Staten voeren tegenover den Zweedschen handel. De geallieerden, zoo schrijft het blad, hebben reeds voor overhandiging van de thans ingediende nota geprobeerd, storingen te verwekken in de handelsbetrekkingen van Zweden met Duitschland. De Zweedsche regeering heeft er in dit verband op gewezen, dat de Zweedsch-Duitsche handel plaats vindt op grond van een gesloten verdrag, en dat zich tot dusver niets heeft voorgedaan dat aanleiding zou kunnen zijn voor Zweden om van dit bedrag af te wijken. Wanneer de Engelsch-Amerikaansche nota bepaalde eischen stelt blijft de Zweedsche regeering niets anders over dan te wijzen op het geldende handelsverdrag. Het is in de Zweedsche politiek niet gebruikelijk, dat men zonder dwingende reden verdragen met andere mogendheden verbreekt.
Een staking van den Zweedschen handel met Duitschland aldus merkt „Aftonbladet" op, zou niet alleen beteekenen, dat de invoer van daar uitblijft, doch ook zou alle handel met Zwitserland, Spanje, Portugal en andere continentale landen worden stopgezet. Zweden zou m.a.w. van al zijn handelsbetrekkingen beroofd worden. Een ja op de nota der Westelijke mogendheden zou derhalve zeer ernstige gevolgen voor Zwedens verzorging met zich meebrengen.
De Zweedsche Rijksdag is op 19 April in geheime zitting bijeengekomen tot het aanhooren van een verslag over buitenlandsche politieke aangelegenheden.

— Nota aan Turkije —

Reuter meldt uit Istanboel, dat de Britsche en Amerikaansche regeering Turkije een gemeenschappelijke nota hebben gezonden betreffende het Turksche handelsverkeer met Duitschland en de door de As bezette landen.
Betreffende de démarche der Engelsche en Amerikaansche ambassadeurs te Ankara, verneemt S.P.T., dat stopzetten der leveranties aan Duitschland werd verlangd.
Naar aanleiding van de nota heeft de minister van Buitenlandsche Zaken, Menemendzjogloe ten overstaan van journalisten der geallieerde naties verklaard, dat de Turksche betrekkingen met de vereenigde naties bekend zijn. De Turksche politiek is steeds in een geest van eensgezindheid en overeenstemming ten aanzien van de eigen bondgenooten en van de bondgenooten van deze bondgenooten ontwikkeld.

— Engelsch protest te Madrid —

Verder heeft de Britsche regeering, naar Reuter in bevoegde Londensche kringen verneemt, door den Britschen ambassadeur in Madrid, sir Samuel Hoare, bij de Spaansche regeering krachtige stappen laten doen betreffende het in beslag nemen van de aan de Engelsch-Amerikaansche petroleummaatschappijen Shell and Vacuum Oil behoorende olievoorraden in Tetoean (Spaansch Marokko). Ook de regeering van de Ver. Staten zou dergelijke stappen hebben ondernomen. De in beslag genomen voorraden zouden slechts klein zijn en de maatregel van de Spaansche autoriteiten zou een gevolg zijn van de weigering der genoemde petroleummaatschappij, de speciale belasting te betalen, die door de Spanjaarden na het verbod der olieverschepingen naar Spanje, eind Januari is ingevoerd.

(V. b. Waarschuwing C. Hull 5910 E; Duitsch-Zw. transitoverkeer 5628 B; D'sch-Turksch handelsverdrag 5871 E; Stopzetting geall. lev. a. Turkije 5903 G; Olie-embargo t. a. v. Spanje 5855 H).

A. **FINLAND — Besloten zitting van den Rijksdag —**
De Finsche Rijksdag is 12 April in een besloten zitting bijeengeweest. Na afloop werd volgens het D.N.B. de volgende officieele mededeeling gepubliceerd: De minister van Staat, Linkomies, heeft in de bijeenkomst van den Finschen Rijksdag een rapport der regeering voorgelezen over den buitenlandschen toestand. Nadat overeenkomstig de agenda de behandeling der kwestie naar de volgende bijeenkomst was verwezen, besloot de Rijksdag met algemeene stemmen over te gaan tot de orde van den dag.
(V. b. Vredesonderh. 5887 A)

B. **HONGARIJE — Liberale en anti-Duitsche politieke partijen ontbonden —**
17 April — De Hongaarsche minister van Binnenlandsche zaken heeft zes links-liberale en anti-Duitsche politieke partijen of verwante bewegingen ontbonden en haar vermogen in beslag genomen ten gunste van de oorlogshulpverleening. De bekendste van de verboden organisaties is de Burgerlijke Vrijheidspartij. Ook de Hongaarsche Zionistenvereeniging is ontbonden.

— Dagorder van admiraal Horthy —
16 April — De Rijksregent van Hongarije heeft een dagorder gericht tot de Honved, waarin o.a. wordt gezegd:
De oorlog nadert zijn einde en is in het beslissende stadium gekomen, in de eerste plaats voor het lot van Hongarije, want de vijand staat dicht bij onze grenzen. Er is dus thans weer sprake van de directe verdediging van ons vaderland. In dezen strijd is er geen terug, doch alleen maar een voorwaarts. Ik verwacht, dat een ieder zijn plicht zal vervullen en dat gij u uw dapperen voorvaderen waardig zult toonen. Het treft mij smartelijk, dat ik in deze ernstige uren niet bij u kan zijn. Ik zal er echter voor zorgdragen, dat hier in het vaderland tot aan de uiterste grens van het mogelijke voor diegenen gezorgd wordt, die u het naaste staan. Evenals in den eersten wereldoorlog staan wij ook nu niet alleen. Ook thans strijden wij met hetzelfde Duitsche leger schouder aan schouder, dat ons van 1914 tot 1918 in eerlijke bondstrouw terzijde gestaan heeft en waarmede wij op onvergankelijke wijze ook in dezen oorlog door met bloed bezegelde kameraadschapsbanden verbonden zijn. Wij moeten alles doen, opdat wij uit dezen storm, waarin wij niet alleen ons vaderland, doch de geheele menschheid, haar cultuur en beschaving verdedigen, zegevierend te voorschijn komen.
(V. b. Maatr. Hong. reg. 5910 D; Leger terug v. h. Oostfront 5766 E; Horthy 5499 E)

C. **ITALIE (Koninkr.) — Abdicatieplannen van koning Victor Emanuel —**
12 April — De voormalige koning van Italië, Victor Emanuel, heeft, naar Reuter meldt, in een radiorede medegedeeld, dat hij zich uit de politiek wil terugtrekken en dat hij zijn zoon Umberto „tot stadhouder van Italië" wil benoemen. Deze benoeming zou van kracht worden, wanneer de geallieerden er in zouden slagen Rome binnen te rukken. Voorts verklaarde Victor Emanuel, dat hij het geweest is, die acht maanden geleden het fascistische regime ten val heeft gebracht en Italië geplaatst heeft aan de zijde der geallieerden, opdat het „aan den strijd tegen het nazisme zou deelnemen". **(V. b. Victor Emanuel 5823 A)**

D. **INSULINDE — De economische en politieke toestand op Java —**
Omtrent de ontwikkeling op Java bevat Die Deutsche Volkswirtschaft een belangwekkende correspondentie, einde Februari uit Jokohama gedateerd. Aan de N.R.C. ontleenen wij desbetreffend: Dr. Soekarno, de voorzitter van den raad van advies van Java, wordt meer en meer een leidende persoonlijkheid op Java.
Als jongeman, die de Technische Hoogeschool te Bandoeng heeft doorloopen, richtte hij de Indonesische Nationale Partij op, welke later den naam Indonesia kreeg. Later werd hij naar Flores verbannen en de partij werd verboden. Thans is Indonesia de kerngroep van de nationale wedergeboorte op Java, welke in Maart verleden jaar tot uitdrukking kwam in de oprichting van het Nationale Javaansche Verbond door Poetera, waarvan dr. Soekarno voorzitter is. In verband met de voortgaande ontwikkeling liquideerde Poetera zelf midden Januari het Verbond en richtte een meer omvattende organisatie van de bevolking op Java met inbegrip van Chineezen op, welke begin Maart onder den naam Volksdienst in het openbaar zou optreden. Deze organisatie zou voor den eersten keer de groote arbeidsreserves van Java voor de overwinning in Oost-Azië organiseeren.
Het Japansche bestuur erkent geheel de organisatievormen van de bevolking op Java uit den tijd vóór het Nederlandsche bestuur en begunstigt het weer opleven van den ouden vorm van burenhulp, de kern van de oude Javaansche staatsgedachte. Dit wordt als de eerste stap tot de mobilisatie van Java beschouwd. De raad van advies voor Java, welke zijn tweede zitting kort tevoren had gesloten, noemde als belangrijkste punt van het komende werk van het bestuur op Java de nieuwe organisatie van de bevolking in het kader van Groot-Oost-Azië op grondslag van de dessa. In dezelfde zitting zijn economische vraagstukken behandeld, in het bijzonder de vergrooting van de voortbrenging van levensmiddelen door verbetering van de bemesting, de methoden van verbouwen en door keuze van de plantensoorten. In Djakarta zou 90 pct. van de rijstvelden volgens Japansche methoden worden bewerkt. Het landbouwplan van het Japansche bestuur voor dit jaar voorziet in een vergrooting van de bebouwde oppervlakte in Djakarta, de ontginning van woesten grond in de Preanger, een ruimer gebruik van kunstmest, vooral fosfaten, den aanleg van nieuwe bevloeiingssystemen. De belangstelling voor kapok, het belangrijkste product van Java, waarvoor het voor den oorlog bijna het wereldmonopolie bezat, is weer naar voren gekomen nu kapok tezamen met katoen goed kan worden versponnen. Ter beveiliging van de kapokmarkt heeft de Japansche Contrôlemaatschappij de volgende prijzen vastgesteld: kapokvezels gereinigd ƒ 11.40, kapokzaad ƒ 2.25 en ongereinigde kapok ƒ 1.26, alles per 100 kg. De theeplantages, welke haar voornaamste afzetgebieden verloren, leggen zich nu toe op groene thee voor de Chineesche bevolking.
De suikerindustrie op Java is begin 1944 geheel gereorganiseerd. De groote voorraden suiker worden voor oorlogsdoeleinden gebruikt. In de toekomst zal de suikerindustrie van Java behalve de eigen behoefte van het eiland ook die van de omliggende gebieden dekken, evenals van het Japansche leger in het Zuiden. De overbodige suikerfabrieken zullen worden veranderd in chemische fabrieken voor de productie van alcohol. De suiker wordt in hennepzakken verpakt, welke met goed resultaat zijn vervaardigd. De industrialiseering van Java maakt eveneens voortgang, zij het in mindere mate dan de landbouw, welke de voornaamste rol speelt. Te Bandoeng zouden proeven met de vervaardiging van fotografisch papier met goed resultaat zijn bekroond, zoodat men de productie van bromidepapieren ter hand kan nemen. Het Japansche bestuur zou in April van dit jaar groote leeningen beschikbaar stellen voor de uitbreiding van de industrie op Java, vooral op het gebied van textiel, papier en natronloog. Intusschen nemen de spaartegoeden van de Javaansche bevolking regelmatig toe, hetgeen een bewijs van vertrouwen in het Japansche bestuur wordt geacht. Begin Februari beliepen de tegoeden ƒ 5 millioen, welken stand men pas einde Maart had verwacht. **(V. b. Java 5885 A)**

E. **ROEMENIE — Dagorder van maarschalk Antonescu —**
De staatsleider, maarschalk Antonescu, heeft, aldus meldde 10 April het D.N.B., uit het Roemeensche hoofdkwartier een dagorder tot de soldaten gericht, waarin onder meer gezegd wordt: „Een nieuwe reeks hevige gevechten ligt vóór ons. Aan de zijde der dappere Duitsche kameraden hebt gij drie jaar lang gevochten en steeds weer talrijke legers overwonnen. Thans hebt gij den heiligen plicht in dit voorjaar den vijand te beletten, dat hij zijn slavernij uitbreidt over onze Moldavische broeders. Toont de wereld, dat wij weten te overwinnen om niet als volk te sterven".
(V. b. Dagorder Horthy 5918 B; Antonescu 5499 E)

F. **SOVJET-UNIE — Kapt. Kravtsjenko, lid van de Sovjet-Russische inkoop-commissie te Washington, legt zijn functie neer —**
12 April — Het lid van de Sovjet-Russische inkoopcommissie te Washington, kapitein Kravtsjenko, heeft aan de New York Times medegedeeld, dat hij zijn functie heeft neergelegd, aangezien hij niet langer wil medewerken aan Stalins geheime politiek, die in werkelijkheid gericht is tegen de democratische staten. Kravtsjenko heeft tot nog toe als deskundige op het gebied van metaalertsbewerking door de Vereenigde Staten gereisd en voor vele millioenen ingekocht, en kan derhalve beschouwd worden, temeer daar hij reeds sinds 1929 lid der communistische partij is, als een van Stalins naaste medewerkers.
(V. b. Amerik. leveringen 4896 G)

— Generaal Watoetin overleden —
De bevelhebber van het eerste Oekraïnische front, generaal Watoetin, is in den nacht van 14 op 15 April na een zware operatie in Kief gestorven, zoo meldt, volgens het D.N.B., de Sovjet-Russische berichtendienst.
(V. b. gen. Watoetin 5877 B)

A. **WERELDOORLOG — Overzicht der situatie; beschouwing van Martin Hallensleben —**
Aan een door den militairen medewerker van het D.N.B., Martin Hallensleben, op 18 April gepubliceerd overzicht der oorlogssituatie ontleenen wij: Men kan nauwelijks verwachten, dat reeds de eerstvolgende dagen die gebeurtenissen zich zullen voordoen, welke aan den oorlog een dramatisch hoogtepunt zullen geven, maar men moet er op grond van de veelomvattende Duitsche voorbereidingen eenerzijds en op grond van de concentraties bij de Anglo-Amerikanen anderzijds rekening mee houden, dat de invasie niet lang meer op zich zal laten wachten. In Duitsche militaire kringen is men er vast van overtuigd, dat het oostelijke front, ondanks de belasting, waaraan het door de Duitsche leiding uit algemeen strategische overwegingen wordt blootgesteld, voldoende zal standhouden tot het signaal wordt gegeven voor den nieuwen grooten Duitschen aanval. Men verheelt daarbij van Duitsche zijde geenszins den ernst van den toestand aan de afzonderlijke frontsectoren en men vervalt ook niet in de fout, die de vijand maakte in den tijd van de groote Duitsche successen, nl. de poging om de gebeurtenissen eenvoudig en bagatelle te behandelen, maar men is in kringen van de Duitsche generaliteit meer dan overtuigd, dat het bij de tegenwoordige verschijnselen, die de bindende weerstand in het Oosten voor de Duitsche positie met zich brengt, slechts uit den tijd voortvloeiende veranderlijke waarden betreft, die niet buiten de contrôle van de eigen kracht liggen.
Uit deze zekerheid van houding der hooge Duitsche militairen kan men terecht de conclusie trekken, dat de Duitschers volgens een zeer bepaald plan te werk gaan, dat voor het jaar 1944 in de eerste plaats voorziet in het rekening houden met de militaire noodzaken in het Westen, waaronder vooral het gewapend zijn tegen elke verrassing, met behulp waarvan de vijand toch moet starten, wil hij tenminste een beginsucces behalen. Men zegt hierbij nauwelijks te veel, wanneer men verklaart, dat deze zoogenaamde „voorrang" tegenover het Westen automatisch gekoppeld zit aan het Oosten, d.w.z. dat op het moment, waarop de bolsjewisten bepaalde linies bereikt zullen hebben, maatregelen tegen het Oosten merkbaar zullen worden. Dat overigens alle afzonderlijke verschijnselen van dezen oorlog, waaronder ook de gebeurtenissen, die zich op het oogenblik in den Zuidwestelijken driehoek van De Krim afspelen, pas dan in haar juiste proporties kunnen worden gezien, wanneer men deze bekijkt in het geheele kader van den oorlog, is onlangs opnieuw bewezen door een gebeurtenis, die nauwelijks kan worden overschat: nl. door een op 15 April te Tokio gehouden vergadering van de technische commissie van de mogendheden, aangesloten bij het Driemogendhedenpact, waarvan het militaire karakter uit het gemeenschappelijk gepubliceerde communiqué duidelijk is gebleken. De oorlog is geen onderneming, die militair in een Europeesch en in een daarvan gescheiden Oost-Aziatisch conflict kan worden verdeeld. Het is een ondeelbare de geheele wereld omvattende oorlog. De Duitsch-Japansche plannen zijn hiermede in overeenstemming en hierdoor wordt begrijpelijk, waarom de Duitsche leiding den blik naar het Westen richt en daarbij tijdelijk in het Oosten terrein prijsgeeft.
(V. b. Overzicht mil. situatie 5901 D)

B. **LANDBOUW — De landbouw als bron van volksbestaan in Nederland —**
Bij het Nederlandsch Economisch Instituut verscheen onder bovenstaanden titel, een studie van Ir. D. J. Maltha, met medewerking van een aantal deskundigen. Opzet van deze studie is een afgerond gedocumenteerd beeld te geven van dezen tak van volksbestaan in ons land. Daarbij is vooral aandacht geschonken aan de historisch verworven plaats, welke de landbouw in het economisch bestel inneemt, en aan die essentieele waarden van den landbouw, welke, in het verleden gegroeid, ook voor de toekomst hun belang zullen moeten behouden, wil de landbouw zijn belangrijke taak in het geheel kunnen blijven vervullen. Nadat in de inleiding van het eerste deel is gewezen op de verschillen tusschen industrie en landbouw, verschillen, welke sociologisch tot uiting komen in de tegenstelling stad-platteland, wordt de historische ontwikkeling van den Nederlandschen landbouw, in het bijzonder die na 1800, behandeld.
Daarbij worden vijf tijdvakken onderscheiden, welke als volgt kunnen worden gekarakteriseerd.
1. Vóór 1800 speelt de landbouw een ondergeschikte rol; het economische leven is samengetrokken in de steden.
2. 1800—1880. Met de Fransche revolutie verdwijnt het standsverschil, de boerenstand komt op als een vrije bevolkingsgroep. Toch is de landbouw nog geen gelijkwaardige partner van handel en industrie.
3. 1880—1914. De landbouwcrisis van 1880—1895 vormt een volgenden mijlpaal; nadien nemen langzamerhand de boeren zelf het heft in handen. Vereenigingsleven en coöperatie bloeien op. De „veredelingslandbouw" begint.
4. 1914—1929. De wereldoorlog 1914—1918 verstoort de ontwikkeling. Na den oorlog gaat echter de lijn stijgend verder. De veredelingslandbouw, mogelijk door verschillende factoren, waaronder invoer van goedkoope granen, krachtvoer en kunstmest en de gunstige geografische ligging, neemt een zeer groote vlucht.
5. 1929—1939. De goede gang van zaken in den Nederlandschen landbouw is afhankelijk geworden van den toestand in het buitenland; de crisis van 1929 heeft een zeer sterken weerslag in onzen landbouw. De hierdoor ontstane crisis is ernstiger dan die van 1880. Regeeringsmaatregelen, aanvankelijk uitsluitend bedoeld als steun, leiden een ordening in, welke steeds verder om zich heen grijpt.
Er wordt op gewezen, dat het behoud van den veredelingslandbouw een noodzaak is in verband met den eisch van een zoo groot mogelijke arbeidsbezetting in den landbouw. Voorts worden bodem en klimaat, arbeid en techniek, de natuurlijke factoren, welke het beeld van onzen landbouw mede hebben bepaald, nader bezien. De geologische verscheidenheid en het gematigde klimaat maken veel uiteenloopende teelten mogelijk. De geografische ligging, temidden van sterk geïndustrialiseerde landen, waarmede goede snelle verkeersmogelijkheden bestaan, is zeer gunstig voor den export van „veredelde" landbouwproducten, in het bijzonder van kwaliteitsproducten, welke door onzen technisch hoog ontwikkelen landbouw gemakkelijk kunnen worden voortgebracht. Beschreven wordt voorts de arbeid van de verschillende groepen van in den landbouw werkzamen, waarbij uitvoerig is stilgestaan bij de belooning van den arbeid der kleine boeren en der landarbeiders. Voorts worden in dit hoofdstuk behandeld de ontwikkeling van de techniek in den landbouw en de oorzaken van de, in vergelijking tot de industrie, geringe mechanisatie.
De studie geeft de navolgende eindconclusies, welke in een slotbeschouwing zijn opgenomen: De Nederlandsche cultuurgrond vertoont een groote verscheidenheid, waarop, mede dank zij het gematigde zeeklimaat, een groot aantal producten kan worden verbouwd. Dank zij een hooge ontwikkeling van de boeren en een uitgebreide voorlichting is het mogelijk geworden de opbrengsten van zeer vele van deze producten per oppervlakte-eenheid op te voeren tot cijfers, welke tot de hoogste van de wereld behooren. Specialisatie heeft plaatsgevonden op die producten, welke slechts kunnen worden voortgebracht door een hoogstaanden landbouw en een intensieve cultuur. Het succes van deze teelten is des te grooter, doordat, dank zij de gunstige geografische ligging van Nederland ten opzichte van de omringende industriestaten, het vervoer snel en goedkoop kon plaats vinden. Overige gunstige factoren zijn: de groote vlucht van het vereenigingsleven, daarmede samenhangend van de coöperatie en de uitstekend geoutilleerde landbouwindustrieën.
Een teruggang van deze ontwikkeling zou een zoodanig verlies beteekenen voor onzen landbouw, dat de landbouwbevolking tot een zeer veel lager levenspeil zou moeten terugvallen niet alleen, maar bovendien op eenigerlei wijze een oplossing zou moeten worden gevonden voor de, onder die omstandigheden veel te groote bevolkingsdichtheid ten plattelande. Niet ontkend wordt, dat aan de geschetste ontwikkeling bezwaren zijn verbonden, met name de afhankelijkheid van het buitenland. In de eerste plaats geldt deze afhankelijkheid de voedselvoorziening van ons land in tijden van politieke spanningen of oorlog (broodgranen en vet); in de tweede plaats den grooten invoer van veevoeder en kunstmeststoffen. Geheel te ondervangen zijn deze bezwaren niet, wel moet worden gestreefd naar een betere verhouding (waarbij mede het woord zal moeten zijn aan wetenschap en techniek). Een derde bezwaar geldt de afhankelijkheid van het buitenland voor den uitvoer. Deze uitvoer mag echter niet worden losgelaten, omdat het èn voor ons land èn voor Europa een ernstige terugslag zou zijn, indien het overschot van de specifieke producten van onzen geperfectionneerden landbouw (waaronder begrepen tuinbouw) niet meer een plaats in het buitenland zou kunnen vinden. Door internationaal overleg zijn wellicht ernstige schokken als die van 1929 en de volgende jaren te vermijden. Tenslotte wordt gewezen op het groote probleem van het overschot der landbouwbevolking hier te lande, veroorzaakt door het tekort aan cultuurgrond, welk probleem van overheerschende beteekenis is en voor een groot deel het beeld van onzen landbouw beheerscht. Reeds terwille hiervan is het noodzakelijk, dat door een zoo intensief mogelijken landbouw een zoo groot mogelijk aantal boeren met hun gezinnen op den vaderlandschen bodem een bestaan kunnen vinden.
(Econ. Stat. Ber. No. 1451)
(V. b. Agrarisch inkomen 5819 A; Inventarisatie 5575 A)

DE WERELDOORLOG

A. **DUITSCHLAND — Feodosia en Simferopol ontruimd; strijd bij Tarnopol geëindigd; Nadworna en Ottynia heroverd Luchtaanvallen op Belgrado, Boedapest, Kroonstad, Berlijn, Parijs, Kassel, Paderborn, Keulen, alsmede op Londen en Hull - Zweedsch hospitaalschip door Amerikaansche vliegtuigen tot zinken gebracht - Convooi voor de Noord-Afrikaansche kust gebombardeerd —**

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Führer, 15 April. — Op de Krim hebben de Duitsche en Roemeensche troepen de steden Feodosia en Simferopol ontruimd. Aan den Beneden-Dnjestr beproefden de Sovjets hun bruggenhoofden op den Westelijken oever te verbreeden. Alle aanvallen werden afgeslagen. Bij Delatyn en Stanislau vielen de bolsjewisten aan. Zij werden afgeslagen. Ten Westen van Tarnopol drongen Duitsche troepen de vijandelijke stellingen binnen. Het garnizoen van de stad heeft zich verder gehandhaafd.
In het gebied ten Noorden van Brody en Zuidwesten van Kowel sloegen onze troepen bolsjewistische gevechtsgroepen uiteen. Ten Zuiden van Pleskau zette de vijand zijn doorbraakpogingen voort.
16 April — Aan den benedenloop van den Dnjestr en bij Orhei mislukten aanvallen van den vijand. Ten Noordwesten van Jassy brachten Duitsche troepen den bolsjewisten zware verliezen toe. Ten Oosten van Stanislau werden bolsjewistische groepen teruggeworpen.
Ten Westen van Tarnopol drongen onze aanvalsformaties verder naar voren. Ten Zuiden van Pleskau viel de vijand aan. Hij werd met zware verliezen afgeslagen.
17 April — In het gevechtsgebied van Sebastopol zijn vijandelijke aanvallen voor onze stellingen ineengestort. Aan den beneden-Dnjestr zijn pogingen der bolsjewisten om hun bruggenhoofden te verbreeden en op andere plaatsen op den Westelijken oever der rivier vasten voet te krijgen, mislukt. Ten Noorden en Noordwesten van Jassy werden vijandelijke aanvallen afgeslagen. In het gebied Delatyn-Stanislau zijn Hongaarsche formaties in strijd gewikkeld met bolsjewistische strijdkrachten. Duitsche troepen hebben ten Oosten van Stanislau de Sovjets ten Zuiden van den Dnjestr teruggeworpen. Bij Tarnopol zijn Duitsche troepen van het Westen uit tot in de vijandelijke stellingen doorgedrongen. Zij hebben reeds een deel van het garnizoen der stad, dat zich naar het Westen een uitweg had gebaand, opgenomen. Ten Zuidwesten van Kowel werden de bolsjewisten verder teruggeworpen.
18 April — Aan den Beneden-Dnjestr en in het gebied van Jassy zijn de vijandelijke aanvallen in hevigheid afgenomen. In het gebied van Delatyn-Stanislau en ten Oosten van Stanislau hebben Duitsche en Hongaarsche formaties vijandelijken tegenstand gebroken. Bij Tarnopol hebben zich nog meer deelen van het garnizoen een weg gebaand naar de vooruitgedrongen formaties van het leger en de Waffen-SS. Daarmede heeft de heldhaftige strijd van het garnizoen onder bevel van generaal-majoor von Neindorff, die den dag voor den uitval gesneuveld en intusschen door den Führer met het Eikenloof behoorende bij het ridderkruis van het IJzeren Kruis onderscheiden was, zijn einde gevonden.
19 April — Bij Sebastopol hebben de bolsjewisten vergeefs onze stellingen aangevallen. Aan den Beneden-Dnjestr zijn talrijke aanvallen van den vijand mislukt. Ook ten Noorden van Jassy zijn aanvallen der bolsjewisten ineengestort. In het Oosten van de Boekowina hebben Roemeensche troepen het op de vorige dagen gewonnen terrein van vijanden gezuiverd. Tusschen de Karpathen en het gebied ten Oosten van Stanislau zetten Duitsche en Hongaarsche divisies met succes haar aanvallen voort. Daarbij is de stad Nadworna door Hongaarsche troepen genomen.
20 April — In het achterwaartsche gebied van den centralen sector werden acties tegen bolsjewistische benden met succes uitgevoerd. De bolsjewisten verloren meer dan duizend dooden. Meer dan honderd bendenkampen werden verwoest. Ten Zuidwesten van Narwa drongen Duitsche troepen de vijandelijke stellingen binnen en wonnen terrein.
21 April — Tusschen de Karpathen en den bovenloop van den Dnjestr zijn Duitsche en Hongaarsche troepen verder opgedrongen. De stad Ottynia werd door Hongaarsche formaties ingenomen.
22 April — In de Oostelijke Boekowina, tusschen de Karpathen en aan den Boven-Dnjestr wonnen de Duitsche aanvallen in hardnekkige gevechten verder terrein.

LUCHTOORLOG —

16 April — Amerikaansche bommenwerpers vielen in Roemenië o.a. Boekarest aan. Er ontstond schade. Door Duitsche en Roemeensche jagers alsmede door luchtdoelartillerie werden 20 vliegtuigen vernietigd. Bij aanvallen van Amerikaansche jagers op Noord- en Midden-Duitschland werden op 15 April 31 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten.
Amerikaansche bommenwerpers hebben op 7 April de Noord-Italiaansche stad Treviso aangevallen. Daar de stad zelf geenerlei militaire installaties bezit, werd zij niet door luchtdoelartillerie beschermd. De Amerikaansche vliegtuigen wierpen groote hoeveelheden zware bommen op de stad neer, waardoor zij practisch geheel verwoest werd. Alleen aan dooden liggen 5000 mannen, vrouwen en kinderen onder de puinhoopen. Ook onvervangbare cultuurmonumenten werden vernietigd.
17 April — Vijandelijke bommenwerpers hebben den 16en April en in den afgeloopen nacht aanvallen uitgevoerd op Belgrado, Boedapest en Kroonstad. 17 vijandelijke bommenwerpers zijn neergeschoten.
18 April — Amerikaansche bommenwerpers hebben in den loop van den 17den April aanvallen ondernomen op steden in Zuidoost-Europa.
19 April — Op 18 April zijn Amerikaansche bommenwerpers doorgedrongen tot Berlijn. In verscheiden plaatsen zijn schade en verliezen ontstaan. 44 vijandelijke vliegtuigen werden neergeschoten. Aanvallen van Britsche bommenwerpers waren gericht op het gebied van Parijs en het Oostzeegebied. Een sterke formatie zware Duitsche gevechtsvliegtuigen heeft Londen aangevallen. In de doelgebieden ontstonden groote branden en verwoestingen.
20 April — Amerikaansche vliegtuigen hebben op 19 April aan de kust van Zuid-Frankrijk het Zweedsche Roode-Kruisschip „Embla" tot zinken gebracht. Geallieerde bommenwerpers vielen op 19 April West- en Midden-Duitschland aan. In Kassel en Paderborn ontstond schade. 31 vliegtuigen werden vernietigd.
21 April — Vijandelijke bommenwerpers hebben doelen in de bezette Westelijke gebieden aangevallen. In den afgeloopen nacht ondernamen Britsche vliegtuigen een aanval op Keulen. Er ontstond vooral in de woonwijken aanzienlijke schade. Aanvallen van enkele Britsche vliegtuigen waren gericht op Berlijn. 12 vijandelijke vliegtuigen werden neergeschoten. Duitsche vliegtuigen bombardeerden in den afgeloopen nacht Hull. In de doelgebieden werden zware verwoestingen waargenomen.
22 April — Amerikaansche bommenwerpers vielen den 21en April zonder zicht op den grond, verscheiden steden in Zuidoost-Europa, vooral Boekarest, aan. 19 vijandelijke vliegtuigen werden neergeschoten.

ZUIDELIJK FRONT —

16 April — In het landingshoofd van Nettuno ondernam de vijand aanvallen op steunpunten ten Zuidwesten van Littoria, die na tijdelijk verloren te zijn gegaan, in een tegenaanval heroverd werden.
21 April — Duitsche vliegtuigen hebben in den afgeloopen nacht een aanval ondernomen op een konvooi voor de kust van Noord-Afrika. Zij brachten twee torpedobootjagers, vier vrachtschepen met een inhoud van 29.000 B.R.T., alsmede een groote tankboot tot zinken. 13 koopvaardijschepen met een inhoud van 103.000 B.R.T., twee troepentransportschepen en drie torpedobootjagers kregen zware treffers. **(V. b. Krijgsverr. 5912 A)**

B. **JAPAN — Luchtaanval op Sabang —**

21 April — Volgens een communiqué van het hoofdkwartier, dat 21 April is uitgegeven, is een slagformatie vijandelijke vlooteenheden in den ochtend van 19 April verschenen in de wateren ten Westen van Sumatra en heeft een luchtaanval uitgevoerd op het aan de kust gelegen eiland Sabang.

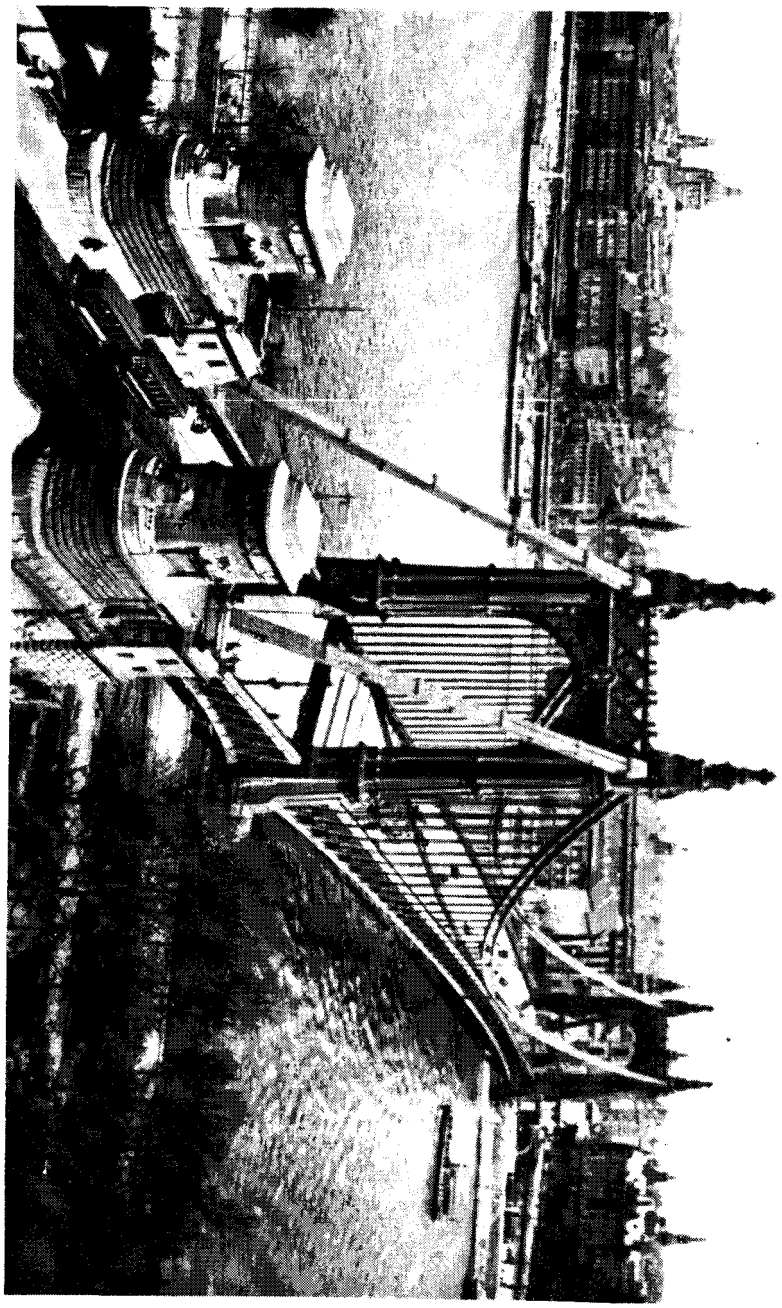
De strijd om Imphal —

18 April — De in de omgeving van Imphal aangelegde Engelsche stellingen vallen de een na de ander in Japansche handen, zoo meldt Domei. Tegelijkertijd zetten Japansch-Indische formaties, die een offensief ondernamen op Britsche steunpunten in het gebied van Sengmai, ongeveer 20 km ten Noorden van Imphal, hun stormloop voort.
Japansche en Indische strijdkrachten zetten haar opmarsch in de nabijheid van de spoorlijn Assam-Bengalen naar den weg Kohima-Dimapoer voort.
(V. b. Krijgsverr. 5912 B)

NEDERLAND IN OORLOGSTIJD (III)

De oorlog deed de reeds bestaande behoefte aan buitenlandsche arbeidskrachten in Duitschland nog aanzienlijk toenemen. Ook in Nederland werd, zooals ook uit de hier afgebeelde reclamebiljetten blijkt,

Budapest: gezicht op den Donau.

(foto Archief Arbeidersperss)

A. DUITSCHLAND — Adolf Hitler 55 jaar - Herdenkingsrede van dr. Goebbels —

Op den vooravond van den 55sten verjaardag van den Führer op 20 April heeft Rijksminister dr. Goebbels in de Staatsopera te Berlijn een rede gehouden.
Niet alleen het geluk, ook de roem, zoo zeide hij o.a., zwenkt in den oorlog eeuwig tusschen de groote mannen en volken heen en weer. Op zijn vroegst bij het einde van den oorlog, meestal echter pas een geruimen tijd later, wanneer de oorlog in zijn historisch-blijvende gebeurtenissen voor iedereen zichtbaar aan het daglicht treedt, zal men ook zijn afzonderlijke gebeurtenissen, respectievelijk zijn bepalende factoren objectief kunnen beoordeelen.
Of Europa bolsjewistisch wordt of dat wij er in slagen ons continent voor dit gevaar te bewaren en zijn volken zoodoende van deze doodelijkste bedreiging te verlossen, deze beslissing zal het beeld van de toekomstige wereld voor vele generaties, zooal niet voor altijd, beslissend bepalen. Hier ligt dus dientengevolge ook het historische aspunt van den oorlog. De man, die ons continent uit deze geestelijke en op zijn minst genomen vooraf beraamde militaire omklemming definitief bevrijdt, zal aan het einde van deze geweldige worsteling historisch gezien de man van dezen oorlog zijn. Wij achten ons thans allen belast met een historische taak. Voor ons is het doel van dezen oorlog niet alleen duidelijk, doch ook vaststaand en onveranderlijk. Dit doel echter dienen, wil zeggen den Führer volgen, trouw en vol overgave aan zijn werk meewerken en in alle stormen van dezen oorlog op hem, ieder persoonlijk denken en handelen, oriënteeren. Wij kunnen gelukkig zijn hem te bezitten, want hij waarborgt in zijn persoon niet alleen ons vaste geloof aan de overwinning, doch daarnaast ook de bestendigheid van onze nationale leiding, de karaktervolle fundamenteele houding van onze oorlogsopvattingen en de zuiverheid van onze oorlogsdoelstelling.
In andere oorlogvoerende landen moge de leiding zaakwaarneemster zijn van klasse- of standsbelang, door parlementaire meerderheden met meer of minder tegenzin gedekt, als een noodzakelijk kwaad beschouwd en aanvaard worden, omdat er geen betere ter beschikking staat, of zelfs het vreesaanjagende resultaat zijn van een in blinde woede razende massaterreur, die over millioenen lijken gaat, bij ons is de Führer woordvoerder en voltrekker van den wil van het geheele volk.
Mij was, aldus dr. Goebbels, het geluk beschoren, evenals vroeger in den tijd van onzen strijd om de macht, ook thans in dezen tijd van den gigantischen oorlog, in vele, ja in de meeste bijzonder gelukkige en ook bijzonder kritieke uren, in de onmiddellijke nabijheid van den Führer te zijn. Hij is steeds dezelfde gebleven. Ik heb hem nooit zien twijfelen en nooit zien wankelen. Hij onderscheidt zich van alle andere staatslieden van onzen tijd door het feit, dat hij gevaren bijtijds inziet en deze dan ook moedig tegemoet treedt. Daarvoor dankt hem vandaag het Duitsche volk. De geheele beschaafde menschheid zal hem daarvoor later eens moeten bedanken. Wanneer er op het gebied van de volks- en staatsleiding een goddelijke begaafdheid bestaat, die instinctmatig het juiste en noodzakelijke aanvoelt, en wanneer deze tezamen met het onwrikbare inzicht van wat telkens het doelmatigste is, het hoogste historische leiderschap vormt, dan is hij de drager daarvan.
Ook het grootste leiderschap blijft in zijn werk niet verschoond van tegenslagen en nederlagen. Deze vormen de eenige gelegenheden, waarin het leiderschap zijn waarde ten volle kan bewijzen. Waar hebben het Rijk en zijn leiding bij een van deze proeven gefaald? Nooit heeft het Duitsche volk zoo vol vertrouwen naar zijn Führer opgekeken als in de dagen en uren, toen het zich bewust werd van den geheelen ernst van dezen strijd om zijn leven, maar zich hierdoor niet liet ontmoedigen, doch zich des te krachtiger en onwrikbaarder voor zijn doelstellingen uitsprak. Nooit was hij zoo dicht bij ons als in de oogenblikken van gevaar, nooit voelden wij ons met hem zóó verbonden, als wanneer wij het gevoel hadden, dat hij ons evenzeer noodig had als wij hem. Wij hebben zoodoende de hooge verwachtingen van onze vijanden te niet gedaan. Zij wilden, dat wij zelf datgene deden, wat zij uit eigen kracht niet konden volbrengen, nl. ons overweldigen. Hier lag voor hen de eenige mogelijkheid voor onze nederlaag. Wij hebben daarvan de grootste kans van onze overwinning gemaakt.
Wij wilden den Führer op zijn verjaardag zeggen, dat hij voor ons alles is, zoowel in dezen huidigen smartelijken tijd, als in de komende lichtere toekomst. Wij wenschen hem gezondheid en kracht en een gezegende hand. Hij moet weten dat hij zich ieder uur op zijn volk kan verlaten. Wanneer nood en gevaar dicht voor hem staan, dan staan wij nog dichter achter hem. Wij gelooven in hem en in zijn historisch werk en wij gelooven, dat hij zijn werk ten slotte met de overwinning zal bekronen. Niet zijn tegenstanders, maar hij zal de man van deze eeuw zijn, want hij gaf deze eeuw beteekenis, inhoud en doel. Deze beteekenis aanvaardend en dezen inhoud begrijpend, zullen wij dit doel bereiken. Hij echter is de wegwijzer naar dit doel. Hij beveelt, wij volgen!

Rijksmaarschalk Goering richt oproep tot het Duitsche volk en dagorder aan de weermacht —
Rijksmaarschalk Hermann Göring heeft ter gelegenheid van den verjaardag van den Führer een oproep tot het Duitsche volk gericht; waarin hij erop wees hoe in alle beproevingen van den oorlog volk en Führer nauw verbonden blijven. Hij herinnerde er aan dat het Duitsche volk, tegen iedere taak is opgewassen, wanneer het zich vol vertrouwen aan een leiding kan overgeven. Tenslotte gaf hij uitdrukking aan zijn rotsvast geloof in de komende overwinning.
In gelijken zin richtte hij zich met een dagorder tot de weermacht. **(V. b. 54ste verj. d. Hitler 5493 A.; Dr. Goebbels 5909 B.; Goering 5795 A.)**

B. NEDERLAND — Herdenking Hitlers verjaardag - Samenkomst van Duitsche en Nederlandsche nationaal-socialisten te Nijmegen - Redevoeringen van Rijksminister dr. Seyss-Inquart en den Leider —

Ter gelegenheid van den verjaardag van den Führer is 20 April te Nijmegen een bijeenkomst gehouden van Duitsche en Nederlandsche nationaal-socialisten, waar de Rijkscommissaris Rijksminister dr. Seyss-Inquart en de Leider van het Nederlandsche volk, ir. A. A. Mussert, het woord gevoerd hebben. Onder de autoriteiten bevonden zich o.m. de Wehrmachtsbefehlshaber in den Niederlanden, generaal der vliegers, Fr. Christiansen, ᛋᛋ Obergruppenführer und General der Polizei, Rauter, de hoofdstormer Van Geelkerken en de commandant der W.A., Zondervan.

Rede van Mussert —
Mussert noemde het een voorrecht namens de Nationaal-Socialistische Beweging der Nederlanden, de hartelijke gelukwenschen te mogen overbrengen aan de oudere en grootere zuster, de Nationaal-Socialistische Partij, ter gelegenheid van den verjaardag van den Führer. Spreker schetste hierna hoe Adolf Hitler niet alleen een prediker der idee was, maar ook een bouwer. Slechts zes jaren was het hem vergund te bouwen; toen moest hij zijn volk te wapen roepen ter verdediging tegen kapitalisme en bolsjewisme. Ongetwijfeld zal het echter de gelukkigste dag zijn in het leven van den Führer, wanneer hij dien opbouwarbeid wederom ter hand zal kunnen nemen.
Mussert memoreerde vervolgens den strijd, dien de N.S.B. in Nederland te voeren kreeg, nadat hij zich in 1935 had uitgesproken voor Mussolini's standpunt in zake Abessinië. Sedertdien voelde de N.S.B. zich trouw verbonden met nationaal-socialisme en fascisme, en deze trouw bewezen haar leden tot in de democratische concentratiekampen van 1940, waaruit de Führer hen ten slotte verlost heeft. Spreker zeide dit nimmer te zullen vergeten. Tragisch noemde hij het, dat Duitschland het leeuwenaandeel moet dragen van den strijd. De nationaal-socialisten zouden niets liever zien, dan dat alle Europeesche volkeren daarin hun aandeel bijdroegen. Spreker gaf de verzekering, dat de N.S.B. alles zal doen wat in haar vermogen ligt om daarin, wat Nederland betreft, verandering te brengen. Duizenden harer leden zijn reeds voorgegaan en namen op alle brandpunten der fronten aan den strijd voor Europa deel. Wanneer wij dan lezen, zoo vervolgde Mussert, over bolsjewisten, die op sommige punten oprukken, en over invasie-plannen, voelen we ons toch immer gerust, omdat we weten, dat er één aan den top van Europa staat, die van Duitsch leider is geworden de Germaansche leider en, hoewel nog niet door allen als zoodanig erkend, in feite de leider van Europa is. Het is onze diepste overtuiging, zoo verklaarde hij, dat God den Führer aan Europa gegeven heeft om het spookbeeld van den ondergang van het Avondland te verdrijven en daarvoor den opgang in de plaats te stellen.

Rede van den Rijkscommissaris —
Aan de rede van den Rijkscommissaris, Rijksminister dr. Seyss-Inquart, ontleenen wij: De verjaardag van den Führer is voor ons Duitschers de feestdag van het Duitsche volk, waarop wij met terzijdestelling van alle zorgen en alle moeiten van den tijd en alledaagsche gelijkvormigheid uit de volheid van ons hart en de sterkste sympathie aan onzen Führer denken en het lot dankbaar zijn, dat het ons vergund heeft, tijdgenooten en medestrijders van den Führer te zijn. Zijn werk en het lot van dit werk is beslissend voor elken Europeaan. Daaraan ontkomt niemand meer. Dit lot is zoo geweldig en groot, dat er geen terug meer mogelijk is. Het is onzinnig te gelooven, dat het ooit mogelijk zou zijn, ons

en het gebeuren terug te dwingen in een situatie, zooals die vóór dezen wereldoorlog bestond. Of de toekomst wordt, zooals de Führer haar gevormd heeft en zooals wij hem willen helpen haar te vormen, òf een namelooze ellende komt over dit continent. En alles wat boven is, zinkt naar onder, en wat ergens in de diepste diepte verborgen leeft, rukt zich los en stormt over ons heen. Wij zijn ons er van bewust, dat de vuurproef, die voor ons staat, nog veel zwaarder zal worden, dat thans het oogenblik aanbreekt, waarop de vijanden ons van alle zijden zullen aanvallen. Toen Stalingrad viel, heeft het lot op ons allen gedrukt, niet alleen omdat onze helden daar hun offer brachten, maar omdat het een somber lot was, dat daar dreigde. Als wij thans militaire berichten uit Oost-Galicië krijgen, kunnen die zijn zooals ze willen: wij zijn kalm, want wij weten, dat wij daar Europa zullen houden. Het is voor ons, die in het Oosten van ons Rijk gestaan hebben een in de eeuwen onzer geschiedenis gestaafde zekerheid, dat deze horden nooit over de Karpathen zullen komen.

Daarom, kameraden, moeten wij beproevingen en slagen, die wij schijnbaar ontvangen, eigenlijk slechts opvatten als een gelegenheid om te toonen wat wij waard zijn. Daarbij is de Führer ons voorbeeld. Ik heb den Führer eenige weken geleden op een oogenblik van de belangrijkste beslissingen kunnen meemaken, ik heb hem meegemaakt, den man, op wien een reusachtige last van verantwoordelijkheid ligt. In 1918, 1919 heeft hij met den moed der vastbeslotenheid den strijd aanvaard. En naar mate zijn strijd werd voortgezet, groeide de verantwoordelijkheid, die op zijn schouders ligt. Thans staat hij niet alleen voor Duitschland, maar voor geheel Europa borg. En als wij in ons beroep en bij deze taak menigmaal denken, dat het nauwelijks nog te dragen is, kameraden, denkt dan steeds aan den Führer. Wat ons als enkelingen moeilijk mag lijken, is toch slechts een honderdmillioenste deel van hetgeen op de schouders van den Führer ligt. Hij echter is de rust en de kracht. Juist op den aan beslissingen rijken dag, waarop ik hem meemaakte, vloeide hij over van kracht en sterkte. Dat is de genade in dezen mensch, dat hij in het bewustzijn van een volle verantwoordelijkheid niet slechts alles draagt, maar grooter en sterker zijn kracht op anderen overdraagt, naar mate zijn taak zwaarder is. De Führer heeft volbracht wat slechts zeer weinigen genialen menschen is gegeven, strijder te blijven en een wijze te zijn. Dat is het grootsche van zijn verschijning.

Kameraden, men heeft de juistheid van onze in 1941 opgestelde these „Duitschland strijdt voor Europa" betwist. Men heeft ons gezegd, dat Duitschland slechts strijdt voor een door Duitschland beheerscht Europa. Ik wil mij met deze kwestie in het geheel niet bezighouden. Ik kan mij zelfs indenken, dat toen de voorstelling van dit Europa hier en daar ook in Duitsche hoofden nog geheel niet duidelijk was. Thans weten wij, dat het wezen van dit Europa bestaat in de vrije ontplooiing van de cultuur der Europeesche volken, in de volksche vrijheid der Europeesche naties, die er zich van bewust zijn dat zij Europeanen zijn en een Europeesche taak hebben. Voor dit inzicht, voor deze wijsheid is het Duitsche volk een moeilijken weg gegaan en heeft het grenzenlooze offers gebracht. Aan dit inzicht houden wij daarom vast. Wij keeren ons tegen elk imperialisme waar het ook vandaan komt, omdat wij weten dat een imperialisme het einde in Europa beteekent, het einde van den Europeeschen geest. Wij verlangen vrijheid voor de Europeesche volken, maar een vrijheid in het besef van hun verantwoordelijkheid voor Europa zelf. Zij moeten en zullen alle aantreden. Daarmede zullen zij hun vrijheid verwerven. Dat is het ook, wat ons zoo dicht bij u brengt, Nederlandsche kameraden. Dat gij uw volk voorgegaan zijt, om met ons den weg van offers voor dit Europa, dat ten slotte de vrijheid van uw eigen volk beteekent, te gaan. De Nederlander heeft een zeer bijzondere waarde aan zijn onafhankelijkheid gehecht. Welnu, de grooten, die uitgetrokken zijn om de onafhankelijkheid der kleine volken te handhaven, hebben haar reeds totaal afgeschreven. Of men het een Engelschman vraagt — wien men over het algemeen tegenwoordig niet veel meer vraagt — of een Amerikaan, voor allen is het duidelijk, dat deze bepaalde souvereiniteit der kleine volken voorbij is.

En nu moet gij Nederlanders er over gaan nadenken, welke situatie in laatste instantie gunstiger is: de afhankelijkheid van een Amerikanisme, waarvoor de Nederlanden een smal bruggenhoofd, nauwelijks honderd kilometer diep, moeten vormen, met voor zich een gebolsjewiseerde massa op een gebied van zes tot zevenduizend kilometer diep, of een afhankelijkheid, die slechts beteekent een sub-ordineering onder de gemeenschap der Europeesche naties, waarin natuurlijk Duitschland als de sterkste in aanmerking komende leidende mogendheid geldt. Overigens echter vormt de massa der Europeesche naties, de Nederlanders, de Vlamingen, de Noren, de Denen, de Franschen, de Italianen, de Slowaken, de Hongaren, de Roemenen en neutralen, wanneer zij zich aansluiten een groote gemeenschap, die alleen reeds door haar menigvuldigheid de mogelijkheid van gemeenzaamheid en van gelijken rang biedt. Het nadenken over de z.g. onafhankelijkheid en over het feit, dat hetgeen geweest is nooit terugkomt, moet den Nederlanders leeren, waar hun toekomst ligt. Het gaat niet meer om de onafhankelijkheid, maar om de rechtsgelijkheid van het Nederlandsche volk in de gemeenschap der Europeesche volken. Kameraden, gij zult zeggen, dat er nog menig gebrek is, nog menige hindernis en moeilijkheid. Dat is juist. Want wij treden elkander thans immers — niet wij nationaalsocialisten, maar wij Duitschers en Nederlanders — niet te gemoet in de verhouding, die wij Duitschers wenschen. Het zou ons veel liever zijn, als het geheele Nederlandsche volk onze militaire bondgenoot was, als hier dozijnen voortreffelijk uitgeruste Nederlandsche divisies stonden. Dan hadden wij een zorg minder en wij allen, zooals wij hier zijn, zouden in het Oosten onze taak kunnen vervullen. Zoover zijn we nog niet. Daardoor verkeeren wij hier niet alleen in de situatie van den politiek gelijk denkende en kameraad, maar ook nog in de rol van bezettende mogendheid. Maar u moogt dien toestand niet zien als den toestand, dien wij ons voor de toekomst voorstellen. De toekomstige verhouding moet een verhouding van vertrouwen zijn. Wie vertrouwen wil ontmoeten, moet zelf vertrouwen geven, en wie vertrouwen wil geven, moet het zelf ontmoeten. Dit alles wordt echter slechts verkregen door de prestatie. Naarmate het Nederlandsche volk prestaties levert, niet voor de Duitschers, maar voor zijn eigen toekomst, groeit het vertrouwen en daarmede de rechtsgelijkheid en de vrijheid der Nederlanders.

Het Duitsche volk en de Duitsche leiders mogen van zich zeggen, dat zij voor Europa hebben gestreden, om niet te spreken van de geschiedenis, waarin Duitsch bloed steeds weer in het Oosten het lot van Europa heeft gered. Ik herinner slechts aan een gebeurtenis, die zich enkele jaren geleden afspeelde op een militair zeer belangrijk oogenblik, n.l. toen Molotof naar Berlijn kwam. Molotof heeft namens de bolsjewistische regeering den Führer voorgesteld, dat Duitschland er zich niet om zou bekommeren, als de bolsjewisten Finland bij de Sovjet-Unie zouden inlijven, als zij door Roemenië zouden opmarcheeren, als zij Bulgarije zouden inlijven en de Dardanellen bezetten.

Wat zou er gebeurd zijn als de Führer op dit alles ja gezegd had? Op het oogenblik der militaire beslissing van den strijd met Engeland zou de bolsjewistische macht in het Oosten afgeleid zijn langs wegen, die hem minstens een jaar zouden hebben beziggehouden, waarbij bovendien Engeland nog voor de noodzaak gesteld zou zijn, op te komen voor de door Londen gegarandeerde staten Turkije en Roemenië. Als bovendien de bolsjewistische regimenten en luchtvloten aan de kust van de Botnische Golf zouden zijn geweest, zou ook menig Zweedsch blad heel anders schrijven dan nu. Als de Führer toen neen heeft gezegd, dan droeg hij in zich het verantwoordelijkheidsgevoel van den Duitschen man, die in herinnering aan de groote staten van Karel den Grooten, van Hendrik I, van Prins Eugenius voor Europa is opgekomen. Hij heeft tot zichzelf gezegd, dat het bolsjewisme niet in Europa mocht worden binnengelaten, als zou dat nog zoo'n tactisch succes geweest zijn. Daarom, kameraden, is het Adolf Hitler, die „Europa" mag zeggen, want hij heeft zelf het geheele Duitsche volk met zijn lot in de waagschaal der geschiedenis geworpen, had hij van Europa afgezien en Europa bij dit spel ingezet, dan was de situatie tactisch wellicht gemakkelijker geworden. Kameraden, wederom gaat onze blik naar den Führer. Hij heeft ons de richting aangegeven, doordat hij ons het volksche rasbewuste, en de taak van onze gemeenschapsordening heeft geschonken. Uit een volksche gemeenschapsordening kan nooit een imperialisme ontstaan, want zij wordt gebouwd op de vrijheid der door het ras bepaalde volken. Er bestaat echter geen mensch op zichzelf, een mensch bestaat slechts onder het stempel van zijn ras. Dat is een fundamenteele wet, waaraan niet getornd kan worden. Daarom is ons rasbewustzijn en de inzet in onze gemeenschap van volk en ras, de eerste opdracht, die wij van onzen Schepper hebben gekregen. Niet om anderen op deze of gene wijze te overheerschen. Elk leven in zijn ras en op zijn bodem, naar zijn verplichting en verantwoordelijkheid moeten altijd in zijn volk berusten. Zoo heeft God het gewild, want hij heeft de rassen geschapen.

Nadat de Rijkscommissaris zijn rede had uitgesproken, lichtte Oberdienstleiter Ritterbusch in een korte toespraak beteekenis en zin toe van de plechtige beëediging op den Führer van 324 mannelijke en vrouwelijke partij-functionarissen, welke hierna geschiedde. **(V. b. Hitlers verj.dag in Nederl. 5494 A.; Mussert 5916 A.; Dr. Seyss-Inquart 5916 A.)**

A. WERELDOORLOG — Invasie-mogelijkheden —

Het A.N.P. meldde 18 April uit Berlijn:

Men kan den laatsten tijd geen krant ter hand nemen, waarin niet op zijn minst een artikel voorkomt, dat het thema invasie behandelt. Dit geldt niet alleen voor de Duitsche pers, doch evenzeer voor de Engelsche en Amerikaansche bladen en wel in nog sterkere mate. In een bekend Engelsch tijdschrift werd dezer dagen in een artikel van slechts enkele kolommen niet minder dan 132 maal het woord invasie gebruikt. Het is het woord dat op het oogenblik alle militaire, zoowel als politieke beschouwingen beheerscht en met recht kan men dan ook van een invasiekoorts spreken. Nog zijn er sceptici, ook hier in Duitschland, die een invasie der Engelschen en Amerikanen in Europa niet, althans voorloopig niet verwachten, doch hun aantal wordt steeds geringer. In de hoogste Duitsche militaire kringen schijnt men evenwel grootscheepsche militaire operaties der Geallieerden binnen niet al te langen tijd waarschijnlijk te achten, waarop o.a. het feit wijst dat de aandacht in versterkte mate op West-Europa wordt geconcentreerd. In officieele Duitsche uitlatingen wordt onomwonden gesproken van te verwachten militaire operaties in het Westen.

In Engeland, van waaruit de sprong naar het continent moet worden gewaagd, is een geweldig invasie-apparaat opgebouwd. Een sterk invasieleger, waarvan de manschappen een speciaal onderscheidingsteeken dragen, staat gereed om de grootste militaire operatie in de geschiedenis, die over den afloop van den oorlog moet beslissen, te beginnen. Een groot aantal speciale landingsvaartuigen ligt klaar om op een gegeven sein deze troepen naar het Europeesche vasteland over te brengen en in jarenlangen arbeid is het materieel opgestapeld, dat de landing moet vergemakkelijken. Het is onder meer bekend dat een groot aantal metalen landingsmatten is vervaardigd om het uitladen van materieel op het vlakke strand een vlot verloop te doen hebben. Daarbij zullen ongetwijfeld nog volkomen nieuwe wapens in den strijd worden geworpen. De Amerikanen hebben voor de invasie een vliegenden vlammenwerper geconstrueerd, een vliegtuig, dat een met een zeer brandbare vloeistof gevulde tank uitwerpt, waardoor over een groote oppervlakte alles in vlammen opgaat. Terwijl over de waarschijnlijkheid van komende Geallieerde operaties weinig twijfel bestaat, moet men in het duister tasten omtrent het tijdstip en de plaats, waar zij verwacht kunnen worden, tot op zekere hoogte zelfs omtrent de wijze, waarop de Geallieerden te werk zullen gaan.

De nervositeit, die in het Geallieerde kamp heerscht en die de laatste dagen tot een climax is gestegen, doet vermoeden, dat de „dag" aanstaande is. De weersomstandigheden zijn voor een landingsoperatie gunstiger dan over eenigen tijd waarschijnlijk het geval zal zijn. Hoewel voor het openen van een offensief in het Westen door de Geallieerden alleen een frontale aanval op de Duitsche „Atlantikwall" in aanmerking schijnt te komen en het element der verrassing geen overwegende rol zal kunnen spelen, temeer omdat de luchtverkenning den Duitschers alle voorbereidingen aan gene zijde van het Kanaal moet verraden, blijven de punten, waarop de landing zich zal concentreeren, een onzekere factor en daar ieder uur bij een dergelijke operatie winst beteekent, is aan te nemen, dat bij de landing een zoo groot mogelijk gebruik zal worden gemaakt van de nachtelijke duisternis en van den in dit jaargetijde vaak boven het zeegebied hangenden nevel. Er zijn evenwel nog andere aanwijzingen, dat de Geallieerden spoedig den grooten stap zullen wagen. Als zoodanig kunnen, hoewel dit niet noodzakelijk het geval behoeft te zijn, de in den laatsten tijd aanzienlijk in omvang toegenomen Anglo-Amerikaansche luchtaanvallen op belangrijke continentale spoorwegverbindingen, niet alleen in West-Europa doch ook verder in het achterland, gelden, alsmede de aanvallen op Duitsche vliegvelden. Ook de opvallende inactiviteit der Britsche luchtmacht, die den laatsten tijd weinig nachtelijke bombardementen heeft uitgevoerd, kan haar oorzaak vinden in den wensch, deze voor de komende operaties te sparen. Een feit, dat wel het sterkst er op wijst, dat de invasie op handen is, is het afgekondigde verbod der Britsche regeering aan alle diplomatieke vertegenwoordigingen in Engeland, met uitzondering van de Amerikaansche en Sovjet-Russische en die der Dominions, voor de Engelsche censuur oncontroleerbare mededeelingen aan haar regeeringen te doen. De leden der diplomatieke vertegenwoordigingen, waaronder ook die der vereenigde naties, mogen het Britsche eiland niet verlaten. Het is nauwelijks aan te nemen, dat de Britsche regeering tot een dergelijken verstrekkenden maatregel, die wordt gemotiveerd met de noodzakelijkheid, het uitlekken van gegevens omtrent komende militaire operaties te voorkomen, zou zijn overgegaan, indien niet werkelijk spoedig een grootscheepsche militaire actie was te verwachten.

De Berlijnsche correspondent van de Telegraaf berichtte op 19 April t.a.v. dit onderwerp: In Duitsche militaire kringen bevestigt men de Engelsche bewering, dat de Westelijke mogendheden in ieder opzicht voor een invasie volkomen zijn uitgerust en dat zij thans ook over de scheepsruimte beschikken, die voor zulk een onderneming noodig is. Volgens de opvatting van genoemde Duitsche kringen ligt de voornaamste kans der geallieerden echter in het moment der verrassing, minder wat betreft het tijdstip, waarop de invasie zou beginnen, dan wel wat de plaats van de landing, de techniek der operaties, het gebruik der wapenen en troepen en ook wat de toepassing van nieuwe middelen aangaat,

Tegenover het starre verdedigingsfront aan de West-Europeesche kust beschikken de Anglo-Amerikanen over beweeglijke strijdmiddelen, waardoor zij volgens Duitsche opvatting in staat zijn, op elke gewenschte plek het zwaartepunt van hun aanval te vormen. De radius van de Britsch-Amerikaansche bommenwerpers en van de geallieerde lange-afstandjagers is zoo groot, dat zij op ieder punt van de Atlantische kust tusschen de Golf van Biscaje en de Noordzee een landingsleger van de lucht uit kunnen dekken en ondersteunen. Ook al stelt de Duitsche observatiedienst vast, dat op het Engelsche eiland alles voor den start gereed is, dan moet toch altijd nog worden afgewacht op welke plaats in West-Europa de hoofdaanval zou zijn gericht, zoodat hier het eerste verrassingsmoment aanwezig is. Terwijl men aan Duitsche zijde zonder meer het numerieke overwicht van den tegenstander aan oorlogsschepen en vliegtuigen erkent, houdt men er tevens rekening mee, dat de Anglo-Amerikanen uit de ervaringen, opgedaan bij de landingen in Afrika en Italië, een nieuwe tactiek hebben ontwikkeld, die eveneens verrassingsmomenten in zich bergt. Ten slotte verklaart men te Berlijn, dat ook het gebruik van nieuwe wapenen voor de Duitsche verdediging verrassingen zou kunnen opleveren. Wel is waar hebben de Duitschers reeds bij verschillende gelegenheden, en vooral bij de landing der geallieerden bij Nettuno kennis gemaakt met allerlei nieuwe technische hulpmiddelen, die de tegenstander gebruikte, zoo bijvoorbeeld met speciaal voor landingsoperaties geconstrueerde landingsbooten van allerlei typen, maar intusschen schijnen de scheepsconstructeurs der Engelsche en Amerikaansche werven weer geheel nieuwe modellen te hebben ontworpen, die zich kenmerken door een geslaagde combinatie van een zeer groote tonnage en zeer geringen diepgang. Er is sprake van landingsboottransportschepen, die 8000 ton meten en 15 kleinere landingsbooten aan boord hebben. Zij zijn zoo gebouwd, dat zij ook troepen, pantserwagens, geschut en vrachtauto's direct op het strand kunnen lossen. Zij hebben nl. slechts een geringen diepgang. Klaarblijkelijk zijn ook Amerikaansche landingsbooten in gebruik, die een lengte van 100 meter en een breedte van 15 meter hebben en plaats bieden aan 30 pantserwagens. Men kan gevoeglijk aannemen, dat ook de techniek om schepen van deze afmetingen door kunstmatigen nevel aan het oog van den verdediger te onttrekken, inmiddels is verbeterd. Voorts verwacht men in Duitsche militaire kringen, dat de aanvallen in verband met de zware betonnen kazematten en afweervuren, die de Atlantische en de Noordzeekust beschermen, gebruik zullen maken van bijzondere springladingen, die ten doel zouden hebben deze tot dusverre onoverkomelijke hindernissen uit den weg te ruimen of er althans een bres in te slaan. Zonder twijfel, aldus verklaart men in deskundige Duitsche kringen, zullen de aanvallers nog andere „geheime wapenen" in reserve houden, die pas op het beslissende oogenblik eener landing in verschijning zouden treden.

In weerwil van al deze overwegingen is men evenwel aan Duitsche zijde overtuigd, dat de verdedigingsmaatregelen van dien aard zijn, dat zelfs verrassingen niet gevreesd behoeven te worden. Men wijst er in dit verband op, dat de Engelschen en Amerikanen er niet in zijn geslaagd den Duitschen jager — een van de voornaamste verdedigingswapenen tegen een invasie — uit te schakelen, terwijl het voorbeeld van Cassino duidelijk heeft aangetoond, dat een voldoende voorbereide verdediging zelfs de sterkste concentratie artillerievuur en de zwaarste luchtaanvallen verduurt. Bovendien is men van Duitsche zijde van meening, dat een plaatselijke superioriteit van den tegenstander in de lucht en zelfs de kans dat vijandelijke luchtlandingstroepen de verbindingswegen tusschen het kustfront en het achterland tijdelijk bezetten en afsnijden niet van beslissenden invloed zouden zijn, aangezien de bezetting van den Atlantikwal voorzien is van munitie en proviand, die in de reusachtige betonnen kazematten zijn opgeslagen en voldoende zijn voor langen tijd. De beslissing zou volgens

Duitsche lezing daarentegen afhangen van de vraag of de aanvallers, zelfs al waren zij door dezen wal heengebroken, zouden kunnen standhouden tegen de snel bewegelijke reserves, die de Duitsche leiding overal achter het kustfront heeft gestationneerd. En ten slotte, zoo verklaart men te Berlijn, beschikt ook Duitschland over de mogelijkheid om zijn tegenstander en in het bijzonder de ravitailleering der Britsch-Amerikaansche landingsstrijdkrachten menige verrassing te bezorgen.

(V. b. Invasiemogelijkheden 5865 B.; Atl. wall 5807 B.)

A. NEDERLAND — Inundatiemaatregelen —

Aan de Deutsche Zeitung i. d. Niederlanden van 18 April ontleenen wij de onderstaande beschouwing van Kriegsberichter dr. Gerh. Krause over de inundatiemaatregelen, welke van Duitsche militaire zijde werden getroffen: Zouden de Anglo-Amerikanen in het uitmondingsgebied van Schelde, Maas en Rijn de invasie willen beginnen en willen doen slagen, dan zouden zij een van de groote havens in handen moeten zien te krijgen, b.v. Amsterdam, Rotterdam of Antwerpen. Reeds sinds jaar en dag is men er mede begonnen, met gebruikmaking van de bestaande Nederlandsche vestingwerken, aan de toegangswegen naar de verder in het land gelegen groote havens en, aan andere, het eerst in aanmerking komende landingsplaatsen, versperringsforten aan te leggen. Zij zijn intusschen geweldige, van onder tot boven met zware wapens voorziene betonnen vestingen geworden, waar tusschen weer, met gebruikmaking van de soms 50 meter hooge, voor den verdediger zeer gunstige, kust, een keten van tegenstandsnesten is aangelegd. Alle belangrijke plaatsen in het binnenland hebben daarbij haar eigen beveiligingsgordels gekregen, die voor een deel als vestingwerken en voor een deel als veldversterkingen zijn gebouwd. De overstroomingszones loopen nu zoo, dat zij zoowel de eerste verdedigingslinie aan de kust beveiligen, zooals ook de overige verdedigingslinies en -sectoren in een practisch onafgebroken verband zich aaneenrijen. Ook wanneer vijandelijke luchtlandingstroepen ergens in het vlakke binnenland, waar misschien het overstroomingsnet maar dun is, dalen, hebben zij geen bewegingsvrijheid.

Of het onderwater gezette land voor den vijand practisch werkelijk onbegaanbaar is, is iets, dat proefondervindelijk bewijs noodig heeft. Dergelijke proeven zijn reeds veelvuldig genomen en worden onder wisselende omstandigheden en met telkens andere middelen herhaald. Deze proefnemingen zijn tot dusver voor alle voertuigen op ondubbelzinnige wijze negatief uitgevallen. De waterspiegel is weliswaar niet zoo hoog, dat de voertuigen, waarmede de proeven genomen zijn, geheel onder water kwamen, maar zij bleven hopeloos steken. Infanteristen, die probeerden door het water heen te waden, onverschrokken kerels en goede zwemmers, die zich vrijwillig hadden aangemeld, gleden uit, lagen weldra languit in het water, kwamen slechts moeizaam overeind, met vuil geworden, onklaar geraakte wapens, verloren in den moerassigen grond hun laarzen, kwamen slechts langzaam en met groote moeite vooruit en de voorsten kwamen ten slotte in een afwateringsgreppel, zoodat de poging moest worden gestaakt.

Door de polders loopt een groot aantal van dergelijke greppels; daar zij onder den waterspiegel niet te zien zijn, vormen zij vallen voor man en paard; booten en alle vaartuigen met eenigen diepgang echter loopen weer aan den grond, omdat de waterstand voor hen te laag is. Waar echter voor rubberbooten en andere overtochtsmiddelen met zeer geringen diepgang een mogelijkheid bestaat om hier doorheen te komen, worden bijzondere hindernissen opgeworpen. Bijzondere voorzorgsmaatregelen zijn voorts daar genomen, waar een verharde weg vlak onder den waterspiegel ligt of waar een trace van een weg of spoordijk, dam of dijk boven het water uitkomt.

Eisenhower zou hier thans precies zoo een échec lijden als de hertog van Alva en de hertog van Parma voor de watervlakten, toen de Nederlanders in den hoogsten nood eenvoudig de dijken doorstaken. Thans worden geen dijken meer doorgestoken. De techniek van de „wilde" overstrooming is vervangen door de meer verfijnde en gecompliceerde methoden van de „beteugelde" overstrooming.

(V. b. Inundatie 5916 A.)

B. ENGELAND — Diplomatiek verkeer onder contrôle

In verband met de invasie meldde de Britsche berichtendienst, dat de Britsche regeering den chefs van alle diplomatieke missies in Engeland heeft medegedeeld, dat zij van 17 April te middernacht tot nader order niet meer kan toestaan:

1. het verzenden of ontvangen van telegrammen door diplomatieke missies, als zij niet in direct leesbare taal gesteld zijn;
2. het verzenden van „diplomatenpost", die niet aan de censuur is onderworpen en het ontvangen van diplomatenpost zonder censuur;
3. het vertrek uit Engeland van officieele koeriers of diplomatieke of consulaire vertegenwoordigers of van leden van hun officieelen of persoonlijken staf van medewerkers

Voor dezen „in verband met het tweede front" getroffen maatregel is naar verluidt alleen een uitzondering gemaakt voor de diplomaten van de Ver. Staten, de Sovjet-Unie en de Britsche dominions, behalve Eire.

Reuter publiceert een commentaar waarin o. m. gezegd wordt: „Door deze verwonderlijke en onverwachte beslissing is het Vereenigde Koninkrijk aan den vooravond der invasie min of meer volledig van de buitenwereld afgesneden. Engeland is thans één groot militair garnizoen, dat door de censuur en de veiligheidspolitie gebarricadeerd is. Zelfs particuliere brieven, die van het eene deel van Engeland naar het andere verzonden worden, zijn aan de censuur onderworpen.

Nader werd op 19 April gemeld, dat te Londen een nieuwe uitzonderingsbepaling is gepubliceerd. Deze machtigt ambtenaren der politie om te allen tijde wegen af te zetten, ten einde belangrijke militaire transporten door te laten, en geeft iederen soldaat het recht maatregelen te nemen en van geweld gebruik te maken om wegen voor het militaire verkeer schoon te vegen. Een tweede, op grond van de Defensiewet uitgevaardigde verordening beperkt de immuniteit van diplomaten tijdelijk. Volgens deze verordening worden de diplomatieke vertegenwoordigingen, haar staven zoowel als haar huispersoneel beschouwd als iedere andere buitenlander. Naar Reuter uit Dublin meldt, is 18 April de stopzetting bekendgemaakt van het algeheele scheepvaartverkeer tusschen Cork (Zuid-Ierland) en Groot-Brittannië.

(V. b. Bep. maatr. in Engeland 5891 C.)

C. NEDERLAND — N.S.B. - Rede van Mussert te Amsterdam —

Op 18 April heeft Mussert het woord gevoerd op een kringappèl van den kring Amsterdam-Noord der N.S.B. Kringleider Broers schetste in een inleidend woord de moeilijkheden, waarmede de organisatie in dit gebied te kampen heeft. Na het bombardement van het vorige jaar heeft 35 procent van de leden der Beweging in Amsterdam-Noord moeten evacueeren, 28 procent doet dienst bij de Kriegsmarine, de Waffen-SS en het N.S.K.K.

De Leider wees er in zijn toespraak op, dat ondanks de oorlogsmoeilijkheden het contact tusschen hem en de strijdende nationaal-socialisten niet verloren ging. Hij herinnerde aan zijn bezoek op het Blauwe Zand in 1937. Die vijandschap en die haat zijn er niet meer. De oplaag van „Volk en Vaderland" is van 60.000 in 1937 gestegen tot 260.000 in 1944. Wat in 1940 gebeurd is, hadden wij, zoo riep Mussert uit, willen voorkomen. Men vraagt: Waarom zijn de Duitschers hier gekomen? Dat is duidelijker dan ooit: Amerika poogt de neutralen in den oorlog te brengen. Zou onze vroegere regeering, als zij nog hier was en wij waren neutraal, neen durven zeggen en de betrekkingen met Duitschland niet willen verbreken? De Leider stelde vast, dat het bombardement van enkele dienstgebouwen in Den Haag zoo goed als zeker door Nederlanders is uitgevoerd. Tientallen jonge menschen zijn daarbij omgekomen. Men zegt dat dit oorlogsnoodzaak is, maar kunnen die Nederlanders dan niet na zessen komen, in plaats van 's middags om drie uur, terwijl 170 jonge meisjes aan het werk zijn?

— Frontzorgactie te Breda gesloten - Redevoeringen van mr. Zondervan en Mussert —

Te Breda is 23 April de laatste bijeenkomst gehouden van de frontzorgactie. Op deze bijeenkomst hebben Mussert en de commandant der W.A., Zondervan, het woord gevoerd. Mr. Zondervan beschreef het doel en streven van de actie en deelde mede dat er 500 voorstellingen werden gehouden met totaal 300.000 bezoekers. Financieel werd de Frontzorgactie, aldus de spreker, een groot succes, daar een half millioen gulden werd bijeengebracht. Bovendien werden nog 200 voorstellingen georganiseerd voor de kinderen van de frontstrijders en oostlandarbeiders.

Mussert gewaagde in zijn rede o.m. van de oprichting van de stichting voor den Nederlandschen frontstrijder, welke beoogt den strijders, die niet meer kunnen vechten, een behoorlijke plaats in de maatschappij te verzekeren.

(V. b. Frontzorgactie 5640 B.; Mr. Zondervan 5748 A.; Mussert 5921 B)

A. **NEDERLAND — N.S.B. - Maatregelen tot handhaving van orde en discipline; regeling lidmaatschap nevenorganisaties —**

In „Volk en Vaderland" van 21 April werd de onderstaande order van den Leider gepubliceerd:
1. De politieke organisaties en de formaties der Beweging: W.A., ᛋᛋ, Jeugdstorm en de N.S.V.O., kennen uitsluitend de begrippen leden en begunstigers.
2. De gezagdragers der politieke organisatie — blokleiders, buurtleiders, groepsleiders, onder-kringleiders, kringleiders en de districtleiders — kunnen geen lid of begunstiger van een formatie zijn.
3. Niet-leden der Beweging kunnen lid zijn van één der formaties. Teneinde de Beweging tegen indringing van politiek ongewenschte elementen te beschermen, behoeven zij de verklaring „geen bezwaar" van den districtsleider der Beweging in wiens district zij woonachtig zijn.
4. Niet-leden der Beweging kunnen begunstiger zijn van één of van meer formaties. **(V. b. 3853 A.)**

Landwacht - Inval te Dordrecht —

In den nacht van 18 op 19 April heeft de Landwacht te Dordrecht een inval gedaan. Honderden distributiekaarten, honderden levensmiddelenbonnen, tientallen vervalschte persoonsbewijzen en tientallen blanco persoonsbewijzen werden in beslag genomen. Ook een groote hoeveelheid levensmiddelen viel in handen van de Landwacht.
(V. b. Landwacht 5882 A.)

Justitie - Doodvonnis wegens moord —

De Höhere ᛋᛋ- und Polizeiführer maakte 24 April bekend: De Nederlandsche distributieambtenaar Hendrik Romeijn, geboren 1921, wonend in Drunen, is bij vonnis van het ᛋᛋ- und Polizeigericht Den Haag van 27 Maart 1944 wegens moord op den commissaris van politie Van Dijk te Nijmegen, als saboteur ter dood veroordeeld. Het vonnis is voltrokken.
(V. b. Doodvonnissen 5915 A.)

Financiën - Landelijke Hypotheekbank; emissie van 10 millioen gulden 3½% pandbrieven —

24 April — De Landelijke Hypotheekbank te 's-Gravenhage bericht dat zij de inschrijving op ƒ 10.000.000 3½% pandbrieven in stukken van nominaal ƒ 1000 aan toonder tot den koers van 101¾% openstelt.
De Landelijke Hypotheekbank is ontstaan uit de Delflandsche Hypotheekbank. Het arbeidsterrein van de bank zal o.m. liggen op het gebied der wederopbouwhypotheken, terwijl zij zich eveneens belast met de financiering van uit voormalig joodsch bezit stammend onroerend goed en het verleenen van hypotheken ook op kleine panden in de provincie. **(V. b. Land. Hyp. Bank 5771 A)**

Weermacht - Contingent Landstorm beëedigd —

Op 20 April is op een kazerneterrein van ons land een nieuw contingent manschappen van den Landstorm Nederland ter sterkte van bijna 400 vrijwilligers op plechtige wijze beëedigd, ten overstaan van den Rijkscommissaris, Rijksminister Seyss-Inquart en den Leider van het Nederlandsche volk, Mussert, benevens den Höheren ᛋᛋ- und Polizeiführer ᛋᛋ-Obergruppenführer Rauter. Het was voor het eerst, dat bij een dergelijk gebeuren in den Landstorm een geheel uit Nederlanders bestaande eere-compagnie was geformeerd, terwijl ook voor het eerst een eigen muziekcorps van den Landstorm de plechtigheid met muziek opluisterde. **(V. b. Landstorm 5844 A.)**

B. **FINLAND — Vredesonderhandelingen met de Sovjet-Unie gestaakt —**

De plaatsvervangende Sovjet-Russische commissaris van Buitenlandsche Zaken, Wysjinski, heeft, naar radio-Moskou 23 April meedeelt, op een persconferentie een verklaring afgelegd over de Sovjet-Russisch—Finsche betrekkingen. Wysjinski ging uit van het standpunt, dat de Sovjet-voorwaarden voor een wapenstilstand, samengevat in de bekende zes punten, op 1 Maart gepubliceerd zijn. Het antwoord van de Finsche regeering, dat op 8 Maart aan de Sovjet-missie te Stockholm werd overhandigd, is door de Sovjet-regeering als onbevredigend beschouwd. De Finsche regeering is meegedeeld, dat de aan Paasikivi overhandigde voorwaarden in den vorm van zes punten de „minimale en elementairste" voorwaarden waren. De Sovjet-regeering verwacht „binnen een week een positief antwoord". Een overschrijding van dezen termijn zou als een verwerpen van de Sovjet-voorwaarden worden beschouwd. Hierop heeft de Finsche regeering op 17 Maart geantwoord, dat de Sovjet-voorwaarden, die „het bestaan van de geheele natie raken" toch niet van tevoren zonder kennis te hebben van de interpretatie dezer voorwaarden aangenomen konden worden. Dit antwoord noemde Wysjinski „practisch negatief". Op 26 Maart zijn desalniettemin Paasikivi en Enkel te Moskou aangekomen. Op 27 en 28 Maart vonden besprekingen plaats tusschen Paasikivi, Enkel, Molotof en Bekanosof. Bij deze gelegenheid heeft de Sovjet-regeering voorgesteld, dat Finland uiterlijk einde April de betrekkingen met Duitschland zou verbreken en de Duitsche troepen en oorlogsschepen in Finland zou interneeren of de Duitsche troepen en de schepen tot over de grenzen van Finland zou verdrijven. De Sovjet-regeering zou Finland hierbij „met haar troepen hulp kunnen verleenen". Voorts moet Finland de Sovjet- en verbonden krijgsgevangenen en gearresteerde burgers onmiddellijk uitleveren. Vijftig procent van het Finsche leger moet in den loop van Mei gedemobiliseerd worden, terwijl in de maanden Juni en Juli het Finsche leger vervolgens „op vredessterkte" moet worden teruggebracht. Finland moet aan de Sovjet-Unie een schadevergoeding betalen ten bedrage van 600 millioen Amerikaansche dollars, betaalbaar in vijf jaar, door leveranties van goederen. Petsamo en het gebied van Petsamo moeten worden teruggegeven.
Finland heeft in zijn antwoord van 19 April meegedeeld, dat de voorstellen voor een deel reeds om technische redenen niet te verwezenlijken zijn. Zij zouden in belangrijke mate de voorwaarden krachtens welke Finland zijn bestaan als zelfstandige staat zou kunnen voortzetten, ondermijnen en het Finsche volk een last op de schouders leggen, die de grenzen van zijn krachten in aanzienlijke mate overschrijdt. De Sovjet-voorstellen bieden dus geen mogelijkheid voor het herstel van normale betrekkingen met de Sovjet-Unie.
Op 22 April heeft de Sovjet-regeering geantwoord, dat zij dus voor kennisgeving aanneemt, dat „de Finsche regeering in haar antwoord de Sovjet-voorwaarden als basis voor onderhandelingen van de hand wijst en de wapenstilstandsonderhandelingen heeft gestaakt". De tegenwerping van Finland, dat de voorstellen der Sovjet-Unie voor een deel om technische redenen niet te verwezenlijken zijn, beschouwt de Sovjet-Unie als „niet steekhoudend".
Een communiqué over de Finsch—Sovjet-Russische betrekkingen is 23 April te Helsinki gepubliceerd. Het communiqué schetst de notawisseling en de Moskousche besprekingen van Paasikivi en Enkel met Molotof en Dekanosof over de Sovjet-Russische wapenstilstandsvoorwaarden op soortgelijke wijze als Wysjinski ze volgens den Moskouschen zender had voorgesteld. **(V. b. Vredesonderh. 5918 A.)**

C. **TURKIJE — Chroomlevering aan Duitschland gestaakt —**

22 April — Naar aan de „D. Z." uit Berlijn wordt gemeld, heeft de Turksche regeering, na langdurige onderhandelingen te hebben gevoerd, thans haar besluit te kennen gegeven, de leveranties van chroom in het algemeen aan een uitvoerverbod te onderwerpen. **(V. b. 5917 B.)**

D. **ZWEDEN — Afwijzing der geallieerde nota inzake de leveringen aan Duitschland —**

Naar de Zweedsche pers mededeelt zou de Zweedsche regeering op 22 April een afwijzend antwoord hebben verzonden op de nota der Geallieerden met betrekking tot den Zweedschen uitvoer van kogellagers naar Duitschland.
De bijzondere correspondent van de „Daily Sketch" in de Vereenigde Staten schrijft: Zou de Zweedsche regeering het wagen, den eisch der regeering van de Ver. Staten tot stopzetting der leveranties aan Duitschland binnen drie maanden tijds af te wijzen dan zal de Amerikaansche regeering tot strafmaatregelen overgaan. Reeds in de nota heeft de Amerikaansche regeering gedreigd, dat zij in geval van weigering de noodige stappen zal nemen. Deze maatregelen zouden o.a. bestaan in de stopzetting van den uitvoer van belangrijke grondstoffen naar Zweden.
(V. b. Geallieerde nota 5917 B.)

E. **ITALIE (KONINKR.) — Economische onderhandelingen met de Sovjet-Unie —**

Het D.N.B. meldde 20 April uit Milaan: Volgens radio-Bari is te Napels een Sovjet-Russische handelsdelegatie aangekomen, die met Badoglio zal onderhandelen over den uitvoer van levensmiddelen uit Zuid-Italië naar de Sovjet-Unie en over een grootere deelneming van Sovjet-staatskapitaal aan de uitbreiding van bepaalde Zuid-Italiaansche industrieën. De economische besprekingen zullen ook betrekking hebben op de problemen van den tijd na den oorlog. In de eerste plaats wordt gedacht aan het beschikbaar stellen van vrije zones voor de Sovjet-Unie in ten minste één, wellicht ook in twee Zuid-Italiaansche havens.
(V. b. Relat. m. d. Sovjet-Unie 5911 A.)

A. **ITALIE (KONINKR.) — Regeering Badoglio gereorganiseerd —**
Naar den Britschen berichtendienst uit Napels wordt gemeld, zou Badoglio op 17 April aan Victor Emanuel het ontslag van zijn kabinet hebben aangeboden. Deze zou het ontslag van het kabinet hebben aanvaard en Badoglio verzocht hebben een nieuw ministerie te vormen, op breede basis en rekening houdend met de door alle partijen naar voren gebrachte wenschen.
Naar Amerikaansche persbureaux 21 April uit Napels melden, heeft Badoglio een nieuw ministerie gevormd, dat als volgt is samengesteld: Badoglio, minister-president en minister van Buitenlandsche Zaken. Ministers zonder portefeuille: Benedetto Croce, graaf Sforza, Ciulio Rodino. Arangio Ruiz, Justitie. Francesco Cerebona, Landbouw. Eugenio Reale (communist), minister van Economische Zaken, onder wien ook Arbeid, Handel en Levensmiddelendistributie ressorteeren. Rafaele de Carro, Openbare Werken.
(V. b Mutaties Kabinet 5854 G.)

B. **ITALIE (REPUBL.) — Prof. Gentile overleden —**
17 April — Professor Giavanni Gentile, president van de Academie voor Wetenschappen en een leidende figuur op het gebied der fascistische cultuurpolitiek, is te Florence overleden. Professor Gentile, die in 1875 op Sicilië geboren werd, was de belangrijkste tegenvoeter van den liberalen Italiaanschen filosoof Benedette Croco. Hij was de eerste fascistische minister van Onderwijs en leidde in Italië de groote school-hervorming in de jaren 1922-'25.

Maatregelen tot versterking der nationale verdediging —
20 April — Op voorstel van den minister van Oorlog heeft de ministerraad een wetsdecreet aangenomen, dat voorziet in de doodstraf voor alle militaire en burgerlijke personen, die in den een of anderen vorm deelnemen aan acties van partisanen. In een ander door den ministerraad vastgesteld decreet worden bedrijfsleiders van industrieele ondernemingen, die bij het gebruik van grondstoffen de voor het nationale belang noodzakelijke discipline niet in acht nemen, gestraft met een boete tot een maximum van één millioen lire. Voorts besloot de ministerraad over te gaan tot de vorming van een vrouwelijken hulpdienst, die voor de fascistische partij zal worden opgericht en vervolgens door de Italiaansche weermacht zal worden overgenomen en geleid. Voorts heeft de ministerraad besloten de vermogens van in het buitenland wonende Italianen, die gekant zijn tegen den fascistisch-republikeinschen staat te confiskeeren.

Boodschap der Iersche regeering aan Duitschland inzake de veiligheid van Rome —
De Iersche regeering heeft de Duitsche Rijksregeering op 20 Maart een boodschap van den Ierschen minister-president De Valera laten overhandigen, waarin deze het militair ontzien van de stad Rome bepleit.
De Rijksregeering heeft de Iersche regeering geantwoord met een nota, die op 18 April door den staatssecretaris van het ministerie van Buitenlandsche Zaken aan den Ierschen zaakgelastigde is overhandigd. In deze nota wordt o.m. gezegd: Als de boodschap van den heer minister-president De Valera uitgaat van de bewering, dat door de oorlogvoerende partijen geenerlei maatregelen zijn genomen voor de veiligheid van de stad Rome, dan is dat, wat Duitschland betreft, geenszins in overeenstemming met de feiten. De Rijksregeering heeft veeleer haar dringenden wensch, de onvervangbare kunstschatten en monumenten der open stad Rome voor de beschaafde wereld te behouden, sedert langen tijd door verstrekkende maatregelen in de daad omgezet, die tot een volledige demilitariseering van Rome hebben geleid en waardoor aan het Engelsche en Amerikaansche opperbevel elk voorwendsel is ontnomen, woonhuizen en kerken, monumentale bouwwerken en ziekenhuizen willekeurig te vernielen en honderden vrouwen, kinderen en ouden van dagen te dooden. **(V. b. Positie Rome 5651 C.)**

Justitie - Bastianini bij verstek terdoodveroordeeld —
19 April — Bastianini, die vroeger Italiaansch ambassadeur in Warschau en Londen is geweest en door den krijgsraad te Verona ter dood is veroordeeld, is naar Zwitserland gevlucht.

— Scorza vrijgesproken —
22 April — Scorza, de voormalige secretaris-generaal van de fascistische partij, die er van beschuldigd werd na de arrestatie van den Duce niet de noodige maatregelen te hebben genomen voor een algemeene mobilisatie van de fascistische partij tegen Badoglio, is te Milaan vrijgesproken.
(V. b. Besluiten ministerr. 5757 E.; Processen 5838 B.; Scorza 5513 F.)

C. **INDIE — Onafhankelijkheidsliga - Regeering van het Vrije Indië overgebracht naar Voor-Indië —**
23 April — Soebhas Chandra Bose heeft aangekondigd, dat de regeering van het Vrije Indië weldra naar een groote plaats in Voor-Indië zal worden overgebracht. De leden der regeering zijn reeds daarheen op weg. Er bestaat reeds een plan voor het bestuur van de bevrijde gebieden.
(V. b. Onafh. Liga 5723 B.)

D. **DUITSCHLAND — N.S.D.A.P. - Gouwleider Wagner overleden - Paul Giesler benoemd —**
Op 14 April is te München de eerste gouwleider van de gouw München Oberbayern, Adolf Wagner, overleden. De Führer heeft 17 April met de Reichsleiter, rijksministers, gouwleiders en generaals der weermacht deelgenomen aan de rouwplechtigheid. Rijksminister dr. Goebbels sprak een herdenkingsrede uit.
Tot opvolger van den overledene benoemde de Führer Paul Giesler, welke tevens tot minister-president van Beieren werd benoemd.

Arbeidsinzet - Beperking van het reizen van buitenlandsche arbeiders —
Sedert 15 April hebben buitenlandsche arbeiders voor een reis binnen het Duitsche Rijksgebied een reisvergunning noodig, aldus bericht de N.R.C. Deze reisvergunningen worden echter door den bedrijfsleider alleen in dringende gevallen verstrekt. Buitenlandsche arbeidskrachten, die thans in treinen worden aangetroffen zonder deze vergunning, loopen groot gevaar onder verdenking het arbeidscontract te hebben gebroken te worden gearresteerd.
(V. b. Maatr. t. a. v. buitenl. arb. 5873 A.; Arbeidsinzet 5884 B.)

Weermacht - Mutaties: Generaloberst Model bevorderd tot veldmaarschalk; Graaf Strachwitz onderscheiden met de briljanten van het Ridderkruis —
Met ingang van 1 Maart 1944 heeft de Führer den Generaloberst Model tot generaal-veldmaarschalk bevorderd; den generaal der bergtroepen Schörner tot Generaloberst.
Met ingang van 20 April 1944: den generaal der pantsertroepen Harpe tot Generaloberst; den generaal der pantsertroepen Hube tot Generaloberst; den generaal der infanterie Rendulic tot Generaloberst.
Voorts verleende de Führer op 19 April het Eikenloof met de Zwaarden en Briljanten bij het Ridderkruis van het IJzeren Kruis aan Oberst Hyazinth Graf Strachwitz, als 11den soldaat van de Duitsche Weermacht. Ook generaloberst Hans Hube, die in den eersten wereldoorlog een zijner armen verloor en in den tweeden wereldoorlog als opperbevelhebber van een armee zeer belangrijke prestaties verrichtte, ontving deze onderscheiding. **(V. b. Mutaties 5660 B.)**

E. **HONGARIJE — Weermacht - Mutatie legerleiding**
20 April — De rijksbestuurder heeft den bevelhebber van het tweede legercorps uit Stuhlweissenburg, Vitez Edlen Johann von Vörös, benoemd tot chef van den Hongaarschen generalen Honvedstaf. Zijn voorganger, generaal Vitez Franz Szombathelyi, is op eigen verzoek van zijn functie ontheven.
(V. b. Mutatie 4825 C.)

Justitie - Amnestie voor politieke misdrijven —
23 April — De Rijksregent heeft een algemeene politieke amnestie afgekondigd. Dientengevolge komen alle voor de publicatie van het amnestiebesluit gepleegde politieke strafbare handelingen, die in verband met nationale opvattingen of een nationaal streven zijn begaan voor amnestie in aanmerking, uitgezonderd hoogverraad en dynamietaanslagen.
(V. b. Maatr. reg. Stojay 5910 D.)

F. **NEDERLAND — Arbeidsinzet - Maatregelen tegen ongeoorloofd verzuim —**
Ter bestrijding van ongeoorloofd verzuim heeft de gemachtigde voor den Arbeid, blijkens de Ned. Staatscourant van 17 April, zijn overwerkbeschikking aangevuld met een bepaling, dat arbeidstijd, verloren gegaan door ongeoorloofd verzuim, bij de berekening van het normale maximum aantal uren per week, niet in aanmerking mag worden genomen. In gevallen waarin overwerk moet worden betaald, d.i. meestal slechts dan, wanneer de werktijd meer dan 48 uren per week bedraagt, mag dus bij de beantwoording van de vraag hoelang er overwerk verricht is, de door ongeoorloofd verzuim verloren gegane arbeidstijd, niet als arbeidstijd worden beschouwd. Eerst, wanneer de verzuimde uren zijn ingehaald en het aantal van 48 uren per week is bereikt, beginnen de overuren te tellen.
(V. b. Boetenstelsel 5633 A.; Arbeidsvoorw. 5898 A.)

A. **NEDERLAND — Onderwijs - Prof. J. Hessing overleden —**

19 April — Prof. J. Hessing, bijzonder hoogleeraar vanwege het Bollandgenootschap voor Zuivere Rede, is in den ouderdom van 70 jaar overleden.
Met prof. Hessing is een merkwaardig geleerde heengegaan. Schoolsche opleiding had hij weinig genoten — hij volgde slechts de lagere school en een instituut „met middelbare bevoegdheid" — maar wat hem in dit opzicht ontbrak, werd rijkelijk vergoed door de kennis die hij zich door zelfstudie had weten eigen te maken. Om zijn talenkennis was hij vermaard: de moderne talen, Latijn, Grieksch, Hebreeuwsch en Sanskriet leerde hij, met weinig hulp, zichzelf, ten einde de groote denkers der oudheid te kunnen bestudeeren. Hij beoefende bovendien verscheidene vakken: natuurwetenschap, biologie, hoogere wiskunde en kunstgeschiedenis. Vóór alles was prof. Hessing echter philosoof, hoewel hem pas op lateren leeftijd gegeven werd een werkkring te verwerven op het gebied, waarop zijn talenten het meest schitterden. Jarenlang was hij plantkundige aan de Landbouwhoogeschool te Wageningen en eerst in 1932 werd hij geroepen tot het ambt van bijzonder hoogleeraar aan de Leidsche universiteit vanwege het Bolland-Genootschap om onderwijs te geven in de Hegelsche philosophie.

Volk en Bodem - Toenemend aantal windmolens —

18 April — Op den onlangs gehouden „molendag", van de vereeniging van „De Hollandsche Molen" werd o.m. medegedeeld, dat in het jaar 1943 67 windmolens, die gedeeltelijk al jaren werkloos en verwaarloosd waren, weer in gebruik werden genomen. Voorts werd besloten in de nieuw gewonnen gebieden van de voormalige Zuiderzee een aantal molens te plaatsen. **(V. b. Molens 5263)**

Arbeidsfront - Tentoonstelling - Overzicht werkzaamheden —

Te Haarlem werd op 15 April een tentoonstelling geopend van het Nederl. Arbeidsfront. Deze is bedoeld om een overzicht te geven van de organisatie van het Arbeidsfront en zal, nadat zij op 23 April te Haarlem gesloten wordt, ook in een aantal andere plaatsen van ons land te zien zijn. In zijn openingswoord verklaarde de heer Piersma, provinciaal leider van het N.A.F. in Noord-Holland, o.a. dat er reeds 7000 sociaal-voormannen in de bedrijven staan. Vreugde en Arbeid organiseerde niet minder dan 1100 voorstellingen en 5 huisvlijttentoonstellingen. Ruim 160.000 personen namen aan de zwemcursussen deel, in de vacantieoorden werden 150.000 overnachtingen geteld en de bedrijfsvergaderingen werden door 280.000 bezoekers bijgewoond.
(V. b. Arbeidsfront 5898 A.)

B. **VATICAAN — Bevolking verdrievoudigd —**

14 April — Het aantal inwoners van Vaticaanstad is sinds het begin van den oorlog verdrievoudigd, aldus de Deutsche Ztg. i. d. Niederl. Vroeger woonden er 627 personen, geestelijken en leeken; thans 2000. Velen van de nieuwe bewoners zijn geestelijken, die uit Zuid-Italië gevlucht zijn. Ook de bevolking van de exterritoriale gebieden van het Vaticaan heeft zich uitgebreid; zij bedraagt 6000 tegen 2000 vroeger.
(V. b. Vaticaan 5839 C.)

C. **IJSLAND — Nota van de Deensche regeering —**

17 April — Het D.N.B. meldt uit Kopenhagen: Denemarken acht de overeenkomst met IJsland van 1918, zoolang de bepalingen van deze overeenkomst, waaronder ook die met betrekking tot de rechtsgelijkheid van de IJslanders in Denemarken, niet door een nieuwe Deensche wet worden gewijzigd of opgeheven, nog steeds van kracht. Dit is het standpunt, dat het Deensche ministerie van Buitenlandsche Zaken in een aan den IJslandschen zaakgelastigde te Kopenhagen overhandigde en thans gepubliceerde nota van 11 April, inneemt. Deze nota is een gevolg van de door den IJslandschen zaakgelastigde aan het Deensche ministerie overhandigde drie mededeelingen over de besluiten van het IJslandsche Alting ten aanzien van de opheffing van de overeenkomst met Denemarken.
(V. b. Opheffing overeenk. m. Denem. 5814 D.)

D. **VER. STATEN — Leen- en pachtwet een jaar verlengd —**

19 April — Naar de Britsche berichtendienst meldt, heeft het Amerikaansche Huis van Afgevaardigden de bevoegdheid van president Roosevelt tot het sluiten van verdragen in het kader van de Leen- en Pachtwet, welke bevoegdheid op 30 Juni afloopt, met 334 tegen 21 stemmen met een jaar verlengd.
Aan „De Telegraaf" ontleenen wij, dat het totaal der leveranties krachtens deze wet thans op circa $ 20 milliard kan worden geschat, waarvan ongeveer 50% oorlogsmateriaal, 21% metalen en machines, 14% levensmiddelen en 15% diensten. **(V. b. 5893 C.)**

E. **RELIGIE — Encycliek „Orientalis ecclesiae decus" van paus Pius XII —**

Paus Pius XII heeft zich in een op Paaschmaandag (10 April) gedateerde encycliek, „Orientalis ecclesiae decus", die hij, naar van Vaticaansche zijde verluidt, heeft opgesteld naar aanleiding van den dood, 1500 jaar geleden, van den Slaven-apostel Cyrill, gericht tot de Oostersche Kerk. Hij roept haar in deze encycliek op, terug te keeren tot de eenheid der kerk. De Paus stelt voor, een dag te wijden aan de Oostersche Kerk en verhoogde aandacht te schenken aan den terugkeer der afgedwaalde broeders der Oostersche Kerk. **(V. b. Encycliek 5603 G.; Paus Pius XII 5871 I.)**

F. **NOORWEGEN — Ontploffingsramp te Bergen —**

24 April — Norsk Telegrambyraa meldt, dat zich in de stad Bergen een explosie heeft voorgedaan, waardoor onder de Noorsche burgerbevolking ca. 200 dooden en 2000 gewonden te betreuren zijn. De explosie werd gevolgd door een zwaren brand, waaraan waardevolle cultuurmonumenten ten prooi zijn gevallen, zooals de uit de 13e eeuw dateerende Haakons-hal en de uit den tijd der Hanze dateerende „Tyske Brygga" (Duitsche brug).

G. **ENGELAND — Anti-stakingsmaatregelen - Loonovereenkomst in de mijnen —**

20 April — De Engelsche regeering kan krachtens de haar verleende nieuwe volmachten tot het tegengaan van stakingen voortaan iedere stakingsactie bestraffen met dwangarbeid tot vijf jaar, hooge geldboeten of met beide, aldus meldt Reuter.
Naar de Britsche berichtendienst meldt, zijn 20 April de bepalingen van een loonovereenkomst voor den duur van vier jaar voor de Engelsche mijnindustrie definitief door het ministerie vastgesteld. **(V. b. Stakingen 5910 A.)**

Financiën - Britsch-Amerikaansche valutaovereenkomst —

De Britsche Kanselier voor de Schatkist, Sir John Anderson, heeft op 21 April in het Engelsche Lagerhuis medegedeeld, dat als resultaat der valuta-onderhandelingen tusschen Engelsche en Noord-Amerikaansche financieele deskundigen een overeenkomst was bereikt in zake valutamaatregelen na den oorlog, welke overeenkomst tevens de grondbeginselen bevat voor het oprichten van een internationaal valutafonds.
Naar S.P.T. nader meldt, is te Londen en Washington in den nacht van 21 op 22 April officieel gemeld, dat de Amerikaansche en de Britsche regeeringen hebben besloten tot de oprichting van een gemeenschappelijk stabilisatiefonds voor na den oorlog. De Amerikanen hebben daarbij hun zin doorgezet, wat de basis der valuta betreft: alle valuta's zullen volgens dit plan namelijk weer aan het goud worden gekoppeld. Volgens dit plan zal een fonds ten bedrage van acht tot tien milliard dollar worden gevormd, waaraan ook de verbonden staten hun aandeel kunnen bijdragen. Iedere deelnemende staat moet minstens 25 procent van het bedrag zijner deelneming in goud betalen. Wanneer dit vlak na den oorlog om technische redenen niet mogelijk zou zijn, zal dit deel tot 10 procent worden teruggebracht. De rest kan in deviezen worden gestort. De Vereenigde Staten zullen hun aandeel uitsluitend in goud betalen. De stemkracht zal evenredig zijn met het in het fonds gestorte aandeel.
Naar verder wordt vernomen, zal later, wanneer alle aanvankelijk nog niet deelnemende, landen eveneens tot het fonds zullen zijn toegetreden, het kapitaal van het fonds verhoogd kunnen worden tot $ 10 milliard. De quota, waarmede de afzonderlijke landen aan het kapitaal van het fonds zullen deelnemen, bedragen $ 2½ à 2.7 milliard voor de Vereenigde Staten, $ 1.25 milliard voor Engeland en bijna $ 1 milliard voor de Sovjet-Unie. Ieder lid van 't fonds moet een gedeelte van zijn quotum in goud storten, nl. òf 25% van het quotum òf 10% van de goudreserves resp. deviezenvoorraden, al naar gelang welke berekening het kleinste bedrag oplevert. **(V. b. Intern. valutapl. 5491 D.)**

DE WERELDOORLOG

A. **DUITSCHLAND — Bolsjewistische aanvallen aan den beneden-Dnjestr hervat; alle aanvallen afgeslagen - Doorbraakpogingen in het gebied van Jassy verijdeld - Duitsche terreinwinst bij Kowel - Luchtaanvallen op Hamm, Koblenz, Dusseldorf, Brunswijk, Weenen, Mannheim, Boekarest, Friedrichshafen, Karlsruhe, Essen, Schweinfurt, München, alsmede op Bristol en havens en scheepsconcentraties aan de Engelsche kust —**

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Führer, 23 April — In het gebied van Sebastopol, aan den benedenloop van den Dnjestr, en in de Boekowina kwam het slechts tot plaatselijke gevechten. Tusschen de Karpathen en den bovenloop van den Dnjestr wierpen Duitsche en Hongaarsche troepen de bolsjewisten verder terug. Ten Zuidwesten van Narwa maakten onze aanvallen nieuwe vorderingen.
24 April — In het gebied van Sebastopol vielen de Sovjets met sterke strijdkrachten aan. De Duitsche troepen behaalden een volledig afweersucces. Tusschen de Karpathen en den bovenloop van den Dnjestr bleef de aanval der Duitsche en Hongaarsche troepen terrein winnen.
25 April — In het gebied van Sebastopol heeft de vijand zijn aanvallen voortgezet. Zij mislukten. Tusschen de Karpathen en den bovenloop van den Dnjestr hebben Duitsche en Hongaarsche troepen tegenaanvallen afgeslagen. Ten Zuidwesten van Kowel werd de kern eener bolsjewistische divisie cavalerie ingesloten en vernietigd.
26 April — Aan den benedenloop van den Dnjestr gingen de bolsjewieken over een breed front tot den aanval over. De Duitsche troepen behaalden in zware gevechten een volledig afweersucces. Plaatselijke penetraties werden opgevangen of door tegenaanvallen gezuiverd.
27 April — Aan den beneden-Dnjestr hebben de bolsjewisten hun aanvallen voortgezet. Alle doorbraakpogingen zijn met groote verliezen afgeslagen. Ten Noorden van Jassy zijn de Sovjets met sterke strijdkrachten tot den aanval overgegaan. De aanvallen mislukten. Plaatselijke penetraties werden afgegrendeld.
28 April — Aan den beneden-Dnjestr heeft de vijand tevergeefs beproefd zijn bruggenhoofden uit te breiden. Ten Noorden van Jassy zijn doorbraakpogingen van vijandelijke strijdkrachten verijdeld. Ten Zuidwesten van Kowel zijn Duitsche troepen door de vijandelijke stellingen heen gebroken en hebben de Sovjets in den Turja-sector teruggeworpen.

LUCHTOORLOG —

23 April — Amerikaansche bommenwerpers vielen 22 April West-Duitschland aan. Vooral in Hamm en Koblenz ontstonden schade. 37 Amerikaansche vliegtuigen werden vernietigd. Britsche bommenwerpers ondernamen in den afgeloopen nacht aanvallen op steden in West- en Midden-Duitschland. Vooral in Dusseldorf en Brunswijk ontstonden schade en verliezen onder de bevolking. Luchtverdedigingsstrijdkrachten vernietigden 76 Britsche bommenwerpers.
24 April — Amerikaansche bommenwerpers vielen op 23 April Weenen aan. Vooral in Wiener-Neustadt ontstonden schade en verliezen. 31 vijandelijke vliegtuigen werden vernietigd. In den afgeloopen nacht waren aanvallen van Britsche bommenwerpers gericht op het Oostzeegebied en op Mannheim. Zes vijandelijke vliegtuigen werden neergeschoten. Sterke eskaders zware Duitsche gevechtsvliegtuigen ondernamen in den afgeloopen nacht een geconcentreerden aanval op Bristol, die uitgebreide branden en groote verwoestingen tengevolge had.
25 April — Amerikaansche bommenwerpers hebben aanvallen gericht op Boekarest. Duitsche en Roemeensche luchtverdedigingsstrijdkrachten vernietigden 25 vijandelijke vliegtuigen. Bij den afweer van aanvallen op München en Friedrichshafen werden 97 Amerikaansche vliegtuigen neergeschoten. Britsche bommenwerpers ondernamen in den afgeloopen nacht met schending van Zwitsersch rechtsgebied een zwaren aanval op München. Er ontstonden schade in de woonwijken en verliezen onder de bevolking. Onvervangbare cultuurmonumenten vielen aan de vijandelijke terreur ten prooi. Hiertoe behooren o.a. de oude pinacotheek, de Bonifaciusbasiliek, de Tonhalle, de Odeon-concertzaal, het Wittelsbach-paleis, de Academie voor Beeldende Kunsten, de Academie voor Toonkunst, de Beiersche staatsbibliotheek. Ook de steden Karlsruhe en Mannheim waren het doel van Britsche aanvallen. 45 Britsche bommenwerpers werden neergeschoten.
26 April — Duitsche formaties zware gevechtsvliegtuigen vielen in den afgeloopen nacht concentraties in de havens van de Engelsche Zuidoostkust met goede uitwerking aan.
27 April — Formaties Britsche bommenwerpers deden aanvallen op het Roergebied en Zuidwest-Duitschland. Er ontstond ten deele aanmerkelijke schade, vooral in Essen en Schweinfurt. Luchtstrijdkrachten vernietigden 41 viermotorige terreurbommenwerpers. Formaties zware Duitsche gevechtsvliegtuigen hebben in den afgeloopen nacht de aanvallen op scheepsconcentraties aan de Engelsche Zuidkust met goede uitwerking voortgezet.
In Duitsche militaire kringen vestigt men de aandacht op de Duitsche afweersuccessen. Tot en met 25 April vernietigde de Duitsche luchtafweer 1264 Engelsche, resp. Amerikaansche oorlogsvliegtuigen, een getal, dat in meer dan een opzicht belangwekkend is. Aangenomen wordt, dat de Anglo-Amerikanen ongeveer 10.000 man vliegend personeel verloren hebben, ongeacht de z.g. stille verliezen.
28 April — Formaties Britsche bommenwerpers hebben aanvallen ondernomen op West- en Zuidwest-Duitschland, in het bijzonder op Friedrichshafen. Er ontstond schade; 47 viermotorige bommenwerpers werden neergeschoten. Snelle Duitsche gevechtsvliegtuigen hebben in den afgeloopen nacht doelen in Oost-Engeland en formaties zware gevechtsvliegtuigen scheepsconcentraties en andere in militair opzicht belangrijke doelen in de nabijheid van de Zuidwestkust van Engeland met goede uitwerking aangevallen.

ZUIDELIJK FRONT —

24 April — Aan het landingshoofd van Nettuno werd een aanval van den vijand ten Zuidoosten van Aprilia uiteengeslagen. Aan de Adriatische kust drongen stoottroepen de vijandelijke stellingen binnen, vernietigden verscheiden steunpunten en brachten den vijand verliezen toe.
25 April — Aan het landingshoofd van Nettuno werd een verloren gegaan steunpunt herwonnen. Aan het Noordelijke front van het bruggenhoofd werden aanvallen van den vijand afgeslagen.

ZEE-OORLOG —

28 April — Duitsche motortorpedobooten hebben zonder eigen verliezen den 28sten April bij de Engelsche Zuidkust uit een Britsch konvooi drie schepen met een totalen inhoud van 9100 B.R.T. tot zinken gebracht.

(V. b. Krijgsverr. 5920 A)

B. **JAPAN — Krijgsverrichtingen - Paletwa veroverd —**

Domei meldt, dat Japansche troepen in samenwerking met het nationale Voor-Indische leger op 20 April Paletwa, een der belangrijkste vijandelijke steunpunten in het Kaladandal, hebben genomen. Hiermede is de strijd van de Japansche troepen tegen de Britsche divisies in den Zuidelijken sector van het Birma-front in zijn eindstadium gekomen. De Japansche eenheden hebben de Britsch-Indische zevende divisie in de pan gehakt, en eveneens de vijfde divisie verslagen. Met de inneming van Paletwa is thans het lot van deze twee divisies, alsook van de 26e Britsch-Indische divisie, definitief bezegeld.

Geallieerde landingen op Nieuw-Guinea —

Het Japansche hoofdkwartier maakt bekend: Onder krachtige dekking is de vijand op 22 April begonnen met landingen in de nabijheid van Hollandia en Aitape op Nieuw-Guinea. De vijand heeft zijn strijdkrachten sindsdien versterkt. Japansche landtroepen en luchtstrijdkrachten in het gebied van deze beide punten leverden strijd met den vijand en zijn op het oogenblik met hem in gevechten gewikkeld. De verdedigers van Hollandia (op Nederl. Ind. gebied) hebben de stad en haar omgeving ontruimd. De Amerikaansche landingstroepen uit de Humboldt- en de Tanamerahbaai hebben contact met elkaar gekregen op den autoweg, die achter Hollandia omloopt, en beide punten, welke ongeveer 40 km. van elkaar verwijderd liggen, verbindt.

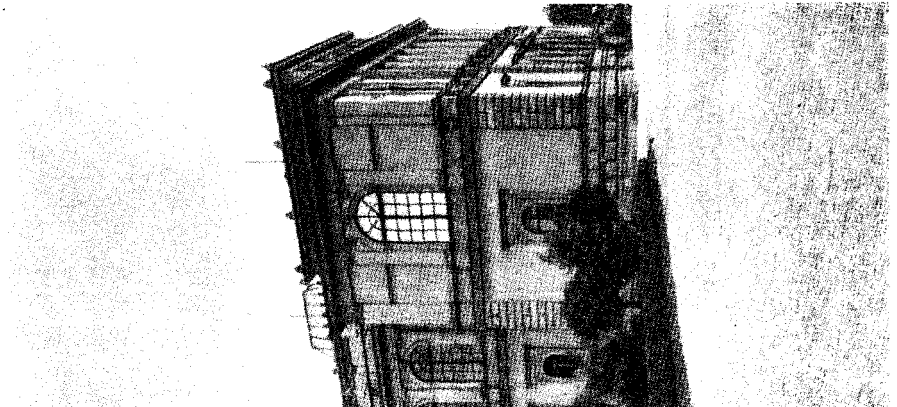
De strijd in China —

In de provincie Honan hebben Japansche troepen den 18den April in het gebied van Tsjoengmao ten Westen van Kaifeng, de Gele Rivier overschreden. De Japanners bereikten 25 April een punt aan den spoorweg halverwege Tsjengtsjau en Lojang.

(V. b. Krijgsverr. 5920 B)

De tengevolge van een Amerikaanschen luchtaanval verwoeste pinacotheek te München.

(foto Archief Arbeiderspers)

Ter gelegenheid van den 55sten verjaardag van den Führer werd door de N.S.B. en N.S.D.A.P. te Nijmegen een vergadering belegd, alwaar o.a. door den Leider werd gesproken.

(foto Arbeidsber. N.S.D.A.P./Stapel)

DE WERELDOORLOG IN DATA

RECAPITULATIE VAN 1 DECEMBER - 31 DECEMBER 1942

1 Dec. — Alaskastraat (2700 km lang) voor verkeer opengesteld. Alle oorsprongwaren uit bezette gebieden zijn voor Duitsche Rijk tolvrij met uitzondering van wijn, tabak en minerale oliën. Bolsjew. aanvallen ten N. van Toeapse, Terek, tusschen Wolga en Don en Z.W. van Kalinin en Toropez. Plaatselijke activiteit Cyrenaica. In November 166 geall. schepen met 1.035.200 brt. tot zinken gebracht. William Beveridge dient plan ter uitbanning van de armoede in Engeland in. Opheffing expressebestelling in Nederland. Nederlanders wegens verboden wapenbezit terechtgesteld. Saboteerende boeren kunnen uit bedrijf worden gezet. Voorrangskaarten N.V.D. ingevoerd. Serviesgoed en metalen keukengerei onder distributie.
2 Dec. — Duitsche tegenaanvallen in Tunis. Rede van Mussolini over oorlogstoestand en verdediging tegen aanvallen van Churchill. Darlan noemt zich staatschef over Fransch-Afrika; protest van De Gaulle. Eden over samenwerking met Sovjet-Unie en over wapenmonopolie der vier groote mogendheden.
3 Dec. — Rede van Roosevelt voor internat. studentencongres in Washington over vier vrijheden van Atlantic-Charter. Eden in Lagerhuis deelt mee, dat hij zich door verklaring van Darlan niet gebonden acht. Eisenhower uit zijn tevredenheid over Darlan. Knox deelt mee, dat U.S.A. 200 millioen dollar per dag aan oorlogskosten uitgeven. Cranborne over zelfstandigheidsstreven der Britsche koloniën (Dominions).
4 Dec. — Bolsj. aanvallen ook in O. Kaukasus. Hevige gevechten in Tunis. Groote aanval op Napels. Officieele nota der U.S.A. distanciëert zich van Darlan en erkent als militair chef in N. Afrika enkel Eisenhower. Liberia verleent bij verdrag Ver. Staten recht voor duur oorlog militaire maatregelen in het land te treffen; verzoekt toetreding tot Atlantic-Charter. Ondersteuningswet voor groote families en vrijgezellenbelasting in Boelgarije ingevoerd. Nieuwe lichting N.A.D. opgekomen.
5 Dec. — Rede van Dr. Goebbels in Berlijnsch Sportpaleis. Fransche ministerraad over demobilisatie van Fransche leger. Churchill waarschuwt in Bradford tegen optimisme.
6 Dec. — Bolsj. aanvallen houden aan. Duitsche vorderingen in Tunis. V.S. maken verlieslijst over Pearl Harbour bekend (slag van 7 Dec. 1941). Roosevelt belast Claude Wickard met totaalcontrôle der levensmiddelenvoorziening in V. S. Finsche staatspresident Ryti over strijd tegen Sovjet-Unie; oproep van Mannerheim. Italiaansch-Roemeensch handelsverdrag gesloten. Felle aanvallen van De Gaulle op Darlan. Hevige luchtaanval op Eindhoven.
7 Dec. — Nieuwe bolsj. aanvallen bij Wolga en Don. Verhoogde activiteit in Cyrenaica. Aanslag op v. Papen in Turkije wordt voor hoogste gerechtshof berecht. Vrouwelijke conductrices op gemeentetrams in Nederland.
8 Dec. — De op 25 Nov. begonnen hevige afweerslag tegen bolsj. offensief over geheele Oostfront duurt nog voort. Franco over Europeesche belangen van Spanje; veroordeelt liberalisme en communisme. Jodenwetten ook in onbezette Fransche gebied. Nieuwe president der Republikeinen in V. S., Harrison Spangler, voorspelt zege van zijn partij bij komende verkiezingen. Volksongevalverzekering in Duitschland ingevoerd. Boodschap van Churchill aan Roosevelt over verjaardag oorlogsdeelname der V.S. Boodschap van Churchill aan bevolking in Pacific-gebieden. Volgens officieele bekendmaking bedragen verliezen der V. S. sedert 8 Dec. 1941 58.307 dooden, vermisten of gevangenen. Catroux desavoueert Darlan. V. S. krijgen steunpunten in Dakar en Fransch W. Afrika.
9 Dec. — Duitsche tegenaanvallen a. Oostfront. 15 Geall. schepen met 108.000 brt. tot zinken gebracht. Tojo en Tani over Japans aandeel in oorlog. Verkiezingen voor Opperste Sovjet een jaar uitgesteld. Cordell Hull erkent verdienste van verraad van Darlan, doch acht hem niet geschikten man om Vrije Frankrijk te leiden. Ned. episcopaat laat afwijzend standpunt t.a.v. Ned. Arbeidsdienst varen.
10 Dec. — Japanners wijzigen namen der Insulinde-gebieden en steden. Generaal Zeitzler i.p.v. Halder chef van generalen staf van Duitsche leger. Roosevelt bevestigt andermaal, dat positie van Darlan slechts van voorbijgaanden aard is. Eden spreekt in geheime zitting van Lagerhuis over Darlan. Geen Nederlandsch of Engelsch meer in telefoonverkeer in Insulinde. Leider Mussert door den Führer ontvangen.
11 Dec. — Telegramwisseling over verjaardag v. militair bondgenootschap tusschen Duitschland, Japan en Italië. Bijeenkomst over civiele luchtverdediging o.l.v. Rijksminister Frick in Berlijn. Roosevelt benoemt W. Philips tot gezant in Br. Indië. Duitsche krijgsgevangenen in Engeland en Canada van kneveling bevrijd. Geallieerden bezetten Gona op N. Guinea.
12 Dec. — Nieuwe bolsj. aanvallen bij Rsjew; afweer in Cyrenaica; aanvallen in Tunis. Roosevelt geeft rekenschap over verrichtingen van Pacht- en Leenwet.
13 Dec. — Rijkscommissaris, Rijksminister Seyss Inquart maakt in Amsterdam op viering elfjarig bestaan der N.S.B. inschakeling der N.S.B. in bestuursapparaat bekend; Mussert Leider Ned. Volk. Laval stelt Fransche pers in kennis met brief van Pétain aan Führer; Laval kondigt zuivering van bestuur aan en scherpere maatregelen tegen Joden; lot van Frankrijk is aan zege van Duitschland gebonden. Stimson over Darlans positie en toestand in N.-Afrika. Japansch offensief in Yoennan en Burma begint.
14 Dec. — Vele luchtgevechten in Tunis en Cyrenaica. Fransch-Guyana gaat tot Geallieerden over. Turksch premier Saradzogloe verklaart in interview, dat Turkije over liberalistisch systeem teleurgesteld is en besloten heeft streng regiem van autoritaire zelfverdediging toe te passen. Abessinië verklaart Duitschland, Italië en Japan den oorlog. Eerste boerderij in N.O. polder betrokken. Verordening over fabricage van films in Nederland.
15 Dec. — Nieuwe doorbraakpogingen der bolsjewisten. Britsche aanvallen in Cyrenaica. Bestuur Fransch Indo-China maakt bekend, dat het zijn verplichtingen t.a.v. Vichy zal nakomen. Dr. Ganzenmüller spreekt op Hogeschoolweek in München over „Verandering in Europeesch verkeerswezen". Bestuur van Madagascar aan De Gaulle toegewezen. Dr. Rothenberger over vorming van nat. soc. rechtspraak in Frankfort. Telegraafverkeer met België hersteld.
16 Dec. — Bolsj. doorbraakpogingen in tegenaanvallen afgeslagen. Britten vallen opnieuw in Cyrenaica aan. Overeenkomst Duitschland-Italië over intensiveering der oorlogsindustrie. Britsche productieminister Lyttleton geeft na bezoek aan V.S. overzicht over oorlogsproductie der Geallieerden in Lagerhuis. Goedewaagenprijs in Den Haag uitgereikt.
17 Dec. — Astroepen trekken zich in Cyrenaica terug. Cello bondspresident van Zwitserland. Britsche sabotagetroep bij Bordeaux vernietigd. President Batista van Cuba verklaart na bezoek aan Washington, dat geallieerde invasie in Spanje situatie aanmerkelijk verbeteren zou. Darlan deelt mee, dat hij geen na-oorlogsplannen heeft en zich dan als ambteloos burger wil terugtrekken. In Nederland regeling der sociale verzorging van oorlogsvrijwilligers. Registratie en requisitiebesluit van goederen. Regeling arbeidsovereenkomsten v. stilgelegde bedrijven; wijziging kieswet. Butaan, propaan, appelen en zuidvruchten distributiegoederen. Positieverbetering voor onderwijzers.
18 Dec. — Duitsche tegenaanvallen Oostfront. Verder terugtrekken Astroepen in Lybië. Nieuw Duitsch-Zweedsch handelsverdrag. Spaansch minister van Buitenl. Zaken Jordana in Lissabon. V.S. Prijscommissaris Henderson treedt af. Bedrijfsrust tusschen Kerstmis en Nieuwjaar in Nederland afgekondigd.
19 Dec. — Hernieuwde bolsj. aanvallen afgeslagen. Ciano en Laval bij den Führer. Australië heft, na herstel diplom. betrekkingen met Sovjet-Unie, verbod der communistische partij op. Reorganisatie der Nederl. politie; centralisatie der leiding en werkzaamheid.
20 Dec. — Duitsche tegenaanvallen Oostfront. Fascistische partij in Italië totaal gemobiliseerd. Spanje en Portugal vormen een gemeenschappelijk Iberisch bloc. Bijeenkomst der emigrantenregeeringen in Londen over na-oorlogsche maatregelen tegen Duitschland. Wangtsjingwei in Japan. Sovjetisch kolchossysteem in Kaukasus en Koeban opgeheven. Tweejarig bestaan technisch gilde der N.S.B. herdacht; rede Leider. Germaansche ᛋᛋ in Nederland viert Midwinterzonnewendefeest (Joelfeest).
21 Dec. — Bolsjewisten forceeren doorbraak Midden-Don; strijd om Welikye Loeki. Geallieerde aanvallen in Tunis. Duisburg en Hull gebombardeerd. Werkdienst in Oekraine ingesteld. Overeenkomst tusschen V.S. en Nicaragua over Panamerikaverkeersweg. Murphy persoonlijk gezant van Roosevelt in N.-Afrika.
22 Dec. — Afweerslag in Midden-Don houdt aan. Spoorlijn Haifa—Beiroet—Tripolis (Syrië) geopend. Werkdienst Holland in Rowno opgericht.

23 Dec. — Duitsche tegenaanvallen. Welikye Loeki door bolsjewisten omsingeld. Bijzondere herhalingsoefeningen in Zweden. Verlenging Duitsch-Deensche handelsovereenkomst. Ceylon verlangt volledige onafhankelijkheid. Einduitspraak tegen bedrijvers aanslag op v. Papen in Turkije. Wegens woekerbestrijding particuliere leenbanken in Nederland gesloten.
24 Dec. — Afweerstrijd aan Oostfront houdt aan; Astroepen vallen aan in Tunis.
25 Dec. — Duitsche tegenaanvallen in Dongebied. Britsche aanvallen in Tunis. Radiorede van Dr. Goebbels n.a.v. vierde oorlogskerstmis.
26 Dec. — Darlan vermoord; Giraud zijn opvolger. Bolsj. activiteit bij Terek, Wolga en Don, Woronesj en Kaluga. Japansche Tenno over oorlog.
27 Dec. — Terreinwinst Astroepen in Tunis. Bericht van Tojo over oorlog.
28 Dec. — Verdrag van Saadabad automatisch verlengd. Zuid-Slavische emigrantenregeering o.l.v. Jovanowitsj treedt af.
29 Dec. — Hernieuwde bolsj. aanvallen tusschen Wolga en Don. 15 Geallieerde schepen met 85.000 brt. tot zinken gebracht. Fransch Somaliland sluit zich bij Vrije Frankrijk aan.
30 Dec. — Voortzetting bolsj. aanvallen en Duitsche afweer. 19 Geall. schepen met 100.300 brt. tot zinken gebracht.
31 Dec. — Welikye Loeki weerstaat nog steeds bolsj. aanvallen. Hernieuwde activiteit in Tunis. Radiorede van dr. Goebbels tot Duitsche volk. Credietverdrag tusschen Duitschland en Turkije onderteekend. Verandering in Britsche kabinet.
(Voor de samenstelling van „De Wereldoorlog in data" werd gebruik gemaakt van bronnen als: Archiv der Gegenwart; Das Reich (Brennspiegel); Brüss. Zeitung; Jahrbuch der Auswärtigen Politik; Europa Handbuch; Wie, wat, waar? uitg. Rott. Nieuwsblad-Haagsche Courant).
(V. b. Recapitulatie 5913)

A. NEDERLAND - Provincie Zeeland tot „Sperrgebiet" verklaard —

Met ingang van 20 April 1944 te twaalf uur is, bij beschikking van den Commissaris-Generaal voor het Veiligheidswezen de geheele provincie Zeeland verklaard tot verboden gebied (polizeiliches Sperrgebiet). Dit houdt o.m. in, dat het betreden en het verlaten der provincie slechts dan is toegestaan indien men in het bezit is van de daartoe benoodigde papieren, welke bij den burgemeester der gemeente(n), die men wenscht te bezoeken of te verlaten, moet aanvragen. **(V. b. Bep. maatr. Zeeland 5668 B.)**

Onderwijs - Dr. F. C. Bursch benoemd tot hoogleeraar te Amsterdam —

1 Mei — Aan de gemeentelijke universiteit van Amsterdam is tot buitengewoon hoogleeraar in de prae-historie benoemd dr. F. C. Bursch, conservator bij het Rijksmuseum voor Oudheden te Leiden en directeur van het Rijksbureau voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek.
(V. b. Univ. A'dam 5806 B.; dr. Bursch 5272)

Religie - Bijbelverkoop van het Nederlandsch Bijbelgenootschap —

20 April — De bijbelomzet van het Nederlandsch Bijbelgenootschap is in 1943 grooter geweest dan in de 130 jaren, dat het bijbelgenootschap bestaat, ooit in een enkel jaar het geval is geweest, nl. in ronde cijfers 75.000 bijbels, 90.000 nieuwe testamenten en 40.000 bijbelgedeelten.
(V. b. Nederl. bijbels 5682 A.)

Dag van den Arbeid - Meirede van Mussert —

Op 1 Mei heeft de Leider zich via de radio tot het Nederlandsche volk gewend. In zijn rede behandelde hij de geschiedenis der socialistische arbeidersbeweging in Nederland, waarbij hij hulde bracht aan de nagedachtenis van Troelstra, Domela Nieuwenhuis, Schaepman en Talma. Na met enkele woorden de verburgerlijking en de verwording van den strijd der arbeiders in herinnering te hebben gebracht, gaf Mussert uiting aan zijn optimisme ten aanzien van de toekomst en verklaarde hij:
Niettegenstaande de bezwaren aan dezen tijd van wereldoorlog verbonden, geloof ik onwrikbaar aan den opgang. Ik kan mij niet voorstellen, dat Europa's toekomst zou bestaan in den ondergang als domein van de Sovjetrepublieken met Moskou als hoofdstad, of kolonie van het Noordamerikaansch-Engelsche grootkapitaal, zooals Perzië of Britsch-Indië. Zooiets kan ik niet gelooven en wil ik niet gelooven.
De revolutie, die zich voltrekt, is die van den arbeid tegen het kapitalisme. Tot 1914 was het kapitalisme onbeperkt de baas. In 1914 begon het geweld met de wapenen en in de geschiedenis zal dit jaar vermeld worden als het begin van het einde van het kapitalistische tijdperk. Van 1914 tot 1918 woedde de oorlog, die eindigde met de schijnbare overwinning van het kapitalisme. Ik zeg schijnbaar, omdat wij nu weten, dat toen reeds de grondslag werd gelegd voor den ondergang van het kapitalisme.
Twintig jaar lang, van 1919 tot 1939, is het tijdvak van de voorbereiding en het begin van den opbouw van de socialistische volksgemeenschappen in Europa. Van 1933 tot 1939 liet Hitler aan de wereld zien, dat het Duitsche volk in snel tempo verlost werd uit den druk van het kapitalisme. Het privaat-kapitalisme en het staatskapitalisme, New York en Moskou, verbonden zich tot vernietiging. In 1939 vond Londen het voorwendsel om den oorlog te verklaren, wegens Danzig en den Corridor. De derde phase begon: de eindstrijd tusschen het volksche socialisme van Europa eenerzijds en het kapitalisme van Amerika, vereenigd met het communisme, d.w.z. het staatskapitalisme van het Sovjetwereldrijk, anderzijds.
Wij gelooven in het behoud van Europa, dank zij het nationaal-socialisme, dank zij Adolf Hitler, die de top is van de defensieve macht van Europa. Het kapitalistische tijdvak was voor den arbeider een stikdonkere nacht. Nu is het nòg nacht, hoe laat in den nacht, twee uur, drie uur, wij weten het niet. Maar de nacht zal eindigen en de zon zal opgaan en dan komt stralend een nieuwe dag, de dag van het volksche socialisme, het eenig mogelijke socialisme. Dan gaat Europa een nieuwe toekomst in en in dat nieuwe Europa zal zijn een herboren Nederlandsch volk.

— Meirede van Woudenberg —

Het Nederlandsch Arbeidsfront heeft in het Concertgebouw te Amsterdam den dag van den Arbeid gevierd. De leider van het N.A.F., H. J. Woudenberg, sprak een rede uit, waarin hij het doel van het Arbeidsfront en de beteekenis van den Dag van den Arbeid uiteenzette. Voortaan, zoo deelde spr. mede, zal de eerste Mei geen onderonsje meer zijn, maar een nationale feestdag. Voorts bracht hij hulde aan de sociale voormannen, waarvan er thans 7000 in de verschillende bedrijven aanwezig zijn.
Namens de Nationaal-Socialistische Beweging der Nederlanden bracht Mussert vervolgens de wenschen over aan het N.A.F. bij het tweejarig bestaan. In zijn toespraak wees hij op den zwaren tijd, welke ook drukt op de voormannen en bedrijfsvoerders in de bedrijven. Opdat in den strijd tegen het kapitalisme de arbeiders de overwinning zullen behalen is het noodig, dat zij een eenheid vormen. Ik zal den dag zegenen, zoo eindigde de Leider, waarop wij daden kunnen toonen, waarop wij het volksche socialisme in daden kunnen omzetten.
Ten slotte stond op het podium de leider van het Arbeidsfront, Woudenberg, met een sociaal voorman aan de eene zijde en een bedrijfsvoerder aan den anderen kant. Dit was, zoo zeide de heer Woudenberg, een symbool. Het N.A.F. heeft besloten op dezen 1 Mei-dag een insigne uit te reiken, overeenkomende met het embleem van het N.A.F. Aan den sociaal voorman en den bedrijfsvoerder reikte hij als eersten dit insigne uit.
(V b. Meirede Mussert '43 5511; Mussert 5924 C.; Woudenberg 5415 A.; N.A.F. 5898 A.)

B. DUITSCHLAND — 1 Mei-viering - Oproep van dr. Ley —

(D.N.B.) — Dr. Ley, de leider van het Duitsche Arbeidsfront, heeft ter gelegenheid van den eersten Mei, den nationalen feestdag van het Duitsche volk, een oproep gericht tot alle werkende Duitschers, waarin hij hun zijn waardeering betuigt voor hun buitengewone prestaties.
Bij de Anglo-Amerikaansche terreuraanvallen, zoo wordt in den oproep gezegd, is het niet altijd gemakkelijk geweest al die strijdmiddelen te vervaardigen, die tegen den vijand in den strijd worden geworpen. Desondanks is dit dank zij de houding van den Duitschen arbeider gelukt, hoewel het ingespannen werken tijdens de 55 maanden oorlog voor de arbeiders een groote belasting was en de vermoeienissen van een langen en zeer ingespannen arbeid voor hen dikwijls bijna bovenmenschelijk zijn geweest. Als bewijs voor de groote prestaties van de arbeiders noemt dr. Ley het feit, dat b.v. de productie van steenkool in Duitschland elk oorlogsjaar snel gestegen is, in tegenstelling met Engeland, de Ver. Staten en de Sovjetunie, waar de steenkoolproductie ieder jaar is gedaald. Het werkende vaderland heeft maar één eerzucht: de vervulling van de taak, die de Führer het vaderland heeft opgedragen: zich het front waardig te toonen. Derhalve zal er ook geen November 1918 meer komen. Dezen keer zullen de vijanden van het Duitsche volk overwonnen worden en ondanks alle bestaande en komende lasten, zal het Duitsche volk niet ineenstorten. **(V. b. Dr. Ley 5869 D.)**

A. **NEDERLAND — Financiën - Afsluiting der gemeenterekening 1942 —**

Nu dus de rekening over 1942 in de verschillende gemeenten kan worden afgesloten, doet zich het verschijnsel voor, dat in de meeste gemeenten de financieele uitkomsten over 1942 gunstiger zijn dan eertijds het geval was. Dit wordt met name geconstateerd in die gemeenten, welke vroeger onder zware geldelijke zorgen voor werkloosheidsvoorziening gebukt gingen en in vele gevallen onder de noodlijdende moesten worden gerangschikt.

In de nieuwe voorschriften betreffende de financieele verhouding tusschen Rijk en gemeente is nl. bepaald, dat de kosten voor werkloozenzorg voor de volle honderd procent ten laste van het Rijk komen. Daar de uitkeering per inwoner practisch onveranderd is gebleven, is de financieele toestand der gemeenten, vooral voor gemeenten met een hoog percentage arbeidersbevolking, thans beduidend gunstiger geworden.

Voor gemeenten, welke eertijds tot de z.g. „welgestelde" gerekend werden, b.v. Wassenaar, Bloemendaal, Baarn, Zeist, e.a. is de nieuwe regeling minder gunstig dan voorheen, daar in die gemeenten de werkloosheidsvoorziening nimmer zulke groote offers uit de gemeentekas heeft geëischt. Door het groote aantal kapitaalkrachtige ingezetenen verkeerden de financiën van dergelijke gemeenten doorgaans reeds in zeer gunstigen toestand, zelfs wanneer slechts een gering aantal opcenten op de Gemeentefondsbelasting en op de Vermogensbelasting werd geheven. Maar onder de nieuwe voorschriften betreffende de financieele verhouding tusschen Rijk en Gemeente zullen de vorenbedoelde inkomsten niet meer in de gemeentekassen vloeien, doch ten bate komen van het Rijk.

Naast het derven dezer inkomsten geldt voor de hier bedoelde gemeenten ook nog als ongunstige factor, dat er in de meeste gevallen betrekkelijk weinig bedrijven gevestigd zijn, welke onder de Ondernemingsbelasting vallen. Deze gemeenten, die vroeger financieel er zoo goed voorstonden, zullen dus voortaan uitsluitend aangewezen zijn op de uitkeeringen uit het Gemeentefonds en de opcenten op de „Grondbelasting gebouwde eigendommen".

Wat de gemeenterekening over 1942 betreft, kan er nog op gewezen worden, dat het batig saldo voor zeer veel gemeenten nog gunstiger had kunnen zijn, wanneer de ondernemingsbelasting ten volle verrekend zou zijn. De gemeenten hadden, in afwachting van de resultaten der toenmaals nog nieuwe belasting, een zeker bedrag geraamd als opbrengst uit de ondernemingsbelasting, doch thans blijkt, dat over 1942 slechts gerekend zal kunnen worden op een gedeelte van de totale opbrengst dier belasting. Ten bate van 1942 komen n.l. uitsluitend de definitieve aanslagen, welke waren opgelegd tot 1 November 1943.

(V b. Overz. gem. financiën 5685 B.; fin. verh. t. rijk en gemeenten 5715 A.; Rijksuitkeering a. d. gem. 5803 A.)

— Belastingen - Personeele belasting in 1942 —

Het Centraal Bureau voor de Statistiek publiceert een aantal gegevens betreffende de personeele belasting, die met ingang van 1942 ingrijpend is veranderd. Sindsdien zijn de grondslagen dienstboden, paarden, motorrijtuigen, pleziervaartuigen en biljarten vervallen, terwijl de grondslagen huurwaarde en mobilair niet meer gelden voor bedrijfslocaliteiten. De gemeenten hebben alleen nog de bevoegdheid wijziging in de classificatie aan te brengen en opcenten op de hoofdsom te heffen. Het aantal perceelen, belast naar den eersten grondslag bedroeg in 1933 1.595.669, steeg tot 1.809.588 in 1941 en daalde in 1942 tot 1.776.510. De belastbare huurwaarde dezer perceelen steeg van ƒ 511 millioen over 1933 tot ƒ 516 millioen over 1934, daalde vervolgens tot ƒ 478 millioen over 1937, steeg tot ƒ 499 millioen over 1940 en daalde tenslotte in 1942 tot ƒ 466 millioen. De gemiddelde belastbare huurwaarde per perceel is voortdurend gedaald van ƒ 321 over 1933 tot ƒ 263 over 1942. Alle grondslagen tezamen brachten in de jaren 1937 tot en met 1940 telkens ruim ƒ 27 millioen op, over 1941 bijna ƒ 26 millioen en over 1942 ƒ 22 millioen. De daling van de opbrengst in hoofdsom van den grondslag huurwaarde en de ongunstige tijdsomstandigheden dwongen een groot aantal gemeenten het aantal opcenten op deze belasting te verhoogen, zoodat deze van ƒ 33 millioen in 1933 steeg tot ƒ 44 millioen over 1941, om als gevolg van bovengenoemde verandering in 1942 tot ƒ 37 millioen te dalen. (Econ. Nieuws)

(V. b. Pers. Bel. 5874 A.)

Justitie — Ambtenaren wegens wegblijven van een verplicht gestelde vergadering voor het Vredegerechtshof —

Voor het Vredegerechtshof hadden zich 13 April elf ambtenaren van de gemeente Hengelo (O.) te verantwoorden wegens het niet opvolgen van een bevel van den burgemeester om een vergadering bij te wonen waar een uiteenzetting over den Ned. Volksdienst zou worden gegeven. Bij het verhoor der verdachten werd o.a. opgemerkt, dat men meende, dat de N.V.D. een onderdeel was van de N.S.B., en dat men daarom niet naar de vergadering wenschte te gaan. Andere verdachten waren van meening, dat de burgemeester niet de bevoegdheid had hen naar een vergadering te zenden, die niets met hun dienst te maken had. Nadat de procureur-generaal mr. van Vloten een week gevangenisstraf had geëischt, werden zij op 27 April, hoewel het Vredegerechtshof hun houding scherp laakte, vrijgesproken, omdat zij formeel niet tot het bijwonen dezer vergadering verplicht konden worden.

(V. b. Vredegerechtshof 5771 A.)

Luchtbescherming - Voorschriften —

26 April — Ter uitvoering van de luchtbescherming zijn voor het geheele land voorschriften vastgesteld, die o.m. inhouden, dat bewoners van woonhuizen en andere gebouwen verplicht zijn, bij luchtalarm of luchtaanvallen menschen, die op straat zijn, in hun huizen of woningen op te nemen, wanneer er geen openbare schuilplaatsen of daartoe geschikte andere schuilgelegenheden in de onmiddellijke nabijheid liggen. Het is verboden op de daken te klimmen, uit ramen of deuren naar buiten te zien of zich aan ramen of deuren op te houden. Huizen en woningen, welke tijdelijk verlaten worden, moeten ten einde de gevolgen van luchtaanvallen te kunnen bestrijden, steeds toegankelijk blijven.

Waar dit, zonder de verduisteringsmaatregelen te schaden, kan geschieden, moeten bij luchtalarm of luchtaanvallen de ramen geopend worden, ten einde in het geval van een luchtaanval glasschade door luchtdruk enz. te vermijden. Wanneer ten gevolge van luchtaanvallen een begin van brand ontstaat, is ieder verplicht dezen brand in de bij hem in gebruik zijnde vertrekken onmiddellijk te bestrijden. Iedereen is verplicht op vordering van de politie of van de organen der luchtbescherming hulp te verleenen ter bestrijding van de door luchtaanvallen ontstane schade. In alle openbare en particuliere gebouwen moeten thans reeds o.m. de volgende luchtbeschermingsmaatregelen getroffen worden: In alle vertrekken van het dak tot in den kelder, moet in voldoende hoeveelheid zand en bluschwater gereed gezet worden, terwijl tevens luchtbeschermingsmateriaal aanwezig moet zijn. Zolders, welke niet als woonruimte gebruikt worden, moeten, ten einde de uitwerking van brandbommen tegen te gaan, bedekt worden met een 5 centimeter hooge laag zand of gedroogde aarde.

(Luchtbeschermingsverord. 5230 A.)

Prestatiewedstrijd Duitsche bedrijven in Nederland - Redevoeringen van Kretschmar, Obmann van het D.A.F., Prof. dr. Bockhacker en Oberdienstleiter Ritterbusch —

In een op 30 April in het Deutsche Theater in Den Haag door de Deutsche Arbeitskammer belegde bijeenkomst, werden de prijzen uitgereikt, welke waren verbonden aan de oorlogsprestatiewedstrijd 1943/1944 van Duitsche bedrijven in Nederland. De Obmann van het D.A.F., Kretschmar, wees op de goede resultaten, welke door de Duitsche bedrijven in Nederland zijn bereikt. Naast het toekennen van prestatieloon en verbeterde beroepsopleiding stonden in het middelpunt van de belangstelling: het behoud van de gezondheid en de arbeidskracht door gezondheidszorg en sportbeoefening, en voorts een psychologisch juiste leiding, welke erop gericht is den arbeider een positieve instelling bij te brengen.

Prof. dr. Bockhacker belichtte vervolgens het vraagstuk van de prestatie voor volk en individu van zijn biologische zijde. Voorts beschreef hij den langen weg, welken men heeft moeten doorloopen om geleerd door de ondervinding, te komen tot de beste methode. Bedrijfstechnische, bedrijfspolitieke, sociale maatregelen en die op het gebied der gezondheidszorg werden alle gericht op het verwezenlijken van een nieuwe sociale orde.

Oberdienstleiter Ritterbusch bezag, alvorens hij overging tot het uitreiken van de prijzen, het vraagstuk uit het standpunt van de politieke leiding. De politieke leiding heeft tot taak de hoogste prestatie uit het volk naar voren te brengen. Dit is slechts dan mogelijk, wanneer ieder op die plaats terecht komt van waaruit hij zijn hoogste prestatie kan leveren. Het gaat er aldus om een zinvollen inzet te scheppen voor iederen volksgenoot. Het is, aldus besloot hij, onmogelijk een sociale orde op de gelijkheidsgedachte op te bouwen. Nog altijd geldt: ieder het zijne, maar niet ieder evenveel.

(V. b. Prestatiewedstrijd 5555; Ritterbusch 5960 A.)

A. NEDERLAND — P.T.T. - Beperking van den postdienst —

25 April — Op postkantoren, die tot nog toe overdag doorloopend waren opengesteld, is — uitsluitend voor postzaken — een tusschentijdsche sluiting ingevoerd van 12.30 uur tot 14 uur. Met ingang van 7 Mei zullen voorts de kantoren op Zon- en feestdagen voor den postdienst gesloten worden. De gelegenheid tot het kosteloos afhalen van correspondentie op die dagen wordt opgeheven. Aan nieuwe verzoeken om tegen betaling van het z.g. busrecht de correspondentie ten postkantore te mogen afhalen kan niet meer worden voldaan. Het aantal briefpostbestellingen is verminderd tot één per dag, behalve in enkele groote plaatsen. De extra-avondbestellingen voor dagbladen, die in sommige plaatsen werden uitgevoerd, zijn opgeheven. **(V. b. Bep. postverk. 5811 A.)**

Handel, Nijverheid - Economisch Historisch Archief - Jaarverslag —

Dezer dagen verscheen het 22ste Econ. Hist. Jaarboek, hetwelk een overzicht geeft van de werkzaamheden van het Econ. Hist. Archief gedurende de laatste jaren. Aan „De Telegraaf" ontleenen wij desbetreffend: Uit de drie jaarverslagen krijgt ook de buitenstaander een indruk van het belang, dat het Econ.-Hist. Archief voor den stand der wetenschappelijke onderzoekmogelijkheden in Nederland heeft. Zonder ophouden wordt gestreefd naar completeering van de verzameling koopmansarchieven, handelsboeken en -correspondenties, koers- en prijslijsten en verdere bescheiden en publicatiën betreffende bestaande of opgeheven industrieele en handelsondernemingen. In 1940 werd een belangrijk deel van het archief der Ned.-Zuid-Afrikaansche Spoorweg Mij. ontvangen, waaronder de directiearchieven te Amsterdam en Pretoria. Van de overige aanwinsten noemen wij de archieven van de bladen „Het Nieuws van den Dag" en het „Volksdagblad", van de Holl Sociëteit van Levensverzekeringen, van diverse Indische cultuurondernemingen en van de Batav. Ooster-Spoorweg Mij. De afd. Jaarverslagen nadert langzaam maar zeker de volledigheid.

Behalve het verzamelen van handelseconomische archieven ten dienste van onderzoekingen en publicatiën door derden, geeft het Econ.-Hist. Archief ook zelf uitgaven in het licht. Deze reeks opende in 1919 met Posthumus' „Documenten betreffende buitenlandsche handelspolitiek in de 19e eeuw", terwijl ook jhr. Van Winter's werk over het aandeel van den Amsterdamschen handel aan den opbouw van het Amerikaansche gemeenebest in vakkringen zeer de aandacht trok. Een geannoteerde uitgave van het oudste aandeelhoudersregister van de Kamer Amsterdam der V.O.C., verzorgd door dr. F. W. Stapel, is in voorbereiding.

Amsterdam - Oudwethouder Walrave Boissevain overleden —

Op 67-jarigen leeftijd is op 19 April te Amsterdam overleden de heer Walrave Boissevain, oudwethouder van Amsterdam. In zijn functie van wethouder heeft hij eerst de Volkshuisvesting beheerd; later, toen hij voor de tweede maal benoemd werd, stond hij aan het hoofd van Publieke Werken en Kunstzaken.

De heer Boissevain is voorts lid van de Tweede Kamer en van de Provinciale Staten geweest. Voordat hij zijn politieke loopbaan begon, was hij verbonden aan de Maatschappij „Nederland", waarvan zijn vader Jan Boissevain, de stichter is geweest.

De thans overledene heeft in het politieke en openbare leven vele functies bekleed. Hij is president-commissaris geweest van de Twentsche Bank, de firma Wm. Müller en Co. en van andere ondernemingen. **(V. b. Boissevain 3939 B.)**

Distributie - Textielpunten geldig verklaard —

Voor kinderen van 3 tot 15 jaar werden met ingang van 20 April 20 punten van de textielkaart geldig verklaard. De textielpositie laat niet toe, dat ook voor de overige categorieën der bevolking punten geldig verklaard worden. Voor de inwoners der door oorlogsgeweld getroffen steden werden speciale maatregelen getroffen om den ergsten nood te lenigen. Ook speelt de voorziening van inrichtingen met textielgoederen een belangrijke rol.

— Een kilo suiker in voorschot —

29 April — In verband met de bijzondere omstandigheden, die tengevolge van inundatie- en evacuatiemaatregelen in bepaalde deelen des lands heerschen, zal het Rijksbureau voor de Voedselvoorziening in Oorlogstijd overgaan tot de distributie van één kg suiker. Het is echter de bedoeling, dat eenmaal in September en eenmaal in October van dit jaar de normale veertiendaagsche bonaanwijzing achterwege zal blijven. **(V. b. Distributie 5915 A.; Textieldistr. 5739 A.)**

B. INSULINDE — In Hollandia Nederlandsch bestuur hersteld —

Amerikaansche troepen onder bevel van generaal MacArthur hebben 23 April landingen uitgevoerd op Nieuw-Guinea, o.a. ten Westen van Hollandia, een kleine havenstad op Nederlandsch gebied. Na fellen strijd, waarbij het Japansche garnizoen niet opgewassen was tegen de Amerikaansche overmacht, welke werd bijgestaan door eenige eenheden van de Nederlandsch-Indische vloot alsmede een aantal Nederlandsch-Indische vliegtuigen, werd Hollandia bezet. Op denzelfden dag dat de Amerikaansche mariniers Hollandia binnenrukten, landde er op een der vliegvelden van de stad een aantal vliegtuigen, die ongeveer 100 Nederlandsche en Indonesische ambtenaren uit Australië aanvoerden. Deze groep van ambtenaren stond onder leiding van majoor Davis Schermer, een officier van het Ned.-Indische leger, die met eenig militair vertoon de Nederlandsche vlag heesch, nadat hem namens generaal MacArthur het burgerlijk bestuur over het bevrijde deel van Ned.-Nieuw-Guinea was overgedragen. Aan dit nieuwe bestuursapparaat is de naam gegeven van „Netherlands Indies Civil Administration", bij afkorting „Nica". **(V. b. 5928 B.)**

C. BELGIE — Letterkunde - Cyriel Verschaeve 70 jaar —

Op 30 April werd de Vlaamsche priester, dichter en filosoof Cyriel Verschaeve 70 jaar. Op 30 April 1874 werd hij te Ardoye in West-Vlaanderen geboren. Verschaeve is een strijdersnatuur. Meer dan 25 jaren heeft het Vlaamsche volk naar den eenvoudigen dorpspriester in het West-Brabantsche dorpje Alveringhem opgezien. Vooral zijn historische drama's „Jacob van Artevelde", „Philips van Artevelde" en „Ferdinand Verbiest" (alle uit het jaar 1913) en zijn vele studies over oude Vlaamsche schilders, schrijvers, musici en anderen hebben er veel toe bijgedragen het bewustzijn van de Vlamingen voor eigen cultureele waarden te herscheppen en te versterken.

(foto Archief Arbeiderspers)

Ter gelegenheid van dezen verjaardag heeft Verschaeve, naar uit Brussel wordt gemeld, de Vlaamsche jeugd opgeroepen tot den strijd tegen het bolsjewisme. „Strijden" — zoo zegt de priester-dichter in dezen oproep — „is de hoogste cultuurdaad, mits de strijd geen gewone strijd om geld en goed is, doch een strijd om het leven zelf. Wie niet strijdt, wanneer alle levenswaarden in gevaar verkeeren, is het leven niet waard. Dit is nu in dezen strijd het geval. Wij moeten opstaan tegen hetgeen ons allen het geheele leven en de geheele wereld bedreigt. Voor „outer en heerd", voor God en gezin. Daarom gaat het nu. Het Oosten dreigt en satans zonne gaat aan het dagen. Strijdt dus tegen den rooden draak zonder bedenkingen. Wanneer het gaat om dood en duivel, moeten alle bedenkingen wijken."

D. RELIGIE — Verkiezing vicaris-generaal der jezuïeten —

Een 22 April bijeengekomen college bestaande uit de vier te Rome aanwezige assistenten der orde-provinciën Duitschland, Frankrijk, Iberisch Amerika en de Slavische gebieden, alsmede uit de 36 oudste te Rome aanwezige jezuïetenpaters heeft als opvolger van den in 1942 overleden generaal der jezuïeten, Ledochowski, Vicaris Norbert de Boynes gekozen tot vicaris-generaal der Jezuïeten-orde.

A. **DUITSCHLAND — Ontmoeting tusschen Hitler en Mussolini —**

De Führer en de Duce hebben op 22 en 23 April een ontmoeting gehad. In den loop der gemeenschappelijke besprekingen, die gevoerd zijn in den geest van de tusschen den Führer en den Duce bestaande oude vriendschap, zijn de politieke, militaire en economische problemen besproken, welke de beide landen en hun gemeenschappelijke doelstellingen betreffen. In de besprekingen tusschen den Führer en den Duce, waaraan de Rijksminister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop, generaal-veldmaarschalk Keitel en van Italiaansche zijde maarschalk Graziani en staatssecretaris Mazzolini deelnamen, werd het onwrikbare besluit bekrachtigd om den strijd schouder aan schouder tot het behalen van de eindoverwinning en tot het bereiken van de door de Spil en de mogendheden van het Drielandenpact nagestreefde politieke doelstelling voort te zetten. Aan de bijeenkomst tusschen den Führer en den Duce namen ook deel de Duitsche ambassadeur en gevolmachtigde van het Groot-Duitsche Rijk in Italië, Rahm, en de Italiaansche ambassadeur in Berlijn, Anfuso. In aansluiting op de bijeenkomst met den Führer inspecteerde de Duce op een exercitieterrein de daar opgestelde Italiaansche divisies en overtuigde zich van den stand harer opleiding en uitrusting. **(V. b. Ontm. Hitler—Mussolini 5677; Hitler 5884 A.; Mussolini 5725 D.)**

Regeering - Staatssecretaris Gutterer afgetreden en opgevolgd door dr. Naumann —

1 Mei — De Führer heeft staatssecretaris L. Gutterer van het rijksministerie van Volksvoorlichting en Propaganda op eigen verzoek om gezondheidsredenen ontslag verleend en tot zijn opvolger benoemd den ministerialdirektor dr. Werner Naumann. Rijksminister Göbbels heeft Gutterer vervolgens benoemd tot president van het U.F.A. concern.

Arbeidsinzet - „Pioniers van den arbeid" benoemd —

1 Mei — Op voorstel van dr. Robert Ley, leider van het D.A.F., werden tot „pionier van den arbeid" benoemd: Rijksminister dr. Dorpmüller, dr. Hermann Röchling, dr. Albert Vögler, prof. dr. Claudius Dornier, ing. Helmut Stein, de draaier Ernst Becker, de meester-horlogemaker Schwarzer, de boorder Küsters en de werkmeester Eugen Weiczorek. Voorts waren in een bijeenkomst van de Reichsarbeitskammer, voor de vijfde maal in dezen oorlog, de vertegenwoordigers van het Duitsche volk bijeen om die bedrijven te eeren, die ondanks de moeilijkheden als gevolg van den oorlog, voorbeeldige prestaties hebben geleverd. 71 Bedrijven werden tot *modeloorlogsbedrijven* verklaard. Voorts kregen 14 bedrijven de hooge onderscheiding van nationaalsocialistische modelbedrijven. **(V. b. 5103 C.)**

Weermacht - Generaloberst Hube omgekomen —

Generaloberst Hans Hube, opperbevelhebber van een leger, aan wien de Führer op 20 April het Eikenloof met de zwaarden en briljanten bij het Ridderkruis van het IJzeren Kruis had verleend, is door een tragische omstandigheid plotseling en onverwacht uit het leven weggerukt. Ter herdenking van den doode gelaste de Führer een staatsplechtigheid, die 26 April in tegenwoordigheid van den Führer in de Mozaïekzaal van de Nieuwe Rijkskanselarij te Berlijn plaats vond en waarbij Rijksmaarschalk Hermann Göring aan de persoonlijkheid van dezen soldaat lof toezwaaide. Door den Führer werd een dagorder aan het leger gericht, waarin de schitterende kwaliteiten van Generaloberst Hube naar voren werden gebracht. **(V. b. Gen. Hube 5926 D.)**

— ᛋᛋ-Gruppenführer Gille onderscheiden met de briljanten van het Ridderkruis —

25 April — De Führer heeft het eikenloof met zwaarden en briljanten bij het ridderkruis van het IJzeren Kruis verleend aan den ᛋᛋ-Gruppenführer en luitenant-generaal der Waffen-ᛋᛋ, Herbert Gille, commandant van de ᛋᛋ-Pantserdivisie „Wiking" als twaalfden soldaat van de Duitsche weermacht. **(V. b. Gille 5849 A.)**

B. **GRIEKENLAND — Emigrantenregeering - Kabinet-Venizelos afgetreden - Papandreu minister-president —**

27 April — Naar de Britsche berichtendienst uit Caïro meldt, is de uitgeweken Grieksche regeering-Venizelos alweer afgetreden. Koning George heeft Papandreu, den leider der sociaal-democraten, die op 15 April te Caïro is aangekomen, belast met de vorming van een nieuw kabinet. Papandreu heeft reeds den eed als minister-president en minister van buitenlandsche zaken afgelegd. **(V. b. Kab. 5910 C.)**

C. **EGYPTE — Hongersnood - 130.000 slachtoffers —**

Naar 25 April uit Caïro werd gemeld, zijn reeds 130.000 Egyptenaren van honger omgekomen, omdat de in Egypte gestationneerde Engelsche troepen het graan van de Egyptische boeren hebben opgeëischt. Omtrent de op het oogenblik in Egypte heerschende toestanden worden onderzoekingen ingesteld, welker resultaten echter streng geheim gehouden worden. Koning Farouk heeft de door den hongersnood geteisterde gebieden op het platteland bezocht en heeft in het eerste dorp waar hij kwam geconstateerd, dat daar reeds 16 procent van de bevolking van honger was omgekomen.

D. **ENGELAND — Financiën - Staatsuitgaven —**

De kanselier van de schatkist, sir John Anderson, heeft 25 April in het Engelsche Lagerhuis een rede over het budget gehouden. Wij ontleenen daaraan het volgende: In vergelijking met den tijd voor den oorlog is de levensstandaard in Groot-Brittannië met 29 procent gestegen. De inkomsten waren in het jaar 1943 omstreeks 600.000.000 pond sterling hooger dan in 1942. Ten aanzien van het budget volstond sir John Anderson met vast te stellen, dat de Engelsche staatsuitgaven in 1943 omstreeks 90 procent hooger lagen dan de inkomsten. De totale inkomsten hadden 3039 millioen pond sterling bedragen, de uitgaven 5799 millioen pond sterling. **(V. b. Begrooting 5902 B.)**

Invasiemaatregelen - Uitreisverbod —

Op 25 April heeft het Engelsche ministerie van Buitenlandsche Zaken met het oog op de militaire situatie een reisverbod voor de Engelsche bevolking afgekondigd. De reeds verleende uitreis-vergunningen verliezen Donderdagnacht, den 27sten April, om middernacht haar geldigheid. **(V. b. Invasiemaatr. 5924 B.)**

E. **KROATIE — Kabinet - Mutatie —**

1 Mei — De poglavnik heeft den minister van Buitenlandsche Zaken Peritsj van zijn functie ontheven en den minister van Binnenlandsche Zaken Lorkowitsj voorloopig belast met de waarneming van Buitenlandsche Zaken. **(V. b. Kabinet 5839 D.; Peritsj 5871 F.)**

F. **FRANKRIJK — Maatregelen tegen de processen der emigranten-regeering —**

25 April — S.P.T. meldt uit Vichy: De Fransche regeering heeft besloten om ter bescherming van de door het comité te Algiers aangeklaagde officieren en soldaten een zeker aantal personen in bewaring te stellen. Het zijn lieden, die op eenigerlei wijze in betrekking staan tot degenen, wier directe streven tot de rechtsgedingen in Algiers heeft geleid. Zij zullen bij wijze van represaille verantwoordelijk geacht worden voor het lot van hen, die terecht moeten staan voor het tribunaal te Algiers.

— Processen beëindigd —

26 April — De zender Algiers meldt, dat de processen tegen leden van de regeering-Laval zijn geëindigd. In totaal zijn 39 beklaagden bij verstek ter dood veroordeeld; twee stonden terecht en werden veroordeeld tot 10 en 15 jaar dwangarbeid. **(V. b. Processen emigr.reg. 5876 A.; Emigr.reg. 5910 B.)**

G. **INDIE — Hongersnood in Bengalen —**

27 April (D.N.B.) — Volgens de „Aftontidningen", heeft de Indische politicus Josji in het Indische congres meegedeeld, dat tijdens den hongersnood in Bengalen in 1943 5 millioen van de 50 millioen zielen gestorven zijn tengevolge van epidemieën als malaria, cholera en pokken. **(V. b. Hongersnood 5743 B.)**

H. **GENEESKUNDE — Nieuwe behandeling bij bevriezing —**

De Freiburgsche hoogleeraar Kilian, maakt melding van een nieuwe succesvolle gencesmethode bij bevriezing. Deze methode is uiteraard bij de behandeling van soldaten aan het Oostelijke front ontdekt. Daarbij werd geconstateerd, dat de oorzaak der bevriezing gelegen is in tekort aan zuurstof in het lichaam. De nieuwe behandeling, die reeds voortreffelijke resultaten heeft opgeleverd, bestaat hierin, dat de vaatkrampen, welke als gevolg der bevriezing optreden, worden bestreden door kunstmatig opgewekte koorts, welke den bloedsomloop versnelt en den bloeddruk verhoogt, zoodat het bloed ook kan doordringen tot de bevroren lichaamsdeelen. **(V. b. Geneeskunde 5891 A.)**

A. **TURKIJE — De handelsbetrekkingen met Duitschland - Verklaring van Menemencioglоe —**

24 April — Naar de zender Ankara meldt, heeft de Turksche minister van Buitenlandsche Zaken, Menemencioglоe in de nationale vergadering nogmaals een overzicht gegeven van de motieven, die hebben geleid tot staking der chroomleveranties aan de spilmogendheden. De kwestie der chroomleveranties, zoo zeide hij o.a., werd voor het eerst opgeworpen, toen de Turksche diplomatieke missie te Londen was voor het sluiten van het bondgenootschapsverdrag tusschen Engeland en Turkije. Engeland verlangde toen, dat de geheele chroomexport uitsluitend naar de Angelsaksische mogendheden zou worden gedirigeerd. Wij hebben, aldus de minister, dit voorstel indertijd welwillend bestudeerd en de behoeften der beide bondgenooten tegen elkander afgewogen. Deze leverantieovereenkomst was vastgesteld op twee jaar. Dit verdrag liep eind 1941 af. Tegen het einde van 1942 wendde de Duitsche regeering zich tot Turkije voor de chroomleverantie in het komende jaar. Niettemin verlengden wij het chroommonopolie voor Engeland met een jaar. Met medeweten van Engeland echter hadden wij reeds een overeenkomst met Duitschland gesloten. In elk geval staat vast, dat wij in het begin van 1943 uitsluitend aan Engeland en de V.S. chroom hebben geleverd. De bewering, dat wij den laatsten tijd bijzonder intensief aan Duitschland hebben geleverd, moet ik van de hand wijzen. Turkije past steeds de politiek toe, dat zij slechts levert in ruil tegen andere leveranties, die inderdaad reeds geschied waren, onze grenzen gepasseerd waren en den verbruiker reeds bereikt hadden. Bovendien was dit verdrag reeds in 1941 aan de Duitschers toegezegd. Wij hadden, aldus verklaarde de minister, daardoor een hoeveelheid leveranties in te halen. **(V. b. 5925 G.)**

B. **PORTUGAL — Engeland verlangt stopzetting der leveringen aan Duitschland —**

Op 26 April heeft de Engelsche minister van Buitenlandsche Zaken, Anthony Eden, bevestigd, dat de Amerikaansche en de Engelsche regeeringen nu ook aan de Portugeesche regeering een nota hebben gezonden waarin stopzetting van de leveranties aan Duitschland wordt geëischt. Over de beperking van den uitvoer van wolfram naar Duitschland wordt onderhandeld, aldus Eden. De minister sprak de verwachting uit, binnenkort nadere mededeelingen over dit onderwerp te kunnen doen.

— Afwijzend antwoord van Portugal —

29 April — Naar Efe uit Washington verneemt, meldt de Amerikaansche pers, dat de Portugeesche regeering den Britschen eisch betreffende den wolframleveranties aan Duitschland heeft afgewezen. In een briefwisseling tusschen Churchill en Salazar heeft volgens deze berichten de Portugeesche regeeringschef verklaard, dat Portugal niet op grond van het bondgenootschap met Engeland verplicht is de leveranties aan Duitschland te staken. Bovendien wenscht Portugal zich niet met nieuwe gevaren in te laten, want de door Engeland geëischte maatregelen zouden door Berlijn als een openlijke vijandige daad beschouwd kunnen worden. **(V. b. Pressie der Geall. op neutralen 5925 D.)**

C. **ZWEDEN — Het antwoord aan Engeland inzake de handelsrelaties met Duitschland —**

25 April — Het Zweedsche antwoord aan Engeland in de kwestie van de leveranties van kogellagers aan Duitschland is, naar verluidt, overhandigd. Het zou hoffelijk, doch negatief zijn. Zweden heeft naar het heet de volgende gezichtspunten naar voren gebracht:

1) dat het aanvaarden van het verzoek der geallieerden een eenzijdige verbreking zou beteekenen van het onlangs gesloten Zweedsche handelsverdrag, waarin de hoeveelheid kogellagers, die in 1944 aan Duitschland geleverd zou worden, met medeweten der Engelschen en Amerikanen werd vastgelegd.

2) dat Zweden volkomen van Duitschland afhankelijk is voor zijn vitalen invoer van steenkolen, cokes, meststoffen en chemicaliën voor zijn industrie, alsmede voor ijzer, daar de geallieerden op het oogenblik niet in staat zijn, deze goederen te leveren. **(V. b. 5925 D.)**

Bevolking per einde 1943 —

De Zweedsche bevolking is in 1943 toegenomen met 64.660 personen, waardoor zij gestegen is tot in totaal 6.523.000 personen. Deze toeneming van de bevolking is in de eerste plaats veroorzaakt door een geboorteoverschot van 59.000. **(V. b. Bevolking 4654 I.)**

D. **ROEMENIE — Kabinet - Mutatie —**

27 April — Jon Marian, tot dusver minister van landbouw, is, naar officieel bekend gemaakt wordt, in verband met ziekte afgetreden. Hij is vervangen door Petro Membianoe. **(V b. Kabinet 5903 E.)**

E. **SOVJET-UNIE — Viering van den 1sten Mei - Oproep van Stalin —**

(S.P.T.) In een oproep ter gelegenheid van den 1 Mei roept Stalin wederom op tot de vorming van een tweede front. Volgens zijn woorden kan er geen twijfel aan bestaan, dat Duitschland slechts verslagen kan worden „door gecombineerde slagen in het Oosten door onze legers en in het Westen door de legers van onze geallieerden". Voorts wees Stalin er op, dat men er niet mee volstaan kan den vijand uit de Sovjetunie te verdrijven, maar dat de Sovjettroepen ook de Polen, de Tsjechoslowaken en andere volken van West-Europa dienen te bevrijden. Deze taak, aldus verklaarde Stalin, zal duidelijk moeilijker blijken te zijn dan de verdrijving van de Duitsche troepen uit de Sovjetunie. Zij zou dan ook slechts door gelijktijdige gevechten in het Oosten en Westen tot stand gebracht kunnen worden. **(V. b. Stalin 5773 C.)**

F. **VER. STATEN — Minister van Marine Frank Knox overleden —**

Naar radio New York meldt, is de Amerikaansche minister van marine Knox 28 April in den ouderdom van 70 jaar te Washington tengevolge van een hartverlamming overleden. Sedert 1940 maakte Knox als minister van Marine deel uit van Roosevelts kabinet. Voordat hij zich in de politiek begaf speelde hij een belangrijke rol in de krantenwereld. Nog in 1936 behoorde hij als republikeinsch candidaat voor het vice-presidentschap tot de tegenstanders van Roosevelt. **(V. b. Knox 4900 D.)**

Presidentsverkiezing - Generaal MacArthur geen candidaat —

30 April — Generaal MacArthur heeft uit het Geallieerde hoofdkwartier op Nieuw Guinea gemeld, dat hij zich niet republikeinsch candidaat voor het presidentschap laat stellen. De leider der beweging om MacArthur candidaat te stellen, heeft daarop medegedeeld, dat de organisatie haar pogingen zal opgeven. **(V b. Pres.verk. 5910 E.; Gen. MacArthur 5038 A.)**

G. **PETROLEUM — Britsch-Amerikaansche olieconferentie —**

25 April — Naar de United Press in een door de Aftontidningen gepubliceerd bericht uit Washington meldt, zouden de Amerikaansche vertegenwoordigers op de Britsch-Amerikaansche olieconferentie het doel nastreven om een einde te maken aan de monopoliepositie van eenige Britsche ondernemingen op de wereldmarkt. In welingelichte kringen in Washington is verklaard, dat de Amerikaansche delegatie van plan is een einde te maken aan de door de Engelschen opgerichte handelsbarrières en aan een aantal kartelovereenkomsten en beperkende bepalingen, welke in de door de Engelschen beheerschte zones bestaan. Deze kartelovereenkomsten en beperkende bepalingen hadden het nl. tot dusverre voor de Amerikaansche maatschappijen geheel onmogelijk gemaakt om haar producten te kunnen afzetten.

Volgens United Press zullen de vertegenwoordigers der Vereenigde Staten op de conferentie de volgende punten als doel der onderhandelingen voorstellen:

1. De olie moet voor alle landen der wereld ter beschikking staan op voorwaarde, dat de olie voor vreedzame doeleinden zal worden gebruikt.
2. Er zal een olieovereenkomst worden gesloten tusschen Engeland en de Vereenigde Staten, waarbij later Nederland, Frankrijk en de Sovjet-Unie zich zullen aansluiten.
3. Met toestemming van het Amerikaansche congres alsmede van het Engelsche Lagerhuis zal een internationale oliecommissie worden opgericht. Deze commissie zal tot taak hebben inzake olieproblemen van internationale beteekenis voorstellen te doen. Deze internationale oliecommissie zal echter geen recht hebben om besluiten te nemen.

26 April — Uit Washington wordt vernomen, dat de Engelsch-Amerikaansche petroleumonderhandelingen plotseling op een dood punt zouden zijn geraakt. De Washington Post schrijft, dat in de kwestie van de Amerikaansche olieleiding door Saoedi Arabië de moeilijkheden tot dusverre niet konden worden opgelost. Het Amerikaansche departement van buitenlandsche zaken heeft nu aan den senaat laten mededeelen, dat op dit oogenblik geen nieuwe stappen zullen worden ondernomen. **(V. b. Petroleum 5906 A.; Eng.-Amer. conf. 5879 A.)**

A. KUNST — Bescherming van kunstschatten in oorlogstijd —

15 April — De directeur-generaal van de Duitsche musea, Geheimrat prof. dr. Kuemmel, die de supervisie over het kunstbezit der door Duitschland bezette gebieden van Europa heeft, heeft over zijn arbeid enkele mededeelingen gedaan aan de buitenlandsche correspondenten te Berlijn. Aan „De Telegraaf" ontleenen wij: Prof. Kuemmel wees er op, dat men zich niet door de oorlogsgevolgen mag laten verleiden om het vraagstuk van de bescherming van kunstschatten van enghartig nationaal standpunt te bezien. De kunstschatten van Europa, die te zamen de geschiedenis van de menschheid vormen, behooren ook aan de geheele menschheid toe, en wanneer ten gevolge van een luchtaanval een werk van Albrecht Dürer verloren gaat, dan is dat niet alleen een verlies voor de Duitschers, maar evenzeer voor de Engelschen. Helaas is er reeds heel veel vernield. Beroemde wandschilderingen van Kaulbach, voorstellende de geschiedenis van de menschheid, zijn te Berlijn door een fosforbom volkomen vernietigd, de Poort van Milete, deel uitmakende van het Berlijnsche Pergamon-altaar, heeft van den luchtdruk te lijden gehad. Te Keulen en Aken zijn onherstelbare verliezen ontstaan. Prof. Kuemmel meende, dat hier niet van opzet sprake is, doch wel van grove onvoorzichtigheid. In heel Europa zijn thans de verplaatsbare kunstschatten zoo goed mogelijk in veiligheid gebracht, waarbij de Duitsche instanties ten nauwste hebben samengewerkt met de verschillende nationale lichamen die op dit terrein werkzaam waren.

Bijzonderen lof had dr. Kuemmel voor hetgeen in het aan kunstschatten zoo rijke Nederland reeds vóór den oorlog is gedaan; Nederland heeft zijn oude schilderkunst beschermd op een wijze, die bewonderenswaardig mag worden genoemd. Hetzelfde geldt voor Frankrijk. Bij het uitbreken van den oorlog heeft men alle kostbaarheden uit de groote musea over de Fransche kasteelen op het platteland verspreid. Thans is men bezig met het opnieuw beveiligen en catalogiseeren van het geheele Fransche kunstbezit, waarvan honderdduizenden foto's worden vervaardigd. Het Fransche volk zal daardoor na den oorlog de beschikking hebben over den meest grandiozen kunstinventaris, die er ter wereld bestaat. De in Frankrijk genomen maatregelen zijn zóó doeltreffend gebleken, dat tot nu toe vrijwel niets van beteekenis is verloren gegaan.

Minder te spreken was prof. Kuemmel over België, waar het bijv. is voorgekomen, dat een kostbare Van Dijck, die opgerold op een vrachtauto werd getransporteerd, in handen viel van een boer, die het doek gebruikte om er een koestal mee af te dekken. Wat Sovjet-Rusland betreft, hebben de bolsjewisten voor zoover bekend, goed gezorgd voor de unieke verzameling Rembrandts in het museum te Leningrad. In Duitschland is men betrekkelijk laat, nl. eerst in den herfst van 1939, met de bescherming van de kunstschatten begonnen. Hier was dit vraagstuk bijzonder moeilijk, omdat het kunstbezit, in het bijzonder het bezit aan oude schilderijen, over een groot aantal musea, die elk wereldbeteekenis hebben, is verdeeld. De musea, waarin deze schatten waren ondergebracht — men denke aan Weenen, München, Kassel, Dresden, Keulen en Berlijn — zijn met hun bovenlichten en groote vensters de kwetsbaarste plekken, die er in den oorlog te vinden zijn en bovendien liggen zij gewoonlijk in de zenuwcentra van het maatschappelijk leven. Het was een ontzaglijk werk, om alle kunstschatten uit deze en alle andere musea in veiligheid te brengen, doch men is daarin geslaagd.

Een voortdurende contrôle op de in veiligheid gebrachte kunstwerken is dan ook vereischt. Een uitgebreid deskundig personeel is daartoe noodig. De vaststaande kunstschatten kunnen door inmetselen slechts onvolledig beschermd worden en met wandschilderingen is dat geheel onmogelijk. Helaas zijn in Duitschland dan ook reeds talrijke wand- en plafondschilderingen verloren gegaan, ook in kerken.

Prof. Kuemmel betreurt het ten zeerste dat er vóór den oorlog niets gekomen is van plannen, om in ieder land een zone te scheppen van enkele vierkante kilometers, waar het belangrijkste kunstbezit in duidelijk gekenmerkte en des nachts met schijnwerpers verlichte betonnen kelders zou kunnen worden ondergebracht. Dit vraagstuk is echter niet zoo eenvoudig, omdat dergelijke „taboe-zones" als militaire aanknoopingspunten zouden kunnen dienen. Wel gelooft prof. Kuemmel, dat men in de toekomst nergens meer zal overgaan tot het bouwen van musea met bovenlichten en vensters. Het moderne museum moet een betonconstructie zijn zonder openingen en met electrische verlichting en met een luchtbehandelingsinstallatie.

(V. b. Kunstbesch. i. oorlogst. 3648 D.)

B. EUROPA — Prijzen en kosten van levensonderhoud —

De oorlog heeft in bijna alle landen prijsbewegingen veroorzaakt, die eenerzijds de prijsstructuur binnen elk land ontwrichten en anderzijds aanzienlijke prijsverschillen tusschen de landen onderling doen ontstaan. De Bank voor Internationale Betalingen publiceert in haar laatste jaarverslag cijferreeksen, aan de hand waarvan men de ontwikkeling in de verschillende landen kan vergelijken. Het volgende staatje geeft de percentages, waarmede de prijzen en kosten van levensonderhoud in een aantal Europeesche landen aan het einde van 1942 t.o.v. het eerste halfjaar 1939 waren gestegen resp. gedaald:

	Voeding	Verw. en Verl.	Kleeding	Huren	Div.	Totaal
Bulgarije	+ 73	+ 31	+ 78	0		+ 52
Denemarken	+ 61	+ 33	+ 87	0		+ 46
Duitschland	+ 42	+ 67	+ 72	+ 2	+41	+ 42
Finland	+ 89	+123	+127	+12	+81	+ 81
Zweden	+ 6	— 2	+ 32	0	+ 6	+ 8
Zwitserland	+ 57	+112	+ 84	+ 7	+47	+ 56
Hongarije	+135	+ 50	+112	+35	+42	+101

In vijf van de zeven landen zijn de kosten voor kleeding het sterkst gestegen. Naast de schaarschte aan grondstoffen voor de textielindustrie is de overgang tot vervangingsstoffen hiervoor verantwoordelijk. In drie der landen zijn de huren stabiel gebleven, in de overige vier kan de stijging bescheiden worden genoemd. Opvallend is de sterke toeneming van de kosten voor voeding, die in alle landen, m.u.v. Duitschland, valt waar te nemen. De opvoering van de eigen productie in landen, die op invoer van overzeesche landbouwproducten zijn ingesteld, de door velerlei oorzaken belangrijk gestegen invoerprijzen en andere omstandigheden zijn tevens de verklaring van het sterke uiteenloopen der landbouwprijzen in de verschillende landen. De tarweprijs b.v. bedroeg aan het einde van 1943, omgerekend in Zw. frs, in Argentinië 6.63 en in Kroatië 103.44.

(Econ. Nieuws)
((V. b. Europ. levensonderh.kosten 4374 A.)

C. GOUD — Internationale beteekenis en toekomstige functie —

In het Alg. H'blad publiceerde prof. dr. M. D. Dijt in een viertal artikelen eenige beschouwingen over het goud. Aan het slot werden de belangrijkste conclusies nog eens samengevat en werd het volgende vastgesteld:

1. Door de bemoeiingen der regeeringen met de stabilisatie der prijzen van goederen heeft het goud zijn functie van waardemeter, vooral sedert 1929, grootendeels verloren.
2. Door de concentratie van het goud bij de circulatiebanken heeft het goud zijn functie van ruilmiddel in het binnenland langzamerhand volledig afgestaan aan het papieren geld.
3. Door de toenemende, bij het kapitalisme behoorende, onhoudbare internationale schuldenstructuur is het goud in de crediteurlanden en in het bijzonder in de Ver. Staten van Amerika opgehoopt. Hierdoor verloor het zijn zin voor de handhaving van den internationalen gouden standaard en een vrij internationaal kapitaal- en goederenverkeer.
4. Sedert het goud zijn zin voor de ontwikkeling van ruil, voortbrenging en volkswelvaart heeft verloren — en dit was sedert 1929 voor logisch denkenden duidelijk geworden — is de goudproductie en zijn de goudvoorraden grooter dan ooit geworden. De goudproductie heeft slechts nog beteekenis voor de goudproducenten, die 40 à 200% dividenden opstrijken en de goudvoorraden waren in de periode der devaluaties slechts dienstbaar aan grootspeculanten.
5. Als oorlogskas had de goudvoorraad in den oorlog 1914—1918 reeds weinig beteekenis; in den huidigen oorlog en bij de verdeeling van vrijwel de geheele wereld in twee partijen, is zijn invloed tegenover de oorlogsproducties in de oorlogvoerende landen zeer gering. De overheveling van de Fransche, Nederlandsche, Belgische, Poolsche en andere krijgskassen aan Amerika, hebben voor het verloop van den oorlog niet de minste beteekenis en kunnen als een zielloos cadeau aan de Ver. Staten worden opgevat.
6. Als grondstof voor de chemische industrie, sieraden, tandprothese e.d., blijft het goud van waarde, doch daartoe is de huidige wereldvoorraad voor ongeveer anderhalve eeuw toereikend.

(V. b. Goud 5767 C.)

DE WERELDOORLOG

A. **DUITSCHLAND — Hevige bolsjewistische aanvallen aan den beneden-Dnjestr en de Sereth afgeslagen - Duitsche terreinwinst bij Kowel en aan den bovenloop van den Dnjestr - Luchtaanvallen op Berlijn, Plymouth, Florence, Midden-Frankrijk, Ploesti en Turnu-Severin - 32.000 ton en 5 torpedojagers in de N. IJszee vernietigd - Overzicht geallieerde scheeps- en vliegtuigverliezen - Overzicht partisanenverliezen in den Balkan —**

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Führer, 29 April — Aan den beneden-Dnjestr bevochten Duitsche troepen tegen vijandelijke aanvallen een volledig afweersucces. In het gebied van Jassy slaagden de bolsjewisten er niet in onze stellingen te doorbreken. Ten Zuidwesten van Kowel is het gewonnen terrein gezuiverd van verstrooide vijandelijke strijdkrachten, waarbij een ingesloten bolsjewistische gevechtsgroep werd vernietigd. Onder de ongeveer 2000 gevangenen bevindt zich ook een divisiecommandant met zijn staf.

30 April — Voor Sebastopol en aan den Beneden-Dnjestr bleven plaatselijke aanvallen van den vijand zonder resultaat. Tusschen de Karpathen en den bovenloop van den Dnjestr won onze aanval, ondanks taai verzet der bolsjewisten, verder terrein.

1 Mei — Tusschen Witebsk en Polozk werden plaatselijke aanvallen der bolsjewisten afgeslagen. Ten Zuiden van den bovenloop van den Dnjestr alsmede ten Zuidwesten van Kowel konden onze troepen in harde gevechten verder terrein winnen.

2 Mei — Tusschen de Karpathen en den bovenloop van den Dnjestr leverden de aanvallen der Duitsche en Hongaarsche troepen nieuwe terreinwinst op. Voor Sebastopol alsmede tusschen de monding van den Dnjestr en de Karpathen mislukten plaatselijke aanvallen der bolsjewisten.

3 Mei — Aan beide zijden van den middenloop van de Sereth zijn de Sovjets op een smal front met sterke infanterie- en pantserstrijdkrachten en met gebruikmaking van talrijke slagvliegtuigen tot den aanval overgegaan. De beoogde doorbraak is door den tegenstand der Duitsche en Roemeensche troepen verijdeld.

4 Mei — Ten Oosten van de Sereth zette de vijand zijn aanvallen voort. Alle pogingen om door te breken, werden verijdeld.

5 Mei — Ten Oosten van de Roemeensche Sereth vielen de bolsjewisten, tijdens den geheelen dag, over een smal front in dicht opeenvolgende golven aan. Zij werden in harde gevechten afgeslagen.

6 Mei — Ten Oosten van de Roemeensche Sereth zijn verscheidene aanvallen der bolsjewisten ineengestort.

De groote bolsjewistische aanvallen, die door de opperste Duitsche oorlogsleiding op grond van uitgebreid verkenningsmateriaal verwacht werden, zijn begonnen. Het is kenmerkend, dat de aanvaller, ondanks het massale gebruik van strijdkrachten, niets heeft kunnen bereiken. Hieruit blijkt, dat de Duitsch-Roemeensche leiding, die kennis droeg van de kracht van de te verwachten vijandelijke operatie, tijdig genoeg voorzorgsmaatregelen heeft getroffen, om den bolsjewistischen stormloop het hoofd te kunnen bieden.

LUCHTOORLOG —

30 April — Amerikaansche bommenwerpers ondernamen 29 April een terreuraanval op Berlijn. Er ontstond schade in woonwijken en verliezen onder de bevolking. De Duitsche luchtverdediging schoot 129 Amerikaansche vliegtuigen neer. Duitsche formaties veroorzaakten in den afgeloopen nacht bij een aanval op Plymouth en op concentraties van schepen voor de Engelsche Zuidwestkust verwoestingen voor langen tijd.

3 Mei — Amerikaansche bommenwerpers hebben 2 Mei een terreuraanval ondernomen op Florence. Talrijke huizen werden verwoest.

4 Mei — Bij den afweer van Britsche luchtaanvallen op Midden-Frankrijk werden in den nacht van 3 op 4 Mei 51 viermotorige vijandelijke vliegtuigen neergeschoten. Het onder bevel van luitenant-kolonel Nordmann staande jachteskader Mölders meldt van het Oostelijk front zijn 8.000ste overwinning in de lucht.

5 Mei — Het D.N.B. deelde mede: De Duitschers hebben van Januari tot April 1944 bij de Anglo-Amerikaansche terreuraanvallen 4318 getelde Engelsche of Amerikaansche vliegtuigen neergeschoten, nl. in Januari 806, in Februari 886, in Maart 1234 en in April 1392. In de maand April verloren de Sovjets bovendien nog 1319 vliegtuigen.

6 Mei — Amerikaansche bommenwerpers ondernamen in den loop van den dag aanvallen op Ploesti en Turnu-Severin, die schade en verliezen onder de bevolking ten gevolge hadden. Door strijdkrachten der Duitsche en Roemeensche luchtverdediging werden 47 der aanvallende vliegtuigen neergeschoten.

ZEE-OORLOG —

30 April — In gevechten tegen het vijandelijke konvooiverkeer op den Atlantischen Oceaan en in de Middellandsche Zee brachten Duitsche duikbooten vier schepen met een inhoud van 32.000 brt., en vijf konvooitorpedojagers, waaronder twee groote torpedojagers van het modernste type, tot zinken.

1 Mei — In den strijd tegen de Britsch-Amerikaansche verbindingen brachten luchtmacht en marine in April 23 schepen met een inhoud van 153.820 brt. tot zinken. 34 andere schepen met een totalen inhoud van 227.000 brt. werden door bom- en torpedotreffers zwaar beschadigd.

Aan vijandelijke oorlogsschepen werden 27 torpedojagers en konvooivaartuigen, een mijnenveger en 7 motortorpedobooten tot zinken gebracht, alsmede 5 torpedojagers en 9 motortorpedobooten beschadigd.

4 Mei — Duikbooten vielen in de Noordelijke IJszee een naar Engeland varend, door torpedobootjagers en vliegtuigen van een vliegtuigmoederschip beschermd konvooi aan. Zij brachten acht torpedobootjagers en konvooieeringsvaartuigen tot zinken en torpedeerden vijf schepen met een gezamenlijken inhoud van 30.000 brt.

5 Mei — Het D.N.B. deelde mede: Van Januari tot April van dit jaar verloor de vijand in totaal 1.484.003 brt. In dit getal zijn begrepen de in den grond geboorde en de zwaar beschadigde Engelsch-Amerikaansche schepen die waarschijnlijk voor langen tijd onbruikbaar zijn. In hetzelfde tijdvak hebben Duitsche duikbooten 92 Anglo-Amerikaansche torpedojagers en escortecorvetten tot zinken gebracht. Daardoor is het totaal aantal getorpedeerde Engelsch-Amerikaansche torpedojagers en escortevaartuigen, sedert de eerste toepassing van de nieuwe Duitsche aanvalstactiek der duikbooten, dus tijdens de afgeloopen acht maanden, reeds tot 155, met een bemanning van ca. 23.250 koppen, gestegen.

ZUIDELIJK FRONT —

2 Mei — Op den Balkan werd bij groote weers- en terreinmoeilijkheden de strijd tegen communistische benden met succes voortgezet. In de harde gevechten verloren de bandieten in de maand April meer dan 9000 dooden, 3700 gevangenen alsmede talrijke wapens en munitie. De zuiveringsactie van den Balkan heeft sinds September van verleden jaar de communistische benden 70.592 dooden en 63.654 gevangenen gekost. Alleen in April reeds verloren de benden 11.224 dooden en 4.228 gevangenen.

6 Mei — In Italië vonden, behalve levendige wederzijdsche verkennings- en stoottroepactiviteit, in de afgeloopen week geen groote gevechtshandelingen plaats.

(V. b. Krijgsverr. 5928 A.)

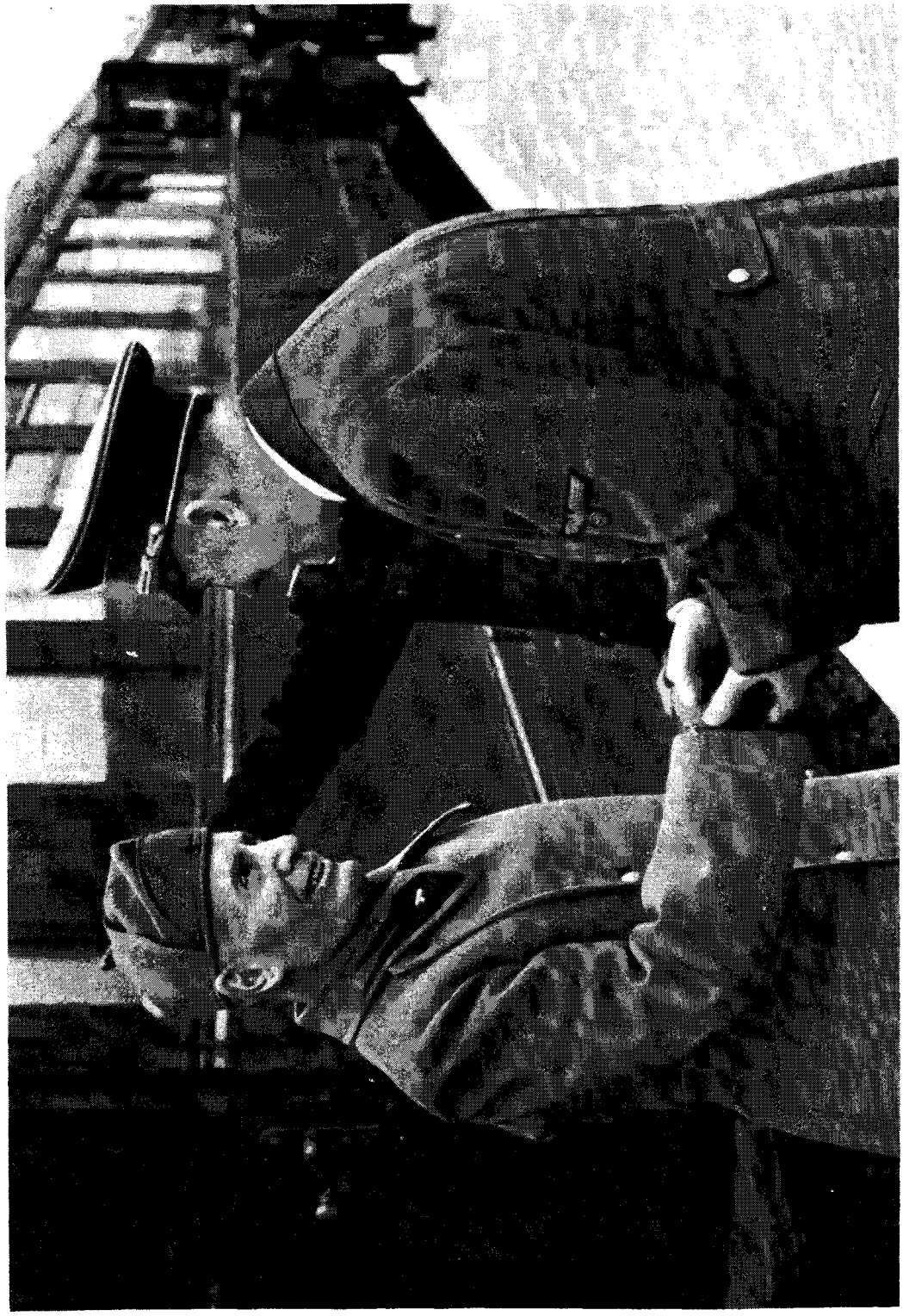
B. **JAPAN — Britsche terugtocht in Birma —**

1 Mei — Uit het Indisch-Birmaansche grensgebied wordt gemeld, dat de vijand, die tot dusver in zijn steunpunt Parel voor de laagvlakte van Imphal hardnekkig verzet bood, thans als gevolg van de energieke aanvallen der Japansche troepen een algemeenen terugtocht is begonnen. In Zuid-Birma rukken de Japansche formaties, die bij Paletwa in den strijd zijn geworpen voor vernietigingsoperaties tegen de West-Afrikaansche troepen in het gebied ten Zuiden van Waleton naar de grens op. Andere troepenonderdeelen hebben op 27 April de steunpunten Kaman en Paukan, ten Noorden van Paletwa, veroverd.

De strijd in China; Tsjengtsjau in Japansche handen —

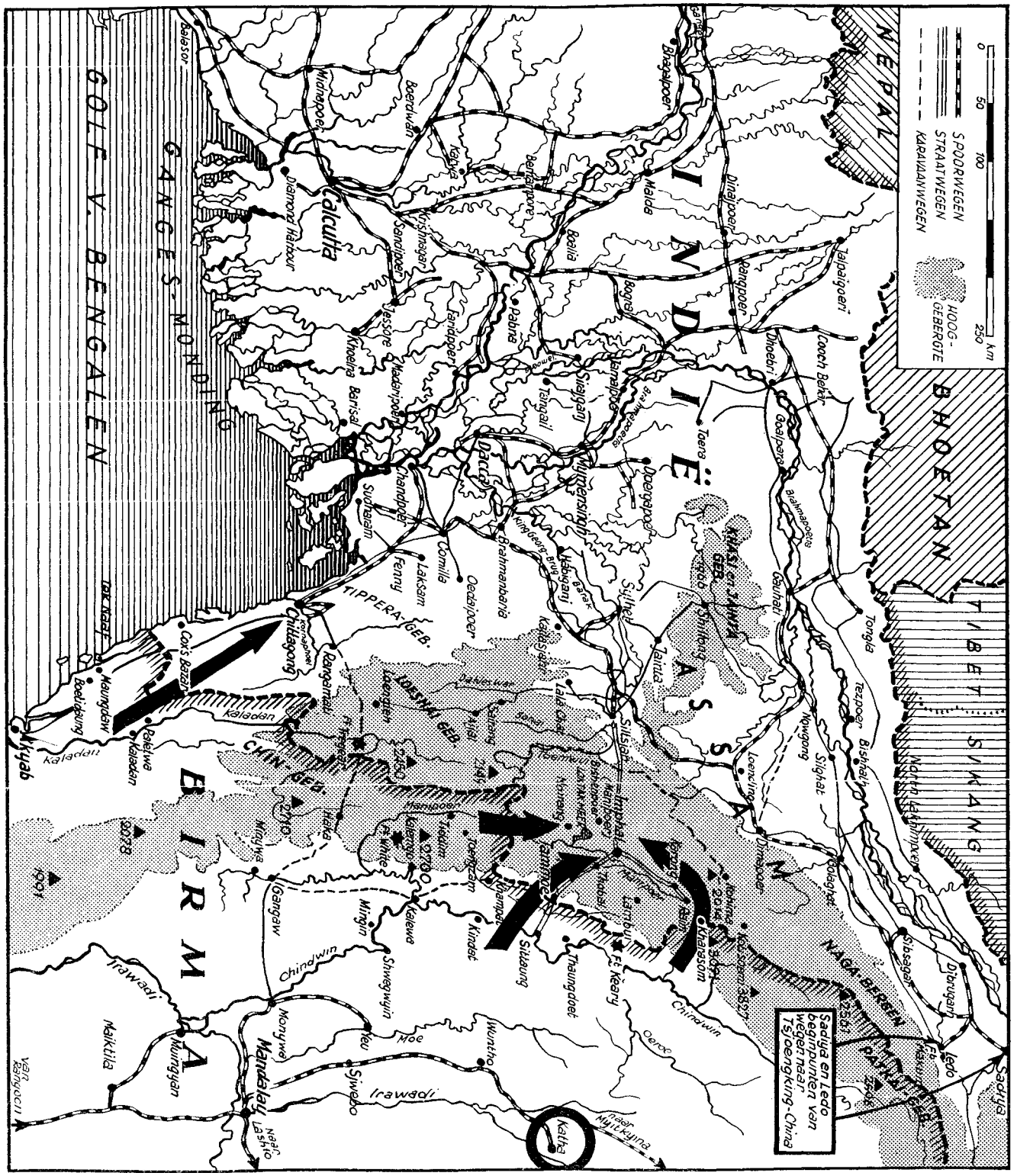
Naar de Engelsche nieuwsdienst uit Tsjoengking meldt, heeft de Tsjoengkineesche militaire woordvoerder toegegeven, dat Japansche strijdkrachten op 22 April de stad Tsjengtsjau, een spoorwegknooppunt in de provincie Honan, hebben veroverd.

(V. b. Krijgsverr. 5928 B.)

(Foto Hoffmann/Stapl)

De Führer en de Duce hebben op 22 en 23 April geconfereerd. De begroeting tusschen de beide staatshoofden.

Het Birmaansch-Indische oorlogstooneel.

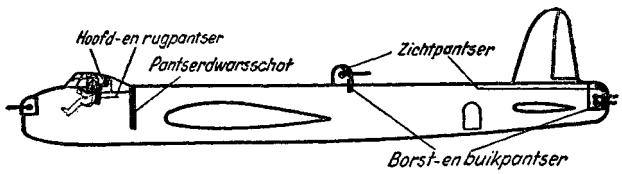
A. WERELDOORLOG — Eenige gegevens betreffende den modernen luchtoorlog *)

In het onderstaande publiceeren wij een aantal op den luchtoorlog betrekking hebbende gegevens, welke wij ontleenen aan het met medewerking van het Duitsche Luchtvaartministerie in 1943, met een voorwoord van generaal-veldmaarschalk Milch, uitgegeven boekje „Kriegsflugzeuge". De militaire vliegtuigen, welke door de verschillende landen worden gebruikt, zijn in verschillende groepen onder te verdeelen. De voornaamste dezer groepen zijn: 1. Jachtvliegtuigen; 2. Gevechtsvliegtuigen; 3. Bommenwerpers; 4. Zware bommenwerpers; 5. Duikbommenwerpers. Daarnaast bestaan nog tal van groepen, welke voor speciale doeleinden worden gebruikt, zooals: verkenningsvliegtuigen, slagvliegtuigen (welke op geringe hoogte aan den strijd op den beganen grond deelnemen), verbindingsvliegtuigen, transportvliegtuigen en vliegtuigen, welke voor meer uiteenliggende taken geschikt zijn. Buitendien kent het luchtwapen nog vliegtuigen, die van oorlogsschepen opstijgen, de katapultvliegtuigen en boordvliegtuigen, alsmede machines die opstijgen vanaf speciaal daartoe ingerichte vliegkamp- of vliegtuigmoederschepen.

Het voornaamste luchtwapen is tegenwoordig wel de bommenwerper, wiens taak is, doelen te land of ter zee met bommen te bestoken. Terwijl deze twee- of meermotorige machines in den regel hun bommen afwerpen, terwijl zij zich horizontaal door de lucht voortbewegen, stoot de, meestal eenmotorige, duikbommenwerper tot op geringe hoogte (eenige honderden meters) naar beneden, om eerst dan zijn bommen los te laten. De trefkans wordt daardoor grooter, terwijl ook de aanvangssnelheid der bommen stijgt. Worden de bommenwerpers uit den aard der zaak in hoofdzaak gebruikt tot het aanvallen van doelen op het aardoppervlak, de jachtvliegtuigen dienen daarentegen tot den strijd tegen den tegenstander in het luchtruim zelf. Jachtvliegtuigen zijn gewoonlijk éénpersoonstoestellen, terwijl de gevechtsvliegtuigen meestal een bemanning van 2 of 3 personen hebben. Deze laatste toestellen zijn ook zwaarder bewapend en worden wel gebruikt ter bescherming van bommenwerpers of verkenningsvliegtuigen.

Naast de bommen van uiteenloopend kaliber kent het luchtwapen nog andere wapens, zooals torpedo's, vliegtuigmijnen, machinegeweren en lichte kanonnen (2 tot 4 cm.). De torpedo's komen in groote trekken overeen met die welke vanaf vaartuigen worden gelanceerd, terwijl ook de mijnen geen principieel verschil met de zeemijnen vertoonen. De lichte machinegeweren hebben een kaliber van 7.5 tot 8 mm., de zware van 12.5 tot 15. De vuursnelheid van een modern licht machinegeweer bedraagt ca. 1100 tot 2000 schoten per minuut, van een zwaar 600 tot 800.

Jachtvliegtuigen hebben een bewapening van 2 tot 12 machinegeweren, meestal twee in den romp, de rest in de vleugels der machine ingebouwd. Gevechtsvliegtuigen beschikken over 4 tot 14 machinegeweren en hebben meestal nog eenige kanonnen aan boord. Voor de verschillende types, welke in de diverse landen in gebruik zijn loopt natuurlijk de bewapening, al naar de bijzondere eischen, welke gesteld worden, uiteen.

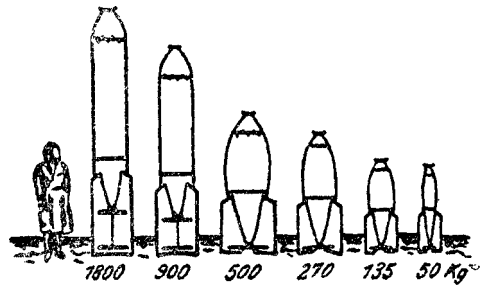
De pantsering van een tweemotorig jachtvliegtuig.

Militaire vliegtuigen bezitten meestal een pantsering. Om gewicht uit te sparen beperkt deze pantsering zich tot de meest vitale deelen van het toestel, terwijl de bemanning door hoofd-, borst- en rugpantsers zoo goed mogelijk wordt beschermd. De pantserplaten hebben een dikte, welke varieert tusschen 4.5 en 15 mm., pantserglas heeft een dikte van 40 tot 75 mm. Het gewicht der pantsering van een eenpersoonsjachtvliegtuig bedraagt ca. 30 tot 80 Kg., bij een meermotorige bommenwerper bedraagt dit wel 500 Kg.

Een explosieve bom bestaat uit een hoeveelheid springstof in een stalen mantel. Opdat de bom regelmatig zal vallen is deze voorts nog voorzien van stabilisatievlakken. Bij de ontploffing wordt de mantel in kleine stukjes uiteengerukt (bij een 12 Kg.-bom in ongeveer 1000 stukjes van elk ca. 10 gram), die met een snelheid van ongeveer 1500 meter per seconde worden weggeslingerd.

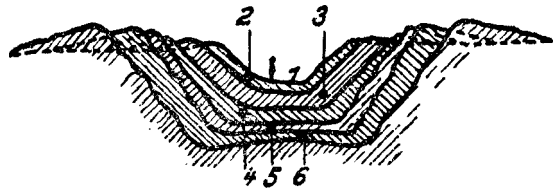
De vrijkomende hoeveelheid gas oefent druk uit op de omgeving en richt daardoor ook nog schade aan. Dikwandige bommen worden in hoofdzaak gebruikt, indien de uitwerking der scherven het voornaamste is — bij aanvallen op levende doelen —, dunwandige wanneer een zoo hoog mogelijke luchtdruk wordt vereischt. In het laatste geval bedraagt de hoeveelheid springstof 45 tot 65% van het totale bomgewicht. Scherven hebben een uitwerking, welke op een afstand van 300 meter nog doodelijk kan zijn.

Scherfbommen hebben meestal een gewicht van 10 tot

Amerikaansche bommen van uiteenloopend kaliber; ter bepaling der grootte diene de ernaast opgestelde menschelijke figuur.

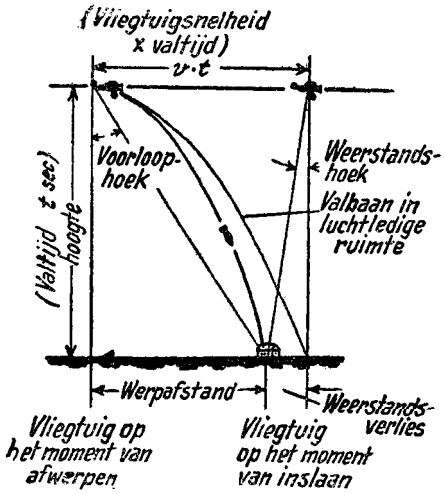
15 Kg. en komen in uitwerking ongeveer overeen met een 10 cm. granaat. De luchtdruk neemt naarmate de afstand grooter wordt snel af. Luchtdrukbommen hadden in den eersten wereldoorlog al een gewicht van 50 tot 1000 Kg., na den oorlog werden in de Ver. Staten reeds bommen met een gewicht van 1820 Kg. gefabriceerd. Bij de ontploffing van ca. 1000 Kg. springstof (1800 Kg. bom) werd op

Uitwerking van bommen.
Afmetingen der bomtrechters (3 mm. is 1 meter in werkelijkheid).

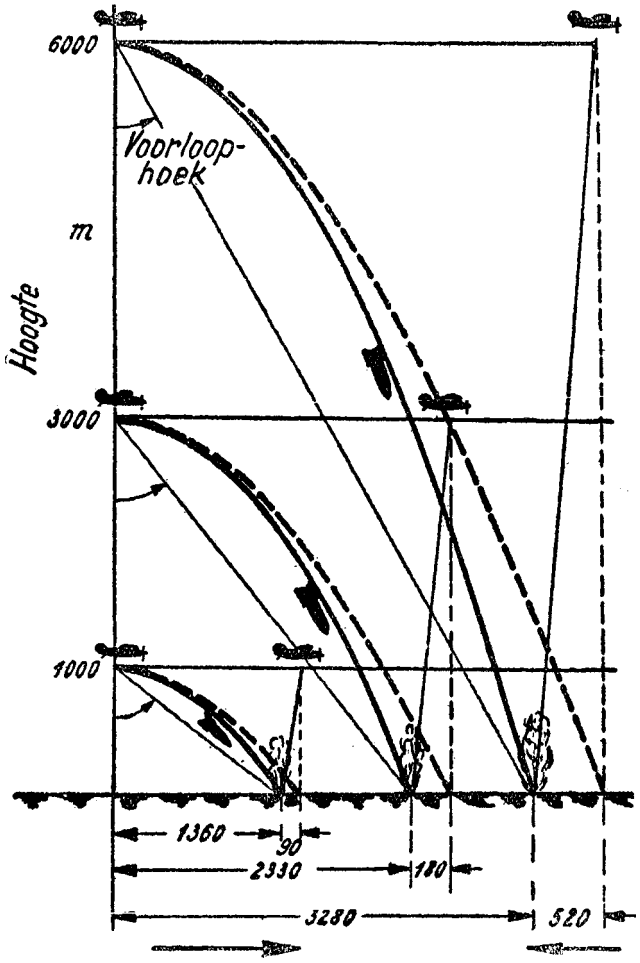
1 bom van	50 Kg.	4 bom van	500 Kg.
2 „ „	135 „	5 „ „	900 „
3 „ „	270 „	6 „ „	1800 „

een afstand van 50 meter een druk van ongeveer 25 t/M² gemeten (voldoende om muren van huizen in te drukken). Op een afstand van 500 meter konden nog slechts vensterruiten worden ingedrukt. Tenslotte zijn er nog de brandbommen, welke zooals in den naam reeds duidelijk wordt, het doel hebben brand te veroorzaken. Vliegtuigmijnen hebben een gewicht van 500 Kg. en meer. Meestal worden zij met behulp van parachutes, die nadat de mijn op het water terecht is gekomen automatisch loslaat, uitgeworpen. De torpedo heeft een gewicht van ongeveer 700 Kg., met

Teekening van de situatie bij het afwerpen van een bom.

een springstofinhoud van 150 tot 200 Kg. Een luchtdrukmotor verleent de torpedo een snelheid in het water van 60 Km. per uur en zij kan een afstand van 2000 meter afleggen. Meestal beweegt zij zich op een diepte van 3 meter door het water.
Wordt een bom op een hoogte van 4500 meter uitgeworpen dan bedraagt de valtijd van de bom (gemeten in een luchtledige ruimte) rond 30 seconden. Beweegt het toestel zich met een snelheid van 360 Km. per uur voort, d.i. 100 meter per seconde, dan heeft de bom bij het verlaten van het vliegtuig ook deze snelheid en bedraagt de werpafstand 3000 meter.

De positie van het vliegtuig op het oogenblik van het afwerpen en van het inslaan van de bom.

Hoogte in M.	Werpafst. in M.	Weerstands-verlies in M.	Valtijd in sec.	Afstand afgelegd gedurende den valtijd in M.
1000	1360	90	14.5	1450
2000	1920	180	21	2100
3000	2330	270	26	2600
6000	3280	520	38	3800

Vliegtuigsnelheid 360 Km. per uur.

In werkelijkheid zal de valtijd wat grooter en de werpafstand wat kleiner zijn, omdat zich verschillende factoren voordoen, die daar invloed op uitoefenen. Het uitwerpen van de bom geschiedt door den bommenrichter, niet op het moment dat hij het doel onder zich ziet, maar op het oogenblik waarop hij het doel onder een bepaalden hoek, den voorloophoek, voor zich ziet. Deze hoek wordt door hem met behulp van zijn richtapparaat vastgesteld. Passeert het doel zijn viziermiddelpunt dan laat hij de bom vallen.

*) De illustraties werden overgenomen uit „Kriegsflugzeuge", Ausgabe 1943.

A. **NEDERLAND — Arbeidsdienst - 1600 man ingeschakeld tot het aanleggen van dijken —**
2 Mei — Daar waar het, in verband met de inundatie-maatregelen die worden getroffen ter verdediging tegen een eventueele invasie, niet strikt noodzakelijk was een gebied onder water te laten loopen, heeft de Duitsche weermacht toestemming gegeven, dijken aan te leggen, ten einde stukken land vrij te houden. Op die manier is het mogelijk nog vele hectaren voor overstrooming te behoeden, hetgeen natuurlijk van belang is voor de voedselvoorziening. Om nu den aanleg van deze nooddijken te bespoedigen, werd op aanvraag van den Rijkswaterstaat de N.A.D. ingeschakeld. Een corps van 1600 man werd gevormd, dat in het Westen en midden des lands dit werk heeft aangevat.
(V. b. N.A.D. 5881 A.)

Arbeidsinzet - Verlof voor arbeiders in Duitschland toegestaan —
6 Mei — Uit Berlijn wordt aan Het Volk gemeld, dat er met ingang van 15 Mei weer verloftreinen naar Nederland rijden. De belangstelling hiervoor is zoo groot, dat tot ongeveer half Juni de treinen reeds zijn volgeboekt.
(V. b. Arbeidsinzet 5926 D/F.; Verlof Nederl. arb. in D'land 5873 A.)

Binnenland - Uitbreiding van het verboden gebied in Zuid-Holland —
Door den Generalkommissar für das Sicherheitswesen werd 2 Mei een nieuwe vaststelling van het verboden gebied in Zuid-Holland bekendgemaakt. Het reeds in zijn bekendmaking van 26 September 1942 verboden gebied werd met ingang van 5 Mei uitgebreid tot de eilanden Putten en Tien-Gemeten en met ingang van den 20sten Mei 1944 tot het eiland Beyerland. Het verboden gebied omvat dan het Noordwestelijke deel van het eiland Rozenburg, dat door de verbodsbordjes, die door de weermacht geplaatst zijn, wordt aangegeven en de eilanden Voorne, Putten, Beyerland, Tien-Gemeten en Goeree-Overflakkee. Het betreden en bevaren van bovengenoemde gebieden en van de tusschen deze gebieden liggende wateren en waterwegen is slechts geoorloofd met een vergunning van den Beauftragte van den Rijkscommissaris voor de provincie Zuid-Holland.
(V. b. Verb. gebied 5930 A.; verboden gebied Z.-Holl. 5271 A.)

Financiën - Overzicht der Naamlooze Vennootschappen in 1939 —
Uit de gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek omtrent binnenlandsche naamlooze vennootschappen over het jaar 1939, het eerste jaar, waarover de in 1940 ingevoerde winstbelasting werd geheven, blijkt, dat van de 25277 in 1939 bestaande vennootschappen met een gestort kapitaal van ƒ 5848 millioen er 22643 behoorden tot de groep der besloten en 2634 tot de groep der open vennootschappen. Het gestorte kapitaal bedroeg respectievelijk ƒ 1569 millioen en ƒ 4279 millioen. De reserves van alle vennootschappen tezamen beliepen ƒ 2872 millioen of 49% van het gestorte kapitaal, er werd een winst behaald van ƒ 824 millioen of 9½% van het totale zuiver vermogen.
In 1939 waren van de 25277 vennootschappen 97% in Nederland werkzaam, met een gestort kapitaal van ƒ 3331 millioen, welk bedrag slechts 57% uitmaakt van het totale gestorte kapitaal; de winst ad ƒ 511 millioen bedroeg 62% van de totale winst.
Tot de belangrijkste klassen kunnen, wat het zuiver vermogen en de winst betreft, worden gerekend: crediet- en bankwezen (met inbegrip der holding companies), handel, bereiding van voedings- en genotmiddelen, verkeer en steenkolen, turf, zout, enz. Deze vijf bedrijfsklassen hadden over 1939 tezamen een zuiver vermogen van ƒ 6182 millioen of 71% van het totale zuiver vermogen van alle bedrijfsklassen. De winst beliep per saldo ƒ 528 millioen of 64% van het totaal. **(V. b. N. V.schappen 5639 B.)**

Justitie - Doodvonnissen wegens sabotage —
2 Mei — De Nederlandsche onderdanen Johannes Meyer, Hendrik de Vries en Tjalling Bakker zijn door het Deutsche Obergericht wegens sabotage ter dood veroordeeld. Zij hebben communistische actie gevoerd o.m. door het verspreiden van opruiende geschriften en door pogingen tot brandstichting. Het vonnis is voltrokken.
(V. b. Doodvonnissen 5925 A.)

Verkeer — Beperking telefoonverkeer - Oproepberichten beperkt tot de groote steden —
8 Mei — Telefonische oproepberichten kunnen thans alleen nog worden aangenomen voor de plaatselijke netten Amsterdam, 's-Gravenhage, Rotterdam en Utrecht.
(V. b. P.T.T. 5932 A.; Bep. telef.verk. 5869 A.)

A. **NEDERLAND — Kunst, Kultuur - Monumentenzorg - Inventarisatie van het stedenschoon —**

6 Mei — Door het Rijksbureau voor de Monumentenzorg is sedert eenigen tijd de geheele inventarisatie van het stedenschoon in Nederland ter hand genomen. Men is namelijk tot de overtuiging gekomen, dat het stedelijk schoon niet slechts wordt gevormd door een altijd gering aantal zeer belangrijke monumenten van geschiedenis en kunst, maar dat integendeel juist de reeks kleine gevels van een meestentijds bescheiden vormtaal een overwegenden factor in het stadsbeeld vormen. Volledige gegevens werden bereids verzameld van Heusden, Edam, Oirschot, Oudewater en Thorn. Te Enkhuizen, Alkmaar en Hoorn is men of reeds bezig of een definitieve beslissing wachtende. Hasselt, Elburg, Broek in Waterland, Doesburg, Franeker en Hilvarenbeek zijn de plaatsen, die binnenkort aan de orde zullen worden gesteld. De secretaris-generaal van het Departement van Opvoeding, Wetenschap en Kultuurbescherming heeft den directeur van het Rijksbureau voor de Monumentenzorg een crediet van ƒ 60.000 voor het uitvoeren van deze werkzaamheden verleend.

(V. b. A'damsche monumenten 5907 A.; Monumentenzorg 5649 A.)

Landbouw - Voedselvoorziening - Overzicht optreden C.C.D. —

4 Mei — Het toezicht op de naleving van de verplichte teelt van oliehoudende zaden heeft den Crisis Controle Dienst aanleiding gegeven in N. Holland 300 processen-verbaal op te maken. Deze 300 verbalen zijn slechts een klein deel van de 59.000, die van 1 October tot 1 April j.l. zijn opgemaakt. In beslag genomen werd in dat tijdvak 998.000 kilo graanzaden en peulvruchten. In verband daarmede werden 14.000 verbalen opgemaakt. In de Wieringermeer, waar 70 fraude-gevallen werden achterhaald, werd 50 ton graan in beslag genomen. Bovendien zijn vele malen frauduleus gedorschte of verkregen producten naar hun rechtmatige bestemming geleid. Van de 5150 processen-verbaal der afdeeling Algemeene Contrôle hadden 4000 betrekking op aardappelen. 1.785.000 kilo aardappelen zijn in beslag genomen. 6000 malen moesten zuivelovertredingen worden vastgesteld. Er werden 8900 kilo boter en 13.000 kilo kaas in beslag genomen; 2 millioen kilo versche groenten en fruit zijn in beslag genomen. Aan den clandestienen export van peen naar het buitenland uit de omgeving van Beverwijk is een eind gemaakt. In verband met toezicht op den veehandel werden het laatste halfjaar 8400 verbalen opgemaakt en 300 runderen en 150 paarden in beslag genomen. **(V. b. 5748 A.)**

— Teelt op braakliggende gronden —

De totale oppervlakte van den met aardappelen, peulvruchten, groenten en granen bebouwden braakliggenden grond bedroeg in 1942 1083.5 ha, in 1943 1337.6 ha, welke een opbrengst gaven van meer dan 7.3 millioen kg. aan genoemde producten.

De in 1943 beteelde braakliggende gronden van de gemeente Amsterdam gaven de volgende opbrengst:

aardappelen, (40 ha) 576.500 kg; peulvruchten, (28 ha) 33.100 kg; groenten en koolzaad, (18 ha) 894.000 kg; granen, (165 ha) 292.700 kg.

Voor Rotterdam zijn deze cijfers resp.: 1.850.000 kg aardappelen (100 ha); 21.000 kg peulvruchten (40 ha); 710.000 kg groenten (opp. niet nauwkeurig bekend) en granen 21.000 kg (10 ha), terwijl 's-Gravenhage het volgende beeld geeft (oppervlakten niet nauwkeurig bekend): 759.000 kg aardappelen, 78.000 kg peulvruchten, 217.000 kg groenten en 10.000 kg granen.

De cijfers voor het geheele land waren: aardappelen 4.564.000 kg (416.6 ha); peulvruchten 166.000 kg (158.2 ha); groenten 1.127.000 kg (88.8 ha); granen 1.459.000 kg (674 ha).

(Econ. Nieuws) **(V. b. Voedselvoorz. gr. steden 5844 A.)**

N.S.B. — Jeugdstorm - Jongmaatsgilde opgericht —

6 Mei — Vanwege het Stafkwartier van den Nationalen Jeugdstorm is een zg. Jongmaatsgilde in het leven geroepen. Dit Gilde wil een hechten band vormen tusschen de nationaal-socialistische — en de daarmee sterk sympathiseerende, maar door ouders of anderen geremde, jeugd. Het lidmaatschap kan voor laatstgenoemde groep van jongeren geen enkel bezwaar opleveren, omdat de leden van het Jongmaatsgilde noch een uniform, noch een insigne dragen. Men dient hen ongeveer als een soort begunstigende leden van den Nationalen Jeugdstorm te beschouwen, die echter niet alleen en uitsluitend hun financieele verplichtingen hebben, doch ook regelmatig onder leiding bij elkaar komen en dan politieke scholing ontvangen. Bovendien genieten zij vrijwel alle tegemoetkomingen, die ook voor de stormers en stormsters gelden.

(V. b. Jeugdstorm 5907 A.)

B. **BRITSCH-INDIE — Gandhi in vrijheid gesteld —**

Naar de Britsche berichtendienst meldt, heeft het ministerie voor Britsch-Indië op 6 Mei het volgende besluit ten aanzien van de vrijlating van Gandhi bekendgemaakt: Met het oog op de medische rapporten ten aanzien van den gezondheidstoestand van Gandhi, heeft de regeering van Brisch-Indië besloten, hem onvoorwaardelijk in vrijheid te stellen. Dit besluit is enkel en alleen genomen op grond van de medische bevindingen. Volgens een nader bericht van den Britschen berichtendienst uit Poena, is Gandhi 6 Mei om acht uur, na zijn vrijlating, door luitenant-kolonel Bhandari, den inspecteur-generaal van de gevangenis, naar Parnakoeti, het paleis van lady Thackersey, een oude bekende van Gandhi, gebracht. Hier heeft hij tien jaar geleden, in Mei 1934, tien dagen gevast. Een groote volksmenigte, die uit de dagbladen kennis gekregen had van de vrijlating, wachtte hem voor Parnakoeti af.

(V. b. Gandhi 5449 A.)

C. **DENEMARKEN — IJsland - Gewijzigde verhouding niet erkend - Boodschap van koning Christiaan -**

7 Mei — Naar aanleiding van het besluit van het Alting en de regeering van IJsland om het bondsverdrag met Denemarken te ontbinden en een republikeinsche grondwet in te voeren, heeft koning Christiaan van Denemarken de IJslandsche legatie in Kopenhagen een boodschap voor den IJslandschen minister-president te Reykjavik doen toekomen, bestemd voor de regeering en het volk van IJsland.

De koning zegt daarin, dat hij, zoolang de tegenwoordige toestanden bestaan, de wijziging van den regeeringsvorm, waartoe Alting en regeering van IJsland zonder overleg met Denemarken hebben besloten, niet kan erkennen. Gedurende heel zijn regeeringstijd is het steeds zijn streven geweest het welzijn van het IJslandsche volk te bevorderen. Hij heeft de ontwikkeling van IJsland trachten te volgen en zich voor oogen gehouden wat het rijk als Noordschen staat van nut kon zijn. Op deze eerbiediging van de wenschen des volks, welke Alting en regeering van IJsland steeds bij hem hebben ontmoet, kan uiteraard nog meer bij de behandeling der voor het toekomstige lot van het land beslissende problemen worden gerekend. Intusschen heeft hij van zijn kant het recht te verwachten, dat besluiten over den toekomstigen regeeringsvorm, waardoor de band tusschen het IJslandsche volk en zijn koning voor altijd zou worden doorgesneden, niet worden verwezenlijkt, zoolang zoowel IJsland als Denemarken door een vreemde mogendheid zijn bezet. Hij spreekt de vaste overtuiging uit, dat het niet zeer gelukkig zou zijn voor de goede broederschapsbetrekkingen tusschen deze twee Noordsche staten, welke hem zoo ter harte gaan, wanneer dit zou geschieden.

(V. b. Verh. Denemarken—IJsland 5927 C.)

D. **JAPAN — Weermacht - Admiraal Koga gesneuveld - Admiraal Tojoda benoemd tot opperbevelhebber —**

5 Mei (D.N.B.) — Admiraal Mineichi Koga, opperbevelhebber der vereenigde vloot, is in Maart 1944 op zijn post overleden, toen hij aan het front uit een vliegtuig de operaties leidde. Admiraal Soëmoe Tojoda is benoemd tot zijn opvolger en heeft zich reeds belast met het opperbevel over de vereenigde vloot. Tot diens opvolger in de functie van opperbevelhebber van het vlootstation Jokosoeka is admiraal Zengo Josjida benoemd.

Soëmoe Tojoda is in den loop van zijn carrière o.m. marine-attaché in Londen geweest, hoogleeraar aan de marine-academie, opperbevelhebber van het duikbootwapen en chef van den staf der vereenigde vloot. In 1941 werd hij tot admiraal bevorderd en benoemd tot chef van de marine-basis in Koere, waarna hij zitting kreeg in den oppersten oorlogsraad en ten slotte chef van het vlootstation Jokosoeka werd. **(V. b. Adm. Koga 5539 B.)**

E. **PETROLEUM — Voorbesprekingen Britsch-Amerikaansche olieconferentie beëindigd —**

5 Mei — Het Amerikaansche departement van Buitenlandsche Zaken heeft medegedeeld, dat de voorbereidende besprekingen over het petroleumvraagstuk tusschen Amerikaansche en Britsche deskundigen geëindigd zijn. Deze besprekingen betreffen de hangende vraagstukken der Amerikaansche en Britsche petroleumindustrie in het buitenland. Daarbij is het aanleggen van een Transarabische petroleumleiding voorgesteld. Het resultaat der besprekingen zal aan de beide regeeringen worden voorgelegd.

(V. b. Olieconf. 5934 G.)

A. WERELDOORLOG — Invasiemogelijkheden - Dreigement als wapen —

29 April — In het orgaan van den Duitschen Staatsminister voor Bohemen en Moravië verscheen een artikel, waarin de vraag wordt gesteld, of de geallieerden van plan zijn, de met zooveel ophef aangekondigde groote landingsactie werkelijk ten uitvoer te brengen, dan wel of de Engelschen en Amerikanen met hun voorliefde voor het pokerspel slechts bluffen. Tegelijkertijd wordt de mogelijkheid overwogen, dat Moskou geen invasie wenscht, maar meer heil verwacht van een voortdurend dreigen met een landing op de Europeesche Westkust.

In het artikel wordt Italië als voorbeeld aangehaald. Voordat dit land daadwerkelijk aan den oorlog deelnam bond het aanzienlijke Engelsche krachten in het Middellandsche Zee-gebied en vormde het een factor van onzekerheid. Na het intreden van Italië in den oorlog, maakte deze onzekerheid weldra plaats voor het besef, dat het fascistische oorlogsapparaat in menig opzicht niet zoo functionneerde als aanvankelijk was verwacht en voor de Duitsche legerleiding bleek het reeds na korten tijd noodzakelijk te zijn, den bondgenoot te steunen en bijstand te verleenen. Italië als factor van onbekende sterkte, was voor Engeland gevaarlijker dan later, toen het waas der geheimzinnigheid was verscheurd en de waarde der Italiaansche weermacht voor vriend en vijand tot een concrete grootheid was herleid.

De artikelschrijver in het Boheemsche blad volgt bij zijn beoordeeling van het Sovjet-Russische standpunt ten opzichte van de Anglo-Amerikaansche invasie-politiek een analogen gedachtengang. Uitgaande van de omstandigheid, dat de Duitsche legerleiding — zooals hijzelf onomwonden toegeeft — haar Oostelijk front aanmerkelijk heeft verzwakt om in het Westen sterk te zijn, vestigt hij de aandacht van zijn lezers op de meening van een bepaalde categorie strategische rekenkunstenaars, die meenen dat daarmee het effect, hetwelk de Sovjet-Russen van een tweede front verwachten, reeds is bereikt en dat daarom de oprichting van een tweede front in het geheel niet meer noodig is.

„Op Engelschen bodem" — aldus wordt verder verklaard — „bevindt zich een groote Sovjet-Russische militaire missie. Zij heeft zich zonder twijfel een oordeel gevormd over de Engelsche en Amerikaansche legers. Ten slotte hebben ook bestaande of reeds verdwenen fronten een goede gelegenheid geboden, om de strijdwaarde van deze armeeën te bestudeeren. Het is nauwelijks aan te nemen, dat Stalin op grond van de rapporten der militaire vertegenwoordigers en waarnemers een verkeerde voorstelling heeft van de mogelijkheden en grenzen der vereenigde strijdkrachten. Tot nu toe waren de Sovjets met haar prestaties zeer ontevreden, hetgeen zij ook niet onder stoelen of banken hebben gestoken. Zouden zij nu op grond van zulke negatieve vaststellingen betere prestaties verwachten in geval van een moeilijke invasie? Een verpletterende nederlaag der Engelsche en Amerikaansche strijdkrachten bij een invasie zou tot gevolg hebben, dat de geheele kracht der Duitsche legers zich tegen de Sovjet-Russische strijdmacht in het Oosten zou richten om een laatste beslissing te forceeren."

Onder deze omstandigheden is voor Moskou een invasie „in being" van grootere beteekenis dan een zonder wapenen en materiaal naar Engeland teruggedreven landingsexpeditie. „Schuilt derhalve", zoo besluit de artikelschrijver zijn betoog, „achter den Sovjet-Russischen eisch om een tweede front op te richten, wel de volle militaire ernst?" En hij beantwoordt deze vraag zelf met de woorden: „Bijna lijkt het twijfelachtig."

Landingsmateriaal der Geallieerden —

Het 5 Mei verschenen nummer van „Das Reich" bevat o.m. een artikel van den Duitschen marinedeskundige Adalbert von Goerne, waarin deze het materieel, dat de geallieerden voor operaties tegen het Europeesche vasteland hebben bijeengebracht, aan een beschouwing onderwerpt. Uit het artikel blijkt, dat ook enkele Nederlandsche kanaalbooten, waaronder de „Koningin Emma" van de Mij. „Zeeland" voor invasie-doeleinden zijn omgebouwd.

De geallieerden duiden de verschillende transportvaartuigen, waarover zij beschikken, aan met letterteekens. Zoo wijzen bijv. de letters Lci op een landingsboot voor infanterie (Landingcraft infantry) en Lca is een vaartuig, dat speciaal voor het vervoer van geschut is uitgerust (Landingcraft artillery). Landingsschepen voor tanks dragen den naam Lct (Landingcraft tanks).

De grootere landingsschepen, waartoe o.a. de 4135 bruto registerton metende „Koningin Emma" en de 2950 br. reg. ton metende „Princesse Joséphine Charlotte" van den Belgischen Kanaaldienst behooren, worden aangeduid als L.S. (landing ships).

De „Koningin Emma" kan 450 man landingstroepen met hun uitrusting vervoeren, doch biedt bovendien op voor- en achterdek plaats aan acht landingsstormbooten, twee motorlandingsbooten en eenige gepantserde machinegeweerbooten. Bovendien is het schip met zeer veel luchtafweergeschut van verschillend kaliber uitgerust. Door zijn snelheid (25 km per uur) is het schip in staat, vlooteenheden te begeleiden. De „Koningin Emma" is ingedeeld bij die klasse van schepen, die bij de eerste aanvalsgolf moeten optreden.

Onder de verdere landingsbooten bevinden zich een groot aantal speciale constructies van allerlei modellen en afmetingen. De Amerikanen maken gebruik van zeswielige landingsautomobielen, die omstreeks 20 man transporteeren en die op het land een snelheid van 60 km per uur bereiken. In het water bedraagt de snelheid omstreeks 12 km. Een ander Amerikaansch type, dat o.a. door Amerikaansche mariniers werd gebruikt bij landingsoperaties in het gebied van Guadalcanar draagt den naam „Alligator" en bereikt een snelheid van 37 km te land en 10 km te water.

De Britten hebben in het bijzonder werk gemaakt van een snelle landingsboot voor manschappen, welke speciaal geschikt is voor nachtelijke operaties. Deze booten hebben een bemanning van vier matrozen en kunnen 20 man landingstroepen aan boord nemen. Zij zijn uitgerust met granaat- of nevelwerpers. **(V. b. Invasie 5923 A.)**

B. ENGELAND — Buitenland - Minister Eden confereert met Stalin - Invasie door de Sovjets geëischt —

6 Mei — De Engelsche consul te Barcelona verklaarde: Eden heeft twee dagen in het Kreml vertoefd om te trachten Stalins instemming te verkrijgen voor een hernieuwd uitstel van een tweede front. Stalin heeft het Engelsch-Amerikaansche verzoek categorisch van de hand gewezen en opnieuw aangedrongen op onverwijlde invasie in het Westen. In tegenstelling tot den vroegeren Russischen eisch, die altijd alleen betrekking had op de invasie in het Westen, hebben de Russen thans een gelijktijdige landing aan de Kanaalkust en in het gebied van de Middellandsche Zee verlangd. **(V. b. Eden 5735 H.; Stalin 5934 E.)**

Conferentie der dominion-premiers - Rede van Churchill —

2 Mei — De Britsche berichtendienst publiceert de toespraak, die Churchill bij de opening der conferentie van de premiers der Dominions heeft gehouden. Churchill sprak van „het gevaarlijkste hoogtepunt in het conflict der staten" en verklaarde niet te verwachten, dat de conferentie een volledige oplossing zal vinden voor alle problemen, waarvoor het Britsche Rijk zich ziet geplaatst. Dit is ook in de hitte van het gevecht nauwelijks mogelijk, aldus Churchill; het is echter hoog tijd, dat wij aan de conferentietafel plaatsnemen om van gedachten te wisselen. **(V. b. Churchill 5902 B.)**

C. TURKIJE — Verklaring van Menemencioglоe - Crisistoestand waartegen voortdurende waakzaamheid geboden blijft —

5 Mei — De Turksche minister van Buitenlandsche Zaken, Menemencioglоe, heeft tegenover de Turksche pers verklaringen afgelegd. Het is misplaatst, zoo zeide hij, eventueele gevaren te overdrijven. Aan den anderen kant is het thans echter ontoelaatbaar, dat men iedere gedachte aan mogelijk gevaar verwerpt, omdat daaruit ernstige consequenties zouden kunnen voortvloeien. Turkije leeft op het oogenblik in een crisis. Zoolang de kritieke toestand niet is opgeheven, moet het dagelijksche leven hieraan worden aangepast. Mocht Turkije op een zekeren dag ter verdediging van zijn vitale belangen de wapens ter hand nemen, dan zou dat geenszins een onverwachte verrassing wekken. Voortdurende paraatheid en waakzaamheid zijn geboden. **(V. b. Menemencioglоe 5934 A.)**

Regeering weigert concessies aan Amerikaansche petroleum-ondernemingen —

6 Mei — Volgens een bericht van United Press uit Ankara aan de „Nya Dagligt Allehanda" heeft de Turksche regeering het verzoek van een groep Amerikaansche petroleummaatschappijen om concessies voor de exploitatie van petroleum op Turksch gebied van de hand gewezen. De Amerikaansche maatschappijen wenschten het recht van exploitatie voor 99 jaar te pachten. De houding der Turksche regeering in deze kwestie kent geen compromis. De Amerikanen waren voornemens vrij omvangrijke boringen te doen, waarvan het resultaat gelijkelijk tusschen Turkije en de Vereenigde Staten zou worden verdeeld. Tevens lag het in het voornemen een olieleiding naar een haven aan de Middellandsche Zee aan te leggen.

(V. b. Petroleum 5939 E.; Am. petr.politiek in Voor-Azië 5879 A.)

A. NEDERLAND — Handel, Nijverheid - De verbruikscoöperatie in den kleinhandel —

Aan een in „Economische Voorlichting" no. 18 verschenen artikel over „De verbruikscoöperatie in den detailhandel" ontleenen wij het volgende:

Een der typische bedrijfsvormen in den detailhandel is de verbruikscoöperatie. Zij is hier te lande in de tweede helft der vorige eeuw ontstaan; zij was in den detailhandel de eerste vorm naast het middenstandsbedrijf, spoedig gevolgd door warenhuis, filiaalbedrijf en andere vormen.

Het aantal algemeene verbruikscoöperaties bedroeg in 1938 302, haar gezamenlijk ledental beliep ruim 274.000. Hiervan zijn er 123 opgericht tot en met 1914, 110 tusschen 1915 en 1919, 40 tusschen 1920 en 1924, 29 na 1924. Vooral in de jaren rondom het einde van den vorigen wereldoorlog zijn talrijke verbruikscoöperaties opgericht; een niet onbelangrijk aantal daarvan is intusschen opgeheven.

De gezamenlijke omzet dezer 302 verbruikscoöperaties bedroeg in 1937 ruim ∫ 63.700.000, samengesteld als volgt:

kruidenierswaren	∫ 33.600.000
manufacturen	„ 1.700.000
huishoudelijke artikelen	„ 300.000
brandstoffen	„ 2.500.000
detailhandel	∫ 38.100.000
brood en banket	„ 18.000.000
overige groepen	„ 7.600.000
	∫ 63.700.000

De omzet in brood en banket is voor een gedeelte via winkels gegaan en kan in zooverre als detailhandel worden beschouwd; de omzet der „overige groepen" is grootendeels eveneens detailhandel. De totale detailhandelsomzet der verbruikscoöperaties kan op ongeveer ∫ 50.000.000 per jaar worden gesteld.

Omtrent de verspreiding en beteekenis van de algemeene verbruikscoöperaties over de verschillende provincies geven de volgende cijfers een beeld:

Om uit te maken, welke belangrijkheid de verbruikscoöperatie in de verschillende provinciën heeft, kan men allerlei maatstaven gebruiken, die tot uiteenloopende conclusies leiden. Zoo is, naar de absolute grootte volgens ledental en omzet, Zuid-Holland verreweg nummer één en Zeeland de laatste, doch in een reeks, opgesteld naar den gemiddelden omzet per lid vinden wij Zuid-Holland met Zeeland achteraan, Drenthe, Overijssel en Limburg aan den kop. Een goede maatstaf voor de bepaling, welke beteekenis de verbruikscoöperatie in de geheele maatschappelijke en economische structuur der verschillende provinciën heeft, is het aantal leden per 1000 inwoners; een nog betere die van den gemiddelden coöperatie-omzet per provincie-inwoner. Volgens den eersten maatstaf staan Zuid-Holland, Overijssel en Limburg duidelijk bovenaan, Noord-Brabant en Friesland onderaan; de tweede maatstaf bevestigt de leidende posities van Overijssel en Limburg en accentueert Friesland als de provincie, waar in het algemeen de verbruikscoöperatie zich relatief het minst heeft ontwikkeld. De verbruikscoöperaties staan niet geheel los van elkaar. Op een zeer gering aantal uitzonderingen na zijn zij deelgenooten in de Coöperatieve Groothandelsvereeniging „De Handelskamer" (H.A.K.A.), die haar economische top-organisatie is. Deze instelling heeft tot doel: de groothandel in en de fabricage van levensmiddelen en andere verbruiksartikelen ten behoeve van haar deelgenooten, de plaatselijke coöperatieve verbruiksvereenigingen. Hoewel de coöperaties door haar aansluiting bij de Handelskamer haar vrijheid van handelen in geen enkel opzicht zien verminderd, ligt het voor de hand, dat het onderlinge contact en de voorlichting van haar top-organisatie wel eenige eenheid in actie veroorzaken.

Kort voor den oorlog had de Handelskamer een omzet van ongeveer ∫ 30.000.000 bereikt; na verrekening van grondstof- tot eindproductprijzen (meel resp. brood) of van inkoop- tot detailverkoopprijzen (winkelartikelen) dekt deze omzet een zeer belangrijk deel van de ruim ∫ 60.000.000 omzet der coöperaties. Eenige formeele verplichting voor een coöperatie, die deelgenoote van de Handelskamer is, bij haar in te koopen, bestaat niet. Handelskamer en andere fabrikanten en grossiers vormen tezamen de aanbodpartij op de inkoopmarkt der verbruikscoöperaties; concurrentie en prijsvorming beslissen daar.

	Aantal algemeene verbruikscoöperaties	Aantal leden	Aantal leden per 1000 inwoners	Omzet	Omzet per lid [1]	Omzet per inwoner
Groningen	12	12.371	29.5	∫ 2.979.000	∫ 241.—	∫ 7.10
Friesland	5	8.126	19.3	„ 1.736.000	„ 214.—	∫ 4.13
Drenthe	17	5.456	22.4	„ 1.344.000	„ 318.—	„ 5.53
Overijssel	36	24.394	43.1	„ 7.530.000	„ 309.—	„ 13.32
Gelderland	50	21.625	23.9	„ 5.550.000	„ 255.—	„ 6.13
Utrecht	13	11.423	24.5	„ 3.007.000	„ 263.—	„ 6.44
Noord-Holland	25	34.373	20.9	„ 9.055.000	„ 293.—	„ 5.50
Zuid-Holland	44	108.314 [2]	51.2 [2]	„ 18.773.000	„ 174.— [2]	„ 8.87
Zeeland	13	5.385	21.2	„ 1.061.000	„ 197.—	„ 4.18
Noord-Brabant	28	19.150	19.1	„ 5.415.000	„ 280.—	„ 5.39
Limburg	59	23.529	39.4	„ 7.254.000	„ 307.—	„ 12.14
Nederland	302	274.146	31.7	∫ 63.704.000	∫ 232.—	∫ 7.37

[1]) Bij de berekening van dit gemiddelde is er geen rekening mede gehouden, dat een deel van den over de leden omgeslagen omzet bestaat uit omzet aan niet-leden. Dit deel is niet in alle provincies gelijk.

[2]) Inbegrepen ± 24.000 ingeschreven leden, die hun lidmaatschap niet meer uitoefenden en in 1940 zijn afgeschreven. Na aftrek zou het aantal leden per 1000 inwoners 39.7 bedragen, de omzet per lid ∫ 224.

B. VER. STATEN — Handel, Nijverheid - Productie synthetische rubber —

8 Mei — De productie van synthetische rubber in de V.S. bedraagt momenteel 50.000 tot 60.000 ton per maand. Tweederde van alle fabrieken zijn reeds in vol bedrijf. Wanneer alle fabrieken volledig in bedrijf zullen zijn, zal de productie 75.000 ton per maand bedragen. Terwijl voor de Amerikaansche productie geen gegevens omtrent de kosten bekend zijn, deelt de Canadeesche regeering dienaangaande mede, dat de door de Canadeesche regeering opgerichte fabriek Bunarubber vervaardigt voor 40 dollarcents per lb. Bij een volledige benutting van de capaciteit wordt een verlaging der productiekosten verwacht tot 16 dollarcents, terwijl voor natuurrubber momenteel 41 dollarcents wordt betaald. **(V. b. 5854 E.)**

Overstroomingen in Missouri en Illinois —

2 Mei — De „Daily Express" meldt, dat in de Amerikaansche staten Missouri en Illinois een gebied van meer dan 400.000 ha is overstroomd. De Missouri en de Mississippi blijven stijgen. Een groot deel van den oogst is reeds vernield. Tienduizend soldaten en ingenieurs van het Amerikaansche leger, personeel van de civiele afweerorganisatie en vrijwilligers werken op het oogenblik dag en nacht om de overstrooming te stuiten. Bij St. Louis heeft de stroom een dijk van 12 m hoogte doorbroken, duizenden gezinnen werden daardoor dakloos. **(V. b. Natuurrampen 5893 A.)**

Neutrale firma's op de zwarte lijst —

Een aanvulling van de zwarte lijst, die 6 Mei door den Minister van Buitenlandsche Zaken, Cordell Hull, is uitgegeven, vermeldt de namen van 38 firma's in Eire. Vier Zweedsche firma's zijn aan de zwarte lijst toegevoegd. Van de Spaansche firma's zijn er tien bijgekomen en is er een geschrapt, terwijl er thans ook tien Portugeesche firma's op zijn gezet. **(V. b. Zwarte lijst 4781 A.)**

A. **DUITSCHLAND — Arbeidsinzet - Wijziging in het systeem van tewerkstelling van buitenlanders —**

2 Mei — De Berlijnsche correspondent van het Alg. Handelsblad deelde mede, dat dr. Stotfang, leider van het bureau van den algemeen-gemachtigde voor de tewerkstelling in Duitschland op een persconferentie mededeelde, dat de invoering van een verandering in het systeem der tewerkstelling van buitenlandsche arbeidskrachten, waardoor deze in een bepaalde periode (één tot twee jaar) door landgenooten zouden worden afgelost, wordt overwogen. Aanvankelijk heeft men van Duitsche zijde de arbeiders, die verplicht werden tot werken in Duitschland, contracten voor een half jaar of een jaar laten teekenen, omdat men de arbeidsvoorwaarden contractueel wilde vastleggen. Sindsdien is bepaald, dat de arbeidstijd dezer arbeiders, ongeacht den in het contract aangegeven duur, kan worden verlengd. Omdat deze nieuwe regeling tot onrechtvaardigheden leidt, overweegt men thans een systeem van rechtvaardige aflossing.

— Nederlandsche boekhandel te Potsdam —

2 Mei — De materiaaldienst van de N.S.B. heeft, blijkens een bericht van den Berlijnschen redacteur van het Alg. H'blad, onlangs te Potsdam den eersten Nederlandschen boekwinkel in Duitschland geopend.

(V. b. Buitenl. arb. in D'land 5884 B.; Nederl. arb. in D'land 5873 A.)

Bevolking - Geboorte-, sterfte- en huwelijkscijfers over 1943 —

2 Mei — De correspondent van de N.R.C. te Berlijn deelde mede:

In het afgeloopen jaar zijn in het Duitsche Rijksgebied meer huwelijken gesloten dan mocht worden verwacht. Het totale cijfer bedraagt volgens een overzicht van het Duitsche Rijksbureau voor de Statistiek 625.906. De cijfers wat betreft de geboorten en de sterfgevallen zijn resp. 1.539.841 (ruim 79.000 meer dan in 1942) en 1.144.761. De ontwikkeling van het aantal geboorten acht men weliswaar bevredigend, doch zij moet toch met het oog op de algemeene omstandigheden als geenszins voldoende worden gekenschetst. Het sterftecijfer van de burgerbevolking (dus de gesneuvelden te velde en de slachtoffers van den luchtoorlog buiten beschouwing gelaten) is ongeveer hetzelfde gebleven als in de twee voorafgaande jaren, n.l. 12.2 per 1000.

(V. b. 5474 C.)

Kunst, Kultuur - Prof. dr. Hans Pfitzner 75 jaar —

De Duitsche componist Hans Pfitzner vierde 5 Mei zijn 75sten verjaardag. Hier te lande kent men weinig van zijn muziek. Het ontbreken van een gevestigd opera-bedrijf heeft het niet mogelijk gemaakt Pfitzner's belangrijkste werk, het muziek-drama „Palestrina" te geven en de kennis omtrent Pfitzner's oeuvre moet zich bepalen tot enkele uitvoeringen van fragmenten uit „Die Rose vom Liebesgarten", de ouverture „Kätchen von Heilbronn", de vioolsonate, eenige liederen en de nog niet zoo lang geleden in Den Haag gespeelde symphonie, die uit een strijkkwartet ontwikkeld is.

Ook in Duitschland zelf heeft het lang geduurd voordat Pfitzner meer dan bij naam alleen bekend was. In het begin van zijn carrière werd hij overschaduwd door Richard Strauss en Max Reger, tusschen wie hij, met een zoowel naar het romantische als naar het klassieke gerichten geest, het midden hield.

Pfitzner, die te Moskou uit Duitsche ouders geboren werd, bracht zijn jeugd door te Frankfort a. d. M., waar zijn vader violist aan de opera was en waar hij het conservatorium afliep. Hij heeft lange jaren als dirigent gewerkt, o.a. te Mainz, aan het Theater des Westens te Berlijn en aan de opera te Straatsburg, waar hij ook directeur van het Conservatorium was. Als leeraar heeft hij gewerkt op eerste posten, o.a. aan de Muziekhoogeschool te Berlijn. Vermelding verdient nog, dat Pfitzner zich een scherp polemist betoond heeft, die in geruchtmakende brochures o.a. de aesthetiek van Busoni aanviel en met kracht opkwam voor het absolute in van Beethoven's muziek, in tegenstelling tot de opvattingen in het boek van Paul Bekker. **(V. b. H. Pfitzner 4740 D.)**

Financiën - Staatsschuld —

6 Mei — Aan het einde van 1943 bedroeg de Duitsche staatsschuld 255 milliard Rm. Sinds het begin van den oorlog is zij met 220.3 milliard toegenomen; het aandeel van de gefundeerde schuld aan deze stijging bedroeg 86.38 milliard of 39.2%, het aandeel der rentelooze schatkistbiljetten en rijkswissels 125.59 milliard of 57%, het aandeel der overige leeningen met korten looptijd 8.58 milliard of 3.9%. De vermeerdering van de staatsschuld was in de achter ons liggende oorlogsjaren van jaar tot jaar grooter. De schuld steeg in 1940 met 33.6 milliard, in 1941 met 49.3 milliard, in 1942 met 57.2 milliard en in 1943 met 69.6 milliard. De gemiddelde maandelijkse toeneming bedroeg in de oorlogsmaanden van 1939 2.10 milliard, in 1940 2.80 milliard, in 1941 4.11 milliard, in 1942 4.77 milliard en in 1943 5.80 milliard, terwijl het laatste kwartaal van 1943 een stijging te zien gaf van gemiddeld 6.62 milliard per maand.

De verhouding tusschen de vaste en vlottende schuld heeft zich in de laatste jaren sterk gewijzigd. Het aandeel der leeningen met langen looptijd aan de totale toeneming der staatsschuld bedroeg in 1940 48.2%, in 1941 43.6%, in 1942 41.0% en in 1943 nog slechts 33.5%. Bij de huidige samenstelling der staatsschuld bedraagt de gemiddelde rente minder dan 3%, hetgeen een rentelast van ca. 7.5 milliard per jaar beteekent. Een dergelijke rentelast is weliswaar bij een normale belastingopbrengst van 36 milliard per jaar niet gering, blijft echter binnen dragelijke grenzen. (Ec. Nieuws)

(V. b. Staatsschuld 5909 B.)

B. **SPANJE — Accoord met de Geallieerden t.a.v. de handelsrelaties met Duitschland - Wolfram-export naar Duitschland beperkt - Amerikaansch petroleumembargo opgeheven —**

Het Spaansche ministerie van Buitenlandsche Zaken heeft 2 Mei medegedeeld, dat met Engeland en de Ver. Staten een overeenkomst is gesloten, krachtens welke Spanje de wolframleveranties aan Duitschland beperkt, de werkzaamheden van het Duitsche consulaat-generaal in Tanger worden gestaakt en de levering van olie aan Spanje door de Anglo-Amerikaansche mogendheden zal worden hervat.

Voorts werd 2 Mei door de Spaansche regeering het volgende communiqué gepubliceerd: „De Spaansch-Anglo-Amerikaansche onderhandelingen betreffende het olie-embargo hebben tot een overeenkomst geleid, alle hangende geschillen betreffende de economische betrekkingen van Spanje met Engeland en de Vereenigde Staten zijn, na besprekingen, die uit den aard der zaak van langen duur zijn geweest, tot een oplossing gebracht. Het verdrag is gebaseerd op begrip voor de neutrale positie van Spanje en de werkelijkheden van het oogenblik, waardoor het mogelijk is geworden, de betrekkingen van Spanje met de belanghebbende naties te normaliseeren. Zooals bekend hebben de onderhandelingen tusschen Spanje, Engeland en Amerika plaats gehad tijdens een crisis, die vooral gedurende de laatste week merkbaar was. Zonder dat echter aan de belangen en aanzien der deelnemende partijen afbreuk is gedaan, heeft men een goede regeling kunnen vinden."

— Verloop der onderhandelingen —

6 Mei — Een toonaangevende persoonlijkheid van het Spaansche bedrijfsleven heeft aan den Madrileenschen vertegenwoordiger van het D.N.B. over de tusschen Spanje en Anglo-Amerikanen bereikte overeenkomst verklaard, dat de te Londen en Washington aangeheven triumfkreten in geen verhouding staan tot het resultaat, dat noch indrukwekkend, noch bijzonder fair kan worden genoemd.

De Anglo-Amerikaansche onderhandelaars hadden van Spanje pas bepaalde concessies gekregen, nadat zij drie maanden lang alle middelen van den politieken en economischen druk te baat hadden genomen, en door een geregelde gedeeltelijke blokkade Spanje aan den rand van een catastrophe hadden gebracht. In dezen even ongelijken als tegen het volkenrecht indruischenden strijd tusschen oorlogvoerende groote mogendheden en het nog onder de gevolgen van den driejarigen burgeroorlog lijdende neutrale Spanje heeft de regeering te Madrid ten deele moeten toegeven, om de ergste gevolgen allereerst van de natie verwijderd te houden. Het ontbreken van benzine en olie heeft in de derde maand der onderhandelingen reeds tot een volledige stillegging der visscherij-flottieljes en der spoorwegmotorwagens geleid. De ravitailleering der Spaansche steden kwam daardoor ernstig in gevaar. Niettemin heeft Spanje zich bij de onderhandelingen zeer hard getoond, en het feit, dat de Anglo-Amerikanen in de kwestie, die voor hen het belangrijkste was, nl. het wolfram-embargo voor Duitschland, hun eischen niet volkomen hebben weten door te zetten, is een bewijs voor de hardnekkigheid van het Spaansche verzet.

Ook omtrent het lot der Italiaansche oorlogsschepen werd pas een besluit genomen na het ontvangen van de uitspraak van een internationaal krijgsgerecht, zoodat deze schepen in geen geval bij de aangekondigde invasie-handelingen zullen worden gebruikt.

(V. b. Pressie Geall. 5934 A/B/C.; Onderh. m. Spanje 5917 B.; Ital. vloot 5871 B.)

A. WETENSCHAPPEN — Astronomie - Levensduur der sterren —

Aan de N.R.Crt. ontleenen wij onderstaand artikel van den astronomischen medewerker van dit blad:

Volgens Lockyer doorloopen de sterren een evolutie, waarbij zij als uiterst ijle, koude gasbollen ontstaan, een ontwikkelingsgang volgen waarbij zij aanvankelijk in temperatuur stijgen en later weer in temperatuur dalen, om tenslotte op te houden te bestaan als lichtgevende hemellichamen. Aan iedere ster afzonderlijk hebben wij dezen levensgang nimmer bespeurd: de enkele tientallen jaren, die wij de sterren in dit opzicht pas bestudeeren, zijn te kort ten opzichte van den levensduur der sterren, die vele millioenen jaren bedraagt, dan dat daarin veranderingen, die op een voortschrijdende evolutie zouden kunnen wijzen, bespeurd kunnen worden. Toch zijn er bepaalde feiten, welke de evolutie-hypothese kunnen schragen, b.v. het waarnemingsfeit, dat zij volgens haar spectraaltypen gerangschikt kunnen worden, en dat deze rangschikking tevens verband houdt met haar ouderdom en haar temperatuur. Bovendien speelt de overweging daarbij een rol dat de sterren voortdurend energie verliezen door uitstraling, en dat zij daardoor in massa achteruit gaan: tusschen spectraaltype en massa der sterren bestaat eveneens een statistisch verband. Een vraag van belang is natuurlijk in hoeveel tijd zich deze ontwikkelingsgang der sterren afspeelt. Men neemt aan dat de sterren ten minste zoo oud zijn als de zon en de zon is bepaald ouder dan de aarde; de leeftijd van deze wordt geschat op ten minste 2000 milliard jaren. Dat is dus volgens de gangbare opvatting een benedenste grens voor den levensduur der sterren. Een bovenste grens vindt men door den tijd te berekenen, waarin alle massa als energie uitgestraald zal zijn. Voor de zon leidt dit tot een levensduur van 14 billioen jaren; er bestaan redenen om te denken, dat de zon daarvan al ongeveer 2 billioen jaren geleefd heeft. Uit de massa's der sterren en de door haar uitgezonden stralingsenergie heeft men als gemiddelden levensduur ongeveer 20 billioen jaren gevonden. Om tot een dergelijk resultaat te komen moet men beschikken over de volgende gegevens: spectraaltype, temperatuur, straal, massa, lichtkracht. Er zijn echter slechts weinig sterren, waarvan men al deze gegevens kent: het zijn er een 60-tal, alle componenten van dubbelsterren. Wanneer men deze gegevens met elkaar in verband brengt, dan blijkt dat de sterren haar ontwikkelingsgang beginnen als roode, koude, ijle reuzensterren, waarvan de massa gemiddeld ongeveer 30 maal zoo groot is als die der zon; de temperatuur is 3000°; het soortelijk gewicht is millioen maal zoo klein als dat van water, dus ongeveer duizend maal zoo klein als dat van lucht. Tijdens het hoogtepunt der ontwikkeling bedraagt de massa gemiddeld nog 25 maal die der zon; de temperatuur is inmiddels gestegen tot meer dan 20.000°; het soortelijk gewicht is 100 à 10 maal zoo klein als dat van water. Na dit maximum wordt de ster een gaandeweg uitdoovend hemellicht; wanneer zij haar bestaan als zichtbare ster beëindigt in de gedaante van een koude, roode compacte dwergster, is de massa afgenomen tot 0.4 maal die der zon; de temperatuur is dan gedaald tot ongeveer 2500°; het soortelijk gewicht is toegenomen tot ongeveer 3.6. Hoe lang duurt nu deze ontwikkelingsgang? Teneinde dit te beoordeelen nemen wij aan dat het geheele sterrenstelsel zich in een stationnairen toestand bevindt. Daarmede bedoelen wij dat er evenveel sterren ontstaan als ijle nevelbollen als er in den loop van den ontwikkelingsgang sterren door massa-verlies verdwijnen, d.w.z. een te geringe massa overhouden om nog als ster waarneembaar te kunnen blijven. Het totale aantal sterren en het aantal in iedere faze der evolutie blijven dan voortdurend gelijk. Dan is het duidelijk, dat die stadia het vlugst doorloopen worden, welke de minste sterren bevatten. In de stadia, waarin de meeste sterren voorkomen, is de verblijftijd het grootst. De verhouding der verblijftijden kan men dus vinden door de sterren der diverse stadia te tellen. Dit heeft men gedaan in een betrekkelijk dichte omgeving van de zon; men moet zich wel tot naburige sterren beperken, omdat van de ver verwijderde sterren in het algemeen slechts de grootste, die over een groote lichtkracht beschikken, waarneembaar zullen zijn. Roode dwergsterren b.v., die zich in ver van ons verwijderde deelen van het heelal bevinden, kunnen wij door haar geringe lichtkracht niet waarnemen. In die bestudeerde omgeving van de zon bevonden zich 20 reuzensterren tegen 10.000 roode dwergsterren. Wij kunnen daaruit besluiten, dat de verblijftijd in het reuzenstadium 500 maal zoo klein is als in het roode-dwergstadium; of nog anders gezegd: de ontwikkeling verloopt in de eerstgenoemde faze 500 maal zoo snel als in de laatstgenoemde faze. Op grond van dergelijke overwegingen, waarvan wij hier natuurlijk slechts het principe kunnen aangeven, heeft men afgeleid, dat gemiddeld een ster 2 milliard jaren in het stadium verkeert van koude, roode, ijle reuzenster; daarna heeft de ster nog 4 milliard jaren noodig om het hoogtepunt van haar ontwikkeling te bereiken, waarin zij dan ongeveer 5 milliard jaren verkeert. Daarna verloopt de evolutie in omgekeerde volgorde. Gedurende 80 milliard jaren verkeert de ster in het A-stadium (spectraal type A, b.v. Sirius en Deneb); dan gaat zij over naar het spectraal type F, waarin zij ongeveer billioen (= 1000 milliard) jaren verkeert (b.v. Canopus, Procyon). Op het F-stadium volgt het spectraal type G (de zon, Capella), hetwelk ongeveer 3 billioen jaren duurt. Daarna komt de ster in haar laatste levensfaze, die eener roode, koude, compacte dwergster; dit duurt ongeveer 15 billioen jaren. Voor den totalen levensduur der sterren komt men zoodoende op ruim 20 billioen jaren. Gedurende de eerste levensstadia wordt betrekkelijk veel energie uitgestraald; de totale energie-uitstraling gedurende het roode dwergstadium bedraagt slechts ongeveer 3 maal zooveel als gedurende het zooveel korter durende roode reuzenstadium. De totale, door een ster gedurende haar geheele bestaan uitgestraalde energie-hoeveelheid wordt becijferd op 2×10^{44} calorieën.

Al dergelijke uitkomsten zijn afgeleid uit waarnemingen, die betrekking hebben op de sterre-atmosferen; spectra, temperaturen, stralingsenergie per eenheid van oppervlak, e.d. volgen uit spectroscopische en stralingsmetingen, die uit den aard der zaak slechts iets onthullen kunnen omtrent de buitenste gedeelten der ster. Tot nu toe hebben de sterrenkundigen het, aangaande het inwendige der sterren, slechts tot vermoedens kunnen brengen, die betrekking hebben op den toestand, waarin de materie in het inwendige der sterren verkeert en op den aard van de energiebronnen, waaruit tenslotte alle in het heelal uitgestraalde energie afkomstig is. Wat den physischen toestand betreft, waarin de sterre-materie zich bevindt, weten wij dat de atmosferen bestaan uit zeer ijle gassen, die zich als ideale gassen gedragen. Of nu de geheele ster uit ideaal gas opgebouwd is, blijft daarmede echter een open vraag. Zelfs van zeer groote, ijle reuzensterren, waarvan het gemiddelde soortelijke gewicht duizend maal zoo klein is als dat van lucht, weten wij niet met zekerheid te zeggen of b.v. in de omgeving van het middelpunt de sterre-materie óók zoo ijl is. Het zou zeer best kunnen zijn, dat aldaar dichtheden der materie optreden, die den idealen gasvormigen toestand uitsluiten. In het algemeen gesproken weten wij er niets van hoe de dichtheid der sterre-materie en haar temperatuur van de oppervlakte naar het middelpunt veranderen. Wij moeten er echter op vertrouwen, dat het ons eenmaal gelukken zal, op grond van astronomische waarnemingen, laboratorium-proeven en op grond van wat wij omtrent de grenzen van de geldigheid der natuurwetten zullen weten, het inwendige der sterren voor onzen drang naar weten te ontsluiten. In ieder geval meenen wij thans zoo ver te zijn, dat wij zeggen mogen, dat in het inwendige der sterren de atomen der materie in hoogen graad gedissocieerd zijn; zij zijn volledig gesplitst in electronen, atoomkernen en ander elementaire deeltjes der materie. Bovendien spelen stralingsverschijnselen, gravitatie-krachten en de gasdruk in het binnenste der sterren een rol. Dit alles wordt nog gecompliceerd door het feit, dat de snelheden van de deeltjes waaruit de ster bestaat in het inwendige zoo groot kunnen zijn, dat de massa dier deeltjes op een door de relativiteitsleer gegeven wijze afhangt van de snelheid waarmede zij door elkander vliegen. Hoe grooter de snelheid is, des te grooter is n.l. de massa. De toestandsvergelijking der sterre-materie moet al deze omstandigheden in rekening kunnen brengen en om daarna tot een afgeronde theorie ontwikkeld te kunnen worden moeten bepaalde wetmatigheden (b.v. het Russell-diagram en de massa-licht-kracht-wet) er mede verklaard kunnen worden. Doch zoo ver zijn wij nog lang niet.

(V. b. Astronomie 5804 B.)

— Praehistorie - Opgravingen in Kenya —

8 Mei — Naar Reuter meldt zijn in een groot dal in Kenya (Oost-Afrika), in de omgeving van Nairobi, versteeningen van dierlijke skeletten en werktuigen uit het steenen tijdperk gevonden. Een deskundige is van meening, dat dit de belangrijkste praehistorische opgraving is welke de wereld ooit heeft gekend. Tot de totnutoe ontdekte fossielen behooren o.a. geraamten van olifanten, giraffen en een wild zwijn. Merkwaardig is evenwel dat de lichaamsomvang van dit zwijn overeenkomt met dien van den rhinoceros, zooals wij dien thans kennen. Men acht het waarschijnlijk, dat indien de opgravingen na den oorlog op grootere schaal zullen kunnen worden voortgezet, versteeningen van menschelijke skeletten zullen worden gevonden.

(V. b. Praehistorie 5078 A.; Anthropologie 4695 E.)

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND — Sebastopol ontruimd; Sovjet-bruggenhoofd aan den beneden-Dnjestr opgeruimd; Afweerslag tusschen Proeth en Moldau beëindigd, Sovjet-aanval afgeslagen - Luchtaanvallen op Roemenië, Frankrijk, België, Hongarije en het Duitsche rijksgebied - Beperkte activiteit in Italië —

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Führer, 7 Mei — Voor Sebastopol zette de vijand zijn aanvallen voort. Zij werden in heen-en-weer golvende gevechten afgeslagen, plaatselijke penetraties werden afgegrendeld.

8 Mei — Terwijl in den Zuidelijken sector van Sebastopol een penetratie gelukte, sloegen onze troepen in den Noordelijken sector alle vijandelijke aanvallen af. Ten Oosten van de Roemeensche Sereth hebben pantsergrenadiers een domineerend hoogteterrein veroverd. Tusschen Proeth en Moldau heeft de op 26 April begonnen afweerslag voorloopig zijn einde gevonden. De met twintig infanterie- en verscheiden pantserdivisies beoogde doorbraak der bolsjewisten mislukte.

9 Mei — In het gebied van Sebastopol duren de zware gevechten voort. Ten Noorden van Jassy bleven vrij zwakke aanvallen van de bolsjewisten zonder resultaat.

10 Mei — In het bruggenhoofd Sebastopol zijn Duitsche en Roemeensche troepen nog in zware gevechten gewikkeld met de opdringende bolsjewisten. In het kader van onze distancieeringsbewegingen werden de puinhoopen van de stad Sebastopol ontruimd.

11 Mei — In het gebied ten Westen van Sebastopol sloegen onze troepen op 10 Mei te zamen met bataljons Roemeensche bergjagers verbitterde aanvallen van sterke vijandelijke strijdkrachten af. Aan den Beneden-Dnjestr braken onze divisies door een vijandelijke bruggenhoofdstelling op den Westelijken oever van de rivier heen, drongen diep in de artilleriestellingen door en ruimden het geheele bruggenhoofd op.

12 Mei — In het achterwaartsche gebied ten Zuiden van Polotsk hebben afdeelingen van het leger en de politie te zamen met inheemsche vrijwilligers sterke Sovjetbenden in gevechten, die drie weken duurden, ingesloten en vernietigd. De vijand leed zware verliezen aan menschenlevens. Meer dan 6000 dooden werden geteld, 6700 gevangenen werden binnengebracht, 102 bendenkampen, 264 bunkers en gevechtsstellingen verwoest en talrijke zware en lichte wapens, alsmede omvangrijk oorlogsmateriaal buitgemaakt of vernietigd.

LUCHTOORLOG —

7 Mei — Amerikaansche bommenwerpers deden 6 Mei een aanval op verscheidene plaatsen in Roemenië. Vooral in Kroonstad ontstonden schade en verliezen. Drie en twintig vijandelijke vliegtuigen werden neergeschoten.

8 Mei — Britsch-Amerikaansche bommenwerpers ondernamen 7 Mei terreuraanvallen op Boekarest, waar zij schade en verliezen aanrichtten. Strijdkrachten der Duitsche en Roemeensche luchtverdediging schoten 14 vijandelijke vliegtuigen neer. Amerikaansche bommenwerpers ondernamen een terreuraanval op Berlijn en West-Duitschland. In het bijzonder in Berlijn ontstond schade aan woonhuizen en cultuurinrichtingen, alsmede verliezen aan menschenlevens. Door strijdkrachten der luchtverdediging werden bij deze aanvallen, alsmede boven de bezette gebieden in het Westen 26 vijandelijke vliegtuigen, waaronder zeventien viermotorige bommenwerpers, neergeschoten. Engelsch-Amerikaansche bombardementsvliegtuigen hebben de streek van Rouaan-Elboeuf aangevallen. De Anglo-Amerikaansche luchtmacht heeft volgens Ofi in den afgeloopen nacht voor de tiende maal in enkele dagen tijds een kleine plaats in het Noordwesten van het departement Seine-et-Oise aangevallen. Amerikaansche bommenwerpers hebben 8 Mei een aanval op woonwijken van Brussel ondernomen. Op 7 Mei werd Mechelen opnieuw door Anglo-Amerikaansche bommenwerpers aangevallen. Van 11 April tot 6 Mei 1944 werd de omgeving van Namen elfmaal gebombardeerd door de Anglo-Amerikaansche luchtmacht.

9 Mei — Amerikaansche bommenwerpers hebben 8 Mei opnieuw aanvallen op Berlijn en Brunswijk ondernomen. Er ontstonden schade en verliezen. Strijdkrachten der luchtverdediging vernietigden bij deze aanvallen 86 Amerikaansche vliegtuigen.

10 Mei — Op 8 en 9 Mei is de stad Brussel weer het voorwerp geweest van een Britsch-Amerikaanschen luchtaanval. Talrijke woningcomplexen werden weggevaagd en er waren vele slachtoffers. Op 7 Mei hebben Britsch-Amerikaansche vliegtuigen de Luiksche agglomeratie aangevallen. De arbeiderswijken werden zwaar beschadigd, twintig personen werden onder het puin bedolven. 8 Mei stond Kamerijk aan een nieuw en hevig bombardement bloot.

11 Mei — Door aanvallen van Amerikaansche bommenwerpers op Zuidoost-Duitschland ontstonden vooral in Wiener Neustadt schade en verliezen onder de bevolking. Hierbij, alsmede bij aanvallen op plaatsen in de bezette gebieden in het Westen werden 69 vijandelijke vliegtuigen vernietigd.

12 Mei — Amerikaansche bommenwerpers vielen 11 Mei plaatsen in Zuidwest-Duitschland aan. Inzonderheid te Saarbrücken ontstonden schade en verliezen onder de bevolking. 31 vijandelijke vliegtuigen werden vernietigd.

ZEE-OORLOG —

12 Mei — Duitsche torpedovliegtuigen hebben in den avond van den 11den Mei ten Oosten van Algiers een vijandelijk ravitailleeringskonvooi aangevallen, waarbij 7 vrachtschepen met 49.000 B.R.T. en een torpedojager tot zinken werden gebracht. Twaalf andere vrachtschepen met 86.000 B.R.T., een groote tankboot, een lichte kruiser, alsmede 2 torpedobootjagers werden beschadigd.

ZUIDELIJK FRONT —

12 Mei — Aan het Zuidelijke front in Italië werden in de afgeloopen week verscheiden vijandelijke aanvallen afgeslagen. Stoottroepen bliezen talrijke vijandelijke gevechtsposten op. Gevechtsvliegtuigen vielen schepen aan het landingshoofd van Nettuno met goed gevolg aan. Een aantal schepen werd vernietigd. In den strijd tegen communistische benden op den Balkan werd in de laatste vier maanden een groot gedeelte van het Kroatische kerngebied bevrijd. De communisten verloren 3000 dooden en 1200 gevangenen. **(V. b. Krijgsverr. 5936 A.)**

B. JAPAN — De strijd in Britsch-Indië —

8 Mei — In de gebieden ten Noorden en ten Noordwesten van Kohima blijven de Indo-Japansche troepen nog steeds in het bezit van de behaalde terreinwinst. Op 8 Mei nam de aanval op Parel, de zuidoostelijke poort naar Imphal, in hevigheid toe. Het grootste deel van de Japansche formaties, dat reeds op 1 Mei de buitenwijken was binnengedrongen, beschermde de versterkingen en bracht den vijand zware verliezen toe. Naar van een plaats aan het front in het zuidelijke grensgebied in Voor-Indië wordt gemeld, zijn Japansche troepenonderdeelen op een bepaald punt tezamen met Vrij-Indische troepen via de zuidelijke Birmaansch-Indische grens het Indische moederland ingetrokken.

De strijd in China - Loyang door Japansche troepen bedreigd —

8 Mei — Met buitengewone snelheid zijn goeduitgeruste Japansche formaties, die gesteund werden door pantserwagens en luchtmacht, van het Zuidoosten uit doorgedrongen tot de voorsteden van de strategisch belangrijke stad Loyang aan de Loenghai spoorlijn in Honan.

9 Mei — De omsingelingsring der Japansche troepen rondom tien Tsjoengkineesche divisies, ongeveer 80.000 man, wordt steeds nauwer, nu de Japansche operaties in dit gebied haar laatste stadium hebben bereikt. De Japansche pantserwagens, die van het Noordwesten uit de afweerstellingen van den vijand zijn binnengedrongen, brengen het gros der vijandelijke formaties vernietigende slagen toe.

Ter verduidelijking der situatie in dit gebied deelde het Alg. H'blad mede: Het strijdgebied in Honan wordt door de volgende verbindingslijnen beheerscht: 1. de Gele Rivier of Hoangho; 2. de spoorlijn Peking—Hankau; 3. de spoorlijn Sjanghai—Toengkwan, die in Honan ten Zuiden van de Gele Rivier loopt en de lijn Peking—Hankau bij Tsjengtsjau kruist. In het gebied, dat ten Noorden door de Gele Rivier en ten Oosten door de lijn Peking—Hankau wordt begrensd, woedt de slag. Ten Noorden van de Gele Rivier beheerschen de Japanners reeds enkele jaren het gebied tot aan de plaats waar de rivier een scherpe bocht naar het Noorden maakt bij Tsjoengkwan.

De strijd op Nieuw-Guinea - Nieuwe geallieerde landingen —

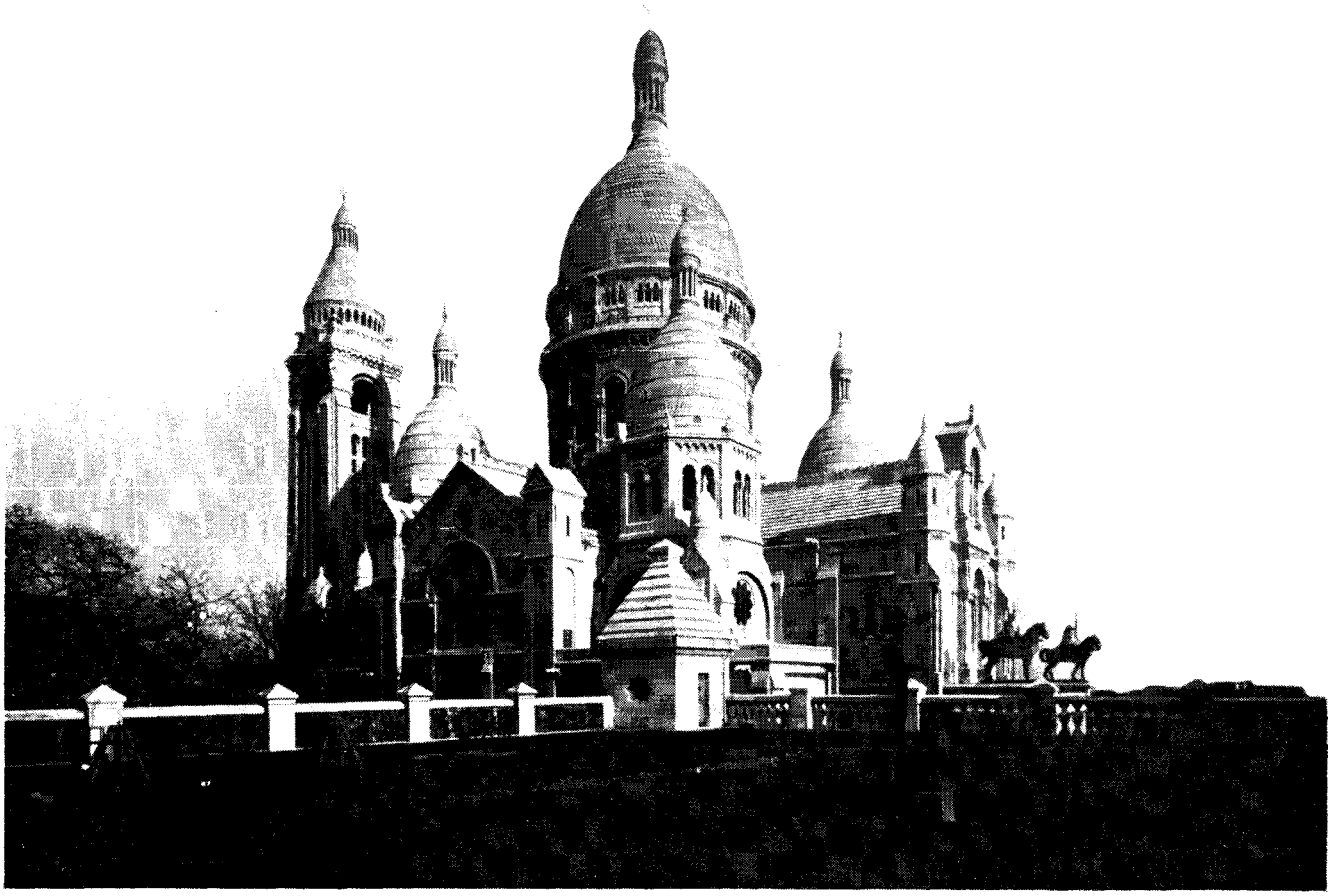
8 Mei — De afweergevechten van de ver in de minderheid zijnde Japansche verdedigers van Hollandia en Aitape op Nieuw-Guinea duren voort. Twintig km. ten Noordwesten van Hollandia hebben de geallieerden verdere landingen ondernomen. De Japanners hebben tusschen Madang en Wewak sterke stellingen aangelegd en betrokken.

(V. b. Krijgsverr. 5936 B.)

NEDERLAND IN OORLOGSTIJD (IV)

WINTERHULP NEDERLAND. Eenige propagandaplaten dezer op 26 October 1940 door den Rijks-

PARIJS. De Sacré Cœur op Montmartre werd bij een der jongste Anglo-Amerikaansche luchtaanvallen zwaar beschadigd.

(foto Transocean-Europapress)

A. Mussert 50 jaar —

Aan het „Alg. H'blad" ontleenen wij het onderstaande herdenkingsartikel van de hand van L. Lindeman:

„Hoeveel liever zou het mij zijn, niet te behoeven spreken, maar te kunnen bouwen," zoo sprak Mussert op 1 Mei j.l. op een feestelijke bijeenkomst van het Arbeidsfront in het Concertgebouw te Amsterdam. Deze uitspraak typeert, zeer bondig, den persoon van den Leider.

In de periode van den fellen strijd der partijen tegen het opkomende nationaal-socialisme, was het een geliefde gewoonte, vooral van caricaturisten, om Mussert voor te stellen als een drukdoenden demagoog of als iemand, die zichzelf tot dictator wilde uitroepen. Mussert is echter nòch demagoog nòch dictator, maar wel Leider. Leider zijn beteekent: de potentieele krachten gericht tot ontplooiing brengen, ter verkrijging van een harmonisch geheel. Leider zijn beteekent dus bouwer zijn. Om een volk te kunnen leiden, moet men niet alleen tot dat volk behóóren, maar moet men ook een fanatiek vaderlander zijn. Musserts geloof aan de innerlijke kracht en de goede eigenschappen van het Nederlandsche volk is zóó groot, dat daardoor zijn wil, om dat volk te dienen, te behouden en omhoog te stuwen, altijd opgewassen blijft tegen de vele offers, welke het leiderschap vergt, en het geheele persoonlijke leven van den Leider in beslag neemt. Dat is één zijde van het leiderschap, namelijk die, welke tot het inzicht voert, dat alleen een man met een schier grenzenlooze geestkracht, als Mussert bezit, Leider kan zijn. Maar het is ook diè zijde, waaruit de groote aanhankelijkheid, het onverwoestbare vertrouwen en de onvoorwaardelijke trouw van tienduizenden strijders voor het doel, dat de Leider zich heeft gesteld, hun oorsprong vinden. Het voorbeeld van den eenvoud en de werkzaamheid is niet het kenmerk van den dictator, maar wèl van den eersten dienaar van het volk.

De àndere zijde is die, welke meer appelleert aan het nuchtere verstand. De Leider is namelijk een groot realist. Deze eigenschap is het, welke hem in het bijzonder onderscheidt van al degenen, die in het verleden te onzent óók een volksbeweging hebben willen stichten op nationaal-socialistischen of fascistischen grondslag. Mussert heeft zich altijd volledig rekenschap gegeven van de positie van Nederland te midden der andere volken. Daardoor kreeg zijn nationaal-socialisme, ofschoon het ideologisch uiteraard identiek is aan de geestelijke schepping van Adolf Hitler, van meet af aan een eigen Nederlandsch karakter. Het gezegde: „het nationaal-socialisme is geen exportartikel", moet dan ook als volkomen juist worden erkend.

NEDERLAND

Aangezien het voorheen de gewoonte was, aan de meening van den Leider zoo weinig mogelijk publiciteit te verleenen, is het, als illustratie van het bovenstaande, wellicht niet overbodig er aan te herinneren, welke nationale politiek de Leider voorstond in verband met Nederlands positie als koloniale mogendheid. Reeds in het jaar 1936 waarschuwde hij voor de eenzijdig (op het Westen) gerichte politiek der Nederlandsche regeering. Ons land maakt deel uit van het vasteland van Europa en heeft groote economische belangen bij het Duitsche achterland. Anderzijds bracht onze koloniale positie mede, dat een goede verstandhouding met Engeland noodzakelijk was. „Oorlog met Duitschland beteekent de vernietiging van ons land, oorlog met Engeland het verlies onzer overzeesche gewesten", aldus de Leider. Aan de hand van dit, toen actueele nationaal-Nederlandsche probleem en mede als consequentie van zijn reeds van de stichting der N.S.B. af gepropageerde stelling van een solidair Europa, deed hij een beroep op de toenmalige Nederlandsche regeering, om een zóódanige politiek in te leiden, dat Nederland de brug zou kunnen worden, waarover de beide krachtigste staten van Europa elkander zouden kunnen ontmoeten. De Leider zag toèn reeds duidelijk, dat, ofschoon de door het Westen gemaakte beroering om Abessinië weer was bedaard, een Europeesche oorlog op den duur toch niet zou uitblijven, tenzij er langs den weg van een groeiend Europeesch bewustzijn een gezonde verstandhouding zou kunnen worden verkregen tusschen Duitschland en Engeland. De Leider zag hier een taak voor Nederland, omdat ons volk èn door zijn plaats, èn door zijn traditie, aangewezen was, om hier bemiddelend op te treden. Het staat natuurlijk niet vast, dat, wanneer onze regeering een even vooruitzienden blik had gehad als de Leider, wanneer zij het wassende gevaar van een nieuwen oorlog had herkend en intijds een eerlijke poging tot bemiddeling had gedaan, ook al had zij dit alleen maar ondernomen uit puur Nederlandsch zelfbehoud, dat de oorlog dan niet zou zijn uitgebroken. Maar wèl zou dan alles zijn gedaan, om het vertrouwen van beide oorlogvoerende partijen te verwerven en was een 10e Mei 1940 niet noodig geweest....

Vergelijk deze vaderlandsche politiek van den Leider met de zielige gebaren b.v. van een Albarda, die ons volk jarenlang misleidde met de verraderlijke leuze „Indië los van Holland" en die nu met zijn mede-uitgewekenen voor de Londensche microfoon orakelt over scheep gaan naar Indië, om het koloniale rijk terug te veroveren.... Dàt is demagogie! Wanneer men de vele publicaties van den Leider herleest, treft men nergens een schijn van demagogie aan en nergens een poging, om een politiek voordeel te behalen. Voortdurend valt het daarentegen op, dat het altijd brandende Nederlandsche belangen zijn, waarmede zijn geest zich bezighoudt. Ook het zoo juist verschenen boek „Mussert als ingenieur" getuigt hiervan op indrukwekkende wijze. Zoowel in de door Mussert als waterstaatsingenieur ontworpen projecten, als bij de uitvoering van werken, was het b.v. zijn bijzondere zorg er voor te waken, dat van den zoo kostbaren Nederlandschen cultuurgrond geen vierkante meter méér verloren zou gaan dan hoogst noodzakelijk was. Het klassieke voorbeeld van de wijze, waarop de Leider voor de levensbelangen van het Nederlandsche volk opkwam, is geweest zijn strijd tegen het beruchte Belgische verdrag, eenige jaren vóór hij de Nationaal-Socialistische Beweging stichtte. Door een met groote voortvarendheid en overtuigingskracht gevoerde actie is het hem toen met een handjevol medewerkers gelukt, een aanslag op de Nederlandsche volkswelvaart nog op het láátste nippertje af te weren.

Deze staat van dienst en zijn in een dertienjarigen strijd als Leider der Beweging tentoongespreid scherp inzicht in het wereldgebeuren, houden den waarborg in, dat de honderdduizenden in en buiten de Beweging, die hun vertrouwen aan den Leider hebben geschonken, niet zullen worden teleurgesteld, en dat de uitspraak, waarmede wij dit opstel aanvingen, den hartelijken wensch van den Leider uitdrukt. Allen, die den Leider van nabij kennen, weten, dat het houden van redevoeringen niet tot zijn geliefde bezigheden behoort. Maar desondanks trekt hij op het oogenblik van kring tot kring, om in een honderdtal vergaderingen het tempo en de marschrichting der Beweging te bespreken en zijn strijders met een kernachtig woord te bezielen. Ziehier het parool: Om straks in het groot te kunnen gaan bouwen, moet éérst de aanval op Europa zijn afgeslagen. De solidariteit van het dan op te trekken nationale bouwwerk zal afhankelijk zijn van de geestelijke gesteldheid van het Nederlandsche volk. De Beweging, als draagster der idee, heeft tot taak den wil en de daad der Nederlanders te richten op het verwerven van een eervolle plaats in het nieuwe Europa van vrije, samenwerkende volken, een plaats, verdiend en veroverd door de aanvaarding van een redelijk deel van de verdediging van ons werelddeel. Glashelder heeft de Leider dit vraagstuk in de afgeloopen weken in een drietal artikelen in „Volk en Vaderland" geschetst. Deze artikelen vormen een hernieuwd appèl aan het geweten, aan het gezonde verstand, den nationalen zin, de Nederlandsche eer, den socialistischen wil en het Europeesche bewustzijn. Strijden en arbeiden tot het uiterste, om Europa te behouden, geeft onbetwistbare rechten, als de oorlog ten einde is! De Beweging draagt het uit en geeft het voorbeeld. Zonder Musserts appèl zouden er thans geen dertigduizend Nederlandsche soldaten te velde staan, maar doordat zij er stáán verwierf de Beweging het recht de vertegenwoordigster te zijn van den politieken wil van het Nederlandsche volk. Door dit werk van den Leider erkende de Führer hem als Leider van het Nederlandsche volk.

De groote beteekenis van deze erkenning is slechts tot weinigen doorgedrongen. Maar geheel realistisch bezien wil zij zeggen, dat, wanneer het meerendeel der Nederlanders Musserts leiderschap aanvaardt, dat dan de bestaande oorlogstoestand tusschen den Duitschen en den Nederlandschen staat tot een onbelangrijke formaliteit zal zijn geworden, dus dat ons volk zich dan niet aan den verkeerden kant van de conferentietafel zal bevinden, wanneer er eenmaal over vrede zal worden gesproken. Ons volk aan den goeden kant te krijgen, óók in den zin der Europeesche gedachte, daarvoor strijdt de Leider sedert het slot van de Mei-tragedie, nu juist vier jaren geleden. „Van vijand tot bondgenoot" was het — toen veelal niet begrepen — parool, dat de Leider in Juni 1940 uitgaf. Aan zijn van dit tijdstip af consequent doorgezette politiek is het echter te danken, dat er thans ten aanzien van het vraagstuk der zelfstandigheid van Nederland na den oorlog geen onzekerheden meer zijn.

Eéns zal het geheele Nederlandsche volk inzien, wat Mussert in deze moeilijke jaren van ons volksbestaan heeft gepresteerd en het zal den Leider eeren als den man, die zijn volk ten goede leidde, toen de verantwoordelijke regeerders het in den steek hadden gelaten.

(V. b. Mussert 5930 A.; Verjaardag 1943 5518)

A. **NEDERLAND — Bezetting - Uitzonderingstoestand in geval eener invasie —**

In het Verordeningenblad is een decreet van den Rijkscommissaris opgenomen (no. 15/1944, verschenen 13 Mei), waarin voor het bezette Nederlandsche gebied de uitzonderingstoestand wordt aangekondigd voor het geval, dat de militaire situatie in West-Europa bijzondere maatregelen vereischt. In dit geval zal op verzoek van den weermachtbevelhebber in Nederland door den Rijkscommissaris de uitzonderingstoestand worden afgekondigd. De bevolking zal hiervan door aanplakking en eventueel door een bekendmaking in de pers, door middel van den radio-omroep of door een andere wijze van bekendmaking, op de hoogte worden gebracht.

Het decreet houdt een reeks bepalingen in, die gelden voor den duur van den uitzonderingstoestand:

In artikel 2 van het decreet wordt o.a. het volgende bepaald: (1) Hij, die zich met den vijand inlaat, de kracht van het Groot-Duitsche Rijk en zijn bondgenooten benadeelt dan wel de uitvoering van een militaire opdracht verhindert, wordt gestraft met den dood. (2) Ieder verzet tegen maatregelen van de bezettende macht, iedere verstoring van de openbare orde, iedere benadeeling van het arbeidsproces, ieder optreden, dat de voorziening in gevaar brengt, wordt gestraft met den dood. (3) Poging en deelneming zijn op gelijke wijze strafbaar als het voltooide strafbare feit. (4) Indien de doodstraf in uitzonderingsgevallen, waarin bijzondere in den persoon van den beklaagde gelegen verzachtende omstand'gheden bestaan, bovenmatig is te achten dan wordt gestraft met levenslange gevangenisstraf of met gevangenisstraf voor den tijd van niet minder dan tien jaren. In alle gevallen kan naast de vrijheidsstraf of de doodstraf een geldboete tot een onbeperkt bedrag worden opgelegd. (5) Het nemen van maatregelen op het gebied van de Sicherheitspolizei blijft onaangetast.

Artikel 3 van het decreet bepaalt het volgende: (1) Iedere rechter, ambtenaar of ander lid van het personeel van een gerecht, een andere overheidsinstantie, een openbaren dienst of bedrijf, een openbare instelling, inrichting of bureau alsmede van een niet-openbare instelling of inrichting of van een niet-openbaar bedrijf, waarin een belangrijke taak wordt vervuld dan wel voor den oorlog belangrijke opdrachten moeten worden uitgevoerd, iedere arts en apotheker, iedere vroedvrouw en iedere dierenarts moeten de werkzaamheden, die hun beroep of hun dienstbetrekking medebrengen, volgens de hiervoor geldende bepalingen, in het bijzonder volgens de bijzondere beschikkingen van de bezettende macht, verder uitoefenen en, indien deze door overmacht zijn onderbroken, dezelve terstond na opheffing van de belemmeringen hervatten. (2) Hij, die de werkzaamheden, die zijn dienstbetrekking of beroep medebrengt, in strijd met de bepalingen van het eerste lid niet of niet naar behooren uitoefent dan wel in geval van onderbreking door overmacht deze niet hervat, wordt gestraft met den dood. De in de artikelen 2 en 3 van het decreet genoemde strafbare feiten worden op grond van de tot dusver geldende processueele voorschriften berecht, d.w.z. met toepassing van de thans geldende competentie-bepalingen door de Duitsche civiele gerechten, de krijgsraden en de SS- en politiegerechten, en eventueel door de militaire standgerechten.

Met betrekking tot de werkzaamheden van de Nederlandsche overheidsinstanties en bedrijven, enz., bevat het decreet in artikel 6 de volgende bepalingen: (1) Alle Nederlandsche overheidsinstanties, diensten, instellingen, bureaux, inrichtingen en bedrijven — al dan niet van openbaar karakter — voeren de aanwijzingen uit, die door militaire instanties of militaire commandanten rechtstreeks aan hen worden gegeven. (2) Dit geldt ook voor artsen, apothekers, vroedvrouwen en dierenartsen.

Gedurende den uitzonderingstoestand zijn in artikel 7 de commissaris-generaal voor bestuur en justitie als algemeen plaatsvervanger van den Rijkscommissaris en de hoogere SS- en politieleider en commissaris-generaal voor de openbare veiligheid als plaatsvervanger van den Rijkscommissaris voor politiezaken aangewezen. Beiden treffen de maatregelen, die ter uitvoering van militaire opdrachten voor het civiele ressort noodzakelijk zijn.

De bevoegdheden, die de beide plaatsvervangers van den Rijkscommissaris voor den duur van den uitzonderingstoestand bezitten, worden in artikel 8 van het decreet als volgt geregeld: (1) Bij de uitoefening van de hun volgens artikel 7 toekomende bevoegdheden kunnen de aldaar genoemde plaatsvervangers van den Rijkscommissaris binnen den kring hunner bevoegdheid rechts- en bestuursvoorschriften uitvaardigen, alsmede aan alle Duitsche en Nederlandsche overheidsinstanties, met inbegrip van de gerechten, aan alle diensten, instellingen, dienstbureaux, inrichtingen en bedrijven — al dan niet van openbaar karakter — aanwijzingen geven. Voor de gerechten geldt dit, voor zoover in andere voorschriften niet anders is bepaald, niet ten aanzien van de rechterlijke werkzaamheid. Eveneens kunnen aan artsen, apothekers, vroedvrouwen en dierenartsen aanwijzingen worden gegeven. (2) De door de plaatsvervangers van den Rijkscommissaris uitgevaardigde rechtsvoorschriften worden in het Verordeningenblad afgekondigd, voor zoover niet om bijzondere redenen een afkondiging door middel van aanplakking, door den radio-omroep, door de pers of op andere wijze noodzakelijk is. Geschiedt de afkondiging van rechtsvoorschriften op verschillende wijzen, dan treden de voorschriften in werking op het tijdstip van de vroegste afkondiging.

In overeenstemming met de in artikel 8 aangegeven volmachten van de plaatsvervangers van den Rijkscommissaris kunnen ook de gevolmachtigden van den Rijkscommissaris aan de in artikel 8 genoemde instanties en personen voor het gebied van hun provincie, resp. voor hun stad, aanwijzingen geven en voorloopige beschikkingen uitvaardigen.

Arbeidsinzet - Verlof der Nederlandsche arbeiders in Duitschland opnieuw uitgesteld —

15 Mei — Het N.A.F. deelde mede, dat het verbod met verlof te gaan voor buitenlandsche arbeiders, die zich in Duitschland bevinden, voorloopig is verlengd. Het Ned. Arbeidsfront deelde mede, dat deze beslissing door den General-Bevollmächtigte für den Arbeitseinsatz, Sauckel, is genomen in verband met het naderen van den beslissenden slag om Europa. De arbeiders, die reeds een plaats in een der „verloftreinen" hadden gekregen, hebben hun verlof opnieuw moeten uitstellen. **(V. b. 5938 A.)**

Distributie - Scheermesjes —

In den loop van Mei zullen weder vijf scheermesjes beschikbaar worden gesteld voor iederen mannelijken ingezetene, die in het bezit is van een tabakskaart.

(V. b. Scheermesjes 5762 B.; distributie 5932 A.)

Kunst, Kultuur - Muziek - Activiteit van het departement voor Volksvoorlichting en Kunsten —

Tijdens een op 11 Mei gehouden persconferentie van het Depart. voor Volksvoorlichting en Kunsten werden de aanwezigen bij monde van den heer Jan Goverts, Hoofd van de Afdeeling Muziek, ingelicht over de bemoeiingen die zich het Departement getroost om rechtstreeks of indirect invloed uit te oefenen op het concertleven in het algemeen en op het muziek-paedagogisch terrein in het bijzonder om zoo het cultuur-peil van den eenvoudigen muziekgevoeligen mensch te verhoogen. In verband hiermede deelde spreker mede, hoe men reeds stimuleerend heeft gewerkt op verbetering van den schoolzang door het uitgeven van een schoolalbum van 40 liederen, werkelijke kinderliederen, die niet boven de bevatting van het kind uitgaan. Ook zal men trachten deskundige muziekleeraren aan te stellen die het twijfelachtige cijferschrift in verbinding weten te brengen met het practische notenschrift en belangstelling weten te wekken door b.v. gramofoonplaten voor Nederlandsche muziek. Waar het duidelijk blijkt, dat de opgroeiende jeugd behoorlijk muziek wil leeren, moet de beunhazerij verdwijnen en daarmede honderden zoogenaamde privé-muziekscholen, die den volke slechte diensten bewijzen. Wat de volksmuziek aangaat, zijn repertoire-verbetering, programma-toezicht en smaakverbetering van koorvereenigingen, harmonie-, fanfare- en mandolinegezelschappen dringend gewenscht en moet alle onwaardige muziek worden geweerd. Ook in het geven van opdrachten aan componisten en het aanstellen van reizende instructeurs voor die plaatsen in de provincie waar geen vakman aanwezig is, zal het Departement zijn invloed laten gelden. Studiebeurzen werden ingesteld voor jonge talenten ook met het oog op het practische muziekleven, zoodat bij de orkesten tekorten aan alten, hoorns, fagotten, bassen enz. in de toekomst worden opgeheven. De amusementsmuziek moet gezuiverd van negersche invloeden; een repertoire van Europeesche gezonde amusementsmuziek duldt geen overzeesche exotische dansen, die hoogstens op hun plaats zijn in de revue. De orkesten zullen aangemoedigd worden tot het geven van nieuwe verdienstelijke werken van hedendaagsche toondichters naast onbekende klassieken. Van belang zijn de paedagogische concerten ter opleiding van de jeugd in het hedendaagsche muziekleven.

Het Volksconcert wil men vervangen door gewone concerten, welke iets duurder zijn en goedkoope- of werkersconcerten, welke laatste speciaal bedoeld zijn voor hen, die vroeger niet naar een concert plachten te gaan,

Ten slotte kunnen de kamermuziek-instellingen veel bijdragen tot bekendmaking van Nederlandsche moderne en klassieke werken.

(Overz. werkzaamh. dep. v. V. en K. 5803 A.)

A. **NEDERLAND — Kunst, Kultuur - Kor Kuiler met pensioen —**

10 Mei — Kor Kuiler zal met ingang van het nieuwe seizoen zijn functie van dirigent der Groninger Orkest Vereeniging neerleggen en met pensioen gaan. Kor Kuiler werd in November 1910 tot dirigent benoemd en is sederdien onafgebroken, dat is dus 34 jaar, als zoodanig werkzaam geweest. Kor Kuiler werd in 1877 te Alblasserdam geboren. Hij ontving zijn muzikale opleiding te Rotterdam en Amsterdam (Zweers, compositie, Roentgen, piano). In 1904 vestigde hij zich te Groningen als leider van de zangvereeniging „Bekker". Als componist heeft Kuiler een aantal liederen op zijn naam staan, voorts een pianosonate, „Een winterdag" voor kinderkoor en orkest en andere orkestwerken. Ook schreef hij de muziek bij eenige openluchtspelen, o.a. „Antigone" en „'s Levens bruiloftsfeest". Zijn laatste belangrijke werk was de opera „Saskia".

— Film - Prijsvraag voor een kinderfilm —

10 Mei — Met de bedoeling te voorzien in de behoefte aan een goede Nederlandsche film, welke speciaal geschikt is voor kinderen, heeft het Departement van Volksvoorlichting en Kunsten een prijsvraag uitgeschreven voor de vervaardiging van een scenario voor een speelfilm, geschikt voor kinderen. Er wordt een aantal prijzen ter beschikking gesteld en wel een eerste prijs van ƒ 1000, welke uitsluitend wordt toegekend, indien volgens het oordeel van de jury het scenario voor practische verfilming in dezen tijd in aanmerking komt, een tweede prijs van ƒ 500 en vijf aanmoedigingsprijzen van ƒ 100.

(V. b. Film 5771 A.)

Financiën - Overzicht coöperaties en commanditaire vennootschappen in 1939 —

15 Mei — In mededeeling 36 van de afdeeling Statistiek der Overheidsfinanciën van het Centraal Bureau voor de Statistiek zijn eenige gegevens gepubliceerd betreffende de in het rijk gevestigde comm. vennootschappen op aandeelen, coöp. en andere vereenigingen en onderlinge verzekeringsmaatschappijen over het boekjaar 1939. Opgenomen zijn de gegevens van 274 commanditaire vennootschappen op aandeelen met een gestort kapitaal van ƒ 31 millioen en een zuiver vermogen van per saldo ƒ 5 millioen, 3.174 coöperatieve vereenigingen met een gestort kapitaal van ƒ 37 millioen en een zuiver vermogen van ƒ 152 millioen, 1.714 andere vereenigingen op coöperatieven of onderlingen grondslag met een gestort kapitaal van ƒ 3 millioen en een zuiver vermogen van ƒ 24 millioen, 1.133 vereenigingen — andere dan op coöperatieven of onderlingen grondslag — die een bedrijf uitoefenen met een gestort kapitaal van ƒ 5 millioen en een zuiver vermogen van ƒ 24 millioen, alsmede 1.153 onderlinge verzekeringsmaatschappijen met een gestort kapitaal van ƒ 15 millioen en een zuiver vermogen van ƒ 80 millioen. **(V. b. Coöperaties 5941 A.; Comm. venn. 5143 A.)**

Justitie - Veldpostdief terechtgesteld —

9 Mei — De 21-jarige Albertus Mulder was bij den Bahnpostdienst in het rayon van het Luftgaupostamt Amsterdam werkzaam. Hij heeft daarvan gebruik gemaakt om op groote schaal veldpostbrieven te ontvreemden. Behalve op tabakswaren had hij het vooral voorzien op contant geld. Op deze wijze maakte hij in den loop van den tijd bijna 25.000 RM. buit, die hij doorbracht met vrouwen van lichte zeden en in ander lichtvaardig gezelschap. De misdadiger, die bijzonder wordt gekarakteriseerd door de verwerpelijke motieven van zijn handelwijze, is wegens voortgezetten diefstal met gebruikmaking van de door den oorlog veroorzaakte buitengewone omstandigheden als oorlogsmisdadiger door het Feldkriegsgericht ter dood veroordeeld. Het vonnis is voltrokken.

— Doodvonnissen wegens sabotage —

10 Mei — Het bureau Wehrmachtsbefehlshaber in den Niederlanden deelt mede:

De 24-jarige Gerard Frank Smits uit Hulsberg (Limburg) werd bij een huiszoeking in het bezit aangetroffen van een vuurwapen, dat hij op een gegeven oogenblik tegen de Duitsche bezettende macht wilde gebruiken. Hij is als saboteur ter dood veroordeeld.

De 23-jarige Dirk Plagmeijer uit Sassenheim had tezamen met andere Nederlanders opdracht een militair object te bewaken. Hij verliet zijn post en beschadigde een onderdeel van het aan zijn bescherming toevertrouwde militaire object. Hij deed dit met de bedoeling, daardoor zijn geringschatting voor de Duitsche bezettende macht tot uitdrukking te brengen. Plagmeijer werd als saboteur eveneens ter dood veroordeeld. Het vonnis over Smits en Plagmeijer is met den kogel ten uitvoer gelegd.

(V. b. Doodvonnissen 5938 A.)

N.S.B. — 50ste verjaardag van den Leider - Ruim ƒ 150.000 voor het sociale werk der Beweging —

Ter gelegenheid van den 50sten verjaardag van den Leider van het Nederlandsche volk is 11 Mei te Utrecht een bijeenkomst gehouden van medewerkenden van het hoofdkwartier. De Leider werd om 9 uur verwelkomd en gelukgewenscht door den secretaris-generaal der N.S.B., ir. Huygen. Op zijn bureau vond de Leider een prachtig bloemstuk. Den jarige werd een boekwerk aangeboden, samengesteld door ir. J. Homan van der Heide en den heer J. M. Figee, getiteld: „Mussert als ingenieur". Na een inleidend woord van den heer J. W. Westenberg, directeur van de uitgeverij Nenasu, bood de heer Figee het boek aan. Vervolgens werd een feestelijke samenkomst gehouden in den Stadsschouwburg, waar alle werkers van het hoofdkwartier bijeen waren. De secretaris-generaal der N.S.B. heeft ir. Mussert toegesproken. Namens de Beweging deed spr. de belofte, dat de leden der N.S.B. met vertrouwen op God, in goede en slechte uren hun Leider trouw zullen blijven, als het moet tot den laatsten druppel bloed.

De gemachtigde voor de Financiën, de heer Van Bilderbeek, die hierna het woord voerde, bood den Leider een bedrag in geld aan, bestemd voor het sociale werk van de Beweging, bijeengebracht door de leden en begunstigers. Alle nevenorganisaties hebben daartoe medegewerkt en zoo kon den Leider een bedrag van ƒ 151.250 worden overhandigd. Dat deze inzameling alle vorige overtreft, bracht de heer Van Bilderbeek bijzonder naar voren.

Vier „ukkepullen", jongste leden van den Jeugdstorm, boden onder daverend gejuich van de aanwezigen bloemen aan, zoomede een bedrag aan geld, bijeengebracht uit de spaarpotten van de ukkepullen, de pullen en de donsmeeuwen. De heer Van Bilderbeek overhandigde vervolgens een fraai inktstel voor Mussert's werkkamer in Den Haag. Daarna bood het hoofd van de afdeeling „Vorming", de heer Nije, uit naam van deze afdeeling èn het departement van volksvoorlichting en kunsten den jarige een proefdruk aan van een artikel over „Werkendam voorheen en thans", dat gepubliceerd wordt in een boekwerk in drie deelen, dat als bijzonder nummer van „Ontwakend volk" binnenkort de pers zal verlaten en dat handelt over het geestelijke en cultureele leven van Nederland en over het werk van de N.S.B. der Nederlanden.

Gelukwensch van den Führer. —

De Führer heeft den Leider het volgende telegram gezonden: „Ter gelegenheid van uw vijftigsten verjaardag bied ik u mijn oprechte gelukwenschen aan. Ik voeg hieraan mijn beste wenschen toe voor uw verderen succesvollen strijd voor de verwezenlijking van de doelstellingen van het nationaal-socialisme".

Te 's-Gravenhage nam de Leider de gelukwenschen in ontvangst van de Duitsche autoriteiten, alsmede van zijn gemachtigden voor Staatsaangelegenheden en van officieele vertegenwoordigers van overheidsinstellingen. De Rijkscommissaris, Rijksminister Seyss-Inquart, was de eerste, die zijn gelukwenschen kwam aanbieden. Hij deed zijn wenschen vergezeld gaan van zijn portret met opdracht. Commissaris-generaal Ritterbusch las den Leider den tekst voor van de telegrafische gelukwenschen van den Führer, van Reichsleiter Bormann en Reichsorganisationsleiter dr. Ley en overhandigde als persoonlijk geschenk den „Atlas van de zeehavens der Bataafsche republiek, die van Batavia en Onrust".

Voorts kwamen den Leider complimenteeren de commissarissen-generaal dr. dr. Wimmer en SS-Obergruppenführer und General der Polizei, Rauter. Deze laatste bracht de gelukwenschen van den Reichsführer SS Himmler over. Als geschenk van dezen ontving de Leider het driedeelige werk van Terwen over het „Koninkrijk der Nederlanden". Ook vertegenwoordigers van de weermacht, alsmede hooge functionarissen van Staat en Partij boden hun gelukwenschen aan. Van Nederlandsche zijde maakten hun opwachting de gemachtigden van den Leider voor Staatsaangelegenheden, eenige secretarissen-generaal van departementen en deputaties van het Ned. Arbeidsfront, van den Landstand, van den Ned. Volksdienst, van den Ned. Arbeidsdienst en van de Nederlandsche politie.

Ter gelegenheid van den verjaardag van den Leider werden in Den Haag, Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Arnhem en Groningen feestvergaderingen belegd, alwaar resp. Van Geelkerken, ir. Huygen, Vlekke, de Bruyn, Jan Hollander en Max Blokzijl het woord voerden.

(V. b. Verjaardag Mussert 5945 A.)

A. **NEDERLAND — N.S.B. - F. v. d. Veen benoemd tot stafleider in Duitschland —**

11 Mei — Blijkens Volk en Vaderland heeft de Leider den heer F. v. d. Veen tot Stafleider van de N.S.B. in Duitschland, in den rang van Hoofdbaljuw, benoemd. Deze functie van hoogsten gezagsdrager der Beweging in Duitschland werd door den heer v. d. Veen reeds waargenomen sinds 17 Januari 1944, op welken datum de Leider op zijn verzoek eervol ontslag verleende aan den heer P. G. de Jager Meezenbroek.

— Nationale Jeugdstorm - Jeugdstormers opgenomen in de N.S.B. —

In den Stadsschouwburg te Utrecht zijn 11 Mei vierhonderd leden van den Jeugdstorm, die den leeftijd van 18 jaar hebben bereikt, door het afleggen van een gelofte opgenomen in de N.S.B. In zijn functie van hoofdstormer sprak Van Geelkerken. Na dank te hebben gebracht voor alles, wat de jeugdstormers reeds hebben gedaan voor hun volk en vaderland, ried spreker hun aan, twee dingen bijzonderlijk te bewaren, nl. het geloof en het enthousiasme. Vergeet nooit, dat wij de toekomst van ons volk zijn. Gij moet blijven de fanatieke dragers van de nationaal-socialistische gedachte. Met de woorden: „Leider, ik geef ze u hierbij over, aan u vertrouw ik ze verder toe", besloot Van Geelkerken zijn rede. Nadat Mussert de jeugd had toegesproken, spelde hij één jeugdstormster en één jeugdstormer het insigne van de Beweging op de borst.

(V. b. Jeugdstorm 5939 A.)

Onderwijs - Prof. dr. B. Faddegon ontslagen —

8 Mei — Prof. dr. B. Faddegon, buitengewoon hoogleeraar in het Sanskrit en vergelijkende Indo-Germaansche Taalwetenschap, zal wegens het bereiken van den zeventigjarigen leeftijd de Amsterdamsche universiteit verlaten.

— Dr. L. J. Del Baere benoemd —

Dr. L. J. Del Baere, directeur van het Gemeenteziekenhuis aan den Bergweg te Rotterdam, werd benoemd tot hoogleeraar aan de universiteit te Utrecht in de plaats van prof. dr. C. D. de Langen, die sedert 1938 hoogleeraar was in de geneeskunde.

(V. b. Univ. A'dam 5806 B.; Utrecht 5633 A.)

Prijsbeheersching - Prijsaanduiding voor uitgestalde waren —

Een publicatie in de Nederlandsche Staatscourant van 11 Mei maakt aan alle onzekerheid op het gebied der prijsaanduiding een einde. Bij wijze van uitvoeringsvoorschrift van het oorspronkelijke besluit is thans bepaald, dat prijsaanduiding is voorgeschreven voor alle artikelen, die zoodanig voor den verkoop zijn uitgestald, dat zij van den openbaren weg af zichtbaar zijn, zoodat dit besluit dus thans ook op de andere dan de eerder genoemde takken van handel van toepassing is. Dit geldt ook voor die artikelen, die niet voor den verkoop, maar om andere redenen op dezelfde wijze zijn uitgestald, wanneer in het betrokken bedrijf gelijke of soortgelijke goederen voor den verkoop aanwezig zijn. De bepalingen omtrent de wijze van prijsaanduiding zijn dezelfde: duidelijk zichtbaar en goed leesbaar; terwijl de reeds gegeven voorschriften op dit gebied, in zooverre door dit nieuwe niet anders wordt bepaald, eveneens van kracht blijven.

(V. b. Prijsbeheersching 5916 A.; Prijsaanduidingsbesl. 4690 A.)

Sociale zaken - Uitkeeringen Invaliditeits- en Ouderdomswet 1919 —

Op 1 Maart 1944 werden 56.249 weduwenrenten en 18.418 weezenrenten krachtens de Invaliditeitswet genoten, terwijl op genoemden datum 112.128 personen, die uit hoofde van de Invaliditeitswet vóór 1 Juli 1922 onder de verplichte verzekering vielen, zich in het genot van een ouderdomsrente van drie gulden per week bevonden. Voorts ontvingen 96.280 personen een rente wegens blijvende of tijdelijke invaliditeit. Van degenen, die in het tijdvak 1919—1923 gebruik hebben gemaakt van de voor hen geopende gelegenheid, om tegen een wekelijksche rente van 39 cents, op grond van de Ouderdomswet een verzekering aan te gaan, waren op 1 Maart j.l. 74.923 personen in het genot van een ouderdomsrente van drie gulden per week. Ten slotte waren op 1 Maart j.l. van degenen, aan wie in 1919, bij de inwerkingtreding van de Ouderdomswet, of reeds daarvóór, een kostelooze ouderdomsrente van drie gulden werd toegekend, nog 4.810 personen in het genot daarvan. **(V. b. 4475 B.)**

— Besmettelijke ziekten —

8 Mei — Bij besluit van den secretaris-generaal van het departement van sociale zaken is besluit no. 82/1940, waarbij de inenting tegen typhus en paratyphus verplicht is gesteld, bij besluit no. 135/1942 tevens uitgebreid tot diphtherie en roodvonk, aldus gewijzigd, dat de bepaling, volgens welke de verplichting niet geldt voor personen, die op grond van godsdienstige motieven overwegende bezwaren hebben, is komen te vervallen. Slechts op grond van geneeskundige motieven kunnen dus nog overwegende bezwaren geldend worden gemaakt. (Verord.blad No. 5)

(V. b. Besm. ziekten 5723 A.)

Verkeer — P.T.T. - Telefoneeren door en voor derden verboden —

15 Mei — Aan een in de pers verschenen publicatie ontleenen wij, dat het in de districten, waarin de niet noodzakelijke telefoonaansluitingen buiten gebruik zijn gesteld, ten strengste verboden is, behoudens in een aantal speciale gevallen, de aansluiting ter beschikking te stellen van een ander of berichten voor derden aan te nemen.

(V. b. P.T.T. 5932 A.; bep. telefoonverk. 5908 A.)

Weermacht - Duitsche Roode Kruis-zusters door den Rijkscommissaris beëedigd —

In Musis Sacrum te Arnhem heeft op 14 Mei in aanwezigheid van den Rijkscommissaris, Rijksminister Seyss-Inquart, een plechtigheid plaats gevonden ter gelegenheid van de beëediging van 378 zusters van het Duitsche Roode Kruis, wier taak het zal zijn, hier te lande gewonde en zieke soldaten te verplegen. Alvorens de eigenlijke beëediging plaats vond, sprak Rijkscommissaris, Rijksminister dr. Seyss-Inquart een rede uit, waarna dr. Rauter, algemeen leider van het Duitsche Roode Kruis in Nederland, een kort overzicht gaf van de geschiedenis van het Duitsche Roode Kruis. Een dergelijke beëediging vond voor de tweede maal plaats; de eerste geschiedde in Januari van dit jaar in Den Haag.

(V. b. Duitsche verpleegsters in Nederl. 5791 B.; dr. Seyss-Inquart 5921 B.)

B. **DUITSCHLAND — Nieuwe wapens —**

5 Mei — Bijzonderheden werden bekend gemaakt over eenige nieuwe wapens tot afweer en vernietiging van tanks, die het Duitsche leger aan het Oostelijke front heeft gebruikt. Het betreft de z.g. tank-vernielers. In de beschrijving van de toepassing van dit nieuwe wapen wordt geschilderd, hoe de tankvernieler de tanks tot op 30 meter naderbij laat komen. Intusschen is de spits van de „pantservuist" op een der aanvallende T. 34 tanks gericht, één handgreep, en in een rechte baan vliegt de nieuwe soort munitie op de T. 34 af. Door de botsing van de munitie met het staal van de T. 34 worden een zeer groote energie en een zeer hevige hitte ontwikkeld, zoodat alle staal wordt doorboord en de tank in een oogenblik in brand staat. Voorts maakt de Duitsche weermacht gebruik van een nieuw soort werpmunitie, die aan aanvallende tanks blijft kleven en deze doet ontploffen of branden.

(V. b. Nwe wapens 5902 A.)

C. **BELGIE — Bevolking —**

10 Mei — België heeft volgens de jongste telling 8.246.862 bewoners. Daarvan zijn er 4.051.564 mannen en 4.195.298 vrouwen. Vergeleken met het jaar 1942 is de bevolking met 11.355 menschen toegenomen. Zooals men ziet, heeft ook België een vrouwenoverschot en wel ten getale van ruim 144.000. **(V. b. Bevolking 5384 B.)**

D. **SLOWAKIJE — Dr. Tiso en min.pres. Tuka door den Führer ontvangen —**

De Führer heeft 13 Mei den Slowaakschen staatspresident, dr. Tiso, ontvangen, die vergezeld van den Slovaakschen minister-president, Tuka, den minister van Oorlog, Catlos, en den propagandachef, Tido Gaspar, op 12 Mei voor een bezoek waren aangekomen. De Führer heeft met den president van den Slovaakschen staat een hartelijk onderhoud gehad over de betrekkingen van het Duitsche Rijk met Slovakije, die bepaald worden door den geest van vriendschap. Aan de besprekingen werd voorts deelgenomen door Rijksminister Von Ribbentrop en generaal-veldmaarschalk Keitel.

(V. b. Hitler 5921 A.; dr. Tiso 5885 D/5454 A.; Tuka 5818 A.)

E. **EIRE — Parlementaire nederlaag van de regeering De Valera - Algemeene verkiezingen uitgeschreven —**

Naar de Britsche berichtendienst uit Dublin meldt, heeft de regeering van Eire op 9 Mei bij de behandeling van de verkeerswet in tweede lezing met 64 tegen 63 stemmen een nederlaag geleden. Deze wet voorziet in het oprichten van een nieuwe verkeersmaatschappij, waarin opgenomen de bedrijven van de Great Southern Railways en de Dublin United Transport Company. In Dublin is officieel medegedeeld, dat waarschijnlijk op 30 Mei algemeene verkiezingen zullen worden gehouden. **(V. b. Eire 5926 B.)**

A. **FRANKRIJK — Financiën - Staatsschuld —**
Uit de onlangs bekend gemaakte cijfers over de Fransche staatsschuld blijkt, dat deze binnen een jaar met rond 267 milliard frs. is gestegen, tegen een stijging van circa 185 mrd. in 1942. Volgend staatje geeft een gedetailleerd overzicht over de ontwikkeling in mill. frs:

schuld	1-1-'42	1-1-'43	31-12-'43
gefundeerd	54.892	44.302	44.301
amortiseerbaar	216.074	243.017	293.950
in jaarl. termijnen terug te betalen	62.354	62.784	63.956
middellang- en kortloopend	320.737	421.065	518.584
bij de emissiebanken	227.310	295.511	412.709

De sterke stijging van middellange- en kortloopende schuld is vnl. een gevolg van de emissie van schatkistpapier, terwijl in de post amortiseerbare schuld de in 1943 opgenomen langloopende leeningen tot uitdrukking komen. De inkomsten voor het gewone budget staan voor 126.646 mrd. frs. genoteerd, de uitgaven voor 134.992 mrd. frs. De financieele verplichtingen buiten de gewone begrooting bedroegen voor de bezettingskosten 219.407 mrd. frs, voor het deficit in de Fransch-Duitsche clearing 63 milliard, voor andere uitgaven 45.494 mrd. en voor voorschotten aan de staatskas 25.667 milliard frs. (Econ. Nieuws)
(V. b. Staatsfinanciën 5855 C.)

Justitie - Représaillemaatregelen tegen de processen te Algiers —
8 Mei — Als vergeldingsmaatregel voor de voltrekking van het illegale te Algiers gevelde vonnis tegen den vroegeren commandant van de Afrikaansche Falange, luitenant-kolonel Christofini, zijn tien prominente terroristen voor den krijgsraad te Annecy gebracht. Zij waren bij de zuiveringsacties in Haute Savoye eenige weken geleden door de Fransche beveiligingstroepen gearresteerd, doch de behanling van hun zaak was tot dusver uitgesteld. Als vergelding voor het fusilleeren van Christofini zijn de beklaagden ter dood veroordeeld. Vijf hunner zijn terstond terechtgesteld. **(V. b. Représailles 5933 F.)**

— „Maquisards" gevonnist —
De Duitsche militaire rechtbank te Poitiers heeft 8 Mei 33 terroristen, deel uitmakende van een door de communisten geleide organisatie, ter dood veroordeeld en doen fusilleeren. De bandieten huisden in het „maquis", waar men hen na een verwoed gevecht heeft kunnen arresteeren. Bij de daarop volgende zuiveringsactie heeft men de hand kunnen leggen op een groot aantal mitrailleurs, geweren, revolvers, munitie en handgranaten. Ook werden drie vrachtauto's in beslag genomen. De misdadigers hadden sinds October tegenover de bevolking van het departement Charente een ware terreur uitgeoefend en tevens talrijke misdaden begaan. **(V. b. Actie tegen terroristen 5892 B.)**

Emigrantenregeering - Admiraal Derrien veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf —
Tegen vice-admiraal Derrien, den voormaligen commandant van de haven Bizerta, is de doodstraf geëischt, meldt Reuter. Derrien is 12 Mei veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf. **(V. b. Proc. emigr.reg. 5933 F.)**

B. **GEALLIEERDEN — Pressie op de bondgenooten van Duitschland —**
Engeland, de Vereenigde Staten en de Sovjet-Unie hebben 12 Mei Hongarije, Roemenië, Bulgarije en Finland aangemaand, terstond met Duitschland te breken of de consequenties te dragen. Een hierover uitgegeven gemeenschappelijke verklaring is, naar Reuter meldt, in scherpe woorden gehouden en gelijktijdig te Londen, Washington en Moskou gepubliceerd. Zij vormt volgens Reuter het hoogtepunt van een aantal waarschuwingen, die Cordell Hull den laatsten tijd tot de verschillende aangemaande staten heeft gericht.
(V. b. Boodschap Molotof 5903 E.; druk op neutrale staten 5942 B.; Programma Buitenl. pol. C. Hull 5893 C.)

C. **NOORWEGEN — Verlangens der Sovjet-Unie —**
12 Mei — Volgens inlichtingen uit verschillende bron heeft de Sovjet-Unie, Engeland en Amerika den wensch te kennen gegeven, aan een eventueele bezetting van Noorwegen deel te nemen. In verband daarmede trekt een door alle Stockholmsche bladen gepubliceerde mededeeling de aandacht, dat er thans in het Noorden van Scandinavië reeds een Sovjet-Russische infiltratie merkbaar is, waarbij niet alleen Sovjet-Russische partisanen, doch ook de Russische roebel een rol zouden spelen.
In Duitsche politieke kringen wijst men in verband met deze geruchten op de verklaring, welke de Sovjet-Russische commissaris voor Buitenlandsche Zaken, Molotof, tijdens zijn bezoek aan Berlijn, tegenover den Duitschen minister van Buitenlandsche Zaken heeft afgelegd, dat Sovjet-Rusland als Europeesche mogendheid zich niet onverschillig kan toonen tegenover de problemen van het Kattegat en de Belt. Bovengenoemde inlichtingen zouden, zoo verklaart men te Berlijn, slechts aansluiten bij de traditioneele buitenlandsche politiek van Stalin. De Sovjet-Unie laat thans ook aanspraken op de vorming van steunpunten in Noorwegen hooren.
(V. b. Berlijnsche verklaring Molotof 4731 A.)

D. **SAN SALVADOR — President Martinez vervangen door Menendez —**
10 Mei — Maximiliano Hernandez Martinez, president van San Salvador heeft het presidentschap overgedragen aan den huidigen minister van defensie, Ignacio Menendez.

Nieuw kabinet; rust hersteld —
Generaal Menendez heeft een kabinet gevormd. Minister van Buitenlandsche Zaken is Avila. Naar verluidt is de afgetreden president, generaal Martinez, per vliegtuig naar Zuid-Amerika vertrokken. De algemeene staking is 10 Mei geëindigd, nadat de nieuwe regeering een algemeene amnestie had afgekondigd en vrijheid van pers en meeningsuiting had verleend. **(V. b. San Salvador 5911 C.)**

E. **VER. STATEN — Financiën - 3½ milliard dollarcrediet voor leen- en pachtwetleveringen gevraagd —**
Naar de Engelsche nieuwsdienst uit Washington meldt, heeft president Roosevelt 6 Mei het Congres goedkeuring verzocht voor het uittrekken van 3½ milliard dollar, teneinde het leen- en pachtprogram gedurende het belastingjaar, dat op 30 Juni 1945 eindigt, te kunnen voortzetten. Verder verzocht Roosevelt het Congres hem tot 30 Juni 1945 alle tot dusver nog niet uitgegeven resteerende bedragen der vroeger goedgekeurde uitgaven voor leen- en pachtdoeleinden ter beschikking te stellen.
(V. b. Leen- en pachtwet 5927 G.)

Sociale zaken - Toenemend aantal stakingen —
10 Mei — Uit Washington wordt gemeld, dat de Amerikaansche regeering veel heeft te stellen met een voortdurend toenemende onrust op de arbeidsmarkt. Een officieel onderzoek naar den toestand heeft alarmeerende tendenties aan den dag gebracht. De vorige week is een voortdurende verslechtering ontstaan, die ernstige onrust in leidende kringen heeft gewekt. In de eerste drie maanden van 1944 zijn in Noord-Amerika in totaal 1030 stakingen voorgekomen, waarvan 330 in Januari, 340 in Februari en 360 in Maart. De overeenkomstige cijfers van 1943 waren 195, 210 en 248. De arbeidsmoeilijkheden zijn ook in April nog toegenomen.
(V. b. Stakingen 5877 E.)

Regeering - James Forrestal minister van Marine —
11 Mei — President Roosevelt heeft James Forrestal tot minister van marine benoemd als opvolger van den overleden kol. Frank Knox. **(V. b. 5934 F.)**

F. **ZWEDEN — Economische pressie der Geallieerden**
8 Mei — Nu de Geallieerden met hun druk op de Zweedsche regeering geen succes hebben gehad, probeeren de Ver. Staten thans door bemiddeling van hun onderhandelaar Griffis, die op het oogenblik te Stockholm verblijf houdt, de Zweedsche firma's door directe onderhandelingen tot het opgeven van haar handelsbetrekkingen met Duitschland over te halen, zoo melden „Svenska Dagbladet" en andere Zweedsche dagbladen. Griffis zal die producten, welke Duitschland niet meer mag ontvangen, opkoopen. Mochten de Zweedsche firma's weigeren met de Geallieerden zaken te doen, dan zouden zij het gevaar loopen op de zwarte lijst gezet en na den oorlog geboycot te worden, aldus deze Zweedsche bladen. **(V. b. 5934 C.)**

G. **ZWITSERLAND — De luchtaanval op Schaffhausen - Schade 35 millioen francs —**
11 Mei — De groote raad van Schaffhausen heeft een rapport van zijn president over de schade van het bombardement op Schaffhausen van 1 April goedgekeurd. Er zijn 1021 treffers in gebouwen geconstateerd, 123 woningen zijn onbruikbaar geworden, de totale schade zal waarschijnlijk 35 millioen francs bedragen. **(V. b. Luchtaanval 5911 D.)**

A. „BEZET NEDERLAND" — Brochure van mr. J. J. Schrieke —

Begin Mei verscheen bij de N.V. Drukkerij „Elsevier" te Amsterdam onder den titel „Bezet Nederland en het Haagsche Landoorlogsreglement van 1907" van de hand van mr. J. J. Schrieke, secretaris-generaal van het departement van Justitie, een brochure, waarin hij vanuit juridisch standpunt een beschouwing over Nederland in bezettingstijd levert. Hieraan ontleenen wij het volgende, uitvoerige uittreksel:

Nederland is thans bijna vier jaren bezet gebied; voor de bevolking beteekent dit feit een diep in geest en leven insnijdende ervaring. In alle opzichten onvoorbereid, door den stroom der gebeurtenissen medegesleurd en in breede lagen ook daarna slecht voorgegaan, heeft zij de beteekenis van wat zij ervoer onvoldoende verstaan en de mate van zelfbeheersching en zelfbeperking, welke de nieuwe bestuursvorm haar heeft opgelegd, telkens weer onderschat. Daardoor veroorzaakte deze periode meer pijn en leed dan bij meer bezinning noodig ware geweest. Meer bezinning blijft dan ook voor heden en naaste toekomst de klemmende eisch. De druk, welke de bezetting op zich zelf beschouwd ongetwijfeld voor ons volk beteekent, zal in zijn gevolgen immers worden verzacht, wanneer ieder zich meer dan te voren rekenschap zou willen geven van den aard der bezetting, van de wettelijke bevoegdheden der bezettende macht en van de hieruit voor ambtenaren en burgerij voortvloeiende plichten.

Het mag als bekend worden verondersteld dat de bezettende macht zich in het algemeen stelt op den grondslag van het zgn. Landoorlogsreglement, d.i. het op de tweede Vredesconferentie te 's-Gravenhage op 18 October 1907 onder medewerking van Duitschland, bij verdrag vastgestelde Reglement betreffende de wetten en gebruiken van den oorlog te land, waarvan Afdeeling III: „Van het militair gezag op het grondgebied van den vijandelijken staat" (welke de artt. 42—56 omvat) hier van belang is. De bekende, aan vele juristen eigen, eenzijdige belangstelling voor wetteksten heeft, evenzeer als de natuurlijke wensch van velen om voor zich, zijn leven, zijn werken en zijn verlangen een zoo breed mogelijk terrein open te houden, er toe geleid, dat men dit reglement is gaan beschouwen als een volledige reglementeering van de bevoegdheden en verplichtingen eenerzijds der bezettende macht, en anderzijds der bevolking, onder de huidige omstandigheden. Het is een fatale vergissing. Een zoodanig allesomvattend karakter draagt dit reglement in het geheel niet. Voor wie zich nog eens in de belangwekkende verslagen verdiept, waarin men het ontstaan van deze regeling kan volgen, is dit zonder meer duidelijk. Meer dan een algemeen geldenden gedragsregel voor de oorlogsvoerenden in hun betrekkingen tot elkander en tot de bevolkingen mag men er niet in zien. Vóór alles stond de bedoeling voorop om onnoodige wreedheid en hardheid in de oorlogspraktijk te vermijden en te voorkomen. Doch evenzeer was men er van overtuigd, dat het „Nood breekt wet" een gebod is, waartegen in oorlogstijd geen enkele rechtsregel vermag te vrijwaren. Een oorlogsrecht, dat in tegenspraak zou komen met de oorlogsnoodzaak, is onbestaanbaar. Of m.a.w.: oorlog schept oorlogsnoodrecht, waarvan een reglementeering slechts de hardheid kan matigen. Dit inzicht had tot gevolg, dat in het Landoorlogsreglement nauwelijks van de bevoegdheden, doch wel van de verplichtingen der bezettende macht, niet van de plichten, doch zooveel te meer van de bescherming der burgerij gesproken wordt. Door dit uit het oog te verliezen, raken zoowel de argelooze als de mazenzoekende lezer op een dwaalspoor. Bovendien was het reglement reeds tijdens zijn ontstaan althans op één punt bij zijn tijd ten achter. De samenstellers stonden al te zeer onder den indruk van de met staande legers opgedane ervaringen. Zij verkeerden al te zeer in de meening, dat de bevolking in de toekomst niet meer aan den strijd zou deelnemen, waardoor deze zijn karakter van vernietigingskrijg zou verliezen. Hij zou worden gevoerd door een — zij het omvangrijke — groep van gespecialiseerde technici, die hem binnen den beperkten, scherp begrensbaren kring eener militaire beroepsaangelegenheid zou trekken, en daardoor zou zich een duidelijke scheiding tusschen het militair belang en dat der bevolking laten trekken. De commissie, die het reglement ter conferentie behandelde, bestond dan ook vrijwel uitsluitend uit, ten deele in de praktische politiek betrokken, juristen en militairen, die hun werk slechts konden zien als een gewenschte of noodzakelijke beperking van de militair-technische werkzaamheid.

De vorige wereldoorlog heeft het reeds — overtuigend! — anders geleerd. Wel verre van overwonnen te zijn door het militair-technisch optreden van zijn tegenstanders, werd Duitschland op de knieën gebracht door den druk van den honger, dien deze door hun blokkade op de burgerbevolking wisten te leggen. Daarmede had de oorlog zijn karakter van vernietigingskrijg scherper dan ooit getoond en het militaire belang een omvang gekregen als in 1907 zelfs niet werd vermoed. De ontwikkeling is op dit punt niet blijven staan. De allesomvattende oorlog van heden kent geen voor hem gesloten gebieden meer, 's burgers tandenborstel en schoenveter maken zoo goed als kogel en zijgeweer deel uit van de oorlogsbehoeften en daarmede is aan het Landoorlogsreglement weliswaar niet zijn verzachtende strekking, doch zeer zeker zijn voornaamste grondslag, de nauwgezette scheiding tusschen civiel en militair belang, ontvallen. Praktisch beteekent dit, dat verschillende bepalingen van het reglement zich niet meer, naar den letter, laten toepassen. Er is een derde factor, die op de wijze van toepassing van het meergenoemde reglement een onvoorzienen invloed heeft geoefend. In den huidigen oorlog gaat het — alweder zoo geheel anders dan men in 1907 kon voorzien — niet in de eerste plaats om revanche, verlegging van grenzen, bevrijding van vroeger afgescheurd gebied, vóórop staat de worsteling der geesten. Drie wereldbeschouwingen staan tegen elkaar in het veld, die over en weer elkaar uitsluiten. Dit uiteraard bekende feit kan hier niet onvermeld blijven, omdat het den aard der bezetting medebepaalt.

Voor een bezettende macht van nationaalsocialistischen huize wordt de houding door haar beginsel bepaald. De aard der bezetting wordt door de beginselen van het nationaalsocialisme onafwendbaar beïnvloed.

Een grondgebied wordt volgens art. 42 als bezet beschouwd, wanneer het zich feitelijk bevindt onder het gezag van het vijandelijk leger. Dit is onloochenbaar de staat, waarin Nederland zich sedert half Mei 1940 bevindt. Dan is — aldus art. 43 — het gezag van de wettelijke overheid feitelijk overgegaan in handen van dengene, die het gebied heeft bezet. Het gezag is feitelijk overgegaan, of, zooals de bekende door de uitgeweken regeering nagelaten geheime Aanwijzingen het uitdrukken, al verbinden deze er niet de juiste gevolgtrekking aan: de uitoefening van de souvereiniteit — d.i. de volle regeeringsmacht — is, zoolang de bezetting duurt, feitelijk in handen van den bezetter. De staat van oorlog, welke tusschen Duitschland en het Koninkrijk der Nederlanden bestond, is daarmede, voor wat het bezette gebied en zijn bevolking betreft, beëindigd. Daarvoor is, zooals de Aanwijzingen het terecht omschrijven, een nieuwe rechtstoestand in de plaats getreden, n.l. de staat van bezetting, die oorlogshandelingen uitsluit. „Elke handeling" — aldus de Aanwijzingen — „van overheid of bevolking, gericht tegen de belangen van het bezettingsleger, elke vijandige daad m.a.w. zal door den bezetter worden beschouwd als krijgsverraad en doet de schuldigen te recht staan voor den vreemden krijgsraad. De in functie gebleven Nederlandsche ambtenaar zal zich van deelneming aan dergelijke handelingen onthouden."

Artt. 112, 56, 57 en 58 Grondwet, die bepalen,

dat de wetgevende macht gezamenlijk door den Koning en de Staten-Generaal wordt uitgeoefend;

de uitvoerende macht bij den Koning berust;

door den Koning algemeene maatregelen van bestuur worden vastgesteld; en

de Koning het opperbestuur heeft der buitenlandsche betrekkingen,

zijn door den feitelijken overgang der souvereiniteit ten aanzien van het bezette gebied automatisch buiten werking getreden.

Daarmede heeft het grondwettelijk en wettelijk gezag der uitgeweken overheid, in zijn vollen omvang, ten aanzien van het bezette gebied zijn voorloopig einde genomen; dat van den bezetter is daarvoor in de plaats getreden. Dit kan ook niet anders, want practisch zou in het bezette gebied een geordend leven niet meer mogelijk zijn, indien daar niet één gezag met kracht van wet voor allen heerschte. Met dit gezag is ook de bevoegdheid tot regeeren, met name die om aan bevolking en ambtenaren bevelen en opdrachten te geven, aan de vroegere regeering, waar deze zich ook moge bevinden, ontvallen; die bevoegdheid komt nu alleen toe aan de bezettende macht. Hiermede is het voorschrift onzer grondwet, dat de zetel der Regeering in geen geval buiten Nederland kan worden verplaatst, in overeenstemming. Indien de bezetter in staat is elk oogenblik zijn wil met geweld door te zetten, dan — aldus verder de Aanwijzingen — „zal het plaatselijk bestuur zich aan diens gezag moeten onderwerpen". Als instructie voor de ambtenaren hebben die zeer geheime Aanwijzingen dan ook op alle punten, waar zij in strijd komen met de regelingen en bevelen der bezettende macht, haar kracht verloren. Het is allerminst een geheim, dat de naar Engeland gevloden regeering zich aan deze voorschriften niet houdt

Zij tracht zelfs herhaaldelijk, uit haar vluchtoord, door middel van de Radio opdrachten en bevelen aan de achtergelaten ambtenaren en bevolking te geven en schendt daarmede het in het Landoorlogsreglement belichaamde Volkenrecht. Wat nog erger is: zij drijft dengene, die aan haar inblazingen gehoor geeft, tot handelingen, die strijdig zijn met de hem door het feit der bezetting ten opzichte der nieuwe Overheid opgelegde rechtsplichten. Waar het gezag op deze laatste is overgegaan, hebben ambtenaren en bevolking deze, en deze alleen, te gehoorzamen. Slechts onder erkenning van dezen regel zijn onder de bezetting geordende toestanden en verhoudingen bestaanbaar. Iedereen kan weten, welk lot dengene wacht, die in strijd met dezen regel handelt, en daarom is het bedrijf van hen, die, zelf buiten het bereik van den bezetter, tusschen dezen en de hem onderworpen bevolking stoken, niet anders dan een misdaad tegenover het eigen volk. De bezettende macht is ook in dit opzicht voor de vroegere regeering in de plaats getreden, dat op haar met de regeeringsbevoegdheden ook de daaraan onafscheidelijk verbonden verantwoordelijkheid voor den gang van zaken in, voor het wel en wee van het bezette gebied is overgegaan. Zij beoordeelt naar eigen inzicht, wat wèl en wat niet noodig is.

Art. 43 van het Landoorlogsreglement bevat de beperking, dat bij de maatregelen, die de bezetter neemt, ten einde zooveel mogelijk de openbare orde en het openbaar leven te herstellen en te verzekeren, de in het land geldende wetten geëerbiedigd moeten worden, behoudens volstrekte verhindering.

De te eerbiedigen, in het land geldende wetten zijn in het algemeen niet als bij toeval ontstaan, doch vormen den weerslag van destijds heerschende opvattingen, inzichten, theorieën. Verliezen deze laatste hun gelding, — hetgeen de schrijver aan de hand van voorbeelden aantoont, dan bezwijken ook de wetten, die daarvan een uitvloeisel waren. De bezettende macht maakt op vrijheid van beweging aanspraak, waar zij niet alleen van de practische onmogelijkheid, doch evenzeer — en waarlijk niet op losse gronden — van de wetenschappelijke onjuistheid der geheele oude ordening voor het heden overtuigd is en bovendien door woord en daad, voor zoover de oorlogsomstandigheden het toelaten, den weg naar een betere toekomst wijst.

In het derde en laatste hoofdstuk van zijn brochure houdt prof. Schrieke zich met de positie van ambtenaren en burgerij bezig. Hij komt tot de conclusie: Waar door de bezetting het gezag der wettelijke overheid feitelijk op den bezetter is overgegaan. zijn ambtenaren en bevolking, door en voor den duur der bezetting, onder een nieuwe overheid komen te staan. Voor hen ontstond daardoor de rechtsplicht om, bij uitsluiting, aan de nieuwe overheid te gehoorzamen. Voor de wet binnen het bezette gebied kan slechts de erkenning gelden van de naakte en harde feiten, waarin de bevolking moet berusten. Deze staat tegenover een gezag, dat voor haar kracht van wet heeft en zich ook als zoodanig laat gelden. Algemeen wordt door de deskundigen op volkenrechtelijk gebied aangenomen, dat de rechtsgevolgen van de maatregelen, welke de bezettende macht binnen den kring van haar bevoegdheid heeft genomen, zelfs na de bezetting, moeten worden erkend, waaruit volgt, dat hier wel degelijk van een rechtsverhouding sprake is. Verbiedt art. 45 van het Landoorlogsreglement den bezetter de bevolking — en dus ook de ambtenaren — te noodzaken haar trouw te zweren, algemeen wordt het eischen van een loyaliteitsverklaring van de ambtenaren volkenrechtelijk geoorloofd geacht, omdat de bezettende macht daartegenover de positie van den betrokkene waarborgt. Zoo erkennen ook de Aanwijzingen, dat het niet in strijd is met het volkenrecht, indien de bezetter het in functie blijven van de Nederlandsche ambtenaren slechts toestaat op voorwaarde, dat deze zich uitdrukkelijk verbinden, zich, zoolang zij in functie zijn, te onthouden van elke opzettelijke benadeeling van hem, bezetter. Ook overigens kan de ambtenaar gerust zijn, want evenzeer staat volkenrechtelijk vast, dat hij, die te goeder trouw de bevelen der bezettende macht opvolgt, zich later met een beroep op die goede trouw vermag te rechtvaardigen, en zich ten aanzien van ambtshandelingen, die van hem, onder bedreiging met onmiddellijke sanctie, zijn geëischt, zoo noodig door een beroep op overmacht zal kunnen verschoonen. Voor ambtenaar en bevolking beide is het noodig te beseffen, dat het oorlogsnoodrecht rechtens een souverein karakter draagt, d.w.z. dat de uitoefening van dat recht, zoomede de wijze, waarop en de mate waarin het wordt uitgeoefend, in voorkomende gevallen uitsluitend ter beslissing staan van de mogendheid, die er gebruik van maakt. Het bezettingsrecht is niet aan bepaalde vormen gebonden. Het moge zich uiten in een verordening, een besluit van den Rijkscommissaris, een regeling of een aanwijzing van een der Commissarissen-Generaal, een eenvoudig schriftelijk of mondeling bevel, zijn kracht is steeds dezelfde, en slechts de doelmatigheid beslist over de wijze, waarop het tot ons komt.

Zij, die volhardend in hun „attentisme" eerst het einde van den oorlog willen afwachten, zien over het hoofd, dat onze staatsinrichting en maatschappelijke ordening van vóór Mei 1940 door de verschuivingen, die overal plaats vinden, waardeloos zijn geworden en dat wij ons, hoe eer hoe beter, moeten voorbereiden op het groote werk van den opbouw, dat ons, onder nieuwe verhoudingen, na den oorlog wacht en ten deele thans reeds roept. We mogen het gevaar niet loopen, dat wij, na de jaren van bittere verarming, die wij doorleven en waarvan er nog meer zullen volgen, nogmaals zouden ondervinden hopeloos achter te zijn.

A. FINANCIËN — Goud en grondstoffen in het internationale ruilverkeer —

16 Mei — In „De Telegraaf" verscheen van de hand van een bijzonderen medewerker onder den titel „Goud en grondstof" een beschouwing over het Amerikaansche valutaplan. Wij ontleenen daaraan:

De tijden van laagconjunctuur en hoogconjunctuur, van wereldcrises, onderconsumptie en werkloosheid, hebben aangetoond, dat het goud als reguleeringsmiddel voor de internationale betalingen en internationale valuta-dekking slechts een zeer beperkte waarde had.

De goudpolitiek der Ver. Staten is vastgeloopen op de goederenruilpolitiek van tal van landen, tot welke politiek deze landen genoopt werden door het feit, dat de Ver. Staten het internationale goud naar zich toe trokken en daardoor de snelle circulatie van het internationale betaalmiddel onmogelijk maakten. In de laatste vóóroorlogsche jaren bleek een zeer beweeglijke goederenruil tusschen twee landen meer stabiliteit aan den dag te leggen, dan de internationale goudvaluta, welke verstarden, toen de wereldgoudvoorraad zich meer en meer in één land ging ophoopen.

In dit licht bezien krijgt het nieuwe valuta-plan der geallieerden een anderen achtergrond dan men aanvankelijk zou vermoeden. Men heeft van Washington uit den indruk willen wekken alsof deze valuta-plannen gebaseerd waren op een volkomen begrip van de economische en monetaire moeilijkheden van de landen, welke geen of weinig goudreserves bezitten.

In feite is dit nieuwe plan echter een zeer doorzichtig spel der Ver. Staten om de bevroren goudvoorraden na den oorlog weder in circulatie te brengen onder contrôle en overmacht van de Ver. Staten en hun bondgenooten. Door een poging van machtsherstel van het goud zouden de Ver. Staten weder kunnen beschikken over het reguleeringsapparaat voor den internationalen deviezenhandel en zich door middel van de meerderheid van de wereldgoudvoorraden machtsposities op de grondstoffenmarkten kunnen veroveren. Dit laatste wordt duidelijk bij een nadere studie van de Amerikaansche plannen tot oprichting van internationale instituten tot regeling van de grondstoffenverdeeling en regeling van de prijzen voor grondstoffen op de wereldmarkten, bij welke regeling de Ver. Staten zich via de genoemde instituten meerderheidsrechten bij de vaststelling van verdeeling en prijsbepaling hebben voorbehouden. De Ver. Staten verzekeren zich op deze wijze van het monopolie op de internationale geldmarkt. De beide genoemde reguleeringsinstituten voor de grondstoffenverdeeling en de prijzen doen hetzelfde op het gebied van de productie, den internationalen handel en de uiteindelijke consumptie in de onderscheidene landen. Het nieuwe Amerikaansche valutaplan is dus eigenlijk als het sluitstuk te beschouwen van den monopolistischen driehoek, welke gevormd wordt door de internationale grondstoffenproductie, de opbrengst dier grondstoffen (prijzencontrôle) en de internationale valuta.

Aan dit plan heeft de Zweedsche econoom, prof. Myrdal, die kortelings terugkeerde van een bezoek aan de Ver. Staten, te Stockholm een voordracht gewijd. Hij gaf te kennen, dat president Roosevelt met zijn plannen geen kans heeft de na-oorlogsche problemen op economisch en valutapolitiek te overwinnen. De tegenwoordige hoogconjunctuur is zeer betrekkelijk en wordt door de oorlogseconomie en oorlogsproductie in het leven geroepen. Indien deze opdrachten vervallen, staan de Ver. Staten voor het belangrijke vraagstuk of zij met behulp van een conjunctuurpolitiek, welke wederom openbare investeeringen noodzakelijk maakt, het aantal opdrachten kunstmatig kunnen verhoogen. De Ver. Staten moeten een export-offensief openen, doch hiertegen kunnen zij geen invoerbehoefte van beteekenis plaatsen. Voor de niet-Amerikaansche handelspartners heeft het dus weinig zin zich op de Amerikaansche invoerbehoefte in te stellen. De Amerikaansche markt kan slechts weinig opnemen, waarbij nog komt, dat zoowel de Amerikaansche landbouw als industrie zich tegen invoer van eenige beteekenis altoos krachtig verzet.

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND — Ontruiming van de Krim; Nieuw offensief in Z. Italië - Duitsche troepen trekken zich op nieuwe stellingen terug - Verhoogde Britsche en Amerikaansche luchtactiviteit boven Fransche en Belgische Kanaalkust en de Balkan.

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Führer, 13 Mei — Onze achterhoeden bij Sebastopol waren nog in verbitterden strijd gewikkeld met den vijand en dekten het wegvoeren van de Duitsch-Roemeensche formaties. Op den Westelijken oever van de Moldau sloten Roemeensche formaties onderdeelen eener vijandelijke divisie infanterie in en vernietigden die.
14 Mei — Van de Krim zijn op 13 Mei de laatste Duitsch-Roemeensche troepen naar het vasteland overgebracht. Sedert den 1sten November 1943 liepen daar de bolsjewisten met 29 infanteriedivisies, verscheiden artilleriedivisies, pantser- en marine-brigades storm om den ring te verbreken en de Duitsche strijdkrachten te vernietigen. Aan den Beneden-Dnjestr ruimden Duitsche troepen opnieuw een vijandelijk bruggenhoofd op en vernietigden daarbij sterke Sovjetstrijdkrachten.
In de periode van 15 tot en met 20 Mei wordt na de ontruiming van de Krim slechts plaatselijke gevechtsactiviteit tusschen Karpathen en den bovenloop van den Dnjestr alsmede ten Zuiden van de Berezina gemeld. Formaties van de luchtdoelartillerie van het leger schoten sinds het begin van den veldtocht in het Oosten 2000 vijandelijke vliegtuigen omlaag. Op 17 Mei vielen sterke formaties gevechts- en slagvliegtuigen bolsjewistische concentraties en troepenonderkomens ten Zuid-Oosten van Ostrof en in het gebied van Pleskau met waargenomen goede uitwerking aan. In de Finsche Golf en voor Noordelijk Noorwegen bij aanval op Duitsch convooi werden bolsjewistische bommenwerpers omlaag geschoten.
18 Mei — Sterke formaties zware Duitsche gevechtsvliegtuigen ondernamen in den afgeloopen nacht een geconcentreerden aanval op het stationsemplacement van Smolensk. Sovjet-Russische bommenwerpers ondernamen een aanvalspoging op een Zuid-Finsche haven.
19 Mei — Sterke formaties Duitsche gevechtsvliegtuigen vielen in den afgeloopen nacht de stations Rowno, Sarny en Sdolboenowo met goede uitwerking aan.
20 Mei — Een Finsche formatie gevechtsvliegers viel in den afgeloopen nacht een vijandelijk ravitailleeringssteunpunt achter het front van de Swir aan.

LUCHTOORLOG —

13 Mei — De aanhoudende sterke aanvallen van Britsch-Amerikaansche bommenwerpers op de bezette gebieden in het Westen kunnen als voorbereiding van de invasie beschouwd worden. In den tijd van 1 tot 10 Mei verloor de vijand daarbij 182 vliegtuigen, waaronder 120 viermotorige bommenwerpers. Duitsche vliegtuigen bombardeerden in den nacht van 12 op 13 Mei twee vijandelijke vliegvelden aan de Oostkust van Corsica. Amerikaansche bommenwerpers ondernamen 12 Mei aanvallen op verscheiden plaatsen in Midden-Duitschland en op Brüx. In luchtgevechten en door luchtdoelartillerie werden 91 Amerikaansche vliegtuigen neergeschoten. Britsch-Amerikaansche vliegers, die op 12 Mei plaatsen in de bezette gebieden in het Westen aanvielen, hebben in Leuven zware verwoestingen veroorzaakt aan de beroemde kathedraal.
14 Mei — Amerikaansche bommenwerpers vielen plaatsen in het Oostzeegebied en in West-Duitschland aan. Vooral in de steden Stettin en Osnabrück ontstonden schade en verliezen. 41 vijandelijke vliegtuigen werden vernietigd.
15 Mei — Een formatie Duitsche vliegtuigen ondernam in de ochtenduren een geconcentreerden aanval op Bristol.
16 Mei — In de ochtenduren van 16 Mei vielen Duitsche gevechtsvliegtuigen de Britsche havenstad Portsmouth met een groot aantal brisant- en brandbommen aan.
Aan de berichten omtrent de aanvallen op Belgische en Fransche steden ontleenen wij, dat in den nacht van 11 tot 13 Mei Leuven, Herentals, Lokeren, Aarschot, Luik, Hasselt, Antwerpen, Namen, Rijssel, Valenciennes en Epinal werden aangevallen.
17 Mei — In den afgeloopen nacht lieten eenige Britsche vliegtuigen bommen vallen op het stadsgebied van Berlijn. Amerikaansche bommenwerpers ondernamen in den loop van 18 Mei terreuraanvallen op verscheidene plaatsen in Zuidoost Europa. Vooral in de steden Belgrado en Ploesti ontstonden schade en verliezen onder de bevolking.
Amerikaansche bommenwerpers drongen op 19 Mei onder krachtige bescherming van jagers het rijksgebied binnen en veroorzaakten door het op goed geluk uitgooien van bommen op verschillende woonwijken der rijkshoofdstad, alsmede op Brunswijk, schade aan gebouwen en verliezen onder de bevolking.
In den nacht van 19 op 20 Mei lieten enkele Britsche vliegtuigen bommen vallen op het gebied van Keulen.

ZUIDELIJK FRONT —

13 Mei — Aan het Zuidelijke front ging de vijand ten Oosten van de Golf van Gaeta tot aan het gebied ten Noordwesten van Cassino met sterke strijdkrachten, ondersteund door hevig artillerievuur, talrijke pantserwagens en slagvliegers, tot een grootschen aanval, welke afleiding en troepenbinding beoogt, over. Er ontwikkelden zich zware gevechten.
14 Mei — De gevechten aan het Italiaansche Zuidelijke front werden vooral in het gebied ten Noorden van Castelforte en ten Zuiden van Cassino met toenemende hevigheid voortgezet.
15 Mei — Na verbitterde gevechten, waarbij de vijand alleen ten Zuiden van Cassino vijftig pantserwagens verloor, hebben de Duitsche troepen zich in den Zuidelijksten frontsector enkele kilometers naar het Westen op een voorbereide grendelstelling gedistancieerd.
16 Mei — Aan het Italiaansche front zette de vijand zijn aanvallen op ons verdedigingsstelsel met zwaartepunt ten Zuiden van Cassino voort. Na verbitterde wisselvallige gevechten gingen eenige heuvelstellingen verloren. In andere sectoren werden plaatselijke penetraties in tegenaanvallen gezuiverd of afgegrendeld.
17 Mei — In het bergachtige terrein van het Italiaansche Zuidelijke front woedt over een breedte van 35 km een materiaalslag van de grootste afmeting. Onafgebroken trommelvuur met een geweldig gebruik van munitie, de sterkste luchtaanvallen, het gebruik van de pantserwagens als mobiele artillerie, een verbitterde worsteling om elk steunpunt en elke hoogte, die vaak binnen korten tijd meermalen van eigenaar wisselen, dit alles geeft aan deze gevechten het kenmerk van de groote afweerslagen van den vorigen wereldoorlog. Tegenover een groote vijandelijke overmacht bieden onze troepen thans sinds zes dagen een heldhaftig verzet. De in het kader der gevechten voltrokken uitwijkbewegingen verloopen volgens plan. De uiterst zware bloedige verliezen van den vijand staan in geen verhouding tot de zuiver tactische terreinwinst die hij kon behalen. Aan het landingshoofd van Nettuno vonden gisteren geen gevechten van beteekenis plaats.

18 Mei — Het gelukte den vijand op 17 Mei na verbitterde gevechten, ten Noorden van Formia in onze stellingen binnen te dringen. Tegenmaatregelen zijn aan den gang. In het gebied van Osperia werden alle vijandelijke aanvallen, die met het sterkste gebruik van artillerie en pantserjagers werden ondernomen, afgeslagen. Cassino, waarop de Engelschen en Amerikanen sinds maanden met gebruikmaking van sterke strijdkrachten tevergeefs hadden stormgeloopen, werd in den afgeloopen nacht ten gunste eener verder achterwaarts gelegen grendelstelling, zonder slag of stoot ontruimd. Aan het landingshoofd van Nettuno werden bij oplevende gevechtsactiviteit sterke aanvallen van den vijand ten Zuiden van Cisterna en ten Zuiden van Littoria afgeslagen. Een sterke formatie Duitsche gevechtsvliegtuigen viel in den afgeloopen nacht met waargenomen goede uitwerking vijandelijke concentraties en aanvoerwegen in het gevechtsgebied Minturno aan.
Amerikaansche bommenwerpers richtten aanvallen op verscheidene havensteden aan de Italiaansche Westkust en op het eiland Elba.

19 Mei — De hevige gevechten duren vooral in den sector ten Westen en ten Noordwesten van Esperia en bij Pontecorvo, voort. De vijand, die met zeer krachtigen steun van pantserwagens en slagvliegtuigen na een artillerie-trommelvuur van verscheidene uren, aanviel, werd met zeer zware verliezen voor hem afgeslagen. Een plaatselijke penetratie bij St. Oliva werd na een verbitterd gevecht afgegrendeld.

20 Mei — De groote afweerslag duurt onafgebroken voort. Onze troepen betrekken in den sector tusschen Gaeta en Pontecorvo in verbitterde gevechten met sterk overmachtige vijandelijke strijdkrachten infanterie en pantserwagens al vechtende nieuwe stellingen. De vooruitspringende frontboog van Gaeta werd ontruimd. Eenige hoogten ten Noorden van Itri en de plaats Campodimele vielen na harden strijd in 's vijands handen. **(V. b. Krijgsverr. 5944 A.)**

NEDERLAND IN OORLOGSTIJD (V)

NEDERLANDSCHE VOLKSDIENST. Sedert de oprichting in de tweede helft van Juli 1941 heeft de Volksdienst door reclameplaten de aandacht op zijn streven gevestigd: door een vrijwillige organisatie

Deze foto verzinnebeeldt den strijd aan het Oostfront. Sedert Februari woeden aan het Narwafront verbitterde gevechten, over het bezit van deze twee burchten, waarvan de linksche „Hermannsburg" voor 400 jaren gesticht werd door Duitsche orderidders en de rechtsche „Iwangbrod" in het jaar 1492 door Czaar Iwan III. Tusschen beide burchten, tot op vandaag gespaard, stroomt de rivier de Narwa.

(foto P.K. dr. Pauli-Transocean-Europapress)

KUNST - KULTUUR — Europeesche literatuurgeschiedenis —

9 Mei — In de Europäische Revue (XX 1/2) publiceert prof. dr. Jan de Vries „Betrachtungen über eine Europäische Literaturgeschichte". Elke wetenschap streeft naar steeds verder omvattende synthesen. De behandeling van de afzonderlijke talen leidde tot de vergelijkende taalwetenschap, deze echter mondt vanzelf weder uit in een algemeene linguïstiek, welke tenslotte door een taalphilosophie bekroond wordt. Ook op het gebied der literatuurwetenschap heeft dezelfde ontwikkeling plaats gegrepen. De letterkunde van een volk vertoont het beeld van een onvoltooid weefsel, het volledige tapijt wordt gevormd door de literatuur der Europeesche volken in hun geheel. Afgezien van algemeene literatuurwetenschap of literatuurphilosophie komt het allereerst aan op de vergelijkende en samenvattende behandeling van de Europeesche literatuur. Een Europeesche literatuurgeschiedenis is een eisch van dezen tijd. Waaraan zij moet voldoen en welke vraagstukken daarbij aan de orde komen, gaat schr. in den breede na. Dat nog geen methode, aldus luidt zijn conclusie, haar juistheid van toepassing heeft bewezen, beteekent voordeel, omdat nieuwe paden kunnen worden ingeslagen, en nadeel in zoover men slechts door eigen mistasten verder kan komen. De taak is geweldig doch noodzakelijk. Voor het bereiken van de Europeesche eenheid moet worden gestreden en de vergelijkende literatuurgeschiedenis heeft daartoe haar bijdrage te leveren. Zij mag er niet voor terugschrikken een oordeel uit te spreken over vroegere eeuwen, dat niet op zuiver aestetische grondslagen berust: nagegaan moet worden, welke geestelijke verschijningen in vroegeren tijd de Europeesche eenheid hebben bevorderd, door welke andere zij wederom is uiteengerukt.

Tot dusver gedane pogingen, de litteraire verschijningen van een aantal volken of zelfs van de heele wereld samenvattend te behandelen, zijn vrijwel steeds mislukt. Zij streefden niet naar synthese, doch plaatsten de verschillende literaturen, naar de landen gerangschikt, eenvoudig naast elkaar. De wereld is geen organische eenheid en een wereldliteratuur kan geen realiteit zijn, doch voor een samenvattende behandeling van de litteraire verschijningen van een aantal volken moet en kan een grondslag gevonden worden, mits deze volken met elkaar in geestelijke betrekking hebben gestaan. Daarbij rijst aanstonds de vraag hoe ver het begrip Europa moet worden uitgestrekt, omdat de draden ook naar Azië gaan. Indische noch Perzische literatuur mag worden veronachtzaamd en met den Joodschen geest, zooals die in de Hebreeuwsche literatuur is belichaamd, is de Christelijke wereld van het Westen voortdurend in aanraking geweest. Ook deze vormt een bouwsteen van de Europeesche letteren, zij het dan vaak een steen des aanstoots. De negatieve elementen in het geestesleven van Europa moeten eveneens worden nagegaan. Van belang is de invloed van de Babylonische en de Egyptische cultuur op de klassieke wereld.

EUROPA

Eerst het Romeinsche rijk beteekent een macht, welke ook in geestelijk opzicht naar een eenheid binnen de grenzen streefde. Belangrijke deelen van de hedendaagsche Europeesche wereld vallen evenwel buiten het kader der Romeinsche wereldheerschappij, vooral een zoo belangrijk gebied als het Germaansche. De gezamenlijke literatuur der Germanen, heldenepos, Edda, de Scandinavische vormen van Skaldenlied en familiesaga, heeft haar bestaan gevoerd aan den zelfkant van het Europeesche geestelijk leven en eerst sedert de 18e eeuw de belangstelling gehad van vrij beperkte kringen van letterkundigen en onderzoekers. Het litteraire erfdeel der oud-Germaansche volken heeft zoozeer zijn uitwerking op de vormgeving van den Europeeschen geest gemist, althans voor zoover letterkundige werken betreft, dat de oud-Germaansche literatuur, gelijk de Egyptische en de Perzische, als een eenheid op zich zelf dient te worden behandeld. Dit verhindert niet, dat zij meermalen zal moeten worden aangehaald: de Karolingische epiek in Frankrijk is een voortzetting van het oud-Germaansche heldendicht, de Fransche chansons de geste zetten de traditie van het Frankische heldendicht voort, enz. Het typeerend Germaansche element in de litteraire verschijningen der latere eeuwen zal moeten worden nagegaan. De Grieksche en Romeinsche literatuur in haar bloeitijd hebben ons vasteland beheerscht. Een Europeesche literatuurgeschiedenis moet met licht en schaduw werken al naar den invloed van bepaalde schrijvers op latere geslachten. Hoe belangrijk is bij voorbeeld de lijn van Homerus naar Vergilius, van hen over Prudentius tot het oud-Engelsche Beowulf-epos en Eckeharts Waltharius, vervolgens tot Dante en Milton en tenslotte naar Goethe! Het Renaissance-drama heeft zich uit de klassieke tragedie ontwikkeld. Het Christendom is de band, welke de Europeesche volken geleidelijk tot een eenheid heeft gemaakt. Sedert de 12e eeuw kan slechts van een algemeene Europeesche literatuur worden gesproken, omdat de nationale literaturen daarvan de naar het volk bepaalde specifieke verschijningen zijn. Een algemeene literatuurgeschiedenis is derhalve iets anders en meer dan een verzameling van afzonderlijke literaturen, het komt aan op de verbindende draden, naar vorm en geestelijken inhoud.

De eenheid van Europa treedt overtuigend aan den dag door de groote stroomingen in de literatuur: Renaissance en Barok, Romantiek en Naturalisme zijn Europeesche verschijningen, welke in elk volk op eigen wijze optreden, doch overal een overeenkomstigen grondslag hebben. De nieuwe tijd bewijst, hoe snel achtereen de „ismen" over Europa gaan. De samensteller van een Europeesche literatuurgeschiedenis mag echter niet bij het algemeene stilstaan zonder de nationale verschillen te doen uitkomen. Een roman van Dostojewskij is iets anders dan een roman van Bjørnson of Flaubert. Welk een verschil tusschen de Duitsche, de Fransche, de Engelsche en de Nederlandsche romantiek! De scheppende persoonlijkheid is te allen tijde het centrale punt van elke geestelijke beweging.

Doch vaak kan het stramien van een tijdsgeest beter worden herkend in de kunstenaars van middelbare grootte dan in de meesters, die de boeien van hun tijd hebben verbroken. De ideeën van een tijd spreken het duidelijkst uit de gemiddelde geesten, die de vaste banen hebben gevolgd, maar hoofdzaak blijft de vrij scheppende fantasie. De vergelijkende literatuurgeschiedenis zoekt niet naar overeenkomst, doch naar onderscheid. Ter karakteriseering van een cultuurperiode zijn de vertalingen van onvergankelijke kunstwerken van groote beteekenis: de Homerus, zooals de Renaissance hem voorstelde is een ander dan de Homerus uit de dagen van classicisme en romantiek. Coornherts Doolinghe van Ulysses verraadt een andere houding dan de Duitsche vertaling door Johann Heinrich Voss. Bij zijn voorbeelden noemt schr. ook de vertalingen van Dante en Shakespeare.

De geniale kunstenaars scheppen nieuwe vormen en stellen nieuwe wetten. Een reeks biographieën van de voornaamste kunstenaren vormt nochtans geen beeld van den Europeeschen geest als geheel. Een algemeene literatuurgeschiedenis moet aandacht schenken aan de betrekking, waarin de kunstenaar heeft gestaan tot de geestesstroomingen van zijn tijd, welke hem ten deele hebben gevormd en waarop hij anderdeels invloed heeft geoefend. Een kunstenaar als Victor Hugo is alleen te begrijpen op grond van zijn drama's, romans en lyriek, doch als Europeesche verschijning heeft de dichter een andere beteekenis dan als romanschrijver. Van Europeesch standpunt is de Werther veel belangrijker dan Iphigenie, heeft Faust een algemeen, Reineke Fuchs een beperkt nationale beteekenis.

Het aandeel der volken in de Europeesche ontwikkeling loopt sterk uiteen. Terwijl Duitschland, Frankrijk, Engeland en Italië vrijwel in elk tijdperk op eenigerlei gebied den toon hebben aangegeven, treden andere volken slechts in bijzonder gunstige omstandigheden naar voren: de Nederlanden in de Gouden Eeuw, de Scandinavische volken eerst in den nieuwen tijd. Andere volken zijn door hun ontoegankelijke taal, hun beperkte politieke beteekenis of hun positie aan de grens van Europa nauwelijks toegekomen aan een scheppende functie in het Europeesche letterkundige leven. Het Finsche volk heeft dit eigenlijk alleen met de Kalevala bereikt. De Nederlandsche literatuur heeft, met uitzondering van zeer weinige 17e eeuwsche werken alleen voor het Nederlandsche volk beteekenis. Ibsen en Strindberg hebben zoo grooten invloed kunnen verwerven, doordat zij als dramatische kunstenaars door het tooneel het Europeesche publiek bereikten; dit voorrecht heeft een Boutens niet. Wie de letterkundige verschijningen in de Europeesche ruimte behandelt, zal derhalve bijzondere aandacht moeten besteden aan de vertalingen welke geestelijken samengroei mogelijk maken. Slechts weinigen kunnen Tolstoj in het Russisch lezen, doch de vertalingen van zijn werken hebben hem tot een macht in Europa gemaakt. Helaas heeft winstbejag in de laatste decennia in hoofdzaak de keuze van de te vertalen werken bepaald, waardoor buiten de landsgrenzen vaak een verkeerde indruk van de literatuur van een volk wordt gevestigd.

Voor een Europeesche literatuurgeschiedenis is nog te weinig voorbereidend werk verricht en de juiste methode is nog onvoldoende beproefd. Over het algemeen heeft men zelfstandige nationale literatuuroverzichten naast elkaar gesteld of is men in een compilatie vervallen, waarbij men bleef steken in een woestenij van namen en titels. Een gunstige uitzondering vormde G. Kalff's poging, de geschiedenis der Europeesche literatuur in de 15de en 16de

eeuw te schrijven, doch schr. onderwerpt zijn hoofdstuk „litteraire" stroomingen aan critiek, omdat de vorm slechts een uiterlijk kenteeken is. Belangrijker is, door te dringen tot de idee, tot het gevoel, dat een tijdperk beheerscht. Literatuurgeschiedenis is geschiedenis van den geest. Wellicht vraagt elke periode een eigen methode van behandeling. (Nwe R'damsche Crt)

(V. b. Kunst, Kultuur 5942 A., 5935 A.)

A. NEDERLAND — Voedselvoorziening —

16 Mei — In het maandblad „Voeding" vestigt prof. dr. J. M. Geerts, sprekende over de veranderingen van de voeding in de Europeesche landen tijdens de oorlogsjaren, de aandacht op het feit, dat Europa vóór den oorlog afnemer was van de agrarische overschotten van de geheele wereld. In dat verband wijst hij er op, dat de voornaamste voedseltekorten — 8 millioen ton koren, 6½ millioen ton oliehoudende zaden en 0.6 millioen ton suiker — door invoer moesten worden aangevuld.

De statistiek toont aan, dat het Zuid-Oostelijke gedeelte van het Continent zichzelf voor de volle honderd procent kon bedruipen, dat Denemarken zelfs een gering overschot had, maar dat daartegenover landen als België en Nederland met een zelfvoorzieningspercentage van onderscheidenlijk 51 en 67 hun binnenlandsche behoeften op geen stukken na konden dekken. Ten aanzien van het geheele continentale Europa was de toestand zoo, dat 91 procent van de bevolking met eigen levensmiddelen kon worden gevoed, terwijl het resteerende gedeelte, of ongeveer dertig millioen menschen, op aanvoer van overzee was aangewezen.

Wat voor Europa in het algemeen geldt, is op ons land in bijzondere mate van toepassing. Ook hier is het voedingsvraagstuk door den oorlog tot een brandende kwestie geworden. Het hierboven genoemde zelfvoorzieningspercentage van 67 spreekt wat dat betreft een duidelijke taal. De meest in het oog vallende verandering in deze oorlogsjaren, welke in verband met dit tekort moest worden ingevoerd, noemt prof. Geerts de inkrimping van den veestapel: Door het vee met krachtvoer te voeden, kreeg men veel zuivelproducten en goed slachtvee. Een rund had 300 à 400 kg krachtvoer per jaar noodig. Eén-vijfde van het krachtvoer werd van overzee aangevoerd. De verhouding van het gebruikte krachtvoer tot de hoeveelheid vleesch, vet en eieren, die men daaruit verkrijgt, is 7 : 1. Doordat geen krachtvoer meer kon worden ingevoerd en de eigen granen en aardappelen in de eerste plaats moesten dienen voor voeding van den mensch, was het noodzakelijk een deel van het rundvee maar vooral van den varkensstand en het pluimvee op te ruimen. De inkrimping van den rundveestapel geeft echter minder vetproductie. De veestapel bedroeg in 1942 in ons land nog 2,4 millioen runderen, w.o. 1¼ millioen stuks melkvee. Door mindere voeding liep de melkproductie per koe gemiddeld per jaar van 3600 tot 2700 l terug. Hierin zit 3.35 pct. vet. Dit vet wordt in hoofdzaak voor boterbereiding gebruikt, terwijl taptemelk geconsumeerd wordt. Vóór 1940 waren er in ons land 2 millioen varkens, nu ½ millioen. Het aantal hoenders slonk van 33 millioen tot 3,7 millioen, d.i. tot 12 pct.

Tot de drastische maatregelen van overheidswege genomen om den gewijzigden toestand onder het oog te zien, behoorde naast deze vérgaande inkrimping van den veestapel een krachtige uitbreiding van de teelt van landbouwvoedingsgewassen. Daarmee werd beoogd een aanvulling te verkrijgen voor het uitvallen van eiwit en vet van dierlijken oorsprong. Gelijk prof. Geerts met statistische gegevens aantoont, bleef het streven om door omzettingen in de aan te planten gewassen onze voedingspositie te verbeteren niet zonder succes. Uit zijn vergelijkend overzicht van de uitgestrektheid der voornaamste Nederlandsche landbouwgewassen in de periode 1921 t/m 1930 en in 1942 blijkt, dat in verreweg de meeste gevallen de bebouwde oppervlakten aanzienlijk zijn toegenomen. Slechts zelden ziet men een verminderden aanplant:

	ha		ha
Tarwe	+ 85.943	Erwten	— 22.676
Rogge	+ 80.648	Aardappelen ..	+ 37.567
Gerst	+ 23.929	Winterkoolz. ..	+ 2.000
Haver	— 50.000	Mosterdzaad ..	— 2.200
Boonen	+ 17.307	Bl. Maanzaad..	+ 3.900

Ook het areaal, met tuinbouwproducten beplant, is in de oorlogsjaren sterk uitgebreid. Van 96.862 ha in 1940 steeg het tot 103.977 ha in 1941. En ook daarna werd de oppervlakte nog belangrijk vergroot. Uit het bovenstaande blijkt duidelijk, welk een geweldige uitbreiding de teelt van het broodgraan heeft ondergaan en hoe zeer de met aardappelen beplante oppervlakte is toegenomen. Koolzaad was in 1942 nog maar weinig aangeplant. Door het uitvriezen moesten vele akkers in het voorjaar worden bezaaid met papaver, vandaar de sterke stijging van blauw-maanzaad. In 1943 is veel meer koolzaad geplant, namelijk over een oppervlakte van 45.000 ha. Door den zachten winter slaagde de oogst goed, met als verheugend gevolg, dat uit dit product olie gedistribueerd en de margarine-industrie van grondstoffen voorzien kon worden. Men kan, aldus prof. Geerts, zeggen, dat onze voedselvoorziening zich de laatste jaren op een bepaald — zij het niet zeer hoog — niveau gestabiliseerd heeft. **(V. b. 5939 A., 5919 B.)**

Germaansche ᛋᛋ - Tournée van voorman Feldmeyer met de Germaansche jeugd —

De Germaansche ᛋᛋ in Nederland organiseert een aantal bijeenkomsten ten einde de jeugd een doel aan te wijzen, dat de moeite waard is om er zich voor te geven. Op deze bijeenkomsten spreekt de voorman der Germaansche ᛋᛋ in Nederland ᛋᛋ-Standartenführer Feldmeyer over „De jeugd en het Rijk". Zij worden opgeluisterd door koor en orkest van de Reichsschule Valkenburg waar Duitsche en Nederlandsche jongelui gemeenschappelijk les krijgen.

In Leeuwarden werd de eerste bijeenkomst gehouden, op 16 Mei vond er een te Groningen in den Stadsschouwburg plaats. Deze werd bijgewoond door ᛋᛋ-Obergruppenführer en General der Polizei Rauter, en den Leiter der Reichsschule Valkenburg, ᛋᛋ-Sturmbannführer dr. Kemper.

ᛋᛋ-Standartenführer Feldmeyer stelde onze eeuw tegenover den tijd, waarvan de Germaansche sagen getuigen. Treft daarin, wat toen verankerd leek in een heilige en natuurlijke orde der dingen, hoe geheel anders moet men getuigen van den aanvang onzer eeuw. Men had den natuurlijken grondslag van het leven verloren. Wat zwak en gedegenereerd was, werd in „paleizen" verpleegd, terwijl gezonde jeugd verkommerde, weerloosheid werd gepredikt als een hoog ideaal, kinderloosheid aangeprezen, rassenchaos en rassenvermenging werden bevorderd. We waren wel ver afgewaald.

In dezen tijd zien we de veel gesmade moderne jeugd ontstaan, losgeslagen van de ankers. Spreker zeide het echter niet eens te kunnen zijn met het oordeel der oudere generatie over deze jeugd. Was de jeugd niet veeleer te prijzen, omdat zij rebelleerde tegen kunstmatige constructies en geen ooren had voor dergelijke theorieën. Had de jeugd, die toen onze nat.-socialistische mogelijkheid nog niet kon kennen, eigenlijk geen gelijk? De oudere generatie is voor een deel zelf aansprakelijk voor haar gedragingen.

In dezen wendetijd worden de grondslagen der samenleving herzien. Het nat.-socialisme wil alle vernis en alle vuilnis verwijderen, opnieuw vorm geven aan wat in de natuur zelf aanwezig en gegeven is. Geen wonder derhalve, dat de jeugd, die zooveel dichter dan de ouderen staat bij de oerbron van het leven, zich instinctmatig aangetrokken voelt tot het nat.-socialisme. De jeugd erkent het leidersbeginsel als iets dat vanzelf spreekt, kameraadschap, saamhoorigheid, bereidheid tot den strijd en rasbewustzijn liggen in haar natuur. Wat wij daarom van deze jeugd verwachten, is meer dan gehoorzaamheid. Wij verlangen van haar, dat zij zich reeds ondanks haar jaren een zekere verantwoordelijkheid bewust is met betrekking tot de instandhouding van volk en ras, dat zij zich niet den zatten „burger" maar den frontsoldaat tot voorbeeld kiest en ten slotte, dat zij zich steeds opnieuw met revolutionair sentiment aan de generatie van nu zal appelleeren.

(V. b. Germaansche ᛋᛋ 5842 A.; Jeugd 5882 A.)

Kunst, Kultuur - Boekwezen —

Volgens een bericht in het „Hamburger Fremdenblatt" werden in de noordelijke en zuidelijke Nederlanden gedurende de laatste tien vooroorlogsjaren in doorsnee 10.000 boekwerken per jaar gepubliceerd, waarvan 2000 wetenschappelijke. Op de bevolking omgerekend beteekent dat op iedere 1300 Nederlanders een boekwerk. In Duitschland verscheen in dezelfde periode een boek op iedere 2230 inwoners, in Engeland op iedere 3313 en in Frankrijk op iedere 3600 personen.

(V. b. 5915 A.; Ned. boekenprod. 1938—42 5608 B.)

B. FRANKRIJK — Emigrantenregeering - Naamsverandering in „Voorloopige regeering der Fransche Republiek" —

16 Mei — Naar de Britsche berichtendienst uit Algiers meldt, heeft de Fransche „consultatieve vergadering" zich accoord verklaard met een voorstel van het Fransche comité, volgens hetwelk het comité zich „Voorloopige regeering der Fransche Republiek" wil noemen.

(V. b. 5949 A.)

A. **NEDERLAND — Justitie - Doodvonnissen wegens sabotage, verboden wapenbezit en illegale propaganda —**

17 Mei — Het Polizeigericht te Amsterdam heeft de Nederlanders Lute Thijs de Haan, geb. 1914, student; Ferdinand Alfons Maria van der Ham, geb. 1916, houthandelaar; Hendrikus Johannes Antonius Wittebold, geb. 1920, gemeenteambtenaar; Marten Lijnema, geb. 1910, landbouwer, als saboteurs ter dood veroordeeld.
De veroordeelden hadden zich aangesloten bij een verzetbeweging. Zij hebben voortdurend personen gesteund, die zich als delinquenten wisten te onttrekken aan een vervolging door de Duitsche autoriteiten.
Het Polizeistandgericht Arnhem heeft op 15 Mei den student Julius Moormann uit Nijmegen, geb. 1924, ter dood veroordeeld, omdat hij op 10 April 1944 in Nijmegen tezamen met den student Georg Muskens geprobeerd heeft een Rijksduitschen Polizei-oberinspektor te berooven en te vermoorden. Hij was in het bezit van een knuppel, terwijl de door het verzet van den Polizeioberinspektor doodgeschoten student Georg Muskens een pistool gebruikt had, waarmede hij den Duitschen ambtenaar verwondde.
De op grond van de Ordnungsschutzverordnung en de Gewaltverbrecherverordnung gevelde doodvonnissen zijn na onderzoek van de gratiekwestie voltrokken.
20 Mei — Het Deutsche Obergericht in het bezette Ned. gebied heeft de communisten Johan Hissink, Johannes Hoogendoorn en Jan van der Zwaag wegens sabotage ter dood veroordeeld. Hissink en van der Zwaag zijn jarenlang opgetreden als communistische functionarissen en hebben in aanzienlijken omvang communistische pamfletten verspreid. De veroordeelde Hoogendoorn heeft als drukker deze pamfletten vervaardigd. Het vonnis is voltrokken.
De veroordeelden waren in leidende functie voor de verboden C.P.N. (Comm. Partij Nederland) illegaal werkzaam en hielden zich o.a. bezig met de vervaardiging en verspreiding van het illegale vlugschrift „De Vonk".
De beklaagde Jan Zeeuw uit Velsen is bij vonnis van het Deutsche Obergericht als saboteur ter dood veroordeeld. Hij heeft illegale ophitsende communistische geschriften verspreid en deelgenomen aan verscheidene daden van sabotage tegen inrichtingen van de Duitsche weermacht. Het vonnis is voltrokken.

(V. b. 5947 A.)

Perswezen — Mr. J. Kalff Jr. overleden —

In den ouderdom van 79 jaar is te Soesterberg overleden mr. J. Kalff Jr., oud-hoofdredacteur van het Alg. Handelsblad. Mr. J. Kalff studeerde aan de Utrechtsche universiteit en promoveerde in 1888 tot doctor in de Rechten. Hij vestigde zich daarna als advocaat te Amsterdam. Hij werd opgenomen in de leiding van het tijdschrift „Het Tooneel" en van de toenmalige „Portefeuille". Onder zijn leiding en met zijn medewerking werd de reeks monografieën „Mannen en vrouwen van beteekenis" uitgegeven. In 1893 benoemde Charles Boissevain hem tot kunstredacteur van het Alg. Handelsblad. In 1908 volgde zijn benoeming tot hoofdredacteur, welke belangrijke journalistieke functie hij gedurende 23 jaar heeft bekleed.

(V. b. Pers 5876 E.)

Weermacht - Vrijwilligers Oostfront - Dr. J. B. van Heutsz Jr. onderscheiden —

18 Mei — Uit de handen van ᛋᛋ-Obergruppenführer Steiner ontving, naar „Storm" meldt, ᛋᛋ-Sturmbannführer dr. J. B. van Heutsz jr. het IJzeren Kruis 1ste klasse.
Deze 61-jarige vrijwilliger — zoon van den generaal en gouverneur-generaal Van Heutsz — verkreeg deze onderscheiding wegens zijn bijzonder dapper gedrag in het brandpunt van een grooten bolsjewistischen aanval.

(V. b. 5916 A.)

Distributie - Bijzonder rantsoen vette kaas —

Het ligt in de bedoeling gedurende de periode van 11 tot en met 24 Juni a.s. een bijzonder rantsoen van 100 gram vette kaas beschikbaar te stellen, waarvoor de bon voor 27 Mei moet ingeleverd worden.

(V. b. 5946 A.)

B. **SOVJET-UNIE — Buitenland - Naoorlogsplannen met Duitsche weermacht —**

18 Mei — De gezant der Sovjet-Unie in Londen Goesew deed volgens „Das Reich" het „Europa-comité" der Geallieerden het voorstel na beëindiging van den oorlog de geheele Duitsche weermacht krijgsgevangen te maken en tot dwangarbeid in Siberië te verplichten. **(V. b. 5949 C., 5940 B.)**

C. **ENGELAND — Weermacht - Sovjet-onderscheiding voor Harris —**

18 Mei — De hoogste militaire onderscheiding der Sovjetunie, de eerste klasse van de Soeworoforde, is verleend aan den chef van het Britsche bommenwerperscommando, luchtmaarschalk Sir Arthur Harris. De Sovjet-ambassadeur, Goesew verklaarde bij de uitreiking der orde, dat deze de „waardeering der Sovjetunie voor de militaire diensten van den onderscheidene" uitdrukt.

(V. b. Engeland Weermacht 5891 C.; Sovjet-Unie 5949 C.)

Financiën - Oorlogsuitgaven en kosten van levensonderhoud —

Volgens een mededeeling van den Engelschen Kanselier van de Schatkist Sir John Anderson in het Lagerhuis op 25 April van dit jaar bedroegen de oorlogsuitgaven in Engeland in 1943 5799 millioen pond sterling, waarmee de inkomsten die in totaal 3059 millioen pond sterling bedroegen met 90% overschreden werden. In zijn rede waarmee hij de noteering van een uitgavenpost van 181 op 5938 millioen pond sterling begeleidde, stelde Sir John Anderson vast, dat de levensstandaard in Groot-Brittannië heden 29% hooger dan die van den vooroorlogstijd ligt.

(V. b. 5933 D.)

Sociale Zaken - Stakingen —

Volgens een publicatie van de „Daily Telegraph" vertoonden de in Engeland sedert 1940 ontstane stakingen het volgende beeld:

	1940	1941	1942	1943 (tot Nov.)
Stakingen	922	1.241	1.303	1.633
Stakende arbeiders	292.000	360.000	456.000	528.000
Verloren arbeidsuren	940.000	1.080.000	1.530.000	1.680.000

(V. b. 5927 G.)

Buitenland - Eden bij Stalin —

19 Mei — Ongeveer tegelijkertijd met het bezoek van Stettinius aan Londen heeft Anthony Eden een reis naar Moskou gemaakt, alwaar hij met Stalin een bespreking over den toestand voerde. In het bijzonder zou het Sovjetaandeel aan de bezetting van Noorwegen ter sprake gebracht zijn. Na zijn terugkeer te Londen heeft Eden de kwestie met Stettinius behandeld en het resultaat daarvan zou zijn, dat de uitgeweken Noorsche regeering mededeeling zou hebben ontvangen, dat de Sovjet-Unie medezeggenschap ontvangt bij de onderhandelingen over een regeling der toekomstige bezetting van Noorwegen.

(V. b. 5940 B.)

D. **NOORWEGEN — Emigrantenregeering - Overeenkomst met Geallieerden en Sovjet-Unie —**

19 Mei — Reuter meldt, dat tusschen de uitgeweken Noorsche regeering en de regeeringen van Groot-Brittannië, de V.S. en de Sovjet-Unie op het Britsche ministerie van buitenlandsche zaken een burgerlijke overeenkomst is onderteekend. **(V. b. 5949 C.)**

E. **GRIEKENLAND — Emigrantenregeering - Nieuw kabinet —**

Volgens persberichten van 27 April trad de twee weken geleden gevormde Grieksche emigrantenregeering onder Sophocles Venizelos weer af. Ex-koning George belastte den voorzitter van de Grieksche sociaal democratische partij Papandreu met de vorming van een nieuwe regeering.

(V. b. 5933 B.)

F. **ZUID-SLAVIE — Emigrantenregeering - Kabinetswijziging —**

19 Mei — Ex-koning Peter van Zuid-Slavië heeft volgens een bericht van Exchange uit Londen, minister-president Poeritsj en generaal Mihailowitsj in zijn functie van min. van oorlog laten vallen. De ex-koning heeft de ontslagaanvrage van Poeritsj, die reeds lang geleden was ingediend, aanvaard. In de voorwaarde van Soebasic, dat Mihailowitsj geen lid mag zijn van het nieuwe kabinet heeft ex-koning Peter onvoorwaardelijk toegestemd.

(V. b. 5871 D.)

G. **DENEMARKEN — N.S.A.P. - Clausen als leider afgetreden —**

18 Mei — Blijkens een mededeeling van het Nat. Dagblad, meldt „Faedrelandert", het orgaan der Deensche Nat. Soc. Arbeiderspartij, dat dr. Frits Clausen, de leider dezer partij, zijn mandaat ter beschikking heeft gesteld. De D.N.S.A.P. blijft voortbestaan onder een leidersraad, bestaande uit C. O. Jörgensen, Th. Larsen en Holger Johansen.

(V. b. Denemarken 5699 E., 5814 D.)

A. **NEDERLAND — Bezetting - Geneeskundige behandeling van leden der Duitsche weermacht —**

20 Mei — In het Verordeningenblad is opgenomen een verordening van den Rijkscommissaris, betreffende de geneeskundige behandeling van leden van de Duitsche weermacht. Daarin wordt met ingang van 18 Mei het geven van medische adviezen aan en de geneeskundige behandeling van de leden der Duitsche weermacht, alsmede van de leden van het personeel van de Duitsche weermacht, die van Duitsche nationaliteit zijn, door artsen of andere personen, die zich op eenigerlei wijze met de geneeskunde bezighouden (Heilpersonen), die niet behooren tot de Duitsche weermacht, de Waffen-SS, de Duitsche politie of den Rijksarbeidsdienst, behoudens uitzonderingen van noodgevallen en speciale lastgeving, verboden.

(V. b. Weermacht 5948 A.; Bezetting 5950 A.)

— Onbevoegd in- en uitreizen van Nederland —

Bij verordening van den Rijkscommissaris is, met ingang van 18 Mei 1944, de strafbepaling inzake het onbevoegd binnenreizen of uitreizen van het bezette Ned. gebied (ten hoogste 2 jaren gevangenisstraf of een geldboete van ten hoogste twintigduizend gulden) aangevuld met een bepaling volgens welke de door den rijkscommissaris (commissaris-generaal voor de openbare veiligheid) daartoe gemachtigde Duitsche instanties den verdachte, indien diens schuld haar gering voorkomt, in overweging kunnen geven een door haar vast te stellen bedrag tot schikking van de zaak van ten hoogste vijftig gulden te betalen.

(V. b. Bezetting 5950 A.)

Volksgezondheid - Levertraan - Geschenk van het Vaticaan —

20 Mei — De Paus heeft dezer dagen via den Berlijnschen Nuntius, mgr. Orsenigo, aan mgr. dr. J. de Jong, aartsbisschop van Utrecht, medegedeeld, dat uit Vaticaanstad was afgezonden een aantal vaten levertraan ten behoeve van Nederlandsche zieke kinderen, meldt De Tijd. In dat telegram werd aan den aartsbisschop verzocht, zich in verbinding te stellen met het Ned. Roode Kruis, dat inmiddels de levertraan reeds door bemoeiingen van den Beauftragte van het Roode Kruis in ontvangst heeft genomen. In overleg met het Ned. Roode Kruis en den geneeskundigen hoofdinspecteur is besloten de levertraan — 87 vaten van 100 liter — te distribueeren onder de sanatoria en ziekenhuizen met omvangrijke afdeelingen voor tuberculosepatiënten, ongeacht de kerkelijke gezindte.

(V. b. Jeugd 5954 A.; Volksgezondheid 5948 A.; Vaticaan 5927 B.)

Distributie - Overheidsgroentewinkels in Wassenaar -

20 Mei — Onlangs werden de overheidsgroentewinkels te Wassenaar, de eerste gemeente van ons land, waar deze ingesteld waren, gesloten, omdat van de zijde van de groenteboeren de verzekering was gegeven, dat er voortaan tegen normale prijzen aan een ieder zou worden verkocht. Blijkbaar is dit in de practijk op een mislukking uitgeloopen, want deze winkels zijn heropend. Bij het Aan en Verkoopbureau van Tuin- en Sierteeltproducten kwamen zooveel klachten binnen van inwoners van Wassenaar, dat men de sluiting weer ongedaan heeft moeten maken.

(V. b. Distributie 5955 A., 5899 A.)

B. **VER. STATEN — Buitenland - Conferentie van Teheran - Aanbod van Roosevelt aan Stalin over Kieler Kanaal —**

20 Mei — De Saturday Evening Post publiceert, naar D.N.B. meldt, een artikel van Forest Davies, waarin voor het eerst de sluier wordt opgelicht over de conferentie van Teheran, zoo meldt Associated Press uit Nieuw York. In het artikel wordt gemeld, dat Roosevelt in Teheran de oprichting van een kleinen vrijstaat rondom het Kaiser Wilhelm-kanaal heeft voorgesteld, die geïnternationaliseerd zou moeten worden om Rusland zoodoende na den oorlog een vrije doorvaart naar de Noordzee te verschaffen. Deze z.g. Kielsche staat zou geen eigen leger hebben en ook geen zelfstandige buitenlandsche politiek mogen voeren, doch door een geallieerde controle-organisatie bestuurd worden. Dit geïmproviseerde voorstel van den Amerikaanschen president heeft Stalin gefascineerd. Toen Stalin dit voorstel had vernomen, stond hij op, drukte met een ernstig gezicht Roosevelt de hand en verklaarde: „Hier is de oplossing, dit is het juiste". Het idee van Roosevelt om een Kielschen staat op te richten, zoo gaat het Amerikaansche blad verder, was echter maar een onderdeel van een schets der internationale betrekkingen, die Roosevelt gaf om ten eerste Rusland een bewijs te geven van de oprechtheid der Ver. Staten en ten tweede om de noodzakelijkheid te doen uitkomen van een Russische deelneming aan het ontwerpen van een vredesplan.

(V. b. V.S. 5949 E.; Teheran 5773 C.)

Economie - Financiën - Winsten der industrie-concerns tijdens dezen oorlog —

Mei — Volgens een publicatie in de „Völkischer Beobachter", die de cijfers aan officieele mededeelingen ontleent, konden de Noord-Amerikaansche industrie-maatschappijen van 1939 tot 1943, na aftrek van alle belastingen, een zuivere winst van 29 milliard dollars boeken, waarvan 16.7 milliard dollars aan dividenden werden uitbetaald. In 1943 bedroegen de winsten 8.55 mrd. dollars tegenover 4.04 mrd. dollars in het jaar 1939. De hoogste winsten konden in het algemeen in het jaar 1941, het jaar van de intrede van de V. S. in den oorlog, verkregen worden, zooals uit de navolgende tabel blijkt:

	Zuivere winst in mill. dollars			
	1937	1941	1942	1943
Unit. Stat. Steel	94.9	110.2	71.8	63.6
Bethl. Steel	31.8	34.5	25.4	32.1
Chrysler	50.7	40.1	15.5	23.0
Aviat. Corp.	0.4	2.5	4.7	3.5
Goodyear	7.3	13.8	14.3	21.5
Unit. Stat. Rubber	8.6	13.7	8.4	14.2
Sun Oil	9.5	16.5	8.7	13.4
Gen. Electric	63.6	57.8	45.0	44.1
West. Electric	20.1	23.1	13.4	22.4
Radio Corp.	9.0	10.2	9.0	10.2

En nog beklagen zich de Amerikaansche zakenmenschen er over, dat deze oorlog niet zoo veel opbrengt! In den eersten wereldoorlog bedroeg de winst per dollar 8.7%, terwijl deze thans slechts 3.4% bedraagt! Destijds eischten de belastingen bovendien slechts 22.6% van den omzet, thans 61.1%.

Financiën - Oorlogsuitgaven —

20 Mei — De oorlogsuitgaven der V. S. hebben in de maand April 1.873.250.000 pond sterling bedragen. De uitgaven sedert 1 Juli 1940 beloopen 46 milliard pond sterling.

(V. b. 5949 E.)

C. **ENGELAND — Dominions - Conferentie in Londen**

Op 1 Mei begon in Londen onder het presidium van W. Churchill een Empire of Dominion-conferentie met een vertrouwelijke zitting. Deelnemers aan deze conferentie waren behalve de premier-minister de vier premiers van de Dominions: Curtin van Australië, King van Canada, Fraser van Nieuw-Zeeland en Smuts van Zuid-Afrika, en vertegenwoordigers van Indië, de maharadja van Kasjmir en Sir Firoz Khan. Ierland wenschte niet aan de conferentie deel te nemen. Verder waren aanwezig vertegenwoordigers der drie generale staven van de Britsche weermacht, Attlee als plaatsvervangend premier, Amery als minister van Indië, Eden als minister van Buitenl. Zaken en Lord Cranborne als minister der Dominions.

Op 19 Mei werd een slotcommuniqué gepubliceerd. De premiers der Dominions hebben aan het slot van hun conferentie te Londen een verklaring onderteekend, die volgens Reuter spreekt over de volgende punten:

1. Volledige overeenstemming ten aanzien van de buitenlandsche politiek; 2. een gemeenschappelijk besluit „tyrannie en onderdrukking" uit de wereld te bannen; 3. een besluit er naar te streven, dat alle thans door Duitschland en Japan „overweldigde" landen ‚bevrijd" worden en zelf moeten beslissen over den „toekomstigen vorm eener democratische regeering".

Naar Reuter verder uit Lissabon meldt zijn de besprekingen der premiers van de Dominions over de kwestie der „wereldveiligheid" uitsluitend van voorbereidenden aard geweest. Volgens Reuter verluidt ten slotte, dat de minister-president Fraser en Curtin de hoop koesteren, op hun terugreis uit Engeland een ontmoeting te kunnen hebben met president Roosevelt.

Voorts werd nog gemeld, dat Nieuw-Zeeland 189.000 man aan troepen, Zuid-Afrika 269.000 man, Canada 750.000 man, Australië 870.000 man en Indië 2 millioen man in den huidigen oorlog ter beschikking stelden. (V. b. 5940 B.)

D. **FRANKRIJK — Binnenland - Doodvonnissen tegen leiders Fransche verzetbeweging als represaille voor terechtstelling van Derrien —**

Begin Mei werd volgens een officieele mededeeling van de regeering van Vichy het doodvonnis voltrokken tegen een aantal leiders van de Fransche verzetbeweging in Savoye als represaille voor het o.a. tegen admiraal Derrien uitgesproken doodvonnis, die door het comité van Algiers wegens loyaliteit aan Pétain werd vervolgd. Voorts werd een groot aantal personen en familieleden van de in Algiers politiek werkzame Franschen in gijzeling genomen. (V. b. 5949 A.)

A. BELGIE — Distributie - Overzicht der rantsoenen

Mei — Aan het Vlaamsche Dagblad „Volk en Staat" ontleenen we onderstaand overzicht der rantsoenen zooals die in de periode van 21 April tot en met 20 Mei 1944 verstrekt werden:

Geldige zegel	PRODUKT	Dagelijks rantsoen	Totaal rantsoen voor 30 dagen	Hoeveelheid per zegel	Aantal zegels per periode
1	Naar keuze:				
	a) Keukenbrood	300 gr.	9 kg.	300 gr.	30
	b) Wettelijk meel	220 gr.	6 kg. 600	220 gr.	30
	c) Deegwaren	125 gr.	3 kg. 750	125 gr.	30
	d) Biscottes en biscuits	125 gr.	3 kg. 750	125 gr.	30
	e) Diëetlevensmiddelen	125 gr.	3 kg. 750	125 gr.	30
	f) Peperkoek	200 gr.	6 kg.	200 gr.	30
	g) Banketgebak	300 gr.	9 kg.	300 gr.	30
	h) Zetmeelhoudende prod.	125 gr.	3 kg. 750	125 gr.	30
2	Gebrande gerst	3.33 gr.	100 gr.	33.3 gr.	3
3	Margarine	4.16 gr.	125 gr.	41.6 gr.	3
4	Boter	10.83 gr.	325 gr.	108.3 gr.	3
5	Cichorei	3.33 gr.	100 gr.	33.3 gr.	3
6	Geraffineerde suiker	33.3 gr.	1 kg.	333 gr.	3
7	Peulvruchten	8.33 gr.	250 gr.	83.3 gr.	3
8	Onbenuttigd.				
9	Smeerkaas	5 gr.	150 gr.	50 gr.	3
10	Versch en bevroren vleesch alsook vleeschkonserven	20 gr.	600 gr.	20 gr.	30
12	Naar keuze:				
	a) Konfituur en gelei, fruit- of bietensiroop, vruchtenmoes, compote	20 gr.	600 gr.	100 gr.	6
	b) Kunsthonig, invertsuiker en vloeibare suiker, suiker- en kandijsiroop, broodsmeersel	20 gr.	600 gr.	100 gr.	6
	c) Gekonfijte vruchten	15 gr.	450 gr.	75 gr.	6
	d) Suikergoed	12 gr.	360 gr.	60 gr.	6
	e) Gevanilleerde suiker	12 gr.	360 gr.	60 gr.	6
20	Aardappelen	500 gr.	15 kg.	1 kg.	15

(V. b. België 5948 C.)

B. DUITSCHLAND — Handel, Nijverheid - Stopzetting industrie —

Mei — Nadat reeds in Sept. '43 de stillegging van alle Duitsche bedrijven gelast was, welke niet voor de oorlogsvoering van belang zijn, zijn thans uitvoeringsbepalingen op deze verordening afgekondigd. Men heeft er vooral naar gestreefd de zelfstandigheid van het bedrijf, dat door de maatregelen wordt getroffen, zooveel mogelijk te laten voortbestaan. Deze zelfstandigheid komt in verschillende varianten voor:

a. Het stilgelegde bedrijf moet voor een andere onderneming werken met eigen of aangekochte installaties.

b. Het stilgelegde bedrijf vormt een onderafdeeling van een andere onderneming, welke laatste de verantwoordelijkheid draagt voor den omvang en de kwaliteit van de productie in het stilgelegde bedrijf.

c. Het stilgelegde bedrijf vormt met een andere onderneming een zg. „Kriegsbetriebsgemeinschaft", op grond waarvan de productie gezamenlijk wordt beoefend en de kosten en de winst gemeenschappelijk worden verdeeld. Het stilgelegde bedrijf wordt mede-ondernemer, aan kapitaal en karakter van beide ondernemingen wordt niets veranderd.

d. De bedrijfsinstallaties van 't stilgelegde bedrijf kunnen op grond van een overeenkomst tusschen de belanghebbenden worden verpacht, wat tevens geldt voor de gebouwen, werkplaatsen, e.d. **(V. b. 5942 A.; 5909 B.)**

C. ECONOMIE, FINANCIEN — Internationale bankbiljetten-circulatie —

16 Mei — Aan de Nat. Zeitung is onderstaand staatje ontleend, waaruit de bankbiljettencirculatie van een aantal landen gedurende de laatste jaren kan worden afgelezen:

(in milliarden van de munteenheid)

	Eind 1938	Eind 1942	Eind 1943	Eind Mrt. 1944
Nederland	0.99	3.03	3.42	3.99*)
Kroatië	—	—	43.62	48.97
Finland	2.09	9.62	10.83	11.55
Turkije	0.19	0.72	0.81	0.85
U.S.A.	4.47	12.19	16.88	17.64
België	21.99	67.75	83.05	86.68
Engeland	0.50	0.92	1.09	1.12
Frankrijk	110.94	383.00	500.39	514.32
Roemenië	34.00	117.35	161.39	166.00
Duitschland	8.22	24.38	33.68	33.79
Zwitserland	1.75	2.64	3.05	2.98
Slowakije	1.39**)	2.74	3.53	3.39

*) Stand op 3 April **) Eind 1939.

(V. b. Geldcirculatie 5839 F.)

D. GRONDSTOFFEN — Katoen - Wereldproductie en -verbruik —

16 Mei — De wereldoogst 1943-44 zal waarschijnlijk een kleine daling ten opzichte van die over 1942-43 ad 27,25 millioen balen te zien geven, doch wordt toch geschat op het vooroorlogsche peil van 26.60 millioen balen. Een te verwachten daling van den Amerikaanschen oogst van 12.82 millioen balen in 1942-43 tot 11.48 millioen balen in 1943-44, wordt zeer waarschijnlijk gecompenseerd door hoogere opbrengsten van andere productiegebieden.

Het verbruik wordt voor de Ver. Staten getaxeerd over 1943-44 op 10.50 millioen balen tegen 11.10 millioen in 1942-43. Andere landen melden evenwel weer een toename van het verbruik. Over 1942-43 was het totale wereldverbruik iets onder de 25 millioen balen tegen 28.50 millioen in het laatste seizoen voor het uitbreken van den oorlog. Voor 1943-44 wordt een lichte daling van het verbruik verwacht. De wereldvoorraden, welke bij het begin van het seizoen 1943-44 op 23.59 millioen balen werden getaxeerd, zullen waarschijnlijk iets toenemen. Het dalende verbruik is toe te schrijven aan verschijnselen, die als gevolg van den oorlog gaan optreden, n.l. verminderde productie-capaciteit wegens uitvallen van productiemiddelen en gebrek aan arbeidskrachten. **(V. b. Katoen 5855 I.)**

Rubber — Intern. comité ontbonden —

10 Mei — Het Internationale Rubbercomité is thans ontbonden, nadat de verlenging van vier maanden, die was vastgesteld voor beraadslagingen over de vorming van een nieuw comité op breederen grondslag, was afgeloopen. Te Londen streefde men ernaar, het comité in eenigerlei vorm te handhaven en men hoopt daar ook nog een nieuwe organisatie te kunnen oprichten. **(V. b. Rubber 5941 B.)**

E. NOORWEGEN — De aanspraken der Sovjets - Rede van Quisling —

Op een massabijeenkomst tegen de bolsjewistische bedreiging heeft minister-president Quisling te Oslo uit naam van het Noorsche volk verklaard, dat dit zich met alle middelen zal verzetten tegen een bolsjewistische bezetting van Noorwegen of van een deel daarvan. De Noren, die gevolg geven aan de bevelen van den vroegeren koning, den vroegeren kroonprins of de emigrantenregeering, maken zich, aldus vervolgde Quisling, schuldig aan landverraad. De toestand eischt, dat alle Noren zich aansluiten bij het gemeenschappelijk nationale streven om den strijd tegen het bolsjewisme te voeren. Het lot van Noorwegen is verbonden aan dat van Duitschland en Europa. Daarom zal Noorwegen in nauwe samenwerking met Duitschland en in toenemende mate deelnemen aan de organisatie van alle Europeesche krachten. **(V. b. 5949 C., 5955 D.)**

A. WETENSCHAPPEN — Physiologie - Geestelijke ontwikkeling en rijpheid —

13 Mei — Gewoonlijk wordt een menschenleeftijd op dertig jaar getaxeerd, zoo zegt een artikel in Die Umschau. Statistici gronden deze uitspraak op het feit, dat de oude Grieken gemiddeld maar 29 jaar werden en de Romeinen en geslachten van vele eeuwen daarna het gemiddeld niet verder brachten dan dertig. Bij de Romeinen werd een veertiger betiteld met „senex", d.w.z. grijsaard en wanneer men de gemiddelde leeftijden van de Duitsche keizers van de achtste tot de achttiende eeuw nagaat, komt men op een gemiddelde van 33 jaren. Sedert 1800 is de gemiddelde leeftijd van de menschen hooger geworden en deze is in de twintigste eeuw steil omhoog gegaan. De opvallende verhooging van den gemiddelden leeftijd, die in de laatste 70 jaren 50 procent bedroeg, moet voornamelijk toegeschreven worden aan de ontwikkeling van de medische en hygiënische wetenschappen. Het is echter de vraag, zoo zegt de schrijver, of hier ook geen biologische omstandigheden een rol spelen, die misschien in een nog hoogere mate verantwoordelijk zijn voor de verlenging van het menschenleven. De levensduur is niet alleen van de leefwijze afhankelijk, maar ook van het ras en de samenstelling daarvan. Sommige rassen hebben een lang leven; andere weer een relatief kort. Eertijds schijnen de menschen vroeger rijp geweest te zijn, waarmede ook een vroegere aftakeling gepaard is gegaan. Lessing heeft eens de klacht geuit: Wanneer de kwade vier kruisjes komen, is het met de menschen gedaan. Dit kan er op wijzen, dat dit in zijn tijd zoo geweest is. Tegenwoordig weten wij, dat de vruchtbaarste jaren van den man tusschen de veertig en de zestig liggen. Ieder mensch heeft namelijk het uitsluitend bij hem behoorende tempo. Mevr. de Frischeisen-Köhler heeft eenigen tijd geleden in het Kaiser Wilhelm Instituut onderzoekingen verricht bij meer dan duizend personen, waarbij zeer merkwaardige dingen aan het licht zijn gekomen. Wanneer men iemand met den vinger op de tafel laat kloppen, dan komt na de overwinning van het eerste vreemde gevoel een bepaald rhythme te voorschijn en zoo vaak men de proef herhaalt, vindt men steeds dezelfde frequentie terug. Het maakt geen verschil, of men moe of frisch is, zorgen heeft of in een vroolijke bui verkeert. Zelfs een gezelschap, dat geheel dronken was en later volkomen nuchter onderzocht werd, gaf steeds als resultaat, dat iedere bepaalde persoon zijn eigen frequentie onder beide omstandigheden had behouden. Nog verwonderlijker wordt dit verschijnsel, als men een metronoom neemt en aan proefpersonen vraagt, welke frequentie zij het aangenaamst vinden. Dan blijkt, dat die frequentie genoemd wordt, welke geheel of zoo dicht mogelijk ligt bij de eigen frequentie van die proefpersoon. Herhaalt men de proeven na jaren, dan blijkt de frequentie geen verandering ondergaan te hebben. Het tempo van de ouders vindt men veelal terug bij de kinderen. Wanneer beide ouders langzaam zijn, vindt men van de 100 kinderen er 71 met een langzaam tempo. Zijn beide ouders vlug, dan hebben van de 100 kinderen er 56 een vlug tempo. Vrouwen hebben over het algemeen een vlugger tempo dan mannen. Voor de opvoeding zijn deze gegevens van zeer groot belang. Een langzaam kind moet men niet opjagen. Het raakt veel gemakkelijker vermoeid en men bereikt er in den regel het tegenovergestelde mede van wat men wil bereiken. Niemand kan uit zijn vel springen en men moet de menschen nu maar nemen, zooals zij zijn, zegt de schrijver.

Dat de prestaties van de menschen aan geen leeftijd gebonden zijn, blijkt wel uit tal van voorbeelden. Max Planck was 42, toen hij zijn quantentheorie uitwerkte. Alexander von Humboldt was 76, toen hij met zijn groote werk: Kosmos begon. Mascagni schreef op zijn 18e jaar zijn eerste opera, Pascal vond op 12-jarigen leeftijd een geometrisch systeem en publiceerde op 17-jarigen leeftijd zijn studies over kegelsneden. Mozart gold op 6-jarigen leeftijd voor een wonderkind. Het raadsel van de vroege begaafdheid voor muziek en wiskunde is nog niet opgelost. Aan het slot van zijn artikel herinnert de schrijver aan de nog raadselachtige werking van de schildklier. Deze weegt maar enkele grammen. Een fractie van een gram in gewicht kan echter beteekenen hooge intelligentie of volslagen stompzinnigheid. Naar het schijnt, heeft ook de schildklier een belangrijken invloed op de ontwikkeling van den mensch. **(V. b. 5943 A.)**

B. SOVJET-UNIE — Religie - Patriarch Sergius, metropoliet van Moskou, overleden —

16 Mei — Radio-Moskou heeft volgens Reuter medegedeeld, dat de Moskousche patriarch Sergius door een beroerte getroffen en overleden is. Hij was 78 jaar oud.

(V. b. Sergius 5677 D.)

Industrie - Petroleumwinning —

De Engelsche „Petroleum Times" deelt het volgende mede omtrent de oliewinning in Rusland. Onderstaand staatje geeft de productiecijfers der vier groote Russische oliedistricten. Zij berusten ten deele op schattingen (in 1000 ton)

	1940	1941	1942	1943
Bakoe	24.000	24.000	20.000	17.500
Oeral-Wolga	3.000	3.800	5.800	7.000
Grosny	3.000	1.900	1.200	1.000
Maikop	2.000	2.000	1.000	—

De oliegebieden in het Oosten van Rusland zijn van minder beteekenis dan de hierboven genoemde. Zij konden hun productie handhaven. Het schijnt, dat in geheel Rusland ongeveer 47 mill. ton olie zou kunnen worden gewonnen. Volgens de Britsche pers werden ook de olievelden in den Oeral in belangrijke mate ontwikkeld. Nieuwe rijke olievelden zijn bij Ufa aan den Transsiberischen spoorweg ontdekt en in gebruik genomen. Ten Noorden van de Kaspische Zee liggen de eveneens nieuwe olievelden van Imba.

(V. b. 5918 F.)

C. DUITSCHLAND — Voedselvoorziening - Uiteenzetting van Rijksminister Backe —

De Duitsche Rijksminister voor de Voedselvoorziening, Backe, sprak op 13 Mei voor den Grootduitschen omroep over de voedselpositie van Duitschland. De minister wees er o.m. op, dat van beslissenden invloed voor de gelijkmatigheid en de zekerheid van de Duitsche voedselvoorziening in de eerste plaats naast de bijdrage van de bezette gebieden het eigen Duitsche grondgebied was of met andere woorden: De klimaat- en bodemomstandigheden van de Duitsche ruimte zijn zoo uiteenloopend, dat slechte oogsten bij alle cultuursoorten en in alle deelen van het Rijk uitgesloten zijn. Dit heeft ook het afgeloopen jaar wederom zeer duidelijk aangetoond, in welk jaar tegenover een slechten aardappel- en groente-oogst een zeer goede graanoogst heeft gestaan, hetgeen een compensatie voor de ontstane tekorten mogelijk maakte. De stand van den aanplant van het wintergraan, dat het Duitsche broodgraan is, van de olievruchten alsmede de tot dusverre geldende weersomstandigheden maakten het volgens den minister mogelijk, om met volledige gerustheid de toekomst tegemoet te zien. Ook de huidige stand van de Duitsche veeteelt komt over de geheele linie overeen met de verwachtingen. De rundveestapel beweegt zich bijna op vredesniveau en het is zelfs te verwachten, dat het vredesniveau nog in den loop van dit jaar wordt bereikt. Het aantal varkens beweegt zich in overeenstemming met het uitgegeven parool en in de gerechtvaardigde verwachting eener verbeterde voederpositie na dezen oogst wederom in stijgende lijn; hierdoor kan de huidige stand van de vleesch-, boter- en vetvoorziening voor de verdere toekomst als verzekerd worden beschouwd. Vooral is ook de voorziening van den Duitschen bodem met natuurlijken mest en hierdoor de handhaving van de Duitsche productiekracht verzekerd.

(V. b. 5909 B.; 5683 C.)

D. ENGELAND — Leveringen aan de Sovjet-Unie - Verklaring van Churchill —

16 Mei — Men bericht uit Londen, dat Churchill onlangs in het Lagerhuis bijzonderheden heeft bekendgemaakt over de hulp, welke het Britsche rijk naar de Sovjet-Unie stuurt. Hij verklaarde, dat Engeland in den loop van de laatste 30 maanden meer dan 5000 gevechtswagens, 6000 vliegtuigen en grondstoffen ter waarde van 8 millioen pond sterling aan de Sovjets geleverd heeft. Churchill voegde er aan toe, dat het meerendeel van deze leveranties geschiedde via het Noordelijk deel van den Atlantischen Oceaan. Ten slotte besloot Churchill met de verklaring, dat de Sovjet-Unie ten gevolge van de verkeersopstopping in de havens, aan Engeland al de beloofde hoeveelheden hout niet heeft kunnen leveren. **(V. b. 5956 C.)**

E. NEDERLAND — Verkeer - Nederlandsche scheepsbouwopdrachten in de Ver. Staten —

16 Mei — Volgens Spaansche persberichten uit Londen heeft de Nederlandsche emigranten-regeering te Londen met den Amerikaanschen scheepsbouwer Henry J. Kayser een contract afgesloten voor den bouw van 30 kleine vrachtschepen, bestemd voor de Nederlandsche koopvaardijscheepvaart voor den tijd na den oorlog. De schepen zullen een tonnage van 3000—4000 ton en een vaarsnelheid van 15—17 mijl hebben. Men zal echter eerst na het gereedkomen van het oorlogsprogramma van Kayser met den bouw beginnen.

(V. b. Scheepsb. 5847 B.)

A. **NEDERLAND — Wetenschappen - Wijsbegeerte - Prof. dr. T. Goedewaagen over de Nederlandsch-Duitsche betrekkingen op wijsgeerig gebied —**

In het Boymansmuseum te Rotterdam sprak 13 Mei prof. dr. T. Goedewaagen over de Nederlandsch-Duitsche betrekkingen op wijsgeerig gebied.

De Duitsche philosophie, aldus spr., wil in de diepte naar het absolute dringen, heel het zijn encyclopedisch omvatten en dynamisch zich laten ontwikkelen. De Nederlandsche philosophie is vaak meer in de theologische speculatie en de wetenschappelijke ervaring, dan in omvattende wijsgeerige stelsels te vinden. Spr. acht de theologisch-dogmatische begripsvorming van groot belang voor de philosophie. Randgebied en kerngebied der Germaansche kultuurruimte vullen elkaar dan ook op gelukkige wijze aan. Wat de Duitscher vaak aan wijsgeerige bescheidenheid mist heeft de Nederlander, minder weidsch van geestelijke allure, vaak te veel. Eerst zijn de Duitschers onze leeraren, dan volgt een periode, waarin het Duitsche geestesleven uit Nederland tal van impulsen ontvangt, ten slotte is weer Duitschland de leidende kracht.

De eerste impuls van Duitsche zijde is die der mystiek van Eckhart tot Böhme. Deze mystiek, een zuivering van godsdienstig beleven en denken beoogend, vond in Nederland een gretig gehoor. Eckhart kreeg in Ruusbroec een leerling, uit wiens omgeving weer Geert Groote en de Moderne Devotie voortkwamen. Uit de broederschap des Gemeenen Levens kwam weer een nieuwe Duitsche mystiek tot bloei: Thomas van Kempen en indirect, ook Nicolaus van Kues. Een dergelijke kringloop nam zijn uitgangspunt in den mysticus Böhme, wiens invloed in Nederland bijzonder groot is geweest (Jan Luyken) en om wiens figuur in de zeventiende eeuw hier zich een wijde kring van mystiek-gelooviger vormde, die weer op Duitschland heeft ingewerkt.

Op deze eerste uitwisseling volgde een tweede, die van Nederland uitging, het humanisme, dat duidelijk beginnend bij de Moderne Devotie via Erasmus, Coornhert, Hugo de Groot e.a. het individu ontdekte en meer wereldsch gericht dan de Duitsche mystiek de typische uiting van een zeevarende burgerij van een vrijgevochten randgebied was. Klassicisme, invloed van Romaansch denken en beelden (Cartesianisme en formalisme) speelden hierbij een groote rol.

In den tijd van Duitschlands geestelijk en politiek verval ging van Nederland een zuiverende Europeesche invloed uit. Het humanisme is weliswaar later tot individualisme verstard, maar zijn groote ontdekking, die van het individu, wordt daarmee niet te niet gedaan. Een laatste uitlooper dezer humanistische lijn is Hemsterhuis, die op de Duitsche Sturm-und-Drang en romantiek een grooten invloed heeft gehad en door Goethe, Herder, Jacobi, en Novalis zeer hoog is geschat. Kant vindt dan in Van Hemert en Kinker zijn wegbereiders. In Thorbecke, Groen van Prinsterer en Jacob Geel werkt de romantiek der Duitschers door. In Opzoomer, Multatuli en Van Vloten neemt het empirisme, sterk door Feuerbach en zijn kring bepaald, de overhand. In de tweede helft der negentiende eeuw herleeft ook hier het Kantianisme en Hegelianisme. Fechner en Lotze hebben hier hun pleitbezorger in Heymans en na den wereldoorlog vindt ook het realisme van de phaenomenologenschool en Nic. Hartmann hier veel gehoor (Kortmulder).

Het proces van Kant tot Hegel — dat het proces van het tot bewustzijn van zichzelf komende denken zelf is — voltrekt zich ook te onzent. Onder den indruk van den weergaloozen denkarbeid der Duitschers heeft ook in Nederland een opbloei van het wijsgeerig denken plaats, waarbij het niet onwaarschijnlijk is, dat de Nederlandsche denkers, geschoold door anderhalve eeuw Duitsche denktucht, in de toekomst een geheel eigen sterk geluid zullen laten hooren, gelijk reeds nu Bolland en, zij het in mindere mate, Hessing in Duitschland bekendheid genieten.

Wil het Nederlandsche denken opnieuw in de Europeesche philosophie een element van stuwende kracht vertegenwoordigen, dan zal het vooral ook zichzelf, zijn eigen denkstijl, eigen geschiedenis en eigen mogelijkheden, moeten leeren kennen. Zal de organische eenheid in den zin van Thorbecke's bedoeling tusschen Nederland en Duitschland ook op dit terrein tot stand komen, dan is daarbij een eerste vereischte: zelfkennis. Men ziet in Duitschland met veel belangstelling naar het land van Hemsterhuis, Erasmus, Ruusbroec en Bolland uit. Juist aan de periferie van een cultuurgebied komen soms krachten in beweging, waaraan het kerngebied behoefte heeft.

(V. b. Wijsbegeerte 5927 A.; Goedewaagen 5826, 5692 A.; Hessing 5927 A.)

B. **FRANKRIJK — Protest Fransche kardinalen tegen Anglo-Amerikaansche luchtaanvallen —**

20 Mei — De Fransche kardinalen hebben den 1sten Mei, naar aanleiding van de luchtbombardementen aan het episcopaat van het Britsche Imperium en de Vereenigde Staten een oproep gericht, waaraan we o.m. ontleenen:

„De luchtbombardementen, die op het oogenblik in Frankrijk steeds talrijker worden, vervullen onze harten met droefenis en angst. Bijna iederen dag zijn wij inderdaad getuige van de vreeselijke verwoestingen, welke de Geallieerde krijgsverrichtingen in de lucht onder de burgerlijke bevolking aanrichten. Duizenden mannen, vrouwen en kinderen, die met den oorlog hoegenaamd niets hebben te maken, worden gedood of gekwetst en hun huizen vernield.

Kerken, scholen en hospitalen worden verwoest, een uiterst smartelijk schouwspel, dat men thans in geheel Europa en tot zelfs in Rome ziet.

Wij gelooven dan ook, vereerde broeders, dat het onze plicht is ten overstaan van deze stijgende ellende een oproep tot u te richten.

In den naam van zoo vele slachtoffers, die om erbarmen roepen, dringen wij er op aan, dat gij uw tusschenkomst zoudt verleenen om bij uwe respectieve regeeringen te vragen Frankrijk en Europa in de mate van het mogelijke te sparen.

Wij zijn er immers van overtuigd, dat men zich zou kunnen inspannen om de militaire objecten met meer zorg te onderscheiden van de nederige woningen van vrouwen en kinderen, die er rond liggen. Z.H. de Paus zeide reeds met Kerstmis 1942 in zijn roerende toespraak tot de wereld: „De luchtoorlog heeft zonder onderscheiding of althans zonder voldoende voorzichtigheid, steden, goederen, woningen, alsmede plaatsen van weldadigheid en gebed vernield."

Wij meenen ook, vereerde broeders, dat men de gedenkteekenen van onze steden, kunstschatten en herinneringen, en meer in het bijzonder onze kerken zou kunnen ontzien. Denkt er aan, dat de vaders van talrijken onder u en de andere geloovigen gebeden hebben onder de eeuwenoude gewelven onzer kathedralen en zelfs aan hun bouw hebben gewerkt. Helpt ons door uw tusschenkomst deze getuigenissen van ons gemeenschappelijk geloof te sparen, welke ook het bezit zijn van de geheele christelijke wereld.

Wij smeeken u broederlijk bij de verantwoordelijke leiders op te komen voor de afschaffing van de oorlogsmethoden, die in den blinde onschuldige menigten treffen, het gezicht van ons vaderland schenden en tusschen de naties een haat kunnen doen ontstaan, die zelfs de vrede niet meer zou kunnen uitwisschen."

Volgens „Le Petit Parisien" van 15 Mei, is bovenstaande oproep op 14 Mei verscheidene malen door alle Fransche radiostations omgeroepen, terwijl de Engelsche en Spaansche vertaling van den tekst is uitgezonden door het station van „la Radiodiffusion nationale". Ook het radiostation van het Vaticaan heeft den Franschen tekst omgeroepen.

(V. b. 5952 A.)

C. **BELGIE — Luchtaanvallen - Beperking van het onderwijs —**

15 Mei — Uit hoofde van het toenemend aantal luchtbombardementen heeft het ministerie van openbaar onderwijs bepaald, dat tot Pinksteren het onderwijs in gemeenten met meer dan 20.000 inwoners en in de gevaarlijk gelegen plaatsen niet meer geregeld zal worden gegeven. Op last van den schepen van openbaar onderwijs te Brussel zijn alle gemeentescholen van Groot-Brussel tot nader order gesloten.

(V. b. 5952 A.)

Weermacht - Oproep van Dr. Borms —

Dr. Borms heeft 14 Mei op een betooging te Antwerpen het woord gevoerd. Uit geheel Vlaanderen waren Vlamingen uit de Waffen-ᛋᛋ, N.S.K.K., Vlaamsche Wachtbrigade, „Hitler-Jeugd Vlaanderen" en andere formaties samengestroomd. Dr. Borms verklaarde o.m., dat Vlaanderen in vertrouwen op den Führer strijdend zijn toekomst zou bouwen, hij deed een beroep op alle Vlamingen om Vlaanderen te dienen met de wapens in de hand en door het voorbeeld van Tollenaer volgend toe te treden tot de Vlaamsche Stormbrigade.

(V. b. 5849 A.; 5707 F.; 5750 B.)

D. **ZWITSERLAND — Justitie - Wering van vluchtelingen —**

20 Mei — De voormalige Italiaansche minister van financiën, graaf Volpi, en andere persoonlijkheden van het fascistische regime zijn aan de Zwitsersche grens op instructie van den bondsraad teruggestuurd.

Op 1 Mei bevonden zich, naar de chef van het departement van justitie en politie meedeelde, 74.662 vluchtelingen, emigranten en geïnterneerden in Zwitserland, waarvan 12.778 militairen waren. Op het oogenblik is de toevloed geringer dan voorheen.

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND — Voortzetting van het groote offensief der Geallieerden in Zuid-Italië - Duitsche troepen trekken zich op Rome terug - Verbinding tusschen Cassino en Nettuno-front tot stand gekomen - Hevige luchtgevechten boven het Westen en geheel Duitschland - Gevechtspauze aan het oostelijk front —

ZUIDELIJK FRONT —

Over het strijdverloop aan het Zuidelijk front in Italië in de week van 21 tot 27 Mei gaf de Berlijnsche correspondent van „De Telegraaf" d.d. 27 Mei een overzicht waaraan we o.m. ontleenen:

De strijd om Rome, die eind Januari met de landing der Amerikanen bij Nettuno begon, is thans in alle hevigheid ontbrand. De formaties van Generaal Clark's 5de leger in het bruggenhoofd van Nettuno-Anzio hebben contact gekregen met de overige strijdkrachten van het 5de leger, die van het oorspronkelijke Cassino-front naar het Noordoosten zijn doorgedrongen. De vereeniging der Britsch-Amerikaansche troepen maakt een einde aan de geïsoleerde positie van het 5de leger in het bruggenhoofd en heeft de vorming van een gesloten aanvalsfront mogelijk gemaakt, dat nu aan de Tyrrheensche-zeekust ten Noorden van Anzio begint, bij Cisterna de Via Appia bereikt, van daar ongeveer parallel met dezen heirweg langs de Zuidelijke hellingen van den Monti Lepini naar het Zuidoosten loopt, bij Pico de Liri kruist en dan naar het Noorden de Melfa volgt om zich vervolgens dwars door de Apennijnen voort te zetten tot de Adriatische kust bij Ortona.

In de ochtenduren van den 12den Mei openden het 5de Amerikaansche en het 8ste Britsche leger aan het Garigliano-front, na een uiterst intensieve voorbereiding door artillerie en bommenwerpers het offensief dat leidde tot de verovering van Cassino, Esperia, Campodimele, Formia, Gaeta en Itri. Aanvallen op Pontecorvo en Terracina mislukten aanvankelijk, maar toen de opmarsch der Anglo-Amerikanen dreigde te stagneeren, werd den 23sten Mei uit het bruggenhoofd van Nettuno-Anzio een eveneens met groote overmacht aan artillerie en pantsertroepen ondernomen aanval in Zuidoostelijke richting geopend. Amerikaansche stormtroepen van het 5de leger drongen door tot in Cisterna; een Duitsche tegenaanval wierp ze weer naar het Zuiden terug, maar toen de Amerikanen 24 Mei des avonds voor de tweede maal de stad binnendrongen, was hun overmacht zoo groot, dat de Duitsche leiding de stad opgaf. Met de bezetting van dit kruispunt aan de Via Appia ontstond er evenwel voor generaal-veldmaarschalk von Kesselring een geheel nieuwe situatie. Cisterna, waar de spoorlijn Napels-Rome en de Via Appia elkander kruisen en waar bovendien de nieuwe Pontijnsche kuststraatweg met de Via Appia samenkomt, bewaakt, evenals Cassino, den ingang tot een dal. Dit dal, dat in vrijwel Noord-Zuidelijke richting loopt, vormt den weg naar Valmontone, het belangrijke verkeersknooppunt aan de Via Casilina, den tweeden heirweg van Napels naar Rome. Deze bedreiging en de hervatte druk der Anglo-Amerikanen op de linie Terracina—Pontecorvo deden het de Duitsche legerleiding klaarblijkelijk raadzaam schijnen de geheele kuststrook tusschen Anzio en Terracina, alsmede de Pontijnsche moerassen te ontruimen. Tegelijkertijd werd ook Pontecorvo prijsgegeven en trokken de Duitsche verdedigers zich terug op den Westelijken oever van de Melfa, een zijriviertje van de Liri. Littoria, de hoofdstad der nieuwe Pontijnsche provincie, die door de Duitschers voor een deel onder water was gezet, is door de voorhoede der Amerikanen uit het bruggenhoofd van Nettuno bezet. Terwijl zoowel om Pontecorvo als om Cisterna hevig is gevochten en de verliezen aan beide zijden bijzonder zwaar zijn geweest, is de terugtocht der Duitsche formaties uit het kustgebied naar de heuvelstellingen aan gene zijde van de Via Appia ongestoord ten uitvoer gebracht.

Ten aanzien van de Geallieerde bewering, dat de Gustaaflinie ontruimd en de Hitler-linie ingedeukt is, verklaren Duitsche militaire kringen, dat deze linies niet bestaan.

21 Mei — Nadat de vijand in den ochtend van den 20sten Mei met onze nieuwe stellingen aan den Westelijken vleugel van het Italiaansche Zuidelijke front slechts door vrij zwakke verkenningsaanvallen contact had gezocht, ging hij in de middaguren opnieuw met sterke infanterie- en pantserstrijdkrachten tot den grooten aanval over. Om de plaats Fordi ontstonden verbitterde gevechten. In den sector Pico-Pontecorvo bracht de vijand een plaatselijke penetratie tot stand. Bijzonder hevige vijandelijke aanvallen werden aan de randen der stad Pontecorvo tot staan gebracht. In den sector van Piedimonte werden sterke vijandelijke aanvalsgroepen door geconcentreerd vuur van artillerie en werpers uiteengeslagen en een penetratie in het Zuid Oostelijke deel van de stad na harden strijd in een tegenaanval wederom opgeruimd.

22 Mei — Sterke vijandelijke infanterie- en pantserstrijdkrachten bleven met het zwaartepunt in de sector Lenola-Pontecorvo aanvallen.

23 Mei — Aan het landingshoofd van Nettuno heeft de vijand in de vroege ochtenduren van heden de activiteit van zijn artillerie tot trommelvuur doen toenemen. De gevechten zijn in vollen gang. Ten Noordoosten van Terracina kon de vijand zich in het bezit stellen van een hoogte.

24 Mei — De vijand zette zijn grooten aanval uit het landingshoofd van Nettuno met toenemende hevigheid voort. Aan den Westelijken vleugel van het Zuidelijk front en in het doorkloofde bergterrein tusschen Sonnino en Vallecorsa wordt verbitterd gestreden.

25 Mei — De groote afweerslag neemt door toenemend gebruik van vijandelijke pantserformaties aan hevigheid toe. Uit het gebied van Littoria hebben onze troepen zich volgens bevel in Noordoostelijke richting naar de bergranden gedistancieerd.

OOSTELIJK FRONT —

De reeds verleden week ingetreden gevechtspauze na de ontruiming van de Krim hield ook deze week aan. In den nacht van 20 op 21 Mei en in die van 23 op 24 Mei vielen Duitsche gevechtsvliegtuigen de spoorwegknooppunten Sjepetowka en Sdolbunowo aan. Kustbatterijen der marine namen Sovjetstellingen op het schiereiland Margerburg in de Baai van Narwa onder vuur.

Op 22 Mei werd uitsluitend melding gemaakt van de vrijvechting van een rivierbocht aan den benedenloop van den Dnjestr ten Z. van Dubosari.

Op 23 en 26 Mei luchtaanval op het station Dshankoi op de Noordelijke Krim.

Op 26 Mei ondernamen formaties Duitsch-Roemeensche slagvliegtuigen aanvallen op bolsjewistische troepenconcentraties ten Z. van Dubosari.

LUCHTOORLOG —

In de week van 21 tot 27 Mei heerschte er boven geheel Europa een groote activiteit in de lucht. Bolsjewistische vliegtuigen ondernamen tot tweemaal toe een aanval op een Duitsch convooi in de Noord-Noorsche wateren.

21 Mei — In den afgeloopen nacht wierpen eenige Britsche vliegtuigen bommen in het Rijnsch-Westfaalsch gebied.

22 Mei — Formaties Amerikaansche jachtvliegers ondernamen gisteren aanvallen op plaatsen en personentreinen in Noord- en Midden-Duitschland. In den afgeloopen nacht richtten Britsche bommenwerpers zonder dat er uitzicht was op de aarde, een terreuraanval op het stadsgebied van Duisburg en verscheidene andere plaatsen in het Rijnlandsch-Westfaalsche gebied. Snelle Duitsche gevechtsvliegtuigen vielen afzonderlijke doelen in O.-Engeland aan.

23 Mei — Amerikaansche bommenwerpers ondernamen gisteren een aanval op het stadsgebied van Kiel. In den afgeloopen nacht vielen Britsche bommenwerpers verscheidene Duitsche steden aan, o.a. Dortmund en Brunswijk. Sterke formaties zware Duitsche gevechtsvliegtuigen vielen in den afgeloopen nacht opnieuw de Britsche haven Portsmouth aan. Snelle gevechtsvliegtuigen zetten den strijd tegen afzonderlijke doelen in Oost-Engeland voort.

24 Mei — Amerikaansche bommenwerpers vielen gisteren verscheidene plaatsen in de bezette gebieden in het Westen en in Zuidwest-Duitschland aan, o.a. Saarbrücken. Enkele Britsche vliegtuigen wierpen in den afgeloopen nacht bommen op Berlijn en in het Rijnlandsch-Westfaalsche gebied.

25 Mei — Op 24 Mei en in den nacht van den 25sten Mei ondernamen Britsch-Amerikaansche formaties hevige aanvallen op Berlijn, Wiener-Neustadt en verscheidene plaatsen in het gebied van Weenen. 's Nachts was Aken het doel van een Britschen luchtaanval, terwijl 's nachts Berlijn voor een tweede maal door Britsche vliegtuigen werd aangevallen. Snelle Duitsche gevechtsvliegtuigen vielen in de vroege morgenuren van 25 Mei afzonderlijke doelen in Oost-Engeland aan.

26 Mei — Amerikaansche bommenwerpers vielen verscheidene plaatsen in de bezette gebieden in het Westen, alsmede steden in het Zuid-West-Duitsche grensgebied aan. Vooral in Mülhausen ontstond schade.

27 Mei — Afzonderlijke vliegtuigen wierpen in den afgeloopen nacht bommen op steden in West- en Zuidwest-Duitschland. **(V. b. 5952 A.)**

(foto Stapf)

Afscheid van Nederlandsche meisjes, die zich vrijwillig voor het Duitsche Roode Kruis gemeld hebben.

Door de sterke passen der Abruzzen, die vol krommingen zijn, rollen onophoudelijk Duitsche ravitailleeringsvoertuigen naar het Zuidelijk front, waar de gevechten in grooter hevigheid dan ooit tevoren ontbrand zijn. (foto Stapf)

A. **NEDERLAND — Bezetting - Bezoek van Reichsminister, Reichsleiter dr. Alfred Rosenberg aan Nederland - Rede in Concertgebouw te Amsterdam —**

Reichsminister Reichsleiter Rosenberg heeft dezer dagen een bezoek aan ons land gebracht en in een groote bijeenkomst, welke 23 Mei in het Concertgebouw te Amsterdam is gehouden, een rede uitgesproken. De bijeenkomst werd bijgewoond door tal van vertegenwoordigers van staat, partij, weermacht en beweging en verder door eenige duizenden uit Duitsche en Ned. nat.-soc. formaties.

Nadat Reichsleiter Rosenberg, vergezeld door den Rijkscommissaris, Rijksminister Seyss Inquart en door Mussert, onder luide toejuichingen de zaal had betreden en de eeregasten, onder wie ᛋᛋ Obergruppenführer und General der Polizei Rauter had begroet, leidde het orkest de bijeenkomst in met den vaandelmarsch.

Oberdienstleiter Ritterbusch verwelkomde vervolgens den Rijksminister als verkondiger en beschermer der nationaalsocialistische idee, noemde het een bijzonder voorrecht voor de aanwezigen hem te mogen aanhooren, en verleende den Reichsleiter daarop het woord.

Reichsleiter Rosenberg ving zijn rede aan met vast te stellen, dat er tijden van vrede zijn en tijden van strijd. Niet beslissend echter is de tijd, waarin iemand geboren wordt; beslissend is alleen hoe hij zich in zijn tijd gedraagt. Is men in perioden van vrede en welstand week geworden en lui, dan zal men in tijden van strijd de benoodigde krachten niet kunnen opbrengen ,en zeker niet in een strijd, waarin het gaat om het bestaan zelf. Zulk een strijd is ons geslacht opgelegd.

Spreker wilde dezen niet zien als een op zichzelf staand feit. Hij is een voortzetting onder andere vormen van den vorigen wereldoorlog. Beschouwt men de houding, welke het Duitsche volk in de afgeloopen vijf en twintig jaar daartegenover heeft aangenomen, dan kan men slechts vaststellen, dat het dezen strijd eerlijk onder oogen heeft gezien en aanvaard.

Volgens een Engelsche these moeten de oorzaken voor dezen strijd worden gezocht in het ontstaan van Pruisen. De Engelschen vergeten echter één ding, nl. dat er al sprake was van een Duitsch rijk voordat er ooit van een Britsch gesproken werd.

Ter illustratie van deze stelling deed de Reichsleiter eenige grepen uit de geschiedenis en liet hij zijn gehoor in groote trekken de ontwikkeling volgen, welke het Duitsche rijk heeft doorgemaakt, sinds het H. Roomsche rijk ineenstortte. Germaansche krachten gaven toen het aanzien aan verschillende staten, wier onderlinge strubbelingen werden afgesloten met den 30-jarigen oorlog en uitliepen op een volkomen versplintering. Een ander volk scheen geroepen leiding te geven aan Europa. Het Frankrijk van Lodewijk tot Napoleon heeft hiernaar gestreefd, doch het experiment faalde, omdat Frankrijk biologisch niet krachtig genoeg was. Het heeft zich slechts kunnen handhaven, ondersteund door andere machten. Het jaar 1940 bewees dit opnieuw.

Eind 18de begin 19de eeuw duikt het Britsche rijk op, nadat het zijn concurrenten, Spanje, Frankrijk en ook Nederland van de zeeën heeft verdreven. Engeland, dat niet meer is dan een splinter van Europa, richtte zijn blik niet op het continent, doch over zee. Daaraan heeft het zijn imperiale ontwikkeling te danken. Nimmer heeft het in zich een roeping of zending gevoeld, die vervuld moest worden ten bate van Europa, nimmer een Europeesche idee gekend. Steeds wanneer de Engelschen het woord Europa in den mond namen, was Europa geen doel, doch slechts de inzet. Terugkeerend naar 1918, het jaar waarin Duitschland ineenstortte, schetste Reichsleiter Rosenberg vervolgens de politiek, welke een joodsche Volkerenbond met Europa bedreef, en de bemoeienissen van het Amerikaansche kapitalisme. Het bolsjewisme stak den kop op en ging streven naar de beheersching van Europa. Overal ontstond een onrust, welke de verstandige Europeanen tot nadenken had moeten stemmen. Voor de eerste maal in de geschiedenis werd het probleem „Europa" gesteld....

De beweging van Adolf Hitler heeft als eerste de Europaondermijnende krachten onderkend en zich daartegen gekeerd. Zij verwierf zich in den strijd een nieuwe beschouwing van staat en leven, protesteerde tegen de eischen van Walther Rathenau bij het verdrag van Rapallo, veroordeelde dat Europeesche staten hun technici naar de Sovjet-Unie stuurden, omdat zij wist, dat het bolsjewisme hen slechts zou gebruiken om het de wapenen in handen te geven, waarmee Europa moest worden overrompeld.

Spreker, die na dertig jaar weer in de gelegenheid was geweest, Russische steden te zien, waaraan hij destijds reeds een bezoek had gebracht, kon niet nalaten zijn gehoor zijn indrukken daarvan te schetsen. De huizen zijn vervallen en rampzalig geworden, de bevolking is door het bolsjewistische bewind gedecimeerd en willoos gemaakt. Van duizenden kilometers ver worden deze menschen thans samengesleept om hen, nadat men hun fantasie tot in het perverse heeft opgezweept, te laten stormloopen op Europa. Wie dit alles van nabij heeft gezien, weet dat alleen de Duitsche muur in het Oosten Europa nog zal kunnen behoeden voor ondergang.

Zijn conclusies trekkend uit het verleden, stelde de Reichsleiter vast, dat het ineenstorten van het Duitsche rijk de versplintering van Europa inleidde. De wereldgeschiedenis leert, dat Europa alleen kan bestaan, wanneer een krachtige en sterke kern daartoe de garanties biedt. Is deze niet aanwezig, dan moet Europa ondergaan of kan het hoogstens nog een financieel-politieke kolonie worden van andere machten. Duitschland heeft derhalve geen andere taak dan die van het oude Duitsche rijk te beschouwen als een wettelijk erfdeel en de Duitsche rijksidee in al haar grootheid te doen uitgroeien tot een idee voor „Duitschland en Europa".

De Duitsche rijksidee nog aan een andere analyse onderwerpend, merkte spreker op, dat men het wel eens zoo heeft voorgesteld alsof in het verleden alleen de invloeden van de antieken, Grieken en Romeinen, en die van het Christendom de scheppende zijn geweest voor de Europeesche cultuur, en het Germanendom den ontvangenden factor zou hebben gevormd. Daartegen wilde hij ten sterkste opkomen. Of zou men zich soms kunnen voorstellen, dat Christelijke Hottentotten ooit Gothische domkerken zouden hebben gebouwd....

Na te hebben gereleveerd, dat de Duitsche rijksidee voor het eerst onder Theodorik den Groote bewust het karakter kreeg van een Groot-Germaansche rijksidee, en nadat hij den weg van het Klein-Duitsche rijk naar het Groot-Duitsche rijk had geschetst, constateerde de Reichsleiter, dat de ingeslagen weg blijkbaar de historisch eenig mogelijke is geweest.

Wanneer men zich dan afvraagt, zoo vervolgde hij, waarom het Duitsche Rijk in den eersten wereldoorlog ineenstortte, moet men er toe komen de oorzaak te wijten aan het ontbreken van een bindende wereldbeschouwing. Die ineenstorting is zeker geen militaire geweest. Hierin nu ligt het groote wonder, dat het Duitsche volk, juist toen het terneer geslagen lag, zijn ware levensbron en kracht ontdekte. Dit moment beteekent de groote wende. Ditmaal beroemt Duitschland zich niet op de prestaties van deze of gene klasse of categorie, maar op die der gansche natie. Drager van de rijksidee kan iedere man en iedere vrouw zijn. In dezen geest kent het Duitsche Ritterkreuz slechts Duitsche menschen. Het Duitsche Rijk heeft dan thans dezen beslissenden strijd op zich genomen, ten eerste omdat er geen nadere weg is, en ten tweede omdat anders alle eerder gebrachte offers tevergeefs zouden zijn geweest. Deze strijd heeft geleid tot versterking, versteviging en verdieping van ons inzicht Het nationaal-socialisme heeft zich tot taak gesteld draagster te zijn van de rijksidee. Het is haar dienaresse geworden. Eens zullen zijn verdiensten worden beoordeeld naar de mate waarop het die heeft gediend.

Niet altijd beseffen wij allen den diepen historischen zin van ieder gebeuren. Dikwijls wordt die eerst aan het einde der worsteling duidelijk. Al meten wij thans met andere maten, ook de kleine schermutselingen uit vroeger dagen hebben haar zin en beteekenis gehad. Spreker verwachtte dat ook eerst aan het einde van den huidigen strijd ieder duidelijk zal kunnen zien wat daarbij op het spel heeft gestaan. Volgens hem zal blijken, dat dit de 2000-jarige cultuur van het avondland en haar wedergeboorte zal zijn geweest. In dit licht bezien moet men alle kleine misverstanden terzijde stellen. Eens zal blijken, dat deze strijd ook voor de kleine naties en ook voor diegenen die Duitschland nu nog vijandig gezind zijn is gevoerd. Het is ons continent herhaaldelijk aangezegd, het wordt met de biologische vernietiging bedreigd.

Het is goed zoo, aldus ongeveer besloot de Reichsleiter zijn rede, dat er geen nevenwegen meer zijn en alle bruggen achter ons zijn afgebroken. Den eenigen en juisten weg voor zich ziende, verzamelt de natie al haar krachten. Voor deze eeuw zij ons parool: „Das Reich und Europa".

(V. b. Rosenberg 5384 A.)

Luchtaanvallen - Treinen en schepen gemitrailleerd -

30 Mei — De door de Anglo-Amerikanen sedert eenigen tijd in Duitschland, Frankrijk en België toegepaste methode om de burgerbevolking door aanvallen met de mitrailleurs van laagvliegende toestellen te terroriseeren, is thans ook in toepassing gebracht op de Nederlandsche burgerbevolking. Zoo zijn door aanvallen met mitrailleurs op rijdende treinen en varende schepen in de bezette Nederlandsche gebieden tijdens de Pinksterdagen 22 Nederlanders gedood, 27 zwaar en een groot aantal licht gewond.

(V. b. Luchtaanvallen 5914 A.)

A. NEDERLAND — Justitie - Doodvonnissen wegens sabotage, illegale actie en benadeeling van de weermacht —

22 Mei — Officieel wordt medegedeeld: De beklaagden Isaak Hendrik Ruppert, Willem Jorritsma, Gerrit Joseph Roukens, Wouter Jaspers, Petrus Gerardus Frederik Snelleman en Abraham de Kriek, allen uit Rotterdam, zijn als saboteurs door het Duitsche Obergericht ter dood veroordeeld. Zij hebben opruiende communistische pamfletten vervaardigd en verspreid en contributies geïnd voor de illegale C.P.N. Het vonnis is voltrokken.

De boekhouder Cornelis Spitters uit Waalwijk is door het Duitsche Obergericht in de bezette Ned. gebieden ter dood veroordeeld, omdat hij in het ongeoorloofde bezit was van munitie en getracht heeft een lid van de Duitsche weermacht te verleiden hem twee pistolen te verkoopen. Het vonnis is voltrokken.

23 Mei — Het Duitsche Obergericht in de bezette gebieden heeft de Nederlanders Anton Kranenburg en Dirk Eliza Wieringa, wegens sabotage ter dood veroordeeld. De veroordeelden hebben in den nacht van 31 Augustus op 1 September 1943 te zamen met andere mededaders, voorzien van maskers en vuurwapens, een aanslag gepleegd op een gemeentehuis, de bewakers met doodschieten bedreigd en geboeid en een wegens valschheid in geschrifte gearresteerden gevangene met geweld bevrijd. Het vonnis is voltrokken.

25 Mei — Het bureau van den weermachtsbevelhebber in Nederland deelt mede:

De 48-jarige aannemer Jan Flier heeft als aannemer bij het uitvoeren van aan hem opgedragen bouwwerkzaamheden de bezettende macht door bedriegelijke kuiperijen voor verscheidene honderdduizenden guldens benadeeld. Hij deinsde er om zijn doel te bereiken ook niet voor terug om andere personen om te koopen. Door zijn onverzadigbare zucht naar geldelijk gewin werd hij tot zijn misdadige handelingen aangezet. Flier is derhalve wegens het schade toebrengen aan defensiemiddelen, bedrog, valschheid in geschrifte en omkooperij door het Feldkriegsgericht als oorlogsmisdadiger ter dood veroordeeld. Het vonnis is met den kogel voltrokken.

26 Mei — Naar de Höhere SS- und Polizeiführer „Nordwest" mededeelt, heeft het Polizeistandgericht te 's-Hertogenbosch op 24 Mei 1944 de Nederlanders Jan Roes, geboren 1918, Jan Noorda, geboren 1919, en Willem Oosterheers, geboren 1918, ter dood veroordeeld, omdat zij op 29 Maart 1944 te Groningen een overval hebben gepleegd op een bankklooper, om hem van een aanzienlijk bedrag aan geld te berooven.

Voorts werden op 24 Mei ter dood veroordeeld: de ambtenaar Wilhelmus Berkelmans, geb. 1912; de textielfabrikant Robert van Spaendonck, geb. 1916; de onderhopman bij den Nederlandschen Arbeidsdienst Johannes de Jong, geb. 1916; de ambtenaar Henricus Verbunt, geb. 1909; de bediende Carolus Aarts, geb. 1907; de kantoorbediende Barend Busnac, geb. 1922; de kantoorbediende Albertus Meintser, geb. 1920.

De veroordeelde Berkelmans heeft als ambtenaar bij het bureau van den burgerlijken stand te Tilburg deel uitgemaakt van een geheime organisatie en sinds jaren voor ondergedoken personen valsche persoonsbewijzen gemaakt. Berkelmans heeft in Januari 1944 de veroordeelden De Jong, Verbunt, Aarts, Busnac en Meintser aangezet tot het vermoorden om politieke redenen van een Nederlandschen politie-ambtenaar. De veroordeelde Van Spaendonck heeft deelgenomen aan voorbesprekingen over den voorgenomen moord en zijn pistool ter beschikking gesteld. Het vonnis is na onderzoek van de kwestie van gratieverleening voltrokken. De veroordeelde Aarts zag zijn doodvonnis gewijzigd in 15 jaren tuchthuis.

Tenslotte heeft het Polizeistandgericht te 's-Hertogenbosch op 24 Mei 1944 de volgende Nederlandsche burgers ter dood veroordeeld: den ambtenaar Harmen van Rossum, geb. 1917; den student Cornelis Anna Hendrik Wagtho, geb. 1921; den kantoorbediende Petrus Adrianus Juten, geb. 1918; den bakkersknecht Jacob Everaers, geb. 1917; den landbouwer Jacob Jan Hage, geb. 1921.

De veroordeelde Van Rossum heeft den overval op het distributiekantoor te Bergen op Zoom op 4 Maart mogelijk gemaakt. De veroordeelde Waghto heeft verscheidene vuurwapens, munitie en ontplofbare stof in zijn bezit gehad. Hij heeft als lid van een terreurorganisatie deelgenomen aan het in brand steken van een opslagplaats van de Wehrmachtbezirksverwaltung te Bergen op Zoom op 4 Jan. 1944, voorts door inbraak in den nacht van 29 op 30 Oct. 1943 opgeborgen radiotoestellen en op 26 Febr. 1944 een motorrijwiel ten behoeve van de terreurgroep gestolen.

De veroordeelde Everaers heeft aan Waghto een pistool met munitie, de veroordeelde Hage heeft Waghto twee pistolen verschaft. De veroordeelde Juten heeft als lid van de terreurgroep na de arrestatie van Waghto diens wapens uit een bergplaats weggehaald. Het vonnis is na onderzoek van de kwestie van gratieverleening aan alle veroordeelden voltrokken. **(V. b. Doodvonnissen 5955 A.)**

Arbeidsinzet - Max Blokzijl over de positie der „onderduikers" —

Naar aanleiding van een desbetreffende vraag in de jeugdvergadering op 23 Mei te Enschedé deelde Max Blokzijl het volgende mede: Ik heb onlangs in een volksvergadering in Maastricht bekend gemaakt dat onderduikers, die overigens een zuiver geweten hebben, maar zich hadden laten overhalen tot het zich onttrekken aan tewerkstelling of eenigen anderen vorm van positieve medewerking, in de veronderstelling daarmede een patriottische daad te verrichten, ongestraft weer kunnen opduiken, mits zij zich bereid verklaarden, onmiddellijk weer ingeschakeld te worden, dus bijv. bij de weermachtsonderdeelen, de Waffen-SS, de Organisation Todt, de industrie in Duitschland, enz. Een en ander natuurlijk door de bezettende overheid vast te stellen. Ik heb de verantwoordelijkheid voor de straffeloosheid dezer berouwvolle categorie van misleide onderduikers toen aanvaard en had natuurlijk daartoe de officieele machtiging. Het kan zijn voorgekomen, dat in enkele gevallen de Arbeitsämter niet tijdig deze machtiging bevestigd hebben gekregen en dat in die uitzonderingsgevallen tijdelijke doorzending der betrokkenen naar het doorgangskamp te Amersfoort is geschied. Intusschen zijn echter alle Arbeitsämter op de hoogte gesteld en zullen nog slechts die zich meldende onderduikers via Amersfoort aan het werk worden gezet, die als contractbrekers te beschouwen zijn.
(V. b. 5914 A.)

Handel, Nijverheid — Verpakkingsvoorschriften —

In de Stct. van 25 Mei is een wijziging van de verpakkingsvoorschriften voor papier en carton gepubliceerd, waarbij deze met een aantal bepalingen werden uitgebreid. In het vervolg is het onder meer verboden artikelen meervoudig te verpakken, voorzoover niet strikt noodzakelijk ter bescherming van de te verpakken artikelen.

Van belang is ook het verbod om de volgende artikelen in zakken of zakjes te verpakken: beschuit in een hoeveelheid welke op minder dan twee rantsoenbonnen verkrijgbaar wordt gesteld, opticienartikelen, boorden en dassen, foto's, fournituren, galanteriewaren, hoeden en petten, brood in iederen vorm of soort, horlogeriewaren, juweliersartikelen, kolen, monsters, overhemden, schoenen en schoenonderdeelen, speelgoederen, waschgoed, briefkaarten, inmaakvliezen, eieren, heele kazen, ijzerwaren
(V. b. Verpakkingsvoorschriften 5739 A.)

Financiën - Stopkoersen Duitsche effecten —

24 Mei — De voorzitter van de Vereeniging voor den Effectenhandel (bedrijfsgroep Effectenhandel) heeft het volgende bepaald: Als stopkoersen van de obligatiën en pandbrieven, die in de prijscourant voorkomen in de rubriek „Duitschland" en ook aan de beurs te Berlijn officieel genoteerd zijn, gelden met ingang van 24 Mei 1944 telkenmale de koersen overeenkomende met de laatstbekende noteeringen der betreffende fondsen aan de beurs te Berlijn, herleid volgens de pariteit Berlijn-Amsterdam.
(V. b. Stopkoersen 5748 A.; D'sche effecten 5649 A.)

— Overzicht gemeenterekening 1942 Amsterdam —

22 Mei — Uit de gemeenterekening van Amsterdam over 1942 blijkt, dat de rekening van den gewonen dienst van den Ontvanger een nadeelig saldo vertoont van ƒ 7.535.816, bij een totaal aan ontvangsten van ƒ 157.872.660, en van uitgaven van ƒ 165.408.476. De rekening kon sluitend worden gemaakt doordat een bijdrage werd opgenomen van den kapitaaldienst aan den gewonen dienst tot dekking van het eigenlijke tekort van ƒ 18.711.764. Vergelijkt men dit tekort met dat van de oorspronkelijke begrooting over 1942, ad ƒ 28.181.588, dan valt te constateeren, dat de uitkomst van het dienstjaar bijna 9½ millioen gulden minder ongunstig was dan men had voorzien.
(V. b. Begrooting A'dam 5384 C.)

Arbeidsdienst — Ned. studenten aan Duitsche hoogescholen arbeidsdienstplichtig —

20 Mei — Naar de Deutsche akademische Austauschdienst, filiaal Den Haag, mededeelt, moeten krachtens ministerieel besluit alle Nederlanders van beiderlei kunne, die aan een Duitsche hoogeschool willen studeeren, tevoren Nederlandschen Arbeidsdienst vervullen, voor zoover zij volgens medisch oordeel daartoe geschikt worden bevonden.
(V. b. Arbeidsdienst 5938 A.; Arbeidsdienstpl. 5419 A.)

A. NEDERLAND — N.S.B. - Germaansche ᛋᛋ - Vergadering in Berlijn —

23 Mei — Ondanks omstandigheden, die uit den aard der zaak heel anders zijn dan in Nederland, ontplooien N.S.B. en ᛋᛋ in Duitschland een niet onbelangrijke activiteit. Deze wordt gekenmerkt door een hartelijke samenwerking tusschen de leiding der instanties der N.S.B. in Duitschland en de Nederlandsche vertegenwoordiging der Germaansche ᛋᛋ. In een j.l. te Berlijn belegde openbare vergadering kwam dit o.a. tot uiting doordat de Nederlandsche verbindingsofficier der Germaansche ᛋᛋ in Berlijn, Heubel, en de Stafchef der N.S.B. in Duitschland, Fr. v. d. Veen, na elkaar het woord voerden en vervolgens afwisselend vragen der aanwezigen beantwoordden.

Hauptsturmführer Willem Heubel wees erop, dat er wel eens van spanningen tusschen ᛋᛋ en N.S.B. wordt gesproken (op zichzelf zijn spanningen gezond, aldus spr.). We vinden ze overal in de natuur. ᛋᛋ en N.S.B. hebben beide een eigen taak en er behoeven tusschen deze twee geen verschillen te bestaan.

Terwijl de N.S.B. tot taak heeft ons volk te winnen voor het nationaal-socialisme, vormt de ᛋᛋ den stoottroep, die in het openbaar zelden op den voorgrond treedt, maar uiterst belangrijke speciale taken vervult. De ᛋᛋ bepaalt zich daarom tot het verzamelen van een kleine schaar van uitverkoren trouwe mannen.

De ᛋᛋ ziet als de groote verdienste van Mussert, dat hij de samenbundelaar van het nationaal-socialisme in Nederland is en erkent hem ook als den Leider van het Nederlandsche volk.

Men verwijt de ᛋᛋ wel eens, dat zij te radicaal is. Wanneer het echter een enkele maal tot wrijvingen komt, is dit meestal een gevolg van geprikkeldheid van beide zijden.

De stafchef der N.S.B. voor Duitschland, die hier eenige weken geleden door den Leider als zoodanig is benoemd, zag de taak der N.S.B. vooral daarin, dat zij naar vermogen tracht mede te werken, opdat Europa den oorlog wint. Voor deze taak moeten alle persoonlijke belangen op den achtergrond worden gesteld. Spr. wees er op, hoe vele Nederlanders zich aan deze taak wijden door dienst te nemen bij de Waffen-ᛋᛋ en andere formaties der Duitsche weermacht. Echter ook de arbeiders, die in Duitschland werken, overgeplaatst van hun Nederlandsche woonhuizen naar barakken of kampen, doen hetzelfde voor de Duitsche en daarmede Europeesche overwinning. Hun positie lijkt vaak hard; die der soldaten aan de fronten is echter nog veel harder. Spr. deed een beroep op den Nederlandschen arbeider, om zooveel mogelijk te presteeren, opdat de Nederlandsche vakarbeider in Duitschland zijn goeden naam kan behouden. Bij goeden arbeid zal men ook in Duitschland probeeren zijn levensomstandigheden zoo gunstig mogelijk te maken.

De Nederlandsche arbeidskameraden moeten er van worden overtuigd, dat het ook hùn belang is, dat Duitschland, dus Europa, dezen oorlog wint.

(V. b. Germ. ᛋᛋ 5954 A.; N.S.B. 5948 A.)

— Mussert spreekt te Amersfoort, Rotterdam en Den Haag —

20 Mei — Te Amersfoort heeft Mussert een rede gehouden in een volksvergadering. Hij begon met vast te stellen dat ieder volk om de 200 à 300 jaar zware tijden doormaakt. Met ons volk is dit ook het geval. Er heerschte in ons land verdeeldheid en verwarring. De Nationaal-Socialisten dragen zeker niet het minst van de huidige moeilijkheden. Doch wij hebben het geloof, aldus spr., dat dit alles noodzakelijk is om tot betere tijden te komen. Het is de moeite waard zich voor het nat.-socialisme in te zetten. Langzaam maar zeker dringt de waarheid door. Een bewijs? Volk en Vaderland heeft bijna een oplaag van 270.000 ex. Alleen voor een nat.-socialistisch Nederland zal plaats zijn in het nieuwe Europa. Daarvoor strijden wij, uit liefde voor ons volk.

Op 20 Mei sprak Mussert te Rotterdam op een bijeenkomst in het Colosseumtheater.

Mussert teekende in zijn rede met verschillende voorbeelden de enorme verwarring der geesten, welke nu in het Nederlandsche volk heerscht. Gedurende 25 jaar is er van alle kansels gepredikt tegen het goddelooze communisme. Men hield bijzondere bidstonden voor de Finnen. Maar plotseling hoorde men in geen enkele kerk meer ook maar één woord tegen dit bolsjewisme. De Finnen zijn eensklaps vijanden geworden. De nationaal-socialisten zijn niet blij met dezen tijd. Er zijn vele dingen, die zij gaarne anders hadden gezien. Dat honderdduizenden in het buitenland arbeiden is alleen oorlogsnoodzaak. Deze oorlog moet gewonnen worden, anders is het uit met Europa. Wij kunnen nog tevreden zijn met ons huidig lot, want men stelle zich voor wat er zou gebeuren als Nederland niet was bezet. Ons leed en onze ellende waren dan niet te overzien. Het is tragisch, dat, nu Duitschland in het Oosten zijn opgelegden plicht vervult, een ander Europeesch volk het in den rug aanvalt. Daarom is het jammer, dat wij nu niet kunnen zeggen, dat wij zelf voor de verdediging van onze kusten zullen zorgen. Maar wij behoeven ons niet te schamen voor ons volk; het heeft getoond een even goed soldaat te kunnen zijn als het Duitsche. De Beweging heeft in dezen haar plicht gedaan; 2/3 van haar leden draagt de uniform. Wij richten onze hoop niet op Engeland. Van Engeland hebben wij nooit iets gehad.

In Den Haag sprak de Leider in den Dierentuin.

In ademlooze spanning, aldus de Leider, wacht niet alleen Europa, maar practisch de geheele wereld het antwoord op de vraag, of Europa zal herleven dan wel ten onder gaan. In die moeilijke omstandigheden moeten wij als pioniers voor ons volk den wil hebben, ons met al onze kracht voor Europa te geven, dat door het bolsjewisme wordt bedreigd. Na de gruwelijke daden te hebben gehekeld van de Anglo-Amerikaansche bommenwerpers, die onder de burgerbevolking dood en verderf zaaien en monument na monument vernielen, zette spreker de beteekenis van het blanke ras, het Noordras met zijn scheppend vermogen, uiteen.

Het nationaal-socialisme is de uitkomst voor dezen tijd, die ons de solidariteit der Europeesche volkeren moet brengen. Tusschen deze volkeren moet geen oorlog ooit meer mogelijk zijn. Tenslotte wijdde spr. eenige woorden van sympathie aan de leden der Beweging in Indië, welke nadat zij reeds door het Gouvernement waren geïnterneerd, ook door de Japanners in gevangenschap worden gehouden.

(V. b. Mussert 5947 A.)

Onderwijs - Dr. L. H. Grondijs en ir. B. Wigersma resp. te Leiden en Delft benoemd tot hoogleeraar —

23 Mei — Bij beschikking van den Secretaris-Generaal van het Departement van Opvoeding, Wetenschap en Kultuurbescherming is benoemd tot gewoon hoogleeraar in de faculteit der letteren en wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit te Utrecht om onderwijs te geven in de iconographie en de kerkelijke kunst, dr. L. H. Grondijs, thans buitengewoon hoogleeraar. Prof. Grondijs werd in 1878 te Pamekasan (Ned. Indië) geboren en heeft te Utrecht en te Leiden, aan de Sorbonne en de Ecole des Hautes études te Parijs letteren en wijsbegeerte gestudeerd. Daarna is hij als leeraar werkzaam geweest. Gedurende den wereldoorlog was hij als speciaal berichtgever voor de Revue des Deux Mondes en l'Illustration werkzaam aan het Russische front. Van 1918—1920 vertoefde hij in Siberië als officier-lid van de Fransche missie aldaar. In 1935 werd hij benoemd tot bijzonder hoogleeraar in de geschiedenis der Byzantijnsche cultuur vanwege het Universiteitsfonds aan de Universiteit te Utrecht.

Tevens is, met ingang van den dag, waarop hij zijn ambt zal aanvaarden, benoemd tot buitengewoon hoogleeraar in de afdeeling der algemeene wetenschappen aan de Technische Hoogeschool te Delft om onderwijs te geven in de wijsbegeerte ir. B. Wigersma. Ir. Wigersma werd in 1877 te Leeuwarden geboren. Na de voltooiing van zijn studie was hij tot 1918 werkzaam in de industrie; daarna werd hij leeraar in natuurkunde. In 1942 werd hij docent in de technische philosophie aan de Hoogeschool te Delft. De heer Wigersma was in 1930 oprichter van den Intern. Hegelbond, welks uitgaven hij redigeerde; in 1936 richtte hij met anderen het weekblad „De Waag" op, waarvan hij echter in Juni 1940 het voorzitterschap der redactie neerlegde.

(V b. Univ. Leiden 5927 A.; Delft 5900 A.)

— Voorziening in vacatures —

20 Mei — De secretaris-generaal van het departement van Opvoeding, Wetenschap en Kultuurbescherming, heeft met ingang van 18 Mei bepaald, dat, indien de burgemeester in een vacature in het onderwijzend personeel van een school voor gewoon, voortgezet gewoon, uitgebreid lager, buitengewoon lager, vervolg, middelbaar, gymnasiaal, nijverheidsonderwijs of van een kweekschool voor onderwijzers en onderwijzeressen, door de benoeming van een vaste leerkracht moet voorzien, hij, zoo mogelijk drie maanden voor het openvallen der betrekking, een oproep in de door genoemden secretaris-generaal aan te wijzen nieuwsbladen of tijdschriften moet plaatsen.

(V. b. Onderw.pers. 5900 A.; Reg. benoem. 5327)

Distributie - Citroenen voor de bevolking van Amsterdam —

25 Mei — Het plaatselijk verdeelingskantoor te Amsterdam is thans begonnen met de distributie van 125 gram citroenen per hoofd der bevolking. **(V. b. Distributie 5956 A.)**

A. **BELGIE — V.N.V. - Driejarig bestaan Vlaamsche Wachtbrigade —**

Mei — Aan het Vlaamsche dagblad „Volk en Staat" ontleenen we navolgende bijzonderheden over doelstelling, inrichting en geschiedenis van de Vlaamsche Wachtbrigade:

De Vlaamsche Wachtbrigade bestaat drie jaar, drie jaar van opbouw en ontplooiing.

Op 1 Mei 1941 werd de Vlaamsche Wachtbrigade, toen nog Fabriekswacht genoemd, gesticht. Niemand had durven verhopen, dat dit kleine hoopje van 59 zwarte wachters zou uitgroeien tot een leger van duizenden gehelmde soldaten, in dienst van hun volk en van de Germaansche gemeenschap.

Toen de bezetting in ons land voltrokken was, werd het weldra een dringende noodzakelijkheid fabrieken, stapelplaatsen enz. te beschermen tegen sabotage, aanvallen en spionnage. Het ging er om daadwerkelijk mee te werken en onmiddellijk aan te pakken. Hier was een eenige gelegenheid om een keurkorps samen te stellen van betrouwbare mannen, die door het feit dat ze dagelijks samen waren, konden gedrild en opgeleid worden volgens een vast plan. Kameraad Turcksin, nu Brigadeleider der V.W.B., kreeg de opdracht in de V. N. V.-kringen degelijke elementen aan te werven. Na een paar weken werden de eerste 59 man ingezet in het Vilvoordsche. Uit die groep zou de huidige W.B. groeien. Nog geen organisatie, geen wapens, materieele moeilijkheden, maar dat kon die mannen niet afschrikken. Het doel van hun inzet werd voor de wachters klaar omlijnd en was tweevoudig:

1) Ook op het thuisfront wordt de kamp voor een beter Europa en een schooner Vlaanderen uitgevochten, men kan daaraan medehelpen door zich in te zetten om de levensbelangrijke nijverheids- en militaire inrichtingen te bewaken.

2) Vorming tot politiek soldaat in dienst van eigen volk, ten einde aan Vlaanderen zijn soldatengeest en zijn oude weerbaarheid terug te schenken.

Leider Staf de Clercq, onder wiens aanstuwen de Fabriekswacht ontstaan was, kon zijn verwondering niet verbergen, toen hij in de zaal van het „Vlaamsch Huis" te Vilvoorde een eerste maal de manschappen schouwde en hij daar voor zich heele peletons weluitgeruste zwarte soldaten zag verschijnen.

Nog grooter zou zijn verwondering zijn wanneer in Mei 1942, pas één jaar na de stichting, daar op de Markt van Vilvoorde een duizendtal Wachters verschenen, aangevoerd door eigen officieren, martiaal en stijlvol.

Ondertusschen bewees de W.B. te zijn een school voor offervaardigheid en dadendrang. Talrijk waren de jongens, die uit den schoot der Wachtbrigade vertrokken naar het Oostelijk front, in de Wapen-ᛋᛋ, in het N.S.K.K., bij het S.K. der O.T. Velen betaalden reeds met hun bloed hun trouw aan hun ideaal.

Na den zege-Tollenaeremarsch, waarvan de W.B. een leeuwenaandeel had, zouden haar manschappen twee droeve marschen houden moeten: hun Leider Staf de Clercq werd door een onmeedoogende ziekte uit het strijdperk gerukt, hun Kommandant Heerbanleider Jozef Podevijn viel onder de kogels van sluipmoordenaars.

Ook eenvoudige kampers, die hun jong leven gewijd hadden aan de welvaart van hun volk, vielen onder de kogels van betaalde moordenaars. Heerbanleider Meuris volgde Podevijn op als Kommandant der V.W.B. Nieuwe initiatieven schoten op, innerlijke versteviging van Kader, organisatie en manschappen volgde.

Op 19 December werd in de omgeving van Brussel een school voor officieren en aspirant-officieren geopend.

Ondertusschen was het ledenaantal niet meer te rekenen met tientallen, maar waren het duizendtallen geworden.

Juni 1943 zou een heele kentering teweeg brengen in de Vlaamsche Wachtbrigade. De V.W.B. werd namelijk opgenomen als Wehrmachtsgefolge. Heel wat moeilijkheden werden daarmee opgelost. De Wachtbrigade bleef nochtans een zelfstandige organisatie met eigen kader van officieren en eigen beheer. Van nu af staat de W.B.-man naast zijn Duitschen Kameraad, strijdend voor een beter Europa, in nauwer kontakt dan vroeger.

Het jaar 1943 zou een bloedig jaar voor de Wachtbrigade worden. Elf kameraden vielen op het thuisfront door sluipmoordenaarshanden. In 1944 volgden nog twee. Diverse leidende persoonlijkheden lieten intusschen aan het Oostfront hun leven.

Niettegenstaande den zwaren wachtdienst en de zeer moeilijke oorlogsomstandigheden vindt de W.B. nog den tijd haar mannen het zoo noodzakelijke geestelijke voedsel te geven, omdat het leven dat haar drijft gezond is, omdat zij, in de mate van het mogelijke, een harmonie leert scheppen tusschen het materieele en het geestelijke. De W.B. beseft haar taak; tot haar komen er velen, die, geestelijk, sociaal en zelfs lichamelijk ruwe brokken zijn, maar 't zijn volksgenooten. Zij wil die ruwheid schaven, die harten opvoeden, die geesten stalen, die lichamen drillen. Zij wil van hen waardige Vlamingen maken. Daar de Wachtdienst zwaar is en het kazerneleven zijn eentonigheid en verveling niet spaart, werd er voor gezorgd gezond verzet aan de Wachters te geven. Een kabaretgroep werd in het leven geroepen die telkens met succes optreedt, hetzij in de kompanies hetzij op kameraadschapsavonden.

Op sociaal gebied is de W.B. voorbeeldig georganiseerd. Op 26 Februari werd in een kasteel te Stabroek de pers ontvangen bij de opening van haar „Heem Voor Moeder en kind: Heidelucht". Hier komen de vrouwen onzer Wachters eenige weken een opbeurende rustkuur genieten.

Ondertusschen werd er een film gemaakt van de W.B. „De Wachtbrigade waakt". Brabant en de Kempen, Oost- en West-Vlaanderen konden reeds kennis maken met het leven der W.B.

Van April 1944 af heeft de W.B. ook haar poorten opengesteld voor de jongens tusschen 14 en 17 jaar, die, in den schoot der Wachtbrigade, een schoone toekomst kunnen tegemoet gaan. Geen jeugdbeweging is het, maar een jeugdoriënteering. Iets tastbaars geven aan de jeugd en terzelfdertijd ze opvoeden in den nieuwen geest. Het brengt een degelijke oplossing voor de stuurloosheid bij de jeugd en het niet-weten-waar-naartoe-met-de-kinderen bij vele ouders.

(V. b. Aanslagen 5908 C.; V.N.V. 5707 F.)

— Luchtaanvallen - Herderlijke brief van kardinaal van Roey —

Op Zondagmorgen 21 Mei is in alle kerken van België een herderlijke brief van kardinaal Van Roey, primaat van België, voorgelezen, welke bedoeld was als een dringend verzoek, tevens een protest met betrekking tot de luchtbombardementen, die dood en verwoesting zaaien in België. De kardinaal richtte zich hierin tot de regeeringen van het Britsche Koninkrijk en van de V.S., tot de openbare meening van de verbonden mogendheden en in het bijzonder tot de Belgen, die verblijven in Engeland en in de V.S. „Ik doe minder beroep op medelijden dan wel op het verstand en het geweten", aldus o.m. de kardinaal. „Sedert ongeveer een maand is België dag en nacht het voorwerp van voortdurende luchtaanvallen, met het doel, zoo verklaart men, de stations, knooppunten en de inrichtingen van de spoorwegen te vernietigen. Als gevolg van de wijze waarop zij uitgevoerd worden, doen deze aanvallen iederen keer stroomen bloed vloeien en veroorzaken zij ongehoorde en onherstelbare verwoestingen in onze stedelijke en landelijke agglomeraties. Men zegt ons: Vertoeft niet in de nabijheid van stations en van vertakkingen der spoorwegen. Maar tot hoever loopt de gevaarlijke zone, wanneer men ziet, dat bommen slachtoffers maken en woningen vernietigen tot op verschillende kilometers afstand van deze objecten? In bijna alle steden en zelfs in geheele streken heerscht in verband met de gevaren, die hen dag en nacht bedreigen en waaraan zij zich niet kunnen onttrekken, een doodelijke paniekstemming. In deze uiterst benarde oogenblikken doe ik een dringend beroep op het verstand en het geweten der verantwoordelijke leiders", aldus de kardinaal, die in naam van België verzoekt have en goed van de burgers te ontzien, daar anders de beschaafde wereld zich eens met afschuw rekenschap zal geven van de ontzettende behandeling, die een onschuldig en loyaal land heeft moeten verduren".

In het vervolg van zijn herderlijken brief dringt de kardinaal aan op nationale solidariteit, hulpverleening en Godsvertrouwen.

(V. b. Luchtaanv. België 5959 C.; Kard. Van Roey 5434 A.; Protest Fransche kard. 5959 B.)

B. **ECUADOR — Grensgeschil met Peru bijgelegd —**

21 Mei — Volgens een bericht van Associated Press uit Buenos Aires hebben de regeeringen van Argentinië, Brazilië, Chili en de Vereenigde Staten als bemiddelaars in het grensgeschil tusschen Ecuador en Peru een oplossing voorgesteld, die door de beide partijen in principe is aanvaard. **(V. b. Grensgeschil 4758 D.)**

Revolutiepoging - Kabinet afgetreden —

Volgens een bericht van Associated Press is te Quito in Ecuador een revolutie uitgebroken. De beweging zou worden geleid door aanhangers van den vroegeren president Velasco Ibarra, die in ballingschap leeft. Volgens berichten van den Britschen berichtendienst is de president van Ecuador, dr. Carlos Arroyo del Rio met alle leden van zijn kabinet afgetreden. Hij droeg zijn bevoegdheden over aan den vice-voorzitter van den senaat, dr. Fausto Navarro Allende en koos domicilie in de Mexicaansche ambassade.

(V. b. Kabinet 4804 F.)

A. **ENGELAND — Winston Churchill in het Lagerhuis over de buitenlandsche politiek —**

Uit Genève meldt D.N.B.: Churchill heeft 24 Mei in het Lagerhuis de debatten over de buitenlandsche politiek geopend. Hij behandelde allereerst de onlangs geëindigde bijeenkomst van de ministers der dominions en gaf toe, dat deze conferentie „niet tot vaste besluiten of nauwkeurige beslissingen" heeft geleid.
Churchill besprak vraagstukken der Middellandsche Zee- en Balkanpolitiek. Hij gaf toe dat hem in October van het afgeloopen jaar „een groote teleurstelling" was bereid, doordat hij niet in staat was geweest „de noodige strijdkrachten op de been te brengen voor de verovering van de heerschappij in de Aegeïsche Zee".
Deze teleurstelling ging vergezeld van een „overdreven voorzichtige houding van Turkije". De geallieerden hadden gehoopt dat Turkije in Februari of Maart „moedig" in den oorlog zou gaan, of dat het den geallieerden op zijn minst „de voor de acties van den luchtoorlog der geallieerden noodzakelijke steunpunten zou hebben toegestaan". Deze hoop is thans vervlogen. Men heeft daarom opgehouden Turkije Britsche en Amerikaansche wapens te leveren. Men heeft ook opgehouden Turkije te bezweren zich aan de zijde der geallieerden te scharen.

Over Italië zeide Churchill, dat de geallieerden na den val van Mussolini „sneller of stoutmoediger" hadden moeten handelen. Churchill vermeed een verklaring af te leggen, dat de geallieerden Rome als open stad zouden behandelen. Hij zeide slechts, dat de geallieerden hopen, „dat Rome geen kennis zal maken met den strijd der geallieerde legers". Hij wees er op, dat Victor Emanuel heeft besloten, zich na de inneming van Rome in het particuliere leven terug te trekken ten gunste van zijn zoon, den prins van Piemonte.
Sprekende over de Spaansch-Engelsche betrekkingen zeide Churchill, dat er in Engeland een meening is, volgens welke de Britsche buitenlandsche politiek jegens Spanje het best tot uiting gebracht wordt in komische of onhebbelijke caricaturen van generaal Franco." Churchill verklaarde van meening te zijn dat de Britsche politiek jegens Spanje meer dan dat beteekent. Hij maakte voorts gewag van de overeenkomst met Spanje over de in Spaansche havens gevluchte Italiaansche schepen en over de beperking der wolframleveranties aan Duitschland.
Engeland zal geen oorlogsmateriaal meer aan generaal Mihailowitsj zenden, het heeft voor „maarschalk" Tito gekozen. Tito zal in de toekomst een militairen vertegenwoordiger te Londen benoemen, opdat een nauw contact verzekerd is.

Ten aanzien van de Poolsche kwestie verklaarde Churchill, dat Eden en hij sinds geruimen tijd alles doen om een hervatting der betrekkingen tusschen de Sovjetregeering en de uitgeweken Poolsche regeering te Londen te bewerken. Alle pogingen zijn echter helaas zonder succes gebleven. In ieder geval moet Polen als compensatie voor gebiedsafstand in het Oosten gebied ten koste van Duitschland krijgen.
Churchill verklaarde voorts, dat de Britsche regeering nog niet kan beslissen of het comité te Algiers beschouwd zal worden als wettige vertegenwoordiging der Fransche republiek. In volledige overeenstemming met Roosevelt heeft hij De Gaulle uitgenoodigd binnenkort naar Londen te komen.
Over de betrekkingen tusschen Engeland en de Sovjet-Unie zeide Churchill nog, dat er tot dusverre niets is voorgevallen, op grond waarvan Engeland het sluiten van een twintigjarig bondgenootschap met de Sovjets zou moeten betreuren. Dit bondgenootschapsverdrag zal de domineerende factor in de toekomstige betrekkingen tusschen beide landen zijn.
Een Grieksche brigade en een groot deel der Grieksche marine hebben eenigen tijd geleden gemuit en zich uitgesproken voor een nieuwe organisatie, die afwijzend staat tegenover den koning en zijn regeering. De Grieksche brigade was op 30 mijl afstand van Alexandrië door Britsche troepen omsingeld en de Grieksche schepen, die in de haven van Alexandrië gemuit hadden, werden onder het bereik van het geschut van sterkere Britsche vlootstrijdkrachten gebracht, die daar snel waren geconcentreerd. De spanning duurde drie weken. Toen werd de muiterij onderdrukt, de muitende schepen bezet en ongeveer 50 muiters gedood of gewond.

— Verklaring van Eden inzake overeenkomsten met Nederland, België en Noorwegen —

De debatten in het Britsche Lagerhuis over de buitenlandsche politiek zijn 25 Mei gesloten met een rede van Eden. Deze zeide onder meer, dat Engeland de laatste dagen overeenkomsten heeft gesloten met België, Noorwegen en Nederland. Het is moeilijk, aldus Eden, deze overeenkomsten openbaar te maken, omdat zij niet alleen politieke, maar ook militaire clausules bevatten.

(V. b. Churchill 5956 C./5940 B.; positie Turkije 5940 C.; pos. Spanje 5942 B.; Maarschalk Tito 5871 D.; Poolsche grenskwestie 5877 A.; Erkenning Fransche emigr. reg. 5954 B.; betrekk. m. d. Sovjet-Unie 5955 C.; Eden 5955 C./5940 B.; Dominionconf. 5956 C.)

B. **HONGARIJE — Regeering - Bela von Imredy in het kabinet opgenomen —**

Op 23 Mei is Bela von Imredy benoemd tot minister-zonder-portefeuille voor Economische Zaken. In de samenstelling van het Hongaarsche kabinet zal voorloopig geen verandering komen, daar Imredy, als vooraanstaand deskundige voor economische zaken, in de huidige regeering bijzondere taken krijgt toegewezen. De vernieuwingspartij, waarvan hij de leider is, is thans in het kabinet met vier ministers vertegenwoordigd.
Imredy werd in 1891 geboren, begon in 1925 zijn ambtenarenloopbaan bij het Hongaarsche ministerie van financiën en werd in 1932 als minister van financiën in het kabinet-Gömbös opgenomen. In 1935 trad hij af en werd president van de Hongaarsche nationale bank. Zonder als zoodanig ontslag te nemen werd hij in 1938 opgenomen in het kabinet Dranyi als minister-zonder-portefeuille voor economische zaken, en had hij tot taak zorg te dragen voor de uitvoering van het toenmalige economische programma. In Mei 1938 werd hij minister-president, doch trad in 1939 weder af. Sedertdien voerde Imredy voortdurend oppositie tegen den nieuwen liberalen regeeringskoers, die met Teleki als minister-president begon en met Kallay eindigde.

(V. b. Kabinet 5910 D.; Imredy 3446 A.)

— Regeeringsverklaring van min.-pres. Stojay —

Op 24 Mei heeft de regeering-Stojay zich aan het Huis van Afgevaardigden voorgesteld. De minister-president hield bij die gelegenheid een uitvoerige rede, waarin hij het standpunt van de regeering schetste, zonder, naar hij zeide, een tot in bijzonderheden afdalend programma te willen geven. De regeering wil geen kabinet met een van te voren verkondigd programma en werkplan zijn, doch een regeering die behoorlijken, snellen arbeid levert.
Nadat de minister-president woorden aan de strijdende Honved-troepen had gewijd, verklaarde hij, dat de strijd tegen het bolsjewisme aan de zijde van den Duitschen bondgenoot de richting van de Hongaarsche buitenlandsche politiek aangeeft, alsmede grondslagen, die de reorganisatie op binnenlandsch-politiek terrein bepaalden. Stojay herinnerde verder aan de unieke militaire prestaties van den Duitschen bondgenoot, die den zekersten waarborg voor de gemeenschappelijke overwinning vormen. Hongarije wenscht de verplichtingen, die uit het anti-Kominternpact voor het land voortvloeien, in de eerste plaats den strijd tegen het bolsjewisme, met alle middelen en met inspanning van alle krachten van het land, getrouw te vervullen.
Stojay herinnerde er aan, dat het afwerpen van de ketenen van Trianon in de eerste plaats te danken is aan de traditioneele Duitsch-Hongaarsche vriendschap. Daarom zou elke Hongaarsche politiek te veroordeelen zijn, die dit feit zou negeeren en den plicht van dankbaarheid ondergeschikt zou maken aan de politieke conjunctuur van het oogenblik. De pijlers van de Hongaarsche politiek waren duizend jaar lang eerzaamheid, oprechtheid, trouw aan het gegeven woord en eerlijke vervulling van de aanvaarde verplichtingen.
Ook de betrekkingen met de Italiaansche sociale republiek worden bepaald door eeuwenoude banden en tradities. Met de overige leden van het anti-Kominternpact wordt Hongarije verbonden door het gemeenschappelijke belang, de vernietiging van het bolsjewisme. Stojay zeide er naar te zullen streven, dat de betrekkingen met alle naburen zijn doordrongen van een geest van oprechte samenwerking.

(V. b. Maatr. kab. Stojay 5918 B.)

C. **FINLAND — Verklaring van minister Salovaare inzake Karelië —**

21 Mei — Bij de plechtigheden van den Finschen Heldengedenkdag in de Karelische plaats Lappeenranta, in tegenwoordigheid van president Ryti en maarschalk Mannerheim, heeft minister Salovaare een rede gehouden, waarin hij zeide, dat Finland geen belangstelling heeft voor de geallieerde vredesagitatie. Toen de vijand onlangs weer de uitlevering van Karelië eischte, zoo zeide hij, was het consequent dat wij dien eisch afwezen. Dit bewees opnieuw de overtuiging van alle Finnen, dat Karelië een onafscheidelijk deel van Finland vormt. Het buitenland schijnt dat niet steeds te begrijpen of te willen begrijpen.

(V. b. Vredesonderhandelingen 5925 B.)

A. **ITALIE (Republiek) — Justitie - Admiraals ter dood veroordeeld —**

26 Mei — Naar de bladen melden zijn de admiraals Campioni, Mascherna, Lionardi en Pavesi ter dood veroordeeld. De vonnissen tegen Campioni en Mascherna zijn reeds voltrokken. De admiraals Leonardi en Pavesi zijn bij verstek veroordeeld.

Admiraal Campioni was tot 8 September 1943, zoo wordt in het vonnis gezegd, gouverneur, militair commandant en bevelhebber van de Italiaansche vlootstrijdkrachten in de Aegeïsche Zee. Op 8 September om 23 uur ontving hij van het Italiaansche oppercommando het bevel geen tegenstand te bieden aan Engelsch-Amerikaansche landingstroepen en het contact zoeken met de Angelsaksische mogendheden niet te storen. Hij gaf dit bevel aan de onder hem staande commandoposten door en gaf daarmede zijn persoonlijke instemming met het verraad van Badoglio te kennen. Hij heeft zich, aldus het vonnis, daardoor aan dezelfde misdaad schuldig gemaakt. Admiraal Campioni beschikte over voldoende middelen om te verhinderen, dat de vijand de onder zijn bevel geplaatste gebieden in bezit nam en deze van het moederland afscheidde.

Admiraal Mascherna, commandant van een Italiaansch vlootsteunpunt op het eiland Leros heeft het bevel van admiraal Campioni tot onmiddellijk staken der vijandelijkheden aan de onder hem geplaatste commando's doorgegeven en op 12 September 1943 geen tegenstand geboden aan de landing van de Engelschen of getracht dat te doen.

Leonardi heeft als commandant van het Siciliaansche vlootsteunpunt Augusta geen tegenstand geboden aan de Angelsaksische aanvallen tusschen 9 en 12 September 1943 en heeft het vlootsteunpunt zonder strijd aan den vijand overgegeven.

Admiraal Pavesi heeft als commandant van het vlootsteunpunt op het eiland Pantellaria bij het begin van de vijandelijke luchtaanvallen op het eiland in de eerste dagen van Juni 1943, zoogenaamd wegens gebrek aan water en levensmiddelen, en wegens het groote aantal gesneuvelden, het eiland aan den vijand overgegeven, ofschoon verdere tegenstand mogelijk was.

(V. b. Processen w. hoogverraad 5926 B.)

— Nieuwe vlag —

22 Mei — Door een in de Italiaansche staatscourant gepubliceerd decreet van den Duce wordt de nieuwe vlag van de Italiaansche sociale republiek omschreven. De vlag bestaat uit de tot dusver bestaande tricolore met de drie verticaal naast elkaar liggende banen groen-wit-rood. Het kruis van Savoye, dat tot dusver als teeken van het koningshuis midden op de vlag stond, verdwijnt. Aan de punt van den vlaggestok bevindt zich het teeken van den lictorenbundel, de fascio. De oorlogsvlag van de Italiaansche weermacht vertoont in het midden, over de drie banen heen een zwarten adelaar met uitgespreide vleugels, die op een horizontaal liggenden fascistischen lictorenbundel staat. De vlag moet 1.50 meter lang en een meter breed zijn.

B. **INSULINDE — Amerikaansche persstemmen ten aanzien van de rechten na een herovering —**

20 Mei — Het Alg. H.blad publiceerde eenige uitingen van Amerikaansche bladen, welke een licht werpen omtrent de opvattingen, die er in de Ver. Staten bestaan ten aanzien van de rechten op de door Japan bezette Engelsche en Nederlandsche bezittingen na een eventueele herovering door de Ver. Staten.

„News Week" b.v. schrijft: Wanneer wij wilden, dan zouden wij het Empire nu reeds kunnen vernietigen. Het leven en de veiligheid der Engelsche Dominions en van enkele koloniën van Londen is immers meer van Roosevelt, dan van Churchill afhankelijk. De kracht van het Empire wordt niet meer vertegenwoordigd door de in Londen uitgeoefende macht. Wij onderhandelen thans onmiddellijk met de Britsche dominions, hetgeen zóólang geen bedreiging van het Empire beteekent, als Engeland bereid is eendrachtig met ons samen te werken. Maar de U.S.A. eischen, dat de belangen van het Empire op die der Ver. Staten worden afgestemd. Het zelfde verlangen wij ook van de Franschen, de Nederlanders, de Belgen en andere bezitters van koloniale rijken.

De „New York Saturday Daily News" schrijft: Offeren wij een groot aantal onzer soldaten op, om Birma en Malakka te heroveren, alléén maar om deze landen aan de Britten terug te geven? Moet Nederlandsch-Indië weer aan Nederland komen, wanneer wij het met òns bloed en òns zweet hebben veroverd? Hetgeen de Engelschen en Nederlanders aan Japan hebben verloren, dat is verloren. Wanneer wij het den Japanners nu weer kunnen ontnemen, dan hebben wij volgens de historische regelen en de precedenten van het verleden, het recht, om het te behouden!

C. **BALKAN — Unie van Socialistische Sovjetrepublieken —**

16 Mei — Tusschen de Grieksche en Bulgaarsche communisten eenerzijds en de Sovjet-Unie anderzijds is te Caïro een overeenkomst tot stand gekomen, welke de stichting eener „Unie van Socialistische Sovjetrepublieken op den Balkan" beoogt. Deze Unie zou Griekenland, Macedonië, Bulgarije en Servië omvatten. De communistische partijen van Griekenland en Bulgarije mogen voor het bereiken van dit doel een tactiek volgen die hun goed dunkt. Beide partijen, zoo wordt verder gezegd, zullen werken voor de veiligheid van de Noordelijke grens der unie, en wel met het doel den Donau te bereiken, die als grens van Bulgarije en Servië wordt bestempeld. Deze grens zou ten Noorden van Fiume aan de Adriatische Zee moeten eindigen. Bulgarije zou een toegang naar de Egeïsche Zee verkrijgen. Punt 5 behelst het reeds vermelde plan voor de stichting van een autonome republiek onder Sovjet-Russische controle, die de Dardanellen met Stamboel zou omvatten. Als Grieksch-, Servisch- en Bulgaarsch Macedonië wordt het gebied bestempeld tusschen de rivier de Nestos en den berg Rodoti in het Oosten, de bergen Rila, Osokoff en Sar in het Noorden, de Albaneesche Alpen en de Pindusbergketen in het Westen, en den berg Olympus en de Egeïsche Zee in het Zuiden, een gebied, dat een onafhankelijke, autonome sovjet-socialistische republiek binnen de unie moet vormen. Daartoe zou ook het eiland Thasos moeten behooren. **(V. b. Bolsjew. expansie 5957 E.)**

D. **DUITSCHLAND — 5-jarig bestaan van het vriendschapspact met Italië; telegrammenwisseling tusschen Führer en Duce —**

23 Mei — Ter gelegenheid van den vijfden verjaardag van de onderteekening van het Duitsch—Italiaansche vriendschaps- en bondgenootschapspact hebben de Führer en de Duce telegrammen gewisseld. Het telegram van den Führer aan den Duce gewaagt van Hitlers onwrikbare zekerheid, dat ongeacht alle moeilijkheden, die overwonnen moeten worden aan het einde van dezen lotsbeslissenden strijd de overwinning van de mogendheden aangesloten bij het Pact van Drie zal staan als veiligste waarborg voor een gelukkige en vrije toekomst van deze volken. In zijn telegram aan den Führer spreekt Mussolini ook namens de Italiaansche sociale republiek van zijn diepgewortelde vertrouwen in de overwinning van de wapens van het Duitsche rijk en zijn bondgenooten.

(V. b. Vriendschapspact 5121 A.; Hitler 5948 D.; Mussolini 5933 A.)

Weermacht — Laatste zoon van grootadmiraal Dönitz gesneuveld —

20 Mei — Klaus Dönitz, eerste luitenant ter zee, de oudste en laatste zoon van grootadmiraal Dönitz, is in een zeegevecht voor de Engelsche kust gesneuveld. Pas onlangs verloor grootadmiraal Dönitz zijn jongsten zoon, die eveneens dienst deed als officier bij de Duitsche marine.

(V. b. 5886 A.)

E. **ZWITSERLAND — Zuiveringsactie in de Sociaaldemocratische partij —**

24 Mei — Naar het blad „Volksrecht" meldt, heeft het bestuur der Zwitsersche sociaal-democratische partij een zuiveringsactie doorgevoerd en een groot aantal personen uit de partij gezet. De maatregel tegen de Zürichsche partijleden is genomen wegens de stichting van de „Partij van den Arbeid" en ter voorkoming van andere splitsingen.

Een nader bericht deelt desbetreffend mede: In verschillende kantonnale secties der Zwitsersche sociaal-democratische partij doen zich scheuringsverschijnselen voor, het sterkst te Bazel en Zürich. In Bazel is een „Partij van den Arbeid" gevormd, die een groote aantrekkingskracht uitoefent op de linksche oppositie in de sociaal-democratie. In Zürich hebben 33 functionarissen der sociaal-democratische partij een brochure gepubliceerd, doch door royeeringsmaatregelen schijnt het partijbestuur hun actie te willen verijdelen.

F. **IJSLAND — Volksstemming inzake de opheffing der personeele unie met Denemarken —**

25 Mei — Aan de volksstemming op IJsland omtrent de opheffing van de personeele unie met Denemarken en de invoering van een republikeinsche grondwet heeft een buitengewoon groot aantal stemgerechtigden deelgenomen. Vóór de opheffing van de personeele unie met Denemarken stemden 70.536, tegen slechts 535 personen; vóór de invoering van een republikeinschen staatsvorm spraken zich 68.862 stemmen uit, tegen 1064. Ongeldig waren 157 stemmen.

(V. b. 5939 C.)

A. **VER. STATEN — Bevolking - Toenemend aantal naturalisaties —**
23 Mei — Een Amerikaansch tijdschrift heeft er zijn verwondering over uitgesproken, dat het aantal naturalisaties in de Vereenigde Staten zoo toeneemt. Daarbij haalt het blad de jongste verschenen statistiek aan en wijst er op, dat in het jaar 1943 400.000 buitenlanders in de V.S. zijn genaturaliseerd. **(V. b. Bevolking 5903 H.)**

Volksvertegenwoordiging - Opheffing Communistische partij —
The Times maakt volgens S.P.T. melding van de 21 Mei door den voorzitter Earl Browder bekend gemaakte opheffing der communistische partij in de V.S. Het blad veronderstelt dat met de formeele oplossing der communistische partij de communistische invloeden nog niet uit de V.S. verdwenen zijn. Achter het Congress of Industrial Organisations, dat grooten invloed op het bestuur van de Labour Party uitoefent, staat wederom Earl Browder, die zeker ook in de toekomst niet zal nalaten zijn stem te doen gelden.

B. **EIRE — Vorming koopvaardijvloot —**
16 Mei — Om te ontkomen aan den economischen druk, die wordt uitgeoefend in de laatste jaren, is men in Ierland overgegaan tot het vormen van een eigen koopvaardijvloot. Tot dat doel is in 1941 opgericht de Irish Shipping Co., welke in het buitenland eenige schepen heeft aangekocht. De Iersche vloot bestond einde 1943 uit diverse schepen met een tonnage van 34.000 brt. Thans schijnt verdere uitbreiding der vloot niet mogelijk te zijn, maar na den oorlog wil men deze met kracht ter hand nemen.

C. **BULGARIJE — Bevolking - Huwelijkspremie —**
13 Mei — Een arbeider, die de bepalingen der sociale verzekering stipt is nagekomen, ontvangt voortaan, indien hij vóór het bereiken van zijn 28ste levensjaar huwt, een ondersteuning van 5000 lewa, en een arbeidster beneden de 24 jaar in hetzelfde geval 3000 lewa. Sluiten arbeider en arbeidster een huwelijk, dan beloopt de totale steun 10.000 lewa. Voor gezinsvermeerdering wordt 2000 lewa per kind uitgekeerd. (Econ. Nieuws)
(V. b. Bevolking 5401 C.)

D. **ZWEDEN — Volksvertegenwoordiging - Sociaaldemocraten weigeren samenwerking met de communisten —**
Het congres van de Zweedsche socialistische partij heeft, naar Dagens Nyheter meldt, 25 Mei unaniem het voorstel van de communisten van de hand gewezen om bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer van den Rijksdag samen te werken. Een bijzondere reden voor deze weigering van het communistische voorstel is het feit, zoo meldt Dagens Nyheter, dat de activiteit van de communisten ten doel heeft gehad een kloof tot stand te brengen in de arbeidersklasse. Deze communistische activiteit heeft niets van haar karakter verloren en het communistische voorstel om bij de verkiezingen samen te werken, is niets anders dan een nieuwe manoeuvre onder het masker van het eenheidsfront.
(V. b. Verkiezingen 4381 E./4843 G.)

E. **ENGELAND — Canadeesche baconleveringen —**
26 Mei — Het Canadeesche ministerie van Landbouw heeft bekend gemaakt, dat met Engeland een nieuwe baconovereenkomst werd afgesloten, waarbij Engeland tot 1947 evenveel Canadeesche bacon zal afnemen als in de laatste vier jaar. Wanneer de leveranties in het huidige tempo zouden worden voortgezet, was Canada goed op weg om aan Engeland dit jaar een hoeveelheid bacon te leveren, welke door Canada aanvankelijk in twee jaar zou worden geleverd. Aan de Telegraaf ontleenen wij: Tot het jaar 1940 leverde Denemarken, dat voor den oorlog gemiddeld 184.000 ton bacon produceerde, ruim 50% van Engelands totale behoefte aan dit voedingsmiddel. Nederland verschafte 8% van Engelands totale behoefte, terwijl 6% uit het vroegere Polen kwam. **(V. b. 5883 A.)**

Economie - Leiding van staatswege —
26 Mei — De Britsche minister voor den wederopbouw, lord Woolton, heeft een uitvoerige verklaring afgelegd inzake de naoorlogsche Britsche economische regeeringspolitiek. Deze beteekent een erkenning van het invoeren van een staatsleiding in het Britsche bedrijfsleven na den oorlog. De meest dringende taak van het Engelsche bedrijfsleven na den oorlog zal zijn het bereiken van een stijging der productie, welke door de regeering zal worden bevorderd. Dit zal zij doen door eenerzijds op besliste wijze stelling te nemen tegen eventueele pogingen om zich op dit gebied beperkingen op te leggen, anderzijds zal zij het gebruik van het kapitaal door een systematische belastingpolitiek in de juiste banen leiden. Een dergelijke politiek zal moeten leiden tot een stabilisatie van prijzen en loonen op een verstandig peil. Hiertoe zal een regeling van de koopkracht noodzakelijk zijn. Op de schatkist rust in het kader van de algemeene economische politiek de taak de kapitaalsinvesteeringen te regelen door een juiste rentepolitiek. Hierbij zal moeten worden overwogen in hoeverre de regeering door een methode van variabele belastingheffing een stabiliseerenden invloed kan oefenen op den graad van bedrijvigheid.

F. **THEE — Internationale restrictie verlengd —**
22 Mei — Het internationale thee-restrictieverdrag werd tot 2 jaren na den oorlog verlengd. Momenteel bedraagt het productiequotum 125%, wat er toe geleid heeft, dat Britsch-Indië en China alle beperkingen hebben opgeheven en verleden jaar een oogst kon worden binnengehaald van 793.5 mill. lbs. Momenteel is het Britsche Ministerie van Voedselvoorziening de eenige aankooper.
(V. b. Theerestrictie 4182 A.)

G. **ZUID-AFRIKA — Minister-president Smuts spreekt in Birmingham over na-oorlogsche vraagstukken —**
20 Mei — Naar de Britsche berichtendienst meldt heeft Smuts, de Zuid-Afrikaansche premier, te Birmingham een rede gehouden, waarin hij zijn meening over den militairen toestand uiteenzette en zich ook bezig hield met vraagstukken van den tijd na den oorlog. Het na-oorlogsprogramma van de geallieerden bevat, zoo zeide hij, ook een „nieuwe wereld-omvattende organisatie, die bijna onvermijdelijk een verbeterde en hervormde uitgave van den ouden Volkenbond zal zijn". De oude Volkenbond heeft gefaald, doordat hij niet was voorzien van het noodige gezag om den vrede te bewaren. Den volgenden keer moet de verantwoordelijkheid gelegd worden „op de schouders dergenen, die de macht bezitten". Smuts noemde in dit verband de Vereenigde Staten, het Britsche Rijk en de Sovjetunie een „drievoudig bolwerk tegen „agressie", doch de laatste, met welke het nauw moet samenwerken, „moet eerst nog voor de geschiedenis van de menschheid haar groote bijdrage leveren". **(V. b. Smuts 5766 H.)**

H. **TIBET — Troonsbestijging van den Tasji Lama —**
22 Mei — De 7-jarige Tasji Lama, heeft dezer dagen zijn troon als geestelijk overheerscher over een deel van Tibet bestegen. De installatie vond plaats in aanwezigheid van meer dan 100.000 Tibetanen, Mongolen en Chineezen. De Tasji Lama is een van de beide priesterkoningen in Tibet. De andere is de Dalai Lama, die thans 10 jaar oud is en in Februari 1940 den troon besteeg.
(V. b. Dalai Lama 4164 D.; Tasji Lama 3047 E.)

I. **TURKIJE — Militaire maatregelen tegen eventueele landingen —**
27 Mei — Met betrekking tot het wetsontwerp betreffende maatregelen voor de verdediging van het Turksche gebied tegen verrassende vijandelijke landingen aan de kusten of uit de lucht wordt bekend, dat alle personen tusschen 15 en 60 jaar verplicht zullen worden den vijandelijken indringers gewapend verzet te bieden, waarvoor organen van het ministerie van landsverdediging de noodige bewapening en munitie, alsmede instructies en instructeurs ter beschikking zullen stellen en verdeelen.
(V. b. Weermacht 5814 B.; mil. maatr. 5040 D.)

K. **SOVJET-UNIE — Religie - Metropoliet Alexei opvolger van Sergius —**
16 Mei — Naar Reuter uit Moskou in verband met den dood van den Sovjetrussischen patriarch Sergius meldt, zal de metropoliet van Leningrad Alexei als oudste metropoliet het ambt van den patriarch overnemen. **(V. b. 5958 B.)**

L. **SCHEEPVAART — Verliezen der neutrale koopvaardijvloot —**
23 Mei — Op grond van een statistiek in „Svenska Dagbladet" meldt het Zweedsche Telegraaf-Agentschap, dat de toegenomen geallieerde luchtactie in het voorjaar heeft geleid tot een aanzienlijke stijging van de verliezen der neutrale koopvaardij. Deze bedroegen in April 29.808 brt., het hoogste cijfer sinds October 1943. In totaal zijn sedert het uitbreken van den oorlog 1166 schepen met een totalen inhoud van 6.230.000 brt. verloren gegaan.
(V. b. Scheepvaart 5847 B.)

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND — Voortzetting geallieerd offensief in Italië; Aprilia ontruimd; geallieerde troepen dringen Ceccano en Carpineto binnen; Duitsche distancieeringsbewegingen voortgezet - Succesvolle Duitsch-Roemeensche aanvallen bij Jassy - Luchtaanvallen op Duitschland, de bezette westelijke gebieden en Engeland - 131.700 br.t. geallieerde handelstonnage in Mei tot zinken gebracht; overzicht geall. vliegtuigverliezen in Mei —

ZUIDELIJK FRONT

Hoofdkwartier van den Führer, 28 Mei — De vijand zet zijn grooten aanval met het zwaartepunt ten Zuidwesten van Velletri, ten Zuiden van Valmontone, in het dal van de Giugliano en bij Ceprano voort. Aan weerszijden van Velletri mislukten alle aanvallen. De naar Valmontone oprukkende aanvalsgroep werd ten Zuidwesten van de plaats tot staan gebracht. Pogingen van Marokkaansche bergtroepen om het dal van de Giugliano te openen, bleven zonder resultaat. Ten Zuidwesten van Ceprano wierpen onze troepen den vijand over de Sacco terug. Bij Ceprano bleef de vijand aanvallen.

29 Mei — De dag stond in het teeken van succesvolle afweergevechten. In den sector Aprilia-Valmontone sloegen onze divisies de aanvallen van den vijand af. Het puinveld van Aprilia werd aan den vijand overgelaten. Ten Oosten van Lanuvio zuiverden pantsergrenadiers een vijandelijke penetratie. Ten Zuiden van Valmontone werd het penetratiegebied van de vorige dagen vernauwd. In den sector Roccagorga-Castro di Volschi sloegen onze troepen alle aanvallen af.

30 Mei — Het zwaartepunt van den aanval lag aan den uitersten Westelijken vleugel van de kust tot de Albaner bergen. De vijand slaagde er in, op enkele punten plaatselijke penetraties tot stand te brengen. Ten Oosten van Velletri mislukten talrijke vijandelijke aanvallen. Ten Zuiden en ten Zuidwesten van Valmontone sloegen onze troepen alle aanvallen uiteen en heroverden terrein. In het gebied aan weerszijden van Ceccano viel de vijand met overmachtige strijdkrachten aan en kon in de plaats binnendringen.

31 Mei — Aan den Zuidelijken en Zuidoostelijken rand van de Albaansche bergen zijn alle doorbraakpogingen van den vijand mislukt. In de Lepiner bergen drongen Marokkaansche bergtroepen onze dekkingslinies binnen en bereikten Carpineto. In den sector Frosinone ten Zuidoosten van Sora, alsmede bij Alfedena brachten onze achterhoedetroepen den opmarsch van sterke vijandelijke strijdkrachten tot staan.

1 Juni — De vijand zette zijn aanvallen op de Zuidelijke helling van de Albaansche bergen en in den sector van Frosinone voort. Ten Westen van Velletri sloegen onze troepen alle aanvallen af. Ten Oosten van Velletri zijn zware gevechten met vijandelijke strijdkrachten, die onze stellingen zijn binnengedrongen, aan den gang. Bij Frosinone mislukten vijandelijke aanvallen.
De bestrijding van communistische benden op den Balkan werd met succes voortgezet. In den tijd van 1 tot 15 Mei verloren de communisten meer dan 5000 dooden, 1300 gevangenen en verscheidene honderden overloopers. Talrijke stukken geschut, wapens en oorlogstuig van allerlei aard alsmede 34 ravitailleeringskampen werden buitgemaakt of vernietigd.

2 Juni — Bij de zware gevechten in Italië, die vooral in het gebied van Velletri en Valmontone tot de grootste hevigheid zijn opgevoerd, heeft de strijdvaardigheid van onze troepen zich altijd weer weten te handhaven tegen de numerieke en materieele overmacht van den vijand. Een intusschen afgegrendelde penetratie, die de vijand ten Noordoosten van Velletri kon bereiken, kostte hem uiterst zware bloedige verliezen. Aan de noordelijke helling van de Lepiner bergen hebben onze divisies zich na het afweren van talrijke vijandelijke aanvallen gedistancieerd op den noordelijken oever van de rivier de Sacco. In het gebied van Sora werden voor onze nieuwe stellingen alle aanvallen van den vijand afgeslagen.
Om de Albaansche bergen is verbitterd gestreden. Bij Lanuvio hebben onze troepen alle vijandeijke aanvallen afgeslagen. Bij de Zuidoostelijke uitloopers van de Albaansche bergen en aan weerszijden van de Via Casilina viel de vijand den geheelen dag aan. Onzen troepen gelukte het de vijandelijke aanvalsspitsen in de avonduren ten Oosten van Rocca di Papa en ten Zuiden van Palestrina-Cave tot staan te brengen.

OOSTELIJK FRONT

28 Mei — Het kwam slechts tot plaatselijke gevechten in het voorterrein van de Karpathen. Duitsche gevechtsvliegtuigen vielen in den nacht van 27 op 28 Mei de stations Rowno en Sarny aan.

29 Mei — De bestrijding van het Sovjet-Russische aanvoerverkeer werd overdag en des nachts met succes voortgezet.

30 Mei — Het kwam niet tot krijgsoperaties van beteekenis.

31 Mei — Ten Noorden van Jassy zijn infanterie- en pantserformaties door een vijandelijk stellingssysteem gebroken en hebben de Sovjets in het daarachter gelegen rivierdal teruggeworpen.

1 Juni — Onze troepen zetten hun aanval ten Noorden van Jassy voort. In het voorterrein van de Karpathen en ten Zuidoosten van Brody verliepen plaatselijke aanvalsacties van Duitsche en Hongaarsche formaties met succes. De Duitsche luchtmacht viel overdag en des nachts het Sovjet-Russische spoorwegverkeer aan. Talrijke spoorwegemplacementen en twee treinen met oorlogsmaterieel werden vernietigd.

2 Juni — Duitsche en Roemeensche troepen sloegen ten Noorden van Jassy vrij sterke tegenaanvallen van de Sovjets af en zuiverden eenige penetratieplekken.
Ten Noordwesten van Jassy drongen Duitsche en Roemeensche troepen de vijandelijke stellingen binnen en veroverden een domineerend heuvelterrein.

LUCHTOORLOG

28 Mei — Amerikaansche bommenwerpers ondernamen terreuraanvallen op de steden Mannheim en Ludwigshafen, Saarbrücken en Trier. Hier en boven de bezette gebieden in het Westen werden 39 vijandelijke vliegtuigen vernietigd. Britsche bommenwerpers ondernamen in den afgeloopen nacht een aanval op Aken. 28 bommenwerpers werden neergeschoten.

29 Mei — Amerikaansche bommenwerpers drongen in de middaguren het West- en Midden-Duitsche gebied binnen. Schade werd aangericht in Keulen en in eenige steden van Midden-Duitschland. In luchtgevechten en door luchtdoelartillerie werden 75 vijandelijke vliegtuigen vernietigd. Duitsche vliegtuigen ondernamen aanvallen op de Britsche havensteden Torquay en Brighton, alsmede op afzonderlijke doelen in Oost-Engeland.

30 Mei — Amerikaansche bommenwerpers drongen overdag tot het Noord-, Centrale en Zuidoost-Duitsche gebied door. Vooral in Leipzig, Posen en Kottbus onstond schade. De bevolking leed verliezen. In luchtgevechten en door luchtdoelartillerie werden 94 vijandelijke vliegtuigen vernietigd. Duitsche vliegtuigen ondernamen aanvallen op Falmouth en Portsmouth.

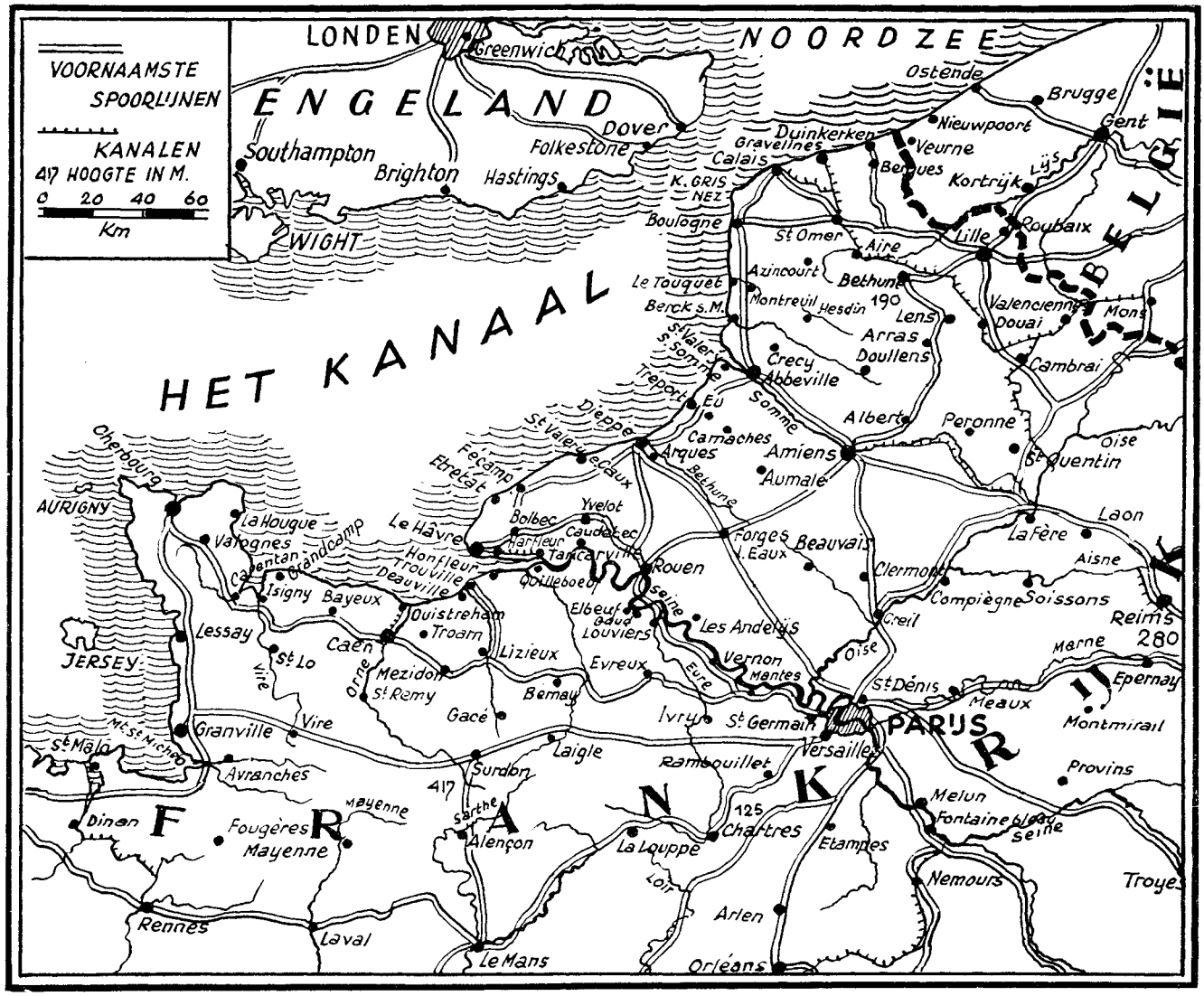
31 Mei — Amerikaansche bommenwerpers drongen overdag het Rijksgebied binnen en veroorzaakten in eenige plaatsen schade en verliezen onder de bevolking. Strijdkrachten der luchtverdediging vernietigden 42 vijandelijke vliegtuigen.

1 Juni — Amerikaansche bommenwerpers wierpen in West- en Zuidwest-Duitschland bommen op verscheiden plaatsen. In het bijzonder in Osnabrück en Hamm ontstonden schade aan gebouwen en verliezen aan menschenlevens. 13 vijandelijke vliegtuigen werden neergeschoten. Amerikaansche bommenwerpers veroorzaakten in Ploesti schade en verliezen onder de bevolking. Strijdkrachten der Duitsche en Roemeensche luchtverdediging vernielden 28 vijandelijke vliegtuigen. De Engelschen en Amerikanen hebben in Mei bij hun aanvallen 1839 vliegtuigen verloren, waaronder 1026 viermotorige bommenwerpers. Het verlies aan vliegend personeel kan op ruim 10.000 man geraamd worden.

3 Juni — Amerikaansche bommenwerpers vielen verscheiden plaatsen in Hongarije en Roemenië aan. Boven de bezette gebieden in het Westen en het Rijksgebied werden 33 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten.

ZEEOORLOG

1 Juni — Van de Britsch-Amerikaansche ravitailleeringsvloot werden in Mei 24 koopvaardij- en transportschepen met een totalen inhoud van 131.700 br.t. tot zinken gebracht en 23 andere schepen met een inhoud van 169.000 br.t. beschadigd. Bovendien werden 17 torpedobootjagers en escortevaartuigen, 2 duikbooten, 8 motortorpedobooten en 3 beschermingsvaartuigen tot zinken gebracht en talrijke andere vaartuigen beschadigd. **(V. b. 5960 A.)**

De Kanaalkust

(Kaart Archief K.I.H.A.)

Ter gelegenheid van zijn bezoek aan Nederland sprak Reichsleiter. Reichsminister dr. Alfred Rosenberg in het Concertgebouw te Amsterdam een rede uit.

(foto Stapl-Arbeitsbereich N.S.D.A.P.)

A. Vier jaren Rijkscommissariaat - Uiteenzetting van Rijksminister dr. Seyss-Inquart —

29 Mei was het vier jaren geleden dat de Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied, Rijksminister dr. A. Seyss-Inquart, zijn ambt aanvaardde. Naar aanleiding daarvan heeft de Rijkscommissaris aan een vertegenwoordiger van het D.N.B. een vraaggesprek toegestaan, waaraan we het volgende ontleenen:

Dr. Seyss-Inquart zeide, een dubbele taak te hebben. Eerst moest worden gezorgd voor de orde en veiligheid van het openbare leven en vervolgens ging het er om er voor te zorgen, dat de door de bezettende macht gestelde eischen werden nagekomen en dat het aanwezige potentieel zooveel mogelijk voor de oorlogvoering zou worden gebruikt. Algemeen ging het er echter om rekening te houden met een geestelijke en politieke ontwikkeling, die, aldus de Rijkscommissaris, naar wij thans weten, streeft naar de vorming van een Europeesch-gemeenschappelijk gebied, dat zich naar het Oosten en Westen moet handhaven en waarin de Nederlanders de rol moeten spelen, die hun toekomt krachtens hun ligging en hun bijzondere eigenschappen. Op binnenlandsch-politiek gebied moesten maatregelen genomen worden om tegenstrevende krachten tegen te gaan. Wij moesten ons de contrôle verschaffen over instellingen, die, ofschoon zij niet rechtstreeks tot de politiek behooren, op het beslissende oogenblik door de tegenpartij tegen ons gebruikt zouden kunnen worden.

Gevraagd naar het betrekken van de in Nederland aanwezige krachten bij de oorlogvoering, noemde de Rijkscommissaris het resultaat bevredigend. De Nederlandsche bijdrage op economisch gebied is zoowel absoluut als vergelijkenderwijs zeer hoog. Bijzonder erkentelijk, aldus dr. Seyss-Inquart, zijn wij voor de prestaties van den landbouw, die circa 280 menschen per vierkanten km. moet voeden en die daarbij zes tot acht procent van de geheele productie heeft afgestaan. Ook het bedrijfsleven onderscheidt zich door zijn deelneming aan overhevelingsorders en door de zelfstandige financiering van zijn prestaties. De tewerkstelling verloopt zonder noemenswaardige moeilijkheden. Deze zijn slechts hier en daar ontstaan bij de tewerkstelling in Duitschland. In dit verband vestigde de Rijkscommissaris er de aandacht op, dat de Nederlandsche arbeider door aard en traditie weinig geschikt is voor het leven in werkkampen. Het „onderduiken" staat daarmede in verband. Dr. Seyss-Inquart noemde de schade daarvan voor Duitschland gering en legde er bijzonder den nadruk op, dat de meeste onderduikers in handen vallen van het bolsjewisme en van de misdaad. De vertegenwoordiger van het D.N.B. vroeg vervolgens naar de algemeene houding van de Nederlanders. De Rijkscommissaris zeide daarop, dat de bevolking de groote lasten van oorlogstoestand en bezetting kalm heeft aanvaard. Hij noemde daarbij de inundatie, de evacuatie en het verrichten van werkzaamheden aan dijken. De Nederlandsche autoriteiten hebben de orde in haar land goed gehandhaafd. Zeer voortreffelijk, aldus de Rijkscommissaris, is de houding van de Nederlandsche vrijwilligers in hun optreden aan de fronten, vooral in de Waffen-SS. De SS-pantsergrenadierdivisie „Wiking" en de SS-brigade „Nederland" werden meer dan eens in het weermachtbericht vermeld. Ook bij de marine, luchtmacht en het N.S.K.K. hebben Nederlandsche vrijwilligers zich voortreffelijk gehouden. Een bepaald aantal Nederlanders is ook in Stalingrad geweest en daar gesneuveld. Deze mannen hebben zich goede soldaten en betrouwbare kameraden getoond, en daarin ligt de bijzondere waarde van hun optreden voor het Nederlandsche volk. Immers, zij hebben het bewijs geleverd, dat bij den komenden gemeenschappelijken opbouw van Europa op de Nederlanders kan worden gerekend, dat bij hen de vereischte kwaliteiten en karaktertrekken aanwezig zijn, dat het dus slechts aankomt op het krijgen van nieuwe inzichten en een nieuwe houding. De werkelijk verbitterde vijanden van Duitschland en het nationaal-socialisme vindt men slechts in een betrekkelijk kleinen kring. Het gros van de Nederlanders neemt een afwachtende houding aan. De belangstelling voor uiteenzettingen van politieken aard neemt echter toe. Het zoeken naar een vorm, die met de nieuwe ontwikkeling in overeenstemming is, is een thans reeds merkbare geestelijke beweging, die wij ondersteunen door waar het slechts mogelijk is de wegen voor dergelijke uiteenzettingen te openen.

Op de vraag: hoe stelt zich wel de Nederlander, voor zoover hij positief staat tegenover een toekomstige Europeesche gemeenschap, zijn positie en zijn aandeel in het nieuwe Europa voor?, antwoordde de Rijkscommissaris: De Nederlander kan en wil zijn blik niet beperkt houden tot de nauwe ruimte. Hij had goed bestuurde eigen overzeesche gebieden en een levendig verkeer met de geheele wereld. Dientengevolge zou hij, hoezeer ook overtuigd van de noodzakelijkheid zijner oriënteering naar Duitschland en Europa, toch den blik over de verre zee niet willen verliezen en ziet hij zijn taak in een toekomstig Europa in het handhaven van het contact en het verkeer met de rest van de wereld.

Over de positie van de N.S.B. zeide dr. Seyss-Inquart letterlijk:

„De N.S.B., die thans 13 jaar bestaat, werd door ons aangetroffen en is dus een door en door Nederlandsche aangelegenheid. Zij heeft in de afgeloopen jaren zich zelf meer en meer gericht naar de doelstellingen van het nationaal-socialisme zooals deze reeds vroeger in Duitschland bestonden. De vraag is wel eens gesteld, of aan de N.S.B. de leiding over den staat moet worden opgedragen. Wij kunnen ons echter niet onttrekken aan de verantwoordelijkheid, die wij door de bezetting op ons hebben genomen, zoolang de toestanden hier bepaald worden door de oorlogvoering. De heer Mussert zelf ziet op dit tijdstip zijn taak niet in staatkundigen zin, maar veeleer in politieken zin, doordat hij werkt aan het vestigen van de overtuiging, dat voor Nederland in het samengaan met Duitschland in den zin van de Europeesche lotsgemeenschap de eenige mogelijkheid gelegen is zich te handhaven en overeenkomstig zijn beteekenis zich te laten gelden. Dat de N.S.B. op groot verzet stuit is volkomen natuurlijk, want er zijn onder de Nederlanders vele menschen, die zoo vastgeroest zitten in oude voorstellingen en systemen, dat zij slechts zeer tegen hun zin zich losmaken van den vermeenden grondslag van hun bestaan en de neiging hebben om in het algemeen het nationaal-socialisme verantwoordelijk te stellen voor den algemeenen toestand en de N.S.B. in het bijzonder voor bepaalde moeilijkheden. Bij de N.S.B. valt een te waardeeren standvastigheid van het standpunt te constateeren. Ondanks de militaire gebeurtenissen van de afgeloopen maanden heeft het aantal en de bereidwilligheid van haar leden om op te treden geen verzwakking ondergaan."

De Rijkscommissaris besloot zijn uiteenzettingen met enkele opmerkingen over de mogelijkheid van een invasie. De Nederlandsche bevolking is over het algemeen kalm, hoewel haar de vernietigende gevolgen van een ernstigen strijd duidelijk voor oogen staan. Zij ziet aldus dr. Seyss-Inquart, hoe krachtig dit gebied beschermd is en ondergaat met gelatenheid de Duitsche bezetting. Het kan zijn, dat er bij een invasie hier of daar storingen zullen optreden, maar tot een uit de bevolking zelf voortspruitende crisis zal het niet komen. Wij, Duitschers, zijn evenwel vol vertrouwen, dat wij de taak zullen vervullen, die onze Führer in dit gebied gesteld heeft, met het wapen in de hand wanneer de vijand zal komen, en in orde en arbeid wanneer wij den vrede tegemoet gaan. **(V. b. Dr. Seyss-Inquart 5921 B.)**

NEDERLAND

Over de ontwikkeling van de Nederlanden in de vier jaren van het Rijkscommissariaat schrijft een correspondent van de „Deutsche Allgemeine Zeitung" uit Den Haag in het Vlaamsche dagblad „Volk en Staat":

De vier jaren van het rijkscommissariaat waren voor Nederland een wending in den opbouw van zijn politiek en economisch bestaan en een hoogtepunt tot het verkrijgen van een nieuwe Europeesche positie. Aan het einde van deze vierjarige periode zijn er altijd nog vele Nederlanders, die zich niet aan den veranderden toestand van hun land aangepast hebben. Maar het inzicht dat het negatieve nog nooit de bron van de toekomst is geweest, zal eerstdaags baanbreken. De N.S.B. heeft sedert eenige jaren het constant blijvend ledenaantal van 100.000, doch het getal koopers van zijn orgaan is van maand tot maand gestegen. Van Duitschland uit gezien zijn de vier jaren rijkscommissariaat in ieder geval een bewijs, dat de ingeslagen weg de juiste was en is.

Ook in de Duitsche pers werd aandacht geschonken aan den vierden verjaardag van het Rijkscommissariaat in Nederland. De Deutsche Allgem. Zeitung herinnert er in een artikel aan, dat, overeenkomstig den wil van den Führer, Nederland niet als overwonnen vijandelijk gebied, maar als een in de toekomst gelijkberechtigd volk moest worden beschouwd. Daarom werd in tegenstelling tot de overige bezette gebieden in het Westen, reeds eenige weken na de beëindiging der oorlogshandelingen een burgerlijk bestuur ingesteld. Aan de hand van eenige citaten uit redevoeringen van den Rijkscommissaris, wijst genoemd blad erop, hoe deze zijn taak verstaan heeft en daarbij poogt, het Nederlandsche volk te overtuigen van de juistheid der grondbeginselen van het nationaal-socialisme.

Tenslotte berichten wij, dat onder den titel „Vier Jahre in den Niederlanden" bij de „Volk und Reich Verlag" een boek verscheen, waarin een twintigtal der voornaamste redevoeringen, welke in dit tijdperk door Rijkscommissaris, Rijksminister dr. Seyss-Inquart werden uitgesproken, zijn samengevat. **(V. b. 3 jaar Rijkscomm. 5517 A.)**

A. NEDERLAND — Bezetting - Tewerkstelling der bevolking van Rotterdam —

2 Juni — Aan een publicatie van het gemeentebestuur van Rotterdam betreffende een verplichte tewerkstelling der burgerij ten behoeve van het aanleggen van Duitsche verdedigingswerken ontleenen wij o.a., dat deze tewerkstellingen in overeenstemming zijn met het volkenrecht. Ze zijn gebaseerd op het door alle staten erkende landoorlogsreglement. Sedert Paschen al werkt nu de Rotterdamsche bevolking aan deze taak. Nadat aanvankelijk alleen gemeentepersoneel met leeraren en onderwijzers was ingeschakeld, heeft men een overzicht gekregen van de verdere werkzaamheden, die verricht dienen te worden. Er is daartoe een nieuwe beschikking verschenen. Ingevolge deze beschikking kan elke mannelijke burger van 18 tot 50 jaar voor deze werkzaamheden worden opgeroepen en dat voor een tijd van maximaal 4 weken. Het gemeentebestuur heeft de noodige berekeningen gemaakt en is tot de conclusie gekomen, dat, wanneer iedereen, zonder uitzondering, zijn deel van de werkzaamheden op zich neemt, volstaan kan worden met een tewerkstelling voor niet langer dan één week. In het algemeen worden geen vrijstellingen verleend en wordt ook geen rekening gehouden met de politieke gezindheid der betrokkenen. **(V. b. Verpl. tewerkstelling 5802 B.)**

— Verbod tot het vertoonen van vlaggen —

Blijkens het verschenen Verordeningenblad is bij verordening van den Rijkscommissaris het vertoonen en hijschen van vanen, vlaggen en wimpels van iedere soort, voor zoover in de verordening niet anders is bepaald, verboden.
De Rijkscommissaris kan verdere uitzonderingen van het verbod toestaan.
Hij, die in strijd handelt met de bepalingen van deze verordening of met de toegestane vergunningen, dan wel deze tracht te ontduiken, wordt, voor zoover niet volgens andere bepalingen een zwaardere straf is verbeurd, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijf jaren en met geldboete tot een onbeperkt bedrag of met een dezer straffen. In ernstige gevallen kan tuchthuisstraf, van ten minste een jaar doch van ten hoogste vijftien jaar worden opgelegd.
(V. b. Vlaggenverbod 4802 H.)

— Aanraken of medenemen van vliegtuigonderdeelen verboden —

De Rijkscommissaris heeft blijkens een op 3 Juni verschenen verordeningenblad no. 8 een verordening uitgevaardigd, waarvan artikel 1 aldus luidt: Hij, die vliegtuigen, onderdeelen of apparaten van vliegtuigen dan wel uit vliegtuigen neergeworpen voorwerpen, van welken aard ook, vindt, is verplicht deze onaangeraakt te laten liggen en van de vondst onverwijld aangifte te doen bij de dichtstbijzijnde instantie van de Duitsche politie of bij de dichtstbijzijnde Duitsche militaire instantie. Volgens artikel 2 wordt hij, die in strijd handelt met de bepalingen van artikel 1 dan wel deze tracht te ontduiken, voor zoover niet volgens andere voorschriften een zwaardere straf is verbeurd, gestraft met tuchthuisstraf van ten minste een jaar doch van ten hoogste vijftien jaren, gevangenisstraf van ten hoogste vijf jaren of met geldboete tot een onbeperkt bedrag. Naast de vrijheidsstraf kan telkens ook een geldboete worden opgelegd.

Distributie - Paarlen colliers distributiegoed —

3 Juni — Het Verordeningenblad bevat een beschikking van den secretaris-generaal van het Dep. van Handel, waarbij paarlcolliers worden aangewezen als distributiegoederen in den zin van artikel 4 van de distributiewet 1939.
(V. b. Distributie 5963 A.)

Financiën - Duitsch deviezenbeschermingscommando ingesteld —

Bij de vierde verordening van den Rijkscommissaris tot wijziging van de verordening no. 37/1940 betreffende maatregelen op het gebied van de bescherming van deviezen, belasting en douanerechten, gepubliceerd in het Verordeningenblad van 18 Mei 1944, wordt bepaald, dat met de uitvoering van de bepalingen van het Deviezenbesluit 1940 (no. 27/1940), alsmede de uitvoeringsvoorschriften daarvan, naast de daarin bedoelde Nederlandsche ambtenaren belast zijn de ambtenaren van het Duitsche deviezenbeschermingscommando (Devisenschutzkommando). De ambtenaren van het Duitsche deviezenbeschermingscommando zijn voorts naast de bevoegde Nederlandsche ambtenaren belast met de medewerking bij de uitvoering van de onderstaande voorschriften met inbegrip van de op grond daarvan uitgevaardigde uitvoeringsvoorschriften: Distributiewet 1939, Prijsbeheerschingsbesluit, Voedselvoorzieningsbesluit, Deviezenbesluit 1941, Verordening no. 148/1941 betreffende de behandeling van het joodsche geldelijke vermogen, economisch Sanctiebesluit 1941. Verordening no. 58/1942 betreffende de behandeling van joodsche vermogenswaarden, besluit no. 106/1942 betreffende de aangifte en inlevering van waardepapieren, besluit in zake den handel in effecten en beschikking no. 5/1944 betreffende het ontvangen van Duitsche orders door Nederlandsche ondernemingen. Deze verordening treedt in werking op 18 Mei 1944.

Jeugd - Germaansche ᛋᛋ - Reichsschule Valkenburg —

Mei — De Germaansche ᛋᛋ in Nederland heeft bij de uitgeverij „Storm" een boekje laten verschijnen over de Reichsschule Valkenburg. Deze school staat open voor Duitsche en Nederlandsche jongens, die wat lichaam en geest, karakter en erfelijke gezondheid betreft, meer dan middelmatig zijn. Na een strenge keuring komen ze een jaar op proef op school. Het einddiploma geeft dezelfde rechten als de einddiploma's h.b.s. en gymnasium. Kinderen van onbemiddelde ouders kunnen zonder kosten voor de ouders worden opgenomen. De school let vooral op de karaktervorming. Men wil de jonge mannen klaar maken voor het volle leven, waarin zij een leidersrol zullen krijgen. Sport neemt een zeer groote plaats in bij de opleiding om het lichaam te stalen, moed en zelfvertrouwen aan te kweeken en de kameraadschap te bevorderen. Tweemaal in de acht schooljaren (10 tot 18 jaar) trekken de leerlingen het volle leven in als boerenknecht of arbeider. Groote reizen zullen zij maken binnen en buiten het rijk. De school is een internaat. Eenmaal per maand gaan de leerlingen een paar dagen naar huis. Ook de vacanties brengen zij thuis door.
In Heythuizen bestaat met dezelfde doelstelling een internaat voor meisjes. **(V. b. Germ. ᛋᛋ 5954 A.)**

Justitie - Aanslag op Rijksduitscher —

In de ochtenduren van 30 Mei werd de beheerder van het kindertehuis „De Beele" in Voorst, provincie Gelderland, de 60-jarige Rijksduitscher Singenstreu, in het park van het kindertehuis uit een hinderlaag doodgeschoten aangetroffen. Het onderzoek heeft uitgewezen, dat de moordenaars illegale elementen zijn, die met een auto in het park van het kindertehuis waren vastgereden en die op Singenstreu uit een hinderlaag het doodelijke schot hebben gelost, toen deze een onderzoek naar het verblijf van den auto in het park wilde instellen.
Op 3 Juni werd het stoffelijk overschot van den verslagene ter aarde besteld. Aan de groeve werd het woord gevoerd door Oberdienstleiter Ritterbusch, die in een afscheidswoord dank en groeten van den Führer overbracht. Daarna werden vele kransen op het graf neergelegd, o.a. door den Rijkscommissaris, Rijksminister dr. Seyss-Inquart en ᛋᛋ-Obergruppenführer Rauter. **(V. b. Aanslagen 5860 A.)**

— Economisch sanctiebesluit —

20 Mei — Bij besluit van de secretarissen-generaal van de departementen van Landbouw en Visscherij, van Handel en Nijverheid en Scheepvaart en van Justitie is met ingang van 18 Mei bepaald, dat hij, die opzettelijk niet voldoet aan een vordering door een opsporingsambtenaar krachtens eenig voorschrift van het Economisch Sanctiebesluit 1941 gedaan, gestraft wordt met gevangenisstraf van ten hoogste vier maanden of geldboete van ten hoogste twaalfhonderd gulden. Bovendien kan bij veroordeeling de bijkomende straf van verbeurdverklaring worden opgelegd.
(V. b. Econ. Sanctiebesl. 5435 C.)

Arbeidsinzet - Premies voor arbeiders bij bedrijfsverbeteringen —

Het komt voor, dat ambitieuze arbeiders voorstellen doen tot het aanbrengen van verbeteringen in de wijze van werken in de onderneming of de omstandigheden, waaronder daar wordt gewerkt. Indien deze voorstellen door den werkgever deugdelijk worden bevonden en deze er toe overgaat de verbeteringen aan te brengen in zijn bedrijf, is het niet meer dan billijk, dat de arbeider, die het initiatief nam, een redelijke belooning ontvangt. Daarom heeft de Gemachtigde voor den arbeid, blijkens de Staatscourant van 2 dezer, thans een premiebeschikking no. 1 uitgevaardigd, waarin hij voor het toekennen van dergelijke premies eenige algemeene bepalingen vaststelt.
Alle werkgevers die als regel twintig of meer arbeiders in dienst hebben, mogen voortaan zonder schriftelijke toestemming van den Gemachtigde jaarlijks aan ten hoogste 5 pct. van het totaal aantal werknemers voor bovengenoemd doel een geldpremie schenken. Deze uitkeering ineens mag ten hoogste ƒ 250 bedragen.

A. **NEDERLAND — Kunst, Kultuur - Tentoonstelling vereeniging „Hendrick de Keyser" —**

1 Juni — In de Bijenkorf te Amsterdam werd op 1 Juni door de vereeniging „Hendrick de Keyser" een tentoonstelling geopend, waarmede zij een overzicht geeft van haar werk en streven. De Amsterdamsche wethouder en vicevoorzitter der vereeniging, ir. Gratema, sprak een openingswoord. Hij wees er o.m. op, dat de vereeniging niet het vormen van een afgeronde collectie beoogt, waarin elk huistype is vertegenwoordigd. „Hendrick de Keyser" trekt zich alleen het lot aan van die oude gebouwen, die door wanbegrip of om financieele redenen verloren dreigen te gaan. Aangezien dit het minst met openbare of groote gebouwen het geval is, is het zwaartepunt van het huizenbezit van „Hendrick de Keyser" als vanzelf in het eenvoudige burgerhuis komen te liggen.

— Nederrijnsche Kultuurdag —

Te Arnhem is op 27 en 28 Mei voor de tweede maal een Nederrijnsche Kultuurdag gehouden.
De openingsbijeenkomst was in den tuin van het Gemeentemuseum. De gemachtigde van den Rijkscommissaris voor Gelderland, dr. Schneider, en de wnd. secretaris-generaal van Volksvoorlichting en Kunsten, jhr. mr. S. M. S. de Ranitz, waren onder de aanwezigen. De Nederlandsche president der Nederlandsch-Duitsche Kultuurgemeenschap, de heer H. C. van Maasdijk, hield een rede, waarin hij deze instelling die thans 30.000 leden telt, kenschetste als een instrument dat moet dienen om het Nederlandsche volk in een innige verstandhouding tot het Duitsche te brengen. Het Arnhemsche kamerkoor gaf een concert evenals het Nederlandsche koor Zangerskonste. Daarna volgde een bezoek aan de in het Stedelijk Museum gearrangeerde tentoonstelling: „Meesterwerken der Duitsche schilderkunst". De dag werd besloten met een opvoering van de opera „Der widerspenstige Zähmung" van Hermann Götz door de Kameropera onder leiding van Jaap Kool. De uitvoering werd bijgewoond door den Rijkscommissaris en vele eeregasten, o.m. den SS-Obergruppenführer und General der Polizei Rauter en de Beauftragten van den Rijkscommissaris voor Zuid-Holland, Gelderland en Rotterdam.
Op 28 Mei werd de Nederrijnsche Kultuurdag besloten met een concert in Musis Sacrum van het Concertgebouworkest o. l. v. W. v. Otterloo. De Rijkscommissaris behoorde tot de toehoorders. 's Morgens is in het Rembrandt-Theater de première voor Nederland gegeven van de Bavaria-film „Der unendliche Weg".
(V. b. N.D.K. 5569; Nederrijnsche Kultuurdag 5522)

— Henry ter Hall overleden —

Op 31 Mei is te Rijswijk de bekende amusementskunstenaar Henri J. ter Hall op 78-jarigen leeftijd overleden.
Henri J. ter Hall werd in 1866 te Haarlem geboren. Als 14-jarige jongen nam hij dienst bij de Kon. Ned. Marine in Den Helder, waar hij eenige jaren later leerling-muzikant werd. Tot 1892 bleef hij in militairen dienst. De jonge Ter Hall gevoelde zich zeer aangetrokken tot de declamatiekunst en kwam op het denkbeeld revues in elkaar te zetten. Zijn eerste revue heette: „Naar Sonsbeek" en werd te Arnhem drie maanden achter elkaar opgevoerd. Het gezelschap groeide geleidelijk. In 1903 voerde Ter Hall te Rotterdam een groote revue van drie bedrijven op.
Behalve de revue heeft Henri ter Hall ook de bioscoop in ons land gebracht.
In de revue heeft Ter Hall tot 1917 samen met Nieuwenhuizen Sr., later ook met Nieuwenhuizen Jr. en Buziau, meegespeeld. Na de dertigste revue trok het echtpaar Ter Hall zich terug.
De heer Ter Hall heeft zich ook op politiek terrein bewogen. Hij was lid der Tweede Kamer.
Ten slotte zij vermeld Ter Hall's werkzaamheden voor het Dorus Rijkersfonds, dat hij in 1923 heeft opgericht.
(V. b. H. ter Hall 2166 B.)

— M. D. Henkel overleden —

De waarnemende hoofddirecteur van het Rijksmuseum te Amsterdam, de heer M. D. Henkel, is overleden. De heer Henkel werd in 1879 te Kassel geboren. Hij studeerde philologie en kunstgeschiedenis te Berlijn, Amsterdam en Bonn. In April 1908 werd de heer Henkel als assistent aan het Rijksprentenkabinet te Amsterdam verbonden.
Sinds het overlijden van dr. Schmidt—Degener in 1941 was Henkel waarnemend hoofddirecteur van het Rijksmuseum.
(V. b. Rijksmuseum 5791 B.; Schmidt-Degener 4909 E.)

— Cor van der Lugt Melsert legt zijn functie neer; Ben Royaards benoemd —

Naar het A. N. P. verneemt, zal de heer Cor van der Lugt Melsert, die van 1938 af het tooneelgezelschap van den Stadsschouwburg heeft geleid, zijn functie als intendant wegens gezondheidsredenen aan het einde van dit seizoen, per 1 Augustus, neerleggen. Als opvolger is tot artistiek leider benoemd Ben Royaards, sinds het begin van dit seizoen als regisseur en acteur aan dit gezelschap verbonden.

Ben Royaards

(foto Archief Arbeiderspers)

Benjamin Lucien Royaards, zoon van dr. Willem Royaards, is 28 September 1904 te Amsterdam geboren. In 1926 heeft hij gedebuteerd bij het Nieuw Nederlandsch Tooneel. In 1936 sloot hij zich aan bij de Nederlandsche Tooneelgroep, die haar zetel te Groningen had. Het volgend jaar is hij als acteur en hoofdregisseur verbonden aan den Kon. Nederlandschen Schouwburg te Antwerpen.
(V. b. Tooneel in Nederland 5381 A.)

— Prijsvraag voor Volksmeubelen —

3 Juni — Ter bevordering van de gezonde ontwikkeling van het volksmeubel, schrijft de secretaris-generaal van het departement van Volksvoorlichting en Kunsten een prijsvraag uit. Het is de bedoeling ontwerpen te verkrijgen voor een huiskamerameublement voor een eenvoudige, moderne etage-woning.
Er worden prijzen uitgeloofd van 1000, 750 en 500 gld. voor de beste ontwerpen, benevens een aantal premies groot ƒ 250.

Luchtaanval op Roosendaal - Treinen gemitrailleerd

In de middaguren van 31 Mei hebben Anglo-Amerikaansche vliegtuigen bommen neergeworpen op woonwijken van de stad Roosendaal. Tot dusver werden 63 gedoode, 65 zwaar gewonde en meer dan 100 licht gewonde Nederlandsche burgers, onder wie vrouwen en kinderen, geborgen. Verwacht kan worden, dat de verliescijfers nog zullen stijgen. Bovendien werden weer door laag vliegende vliegtuigen rijdende treinen met de mitrailleurs aangevallen. In het Noorden des lands werd zelfs een tram beschoten. De Nederlandsche burgerbevolking leed bij deze aanvallen volgens de totdusver ontvangen rapporten een verlies van 28 dooden. Ongeveer 50 personen werden zwaar en 60 licht gewond.
(V. b. Luchtaanvallen 5961 A.)

Sport - Kolfbaan te Amsterdam —

26 Mei — In de Apollohal te Amsterdam wordt thans een kolfbaan in gereedheid gebracht. De volgende week zal de baan voor kolfspelers worden opengesteld.

A. **NEDERLAND — Prijsbeheersching - Prijsaanduiding groenten en fruit —**

2 Juni — Tot nu toe werd regelmatig in de dagbladen bekend gemaakt, welke de officieele prijzen waren voor groenten en fruit. Hierin zal binnenkort een verandering komen. In plaats van deze publicatie wordt de groentehandelaar verplicht op de plaats van verkoop, op voor het publiek duidelijk zichtbare wijze, een officieele prijslijst op te hangen, welke de op dat tijdstip geldende prijzen bevat.
(V. b. Prijsbeh. 5948 A.; Groenteverkoopregeling 5607 A.)

Film van Nijmegen —

De groep Nijmegen van de Technische Noodhulp heeft van de opruimingswerkzaamheden na den Anglo-Amerikaanschen luchtaanval van 22 Febr. op Nijmegen een film gemaakt, die dezer dagen vertoond werd. De film, een smalfilm, door een cineast van de T.N. opgenomen en door een Nederlandsche filmmaatschappij gemonteerd, geeft een goed beeld van de vernielingen, de werkzaamheden, de organisatie der hulpverleening enz. Nadat de film was vertoond, overhandigde majoor Beck, Duitsch leider van de Technische Noodhulp in Nederland, aan ir. Hondius, plaatsvervangend burgemeester van Nijmegen, een zilveren schaal als particulier geschenk van dankbare Nijmeegsche burgers.
(V. b. Luchtaanv. Nijmegen 5868 A.)

Oostkolonisatie - Bezoek Gauleiter dr. Meyer —

20 Mei — De permanente vertegenwoordiger van den rijksminister voor de bezette gebieden in het Oosten, Gauleiter und Reichsstatthalter dr. Meyer, heeft een dezer dagen een bezoek gebracht aan Rijksminister dr. Seyss-Inquart, ten einde met dezen en met den leider van het Arbeitsbereich der N.S.D.A.P. in den Niederlanden, Oberdienstleiter Ritterbusch, vraagstukken van den Nederlandschen inzet in het Oosten te bespreken.
In het kader van dit bezoek hield Gauleiter dr. Meyer een lezing over de Duitsche taak in de bezette gebieden in het Oosten. Daarbij wees hij in het bijzonder op het Nederlandsche aandeel in de vroegere kolonisatie in het Oosten en schetste hij in bijzonderheden de étappes van den Duitsch-Germaanschen arbeid in het Oosten. Telkens wanneer het Rijk sterk genoeg was om de binnen-Aziatische rassenvolken te weerstaan, stond de zaak van het Rijk er goed voor — zoo zeide spr. — wanneer het rijk echter zijn historische missie in het Oosten vergat, overstroomden de rassenvolken de rijken van Europa.
(V. b. Oostkolonisatie 5869 A.)

Verkeer - Wijziging maximum-snelheid —

Bij besluit van den secretaris-generaal van het departement van Waterstaat zijn de art. 43 ter en 55 van het motor- en rijwielreglement in dier voege gewijzigd, dat met ingang van 18 Mei jl., voor motorrijtuigen en aanhangwagens nieuwe maximumsnelheden zijn vastgesteld.
De snelheidsbeperking dient op de voor- en achterzijde van het motorrijtuig, c.q. op de achterzijde van den aanhangwagen te worden aangegeven.
(V. b. Max. snelh. 5021 B.)

— Tourisme - Vreemdelingenverkeer in 1943 —

Door het Centraal Bureau v, d. Statistiek werden eenige gegevens gepubliceerd betreffende het vreemdelingenverkeer in de maanden Mei-September 1943. Het aantal overnachtingen was in het seizoen 1943 het grootst in Gelderland (523.049); daarop volgde Noord-Holland met 258.330, Limburg met 224.903 en Noord-Brabant met 190.657. Het minst bezocht werden Drente en Zeeland. De gemiddelde verblijfsduur was 2.8 dag. **(V. b. Vreemdelingenverk. 4632 D.)**

Weermacht - Krijgsgevangenen en onderdanen vijandelijke staten - Ondersteuning verboden —

Verordeningenblad no. 8 d.d. 3 Juni bevat een verordening van den Rijkscommissaris betreffende het verbod tot ondersteuning van krijgsgevangenen of onderdanen van vijandelijke staten. Hierin is bepaald:
Hij, die leden van de voormalige Nederlandsche weermacht, die zich aan de krijgsgevangenschap hebben onttrokken, dan wel ontvluchte of niet in het bezit van een bewijs van vrijlating of verlof zijnde krijgsgevangenen onderdak verschaft, verbergt of hen op andere wijze behulpzaam is, wordt, voor zoover niet volgens andere bepalingen een zwaardere straf is verbeurd, gestraft met tuchthuisstraf van ten minste een jaar doch van ten hoogste vijftien jaren of met gevangenisstraf van ten hoogste vijf jaren. In ernstige gevallen kan de doodstraf worden opgelegd. Op gelijke wijze wordt gestraft hij, die op geloofwaardige wijze kennis krijgt van het feit, dat leden van de weermacht van een met Duitschland oorlogvoerende mogendheid buiten gesloten troepenverband in uniform of in burgerkleeding, of dat andere personen, die gedurende den oorlog in strijd met de bestaande voorschriften uit het vijandelijke buitenland in het bezette Nederlandsche gebied zijn gekomen, hier verblijf houden en nalaat hiervan onverwijld bij de dichtstbijzijnde instantie van de politie of de dichtstbijzijnde militaire instantie aangifte te doen. Deze verordening is in werking getreden op 2 Juni 1944. **(V. b. Krijgsgevangenen 5917)**

B. **DUITSCHLAND — Weermacht - Legerleiding in het Westen —**

De Duitsche troepen, die aan de Kanaalkust de wacht houden, staan onder bevel van generaal-veldmaarschalk van Rundstedt, den opperbevelhebber van West, en generaal-veldmaarschalk Rommel, die als opperbevelhebber van een legergroep betiteld wordt. Van de militaire leiding in dit gebied maken voorts deel uit generaal-veldmaarschalk Sperle als commandant der luchtstrijdkrachten, kolonel-generaal Blaskowitz, opperbevelhebber van een legergroep, admiraal Krancke en generaal der pantsertroepen Freiherr Geyr von Schweppenburg. **(V. b. Legerleiding 5926 D.)**

Handel, Nijverheid - Concentratie van den handel —

23 Mei — De concentratie van den Duitschen handel is thans in vollen gang. Het doel is niet de stillegging zonder meer van een aantal bedrijven, maar den handel zooveel mogelijk aan de behoeften in oorlogstijd aan te passen, aldus deelde dr. Wieser van de „Reichsgruppe Handel" onlangs aan de Duitsche pers mede. Aan de actie tot concentratie, welke volgt op de actie tot stillegging van bedrijven verleden jaar, liggen voorschriften ten grondslag, welke de ministers Speer en Funk in November 1943 hebben uitgevaardigd. Het gaat er thans niet om de bedrijven, wier activiteit door den verminderden aanvoer van goederen wordt belemmerd, zonder meer te sluiten en hun werkkrachten naar de wapenindustrie over te brengen. De oorlogsomstandigheden stellen nieuwe eischen aan den handel, waaraan hij dank zij een groot aanpassingsvermogen ook onder de moeilijkste omstandigheden weet te voldoen. Dikwijls verandert de bevolkingsdichtheid van plaatsen door evacuaties en dan moet de handel aan de behoefte van het publiek op soepele wijze kunnen voldoen.
De concentratie, aldus Europa-Kabel, brengt nu eens met zich mede, dat firma's gaan samenwerken en een andermaal, dat men die bedrijven uitkiest, welke het meeste blijken te kunnen presteeren en zich onmisbaar hebben getoond voor de bevolking. Zulke bedrijven worden als L-bedrijven in een lijst opgenomen; zij krijgen een bepaalde taak toegewezen, doch hebben dan ook het voordeel, dat zij niet meer personeel behoeven af te staan.
De boven geschetste concentratie verschilt van de stilleggingsactie van verleden jaar, omdat zij niet in de sluiting van bepaalde bedrijven voorziet. De actie van verleden jaar was veel mechanischer van opzet, hetgeen er toe leidde, dat later een aantal bedrijven moest worden heropend.
(V. b. Stopzetting bedr. 5609 A.; Kartelvorming 5821 A.)

Luchtaanvallen - Amerikaansche piloten door de bevolking ter dood gebracht —

1 Juni — Tijdens een van de laatste dagaanvallen van Amerikaansche bommenwerpers op Duitsch gebied, zijn, aldus ontleenen wij aan „De Telegraaf", drie Amerikaansche vliegers met behulp van hun parachute uit de getroffen machine omlaaggesprongen en door de woedende bevolking gelyncht. Deze gebeurtenis, die niet alleen een schel licht werpt op de stemming van de Duitsche landbevolking, doch tevens een volkenrechtelijk probleem aan de orde stelt, heeft uit den aard der zaak in ruimen kring opzien gebaard. Ofschoon van officieele Duitsche zijde geen verklaring is afgelegd, waaruit het standpunt der Rijksregeering kan worden afgeleid, kan gevoeglijk worden aangenomen, dat dit standpunt in wezen zal overeenstemmen met de beschouwing van Dr. Goebbels, die hij eenige dagen geleden in een artikel in de „Völkischer Beobachter" heeft gepubliceerd en waarin hij in zeer scherpe bewoordingen de Anglo-Amerikaansche aanvallen op de burgerbevolking veroordeelde en wees op de mogelijke reacties van de zijde der Duitsche bevolking.
Tegenover buitenlandsche persvertegenwoordigers heeft de plaatsvervangende rijksperschef, Helmut Suendermann, gesproken over den weerklank, die het artikel van dr. Göbbels,

inzake de volksjustitie over Anglo-Amerikaansche terreurvliegers, in de Engelsche en Amerikaansche bladen heeft gevonden. Naar hij zeide, volgt deze weerklank het motto: niet de moordenaar heeft schuld, maar de vermoorde. De den laatsten tijd steeds talrijker wordende gevallen van beschieting in scheervlucht van vreedzame burgers, vooral vrouwen en kinderen, in de dorpen, op wegen en de akkers door Amerikaansche vliegers, hebben een zoodanige verontwaardiging onder de landelijke bevolking veroorzaakt, dat deze reeds sedert eenigen tijd in afgelegen streken tot eigen rechtspleging over gaat, wanneer Amerikaansche of Engelsche vliegers daar gedwongen zijn uit hun beschadigde toestellen te springen.
Suendermann wees in dit verband op den jongsten herderlijken brief van den bisschop van Marseille, waarin deze de geloovigen in zijn diocees toeroept, dat „het menschelijke geweten over dergelijke moorden, die den oorlog onteeren, in opstand komt". Hieraan behoeft van Duitsche zijde niets te worden toegevoegd, tenzij dan, dat niemand in Duitschland er meer aan zal denken op de in zijn handen vallende Anglo-Amerikaansche terreurvliegers volksjustitie toe te passen van het moment af, dat aan vijandelijke zijde het geven van moordbevelen aan de vliegtuigbemanningen gestaakt wordt. Het geheele vraagstuk kan dus, naar Suendermann zeide, even snel opgelost worden, als het door dergelijke systematische moorden acuut geworden is.
(V. b. Luchtaanv. Burgerbevolking 5964 A.)

A. **BULGARIJE — Kabinet Bosjilof afgetreden - Iwan Bagrianof minister-president —**
Minister-president Bosjilof heeft 1 Juni het ontslag van zijn kabinet aangeboden, dat door den regentschapsraad is aangenomen. De oud-minister Iwan Bagrianof werd door de regenten belast met de vorming van de nieuwe regeering. Deze is inmiddels samengesteld en bestaat uit de volgende personen: Minister-president en Buitenlandsche Zaken ad interim: Iwan Bagrianof; Binnenlandsche Zaken en Openbare Gezondheid: prof. Alexander Stanisjof; Onderwijs: prof. Mihail Arnaudof; Financiën: Safof; Justitie: Roessef; Oorlog: luitenant-generaal Roessof; Handel: Wasilef; Landbouw: prof. dr. Kostof en Verkeer: Koltsjof, tevens Openbare Werken ad interim.
Regeeringsverklaring —
Minister-president Bagrianof heeft via den Bulgaarschen omroep het woord gericht tot het Bulgaarsche volk. Na te hebben herinnerd aan de rede waarmede hij ruim drie jaar geleden uit de regeering heenging, waarin hij o.a. zeide, dat de Bulgaren slechts gerechtigheid onder de volken en onder de menschen wenschen, vervolgde de premier, dat in deze tijden, waarin de menschen den drempel van den nieuwen tijd overschrijden, het Bulgaarsche volk zich alle moeite moet getroosten om zich een eervolle plaats in die nieuwe wereld te verzekeren. Ons lot moet in onze eigen handen liggen. Mogen wij er allen vast aan gelooven — zoo besloot hij — dat niemand een volk zal willen verhinderen zijn bijdrage te leveren en er voor te vechten, dat het zijn plaats in een nieuwe wereld der gerechtigheid verkrijgt.
(V. b. Mut. Kabinet 5707 E.)

B. **ITALIE. — Strijd tegen de partisanen —**
Te middernacht van den 25sten op den 26sten Mei liep de termijn, binnen welken zich partisanen straffeloos konden aanmelden, af. Derhalve zijn 26 Mei in de partisanengebieden stelselmatig, groot-opgezette operaties begonnen. Mededeelingen van partisanen die zich de laatste dagen hebben aangemeld, vormen daarvoor materiaal van groote waarde.
Uit het Italiaansche hoofdkwartier wordt officieel gemeld, dat het totale aantal partisanen, dat zich tot dusver bij de burgerlijke en militaire instanties der republiek heeft aangemeld, thans 44.145 bedraagt.

C. **DENEMARKEN — Veeteelt - Omvang veestapel —**
Volgens de telling van 25 Maart 1944 bestond de rundveestapel uit 3.033.000 stuks, hetgeen vergeleken met Maart 1943 een toeneming met 209.000 stuks beteekent, maar 5% kleiner is dan de wintertelling van 1939. Het aantal koeien steeg met 117.000 stuks tot 1.527.000, dat der vaarzen met 37.000 tot 643.000 stuks. Voor kalveren is de stijging rond 7% tot 737.000. Hoewel de tellingsbasis voor paarden ietwat verschilt van die van vorig jaar, kan toch worden vastgesteld, dat het aantal ruinen iets kleiner is, het aantal veulens grooter en de totale paardenstapel niet is veranderd. De pluimveestapel ontwikkelde zich als volgt: 55% meer hanen. drie maal zooveel kuikens; in totaal 2.5 millioen stuks, d.w.z. 45% meer dan in Maart '43. (Econ. Nieuws)
(V. b. Zuivelprod. 5901 C.; Veestapel 2102 C.)

D. **VER. STATEN — Handelsbesprekingen met de Sovjet-Unie afgebroken —**
31 Mei (A.N.P.) — Volgens de „Financial News" zijn de besprekingen tusschen Amerikaansche en Sovjet-vertegenwoordigers over de voorwaarden van een particuliere handelsovereenkomst voor na den oorlog, afgebroken. De vertegenwoordigers van de Sovjets zijn er niet ingeslaagd om den twijfel van de Amerikanen aangaande de mogelijkheid van tegenleveranties van de zijde van de Sovjet-Unie op te heffen.
Het „Alg. H'blad" merkt bij dit bericht op:
Het bovenstaande bericht heeft betrekking op de tijdens de conferentie van Teheran gevoerde voorloopige besprekingen over een crediet van niet minder dan 10 milliard dollar voor den wederopbouw van de Sovjet-Unie. Dat de Amerikanen zich in hun politieke gedragslijn uitsluitend laten leiden door zakelijke overwegingen, blijkt uit genoemd bericht duidelijk.
(V. b. Handelsovereenkomst m. d. Sovjet-Unie 5814 A.)

E. **LUCHTOORLOG — Ontwikkeling sedert 1942 —**
1 Juni (C. D.) — Toen den vierden Juli 1942 een formatie van een kleine honderd Amerikaansche viermotorige bommenwerpers op klaarlichten dag boven Duitsch gebied verscheen, was dit een sensatie, waarmede men zich zoowel in Duitschland als in het geallieerde kamp wekenlang bezighield. De Amerikanen hadden in hun Flying Fortresses en Liberators twee typen bommenwerpers ontwikkeld, waarvan zij geloofden, dat ze een revolutie in den luchtoorlog teweeg zouden brengen. Hun doel was het geweest, vliegtuigen te construeeren, die zich zelfstandig konden verdedigen tegen elken aanval van luchtdoelgeschut en jagers. Te dien einde hadden zij hun bommenwerpers zóó zwaar gepantserd en met boordwapenen uitgerust, dat ze slechts drie ton bommen konden meevoeren, terwijl de Engelsche nachtbombardementstoestellen een maximum capaciteit hebben van acht ton bommen. In de practijk hebben noch de Flying Fortresses, noch de Liberators voldaan. Zij bleken niet in staat, het hoofd te bieden aan de Duitsche jagers. De Amerikanen kwamen toen op de gedachte ze door jagers te laten escorteeren.
Aanvankelijk stonden voor dit doel Engelsche Spitfires en Hurricanes en Amerikaansche Tomahawks met beperkten actieradius ter beschikking.
Tegen den zomer van 1943 was de Amerikaansche industrie zoover, dat zij jachtvliegtuigen met een grooteren actieradius in serie kon bouwen. De Thunderbolt en de Lightning verschenen en de Amerikaansche dagaanvallen werden uitgebreid tot Noordwest-, Midden- en Zuidwest-Duitschland. De verliezen bleven ook toen nog zwaar. Ten eerste konden zij de Focke Wulffs en Messerschmidts, die alleen maar belangstelling hadden voor de bommenwerpers, niet dwingen tot de verhoopte luchtgevechten, en ten tweede was hun actieradius nog altijd te beperkt om de zooveel langzamer vliegende viermotorige bommenwerpers op de uit- en de thuisreis effectief te beschermen. Begin 1944 kreeg het Amerikaansche luchtcorps in Engeland de beschikking over den Mustang, een jager met een vrij grooten actieradius, welke door het meevoeren van een reservetank nog aanzienlijk kan worden verhoogd. De Mustang zorgde voor de tweede sensatie in de Amerikaansche dagaanvallen, toen den 11den Januari van dit jaar, volgens Amerikaansche cijfers, 500 viermotorige bommenwerpers, geëscorteerd door 750 jagers, tot onder den rook van Berlijn doordrongen. Hiervan werden volgens het O.K.W. 130 toestellen neergeschoten; de Amerikanen gaven een verlies van 80 machines toe.
Sindsdien zijn slechts enkele maanden verloopen en luchtslagen van nog veel grooteren omvang zijn een geregeld terugkomende gebeurtenis geworden.
Van Duitsche militaire zijde wijst men er op, dat de aanvallen der Amerikanen ongetwijfeld een imposant karakter hebben. Doch wanneer van Amerikaansche zijde triomfantelijk getallen worden genoemd over 2000, 3000 en desnoods nog meer vliegtuigen, moet bedacht worden, dat deze getallen in wezen een bewijs zijn voor de sterkte van den Duitschen afweer. **(V. b. Luchtoorlog 5937 A.)**

F. **EIRE — De Valera herkozen —**
31 Mei — Naar de Britsche berichtendienst uit Dublin meldt, is de minister-president De Valera in Eire herkozen.
De regeeringspartij, de Fianna Fail, heeft een absolute meerderheid van 14 stemmen verworven. De uitslag der verkiezingen luidt: Fianna Fail 76 zetels, Fine Dael 30 zetels, Labour 8 zetels, nationale labourpartij 4 zetels, boeren 9 zetels, onafhankelijken 11 zetels.
(V. b. De Valera afgetr. 5948 E.)

DE WERELDOORLOG

A. Invasie begonnen; uitgebreide geallieerde operaties te land, ter zee en in de lucht in het kustgebied van Normandië; landingen in de Seinebaai en op het schiereiland van Cherbourg; bruggenhoofd aan den Orne-mond; hevige strijd om het bezit van Caen en Bayeux - Rome ontruimd; Anglo-Amerikaansch offensief in Italië voortgezet; succesvolle Duitsche operaties in den Balkan - Duitsch-Roemeensche terreinwinst bij Jassy —

INVASIE

Aan officieele berichten uit het Duitsche hoofdkwartier en verklaringen van officieele instanties ontleenen wij:

6 Juni — In de eerste morgenuren van den zesden Juni is door het neerlaten van luchtlandingstroepen in het gebied van de monding van de Seine de lang verwachte invasie der Britten en Amerikanen begonnen. Zij werd ingeleid door een toespraak van generaal Eisenhower, terwijl voor de emigrantenregeeringen van Nederland, België, Noorwegen en Frankrijk door resp. prof. Gerbrandy, Pierlot, Hambro en De Gaulle het woord gevoerd werd; in den loop van den ochtend legde Churchill in het Lagerhuis een verklaring af, terwijl des avonds de koning van Engeland eenige woorden tot zijn volk sprak; Roosevelt publiceerde het feit via een persconferentie. De centra der geallieerde luchtlandingsoperaties lagen behalve bij Barfleur, bij Carentan, aan den mond van de Orne, ten Noordoosten van Caen en tusschen de mondingen van Seine en Orne. Ook op de eilanden Guernsey en Jersey werden Amerikaansche parachutisten neergelaten; de strijd aldaar werd ten gunste der Duitsche verdedigers beslist. Vanuit zee werd ten Westen van Le Havre, in de Seine-baai, met behulp van een zeer sterke landingsvloot, eveneens de aanval op het vasteland geopend. Deze formatie van landingsvaartuigen werd zoowel op haar Oostelijke, als op haar Westelijke flank beschermd door zes slagschepen en 20 torpedojagers. De Duitsche tegenaanval werd geopend door een flottielje torpedobooten. Terwijl zware zeestrijdkrachten, gesteund door sterke luchtstrijdkrachten de betrokken kustgebieden onder vuur namen, trachtten de geallieerden met behulp van talrijke storm- en landingsbooten de kust te naderen. Zware windvlagen, mist en regenbuien bereidden vooral den kleineren vaartuigen groote moeilijkheden. Teneinde zich te onttrekken aan het razende vuur der Duitsche kustverdediging, waarbij alle werken van den Duitschen Atlantischen Wal in dit gebied in actie kwamen, hulden zij zich in nevels. De Engelsche en Amerikaansche troepen, die de kust poogden te bereiken kregen het hard te verantwoorden toen zij stootten op de onderwaterversperringen, die overal waren aangebracht. Evenals de parachutisten en de luchtinfanterie, die op tal van plaatsen in mijnenvelden terecht kwam, leden zij uiterst zware verliezen.

De actie streeft blijkbaar naar een tweeledig doel: in de eerste plaats wil het geallieerde opperbevel de mondingen der rivieren tusschen Le Havre en Cherbourg gebruiken om hier, beschermd door vaste bruggenhoofden, nieuwe aanvalsformaties met zware wapens aan land te kunnen zetten. In de tweede plaats hebben de luchtlandingsaanvallen op Normandië, die over een groote uitgestrektheid worden ondernomen, ten doel, hier een aantal vliegvelden in handen te krijgen, teneinde met zweef- en transportvliegtuigen versterkingen en zware wapens te kunnen aanvoeren.

In een later bericht deelde „Interinf" mede, dat het zwaartepunt van de landingen van zee uit en van de actie der valschermtroepen gelegen was in het Noordoostelijke gebied van Normandië, met name in het gebied van Caen. Terwijl sterke Amerikaansche valschermtroepen in de buurt van Barfleur daalden, begon in het gebied van St. Vast-la-Hogue een massale landingsactie; andere amphibieoperaties werden ondernomen tegen den mond van de Vire en van de Orne. In een exposé, dat door de Wilhelmstrasse des avonds om 12 uur in een speciale persconferentie ten behoeve der buitenlandsche journalisten werd gegeven, deelde de militaire woordvoerder mede, dat bijna alle Britsche en Amerikaansche parachutisten en luchtlandingstroepen tusschen Cherbourg en Le Havre waren vernietigd en dat ook een groot deel van de geallieerde troepen, die van zee uit aan land waren gezet, van de kust waren verdreven. Slechts op één plaats, n.l. in de nabijheid van Caen, aan den mond van de Orne, hadden de Anglo-Amerikanen zich op een kuststrook van 15 tot 20 K.M. lengte en 1 tot 1½ K.M. diepte weten te handhaven. Terwijl de Duitsche tegenmaatregelen werden voortgezet, werd er tevens op gewezen, dat ook de geallieerden zoowel vanuit zee als door de lucht versterkingen ontvingen. Dat zich daaronder ook pantserwagens bevinden blijkt uit het feit, dat tijdens de gevechten bij Caen in den loop van den dag 35 vijandelijke pantserwagens buiten gevecht gesteld werden. Omtrent het Duitsche luchtwapen werd medegedeeld, dat de Duitsche legerleiding dit wapen voorloopig in reserve had gehouden, omdat het onjuist zou zijn tegen de Engelsch- Amerikaansche overmacht het risico van al te zware verliezen te loopen.

7 Juni — Terwijl volgens de Duitsche verklaringen de meeste landingspogingen konden worden verijdeld, wordt bevestigd, dat de geallieerden gedurende den nacht van 6 op 7 Juni nieuwe troepen en materiaal aan land konden brengen. In den vroegen morgen van den 7den Juni slaagden zij erin, aan de beide zijden van den Orne-mond en ten N.W. van Bayeux te landen, zoodat zij thans over twee bruggenhoofden beschikken. Deze landingen werden uitgevoerd door vele divisies. Daarnevens werden op vele plaatsen luchtlandingstroepen achter het front afgezet, zoodat zich op de straatwegen, in dorpen en provinciestadjes verbitterde gevechten tusschen de tegenstanders ontwikkelden. De Britsche pantserafdeelingen, die vanuit het bruggenhoofd pogen door te stooten naar het 15 K.M. landinwaarts gelegen Caen hebben dit doel nog niet bereikt. Caen bezit een bruikbare haven, een vliegveld en is tevens een spoorwegknooppunt aan de lijn Parijs-Cherbourg. In den middag van den 6den Juni is ook het Duitsche luchtwapen in actie gekomen en heeft aanvallen ondernomen op de invasievloot voor de Normandische kust. Hoewel de ongunstige weersomstandigheden beletten de resultaten nauwkeurig vast te stellen, konden toch 30 tot 40 wrakken en brandende schepen op het water en op het strand worden geteld. Tusschen de Duitsche kustbatterijen en de geallieerde oorlogsschepen in Het Kanaal kwam het herhaaldelijk tot een geweldig duel. De betonnen en stalen kazematten van den Atlantischen wal hadden het gecombineerde scheepsgeschut en de Britsche bommenwerpers te verduren. Overigens werd de gevechtsactie in de lucht aan weerszijden door het weer ernstig belemmerd.

Van geallieerde zijde, waarop van Duitschen kant geen commentaar gegeven wordt, zijn eenige bijzonderheden omtrent de sterkte der invasiestrijdkrachten medegedeeld. De vloot zou hebben bestaan uit 4000 oorlogsvaartuigen alsmede eenige duizenden kleinere scheepjes. De Atlantische wal zou met 694 stukken scheepsgeschut zijn gebombardeerd, terwijl 11.000 vliegtuigen in eerste linie aan de operaties zouden hebben deelgenomen.

8 Juni — Het Duitsche opperbevel deelde mede, dat de geallieerden beproefden de gevormde bruggenhoofden te versterken; nieuwe landingspogingen werden niet ondernomen. Vanuit het bruggenhoofd tusschen Caen en Bayeux ging de vijand in Zuidwestelijke richting tot den aanval over, terwijl de van Duitsche zijde aangevoerde reserves eveneens in den strijd geworpen werden. Om de stad Bayeux wordt hevig gevochten; de Duitsche steunpunten in de vijandelijke bruggenhoofden houden stand. De Amerikaansche troepen die zich vanuit de lucht en de zee ten Noorden van Carentan aan den voet van het schiereiland van Cherbourg hadden genesteld, hebben uiterst zware verliezen geleden, waarbij zij door concentrisch gevoerde tegenaanvallen steeds verder ineengedrukt worden.

Later uit Berlijn ontvangen berichten wijzen er op, dat generaal Montgomery, die belast werd met de leiding der tot dusver aan land gebrachte troepen, het zwaartepunt zijner operaties van de baai van de Seine naar het Normandische schiereiland heeft verplaatst. Hij heeft behalve de Amerikaansche luchtlandingstroepen, die tusschen Carentan en Ste-Mère-Eglise opereeren, ook in het gebied ten Noorden van Coutances valschermeenheden ter sterkte van ongeveer een divisie in den strijd geworpen. Zij hebben klaarblijkelijk opdracht het schiereiland naar het Zuiden af te grendelen. Een poging eener geallieerde formatie, in de ochtenduren van den 7den Juni ondernomen, om met behulp van talrijke landingsvaartuigen op de Noordwestpunt van het schiereiland Cotentin, ten Oosten van Kaap de la Hague een nieuw landingshoofd te vormen, ontmoette een zoo zwaren afweer uit de batterijen van den Atlantischen wal, dat zij, na ernstige verliezen te hebben geleden, moest worden opgegeven. De twee Amerikaansche luchtlandingsdivisies, die op den 6den Juni op het Normandische schiereiland in den strijd waren geworpen zijn op een zeer klein gebied bijeengedrongen. Beheerschten zij aanvankelijk den straatweg Carentan-Valognes over een lengte van ongeveer 18 K.M., op 7 Juni konden zij hun positie nog slechts over een lengte van ongeveer 6 K.M. behouden. Zij hebben

uiterst zware verliezen geleden, ondanks het feit, dat zij via een smal bruggenhoofd aan de Oostkust van Normandië vanuit zee versterkingen o.a. met pantserwagens en zware wapens ontvingen.
In het gebied ten Oosten van de Orne hadden Britsche valschermtroepen zich meester gemaakt van het plaatsje Varaville. In een Duitschen tegenaanval werd de plaats heroverd, de Britsche troepen werden van de kust afgesneden en op een klein met bosch bedekt terrein ten Noorden van Caen opeengedrongen, waar zij thans zijn blootgesteld aan het vernietigingsvuur der Duitsche wapens. Hiermede is het de Duitsche leiding gelukt de Britsche bruggenhoofdstelling op den Oostelijken Orne-oever in te drukken en buiten werking te stellen.
De Anglo-Amerikanen beschikken thans aan den mond van de Orne over een bruggenhoofd met een breedte van circa 34 K.M. en een diepte van circa 10 K.M. Voorts werd op 7 Juni nog een kleiner bruggenhoofd gevormd tusschen de kustplaatsen Russy en Berville, ten Noordwesten van Bayeux.
Omtrent den omvang der geallieerde operaties kan nog worden gemeld, dat tot dusver zes Anglo-Amerikaansche divisies zijn geïdentificeerd. Deze aanvalsformaties werden reeds op den 6den Juni in het vuur gebracht en vermoedelijk werden zij in den loop van den daarop volgenden nacht en dag met twee tot vijf divisies versterkt. Generaal Eisenhower, de Amerikaansche opperbevelhebber kan in totaal echter over circa 80 divisies beschikken, zoodat met de waarschijnlijkheid van nieuwe landingsoperaties kan worden gerekend.

9 Juni — Van Duitsche zijde werd bekendgemaakt, dat het den geallieerden, zij het ook onder groote verliezen, gelukte het landingshoofd aan de Normandische kust te versterken. Het heeft thans een lengte van 60—70 K.M. en strekt zich uit van den Ornemond tot Carentan. Terwijl de Engelschen onder den druk der Duitsche aanvallen het gebied ten Oosten van den Ornemond moesten prijsgeven, slaagden zij er in met hun tankformaties naar Zuidwesten door te dringen. De Duitsche leiding besloot tot het ontruimen van Bayeux; ten Zuidoosten van deze plaats ontwikkelden zich hevige gevechten. De Anglo-Amerikaansche aanval, welke zich vanuit Ste-Mère-Eglise in Noordelijke en Zuidelijke richting ontwikkelde, kon slechts weinig terrein winnen.
Voorloopige bekendmakingen deelen mede, dat totdusver door het Duitsche luchtwapen en lichte Duitsche vlootstrijdkrachten tenminste 23 schepen met een inhoud van ongeveer 120.000 br.t. tot zinken werden gebracht, terwijl talrijke andere zoo zwaar beschadigd werden, dat zij eveneens met een aanzienlijk verlies aan manschappen en materiaal moesten worden opgegeven. Omtrent de geallieerde vliegtuigverliezen werd van Duitsche zijde gepubliceerd, dat behalve 193 motor-, minstens 1000 zweefvliegtuigen totdusver door de geallieerden werden verloren.
Nauwkeurige gegevens omtrent den omvang van het geallieerde invasieleger zijn nog niet bekend, echter kan worden aangenomen, dat minstens 15 à 16 Anglo-Amerikaansche divisies in den strijd werden geworpen, terwijl een Duitsche raming, welke gedekt wordt door mededeelingen van Engelsche zijde, aanneemt, dat het luchtlandingsleger ca. 200.000 man omvatte. In Duitsche militaire kringen wordt dan ook aangenomen, dat de totale sterkte ver boven een kwart millioen ligt. In weerwil van deze geweldige krachtsinspanning slaagden de geallieerden er tot dusver niet in een haven van beteekenis te bezetten; de aanvoer van zwaar materiaal, zooals zwaar geschut, tanks en andere wapenen, die voor de vorming van een werkelijk „tweede front" onontbeerlijk geacht kunnen worden, stuit dan ook op buitengewoon groote moeilijkheden. De grootste transportvliegtuigen en de zweefvliegtuigen met een maximum-capaciteit van 6 ton kunnen in dit gemis niet voorzien.

ZUIDELIJK FRONT

5 Juni — Daar het front in den loop der gevechtshandelingen steeds meer de stad Rome naderde, bestond het gevaar, dat dit oudste cultuurcentrum der wereld in de rechtstreeksche gevechtshandelingen zou worden betrokken. Ten einde dit te vermijden, heeft de Führer bevolen de Duitsche troepen Noordwestelijk van Rome terug te trekken.
Ondanks het aanbod van de Duitsche leiding, de stad Rome niet bij de gevechtshandelingen te betrekken, ten einde haar cultureele waarden te behouden, zijn Amerikaansche pantserformaties in de middaguren van den vierden Juni tot in het stadscentrum doorgedrongen, om zich in het bezit te stellen van de bruggen over den Tiber. Er ontstonden verbitterde straatgevechten. Bij Cave, ten Zuiden van Quarcino en ten Noorden van Sora hebben Duitsche troepen sterke vijandelijke aanvallen afgeslagen.

6 Juni — De vijand ondernam van Rome uit vergeefsche aanvallen tegen onze dekkingen ten Westen en Noorden van de stad. Ten Oosten van de stad stortten de gedurende den geheelen dag ondernomen vijandelijke aanvallen bij Tivoli ineen.
In Kroatië hebben Duitsche troepen het centrum der bendengroepen van Tito overvallen en na dagenlange zware gevechten uiteengeslagen. De vijand verloor volgens voorloopige berichten 6240 man. Bovendien werden talrijke wapens van allerlei aard en vele inrichtingen voor de ravitailleering buitgemaakt.

7 Juni — In Italië ging de vijand in het gebied ten Westen van Rome, weer tot den grooten aanval over. Met overmachtige infanterie- en pantserformaties slaagde hij er in, na een verbitterden strijd onze stellingen binnen te dringen. Ook ten Noorden van Rome kon de vijand een vrij diepe penetratie tot stand brengen.
De strijd tegen de communistische benden op den Balkan werd in de maand Mei met succes voortgezet. De vijand leed zware verliezen en verloor, behalve 17.200 dooden, 8.700 gevangenen en overloopers. Geschut, lichte en zware infanteriewapens, munitie- en voorraadopslagplaatsen werden vernietigd of buitgemaakt.

8 Juni — In Italië is de vijand met sterke strijdkrachten aan weerskanten van het meer van Bracciano verder opgerukt. Hierbij zijn in het gebied van Civita Vecchia en bij Civita Castellana hevige gevechten ontstaan. De vijand volgt onze uitwijkbewegingen slechts aarzelend.

9 Juni — Op het Italiaansche oorlogstooneel lag het zwaartepunt der Geallieerde acties in het gebied ten Westen van Rome. De Amerikaansche pantserwagens en infanteriedivisies rukten 7 Juni naar het Noorden verder op. Zij bezetten daarbij o.a. de havenplaats Civita Vecchia en de plaats Bracciano. De stad Tarquinia werd door de Duitsche troepen opgegeven.

10 Juni — Ten Oosten van den Tiber volgt de vijand onze distancieeringsbewegingen in de Sabijnsche bergen en op de Zuidelijke uitloopers van den Grand Sasso, opgehouden door achterhoedetroepen en talrijke vernielingen der straatwegen, ook verder slechts aarzelend.

OOSTELIJK FRONT

4 Juni — Duitsch-Roemeensche troepen hebben ten Noordwesten van Jassy de bolsjewisten verder teruggedreven en verscheiden heuvelstellingen ingenomen. Sterke tegenaanvallen van den vijand mislukten.

5 Juni — De aanval der Duitsch-Roemeensche troepen ten Noordwesten van Jassy won, ondanks hevigen tegenstand en tegenaanvallen, verder terrein.

6 Juni — De Duitsch-Roemeensche troepen zijn ten Noordwesten van Jassy in harde gevechten verder opgedrongen en hebben tegenaanvallen afgeslagen.

7 Juni — Er ontstonden slechts zuiveringsgevechten in het gebied van Jassy. Bij de bestrijding van het vijandelijke aanvoerverkeer door de luchtmacht werden talrijke stations grondig verwoest en werden verscheiden spoorwegtrajecten onderbroken.

8 Juni — De vijand verloor in den tijd van 30 Mei tot 7 Juni 1400 gevangenen, 209 tanks, 410 stukken geschut en granaatwerpers, alsmede talrijke andere wapenen. Er werden 328 vijandelijke vliegtuigen vernietigd.

10 Juni — Afgezien van plaatselijke gevechten in het gebied ten Noorden van Jassy en in het voorterrein der Karpathen zijn geen bijzondere gebeurtenissen gemeld. Het Finsche legerbericht deelde mede: De vijand heeft op de Karelische landengte een algemeen offensief ingezet, gesteund door bijzonder fel artillerievuur en sterke luchtstrijdkrachten. De aanvallen, die op verschillende punten werden uitgevoerd, werden afgeslagen met uitzondering van eenige kleine, beperkte penetraties.

LUCHTOORLOG

7 Juni — Amerikaansche bommenwerpers hebben op steden in Zuidoost-Europa bommen geworpen en vooral in Ploesti, Kroonstad, Turnu-Severing en Belgrado schade en verliezen veroorzaakt. Door Duitsche en Roemeensche luchtverdediging werden 21 vijandelijke vliegtuigen vernietigd.
10 Juni — Amerikaansche bommenwerpers voerden 9 Juni een terreuraanval uit op de stad München. Strijdkrachten der luchtverdediging schoten 35 vijandelijke vliegtuigen neer.

A. JAPAN — De strijd in China; Loesjan en Lojang veroverd —

13 Mei (D.N.B.) — Japansche troepen hebben Loesjan, den voorloopigen zetel van de provinciale regeering van Honan en het hoofdkwartier van het 32ste Tsjoengking-leger, veroverd. Hiermede zijn de Japansche troepen ongeveer 120 kilometer ten Zuiden van de Loenghai-spoorlijn, meer dan 100 kilometer naar het Westen opgerukt. Naar de Britsche berichtendienst meldt, is in Tsjoengking officieel toegegeven, dat Japansche troepen den terugtochtsweg der Chineezen versperren. Twee afdeelingen van het Japansche leger, die deelnemen aan het groote offensief in Honan, hebben zich volgens een mededeeling van het keizerlijk hoofdkwartier vereenigd. De eene groep begon op 1 Mei haar opmarsch in het gebied van Hsinjang, terwijl de andere van het 200 kilometer verder naar het Noorden aan de spoorlijn Peking-Hankau gelegen Hsoetsjang uit opereerde. De ontmoeting vond plaats in de stad Kiosjan.

25 Mei — De stad Lojang is 24 Mei door de Japansche troepen na een hevigen aanval bezet. Meer dan 2000 gesneuvelde vijanden werden geteld en meer dan 4000 gevangenen gemaakt.

30 Mei — Japansche eenheden zijn op 27 Mei in het gebied rondom het Toengkingmeer offensieve operaties begonnen tegen de Tsjoengkineesche strijdkrachten in de zesde oorlogszone.

Overzicht:

In het huidige offensief dat 18 April werd geopend, zijn twee afzonderlijke operaties te onderscheiden. De eerste speelde zich af langs de spoorlijn Peking—Hankau. Japansche troepen marcheerden uit Tsjengsjau naar het Zuiden en uit Hankau naar het Noorden op en slaagden erin bij het kleine station Kakoesjan contact met elkaar te krijgen. Op deze wijze is de spoorwegverbinding van Peking naar Hankau, een afstand van 3800 km., thans geheel in Japansche handen. De tweede operatie had eveneens Tsjengsjau tot uitgangspunt en ging in Oostelijke richting naar Lojang, de hoofdstad der provincie Honan, welke plaats op 24 Mei werd veroverd. Op deze wijze kregen de Japanners ook een aanzienlijk deel van een tweede belangrijke Chineesche spoorwegverbinding in handen, nl. van de Loenghai-lijn, die van Haitsjou aan de Gele Zee over Kaifeng en Lojang naar Signan leidt.

Dit dubbele offensief, waardoor de Japanners voor het eerst zijn doorgedrongen in het Westelijk stroomgebied van de Hoangho, begon intusschen niet bij Tsjengsjau, dat zij in 1941 hadden veroverd, maar spoedig daarop weer moesten ontruimen, doch eenige honderden km. ten N.O. van deze stad, op een punt waar een vroegere Japansche opmarsch in 1938 tot staan was gebracht. De Chineezen hadden toen als uiterste middel de dijken van de Hoangho doorgestoken en de geweldige overstrooming, die hier het gevolg van was, dwong de Japanners hun verdere plannen op te geven. Dit verdedigingssysteem heeft zes jaar lang voldaan, maar schijnt thans ten gevolge van een abnormaal lagen waterstand te hebben gefaald.

De strijd in Britsch-Indië —

19 Mei — De omsingeling van het Britsch-Indische vierde leger in het gebied van Imphal door de Japansche troepen is voltooid. De Engelschen kunnen nog slechts door vliegtuigen geravitailleerd worden.

3 Juni — Uit Rangoon wordt gemeld, dat het aantal overloopers der Indische troepen in het Indische grensgebied vooral de laatste dagen opvallend toeneemt. 15.000 Britsch-Indiërs zijn naar de Japansche troepen overgeloopen. Het zijn voornamelijk jongelieden uit de studeerende kringen, die zich bij het leger van Bose aansluiten.

Luchtaanval op Oost-Java —

20 Mei — Vijftig geallieerde bommenwerpers hebben 26 Mei getracht een aanval te doen op Oostelijk Java uit de richting van den Indischen Oceaan. Tien der vijandelijke machines probeerden Soerabaya aan te vallen. Deze poging faalde echter, aangezien de Japansche luchtafweer drie toestellen neerschoot en de overige machines op de vlucht dreef. Er werd slechts onaanzienlijke schade berokkend aan de Japansche installaties op den beganen grond.

Amerikaansche landing op Biak —

Op 27 Mei des ochtends zijn Amerikaansche strijdkrachten geland op het eiland Biak bij Nieuw-Guinea. De Japansche bezetting van dit eiland en de in dezen sector in den strijd geworpen Japansche luchtmacht bonden den strijd aan met de vijandelijke troepen. Op het oogenblik zijn hevige gevechten gaande. **(V. b. 5944 B.)**

B. LUCHTAANVALLEN OP BELGIE EN FRANKRIJK —

5 Juni — Sedert de vorige maand staan België en Frankrijk bloot aan aanhoudende zware aanvallen van Anglo-Amerikaansche bommenwerpers, welke, blijkens een publicatie van het Duitsche opperbevel d.d. 13 Mei, als een voorbereiding tot de invasie konden worden beschouwd. Aan de desbetreffende berichten ontleenen wij:

In den nacht van 19 op 20 Mei heeft de Anglo-Amerikaansche luchtmacht een aanval gedaan op Orleans. Honderden woonhuizen werden geheel vernield. Door dit bombardement werden 2500 personen geteisterd en werd bovendien de kathedraal der stad zwaar beschadigd.

In den nacht van 20 op 21 Mei heeft het Anglo-Amerikaansche luchtwapen Le Mans gebombardeerd.

Boulogne was 21 Mei het voorwerp van een Britsch-Amerikaansch bombardement.

Op 24 Mei heeft de Anglo-Amerikaansche luchtmacht de omgeving van Parijs aangevallen. In het departement Seine et Oise werden drie gemeenten gebombardeerd. Des avonds zijn verschillende steden in Noord-Frankrijk, o.a. Kamerijk, gebombardeerd.

Op 23 Mei hebben Anglo-Amerikaansche bommenwerpers 'n aanval gedaan op Epinal. De materieele schade is aanzienlijk. Dienzelfden ochtend hebben Anglo-Amerikaansche vliegtuigformaties ook opnieuw Le Mans gebombardeerd.

De Anglo-Amerikaansche luchtmacht heeft 25 Mei Lyon gebombardeerd. De streek van Beauvais is 25 Mei tweemaal gebombardeerd, waardoor talrijke personen om het leven zijn gekomen. In het departement Oise zijn verschillende steden aangevallen. Een stad in de nabijheid van Soissons werd met bommen bestookt. Voorts is een stad in het departement Var gebombardeerd. De Anglo-Amerikaansche luchtmacht heeft opnieuw een aanval gedaan op Groot-Brussel. De gemeente Thienen in de provincie Brabant werd zeer zwaar gebombardeerd. Ook de gemeente Hasselt werd geteisterd. Omstreeks het middaguur werd de agglomeratie van Mechelen gebombardeerd.

De Anglo-Amerikaansche luchtmacht heeft 26 Mei opnieuw Lyon aangevallen. Het aantal slachtoffers bedroeg reeds 491. Voorts heeft de Anglo-Amerikaansche luchtmacht aanvallen ondernomen op Kamerijk, Douai Béthune, Tonnerre. In het departement Loire is een stad aangevallen, waardoor belangrijke materieele schade ontstond. Verscheiden honderden personen werden gedood.

Bij de Anglo-Amerikaansche luchtaanvallen op Frankrijk op 26, 27 en 28 Mei zijn meer dan 4000 menschen omgekomen en bijna 5000 gewond. Tijdens de Pinksterdagen (28 en 29 Mei) zijn de volgende steden door de Anglo-Amerikaansche luchtmacht geteisterd: Marseille: Volgens de officieele gegevens van de prefectuur waren gisteravond om 20 uur reeds 1200 lijken geïdentificeerd. 1125 gewonden zijn naar de ziekenhuizen overgebracht. Avignon: 305 dooden, 600 gewonden, 3000 personen dakloos; Nimes: 150 dooden, 150 gewonden, 443 huizen verwoest; Chartres: 52 dooden, 40 zwaar gewonden, 50 huizen verwoest; Angers: ruim 120 dooden, ongeveer 200 gewonden. Nice: 255 dooden, 153 vermisten, 473 gewonden. Voorts werd de omgeving van Montpellier gebombardeerd. Bij een aanval van de Anglo-Amerikaansche luchtmacht op 27 en 28 Mei op het departement Seine et Oise werden 214 personen gedood.

In den loop van 30 Mei hebben Britsch-Amerikaansche vliegtuigen Antwerpen andermaal met bommen bestookt. Verscheidene wijken van Groot-Brussel zijn door de Anglo-Amerikaansche luchtmacht zwaar gebombardeerd De schade is aanzienlijk. In den loop van denzelfden morgen hebben drie opeenvolgende golven vanuit zeer groote hoogte het centrum der stad Rouaan gebombardeerd. Een aanval werd gedaan op Nantes, waardoor aanzienlijke schade werd aangericht. Tot dusver is in de laatste drie dagen, gedurende welke de luchtaanvallen op Zuid-Frankrijk in hevigheid zijn toegenomen, in zeven aangevallen steden het aantal dooden gestegen tot ruim 5000, het aantal gewonden tot ruim 6000. Op 31 Mei heeft de Anglo-Amerikaansche luchtmacht een buitengewoon hevigen luchtaanval gedaan op Rouaan. Overal in de stad kwamen bommen neer en ontstonden branden. De schade in de woonwijken is aanzienlijk. De St. Vincentius-kathedraal is zwaar beschadigd en de oude markt in een puinhoop veranderd. Volgens de jongste berichten zijn er bijna 1000 dooden. Voorts is een voorstad van Reims hevig gebombardeerd, die reeds tweemaal tevoren aangevallen was. De Engelsch-Amerikaansche luchtmacht heeft op 4 Juni opnieuw de omstreken van Nantes en in het bijzonder het gebied ten Zuiden der stad gebombardeerd. Naar uit Marseille wordt gemeld, is het aantal slachtoffers van het jongste bombardement op Marseille tot 1412 gestegen.

(V. b. Luchtaanvallen 5952 A.; 5940 A.; Invasie 5974 A.; 5964 A.; 5959 B.)

DE INVASIE IN FRANKRIJK

1. De overblijfselen van een zweefvliegtuig, dat boven het Normandische kustgebied werd neergeschoten. 2. Een groepje krijgsgevangenen, die reeds in de eerste faze van den strijd in Duitsche handen vielen. 3. Vluchtelingen in het brandende Caen. 4. Een der zweefvliegtuigen, zooals zij in de eerste dagen bij honderden in het gevechtsgebied neerkwamen.

(foto's Stapf (1), P.B.Z. (1), Atlantic (2)

NEDERLAND IN OORLOGSTIJD (VI)

Eenige affiches van de Luchtbescherming, welke beoogen het publiek te wijzen op het gevaar van lucht-

A. **Landaanwinning - Industrievestiging ten behoeve van de Zuiderzeevisschersbevolking —**

Aan Economisch-Statistische Berichten ontleenen wij het volgende uit een artikel van de hand van dr. Chr. Plomp:

Het is begrijpelijk, dat, toen met de afsluiting der Zuiderzee voor de Overheid de noodzaak naar voren kwam, de vischersbevolking bij het zoeken naar nieuwe bestaansmogelijkheden behulpzaam te zijn, ook werd gedacht aan de beteekenis, welke de industrie in dit opzicht kon hebben. Het was te verwachten, dat de Overheid met haar streven tot industrialiseering der visschersgemeenten een zware taak te wachten stond, temeer waar de algemeene economische toestand na 1930 zeer ongunstig was.

De eerste fabriek, welke met steun van de Overheid werd opgericht, was een knoopenfabriek te Spakenburg in 1929. Dit bedrijf heeft van den beginne af met gunstig resultaat gewerkt. Bij de totstandkoming in 1929 waren er ongeveer 100 arbeiders; dit aantal kon tot het uitbreken van den oorlog worden opgevoerd tot ongeveer 300 arbeiders.

Bij de in 1932 te Volendam opgerichte kunstpaardenhaarfabriek verkeerde het bedrijf reeds spoedig na de oprichting in financieele moeilijkheden, welke tot stopzetting er van leidden. De fabriek werd evenwel reeds spoedig onder andere leiding en op bescheidener voet weer in werking gesteld.

Het bedrijf heeft zich naderhand gestadig ontwikkeld, zoodat bij het uitbreken van den oorlog de vooruitzichten zeer behoorlijk waren. Op genoemd tijdstip waren in deze fabriek ongeveer 55 arbeiders werkzaam, nagenoeg uitsluitend Volendammers.

De derde fabriek, welke in het kader van de plannen tot industrialiseering der Zuiderzeegemeenten werd opgericht, was de schoenfabriek te Volendam in 1933. Het bedrijf ontwikkelde zich niet erg gunstig, zoodat het in 1938 in ernstige financieele moeilijkheden verkeerde, welke uitliepen op een faillissement. Om de door de fabriek geschapen werkgelegenheid te behouden, werd een „belanghebbende" in staat gesteld het bedrijf te koopen, waarna de fabriek door den oorspronkelijken ondernemer weer in exploitatie werd gebracht. Het bedrijf heeft zich nadien gunstig ontwikkeld; vóór den oorlog werkten er ongeveer 60 arbeiders.

In 1934 werd te Spakenburg met financieele medewerking der gemeente een pantoffelfabriek opgericht, welke reeds spoedig werd omgezet in een schoenfabriek. In dit bedrijf werden onmiddellijk 120 „belanghebbenden" of kinderen van dezen tewerkgesteld. Dit bedrijf heeft met dusdanige moeilijkheden te kampen gehad, dat in 1937 het faillissement volgde. In de tweede helft van datzelfde jaar werd de fabriek onder andere leiding en met een beperkter opzet weer in werking gesteld. De onderneming heeft zich sedertdien behoorlijk ontwikkeld; bij het uitbreken van den oorlog werkten er ongeveer 65 zoons en dochters van „belanghebbenden".

Van geheel andere beteekenis was de oprichting van een lingeriefabriek te Volendam in 1935. Doordat hier nagenoeg uitsluitend van vrouwelijke arbeidskrachten gebruik zou worden gemaakt, werd het aanpassingsprobleem der vischersbevolking er feitelijk maar weinig door tot oplossing gebracht. In 1936 bleek de ontwikkeling van het bedrijf door verschillende oorzaken niet gunstig te verloopen. Na wijziging in de bedrijfsleiding en verhooging der opleidingsvergoedingen is een aanmerkelijke verbetering opgetreden; in 1940 werkten er ongeveer 40 meisjes.

Behalve in Volendam zijn ook in Elburg, Monnikendam en Vollenhove textielfabriekjes opgericht, waarbij voor de opleiding der meisjes een opleidingstoeslag werd verleend. De belangstelling van meisjes uit het visschersmilieu is in deze plaatsen echter gering gebleken.

In 1938 werd te Volendam, dat de meeste belangstelling voor de vestiging van nieuwe industrieën heeft gehad, een fabriek van bretels, sokophouders en dergelijke artikelen opgericht. Dit bedrijf, waarin overwegend van vrouwelijke arbeidskrachten gebruik wordt gemaakt, heeft zich van den aanvang af gunstig ontwikkeld; in het begin van 1940 waren er ongeveer 40 jongens en meisjes werkzaam.

Voor de industrieele ontwikkeling van Volendam is verder nog van beteekenis geweest de verplaatsing naar Edam in 1938 van een voordien te Tegelen gevestigde koperwarenfabriek. Na aanvankelijke moeilijkheden, welke hebben geleid tot een financieele reorganisatie, ontplooide het bedrijf zich gunstig. In Mei 1940 waren er ongeveer 40 jongens werkzaam, meest Volendammers.

Wij zullen in het volgende de factoren, welke het verloop van de industrialiseering der Zuiderzeegemeenten hebben bepaald, wat uitvoeriger bezien. Door wellicht voor de hand liggende oorzaken hebben de Zuiderzeegemeenten slechts bij uitzondering kapitaalkrachtige ondernemers tot zich getrokken. Om aan deze moeilijkheid tegemoet te komen, heeft de Overheid aan de gegadigden voor de oprichting van een nieuw bedrijf niet alleen leeningen verstrekt, doch heeft zij ter voorziening in het bedrijfskapitaal in enkele gevallen bovendien een voorschot gegeven op de vergoedingen, welke gedurende enkele jaren voor de scholing der arbeiders zouden worden betaald. Het opnemen van dit voorschot als bedrijfskapitaal is principieel onjuist gebleken. De vergoedingen voor de opleidingskosten kunnen nu eenmaal niet anders besteed worden dan voor het doel, waarvoor zij worden verstrekt, nl. ter compensatie van de onvoldoende arbeidsprestaties van het fabriekspersoneel. De nadeelen, verbonden aan het werken met ongeschoold personeel, kwamen door het in voorschot opnemen als bedrijfskapitaal geheel ten laste van de bedrijfsopbrengsten, hetgeen er toe heeft bijgedragen, dat de financieele positie van enkele bedrijven tenslotte onhoudbaar werd.

Het behoeft geen betoog, dat de leiding van een nieuw bedrijf, met ongeschoold personeel, afkomstig uit een geheel ander milieu dan dat van fabrieksarbeiders, hooge eischen stelt aan de bedrijfsleiding. Helaas zijn niet alle oprichters der nieuwe bedrijven figuren gebleken, die krachtig genoeg waren om de optredende moeilijkheden het hoofd te kunnen bieden. De ervaring heeft hier wel duidelijk aangetoond, dat, wanneer van overheidszijde de industrievestiging wordt aangevat, een strenge selectie der ondernemers op hun capaciteiten tot de noodzakelijkheden behoort.

Vraagt men zich af, welke rol de aard van het product heeft gespeeld in de mate van welslagen der in de Zuiderzeegemeenten opgerichte bedrijven, dan zou allereerst kunnen worden opgemerkt, dat slechte ervaringen zijn opgedaan met artikelen, waarin op de binnenlandsche markt reeds een hevige concurrentie bestond.

Een belangrijke ervaring lijkt mij, dat gunstige resultaten zijn bereikt met de voortbrenging van artikelen, welke grootendeels werden geïmporteerd.

De volkomen ongeschooldheid en ongedisciplineerdheid van het personeel waren factoren, waarmee vooral in de beginperiode van de industrialiseering bij de bepaling van het te fabriceeren product rekening moest worden gehouden. Het is daarom gewenscht gebleken, met de fabricage van een betrekkelijk eenvoudig te bewerken product te beginnen. De practijk heeft geleerd, dat, ondanks de hieromtrent uitgesproken pessimistische verwachtingen, niet het minst uit den kring der visschersbevolking zelf, het verrichten van fabrieksarbeid door uit het visschersmilieu afkomstigen zeer goed mogelijk is gebleken. De ongebondenheid is trouwens in werkelijkheid niet zoo sterk; slechts in Spakenburg is zij een factor van beteekenis gebleken. Het verloop onder de arbeiders is echter nergens groot geweest. Men dient natuurlijk wel te bedenken, dat slechts weinig sprake is geweest van de omscholing van visschers tot fabrieksarbeiders. De bedrijven zijn meest opgezet met jongeren, die nog niet of nauwelijks in het vischersberoep werkzaam waren geweest.

NEDERLAND

Vatten wij het geheel samen. Door de noodzaak, de vischersbevolking aan de gevolgen van de afsluiting der Zuiderzee te doen aanpassen, heeft de Overheid de industrialiseering der Zuiderzeegemeenten ter hand genomen. Door verschillende oorzaken, voor een groot deel samenhangende met de figuur der als ondernemer opgetreden personen, zijn de moeilijkheden en kosten, aan deze industrialiseering verbonden, vrij aanzienlijk geweest. Groote reducties op het oprichterskapitaal waren in enkele gevallen noodig om de bedrijven op een eenigszins rendabele basis te plaatsen. De kosten, voor de Overheid aan deze industrialisatie verbonden, zijn vrij hoog geweest, zij bedragen in totaal ongeveer ƒ 225.000. Meet men het resultaat der industrialiseeringspogingen evenwel af naar de beteekenis, welke zij voor de bevolking hebben gehad, dan is dit resultaat belangrijk te noemen. Tenslotte is toch bereikt, dat in enkele groote visschersplaatsen, vooral in Volendam en Spakenburg, een basis is gelegd voor verdere industrialisatie. Vóór den oorlog viel reeds op te merken, hoe enkele bedrijven gingen uitgroeien. De beteekenis, welke de met medewerking van de Overheid tot stand gekomen industrie in de Zuiderzeegemeenten heeft, valt eenigermate af te leiden uit het feit, dat daardoor een directe werkgelegenheid is geschapen voor ruim 600 uit het visschersmilieu afkomstige personen (1940). Men dient bij de beoordeeling van de financieele zijde van het vraagstuk ook wel in het oog te houden, dat in hoofdzaak sociale overwegingen bij de industrievestiging in de Zuiderzeegemeenten den doorslag hebben gegeven. Het principe, dat een dergelijk ingrijpen financieele lasten voor de Overheid meebrengt, moge hierin zijn rechtvaardiging vinden. De financieele gevolgen voor de Overheid dienen natuurlijk wel binnen redelijke grenzen te blijven.

(V. b. Overz. Inpold. Zuiderzee 5129 A.)

A. **NEDERLAND — Justitie - 31 doodvonnissen wegens overvallen, aanslagen, sabotage en verboden bezit van wapens —**

7 Juni — De höhere ᛋᛋ- und Polizeiführer „Nordwest" maakt bekend: Het Polizeistandgericht 's-Hertogenbosch heeft de volgende Nederlanders ter dood veroordeeld: 1. den gemeenteambtenaar Jan Hageman te Eibergen, geb. 1895; 2. den fotograaf Hendrik Heinen te Eibergen, geb. 1914; 3. den wachtmeester der marechaussee Cornelis Poulie te Varsseveld, geb. 1919; 4. den douanebeambte Gerrit Kleisen te Zundert, geb. 1917; 5. den loondorscher Johannes Sonderen te Lintvelde, geb. 1912; 6. den wagenmaker Theodorus Sonderen te Lintvelde, geb. 1913; 7. den smid Hermanus Mom te Eibergen, geb. 1920; 8. den manufacturier Hendrik Kruizinga te Neede, geb. 1921; 9. den landbouwer Willem Rohaan te Neede, geb. 1912; 10. den kunstschilder Carel Verschuur te Wageningen, geb. 1919; 11. den opperwachtmeester der marechaussee Teunis Wortman te Neede, geb. 1911; 12. den wachtmeester der marechaussee Hermanus Blaauwgeers te Lichtenvoorde, geb. 1918; 13. den landbouwer Hendrik Wiggers te Dale, geb. 1886; 14. den hotelhouder Jacobus Westland te Wageningen; 15. den bioscoopeigenaar Willem Westland te Wageningen.

Al deze veroordeelden behoorden tot of steunden geheime groepen, die in de provincie Gelderland vooral in den Achterhoek, gevormd zijn om distributiekantoren te overvallen, moordaanslagen op Nederlandsche politieambtenaren en andersdenkende Nederlanders uit te voeren, wapenen voor illegale doeleinden te verschaffen, spionnage te verrichten en den vijand te begunstigen.

Voorts heeft het Polizeistandgericht te 's-Hertogenbosch ter dood veroordeeld: 1. den gemeentebeambte Markus Assies te Assen, geb. 1919; 2. den gemeenteambtenaar Albert Rozema te Hoogeveen, geb. 1914; 3. den postbeambte Hendrik Raat uit Hoogeveen, geb. 1920; 4. den gemeenteambtenaar Wiepke van der Zee te Oosterhesselen, geb. 1918; 5. den distributieambtenaar Marinus Veth te Papendrecht, geb. 1920; 6. den tuinman Albert van der Ziel te Zandeweer, geb. 1922; 7. den tooneelspeler Henry van Ees te Den Haag, geb. 1922; 8. den verzekeringsagent Christiaan Diemel te Leiden, geb. 1914; 9. den meubelmaker Adriaan de Rijks te Gouda, geb. 1921.

Deze veroordeelden hebben in aanzienlijke mate verzetsorganisaties gesteund. Zij hebben deels zelf deelgenomen aan overvallen op distributiekantoren, postkantoren en andere openbare instellingen. Teekenend is een overval op een particuliere bouwonderneming, waarbij de loongelden voor Nederlandsche arbeiders zijn geroofd. Een deel der daders is in het bezit van wapenen geweest. Tegen 22 veroordeelden is het vonnis voltrokken. Twee veroordeelden zijn voorgedragen voor begenadiging.

9 Juni — Aan een publicatie in de dagbladen ontleenen wij, dat door den Duitschen krijgsraad werden terdoodveroordeeld: de landbouwer Joeke Andrae, geboren 1919, wonende te Ferwerd; de 27-jarige Heinrich Mülbauer; Theodor van Niel; de 40-jarige Sipke Tiestra en de 30-jarige Jan Ludwig. Zij waren schuldig bevonden aan het verboden bezit van wapenen, welke zij te zijner tijd tegen de Duitsche bezettende macht wilden gebruiken.

12 Juni — Naar de höhere ᛋᛋ- und Polizeiführer „Nordwest" bekend maakt, heeft het Polizeistandgericht te Amsterdam de volgende Nederlanders ter dood veroordeeld: 1. den beeldhouwer Gerrit van der Veen uit Amsterdam, geb. 1902; 2. den onderwijzer Paul Guermonprez, geb. 1908, zonder vaste woonplaats; 3. den beeldhouwer Johan Limpers uit Amsterdam, geb. 1915 en 4. den danser Karel Pekelharing, geb. 1909, zonder vaste woonplaats. De veroordeelden waren lid van een organisatie van weerstand, die in 1942 in het leven was geroepen en over een groot deel van Nederland was verspreid. De doodvonnissen die overeenkomstig de bepalingen van de Verordening op de Bescherming der Orde zijn geveld wegens voortgezette sabotage en onbevoegd bezit van vuurwapens en munitie, zijn, na onderzoek van de gratiekwestie, voltrokken.

(V. b. Doodvonnissen 5962 A.)

— Besluit inzake testamenten van Nederlanders in het buitenland —

Het Verordeningenblad no. 10, d.d 10 Juni, bevat een besluit van den secr.-gen. van Justitie betreffende testamenten van Nederlanders en Nederlandsche onderdanen in het buitenland.

Artikel 1 van dit besluit luidt: Nederlanders of Nederlandsche onderdanen, die verblijven in het Groot-Duitsche Rijk, in het gebied van deszelfs bondgenooten in Europa of in de door de Duitsche troepen bezette gebieden buiten het bezette Nederlandsche gebied, kunnen hun uitersten wil maken bij ieder onderhandsch stuk, mits het gedeelte van het stuk, dat den uitersten wil bevat, door den erflater eigenhandig is geschreven en het stuk door hem is onderteekend. Medewerking van een openbaar ambtenaar is niet vereischt.

Artikel 2 bepaalt, dat Nederlanders of Nederlandsche onderdanen, die zich in Duitschen militairen dienst bevinden dan wel volgens de hiervoor geldende voorschriften ten aanzien van het maken van een militair testament met personen in Duitschen militairen dienst zijn gelijkgesteld, hun uitersten wil eveneens kunnen maken in den vorm van een Duitsch militair testament.

Dit besluit is in werking getreden en geldt voor den duur van den oorlog.

Het besluit is mede van toepassing op testamenten vóór zijn inwerkingtreding doch na 14 Mei 1940 gemaakt, voor zoover zij overeenkomstig de voorschriften van het onderhavige besluit zijn gemaakt en de erflater na de inwerkingtreding van dit besluit is overleden.

Bezetting - N.S.D.A.P. - Inwijding B.D.M.-wimpels - Toespraak van den Rijkscommissaris —

Op 4 Juni hebben de Rijkscommissaris, Rijksminister Seyss-Inquart en de B.D.M.-Reichsreferentin dr. Jutta Rüdiger gesproken tot 3200 Duitsche en Nederlandsche meisjes en jongens, die in het openluchttheater te Valkenburg waren bijeengekomen ter gelegenheid van de plechtige inwijding van B.D.M.-wimpels en -vanen.

De bijeenkomst werd o.m. bijgewoond door Oberdienstleiter Ritterbusch, den Beauftragte van den Rijkscommissaris voor Limburg, Schmidt, Gebietsmädelführerin frl. W. Hagemense, H. J.-Gebietsführer Blomquist, hoofdstormer Van Geelkerken, ᛋᛋ-Standarteführer Feldmeyer, den commissaris der provincie graaf de Marchant et d'Ansembourg. In zijn toespraak verklaarde de Rijkscommissaris o.m.: Duitsche meisjes en jongens, gij zijt de toekomst van ons volk, gij staat den Führer het naast en zult zijn missie vervullen. De wimpels zijn het symbool van de trouw aan volk en rijk. Steeds zullen zij jullie herinneren aan je heiligste verplichting: trouw te zijn aan het bloed van ons volk en de trouwste volgelingen te zijn van den Führer.

(V. b. dr. Seyss-Inquart 5969 A.; Hitler Jugend 5890 A.)

Arbeidsdienst - Strafbepalingen op dienstonttrekking enz. —

Het 9 Juni verschenen Verordeningenblad bevat een besluit van de secr.-gen. van Algemeene Zaken en van Justitie ter bescherming van den Nederlandschen Arbeidsdienst. Hierin worden strafbepalingen vastgesteld in gevallen van het zich geheel of gedeeltelijk onttrekken aan de vervulling van den arbeidsdienstplicht. Ook de medeplichtigheid of het uitlokken wordt gestraft. De maximumstraf werd bepaald op 5 jaren gevangenisstraf; in bijzonder ernstige gevallen wordt deze strafmaat verdubbeld. Het Vredegerechtshof is in eerste en in laatste instantie bij uitsluiting bevoegd de 5 strafbaar gestelde feiten te berechten.

(V. b. Arbeidsdienst 5962 A.; Wetgeving 5881 A.)

Bevolking - Dalend inwonertal van Amsterdam —

Naar wij vernemen is thans vastgesteld, dat de hoofdstad op 1 Januari 1944 771.640 inwoners telde tegen 790.900 op 1 Januari 1943.

(V. b. Bevolking 5899 A.; Inwonertal A'dam 5791 B.)

B. **DENEMARKEN — Bevolking - Beroepstelling —**

Hoewel Denemarken, aldus Econ. Nieuws, over het algemeen als een landbouwland bekend staat, laten de jongste statistische gegevens zien, dat industrie en ambacht gedurende de laatste jaren sterk in omvang zijn toegenomen. Volgens de cijfers der volkstelling van 5 Nov. 1940 is 33.4% der Deensche bevolking bij industrie en ambacht, 27.7% bij den landbouw, 12.6% bij den handel, 8% bij het bestuursapparaat en bij de vrije beroepen, 6.5% bij het transportbedrijf betrokken, terwijl 10.8% der bevolking van vermogen, ouderdomsrente enz. leeft. Circa 1% der bevolking had geen beroep opgegeven:

	personen zonder beroep	kinderen	totale bevolking	%
landbouw	—	298.700	1.065.400	27.7
industrie en ambacht	—	356.500	1.285.300	33.4
handel	—	103.700	484.600	12.6
transportbedrijf ..	—	70.100	248.600	6.5
bestuursapparaat en vrije beroepen ..	—	62.400	306.500	8.0
niet gen. beroepen	—	13.700	39.800	1.0
personen zonder ber.	293.800	33.500	414.100	10.8
	293.800	938.600	3.844.300	100.0

(V. b. Bevolking 5595 H.)

A. NEDERLAND — N.S.B. - Propaganda-actie „Strijd om Amsterdam" beëindigd; Rede van Mussert —

Tot besluit van de groote propaganda-actie te Amsterdam heeft de N.S.B. op 10 Juni in het Concertgebouw te Amsterdam een openbare vergadering gehouden, waarin de Leider het woord heeft gevoerd. Deze vergadering, die ook door tal van niet-nationaal-socialisten werd bijgewoond, was het slot van den arbeid, die in de afgeloopen maanden is verricht om het volk nader te brengen tot het nationaal-socialisme.

Na een korte begroeting door den Gewestleider Ouwerkerk, nam de Leider het woord. Hij wees erop, dat wij staan temidden van het grootste gebeuren dat ooit in de geschiedenis heeft plaats gevonden. De heele wereld leeft in spanning en zelfs na eeuwen zal men er aan herinneren dat in Juni 1944 de Engelschen en Amerikanen probeerden Europa binnen te vallen.

Het is moeilijk om niet vernietigd te worden, doch rechtop te blijven staan, wetende waarom het gaat. In 1939 wisten wij door de pers dat het om Dantzig en den Corridor ging. Zou men bij een landing hier ons opnieuw willen wijsmaken, dat het gaat om Dantzig, dat evengoed Duitsch is als Brussel Nederlandsch is?

Hadden wij tegenover de geweldige machten die ons bedreigen, een eensgezind Europa, dan stonden wij daar met 400 millioen menschen en dan stonden aan de grenzen 50 millioen soldaten. Het tragische is echter, dat het Duitsche volk voor negentig procent moet doen wat het Vereenigde Europa zou moeten doen. Duizenden van zijn zonen vallen, zijn steden worden kapot gegooid en anderen doen of het hun niets aangaat. De offers zijn groot. Maar dat het bolwerk er nog staat, dat danken wij Europeanen aan het nationaal-socialisme, aan Adolf Hitler, die alleen in staat is Europa te beschermen. En wanneer de oorlog is gewonnen, dan zullen wij eens Adolf Hitler op deze plaats in ons midden mogen begroeten en hem onzen dank brengen.

Na erop gewezen te hebben, dat ook het Nederlandsche volk gaat begrijpen, dat de beschaving niet uit Engeland of Amerika komt, bracht spr. hulde aan de Nederlandsche treinmachinisten en stokers, die in weerwil van de luchtaanvallen hun werk voortzetten.

Wat de invasie betreft gaf de Leider als zijn meening te kennen, dat men er zeker van zou kunnen zijn dat de geallieerde legers reeds in Nederland zouden zijn binnengevallen, wanneer onze kust niet verdedigd zou zijn. Dan zou ons land reeds lang oorlogstooneel zijn geweest. Daarom bracht Mussert, onder luid gejuich, dank aan de Duitsche weermacht, omdat deze onze kust in staat van verdediging heeft gebracht. Hij wees ook op de steeds groeiende medewerking van duizenden Nederlandsche jongens en mannen, die Europa helpen verdedigen. De Narwa wordt verdedigd door het Nederlandsche legioen.

De positie der N.S.B. zelve besprekend, zeide Mussert: „De Beweging is trouw, en met voldoening aanschouw ik dat steeds nog tienduizenden trouw blijven aan hun beginselen en aan mij, zelfs bij de groote dreigingen uit het Oosten en het Westen. In Mei 1944, toen van alle kanten de dreigingen groeiden, kwamen er tweeduizend leden meer bij dan er afgingen.

En wat tot slot mij zelf betreft. Er zijn er ongetwijfeld die zich zullen afvragen: waar zult gij, Leider, zijn, wanneer de invasie hier in ons land komt? Staat uw auto al klaar? Waar zult gij zijn?

Geroep uit de zaal: „Bij ons".

„Ja, mijne kameraden", ging de Leider voort, „ik heb mijn besluit genomen. Als de invasie komt zal ik, onder alle omstandigheden te Utrecht zijn. Vanochtend heb ik een nieuwe uniform gekregen, die van vrijwillig soldaat bij de Duitsche weermacht. Die uniform zal ik aantrekken, zoodra hier de invasie zal komen."

(V. b. Prop.actie A'dam 5867 A.)

— Telegram van Mussert aan den Führer —

De Leider heeft 6 Juni aan den Führer het volgende telegram gezonden:

„Führer, nu de invasie begonnen is, is het mij een behoefte u, mijn Führer, te zeggen, dat alle Nederlandsche nationaal-socialisten in trouw en lotsverbondenheid op leven en dood aan uw zijde staan.

Het gaat om het zijn of niet zijn van Europa. Wij vormen een eenheid en aan de spits van deze eenheid staat u, mijn Führer. Zoo zien wij u als den Führer van geheel Europa en wij vertrouwen, dat God ons in dezen strijd bijstaat. Ons geloof en ons vertrouwen zijn onwrikbaar.

(V. b. Hitler 5966 D.)

— Bescherming der uniformen —

12 Juni — De seretaris-generaal van het departement van Justitie heeft op grond van het Besluit ter bescherming van de uniformen en onderscheidingsteekenen van de Nationaal-Socialistische Beweging der Nederlanden bepaald, dat voor de toepassing van art. 1 van dit besluit als formaties en nevenorganisaties van de Nationaal-Socialistische Beweging der Nederlanden worden beschouwd: de Weerafdeeling (W.A.); de Germaansche ᛋᛋ in Nederland; de Nationale Jeugdstorm; de Nationaal-Socialistische Vrouwen Organisatie; het Economisch Front; het Medisch Front; het Nationaal-Socialistisch Studentenfront; het Opvoedersgilde; het Rechtsfront; het Technisch Gilde; het Vervoersfront.

(V. b. 5788 A.)

— Frontzorg - Opbrengst collecte *f* 150.000 —

6 Juni — De persdienst van de N.S.B. meldt, dat de eerste landelijke Frontzorgcollecte, welke, als besluit van de W.A. Frontzorgactie 1943—1944, op 27 Mei j.l. is gehouden, bij voorloopige telling 150.000 gulden heeft opgebracht.

(V. b. Frontzorg 5924 C.)

— Mussert in Noord-Overijssel —

Op 6 Juni heeft de Leider een bezoek gebracht aan een aantal groepen van den kring Noord-Overijssel. In de schuren van de groepsleiders werden de samenkomsten, die een kameraadschappelijk en intiem karakter droegen, gehouden. In zijn betoogen gaf Mussert als zijn vaste overtuiging te kennen, dat de vijanden vroeg of laat uit Europa zullen worden verdreven.

Landwacht - Aanslagen —

In den nacht van 20 op 21 Mei zijn te Berkhout bij het opbrengen van personen de leden van de landwacht Boeke Braaksma, geboren 1900, wonende te Haarlem en Arie Groot, geboren 1899, door onbekend gebleven personen doodgeschoten. Op 1 Juni werden bij de contrôle van persoonsbewijzen te Westerblokker twee leden van de landwacht doodgeschoten en één gewond. De vermoorden zijn Cornelis Molenaar, geboren 1917, woonachtig te Blokker en Gerard Renooy, geboren 1915, wonende te Zaag. Bij het beantwoorden der schoten werd een der terroristen zwaar gewond. Door zijn kameraden werd hij met een schot in het hoofd gedood. Gewond werd het lid van de landwacht en tuinier Haavok de Vos, geboren 1878, wonende te Westerblokker. Op 2 Juni werd het lid van de landwacht Leonard A. J. H. H. Tubergen, geboren 1901, wonende te Amsterdam, voor zijn woning door een onbekenden dader door drie schoten op zeer geringen afstand neergeschoten. Hij kreeg een schot in de kaak, in de borst en in den schouder. Er bestaat geen levensgevaar. **(V. b. Aanslagen 5970 A.; Landwacht 5925 A.)**

Landbouw - Dr. Posthuma en Graf Grote herdacht —

Op initiatief van den Gemachtigde voor Landbouw en Visscherij is 3 Juni te Arnhem in Musis Sacrum een bijeenkomst gehouden ter herdenking van dr. F. E. Posthuma en F. F. Graf Grote, Landesbauernführer en leider van de Geschäftsgruppe Ernährung und Landwirtschaft bij het Rijkscommissariaat.

Dr. Posthuma werd op 3 Juni 1943 door moordenaarshand om het leven gebracht, Graf Grote sneuvelde in Maart 1942 aan het Oostfront.

Van Duitsche zijde werd de bijeenkomst bijgewoond door den Beauftragte voor Gelderland van den Rijkscommissaris, dr. Schneider. De aanwezigen waren voornamelijk van den Landstand. Eerst werd door den heer Tammens, burgemeester van Groningen en Gemachtigde voor Landbouw en Visscherij een herdenkingsrede uitgesproken, waarin hij de verdiensten der overledenen in herinnering bracht. Daarna voerd Mussert het woord. Deze noemde dr. Posthuma een man van uitzonderlijk formaat. Vanaf 1932, aldus de Leider, werd van verschillende zijden geprobeerd dr. Posthuma te bewegen de leiding van een herstelbeweging op zich te nemen. Maar deze zag er geen heil in. Wel is waar leed hij onder de verwording en worstelde er tegen met heel de sterkte van zijn persoonlijkheid, maar hij achtte het nog te vroeg om met succes dit volk in zijn gezapige rust wakker te schudden. Ik kan mij zijn innerlijk leed zoo goed begrijpen, riep de Leider uit, ik heb er zelf mee geworsteld, zes lange jaren, van 1925 tot 1931, tot ik het besluit nam de N.S.B. te stichten. Ondanks hoon en verdachtmaking leefde Posthuma voor zijn volk. Reeds lang nationaal-socialist naar den geest, aarzelde hij dan ook niet, na de Meidagen van 1940 zijn rijke ervaring in dienst te stellen van dit volk. Zulks in nauwe samenwerking met den helaas te vroeg gestorven Graf Grote, dezen edelman met zijn boerenziel, die voor zijn eigen volk het hoogste offer heeft gebracht, maar ook ons volk een warm hart toedroeg.

(V. b. dr. Posthuma 5560 B.; Graf Grote 5061 E.; Mussert 5963 A.; Tammens 5398 B.)

A. NEDERLAND — Landbouw - Voedselvoorziening - Wijziging in het stelsel van oogstinlevering —

12 Juni — De stand van de voedselvoorziening maakt het noodzakelijk alle maatregelen te treffen om de aflevering van de voor de voeding belangrijke akkerbouwproducten, als granen, aardappelen, oliehoudende zaden en peulvruchten, zoo hoog mogelijk op te voeren. Het is vooral om deze reden, dat het voor den oogst-1944 gekomen is tot een herziening van het sedert 1939 geldende stelsel van inneming van akkerbouwproducten, welk stelsel niet meer den waarborg biedt dat de geoogste producten tot het bereikbare maximum worden afgeleverd.

Het zwaartepunt der contrôle is van het dorschen verlegd naar een taxatie van den oogst. Voortaan zal de afleveringsplicht voor ieder bedrijf met behulp van de oogsttaxatie in kilogrammen worden bepaald.

De tweede voornaamste wijziging is, dat aan den teler meer belang wordt gegeven om aan de uitvoering der maatregelen zijn algeheele medewerking te verleenen. De boer mag namelijk van de genoemde producten van zijn oogst de helft behouden van hetgeen hij meer levert dan zijn aanslag bedraagt. Alleen van de oliehoudende zaden mag niets op de bedrijven achterblijven, omdat het zelfpersen van oliehoudend zaad verlies van olie geeft. Voor de helft van hetgeen meer wordt geleverd dan de verplichte hoeveelheid oliehoudende zaden, ontvangt de teler toewijzingen voor olie. Ieder, die niet aan zijn verplichtingen voldoet, wordt streng aangepakt. Alle gunsten (vergunning tot huisslachting, recht om kippen te houden, zelfverzorgersbehoud en de telerspremies) worden hem zonder vorm van proces onthouden. Wordt de aanslag niet geleverd, dan pleegt de teler bovendien een strafbaar feit, waarvoor hij zich zal hebben te verantwoorden. Zij, die een overtreding hebben begaan, die invloed kan hebben op den aanslag of oorzaak is, dat aan den inleveringsplicht niet kan worden voldaan (onjuiste inventarisatie-opgave, clandestien dorschen, frauduleus vervoer, enz.) krijgen automatisch een hooge boete opgelegd, waartegen geen beroep mogelijk is.

(V. b. Voedselvoorz. 5954 A.)

Luchtaanvallen — Schaderegeling voor Nederlanders in Duitschland —

12 Juni — Door het A.N.P. werd nagegaan wat het Duitsche rijk doet voor landgenooten, die aldaar slachtoffer van een luchtaanval worden. In Duitschland kent men twee regelingen, die de schade, aan lijf of leden ontstaan, kunnen vergoeden. De eene regeling is de ook bij ons bekende ongevallenverzekering (Unfallsversicherung), de andere regeling is de personen-schade-vergoeding (Personenschädenrecht).

Het hangt van de omstandigheden af welke regeling in werking treedt. Wordt een landgenoot, die hier werkt, bij een luchtaanval gewond of gedood, en gebeurt dit tijdens zijn werk of in het lager, dat hem als verblijf is toegewezen, dan treedt de ongevallenverzekering in werking. In alle andere gevallen wordt de personenschadevergoeding van kracht.

De overeenkomst tusschen beide regelingen is, dat zij ten doel hebben den betrokkene zoo snel mogelijk weer geschikt te maken voor de samenleving en zelfs, indien dit mogelijk is, voor zijn oude beroep. Mocht dit niet lukken, dan worden maatregelen genomen voor een herscholing voor een ander beroep, zoodat een menschwaardig bestaan ook voor de toekomst verzekerd is. Bovendien ontvangt de getroffene ziekengeld, zakgeld enz. Kortom, de buitenlandsche werker ontvangt precies dezelfde behandeling als de Duitsche burger. Het verschil tusschen de beide regelingen treedt pas te voorschijn wanneer uitkeeringen wegens invaliditeit of sterfgeval gedaan moeten worden.

De Unfallsversicherung betaalt bij algeheele invaliditeit een rente ter hoogte van tweederde van het jaarinkomen, dat voorheen verdiend werd. Bij gedeeltelijke invaliditeit wordt een gedeelte van dit bedrag uitgekeerd. Bij sterfgeval (door middel of als gevolg van den luchtaanval) wordt aan de achtergebleven weduwe, indien ze gezond is, 20 pct. van het jaarinkomen uitbetaald en indien ze door ziekte of andere gebreken niet in staat is te werken 40 procent van dat bedrag. Per kind beneden 18 jaar ontvangt de weduwe nog 20 pct. met dien verstande, dat het totale bedrag, dat het gezin ontvangt, niet hooger mag zijn dan 80 procent van de vroegere jaarverdienste van den man.

De Personenschädenverordnung betaalt eveneens een bepaald bedrag uit, dat echter berekend wordt naar den stand, plaats van inwoning en graad der invaliditeit. (De Personenschädenverordnung is ontstaan ten behoeve van militairen, die in den oorlog gewond werden.) Ook daarbij bestaan verschillende toeslagen voor weduwe en kinderen. In bijna alle gevallen zal de Unfallsversicherung op den Ned. werker worden toegepast. Dit ligt in den aard van zijn verblijf in Duitschland.

— Joodsch kamp beschoten —

5 Juni — Hoe stelselloos de Anglo-Amerikaansche vliegers hun doelen uitzoeken, blijkt uit het feit, dat bij de aanvallen met boordwapenen der laatste dagen ook een jodenkamp, waarin zich nog gedoopte joden bevinden, met machinegeweren en boordkanonnen werd beschoten. Daarbij werden eenige joden gedood en een aantal zwaar gewond.

(V. b. Luchtaanvallen 5971 A.; Joden 5762 B.)

Financiën - Begrooting 1944 Amsterdam —

12 Juni — Aan de eerst thans gepubliceerde begrooting der gemeente Amsterdam voor het dienstjaar 1944 ontleenen wij de volgende eindcijfers: uitgaven ƒ 136.514.236, ontvangsten ƒ 118.354.849. Tekort ƒ 18.159.387, bij een geraamd tekort voor den dienst 1943 van ƒ 30.438.611, zoodat de nieuwe begrooting ƒ 12.279.224 gunstiger is dan haar voorgangster.

(V. b. Gem. fin. A'dam 5962 A.)

— Belastingen - Accijns op gedistilleerd verhoogd —

Bij besluit van den secr.-gen. van het departement van Financiën is met ingang van 15 Juni de accijns op het gedistilleerd verhoogd van tweehonderd vijftig gulden op tweehonderd vijf en zeventig gulden per hectoliter ad 50 percent. **(V. b. Belastingen 5931 A.)**

Onderwijs - Toezicht op particulier onderwijs —

3 Juni — Naar wij vernemen, zal het Departement van Opvoeding, Wetenschap en Kultuurbescherming een speciale inspectie voor het toezicht op het particulier onderwijs instellen. Het arbeidsterrein van deze inspectie zal de volksopvoeding en volksontwikkeling omvatten ten aanzien van niet meer leerplichtigen, voor zoover de secretaris-generaal dit bepaalt en daarvoor niet reeds wettelijke voorschriften bestaan. **(V. b. Part. onderwijs 5178 B.)**

— Prof. Kapteyn herbenoemd te Groningen —

Aan prof. dr. J. M. N. Kapteyn is met ingang van den dag waarop zijn ontslag als hoogleeraar zou ingaan, opdracht verleend om in de faculteit der Letteren en Wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit te Groningen onderwijs te geven in de volkskunde. Prof. Kapteyn is voorzitter van den Bond van Heem- en Volkskunde, leider van de Stichting Saxo-Frisia en voorzitter van de Volksgemeenschap Groningen van de Ned.-Duitsche Kultuurgemeenschap.

(V. b. Prof. Kapteyn 5843 A.)

Kunst, Kultuur - Tooneel - Mien Faassen-Braakensiek overleden —

8 Juni — De tooneelspeelster Mien Faassen-Braakensiek is, zeventig jaar oud, te Amsterdam overleden. Als dochter van den souffleur Braakensiek had Mien Faassen reeds als kind van vijf jaar op de planken gestaan. Later oogstte zij vooral succes in de revue „De Doofpot". Na haar huwelijk met den tooneelspeler Alex Faassen was zij verbonden aan de Nederlandsche Tooneelvereeniging tot kort na den dood van haar echtgenoot in 1911. Daarna is zij o.a. bij het gezelschap van Herman Bouber opgetreden.

— Film - „Dr. Vlimmen" verfilmd —

27 Mei — Naar het „Alg. H'bld" verneemt, heeft de Duitsche filmindustrie besloten tot de verfilming van den Nederlandschen roman „Dr. Vlimmen", van mr. A. Roothaert. Dr. Vlimmen is de eerste Nederlandsche roman, die door de Duitsche filmindustrie als basis voor een draaiboek is gekozen. Uit de Vlaamsche literatuur werd het bekende werk van Stijn Streuvels „De Vlasaard" verfilmd. Deze film welke in Duitschland onder den titel „Wenn die Sonne wieder scheint" werd uitgebracht, werd ook in ons land vertoond.

(V. b. Film 5947 A.)

— Muziek - Willem Landré 70 jaar —

Op 12 Juni vierde de componist Willem Landré zijn 70sten verjaardag. Hij werd in 1874 te Amsterdam geboren en studeerde bij Bernard Zweers. Na zijn muzikale opleiding te hebben voltooid, werd hij in 1901 muziekrecensent, welke functie hij tot 1938, o.a. bij de „Nieuwe Rotterdamsche Courant" vervulde. Van 1918 af doceerde hij harmonieleer, compositieleer en muziekgeschiedenis aan het Conservatorium te Rotterdam. Het sterkst heeft hij zich echter steeds tot de compositie aangetrokken gevoeld en zich daaraan ook gewijd zooveel als zijn werkzaamheden van recensent en leeraar hem daartoe gelegenheid gaven. Hij componeerde tal van werken voor orkest, sonates, strijkkwartetten, liederen en koorwerken en zet ook nu nog zijn werkzaamheden in zijn tegenwoordige woonplaats, Doetinchem, voort

A. **VER. STATEN — Staatsschuld —**
Van 12 Juni af zal, aldus de N.R.C., in de Vereenigde Staten de inschrijving open staan op de vijfde groote oorlogsleening; het aangeboden bedrag ad $ 16 milliard is het hoogste, tot nu toe ooit door de Amerikaansche schatkist aangeboden. Dat de kapitaalmarkt hierbij een krachtproef zal ondergaan, kan men veronderstellen op grond van de uitslagen der vorige oorlogsleeningen. Deze zijn immers wel is waar steeds geslaagd, doch de mate, waarin zij werden overteekend, werd steeds geringer, zooals het volgende staatje aangeeft:

Oorlogsleening	Aangeboden bedrag (in mrd. $)	Ingeteekend voor (in mrd. $)	Overteekening (in %)
1e Dec. 1942	9	12.9	43
2e April 1943	13	18.5	42
3e Sept.-Oct. 1943	15	18.9	26
4e Jan-Febr. 1944	14	16.7	17
5e Juni-Juli 1944	16	—	—

Naar schatting zal de totale Amerikaansche staatsschuld in het midden van dit jaar een hoogte van ca. $ 188 milliard hebben bereikt, hetgeen ten opzichte van 1939 een ruime verviervoudiging beteekent:

Totale schuld der Ver. Staten

30 Juli 1939	$ 40.4	milliard
30 „ 1941	„ 49.0	„
30 „ 1942	„ 72.4	„
30 „ 1943	„ 136.7	„
30 „ 1944	„ 188.0	„

Beziet men de wijze waarop de Amerikaansche staatsschuld is verdeeld over beleggers, dan blijkt zich bijna twee vijfde in het bezit der banken te bevinden, particulieren houden vrijwel hetzelfde gedeelte en voor het overige treden verzekeringmijen, Fed. Reserve banken, spaarbanken e.d. op als bezitters van de staatsschuld.

Verdeeling van het bezit aan staatsfondsen:

	October 1943	In % van het totaal
Banken	$ 63.2 mrd.	38 %
Particulieren	„ 59.5 „	36 %
Staatsinstellingen	„ 15.8 „	9 %
Verzekeringmaatsch.	„ 14.4 „	8 %
F. R. banken	„ 8.8 „	5 %
Spaarbanken	„ 6.0 „	4 %

(V. b. Oorlogsuitgaven 5956 B.; Begrooting 5814 C.)

B. **ENGELAND — Invasie - Verklaring van Churchill in het Lagerhuis —**
De militaire woordvoerder in de Wilhelmstrasse deed 6 Juni mededeeling van de rede, welke minister-president Churchill dien ochtend in het Lagerhuis had gehouden. Churchill zeide daarbij volgens genoemden woordvoerder o.a.: Een reusachtige vloot van meer dan 4000 oorlogsschepen en vele duizenden kleinere vaartuigen is Het Kanaal overgestoken. Een ontzaglijk bombardement werd op de Duitsche kustversterking geopend; 11.000 vliegtuigen hebben in eerste linie aan de operaties deelgenomen en talrijke luchtlandingstroepen zijn er in geslaagd, achter de Duitsche linies te landen. Het grootste deel van de Duitsche kustbatterijen is reeds tot zwijgen gebracht. De landing begon des morgens om zes uur en duurde tot kwart over acht. De komende weken zullen groote veldslagen te zien geven. Het moreel van de troepen is uitstekend. Zij hebben de beste wapens, die de moderne wetenschap heeft kunnen uitdenken. Churchill deelde verder mede, dat de verrassing van den vijand gelukt is. De commandanten van de verschillende afdeelingen melden, dat alle operaties volgens plan verloopen. En welk een plan. Dit groote offensief is het moeilijkste en gecompliceerdste, dat we tot nu toe hebben beleefd.
(V. b. Churchill 5965 A.; Invasie 5974 A.)

C. **HONGARIJE — Min.-pres. Stojay bezoekt den Führer —**
De Führer heeft 7 Juni den Hongaarschen minister-president, Döme Stojay, ontvangen, die den 6den Juni met den chef van den Hongaarschen generalen staf, Vörös, voor een bezoek was aangekomen. Aan de verschillende besprekingen namen de Duitsche minister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop, en generaal-veldmaarschalk Keitel deel. Des avonds waren de Hongaren de gasten van den Duitschen minister van Buitenlandsche Zaken.
(V. b. Stojay 5965 B.; Hitler 5979 A.)

D. **ITALIE (KONINKRIJK) — Koning Victor Emanuel afgetreden —**
Radio-Bari heeft 5 Juni medegedeeld, dat Victor Emanuel ten gunste van zijn zoon, den prins van Piemont, afstand van den troon heeft gedaan. Op 5 Juni heeft hij een decreet onderteekend, waarin hij afstand doet van zijn volmachten en die overdraagt op de regeering van Badoglio.
(V. b. Victor Emanuel 5918 C.)

Wapenstilstand met Frankrijk herroepen —
Naar de Engelsche Nieuwsdienst meldt, heeft Badoglio zijnerzijds den Italiaansch-Franschen wapenstilstand van 1940 herroepen. **(V. b. Fr.-It. wapenstilstand 4269 A.)**

Maarschalk Badoglio afgetreden; Ivanoe Bonomi min.-president —
10 Juni — Badoglio heeft zijn ontslag bij prins Umberto ingediend, die Ivanoe Bonomi met de vorming van een nieuwe regeering heeft belast.
In het door Bonomi gevormde, nieuwe Italiaansche kabinet hebben twee communisten zitting, n.l. de communistische leider Togliatti en de communist Gullo. Togliatti bekleedt den rang van minister zonder portefeuille. Gullo staat aan het hoofd van het ministerie van landbouw. Als overige leden van het kabinet worden genoemd: graaf Alessandro Casati als minister van Oorlog en Luchtvaart, Siglienti als minister van Financiën en admiraal Decourten als minister van Marine. Graaf Sforza en prof. Benedetto Croce maken als ministers zonder portefeuille deel uit van het kabinet. Bonomi was van Juni 1921 tot Februari 1922 de voorlaatste minister-president voordat het fascisme in October 1922 aan de macht kwam. Daarna was hij verscheidene jaren werkzaam als advocaat. Een bijzondere rol heeft hij gespeeld na de omwenteling van 25 Juli van het vorige jaar. Toen heeft hij de leiding op zich genomen van talrijke kleine partijen, die zich bij Badoglio aanmeldden, van de christelijke democraten tot aan de communisten, die hij volgens parlementaire methoden zocht te vereenigen. Tijdens het bewind van Badoglio ging Bonomi reeds door voor den eigenlijken parlementairen leider. **(V. b. Kabinet 5926 A.)**

E. **ITALIE (REPUBLIEK) — De ontruiming van Rome - Oproep van den Duce —**
Naar aanleiding van de ontruiming van Rome (zie pag. 5975) heeft Mussolini op 5 Juni een oproep tot het Italiaansche volk gericht, waarin hij na gewezen te hebben op de ernst van dit verlies, dat een gevolg is van het verraad der monarchie, hulde brengt aan de Duitsche weermacht. Hij roept de bewoners der stad op, moreel standvastig te blijven en besluit als volgt: Soldaten, te wapen! Arbeiders en boeren, aan het werk. De republiek wordt door de plutocratie en haar huurlingen van alle rassen bedreigd. Verdedigt haar. Leve Italië. Leve de Italiaansche socialistische republiek.
(V. b. Mussolini 5966 D.; Ontr. Rome 5975)

F. **SPANJE — Justitie - Spionnen terdoodveroordeeld**
5 Juni — Het Spaansche ministerie voor het Leger heeft bekendgemaakt, dat het tegen vier wegens spionnage ter dood veroordeelde Spanjaarden uitgesproken doodvonnis is voltrokken. Tegelijkertijd werd medegedeeld, dat de leider der geheime spionnageorganisatie in een vuurgevecht met de politie gedood is. **(V. b. Justitie 5871 H.)**

G. **PORTUGAL — Wolframuitvoer naar Duitschland gestaakt —**
Het minister-presidium heeft op 7 Juni aan de pers een officieele nota overhandigd, waaruit bleek, dat de Portugeesche regeering zich als gevolg van een ultimatieven eisch der Britsche regeering genoodzaakt heeft gezien den uitvoer van wolfram met onmiddellijken ingang stop te zetten.
(V. b. Geall. pressie 5934 B.)

Handel, Nijverheid — Achtjarenplan —
Met de uitvoering van een achtjarenplan voor de industrie, waarmede 2 mrd. esc. is gemoeid, hoopt men, aldus ontleenen wij aan „Econ. Nieuws", 500 mill. esc. per jaar op den invoer te besparen. De fabricage van blik t.b.v. de sardinenconserveering zal ter hand worden genomen. Verder zullen ijzer- en kopersmelterijen worden opgericht en ammoniumsulfaat voor den wijnbouw worden geproduceerd, alsmede kunstmest en cellulose. Bestaande industrieën zullen worden gerationaliseerd. Het betreft hier de cement-, tabak-, lucifer-, suiker-, kurk- en textielindustrie. Door den bouw van krachtcentrales hoopt men 150.000 t. kolen en 12.000 t. olie per jaar te sparen. Van het benoodigde kapitaal, groot 600 mill. esc., zal 70% aan buitenlandsche grondstoffen en arbeidskracht worden uitgegeven.

A. **FRANKRIJK — Invasie - Radiotoespraak van Pétain —**
Maarschalk Pétain heeft 6 Juni een radiotoespraak gehouden. „De Duitsche en Angelsaksische legers zijn op onzen grond met elkander in contact. Frankrijk wordt dus tot slagveld", aldus Pétain. Vervolgens verzocht het staatshoofd allen Fransche diensten, spoorwegemployé's en arbeiders, op hun post te blijven. Hij zeide: „Franschen, verergert ons ongeluk niet door daden, die tragische représailles over u zouden kunnen brengen. De onschuldige Fransche bevolking zou de gevolgen dragen. Luistert niet naar degenen, die door de poging, van onzen nood gebruik te maken, het land in het ongeluk zouden storten. Slechts door het bewaren van de strengste discipline kan Frankrijk gered worden. Gehoorzaamt dus aan de bevelen der regeering. Laat elk zijn plicht vervullen. De omstandigheden van den slag zullen het Duitsche leger wellicht aanleiding geven tot het nemen van bijzondere maatregelen in de gevechtszones. Schikt u in deze noodzakelijkheid. In het belang van uw redding beveel ik u dat dringend aan. Ik bezweer u, Franschen, vooral te denken aan het doodelijke gevaar, dat ons land zou loopen, als deze plechtige waarschuwing niet zou worden opgevolgd.

— Radiotoespraak van Darnand —
Op 7 Juni heeft Darnand een radiotoespraak gehouden voor de ordebewaarders en de militie, waarin hij na herinnerd te hebben aan hetgeen de maarschalk den dag te voren had gezegd, o.a. zeide: Vanaf hedenavond mobiliseer ik de vrije garde van de Fransche militie. Ik roep alle mannen op tot het verlaten van hun werkplaats, tot het beveiligen van hun gezin, om daarna zich bij hun corps te voegen. Het burgerlijk leven heeft een einde genomen. Vreest niet uw leven in de waagschaal te stellen, om niet het lot te ondergaan van de slaven, die men wurgt. Mannen van de militie, Franschen, te wapen!
(V. b. Pétain 5790 B.; Darnand 5821 D.; Invasie 5981 B.)

Bevolking - Geboorte- en sterftecijfers 1939-'43 —
Het aantal geboorten is in 1943 met 10% gestegen t.o.v. 1942, nadat in de beide voorafgaande jaren eveneens reeds een toeneming met 10% was geconstateerd De voorloopige cijfers, die op 86 departementen betrekking hebben — exclusief Elzas-Lotharingen en Corsica —, luiden zonder de sterftegevallen door oorlogshandelingen:

	Aantal geboorten	Negatief geboorte-overschot
1939	442.500	51.300
1940	431.100	171.900
1941	361.800	167.000
1942	406.500	97.300
1943	441.400	36.300

Het sterftecijfer is 477.700 voor 1943, tegen 668.000 in 1940 en 493.800 in 1939. Opmerkelijk is het groote aantal sterftegevallen bij kinderen tot één jaar: 34.500 tegen 30.700 in 1939 en 40.200 in 1940. **(V. b. Geboortecijfers 5596 A.)**

Financiën - Overzicht kapitaalmarkt —
In 1943 werd aan openbare leeningen niet minder dan 171 milliard francs opgebracht, d.w.z. 47 milliard francs meer dan in 1942, welk jaar, ten opzichte van de beide voorafgaande jaren, slechts een stijging van de emissies te zien gaf van resp. 8 en 26 milliard francs. In totaal werd van 1940 tot 1943 519 milliard francs voor openbare leeningen aan de kapitaalmarkt onttrokken.
Ten opzichte van de van 1940 tot 1943 geëmitteerde officieele leeningen, welke bestonden uit 387 milliard kortloopende en 132 milliard langloopende leeningen, blijven de eischen, welke het Fransche bedrijfsleven aan de kapitaalmarkt gesteld heeft belangrijk bij die der regeering ten achter. Ten opzichte van de vooroorlogsche verhoudingen zijn zij echter nog zeer aanzienlijk gebleven en hebben in de laatste 4 jaren een bedrag van 106 milliard francs overschreden, waardoor dus het totale kapitaal, dat door de kapitaalmarkt opgebracht is, 625 milliard bedraagt.
De spaargelden, welke in 1940 zeer gering waren en slechts 0.5 milliard francs bedroegen, stegen in 1941 reeds met sprongen tot 7 milliard, tot 19.75 milliard in 1942 en 31.5 milliard in 1943, waardoor het totale bedrag der spaargelden over deze jaren 58.5 milliard francs beliep. Ook de depositogelden bij de Fransche banken zijn, na 1942 snel toegenomen en zijn sinds eind 1939 met 66 milliard gestegen. Deze aanzienlijke kapitaalvorming is een gevolg van de omstandigheid, dat de inflationistische tendens, welke zich na de nederlaag van Frankrijk deed gevoelen, in den loop der jaren verder om zich heen gegrepen heeft en zeer aanzienlijke prijs- en loonsverhoogingen tot gevolg heeft gehad.
(V. b. Staatsschuld 5949 A.)

Arbeidsdienst ontbonden; manschappen blijven ter beschikking van den staat —
Op voorstel van den minister van Arbeid, Déat, werd 9 Juni besloten tot ontbinding van den Franschen arbeidsdienst. De jongemannen, tot dusver bij den arbeidsdienst ingedeeld, zijn thans onderworpen aan een algemeene dienstverplichting, waarbij zij voor verschillende werken in Frankrijk worden gebruikt. **(V. b. Arbeidsd. 5541 E.)**

B. **DUITSCHLAND — Publicatie inzake Anglo-Amerikaansche aanvallen op neutrale schepen —**
Het Internationale Informationsbüro maakt, op grond van officieele bewijsstukken voor den tijd van 1 Januari 1943 tot eind April 1944, melding van 35 vaststaande gevallen van ernstige neutraliteitsschendingen tegenover de koopvaardij van Zweedsche, Turksche, Spaansche, Zwitsersche en Portugeesche staten, begaan door Anglo-Amerikaansche lucht- en vlootstrijdkrachten. In al deze gevallen waren deze schepen van verre aan de nationale kleuren te herkennen. Bijzonder karakteristiek voor de vijandelijke oorlogvoering zijn een aantal zeer ernstige volkenrechtsschendingen tegenover in dienst van het Internationale Roode Kruis varende neutrale schepen, die behalve de nationale kleuren nog de kenteekenen van het Roode Kruis vertoonden.
(V. b. Aanv. op Roode Kruis-schepen 5920 A.; Verliezen neutr. koopvaardijvloot 5967 L.)

C. **POLEN (VOORM.) — Kolonel Beck overleden —**
Kol. Beck, de vroegere Poolsche minister van Buitenlandsche Zaken is op 5 Juni in de gemeente Staneski in de nabijheid van Boekarest overleden. Beck heeft twee jaar, naar een officieel bericht van de Roemeensche regeering mededeelt, aan zware tuberculose geleden.
(V. b. Kol. Beck 3782 E.)

D. **BELGIE — Distributie - Brood- en boterrantsoenen**
Volgens een verklaring van den secretaris-generaal van het Min. van Landbouw en Voedselvoorziening zijn de voorraden broodgraan voldoende, zoodat daaruit de behoefte voorloopig kan worden gedekt. Voor het oogenblik moet echter worden overgegaan tot een verlaging van het broodrantsoen van 300 tot 250 gram per dag en van het margarinerantsoen tot op 50 gram per maand, terwijl het boterrantsoen van 325 tot 350 gram per maand wordt verhoogd. Graanleveranties uit Duitschland en Frankrijk garandeeren de voorziening van de bevolking. (Econ. Nieuws)
(V. b. Distributie 5957 A.)

E. **IRAK — Reorganisatie van het kabinet —**
5 Juni — Na het aftreden van minister-president Noeri es Saïd, heeft de voormalige voorzitter van het Huis van Afgevaardigden Hamdi al Badschadschi een nieuw kabinet gevormd. Minister van Buitenlandsche Zaken is Arschad Omary, tot dusver burgemeester van Bagdad; van Binnenlandsche Zaken, Moestafa Omary; van Oorlog, Tashin Ali. De overige leden van het kabinet hadden reeds eerder zitting in het kabinet. **(V. b. 5746 A.)**

F. **CUBA — Regeering - Ramon Grau Sanmartin president —**
3 Juni — Ramon Grau Sanmartin is gekozen tot president van Cuba. Sanmartin is door de oppositie tot candidaat gesteld en heeft een onloochenbare meerderheid verkregen.
(V. b. Staatshoofd 4299 E.)

G. **FINLAND — Finsche firma's op de Amerikaansche zwarte lijst —**
Volgens Reuter heeft het Amerikaansche ministerie van Buitenlandsche Zaken medegedeeld, dat op de nieuwe zwarte lijst 84 Finsche firma's voorkomen. Het is de eerste maal, dat een dergelijke maatregel tegen Finsche firma's is genomen. De nieuwe lijst is op 1 Juni van kracht geworden.
(V. b. Am. zw. lijst 5941 B.)

H. **MAROKKO — Grens tusschen Fransch- en Spaansch-Marokko gesloten —**
Naar de Engelsche nieuwsdienst uit Algiers meldt, is de grens tusschen Spaansch- en Fransch-Marokko op 10 Juni om redenen van „militaire veiligheid" gesloten. Alleen Gaullistische, Britsche, Amerikaansche en Sovjet-Russische diplomaten mogen de grens overschrijden.

DE WERELDOORLOG

A. **Gevechten in Normandië met toenemende hevigheid voortgezet; zware verliezen der geallieerden aan manschappen en materiaal; geen beslissende wijziging in de situatie - Met uitzondering van den strijd op de Karelische landengte, geen bijzondere gevechtshandelingen aan het Oostelijk front; wederzijdsche voorbereidingen tot hernieuwd offensief - Geallieerden zetten opmarsch in Italië voort; Orvieto ontruimd - Nieuw soort projectiel van het zwaarste kaliber als nieuw wapen in den strijd tegen Engeland in gebruik genomen —**

INVASIE

10 Juni — De gevechten om het bruggenhoofd namen in hevigheid toe. Van beide zijden werden nieuwe strijdkrachten aangevoerd. Onder de Duitsche tankaanvallen kromp het door de Geallieerde bezet gehouden gebied ten Oosten van den Orne-mond verder in en maakten de zuiveringsgevechten op dien oever goede vorderingen. Ten Westen en Noordwesten van Caen zetten de Duitsche pantsertroepen hun aanvallen voort. Daarentegen ondernamen de geallieerden, die daarbij o.m. gebruik maakten van 70-tons tanks krachtige aanvallen vanuit het gebied van Bayeux in Westelijke richting en noopten tot de ontruiming van Isigny. Op het schiereiland van Cherbourg werden de verbitterde gevechten voortgezet. De Britsch-Amerikaansche strijdkrachten, die van uit Ste-Mère-Eglise met hun pantsers naar het Westen pogen op te rukken, terwijl tevens bij Montebourg een aanval in Noordelijke richting werd ingezet, hebben in de eerste plaats ten doel de beide bruggenhoofden, die nog door een smalle strook langs de Vire gescheiden zijn tot een geheel te vereenigen, terwijl in de tweede plaats de verovering van Cherbourg beoogd wordt. De Duitsche troepen weren zich uitstekend tegen sterke geallieerde strijdkrachten en een numeriek sterker luchtwapen. In de eerste drie dagen werden ruim 200 pantserwagens stukgeschoten en eenige duizenden gevangenen binnengebracht. De Duitsche steunpunten binnen het door de Anglo-Amerikanen bezette gebied blijven fellen tegenstand bieden.

11 Juni — De zware en verbitterde gevechten tusschen Orne en Vire duren voort. Pogingen der geallieerden om hun bruggenhoofd te verdiepen werden afgeslagen. In het Westen gelukte het de vereeniging met de Amerikanen in het bruggenhoofd van Carentan tot stand te brengen. Pogingen om in de richting van Cherbourg terrein te winnen werden afgeslagen. Nieuwe, achter het Duitsche front neergelaten luchtlandingstroepen werden voor het grootste deel vernietigd. Door lichte Duitsche zeestrijdkrachten werden negen aanvoerschepen vernietigd; voor de Nederlandsche kust en in de Duitsche Bocht ontstonden gevechten met Engelsche motortorpedobooten.

12 Juni — In groote trekken bleef de situatie onveranderd. Pogingen van de Anglo-Amerikanen om tusschen Caen en Bayeux naar het Zuiden en ten Noorden van den Viremond in de richting Cherbourg terrein te winnen mislukten. Slechts slaagden de Amerikanen er in om na harden strijd Carentan binnen te dringen. Uit het Interinf-verslag blijkt, dat deze daarbij uiterst zware verliezen leden. Het artillerieduel tusschen de geallieerde vloot en de Duitsche vestingwerken ter weerszijden van St. Vaast werd voortgezet. Luchtmacht en marine boorden drie schepen met een gezamenlijken inhoud van 37.000 ton in den grond; hieronder bevond zich een troepenschip van 20.000 ton. Andere groote schepen met een inhoud van 27.000 ton werden zwaar beschadigd. Wat den algemeenen toestand betreft, verneemt Interinf het volgende: Na zes nachten en vijf dagen van de hardste gevechten hebben de geallieerden met gebruikmaking van 18 grootendeels beproefde en voortreffelijk bewapende elite-divisies, met ondersteuning van allerlei soorten en aanvullende speciale formaties, een bruggenhoofdstelling in handen gekregen, die reikt van den Westelijken oever van den Ornemond tot aan de Oostelijke kust van het schiereiland Cotentin, ten Z.O. van Ste-Mère-Eglise. De diepte dezer positie schommelt tusschen 12 en 20 K.M. De bemanningen van de vloot en het personeel van het luchtwapen niet meegerekend, heeft generaal Montgomery thans 350.000 à 400.000 man troepen in den strijd geworpen.

13 Juni — Aan het einde van den zevenden dag, aldus de Berlijnsche correspondent van de Telegraaf, kan worden vastgesteld, dat de geallieerden er inderdaad in geslaagd zijn, met hun mokerslagen een gat in den buitenmuur van den Atlantischen Wal te kloppen; een feit, dat men in Duitsche militaire kringen niet tracht te bagatelliseeren, al wijst men er daar op, dat het altijd mogelijk is plaatselijke successen te behalen indien daartoe gebruik gemaakt wordt van een zoo reusachtig apparaat als de Anglo-Amerikanen in den loop der jaren hadden geschapen. Met welk een geweld de aanval op de Normandische kust werd ondernomen blijkt uit enkele getallen: tien Duitsche kustbatterijen in een bepaalde zone kregen te zamen in 24 uur tijds meer dan 5000 ton bommen te verwerken en in totaal zouden de geallieerden met 2600 bommenwerpers omstreeks 20.000 ton bommen boven Noord-Frankrijk hebben afgeworpen, een hoeveelheid waarvan de omvang duidelijk wordt, wanneer men bedenkt, dat bij den zwaarsten luchtaanval, welke ooit werd uitgevoerd, omstreeks 2800 ton bommen op Berlijn werden geworpen.

De Berlijnsche A.N.P.-correspondent wijst er op, dat nadat de geallieerden er in slaagden eenige bruggenhoofden te vormen, het invasiegebied nog steeds verkeert in een stadium van voorbereiding tot den komenden grooten slag. De Anglo-Amerikanen banen zich aan het strand met behulp van baggermachines, grijpers en springstofladingen een weg voor hun zware gevaarten en maken er met voldoening melding van, dat zij drie „landingsstrips" konden aanleggen, smalle vlakke strooken grond waarop vliegtuigen kunnen landen, terwijl zij reeds twee vliegvelden hebben geïmproviseerd, welke echter, naar van Duitsche zijde wordt gemeld, slechts een betrekkelijke waarde hebben omdat zij te dicht onder het Duitsche artillerievuur liggen. Ook de Duitsche tegenmaatregelen komen geleidelijk tot ontwikkeling. Dat de uitwerking daarvan zich niet sneller doet gevoelen spruit voort uit het feit, dat men aan dien kant steeds een zekere reserve in acht blijft nemen. Want in weerwil van de geweldige krachtsinspanningen, die de geallieerden zich hier getroosten, blijft men er te Berlijn van overtuigd, dat reeds in de komende dagen een nieuwe aanval op een ander punt zal volgen. Zelfs het bezoek dat Churchill, Eisenhower en Smuts op 12 Juni brachten aan het Normandische bruggenhoofd, levert naar Duitsche meening geen bewijs, dat deze frontsector van primair belang is. Pas wanneer 60 of meer Anglo-Amerikaansche divisies op het vasteland zouden zijn overgebracht, zouden de Duitsche reserves zonder gevaar voor verrassingen elders tegen deze hoofdmacht in het veld kunnen worden gebracht. Tot dusver bevinden zich circa 20 divisies op Franschen bodem.

Omtrent de krijgsverrichtingen van den 12den Juni deelde het O.K.W. mede, dat de geallieerden met zeer sterke strijdkrachten op talrijke plaatsen poogden hun bruggenhoofd in Zuidelijke en Zuid-Westelijke richting te verruimen. Generaal Marcks, de verdediger van het schiereiland Cherbourg, sneuvelde.

14 Juni — Aan het bericht van het O.K.W. ontleenen wij, dat een gepantserde gevechtsgroep het geallieerde bruggenhoofd ten Oosten van de Orne is binnengedrongen en den tegenstander zware verliezen toebracht. Voorts werden eenige tijdelijk verloren gegane plaatsen heroverd. Een vijandelijke pantserverkenningsgroep werd ten Zuiden van Caumont totaal vernietigd. Vijandelijke, door tanks, scheepsgeschut en vliegtuigen ondersteunde aanvallen werden afgeslagen. Interinf deelt mede, dat het in de late middaguren van 13 Juni tot hevige gevechten kwam Zuidwestelijk van Bayeux en in het gebied van Carentan. Een poging door Britsche formaties ondernomen om St. Lo te veroveren werd afgeslagen, afgezien van eenige plaatselijke penetraties van geringen omvang. Ten Noorden van Carentan vielen Amerikaansche pantserafdeelingen aan in Westelijke richting. Teneinde hun troepen te sparen trokken de Duitschers eenige kilometers terug op gunstiger stellingen. Een correspondent van het D.N.B. had een gesprek met generaalveldmaarschalk von Rundstedt, welke verklaarde over den loop der gebeurtenissen absoluut tevreden te zijn. Hij deelde mede, dat de Anglo-Amerikanen in de eerste invasieweek 300 tanks verloren, terwijl de verliezen der 15 à 20 ingezette vijandelijke divisies zeker op 85.000 man geschat mogen worden. Van Duitsche zijde worden nog steeds reserves aangevoerd en de beslissende strijd is nog niet begonnen. Generaal Dittmar wees er in zijn wekelijkschе radiovoordracht op, dat het doel van Montgomery om in de eerste plaats het schiereiland van Cherbourg te veroveren, nog niet bereikt werd. Z.i. zijn de gevechten aan de Normandische kust de inleiding tot nog grooter gebeurtenissen.

Bij contrôle der gevangenen bleek, dat de geallieerde troepen beschikten over groote hoeveelheden Fransch bankpapier. Een belangrijk deel van dit papier was speciaal voor dit doel in Amerika vervaardigd, zonder dat te voren overleg gepleegd was met de Fransche emigranten-regeering, die daar klaarblijkelijk maar weinig mee ingenomen is.

15 Juni — Aan het O.K.W. bericht ontleenen wij, dat de slag in Normandië nog steeds in hevigheid blijft toenemen. De geallieerden pogen hun bruggenhoofd naar alle zijden uit te breiden. Zoowel van Duitsche als van Anglo-Amerikaansche zijde worden versche infanterie- en pantsertroepen in het vuur gebracht. Op 14 Juni ontwikkelden zich in het bijzonder hevige gevechten om Tilly, Caumont en Z. Westelijk van Balleroy, waarbij de Duitsche troepen hun stellingen konden handhaven. Ten Oosten van Caumont namen Duitsche pantserformaties eenige taai verdedigde plaatsen in, terwijl geallieerde valschermjagers, die ten N.O. van St. Lo waren neergesprongen, werden vernietigd. In het gebied ten Westen en Noorden van Ste-Mère-Eglise behaalden de geallieerden een geringe terreinwinst. Omtrent de gedurende de eerste tien dagen door de geallieerden geleden verliezen worden de volgende cijfers gemeld: ruim 400 tanks en meer dan 1000 vliegtuigen; luchtmacht, marine en kustverdediging brachten 2 kruisers, 9 torpedojagers, 23 transportschepen en twaalf landingsschepen voor tanks met een gezamenlijken inhoud van 149.700 br.t. tot zinken. Beschadigd werden 5 kruisers, 16 torpedojagers, 8 motortorpedobooten en 58 transportschepen. Bovendien gingen vele schepen verloren door mijnen, terwijl tenslotte geweldige hoeveelheden materiaal aan boord der getroffen schepen mede ten onder gingen. De verliezen aan dooden en gewonden, waarbij speciaal eliteformaties werden getroffen, zijn een veelvoud van die der Duitsche.

16 Juni — Aan het O.K.W.-bericht ontleenen wij: De afgeloopen dag stond in het teeken van succesvolle tegenaanvallen der Duitsche troepen. Door pantserformaties werd een wig gedreven in het geallieerde bruggenhoofd ten Oosten van de Orne. Ten Westen van Caumont en ten Zuidoosten en Zuiden van Carentan werden de Anglo-Amerikanen teruggeworpen, waarbij zij zware verliezen leden. In het gebied ten Westen en Noorden van Ste-Mère-Eglise duren de zware gevechten voort, waarbij de geallieerden een geringe terreinwinst konden behalen.
Aan de berichten van Interinf ontleenen wij, dat de op 14 Juni ondernomen Duitsche tegenaanval ten N. Westen van Montebourg tot resultaat had, dat de geallieerden deze plaats moesten ontruimen en de Duitsche troepen bezit namen van den straatweg van Montebourg naar Quineville. Andere Amerikaansche troepen, die via Douves wilden oprukken in de richting Valognes, het eerste doel in den aanval op Cherbourg kwamen niet veel verder dan Pretot. Een aanval op Saint Lo, door de Amerikanen ondernomen vanuit Balleroy mislukte. Omtrent de situatie in het frontgebied ten Zuiden van Bayeux wordt gemeld, dat Tilly zich nog stevig in Duitsche handen bevindt, daarentegen bevinden zich in Caumont nog Britsche formaties.

OOSTELIJK FRONT

12 Juni — Op de Karelische Landengte begon de vijand in de vroege ochtenduren van 11 Juni opnieuw zijn grooten aanval, ondersteund door een uiterst sterk artillerievuur en sterke luchtstrijdkrachten. Tijdens de hevige gevechten, die den geheelen dag en nacht onverminderd voortduurden, gelukte het den vijand, door het Westelijk deel van onze stellingen op de Karelische Landengte heen te dringen.
13 Juni — In het Westelijke deel van de Karelische landengte woedden de bijzonder hevige gevechten den geheelen dag en den geheelen nacht door. In den sector Vammelsuu viel de vijand, door pantserstrijdkrachten ondersteund meermalen onze stellingen aan, maar deze aanvallen werden afgeslagen.
14 Juni — In het Westelijke en het centrale deel van de Karelische landengte heeft de vijand zijn hevige aanvallen voortgezet. Volgens berichten der Sovjets is het leger van Goworof met een sterke pantsereenheid langs de kust doorgebroken in de richting van Viipuri (Wiborg). Meer Oostelijk hebben de zeer sterke verdedigingswerken op de Karelische landengte standgehouden.
15 Juni — Op de Karelische landengte duren de vijandelijke aanvallen met volle hevigheid voort. De druk is het sterkste bij Siiranmaeki. Bij Kuuterselkae gelukte het den vijand onze stellingen binnen te dringen. Bij Kivennapa en Siiranmaeki zijn onze troepen onafgebroken in zware gevechten gewikkeld.
16 Juni — De gevechten werden ten Westen van Vahmelsuu en Kuuterselkae voortgezet. Bij Kivennapa werden de vijandelijke aanvallen afgeslagen. De hevigste gevechten vonden plaats bij Siiranmaeki. Overigens hebben zich in de afgeloopen week aan het Oostelijke front geen gevechtshandelingen van belang voorgedaan. Aan weerszijden worden de voorbereidingen voor de komende botsing in snel tempo voortgezet, wat aan Duitsche zijde inzonderheid tot uitdrukking komt in de vorming van operatieve reserves van voldoende sterkte bij alle Duitsche legercorpsen.

ZUIDELIJK FRONT

10 Juni — In Italië lag het zwaartepunt der gevechten in den frontsector ten Westen van den Tiber. De vijand viel hier onze achterhoedetroepen met sterke pantserstrijdkrachten aan en drong na hevige gevechten Viterbo binnen.
11 Juni — De vijand ondernam door pantserwagens ondersteunden aanvallen op onze nieuwe stellingen, die Oostelijk van het meer van Bolsera tot een penetratie leidden. Pogingen om den Tiber naar het Noordoosten over te steken werden bij Orte afgeslagen.
12 Juni — Het zwaartepunt van de gevechten lag aan het front tusschen de kust van de Tyrrheensche Zee en het Meer van Bolsena. Na een harden strijd slaagde de vijand er in, aan weerskanten van het meer terrein te winnen.
13 Juni — De vijand viel met sterke strijdkrachten van de kust van de Tyrrheensche Zee tot aan den Tiber aan. In de Centrale Apennijnen en de Abruzzen blijft de vijand onze distancieeringsbewegingen slechts aarzelend volgen.
14 Juni — De vijand heeft met geconcentreerde strijdkrachten zijn aanvallen ter weerszijden van het Meer van Bolsena voortgezet. Na zware gevechten werd de vijand ten Westen van het meer afgeslagen. Ten Oosten van het meer kon de vijand terrein winnen. In den afgeloopen nacht distancieerden zich onze troepen daar enkele k.m. naar het Noorden, terwijl de vijand op den voet volgende.
15 Juni — Onze, een zwaren strijd leverende troepen boden den vijand ook gisteren verbitterden tegenstand, doch konden ten slotte niet verhinderen, dat de vijand naar het Noorden terrein won.
16 Juni — De geallieerde druk op den uitersten Westelijken vleugel duurt met onverminderde hevigheid voort. Aan Amerikaansche tanks en gemotoriseerde formaties gelukte het na een vrij langdurigen strijd, uit het gebied van Orbetello tot in de streek van Grosseto door te dringen. Ten Noorden van het meer van Bolsena werd de plaats Aquapendento ontruimd. In den aangrenzenden terreinsector drongen pantservoorhoeden der geallieerden Orvieto binnen.

LUCHTOORLOG

12 Juni — Bij aanvallen van formaties Amerikaansche bommenwerpers op het Bulgaarsch-Roemeensche gebied werden door strijdkrachten van de Duitsche, Roemeensche en Bulgaarsche luchtverdediging achttien vliegtuigen neergeschoten.
13 Juni — Britsche bommenwerpers lieten in den afgeloopen nacht bommen vallen in het Rijnlandsch-Westfaalsche gebied. Vooral in Recklinghausen en Essen ontstond schade. Door nachtjagers werden 21 vliegtuigen neergeschoten.
14 Juni — Amerikaansche bommenwerpers hebben 13 Juni München aangevallen. Er ontstond schade, de bevolking leed verliezen. Door luchtverdedigingsstrijdkrachten werden 37 vliegtuigen neergeschoten,
15 Juni — Amerikaansche bommenwerpers hebben aanvallen gedaan op Boedapest. Door strijdkrachten van de luchtverdediging werden 18 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten.
16 Juni — Zuid-Engeland en het stedelijk gebied van Londen zijn in den nacht van 15 op 16 Juni en den daaropvolgenden ochtend bestookt met een nieuw soort projectiel van het zwaarste kaliber. **(V. b. 5974 A.)**

A. JAPAN — Amerikaansche luchtaanval op Japan

16 Juni — Op het Noordelijke deel van Kioesjoe, het Zuidelijkste groote eiland van het Japansche moedereiland, deelt het Japansche hoofdkwartier mede, werd door twintig Amerikaansche bommenwerpers van het type B. 29 en B. 24 op 16 Juni een luchtaanval uitgevoerd. De aanval geschiedde 2 uur 's nachts en is de eerste luchtaanval op Japan sinds ruim twee jaar. De vijandelijke vliegtuigen waren komen aanvliegen via Zuidelijk Korea. Zeven vijandelijke vliegtuigen werden neergeschoten en drie beschadigd. De Japansche luchtstrijdkrachten en grondinstallaties liepen vrijwel geen schade op. De grondtroepen leden eenige verliezen. Het Amerikaansche bericht, dat Tokio zou zijn gebombardeerd, wordt van Japansche zijde nadrukkelijk ontkend.

Amerikaansche vlootaanval op de Marianen —

14 Juni — Een sterke geallieerde formatie schepen is op 11 Juni in de wateren ten Oosten van de Marianeneilanden verschenen en van den middag van 11 Juni tot den ochtend van 13 Juni werden de Japansche steunpunten op de eilanden Saipan, Tinian en Omiya door vliegtuigen aangevallen. Japansche eenheden vielen den vijand aan, brachten een oorlogsschip tot zinken en deden 121 vijandelijke vliegtuigen neerstorten. Hevige gevechten worden gemeld tusschen Japansche afdeelingen en vijandelijke strijdkrachten, die in den ochtend van den 15en Juni op het eiland Saipan in de Marianen trachtten te landen, nadat de vijandelijke luchtmacht een reeks aanvallen op eilanden van deze groep had gedaan. **(V. b. 5976 A.)**

Richard Strauss naar een teekening van Leonhard Fanto (naar Gysi's Strauss-biografie)

Een Amerikaansche bommenwerper van het type „Fortress B 17" werd door het Duitsche afweergeschut getroffen en stort omlaag. De foto toont het moment waarop de rechtervleugel afbreekt. De bemanning kwam bij dezen val om het leven. — Bij een aanval op Berlijn hebben de geallieerde vliegers ook den beroemden Franschen Dom op de Gendarmenmarkt door het werpen van bommen verwoest.

A. DUITSCHLAND — Weermacht - Vergeldingswapen „V 1" als nieuw wapen in den strijd tegen Engeland —

17 Juni — Nadat door den Führer op 8 November, door het oppercommando der Duitsche weermacht op 24 November, door Rijksminister dr. Goebbels op 29 November en tenslotte door den plaatsvervangenden rijksperschef Sündermann was aangekondigd, dat Duitschland niet werkloos zou blijven toezien hoe de Engelsche en Amerikaansche bommenwerpers zijn steden verwoestten en het antwoord op deze terreuraanvallen in den vorm eener „vergelding" zou worden gegeven, deelde het O.K.W. op 16 Juni het volgende mede: „Zuid-Engeland en het stedelijke gebied van Londen zijn in den afgeloopen nacht en hedenochtend bestookt met een nieuw soort projectiel van het zwaarste kaliber". Dat het hier geen incidenteelen aanval betrof blijkt uit het feit, dat ook de O.K.W.-berichten der daarop aansluitende dagen er melding van maken, dat dit bombardement schier onafgebroken wordt voortgezet. De nadrukkelijkheid waarmede door de hoogste Duitsche militaire instantie de ingebruikneming van dit nieuwe wapen werd aangekondigd, bewijst dat hiermede de „vergelding" een aanvang heeft genomen. Het bericht heeft dan ook in Duitschland een diepen indruk gemaakt. In de overige deelen van Europa is het nieuwe wapen het gesprek van den dag, terwijl in Engeland, alwaar men ter geruststelling van het publiek, de uitwerking poogt te bagatelliseeren, de minister van Binnenlandsche Zaken, Morrisson, zich genoopt zag een verklaring in het Lagerhuis af te leggen.

Verklaring van plv. Reichspressechef Sündermann. — Oost-Engeland en Londen zijn in den afgeloopen nacht aangevallen met projectielen uit een nieuw soort wapen, aldus Hellmut Sündermann, de plvv. Reichspressechef in een toelichting, die op 16 Juni werd gegeven in antwoord op vragen van buitenlandsche persvertegenwoordigers met betrekking tot een verklaring van den Engelschen minister van Binnenlandsche Zaken, Morrison, in het Lagerhuis. Morrison zeide in zijn verklaring, dat de Duitschers „vliegtuigen zonder piloten" tegen Engeland in den strijd hadden gebracht. Morrison noemde den aanval „vrij ernstig", weigerde echter nadere bijzonderheden mede te deelen. Sündermann wees op de meest nadrukkelijke wijze op de door de Britten sedert jaren uitgevoerde luchtterreur. Tienduizenden doode Duitsche vrouwen en kinderen klagen de moordmethoden der Britsche oorlogvoering aan.
In militaire kringen der rijkshoofdstad verklaarde men heden over het gebruik van het nieuwe Duitsche anti-invasiewapen slechts, dat het hier een instrument met uiterst groot effect betreft. Het nieuwe Duitsche wapen wordt door de militairen algemeen een operatief instrument geacht.

Waarnemingen van Duitsche verkenningsvliegtuigen — Duitsche verkenningsvliegers rapporteeren steeds weer, dat boven groote gebieden van Zuidoost-Engeland een dichte rooksluier hangt, vooral boven Zuid-Londen, onafgebroken van Kingston tot Bromley. Maar ook in het gebied van Seven Oaks en Sutton hangt een ondoordringbare rookwolk, die elke waarneming onmogelijk maakt. Bij Southampton drongen Duitsche verkenningsvliegtuigen door de rookwolken. Zij konden zij het ook met de grootste moeite eenige foto's maken, welke aantoonen, dat een groot deel der havenwerken en van de aangrenzende stadswijken in vlammen staan. Andere Duitsche vliegtuigen, die in den ochtend van den 16den Juni van een operatie tegen doelen in het centrum van het Kanaal terugkeerden, meldden dat zij te Spithead tusschen Portsmouth en Wight talrijke schepen van een in Zuid-Oostelijke richting varend konvooi zagen, die plotseling in brand geraakten en als brandende fakkels op zee dreven. Dit konvooi was blijkbaar terechtgekomen in het doelgebied van de Duitsche projectielen, waarmede Zuid-Engeland sedert uren bestookt wordt.

De uitwerking in Engeland — In de berichten uit Engeland wordt gezegd, dat de Britsche hoofdstad op 16 Juni het langste luchtalarm van dezen oorlog heeft gehad. Zestien uur lang zaten de Londenaars in de kelders en in de tunnels van den ondergrondschen spoorweg. De fabrieken en kantoren konden niet werken. Alle winkels en café's waren gesloten. In Londen zelf zijn de grootste vernielingen aangericht. Pakhuizen en havenwerken aan de Theems staan in vlammen. Het spoorwegverkeer is op verscheiden plaatsen verbroken en staat voor het grootste deel stil. Andere berichten spreken van een toenemende „angststemming" onder de Londensche bevolking. De zender Daventry is zwaar beschadigd. Na eenigen tijd hervatte hij zijn uitzending door middel van een andere installatie. Daarbij werd meegedeeld, dat op het oogenblik slechts gramofoonplaten kunnen worden uitgezonden.

Verklaring van Reichspressechef dr. Dietrich. — Reichspressechef dr. Dietrich heeft een verslaggever van de Zwitsersche „Neue Zürcher Zeitung" op 19 Juni een interview toegestaan, waarin hij op de vraag: „Kunt u mij iets zeggen over het verdere verloop van de vergelding?" antwoordde: „Ik verraad geen geheim, wanneer ik zeg, dat de stroom van ontploffende projectielen en kogels naar het militaire doel Zuid-Engeland zal voortgaan en waarbij, naar ik u verzekeren kan, nog sterkere strijdmiddelen gebruikt zullen worden, tot Engeland tot het inzicht komt, dat de door hem gepropageerde luchtterreuroorlogvoering alleen een boemerang is, die Groot-Brittannië op vreeselijke wijze zelf treft. Daarvoor kan het Engelsche volk dan mannen als Churchill, Vansittard en alle anderen bedanken, die de brute uitroeiing van het Duitsche volk met alle middelen tot Engelsch oorlogsdoel hebben verheven. In Duitschland heeft men jegens het Engelsche volk nooit dergelijke voornemens gekoesterd. Onze strijd is niet gericht tegen het Engelsche volk, doch tegen diegenen, die Engeland en de wereld in dezen oorlog hebben gedreven."

Beschrijvingen van het nieuwe wapen. — Hoewel van Duitsche officieele zijde omtrent den aard van het nieuwe wapen geen gegevens worden gepubliceerd, welke het mogelijk maken zich een nauwkeurige voorstelling daarvan te maken, kan men zich uit verklaringen van ooggetuigen toch eenigermate een beeld vormen. Het Engelsche nieuwsbureau Reuter spreekt over een „Duitsch vliegtuig zonder bestuurder, dat als een vuurpijl door de lucht schiet". Volgens een bericht van „United Press" uit Londen in „Dagens Nyheter" liet in den nacht van 15 op 16 Juni alsmede op 16 Juni overdag een fantastische golf Duitsche onbemande bommenwerpers een regen brisant- en brandbommen op Zuid-Engeland vallen. Ooggetuigeberichten maken er melding van dat deze mysterieuze projectielen als uit kometen bestaande parelsnoeren van den nachtelijken hemel naar beneden kwamen, waar zij dan als reusachtige vuurkogels ontploften. Waarnemers van deze nieuwe Duitsche aanvalstechniek berichten, dat de projectielen een ontzaglijke snelheid ontwikkelen. Volgens piloten van een Amerikaansch steunpunt in Engeland brengen zij een geluid voort dat aan een reusachtige waschmachine herinnert.

Reeds herhaaldelijk zijn er over „ferngelenkte" vliegtuigen, machines, die met behulp van radiogolven en gecompliceerde electrische instrumenten worden bestuurd en over grooten afstand op een bepaald doel kunnen worden gedirigeerd, in vakbladen en ook in buitenlandsche dagbladen uitvoerige beschouwingen en zoo nu en dan zelfs fantastische verhalen gepubliceerd, aldus ontleenen wij aan de Telegraaf. In Britsche berichten is herhaaldelijk sprake geweest van een „racket-propelled-glider-bomb", welke door raketten wordt voortgedreven en langs draadloozen weg wordt bestuurd. Volgens deze oncontroleerbare beschrijvingen zouden deze draadloos bestuurde vliegtuigen eigenlijk niet veel meer zijn dan vliegende projectielen, die bij het vallen op den bodem tot explosie kwamen, omdat zij voor het grootste gedeelte met ontplofbare stoffen zijn gevuld.

Omtrent de uitwerking van het geheime wapen is men te Berlijn voorts van meening, dat deze zeer groot is. Het zou hier een wapen betreffen, dat in het kader valt van militaire beslissingen, dat m.a.w. van beslissende beteekenis zou kunnen worden. In zijn uitwerking zou het wapen te vergelijken zijn met het gebruik van zware bommenwerpers of lange-afstandgeschut tegen de achterwaartsche verbindingen van den vijand, in dit geval dus geheel Zuid-Engeland. Men is hier in deskundige kringen voorts van meening, dat het hier niet gaat om een zeepbel, die korten tijd schittert, en dan uiteenbarst, doch om het begin van een militaire actie, welke zich in tijd en ruimte uitstrekt en welke niet alleen als vergeldingsmiddel, doch tevens als een doeltreffend „anti-invasiewapen" moet worden beschouwd. Ten aanzien van de mededeeling van minister Morrison, dat reeds afweermaatregelen worden getroffen, merkt men op, dat de Duitsche deskundigen nauwkeurig weten, welke afweermaatregelen tegen het nieuwe wapen mogelijk zijn en dat deze mogelijkheden in de plannen gecalculeerd werden, zoodat tegen eventueele afweermaatregelen van Engelschen kant bij voorbaat tegenmiddelen bestaan.

De B-correspondent te Berlijn van het A.N.P. meldt: Van welingelichte militaire zijde wordt te Berlijn medegedeeld, dat voorloopig ook van Duitsche zijde geenerlei technische bijzonderheid over het vergeldingswapen zal worden verstrekt en dat men zich slechts aan een algemeene mededeeling zal houden. Men is hier van meening, dat het nieuwe wapen bij de verdere ontwikkeling van de invasie een rol van beteekenis zal gaan spelen.

(V. b. Verkl. Hitler 5727 A.; Verkl. O.K.W. en dr. Goebbels 5757 B.; Aankond. 1e gebruik 5984; Nieuwe wapens 5948 B.)

A. **NEDERLAND — Binnenland - Gemeenten - Richtlijnen omtrent aanstelling en bezoldiging van wethouders —**

13 Juni — Ten aanzien van het aantal en de bezoldiging van de wethouders in de verschillende gemeenten zijn richtlijnen vastgesteld.

In gemeenten met minder dan 10.000 inwoners worden twee onbezoldigde wethouders benoemd.

In gemeenten van 10.000 tot 20.000 inwoners worden ten hoogste drie onbezoldigde wethouders benoemd.

Voor de gemeenten met 20.000 tot 50.000 inwoners bestaat, al naar het karakter der verschillende gemeenten, de mogelijkheid tot het benoemen van ten hoogste drie onbezoldigde wethouders, of één bezoldigde en twee onbezoldigde, of twee bezoldigde en twee onbezoldigde.

De gemeenten van 50.000 tot 70.000 inwoners krijgen twee bezoldigde en twee onbezoldigde wethouders.

De gemeenten van 70.000 tot 100.000 inwoners krijgen ten hoogste drie bezoldigde en twee onbezoldigde wethouders.

De gemeenten van 100.000 tot 500.000 inwoners krijgen alleen bezoldigde wethouders en wel ten hoogste vier.

De steden met meer dan 500.000 inwoners, t.w. Amsterdam, Rotterdam en Den Haag, krijgen eveneens slechts bezoldigde wethouders en wel ten hoogste zes.

De bezoldigde wethouders ontvangen een bezoldiging, die 10 pct., in de gemeenten Amsterdam, Rotterdam en Den Haag 20 pct., meer bedraagt dan die van den gemeentesecretaris der betrokken gemeente. Daar, waar meer dan één bezoldigde wethouder werkzaam is, ontvangt diegene van hen, die tot taak heeft, als algemeen vertegenwoordiger van den burgemeester op te treden, een bezoldiging, die 15 pct., in de gemeenten Amsterdam, Rotterdam en Den Haag 25 pct., meer bedraagt dan die van den gemeentesecretaris der betrokken gemeente.

Aan de onbezoldigde wethouders kan met goedvinden van het toezichthoudend orgaan een jaarlijksche vergoeding worden toegestaan van ten hoogste ƒ 400 in gemeenten tot 10.000 inwoners, ƒ 500 van 10.000 tot 20.000 inwoners, ƒ 600 van 20.000 tot 30.000 inwoners, ƒ 700 van 30.000 tot 40.000 inwoners, ƒ 800 van 40.000 tot 50.000 inwoners, ƒ 900 van 50.000 tot 60.000 inwoners, ƒ 1000 van 60.000 tot 70.000 inwoners en ƒ 1200 van meer dan 70.000 inwoners.

De onbezoldigde wethouder, in den zin van par. 5 lid 3 van de Verordening nr. 152/41, aangewezen als algemeen vertegenwoordiger van den burgemeester, ontvangt 150 pct. van de voor de overige onbezoldigde wethouders van de betrokken gemeente vastgestelde bedragen.

(V. b. Bezoldiging burgemeesters 5553 A.)

Financiën - Daling van het bedrag der uitstaande hypotheken in 1943 —

Blijkens Mededeeling 37 van de afdeeling statistiek der overheidsfinanciën van het Centraal Bureau voor de Statistiek hebben in 1943 35.146 nieuwe hypotheekinschrijvingen voor ƒ 420 millioen plaats gevonden. Daartegenover stond het buitengewoon hooge aantal van 103.100 doorhalingen voor ƒ 741 millioen. Per saldo zijn dus 67.954 hypotheken voor ƒ 321 millioen meer doorgehaald dan nieuw ingeschreven.

In 1939 overtrof het aantal nieuwe inschrijvingen nog juist het aantal doorhalingen; sindsdien is het omgekeerde in steeds stijgende mate het geval. In de jaren 1939 tot en met 1943 is het aantal openstaande inschrijvingen afgenomen met 186.900 en het uitstaande bedrag is gedaald met ƒ 1239 millioen.

De rentevoet, welke in het achter ons liggende tijdvak tot 1939 steeds is gedaald, toont na een stijging in 1940 opnieuw een dalende tendenz en bedroeg in 1943 gemiddeld 4.02 pct. De gemiddelde hypotheekrente van de openstaande inschrijvingen daalde van eind 1938 tot einde 1943 van 4.94 pct. tot 4.67 pct. **(V. b. Hyp. schuld 3286 B.)**

Germaansche ᛋᛋ - Jeugdbijeenkomsten te Amsterdam en den Haag - Toespraak van Voorman Feldmeyer —

Een groep leerlingen van de Reichsschule te Valkenburg heeft op 17 Juni in het Concertgebouw te Amsterdam een korte uitvoering van zang, muziek en spreekkoren gegeven, waarin de idealen van deze bewust-Germaansche jongeren naar voren werden gebracht. Onder de gasten bevonden zich o.m. de Obergruppenführer en General der Polizei Rauter en verschillende vertegenwoordigers van Duitsche en Nederlandsche partij-formaties. De Voorman der Germaansche ᛋᛋ in Nederland, ᛋᛋ-Standartenführer Feldmeyer zeide in een korte rede o.m. dat hij, die het leven waard wil zijn, bereid moet zijn voor zijn leven te vechten en het desnoods te verliezen. Te midden van de innerlijke verzwakking der voorafgaande jaren is een nieuw geloof geboren. De Führer is opgestaan die macht kreeg over onze harten, over de harten van millioenen. In dit geloof strijdt de nieuwe jeugd, zelfbewuster dan de oudere generatie. Voor hen is het „Rijk" geen optelsom, geen constructie, die uitgaat van bestaande grootheden. Spr. keerde zich tegen de overgeleverde geschiedbeschouwing en wees op den volkschen samenhang in de Germaansche ruimte. Deze nieuwe jeugd wil geen mokkende koloniale mogendheid zijn zonder koloniën en is te zelfbewust om te vreezen een protectoraat te worden. Zij begrijpt, dat het geheel aankomt op den revolutionnairen wil tot het Groot-Germaansche Rijk. Onze plaats in de toekomst zal afhangen van onze houding. Gelijkgerechtigdheid is afhankelijk van het aanvaarden van gelijke plichten. De nieuwe jeugd voelt zich innerlijk verbonden met de frontsoldaten. De bijeenkomst werd met een groet aan den Führer besloten.

Eenzelfde bijeenkomst werd gehouden te 's-Gravenhage in de groote zaal van den Dierentuin. Ook hier sprak ᛋᛋ-Standartenführer Feldmeyer. De Rijkscommissaris woonde deze bijeenkomst bij. **(V. b. Germ. ᛋᛋ 5970 A.; Feldmeyer 5954 A.)**

Handel, Nijverheid - Verscherpte contrôle op uitvoer naar Duitschland —

De vervaardiging en verzending van artikelen en andere goederen buiten de grenzen, die getrokken zijn door de overheidsmaatregelen voor het bedrijfsleven, zijn verboden. Ter controleering van dit verbod zal van 1 Juli 1944 af, alle warenuitvoer naar Duitschland aan een strenge en rigoureuze contrôle worden onderworpen. Wie goederen van welken aard ook per spoor, per expediteurs met vrachtauto's of met schepen naar Duitschland wil verzenden, moet te voren het bewijs van een speciale vergunning hebben verkregen. Zonder dit bewijs moeten de spoorwegen, de expediteurs of de verschepers het aannemen van de zending weigeren.

Ter verkrijging van het bewijs moeten worden overgelegd: a. Voor alle producten op het gebied van de voedselvoorziening en van den landbouw ofwel de origineele uitvoervergunning van het ministerie voor Landbouw en Visscherij, ofwel, indien de uitvoervergunning niet tijdig kan worden verstrekt, resp. de uitvoer in gedeeltelijke zendingen geschiedt, een door den exporteur uit te schrijven formulier. b1. Voor alle fabrikaten, halffabrikaten en grondstoffen (behalve kolen en cokes, welke zonder vergunning mogen worden uitgevoerd) een afschrift van de ordervergunning van de Zentralauftragsstelle. b2. Voor zendingen met een goederenwaarde beneden ƒ 500 en voor zendingen van Duitsche particulieren ter dekking van hun persoonlijke behoefte een speciale uitvoerverklaring, voor zoover niet de Zentralauftragsstelle om speciale reden een uitvoervergunning heeft verstrekt (voor reisbagage is geen vergunning vereischt). **(V. b. Exportcontrôle 5881 A.)**

Justitie - Doodvonnissen wegens sabotage en terrorisme —

15 Juni — Naar de höhere ᛋᛋ- und Polizei-Führer „Nordwest" mededeelt, heeft het Polizeistandgericht Amsterdam den eigenaar van een drukkerij Franciscus Duwaer uit Amsterdam, geb. 1911, ter dood veroordeeld. De veroordeelde had van de helft van 1943 af tot aan zijn arrestatie op 8 Juni 1944 in zijn drukkersbedrijf voor een weerstandsgroep, die over verscheidene provincies in Nederland was verspreid, formulieren voor persoonsbewijzen, benevens zegeltjes en contrôlezegels voor persoonsbewijzen, in grooten omvang vervalscht. Het Polizeistandgericht nam aan, dat de voortgezette actie van den veroordeelde in staat is geweest de openbare orde in het bezette Nederlandsche gebied in gevaar te brengen en heeft hem overeenkomstig par. 1 van de verordening op de bescherming van de orde als saboteur ter dood veroordeeld. Het vonnis is na onderzoek van de gratiekwestie voltrokken.

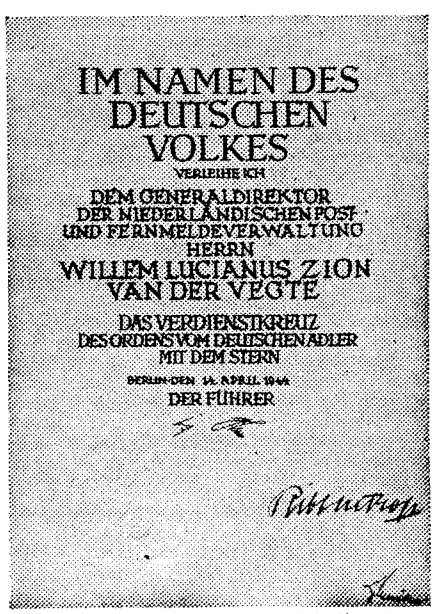
Voorts werden terdoodveroordeeld: de fabrieksarbeider Albert Reulen uit Roermond, geb. 1916 en de lasscher Jacobus Frenken uit Maasniel (Limburg) geb. 1921. De veroordeelden hadden als leden van een terroristengroep deelgenomen aan de gewapende overvallen op het gemeentehuis te Haelen op 18 Februari 1944, op het gemeentehuis te Venhuizen op 28 Maart 1944 en op het gemeentehuis te Heiloo op 12 Mei 1944. Daarbij werden levensmiddelenbonnen, geld, formulieren voor persoonsbewijzen en andere zaken in vrij grooten getale gestolen. Bij den overval op het gemeentehuis te Venhuizen heeft een der daders den zich te weer stellenden Nederlandschen politie-agent neergeschoten. Daarmede hebben de veroordeelden zich schuldig gemaakt aan deelneming aan een geheime organisatie, aan voortgezette sabotage en aan het onbevoegd bezit van vuurwapens. Het vonnis is na onderzoek van de gratiekwestie voltrokken.

(V. b. Doodvonnissen 5978 A.)

A. **NEDERLAND — Justitie - Nasleep van een „tafelpartij" voor de rechtbank —**
In verschillende Brabantsche plaatsen legt men voor het merkwaardige volksgericht, dat „tafelen" wordt genoemd, nog een groote voorliefde aan den dag. Menig boerenzoon, die een huwelijksbelofte verbrak of een meisje dat haar vrijer bedroog of op andere wijze de dorpsmoraal schokte, moest tot zijn of haar nadeel ondervinden, dat in dat geval de dorpsgenooten een hardhandige eigen berechting toepasten, welke daarin bestond, dat men naar de woning van de(n) betreffende trok en den boel daar kort en klein sloeg. Vaak bleek een simpel gerucht voor een dergelijke collectieve woedeuitbarsting reeds voldoende, zoodat niet zelden na een „tafelpartij" bleek, dat er een vergissing in het spel was geweest en men de(n) verkeerde te pakken had gehad. In den zomer van 1943 speelde zich te Best een dergelijke „tafelpartij" af en trok een troep opgewonden boerenjongens naar de woning van een meisje, dat er van beticht werd haar verloving met een boerenzoon te hebben verbroken. Ook hier bleek een misverstand in het spel te zijn geweest. De politie was van de voorgenomen „tafelpartij" op de hoogte en greep energiek in. Eén der deelnemers, een jongeman uit Best, weigerde zijn persoonsbewijs te laten zien en zette het op een loopen. Hij werd echter achterhaald en staande gehouden, doch trachtte zich toen opnieuw los te rukken, waarbij hij den politieman een klap in het gelaat gaf, hetgeen hem dezer dagen voor den Bosschen politierechter bracht. De verdachte werd veroordeeld tot tien dagen gevangenisstraf.

— Mr. N. S. Hoekstra advocaat-generaal bij den Hoogen Raad —
15 Juni — De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied heeft mr. N. S. Hoekstra, officier van Justitie te Middelburg, benoemd tot advocaat-generaal bij den Hoogen Raad. **(V. b. Hooge Raad 5907 A.)**

N.S.B. - ir. W. L. Z. v. d. Vegte door den Führer onderscheiden —

(Fotodienst N.S.B./Swart)

Op 10 Juni ontving ir. W. L. Z. van der Vegte uit handen van den Rijks-Commissaris, Rijksminister dr. Seyss-Inquart in tegenwoordigheid van Postpresident dr. Linnemeyer het „Verdienstkreuz des Ordens vom Deutschen Adler mit dem Stern" met bijbehoorende oorkonde onderteekend door den Führer, Rijksminister van Buitenlandsche Zaken von Ribbentrop en den chef van de Rijkskanselarij dr. Meissner. Deze hooge onderscheiding werd verleend als blijk van waardeering voor zijn medewerking als Directeur-Generaal der P.T.T. aan de tot standkoming van de Europeesche Postvereeniging welke in October 1942 werd opgericht.
(V. b. v. d. Vegte 5755 A.)

Kunst, Kultuur — Tooneel - Speciale voorstellingen voor de weermacht —
Het Deutsche Theater in den Niederlanden, dat sedert zijn oprichting in de cultureele verzorging van de in Nederland liggende Duitsche soldaten een van zijn voornaamste taken ziet, zal zich, rekening houdende met de gegeven omstandigheden, voor de rest van den speeltijd uitsluitend aan deze taak wijden. Afstand doende van het geven van opera's, operettes en groote tooneelstukken, zullen de kunstenaars zich geheel wijden aan de cultureele verzorging van de leden der weermacht met kleine en groote bonte programma's, die zoowel in de steden als ook in de stellingen als zoogenaamde „bunkerprogramma's" gegeven zullen worden. Het Deutsche Theater heeft 18 Juni in den Stadsschouwburg te Den Haag met een grooten „bonten middag" voor een geheel bezette zaal een begin gemaakt met deze taak. Voor zoover het de taak van de cultureele verzorging van de leden der weermacht toelaat, zal ook het publiek in de verschillende steden in de gelegenheid gesteld worden dit en de volgende programma's van het Deutsche Theater te zien. **(V. b. Deutsche Theater 5488)**

Landbouw - Bijenteelt —
Het aantal bijenvolken in de wintermaanden kan op 175.000 worden geschat; in den zomer is het aantal volken veel grooter. De meeste volken worden gehouden in de ouderwetsche korven; slechts ongeveer een vierde gedeelte is gehuisvest in de meer moderne bijenkasten. De bijenteelt wordt voornamelijk in kleine tot zeer kleine bedrijfjes uitgeoefend; het grootste gedeelte van de 25.000 imkers heeft slechts 4—10 volken. Men mag niet rekenen op een hoogere opbrengst dan 10 kg per wintervolk. De gewonnen bijenwas wordt vrijwel geheel weer in eigen kring gebruikt, daar de kastimkers was tekort komen, daar zij dit in den vorm van kunstraat aan de kastvolken geven. Zelfs in dezen tijd kunnen de imkers voor hunne bijenvolken suiker betrekken, onder vrijdom van accijns, van crisis-suikerheffing en c.q. van invoerrecht, voor niet meer dan ongeveer 20 cent per kg.
(Econ. Nieuws)

Luchtaanvallen - Loos gerucht in Eindhoven —
15 Juni — Te Eindhoven ontstond op het gerucht, dat er strooibiljetten zouden zijn uitgegooid, waarin met een bombardement werd gedreigd, een paniekstemming onder de bevolking. Duizenden verlieten huis en haard om in het open veld veiligheid te zoeken. In den loop van den middag kwam men tot het besef, dat men het slachtoffer was geworden van de fantasie van onevenwichtige menschen. In feite zijn er in het geheel geen pamfletten uitgegooid.

— Kindertehuis in Ermelo beschoten —
Op 9 Juni heeft een Anglo-Amerikaansch vliegtuig in scheervlucht een kindervacantieoord te Ermelo met boordwapens aangevallen. Het gebouw werd daarbij beschadigd. Slechts aan een gelukkig toeval is het te danken, dat geen kinderen het slachtoffer zijn geworden van dezen moordaanslag.
(V. b. Luchtaanvallen 5980 A.)

Onderwijs - Schoolgeld lager onderwijs —
In de „Stscrt." van 14 Juni is opgenomen een besluit betreffende de heffing van schoolgeld voor het gewoon voortgezet gewoon en uitgebreid lager onderwijs. Hierbij wordt als maatstaf genomen het bedrag, dat de schoolgeldplichtige verschuldigd is over het laatstverloopen jaar wegens inkomstenbelasting, loonbelasting en vermogensbelasting, tot een hooger bedrag dan ƒ 15. Beneden dit bedrag is geen schoolgeld verschuldigd. In het besluit zijn tabellen opgenomen van de verschuldigde schoolgelden bij de verschillende belastingbedragen. Behalve bepalingen over restitutie teveel betaald schoolgeld, verzoeken om ontheffing, invordering enz. wordt bepaald, dat het besluit voor het eerst toepassing vindt op het na 30 Juni 1943 begonnen schoolgeldjaar. **(V. b. Schoolgeld 5749 A.)**

Prijsbeheersching - Optreden tegen bloemenwinkels
In aansluiting op een onlangs ondernomen actie tegen galanteriewinkels, die over het algemeen veel te hooge prijzen berekenden, hebben op 15 Juni een groot aantal ambtenaren van de Prijsbeheersching een onderzoek ingesteld naar de prijzen, die dit soort winkels berekenden. Het resultaat was, dat bij vele zaken groote partijen snijbloemen in beslag genomen werden, welke later tegen de officieele prijzen werden verkocht. **(V. b. Prijsbeh. 5948 A.)**

Distributie - Ook voor kantoormeubelen vergunning noodig —
In de Staatscourant van 16 Juni is een wijziging van de meubeldistributiebeschikking opgenomen, krachtens welke voortaan ook voor het in ontvangst nemen van kantoormeubelen door gebruikers een vergunning noodig is. Daarentegen valt een aantal andere in de beschikking genoemde meubelen in den vervolge buiten deze distributieregeling.
(V. b. Meubeldistributie 5607 A.)

A. NEDERLAND — Sociale Zaken - Gezondheidstoestand in 1942 —

In de Verslagen en mededeelingen betreffende de Volksgezondheid, uitgegeven door den voorzitter van den Gezondheidsraad met medewerking van den directeur-generaal van de Volksgezondheid e.a., is opgenomen het verslag over 1942 van den geneeskundigen hoofdinspecteur van de Volksgezondheid.

Wat de gezondheidstoestand der bevolking betreft, zoo heet het in dit verslag, deze kan, rekening houdend met de onvermijdelijke nadeelige gevolgen van den oorlogstoestand, in het algemeen niet ongunstig genoemd worden. Er doen zich echter verontrustende verschijnselen voor, welke tot groote waakzaamheid aansporen.

De toeneming van de sterfte aan tuberculose, welke in 1941 onrustbarend groot was, zette zich in 1942 voort. Per 10.000 inwoners der gemiddelde bevolking bedroeg n.l. dit sterftecijfer 6.12 in 1942, tegen 5.92 in 1941. Ik vrees, dat met een verdere stijging van de sterfte der tuberculose zal moeten worden rekening gehouden, gezien de groote stijging van het aantal nieuwe gevallen van open tuberculose, dat aan vrijwel alle consultatiebureaux voor tuberculosebestrijding en speciaal in de groote steden wordt vastgesteld. Het gebrek aan plaatsruimte in sanatoria, met als gevolg zeer lange wachttijden, blijft bij de bestrijding dezer ziekte een groot bezwaar.

Het algemeene sterftecijfer was in 1942: 9.6 per 1000 inwoners tegen 10 in 1941; de sterfte van kinderen beneden 1 jaar bedroeg 39.8 per 1000 levend geborenen tegen 43.4 in 1941.

Onder de besmettelijke ziekten vertoonde de diphtherie een buitengewone uitbreiding. Het aantal aangegeven gevallen van deze ziekte bedroeg in 1942: 19.407 tegen 5.437 in 1941 en 1273 in 1939.

Het aantal geslachtsziekten nam eveneens belangrijk toe, zooals blijkt uit de rapporten van de adviesbureaux en uit een door mij gehouden enquête onder de Nederlandsche artsen. Bedenkelijk hierbij is vooral de aanzienlijke toeneming van gevallen van lues, welke ziekte voor de volksgezondheid in haar gevolgen uiterst gevaarlijk is.

Verder vermeldt het verslag, dat het huwelijkscijfer in 1942 abnormaal hoog was, n.l. 9.7 per 1000 inwoners tegen 7.3 in 1941 en 7.6 in 1940. Vooral in de steden viel een sterke toeneming waar te nemen; voor de groep van gemeenten boven 100.000 inwoners bedroeg de stijging ten opzichte van 1941 ruim 45%; voor de groep van 50.000 tot 100.000 inwoners 34% en voor die van 20.000 tot 50.000 inwoners 33%.

Het geboortecijfer was 21 per 1000 inwoners tegen 20.3 in 1941. Het geboorteoverschot bedroeg in 1942: 11.5 tegen 10.3 in 1941.

Zooals steeds was het geboortecijfer het hoogst in de provincies Noord-Brabant en Limburg, n.l. resp. 26.1 en 25.1; de geboorteoverschotten in deze provincies waren resp. 17 en 16.1. Wel een groot verschil met de groep gemeenten boven 100.000 inwoners, waar het geboortecijfer 16.3 en het geboorteoverschot slechts 7 bedroeg.

Op 1000 huwelijken in 1941 gesloten, kwamen in 1942 in de groepen van gemeenten beneden 20.000 inwoners gemiddeld 349 levend geborenen voor, tegen 200 in de groep gemeenten boven 100.000 inwoners. Voor de gemeenten Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage zijn deze cijfers resp. 176, 188 en 200.

De algemeene sterfte bedroeg 9.5 per 1000 inwoners, tegen 10 in 1941. Hierbij zij opgemerkt, dat in laatstgenoemd jaar een griepepidemie vooral in de maand Februari een groot aantal slachtoffers maakte. In totaal stierven aan griep 4298 personen in 1941 tegen 920 in 1942.

Het aantal overledenen tengevolge van oorlogshandelingen was 815 tegen 930 in 1941 en 4668 in 1940.

In 1942 stierven 5549 personen aan tuberculose tegen 5305 in 1941 en 3881 in 1940.

De sterfte van kinderen beneden 1 jaar oud was in 1942 lager dan in 1941, n.l. resp. 39.8 en 43.4 per 1000 levend geborenen. Zooals gewoonlijk was de kindersterfte het laagst in de groep van gemeenten boven 100.000 inwoners, n.l. 30.8 per 1000 levend geborenen tegen 43.4 in de gemeenten beneden 20.000 inwoners. **(V. b. 5703 A.)**

Verkeer - P.T.T. - Alleen voor den oorlog of volksbestaan belangrijke telefoonaansluitingen blijven gehandhaafd —

Om twijfel op te heffen wordt er nadrukkelijk op gewezen, dat, bij de geleidelijk door te voeren buitengebruikstelling van alle telefoonaansluitingen, die niet beslist noodzakelijk zijn voor de oorlogvoering of het volksbestaan, o.a. uitgezonderd zijn de volgende voor de instandhouding van het economisch leven in Nederland noodzakelijke aansluitingen, t.w.: Die der bedrijven van belang voor de oorlogvoering; der grootere fabrieken en andere ondernemingen; de huisaansluitingen van leidinggevende directeuren en eventueel van verantwoordelijke bedrijfsleiders dezer bedrijven, enz. voor zoover deze aansluitingen onmisbaar voor de instandhouding van het bedrijf zijn. **(V. b. Telefoon 5948 A.)**

— Spoorwegen - Zoowel voor als achter uit- en instappen toegestaan —

De Nederlandsche Spoorwegen zullen van 15 Juni af niet meer vasthouden aan den bekenden maatregel, speciaal voor de electrische treinen, dat het publiek over het voorbalcon uit- en over het achterbalcon instapt. Thans laat de directie het aan de vrije beoordeeling van het reizigerspubliek over in- en uit te stappen waar het wil. Echter: eerst wanneer alle reizigers, die den trein verlaten, zijn uitgestapt, mag het op de perrons wachtende publiek instappen.

(V. b. Spoorwegen 5764 A.)

Weermacht - Vrijwilligers Oostfront - Commandant in ᛋᛋ-brigade „Nederland" onderscheiden —

10 Juni — De Führer verleende het Ridderkruis bij het IJzeren Kruis aan ᛋᛋ-Hauptsturmführer Karl-Heinz Frühauf, bataljonscommandant in de ᛋᛋ-Pantsergrenadierbrigade „Nederland". **(V. b. 5955 A.)**

B. SPORT — 50-jarig bestaan van het Intern. Olymp. Comité —

Op 16 Juni bestond het Int. Olympische Comité, dat gevestigd is in Lausanne, 50 jaar. In het middelpunt der festiviteiten staat de herdenking van Pierre de Coubertin, den stichter der moderne Olympische Spelen. De Coubertin was het, die in Juni 1894 in Parijs een congres bijeenbracht, dat tot stichting besloot. In den eersten wereldoorlog verlegde hij den zetel van het toen juist twintig jaar oude comité van Parijs naar Lausanne en richtte daar ook het Olympische museum in. De eerste Olympische Spelen werden in 1896 in het historische Athene gehouden en na dien zijn zij iedere vier jaar gehouden, met uitzondering van 1916, toen de eerste wereldoorlog woedde. De laatste Olympische Spelen, de elfde dus, werden in 1936 in Berlijn gehouden. Toen namen niet minder dan veertig landen deel met 5000 athleten en ongeveer 30.000 andere vertegenwoordigers. 150.000 vreemdelingen uit de geheele wereld bezochten de Rijkshoofdstad, zoodat dit één van de grootste sportfeesten ter wereld is geweest. Sedert 1920 zijn ook de Olympische winterspelen ingesteld.

De spelen voor 1940, oorspronkelijk aan Japan toegewezen, doch vervolgens aan Finland, zijn wegens den huidigen oorlog niet doorgegaan. Om dezelfde redenen heeft Engeland van de spelen voor 1944 in Londen moeten afzien. Voor 1948 zijn nog geen plannen gemaakt.

(V. b. Int. Olymp. Com. 4959 D.)

C. DUITSCHLAND — Gouvernement-Generaal - Ontwikkeling van den tuinbouw —

Het groente-areaal van het Generaal-Gouvernement zal, aldus Econom. Nieuws, dit jaar tot 70.000 ha. worden uitgebreid. De glascultuur heeft een omvang van 1.2 mill. m². bereikt. Aan bedrijfsmiddelen worden jaarlijks beschikbaar gesteld: 500 ton ijzer in den vorm van gereedschap, machines en stookinstallaties, 3500 m³. hout, 200.000 m². glas, 20.000 ton kunstmest en 20.000 ton steenkool. Het tuinbouwareaal was de laatste jaren als volgt over de verschillende districten verdeeld:

	1942	1943	1944
	ha.	ha.	ha.
Krakau	9.470	7.111	11.000
Lublin	6.856	6.575	8.000
Radom	7.773	5.623	9.000
Warschau	9.574	8.167	12.000
Galicië	19.573	18.323	30.000
Totaal	53.246	45.799	70.000

Er zijn twee uitgesproken tuinbouwcentra in het Generaal-Gouvernement, nl. het gebied rondom Warschau en de streek rondom Krakau. Eerstgenoemd centrum beslaat een oppervlakte van meer dan 5500 ha., waarvan 800 ha. tot het stadsgebied van Warschau behoort. Het tuinbouwcentrum Krakau heeft een oppervlakte van 4500 ha., waarvan 500 ha. in de stad Krakau is gelegen. De tuinbouw in het district Galicië, welke vroeger een oppervlakte besloeg van 60.000 ha., was onder het Sovjet-bewind bijna geheel verdwenen, doch wordt thans geleidelijk weer in zijn vroegeren omvang hersteld. **(V. b. Gen. Gouvernem. 5901 D.)**

A. **INVASIE — Wereldpers aanvankelijk geheel en al aangewezen op Duitsche berichten —**
Het begin der invasie, aldus ontleenen wij aan een artikel van dr. H. Goltsch in de Deutsche Zeitung i. d. N., was een wereldsensatiebericht van den eersten rang, waarop door duizenden journalisten in alle mogelijke landen was gewacht. Het opvallende daarbij was, dat de eerste berichten over deze door Engelschen en Amerikanen begonnen onderneming uit Duitsche bron kwamen en de geheele wereld gedurende den eersten invasiedag nagenoeg uitsluitend op deze Duitsche berichten bleef aangewezen. Dit was ook de reden, dat men in verschillende hoofdsteden, alwaar de Duitsche berichten werden ontvangen, zonder dat uit Engeland of Amerika eenige bevestiging werd ontvangen, aanvankelijk met een Duitsche truc meende te doen te hebben en deze berichten dan ook met zeer veel wantrouwen werden gelezen.
In New York was het bericht een complete verrassing. Maar het Amerikaansche publiek moest — en zooiets is in de Amerikaansche journalistiek nog nooit voorgekomen — drie uren wachten, voordat het eerste Londensche communiqué werd gepubliceerd. Gedurende deze drie uren weigerde de officieele Amerikaansche instanties de Duitsche berichten te bevestigen of daarop eenig commentaar te geven. Het des nachts om 1.30 uur ontvangen Duitsche radiobericht werd dan ook als Duitsche propaganda beschouwd, terwijl eerst om 3.32 het eerste officieele communiqué door de radio werd verspreid. Zoo gebeurde het dan ook, dat een der leidende Amerikaansche bladen, de „New York-Times" schreef, dat de Duitschers melding maakten van de begonnen invasie. In Engeland wist het publiek, dat 's morgens gewoon aan het werk was gegaan, niets van den strijd die op eenige honderden kilometers afstand aan de Fransche kust woedde. Ook hier was men aanvankelijk volkomen op de Duitsche berichtgeving aangewezen en volgde pas om tien uur het eerste officieele communiqué. Toen het Britsche Lagerhuis dien ochtend bijeenkwam wist een groot aantal leden nog van niets en Churchill had zich, toen hij den leden de eerste inlichtingen gaf, een zeker monopolie omtrent dit onderwerp verschaft. Pas 's avonds om ongeveer zeven uur stond de Engelsche militaire censuur de publicatie van eenige berichten van Engelsche oorlogscorrespondenten toe, welke berichten bovendien nog uiterst vaag en algemeen gehouden werden. Het gevolg was natuurlijk, dat de spanning in Engeland ongekende afmetingen aannam en allerlei geruchten de ronde deden.
In Moskou wist het publiek 's middags om 12 uur nog niets van de invasie. Daarover was op geen enkele wijze eenig bericht gepubliceerd en aldaar was de ontruiming van Rome nog het voornaamste nieuws.
In de neutrale landen was het al niet veel anders en hoewel in het algemeen een eenzijdige berichtgeving met het oog op de neutraliteit angstvallig wordt vermeden, zag de pers zich ditmaal genoopt, alleen de Duitsche berichten omtrent het belangrijke nieuws in grooten opmaak te publiceeren. **(1e bericht Invasie 5974 A.)**

B. **FRANKRIJK — Regeering - Darnand staatssecretaris van Binnenlandsche Zaken —**
15 Juni — Joseph Darnand, tot nu toe secretaris-generaal voor de handhaving der orde en chef van de Fransche militie, is benoemd tot staatssecretaris van het ministerie van Binnenlandsche Zaken. In de desbetreffende mededeeling wordt gezegd, dat de zware lasten en de verantwoordelijkheid die op den secretaris-generaal voor de handhaving van de orde rusten, den chef der regeering er toe hebben geleid Darnand tot staatssecretaris te benoemen. Als zoodanig zal hij zijn vroegere functies blijven vervullen en deelnemen aan de beraadslagingen der regeering. Het ontslag van Lemoine, die tot dusver staatssecretaris van het ministerie van Binnenlandsche Zaken was, werd aanvaard en Lemoine zal tot staatsraad worden benoemd, zoo wordt tevens medegedeeld. **(V. b. Kabinet 5884 B.; Darnand 5982 A.)**

Maquisards worden als francs-tireurs beschouwd —
De leden van de „Maquis" zijn francs-tireurs en zullen als zoodanig behandeld worden. Alle pogingen van den tegenstander om over dit feit te redetwisten zijn doelloos. Deze verklaring is 16 Juni in de Wilhelmstrasse afgelegd voor de vertegenwoordigers van de buitenlandsche pers, waarbij men wees op de volkenrechtelijke, in de Haagsche Conventie vastgelegde bepalingen. Duitschland houdt zich strikt daaraan, hetgeen reeds blijkt uit het feit, dat het de troepen van de Gaulle, die in Afrika in krijgsgevangenschap zijn geraakt, als krijgsgevangenen behandelt en eveneens de troepen van de Gaulle, die aan Britsche zijde in Normandië, resp. in Italië in den strijd zijn. **(V. b. 5949 A.)**

C. **TURKIJE — Minister van Buitenlandsche Zaken Menemencioglu afgetreden —**
De Turksche minister van Buitenlandsche Zaken, Menemencioglu, is, naar radio-Ankara mededeelt, afgetreden. De Turksche ministerraad kwam 14 Juni bijeen. Ministerpresident Saradcioglu zal de portefeuille van Buitenlandsche Zaken ad interim overnemen. Na den ministerraad op 15 Juni werd het volgende officieele communiqué uitgegeven: „Aangezien de ministerraad de buitenlandsche politiek, die de laatste dagen door den minister van Buitenlandsche Zaken, Menemencioglu, werd gevoerd, niet heeft goedgekeurd, is Menemencioglu afgetreden."
De Turksche bladen geven uitvoerigen commentaar op het aftreden van den minister van Buitenlandsche Zaken, Menemencioglu. In het blad „Vakit" betreurt de afgevaardigde Us het aftreden van den minister, dat een gevolg is van de verschillen van opvatting in het Foreign Office en het Turksche ministerie van Buitenlandsche Zaken over het varen van schepen door de Zeeëngten. Het Turksche ministerie was tegen een wijziging in de politiek der Zeeëngten, Engeland eischte van Turkije de contrôle op alle doorvarende schepen. De Geallieerden duldden de doorvaart van Duitsche schepen door de zeeëngten niet meer, hoewel zij vroeger daartegen geen bezwaar hadden gehad. Het staat vast, dat Turkije wegens principieele meeningsverschillen over de uitvoering der bepalingen van het verdrag van Montreux omtrent de zeeëngten een diplomaat van beteekenis heeft verloren.
(V. b. Menemencioglu 5940 C.; Kabinet 5751 D.)

D. **BELGIE — Industrie - Financieele ontwikkeling in oorlogstijd —**
16 Juni — De Belgische industrie is reeds in den loop van het afgeloopen jaar er toe overgegaan de buitengewoon groote liquiditeit op de kapitaalmarkt te benutten voor het aanschaffen van middelen, welke voorloopig heelemaal niet noodig zijn, en over het algemeen pas na den oorlog aangewend kunnen worden. Hoe aanzienlijk op de emissiemarkt teruggegrepen werd komt duidelijk tot uiting in het feit, dat in 1943 in totaal 1.17 milliard door het particuliere bedrijfsleven opgenomen werd, d.w.z. verreweg het hoogste bedrag der laatste 12 jaren met uitzondering van het hoogconjunctuurjaar 1937, toen de emissies 1.25 milliard francs bereikten. Ten opzichte van 1942, welk jaar een bedrag aan emissies van 315 mill. francs aangeeft, is een stijging met bijna het viervoud ingetreden. Ten opzichte van 1941, waarin op de emissiemarkt ook een buitengewone bedrijvigheid viel waar te nemen, bedraagt de stijging 55%. Van het totale bedrag in het afgeloopen jaar komt, zonder rekening te houden met conversies, 698 mill. of meer dan de helft voor rekening van obligaties.

Koning Leopold naar andere verblijfplaats —
15 Juni — Een officieele mededeeling in de Belgische pers maakt bekend, dat er een verandering is gekomen in de verblijfplaats van den Belgischen koning. In verband met het bombardement van het koninklijke slot te Laeken, waar de koning sedert zijn capitulatie verblijf houdt, heeft, aldus de officieele mededeeling, de Führer zich verplicht gevoeld, den koning en zijn naaste verwanten in veiligheid te brengen. Den koning is een andere verblijfplaats aangewezen, die, naar de mededeeling verder gaat, zijn rang en positie waardig is. **(V. b. Koning Leopold 5183 E.)**

E. **VER. STATEN — Finsche gezant uitgewezen —**
16 Juni — De Britsche berichtendienst meldt uit Washington, dat aan den Finschen gezant in de Vereenigde Staten, Procope, en drie gezantschapsraden de passen zijn overhandigd. De vier diplomaten zijn uitgenoodigd de Vereenigde Staten te verlaten. In de motiveering voor deze stap zegt het ministerie van Buitenlandsche Zaken, dat het werk der vier Finnen zich „tegen de belangen van de Vereenigde Staten heeft gericht". Deze maatregel beteekent echter geen verbreking der diplomatieke betrekkingen tusschen de Vereenigde Staten en Finland.
(V. b. Verh. t. d. Ver. Staten 5845 C.)

F. **ZUID-SLAVIE — Onderhandelingen tusschen koning Peter en maarschalk Tito —**
17 Juni — Koning Peter heeft maarschalk Tito een schrijven gezonden. Reuter wijst er op, dat Churchill tot dezen stap heeft aangezet. In Duitsche politieke kringen wordt het feit belangwekkend genoemd, dat het den Britschen invloed gelukt is den koning der uitgeweken Zuidslavische regeering zoozeer onder den druk te zetten, dat hij thans contact heeft gezocht met zijn vroegeren verbitterdsten tegenstander. **(V. b. 5955 F.)**

A. ECONOMIE, FINANCIEN — Kosten van het levensonderhoud —

Op een volledig en in alle opzichten betrouwbaar internationaal overzicht van de ontwikkeling der kosten van levensonderhoud in 1943 kan, uit hoofde van de door den oorlog nog verscherpte onvolmaaktheid van het statistisch materiaal, geen aanspraak worden gemaakt. Uit de ter beschikking staande gegevens blijkt echter duidelijk, dat de, sinds het uitbreken van den oorlog stijgende, tendentie der kosten van levensonderhoud in de wereld, globaal genomen, ook in 1943 heeft aangehouden, hoewel het verloop in de afzonderlijke landen nogal verschillend is. Eenerzijds zijn er een aantal landen, waar de prijzen van de goederen ter bevrediging der dagelijksche behoeften eind 1943 relatief slechts weinig hooger zijn dan eind 1942, zoodat van een vèrgaande stabiliseering kan worden gesproken. Deze is hoofdzakelijk het gevolg van de prijspolitiek der Overheid in deze landen en, voorzoover het voedingsmiddelen betreft, mede van de gunstige oogstresultaten. Anderzijds is in een reeks landen de prijsstijging verder voortgeschreden. Bij vergelijking met de ontwikkeling in de voorafgaande jaren zien we echter, dat de stijging van de kosten van levensonderhoud veelal langzamer is geworden.

Ontwikkeling der totale kosten van levensonderhoud *)

Augustus 1939 = 100	1939	1940	1941	1942	1943		
		December			Juni	Sept.	Dec.
Duitschland	99.3	102.7	104.5	106.7	109.5	108.3	108.8
Bulgarije	102.3	121.3	165.7	179.8			
Denemarken	1) 110.8	2) 141.1	3) 151.4	4) 156.1	5) 154.2	6) 156.1	7) 156.1
Finland	1) 109.9	129.7	148.5	179.2	185.1	193.1	195.0
Kroatië (Agram)	1) 121.4	156.0	227.8	446.3	865.5	903.4	8) 1177.4
Noorwegen	106.0	129.5	142.6	147.6	149.4	149.4	9) 149.9
Portugal (Lissabon)	104.8	118.1	135.6	147.6	154.2	159.5	164.3
Roemenië (Bukarest)	112.4	150.9	234.0	346.8	425.5	454.6	476.1
Zweden 10)	105.3	120.7	134.3	141.4	141.4	141.4	142.0
Zwitserland	103.5	116.5	134.3	145.5	148.2	148.8	149.6
Spanje	108.1	135.9	166.7	165.8	163.9	166.1	169.0
Turkije (Istanboel)	106.4	120.1	147.1	285.1	282.5	286.3	289.2
Hongarije (Budapest)	100.0	114.9	138.5	150.5	154.1	195.8	196.0
Engeland	112.3	126.5	129.0	128.4	129.0	128.4	128.4
Iersche Vrijstaat	9) 111.0	9) 124.3	9) 137.0	9) 157.8	11) 159.0	12) 164.2	12) 164.2
IJsland (Reykjavik)	1) 112.0	142.0	177.0	272.0	246.0	262.0	259.0
Ver. Staten van Amerika	100.8	101.0	111.7	121.9	126.3	12) 124.7	12) 124.7
Canada	103.8	107.7	115.4	116.9	119.2	119.2	119.2
Argentinië	105.4	101.2	112.4	112.4	116.7	107.7	109.7
Chili	105.6	116.0	146.8	178.7	199.0	199.0	13) 199.0
Peru	102.5	111.7	123.7	8) 133.3	140.7	144.6	9) 145.4
Egypte	107.0	122.7	153.9	193.8		197.8	199.8
Palestina	119.5	163.1	11) 210.5				
Unie van Zuid-Afrika	101.1	105.4	111.1	121.6	125.8	126.2	126.5
Nieuw-Zeeland	102.0	106.0	110.6	112.7			
Japan (Tokio)	107.9	117.2	120.2	122.7	129.0	130.5	132.8
Mantsjoekwo (Hsingking)	116.1	146.5	169.8	184.7	11) 194.0	198.1	13) 198.1

*) In de totale kosten zijn begrepen: voeding, woninghuur, verwarming en verlichting, kleeding en een restgroep. Voor Denemarken, Finland en Zweden inclusief belastingen; Japan zonder woninghuur; Zwitserland, Hongarije zonder restgroep; Roemenië zonder woninghuur, verwarming en verlichting; Portugal slechts voeding, verwarming en verlichting.
1) Januari 1940 — 2) Januari 1941 — 3) Januari 1942 — 4) Januari 1943 — 5) Juli — 6) October — 7) Januari 1944 — 8) October — 9) November — 10) Juni 1939 = 100 — 11) Mei — 12) Augustus — 13) September.

In sterkere mate dan voor 1943 zijn voor de geheele tijdruimte sedert het begin van den oorlog verschillen in de ontwikkeling der kosten van levensonderhoud te constateeren. Alleen Duitschland heeft den stand van voor den oorlog met slechts 9% overschreden. Dan volgen Zweden (42%), Zwitserland (50%), Noorwegen (50%) en Denemarken (56%), terwijl de stijging in Portugal en Spanje ongeveer twee-derde bedraagt. Ongeveer verdubbeld zijn de kosten van levensonderhoud gedurende den oorlog in Finland en Hongarije. In Turkije, Roemenië, Kroatië, Servië en in het bijzonder Griekenland heeft het levensonderhoud een zeer sterke prijsstijging ondergaan. Buiten Europa schijnt Argentinië het eenige land te zijn, waar de prijzen slechts weinig zijn gestegen. Met één-kwart tot één-derde zijn de kosten van levensonderhoud in Canada, de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, Engeland en Japan gestegen; met ongeveer de helft in Peru en met ongeveer twee-derde in Ierland.
Bij vergelijking der indexcijfers voor verschillende landen dient men er rekening mede te houden, dat de hoogte en de beweging der indexcijfers beïnvloed zijn door de verschillende berekeningsmethoden (basisperiode, aard en hoeveelheid der betrokken artikelen, weging en prijzen).

(V. b. Kosten levensonderhoud Europa 5935 B.)

B. ZWEDEN — Handel, Nijverheid - 437 firma's op de geallieerde zwarte lijst —

Naar de Britsche berichtendienst mededeelt heeft George Hall, onderstaatssecretaris in het Engelsche ministerie van Buitenlandsche Zaken, 13 Juni in het Lagerhuis in antwoord op een vraag bekend gemaakt, dat het aantal particulieren en firma's in Zweden, dat op de zwarte lijst is geplaatst, 437 bedraagt. **(V. b. Zwarte lijst 5941 B.)**

Volksgezondheid - 500.000 rheumatiekpatiënten —

Volgens de nieuwste Zweedsche statistiek lijden 80 à 100.000 Zweden zoodanig aan rheumatiek, dat zij ongeschikt zijn om te arbeiden. Ruim een half millioen menschen heeft last van min of meer ernstige rheumatische aandoeningen, 140.000 patiënten hebben gewrichtsrheumatiek, meer dan 22.000 Zweden zijn ten gevolge van rheuma volslagen invalide geworden.

C. IJSLAND — Republiek uitgeroepen - Rijksbestuurder Björnsson president —

De IJslandsche nationale feestdag werd 17 Juni gevierd met de uitroeping van de republiek. Uit Reykjavik wordt gemeld, dat Björnsson, tot dusver rijksbestuurder, tot eersten president van de republiek IJsland is gekozen. De verkiezing is geldig tot Juli 1945. Na afloop van zijn verkiezing werd Björnsson door de aanwezige buitenlandsche gezanten, onder wie de Zweedsche zaakgelastigde, gelukgewenscht. Van bevoegde Deensche zijde wordt vernomen, dat koning Christiaan naar aanleiding van de uitroeping der republiek op IJsland het volgende telegram heeft gezonden aan de regeering van IJsland te Reykjavik: „Betreurende, dat de scheiding tusschen mij en het IJslandsche volk onder de bestaande omstandigheden ten uitvoer werd gebracht, wil ik mijn beste wenschen uitspreken voor de toekomst van de IJslandsche natie en de hoop, dat de banden, die IJsland met de andere Noordsche landen verbinden, zullen worden versterkt. **(V. b. 5966 F.)**

D. ENGELAND — Weermacht - Mutaties in leger- en vlootleiding —

15 Juni — Sir Bruce-Frazer, de chef van de Engelsche Noordzeevloot is afgetreden. Tot zijn opvolger werd benoemd Sir Henry Moore, onder gelijktijdige bevordering van vice-admiraal tot admiraal. De reden dezer commandowisseling is onbekend.
18 Juni — Generaal Montgomery is benoemd tot opperbevelhebber van alle in Frankrijk opereerende troepen. Hiermede werd de Amerikaansche generaal Bradley, welke tot dusver in rang aan hem gelijk was, aan hem ondergeschikt.

(V. b. Mut. legerl. 5876 D.)

DE WERELDOORLOG

A. **DUITSCHLAND — Schiereiland Cherbourg afgesneden; aanval op stad, haven en vesting begonnen; overzicht verliezen invasievloot - Zware druk op Finland; Wiborg ontruimd; Russische zomeroffensief bij Orsja begonnen - Luchtaanvallen op Weenen, Presburg, Hamburg, Bremen, Hannover, Wesermünde, Maagdenburg, Stettin, Berlijn - Onafgebroken beschieting van Londen en Zuid-Engeland met dynamiet-meteoren - Duitsche terugtochtsbewegingen in Italië voortgezet; Elba ontruimd —**

WESTELIJK FRONT

Het O.K.W. meldde 17 Juni: Ten Oosten van de Orne veroverden wij in onzen aanval na hevige gevechten het grootste deel van het boschgebied ten Zuiden van Bevent. Op den vijand, die met sterke pantserstrijdkrachten ten Zuidwesten van Tilly aanviel, behaalden onze pantserformaties een volledig afweersucces. Aan beide zijden van den straatweg Bayeux—St. Lo viel de vijand met sterke strijdkrachten aan. Ten Zuidwesten van Carentan mislukten krachtige aanvallen van den vijand. Slechts in het gebied van St. Mère Eglise gelukte het den vijand naar het Westen tot St. Sauveur le Vicomte door te dringen.

18 Juni — In het gebied ten Noordoosten en Zuidwesten van Tilly sloegen onze pantsertroepen alle vijandelijke aanvallen af. Ten Oosten van Caumont bereikte onze aanval het heuvelterrein ten Zuiden van Livry. Het zwaartepunt van de gevechten lag in het gebied ten Zuidwesten van Balleroy, waar Amerikaansche formaties in de richting van St. Lo ons front probeerden te verbreken. Zij werden in een verbitterden, wisselvalligen strijd afgeslagen. Alleen in dezen sector had de vijand meer dan duizend dooden. Onder den indruk van zijn zware verliezen trok hij zich in vlucht op zijn uitgangspunt terug. Op het schiereiland Cherbourg zette de vijand zijn aanvallen in het gebied van St. Sauveur le Vicomte voort, doch kon slechts geringe terreinwinst behalen.

19 Juni — De vijand slaagde er in, met uiterst sterk gebruik van zijn artillerie en luchtwapen, door onze beveiligingen heen te stooten en de westkust van het schiereiland Cherbourg te bereiken bij Barneville-sur-Mer. Het afgrendelingsfront onzer troepen is ten Zuiden en Noorden daarvan gevormd. Het vijandelijke bruggenhoofd ten Oosten van de Orne werd verder vernauwd. Ter weerszijden van Tilly heeft de vijand aangevallen op een breed front. Alle aanvallen stortten zonder succes ineen. Ten Noordoosten van St. Lô is een penetratie van den vorigen dag in een tegenaanval opgeheven. Gevechtsvliegers hebben voor het landingshoofd vier koopvaarders met een inhoud van 36.000 B.R.T. en twee torpedobootjagers tot zinken gebracht. Zes andere koopvaarders met een inhoud van 44.000 B.R.T. en vier torpedobootjagers werden zwaar beschadigd.

20 Juni — In het gebied van Tilly—Livry beproefde hij meermalen door ons front te stooten. Alle aanvallen mislukten. Ten Zuidwesten van Tilly werd daarbij een vijandelijk bataljon volkomen uiteengeslagen en de bataljonsstaf gevangengenomen. Op het schiereiland Cherbourg vonden geen groote gevechten plaats. De vijand verkende alleen met pantserafdeelingen het Zuidelijk front van de vesting Cherbourg. S.P.T. berichtte dienaangaande: De Amerikanen zullen er naar streven, den voorloopig nog zwak naar het Westen uitgestoken arm te versterken en vooral een begin te maken met de eigenlijke belegering van Cherbourg. Zij zullen dan fortificaties ontmoeten, zooals zij ze in Italië noch in Normandië hebben leeren kennen. De haven van Cherbourg is volgens de beginselen van de nieuwe Duitsche vestingbouwkunde ook naar de landzijde beschermd. Hier staan forten zoo machtig en vuursterk als de troepen der Westelijke mogendheden nog nooit hebben ontmoet. De vesting heeft ook voorraden van allerlei aard.

21 Juni — Het bruggenhoofd van den vijand ten Oosten van de Orne is verder vernauwd. Vijandelijke aanvallen ten Zuidwesten van Tilly werden uiteengeslagen. Aanvallen van den tegenstander ten Noorden van Valognes mislukten. De vijand heeft het Zuidelijke front van de vesting Cherbourg met zwakke strijdkrachten afgetast. Sedert 6 Juni hebben het luchtwapen, de oorlogsmarine, benevens kustbatterijen van leger en marine voor de Normandische kust en in Het Kanaal, de vijandelijke verliezen ten gevolge van mijnen niet meegerekend, twee kruisers, 14 torpedobootjagers, 4 torpedomotorbooten, 27 vracht- en transportschepen met een inhoud van 167.400 B.R.T. en 12 landingsschepen voor pantserwagens met een inhoud van 18.300 B.R.T. in den grond geboord. Met bommen, torpedo's en artillerietreffers werden drie zware kruisers, drie andere kruisers, 21 torpedobootjagers, 9 motortorpedobooten, 68 handels- en transportschepen met een inhoud van 287.000 B.R.T., 2 landingsvaartuigen met een inhoud van 4.000 B.R.T. en een schip van middelbare grootte beschadigd.

22 Juni — Het landfront van de vesting Cherbourg werd door den vijand met vrij sterke verkenningsstrijdkrachten afgetast. Deze ondernemingen werden evenwel verijdeld. Bij de gevechten op het schiereiland Cherbourg sneuvelde lt.-generaal Hellmich op 17 Juni.

23 Juni — De vijand is met sterke strijdkrachten overgegaan tot den aanval op het landfront van de vesting Cherbourg. Hevige gevechten, waarin sterke vijandelijke scheepsartillerie en luchtstrijdkrachten ingrepen, kwamen tot ontwikkeling, vooral aan het Zuidoostelijke en Oostelijke front van de vesting. Waar eenige van onze nesten van weerstand in het breed getrokken vestingfront verloren gingen, zijn tegenaanvallen aan den gang. Aan de rest van het front van het landingshoofd zijn slechts plaatselijke gevechten geleverd zonder al te groote beteekenis. In den afgeloopen nacht hebben gevechtsvliegers en torpedotoestellen twee torpedobootjagers, een troepentransportschip met een inhoud van 10.000 br.t. en een vrachtschip met een inhoud van 8.000 br.t. in den grond geboord. Twee kruisers, twee torpedobootjagers, drie vrachtschepen met een inhoud van 28.000 br.t. en vier andere koopvaarders werden zwaar beschadigd.

ZUIDELIJK FRONT

17 Juni — In midden-Italië verplaatste de vijand zijn zwaartepunt naar het gebied ten Noordoosten van het meer van Bolsena. Het gelukte hem in de stellingen van onze achterhoedetroepen eenige penetraties tot stand te brengen. In het gebied van Grosseto en ten Oosten daarvan, werden alle vijandelijke aanvallen afgeslagen. Hedenmorgen vroeg is de vijand, na zware luchtaanvallen op verscheiden plaatsen op het eiland Elba geland.

18 Juni — De in het Noorden en Zuidoosten van het eiland Elba gelande vijand werd in zee teruggedreven. Slechts bij Marina gelukte het den vijand, in een klein bruggenhoofd vasten voet te krijgen. Ondanks een massaal gebruik van zijn pantserformaties kon de vijand ons front slechts in eenige sectoren iets terugdrukken.

19 Juni — Het garnizoen van het eiland Elba biedt heroïeken tegenstand en heeft den tegenstander zware verliezen toegebracht. Tegenover een overmachtigen vijand hebben zich onze troepen moeten terugtrekken op het Noordoostelijke deel van het eiland.

In den sector van Perugia was het een bijzonder zware dag van strijd. Met geconcentreerde krachten viel de vijand den geheelen dag aan, zonder dat het hem gelukte, vrij groote terreinwinst te behalen.

20 Juni — De zwakke bezetting van het eiland Elba heeft den strijd den geheelen dag hardnekkig voortgezet. In den afgeloopen nacht is zij naar het vasteland overgebracht. In midden-Italië zette de vijand zijn aanvallen voort, zonder dat het hem gelukte de gehoopte doorbraak tot stand te brengen.

21 Juni — Over een frontbreedte van ruim 140 K.M. heeft in Midden-Italië met onverminderde kracht de groote afweerslag gewoed. Door den harden tegenstand van onze troepen mislukten alle doorbraakpogingen van den vijand. Na opheffing van plaatselijke penetraties was des avonds de voornaamste gevechtslinie volledig in onze handen.

22 Juni — Als gevolg van de zware verliezen, die de vijand heeft geleden en die hem dwongen tot vrij groote hergroepeeringen, is hij pas des middags met het zwaartepunt aan weerszijden van het Lago Trasimeno met sterke strijdkrachten tot den aanval overgegaan. De Duitsche troepen handhaafden zich in hun stellingen.

23 Juni — Na voltooiing der hergroepeering heeft de vijand opnieuw bijna over het geheele front aangevallen. In het gebied ten Noorden van Grosseto slaagde hij er in, na verbitterde gevechten, ons front eenige km. naar het Noorden terug te drukken.

OOSTELIJK FRONT

17 Juni — Het Finsche weermachtbericht meldt: Op de Karelische landengte was de vijandelijke druk in den loop van de laatste 24 uur op het spoorwegstation Perkjaervi nog steeds buitengewoon zwaar. Daarbij werden Seivaestoe, Uusikirkko en Kanneljaervi opgegeven. De gevechten duren voort.

19 Juni — Op de Karelische landengte waren de vijandelijke aanvallen in het gebied tusschen de Finsche Golf en Vuoksen levendig. Bijzonder hevige gevechten werden geleverd

bij Kaukjaervi-Summa alsmede op de landengte tusschen Muolaenjaervi en Vuoksen. Koivisto, Makslahti, Valkjaervi en Rautu werden opgegeven.
20 Juni — In het Westelijke deel van de Karelische landengte was de vijandelijke druk vooral sterk gericht op Wiborg. Johanne, Kyyroela en Muolaa werden opgegeven. Naar het inlichtingenbureau der regeering in aanvulling op het weermachtbericht heeft medegedeeld, begon ook op de landengte van Aunus en op die van Maaselkae een levendige actie van Sovjet-Russische verkenningstroepen.
22 Juni — De vijand viel onze stellingen ten Zuiden van Wiborg aan. Na hevige gevechten slaagde de vijand er in, de stad binnen te dringen. Onze troepen moesten zich op nieuwe stellingen, even ten Noorden en ten Noordoosten van de stad terugtrekken. In het Oostelijke deel van de landengte werd een poging van den vijand om over het Huvanto-kanaal te trekken, verijdeld.
23 Juni — De A.N.P.-correspondent te Berlijn meldt: Nadat de in de laatste dagen sterk toegenomen activiteit in den centralen sector van het Oostelijke front in militaire kringen te Berlijn reeds het vermoeden had doen rijzen, dat hierin de inleiding tot het verwachte Sovjet-Russische zomeroffensief moest worden gezien, is thans alle twijfel hieromtrent weggevallen. Officieele Duitsche militaire kringen kunnen heden, 23 Juni, mededeelen, dat het Roode Leger in den centralen sector tot het groote offensief is overgegaan. Nadat kort geleden een beperkte activiteit van Sovjet-Russische patrouilles was geconstateerd, is een paar dagen geleden een krachtig artillerievuur ingezet, dat van Duitsche zijde werd beantwoord. Deze artillerie-activiteit beperkt zich overwegend tot de gebieden van Tarnopol, Kowel en Witebsk. Het zwaartepunt van den Sovjet-Russischen aanval ligt bij Orsja.
Het offensief gaat van dien frontsector uit, die voor de bolsjewisten het meeste achtergebleven is. Voorloopig gaat het er dus eerst om, de gevaarlijke bocht van het Duitsche front op te heffen, waarbij ongetwijfeld de bedoeling voorzit om door een doorbraak het dichte verkeersnet in de richting der Baltische landen te veroveren en om zoodoende het Noordelijke Duitsche front van het Zuidelijke front te scheiden. De Duitschers zijn sedert maanden hierop voorbereid. Zij hebben het uitgestrekte front op zijn voornaamste punten in vergaande mate kunnen versterken. Wanneer men de Duitsche troepenbewegingen gedurende de laatste twee maanden heeft gevolgd, krijgt men den indruk, dat de Duitsche oorlogvoering het Oosten geenszins veronachtzaamd heeft ten gunste van het Westen. In kringen van toonaangevende Duitsche militairen heeft men reeds sedert lang de maatregelen voor de thans ontstane situatie besproken, met als resultaat, dat men niet alleen sterk genoeg is om aan alle eventualiteiten met de beste kansen op succes het hoofd te kunnen bieden, doch dat men ook over voldoende militaire middelen beschikt, om op het beslissende oogenblik op het Oostelijke oorlogstooneel met een krachtig initiatief te kunnen optreden.

LUCHTOORLOG

17 Juni — Den 16en Juni vloog een formatie Amerikaansche bommenwerpers naar Zuid-oost-Duitschland en wierp bommen op Weenen en Presburg. In den afgeloopen nacht vielen Britsche bommenwerpers de steden Duisburg en Oberhausen aan en veroorzaakten daar schade. Boven het Rijksgebied en de bezette gebieden in het Westen, werden overdag en in den afgeloopen nacht door strijdkrachten der luchtverdediging 83 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten.
19 Juni — Een formatie Amerikaansche bommenwerpers is naar Noordwest-Duitschland gevlogen. Vooral in de woonwijken van Hamburg, Bremen, Hannover en Wesermünde ontstonden schade en verliezen aan menschenlevens. 61 vijandelijke vliegtuigen werden vernietigd.
20 Juni — Amerikaansche bommenwerpers hebben 19 Juni aanvallen ondernomen op de steden Hamburg, Hannover, Maagdenburg en Stettin. Afweerstrijdkrachten vernietigden 58 vliegtuigen, 23 viermotorige bommenwerpers moesten op Zweedsch gebied een noodlanding maken.
22 Juni — Sterke formaties Amerikaansche bommenwerpers richtten 21 Juni een aanval op Berlijn. Vooral in woonwijken werd schade aangericht aan gebouwen en ontstonden verliezen aan menschenlevens. Door strijdkrachten der luchtverdediging werden 67 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten. Een Britsche formatie bommenwerpers viel in den afgeloopen nacht plaatsen in het Rijnlandsch-Westfaalsche gebied aan. Nachtjagers en luchtdoelartillerie der luchtmacht schoten 62 viermotorige bommenwerpers neer. Naar het Internationale Informationsbüro verneemt, zijn bij den aanval van Duitsche vliegtuigen op het Sovjet-Russische vliegveld Poltawa in den nacht van 21 op 22 Juni 40 Amerikaansche bommenwerpers volkomen vernield. Verder ontploften dertien stapels bommen. De Duitsche formaties hebben hiermede een zwaren slag toegebracht aan de Amerikaansche formatie, die tijdens de luchtgevechten van den 21sten Juni in de nabijheid van Berlijn van de hoofdmacht werd losgeslagen en naar Rusland vloog.
Het vergeldingswapen — 23 Juni — Sedert den 15den Juni 23.40 zijn Zuid-Engeland en het stadgebied van Londen, met slechts geringe onderbreking, voortdurend blootgesteld aan het vuur van de zwaarste projectielen. Met zeer zware verwoestingen in de getroffen gebieden valt te rekenen.
(V. b. 5983 A.)

A. **JAPAN — De strijd in China; Tsjangsja bezet —**
19 Juni — Naar Domei van het front in Hoenan meldt, hebben Japansche troepen in den namiddag van den 18en Juni na een algemeenen aanval op de met muren omringde stad Tsjangsja, deze geheel bezet. De Japansche troepen zuiveren de omstreken thans van resteerende troepen.

Geallieerde landing op de Marianen —

Het Japansche hoofdkwartier meldde 20 Juni: Geallieerde formaties, die de Marianen aanvallen, hebben op 15 Juni een bruggenhoofd gevormd en haar troepen geleidelijk versterkt. Japansche bezettingstroepen gingen tot den strijd over en brachten den vijand steeds zwaarder slagen toe. De vijand concentreerde bij de Marianen talrijke vlootstrijdkrachten, bestaande uit vliegkampschepen en slagschepen, zoodat vrijwel het grootste deel der Zuidzeevloot voor de Marianen lag. De Japansche vliegtuigen ondernemen thans dagelijks aanvallen. Volgens de tot dusverre ontvangen berichten zijn daarbij een slagschip, twee kruisers, een torpedojager en een duikboot tot zinken gebracht en vier vliegkampschepen, twee slagschepen, vier kruisers, zes transportschepen en een oorlogsschip van niet-herkend type beschadigd. Meer dan 300 vijandelijke vliegtuigen werden neergeschoten. Aan onze zijde eenige verliezen aan schepen en vliegtuigen. Van welk een beslissende beteekenis het bezit van Saipan (Marianen) voor den vijand zou zijn, aldus het Alg. H'blad, blijkt uit het feit, dat het bezit van een steunpunt op dit eiland de hoofdstad Tokio binnen den actieradius van vliegtuigen zou brengen, want de afstand bedraagt 2200 kilometer, d.w.z. dat moderne bommenwerpers, die onlangs ook voor Noord-Kioesjoe in den strijd zijn geworpen, den afstand in 5½ uur kunnen afleggen.
22 Juni — De jongste te Tokio ontvangen frontberichten maken melding van nieuwe zware verliezen voor de op Saipan gelande geallieerde troepen. Het zou den Japanners gelukt zijn, in den rug van de landingstroepen talrijke tanks aan land te zetten, die een bijzonder aandeel hebben in de afweerresultaten. Het zware Japansche kustgeschut op het naburige eiland Tinian bestookt voortdurend de concentraties der geallieerde troepen op Saipan en de artilleriestellingen der Amerikanen. Laatstgenoemden zetten nog steeds troepen aan land en nieuwe versterkingen konden onder bescherming van de bommenwerpers tot vlak bij het Japansche vliegveld in het Zuidelijke deel van Saipan doordringen.

Amerikaansche oorlogsschepen tot zinken gebracht —

Inzake het tot zinken brengen van een Amerikaansch slagschip bij de Marianen, waarvan door het Japansche hoofdkwartier 20 Juni melding werd gemaakt, worden nog de volgende bijzonderheden vernomen. Het betreft hier een modern slagschip van 45.000 ton, dat tot de „Iowa-klasse" behoorde. Het schip werd bij het eiland Guam in den grond geboord. Het zwaar beschadigde slagschip was van het type „North Carolina", dat 35.000 ton groot is. Dit oorlogsschip kreeg zeer zware treffers in de omgeving van de Marianen op 15 Juni. Twee der vier vliegkampschepen, die hetzij zwaar beschadigd werden, in brand geraakten of zware slagzij maakten, behooren tot de 24.000 ton groote „Essex-klasse". Een derde is een omgebouwde kruiser van 10.000 ton van de „Independence-klasse". Van de beide in den grond geboorde kruisers behoorde er een tot een groot type. Onder de vier beschadigde kruisers bevinden zich drie zware.

Zeeslag in den Stillen Oceaan —

Het Japansche hoofdkwartier heeft 23 Juni het volgende communiqué uitgegeven: Onze gecombineerde vlooteenheden hebben op 19 Juni drie vijandelijke groepen ontmoet en terstond den aanval geopend. De slag werd op 20 Juni voortgezet. In dit tijdsbestek werden door onze eenheden tot zinken gebracht of zwaar beschadigd: vijf vijandelijke vliegkampschepen, ten minste één slagschip, terwijl ruim 100 vijandelijke vliegtuigen werden neergeschoten. Onze eenheden brachten den vijand echter geen beslissenden slag toe. Onze verliezen bedragen: 1 vliegtuigmoederschip, twee hulptankschepen en 50 vliegtuigen. **(V. b. 5984 A.)**

INUNDATIE IN NEDERLAND. In het kader der door de Duitsche militaire overheid genomen maatregelen tot wering der Anglo-Amerikanen van Nederlandsch grondgebied, werden ook uitgestrekte terreinen onder water gezet. (foto Holland)

NEDERLAND IN OORLOGSTIJD (VII)

Affiches van het Nederlandsch Arbeidsfront, de uit de voormalige vakbonden voortgevloeide organisatie, welke beoogt alle Nederlandsche werkers in zich te vereenigen.

A. NEDERLAND — Handel, Nijverheid - De Groothandel in Bloembollen -

Aan „Economische Voorlichting" no. 22 ontleenen wij het volgende: Een echt Nederlandsche tak van handel is de groothandel in bloembollen. Er zijn maar weinig andere uitvoerartikelen, waarvan in de geheele wereld de naam zoozeer verbonden wordt met dien van Nederland als de bloembollen. En als uit die bollen in den verren vreemde de bloemen zijn ontloken, dan herkent men ze als de kleurige boden van het lage land aan de Noordzee.

Hoe door en door Nederlandsch de bloembollencultuur en de bollenhandel ook zijn geworden, toch kwamen de bollen hier uit den vreemde. Zij kwamen uit het Oosten. Het eerst kwam vrij zeker de narcis. Een Homerische hymne spreekt van „de narcis, op wonderbare wijze glinsterend"; Sophocles zag de schoonste plaats ter aarde door narcissen gesierd; Virgilius prees de schoone bloem en Mohammed leerde: „wie twee brooden heeft, hij verkoope er één voor enkele narcissen, daar immers brood voedsel voor het lichaam is, doch de narcis voedsel voor de ziel". Later kwam de narcis naar West-Europa; in 1543 in een kruidentuin te Pisa, in 1560 te Zürich, in 1570 te Parijs, in 1580 te München, maar in 1561 importeerde Mathias de Lobel reeds de trosnarcis in Nederland.

Hyacinthus orientalis heet het geslacht der hyacinthen, maar veel meer dan dat zij inderdaad uit het Oosten komen, weet men niet.

De tulpen vonden de Kruisridders in het wild bloeiende in Syrië en Klein-Azië. De Turken kweekten in haremtuinen den „tulipan"; in 1554 zag een gezant van keizer Ferdinand ze bloeien in de dalen bij Adrianopel en in 1559 bracht Gesner uit Constantinopel tulpen mee naar Augsburg. Kort daarna begon Carolius Clusius in Nederland tulpen te kweeken; in 1601 schreef hij een boek over: „Rariarum plantarum historia" en daarin worden reeds negentien soorten beschreven.

In dien tijd werd de tulpenbol het voorwerp van een wel zeer speculatieven handel. In de jaren van 1634 tot 1638 vierde de windhandel in tulpenbollen hoogtij. De handel werd gedreven in collegiën, die in de herbergen vergaderden. Zelden namen vaklieden er aan deel. Het begon met de wevers van de vele lakenweverijen in Haarlem; het sloeg over naar andere ambachtslieden, naar kleine neringdoenden, naar boeren en burgers, tot zelfs de rector van de Latijnsche school in Haarlem nam er aan deel.

Men verkocht de bollen naar het gewicht, waarbij de maat het „aas" was, iets minder dan een twintigste gram. Een bol, „Vise Roy", wegende 685 azen, bracht op een veiling in de Nieuwe Schutters Doelen te Haarlem in 1637 ƒ 4203 op, een „Admirael van Enchuysen" ƒ 5200, twee „Brabansons" samen ƒ 3800, een „Sjery Catelijn" ƒ 2610.

In Alkmaar werden 120 tulpenbollen voor ƒ 90.000 verkocht. De prijzen stegen en stegen; men verdrong elkaar, kocht en verkocht zonder de bollen zelfs maar gezien te hebben; fortuinen werden verdiend en weer verloren en natuurlijk volgde een débacle.

Sindsdien hebben de cultuur van en de handel in bloembollen zich gestadig ontwikkeld. Terwijl in 1860 de oppervlakte der bollenvelden nog slechts 300 ha. bedroeg en de export een waarde had van rond ƒ 1.000.000, was bij de intrede van de 20ste eeuw de oppervlakte reeds tot 2500 ha. en de uitvoerwaarde tot ƒ 7.500.000 gestegen, terwijl in het jaar 1930 de oppervlakte der bloembollenvelden de 10.000 ha. naderde en de waarde der uitgevoerde bloembollen ƒ 46.000.000 overschreed.

Deze cijfers zijn in de jaren na 1930 belangrijk verminderd; zij bewijzen niettemin, hoe in de twintigste eeuw zoowel de cultuur als de groothandel zich uitermate krachtig hebben ontwikkeld, zoodat de bloembollen een belangrijk Nederlandsch exportartikel zijn geworden.

De vermeerdering geschiedt, doordat de oude bollen jonge bollen vormen. In de oksels van den tulpenbol vormen zich nieuwe bollen; bij narcissen eveneens. Bij hyacinthen worden in de onderzijde der bollen wonden gemaakt door „hollen" of „snijden". In die wonden ontstaan dan vele jonge bolletjes, die na enkele jaren voortkweeken weer bloemen kunnen voortbrengen. De nieuw ontstane bollen vormen den oogst, die in Juni en Juli plaats vindt.

De bollencultuur is arbeidsintensief; het planten, het afdekken, het „losdekken", het overmesten, het schrepelen, het „ziekzoeken" en het bloemen snijden vergt veel werkkrachten.

De bloemen, waarvan men de fleurige pracht bij een bezoek aan de bloeiende bollenvelden in het voorjaar bewondert, worden meerendeels zoo snel mogelijk gesneden en vernietigd; den kweeker gaat het om de bollen en om voedselonttrekking en ziekten te voorkomen, worden de bloemen spoedig verwijderd.

Een kapitaal van hoogere waarde dan zijn kostbare gronden met hun zorgvuldig geregelde watervoorziening vormen voor den Nederlandschen bollenkweeker zijn zeer degelijke vakkennis en zijn door vele geslachten verzamelde ervaring.

De inkoop van de bollen door den groothandel geschiedt op verschillende manieren, waarvan de zgn. „groene veiling" wellicht de oudste is.

Op de „groene veiling" worden de bollen gekocht, terwijl zij nog te velde staan. De meer gebruikelijke wijze van verhandelen is echter de verkoop der droge bollen.

Koopers en verkoopers ontmoeten elkaar op vaste plaatsen en uren en deze beurshandel is ook nu nog van groote beteekenis. Te Haarlem en te Hillegom wordt geregeld beurs gehouden. Tenslotte is men ook in den bloembollenhandel overgegaan tot het veilingsysteem, naar analogie van den veilinghandel in andere tuinbouwproducten.

Ofschoon geheel nauwkeurige cijfers ontbreken, neemt men aan, dat in normale jaren omstreeks 90% van alle bloembollen wordt geëxporteerd.

Een van de middelen, gebruikt om de vraag te stimuleeren, is de propaganda. Belangrijker dan de individueele reclame door catalogussen en dergelijke is de onpersoonlijke reclame, die vooral de laatste tien jaar is toegepast. Affiches, platen en films worden verspreid; radiovoordrachten worden gehouden; in 1941 zijn in Duitschland een millioen collectieve catalogussen verzonden, waarop 40.000 bestellingen ter waarde van RM. 780.000 binnenkwamen. Maar vooral laat men de bloemen zelf de vriendelijke boden zijn. Op de World Fair te New-York werden een millioen bollen geplant; honderdduizenden bollen zijn onder Engelsche schoolkinderen verdeeld; er zijn bollen geplant in parken in Zweden, Auckland, Rhodesia, La Plata en Parijs; in 1941 werd een parkbeplanting in Hamburg verzorgd, die door tienduizenden bezocht werd; er zijn dat jaar bollen en bloemen gezonden naar tentoonstellingen in Berlijn, Keulen, Brussel, Weenen.

Het voornaamste middel blijft de uitzending der reizigers. Vaak zijn het de firmanten zelf, die op reis gaan en zoo zwermden al sinds tientallen jaren de bollenhandelaren uit naar vele vreemde landen. Vóór 1914 al gingen zij naar Engeland, naar Centraal-Europa, naar Scandinavië en naar Rusland; in latere jaren vooral ook naar Amerika. Daarbij komt het aan op ondernemersgeest, op deugdelijke vakkennis, op durf en initiatief en op goed koopmanschap.

De kosten van dit systeem, dat telkenjare vele honderden verkoopers doet uitzwermen, zijn hoog. In 1929 kostte de verkoop in Amerika door rond 200 reizigers 1.6 à 2 millioen gulden op een omzet van ƒ 10 millioen; in 1932 waren de kosten op een omzet van nog geen ƒ 3 millioen weinig lager. Bedroeg de export van bloembollen in 1900 nog slechts 8 millioen kg., in 1915 was deze reeds tot 26.5 millioen kg. gestegen. Toen bracht de oorlog een diepe inzinking en in 1918 bedroeg de export slechts 11.490.000 kg. met een waarde van ƒ 8.054.000.

Een geheel juist beeld geven de waardecijfers van den bollenexport niet. Men neemt namelijk voor de statistiek van in-, uit-, en doorvoer in plaats van de factuurwaarde een bepaalden norm per kg aan, die ieder jaar in overleg met de belastinginspectie wordt vastgesteld. Daarbij wordt voor de bollen van tulpen, hyacinthen en narcissen éénzelfde norm aangenomen, terwijl de prijzen zeer sterk verschillen. Als men de opbrengstcijfers van den bollenexport beschouwt, moet dus rekening gehouden worden met het feit, dat zij de opbrengst niet nauwkeurig weergeven. Die cijfers toonen tot 1931 een constante stijging. De export bedroeg in:

1918	kg. 11.490.000	ƒ 8.054.000
1919	„ 14.002.000	- 17.495.000
1920	„ 16.406.000	- 19.548.000
1925	„ 31.146.000	- 44.718.000
1930	„ 45.565.765	- 46.419.358
1931	„ 45.974.000	- 29.161.103
1932	„ 47.438.000	- 19.171.521
1933	„ 42.446.060	- 19.372.511
1934	„ 44.119.255	- 22.256.907
1935	„ 44.119.633	- 21.641.734
1936	„ 43.713.603	- 23.131.272
1937	„ 43.126.659	- 28.074.914
1938	„ 52.168.471	- 31.326.124

Juiste cijfers omtrent den binnenlandschen afzet ontbreken. Men neemt aan, dat in sommige jaren de binnenlandsche verkoop van bloembollen tusschen 10 en 15% van den totalen oogst heeft bedragen. De export richt zich naar vele wereldstreken. In het laatste normale jaar 1938 was de uitvoer over de verschillende landengroepen, waarmee men in deze branche gewoonlijk rekent, als volgt verdeeld:

A. *BIOGRAFIEEN.* —

Onder de geallieerde deskundigen voor de economische problemen van morgen duikt herhaaldelijk de naam van den Engelschen hoogleeraar in de economie aan de universiteit van Cambridge, John Maynard Keynes, op. In de economieleer is de in 1883 geboren Keynes bekend door zijn publicaties over valutaproblemen, terwijl hij bovendien naam maakte met enkele diepgaande studies over de economische gevolgen van den eersten wereldoorlog, waarin hij de geallieerde economische maatregelen aan scherpe critiek onderwierp. Keynes is een der voornaamste vertegenwoordigers van het, zij het nog in het liberalisme wortelende streven, dat in de stabilisatie van prijzen de voornaamste taak van economiepolitiek ziet. Op het ongebreidelde liberalisme van Adam Smith en Ricardo oefende hij felle critiek uit, waardoor hij langen tijd als „ketter" uitgekreten werd. Na jarenlange publicistische werkzaamheid nam hij in October 1941 actief aan de economiepolitiek deel door zijn benoeming tot bestuurslid van de Bank of England, als opvolger van Lord Stamp, die bij een luchtaanval om het leven kwam. Zijn benoeming destijds was een kleine zijsprong van dit machtige college, welks 24 leden tot dusverre uitsluitend uit vertegenwoordigers van de Londensche bankwereld, de City, bestonden. Bovendien wekte zijn benoeming te meer bevreemding, omdat Keynes bekendheid verworven had door zijn jarenlange critiek op de traditioneele, conservatieve financiëele en economische politiek der regeering. Ter bestrijding van het inflatiegevaar had hij een verhooging van belastingen en een overgang tot gedwongen sparen geëischt, welken eisch hij aan het begin van dezen oorlog nog eens met nadrukkelijke waarschuwing herhaald had.

John Maynard Keynes

In het van zijn hand in 1936 verschenen boek over de „Algemeene theorie der werkzaamheid van cijns en geld", evenals in zijn vroegere publicatie „Over het geld" verkondigde hij theorieën, die voor het Engelsche economische denken revolutionnair waren. Doch de schijn, zoo bleek spoedig, was „erger" dan de werkelijkheid. Keynes hield aan het liberalisme als zoodanig in zijn wezen vast. Hij beschreed slechts den halven weg en tastte het Britsche bankwezen en de macht van de City in zijn ideeëngoed niet aan, zeer tot ongenoegen van de Labour Party, die na een jarenlangen vergeefschen stormloop gehoopt had, in hem een voorman te vinden, die de macht van de Britsche haute finance door de invoering van een algemeene staatscontrôle op het tot in hoogste instantie nog steeds privaat gebleven Engelsche bankwezen zou breken. Zijn aanwezigheid in het hoogste college van de Bank of England bleef tot dusverre zonder gevolgen, daar ook hier het systeem van „balance of power" nog steeds overheerscht.

In de Anglo-Amerikaansche debatten over de toekomstige economische politiek en valuta vertegenwoordigt Keynes, zooals bekend, het standpunt, dat gestreefd moet worden naar de oprichting van een goudloos goederenverrekeningsverkeer met een internationale clearingbank als vereffeningsinstituut. Dit zou verwantschap met het door Duitschland reeds in Europa toegepast clearingverkeer doen vermoeden, als de uitgangspunten niet fundamenteel verschillend waren. Terwijl de door Duitschland gepropageerde en toegepaste economie van het prestatiebeginsel van volk en enkeling uitgaat, doet Keynes concessies aan het kapitaalbezit en aan de goud- en kapitaalbezittende landen, lees: bank- en productietrusts. Het centrale bankconsortium, dat in zijn clearingsconceptie de economische macht beheerscht, bepaalt bovendien bij credietverleening, hoeveel ieder volk mag presteeren. Uitgaande van een preferentie ten aanzien van enkele machten beteekent dat willekeur en afhankelijkheid van gunst of afkeer — een kennelijk vasthouden aan het kapitalistisch systeem.

Keynes was langen tijd raadsman van den vroegeren Kanselier van de Schatkist, Sir Kingsley Wood, wiens geleidelijk streven naar verbreeding van den regeeringsinvloed op het economisch leven (o.a. door investeering van regeeringskapitaal in het bedrijfsleven en de — echter afgewezen — voorstellen tot gedwongen sparen) aan de impulsen van Keynes toegeschreven werd.

Groep I	(Ver. Staten, Canada, Midden-Amerika)	∫ 5.076.687
Groep II	(Groot-Brittannië en Ierland)	- 16.725.502
Groep III	(Duitsche Rijk, Hongarije)	- 2.674.313
Groep IV	(Frankrijk, Italië, Zwitserland, Roemenië etc.)	- 2.461.391
Groep V	(Polen, Randstaten, vroeger ook Rusland)	- 220.981
Groep VI	(Scandinavië, Denemarken, Finland)	- 3.616.743
Groep VII	(Overige wereldeelen)	- 550.507

Deze cijfers melden alleen resultaten. Zij toonen niets van de moeilijkheden, die overwonnen moesten worden om die resultaten te bereiken. Toch moest daarvoor een harde strijd worden gevoerd. Invoerrechten, beperkende bepalingen, voorschriften omtrent behandeling der bollen, clearingen deviezenregelingen, de opkomst van eigen cultures in verschillende landen, hiermede zijn slechts enkele van die moeilijkheden genoemd. Oude afzetgebieden gingen verloren, nieuwe moesten moeizaam veroverd worden. Het is zeker allereerst aan de energie, de veerkracht en het aanpassingsvermogen van den groothandel in bloembollen te danken, dat de export op een zoo hoog niveau kon worden gehandhaafd.

De oorlog heeft den bollenhandel zwaar getroffen.

In 1940 had de export slechts een waarde van rond ∫ 7.500.000. Met de voornaamste afzetgebieden zijn de verbindingen verbroken. Toch bleek ook hier een herstel mogelijk en in 1941 had de export — van rond 20 millioen kg. — alweer een waarde van circa ∫ 16.500.000.

Daarvan gingen voor een waarde van ∫ 1.210.000 bollen naar Frankrijk, Zwitserland, België en Italië en kleine partijtjes naar Roemenië en Bulgarije; voor ∫ 2.570.000 naar Zweden, Finland, Denemarken en Noorwegen. De groote stijging kwam door den sterk verhoogden export naar Duitschland, dat voor ∫ 12.745.000 bollen kocht.

In 1942 en 1943 is deze export gehandhaafd; men kan zeggen, dat alle aanbod van Nederlandsche bloembollen werd opgenomen, zoodat vrijwel geen onverkoopbaar surplus is overgebleven.

In verschillende landen wordt gedurende de laatste jaren een eigen bollencultuur nagestreefd en bevorderd. In Amerika ontwikkelde zich een vrij uitgebreide narcissencultuur voor bollenteelt. In Engeland, met name in Lincolnshire, eveneens, zoomede in Noordelijke streken van Duitschland. De export van een artikel, dat niet tot de directe levensbehoeften of tot de onvervangbare grondstoffen behoort, zal altijd kwetsbaar blijven.

De krachten echter, welke de sterke ontwikkeling van dezen handelstak mogelijk hebben gemaakt, blijven ook na den oorlog aan het werk.

De actieve verkoopspolitiek, gemoderniseerd en door systematische propaganda gesteund, tevens geschraagd door de vaardigheid en de jarenlange ervaring van hen, die den groothandel in bloembollen bedrijven, zal steeds een groote kracht blijven ontwikkelen. Een voortreffelijke, bekwaam en vakkundig en met wetenschappelijke voorlichting geleide cultuur, een met veel wilskracht en ondernemingsgeest geleid apparaat van den groothandel, met deze gegevens kan men ook thans voor het Nederlandsche bloembollenbedrijf een goede toekomst voorzien.

(V. b. Bloembollen 5303; Grafiek 4611 A.)

B. NEDERLAND — Arbeidsdienst - Vrijwilligers naar het Oosten vertrokken —

Op 20 Juni zijn uit Veenendaal via Amersfoort en Oldenzaal honderd mannen van den N.A.D. vrijwillig naar het Bezirk Bialistok vertrokken om tezamen met de aldaar reeds aanwezige arbeidsmannen de Oostafdeeling 301 te vormen.

(V. b. N.A.D. n. Oostl. 5722 A.)

Distributie - Abrikozen voor kinderen —

22 Juni — Voor kinderen van 2 en 3 jaar zullen binnenkort 100 gram gedroogde abrikozen beschikbaar worden gesteld.

— Aardappelrantsoen tijdelijk verlaagd —

Officieel werd medegedeeld, dat met ingang van 25 Juni het aardappelrantsoen is verlaagd van 4 tot 2 K.G. per week. In verband met het bovenstaande wordt er op gewezen, dat een en ander een gevolg is van de moeilijkheden, welke zich ieder jaar bij den afloop van het seizoen voordoen. Aangenomen kan worden, dat de moeilijkheden van 2 Juli a.s. af, wanneer uit den nieuwen oogst kan worden geput, weer achter den rug zullen zijn. Ter aanvulling van het verlaagde aardappelrantsoen werd voor de stedelijke gebieden een extra-hoeveelheid brood van 400 gr. p. p. beschikbaar gesteld.

— Stroop op voorschot —

24 Juni — Het Rijksbureau voor de voedselvoorziening in oorlogstijd maakt bekend, dat binnenkort, met handhaving van het normale rantsoen een voorschot van 500 gram stroop per persoon ter beschikking van het publiek gesteld zal worden. De consument moet er rekening mede houden, dat het, evenals zulks bij het beschikbaar gestelde suikervoorschot het geval is, ook voor stroop in de bedoeling ligt, het voorschot op het jam(stroop)rantsoen in mindering te brengen.

(V. b. Distributie 5970 A.; Aardappelrants. 5807 A.)

A. NEDERLAND — N.S.B. - Mussert spreekt te Arnhem over de vergelding —

In een volksvergadering der Nat. Soc. Beweging in gebouw Musis Sacrum te Arnhem, heeft de Leider op 17 Juni een rede gehouden, waarin hij zich over de vergelding als volgt uitliet: De maand Juni 1944 zal ingaan in de historie gedurende honderden jaren, omdat thans geschiedenis wordt gemaakt als nooit tevoren. Behalve aan de invasie in Normandië denk ik aan het feit dat thans Engelands Zuidkust onder het zwaarste vuur ligt. Londen staat in brand. Wij begrijpen dat het niet overdreven was, toen men sprak over het dramatische hoogtepunt in dezen strijd. Wanneer wij nu vernemen van vergelding dan zijn wij menschelijk genoeg om het leed te begrijpen van hen op wie dit neerkomt, maar steeds blijft ons daarbij voor oogen, dat het Engeland was dat dezen oorlog begon. Vraagt men ons dus hoe wij het vinden dat de vergelding thans is losgebroken dan is er slechts één antwoord op die vraag: op 3 September 1939 verklaarde Engeland aan Duitschland den oorlog!

(V. b. Mussert 5979 A.)

— Zonnewendefeest van den Nat. Jeugdstorm —

21 Juni was het de dag, waarop de zon haar hoogsten stand van het jaar bereikte. Naar aanleiding hiervan zijn in de Germaansche landen zonnewendefeesten gehouden, waarvan het feest op den Marienburg bij Dantzig het hoogtepunt vormde. Voor Nederland werd het zonnewendefeest, dat georganiseerd werd door den „Nationale Jeugdstorm" en de Hitler-Jugend, gehouden in het openluchttheater Frankendaal te Amsterdam. Als sprekers traden op de leider der Befehlsstelle Niederland der Hitler-Jugend, Gebietsführer W. Blomquist en Hoofdstormer C. van Geelkerken, die uiteenzetten, dat het doel van deze feesten was, dat de jongeren een belijdenis aflegden voor den gemeenschappelijken strijd, dien zij schouder aan schouder voeren onder leiding van den Führer Adolf Hitler.

(V. b. N. J. S. 5948 A.)

Justitie - Aanslagen - Kapitein van politie te Zaandam doodgeschoten —

Op 21 Juni is te Zaandam een aanslag gepleegd op den kapitein van politie Ragut. Toen de kapitein in uniform door de Westzijde fietste, werd hij ter hoogte van de Bootenmakersstraat door een tot nu toe onbekend persoon aangevallen, die uit een revolver eenige schoten op hem loste, waardoor hij zoodanig werd getroffen, dat de politieman aan de gevolgen is overleden.

— Districtskommandeur van de Landwacht in Drenthe vermoord; begrafenis —

23 Juni — In tegenwoordigheid o.a. van Mussert en ϟϟ-Obergruppenführer en General der Polizei Rauter is te Assen het stoffelijk overschot van den districtskommandeur van de Landwacht in Drenthe, T. Buursma, die tijdens een onderzoek te Musselkanaal is vermoord, ter aarde besteld. Op de begraafplaats werden o.m. kransen gelegd door Mussert, ϟϟ-Obergruppenführer Rauter, inspecteur-generaal Van Geelkerken, de beide inspecteurs van de Landwacht, Zondervan en Feldmeyer, en verder namens N.S.B., Landwacht en W.A. ϟϟ-Obergruppenführer Rauter, de Leider, inspecteur-generaal der Landwacht Van Geelkerken en mr. A. J. Zondervan, commandant der W.A., namen met enkele woorden afscheid van den overledene.
ϟϟ Obergruppenführer Rauter deelde daarbij mede, dat de Führer den overledene posthuum had onderscheiden met de Kriegsverdienstmedaille met de zwaarden.

— Opperwachtmeester Stap te Utrecht doodgeschoten

Te Utrecht is 22 Juni het stoffelijk overschot van den in de uitoefening van zijn plicht gevallen opperwachtmeester Willem Stap met corpseer ter aarde besteld. Tijdens de plechtigheid werd o.a. het woord gevoerd door luit.-kol. Donders, namens den directeur-generaal van de staatspolitie, en luit.-kol. van Groningen, politiepresident van Utrecht.

(V. b. Aanslagen 5979 A.)

Verkeer - Tourisme - Verboden water voor pleiziervaartuigen —

Met de machtiging van de bevoegde Duitsche autoriteiten maakt de inspecteur-generaal voor de scheepvaart bekend: Met ingang van 21 Juni is het verboden op de hieronder omschreven vaarwegen en meren, alsmede de aan deze vaarwegen of meren gelegen havens, met pleiziervaartuigen, zooals kano's, zeilbooten, roeibooten, motorbooten enz. te varen en ligplaats te nemen. Het varen ter verwijdering van pleiziervaartuigen uit de bedoelde vaarwegen en meren is vooralsnog toegestaan. Tevens is het verboden de pleiziervaartuigen, welke in gevolge het bovenstaande uit de bedoelde vaarwegen en meren verwijderd moeten worden, in het gebied ten Westen van het Merwedekanaal (dit kanaal inbegrepen) ligplaats te doen nemen, op het droge te brengen of op te slaan in loodsen, bootenhuizen, enz. De bedoelde vaarwegen en meren zijn: De Oostelijke ringvaart van den Haarlemmermeerpolder van 't gemaal De Lijnden af tot aan de Oude Wetering, met inbegrip van de Westeinder plassen, de Oude Wetering, Braassemermeer, Paddegat, Woudwetering, Heimanswetering, Oude Rijn van Koudekerk af tot aan de Gouwesluis, de Gouwe tot aan het Verbindingskanaal, het Verbindingskanaal en de Hollandsche IJsel van het Verbindingskanaal af tot aan de Nieuwe Maas.

(V. b. Verboden wateren 5681 A.; Tourisme 5972 A.)

— Wegverkeer - Regeling locaal meubeltransport —

22 Juni — Het meubeltransport wordt thans in zijn geheel aan een vergunningsstelsel gebonden. Daarbij zal het gebruik van motortractie bij plaatselijke verhuizingen tot het uiterst worden beperkt. Het Besluit Verhuizingen 1943 geldt thans voor alle verhuizingen met welk vervoermiddel dan ook, zoowel binnen een gemeente als tusschen verschillende gemeenten onderling. Voor elk meubeltransport is dus voortaan een vergunning noodig. **(V. b. Meubeltransp. 5764 A.)**

P.T.T. - Beperking telefoonverkeer —

Telefonische oproepberichten — dit zijn verzoeken aan niet-abonné's om met den aanvrager een gesprek te voeren — zijn sedert 15 Juni mede vervallen in de telefoonnetten te Amsterdam en te 's-Gravenhage. **(V. b. 5988 A.)**

Landbouw - Oogstjaar 1945 - Scheuring van 50 H.A. grasland —

24 Juni — Teneinde te verhinderen, dat tengevolge van inundatiemaatregelen als wel door langzamen achteruitgang van de vruchtbaarheid van den bodem, de voedselvoorziening achteruitgaat, moet, hoeveel opofferingen het ook moge kosten, gebruik worden gemaakt van bestaande bodemreserves en een meer rationeele productie worden toegepast. Het is noodig, dat ten behoeve van het oogstjaar 1945 50.000 ha. grasland wordt gescheurd. Eensdeels wordt dan gebruik gemaakt van opgespaarde plantenvoedende stoffen, anderdeels zal door vermijding van dierlijke producten het rendement van de producten grooter worden.
Deze 50.000 hectaren zullen over de verschillende provinciën worden verdeeld; iedere provinciale productiecommissaris zal opdracht krijgen, een bepaalde oppervlakte voor scheuring te doen aanwijzen. Een gedeelte hiervan, wellicht ongeveer de helft, en voor de klei- en zavelgronden een grooter deel, zal vóór 10 Augustus 1944 geploegd moeten zijn en vóór 20 Augustus 1944 met koolzaad ingezaaid moeten worden. Deze oppervlakte koolzaad zal niet in mindering komen van de verplichting, welke eerstdaags voor koolzaadverbouw oogst 1945 geldend zal worden gemaakt.
Overwogen wordt een scheurpremie te verstrekken van ƒ 500 per ha., als boven de gewone verplichting op dit gescheurde grasland koolzaad wordt verbouwd. Aan een bedrag van ƒ 400 wordt gedacht, als op dit gescheurde grasland extra aardappelen worden geteeld, terwijl voor granen, peulvruchten en andere gewassen met uitzondering van groenvoedergewassen ƒ 300 zal worden voorgesteld. Degenen, die op het gescheurde grasland extra koolzaad verbouwen, ontvangen in den winter 1945-'46 een hoeveelheid koolzaadkoek, welke geacht kan worden de productie van die extra oppervlakte te zijn. **(V. b. Landbouw 5987 A.; Teeltplan 1944 5779 A.)**

Jeugd - Unie van Speeltuinorganisaties —

Elke speeltuin heeft een bestuur benevens een „raad van beheer". Meelevende ouders verrichten al het noodzakelijke werk, terwijl een opzichter met de dagelijksche leiding van den tuin is belast. De speeltuinen zijn verbonden tot centrales of gewestelijke federaties, die op haar beurt deel uitmaken van een landelijke gemeenschap, de Nederlandsche Unie van Speeltuin Organisaties, kortweg N.U.S.O.
Haar devies is: overal waar geen speeltuin-vereeniging bestaat kome er een. Dat de behoefte inderdaad groot mag worden genoemd, blijkt uit de cijfers van de laatste jaren voor Amsterdam. In 1940 waren bij 29 speeltuinen 6741 gezinnen aangesloten. 1943 bracht 14.986 gezinnen en dat, terwijl drie tuinen gesloten werden. Het aantal bezoekende kinderen beliep in het verslagjaar 1943 2.421.960.

Luchtaanvallen - Verkeersmiddelen beschoten —

Anglo-Amerikaansche vliegers hebben 20 Juni in Nederland wederom in scheervlucht terreuraanvallen met boordwapenen op verkeersmiddelen en voorbijgangers op den openbaren weg gedaan. Daarbij werden negen Nederlandsche burgers gedood, 16 zwaar en een vrij groot aantal licht gewond. **(V. b. Luchtaanvallen 5987 A.)**

A. **NEDERLAND — Financiën - Emissies 1940-'43 —**
Het Centr. Bur. v. d. Statistiek heeft een nieuw overzicht samengesteld over de jaren 1940-'43 van alle bedragen, die als nieuw geld door de overheid en het bedrijfsleven op de kapitaalmarkt zijn opgenomen (in ∫ 1.000), exclusief de leeningen op schuldbekentenis en het kapitaal, dat niet bij openbare emissie is opgenomen.

	Aandeelen			
	1940	1941	1942	1943
Staat	—	—	—	—
Prov. en Gem.	—	—	—	—
Bk. Cred.inst.	—	—	—	120
Industrie	1.441	13.161	8.815	9.493
Handel	—	—	—	2.145
Scheepvaart	570	—	—	1.300
Diversen	—	220	—	701
Totaal	2.011	13.381	8.815	13.759

	Obligaties			
	1940	1941	1942	1943
Staat	229.313	987.500	995.000	997.500
Prov. en Gem.	—	1.600	2.500	2.149
Bk. Cred.inst.	—	—	—	—
Industrie	—	—	290	296
Handel	—	—	—	—
Scheepvaart	—	—	—	—
Diversen	304	100	1.179	1.584
Totaal	229.617	989.200	998.969	1.001.529

(Econ. Nieuws) **(V. b. Emissies 5803 A.)**

— Spaargelden in 1942 —
In 1941 waren als bekend de opvragingen bij de spaarbanken sterk verminderd en begonnen de gelden wederom naar de banken terug te vloeien. De zwellende stroom van middelen, welke zijn weg naar de banken vond, nam steeds grooter omvang aan. Dit komt ook tot uiting in de desbetreffende cijfers door het Centr. Bur. v. d. Statistiek gegeven. Het aantal inleggers, dat, zooals blijkt, in 1940 nog 4.326.000 had bedragen en in 1941 tot 4.285.000 was gedaald, liep in 1942 op tot 4.424.000, zoodat, te rekenen naar dit aantal, ongeveer de helft van het aantal inwoners van Nederland spaarde in 1942. Totaal bedroeg het spaartegoed niet minder dan ∫ 1.684.043.000 tegen ∫ 1.428.361 in 1941 en ∫ 1.437.242 in 1940. Met deze cijfers voor oogen behoeft men zich zeker niet te verbazen over de groote geldruimte, daar de stortingen de opvragingen ook in 1943 en 1944 overtroffen. Opmerkelijk is het, dat het tegoed bij andere spaarbanken dan de Rijkspostspaarbank sterker steeg. In 1943 had echter een tegenovergestelde ontwikkeling plaats; bij de Rijkspostspaarbank was de toeneming ∫ 232.69 mill. groot en bij de bijzondere spaarbanken ∫ 129.18 mill. Bij de Rijksinstelling beliep het tegoed in 1940 ∫ 515.84 mill. tegen ∫ 479.33 mill. in 1941 en ∫ 543.53 mill. in 1942; bij de bijzondere banken waren de cijfers ondersch. ∫ 437 mill., ∫ 426.11 mill. en ∫ 483.01 mill., terwijl het tegoed bij de boerenleenbanken ∫ 440.62 mill., ∫ 478.47 mill. en ∫ 595.02 mill. beliep en in 1942 dus de kroon spande.
Was het gezamenlijke tegoed bij de Rijkspostspaarbank en bijzondere banken in 1942 met ∫ 1.026.54 mill. nog ver beneden het hoogste bedrag dat in 1938 met ∫ 1.241.21 mill. werd bereikt, einde 1943 was het tot ∫ 1.388.000 opgeloopen en had dus een nieuw hoogtepunt bereikt, dat inmiddels in 1944 reeds weder is overtroffen.
Blijkens de verslagen der spaarbanken werden gelden ingelegd, welke feitelijk niet het karakter van spaargeld bezitten. Het C. B. v. d. St. merkt hierbij op, dat niet uit de cijfers kan worden afgeleid, of zulks in sterker mate het geval was dan voor den oorlog, daar het tegoed per boekje nog steeds belangrijk bij dat vóór den oorlog ten achter blijft. Immers in 1942 had het ∫ 275 bedragen tegen ∫ 330 in 1938, het hoogst bereikte bedrag.
Het saldo tegoed was het hoogste in de provincie Groningen met ∫ 23.064 per 100 inwoners en het laagste met ∫ 8.727 in Limburg.
Wat de rente betreft blijkt dat het overgroote deel der banken 3% of minder vergoedde. De gekweekte rente is bij de Rijkspostspaarbank van 3.59% in 1941 tot 2.95% in 1942 gedaald en bij de bijzondere banken van 3.68% tot 3.69% nog zelfs iets gestegen. Het voordeelig renteverschil is gedaald bij de Rijkspostspaarbank van 0.95% tot 0.31% en bij de bijzondere banken van 0.98 tot 1.07 gestegen. Dit onderscheid wordt verklaard, doordat de Rijkspostspaarbank geen en de bijzondere banken wel hypotheken bezitten, welke een rente van 4% opbrengen. Deze vindt men met ∫ 116 mill. (v. j. 135 mill.) vermeld voor de bijzondere banken. De effecten vormen het leeuwendeel der beleggingen nl. ∫ 380 mill. (349 mill.) bij de R.P.B. en ∫ 317 mill. (v. j. 270 mill.) bij de bijzondere banken. Bij deze laatste valt een verschuiving naar de uitzetting op korten termijn te bespeuren nl. ∫ 50 mill. in 1942 tegen ∫ 17 mill. in 1941; een gevolg van de moeilijkheid belegging op de effectenmarkt te vinden en van de aflossing van hypotheken. Overheidsobligaties nemen de grootste plaats onder de beleggingen in.
(V. b. Spaargelden 5853 A.)

— Inhouding van loonbelasting —
De Ned. Staatscourant van 20 Juni bevat de zestiende uitvoeringsbeschikking loonbelasting 1940, waarbij o.m. wordt bepaald, dat de secretaris-generaal van het departement van Financiën een werkgever kan opdragen, bij de inhouding van de loonbelasting ook de belooningen en de prestaties, welke zijn werknemers van een door den secretaris-generaal aangewezen anderen werkgever of van een door den secretaris-generaal aangewezen derde ontvangen, als door hem uitbetaald loon aan te merken. De secr.-generaal kan voorts een werkgever opdragen de loonbelasting te berekenen over het gezamenlijk bedrag van de belooningen, welke zijn werknemers van hem en van een door den secretaris-generaal aangewezen anderen werkgever ontvangen en op de aldus berekende loonbelasting de door den anderen werkgever ingehouden loonbelasting in mindering te brengen.
(V. b. Belastingen 5980 A.; Loonbel. 5152 B.)

— Regeling inzake uitgifte schatkistpapier —
In het Verordeningenblad is een verordening gepubliceerd van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied houdende een wijziging der verordening no. 178/1940 betreffende voorziening in kasbehoeften en consolidatie van vlottende schuld.
Hierbij wordt bepaald, dat aan het artikel 1 der desbetreffende verordening (in welk artikel wordt bepaald, dat de secretaris-generaal van het departement van Financiën wordt gemachtigd, ter voorziening in kasbehoeften, tot het beloop daarvan, schatkistbiljetten of schatkistpromessen uit te geven, schatkistbiljetten te beleenen en leeningen op korten termijn te sluiten) een nieuw tweede lid wordt toegevoegd van den volgenden inhoud: de secretaris-generaal van het departement van Financiën wordt voorts gemachtigd, schatkistbiljetten uit te geven tot een telkens door hem te bepalen maximum bedrag, voor zoover De Nederlandsche Bank een dergelijke uitgifte gewenscht acht voor de regeling van de geldmarkt.
Deze verordening trad in werking op 17 Juni 1944.
(V. b. Staatsleeningen 5899 A.; Nederl. Bank 5907 A.)

Roode Kruis - Toezending van pakketten aan krijgsgevangenen —
Het hoofdbestuur van het Ned. Roode Kruis deelt mede, dat met ingang van 1 Juli 1944 een nieuwe regeling van de pakketzendingen aan alle Nederlandsche krijgsgevangenen in Duitschland van kracht wordt. In de eerste plaats zal met ingang van dien datum maandelijks een „Nationaal pakket" van 5 kg., bevattende levensmiddelen, door het Ned. Roode Kruis aan alle Nederlandsche krijgsgevangenen worden gezonden. De z.g. briefpakjes van 2 kg. (6 à 8 per maand), die door de familieleden over de post via het Ned. Roode Kruis werden gezonden, komen te vervallen. In de plaats daarvan mogen de familieleden één pakket van 5 kg. per maand via het Ned. Roode Kruis zenden.
(V. b. Krijgsgev. 5972 A.)

— Vorming van chirurgische ploegen —
23 Juni — Het hoofdbestuur van het Ned. Roode Kruis heeft in samenwerking met de plaatselijke Roode Kruisafdeelingen, in al die gemeenten van ons land, waar twee of meer chirurgen zijn gevestigd, z.g. kleine chirurgische ploegen geformeerd. Deze ploegen hebben tot taak om uit te rukken naar plaatsen, die door een ramp zijn getroffen en waarbij het aantal gewonden zoo groot is, dat de ter plaatse gevestigde chirurgen den stroom niet meer kunnen verwerken.
Het personeel van zulk een ploeg bestaat uit één chirurg met een assistent en twee à drie verpleegsters. Als materiaal voeren zij mee een chirurgisch instrumentarium, verband- en narcosemateriaal, linnengoed en zoo noodig gedroogd bloedplasma. De voornaamste taak van deze ploegen is om de operatieve capaciteit van bestaande en nog intact zijnde ziekenhuizen te vergrooten. Wanneer in de getroffen plaats geen ziekenhuis is of wanneer het ziekenhuis is vernield, kunnen de chirurgische ploegen in ieder geval eenige voorloopige chirurgische hulp bieden, b.v. in een noodziekenhuis, gebouw voor wijkverpleging e.d. totdat de afvoer der gewonden naar elders kan geschieden.

A. **DUITSCHLAND — Arbeidsinzet - Rijksverdedigingsverordening van Sauckel —**

22 Juni — Gouwleider en Rijksstadhouder Sauckel heeft een tweede verordening uitgevaardigd in zake de aanmelding van mannen en vrouwen voor taken der Rijksverdediging. Volgens deze verordening moeten zich in beginsel alle mannen, die tot dusver nog niet tot aanmelding verplicht waren, van 16 tot 65 jaar en vrouwen van 17 tot 45 jaar, die in het Rijksgebied wonen, aanmelden bij het arbeidsbureau hunner woonplaats, zoodra zij door het arbeidsbureau worden opgeroepen door middel van de pers en door aanplakbiljetten. Buitenlanders, aanstaande moeders en vrouwen met een nog niet leerplichtig kind of minstens twee kinderen beneden veertien jaar zijn vrijgesteld.

(V. b. Arbeidsinzet 5957 B.; 1e Verordening 5417 A.)

Landbouw - Groenteproductie —

Van 1933 tot 1936 steeg de groenteconsumptie in het Rijk van 3.2 mill. tot 3.5 mill. ton. De rantsoeneering van andere belangrijke levensmiddelen deed de vraag naar groente in het eerste oorlogsjaar stijgen tot gemiddeld het drievoudige; thans is de vraag naar schatting tot het zesvoudige vergroot. Het tuinbouwareaal is uitgebreid van 131.000 ha. in 1939 tot 392.000 ha. in 1943, doch ook dit was nog niet voldoende. In 1942-43 bedroeg de groenteoogst 6.4 mill. ton tegen 3.2 mill. ton in 1941-42.

Van den totalen groentenverbouw in 1943 bestond 12.8% (13%) uit vroege groenten, 50.1% (50.3%) uit zomer- en herfstgroenten en 37.1% (36.7%) uit winter- en duurzame groenten. (Econ. Nieuws

(V. b. Landbouw 5988 C.)

Kunst, Kultuur - Werner Kraus 60 jaar —

De Duitsche tooneel- en filmspeler Werner Krauss werd op 23 Juni 1884 te Gestungshausen bij Kolberg geboren en heeft zich tot een artist ontwikkeld, waarop het Duitsche tooneel en de Duitsche film met recht trotsch mogen zijn. Sedert 1913 speelt hij tooneel en sinds 1916 werkt hij voor de film. Ontelbaar zijn de rollen, welke hij in dien langen tijd vertolkte. Een van zijn eerste filmrollen was die in „De student van Praag". Bekend is ook zijn rol in de avantgardistische film „Het kabinet van dr. Caligari". Zijn eerste geluidsfilmrol was die van den rebelschen generaal York in Ucicky's „Yorck"-film en onvergetelijk zijn zijn creaties in „Mann ohne Namen", „Hundert Tage", „Burgtheater", „Robert Koch", „Jud Süss", „Annelie", „Zwischen Himmel und Erde", „Die Entlassung" en „Paracelsus", welke laatste twee films nog niet in Nederland werden uitgebracht. Er is waarschijnlijk wel geen tooneelspeler, dien men meer naar waarheid een meester van het masker zou kunnen noemen dan Werner Krauss.

Onderwijs - 400 jarig bestaan der universiteit van Koningsbergen —

22 Juni — Over enkele weken zal het feit, dat de Albertus-universiteit te Koningsbergen 400 jaar geleden is opgericht, plechtig worden herdacht. Voor die gelegenheid zullen speciale operavoorstellingen en een concert worden gegeven. Voorts worden verscheidene voordrachten gehouden door professoren van de diverse faculteiten. Het hoogtepunt van de feestelijkheden wordt gevormd door een feestrede te houden door een vertegenwoordiger van de rijksregeering. Met een universiteitssportfeest, een toespraak van Reichsstudentenführer Scheel en een herdenking van Kant aan zijn graf te Koningsbergen zal deze herdenking worden beëindigd.

Weermacht - Vrouwen bij luchtdoelartillerie —

19 Juni — De eerste proefneming om Duitsche vrouwen de zoeklichten en electrische apparaten der luchtdoelartillerie te laten bedienen, die door de luchtmacht in nauw contact met de Reichsfrauenführung is gedaan, heeft een positief resultaat opgeleverd. Het gebruik van „Flakwaffenhelferinnen" zal in aanzienlijken omvang er toe bijdragen, dat manlijk personeel vrijkomt voor den strijd aan het front. De minimum-leeftijd is 20 jaar, een maximum-leeftijd is niet vastgesteld. De „Flakwaffenhelferinnen" zijn geen soldaten, doch behooren tot het Wehrmachtsgefolge.

B. **DENEMARKEN — Volk en bodem - 2000 jaar oude ploeg gevonden —**

In het Donneruplund-moeras, bij Give in midden-Jutland, werd bij het turfsteken een 2.000 jaar oude houten ploeg opgegraven. De ploeg, waarvan de afzonderlijke onderdeelen door deskundigen van het Deensche Nationaal-Museum werden samengesteld, is van hetzelfde type als de beroemde ploeg van Döstrup in Himmerland. Enkele onderdeelen vertoonen echter een afwijking, welke op een hoogere trap van ontwikkeling wijst. De ploeg stamt uit de overgangsperiode van het brons- naar het ijzertijdperk.

C. **ENGELAND — Minister Lyttelton over Roosevelt's houding t.a.v. den oorlog tegen Japan —**

22 Juni — De Britsche minister Lyttelton heeft tegenover de Amerikaansche kamer van koophandel te Londen verklaringen afgelegd, ten aanzien van de voorgeschiedenis van het conflict met Japan. Hij zeide ronduit, dat Japan door de Vereenigde Staten was geprovoceerd en dat dus de Vereenigde Staten schuld droegen aan den oorlog tegen Japan. Lyttelton zeide verder, dat zonder de actieve medewerking van de Vereenigde Staten aan de bewapeningsproductie voor December 1941 Engeland den oorlog niet had kunnen volhouden. In een voor het Lagerhuis afgelegde verklaring tracht Lyttelton den indruk van zijn onthullingen te verzwakken. Hij sprak zijn leedwezen uit, dat hem deze bekentenis was ontglipt.

(V. b. Onderhandelingen Ver. Staten—Japan 4927 A.)

Beperkende maatregelen voor vreemde diplomaten opgeheven —

Naar de Britsche berichtendienst meldt, zijn de van den 17en op den 18en April in Engeland van kracht geworden diplomatieke beperkingen met ingang van 19 Juni om 24 uur weder opgeheven. **(V. b. 5924 B.)**

Beteekenis van Londen —

Aan het statistische materiaal, dat indertijd door den heer F. van Zutphen in „De Waag" werd gepubliceerd over de economische beteekenis van Zuid-Engeland en Londen, ontleenen wij het volgende uit het Alg. H'blad: In Groot Londen woont circa 20%, het vijfde deel der totale Engelsche bevolking.

De buitenlandsche handel van Engeland vindt in eerste instantie plaats via de havens van Zuid- en Midden Engeland. Van den totalen Britschen invoer kwam tot kort voor den oorlog binnen: 41.4% over Londen, 2.4% over Harwich, 0.8% over Dover, 3.3% over Southampton, 3.3% over Bristol, 0.7% over Newport, 0.9% over Swansea, 18.9% over Liverpool, 5.5% over Manchester, 1.4% over Gr. Grimsby, 6.7% over Hull, 0.7% over Coole. De overige 14% komen over Middlesbrough, Newcastle, Leith, Dundee, Aberdeen, Greenock, Glasgow, Belfast e.d.

In 1938 stoomden gemiddeld 40 koopvaardijschepen per dag de Theemsmonding op. Via de hoofdstad werden niet minder dan 70% der vleesch-, 45% der suiker-, 46% der rubberen 44% der woltransporten geïmporteerd.

In economisch-, zoowel als in politiek opzicht speelt Londen in Engeland een zeer belangrijke rol, hetgeen met betrekking tot 't eerste met enkele cijfers geïllustreerd kan worden: in het gebied van Londen bevonden zich in 1935 48% van alle Engelsche fabrieken voor electr. machines, 26% van alle Engelsche autofabrieken, 34% van alle Engelsche vliegtuigfabrieken, 28% van alle Engelsche chem. fabrieken, 40% van alle Engelsche zeepfabrieken, 42% van alle Engelsche kleurstoffabrieken, 57% van alle Engelsche meubelfabrieken, 32% van alle Engelsche glasfabrieken, 46% van alle Engelsche conservenfabrieken, 72% van alle Engelsche fabrieken v. wetenschappelijke instrumenten.

Overigens is nog een groot aantal van deze — en andere — takken van industrie in andere deelen van Zuid- en Midden-Engeland gevestigd.

Verder wees de schrijver er op, dat in Londen 22.4%, en in Zuid Engeland 15.9% van de arbeiders wonen, in totaal dus 38.3%. Verschillende factoren hebben deze ontwikkeling in de hand gewerkt. Allereerst waren het de groote industrieën, welke zich vooral in de laatste decennia in Zuid- en Midden-Engeland zeer snel ontwikkelden en vele arbeiders „opzogen", terwijl bovendien het gunstiger klimaat in het Zuiden dit proces bespoedigde. Zoo vestigde de zware industrie zich vooral in het gebied rondom Londen, het Kanaal van Bristol en Birmingham. De kolen- en ijzermijnen in Noordelijke deelen des lands onderhielden door middel van verkeerswegen contact met de Zuidelijker gelegen industriecentra.

D. **ZWEDEN — Noodlandingen van Amerikaansche bommenwerpers —**

Naar Reuter uit Stockholm meldt, hebben 23 vliegende vestingen 20 Juni in Zuid-Zweden een noodlanding gemaakt, waarvan 16 op het vliegveld Malmö. De bemanning van een toestel, dat in brand vloog, is om het leven gekomen. Het aantal in Zweden neergekomen geallieerde vliegtuigen is thans gestegen tot 137. Van deze toestellen hebben 113 een noodlanding moeten maken, de 24 andere zijn neergestort of door den Zweedschen afweer neergeschoten. De noodlandingen zijn voor het grootste deel verricht door vliegende vestingen en Liberators.

A. **FRANKRIJK — Emigrantenregeering - Fransche kunstenaars ter dood veroordeeld —**
23 Juni — De Ned. Corr. Dienst meldt uit Parijs: Het Fransche comité in Algiers heeft meer dan 270 Fransche kunstenaars ter dood veroordeeld, die in het moederland, speciaal te Parijs, wonen. Hun „misdaad" bestaat daarin, dat zij niet emigreerden, doch hun land trouw bleven. Onder de veroordeelden bevinden zich kunstenaars, die in de geheele wereld bekend zijn, zooals Maurice Chevalier, Harry Baur, Danielle Darrieux, Paul Valéy en Raimu.
(V. b. Processen Emigrantenreg. 5949 A.)

Invasie - 35.000 burgerslachtoffers —
20 Juni (S.P.T.) — Van officieele Fransche zijde wordt het aantal slachtoffers dat als gevolg van de militaire operaties in Normandië is gevallen, op 35.000 geschat. De Fransche regeering heeft maatregelen genomen om op uitgebreide schaal aan de zwaar getroffen bevolking in deze gebieden hulp te bieden. De departementen die aan Cotentin grenzen hebben alle maatregelen genomen om vluchtelingen op te nemen. Vrachtauto's worden ter beschikking gesteld. Vrachtverkeer voor commercieele doeleinden die niet met de voedselvoorziening in verband staan, is in deze gebieden verboden. **(V. b. Slachtoffers v. d. oorlog 5976 B.)**

Kunst, Kultuur - Henri Ghéon overleden —
21 Juni — De Fransche tooneelschrijver Henri Ghéon is, naar „De Telegraaf" meldt, in den ouderdom van 69 jaar overleden. Meermalen is men ook in Nederland in de gelegenheid geweest met het tooneelwerk van dezen auteur kennis te maken. Ghéon vestigde zijn reputatie als schrijver van tooneelstukken met het werk dat hij voor het leekentooneel heeft geschreven. Ook het groote theater evenwel bracht verscheidene van zijn spelen tot opvoering. In ons land en meer nog in Vlaanderen waren Ghéons „leekespelen" steeds een geliefd repertoire voor katholieke dilettantenvereenigingen. Aanvankelijk is Henri Ghéon als medicus werkzaam geweest. In dien tijd, omstreeks 1897, begon hij gedichten te schrijven: „Chanson d'aube" en „La solitude de l'été". Daarna zagen de treurspelen „Le Pain" en „l'Eau de Vie" het licht.

Verkeer - Electrificatie van het spoorwegnet —
Juni — Een grootscheepsch electrificatieplan werd voor de spoorwegen opgesteld, dat een traject van in totaal 2.000 km. omvat en zich over 10 jaar uitstrekt. De kern van het plan is de electrificatie van het traject Parijs—Marseille. Het electrische spoorwegnet zou daarmede tot 5.524 km. worden uitgebreid.

B. **JAPAN — Sociale Zaken - Arbeidstijden en -loonen**
De Kamer van Koophandel te Tokio publiceerde de volgende cijfers: De arbeidstijd per dag bedroeg in Januari 1944 gemiddeld 10.19 uur tegenover 10.15 uur in Januari 1943. De volgende cijfers geven de arbeidstijden in enkele industrietakken in vergelijking met het vorige jaar.

	Arbeidstijd in		Loonindex *) in	
Industrietak	Jan. '44	Jan. '43	Jan. '44	Jan. '43
Textiel	9.51	9.51	184.3	168.1
Metaal	10.07	11.34	192.0	167.1
Machines	10.03	9.50	167.3	154.1
Keramiek	9.55	9.55	234.0	188.5
Chemie	11.10	10.39	220.8	204.2
Levensmiddelen	10.06	10.44	215.2	180.2
Kleeding	11.15	10.45	249.3	196.1
Drukkerij en binderij	11.21	12.07	135.5	141.3

*) Basis 1935 = 100.

De geringe loonstijging bij de machine-industrie is een gevolg van de tewerkstelling van jeugdige personen, terwijl in de keramische industrie d.e.t. slechts oudere arbeiders werken met hoogere loonen. (Econ. Nieuws)

C. **BELGIE — Landbouw - Ontwikkeling van den tuinbouw —**
In de Belgische groenteteelt zijn sedert het begin van den oorlog wijzigingen gekomen, aldus Econom. Nieuws. Vóór den oorlog werd in België een niet te onderschatten hoeveelheid Nederlandsche tuinbouwproducten afgezet. De oorlogsomstandigheden stelden de Belgische kweekers voor het probleem, hun eigen land van groenten te voorzien. Weldra bleek, dat dit met het bestaande areaal onmogelijk was, temeer daar het verbruik tengevolge van de schaarschte aan andere voedingsmiddelen steeg. Men ging dan ook onmiddellijk over tot instelling van een Hoofdgroepeering voor Tuinbouwproducten, welke tot taak kreeg, de groente- en fruitmarkt te ordenen en te trachten in alle nooden van de tuinbouwers te voorzien. In 1941 werden voor de eerste maal maximumprijzen voor groenten vastgesteld. De tijdsomstandigheden en de overheidsmaatregelen hebben een omwenteling teweeggebracht, welke hieronder op de voornaamste punten zal worden weergegeven. De teelt van witlof, welke vóór den oorlog 7.000—8.000 ha. besloeg, was in 1943 tot 2.700 ha. teruggeloopen. De kleine boeren, die zich in hoofdzaak met de teelt van witlof bezighouden, hebben deze ten behoeve van de teelt van andere groenten en aardappelen beperkt, omdat zij genoodzaakt waren, zich met de laatstgenoemde producten grootendeels zelf te voorzien. Andere factoren, die tot de inkrimping hebben bijgedragen, zijn de lage prijzen en de kolenschaarschte. Ook de teelt van asperges is verminderd. Van de 500 ha. — het vóóroorlogsche minimum — zijn nauwelijks 390 ha. overgebleven. Erwten zijn misschien wel de slechtst betaalde groenten geweest, zoodat ook hier een groote inkrimping van de teelt niet zal verwonderen. De teelt van bloemkool bleef ongeveer op peil. Bij prei was een niet onbelangrijke uitbreiding vast te stellen. De teelt van uien, witte en roode kool onderging een lichte uitbreiding. De andere groentesoorten gaven weinig veranderingen te zien. Een grootscheepsche propaganda, welke sinds 1943 wordt gevoerd ten bate van de uitbreiding der groenteteelt op de landbouwbedrijven, is geen succes geworden.
(V. b. Landbouw 5610 B.; Voedselvoorz. 5982 D.)

D. **TURKIJE — Verkeer - Motoriseering —**
Juni — Vergeleken met Europa en Amerika vertoont de motoriseering van Turkije een grooten achterstand. Toch moet worden vastgesteld, dat zij in de laatste vijftien jaren in het bijzonder sinds 1937 goede vorderingen heeft gemaakt. Aangezien Turkije geen automobiel-, tractoren- en bandenfabrieken bezit, zijn met het uitbreken van den oorlog moeilijkheden gerezen, die de motoriseering steeds meer vertragen. Gedurende de afgeloopen drie jaren zijn aan het autoverkeer vele beperkingen opgelegd. In de 14 Turksche steden met meer dan 20.000 inwoners is 30% en in de kleine steden en op het platteland 7.5% der auto's stilgelegd. Sedert 1 Jan. 1944 zijn opnieuw 57.000 automobielen voor het ombouwen op gasaandrijving aangemeld; op 1 Maart waren hiervan reeds 8.246 omgebouwd. Bij de voorziening van vloeibare brandstoffen zijn nog geen bijzondere moeilijkheden opgetreden. Er is steeds een voorraad aanwezig, voldoende voor een normaal verbruik gedurende zes maanden. Zij zijn de laatste drie maanden met 15% gestegen, terwijl het particuliere verbruik opnieuw met 3% werd verlaagd. De Motorverkeersbond telde vijf jaar geleden slechts 800 leden. Thans zijn 45.000 autobezitters en 18.000 eigenaars van gemotoriseerde verkeersondernemingen in één verkeersorganisatie vereenigd. (Econ. Nieuws)
(V. b. Verkeer 5660 C.)

E. **HONGARIJE — Kameraadschapsvereeniging Oostfrontstrijders - Rede van Imredy —**
24 Juni — Op de eerste groote betooging van de pas opgerichte Hongaarsche „kameraadschapsvereeniging van strijders aan het Oostelijke front", heeft Imredy een rede uitgesproken, waarin hij de programpunten nogmaals uiteenzette: 1. strijd tegen het bolsjewisme met volledig gebruik van alle nationale krachten, trouw aan het bondgenootschap met Duitschland, 2. strijd om een binnenlandsche vernieuwing, een totale systeemwijziging en een verwezenlijking van den nationaal-socialistischen staat in Hongarije.
(V. b. Imredy 5965 B.)

F. **ITALIE (KONINKR.) — Kabinet Bonomi beëedigd**
24 Juni — Volgens berichten van den Britschen nieuwsdienst heeft Umberto van Savoie het nieuwe kabinet Bonomi beëedigd. Het kabinet is niet op het huis Savoie beëedigd. **(V. b. 5981 D.)**

Pers - Achttien couranten verboden —
17 Juni — Volgens uit Rome ontvangen berichten heeft het geallieerde opperbevel een verbod tot verschijnen uitgevaardigd voor 18 Italiaansche couranten, waaronder de veelgelezen Popolo di Roma. Voorts werden voorloopig verboden de Messaggero en de Giornale d'Italia. In Rome is een nieuw blad verschenen, de Corriere di Roma, dat weliswaar door Italianen geleid wordt, doch algemeen beschouwd wordt als het orgaan van het geallieerde commando. Voorts zou, naar hier bekend wordt, een communistisch blad als orgaan van de communistische partij verschijnen.
(V. b. Pers 5651 C.)

DE WERELDOORLOG

A. DUITSCHLAND — Krijgsverrichtingen - Zware strijd in Normandië; Cherbourg ingesloten, stad ontruimd, havens verwoest - Sovjet-offensief voortgezet; Witebsk en Orsja ontruimd, garnizoenen verbreken omsingelingsring - Terugtochtsbewegingen in Italië voortgezet; communistische benden op den Balkan vernietigd - Luchtaanvallen op Giurgiu, Ploesti, Bremen, Boedapest, Weenen en Saarbrücken - „V1"-storingsvuur op Londen voortgezet - Finsche troepen verder teruggedrongen —

WESTELIJK FRONT

24 Juni (O.K.W.) — Aan het landfront van den sector Cherbourg is het gisteren tot verbitterde gevechten gekomen, die ook des nachts werden voortgezet. In de namiddaguren gelukte het den vijand enkele Duitsche steunpunten te veroveren en verder naar de vesting op te dringen. Ten Oosten van de Orne-monding joegen Duitsche kustbatterijen een vijandelijke landingsformatie uiteen en schoten verscheiden transport- en vrachtschepen in brand.

25 Juni — Nadat in de avonduren ten Zuidwesten en ten Zuidoosten van Cherbourg eenige van onze steunpunten na verbitterde gevechten op korten afstand verloren gingen, kon de vijand daar de randen der stad Cherbourg bereiken. In het gebied van Tilly ging de vijand met sterke strijdkrachten tot den aanval over.

26 Juni — De bezetting van Cherbourg onder bevel van den luitenant-generaal von Schlieben, tezamen met sterke deelen van de Duitsche marine en de luchtmacht is sinds gisteren in de stad en in het havengebied in een verbitterden huizenstrijd gewikkeld. Twee eischen van den vijand, den strijd te staken en de vesting over te geven, werden niet beantwoord. De haven en alle installaties, die voor de oorlogvoering van belang zijn, zijn opgeblazen. Voor de gevechtsstelling van den vestingcommandant en voor het arsenaal zijn de vijandelijke aanvallen in het vuur van de verdedigers ineengestort. Aan het Zuidelijke front stortten vijandelijke aanvallen ten Oosten van de Orne voor onze stellingen ineen. In het gebied van Tilly gelukte het den vijand, die den geheelen dag met sterke infanterie- en pantserstrijdkrachten aanviel, met uiterst zware verliezen aan dooden en gewonden de ruïnes der stad te bezetten.

27 Juni — Te Cherbourg werd den geheelen dag door met zeer groote verbittering gestreden. Eerst tegen den avond gelukte het den vijand, die in de bloedige straatgevechten zware verliezen had geleden, zich in het bezit van een groot deel van de stad te stellen. In het arsenaal en in een aantal steunpunten van de marine en luchtmacht houden de dappere bezettingen tegen alle vijandelijke stormaanvallen stand.

Land- en kustbatterijen van de zich op het schiereiland ten N. van Cherbourg bevindende eigen gevechtsgroepen steunden de verdedigers der stad. In het gebied van Tilly heeft de vijand zijn aanvallen tot verdere sectoren uitgebreid. De vijand kon slechts weinig terrein winnen.

28 Juni — In Cherbourg verdedigden zich nog steeds talrijke steunpunten van het leger, de marine en het luchtwapen. Het binnenvaren van de haven is daardoor den vijand nog steeds belet, al zijn ook de puinhoopen van de stad in zijn bezit. Ook in het Noordoostelijk en het Noordwestelijk deel van het schiereiland houden nog enkele steunpunten stand. In Normandië lag het zwaartepunt van de gevechten weder in 't gebied ten Z.O. van Tilly. Gedurende den geheelen dag vielen sterke vijandelijke infanterie- en pantserformaties door het zwaarste scheepsgeschut gesteund, ons front aan. Hun stormloop stortte ineen door den taaien tegenstand van onze divisies. Slechts in één sector kon de vijand na harden, afwisselenden strijd zijn penetratiegebied in geringe mate verbreeden.

29 Juni — In Normandië heeft de vijand zijn aanvallen tot bijna 25 km. breedte uitgebreid. Bijzonder verbitterd waren de gevechten in het gebied ten Zuidwesten van Caen. Ten Oosten van de Orne zijn herhaalde aanvallen van den vijand ineengestort. In het gebied van Cherbourg blijven zich verscheidene van onze steunpunten tegen de vijandelijke overmacht handhaven. De haven is verwoest, de ingang nog altijd versperd. De bijna 1000 meter lange kade, die de groote en de kleine reede van Cherbourg scheidde is door mijnontploffingen zoo zwaar verwoest, dat hij bijna over zijn geheele lengte naar buiten werd geworpen. Nabij deze kade is het grootste droogdok van Cherbourg vernield. De toegang tot de voorste haven is versperd, de sluizen naar de twee andere havens zijn opgeblazen. Door de vernieling der sluizen loopen de havenbekkens bij eb droog. Het zeestation en de handelshaven zijn eveneens versperd, kaden en de toegangswegen naar het zeestation zijn opgeblazen. Het zeestation zelf is eveneens totaal verwoest.

30 Juni — De vijand heeft zijn geweldige krachtsinspanningen voortgezet om de stad Caen van haar ravitailleeringslinies af te snijden en van het Zuidwesten uit te veroveren. Met zeer sterke gebruikmaking van artillerie en luchtmacht kon de vijand zijn penetratieruimte in verbitterde gevechten aanvankelijk vergrooten tot hem een krachtige Duitsche tegenaanval in de flank trof en hem een groot deel van het veroverde terrein weer ontrukte. Aan het overige deel van het landingshoofd zijn aanvallen van den vijand ten Oosten van de Orne en ten Zuidwesten van Tilly mislukt. Ten Noordoosten van St. Lô binnengedrongen Amerikaansche troepen werden in een tegenaanval teruggeworpen. In het gevechtsgebied van Cherbourg is de vijand over een breed front thans ook tegen onze gevechtsgroepen op de Noordwestelijke spits van het schiereiland tot den aanval overgegaan. Sedert den 6en Juni werden aan het invasiefront meer dan 900 vijandelijke pantserwagens stukgeschoten.

OOSTELIJK FRONT

24 Juni — Aan het Zuidelijk deel van het Oostelijke front zijn alle aanvallen der bolsjewisten mislukt. In den centralen frontsector nam de groote aanval der Sovjets in hevigheid toe en breidde zich tot andere sectoren uit. Terwijl tusschen de Pripet en Tsjaussy alle aanvallen vruchteloos bleven, gelukte het sterke vijandelijke infanterie en pantserstrijdkrachten ten Oosten van Mogilef aan beide zijden van den autoweg van Smolensk en aan beide zijden van Witebsk, onze voorste stellingen binnen te dringen. De afweerslag wordt hier met toenemende hevigheid voortgezet. De bolsjewisten verloren gisteren in den centralen sector van het Oostelijke front 73 pantserwagens en 53 vliegtuigen. Ten Zuidoosten van Ostrof in het gebied van Pleskau en ten Noordwesten van Narwa zijn talrijke Sovjetaanvallen mislukt.

25 Juni — De Duitsche divisies staan in den geheelen centralen frontsector in zwaren afweerstrijd tegen het met sterke infanterie-, pantser- en luchtstrijdkrachten gevoerde offensief der Sovjets. Het gelukte den vijand slechts ten Oosten van Mogilef, aan den autoweg van Smolensk en in het bijzonder in het gebied van Witebsk zijn penetraties te vergrooten. Op alle andere plaatsen stortte de vijandelijke stormloop bloedig ineen; 252 vijandelijke pantserwagens werden vernietigd. Jagers en luchtdoelartillerie brachten 42 Sovjetvliegtuigen ten val. Tusschen Polozk en Pleskau ondernamen de bolsjewisten talrijke vergeefsche aanvallen, waarbij nog 27 pantserwagens werden stukgeschoten.

26 Juni — In den centralen sector duurt de afweerslag met onverminderde hevigheid voort. De bolsjewisten werden in de meeste sectoren afgeslagen. Ten Zuiden en Oosten van Bobroeisk kon de vijand echter eenige penetraties bereiken. Ook in het gebied ten Oosten van Mogilef won de vijandelijke aanval na bloedige gevechten terrein naar het Westen. Aan de Duna zijn eveneens verbitterde gevechten aan den gang, terwijl ten Oosten van Polozk en ten Zuidoosten van Pleskau aanvallen van de bolsjewisten, die door tanks en slagvliegers werden ondersteund, mislukten.

27 Juni — In de sectoren van Bobroeisk, Mogilef en Orsja zijn de Duitsche divisies in hevigen afweerstrijd gewikkeld tegen de met geconcentreerde strijdkrachten aanvallende Sovjets. Ten Westen en Zuidwesten van Witebsk trokken zij al strijdend op nieuwe stellingen terug. Ten Oosten van Polozk stortten talrijke aanvallen van de bolsjewisten ineen. Ten Zuidoosten van Pleskau ruimden onze grenadiers een penetratie van den vorigen dag op.

28 Juni — De verbitterde gevechten in het gebied van Bobroeisk en Mogilef duren voort. Na de ontruiming van de steden Orsja en Witebsk heeft de zware afweerslag zich verplaatst naar het gebied ten Oosten van de Midden- en Boven-Beresina. Ten Zuidoosten van Polozk zijn herhaalde doorbraakpogingen van de bolsjewisten mislukt. Ten Zuidoosten van Pleskau zijn plaatselijke aanvallen van den vijand ineengestort.

Het Internationale Informatiebureau verneemt, dat het Duitsche garnizoen van Orsja er in geslaagd is, den bolsjewistischen omsingelingsring te verbreken en zich den weg naar het Westen vrij te maken. Ook het garnizoen van Witebsk baant zich al strijdende in gesloten egelfront een weg naar de eigen linies.

29 Juni — In den centralen sector hebben de bolsjewisten in het verloop van den verbitterden afweerslag op eenige plaatsen verder terrein gewonnen. De garnizoenen van Bobroeisk en Mogilef boden den met overmachtige strijdkrach-

ten aanstormenden vijand fellen tegenstand. Oostelijk van den midden- en bovenloop van de Berezina, alsmede ten Zuiden van Polozk duren de zware gevechten met de opdringende bolsjewisten voort.
30 Juni — Tusschen Sloesk en Bobroeisk werden vijandelijke aanvalsspitsen op eenige punten opgevangen. Bij Borissof en ten Zuidwesten van Polozk kwam het tot hevige gevechten met vijandelijke aanvalsgroepen. Ten Zuidoosten van Polozk stortten ook gisteren alle aanvallen der bolsjewisten bloedig ineen.
In Wit-Roethenië werd een operatie tegen benden met succes ten einde gebracht. In gevechten werden 342 bendenkampen en 936 bunkers vernield. Behalve 7700 dooden verloren zij 5300 gevangenen.

ZUIDELIJK FRONT

24 Juni — In Italië werd in het gebied ten Noorden van Grosseto ook gisteren zwaar gevochten. Met sterke concentratie zijner strijdkrachten kon de vijand daar onze stellingen binnendringen.
25 Juni — De vijand viel gisteren in den westelijken sector ons front opnieuw op verscheidene plaatsen met sterke strijdkrachten aan. Na zware gevechten kon de vijand in den kustsector onze linies enkele kilometers achteruit drukken.
26 Juni — Het zwaartepunt van den strijd lag ook gisteren in den sector van de kust tot aan het Trasimeensche Meer. De vijand kon hier na verbitterde gevechten met onze troepen, die taai verzet boden, slechts enkele kilometers naar het Noorden terrein winnen.
Op den Balkan hebben Duitsche troepen in zware gevechten van drie weken in de bergen van Zuid-Albanië communistische bendengroepen uiteengeslagen. De vijand verloor behalve 3000 dooden talrijke gevangenen, vele wapenen van allerlei aard alsmede groote opslagplaatsen van munitie en voorraden.
27 Juni — De vijand zette zijn doorbraakaanvallen voort. Ondanks den steun van artillerie en tanks kon hij slechts op eenige punten op den uitersten Westelijken vleugel eenige km. in Noordelijke richting opdringen. Aan het overige front tot aan het Trasimeensche meer behaalden onze troepen een volledig afweersucces.
28 Juni — In den sector tusschen de kust en het Trasimeensche meer wordt verbitterd gevochten. De vijand beproefde door ons front te breken. Het kwam tot zware afwisselende gevechten, waarin de vijand echter slechts op den uitersten Westelijken vleugel terrein kon winnen.
29 Juni — Er ontstonden gisteren verbitterde gevechten ten Zuiden en Zuidwesten van Siena, waar de vijand geringe vorderingen kon maken. Ten Westen van het Trasimeensche Meer behaalden onze divisies een volledig afweersucces.
30 Juni — Aan het Italiaansche front werd aan de kust van de Ligurische Zee en in den sector ten Zuidwesten en ten Zuidoosten van Siena verbitterd gestreden. De vijand kon slechts weinig terrein winnen. Aan beide zijden van het Trasimeensche meer heeft de vijand zijn doorbraakpogingen tegen den avond hervat.

LUCHTOORLOG

24 Juni — Het storingsvuur op Londen werd overdag en des nachts met hevige salvo's voortgezet. Boven het landingshoofd en de bezette gebieden in het Westen werden 40 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten. Bij aanvallen van Amerikaansche bommenwerpers op Servisch en Roemeensch gebied, werden Giurgiu en Ploesti getroffen. De luchtverdedigingsstrijdkrachten vernielden 18 vijandelijke vliegtuigen.
25 Juni — Er lag nog steeds storingsvuur op Londen en zijn buitenwijken. Een formatie Amerikaansche bommenwerpers viel opnieuw Roemeensch gebied aan en wierp bommen in het gebied van Ploesti. Duitsche, Roemeensche en Bulgaarsche luchtverdedigingsstrijdkrachten vernietigden 23 vijandelijke vliegtuigen. Amerikaansche bommenwerpers ondernamen in de middaguren van gisteren een terreuraanval op Bremen. Door luchtverdedigingsstrijdkrachten werden boven het Rijksgebied en de bezette gebieden in het Westen overdag en des nachts 59 vijandelijke vliegtuigen vernietigd.
26 Juni — Het storingsvuur op Zuid-Engeland werd overdag en des nachts voortgezet. Een vrij zwakke formatie vijandelijke bommenwerpers viel in den afgeloopen nacht Boedapest aan. Zeven vliegtuigen werden neergeschoten.
27 Juni — Het stedelijk gebied van Londen was weer aan zwaar V 1-storingsvuur blootgesteld.
Een formatie Amerikaansche bommenwerpers viel gisteren de stad Weenen aan. Er ontstond schade en de bevolking leed verliezen. Strijdkrachten der Duitsche en Hongaarsche luchtverdediging vernietigden 54 vijandelijke vliegtuigen.
28 Juni — Amerikaansche bommenwerpers deden gisteren een aanval op Boedapest. Luchtverdedigingsstrijdkrachten vernielden 24 vijandelijke vliegtuigen. Het gebied van Londen ligt onafgebroken onder zwaar vuur van de V 1. De V 1 is de laatste 24 uur in nog grooter intensiteit in gebruik genomen, zoo verneemt het D.N.B. Volgens den Britschen radio-omroep hebben de Duitschers thans hun aanvallen met het wapen V 1 ook tot de graafschappen van Noord-Engeland uitgebreid. Er ontstond schade en er vielen slachtoffers.
29 Juni — Amerikaansche bommenwerpers deden gisteren een aanval op Boekarest. Duitsche en Roemeensche jagers haalden 12 vijandelijke bommenwerpers omlaag. Tevens ondernamen zij een aanval op Saarbrücken. Boven het landingshoofd en de bezette Westelijke gebieden werden 41 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten. Londen ligt nu sinds twee weken onder het onophoudelijke vuur van de V I.
30 Juni — Amerikaansche bommenwerpers vielen gistervoormiddag plaatsen in Midden-Duitschland aan. In Maagdenburg en Wittenberg ontstond schade en leed de bevolking verliezen. Boven het Rijksgebied en de bezette gebieden in het Westen werden door de luchtverdediging 34 vliegtuigen neergeschoten.

(V. b. Krijgsverr. 5991 A.)

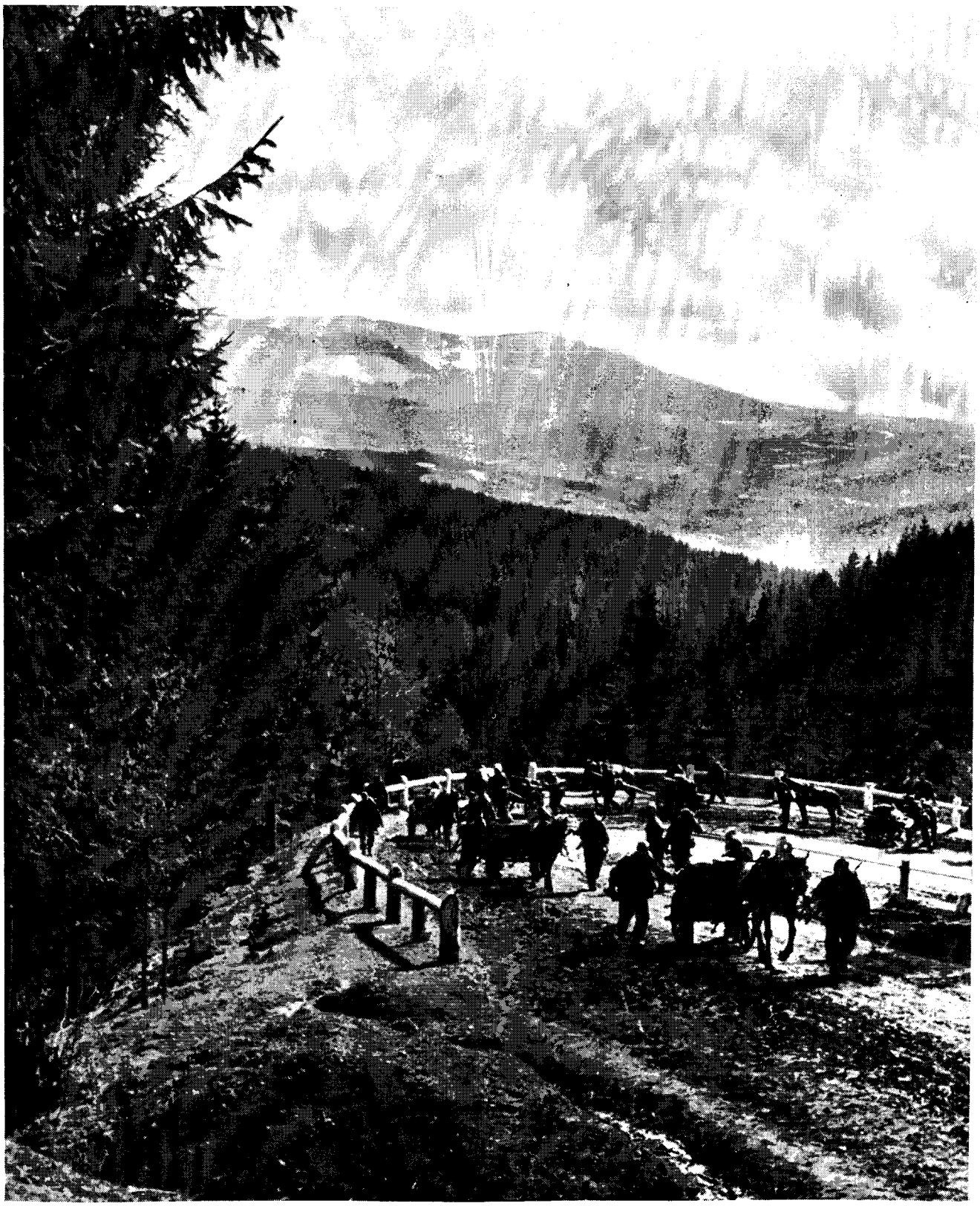
A. FINLAND — Krijgsverrichtingen —

25 Juni — In het Westelijk deel van de Karelische landengte viel de vijand in Tali de Finsche stellingen aan. De aanvallers werden teruggeslagen. Tusschen Wiborg en de Vuoksen zijn talrijke aanvallen van den vijand afgeweerd. Aan den oever van het Ladogameer gelukte het den vijand echter de stellingen binnen te dringen. Op de landengte van Aunus hebben de Finsche troepen verscheidene aanvallen afgeslagen. Op de landengte van Maaselkae was de vijandelijke druk ten Westen van Karhumaeki het sterkst. De stad werd opgegeven.
26 Juni — Op de Karelische landengte viel de vijand gisteren de Finsche stellingen aan tusschen de bocht van Wiborg en Tali. Ondanks taai verzet gelukte het den vijandelijken pantserstrijdkrachten op twee punten door deze stellingen te breken.
27 Juni — Op de Karelische landengte zette de vijand zijn door pantserstrijdkrachten geleide aanvallen rechtstreeks ten Noorden van Tali voort, waarbij het hem gelukte, op één plek in de Finsche stellingen binnen te dringen. Op de Aunus-landengte bleef de vijandelijke druk het sterkst in het kustgebied van het Ladogameer bij Aunuksenlinna, dat werd prijsgegeven. De Koivisto-eilanden werden ontruimd.
28 Juni — Op de Aunus-landengte trokken onze troepen zich op nieuwe stellingen terug. Nurmvila, Latva en Soutjaervi werden prijsgegeven. Ten Zuiden van Karhasaeki trokken onze troepen zich van Kaeppelselkae terug.
30 Juni — Op de Karelische landengte werden ten Noorden en Noordwesten van Tali hevige gevechten geleverd. Op de Aunus-landengte is de vijandelijke druk verder toegenomen. In het kader van den stelselmatigen aftocht van onze troepen werd Aeaenislinna (Petroskoj) ontruimd.

(V. b. Finsche Krijgsverr. 5991 A.)

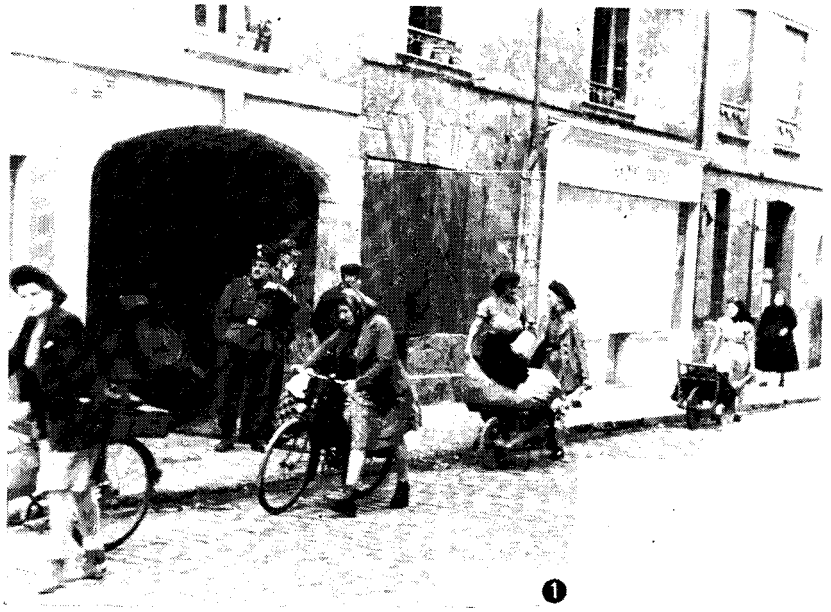
B. JAPAN — Krijgsverrichtingen - De strijd rond de Marianen —

26 Juni (D.N.B.) — In kringen, die in nauw contact staan met de Japansche vloot, wordt medegedeeld, dat onderdeelen van de Japansche gecombineerde vloot alsmede eenheden van de luchtmacht der marine, in den strijd tegen de vijandelijke vloot en commandoformaties in de wateren rondom de Marianen in den tijd van 12 tot 20 Juni de volgende resultaten hebben behaald: Slagschepen: 1 tot zinken gebracht, 1 ander tot zinken gebracht of beschadigd. 2 zwaar beschadigd. Vliegtuigmoederschepen: minstens 5 òf tot zinken gebracht òf beschadigd, meer dan 4 zwaar beschadigd. Kruisers twee tot zinken gebracht, 4 zwaar beschadigd. Torpedojagers: 1 tot zinken gebracht. Oorlogsvaartuigen van een niet geïdentificeerde categorie: 1 zwaar beschadigd. Duikbooten: 1 tot zinken gebracht. Vliegtuigen: minstens 400 neergeschoten. Volgens dezelfde kringen bedragen de verliezen aan Japansche zijde: 1 vliegtuigmoederschip, 2 daarbij behoorende olietankschepen en 50 vliegtuigen. Ook de op het land gestationneerde Japansche luchtmacht liep eenige schade op.
Naar in het jongste frontbericht wordt gezegd, loopt de Japansche verdedigingslinie op het eiland Saipan van de stad Garapan naar den berg Tabochu, het hoogste punt op dit eiland. De vijandelijke infanterie, gesteund door tanks, poogt van het Zuiden naar het Noorden op te rukken, doch stuit nog steeds op hevigen tegenstand van de Japansche verdedigers. **(V. b. Jap. Krijgsverr. 5992 A.)**

Hongaarsche troepen op weg naar het Karpathenfront. (foto P. K. Makla-Holland)

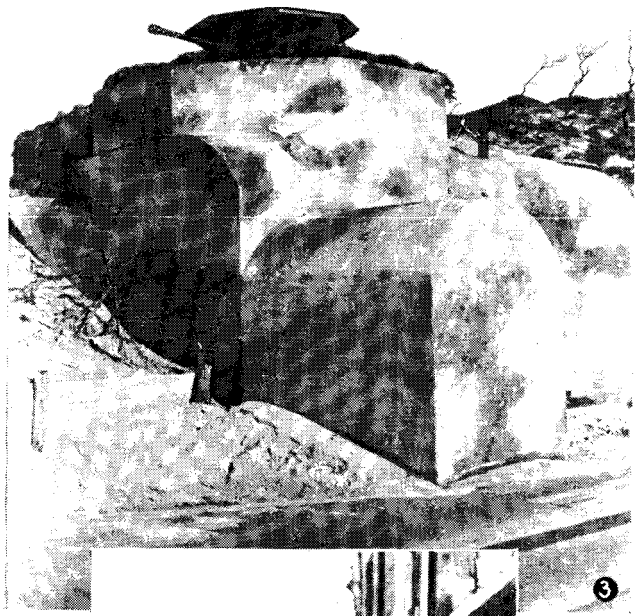
De strijd in *Normandië*

1

2

3

4

1. Fransche vrouwen vluchten met de schamele resten hunner bezit. 2. Duitsche pantsergrenadiers gereed tot actie. 3. Een der vele vestingwerken der „Atlantik-Wall", welke thans in verbitterden strijd met de Anglo-Amerikaansche invasietroepen zijn gewikkeld. 4. Puinhoopen in het stadje Caen, dat, eensklaps geworden tot een centrum der oorlogshandelingen, vrijwel totaal verwoest werd. (foto's P.K.-Holland(3) Stapf(1)

A. NEDERLAND

Emigrantenregeering in Londen

Het gaat dezen keer minder om een brandende, dan om een uitgebrande kwestie. We verlaten een oogenblik den openbaren weg, en treden binnen in een panopticum. Plaats der handeling is Londen, of wat er vandaag nog van overeind staat. Niet-meer-handelende-personen zijn een aantal „excellenties", aldus Max Blokzijl in zijn radiopraatje van 29 Juni.

„De regeering".. Wie waren dat eigenlijk op 1 Mei 1940? De Staatsalmanak 1940 vertelt het ons:

Algemeene Zaken: jhr. mr. D. J. de Geer.
Buitenl. Zaken: mr. E. N. van Kleffens.
Justitie: prof. mr. P. S. Gerbrandy.
Binnenl. Zaken: H. van Boeyen.
Onderwijs, K. en W.: G. Bolkestein.
Financiën: jhr. mr. D. J. de Geer.
Defensie: A. Q. H. Dijxhoorn.
Waterstaat: ir. J. W. Albarda.
Economische Zaken: mr. Steenberghe.
Sociale Zaken: dr. J. v. d. Tempel.
Koloniën: Ch. J. J. M. Welter.
Landbouw en Visscherij: mr. dr. A. A. van Rhijn.

Op 13 Mei 1940 vluchtten deze elf ministers met Koningin en koninklijke familie, benevens met een tros van ambtenaren, journalisten, industrieelen enz. naar Londen, teneinde tegen de grondwettelijke voorschriften in van daar uit het koninkrijk te blijven regeeren en verder vooral Ned.-Indië voor bezetting te vrijwaren.

Al spoedig verdween de minister-president, tevens minister van Alg. Zaken en van Financiën. Die zit al sinds jaar en dag weer in Den Haag, nadat hij er op 4 September 1940 de brui aan had gegeven en in Februari 1941 in ons land was teruggekeerd. Hij had een passagiersbiljet voor het vliegtuig Londen-Batavia aanvaard, maar was in Lissabon uitgestapt, omdat het heimwee naar Den Haag hem te erg werd. In zijn plaats kwam prof. Gerbrandy, die sedertdien den minister-president speelt.

Hoe zag zijn kabinet er in September 1943 uit? Van de „ouden" zaten er nog in:

Minister-president en minister voor algemeene oorlogvoering: prof. Gerbrandy, tevens Justitie.
Binnenl. Zaken: Van Boeyen.
Buitenl. Zaken: Van Kleffens.
Sociale Zaken: Van den Tempel.
Waterstaat: Alberda.
Onderwijs: Bolkestein.

Doch daar houdt het lijstje der zes overgebleven getrouwen dan ook mee op, want minister de Geer is niet de éénige, die hen heeft verlaten. Waar zijn de heeren Dijxhoorn, Steenberghe, Van Rhijn en Welter gebleven?

Op hùn stoelen vinden we:

Koloniën: H. J. van Mook.
Oorlog: jhr. v. Lidth de Jeude.
Marine: admiraal Furstner. (Defensie is dus weer in twee deelen gesplitst.)
Justitie: J. R. H. van Angeren.
Handel, Nijverheid en Scheepvaart: P. A. Kerstens.
Financiën: J. v. d. Broek.
Minister z. portef.: J. A. W. Burger.

Gelijk gezegd: dat is de groep van September 1943; maar nù het kabinet van 2 Juni j.l., dus drie weken geleden. Luister naar Radio Oranje:

„De regeering heeft met het oog op de huidige en komende gebeurtenissen na rijpe overweging eenige ingrijpende wijzigingen aangebracht in de arbeidsverdeeling en de werkwijze van het kabinet. Allereerst heeft daarbij het beheer van de koopvaardijvloot haar bijzondere aandacht gehad. Gezien de belangrijkheid van onze koopvaardij", aldus prof. Gerbrandy, „niet alleen ten aanzien van de oorlogvoering, maar ook van haar bijdrage tot het toekomstige economische herstel van het koninkrijk, is besloten, een afzonderlijk departement van Scheepvaart en Visscherij op te richten, onder leiding van een vakminister. De zorg voor de scheepvaart ressorteerde tot nu toe onder het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart. Tot leider van het nieuwe ministerie is benoemd de heer J. M. de Booy, oud-zeeofficier en directeur der Bataafsche Petr. Maatschappij. Aan den heer P. A. Kerstens werd de leiding van het departement van Handel, Nijverheid en Landbouw aangeboden, doch daar hij zich met de herindeeling en de mutaties op dit tijdstip niet heeft kunnen vereenigen, heeft de heer Kerstens aan Hare Majesteit zijn ontslag aangeboden. Dit ontslag is aanvaard."

Ook de minister van Justitie dr. J. M. R. van Angeren heeft zijn portefeuille ter beschikking gesteld, doch Hare Majesteit heeft het ontslag niet aanvaard."

Het departement van Handel, Nijverheid en Landbouw zal nu worden waargenomen door den minister van Financiën, ir. J. v. d. Broek. Maar ook in de bezetting van Binnenlandsche Zaken en van Algemeene Zaken is wijziging gebracht. De officieele lezing deelt mede:

„Gezondheidsredenen hebben den minister van Binnenlandsche Zaken, den heer Van Boeyen, aanleiding gegeven H. M. de Koningin zijn ontslag aan te bieden, daar zijn post een sterken physieken toestand vereischt, aangezien de mogelijkheid, dat de leider van genoemd departement tot de eersten zal behooren, die na de bevrijding van ons land zal terugkeeren. Hare Majesteit heeft deze zienswijze gewaardeerd en er mee ingestemd en tot nieuwen minister van Binnenlandsche Zaken benoemd den heer mr. J. A. W. Burger. De heer Van Boeyen heeft zich bereid verklaard als minister van Algemeene Zaken in het kabinet te blijven, zoodat dit bij voortduring profijt kan trekken van zijn ervaring en deskundigheid."

Hieruit is dus af te leiden, dat prof. Gerbrandy behalve minister-president alleen nog maar minister voor algemeene oorlogvoering is, zonder dat hier echter van een departement mag worden gesproken. Druk zal hij het niet hebben, daar immers bij „Oorlogvoering" „Defensie" departementaal is uitgeschakeld. Bovendien zijn de oude departementen van Oorlog en Marine weer herleefd.

Terwijl „Algemeene Zaken" al in September 1943, vermoedelijk als overbodig, uit het lijstje der departementen werd geschrapt, werd het dezer dagen opnieuw ingesteld, klaarblijkelijk om den heer Van Boeyen aan een functie te helpen. De officieele lezing doet niet eens moeite, om dit te bedekken, maar zegt woordelijk: Eenige zaken, tot nu toe ressorteerende onder Binnenlandsche Zaken, zijn naar Algemeene Zaken overgebracht.

Bovengeschetste vertooning nu noemt men nog „de Regeering". Dit droevige geval daarginds in Londen aanvaarden sommige Nederlanders nog als wettig, wetgevend, volksleidend? In ernst willen sommigen aan deze wassen beelden de toekomst van ons volk toevertrouwen? Er zijn altijd nog saboteurs te vinden, die met de „wetten" en „verordeningen" van dit wassenbeelden-college fatsoenlijke Nederlandsche ambtenaren, beambten en particulieren in de war brengen en die gehypnotiseerd blijven staren naar een regeering, welker huidige samenstelling ze stellig pas uit dit radiopraatje vernemen en welker wettig gezag verdwenen is op 13 Mei 1940. Laat alle excellenties gaan met dank voor de vele en belangrijke diensten den lande bewezen en laat prof. Gerbrandy worden benoemd tot minister van Berouw, Inkeer en Ballingschapsbelangen. De andere ministers mogen dan een regeeringscommissie vormen ter bestudeering van de bestrijding der Duitsche geheime wapenen.

(V. b. Emigr. reg. 5868 A.)

Bezetting - Nederlands positie in den Europeeschen landbouw - Rede van Rijksminister Herbert Backe —

30 Juni — Voor een gezelschap gasten, uitgenoodigd door den Rijkscommissaris, onder wie zich vooral talrijke vertegenwoordigers bevonden uit het economische leven, landbouw en industrie, heeft Rijksminister Herbert Backe, in tegenwoordigheid van den Rijkscommissaris een voordracht uitgesproken waarin hij principieele uiteenzettingen gaf ten aanzien van de toekomstige structuur van den Europeeschen landbouw.

Na er op gewezen te hebben, dat het veredelingsbedrijf binnen het bestek van den Nederlandschen landbouw de grootste beteekenis had en ook in de toekomst zal hebben, merkte Rijksminister Backe op, dat de werkelijke prestatie van den Nederlandschen bodem voor de voorziening der inlandsche bevolking gelegen was tusschen 65 en 70 procent, waarbij er nog rekening mede moet worden gehouden, dat dit percentage ook berustte op het gebruik van geïmporteerden mest, machines, enz. De bezetting van Nederland stelde den landbouw voor de taak den binnenlandschen bodem te maken tot uitsluitende basis voor de voeding. Dat vooronderstelde vele beperkingen en eischte vooral een belangrijke wijziging van het op hoog peil staande veeveredelingsbedrijf. Aan den anderen kant waren op het gebied van de bodemproductie zekere veranderingen noodzakelijk.

De succesvolle wijziging van den Nederlandschen landbouw leidde binnen drie jaar tot een uitbreiding van de bebouwde oppervlakte der akkers met rond 180.000 ha. De verbouw van broodgraan werd met 25 procent van aardappelen met 71 procent en van oliehoudende zaden zelfs met 1700 procent uitgebreid. De veestapel werd aangepast aan de voorhanden voeroppervlakte. De tot dusver bereikte resultaten hebben getoond hoe goed deze wijziging is gelukt. Het bereikte succes is echter niet in de laatste plaats de verdienste van den Nederlandschen boer, die toen hij eenmaal zijn groote taak inzag, van zijn verantwoordelijkheid bewust de gewenschte wijziging ter hand nam. Thans kunnen wij wel zeggen, dat voor den tijd van den oorlog het wijzigingsproces is afgesloten. Het gaat er thans in de eerste plaats om het bereikte resultaat te behouden. De onder groote moeilijkheden verworven verbouwingsstructuur zal den grondslag vormen voor een op vredesvoet gedreven landbouw.

Rijksminister Backe gaf tenslotte een uiteenzetting van de richtlijnen der toekomstige economische politiek in het Europeesche gebied.

(V. b. Rijksmin. Backe 5909 B.)

A. *BIOGRAFIEEN.* —

De in 1866 geboren Zweedsche econoom Gustaaf Cassel, die hoogleeraar in Stockholm is, geldt als een der voornaamste theoretici van de staathuishoudkunde van de oude liberale school. Reeds in zijn jeugdwerk, dat in 1899 verscheen, knoopte Cassel aan de theorie van het economische evenwicht vast en trachtte hij de prijsnivelleeringsthesen van de Zwitsersche economen, vader en zoon Walras, in eenvoudiger vormen te kleeden (Grenswaardetheorie). Aan deze theorie wijdde hij uitvoerige publicaties. Vooral werkte hij enkele belangwekkende thesen uit over den samenhang van de prijzen van verbruiksgoederen onderling, evenals hun samenhang met de prijzen van productiegoederen (kostengoederen). In de theorie van de inkomensverdeeling, die Cassel als prijstheorie behandelt, heeft zijn werk er veel toe bijgedragen, de theorie van het wachten (als variant op de abstinentstheorie) in de economie ingang te doen vinden. Wachten en kapitaaldispositie zijn voor Cassel synonieme begrippen en zoo dient hij den cijns aan als prijs voor de kapitaaldispositie. Zijn prijs- en cijnstheorieën vonden in het Duitschland van vóór 1933 grooten aanhang; veel invloed oefende Cassel uit op het werk van Adolf Weber.

CASSEL

Heden ten dage hebben deze theorieën weinig beteekenis meer, nu het geheele economische leven niet alleen in Europa, doch evenzeer in Engeland en Amerika en zelfs in de neutraal gebleven landen in het teeken van een steeds doelbewuster gevoerde productie- en consumptieleiding staan, terwijl naar menschelijke berekening te verwachten valt, dat deze uitingen eener geleide economie ook nog in den naoorlogstijd voortgang zullen vinden.

Sedert den eersten wereldoorlog houdt Cassel zich bezig met valutaproblemen en de leer der wisselkoeren. Hier trachtte hij de reeds vóór hem verkondigde meening, dat de wisselkoersen door de verhoudingen van de koopkracht van twee valuta bepaald worden, opnieuw te grondvesten. Over deze theorie is als de theorie van de koopkrachtpariteit veel gediscuteerd. Cassel geldt als een der hoofdaanhangers van de prijsgave van den gouden standaard. Zijn voornaamste publicatie is het standaardwerk „Theoretische Sociaaleconomie". Kortelings gaf de nestor der Zweedsche economisten, die als toeschouwer bij diverse valutabesprekingen der Anglo-Amerikanen tegenwoordig was, zijn meening weer over de te voeren valutapolitiek na den huidigen oorlog. Daarbij gaat hij van het standpunt uit, dat de schepping van een wereldvaluta in de eerste plaats een aangelegenheid van Engeland en Amerika, van het pond en den dollar, is. Een volkomen nieuwe internationale valuta is volgens Cassel niet mogelijk. De dollar en het pond hebben zich slechts in een onderling evenwicht te stabiliseeren en de valuta der andere landen moeten zich daaraan maar aanpassen! Een nationaal zelfbeschikkingsrecht van andere landen over hun valuta evenals eenig nationaalpolitiek moment in de economie gaat hij achteloos voorbij.

Cassel meent, dat wanneer men slechts de fouten van den vorigen na-oorlogstijd n.l. de oprichting van tolmuren en vrijhandelspolitieke belemmeringen vermijdt, alles straks wel op zijn pootjes terechtkomen zal. In zijn optimistische conclusies over de valutabesprekingen tusschen dollar en pond ziet hij het tevens over het hoofd, dat de aanwezigheid van zulke groote voorraden gesteriliseerd goud in de V. S. den Amerikanen er ongetwijfeld toe zal verleiden, ondanks alle liberalisme toch een politiek moment in de economie in te schakelen, door den eisch te stellen, dat goud bij de toekomstige valutabepaling een rol moet spelen. Maar de Zweed Cassel is een oud man, wiens heele leven en werken in het liberalisme en de vrije markt opgegaan is. Hij is even oud en grauw als zijn tallooze theorieën, die hoogstens nog op hoogescholen als historische bijzonderheden aandacht waardig gekeurd worden.

B. NEDERLAND — Nederlandsche Bank - Jaarverslag 1943-'44 —

30 Juni — Het jaarverslag van den president van De Nederlandsche Bank, zoo ontleenen wij aan het Alg. H'blad, over 1943-1944 opent met er aan te herinneren, dat karakter en bestuur der bank door de verordening No. 58/1943 omtrent de wijziging van het statuut grondig zijn gewijzigd, waarbij eenige opmerkingen omtrent de vroegere positie der bank en het beginsel, dat bij het oude bestuur voorzat, worden gemaakt. „De constructie, welke in den loop der jaren was ontstaan en een gevolg was van het door het vroegere bestuur aanvaarde beginsel der z.g. onafhankelijkheid van de circulatiebanken", aldus de president, „kon in de moderne opvattingen der totaliteit der belangen der volksgemeenschap niet worden gehandhaafd."

Op de nieuwe grondslagen en met de aangevulde directie heeft de bank hare werkzaamheden voortgezet. In overeenstemming met het publiekrechtelijk karakter der bank heeft zij samenwerking gezocht met de departementen voor bijzondere Economische Zaken en van Financiën, zoomede het prijzencommissariaat en den gemachtigde voor den arbeid, welke bij de vervulling van haar taak hare natuurlijke bondgenooten zijn. Ieder dezer overheidsorganen draagt op zijn wijze bij tot de handhaving der koopkracht van den gulden. In oorlogstijd en vooral in den totalen oorlog, aldus merkt de president verder o.m. op, waar credieten aan het bedrijfsleven practisch geheel zijn geliquideerd, zijn de mogelijkheden der bank, den gulden te verdedigen, nog meer beperkt, waartoe zij telkens de hulp van de vier genoemde organen moet inroepen.

Het departement van Financiën vooral kan de toeneming der zwevende koopkracht vertragen. Een nieuwe bron, als zoodanig wordt genoemd, de financiering van het creditsaldo der betalingsbalans met het buitenland. De omvang der zwevende koopkracht kan worden afgemeten naar de toeneming van het markenbezit, waaromtrent cijfers worden vermeld, waaruit blijkt dat die van ƒ 474.2 mill. in het eerste kwartaal 1943 tot ƒ 739.8 mill. in het eerste kwartaal 1944 zijn opgeloopen. De daardoor ontstane liquiditeit op de geldmarkt wordt o.m. weergegeven door stijging van de saldi van anderen, welke van ƒ 437.3 mill. in het eerste kwartaal 1943 tot ƒ 725.7 mill. in het eerste kwartaal 1944 toenamen. Het gevolg van de groote liquiditeit was o.a. een verlaging der deposito en spaarbankrente. De open marktpolitiek wordt verder gememoreerd; de geldmarkt zal als bekend worden afgeroomd door schatkistpapier.

Een open marktpolitiek door koop en verkoop van staatsobligaties door de bank lijkt gezien de huidige omstandigheden, in dezen vorm niet voor verwezenlijking vatbaar. Het toenemend aanbod van Rijksmarken wordt verder besproken, waaromtrent sprekende cijfers worden gegeven. Sedert de opheffing der deviezengrens op 1 April 1941 is het aanbod toegenomen van gemiddeld 5.4 mill. mark per dag in het tweede kwartaal van 1941 tot 11.2 mill. mark in het eerste kwartaal 1944. In nauwe samenwerking met de Duitsche autoriteiten zijn maatregelen genomen de zwevende koopkrachtontladingen te breidelen, welke maatregelen nader worden besproken. In verschillende gevallen hebben de Duitsche autoriteiten reeds aanleiding gevonden tot vervolging over te gaan.

De verder toegenomen ruimte op de geldmarkt vormt daarna een punt van bespreking. De schatkist dekte haar geldbehoeften vooral op de open markt. Bij het begin van het jaar had de bank nog ƒ 122 mill. in portefeuille rechtstreeks geplaatst, na 19 April evenwel niets meer. Het bedrag aan schatkistpapier steeg met ƒ 65.5 mill. in het afgeloopen boekjaar; op de open markt daalde het disconto van schatkistpapier. De noteering van particulier disconto werd sedert Augustus 1943 gestaakt.

Wat de kapitaalmarkt aangaat wordt de geringe plaats in het licht gesteld door de andere uitgiften dan de groote staatsleening van ƒ 700 mill. ingenomen.

Sedert 27 Juni 1941 heeft het wisseldisconto der bank onveranderd 2½%, promessendisconto 3% en beleening zoomede voorschotten in rekening courant 3½% bedragen.

Het opereerend kapitaal is in 1943-1944 van ƒ 1.859.01 milliard tot ƒ 2.946.51 milliard toegenomen.

Een toeneming van den metaalvoorraad van ƒ 892.155.076 tot ƒ 931.594.698 goud en een daling van ƒ 4.116.128 tot ƒ 135.230 zilver wordt vermeld.

Bankbiljetten in omloop alleen stegen van ƒ 2.704.925.881 tot ƒ 3.099.288.338.

Blijkens de verdeeling der winst ad ƒ 470.543 over 1 April 1943—30 Juni 1943 kwam ƒ 237.803 aan de bank, ƒ 44.331 aan de reserve en ƒ 188.409 aan den staat. Van de winst ad ƒ 19.479.623 op 1 Juli 1943—31 Maart 1944 komt ƒ 3.895.924 aan het reservefonds, ƒ 14.833.698 aan den staat en ƒ 50 (v. j. ƒ 55) per aandeel aan aandeelhouders.

(V. b. Jaarverslag '42-'43 5586; Nederl. Bank 5996 A.)

Landbouw - Kersen eten in de boomgaarden verboden —

26 Juni — Het Bedrijfschap voor groenten en fruit maakte bekend, dat, teneinde tot een zoo billijk mogelijke verdeeling der beschikbare hoeveelheden te komen, het ook dit jaar verboden is, kersen in de boomgaarden te eten. Tevens vestigt het bedrijfschap nog eens de aandacht op het voorschrift, waarbij het in het algemeen aan telers verboden is het door hen geteelde fruit te verkoopen en af te leveren anders dan over een veiling.

Luchtaanvallen - Treinen, auto's en tram beschoten —

Op 29 Juni overdag hebben Anglo-Amerikaansche vliegers in scheervlucht wederom personentreinen en auto's, ja zelfs melkwagens, met boordwapenen aangevallen. Bovendien werd tegen 10 uur des ochtends de tram tusschen Edam en Volendam met boordwapenen beschoten. Daarbij werden drie Nederlandsche vrouwen van 17, 30 en 67 jaar, en een vierjarig meisje gedood. Zeven Nederlanders werden zwaar gewond.

(V. b. Luchtaanvallen 5995 A.)

A. NEDERLAND — Landbouw en Veeteelt - Landbouwinventarisatie 1942-'43 —

Aan het verslag in het Maandschrift van het Centr. Bur. v. d. Statistiek betreffende de landbouwinventarisaties ontleenen wij: De oorlogsomstandigheden dwongen den landbouw tot opvoeren van de bodemproductie door intensiveering van het bedrijf. De hoogere prijzen werkten stimuleerend, het tekort aan arbeidskrachten, landbouwwerktuigen en kunstmest oefende een remmende invloed uit. Voor het eerst in de geschiedenis der landbouwstatistiek daalde de oppervlakte blijvend grasland beneden de helft van de totale oppervlakte cultuurgrond.

Indeeling der gronden in ha.

	1942	1943
Met akkerbouwgewassen beteeld (incl. kunstweiden en braakland)	1.049.686	1.129.140
Blijvend grasland	1.214.946	1.143.731
Met bloembollen beteeld	4.938	4.516
Met groenten en fruit beteeld	63.646	72.615
Met bloemkweekerijgewassen beteeld	854	851
Met boomkweekerijgewassen beteeld	2.397	2.660
Totaal cultuurgrond ..	2.336.467	2.353.513
Kwelders en schorren	5.716	5.352
Erf, tuin voor eigen gebruik, woeste gronden, bosch, grienden, riet, wegen, enz.	280.468	284.142
Totale oppervlakte	2.622.651	2.643.007

Granen:

Wintertarwe, witte	36.542	68.674
„ , roode	11.918	18.470
Zomertarwe, witte	62.116	42.056
„ , roode	33.367	19.783
Winterrogge	267.033	303.408
Zomerrogge	13.615	13.809
Wintergerst	4.574	7.247
Zomergerst	46.355	38.897
Haver, witte en gele ..	97.195	108.982
„ , zwarte	6.306	4.964
Boekweit	485	544
Korrelmais	3.676	4.181
Mengsels van granen (v. d. korrel)	2.511	1.903
Totaal granen	585.693	632.918

Peulvruchten (voor korrelwinning):

Veldboonen	6.073	4.964
Gemengde veldboonen ..	842	503
Groene erwten	32.307	26.145
Schokkers	1.272	801
Capucijners	3.627	3.130
Grauwe erwten	1.382	1.354
Bruine boonen	14.324	5.903
Witte boonen	2.011	1.361
Totaal peulvruchten ..	61.838	44.161

Zaden:

Koolzaad	4.036	48.509
Bruin mosterdzaad	84	67
Geel mosterdzaad	304	406
Karwijzaad	969	953
Blauwmaanzaad	6.602	7.827
Kanariezaad	82	55
Vlas, blauwbloei	2.771	2.053
„ , witbloei	19.811	13.108
Hennep	191	110
Tabak	26	76
Soyaboonen	10	4
Land- en tuinbouwzaden	17.816	23.763
Andere handelsgewassen	52	192
Totaal handelsgewassen	52.754	97.123

Knol-, wortel- en bolgewassen:

	1942	1943
Consumptie-aardappelen:		
op kleigrond	69.828	75.161
op zand of veen	88.878	86.043
Fabrieksaardappelen ..	52.861	50.665
Suikerbieten	40.787	44.272
Mangelwortels, voederbieten	54.614	53.340
Koolrapen en knollen ..	6.545	5.591
Wortelen (paardepeen, enz.)	1.648	1.535
Cichorei	429	314
Andere knol-, wortel- en bolgewassen	31	27
Totaal	315.621	316.948
Groenvoedergewassen:		
Roode klaver	10.180	13.549
Witte klaver	1.342	1.674
Lucerne	2.112	2.137
Kunstweiden of tijdelijke graslanden	12.739	11.827
Andere groenvoedergewassen	4.604	4.285
Totaal groenvoedergewassen	30.977	33.472
Braakland (incl. gewassen voor groenbemesting)	2.803	4.518
Rundvee:		
Vrouwelijk jongvee beneden 1 jaar	495.545	405.262
Mannelijk jongvee beneden 1 jaar	36.522	31.517
Jongvee 1—2 jaar:		
Drachtig	79.433	69.445
Gust	424.500	246.995
Jongvee ouder dan 2 j.:		
Drachtig	44.695	49.166
Gust	9.158	9.842
Jongvee totaal	1.089.853	812.227
Melk- en kalfkoeien:		
1 × gekalfd	263.150	230.940
2 × „	250.568	238.263
3 × „	253.438	242.623
ouder	507.191	488.681
Melk- en kalfkoeien totaal	1.274.347	1.200.507
Stieren 1 jaar en ouder	33.838	24.729
Ander mestvee beneden 1 jaar (incl. ossen) ..	7.046	893
Mestvee en vee bestemd om vet te maken (incl. ossen) 1 jaar en ouder	35.469	19.223
Totaal rundvee	2.440.553	2.057.579
Paarden:		
Veulens	35.202	46.602
Paarden beneden 3 jaar	53.040	59.678
„ 3 jaar en ouder	248.935	245.699
Totaal paarden	337.177	351.979
Schapen en geiten:		
Totaal schapen	574.497	450.837
Totaal geiten	202.948	196.352

Het totaal aantal **varkens** bedroeg in 1943 544.535 stuks, tegen 490.953 in 1942. Het aantal stuks **pluimvee** dat in 1942 3.787.000 stuks bedroeg, steeg tot 3.934.000.

Oppervlakte beteeld met groenten en fruit (gemeten maat in ha.):

	1942	1943
Warmoezerijgewassen en fruit onder glas	3.041	3.061
Warmoezerijgewassen en vroege aardappelen in den vollen grond	46.969	53.111
Klein fruit	1.419	1.330
Pit- en steenvruchten ..	50.169	54.269

Van de sierteeltgewassen daalde de oppervlakte bloembollen in vergelijking met 1942 van 4.419 tot 4.171 H.A. De oppervlakte boomkweekerijgewassen nam in vergelijking met 1940 (2.436) met 100 ha. toe, terwijl de oppervlakte bloemkweekerijgewassen in vergelijking met 1942 (254) tot 139 ha. verminderde.

Volgens de gegevens van de inventarisatie werd de tabaksteelt met 50 ha. uitgebreid, in werkelijkheid was dit cijfer veel hooger. De boeren gaven de tabak, die zij teelden, veelal op onder de rubriek „tuin voor eigen gebruik" en een groot aantal telers was niet bij een Provinciale Landbouw-Crisis-Organisatie aangesloten. De teelt van land- en tuinbouwzaden nam de laatste jaren sterk toe. In 1940 bedroeg de oppervlakte 8.000 ha. en in 1943 24.000 ha., een stijging met 200 pct. De teelt van landbouwzaden nam in vergelijking met 1942 toe met 3.700 ha., de teelt van tuinbouwzaden met 2.200 ha.

Van de landbouwzaden steeg de verbouw van voederbietenzaad met 400 ha., van koolrapenzaad met 500 ha., van stoppelknollenzaad met 500 ha. en van klaverzaad met 1.600 ha. De teelt van spinaziezaad nam toe met 600 ha., terwijl de teelt van sla en snijboonen voor zaad met 600 ha. verminderde. De oppervlakte beteeld met sluitkool voor zaadwinning steeg van 90 ha. tot 780 ha.

De verbouwde oppervlakte cichorei, van belang voor het koffiesurrogaat, verminderde met 100 ha.

(V. b. Inventarisatie 5575 A.)

Arbeidsdienst - Hoogere bezoldiging leidsters A. D. M. —

De Arbeidsdienst voor Meisjes heeft zich, aldus ontleenen wij aan het Nat. Dagblad, gaandeweg ontwikkeld tot een instituut, dat een groote aantrekkingskracht op onze vrouwelijke jeugd blijkt uit te oefenen en tegelijkertijd stijgt dan ook het aantal kampen. Het spreekt van zelf, dat tegelijk met den groei van den A.D.M. ook het beroep van leidster in onze organisatie aan belangrijkheid heeft gewonnen. Ook van officieele zijde is men tot deze erkenning gekomen en aangezien de tot nu toe geldende voorloopige bezoldiging van de leidster in den A.D.M. al zeer bescheiden was, heeft de secretaris-generaal van het departement van Algemeene Zaken dezer dagen een besluit uitgevaardigd, waarbij de voorloopig vastgestelde bezoldiging van 22 Juni 1942 is herzien. De thans vastgestelde bezoldiging houdt een aanmerkelijke verbetering in van de salarieering der leidsters, wier rangen tegelijkertijd met enkele nieuwe zijn aangevuld.

(V. b. A.D.M. 5981 A.; A.D. 5994 B.)

Emigrantenregeering - Wolff en Van Zwanenberg benoemd tot adviseurs

28 Juni — De Ned. Corr.dienst meldt uit Stockholm:

De uitgeweken Nederlandsche regeering te Londen heeft, naar te Stockholm wordt vernomen, twee emigranten uit Nederland benoemd tot regeeringsadviseurs en chef-inkoopers. Het betreft hier den vroegeren bankier Daniël Wolff, die zich belast zag met het uitbrengen van advies terzake van het aankoopen van wapenen en de uitvoering van de desbetreffende regeeringsorders, en Sal van Zwanenberg, in Nederland een bekende figuur uit de affaire te Oss, die benoemd is tot adviseur en inkooper der regeering op het gebied van de levensmiddelen.

A. NEDERLAND — Verkeer - Electrificatie - Koppelnetten voor Zuid- en West-Nederland —

30 Mei — Aan de Telegraaf ontleenen wij het volgende:

Het vraagstuk van het electriciteitskoppelnet is in Nederland reeds van vrij ouden datum. Reeds jaren geleden achtte men het wenschelijk, de electrische centrales in Nederland te verbinden door een hoogspanningsnet, met het doel onderling electrischen stroom te kunnen uitwisselen. In de eerste plaats zou hierdoor grootere bedrijfszekerheid kunnen ontstaan; immers, zou door een technische storing ergens een centrale uitvallen, dan zou het hoogspanningsnet aan de stad, die zonder stroom zou geraken, van andere centrales uit stroom kunnen toevoeren. In de tweede plaats zou het hoogspanningsnet voor de afzonderlijke centrales een besparing beteekenen op het reservevermogen der geïnstalleerde machinecapaciteit. Immers, ook bij de electrische centrales geldt de stelregel, dat degene, die op zichzelf staat, een grootere reserve moet hebben, dan wanneer men op elkaar kan steunen.

Er was echter één groot nadeel, de financieele factor, want de tegenstanders van een koppelnet betoogden, dat de genoemde grootere bedrijfszekerheid en besparing van reservevermogen, met nog andere voordeelen van de koppeling, niet opwegen tegen de kosten van den bouw en de exploitatie van het koppelnet. Deze financieele factor heeft ten gevolge gehad, dat de bouw van een electriciteitskoppelnet in Nederland een schoone droom bleef, tot in de huidige periode de overwegingen van veiligheid en bedrijfszekerheid het definitief wonnen van financieele bedenkingen.

Een der voordeelen, welke bij de exploitatie van de gekoppelde centrales kunnen worden bereikt, is, dat men door de mogelijkheid om electriciteit van de eene centrale naar de andere te transporteeren meer vrijheid heeft om van de in de Nederlandsche centrales opgestelde machines, die in bedrijf te nemen, welke het modernst zijn en dus het meest economisch werken en de oude turbines stop te zetten. Hierdoor kan o.a. een besparing worden bereikt op de voor de electriciteitsopwekking benoodigde brandstof. Een ander voordeel, dat aan de exploitatie van de gekoppelde centrales is verbonden, is, dat men in elke niet gekoppelde centrale gaarne zooveel reservemachinevermogen in bedrijf neemt (dit is de z.g. „draaiende" reserve), dat de grootste eenheid kan uitvallen, zonder dat de verbruiker hiervan hinder ondervindt, terwijl zulks gekoppeld niet voor elke centrale noodig is, omdat bij het uitvallen van een machine in één centrale gesteund kan worden op de „draaiende" reserve in de andere centrales. Er is dus, behalve de reeds genoemde besparing op het reservevermogen der geïnstalleerde machinecapaciteit, ook nog een besparing op het „draaiende" reservevermogen, wat eveneens tot een vermindering van het brandstoffenverbruik kan leiden.

In groote trekken komt dit op het volgende neer: Van de mijn Maurits loopt een lijn over Roermond naar Geertruidenberg. Van Geertruidenberg naar Dordrecht is de lijn in aanleg, hetgeen in verband met geografische moeilijkheden (den Biesbosch!) een zwaar karwei is. Van Dordrecht over Rotterdam en Den Haag naar Leiden is de lijn in bedrijf. Dan komt een verbinding van Leiden naar Velsen en van Velsen naar Amsterdam; voor het laatste gedeelte heeft de burgemeester van Amsterdam nu zoo juist het voorloopige crediet van ƒ 2.700.000 ter beschikking gesteld. Van Amsterdam is het koppelnet geprojecteerd naar Utrecht; vervolgens naar Nijmegen en dan over Blerik weer naar Roermond. Daarmede zal dan het geheele Zuidwesten van Nederland gekoppeld zijn. Dit is, „electrisch" gesproken, het belangrijkste gedeelte van Nederland, omdat 85 à 90 pct. van het totale electriciteitsverbruik van Nederland door het geschetste Zuidwestelijke gedeelte wordt geconsumeerd. De centrales Leeuwarden, Groningen, Zwolle en Hengelo zullen onderling verbonden worden door een 100.000-volt-net. Door het minder intensieve electriciteitsverbruik in het Noordoosten kan men daar volstaan met een lagere spanning dan in het Zuidwesten. De verbinding tusschen de Noordelijke en de Zuidelijke netten zal tot stand komen door een 150.000-volt-lijn van Nijmegen over Apeldoorn naar Deventer.

Ten einde eenheid van opzet en uitvoering van het geheele hoogspanningsnet in Nederland en de onderdeelen te bevorderen, zal gebruik gemaakt worden van de diensten van de Naamlooze Vennootschap tot Keuring van Electrische Materialen te Arnhem (de „K.E.M.A.") en het Centraal Bureau van de Vereeniging van Directeuren van Electriciteitsbedrijven in Nederland (de „V.D.E.N."), welke combinatie ook een belangrijk aandeel gehad heeft in de technische voorbereiding van de tot dusver in Nederland gebouwde hoogspanningslijnen met bijbehoorende transformatorstations. De N.V. Kema zal worden belast met het uitwerken van de benoodigde projecten, het vervaardigen van de vereischte bestekken en teekeningen voor de electrotechnische en bouwkundige werken, het traceeren der lijnen, het keuren en beproeven der materialen en het algemeene toezicht bij de uitvoering der werkzaamheden. De K.E.M.A. zal haar werkzaamheden verrichten in nauwe samenwerking met een commissie, waarin zitting hebben de directies der N.V. Electriciteitsbedrijf Zuid-Holland, van het Provinciaal Electriciteitsbedrijf van Noord-Holland en van het Gemeente-Energiebedrijf van Amsterdam.

(V. b. Electrificatie 5471)

Financiën - Regeling van minimum-hypotheekrenten —

27 Juni — De persdienst van het departement van Financiën deelt het volgende mede: Reeds in April 1942 werden de notarissen in kennis gesteld met richtlijnen in zake minimum-hypotheekrenten, welke de overheid in acht genomen wenschte te zien bij de afsluiting van eerste hypotheken op gebouwde eigendommen. Voor zulke hypotheken behoorde een rentevoet van ten minste 4% 's jaars te worden overeengekomen.

Thans is overgegaan moeten worden tot het uitwerken van een wettelijke regeling, waarvan de afkondiging eerlang kan worden tegemoet gezien. Onder de aandacht van belanghebbenden wordt gebracht, dat daarbij een voorziening wordt getroffen, ingevolge welke ter zake van eerste zoowel als verdere hypotheken, die van 27 Juni 1944 af worden aangegaan in strijd met de beginselen van het af te kondigen besluit, van rechtswege een rente van 4% 's jaars zal zijn verschuldigd. Tevens wordt er op gewezen, dat ook het voldoen en aannemen van een lagere rente dan 4% 's jaars, ingeval een rente van 4% 's jaars zal zijn verschuldof wettelijk vastgesteld (het in den voorgaanden zin bedoelde geval) is verboden, terwijl overtreding zal kunnen worden gestraft met een geldboete van ten hoogste vijftig duizend gulden. De secretarisgeneraal van het departement van Financiën zal overigens de bevoegdheid hebben, zoowel in het algemeen als voor een bepaald geval, uitzonderingen op de bepalingen van het besluit toe te staan, uiteraard eerst nadat het zal zijn afgekondigd. Hierover zullen t. z. t. nadere mededeelingen volgen.

Ten slotte wordt er nog op gewezen, dat de bepalingen van het besluit ter voorkoming van opdrijving van hypotheekrenten onverminderd van kracht blijven.

(V. b. Hypotheken 5986 A.)

Prijsbeheersching - Contrôle op luxe artikelen - Tentoonstelling in Deventer —

30 Juni — Na de actie tegen die winkeliers in luxe-artikelen, die een veel te hoogen prijs voor hun waren bedongen, heeft de Prijsbeheersching aan de fabrikanten dier artikelen de verplichting opgelegd, monsters hunner producten op te zenden aan den dienst van den Gemachtigde voor de Prijzen te Deventer voor het bepalen van den juisten prijs. Een stroom van artikelen is daar nu binnengekomen. Iedere fabrikant krijgt voor zijn artikelen een codeteeken, terwijl ieder artikel wordt geprijsd. Bij iedere vaststelling wordt rekening gehouden met den kostprijs van het goede artikel. Is de afwerking minder goed dan wordt de prijs lager gesteld en omgekeerd. Ook de gebruikswaarde speelt een belangrijke rol bij de beoordeeling. Zoo kan het voorkomen, dat een artikel in verband met de geringe gebruikswaarde geen prijs krijgt toegewezen, of een prijs die belangrijk onder den kostprijs ligt. De fabrikant heeft nu twee mogelijkheden: of wel den aanmaak stop te zetten, of wel de kwaliteit dusdanig te verbeteren, dat hem een loonende prijs kan worden toegekend. Om den zakenmenschen gelegenheid te geven, hun prijzen aan te passen aan de huidige, wettelijk toegestane prijzen, wordt in Deventer thans een tentoonstelling gehouden van alle artikelen, waarvoor een prijsvaststelling afgegeven wordt. Belanghebbenden doen verstandig, zoo spoedig mogelijk aan de hand van de daar geëxposeerde artikelen tot herprijzen over te gaan daar kan worden aangenomen, dat ongecodeerde artikelen binnenkort niet meer door grossiers en winkeliers mogen worden verkocht. Tevens zijn alle andere individueele prijsvaststellingen, welke bij de contrôles den handel gegeven zijn, vervallen.

(V. b. Prijsbeh. 5987 A.; Contr. op luxe art. 5882 A.)

Oostkolonisatie - Jeugdstormleden naar Oostland —

Op 27 en 28 Juni vertrok een nieuw contingent Stormers en Stormsters van den Nationalen Jeugdstorm naar den Germaanschen Landdienst in het Oosten, waar zij, levend in kampen onder Nederlandsche leiding, de boeren zullen helpen bij den voor de voedselvoorziening van Europa zoo belangrijken arbeid. In de Jeugdherberg Rhijnauwen werd van de jongste Nederlandsche vrijwilligers afscheid genomen door Banführer Schmerder van de Befehlsstelle der Hitlerjugend en den stafleider van den Jeugdstorm, opperbanheer Quispel.

(V. b. Oostkol. 5994 B.; N.J.S.-leden n. Oostl. 5640 B.; Germ. Landd. 5787 B.)

A. NEDERLAND — Sociale Zaken - Beschikking inzake loon- en salarisnormen —

27 Juni — Artikel 1 van het besluit no. 120/1942 van den secr.-gen. van het departement van Sociale Zaken verplicht tot handhaving van het loon- en salarispeil. Dit artikel verbiedt n.l., behoudens eenige uitzonderingen, elke verandering van de bestaande loon- en salaris-normen, alsmede van andere regelmatige uitkeeringen. Tijdens den werkingsduur van de verordening no. 217/1940 heeft het college van rijksbemiddelaars, op grond van richtlijnen dienaangaande, door de bevoegde autoriteiten verstrekt, den term „loon- en salarisnormen" en „regelmatige uitkeeringen" vrij ruim uitgelegd. Het is echter komen vast te staan, dat een dergelijke ruime bevoegdheid van den individueelen ondernemer tot onaanvaardbare consequenties leidt. Meer dan eens worden loonsverhoogingen gegeven met de motiveering, dat er sprake is van een periodieke loonsverandering of van een functie-wijziging. De ervaring leerde evenwel, dat het begrip „periodiciteit" allerminst vaststaat, terwijl „functiewijzigingen" dikwijls uit minimale arbeidsverschillen worden afgeleid.
Teneinde nu allen twijfel weg te nemen en een onjuiste interpretatie van artikel 1 van bovengenoemd besluit onmogelijk te maken, heeft de gemachtigde voor den arbeid — gebruik makende van zijn bevoegdheid krachtens artikel 4 van besluit no. 120/1942 — thans een beschikking uitgevaardigd, waarin hij duidelijk aangeeft wat onder „loon- en salarisnormen" moet worden verstaan, n.l. de door het college van rijksbemiddelaars of den gemachtigde voor den arbeid goedgekeurde loon- en salaris-schalen of, indien zulke schalen niet bestaan, de loonen en salarissen, die op 9 Mei 1940 bestonden of sindsdien — met inachtneming van de bepalingen van den „loonstop" zijn vastgesteld of gewijzigd. Als andere „regelmatige uitkeeringen", waarvan verandering volgens artikel 1 verboden is, worden beschouwd alle vergoedingen, hoe ook genoemd, die een periodiek karakter dragen, alsmede alle op geld waardeerbare rechten van periodiek karakter, die uit de arbeidsvoorwaarden voortvloeien of aan de arbeidsverhouding verbonden zijn, zooals b.v. uitkeeringen bij ziekte, kinderbijslagen, reis- en rijwielvergoedingen, door den ondernemer betaalde pensioenpremies e.d. Deze beschikking, die in werking trad op den dag van haar afkondiging, is gepubliceerd in de Ned. St.crt. van 26 Juni.

— Strafbepalingen —

In de verordening van den Rijkscommissaris betreffende de ordening van den arbeid is aan den Gemachtigde voor den Arbeid de bevoegdheid verleend om aan overtreders der door hem uitgevaardigde beschikkingen een administratief-rechtelijke straf op te leggen. Blijkens een in de St.crt. van 26 Juni verschenen besluit van den secr.-gen. van het departement van Sociale Zaken heeft dit beginsel thans een nadere uitwerking gevonden, voorzoover het de overtreding van loonvoorschriften betreft. De gemachtigde zal thans zelf straf kunnen opleggen zoowel aan hen, die zonder toestemming de loonen hebben verhoogd of lokloonen hebben aangeboden of betaald, als aan hen, die zich niet houden aan de minimum- en maximumbepalingen in de geldende loonregelingen. Deze administratiefrechtelijke straf zal kunnen bestaan uit een geldboete van ten hoogste vijf-en-twintig duizend gulden. Dit maximum kan echter worden overschreden, indien het gaat om ten onrechte betaalde of ingehouden loon- of salarisbedragen dan wel uitkeeringen. Alsdan kan namelijk het maximum worden verhoogd tot het drievoud van bedoelde bedragen.

— Loonbetaling bij verplicht verzuim —

De gemachtigde voor den arbeid heeft — blijkens de Ned. St.crt. van 26 Juni — een nieuwe beschikking uitgevaardigd, waarbij bepaald wordt, dat iedere werkgever verplicht is zijn arbeiders het loon of salaris door te betalen over den arbeidstijd, die noodzakelijkerwijs wordt verzuimd tengevolge van: verplichte aanmelding voor den arbeidsinzet, het treffen van maatregelen, noodig ter voorbereiding van de tewerkstelling onder verplichting tot dienstverrichting, tot maximaal 12 uren, keuring voor den Arbeidsdienst, alsmede keuring voor dienstneming bij de Duitsche weermacht, Waffen-SS en den Landstorm Nederland.

(V. b. Loonen en Salarissen 5419 A.)

Germaansche SS - Zonnewendefeest - Rede voorman Feldmeyer —

Aan het Alg. H'blad ontleenen wij:
Voor een aantal SS-mannen werd de zomerzonnewende 1944 tot een hoogtepunt in hun leven, doordat zij met het afleggen van den SS-eed zich op leven en dood met den Führer aller Germanen verbonden.
„Gij zijt hier aangetreden als vrije mannen, die bereid zijn alle verplichtingen der SS op zich te nemen", zoo zeide de Voorman der Germaansche SS in Nederland SS-Standardführer H. J. Feldmeyer tot de te beëedigen mannen van de 3e en 4e SS en SS-politie-standaard. „Gij wordt opgenomen in de Groote Germaansche SS-orde- en sibbegemeenschap. Van nu af zult gij steeds het devies der SS belijden „mijn eer is trouw". De eedsaflegging is niets anders dan de openlijke en trotsche belijdenis van wat in uw hart en ziel vorm en inhoud heeft gekregen", zoo vervolgde de Voorman tot de aangetreden mannen. „Het is een openlijke belijdenis tegenover de wereld. Een zinvoller achtergrond, dan die van het huidig tijdgebeuren zou nauwelijks denkbaar zijn. Gij legt den eed af op het oogenblik, waarop de strijd van ons ras zijn hoogtepunt nadert. In het Westen woedt een slag die over dood en leven beslist en in het Oosten zijn honderden van ons reeds gevallen. Deze gevallenen, die trouw waren aan het Grootgermaansche ideaal en den Führer leggen u de verplichting op verder te strijden. „Het Rijk is deze heilige verplichting" zoo ging Feldmeyer voort, het groeit niet zoo maar zonder meer, maar waar het op aan komt is onze revolutionnaire wil tot het Rijk. Daarom is de eedsaflegging een scheppende daad, omdat gij u daarmede straks in de rijen schaart van de bouwers van het Rijk. Weest zelfbewust en weest er trotsch op, dat gij mede tot de eersten in den lande behoort, die in een persoonlijke verhouding staan tot den Führer. Het kan zijn dat van u in de komende dagen veel zal worden geëischt, zooals er aan de SS steeds zware eischen worden gesteld. Toont u dan SS-man, toont dan hoezeer uw ideaal een krachtbron is. Het devies dat ik u meegeef, zoo eindigde de Voorman is de oude trotsche spreuk „Ende ick wille niet wanken".
Hierna nam SS-Standartenführer Feldmeyer den eed af.

(V. b. Germ. SS 5986 A.; Zonnewendefeest 5569)

N.S.B. - Rede van Mussert te Rotterdam —

In „Odeon" heeft Mussert 29 Juni tot familieleden van frontstrijders N.S.K.K.-mannen en Oostlandboeren en leden van de N.S.V.O. gesproken over de vrouw ten opzichte van het militairisme, de maatschappij, het huwelijk en de beweging.
Vooral de vrouw tijdens het marxisme was het, die, omdat haar oordeel meer gebaseerd was op het gevoel, na 1918 Nederland wilde ontwapenen. Niemand van ons wenscht oorlog, maar het is een verschijnsel, dat we niet in de hand hebben. De natuur is strijd. Aan de hand van de geschiedenis ging spr. na, hoezeer de oorlog die er altijd geweest is en er altijd zal blijven, van karakter veranderd is. Mussert sprak vervolgens over de opkomst van het vrouwenkiesrecht en de voor- en nadeelen daarvan. Het is goed, dat de vrouw in de keuken staat, maar volgens het nationaal-socialisme is haar belangrijkste taak voortbrengster en opvoedster van de kinderen te zijn, hoedster van de goede zeden, van de volkswaarden en van de beschaving. De gezinnen vormen de cellen waaruit de geheele maatschappij is opgebouwd. Er moet dan ook een dag in de week zijn, bij voorkeur de Zondag, waarop de man niet aan het gezin onttrokken wordt. Na den oorlog zullen er millioenen jonge mannen afwezig zijn, gevallen in den strijd. Het recht op de kinderen zal dan een vraagstuk worden, zóó moeilijk dat spr. daarvoor thans nog geen oplossing aan de hand wil doen. Spr. besloot: Europa zal niet vernietigd worden. Na dezen donkeren tijd komt het nieuwe licht omhoog.
Vóór de rede van Mussert sprak de landelijk leidster van de N.S.V.O., mej. Couzy, van hart tot hart tot de vrouwen haar iets willende meegeven, zooals zij zeide, waardoor zij in deze moeilijke tijden sterker komen te staan.

(V. b. Mussert 5995 A.; Mej. Couzy 5625 A.)

B. CHINA (TSJOENGKING) — Bezoek van vice-president der Ver. Staten, Wallace —

26 Juni — Naar het D.N.B. aan den Engelschen berichtendienst ontleent, is een gemeenschappelijke verklaring verstrekt naar aanleiding van een bezoek van den Amerikaanschen vice-president Wallace aan Tsjoengking. In deze verklaring wordt gezegd, dat Wallace en Tsjiang Kai-sjek kwesties van gemeenschappelijk belang hebben besproken en over de beginselen en fundamenteele doeleinden een volkomen overeenstemming hebben bereikt. In de verklaring wordt op den wederzijdschen steun bij de voortzetting van den oorlog de nadruk gelegd, zijnde een factor van fundamenteele beteekenis voor de betrekkingen tusschen Amerika en China. Voorts wordt gezegd, dat de Chineesch-Amerikaansche vriendschap en een Chineesch—Sovjet-Russische overeenkomst belangrijk zijn voor iederen vrede in de zone van den Stillen Oceaan.

C. MONACO — Kroonprinses afgetreden; prins Rainier opvolger —

26 Juni — De dochter van den regeerenden vorst Lodewijk II van Monaco, prinses Charlotte, heeft van haar titel van kroonprinses afstand gedaan ten behoeve van haar zoon, die thans dus den titel van kroonprins draagt. Zijn naam is Rainier.

(V. b. Monaco 1920 C.)

A. FINLAND — Bezoek van den Duitschen Rijksminister Von Ribbentrop - Toezegging van Duitschen steun in den strijd tegen de Sovjet-Unie —

27 Juni (D.N.B.) — De Rijksminister van Buitenlandsche Zaken, Von Ribbentrop, heeft een bezoek gebracht aan de Finsche regeering. Tijdens dit bezoek werden de voor Duitschland en Finland van belang zijnde kwesties en in het bijzonder de door de Finsche regeering naar voren gebrachte wensch naar gewapende hulp besproken. De Duitsche regeering heeft zich bereid verklaard aan dezen wensch van de Finsche regeering te voldoen.

De besprekingen, die tusschen Rijksminister Von Ribbentrop eenerzijds en president Ryti en den Finschen minister van Buitenlandsche Zaken, Ramsay, anderzijds, plaats vonden, werden gedragen door den geest van wapenbroederschap tusschen de legers en de vriendschap tusschen de beide volken. Volledige overeenstemming werd op alle punten bereikt.

Duitsch commentaar.

De diplomatieke correspondent van het D.N.B., dr. Siegfried Horn, schrijft: Het hedenavond omtrent het bezoek van Rijksminister Von Ribbentrop aan Helsinki gepubliceerde communiqué brengt tot uitdrukking, dat Finland — zooals niet anders te verwachten was — vastbesloten is zijn strijd tegen Sovjet-Rusland met alle middelen voort te zetten, en dat Duitschland den Finschen wapenbroeder iedere denkbare hulp tegen den gemeenschappelijken vijand zal verleenen. De strijd van Finland om zijn vrijheid en zelfstandigheid vormt een integreerend bestanddeel van het gemeenschappelijke afweerfront tegen de geheel Europa op dezelfde wijze bedreigende overstrooming door het bolsjewisme. Volgens dit inzicht handelen de voor Finlands lot verantwoordelijke kringen. Ditzelfde inzicht doet Duitschland, zijn belofte getrouw, dat het geen wapenbroeder of bondgenoot, die wil strijden, in den steek zal laten, tot iedere hulpverleening bereid zijn. Gemeenschappelijke strijd op grond van gemeenschappelijk inzicht in den achtergrond op de doelstellingen van het Sovjet-imperalisme, dat is het te Helsinki opnieuw bekrachtigde parool. Hierdoor zijn ook degenen, die uit militaire of politieke opportuniteitsredenen of om redenen van een vermeende belangengemeenschap, Finland willen overhalen tot het aanvaarden van voorwaarden, die gelijkstaan met zelfmoord als staat en volk, van een verwachting beroofd.

De militaire instanties van het Duitsche Rijk toonen zich natuurlijk ten aanzien van vragen, die bijzonderheden der Duitsch-Finsche overeenkomst betreffen, zeer terughoudend. Zij geven slechts te kennen, dat de steun aan Finland voor hen een vanzelfsprekende daad van wapenkameraadschap is.

Uit verschillende aanwijzingen blijkt, dat de opperste Duitsche legerleiding reeds vrij sterke contingenten voor het Finsche oorlogstooneel heeft losgemaakt, waarvan de gevechtskracht zich waarschijnlijk reeds spoedig zal doen gevoelen.

Het opperbevel zal natuurlijk in Finsche handen blijven. In militaire kringen in de Rijkshoofdstad ziet men in de bereidwilligheid, waarmede de Duitsche leiding juist nu troepen ter beschikking stelt, een aanwijzing hoe sterk in den grond genomen het geheele potentieel van het Duitsche Rijk is en met welke koelbloedigheid men in leidende Duitsche militaire instanties den algemeenen toestand beoordeelt. **(V. b. Finsche buitenl. pol. 5965 C.; Von Ribbentrop 5981 C.)**

B. DUITSCHLAND — Weermacht - „Panther"-tanks als nieuw wapen

24 Juni — De Berlijnsche pers geeft een uiteenzetting van de capaciteit van den nieuwen Duitschen gepantserden gevechtswagen „Panther". De „Völkischer Beobachter" schrijft, dat de Pantherwagens voortdurend in grooten getale worden afgeleverd aan het front en ook aan de weermachtsafdeelingen in het binnenland. Dit beteekent niet, dat de productie van den „Tiger" verminderd is. Beide typen worden gebruikt voor speciale taken. In uitvoering, bewapening en capaciteit blijken zij superieur te zijn aan den Russischen T 34, den Amerikaanschen „Sherman" en den Engelschen „Churchill". **(V. b. Nwe wapens 5985 A.)**

C. ENGELAND — Militaire verliezen in Italië - Verklaring van Churchill —

Naar de Engelsche nieuwsdienst meldt, heeft Churchill 27 Juni in het Lagerhuis, in antwoord op een desbetreffende vraag, de volgende verklaring afgelegd: Op 16 Februari heb ik in antwoord op een vraag in het Lagerhuis medegedeeld, dat tot 12 Februari de Britsche legers in Italië, met inbegrip van de Indische en de dominion-troepen, de volgende verliezen hebben geleden: 7635 gesneuvelden, 23.283 gewonden en 5708 vermisten, in totaal 36.626 manschappen. Tusschen dat tijdstip en den intocht der geallieerden in Rome hebben genoemde strijdkrachten nog de volgende verliezen geleden: 6696 gesneuvelden, 24.683 gewonden en 5117 vermisten, in totaal 36.496 manschappen. Onze totale verliezen van de landing in Italië tot aan den val van Rome bedragen derhalve 14.331 gesneuvelden, 47.966 gewonden en 10.825 vermisten, dus in totaal 73.122 manschappen.

(V. b. Churchill 5981 B.; Verl. 5556 C.)

D. VER. STATEN — Presidentsverkiezingen - Dewey republikeinsch candidaat —

26 Juni — De gouverneur van New York, Thomas Dewey, is op het republikeinsche nationale convent in Chicago 28 Juni benoemd tot republikeinsch candidaat voor het presidentschap, nadat, naar de Britsche berichtendienst meldde, de gouverneur van Ohio, John Bricker, verklaard had, van zijn candidatuur af te zien. Dewey kreeg alle stemmen met uitzondering van één stem, die uitgebracht werd op generaal Mac-Arthur.

(V. b. Pres.verk. 5934 F.)

E. TSJECHO-SLOWAKIJE (VOORMALIG) — Dr. Hodza overleden —

29 Juni — Naar de Amerikaansche berichtendienst meldt, is de voormalige Tsjechische minister van Buitenlandsche Zaken, dr. Hodza, in Florida op 66-jarigen leeftijd overleden.

(V. b. Tsj.-Slow. 5783 B.; Hodza 3450 E.)

F. BOLIVIA — Regeering door Engeland en Brazilië erkend - Diplomatieke betrekkingen met Ver. Staten hervat —

26 Juni — Reuter meldt, dat de Britsche en de Braziliaansche regeering de Boliviaansche regeering hebben erkend. De betrekkingen tusschen de Vereenigde Staten en Bolivia zijn hervat.

(V. b. 5830 A.)

G. FRANKRIJK — Regeering - Minister Henriot vermoord —

28 Juni (D.N.B.) — De Fransche staatssecretaris van Voorlichting, Philippe Henriot, is in den afgeloopen nacht te Parijs vermoord. Men verneemt, dat vijftien als leden der militie verkleede individuen zich toegang tot het ministerie hebben verschaft, waar zij binnendrongen in de slaapkamer van Henriot en hem vermoordden.

Henriot, de Fransche staatssecretaris van volksvoorlichting, bracht den nacht door in zijn bureau te Parijs, dat niet ver van de Seine, de Kamer van afgevaardigden, het ministerie van Oorlog en de Duitsche ambassade is gelegen. De weinige leden van het personeel, die getuige waren van den aanslag, verklaarden, dat op 28 Juni des morgens vóór zessen een aantal gewapende mannen in eenige auto's voor het gebouw stilhielden. Zij hielden met hun automatische pistolen 2 politie-agenten in bedwang. Drie der indringers, die de indeeling van het huis hebben moeten kennen, begaven zich naar de eerste verdieping en klopten aan de deur van de slaapkamer, waar Henriot en zijn vrouw zich ter ruste hadden begeven. Henriot zou zelf den grendel van de deur hebben geschoven, waarna een der indringers den staatssecretaris door een kogel in het hart doodde.

Levensbeschrijving Henriot — Philippe Henriot werd, naar D.N.B. meldt, op 7 Januari 1889 te Reims als zoon van een officier geboren. Na volbrachte studie in de klassieke talen werd hij aanvankelijk docent. In 1925 begaf hij zich voor het eerst in het politieke leven, toen hij als afgevaardigde van het departement Gironde werd gekozen. In 1932 vertegenwoordigde hij den kring Bordeaux en in 1936 werd hij herkozen. In de Kamer maakte hij spoedig naam door zijn scherpe aanvallen op de communisten. Het hoogtepunt van zijn parlementaire carrière lag in den tijd van de Stavinsky-affaire, waarbij hij door zijn scherpe aanvallen op de regeering-Chautemps feitelijk tot haar val bijdroeg. Na den wapenstilstand was Henriot een der grootste voorstanders van de nationale revolutie. Op 6 Juni 1944 werd hij tot staatssecretaris van het departement van Voorlichting benoemd. Hier heeft Henriot zich inzonderheid door zijn dagelijksche radiovoordrachten bekend gemaakt; hij was een van de beste redenaars van dezen tijd.

Herdenkingsrede van Laval — In een voor de Fransche radio gehouden herdenkingsrede heeft premier Laval o.a. verklaard: „Deze moord bewijst het best, dat Henriot's tegenstanders geen ander middel gehad hebben om hem te antwoorden, en dat zij er derhalve de voorkeur aan gegeven hebben, hem op deze wijze tot zwijgen te brengen. Zijn dood is een bewijs voor den grooten invloed, dien hij op de openbare meening van Frankrijk heeft uitgeoefend. Vervolgens sprak Laval zijn innige deelneming uit met de weduwe en de kinderen van Henriot en verzekerde hij hun van de hulp der Fransche regeering. Hij deed een beroep op het Fransche volk tot eenwording en eendracht, opdat het niet ten prooi zal vallen aan de verschrikkingen van den burgeroorlog. Ten slotte prees Laval Henriot, die, zooals hij zeide, als martelaar op zijn post is gevallen.

De regeering heeft hulde gebracht aan de nagedachtenis van Philippe Henriot en tot een staatsbegrafenis besloten. De Duitsche Rijksminister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop, heeft den chef der Fransche regeering, Laval, telegrafisch zijn deelneming en die der Duitsche regeering betuigd.

DE WERELDOORLOG

WESTELIJK FRONT

2 Juli — Het opperbevel van de weermacht maakt bekend: In het penetratiegebied ten Zuidwesten van Caen heeft de tegenstander zijn doorbraakpogingen gisteren in de middaguren hervat. Alle aanvallen zijn mislukt. Bij zuiveringsacties in het Fransche gebied zijn 80 terroristen geliquideerd.

4 Juli — In Normandië viel de vijand gisteren op den Westelijken vleugel van het landingshoofd aan. Hij werd in hoofdzaak verdreven en kon slechts op eenige plaatsen onze linies binnendringen.

5 Juli — De vijand is gistermorgen aan weerszijden van den weg Bayeux—Caen met sterke infanterie- en pantserstrijdkrachten tot den aanval overgegaan.

6 Juli — In den sector ten Z.-W. van Carentan tot aan de Westkust van het schiereiland van Cherbourg vielen Amerikaansche formaties den geheelen dag met krachtige ondersteuning van artillerie en tanks aan. In Zuid-Frankrijk werd een Engelsche sabotagegroep in een gevecht vernietigd. In Midden-Frankrijk werd een Britsche sabotagegroep geliquideerd.

7 Juli — Bij Le Plessis en ten Zuiden van Montgardon werd de binnengedrongen vijand verdreven. De zuivering van het boschgebied ten Oosten van La Haye du Puits is nog aan den gang. In het Fransche gebied werden 157 terroristen en aan valschermen neergelaten Britsche sabotagetroepen in een gevecht vernietigd.

8 Juli — De vijand zette zijn aanval tegen den Westelijken vleugel van het landingshoofd voort. Ten Zuidwesten van Airel en ten Zuidwesten van Carentan kon hij

A. DUITSCHLAND. Anglo-Amerikaansche aanvallen in Normandië afgeslagen; Engelsche sabotagegroepen en terroristen in Bretagne, Midden- en Zuid-Frankrijk vernietigd; Vergeldingsvuur op Londen voortgezet - Overzicht Anglo-Amerikaansche scheepsverliezen in eerste invasiemaand - In de Sovjet-Unie Sloesk, Borissof, Minsk, Polozk, Kowel en Baranowitse door de bolsjewisten heroverd; Wilna bedreigd; Geallieerde opmarsch in Italië; Siena ontruimd - Luchtaanvallen op Hongarije, Roemenië, Weenen, Kiel, Leipzig en Opper-Silezië.

geringe terreinwinst behalen. De tijdelijk in La Haye du Puits binnengedrongen vijand werd na zware straatgevechten weer teruggeworpen. In het Fransche gebied werden 213 terroristen en vijandelijke saboteurs in een gevecht vernietigd.

Troepen van het leger en van de Waffen-SS vernietigden in de eerste maand der invasiegevechten 1059 vijandelijke panserwagens. In luchtgevechten en door luchtdoelartillerie werden 1655 vijandelijke vliegtuigen omlaag gehaald. In hetzelfde tijdvak werden door luchtmacht, marine en kustbatterijen van leger en marine 56 koopvaardij- en transportvaartuigen met te zamen 348.600 br.t. en talrijke kleinere ravitailleeringsvaartuigen en landingsbooten tot zinken gebracht. Nog 45 handels- en transportschepen met te zamen 269.000 br.t. werden zwaar beschadigd. Aan vijandelijke oorlogsschepen werden twee zware kruisers, nog vier kruisers, 26 torpedojagers, een fregat en tien motortorpedobooten in den grond geboord. Verscheiden slagschepen, 22 kruisers, 25 torpedojagers, 13 motortorpedobooten en 28 speciale landingsvaartuigen liepen zware beschadigingen op.

OOSTELIJK FRONT

1 Juli — In den centralen sector blijven onze troepen in zwaren afweerstrijd gewikkeld.

2 Juli — Aan het centrale front hebben onze divisies den overmachtigen bolsjewieken hardnekkig verzet geboden. In het gebied van Sloesk hebben de bolsjewieken terrein kunnen winnen. De plaats werd opgegeven. Bij Ossipowitsj hebben onze troepen hun stellingen gehandhaafd. De gevechtsgroepen uit het gebied van Bobroeisk hebben zich een weg gebaand naar onze strijdkrachten. Interinf deelt mede, dat ook de stad Borissof werd ontruimd.

3 Juli — In den centralen sector werden Westelijk van Sloezk krachtige aanvallen der bolsjewisten afgeslagen. In het gebied van Ossipowitsj en aan den middenloop van de Beresina distancieerden zich onze divisies naar het gebied om Minsk.

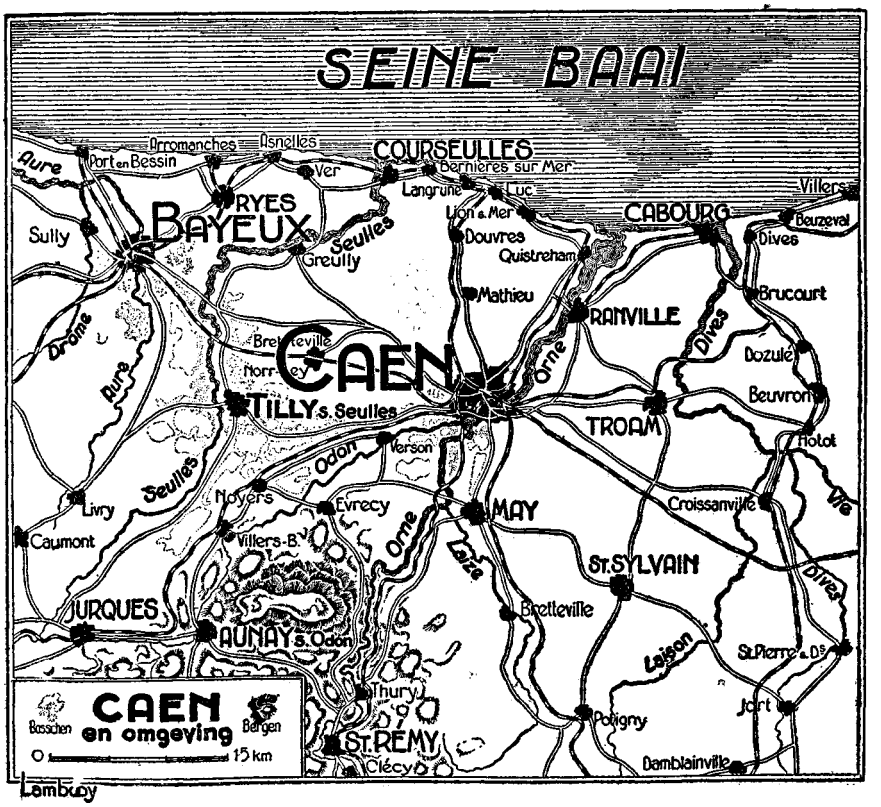
4 Juli — De gevechten zijn verder in felheid toegenomen. Ten Westen van Sloesk wisselden aanvallen met tegenaanvallen af. De tot aan de spoorlijn Baranowitse—Minsk opgedrongen vijand werd in een tegenaanval teruggedreven. Bolsjewistische pantserstrijdkrachten drongen Minsk binnen en trokken verder naar het Westen op. In het gebied ten Westen van Polozk sloegen onze troepen aan de Duna herhaalde aanvallen van de bolsjewisten af. De stad werd na afwisselende gevechten prijsgegeven.

5 Juli — In den Zuidelijken sector werd Kowel ten behoeve van de plaatselijke frontverkorting volgens de plannen en zonder vijandelijken druk ontruimd. Ten Zuiden van Minsk banen zich onze formaties al strijdende een weg verder terug. Ten Noordwesten van de stad werden hevige aanvallen der bolsjewisten afgeslagen. Om Molodetsno wordt verbitterd gevochten.

6 Juli — In het Zuiden is de gevechtsactiviteit tusschen den bovenloop van den Dnjestr en Kowel herleefd. In den centralen sector wordt op de landengten van Baranowitse en Molodetsno verbitterd gevochten.

7 Juli — In den centralen sector duren de zware gevechten voort. Op de landengte van Baranowitse werden vijandelijke aanvallen ten Oosten van de stad opgevangen. Ook in het gebied ten Westen van Molodetsno wordt verbitterd gevochten. Ten Noorden daarvan zijn vijandelijke aanvalsgroepen in opmarsch naar Wilna.

8 Juli — In den Zuidelijken sector van het Oostelijke front zetten de Sovjets hun plaatselijke aanvallen tusschen den bovenloop van den Dnjestr en Kowel met vrij sterke formaties voort. Zij werden afgeslagen. Aan beide zijden van Baranowitse duren de gevechten met onverminderde hevigheid voort. De puinhoopen van de plaats werden zonder strijd aan den vijand overgelaten. De vijandelijke druk op Wilna wordt nog steeds sterker.

ZUIDELIJK FRONT

1 Juli — In gevechten, die met uiterst zware verliezen gepaard gingen, gelukte het den vijand, in den kustsector en in het gebied ten Z. van Siena verder door te dringen.

2 Juli — Het zwaartepunt der vijandelijke aanvallen lag in den Westelijken kustsector en in het gebied ten Zuidoosten van Volterra. Onze troepen hebben zich hier op den Cecinasector gedistancieerd. Ook ten Zuidoosten van Volterra kon de vijand naar het Noorden terrein winnen.

3 Juli — In Italië woedde de verbitterde afweerslag ook gisteren met buitengewone hevigheid. Daar de gevechtshandelingen zich uitstrekten tot het gebied van Siena en het gevaar bestond, dat zeer kostbare cultuurmonumenten vernietigd zouden worden, zijn onze troepen vrijwillig en zonder vijandelijken druk naar het gebied ten Noorden van Siena teruggenomen.

4 Juli — Alleen in den Westelijken kustsector, in het gebied van Siena en aan de Adriatische kust werd hevig gevochten. Aan de Westkust kon de vijand geringe terreinwinst behalen.

6 Juli — In het gebied ten Noorden van Siena werd ons front ter verkorting enkele kilometers naar het Noorden teruggenomen.

7 Juli — Na harde gevechten aan de Ligurische kust, bij Volterra, ten Noordwesten van Siena, in het gebied van Arezzo, aan weerskanten van Umbertide en aan de Adriatische kust werd de vijand, afgezien van geringe plaatselijke penetraties, met verliezen afgeslagen.

LUCHTOORLOG

3 Juli — Amerikaansche bommenwerpers deden gisteren een aanval op Boedapest. Er ontstond schade in woonwijken en verliezen onder de bevolking. Luchtverdedigingsstrijdkrachten vernietigden 45 vijandelijke vliegtuigen.

4 Juli — Amerikaansche bommenwerpers wierpen bommen op Belgrado en verscheiden plaatsen in Roemenië. Strijdkrachten der luchtverdediging schoten 19 vijandelijke vliegtuigen neer.

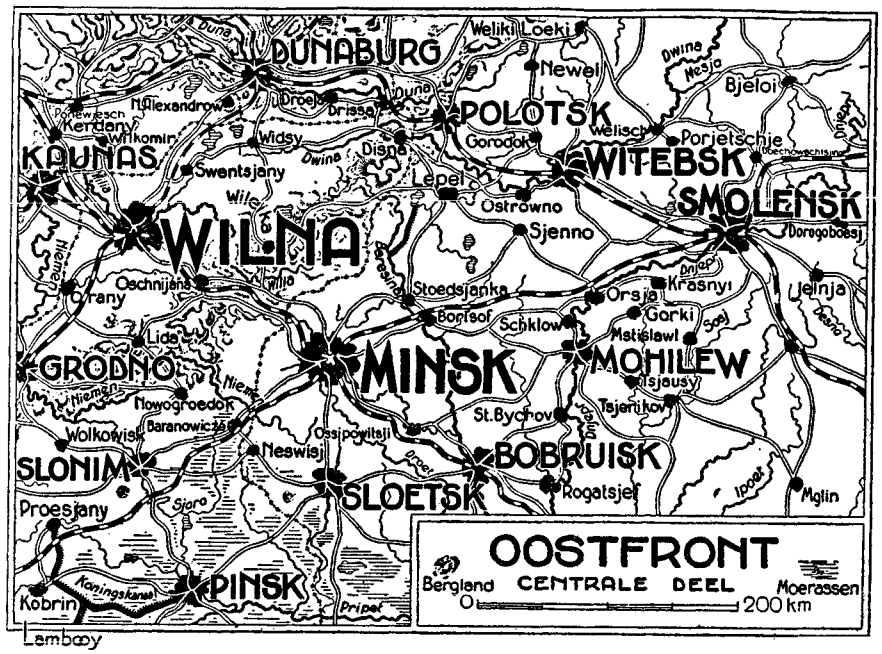
5 Juli — Amerikaansche bommenwerpers vlogen naar Roemenië en wierpen bommen op Kroonstad. Er ontstond schade.

6 Juli — Boven de bezette Westelijke gebieden verloor de vijand 57 vliegtuigen, waaronder 44 viermotorige bommenwerpers.

7 Juli — Amerikaansche bommenwerpers ondernamen gisteren een aanval op Kiel. Bovendien viel een zwakke formatie bommenwerpers Weenen aan. Door nachtjagers werden 12 vliegtuigen omlaag geschoten. Boven het landingshoofd en de bezette Westelijke gebieden werden 22 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten.

8 Juli — Een sterke formatie Amerikaansche bommenwerpers vloog gistermiddag naar Midden-Duitschland en wierp bommen op verscheiden plaatsen. Vooral in Leipzig ontstonden schade aan gebouwen en verliezen aan menschenlevens. Andere Amerikaansche bommenwerpers vielen plaatsen in Opper-Silezië aan. Luchtverdedigingsstrijdkrachten vernietigden bij deze aanvallen 92 vijandelijke vliegtuigen, waaronder 71 viermotorige bommenwerpers. In totaal verloor de vijand gisteren boven het Rijksgebied en de bezette gebieden in het Westen in totaal 188 vliegtuigen, waaronder 144 viermotorige bommenwerpers.

Het vergeldingsvuur op Londen werd gedurende de afgeloopen week nagenoeg zonder onderbreking en in verscherpte hevigheid overdag en des nachts voortgezet. **(V. b. Krijgsverr. 5999 A.)**

A. FINLAND — Voortzetting van het Sovjet-offensief —

1 Juli — Op de Karelische landengte lag het zwaartepunt van den vijandelijken aanval nog steeds in het gebied tusschen Suomenvedenpohja en Karisalmi. Op de landengte van Aunus was de vijandelijke druk in de richting Vitele-Raja en in het gebied ten Noorden daarvan bijzonder sterk. In de richting van Maaeselkae ondernam de vijand plaatselijke aanvallen.

4 Juli — Op de Karelische landengte begon de vijand gisterochtend opnieuw een algemeen offensief. Toen de avond viel waren onze linies weer volkomen in onze handen. Des nachts begon de vijand een aanval op het bruggenhoofd van Aeyaepaeae, waarbij het hem gelukte, op een plaats in onze stellingen binnen te dringen. In de richting Aunus werden hevige gevechten geleverd tegen sterken vijandelijken druk. In de richting Maaselkae werden de vijandelijke aanvallen afgeslagen.

5 Juli — In het Westelijk deel der Karelische landengte werden vijandelijke aanvallen op verscheiden plaatsen afgeslagen. In de richting Aunus was de vijandelijke druk ten Westen van Sakmi en Viljaervi het krachtigst. Op eenige plaatsen slaagde de vijand er in onze stellingen binnen te dringen, zoodat onze troepen iets werden teruggetrokken. Gisterochtend ondernam de vijand een landingspoging in de baai van Viipuri. Onder bescherming van kunstmatigen nevel gelukte het op eenige eilanden troepen aan land te zetten.

6 Juli — Op de Karelische landengte wordt in Aeyraepaeae nog altijd hevig gestreden. Ondanks den tegenstand gelukte het den vijand eenige steunpunten in te nemen. Teikari moest als gevolg van den overmachtigen vijandelijken druk ontruimd worden.

7 Juli — Op de Karelische landengte in de baai van Viipuri werden vijandelijke aanvallen op eenige eilanden afgeslagen. In Ayraepaeae kon de vijand zijn penetratieplek iets uitbreiden. Ten Noordwesten van het Ladogameer was de vijandelijke druk ten Westen van Salmi en in de richting Kaesnaestelkae het sterkst. Hier won de vijand eenig terrein.

(V. b. Finsche krijgsverr. 6000 A.)

B. JAPAN — Strijd bij de Marianen

2 Juli (D.N.B.) — In de drie weken na de eerste landing op Saipan tot 30 Juni hebben de Amerikanen in het gebied der Marianen 35 oorlogsschepen verloren, o.m. zware eenheden, 13 transportschepen en ongeveer 700 vliegtuigen. Bij de in den grond geboorde schepen zijn twee moderne slagschepen, twee vliegkampschepen en vier torpedobootjagers, terwijl nog vijf vliegkampschepen en de verder genoemde eenheden of wel tot zinken gebracht of zeer zwaar beschadigd zijn. Volgens een frontoverzicht hebben de Amerikanen sinds hun eerste optreden in de wateren van de Marianen op 11 Juni j.l. naar raming 27.800 man van hun luchtmacht en marine verloren. Daarvan zouden ca. 9000 man zijn gedood en 18.000 gewond, de rest wordt vermist. Hierin zijn niet begrepen de Amerikaansche verliezen bij de gevechten op het eiland Saipan, die door de Amerikanen zelf worden opgegeven met ca. 10.000 man.

Amerikaansche aanval op de Bonin-eilanden —

6 Juli — Terwijl de Japansche eenheden op het eiland Saipan nog verbitterden strijd leveren tegen den overmachtigen vijand, hebben de Amerikanen het zwaartepunt van hun offensief verlegd naar de eilandengroep van Bonin, slechts 1.000 km. ten Zuiden van Tokio. Daar vielen zij op 3 en 4 Juli met verscheidene honderden vliegtuigen aan. In den middag van 4 Juli verschenen ook vijandelijke formaties torpedojagers en kruisers in de wateren van het eiland Tsjitsji-jima en beschoten dit.

De strijd in China —

Naar 2 Juli uit Tokio wordt gemeld, hebben formaties van het Japansche leger, die de stad Tsjoetsjau ten Zuiden van Tsjangtsja hadden bezet, op 14 Juni het haastig opgestelde tweede leger tijdens zijn snellen terugtocht tusschen Tsjoetsjau en Likow ingesloten en volledig vernietigd. De verliezen van den vijand bedragen ruim 8000 man. Het voornaamste steunpunt der Chineesche troepen van Tsjoengking in Hoenan, de stad Hengjang, is door de Japanners intusschen geheel omsingeld.

(V. b. Jap. krijgsverr. 6000 B.)

NEDERLAND IN OORLOGSTIJD (VIII)

De Nederlandsche postzegels, welke in de periode Mei 1940 tot Juli 1944 werden uitgegeven.

(Voor vervolg zie s.v.p. den achterkant van deze pagina.)

De Nederlandsche postzegels, welke in de periode Mei 1940 tot Juli 1944 werden uitgegeven.

A. **DUITSCHLAND**

POSITIE IN HET VIJFDE OORLOGSJAAR

Uiteenzetting van generaal Dittmar

(D.N.B.) — In zijn 27 Juni uitgesproken radiovoordracht over den militairen toestand heeft luitenant-generaal Dittmar uiteengezet, dat de Duitsche leiding de strategische voornemens der Geallieerden, zooals die in Teheran waren vastgelegd, steeds uitsluitend van een militair standpunt heeft trachten te zien met bewust uitschakelen van alle ongetwijfeld aanwezige politieke geschilpunten. Het is duidelijk, dat zoo'n opvatting in meer dan één opzicht buiten beschouwing liet, dat er nog nooit een coalitie is geweest, die ook in de uiterste beweegredenen der deelgenooten volledige overeenstemming heeft getoond. Dit had echter in ieder geval dit goede, dat het Duitschland behoedde voor een gevaarlijk zelfbedrog ten aanzien van den omvang en den ernst der in dit jaar te verwachten gevechten. Met op zijn minst tijdelijke achterstelling van alle politieke gezichtspunten achter het overheerschende doel om het gehate Duitschland te overwinnen, zijn Britten, Amerikanen en bolsjewieken overgegaan tot den concentrisch geleiden, naar tijd en effect op elkaar afgestemden aanval in het Zuiden, Westen en Oosten. De taak, die daarmede aan Duitschland is gesteld, kan alleen bestaan in het met succes afweren van de groote offensieven, terwijl het eigenlijke doel der vijanden moet zijn de vernietiging van zoo sterk mogelijke deelen der Duitsche en verbonden strijdkrachten en daarmede een fundamenteele verzwakking van het Duitsche gevechtsvermogen.

Eerst in de tweede plaats, zoo ging luitenant-generaal Dittmar verder, komen vorderingen, die tot uitdrukking komen in het veroveren van bepaalde stukken terrein. Zij kunnen van zeer groote beteekenis zijn, maar hun waarde is niet op dezelfde wijze absoluut als de verliesbalans, die overal en onder alle omstandigheden de beslissende grootheid vormt voor ons, evenals voor onzen vijand. Het wil ons voorkomen, dat deze kwestie zeer bijzondere beteekenis heeft met het oog op onze westelijke tegenstanders. Uit talrijke met elkaar in overeenstemming zijnde berichten weten wij, met welke buitengewone offers Britten en Amerikanen, en vooral de laatsten, de totdusverre verworven geringe vorderingen op het landingshoofd van Normandië hebben moeten koopen. Wij kennen de verwachtingen ten aanzien van een snel einde van dezen oorlog, die in beide oorlogvoerende landen door de breede massa verbonden waren met het begrip der invasie en de door de regeering ijverig gevoede verwachting, dat het daarbij een actie betrof, die gezien de ongehoorde overmacht aan materiaal aan Geallieerde zijde, eenvoudig niet kon mislukken. Daarmede was ongetwijfeld de verzekering tegenover de eigen volken verbonden, dat de verliezen binnen draaglijke grenzen zouden blijven. Dit is anders uitgekomen. Men behoeft geen strateeg te zijn om te weten dat hoe langer hoe meer de omvang der gebrachte offers de vraag naar zin en doel van deze ontzaglijke verliezen zal doen opkomen. De gebeurtenissen hebben getoond, dat de overmacht van strijdkrachten en middelen aan Anglo-Amerikaansche zijde groot genoeg is geweest om met een stoot van geweld, zooals men zich dien slechts moeilijk kan voorstellen, maar ook met buitengewoon zware verliezen in Cherbourg binnen te dringen. Wij hebben zelf het buitgemaakte bevel van het zevende Amerikaansche legerkorps in handen gehad betreffende het voorgenomen verloop van de invasie. Cherbourg moest, dat blijkt daaruit, op den vierden dag genomen zijn. Bijna precies drie weken heeft de strijd om de vesting in breederen zin geduurd.

Er kan geen twijfel over bestaan, dat er in iederen oorlog fasen bestaan van de operatieve, ja strategische ontwikkeling, waarin ook een korte tijdwinst — van den anderen kant gezien tijdverlies — van buitengewone beteekenis kan zijn. Zoo'n fase schijnt ons op het oogenblik te zijn gegeven. In de eerste plaats ten aanzien van stad en haven van Cherbourg zelf. Een vroegtijdige verovering zou van beslissende beteekenis hebben kunnen zijn voor de voortzetting van de invasie. Thans drie weken na het begin van de invasie, is het nut, dat de tegenstander binnen afzienbaren tijd daaruit kan trekken, niet meer zoo groot, aangezien er tijd genoeg is gebleven om de haveninstallaties te vernielen. Maar ook in een ander opzicht hebben drie weken strijd om de vesting van Cherbourg operatieve vruchten afgeworpen. Haar weerstand vooral echter de activiteit van haar garnizoen in de gevechten te land gedurende de eerste twee invasieweken heeft aanzienlijke krachten van den tegenstander gebonden in een tijd, dat deze, vooral met een in de eerste dagen veroverde groote haven in den rug, het bruggenhoofd wellicht zouden hebben kunnen maken tot een springplank voor de beslissende operatie, die in het voornemen lag. Dat wij deze tijdruimte gebruikt hebben om onze krachten te groepeeren en den opmarsch voort te zetten, dat zal nog blijken. De Britten en Amerikanen, aldus ging lt.-generaal Dittmar voort, staan ondanks Cherbourg nog altijd in het al te nauwe landingsgebied aan de kust van Normandië en zullen wel weten, dat deze toestand geenszins zonder gevaar voor hen is, te minder, daar hun geenszins gemakkelijke situatie door zekere, in de eerste plaats door het nieuwe wapen zichtbaar geworden wapentechnische ontwikkelingen een belangrijke verscherping kan ondergaan. Zoo kan ook hierin een ernstig motief voor den tegenstander gelegen zijn om zich te haasten en Montgomery zal derhalve alles in het werk stellen om het verworven landingshoofd te verbreeden en te verdiepen.

Ten aanzien van den slag in midden-Italië zeide spr., dat deze het karakter draagt van een afleidings- en bindingsaanval van den grootsten omvang. Van dit standpunt moeten de vorderingen van den tegenstander worden beschouwd, die er niet in is geslaagd de nagestreefde operatieve doorbraak tot stand te brengen, doch wiens geheele actie door de Duitsche divisies is omgezet in een frontaal uitgevoerd, aan verliezen rijk volgen. De uithoudingskracht van de troepen van veldmaarschalk Kesselring zal van belangrijken invloed zijn op de gebeurtenissen aan het invasiefront. Het is nog te vroeg, aldus lt.-generaal Dittmar, om in bijzonderheden te spreken over het bolsjewistische groote offensief. Evenals aan het Atlantische front schijnt ook in het Oosten een opeenvolgende volgorde der afzonderlijke partieele offensieven in het voornemen te liggen. Hierover zal te zijner tijd uitvoeriger kunnen worden gesproken. Vast staat in ieder geval reeds thans, dat ook in het Oosten iedere afzonderlijke gevechtshandeling wordt bepaald door het daarboven staande doel der succesvolle uitvoering van een oorlog op verscheidene fronten en daarnaar moet worden beoordeeld.

Aangaande hetzelfde onderwerp schrijft de Berlijnsche redacteur van het Alg. H'blad d.d. 27 Juni o.m.:

Ook in militaire kringen loochent men geenszins het feit, dat de Geallieerden in het Westen en de Sovjets in het Oosten tactische successen hebben behaald. Men acht ze echter hoe onaangenaam op zichzelf ook in geenen deele beslissend voor het verdere verloop van de operaties in het Oosten en het Westen.

Men verklaart te Berlijn deze successen niet alleen uit de overmacht aan menschen en materieel der Geallieerden, doch tevens uit het terughouden der Duitsche reserves door de legerleiding. Duitschland weet, dat het in den stormloop, welke Geallieerden en Sovjets thans hebben ingezet, om zijn bestaan gaat, en dat het marschdoel van beide tegenstanders Berlijn is.

Indien Duitschland den Sovjet-Russischen en den Geallieerden opmarsch tot staan wil brengen en het invasieleger wil verslaan, dan moet het, zoo verklaart men te Berlijn, zijn hoofdmacht op het beslissende oogenblik op de juiste wijze in den strijd werpen en op deze wijze een voor Duitschland gunstigen keer in den oorlog bewerkstelligen.

Zoo zou het vorderen der Sovjets in den middensector van het Oostelijke front gedurende de laatste dagen moeten worden toegeschreven aan de omstandigheid, dat de Duitsche legerleiding, alvorens haar in het Oosten staande reserves te doen ingrijpen, wil afwachten, waar zich het zwaartepunt van het Sovjet-offensief vormt en op welke punten, behalve in het midden, wellicht nog meer aanvallen zullen worden gedaan. Ofschoon men er rekening mee houdt, dat de Duitsche tegenstand in het Oosten de volgende dagen zal worden versterkt, acht men het zeer wel mogelijk, dat in de komende weken en maanden rekening moet worden gehouden met een gestadig heen en weer golven van den strijd.

Het A.N.P. meldde 27 Juni desbetreffend uit Berlijn:

Drie weken geleden sprak men te Berlijn ook al over invasie, vergelding, zomeroffensief-West, zomeroffensief-Oost, zomeroffensief-Zuid, val van Rome en hernieuwd luchtoffensief.

Drie weken zijn verstreken en thans is het zoo ver. Te Berlijn, dat ook in deze dagen frontstad is, gaat het leven echter rustig verder. Die rust wordt ongetwijfeld gestimuleerd door de koelbloedigheid, de vastberadenheid en de zelfverzekerdheid, waarmede de opperste leiding van het Rijk haar maatregelen neemt.

Men zal dan ook goed doen bij alles wat in de komende weken gebeurt, en dat zal zéér veel zijn, te bedenken, dat thans alles op alles wordt gezet. Daarom zal de opperste Duitsche leiding ook genoodzaakt zijn in de toekomst de radicaalste maatregelen te nemen, die noodig zullen zijn om de overwinning te behalen, maatregelen, die, dat staat nu reeds vast, ten deele zullen bestaan uit militaire verrassingen van sensationeelen aard. V 1 was slechts het begin.

(V. b. Gen. Dittmar 5983 A.)

A. *BIOGRAFIEEN.* —

Van dezen Amerikaanschen zakenman geeft Sinclair Lewis een markante beschrijving in zijn „Babbitt". Lewis maakt van de karakteristiek een caricatuur. Dat ligt misschien minder aan Lewis dan aan het type van den Amerikaanschen zakenman, die-wil-slagen-in-het-leven en die daardoor ons lichtelijk doet glimlachen, zooals de spot van Lewis dit behendig kan uitlokken. Toen Stettinius in staatsdienst trad, kwam hij evenals zoovele andere staatslieden der V.S. versch uit den handel, waarin hij carrière had gemaakt. Daarin ligt een gezonde kern in zooverre, dat met de belangen van staat slechts die mannen belast worden, die bewezen hebben, iets in het maatschappelijk leven te kunnen presteeren. Het systeem van beroepspolitici is in Amerika vrijwel niet in tel. Aan den anderen kant kleeft aan dezen gang van zaken een groot nadeel, daar de mogelijkheid bestaat, dat de gewezen zakenlieden ook na hun overgang tot de behartiging van het algemeen belang, hun eigen belang niet uit het oog verliezen.

Stettinius

Edward R. Stettinius is afstammeling van een Duitscher, die omstreeks 1790 het gezin van een Lutherschen dominee in Stettin verliet om zich in de V.S. te vestigen. Nadat de eerste loot van het geslacht op Amerikaanschen bodem zijn geluk in de uitgeverij beproefd en een kleinkind het ambt van vrederechter vervuld had, begon de eigenlijke financiecle en maatschappelijke opgang der familie Stettinius met Edward R. Stettinius Senior, die zich tot almachtig inkoopagent van het bankiershuis Morgan voor de Geallieerden opwerkte (1915). Hij verankerde tenslotte zijn positie als onderstaatssecretaris in het ministerie van Oorlog (1918), waardoor hij collega werd van Franklin Delano Roosevelt, die destijds in het ministerie van Marine werkzaam was. Edward R. Stettinius Junior, 22 October 1900 geboren, vertoonde aanvankelijk buitennissige neigingen. Hij studeerde niet, zooals normale telgen van de Washingtonsche society, aan een der bekende universiteiten van het Westen, Harvard of Princetown, doch kreeg zijn opleiding in het Zuidelijke Virginia. Daar verwierf hij zich een zekere populariteit door sociaal werk onder studenten, die moeilijk hun studies konden betalen. Zijn vader zond hem na zijn studietijd naar Europa. Na zijn terugkeer begon Edward R. Jun. aanvankelijk zijn maatschappelijke loopbaan ook bij het bankiershuis Morgan. De vice-president der „General Motors", die van zijn sociaal werk onder de studenten gehoord had, deed hem het aanbod, de sociale belangen van het tienduizendkoppige personeel van deze industrie te behartigen, mits hij zich zelf eerst als eenvoudig arbeider met een normaal uurloon voor zijn toekomstige functie trainde. Edward R. Jun. accepteerde. Het experiment slaagde. In 1933 kreeg hij de eervolle taak als verbindingsman te fungeeren voor de concerns Standard Oil, General Motors, General Electric met de „Braintrust" van Roosevelt, een taak, waarin hij dank zij zijn wederzijdsche verbindingen tot algemeene tevredenheid slaagde. In 1938 volgde ondanks zijn jonge jaren de benoeming tot president van het machtige concern „United Steel Corporation", wiens president Myron C. Taylor speciaal gezant van Roosevelt o.a. bij het Vaticaan werd.

In Mei 1940 verliet hij deze functie om in staatsdienst over te gaan en in het kader van den eersten Verdedigingsraad als vertrouwensman van Roosevelt de leiding van de Hulpwet aan Engeland en later van de Pacht- en Leenwet op zich te nemen. In September 1943 ging hij van deze machtige functie tot den diplomatieken dienst over en wel als opvolger van onderstaatssecretaris Sumner Welles, die op gespannen voet met Cordell Hull leefde. Andermaal kwam Stettinius naar Europa, thans teneinde de samenwerking tusschen de Geallieerden en de Sovjet-Unie op hechtere basis te vestigen. Tot dat doel had hij diverse besprekingen met Churchill en Stalin.

B. NEDERLAND

Kunst, Kultuur - Architectuur - M. W. Dudok 60 jaar —

De bekende architect M. W. Dudok te Hilversum werd 6 Juli 60 jaar. Te Amsterdam geboren, was hij oorspronkelijk bestemd voor den militairen dienst. In 1905 werd hij tweede-luitenant der genie. Tot 1913 bleef hij officier. Twee jaar was hij daarop ingenieur bij Gemeentewerken te Leiden en van 1915 tot 1927 directeur der publieke werken te Hilversum en van laatstgenoemd jaar tot nu toe gemeentearchitect. Daarnaast verrichtte hij zeer veel werk als particulier architect.

In Hilversum heeft hij eenige scholen, een heele arbeiderswijk en het raadhuis gebouwd, in Rotterdam de Bijenkorf, in Schiedam de H.A.V.-Bank, in Velsen het columbarium, in Utrecht den schouwburg, in Parijs het Nederlandsche Studenten Tehuis in de Cité Universitaire en te Calcutta een bioscooptheater. Daarmede verwierf hij zich zulk een internationale reputatie, dat hij o.a. werd benoemd tot lid van het Oostenrijksche Verbond van Architecten, den Duitschen en den Belgischen bond en het Royal Institute of British Architects, dat hem als opvolger van Cuypers en Berlage in 1938 zijn gouden medaille toekende. Dudok was o.a. scheidsrechter in een geschil tusschen de architecten van het Volkenbondspaleis in Genève en de regeering van dat kanton over het plein voor het gebouw. Ook het ontwerp voor het monument voor Van Heutz in Weltevreden is van zijn hand in samenwerking met wijlen den beeldhouwer Van den Eynde.

Aanslagen - W.A.-man gewond; politieambtenaar gedood —

Op 1 Juli heeft te 's-Gravenhage een onbekend gebleven persoon een revolveraanslag gepleegd op een W. A.-man die met een burger in de Van der Boschstraat liep. Beiden werden gewond. Een voorbijganger is tevens slachtoffer geworden van deze terreurdaad. Hij werd eveneens gewond. De dader, van wien elk spoor ontbreekt, wist te ontkomen. In een stad in het Oosten van het land is dezer dagen op een Nederlandschen politieman een laffe moord gepleegd. De politieman voerde een onschuldig gesprek met een winkelier. Een jongeman naderde den politiebeambte van achteren, trok een pistool, drukte dat tegen het achterhoofd van den agent en gaf vuur, voordat de agent gewaarschuwd kon worden.

(V. b. Aanslagen 5995 A.)

Het recht van de kleine groep - Radiopraatje van Max Blokzijl —

In zijn radiopraatje van 22 Juni, aldus ontleenen wij aan de N. R. Crt., hield Max Blokzijl zich bezig met een extranummer van het illegale blad Vrij Nederland, waarin de toekomst van Nederlandsch-Indië besproken wordt, in dien zin dat, alles uitgaande van de veronderstelling, dat de geallieerden den oorlog winnen, een lans gebroken wordt voor een onafhankelijk Insulinde. In het bijzonder werd de spreker getroffen door de volgende zinsnede:

„Weliswaar omvat de nationale beweging (in Nederlandsch-Indië) een kleine groep van naar schatting 100.000 menschen, vergeleken bij de 70 millioen zielen, die het Indonesische volk telt. Maar dit als argument aan te voeren, dat dan die beweging niet het recht heeft zich de vertolkster te noemen van het leven en streven van het volk, zou beteekenen dat men de geschiedenis niet verstaat. Er is immers geen land of tijdperk dat niet een „kleine groep" kent, die de strevingen van een volk op een bepaald tijdstip vertegenwoordigt. Het argument, dat het slechts een „kleine groep" is en daarom niet representatief voor den volkswil, snijdt geen hout".

Daarmee in zijn algemeenheid is Max Blokzijl het geheel eens om daar dan aan vast te knoopen:

Wij nationaalsocialisten weten, dat dit Nederlandsche volk in meerderheid evenmin achter ons staat. Deze massa van ons volk is nog besluiteloos. Het wacht helaas af. Staat morgen een militaire overwinning van Duitschland en zijn medestrijders vast, dan zal blijken, dat behalve de werkelijk-onverzoenlijken, talloozen zich onmiddellijk of na korten tijd achter de vanen van de nieuwe orde zullen opstellen. Maar heden doen wij dat nog n i e t. Intusschen: achter den Leider in Nederland staat de kleine groep (maar altijd nog naar verhouding achtmaal grootere dan die der Indonesische activisten) van 100.000 leden der N.S.B. Achter die 100.000 staat zeker een veelvoud van sympathiseerenden, die om welke reden dan ook nog niet tot aansluiting kunnen of willen overgaan, en achter deze allen staat het Duitsche volk van 90 millioen, staan alle overige nationaalsocialisten in en buiten Europa, die zich solidair voelen met de kleine strijdende groep in Nederland.

Te beweren, dat deze groep van 100.000 Nederlanders niet het recht zou hebben zich de vertolkster te noemen van het volk waartoe zij behoort, zou (om nog eens woordelijk het pamflet aan te halen) „beteekenen dat men de geschiedenis niet verstaat".

Honderdduizend strijders dit recht te geven — mijn waarde illegale — als het in de kraam te pas komt, maar honderdduizend strijders dit recht te ontzeggen, als het toevallig tegenstanders van u zijn, dat is al te goedkoop. En dat vindt u zelf natuurlijk ook, al zoudt ge liever uw tong afbijten dan het toe te geven. Maar ik vond uw opmerking pikant genoeg om ze hier even wereldkundig te maken.

Luchtaanvallen - Personentrein beschoten —

Op 30 Juni is een personentrein in het Noorden van het land door twee vliegtuigen beschoten. Hierdoor werden vijf personen gedood, terwijl zeven zwaargewonden in een ziekenhuis moesten worden opgenomen. **(V. b. 6002 B.)**

A. NEDERLAND

Economie, Financiën - Daling der aandeelenkoersen —

Aan de N.R.C. van 8 Juli ontleenen wij: Kon reeds eenigen tijd worden waargenomen, dat de belangstelling voor aandeelen was verminderd, o.a. doordat er na een emissie meestal zoo veel aanbod ter markt kwam, dat de vraag ruimschoots beneden den stopkoers kon worden bevredigd, de afgeloopen week was de kentering zeer duidelijk en traden er speciaal voor industrieele aandeelen soms vrij scherpe reacties in. Soms vertoonde zij niet den minsten weerstand en daalden de koersen 20 tot 30 punten of nog meer beneden hun stop.

Ernstig verstoord werd de illusie, dat de zwevende koopkracht zich voorloopig wel op de aandeelenmarkt zou blijven ontladen, voor het eerst door het groote aanbod in Amerikaansche aandeelen. Gemiddeld genomen daalde de dollarwaarde in Amerikaansche fondsen van ∫ 5 à ∫ 6 tot ongeveer ∫ 3.50. Aanvankelijk had dit geen invloed op de locale markt, al won de meening meer en meer veld, dat ook deze markt feitelijk boven haar pariteit noteerde, waarvoor men eenige aanknooping meende te kunnen vinden bij het koerspeil van voor den oorlog, het lage rendement en de weinig gunstige vooruitzichten op een verbetering daarvan. De aandeelenmarkt moet het namelijk hebben van z.g. (denkbeeldig) goede kansen en nu men het er algemeen over eens is geworden, dat er na den oorlog aanzienlijke winstmiddelen aan den fiscus zullen moeten worden afgedragen en er eveneens een belangrijk deel van de winst aan het herstel moet worden geofferd — wat stellig niet meer denkbeeldig is — verdwijnen de goede perspectieven van den horizon en is men geneigd, tot de werkelijkheid terug te keeren. Ook in hoog noteerende fondsen kwam er aanbod en verdween soms de achterstand in de vraag. In andere gevallen daalde de koers belangrijk verder beneden den stop.

Op het oogenblik schijnen inderdaad wel alle factoren samen te werken om de baisse-gedachten te ondersteunen. Zoo heeft ongetwijfeld ook de nieuwe geldmarktregeling een steentje tot de ontdooiïng van de aandeelenmarkt bijgedragen. Nu de banken namelijk in de gelegenheid zijn, hun overtollige middelen in schatkistpapier te beleggen, zijn zij ook bereid, hoogere rente te vergoeden voor depositogelden en deze weer met open armen tegemoet te treden. Enkele instellingen zijn daartoe reeds overgegaan en andere zullen spoedig volgen. Voor het publiek wordt het deponeeren van geld bij de banken aantrekkelijker en velen zullen daardoor wellicht eerder geneigd zijn, effecten op te ruimen en de opbrengst daarvan als banktegoed aan te houden.

Dat het aanbod zich voorloopig heeft beperkt tot binnenlandsche industrieelen, vindt vermoedelijk zijn oorzaak hierin, dat voor Olie's, scheepvaartwaarden en Indische fondsen de stopkoersen een half jaar eerder werden afgekondigd, op grond waarvan wordt aangenomen, dat dit materiaal relatief goedkooper is dan het zuivere binnenlandsche. Psychologisch speelt hierbij uiteraard ook de totale onzekerheid omtrent de toekomst van deze fondsen een rol. Daardoor immers heeft de bezitter alle gelegenheid, zich uitsluitend de denkbeeldig goede kansen voor oogen te stellen en de kwade min of meer voorbij te zien. In alle gevallen is het opmerkelijk, hoe men zich angstvallig van een oordeel omtrent de toekomstige waarde van Indische fondsen onthoudt, al wordt dan toegegeven, dat ook in Indië de ondernemingen zware belastingen zullen moeten betalen en het niet waarschijnlijk is te achten, dat speciaal tropische grondstoffen aan de algemeene tendenz tot prijsbeheersching zullen ontkomen.

(V. b. Koersen 5819 A.)

Weermacht - Kruiser „Sumatra" op een mijn geloopen —

6 Juli. (SPT.) — De in geallieerden dienst varende Nederlandsche kruiser „Sumatra" is op een mijn geloopen en waarschijnlijk gezonken, aldus hebben leden van de bemanning, die de Noordfransche kust hebben bereikt, medegedeeld.

De „Sumatra" bevond zich, aldus „De Telegraaf", tijdens het uitbreken van den oorlog in ons land, is daarna naar Engeland vertrokken, en later door de Middellandsche Zee naar Indië. Toen Indië door de Japanners werd bezet, is de „Sumatra" naar Australië gegaan. De verdere bewegingen van dezen kruiser zijn onbekend. De „Sumatra", gebouwd op de Ned. Scheepsbouw Mij., is 6700 ton groot, bewapend met 10 kanonnen van 15 cm. en een aantal luchtafweerkanonnen. De bemanning telt ongeveer 500 koppen. Het zusterschip „Java" is destijds in de Java-zee gezonken, evenals de derde, grootere kruiser „De Ruyter".

(V. b. Lot Nederl. vloot 5797 A.)

Pers - Inkrimping der dagbladen wegens papiergebrek —

8 Juli — De schaarschte aan courantenpapier is op het oogenblik zoodanig, dat alle dagbladen in Nederland op last van de autoriteiten, althans voorloopig, wederom ingrijpend op het verbruik van papier dienen te bezuinigen. De directies van de groote dagbladen deelden naar aanleiding daarvan mede, dat te beginnen met de volgende week Dinsdags, Woensdags en Vrijdags met 2 pagina's zal worden verschenen. Op de andere dagen blijft de omvang 4 pagina's.

(V. b. Inkrimping dagbl. 5869 A.; Papierschaarschte 5962 A.)

Handel, Nijverheid - 10-jarig bestaan Duitsche Kamer van Koophandel

1 Juli — Ter gelegenheid van haar tienjarige bestaan heeft de Duitsche Kamer van Koophandel voor Nederland van haar tijdschrift Die Niederlande een feestelijk dubbelnummer uitgegeven, waarin verschillende deskundigen de economische betrekkingen tusschen Nederland en Duitschland behandelen. Het jubileumnummer opent met woorden van gelukwensch van den Rijkscommissaris Rijksminister dr. Seyss-Inquart en van den president der Reichswirtschaftskammer dr. ing. E. H. A. Pietzsch. Voorts wijdt de president van de jubileerende kamer, Alfred Flesche, een beschouwing aan het tienjarige bestaan.

Duitsche verdediging - Verbod tot betreden der geïnundeerde gebieden —

Op 8 Juli werd door den Generalkommissar für das Sicherheitswesen beschikt, dat aan alle personen verboden is, zich zonder bijzondere vergunning op te houden in de om militaire redenen geïnundeerde gebieden in de bezette Nederlandsche gebieden. In het bijzonder is het betreden, rijden, baden, bevaren en het er heen drijven van vee verboden. Onder het verbod vallen óók de zich in het geïnundeerde gebied bevindende en dit gebied omgevende dijken, straat- en andere wegen **(V. b. Inundatie 5924 A.)**

Jeugd - Jeugdleidersconferentie —

Ruim vijftig jeugleiders en jeugdleidsters, behoorende tot het kader van den Jongen Landstand, den Ned. Arbeidsdienst, den Arbeidsdienst voor Meisjes, het Ned. Arbeidsfront en den Nat. Jeugdstorm zijn enkele dagen in het vormingsoord Drakenburg nabij Baarn bijeen geweest om problemen, de jeugd betreffende, in kameraadschappelijken geest te bespreken en over verschillende onderwerpen van gedachten te wisselen.

Deze driedaagsche bijeenkomst is, aldus meldt het A.N.P., ongetwijfeld vruchtdragend geweest. Verschilpunten konden in de meeste gevallen worden weggenomen en het resultaat van de besprekingen in deze uitmuntende sfeer was een hernieuwd vast voornemen om de jeugd te stuwen en te vormen tot karaktervolle Nederlanders.

Over het onderwerp Arbeidsdienst heeft hoofdarbeidsleider De Ruyter en over het onderwerp Jonge Landstand de heer Schurink het woord gevoerd.

Veel enthousiasme verwekte de kommandeur der ᛋᛋ-Schule Avegoor, ᛋᛋ Sturmbannführer dr. Brendel, die sprak over het nationaal-socialisme. Over het socialisme zeide de arbeidsfrontleider H. J. Woudenberg kernachtige dingen en zijn klare uiteenzettingen werden met geestdrift ontvangen. Ook de voorman der Germaansche ᛋᛋ in Nederland, ᛋᛋ Standartenführer Feldmeyer, wist zijn gehoor te boeien met zijn interessante rede.

Binnenland - C. J. Ph. Zaalberg overleden —

Te 's-Gravenhage is den 4en Juli op 71-jarigen leeftijd overleden de heer C. J. Ph. Zaalberg, oud directeur-generaal van den Arbeid. De heer Zaalberg is te Varsseveld geboren; hij bezocht de h.b.s. te Zierikzee en na nog eenigen tijd op een kostschool te Oisterwijk te zijn geweest is hij naar het Instituut van Marine in Den Helder gegaan. In 1893 werd hij adelborst 1e klasse en 4 jaar later luitenant ter zee 2e klasse. In 1900 verliet hij den zeedienst. Hij werd toen benoemd tot inspecteur van den Arbeid. In 1918 werd hij tot waarnemend directeur-generaal bevorderd. Van 1920 tot 1932 was hij directeur-generaal. In laatstgenoemd jaar werd hij directeur van de B.E.N.A.S. Naast genoemde functies heeft de heer Zaalberg nog andere ambten vervuld. Zoo was hij voorzitter van den Nijverheidsraad, lid van den Economischen Raad, voorzitter van de Nijverheidsorganisatie voor toegepast natuurwetenschappelijk onderzoek en secretaris van het Nationaal Steuncomité.

Scheepvaart - Het optreden der N. Z. H. Redding-Mij. in oorlogstijd

Aan de „Telegraaf" van 6 Juli ontleenen wij, dat van Mei 1940 tot Mei 1944 door de reddingbooten der N.Z.H.R.M. en haar bemanningen 340 tochten werden uitgevoerd, waarbij 710 schepelingen en vliegers konden worden gered.

Distributie - Aardappelrantsoen 3 K.G. per week; oude aardappelen bonvrij —

Met ingang van 10 Juli is het aardappelrantsoen verhoogd tot 3 kg. per persoon per week. Bovendien mogen de kleinhandelaren de aardappelen van den ouden oogst, welke zij nog in voorraad hebben, zonder in ontvangst nemen van bonnen, tegen ten hoogste den voor oude aardappelen vastgestelden prijs uitverkoopen. **(V. b. 5994 B.)**

A. DUITSCHLAND

Weermacht -Generaloberst Dietl omgekomen —

Uit het Hoofdkwartier van den Führer, 1 Juli — Generaloberst Dietl is op 23 Juni 1944 bij een vliegtuigongeval om het leven gekomen.

In de dagorder van den Führer ter gelegenheid van den dood van Generaloberst Dietl wordt o.a. gezegd: „Als voortreffelijk soldaat in den strijd om het nat.-socialistische Groot-Duitschland heeft Generaloberst Dietl zich vooral in den strijd om Noorwegen en Finland onderscheiden en zijn mannen van de eene overwinning naar de andere geleid. Onvergetelijk zal zijn strijd om Narvik blijven tegen de sterkste overmacht van den vijand en in de hardste omstandigheden.

In een officieele staatsplechtigheid, waarbij behalve de Führer aanwezig waren gen.-veldmaarschalk Keitel als chef van het opperbevel der weermacht, de Rijksminister van Buitenlandsche Zaken von Ribbentrop, grootadmiraal Dönitz, de Reichsführer-SS Himmler, gen.-veldmaarschalk Milch, alsmede talrijke Rijksministers, Rijksleiders, generaals van het leger, van de luchtmacht en van de Waffen-SS, voorts admiraals van de marine en wapenattaché's van de verbonden en bevriende naties, naast andere vertegenwoordigers uit weermacht, partij en staat, heeft de Duitsche natie 1 Juli afscheid genomen van den door een hard lot plotseling uit het leven weggerukten Generaloberst Dietl.

Afscheidswoord van den Führer —

De Führer heeft in de plechtige herdenking voor den overleden Generaloberst Dietl dezen in gevoelvolle bewoordingen een laatsten groet gebracht. De Führer zeide o.a.: „De militaire prestaties van den Generaloberst Dietl zullen in het boek der geschiedenis worden opgeteekend. Zijn persoonlijkheid kan echter alleen hij volledig beseffen, die het geluk had hem in den loop van vele jaren zelf mee te maken.

Generaal Dietl heeft wellicht het duidelijkst in zijn persoon de synthese gevonden, aan den eenen kant onverbiddelijk hard te zijn in het eischen en aan den anderen kant toch op te gaan in de bezorgdheid voor zijn mannen. Hij heeft daardoor eigenlijk het type van den nationaal-socialistischen officier geschapen, van een officier, die niet week is in het eischen en verlangen, niet zwak om zijn menschen te laten optreden, doch die nauwkeurig weet, dat voor dezen strijd geen offer te groot of te duur is om niet gebracht te worden, van den officier, die aan den eenen kant deze harde en uiterst harde eischen stelt, aan den anderen kant echter 't lot van zijn ondergeschikten als hun ware vriend en vader tot zijn eigen lot maakt. Juist in de jaren van 1933 tot 1936, toen ik met den blik op de Duitsche toekomst geweldige waagstukken moest ondernemen, toen stond deze man onwrikbaar en vanzelfsprekend achter mij en dat is zoo voortgegaan tot de laatste dagen. Mijn persoonlijke vriendschap jegens hem maakt het mij bijzonder smartelijk, hem te herdenken. Wanneer ik van dezen vriend thans afscheid neem, gebeurt het derhalve met de bitterste gevoelens van een diep getroffen man, aan den anderen kant evenwel met het onbuigzame fanatisme, dat ook dit offer op het altaar van het vaderland voor ons allen slechts een nieuwe verplichting is."

Von Rundstedt (Foto Stapf)

Veldmaarschalk von Rundstedt vervangen door veldmaarschalk von Kluge —

6 Juli — Om gezondheidsredenen is generaal-veldmaarschalk von Rundstedt in het opperbevel in het Westen opgevolgd door generaal-veldmaarschalk von Kluge. De Führer heeft in een hartelijk gesteld eigenhandig schrijven veldmaarschalk von Rundstedt, die zich in de moeilijkste situaties in Polen en in Frankrijk hoogelijk heeft onderscheiden, zijn bijzonderen dank uitgesproken, en het voornemen te kennen gegeven van zijn diensten gebruik te maken voor speciale opdrachten. Voorts werd hem 't Eikenloof bij het Ridderkruis verleend.
(V. b. Legerleiding 5972 B.)

— Levensloop Von Rundstedt —

Generaal-veldmaarschalk von Rundstedt, die dit jaar 69 jaar wordt, heeft zich als kolonel-generaal in het begin van den oorlog belast met het bevel over de legergroep-Zuid, waarmede hij in den omsingelingsslag van tien dagen aan de Szura het voornaamste Poolsche leger versloeg en den zegetocht in Polen bekroonde met de verovering van Warschau. In den veldtocht tegen Frankrijk voerde hij bevel over legergroep A. Zijn troepen braken op 30 Mei '40 door de sterke vijandelijke stellingen aan de Maas heen, korten tijd later door de naar het Noordwesten verlengde Maginot-linie en op 9 Juli door de stellingen van de Weygand-zone, waarmede de weg vrij werd voor den vernietigenden slag in den rug van de voornaamste versterkingen der Maginot-linie. In den loop van den oorlog werd generaal-veldmaarschalk von Rundstedt, die in de gedenkwaardige zitting van den Rijksdag van 19 Juli 1940 door den Führer was bevorderd tot generaal-veldmaarschalk, benoemd tot opperbevelhebber in het Westen.

— Levensloop Von Kluge —

De nieuwe opperbevelhebber in het Westen, generaal-veldmaarschalk Günther von Kluge, die op 30 October 1882 in Posen, als zoon van een officier in actieven dienst geboren werd, diende tijdens den eersten wereldoorlog als kapitein bij den staf. In 1918 werd hij bij Verdun gewond. Ingedeeld bij de 100.000 man Rijksweer, werd hij in 1923 tot majoor bevorderd en werkzaam gesteld bij den staf van de derde divisie. Zijn bevordering tot kolonel en zijn benoeming tot commandeur van een regiment artillerie geschiedden in 1930. In 1933 werd hij generaal-majoor en kort daarop inspecteur der Nachrichtentruppe. Achtereenvolgens was hij daarna luit.-generaal, divisie-commandant en chef van den Wehrkreis IV te Münster, in 1934, bevelvoerend generaal van het zesde legercorps in 1935, en ten slotte in 1938 opperbevelhebber van de legergroep in Hannover.

Von Kluge (Foto Stapf)

Op 2 Juli is het stoffelijk overschot van Generaloberst Dietl te München aangekomen en in tegenwoordigheid van vertegenwoordigers van weermacht en partij op het Nordfriedhof bijgezet.

— Levensloop generaal Dietl —

De gestorven Generaloberst Dietl werd op 21 Juli 1890 te Band Aibling in Beieren geboren. Op negentienjarigen leeftijd werd hij als cadet opgenomen in een infanterieregiment, waarin hij in 1914 als adjudant van het eerste bataljon fungeerde. In April 1919 vocht hij in het vrijcorps Epp tegen de communisten te München en in 1920 volgde zijn benoeming tot compagniescommandant van een nieuw gevormd infanterieregiment van den Rijksweer. Toen de Führer in November 1923 zijn historischen marsch naar de Feldherrnhalle hield, stond ook de Compagnie Dietl opgesteld. Nadat hij in 1934 tot kolonel was bevorderd, werd Dietl belast met het commando van een regiment bergjagers. In 1939 nam hij deel aan den veldtocht in Polen en op 9 April 1940 begonnen de gevechten om Narvik, welke op 10 Juni van dat jaar in een Duitsche overwinning eindigde. Op 19 Juni 1940 werd hem als eersten soldaat der Duitsche weermacht het Eikenloof bij het Ridderkruis van het IJzeren Kruis verleend. Op 15 Januari 1942 werd de tot Generaloberst bevorderde belast met het opperbevel van het legercorps Lapland. **(V. b. Generaal Dietl 4256)**

A. DUITSCHLAND

Bijeenkomst van leiders der oorlogsindustrie - Rede van den Führer —

5 Juli — Op een vergadering, die Rijksminister Speer had bijeengeroepen om den verantwoordelijken mannen der Duitsche wapen- en oorlogsproductie verdere richtsnoeren voor hun arbeid te geven, hebben Rijksminister Speer en de bureauchefs van zijn ministeries het woord gevoerd, terwijl in opdracht van Rijksminister Backe staatsminister Ricke sprak over de voedselpositie van het Duitsche volk. Het hoogtepunt der bijeenkomst werd gevormd door een ontvangst der deelnemers door den Führer in zijn hoofdkwartier. De Führer gaf den verantwoordelijken mannen van de Duitsche bewapening en oorlogsproductie een overzicht van de taak van het Duitsche bedrijfsleven in oorlog en vrede.

Deze oorlog, aldus zeide de Führer, kan niet worden afgemeten naar gebeurtenissen van den dag. In een zoo geweldige, historische worsteling speelt een voorbijgaand succes of een voorbijgaande tegenslag geen beslissende rol. In dezen grootsten strijd om het lot van het Duitsche volk, die beslist over zijn of niet zijn van vele geslachten, heeft elk slechts den plicht, onvermoeid voor de overwinning te strijden en te werken. Ik weet, dat een ongekende zenuwkracht en een ongekende vastbeslotenheid noodig zijn om in tijden als deze te volharden, maar boven ons staat als de ster, die ons handelen leidt, het eene beginsel, dat voor geen enkele moeilijkheid gecapituleerd wordt.

De Führer wees op den heldenmoed aan het front, waar zooveel dappere soldaten dag aan dag het schijnbaar onmogelijke mogelijk maken en ook voor onoplosbaar lijkende moeilijkheden niet terugdeinzen, maar ze toch steeds weer meester worden. Als gij dezen heldenmoed gadeslaat, dan begrijpt ge ook mijn onwrikbaar vertrouwen. Zou tegenover een dergelijk heldendom een leiding als de onze, die zoo gelukkig is te kunnen zeggen, dat zij vier jaar lang slechts successen heeft behaald, in eenig opzicht falen? Neen. Wij zullen dezen tijd doorstaan en ten slotte dezen oorlog winnen. De overwinning zal ons eens allen schadeloos stellen voor onze offers, onze zorgen en ons bloed.

Deze oorlog is niet alleen een oorlog van de soldaten, maar vooral ook van de technici. Technische uitvindingen hebben van het begin af haar stempel op hem gedrukt. In den loop van den strijd zijn de vijanden er in geslaagd, van onze ervaringen te leeren, onzen voorsprong op menig gebied in te halen en op enkele terreinen ons voorloopig ook voorbij te streven. De Duitsche uitvindersgeest echter is bezig het technische evenwicht te herstellen om zoo de voorwaarden te scheppen, waardoor het stuur van den oorlog voor goed zal worden omgegooid.

Aan het slot van zijn toespraak betuigde de Führer Rijksminister Speer en zijn medewerkers zijn bijzonderen dank voor hun voortreffelijke prestaties op het gebied der Duitsche bewapening en droeg hij hun op, dezen dank ook over te brengen aan alle arbeiders in de Duitsche wapenbedrijven.

(V. b. Hitler 5981 C.; prof. Speer 5676 A.; Stand d. bewapening 5551 A.)

Weermacht - „Pantserschrik" en „Pantservuist" als nieuwe wapens

Sinds eenigen tijd beschikt de Duitsche infanterie over twee nieuwe tankafweerwapens. Beide berusten op het z.g. rakettenprincipe. De „pantservuist", welke lijkt op een groote handgranaat, bestaat uit een kegelvormige verdikking met aan het eind een vrij dikken loop. De infanterist, die dit wapen bedient, laat de tank tot op worpafstand naderbij komen; vervolgens slingert de pantservuist, die slechts éénmaal kan worden gebruikt, zijn lading in de richting van de tank. Een speciale inrichting zorgt er voor, dat het zijn richting behoudt.

De „pantserschrik" bestaat uit een bijna twee m. langen, dikken loop, waaruit raketbommen op naderende pantserwagens kunnen worden afgevuurd. De „pantserschrik" wordt door twee man bediend. **(V. b. Nieuwe wapens 6006 B.)**

— Gen.oberst Dollmann overleden

2 Juli — Generaloberst Dollmann, opperbevelhebber van een legercorps is den 27sten Juni plotseling overleden. De Führer heeft naar aanleiding daarvan een dagorder uitgevaardigd, waarin o.a. wordt gezegd: „Het waagstuk in den aanval over den Rijn de voor onoverwinnelijk gehouden Maginotlinie te doorbreken, heeft Generaloberst Dollmann met succes uitgevoerd. Door zijn voortreffelijke leiding van een leger aan de kust van den Atlantischen Oceaan heeft hij mede de voorwaarde geschapen voor den afweer van de invasie en in den afweerstrijd geholpen, de vèrstrekkende plannen van den vijand te verijdelen, zoodat het eerste doel van de landing van den vijand niet bereikt werd."

De Führer heeft hem het Eikenloof bij het Ridderkruis posthuum verleend.

— Generaals v. Wickede en Eglseer verongelukt —

Op 23 Juni heeft de Duitsche weermacht nog twee generaals verloren. De Duitsche bladen brachten 7 Juli berichten over den dood van den generaal der infanterie von Wickede, bevelhebber van een legercorps dat zich bij den strijd om de „vesting Demjansk" onderscheidde, en de generaal der bergtroepen Karl Eglseer, bevelhebber van een berglegercorps, dat onder meer optrad bij de gevechten in den Kaukasus.

— Generaloberst Rendulic opvolger van Dietl —

Uit een door Generaloberst Rendulic tot zijn troepen gerichten dagorder blijkt, dat deze met ingang van 28 Juni door den Führer werd belast met het opperbevel der Duitsche strijdkrachten in Lapland. **(V. b. Legerl. 6012 A.)**

B. FRANKRIJK

De aanslag op Henriot - 20 millioen francs belooning voor opsporing der daders —

4 Juli. De Fransche regeeringschef Laval heeft een belooning van twintig millioen francs uitgeschreven, voor de opsporing van de moordenaars van den staatssecretaris van inlichtingen en propaganda Philippe Henriot. **(V. b. 6006 G.)**

De positie der „maquisards" - Verklaring van den Engelschen minister van Buitenl. Zaken —

6 Juli. De Britsche minister van Buitenlandsche Zaken heeft op een desbetreffende vraag in het Lagerhuis geantwoord, dat de Engelsche regeering alles zal doen om te bereiken, dat de in Duitsche handen vallende leden der Fransche verzetsbeweging als krijgsgevangenen worden behandeld. Eden zeide, dat zijn regeering zich in verbinding heeft gesteld met de regeering der Vereenigde Staten en de betreffende Fransche autoriteiten. **(V. b. 5989 B.; Eden 5965 A.)**

C. ENGELAND

Min.-president Churchill spreekt in het Lagerhuis over de „V 1" —

6 Juli — In een verklaring over de aanvallen der vliegende bommen op Engeland heeft Churchill, naar de Britsche berichtendienst meldt in het Lagerhuis gezegd, dat het een vergissing zou zijn, het ernstige karakter van dezen bijzonderen vorm van aanvallen te onderschatten.

Churchill zette uiteen, hoe men van Engelsche zijde geprobeerd heeft, inlichtingen te krijgen over het nieuwe Duitsche wapen voordat het in gebruik werd gesteld. Tevens was de minister van Binnenlandsche Zaken er mede begonnen, de schuilgelegenheden op den openbaren weg te versterken. Churchill schilderde verder, hoe men getracht heeft door sterke formaties van het commando bommenwerpers de plaatsen te treffen, die naar Engelsche opvatting proefstations waren voor het nieuwe Duitsche wapen. Deze aanvallen, zoo zeide hij, hebben als gevolg van den grooten afstand zware verliezen gekost, die Engeland zich echter heeft moeten getroosten. Churchill beweerde, dat, indien de Engelsche en Amerikaansche terreuraanvallen op Frankrijk en Duitschland niet hadden plaats gehad, het bombardement van Londen waarschijnlijk reeds een halfjaar eerder zou zijn begonnen.

Het aantal vliegende bommen, dat dagelijks „van Frankrijk uit" naar Engeland komt, bedraagt, volgens Churchill, ongeveer 100 tot 150. Voor zoover de ouders zulks wenschen, worden de kinderen uit de gevaarlijke zone geëvacueerd. (Met betrekking tot de evacuatie van kinderen, meldt Reuter, dat tot 29 Juni ruim 5000 kinderen uit Londen zijn vertrokken. 30 Juni en 2 Juli zijn nog andere, groote transporten schoolkinderen uit Londen vertrokken. Red.)

Churchill gaf met nadruk te verstaan, dat Groot-Brittannië de maatregelen, die het in zijn land neemt, moet voegen in de uitgebreide plannen van de krijgsoperaties, daar de gevechtshandelingen in Normandië of de aanvallen op doelen in Duitschland niet daaronder mogen lijden.

— Duitsch commentaar —

In de Wilhelmstrasse ziet men in de 6 Juli door Churchill in het Lagerhuis afgelegde verklaring over de vliegende bommen een bevestiging voor den ernst en de afmeting der uitwerking van het nieuwe Duitsche wapen „V 1". Voorts ziet men daarin een bevestiging van de groote onrust, die zich heeft meester gemaakt van de Engelsche bevolking en ten slotte een bevestiging voor den omvang van de critiek op de Britsche regeering, die zich genoodzaakt ziet over het vraagstuk rekenschap af te leggen.

— Nadere bijzonderheden omtrent de „V 1" —

Interinf meldt omtrent „V. 1" nog: De ontploffende projectielen worden afgevuurd van uit een ondergrondsche installatie, die bijzonder sterk beveiligd is tegen beschieting door artillerie en luchtaanvallen. Het wapen kan een onbemand vliegtuig worden genoemd, dat door middel van raketaandrijving een snelheid van ongeveer 600 km. per uur krijgt. In den kop van het onbemande vliegtuig bevindt zich een nieuw soort springstoflading van ongeveer 1000 kilogram, waarvan de ontploffende uitwerking die van de tot nu toe gebruikte ontploffingsmiddelen verre overtreft.

(V. b. „V 1" 5985 A.; Churchill 5981 B.)

A. FINLAND

Diplomatieke betrekkingen door Ver. Staten verbroken —

Het officieele Finsche inlichtingenbureau heeft 30 Juni het volgende communiqué uitgegeven:
De plaatsvervangende zaakgelastigde der Ver. Staten in Finland heeft heden om 18 uur den minister van Buitenlandsche Zaken meegedeeld, dat de regeering der Ver. Staten besloten heeft haar diplomatieke betrekkingen met Finland te verbreken en dat de regeering van Zwitserland verzocht is de belangen der Ver. Staten in Finland te behartigen.
In de commentaren der Finsche bladen wordt deze stap over het algemeen betreurd. Tot op het laatste moment had men geloofd aan het begrip der V.S. voor de Finsche zaak.

— Rede min.-president Linkomies - Geen andere keus dan doorvechten aan de zijde van Duitschland —

Linkomies, de Finsche minister-president, heeft 2 Juli een radiorede gehouden, waarin hij onder meer zeide: Na een pauze van ruim twee jaar moet onze weermacht thans reeds voor de vierde week ononderbroken zware gevechten leveren. De groote concentraties van den vijand en vooral zijn overmacht aan artillerie, pantserwapen en luchtmacht hebben geleid tot aanvangssuccessen, onder den druk waarvan onze troepen zich stap voor stap hebben teruggetrokken.
De krachtproef met de Sovjet-Unie is om natuurlijke redenen een ongelijke. De vijand is niet alleen numeriek sterker, omdat hem groote menschenmassa's ter beschikking staan, maar ook omdat zijn technisch materiaal overvloediger is.
Daar wij ons niet op genade of ongenade aan den vijand willen overgeven, hebben wij geen andere keuze dan den strijd. De aanvaarding van de Duitsche hulp verandert niets aan den aard van onzen strijd. Wij voeren den oorlog nog altijd tot het afweren van den tegen Finland gerichten aanval en van het Finland bedreigende gevaar. Voor den succesvollen strijd was de overeenkomst met Duitschland noodzakelijk. Met het oog op deze hulp, die Duitschland ons verleent, is het Finlands natuurlijke plicht, pas na overleg met Duitschland de wapenen neer te leggen. Het spreekt immers vanzelf, dat wij, terwijl wij Duitsche hulp aanvaarden, niet tegelijkertijd kunnen rondloopen met de gedachte aan beëindigen van den strijd. Dat zou immers al worden verboden door de eerlijkheid, waaraan Finland meer dan wellicht eenig ander land pleegt vast te houden.
(V. b. Relaties m. d. Ver. Staten 5989 E.; Overeenk. m. D'land 6006 A.)

B. ZUID-SLAVIE — Reorganisatie van het kabinet —

Het officieuze Engelsche nieuwsbureau meldt, dat 7 Juli het nieuwe kabinet van de uitgeweken Joegoslavische regeering zijn beslag heeft gekregen. Minister-president is Ivan Soebasitsj, die tevens de portefeuille van Buitenlandsche Zaken en van Defensie heeft gekregen. Een merkwaardigheid is, dat Milhailowitsj niet aan deze regeering deelneemt. Men noemt het een coalitie-kabinet. Twee Serviërs, twee Slovenen en twee Kroaten hebben er zitting in. Onder hen zijn twee aanhangers van Tito, namelijk Vokosavuyevitsj, vroeger professor aan de universiteit van Belgrado, die minister van Agrarische Zaken werd, en Drago Marusci, de vroegere gouverneur van Slovenië die de portefeuille van Verkeer en Justitie kreeg toegewezen.

— Geen Engelsche steun meer aan generaal Milhailowitsj —

24 Juni — Naar de Britsche berichtendienst meldt heeft de onderstaatssecretaris van het Engelsche ministerie van Buitenlandsche Zaken, Hall, in het Lagerhuis verklaard, dat de Britsche regeering besloten heeft geen daadwerkelijken steun meer te verleenen aan generaal Milhailowitsj en zijn organisatie.

Overeenkomst tusschen maarschalk Tito en min.-pres. Soebasitsj —

1 Juli — Tito en Soebasitsj, de premier van de in Londen verblijvende Joegoslavische regeering zijn overeengekomen, dat het opperbevel over alle Joegoslavische strijdkrachten voortaan bij maarschalk Tito zal berusten. Zij hebben verder besloten om door middel van een volksstemming, die pas later zal worden gehouden, oplossing te brengen in het vraagstuk betreffende de terugkomst van den koning. Of koning Peter met deze regeling accoord zal gaan blijft voorloopig een vraag.
(V. b. pos. Tito 5989 F.; Kabinet 5955 F.)

C. INDIE — Rede van Gandhi voor congresvertegenwoordigers —

Reuter meldt uit New Delhi, dat Gandhi op 29 Juni voor ongeveer 50 Congresvertegenwoordigers het woord heeft gevoerd. Hij verklaarde van meening te zijn, dat er thans geen oorlog tegen Japan zou zijn, wanneer Indië vrij was geweest. Er is echter geen reden tot pessimisme of wanhoop. Wij beschikken over de gouden methode der geweldloosheid en der lijdelijkheid, zoo zeide hij. Ten aanzien van het gebrek aan levensmiddelen en de daaruit voortgevloeide ellende verklaarde Gandhi, dat alleen een representatieve nationale regeering dit euvel meester kan worden.
(V. b. Gandhi 5939 B.)

D. CHINA (TSJOENGKING) — Maarschalk Tsjiang Kai-sjek komt met de communisten tot overeenstemming —

2 Juli — Exchange Telegraph meldt uit Tsjoengking, dat van bevoegde zijde wordt medegedeeld, dat een volledige overeenstemming tot stand is gekomen tusschen de communistische partij in China en maarschalk Tsjiang Kai-sjek.
(V. b. Tsjiang Kai-sjek 5765 B.; Verh. t. d. Sovj. Unie 5901 B.)

E. ZWEDEN — De Amerikaansche noodlandingen - Verzoek tot vrijlating afgewezen —

26 Juni — Naar de „Dagens Nyheter" meldt, zouden de Vereenigde Staten de Zweedsche regeering verzocht hebben aan Amerikaansche vliegtuigen, die na een noodlanding in Zweden door de bemanning binnen 48 uur wederom vliegklaar" gemaakt zijn, de retourvlucht naar de bases in Engeland toe te staan. Van Zweedsche zijde zou men tegenover deze Amerikaansche wenschen een afwijzende houding aannemen met het motief, dat Zweden een dergelijke concessie niet kan doen zonder te worden beschouwd als steunpunt der geallieerde luchtmacht. **(V. b. 5997 D.)**

F. NEDERLAND

Jaarverslag Nederl. Bank; commentaar van „De Telegraaf" —

Het jongste jaarverslag van den President der Nederlandsche Bank is evenwichtig gericht op 't centrale probleem: de toeneming der zwevende koopkracht, aldus „De Telegraaf" dd. 4 Juli. Deze subordineering van alle andere beschouwingen aan dit kernvraagstuk wordt door de feitelijke situatie der Nederlandsche financiën ten volle gemotiveerd.
Men is in dezen oorlog zoo aan het lezen van groote cijfers gewoon geraakt, dat millioenen-getallen, waarvan men vroeger verstomd zou hebben gestaan, thans laconiek ter kennisgeving worden aangenomen. Een gelatenheid, die allerminst in overeenstemming is met den ernst van den toestand. Uit een enkel feit kan deze reeds blijken. Men kan veilig aannemen, dat de hoeveelheid in Nederland ter beschikking staande goederen sinds het uitbreken van den oorlog aanmerkelijk gedaald is, maar in stede van een overeenkomstige inkrimping toont de omloop aan bankbiljetten een vermeerdering van ƒ 1.158 millioen per 6 Mei '40 tot ƒ 4.072 millioen per 1 Mei 1944, dat wil dus zeggen een toeneming van 100% tot 351%.
De eerste reden van deze wanverhouding, wat den geldkant betreft, is de vermeerdering der staatsuitgaven, welke zoodanig stegen, dat zij — evenals in alle andere landen — niet door belastingen konden worden gedekt. De tweede oorzaak schuilt in het verkeer met Duitschland. Ons tot de eenvoudigste voorstelling beperkend kan men dit als volgt voorstellen. Duitschland, tot de laatste vezel ingespannen in de productie van voor den oorlog en zijn levensonderhoud noodzakelijke goederen, is slechts in uiterst bescheiden mate in staat artikelen naar ons land te leveren.
Tegenover een Nederlandschen export naar Duitschland staat dus geen import uit Duitschland, maar er ontstaat een vordering op Duitschland, welke t.z.t. gebruikt zal kunnen worden om goederen uit Duitschland te importeeren of om deelnemingen in het Duitsche bedrijfsleven te verwerven. Voorloopig geschiedt noch het een noch het ander en zoo zijn deze vorderingen op Duitschland, de „saamgebalde koopkracht", opgeloopen tot ƒ 3.920 millioen per 1 Mei '44.
Wat dit cijfer beteekent, wordt duidelijk, wanneer men bedenkt, dat Nederland in 1939 uit Duitschland ƒ 357 millioen importeerde.
De Nederlandsche exporteur kan niet onbepaald op zijn geld wachten en doet dus zijn vordering op Duitschland aan de Nederlandsche Bank over. Deze betaalt hem daarvoor in guldens en krijgt zelf een vordering in Marken. Naarmate de export naar Duitschland toeneemt, vormt de Markenvordering dus een steeds belangrijker deel van de dekking van den gulden. In het vorige jaarverslag werd medegedeeld, dat deze verhouding bijna 2/3 beliep, thans kan men berekenen dat per 1 Mei 1944 elke gulden van de opeischbare middelen der Nederlandsche Bank voor rond 80 cent dekking vond in de Markenvordering. Het tempo der toeneming van het Markenbezit wordt sneller. Per kwartaal zijn vanaf aanvang 1943 de cijfers der stijging in ƒ millioen: 474, 262, 493, 594 en eerste kwartaal 1944 739 (d.w.z. niet minder dan Rm. 11.2 millioen per werkdag).
(V. b. 6002 B.)

DE WERELDOORLOG

A. Voortzetting Sovjet-offensief; Lida, Pinsk en Wilna ontruimd - In Normandië hevige strijd om Caen; aanvallen bij La Haye du Puits afgeslagen, Amerikaansche doorbraakpogingen in het gebied van St. Lô verijdeld; terroristen- en sabotagegroepen vernietigd - 11.000 ton door duikbooten, een kruiser en torpedojager door Duitsche marinestrijdmiddelen tot zinken gebracht - Aanvallen in het gebied van Volterra, geringe geallieerde terreinwinst - Luchtaanvallen op Weenen, Ploesti, München en Boedapest - Zwaar vergeldingsvuur op Londen —

OOSTELIJK FRONT

9 Juli — Het opperbevel der Duitsche weermacht maakt bekend: In het Oosten is in het gebied van Kowel de kracht der vijandelijke aanvallen toegenomen. In den centralen sector heeft zich de afweerslag verplaatst naar het gebied ten Westen van de landengten van Baranowitsje en Molodetsjno. In het verloop van hardnekkige gevechten om Lida ging de plaats verloren. Het garnizoen van Wilna sloeg herhaalde aanvallen van de bolsjewisten af.

10 Juli — Hernieuwde doorbraakpogingen bij Kowel werden verijdeld. Ten Westen van Baranowitsje vingen onze divisies de opdringende bolsjewisten in verbitterde gevechten aan de Szcara, aan weerskanten van Slonim, op. Ten Noordwesten van Wilna werden de Sovjets in een tegenaanval teruggeworpen. Ten Noordwesten van Polozk zijn de doorbraakpogingen mislukt door den tegenstand van onze troepen.

11 Juli — In het gebied van Kowel werd in zware afweergevechten, die 4 dagen duurden, de stormloop van de 10 Sovjet-infanterie-divisies, een pantsercorps en 2 pantserbrigades afgeslagen. In den centralen sector leveren onze troepen bij drukkende hitte gevechten met sterke vijandelijke strijdkrachten, die ook ons verliezen brengen. Voorbij Wilna, waarvan het garnizoen alle aanvallen afsloeg, dringt de vijand verder naar het Westen en het Zuidwesten op. De vijand slaagde er in, Zuidoostelijk van Noworsjef een plaatselijke penetratie te verkrijgen.

12 Juli — Onze divisies hebben zich verder naar het Westen gedistancieerd. Ten Oosten van Olita werden de bolsjewisten in een tegenaanval opgevangen. De verdedigers van Wilna hebben in het Westelijke deel der stad herhaalde aanvallen der bolsjewisten uiteengeslagen. Tusschen Oetena en Polozk zijn aanvallen der bolsjewisten met zware verliezen ineengestort. Ook ten Zuiden van Noworsjef zijn nog verbitterde gevechten aan den gang.

13 Juli — In het Zuiden zijn plaatselijke aanvallen der bolsjewisten afgeslagen. In den centralen sector duren de zware afweergevechten tusschen Pripet en Duna voort. Terwijl ten Westen van de Szcara alle bolsjewistische doorbraakpogingen zijn verijdeld, hebben onze divisies in het gebied ten Zuiden van Wilna zich naar het Westen gedistancieerd.

14 Juli — Ten Westen van Loezk distancieerden zich onze divisies uit een vooruitspringenden frontboog en sloegen in de nieuwe stellingen vijandelijke aanvallen af. In verband met onze uitwijkbewegingen in het gebied van de Pripetmoerassen, die verloopen zonder door den vijand gehinderd te worden, is de stad Pinsk ontruimd. In den centralen sector werden doorbraakpogingen der Sovjets verijdeld. De bezetting van Wilna is, overeenkomstig het bevel door den omsingelingsring der Sovjets heengebroken en heeft zich strijdend een weg gebaand naar de Westelijk gereedstaande Duitsche troepen.

15 Juli — In het merengebied Noordelijk van Wilna, aan weerszijden van de Duna, alsmede in het gebied van Opotsjka werden de over een breed front voortgezette doorbraakpogingen der Sovjets in hoofdzaak afgeslagen. Onze troepen zuiverden enkele penetratieplekken. In den Zuidelijken sector gingen de bolsjewisten in het gebied van Tarnopol en Loezk over tot den verwachten aanval. In den centralen sector weerden zich onze divisies tegen de bolsjewistische doorbraakpogingen.

Verdediging der Baltische landen. — Voor de vertegenwoordigers van de buitenlandsche pers heeft de militaire woordvoerder der Rijksregeering op 13 Juli stelling genomen tegenover zekere combinaties betreffende een zg. rechttrekken van het front in de Oostzeelanden. Hij zette uiteen: Een rechttrekken of verkorting van het front in het gebied der Oostzeelanden komt in geen geval in aanmerking. Wanneer ten Zuiden van het Baltische gebied, in de streek van Polozk het Duitsche front eenigszins wordt teruggetrokken, gebeurt dat alleen om een aansluiting op den nieuwen toestand in den centralen sector te bereiken, en daarmede een bescherming van het Baltische gebied beter te kunnen waarborgen. Het Baltische gebied behoort tot de Europeesche ruimte. De Duitsche weermacht zal deze Europeesche ruimte zoowel in het Zuiden als in het Noorden van het oostelijk front in ieder geval verdedigen en houden.

Overzicht. —

14 Juli (C. D.) — Het groote Sovjet-Russische zomeroffensief werd sinds lang verwacht. Het werd zelfs vroeger verwacht dan het is losgebroken, want de Sovjets, die met koortsachtige haast hun voorbereidingen troffen, waren begin Mei reeds zoover dat zij hun opmarsch desnoods konden beginnen, terwijl hun legers sinds de tweede helft van Mei werkloos hebben staan wachten tot het tijdstip aanbrak, dat Stalin te Teheran met Churchill en Roosevelt schijnt te hebben afgesproken.

In de voorbereidingen vielen drie zwaartepunten te onderscheiden: Ordsja, Tarnopol en Jassy, gebieden die met hun achterwaartsche verbindingen dan ook herhaaldelijk door het Duitsche luchtwapen zwaar werden gebombardeerd.

Den 22sten Juni eindelijk, den derden verjaardag van het uitbreken van den oorlog tusschen Duitschland en de Sovjet-Unie, ontbrandde het groote zomeroffensief der Sovjets en wel in het gebied van Ordsja. Het derde Wit-Russische leger onder generaal Sjernikofski rukte op in de algemeene richting Borissof, het tweede Wit-Russische leger onder generaal Sjakarof met als strategisch doel Mogilef.

Twee resp. drie dagen later begon het eerste Baltische leger onder generaal Bagramian een opmarsch in de richting van Polozk en het eerste Wit-Russische leger onder generaal Rokosofski in de richting van Bobroeisk. In den loop der laatste weken ontbrandde de strijd geleidelijk over een front van circa 500 K.M., dat de Sovjets thans nog schijnen te willen uitbreiden door aanvallen op den uitersten Noordelijken vleugel, waar generaal Jereminko met het tweede Baltische leger tot een offensief is overgegaan en op den uitersten Zuidelijken vleugel, waar het Duitsche legerbericht melding maakt van hevige aanvallen in het gebied van Gomel, die teruggeslagen en daarna weer hervat werden, maar waarvan dient te worden afgewacht, of het hier een werkelijk nieuw offensief betreft dan wel een actie van zuiver plaatselijk karakter.

Verrassend was de ongekende hoeveelheid materieel, welke de Sovjets in den strijd wierpen. Hun opeengehoopte materieel, artillerie, tanks en vliegtuigen, overtrof alles wat voorheen ooit aan het Oostelijke front is opgetreden. Zoo werd Witebsk b.v. bestormd door 14 tankdivisies. Het trommelvuur, dat het offensief inleidde, werd uitgebraakt door meer dan 100.000 kanonnen.

In het algemeen kan nu worden gezegd, dat de Sovjet-Russische strategie in zooverre een grondige wijziging heeft ondergaan, dat het aanstormen van divisie na divisie, die in het geconcentreerde Duitsche afweervuur de afschuwelijkste verliezen leden, nagenoeg geheel heeft opgehouden. De Sovjets, die tijdens den Duitschen opmarsch herhaaldelijk heele divisies infanterie meedoogenloos opofferden om tijd te winnen ten einde b.v. een batterij naar achteren te brengen, zijn thans zuinig geworden met hun menschen en bijna roekeloos met hun materieel.

Het verloop van den strijd is bekend. De Duitsche legerleiding volgde ook thans weer de methode, iederen duimgreed grond hardnekkig te verdedigen, om den vijand zoo zwaar mogelijke verliezen toe te brengen en hem op die manier geleidelijk te laten „leegloopen".

Van Duitsche zijde wordt er op gewezen, dat de Sovjet-Russen thans weldra op de definitieve Duitsche afsluitingsstellingen zullen stooten, die zijn aangelegd om niet alleen de nieuwe Duitsche Oostgrenzen, doch ook de Baltische staten te beschermen. De eerste afsluitingsstelling strekt zich uit van Ostrof over Dunaberg naar Kowno. De middelste ligt tusschen de Njemen en de Neres, ten O. van Olita en ten W. van Wilna. De Zuidelijkste stelling loopt in Noord-zuidelijke richting ten W. van Slonim en Baranowitsje.

WESTELIJK FRONT

9 Juli — In Normandië ging de vijand op den frontsector ten Noorden van Caen over een breed front met sterke strijdkrachten tot den aanval over. In de zware gevechten gelukte het hem ten Noordoosten en Noordwesten van Caen onze stellingen

binnen te dringen. Ook aan weerskanten van den weg Caumont-Caen ondernam de vijand sterke aanvallen, waarbij hij plaatselijke penetraties kon behalen. Tusschen Vire en Taute werd den geheelen dag verbitterd gevochten. Ten Noordwesten van Le Plessis en ten Zuidwesten van La Haye du Puits viel de vijand vruchteloos aan.

10 Juli — Na verbitterde gevechten drukte de vijand onze linies tot den Zuidrand van Caen terug. Tusschen Airel en Saint Eny kon de vijand geringe terreinwinst behalen. Ten Zuiden van La Haye du Puits werden vijandelijke aanvallen afgeslagen. In het Fransche gebied werden weer 239 terroristen en saboteurs in gevechten vernietigd.

11 Juli — In Normandië is thans over groote deelen van het front van het vijandelijke bruggenhoofd de afweerslag aan den gang. De verliezen van den vijand zijn zeer groot.

12 Juli — Ten Oosten van de Orne wierpen onze troepen den bij Colombelles doorgebroken vijand op zijn uitgangsstellingen terug. Ten Zuidwesten van Caen heeft onze tegenaanval terrein gewonnen. Om Eterville wordt verbitterd gevochten. In den sector van St. Lô zijn doorbraakpogingen mislukt.

13 Juli — De vijand heeft ten Noordoosten van St. Lô na urenlang trommelvuur ons front aangevallen. Valschermjagers en infanterie deden alle doorbraakpogingen mislukken. Tusschen de Vire en het gebied van St. Eny benevens tusschen Gorges en de kust is gedurende den geheelen dag verbitterd gestreden.

14 Juli — De Amerikanen wierpen nieuwe formaties in den slag en zetten hun aanvallen, met het zwaartepunt in de richting van St. Lô, voort. Het gelukte hem op geen enkel punt de beoogde doorbraak te forceeren.

15 Juli — De vijand ondernam slechts plaatselijke aanvallen Oostelijk en Noordoostelijk van St. Lô alsmede in den sector tusschen Pont Hebert en Saint-Eny. Sterke Engelsche artillerieconcentraties in het gebied Zuid-Westelijk van Caen wijzen op nieuwe aanvalsplannen der Britten. Het tweede Engelsche leger, dat in den bruggenhoofdsector tusschen Caen en Bayeux een oppervlakte van ongeveer 800 vierkante kilometer bezet houdt, bestaat op het oogenblik uit 4 legercorpsen en ongeveer 20 pantserdivisies. Met de andere afdeelingen en de speciale troepen zullen in dit gebied waarschijnlijk een half millioen Engelschen en soldaten van het Britsche rijk gelegerd zijn. Men kan berekenen, dat het geheele bruggenhoofd beschikt over 3000 tanks.

ZEEOORLOG

9 Juli — Duikbooten brachten 2 schepen met een inhoud van 11.000 B.R.T. tot zinken. Door strijdmiddelen der Duitsche marine werden in de wateren van het invasiefront een kruiser en een torpedobootjager tot zinken gebracht, alsmede verscheiden schepen getorpedeerd.

14 Juli — Aan een D.N.B.-bericht ontleenen wij, dat de geallieerden in de periode van 6 Juni tot 8 Juli de volgende oorlogsschepen verloren: 2 zware kruisers, andere kruisers, 26 torpedojagers, een fregat en 10 motortorpedobooten. Bovendien werden verscheiden Engelsch-Amerikaansche slagschepen, 22 kruisers, 25 torpedojagers, 13 motortorpedobooten en 28 speciale landingsschepen door bommen of torpedotreffers zwaar beschadigd. Hierin zijn niet begrepen de Engelsch-Amerikaansche verliezen aan oorlogsschepen door mijntreffers. In totaal bedraagt de daarmede tot zinken gebrachte Engelsch-Amerikaansche ruimte aan oorlogsschepen rond 85.000 ton.

ZUIDELIJK FRONT

9 Juli — In Italië zette de vijand zijn aanvallen met bijzondere kracht aan de Ligurische kust bij Volterra, ten Noordwesten van Siena en aan de Adriatische kust voort.

10 Juli — Onze aan den Westelijken kustweg bij Volterra, Poggibonsi, Arezzo en aan de Adriatische kust opgestelde troepen hebben zich gisteren opnieuw door bijzondere standvastigheid onderscheiden.

11 Juli — De vijand zette zijn doorbraakpogingen voort. Hem bleef elk succes van beteekenis ontzegd.

12 Juli — Het zwaartepunt van de gevechten lag gisteren aan weerskanten van den Tiber in den sector ten Zuiden van Cita di Castello. Ten Oosten van den Tiber brachten tegenaanvallen van onze troepen het vijandelijke optreden tot staan.

13 Juli — Het is gisteren alleen tot vrij groote gevechtshandelingen gekomen aan de Ligurische kust en ten Zuidwesten van Cita di Castello. De vijand heeft op enkele plaatsen geringe successen kunnen behalen.

14 Juli — De vijand bepaalde zich tot aanvallen in het gebied ten Noorden van Volterra en aan beide zijden van den Tiber in den sector van Cita di Castello. De terreinwinst van den vijand bleef onbeteekenend. In het gebied achter het front en in het gebied van Boven-Italië werden verscheiden bendegroepen en sabotagetroepen vernietigd.

15 Juli — De vijand hervatte zijn grooten aanval op onze stellingen tusschen de Ligurische kust en Poggibonsi. Onze troepen weken enkele kilometers naar het Noorden uit. Poggibonsi ging na zware straatgevechten verloren. In den sector ten Zuidoosten van Arezzo en aan weerszijden van den Tiber werden vijandelijke aanvallen afgeslagen.

LUCHTOORLOG

9 Juli — Amerikaansche bommenwerpers vielen gisterochtend Weenen aan. Luchtverdedigingsstrijdkrachten vernietigden 30 vijandelijke vliegtuigen. Zwaar vergeldingsvuur blijft op Londen en zijn buitenwijken liggen.

10 Juli — Een formatie Amerikaansche bommenwerpers heeft gisteren verspreid bommen geworpen in het gebied van Ploesti.

Zeestrijdkrachten, koopvaardijschepen en marineartillerie schoten van 1 tot 10 Juli 66 vliegtuigen omlaag. Het V. 1-vergeldingsvuur op Londen duurt met slechts geringe onderbrekingen voort.

11 Juli — De V. 1 blijft het gebied van Londen onder zwaar vergeldingsvuur houden.

12 Juli — Een formatie Amerikaansche bommenwerpers ondernam gisteren een terreuraanval op München. Door luchtdoelartillerie werden 27 vliegtuigen, waarvan 24 viermotorige bommenwerpers vernietigd. Zwaar V. 1-vergeldingsvuur blijft op het gebied van Groot-Londen liggen.

13 Juli — Amerikaansche bommenwerpers hebben gisteren een terreuraanval gericht op München; vele kunstwerken werden verwoest. Door afweergeschut werden 31 viermotorige bommenwerpers vernietigd. Het zware vuur der V. 1 op Londen duurt voort.

14 Juli — Amerikaansche bommenwerpers ondernamen gisteren weer een terreuraanval op München. Door strijdkrachten der luchtverdediging werden 29 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten. Het gebied van Groot-Londen bleef aan zwaar vergeldingsvuur bloot staan.

15 Juli — Een formatie Amerikaansche bommenwerpers heeft een aanval ondernomen op Boedapest. Door luchtverdedigingsstrijdkrachten werden 12 vliegtuigen vernield.

(V. b. Krijgsverr. 6007 A.)

A. FINLAND

Aanhoudende druk der Sovjets —

10 Juli — Sedert het begin van de groote aanvallen op 9 Juni heeft de vijand in den tijd van een maand 803 tanks verloren.

Op de Karelische landengte heeft de vijand gisteren getracht op twee landtongen der Viipuri-baai aan land te gaan. Hij werd echter weer in zee geworpen. In Vuosalmi werden hevige gevechten geleverd met de over de Vuoksen gezette vijandelijke strijdkrachten. Taai strijdend trokken onze troepen zich terug op het bruggenhoofd van Aeyraepaeae.

Sedert 9 Juni hebben Finsche en Duitsche luchtstrijdkrachten 995 vijandelijke machines neergeschoten.

11 Juli — In Vuosalmi duren de harde gevechten voort. Ten Noordoosten van het Ladogameer boden onze troepen den vijand sterken tegenstand. Onze afdeelingen, die zich bij Suojaervi terugtrokken, zijn in hevige gevechten gewikkeld met vijandelijke strijdkrachten, welken aanzienlijke verliezen worden toegebracht.

12 Juli — In het Westelijk deel der Karelische landengte heerschte hoofdzakelijk wederzijdsch artillerie- en granaatwerpersvuur. In het door den vijand veroverde bruggenhoofd bij Vuosalmi wisselden tegenaanvallen af met vijandelijke uitbreidingspogingen. Ten Noordoosten van het Ladogameer was de druk nog altijd sterk.

13 Juli — Bij Vuosalmi viel de vijand aan en drong onze linies binnen. Hij werd in een tegenaanval teruggeworpen. Ten Noordoosten van het Ladogameer ondernamen sterke vijandelijke strijdkrachten op verscheiden plaatsen aanvallen, die uiteengeslagen werden.

14 Juli — Op de Karelische landengte wierp de vijand zijn aanvalsformaties in het vuur onzer troepen. Alle aanvallen werden afgeslagen. Noordoostelijk van het Ladogameer ontplooide de vijand een heftige aanvalsbedrijvigheid. De aanvallen werden alle afgeslagen.

(V. b. Finsche krijgsverr. 6008 A.)

B. JAPAN

De strijd in Birma —

7 Juli (D.N.B.) — In den strijd tegen de Japansche troepen aan de Salwien, aan het front in Noord-Birma, heeft de vijand, aldus meldt Domei, in een slag, die van 20 tot 30 Juni duurde, 2482 man aan dooden verloren. De Japanners verloren 317 man.

Luchtaanval op Japan —

9 Juli — Vijandelijke vliegtuigen zijn den 8sten Juli van een steunpunt in China uit naar Japan gevlogen. Zij vlogen boven het Westen en Noordwesten van het eiland Kioesjoe, doch werden onmiddellijk door den Japanschen afweer afgeslagen.

De strijd in China —

12 Juli — Domei meldt, dat de Japanners op 4 Juli Joengfeng, een belangrijk vijandelijk steunpunt in Hoenan, hebben veroverd.

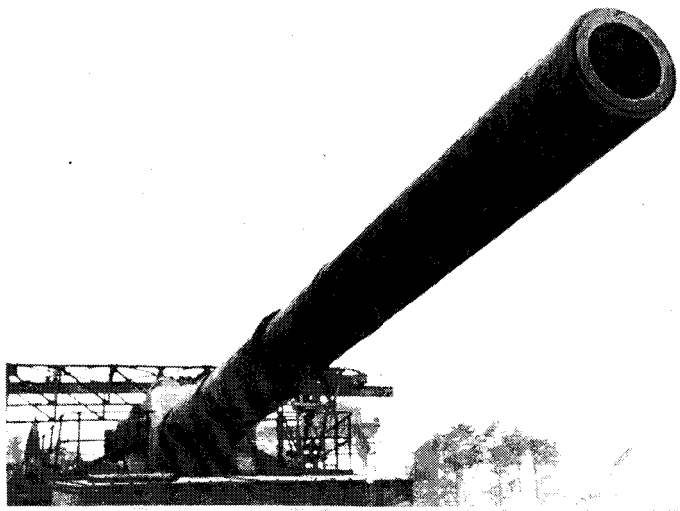
(V. b. Jap. krijgsverr. 6008 B.)

BOVEN: Duitsche tank tusschen de ruïnes van Tilly. ONDER: Het opblazen der kranen van het zeestation Cherbourg. LINKS: Een verwarde ijzermassa bleef over. (foto's Orbis-Holland)

RECHTS: De „pantserschrik" en de „pantservuist", nieuwe pantserafweerwapens, welke onlangs bij de Duitsche weermacht in gebruik genomen werden. LINKS: De Japansche militaire attaché Osaka en generaal Foerster bezoeken een Duitsche zoeklichtbatterij, alwaar meisjes als „Flakhelferinnen" dienst doen. Een stuk van het zwaarste kaliber, dat alvorens aan een der fronten te worden opgesteld, nog moet worden ingeschoten. (foto's Orbis-Holland)

A. NEDERLAND

Nationale REMBRANDT-herdenking

Tentoonstellingen in geheele land

De week van 10 tot 15 Juli werd op zeer speciale wijze aan de Nederlandsche cultuur gewijd met als hoogtepunt de viering van den Rembrandtdag op 15 Juli, den geboortedag van den grooten meester onzer schilderkunst, De bedoeling van een en ander is meervoudig. Door bezinning op het verleden wil men het cultureel zelfrespect van ons volk verhoogen om aldus ook den bodem te bereiden voor een doeltreffende cultureele werkzaamheid in de toekomst. Maar men wil tevens naar buiten onze nationaal-cultureele prestaties doen spreken ook met het oog op onze cultureele zelfstandigheid in het Europa van morgen.

De belangrijkste gebeurtenissen van de cultuurweek waren de drie officieele vieringen op 15 Juli. Vooreerst te Amsterdam, waar prof. dr. G. A. S. Snijder, president van den Ned. Kultuurraad en jhr. mr. S. M. S. de Ranitz het woord voerden en de Rembrandtlegpenning werd uitgereikt aan prof. Jan de Vries. In Groningen sprak de heer E. Gerdes, hoofd van de afd. Beeldende Kunsten van het Dept. van Volksvoorlichting en Kunsten, met een voorwoord van den commissaris der provincie Groningen en declamatie van drs. J. S. Postma. In Maastricht traden als sprekers op de heeren H. Bindels, bestuurder der gem. werkgemeenschap en J. Delsing, gewestelijk bestuurder van de Ned. Kultuurkamer te Maastricht, ook hier met een voorwoord van den commissaris der provincie. Behalve deze drie officieele bijeenkomsten waren er op 15 Juli nog tal van plaatselijke vieringen.

Een reeks van tentoonstellingen werd in deze week georganiseerd, o.a. in het Rembrandthuis te Amsterdam, dat wederom voor het publiek werd opengesteld. In Den Haag is er in Pulchri Studio een tentoonstelling van schilderijen, aankoopen van het Dept. van V. en K. van de laatste jaren, welke als een herdenking van de levende kunstenaars moet worden gezien. In het Rijksmuseum te Amsterdam werd de centrale tentoonstelling van de Ned. Kultuurkamer geopend, waar het beste werk van de gehouden regionale tentoonstellingen is bijeengebracht. Voorts is er nog een reeks van exposities te Assen, Eindhoven, Rotterdam, Breda, Gouda, Maastricht, Roermond, Sittard, Lochem, Zutfen en Winterswijk. Te Rotterdam opende dr. Hannema in het Museum Boymans een zomertentoonstelling met een lezing over Rembrandt. Wat het muzikale gedeelte van de cultuurweek betreft, werd de medewerking verkregen van de groote symphonie-orkesten, die bijzondere concerten gaven. Ook de harmonie-orkesten traden op groote schaal op: in Amsterdam 13, Den Haag 11 corpsen en nog honderd andere harmonie-orkesten door geheel Nederland. Zangkoren gaven overal in het land uitvoeringen.

Verder waren er nog tooneelvoorstellingen, tooneelwedstrijd te Maastricht, vertooning van een speciale film „Rembrandtdag 1944" in alle bioscooptheaters, terwijl het programma van den Ned. Radio Omroep voor een belangrijk deel van deze cultuurweek en den Rembrandtdag werd gewijd.

Deze Nederlandsche documentaire film kwam tot stand onder de supervisie van Jan Theunissen; de opnamen werden verzorgd door H. Kommer Jr., terwijl de door Cornelis Thoen samengestelde tekst werd gesproken door Fred. Menger.

Rembrandt-herdenking te Amsterdam: Rede jhr. S. M. S. de Ranitz —
Als hoogtepunt van den Rembrandtdag te Amsterdam is op 15 Juli in de aula van het Koloniaal Instituut een plechtige bijeenkomst gehouden in tegenwoordigheid van den Leider, waar de wnd. secretaris-generaal van het Departement van Volksvoorlichting en Kunsten, jhr. mr. S. M. S. de Ranitz, en de president van den Nederlandschen Kultuurraad, prof. dr. G. A. S. Snijder, spraken.
Na een beschouwing over Rembrandts leven en werk zeide jhr. De Ranitz o.m.: Ons volk van Rembrandts tijd was toonaangevend op elk gebied. Vooral daar presteerden de Nederlanders iets uitzon-

(foto dept. V. en K.)
Jhr. mr. S. M. S. de Ranitz

derlijks waar zij individueel hun geestelijke daadkracht tot uiting konden brengen: in natuurwetenschappen, de medische wetenschap, de schilderkunst, op het gebied van handel en zeevaart, bouwnijverheid en ambacht. Zoodra de spankracht van den strijd verminderde openbaarden zich echter ontbindende factoren. Na het einde van de vorige eeuw bespeuren wij dan weer overal teekenen van opleving. Sinds de Haagsche School toonen onze schilders een groote scheppende kracht. Het bijzondere vakmanschap, hetwelk steeds de basis is geweest van onze schilderkunst, bestaat nog altijd. Sinds de Beweging van Tachtig heeft onze literatuur ook zeer bijzondere manifestaties opgeleverd. Op het gebied van de muziek zijn wederom na langen tijd van stilzwijgen belangrijke componisten werkzaam geweest. Het muziekleven in Nederland maakt een tijd van bloei door. In de laatste halve eeuw was ons volk niet alleen op het gebied van de natuur-wetenschappen, de techniek en de handel nog in staat iets grootsch te verrichten, ook op het gebied van de cultuur duiken telkenmale werkers van beteekenis op.
Doch wanneer wij de kunstuitingen van de laatste vijftig jaren toetsen aan de woorden, die de Führer bij de inwijding van het Huis der Duitsche Kunst in 1937 te München sprak, begrijpen wij, wat ontbreekt. De Führer zeide toen: „Een kunst, die niet meer op de vreugdevolste en innigste instemming van de gezonde breede massa des volks rekenen kan, maar slechts op een kleine, deels belanghebbende, deels geblaseerde kliek steunt, is onverdraaglijk". Inderdaad het is slechts een betrekkelijk kleine groep die deel heeft aan het scheppend genie, dat steeds nog in Nederland leeft.
Langzaam rijpt de gedachte, dat ons volk slechts dan wederom tot een werkelijk volk kan worden indien het niet langer binnen de omheining blijft leven, doch een actief medestrijdend en medebouwend deel wordt van een grootere volkengemeenschap. Ik ben er van overtuigd, dat de gezonde zoo uiterst waardevolle krachten, welke in ons volk leven, eerst dan tot ontplooiing kunnen komen, wanneer ons volk zijn plaats zal hebben veroverd in de gemeenschap van Germaansche volken en van Europa.
De staat kan nimmer een nieuwe cultuur doen ontstaan. De staat kan er slechts toe medewerken, dat schadelijke invloeden worden bestreden, invloeden, welke vreemd zijn aan onzen volksaard, of louter commercieele invloeden, welke elk cultureel streven in de kiem kunnen smoren. De staat kan ook waardevolle cultuuruitingen stimuleeren. Als zoodanige stimulans moet ook worden gezien de Rembrandt-legpenning.

Rembrandtpenning voor prof. J. de Vries
In deze cultuurwende neemt voor ons volk prof. Jan de Vries een geheel eigen plaats in. Daar de omwenteling van ons cultuur-historisch denken zich voltrekt in alle Germaansche en Europeesche volkeren, is mede door de macht van zijn wetenschap en door de kracht van zijn scheppend en herscheppend vermogen Jan de Vries een figuur waardig door ons te worden gezien in die reeks van Nederlandsche mannen, wier levenswerk met Europeesche maat wordt gemeten. De toekenning van den Rembrandt-legpenning aan prof. Jan de Vries geschiedt niet uitsluitend vanwege zijn buitengewone wetenschappelijke en cultureele verdiensten, doch ook, omdat prof. Jan de Vries in zijn werken ons volk den weg wijst en het resultaat van zijn arbeid ook steeds aan ons volk brengt.
Nadat de wnd. secretaris-generaal van het departement van V. en K. den Rembrandt-legpenning aan prof. Jan de Vries had overhandigd en nadat deze een woord van dank had gesproken, sprak prof. G. A. S. Snijder over Rembrandt als symbool van de Nederlandsche cultuur.

Kunstenaars en geleerden bij den Leider
Tenslotte vermelden wij, dat in het kader van de Rembrandtweek op 14 Juli in het kabinet van den Leider een kleine bijeenkomst werd gehouden, waarbij een aantal vertegenwoordigers van wetenschap en cultuur aanwezig waren.

(V. b. Rembrandtherd. 4759 A.; Jhr. de Ranitz 5803 A.; Mussert 6005 A.; Prof. de Vries 5953 A.)

A. *BIOGRAFIEEN.* —

„Zaakwaarnemer van het gisteren" karakteriseerde de Duitsche pers zijn functie als gouverneur van de Bank of England, sedert Lord Catto einde Mei aldaar Montagu Norman opvolgde. In de Britsche pers is over Lord Catto weinig geschreven. De geringe mededeelzaamheid is wederkeerig, alhoewel Lord Catto eigenaar van een Londensch dagblad is. Thomas Catto is Schot van geboorte. Als kind van onbemiddelde ouders zag hij in 1879 in Aberdeen het levenslicht. Door een stipendium ontsloot zich de middelbare school voor hem. Toen hij 15 jaar oud was moest hij zelf zijn kost verdienen. Zijn maatschappelijke loopbaan begon hij als leerling in een reederijkantoor in Newcastle-on-Tyne. Via een krantenadvertentie kwam hij in dienst bij het gerenommeerde grootbedrijf MacAndrews & Forbes. Door taaie vlijt werkte hij zich bij deze firma, waarvoor hij tien jaren werkte, tot directiesecretaris op.

Na dezen leertijd ging Catto naar het buitenland. Het eerst werkte hij in Rusland, vervolgens in het Nabije Oosten. Hij was nog geen dertig jaren oud, toen hij naar Amerika verhuisde, waar hij het filiaal van de firma MacAndrews & Forbes in de hoedanigheid van vice-president ging besturen. In New York kreeg hij ook voor het eerst officieel contact met de Britsche regeering; aanvankelijk als Britsch vertegenwoordiger bij de Russische commissie in New York. In 1918 droeg men hem de leiding van de Geallieerde levensmiddelencommissie in de U.S.A. en Canada op.

LORD CATTO

Na een tienjarig verblijf in Amerika, trok Catto na afloop van den eersten wereldoorlog naar Indië, waar hij als directeur-generaal het invloedrijke concern Andrew Yule in Calcutta beheerde. Hier breidde zich zijn toch reeds aanzienlijk vermogen gul uit, zoodat het Britsche filiaal van het bankiershuis Morgan — Morgan Grenfell & Co. — op zoek naar jonge machtige relaties, die het in de oerconservatieve Citykringen van den ouden stempel niet verwerven kon, Catto waardig keurde, als deelgenoot op te nemen. Daarnaast leidde hij als directeur een verzekeringsmaatschappij en de Mercantile Bank of India.

Het in New York gelegde contact met het Britsche ministerie bleef Catto ook in Indië zorgvuldig onderhouden. Herhaaldelijk ontving de Britsche Schatkist van hem waardevolle adviezen, waarop tenslotte de openlijke dank niet uitbleef: in 1936 bood de Britsche regeering Catto de adelsbrieven aan. Als Brit nam Catto de onderscheiding aan, doch als zakenman hield hij in afwijking van de gebruikelijke gewoonte zijn eigen naam vast. Daarmee werden voor hem de hoogste sporten van het Britsche openbare leven open gesteld. De Bank of England nam hem in het directorium op. Sir Kingsley Wood deed er nog een schepje op, toen hij hem, waarschijnlijk op voorspraak van Anderson, die Catto uit Indië kende, tot financieelen adviseur van de Schatkist benoemde. Hierdoor kwam Catto als collega naast den gezaghebbenden Keynes te staan. Een tijdlang had het den schijn, dat Keynes hem overvleugelen zou. De Londensche City, wars van experimenten en theorieën, vond in Catto den nuchteren en koel berekenenden practicus. Zij had begrip voor zijn koude geslotenheid, zijn afkeer van haastige vernieuwingen en economische plannen op langen termijn. Zij vertrouwde meer op de practische ervaringen en het gezonde menschenverstand, die uit de loopbaan van Catto vast te stellen zijn, op zijn koopmanssluwheid en het goed gesternte van den geboren practicus, die succes had.

Naast Lyttleton, die de productie, Bevin, die den arbeidsinzet en Lord Woolton, die de Voeding bestuurt, is Catto de man, die door zijn deskundige adviezen het geschokte prestige van het Empire in den algemeen te verwachten handelsveldtocht van morgen tegen het U.S.A.-imperialisme moet herstellen. Montagu Norman was nog de vertegenwoordiger van de Britsche Haute Finance, de zwijgzame, doch zeer nadrukkelijk tastbare woordvoerder der achter de coulissen der gebeurtenissen manoeuvreerende bankhuizen der City; Catto is handelsman, uit den goederenhandel — de tweede sport der kapitalistische systematiek — voortgekomen. Op hem rust de taak de staatsmacht leidend en remmend in te schakelen, opdat de oorlogslasten in Engeland geen sociale catastrophe veroorzaken.

In de groeiende financieele en economische controverse met de U.S.A. is van Catto te verwachten, dat hij tot elken prijs een principieel conflict, dat tot een breuk zou leiden, zal vermijden. Zijn taak zal vóór alles erop gericht zijn, de hem toevertrouwde belangen van het traditioneel bevoorrechte privaatbezit — in geld, goederen en macht — in den overgang van gisteren naar morgen veilig te stellen.

B. NEDERLAND —

Arbeidsfront - Propaganda-actie - Rede G. J. Zwertbroek —

In een reeks bijeenkomsten van het N.A.F. in verscheidene plaatsen van ons land, zal de heer G. J. Zwertbroek, leider van het arbeidsgebied propaganda van het N.A.F., spreken over „De kapitalistische vijand voor de poorten van Europa". Op 10 Juli werd in het N.V. huis te Utrecht de eerste van deze bijeenkomsten gehouden. De heer Zwertbroek hield den Nederlandschen arbeiders voor oogen, dat het met de afwachtende houding thans gedaan moet zijn, en dat men positie moet kiezen in het conflict. Zoomin als de arbeider zich kan plaatsen buiten het tijdsgewricht, zoomin kan ook het Arbeidsfront zich onttrekken aan de politieke kentering van dezen tijd. Wie zich dan ook niet thuis voelt in onze gelederen, aldus spreker, kan beter weggaan, want wij zullen een strijd voeren op leven en dood met de kapitalisten en hun satellieten.

Na verklaard te hebben hoe het Duitsche volk naar het nationaal-socialisme gedreven werd, omdat het niets anders meer bezat dan zijn arbeid, het fundament van het nationaal-socialisme, wekte spr. de Nederlandsche arbeiders op dit voorbeeld te volgen. **(V. b. N.A.F. 5930 A.)**

Arbeidsinzet - Voor vrouwelijke arbeidsters toestemming vereischt —

4 Juli. De secr.-gen. van Sociale Zaken heeft zijn besluit, krachtens hetwelk vrouwelijke werknemers, die sedert 1 Juli 1943 niet in het arbeidsproces waren opgenomen, konden worden aangesteld zonder tusschenkomst van het Gewestelijk Arbeidsbureau, ingetrokken. Voor hun aanstelling is thans weder toestemming van het Arbeidsbureau vereischt.

(v.b. Arbeidsinzet 5970 A; Vrouwenarbeid 5770 A)

— Z-S-kaartenprocedure voor industrie en econ. vereenigingen —

8 Juli — De procedure der Z-S-kaarten wordt thans ook toegepast op de geheele Nederlandsche industrie. Alle bedrijven, die zijn aangesloten bij een onder de hoofdgroep Industrie gerangschikte vak- of vaksubgroep moeten deelnemen. De Z-procedure is verder gelast voor: 1. kantoren van kartels; 2. bureaux van vereenigingen, die haar leden op economisch gebied vertegenwoordigen of adviseeren, zooals vereenigingen van huiseigenaren en grondbezitters; 3. kantoren van vereenigingen van economische adviseurs (accountants), belastingconsulenten, boekhouders en soortgelijke beroepen; 4. adviesondernemingen en -ondernemers voor het bedrijfsleven, in het bijzonder voor het ontwerpen van plannen, marktanalyses, organisaties enz.

(V. b. Z-kaarten 5890 A.)

— Nederlanders onderscheiden —

15 Juli — Vijf Nederlanders zijn voor hun voorbeeldige houding en moedig gedrag tijdens de terreuraanvallen op Berlijn onderscheiden, meldt „Het Volk". De Führer verleende den Nederlandschen personeelsleden van de Reichsanstalt für Films und Bild in Wissenschaft und Unterricht te Berlijn, Nicolaas aan de Kerk, Theodorus van der Steen, Adrianus Kruit, Marinus Hutzezon en Willem Bakker, de Duitsche bronzen medaille voor verdiensten.

(V. b. Moedig gedrag Nederl. 5917)

Bevolking - Stijgend geboortecijfer in 1943 —

Van Januari tot en met November 1943 kwamen in Nederland 190.840 geboorten voor, een hoog aantal in vergelijking met hetzelfde tijdvak van 1942, waarin 174.704 geboorten plaats vonden. De eerste elf maanden van 1943 toonen dus een gunstig verschil van 16.136 geborenen en het laat zich aanzien, dat de statistiek over het geheele jaar nog iets fraaier zal zijn. Het voorloopige cijfer van het aantal geboorten in 1943 is namelijk 209.270 hetgeen ruim 19.000 verschilt met 1942. Voor een deel, aldus het maandblad van het Centraal Bureau voor de Statistiek, vindt men de verklaring in de stijging van het aantal huwelijken in 1942, die haar weerslag vindt in het aantal geborenen in 1943. Daarmede is men er echter niet, want het aantal eerstgeborenen bedroeg in 1943 8400 meer. Met het groote aantal huwelijken in 1942 is het verschijnsel dus slechts voor een deel verklaard.

(v.b. Bevolking 5988 A)

Prijsbeheersching - Spakenburg gestraft —

8 Juli — De geheele Spakenburger vloot is voor den tijd van 14 dagen het uitvaren verboden, aldus meldt het Nationale Dagblad, als strafmaatregel voor het feit, dat vrijwel de geheele aanvoer in den zwarten handel verdwijnt. De toestand was thans zoo, dat per week per botter gemiddeld 20 à 30 pond visch aan den afslag werden afgeleverd. Wanneer men nagaat, dat blijkens de statistiek in behoorlijke jaren Spakenburg maandomzetten had van 90.000, zegge negentig duizend pond aal, dan kan men nagaan wat daar „zwart" is verhandeld en clandestien is verdiend.

(V. b. Prijsbeh. 6004 A.)

A. FINANCIEN —

Intern. valutaconferentie te Bretton Woods —

Aan een artikel in het Alg. H'blad van 15 Juli van de hand van zijn redacteur prof. dr. M. D. Dijt ontleenen wij het volgende: Onder den naam „Geallieerde monetaire en financieele conferentie" worden sedert het begin van deze maand te Bretton Woods (New Hampshire — Ver. St.) de plannen tot stichting van een na-oorlogsch internationaal stabilisatiefonds en van een internationale bank voor den wederopbouw besproken door ongeveer 300 gedelegeerden van de geallieerde mogendheden, waaronder 16 ministers van Financiën en vele leiders van centrale banken. De Ver. Staten zijn vertegenwoordigd door de volgende personen: minister Morgenthau, F. M. Vinson, leider van het bureau voor economische stabilisatie, Dean Acheson van het staatsdepartement, Edward Brown, president der National Bank te Chicago, Leo Crowley, leider van het bureau voor buitenlandschen handel, Marriner Eccles, leider van den Federal Reserve Board, den senator Robert Wagner en Charles Tobey, de vertegenwoordigers van het Huis van Afgevaardigden Jesse Wolcott en Brent Spence, alsmede den assistent van Morgenthau, Harry White. De Engelsche delegatie staat onder voorzitterschap van den bekenden econoom Lord Keynes, terwijl de derde voornaamste aan de conferentie deelnemende mogendheid, de Sovjet-Unie, zich laat vertegenwoordigen door den plaatsvervangenden commissaris voor den buitenlandschen handel M. S. Stepanow.

De bedoeling is, om na den oorlog door monetaire maatregelen, ondersteund door een internationaal valutastabilisatiefonds, een grootere en vrijere goederenuitwisseling mogelijk te maken. Zooals bekend is stagneerde de ontwikkeling van het internationale ruilverkeer na den vorigen oorlog onder invloed van de verkeerde internationale credietstructuur, waardoor de landen van Centraal-Europa, die de meeste behoefte aan goedereninvoer hadden, niet konden koopen, terwijl het tot 1925 duurde eer de internationale credietverleening zóódanig functionneerde, dat dit bezwaar kon worden opgeheven. Evenwel werd door deze credietverleening de schuldenstructuur nog ondraaglijker, hetgeen eerst na het uitbreken van de wereldcrisis van 1929 en volgende jaren bleek. Bij een geallieerde overwinning zou de credietstructuur nòg scheever worden dan na 1918 het geval was en het is duidelijk, dat zonder nadere voorzieningen een vrije en flinke ontplooiing van den internationalen goederenruil zeer bezwaarlijk zal zijn. Want niet alleen zouden de internationale schulden eenige malen grooter zijn dan na 1918, maar ook zouden er nieuwe debiteuren optreden, waardoor zeer ernstige moeilijkheden zouden worden veroorzaakt.

Voorstel van Keynes —

Zoo wees bij de besprekingen op de huidige conferentie Lord Keynes, de voorzitter der Engelsche delegatie, er reeds op, dat Engeland einde 1944 voor ongeveer $ 12 milliard aan buitenlandsche oorlogsschulden zou bezitten. Bedenkt men daarbij, dat Engeland voor den oorlog crediteur was voor ongeveer $ 14 milliard (£ 3.5 milliard), dan blijkt het enorme verschil! En nu beweert Engeland bij monde van Lord Keynes, dat het „zooals vanzelf spreekt" verplicht is zijn schulden te betalen, maar dat het onjuist zou zijn deze aangelegenheid vast te koppelen aan het streven om een normaal functionneeren van den wereldhandel te verzekeren! Inderdaad, want dan zou Engeland een groot uitvoeroverschot moeten krijgen, waartegen de uitvoerbelangen van Amerika zich uiteraard zouden verzetten. Een puzzle alzoo, waarvoor de conferentie van 300 deskundigen te Bretton Woods wel geen oplossing zal brengen.

Inmiddels is het interessant de verschillende standpunten van deelnemers en niet-deelnemers te leeren kennen en te toetsen aan hunne bedoelingen. De Ver. Staten hebben er belang bij, ook ter voorkoming van een zeer sterke economische inzinking en een ernstige sociale crisis, dat na den oorlog een zoodanige situatie ontstaat, dat de uitvoer naar vele landen kan worden gehandhaafd of uitgebreid, waarbij zoo veel mogelijk landen tot hun schuldenaars gaan worden. Een autoritair geregelde buitenlandsche handel van andere landen zou hierbij een onoverkomelijke hinderpaal zijn en Amerika wil dit dus zooveel mogelijk voorkomen. Het voorbeeld van Duitschland na 1933 staat den Amerikaanschen kapitalisten nog te duidelijk voor oogen. Alles moet dus gedaan worden om Engeland te weerhouden tot een centraal geleiden buitenlandschen handel over te gaan. Een slagen van de conferentie zou dus beteekenen, dat de rest van de wereld zich met handel en valuta geheel ondergeschikt zou maken aan de Ver. Staten.

Engelands autonomie —

In Engeland ziet Lord Keynes dit gevaar duidelijk komen, vandaar dat hij door zijn valuta-plan in 1943 een zekere autonomie voor Engeland wilde veroveren. Dit plan is echter door Amerika reeds bij de voorbesprekingen verworpen en daar men niet kan aannemen, dat Engeland zijn economische belangen bij een financieele onderwerping aan de Ver. Staten behartigd acht, moet men tot de conclusie komen, dat Engeland reden heeft, om de Ver. Staten politiek te vriend te houden in het belang van het voeren van den oorlog. Hoe het zich echter na een gewonnen oorlog weer onafhankelijk van de Ver. Staten zou kunnen maken, is een raadsel.

De derde groote deelnemer, de Sovjet-Unie, heeft heelemaal geen belang bij het handhaven of het uitbreiden van een grooten uitvoer, doch wil zooveel mogelijk goederen invoeren voor den inwendigen opbouw van den staat en de vertegenwoordiging van Stalin op de bedoelde conferentie heeft reeds duidelijk gezegd, dat de Sovjet-Unie ook na den oorlog haar autarkische politiek niet zal opgeven. Dit plan staat dus lijnrecht tegenover dat van de Ver. Staten. Zooals men weet, willen de Ver. Staten na den oorlog echter kapitaalgoederen op crediet of tegen betaling in goud aan de Sovjet-Unie leveren. En waar dit land een zeer groote goudproductie heeft, ziet het in het verwerkelijken van het valutaplan een mogelijkheid zijn goudvoorraden kwijt te raken aan Amerika, terwijl het er niet over denkt aan den zg. vrijen wereldhandel mee te doen.

Over de kleine landen wordt zoo goed als niet gesproken. Bolivia en de neutrale landen ontbreken. De uitgeweken Poolsche regeering heeft een crediet gevraagd van $ 2 milliard, die van Tsjecho-Slowakije acht leeningen op langen termijn minder dringend; die van Nederland wilde, dat die landen, die 25% van hun quotum in het stabilisatiefonds in goud voldoen, in plaats van het maximum percentage van 10% p. j., meer dan 20% van hun quotum zouden kunnen opvragen. Na bestrijding werd dit voorstel echter teruggetrokken. Van de opvattingen der kleine landen is echter nog niet veel bekend geworden. Mexico wil meer aandacht aan het zilver besteed hebben, terwijl een voorstel van Br.-Indië tot besteding van zijn tijdens den oorlog verkregen buitenlandsche saldi zoowel van Engelsche als Amerikaansche zijde werd bestreden en ten slotte werd verworpen.

Beschouwing van Funk —

Interessant zijn de beschouwingen, die de minister van Economische Zaken van Duitschland, Funk, in een rede, welke dezer dagen te Koningsbergen werd gehouden, aan de conferentie heeft gewijd. Minister Funk wees in de eerste plaats op de politieke beteekenis van de conferentie, waarvan het doel was: a. te doen alsof de overwinning spoedig te verwachten is; b. het verzekeren van de machtspositie voor den vredestijd en c. het zoeken van een oplossing voor de na den oorlog dreigende economische en sociale crisis. Wat het economische betreft, legde minister Funk er den nadruk op, dat men met valutaplannen geen werkelijk herstel kan bereiken. Ieder land moet zijn eigen economie en zijn financieele evenwicht in orde brengen en dan volgt de valuta vanzelf. Pogingen tot herstel van het eens zoo hooggeprezen automatisme van den gouden standaard moeten mislukken.

„Wij zullen het niet dulden", aldus minister Funk, „dat de waarde van ons geld door een buitenlandsche regeering of door de bankiers van Wallstreet wordt bepaald en wij zullen het niet toelaten, dat de Duitsche prijzen op de tarwemarkt te Chicago worden vastgesteld. Wie de waarde van het geld bepaalt, bepaalt ook het sociale leven van het volk. Wat kan overigens de wereld verwachten van de wereldomvattende plannen, welke komen uit een land, dat tot dusverre bij het scheppen van orde in zijn eigen bedrijfsleven in vredestijd geheel heeft versaagd en welks leidende staatsman naar het middel van den oorlog greep, omdat hij hoopte op deze wijze de economische crisis meester te kunnen worden?" „In plaats van valutaplannen te brengen moet ieder land voor zich er door een verstandige economische ordening voor zorgen, dat de betalingsbalans niet uit haar evenwicht geraakt." Duitschland wil dus, dat ieder land orde op eigen zaken brengt, autonoom blijft en daardoor medewerkt aan een betere wereldorde. Het heeft dus geen behoefte aan een wereldvaluta, waardoor het in de financieele macht van vreemden zou komen.

Overeenstemming stabilisatiefonds —

In de op 15 Juli gehouden bijeenkomst van de conferentie werd naar officieel wordt gemeld, overeenstemming bereikt in zake het aan de parlementen van de 44 aan de conferentie deelnemende staten voor te leggen plan in zake de oprichting van een internationaal valutastabilisatiefonds. Dit stabilisatiefonds zal over een totaal bedrag aan middelen beschikken van $ 8.8 milliard. Het fonds heeft ten doel de internationale valutastabilisatie en het herstel van den wereldhandel. Van het totale bedrag ad $ 8.8 milliard zullen de Vereenigde Staten een bedrag verstrekken van $ 2.75 milliard, Engeland $ 1.3 milliard, terwijl Engeland te zamen met de Dominions over ongeveer eenzelfde bedrag zal beschikken als de Ver. Staten, de Sovjet-Unie $ 1.2 milliard, China $ 0.55 milliard, Frankrijk $ 0.45 milliard, Br.-Indië $ 0.4 milliard, Canada $ 0.3 milliard.

(V. b. Eng.-Am. valutaconf. 5927 G.)

A. DUITSCHLAND —

Weermacht - Nieuwe wapens —

Over de nieuwe door Duitschland in den strijd gebrachte wapenen brengt de pers tal van beschouwingen. Onderstaande uiteenzetting ontleenen we aan een artikel „Keerpunt van oorlogstechniek" in de N.R.Crt. van 6 Juli j.l.:

Een Duitsch blad kon de uitspraak van den Amerikaanschen schout bij nacht Gatsh aanhalen, dat de Duitschers een nieuwen vorm van oorlogvoering hadden uitgevonden, waarin geen menschen meer, maar nog slechts materieel werd ingezet. Een Duitsch oorlogsverslaggever, de N. S. K. K. Kriegsberichter Egon Kutsch, is in de Völk. Beob. dieper in deze ontwikkeling getreden en heeft de technische ontwikkeling gedurende dezen oorlog in drie golven geschetst.

De eerste golf omvat de periode van het begin van den oorlog tot het najaar van 1942, die door een ondubbelzinnige superioriteit werd gekenmerkt. Herinnerd wordt aan de Stuka's, de zelfstandig opereerende pantserdivisies en de duikbooten. De beide sterkste tegenstanders, Engeland en de Sovjet-Unie, met de Vereenigde Staten op den achtergrond, kwamen echter in onderlinge samenwerking alle crises te boven en wonnen zoo den noodigen tijd om uit de bittere ervaringen met de Duitsche wapens en hun moderne toepassing leering te trekken.

Hiermede werd de tweede golf in de technische ontwikkeling der strijdmiddelen ingeleid. Het luchtwapen van de tegenstanders kreeg een numerieken en technischen voorsprong, de afweer tegen de Duitsche duikboot was door het gebruik van een nieuw localiseeringsapparaat doeltreffender geworden.

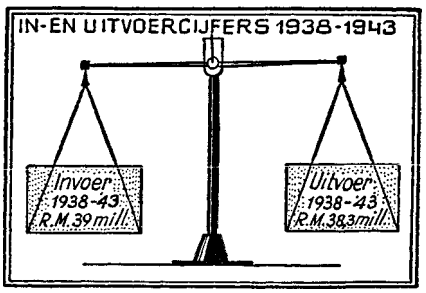
Deze en andere tegenslagen, die de tweede, in het teeken onzer vijanden staande, golf voor ons tengevolge had, zouden ons wellicht omvergeworpen hebben, wanneer onze weerstandskracht niet uit de reserves, die wij als vrucht van de eerste golf hadden geoogst, gevoed had kunnen worden. Hoe zouden de vertragingsgevechten in het Oosten mogelijk zijn geweest, zonder de successen van onzen stormachtig terrein winnenden opmarsch in de beide zomers van 1941 en 1942? Hier herhaalt zich thans, aldus het artikel, wat wij reeds bij de eerste golf vaststellen konden, doch ditmaal in omgekeerden zin: thans zijn wij het, die den noodigen tijd winnen om, wat de ontwikkeling van de techniek betreft, in zekeren zin diep adem te halen. In alle stilte voltrekt zich bij ons de voorbereiding van de derde golf in de technische ontwikkeling van nieuwe wapens. Met de actie van de V. 1 is het startschot der derde golf gevallen. Deze derde golf staat in het teeken der Duitschers. Zij waarborgt ons, aldus het besluit, de eindoverwinning der Duitsche wapens, want een vierde golf zal niet meer komen.

Hier wordt gezegd wat op het spel staat en wat de kansen zijn, die met de nieuwe wending in de oorlogstechniek aan de Duitsche wapenen geboden zijn. **(V. b. Nwe wapens 6013 A.)**

Verkeer - Reisbeperking ingevoerd

Ter beperking van het reizigersverkeer wordt 17 Juli, tot nader order ingevoerd, dat men een vergunning moet aanvragen voor het uitvoeren van een reis. Behoudens voor reizen tot 100 km. heeft men in het algemeen een speciale vergunning noodig. Uit de bijzonderheden dienaangaande blijkt, dat deze vergunningen slechts in bescheiden omvang zullen worden verstrekt. Naar en van Oost-Pruisen is het niet-militaire reisverkeer vrijwel geheel stopgezet.

In- en uitvoercijfers 1938-'43 —

Volgens de officieele buitenlandsche handelsstatistiek heeft de Duitsche in- en uitvoer zich tijdens den oorlog als volgt ontwikkeld (in milliarden rijksmark):

	inv.	uitv.		inv.	uitv.
1938 ..	5.4	5.2	1941 ..	6.7	6.8
1939 ..	4.8	5.2	1942 ..	8.8	7.6
1940 ..	5.0	4.9	1943 ..	8.3	8.6

Het aandeel van Duitschland in den buitenlandschen handel der Europeesche landen ligt tusschen 50 en 80 pct. In bovengenoemde handelscijfers zijn Duitsche wapenleveranties aan andere landen niet begrepen, tenzij dat de wapens bij wijze van uitzondering werden geleverd in het kader van het wederzijdsche handelsverkeer.

De grootste belasting der Duitsche betalingsbalans wordt gevormd door het verrekenen der prestaties der in Duitschland werkende buitenlandsche arbeiders. In 1943 werd voor een bedrag van ruim Rm. 2 milliard aan loonen naar het buitenland overgemaakt.

(V. b. In- en uitvoer 3627 B.)

Rede van Rijksminister dr. Goebbels

10 Juli — Rijksminister dr. Goebbels heeft het woord gevoerd op een groote bijeenkomst in een gouw-hoofdstad in het Oosten van het Duitsche rijk. Zijn woorden werden door de meer dan 200.000 toehoorders in de zalen der stad en op de pleinen der per radio aangesloten steden met geestdriftige instemming ontvangen.

Dr. Göbbels kenmerkte dezen oorlog als een slechts eenmaal voorkomend historisch conflict, dat niet met oorlogen in het verleden kan worden vergeleken. Terwijl vroeger werd gestreden om het bezit van een provincie, om strategische grenzen of economische belangen, gaat het thans om zijn of niet zijn van het Duitsche volk.

Vele millioenen volksgenooten aan het front en in het vaderland vervullen de eischen van den totalen oorlog zonder tegenspreken en met onbeperkten wil zich persoonlijk te geven. Toch zijn er in groote deelen der totdusver van de vijandelijke luchtterreur verschoond gebleven gebieden van het Duitsche rijk nog zeer aanzienlijke reservekrachten aanwezig. Deze moeten thans worden toegevoegd aan de vereende inspanningen van het geheele Duitsche volk aan het front en in het strijdend vaderland, teneinde aldus het laatste deel van den weg naar de overwinning mogelijk te maken.

Wij weten dus heel precies, zoo verklaarde dr. Göbbels, dat er voor ons geen mogelijkheid bestaat dit conflict over tien, twintig of vijftig jaar te herhalen, wanneer wij ons thans in het beslissende tijdvak van onze geschiedenis niet opgewassen toonen tegen den vereenigden stormloop van onze vijanden, want volgens hun steeds weer herhaalde getuigenissen zouden zij hun doel daarin zien, het Duitsche volk in zijn nationale bestaan te vernietigen en het aldus voor altijd uit het leven der volken te verwijderen. De spreker trad vervolgens in den huidigen politieken en militairen toestand. Onder stormachtige instemming der aanwezigen verklaarde de minister dat hij heel openlijk kon spreken, daar hij het Duitsche volk voor sterk genoeg hield de waarheid te verdragen. Duitschland heeft den algemeenen stormloop van zijn vijanden uit het Westen en het Oosten tegen dezen zomer verwacht en met hun materieele meerderheid, die op vele gebieden aan den dag trad rekening gehouden. Daarom was het ons ook duidelijk dat dit niet zonder zware belastingen en ernstige beproevingen zou verloopen.

Tredend in den toestand aan de fronten verklaarde dr. Göbbels, dat het verloop, dat de invasie tot dusver heeft gehad, de verwachtingen heeft bevestigd, die Duitschland van zijn versterkingsinstallaties en van de strijdkracht van zijn soldaten heeft gehad. Slechts met buitengewone offers aan menschen en materieel is het den Engelschen en Amerikanen gelukt op een smalle strook van het West-Europeesche vasteland vasten voet te krijgen.

Ook de zware belastingen van het oogenblik aan het Oostelijke front behandelde dr. Göbbels met dezelfde realistische openhartigheid. Er kan geen twijfel aan bestaan, zoo verklaarde hij, dat de Duitsche soldaten aan het Oostelijke front op het oogenblik het bovenmenschelijke moeten presteeren om den stormloop der bolsjewistische pantserjagers tegen te houden.

Vervolgens hield dr. Göbbels zich uitvoerig met den luchtoorlog bezig. De zware beproevingen en verliezen, die de vijandelijke luchtterreur voor de Duitsche burgerbevolking in het vaderland met zich heeft gebracht en nog brengt, werden door dr. Göbbels volledig toegegeven. Toch is den vijand zijn duivelsch plan, het oorlogsmoreel van het Duitsche volk door de meest meedoogenlooze terreur te breken, op geen enkele wijze gelukt. Dat hij de Duitsche wapenproductie niet hinderen kon bij haar opwaartsche ontwikkeling, dat deze tegenwoordig op volle toeren werkt en voortdurend stijgende resultaten afwerpt, begint de vijand zelf geleidelijk in te zien.

De Londensche pers heeft destijds de hoonende vraag gesteld, of het door ons aangekondigde wapen misschien in het propagandaministerie in plaats van in de wapenkamer was uitgevonden. Het is niet te verwachten, dat de Engelschen deze vraag nog eens zullen stellen nu thans voor de naaste toekomst nieuwe en zwaardere vergeldingswapens worden aangekondigd.

Wij willen de moeilijkheden in het eigen kamp zeker niet onderschatten, zoo vervolgde dr. Göbbels, doch het moet ons duidelijk zijn, dat ook de vijand even zware zorgen heeft, die hun elken dag van den oorlog meer last veroorzaken. Ook in Londen, Washington en Moskou kan men geen ijzer met handen breken. Wij weten, dat wij alle kansen op de overwinning in onze handen hebben. Wij hebben alle reden de komende beslissende maanden met souvereine gelatenheid en in het bewustzijn van onze materieele en moreele kracht tegemoet te zien. De strijdlust van het Duitsche front is na vijf zware oorlogsjaren ondanks veelvuldige terugtochten en tegenslagen niet aan het wankelen gebracht.

(V. b. dr. Göbbels 5921 A.; mil. pol. situatie 6009 A.)

A. **FRANKRIJK —**

Emigrantenregeering - Comité de Gaulle door Ver. Staten erkend —
Reuter meldt uit Washington, dat president Roosevelt heeft verklaard, dat de Ver. Staten besloten hebben het comité-De Gaulle tot aan de verkiezingen te erkennen als „bestuur en regeering de facto" in de door de geallieerden bezette gebieden van Frankrijk. Naar S.P.T. meldt, is tijdens de besprekingen van generaal De Gaulle te Washington een Fransch-Amerikaansch concept-verdrag opgesteld, waarbij wordt bepaald, dat generaal Eisenhower de hoogste militaire instantie in de door de geallieerden bezette gebieden in Frankrijk zal blijven.
(V. b. Erk. Em.reg. 5651 B.)

Dienstplicht in de door geallieerden bezette gebieden —
10 Juli (A.N.P.) — Naar te Berlijn wordt vernomen, hebben de Geallieerden de geheele mannelijke bevolking tusschen 18 en 45 jaar in het door hen veroverde Normandische gebied dienstplichtig verklaard. Een aantal personen, die, naar het oordeel van den bezetter, gevaar opleveren voor de algemeene veiligheid en de geallieerde operaties, is gearresteerd en zal voor inmiddels opgerichte standgerechten moeten terechtstaan. De maatregelen der Anglo-Amerikanen om in de door hen bezette gebieden de voormalige leden van de Fransche Weermacht op te roepen, hebben aangetoond, dat groote deelen van de manlijke bevolking zijn gevlucht.

Regeering - Parmentier secretaris-generaal v. Binnenlandsche Zaken
26 Juni — De secretaris-generaal der Fransche politie, Parmentier, is benoemd tot secretaris-generaal van het ministerie van Binnenlandsche Zaken met behoud van zijn eerste functie.

— Marion en Bonnefoy opvolgers van Henriot —
11 Juli — De functies van den overleden ministér van Propaganda, Henriot, zijn niet aan één man overgedragen, men is tot splitsing overgegaan. Paul Marion is, met behoud van zijn functie als staatssecretaris bij den regeeringschef, belast met de zorg voor propaganda en radio. Generaal Bonnefoy krijgt de leiding over de afdeeling voorlichting en censuur.

Oudminister George Mandel gedood
15 Juli — Naar de Parijsche bladen melden heeft de voormalige Fransche minister Georges Mandel, op weg naar een Fransch interneeringskamp, den dood gevonden. In het bericht wordt gezegd, dat Mandel door de Duitsche autoriteiten aan de Fransche justitie was overgedragen. Op weg naar een interneeringskamp werd de auto, waarin Mandel zich bevond, aangevallen, waardoor Mandel werd gedood.
(V. b. Regeering 5989 B.; Mandel 5482 B.)

B. **INSULINDE —**

Java's houtproductie —
Onder het Japansche militaire bestuur is de hoeveelheid gekapt Djatihout wederom tot het vooroorlogsche niveau gestegen en bedraagt thans 1.4 millioen kub. meter. De nieuwe aanplant bedroeg in 1943 25.000 ha. Het Japansche militaire bestuur heeft een speciale afdeeling voor boschbeheer opgericht, dat contrôle oefent op den vroegeren dienst der boschen op Java en Madoera. De Japanners overwegen in verband met de groote behoefte aan hout op Java den invoer van hout uit andere gewesten. In den loop van 1943 werden de groote houtzagerijen van Batavia, Semarang en Soerabaja, welke aanvankelijk vernield waren, wederom geheel hersteld.
(V. b. Java 5918 D.)

C. **ITALIE (KONINKR.) —**

Zuiveringsactie van Bonomi —
13 Juli — Uit Rome wordt vernomen, dat de regeering Bonomi haar voornaamste taak thans ziet in het voeren van een z.g. politieke zuiveringsactie. Alléén uit het stadsbestuur van Rome zijn reeds 1300 ambtenaren verwijderd en aan de universiteiten van Zuid-Italië zijn 800 hoogleeraren ontslagen.

Fascisten te Rome gefusileerd —
Berichten uit het bezette Italië melden, dat na de bezetting van Rome de politie talrijke personen wegens fascistische gezindheid gearresteerd en in de gevangenissen opgesloten heeft. Zes jeugdige fascisten, die tijdens het onderzoek openlijk zeiden fascisten te zijn, zijn doodgeschoten.

Represailles door republikeinsche regeering aangekondigd —
De fascistische partij wil onder geen omstandigheden de terechtstelling van onschuldige slachtoffers dulden. De fascistische regeering beschikt over een aantal gijzelaars, en zal voor de noodzakelijke represailles niet terugschrikken. Naar gemeld wordt zijn thans, na bevestiging van het fusilleeren der zes jonge fascisten, de aangekondigde tegenmaatregelen bevolen.
(V. b. Reg. Bonomi 5998 F.)

D. **SOVJET-UNIE —**

Uitlevering van emigranten verlangd
12 Juli (C. D.) — Volgens „Folkets Dagbladet" heeft Stalin aan de Sovjet-gezantschappen in de geallieerde landen opdracht gegeven de uitzetting te eischen van alle Russische emigranten, die na de revolutie van 1917 hun vaderland hebben verlaten.
De Sovjet-gezant te Kairo heeft bij de Egyptische regeering dezen eisch ingediend en daaraan toegevoegd, dat ook de Russische emigranten, die in Egypte werden genaturaliseerd, moeten worden uitgezet.

E. **GUATEMALA —**

Opstandige beweging; president Ubico verjaagd —
4 Juli — De president van Guatemala en zijn kabinet zijn afgetreden. Een militaire junta, die zich met de regeering heeft belast, heeft de door president Ubico opgeheven constitutioneele garanties hersteld. De militaire commissie, die de macht zal uitoefenen tot aan de verkiezing van een nieuwen president, heeft een voorloopige regeering benoemd.
Voorts wordt gemeld, dat bij de jongste opstanden in Guatemala 200 menschen gedood en gewond en verscheiden honderden gearresteerd zijn.
(v. b. Guatemala 5322 A)

F. **ZUID-SLAVIE —**

De verhouding tusschen koning Peter en maarschalk Tito —
13 Juli — Naar Associated Press bericht heeft Peter van Zuid-Slavië met Tito een overeenkomst geteekend, waarbij Peter dit bolsjewistischen bendenhoofd erkent als chef van alle militaire organisaties. Peter verplicht zich verder zich tot aan het einde van den oorlog van elke politieke activiteit te onthouden.
(V. b. 6014 B.)

G. **TURKIJE —**

Hernieuwde druk der geallieerden —
Opnieuw, aldus berichtte de Telegraaf 15 Juli uit Berlijn, is thans een actie ingeleid, om de Turken tot het prijsgeven van hun neutraliteit te bewegen, een actie, welke ditmaal klaarblijkelijk niet alleen van Engeland en de Ver. Staten uitgaat, maar bovendien door de Sovjet-Unie wordt gesteund. Daarmede is het Turksche neutraliteitsprobleem in een nieuw stadium getreden, hetwelk zich van de vorige onderscheidt door een grootere gecompliceerdheid en een ernstiger karakter.
Zonder twijfel zal de Turksche regeering ook ditmaal al haar krachten inspannen om de onderhandelingen te Ankara in de richting van een compromis te sturen. Omtrent de kansen van slagen laat men zich uit den aard der zaak te Berlijn niet uit. Men wijst er evenwel op, dat Engeland een politieke overwinning noodig heeft ter compensatie van de uitgebleven verwachte successen der invasie, terwijl een Turksch succes voor Roosevelt van groot belang zou zijn ter aanbeveling van zijn candidatuur bij de a.s. presidentsverkiezingen. Om beide redenen — aldus concludeert men in de Wilhelmstrasse — zouden Londen en Washington er ditmaal niet voor terugdeinzen hun zwaarste politieke geschut op Turkije te richten en dezen staat te dwingen zijn passieve houding te laten varen en zich in het geallieerde front te voegen.
(V. b. Geall. pressie 5917 B.; verkl. Menemencioglee 5940 C.)

H. **PHILIPPIJNEN —**

Europ. missionarissen geïnterneerd
Daar gebleken is — aldus heeft de woordvoerder van het Japansche bureau van voorlichting medegedeeld, — dat Engelsche, Amerikaansche en Nederlandsche priesters en missionarissen op de Philippijnen spionnage dreven en andere ongewenschte actie voerden, hebben de Japansche militaire autoriteiten op de Philippijnen zich genoodzaakt gezien alle burgers van vijandelijke staten, die zich bezighouden met religieuze aangelegenheden op 8 Juli opnieuw te interneeren.
(V. b. Philippijnen 5708 A.)

I. **INDIE —**

Radioboodschap van Bose aan Gandhi
Sjonan (Singapore), 8 Juli (D. N. B.) — Soebhas Chandra Bose heeft per radio een boodschap tot Gandhi gericht, waarin hij den Mahatma vertrouwd tracht te maken met het plan, drie millioen Indiërs buiten de Indische grenzen in den strijd te brengen. De Indiërs binnen en buiten de grenzen zijn er van overtuigd, aldus de boodschap, dat de onafhankelijkheid slechts in een gewapenden strijd kan worden verworven.
(V. b. Gandhi 6014 C.; Bose 5926 C.)

K. **ALBANIE —**

Diplomatieke betrekkingen met Duitschland hervat —
13 Juli — Teneinde de vriendschappelijke verhouding tusschen de Duitsche en de Albaneesche regeering te versterken, heeft de regeering van het Duitsche rijk ook formeel de diplomatieke betrekkingen met de Albaneesche regeering tot stand gebracht. **(V. b. Albanië 5724 A.)**

L. **ARGENTINIE —**

Bevolking —
De Argentijnsche bevolking beliep op 31 December 1942 12.708.386 zielen, hetgeen vergeleken met 1941 een vermeerdering met 191.251 zielen beteekent. Buenos Aires telde 2.433.284 (2.403.900) inwoners. In 1942 immigreerden 19.295 personen.
(V. b. Bevolking 5887 B.)

A. NEDERLAND —

Sport - Bezoek van Reichssportführer Breitmeyer —

De Duitsche Reichssportführer Arnold Breitmeyer bracht 12 Juli een kort bezoek aan ons land. De vertegenwoordigers van het Nederlandsche sportleven hadden de gelegenheid met den Duitschen sportleider van gedachten te wisselen en van hem de richtlijnen te vernemen, waarin het Europeesche sportleven, zelfs in het vijfde oorlogsjaar en voor de toekomst opgebouwd dient te worden. Arnold Breitmeyer wees hierbij speciaal op de Europeesche opgave in het internationaal sportleven, dat vooral vruchten zal dienen af te werpen in de komende periode na dezen oorlog.

In een na de begroeting door den persen sportreferent van den Rijkscommissaris dr. H. Harster uitgesproken rede, wees hij er op, dat, hoewel het sportleven in Duitschland ten zeerste werd beïnvloed door den oorlog en verleden jaar ruim 74% der deelnemers aan de nationale athletiekkampioenschappen onder de wapenen waren, de lichamelijke opvoeding zooveel mogelijk op normale wijze wordt gehandhaafd.

Wij moeten, aldus spr., nationaal onze zaken in orde hebben om beter gereed te zijn voor het vervullen van onze taak, welke wij hebben ten aanzien van onze Europeesche opgave. Evenals in het verleden, zal immers het internationale sportcontact beter dan op welk ander gebied ook de moeilijkheden onderling, welke kunnen bestaan, overbruggen.

De secretaris-generaal van het departement van Opvoeding, Wetenschap en Cultuurbescherming, prof. Van Dam, dankte den Reichssportführer voor zijn woorden en heette hem tevens namens de Nederlandsche sportautoriteiten in ons land welkom.

(V. b. Bezoek Reichssportf. v. Tschammer und Osten 5123 A.)

Landwacht - Drie dooden bij vuurgevecht —

In den nacht van 8 op 9 Juli ontmoetten te Dreumel (Maas en Waal) twee hulplandwachters een groep personen. De groep ging aan den haal, waarbij een der mannen schoot. Hierop ontstond een vuurgevecht, waardoor een der hulplandwachters, de 19-jarige G. J. van Heck uit Dreumel, werd gedood. Twee personen van de groep werden eveneens gedood. **(V. b. Landwacht 5995 A.)**

Nederlandsche Volksdienst - D. H. Querner leider te Amsterdam —

Te Amsterdam werd 8 Juli de heer D. H. Querner belast met de stedelijke leiding van den Nederlandschen Volksdienst. Zijn voorganger, de heer L. Dekker, werd in de centrale leiding belast met de zorg der sociale aangelegenheden.

(V. b. N.V.D. 5620 A.)

Binnenland - Gaslooze uren in diverse gemeenten —

Met het oog op de noodige kolenbesparing zullen in de gemeenten 's-Gravenhage, Haarlem, Groningen, Nijmegen, Leeuwarden, Vlaardingen, Almelo, Gouda, Sneek, Ede, Steenbergen en Schoonhoven en in de gemeenten, die gas betrekken van gasproductiebedrijven, gevestigd in de genoemde gemeenten, de uren, gedurende welke dagelijks gas wordt geleverd, met ingang van 13 Juli worden beperkt tot: 5 tot 9 voormiddag, 11 voormiddag tot 14 namiddag en 17 tot 20.30 namiddag. **(V. b. Gasrants. 5327; Gasl. uren 5052 F.)**

Visscherijverbod N. Waterweg —

14 Juli — Het bureau van den bevelhebber der weermacht in Nederland maakt bekend: Op grond van de verordening nr. 100/41 van den Rijkscommissaris wordt de visscherij op den Nieuwen Waterweg van de zeegrens Hoek van Holland tot de haveninvaart Maassluis met onmiddellijken ingang verboden.

(V. b. Verb. vischwater 5681 A.)

B. GRIEKENLAND —

Soc. Zaken - Loon in natura —

20 Juni — De Grieksche regeering heeft eenigen tijd geleden een wet uitgevaardigd, welke bepaalt, dat al degenen, die loon of salaris genieten, een deel hiervan in levensmiddelen krijgen uitbetaald. Personen, die zwaren arbeid verrichten, ontvangen per maand: 5½ oka meel (1 oka = 1280 gram), ½ oka olijfolie, olijven en zeep, 2¼ oka peulvruchten en 1½ oka gedroogde vruchten. De overige arbeiders en employé's ontvangen 4 oka meel, ⅜ oka olijfolie, ⅓ oka olijven en zeep, 1¾ oka peulvruchten en 1 oka gedroogde vruchten. Arbeiders en employé's in door luchtaanvallen bedreigde gebieden krijgen ½ oka meelproducten en ¾ oka peulvruchten extra. Met den burgerlijken staat der werknemers wordt geen rekening gehouden; een vrijgezel ontvangt dus evenveel levensmiddelen als een gehuwde werknemer met kinderen.

De Grieksche werknemers ontvangen in de toekomst drie soorten vergoedingen; ten eerste hun loon in geld, dat op 15 Januari voor het laatst werd verdubbeld, ten tweede het z.g. „sysition", d.w.z. voeding uit de cantine of ter vervanging hiervan een bedrag in geld en ten derde de thans ingevoerde betaling in levensmiddelen. De geldelijke belooning bedraagt voor een geschoolden arbeider 2—3 mill. drachme, de vergoeding voor het voedsel uit de cantine beloopt 630.000 drachme per maand en de waarde der uit te reiken levensmiddelen ligt ongeveer bij 1.5 mill. drachme. Met de nieuwe wet wordt een probleem aangevat, dat in de laatste maanden van zeer groote beteekenis is geworden. Alle loonsverhoogingen van den jongsten tijd waren niet toereikend om den Griekschen arbeiders en employé's ook maar een bestaansminimum te garandeeren, daar de prijsontwikkeling een veel sneller verloop had. Een groot aantal werkgevers was er reeds sinds langen tijd toe overgegaan, hun personeel in goederen te betalen, teneinde hen in staat te stellen, zich door ruilhandel van het noodige te voorzien. Zoo betaalde een sigarettenfabriek ten deele in den vorm van sigaretten, terwijl een kunstmestfabriek een deel van het loon in kunstmest voldeed. Men rekent er op, dat van den nieuwen maatregel, die de behoefte aan bepaalde verbruiksgoederen doet stijgen, een prijsopdrijvende werking zal uitgaan. (Econ. Nieuws)

(V. b. Inflatie 5805 C.)

C. LANDBOUW —

Vitamine-gehalte van aardappelen —

In Zwitserland werd een onderzoek ingesteld naar het gehalte aan vitaminen-C van aardappelen. Vastgesteld werd, dat de verschillende soorten weliswaar een uiteenloopend vitamine-gehalte bezitten, doch dat dit ook bij de exemplaren van één soort sterk verschilt. Bij de onderzochte 20 soorten werd geen invloed van den grond of de grootte der aardappelen gevonden. Zwarte plekken hadden geen daling van het vitamine-gehalte tot gevolg, terwijl verschrompelde, schimmelige aardappelen zelfs meer dan het normale vitamine-gehalte bleken te bezitten.

D. GRONDSTOFFEN —

Koffie - Wereldproductie 1940-1943

De wereldproductie aan koffie is van 2.26 mill. ton in 1940 gedaald tot 2.21 mill. ton in 1941, 2.06 mill. in 1942 en 1.76 mill. in 1943. Voor het loopende jaar wordt een verdere daling verwacht, in verband met droogte in de zuidelijke staten van Brazilië. De productie van Zuid-Amerika is gedaald van 1.61 mill. ton in 1941 tot 1.53 mill. in 1942 en 1.34 mill. in 1943, in Midden-Amerika van 0.30 mill. ton tot 0.27 mill. en 0.23 mill. ton, in Azië van 0.14 mill. ton tot 0.12 mill. en 0.08 mill. ton en in Afrika van 0.16 mill. tot 0.14 en 0.11 mill. ton. De koffievernietiging zal in het loopende oogstjaar worden beperkt, daar men, ondanks groote koffievoorraden der Ver. Staten, bij het einde van den oorlog een aanzienlijk tekort aan koffie verwacht. In de Ver. Staten is het koffie-verbruik tijdens den oorlog sterk gestegen. In het loopende jaar zal de koffie-invoer der Ver. Staten ruim 17 mill. balen bedragen. Daarom is het herziene koffie-quotum voor de Ver. Staten voor het in September afloopende kalenderjaar verhoogd van 17.49 tot 20.96 mill. balen van 60 kg. Van dezen grooteren invoer zal Brazilië 2.03 mill. balen voor zijn rekening nemen, waardoor het totale Braziliaansche quotum op 12.26 mill. balen wordt gebracht. De Braziliaansche koffie-export is met circa 2.8 mill. balen gestegen en in verband met het nieuwe koffie-quotum verwacht men een verdere stijging van den export.

(v.b. Koffie 5376 E)

Verbruik en naderende uitputting der wereldvoorraden —

Volgens een onderzoek van een Zweedschen professor zouden, bij een voortzetting der productie op het huidige peil, de kolenreserves over rond 400 jaar zijn uitgeput. Aannemende, dat het kolenverbruik jaarlijks met 4% toeneemt, zouden de kolenvoorraden in de wereld reeds na 200 jaar zijn uitgeput. In de laatste 50 jaar vóór den eersten wereldoorlog was de verbruiksstijging minstens van denzelfden omvang. Bij een gelijke verbruikstoeneming zouden de ijzerertsreserves reeds na 100 jaar uitgeput zijn. Koper zal waarschijnlijk reeds over enkele decennia tot de zeldzame metalen behooren. De levensduur der thans bekende olievoorraden wordt op 10 tot 20 jaar geraamd. Voortdurende boringen ontsluiten echter steeds weer nieuwe oliebronnen. In den tijd van 1900 tot 1944 werd driemaal zooveel kolen en ijzer, vijfmaal zooveel koper en vijftien maal zooveel olie gewonnen als waarschijnlijk in de geheele daaraan voorafgaande geschiedenis der menschheid. (Econ. Nieuws)

Suiker - Internationale samenwerking bestendigd —

1 Juli — De internationale suikerconventie van 1937, waartoe 21 landen behoorden, was in 1942 voor den duur van 2 jaren verlengd tot eind Augustus 1944. Deze overeenkomst zal ook na Augustus in '44 formeel worden voortgezet en eerst na het einde van den oorlog zal een definitieve regeling voor de internationale suikermarkt worden getroffen. Voor den overgangstijd na den oorlog rekent men op een aanzienlijk suikertekort. In verband hiermede wordt een plan uitgewerkt, volgens hetwelk de overschotten in de verschillende productiegebieden zullen worden gedirigeerd naar de landen met een suikertekort.

(v. b. Suiker 5886 D)

DE WERELDOORLOG

A. Groote activiteit aan het geheele Oostelijke front; Grodno ontruimd - Zware geallieerde aanvallen in Normandië; St. Lô ontruimd - Afweerslag in Italië voortgezet; Arezzo, Livorno en Ancona ontruimd - Luchtaanvallen op Ploesti, Saarbrücken, Augsburg, München, Weenen, Kiel, Keulen, Roergebied, Berlijn, Koblenz, Schweinfurt, Friedrichshafen, Wetzlar, Leipzig, Hamburg, Mannheim en Ludwigshafen - 74.000 b.r.t. en 2 torpedojagers door duikbooten vernietigd - V 1 bombardement op Londen voortgezet —

OOSTELIJK FRONT

16 Juli — Het opperbevel van de Duitsche weermacht maakt bekend: In de strijdgebieden van Tarnopol en Loezk sloegen de Duitsche divisies de aanvallen der bolsjewieken af. In een tegenaanval werden enkele penetratieplekken opgeheven. Tusschen Pripet en Njemen alsmede bij Grodno hebben onze troepen in hevige gevechten doorbraakpogingen van den vijand verijdeld.

17 Juli — In den Zuidelijken sector nam de afweerslag ten Oosten van den bovenloop van den Boeg in hevigheid toe. In zware, wisselvallige gevechten werden de uit het gebied van Tarnopol en Loezk aanvallende Sovjet-Russische pantserstrijdkrachten opgevangen. Tusschen Pripet en Duna hielden de harde gevechten over een breed front aan. Aan den Njemen verijdelden onze divisies verscheiden doorbraakpogingen van de bolsjewisten. Bij Grodno hebben onze troepen zich na stelselmatige ontruiming van de stad op den Westelijken oever van den Njemen gedistancieerd. Tusschen Duna en Peipusmeer mislukten talrijke aanvallen van de bolsjewisten. Alleen in het penetratiegebied ten Zuiden van Opotsjka kon de vijand na wisselvallige gevechten terrein winnen.

18 Juli — In het Zuiden vielen de Sovjets ten Oosten van den bovenloop van den Boeg opnieuw met sterke strijdkrachten aan. In den centralen sector hebben troepen op verscheiden plaatsen de bolsjewisten, die tot den Westelijken oever van de Njemen waren doorgedrongen, over de rivier teruggeworpen. Ten Westen van Wilna, in het merengebied ten Zuiden van Dunaburg, ten Noorden van de Duna, in het penetratiegebied van Opotsjka, alsmede ten Zuiden van Ostrof, probeerden de bolsjewisten ook gisteren door ons front heen te breken. Al hun aanvallen stortten echter bloedig ineen.

19 Juli — De groote afweerslag op het geheele front tusschen Galicië en het Peipusmeer duurt voort. In den Zuidelijken sector zijn de vijandelijke aanvallen in hevigheid toegenomen. Hier worden zware gevechten geleverd met den in de richting van Lemberg aanvallenden vijand. Ten Westen van Kowel gingen de Sovjets opnieuw tot den aanval over. Op den Westelijken oever van de Njemen sloegen onze troepen in het gebied van Grodno en Olita vijandelijke strijdkrachten, die de rivier overgestoken waren, uiteen. Ten Noordwesten van Wilna werden alle vijandelijke aanvallen afgeslagen. In het merengebied ten Zuiden van de Duna hielden onze troepen onwrikbaar stand tegen de onverpoosd aanvallende bolsjewisten. Ten Noorden van de Duna tot aan het Peipusmeer werden de aanvallen van vrij sterke Sovjet-Russische strijdkrachten uiteengeslagen.

20 Juli — In het Zuiden zijn onze divisies in het gebied ten Oosten van Lemberg in zware afweergevechten gewikkeld. Vijandelijke doorbraakpogingen in de richting van de stad zelf werden opgevangen. Bolsjewistische strijdkrachten, die van Kowel uit opdrongen, werden aan den Boeg tot staan gebracht. Ook in den centralen sector duren ten Noorden van Brest-Litowsk hevige gevechten voort. In het gebied van Grodno zijn Sovjet-Russische gevechtsgroepen, die naar den Westelijken oever van den Njemen waren overgezet, teruggeworpen. In het merengebied ten Noordwesten van Wilna, alsmede tusschen de Duna en Ostrof, werden aanvallen van de bolsjewisten uiteengeslagen en werden eenige penetraties afgegrendeld.

21 Juli — De gevechten in het gebied van Lemberg en aan den bovenloop van den Boeg duren met onverminderde hevigheid voort. Onze divisies bleven den bolsjewisten taaien weerstand bieden en brachten hun zware verliezen toe.

Ten Noorden van Brest-Litowsk hebben de troepen de bolsjewisten in een tegenaanval teruggeworpen. Verscheidene aanvalsspitsen van den vijand werden ingesloten en vernietigd. Ten Oosten van Bialystok is de vijand onze stellingen binnengedrongen. Hier zijn verbitterde gevechten aan den gang. Ten Noordwesten van Grodno werden Sovjet-Russische gevechtsgroepen in een tegenaanval verdreven. Aan den weg Kowno-Dunaburg, alsmede tusschen Dunaburg en het Peipusmeer vielen de bolsjewisten op talrijke plaatsen aan. Zij werden afgeslagen of opgevangen.

22 Juli — Door tegenaanvallen onzer troepen werden Oostelijk van Lemberg eenige lacunes in het front gesloten. Noordwestelijk van de stad behaalden de Sovjets verdere terreinwinst. Aan den bovenloop van den Boeg werden de tot den Westelijken oever doorgedrongen bolsjewisten in zware gevechten opgevangen. Tusschen Brest-Litowsk en Grodno viel de vijand met sterke infanterie- en pantserstrijdkrachten aan. Hij kon op eenige plaatsen verder oprukken. Ten Noordoosten van Kowno duren de verbitterde gevechten voort. Tusschen het merengebied Zuidwestelijk van Dunaburg en het Peipusmeer werden talrijke vijandelijke aanvallen uiteengeslagen.

Overzicht —

22 Juli (S.P.T.) — Het onmiddellijke doel van het huidige offensief in den sector Tarnopol-Brody is Lemberg. Iets meer naar het Noorden liepen de aanvallers storm tegen de Duitsche hoofdgevechtslinie aan den Westelijken oever van den Boeg. In den middelsten sector ondernamen de Duitschers een tegenaanval tegen de Sovjets. Voornamelijk tegen de roode wig, die op Brest-Litowsk gericht wordt. Oostelijk van Bialistok gelukte het den Sovjets tot penetraties in de Duitsche linies te komen. Aan den bovenloop van den Njemen woedden voorts verbitterde gevechten.

Wat den Noordelijken sector betreft, breidden de aanvallers hun activiteit tot aan het Peipusmeer uit. Ter weerszijden van den weg naar Riga, waar grootere afdeelingen optrokken tegen de Duitsche grendelstellingen ten Oosten van de Letlandsche grens, kwam het tot omvangrijker acties.

WESTELIJK FRONT

16 Juli — In Normandië zijn hevige Britsche aanvallen op een Duitsche heuvelstelling ten Zuidwesten van Caen met zware verliezen voor den vijand ineengestort. Sterke Amerikaansche aanvallen mislukten bij St.-Lô, Pont Hebert en aan den weg Carentan-Périers. In het Westelijke deel van het schiereiland Cherbourg werden verscheiden aanvallen afgeslagen.

17 Juli — Ten Zuidwesten van Caen gingen Engelsche divisies gisteren opnieuw tot den grooten aanval over. Het gelukte den vijand, eenige dicht achter onze linies liggende plaatsen binnen te dringen. Onverwijlde tegenaanvallen van onze reserves wierpen hem terug. Bij een zuiveringsactie in Zuid-Fransch gebied werden 460 terroristen in gevechten vernietigd.

18 Juli — De afweerslag in het gebied ten Zuidwesten van Caen en ten Noordoosten van Saint Lô heeft aan beide zijden de grootste afmeting aangenomen. Ten Zuidwesten van Caen werden alle groote vijandelijke aanvallen tot staan gebracht. Bijzonder hevig waren de vijandelijke doorbraakpogingen in het gebied ten Noordoosten van Saint Lô. Het gelukte den vijand na uiterst zware verliezen onze linies tot den Noordelijken rand van de stad terug te drukken. In het Fransche gebied werden wederom 167 terroristen en bandieten in den strijd vernietigd.

19 Juli — De vijand is thans ook ten Oosten van de Orne tot een grooten aanval overgegaan. Eerst na zeer zware gevechten en ten koste van groote verliezen kon de vijand onze stellingen binnendringen. Nadat in den loop van den dag alle aanvallen op St. Lô afgeslagen waren, drong de vijand in de avonduren de stad binnen, waar zich hevige straatgevechten ontwikkelden. Bij een zuiveringsactie in Fransch gebied werden 70 terroristen in gevechten vernietigd.

20 Juli — De vijand heeft zijn aanvallen ten Oosten en Zuidoosten van Caen den geheelen dag voortgezet, zonder dat het hem gelukte de beoogde doorbraak te bereiken. Na verbitterde gevechten, die den geheelen dag in St. Lô woedden, werden de puinhoopen van de stad prijsgegeven. Vijandelijke aanvallen van de stad uit naar het Zuiden stortten ineen. Batterijen van het Kanaaleiland Alderney schoten een escorteerenden vijandelijken torpedojager in brand, die na hevige ontploffingen in de diepte verdween. In het Fransche gebied werden weer 151 terroristen in gevechten vernietigd.

21 Juli — Ten Zuidoosten en ten Zuiden van Caen heeft de vijand zijn aanvallen met vrij sterke infanterie- en pantserstrijdkrachten voortgezet, zonder dat hij terreinwinst van beteekenis kon beha-

len. Ook in het gebied ten Noordwesten van St. Lô hebben onze troepen alle vijandelijke aanvalsgroepen uiteengeslagen. Bij de gevechten op 18 en 19 Juli werden in Normandië 200 vijandelijke tanks stukgeschoten. Bij zuiveringsacties in het Fransche gebied werden wederom 285 terroristen in den strijd vernietigd.

22 Juli — De vijand ondernam gisteren Oostelijk en Zuidelijk van Caen aanvallen, waarbij hij op eenige punten in onze hoofdgevechtslinie kon binnendringen. Reeds des avonds was echter een verlorengegaan terrein door tegenaanvallen onzer troepen weer in ons bezit. Noordwestelijk van St. Lô mislukten heftige plaatselijke aanvallen van den vijand. In het Fransche gebied werden 73 terroristen in den strijd vernietigd.

ZUIDELIJK FRONT

16 Juli — De afweerslag in Midden-Italië woedde gisteren met bijzondere hevigheid in het gebied van Peccieli en Arezzo. Na een verbitterden strijd hebben onze troepen zich hier naar nieuwe heuvelstellingen gedistancieerd. Aan den Tiber zijn verscheidene vijandelijke aanvallen mislukt, terwijl in het gebied van Sassoferrato de vijand door succesvolle plaatselijke ondernemingen van onze bergtroepen gevoelige verliezen leed.

17 Juli — Het zwaartepunt van de gevechten lag gisteren ten Noordoosten van Volterra, bij Arezzo en aan weerskanten van den Tiber. Terwijl alle met geconcentreerde krachten ondernomen aanvallen met zware verliezen voor den vijand werden afgeslagen, gingen de puinhoopen van de stad Arezzo na verbitterden strijd verloren.

Op den Balkan werd een vrij groot centrum van benden na harde gevechten gezuiverd. De communisten verloren vèr over de 1400 dooden en talrijke gevangenen.

18 Juli — Ten Zuidoosten van Livorno, ten Noorden en Noordwesten van Volterra, in het gebied aan weerskanten van Arezzo en ten Zuiden van Ancona ondernam de vijand talrijke aanvallen, waarbij hij echter slechts geringe terreinwinst kon behalen.

19 Juli — De vijand heeft zijn aanval van de kust van de Ligurische Zee tot in het gebied van Arezzo, alsmede in den Adriatischen kustsector, voortgezet. Terwijl hij ten Zuiden en Zuidoosten van Livorno afgeslagen werd, distancieerden zich onze troepen ten Oosten daarvan naar den Noordelijken oever van de Arno. Ten Zuidwesten van Ancona viel de vijand met sterke strijdkrachten aan en wist een vrij diepe penetratie tot stand te brengen. De volkomen vernielde haven van Ancona werd daarop opgegeven en het Front achter den Eseno-sector, even ten Noorden van Ancona, teruggenomen.

20 Juli — De vijand is in verbitterde, voor hem met groote verliezen gepaard gaande gevechten, het Zuidelijke deel van Livorno en de volkomen verwoeste havenwerken binnengedrongen, waar hevige straatgevechten ontbrandden. In de avonduren werden onze troepen op stellingen ten Noorden van de stad teruggenomen. Ten Noordwesten van Poggibonsi mislukten talrijke aanvallen van den vijand. Ten Westen van Ancona gelukte het den vijand op den Noordelijken oever van de rivier de Eseno met betrekkelijk zwakke krachten zich te nestelen.

21 Juli — Er vonden gisteren alleen vrij groote gevechtshandelingen plaats in den Adriatischen kustsector, waar de vijand onbeteekenende terreinwinst kon behalen.

22 Juli — Alleen aan den uitersten linkervleugel slaagde de vijand er in een weinig terrein te winnen. In het Italiaansche gebied zijn den laatsten tijd 70 terroristen in den strijd vernietigd.

LUCHTOORLOG

16 Juli — Een Amerikaansche formatie bommenwerpers vloog gisterochtend Roemenië binnen en wierp bommen op Ploesti. Strijdkrachten der luchtverdediging vernietigden 12 vijandelijke toestellen.

17 Juli — Formaties Amerikaansche bommenwerpers vielen verscheiden plaatsen in Zuid- en Zuidwest-Duitschland aan, o.a. Saarbrücken, Augsburg en München. Een andere van het Zuiden komende formatie Amerikaansche bommenwerpers viel Weenen aan. Door de luchtverdediging werden 43 vijandelijke vliegtuigen vernietigd.

19 Juli — Een sterke formatie Amerikaansche bommenwerpers deed een aanval in het gebied van de Oostzee. Vooral in Kiel werd schade aangericht. Een andere formatie viel plaatsen in Zuid-Duitschland aan. Des nachts vonden vrij zwakke aanvallen plaats op het gebied van Keulen, op het Roergebied en op Berlijn. Bij al deze aanvallen werden 89 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten.

20 Juli — Formaties Amerikaansche bommenwerpers ondernamen van het Westen en het Zuiden terreuraanvallen op West-, Zuidwest- en Zuid-Duitschland. Vooral in de woonwijken van de steden München, Koblenz, Schweinfurt en Saarbrücken ontstond schade. De bevolking leed verliezen. Door strijdkrachten der luchtverdediging werden 61 vijandelijke vliegtuigen neergehaald.

21 Juli — Formaties Amerikaansche bommenwerpers vielen van het Zuiden en Westen uit plaatsen in West-, Zuidwest- en Midden-Duitschland aan. Vooral in Friedrichshafen, Wetzlar en Leipzig ontstond schade en werden verliezen veroorzaakt onder de bevolking. Door strijdkrachten der luchtverdediging werden 47 vijandelijke vliegtuigen, waaronder 45 viermotorige bommenwerpers, omlaaggeschoten. Des nachts viel een Britsche formatie plaatsen in het Rijnlandsch-Westfaalsche gebied aan. Storingsvliegtuigen wierpen bovendien bommen op het stadsgebied van Hamburg. 39 viermotorige bommenwerpers werden daarbij neergeschoten.

22 Juli — Amerikaansche bommenwerpers drongen uit het Westen en uit het Zuiden het Duitsche gebied binnen en vielen verscheiden plaatsen in Zuid- en Zuidwest-Duitschland aan. Vooral in München, Mannheim, Ludwigshafen en Schweinfurt ontstonden schade en verliezen. Luchtverdedigingsstrijdkrachten vernietigden 68 vijandelijke vliegtuigen.

Uit de weermachtsberichten van 16 tot 22 Juli blijkt, dat het V 1-vergeldingsvuur op Groot-Londen onafgebroken werd voortgezet.

ZEEOORLOG

22 Juli — Duikbooten hebben in zware gevechten 9 schepen met een gezamenlijken inhoud van 74.000 B.R.T. en 2 torpedojagers tot zinken gebracht. Een derde torpedojager en vier schepen werden door torpedo's getroffen.

(V. b. Krijgsverr. 6015 A.)

A. JAPAN —

Laatste gevechten op Saipan —

Het Japansche hoofdkwartier maakte 18 Juli bekend: de Japansche troepen op het eiland Saipan zijn op 7 Juli met inspanning van alle krachten een laatsten geweldigen aanval op de vijandelijke troepen begonnen. Alle Japansche soldaten, waaronder de opperbevelhebber van de Japansche strijdkrachten, luitenant-generaal Saito, alsmede de opperbevelhebber van de Japansche marinestrijdkrachten, schout-bij-nacht Toedjimoera, stierven den heldendood. Ook ongeveer 3000 gewonden kozen vrijwillig den dood. De Amerikanen leden hierbij zeer groote verliezen.

Luchtaanval op Madoera —

20 Juli — Van Japansche militaire zijde wordt gemeld, dat voor het eerst het aan de Oostelijke kust van Java gelegen eiland Madoera door de Amerikaansche luchtmacht is aangevallen. Vijf Amerikaansche vliegbooten hebben boven het eiland gevlogen en hier en daar bommen geworpen.

Offensief bij Hengjang —

De Japansche strijdkrachten, die sinds 2 weken de stad Hengjang omsingeld houden, hebben 11 Juli het algemeen offensief op de in de stad opgesloten resteerende troepen van Tsjoengking geopend. De luchtmacht werkt nauw met de infanterie samen. In en bij de stad wordt hevig gevochten. De vijand moet zich geleidelijk terugtrekken.

Landing op Goeam —

22 Juli — Naar Domei bericht, speelt zich een hevige strijd af tusschen de Japansche garnizoenen in Omiyajima (Goeam) en vijandelijke strijdkrachten, die op 21 Juli op Goeam zijn geland. Japansche eenheden brengen den indringers zware verliezen toe.

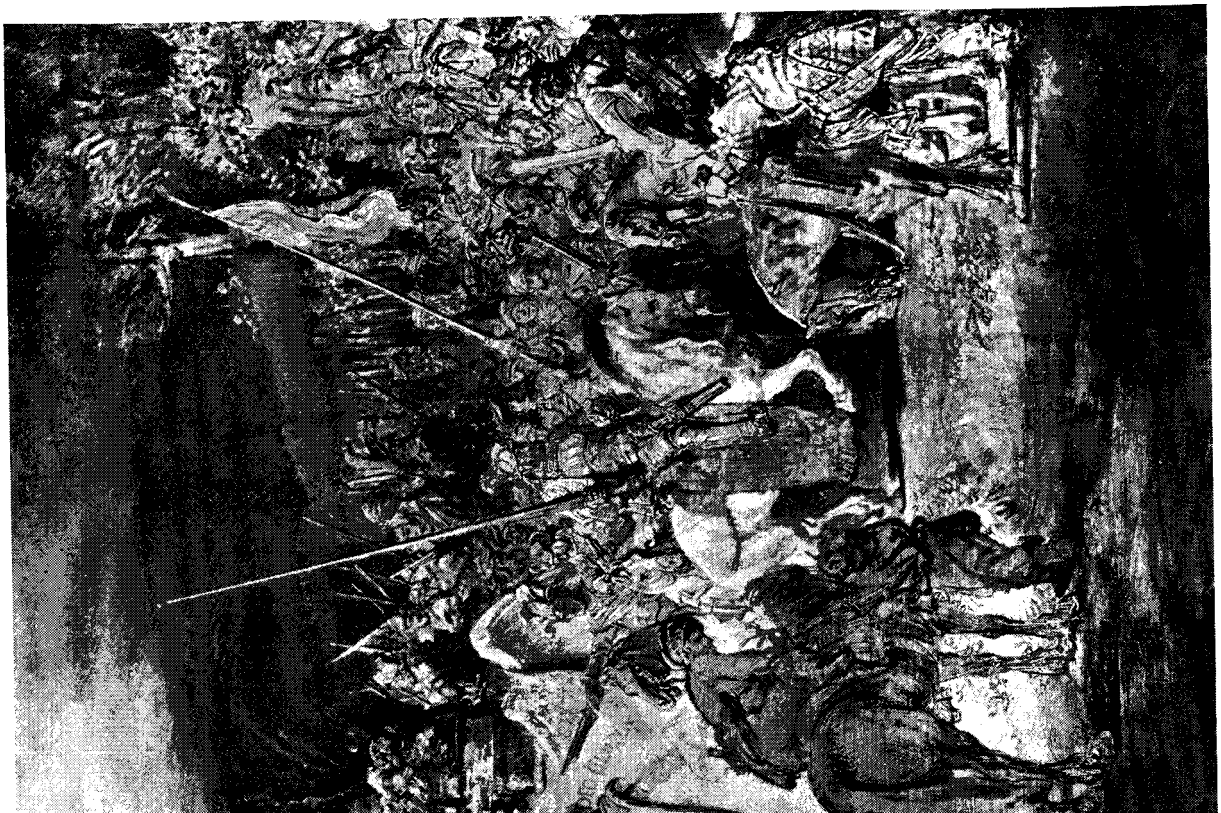
Overzicht —

Saipan, aldus ontleenen wij aan een artikel in „De Telegraaf" is thans een Amerikaansch steunpunt geworden. De Amerikanen bereikten dit met een vloot die, volgens Japansche gegevens, bestond uit 15 à 16 slagschepen van 35.000 tot 45.000 ton, ongeveer 25 kruisers, waaronder van de 25.000 ton metende Alaska-klasse, meer dan 300 torpedojagers, 10 gewone vliegkampschepen, eenzelfde aantal tot vliegkampschepen verbouwde kruisers, benevens een aantal tot vliegkampschepen verbouwde koopvaarders, met ongeveer 1000 vliegtuigen. Dat beteekent, dat de Amerikaansche admiraal Nimitz door zijn aanval op dezen sector van den binnensten Japanschen verdedigingsgordel tweeërlei doeleinden heeft bereikt. Ten eerste heeft hij voor een voorgenomen doorbraak naar de Oostchineesche Zee een bres geslagen op een plek, van waaruit hij de mogelijkheid tot operaties naar verscheidene richtingen bezit: tegen de Bonin-eilanden en Japan in het Noorden, tegen de Philippijnen en eventueel China's Oostkust in het Westen, tegen Yap, de Palau-eilanden en Ned.-Indië in het Zuidwesten. Bovendien geeft het bezit van vliegvelden op Saipan den Amerikanen de mogelijkheid tot bombardementen op de Japansche eilanden zelf.

(V. b. Jap. krijgsverr. 6016 B.)

REMBRANDT: Eendracht van het land.

(foto Rijksmuseum)

Japansche soldaat in Noord-China op post aan den Chineeschen muur. (foto Transocean-Europapress)

A. **DUITSCHLAND**

AANSLAG OP DEN FÜHRER

Hitler ongedeerd; complot mislukt.

Op den Führer is 20 Juli een aanslag gepleegd. Een bom die door kol. graaf von Stauffenberg was neergelegd, kwam op twee meter afstand aan de rechterzijde van Hitler tot ontploffing. De Führer zelf heeft, behalve lichte brandwonden en kneuzingen, geen letsel bekomen, doch enkele zijner medewerkers werden gewond. Zwaar gewond werden luit.-generaal Schmundt, gen.-majoor Brandt, medewerker Berger en kol.-generaal Korten. (Uit een 24 Juli gepubliceerde mededeeling blijkt, dat gen.-majoor H. Brandt, kol.-generaal G. Korten alsmede de medewerker H. Berger aan de bekomen verwondingen zijn overleden). Lichtere verwondingen bekwamen luit.-generaal Jodl, de generaals Buhle, Bodenschatz, Heusinger, Scherff, de admiraals Voss, von Puttkamer, Kapitän zur See Assmann en luit.-kolonel Borgmann. De Führer heeft na den aanslag zijn werk hervat en — volgens program — den Duce ontvangen voor een vrij langdurige gedachtenwisseling. Korten tijd na den aanslag arriveerde de Rijksmaarschalk bij den Führer.

Het complot, waarvan deze aanslag een uitvloeisel was en dat door een zeer kleine groep officieren gesmeed was, is volkomen mislukt. Voor zoover de aanstichters, na het mislukken van den aanslag geen zelfmoord hebben gepleegd, aldus meldt het Duitsche Nieuwsbureau, worden zij door bataljons van het leger gefusilleerd. Onder degenen, die doodgeschoten zijn, bevindt zich ook de bedrijver van den aanslag, kolonel graaf von Stauffenberg. De overige personen, die door hun houding aan deze misdaad schuldig zijn, zullen ter verantwoording worden geroepen. Nergens zijn incidenten voorgekomen. Rijksmaarschalk Göring heeft een toespraak tot de luchtmacht gericht en groot-admiraal Dönitz tot de marine.

Radiorede van Adolf Hitler —

De radiorede, die de Führer in den nacht van 20 op 21 Juli uit zijn hoofdkwartier tot het Duitsche volk heeft gericht, luidt:

Duitsche volksgenooten, ik weet niet, voor de hoeveelste maal thans een aanslag op mij beraamd en uitgevoerd is. Wanneer ik thans tot u spreek, dan geschiedt dit echter vooral om twee redenen: 1. opdat gij mijn stem hoort en weet, dat ik zelf ongedeerd en gezond ben. 2. opdat gij echter ook nadere bijzonderheden verneemt over een misdaad, die in de Duitsche geschiedenis haar weerga niet vindt.

Een zeer kleine kliek eerzuchtige, gewetenlooze en tevens misdadige, domme officieren heeft een complot gesmeed, om mij uit den weg te ruimen en om tegelijk met mij den staf van de Duitsche weermachtleiding uit te roeien. De bom, die door kolonel graaf von Stauffenberg was neergelegd, kwam op twee meter afstand aan mijn rechterzijde tot ontploffing. Zij heeft een aantal mijner dierbare medewerkers zeer zwaar gewond, een is gestorven. Ik zelf ben volkomen ongedeerd tot op zeer kleine schaafwonden, kneuzingen of brandwonden na. Ik vat dit op als een bevestiging van de opdracht der Voorzienigheid, mijn levensdoel te blijven nastreven, zooals ik tot dusver gedaan heb. Want ik kan ten overstaan van de geheele natie plechtig bekennen, dat ik sedert den dag, waarop ik in de Wilhelmstrasse mijn ambt aanvaardde, maar één enkele gedachte heb gehad, naar beste weten en geweten mijn plicht te vervullen en dat ik, sedert het mij duidelijk werd, dat de oorlog onvermijdelijk was en niet meer kon worden uitgesteld, eigenlijk alleen maar zorg en arbeid heb gekend en in tallooze dagen en doorwaakte nachten alleen voor mijn volk heb geleefd.

Er is in een tijd, waarin de Duitsche legers de zwaarste worsteling doorstaan, evenals in Italië nu ook in Duitschland een zeer kleine groep geweest, die nu geloofde, evenals in 1918, den dolkstoot in den rug te kunnen toebrengen. Zij heeft zich ditmaal echter zwaar vergist. De bewering van deze usurpators, dat ik niet meer leef, wordt thans op dit oogenblik weerlegd, waarin ik tot u, mijn beminde volksgenooten, spreek. De kring, dien deze usurpators vormen is zeer klein. Deze heeft met de Duitsche weermacht en vooral ook met het Duitsche leger niets te maken. Het is een zeer kleine groep misdadige elementen, die thans onbarmhartig worden uitgeroeid.

Ik beveel derhalve op dit oogenblik: Ten eerste, dat geen enkele civiele instantie een of ander bevel mag aanvaarden van een dienstinstantie, die deze usurpators zich aanmatigen. Ten tweede, dat geen enkele militaire instantie, geen enkele leider van een troep, geen enkele soldaat mag gehoorzamen aan een of ander bevel van deze usurpators, dat integendeel een ieder verplicht is, den overbrenger of den gever van een dergelijk bevel of onmiddellijk te arresteeren, of bij verzet oogenblikkelijk te vernietigen.

Ik heb, om definitief orde te scheppen, tot bevelhebber van het leger in het vaderland Rijksminister Himmler benoemd. Ik heb Generaloberst Guderian benoemd tot lid van den generalen staf, om den door ziekte op het oogenblik afwezigen chef van den generalen staf te vervangen en een tweeden beproefden leider van het Oostelijk front tot zijn assistent benoemd. In alle andere dienstbureaux van het Rijk komt geen wijziging. Ik ben er van overtuigd, dat wij met het vernietigen van deze zeer kleine kliek van verraders en samenzweerders nu eindelijk ook in den rug van het vaderland de atmosfeer scheppen, die de strijders aan het front noodig hebben. Want het is onmogelijk, dat terwijl aan het front honderdduizenden en millioenen brave mannen tot hun laatsten ademtocht strijden, in het vaderland een zeer kleine groep eerzuchtige erbarmelijke creaturen deze houding voortdurend tracht te dwarsboomen. Dit keer wordt hiermede nu zoo afgerekend, als wij dat als nationaal-socialisten gewend zijn.

Ik ben er van overtuigd, dat iedere fatsoenlijke officier, iedere dappere soldaat dit in dit uur zal begrijpen.

Welk lot Duitschland getroffen zou hebben, wanneer de aanslag vandaag gelukt zou zijn, daarvan kunnen zich misschien maar zeer weinigen een voorstelling maken. Ik zelf dank de Voorzienigheid en mijn Schepper, niet omdat zij mij behouden heeft — mijn leven is alleen zorg en is alleen arbeid voor mijn volk — doch ik dank Hem alleen, omdat Hij mij de mogelijkheid gaf, om deze zorgen te kunnen blijven dragen en met mijn werk verder door te gaan, zoo goed als ik dat voor mijn geweten kan verantwoorden.

Iedere Duitscher, geheel onverschillig wie hij is, heeft den plicht meedoogenloos tegen deze elementen op te treden, hen of onmiddellijk te arresteeren of, wanneer zij op welke wijze dan ook verzet zouden bieden, zonder meer te vernietigen. De bevelen aan alle troepen zijn uitgevaardigd. Zij worden blindelings uitgevoerd, overeenkomstig de gehoorzaamheid, die het Duitsche leger kent.

Ik begroet in het bijzonder u, mijne oude strijdmakkers, nog eens van harte, nu het mij weer vergund is geweest aan een lot te ontkomen dat niet voor mij iets vreeselijks in zich verborg, doch dat voor het Duitsche volk verschrikkingen gebracht zou hebben. Ik zie hierin ook een vingerwijzing van de Voorzienigheid, dat ik mijn werk moet blijven voortzetten en derhalve zal blijven voortzetten.

Het complot; officieele verklaring —

Van officieele zijde werd 21 Juli in Berlijn medegedeeld, dat de duur van het complot van het oogenblik van den aanslag tot de arrestatie van de laatste samenzweerders in totaal niet langer dan zes uur heeft geduurd. De poging van de kleine clique samenzweerders om zich in het bezit te stellen van de machtsmiddelen van het Rijk, kon zonder hulp van troepenformaties gemakkelijk in de kiem gesmoord worden, zonder dat een druppel bloed, behalve dan het bloed der verraders, gevloeid heeft.

Het Duitsche officierscorps staat, zijn eed getrouw, als één man achter den Führer, Adolf Hitler. Dit is, aldus meldt Interinf uit Berlijn, de overheerschende indruk, dien men vandaag in alle militaire kringen krijgt.

In deze kringen worden vandaag ook opmerkelijke bijzonderheden vernomen over de poging van de kliek samenzweerders om zich door den gisteren gepleegden springstofaanslag op den Führer en zijn staf van intiemste militaire medewerkers, in het bezit te stellen van het geheele regeeringsgezag. De kliek samenzweerders bestond uit enkele afgedankte generaals, die zich met een handvol officieren in belangrijke functies bij het leger in het vaderland hadden vereenigd en als degenen moeten worden beschouwd, die de geheele onderneming hebben geïnspireerd. Zij, die geenerlei functies meer bekleedden en reeds sedert verscheidene jaren vóór het uitbreken van den oorlog niet meer de geringste rol speelden in de Duitsche weermacht, waren het ook, met wie de vijandelijke mogendheid al sedert geruimen tijd contact had verkregen. Het feit, dat de Duitsche weermacht niets te maken heeft met den aanslag, resp. met de samenzwering, blijkt in het bijzonder ook uit het feit, dat niemand van de deelnemers contact had met het front, laat staan, dat zij zelf aan het front waren, resp. onlangs zijn geweest. Hierop wijzen de Duitsche militairen in actieven dienst alsmede de leiders van alle reserveformaties natuurlijk met nadruk.

Van alle fronten in Oost en West, in Noord en Zuid, zijn via de commandoposten tallooze dagorders van de opperbevelhebbers, bevelhebbers, commandanten, alsmede van de chefs der andere militaire eenheden ontvangen, waarin

naast de absolute trouw aan Adolf Hitler, tevens de overtuiging tot uitdrukking komt, dat het front de beste garant is voor de onwrikbaarheid van den strijd en voor den uiteindelijken zegevierenden afloop van dezen strijd op alle oorlogstooneelen. Tegelijkertijd wordt aan de gelukwenschen aan den Führer voor zijn behoud de voldoening vastgeknoopt, dat met Heinrich Himmler thans een man aan het hoofd van het leger in het vaderland is geplaatst, wiens militair-organisatorische bekwaamheid, die vooral tot uiting is gekomen bij den opbouw van de Waffen-SS, de garantie biedt voor een versterkte totale krachtsinspanning van de natie voor het behalen van de overwinning.

Aan een bericht van den B-correspondent van het A.N.P. ontleenen wij nog: De putschpoging van een kleine groep Duitsche generaals, waaronder de vroegere chef van den generalen staf en chef van het Truppenbüro der legerleiding, kol.-generaal Beck, tot de leidende persoonlijkheden behoorde, is ongetwijfeld een van de groote sensaties van den oorlog. In de Wilhelmstrasse worden de gevolgen van de putschpoging niet onbeteekenend genoemd, want men neemt aan, dat thans een zuivering zal plaats vinden, die tot een activeering der oorlogsinspanningen zal leiden. Een deel der putschisten bekleedde invloedrijke posities, welke zij, naar men hier verklaart, gebruikt hebben om de Duitsche oorlogvoering schade te berokkenen. Dit zal thans niet meer mogelijk zijn. De eenige kleine reactie, die in Duitschland kon optreden, is thans vernietigd.

De achtergrond van den aanslag —

Aan een bericht van den correspondent van de N.R.Crt. d.d. 24 Juli ontleenen wij: Het zal nog wel eenigen tijd in beslag nemen vóór aan het licht treedt, welke maatregelen hier zijn genomen als contra-actie na den aanslag op Hitler en de poging tot omwenteling. Hitler heeft in den nacht na het gebeurde in zijn toespraak tot het Duitsche volk aangekondigd, dat „ditmaal zal worden afgerekend zooals wij dat als nationaal-socialisten gewend zijn". Dit zijn woorden, die over den aard van de maatregelen weinig twijfel laten. Ook de Duitsche pers heeft in de laatste twee dagen in beschouwingen gefulmineerd, niet alleen tegen de samenzweerders zelf, doch ook tegen de kringen, waaruit zij zijn voortgekomen. Dr. Ley, de leider van het Duitsche arbeidsfront, die iederen Zaterdag een artikel in Der Angriff publiceert, is in zijn laatste beschouwing in een en ander nader getreden en heeft daarbij wel van zeer vèrgaande maatregelen gewaagd. Met alle felheid keert dr. Ley zich tegen den adel. Hij zegt van deze klasse, dat zij „gedegenereerd tot op het gebeente, van blauwen bloede tot in het idiote, corrupt tot het afschuwelijke en laf als alle gemeene creaturen" is.

„Als eenige reactionnairen hebben aangenomen zich weer te kunnen oprichten, dan zal hun nu eindelijk duidelijk worden gemaakt, dat hun tijd onherroepelijk voorbij is. Wij zullen dat inhalen, wat aanvankelijk wellicht bewust is nagelaten. Dit vuil moet worden uitgeroeid. Het is niet voldoende den dader alleen te grijpen en onbarmhartig ter verantwoording te roepen, maar men moet ook het geheele broeisel uitroeien. Iedere Duitscher moet weten dat hij als hij zich tegen het strijdende Duitschland plaatst, in woord of geschrift, of zelfs metterdaad tot verraad aanspoort, dat hij en zijn familie dan moeten sterven.

De leider van de conferentie voor de buitenlandsche pers heeft verklaard, dat de geheele aangelegenheid thans achter den rug is. In Duitschland heerscht, aldus werd betoogd, absolute rust. Nergens zijn storingen geweest, alle steden toonen het normale beeld. Alleen te Berlijn zouden eenige officieren en adjudanten de verwezenlijking van de omwenteling hebben nagestreefd. Zulks heeft zich dan o.a. geopenbaard in de bezetting van de regeeringswijk. Den commandant van de divisie Gross-Deutschland was medegedeeld, dat de Führer niet meer leefde en dat de weermacht de leiding van den staat had overgenomen en hem was toen opgedragen de regeeringswijk te doen afzetten. De dienstdoende majoor kon zich echter in verbinding stellen met dr. Göbbels, die hem ervan overtuigde dat de aanslag niet gelukt was, waarop de afzetting werd opgeheven.

De haard van het verzet schijnt in het z.g. reserveleger te hebben gezeten. De bittere nasmaak blijft nu over, schrijft de Völkischer Beobachter, dat in Duitschland een handvol mannen, die de officiersuniform droegen en bij het reserveleger weliswaar geen beslissende, maar wel technisch belangrijke posten bekleedden, een complot konden smeden. Zij vermochten toch door hun opvatting en hun stille sabotage, door hun niet medewerken en hun corrupte bureaucratie zand in het mechaniek te strooien van de belangrijke machine, die den aanvoer van krachten naar het front bedient".

Om het front hierover nu gerust te stellen schrijft een ander blad, na eerst te hebben aangeteekend dat de gevaren toch grooter waren dan men wist: Waar het mogelijk was dat op belangrijke plaatsen saboteurs zaten, kan van een volkomen uitputting van alle krachtreserves geen sprake zijn. Het voornaamste resultaat van den aanslag moet aldus een radicaal onderzoek van het geheele apparaat van het reserve-leger zijn. Voortaan zou er geen volksenergie meer verloren gaan, doch onmiddellijk naar die plaatsen worden geleid, waar de nood aan den man is. Een mobilisatie van alle nog braak liggende reserves wordt in dit verband aangekondigd.

Aan het Alg. H'blad dd. 25 Juli ontleenen wij: Een vraag, die thans velen bezig houdt, is, welke reactie de gebeurtenissen van 20 Juli uiteindelijk op het front zullen hebben. Een frontverslaggever uit den op het oogenblik hevig betwisten sector van Lemberg en den Boeg geeft het Duitsche thuisfront de verzekering, dat noch door de gebeurtenissen in het hoofdkwartier van den Führer, noch door de buitengewone verscherping van den militairen toestand, het front ook maar in het minst zijn vorm heeft verloren. Het militaire apparaat, schrijft hij, functionneert zooals het steeds heeft gedaan, ook de in de zwaarste gevechten gewikkelde troepen zijn als voorheen geheel intact en vervullen hun taak dapper en met de gebruikelijke geestdrift. „De soldaat aan het Oostelijke front heeft in de laatste drie jaar zooveel dramatische en schijnbaar hopelooze situaties doorstaan dat hij thans in zijn plichtsgetrouwe houding door niets meer kan worden geïnfluenceerd. De zware strijd en de onverpoosde nabijheid van den dood zijn sedert jaren zijn levenselement en er heeft niets plaats gevonden, dat dit natuurlijke en het geheele bestaan in beslag nemende feit van het soldateske leven zou kunnen uitschakelen. Er wordt verder gevochten met hetzelfde gebruik van alle krachten, met dezelfde bereidheid tot sterven."

Dagorder van den Führer —

De Führer heeft op 21 Juli de volgende dagorder tot het leger gericht:

„Soldaten van het leger, een kleine kring gewetenlooze officieren heeft op mij en den staf van de weermachtleiding een moordaanslag gepleegd, ten einde het staatsgezag in handen te krijgen. De Voorzienigheid heeft deze misdaad laten mislukken. Door het onmiddellijke daadkrachtige ingrijpen van trouwe officieren en soldaten van het leger in het vaderland werd de kliek verraders binnen enkele uren vernietigd of gearresteerd. Ik heb niet anders verwacht. Ik weet, dat gij evenals tot dusver in voorbeeldige gehoorzaamheid en trouwe plichtsvervulling dapper strijdt, totdat wij ondanks alles aan het einde de overwinning zullen hebben behaald."

Toespraak generaal Guderian —

De chef van den generalen staf van het leger, Generaloberst Guderian, heeft 23 Juli de volgende toespraak tot het leger gericht:

„Na de dagorder van den Führer aan zijn leger te hebben bekendgemaakt, voeg ik namens het Duitsche leger daaraan het volgende toe: Enkele ten deele op non-actief zijnde officieren hadden den moed verloren en uit lafheid den weg der schande verkozen boven den weg van plicht en eer, die uitsluitend den fatsoenlijken soldaat past. Het leger heeft zichzelf gezuiverd en de onbehoorlijke elementen uitgestooten. Aan alle strijdende fronten en in het vaderland wordt koortsachtig en opofferend voor de overwinning gewerkt. Volk en leger staan hecht verbonden achter den Führer. De vijand vergiste zich toen hij geloofde, op een splitsing in de generaliteit van het leger te zijnen gunste te kunnen rekenen. Ik sta jegens den Führer en het Duitsche volk borg voor de hechtheid van de generaliteit van het corps officieren en van de manschappen van het leger ten aanzien van het eenige doel, de overwinning te bevechten onder de leuze, die de eerbiedwaardige veldmaarschalk von Hindenburg ons vaak inprentte: De trouw is het kenmerk van de eer. Leve Duitschland en onze Führer Adolf Hitler. En nu, volk, aan het geweer."

De benoeming van generaal Guderian

Met betrekking tot de benoeming van Generaloberst Guderian bij den Duitschen generalen staf schrijft de militaire correspondent van het D.N.B., Martin Hallensleben, o.a.: „De chef van den generalen staf van het Duitsche leger, Generaloberst Zeitzler, moest reeds sedert eenige weken als gevolg van een ernstiger worden van een infectieziekte zijn zaken door zijn plaatsvervanger Generaleutnant Heusinger laten behandelen." Nadat thans General Heusinger door de verwondingen, die hij opliep bij den aanslag op den Führer, eveneens is uitgevallen, heeft Adolf Hitler, zooals hij zelf in zijn toespraak verklaarde, den 56-jarigen generaal en generaal-inspecteur van het tankwapen, Heinz Guderian, die zich in talrijke slagen heeft onderscheiden, met de waarneming van de zaken van Generaloberst Zeitzler belast. Guderian is de eerste Duitsche generaal van het tankwapen en de trefkracht van de Duitsche tanks bij het uitbreken van den oorlog droeg in belangrijke mate bij tot een verandering in de strategische en tactische opvattingen.

(V. b. Hitler 6012 A.; Aansl. Hitler 4031; Himmler 5704 B.; Legerleiding 6013 A.)

A. NEDERLAND —

Overval Huis v. Bewaring Amsterdam —

In den nacht van 14 op 15 Juli heeft een volkomen mislukte overval plaats gehad op het Huis van Bewaring aan het Kleine Gartmanplantsoen te Amsterdam. Om 2.30 uur kwamen daar twee auto's met te zamen twaalf man, overrompelden de bewakers en drongen naar binnen. Daar werden zij echter opgewacht door een Duitsch commando, dat met automatische wapens de indringers te lijf ging, waardoor vijf man gedood en vier man zwaar gewond werden. De drie overige overvallers werden gearresteerd.

Overval op postkantoor te Rotterdam

Op 17 Juli is een overval gepleegd in het postkantoor aan den Soetendaalscheweg te Rotterdam, door vijf gewapende mannen, die met pistolen dreigden en eenige geldtrommels leegroofden, waarin ongeveer ƒ 30.000 à ƒ 35.000 was opgeborgen. Later werd in de omgeving een man aangehouden, die een koffertje bij zich had, waarin een bedrag van ƒ 33.000, eenige sieraden, een aantal geladen pistolen, maskers en gummihandschoenen waren geborgen.

(V. b. Overvallen 5861)

Terroristen en saboteurs standrechtelijk doodgeschoten —

De Höhere ᛋᛋ- und Polizeiführer und Generalkommissar für das Sicherheitswesen maakte 18 Juli bekend:

1e. Wegens den laffen moordaanslag op 15 Juli 1944 te Amsterdam op leden van de bezettende macht is op 16 Juli 1944 een aantal gearresteerde terroristen en saboteurs standrechtelijk doodgeschoten.

2e. Wegens den laffen moordaanslag op den afdeelingsleider van het Bureau van den Burgerlijken Stand, Van Daalen op 15 Juli 1944, te Rotterdam, is op 17 Juli 1944 een aantal gearresteerde terroristen en saboteurs standrechtelijk doodgeschoten.

3e. (Bekendmaking dd. 21 Juli)

Wegens den arglistigen moord en moordaanslag op leden der bezettende macht op 6 en 7 Juli 1944 te Nijmegen is een aantal gearresteerde terroristen en saboteurs standrechtelijk doodgeschoten.

(V. b. doodvonnissen 5986 A)

Spertijd gewijzigd; om tien uur binnen —

Bij beschikking van 19 Juli van den commissaris-generaal voor de veiligheid werd bepaald, dat met ingang van 25 Juli 1944 voor de bezette Nederlandsche gebieden het sluitingsuur vervroegd wordt tot 21 uur en het begin van het tijdstip waarop men zich niet in de open lucht mag ophouden vervroegd tot 22 uur. Verdergaande plaatselijke beschikkingen, die reeds van kracht zijn, worden hierdoor niet beïnvloed.

(V. b. Spertijd 5668 B.)

Luchtaanval op Oosten des lands —

Op 21 Juli was het Oosten van het land opnieuw het doel van Anglo-Amerikaansche luchtterreur-aanvallen. Door het werpen van brandbommen op een stad werden een rusthuis en eenige woonhuizen verwoest, een meisjesschool zwaar beschadigd, drie meisjes gedood, twee zwaar en verscheidene anderen licht gewond. Bovendien werden in het Oosten van het land bij aanvallen met boordwapens in scheervlucht op een autobus en een taxi vijf Nederlanders gedood, terwijl één zwaar en 14 andere licht gewond werden **(V. b. Luchtaanv. 6010 B)**

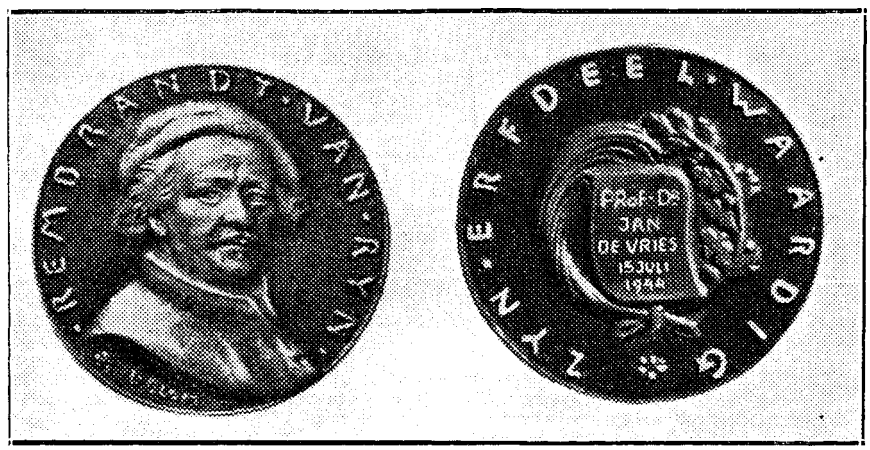
Landaanwinning - Naamgeving —

18 Juli — De secretaris-generaal van het departement van Waterstaat heeft, naar men van de zijde van de directie van de Wieringermeer heeft medegedeeld, den Noordoostpolder thans een officieelen naam gegeven, nl. Urkerland. Verder zijn de volgende dorpsnamen vastgesteld: Emmeloord, Luttelgeest, Marknesse, Ens, Nagelse, Espe en Rutten.

(V. b. N.O. Polder 5881 A)

Prijsbeheersching - Maatregelen tegen Spakenburg —

19 Juli — De Spakenburgsche vloot heeft, naar het Nat. Dagblad meldt, verlof verkregen weer uit te varen. Iedere schuit zal een bepaald quantum visch aan den afslag moeten brengen. Naar verluidt is als norm 150 pond gesteld, wat een kuiler midden in het seizoen per week kan aanbrengen. Ook moeten zij uitsluitend aan den eigen afslag lossen. **(V. b. 6018 B)**

(foto „De Waag")

De Rembrandtpenning, welke op 15 Juli, ter gelegenheid van de Nederlandsche cultuurweek, werd uitgereikt aan prof. dr. Jan de Vries.

Verzekeringswezen - Beperking molestschade-uitkeering —

In de Staatscourant van 21 Juli j.l. is opgenomen een besluit van den secretaris-generaal voor Bijzondere Economische Zaken en van den secretaris-generaal van het departement van Justitie betreffende de uitbetaling van schadepenningen door onderlinge molestverzekeringsmaatschappijen. In artikel 1 wordt bepaald, dat het aan onderlinge molestverzekeringsmaatschappijen verboden is ter zake van geheel vernietigde of onherstelbaar beschadigde onroerende goederen, alsmede ter zake van onroerende goederen, welke herstelbare schade van 500 gulden en hooger hebben geleden, ingeval voor den herbouw of het herstel van het onroerend goed door den algemeen gemachtigde voor den wederopbouw en voor de bouwnijverheid geen goedkeuring is verleend, schadepenningen uit te betalen tot een beloop van meer dan 25% van het volgens de verzekeringsovereenkomst uit te keeren bedrag. Dit verbod houdt op van kracht te zijn, zoodra een rijksbijdrage voor het desbetreffend schadegeval is verleend of is komen vast te staan, dat een zoodanige bijdrage niet verleend zal worden.

Onderwijs - Geen terugbetaling van rijksbeurzen —

20 Juli — De secretaris-generaal van het departement van Opvoeding, Wetenschap en Kultuurbescherming, heeft bepaald, dat de rijksbeurzen, welke tot dusver als rentelooze voorschotten werden verstrekt, in het vervolg dit karakter niet meer zullen dragen. Te beginnen met de voor den cursus 1944-1945 te verleenen beurzen zullen dus geen terugbetalingen meer behoeven plaats te hebben.

Pers - H. M. C. Holdert overleden —

Op 21 Juli is te Bussum, 74 jaar oud, overleden de heer H. M. C. Holdert.

De heer Holdert, een in het courantenbedrijf zeer bekende persoonlijkheid, werd op 4 Juni 1870 te Salatiga op Java geboren. In het drukkersvak grootgebracht nam hij in 1902 het dagblad De Telegraaf over, dat toen nog gevestigd was in de onaanzienlijke panden in de St. Nicolaasstraat te Amsterdam. Dank zij zijn helderen geest en geniale leiding wist hij het blad tot grooten bloei te brengen, zoodat in 1930 de verplaatsing naar het kapitale gebouw op den N.Z. Voorburgwal noodig werd. Tot op het laatst van zijn leven gaf hij leiding aan zijn blad tot in alle details.

B. EUROPA — Zuivelproductie —

Juni — Aan Econ. Nieuws ontleenen wij een staatje, dat een overzicht geeft van de melkgift per koe per jaar in liters:

Nederland	3400	Noorwegen	1700
Denemarken	3200	Italië	1700
België	3000	Slowakije	1400
Zwitserland	3000	Gen.-Gouv.	1400
Duitschland	2500	Roemenië	1300
Zweden	2500	Spanje	1100
Finland	2150	Portugal	1100
Hongarije	1850	Griekenland	1100
Protectoraat	1800	Servië	1050
Frankrijk	1750	Bulgarije	800

Het Europeesche gemiddelde is ongeveer 1980 liter per koe en per jaar. In Duitschland bedroeg in 1943 de melkproductie 18.9 milliard liter en de boterproductie 695.000 ton bij een rundveestapel van 22.9 millioen stuks.

(V. b. Eur. veestapel 5894 D.)

C. HONGARIJE —

Plv. min.-pres. Rasch afgetreden —

20 Juli — De plaatsvervangende ministerpresident Rasch is op zijn eigen verzoek van zijn functie ontheven.

(V. b. Kabinet 5965 B.)

A. DUITSCHLAND —

Weermacht - Eénmanstorpedo als nieuw wapen —

Vanuit het hoofdkwartier van den Führer werd 18 Juli medegedeeld, dat de verschillende malen in het Weermachtbericht gemelde vernietiging van vijandelijke schepen door nieuwe strijdmiddelen moet worden toegeschreven aan het gebruik van torpedo's, die door één man naar den vijand gebracht worden.

De marinemedewerker van het Intern. Informationsbüro, kapitein-ter-zee Hansen, deed in aansluiting op dit bericht mededeelingen over dit wapen, dat onlangs in de Seinebaai met groot succes tegen de invasievloot is gebruikt.

Kapitein Hansen zeide, dat de éénmanstorpedo bestaat uit twee gewone torpedo's, van welke er eene, die men „drager" noemt, de gevechtstorpedo, welke onder haar hangt, naar het doel brengt. Op den kop van den drager, welke kop ongeveer 1.50 m. lang en 0.75 m. breed is, is een koepel van onsplinterbaar glas aangebracht, waaronder de torpedoschutter zit. Deze ruimte is natuurlijk zeer beperkt en laat slechts de meest noodzakelijke handgrepen toe. Tusschen zijn beenen heeft de schutter de stuurinrichting. Twee kaliumpatronen ververschen voortdurend de lucht onder den lucht- en waterdichten koepel. De schutter heeft dezelfde proviand bij zich als op duikbooten gebruikelijk is. Als de torpedo voor den aanval uitvaart, kan men behalve den glazen koepel, die meestal ook nog onder water ligt, niets van haar zien, zoodat de schutter in alle kalmte het meest waardevolle doel kan uitkiezen en in de onmiddellijke nabijheid daarvan kan komen. Dan maakt hij met een handel, die eveneens tusschen zijn beenen is aangebracht, de gevechtstorpedo los, die, electrisch voortbewogen, met groote snelheid op haar doel aanstuurt... de schutter ademt door een masker, dat gevoed wordt door de beide kaliumpatronen en beschikt over een reddingsinstallatie voor duikers, waaraan hij zich steeds kan toevertrouwen, nadat hij den glazen koepel heeft afgeworpen en den drager heeft verlaten. Het nieuwe wapen wordt door vrijwilligers bediend.

De Führer heeft op voorstel van grootadmiraal Dönitz, den aanvoerder van de in de Seine-baai in den strijd gebrachte éénmanstorpedo's, luit.-ter-zee Johann Krieg en den schrijver-Obergefreite Walther Gerhold voor het feit, dat zij met een éénmanstorpedo een vijandelijken kruiser tot zinken hebben gebracht, het ridderkruis van het IJzeren Kruis verleend. **(V. b. Nieuwe wapens 6013 A.)**

Maarschalk Kesselring onderscheiden

De Führer heeft op 15 Juli het Eikenloof met de zwaarden en briljanten bij het Ridderkruis van het IJzeren Kruis verleend aan generaal-veldmaarschalk Albert Kesselring, als veertienden soldaat van de Duitsche weermacht. De Führer heeft de hooge onderscheiding persoonlijk aan den generaal-veldmaarschalk overhandigd en hem tegelijkertijd de meest hartelijke gelukwenschen uitgesproken in verband met zijn 40-jarig dienstjubileum op 20 Juli.

Levensloop maarschalk Kesselring —

Veldmaarschalk Kesselring werd op 30 Nov. 1885 te Marksteft in Franken geboren. Op 20 Juli 1904 begon hij zijn militaire carrière bij een Beiersch artillerieregiment. Reeds vóór den eersten wereldoorlog werd hij opgeleid tot ballon-waarnemer. Als brigade-adjudant en stafofficier nam hij deel aan den oorlog van 1914 tot 1918. In de daarop volgende vredeperiode deed kapitein Kesselring dienst in verschillende functies van den generalen staf. Inzonderheid bij het nieuw opgebouwde Duitsche luchtwapen vond hij gelegenheid zijn militaire talenten te ontplooien. Zoo werd hij in Juni 1936, nadat hij inmiddels tot luitenant-generaal was bevorderd, benoemd tot chef van den generalen staf van het luchtwapen. Na den veldtocht in Polen werd hem op 30 Sept. 1939 het Ridderkruis van het IJzeren Kruis verleend. In de Rijksdagzitting van 19 Juli 1940 bevorderde de Führer hem tot generaal-veldmaarschalk. Zoowel aan het Oostelijke front als in Afrika heeft Kesselring aan de veldtochten van het Duitsche leger deelgenomen; sedert den herfst van 1943 leidt hij den strijd der Duitsche troepen in Italië.

(V. b. Legerl. 6013 A.)

Repatrieering van Volksduitschers —

20 Juli — De emigratie der Duitschers uit de Baltische staten Wolhynië, Galicië, uit het Narwa-gebied, het land van Cholm en Lublin, uit Bessarabië, uit de Boekowina, de Dobroedsja en uit Bosnië had plaats in zeven groepen. De laatste groote trek van 350.000 Rusland-Duitschers kwam dezer dagen over de Rijksgrens. Het samenbrengen van deze menschen van de besneeuwde bergen van den Kaukasus tot aan de wateren van de Proeth en hun tocht naar het beschermende vaderland brachten schier onoverkomelijke moeilijkheden met zich, schrijft de „Völk. Beobachter". Deze moeilijkheden werden nog vergroot door het feit, dat de tocht samenviel met de militaire distancieeringsbeweging, die alleen reeds alle verkeerswegen en transportmiddelen bovenmate in beslag nam." Het blad wijst er voorts op, dat vele van deze families sinds 150 jaar in Rusland gevestigd waren. In het geheel zijn 908.000 menschen naar Duitschland teruggebracht.

(V. b. 5882 D.)

Onderscheiding voor buitenlandsche arbeiders ingesteld —

19 Juli — Uit erkentelijkheid voor de toewijding en het uitstekende gedrag van het meerendeel der buitenlandsche werkers in Duitschland heeft de Führer, naar Van Honk mededeelt, een bijzondere onderscheiding in het leven geroepen, die verleend zal worden aan verdienstelijke buitenlandsche arbeiders van alle naties. Deze onderscheiding bestaat uit een bronzen medaille, die gedragen wordt aan een rood lint met zwart-witten rand. Zij vormt een bijzondere klasse van den Duitschen adelaar. De onderscheiding wordt ook uitgereikt aan buitenlandsche arbeiders, die zich bij terreuraanvallen opvallend goed hebben gedragen.

(V. b. Onderscheid. buitenl. arb. 6018 B.)

Film - Emil Jannings 60 jaar —

Op 23 Juli vierde de bekende Duitsche filmkunstenaar zijn 60sten verjaardag. Hij werd 23 Juli 1884 te New York uit een Duitsch-Amerikaansch huwelijk geboren. Op 10-jarigen leeftijd werd hij naar Duitschland gestuurd. De jongen wilde matroos worden, maar na een mislukte reis kwam hij als 16-jarige aan het Goerlitzer Stadttheater, waar hij alles deed en alles speelde. Na een keer als figurant in een film opgetreden te zijn, kwam hij in contact met den regisseur van de beroemde Caligari-film, die hem een kans gaf. „Madame Dubarry" met Pola Negri, waarin hij de rol van Lodewijk XV speelde, was de eerste stap van zijn carrière.

Arbeidsinzet - Mobilisatie van alle arbeidsreserves —

18 Juli — De algemeen gevolmachtigde voor den arbeidsinzet, gouwleider Sauckel, heeft dezer dagen in Thüringen een oorlogsarbeidsconferentie bijeengeroepen van de voorzitters der gouwarbeidsbureaux, waar beraadslaagd is over een reeks acties voor het gebruik van arbeidskrachten in Duitschland zoowel als in de bezette gebieden. De bijeenkomst had ten doel een duidelijke afbakening voor het tweede halve jaar van 1944, d.w.z. de totale mobilisatie der nog voorhanden arbeidsreserves. De Rijksminister voor bewapening en oorlogsproductie, prof. Speer, was aanwezig. Gouwleider Sauckel riep er toe op om in ieder geval voorrang te verleenen aan de belangen van het Rijk en den oorlog bij de verdeeling van de beschikbare krachten. De technische oorlog eischt het gebruik van alle krachten van lichaam, geest en ziel. Op den voorgrond staat thans niet de arbeid op zichzelf, maar de arbeid als prestatie. **(V. b. 5997 A.)**

B. SPANJE —

Rede Franco; voortzetting neutraliteitspolitiek —

De nationale raad der Falanx is 18 Juli op den vooravond van den achtsten verjaardag van het begin van de nationale wederopstanding, onder voorzitterschap van generaal Franco in Madrid bijeengekomen.

Nadat de minister van de Falanx had medegedeeld, dat 22 October syndicaatsverkiezingen gehouden zullen worden, hield generaal Franco een rede, waarin hij o.a. zeide: Spanje is bereid met alle naties samen te werken. Het weigert echter met andere volken oorlog te voeren. Een verstandige ordening dient haar basis te vinden in de vrijheid en onafhankelijkheid van elk volk. De economische politiek van de afzonderlijke volken moet een nationale economische politiek zijn, want geen enkel volk is bereid methodes te aanvaarden, die niet zijn belang zijn. Internationale conferenties in den ouden stijl zouden ieder plan om tot een nieuwen vorm van de internationale samenleving te komen, doen mislukken. Spanje is, of het nu gevraagd wordt deel te nemen aan internationale conferenties of niet, bereid voor den vrede der volken en voor zijn eigen zaak het zijne te doen.

In het tweede deel van zijn rede voor den nationalen raad der Falanx sprak generaal Franco over kwesties betreffende de binnenlandsche politiek. Het volk neemt aan de politiek van den staat door zijn bestuur en door de syndicaten deel. Op cultureel, economisch, sociaal en militair gebied zijn groote vorderingen gemaakt. Wat de begrooting betreft, hier heeft men met succes de tering naar de nering gezet. Groot zijn de vorderingen op het gebied van den spoorwegbouw en de irrigatie. Ondanks het ontbreken van kunstmeststoffen en tractoren en het feit, dat als gevolg van de weersomstandigheden sedert het einde van den burgeroorlog nog geen goede oogst in Spanje is binnengehaald, is de voedselpositie aanzienlijk beter geworden. De liquidatie van het probleem der politieke gevangenen is bijna geëindigd. Op het oogenblik bevinden zich in Spaansche gevangenissen slechts nog 23.000 gevangenen. Reeds in normale tijden bedraagt het aantal gevangenen circa 20.000.

(V. b. Buitenl. pol. 5877 C; Binnenl. pol. 5871 H.; Franco 5790 C.)

A. BELGIE - NOORD-FRANKRIJK

Invoering Burgerlijk Bestuur - Gouwleider Grohé Rijkscommissaris —

Bij decreet van den Führer van 13 Juli 1944 is het tot dusver bestaande militaire bestuur in België en Noord-Frankrijk door een burgerlijk bestuur vervangen, aan het hoofd waarvan de Rijkscommissaris voor de bezette gebieden van België en Noord-Frankrijk staat. Tot Rijkscommissaris voor de bezette gebieden van België en Noord-Frankrijk heeft de Führer den gouwleider Grohé benoemd. Voor het tot Noord-Frankrijk behoorende deel van het gebied zal een speciale, onmiddellijk onder den Rijkscommissaris voor de bezette gebieden van België en Noord-Frankrijk ressorteerende commissaris voor het burgerlijke bestuur worden benoemd.

Door deze nieuwe regeling is het bureau van den militairen bevelhebber in België en Noord-Frankrijk komen te vervallen. De militaire bevelhebber had behalve het bestuur over het onder hem geplaatste gebied ook tot taak het uitoefenen van de militaire souvereine rechten. De uitoefening van deze rechten zal voortaan door den weermachtsbevelhebber in België en Noord-Frankrijk geschieden. Tot weermachtsbevelhebber in België en Noord-Frankrijk heeft de Führer den generaal der infanterie, Grase, benoemd.

Ambtsaanvaarding Grohé —

In verband met het invoeren van het burgerlijk bestuur in België en Noord-Frankrijk vond 18 Juli in de senaatszaal van het parlementsgebouw te Brussel een korte plechtigheid plaats, waarbij de generaal van de infanterie von Falkenhausen, Rijkscommissaris Grohé de uitvoerende macht en aan den generaal van de infanterie Grase de militaire souvereiniteitsrechten overdroeg.

Rijkscommissaris Grohé stelde als middelpunt van zijn toespraak twee beslissende feiten, ten eerste het verscherpen van de oorlogvoering in verband met den vooruitgang van de bewapeningstechniek en ten tweede het groeiende inzicht in Europa, dat de strijd van Duitschland ook zal beslissen over het lot van de overige Europeesche volken. Aan de militaire fronten nemen de gevechten toe in hevigheid, en er bestaat geen twijfel, dat geen ander middel dan dat der wapens de uiteindelijke beslissing in dezen oorlog zal teweeg brengen. De Duitsche geest der uitvinding, die reeds zoo vaak het bewijs geleverd heeft van deugdelijkheid, legde zich met thans zichtbaar resultaat er op toe voor de Duitsche soldaten wapens te vervaardigen, die uitgaan boven alles wat tot nu toe bereikt werd en aldus werd niet alleen een voorbijgaande technische voorsprong van den vijand ongedaan gemaakt, doch eveneens een tegenwicht gevormd voor de over het geheel genomen meerderheid van onze vijanden, wat betreft menschen en materiaal. Deze nieuwigheden, dat weten wij, zullen den oorlog tot een beslissing leiden in onzen geest".

Rijkscommissaris Grohé onderstreepte daarna als factor van doorslaggevende beteekenis het vertrouwen in den Führer, die het Duitsche volk uit innerlijke verscheurdheid en uiterlijke zwakte maakte tot een eenheid sterk van wil en wapening, een onvergelijkelijken socialen vooruitgang voor de breede massa inleidde en als laatste bekrachtiging van het onwankelbare geloof in hem, de zwaarste crises van dezen oorlog steeds opnieuw wist te beheerschen. „Wij weten derhalve, zoo riep de Rijkscommissaris uit, er mag komen wat wil, Adolf Hitler zal alles in het reine brengen, omdat het Duitsche volk hem onvoorwaardelijk volgt, en al zijn krachten levert voor de verwezenlijking van het Duitsche doel". Het bij de Europeesche volken met reuzenschreden om zich heen grijpende inzicht, dat de door Duitschland gevoerde strijd ook beschikt over hun eigen lot, aldus vervolgde de Rijkscommissaris, doet hen begrijpen, dat ook zij alle krachten mede in de weegschaal te werpen hebben. „Duitschland belichaamt niet slechts een land, zoo zeide de Rijksminister, dat door geschiedenis, aardrijkskundige ligging en zielenaantal natuurlijkerwijze aanspraak heeft op de leiding in Europa, doch het is ook de eenige macht, die dit werelddeel kan behoeden voor den ondergang in den bolsjewistisch-kapitalistischen chaos".

Gouwleider Crohé
(foto Holland)

Tegenover den zwaren last, dien deze oorlog, oplegt aan het Duitsche volk, stelde de Rijkscommissaris den fanatieken wil tot overwinnen en die fierheid, welke haar grondslag bekwam door de geschiedkundige prestaties van Duitschland. „Met fier opgeheven hoofd mogen wij staan onder de volkeren van Europa, welker bestaan als volk het resultaat is van onze daden, de daden onzer soldaten, de prestaties van onze wetenschap, de vlijt van onze arbeiders en juist in dezen oorlog weer opnieuw het heldhaftige volhouden van onze vrouwen en kinderen. Waar zou de zin van de wereldgeschiedenis blijven, indien niet dit Duitsche volk bij het einde van den oorlog den zegepalm in de hand hield?

Wij willen niet ten onder gaan in het bolsjewisme, en wij verafschuwen de uitbuitende ziellooshеid van het Amerikanisme. Aan de geschiedenis van Europa mag geen einde komen en de geestes- en zielekrachten mogen niet verstikt worden in het naakte materialisme. De beslissing hieromtrent valt in dezen oorlog en als een van de oudste volgelingen van den Führer, als iemand, die het Duitsche volk van heden in al zijn lagen door en door kent, kan ik verzekeren, dat Duitschland zijn strijd onder geen omstandigheden zal stopzetten, alvorens het de overwinning behaald zal hebben.

De Rijkscommissaris gaf daarna tegenover generaal Grase uitdrukking aan zijn kameraadschappelijke toewijding en onderstreepte de vriendschappelijke betrekkingen, welke sedert jaren bestaan hebben tusschen hem en generaal von Falkenhausen.

Toespraak tot secr.-generaal —

In aansluiting op de plechtigheid van de overneming van de uitvoerende macht, heeft Rijkscommissaris Grohé de secretarissen-generaal ontvangen teneinde hen op de hoogte te stellen van de wijzigingen welke hiermede gepaard gaan. Te dezer gelegenheid heeft hij een redevoering gehouden waarin hij o.m. verklaarde: „De Führer heeft het tijdstip gekomen geacht, om het Duitsche militaire bestuur in België en Noord-Frankrijk te vervangen door een Duitsch burgerlijk bestuur, aan het hoofd waarvan hij mij tot rijkscommissaris heeft benoemd.

Na onderstreept te hebben dat de onzinnige oorlog, dien Engeland en de Ver. Staten tegen Europa voeren de Europeesche volkeren geleid heeft tot de erkenning dat zij een lotsgemeenschap vormen en dat zij derhalve ook hun toekomst, onder uitschakeling van alle buiten-Europeesche en aan Europa vijandige krachten, gemeenschappelijk moeten verzekeren, vervolgde de rijkscommissaris: „Ik twijfel er niet aan dat gij den wil van de overgroote meerderheid der bevolking van uw land tot uiting brengt, indien gij in dezen zin uw arbeid en onze gemeenschappelijke taak opvat. Europa moet al zijn krachten in dienst stellen van den oorlog om zich tegen zijn vijanden te handhaven. En indien Duitschland sinds jaren de grootste menschenoffers brengt om het bestaan van allen te verdedigen, kan het niet te veel gevraagd zijn, als van de anderen tenminste de inspanning van alle economische krachten wordt verwacht. Het getuigt van een groeiend inzicht, hetwelk zij tezamen zullen bevorderen, dat totnutoe reeds talrijke mannen uit uw land zich vrijwillig geschaard hebben in de gelederen van de strijdende weermacht.

Het nationaal-socialistische Duitschland, dat ik de eer heb hier te vertegenwoordigen, heeft niet alleen een zwaren militairen last voor geheel Europa op zich genomen, doch in zijn innerlijke samenstelling ook beginselen toegepast, die aan de breede massa der bevolking gelijke maatschappelijke rechten en sociale rechtvaardigheid waarborgen. De nat.-soc. beginselen verklaren de volkeren van „middel tot doel" tot het „doel" zelf, en alle politiek en alle arbeid dient tot hun behoud en hun welvaart. De arbeidende bevolking van uw land, die zich in dienst stelt van onze Europeesche taak, zal dan ook in mij als vertegenwoordiger van het nat.-soc. rijk steeds een bijzonderen vriend aantreffen.

De groote traditie uwer steden en de bekwaamheid van uwe bevolking zijn mij bekend. In het bewustzijn van deze uitnemende feiten, heeft niet alleen het Rijk, maar ook de stad Keulen, waar ik vandaan kom, steeds alles gedaan om de cultureele en economische betrekkingen, die ons verbinden, te bevorderen. Indien wij ons thans geheel op den oorlog moeten instellen, kunnen wij dit met temeer vastberadenheid doen, daar wij besloten zijn, onder alle omstandigheden de overwinning te behalen, om dan onze krachten weder op die gebieden tot ontplooiing te kunnen brengen die voor volkeren een vreedzaam samenleven in verband met sociale en cultureele welvaart mogelijk maken." **(V. b. Driej. mil. bestuur 5563 B.)**

A. JAPAN —

Nomoera minister van Marine —

Het Japansche Bureau van Voorlichting heeft 17 Juli volgens Domei bekend gemaakt, dat de Tenno persoonlijk Naokoeni Nomoera heeft ingeleid in het ambt van minister van Marine, als opvolger van admiraal Sjigetaro Sjimada, die van zijn post is ontheven. De ambtsoverdraging vond plaats in het keizerlijke paleis.

18 Juli — Voorts werd de benoeming aangekondigd van vice-admiraal Takazoemi Oka tot plv.v. minister van Marine als opvolger van admiraal Sawamoto, die is benoemd tot commandant van het vlootstation Koere.

De val van Saipan - Rede van Tojo

Naar aanleiding van den val van Saipan heeft min.-pres. Tojo op 18 Juli een verklaring afgelegd waarin hij o.m. zei:

Ons keizerrijk ziet zich thans in een toestand, die voor onze geheele geschiedenis van het hoogste belang is. Hij geeft ons de zeldzame gelegenheid den vijand te verpletteren en de overwinning te bevechten. Voor de verdediging van ons keizerrijk geeft ons dit tijdstip maar één weg aan, dien wij moeten inslaan. En die bestaat hierin, den vijand zoo snel mogelijk te verpletteren en de overwinning te bevechten, en uitsluitend en alleen daarin zonder de geringste illusie en zonder de minste gedachte aan leven en dood met de toewijding van onze totale kracht aan deze taak en met doeltreffende uitbuiting der ervaringen, die opgedaan zijn door het bloed van onze wapenmakkers en onze andere medeburgers.

Ons oorlogsdoel voor Oost-Azië treedt duidelijk naar voren uit het keizerlijk decreet, waarmede de oorlog werd verklaard. Voor ons is het een oorlog, die beslist over den opgang of den val van ons keizerrijk, evenals een oorlog ter bevrijding van Azië. Voor onzen vijand bestaat het doel van dezen oorlog echter er in Groot Oost-Azië in slavernij te brengen en de wereld te beheerschen. Het is een strijd tusschen de verdediging van het bestaan en de heerschzucht, tusschen bevrijding en aggressie. Het gaat er thans om het tegenoffensief der Engelschen en Amerikanen volkomen uiteen te slaan, daartoe moeten wij met de verschillende volken van Groot Oost-Azië en onze Europeesche bondgenooten nauw samenwerken.

De werkelijke oorlog begint thans. Wij willen derhalve allen, ons geheele volk van honderd millioen, onzen eed en onze vastberadenheid vernieuwen om het hoogste offer te brengen en den door dertig eeuwen overgeleverden traditioneelen strijdgeest van ons land er op te concentreeren de eindoverwinning te behalen en daarmede ook zijner keizerlijke majesteit den vrede te hergeven."

Kabinet Tojo afgetreden —

Domei meldt, dat generaal Tojo 19 Juli het ontslag van het Japansche kabinet bij den keizer heeft ingediend. De Tenno heeft na het aftreden van minister-president Tojo, op 19 Juli den grootzegelbewaarder, markies Koitsji Kido, uitgenoodigd, hem zijn meening kenbaar te maken over de keuze van een opvolger. Markies Kido heeft hierop een conferentie van de hoogste staatslieden, onder wie de zeven vroegere premiers en de president van het geheime kabinet, in het keizerlijke paleis belegd. Tojo woonde deze conferentie eveneens bij. De Tenno heeft hierop op 20 Juli generaal Koeniaki Koiso, gouverneur-generaal van Korea, en den vroegeren minister-president admiraal Mitsoemasa Jonai opdracht gegeven tot het vormen van een kabinet. Omtrent de redenen voor het aftreden van het kabinet maakt het Japansche informatiebureau het volgende bekend: Sedert het uitbreken van den oorlog in Azië heeft de regeering in nauwe samenwerking met het keizerlijke hoofdkwartier het uiterste gedaan om een succesvollen oorlog te voeren. Nadat de premier, generaal Tojo, heeft ingezien, dat, om het volk nieuwe energie toe te voeren en een krachtiger oorlogvoering te bereiken, een aftreden van het geheele kabinet noodzakelijk is, opdat het door een sterker kabinet vervangen kan worden, heeft hij de verzoeken om af te treden van alle ministers van het kabinet verzameld en ze in een audiëntie op 18 Juli in het keizerlijke paleis den troon voorgelegd.

Mutaties legerleiding —

Te Tokio zijn voorts de volgende mutaties in de legerleiding bekendgemaakt: De vroegere opperbevelhebber van het Kwantoengleger, generaal Josjiro Oemetsoe, is benoemd tot chef van den generalen staf. Tot nieuwen opperbevelhebber van het Kwantoengleger is aangewezen generaal Otezo Jamada, die tot dusver inspecteur-generaal was van de militaire opleiding. In zijn plaats treedt veldmaarschalk Soegijama. Luitenant-generaal Mitsjio Soegawa is benoemd tot inspecteur-generaal van de legerluchtmacht.

Nieuw kabinet; generaal Koiso premier —

22 Juli — Generaal Koiso en admiraal Jonai hebben den keizer de namen der leden van het nieuwe kabinet voorgelegd. Het kabinet is aldus samengesteld:

Minister-president: generaal Koiso.
Marine: admiraal Jonai.
Oorlog: generaal Soegijama.
Financiën: Tsjiwata.
Binnenlandsche Zaken: Odatsji.
Bewapening: Foedzjiwara.
Buitenl. Zaken en Oost-Azië: Sjigemitsoe.
Transport en Verkeer: Maeda.
Landbouw: Sjimada.
Justitie: Matsoezaka.
Onderwijs: Nimomija.

Ministers zonder portefeuille zijn Matsjida, Kodama en Ogata.

Levensbeschrijving Koiso —

Generaal Koeniaki Koiso is thans 65 jaar. Reeds als jong officier heeft hij zich in den Russisch-Japanschen oorlog onderscheiden. Tijdens zijn loopbaan is hij reeds eenmaal vice-minister van Oorlog geweest gedurende het Mandsjoerijsche incident onder den toenmaligen minister van Oorlog, Araki. Daarna kreeg hij de belangrijke functie van chef van den staf van het Kwantoengleger. In 1936 werd hij commandeur van het Koreaansche garnizoen. In November 1937 volgde zijn bevordering tot generaal. Na verdere werkzaamheden bij den generalen staf, werd Koiso midden 1938 gepensionneerd. In April 1939 werd hij in het kabinet-Hiranoema belast met de leiding van het ministerie voor Koloniale Aangelegenheden. Dezelfde functie bekleedde hij onder Jonai in 1940. In dien tijd werd zijn bijnaam „Koreaansche tijger", zeer populair. Na zijn aftreden als minister trok Koiso zich weer in het ambtelooze leven terug, tot men hem in 1942 benoemde tot gouverneur-generaal van Korea.

Levensbeschrijving Jonai —

Ook admiraal Mitsoemasa Jonai is thans 65 jaar. Jonai is een van de bekendste admiraals van Japan. Reeds in drie kabinetten is hij minister van Marine geweest. Hij heeft de gebruikelijke carrière van marine-officier doorloopen en is in 1937 tot admiraal bevorderd. Hetzelfde jaar was hij juist benoemd tot opperbevelhebber van de vereenigde Japansche vloot, toen hij, nog voor hij deze laatste functie had aanvaard, aangesteld werd tot minister van Marine onder Hajasji. Ondanks zijn ministerieele optreden is Jonai minder politicus dan militair. Hij gaat door voor een bijzonder goed kenner van China.

(V. b. Jap. kab. 5855 B.; Legerl. 5939 D.; Val v. Saipan 6024 A.; Tojo 5892 E.)

B. FRANKRIJK —

Maquisards - Duitschland's houding

18 Juli — Aan een mededeeling van de Ausland-Informationsdienst ontleenen wij: De maatregelen, welke het opperbevel heeft genomen en zal nemen tegen burgers, die achter de Duitsche linies ageeren om met gebruikmaking van den oorlog hun crimineele instincten uit te leven, zijn volgens de letter zoowel als volgens den geest in overeenstemming met de Haagsche bepalingen betreffende den oorlog te land. De rol, welke Frankrijk en de Fransche burger bij de botsing tusschen de Duitsche troepen en de Anglo-Amerikaansche invallers moeten spelen, is eens en voor al vastgesteld. De Fransche regeering en het Fransche volk zijn gebonden door de bepalingen van den wapenstilstand. Bovendien heeft de Fransche regeering een groot aantal beschikkingen ter uitvoering van die bepalingen uitgevaardigd. De Franschen, die zich daaraan niet houden plaatsen zich buiten het wapenstilstandsverdrag, buiten de Fransche wetten en buiten de Haagsche bepalingen. Zij worden dienovereenkomstig behandeld. **(V. b. 6013 B.)**

Voedselvoorziening - Volkstuinen

Tot dusver zijn 7.178.689 Cartes de Jardinage uitgereikt, welke recht geven op den aankoop van zaden en bedrijfsmiddelen t.b.v. het onderhouden van volkstuinen, waarvan de totale oppervlakte 387.500 ha. beslaat. Bovendien werd 67.612 ha. in cultuur gebracht door bedrijven op grond van de wet ter bevordering van fabriekstuinen. Alleen reeds deze oppervlakte leverde in 1943 een oogst van 158.400 t. aardappelen, 5000 t. peulvruchten en 33.000 t. versche groente. Op het oogenblik bestaan 7780 bedrijfskeukens, welke 1.212.000 personen van maaltijden voorzien. **(V. b. Landbouw 5886 E.)**

— Evacuatie van Parijs —

Alle Parijsche bladen zijn 18 Juli verschenen met een oproep tot de vrouwen en kinderen beneden de 14 jaar te Parijs, om, in het belang van de voedselvoorziening der stad, te evacueeren. Door het Roode Kruis en „Secours National" zijn reeds bureaux opgericht, tot welke men zich kan wenden, wanneer men genegen is de Fransche hoofdstad te verlaten.

Daders moordaanslag Henriot gearresteerd —

20 Juli (S.P.T.) — De daders van den moordaanslag op den Franschen staatssecretaris voor Voorlichting, Philippe Henriot, welke gepleegd werd op 26 Juni zijn op één na in handen van de militie gevallen. **(V. b. 6013 B.)**

DE WERELDOORLOG

A. Toenemende strijd in het Oosten; Ostrof, Pleskau, Lublin, Narwa, Lemberg, Brest-Litowsk, Bialystok en Dunaburg ontruimd — Engelsch-Amerikaansche aanvallen in de gebieden van Caen en St. Lô — Luchtaanvallen op Ploesti, Kiel, Berlijn, Stuttgart, Boedapest, Wiesbaden, Merseburg en Hamburg — Aanvallen op Florence afgeslagen.

OOSTELIJK FRONT —

Uit het hoofdkwartier van den Führer wordt gemeld: 23 Juli — In het Oosten woedt de afweerslag met groote verbittering voort. In het gebied van Lemberg bereikten vijandelijke aanvalsspitsen den Oostelijken rand der stad. Verder ten Noordwesten stootten gemotoriseerde formaties der bolsjewisten naar de San en Westelijk van den bovenloop van de Boeg in het gebied van Lublin door. Ook tusschen Brest-Litowsk en Grodno zijn hevige gevechten aan den gang. Noordwestelijk van Grodno werden de bolsjewisten in een tegenaanval verder naar het Oosten teruggeworpen. Ten Noordoosten van Kowno vingen onze dappere grenadiers herhaalde aanvallen van de Sovjets op. Tusschen Dunaburg en het Peipusmeer werden sterke infanterie- en pantserstrijdkrachten van de bolsjewisten in hoofdzaak afgeslagen. Na verwoesting van alle voor de oorlogvoering van belang zijnde installaties, werden de puinhoopen van Ostrof en Pleskau ontruimd.
24 Juli — In Galicië en ten Westen van den bovenloop van de Boeg werden talrijke aanvallen van de bolsjewisten in verbitterde gevechten afgeslagen. Slechts in eenige sectoren wonnen de vijandelijke aanvalsspitsen verder terrein. In het stadsgebied van Lemberg duren zware gevechten voort. Het garnizoen van Lublin handhaafde zich tegen herhaalde vijandelijke aanvallen. Tusschen Brest-Litowsk en Grodno, alsmede ten Noordoosten van Kowno mislukten doorbraakpogingen van den vijand. Tusschen Dunaburg en het Peipusmeer werden hevige aanvallen van de Sovjets uiteengeslagen.
25 Juli — De groote afweerslag tusschen den bovenloop van den Dnjestr en de Finsche Golf gaat met toenemende hevigheid verder. In het stadsgebied van Lemberg duurt de verbitterde strijd voort. Tusschen de Boeg en de Weichsel houdt de krachtige vijandelijke druk aan. Het garnizoen van Lublin bood verbeten tegenstand aan den van alle zijden stormloopenden vijand. Ten Noordwesten van Brest-Litowsk werden bruggenhoofden der bolsjewisten op den Westelijken oever van de Boeg in een tegenaanval opgeruimd. Tusschen Bialystok en Grodno alsmede ten Noordoosten van Kowno mislukten alle doorbraakpogingen van de Sovjets. Aan het front van Dwinsk tot aan de Finsche Golf zijn talrijke aanvallen van den vijand, met groote verliezen ineengestort.
26 Juli — Tusschen den bovenloop van den Dnjestr en Lemberg zijn talrijke aanvallen van de bolsjewisten bloedig ineengestort. In Lemberg hebben onze troepen den vijand teruggeslagen. In het strijdgebied tusschen den bovenloop van de Boeg en de Weichsel heeft de vijand in de richting van de San en het gebied van Lublin verder terrein gewonnen. Ten Zuidoosten van Lublin daarentegen werden alle aanvallen afgeslagen. Tusschen Brest-Litowsk en Grodno, alsmede ten Oosten en Noordoosten van Kowno zijn alle vijandelijke doorbraakpogingen mislukt. Ook aan het front tusschen Dunaburg en de Finsche Golf hebben onze troepen een volledig afweersucces behaald.
27 Juli — In den sector Stanislau-Lemberg werden talrijke aanvallen der Sovjets afgeslagen. Het stadscentrum van Lemberg wordt nog steeds door onze grenadiers met succes verdedigd. In het gebied van Jaroslau en Lublin houdt de sterke vijandelijke druk aan. De stad Lublin ging na verbitterden strijd verloren. Aan weerszijden van Brest-Litowsk, bij Bialystok en ten Oosten van Kowno werden alle doorbraakpogingen van de bolsjewisten verijdeld en plaatselijke penetraties afgesloten.
Tusschen Dunaburg en de Finsche Golf zijn talrijke aanvallen van de Sovjets ineengestort. De in een vooruitspringenden boog van het front gelegen stad Narwa werd, na de vernieling van alle voor de oorlogvoering belangrijke installaties, ontruimd. In den hier geleverden strijd hebben zich Nederlandsche Pantser-SS-Grenadiers, die belast waren met de dekking van de Duitsche distancieeringsbeweging, bijzonder onderscheiden door uitmuntenden strijdgeest. Aanvallen van den vijand op de verkorte, eenige kilometers meer Westwaarts loopende nieuwe stellingen bleven zonder resultaat. In den tijd van 24 Juni tot 24 Juli werden in den Noordelijken sector 924 Sovjettanks vernield.
28 Juli — De groote afweerslag tusschen de Karpaten en de Finsche Golf is in hevigheid nog toegenomen. Nadat de vijand er in verschillende sectoren in geslaagd was, ten deele diep in ons front binnen te dringen, werden, ter besparing van strijdkrachten, in eenige sectoren vooruitspringende frontbochten teruggenomen. In het kader van deze rechttrekking van het front werden, na verwoesting van alle voor de oorlogvoering belangrijk zijnde inrichtingen, de steden Lemberg, Brest-Litowsk, Bialystok en Dunaburg ontruimd. In Galicië zijn onze troepen volgens bevel naar nieuwe stellingen in het voorterrein der Karpaten uitgeweken, waarna zij alle aanvallen van de sterk opdringende bolsjewisten afsloegen. Ten Westen van de San zijn wisselvallige gevechten met opdringende vijandelijke aanvalsspitsen aan den gang. Tusschen den bovenloop van de Boeg en den Weichsel werden aanvallen der bolsjewisten, die door tanks waren ondersteund, in een verbitterden strijd afgeslagen, nadat talrijke vijandelijke tanks waren vernietigd. In den sector Bialystok en Kowno zijn plaatselijke aanvallen der bolsjewisten mislukt. Ten Noorden van Kowno zijn hevige gevechten aan den gang. Aan het front tusschen Dunaburg en de Finsche Golf zijn zware aanvallen met groote verliezen voor den vijand ineengestort.
29 Juli — Hevige aanvallen der bolsjewisten in het voorterrein der Karpaten werden in tegenaanvallen afgeslagen. Een overzetpoging over de rivier werd verijdeld. Ten Zuidoosten van Warschau en bij Siedlce duren verbitterde gevechten voort. Tusschen den middenloop van de Boeg en Kowno hebben onze troepen alle doorbraakpogingen van den vijand afgeslagen. In den sector Kowno-Riga is de vijandelijke druk sterker geworden. Ondanks tegenstand van het garnizoen is de vijand de stad Schaulen binnengedrongen. Vijandelijke strijdkrachten, die naar Mitau optrokken, werden in een tegenaanval uit de stad geworpen.

Overzicht —

(S. P. T.) — In antwoord op den hoogen druk van de legers van Konjef en Rokosky in het voorterrein der Karpaten, in Galicië en in het generaal-gouvernement heeft de Duitsche legerleiding een wezenlijke correctie aangebracht op haar frontlinies in dit gebied. Dit was noodzakelijk, omdat daar twee Duitsche linies achter elkaar lagen. Dit gaf tot allerlei ongewenschte situaties aanleiding. Soms, bijvoorbeeld wanneer de Sovjetstoottroepen door het meest Westelijke front waren teruggeslagen, attaqueerden zij onverwachts de bezettingstroepen van het andere, meer Oostelijk liggende Duitsche front in den rug. Zoo kwam het tot de ontruiming van Lemberg, Bialystok en Brest-Litowsk. Tijdens de corrigeerende Duitsche bewegingen kwam het ten Zuiden en ten Westen van de San, alsmede in de groote bocht van den Weichsel, tusschen de mondingen van de San en de Wieprz, tot uiterst beweeglijke gevechten. Tusschen den bovenloop van de Boeg en de Wieprz ging het ongeveer in denzelfden geest toe. Ook hier hield de groote druk der Sovjets aan. De bezettingstroepen van Brest-Litowsk slaagden er in, zich een doortocht naar de nieuwe Duitsche linies te banen. Tusschen de Pripet en de Duna, waar sinds dagen hevige aanvallen werden ondernomen op de taai verdedigde Duitsche grendelstellingen, gelukte het den Sovjets ten slotte verschillende penetraties te bewerkstelligen, die reeds tot de ontruiming van Bialystok hebben geleid. Ten Noordoosten van Kowno herhaalden de roode troepen, waarvan de kern gevormd wordt door het tankcorps „Bagramjan", hun poging, om in de richting van Schaulen naar de Oostzee door te breken. Om de Duitsche grendelstelling benoorden Panevezys-Seduva is thans een hevige tankslag aan den gang. Aan de Zuidelijke punt van het Duitsche Noordelijke front, tusschen Dunaburg en de Finsche Golf, veranderde de situatie door de ontruiming van Dunaburg. Volgens de meening van een Duitsch militair commentator is het hoogtepunt van de gevechten aan het Oostelijke front thans wel bereikt. Daar de strijd op het oogenblik nog aan den gang is, kon de commentator geen gedetailleerde mededeelingen over de gevechtshandelingen doen. Hij liet echter doorschemeren, dat de Duitsche legerleiding heeft besloten tot de beweeglijke gevechtstactiek over te gaan. Deze, zooals de commentator het noemde, aanvallende verdedigingstactiek, biedt de Duitsche leiding grootere mogelijkheden dan het starre vasthouden van een of andere linie.

WESTELIJK FRONT —

23 Juli — In Normandië werd gisteren ten Zuiden van Caen verbitterd om eenige plaatsjes gestreden, die verscheiden malen van eigenaar wisselden en ten slotte in onze handen bleven. Bij aanvallen ten Zuidwesten van Caen behaalde de vijand een plaatselijke penetratie, die werd afgegrendeld. In Zuidoost-Frankrijk werden in een sterk door benden onveilig gemaakt gebied 268 terroristen in den strijd vernietigd.

24 Juli — De vijand ondernam alleen ten Zuidwesten van Caen verscheiden aanvallen zonder successen te behalen. Op den Westelijken vleugel van het landingshoofd werd een plaatselijke penetratie in een tegenaanval opgeheven. De vijand verloor daarbij 450 dooden en 300 gevangenen. In het Fransche gebied werden Engelsche sabotagegroepen, die met valschermen waren neergelaten en 219 terroristen in den strijd vernietigd.

25 Juli — De Amerikanen zijn gisteren ten Noordwesten van St. Lô en ten Zuidwesten van Carentan met sterke strijdkrachten tot den aanval overgegaan. In verbitterde gevechten werd de vijand afgeslagen. In de vroege ochtenduren van heden zijn Engelsche divisies in het gebied van Caen na zeer sterke voorbereiding door artillerie en luchtmacht tot haar daar verwachten aanval overgegaan. Er ontwikkelden zich zware gevechten, die steeds in hevigheid toenemen. In het Fransche gebied werden bij zuiveringsacties 75 terroristen in gevechten vernietigd.

26 Juli — Ten Zuiden van Caen is de vijand er in geslaagd ten Westen van den weg Caen-Falaise onze stellingen binnen te dringen. Onze troepen verhinderden evenwel elke uitbreiding der vijandelijke peneraties en gingen tot den tegenaanval over. Na verbitterde gevechten waren des avonds de oude stellingen weer volledig in onze handen. Ook ten Noordwesten van St. Lô woedt een afweerslag van groote afmetingen. Nadat de eerste vijandelijke aanvallen waren afgeslagen, slaagde de vijand er in op eenige plaatsen ons front binnen te dringen en den weg St. Lô-Périers naar het Zuidwesten te passeeren. Tegenaanvallen zijn aan den gang. Sinds de ochtenduren van heden zijn de gevechten ook overgeslagen op het gebied ten Noorden van Périers. In het Zuidfransche gebied werden wederom 110 terroristen in den strijd vernietigd.

27 Juli — Ten Zuiden van Caen werden de gisteren door ons heroverde stellingen versterkt en behouden. Concentraties van tanks ten Oosten van Caen werden uiteengeslagen. Ten Westen van Caumont verkreeg de vijand enkele plaatselijke penetraties, die afgesloten werden. Amerikaansche formaties zetten ten Westen van St. Lô haar aanvallen voort. Een vijandelijke aanvalsgroep slaagde er in, tot in het gebied van Canisy door te dringen. Hier en in het gebied van Marigny duren hevige gevechten voort. Ten Noorden van Périers behielden onze troepen hun stellingen. In Fransch gebied werden 40 terroristen in gevechten neergelegd.

28 Juli — Aan weerszijden van St. Lô hebben de Amerikanen hun grooten aanval voortgezet. Terwijl zij ten Oosten van St. Lô er slechts in slaagden, eenige onbelangrijke penetraties te bereiken, werden onze troepen ten Zuidwesten van de stad in verbitterde gevechten verder naar het Zuiden en Zuidwesten teruggedrongen. De tegenaanvallen tot sluiting van het op eenige plaatsen opengescheurde front zijn aan den gang. 75 tanks werden stukgeschoten. In den sector van Caen ondernam de vijand slechts vruchtelooze aanvallen van geringen omvang. Torpedovliegers brachten in den nacht van 26 op 27 Juli in de Seinebaai een vijandelijke tankboot van 4.000 br.t. tot zinken en beschadigden vier transportschepen met een inhoud van 25.000 br.t. alsmede een torpedojager ernstig. In het Fransche gebied werden 42 terroristen in den strijd vernietigd.

29 Juli — In het Westelijke deel van het Normandische landingshoofd heeft de groote vijandelijke aanval zich gisteren nog verder uitgebreid. Ten Westen van St. Lô gelukte het den vijand verder naar het Zuidwesten op te dringen. Op den Westelijken vleugel hebben onze divisies zich naar Coutances gedistancieerd. In het Fransche gebied werden wederom 139 terroristen in den strijd vernietigd.

ZUIDELIJK FRONT —

23 Juli — In Italië ondernam de vijand gisteren slechts talrijke plaatselijke aanvallen, die werden afgeslagen.

24 Juli — De vijand ondernam gisteren vrij sterke aanvallen ten Noorden van Livorno. Bijzonder verbitterd werd gevochten in het gebied ten Noorden van Poggibonsi, waar onze troepen alle vijandelijke aanvallen uiteensloegen. Ook in den Adriatischen kustsector bleven aanvallen van den vijand zonder succes.

25 Juli — De vijand ondernam gisteren plaatselijke aanvallen in het gebied van Pisa, ten Oosten van Pontedera en ten Oosten van Poggibonsi, alsmede ten Noorden van Citta di Castello. Hij werd overal afgeslagen. Ten Noorden van Citta di Castello in onze stellingen binnengedrongen vijandelijke troepen werden teruggeworpen.

26 Juli — De groote aanval op het gebied ten Zuiden van Florence is begonnen. De verwachte doorbraak is aan den vijand niet gelukt. Ten Noorden van Arezzo en aan weerskanten van den Tiber zijn vijandelijke aanvallen mislukt, waarbij plaatselijke penetraties werden afgegrendeld. Aan de Adriatische kust is de vijand opnieuw tot den aanval overgegaan.

27 Juli — Den vijand bleef in het gebied ten Zuiden van Florence ook gisteren, trots alle pogingen om door ons front te stooten, ieder succes ontzegd. Een plaatselijke penetratie, die de vijand eerst na zeer zware gevechten ten Zuidwesten van Figline tot stand wist te brengen, werd afgegrendeld.

28 Juli — Sinds de vroege ochtenduren is de vijand over een breed front ten Zuiden van Florence opnieuw tot een grooten aanval overgegaan.

29 Juli — In Italië is de tweede groote vijandelijke aanval op Florence bloedig ineengestort. Met circa 8 divisies is de vijand, door zeer krachtig artillerievuur ondersteund, steeds weer op ons front losgestormd, zonder eenig succes te behalen.

LUCHTOORLOG —

23 Juli — Een formatie Amerikaansche bommenwerpers wierp bommen in het gebied van Ploesti. Door luchtverdedigingsstrijdkrachten werden 26 vijandelijke vliegtuigen vernietigd.

24 Juli — Een formatie Britsche bommenwerpers ondernam in den afgeloopen nacht een terreuraanval op Kiel. Afzonderlijke vliegtuigen vielen bovendien Berlijn aan.

25 Juli — Na aanvallen overdag in Zuidwest-Duitsch gebied, ondernam een formatie Britsche bommenwerpers des nachts een terreuraanval op Stuttgart. Eenige vliegtuigen hebben bovendien bommen geworpen op Berlijn en in Oost-Pruisen. Er werden 15 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten.

26 Juli — Vijandelijke bommenwerpers hebben plaatsen in West- en Zuidoost-Duitschland aangevallen. Vooral in Stuttgart is schade aangericht en zijn slachtoffers gevallen. 51 vijandelijke vliegtuigen werden neergeschoten.

27 Juli — Amerikaansche bommenwerpers vielen plaatsen in Zuidoost-Duitschland en Roemenië aan. Door de luchtverdediging werden 42 vijandelijke vliegtuigen vernield.

28 Juli — Amerikaansche bommenwerpers hebben een terreuraanval uitgevoerd op Boedapest. Door strijdkrachten der luchtverdediging werden 29 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten.

29 Juli — Amerikaansche bommenwerpers vielen overdag plaatsen in Midden- en West-Duitschland aan, waaronder Wiesbaden en Merseburg. Des nachts waren Stuttgart en Hamburg het doel van vijandelijke terreuraanvallen. Strijdkrachten der luchtverdediging haalden 97 vliegtuigen naar beneden.

Uit de dagelijksche korte mededeeling blijkt, dat het V. 1-storingsvuur op Londen blijft voortduren.

(V. b. Krijgsverr. 6023 A.)

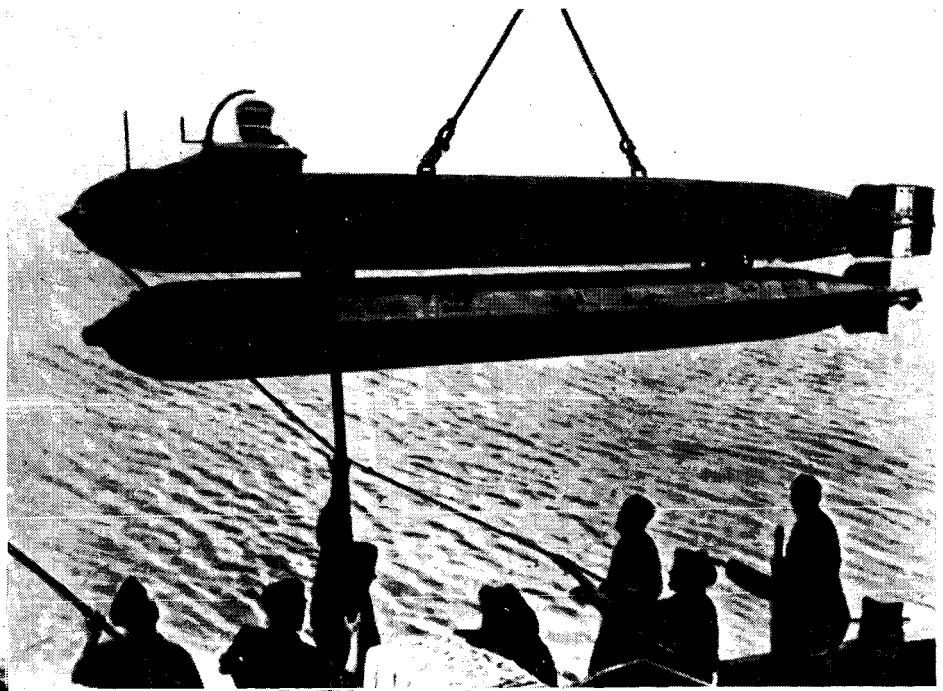
Boven: Een foto van den Führer met zijn naaste medewerkers, welke direct na den mislukten aanslag werd genomen. Van links naar rechts: de Duce, Reichsleiter Martin Bormann, groot-admiraal Dönitz, de Führer, Rijksmaarschalk Goering, SS-Gruppenführer Fegelein en General-oberst Loerzer.

Onder: De plaats van den moordaanslag. De pijl geeft aan, waar de Führer stond. Daarnaast: De Führer en de Duce op de plaats van den moordaanslag. (foto's Hoffmann-Stapf)

De „Eenmanstorpedo".

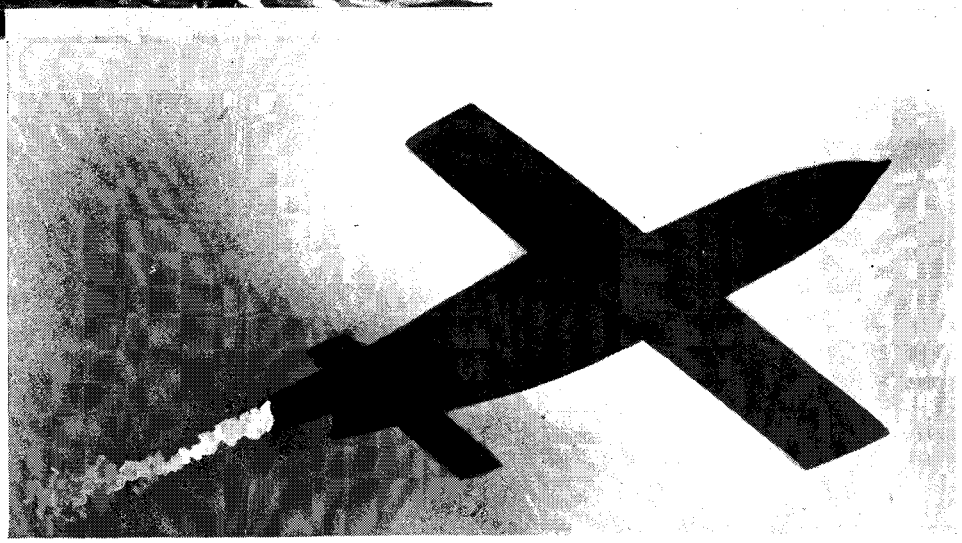
1. De torpedo wordt te water gelaten.

De drager met den man, die het wapen bedient, zittende in een glazenkoepel. Eronder hangt de gevechtstorpedo, die naar het doel wordt gelanceerd.

2. De eenmanstorpedo zooals deze zich door het water voortbeweegt.

De V I, het Duitsche vergeldingswapen, dat Londen bombardeert.
Aan den staart ziet men het vlammende uitlaatgas der aandrijving.

(foto's Stapl)

A. DUITSCHLAND

DE MISLUKTE AANSLAG

Dr. Goebbels richt zich tot het Duitsche volk

Aan een radiotoespraak, waarin op 26 Juli Rijksminister dr. Goebbels tegenover het Duitsche volk rekening en verantwoording aflegde over de gebeurtenissen van 20 Juli en de gevolgtrekkingen, die daaruit moeten worden gemaakt, ontleenen wij, dat de minister na erop gewezen te hebben, dat de vijand met dezen mislukten aanslag niet het geringste voordeel heeft behaald, mededeelde, dat hij in den middag van den 20sten Juli door een telefonische mededeeling uit het hoofdkwartier van den Führer van den aanslag op de hoogte werd gebracht. Na verteld te hebben, welke gevoelens zich op het vernemen van deze tijding van hem meester maakten, zeide dr. Goebbels over het verdere verloop van het complot o.m.:

Des middags om vier uur begon de achter den pleger van den aanslag staande kleine kliek verraders haar draden te spinnen. De dader van den aanslag, een zekere graaf Stauffenberg, was intusschen met een koeriersvliegtuig te Berlijn aangekomen en had het gelogen bericht meegebracht, dat de Führer tengevolge van den aanslag was omgekomen en dat thans voor deze misdadige eerzuchtigen de weg tot handelen open stond.

Onder het voorwendsel, de politieke leiding van het Rijk te moeten beschermen, gaven zij, die — zij het ook slechts heel korten tijd — in het bezit waren van het apparaat in de Bendlerstrasse, het Berlijnsche wachtbataljon het bevel de regeeringswijk af te zetten, waarmede toen ook tegelijkertijd hun op eenige wijze belangrijke oproerige activiteit ten einde was. Want zij hadden vergeten, dat het Berlijnsche wachtbataljon evenals alle formaties van de Duitsche weermacht bestaat uit fanatieke nationaal-socialisten, en dat zijn commandant majoor Remer, die zich bij het bliksemsnelle neerslaan der tegen den staat gerichte activiteit van deze meineedige en trouwelooze kliek groote verdiensten heeft verworven, in allerijl naar mij toe kwam om zich op de hoogte te laten brengen van den stand van zaken. Majoor Remer kon van mijn schrijftafel af terstond met den Führer worden verbonden en van hem terstond duidelijke ondubbelzinnige bevelen in ontvangst nemen over zijn verdere maatregelen.

De bevelen komen hierop neer, dat de bende verraders terstond moet worden neergeslagen en de misdadigers moeten worden gearresteerd. In enkele minuten is het wachtbataljon van zijn post in de regeeringswijk en in mijn tuin samengetrokken. Op verzoek van majoor Remer spreek ik tot de verzamelde manschappen, zet hun de feiten uiteen en beleef een uitbarsting van woede en verontwaardiging zooals ik tot dat oogenblik nog niet had leeren kennen. Het huizenblok in de Bendlerstrasse wordt bezet door het Berlijnsche wachtbataljon, zonder dat ook maar een schot valt, aangezien daar zelf reeds alles tegen de groep verraders in opstand is gekomen. Zij zijn reeds ontwapend en zitten volkomen hulpeloos en verlaten opeengeperst in een dienstkamer en trachten wanhopig regeering te spelen. Een ter plaatse bijeengekomen standgerechtshof veroordeelt de duidelijk schuldigen, de overigen worden in verzekerde bewaring gesteld. Een peleton van het wachtbataljon verricht terstond de executies. Bespaart mij u verdere bijzonderheden te melden. Van belang schijnt mij toe, dat een poging tot een putsch door het leger zelf wordt neergeslagen. Geen soldaat en geen officier behoeft zich te schamen, dat hij dezelfde uniform draagt, die deze va banque spelers droegen, resp. onwaardig waren te dragen. Geen troepenonderdeel, noch aan het front noch in het vaderland, is in de kritieke uren ook maar een oogenblik gaan wankelen in zijn trouw aan Führer, aan regime, en aan het Duitsche volk. Allen, officieren en soldaten hebben gewedijverd in het vurige streven den smaad uit te wisschen en de trouwelooze bende verraders neer te slaan. Dat deze bende, voor zoover dit nog niet het geval is, haar verdiende straf zal krijgen, behoeft nauwelijks nog te worden gezegd. Wij zijn dat schuldig aan een front, dat thans bijna vijf jaar moedig en dapper zijn zwaren plicht heeft vervuld en de geheele natie een practisch voorbeeld geeft van de nationaal-socialistische volksgemeenschap.

Verbinding met den vijand —

Al maanden was het mij opgevallen, dat de vijandelijke pers met regelmatige tusschenpoozen er op wees, dat zij nog een bijzondere pointe harer oorlogvoering had opgespaard. Steeds weer werd te Londen, Washington en Moskou beweerd, dat er in Duitschland in zekere kringen der generaliteit een oppositie bestond en steeds weer werden daarbij bepaalde namen genoemd, die ook thans bij de putschpoging van 20 Juli aan den dag zijn getreden. Niet dàt alléén is er een bewijs voor, dat deze misdadigers met den vijand samenzwoeren en in opdracht van hem hebben gehandeld. Duidt hierop óók niet het feit, dat bij den aanslag op den Führer Engelsche springstof is gebruikt, dat de pleger van den aanslag verwant was met de hooge Engelsche aristocratie en de Londensche pers na het bekend worden van den aanslag uitdrukking gaf aan haar levendige hoop, dat de gebeurtenissen van 20 Juli nu zeer spoedig zouden leiden tot de ineenstorting van Duitschland? Het was tòch een aanslag uit het kamp van den vijand, ook al waren creaturen met Duitsche namen bereid haar ten uitvoer te leggen. Zij allen echter hebben zich verrekend. Zij hebben zich verrekend bij hun beoordeeling van het Duitsche volk, van den Duitschen soldaat en ook vooral van de nationaal-socialistische beweging. Ten slotte kan men met ons geen Badoglio spelen!

De dader van den aanslag was door een van de gearresteerde generaals met een schijnvoorstel naar de dagelijksche bespreking van den toestand gezonden. Hij had de springstof in een actetasch in de vergaderkamer medegenomen en onder het voorwendsel deze te willen nederzetten, in een onbewaakt oogenblik den Führer direct voor de voeten geschoven. In het geheele vertrek was er binnen de enorme ontploffingsgolf, die door de springstof werd opgewekt, slechts een enkele plek die daar betrekkelijk onaangetast door bleef en dat was de plaats, waar de Führer aan de kaartentafel zat. De kaartentafel zelf werd door de ontploffing het vertrek in geslingerd, maar de Führer bleef, behalve lichte kneuzingen, brandwonden en schrammen volkomen ongedeerd.

Ik schaam me niet te bekennen, dat ik een mensch ben, die in de geschiedenis gelooft. Mijn geloovigheid ten aanzien van den diepen zin der geschiedenis heeft op 20 Juli opnieuw een bevestiging gekregen. Materialisten ten aanzien van de historie mogen daarover glimlachen, ik ben er desondanks vast van overtuigd, dat het Lot den Führer op dit tragische oogenblik in zijn genadige bescherming heeft genomen, aangezien het hem nog gereed wil houden voor een groote toekomst, en ik heb het gevoel, dat ook ons volk in zijn geheel dezelfde overtuiging is toegedaan. Hoe zou het anders mogelijk zijn, dat zoo'n duistere dag een volk zoo'n geweldigen impuls kon geven.

Totale oorlog —

Rijksminister dr. Goebbels gaf in aansluiting hierop een toelichting op de consequenties die moeten worden getrokken uit de gebeurtenissen.

De Führer heeft reeds in zijn middernachtelijke toespraak van 20 Juli medegedeeld, dat hij Rijksminister Heinrich Himmler belast heeft met de leiding van het vervangingsleger in het vaderland. De Rijksminister voor bewapening en oorlogsproductie. Albert Speer, heeft de Duitsche bewapeningsproductie opgevoerd in een omvang, die verbazingwekkend is. De vijandelijke luchtaanvallen hebben onze oorlogsproductie geen ernstige schade kunnen toebrengen, integendeel niet eens kunnen verhinderen, dat de productie van wapens en munitie van maand tot maand enorm is gestegen. Dit intensiveeringsproces gaat onverstoorbaar voort, en heeft zijn hoogtepunt nog lang niet bereikt.

Wij hebben daarvoor echter groote aantallen arbeidskrachten noodig, en wel vooral Duitschers, die immers toch steeds de kern van het bewapeningsbedrijf vormen. Bovendien moeten de uit de bewapeningsindustrie naar de Weermacht overgaande jongemannen worden vervangen. Daarom is het noodzakelijk de kracht van het Duitsche vaderland in veel grootere mate uit te buiten en te gebruiken dan tot dusver het geval is geweest. De totale oorlog is het gebod van het oogenblik.

Sprekende over de taak, welk hem wacht als Rijksgevolmachtigde voor den totalen oorlogsinzet, zeide dr. Goebbels: Ik zal mijn volmachten gebruiken, om de lasten van den oorlog rechtvaardig te verdeelen en ieder, die eenigszins daartoe in staat is op te roepen voor werk, dat voor den oorlog van belang is. Uit wetten en verordeningen zal duidelijk blijken, wat een ieder individueel heeft te doen en te laten en wat zijn plicht is jegens het vaderland. De toestand aan de fronten, in het bijzonder aan het oostelijke front, zal zich op grond van de ontworpen maatregelen spoedig wijzigen, en wel belangrijk te onzen gunste. De oorlog zal een nieuw gezicht krijgen, en het zegevierend geschreeuw zal onzen vijanden in de keel blijven steken. Zij dachten ons met den 20sten Juli een vernietigenden slag te kunnen toebrengen. Zij hebben ons slechts wakker geschud. De gevolgen zullen niet wij maar zij bespeuren.

A. Biografie Dr. Lammers.

Tot de centrale figuren van het Duitsche regeeringsapparaat behoort ongetwijfeld dr. Hans-Heinrich Lammers, die, met den titel van Reichminister, de in deze dagen meer dan ooit belangrijke functie van chef der Rijkskanselarij vervult. Dr. Lammers, die reeds voor de machtsovername in 1933 als lid der N.S.D.A.P. de verantwoordelijke functie van „Ministerialrat" bekleedde, behoort tot de enkele figuren, die uit hoofde hunner karaktereigenschappen, en bekwaamheden, behooren tot de naaste medewerkers van den Führer en als zoodanig medewerken aan de voorbereiding en uitvoering der belangrijkste beslissingen.

Op 30 Januari 1933 werd de toenmalige staatssecretaris van het ministerie van Binnenlandsche Zaken tot zijn eigen verrassing benoemd tot staatssecretaris der Rijkskanselarij, welke functie zich, nadat Rijkskanselier Adolf Hitler tevens staatshoofd was geworden, wijzigde in die van chef der Rijkskanselarij. Drie jaren later ontving dr. Lammers, overeenkomstig het toenemende gewicht van zijn post den titel van Rijksminister. Was voor 1933 de Rijkskanselarij in hoofdzaak een bureau alwaar tusschen de diverse departementen en den Rijkskanselier in hoofdzaak onaangename mededeelingen werden gewisseld, dr. Lammers had van zijn taak geheel eigen opvattingen en bouwde deze instelling uit tot een elastisch bestuursapparaat van den Führer, in het bijzonder met betrekking tot de binnenlandsche civiele aangelegenheden. Waarbij hij persoonlijk er voor zorgt, Adolf Hitler in te lichten inzake problemen op het gebied van bestuur, politiek en wetgeving. De wijze waarop deze beide mannen samenwerken wordt geteekend door dr. Lammers' uitspraak: „Met een paar woorden is de Führer ook in ingewikkelde kwesties volkomen op de hoogte".

Het spreekt vanzelf, dat dr. Lammers niet slechts met den Führer, maar ook met vele andere hooggeplaatste functionarissen in Partij en Staat in nauw contact staat; in de eerste plaats met den leider der Partijkanselarij Bormann en niet minder met Himmler, den chef der ᛋᛋ en minister van Binnenlandsche Zaken en, sedert den historischen aanslag van den 20sten Juli j.l., bevelhebber van het leger in het vaderland. Dat hier van een inderdaad goede samenwerking mag worden gesproken, blijkt ook uit het feit, dat vele verordeningen, waarvoor de Führer de richtlijnen heeft vastgesteld, voor den Staat door dr. Lammers en voor de partij door Bormann, in onderlinge samenwerking worden uitgegeven.

(foto Stapf)

Als zoon van een dierenarts op 27 Mei 1879 in Lublinitz (het tegenwoordige Loben in Opper-Silezië) geboren, studeerde hij rechten en bij het uitbreken van den eersten wereldoorlog was hij rechter. Tijdens dezen oorlog deed de krachtig gebouwde en meestal boven zijn kameraden uitstekende Lammers dienst als kapitein. Hij verwierf het IJzeren Kruis Eerste Klasse en kreeg nadat hij was afgekeurd voor den velddienst een positie bij het bestuur der bezette gebieden.

Hoewel rechtsradicaal van opvatting meende hij ook na den oorlog zijn vaderland niet in den steek te mogen laten en bleef hij als hooggeplaatst ambtenaar — echter zonder een eed van trouw op de grondwet van Weimar af te leggen! — zijn plicht vervullen. In 1922 maakte hij persoonlijk kennis met Adolf Hitler, welk contact hernieuwd werd na de wederoprichting der Partij. Hij brak met de Deutschnationalen en trad reeds geruimen tijd voor de machtsovername tot de N.S.D.A.P. toe.

Zijn, tegenwoordig wel zeer beperkte, vrije tijd besteedt dr. Lammers aan zijn liefhebberijen: jagen en paardrijden — indien de beide dochters althans geen beslag op vader leggen.

(Gegevens ontleend aan Das Reich)

Nieuwe wapens —

In het laatste deel van zijn rede besprak dr. Goebbels de nieuwe wapens, welke binnenkort in het veld gebracht zullen worden.

Hij zeide o.m.: Wij hebben den voorsprong, dien de vijand tot dusver op den een of anderen sector van de oorlogstechniek in handen had, niet slechts ingehaald maar voorbijgestreefd. De resultaten van deze ontwikkeling zijn nog voor het kleinste deel in het stadium der proefnemingen, voor het grootste deel echter in het stadium der productie. Ik zou mij schamen, zoo'n taal te spreken, wanneer de feiten mij daartoe niet het recht gaven. Ik heb kort geleden moderne Duitsche wapens gezien, bij welker aanblik mij het hart niet krachtiger sloeg, maar een oogenblik bleef staan.

Wij hebben allen op zichzelf niet de bewijskracht der techniek noodig om ons te overtuigen van de stelligheid van de komende overwinning. Wij gelooven in haar, omdat wij in het Duitsche volk gelooven. Maar het stemt ook vreugdevol, zoo'n stelligheid der opvattingen en perspectieven bevestigd te zien door de reëele feiten. En dat is op het gebied van onze bewapeningsproductie meer dan eens het geval. Het Duitsche uitvindingsgenie heeft zijn krachtproef doorstaan. Wij hebben er lang op moeten wachten, tot het weer het woord vroeg. Nu zal het spoedig zoover zijn. De vijand is niet over den berg, zooals zijn leidende figuren steeds weer beweren, maar hij staat er nog voor. Dat zal de ontwikkeling der eerstvolgende weken en maanden toonen.

Rijksminister dr. Goebbels besloot zijn rede met de opmerking: Ik geloof, dat het Duitsche volk meer reden heeft over de totale balans van den 20sten Juli tevreden te zijn dan zijn vijanden. De Führer staat, als steeds, aan het roer van onzen staat en stuurt volk en natie met zekere hand door alle stormen en noodweer van dezen oorlog heen. Ons volk is dapper, moedig en vlijtig en heeft slechts de eene gedachte, zóó te strijden en te werken, dat de overwinning aan ons zal zijn.

(V. b. dr. Goebbels 6020 A.; Aanslag 6025 A.)

B. NEDERLAND. —

N.S.B. - Mussert over den aanslag op Hitler —

In het Concertgebouw te Amsterdam heeft de Nat.-Soc. Beweging op 23 Juli uitdrukking gegeven aan haar voldoening en vreugde over het mislukken van den aanslag op het leven van Adolf Hitler. Tot de gasten behoorden o.m. de plaatsvervangend leider der Beweging, Van Geelkerken, de president van de Nederlandsche Bank, Rost van Tonningen, de secretaris-generaal der N. S. B., Huygen, de Arbeidsfrontleider, H. J. Woudenberg en vele andere vooraanstaande functionarissen van Beweging en overheid. Ook van Duitsche zijde waren verschillende vertegenwoordigers aanwezig.

In den namiddag van den 20en Juli, aldus de Leider, gebeurde dit wonder, dat op twee meter afstand van den Führer een bom, die daar was neergelegd, ontplofte. Er zijn 3 dooden, enkele zwaargewonden en vele lichtgewonden, maar de Führer bleef ongedeerd. Dat moet toch tot de ziel spreken van iedereen. Het was een daad van verraad. Verraad wordt slechts gepleegd aan een goede zaak. Het behoort tot de gelieefkoosde middelen van de onderwereld. Verraad zit altijd bovenin, dat is een vaststaand feit; de middelen tot het verraad zijn verschillend, laster, verdachtmaking of geweld. Verraad komt altijd boven in tijden van moeilijkheden. De N. S. B. heeft dat ook ondervonden in 1937, zoo goed als aan de ondermijningspogingen na 1940. Wij zijn echter blij, dat wij op de proef zijn gesteld. Het verraad heeft een belangrijke rol gespeeld in den oorlog. Toen Rommel aan de Egyptische grenzen stond, pleegden de Italianen verraad en Rommel wachtte tevergeefs op de schepen die hem benzine moesten brengen.

Na herinnerd te hebben aan het verraad van Darlan en Badoglio zeide Mussert: Te bedenken valt, dat dit jongste verraad de daad is van een enkeling. Maar verraad is het en hierop valt onzerzijds slechts één ding te zeggen: Trouw! Tegenover het verraad van den enkeling, de trouw van de massa!

Mussert bracht hier hulde aan de trouw van de eenvoudige leden der Beweging. De aanslag op den Führer heeft ons een schok gegeven; als het nationaal-socialisme zou vallen, krijgt Moskou de macht in Europa en zal Europa een stuk van Azië worden. Europa, het hart van de wereld, zou doodbloeden. De Führer is de schepper van de idee van het nationaal-socialisme, de bouwer van het Groot-Duitsche Rijk en de grondlegger van het Nieuwe Europa. Zoo zien wij dus, wat er op het spel stond. Hier herinnerde Mussert aan den eed, dien de functionarissen der Beweging in den zomer van 1942 op hem hebben afgelegd en die hun, thans meer dan ooit, verplichtingen oplegt, blijkens de eedsformule ook tegenover den Führer.

Deze bijeenkomst der Nederlandsche nationaal-socialisten, zoo besloot de Leider, beoogt een groet te zenden aan den Führer, die in stilte en eenzaamheid in het hoofdkwartier zijn plicht doet. Hij is de door God gezonden man om Europa te behouden. De tijd nadert, dat Europa uit het lijden van den oorlog zal zijn verlost en de opbouw kan beginnen. Tegenover het verraad van den enkeling, staat de trouw der millioenen. Daarom: vastberaden voorwaarts! Als een onverbreekbare phalanx achter den Führer! Door dik en door dun!

(V. b. Aanslag o. d. Führer 6033 A.; Mussert 6017 A.)

A. NEDERLAND —

Arbeidsfront - Geschil met de N.V. meelfabriek Schiedam —

24 Juli — Door het Nederlandsche Arbeidsfront werd bij den Gemachtigde van den Arbeid een klacht ingediend tegen de N.V. Meelfabriek Schiedam, omdat de door deze onderneming betaalde loonen te laag waren. Nadat door den Gemachtigde een onderzoek was ingesteld, schreef deze voor de verschillende categorieën van werknemers een loonsverhooging voor, ingaande 19 Juni j.l. De onderneming weigerde echter aan deze uitspraak gevolg te geven, waarbij zij zich beriep op het departement van Sociale Zaken. Naar aanleiding hiervan ontstond een geschil tusschen het N.A.F. en genoemde fabriek. Op 13 Juli heeft de leider van het N.A.F., H. J. Woudenberg, in een conferentie de pers op de hoogte gebracht van het conflict, terwijl tevens in Schiedam een openbare vergadering werd belegd. Voorts werd de directie der fabriek verzocht een bedrijfsappèl te mogen houden. Dit werd echter geweigerd, waarop een geluidswagen van het N.A.F. post vatte voor de fabriek en op die wijze de arbeiders zijn opvatting kenbaar maakte. Hierop liet de fabrieksleiding, via haar advocaat, het N.A.F. weten, dat zij bij een eventueele herhaling het Arbeidsfront zou doen dagvaarden. Aangezien het N.A.F. de actie voortzette, bracht de N.V. Meelfabriek Schiedam de zaak in kort geding voor de rechtbank te Rotterdam, welke op 18 Juli vonnis wees en het N.A.F. in het ongelijk stelde. De veroordeeling hield tevens in, dat de N.A.F.-actie moest worden gestaakt en dat iedere overtreding gestraft zou worden met ƒ 1000 boete. Het N.A.F. heeft tegen deze beslissing hooger beroep aangeteekend. Op 23 Juli wendde de Arbeidsfrontleider zich per radio tot het Nederlandsche volk waarbij hij een uiteenzetting gaf van het geschil en de door het N.A.F. daarbij aangenomen houding.

Naar aanleiding van verschillende in de pers verschenen berichten en beschouwingen, achtte de gemachtigde van den Arbeid het 24 Juli noodig onder de aandacht te brengen, dat hij de eenige bevoegde autoriteit is, om, in geval van gevaar voor den arbeidsvrede of handelingen in strijd met zijn beslissingen, maatregelen te nemen. In het onderhavige geval heeft hij de door voornoemde directie geuite bezwaren aanstonds in onderzoek genomen. Dit onderzoek is nog niet geëindigd, zoodat hij ter zake van de geopperde bezwaren nog geen definitieve beslissing heeft kunnen nemen.

27 Juli — Naar de N. R. Crt. bericht, is in de kwestie van de loonen bij de meelfabriek Schiedam, in nader overleg van den gemachtigde voor den arbeid met de directie overeenstemming bereikt. De nieuwe regeling is met terugwerkende kracht tot 19 Juni j.l. ingevoerd.

(V. b. N.A.F. 6018 B; Gem. v. d. Arbeid 5770 A.)

Distributie - Aardappelrantsoen verlaagd; zeep tegen beenderen —

Op 29 Juli werd het aardappelrantsoen verlaagd tot 2 K.G. p. persoon p. week. Ten gevolge van de inundatiemaatregelen is de totaal ter beschikking komende hoeveelheid midden-vroege aardappelen belangrijk lager dan normaal het geval geweest zou zijn. Bovendien begon ten gevolge van eenige nachtvorsten de aardappeloogst enkele weken later dan oorspronkelijk mocht worden aangenomen, waardoor thans de diverse oogstwerkzaamheden (koolzaad dorschen, graanoogst e.d.) samenvallen. De huidige bezetting aan arbeidskrachten maakt het uiteraard niet mogelijk alle werkzaamheden tegelijkertijd te verrichten, met als gevolg een te geringen aanvoer van consumptie-aardappelen. Ter aanvulling wordt per 30 Juli een rantsoen van 250 gram peulvruchten beschikbaar gesteld.

Voorts wordt de mogelijkheid geopend tot het verkrijgen van zeep zonder bon. Tegen inlevering van 5 K.G. beenderen wordt een stukje zeep bonvrij beschikbaar gesteld. De bedoeling is, dat ook de afgekookte beenderen, welke tot dusver voor 90% verloren gingen hoewel zij nog 300 gram vetzuuur per 5 K.G. bevatten, als waardevolle grondstof tot hun recht komen.

(V. b. Distributie 6011 A.)

N. S. B. - Opperstormleider Elferink vermoord —

26 Juli — De Landwacht-opperstormleider, chef der Kompanie Zuid-Holland, M. H. Elferink, werd vorige week te Rijswijk vermoord. Op 25 Juli had te Den Haag de teraardebestelling plaats. In den stoet liepen talrijke Nederlandsche en Duitsche autoriteiten en functionarissen der Beweging mee. Aan de groeve werd gesproken door den commandant der W. A., heerbancommandant Henken, den gewestelijk kommandeur van de Landwacht Van der Heyden en inspecteur-generaal Van Geelkerken.

(V. b. Aanslagen 6010 B.)

— Jhr. de Blocq van Scheltinga afgetreden —

28 Juli — Op zijn verzoek is aan jhr. D. de Blocq van Scheltinga, burgemeester van Wassenaar, eervol ontslag verleend uit de functie van chef van het kabinet van den Leider, onder dankbetuiging voor de vele en belangrijke diensten in deze functie bewezen. Jhr. D. de Blocq van Scheltinga werd benoemd tot Gemachtigde in bijzonderen dienst, onder toekenning van den rang van Hoofd-Baljuw.

(V. b. Kabinet v. d. Leider 5519; 5447)

Pers - Nieuwsblad van het Noorden opgeheven —

28 Juli — Blijkens een in het „Nieuwsblad van het Noorden" verschenen mededeeling, zal met ingang van 1 Augustus de uitgave van dit blad worden gestaakt tengevolge van het feit, dat het vanaf dien datum geen papier meer krijgt toegewezen.

(V. b. Inkrimping dagbl. 6011 A.)

De Rijkspostspaarbank in 1943 —

25 Juli — Uit het jaarverslag van de Rijkspostspaarbank blijkt, dat in 1943 het aantal inleggingen 2.610.810 bedroeg tegen 1.482.028 in 1942, terwijl het bedrag dier inleggingen ƒ 372.265.606 was tegen ƒ 168.603.103 in het voorafgaande jaar. De inleggingen vermeerderden dus in aantal met 1.128.782 en in bedrag met ƒ 203.662.503. Terugbetaald werd in 910.267 posten ƒ 139.745.165 of na aftrek van de rente in den loop van het jaar uitbetaald bij geheele afbetaling van boekjes, ƒ 139.575.327 tegen in 1942 in 1.003.735 posten ƒ 117.198.661, vermindering dus in aantal 93.468 en vermeerdering in bedrag ƒ 22.376.665.

Aan rente werd bijgeschreven ƒ 16.807.218 (incl. de in den loop van het jaar uitbetaalde rente ad ƒ 169.837), zoodat het tegoed der inleggers einde 1943 bedroeg ƒ 792.849.671, zijnde ƒ 249.317.020 meer dan einde 1942.

(V. b. Spaargelden 5996 A.)

Belastingen - Merkwaardige methode tot ontduiking —

28 Juli — Aan het Alg. H'blad ontleenen wij het volgende bericht, dat wij signaleeren als een merkwaardig teeken des tijds: De wegen, langs welke in zwarten handel verdiend geld „wit" wordt gemaakt, zijn vele. De houders van het zwarte geld hebben daar vele opofferingen voor over. Van de transacties, waarmee dit geld is verkregen, zijn zoomin omzet- als inkomsten-, vermogens- of welke belasting ook betaald.

Welke merkwaardige vondsten soms worden gedaan bij die poging om zwart geld wit te maken blijkt hieruit, dat bij collecteurs van de Staatsloterij wordt geïnformeerd om op de hoogte te worden gehouden van de namen van winnaars van prijzen. Zoo is dezer dagen een 100.000 uit de Staatsloterij, waarop 85.000 gulden wordt betaald, overgedaan aan iemand (en op diens naam gezet) die er 200.000 gulden voor betaalde. Hij had die twee ton er gaarne voor over om zoo 85.000 gulden, die hij had „gewonnen" te kunnen verantwoorden bij de belastingen.

Groentevoorziening Den Haag en Rotterdam —

Van den oogst 1944 heeft de gemeente 's-Gravenhage reeds binnengehaald: 150.000 kg. vroege aardappelen, 30.000 stuks bloemkool, 10.000 kg. doperwten, 3000 komkommers, 12.000 kg. spinazie, 4000 kg. tuinboonen, voorts sla, snijbiet, rabarber, radijs, prei enz. Ook van de contracttelers uit Zoetermeer en Bleiswijk worden geregeld partijen groente door tusschenkomst van de gemeente t. b. v. de bevolking ontvangen.

Door landbouwers op den linker- en rechter Maasoever, die zijn ingeschakeld bij de contractteelt, zullen 940.000 kg. spruitkool, 380.000 kg. uien en voorts een hoeveelheid stamboonen worden afgeleverd. Te Bleiswijk oogsten schoolkinderen doperwten, waarvan in totaal 175.000 kg. wordt verwacht. De bedoeling is, dat de bevolking deze groente extra ontvangt boven de door de distributie toegewezen hoeveelheid.

(Econom. Nws.) **(V. b. 5844 A.)**

Arnhem - Burgemeester Bloemers gepensionneerd —

29 Juli — De Rijkscommissaris heeft den burgemeester H. P. J. Bloemers te Arnhem met onmiddellijken ingang gepensionneerd. Tegelijkertijd heeft de Rijkscommissaris voor de bezette Nederlandsche gebieden den burgemeester E. A. A. Liera te Gouda met de voorloopige waarneming van de zaken van den burgemeester van Arnhem belast.

(V. b. Burgemeesters 5771 A.)

Nederlandsche literatuurprijzen —

19 Juli — Het Departement van Volksvoorlichting en Kunsten deelt mede, dat de secretaris-generaal van dit departement voor het jaar 1943 prijzen heeft toegekend aan een aantal letterkundigen, t.w. Henri Bruning, Cor Bruyn, dr. D. Kalma, Nico de Haas, L. Roggeveen en mevrouw J. de Jong—Snijders van Wissekerke.

(V. b. Literatuurprijzen 5528.)

Terroristen gefusilleerd —

De Höhere ᛋᛋ- und Polizeiführer en Generalkommissar für das Sicherheitswesen deelde 29 Juli mede: Wegens den laaghartigen moordaanslag op een lid van de bezettende macht te Breda op 21 Juli 1944 werd een aantal terroristen en saboteurs op 28 Juli 1944 standrechtelijk doodgeschoten.

(V. b. Doodvonnissen 6027 A.)

A. NEDERLAND —

Overzicht scheepshypotheken 1939—1943 —

In de jaren 1939 tot en met 1943 zijn 3810 gewone hypotheken méér doorgehaald dan ingeschreven, terwijl het bedrag der openstaande inschrijvingen daalde met ruim ƒ 44 mill. Van de crediethypotheken nam het aantal af met 62, terwijl het bedrag der openstaande inschrijvingen toenam met ƒ 40 mill. De rentevoet is aanvankelijk gestegen van 5.08% in 1939 tot 5.24% in 1941, vervolgens weer gedaald tot 4.48% in 1943. 32% van het bedrag der in 1943 nieuw ingeschreven hypotheken werd verstrekt door scheeps- en andere hypotheekbanken, 35% door andere banken en instellingen, 33% door particuliere personen, 4% der inschrijvingen drukt op Nederlandsche zeeschepen, 95% op binnenschepen, 1% op visscherijvaartuigen. Van de in 1943 doorgehaalde hypotheken bedroeg de gemiddelde looptijd voor de gewone hypotheken bijna 12 jaren, die van de crediethypotheken 8.5 jaar.
(Econom. Nws.)

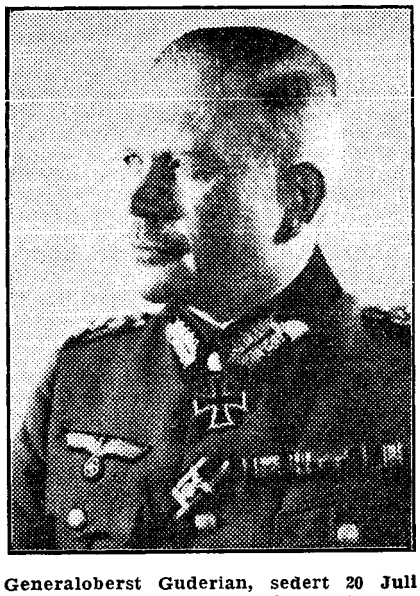
(V. b. Daling hypotheken 5986 A.)

Religie - Episcopaat en R.K. pers —

Op 16 Juli werd in de R. K. kerken van Nederland een herderlijk schrijven voorgelezen, waarin werd gewaarschuwd tegen de Nederlandsche pers op grond van het feit, dat deze pers medewerkt aan de verbreiding der nationaal-socialistische idee. Tevens werd geklaagd over een uitschakeling van de R. K. pers, en voorts werd door het episcopaat gezegd, dat de meeste der thans nog verschijnende R. K. bladen door de bisschoppen niet meer als katholieke bladen worden erkend.
Hiertegen is de hoofdredacteur van „De Limburger Koerier" de heer Hugo van den Broeck, fel in verweer gekomen. Aan zijn uitvoerigen openbaren brief, gericht tot den aartsbisschop en de bisschoppen van Nederland, in genoemd blad van 22 Juli j.l. ontleenen wij het volgende:
Het staat als een paal boven water, dat tot nu toe geen katholieke courant in Nederland omdat zij katholiek was of is werd verboden of in haar omgeving beperkt. Alle verboden en beperkingen zijn uitsluitend het gevolg van het feit, dat uitgevers en dagbladschrijvers stelling hebben genomen tegen de levensbelangen van de Europeesche volken en de zijde hebben gekozen van Duitschlands vijanden.
Kan men redelijkerwijs van Duitschland verlangen, dat het zijn vijanden als vrienden zal behandelen? En dit nog wel in een oorlog, waarbij het gaat om het zijn of niet-zijn van het Duitsche volk? Waarbij 't naar de meening van Duitschland — welke meening door honderdduizenden Nederlanders wordt gedeeld — ook gaat om het lot van Europa, ook om de plaats, welke Nederland in Europa zal bekleeden? Duizenden katholieken in Nederland staan geestelijk en actief in het front tegen Duitschland en Europa. Hiertegenover staat het feit, dat andere duizenden katholieken in Nederland vol overtuiging de zijde van Duitschland en van Europa hebben gekozen. Op grond van welk katholiek beginsel zou aan deze laatsten het recht kunnen worden ontzegd, mede te werken aan de overwinning van de Europeesche volken, welke door Amerikanisme en bolsjewisme in hun bestaan worden bedreigd? Wie voor Europa kiest verwerft daarmede de kans en de middelen om voor eigen christelijke overtuiging zonder eenige reserve op te komen.
Wie tegen Europa kiest, moet als journalist zijn taak neerleggen en kan wellicht den weg vinden naar de illegale blaadjes, maar in de dagbladpers van Nederland is onder vigueur van het Journalistenbesluit en onder de huidige verhoudingen voor hem op een leidinggevenden post geen plaats meer.
Maar wat men niet kan doen — wat men als eerlijk man zelfs niet mag probeeren te doen —, dat is als hoofdredacteur te blijven zitten, zich achter een bisschop te verschuilen om niets te doen; want niets doen is voor de pers de meest-verderfelijke vorm van neutraliteit, een onzijdigheid, die terecht niet wordt geduld, omdat zij in wezen niet anders is dan een vorm van sabotage aan de volksvoorlichting en soms erger en zwaarder wordt gestraft dan openlijke vijandschap aan de zaak van Europa en van de nieuwe orde.

(V. b. Houding Episcopaat 5103 E.)

B. DUITSCHLAND —

Generaloberst Guderian, sedert 20 Juli chef van den generalen staf.
(foto Stapf)

Totale oorlogvoering; decreet van den Führer —

De Führer heeft op 25 Juli 1944 voor het gebied van het Grootduitsche Rijk en dienovereenkomstig voor de daarbij aangesloten en de bezette gebieden een decreet uitgevaardigd over het totale gebruik van arbeidskrachten voor den oorlog, welks essentieele bepalingen als volgt luiden:
De oorlogstoestand dwingt tot een volledige uitbuiting van alle krachten voor weermacht en bewapening. Derhalve verorden ik:
1. De voorzitter van den ministerraad voor de Rijksverdediging, Rijksmaarschalk Hermann Göring, moet het geheele openbare leven in ieder opzicht aanpassen aan de eischen van de totale oorlogvoering. Ter uitvoering van deze taak stelt hij mij een „Rijksgevolmachtigde voor het totale gebruik van arbeidskrachten" voor. Deze moet er in het bijzonder zorg voor dragen, dat alle openbare verrichtingen aangepast zijn aan de doelstelling van den totalen oorlog en geen krachten onttrekken aan weermacht en bewapening.
Hij moet het geheele staatsapparaat met inbegrip van Rijksspoorwegen, inrichtingen en bedrijven nagaan met het doel, om door een absoluut rationeel gebruik van menschen en middelen, door stopzetting of beperking van voor den oorlog minder belangrijke taken en door vereenvoudiging der organisatie en der procedure, het maximum aan krachten voor weermacht en bewapening vrij te maken. Ter bereiking van deze doelstellingen kan hij van de hoogste Rijksautoriteiten inlichtingen eischen en hun instructies verstrekken. De op grond daarvan door de bevoegde hoogste Rijksautoriteiten uit te vaardigen rechtsvoorschriften en principieele bestuursverordeningen worden uitgevaardigd in overeenstemming met den Rijksminister en chef der Rijkskanselarij, den leider der partijkanselarij en den algemeenen gevolmachtigde voor het Rijksbestuur.
2 De leider der partijkanselarij zal de door mij verordende maatregelen krachtdadig ondersteunen door het optreden der partij op grond van de hem verleende volmachten.
Op grond van dit decreet heeft de Führer op voorstel van den voorzitter van den ministerraad voor de Rijksverdediging, Rijksmaarschalk Hermann Göring, Rijksminister dr. Goebbels benoemd tot „Rijksgevolmachtigde voor het totale gebruik van arbeidskrachten voor den oorlog".

— Maatregelen —

28 Juli — In overeenstemming met den Rijksgevolmachtigde voor het totale gebruik van arbeidskrachten voor den oorlog, rijksminister dr. Goebbels, heeft gouwleider Sauckel als algemeen gevolmachtigde voor het gebruik van arbeidskrachten een verordening uitgevaardigd ten aanzien van de werkzaamheid van arbeidskrachten in schijn-arbeidsovereenkomsten. Hierdoor wordt een einde gemaakt aan de omstandigheid, dat er nog lieden waren, die slechts in schijn hun bijdrage aan de algemeene inspanning leverden. Vóór 15 Aug. 1944 moeten alle schijnarbeidsposities ontbonden zijn. Na dien termijn worden scherpe strafbepalingen van kracht voor degenen die geen gevolg geven aan deze verordening. Ook vrouwen zullen intensiever aan het arbeidsproces gaan deel nemen. De leeftijdsgrens voor vrouwen, die te werk worden gesteld, is van 45 op 50 jaar gebracht. Ook in het ambtenarencorps zal een groot aantal vereenvoudigingen worden aangebracht en zal bovendien een grootsch appèl aan het verantwoordelijkheidsgevoel van het Duitsche volk worden gericht.
Onder veldpostnummer 08000 kan door iederen Duitscher een voorstel worden ingediend, hoe de totale oorlog voor 100 procent kan worden doorgevoerd.

(V. b. Arbeidsmobilisatie 6028 A.; Hitler 6025 A.)

Duitsche groet voor geheele weermacht —

24 Juli — De Rijksmaarschalk van het groot-Duitsche Rijk heeft den Führer gemeld, dat alle deelen der weermacht naar aanleiding van zijn redding verzocht hebben in de weermacht den Duitschen groet te mogen invoeren als een teeken van onverbrekelijke trouw aan den Führer en van nauwste verbondenheid tusschen weermacht en partij. De Führer heeft voldaan aan den wensch der weermacht en zijn toestemming gegeven. Met ingang van 24 Juli komt derhalve in de plaats van het saluut door het tikken van de rechterhand aan de hoofdbedekking eerbetoon door het brengen van den Duitschen groet.

A. DUITSCHLAND —

Conferentie tusschen Führer en Duce

22 Juli — Van 16 tot 20 Juli heeft de duce een inspectietocht gemaakt naar de Italiaansche divisies, die in Duitschland worden opgeleid. De duce overhandigde den Italiaanschen regimenten hun vaandels, richtte een toespraak tot de troepen en werd overal met groote geestdrift ontvangen. Aan het einde van zijn reis bezocht de duce den Führer in diens hoofdkwartier. Het onderhoud tusschen den Führer en den duce werd gevoerd in den geest van de grootste hartelijkheid. De Führer en de duce bestudeerden den toestand en bespraken o.a. de kwestie der Italiaansche oorlogsgeïnterneerden. Er werden richtsnoeren opgesteld voor het oplossen van deze kwestie in overeenstemming met de moreele en materieele belangen van beide landen. Deze oplossing voorziet in een overheveling van de oorlogsgeïnterneerden naar den stand van vrije arbeiders of naar den stand van hulpkrachten van de Duitsche weermacht.

(V. b. Hitler 6036 B; Mussolini 5981 E.; Conferentie Hitler-Mussolini 5933 A.)

De aanslag op den Führer; namen van de daders —

De drie generaals, wier namen thans officieel bekend zijn gemaakt, als de drie leidende figuren bij de poging tot omwenteling in Duitschland, waren Generaloberst Ludwig Beck, voormalig chef van den generalen staf van het leger, generaal der infanterie Friedrich Olbricht, voormalig chef van het algemeene legerbureau van het O.K.W., alsmede Generaloberst Erich Hoeppner die voorheen eveneens lid van den generalen staf was.

Generaal Beck, die den leeftijd van 64 jaar bereikt had, verliet op 31 October 1938 den actieven militairen dienst wegens een zenuwinstorting. Vlak voor zijn arrestatie heeft Beck zich van het leven beroofd. Generaal Olbricht wordt te Berlijn geschetst als de man, die de eigenlijke draden van de samenzwering in handen hield. Hij was nog in actieven dienst. Hij vervulde de tweede plaats in de leiding van het binnenlandsche leger (het z.g. „thuis-leger") en was daardoor in staat zich in vrij vèrgaande mate van het militaire apparaat in het vaderland te bedienen en eigenmachtig bevelen aan troepenonderdeelen te geven, zooals hij ook den avond van den 20sten Juli deed. Generaal Erich Hoeppner, die den 57-jarigen leeftijd bereikte, vervulde in den eersten wereldoorlog een functie bij den generalen staf. Na 1933 maakt hij vrij snel promotie, in den Poolschen veldtocht leidde hij een pantsercorps en tijdens de verovering van Frankrijk trad hij aan dit front op als commandant van het 16de legercorps, dat uit pantser- en gemotoriseerde troepen bestond. In 1941 werd hij wegens den terugtocht aan het Oostelijk front uit den actieven dienst ontslagen.

(V. b. Aanslag 6034 B.)

B. POLEN (VOORMALIG) —

Emigrantencomité te Moskou —

25 Juli — De zender te Moskou heeft een manifest gepubliceerd van het door Moskou aangestelde „Poolsche comité der nationale bevrijding" dat als volgt is samengesteld: André Witos, Wanda Wasilefska, generaal Rola Zeleski, luitenant-generaal Siegmund Berling en Pleslau Drosner.

In het manifest wordt het comité het „eenig wettige orgaan" voor de Polen genoemd. Dit „uit Poolsche patriotten in de Sovjet-Unie" bestaande comité, zoo wordt o.m. gezegd, is de eerste wettige machtsbron. De emigrantenregeering in Londen echter heeft zich, volgens dit manifest, zelf aangesteld, waarbij zij zich gebaseerd heeft op een onwettige grondwet. De leden dezer emigrantenregeering worden avonturiers genoemd, die Polen dicht bij de catastrophe hebben gebracht. De wetgeving gaat thans over op het „Poolsche comité der nationale bevrijding". Als programpunt behelst het manifest o.m. de „verdrijving der landverraders van September '39, opheffing van het grootgrondbezit, herstel van de joden in hun rechten en wraakoefening jegens de Duitschers en de landverraders". Voorts wordt een uitbreiding van de Poolsche grens tot aan de Oder, de inlijving van belangrijke kustgebieden, van Oost-Pruisen en Silezië geëischt.

Als waarborgen voor de uitvoering van dit program wordt de „bond der Slavische volken" aangegeven.

In Londen heeft men den indruk gekregen, dat Moskou de vorming van een Poolsch comité nu reeds heeft bekendgemaakt om hiermede een stillen wenk te geven aan Mikolajczyk, den premier van de Poolsche regeering te Londen, van zijn reis naar Moskou af te zien.

Naar de Britsche berichtendienst in een officieele verklaring van 24 Juli zegt, noemt de Poolsche uitgeweken regeering te Londen de vorming van een „Poolsch comité voor de nationale bevrijding" in het door de bolsjewisten bezette gebied een „poging van den kant van een handvol usurpatoren, om de Poolsche natie een politieke leiding voor te schrijven, die in tegenstelling staat tot de overweldigende meerderheid van de natie".

De Britsche berichtendienst meldde 27 Juli dat de Poolsche premier Mikolacjzyk naar Moskou is vertrokken ten einde aldaar met leden der Sovjet-regeering over de Poolsch-Russische betrekkingen te beraadslagen.

Overeenstemming tusschen Moskou en Poolsche Sovjet —

27 Juli — Het D.N.B. ontleent aan den Britschen berichtendienst:

In tegenwoordigheid van Stalin is een overeenkomst onderteekend tusschen het Sovjet-Russische commando en de Poolsche Sovjet. Zij bepaalt o.a., dat de hoogste machtsbevoegdheid in het gebied der militaire operaties, waar eenheden van het Sovjet-leger op het gebied van het huidige gouvernement-generaal, in handen ligt van het Sovjet-Russische opperbevel, alsmede dat de Poolsche Sovjet in het door de bolsjewisten bezette Poolsche gebied een bestuursapparaat en een systeem voor de recruteering van mannen voor de Poolsche gewapende strijdkrachten zal oprichten, waarbij actieve samenwerking met den Sovjet-Russischen opperbevelhebber gegarandeerd moet worden. Bij de onderteekening van het verdrag waren voor de Sovjet-Unie o.a. nog aanwezig Molotof, de volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken, en de plaatsvervangende commissaris Wysjinski. Van de Poolsche Sovjet was aanwezig de plaatsvervangende president Witos.

Met de onderteekening van een verdrag, aldus S.P.T. heeft Moskou te kennen willen geven, dat het aldaar opgerichte Poolsche comité door de Sovjet-Russische regeering wordt erkend. Volgens een mededeeling van radio Moskou betreft het geteekende verdrag de verhouding van het Poolsche comité te Moskou tot de Sovjet-Russische autoriteiten.

(V. b. Poolsch-Russische betr. 5877 A.)

C. ARGENTINIE —

Ambassadeur uit Washington teruggeroepen —

26 Juli — In een communiqué van de Argentijnsche regeering betreffende de terugroeping van den Argentijnschen ambassadeur te Washington, wordt verwezen naar verklaringen, die volgens berichten uit Washington den Amerikaanschen minister van Buitenlandsche Zaken worden toegeschreven en welke de Argentijnsche regeering niet kan aanvaarden, zonder nadeel voor zijn waardigheid.

Het Amerikaansche ministerie van Buitenlandsche Zaken heeft 26 Juli naar Reuter uit Washington meldt, een verklaring gepubliceerd. Daarin wordt o.a. gezegd: „De regeering der Ver. Staten is van meening, dat de Amerikaansche republieken en haar aanhangers onder de vereenigde naties dienen te blijven volharden in haar huidige politiek van het niet erkennen van het regime-Farrell, totdat dit door onmiskenbare handelingen bewijst, dat in de politiek van Argentinië een fundamenteele verandering ten gunste van de zaak der Anti-Spilmogendheden en een ondersteuning van de Inter-Amerikaansche vereeniging en van de gemeenschappelijke actie gekomen is.

Volgens den Britschen berichtendienst heeft de Argentijnsche minister van Buitenlandsche Zaken, Peluffo, 26 Juli in een radiorede mededeelingen gedaan met betrekking tot uitlatingen van Cordell Hull over de buitenlandsche politiek van Argentinië. Peluffo verklaarde o.a.: „Argentinië zal den tegenwoordigen politieken koers handhaven en iedere poging, de Argentijnsche bevolking van haar regeering te scheiden, zal mislukken".

(V. b. Argent.—Ver. St. 5869 B.)

D. IRAN —

Ex-Sjah Riza Pahlavi overleden —

De vroegere Sjah van Iran, Riza Pahlavi, is blijkens een officieele bekendmaking op 25 Juli na een korte, doch hevige ongesteldheid overleden. Hij had op 17 Dec. 1925 den troon bestegen, waar hij in Sept. 1941 afstand van deed om opgevolgd te worden door zijn zoon Mohamed, die de positie van constitutioneel monarch verkreeg. Riza Pahlavi heeft zijn laatste levensdagen in Zuid-Afrika doorgebracht. **(V. b. 4873 E.)**

E. JAPAN —

Regeeringsverklaring generaal Koiso

23 Juli — De nieuwe Japansche minister-president, generaal Koiso, heeft in zijn eerste toespraak alleen een in algemeene termen gehouden verklaring afgelegd over de politiek van zijn regeering. Koiso zeide er naar te zullen streven, de kritieke situatie van het oogenblik te boven te komen en den oorlog tot een zegevierend einde te brengen. Het doel van dezen heiligen oorlog, zoo vervolgde hij, is reeds omschreven in het keizerlijk decreet van 3 December 1941. Het Japansche volk weet zelf, waar het op aankomt. Elkeen moet op zijn plaats zijn plicht doen tot het uiterste. In nauwste saamhoorigheid met het volk ben ik voornemens alle moreele en materieele krachten van het volk te mobiliseeren en in dienst van den oorlog te stellen. Dat is de politiek in het binnenland. In zake de buitenlandsche politiek wil ik de nauwe samenwerking met de verbonden naties voortzetten. Ik ben er vast van overtuigd, dat het Japansche volk met alle middelen en met ijzeren vastberadenheid de regeering in haar streven zal ondersteunen.

(V. b. Kabinet Koiso 6030 A.)

A. FINANCIEN —

Valutaconferentie te Bretton Woods geëindigd —

De internationale valuta-conferentie te Bretton Woods is op 23 Juli met een vergadering, waaraan door alle gedelegeerden werd deelgenomen geëindigd met de behandeling van een ontwerp voor een „International Bank for Reconstruction and Development" dat werd aangenomen. Overeengekomen is, dat de bepalingen betreffende het nieuwe bankinstituut van kracht zullen worden, zoo gauw de helft van de uitgenoodigden er aan zal deelnemen en het inteekeningskapitaal voor 65% is volteekend. Ter aanvulling van hetgeen wij reeds publiceerden over de besluiten, welke zijn genomen op de internationale valutaconferentie, ontleenen wij aan Econom. Nieuws het volgende overzicht van de quota en het aantal stemmen der deelnemende landen:

	in mill. $	aantal stemmen
Ver. Staten	2750	27750
Gr. Britannië	1300	13250
Sovjet-Unie	1200	12250
China	550	5750
Frankrijk	450	4750
Indië	400	4250
Canada	300	3250
Nederland	275	3000
België	225	2500
Australië	200	2250
Brazilië	150	1750
Tsj.-Slowakije	125	1500
Polen	125	1500
Zuid-Afrika	100	1250
Mexico	90	1150
Joego-Slavië	60	850
Bolivia	60	850
Noorwegen	50	750
Chili	50	750
Nieuw-Zeeland	50	750
Columbia	50	750
Cuba	50	750
Egypte	45	700
Griekenland	40	650
Peru	25	500
Iran	23	480
Venezuela	15	400
Philippijnen	15	400
Luxemburg	10	350
Irak	8	330
Abessinië	6	310
Dominica	5	300
Ecuador	5	300
Costa-Rica	5	300
Guatemala	5	300
Haiti	5	300
Honduras	2,5	275
Salvador	2,5	275
Nicaragua	2	270
Paraguay	2	270
IJsland	1	260
Panama	0,5	255
Liberia	0,5	255
Totaal	8833	99080

Van de kleine staten is derhalve het quotum van Nederland het grootst.

(V. b. Val.conf. 6019 A.)

B. ITALIE (REPUBLIEK) —

Militarisatie fascistische partij —

Op den verjaardag van den staatsgreep van Badoglio op 25 Juli is op bevel van den Duce een reorganisatie voltrokken van de Fascistische republikeinsche partij op militairen grondslag, terwijl overgegaan werd tot de vorming van „zwarte brigades". Volgens het bevel van den Duce, gedateerd 1 Juli, wordt de fascistisch-republikeinsche partij gereorganiseerd tot een militair organisme. Alle tot de partij behoorende fascisten van 18 tot 60 jaar, die geen lid zijn van de weermacht, vormen in het vervolg het „hulpcorps der zwarte brigades", dat wordt samengesteld uit afzonderlijke actie-afdeelingen in „zwarte brigades". Op 25 Juli zijn 20.000 squadristen (oude fascistische strijders) ingelijfd in de „zwarte brigades".

(V. b. Weermacht 5862 C.)

C. ITALIE (KONINKR.) —

Maatregelen tegen fascisten —

25 Juli (D.N.B.) — Met betrekking tot de sedert eenige maanden reeds begonnen actie tot zuivering van het openbare leven van alle fascistische elementen door de geallieerde bezettingsautoriteiten in Italië, heeft de leider der communisten, Togliatti, een verklaring afgelegd, die, naar hier wordt verklaard, duidelijk afwijkt van de verklaringen van de regeering en van de liberale partijpolitiek. Togliatti eischte bij het uitvoeren van de zuivering stelselmatige maatregelen en bestraffing alleen van de voornaamste verantwoordelijke fascistische leiders, niet echter vervolging van het groote aantal middelmatige of kleine ambtenaren of van personen die tot de fascistische partij behooren uit de laagste klassen der bevolking. Daarentegen heeft de door de regeering gevormde commissie onder leiding van den leider der liberale partij, Sforza, in de laatste maanden een meedoogenlooze bestraffing geëischt van alle fascisten.

(V. b. 6021 C.)

Minister Groce afgetreden —

Benedetto Groce, de liberale partijleider en bekende wijsgeer, is afgetreden. Tot opvolger van Groce in het kabinet-Bonomi is als minister zonder portefeuille aangewezen dr. Carandini.

(V. b. Samenst. kabinet 5998 F.)

D. TURKIJE —

Scheepvaartverkeer op Zwarte Zee gesloten —

24 Juli — (S.P.T.) Het scheepsverkeer voor reizigers op de Zwarte Zee is op last van de Turksche regeering stopgezet. Als motief wordt het houden van luchtbeschermingsoefeningen opgegeven. Het burgerlijke luchtverkeer op de binnenlandsche route, zal eveneens binnenkort stilgelegd worden. De reden, waarom men tot dezen maatregel heeft besloten, is niet bekend.

Onderhandelingen met de Sovjet-Unie —

26 Juli — De „Tribune de Genève" meldt uit Ankara: De besprekingen tusschen Turkije en de geallieerden, die ruim een maand geleden in Ankara zijn begonnen, zijn overgegaan in rechtstreeksche Sovjet-Russisch-Turksche besprekingen, die op het oogenblik in Moskou worden gevoerd. De huidige onderhandelingen hebben vooral ten doel te komen tot overeenstemming ten aanzien van de door de Sovjet-Unie geeischte wijziging van het regime over de Dardanellen.

(V. b. Buitenl. pol. 5940 C.)

E. VER. STATEN —

Roosevelt candidaat presidentschap

De democratische nationale conventie — aldus Reuter — heeft president Roosevelt 19 Juli symbolisch tot candidaat voor het presidentschap benoemd. Reeds op 11 Juli had deze verklaard, dat hij bij een eventueele herverkiezing, zijn vierde ambtsperiode zou aanvaarden.

(V. b. pres. verk. 6006 D.; Roosevelt 5831 A.)

F. DUITSCHLAND —

V. 1 - Proefnemingen en productie -

28 Juli — Het Nederlandsche correspondentie-bureau meldde uit Berlijn, dat met de vliegende bommen, alvorens in den strijd te worden geworpen, uitvoerige proefnemingen zijn gedaan in een dorp op de Lüneburger heide. Het dorp werd voor dit doel geëvacueerd. Daarna stelde men op verschillende punten sterke betonnen muren op, waarin 7 cm. dik kogelvast glas gemonteerd was, materiaal, dat ook voor de kijkgaten der Duitsche pantserwagens wordt gebruikt. Daarna plaatste men een V. 1-projectiel in het dorp, dat ten slotte electrisch tot explosie werd gebracht. Men kwam ongeveer tot het volgende resultaat: in een straal van 700 m. was alles, zelfs gebouwen van 20 m. hoogte, vernietigd, ingestort of omgevallen. In een straal van 1½ km. waren de dikke betonnen muren uiteengereten en het pantserglas vergruizeld, in een straal van 3 km. waren de daken van de huizen gevlogen en de muren vertoonden scheuren. Alleen de betonnen muren waren onbeschadigd. Met een ongeladen V. 1 werden door de bekende invliegster Hanna Reitsch een aantal vluchten gemaakt, waarbij zij tenslotte zwaar gewond werd. In deskundige Duitsche kringen wordt er nog op gewezen, dat het V. 1-wapen een aanmerkelijke besparing aan grondstoffen beteekent. De vliegende bom bevat geen koper, geen nikkel, geen chroom en geen aluminium. In haar huidigen vorm werd zij geconstrueerd door een 23-jarigen technisch zeer begaafden marinesoldaat uit Interbruck, die de belangrijkste onderdeelen uit staalblik vervaardigde. Een V. 1-projectiel wordt 20 maal zoo snel gebouwd als een normaal jachtvliegtuig en volgens de jongste Duitsche berichten werken thans reeds een groot aantal fabrieken aan haar productie, die op het oogenblik reeds vele duizenden per dag bedraagt.

(V. b. V. 1 6013 C.; Nwe Wapens 6028 A.)

G. ZWITSERLAND — Export met medewerking van den staat —

De Zwitsersche exportrisicogarantie, die bij de wet van April 1939 haar definitieven vorm ontving, wordt door het Zwitsersche bedrijfsleven beschouwd als een gelukkige combinatie van particulier initiatief en staatssteun. De staat subsidieert niet en mengt zich ook niet in de keuze en het tot stand komen der transacties, doch helpt slechts, met het oog op werkverschaffingsmogelijkheden mede, risico's te dragen, welke door het particuliere bedrijfsleven niet alleen zouden kunnen worden gedragen.

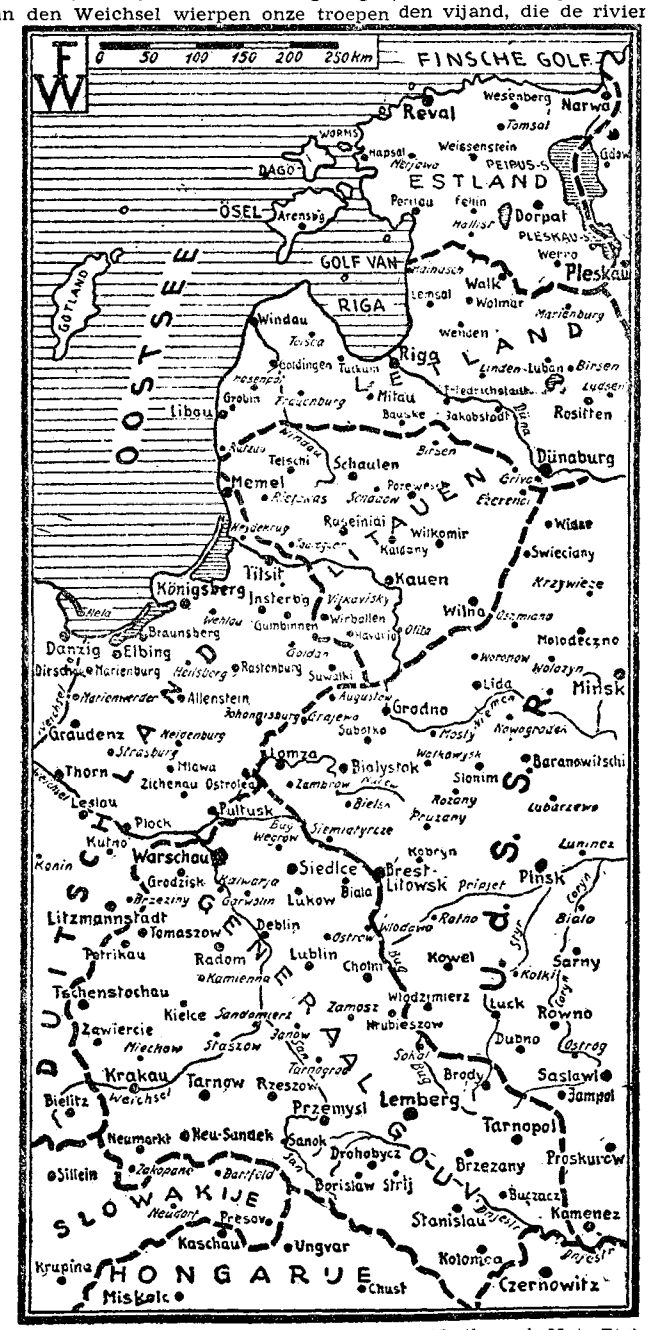
Het systeem der exportrisicogarantie is in de eerste plaats gedacht voor transacties met een bijzonder langen afwikkelingstermijn en voor affaires van grooten omvang. Volgens de officieele opvatting zal de garantie vooral ten goede komen aan die exporteurs, die niet over voldoende liquide middelen beschikken om groote en langloopende transacties zelf te kunnen financieren en voor wie derhalve de garantie van den Bond tegelijkertijd een faciliteit beteekent bij het verkrijgen van de, voor de financiering van den uitvoer benoodigde credieten bij de Zwitsersche banken. In de verwachting, dat onder deze omstandigheden niet bepaald kapitaalkrachtige exporteurs zich met voorrang van de Bondsgarantie zullen bedienen, hebben de banken er op aangedrongen, dat de garanties in een dusdanigen vorm worden gegoten, dat zoo noodig beleening of disconteering der betrokken vorderingen bij de Nationale Bank mogelijk is.

DE WERELDOORLOG

Siedlce, Kalvaria, Wilkowisjken, Mitau en Kowno ontruimd; Birsen en Radzymin heroverd, 3908 tanks en 1329 vliegtuigen in Juli door de bolsjewisten verloren. Amerikaansche doorbraak ten Zuiden van Aranches, Aanvallen op Florence - In Juli 149.000 ton geallieerde scheepsruimte en 27 oorlogsschepen vernietigd.

OOSTELIJK FRONT —

Hoofdkwartier van den Führer, 30 Juli — Aan het Oostelijke front werden in het voorterrein der Karpaten vijandelijke aanvallen afgeslagen, of tot staan gebracht. In de groote bocht van den Weichsel wierpen onze troepen den vijand, die de rivier was overgestoken, in den tegenaanval terug. Tusschen Warschau en Siedlce zijn Duitsche troepen nog steeds in zware gevechten met opdringende Sovjet-strijdkrachten. Het tijdelijk afgesneden garnizoen van Brest-Litowsk baande zich met medeneming van de gewonden een weg naar onze linies. Tusschen den middenloop van de Boeg en Olita vingen onze troepen hevige aanvallen der bolsjewisten bij Bialystok en Noordoostelijk van Augustow op. In het gebied van Kowno ging de vijand tot den verwachten grooten aanval over. In Letland leverden aanvallen der Sovjets op de stad Mitau en Noordoostelijk van Ponewitsj geen resultaat op. Tusschen de Duna en het Peipusmeer handhaafden onze grenadiers hun stellingen.

(Ontl. a. d. Nat. Ztg)

31 Juli — In het voorterrein der Karpaten mislukten vijandelijke aanvallen. In het gebied van Warschau werd een doorbraak verhinderd. Na herhaalde Sovjet-aanvallen op Siedlce te hebben afgeslagen, distancieerden onze troepen zich naar nieuwe stellingen verder naar het Noorden. Tusschen den middenloop van de Boeg en Olita werd het front gehandhaafd. Bij Kowno zetten de bolsjewisten hun aanvallen voort en konden zich van de stad meester maken. In Letland wordt hevig gevochten om Mitau en bij Birsen. Westelijk van Ostrof werden bolsjewistische aanvallen in hoofdzaak afgeslagen. Op de landengte van Narwa verijdelden onze divisies alle doorbraakpogingen van Sovjet-strijdkrachten. De vijand leed buitengewoon zware verliezen.

1 Aug. — Op de Noordelijke helling der Karpaten dringen vijandelijke strijdkrachten op naar den Beskidenpas. Tusschen het brongebied van den Dnjestr en de groote bocht van den Weichsel wierpen onze pantserdivisies de Sovjets in verscheiden sectoren terug. Bij de groote bocht van den Weichsel werden alle bolsjewistische pogingen, de rivier over te steken, verijdeld, op een penetratie na. Bij Warschau houdt de hevige vijandelijke druk aan. Tusschen den middenloop van de Boeg en Augustow werden plaatselijke distancieeringsbewegingen volgens de plannen ten uitvoer gelegd. Ten Westen van Kowno viel de vijand vruchteloos aan. In Mariampol woeden verbitterde straatgevechten. Ook in de stad Mitau wordt hevig gevochten. In het gebied van Birser wierpen tegenaanvallen den binnengedrongen vijand terug. Oostelijk van de Duna werden alle vijandelijke aanvallen der bolsjewisten uiteengeslagen. Aan den succesvollen afweer der laatste dagen heeft het derde (Germaansche) SS-Pantsercorps met de Germaansche Vrijwiligersdivisies SS-Nordland en SS-Nederland, de twintigste Estlandsche Vrijwilligersdivisie, de 11de Oostpruisische infanteriedivisie een bijzonder aandeel gehad.

2 Aug. — Op de Noordelijke helling der Karpaten werden de naar den Beskidenpas opdringende vijandelijke strijdkrachten in een tegenaanval teruggeworpen. In de groote bocht van den Weichsel werden talrijke vijandelijke aanvallen afgeslagen. Tegen een vijandelijk bruggenhoofd Zuidelijk van Warschau, zijn tegenaanvallen gaande, Noordoostelijk van Warschau wierpen Duitsche troepen de bolsjewisten in den tegenaanval terug. Tusschen het woud van Augustow en de Memel kwam het tot zware heen en weer golvende gevechten, in het verloop waarvan de plaatsen Kalvaria en Wilkowisjken verloren gingen. In Letland werd het Zuidelijke deel van Mitau ontruimd, nadat de bruggen vernield waren, Birsen werd in een tegenaanval heroverd.

3 Aug. — Op de Noordelijke helling der Karpaten mislukten talrijke Sovjet-aanvallen. Door tegenaanvallen werd de vijand teruggeworpen. In de groote bocht van den Weichsel werd de vijandelijke druk Westelijk van Baranof sterker. Pogingen om de rivier over te steken werden verijdeld. Noordoostelijk van Warschau kwam het tot zware heen en weer golvende gevechten. De stad Radzymin werd in een tegenaanval heroverd. In den sector Seinen- Wilkowisj en bij Mitau zijn verbitterde gevechten gaande. In het gebied van Birsen namen Duitsche troepen verscheiden plaatsen. In den grooten afweerslag tusschen de Karpaten en de Finsche Golf zijn in de maand Juli alleen al door troepen van het leger en de Waffen-SS 3908 vijandelijke tanks stuk geschoten, 250 andere vijandelijke tanks werden door de luchtmacht vernield. In dezelfde periode verloren de Sovjets 1329 vliegtuigen.

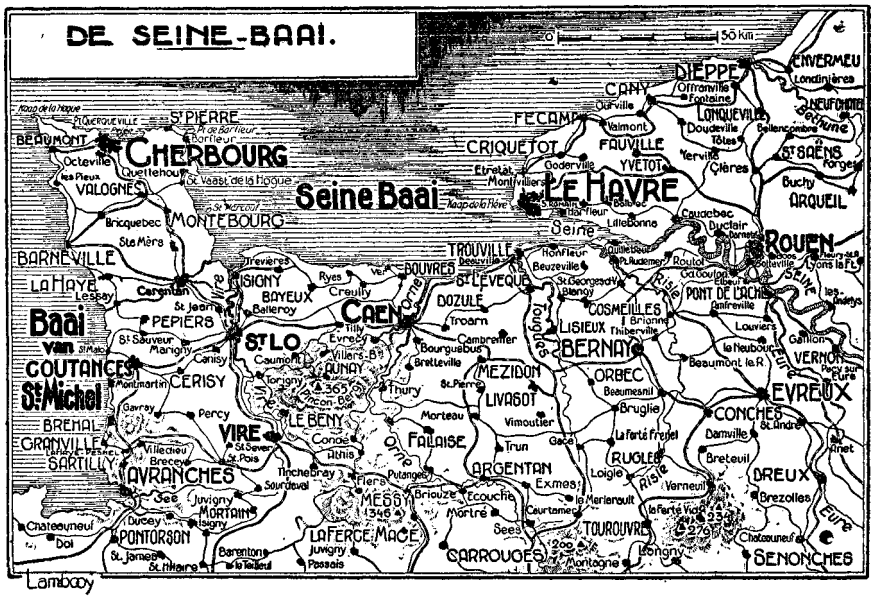
4 Aug. — Aan den Noordoostelijken rand der Karpaten is de vijandelijke doorbraakpoging in de richting van den Beskidenpas mislukt. Herhaalde bolsjewistische aanvallen ten Westen van Reichshof werden afgeslagen. Aan het overige front zijn hevige gevechten gaande in het gebied ten Oosten van Sandomierz, aan weerszijden van Poelawy en Zuidoostelijk van Warschau. Noordoostelijk van Warschau werden Sovjet-strijdkrachten door een tegenaanval van haar verbindingen afgesneden en opeengedrongen; 76 vijandelijke pantserwagens werden vernield.

WESTELIJK FRONT —

30 Juli — De doorbraakpogingen der Amerikanen duurden gisteren aan weerszijden van de Vire, bij Moyon en in den sector Beaucoudary-Peroy den geheelen dag voort. Zij werden overal bloedig verijdeld. Aan den Westelijken vleugel braken onze divisies, die tijdelijk van de hoofdstrijdkrachten waren weggedrongen, van Coutances uit door de vijandelijke linies naar het Zuiden en betrokken stellingen in het gebied Gavray-Trelly.

31 Juli — De vijand breidde in Normandië zijn grooten aanval uit tot het geheele front. De gevechten worden aan beide kanten met toenemende verbittering gevoerd. Ten Zuiden van Hottot werden alle vijandelijke aanvallen uiteengeslagen. Aan weerszijden van Caumont kon de vijand een vrij diepe penetratie in ons front bewerken. Noordwestelijk van Torigni-sur-Vire mislukten doorbraakpogingen der Amerikanen. Met buitengewone felheid woedden de gevechten Zuidelijk van Sourdeval en Cérences. Pantserformaties zijn overgegaan tot den aanval op den ver binnengedrongen vijand. Uit het gebied ten Noorden van Sourdeval baande zich een pantsergevechtsgroep der Waffen-SS, die tijdelijk van haar verbindingen was afgesneden, een weg naar onze strijdkrachten.

1 Aug. — In Normandië distancieerden onze troepen zich in eenige sectoren enkele kilometers naar het Zuiden. In de nieuwe stellingen werden alle aanvallen van den vijand afgeslagen. De op onzen Westelijken vleugel diep in onze stellingen binnengedrongen vijand werd vlak ten Zuiden van Avranches in den tegenaanval opgevangen.

2 Aug. — Ten Zuiden van Caen stortten vijandelijke aanvallen ineen. Ook aan weerszijden van Moyon en in het gebied van Percy-Villedieu werden alle aanvallen der Amerikanen uiteengeslagen. Zuidelijk en Oostelijk van Avranches zijn hevige gevechten gaande.

3 Aug. — De vijand zette zijn hevige aanvallen in het centrale en het Westelijke deel van het landingshoofd den geheelen dag voort. Hij kon slechts op enkele punten successen behalen. Daar zijn onze troepen tot den tegenaanval overgegaan. Zuidoostelijk van Villedieu bevinden eigen pantserformaties zich in een zich ontwikkelenden aanval naar het Westen. De over Avranches naar het Zuiden en Westen opgedrongen vijandelijke strijdkrachten vielen met haar pantservoorhoeden Rennes en Dinan aan, waar zij werden afgeslagen. In het Fransche gebied werden 118 terroristen in den strijd vernietigd. Bij deze zuiveringsoperaties hebben de bandieten sedert 6 Juni 7300 dooden en 4700 gevangenen verloren.

4 Aug — Plaatselijke aanvallen van den vijand mislukten Zuidwestelijk van Caen. In het gebied van Coulvain werden den geheelen dag hevige gevechten geleverd. In het gebied van Vire gelukte het den vijand door een tegenaanval terug te slaan en den samenhang van het front te herstellen. Een sterke vijandelijke groep is ingesloten en wordt concentrisch aangevallen. Noordoostelijk en Oostelijk van Avranches stortten talrijke vijandelijke aanvallen ineen. In het Oosteijke deel van Bretagne dringen de over Avranches in Zuidelijke richting doorgebroken gemotoriseerde troepen van den vijand naar het Zuiden en het Westen op.

ZUIDELIJK FRONT —

30 Juli — In Italië sloegen onze troepen ook gisteren weer alle aanvallen uiteen, die de vijand ondernam om naar Florence door te breken. Bij zuiveringsoperaties achter het front verloren de terroristen in de periode van 12 Mei tot 24 Juli 8300 man aan dooden en 7500 aan gevangenen.

31 Juli — De vijand heeft zijn grooten aanval op Florence ten gevolge van de geleden verliezen niet voortgezet.

1 Aug. — In Italië hervatte de vijand zijn doorbraakpogingen op Florence. Zij strandden opnieuw op den onwrikbaren tegenstand van onze troepen.

2 Aug. — In Italië mislukten wederom alle doorbraakpogingen van den vijand ten Zuidwesten en ten Zuiden van Florence. Vijandelijke artillerie beschoot gisteren Florence, hoewel de stad, om haar cultuurgoederen te sparen, door het Duitsche commando niet militair gebruikt wordt en geen troepen herbergt. Ook de historische scheeve toren van Pisa werd beschadigd.

Duitsche torpedovliegtuigen vielen voor de Noordafrikaansche kust een vijandelijk konvooi aan. Vier vrachtschepen met een inhoud van 26.000 ton en een torpedojager werden getroffen. Bovendien werden zeven koopvaardijschepen met een inhoud van 49.000 ton vernietigd.

Bij den strijd tegen de communistische benden op den Balkan leed de vijand in Juli buitengewoon zware verliezen aan dooden en gewonden. Behalve 13.000 dooden verloor hij 3800 man aan gevangenen en overloopers.

3 Aug. — De Duitsche troepen hebben ook gisteren alle vijandelijke doorbraakpogingen in de richting van Florence verijdeld.

4 Aug. — Onze troepen distancieerden zich op een nauw bruggenhoofd dicht ten Zuiden van Florence. De stad met haar cultuurschatten ligt onder zwaar artillerievuur.

Een vijandelijke landingsoperatie, ondernomen op 2 Augustus tegen het Dalmatische eiland Korcoela, werd door het garnizoen van het eiland afgeslagen.

LUCHTOORLOG —

30 Juli — Amerikaansche bommenwerpers ondernamen terreuraanvallen op midden-Duitschland en Bremen. Door luchtverdedigingsstrijdkrachten werden 34 vliegtuigen neergeschoten.

31 Juli — Een formatie Amerikaansche bommenwerpers viel gisteren Boedapest en eenige andere plaatsen in Hongarije en Kroatië aan. Duitsche en Hongaarsche luchtverdedigingsstrijdkrachten vernietigden 15 vijandelijke vliegtuigen.

1 Aug. — Amerikaansche bommenwerpers vielen gisteren Boekarest en Ploesti aan. Door Duitsche en Roemeensche luchtverdedigingsstrijdkrachten werden elf vijandelijke vliegtuigen vernietigd. Amerikaansche bommenwerpers deden terreuraanvallen op de steden München, Mannheim, Ludwigshafen en Frankenthal. In weerwil van de moeilijke afweeromstandigheden werden 15 vliegtuigen neergeschoten.

Formaties der Duitsche luchtmacht hebben in Juli boven het gebied van het Duitsche rijk, aan het Westelijk front en in Zuidoost-Europa in totaal 1830 Britsch-Amerikaansche vliegtuigen vernietigd. Daaronder bevinden zich 1236 viermotorige bommenwerpers.

4 Aug. — Vijandelijke bommenwerpers ondernamen terreuraanvallen op Friedrichshafen, Saarbrücken en Kempten. Door luchtverdedigingsstrijdkrachten werden 43 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten.

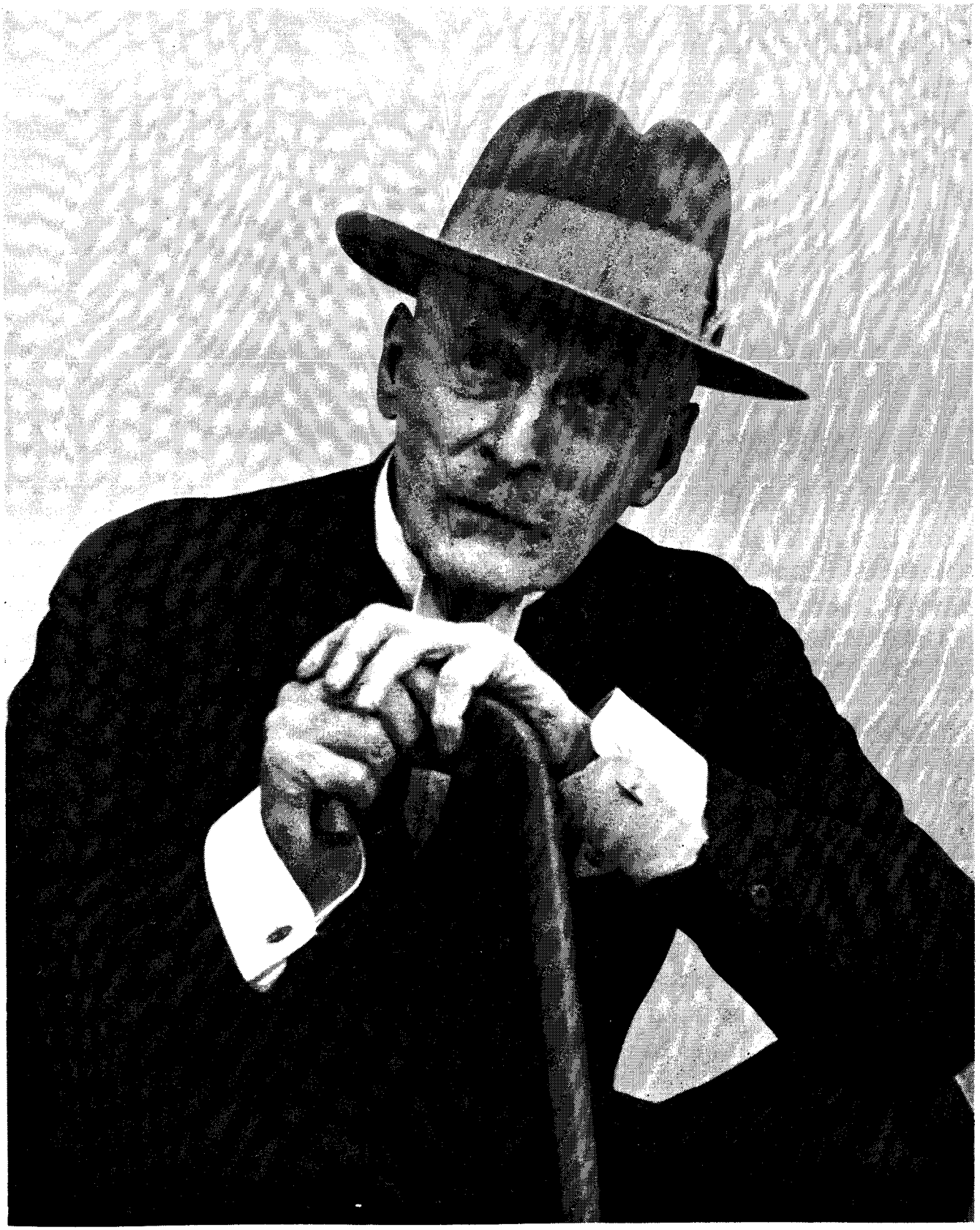
ZEEOORLOG —

31 Juli — Duikbooten hebben drie koopvaardijschepen met een gezamenlijken inhoud van 22.000 ton, twee bewakingsvaartuigen en een mijnenveger tot zinken gebracht.

1 Aug. — Marine en luchtmacht hebben in de maand Juli 25 vracht- en transportschepen met een gezamenlijken inhoud van 149.000 ton tot zinken gebracht. Twintig transportschepen met een gezamenlijken inhoud van 110.000 ton werden beschadigd. Aan vijandelijke oorlogsschepen werden twee kruisers, tien torpedojagers, een fregat, een mijnenveger, twee patrouillevaartuigen en elf torpedomotorbooten tot zinken gebracht. Een slagschip, vier kruisers, elf torpedojagers, een torpedoboot, twee speciale landingsschepen en verscheiden motortorpedobooten werden deels zwaar beschadigd.

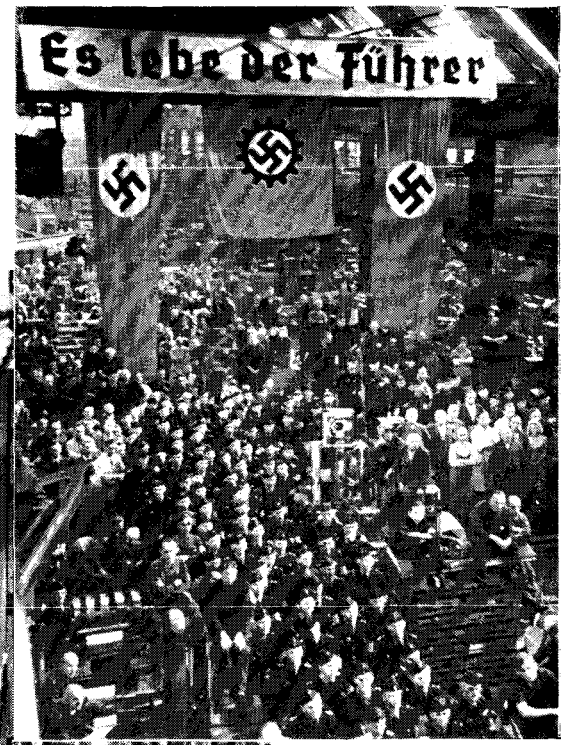
4 Aug. — Door strijdmiddelen der marine (éénmanstorpedo's) en duikbooten werden in de wateren voor het invasiefront een kruiser, drie torpedojagers, twee korvetten, alsmede vijf transportschepen en een speciaal schip met een gezamenlijken inhoud van 36.000 ton tot zinken gebracht. Talrijke andere schepen met een gezamenlijken inhoud van ruim 56.000 ton werden getroffen.

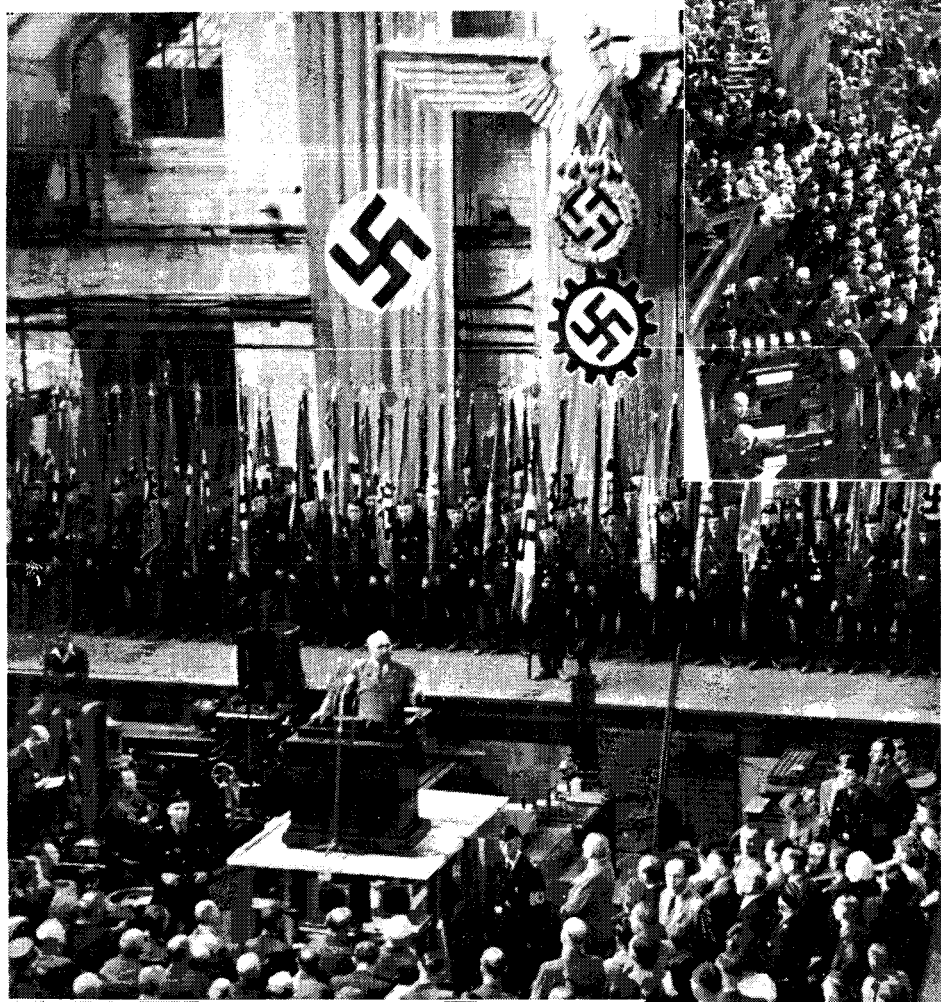
(V. b. Krijgsverr. 6031 A.)

KNUT HAMSUN, de beroemde Noorsche schrijver, vierde op 4 Augustus zijn 85sten verjaardag. (Foto Hoffmann)

DE AANSLAG OP DEN FÜHRER
Rechts en onder: Foto's van de massavergadering waar de Reichsorganisationsleiter Dr. Ley sprak.

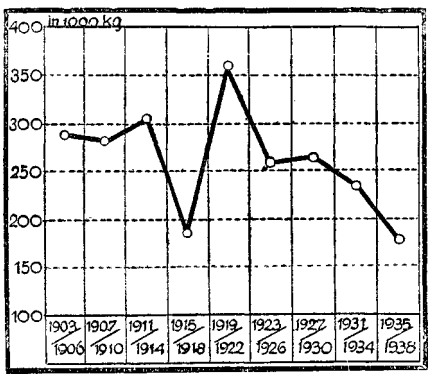

Links: In een massale demonstratie getuigt de Weensche bevolking van haar aanhankelijkheid aan den Führer.
(foto's P.B.Z., Orbis-Holland, Stapl)

NOORDZEEVISSCHERIJ

Overzicht vischopbrengst 1903–1938

Aan „Economische Voorlichting" no. 25 ontleenen wij het volgende betreffende den vischstand in de Noordzee: Het is een algemeen erkend feit, dat in de periode van 1930 tot 1940 de opbrengst van de visscherij naar bodemvisch in de Noordzee in alle landen voortdurend is teruggeloopen, zoodat men schepen moest opleggen of verder gelegen vischgronden moest gaan opzoeken. Veelal wordt dit geweten aan een achteruitgang van den vischstand, veroorzaakt door een te intensieve bevissching van de Noordzee. Men vraagt zich thans af, of na de periode van betrekkelijke rust, die de vischstand gedurende dezen oorlog geniet, de vischstapel zich weer zal hebben hersteld en, indien dit het geval mocht zijn, hoe hij dan op een weer toenemende visscherij zal reageeren. De beantwoording van deze vraag is van groot belang, omdat het de eerste stap is om te komen tot maatregelen, waarmede het wederoptreden van een zoo ongunstigen toestand als die van het afgeloopen decennium moet worden voorkomen. Het beste hulpmiddel om tot een antwoord te komen is de geschiedenis van de ontwikkeling van de bevissching van de Noordzee; dit geldt in het bijzonder voor de laatste veertig jaren, aangezien toen, onder auspiciën van den Internationalen Raad voor het Onderzoek der Zee, een geregelde studie van den vischstand is gemaakt. Een beschouwing van het verloop van de bevissching in deze periode kan leeren of inderdaad een toestand van overbevissching van den bodemvischstand in de Noordzee was ingetreden. Indien dit het geval blijkt te zijn, is ongeveer het tijdstip te bepalen, waarop deze toestand intrad en zal men zich een denkbeeld kunnen vormen van de maximale vangst, die de Noordzee kan opbrengen en van de daarmee correspondeerende, maximaal toelaatbare, bevisschingsintensiteit. De visscherij met stoomtrawlers, die omstreeks 1860 was begonnen nam tot het begin van den eersten wereldoorlog nog steeds in omvang toe. Daarnaast werd met zeiltrawlers gevischt; door motorkracht gedreven schepen speelden tot 1914 nog geen noemenswaardige rol. In de periode van 1903—1910 is het aantal stoomtrawlers van de voornaamste de Noordzee bevisschende landen verder toegenomen: in Engeland van gemiddeld 1193 in de periode 1903—1906 tot gemiddeld 1389 in de periode 1911—1914, in Schotland van 273 tot 326, in Duitschland van 145 tot 263 en in Nederland van 73 tot 142. Ongetwijfeld is dus in deze periode ook de bevisschingsintensiteit toegenomen. Na 1918 is de situatie minder overzichtelijk. Wel is sedert den vorigen wereldoorlog in alle bovengenoemde landen het aantal stoomtrawlers gedaald — in Engeland van gemiddeld 1413 in de periode 1919—1922 tot gemiddeld 1181 in de periode van 1935—1938, in Schotland van 393 tot 355, in Duitschland van 379 tot 346 en in Nederland van 179 tot 129 — doch er viel een aanzienlijke toeneming van den gemiddelden inhoud — en daarmede ongetwijfeld ook van de trekkracht — van de stoomtrawlers te constateeren: in Engeland van 217 tot 274 bruto-ton, in Schotland van 70 tot 86 netto-ton, in Duitschland van 646 tot 845 m³ bruto en in Nederland van 458 tot 548 m³ bruto. Deze cijfers hebben echter betrekking op het totale stoomtrawlerbezit van de verschillende landen en vooral in latere perioden hebben veel van deze schepen gevischt buiten de Noordzee, meest in de Arctische wateren. Dit blijkt uit de vermindering van het aantal reisdagen van stoomtrawlers in de Noordzee: van de periode 1923—1926 tot de periode 1935—1938 liep het gemiddeld aantal reisdagen per jaar van stoomtrawlers in de Noordzee voor Engeland terug van 148.375 tot 109.115, voor Duitschland van 31.228 tot 9.518 en voor Nederland van 30.106 tot 18.232; alleen voor Schotland nam het toe van 53.484 tot 59.474.

Gemiddelde jaarlijksche vischaanvoer

De daling van de bevisschingsintensiteit tengevolge van de vermindering van het aantal reisdagen in de Noordzee wordt eenigermate gecompenseerd door een vermeerdering van de vischkracht van het net bij het in gebruik komen van den Vigneron-Dahl trawl sinds ongeveer 1924, van de klossenpees en van wekkers alsmede door de vergrooting van de trekkracht van de schepen. De daling is echter in de Zuidelijke Noordzee zoo groot, dat niet aan te nemen is, dat zij door de toeneming van de vischcapaciteit van de stoomtrawlers wordt teniet gedaan. Doch sinds den vorigen oorlog is (uitgezonderd in Engeland) de visscherij met motorschepen — voornamelijk van het kottertype — enorm toegenomen: van 1923—1926 tot 1935—1938 nam het aantal motorvaartuigen in Denemarken toe van 234 tot 340, in Duitschland van 125 tot 170, in Nederland van 183 tot 474 en in Engeland slechts van 116 tot 120. Deze schepen vischten in hoofdzaak in de Zuidelijke Noordzee. Hun gemiddelde vischcapaciteit is waarschijnlijk geringer dan die van den gemiddelden stoomtrawler; hun aantal is echter zoo groot, dat men zeker mag aannemen, dat de totale bevisschingsintensiteit van de Zuidelijke Noordzee in de periode van 1918 tot 1939 is toegenomen.

Het aantal reizen van stoomtrawlers in de Noordelijke Noordzee is minder sterk teruggeloopen. De middelgroote stoomtrawlers bleven hier visschen; de groote stoomtrawlers vischten hier nog wanneer de omstandigheden voor de verre visscherij minder gunstig waren. In dit gebied werd hoofdzakelijk op schelvisch gevischt.

Voor deze soorten zou de invoering van den V.-D. trawl een verscherping der vischcapaciteit van 50% hebben gebracht. Brengt men deze factoren in rekening bij een vergelijking van het aantal reisdagen in de perioden 1923—1926 en 1935—1938, dan moet men alleen al op grond hiervan concludeeren, dat de bevisschingsintensiteit in de Noordelijke Noordzee is gestegen; nog geen rekening is dan gehouden met de toeneming van de trekkracht van de schepen.

Er is nog een andere methode, waarmee men direct de bevisschingsintensiteit van verschillende perioden kan vergelijken. Men kan namelijk geregeld visch merken en nagaan, welk percentage daarvan na een bepaalde periode is teruggevangen. Dergelijke proeven zijn uitgevoerd met schol en zij wijzen erop, dat de bevisschingsintensiteit in de periode 1929—1930 minstens gelijk was aan die van vóór den eersten wereldoorlog. Zij bevestigen de conclusie, dat de bevisschingsintensiteit na 1918 opnieuw en voortdurend is gestegen.

Uit de cijfers, die den jaarlijkschen aanvoer van schelvisch, kabeljauw, schol en tong weergeven, blijkt duidelijk, dat onmiddellijk na den eersten wereldoorlog een belangrijke stijging inzette, welke zich echter niet kon handhaven. Speciaal valt dit op bij de schelvisch en kabeljauw. Na de groote stijging in de periode 1919—1922 komt een even groote teruggang in de volgende periodes, zoodat de opbrengst van deze soorten aan het einde van 1938 weer kleiner is dan de opbrengst van de beperkte visscherij tijdens de oorlogsperiode. Ditzelfde beeld, hoewel niet in zoo sterke mate, vinden wij ook bij schol. Ook hier een opleving na de oorlogsperiode, die zich kon voortzetten tot het einde van 1930. Daarna trad in de volgende periode een sterke daling in, welke zich ook tot 1938 voortzette. De opbrengst van schol ligt echter aan het einde van de laatste periode nog belangrijk boven die aan het einde van de periode 1915—1918. Een geheel ander beeld geeft de tongvisscherij. Dat hier van een overbevissching nog geen sprake is, blijkt uit de voortdurende stijging.

gemiddelde jaarlijksche aanvoer uit de Noordzee in 1000 kg. van

Periode	Schelvisch	Kabeljauw	Schol	Tong
1903—1906	164.429	71.831	56.209	3.288
1907—1910	151.205	83.965	49.148	2.478
1911—1914	138.744	110.865	49.083	2.254
1915—1918	93.461	64.257	29.669	787
1919—1922	187.803	111.448	49.790	4.031
1923—1926	126.989	71.334	50.105	3.105
1927—1930	119.262	68.621	64.170	4.794
1931—1934	110.458	68.042	52.174	6.081
1935—1938	67.730	56.570	46.763	6.723

Geconstateerd is, dat de vischstand zich in den vorigen oorlog aanzienlijk heeft hersteld en dit zal ook nu weer het geval blijken te zijn. Maar wanneer de visscherij zich na den oorlog weer op dezelfde wijze zal gaan ontwikkelen als na 1918, zal zich het geval van overbevissching na een tiental jaren ook weer voordoen en daarom zal een internationale regeling noodzakelijk zijn die de bevisschingsintensiteit in overeenstemming brengt met de productiekracht van den vischstapel van de Noordzee. De totale aanvoeren uit de Noordzee hebben met uitzondering van de periode 1915 tot 1922 steeds ca. 420 mill. kg. per jaar bedragen. Dit moet dus de maximale opbrengst van den vischstapel van de Noordzee zijn. Het is zaak deze hoeveelheid visch met zoo weinig mogelijk kosten en moeite te oogsten.

(Vor. ber. 5758 B.)

A. *BIOGRAFIEEN.* —

Knut Hamsun, zijn geboortenaam is Kurt Pedersen, werd 4 Augustus 1859 in het Noorsche dorpje Lom in het Gudbransdal geboren. Waren zijn voorouders nog welgestelde boeren, het lot was den kleinen Kurt blijkbaar minder gunstig gezind, want zijn vader was slechts een arme dorpskleermaker. De financieele omstandigheden weerspiegelden zich in zijn opvoeding: aanvankelijk schoenmakersleerling was het door zelfstudie, dat hij hulponderwijzer worden kon. In den tijd, dat hij als onderwijzer op een der Lofodeneilanden werkte gaf hij voor eigen rekening zijn eerste novelle uit. Voorloopig was Noorwegen hem te klein en trok hij als journalist naar Amerika, alwaar hij echter om aan den kost te komen van alles moest aanpakken en o.a.

KNUT HAMSUN

werkte als tramconducteur, winkelbediende en landarbeider. Nadat zijn gezondheid hem dwong tot den terugkeer naar het vaderland waagde hij nog een tweede poging, welke wederom mislukte. Zijn in 1890 onder den naam „Sult" (Honger) verschenen roman getuigt dan ook van de geleden ontberingen. Dit werk werd een keerpunt in Knut Hamsuns leven; het sloeg in en had vooral in Duitschland veel succes. Daarna volgden tallooze werken, die hem beroemd maakten in de geheele wereld en met Bernard Shaw en Gerhart Hauptman op één hoogte brachten. Toch werd hij geen boekenfabrikant. „Ik ben een zwerver, die boeken heeft geschreven, een boer, een werkman, iemand, die het van niet tot iet gebracht heeft — dat is alles", getuigde hij eens van zichzelf. En het typeert hem, dat ook zijn meest karakteristieke helden telkens weer vogelvrijen en avonturiers zijn. Hamsun toont zich in al zijn werken een opstandige, doch in het bijzonder in zijn laatste werken blijkt duidelijk, dat bij al zijn individualistische critiek, toch wel degelijk het geloof, althans de hoop op een betere samenleving in hem leeft. In zijn boeken vindt men aldoor weer zijn Noordschen aard, zijn onbedwingbaren vrijheidsdrang, zijn fieren zin voor onafhankelijkheid terug, al hebben zijn latere werken, zooals „Onder de herfststerren", „Een zwerver speelt en sordine" en „De laatste vreugde", welke omstreeks 1910 verschenen, een milder klank.

Het bloed zijner voorouders verloochende zich niet in hem; toen de omstandigheden hem daartoe in staat stelden, vestigde hij zich te Nordland als boer en hij nam zich zelfs herhaalde malen voor, het schrijven er aan te geven, om zich meer aan zijn boerenarbeid te wijden. Wat intusschen niet wegnam, dat nog vele romans van hem het licht zagen, o.a. in 1917, het wereldvermaarde „Markens grøde", dat in Nederland verscheen onder den titel „Hoe het groeide". Daarna vestigde hij zich met zijn vrouw en drie kinderen op een landgoed Nørholm aan de Oslofjord. Toen hem in 1920 de Nobelprijs ten deel viel, breidde hij zijn grondbezit opnieuw uit, hoewel de financieele voorspoed hem niet inhalig maakte en hij een bedrag van 100.000 kronen ter verdeeling onder kunstenaars en kindertehuizen beschikbaar stelde.

Sedert 1936, toen hij zich verzette tegen de candidatuur van den communist Ossietzky voor den Nobelprijs voor den vrede, hebben vele bewonderaars van zijn boeken zich van hem afgewend. Doch evenmin als hij zich ooit bekommerde om officieelen roem, hechtte hij waarde aan de opvattingen van een deel van zijn publiek en had hij den moed eerlijk voor zijn overtuiging uit te komen. Op een leeftijd, dat velen reeds alle belangstelling voor het leven hebben verloren, koos hij geestdriftig partij voor het nationaal-socialisme. Waarvan hij in 1943 nog getuigde op het Europeesche journalistencongres te Weenen, waar hij het woord voerde.

(Gegevens ontleend a. h. Alg. Handelsblad)

B. NEDERLAND —

Bevolking - Overzicht 1939—1943 —

Aan de N.R.C. van 22 Juli ontleenen wij: Nu dezer dagen door het Centraal Bureau voor de Statistiek de voorloopige cijfers betreffende de geboorten, huwelijken en sterfgevallen in het afgeloopen jaar zijn bekend gemaakt, wenschen wij aan deze publicatie enkele hoofdcijfers te ontleenen, en deze met de overeenkomstige in de voorafgaande jaren te vergelijken. Zooals vanzelf spreekt beginnen de zoo moeilijke omstandigheden, waarin ook ons volk nu reeds sedert meer dan vier jaar verkeert, wat de voedselvoorziening, de verwarming, kleeding, huisvesting en zoo meer betreft, zich ook in de cijfers betreffende den loop der bevolking gaandeweg bemerkbaar te maken.

Het totale bevolkingscijfer nam tusschen December 1942 en 1943 toe met 31.302 zielen, t.w. van 9.090.223 tot 9.121.525 zielen, tegen een stijging met 91.901 in het daaraan voorafgaande jaar. Deze geringere toeneming der bevolking moet van een groot overschot der vertrokkenen boven gevestigden het gevolg zijn. Immers was de toeneming van het aantal der levendgeborenen in 1943 tegenover die in 1942 belangrijk grooter, dan die der sterfgevallen. De eerste beliepen in 1943 209.270, of 19.295 meer dan in het voorafgaande jaar, terwijl de sterfgevallen (91.445 in totaal) 5405 meer bedroegen. Uit deze cijfers zou men dus een sterkere uitbreiding van de bevolking dan in 1942 geboekt werd mogen verwachten.

Wat de geboorten, huwelijken en sterfgevallen betreft waren de verhoudingscijfers per 1000 inwoners in de laatste vijf jaren als volgt:

	huwelijken	geborenen	sterfgevallen
1939 ..	9.2	20.7	8.6
1940 ..	7.6	20.8	9.9
1941 ..	7.3	20.3	10.0
1942 ..	9.7	21.0	9.5
1943 ..	7.2	23.0	10.1

De geborenen zijn de levendgeborenen; de doodgeborenen waren, per 1000 geborenen in totaal 18.5 tegen 19.4 in 1942. Hier derhalve een opmerkelijke daling, die te meer treft, wanneer men bedenkt, dat het verhoudingscijfer in 1936/40 gemiddeld 25.0 bedraagt. De sterfte van kinderen in het eerste levensjaar daarentegen vertoont toeneming: voor 1936/40 bedroeg het gemiddelde 37.7 per 1000 levendgeborenen, in 1941 43.4, in 1942 40.3 en in 1943 41.4, in alle oorlogsjaren dus boven het eerstgenoemde gemiddelde.

In de bovenstaande quotiënten der algemeene mortaliteit zijn de sterfgevallen tengevolge van oorlogshandelingen begrepen. Hun aantal bedroeg sedert het begin van den oorlogstoestand voor de militairen 2247, en voor de burgerbevolking 5971, waarvan in 1943 alleen 1804. Het algemeen sterftecijfer is in 1943, na de daling in het voorafgaande jaar, weder gestegen, al mag het nog steeds in algemeenen zin niet onbevredigend worden genoemd. Eerst in de dertiger jaren daalde hier te lande de algemeene sterfte beneden de 10 per mille, en de geleidelijke veroudering van ons volk, tengevolge van de aanmerkelijk kleinere huwelijksvruchtbaarheid bij vroeger vergeleken, doet, van al het overige afgezien, eerlang een verdere toeneming van het sterftecijfer verwachten.

Het cijfer der huwelijksfrequentie is, na het abnormaal hooge cijfer voor 1942, dat het hoogste was hier te lande tot dusver ooit waargenomen, in 1943 weer sterk gedaald, en op het voor ons land gebruikelijke peil teruggekeerd. Het cijfer der levendgeborenen per 1000 zielen vertoont weder een vrij groote stijging, die niet enkel van de groote huwelijksfrequentie in 1942 het gevolg was. Immers het algemeene cijfer van 23.0 per 1000 zielen laat zich splitsen in 7.2 eerstgeborenen en 15.8 latergeborenen, welke cijfers voor 1942 resp. 6.3 en 14.7 waren, Ook voor de latergeborenen is er dus een aanmerkelijke toeneming te constateeren. Voor daling van het bevolkingscijfer ten onzent bestaat voorloopig nog geen gevaar: de vervangingsfactor is hier te lande nog steeds positief.

Met betrekking tot de sterftecijfers blijkt, bij splitsing naar de doodsoorzaken, dat naast stijging bij sommige, daling voor andere viel waar te nemen. Wij laten hier voor de laatste vijf jaren de verhoudingscijfers voor de belangrijkste doodsoorzaken, per 1000 zielen der werkelijke bevolking, volgen.

Gestorven per 1000 zielen in:	1939	1940	1941	1942	1943
aan:					
diphtherie	0.01	0.01	0.02	0.10	0.28
tuberculosen ..	0.41	0.44	0.60	0.61	0.70
griep of infl. ..	0.22	0.18	0.46	0.10	0.09
andere besm. of paras. ziekten .	0.08	0.09	0.15	0.16	0.20
kanker en andere maligne tumoren	1.34	1.38	1.42	1.43	1.43
diabetes	0.14	0.16	0.13	0.12	0.13
pneumonieën	0.54	0.62	0.63	0.56	0.62
hartziekten	1.51	1.68	1.51	1.48	1.38
hersenbloeding ..	0.67	0.73	0.71	0.68	0.62
zelfmoord	0.08	0.11	0.07	0.09	0.08

De sterfte aan besmettelijke ziekten blijkt sterk te zijn gestegen, vooral wat betreft de diphtherie en de tuberculosen. De uitbreiding der sterfte aan tuberculosen was in het afgeloopen jaar weer grooter dan in 1942. Deze ziekten veroorzaakten in totaal 6357 sterfgevallen, een cijfer dat overigens nog ver achterstaat bij dat in den vorigen oorlog bereikt, toen het in 1918, bij een zeer veel kleinere bevolking, 13.667 beliep. De sterfte aan hartziekten is, na de aanzienlijke toeneming in het zoo emotievolle jaar 1940, ook in het afgeloopen jaar relatief verder teruggegaan. Zij is thans lager geworden dan die aan carcinoom en andere maligne gezwellen. Ook die ingevolge hersenbloedingen liepen verder terug. Alles tezamen genomen, is het beeld dat de sterftestatistiek te zien geeft voor 1943 echter minder gunstig dan voor 1942.

(V. b. Bevolking 5988 A.)

Arbeidsinzet - Z.S.-procedure voor het bankwezen —

4 Aug. — Van bevoegde zijde wordt medegedeeld: De procedure der Z-S kaarten als maatregel op grond van de verordening van den Rijkscommissaris betreffende de verplichting tot het verstrekken van inlichtingen, wordt thans ook toegepast op het geheele gebied van het bankwezen, d.w.z. alle onder de hoofdgroep banken ressorteerende ondernemingen. **(V. b. Z. kaarten 6018 B.)**

A. NEDERLAND — Justitie - Rector Magnificus van Delft veroordeeld —

Op 22 Juni gaf de rector magnificus der Technische Hoogeschool, prof. ir. J. Muysken, door middel van aanplakking in de gebouwen dezer hoogeschool te Delft bekendheid aan het besluit van den senaat van 19 Juni, waarbij deze aan den secretaris-generaal van het departement van Opvoeding, Wetenschap en Kultuurbescherming voorstelde de taak van de Technische Hoogeschool te beperken en het onderwijs aan het einde van den loopenden cursus stop te zetten. De Senaat was daarbij teruggekomen op zijn advies van 8 April 1943, waarbij den studenten werd aangeraden de bekende loyaliteitsverklaring te onderteekenen. Reeds in het afgeloopen voorjaar had prof. Muysken het departement van Opvoeding, W. en K. voorgesteld het onderwijs aan de T. H. stop te zetten, welk voorstel het departement niet had aanvaard. Naar aanleiding van bovenbedoelde bekendmaking had prof. Muysken zich voor het Obergericht te verantwoorden.

De aanklacht tegen prof. M. luidde, dat hij als rector magnificus der Hoogeschool heeft getracht, de taak van dit publiekrechtelijke lichaam te bemoeilijken of onmogelijk te maken. De Generalstaatsanwalt zag daarin een vergrijp tegen art. 1 van de verordening betreffende de plichten der ambtenaren van 15 Mei 1943 en hij ging in zijn aanklacht uit van het standpunt, dat de bekendmaking van 22 Juni het doel en de strekking had, onrust onder de studenten te veroorzaken en hen te misleiden.

Prof. M. verklaarde, aan het besluit van den senaat in de gebouwen der T. H. bekendheid te hebben gegeven, omdat hij deze wijze van handelen beter achtte dan af te wachten of langs illegalen weg geruchten omtrent het besluit van den senaat tot de studenten zouden doordringen.

De Generalstaatsanwalt zeide in zijn requisitoir, de verklaring van prof. M. niet als verontschuldiging te kunnen aanvaarden. Spr. vorderde een jaar gevangenisstraf, plus betaling van de kosten van het geding. Mr. C. R. C. Wijckerheld Bisdom pleitte vrijspraak.

Het Obergericht veroordeelde prof. M. tot een jaar gevangenisstraf met aftrek van den sedert 23 Juni in preventief doorgebrachten tijd. In zijn toelichting zeide de president o.a., dat hoewel vergrijpen als het onderhavige principieel streng gestraft dienen te worden, in dit geval de minimumstraf toegepast is, daar beklaagde slechts weinig politiek inzicht bezat en schade door zijn optreden niet is veroorzaakt.

(V. b. T. H. Delft 5546)

— Doodvonnissen wegens illegale actie —

31 Juli — Het Duitsche Obergericht in het bezette Nederlandsche gebied heeft als Sondergericht den Nederlander Jan Postma ter dood veroordeeld. Postma was een der leidende figuren van de C. P. N. en heeft op een vooraanstaande plaats gedurende de jaren 1942 en 1943 als leidend functionaris der illegale C.P.N. en als uitgever van een communistisch opruiend geschrift geijverd.

De Nederlanders: 1) Albert Huisman, kolenhandelaar te Zaandam, 2) Josephus Swolfs, laborant te Zaandam, 3) Willem van den Burgh, politiebeambte te Amsterdam, zijn bij vonnis van het Duitsche Obergericht als Sondergericht ter dood veroordeeld.

De veroordeelden zijn op illegale wijze werkzaam geweest in dienst van de verboden communistische partij en wel Huisman en Swolfs door deelneming aan aanslagen op verkeersinstallaties en installaties der Duitsche weermacht, Van den Burgh door het doorgeven van vuurwapenen.

De vonnissen zijn na onderzoek van de mogelijkheid van gratie voltrokken.

(V. b. Doodvonnissen 6035 A.)

Onderwijs - Prof. W. A. E. v. d. Pluym ontslagen —

1 Aug. — Bij beschikking van den secretaris-generaal van het departement van Opvoeding, Wetenschap en Kultuurbescherming is aan prof. W. A. E. van der Pluym, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als hoogleeraar aan de Rijksacademie van Beeldende Kunsten te Amsterdam.

De kunsthistoricus prof. Willem van der Pluym volgde in 1918 prof. J. Six op als hoogleeraar aan de Rijksacademie. Deze functie heeft hij dus een volle vijf en twintig jaar bekleed.

— Prof. dr. E. C. Wiersma overleden —

Op 42-jarigen leeftijd is 31 Juli in het Academisch ziekenhuis te Leiden overleden prof. dr. E. C. Wiersma, hoogleeraar in de afdeeling der Algemeene Wetenschappen aan de Technische Hoogeschool te Delft. Grooten naam heeft prof. Wiersma verworven door zijn in nauwe samenwerking met en onder leiding van prof. dr. W. J. de Haas verrichte onderzoekingen aan het Kamerlingh Onnes-laboratorium te Leiden.

— Prijsvraag geschiedenisboek

1 Aug. — Op de in 1943 door den secretaris-generaal van het Departement van Opvoeding, Wetenschap en Kultuurbescherming uitgeschreven prijsvraag voor een geschiedenisboek voor het lager onderwijs zijn op 1 October 1943 tien manuscripten ontvangen. Na beoordeeling is de eerste prijs (ƒ 1000) toegekend aan dr. M. O. Albers. Voor twee 2de prijzen van ƒ 500 zijn in aanmerking gebracht M. C. Schaefer en B. Dijkstra, terwijl aan Tjeerd Nielsen en E. M. A. Duyckink Dörner ieder een derde prijs van ƒ 250 kon worden toegekend. **(V. b. 5502 B.)**

Beperking telefoonverkeer —

29 Juli — De mogelijkheid tot het aanvragen van telefonische oproepberichten is thans voor het geheele land opgeheven. **(V. b. Bep. telef.verk. 5995 A.)**

Restauratie der Groote Kerk te Schiedam —

29 Juli — Besloten werd tot ingrijpende restauratie van de Groote Kerk te Schiedam. De werkzaamheden zullen worden uitgevoerd onder leiding van den architect H. van der Kloot Meijburg. De kosten worden geraamd op circa 600.000 gulden, welke door rijk, provincie, gemeente en de Ned. Herv. Kerk worden gedragen. Het betreft hier het behoud van een gothisch kerkgebouw, dat in de 14de eeuw gebouwd werd.

(V. b. Monumentenzorg 5939 A.)

N.S.B. - Kabinet van den Leider —

Blijkens een mededeeling in Volk en Vaderland d.d. 4 Augustus is dr. K. van Eybergen tot waarnemend chef van het kabinet van den Leider benoemd. Voorts werd met ingang van 1 Augustus het kabinet verplaatst naar Korte Vijverberg 3 te Den Haag. **(V. b. 6035 A.)**

Het conflict in de Gereformeerde Kerken —

2 Aug. — Het conflict in de Gereformeerde Kerken wordt steeds scherper. De maand, waarmede de schorsing van prof. Schilder verlengd is, was 31 Juli geëindigd en de synode is nu bijeengekomen om te beslissen, welke verdere maatregelen tegen prof. Schilder genomen zullen moeten worden. Intusschen is prof. dr. S. Greydanus door de synode voor drie maanden geschorst, terwijl ook ds. D. van Dijk uit Groningen, eveneens een der meest bekende medewerkers van prof. Schilder, met de synode zoodanig in conflict is gekomen, dat hij, die lid der synode is, deze verlaten heeft en zich door zijn secundus heeft laten vervangen.

4 Aug. — De Generale Synode der Geref. Kerken heeft besloten prof. dr. K. Schilder als hoogleeraar te Kampen te ontslaan. Tevens werd prof. Schilder afgezet als emeritus-predikant van de Geref. Kerk van Rotterdam-Delfshaven.

(V. b. 5891 A.)

Berechting loonovertredingen —

1 Aug. — In de eerste zittingen van het instituut, dat de gemachtigde voor den arbeid in het leven heeft geroepen voor de berechting van overtredingen der loonvoorschriften, werden, behalve een aantal kleinere boetes, ook boetes opgelegd van ƒ 45.000 en ƒ 20.000, telkens wegens uitbetaling van te hooge loonen.

(V. b. 6005 A.)

Minimum hypotheekrenten —

Bij besluit van de secretarissen-generaal van de Departementen van Financiën en van Justitie is het den leden van de Vakgroep Onroerende Zaken, die vóór de inwerkingtreding van dit besluit hun bedrijf mede door het opnemen van door hypotheek gedekte geldleeningen plachten te financieren, verboden zonder vergunning van den secretaris-generaal van het Departement van Financiën al dan niet door hypotheek gedekte obligatieleeningen aan te gaan, waarvan de rente minder dan 4 pct. 's jaars bedraagt en de koers van uitgifte hooger is dan 101 pct., met dien verstande, dat vergunning niet is vereischt voor conversie van obligatieleeningen, welke vóór de inwerkingtreding zijn aangegaan.

(Verordeningenblad no. 13)

(V. b. 6004 A.)

Bezoldiging voorm. weermachtspersoneel —

Het Verordeningenblad No. 13 van 29 Juli bevat het dertiende uitvoeringsbesluit van den commissaris voor de belangen van de voormalige Nederlandsche weermacht nopens maatregelen ten aanzien van de bezoldiging en verzorging van militair en burgerlijk personeel der voormalige Nederlandsche zee- en landmacht.

(V. b. 5487 A.)

Luchtaanvallen op treinen —

Op 4 en 5 Augustus hebben Anglo-Amerikaansche vliegers weer in verschillende deelen des lands van vlakbij met boordwapenen aanvallen gedaan op rijdende personentreinen, op auto's en wandelaars.

Den 4en Augustus werden 3 Nederlanders gedood en 14 zwaar gewond. Op 5 Aug. was het aantal slachtoffers nog veel grooter. Op 5 Augustus vielen als Nederlandsche slachtoffers der Anglo-Amerikaansche aanvallen 60 dooden, 75 zwaar gewonden en 120 licht gewonden.

(V. b. Luchtaanvallen 6027 A.)

A. DUITSCHLAND — Dagorder Reichsführer ᛋᛋ Himmler —

De Reichsführer ᛋᛋ Heinrich Himmler heeft op 2 Augustus als bevelhebber van het reserve-leger de volgende dagorder uitgevaardigd: Op 20 Juli heeft onze Führer en opperste oorlogsleider Adolf Hitler mij benoemd tot bevelhebber van het reserve-leger en chef van de legerbewapening. Vandaag, op 1 Augustus, den dag waarop 30 jaar geleden de strijd om het behoud, om het leven van ons Duitsche volk begon, wend ik mij voor het eerst tot u. Front en vaderland verwachten terecht van het aanvullende leger de grootste verrichtingen. Wij zullen noch de kameraden aan het front, noch het dierbaarste wat ons volk heeft, kinderen, vrouwen en ouders, teleurstellen. Ik weet, dat het binnenlandsche leger voorbeeldig zal zijn in zijn trouw en gehoorzaamheid.
Ik beveel, dat in garnizoenen en staven dag en dag minstens zoolang opgeleid, dienst gedaan en plicht vervuld wordt als de wapenarbeider in zijn fabriek werkt. Ik verlang dat officier en soldaat en alle leden van het leger zonder voorbehoud en oprecht afstand doen van elke zelfzuchtigheid en van den vervloekten etappegeest. Ik verlang, dat elke officier en elke soldaat, die in het binnenland bespaard kan worden, overeenkomstig zijn wensch naar het front gezonden wordt of, wanneer hij daarvoor niet geschikt is om redenen van leeftijd en gezondheid, wordt vrijgegeven voor den bewapeningsarbeid.
Van de officieren en ambtenaren in het bijzonder verwacht ik, dat zij slechts gebruik maken van het eene voorrecht, meer plichten te vervullen, meer dienst te doen en aan het front nog dapperder en standvastiger dan de manschappen te zijn.
Nooit wankelend in onze trouw en in ons geloof, zonder aarzeling in onze gehoorzaamheid, fatsoenlijk in onze gezindheid, nooit moede in onze vlijt, nauwgezet in de vervulling van onze plichten hebben wij ons voorgenomen, door daad en prestatie de schande van den 20sten Juli te doen vergeten en het nationaal-socialistische volksleger van den Führer en zijn Rijk te worden.

(Vor. ber. Himmler 6025 A.)

De aanslag op den Führer; dr. Goerdeler voortvluchtig —

1 Aug. — Tegen den vroegeren burgemeester van Leipzig, dr. Karl Goerdeler, die in 1932-1933 Rijkscommissaris is geweest voor de prijsvorming, is wegens medeplichtigheid aan den aanslag op den Führer, een verzoek tot aanhouding uitgevaardigd. Voor mededeelingen, die leiden tot zijn arrestatie, is een belooning van een millioen Rijksmark uitgeloofd.

— Majoor Remer bevorderd —

2 Aug. (D. N. B.) — De Führer heeft den commandant van het Berlijnsch wachtbataljon „Gross-Deutschland", majoor Remer, drager van het Eikenloof, bevorderd tot kolonel wegens zijn vastberaden houding op 20 Juli.

— Eereraad voor het leger benoemd - Daders voor Volksgerechtshof —

4 Aug. — Het leger heeft den Führer den wensch te kennen gegeven om tot een onmiddellijk herstel van zijn eer, zoo snel mogelijk door een meedoogenlooze zuiveringsactie bevrijd te worden ook van den laatsten misdadiger, die deelgenomen heeft aan den aanslag op 20 Juli 1944. De wensch luidde, dat de schuldigen vervolgens uitgeleverd zouden worden aan de volksjustitie.
De Führer heeft aan dezen wensch voldaan en met name bepaald: een eereraad van maarschalken en generaals van het leger moet onderzoeken, wie op eenigerlei wijze aan den aanslag heeft deelgenomen en uit het leger moet worden gestooten en wie als verdacht. om te beginnen ontslagen moet worden.
In dezen eereraad heeft de Führer aangesteld: generaal-veldmaarschalk Keitel, generaal-veldmaarschalk von Rundstedt, kolonel-generaal Guderian, generaal der infanterie Schroth, luitenant-generaal Specht. Als plaatsvervangers: generaal der infanterie Kriebel, luitenant-generaal Kirchheim.
De door den Führer benoemde eereraad van het leger is op 4 Augustus bijeengekomen en heeft op grond van de beschikbare resultaten van het onderzoek den Führer de volgende voorstellen voorgelegd:
Uit de weermacht worden gestooten: a) De in arrest zijnde generaal-veldmaarschalk von Witzleben, generaal der berichtentroepen Fellgiebel, luitenant-generaal von Haase, generaal-majoor Stieff, generaal-majoor von Treschkow, kolonel van den generalen staf Hansen luitenant-kolonel van den generalen staf Bernardis, majoor van den generalen staf Hayessen, kapitein Klausing, reserve eerste luitenant graaf von der Schulenburg, reserve eerste luitenant von Hagen, reserve-luitenant graaf York von Wartenburg.

b. De op 20 Juli standrechtelijk doodgeschoten generaal der infanterie Olbricht, kolonel van den generalen staf graaf von Stauffenberg, kolonel van den generalen staf Mertz von Quirnheim, reserve eerste luitenant von Haeften.

c. De verraders, die zich door zelfmoord zelf schuldig hebben verklaard: kolonel-generaal b. d. Beck, generaal der artillerie Wagner, kolonel van den generalen staf von Freytag-Loringhoven, luitenant-kolonel Schrader.

d) De deserteurs generaal der artillerie Lindemann *), majoor van den generalen staf Kuhn (naar de bolsjewisten overgeloopen).

e) Een voorstel tot uitstooting van den vroegeren kolonel-generaal Hoeppner is overbodig, aangezien Hoeppner — daar hij in 1942 reeds uit de weermacht was gestooten — niet meer tot het leger behoorde.

De Führer heeft de voorstellen aanvaard. De uitgestootenen worden ter beschikking gesteld van het Volksgerecht of Volksgerechtshof, om terecht te staan.

*) Dit is niet de opperbevelhebber van de Duitsche troepen aan het Narwafront, dat is n.l. General-oberst Lindemann.

(v. b. Aanslag op den Führer 6037 A.)

Rijks- en gouwleidersconferentie —

De „National-Sozialistische Parteikorrespondenz" meldt o.m., dat op 3 en 4 Aug. een conferentie is gehouden van de Rijksleiders, Gouwleiders en Verbändeführer der N.S.D.A.P. onder leiding van den leider der Rijkskanselarij, Rijksleider Bormann. De conferentie waarop door Reichsleiter dr. Goebbels, Rijksminister Speer en den Reichsführer ᛋᛋ Himmler het woord werd gevoerd, werd tot een indrukwekkende betooging van innerlijke aaneengeslotenheid en hecht vertrouwen in de overwinning.

(v. b. Leidersconf. 6013 A; 5812 D.)

Weermacht - Generaal Kreipe staf-chef van het luchtwapen —

2 Aug. — Als opvolger van den bij den aanslag op den Führer om het leven gekomen kol.-generaal Korten, heeft Rijksmaarschalk Göring den lt.-generaal Werner Kreipe, tot dusver generaal der vliegeropleiding, aangesteld tot chef van den generalen staf van het luchtwapen.

— Veldmaarschalk Rommel gewond

Generaal-veldmaarschalk Rommel heeft op 17 Juli in Frankrijk tengevolge van een luchtaanval een ongeluk gehad met zijn auto. Hij bekwam daarbij verwondingen en een hersenschudding. Er bestaat geen levensgevaar.

(v. b. Legerleiding 6028 A.; Maarsch. Rommel 5972 B.)

B. JAPAN — Regeeringsprogramma —

Tijdens een Kabinetszitting, die 28 Juli is gehouden in de ambtswoning van den premier in aanwezigheid van het geheele ministerie, werd het kernstuk der agenda gevormd door een program van vier punten van generaal-veldmaarschalk Soegijama en admiraal Jonai. In den loop van de Kabinetszitting verklaarden Soegijama en Jonai, dat het leger en de vloot een spoedige verwezenlijking van het program wenschen, op grond waarvan een energieke voortzetting van den oorlog tot aan de duidelijke overwinning doeltreffend samengevat kan worden. Zij zeiden, dat het leger en de marine volkomen eensgezind zijn in de ondersteuning van de maatregelen. Het plan behelst de volgende punten: 1. Energieke voortzetting van den oorlog door de regeering tot aan de ondubbelzinnige overwinning in hecht geloof aan het eindresultaat. 2. Grootere zorgen der regeering ten behoeve van een vrijere meeningsuiting in het publiek met het doel de stemming en den strijdgeest der bevolking op te voeren. 3. Uitvoering van alle mogelijke maatregelen tot een spoedige vergrooting der gevechtskracht, in het bijzonder die van de luchtvloot. 4. Zorg der regeering voor een krachtig en vereenvoudigd bestuur der staatsaangelegenheden met het doel de politieke macht der regeering in alle volkslagen te laten doordringen.

Mutaties vlootleiding —

2 Aug. — De Japansche admiraal Oikawa is benoemd tot chef van den admiralen staf. Admiraal Nomoera is benoemd tot chef van de vlootbasis Jokosoeko. Admiraal Josjida en admiraal Sjimada zijn benoemd tot lid van den oppersten oorlogsraad.

(V. b. Kabinet 6037 E.; Legerl. 6030 A.)

C. ITALIE (Republiek) — Maarschalk Graziani commandant Duitsch-Italiaansch leger —

Naar S.P.T. op 2 Aug. verneemt, is maarschalk Graziani door den Führer en den Duce tot opperbevelhebber van een nieuw, uit Duitsche en Italiaansche divisies bestaand leger benoemd. Naar aanleiding hiervan hebben maarschalk Graziani en generaal-veldmaarschalk Kesselring dagorders tot de onder Graziani's bevel staande Duitsch-Italiaansche troepen gericht.

(V. b. Legerl. 5717 A.)

D. SPANJE — Graaf Jordana overleden —

3 Aug. — De Spaansche minister van buitenlandsche zaken, graaf Jordana, is plotseling overleden.

(V. b. Jordana 5830 G.; Kabinet 5238 B.)

A. TURKIJE —

Toenemende pressie der geallieerden - Nationale vergadering bijeen —

31 Juli — Het Turksche probleem, dat de laatste weken ten gevolge van den versterkten druk der geallieerden steeds aan actualiteit had gewonnen, is thans in een acuut stadium getreden, waardoor binnen enkele dagen de geheele situatie op den Balkan een ander aspect zou kunnen krijgen, bericht de Berlijnsche correspondent van „De Telegraaf".
De berichten, welke op 30 Juli uit de Turksche hoofdstad te Berlijn binnenkwamen droegen een uitermate ernstig karakter. Reeds uit den overhaasten terugkeer van den Duitschen ambassadeur, von Papen, die zijn vacantie, welke hij in zijn villa aan den Bosporus doorbracht, plotseling onderbrak om zich weer naar zijn post te begeven, en uit verschillende uitlatingen van geallieerde zijde, kon men in de laatste dagen destilleeren, dat de pressie, welke ditmaal in groote eensgezindheid door Londen, Washington en Moskou werd uitgeoefend, een dramatisch hoogtepunt naderde. Het blijkt thans, dat dit hoogtepunt wordt gevormd door het feit, dat de Turksche regeering voor den geallieerden druk is bezweken en dat zij bepaalde besluiten heeft genomen, welke 2 Augustus aan de Turksche Nationale Vergadering zullen worden voorgelegd, na op 1 Augustus nogmaals in een geheime kabinetszitting aan de orde te zijn gesteld.

Verdere beperking scheepvaartverkeer —

Als gevolg van een beschikking van den algemeenen directeur van de Turksche scheepvaartlijnen is sedert 29 Juli nu ook het scheepvaartverkeer in de Aegeïsche Zee gestaakt, zoodat nu het Turksche zeeverkeer in zijn geheel stilligt.

Von Papen bij Saraçiogloe —

31 Juli — De Duitsche ambassadeur von Papen heeft den Turkschen minister-president Saraçiogloe een bezoek gebracht in verband met de in omloop zijnde berichten volgens welke Turkije het voornemen heeft de diplomatieke en economische betrekkingen met Duitschland te verbreken. De Duitsche ambassadeur heeft den Turkschen minister-president in zeer ernstigen vorm uiteengezet, dat deze onder den druk van Engeland voorgenomen verbreking Turkije definitief zal berooven van zijn vrijheid van handelen, die het als trotsche natie tot dusver zoo naijverig heeft bewaakt. Engeland wil met dezen stap zonder eenigen twijfel de door dat land geëischte deelneming aan den oorlog door Turkije met alle voor dit land zoo ernstige consequenties afdwingen.

Betrekkingen met Duitschland verbroken —

2 Aug. — Naar de zender van Ankara meldt, heeft de Turksche nationale vergadering het voorstel der regeering tot verbreking der economische en politieke betrekkingen met Duitschland aangenomen.
De Turksche minister-president Saraçiogloe heeft in zijn rede voor de groote nationale vergadering, welke voorafging aan het besluit om de betrekkingen met Duitschland te verbreken, o.m. verklaard:
De Turksche buitenlandsche politiek is steeds vreedzaam geweest. Turkije was van opvatting met vreedzaam overleg alles te kunnen bereiken.
Ten aanzien van den Duitschen opmarsch in het vroegere Zuid-Slavië en in Griekenland sprak Saraçiogloe de meening uit, dat „Turkije ieder offensief op den Balkan als een gevaar gevoelt". Op 12 Mei 1939 is Turkije — zoo ging spr. verder — reeds uit zijn neutraliteit getreden, door het pact met Engeland te onderteekenen, waarop in Juni een overeenkomst met Frankrijk volgde, waarna, bij het uitbreken van den oorlog het driemogendhedenverdrag met Engeland en Frankrijk werd gesloten. Duitschland is toen tot een overeenstemming gekomen met Roemenië en begon „den Balkan te bedreigen". Turkije stond plotseling alleen tegenover de Duitschers. Duitschland heeft gevraagd, of Turkije oorlog tegen Duitschland wilde voeren. Turkije heeft daarop geantwoord, dat dit van de Duitschers afhing. Daarop heeft Duitschland zijn troepen van de Turksch-Bulgaarsche grens teruggetrokken. Aan het „vriendschaps- en nietaanvalsverdrag met Duitschland" is voorafgegaan, dat Turkije zich tot de geallieerden heeft gewend en de uitdrukkelijke voorwaarde gekregen heeft, dat het verdrag niet in tegenstelling mocht staan tot het bondgenootschap van het drielandenpact. Thans is Turkije door de geallieerden uitgenoodigd de diplomatieke betrekkingen met Duitschland af te breken. De geallieerden hebben den Turken beloofd hen met alle financieele en militaire hulp schadeloos te stellen.

Duitsch commentaar —

2 Aug. — Het besluit van het Turksche parlement, de politieke en economische betrekkingen met Duitschland af te breken, is, zooals in de Wilhelmstrasse wordt verklaard, voor Duitschland geen verrassing geweest. Het feit, dat de regeering van Ankara op aandringen van Londen, Menemençiogloe, den minister van Buitenlandsche Zaken, die niet alleen een voorstander was van de neutraliteitspolitiek doch ook van de handhaving eener goede verstandhouding met het Duitsche Rijk, opofferde, alsmede de omstandigheid, dat Turkije de chroomleveringen aan Duitschland in overeenstemming met den eisch van Londen stopzette, hadden in Duitsche politieke kringen de verwachting tot zekerheid doen rijpen, dat de Turksche regeering ook voor den verderen druk der Anglo-Amerikanen en Sovjet-Russen zou zwichten.
Men neigt te Berlijn tot de veronderstelling, dat zekere Turksche kringen zich vleien met de hoop door het afbreken der betrekkingen met Duitschland een directe en actieve inmenging in den Europeeschen oorlog te kunnen vermijden. De Turksche minister-president Saraçiogloe heeft bij de motiveering van het betreffende besluit uitdrukkelijk verklaard, dat Turkije onveranderd vasthoudt aan het standpunt onder alle omstandigheden buiten het geding te willen blijven en geenerlei krijgshandelingen tegen Duitschland en zijn bondgenooten te ondernemen, tenzij Turkije van dien kant zal worden aangevallen. Ook de Britsche premier, minister Churchill heeft 2 Aug. in zijn rede voor het Lagerhuis den Turkschen stap in dien zin geïnterpreteerd. Te Berlijn is men evenwel van meening, dat Turkije zich thans in een positie heeft begeven, waarin het niet meer naar eigen wil kan beschikken en beslissen en waarin het zijn politieke gedragslijn op zijn minst zal moeten toetsen aan de wenschen van Londen, Washington en Moskou.

(V. b. Bep. scheepv. 6038 D.; Buitenl. pol. 6038 D.)

B. POLEN —

Onderhandelingen met de Sovjet-Unie —

1 Aug. — Naar de Britsche berichtendienst meldt is de Poolsche „premier" Stanislau Mikolajczyk in gezelschap van den „minister van Buitenlandsche Zaken" Romer te Moskou aangekomen.
Reuter publiceert een commentaar op het bezoek van Mikolajczyk aan Moskou, welk commentaar via den zender van Moskou is uitgegeven door den „deskundige voor Europa" van het nieuwsagentschap Tass. Het commentaar verklaarde, dat de vorming van een Poolsch eenheidsfront onafhankelijk van de werkzaamheid der „emigrantenregeering te Londen" die bewezen heeft afzijdig te staan van het leven van het Poolsche volk en van de huidige gebeurtenissen in Polen, tot stand is gekomen. Ja, men kan bijna zeggen, ondanks de werkzaamheid dezer zoogenaamde regeering. Talrijke persstemmen geven uitdrukking aan de meening, dat het bezoek van Mikolajczyk aan Moskou alléén dan eenigerlei beteekenis heeft, wanneer hij gemeenschappelijke taal kan spreken met de Sovjetregeering en vooral met het Poolsche bevrijdingscomité. Het Poolsche volk heeft reeds zijn meening over het huidige en toekomstige lot van Polen tot uitdrukking gebracht doordat het zijn eigen leven en uitvoerende organen in het leven heeft geroepen en er is geen macht, die het Poolsche volk van dezen weg kan afbrengen.

2 Aug. — Interinf meldde 2 Augustus uit Stockholm, dat wat de grens-kwestie betreft, het voorstel der Poolsche emigrantenregeering te Londen er op zou neerkomen, dat beide partijen de Curzonlijn zouden erkennen als voorloopige scheidingslijn. Geldige grenzen zouden dan eerst na het einde van de vijandelijkheden worden getrokken. Men kan in Londen eveneens hooren, dat de Polen de verzekering hebben gegeven begrip te hebben voor de essentieele en van Russisch standpunt uit onvermijdelijke eischen. Ook ten opzichte van een eventueele reorganisatie van het Poolsche kabinet zouden de Poolsche kringen uitdrukking gegeven hebben aan hun bereidheid om zekere concessies te doen. **(V. b. 6037 B.)**

C. DENEMARKEN —

Toenemende bevolking —

Aan de Berl. Börsenzeitung ontleenen wij, dat het geboorteoverschot in Denemarken in 1943 steeg tot 46.846. Er werden 84.946 levende kinderen geboren (43.285 jongens. 41.661 meisjes) tegenover 79.545 in 1942. (21.4% tegenover 20.4%) 1832 kinderen werden doodgeboren. Het aantal onwettige geboorten steeg van 6724 tot 7529. Het aantal overledenen bedroeg 37.982 (1942: 37.527). Er werden 36.738 huwelijken gesloten en 4913 ontbonden.
(V. b. Bevolking 5978 B.)

D. SYRIE —

Diplomatiek contact met de Sovjet-Unie —

26 Juli (D. N. B.) — Met uitzondering van Kaïro maken de zenders in het Naburige Oosten met veel nadruk melding van de aanknooping van diplomatieke betrekkingen tusschen de Sovjet-Unie en Syrië.
De zender Naburig Oosten voegt aan de berichten toe, dat men de diplomatieke betrekkingen van 26 Juli af als tot stand gekomen beschouwt, zonder af te wachten tot de vertegenwoordigers zijn uitgewisseld. **(V. b. Syrië 5644 F.)**

A. ENGELAND —

Lagerhuisrede van Churchill —

Churchill heeft 2 Augustus in het Lagerhuis een rede uitgesproken, waarin hij zich bijna geheel heeft beziggehouden met het geven van een overzicht van de oorlogssituatie.

Wij moeten, zoo zeide Churchill, ten aanzien van de mogelijkheid van onverwachte en onzekere dingen, die in de toekomst kunnen opduiken, zeer waakzaam zijn. Voorts herinnerde hij nogmaals aan de in Januari 1942 te Washington afgelegde verklaring, dat Duitschland moet worden beschouwd als de voornaamste vijand en dat slechts een minimum der noodzakelijke krachten voor de operaties tegen Japan moest worden uitgetrokken. In dit verband bracht Churchill groote hulde aan de Amerikaansche krachtsinspanning in Oost-Azië.

Betreffende de gevechten in Europa verklaarde Churchill o.m. dat de keuze der kuststrook, waar zou worden geland, reeds gedaan was bij de besprekingen te Quebec. Te Teheran is Stalin de belofte gegeven, dat het invasieplan einde Mei of begin Juni zou worden verwezenlijkt. Stalin van zijn kant heeft beloofd dan alle Russische legercorpsen in den strijd te werpen, hetgeen inderdaad bij het algemeene offensief in het Oosten is gebeurd.

Ten aanzien van de Sovjet-Unie verklaarde Churchill, er van overtuigd te zijn, dat het 20-jarig verdrag van Engeland met de Sovjet-Unie een der duurzaamste factoren zal blijken te zijn bij het „behoud van den vrede en de orde en bij de voortschrijdende ontwikkeling in Europa".

Over de aanvallen met de V. 1 zeide Churchill, dat tot dusver als gevolg van deze aanvallen 4735 dooden en ruim 14.000 zwaar gewonden zijn gevallen. Bovendien zijn een groot aantal personen lichter verwond. Verwoest werden 17.000 huizen en er werden er 800.000 beschadigd. Voorts zeide hij, dat bijna een millioen menschen bij de evacuatie uit Londen steun hebben gekregen. Opnieuw sprak Churchill het vermoeden uit, dat de Duitschers andere, nog doeltreffender wapens zouden kunnen gaan gebruiken. Wat de Russisch-Poolsche kwestie betreft, noemde Churchill den toestand voor de Polen hoopvol.

Belangwekkend waren de uitlatingen van Churchill ten opzichte van de verliezen der Engelsche luchtvloot. Zij zouden in verhouding tot het aantal in den strijd geworpen mannen van het vliegend personeel der luchtvloot de verliezen der andere weermachtonderdeelen verre overtreffen. Ook de verliezen van het Amerikaansche luchtwapen zijn buitengewoon zwaar.

(V. b. Churchill 6013 C.; V. 1. 6013 C.)

Schade luchtaanvallen —

31 Juli — De commissie voor den wederopbouw van de Londensche City heeft, naar de Daily Mail meldt, medegedeeld, dat de wederopbouw van deze kern van Londen alleen al vijftig tot honderd jaar zal duren. Men raamt de kosten op 150 millioen pond sterling of misschien zelfs nog meer. Sedert den grooten brand van 1666 is de Londensche City nog nooit zoo zwaar verwoest als thans.

(V. b. 5344 F.)

Weermacht - Admiraal Fraser vlootchef in het Oosten - Balkanluchtvaartgroep —

31 Juli (D. N. B.) — Reuter meldt, dat admiraal sir Bruce A. Fraser als opvolger van admiraal sir James F. Sommerville benoemd is tot opperbevelhebber der Oostelijke vloot. Sommerville zal een nieuwe functie krijgen.

Voor het gebied van de Middellandsche Zee is een nieuw geallieerd luchtvaartcommando benoemd, dat den naam „Balkangroep" zal dragen. Vice-luchtmaarschalk William Elliot, die de laatste vijf maanden de functie van chef der R.A.F. in Gibraltar bekleedde, zal het opperbevel leiden.

(V. b. Legerl. 5990 D.)

B. FINLAND —

Maarschalk Mannerheim president —

1 Aug. — De president van de Finsche republiek, Risto Ryti, heeft in een brief aan de regeering medegedeeld, dat hij zijn ambt van president der republiek neerlegt. In een toespraak tot den Finschen Rijksdag deelde minister-president Linkomies mede, dat de maarschalk van Finland, baron Mannerheim, zich op verzoek van de regeering en den Rijksdag bereid verklaard heeft, het ambt van president der republiek te aanvaarden. In zijn brief schrijft de afgetreden president Ryti: „Ik ben tot de overtuiging gekomen, dat het hoogste uitvoerende gezag zoowel op het gebied van het militaire alsook van het burgerlijk bestuur in dezen tijd in handen van een en denzelfden persoon geconcentreerd dient te worden. Derhalve heb ik besloten, het ambt van president der republiek neer te leggen. Bij het nemen van dit besluit heeft ook het feit zijn invloed doen gelden, dat mijn gezondheid als gevolg van den zwaren verantwoordelijken last, die gedurende vele jaren op mijn schouders heeft gerust, geleden heeft."

Maarschalk Mannerheim
(foto archief Arbeiderspers)

In zijn verklaring in den Rijksdag deelde minister Linkomies verder mede, dat de regeering tot het besluit kwam, het houden van een eigenlijke verkiezing onnoodig te achten, doch dat het ambt van president der republiek direct en zonder verkiezing aan maarschalk Mannerheim moet worden toevertrouwd. In den Rijksdag is diensvolgens een wetsvoorstel aangenomen om het ambt van president der republiek aan maarschalk Mannerheim toe te vertrouwen.

(V. b. Buitenl. pol. 6014 A.)

C. ITALIE (Koninkrijk) —

Regeeringsmaatregelen —

29 Juli — De Italiaansche schijnregeering-Bonomi heeft, naar uit Rome verluidt, een opperste gerechtshof ingesteld voor het vonnissen van militairen en vooraanstaande persoonlijkheden van het fascistische regiem. Tot commissaris voor de ten uitvoerlegging van de strafmaatregelen tegen fascisten en voor de zuivering van het bestuursapparaat van fascistische elementen is benoemd de voormalige minister van buitenlandsche zaken uit het liberale tijdperk graaf Sforza. De zuiveringsactie voor het uit den weg ruimen van alle fascistische elementen is nu door de regeering-Bonomi tot op alle door de geallieerde troepen bezette gebieden van Italië uitgebreid. Als symbolische daad voor de totale uitroeiing van het fascisme is in Rome het grafmonument voor de gesneuvelden der fascistische revolutie op het Kapitool vernield. De regeering-Bonomi heeft voorts op de jongste vergadering van den ministerraad besloten de doodstraf af te schaffen. Op dezelfde vergadering werd voorts besloten het bestuur van de Banca d'Italia te reorganiseeren.

Voorts heeft de schijnregeering-Bonomi met toestemming der geallieerde bezettingsautoriteiten de pers gereorganiseerd, welke reorganisatie 1 Augustus van kracht wordt. Volgens de nieuwe bepalingen wordt de politieke censuur opgeheven. De militaire censuur daarentegen blijft bestaan. Krachtens de nieuwe voorschriften zijn in Rome tien dagbladen toegelaten, waaronder zes bladen als organen van de zes politieke partijen, die tezamen de regeering hebben gevormd. Voorts vier bladen, die politieke stroomingen vertegenwoordigen buiten de officieele politieke partijen. Onder de zes politieke partijbladen is ook, naar verluidt, een officieel communistisch orgaan. Op Sicilië zijn drie dagbladen, op Sardinië twee en in de afzonderlijke provincies elk een groot dagblad toegelaten. **(V. b. 6038 C.)**

D. HONGARIJE —

Arbeidersorganisatie gesticht —

26 Juli — Overeenkomstig een regeeringsverordening werd in Hongarije een eenheids-arbeidersorganisatie opgericht onder den naam „Landesverband ungarischer Industriearbeiter". Alle industriearbeiders zijn verplicht tot de nieuwe organisatie toe te treden. Het doel der organisatie is: verdieping van het nationaliteitsgevoel, verheffing der Christelijke moraal, beveiliging der geestelijke en materiëele belangen der arbeiders.

(V. b. Maatr. Kab. Stojay 5965 B.)

E. PHILIPPIJNEN —

Expresident Quezon overleden —

1 Aug. — Reuter meldt uit New York, dat de voormalige president der Philippijnen, Manuel Quezon, op zijn buitenverblijf aan tuberculose is overleden.

(V. b. Philippijnen 6021 H.)

F. BELGIE—NOORD-FRANKRIJK

Rijverbod voor auto's —

Bij verordening van den Rijkscommissaris voor België en Noord-Frankrijk is het verkeer met personen-auto's met ingang van 15 Augustus verboden. Voor motorfietsen, waaronder ook de electrische worden verstaan, zal per 1 Sept. een gelijkluidend verbod ingaan.

(S.P.T.)

DE WERELDOORLOG

Bolsjewistische aanvallen en doorbraakpogingen afgeslagen; Wilkowisjken heroverd - Hevige gevechten in Frankrijk; Engelsche aanvallen bij Caen afgeslagen; Amerikaansche terreinwinst in Bretagne; Aanvallen op Brest, Lorient, St. Nazaire en St. Malo afgeslagen - Actie met éénmanstorpedo's - Luchtaanvallen op Duitschland, Roemenië en Hongarije - V. 1 bombardement voortgezet —

OOSTELIJK FRONT

Uit het hoofdkwartier van den Führer:

5 Aug. — In het voorterrein van de Karpaten en in de groote bocht van den Weichsel werden talrijke aanvallen in tegenaanvallen uiteengeslagen. Bij Milec en ten Zuidoosten van Warka konden de Sovjets terrein winnen. Ten Oosten van Warschau, tusschen Memel en Boeg en ten Oosten van de Duna werden vijandelijke aanvallen afgeslagen.

6 Aug. — Ten Oosten van Warschau werd het sedert 1 Augustus afgesneden derde Sovjet-pantsercorps na harde gevechten, vernietigd.
Tusschen Weichsel en Memel zette de vijand zijn aanvallen op dezelfde zwaartepunten voort.
In Letland wordt vooral bij Mitau en Birsen verbitterd gevochten.

7 Aug. — In het Oosten werden aan weerszijden van Milec en ten Noordwesten van Baranof Sovjet-aanvallen afgeslagen. Ten Zuidoosten van Warka wierpen onze tanks de bolsjewisten naar het Oosten terug. Ten Noordwesten van Bialystok werd een Sovjet-aanval uiteengeslagen. Ten Noorden van de Memel verijdelden onze troepen de doorbraakpogingen. In Letland kwam het bij Birsen en ten Oosten van de Duna tot verbitterde gevechten.

8 Aug. — In het Oosten mislukten Noordwestelijk van Milec herhaalde Sovjetaanvallen. Noordwestelijk van Baranof drong de vijand met sterke strijdkrachten onze stellingen binnen. In Litauen werden Noordelijk van de Memel doorbraakpogingen der Sovjets verijdeld. Noordelijk van Birsen en Noordelijk van de Duna is de afweerstrijd onzer troepen met de binnengedrongen Sovjetstrijdkrachten nog gaande.

9 Aug. — In het gebied van Baranof werden krachtige Sovjet-aanvallen afgeslagen. Zuidoostelijk van Warka zijn pantserformaties tot den tegenaanval overgegaan en in de door den vijand verdedigde stellingen binnengedrongen. Ten Zuidwesten van Bialystok hervatten de bolsjewisten hun aanvallen. Bij Raseinen binnengedrongen vijandelijke strijdkrachten werden in den tegenaanval afgegrendeld. Aan het Letlandsche front stortten talrijke vijandelijke aanvallen ineen.

10 Aug. — In het Oosten zijn bij Sanok en Milec hevige gevechten met binnengedrongen vijandelijke strijdkrachten gaande. Noordwestelijk van Baranof werden herhaalde vijandelijke aanvallen uiteengeslagen en de Sovjets in een tegenaanval teruggeworpen. Zuidoostelijk van Warka wint de tegenaanval onzer pantserformaties verder terrein. Westelijk van de Boven-Naref werden herhaalde aanvallen der bolsjewisten afgeslagen of opgevangen. Bij Wilkowisjken zijn tegenaanvallen onzer troepen gaande. Noordelijk van de Memel mislukten in het gebied van Raseinen hernieuwde doorbraakpogingen der Sovjets.

11 Aug. — Tusschen Stryj en Weichsel stortten talrijke bolsjewistische aanvallen na zwaren strijd bloedig ineen. Noordwestelijk van Baranof zetten onze troepen hun aanval voort. Tusschen Warschau en Augustof hervatten de bolsjewisten in verscheiden sectoren met sterke strijdkrachten hun aanvallen na een gevechtspauze van verscheiden dagen. Oostelijk van Warschau werden alle aanvallen uiteengeslagen. Ten Noordwesten van Bialystok kon de vijand onze stellingen binnendringen. Tegenaanvallen brachten hem tot staan.
Ten Zuidwesten van Kowno werd de stad Wilkowisjken in een tegenaanval heroverd.
Noordelijk van de Memel zetten de Sovjets hun aanvallen niet voort. In den zesdaagschen slag bij Raseinen hebben onze troepen daardoor een volledig afweersucces bevochten. Aan het Letlandsche front vielen de bolsjewisten over een breed ront aan. Zuidwestelijk van het meer van Pskof drong de vijand onze stellingen binnen. Zware gevechten zijn hier aan den gang.

Overzicht

11 Aug. (C. D.) — Sinds weken nu woedt er vlak aan de Oost-Pruisische grens een zware slag. De divisies van het roode leger, wier taak het was als eerste Duitschland binnen te dringen, staan niet alleen tegenover de Duitsche strijdkrachten, die reeds aan dit deel van het front waren opgesteld, maar ook tegenover sterke Duitsche reserves, die intusschen zijn aangevoerd.
Het zwaartepunt van den strijd ligt in den sector Kalvaria en Scharken, ten Noorden van den Memel, die drie jaar geleden, toen de Duitsche opmarsch naar het Oosten begon, bij eersten stormloop werd overwonnen. Hier strijden sinds eenige dagen de Duitsche grenadiers en pantsergrenadiers onder een bijna tropische zon in een bolwerk, dat in recordtempo door de burgerij van Oost-Pruisen werd opgeworpen. Reeds verschillende malen is het Russischen tankcolonnes gelukt over dit bolwerk heen te komen. Telkens echter slaagde de Duitsche verdediging er in de bressen, die op deze wijze in dit bolwerk waren geslagen, af te sluiten, waarna de doorgebroken Russische tanks in achterwaartsche Duitsche linies voor goed tot staan werden gebracht. Een deel van de Russische tanks, die zoo ten onder gingen, staat op naam van majoor Rudel, den bekenden tankjager, die met de 3½ cm.-kanonnen van zijn voor deze jacht gebouwden Junkers-duikbommenwerper den 5en Augustus zijn 300ste tank buiten gevecht stelde.
Generaal-veldmaarschalk Model, opperbevelhebber midden, heeft in een gesprek over den toestand aan het Oostelijke front gezegd: „Na weken van terugwijken is thans weer de strijd van de standvastigheid gekomen. Nieuwe krachten der verdediging stroomen in steeds sterkere mate naar het ressort van de legergroep midden. Ik stel vertrouwen in de inspanningen van den totalen oorlog, die aan het strijdende front reeds thans menschen en wapenen zenden om den muur tegen den Sovjet-Russischen tegenstander weer hecht te maken".

WESTELIJK FRONT

5 Aug. — In Normandië ondernam de vijand gisteren ten Noorden van Vire alsmede ten Oosten van Avranches, krachtige aanvallen, die werden afgeslagen. In Bretagne boden de bezettingen van onze steunpunten den verder naar het Westen en Zuidwesten opdringenden gemotoriseerden strijdkrachten hevigen tegenstand.

6 Aug. — Ten Zuiden van Caen viel de vijand tevergeefs aan. Ten Noordoosten en ten Westen van Vire alsmede ten Oosten van Avranches hadden de hevige, vijandelijke aanvallen slechts weinig succes. Ten Zuiden van Avranches dringen gemotoriseerde strijdkrachten van den vijand verder naar het Zuidoosten door. Hevige gevechten zijn ontbrand bij Mayenne en Laval.

7 Aug. — Ten Westen van de Orne voerde de vijand tot binding van onze strijdkrachten plaatselijke aanvallen uit. In het gebied ten Westen van de Vire, alsmede ten Oosten van Avranches ging de tegenstander met in totaal ongeveer negen divisies tot zware aanvallen over. Eerst na een urenlange worsteling gelukte het den tegenstander onze stellingen binnen te dringen. Bij Mayenne en Laval zijn onze bezettingen in strijd gewikkeld met vijandelijke strijdkrachten. Ook ten Zuidoosten van St. Malo en in het gebied van deze vesting zelf, zijn hevige gevechten ontbrandt. Onze steunpunten in Bretagne bleven den tegenstander tegenstand bieden. Torpedovliegtuigen brachten in de Seine-baai drie torpedobootjagers tot zinken.

8 Aug. — Na een trommelvuur van verscheiden uren ging de vijand Zuidelijk van Caen tot den aanval over. Zuidwestelijk van Vire en Oostelijk van Avranches zetten de Amerikanen hun doorbraakaanvallen voort. Verder naar het Zuiden wierpen pantserdivisies den vijand aan weerskanten van Mortain naar het Westen terug. In het gebied ten Oosten van Laval versterkte de vijand zijn druk.
In Bretagne sloegen onze beveiligingsafdeelingen vijandelijke aanvalstoppen uiteen en distancieerden zich vervolgens volgens bevel op de sectoren Brest en Lorient. Om St. Malo wordt verbitterd gevochten.

9 Aug. — Zuidelijk van Caen tot Oostelijk van Avranches zijn zeer zware gevechten gaande. De vijand slaagde er echter alleen ten Zuiden van Caen en ten Zuiden van Vire in, in ons front binnen te dringen. In het gebied van Le Mans kwam het gisteren tot verbitterde gevechen, in welker verloop de vijand de stad binnendrong. In Bretagne werden de in de richting van Lorient en Brest aanvallende Amerikaansche formaties afgeslagen. Om St. Malo wordt nog steeds hard gevochten.
10 Aug. — Zuidelijk van Caen zette de vijand zijn hevige aanvallen voort en breidde hij zijn penetratiegebied naar het Zuiden en Zuidoosten uit. Onze tegenaanvallen vingen echter de vijandelijke gevechtsgroepen op en brachten haar tot staan. Van 7 tot 9 Augustus verloor de vijand ten Zuiden van Caen en ten Westen van de Orne 278 pantserwages. Ook

aan de rest van het front zette de vijand zijn hevige aanvallen op dezelfde zwaartepunten voort. Hij kon echter alleen Zuidelijk van Le Plessis en Zuidelijk van Vire terrein winnen. In Bretagne werden door tanks gesteunde aanvallen der Amerikanen in het gebied van St. Nazaire, Lorient en Brest afgeslagen. De verdedigers van St. Malo leveren een zwaren strijd tegen den van alle kanten aanvallenden vijand.

11 Aug. — In het gebied ten Zuidoosten van Caen werd het vijandelijke penetratiegebied afgegrendeld en het frontverband hersteld. Buitengewoon verbitterd werd gevochten in het penetratiegebied ten Zuiden van Vire, dat de vijand ten gevolge van onze tegenaanvallen niet kon vergrooten. In het gebied van Le Mans zijn hevige gevechten gaande met den in Noordelijke richting aanvallenden vijand. De verdedigers van St. Nazaire, Lorient en Brest sloegen wederom alle aanvallen af. Het garnizoen van St. Malo handhaafde ook gisteren de stad.

Uit de weermachtberichten van 5 tot 11 Augustus ontleenen wij, dat in deze periode in het Fransche achterland 924 terroristen in den strijd vernietigd werden.

Overzicht

12 Aug. — Aan „De Telegraaf" ontleenen wij: Terwijl in het Oosten de tegenstand der Duitsche legers voor Warschau en aan de Oostpruisische grenzen niet alleen sterker wordt, doch allengs overgaat in tegenaanvallen, waardoor een eenigszins evenwichtige toestand is ontstaan, ontwikkelen de operaties der geallieerden in Frankrijk zich in een snel tempo.

De operaties der Anglo-Amerikanen hebben kennelijk een voorloopig tweeledig doel: Ten eerste een insluiting der Duitsche pantserlegers, die op de linie Caen—Vire—Mortain den opmarsch der geallieerden moeten stuiten, en die tevens tot taak hadden om naar de baai van St. Michel door te dringen en de geallieerde troepen in Normandië en Bretagne van elkander te scheiden. Het tweede doel der Anglo-Amerikanen is de opmarsch naar Parijs.

Wat het eerste betreft, zijn de Amerikanen er in geslaagd uit het gebied van Le Mans naar het Noorden oprukkend aanzienlijke terreinwinst te behalen, terwijl de Canadeezen, die van Caen naar het Zuiden drukken, slechts enkele kilometers in de richting van Falaise zijn gevorderd. Beide groepen hebben kennelijk de opdracht, zich te vereenigen en een ring te sluiten om de Duitsche pantserdivisies en afweertroepen, die in het Normandische heuvelland de frontale aanvallen der Amerikanen uit het Westen wisten af te slaan.

Over de vorderingen der Amerikanen in de richting van Parijs wordt van Duitsche zijde slechts verwezen naar het communiqué uit het Hoofdkwartier van Generaal Eisenhower, volgens hetwelk de voorhoede der Amerikaansche pantsercolonnes Chartres, op 75 km. ten Zuidwesten van de Fransche hoofdstad zou hebben bezet. Volgens hetzelfde communiqué zouden Nantes, de groote haven aan de Loire, en Angers, 80 km. verder land-inwaarts van Duitsche troepen zijn gezuiverd en zou ten slotte Dinan, ten Zuiden van Saint Malo zich in geallieerde handen bevinden.

ZUIDELIJK FRONT

5 Aug. — In Italië werden onze troepen naar het gebied ten Noorden van Florence teruggetrokken. Ten Noorden van Arezzo worden hevige gevechten gevoerd met den vijand, die bij den Monte Altuccio in onze stellingen is binnengedrongen.

Italiaansche torpedovliegtuigen hebben ten Noordoosten van Bengasi een vrachtschip van 7000 brt. tot zinken gebracht en twee andere van te zamen 14.000 brt. zwaar beschadigd.

6 Aug. — Een poging om Zuidelijk van Florence de Arno over te steken, werd verijdeld. Noordelijk van Arezzo bewerkstelligde de vijand een plaatselijke penetratie, doch in een tegenaanval werd hij teruggeworpen.

7 Aug. — Bij zuiveringsoperaties in het Italiaansche gebied werden in het tijdvak van 1—5 Augustus 1212 terroristen en saboteurs in gevechten in de pan gehakt.

10 Aug. — In Italië hervatte de vijand aan de Adriatische kust zijn aanvallen met sterke strijdkrachten.

ZEEOORLOG

7 Aug. — Duikbooten brachten vijf schepen van in totaal 31.000 brt., alsmede twee torpedobootjagers tot zinken.

10 Aug. — Door speciale strijdmiddelen der marine (éénmanstorpedo's) verloor de vijand in de Seinebaai wederom zes volgeladen ravitailleeringsschepen met een gezamenlijken inhoud van 25.500 ton, en torpedobootjager en en bewakingsvaartuig.

LUCHTOORLOG

5 Aug. — Vijandelijke bommenwerpers vielen gisteren Bremen, Hamburg, Anklam en Schwerin aan. 46 vijandelijke vliegtuigen werden vernield.

6 Aug. — Vijandelijke bommenwerpers ondernamen terreuraanvallen op Maagdenburg en Brunswijk. 36 vijandelijke vliegtuigen werden vernield.

7 Aug. — Vijandelijke bommenwerpers deden gisteren terreuraanvallen op Berlijn en Hamburg alsmede op eenige plaatsen in het gebied van de Oostzee. Boven het Rijksgebied en de bezette gebieden in het Westen werden 57 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten.

8 Aug. — Amerikaansche bommenwerpers vielen gisteren eenige plaatsen in Opper-Silezië aan. In den afgeloopen nacht vlogen storingsvliegtuigen over Zuidoost-Duitschland. 28 vijandelijke vliegtuigen werden neergeschoten.

10 Aug. — Vijandelijke bommenwerpers lieten overdrag bommen vallen op Boedapest. Des nachts viel een vrij zwakke formatie Ploesti aan, waarbij zij 14 vliegtuigen verloor. In West- en Zuidwest-Duitschland werden vooral Saarbrücken, Karlsruhe, Pirmasens en Luxemburg aangevallen. 33 vijandelijke vliegtuigen werden vernield.

11 Aug. — Vijandelijke bommenwerpers vielen gisteren Ploesti aan. Luchtverdedigingsstrijdkrachten schoten dertien vliegtuigen neer.

Uit de weermachtberichten van 5 tot 11 Augustus blijkt, dat het V. 1 vergeldingsvuur op Londen in onverminderde hevigheid blijft voortduren.

(V. b. Krijgsverr. 6039)

A. JAPAN — De strijd om de Marianen —

26 Juli (D. N. B.) — Het Japansche Hoofdkwartier heeft medegedeeld, dat sinds den ochtend van 23 Juli de vijand probeert te landen in de haven en aan de Noordwestkust van het eiland Tinian (Marianen). De Japansche troepen gingen terstond tot den strijd over. Zij brachten den vijand in de haven van Tinian zware verliezen toe en sloegen hem terug. In het Noordwesten van het eiland slaagde de vijand er, ondanks krachtige Japansche tegenaanvallen, in, tegen den middag te landen.

Van Goeam (Marianen) wordt gemeld, dat sinds 22 Juli hevige gevechten plaats vinden in het gebied van Arre. De stellingen bevinden zich grootendeels nog in Japansche handen. Op 26 Juli heeft de vijand met enorme offers twee nieuwe landingspogingen gedaan. Daarbij hebben de Japanners een landingsboot tot zinken gebracht, een andere boot in brand geschoten, 11 amphibietanks tot zinken gebracht en de helft van de overige schepen in den grond geboord. Ook een transportschip van 10.000 b.r.t. werd zwaar beschadigd en moest met slagzij de vlucht nemen.

1 Aug. — Sedert de landing van vijandelijke strijdkrachten in het Noorden van het eiland Tinian hebben de Japansche troepen verdere ondernemingen van den tegenstander verhinderd en brachten zij hem groote verliezen toe. Op 23 Juli gelukte het den vijand de laatste verdedigingslinie van de Japanners binnen te dringen, zoodat de linies thans door elkaar heen loopen.

De Japansche bezetting van het eiland Rota heeft dagelijks bombardementen door artillerie en vijandelijke vliegtuigen te verduren. Tot nu toe wist zij niettemin iedere vijandelijke landingspoging te verhinderen.

4 Aug. — Het Japansche garnizoen op Goeam levert nog steeds hevige gevechten tegen de vijandelijke troepen, die daardoor op groote moeilijkheden stuiten. De vijandelijke verliezen nemen met den dag toe. Van 29 tot 31 Juli verloor de vijand 1450 man aan dooden en 3200 aan gewonden. De totale verliezen sedert de landing bedragen ten minste 18.450 man. Ook in het Zuiden van Tinian wordt nog altijd hevig gevochten. De vijandelijke verliezen bedragen hier 14.950 man.

10 Aug. — Volgens de laatste frontberichten zijn op het eiland Goeam in verschillende gebieden nog hevige afweergevechten gaande.

De strijd in China

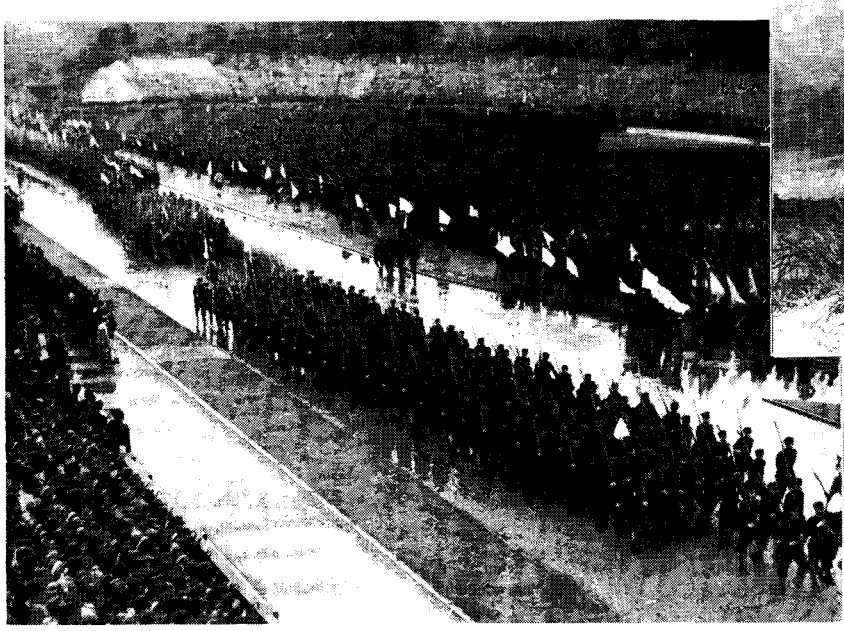
9 Aug. (D. N. B.) — Het belangrijke spoorwegknooppunt en steunpunt van het Amerikaansche luchtwapen Hengjang is 8 Augustus na een belegering van bijna anderhalve maand door Japansche troepen ingenomen. Het aantal gevangenen bedraagt 13.000. Op het slagveld werden 4100 gesneuvelden aangetroffen.

Luchtaanval op Hondo

11 Aug. — Naar het Japansche hoofdkwartier heeft bekend gemaakt, hebben 11 Augustus ongeveer 20 vijandelijke vliegtuigen, die van het Chineesche continent kwamen. o.a. boven gebieden van Korea en het westelijk gedeelte van het Japansche hoofdeiland gevlogen. Er werd nagenoeg geen schade aangericht.

(V. b. Jap. krijgsverr. 6024 A)

De oorlog in Azië

1. Militaire parade in Tokio waarmede Japansche studenten, die onder de wapenen geroepen zijn, afscheid nemen van hun professoren.
2. Japansche soldaat op wacht in het grensgebied van Birma.
3. Een Japansche marineafdeeling in gevecht met Amerikaansche troepen.
4. Subhas Chandra Bose, de bekende leider der Indische onafhankelijkheidsbeweging tijdens een bezoek aan Singapore (Shonan).

(foto's Transocean-Europapress)

Zitting van het Volksgerechtshof te Berlijn. De gewezen veldmaarschalk von Witzleben, een der leidende figuren van den aanslag op den Führer, staat terecht.

(Foto Hoffmann Stapf)

A. DUITSCHLAND

De aanslag op den Führer

Samenzweerders voor Volksgerecht

8 Aug. (D.N.B.) — Het volksgerecht van het Groot-Duitsche Rijk heeft in de groote zaal van het Kammergericht te Berlijn, op 7 en 8 Augustus de zaak behandeld tegen acht uit het leger gestooten verraders, die deelgenomen hadden in leidende functie aan de misdaad van 20 Juli.

De beklaagden Erwin von Witzleben, Erich Hoeppner, Hellmuth Stieff, Albrecht von Hagen, Paul von Hase, Robert Bernardis, Friedrich Karl Klausing en Peter Graf York von Wartenburg werden als meineedige, eerlooze, eerzuchtige wegens hoog- en landverraad ter dood veroordeeld. Hun vermogen vervalt aan het Rijk.

Het vonnis is twee uur na de uitspraak voor alle veroordeelden met den strop voltrokken.

Aan het verslag der rechtszitting ontleenen wij:

In de groote zaal van het Kammergericht te Berlijn kwam op 7 Augustus de eerste senaat van het volksgerecht bijeen.

De beklaagden dragen geen uniform.

Als de president den eersten beklaagde Erwin von Witzleben oproept en deze de hand wil opheffen om den Duitschen groet te brengen, verzoekt de president hiervan verschoond te blijven, met de woorden „De Duitsche groet wordt slechts gebracht door volksgenooten, die hun eer nog bezitten".

De Oberreichsanwalt Lautz dient de aanklacht in met de korte motiveering, dat de beklaagden in den zomer van 1944 als deelnemers aan een kleinen kring van samenzweerders getracht hebben den Führer door laffen moord te dooden, om daarna door een revolte in het binnenland de macht over leger en staat aan zich te trekken met het doel, om zich smadelijk aan den vijand over te geven.

Eerst wordt verhoord de voormalige generaal-majoor Stieff, die o.m. de helsche machine naar Stauffenberg had laten brengen, en mededeelde, dat eerst het plan had bestaan den Führer uit den weg te ruimen, door hem een nieuwe uniform te demonstreeren. Een der argelooze frontsoldaten, die daartoe zou worden uitgekozen, zou in zijn uitrusting een tijdbom hebben, die Hitler met de grenadiers zou dooden.

Daarna gaat de president over tot het verhooren van den vroegeren generaal-veldmaarschalk von Witzleben en den vroegeren generaloberst Hoeppner. Samen met Beck, aldus blijkt uit het verhoor o.a., had hij er over gesproken, dat degenen, die de Führer aan het hoofd der militaire oorlogvoering geplaatst had, „niet goed" waren en „de goeden" waren uitgeschakeld. Op de vraag van den president, wie het beter had kunnen doen, antwoordt von Witzleben: „Wij beiden, Beck en ik". Voorts had hij het plan zich van den Führer meester te maken, maar niet in den vorm van een aanslag. Men zou wachten op een tijdstip, dat de Führer met zoo klein mogelijk gevolg op reis zou zijn, opdat men zich van hem kon meester maken. Wij waren van meening, dat een Führer in leven nuttiger voor ons zou zijn, dan een nietlevende". Tenslotte blijkt, dat von Witzleben in de „nieuwe regeering" de rol van „opperbevelhebber" had.

Vervolgens werd de vroegere kolonel-generaal Hoeppner verhoord. Hij werd in 1942 wegens lafheid en ongehoorzaamheid uit het leger gestooten. Hoeppner geeft toe, dat hij bij de besprekingen ook gedacht heeft aan de mogelijkheid van een gewelddaad jegens den Führer. Bij het verhoor wordt vastgesteld, dat de daders vreesden, dat zij de opzettelijk door hen in het vaderland achtergehouden strijdkrachten aan het front zouden moeten afstaan en dat dan de door hen voor omwentelingsplannen in het vaderland achtergehouden troependeelen verzwakt zouden worden.

De mededeelingen, die zij op 20 Juli over den aanslag ontvingen, luidden verschillend. Op de eerste, in den Bendlerstrasse van Stauffenberg ontvangen mededeeling, dat de Führer door den aanslag was gedood, nam Olbricht uit een brandkast de voor het verraad voorbereide bevelen. Tegelijkertijd werd gemeld, dat Stauffenberg rapporteerde, dat er bij de zware ontploffing, die hij gehoord en gezien had, niemand het leven had kunnen behouden. Het was geweest, alsof er een 15 cm-granaat was ingeslagen. Intusschen kwam Beck naar Olbricht en maakte zich zelf chef der regeering. Ook Witzleben kwam en men begon te „regeeren". Hoeppner begon als „opperbevelhebber van het leger in het vaderland" in het daarvoor aangewezen dienstvertrek met de lectuur van de intusschen door Witzleben uitgevaardigde „bevelen". Hij had vervolgens o.m. de Gruppenleiter van het opperbevel van het leger bijeen geroepen, doch was bij hen op energieken tegenstand gestuit. Hij heeft, toen vervolgens tegen 18 uur officieel bekend werd gemaakt, dat de Führer nog leefde, er met Beck over beraadslaagd, of men zich niet door een „krachtproef" meester kon maken van den omroep. Het verraderlijke drijven van Beck, Witzleben en Hoeppner vond een plotseling einde, toen officieren en soldaten van het leger het dienstvertrek van Hoeppner bestormden. Bij de verdere, nog slechts minuten durende afwikkeling van de misdaad, werd een deel van hen standrechtelijk gefusilleerd. Kolonel-generaal Beck trachtte zelfmoord te plegen en bracht zich met drie pistoolschoten verwondingen toe. Om redenen, die op het oogenblik nog niet opgehelderd zijn, werd hij daarop door kolonel-generaal Fromm persoonlijk definitief doodgeschoten. Hoeppner liet zich arresteeren.

Na Hoeppner kwamen de handlangers voor den rechter. In de eerste plaats graaf York von Wartenburg, neef van Stauffenberg. In het burgerlijk leven Oberregierungsrat, wilde hij thans staatssecretaris van den Rijkskanselier worden, een functie, waarmede Gördeler zich zou belasten. De beklaagde was op de hoogte van de verschillende moordtermijnen. Hij was regelmatig op de hoogte gebracht en verklaarde dat het in het voornemen lag onverwijld contact op te nemen met den vijand in het Oosten en in het Westen. Wel koesterde, naar hij verklaarde, de samenzweerderskliek geen enkelen twijfel, dat de vijanden zouden vasthouden aan een onvoorwaardelijke capitulatie en vernietiging van het Duitsche Rijk en volk.

Als laatste beklaagden kwamen voor de 24-jarige kapitein Friedrich Karl Klausing, luitenant-kolonel Bernardis en Paul von Hase.

Aan het slot van het verhoor wees de voorzitter er op, dat de putschisten het misdadige voornemen hadden gehad tot een overeenkomst te komen met het vijandelijke buitenland. Hij stelde voorts den beklaagde Witzleben de vraag of hij in zijn vorige militaire dienstbetrekking na het mislukken van het verraad nog verklaringen heeft afgelegd in dien zin, dat voor den putsch niet voldoende personen ter beschikking hadden gestaan. De beklaagde antwoordde hierop, dat hij bij het mislukken van deze putschpoging „een fundamenteele vergissing" had geconstateerd. Hij had steeds geloofd, dat „betrouwbare troependeelen en een vrij groote kring hooge officieren" zouden meedoen. Zijn groote dwaling is het geweest, dat hij zich volledig heeft vergist ten aanzien van de nationaal-socialistische houding der Duitsche weermacht.

Vervolgens behandelde de Oberreichsanwalt de kwestie van het voltrekken van het te verwachten doodvonnis. De beklaagden hebben zich met hun daad gesteld buiten iedere betrekking tot de volksgemeenschap, den grond en het vaderland. De aanslagplegers hebben trouwbreuk gepleegd jegens den „Obersten Kriegsherr" en tegenover hun kameraden, en Duitschland op het oogenblik van het hoogste gevaar blootgesteld aan nieuwe ongehoorde lasten. Dat zoo'n smadelijke actie er niet mee kan worden geboet, dat een eerlijke kogel een einde maakt aan het leven van de beklaagden, is een onbetwistbaar feit. De doodstraf kan slechts met den strop worden voltrokken.

De Oberreichsanwalt besloot met de woorden: „Wanneer het vonnis zal zijn voltrokken, is een schandvlek uit de geschiedenis van de Duitsche weermacht uitgewischt, zooals er nooit tevoren een is geweest en zooals er nooit in de toekomst meer een zal zijn." Alle beklaagden zijn zonder uitzondering medeplichtigen of daders van den aanslag en het verraad. Bij geen hunner is het zoo gelegen dat hij niet voor zijn persoon ten minste een belangrijke bijdrage voor het hoogverraad had. Zij hebben de oorlogsinspanningen van Duitschland systematisch geblokkeerd. Zij hebben getracht door een moordaanslag op den Führer, die door Gods zegen is mislukt, macht te krijgen over leger en vaderland. Zij waren typische reactionnairen. Zij wilden laf en onwaardig Duitschland aan den vijand uitleveren. Zij zijn derhalve niet alleen hoogverraders, zij zijn ook infame landverraders. De straf, die elk hunner volgens de wet moet treffen, is de doodstraf.

Na de aanklachtrede van den Oberreichsanwalt kregen de aangewezen verdedigers het woord. In de anderhalf uur durende uiteenzettingen der verdedigers van de beklaagden kwam behalve een diepgaande juridische waardebepaling van de aanklacht tot uitdrukking dat reeds op 20 Juli het vonnis over deze beklaagden was uitgesproken door de uitspraak van het lot en door de stem van het Duitsche volk.

De beklaagden kregen toen het hun volgens de wet toekomende laatste woord. De beklaagden Klausing en Bernardis verzochten het door hen verwachte vonnis met den kogel te voltrekken.

(V. b. Aanslag, Uitlevering aan Volksjustitie 6044 A.)

A. *Biografie Thomas Dewey*

Door het convent van de republikeinsche partij, dat in Juni te Chicago bijeenkwam, teneinde zich te beraden, welke man waardig geacht kon worden, op te treden als tegencandidaat van Roosevelt ter gelegenheid van de a.s. presidentsverkiezingen, welke in het komende najaar in de Ver. Staten zullen worden gehouden, werd, met uitzondering van één stem, die op generaal MacArthur werd uitgebracht, Thomas Dewey als zoodanig gekozen. In het politieke Jeruzalem is hij zeker geen vreemdeling; na in 1938 de verkiezingsnederlaag te hebben geleden, werd hij in 1942 tot gouverneur van New York gekozen. Een handige verkiezingspolitiek: eenige geslaagde aanvallen op de democratische partij en een record-aantal toespraken bezorgden hem toen met 2.116.000 tegen 1.505.000 stemmen op zijn tegenstander Bennet, de overwinning. Of hij thans inderdaad een kans maakt op de verovering van het „Witte Huis"? Het dient te worden afgewacht, maar in elk geval is het feit, dat reeds tienmaal een gouverneur van den staat New York candidaat voor het presidentschap der Ver. Staten werd gesteld en viermaal een gouverneur van New York tot dit hoogste ambt werd uitverkoren, voldoende om de belangstelling van vriend en tegenstander op te wekken.

(foto archief Arbeiderspers)

In 1903 geboren in het stadje Ossowo in Mitchigan, waar zijn vader een uitgeverij dreef, was Thomas Dewey's mooie stem aanvankelijk het eenige wat den jongeman deed opvallen onder zijn kornuiten. Hij droomde dan ook van een kunstenaarsloopbaan en zelfs nog tijdens zijn studietijd op de Colorado-universiteit te New York oefende hij regelmatig baritonopera-partijen. Nochtans koos hij zich een prozaïscher beroep en werd advocaat. Nog geen 30 jaar oud werd hij benoemd tot eersten assistent van den Officier van Justitie van een der New Yorksche districten en in 1935 kreeg hij zijn eerste groote kans. Hem werd namelijk opgedragen, een einde te maken aan het racket-systeem, een typisch Amerikaansche vorm van afperserij, die aldaar door de gangsterbenden in het groot bedreven werd. Dewey stoorde zich niet aan tradities, hij ontzag niets of niemand, was onomkoopbaar en gaf zijn helpers carte blanche. Speelholen werden door zijn menschen overvallen, gangsterkroegen gesloten; geheime agenten wisten zich bij de benden in te dringen en op het juiste oogenblik hard en raak toe te slaan. Maar, hoewel hij een overweldigend succes kon boeken, genoot hij niet die populariteit, waarmede het Amerikaansche publiek in dergelijke gevallen zoo royaal kan zijn. Er werd namelijk gemompeld, dat Dewey arrogant was en Amerika prefereert bescheiden helden. In 1942 bleek hij ook dit te hebben aangeleerd....

In een land waarin politieke koehandel en corruptie welig tieren, poogde Dewey binnen het kader van zijn bevoegdheden schoon schip te maken. En toen zijn republikeinsche partijgenooten, na twintig jaar gezucht te hebben onder een democratisch bewind, zich opmaakten de beste en vetste baantjes in de wacht te sleepen, liet Dewey een lijst der candidaten opstellen en gaf deze aan de politie door met de opdracht het verleden der heeren na te gaan. Dewey's werkmethode bepaalt zich tot het aangeven van de groote lijnen, waarbij hij de details aan zijn medewerkers overlaat. Zijn devies is: „De beste mannen opzoeken, ze met de volle verantwoordelijkheid belasten en meer werk geven dan ze aankunnen". Hetgeen een steek op Roosevelt is, die, gelijk bekend, alles onder zich poogt te houden.

In den loop der jaren heeft Dewey het klappen der politieke zweep geleerd. Hij speelt het klaar om ondanks den oorlog de inkomsten te vermeerderen en de uitgaven te doen dalen, waarbij hij verklaart dat het overschot bestemd is voor de soldaten die van het slagveld terugkeeren. Hetgeen de kiesgerechtigde soldaten natuurlijk graag hooren willen en hun stemmen zijn hem even welkom als die der farmers, negers en arbeiders. Politieke fouten heeft Dewey tot dusver nog niet gemaakt en zijn tegenstanders noemen hem dan ook een „modeljongen", een mengsel van nauwkeurigheid, vlijt, kalmte en doelbewustheid. Of deze man als president de trappen van het „Witte Huis" bestijgen zal.....?

(Gegevens ontleend aan „Das Reich")

B. NEDERLAND —

Doodvonnissen wegens illegale actie

9 Aug. — Het Polizeistandgericht 's-Hertogenbosch heeft op 5 Augustus onderstaande vier-en-twintig Nederlanders wegens misdrijven tegen de verordening op de bescherming der orde ter dood veroordeeld:

den installateur W. Santema, geb. 2 Maart 1902; den winkelbediende J. van der Laan, geb. 14 December 1914; den hulpmachinist G. Mooij, geb. 30 Januari 1923; den belastingambtenaar P. van Gils, geb. 6 October 1916; den vlashandelaar F. Vogel, geb. 23 Mei 1909; den student R. van Baarle, geb. 31 Juli 1918; den bestuursambtenaar J. Spits, geb. 18 Maart 1916; den laborant T. Mooij, geb. 21 Februari 1920; den ingenieur J. W. H. Penning, geb. 21 September 1917; den boekhandelaar Douve Werkman, geb. 12 Juli 1914; den winkelbediende D. Engelsen, geb. 1 April 1921; den handelsbediende P. Pleurke, geb. 1 December 1920; den kantoorbediende J. Hagedoorn, geb. 2 Juni 1911; den drukker E. Overeem, geb. 12 October 1919; den conservator S. Bastiaans, geb. 7 Februari 1891; den leeraar H. Uittien, geb. 16 September 1898; den kantoorbediende J. van de Mortel, geb. 5 April 1910; den patroonteekenaar A. Gort, geb. 24 Januari 1914; den schilder C. de Graaff, geb. 3 November 1914; den advocaat L. C. Dijkman, geb. 5 Augustus 1919; den student L. van Duuren, geb. 5 Augustus 1917; den kantoorbediende J. R. de Mildt, geb. 26 Februari 1924; den onderwijzer J. Nauta, geb. 3 Mei 1917; den magazijnbediende A. V. Martens, geb. 27 September 1917.

Alle veroordeelden waren vooraanstaande actief deelnemende leden van een organisatie tot het verspreiden van ophitsende geschriften. Allen waren reeds voor de oprichting dezer organisatie werkzaam in andere illegale vereenigingen. Volgens een bepaald organisatieplan namen zij deel aan de samenstelling en verspreiding van een vrij omvangrijk illegaal ophitsend geschrift, dat den laatsten tijd openlijk opriep tot strijd tegen de bezettende macht. Ook vereenzelvigt zich het geschrift met degenen, die Nederlandsche nationaal-socialisten vermoorden. Het bevatte verder zeer onbehoorlijke caricaturen, die den Führer van het Groot-Duitsche Rijk en zijn soldaten moeten beleedigen, maar tegelijkertijd Stalin verheerlijken.

Het Standgericht heeft geconstateerd, dat in dezen kring van daders de auctores intellectuales moeten worden gezien van talrijke misdaden tegen de bezettende macht, die de laatste maanden zijn gepleegd. Op grond van deze overweging en omdat de in de verordening op de Bescherming der Orde genoemde strafbare feiten in meer dan een opzicht aanwezig zijn, moest de doodstraf worden uitgesproken.

Het vonnis is na onderzoek van de mogelijkheid van gratie aan drie-en-twintig veroordeelden voltrokken. Andries Gort werd begenadigd tot vijftien jaar tuchthuisstraf.

10 Aug. — De Nederlander H. P. de Bie is bij vonnis van het Duitsche Obergericht ter dood veroordeeld, daar hij in het verboden bezit van een vuurwapen met munitie was en anti-Duitsche geschriften had verspreid. Het vonnis is na onderzoek van de mogelijkheid van gratie voltrokken.

(V. b. Doodvonnissen 6043 A.)

Verhooging van tabaks- en bieraccijns —

12 Aug. — Met ingang van 15 Augustus worden blijkens een afkondiging in het Verordeningenblad no. 14. d.d. 11 Augustus, de opcenten op den tabaksaccijns, welke thans ten getale van 100 worden geheven, verhoogd, en wel tot 200 voor sigaren en sigaretten en tot 300 voor rook- en pruimtabak en snuif. De bestaande wijze van berekening en heffing van opcenten op den tabaksaccijns blijft onveranderd. „De Telegraaf" teekent bij dit bericht aan, dat het gevolg van deze verhooging zal zijn dat een pakje sigaretten dat thans 52½ cent kost in het vervolg 70 ct. zal kosten. Het pakje van 90 ct. wordt ƒ 1.20, dat van ƒ 1.20 wordt ƒ 1.60.

Blijkens een besluit van den secretarisgeneraal van het departement van Financiën, opgenomen in de Staatscourant van 11 dezer, zullen met ingang van 15 Augustus 100 opcenten op den accijns op het bier worden geheven.

(V.b. Bieraccijns 5201; Tabaksaccijns 4604 B.)

Sport - Jaarverslag Ned. Gymn. Verbond —

10 Aug. — Het jaarverslag van het Ned. Gymn. Verbond over 1943 is uitgekomen. Hieruit blijkt de voortdurende bloei van het leidende turnlichaam, dat thans met een totaal van 110.000 leden één der grootste sportbonden van het land is. De vaardigheidsproeven trokken in totaal ruim 4200 deelnemers en aan deze proeven hebben thans in de laatste zes jaren ruim 20.000 turners(sters) deelgenomen. **(V. b. Sportbeoef. 5749 A.)**

A. NEDERLAND —

Distributie - Levensmiddelenrantsoeneering 1941-'43 —

In het onlangs verschenen Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek zijn gegevens opgenomen betreffende de totale hoeveelheden der gerantsoeneerde levensmiddelen, welke in 1943 per persoon werden gedistribueerd. Hieraan zijn onderstaande cijfers, uitgedrukt in kg (voorzoover niet anders vermeld) ontleend; zij hebben op personen van 21 jaar en ouder betrekking. Ter vergelijking zijn de overeenkomstige cijfers over 1941 en 1942 toegevoegd.

No. Artikel	1941	1942	1943
1. Suiker	14.0	13.0	13.0
2. Versnaperingen	——	3.0	1.4[1])
3. Peulvruchten	3.0	3.75	1.875
4. Cacao	——[2])	——	——
7. Koffiesurrogaat	1.25	2.25	2.25
8. Jam	3.0	6.5	7.0
9. Brood	105.2	93.6	93.6
10. Bloem	3.6	3.6	3.6
11. Rijst	2.5	——	——
12. Havermout	2.25	0.75	2.5
13. Vermicelli	1.3	1.3	1.3
14. Gort	2.0	3.75	3.375
15. Boter en vet	11.25	9.25	7.375
16. Kaas	5.2	5.5	3.7
17. Eieren	41.0 st.	——	1
18. Taptemelk	——	28.0 l.*)	84.0 l.
19. Melk	26.25 l.*)	——	——
20. Vleesch	15.25	13.7	7.225
21. Aardappelen[3]): a	102.5	197.0	265.0
b	97.0	171.5	213.0
25. Vervang.midd.[4])	——	——	0.35
26. Raapolie	——	——	0.18

*) Bij 18 en 19: Melk werd van 9/4/'41—2/8/'41 à 1¾ l. p. w. gedistribueerd; taptemelk werd ingaande 6/9/'42 à 1¾ l. p. w. gedistribueerd.

[1]) Geregelde distributie op 17 April 1943 gestaakt. [2]) Plus 0.75 kg koffie of 0.3 kg thee maximaal. [3]) a: Voor personen beneden de inkomensgrens (houders van vetkaarten), b: voor prsonen boven de inkomensgrens (houders van boterkaarten). [4]) Uitgedrukt in bouillonblokjes; distributie ingegaan 13 Juni '43, in 1943 gedistribueerd gedurende 28 weken. (Econ. Nieuws)

(V. b. Levensmiddelendistr. 5787 A.)

— Bloem voor kinderen - Aardappelrantsoen verhoogd —

12 Aug. — Door bemiddeling van het Roode Kruis is een hoeveelheid bloem uit Hongarije geïmporteerd. Deze bloem zal in den vorm van een extra-rantsoen van 500 gram beschikbaar worden gesteld voor kinderen, geboren in de jaren 1926 tot en met 1939.

Voorts werd medegedeeld, dat het aardappelrantsoen met ingang van 14 Augustus wederom 3 Kg per persoon per week bedraagt. **(V. b. Distributie 6035 A.; Roode Kruisgiften 5593 A.)**

— Centralisatie van den groentenhandel —

12 Aug. — Het is noodzakelijk gebleken de groenten- en fruitvoorziening geheel in handen van het bedrijfschap voor groenten en fruit te leggen, nu door den langdurigen oorlogstoestand een geregelde voorziening — vooral van de groote bevolkingscentra — vaak niet mogelijk bleek. Alleen op deze wijze, waarbij elk rechtstreeksch contact van de veilingen met den handel wordt verbroken, zal het mogelijk zijn met de ter beschikking staande producten en de voor spreiding beschikbare vervoersmiddelen de algemeene voedselvoorziening onder deze omstandigheden naar behooren te dienen. Tot deze centralisatie van aanvoer en spreiding, die zeer binnenkort in werking zal treden, is eerst besloten, nadat met de Duitsche autoriteiten ten opzichte van de te exporteeren hoeveelheden zoodanige overeenstemming was bereikt, dat vaststond, welk kwantum bestemd is voor export en over welke overblijvende hoeveelheden ten behoeve van de eigen voedselvoorziening kan worden beschikt. Het systeem van export van een zeker percentage van de per veiling aangevoerde hoeveelheid is hiermede komen te vervallen. Een grootere aanvoer ter veiling brengt dus niet automatisch een ruimeren export met zich mede. De voor het binnenland bestemde hoeveelheden zijn van dien aard, dat, indien zoowel de teler, de veiling, de handel als de consument bereid zijn de noodige medewerking te verleenen, een eenigszins dragelijke voorziening van groenten en fruit in den lande kan worden verkregen.

(V. b. Groentenverkoopreg. 5607 A.)

Verkeer - Beperking taxi- en spoorwegverkeer —

9 Aug. — De secretaris-generaal van het departement van Waterstaat maakt bekend, dat ingevolge den precairen toestand van de motorbrandstof en het materiaal in den vervolge geen taxi's of huurauto's met benzine mogen worden gebruikt, terwijl taxi's of huurauto's met generator- of gasaandrijving slechts mogen worden gebruikt indien daartoe een dringende noodzaak bestaat.

10 Aug. — De Ned. Spoorwegen deelen mede, dat ingaande Zondag 13 Augustus, uitsluitend op de geëlectrificeerde baanvakken, de dienst op werkdagen des avonds en op Zon- en Feestdagen over den geheelen dag wordt beperkt.

(V.b. Beperking autoverkeer 5723 A.)

Literatuur - Jo van Ammers-Küller 60 jaar —

Op 13 Augustus vierde de populaire schrijfster Jo van Ammers—Küller haar 60sten verjaardag. Haar eerste werk, „De Roman van een Student", publiceerde zij in 1914. Na deze eersteling heeft zij vrij regelmatig, meestal iedere twee jaar, een

(foto archief Arbeiderspers)

nieuwen roman voltooid en voortdurend werd haar lezerskring grooter, vooral na het succes van „De Opstandigen" van 1925. Van haar meest bekende werken noemen wij nog: „Vrouwenkruistocht", „De Appel en Eva" en „Ma". Haar beste werken onderscheiden zich door een bijzondere intuïtie voor het verleden.

Arbeidsinzet - Z.S.-procedure voor het bouwvak —

8 Aug. — De procedure der Z-S kaarten als maatregel op grond van de verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied no. 108/42 betreffende de verplichting tot het verstrekken van inlichtingen wordt thans ook toegepast op het geheele gebied van de Nederlandsche bouwindustrie.

Er moeten derhalve aan deelnemen de ondernemingen, welke onder de volgende groepen ressorteeren:

1. vakgroep burgerlijke en utiliteitsbouw met de ondervakgroep a) woningbouw voor de markt.
2) vakgroep grond- en waterbouw met de ondervakgroepen: a) constructieve betonbouw en b) heiwerken.
3. vakgroep wegenbouw met de ondergroepen: a) bitumineuze wegenbouw, b) betonwegenbouw, c) klinkerwegen, keiwegen en tegelpaden.
4. vakgroep baggerwerken.
5. vakgroep aanverwante bedrijven.

(V. b. Z-kaarten 6042 B.)

Financiën - Wijziging effectenprovisie —

9 Aug. — De voorzitter van de Ver. v. d. Effectenhandel heeft tot een wijziging van de provisietarieven besloten, welke hoofdzakelijk hierop neerkomt, dat de tarieven thans voor het geheele land gelijk worden. Blijkens de toelichting zijn daardoor de speciale tarieven voor Amsterdammers vervallen. Het Amsterdamsche wordt nu aangepast aan het algemeene tarief. De bijzondere tarieven voor Rijksorganen, instellingen en fondsen blijven bestaan. Hieronder valt ook de afdeeling secretarie van De Nederlandsche Bank.

B. VEREEN. STATEN —

Scheepsbouw - Aanbouw „Liberty-ships" gestaakt —

12 Aug. — Het laatste Liberty-schip is, aldus de N.R.C., in verband met het besluit der Amerikaansche autoriteiten tot het stopzetten van de vervaardiging van Liberty-schepen ten einde sneller varende schepen van het type Victory te bouwen, in Juli j.l. van de Westkust van de Ver. Staten van stapel geloopen van de werf Kaiser van de Richmond Shipbuilding Co. te San Francisco. Deze werf is inmiddels reeds overgegaan tot den bouw van Victory-schepen met een snelheid van 15 knoopen. Bij deze tewaterlating deelde de vicepresident der United States Maritime Commission mede, dat de Amerikaansche werven na den oorlog een concurrentiestrijd met elkander zullen moeten voeren voor het bouwen van ten hoogste 100 schepen per jaar. Wat met de overtollige werfcapaciteiten moest worden gedaan was nog niet bekend. De werkgelegenheid in den scheepsbouw begint reeds te verminderen. Bij de 4 werven te Richmond van Henry J. Kaiser daalde het totale aantal arbeiders van 93.000 tot 73.000 per begin Juli.

(V. b. Scheepsbouw 5958 E.)

Roosevelt bezoekt Hawaii —

11 Aug. (S.P.T.) — President Roosevelt is drie dagen op Hawaii geweest. In Honoloeloe heeft hij den „Oorlogsraad voor den Pacific" bijeengeroepen, aldus luidt een communiqué dat 10 Augustus te Washington is bekendgemaakt. In politieke kringen der Amerikaansche bondshoofdstad is men van meening, dat de samenkomst op Hawaii gezien kan worden als een startschot voor een aanval op de Philippijnen.

(V. b. Roosevelt 6038 E.)

A. DUITSCHLAND — Leidersconferentie - Rede van den Führer —

De „National-Sozialistische Partei-Korrespondenz" meldt: Op 4 Augustus zijn de Reichsleiter en de gouwleiders aan het slot van een bijeenkomst door den Führer in zijn hoofdkwartier ontvangen. In een toespraak gaf de Führer een uiteenzetting van den achtergrond en het verband van de gebeurtenissen van 20 Juli. Bij de beoordeeling van de misdaad mag men, aldus zeide hij, niet vergeten, dat deze verraders in werkelijkheid niet pas sedert 1941, maar reeds sinds het aan het bewind komen van het nationaal-socialisme voortdurend de krachtsinspanning en den strijd van het land gesaboteerd hebben. De clique was in aantal beperkt, maar in invloed aanzienlijk.

De Führer zette uiteen, hoe van deze kringen een permanent verzet tegen maatregelen der regeering uitging, dat groeide tot een openlijk verraad jegens de strijdende troepen en tot directe sabotage der frontvoorziening. De overweldigende meerderheid, onder wie duizenden flinke Duitsche officieren, heeft met deze misdadige clique niets gemeen gehad en keert zich met verontwaardiging en afschuw van haar af. Thans is het zaak, uit deze gebeurtenissen de consequenties te trekken. Ten slotte zal men eens inzien, dat deze op het oogenblik zelf zoo smadelijke daad wellicht de meest zegenrijke voor de geheele Duitsche toekomst is geweest.

Den strijd tegen de buitenlandsche vijanden vrees ik niet, aldus verklaarde de Führer. Met hen spelen wij het ten slotte ondanks alles klaar. Ik moet slechts het bewustzijn hebben, dat in onzen rug volkomen veiligheid, een geloovig vertrouwen en trouwe medewerking heerschen. Dat is de voorwaarde. Door het gebruik van alle militaire en binnenlandsche kracht van het land zullen wij alle moeilijkheden overwinnen.

Ik ben, aldus de Führer, het lot, dat mij in het leven liet, dankbaar alleen omdat ik den strijd kan voortzetten. Want ik geloof, dat ik voor het land noodig ben, dat het een man noodig heeft, die onder geen omstandigheden capituleert, maar vastberaden de vaan van het geloof en het vertrouwen hooghoudt, en omdat ik geloof, dat geen ander dat beter zou doen dan ik het doe. Welke slagen er ook van het lot mogen komen, steeds zal ik als drager dezer vaan pal staan. Juist door den 20sten Juli heb ik een vertrouwen gekregen als nooit te voren in mijn leven. Daarom zullen wij ten slotte dezen oorlog tot een zegevierend einde brengen.

(V. b. Hitler 6025 A.; Aanslag 6044 A.; Leidersconf. 6044 A.)

Krijgsgevangenen door Amerikanen vermoord - Duitsche protestnota —

11 Aug. (D.N.B.) — Zes Duitsche soldaten, onder wie een zwaar gewonde, die in Amerikaansche gevangenschap waren geraakt, werden door elementen van een Amerikaansche infanteriedivisie in een stal gedreven en daar met handgranaten en karabijnschoten vermoord. Een overlevende, wien het gelukte na eenige uren te ontkomen en naar de Duitsche linies terug te keeren, heeft van deze misdaad een beëedigde verklaring afgelegd. Het Duitsche ministerie van Buitenlandsche Zaken heeft deze ongelooflijke volkenrechtsschending tot het voorwerp van een nota gemaakt, die aan het Zwitsersche politieke departement is overhandigd om te worden doorgegeven aan de Amerikaansche regeering. De Duitsche regeering verwacht, dat de schuldige Amerikaansche soldaten voor dezen zuiveren moord worden gestraft en dat de Amerikaansche regeering maatregelen treft om een herhaling van dergelijke moorden te verhinderen.

Arbeidsmobilisatie - Maatregelen van dr. Goebbels —

10 Aug. — De Rijksgevolmachtigde voor het totale gebruik van arbeidskrachten voor den oorlog, Rijksminister dr. Goebbels, deelde mede, dat teneinde op korten termijn aanzienlijke hoeveelheden arbeidskrachten voor de bewapeningsindustrie vrij te maken, de volgende zes relingen werden getroffen:

1) Alle vrouwelijke hulpkrachten in huishouding en bedrijf van andere dan Duitsche nationaliteit zullen in de bewapeningsindustrie te werk worden gesteld. De op het oogenblik nog haar beroep als personeel in huishouding en bedrijf uitoefenende Duitsche arbeidskrachten zullen voor een deel tewerk worden gesteld bij de bewapening, voor een deel werk toegewezen krijgen in huishoudingen waar zij dringend noodig zijn. Dus in de eerste plaats kinderrijke gezinnen.

2) Een heele reeks lichtingen onontbeerlijk verklaarden, waaraan het front bijzonder dringend behoefte heeft, wordt uit het geheele openbare leven en na overleg met den Rijksminister voor Bewapening en Oorlogsproductie, Albert Speer, voor een groot deel ook uit de bewapeningsindustrie genomen, nadat de vervangende werkkrachten daar ingewerkt zijn.

3) De kringen der bevolking, die tot dusverre weinig gelegenheid hadden tot deelneming aan de gemeenschappelijke oorlogsinspanningen zullen door zoo groot mogelijke intensifieering van den thuisarbeid dienstbaar gemaakt worden aan de wapenproductie. Voor thuisarbeid komen in de eerste plaats in aanmerking arbeidskrachten die niet onder den arbeidsdienstplicht vallen.

4) Het cultureele leven in al zijn vertakkingen wordt belangrijk beperkt. De desbetreffende afzonderlijke maatregelen zijn reeds ter hand genomen. O.m. zal reeds in de eerstvolgende dagen de geheele Duitsche opleiding voor film en theater gesloten worden, terwijl de jonge acteurs en actrices naar de wapenindustrie worden overgeheveld.

5) Verdere belangrijke krachten besparende maatregelen op het gebied van het algemeen binnenlandsche bestuur, de spoorwegen, de posterijen en het cultureele leven zijn aan den gang of worden voorbereid. Zij worden het publiek voor het van kracht worden van geval tot geval bekendgemaakt.

6) Wat den stijl van het openbare leven betreft, deze moet thans principieel worden aangepast aan den totalen oorlog. Niet het uiterlijke vertoon van een plechtigheid zal in de toekomst gelden als maatstaf voor haar beteekenis, maar haar eenvoud en doelmatigheid. Alle openbare plechtigheden, welker aard niet door den oorlog bepaald wordt, zooals recepties, installaties in functies, feest- en schouwburgweken, muziekdagen, opening van tentoonstellingen, herdenkingsplechtigheden, die niet dienstig zijn aan de onmiddellijke bevordering der gemeenschappelijke oorlogsinspanningen moeten achterwege blijven. Het onvermijdelijke essentieele deel van zulke plechtigheden moet voltrokken worden in een kader, dat ieder niet met den tijd overeenstemmend vertoon vermijdt en geheel gericht is op het doel van de plechtigheid.

— Beperking postverkeer —

12 Aug. — Rijksminister dr. Ohnesorge heeft een vereenvoudigingsprogram voor de Duitsche posterijen uitgewerkt en voor uitvoering gereed gemaakt, zoodat de Duitsche wapening en de weermacht met één slag vele tienduizenden uitstekend geschoolde arbeidskrachten en soldaten ter beschikking krijgt. Als onmiddellijk te verwezenlijken maatregelen werden uitgevoerd: 1. Stopzetting van het verzenden van drukwerk, zakelijke papieren, monsters en gemengde zendingen; 2. Stopzetting van het verzenden van pakjes; 3. Vergaande beperkingen in den pakketdienst, waarbij de verzending van voor de wapening en anderszins vitale goederen verzekerd blijft; 4. Stopzetting van het bestellen van brieven op Zondag of op een anderen dag in de week; 5. in alle steden wordt het bestellen van brieven beperkt tot eenmaal per werkdag; 6. Verdere belangrijke beperking van het ledigen van brievenbussen; 7. Stopzetting van niet voor den oorlog belangrijke particuliere telefoonaansluitingen, naarmate van de plaatselijke eischen; 8. Vervallen van den boodschappendienst en bepaalde soorten gesprekken; 9. Verzenden van telefoonrekeningen met tusschenpoozen van drie of meer maanden; 10. Opheffing van bepaalde soorten telegrammen.

— Beperking van pers- en filmwezen

S.P.T. meldde 12 Augustus, dat gerekend kan worden op belangrijke beperkingen in de Duitsche krantenwereld, bijv.: dat principieel in iedere stad, de allergrootste daar buiten gelaten, nog maar één dagblad zal worden getolereerd. Geïllustreerde dagbladen, tijdschriften en vakbladen zullen tot een minimum worden gereduceerd. De kleine staf van 20 personen, die Goebbels assisteert om een millioenenmassa in dienst van oorlogsproductie en weermacht te stellen, werkt rusteloos voort om de organisatie vlot te doen verloopen. Voor het filmwezen zijn de beperkingsmaatregelen voltooid. Alle tooneel- en filmscholen zijn gesloten. Over het geheele land zijn de bioscopen in drie groepen verdeeld. De kleine bioscopen, met één prijsklasse, de middelgroote bioscopen met twee en de groote theaters met drie prijsklassen. Daardoor vervallen entreebiljetten en zijn er geen juffrouwen meer noodig om de plaatsen aan te wijzen; 46 drukkerijen die uitsluitend bioscoopkaartjes drukten zijn gesloten en ter beschikking van de oorlogvoering gesteld. Cultuurfilms worden, enkele uitzonderingen daargelaten, niet meer vervaardigd. Ook bij de productie van speelfilms zal terdege worden rekening gehouden met de nijpende omstandigheden.

(V. b. Arbeidsmobilisatie 6033 A.; dr. Goebbels 6033 A.)

Weermacht - Generaal Sepp Dietrich onderscheiden —

De Führer heeft het eikenloof met zwaarden en briljanten bij het ridderkruis van het IJzeren Kruis verleend aan ᛋᛋ-Oberst-Gruppenführer, commandeerend generaal van het ᛋᛋ-pantsercorps „Leibstandarte ᛋᛋ Adolf Hitler", Sepp Dietrich, als zestienden soldaat der Duitsche weermacht.

(V. b. Ondersch. 6028 A.)

Dr. Goerdeler gearresteerd —

De voormalige burgemeester van Koningsbergen en daarna eerste burgemeester van Leipzig b.d. dr. Goerdeler, is 12 Augustus in de nabijheid der Oost-Pruisische grens gearresteerd.

(V. b. dr. Goerdeler 6044 A.; Aanslag o. d. Führer 6049 A.)

A. HONGARIJE —

Wijzigingen in het kabinet —

8 Aug. — In Hongarije heeft een wijziging in de regeering plaats gevonden. De ontslag-aanvrage van den minister zonder portefeuille belast met economische aangelegenheden, Imredy, van den minister van binnenlandsche zaken, Jaross en van den minister van handel, Kunder, zijn aanvaard. Tot nieuwen minister van binnenlandsche zaken is benoemd Nikolaus Bonczos. De leiding van het ministerie van handel berust voorloopig bij den minister voor industrieele aangelegenheden Ludwig Szasz, terwijl het economisch ministerie onbezet blijft. Op de conferentie van de partij „Hongaarsch leven" heeft 10 Augustus president graaf Teleki meegedeeld dat de partijleider, minister-president Stojay, door ziekte niet kon verschijnen en een brief heeft gericht tot de partij, waarin o.m. gezegd wordt dat de jongste mutaties in het kabinet een belangrijk stadium beteekenen op den weg van de Hongaarsche binnenlandsche politieke ontwikkeling. De minister-president zegt in den brief dat hij het noodzakelijk acht eenheid onder de rechtsche partijen tot stand te brengen en onvoorwaardelijk vertrouwen heeft in het tot standkomen van deze eenheid. Hij wijst er op, dat hij zijn desbetreffende streven ook verder zal voortzetten. Het zou echter onder de huidige omstandigheden voor geheel Hongarije fataal zijn wanneer in den loop en ten gevolge van dit op het tot standbrengen van de eenheid gerichte streven de activiteit van de regeering in de leiding van het land ten aanzien van kracht, tempo en activiteit minder zou worden en zij het karakter zou krijgen van onzekerheid en talmen. Juist met het oog op de vitale belangen van Hongarije is de regeering ten aanzien van richting en tempo van haar activiteit stabiel en krachtig. Aan den anderen kant staat zij voor alle belangrijke en constructieve rechtsstaande krachten van goeden wil open. De regeering zal derhalve zonder acht te slaan op den stand van de binnenlandsch politieke onderhandelingen een onafgebroken activiteit ontwikkelen op ieder gebied van de regeeringsactiviteit zoowel ter vergrooting van het oorlogspotentieel en de consolidatie der binnenlandsche toestanden als ter uitvoering van sociale en economische hervormingen.

(V. b. Mut. kabinet 6027 C.; Stojay 5981 C.)

B. GRONDSTOFFEN —

Petroleum - Engelsch-Amerikaansche overeenkomst —

10 Aug. — De Engelsch-Amerikaansche olie-overeenkomst werd 8 Augustus onderteekend.

De overeenkomst zal in werking treden zoodra beide regeeringen zullen hebben medegedeeld, dat zij tot het uitvoeren van de bepalingen der overeenkomst bereid zijn. De overeenkomst houdt o.m. in, de oprichting van een oliecommissie, welke zal bestaan uit vertegenwoordigers der beide regeeringen. De overeenkomst zal met een opzeggingstermijn van drie maanden kunnen worden opgezegd. De overeenkomst heeft betrekking op meer dan 80 pct. van de wereldproductie.

Besloten werd op interventie van de zijde der Sovjetunie, dat alle plannen inzake de productie en de verdeeling der wereldolievoorraden in overeenstemming zullen worden gebracht met de plannen voor het tot stand brengen van een internationale organisatie voor de veiligheid, waarover door vertegenwoordigers van Engeland, der Ver. Staten en van de Sovjet-Unie nog tegen het einde van deze maand in Dumbarton Oaks in de Ver. Staten besprekingen zullen worden gevoerd.

Voor de oliegebieden, waarvoor nog geen concessies werden verleend, zal het beginsel van de open-deur gelden, terwijl voorts de productie, het raffineeren, het vervoer en de verdeeling der betreffende hoeveelheden niet door eenzijdige restricties door een der beide regeeringen mag worden belemmerd. Engeland moet zich in enkele gevallen voor zijn olieverkoopen in het Midden-Oosten in dollars laten betalen. In ruil hiervoor hebben de Ver. Staten de toezegging gedaan, dat de thans bestaande concessies zullen worden gerespecteerd. In den op te richten petroleumraad zal rekening moeten worden gehouden met de belangen van olieverbruikende landen.

(V. b. Petroleum 6022 D.; Eng.-Am. bespr. 5939 E.)

Tin - Wereldproductie —

27 Juli — Het blad Mining Journal becijfert de wereldproductie over 1943 op 133.000 ton, verdeeld als volgt: Bolivia 38.500 ton, Belgisch Congo 20.000 ton, het Verre Oosten 45.000, Nigeria 15.000, China 5.000, Portugal 3.000, Bretagne 1.200, Centraal en Zuid-Afrika 1.300, Australië 2.800, Canada 600 en Mexico 1.000 ton.

(V. b. Tin 5700 H.)

Wol - Wereldvoorraad —

9 Aug. — Volgens de Australian Wool Board zou de wereld-wolvoorraad aan het eind van het campagne-jaar 1944-45, dat is ongeveer midden 1945, een hoeveelheid bereikt hebben van 10 millioen balen. Hiervan zouden 6 millioen balen, overeenkomend met de opbrengst van 2 campagne's, bestaan uit Australische wol. Een groot deel dezer voorraden zijn in handen der Engelsche regeering.

(V. b. Wereldvoorr. 5775 B.)

C. TURKIJE —

Mobilisatie-maatregelen —

7 Aug. — De Turksche regeering heeft het bevel gegeven tot algeheele verduistering van de steden Ankara, Istanboel en Izmir. Het bevel treedt onmiddellijk in werking.

De Nationale Vergadering heeft 8 Augustus een wetsvoorstel aangenomen, dat de regeering de volledige bevoegdheid geeft de evacuatie van alle groote steden te gelasten. Verder is een wet van kracht geworden, volgens welke alle valide mannen in den leeftijd van 16 tot 60 jaar en alle vrouwen tusschen 20 en 45 jaar worden opgeroepen voor een binnenlandsche defensieformatie.

Daders aanslag op Von Papen vrijgelaten —

9 Aug. — Kornilov en Pavlov, die geruimen tijd in de gevangenis hebben doorgebracht wegens een aanslag op von Papen en kort geleden amnestie hebben verkregen, zijn 9 Augustus vrijgelaten. Alle geallieerde politieke gevangenen zijn in Turkije op vrije voeten gesteld.

(V. b. Aanslag 5057 D.)

Von Papen in Berlijn —

10 Aug. — De ambassadeur der Duitsche regeering te Ankara von Papen is 9 Augustus in de Rijkshoofdstad teruggekeerd. Von Papen is teruggekeerd met den eersten extra-trein, waarin zich vele vooraanstaande Duitschers bevonden.

(V. b. Duitsch-Turksche spanning 6045 A.)

D. WETENSCHAPPEN —

Nederlandsche onderzoekingen naar Penicilline —

Dr. J. J. Duyvené de Wit, mej. dr. A. Jaarveld, prof. dr. B. C. P. Jansen, A. van Luyk, dr. R. Luyken, H. K. Oosterhuis en J. R. Wybrans Jr. doen in de aflevering van 5 Augustus van het Ned. Tijdschr. v. geneeskunde een mededeeling waaraan wij het volgende ontleenden:

Het is bekend, dat de sinds 1935 ter bestrijding van infectieziekten gebruikte sulfonamides op principieel andere wijze werken dan de reeds lang bekende desinfectantia. De sulfonamides remmen namelijk op specifieke wijze bepaalde fermenten die voor de stofwisseling van de ziekteverwekkende micro-organismen noodig zijn. Op gelijke wijze schijnen te werken de bacterievergiften, die worden geproduceerd door micro-organismen en die vaak nog veel werkzamer zijn, dat wil zeggen in veel kleiner doses werken dan de sulfonamides.

Sinds enkele jaren worden vooral in Engeland en Amerika uitgebreide onderzoekingen verricht in universiteits- en fabriekslaboratoria over afscheidingsproducten van de schimmel Penicillium notatum Westl., door Fleming in 1929 penicilline genoemd, en andere door schimmels, gisten en andere micro-organismen geproduceerde stoffen, die door Vonkennel worden samengevat onder den naam „mycoines".

Ook hier te lande heeft één van ons (A. van Luyk) reeds in 1939 gewezen op het groote belang van stofwisselingsproducten van micro-organismen voor medische toepassing. Van Luyk zag onder andere, dat de cultuurvloeistof van Penicillium expansum Luik (Thom) den groei van de huidschimmel Trichophyton rosaceum Sab sterk belemmerde. Op grond van een uitvoerig onderzoek van Van Luyk naar de fungicide werkzaamheid van een groot aantal schimmels (t.o. van Pythium mamillatum) is nu de Penicillium expansum Westl. nader in studie genomen. Mej. Jaarsveld heeft de cultuurvloeistof van Penicillium expansum uitvoerig onderzocht. Het bleek, dat deze oplossing reeds in groote verdunning in staat is den groei van allerlei ziekteverwekkende bacteriën te remmen. Dit onderzoek zal later afzonderlijk gepubliceerd worden.

De schrijvers doen vervolgens mededeelingen omtrent de wijze, waarop zij er in geslaagd zijn uit de cultuurvloeistof een kristallijn materiaal, „expansine" genaamd, te isoleeren.

Het oefent een sterk remmende werking uit op verschillende micro-organismen; zoo wordt de groei van Pythium mamillatum reeds volkomen geremd in verdunning van 1 op 6.000.000; met Staphylococcus aureus is dit het geval in een verdunning van 1 : 100.000. Ook de groei van coli (Escherichia coli) en van cholera-bacillen (Vibrio cholerae) wordt erdoor geremd en wel in een verdunning van 1 : 20.000.

In tegenstelling tot het penicilline, dat geheel ongiftig schijnt te zijn, is expansine vrij giftig: een hoeveelheid van ongeveer 1 mgr per dag wordt nog juist verdragen door een volwassen rat; toediening van enkele mg, hetzij per os, hetzij intraperitoneaal, werkt echter doodelijk. Het zal nu de vraag zijn, hoe de verhouding is van de werkzame ten opzichte van de toxische dosis, zoo merken de schrijvers aan het slot van hun mededeelingen op, aldus de kwestie van de practische toepassing nog in het midden latend.

(V. b. Penicilline 5894 A.)

A. ZWITSERLAND —

Handel, Nijverheid - Wetenschappelijk onderzoek —

Als een der voornaamste middelen voor het behoud van de werkgelegenheid na den oorlog wordt in Zwitserland de handhaving en opvoering van den export beschouwd. Export is echter op den duur slechts mogelijk, indien Zwitserland op de wereldmarkt kan concurreeren. Door de hooge productiekosten en transporttarieven gedwongen, heeft de Zwitsersche industrie zich vóór den oorlog op de vervaardiging van kwaliteitsproducten toegelegd. Industrie en staat hechten er groote waarde aan, thans opnieuw een kwaliteitsvoorsprong te verkrijgen. Daartoe zijn echter twee dingen noodig: uitbreiding van het wetenschappelijke onderzoek en vernieuwing van het productie-apparaat. In de jaarverslagen van industrieele ondernemingen wordt steeds opnieuw gewezen op de inspanningen, die de respectievelijke firma's zich op het gebied van het wetenschappelijke onderzoek getroosten. Blijkens een verslag van den Bondsraad hebben in de jaren 1942 en 1943 meer dan 40 particuliere ondernemingen hun laboratoria en researchbureaux uitgebreid. Talrijke andere maatschappijen besloten het wetenschappelijke onderzoek ter hand te nemen of te intensiveeren. Van de instellingen op dit gebied, die den laatsten tijd in het leven zijn geroepen, kunnen worden genoemd het Tropeninstituut te Bazel, waarvoor de staat een bijdrage heeft verstrekt van 300.000 Zw. frs. en waarvan men verwacht, dat het den buitenlandschen handel, het vreemdelingenverkeer en de chemische industrie zal stimuleeren, en het Researchinstituut voor den Buitenlandschen Handel en den Afzet, verbonden aan de handelshoogeschool te St. Gallen. (V. b. In- en Uitvoer 4120 C.; Staatsbemoeienis m. export 6038 G.)

B. JAPAN —

Bewapening der bevolking —

7 Aug. (S.P.T.) — Als onderdeel van de onlangs aangekondigde totale oorlogvoering in Japan, heeft het kabinet besloten de geheele Japansche bevolking van wapenen te voorzien. Met de bewapening van het Japansche volk zal zoo snel mogelijk worden begonnen en de bevoegde autoriteiten van leger, vloot, der besturende lichamen en het ministerie van Opvoeding zijn uitgenoodigd desbetreffende voorstellen in te dienen.

(V. b. Regeeringsprogramma 6044 B.)

C. POLEN —

De onderhandelingen met de Sovjet-Unie —

9 Aug. — Tegenover vertegenwoordigers van de pers verklaarde de Poolsche „premier" Mikolajczyk met betrekking tot zijn besprekingen met leden van het „Poolsche nationale comité" en met den voorzitter van den „Poolschen nationalen raad", dat van beide zijden bepaalde voorstellen zijn gedaan. „De voorstellen, die door den voorzitter van den „Poolschen nationalen raad" naar voren zijn gebracht", zoo zeide Mikolajczyk, „zullen na onze aankomst in Londen in overweging worden genomen. Er is geen definitieve overeenkomst bereikt, doch de onderhandelingen werden in een vriendschappelijke atmosfeer gevoerd". Toen men Mikolajczyk vroeg of hij optimistisch gestemd was ten aanzien van een succesrijke beëindiging der onderhandelingen, zeide hij: „De onderwerpen, die wij behandelen zijn zeer moeilijk. Zij raken de toekomst van Polen en de betrekkingen met de Sovjet-Unie. Maar niet alleen dat. Zij vormen een proefgeval in Europa, aan de hand waarvan men de mogelijkheden van den komenden vrede en de samenwerking tusschen de volkeren kan bestudeeren. Dit groote probleem is het, dat op de een of andere wijze een oplossing verlangt."

(V. b. 6045 B.)

D. ITALIE (Koninkrijk) —

Benjamino Gigli gefusilleerd —

7 Aug. — De Ned. Corr. Dienst meldt uit Milaan: Volgens berichten uit het hoofdkwartier van den Duce is men daar er van overtuigd, dat het bericht over het fusilleeren van Benjamino Gigli op waarheid berust. Naar een Zweed meldde, werd Gigli in hechtenis genomen, nadat hij had geweigerd, aan anti-Duitsche demonstraties deel te nemen. Bij zijn verhoor door de Britsche autoriteiten weigerde de beroemde Italiaansche tenor beslist, zich met politieke aangelegenheden te bemoeien. Uit de omstandigheid, dat Gigli in Duitschland was opgetreden, heeft men toen de aanklacht opgebouwd, dat hij met Duitschland samenwerkte. Bij een massa-terechtstelling is toen ook Gigli doodgeschoten.

Onderzoek van examens —

De regeering Bonomi heeft, naar de Italiaansche omroep 8 Augustus meldde, bevolen, dat alle academische examens en promoties der afgeloopen 20 jaar aan een onderzoek moeten worden onderworpen.

(V. b. Regeeringsmaatr. 6046 C.; Fusilleering fascisten 6021 C.)

E. BELGIE —

Geboorte- en sterftecijfers 1943 —

België telde op 31 December 8.246.862 inwoners. Vergeleken met het cijfer van eind December 1942 viel een daling met 11.835 te constateeren. Over 1943 werden 120.655 geboorten en 107.767 sterfgevallen geboekt. Het overschot van de geboorten op de sterfte was hooger dan in 1942, toen het slechts 11.542 bereikte, doch lager dan in 1941 (20.253) en in 1940 (14.760). Het geboortecijfer was in het afgeloopen jaar 14.6 per 1000 inwoners, tegen 23.0 in Nederland.

(V. b. Bevolking 5384 B.)

Staatsbegrooting 1944 —

28 Juli — De Belgische regeering heeft een dezer dagen de staatsbegrooting over 1944 gepubliceerd. Hieruit blijkt, dat men in het nieuwe begrootingsjaar een stijging der gewone inkomsten van 15.270 mill. frs. tot 16.737 mill. verwacht. Voorts verwacht men een daling der gewone uitgaven van 21.377 tot 20.573 mill. frs. Het begrootingstekort van 3.836 mill. frs. (in 1943 6.107 mill.) en de overige staatsuitgaven, zooals b.v. de oorlogsverplichtingen, het tekort der spoorwegen enz., zullen door de uitgifte van staatsleeningen worden gedekt. (Econom. Nieuws)

(V. b. Staatsschuld 4463 F.)

F. SPANJE —

Lequerica minister van Buitenlandsche Zaken —

12 Aug. — Naar verluidt is José Feliz Lequerica, tot dusver Spaansch ambassadeur te Vichy, benoemd tot opvolger van Jordana als minister van buitenlandsche zaken. Lequerica is, naar verder verluidt, op 11 Augustus in de zomerresidentie van generaal Franco beëedigd.

(V. b. Kabinet 6044 D.)

G. FINLAND —

Dagorder maarschalk Mannerheim -

7 Aug. (D.N.B.) — De opperbevelhebber van de Finsche weermacht, maarschalk Mannerheim, heeft de volgende dagorder tot het leger gericht: „Krachtens de door den Finschen Rijksdag aangenomen wet heb ik het hooge ambt van president der republiek op mij genomen. Volledig bewust van de groote verantwoordelijkheid, heb ik dit gedaan door hetzelfde plichtsgevoel, dat de Finsche soldaten bezielt.

Soldaten! De strijd om het bestaan en de toekomst van het land wordt voortgezet. In mijn kwaliteit van opperbevelhebber der weermacht doe ik een beroep op uw uithoudingsvermogen en standvastigheid. Een onwrikbaar wederzijdsch vertrouwen en de eenheid van ons volk zijn de sterkste bescherming van het land."

Hackzell minister-president —

Op 8 Aug. is een nieuwe Finsche regeering gevormd. Zij bestaat uit de volgende personen:

Minister-president: Hackzell (Conservatieve Concentratiepartij).

Buitenl. Zaken: Carl Enckell (partijloos).

Oorlog: luitenant-generaal Walden (onveranderd, partijloos).

Binnenlandsche Zaken: Kaarlo Hillilae (tot dusver gouverneur van Lapland en lid van de Agrarische Partij).

Justitie: Baron von Born (leider van de Zweedsche Volkspartij).

(V. b. Regeeringswijziging 6046 B.)

Arbeidsmobilisatie —

16 Aug. — Het ministerie voor verkeer en publieke werken in Finland heeft een aantal maatregelen afgekondigd inzake de totale mobilisatie van arbeidskrachten in Finland. Het belangrijkste hiervan is het besluit, waarbij de arbeidsplicht der vrouwen, welke tot dusverre algemeen gold voor de leeftijden van 18—55 jaar in enkele speciale gevallen wordt verlengd tot de jaarklassen tusschen 15 en 65 jaar.

H. ZWEDEN —

Scheepvaart —

29 Juni — Ongeveer de helft van de Zweedsche koopvaardijtonnage vaart sinds de afsluiting van het Skagerak in overzeesche wateren, terwijl de andere helft der vloot in de Oostzee werkzaam is. Tot dusver hebben de Zweedsche schepen zoowel binnen als buiten de afsluiting behoorlijke winsten kunnen maken, hoewel in de overzeesche vaart aanzienlijke tonnageverliezen niet te vermijden waren. Op de Zweedsche werven kon echter de bouwbedrijvigheid op gang worden gehouden. Door een levendigen nieuwbouw kon een sterke tonnagevermindering worden vermeden, zoodat de positie van de Zweedsche vlag onder de scheepvaartlanden geen noemenswaardige wijziging heeft ondergaan. De in de vaart gebrachte nieuwe schepen waren echter niet voldoende om de verloren gegane tonnage geheel te vervangen, doch hier tegenover staat, dat de vloot door moderniseering kon worden verbeterd.

De vlootvermindering, welke in het eerste oorlogsjaar met rond 100.000 B.R.T. het sterkst was, is in de beide daarop volgende jaren merkbaar verminderd, om in 1943 geheel tot stilstand te komen en zelfs plaats te maken voor een lichte tonnage-uitbreiding. De grootte der Zweedsche koopvaardijvloot bedroeg in 1939 1.62 millioen B.R.T. en aan het eind van 1943 1.42 millioen B.R.T. De daling bedraagt dus rond 200.000 B.R.T. of iets meer dan 12% van het vooroorlogsche peil.

(V. b. Neutr. koopv.vl. 5967 L.; Zw. verl. 5370 E.; Zw. Scheepsb. 4703 A.)

DE WERELDOORLOG

Anglo-Amerikaansche omsingelingsoperaties in Bretagne; gevechten in Chartres en Orléans; St. Malo gevallen - Landing aan de Fransche Rivièra - Stabilisatie in het Oosten; bolsjewisten heroveren Wilkowisjken - Hernieuwd optreden van éénmanstorpedo's - Trier en Straatsburg gebombardeerd.

FRANKRIJK (Westen) —

Hoofdkwartier van den Führer, 12 Aug. — Ten Zuidoosten van Caen en aan weerszijden van de Orne werden plaatselijke aanvallen afgeslagen. In den sector ten Zuiden van Vire-Mortain zette de tegenstander zijn doorbraakpogingen den geheelen dag voort. Hevige gevechten zijn nog gaande. Ten Noorden van Le Mans heeft de vijand zich versterkt en streeft hij er naar, door aanval naar het Noorden in den rug van ons hoofdfront te stooten. Om Alençon zijn hevige gevechten ontbrand. Het garnizoen van St. Malo sloeg ook gisteren weer alle vijandelijke aanvallen af.

13 Aug. — Aan het front ter weerszijden van de Orne en ten Zuiden van de Vire heeft de vijand talrijke afzonderlijke aanvallen uitgevoerd, die grootendeels werden afgeslagen. De gevechten in het gebied van Alençon hebben zich nog meer naar het Noorden verplaatst en zijn toegenomen in omvang en felheid. De Amerikanen zijn opnieuw overgegaan tot den aanval op St. Malo. Wederom werden zij na felle gevechten bloedig afgeslagen.

14 Aug. — Aan het Normandische front hield de sterke vijandelijke druk aan, zonder dat de vijand noemenswaardige successen kon behalen. In het gebied ten Noorden van Alençon rukten gepantserde gevechtsgroepen op tegen den opdringenden vijand. Er ontsponnen zich hevige gevechten, die nog voortduren. De verdedigers van St. Malo sloegen ook gisteren alle aanvallen af.

15 Aug. — De aanvalsformaties van het 15de Amerikaansche legercorps en het eerste Canadeesche leger hebben de laatste 24 uur hun sedert lang waargenomen omsingelingsoperaties uit het gebied ten Zuiden van Caen en ten Noorden van Le Mans voortgezet met alle hun ter beschikking staand materieel. Zoo bleven de vorderingen, die beide stootformaties van het eerste Amerikaansche leger zoowel in het Laizedal als aan den weg van Caen naar Falaise en ten Oosten van de Orne konden behalen, beperkt tot enkele kilometers en ook die moesten evenals op de vorige dagen betaald worden met buitengewoon zware verliezen aan dooden, gewonden en materieel. De garnizoenen van St. Malo en Dinard handhaafden hun steunpunten. Het fort De la Varde ging na heldhaftigen tegenstand verloren.

16 Aug. — In Normandië tracht de vijand met het grootste gebruik van materieel over een breed front in de richting van Falaise door te breken, om zich te vereenigen met uit het gebied van Carrouges naar het Noorden aanvallende Amerikaansche strijdkrachten. De vijand slaagde er in binnen te dringen in ons front en in Zuidelijke en Oostelijke richting terrein te winnen. Uit het gebied van Alençon naar het Oosten opdringende vijandelijke strijdkrachten zijn in den sector Chartres-Dreux in zwaren strijd met onze beveiligingsstrijdkrachten gewikkeld. In Bretagne ging Dinard verloren. De resten van het garnizoen van St. Malo die zich hebben teruggetrokken in de Citadel, trotseeren daar nog steeds alle bestormingen.

17 Aug. — In Normandië zijn alle pogingen der Amerikaansche en Canadeesche troepen, om zich in den driehoek tusschen Caen, Flers en Alençon bevindende Duitsche troepen te omsingelen, ondanks een nog steeds geweldig gebruik van luchtstrijdkrachten, tankformaties en artillerie, door den onwankelbaren tegenstand der Duitsche troepen mislukt. De beide Canadeesche stoottroepen zijn er niet in geslaagd in de richting Falaise noemenswaardige vorderingen te maken, evenmin als de Amerikanen in de richting Argentan, terwijl deze zich eveneens niet tusschen de distancieeringsbewegingen der Duitsche troepen in de bocht der rivier hebben kunnen dringen. Gemotoriseerde vijandelijke strijdkrachten rukken verder naar het Oosten in de richting van den middenloop van de Seine en naar het Zuidoosten in de richting van de Loire op. De stad Dreux ging na zwaren strijd verloren. Om Chartres en Orléans zijn hevige gevechten ontbrand. In Bretagne is de toestand in hoofdzaak onveranderd.

18 Aug. — In Normandië werd de Westelijk van de Orne ver vooruitspringende bocht in het front tot achter de rivier teruggenomen. Onze tegenaanvallen in het gebied van Argentan sloegen vijandelijke strijdkrachten, die een omtrekkende beweging wilden maken, uiteen en verwijdden daardoor de nauwte tusschen Falaise en Argentan. Om Chartres wordt nog steeds verbitterd gevochten. Ook in Orléans woedden den geheelen dag hevige straatgevechten met Amerikaansche troepen, die zich in den loop van den strijd in het bezit van de stad konden stellen. Het garnizoen van St. Malo is voor de vijandelijke overmacht bezweken. De Führer heeft den commandant van de vesting St. Malo, kolonel Andreas von Aulock, het eikenloof behoorende bij het ridderkruis van het ijzeren kruis verleend.

19 Aug. — In Normandië moeten de beraamde distancieeringsbewegingen over Orne en Dives naar het Oosten op den vijand bevochten worden, die van het Noorden tot in de ruimte van Trun is doorgestooten. In het gebied ten Noordoosten van Chartres zijn vijandelijke aanvallen tot staan gebracht. Ten Noorden daarvan strijden onze beveiligingen aan de Seine bij Mantes en Vernon met de voorste Amerikaansche verkenningstroepen.

Volgens berichten gepubliceerd in de weermachtberichten van 12 tot 18 Augustus werden 582 terroristen in het Fransche gebied doodgeschoten.

FRANKRIJK (Zuiden) —

15 Aug. — Nadat de vijand de laatste dagen zijn luchtaanvallen op verdedigingswerken en verkeersinstallaties in het Zuidfransche kustgebied aanzienlijk versterkt had, landde hij in de vroege ochtenduren van heden in het gebied Toulon—Cannes. De Duitsche kustverdediging is in gevechten met de vijandelijke landingstroepen gewikkeld.

16 Aug. — Verscheidene vijandelijke landingspogingen tusschen Toulon en Cannes werden afgeslagen. De vijand slaagde er echter in op eenige punten der kust vasten voet te krijgen. De in den rug van onze verdedigingszone neergelaten vijandelijke luchtlandingstroepen worden door Duitsche reserves aangevallen.

17 Aug. — In het kustgebied van Zuid-Frankrijk duren de hevige gevechten tegen den vijand, die in toenemende mate versterkingen uit de lucht en uit zee krijgt, voort. Na zwaren strijd slaagde de vijand er in de stad Cannes binnen te dringen. De haveninstallaties van Cannes, Nice en St. Tropez werden opgeblazen. Verwacht wordt, dat verder landinwaarts zwaarder tegenstand zal worden geboden.

18 Aug. — De vijand kon zijn bruggenhoofd tusschen Toulon en Cannes uitbreiden en versterken. De Duitsche dekkings- en versperringsformaties sloegen gepantserde verkenningsafdeelingen van den vijand, die ver naar het Noorden opdrongen, af. Verscheidene pogingen van den vijand, om Westelijk van Toulon nieuwe troepen aan land te brengen, mislukten.

19 Aug. — De vijand heeft zich in het landingshoofd versterkt. Verscheiden door tanks gesteunde aanvallen op het landfront van Toulon werden uiteengeslagen.

OOSTELIJK FRONT —

12 Aug. — In het Oosten werden hernieuwde aanvallen der Sovjets bij Sanok en Mielec na harden strijd evenzeer uiteengeslagen als in de groote bocht van den Weichsel ten Westen van Baranof en ten Zuidoosten van Warka. Ten Noordwesten van Bialystok werden doorbraakpogingen der Sovjets verijdeld. Aan het Letlandsche front werden aanvallen der bolsjewisten in hoofdzaak afgeslagen. Ten Zuidwesten van het meer van Pskof kon de vijand eenig terrein winnen. Aan het Narwafront bleven aanvallen der Sovjets zonder succes.

13 Aug. — Tusschen het brongebied van de Proeth en de groote bocht van den Weichsel zijn verscheiden aanvallen der bolsjewisten afgeslagen. Ten Noordwesten van Bialystok werden doorbraakpogingen van ruim 10 bolsjewistische divisies infanterie in harde gevechten opgevangen. Aan het Letlandsche front heeft de vijand ook gisteren weer op talrijke plaatsen tevergeefs aangevallen. Alleen ten Zuidwesten van het meer van Pskof kon hij zijn penetratiegebied uitbreiden. Zware gevechten duren hier voort.

14 Aug. — In het voorterrein der Karpathen tot aan den Weichsel werden plaatselijke Sovjetaanvallen uiteengeslagen. Op de Weichselbruggenhoofden ten Westen van Baranof en ten Zuidoosten van Warka zijn verbitterde gevechten gaande. Noordoostelijk van Warschau en Zuidwestelijk van Bialystok werden talrijke vijandelijke aanvallen afgeslagen en plaatselijke penetraties afgegrendeld. Noordwestelijk van Bialystok drongen de bolsjewisten onze troepen in een verbitterden strijd eenige kilometers naar het Westen terug. Aan het Letlandsche front strandden de met overmachtige strijdkrachten ondernomen doorbraakpogingen van den vijand op den hardnekkigen tegenstand onzer divisies. In het penetratiegebied ten Zuidwesten van het meer van Pskof duurt de verbitterde worste-

ling met de verder opgedrongen Sovjetstrijdkrachten voort.
15 Aug. — In het voorterrein der Karpathen kwam het gisteren slechts tot plaatselijke gevechtshandelingen. Zuidoostelijk van Warka vielen de bolsjewisten met verscheiden divisies infanterie aan. De gevechten zijn nog in vollen gang. In Litauen wierpen grenadiers, gesteund door pantserwagens en stormgeschut, bij Raseinen de bolsjewisten uit een penetratie, die de laatste dagen ontstaan was. In Estland mislukten herhaalde Sovjet-aanvallen bij Modohn. In het penetratiegebied Zuidwestelijk van het meer van Pskof konden de bolsjewisten, in weerwil van een zeer groot gebruik van strijdkrachten, slechts weinig terrein winnen.
16 Aug. — In het voorterrein der Karpathen bereikten formaties van het leger en de Waffen-SS Westelijk van Sanok eenige frontverbeteringen. In de groote bocht van den Weichsel, Westelijk van Baranof, namen pantser- en pantsergrenadierformaties verscheidene plaatsen en sloten een leemte in het front. Zuidoostelijk van Warka, alsmede tusschen den Weichsel en den Boven-Naref werden talrijke aanvallen der bolsjewisten uiteengeslagen. Aan weerszijden van de Memel vielen de Sovjets in het gebied van Wilkowisjken en Raseinen met massale strijdkrachten aan. Alleen bij Wilkowisjken slaagden zij er in een weinig terrein te winnen. In het penetratiegebied ten Zuidwesten van het meer van Pskof duren de heen en weer golvende gevechten met onverminderde hevigheid voort.

17 Aug. — In het voorterrein der Karpathen werden de Noordwestelijk van Krosno aanvallende Sovjets teruggeworpen. In den sector aan weerszijden van Wirballen zetten de Sovjets hun doorbraakpogingen den geheelen dag voort. Aan het Letlandsche front handhaafden onze grenadiers hun stellingen. In Estland zijn onze troepen ten Westen van het meer van Pskof nog steeds in zwaren strijd gewikkeld met opdringende Sovjetstrijdkrachten.
18 Aug. — Roemeensche troepen verijdelden pogingen der Sovjets om den benedenloop van den Dnjestr over te steken. In het voorterrein der Karpathen worden westelijk van Sanok en Noordwestelijk van Krosno wederom hevige gevechten geleverd. Op het Weichselbruggenhoofd van Baranof mislukten herhaalde aanvallen der bolsjewisten. Aan weerszijden van Wilkowisjken zetten de Sovjets met veertien divisies hun aanvallen voort. Wilkowisjken ging opnieuw verloren. Aan het Letlandsche front strandden de vijandelijke doorbraakpogingen ten Noorden van Birsen en in het gebied van Modohn. In Estland werden talrijke vijandelijke aanvallen afgeslagen of opgevangen. Aan den hals tusschen het meer van Pskof en het Peipusmeer zijn hevige gevechten ontbrand.

19 Aug. — Aan den benedenloop van den Dnjestr zijn herhaalde pogingen der bolsjewisten om over te steken, uiteengeslagen. In het voorterrein der Karpathen hebben Hongaarsche troepen ten Zuidwesten van Delatyn een domineerend heuvelterrein ingenomen. In het bruggenhoofd aan den Weichsel ten Westen van Baranof is de weerstand van den vijand tegen onze aanvalstroepen aanzienlijk krachtiger geworden. Ten Noordoosten van Warschau is de vijand, gesteund door tanks en slagvliegers op een breed front tot den aanval overgegaan, doch heeft ten gevolge van onze taaie verdediging en de terstond aanvangende tegenaanvallen slechts geringe successen kunnen bereiken. Ook ter weerszijden van Wilkowisjken hebben de bolsjewisten hun doorbraakaanvallen met sterke infanterie- en pantserstrijdkrachten voortgezet. Ook deze mislukten. In den sector Modohn aan het Letlandsche front stortten hevige vijandelijke aanvallen ineen. In Estland duren de zware, wisselvallige gevechten ten Westen van het meer van Pskof voort.

LUCHTOORLOG —

12 Aug. — Amerikaansche bommenwerpers ondernamen terreuraanvallen op Straatsburg, Saarbrücken en Mülhausen. De Straatsburger domkerk werd beschadigd. Des nachts viel een vrij zwakke formatie Berlijn aan. Elf machines werden neergeschoten.

13 Aug. — Na een aanval van Amerikaansche bommenwerpers op Metz hebben vrij zwakke Britsche formaties vliegers in den nacht bommen geworpen op Brunswijk, Hildesheim, Rüsselsheim en Kiel. 58 bommenwerpers werden neergeschoten.

15 Aug. — Door vijandelijke bommenwerpers werd gisteren schade aangericht in Mannheim, Ludwigshafen, Trier en Kaiserslautern. De bevolking leed verliezen. De Dom van Trier werd zwaar getroffen. In den afgeloopen nacht lieten vliegtuigen bommen vallen op Berlijn en het Rijnlandsch-Westfaalsche gebied. Boven Duitschland en het bezette Westelijke gebied verloor de vijand 22 vliegtuigen.
16 Aug. — Amerikaansche bommenwerpers vielen West- en Noordwest-Duitschland aan. Door luchtverdedigingsstrijdkrachten werden 29 vliegtuigen neergeschoten.

17 Aug. — Vijandelijke bommenwerpers vielen Midden- en Zuid-Duitschland aan. In Maagdenburg en Dessau werd schade aangericht. In den afgeloopen nacht ondernamen Britsche bommenwerpers aanvallen op Stettin en Kiel. Afzonderlijke vijandelijke vliegtuigen lieten bommen vallen op Berlijn en West-Duitschland. 49 vijandelijke vliegtuigen werden vernietigd.

18 Aug. — Bij aanvallen op het gebied van Ploesti werden 18 bommenwerpers neergeschoten. In den afgeloopen nacht lieten afzonderlijke Britsche vliegtuigen bommen vallen op Mannheim, Ludwigshafen en het Rijnlandsch-Westfaalsche gebied.
19 Aug. — Amerikaansche bommenwerpers hebben Ploesti opnieuw aangevallen. Een betrekkelijk zwakke formatie vijandelijke bommenwerpers heeft gisteren het stedelijk gebied van Metz aangevallen. Des nachts was Bremen het doel van een Britschen terreuraanval. Er ontstond schade aan gebouwen en verliezen aan menschenlevens. Vrij zwakke vijandelijke formaties wierpen bommen op Rijnsch-Westfaalsch gebied en op Berlijn.
De actie met het V 1 vergeldingswapen werd ook in de afgeloopen week voortgezet; uit de desbetreffende uit Engeland afkomstige berichten blijkt, dat o.m. het Buckingham-palace werd beschadigd.

ZEEOORLOG —

12 Aug. — Duikbooten brachten voor de kust van het invasiegebied en in andere zeegebieden vier vrachtschepen van tezamen 22.000 b.r.t. en twee mijnenvegers tot zinken. Drie andere schepen en een torpedobootjager werden getorpedeerd.
17 Aug. — Lichte vlootstrijdkrachten brachten voor de Fransche Atlantische kust in de morgenuren van 15 Augustus twee Britsche torpedobootjagers tot zinken. Een eigen vaartuig is gezonken, een tweede werd beschadigd. In den strijd tegen de landingsvloot beschadigde de luchtmacht voor St. Tropez twee vijandelijke transportschepen met een gezamenlijken inhoud van 18.000 ton zoo zwaar, dat zij verloren geacht kunnen worden.
18 Aug. — Door strijdmiddelen der marine werden in de Seine-baai twee vijandelijke torpedojagers en vier transportschepen met een gezamenlijken inhoud van 25.000 ton tot zinken gebracht. Een groot transportschip van 15.000 tot 20.000 ton en acht andere schepen met een gezamenlijken inhoud van 48.000 ton werden door torpedo's getroffen. Zij kunnen als gezonken worden beschouwd.

ITALIAANSCHE FRONT —

17 Aug. — In Noord-Italië zijn in de periode van 11 tot 15 Augustus 884 terroristen vernietigd.
18 Aug. — Verscheidene pogingen van den vijand om de Arno over te steken en talrijke verkenningsaanvallen werden verijdeld. Overigens werden in de afgeloopen week van dit front geen belangrijke gevechtshandelingen gemeld.
(V. b. Krijgsverr. 6047)

JAPAN —

De strijd in Birma —

13 Aug. — Het Japansche hoofdkwartier deelt mede: De Japanners hebben het gebied tusschen Boethidaung en Maungdauw stevig in handen. Zij bezetten bovendien het Karakandal. In den sector tusschen Kohima en Imphal hebben de Japanners zich naar de grens teruggetrokken. Zij treffen thans voorbereidingen voor nieuwe operaties. De Japansche troepen in den sector Mogaung hebben een belangrijke vijandelijke stelling bezet en dwingen sterke vijandelijke troepen tot den strijd. Het Japansche garnizoen van Myitkyina trok zich in den nacht van 2 op 3 Augustus, nadat het den vijandelijken omsingelingsring had doorbroken, op een nieuw steunpunt terug. In het gebied van de Noekiang hebben de Japanners hun stellingen stevig in handen en verijdelden zij zoodoende de pogingen van den vijand den weg door Birma te heropenen.

De strijd in China —

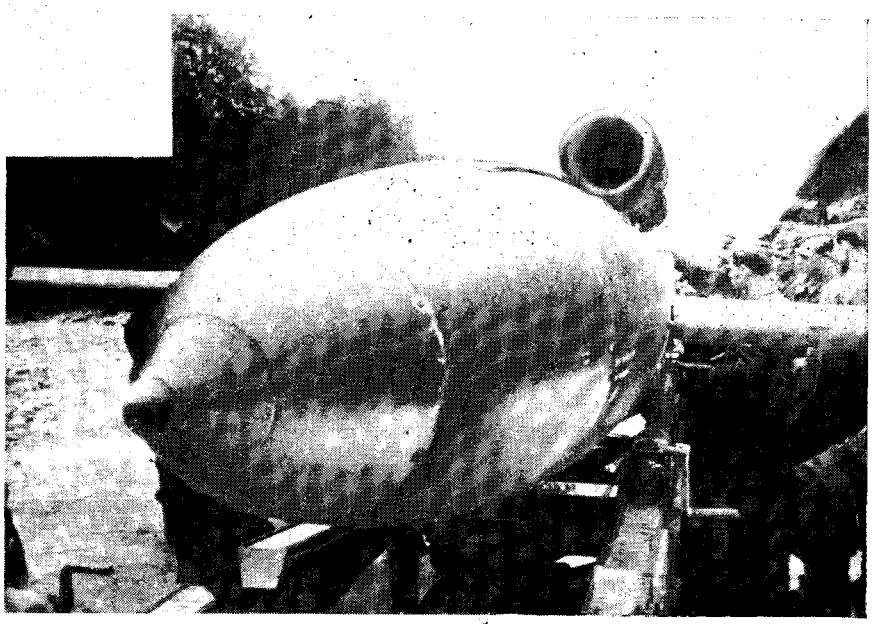
14 Aug. — Het Japansche offensief in de provincie Hoenan, dat den 8sten Augustus tot de verovering van Hengjang leidde, wordt naar het keizerlijke hoofdkwartier meldt na afloop van de zuiveringsactie in dat gebied voortgezet. Volgens dit bericht hebben de Tsjoengkineesche strijdkrachten, sedert het begin van den veldtocht op 27 Mei, tot 8 Augustus 66.468 gesneuvelden op het slagveld achtergelaten en 27.477 man aan gevangenen verloren. De Japanners maakten 335 kanonnen, 1505 lichte en zware machinegeweren en 13.666 geweren buit. Bovendien werden 869 vliegtuigen neergeschoten, in brand geschoten of beschadigd. De Japansche verliezen bedragen naar het keizerlijk hoofdkwartier mededeelt 5343 gesneuvelden.

Luchtaanval op Palembang —

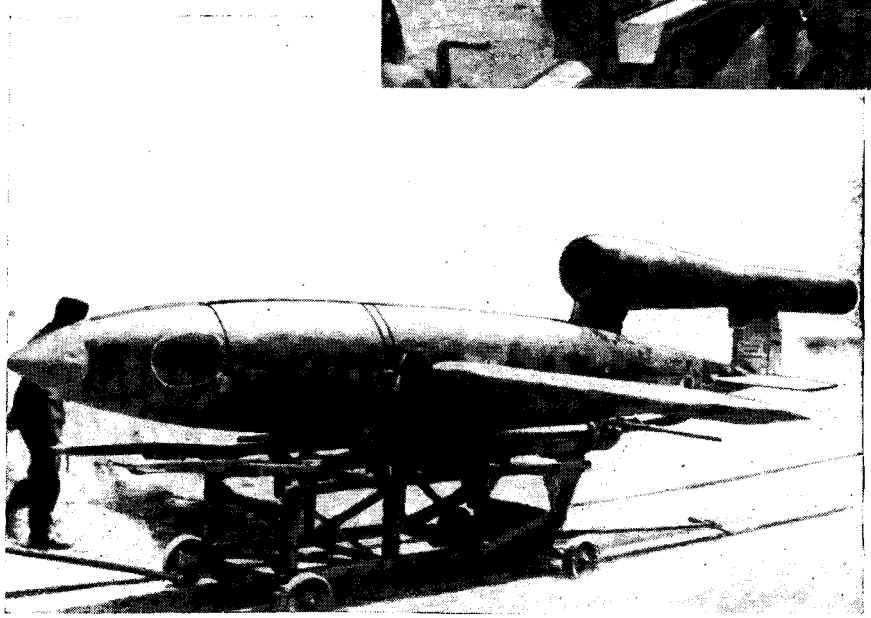
12 Aug. — Palembang op Sumatra is 11 Augustus voor het eerst sedert de verovering van het eiland door de Japanners, door geallieerde vliegtuigen aangevallen. Een petroleumtank geraakte in brand. Overigens werd slechts geringe schade aangericht.
(V. b. Jap. krijgsverr. 6048 A.)

De V 1 na den start. Met groote snelheid verheft het projectiel zich in de lucht.

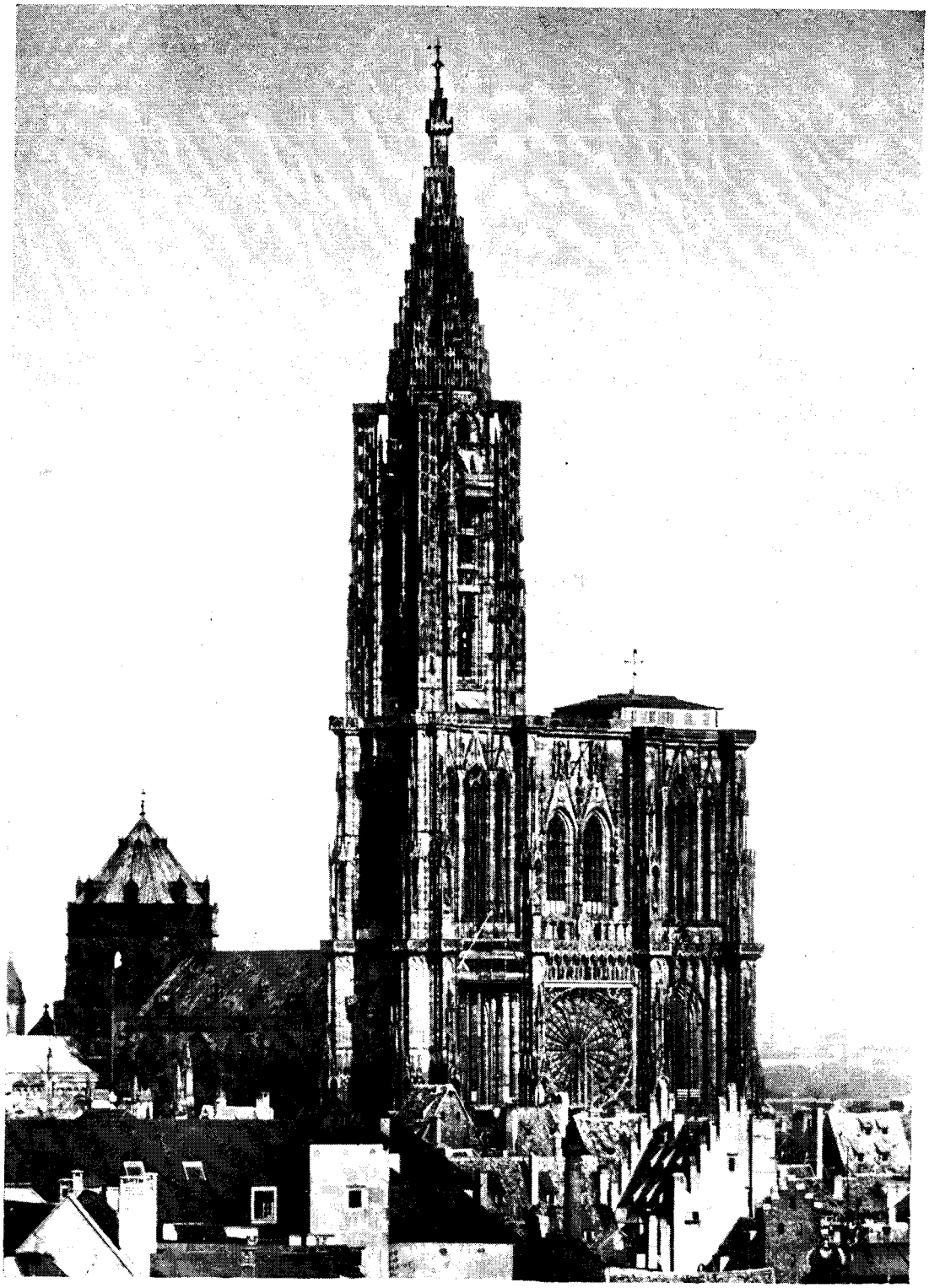

De V 1 voor den start.

De V 1 op weg naar de startplaats. Het projectiel wordt in beweging gebracht met behulp van samengeperste lucht. Na den start krijgt de V 1 door een raket-installatie een constante hooge snelheid, terwijl een bijzonder stuurapparaat voor de juiste richting zorgt,

(Foto's Stapf-Hoffmann)

(foto archief Arbeiderspers)

Gezicht op de kathedraal van Straatsburg, die tengevolge van een luchtaanval op 11 Aug. ernstig werd beschadigd.

A. DUITSCHLAND.

De Militaire Situatie

Uiteenzetting van Generaal Dittmar

Door luitenant-generaal Dittmar werd op 15 Augustus een radiovoordracht gehouden waarbij hij de militaire situatie op de verschillende fronten onderwierp aan een beschouwing. Generaal Dittmar zeide o.m.: Wij mogen er heden wel in alle openlijkheid over spreken. In den loop van de maand Juli zijn er dagen van zeer ernstige bezorgdheid geweest. Wat aan Duitsche troepen in het midden van het Oostelijke front, van den Noordelijken rand der Pripetmoerassen, Noordelijk tot aan Witebsk aan het gevechtsfront stond, had na heldhaftigen tegenstand het onderspit gedolven tegenover de massale bestorming der bolsjewisten, of was weggedrongen naar de onherbergzaamheid der moerassen en bosschen van het achterland. Vijandelijke tanks en gemotoriseerde formaties rukten langs de wegen en autobanen naar het Westen op. Wat hun in plaatselijke versperringsgrendels of geïmproviseerde fortificaties aan tegenstand geboden werd, werd door omsingeling ineffectief gemaakt. De weg naar Oost-Pruisen, naar het Gouvernement-Generaal, dus naar den benedenen middenloop van den Weichsel, in het Zuiden tot het brongebied van Weichsel en Oder, en via de Beskidenpassen naar de Hongaarsche laagvlakten, scheen voor de bolsjewieken open te staan. Het Duitsche Oosten, de essentieele basis van onze nationale weerstandskracht, moest beschouwd worden als ernstig bedreigd. Wat daartegenover aan Duitsche zijde ter beschikking stond, bestond op vele plaatsen uit troepen van geringere gevechtswaarde, alarmeenheden, overschietende manschappen van staven, trossen, ravitailleeringstroepen en soortgelijke instellingen, die tot formaties waren samengevoegd, beveiligings- en politie-eenheden, voor een groot deel bestaande uit oudere manschappen. Zij hebben dapper gevochten en zich goed gehouden onder uitstekende leiding en met een eenigermate behoorlijke voorziening van zware wapens, zelfs in den moeilijken gevechtsvorm van den beweeglijk uitgevoerden afweer. Zij hebben getoond, dat ook de Duitsche soldaat op gevorderden leeftijd nog onder bepaalde omstandigheden tot ongewone prestaties in staat is.

Bolsjewistische overmacht —

De omstandigheden, die tot een dergelijke verscherping van den toestand hadden geleid, kunnen in hoofdzaak tot een enkele oorzaak worden teruggebracht: de numerieke overmacht van den tegenstander. Wij weten thans, dat de verhouding der groote eenheden aan Duitsche en Sovjet-Russische zijde over het algemeen 1 op 20 bedragen heeft. Dat hierbij het aantal gepantserde en overige gemotoriseerde formaties aan Sovjet-Russische zijde nog een bijzonder overwicht opleverde, verscherpte voor ons den toestand evenzeer als de vele malen grootere aantallen luchtstrijdkrachten der bolsjewisten. Intuschen werd aan gevechtskrachtige formaties aangevoerd, wat elders beschikbaar was geworden, toen de hoofdstootrichtingen der Sovjets ondubbelzinnig vaststonden. Ook de strijd van deze formaties was in hoofdzaak nog van vertragenden aard en moest dit zijn, aangezien ook haar aantal nog niet bij benadering een evenwicht der wederzijdsche krachten tot stand bracht. Maar toch kon de afweer veel actiever gevormd worden dan voorheen, een feit, dat op zichzelf reeds bijdroeg tot een vertraging van het opmarschtempo van den vijand. Wel is waar konden de natuurlijke verdedigingslinies van San, Weichsel en Njemen niet gehouden worden, de verovering daarvan echter werd den tegenstander ten minste niet gemakkelijk gemaakt.

Een essentieel ander karakter konden de gevechten in het Oosten eerst krijgen, toen in steeds toenemende mate de aanvoer van formaties uit het vaderland merkbaar werd. In dit nog niet geëindigde maar eerst ingeleide stadium der ontwikkeling staan wij thans. De invloed daarvan heeft zich reeds doen merken in eerste, vrij groote tegenslagen voor den tot dusverre zoo succesvollen tegenstander. De vernietiging der tot aan den Beskidenpasweg doorgebroken Sovjet-Russische infanteriedivisies, de zware tegenslag van het derde Sovjet-Russische pantsercorps in het gebied ten Noordoosten van Warschau en de herovering van de voor de Oostpruisische grens liggende stad Wilkowisjken, kunnen genoemd worden als symptomen voor de versterkte Duitsche afweerkracht.

Gezien deze ontwikkeling kan men met verbittering de vraag stellen, welke wending de dingen aan 't Oostelijke front volgens alle menschelijke verwachtingen wel zouden hebben genomen, wanneer datgene wat thans reeds aan krachten kon worden gemobiliseerd bij wijze van voorzorg en dus tijdig ter beschikking gesteld was. Want, dit is zeker, wat thans mogelijk is, zou ook reeds maanden geleden uitvoerbaar zijn geweest. Een onuitsprekelijke woede vervult het Duitsche volk tegen degenen, die door nalatigheid of bewuste sabotage dit hebben verhinderd, maar ook het gevoel van uiterst sterke afwijzing van die geestesgesteldheid, die zulke nalatigheden, zij het ook onbewust, heeft bevorderd. Wij hebben de aanvankelijke en voortdurend opgevoerde wanverhouding der krachten aan onze en Sovjet-Russische zijde gedurende den eersten tijd van het Sovjet-Russische zomeroffensief niet alleen in 't licht gesteld om de ineenstorting van den Duitschen centralen frontsector voor het Duitsche volk verklaarbaar te maken. Deze motiveering, hoe ernstig en van hoe groot belang zij zonder twijfel is, heeft ten minste dezen eenen positieven kant, dat zij ons leert, dat er slechts bepaalde, volstrekt binnen ons bereik liggende voorwaarden noodig waren om vooreerst minstens een tijdelijk evenwicht tot stand te brengen. Dat is ten minste al iets, aangezien het toekomstige mogelijkheden aanduidt.

Grensversterkingen —

Wij zouden hier ook het licht kunnen laten vallen op het met voorbeeldige krachtdadigheid ingeleide en in korten tijd aanzienlijk opgeschoten werk van de Oostelijke grensversterkingen, het resultaat der voorbeeldige lotsgemeenschap van een heele provincie. Hier is een waardevolle grondslag gelegd voor alle verdere stappen. Hij heeft bij Augustof en Wilkowisjken reeds zijn vuurproef doorstaan en een belangrijk effect gehad op het verloop der gevechtshandelingen in het gebied aldaar. Gelijke maatregelen van grootsch opgevatte fortificaties van het land zijn ter hand genomen overal waar zich een bedreiging van Duitschen bodem of het voorterrein er van afteekent. Daarmede wordt een gemeenschapsarbeid geleverd, die niet alleen een weerspiegeling vormt van den handhavingswil van den harden Oost-Duitscher, vooral van het Oost-Pruisische volk, maar die ook als in den besten zin Europeesch kan gelden. Want ook al de niet-Duitsche bevolkingsdeelen, die uit de vroeger door ons bezette gebieden met onze troepen naar het Westen zijn getrokken, zijn ingeschakeld in den arbeid aan den Oostwal en geven het beste wat zij hebben, omdat zij weten, dat dit werk ook tot hun bescherming verricht wordt. Laten wij niet vergeten, dat er thans een scheur loopt dwars door het meerendeel der Europeesche volken, vooral die in het Oosten, welke de communistisch georiënteerde deelen scheidt van die, welke zich uitspreken voor hun volkswezen en die reeds op grond van hun opvatting als boeren of als van hun waardigheid bewuste arbeiders de doodelijke nivelleering door het bolsjewisme met alle scherpte van de hand wijzen.

Dreiging in het Westen —

Een blik op den toestand in het Oosten zou zonder een afmeten der laatste gebeurtenissen in het Westen onvolledig en daardoor onbevredigend zijn. De gevechten hier zoowel als daar, moeten immers volgens het plan van onze vijanden in de nauwste wisselwerking met elkaar in verbinding staan. Zij moeten, dat ligt voor de hand, de Duitsche krachten dwingen tot verdeeling, de aandacht van de Duitsche leiding evenals het gebruik der reserve versplinteren en op die wijze onze afweerkracht tot een geleidelijken ondergang brengen. Men kan wel zeggen, dat tot dusverre van den kant van den vijand niets is nagelaten om dit voor de hand liggende plan in volledige omvang ten uitvoer te leggen. De ontwikkeling die de gevechtstoestand aan het Normandische front laatstelijk heeft ondergaan, vormt, dat kan niet bestreden worden, een nieuwe zware belasting voor ons. De doorbraak van Avranches heeft het gedurende bijna acht weken stabiel en plaatselijk begrensd gehouden front uitgebreid tot aan den Westelijken top van Bretagne, hier echter zonder den tegenstander tot dusverre operatieve successen te brengen, aangezien de Bretonsche havens nog niet veroverd zijn.

Veel ernstiger is op het oogenblik de poging van de Britten en Amerikanen om van Le Mans via Alençon het over het geheel naar het Noorden gerichte Duitsche front tusschen Orne en Vire uit het Zuiden in een tang te vatten. Er zullen van onze zijde zeer handige operaties noodig zijn, om aan dit gevaar het hoofd te bieden. Maar wij mogen niet over het hoofd zien, dat een losser worden der gevechtsfronten, zooals dit thans is geschied, ook eenige kans kan bieden om doeltreffend terug te slaan, waardoor aan den strijd om tijdwinst, dien wij voornamelijk met het oog op de toekomstige wapentechnische ontwikkeling voeren, steeds nieuwe perspectieven wordt geboden.

(V. b. Uiteenzetting gen. Dittmar 6009 A.)

A. NEDERLAND —

Verkeer - Departement van Verkeer en Energie - Ir. E. van Dieren secretaris-generaal —

Bij Verordening No. 40/1944 van 10 Augustus 1944 (Verordeningenblad no. 14) heeft de Rijkscommissaris onderstaande arbeidsterreinen geplaatst onder de bevoegdheid van een „secretaris-generaal voor verkeer en energie": het transportwezen, met name de spoor- en tramwegen, het wegverkeer, de geheele binnen- en zeescheepvaart, alsmede de luchtvaart, de electriciteitsvoorziening, de gasvoorziening en de drinkwatervoorziening.

Op grond van deze verordening heeft de Rijkscommissaris den secretaris-generaal van het departement van Waterstaat, ir. Van der Vegte op diens verzoek ontheven van het beheer ten aanzien van de zaken, welke thans in het departement voor Verkeer en Energie zijn ondergebracht en gelijktijdig ir. E. van Dieren te Rotterdam benoemd tot secretaris-generaal voor Verkeer en Energie.

Levensloop ir. Van Dieren —

De tot secretaris-generaal van het nieuwe departement voor Verkeer en Energie benoemde ir. E. van Dieren, werd 18 Juni 1895 te Amsterdam geboren, als zoon van den bekenden medicus. In 1919 behaalde Evert van Dieren aan de Technische Hoogeschool te Delft het diploma van scheepsbouwkundig ingenieur. Zijn loopbaan als ingenieur begon hij bij de Kon. Ned. Stoomboot Maatschappij te Amsterdam en hij bleef daar werkzaam tot 1937, toen hij zich als zelfstandig scheepsbouwkundig ingenieur te Rotterdam vestigde. Ir. Van Dieren volgde 7 Januari 1942 ir. J. F. de Vogel op als voorzitter van het college van curatoren der Technische Hoogeschool. Voorts was hij tot nu toe voorzitter van den Raad voor Vakopleiding, leider van den Raad voor de Visscherij en commissaris o.a. van de Nederlandsche Oost-Compagnie.

— Maatregelen inzake goederenverkeer —

In het Verordeningenblad No. 14, d.d. 11 Augustus, is opgenomen een verordening van den Rijkscommissaris nr. 41/1944 betreffende het beschikkingsrecht over goederen tijdens hun vervoer op de Nederlandsche Spoorwegen. Deze verordening houdt maatregelen in, waardoor ook in geval van bijzondere verkeersmoeilijkheden of verkeersstremmingen een ordelijke afwikkeling van het goederenverkeer wordt gewaarborgd.

Voorts zal door een besluit van den secr.-gen. van Waterstaat betreffende het vervoer van goederen door middel van voertuigen, voortbewogen door paarden, muilezels of muildieren, het beroepsvervoer in sterkere mate dienstbaar gemaakt worden aan het verkeer.

— Toenemend aantal generatoren —

De vervaardiging van gasgeneratoren in Nederland kenmerkte zich, aldus ontleenen wij aan Econ. Nieuws, bij het uitbreken van den oorlog uit technisch oogpunt door een grooten achterstand in vergelijking met het buitenland; de aanzienlijke invoer van vloeibare brandstoffen vóór den oorlog kan hiervoor als verklaring gelden. Deze achterstand moest op korten termijn worden ingehaald; men is tot de oprichting van een Rijksbureau voor Generatoren en Tankgas overgegaan, welke instelling het ter beschikking stellen van buitenlandsche ervaringen op dit gebied aan de Nederlandsche industrie ten doel had. Daarbij deed zich de moeilijkheid voor, dat de buitenlandsche generatoren vrijwel uitsluitend voor de verbranding van hout en houtskool geschikt waren, dus grondstoffen, waarover Nederland slechts in bescheiden mate beschikt. Voor Nederland daarentegen komt het gebruik van turf, turfcokes en anthraciet als generatorbrandstof in aanmerking. De voor deze brandstoffen geschikte generatoren bevonden zich evenwel bij het uitbreken van den oorlog nog in het stadium van ontwikkeling en de Nederlandsche industrie heeft dan ook een groot aandeel in de vervaardiging van nieuwe soorten en typen generatoren gehad. De overheid heeft zich bij de vervaardiging van gasgeneratoren tot het leiding geven beperkt; het risico der productie berustte geheel en al bij de industrie. Momenteel zijn in Nederland circa 20.000 generatoren in gebruik, waarvan ongeveer 16.000 in het verkeer te land, 2.700 in den landbouw, 550 in de industrie en meer dan 775 in de scheepvaart.

— Spoorwegen - Jeugd verplicht tot opstaan —

17 Aug. — Bij besluit van den secretaris-generaal van het departement van Waterstaat is in het Algemeen Vervoer op de spoorwegen de volgende nieuwe bepaling opgenomen: Indien in een rijtuig niet voldoende zitplaatsen beschikbaar zijn, is een reiziger, jonger dan een en twintig jaar, op aanwijzing van de beambten en bedienden van den spoorweg, verplicht, zijn zitplaats af te staan aan een van een behoorlijk plaatsbewijs voorzienen reiziger, voor zoover deze den leeftijd van ten minste veertig jaar heeft bereikt, dan wel kennelijk invalide of ziek is.

(V. b. Verkeersbep. 6051 A.; Opstaan v. ouderen 5829 A.)

Distributie - Textiel - Bereidverklaringen vereischt —

17 Aug. — Bij indiening van aanvragen ter verkrijging van textielgoederen, welke niet of nagenoeg niet meer door de Nederlandsche industrie worden aangemaakt, zullen de plaatselijke distributiediensten voortaan overlegging vragen van een bereidverklaring, waaruit ten minste moet blijken, dat een bepaalde winkelier uit den bij hem aanwezigen voorraad het gewenschte artikel kan leveren, bovendien moeten daarin de prijs, alsmede het codenummer van dat artikel worden vermeld.

— Tabaksrantsoen —

18 Aug. — Het is noodzakelijk gebleken met ingang van 20 Augustus het tabaksrantsoen te verlagen. In den vervolge krijgt men de beschikking over tweederde gedeelte van de hoeveelheid tabak, sigaren, cigarillos of sigaretten, welke men tot dusverre ontving.

(V. b. Distributie 6051 A.; Tabaksdistr. 5649 A.; Textiel 5932 A.)

Sport - Westeinder en Brasemermeer vrij voor watersport —

15 Aug. — In afwijking van de bestaande beperkende bepalingen betreffende het bevaren van de Westeinderplassen en het Brasemermeer met pleiziervaartuigen, maakt de inspecteur-generaal voor de Scheepvaart met machtiging van de bevoegde Duitsche autoriteit bekend, dat de zich op de Westeinderplassen en op het Brasemermeer bevindende pleiziervaartuigen aldaar verder mogen verblijven en niet behoeven te worden afgevoerd. Bovendien mogen eigenaren van pleiziervaartuigen, wier vaartuigen uit deze vaarwaters zijn afgevoerd, hun vaartuigen terugvoeren. (V. b. 5995 A.)

Rotterdam - Begrooting 1944 —

15 Aug. — Volgens den geleidebrief tot de gemeentebegrooting voor het dienstjaar 1944 toont de begrooting in de uitgaven een totaal van ƒ 133.786.529 en in de ontvangsten van ƒ 109.136.529, zoodat op grond van deze cijfers een tekort van ƒ 24.650.000 zou moeten worden aangenomen (voor 1943 was een nadeelig saldo van ƒ 36.000.000 becijferd). Geen van deze cijfers echter kan een juist beeld van den financieelen gang van zaken geven, aangezien nog rijksbijdragen kunnen worden verwacht, waarvan de grootte nog niet bekend is.

De gecons. schuld bedroeg op 1 Jan. 1944 ca. ƒ 297.300.000 tegen ca. ƒ 305.000.000 op 1 Jan. 1943, ongerekend de crisisschuld, de voorschotten uit het Werkfonds en het Verkeersfonds, benevens de woningbouwvoorschotten. De crisisschuld was bij het afsluiten van den dienst 1942 te stellen op ca. ƒ 97.000.000 waarvan ƒ 91.300.000 is gefinancierd met leeningen, voor welker aflossing opnieuw wordt geleend. De vlottende schuld bedroeg op 1 Januari 1944 ƒ 78.500.000. Hierbij wordt aangeteekend, dat de vlottende schuld ongunstig wordt beïnvloed door de omstandigheid, dat in het tekort voor 1942 van ruim ƒ 13.700.000 tot nu toe nog geen bijdrage van het rijk uit de IIe afdeeling van het Gemeentefonds is ontvangen, terwijl ook het tekort van 1943, geraamd op ƒ 36.000.000, nog geheel op de gemeente drukt. (N. R. Crt.)

(V. b. Begrooting 5413 A.)

Landaanwinning - Ontwikkeling van den Noordoostpolder —

Aug. (Europapress) — Hoewel de Noordoostpolder nog niet geheel in cultuur kon worden gebracht levert hij reeds een belangrijke bijdrage in de Nederlandsche voedselvoorziening. In 1944 werd een oppervlakte van 16.000 H.A. met graan bezaaid, waarvan de oogstopbrengst wordt geschat op 45.000 ton, een hoeveelheid voldoende om een half millioen menschen gedurende een half jaar te voeden. Voor 1945 zullen 28.000 H.A., voor 1946 38.000 en voor 1947 48.000 H.A. bezaaid worden, in hoofdzaak met graan en koolzaad.

(V. b. N.O. Polder 6027 A.)

Veeteelt - Verplichte rundveelevering

De aanslag voor de verplichte rundveelevering 1944 bedraagt gemiddeld 120 kg. per rund boven 1 jaar. De aanslag over 1945 wordt gecombineerd met den aanslag 1944. De aanslag zal over het tijdvak van 1 December 1943 tot 1 December 1945 worden gesteld op gemiddeld 270 kg. per rund boven 1 jaar, waarvan voor 1 December a.s. minstens 150 kg. moet worden geleverd. De hoeveelheid van 150 kg. moet worden opgelegd ter handhaving van het vleeschrantsoen en omdat de veestapel sinds vorig jaar belangrijk is toegenomen en het niet verantwoord is den winter in te gaan met een veestapel, welke grooter is dan 't vorige jaar.

Het bedrijfsmaximum zal per 1 December 1944 voor veehouders, die minder melk hebben geleverd dan het gemiddelde, lager worden gesteld dan per 1 December 1943. Voor veehouders, die meer melk hebben geleverd dan het gemiddelde, zal het bedrijfsmaximum per 1 December a.s. kunnen worden verhoogd. In totaal zal het bedrijfsmaximum per 1 December 1944 evenwel op dezelfde hoogte worden gesteld als per 1 December 1943. Van een inkrimping van den veestapel ten opzichte van December 1943 is dus geen sprake. (V. b. Veelevering 4590 E.)

A. NEDERLAND —

Financiën - Ontwikkeling van bouwkassen —

Het jaar 1943 is wel een zeer typisch en uitzonderlijk jaar voor de bouwkassen in Nederland geweest. Eenerzijds immers hebben de kassen in dit jaar hun grootsten bloei doorgemaakt, anderzijds is alle verdere ontwikkeling op 26 Juli 1943 stopgezet door maatregelen van overheidswege. Het aantal bouwkassen was op 1 Jan. 1943 24, vermeerderde in 1943 met 3 en verminderde met 5, zoodat einde 1943 22 bouwkassen bestonden. Hiervan werken er 19 volgens het rentelooze systeem en 3 met debet- en creditrente. De ontwikkeling in 1943 kan blijken uit het volgende staatje:

	totaal aantal contracten	totaal afgesloten bouwkapitaal (in ƒ 1000)
31 Dec. 1941 .	7.303	34.500
31 Oct. 1942 .	15.294	79.600
31 Dec. 1943 .	28.199	168.662

Nog sprekender dan de stijging van het aantal contracten is de groei van het afgesloten bouwkapitaal, het bedrag, waarvoor de deelnemers bij de kas hebben gecontracteerd om dit t.z.t. als hypothecaire geldleening te ontvangen. Tengevolge van de sterke toeneming van het aantal contracten en het daarop gecontracteerde bouwkapitaal is te verwachten, dat het bedrag aan bouwkapitaal, aan de deelnemers toegekend, eveneens een sterken groei zal vertoonen, terwijl tengevolge daarvan eveneens is te veronderstellen, dat het bedrag aan uitstaande hypothecaire geldleeningen is toegenomen. Een en ander is ook inderdaad het geval, hetgeen moge blijken uit de volgende gegevens:

	totaal toegekend bouwkapitaal (in ƒ 1000)	totaal uitstaand bedrag aan hypothecaire geldl.
31 Dec. 1941 .	4.000	1.778
31 Oct. 1942 .	6.500	2.671
31 Dec. 1943 .	18.331	4.888

Zeer opvallend is, dat, terwijl het door de 22 kassen sedert hun oprichting tot einde 1943 aan de deelnemers toegekende bouwkapitaal is gegroeid tot ruim ƒ 18 mill., het bedrag aan uitstaande hypothecaire leeningen per 31 Dec. 1943 nog slechts bijna ƒ 5 mill. bedroeg. De oorzaak hiervan is natuurlijk te zoeken in het feit, dat het bouwen of koopen van huizen de laatste jaren practisch onmogelijk is, zoodat een groot aantal deelnemers blijkbaar niet weet, wat zij met de toegekende geldleening moeten aanvangen. Bovendien moet worden aangenomen, dat vele deelnemers, die eertijds een contract afsloten om daarmede een rentedragende hypothecaire geldleening af te lossen, deze geldleening reeds met geldmiddelen, verkregen uit andere financieele bronnen, hebben afgelost.

(Econ. Nieuws)

(V. b. Bouwspaark. 5672 B.)

Onderwijs - Prof. dr. B. J. H. Ovink overleden —

16 Aug. — Te Amsterdam is in den ouderdom van 82 jaar overleden prof. dr. B. J. H. Ovink, oud-hoogleeraar aan de Utr. Universiteit, ridder in de Orde van den Ned. Leeuw. Prof. Ovink studeerde te Leiden en promoveerde aldaar in 1886 in de klassieke letteren op een dissertatie over Persius. Na achtereenvolgens leeraar in de klassieke talen te zijn geweest aan de gymnasia te Oldenzaal, Winschoten, Gouda en Leiden, zag hij zich in 1913 benoemd tot hoogleeraar in de wijsbegeerte en psychologie aan de Utrechtsche universiteit. Hij aanvaardde het hoogleeraarsambt met een rede over: Het critisch idealisme, waarin hij zich een aanhanger van de Marburgsche Neo-Kantiaansche school noemde en verklaarde, dat Christelijk geloof en critische philosophie moeten samengaan om ons tot een steeds dieper en zuiverder kennis van ons menschelijk wezen te brengen. Bij het bereiken van den 70-jarigen leeftijd beëindigde hij zijn werkzaamheid aan de universiteit te Utrecht.

— Prof. ir. J. Muysken ontslagen —

17 Aug. — Bij beschikking van den commissaris-generaal voor Bestuur en Justitie is ir. J. Muysken als hoogleeraar in de werktuigbouwkunde aan de Technische Hoogeschool te Delft ontslagen.

(V. b. Prof. Muysken 6043 A.)

Weermacht - Kruiser „Tromp" verloren —

15 Aug. — Uit Berlijn wordt aan „Het Volk" gemeld: Volgens de Engelsche berichtgeving is het verlies bekend gemaakt van den kruiser „Tromp".

(De „Tromp" was een flottieljeleider van 3350 ton, die in 1936 in Amsterdam op stapel was gezet. Het schip liep 32.5 mijl en was bewapend met zes kanonnen van 15 cm. een aantal mitrailleurs en zes torpedokanonnen. De bemanning bestond uit 295 koppen. Tijdens een aanval van Japansche marinevliegtuigen op een vlootformatie in de Javazee op 4 Februari 1942, werd volgens mededeelingen van het Japansche hoofdkwartier zware schade toegebracht aan dezen kruiser.)

(V. b. Nederl. vloot 6011 A.)

Arbeidsinzet - Z.S. procedure voor wegvervoer, hout- en boschbedrijf

15 Aug. — De procedure der Z.-S. kaarten als maatregel op grond van de verordening van den Rijkscommissaris betreffende de verplichting tot het verstrekken van inlichtingen, wordt thans ook toegepast op het geheele gebied van de Nederlandsche „Bedrijfsgroep wegvervoer", alsmede voor het geheele gebied van het bosch- en houtbedrijf.

(V. b. Z.-kaarten 6051 A.)

B. ENGELAND —

Overheidsinvloed op bedrijfsleven —

27 Juli (Europapress) — De Engelsche Minister van Handel, Dalton, heeft in het Lagerhuis bevestigd, dat de Engelsche regeering haar invloed op het na-oorlogsche bedrijfsleven zal handhaven en zoo noodig nog zal uitbreiden. Dalton verklaarde, dat de staatscontrôle in ieder geval zal blijven voortbestaan voor al die bedrijven, welke met regeeringssteun zijn ontstaan. Het is in het bijzonder het voornemen van de regeering op deze wijze de sleutelindustrieën, welke voor een voldoende productie en verdeeling van vitale goederen doorslaggevend zijn, constant te controleeren, teneinde vanuit deze commandoposten op het geheele verloop van het na-oorlogsche bedrijfsleven invloed te kunnen uitoefenen. Regeeringsbedrijven zullen over het algemeen worden verpacht en niet worden verkocht. Het doel der staatscontrôle is het verkrijgen van een evenwichtige structuur van het economisch leven, niet in de laatste plaats door een zoo doeltreffend mogelijke spreiding der industrieele vestigingsplaatsen, waarbij vooral die gebieden voorrang zullen genieten, welke in de jaren tusschen de beide oorlogen met een latente werkloosheid te kampen hadden.

(V. b. Geleide economie 5967 E.)

C. DUITSCHLAND —

Arbeidsmobilisatie - Concentratie der pers —

17 Aug. — Aan de door Reichsleiter Amann bekendgemaakte concentratiemaatregelen in de Duitsche pers, als gevolg der algemeene arbeidsmobilisatie ontleenen wij, dat o.m. de Berliner Börsenzeitung wordt vereenigd met de Deutsche Allgemeine Zeitung en de Berliner Lokalanzeiger met de Berliner Morgenpost. De Berliner Volkszeitung met haar oplage van 250.000 exemplaren verdwijnt. De nog bestaande bladen in de voorsteden worden samengesmolten tot enkele kranten. In Weenen worden, met inbegrip van de Volkszeitung, alle kleine bladen vereenigd tot de „Kleine Wiener Kriegszeitung". Een reeks provinciale bladen wordt samengevoegd en als eenig geïllustreerd blad blijft over de Illustrierte Beobachter en de Berliner Illustrierte met kopbladen in Hamburg, München, Stuttgart en Weenen.

(V. b. Oph. Frankf. Ztg. 5642 A.)

— Beperking effectenhandel —

19 Aug. — In het kader van de verdere omschakeling in het Duitsche bedrijfsleven heeft de Duitsche Rijksminister van Economische Zaken voor de Berlijnsche beurs verdere beperkingen bevolen, welke per 1 September in werking zullen treden. De vrije makelaars hebben tot nader aankondiging geen toegang meer tot de beurs, zij mogen in verband hiermede niet meer optreden als bemiddelaars voor effectentransacties. De vaststelling van aandeelennoteeringen zal nog slechts op twee dagen per week plaats vinden. De beurstijd wordt, om de afwikkeling van de transacties mogelijk te maken tot twee uur verlengd.

— Maatregelen in het protectoraat

De Duitsche staatsminister voor Bohemen en Moravië heeft medegedeeld, dat thans wordt begonnen met de uitvoering der maatregelen voor de totale oorlogsinspanning in het Protectoraat. Voorloopig staan onder meer de volgende maatregelen op het programma: Bij de openbare administratie worden alle werkzaamheden, die niet voor den oorlog van belang zijn, zonder uitzondering gestaakt. Een aantal rechtbanken wordt tijdelijk gesloten. De leeftijdsgrens voor den arbeidsplicht voor vrouwen wordt op 50 jaar gesteld. Schijnarbeidsbetrekkingen worden strafbaar gesteld. Het onderwijs wordt vereenvoudigd. Op cultureel gebied worden talrijke instellingen gesloten of beperkt. Alle musea worden gesloten. Op het gebied van de pers worden vooral de tijdschriften zeer beperkt. De omvang van de dagbladen wordt ingekrompen. Ook op landbouwgebied worden alle bedrijven, die niet rechtstreeks de oorlogseconomie en de voedselvoorziening dienen, stopgezet. Voor de post worden soortgelijke maatregelen van kracht als in Duitschland.

(V. b. Arbeidsmob. 6052 A.)

Weermacht - Veldmaarschalk Model onderscheiden —

17 Aug. — De Führer heeft den opperbevelhebber van de legergroep midden, generaal-veldmaarschalk Walter Model als 17en soldaat van de Duitsche weermacht het Eikenloof met de zwaarden en briljanten, behoorende bij het Ridderkruis van het IJzeren Kruis, verleend. Na maarschalk Rommel is de 53-jarige generaal-veldmaarschalk Model de tweede generaal-veldmaarschalk van het Duitsche leger, die deze hoogste Duitsche onderscheiding voor dapperheid ontvangt.

(V. b. Ondersch. 6052 A.)

A. NEDERLAND —

N.S.B. - Limburgsche Volksdag - Rede Mussert —

In het Openluchttheater te Valkenburg heeft de Nat. Soc. Beweging op 15 Augustus den traditioneelen Limburgschen Volksdag gehouden. Tot de aanwezigen behoorden de secretaris-generaal der N. S. B., Huygen, de Beauftragte van den Rijkscommissaris, Schmidt, en de Kreisleiter der N.S.D.A.P., de heer Quant, Mussert's Limburgsche gemachtigde d'Ansembourg, herdacht in zijn inleiding de gevallenen. Na redevoeringen van den leider van het Arbeidsfront, Woudenberg, en van den heer Vlekke, adviseur van den Leider, nam Mussert zelf het woord. Men tracht tegenwoordig, aldus de Leider, alle onaangename dingen in de schoenen van de nationaal-socialisten te schuiven. Zij zijn echter het gevolg van den oorlog, dien wij niet gewild hebben, maar die ons opgedrongen is. Zooals de Fransche revolutie en het Russische communisme doorgewerkt hebben, zonder dat de tegenstand van buiten daaraan iets kon veranderen, zoo zal ook de nat.-soc. revolutie doorwerken.

Spr. hekelde de veranderde houding van vele geestelijken ten opzichte van het communisme. Europa zal een stuk Sovjetrepubliek of een kolonie van de Vereenigde Staten worden, indien niet langzaam maar zeker in de volkeren de overtuiging rijpt, dat zij één geheel vormen. De strijd is moeilijk, aldus Mussert, maar zij zal niet vergeefs gestreden zijn. Europa moet het cultuurcentrum van de wereld blijven. Wij, nationaal-socialisten, laten het hoofd niet hangen. Twee jaar geleden hebben de tegenstanders gezegd: En tóch wint Engeland. Nu, nu het niet meer zoo goed gaat, zeggen wij: En tóch wint Hitler! Zouden wij minder moed en minder geloof hebben dan onze tegenstanders?

Dan zullen wij trotsch kunnen zijn, dat wij in dezen tijd, vaak nog onbegrepen door de groote massa, hebben meegestreden voor het bereiken van dit ideaal. Er zal dan een gelukkig Nederland in een gelukkig Europa zijn.

Daarvoor te strijden is onze taak en onze roeping. Daarvoor hebben wij elkaar gevonden en daarvoor blijven wij elkaar trouw. Daarom zullen wij ook gezamenlijk de overwinning beleven.

— Instelling Jeugdstormfrontfonds

19 Aug. — Naar het A.N.P. meldt heeft hoofdstormer van Geelkerken ter gelegenheid van het tienjarige bestaan van den Nationalen Jeugdstorm, dat op 30 September feestelijk zal worden gevierd, een Jeugdstormfrontfonds ingesteld voor de oprichting van een Jeugdstormherstellingsoord, ten behoeve van hen, die als lid van den Jeugdstorm naar het front zijn vertrokken en daar zijn gewond geraakt en voor Stormsters, die zich aan het front hebben onderscheiden als Roode Kruiszuster, of zich op andere wijze verdienstelijk hebben gemaakt. Stormers en Stormsters uit de geteisterde gebieden, die zich verdienstelijk hebben gemaakt, benevens alle leden van den Jeugdstorm, die zich aan het thuisfront onderscheiden en wier lichamelijke toestand een periode van rust dringend noodig maakt.

(V. b. Mussert 6034 B.; Limb. Volksd. 5634 A.; Jeugdst. 5995 A.; Frontzorg 5979 A.)

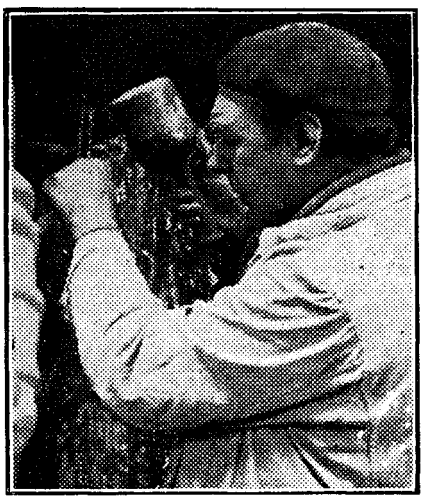
Luchtaanvallen —

In den loop van 15 Augustus zijn in verschillende deelen van het land wederom aanvallen met boordwapens door Anglo-Amerikaansche vliegtuigen in scheervlucht ondernomen op personentreinen, auto's en voetgangers, alsmede door het werpen van bommen, onder de Nederlandsche burgerbevolking, 32 personen gedood, 13 zwaar en 72 lichtgewond. Eenige woonhuizen en een kerk werden door bommen zwaar beschadigd. In de late middaguren van 18 Augustus is Maastricht door Anglo-Amerikaansche vliegtuigen aangevallen. Er ontstond aanzienlijke schade aan woonhuizen. Tot dusver zijn de lijken van 81 Nederlanders geborgen, 72 werden zwaar en ruim 200 licht gewond. Aangezien het opruimingswerk nog aan den gang is, moet een stijging van het aantal dooden worden verwacht.

(V. b. Luchtaanv. 6043 A.)

Kunst, Kultuur - Johan Polet 50 jaar

De Amsterdamsche beeldhouwer Johan Polet werd 17 Augustus vijftig jaar. Zoon van een steenhouwer, kreeg hij zijn opleiding aan de Quellinus- en de Kunstnijverheidschool in de hoofdstad. Hij maakte o.a. het gevelbeeldhouwwerk aan de Haagsche Bijenkorf, het Domela Nieuwenhuismonument te Amsterdam, dierplastieken op het Leidsche Plein aldaar, een monument voor de Nederlandsche gevallenen in dezen oorlog en verder het beeld De Bezinning, dat door de studenten bij het 300-jarig bestaan van de Amst. Universiteit werd aangeboden.

(Archief Arbeiderspers)

— E. v. Beijnum inspecteur muziekonderwijs —

Blijkens een bericht in de Staatscourant van 16 Augustus is met ingang van 1 September benoemd tot inspecteur voor het muziekonderwijs in vasten dienst de heer E. van Beijnum, thans leeraar aan het Rijksconservatorium voor muziek hier ter stede.

(V. b. Muziekonderwijs 5899 A.)

Religie - Mgr. dr. G. C. van Noort 60 jaar priester —

De deken van Amsterdam, mgr. dr. G. C. van Noort, heeft op 15 Augustus zijn diamanten priesterjubileum gevierd. Na een kerkelijke plechtigheid in de Willibrorduskerk, bijgewoond door den bisschop van Haarlem mgr. J. P. Huibers, werd mgr. Van Noort 's middags in het Amstelhotel door tal van wereldlijke en kerkelijke autoriteiten met zijn zeldzaam jubileum gefeliciteerd.

— Episcopaat waarschuwt tegen sluikhandel in levensmiddelen —

17 Aug. — In verschillende diocesen in Nederland is Zondag 13 Aug. een herderlijke brief van de bisschoppen voorgelezen, waarin de vroegere opmerkingen in zake de ontoelaatbaarheid van den „zwarten" handel en den daaruit voortvloeienden woeker worden herhaald en de boeren en andere landbouwproducenten opnieuw worden aangespoord de door hen geoogste producten ter beschikking te stellen van de daartoe bevoegde Nederlandsche instanties. Slechts deze instanties zijn in staat, zoo wordt in den herderlijken brief gezegd, een eerlijke en rechtvaardige verdeeling van de dringend noodzakelijke levensmiddelen voor de geheele bevolking van het land, in het bijzonder ook voor de minder bemiddelde inwoners der steden, tot stand te brengen.

(V. b. Episcopaat 6036 A.)

— Het conflict in de Geref. kerken

19 Aug. — Het conflict in de Geref. kerken schijnt zich meer en meer te gaan toespitsen, aldus de N. R. Crt. Van de zijde der bezwaarden is verleden week te 's-Gravenhage een groote vergadering gehouden, waar zeer vele bezwaarden uit het geheele land bijeen zijn geweest en waar als sprekers zijn opgetreden ds. H. Knoop uit Rotterdam-Delfshaven, prof. dr. S. Greydanus en prof. dr. K. Schilder uit Kampen en ds. D. van Dijk uit Groningen. In die vergadering is aan de bezwaarden geadviseerd om een door prof. Schilder samengestelde uitvoerige nota van wederkeer en vrijmaking te zenden aan hun eigen kerkeraad. De actie schijnt er dus op gericht te zijn om het conflict naar de plaatselijke kerken te verleggen, waarbij dus de bezwaarden en geschorste ambtsdragers niet zelf hun kerkverband zullen verbreken, maar het er op aan zullen laten komen, dat zij door hun kerkeraad afgezet en buiten het kerkverband geplaatst zullen worden.

(V. b. 6043 A.)

Effecten - Overzicht dividenden —

In de eerste phase van den oorlog (1940 en 1941) werd de Nederlandsche industrie met zeer gunstige financieele resultaten bedeeld. Naarmate echter stijgende onkosten, fiscale eischen, grondstoffen- en materiaalschaarschte, gebrek aan arbeidskrachten enz. gingen optreden, bleef er van hooge winsten en dividenden weinig over. Was zulks reeds in 1943 bij het publiceeren van de jaarverslagen over 1942 het geval, nog duidelijker zijn, wat de dividenduitkeeringen betreft, de cijfers van dit jaar. Wanneer wij de tot dusver gepubliceerde resultaten van de industrieele ondernemingen, welker (gewone) aandeelen officieel ter beurze worden genoteerd onderzoeken, blijkt, dat van de 94 industrieele ondernemingen er slechts 38 haar dividenden konden handhaven, terwijl een 5-tal de uitkeeringen verhoogde; in de overige gevallen werden de dividenden of verlaagd of wederom gepasseerd. Ter verkrijging van een inzicht in de algemeene hoogte der dividenden diene het volgende staatje: (cijfers over het bedrijfsjaar 1943 of 1942-43)

Divid. van	Uitgekeerd door:	Divid. van	Uitgekeerd door:
15 %	1 ondernem.	4 %	17 ondernem.
12 %	1 „	3½%	2 „
8 %	1 „	3.3 %	1 „
7 %	3 „	3 %	11 „
6 %	21 „	2½%	2 „
5 %	6 „	2 %	1 „
4½%	1 „	nihil	26 „

(V. b. Aandeelkoersen 6011 A.)

A. **VER. STATEN —**

Steunpunten; ook in Nederl. Indië —

Naar Reuter uit Washington meldt heeft senator Mc Kellar uit Tennessee 15 Aug. een resolutie in den senaat ingediend, volgens welke president Roosevelt met Ecuador onderhandelingen moet openen over het afstaan der Galapagos-eilanden in permanent Amerikaansch bezit. De resolutie, aldus zegt het bericht verder, verlangde ook het in bezit nemen door de Vereenigde Staten van alle eilanden, die Noordelijk van den equator tot den 30sten breedtegraad voor Pearl Harbour aan Japan toebehooren of onder mandaat van dat land staan. Hiertoe moeten ook Formosa en de Rioekioe-eilanden worden gerekend. Verder wordt de verwerving door de Ver. Staten verlangd van de Bermuda-eilanden en van alle West-Indische eilanden, die thans in het bezit van Europeesche landen zijn.

Terwijl hij zich voor de resolutie uitsprak verklaarde senator Robert Reynolds, de voorzitter van de senaatscommissie voor militaire zaken, naar Reuter verder meldt: De Britten en Franschen moeten er op worden voorbereid, dat zij aan de Vereenigde Staten, als gedeeltelijke betaling van hun schulden aan de Vereenigde Staten uit den vorigen en uit dezen oorlog, die eilanden afstaan, welke de Vereenigde Staten in het belang van hun veiligheid na den oorlog noodig hebben. Hij verklaarde verder, dat hetzelfde voor de Nederlandsche regeering zal gelden, „wanneer wij het bezit van Nederlandsch Oost-Indië hebben hersteld".

(V. b. Rechten n. herov. v. N. O. I. 5966 B.; Steunp. 5491 A.)

Roosevelt op de Aleoeten —

17 Aug. — Volgens United Press heeft president Roosevelt in de afgeloopen week een bezoek gebracht aan de Aleoeten.

Men spreekt van de mogelijkheid van een ontmoeting in Britsch-Indië, om de intensiveering van de oorlogvoering in dit gebied met admiraal Mountbatten te bespreken.

(V. b. Roosevelt 6051 B.)

B. **POLEN —**

Poolsche Sovjet te Lublin bijeen —

18 Aug. — Te Lublin is, naar de zender van Moskou meldt, de eerste zitting gehouden van den Poolschen Sovjet. Het door Moskou opgerichte z.g. Poolsche nationale comité is het recht gegeven voor den tijd van den oorlog op het door de bolsjewisten bezette Poolsche gebied verordeningen en wetten uit te vaardigen. Er werd ook terstond besloten tot een wet op de partieele mobilisatie, welke de onmiddellijke mobilisatie van tien lichtingen der Polen voor de bolsjewisten behelst.

(V. b. Poolsche nat. com. 6054 C.)

C. **SPANJE — Bevolking —**

Op een oppervlakte van 504.712 km². telt Spanje 26 mill. inwoners, d.i. 46.84 inwoners per km². De grootste bevolkingsdichtheid komt voor aan de Spaansche kust. Het land bezit 16 steden met een inwonertal tusschen 50.000 en 100.000; hiervan liggen er 11 aan de kust en 5 in het binnenland. Van de 11 steden met meer dan 100.000 inwoners liggen er 6 aan de kust en 5 in het binnenland. Spanje is na Zwitserland het meest bergachtige land van Europa. Zwitserland heeft echter een bevolking van 100 inwoners per km². Men zegt, dat Spanje arm aan water is en dat de bodem zich niet leent voor bebouwing op groote oppervlakten. Griekenland is veel armer aan water en daar leven gemiddeld 49.8 menschen per km². Het te kleine aantal inwoners is te wijten aan een ondoelmatige bevolkingspolitiek in het verleden. Sedert de ontdekking van Amerika zijn millioenen Spanjaarden naar overzee vertrokken, waardoor Spanje eeuwenlang een verzwakking der bevolking heeft gekend. Voorts hield men zich onvoldoende bezig met de volksgezondheid. Ook mag de woelige Spaansche geschiedenis als een der oorzaken der te dunne bevolking niet worden vergeten. Volgens Spaansche economisten zou Spanje 40 mill. menschen kunnen voeden, zoodat er dus nog plaats is voor 14 mill. menschen.

(Econ. Nieuws) (V. b. Bevolking 4802 F.)

D. **INSULINDE —**

Arbeidsmobilisatie voor Aziaten op Java —

17 Aug. — Door den centralen bijraad van het militaire bestuur op Java zijn gedurende de vierde vergadering op verzoek van den Japanschen opperbevelhebber besluiten genomen in zake de mobilisatie van arbeidskrachten ten behoeve van de levensmiddelenverzorging en de versterking der verdediging.

Allen, die tot de Groot-Aziatische rassen en volken behooren, zullen aan het arbeidsproces moeten deelnemen. Voor mannen zijn de leeftijdsgrenzen van 18 tot 40 en voor vrouwen van 18 tot 25 jaar. Employé's werkzaam in bedrijven, die voor de oorlogvoering van geen nut zijn, zullen naar fabrieken worden overgeplaatst die voor de Japansche strijdkrachten draaien. Veel mannenwerk zal door vrouwen worden overgenomen.

(V. b. Tot. oorlog in Japan 6044 B.)

Industrialisatie van Java —

Half Mei 1944 begon het militaire bestuur een actie tot uitbreiding der industrieele bedrijvigheid. Als resultaat hiervan hebben 83 fabrieken opdracht gekregen hun installaties uit te breiden, terwijl 36 fabrieken hun productie aanzienlijk moesten uitbreiden. Vóór 15 Juli hadden 26 fabrieken de eerste opdracht volledig vervuld en 32 fabrieken voor 70%. In alle betrokken industrietakken, scheepsbouw, soda-, carbid-, zwavelzuur-, batterijen-, glas- en tegelindustrie, steeg de productie. Door den bouw van zes nieuwe electriciteitscentrales wordt de aanvullende energie verkregen.

(V. b. Econ. toest. Java 5918 D.)

50-jarige herdenking van het „verraad van Lombok" —

Op 26 Augustus viel een somber jubileum in de Nederlandsche koloniale geschiedenis te herdenken. In den nacht van 25 op 26 Augustus 1894 had namelijk de beruchte overval op het bivak van Tjakranegara plaats, waarbij, met den aankleve van dien, aan Nederlandsche zijde sneuvelden: 9 officieren en 88 minderen, gewond geraakten: 17 officieren en 255 minderen, vermist werden: 14 minderen. In het licht van onzen tijd mogen de getallen, die ge hier aantreft, gering gelijken: toenmaals bezag men deze nederlaag onzer expeditionaire troepenmacht als een feit van zeer groote beteekenis.

E. **GEALLIEERDEN —**

Gen. Eisenhower opperbevelhebber in W. Frankrijk —

15 Aug. — Generaal Eisenhower, de opperbevelhebber der geallieerde troepen, heeft thans persoonlijk het opperbevel over alle in Normandië en Bretagne strijdende troepen op zich genomen.

Bevel Middell. Zeegebied —

15 Aug. — De Britsche berichtendienst meldde o.m. als legeraanvoerders in het gebied der Middellandsche Zee: Opperbevelhebber: Sir Henry Mailand Wilson (Groot Brittannië), plaatsvervangend opperbevelhebber en commandeur van de Amerikaansche strijdkrachten: lt.-generaal Jacob C. Bevers (Ver. Staten); commandeur der geallieerde troepen in Italië: generaal Sir Harold Alexander (Groot Brittannië); opperbevelhebber der geallieerde luchtstrijdkrachten: lt.-generaal J. C. Baker (Ver. Staten); opperbevelhebber der geallieerde vloot: admiraal Sir John Cunningham (Groot Brittannië).

(V. b. Engelsche legerl. 6046 A.; Am. leiding 5846 F.)

F. **SOVJET-UNIE —**

Econom. onderhandelingen met Ver. Staten —

16 Aug. (A.N.P.) — Volgens particuliere berichten uit Washington onderhandelt op het oogenblik een Sovjet-delegatie met Amerikaansche autoriteiten over de voortzetting der leen- en pachtwetleveranties na den oorlog. De Sovjets wenschen een verlenging van de Amerikaansche leen- en pachtleveranties na den oorlog, waarbij het leen- en pachtsysteem zou moeten worden omgezet in een credietovereenkomst. De Sovjets zouden voornemens zijn in Londen een soortgelijk voorstel te doen.

(V. b. Onderh. 5973 D.)

G. **FRANKRIJK —**

Regeering verlaat Vichy —

Op desbetreffende vragen is 19 Augustus in de Wilhelmstrasse verklaard, dat de Fransche regeering met het oog op de militaire gebeurtenissen en gezien zekere organisatorische noodzakelijkheden geneigd is den zetel der regeering uit Vichy naar een andere Fransche stad te verplaatsen. Men noemt het mogelijk, dat deze verhuizing reeds aan den gang is. De vraag, of minister-president Laval zich nog in Parijs bevindt, werd ontkennend beantwoord.

(V. b. Regeering 6021 A.)

H. **BELGIE—NOORD-FRANKRIJK**

ᛋᛋ-Gruppenführer Junclaus militair bevelhebber —

15 Aug. — Naar van bevoegde zijde wordt medegedeeld, is bij een bevel van den Führer de positie van bevelhebber der weermacht in België en Noord-Frankrijk in personeele unie vereenigd met die van den Höheren ᛋᛋ- und Polizeiführer en is ᛋᛋ-Gruppenführer Junclaus tot bevelhebber der weermacht benoemd.

(V. b. Bestuur België-Nrd.-Fr. 6029 A.)

I. **GRONDSTOFFEN —**

Intern. Rubberovereenkomst —

17 Aug. — De voorbereidende besprekingen tot het oprichten van een nieuwe internationale rubberovereenkomst, welke tusschen Engeland, de Ver. Staten en Nederland hebben plaats gevonden, hebben volgens mededeeling van het Amerikaansche ministerie van Buitenlandsche Zaken tot vèrstrekkende overeenstemming geleid. Aan deze besprekingen hebben niet alleen vertegenwoordigers der natuurrubberbelangen doch ook die der synthetische rubberindustrie deelgenomen. Binnen afzienbaren tijd zullen de besprekingen wederom worden hervat, waarbij een voorloopig programma tot bestudeering van de internationale rubbermarkt zal worden ontworpen. De betrokken partijen zijn het er in ieder geval over eens, dat de oprichting van een commissie voor de permanente contrôle van de rubbermarkt wenschelijk zou zijn.

(V. b. Rubber 5957 D.)

A. WIJN — Wereldproductie en verbruik —

De wijnbouw wordt voornamelijk beoefend in Europa. Dit werelddeel nam in vredestijd ± 81% van de wereldproductie voor zijn rekening. Op verren afstand volgde Afrika met ± 10½%, vervolgens Zuid-Amerika met 5% en Noord-Amerika met 2½%, terwijl Azië en Australië samen het resteerende procent leverden. Over de periode 1930-'38 bedroeg de gemiddelde jaarlijksche wijnproductie (in 1.000 hl.):

in Europa	147.380
in Afrika	20.189
in Zuid-Amerika	10.966
in Noord-Amerika	4.718
in Azië	237
in Australië	743
Totaal	184.233

Zooals bekend, kan de wijnbouw alleen beoefend worden onder bepaalde klimatologische voorwaarden, vnl. warmte en vochtigheid. Het Middellandsche zeegebied is voor wijnbouw zeer geschikt. De Europeesche Staten, aan deze oude binnenzee gelegen, doch ook Noord-Afrika, met name Algiers en Tunesië, zijn dan ook wijnbouwlanden van beteekenis. Echter, tot ver buiten de invloedssfeer van de Middellandsche Zee is wijnbouw zeer wel mogelijk. Portugal en Madeira, voorts groote deelen van Frankrijk en sommige streken van Duitschland en van Midden-Europa, zijn wijnbouwgebieden van beteekenis.

Door hun subtropisch klimaat zijn eveneens voor wijnbouw geschikt de Zuid-Afrikaansche Unie en enkele Staten van Zuid-Amerika, t.w. Chili en Peru. Ook deze productiegebieden zijn niet van beteekenis ontbloot.

Wijnbouw wordt voorts nog in geringe mate beoefend in enkele der Noord-Amerikaansche Staten (in het bijzonder in Californië) en in kleine deelen van Azië (voornamelijk op Cyprus) en Australië.

Onderstaande tabel geeft een inzicht in den omvang en de spreiding van den internationalen handel in wijn. Het verschil tusschen wereldimport en -export, dat uiteraard slechts schijnbaar is, is te wijten aan gebreken in het statistische grondmateriaal.

Overzicht van de voornaamste productie- en consumptiegebieden
(× 1,000 hl.)
(Jaargemiddelden over 1930—1938)

	Jaar-productie	Inheemsch verbruik	Import	Export	Saldo + = import — = export
Europa:					
Frankrijk	57.725	70.575	13.700	850	+ 12.850
Italië	37.900	36.553	13	1.360	— 1.347
Spanje	18.280	16.334	1	1.947	— 1.946
Portugal	7.633	6.825	—	808	— 808
Roemenië	8.770	8.767	—	3	— 3
Griekenland	3.710	3.443	—	267	— 267
Joego-Slavië	3.570	3.550	—	20	— 20
Hongarije	3.365	3.068	—	297	— 297
Duitschland	2.700	3.559	907	48	+ 859
Oostenrijk	1.090	1.172	82	—	+ 82
Zwitserland	550	1.504	960	6	+ 954
Groot-Brittannië	—	740	740	3	+ 740
Nederland	—	704	110	6	+ 104
Afrika:					
Algiers	17.130	3.280	30	13.880	— 13.850
Tunesië	1.265	145	5	1.125	— 1.120
Unie van Zuid-Afrika	1.190	1.123	2	69	— 67
Zuid-Amerika:					
Argentinië	6.360	6.370	15	5	+ 10
Chili	3.020	2.942	—	78	— 78
Noord-Amerika:					
Vereenigde Staten	5.170	5.278	103	—	+ 108
Wereld	184.233		17.790	18.660	

(Econom. Stat. ber. no. 1465)

B. KLIMATOLOGIE —

Temperatuurstijging aan de Noordpool —

Gedurende de laatste honderd jaar is het klimaat aan de Noordpool aanmerkelijk minder geworden, en vooral in de laatste tien jaar is het er beduidend warmer dan vroeger. In doorsnee lag de wintertemperatuur van 1930 tot 1940 op Spitsbergen 7½ graad boven die van de jaren 1910 tot 1920. Vanzelfsprekend hebben deze wijzigingen in de temperatuursverhoudingen ook op ander gebied groote veranderingen teweeggebracht. De onderzoekers zijn van meening, dat zich aan de Noordpool een soort omwenteling voltrekt.

In een eenzaam dal op Spitsbergen vond de Noorsche Poolonderzoeker Svanerup korenbloemen. Het was niet moeilijk te raden hoe de zaden hier kwamen, want de haver voor de in de kolenmijnen werkende paarden werd uit Europa geïmporteerd en tusschen de haver bevonden zich zaden van korenbloemen. Svanerup zocht verder en vond nog een aantal andere planten, die voorheen in deze Noordelijke streken niet wilden gedijen, maar die thans den strengen winter doorstaan. Verscheiden dezer planten hebben zich klaarblijkelijk reeds verscheiden jaren op Spitsbergen voortgeplant.

Van de kapiteins der Poolsche schepen kreeg Svanerup de bevestiging van zijn veronderstelling. Ook de drijfijsgrens verplaatst zich naar het Noorden, terwijl waarnemingen in Noord-Noorwegen en op Groenland hebben uitgewezen, dat de gletschers daar korter worden.

Uiteraard rijst de vraag of men hier te doen heeft met een der bekende klimaatschommelingen. Doch dit is nauwelijks aan te nemen, want de wijziging voltrekt zich sprongsgewijze. De oorzaak ligt hoogstwaarschijnlijk in den Golfstroom, de centrale verwarming van Europa, die in de Golf van Mexico zijn oorsprong heeft. In de laatste twintig jaar is waargenomen, dat zijn temperatuur hooger is dan voorheen en dat hierin geen schommelingen voorkomen, daar de toeneming van de warmte constant is. Verdere waarnemingen, die verricht werden op het gebied van dierenleven bevestigden Svanerup's conclusies. De kabeljauw en de haring hebben koud water noodig om te kunnen leven en als gevolg van de toenemende warmte van den Golfstroom hebben zij Noordelijker breedten opgezocht. Deze volksverhuizing in de visschenwereld werd echter tevens veroorzaakt door de omstandigheid, dat de kleine zeediertjes, die hun tot voedsel dienen eveneens de koudere regionen hebben opgezocht. Precies zoo ging het met de vogels, die de visschen volgden, welke hun tot voedsel dienen. De Poolhazen daarentegen hebben zich sedert 1939 uit het Poolgebied teruggetrokken, aangezien de gewijzigde weersomstandigheden het moeilijker maken bij hun karig voedsel te komen. Ten gevolge van het feit, dat in den herfst regen valt in plaats van sneeuw zooals voorheen het geval was, vormt zich een ijskorst op den grond, zoodat de hazen niet bij hun voedsel kunnen komen. Ook de muskusos is op het spaarzame groen onder de sneeuw aangewezen. Voorheen kwam hij niet Zuidelijker dan tot den 71sten breedtegraad, doch dit is thans anders geworden.

De grootere warmte op Spitsbergen heeft echter ook onaangename gevolgen. Daar de bodem langer vochtig blijft en uitgestrekte strooken land door de ontdooiende gletschers bloot komen te liggen, zijn de vroeger door ijs bedekte gebieden veranderd in moerassen en deze vormen ideale broedplaatsen voor de muggen, die er voorheen niet werden aangetroffen. Daaronder bevinden zich ook de steekmuggen, die de malaria overbrengen. Deze ziekte komt thans wel op Spitsbergen voor.

Welke gevolgen kan de grootere warmte aan de Noordpool op den duur voor onze streken hebben? In de eerste plaats zal er rekening moeten worden gehouden met warmere winters. Wellicht zou hierdoor ook het sedert December aanhoudende, voor dit jaargetijde buitengewoon warme weer, slechts zoo nu en dan door koude dagen onderbroken, veroorzaakt worden, aldus schrijft de „National Zeitung". Dit zou ook gelden voor de zware regens van den laatsten tijd, aangezien er een grooter gedeelte van de Noordelijke IJszee ijsvrij wordt en daardoor meer vocht afstaat aan de lucht. Als gevolg hiervan moeten de zomers minder warm worden en meer neerslag brengen. Het klimaat in Oost-Duitschland en West-Rusland zal waarschijnlijk milder en de bodem vruchtbaarder worden, terwijl er rekening mede moet worden gehouden, dat binnen afzienbaren tijd in Zuid-Duitschland een klimaat zal heerschen dat met dat van Noord-Italië overeenkomt. Vanzelfsprekend acht het blad dit geen axioma, waarvan niet zal worden afgeweken of dat onmiddellijk werkelijkheid zal worden, aangezien er nog steeds schommelingen optreden.

(V. b. Eur. klim. wijz. 5671 C.)

C. ITALIE (REPUBLIEK) — Inspectietocht Mussolini —

14 Aug. — Op een inspectietocht langs de verschillende frontsectoren heeft Mussolini formaties der republikeinsche weermacht bezichtigd. Tegelijkertijd heeft hij tijdens zijn reis naar het front de provinciale regeeringschef van Bologna, Pescara, Ravenna, Forli en Ferrara, benevens verscheidene hooggeplaatste personen der partij ontvangen.

(V. b. Mussolini 6037 A.)

DE WERELDOORLOG

Duitsche distancieeringen in West- en Zuid-Frankrijk; gevechten in en om Parijs; Landing bij St. Jean de Luz; toenemende activiteit van terroristen - Sovjetoffensief op Zuidelijken vleugel hervat; Jassy opgegeven - Luchtaanvallen op Duitschland, Hongarije en Roemenië - Engelsche kruiser getorpedeerd - Omwenteling in Roemenië -

FRANKRIJK (WESTEN) —

Hoofdkwartier van den Führer, 20 Aug. — In Normandië gaan de Duitsche divisies al strijdende uit het gebied ten Noorden van Argentan en onder het afweren van flankaanvallen naar het Oosten terug. In het gebied ten Noordoosten en ten Noorden van Chartres leveren onze versperringsformaties strijd met vijandelijke strijdkrachten, die uit Zuidwestelijke richting versterkingen ontvangen.

21 Aug. — In Normandië hebben onze divisies in het gebied ten Noorden van Argentan na een verbitterde worsteling de vijandelijke afsluiting in Noordoostelijke richting doorbroken en de verbinding met een haar tegemoetkomende pantsergroep tot stand gebracht. Krachtige vijandelijke aanvallen op ons afweerfront aan de Dives en Vire-sector werden afgeslagen. Tusschen de Eure en de Seine oefent de vijand druk uit in Noordelijke richting. Daar werden bij Pacy-Vernon vijandelijke aanvalsvoorhoeden uiteengeslagen. In het gebied ten Oosten en Noordoosten van Chartres houdt de druk van den vijand op den middenloop van de Seine aan.

22 Aug. — Opnieuw zijn deelen van Duitsche uit het gebied ten Noorden van Argentan doorgebroken gevechtsgroepen achter onze linies opgenomen. Na harde gevechten slaagde de vijand er in, in het gebied ten Westen van Lisieux een penetratie in ons afweerfront tot stand te brengen. Ten Westen en Noorden van Dreux kon de vijand in Noordelijke richting terrein winnen. De bij Mantes naar den Noordelijken oever van de Seine overgestoken vijand werd tot staan gebracht. De vijandelijke strijdkrachten, die den Seine-sector ten Zuiden van Parijs verkenden, werden door onze strijdkrachten afgeslagen.

23 Aug. — Ten Westen van den benedenloop van de Seine volgt de vijand onze distancieeringsbewegingen aan weerskanten van Lisieux snel. Bij en ten Westen van Evreux alsmede tusschen Eure en Seine bieden onze divisies taai verzet. Hij kon slechts geringe terreinwinst behalen. Onze tegenaanval op het bruggenhoofd ten Noorden van Mantes wierp den vijand verder naar de rivier terug. Ten Zuiden van Parijs viel de vijand onze vooruitgeschoven beveiligingen met sterke strijdkrachten aan en drong deze tot de Seine terug. Verder Zuidelijk wordt aan de Yonne gestreden.

24 Aug. — In Normandië hebben onze troepen bij den Touques-sector, in het gebied van Lisieux en verder Zuidelijk alle aanvallen van den vijand afgeslagen. Een vijandelijke gevechtsgroep, die ten Westen van Evreux opdrong, werd tot staan gebracht. Ten Noordwesten van Mantes wierpen onze troepen de Amerikanen bij La Roche-Goyen over de Seine terug en zuiverden de rivierbocht ten Zuiden van deze plaats van den vijand. Ten Noordoosten van Fontainebleau werden de vijandelijke strijdkrachten, die de Seine overgestoken waren, in een tegenaanval naar den oever der rivier teruggeworpen.

25 Aug. — In het gebied ten Noordwesten van Parijs is de vijand met sterke strijdkrachten van het Westen en Zuiden uit onze divisies gevolgd, die zich in de richting van den benedenloop van de Seine gedistancieerd hebben. Bijzonder hevig was de druk ten Zuiden van Elbeuf. Ten Westen van Parijs is de vijand, door talrijke tanks gesteund, tot den aanval overgegaan en tot aan den Westelijken rand der stad doorgedrongen. In de buitenwijken van de stad zijn hevige straatgevechten ontbrand.

26 Aug. — Ten Westen van den benedenloop der Seine hebben onze divisies in de vernauwde bruggenhoofdstelling alle vijandelijke aanvallen afgeslagen. Met vrij sterke strijdkrachten is de vijand gisteren het Zuidelijk deel van Parijs binnengedrongen, waar den geheelen dag straatgevechten aan den gang waren. Ten Zuiden van Parijs slaagde de vijand er in tusschen Corbeil en Montereau op eenige plaatsen de Seine over te steken. Ten Oosten van de Yonne drongen vijandelijke verkenningsstrijdkrachten naar het Zuidoosten op.

Tegen den beneden- en middenloop van de Seine hielden de krachtige geallieerde aanvallen aan. De sterke druk der geallieerde tegen de Duitsche troepen, die in het mondingsgebied van de Seine nog op den Westelijken oever staan, zoowel als de pogingen om het bruggenhoofd bij Mantes te versterken en bij Mélun nieuwe bruggenhoofden te vormen, kunnen als één samenhangende operatie beschouwd worden, waartoe men dan ook nog de onderneming van Montargis uit tegen den middenloop van de Yonne rekenen kan; kennelijk is het doel van de geallieerden om de Seine geheel in handen te krijgen, met beide oevers, daar het oversteken van de rivier met groote risico's gepaard gaat, wanneer er op den Oostelijken oever nog een actief verdedigingsfront bestaat.

FRANKRIJK (ZUIDEN) —

20 Aug. — In Zuid-Frankrijk probeert de vijand met sterke pantserstrijdkrachten in den strijd te werpen zijn bruggenhoofd aan de kanten en in Noordelijke richting uit te breiden. Vooral in de bergdalen ten Noorden van Toulon wordt hevig gestreden.

21 Aug. — In het bergterrein ten Noorden van Toulon valt de vijand met sterke strijdkrachten in Westelijke en Noordwestelijke richting aan.

22 Aug. — De vijand volgt snel onze distancieeringsbewegingen tusschen de kust en de Durance naar het Westen. Om Toulon woeden verbitterde gevechten.

23 Aug. — In Zuid-Frankrijk houdt de bezetting van Toulon stand tegen den vijand. Ten Zuiden van de Durance distancieerden onze divisies zich naar het Westen. Op de paswegen aan de Fransch-Italiaansche grens worden verscheiden groepen terroristen met zware, bloedige verliezen teruggeworpen en voor het grootste deel vernietigd.

24 Aug. — Aan de Zuid-Fransche kust boden de bezettingen van Marseille en Toulon verbeten tegenstand. Ten Noorden van de Durance zijn gevechten gaande met vijandelijke strijdkrachten, die probeeren, onze distancieeringsbewegingen in het Rhônedal voor te zijn. In het Fransch-Italiaansche Alpengebied dringen onze gevechtstroepen, ondanks den tegenstand der terroristen, naar het Westen door. De Maddalena-pas is weer in Duitsch bezit. Met steun van Fransche vrijscharen hebben de Amerikanen den 22sten Augustus een kleine groep strijdkrachten bij St. Juan de Luz aan land gezet. Een poging deze groep verder te versterken mislukte.

25 Aug. — In het gebied van Toulon en Marseille duurt de verbitterde strijd voort. In het terrein ten Oosten van de Rhône waren onze flankdekkingen in strijd gewikkeld met vijandelijke formaties, die pogen onzen bewegingen in het Rhônedal voor te zijn.

26 Aug. — De garnizoenen in Toulon en Marseille handhaven zich nog steeds. Over de gevechten meer landinwaarts valt moeilijk een beschrijving te geven, daar de toestand daar zeer onoverzichtelijk is. De deelen van het leger Blaskowitz, die tot nu toe tegenstand hebben geboden, maken zich blijkbaar van den vijand los en trekken zich terug in de richting van Lyon. Om deze terugtrekkende beweging voor te zijn hebben de geallieerden verscheidene snelle eenheden in het bergland ten Noorden doen oprukken en deze eenheden thans naar het Westen tegen het midden van de Rhône laten aanvallen. Met ondersteuning van Fransche partisanen is het dezen eenheden gelukt zich tusschen Montelimar en Valence tot dicht aan de Durance naar voren te dringen, waar op het oogenblik hevige gevechten tusschen deze troepen en die Duitsche troepen die de distantieeringsbewegingen naar het Oosten beschermen, plaats hebben.

Optreden der „maquis" —

26 Aug. — Aan de „Dienst aus Deutschland" ontleenen wij:

Het was voor het Duitsche opperbevel geen verrassing, dat de invasie in Normandië de illegale ondergrondsche beweging in Frankrijk aanzienlijk activeerde. Toen de Noord-Fransche invasie zich operatief begon te ontplooien en de geallieerden tot een landing in Zuid-Frankrijk overgingen, schenen de Fransche partisanen gunstige kansen voor hun acties aanwezig te achten. Vooral de landing in Zuid-Frankrijk was een signaal voor de sedert langen tijd voorbereide actie in het bergachtige terrein van Zuid-Frankrijk, waar de partisanen niet alleen hun belangrijkste steunpunten hadden, maar tevens over gunstige geografische factoren voor een illegalen strijd beschikten. Zoo werd het begin van de invasie in het Zuiden het sein voor een actieve samenwerking tusschen de partisanen en de gelande troepen. De leden van de Fransche ondergrondsche beweging bezetten achter het Duitsche front belangrijke strategische punten, die zij zoolang onder hun contrôle hielden tot de geallieerde troepen genaderd waren. De betrekkelijk snelle verbreeding van het Zuid-Fransche bruggenhoofd is voor een aanzienlijk deel het gevolg van de activiteit der Fransche illegale strijders, die ook in andere opzichten — b.v. door het aanwijzen van verbindingswegen in het bergterrein — den geallieerden diensten bewezen.

Bijzonder groot was en is nog de activiteit der Fransche partisanen in het Fransch-Italiaansche en Fransch-Spaan-

sche grensgebied, waar het tot harde gevechten kwam met de Duitsche troepen en waarin de illegale strijders ernstige verliezen leden. Volgens een Duitsch verslag overvielen de partisanen gedurende de laatste weken verscheidene plaatsen. Zij namen de bevolking der plaatsen mee en ook kleine Duitsche bezettingen. Duitsche bergjagers en vrijwillige formaties uit het Oosten, zooals Oekrainers, Kozakken en Noord-Kaukasiërs vielen met medewerking van het Duitsche luchtwapen de illegale strijders aan. Zij versloegen ze en brachten een grooten buit aan materiaal en gevangenen binnen. Ook in het Fransch-Spaansche grensgebied en in centraal-Frankrijk zijn de partisanen veel actiever geworden. De illegale strijders in centraal-Frankrijk streven blijkbaar naar een vergemakkelijking van de verbindingen tusschen de geallieerde troepen in Noord- en Zuid-Frankrijk.

OOSTELIJK FRONT —

20 Aug. — In het Zuiden deed de vijand tusschen den Dnjestr en de Sereth talrijke vergeefsche aanvallen. In het bruggenhoofd over den Weichsel ten Westen van Baranof leverden onze divisies den geheelen dag zware afweergevechten. In het bruggenhoofd ten Zuidoosten van Warka werden vijandelijke aanvallen afgeslagen. Ten Noordoosten van Warschau konden de bolsjewisten slechts geringe terreinwinst behalen. De verbitterde gevechten duren voort. Aan weerszijden van Wilkowisjken alsmede ten Zuiden van Schaken werden nieuwe doorbraakpogingen der Sovjets verijdeld. Aan het Letlandsche front woeden ten Westen van Modohn verbitterde gevechten met binnengedrongen Sovjet-gevechtsgroepen. In Estland hield de sterke bolsjewistische druk ten Westen van het meer van Pskof aan.

21 Aug. — De bolsjewisten gingen ten Zuiden van Tiraspol en ten Noordwesten van Jassy tot den aanval over. In het voorterrein van de Karpaten ten Zuidwesten van Mielec, in de bruggenhoofden over den Weichsel ten Westen van Baranof, ten Westen van Lublin en ten Zuidoosten van Warka werden de bolsjewistische aanvallen afgeslagen of opgevangen. Ten Noordoosten van Warschau werden de doorbraakaanvallen der Sovjets in de richting van de Boeg opgevangen. Ten Zuiden van Wilkowisjken en bij Schaken duren de harde afweergevechten voort. In Letland herstelden Duitsche pantserformaties via Tuckum aanvallend, de tijdelijk verloren gegane verbinding met de in Koerland strijdende formaties van het leger. Alle pogingen der Sovjets om hun penetratiegebieden ten Westen van Modohn en ten Westen van het meer van Pskof uit te breiden, werden afgeslagen.

22 Aug. — Duitsche en Roemeensche troepen zijn ten Zuidwesten van Tiraspol, alsmede tusschen de Proeth en de Sereth in zware worsteling gewikkeld met sterke strijdkrachten der Sovjets. Ten Zuidwesten van Mielec duren verbitterde gevechten voort. In de bruggenhoofden aan den Weichsel, alsmede ten Noordoosten van Warschau, aan beide zijden van Wilkowisjken en bij Raseinen zijn vijandelijke aanvallen afgeslagen. Hernieuwde aanvallen der bolsjewisten bij Bauske en ten Westen van Modohn zijn ineengestort. Ten Westen van het meer van Pskof hebben de Sovjets hun aanvallen voortgezet.

23 Aug. — In Zuid-Bessarabië en in Moldavië bleven de Sovjets met sterke pantser- en gemotoriseerde strijdkrachten aanvallen. Na zware gevechten werd de stad Jassy opgegeven. Ten Zuidoosten van Warka en ten Noordoosten van Warschau werden hernieuwde doorbraakpogingen der Sovjets verijdeld. Tusschen Boeg en Narew gingen de Sovjets opnieuw tot den aanval over. De vijand werd in de achterwaartsche linies opgevangen. Ten Westen van Modohn werden de bolsjewisten na harden strijd teruggeworpen. Ten Westen van het meer van Pskof mislukten vijandelijke aanvallen.

24 Aug. — In het Zuidelijke deel van het front drong de vijand tot in het gebied van de Beneden-Proeth door. Ook aan de Midden-Sereth zijn bij Roman hevige gevechten aan den gang. Ten Noordoosten van Warschau sloegen formaties van de Waffen-SS aanvallen der bolsjewisten af. Tusschen Boeg en Narew werden de aanvallen der Sovjets tot staan gebracht. In het penetratiegebied van Modohn werd de vijand verder teruggeworpen. Ten Westen van Pskof mislukten hernieuwde aanvallen der bolsjewisten.

25 Aug. — In het Zuiden trekken de Duitsche troepen, nadat deelen der Roemeensche formaties, op bevel van de koninklijke samenzweerdersclique, den tegenstand tegen de bolsjewisten hebben gestaakt, al strijdend verder naar de Proeth en de Sereth terug. In het bruggenhoofd van den Weichsel, ten Noordwesten van Baranof hebben onze divisies pogingen van den vijand om naar het Noorden door te breken, verijdeld. In het tijdvak van 11 tot 23 Augustus werden in deze gevechten 434 vijandelijke tanks en 634 kanonnen buitgemaakt of vernietigd. Tusschen Boeg en Narew werd de door den vijand beoogde doorbraak verijdeld. Ten Westen van Modohn mislukten herhaalde vijandelijke aanvallen. Ook ten Noordoosten van Walk bleven hernieuwde aanvallen der bolsjewisten zonder resultaat.

26 Aug. — In het Roemeensche deel van het front hebben onze divisies zich onder het afweren van bolsjewistische aanvallen gedistancieerd naar de bevolen gebieden. In Moldavië sloegen op 24 Augustus Duitsche en het bondgenootschap trouw gebleven Roemeensche troepen verscheiden aanvallen af. Hier en daar voorgekomen tegenstand van aanhangers der Roemeensche koningskliek werd gebroken. In het gebied van Boekarest en in de stad zelf werden herhaalde aanvallen der verraders afgeslagen. Tusschen de Karpaten en den Weichsel zijn aanvallen der bolsjewisten gestrand. Tusschen Weichsel en Narew breidden zij hun aanvallen uit tot verdere sectoren en werden teruggeslagen. Talrijke aanvallen ten Westen van Modohn en ten Noordoosten van Walk zijn ineengestort. Om Dorpat zijn verbitterde gevechten ontbrand.

Overzicht —

26 Aug. (Interinf) — Aan den uitersten Zuidelijken vleugel van het Oostelijke front zijn de bolsjewisten door de houding der Roemeensche troepen tot een goedkoop succes gekomen. Dezelfde Roemeensche divisies, die, ten minste ten deele, eenige dagen geleden aan de zijde van hun Duitsche wapenbroeders zich bijzonder weerden en belangrijke frontsectoren aan den greep der bolsjewisten onthielden, hebben het met hun wapeneer vereenigbaar geacht deze goed versterkte sectoren zonder strijd op te geven en zonder rekening te houden met de Duitsche bondgenooten de wapens neer te leggen. In eenige sectoren, voornamelijk in het gebied aan weerskanten van Jassy, was de tegenstand der Roemeensche formaties bij het begin der groote Sovjet-aanvallen zoo gering, dat het slechts door de taaie verbetenheid der hier staande Duitsche formaties en de bekwaamheid der Duitsche leiding gelukte de gevaarlijke uitwerking van dit falen te voorkomen. Als gevolg van deze gebeurtenissen is het den bolsjewisten gelukt de plaatsen, die in het gebied boven den Noordelijken arm van den Donaumond liggen, te bezetten. De Duitsche strijdkrachten distancieerden zich hier naar de midden- en beneden-Proeth. Krachtige pogingen der bolsjewisten, om door het snel naar voren brengen van hun tankwiggen uit het gebied van Jassy naar het Zuiden den Duitschen formaties den terugweg over de Proeth af te snijden, leidden aan den benedenloop van de rivier tot verbitterde gevechten, tijdens welke het den bolsjewisten gelukte op twee plaatsen de bruggen over de Proeth op te blazen en de stelselmatige Duitsche concentrische bewegingen te hinderen. De gevechten duren hier met groote verbittering voort.

LUCHTOORLOG —

20 Aug. — Een formatie Amerikaansche bommenwerpers viel het gebied van Ploesti aan.

21 Aug. — Vijandelijke bommenwerpers vielen overdag plaatsen in Zuidoost-Duitschland en in Hongarije aan. In den nacht wierpen enkele vliegtuigen bommen in het gebied van Opper-Donau; 15 terreurbommenwerpers werden neergeschoten.

23 Aug. — Amerikaansche bommenwerpers vielen Weenen en Opper-Silezië aan. Luchtverdedigingsstrijdkrachten schoten 57 vliegtuigen neer.

24 Aug. — Amerikaansche bommenwerpers vielen verscheiden plaatsen in dedigingsstrijdkrachten werden 28 vliegtuigen vernietigd.

25 Aug. — Amerikaansche bommenwerpers vielen verscheiden plaatsen in Noord- en Midden-Duitschland alsmede in het Sudetenland en in Bohemen aan. Hierbij werden vooral de steden Kiel en Pardubitz getroffen. Luchtverdedigingsstrijdkrachten schoten 48 vliegtuigen neer.

26 Aug. — Vijandelijke formaties bommenwerpers hebben overdag bommen geworpen op Rostock, Wismar, Schwerin en Brünn. Des nachts hebben vooral Rüsselsheim en Darmstadt het doelwit gevormd van Britsche terreuraanvallen. Voorts werden bommen geworpen op Berlijn en omgeving en in het Rijnlandsch-Westfaalsche gebied. Luchtverdedigingsstrijdkrachten hebben boven Duitsch gebied en boven de bezette Westelijke gebieden 75 vliegtuigen neergeschoten.

ZEEOORLOG —

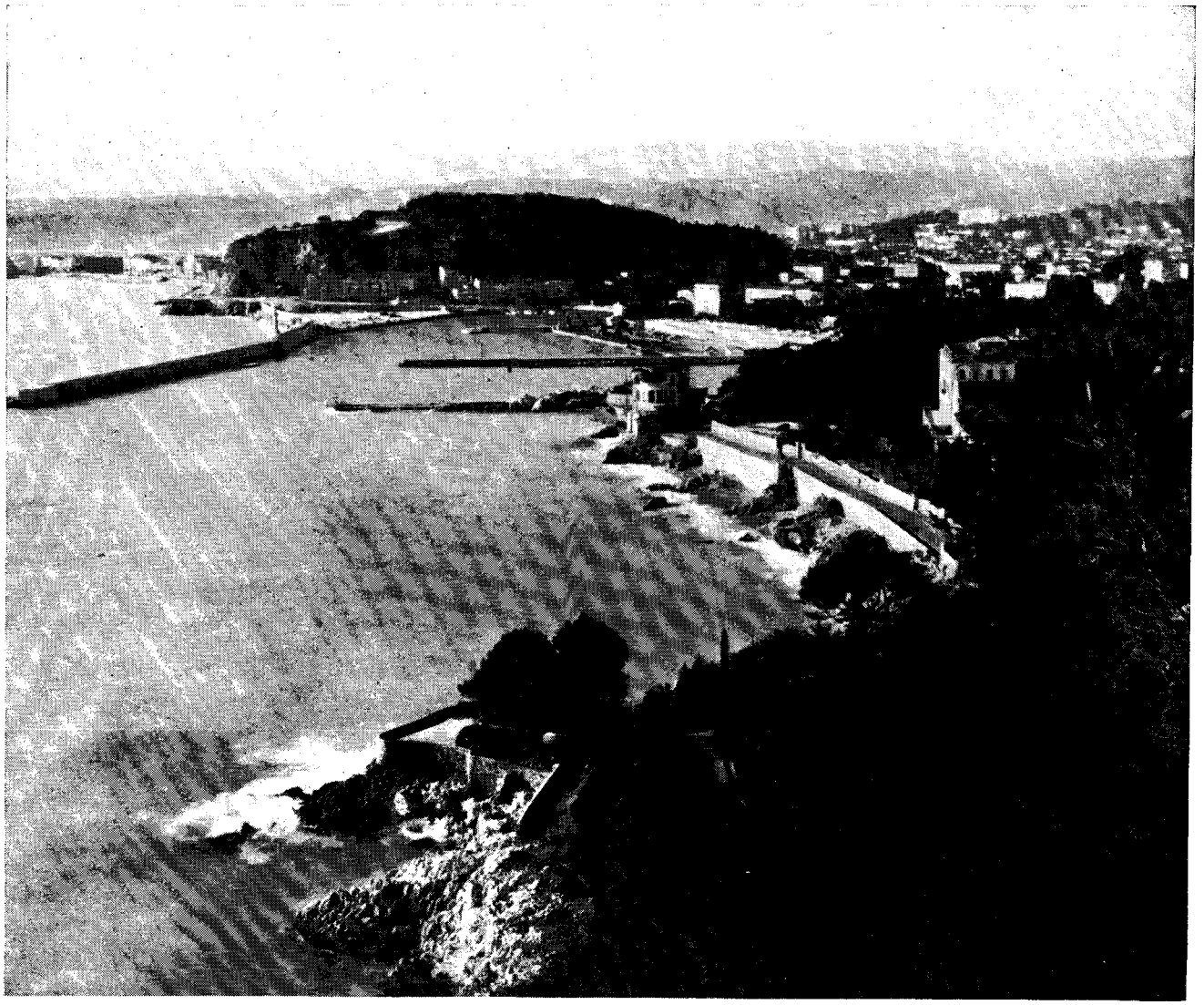
22 Aug. — Duikbooten hebben zeven vijandelijke vaartuigen met een inhoud van 40.000 B.R.T., alsmede drie bewakingsvaartuigen en een motorkanonneerboot tot zinken gebracht.

23 Aug. — In de Noordelijke IJszee viel een Duitsche duikboot een kruiser van de „Dido"-klasse aan. Na drie torpedotreffers brak de kruiser in tweeën en zonk.

25 Aug. — Bij een operatie van Duitsche duikbooten in de Noordelijke IJszee werden een hulpvliegtuigmoederschip en vier torpedobootjagers tot zinken gebracht.

26 Aug. — Bij een actie tegen de scheepvaart der benden op de Egeïsche Zee hebben de communisten zware verliezen geleden. 142 vijandelijke kustvaartuigen en zeilbooten werden vernietigd of opgebracht.

(V. b. Krijgsverr. 6055)

De Fransche Rivièra tusschen Toulon en Cannes, alwaar geallieerde troepen op 15 Augustus landden. (Archief Deutsche Zeitung i.d.N.)

Links boven: De Duce wijdt het nieuwe vaandel van de divisie „Monte Rosa"; rechts: Generaal-veldmaarschalk A. Kesselring, opperbevelhebber der Duitsche troepen in Italië, werd door den Führer onderscheiden met het Eikenloof met zwaarden en briljanten, behoorende bij het Ridderkruis van het IJzeren Kruis; middenlinks: Admiraal Noakoe Nomoera, Japansch minister van Marine; rechts: Maarschalk Mannerheim verlaat als president van Finland het parlementsgebouw te Helsinki; onder: De plechtige bijzetting van wijlen generaal Korten, een der slachtoffers van den aanslag op den Führer, op het eerehof van het Tannenbergmonument.

(Foto's Orbis/Holland [1], Trans Ocean-Europapress [3], P.B.Z. [1]).

De Wereldoorlog in data

Recapitulatie van 1 Januari—12 Februari 1943

1 Jan. — Sovjetaanv. in Terekgebied, groote Donbocht en Stalingrad afgeslagen; wederz. stoottroepactiviteit in Libye en Tunis; Luchtaanval op O. Engeland; Engelsch-Duitsch zeegevecht b. h. Bereneiland — Merauke door Japansche vliegtuigen gebombardeerd — Dagorder v. Hitler aan het leger — Nieuwjaarsrede rijkscomm. dr. Seyss-Inquart — Tijdel. verhooging soc. verzekeringen 1 jaar verlengd — Nieuwjaarsrede v. Mussert — Speciale textielpunten bij huwelijk.

2 Jan. — Sovjetdoorbraakpogingen in Kaukasus verijdeld; aanv. op Welikye-Loeki afgeslagen; plaatselijke gevechten in Tunis — Baron Frans Courtens, Belgisch kunstschilder, overleden — Zustergemeenschap N.V.D. opgericht.

3 Jan. — D'sche aanvallen bij Kaloega; luchtaanval op Hull; Britsche aanvallen in Libye afgeslagen.

4 Jan. — Sovjetaanvallen bij Stalingrad afgeslagen; gesl. D'sche stoottroepactie in centr. deel Oostfront — Maarsch. Kwaternik (Kroatië) gepensionneerd — Spoorwegongeluk b. Hannover — Departem. v. Soc. Zaken n. Amsterdam — 25-j. bestaan ver. „Hendrick de Keyser".

5 Jan. — Afweergevechten in Dongebied; toen. gevechtsactiviteit in Tunis — Zeegevecht b. Guadalcanar — Oudste inwoonster v. Nederland 104 jaar.

6 Jan. — Sovjetaanvallen in Dongebied; en bij Welikye-Loeki afgeslagen; geringe activiteit in N.-Afrika — 61.126 Am. soldaten sedert deelname a. d. oorlog gesneuveld — Kapelaan w. houden v. verboden inzameling tot 2 mnd. gevangenisstraf veroordeeld.

7 Jan. — Strijd in Don- en Kalmukkengebied; bewegingsoorlog a. h. Oostfront; stoottroepactiviteit in Libye; geall. aanv. in Tunis afgesl. — Congresboodschap pres. Roosevelt — Gen. Giraud in Dakar — 10 j. bestaan „Volk en Vaderland" — Laatste rechtszaken i. z. behandeling v. N.S.B.-ers in Meidagen '40 afgedaan.

8 Jan. — Succesvolle afweer in centr. Kaukasus, Dongebied en N.W. Stalingrad; plaatsel. activiteit in N.-Afrika; geall. schepen v. Bougie gebombardeerd — Gen. von Arnim opperbevelh. in Tunis — Gen. Giraud n. d. Soedan — Doodvonnis w. pol. moord.

9 Jan. — Nanking-China verkl. Engeland en Ver. Staten d. Oorlog — Student w. moord en sabotage t. dood veroordeeld — Bewakingsdienst t. sabotage ingesteld — Instelling politiestandrecht — Reorganisatie paardensport.

10 Jan. — Tankconvooi in Middell. Zee vernietigd — Dag v. d. Oude W. A., rede Mussert — Bijeenk. N.S.B.—N.S.D.A.P. 's-Hertogenbosch, spr. Hauptdienstleiter Schmidt en van Geelkerken — Maarsch. Antonescu (Roemenië) door Hitler ontvangen.

11 Jan. — Rede Sauckel over inschakeling v. arbeidskrachten in D'land — Italië doet afstand van exterritoriale rechten in China — 400 Jeugdstormers van Kerstverlof n. Pruisen terug.

12 Jan. — Verbitterde strijd a. h. Oostfront — Rijksmaarsch. Goering en Min. Rosenberg 50 jaar — 100 milliard dollar begrooting Ver. Staten.

13 Jan. — Plaatsel. gevechten in W. Kaukasus — Toenem. strijd op Nw. Guinea.

14 Jan. — Zware strijd in gebied v. Stalingrad; hevige luchtactie in Afrika — Ontm. Roosevelt-Churchill in Casablanca — Doodvonnis w. moord en wapenbezit — Verduistering v. bonkaarten door Landesgericht gestraft.

15 Jan. — Zware afweerstr. b. Stalingrad en Welikye-Loeki — Opheffing part. pandhuizen — ir. J. Gratama weth. v Amsterdam.

16 Jan. — Heftige verdedigingsstrijd bij Stalingrad; Britsche luchtaanval op Berlijn — Irak verkl. Asmogendheden den oorlog — Zomertijd in Zwitserland afgeschaft — Verpl. opgave naam en adres in verkoopadvertenties — Mussert neemt afscheid v. 570 Oostfrontvrijwilligers.

17 Jan. — D'sche luchtaanval op haven v. Bône — 3 jongens d. landmijnen zwaar gewond — 25 j. bestaan Postgirodienst — Samenkomst N.A.F.—D.A.F. te Utrecht.

18 Jan. — Bijeenk. Spaansche oorlogsraad — Overeenk. Arabië met Engeland en Ver. Staten — J. C. Krenning hoofdcomm. v. politie te A'dam — Dr. A. C. Oudemans overleden.

19 Jan. — Harde strijd om Stalingrad — Zweden verhoogt mil. paraatheid — Peyroutin gouvern.-gener. v. Algiers — Hitler ontv. Spaansche min. Arrese — Doodvonnis w. aanslag op lid D'sche weermacht — Dept. v. Financiën n. Deventer.

20 Jan. — Zware strijd in Dongebied; aanv. in Stalingrad afgeslagen; D'sche luchtaanval op Bône — Chili verbreekt betrekkingen m. Asmogendheden — Econ. pact D'land—Japan — Besselman Eur. bokskampioen — 2 j. bestaan N.S.K.K. in Nederland — Zeven personen te Maasbree b. ontploffing v. projectiel gedood.

21 Jan. — Massale Sovjetaanvallen bij Stalingrad; aanvallen in Tunis afgesl.; luchtaanval op Londen — Hitler ontvangt Jap. gezant Osjima — Tentoonst. „Kunst der Front" geopend.

22 Jan. — Zware afweersl. om Stalingrad; D'sche distancieeringsbew. in O. Kaukasus; D'sche terreinwinst in Tunis geconsolideerd — Dienst Gem. v. d. Prijzen n. Deventer.

23 Jan. — Pantsergevechten b. Tripolis; 36.000 geall. scheepsruimte vernietigd — 17 doodvonnissen w. illegale actie.

24 Jan. — Tripolis d. Ital.-D'sche troepen ontruimd — Vleesch- en melkrantsoenen verlaagd — Nederl. verpleegsters n. D'land vertrokken.

25 Jan. — 6de D'sche leger te Stalingrad ingesloten; Woronesj ontruimd; contact tusschen Britsche legers in Libye en Tunis — Ned. Oostvisscherij opgericht — Rembrandttheater te A'dam afgebrand — Mr. Fruin pres. gerechtshof te A'dam.

26 Jan. — Bolsjew. doorbraakpog. a. h. Oostfront afgeslagen — Reorg. bestuur fasc. partij in Italië — 6000 personen bij razzia te Marseille gearresteerd — Ned. emigr.reg. doet afstand v. exterritoriale rechten in China — Verplichte aanmelding Indisch bezit — Nwe burgemeesters te Leeuwarden, Groningen en Nijmegen.

27 Jan. — Aanvallen b. Ladogameer en t. W. v. Woronesj afgeslagen — Peru verbr. betrekkingen met Frankrijk — Stichting t. onderh. v. D'sch-Nederl. betrekkingen opgericht — Rede H. J. Woudenberg te Rotterdam.

28 Jan. — It. luchtaanval op Malta; 103.000 ton geall. scheepsruimte vernietigd — Conf. Roosevelt-Churchill geëindigd — Dept. v. Bijz. Econ. Zaken n. Amsterdam — Mr. H. Reydon opv. van prof. dr. Goedewaagen als secr.-gen. v. Volksvoorl. en Kunsten — Mr. dr. R. v. Genechten comm. v. Z. Holland.

29 Jan. — Zware gevechten b. Woronesj; geall. stellingen in Tunis veroverd — Aanmeldingsplicht v. mannen en vrouwen in D'land — Regeling handelsverkeer Nederland—Hongarije — Verhooging kinderbijslag.

30 Jan. — Zeeslag b. Salomonseilanden — Herdenking machtsovername in D'land in 1933; proclamatie v. d. Führer; redevoeringen van Rijkscomm. en ir. Mussert — Adm. Dönitz opperbevelh. d. marine — N.S.B. ingeschakeld in openbaar bestuur; oprichting staatspolitiek secretariaat.

31 Jan. — Aanvallen a. d. Donetz afgeslagen; Britsche aanvallen t. W. v. Tripolis afgeslagen — Gen. Paulus (verd. v. Stalingrad) bevorderd tot veldmaarschalk — Gen. Ambrosio chef Ital. gen. staf.

1 Febr. — Zuidel. groep in Stalingrad overweldigd; ongestoorde distancieering tusschen Kaukasus en Don — Duitsche arbeidsmobilisatie v. d. vrije beroepen — Rede Mussolini over Libye — Gemachtigden v. d. Leider benoemd — C. v. Rijst gemachtigde v. d. Arbeid — Ph. Blank hoofdcomm. van Haarlem.

2 Febr. — Heftiger afweerstrijd i. h. Oosten — Churchill voert besprekingen in Turkije — Tsjiang-Kai-sjek n. d. Ver. Staten — Afbraak oude havenwijk van Marseille — Opening girorekeningen tijdel. stopgezet — Begrootingstekort 1943 R'dam ∫ 36 millioen — Prof. dr. Lameris afgetreden.

3 Febr. — Strijd om Stalingrad geëindigd; 6e leger bezweken v. overmacht; wisselvallige gevechten tusschen Don en Donetz; Aanvallen in Tunis afgeslagen — Churchill bezoekt Egypte en Cyprus — Rede dr. Goebbels in wapenfabriek — Wijziging verord. inz. speculatie in effecten; vrij bedrag verlaagd van 100.000 tot 50.000 gulden — Wegens val v. Stalingrad schouwburgen etc. 3 d. gesloten.

4 Febr. — Slag a. h. Ladogameer; bolsj. aanvallen b. Noworossisk afgeslagen; omsingelingspogingen tusschen Don en Donetz verijdeld — Sluiting v. bedrijven in Duitschland: toelichting rijksmin. Funk.

5 Febr. — Landingspogingen bij Noworossisk verijdeld; afweerslag tusschen Don en Oskol — Regeeringswijziging in Italië: 9 nieuwe ministers, graaf Ciano amb. b. h. Vaticaan, Mussolini leidt Buitenl. Zaken - Gen. H. A. Seyffardt doodgeschoten.

6 Febr. — Duitsche duikbooten vernietigen 16 schepen (102.500 ton) — Vierling in Zwolle geboren.

7 Febr. — Bloedige bolsj. verliezen aan Don en bij Noworossisk — Partijleidersconferentie i. h. Duitsche hoofdkwartier — Vormingsdag N.S.B.—N.S.D.A.P. te Leiden: Hauptdienstl. Schmidt over totale mobilisatie.

8 Febr. — Japansche troepen ontruimen Boena en Guadalcanar — Sluitingsuur te N.- en Z.-Holland vervroegd tot 9 uur; uitgaansverbod tot 10 uur.

9 Febr. — Toenemende heftigh. v. d. strijd i. h. Oosten; D'sche tegenaanvallen a. d. Don — Secr.-gen. Reydon bij aanslag gewond, zijn vrouw doodgeschoten.

10 Febr. — Sovjettroepen in Donetz- en Oskolsector teruggeworpen; toenemende activiteit bij Leningrad — Burgerbevolking uit Lorient geëvacueerd — Begrafenis gen. Seyffardt; afscheidswoorden v. Mussert en dr. Seyss-Inquart — Gandhi in hongerstaking — Begrootingstekort 1943 Den Haag ∫ 19½ millioen.

11 Febr. — Duitsche afweersuccessen a. h. Oostfront — Guy la Chambre, gewezen Fransch minister v. luchtvaart in vrijheid — Lagerhuisrede v. Churchill over toestand en toekomst — Schilder W. A. v. Konijnenburg 75 jaar.

12 Febr. — Beweeglijke afweerstrijd i. h. Oosten; aanvallen op Noworossisk, Koebanbruggenhoofd en Welikye-Loeki afgeslagen — Roosevelt kondigt invasie en actie tegen Japan aan.

(V. b. Recapitulatie 5929)

A. Biographie Henry Kaiser

In de herinnering van Henry Kaiser, thans de scheepsbouwkeizer der Vereenigde Staten, wiens „Liberty"- en „Victory"ships bij tientallen, zoo niet bij honderdtallen de werven verlaten, zal het jaar 1906 waarschijnlijk met gulden cijfers zijn geboekstaafd.

Immers: In Mei van dat jaar betrad een jongedame, badgast in Lake Placid, een aldaar gevestigd fotozaakje om er foto's te laten ontwikkelen en afdrukken. Behalve de foto's ontwikkelde zich ook iets anders. Namelijk de liefde tusschen Bessie Fosburgh, de lieftallige badgast en Henry Kaiser, den eigenaar van het zaakje. Welke echter wreed verstoord werd door papa Fosburgh, die zakelijk meende, dat er van een „vaste verkeering" geen sprake kon zijn, zoolang zijn schoonzoon in spé geen vaste betrekking met een vast salaris van tenminste 125 dollars in de maand had. De jonge Kaiser, die zelf ook inzag, dat zijn seizoenbedrijfje niet veel toekomstmogelijkheden bood en mogelijk reeds voelde, dat er grooter kansen voor hem waren weggelegd, schonk aan dit advies gehoor, deed het zaakje aan den kant, zocht en vond een betrekking en .... na een jaar was er bruiloft.

Veertien jaar lang bleef hij als verkooper werkzaam. Totdat hij zich in 1921 ten tweede male zelfstandig maakte en zich vestigde als aannemer. „Time is money" was zijn, overigens niet oorspronkelijk devies. Maar veel meer oorspronkelijk was de manier waarop hij dit advies in een nuchtere werkelijkheid wist om te zetten. Hij mechaniseerde zijn bedrijf waar dit mogelijk was, met tot gevolg, dat hij, toen hij een straatweg van 30 mijlen in Californië kreeg te bouwen — een opdracht van dien omvang was hem nooit eerder ten deel gevallen — zoowel in tempo als in kosten zijn concurrenten ver de baas was. Consequent ging hij verder op den eenmaal ingeslagen weg: steeds meer motoren en steeds grooter en meer werk verzettende machines vonden een plaats in zijn onderneming, waarbij het dikwijls ging om oorspronkelijke constructies.

De New Deal en de daaraan verbonden bouwwerken voor rekening van den staat bood hem nieuwe, grooter mogelijkheden. Aan het hoofd van een consortium nam hij het op zich de Boulder-Damm te bouwen en twee jaren binnen den gestelden termijn leverde hij dit gigantische werk voltooid af. Meerdere projecten van dien aard en afmetingen volgden en waarschijnlijk zou hij ook de Shasta-Damm aan den Sacramento, dubbel zoo groot als de Boulder-Damm, met een waterverval van 170 meter voor zijn rekening hebben genomen, ware het niet, dat zijn offerte op een totaal-bedrag van 40 millioen, 200.000 dollar te hoog was. Waarop hij zich tevreden stelde met de levering der benoodigde bouwmaterialen, o.a. het cement, alhoewel hij niet één cementmolen bezat. Wat voor Kaiser geen bezwaar was. Met de voor hem reeds spreekwoordelijk geworden snelheid ging hij aan den slag: in Augustus 1939 teekende hij het contract en op een door hem in datzelfde jaar gegeven kerstdiner prijkte de eerste zak cement uit zijn cementfabriek, de „Permanent Cement Mill", de grootste en modernste cementmolen ter wereld!

De oorlog maakte van den grootsten aannemer van bouwwerken, den grootsten scheepsbouwer der Ver. Staten. In December 1940 onderteekende hij, die thans nog spreekt over het „vooreinde" van een schip, zijn eerste scheepsbouwcontract, thans is hij de bezitter van acht geweidige scheepsbouwondernemingen. Ook hier werden nieuwe bouwmethoden door hem ingevoerd en de waarlijk revolutionnaire wijzigingen hadden tot gevolg, dat het record betreffende het aantal dagen, dat verstrijkt tusschen de kiellegging en het van stapel loopen van een schip reeds lang op zijn naam staat. Steeds vol technische visioenen, welke hij met zijn practischen zin en zijn talrijke tot zelfstandigen arbeid opgevoede medewerkers in een ongelooflijken korten tijd weet te verwezenlijken, gaat er van den thans 62 jarigen Henry Kaiser een activiteit uit, welke op zijn omgeving een somtijds schier verbijsterende uitwerking heeft. Zoo gaat het verhaal, dat zijn vrouw hem eens overhaalde met een klein gezelschap een korte vacantiezeereis te maken. Gedurende deze reis legde de onvermoeibare Kaiser zoozeer beslag op zijn gasten, dat het heele gezelschap ten slotte uitgeput van vacantie thuiskwam — met uitzondering van den gastheer, die reeds een uur later in een belangrijke zakenconferentie was gewikkeld!

B. NEDERLAND —

Arbeidsinzet - Z.S.-kaarten voor Indische ondernemingen —

21 Aug. — Van bevoegde zijde wordt medegedeeld, dat de procedure van de Z-kaarten ook van toepassing is op de hier te lande gevestigde of kantoor houdende, maar haar bedrijf geheel of gedeeltelijk in Nederlandsch-Indië, Suriname of Curaçao uitoefenende ondernemingen, voor zoover zij niet reeds uit anderen hoofde aan deze procedure waren onderworpen.

(V. b. Z.S.-kaarten 6059 A.)

Justitie - Doodvonnissen wegens illegale actie en spionnage —

22 Aug. — Door het Kriegsgericht zijn ter dood veroordeeld:

1. wegens poging tot oprichting en bewapening van een illegale verzetsorganisatie, G. van den Boogerd, cand.-notaris, geboren 1908, en A. Slot, smid, geboren 1918; 2. wegens het maandenlang verbergen van neergeschoten vijandelijke piloten en poging, dezen bij de vlucht te helpen, M. Lelivelt, timmerman, geboren 1896; 3. wegens spionnage G. K. Fikkert, kantoorbediende, geb. 1906; E. Horrix, kantoorbediende, geb. 1908; F. J. L. Tempel, musicus, geb. 1898; F. F. Willemsen, kantoorbediende, geb. 1921. De beklaagde Willemsen heeft in het bijzonder het in hem door de Duitsche weermacht, die hem als kantoorbediende in dienst had genomen, gestelde vertrouwen op grove wijze misbruikt. Alle doodvonnissen zijn na onderzoek van de mogelijkheid van gratie voltrokken.

(V. b. Doodvonnissen 6050 B)

— Aanslag op C.C.D.-controleur —

Op 21 Augustus werd een driewieler, die op den Hoogeweg in de gemeente Zeist reed, door een crisiscontrole-ambtenaar aangehouden. Hierbij werd de ambtenaar door een tot nu toe onbekenden man van achteren aangevallen en door een schot in den rug getroffen. De ambtenaar is aan de bekomen schotwonden bezweken. De dader wist te ontkomen.

(V. b. Aanslagen 6035 A)

Weermacht — Landstormformaties beëedigd —

Op 20 Augustus hebben op een groot sportveld in het centrum van ons land eenige honderden leden van den Nederlandschen Landstorm den eed van trouw op den Führer afgelegd. De Leider heeft den eed afgenomen in tegenwoordigheid van ᛋᛋ-Obergruppenführer Rauter, den kommandeur van den Landstorm Nederland, ᛋᛋ-Standartenführer Kohlrooser en tal van hooge autoriteiten.

Nadat de Leider en ᛋᛋ-Obergruppenführer Rauter de troepen hadden geschouwd, betrad laatstgenoemde het spreekgestoelte. In dit ernstige uur, aldus spreker, staan opnieuw eenige honderden Nederlanders aangetreden om den eed van trouw op den Führer af te leggen. Reeds meer dan 20.000 Nederlandsche mannen, mijn kameraden, zijn u hierin voorgegaan. Zij allen staan trouw en dapper in de formaties der Waffen-ᛋᛋ, zij houden Nederlands naam hoog aan alle deelen van het front. Het Germaansche lot ligt mede in hun handen.

Hierna nam de Leider het woord. Er zijn in ons vaderland honderdduizenden volksgenooten, die ons min of meer beklagen, op zijn minst ons belachelijk vinden. Over veertien dagen is het immers toch afgeloopen! Waarom staan wij dan hier? vroeg de Leider. Omdat wij innerlijk weten, welk een weg ons volk gaan moet om uit zijn grooten nood van het heden te worden verlost. Duizenden zijn u reeds voorgegaan en dat is goed. Natuurlijk zouden wij gaarne zien, dat alle Nederlandsche jongemannen den Germaanschen wapenrok droegen. Zoover is het helaas nog niet.

Gij zijt niet voor het Oosten bestemd, maar ter verdediging van den eigen vaderlandschen bodem. Dit uur kan spoedig slaan. Europa's vijanden staan voor de poorten van Parijs. Daarmede naderen zij de rivier, die in den wereldoorlog een begrip werd van onzegbaren heldenmoed, de Somme, d.w.z. het voorveld van de Nederlanden. Gij zult uw plicht doen, zooals uw kameraden in Tsjerkassy, Stalingrad, het Narwafront en overal elders hun plicht mannelijk trouw hebben gedaan. Wij hebben een onverwoestbaar vertrouwen in Adolf Hitler, die door God geroepen is Europa voor den chaos te bewaren. De mislukte aanslag op zijn leven heeft ons geloof in zijn Europeesche zending nog versterkt.

De Leider las hierop de eedsformule voor welke de regimentscommandeur in de Duitsche taal herhaalde en die door de te beëedigen soldaten met geheven rechterhand werd nagezegd.

(V. b. Landstorm 5925 A.; Mussert 6034 B.; Rauter 5916 A.)

Spoorwegen - Electrificatie traject Amsterdam-Amersfoort —

22 Aug. — De werkzaamheden ter electrificatie der spoorwegen op de lijn Bussum-Hilversum maken goeden voortgang, meldt de „Gooi- en Eemlander". Het werk op het station Bussum is thans geheel gereed gekomen en reeds is een aanvang gemaakt met het aanbrengen der voedings- en spandraden op het traject Bussum-Hilversum waarvan reeds een gedeelte gereed was. Het ligt in de bedoeling in September dit geëlectrificeerde traject in gebruik te nemen, zoodat dan de lijn Utrecht-Hilversum wordt uitgebreid tot het station Bussum. Daarna zal de lijn Amsterdam-Amersfoort worden afgewerkt en men rekent er op dit traject, bijzondere omstandigheden voorbehouden, met Januari gereed te hebben.

(V. b. Spoorw. Electr. 5103 D.; Spoorw. 6051 A.)

A. NEDERLAND —

Spaargelden - Provinciaal overzicht

Uit de cijfers van het jaarverslag der Rijkspostspaarbank blijkt, dat het gemiddelde tegoed per inwoner in Zeeland ƒ 174.76, in Noord-Holland ƒ 92.55 en in Friesland ƒ 51.69 bedraagt. Hoewel deze verschillen gedeeltelijk zijn toe te schrijven aan het feit, dat de spaarzin der zuidelijke provincies van ons land grooter blijkt te zijn dan in de groote steden, waar het publiek losser is met zijn geld, moet de hoofdoorzaak toch worden gezocht in de belegging der spaargelden bij de bijz. spaarbanken en bij de boerenleenbanken. Vergelijkt men de cijfers van het saldo-tegoed per 100 inwoners bij I. de Rijkspostspaarbank, de bijzondere spaarbanken en de boerenleenbanken tezamen (ultimo 1942):

Groningen	ƒ 29.411
Zeeland	- 24.713
Gelderland	- 22.309
Friesland	- 22.136
Overijssel	- 18.902
Drente	- 17.759
Limburg	- 17.128
Utrecht	- 16.519
Zuid-Holland	- 15.952
Noord-Holland	- 15.708
Noord-Brabant	- 14.212

II. de Rijkspostspaarbank (over 1943) afzonderlijk

Zeeland	ƒ 17.476
Noord-Brabant	- 12.233
Noord-Holland	- 9.255
Utrecht	- 9.088
Zuid-Holland	- 8.431
Limburg	- 7.740
Overijssel	- 7.716
Gelderland	- 7.433
Groningen	- 6.276
Friesland	- 5.169
Drente	- 3.941

III. de boerenleenbanken afzonderlijk

Drente	ƒ 13.028
Friesland	- 11.236
Gelderland	- 11.043
Zeeland	- 10.447
Limburg	- 8.401
Overijssel	- 8.167
Groningen	- 6.347
Noord-Brabant	- 5.842
Utrecht	- 5.254
Noord-Holland	- 4.335
Zuid-Holland	- 3.990

dan ziet men frappante verschillen. Groningen staat nr. 1 bij den staat der totalen en nr. 9 bij den staat der Rijkspostspaarbank, Friesland resp. nr. 4 en 10 en Drente nr. 6 en 11, terwijl het nr. 1 staat bij de boerenleenbanken. De conclusie is, dat in de Noordelijke provincies het persoonlijk contact met de boerenleenbanken en de bijzondere spaarbanken zoo groot is, dat de Rijkspostspaarbank daar niet die plaats inneemt als in de Westelijke provincies, en men de voorkeur geeft aan belegging van zijn spaargelden bij eerstgenoemde banken.

(Econ. Nieuws)

(V. b. Spaargelden 6035 A.)

Distributie - Rost van Tonningen hekelt de groentevoorziening —

In een redevoering, op 22 Augustus uitgesproken te Hilversum, heeft mr. M. M. Rost van Tonningen, secretaris-generaal van het departement van Bijzondere Economische Zaken, gewezen op het bestaan van chaotische toestanden op het gebied van de voedselvoorziening in het algemeen en op dat van de groente- en fruitdistributie in het bijzonder. Hij zeide o.m.: „Waarom is er in ons land een saboteerende voedselvoorziening, die er voor zorgt dat kunstmatig een hongertoestand in het leven wordt geroepen? Waarom worden de schuldigen hieraan niet weggejaagd? Waarom moet mijn departement ontdekken, dat menschen, die zware veroordeelingen achter den rug hebben wegens sluikhandel, als leider van P.V.K.'s worden gehandhaafd met toestemming van het Bedrijfschap voor groenten en fruit? Wij eischen, dat de betrokkenen worden verwijderd en aan het spitten worden gezet. Waarom worden in ons land dergelijke economische misdadigers niet gefusilleerd? Waarom staat men de sabotage van onze voedselvoorziening toe? Ons programma ligt klaar en onze menschen staan gereed! Wij verlangen, dat de vervloekte slappe geest in ons land eindelijk wordt uitgeroeid."

(V. b. Groentevoorz. 6051 A.)

— Gas- en electriciteitsrantsoen verlaagd —

Het is noodzakelijk gebleken, op het gas- en electriciteitsverbruik drastisch te bezuinigen. De thans geldende rantsoenen voor huishoudelijk gebruik zullen met ingang van 26 Augustus met ongeveer 15 pct. worden verlaagd. Voor de verbruikers, die nog over naar verhouding hooge rantsoenen beschikken, zal de verlaging belangrijk meer dan 15 pct. bedragen. **(V. b. 6022 A; 5873 A.)**

Handel, Nijverheid - 50-jarig bestaan Ned. Scheepsbouw Mij. —

Op 25 Augustus bestond de Nederlandsche Scheepsbouw Mij. te Amsterdam vijftig jaar. Zij heeft zich in den loop van deze halve eeuw een groote reputatie gemaakt en is uitgegroeid tot een der sterkste industrieele ondernemingen in ons land. Vrijwel alle voorname Nederlandsche en vele buitenlandsche scheepvaart-maatschappijen hebben schepen op de werven der Scheepsbouw laten maken. De onderneming werd opgericht door Daan Goedkoop, die in 1919 werd opgevolgd door de zoons D. Goedkoop Dzn. en H. Goedkoop, terwijl thans de leiding overgaat op den zoon van D. Goedkoop Dzn., den heer P. Goedkoop Dzn.

Landstand - Mutaties —

Het wnd. hoofd van den Nederlandschen Landstand heeft per 1 Augustus eervol ontslag verleend aan den heer H. Witteveen te Vaassen als boerenleider der provincie Gelderland en tot diens opvolger benoemd den heer H. C. Henny te Steenderen. **(V. b. 5723 A.)**

B. FINLAND —

Duitsche onderscheiding voor maarschalk Mannerheim —

20 Aug. — De Führer heeft den opperbevelhebber van de Finsche weermacht en maarschalk van Finland, Carl Gustaf baron Mannerheim, het eikenloof behoorende bij het ridderkruis van het IJzeren Kruis verleend.

(V. b. Mannerheim 6054 G.; Onderscheidingen 6059 C.)

C. ZUID-SLAVIE —

Overeenkomst tusschen ex-koning Peter en maarschalk Tito —

21 Aug. (S.P.T.) — De regeering van den geëmigreerden Koning Peter van Joegoslavië heeft bij monde van haar minister-president, Subasic, met den leider der partisanen, Tito, een overeenkomst gesloten volgens welke een beslissing inzake de kwestie der monarchie werd uitgesteld tot na den oorlog. Tevens werd bepaald, dat er tot dit tijdstip zooveel mogelijk samenwerking tusschen beide partijen zal zijn. **(V. b. 6021 F.)**

D. VER. STATEN —

Weermacht - Verliezen —

Volgens een Reuter-bericht uit Washington heeft Stimson op 24 Augustus verklaard, dat de verliezen van het leger aan gesneuvelden, gewonden, vermisten en krijgsgevangenen tot 6 Augustus te zamen bedragen 261.589 man. De Amerikaansche verliezen in Zuid-Frankrijk bedragen volgens het voorloopige rapport van 20 Augustus 1.221 dooden en vermisten en 1.754 gewonden. De Amerikaansche verliezen van het leger aan grond- en luchtstrijdkrachten in het Middellandsche Zeegebied bedragen sedert de eerste landing op het Italiaansche vasteland tot 7 Augustus aan gesneuvelden, gewonden en vermisten 91.823 man.

(V. b. Am. verl. 5724 D.)

Scheepsbouw - Productie 1943-'44 —

In Juli werden, aldus Europapress, in de Ver. Staten 126 schepen met een waterverplaatsing van 1.274.433 ton afgeleverd, in de eerste zeven maanden waren het er in totaal 924 met 9.901.984 tegenover 1.037 met 10.483.673 ton in denzelfden tijd van het vorige jaar. Een Deensch tijdschrift vermoedt een gebrek aan tankschepen in de Ver. Staten, daar de U. S. Maritime Commission in Mei opdracht heeft gegeven tot het bouwen van 62 nieuwe eenheden. Om deze schepen voor 1 Juli 1945 klaar te krijgen, zullen de leveringstermijnen voor andere schepen verschoven worden. Volgens ambtelijke mededeelingen zijn 118 tankers in het eerste halfjaar 1944 afgeleverd; er zal in het tweede halfjaar een zelfde aantal hieraan worden toegevoegd. Het betreft hier schepen met een laadvermogen van 16.000 ton en een snelheid van 16—18 mijl.

Een ander bericht meldt, dat de U. S. Maritime Commission een plan heeft opgesteld voor den verkoop der Libertyschepen, waarvan de aanbouw sedert eenigen tijd werd stopgezet. De commissie heeft zich op het standpunt gesteld, dat zij slechts koopers voor deze schepen zal kunnen vinden wanneer zij aanzienlijk beneden de productiekosten verkoopt. Zoo zal een Libertyschip, dat thans $ 2 millioen kost voor $ 600.000 worden aangeboden. Hiervan zal echter slechts een termijn van wellicht een vijfde of ongeveer $ 120.000 onmiddellijk betaald behoeven te worden. Het resteerende bedrag zal in termijnen verdeeld over een periode van tien jaar kunnen worden voldaan. Voor zoover de koopers de termijnen in oorlogsobligatiën wenschen te voldoen, zal betaling in contanten niet noodig zijn. **(V. b. Scheepsb. 6051 B.)**

E. FRANKRIJK —

Diplomatieke betrekkingen door Zweden en Turkije beëindigd —

Het Zweedsche ministerie van Buitenlandsche Zaken heeft op 24 Augustus via het Zweedsche Telegraafagentschap bekendgemaakt, dat de diplomatieke betrekkingen tusschen Zweden en de regeering van Vichy hebben opgehouden te bestaan. Ook heeft Turkije besloten den Turkschen ambassadeur bij de regeering te Vichy terug te roepen. Aan den ambassadeur van de regeering te Vichy in Ankara werd medegedeeld, dat hij geen volmachten meer bezit.

F. BRAZILIE —

Minister Aranha afgetreden —

24 Aug. — Naar de Britsche berichtendienst uit Rio de Janeiro meldt, is de Braziliaansche minister van Buitenlandsche Zaken, Oswaldo Aranha, afgetreden.

(V. b. Aranha 4968 D.)

A. DUITSCHLAND —

Weermacht - Verklaring gen.-veldm. von Brauchitsch —

19 Aug. — Aan een door generaal-veldmaarschalk von Brauchitsch, voormalig opperbevelhebber van het Duitsche leger, in de „Völk. Beobachter" gepubliceerd artikel, waarin hij uiting geeft aan zijn verontwaardiging over den aanslag op en zijn dankbaarheid voor de redding van den Führer op den 20sten Juli, ontleenen wij o.a.: Door de benoeming van den Rijksminister Himmler tot bevelhebber van het reserveleger en chef van de legerbewapening, zijn leger en ᛋᛋ, die sedert jaren op alle oorlogstooneelen gemeenschappelijk gevochten en gebloed hebben, nog nauwer aaneengesloten. Menig soldaat zal vooreerst hebben betreurd, dat die taak niet werd toevertrouwd aan een beproefd officier van het leger. Hij zal echter spoedig de wijsheid van de beslissing van den Führer erkennen. De tijd, waarin leger en Waffen-ᛋᛋ in onderling streven naast elkaar stonden, was een noodzakelijke ontwikkelingsperiode. Nu worden beide vereenigd in een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid, en beide zullen, gedragen door het geloof aan den Führer en aan Duitschlands toekomst, het hoogste voor den inzet tot de overwinning presteeren.
Als Nationaal-socialist en als voormalig opperbevelhebber van het leger sta ik met hart en verstand achter de beslissing van den Führer.
De ernst van den toestand aan het einde van het vijfde oorlogsjaar dwingt tot den hoogsten krachtsinzet op alle gebieden. Als wij werkelijk alles daarop instellen, dat wij den oorlog winnen en alles nalaten, wat niet onvoorwaardelijk dit doel dient, hebben wij onvermoede mogelijkheden. Over den zin en het doel van dezen oorlog bestaat geen twijfel. Bij de vijanden bestaat de superioriteit aan menschen en materiaal ten aanzien van het getal. Zij zijn echter slechts één in de ontkenning. Nog steeds hebben in het eindresultaat geloof, geest en gemeenschapskracht over geld, haat en massa gezegevierd. Het Duitsche volk werd steeds slechts door eigen schuld overwonnen en is steeds slechts door eigen kracht weer opgestaan. Een oorlog, zooals wij dezen zijn gedwongen te voeren, is zonder zware terugslagen en verliezen ondenkbaar. Uit den nood groeit steeds de hoogste kracht. Thans geldt het deze in te zetten. Dan zal uit den smaad van den 20en Juli het keerpunt tot de definitieve zege geboren worden.

(V. b. Aanslag 6052 A.; Von Brauchitsch 4951 D.)

— Gen. H. Jüttner plaatsvervanger van Himmler —

21 Aug. — ᛋᛋ-Obergruppenführer en generaal van de Waffen-ᛋᛋ, Hans Jüttner, is de permanente plaatsvervanger van den Rijksleider ᛋᛋ, Himmler, in zijn eigenschap als bevelhebber van het reserveleger. **(V. b. Legerleiding 6044 A.)**

Arbeidsmobilisatie - Sluiting van theaters, uitgeverijen en scholen; vacantieverbod —

24 Aug. — Naar de Rijksgevolmachtigde voor de totale oorlogsinspanning, Rijksminister dr. Goebbels, mededeelt, moeten alle theaters, variété's, cabarets en tooneelscholen voor den 1sten September 1944 gesloten worden. De desbetreffende „Fachschaften" en vakgroepen worden opgeheven en het particuliere tooneel-, zang- en dansonderwijs wordt gestaakt. Alle circus-ondernemingen, op enkele na, die noodig zijn voor het behoud van het waardevolle dierenbezit, worden stilgelegd. Alle orkesten, muziekscholen en conservatoria staken met uitzondering van enkele leidende lichamen, waaraan ook de omroep voor de uitvoering van zijn programma's dringend behoefte heeft, hun artistieken arbeid. Op het gebied van de beeldende kunst worden om dezelfde reden kunsttentoonstellingen en wedstrijden gestaakt en academies, kunsthoogescholen alsmede de particuliere kunst- en schilderscholen gesloten. Publicaties op het gebied der schoone letteren, amusements- en aanverwante lectuur worden gestaakt.
De door de N.S.-gemeenschap „Kraft durch Freude" verzorgde „Truppenbetreuung" wordt gestaakt.
Een groot aantal vakscholen, die niet rechtstreeks voor den oorlog belangrijke doelen dienen, zooals bijv. huishoud- en handelsscholen, worden tot nader order gesloten. Ook aan de hoogescholen vinden van het gezichtspunt der oorlogsnoodzakelijkheid uit vèrgaande inkrimpingen plaats.
Met ingang van 16 October 1944, wordt de nieuwe verzamelkaart voor levensmiddelen ingevoerd. Daardoor zal een besparing van rond 300 millioen levensmiddelenkaarten per distributieperiode worden bereikt.
Onmiddellijk ingaande wordt een algemeen voorloopig verbod van vacantie afgekondigd. Van dit vacantieverbod zijn uitgezonderd vrouwen, die het vijftigste en mannen, die voor 31 December 1944 het 65ste levensjaar hebben bereikt.
Tot volledig gebruik van de arbeidskracht wordt de arbeidstijd bij de openbare bestuursinrichtingen en op de bureaux in het economisch leven uniform op ten minste 60 uur per week gesteld.
De vrijkomende krachten zullen voor zoover zij voor den oorlog bruikbaar zijn, aan de strijdende troepen worden toegevoegd. Alle anderen worden in wapen- en oorlogsproductie gebruikt.

Strafbepalingen —

De Rijksminister van Justitie zal een verordening uitvaardigen tot beveiliging van de totale oorlogsinspanning, krachtens welke met gevangenisstraf en boete of met een van beide gestraft kan worden, degene, die opzettelijk of door nalatigheid een gebod of verbod overtreedt, dat is opgenomen in een gerechtelijk voorschrift in zake maatregelen tot uitvoering van de totale oorlogsinspanning. In bijzondere gevallen kan tuchthuis- of doodstraf worden uitgesproken. De gemeenschappelijke oorlogsinspanningen zijn niet slechts een kwestie van vrijwilligheid. Er wordt zorg voor gedragen, dat de lasten die er mee gepaard gaan, rechtvaardig verdeeld worden.

(V. b. Arbeidsmob. 6059 C.)

B. HONGARIJE —

Opheffing politieke partijen —

24 Augustus werd in de Hongaarsche Staatscourant een regeeringsverordening gepubliceerd volgens welke alle politieke partijen met onmiddellijken ingang worden ontbonden zonder rekening te houden met haar politieke oriënteering. Iedere politieke activiteit is verboden. Het vermogen der partijen, waar het ook gedeponeerd is, wordt door de politie geblokkeerd en in veiligheid gesteld. Bij het overtreden van deze regeeringsverordening zullen zware straffen worden uitgedeeld. De verordening is onmiddellijk in werking getreden.

(V. b. Pol. partijen 5902 D.)

C. GEALLIEERDEN —

Conferentie te Dumberton Oaks —

Naar de Britsche berichtendienst meldt, begon op 21 Augustus te Dumberton Oaks bij Washington de viermogendhedenconferentie, die zich zal bezighouden met de problemen der beveiliging van den vrede door een machtige internationale organisatie der volken. Amerika is vertegenwoordigd door onderstaatssecretaris Stettinius, Groot-Brittannië door Sir Alexander Cadogan, de Sovjet-Unie door zijn gezant in Washington Gromyko, en China door zijn Londenschen diplomatieken vertegenwoordiger dr. Wellington Koo.
De Amerikaansche minister van Buitenlandsche Zaken, Hull, heeft in zijn openingstoespraak op de Int. Veiligheidsconferentie te Dumberton Oaks verklaard, dat de werkzaamheden der conferentie reeds zijn vastgelegd in de verklaringen te Moskou afgelegd, door de ministers van Buitenlandsche Zaken van de Sovjet-Unie, de Vereenigde Staten en Engeland. Men is het er over eens, dat de beoogde organisatie tot behoud van den vrede bij voorbaat tot mislukking gedoemd is, als achter haar niet de macht staat, die als uiterste middel kan worden aangewend, als alle andere middelen gefaald zouden hebben. Deze macht moet snel in voldoende mate en met onvoorwaardelijke betrouwbaarheid beschikbaar zijn.

(V. b. Conf. Teheran 5773 C; Conf. Moskou 5215 C.)

D. ENGELAND-DUITSCHLAND —

Uitwisseling van krijgsgevangenen —

22 Aug. — Naar Exchange Telegraph meldt, zou een nieuwe uitwisseling van Duitsche en Britsche zwaargewonden, artsen en verplegend personeel worden voorbereid. Deze zou met toestemming van de Zweedsche regeering den 8sten September te Gotenburg geschieden.

(V. b. Uitw. krijgsgev. 5717 B.)

E. SLOWAKIJE —

Oproep der regeering —

(D.N.B.) — De minister van Binnenlandsche Zaken, Mach, heeft 26 Augustus namens de Slowaaksche regeering een oproep aan het Slowaaksche volk voorgelezen, waarin er op gewezen wordt, dat de vijanden van Slowakije er naar streven orde en rust in den staat te verstoren. De Slowaaksche regeering is echter, evenals de president van den staat en het geheele Slowaaksche volk vastbesloten tegen dit streven op te treden.
Het Slowaaksche volk kan er nooit en door niets toe gebracht worden zijn vriend en bondgenoot, het Duitsche volk, te verraden, doch het zal, ondanks alle pogingen der vijanden, trouw en eervol aan de zijde van dat volk volhouden, zooals het ook in goede tijden aan zijn zijde stond.
Het Slowaaksche leger en de veiligheidsorganen zullen zoo noodig met alle energie optreden, teneinde zelf orde en rust in het land te herstellen en te handhaven. Slowakije is vrij en het hangt alleen van de Slowaken af of het deze vrijheid zal behouden. Alle geruchten over bezetting van Slowakije door vreemde troepen zijn leugens van de vijandelijke propaganda. **(V. b. Slowakije 5948 D.)**

F. INDO-CHINA —

Speciale volmachten voor Decoux —

21 Aug. — De gouverneur-generaal van Fransch Indo-China, vice-admiraal Decoux heeft op grond van een besluit van de Fransche regeering te Vichy volmacht ontvangen om alle in het kader van den oorlog noodzakelijke maatregelen in het belang van Indo-China te nemen.

(V. b. Decoux 4953 B.)

A. BULGARIJE —

Buitengewone parlementszitting; rede min.-pres. Bagrianof —

19 Aug. — In het paleis van Justitie te Sofia is het Bulgaarsche parlement in buitengewone zitting bijeengekomen. Minister-president Bagrianof verklaarde o.a., dat het Bulgaarsche volk wegens de in de afgeloopen 25 jaar ondernomen vergeefsche pogingen om een geschikten regeeringsvorm te vinden, in de vorige jaren niet de mogelijkheid heeft gehad zich op actieve wijze te uiten over de politieke vragen van den dag. Dank zij een openbare meening, die zich spontaan uitte, doch die niet den vorm van een organisatie aannam, kon toen een regeering gevormd worden, met welker plannen en koers het volk het geheel eens is, hetgeen tot uiting is gekomen in de houding van het volk.

De rede van den Bulgaarschen minister-president in het Sobranja heeft, naar de D.A.D. meldt, in de Internationale pers tot vrij uiteenloopende combinaties geleid. In Berlijnsche kringen wordt geconstateerd, dat de stap van Turkije geen politieke en militaire gevolgen gehad heeft. Dat de Zuid-Oost-Europeesche staten zich met Duitschland verbonden blijven voelen, blijkt het duidelijkst op de fronten, waar de Hongaren, Roemenen en talrijke vrijwilligers den strijd met het bolsjewisme aanbinden.

— Rede Zankof —

21 Aug. — Op den derden dag van de zitting heeft o.m. de vroegere minister-president Zankof het woord gevoerd. „Waarom, zoo zeide hij o.m., is Bulgarije innerlijk vervallen? Omdat het volk zonder politieke leiding en opvoeding is gebleven". Hij, spreker, heeft ten aanzien van de buitenlandsche politiek steeds achter den koning gestaan. Met diepe ontsteltenis vernemen dan ook de nationale kringen des lands, dat men over de nieuwe regeering en haar minister-president reeds spreekt als over den Bulgaarschen Badoglio. Verscheiden sprekers, zoo ging Zankof voort, hebben Duitschland het verwijt gedaan, (spr. bedoelde daarmede o.m. den afgevaardigde Petko Stainof), dat Duitschland geen belangstelling heeft gehad voor Bulgarije. Dat is geenszins in overeenstemming met de werkelijke feiten. Duitschland heeft Bulgarije Thracië teruggegeven, ofschoon Bulgarije geen deel wilde gaan nemen aan den oorlog. Gij allen, zoo richtte Zankof zich tot de vergadering, hebt toentertijd met grooten bijval deze geschenken toegejuicht en gij waart verrast, toen later Macedonië daar nog bij kwam. Hebben wij reden om de betrekkingen met Duitschland te verbreken? Ik zeg neen, want wij geven daarmede de eenige troef uit handen. De Duitsche soldaat zal n.l. den oorlog nooit verliezen, hij zal nooit capituleeren. En wanneer Duitschland den oorlog verliest, is ook Europa verloren.

— Rede van Draganof —

23 Aug. — De minister van Buitenlandsche Zaken, Draganof, begon 23 Augustus zijn uiteenzettingen met behandeling van de betrekkingen met Duitschland. Hij herinnerde aan den gemeenschappelijken strijd van beide landen tijdens den wereldoorlog, waaraan Bulgarije heeft deelgenomen, ten einde het ideaal van het Bulgaarsche volk — de vereeniging van alle Bulgaren — te verwezenlijken. Niet zoozeer de wapenbroederschap verbindt de beide landen, zoo verklaarde hij, als het onrechtvaardige lot, dat aan beide landen is opgelegd door de overwinnaars in den vorigen oorlog. Wat Turkije betreft, verklaarde de minister, dat de wederzijdsche betrekkingen altijd goed geweest zijn en Turkije ingezien heeft, dat Bulgarije een uitgang naar de Zwarte Zee noodig heeft. Wanneer het tot verwikkelingen mocht komen, geschiedt zulks tegen den wil van beide volken. In aansluiting hierop wees Draganof op de vriendschappelijke betrekkingen met Rusland. De oorlogsverklaring aan Engeland en Amerika noemde spr. een vergissing, stelde echter in het licht, dat de Engelschen zelf de schuld aan deze ontwikkeling dragen, aangezien hierin een consequentie gezien moet worden van de niet-nakoming der garantiebeloften van 1919. Voortgaande kwam minister Draganof te spreken over de politiek van koning Boris, dien hij een staatsman van Europeesch formaat noemde. Hij verklaarde, dat zijn regeering deze politiek zal voortzetten, welke afgebakend is volgens deze gezichtspunten: 1. Vreedzame regeling van alle aangelegenheden; 2. overeenstemming met alle naburige landen; 3. vermijding van den oorlog voor het Balkangebied.

De Sobranje heeft de regeeringsverklaring eenstemmig goedgekeurd.

(V. b. Regeeringsverkl. Bagrianof 5973 A.)

Eischen van Griekenland —

28 Aug. (D.N.B.) — Uit Londen wordt gemeld: De Grieksche uitgeweken regeering heeft een verklaring gepubliceerd over eischen aan Bulgarije. Deze eischen zijn: 1. strategische wijziging der Noordelijke grens van Griekenland ten gunste van Griekenland; 2. bestraffing van de Bulgaarsche leidende personen, militaire leiders en al degenen, die verantwoordelijk zijn voor de tegen de Grieksche bevolking genomen maatregelen; 3. betaling van schadevergoeding; 4. opvoeding van het Bulgaarsche volk volgens de Grieksche richtlijnen, zooals die door de geallieerden voor de Duitschers worden gewenscht; 5. bezetting van Bulgarije door troepen der geallieerden.

(V. b. Bezetting Thracië 4660 B.)

B. ECUADOR —

Geen bezitsafstand —

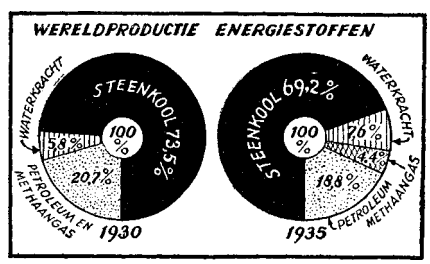
20 Aug. (D.N.B.) — Naar Ere meldt, heeft de nationale vergadering van Ecuador een voorstel tot verkoop van de Galapagos-eilanden met groote meerderheid van stemmen verworpen.

(V. b. Galapagos-eil. 6061 A; 4858 C.)

C. GRONDSTOFFEN —

Energie; wereldproductie —

Onderstaande grafiek geeft de procentueele verdeeling weer van de wereldproductie aan energiestoffen in de jaren 1930 en 1935.

Ten aanzien van de caloriewaarde geeft de Telegraaf, waaraan wij de gegevens ontleenen, de volgende cijfers:

1 K.G. petroleum = 10.000 calorieën
1 K.G. steenkool = 5.000 „
1 M³. methaangas = 8.123 „

(V. b. Petroleum 6053 B.; Energie 6004 A.; Steenk. 5823 E.)

Vet; Europeesche productie —

Europa zonder Engeland en de Sovjet-Unie verbruikte in vredestijd, aldus ontleenen wij aan Econom. Nieuws, jaarlijks 7.5 mill. ton vet, technische vetten inbegrepen. Hiervan was 3 mill. ton plantenvet, 2.8 mill. ton melkvet, 0.9 mill. ton varkensvet, 0.4 mill. ton rundvet en 0.4 mill. ton walvischtraan. Van de plantaardige vetten werd 1.9 mill. ingevoerd. De eigen productie, die dus 1.1 mill. ton groot was, bestond uit 0.75 mill. ton olijfolie en 0.35 mill. ton olie uit oliezaden. Deze laatste werden geteeld op een oppervlakte van 1.7 mill. ha. Van deze 350.000 ton plantenvet werd 101.000 ton gewonnen uit zonnebloempitten, 88.000 ton uit kool- en raapzaad, 81.444 ton uit vlaszaad, 16.000 ton uit hennepzaad, 15.000 ton uit sojaboonen, 13.000 ton uit maanzaad, 11.000 ton uit katoenzaad, 9.000 ton uit sesamzaad, 8.000 ton uit aardnoten, 4.000 ton uit mosterdzaad en 3.000 ton uit ricinuszaad.

Duitschland, waar in 1932 slechts 5.000 ha. met oliezaden was beteeld, won in 1943 op 450.000 ha. ongeveer 280.000 ton plantenvet. In Frankrijk, waar in 1941 slechts 15,000 ha. voor de teelt van oliezaden werd gebruikt, bedroeg het areaal in 1943 reeds 250.000 ha., hetwelk naar schatting 100.000 ton vet opleverde. In België is de teelt van koolzaad in drie jaar tijds van 31 tot 26.000 ha. uitgebreid; in 1943 bedroeg de productie 24.000 ton zuiver plantenvet. Het areaal wordt tot 50.000 ha. vergroot. Nederland teelt oliezaden op een oppervlakte van 55.000 ha.; in 1940 was slechts 2.000 ha. hiermede beteeld. Finland breidde zijn areaal uit van 425 ha. in 1942 tot 2.300 ha. in 1943 en tot 5.000 ha. in 1944. In Zweden was de stijging sinds 1941 als volgt: witte peper van 12.700 tot 29.700 morgen, winterkoolzaad van 2.500 tot 11.200 morgen, zomerkoolzaad van 0 tot 14.800 morgen, vlas van 2.400 tot 6.200 morgen. In Roemenië werd in 1943 355.340 ha. met zonnebloemen beteeld of 24.000 ha. meer dan de plannen voorschreven.

(V. b. Voedselvoorz. Europa 5441 A.)

D. POLEN —

Opstand in Warschau —

21 Aug. — Op 1 Augustus brak in Warschau een inmiddels door Duitsche troepen onderdrukte Poolsche opstand uit. De opstandelingen wier aantal vrij aanzienlijk moet zijn geweest, waren alle aanhangers der uitgeweken Poolsche regeering in Londen, die „Nationaal-Poolsch" is ingesteld, in tegenstelling tot het „Roode Poolsche Comité" in Moskou. Terwijl van Sovjet-Russische zijde wordt verklaard, dat de opstand moest mislukken doordat hij niet was gecoördineerd met het Russische offensief, neemt men in de Wilhelmstrasse als vaststaand aan, dat de heele opstand te Warschau een valstrik voor de nationaal ingestelde Poolsche beweging is geweest. Door deze niet te ondersteunen leverden de Sovjets de Poolsche nationale opstandelingen als het ware aan de Duitsche weermacht uit. Door het voorgevallene komen ook de besprekingen van den Poolschen „minister-president" met Stalin in een ander daglicht. Het lijkt waarschijnlijk, dat deze mede over de verstrekking van Sovjethulp aan de in Warschau begonnen nationaal-Poolsch ingestelde opstandige beweging hebben geloopen, doch eveneens zijn mislukt.

(V. b. Poolsch-Russische bespr. 6054 C.; Poolsche Sovjet 6061 B.)

A. ROEMENIE —

Omwenteling - Staatsleider Antonescu uitgeschakeld - Oproep tot staking van den strijd —

24 Aug. (D.N.B.) — Koning Michaël van Roemenië heeft in een oproep het Roemeensche leger bevolen, den strijd tegen de bolsjewistische indringers te staken. De staatschef van Roemenië, maarschalk Antonescu, is door een laffe hinderlaag van den koning en zijn verradersclique, bestaande uit anglophiele politici en reactionnaire hovelingen uitgeschakeld.
Een door den koning in het leven geroepen z.g. democratische regeering, die onder de namen Maniu Bratianu, in feite echter door de communisten gevormd is, heeft aan Moskou de uitlevering van het land aangeboden. In geheel Roemenië zijn daarop onlusten uitgebroken.

Oproep tot voortzetting van den strijd

24 Aug. (D.N.B.) — Een nationale groep patriotten heeft zich aan 't hoofd gesteld van een beweging, die gericht is tegen den koning en zijn verraad en heeft het Roemeensche volk en het Roemeensche leger in een appèl opgeroepen den strijd tegen het bolsjewisme voor vrijheid en leven tegen dood en ondergang voort te zetten.
In dit appèl wordt o.m. gezegd: Koning Michaël belooft u den vrede. In waarheid echter beteekent deze vrede niets anders dan de bezetting van Roemenië door het roode leger en zoodoende de bolsjewiseering van Roemenië en het uitschakelen en uitroeien van het Roemeensche volk. Het is een infame leugen, dat de Engelschen en Amerikanen de Roemeensche onafhankelijkheid hebben gegarandeerd.
Reeds thans staat het vliegtuig voor koning Michaël klaar om hem en zijn aanhang op het juiste oogenblik naar het buitenland in veiligheid te brengen. Het van het Roemeensche volk en den Roemeenschen staat gestolen goud heeft hij reeds sedert maanden naar het buitenland laten brengen.
Roemeensche soldaten. De nationale Roemeensche regeering roept u op geen enkel bevel van den verraderkoning en zijn handlangers in het leger op te volgen doch trouw aan de zijde van onzen Duitschen bondgenoot, die evenals gij zijn bloed voor de verdediging van den Roemeenschen grond vergiet, tegen de bolsjewisten verzet te bieden tot het uiterste.

Duitsche gezantschap geïsoleerd —

26 Aug. — In kringen van het Duitsche departement van Buitenlandsche Zaken wordt vernomen, dat het Duitsche gezantschap in Boekarest door Roemeensche troepen en politiestrijdkrachten is omsingeld. Onder deze omstandigheden bestaat geen mogelijkheid tot rechtstreeksch contact.

Capitulatie-voorwaarden —

27 Aug. (Interinf) — De nationale Roemeensche regeering is door vooraanstaande persoonlijkheden van het Roemeensche leger in kennis gesteld van de capitulatievoorwaarden. De eischen der Sovjet-Unie luiden als volgt:
1e. Het Roemeensche leger behoudt zijn wapens voor zoover het gebruikt wordt voor den strijd in Transsylvanië.
2e. Het geheele Roemeensche leger moet onverwijld zijn voorraad wapens en munitie aan het opperbevel der Sovjets overdragen. De ravitailleering van de tegen Hongarije strijdende formaties wordt door Sovjetgevolmachtigden geregeld.
3e. Roemenië stelt onmiddellijk 1.4 millioen arbeiders en voorts 100.000 specialisten — architecten, ingenieurs, aannemers, monteurs — ter beschikking voor den wederopbouw van de verwoeste gebieden der Sovjet-Unie. In dit aantal zijn de gedemobiliseerde onderdeelen van het Roemeensche leger begrepen.
4e. Een terugkeer van de Roemeensche krijgsgevangenen uit de Sovjet-Unie zal afhangen van de totale tenuitvoerlegging van de aan het Roemeensche expeditiecorps gestelde taak. De groepsgewijze terugkeer der krijgsgevangenen na dit tijdstip hangt af van de wijze, waarop de opdrachten worden vervuld, die Roemenië zijn gegeven.
5e. De in Roemeensche handen zijnde Sovjet-Russische en andere geallieerde krijgsgevangenen moeten onmiddellijk aan de Roemenië binnenrukkende troepen worden overgegeven en eventueel met Roemeensche wapens worden uitgerust.
6e. De door den Roemeenschen overval op de Sovjet-Unie in 1941 geroofde gebieden Bessarabië en de Boekowina worden bij de Sovjet-Unie ingelijfd.
7e. De Noordelijke Dobroedzja wordt, een definitieve regeling na het einde van den geheelen oorlog voorbehouden, onder het Sovjet-opperbevel geplaatst.
8e. De contrôle over de scheepvaart op den Donau neemt voor den duur van den oorlog het Sovjet-opperbevel op zich.
9e. Over het ter beschikking stellen van land-, lucht- en marinesteunpunten geeft het opperbevel der Sovjets directe aanwijzingen.
10e. De voorwaarden voor het herstel zullen de Roemeensche regeering op een later tijdstip worden medegedeeld.
11e. De Roemeensche regeering neemt de verantwoordelijkheid op zich, dat alle verordeningen en eischen van het opperbevel der Sovjets door alle Roemeensche militaire en civiele bureaux onverwijld worden uitgevoerd.
12e. De Roemeensche regeering verplicht zich, na het einde van de oorlogshandelingen aan het Roemeensche volk gelegenheid te geven om op een democratische wijze van verkiezing te stemmen over zijn toekomstigen regeeringsvorm.
13e. De Sovjet-Unie verklaart zich reeds thans bereid, na het van kracht worden van het vredesverdrag het roode leger terug te trekken uit het gebied van den Roemeenschen staat.

(V. b. Verkl. Molotof 5903 E.)

B. JAPAN —

Weermacht - Krijgsgevangenen op Formosa —

19 Aug. — Naar de Britsche berichtendienst uit Washington meldt, heeft het Amerikaansche Roode Kruis bekend gemaakt, dat ongeveer 2500 geallieerde krijgsgevangenen in kampen op het eiland Formosa verblijven. Tweehonderd dezer gevangenen zijn Amerikanen, de overige Engelschen en Nederlanders. De delegatie van het Roode Kruis, die een onderhoud gehad heeft met generaal Wainwright, den vroegeren commandant van Bataan, zeide, dat hij haar had medegedeeld, dat de toestanden op Formosa, zoo goed zijn als men, wanneer men zijn verstand gebruikt, slechts kan verwachten.

(V. b. Eur. krijgsgev. in Japan 5641 B.)

Arbeidsdienstplicht voor vrouwen —

23 Aug. — Uit Tokio wordt gemeld, dat op grond van artikel zes van de in 1941 uitgevaardigde wet tot algemeene mobilisatie van het Japansche volk de reeds bestaande arbeidsdienst voor vrouwen bij regeeringsbesluit verplicht is gesteld voor alle ongehuwde vrouwen van 12 tot 40 jaar.

(V. b. Arbeidsmob. 6044 B; 5876 H.)

C. ENGELAND —

Scheepvaart - Na-oorlogsche positie

25 Aug. — De Engelsche scheepvaartdeskundige Sir Archibald Hurd schrijft, volgens Europapress in het Londensche maandblad Nineteenth Century and After, dat Duitschland er in geslaagd is Engeland van zijn domineerende positie op de wereldzeeën te verdringen. Aan de Engelsche scheepvaart is zeer groote schade toegebracht. Honderden groote oceaanschepen, olietankbooten enz. werden tot zinken gebracht, terwijl ongeveer 28.000 ervaren officieren en bekwame manschappen der handelsscheepvaart hun leven hebben verloren. Tegenover dezen achteruitgang der Britsche koopvaardijvloot stelt Sir Archibald Hurd de geweldige uitbreidingen van de Amerikaansche koopvaardijvloot, welke thans onbetwist de eerste plaats in de wereld heeft veroverd. Aan het einde van 1944 zullen de Vereenigde Staten over twee derde van de wereldtonnage beschikken en met één sprong hebben de Ver. Staten de positie van leidende zeemacht verworven, zoowel op het gebied van de koopvaardij als van de oorlogsvloot.

(V. b. 5636 E.)

Churchill in Italië —

25 Aug. — De Engelsche ministerpresident Winston Churchill brengt een bezoek aan Italië. O.a. werd uit Rome gemeld, dat de Paus den Engelschen minister-president Churchill in audiëntie heeft ontvangen. De bespreking duurde ongeveer een uur.

(V. b. Churchill 6046 A; Paus Pius 5927 E.)

D. ITALIE (REPUBLIEK) —

Commandant Nationale garde afgetreden —

20 Aug. — De commandant van de republikeinsche nationale garde, die eenige dagen geleden in de gelederen van het republikeinsche leger werd opgenomen, is afgetreden. Het aftreden geschiedde om zuiver persoonlijke redenen.
Het bevel over de garde werd tijdelijk door den Duce overgenomen.

(V. b. Nat. Garde 6038 B.)

E. RELIGIE —

Kardinaal Maglione overleden —

22 Aug. — Naar te Milaan wordt medegedeeld, is kardinaal-staatssecretaris Maglione overleden. Luigi Maglione was op 2 Maart 1877 te Casoria, bij Napels geboren. In 1908 begon hij zijn diplomatische carrière in dienst van het Vaticaan. In 1926 werd hij benoemd tot nuntius te Parijs. Als waardeering voor zijn diensten benoemde Paus Pius XI hem tot kardinaal priester en nog in hetzelfde jaar kreeg hij den kardinaalshoed. De tegenwoordige Paus heeft hem in 1939 tot zijn opvolger als kardinaal-staatssecretaris benoemd.

(V. b. Coll. v. Kard. 5783 A.)

F. GRONDSTOFFEN —

Tarwe als brandstof —

24 Aug. — Typeerend voor de algeheele ontwrichting der grondstoffenvoorziening als gevolg van den wereldoorlog is o.a. een mededeeling van de Compania Italo-Argentina de electricidad te Buenos-Aires, een der belangrijkste Argentijnsche electriciteitscentrales met een jaarlijksche productie van ruim 400 millioen kwu., dat in 1942 de gebruikte brandstof voor 33% bestond uit tarwe en lijnzaad, welk percentage in 1943 zelfs opliep tot 60%. Per dag werden in 1943 ca. 1000 ton tarwe en lijnzaad verstookt! **(V. b. Tarwe 5701 A.)**

DE WERELDOORLOG

Krachtige geallieerde druk op Noord-Frankrijk; Amiens en Verdun ontruimd - Afweergevechten in Rhônedal bij Valence - Trommelvuur op Engelsche kust - Sovjet-zomeroffensief opgevangen; aanvallen op Zuidelijke en Oostelijke Karpaten afgeslagen - Nieuw offensief aan de Adriatische kust - 226.500 ton geallieerde scheepsruimte in Augustus vernietigd.

FRANKRIJK —

28 Aug. — De strijd in Frankrijk valt op het oogenblik in drie zônes uiteen, aldus ontleenen wij aan een bericht van den Berlijnschen correspondent van het Alg. H'blad. Langs de Seine-Yonnelinie trachten de Duitsche troepen de pogingen der Amerikanen om in N. en N.O. Frankrijk door te dringen te voorkomen, terwijl aan de monding van de Seine, het zevende leger langzaam onder den voortdurenden druk der Britten en Amerikanen terugtrekt. De groote omsingelingsbeweging ten N.O. van de Seine, die men na de vorming van het Amerikaansche bruggenhoofd bij Mantes en Vernon verwachtte, is tot nu toe verijdeld, doordat hevige Duitsche tegenaanvallen uitbreiding van dit bruggenhoofd voorkwamen. In Parijs zelf is het opdringen der Amerikanen begunstigd door het optreden van terroristen, die door de Geallieerden zijn bewapend. Ten Zuiden van Parijs vormt het Seine-bruggenhoofd der Amerikanen bij Melun een der brandpunten van den strijd. De strijd golft hier op en neer. De tweede gevechtszône vormt Oost-Frankrijk, rondom het Rhônedal en het gebied van Z.W. Frankrijk. In deze gebieden trachten de Duitsche troepen door snelle bewegingen naar het Noorden terug te trekken, terwijl de Amerikanen door snelle pantseroperaties in de richting van en in het Rhônedal deze terugtochten trachten af te snijden. Snelle Duitsche pantserafdeelingen pogen op hun beurt de afsnoerende bewegingen der Amerikanen te doorstooten of af te buigen. In Midden-Frankrijk werd een opstand van Fransche terroristen onderdrukt.

De derde zône vormt het bruggenhoofd aan de Riviera. Hier trachten de Geallieerden in snelle marschen naar het Noorden op te rukken en tegelijkertijd in oostelijke richting de passen door de Zee-Alpen naar het Italiaansche gebied te forceeren. Deze laatste pogingen zijn tot nu toe mislukt. De Alpenpassen worden door vrij sterke Duitsche afdeelingen bezet, die ze zoowel tegen aanvallen van Maquisards als tegen Geallieerde afdeelingen konden houden.

29 Aug. — Aan den benedenloop van de Seine werd het gros van onze troepen naar den Noordelijken oever van de rivier teruggenomen. Aanvallen van den vijand, van zijn bruggenhoofd ten Noordwesten van Parijs uit ondernomen, werden tot staan gebracht. Onze steunpunten in de stad zijn na dagenlange zware gevechten voor de vijandelijke overmacht bezweken. Ten Oosten van Parijs is de vijand thans over een breed front naar het Noorden gezwenkt om over de linie Chalons sur Marne, Chateau Thierry in onze Zuidelijke flank te stooten. In het Rhônedal hebben onze troepen zich volgens bevel naar het Noorden gedistancieerd. Het garnizoen van Marseille blijft, in de haven op een beperkt gebied bijeengedrongen, dapper tegenstand bieden.

30 Aug. — Nadat onze divisies tot zevenmaal herhaalde aanvallen ten Noordwesten van Parijs in harde gevechten hadden opgevangen, weken zij op nieuwe stellingen naar het Noordoosten uit. De stad Rouaan werd na verwoesting van de belangrijke militaire objecten prijsgegeven. Tusschen Parijs en Reims werden de naar het Noorden aanvallende Amerikaansche strijdkrachten in gevechten tot staan gebracht. In het Zuidelijke deel van Soissons zijn straatgevechten ontbrand. Ten Zuiden van de Marne hebben vijandelijke gemotoriseerde formaties in den opmarsch naar het Oosten de streek van Châlons-sur-Marne bereikt.

In het Rhônedal hebben onze flankbeveiligingen talrijke vijandelijke aanvallen van het Oosten uit afgeslagen. Een vrij groot aantal vijandelijke tanks werd vernietigd.

In het Alpengebied ten Westen van de Fransch-Italiaansche grens werd de stad Briançon na zwaren strijd met Fransche terroristen en Amerikaansche verkenningsstrijdkrachten weder in bezit genomen.

31 Aug. — Ten Noorden van Parijs is de vijand tot staan gebracht. Tegen de vijandelijke aanvalscolonnes, die uit het gebied van Beauvais naar het Noorden oprukken, zijn tegenaanvallen aan den gang. In het gebied Laon—Reims zijn onze troepen in zwaren strijd gewikkeld met vijandelijke tankstrijdkrachten, die N.O.-waarts en Noordwaarts verdere terreinwinst konden boeken. In het dal van de Rhône is de vijandelijke druk in het bijzonder tegen Valence toegenomen.

1 Sept. — In Noord-Frankrijk zijn onze troepen onder sterken vijandelijken druk verder naar het Noordoosten in de richting van de Somme teruggegaan. Na harden strijd stelde de vijand zich in het bezit van Amiens en drong van daar verder naar het Noordoosten en Noorden door. Tegenaanvallen worden ondernomen. Ook uit het gebied Laon-Rethel duurt de sterke vijandelijke druk naar het Noorden voort. In den opmarsch uit het gebied Châlons-sur-Marne en naar het Oosten heeft de vijand het Zuidelijk deel van de Argonnen doorstooten en is hij over een breed front naar de Maas opgerukt. Bijzonder hevig waren de gevechten in het gebied van Verdun, dat in de middaguren door onze troepen werd ontruimd. Het strijdgebied van Brest ligt, nadat de eerste vijandelijke groote aanval was mislukt onder permanente zware vijandelijke beschieting. De marine-batterij Cécembre blijft ondanks bijna onafgebroken beschieting, waaraan ook een slagschip deelneemt, den toegang tot de haven van St. Malo versperren. In het Rhônedal duren de zware afweergevechten van onze troepen in het gebied van Valence voort. In België en Noord-Frankrijk werden in den tijd van 10 tot 20 Aug. 1950 terroristen in den strijd vernietigd. Sedert 1 Sept. 1.53 uur is een trommelvuur met de zwaarste projectielen aan den gang, dat zoowel een deel van de Britsche invasiehavens als ook verkeersaders en militaire centra in Zuid-Engeland onder een gericht vuur neemt. Het vuur wordt vanaf de Engelsche kust beantwoord.

2 Sept. — In Noord-Frankrijk blijven onze troepen aan het geheele front van Atrecht tot aan het gebied van Verdun in zware afweergevechten gewikkeld.

Overzicht.

1 Sept. (A.N.P.) — In Noord-Frankrijk heeft zich een vrijwel ononderbroken en tamelijk rechtlijnig front gevormd, dat zich in Noordelijke richting beweegt. Na een door het geallieerde opperbevel uitgevoerde hergroepeering staan op den Westelijken vleugel de Canadeezen, in het midden de Engelschen en op den Oostelijken vleugel de Amerikanen. Tijdens den opmarsch naar het Noorden zijn de geallieerden in het Westen bij Amiens de Somme gepasseerd en in het Oosten bij Sedan de Maas. Ten aanzien van den strijd in Zuid-Frankrijk, waar de Duitschers zich door het Rhônedal naar het Noorden blijven terugtrekken, doen zich geen nieuwe gezichtspunten voor.

In verband met het verloop van den strijd in Frankrijk spreekt men in Berlijnsche militaire kringen van een crisis, waaraan men echter terstond toevoegt, dat deze niet in een paniek zal ontaarden. Men erkent, dat de overmacht der geallieerden, in de eerste plaats in de lucht, daarnaast echter ook op het gebied van tanks en artillerie, en niet in de laatste plaats ook wat het aantal beschikbare divisies betreft, de Duitsche legerleiding voor moeilijke problemen stelt. De geallieerden hebben het in de hand, dank zij hun overmacht, het zwaartepunt hunner aanvallen naar believen te wijzigen. De Duitsche legerleiding heeft met dit geallieerde overwicht rekening te houden en voert dienovereenkomstig de verdediging. Zij distancieert zich van den tegenstander, teneinde haar troepen te sparen, om deze meer naar achteren te kunnen concentreeren in een hecht verdedigingsfront. Men is er van overtuigd, een plaats te zullen vinden, waar de teruggetrokken troepen, eventueel met reserves aangevuld, tegen den geallieerden stormloop stand kunnen houden. Het is een dramatische wedren met den tijd: het gaat erom, den geallieerden opmarsch zoo lang mogelijk op te houden, om tijd te winnen voor een verdedigingszône, waar met kans op succes tegenstand kan worden geboden.

OOSTELIJK FRONT —

27 Aug. — In Roemenië dringt de vijand met sterke strijdkrachten verder naar het Zuiden op. Duitsche gevechtsgroepen staan op het punt door de Sovjet-Russische versperringsgrendels aan weerskanten van de Beneden-Proeth te breken. Op de hellingen van de Oostelijke Karpaten sloegen onze troepen hevige aanvallen der Sovjets af. Ten Westen van Stanislau veroverden Hongaarsche troepen eenige heuvelstellingen. In het Weichselbruggenhoofd ten Westen van Baranof, ten Westen van Kazimierz en ten Zuidoosten van Warka werden vijandelijke doorbraakpogingen afgeslagen. Tusschen Weichsel en Narew duurt de afweerslag met onverminderde hevigheid voort. Ten Westen van Modohn en ten Westen van het Peipusmeer sloegen onze troepen aanvallen der bolsjewisten af en zij grendelden eenige penetraties af. De puinhoopen van de stad Dorpat vielen na hevige gevechten in handen van den vijand.

28 Aug. — Bij het voortzetten van den aanval in Zuidelijke en Westelijke richting is de vijand over de Sereth getrokken en heeft hij Foxcani veroverd.

Tegen de poging van den vijand om via de Oostelijke Karpaten Hongarije binnen te dringen, maken tegenaanvallen van

Hongaarsche en Duitsche troepen goede vorderingen. Bij en ten Noordwesten van Piatra-Neamt mislukten Sovjetaanvallen. In het Weichselbruggenhoofd ten Westen van Baranof zijn harde aanvals- en afweergevechten gaande. Tusschen Weichsel en Narew zetten de bolsjewisten hun grooten aanval voort en breidden dezen in Noordelijke richting tot op den Bobrsector uit.

29 Aug. — In Roemenië blijven onze formaties aan weerszijden van den benedenloop van de Proeth vechten tegen den van alle kanten losstormenden vijand. In het Zuidelijke deel der Oostelijke Karpaten zijn in het Hongaarsche grensgebied hevige gevechten van Duitsche en Hongaarsche troepen tegen opdringende Sovjet-Russische gevechtsgroepen gaande. Van welingelichte militaire zijde te Berlijn wordt volgens het S.P.T. vernomen, dat de toestand in Roemenië zeer ingewikkeld is. Men deelt mede, dat de Sovjets den benedenloop van de Proeth en de Sereth hebben bereikt. Aan den rand der Karpaten zijn de plaatsen Piatra-Keamt en Tjergoel-Ocna in handen van het Roode Leger gevallen. Ver ten Oosten van deze gebieden strijden echter nog Duitsche troepen, die trachten, wederom met hun hoofdmacht in contact te komen. Roemeensche troepen zijn 26 Augustus in den loop van den dag op verschillende plaatsen tot vijandelijkheden met de Duitsche formaties overgegaan, overeenkomstig de overeenkomst, die de verraderlijke hofcamarilla met de bolsjewisten heeft gesloten.

30 Aug. — De Roemeensche ontwikkeling had verder ten gevolge, dat de Sovjet-Russen de Sereth overschrijden konden en dat thans ook Zuidwestelijk van de Beneden-Sereth de stad Buzau in hun handen gevallen is. Ten slotte konden zij over het Zuidelijk deel van de Oostelijke Karpaten het Hongaarsche grensgebied bereiken. Daar gelukte het den Sovjets op twee plaatsen, nl. bij Targu Orna, den straatweg te volgen en verscheiden kilometers het Hongaarsche gebied binnen te dringen. Duitsche en Hongaarsche troepen bevinden zich daar in hevigen strijd tegen de verder oprukkende tegenstanders. Aan de overige sectoren van het front nam de intensiteit van de Russische aanvallen ten gevolge van de zware verliezen af.

31 Aug. — In Roemenië is de vijandelijke druk in de richting van Ploesti toegenomen. Aan de Zuidoostelijke grenzen van Zevenburgen zijn nieuwe hevige aanvallen der bolsjewisten afgeslagen. Aan het overige gedeelte van het front kwam het gisteren slechts ten Noordoosten van Warschau tot vrij groote gevechtshandelingen, waarbij de door de Sovjets beoogde doorbraak nogmaals verijdeld werd.

1 Sept. — Het is thans gelukt het bolsjewistische zomeroffensief voor een aaneengesloten front tusschen de Oostelijke Karpaten en de Finsche Golf op te vangen. Hierbij werden meer dan 4200 vijandelijke tanks en rond 5000 stukken geschut vernietigd, alsmede meer dan 13.000 gevangenen gemaakt. Aan de Zuidelijke en Oostelijke Karpaten hebben Duitsche en Hongaarsche formaties gisteren talrijke aanvallen van de bolsjewisten uiteengeslagen. In het bruggenhoofd van den Weichsel ten Westen van Baranof zijn onze troepen tijdens den aanval diep de vijandelijke stellingen binnengedrongen. Ten Westen van Annapol werd een Sovjet-Russisch bruggenhoofd op den Westelijken oever van den Weichsel vernietigd. Ten Noordoosten van Warschau alsmede tusschen Boeg en Naref zijn nieuwe door tanks en slagvliegers ondersteunde aanvallen der bolsjewisten in harde gevechten ineengestort. In Estland hebben onze grenadiers een vijandelijke gevechtsgroep in verbitterde boschgevechten ten Noordwesten van Dorpat over de Embach naar het Zuiden teruggeworpen.

2 Sept. — In de Oostelijke Karpaten sloegen onze bergtroepen aanvallen der Sovjets af. In het Noordwestelijke deel van het bruggenhoofd van Baranof werden de bolsjewisten teruggeworpen.

Ten Noordoosten van Warschau heeft de vijand zijn doorbraakpogingen voortgezet. Tusschen Boeg en Narew hebben onze troepen in zware gevechten, die negen dagen duurden, den stormloop van dertig bolsjewistische infanteriedivisies en verscheiden formaties tanks en stormgeschut afgeslagen.

ITALIAANSCHE FRONT —

27 Aug. — Op den Westelijken vleugel van het Italiaansche front ondernam de vijand talrijke vergeefsche verkenningsaanvallen. In den Adriatischen kustsector ging hij weder tot zware aanvallen over.

31 Aug. — De vijand is aan de Adriatische kust opnieuw over een breed front tot een grooten aanval overgegaan. Met veelvuldig gebruik van slagvliegers, artillerie en tanks gesteund door vlootstrijdkrachten kon hij bij Urbina en Pesaro plaatselijke penetraties tot stand brengen.

1 Sept. — Aan de Adriatische kust moesten onze troepen den geheelen dag aan zeer sterke, vijandelijke aanvallen het hoofd bieden, waarvan de kracht steeds meer toenam. Tijdens de verbitterde gevechten kon de vijand wel is waar op enkele plaatsen onbelangrijke penetraties in ons front tot stand brengen, de beoogde doorbraak kon hij evenwel niet forceeren.

LUCHTOORLOG —

27 Aug. — Vijandelijke bommenwerpers vielen overdag Mannheim, Ludwigshafen en eenige steden in het Rijnlandsch-Westfaalsche gebied aan. Des nachts ondernam de Britsche luchtmacht aanvallen op Kiel en Koningsbergen. Vooral in woonwijken, aan cultuurmonumenten en sociale instellingen werd schade aangericht. Vijandelijke vliegtuigen wierpen bovendien bommen op Berlijn en Hamburg. Sovjet-bommenwerpers vielen de stad Tilsit aan. Jachtvliegtuigen en luchtdoelartillerie schoten boven het gebied van het Duitsche Rijk en boven de bezette gebieden in het Westen, 71 vijandelijke vliegtuigen neer.

28 Aug. — Vijandelijke bommenwerpers vielen overdag plaatsen in West- en Noord-Duitschland aan, waaronder Duisburg en Emden. Andere luchtaanvallen waren gericht op Opper-Silezisch gebied. In den nacht wierpen enkele vijandelijke vliegtuigen bommen neer op Mannheim en Ludwigshafen. 24 vijandelijke vliegtuigen werden bij deze aanvallen neergeschoten.

29 Aug. — Amerikaansche bommenwerpers vielen plaatsen in het gebied van Weenen en in Hongarije aan.

30 Aug. — Amerikaansche bommenwerpers vielen de steden Moravisch-Ostrau en Oderberg, alsmede Hongaarsch gebied aan. Des nachts ondernam het Britsche luchtwapen aanvallen op Stettin en Koningsbergen. Afzonderlijke vliegtuigen wierpen bommen op Berlijn en Hamburg Strijdkrachten der luchtverdediging schoten 82 viermotorige terreurbommenwerpers neer.

31 Aug. — Amerikaansche bommenwerpers hebben aanvallen op Bremen en Kiel ondernomen. Andere aanvallen waren gericht op plaatsen in Hongarije. In den afgeloopen nacht wierpen Britsche vliegtuigen bommen in het gebied tusschen Rijn en Main.

1 Sept. — In den afgeloopen nacht wierpen afzonderlijke vijandelijke vliegtuigen bommen op plaatsen in Noordwest- en West-Duitschland.

2 Sept. — In de maand Augustus vernietigde de luchtmacht aan het Oostelijke front 1571 vijandelijke vliegtuigen: hiervan werden er 1202 in luchtgevechten neergeschoten. De luchtmacht vernietigde in de maand Augustus 1868 Britsch-Amerikaansche vliegtuigen. Hiervan werden alleen boven het Duitsche Rijksgebied 798 vijandelijke vliegtuigen in luchtgevechten en door de luchtdoelartillerie neergeschoten. 318 andere vijandelijke vliegtuigen werden door vlootstrijdkrachten neergeschoten.

Blijkens de mededeelingen uit het Hoofdkwartier van den Führer werd ook van 27 Augustus tot 2 September het V1 bombardement op Londen voortgezet.

ZEEOORLOG —

27 Aug. — In de Noordelijke IJszee brachten onze duikbooten wederom een torpedobootjager tot zinken en zij beschadigden een groot oorlogsschip ernstig door torpedotreffers. Voor de Westfranse en Nederlandsche kust zijn de laatste dagen de gevechtshandelingen ter zee in aantal en hevigheid toegenomen.

29 Aug. — Naar de marinecorrespondent van het Intern. Informationsbüro verneemt hebben de onder leiding van kapitein ter zee Böhme staande Duitsche strijdmiddelen in het gebied voor den mond van de Seine tot nu toe in totaal vier kruisers, negen torpedojagers, twee korvetten en ongeveer 35 koopvaardij- en transportschepen der geallieerden van te zamen 225.000 B.R.T. tot zinken gebracht of door torpedotreffers zoo zwaar beschadigd, dat zij voor de geallieerde invasievloot verloren gingen.

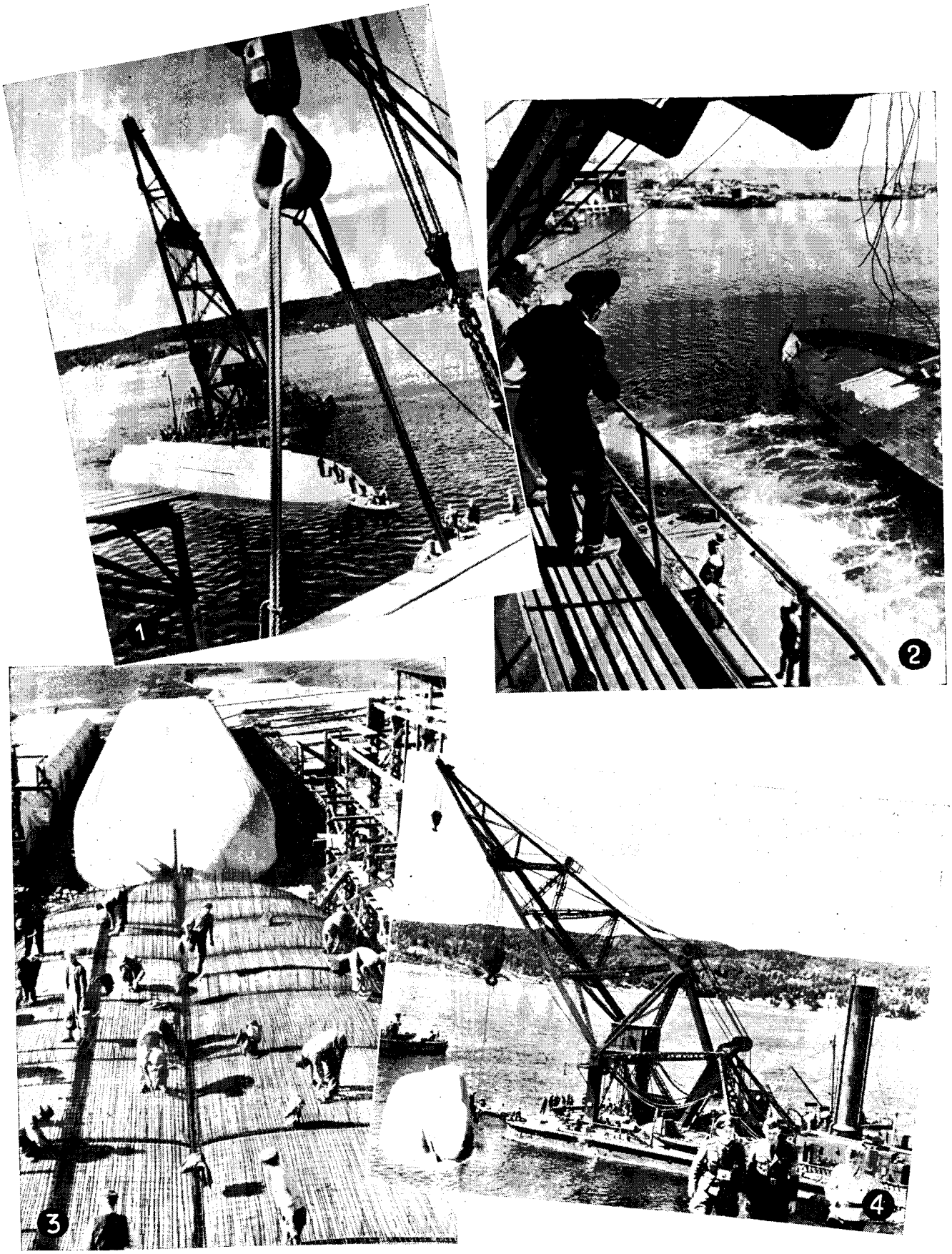
30 Aug. — Motortorpedobooten brachten in den nacht van 29 op 30 Augustus ten Westen van Dieppe een vijandelijken torpedobootjager tot zinken; voorts werd door bewakingsvaartuigen een Britschen torpedobootjager van de „Hunt"-klasse vernietigd.

31 Aug. — In het Kanaal en in den Indischen Oceaan hebben duikbooten zes vijandelijke schepen met een totalen inhoud van 36.000 B.R.T., een torpedobootjager, alsmede een bewakingsvaartuig tot zinken gebracht en een vijandelijk vliegtuig neergeschoten.

1 Sept. — In den strijd tegen de Britsch-Amerikaansche ravitailleeringsvloot hebben de Duitsche marine en luchtmacht in de maand Augustus 45 vracht- en transportschepen met een gezamenlijken inhoud van 226.500 brt. tot zinken gebracht; 28 andere schepen met een gezamenlijken inhoud van 262.000 brt. werden door torpedo- en bomtreffers ten deele zwaar beschadigd. De ondergang van een groot deel dezer schepen moet waarschijnlijk geacht worden. Aan vijandelijke oorlogsschepen werden 1 hulpvliegkampschip, 2 kruisers, 23 torpedojagers, 2 corvetten, 2 duikbooten, 13 torpedomotorbooten, 1 motorkanonneerboot en 11 beveiligingsvaartuigen tot zinken gebracht en 2 slagschepen, 5 zware en lichte kruisers, 14 torpedojagers, 1 corvet, 3 torpedobooten en 6 motortorpedobooten beschadigd.

2 Sept. — Strijdmiddelen der marine brachten voor de Noordwestelijke kust van Frankrijk ondanks krachtigen vijandelijken afweer 2 transportschepen met een inhoud van 15.000 B.R.T. tot zinken.

(V. b. Krijgsverr. 6063/64)

BETONNEN BINNENVAARTSCHEPEN. 1. Het met de kiel naar boven te water gelaten schip wordt door een kraan gekeerd. 2. Een deel van het gekeerde schip. 3. Het schip in aanbouw.

VLUCHTELINGEN. Foto no. 1 laat zien hoe vluchtelingen met behulp van op een schutting gespijkerd briefjes eenig levensteeken aan hun nabestaanden geven. De foto's 2 tot 7 geven een beeld van hu

NEDERLANDS BEVRIJDING!

Radiorede van H. M. Koningin Wilhelmina

Prins Bernhard opperbevelhebber der Nederlandsche strijdkrachten

Namens H.M. Koningin Wilhelmina werd op 3 September voor Radio-Oranje het volgende gezegd:

„Landgenooten,
Gij weet, dat de bevrijding voor de deur staat. Gij weet, dat onze land-, zee- en luchtmacht schouder aan schouder vecht met de bondgenooten. Het is ons bekend, dat onze binnenlandsche strijders het groote oogenblik van zich aan te sluiten bij de actie der zegevierende legers, met ongeduld afwachten.
Ik wil U thans mededeelen, dat ik Prins Bernhard benoemd heb tot bevelhebber der Nederlandsche Binnenlandsche Strijdkrachten onder het opperbevel van generaal Eisenhower. Prins Bernhard neemt hierbij de leiding op zich van het gewapend verzet in Nederland.
Tot spoedig weerziens!"

(V. b. Kon. Wilh. 5860 A., 5754 B.; Prins Bernhard 4072 B.)

Instructie aan het Nederlandsche volk —

Radio-Oranje maakte op 3 September de volgende instructie aan het Nederlandsche volk bekend:

„Machtige geallieerde legerafdeelingen vechten op Belgisch grondgebied. Daarom worden nu de volgende instructies gericht tot het Nederlandsche volk:

1. Probeert niet tot een algemeenen opstand te komen.
2. Volgt nauwkeurig de bevelen van de leiders op. Probeert met alle bedekte middelen het vijandelijke vervoersysteem te ontwrichten. Zorgt er voor, dat de vijandelijke spoorweg-, waterweg- en wegenverbindingen op alle mogelijke plaatsen in de war worden gebracht.
3. Gaat voort met de administratie van den vijand en zijn handlangers te desorganiseeren.
4. Verleent alle mogelijke hulp aan leden van de verzetsbeweging. Helpt hen bij hun werk, verbergt hen of helpt hen te ontsnappen. Geeft hun, als U hebt voedsel en kleeding."

Aanwijzingen aan de Nederlanders in Duitschland —

Radio-Oranje maakte op 5 September den in Duitschland werkenden Nederlanders bekend, dat zij, indien eenigszins mogelijk, de fabrieken moesten verlaten en daarbij moesten handelen volgens de volgende aanwijzingen:

1. In geen geval op weg gaan naar Nederland, België of Frankrijk. U zoudt dan in het gebied van de militaire operaties belanden en dan in gevaar zijn.
2. Is men in Oost- of Zuid-Duitschland, dan moet men zich naar de aangrenzende landen begeven: Polen, Tsjecho-Slowakije, Zwitserland of zich bij het leger van maarschalk Tito voegen.
3. Kunt U dit niet doen, zoekt dan dekking op het land. Praat met de menschen op het land en kijkt de kat uit den boom. De Duitsche bevolking wordt aangeraden U te helpen.
4. Zij, die een belangrijke rol spelen, dienen op hun post te blijven.
5. Indien dit niet gaat, keer dan terug naar de fabrieken van den vijand en wacht dan rustig af. Om chaos te voorkomen is dit voor alle buitenlanders absoluut noodzakelijk."

Wij vestigen er de aandacht op, dat wij ten aanzien van de berichten van Radio-Oranje niet voor de woordelijke juistheid van den tekst kunnen instaan. Deze berichten werden illegaal opgenomen, waarbij Duitsche storingzenders soms een goede ontvangst bemoeilijkten.

Radiorede van minister-president prof. dr. P. S. Gerbrandy —

Nadat door Radio-Oranje reeds op 3 September er op was gewezen, dat de overheidsdienaren tot plicht hadden den vijand zooveel mogelijk afbreuk te doen, besprak ook minister-president prof. dr. Gerbrandy dit onderwerp in zijn op 4 September aan het Nederlandsche volk gerichte radiorede. Hieronder volgt de tekst dezer rede:

„Landgenooten,
Nu de geallieerde legers in een onweerstaanbaren opmarsch de Nederlandsche grens overschreden hebben, wil ik uit naam van U allen onzen bondgenooten een hartelijk welkom toeroepen op onzen vaderlandschen bodem. Zelden zijn mannen met grooter ongeduld verbeid. Gij zult hun de ontvangst bereiden, die zij verdienen, verdienen als de soldaten van de vrijheid, als vernietigers van de ergerlijkste dwingelandij, die de wereld ooit heeft gekend. Zij hebben met hun Russische kameraden recht op de onvergankelijke dankbaarheid van ons volk. Het uur der bevrijding heeft geslagen. Weldra zal het oogenblik komen, waarop onze geliefde Vorstin in ons midden zal terugkeeren, om te regeeren in rechtvaardigheid en vrede. Een innige dankbaarheid stijgt op tot God, die ons uit zoo grooten nood wil verlossen en die ons niet eeuwig wil kastijden. Er zal vreugde heerschen overal, maar niet weinigen zullen er zijn, bij wie de vreugde vermengd is met een gevoel van smart over het vele dierbaars, dat verloren ging, met herinneringen aan degenen, die niet meer zijn en met gedachten aan onze landgenooten in de verre overzeesche gewesten, die nog zuchten onder het vreemde juk en smachtend uitzien naar hun bevrijding. Voor het herwinnen van de vrijheid, die ons nu geschonken wordt, waagden velen hun leven en werd zoo onnoemelijk veel leed geleden. En nog is alles niet voorbij, nog kan van iedereen, hoeveel ook reeds doorstaan is, een nieuwe maar laatste krachtsinspanning worden geëischt. De geallieerde opperbevelhebber heeft gisteren reeds doen aankondigen, dat ieders taak nog nader zal worden omschreven in korte, duidelijke bewoordingen. Het personeel in overheidsdienst heeft tevens door Radio-Oranje een uitdrukkelijke opdracht ontvangen, een opdracht, die ik hierbij herhaal, om alle misdaden te verhinderen, die de vijand op het laatste oogenblik tegen Nederlanders of hun eigendommen nog wil begaan. Indien zij hierdoor genoodzaakt zouden zijn onder te duiken, moeten zij dit doen. Helpt hen te ontsnappen. Helpt hen aan kleeding en voedsel. De verzetbeweging in Nederland is nu één hechte strijdersorganisatie geworden. Als een geregelde militaire formatie onder haar eigen bevelhebbers, onder de opperste leiding van generaal Eisenhower, wordt het bevel over het Nederlandsche binnenlandsche leger gevoerd door Z.K.H. Prins Bernhard, wiens benoeming bij koninklijk besluit U gisteren door mededeeling van H.M. Koningin Wilhelmina bekend gemaakt is. Landgenooten, dit zijn groote dagen in de geschiedenis van ons volk. Het zal van ieder van ons, man zoowel als vrouw, afhangen, hoe het nageslacht later over ons oordeelen zal. Een zware verantwoordelijkheid rust op ons allen om deze bevrijdingsdagen een waardige bekroning te doen zijn op ons moeilijk werk. Weest ordelijk en gedisciplineerd. Gedraagt U naar de aanwijzingen van de leiders der vroegere ondergrondsche, en nu openlijke patriottische beweging. Wat nu gebeurt zal langen tijd een stempel drukken op den ontwikkelingsgang van ons volk. Ik vraag van U ieder uiterste plichtsvervulling, toewijding en gemeenschapszin. Nederland herrijst! Moge het zijn in grootheid!

(V. b. Gerbrandy 5974, 5743 E.)

De bevrijding van Nederlandsch-Indië —

6 Sept. (Radio-Oranje) — Minister-president Gerbrandy heeft te Londen verklaard, dat de plannen voor het zenden van een Nederlandsch legercorps naar het Verre Oosten gereed liggen. Onmiddellijk na den terugkeer van de Nederlandsche regeering naar Nederland zal met de uitvoering dezer plannen worden begonnen.

(V. b. Bevr. Ned. Indië 5885 A.)

Order van Z. K. H. Prins Bernhard

Radio-Oranje maakte op 5 September den volgenden order van Z. K. H. Prins Bernhard, in zijn kwaliteit van bevelhebber der Nederlandsche Binnenlandsche Strijdkrachten bekend:

„Officieren, onderofficieren en manschappen der Nederlandsche land-, zee- en luchtmacht, die op dit oogenblik in Nederland vertoeven, dienen, zoo zij de beschikking hebben over hun uniform, dit nog niet aan te trekken. Het oogenblik waarop zij dit wel kunnen doen zal nog nader worden bekend gemaakt."

Z.K.H. Prins Bernhard

(V. b. Prins Bernh. en B. Str.kr. 6073)

A. NEDERLAND — Nederlandsche regeering neemt afscheid van Engeland —

6 Sept. (Radio-Oranje) — Minister-president Gerbrandy heeft op 5 September op een persconferentie te Londen uit naam van de Nederlandsche regeering afscheid genomen van Engeland. Zoolang Engeland stand hield, zoo zeide prof. Gerbrandy o.m., is het mogelijk geweest, dat Nederland werd bevrijd. Voorts deelde de minister mede, dat zoodra Koningin Wilhelmina in Nederland zal zijn teruggekeerd, hij zijn ontslag en dat van het geheele kabinet zal aanbieden, opdat dit in volkomen vrijheid kan worden hervormd.

Volgens de laatste te onzer beschikking staande gegevens is het thans zitting hebbende kabinet als volgt samengesteld:

Minister-president en minister voor Algemeene Oorlogvoering: prof. P. S. Gerbrandy,

Binnenlandsche Zaken: mr. J. A. W. Burger,

Buitenlandsche Zaken mr. E. N. van Kleffens,

Sociale Zaken: dr. J. v. d. Tempel,

Algemeene Zaken: H. v. Boeyen,

Waterstaat: ir. J. W. Albarda,

Onderwijs: G. Bolkestein,

Koloniën: dr. H. J. van Mook,

Oorlog: jhr. ir. O. C. E. van Lidth de Jeude,

Marine: adm. J. F. Furstner,

Justitie: mr. G. J. van Heuven Goedhart.

Scheepvaart en Visscherij: J. M. de Booy,

Financiën: ir. J. v. d. Broek, tevens minister van Handel, Nijverheid en Landbouw ad interim. (red. K. H. A.)

(V. b. Gerbrandy 6073; Reg. 6001 A.)

Tol-unie met België en Luxemburg

6 Sept. (Radio-Oranje) — Tusschen de regeeringen van Nederland, België en Luxemburg werd op 5 September een tol-unie gesloten. Deze tol-unie, welke een tijdelijk karakter draagt, zal voorloopig van kracht worden onmiddellijk na het herstel van de regeeringen der bevrijde landen. Zij is een logische voortzetting van de monetaire overeenkomst, welke tusschen genoemde landen reeds op 21 October 1943 werd gesloten.

(V. b. 5836 A.)

Afkondiging van den Bijzonderen Staat van Beleg —

Nadat op 5 September door Radio-Oranje reeds mededeeling was gedaan van het Koninklijk Besluit, waarbij werd medegedeeld, dat na de bevrijding van Nederland een bijzondere staat van beleg zou worden afgekondigd, volgde in de uitzending van 6 September een toelichting op dezen staat van beleg, waaraan wij het volgende ontleenen:

De staat van beleg is noodzakelijk ter handhaving van orde en rust en ter bescherming van allen die van goeden wille zijn. Gedurende dezen staat van beleg is het gezag in handen der militaire autoriteiten, welke echter nauw zullen samenwerken met het burgerlijk bestuur. In het algemeen zal het burgerlijk bestuur zijn functie op normale wijze kunnen uitoefenen, waarbij het militaire gezag slechts in die gevallen van zijn bijzondere bevoegdheden gebruik zal maken, indien sneller en krachtiger dan het burgerlijk bestuur bij machte is om te doen, moet worden opgetreden.

Omtrent de organisatie van dit militaire gezag werd o.m. gezegd, dat dit zal worden onderverdeeld in een aantal secties, zooals binnenlandsch bestuur, justitie, politie, luchtbescherming, economische zaken, volksgezondheid, enz. Daarbij ligt het in de bedoeling om van stonde af aan, landgenooten, die gedurende de bezetting in Nederland vertoefden, bij de verschillende militaire gezagsorganen in te deelen, opdat zooveel mogelijk in den geest van de Nederlandsche bevolking kan worden opgetreden.

Het militaire gezag kan in de uitoefening van zijn taak beschikken over openbare inrichtingen, zooals posterijen, telefonie, enz. Het kan alle openbare middelen van vervoer in gebruik nemen. Het kan publieke onroerende goederen vorderen; het kan publieke roerende goederen vorderen, vernietigen, onbruikbaar maken of uit een bepaald gebied verwijderen. Dit geldt evenzeer voor alle particuliere eigendommen. Een regeling voor schadeloosstelling zal nader worden getroffen.

Het militaire gezag kan huisvesting en voeding van Nederlandsche en geallieerde militairen en niet-militairen gelasten. Het kan burgers verplichten tot het verrichten of nalaten van bepaalde handelingen.

Het militaire gezag heeft de bevoegdheid niet-militairen op te roepen in militairen dienst. Vrijgesteld van deze burgerlijke en militaire plichten zijn o.m. de ministers, de leden van de hooge colleges van staat, van de rechterlijke macht en enkele andere belangrijke regeeringsorganen.

Gedurende den staat van beleg kunnen in het belang van de handhaving der openbare orde bepaalde burgerlijke vrijheden worden opgeheven, waarbij o.m. de persoonlijke vrijheid, de vrijheid van drukpers en het recht van vergaderen werden genoemd. Deze en andere vèrstrekkende bevoegdheden van dit gezag zullen slechts dan worden uitgevoerd, indien de omstandigheden dit noodzakelijk maken.

Deze bijzondere staat van beleg zal zoo spoedig als de omstandigheden dit mogelijk maken worden opgeheven, waarmede dan het militaire gezag over burgerlijke aangelegenheden komt te verdwijnen.

Gen.-majoor Kruls benoemd tot chef van den generalen staf —

7 Sept. (Radio-Oranje) — De regeeringsvoorlichtingsdienst meldt: Bij Koninklijk besluit van 5 September werd de kolonel van den generalen staf mr. H. J. Kruls bevorderd tot generaal-majoor en benoemd tot chef van den generalen staf van het militair gezag in Nederland.

Reorganisatie van de pers —

Op 7 September werd door Radio-Oranje een door de Nederlandsche regeering uitgevaardigde instructie ten aanzien van de pers in het bevrijde Nederlandsche gebied gepubliceerd.

In beginsel wordt in deze instructie de verschijning verboden van alle bladen, die in bezet Nederland in het openbaar na 1 Januari 1943 zijn verschenen.

Tenzij de geallieerde militaire autoriteiten anders bepalen zal verschijning slechts zijn toegestaan aan de volgende vier soorten van bladen:

1. de zoogenaamde „illegale" pers,

2. dagbladen, nieuwsbladen of tijdschriften, waarvan de verschijning in welken vorm of onder welke benaming ook vóór uiterlijk 1 Januari 1943 voor den verderen duur van de vijandelijke bezetting geheel werd gestaakt.

3. dagbladen, nieuwsbladen of tijdschriften, die toestemming tot voorloopige verschijning hebben gekregen, hetzij van den minister van Binnenlandsche Zaken, hetzij van het militair gezag,

4. dagbladen, nieuwsbladen of tijdschriften, die verschijnen op last van de geallieerde militaire autoriteiten, mits de inhoud van iedere publicatie zich niet verder uitstrekt dan tot den strikten inhoud van zulk een lastgeving.

In deze instructie wordt onder illegale pers verstaan elk blad of tijdschrift, dat onder de bezetting gedurende korter of langer tijd regelmatig is verschenen in strijd met de door of vanwege den bezetter uitgevaardigde maatregelen. Elke overtreding dezer persinstructies zal worden aangemerkt als misdrijf. De regeering zal voorts een commissie instellen voor de zuivering van de pers.

(V. b. pers 6036 A.; 6035 A.)

Regeeringsmededeeling aan de burgerlijke autoriteiten —

Op 6 September werd door Radio-Oranje mededeeling gedaan van een instructie, bestemd voor de gezagsgetrouwe civiele autoriteiten op bevrijd Nederlandsch gebied. Hierin werd medegedeeld, dat de Koningin reeds een besluit heeft bekrachtigd, inhoudende een voorziening omtrent het bestuur der Nederlandsche gemeenten. Om redenen van veiligheid kan dit besluit thans nog niet worden gepubliceerd.

Echter kunnen civiele autoriteiten, wier loyaliteit ten aanzien van het gezag der Nederlandsche regeering te Londen steeds boven elken twijfel was verheven, thans reeds voorloopige voorzieningen treffen. Deze bevoegdheid blijft beperkt tot het strikt noodzakelijke en zooveel mogelijk tot de normale ambtsbemoeiingen. Voorts mogen deze voorloopige voorzieningen niet afwijken van de door de geallieerden uitgegeven voorschriften.

Uitgesloten van iedere bevoegdheid tot het verrichten van eenige rechtsgeldige ambtsverrichting zijn alle al of niet tijdens de bezetting benoemde autoriteiten, die lid, sympathiseerend lid of begunstiger zijn geweest van een nationaal-socialistische of fascistische organisatie. Het spreekt daarbij vanzelf, dat niemand aan deze laatstbedoelde personen gehoorzaamheid verschuldigd is.

De Gulden in het nationale en internationale ruilverkeer —

9 Sept. (Radio-Oranje) — Namens den minister van Financiën werd het volgende bekend gemaakt:

Het is de bedoeling, dat de geallieerde legers in Nederland zullen betalen met Nederlandsch geld. Dit Nederlandsche geld zal bestaan uit nieuwe zilveren munten, die de Nederlandsche regeering in de Vereenigde Staten heeft laten aanmunten, en uit muntbiljetten in coupures van één, twee en een half, tien, vijf en twintig, vijftig en honderd gulden. (De munten zijn zilveren dubbeltjes, kwartjes en guldens).

Door den snellen opmarsch der geallieerde legers door Frankrijk en België is het mogelijk, dat de troepen in het begin nog niet over Nederlandsch geld beschikken. Indien nu deze troepen in dat geval Fransch of Belgisch papiergeld of betaalmiddel aanbieden, doet de Nederlandsche regeering een beroep op de Nederlandsche bevolking, den geallieerden legers alle medewerking te verleenen en dit Belgische of Fransche papiergeld in betaling aan te nemen. In dat geval is de omrekeningskoers als volgt: één gulden staat gelijk met 18.70 Fransche franken en met 16.50 Belgische franken.

A. NEDERLAND - (Bezet gebied)

Dreigend Oorlogsgeweld

Afkondiging Uitzonderingstoestand

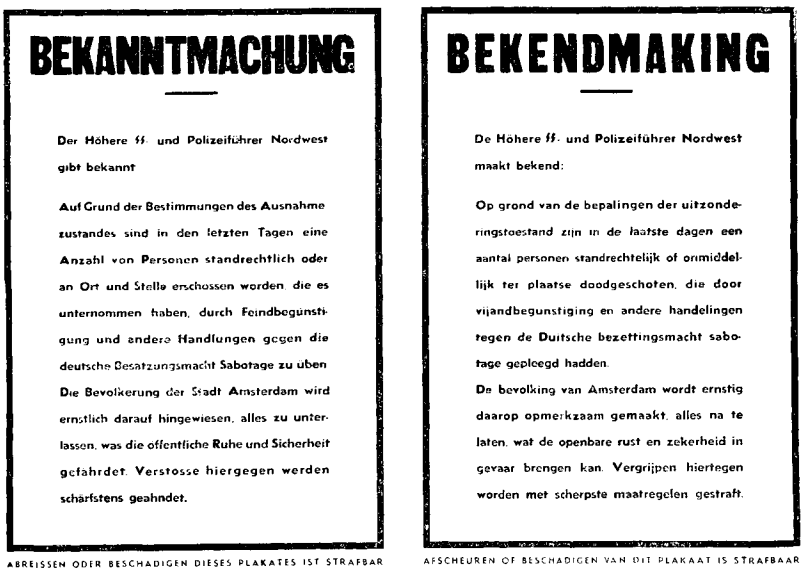
Decreet van den Rijkscommissaris 4 Sept. — Door den Rijkscommissaris werd voor het bezette Nederlandsche gebied de „uitzonderingstoestand" afgekondigd. De bevolking werd in dat decreet opgeroepen, orde en rust te bewaren, haar werkzaamheden op normale wijze voort te zetten, niet te vluchten en in geen geval eigenmachtig te handelen. Elk verzet tegen de bezettende macht wordt overeenkomstig de aan de troepen gegeven bevelen onmiddellijk en met geweld van wapenen gebroken. Elke poging zich met den vijand in te laten en de kracht van het Groot-Duitsche Rijk en zijn bondgenooten te benadeelen, wordt gestraft met den dood of zware vrijheidsstraffen.

(V. b. Uitz. toestand 5946 A.)

Wijziging van den spertijd — 4 Sept. — In aansluiting op de afkondiging van den uitzonderingstoestand werd door den „Höhere ᛋᛋ- und Polizeiführer" bepaald, dat met onmiddellijke inwerkingtreding de spertijd — welke reeds was verscherpt — was gewijzigd en wel in dier voege, dat de tijd, waarin men zich niet in de open lucht mag bevinden, ingaat om 20 uur en eindigt om 4 uur. Samenscholingen van allerlei aard, in het bijzonder die, welke een demonstratief karakter dragen, waarbij meer dan vijf personen bij elkander staan, worden beschoten, evenals ieder, die in den verboden tijd niet op den eersten aanroep blijft staan.

(V. b. Spertijd 6027 A.)

Mededeeling aan krijgsgevangenen 4 Sept. — De Wehrmachtbefehlshaber maakte bekend, dat in vrijheid gestelde, in Nederland levende leden van het vroegere Nederlandsche leger, krachtens het Duitsche militaire wetboek van strafrecht, met den dood worden gestraft, indien zij, onder schending van het volkenrecht, vrijwillig of op bevel krijgsdiensten verrichten tegen het Duitsche Rijk of diens bondgenooten en opnieuw in gevangenschap geraken. Hij, die gelooft, aldus de mededeeling, deze verplichting in de toekomst niet te kunnen nakomen, moet zich in den tijd van 5 tot en met 8 September 1944 in Amersfoort, Waterlookazerne, melden, en wordt naar een krijgsgevangenenkamp overgebracht. **(V. b. Krijgsgev. 5996 A.)**

Reproductie van een begin September aangeplakt plakkaat

Waarschuwing tegen geruchten — 6 Sept. — Het Rijkscommissariaat deelde mede: Sinds 4 September liepen er geruchten — en de Britsche radio verspreidde officieel als bericht van Eisenhowers hoofdkwartier — als zouden de Engelsch-Amerikaansche troepen Nederlandsch grondgebied hebben bereikt en Breda hebben bezet. Deze geruchten hebben een groote verwarring teweeggebracht. Het Duitsche weermachtbericht heeft sinds den aanvang van den oorlog een onbetwistbare autoriteit verworven door de harde juistheid en betrouwbaarheid zijner gegevens. Ook ten aanzien van oorlogsgebeurtenissen, die het Nederlandsche belang zouden raken, kan men de Duitsche legerberichten veilig als richtsnoer nemen.

Beurssluiting — 5 Sept. — Door de Ver. voor den Effectenhandel te Amsterdam werd bekend gemaakt, dat met ingang van 5 September het verhandelen van fondsen, die gebonden zijn aan stopkoersen, alsmede van Nederlandsche staatsfondsen, werd gestaakt. Practisch komt dit op een algeheele beurssluiting neer.

(V. b. Stopkoersen 5962 A.)

Beperking van het betalingsverkeer — 5 Sept. — Door de Nederlandsche Bank, geteekend door haar directeur, den heer P. H. A. Bijleveld, werd medegedeeld, dat het betalingsverkeer met ingang van 6 September aan beperkende bepalingen was onderworpen. Rechthebbenden kunnen, tenzij dit noodig is voor de uitbetaling van loonen etc., slechts beschikken over een bedrag van ƒ 100.— per week. Teneinde echter te voorkomen, dat de voedselvoorziening door dezen maatregel zou worden gestoord, werden op 8 September daarop betrekking hebbende aanvullende maatregelen van kracht.

Oproep aan de boeren — 7 Sept. — Van officieele zijde werd een oproep tot de boeren en vervoerders gericht, waarin werd gewezen op de noodzakelijkheid, dat er aardappelen worden gerooid, broodgraan wordt gedorscht, melk aan de normale afnemers wordt geleverd, de veelevering doorgang vindt, enz. Een en ander teneinde te voorkomen, dat de voedselvoorziening, in het bijzonder die der groote steden, in gevaar komt. Hoe precair de situatie reeds is, blijkt o.m. uit het feit, dat de bonnen voor melk, boter, margarine en aardappelen, welke normaal hun geldigheid op 9 September zouden hebben verloren, met een week verlengd zijn.

(V. b. Distrib. 6067 A.)

Opzegging molesttransportverzekering — Door de vakgroep Transportverzekering werd medegedeeld, dat met ingang van 7 September de premies voor het landmolesttarief en van het molesttarief voor waarden voor reizen binnen Nederland zijn vervallen.

(V. b. Molestverz. 6027 A.)

Zuinigheid met gas en electriciteit 7 Sept. — Nadat reeds met ingang van 6 September in Amsterdam gaslooze uren waren ingesteld, waarbij de gaslevering zich beperkte tot 8 uren per etmaal, verschenen in de pers opwekkingen, o.a. van het departement van Landbouw en Visscherij, om ten aanzien van het verbruik van energie de grootst mogelijke spaarzaamheid te betrachten. Voorts werd de aflevering van brandstoffen aan verbruikers verboden.

(V. b. 6067 A.)

Reproductie van een begin September aangeplakt plakkaat

A. NEDERLAND (Bezet gebied)

De N. S. B. op 5 en 6 September

Commentaren van de pers

In de Haagsche Courant en Het Ochtendblad is critiek uitgeoefend op het feit, dat op 5 en 6 September verschillende instanties, aan het hoofd waarvan leden der N.S.B. staan, niet meer bereikbaar waren. Dit heeft, aldus b.v. de Haagsche Courant, aanleiding gegeven tot groote verwarring en was in strijd met het decreet van den Rijkscommissaris, dat ieder zijn werk op de gewone wijze moest blijven verrichten. In verband hiermede wordt van de zijde der N.S.B. het volgende medegedeeld:

„Naar aanleiding van een publicatie in een Haagsch blad, waarin de indruk wordt gewekt, dat alle leden der N.S.B. het hazenpad gekozen hebben, kan worden verklaard, dat de leidende functionarissen der Beweging op hun post zijn gebleven en ook zullen blijven. Het evacueeren van vrouwen en kinderen van vele leden der N.S.B. is een begrijpelijke voorzorgsmaatregel, welke er op gericht is, de veiligheid van hen zooveel mogelijk te verzekeren. Met uitzondering van enkelen, die tegen den huidigen toestand geen geestelijk overwicht konden behouden, bleven de mannelijke leden tusschen de 16 en 60 jaar op hun post en volgen de bevelen van den Leider, rond wien zij zich juist thans in onverbrekelijke trouw scharen".

De Telegraaf teekende daarbij het volgende aan: Het Departement van Volksvoorlichting was 6 September gesloten; de leiding bevond zich dus niet op haar post. De Nederlandsche Kultuurkamer was 6 September gesloten; de leiding bevond zich dus niet op haar post. De bureaux van den Ned. Volksdienst waren wel is waar niet gesloten, maar de landelijke leiding was niet op haar post; ten bewijze hiervan diene het feit, dat een nieuwe landelijke leiding is samengesteld en het financieel beheer in handen is gegeven van de Algemeene Rekenkamer. (De nieuwe landelijke leiding van den N.V.D. bestaat thans uit de heeren L. Paauw, arts, J. S. Galjart, drs. W. F. van Leeuwen en L. Dekker en is gevestigd te Den Haag, Prinsestraat 57. - red.)

De Haagsche Courant verklaart niet te hebben geschreven, dat alle N.S.B.-ers waren gevlucht. „Wij weten zeer goed, dat tal van overtuigde N.S.B.-ers op hun post zijn gebleven, er niet aan denken heen te gaan. Zij weten heel goed, wat zij, bij een mogelijken omkeer riskeeren. Zij dragen de consequenties hunner overtuiging en blijven op hun post. Daarvoor kan men respect hebben." „Niet de Beweging", zoo vervolgt het blad, „gold deze kritiek, doch wel degenen, die bij voortduring in woord en geschrift en per radio het overgroote deel van ons volk hekelden, dat er intusschen niet toe te bewegen was, geloof te hechten aan de door hen geponeerde levenswijsheid. Wat moet er niet in de jeugd omgaan, die telkens weer als het ware geprest werd, zelfs haar ouders ontrouw te worden? Zij moet zich nu nog wel bedrogen voelen door dergelijke voorlichters, die ook zelfs voor alle overtuigde N.S.B.-ers hebben afgedaan. Zelfs onder de nat.-soc. journalisten, die telkens weer met groot misbaar op de niet bij de N.S.B. aangesloten collega's afgaven, zijn ook nu reeds deserteurs. Zij hebben hun post verlaten. Zij, die telkens weer het heengaan van de Koningin en de toenmalige regeering in de Meidagen van 1940 hekelden, hebben, — terwijl er thans geen direct gevaar dreigde —, hetzelfde gedaan. Een dergelijke mentaliteit dient aan de vergetelheid te worden ontrukt."

De Nieuwe R'damsche Courant schrijft in een hoofdartikel o.m.: „Onder de verschijnselen van zenuwachtigheid, die dezer dagen te bemerken waren, rekenen wij de vlucht voor de verantwoordelijkheid van verscheidene vooraanstaande figuren juist uit die kringen, waarin men in de afgeloopen jaren met zooveel nadruk de verantwoordelijkheid voor het lot en de toekomst van ons volk en land heeft opgeëischt. Wie verantwoordelijkheid voor zich opeischt, moet zich bewust zijn, dat hij zich daar ook ooit voor zal moeten verantwoorden. Degenen die in deze bezettingsjaren verantwoordelijkheid voor bestuur en voorlichting gedragen hebben, hebben tot dusver de gelegenheid van verantwoording jegens hun volk gemist. Eens zal deze gelegenheid weerkeeren. Wanneer de omstandigheden er toe zouden leiden, dat de bezetting wijkt en een Nederlandsche regeering optreedt, welke den steun van het volk in een duidelijke meerderheid heeft, dan is het afleggen van verantwoording een natuurlijke verplichting.

F. W. van Vloten, burgemeester van Delft en dir.-generaal van Winterhulp, verliet zoo snel mogelijk zijn post.

De Haarlemsche Courant merkt op: Nu de oorlog onze Nederlandsche grenzen genaderd is en nu er de laatste dagen zelfs geruchten rondgingen, dat de gevechtshandelingen onze Zuidgrens op enkele punten gepasseerd waren, nu was het oogenblik gekomen, waarop blijken zou, in hoeverre vele dappere woorden in het verleden uitgesproken, gedragen werden door den wil, achter deze woorden, zoo noodig daden te stellen en in hoeverre deze woorden maar leege holle en looze praatjes voor den vaak waren. Er moet dan geconstateerd worden, dat verschillende vooraanstaande figuren, zooals de directeur-generaal van Winterhulp en den N.V.D., F. W. van Vloten, verschillende hoogere en hoogste departementale gezagsdragers, die in woord en geschrift en achter een veilige microfoon altijd zoo dapper over de nieuwe orde wisten te praten, maar die, nu het er misschien op aan zou kunnen komen, voor dat vurig beleden ideaal persoonlijk iets te riskeeren, ijlings de beenen namen. Met betrekking tot deze figuren neemt het blad dan het korte, kernachtige en den laatsten tijd nogal populaire karakteristiek „Labbekakken" in den mond.

Het Nationale Dagblad memoreert in een hoofdartikel van 7 September de geruchten welke in ons land circuleerden en merkt in verband daarmede op: „Welk een droevig, welk een beschamend beeld biedt op deze wijze een deel van het Nederlandsche volk in oogenblikken nu inderdaad voor ieder zichtbaar, het zijn of niet zijn der natie op het spel staat." Omtrent de houding der N.S.B.ers zegt het blad: „Zeker, de rijen van ons nationaal-socialisten zijn door het emotioneele gebeuren der laatste dagen niet onbewogen gebleven. Hier en daar is de storm voor een enkeling te zwaar geweest. Maar de rug van de troep staat recht, onbewogen.

In een hoofdartikel van 8 September schrijft het blad ten aanzien van de houding der nationaal-socialisten: „Deze wordt gekenmerkt door het feit, dat de leidende functionarissen op hun post zijn gebleven en ook zullen blijven. Met uitzondering van enkelingen, die hun geestelijk evenwicht niet konden bewaren, bleef elk lichamelijk volwaardig lid der Beweging op zijn post om daar te kunnen handelen in overeenstemming met de bevelen van den Leider. Mussert, op wiens persoon onze vijanden het hebben voorzien, vlucht in deze dagen niet, eenvoudig omdat hij als karakter, als persoonlijkheid en als nationaal-socialist het vluchten niet heeft geleerd. Vluchten is voor hem een onbekend begrip, hij heeft slechts geleerd te marcheeren. In een hoofdartikel van 9 September gaat het blad uitvoerig in op de beschuldigingen door de Haagsche Courant geuit en schrijft: „Wanneer de Haagsche Courant haar beschuldigingen op losse gronden heeft neergeschreven, dan behoort op dit oogenblik de hoofdredacteur van dit blad reeds te zijn gefusilleerd, omdat hij de eer van een aantal ons allen bekende kameraden aangetast heeft. Maar wanneer daartegenover deze beschuldigingen juist zijn, dan is het dezelfde eer der kameraden, die wel hun plicht bleven doen, dan is het de eer van het onbekende kameraadske dat gisteren met Volk en Vaderland in Utrecht colporteerde, die eischt, dat de plichtsverzakers zonder voorbehoud den weg terug wordt afgesneden. Deze menschen behooren niet terug te keeren op de posten, die zij zoo smadelijk in den steek lieten toen het nog slechts in de verte een weinig onweerde."

Volk en Vaderland maakt in zijn nummer van 8 September 1944 bekend, dat het VoVa-archief is verbrand. Niemand behoeft, zoo luidt o.m. de mededeeling, dus eenige vrees te koesteren, dat eventueel hier binnenkomende „bevrijders" op het redactiebureau van VoVa zijn naam en adres zullen vinden. Voorts verklaart dit blad in een door de diverse redactieleden geteekend hoofdartikel „Naar eer en geweten", dat de toekomst hun in het gelijk zal stellen en zij Leider en Beweging trouw zullen blijven.

CRISES IN OOST-EUROPA

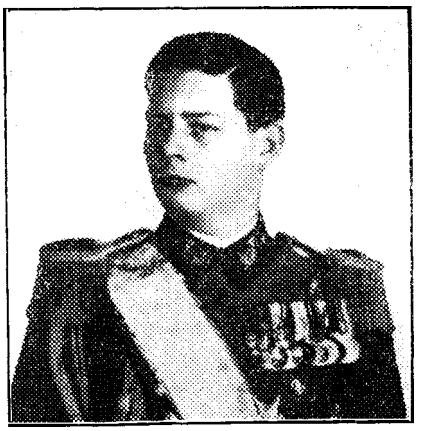
A. ROEMENIE — Omwenteling - Verwarde situatie —

27 Aug. (D.N.B.) — Koning Michael heeft bekend gemaakt, dat hij zich beschouwt als in oorlogstoestand met Duitschland.

29 Aug. — Uit Berlijn wordt gemeld: De toestand in Roemenië is volgens de laatste ontvangen berichten uitermate verward. De verbindingen tusschen Boekarest en de provincie zijn grootendeels verbroken en het civiele verkeer ligt stil. Sommige steden worden door Duitsche en Roemeensche troepen tegen aanvallen van partisanen en achter koning Michael staande troepen verdedigd. Daarentegen bevindt zich een aantal steden, waaronder ook Boekarest, in handen der achter koning Michael staande troepen. Aan het front hebben sommige Roemeensche divisies den strijd opgegeven, andere vechten aan Duitsche zijde verder; nog weer andere divisies hebben de wapens neergelegd, doch hun stellingen niet verlaten. Er bestaan thans drie centrale regeeringsinstanties, elk van verschillende richting, die tegenstrijdige bevelen geven.

31 Aug. — Het D.N.B. meldt van de Roemeensche grens: De leider der IJzeren Garde, Horia Sima, heeft een oproep gericht tot het Roemeensche leger, waarin hij de houding van koning Michael en zijn aanhangers met de scherpste woorden brandmerkt. Hij verklaart, dat de oorlog nog niet beslist is, want het Duitsche volk ontplooit thans zijn volle kracht om de overwinning te behalen. Geen Roemeensch officier en geen soldaat kan het rechtvaardigen, zoo vervolgt deze oproep, wanneer hij gevolg geeft aan de bevelen van de verradersregeering, want het begane verraad beteekent den dood van het Roemeensche volk. De taak van het Roemeensche leger is het land tegen het bolsjewisme te beschermen en te vechten voor het voortbestaan van Roemenië in de geschiedenis.

(V. b. Omwenteling 6070 A.)

Koning Michael

Wapenstilstandsdelegatie te Moskou aangekomen —

31 Aug. — Naar van Duitsche zijde wordt gemeld heeft radio-Moskou medegedeeld, dat een Roemeensche delegatie tot het voeren van onderhandelingen over het sluiten van een wapenstilstand te Moskou is aangekomen. Van deze delegatie maken deel uit prins Stirby, minister van Justitie Patrascanoe, viceminister van Binnenl. Zaken Damacanoe en luit.-kol. Focsanianoe.

Sovjettroepen bezetten Roemenië —

3 Sept. — Uit de uitzendingen van Radio-Oranje blijkt, dat de Sovjettroepen, zonder op ernstigen tegenstand te stuiten, het Roemeensche grondgebied bezetten en oprukken in de richting van de grenzen met Hongarije, Joegoslavië en Bulgarije.

8 Sept. — Radio-Oranje meldt, dat de Russen snel door Roemenië oprukken en reeds bijna alle sleutelstellingen aan den linkeroever van den Donau in handen hebben. Reeds werden bijna 3000 Duitschers gevangen genomen, waaronder drie generaals. De Duitsche tegenstand blijft gering.

(V. b. Roemenië—Sovjet Unie 6070 A.)

Oorlogstoestand met Hongarije —

8 Sept. — Radio-Oranje meldt, dat op 7 September in Roemenië een verklaring werd gepubliceerd, dat gezien de houding der Hongaarsche regeering ten aanzien van het gedeelte van Zevenburgen, dat indertijd bij het verdrag van Weenen door Hitler ten koste van Roemenië aan Hongarije werd toebedeeld, een oorlog tusschen de beide landen niet meer valt te vermijden.

B. BULGARIJE — Kabinet Bagrianof afgetreden —

1 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld: De Bulgaarsche minister-president Bagrianof heeft over radio Sofia het aftreden van zijn kabinet bekend gemaakt. Hij verklaarde, dat hij tot aan de vorming van een nieuwe regeering belast is met de leiding der staatszaken.

Moeravief minister-president —

3 Sept. (D.N.B.) — Comstoa Moeravief heeft een nieuwe regeering gevormd. Dit beteekent, nadat het zijn voorganger Bagrianof niet gelukt was, Bulgarije terug te voeren naar den toestand van neutraliteit, een duidelijke zwenking naar links. Door het Sovjet-Russische persbureau Tass werd de samenstelling der nieuwe regeering als volgt opgegeven:

Minister-president en minister van Buitenlandsche Zaken: Comstoa Moeravief,
Binnenlandsche Zaken en Verkeer: Virgil Dimof,
Financiën en Handel: Girginof,
Justitie en Eeredienst: Boris Pavlof,
Oorlog: gen.-majoor Iwan Marinof,
Landbouw: Christo Petrof,
Openbare Werken: Daskalof,
Minister zonder portefeuille: Moesjanof, Boerof en Gitsjef.

Regeeringsverklaring —

5 Sept. (D.N.B.) — Door min.-pres. Moeravief werd op 4 September een regeeringsverklaring voor de radio voorgelezen. De nieuwe regeering, zoo zeide hij o.m., heeft alle krachten om zich heen verzameld, welke gekant zijn tegen een deelneming van Bulgarije aan dezen wereldoorlog. Er wordt thans een onvoorwaardelijke neutraliteit nagestreefd. Indien Duitschland daarbij moeilijkheden in den weg zou leggen, zouden de betrekkingen met dit land worden verbroken. Het Driemogendhedenpact is voor Bulgarije buiten werking gesteld, het anti-kominternpact wordt opgezegd. Alle maatregelen worden genomen om den vrede met Engeland en de Ver. Staten te herstellen. Gepoogd zal worden de goede betrekkingen met alle nabuurstaten, in de eerste plaats met Turkije te verdiepen en te herstellen. De eerste zorg der nieuwe regeering is echter een verhouding tot stand te brengen met het broederlijke Rusland, opdat deze zich tot een hartelijke vriendschap zal ontwikkelen.

(V. b. Regeeringsverkl. 6069 A.)

Betrekkingen met Duitschland verbroken - Sovjet-Rusland verklaart den oorlog —

5 Sept. — Van Duitsche zijde wordt bericht, dat Bulgarije op 5 September de diplomatieke betrekkingen met Duitschland heeft verbroken.
Door Radio Moskou werd 5 September medegedeeld, dat Molotof, volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken dien avond om 7 uur in opdracht zijner regeering den Bulgaarschen gezant te Moskou, Stamenof, een nota heeft overhandigd, waarin de Sovjet-Unie aan Bulgarije den oorlog verklaard.
In deze nota wijst de Russische regeering er op, dat Bulgarije Duitschland gedurende drie jaren in zijn strijd tegen de Sovjet-Unie heeft gesteund. Met het oog op de nieuwe militaire en politieke situatie poogt Bulgarije thans, evenals Roemenië en Finland, zich los te maken van zijn betrekkingen met Duitschland. In feite onderhoudt de Bulgaarsche regeering deze betrekkingen nog steeds en volgt zij een neutraliteitspolitiek, welke er slechts op gericht is, Duitschland diensten te bewijzen. Daarom kan de Sovjet-regeering deze politiek niet anders beschouwen dan een factische oorlogvoering in het kamp van Duitschland tegen de Sovjet-Unie.

Wapenstilstand door Bulgarije verzocht —

6 Sept. — Radio-Oranje meldt: Ruim 7½ uur nadat Rusland aan Bulgarije den oorlog had verklaard, heeft de Bulgaarsche regeering om wapenstilstand verzocht. Op dit verzoek werd door Moskou nog niet geantwoord. De positie van de Bulgaarsche wapenstilstandsdelegatie te Cairo, welke daar wacht op instructies der inmiddels afgetreden Bulgaarsche regeering onder leiding van Bagrianof, is nog niet opgehelderd.

Diplomatieke betrekkingen met Italië, Kroatië en Slowakije verbroken —

7 Sept. (D.N.B.) — De Bulgaarsche regeering heeft besloten de diplomatieke betrekkingen met de sociaal-fascistische republiek Italië, met Kroatië en met Slowakije te verbreken. Deze beslissing werd den diplomatieken vertegenwoordigers van deze landen te Sofia officieel medegedeeld.

Bulgaarsche oorlogsverklaring aan Duitschland —

9 Sept. — Radio-Oranje meldt: Bulgarije heeft Duitschland den oorlog verklaard. Rusland heeft in een wapenstilstand met Bulgarije toegestemd.
Het D.N.B. meldt hieromtrent uit Stockholm, dat in een door het Sovjet-Russische volkscommissariaat van Buitenlandsche Zaken gepubliceerde verklaring wordt gezegd, dat de Sovjet-regeering onder verwijzing naar de verbreking der diplomatieke betrekkingen met Duitschland door de Bulgaarsche regeering en het feit, dat Bulgarije den oorlog heeft verklaard aan Duitschland, mededeelt, dat zij het thans mogelijk acht het verzoek der Bulgaarsche regeering om wapenstilstand te onderzoeken.

De Britsche berichtendienst deelde mede, dat volgens de Bulgaarsche omroep de Russische troepen sedert 8 September, 9.30 uur van de Dobroedsja uit Bulgarije binnenrukken zonder tegenstand te ontmoeten. Het (Duitsche) Intern. Informationsbüro deelt mede, dat de overschrijding van de Bulgaarsche grens door de Russische troepen op drie plaatsen tegelijk geschiedde. De ten Noorden van den Donau geconcentreerde tanks en gemotoriseerde strijdkrachten trokken over den Donau in de omgeving van Giurgiu en Russe. De voorhoeden hebben het Demoticagebied bereikt. De algemeene opmarschrichting is de Aegeische Zee. Een andere tankcolonne is op weg naar Sofia. Radio-Oranje meldt nog, dat de Russische legers de voornaamste Zwarte Zee-haven van Bulgarije, Warna, bezet hebben. De wapenstilstandsvoorwaarden worden thans door de Russische, Engelsche en Amerikaansche regeeringen opgesteld.

10 Sept. — Radio-Oranje meldt, dat de Russische troepen de havenstad Burgas bezet hebben en daarmede de Griekse grens tot op een afstand van 80 kilometer zijn genaderd.

A. HONGARIJE — Regeeringscrisis - Stojay afgetreden; Lakatos min.-president —

29 Aug. — Het D.N.B. bericht: De Hongaarsche minister-president Stojay, die veertien dagen geleden wegens ziekte met verlof ging, heeft, daar zijn gezondheidstoestand niet verbeterde, zijn ontslag aangevraagd. De regeering verklaarde zich solidair met hem en is eveneens afgetreden. De rijksbestuurder, admiraal Horthy, heeft dit ontslag aanvaard en kol.-generaal Lakatos belast met de vorming eener nieuwe regeering.

De samenstelling van het nieuwe kabinet luidt als volgt:

Minister-president: kol.-gen. Lakatos,
Binnenlandsche Zaken: Bonczos,
Buitenlandsche Zaken: luit. veldmaarschalk Hennyey,
Financiën: Remenyi-Schneller,
Landbouw en Voedselvoorziening: Hela Jurcazek,
Justitie: Vladar,
Defensie: Csatay,
Onderwijs en Eeredienst: Rakovsky,
Nijverheid: Tibor Gyulay,
Handel en Verkeer: Oliver Markos.

De nieuwe minister-president is bevelhebber geweest van het eerste Hongaarsche leger in den sector van gen.-veldmaarschalk Model aan het Oostfront en hij werd o.m. onderscheiden met het ridderkruis van het IJzeren Kruis.

In den eersten ministerraad, welke door het nieuwe kabinet werd belegd, heeft min.-pres. Lakatos het programma der regeering in de volgende drie zinnen samengevat: 1. Voortzetting van den oorlog ter bescherming van de Hongaarsche grenzen. 2. In alle omstandigheden handhaving van de binnenlandsche orde en rust. 3. Handhaving en zoo mogelijk stijging van den tegenwoordigen stand der productie.

Mutaties —

1 Sept. (S.P.T.) — Dr. von Kolosvary-Borasa, regeeringscommissaris voor pers en omroep is afgetreden. Dr. Hlatky heeft zijn taak overgenomen. Tot staatssecretaris werd benoemd dr. Horvathk.

(V. b. Regeeringsmutaties 6053 A.)

Oorlogstoestand met Roemenië —

7 Sept. (D.N.B.) — De chef van den generalen staf van het Hongaarsche leger deelt mede:

Wegens de herhaalde schendingen van de Hongaarsche grens door Roemeniërs, is het Hongaarsche leger ter verdediging van de grens en ter verdrijving van de Roemeensche aanvallers, overgegaan tot den tegenaanval op de sterke Roemeensche strijdkrachten, die bij Klausenburg waren opgemarcheerd.

B. SLOWAKIJE — Opstand - Bezetting door Duitsche troepen —

Nadat nog op 26 Augustus door den Slowaakschen minister van Binnenlandsche Zaken was medegedeeld, dat zich geen vreemde troepen op Slowaaksch grondgebied bevonden en alle desbetreffende berichten gedoodverfd werden als leugens der vijandelijke propaganda, meldt het D.N.B. op 30 Augustus: Van officieele zijde wordt medegedeeld, dat op verzoek van de Slowaakse regeering Duitsche troepen Slowakije zijn binnengerukt om deel te nemen aan den strijd tegen de partisanen en om orde en rust in het land te herstellen.

Staatspresident dr. Tiso

31 Aug. (A.N.P.) — Door staatspresident dr. Tiso werd een radiorede gehouden, waaruit blijkt, dat bepaalde politieke elementen in sommige deelen van het land geprobeerd hebben onrust onder de Slowaakse weermacht te stichten, waardoor het hun schijnt te zijn gelukt, eenige garnizoenen tot ontrouw te bewegen. Voorts hebben in verschillende deelen van Oost-Slowakije partisanen in samenwerking met Russische parachutisten getracht wanorde in het land te stichten. Zij maakten daarbij misbruik van den naam van den minister van Oorlog, Catlos en gaven in zijn naam valsche bevelen aan verschillende garnizoenen in de provincie. Naar aanleiding van deze situatie heeft de Slowaaksche regeering tegenmaatregelen genomen en werd op grond van het ondersteuningsverdrag met Duitschland de Slowaaksche grens door Duitsche troepen overschreden.

Kabinet Tuka afgetreden; dr. Stephan Tiso minister-president —

5 Sept. (D.N.B.) — Dr. Tiso, de staatspresident, heeft het ontslag der regeering Tuka aanvaard en de volgende regeering benoemd:

Minister-president: dr. Stephan Tiso, voorzitter van het opperste gerechtshof te Presburg. Deze heeft tevens de leiding van de ministeries van Buitenlandsche Zaken en Justitie in handen genomen.
Binnenlandsche Zaken: Alexander Mach,
Landsverdediging: Stephan Hassik,
Financiën: dr. Pruzinsky,
Volksvoorlichting en Onderwijs: dr. Aladar Kocis, secr.-generaal der Slowaaksche volkspartij,
Economische Zaken: dr. Medricky,
Verkeer en Openbare Werken: Ludwig Lednar.

(V. b. Slowakije, 6068 E.)

C. GRIEKENLAND — Regeering te Caïro afgetreden —

30 Aug. — Volgens het D.N.B. meldde de Britsche berichtendienst uit Caïro, dat de leden der aldaar gevestigde Griekse regeering, onder wie de plaatsvervangende minister-president Venizelos, zijn afgetreden. Aangenomen wordt, dat dit een gevolg is van meeningsverschillen, welke onder de ministers ontstonden na den terugkeer van min.-pres. Papandroe, die te Rome met den Britschen minister-president Churchill besprekingen had gevoerd.

(V. b. Regeering 5955 E.)

Inflatie —

30 Aug. — Europapress meldt: De inflationistische tendenzen hebben in Griekenland gedurende de laatste maanden nieuwe prijsstijgingen veroorzaakt. Deze was in de maanden Juni en Juli zoo groot, dat de regeering te Athene zich genoodzaakt zag nieuwe bankbiljetten van opnieuw hoogere waarden uit te geven. Werden begin April voor het eerst bankbiljetten van 500.000 drachmen uitgegeven, thans werden de eerste bankbiljetten van 5 millioen drachmen in circulatie gebracht. Naar schatting zijn de prijzen thans ongeveer een millioen maal zoo hoog als voor het uitbreken van den oorlog.

(V. b. Inflatie 6022 B.)

D. FINLAND — Betrekkingen met Duitschland verbroken - Wapenstilstand met de Sovjet-Unie —

4 Sept. — Radio-Oranje meldt, dat aan het Finsch-Russische front een wapenstilstand tot stand gekomen is en de Duitsche troepen Finland verlaten.

Aan een bericht van het D.N.B. ontleenen wij de volgende bijzonderheden: De Finsche regeering heeft de betrekkingen met Duitschland verbroken en geëischt, dat de Duitsche troepen uiterlijk vóór 15 September uit Finland zullen worden teruggetrokken. In geval de Duitsche troepen in den genoemden tijd niet mochten zijn teruggetrokken, zullen zij ontwapend en aan de geallieerden als krijgsgevangenen worden uitgeleverd.

Volgens een mededeeling van het officieele Finsche nieuwsbureau zouden, op grond van een overeenkomst tusschen de Finsche en de Russische regeering, de vijandelijkheden tusschen Finland en Rusland op 4 September des avonds om 8 uur worden gestaakt.

S.P.T. meldt, dat de Finsche minister-president Hackzell in een rede het volgende heeft medegedeeld: Het Finsche parlement is op 2 September in een besloten zitting bijeengekomen teneinde het vraagstuk tot het aanknoopen van vredesonderhandelingen met Rusland te bespreken. Reeds had de Finsche regeering zich op 25 Augustus tot het Sovjetgezantschap te Stockholm gewend met de vraag of de Sovjet-regeering bereid zou zijn, een Finsche vredesdelegatie te ontvangen. Op 29 Augustus werd het Russische antwoord, waar ook Engeland en de Ver. Staten hun goedkeuring aan hadden gehecht, ontvangen. Hierin werd aan

Finland de eisch gesteld, de betrekkingen met Duitschland te verbreken en de Duitsche regeering te verzoeken, binnen twee weken haar troepen uit Finland terug te trekken. Zoodra hieraan zou zijn voldaan, zou de Sovjet-Russische regeering bereid zijn, de Finsche delegatie te ontvangen. De Finsche regeering is tot de overtuiging gekomen, dat maatregelen moeten worden genomen om met de Sovjet-Unie tot een overeenkomst te komen. De Finsche Rijksdag heeft zich hierbij aangesloten en zijn vertrouwen in de regeering uitgesproken.

Duitsch commentaar —
De Duitsche pers verklaart, dat de bovenomschreven ontwikkeling in de lijn der verwachtingen lag, sinds president Ryti werd opgevolgd door maarschalk Mannerheim, van wien al spoedig bleek, dat hij alles in het werk stelde om tot een vergelijk met Moskou te komen. Opgemerkt wordt, dat generaal Rendulic, de opperbevelhebber der Duitsche troepen in het Noorden van Finland toch reeds bezig was, zijn front te ontruimen, omdat deze soldaten kunnen worden ingezet op andere posten waar zij dringender noodig zijn. Tenslotte wordt vastgesteld, dat Finland thans nationale zelfmoord heeft begaan.

Wapenstilstandsonderhandelingen —
6 Sept. — Radio-Oranje meldt, dat een Finsche delegatie zich op weg naar Moskou heeft begeven, teneinde aldaar met de Sovjet-regeering onderhandelingen aan te knoopen.
(V. b. Finland 6067 B.; 6054 G.)

A. **ENGELAND — Generaal Montgomery bevorderd tot veldmaarschalk —**
31 Aug. (S.P.T.) — Generaal Montgomery, de bevelhebber der Britsche troepen in het Westen, is bevorderd tot veldmaarschalk.
(V. b. Legerl. 6061 E.)

Minister Morrison over den vrede —
6 Sept. (Radio-Oranje) — De Britsche minister van Binnenlandsche Zaken Morrison heeft op 5 September een rede gehouden waarin hij o.m. verklaarde, dat het Engelsche volk niet meer met een schijnvrede tevreden zou zijn. Wij moeten de zekerheid hebben, zoo zeide hij, dat er nooit weer sprake zal zijn van agressie. Wij moeten er voor zorgen, dat de fascisten en de Japanners nooit weer andere landen kunnen binnenvallen. In de geschiedenis is duidelijk gebleken, dat dit alleen mogelijk zal zijn, als wij de internationale betrekkingen op rechtvaardige beginselen baseeren. Wij moeten een voldoend aantal internationale strijdkrachten hebben voor de uitvoering van dit plan. Een politiemacht is alleen dan een politiemacht, als zij ter beschikking staat van een gemeenschap, die werkelijk één is in haar streven voor het algemeen welzijn.
In het vervolg zijner rede verklaarde Morrison o.m., dat een der noodzakelijke voorwaarden tot bestendiging van den vrede is, dat men tot op zekere hoogte afstand weet te doen van de traditioneele politiek. Maar vooral is het noodig, dat elk land op zichzelf bereid is in een bepaald geval zijn eigen belangen ondergeschikt te maken aan die van de volkerengemeenschap.

Verduistering gedeeltelijk opgeheven —
7 Sept. (Radio-Oranje) — In Engeland worden met ingang van 17 September de verduisteringsbepalingen gedeeltelijk opgeheven. Met uitzondering van het kustgebied en bij luchtalarm, zal met ingang van dien datum weer kunnen worden volstaan met het gebruik van normale gordijnen en blinden, gelijk in vredestijd.

De V 1 buiten werking —
7 Sept. (Radio-Oranje) — Op een op 6 September te Londen gehouden persconferentie werd verklaard, dat het gevaar van de V 1 geweken was. Gedurende tachtig dagen werd Londen met vliegende bommen bestookt. In het geheel werden er ca. 8000 afgeschoten. Hiervan bereikten er 2900 Engeland en 2300 Londen; 25% verdwaalde, 46% werd vernietigd door afweergeschut en jagers.
8 Sept. (C.D.) — Naar verluidt is in Londen het verblijf van koningin Wilhelmina door een vliegende bom getroffen. Een lid van het personeel vond hierbij den dood.
Aan bovenstaande mededeelingen voegen wij toe, dat het stereotiepe „Londen en Zuid-Engeland lagen weer onder het vuur van de V 1" van 5 tot 16 September niet meer in het officieele Duitsche weermachtbericht voorkwam. Daarna werd hier onregelmatig melding van gemaakt. (Red.)
(V. b. „V 1" 6013 C.)

B. **JAPAN — Rijksdagrede van min.-president Koiso —**
6 Sept. (Radio-Oranje) — In een rede, welke de Japansche minister-president Koiso op 6 September voor het Japansche parlement heeft gehouden, verklaarde deze o.m., dat de mogelijkheid bestaat, dat de geallieerde strijdkrachten op Japan zelf zullen landen. Hij voegde er aan toe, dat thans het bestaan van Japan zelf op het spel staat.
Aan het D.N.B. ontleenen wij nog het volgende aan de rede van Koiso: Na uiting te hebben gegeven aan zijn bewondering voor Duitschland en zijn vertrouwen te hebben uitgesproken, dat ook dat land er in zal slagen de krijgskansen weer te zijnen gunste te doen keeren en de uiteindelijke overwinning te behalen, maakte hij het voornemen der Japansche regeering bekend om ook de bevolking van het vroegere Nederlandsch-Indië onafhankelijkheid te verleenen.
Nader ingaande op de militaire situatie wees minister Koiso er op, dat het vooral aankwam op een vergrooting van de trefkracht van het Japansche volk en daarbij in de eerste plaats van het Japansche luchtwapen.
Sinds 1937 werd in totaal 137 milliard Yen aan oorlogskosten uitgegeven. Op de loopende staatsbegrooting ten bedrage van ruim 76 milliard Yen drukken de militaire uitgaven met een bedrag van 63 milliard Yen.
Aansluitend op de rede van den minister-president werd het woord gevoerd door den minister van Marine, die rapport uitbracht over den toestand ter zee sedert de laatste rijksdagzitting. Hij constateerde daarbij openhartig, dat afgezien van enkele plaatselijke successen, de toestand zich voor Japan minder gunstig stig had ontwikkeld en er voor de toekomst nog op nieuwe tegenslagen moest worden gerekend.
(V. b. Koiso 6044 B.; Overz. Oorlogsv. 5892 E.)

C. **ZWEDEN — Beperking van het asylrecht —**
6 Sept. — Door Radio-Oranje werd medegedeeld, dat een der Zweedsche ministers heeft verklaard, dat aan het einde van den oorlog een groot aantal personen, die zich schuldig hebben gemaakt aan misdaden en in strijd met het volkenrecht zijnde handelingen, zullen pogen naar neutraal gebied te ontkomen, teneinde op die wijze aan hun straf te ontkomen. Echter, zoo verklaarde de minister, wij zullen deze z.g. politieke vluchtelingen niet toelaten. Mochten enkelen hunner toch voor de Zweedsche grenzen komen, dan zullen zij onmiddellijk naar hun eigen land worden teruggezonden.

Duitsch transitoverkeer met Noorwegen verboden —
10 Sept. (Radio-Oranje) — De Zweedsche regeering heeft het vervoer via Zweden van goederen en troepen uit Duitschland naar Noorwegen en omgekeerd, verboden.
(V. b. Transitoverk. 5628 B.)

D. **ZWITSERLAND — Militaire maatregelen —**
Nadat volgens een D.N.B.-bericht Zwitserland reeds op 31 Augustus nieuwe troepen onder de wapenen had geroepen en zijn opperbevelhebber een dagorder uitgevaardigd had, waarin hij o.m. zeide: „In onze onmiddellijke nabijheid bestrijden groote legers elkaar. Beproefde veldheeren en dappere soldaten staan tegenover elkaar. Velen vallen op de slagvelden. Soldaten, denkt steeds daaraan. Dit zal u helpen uw plicht te vervullen en de daarmede verbonden offers op u te nemen, ten einde zoodoende tot over de grenzen van ons land voor ons vrij vaderland eer te behalen en achting af te dwingen", werd naar het D.N.B. op 5 September meldde, door den Bondsraad op voorstel van den opperbevelhebber tot een partieele mobilisatie der grenstroepen besloten.
(V. b. Mobilisatie 5667 A.)

E. **DUITSCHLAND — Protest inzake de behandeling van krijgsgevangenen —**
28 Aug. (D.N.B.) — Via Zwitserland heeft het Duitsche ministerie van Buitenlandsche Zaken een protest ingediend ter zake de behandeling van Duitsche krijgsgevangenen door Amerikaansche troepen. Uit een verklaring van kolonel Von Aulock, was de Duitsche regeering namelijk gebleken, dat Amerikaansche strijdkrachten Duitsche krijgsgevangenen bij den strijd om St. Malo op hun tanks hadden gezet, teneinde de verdediging der aangevallen Duitsche steunpunten te bemoeilijken. In haar protest geeft de Duitsche regeering uitdrukking aan haar verwachting, dat door de Amerikaansche regeering maatregelen zullen worden getroffen, dat dergelijke schendingen van het volkenrecht zich niet zullen herhalen.
(V. b. Behand. krijgsg. 6052 A.)

Arbeidsmobilisatie - 389 theaters gesloten —
31 Aug. (D.N.B.) — In Duitschland werden op 31 Augustus 389 theaters voor den verderen duur van den oorlog gesloten. Door dezen maatregel, welke valt binnen het kader der door dr. Goebbels gelaste algemeene burgerlijke mobilisatie komen 42.000 menschen vrij voor het front of de wapenfabrieken.
(V. b. Arbeidsmob. 6068 A.)

Beperking van het onderwijs; opheffing van tijdschriften, etc. —
31 Aug. (D.N.B.) — Eveneens voor rekening der arbeidsmobilisatie komen nog de volgende maatregelen:
Het Pruisische ministerie van Financiën wordt opgeheven.
Een aantal studeerenden moeten hun studie opgeven, teneinde aan het front of in fabrieken te worden ingezet.

Beschikkingen werden uitgevaardigd ten aanzien van de leerlingen der achtste klasse van hoogere onderwijsinrichtingen en de leerlingen der achtste en zevende klasse der Oberschulen voor meisjes.
Van de 1500 in Duitschland verschijnende tijdschriften zal het grootste deel voortaan niet meer uitkomen.
Alle ambulante tentoonstellingen worden gesloten.
Het Duitsche Roode Kruis wordt gereorganiseerd. Hierdoor zullen eenige tienduizenden arbeidskrachten vrijkomen.
(V. b. Arbeidsmob. 6079 E.)

Oproep tot de jeugd —

3 Sept. (D.N.B.) — Generaal-Oberst Guderian, chef van den generalen staf van het leger, richtte zich in een oproep tot de Duitsche jeugd, waarin hij o.m. zeide, dat de vijandelijke overmacht er in was geslaagd, na krachtsinspanning van verscheidene jaren de Duitsche fronten terug te dringen. Het was echter mogelijk dezen vijanden te beletten, den Duitschen bodem te betreden, mits het geheele Duitsche volk schouder aan schouder stond. Hij besloot met de woorden: „Behoudt het vuur der jeugd en het geloof in den Führer. Het gaat in dezen oorlog om uw Duitschland, uw toekomst en uw geluk. Gij moet daarvoor strijden, zooals bijna elke Duitsche generatie daarvoor heeft moeten strijden."
(V. b. Guderian 6026)

Verschroeide aarde als verdedigingsmiddel —

5 Sept. — Radio-Oranje deelt mede, dat het Duitsche volk werd opgeroepen om in de door de geallieerde bedreigde gebieden alles te verbranden en te vernietigen opdat den vijand niets bruikbaars in handen zou vallen.

A. FRANKRIJK — Voorloopige regeering gevormd —

29 Aug. (D.N.B.) — Reuter heeft de samenstelling van de voorloopige regeering der Fransche Republiek bekend gemaakt. Volgens dit bericht zou De Gaulle het presidentschap op zich genomen hebben, terwijl generaal Catroux de staatszaken, René Massigli de Buitenlandsche Zaken en Em. Bastier de la Vigerie de Binnenlandsche Zaken waarnemen.
12 Sept. — De N.R.Crt. deelt mede, dat volgens de Zwitsersche pers generaal De Gaulle in den nacht van 9 op 10 September de volgende wijzigingen heeft aangebracht in zijn voorloopige regeering:
Buitenlandsche Zaken: Georges Bidault,
Binnenlandsche Zaken: André Tixier,
Oorlog: André Diethelm,
Financiën: Lepercu,
Marine: Louis Jacquinot,
Economische Zaken: Pierre Mendes-France,
Landbouw: Robert Tanguy-Prigent.
(V. b. Reg. De Gaulle 6021 A.)

B. POLEN — Memorandum aan de Sovjet-Unie —

29 Aug. — Volgens het D.N.B. heeft de Poolsche regeering te Londen een memorandum opgesteld over de regeling der Poolsch-Russische betrekkingen.
Punt één van dit memorandum voorziet in een permanente Russisch-Poolsche samenwerking na den oorlog op basis van een bondgenootschap en adviseert de definitieve Russisch-Poolsche grenzen eerst na den oorlog vast te stellen.
In punt twee wordt de vorming van een Poolsche regeering onder leiding van Mikolajczyk voorgesteld, waarin de communistische partij en het Poolsche comité te Moskou op een passende wijze vertegenwoordigd dienen te zijn.
Punt drie voorziet in de regeling van de vraagstukken, die verband houden met de grondwet door het houden van een volksstemming zoodra Polen definitief is bevrijd.
(V. b. 6054 C.)

C. PORTUGAL — Reorganisatie der regeering —

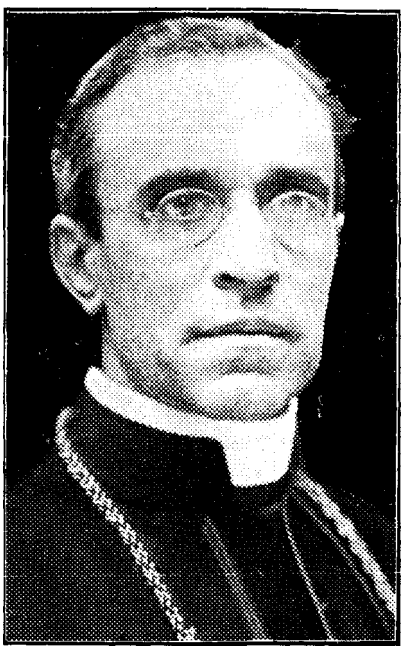
8 Sept. — De Portugeesche regeering werd op 5 September gereorganiseerd. De nieuwe regeering heeft dezelfde doelstellingen als haar voorgangsters. Zij staat onder leiding van denzelfden regeeringschef en zij gehoorzaamt aan denzelfden imperatief van de Portugeesche revolutie.
Minister-president dr. Salazar heeft bij de installatie van den nieuwen minister van Oorlog o.a. verklaard: „Ik weet niet, wat er nog van ons verlangd zal worden. Ik weet wel, dat er op het oogenblik belangen zijn, die niet zoo veilig zijn, als de eer en het recht van Portugal eischen. Ik weet, dat van dezen dag af onze voorbereidingen voor alle eventualiteiten beter en ons vertrouwen steeds vaster zullen worden. De nieuwe minister van Binnenlandsche Zaken, luit. kolonel Botelho Moniz, verklaarde o.m. te rekenen op den steun van de „Nationale Unie", de politie en de nationale garde. Hij kondigde voorts een zuivering van zijn ministerie van alle ongeschikte elementen aan.
(V. b. Salazar 5513 A.; Reg. 4351 D.)

D. VER. STATEN — Oorlogsproductie —

Aan de „Bulletin Financier Suisse" ontleenen wij, dat in de Ver. Staten in 1943 $ 82 milliard werd uitgegeven voor oorlogsdoeleinden, tegen 50 milliard in 1942 en 13 milliard in 1941. Het indexcijfer der industrieele bedrijvigheid bedroeg 239 (in 1942 199, in 1940 100). De staalproductie bedroeg 88.87 millioen ton, 98.1% van het theoretisch maximum. In 1943 werden 86.000 vliegtuigen gebouwd, in 1942 47.694 toestellen en in 1941 19.403 toestellen. Verwacht wordt dat in 1944 circa 120.000 vliegtuigen zullen worden geproduceerd. In 1943 kwamen 1896 nieuwe schepen met een tonnage van 19.238.000 ton in dienst. Dit cijfer komt overeen met 20% van de wereldvloot in 1939.
(V. b. Scheepsb. 6067 D.; Oorlogsprod. 5635 C.)

E. VATICAAN — Rede van Paus Pius XII —

1 Sept. (D.N.B.) — Ter gelegenheid van het feit, dat vijf jaren geleden de tweede wereldoorlog uitbrak, heeft Paus Pius XII op 1 September over den zender van Vaticaanstad een rede gehouden. Hij zeide, dat het noodzakelijk is, bij een komende verordening een nieuwe sociale orde in het leven te roepen, opgebouwd op de grondrechten van den mensch en in Christelijken zin. Uitvoerig behandelde hij de rol van de kerk in de toekomstige sociale en economische politiek, waarbij hij verklaarde, dat de technische vooruitgang alleen nog niet zonder meer een verbetering van de sociale positie der arbeiders beteekent.
In het verdere verloop van zijn rede herinnerde de Paus aan de moeilijke positie waarin Italië en vooral Rome zich thans bevinden, waarbij hij een beroep op de nog niet zoo zwaar door den geesel van den oorlog getroffen volken deed, hier de helpende hand te bieden.
Tenslotte pleitte hij er voor, dat de millioenen krijgsgevangenen en geïnterneerden aan het einde van den oorlog zoo spoedig mogelijk aan hun gezinnen zullen worden teruggegeven en hij besloot met de opmerking, dat de volken der aarde het recht hebben, van hun staatslieden aan het einde van dezen oorlog een duurzamen vrede, waaraontige vei-

ligheid en algemeene welvaart te verwachten. **(V. b. Paus Pius XII 5927 E.)**

F. BELGIE — De regeering terug op vaderlandschen bodem —

8 Sept. — De Belgische regeering is op 8 September uit Londen in Brussel aangekomen. De eerste minister, Hubert Pierlot, vaardigde een proclamatie uit, waarin hij o.m. zegt: „De regeering zal al haar krachten inspannen om de normale herneming van onze instellingen te verzekeren, het nationaal leven te herstellen, de bevrijding van België en van den Koning te bespoedigen en aan de zijde van onze bondgenooten den strijd tot aan de volledige overwinning voort te zetten."

Samenstelling van het teruggekeerde kabinet —

Het teruggekeerde kabinet Pierlot heeft de volgende samenstelling:
Hubert Pierlot: eerste-minister en minister van landsverdediging;
P. H. Spaak, minister van buitenlandsche zaken, arbeid en bevoorrading;
De Vleeschouwer: minister van koloniën en openbaar onderwijs;
Aug. Balthasar: minister van verkeerswezen;
Aug. de Schrijver: minister van binnenlandsche zaken en landbouw;
Delfosse: minister van justitie en informatie;
Camille Gutt: minister van financiën en economische zaken.
(Het Laatste Nieuws)

Financieele maatregelen —

6 Sept. — De minister van financiën heeft per radio een aantal financieele en economische maatregelen afgekondigd. Aan vergunning zijn onderworpen o.m. de uitvoer van grondstoffen en de verkoop, aankoop, invoer of uitvoer van effecten. De wisselbeurzen worden gesloten. Buitenlandsche bankbiljetten moeten aangegeven worden. Terugbetalingen op bank- en girorekeningen worden beperkt tot frs. 2000 per week. De wisselkoers van het pond sterling is bepaald op 176,50 fr. en van den dollar op 43,77 fr.

DE WERELDOORLOG

Snelle geallieerde opmarsch in de richting van Duitschland en Nederland - Kanaalhavens ingesloten - Russische opmarsch in den Balkan - Aanval op Gothenlinie in N. Italië - Luchtaanval op slagschip „Tirpitz" - Finland staakt den strijd - Luchtaanvallen op Japansche eilanden - Landingen op Palau- en Molukkeneilanden-

WESTELIJK FRONT —

3 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat pogingen om de Somme bij Abbeville over te steken mislukten. Hevig wordt gevochten bij Douai, Rethel en Sedan. Lyon werd ontruimd. De marinebatterij op het Ile de Cécembre staakte na een gevecht van vijf weken den strijd.

Radio-Oranje meldt, dat de Britsche troepen de Nederlandsche grens tot op 60 K.M. zijn genaderd. Abbeville is veroverd. Britsche troepen bereikten Rijssel en rukken op naar Calais. Amerikaansche afdeelingen bereikten Namen en omsingelden Bergen. De geallieerden staan op 50 K.M. van de Duitsche grens.

4 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat de Duitsche troepen Noordwestelijk van Atrecht eenige kilometers naar het Noorden zijn uitgeweken. In het gebied ten Noorden van Bergen wordt zwaar gevochten. Op de Westelijke hellingen der Ardennen en ten Zuidoosten van Sedan werden vijandelijke aanvallen afgeslagen.

Radio-Oranje meldt: Op 3 September werd Brussel bevrijd. Amerikaansche troepen bij Charleroi en Nancy. In midden-Frankrijk rukken de formaties op naar het dal van de Saône.

5 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat de gevechten zich verplaatsten naar Antwerpen en Brussel. In de Ardennen werden pogingen om de Maas over te steken afgeslagen. In Noord-Frankrijk konden de geallieerde troepen vrij diepe penetraties bereiken.

Radio-Oranje meldt: Breda bereikt en Britsche troepen dringen Nederland verder binnen. Antwerpen, Gent, Abbeville en Leuven bevrijd. Artillerie beschiet Duitsch grondgebied; Amerikaansche troepen hebben de Duitsche grens overschreden; zij dringen Limburg binnen. De in Noord-Frankrijk achtergebleven Duitsche troepen tot den ondergang gedoemd.

6 Sept. — Van Duitsche zijde wordt een terugtocht op het Albert-kanaal gemeld. Zware gevechten in Antwerpen. Geallieerde aanvallen op de linie Leuven, Namen, Sedan. Pogingen om de Moezel ten Noorden van Nancy over te steken mislukt. De uit Zuid- en Zuidwest-Frankrijk teruggenomen troepen hebben het gebied om Dijon en het plateau van Langres bereikt. Aanvallen op de passen der Fransch-Italiaansche grens afgeslagen.

Radio-Oranje meldt: Opmarsch van het Amerikaansche leger in de richting Aken en Saarbrücken; voorterrein der Siegfriedlinie bereikt. 50.000 man Duitsche troepen bij Calais ingesloten. De Maas ten Zuiden van Verdun gepasseerd. In het gebied tusschen Bergen en Compiègne ruim 45.000 Duitschers gevangen genomen. De geheele Kanaalkust tusschen de Seine en de Schelde geïsoleerd. Geslaagde Amerikaansche aanvallen tusschen Metz en Nancy. Het Amerikaansche zesde leger, dat vanuit Zuid- en Midden-Frankrijk oprukt nog slechts 100 K.M. van het derde leger verwijderd. Geen bijzonderheden over de Engelsche vorderingen in Nederland. Le Havre door Engelsche troepen ingesloten; weigert zich over te geven; wordt zwaar van uit de lucht gebombardeerd. Ieperen bevrijd. Nederlandsche troepen op weg naar Nederland.

7 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat een bruggenhoofd ten Noorden van Antwerpen werd uiteengeslagen. De vijandelijke druk in het gebied Leuven-Sedan houdt aan. Geslaagde tegenaanval ten Zuiden van Sedan. Geallieerde aanvallen ten Oosten van Verdun en bij Toul mislukt. Hevige gevechten op de Fransch-Italiaansche grens.

Radio-Oranje meldt: Sterke Amerikaansche bruggenhoofden bij Dinant en Namen. Meer Zuidelijk de Moezel gepasseerd. St. Omer, Chalon-sur-Saône, Gent, Kortrijk, Sedan, Hoei en Armentières bevrijd. Terugtocht van het 19de Duitsche leger in de richting Belfort. Het 2de Britsche leger aan het Albert-kanaal tusschen Antwerpen en Maastricht. Nederlandsche troepen, ingedeeld bij het Britsche leger, opereeren met succes. Sinds de landing in Normandië maakten de Amerikaansche troepen alleen reeds ruim 250.000 gevangenen. Vijf geallieerde bruggenhoofden aan de Moezel gevormd. Het Marne-Rijn-Kanaal bereikt. Het 15de Duitsche leger vlucht van Bergen in de richting Aken. Metz en Nancy door de Duitsche troepen ontruimd.

8 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld: Bij Ieperen hebben onze nakomende troepen onze naar het Noorden uitwijkende divisies beschermd. Aan weerszijden van Luik houdt de zware druk aan. Aanvallen van den vijand in het gebied van Toul, bij Besançon werden afgeslagen. In Zuid-Frankrijk oefenen de geallieerden een zwaren druk op de verdediging van Italië uit in de richting Monaco-Monte Carlo; oorlogsschepen ondersteunen deze actie. Zeer hevig wordt gevochten bij de Alpenpassen, Colde Maddalena, bij Mont Genèvre, bij Mont Cenis en den kleinen Bernard.

Radio-Oranje meldt, dat de Amerikanen hun twee bruggenhoofden over de Moesel hebben behouden. Amerikaansche troepen staan aan den rand van Luik. Britsche troepen zijn het Albert-kanaal overgestoken en bevinden zich 50 K.M. ten Zuiden van Eindhoven. Maarschalk Model werd benoemd tot opvolger van Von Kluge. Het derde leger heeft zich in de buurt van Belfort met het zevende vereenigd. Fransche troepen staan op 40 K.M. afstand van Dijon. Veldmaarschalk Montgomery bezocht Brussel.

9 Sept. — Van Duitsche zijde worden harde afweergevechten in Vlaanderen gemeld. Aanvallen in Noordelijke richting vanuit het bruggenhoofd Antwerpen werden uiteengeslagen. Bruggenhoofden ten Noorden van Hasselt werden in een tegenaanval ingekrompen. Om Luik en ten Noordwesten van Metz wordt hevig gevochten. Bij Besançon en aan de Doube zijn Duitsche uit Zuid- en Zuidwest-Frankrijk terugtrekkende formaties in zwaren strijd met den uit het Zuiden opdringenden vijand, die poogt door te stooten, naar de Bourgondische Poort, gewikkeld. De havens Boulogne, Le Havre, Brest en Lorient houden nog steeds stand.

Radio-Oranje meldt, dat vijf geallieerde legers van de Nederlandsche tot aan de Zwitsersche grens naar de Siegfriedlinie oprukken. Luik werd genomen. In het gebied van Metz werden bruggenhoofden over de Moezel opgericht. De geallieerden troepen staan op 15 K.M. afstand van Belfort; de strijd om de Bourgondische poort is begonnen. Ostende werd bevrijd. Benoorden het Albert-Kanaal bereikten de geallieerden een punt op 15 K.M. van de Nederlandsche grens. In West-België bereikten de troepen Thielt. circa 25 K.M. ten Zuidoosten van Brugge. Fransche troepen veroverden Beaune en Le Creusot. In de richting van Verdun ondernamen de Duitsche troepen een tegenaanval, waarbij zij het geallieerde hoofdkwartier omsingelden. De situatie kon echter worden hersteld en de Duitschers werden afgeslagen.

OOSTELIJK FRONT —

3 Sept. — Van Duitsche zijde wordt het afslaan van aanvallen in de Karpaten gemeld, voorts slechts ten Noordoosten van Warschau gevechtshandelingen van beteekenis.

Radio-Oranje meldt, dat Russische troepen oprukken naar de grenzen van Joego-Slavië en Hongarije.

4 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat de bolsjewisten ten Noordoosten van Wysskof tot den verwachten grooten aanval zijn overgegaan.

Radio-Oranje deelt mede, dat de Duitschers melding maken van een nieuw offensief ten Noordoosten van Warschau.

5 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat zwaar gevochten wordt in het Zuidoostelijk deel van Zevenburgen. Hongaarsche troepen sloegen in de Woudkarpaten bolsjewistische aanvallen af. In het Weichselbruggenhoofd ten Noordwesten van Baranof leidde succesvolle aanvallen tot een frontverkorting. Tusschen Boeg en Naref wierpen de Sovjets nieuwe troepen in den strijd. In Estland werden tusschen het Wirzmeer en Dorpat Sovjet-Russische troepen in de pan gehakt. Bij Dorpat werden de bolsjewisten naar het Zuiden teruggeworpen.

Radio-Oranje deelt mede, dat de Russische legers ten Noordoosten van Warschau zijn doorgebroken. De Russen trokken de Karpaten over naar Transsylvanië; Brazow werd veroverd.

6 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat Hongaarsche troepen de Roemenen in Zevenburgen terugwierpen. In de Oostelijke Karpaten werden Sovjetaanvallen afgeslagen. Ten Noorden van de Boeg werden sterke Sovjet-aanvallen tot staan gebracht aan de benedenNaref.

Radio-Oranje meldt, dat de Russen op 85 K.M. van de Joego-Slavische grens staan. De activiteit der partisanen in Joego-Slavië neemt toe. Russische afdeelingen hebben op diverse punten de Narwa overgestoken; ongeveer 150 plaatsen werden veroverd en ruim 25.000 Duitschers onschadelijk gemaakt. In de buurt van Warschau werden circa 50 plaatsen bezet.

7 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld: De Hongaarsche aanval tegen de Roemenen maakt vorderingen. In Zeven-

burgen en de Karpaten werden bolsjewisten uiteengeslagen. Zware gevechten aan de Naref. De plaats Ostrolenka werd ontruimd.

Radio-Oranje meldt, dat Tito's partisanen, gesteund door geallieerde strijdkrachten op het moment. dat de Russen de grenzen van Joego-Slavië beginnen te overschrijden, een offensief zijn begonnen. De Russen passeerden op drie plaatsen de Bulgaarsche grens. Het offensief tegen Warschau maakt goede vorderingen; in deze stad duurt de strijd der partisanen voort. De Donau-haven Turnu-Severin werd bevrijd. Geallieerde vliegtuigen bestoken de Duitsche terugtochtswegen in den Balkan.

8 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat in het Zuidoostelijke deel van Zevenburgen en in de Oostelijke Karpaten vijandelijke aanvallen werden afgeslagen. Aan de beneden-Naref werden bolsjewistische doorbraakpogingen verijdeld.

Radio-Oranje meldt, dat naar schatting op den Balkan 20 Duitsche divisies zijn afgesneden. De slag tusschen Boeg en Naref neemt een voor de Russen gunstig verloop. In Warschau wordt zwaar gevochten tusschen Duitsche troepen en Poolsche partisanen.

9 Sept. Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat vijandelijke aanvallen in Zevenburgen, bij Szeklen, werden afgeslagen. Aan den Noordrand van de Woudkarpaten en aan de beneden-Naref mislukten bolsjewistische aanvallen.

Radio-Oranje meldt, dat de burgerbevolking in Servië in opstand is gekomen en zich bij maarschalk Tito aansluit. De Bulgaarsche Zwarte Zee-haven Varna werd bezet. Bij de bezetting van Bulgarije ondervinden de Russen geen tegenstand. Russische patrouilles zijn in Oost-Pruisen geweest.

ITALIAANSCHE FRONT —

3 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat de Anglo-Amerikaansche troepen hun aanvallen aan de Adriatische kust hebben voortgezet.

Radio-Oranje meldt, dat de geallieerde troepen de Gothenlinie zijn binnengedrongen.

4 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat de Duitsche divisies zich van de Arno hebben gedistancieerd.

Radio-Oranje meldt, dat de Anglo-Amerikaansche troepen de Gothenlinie hebben doorbroken.

6 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat vijandelijke doorbraakpogingen werden verijdeld; sedert 31 Augustus werden 259 vijandelijke tanks stukgeschoten.

Radio-Oranje meldt, dat de geallieerde troepen de Gothenlinie achter zich hebben.

7 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeldt. dat de geallieerden in dagenlangen vergeefschen stormloop zware verliezen lijden.

Radio-Oranje meldt, dat de geallieerde legers oprukken naar Rimini. Er wordt verbitterd gestreden.

8 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat de verbitterde gevechten blijven aanhouden.

Radio-Oranje meldt, dat de Anglo-Amerikaansche troepen Lucca, N. O. van Pisa, en Prato, N. W. van Florence hebben bezet. Britsche oorlogsschepen bombardeeren de stellingen bij Rimini. Italiaansche partisanen opereeren bij het Lago Maggiore.

LUCHTOORLOG —

4 Sept. — Van Duitsche zijde worden Amerikaansche aanvallen op Mannheim en Ludwigshafen gemeld. Jachtvliegtuigen drongen door naar West- en Zuidwest-Duitschland.

5 Sept. — Radio-Oranje meldt: Bommenwerpers hebben een aanval gedaan op Karlsruhe.

6 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld: De steden Mannheim, Karlsruhe. Stuttgart en Ludwigshafen werden gebombardeerd. 's Nachts wierpen Britsche vliegtuigen bommen op Hannover. 31 geallieerde vliegtuigen werden neergeschoten.

Radio-Oranje meldt: Bommenwerpers deden aanvallen op doelen in en achter de Siegfriedlinie. Jagers deden aanvallen op verkeerspunten in Nederland en Duitschland. 171 Duitsche vliegtuigen werden vernield; 13 eigen bommenwerpers en 17 jagers gingen verloren. Zware aanvallen werden gedaan op de havens Le Havre en Brest.

7 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld: Geallieerde jachtformaties drongen in West-Duitsch gebied door. Bommenwerpers deden een aanval op Emden en Hamburg.

Radio-Oranje meldt: Amerikaansche jagers ondernamen gisteren aanvallen op het Duitsche verkeer vanaf de Zuiderzee tot aan Coblenz. Een auto-colonne van het uit het gebied van Bergen naar Aken terugtrekkende Duitsche 15e leger werd zwaar getroffen.

8 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld: In den afgeloopen nacht ondernamen Britsche vliegtuigen een aanval op Karlsruhe.

Radio-Oranje meldt: 1000 zware Amerikaansche bommenwerpers hebben heden Ludwigshafen en andere deelen van West-Duitschland aangevallen.

9 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld: Amerikaansche bommenwerpers ondernamen aanvallen op Karlsruhe, Mainz, Mannheim en Ludwigshafen; 22 toestellen werden neergeschoten. Des nachts wierpen Britsche machines bommen op Neurenberg.

Radio-Oranje meldt: Meer dan 1000 zware Amerikaansche bommenwerpers hebben heden Mainz, Mannheim en Dusseldorf gebombardeerd.

ZEEOORLOG —

4 Sept. (S.P.T.) — De Duitsche legerleiding heeft besloten, de zeestrijdkrachten, die zich bevinden in de bedreigde marinebases aan de Somme en in het Nauw van Calais naar elders over te brengen. De overbrenging werd gestoord door geallieerde luchtaanvallen, waarbij slechts één vaartuig verloren ging.

6 Sept. — Radio-Oranje meldt, dat Engelsche vliegtuigen tusschen 22 en 29 Augustus vier aanvallen hebben gedaan op het Duitsche slagschip „Tirpitz". Rookgordijnen maakten het onmogelijk de juiste uitwerking waar te nemen. Waarschijnlijk werd het schip echter door zware en minder zware bommen getroffen; ook werden vier vrachtschepen, een duikboot en een duikbootmoederschip getroffen.

7 Sept. — Radio-Oranje meldt, dat Britsche vliegtuigen Emden, de dichtsbijzijnde haven waarin de uit het Kanaal teruggetrokken Duitsche schepen hun toevlucht kunnen nemen, werd gebombardeerd. Duitschland heeft thans openlijk erkend, dat de duikbootoorlog is mislukt.

JAPAN —

Luchtaanvallen

20 Aug. (Domei) — Het keizerlijke hoofdkwartier deelde mede, dat door circa 60 vijandelijke bommenwerpers, afkomstig uit China, een aanval werd uitgevoerd op Kioesjoe en het Westelijke deel van het bezette eiland Sjoegokoe.

21 Aug. (Domei) — Een tweede groep vijandelijke bommenwerpers zette overdag en des nachts de aanvallen op Kioesjoe en Sjoekogoe voort.

1 Sept. (Domei) — Een tiental in China opgestegen Amerikaansche bommenwerpers ondernam in den nacht van 31 Augustus een aanval op Formosa.

12 Sept. (Radio-Oranje) — Gecombineerde lucht- en vlootstrijdkrachten ondernamen 8 September een aanval op Mindanao, het Zuidelijkste eiland der Philippijnen. 68 Japansche vliegtuigen werden vernietigd en een Japansch convooi van 52 schepen in den grond geboord.

25 Aug. (Domei) — Volgens berichten uit Tokio zijn de laatste dagen de eilanden Halmaheira en Celebes herhaaldelijk door geallieerde vliegtuigen aangevallen, evenals de Japansche bases op het westelijke deel van Nieuw-Guinea.

Birma

25 Aug. (Domei) — Aan het Birma-front is de vijand sedert 16 Augustus voortdurend opgedrongen. Tengjoe werd na een hardnekkige Japansche verdediging door de geallieerde troepen genomen.

China

1 Sept. (Domei) — Door de Japansche troepen werd Lisjoei in de provincie Tsjekiang (China) veroverd. Hiermede is een uiterst belangrijk vliegveld der Amerikaansche luchtmacht in Japansche handen gevallen.

4 Sept. (D.N.B.) — Japansche troepen openden op 29 Augustus een offensief op de troepen van Tsjoengking-China, die ten Zuiden van Hengjang waren geconcentreerd. De circa 20 divisies sterke vijandelijke strijdmacht wordt thans verdreven; zij is in verwarring geraakt.

7 Sept. (D.N.B.) — Omtrent het Japansche offensief bij Hengjang wordt gemeld, dat het Japansche offensief gericht is tegen circa 200.000 Chineesche en 30.000 man Amerikaansche troepen en de Amerikaansche vliegvelden in dit gebied in gevaar brengt. Westelijk van Hengjang zijn de Japanners opgerukt tot 45 K.M. van Pauking. De strijd heeft een voor de Japanners gunstig verloop.

Nieuwe landingen

15 Sept. (Radio-Oranje) — Amerikaansche troepen zijn geland op de Palaueilanden, 1000 K.M. ten Oosten van de Philippijnen en op het Nederlandsche Molukkeneiland Morotai, dat deel uitmaakt van de Halmaheiragroep.

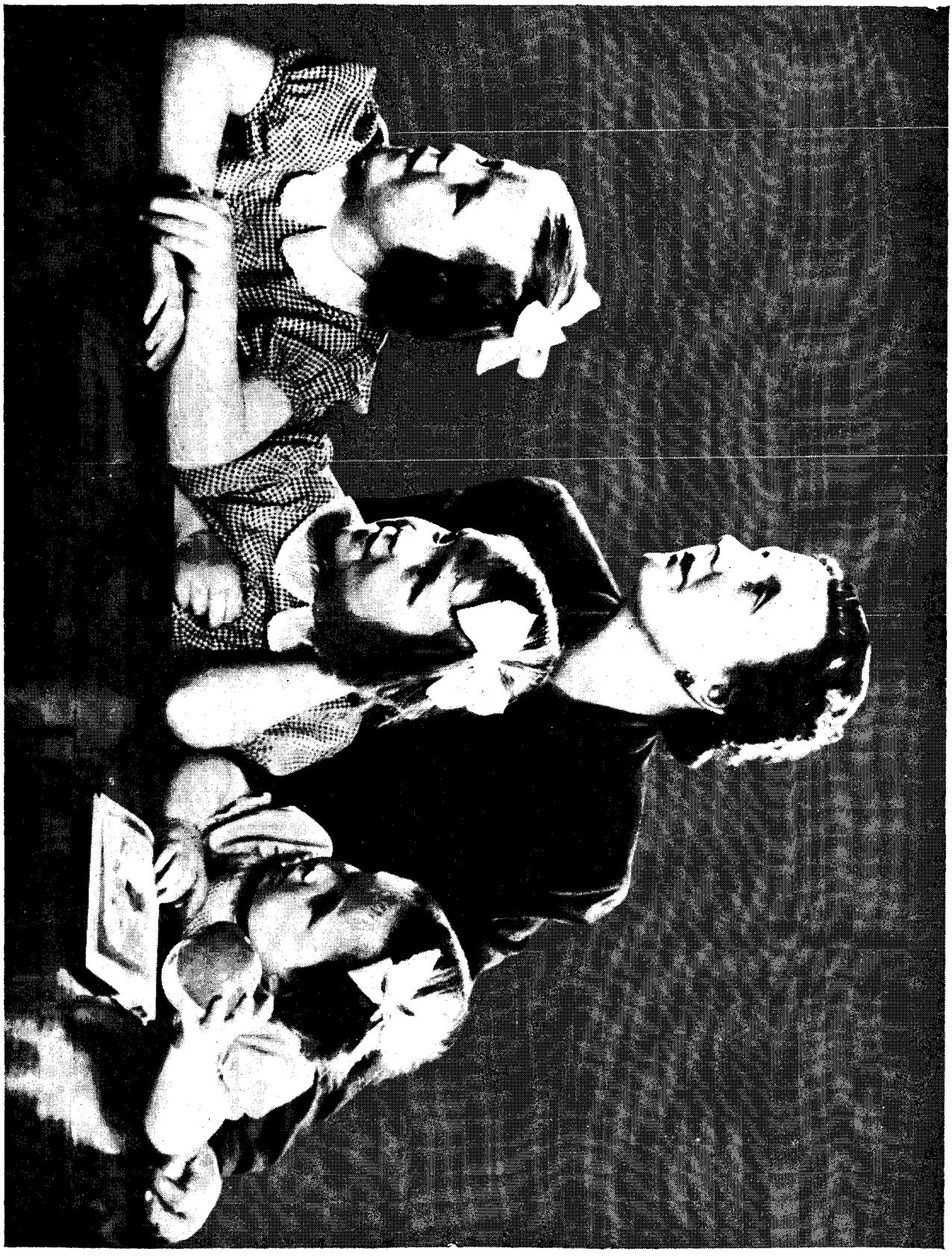
FINLAND —

Het laatste Finsche legerbericht, dat werd uitgegeven, luidde:

„Op de Karelische Landengte viel een kleine vijandelijke afdeeling onze stellingen in het gebied van de spoorbrug te Servali aan. In de overige sectoren storingsvuur van zware wapens. In enkele andere sectoren van ons Oostelijk front werden kleine vijandelijke afdeelingen verspreid en verdreven. Het vijandelijke luchtwapen bombardeerde doelen in de voorste linie en in onzen rug. Onze jagers schoten een vijandelijken bommenwerper neer. In overeenstemming met het gesloten verdrag werden de vijandelijkheden aan de fronten op 4 September 1944 om 8 uur gestaakt".

(V. b. Krijgsverr. 6071/72)

Prinses Juliana met de Prinsesjes Beatrix, Irene en Margriet.

A. **NEDERLAND** —

Bevrijdingsmaatregelen door de Regeering

Speciale mededeeling aan de bevolking van Rotterdam —

Door Radio-Oranje werd op 5 September het volgende uitgezonden:
Aan de bevolking van Rotterdam,
De volgende boodschap wordt tot U gericht in opdracht van den geallieerden opperbevelhebber:
Het personeel van de havens en spoorwegen te Rotterdam wordt verzocht ter beschikking te blijven in de buurt van de plaats, waar zij nu werken. Den eigenaars van fabrieken en arbeiders in fabrieken en havenwerken en aan de spoorwegen te Rotterdam wordt verzocht de volgende installaties te beschermen tegen vernietiging door de Duitschers: fabrieken, wagons, machines, locomotieven, voertuigen, kranen, openbare bedrijven en brandweerinstallaties. Alles moet in het werk worden gesteld om materiaal enz. te beschermen, opdat het in dienst kan worden gesteld, zoodra de geallieerden Rotterdam hebben bevrijd. Men wordt verder verzocht zoo zorgvuldig mogelijk te letten op en aanteekening te houden van het leggen van mijnen in de havens en haveninstallaties van Rotterdam. De bevolking wordt gewaarschuwd op haar hoede te zijn voor tijdbommen, welke de vijand zou kunnen leggen in de buurt van de havens en de dokken. De bevolking wordt in het bijzonder gewaarschuwd tegen het aanraken van schakelaars, handles of voorwerpen, die er op het eerste gezicht onschuldig uitzien, zonder te hebben onderzocht of er geen explosieve lading aan is bevestigd. Eveneens met het oog hierop dienen bijzondere voorzorgen genomen te worden met het openen van ramen en deuren in gebouwen in de buurt van de havens. Zoo mogelijk alle z.g. truc-bommen aangeven, indien de vijand de haven heeft verlaten. Aangeven op borden met groote letters. Er moet bij de eerste de beste gelegenheid aangifte worden gedaan aan de eerste eenheden, die er arriveeren, als de vijand het gebied heeft verlaten. Radio Oranje voegde hieraan nog toe: Dit is geen oproep tot algemeen gewapend verzet in Rotterdam. Het is een oproep aan de bevolking als geheel en aan enkele groepen om een bepaalde taak te dragen.

(V. b. Instr. bev. 6073 A.)

Oproep aan alle vluchtelingen —

Radio-Oranje deelde op 5 September het volgende mede:
Op last van den opperbevelhebber wordt de volgende oproep gericht aan alle vluchtelingen of geëvacueerden en aan alle gedeporteerden van andere nationaliteit uit België of Nederland:
De geallieerde bevrijdingslegers snellen nu voorwaarts en de Duitsche legers worden aan alle fronten vernietigd. Het overschot van de vijandelijke legers in het Westen vlucht naar de grens. Een groot deel van België is bevrijd en de volgende instructies worden gericht tot hen, die in Nederland hun eigen woning hebben moeten verlaten en die er in de eerste plaats op uitzijn, naar hun eigen huis terug te keeren. Ik zeg tot U: Blijft, waar ge zijt. Verlaat Uw huidige standplaats niet. Er zijn zeer volledige plannen opgesteld om U te helpen en om het U mogelijk te maken, zoo spoedig de oorlogsomstandigheden dit toelaten, naar Uw gezin en Uw woning terug te keeren. Deze plannen kunnen alleen dan met succes ten uitvoer worden gebracht, als ge deze instructies opvolgt en zooveel mogelijk met de geallieerde autoriteiten samenwerkt. Ge zult ons helpen door te blijven waar ge zijt en daardoor den weg vrij te houden voor de geallieerde troepen. Ge kunt ons helpen door kalm te blijven, opdat er nergens waar wij langs zullen trekken, verwarring zal ontstaan. Blijft waar ge zijt en wij zullen des te sneller de maatregelen kunnen nemen, die het U mogelijk zullen maken naar Uw huis of naar Uw eigen land terug te keeren. Het uur der bevrijding slaat ook voor U!

H. K. H. Prinses Juliana in Engeland; Z.K.H. Prins Bernhard aan het front —

9 Sept. (Radio-Oranje) — Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana is hedenmiddag om kwart voor drie in Engeland aangekomen.
Na deze mededeeling riep Radio-Oranje de prinses uit aller naam een hartelijk en eerbiedig welkom toe, daarbij de hoop uitsprekend, dat het haar spoedig zou zijn gegeven, haar reis naar bevrijd Nederland voort te zetten.
In aansluiting hierop gaf de zender nog de volgende bijzonderheden: Bij haar aankomst op het vliegveld, werd de prinses verwelkomd door H.M. de Koningin. Nauwelijks was het vliegtuig geland of de prinses omhelsde reeds haar moeder. Op haar reis werd de prinses vergezeld van haar particulieren secretaris, mr. W. van Tets, echter niet door de kleine prinsesjes, die in Ottawa (Canada) zijn achtergebleven.
10 Sept. (Radio-Oranje) — Z. K. H. Prins Bernhard heeft op 9 September een onderhoud gehad met de Koningin-moeder van België. Op 10 September was de prins aanwezig in het bruggenhoofd over het Albert-kanaal, waar de Nederlandsche troepen vechten.

(V. b. Prinses Juliana 4223 B.; Prins Bernh. 6073 A.)

Z.K.H. Prins Bernhard tot de binnenlandsche strijdkrachten —

12 Sept. — Via Radio-Oranje richtte Prins Bernhard zich met de volgende woorden tot de Nederlandsche Binnenlandsche Strijdkrachten:

„Landgenooten, leiders van het binnenlandsch verzet:
In verband met de verschillende maatregelen wil ik, ter voorkoming van misverstand, op enkele punten nog den nadruk leggen. Deze orders zijn in het bijzonder gericht tot de leiders der geheime organisaties, die in samenwerking met elkaar de geallieerde legers bij hun taak zullen helpen.
1. De wil en geest tot samenwerking moet in het bijzonder in dezen tijd tot uiting komen.
2. De orders, die gij van mij ontvangt, zullen U worden gezonden via agenten van geheime diensten of door van mij afkomstige koeriers. Deze agenten en koeriers zijn dus spreekbuizen waardoor U mijn orders zult ontvangen.
3. De orders welke ik geef moeten stipt en met discipline worden uitgevoerd.
4. Helpt elkander met de uitvoering van de ontvangen orders. Dit geldt voor alle organisaties en groepen, welke zich hebben verbonden tot verzetsorganisaties, ook voor die, welke mij niet persoonlijk bekend zijn.
5. De organisaties, waarmede ik reeds contact heb, zijn reeds geautoriseerd om de tenuitvoerlegging van mijn orders en bevelen te organiseeren.
Ik draag hierbij U allen op, in goede verstandhouding ter bevrijding van ons vaderland verder samen te werken. Ondergrondsche strijders, ik weet, dat ik op U rekenen kan.
In gelijken zin sprak ook de minister van Oorlog, jhr. ir. Van Lidth de Jeude, die er voorts op wees, dat het gevoel van teleurstelling, dat was ontstaan, doordat de verwachtingen, welke door de snellen opmarsch der geallieerden in het Westen waren gewekt, niet zoo snel in vervulling gingen als werd gehoopt, niet de overhand mocht krijgen. Hij verklaarde, dat dit gevoel van teleurstelling thans plaats kan maken voor een gevoel van groote vreugde nu inderdaad de geallieerde troepen onze grens hebben overschreden.

(V. b. Prins Bernh. 6083 A.; N.B.S. 6073 A.)

De bevrijding van Maastricht en Eijsden —

15 Sept. (Radio-Oranje) — Uit een door Robert Kiek, oorlogscorrespondent van het A.N.P. te Londen, gegeven reportage van het bevrijde Maastricht blijkt, dat de heele stad een vlaggenzee is en ook de geheele bevolking, wier enthousiasme geen grenzen kent, zich getooid heeft met de nationale kleuren.
Door de bevolking van Eijsden en Maastricht, de eerste Nederlandsche gemeenten, die door de geallieerde troepen werden bevrijd, werd een telegram gezonden aan H.M. de Koningin, waarin zij uiting geeft aan haar gevoelens van vreugde over de bevrijding en trouw aan het Huis van Oranje.
Ook aan president Roosevelt werd een betuiging van hulde en dank gezonden.
Jhr. mr. W. Michiels van Kessenich, die op 20 September 1941 om principieele redenen zijn ambt neerlegde, werd verzocht weder zijn functie als burgemeester van Maastricht op zich te nemen. De door de bezetters aangestelde burgemeester is gevlucht. De eerste krant is reeds verschenen.

(V. b. Ontslag burg. Maastr. 4840 C.)

Oproep aan de Nederlandsche arbeiders in Duitschland —

13 Sept. — Radio-Oranje maakt melding van een boodschap, welke door het geallieerde hoofdkwartier gericht werd tot de Nederlandsche en buitenlandsche arbeiders in Noordwest, West- en Zuid-Duitschland. In deze boodschap wordt gewezen op het gevaar, dat zij zullen worden gebruikt om verdedigingswerken aan te leggen. Teneinde aan dit gevaar te ontkomen wordt aangeraden, onder te duiken en zich te verbergen op het land of in de stad. Er wordt op gewezen, dat de Duitsche autoriteiten niet meer beschikken over voldoende menschen om al deze onderduikers op te sporen.

(V. b. Oproep buitenl. arb. 6073 A.)

Oproep aan de boeren —

16 Sept. — Door Radio-Oranje werd de volgende oproep uitgezonden: „De Nederlandsche autoriteiten raden den Nederlandschen boeren met klem aan, vernielingen van dorschmachines te voorkomen. Het landsbelang eischt voorts, dat de boeren hun oogst volledig afwerken en afleveren en de voorschriften opvolgen van de autoriteiten, die met de zorg voor de voedselvoorziening zijn belast.

(V. b. Oproep boeren 6075 A.)

A. **NEDERLAND** —

Instructies na de luchtlandingen

Het officieele communiqué —
Het Geallieerde Opperbevel maakte op Zondagmiddag 17 September 1944, om 15.41 precies, het volgende communiqué bekend:
„It is announced by Supreme Headquarters that strong forces of the First Allied Air-borne Army were landed in Holland this afternoon".
Onmiddellijk na deze aankondiging volgden diverse instructies van Generaal Eisenhower voor de bevolking van Nederland.

Spoorwegstaking afgekondigd —
17 Sept. (Radio-Oranje) — In verband met de actie van het Britsch-Amerikaansche luchtlandingsleger, werd de volgende instructie afgekondigd:
Naar aanleiding van een uit Nederland ontvangen vraag en na overleg met het opperbevel, mede in verband met de operaties, die heden in Nederland zijn aangevangen, acht de regeering thans het oogenblik aangebroken, een instructie te geven tot een algemeene staking van het spoorwegverkeer, teneinde het vijandelijk vervoer van troepenconcentraties zooveel mogelijk te beletten.
De regeering geeft zich rekenschap van de groote verantwoordelijkheid, die zij daardoor aanvaardt, doch zij meent, na rijp beraad, dat in de gegeven omstandigheden deze daad van zoo overwegend militair belang is, dat niet langer mag worden gewacht met uitvoering te geven aan dezen maatregel. De regeering, in het volle besef van de moeilijkheden, die daardoor ontstaan, laat de wijze van uitvoering aan Uw beleid over en wenscht U allen de kracht toe, deze actie naar beste vermogen uit te voeren.

Instructies voor de bevolking ten Zuiden van Rijn en Lek —
17 Sept.((Radio-Oranje) — Namens het geallieerd opperbevel werden op 17 September de volgende instructies gericht tot de bevolking van het Zuidelijk deel van Nederland, ten Zuiden van de Lek en den Rijn:
Het oogenblik waarop gij zoolang hebt gewacht, is gekomen. Nu de geallieerde legers op Uw grondgebied staan en bij hun operaties ook door Nederlandsche commandotroepen worden gesteund, zijn Uw volledige bijstand en gehoorzaamheid aan de bevelen van den opperbevelhebber onmisbaar voor de spoedige bevrijding van Nederland. Ik richt daarom de volgende instructie tot de Nederlandsche strijdkrachten van het verzet in het gebied ten Zuiden van de Lek en den Rijn:
1. Voert Uw operaties tegen den vijand geheel in overeenstemming met het oorlogsrecht. Als de vijand zich tegen Uw strijdmacht aan buitensporige handelingen te buiten gaat, verzamelt dan alle beschikbare gegevens omtrent de schuldigen, vooral hun namen en indeeling, opdat zij door de geallieerden gestraft kunnen worden.
2. Volgt nauwkeurig de bevelen op, die ge van Uw leider, Prins Bernard, of van Uw plaatselijke leiders ontvangt. Gaat U niet te buiten aan ongeorganiseerde uitbarstingen van geweld. Vermijdt, voor zoover mogelijk, alle gevechtshandelingen tegen sterkere vijandelijke afdeelingen.
3. Het is van nu af aan Uw taak, fabrieken, mijnen en andere industrieele installaties te beschermen en niet meer om sabotage te plegen. Ge moet vooral voorraden benzine, olie en smeerolie voor vernietiging door den vijand behoeden. Deze installaties en voorraden zullen binnenkort weer door Nederlanders en hun bondgenooten gebruikt moeten worden.
4. Zoodra ge contact maakt met geallieerde troepen, verleent hun dan allen mogelijken steun en volgt de bevelen van de geallieerde militaire bevelhebbers nauwkeurig op.
5. Zoodra het gebied waar wordt geopereerd, door de geallieerde legers is bevrijd, kunt ge het beste helpen door orde en rust te handhaven en U van verdere actie te onthouden, totdat ge van Uw leiders orders ontvangt.
Tot de bevolking in het gebied ten Zuiden van Lek en Rijn, dat nog niet werd bevrijd werd gezegd, dat niet gepoogd moest worden tot een algemeenen opstand te komen, doch de eigen verzetsgroepen zooveel mogelijk hulp en steun te verleenen, onderduikers te verbergen of te helpen ontsnappen. Voorts moesten zooveel mogelijk maatregelen voor eigen veiligheid worden genomen, o.a. door thuis te blijven, behalve in het eigenlijke strijdgebied.
Tot de bevolking van het gebied ten Noorden van Rijn en Lek, waar nog geen gevechtshandelingen plaats hebben, werd gezegd, dat de tijd van handelen nog niet was aangebroken. Totdat dit oogenblik wel is aangebroken moet de bevolking, in afwachting van nieuwe instructies, rustig blijven en zich van elke actie of demonstratie onthouden.
(V. b. N.B.S. 6083 A.; Instr. bev. 6083 A.)

Boodschap van Prins Bernhard —
17 Sept. (Radio-Oranje) — Z.K.H. Prins Bernhard heeft de volgende boodschap gericht tot het Nederlandsche volk:
Nederlanders, landgenooten en leden van onze verzetsgroepen:
Geallieerde parachutetroepen en landstrijdkrachten zijn van heden af op ons grondgebied. Na 4½ jaar, die begonnen met de parachutisten en tanks van den vijand, komen Britsche parachutisten en Britsche tanks U bevrijden. Onder hen zijn onze brigade en onze commando's en onze piloten zijn boven U. Uw taak, afgezien van de orders, die rechtstreeks van Uw leiders uitgaan, is de volgende: In de buurt, waar parachutisten geland zijn en daar waar onze troepen over de grens zijn, helpt gij hen wanneer hun commandanten U om hulp vragen, van welken aard dan ook. In ieder geval, zorgt dat zij alle informaties van U kunnen krijgen aangaande den vijand, zijn bewegingen en concentraties. Helpt de geallieerde troepen voor zoover mogelijk met werkkrachten. Helpt hen met waak- en patrouilledienst, wanneer dit gewenscht wordt. Arresteert en bewaakt menschen, die den vijand zouden kunnen helpen in de door de geallieerde bezette gebieden, tenzij zij zich verzetten. Houdt U bereid om op orders van de geallieerde commandanten alle hulp te verleenen voor het bewaken van krijgsgevangenen. Wanneer gij in deze gebieden één dezer taken uitvoert, maakt U dan kenbaar door de armbanden, die ik in mijn eerste order noemde.
Houdt U voorts in alle gebieden, die niet definitief en vast in geallieerde handen zijn, uiterst kalm, houdt strikt orde en volgt de verdere instructies van Uw leiders op.
(V. b. Prins Bernhard 6083 A.)

Voorbarige demonstratie —
Radio-Oranje zond op 15 September de volgende mededeeling uit van Prins Bernhard in diens kwaliteit van opperbevelhebber der Nederlandsche Binnenlandsche Strijdkrachten:
Het Nederlandsche volk wordt aangeraden, in afwachting van de komst van de bevrijdingslegers, zich te onthouden van elke demonstratie tot dat de geallieerde troepen ter plaatse zijn en meester van de situatie.

Geen bloemen e.d. —
Een tweede mededeeling van Prins Bernhard via Radio-Oranje op 15 September luidde:
Wanneer Nederlandsch gebied door de geallieerden bevrijd is wordt het de bevolking met den meesten klem ontraden om bloemen, vruchten en andere voorwerpen aan te bieden of toe te werpen. Er zijn in het verleden gevallen geweest, dat landverraderlijke elementen onder dergelijke bloemen en vruchten explosieve ladingen hadden verborgen. Noodzakelijke voorzorgsmaatregelen van de zijde der geallieerde troepen hebben hier en daar helaas slachtoffers geëischt onder de burgerbevolking.
(V. b. Prins Bernhard 6084 A.; Instr. bevolking 6084 A.)

ALLIIERTES OBERKOMMANDO
(Supreme Headquarters Allied Expeditionary Force)

An die Offiziere und Mannschaften des deutschen Heeres in Holland!

Mächtige alliierte Truppeneinheiten kämpfen auf holländischem Boden. Daher gibt der Oberbefehlshaber der Alliierten Armeen die folgende Erklärung ab:

Die holländischen Widerstandsgruppen kämpfen nunmehr Schulter an Schulter mit den alliierten Truppen. Sie haben den Befehl, ihre Aktionen im Einklang mit den Bestimmungen des Kriegsrechtes auszuführen. Sie werden von ihren eigenen Offizieren geführt und unterstehen dem Kommando Seiner Königlichen Hoheit, Prinz Bernhard, der vom Oberbefehlshaber der Alliierten Armeen zum Befehlshaber der holländischen Streitkräfte ernannt wurde. Diese Truppen sind nun ein Teil der Alliierten Armeen.

Der Oberbefehlshaber der Alliierten Armeen ist entschlossen, mit allen Mitteln die Urheber von Grausamkeits-Akten zu verfolgen. Die Schuldigen werden der gerechten Strafe zugeführt werden.

zo.e

Oproep aan de Duitsche soldaten in Holland, verspreid door het Geallieerd Opperbevel

Voorloopige Ned.-Indische regeering
De Regeerings Voorlichtingsdienst meldt: Bij K.B. van 14 September 1944 is een voorloopige regeering voor Nederlandsch-Indië ingesteld en is Dr. H. J. van Mook tijdelijk benoemd tot waarnemend Gouverneur-Generaal. Voorloopig zal hij zijn standplaats in Australië hebben. De regeering van het Australische Gemeenebest heeft vriendelijk haar gastvrijheid aan deze organisatie verleend. **(V. b. Ned.-Indië 6073 A.)**

A. **NEDERLAND (Bezet gebied) —**

Overzicht der situatie van 11-17 September

Radiorede van Mussert —

Op 10 September werd door ir. Mussert een radiorede tot het Nederlandsche volk gericht. Na de verschillende geruchten der afgeloopen dagen te hebben gememoreerd en gezegd te hebben, dat er thans personen en persorganen blijken te zijn, die meenen, dat na vier jaren hun kans gekomen is, zich nog juist verdienstelijk te maken voor de heeren uit Londen, verklaarde spr., dat hem gebleken was, dat het Nederlandsche volk de ernst der huidige situatie begrijpt. Het trof hem, dat niemand, waar hij zich ook bevond, hem een onvertogen woord toevoegde.

Na nogmaals het standpunt der N.S.B. ten opzichte van het wereldgebeuren te hebben uiteengezet, ging ir. Mussert nader in op de houding der N.S.B. op 6 en 7 September jl. Hij zeide: „Maandagavond (4 Sept.) heb ik in het hoofdkwartier alle districtsleiders der Beweging bijeen gehad om hun de order te geven, de vrouwen en kinderen van leden, die zich bedreigd gevoelen, uit het Zuiden en Westen des lands te evacueeren naar het Noordoosten. Van Dinsdag af is daaraan gevolg gegeven door duizenden, begeleid door mannen, die daarna hadden terug te keeren om in de Landwacht hun plaats in te nemen." En na er op te hebben gewezen, dat dit gewapend geleide niet voortsproot uit gevoelens van wantrouwen jegens het Nederlandsche volk, doch een voorzorgsmaatregel tegen het grauw, dat volgens spr. op de loer ligt, zette hij zijn betoog voort met de woorden: „Natuurlijk zijn er, die hun posten onrechtmatig verlaten hebben, maar dit zijn de uitzonderingen, die altijd en overal voorkomen. Niet naar hen zien wij meer om, maar naar de honderden en honderden, die op eenzame posten staan, vrijwel of geheel verlaten en die onverschrokken hun plicht doen."
Na gewezen te hebben op het gevaar, dat z.i. Europa bedreigt van de zijde der Anglo-Amerikanen en het communisme en uiting te hebben gegeven aan zijn vertrouwen in de uiteindelijke overwinning van het nationaal-socialisme, eindigde hij met de volgende woorden: „En gij, mijne volksgenooten, die niet met ons staat, maar het geluk van volk en vaderland in andere richting zoekt, ook gij weet, dat de beslissing nadert. Spoedig zullen wij het weten. Wij allen begrijpen, dat het niet gaat om ons, maar om de toekomst van ons volk, dat wij liefhebben. Twee dingen meen ik ook met recht van U te kunnen vragen. In de eerste plaats om respect te hebben voor de taaiheid, de onverzettelijkheid en den moed van het Duitsche volk, dat in Europa den strijd reeds jaren voert tegen drie vereenigde wereldmachten en niet op de knieën te krijgen is. Voorts, en dit het laatst en bovenal: hebt Uw vaderland lief en blijft onder alle omstandigheden gelooven in de goede en groote gaven van ons volk, dat ook gij wilt dienen. Uit deze moeilijke periode zal het opstijgen. Ons Godsvertrouwen, onze liefde voor volk en vaderland en onze eerbied voor den arbeid zullen ons dragen, juist nu. Voor volk en vaderland, hou zee!"

(V. b. Mussert 6066 B.; Houding N.S.B. 6076 A.)

Inspectietocht van den Rijkscommissaris —

11 Sept. — Uit de pers blijkt, dat Rijkscommissaris, dr. Seyss-Inquart op 6 September een bezoek bracht aan Rotterdam, teneinde aldaar met den burgemeester en den Beauftragte te overleggen, welke voorzieningen moesten worden getroffen in verband met de moeilijkheden, voortgevloeid uit den gespannen verkeerstoestand. Voorts begaf hij zich naar de provincies Limburg en Noord-Brabant en wel in het bijzonder naar de steden Maastricht, Eindhoven en 's-Hertogenbosch, waar hij de daar gevestigde bestuursinstanties controleerde.

(V. b. Seyss-Inquart 5978 A.)

Nationaal-socialisten

De vijand poogt ons land binnen te dringen.
Hun handlangers trachten binnenslands oproer te verwekken.
In dit beslissend uur geldt voor U slechts een parool:

DE WAPENS OPNEMEN EN VECHTEN

Strijdt tegen de legers der plutocratische „bevrijders", tegen de moordenaars van vrouwen en kinderen!
Meldt U bij de Waffen-ᛋᛋ of de Landstorm Nederland.
Helpt mede den vijand binnenslands neer te slaan door Uw plaats in te nemen in de rijen der Landwacht Nederland. Meldt U bij:

de Landstorm-Ersatzeinheiten Hoogeveen, Veenendaal het ᛋᛋ-Ausbildungslager Avegoor de Meldestellen van het „ Ersatzkommando Niederlande of bij de plaatselijke eenheden der Landwacht Nederland

Leve de Führer!

Heil Hitler!

De Voorman der Germaansche „ in Nederland
FELDMEIJER
ᛋᛋ-Standartenführer

Reproductie van een begin September in Nederland aangeplakte affiche

Energie-besparingsmaatregelen —

De stagnatie in de steenkolenvoorziening noodzaakt tot steeds ingrijpender maatregelen ter beperking van het energieverbruik.
Te Amsterdam zullen met ingang van 12 September de trams tusschen 's morgens 10 en 's middags 4 uur niet meer rijden. De industrie zal met ingang van dien datum, enkele vitale en levensmiddelenbedrijven daargelaten, geen electrischen stroom meer ontvangen. Opnieuw wordt gewaarschuwd voor de dramatische gevolgen, welke onherroepelijk voortvloeien uit een volkomen stopzetting der levering van gas en electriciteit.
14 Sept. — Door het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart wordt bekend gemaakt, dat met ingang van 15 September voor het geheele land de volgende uren gelden, waarop gas mag worden afgeleverd: 's morgens van 7 tot 8 uur, 's middags van 11 tot 1 uur en 's avonds van 5 tot 7 uur. In de Staatscourant van 14 September verscheen het „Besluit noodorganisatie vaste brandstoffen", waarin o.m. het vervoer en verbruik van vaste brandstoffen zonder vergunning is verboden.
15 Sept. — Ter besparing van electriciteit moeten des Zaterdags alle winkels, *met uitzondering van levensmiddelenzaken*, na 13 uur gesloten zijn.
16 Sept. — In aansluiting op de reeds eerder getroffen maatregelen deelt het Departement van Landbouw en Visscherij mede, dat een concentratie van bakkerijen zal plaats hebben, ter besparing van energie en grondstoffen. De stilgelegde bakkerijen zullen bij den broodverkoop worden ingeschakeld. Voorts wordt bekend gemaakt, dat de bereiding van biscuits, vermicelli enz., bakkerijgrondstoffen, zelfrijzend bakmeel, bier, ijspoeder, ijs, beschuit en alle soorten van gebak verboden is.
Van de Nederlandsche Spoorwegen vernamen wij, dat, terwijl het spoor- en tramverkeer op werkdagen reeds tot een minimum is beperkt, dit verkeer op Zondag geheel en al stil ligt.
P.T.T. deelt mede, dat op groote vertraging in het postverkeer moet worden gerekend. Het telegraafverkeer is stopgezet, postpakketten en aangeteekende stukken worden niet meer aangenomen.
18 Sept. — De burgemeester van Amsterdam kondigde een verbod af voor winkels, café's en restaurants om overdag van 8 uur tot een half uur voor zonsondergang licht te gebruiken. Voor bioscopen en theaters werd een algeheel verbod tot het afnemen van electriciteit uitgevaardigd. Zulks was in den Haag reeds op 7 September geschied.

(V. b. Energie-besp. 6075 A.; Spoorw. verk. 6051 A.; Postvervoer 5932 A.)

Justitie - Doodvonnissen —

De Dienststelle des Wehrmachtbefehlshabers maakte op 4 September bekend: Jacobus Jeremias van den Boogert, geboren 21 Januari 1906, gemeente-ambtenaar te Epe, is door een Wehrmachtgericht ter dood veroordeeld. Boogert, die reeds in 1941 illegaal werkzaam was geweest, heeft in den laten zomer van 1943 een Engelschen agent verborgen en hem gesteund bij zijn spionnagewerk. Voorts was hij in het bezit van een pistool. Het vonnis is na onderzoek der gratiekwestie voltrokken.
De Nederlanders Joan Gelderman, geboren 18 November 1918, Tijmen Hoekstra, geboren 3 Januari 1898, Johannes Hendrik Cieraad, geboren 20 Juli 1903, Hendrikus Limbeek, geboren 8 Januari 1919, zijn wegens spionnage, begunstiging van den vijand, bezit van wapens en verspreiding van opruiende geschriften door een krijgsraad ter dood veroordeeld. De straf is na onderzoek van de gratiekwestie voltrokken.

(V. b. Doodvonnissen 6066 B.)

— Optreden tegen kerkelijke organen —

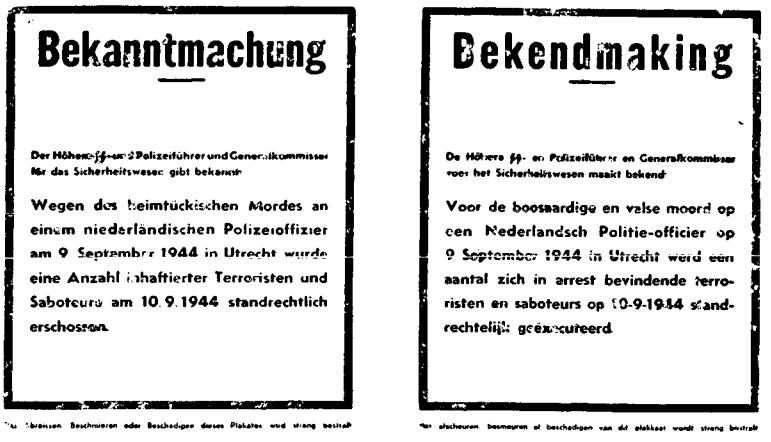
16 Sept. — Door Rauter, den Generalkommissar für das Sicherheitswesen werd een beschikking afgekondigd, waarin werd medegedeeld, dat 1. de verzending van kerkelijke bladen aan Nederlanders die in den „Arbeitseinsatz" werken, tot misbruiken had geleid en derhalve de verzending dezer bladen was verboden. 2. Dat van dit verbod was uitgezonderd het maandblad „De Kerkpost", uitgegeven door de samenwerkende protestantsche kerken in Nederland en dat voorts een dergelijk, door Rauter goed te keuren, katholiek maandblad, waarvan de oprichting aan de R.K. kerk zou worden overgelaten, alsnog zou worden uitgezonderd. Deze bladen zouden zich uitsluitend met de zielszorg mogen bezighouden. **(V. b. Pers 6074 A.)**

A. **NEDERLAND (Bezet gebied) — Justitie - Duitsche represailles —**

8 Sept. — Bij wijze van voorbeeld tot welke rigoureuze maatregelen de Duitsche bezetting gedurende den uitzonderingstoestand meende te moeten overgaan, laten wij onderstaande bekendmaking volgen van den „Ortskommandant" van Laren (N.-H.), zooals deze in de Duitsche en Nederlandsche taal in de „Gooi- en Eemlander" werd gepubliceerd:

„In het tijdvak van 4 t/m 7 September 1944 is het huis van het lid der N.S.B., Adrianus Regoort, Blaricum, Schapendrift 8 B, geplunderd. Ik heb bevolen, dat als vergelding het huis Eemnesserweg 24, Blaricum, afgebrand wordt. Dit is op 8 September 1944 te 13.30 uur geschied. Daarbij is gebleken, dat in dit huis een groote hoeveelheid munitie verstopt was. Wapen- en munitiebezit is verboden. Ik ben derhalve gedwongen nog twee huizen als strafmaatregel te vernietigen. Deze maatregel heeft de bevolking aan zichzelf te wijten. Ik noodig de bevolking uit, alle eventueel nog verstopte wapenen en munitie voor Dinsdag den 12 September 1944 te 12 u. bij de gemeente-politie te Laren N.H. in te leveren. Wie na dezen termijn nog in het bezit van wapenen en munitie — ook jachtgeweren — aangetroffen wordt, moet de gevolgen zelf dragen. (w.g.) Schennen, Obstlt. u. Ortskommandant, Laren, 8 September 1944.

(V. b. Uitzonderingstoestand 6075 A.)

Reproductie van een in Utrecht begin September aangeplakt plakkaat

— Razzia's tegen inactieve Nederlanders —

De Höhere SS- und Polizeiführer „Nordwest" deelt mede: De Duitsche SS- en politieformaties, met inbegrip van den Arbeitscontrolldienst en de geheele Nederlandsche politie hebben opdracht gekregen in steden en dorpen, op straten en pleinen 16- tot 50-jarige Nederlanders, die kennelijk niets om handen hebben en hun tijd zoekbrengen met lanterfanten en lummelen, onverwijld te arresteeren en naar het tewerkstellingskamp te Amersfoort over te brengen. Van daar zullen zij ter beschikking gesteld worden van de arbeidsbureaux in Duitschland. **(V. b. Arbeidsinzet 6066 B.)**

— Verbod vergaderingen —

13 Sept. — De Gewestelijk Politiepresident te Amsterdam maakt bekend, dat in de provinciën Noord-Holland en Utrecht tot nader order geen toestemming voor het houden van vergaderingen meer gegeven zal worden. Reeds verleende vergunningen moeten als vervallen worden beschouwd.

Sociale Zaken - Wachtgeldregelingen —

12 Sept. — De burgemeester van Amsterdam vestigt er de aandacht op, dat werkgevers, wier bedrijf in de huidige omstandigheden, o.a. door beperking in de levering van gas en electriciteit, tot stilstand komt, terwijl niettemin het personeel in dienst moet worden gehouden, voor subsidie in aanmerking komen, wanneer zij een wachtgeldregeling ter goedkeuring voorleggen.

Distributie - Noodbonkaarten —

12 Sept. — Bij wijze van voorzorgsmaatregel worden noodbonkaarten uitgereikt, omtrent het gebruik waarvan t.z.t. nadere mededeelingen zullen volgen.

— Proviandeering op eigen gelegenheid verboden —

13 Sept. — De burgemeester van Amsterdam maakte bekend, dat de voedselvoorziening van Amsterdam nog voor geruimen tijd verzekerd is, wanneer de rondom Amsterdam aanwezige voorraden ten algemeenen nutte worden aangewend. Daar geconstateerd werd, dat door een steeds grooter aantal personen te eigen behoeve levensmiddelen uit de polders worden weggesleept, werd door hem bepaald, dat het betreden dezer polders door hen, die daar niet wonen of werken, verboden is. De politie ontving opdracht nauwlettend toe te zien op de naleving dezer bepaling.

(V. b. Distrib. 6083 A.; 6075 A.)

Financiën - Beperking betalingsverkeer —

Inzake de toepassing van de Verordening Beperking Betalingsverkeer 1944 op Duitsche betaalmiddelen maakt De Nederlandsche Bank bekend, dat zij deze betaalmiddelen aanneemt ter crediteering van de tegenwaarde op bank- of girorekeningen, op welke rekeningen vervolgens overeenkomstig art. 3 der Verordening kan worden beschikt. Inwisseling van Duitsche betaalmiddelen zal slechts in enkele gevallen plaats vinden, o.a. voor grensarbeiders en buitenlandsche reizigers.

(V. b. Bep. betalingsverkeer 6075 A.)

— Beperking levensverzekeringsuitkeeringen —

De Verzekeringskamer deelt mede, dat, ingevolge de ingetreden oorlogstoestand (ingaande 15 September te 0 ure), de uitkeeringen op levensverzekeringen, indien althans een oorlogstoestandclausule in de polis werd opgenomen, worden teruggebracht tot 90%. Zij herinnert er aan, dat dit een tijdelijke maatregel is, welke ook reeds in Mei 1940 van kracht was, waarbij de verzekerden zich vooralsnog niet behoeven te verontrusten.

(V. b. Verzekeringen 6075 A.)

Luchtaanvallen - Beschieting van vervoermiddelen —

13 Sept. — Hoewel zoowel door Radio-Oranje als door de illegale pers er herhaaldelijk op wordt gewezen, dat er zoo min mogelijk gereisd moet worden omdat de geallieerde vliegers opdracht hebben gekregen ook in het bezette Nederlandsche gebied het spoorwegverkeer lam te leggen, blijkt dat er nog steeds slachtoffers vallen. Op 28 Augustus werden 14 personen gedood, 29 zwaar- en ruim 60 lichtgewond. Op 1 September werden 34 Nederlanders gedood, 27 zwaar- en 9 lichtgewond. Op 10 September werden 19 personen gedood, 22 zwaar- en 23 lichtgewond.

15 Sept. — Als gevolg van aanvallen van geallieerde vliegtuigen op verkeersmiddelen vielen, blijkens een publicatie in de pers, op 12 en 13 September wederom 15 Nederlanders als slachtoffer. 32 Nederlanders werden zwaar, talrijke lichtgewond.

(V. b. Luchtaanvallen 6060 A.)

Onderwijs - A. W. Groote overleden

4 Sept. — Op 84-jarigen leeftijd overleed te Amsterdam de heer A. W. Groote, ontwerper van het bekende en veel gebruikte stenografie-systeem Groote. De heer Groote was oud-officier; meer dan veertig jaar was hij in militairen dienst, dien hij met den rang van luitenant-kolonel verliet. Hij was officier in de orde van Oranje-Nassau en verwierf de zilveren medaille van de stad Amsterdam.

Religie - Het conflict in de gereformeerde kerken —

7 Sept. — Na de afzetting van Prof. Schilder zijn in verschillende plaatsen, o.a. Krommenie, Rotterdam-Zuid, Berkel-Rodenrijs, vrijgemaakte kerken ontstaan. Elders rezen moeilijkheden met voorgangers en ambtsdragers, o.a. te Leiden. **(V. b. 6060 A.)**

Scheveningen-Radio veertig jaar —

13 Sept. — Deze maand is het veertig jaar geleden, dat te Scheveningen het radio-telegrafisch station, aanvankelijk met een werkingssfeer van 200 km. werd opgericht op een terrein aan de Visschershaven. In den loop der jaren werd het station voortdurend verbeterd, zoodat het geleidelijk aan de hoogste eischen van de huidige techniek voldeed, hetgeen buitenlandsche ingenieurs meermalen tot de uitspraak bracht, dat Scheveningen aan de spits staat van de huidige kuststations.

B. **CONFERENTIES —**

Churchill confereert te Quebec met president Roosevelt —

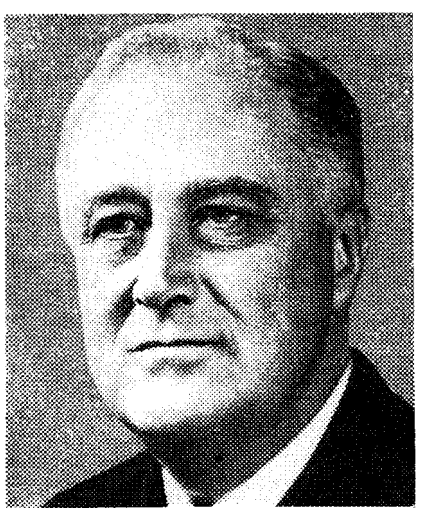
11 Sept. — Radio Oranje meldt, dat Churchill in een haven aan de Oostkust van Canada is aangekomen. Hij zal te Quebec een ontmoeting hebben met president Roosevelt, teneinde verschillende problemen met hem te bespreken.

Nader wordt gemeld, dat zich in het gevolg van Churchill, dat zich ter gelegenheid van diens negende ontmoeting se-

dert 1941 met president Roosevelt naar Canada begaf, de volgende personen bevinden: veldmaarschalk Sir Allan Brook als chef van den empire-staf, den chef van den generalen staf, admiraal Sir Cunningham en maarschalk Charles Portal. Voorts de minister voor het oorlogstransportwezen, Lord Leathers, den thesaurier-generaal Lord Cherwell, generaal-majoor Laycock en generaal Sir Hastings. Ook mevrouw Churchill en de lijfarts van den minister-president, Lord Moran, zijn in Canada aangekomen. Verwacht worden nog de minister van Buitenlandsche Zaken, Anthony Eden en de Amerikaansche staatssecretaris van Buitenlandsche Zaken Cordell Hull. De Canadeesche minister-president Mackenzie King zal als gastheer optreden.

12 Sept. (S.P.T.) — President Roosevelt is op 11 September in gezelschap van zijn vrouw en zijn lijfarts Ross Mac Intyre te Quebec aangekomen. Onder de politieke en militaire persoonlijkheden van zijn gevolg bevindt zich o.a. William Leahy, de chef van den Amerikaanschen generalen staf.

Stalin zal aan de besprekingen niet deelnemen. Deze mo[illegible] zijn afwezigheid met de [illegible] in verband met de Sovjet-Russische militaire ope-

President Roosevelt

raties, die hem beletten het land te verlaten. Alle resultaten zullen echter, naar verluidt aan de Sovjet-regeering worden voorgelegd.

17 Sept. (D.N.B.) — Naar Reuter meldt werd door Churchill en Roosevelt een gemeenschappelijke verklaring uitgegeven over de gehouden conferentie. Daarin wordt gezegd, dat in een reeks bijeenkomsten alle aspecten van den oorlog tegen Duitschland en Japan zijn besproken. Over alle punten is men tot overcenstemming gekomen, zoowel ten aanzien van den afloop van den oorlog in Europa, die thans in zijn eindphase getreden is, alsook ten aanzien van den strijd tegen Japan. De grootste moeilijkheid waarvoor de conferentie heeft gestaan, was ruimte en gelegenheid te vinden om tegen Japan de strijdkrachten op te stellen, die de betrokken naties bereid zijn ter beschikking te stellen.

(V. b. Confer. 6068 C.; 6019 A.; 5956 B.)

A. BULGARIJE —

Kabinet Moeravief afgetreden; Georgijef premier —

12 Sept. — Radio-Moskou publiceerde de volgende nieuwe samenstelling der Bulgaarsche regeering:

Minister-president: Kimon Georgijef,
Buitenlandsche Zaken: Petko Stainof,
Oorlog: Damian Weltsjef,
Eeredienst: prof. Dimtr. Michaltchef,
Openbare Werken: Boris Stefanof,
Justitie: Christo Neitsjef,
Financiën: prof. Stojanof,
Handel: Dimtr. Neikof,
Landbouw: Basil Paulif,
Verkeer: Angle Dersjanski,
Minister zonder portefeuille: Mikola Popof,
Gezondheid: dr. Rajo Raitsjef,
Sociale Zaken: Grigor Fetfadsjifjef,
Propaganda: Dimo Kasassof,
Opperbevelhebber: Iwan Marinof.

De leden van den Bulgaarschen regentschapsraad zijn afgezet en vervangen door prof. Ganef en Pawlof.

Nationalistische tegenregeering —

12 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat prof. Alexander Zankof een nationalistische tegenregeering heeft gevormd. Deze stelt zich ten doel den strijd aan de zijde van Duitschland voort te zetten. Nadere bijzonderheden omtrent deze regeering, die op Bulgaarsch grondgebied zou zijn gevestigd, zijn nog niet bekend.

(V. b. Regeering 6077 B.)

B. ROEMENIE —

Wapenstilstand met de Sovjet-Unie geteekend —

13 Sept. — S.P.T. meldt uit Stockholm, dat de wapenstilstand tusschen de Sovjet-Unie, Groot-Brittannië en de Ver. Staten aan de eene en de Roemeensche regeering van koning Michael aan de andere zijde, op 12 September te Moskou werd onderteekend. Het D.N.B. meldt, dat de zender Moskou den officieelen tekst heeft bekend gemaakt. Het verdrag bevat 20 punten. In de overeenkomst verklaart Roemenië zich verslagen en verplicht het zich o.m. 10 infanteriedivisies ter beschikking te stellen voor den strijd tegen Duitschland. Het verplicht zich de zich nog in Roemenië bevindende Duitsche troepen te ontwapenen en te interneeren. De Roemeensche regeering zorgt voor transport der geallieerde troepen op Roemeensch grondgebied en draagt de kosten hunner verzorging en verpleging. Zij hergeeft allen krijgsgevangenen de vrijheid en zorgt voor hun repatrieering. Alle Duitsche eigendommen moeten worden in beslag genomen. De oorlogsschatting bedraagt 300 millioen dollar, binnen zes jaren te voldoen aan de Sovjet-Unie. De staatsgrenzen, vastgesteld in de Russisch-Roemeensche overeenkomst van 28 Juni 1940, worden hersteld.

(V. b. Roemenië—Sovjet-Unie 6077 A.)

Duitsche gezant gesneuveld —

15 Sept. (D.N.B.) — De Duitsche gezant te Boekarest, Von Killinger, is bij de poging van Roemeensche militietroepen, het gezantschapsgebouw te bestormen en het personeel aan de bolsjewisten uit te leveren, gesneuveld.

C. FRANKRIJK —

Uitbreiding der voorloopige regeering —

13 Sept. — De Engelsche nieuwsdienst meldde nog de volgende benoemingen in de voorloopige Fransche regeering:
Luchtvaart: Charles Tillon,
Arbeid: Alexandre Parodi,
Krijgsgevangenen, gedeporteerden en vluchtelingen: Henry Frenay,
Noord-Afrika: generaal Catroux.

(V. b. Regeering 6080 A.)

Statuut van maarschalk Pétain afgeschaft —

12 Sept. — De voorloopige regeering De Gaulle heeft in een bekendmaking medegedeeld, dat het Fransche statuut van maarschalk Pétain met al zijn wetten wordt afgeschaft en Frankrijk een republiek blijft. **(V. b. 5231 B.; 4558 B.)**

Maarschalk Pétain

Arrestatiebevel tegen Pétain —

16 Sept. (D.N.B.) — Radio Brazaville heeft gemeld, dat door de Fransche regeering een bevel tot arrestatie werd uitgevaardigd tegen maarschalk Pétain. Deze bevindt zich echter reeds sedert eenigen tijd op Duitsch gebied. **(V. b. 5982 A.)**

Strafmaatregelen tegen „collaborateurs" —

17 Sept. (D.N.B.) — Tegen de Franschen, die als „collaborateurs" met de Duitschers samenwerkten of verraad pleegden jegens de belangen der geallieerden zullen zoo spoedig mogelijk voor een speciaal gerechtshof worden gedaagd. Zij zullen ter dood, tot gevangenisstraf of tot nationale degradatie worden veroordeeld. Onder deze laatste straf verstaat men het intrekken van alle burgerlijke rechten.
Voorts wordt bekend gemaakt, dat de vroegere ministers Peyrouton, Flandin en Tixier Vignancourt, welke zich reeds in Algiers in hechtenis bevonden, naar Parijs zullen worden overgebracht om daar berecht te worden.

D. ZWITSERLAND —

Opheffing der verduistering —

12 Sept. (D.N.B.) — De Zwitsersche Bondsraad heeft op 12 September met goedkeuring van den opperbevelhebber van het leger besloten met onmiddellijken ingang de opheffing van de verduistering voor het geheele Zwitsersche gebied te bevelen.

E. DUITSCHLAND —

De aanslag op Hitler; politieke deelnemers gevonnist —

11 Sept. (D.N.B.) — Op 11 September werd het vonnis uitgesproken tegen de

personen, die als politici aan den aanslag op Hitler van 20 Juli hebben meegewerkt en die onder de leiding van dr. Goerdeler een regeering tot uitlevering van het Duitsche volk aan zijn vijanden wilden vormen.
De behandeling had plaats voor het volksgerechtshof. Beklaagden waren: dr. Goerdeler, voormalig eerste burgemeester en commissaris van de prijzen, die als Rijkskanselier zou optreden; dr. Wilh. Leuchner, voorheen minister van Binnenlandsche Zaken van Hessen, die vice-kanselier zou worden; Ullrich von Hassell, voorheen ambassadeur, die minister van Buitenlandsche Zaken zou worden; dr. Joseph Wirmer, advocaat, die minister van Justitie zou worden; Trott zu Solz, voormalig legatieraad en in het complot werkzaam als buitenlandsch politiek adviseur; graaf Helldorf, voormalig politiepresident van Berlijn, die de nat.-soc. ministers zou arresteeren; voorts nog eenige vroegere parlementsleden, waaronder Paul le Jeune-Jung.
Alle beklaagden bekenden en werden na een uitvoerig verhoor door den Oberreichsanwalt ter dood veroordeeld.
(V. b. Aanslag 6049 A.)

Arbeidsmobilisatie —

14 Sept. — Het D.N.B. deelt mede, dat de Rijksminister van Financiën een verordening heeft uitgevaardigd tot vereenvoudiging van het belastingwezen, waardoor niet alleen talrijke arbeidskrachten van den rijksfinanciëndienst vrij komen voor ander werk, doch tevens een belangrijke arbeidsbesparing aan millioenen Duitsche belastingbetalers wordt gebracht.
Voorts zullen opnieuw tienduizenden bedrijven volgens een bijzonder strengen maatstaf op arbeidskrachten worden gecontroleerd. Ook dit „uitkammen" zal weer een groot aantal arbeidskrachten opleveren.
(V. b. Arbeidsmob. 6079 E.)

Breitscheid en Thälmann gedood —

15 Sept. — Het D.N.B. deelde mede, dat volgens een Duitsche mededeeling bij een geallieerden aanval op het con-

Breitscheid

centratiekamp Buchenwald, de vroegere Rijksdagafgevaardigden Breitscheid en Thälmann werden gedood.
Breitscheid behoorde tot de leidende figuren der sociaal-democratische partij, terwijl de thans 78-jarige Thälmann leider der communisten was. Beide mannen verbleven sedert 1933 in het concentratiekamp.
17 Sept. — Radio-Oranje deelt mede, dat door het Engelsche ministerie van Luchtvaart werd ontkend, dat een aanval op het concentratiekamp Buchenwald was ondernomen. Derhalve is de eenigst mogelijke verklaring voor den dood van dergelijke bekende personen, dat ze door de Gestapo zijn vermoord. Het is bekend, dat Himmler al eenigen tijd bezig is, alle personen in Duitschland te dooden, die verzet tegen Hitler zouden kunnen leiden.

Vernielingsboot als nieuw wapen —

16 Sept. — Het D.N.B. meldt, dat door een marinedeskundige eenige bijzonderheden werden medegedeeld omtrent een nieuw wapen, een vernielingsboot, die sedert eenigen tijd bij de Duitsche marine in gebruik is en waardoor reeds 35 schepen met een inhoud van 225.000 br.t. werden vernietigd. De vernielingsboot wordt door één man tot op 200 meter afstand van zijn doel gebracht. Door een slingerapparaat laat deze man zich dan uit de boot werpen, in het vertrouwen te zullen worden opgepikt, waarna de raceboot, die een lading ontploffingsmiddelen aan boord heeft, radiografisch naar zijn doel geleid wordt. **(V. b. 6028 A.)**

A. NEDERLANDSCH-INDIE —
De landing op Morotai —

Aan „Vrij Nederland" ontleenen wij:
De landing op Halmaheira is een feit. De actie werd voorafgegaan door zware luchtaanvallen en vernielende bombardementen. In plaats echter van op het eiland Halmaheira zelf en in het bijzonder op de door de Japanners versterkte Zuidkust, kwam de landing op het ten Noordoosten van Halmaheira gelegen eiland Morotai en was zoodoende een volkomen verrassing. De verdediging was dientengevolge zwak en het vliegveld te Pitoe viel reeds den eersten dag in Amerikaansche handen. Het Hoofdkwartier op Nieuw-Guinea zei in een communiqué, dat alle doeleinden op Morotai waren bereikt. Generaal MacArthur voegde daar van het strijdtooneel zelf aan toe: „We zullen hier spoedig een lucht- en vlootbasis hebben. Onze veldtocht nadert thans zijn beslissende faze. De nederlaag staart Japan in het gelaat. Onze stelling hier is veilig en de operatie beantwoordt aan haar doel. We beheerschen nu de Molukken. Ik verheug me dat dit met zoo geringe verliezen bereikt is".
Een blik op de kaart toont, dat de landing op Morotai, ofschoon op zichzelf een eiland van geringe economische beteekenis, ook voor de verdere bevrijding van Indonesië een geheel nieuw verschiet opent. Want Morotai ligt slechts een goede 200 mijl van de Minahassa en bestrijkt daarmee niet alleen de Molukken maar ook Celebes. Ook de olievelden en -installaties van Tarakan en Balikpapan worden van de nieuwe luchtbasis Morotai bedreigd, en met de volgende sprong naar de Philippijnen is het met de Japansche olievoorziening van Borneo geheel afgeloopen.
Die sprong naar de Philippijnen wordt zóó algemeen verwacht, dat het niet uitgesloten is dat MacArthur de Japanners toch weer voor een nieuwe verrassing gaat plaatsen. Vooral als we hooren, dat ook de Australische troepen zich gereed maken voor een nieuwen slag. Morotai bedreigt direct de Japansche basis aan de Kaoe-baai op Halmaheira en opent den weg voor de verdere bevrijding van een gansche reeks Nederl.-Indische eilanden. **(V. b. Ned.-Indië C084 A)**

B. ITALIE (KONINKRIJK) —
Onderzoek naar illegale verrijking

13 Sept. — Het D.N.B. bericht uit Milaan, dat door de regeering Badoglio een onderzoek wordt ingesteld naar de wijze waarop vooraanstaande figuren der vroegere fascistische regeering aan hun vermogen zijn gekomen. De lijst omvat ruim 400 personen uit 48 steden. Op vier na werden alle beklaagden vrijgesproken. De vermogens van Grandi, oud-minister van Justitie ten bedrage van 90 millioen lire, van Acerbo, oud-minister van Landbouw, ad één millioen lire, van Bottai, oud-minister van Onderwijs ad 10 millioen lire en van Ugo Rocci ad 790.000 lire werden in beslag genomen.
(V. b. 6046 C.)

C. TURKIJE —
Hasan Saka minister van Buitenlandsche Zaken —

14 Sept. (D.N.B.) — De zender van Ankara heeft op 13 September bekend gemaakt, dat de afgevaardigde van Trapezont, Hasan Saka, is benoemd tot minister van Buitenlandsche Zaken.
(V. b. 5989 C.)

D. IJSLAND —
Regeering Thordarson afgetreden —

17 Sept. (D.N.B.) — Naar Reuter uit Reykjavik meldt is het IJslands kabinet, waarvan Bjoern Thordarson president was, afgetreden. Op verzoek van den IJslandschen president Svein Björnsson, blijven de ministers nog in functie.
(V. b. 5990 C.)

E. DENEMARKEN —
Algemeene staking uitgebroken —

17 Sept. (Radio-Oranje) — Als protest tegen de deportatie van 400 krijgsgevangenen brak in Denemarken een algemeene staking uit. De Deensche Vrijheidsraad zond vanuit Londen aan het Deensche volk een radio-boodschap, waarin o.m. werd medegedeeld, dat de dag der bevrijding nabij was.

F. FINLAND —
Wapenstilstandsdelegatie —

15 Sept. (D.N.B.) — De Finsche ministerpresident, Hackzell, die als leider der Finsche wapenstilstandsdelegatie te Moskou vertoeft, heeft een zware beroerte gekregen. Zijn toestand is ernstig. De Finsche regeering heeft thans de minister van Buitenlandsche Zaken, Enckel, tot leider der delegatie benoemd. Deze is per vliegtuig naar Moskou vertrokken.

Duitsche troepen slaags met de Finnen —

17 Sept. (Interinf.) — Op 15 September moest, krachtens de voorloopige Finsch-Russische wapenstilstandsbepalingen, het Finsche eiland Hogland aan de Sovjet-Unie worden afgestaan. Van Duitsche zijde achtte men het gewenscht, dit eiland in bezit te nemen. Tegen de verwachtingen ontzegde de Finsche bezetting met geweld van wapens den Duitschen formaties den toegang.
(V. b. Wapenstilst.onderh. 6078 D.)

G. HONGARIJE —
Arbeidsdienstplicht —

12 Sept. (A.N.P.) — Krachtens een regeeringsverordening is voor geheel Hongarije de plicht tot aanmelding ingevoerd voor alle mannelijke personen tusschen 14 en 60 jaar en voor vrouwelijke personen tusschen 14 en 50 jaar.

DE WERELDOORLOG

- Geallieerde troepen bereiken en overschrijden Nederlandsche en Duitsche grenzen - Maastricht bevrijd - Luchtlandingen in Nederland - Russische opmarsch in den Balkan en vorderingen bij Warschau - Russische vorderingen aan de Adriatische kust - 37.000 ton bommen op Duitschland -

NEDERLAND —

15 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat Maastricht verloren ging. Radio-Oranje meldt, dat Maastricht 4 jaar, 4 maanden en 4 dagen na het begin van den Duitschen inval als eerste Nederlandsche stad werd bevrijd.

16 Sept. — Radio-Oranje meldt: Poolsche troepen, ingedeeld bij het 2de Britsche leger, hebben bij Hulst in Zeeuwsch-Vlaanderen de Nederlandsche grens overschreden.

17 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat de Anglo-Amerikanen, nadat het hun niet gelukte de Duitsche linies tusschen de Scheldemonding en de Maas te doorbreken in de gebieden van Tilburg, Eindhoven, Nijmegen en Arnhem sterke landingsformaties uit de lucht hebben neergelaten. De strijd is in vollen gang; de geallieerden leden zware verliezen.

Radio-Oranje meldt, dat aan de luchtlandingen ruim 1000 zweef- en andere vliegtuigen deelnamen. De Duitsche tegenstand in de lucht is gering. Tot dusver zijn de landingen geslaagd, hoewel op sommige punten krachtigen tegenstand wordt ondervonden. Tegelijkertijd is vanuit het bruggenhoofd ten Noorden van het Schelde-Maaskanaal een krachtig offensief geopend.

OVERIG WESTELIJK FRONT —

10 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld: Vijandelijke bruggenhoofden bij Gent en Hasselt werden verkleind. Ten Zuiden van Maastricht werd de vijand teruggeslagen. Tusschen Verviers en Arlon kon de vijand plaatselijke penetraties tot stand brengen. Het gebied van Dole werd opgegeven. In de buurt van Besançon wordt zwaar gestreden. Aan de Fransch-Italiaansche grens werden eenige vijandelijke bergstellingen veroverd.
Radio-Oranje meldt: Geallieerde troepen hebben Zeebrugge bezet. Amerikaansche troepen dringen in de buurt van Luik verder op. De Westelijke Moezeloever wordt steeds meer van vijanden gezuiverd. De Britsche strijdkrachten hebben hun bruggenhoofd over het Albertkanaal verder uitgebreid.

11 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld: Vijandelijke pogingen om de bruggenhoofden over het Albert-kanaal uit te breiden mislukten. In het penetratiegebied van Beeringen vielen valschermjagers de Britten bij verrassing in de flank aan en vernietigden groote voorraden. Op de lijn Verviers-Metz dringt de vijand over een breed front op. Ten Zuiden van Mont Cenis en aan den Maddalena-pas werden belangrijke bergstellingen veroverd.

Radio-Oranje meldt: Britsche patrouilles doorgedrongen op Nederlandsch grondgebied ten Zuiden van Valkenswaard. Britsche tankaanval ten Noorden van Beeringen; brug over de Schelde bezet. Amerikaansche troepen nemen aan den strijd ten Noorden van het Albert-kanaal deel. De stad Luxemburg door Amerikaansche troepen bevrijd.

12 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld: Bij Brugge, Gent en Antwerpen zijn vijandelijke aanvallen mislukt. Ten Noorden van Hasselt kon de vijand in de richting Eindhoven opdringen. Zeer hevig wordt gevochten bij Luik en bij Metz. De druk tegen Vesoul houdt aan.

Radio-Oranje meldt: Amerikaansche troepen passeeren bij Trier de Duitsche grens; Eupen bevrijd, hoofdstellingen der Siegfriedlinie bereikt. Krachtig Duitsch verzet tusschen Nancy en Metz. In het Zuiden hebben het derde en het zevende Amerikaansche leger, dat uit Zuid-Frankrijk komt, zich ten Westen van Dyon met elkaar vereenigd. Uitbreiding van het bruggenhoofd over het Maas-Schelde-kanaal; geheele Zuidelijke oever tusschen Hasselt en Maastricht in het bezit van Amerikaansche troepen. Zware aanvallen op Le Havre.

13 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld: Vijandelijke doorbraakpogingen bij Hasselt en Verviers in de richting Aken mislukt. Ten Noorden van Luxemburg werden de laatste dagen 142 tanks stukgeschoten. Amerikaansche formaties rukken aan op Luneville aan den bovenloop van de Moezel. Ook om Neufchateau wordt zwaar gestreden. De druk tusschen Vesoul en de Zwitsersche grens houdt aan. Vijandelijke troepen zijn Le Havre binnengedrongen. De strijd om de Alpenpassen duurt voort; aanvallen werden afgeslagen.

Radio-Oranje meldt: Le Havre heeft zich overgegeven; de bevelhebber gewond onder de gevangenen. Bruggenhoofden over het Albert-kanaal geconsolideerd. Amerikaansche troepen veroveren fort Eben Emal. Spa en Malmedy door Amerikaansche troepen bevrijd.

14 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld: Het Engelsche bruggenhoofd bij Gheel is geliquideerd en de Britsche troepen in het gebied van Neerpelt pogen hun Bruggenhoofden over het Maas-Schelde-kanaal uit te breiden. Het bruggenhoofd bij Beeringen werd verkleind. Zeer verbitterd wordt gevochten tusschen Maastricht en Aken. Ten Zuidwesten van Luneville slaagden de Amerikanen er in de stad te bereiken, doch werden teruggeslagen. Op het plateau van Langres en in het gebied voor de Bourgondische Poort duren de zware gevechten voort. Tusschen Vesoul en de Zwitsersche grens werden alle Amerikaansche aanvallen afgeslagen.

Radio-Oranje meldt: Geallieerde troepen ondernemen aanvallen op de Siegfriedlinie. In groote getale trekken zij de Moezel over; Neufchateau werd bevrijd. In Noord-België pogen de Duitschers stellingen te bezetten achter het Maas-Schelde-kanaal, dat België met Nederland verbindt.

15 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld: De bruggenhoofden aan het Albert- en het Maas-Schelde-kanaal werden verder verkleind. Tusschen Maastricht en Aken zetten de Amerikanen hun aanvallen langs den weg Maastricht, Valkenburg, Vaals, Aken voort. Ten Zuiden en Zuidoosten van Aken slaagde de vijand er in de Westwall binnen te dringen. Vèrdragend Duitsch geschut beschiet de Zuid-Engelsche havens.

Radio-Oranje meldt: Ten Zuiden van Aken zijn de eerste Amerikaansche afdeelingen door de Siegfriedlinie heen. Zij bevinden zich in de buitenwijken van de stad. Onder den druk van Duitsche tegenaanvallen moest het bruggenhoofd over het Leopoldkanaal ten Noordoosten van Brugge worden ingekrompen. Over het Maas-Scheldekanaal zijn de geallieerden zoover gevorderd, dat zij op een punt ten Zuiden van Valkenswaard de Nederlandsche grens tot op een afstand van drie kilometer zijn genaderd. De hevige Amerikaansche aanvallen dwongen de Duitschers zich terug te trekken op een linie 12 K.M. ten Oosten van Maastricht. De geallieerde troepen vechten thans op 3 punten op Duitsch gebied n.l. bij Aken, bij Prüm en bij Trier.

16 Sept. — Radio-Oranje meldt: Op het front ten Oosten van Aken zijn de Amerikanen met groote kracht door de Siegfriedlinie heengebroken. In de buitenwijken van Aken wordt gevochten. Geallieerde troepen zijn Stolberg, Noordelijk van Aken binnengerukt en bevinden zich thans op 50 K.M. afstand van Keulen. Langs de Moezel vormen het 1ste, 7de en 3de geallieerde leger een gemeenschappelijk front. Nancy en Epinal werden bevrijd. Amerikaansche tanks bevinden zich reeds 25 K.M. voorbij Nancy. De Canadeesche troepen hebben zes bruggenhoofden over het Maas-Scheldekanaal.

17 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat de vijand bij Aken zijn doorbraakpogingen voortzet. Bij Echternach trok hij over de Sauer. Aan weerszijden van Nancy duurt de strijd voort. De doorbraakpogingen tusschen Epinal en de Zwitsersche grens zijn afgeslagen. Radio-Oranje meldt, dat de doorbraak door de Siegfriedlinie is voltooid; geallieerde troepen rukken op naar den Rijn en de Roer. In Brest houden van de bezetting van 25.000 man nog 5.000 man stand; reeds werden 16.000 gevangenen binnengebracht.

OOSTELIJK FRONT —

10 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat bolsjewistische aanvallen in Zevenburgen werden afgeslagen. Bij Sanok en Krosno werden doorbraakpogingen afgeslagen. Bij Ostrolenka mislukten Sovjet-aanvallen.

11 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat de bolsjewisten hun aanvallen in het gebied van Warschau hebben hervat. Bij Sanok en Krosno wordt zwaar gevochten. In Zevenburgen werden Sovjet-aanvallen door Duitsch-Hongaarsche troepen afgeslagen.

12 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat bolsjewistische doorbraakpogingen bij Sanok en Krosno werden afgeslagen. Ten Oosten van Warschau werden Sovjet-aanvallen afgeslagen. Vijandelijke aanvallen in Zevenburgen mislukten.

Radio-Oranje meldt: Ten Noordoosten van Warschau wordt zwaar gevochten. Russische patrouilles bevinden zich in Oost-Pruisen. In Roemenië veroverde het Roode Leger weer 200 plaatsen. Patriotten in Slowakije deden aanvallen op de spoorwegen naar Duitschland, Hongarije en Polen.

13 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat het den bolsjewisten gelukte ten Zuidoosten van Warschau een penetratie tot stand te brengen. Bij Sanok en

Krosno duren de zware gevechten voort. In Zevenburgen werden de vijandelijke aanvallen afgeslagen. Ten Noordoosten van Ostrolenka mislukte een Sovjet-doorbraakpoging; Lomsja werd prijsgegeven. In Midden-Finland mislukten bolsjewistische pogingen om de Duitsche distancieeringsbewegingen te storen.

Radio-Oranje meldt: De Russen veroverden Lomscha; zij naderen Warschau. De strijd in Warschau gaat nog steeds voort; vanuit Italië werden de verdedigers door geallieerde vliegtuigen voorzien van wapens en munitie. Op den Balkan overal onlusten en gevechten. De Russisch-Roemeensche troepen vechten 180 K.M. van de Hongaarsche grens; de Roode Legers rukken op in de richting der Hongaarsche Laagvlakte. De opstand in Slowakije duurt voort.

14 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat de vijand ten Oosten van Warschau kon doordringen tot Praga, waar in de straten wordt gevochten. In Zuidelijk Zevenburgen, bij Sanok en Krosno en in Estland werden vijandelijke aanvallen afgeslagen.

Radio-Oranje meldt: De Russen hebben 50 plaatsen in Transsylvanië veroverd.

15 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld: In Zevenburgen, bij Sanok en Krosno mislukten Sovjet-aanvallen. Aan den Weichsel ten Noorden van Sandomierz werd een vijandelijk bruggenhoofd opgeruimd. In het gevechtsgebied van Warschau ging Praga verloren. Ten Noordwesten van Lomsja distancieerden de Duitsche troepen zich op den Noordelijken Narefoever. De Sovjets openden in Letland en Estland een offensief, waarbij veertig divisies in het gebied van Bauske en ten Zuiden van het Wirzmeer een tangbeweging trachten uit te voeren. Het gelukte den bolsjewisten de Memel bij Bauske over te steken.

Radio-Oranje meldt: Praga, voorstad van Warschau is veroverd. De strijd in Warschau duurt voort. Het Roode Leger zet zijn opmarsch in Zevenburgen voort.

16 Sept. — Radio-Oranje meldt: Het Russische offensief tegen de Duitsche stellingen ten Noorden van Praga is in vollen gang. Er wordt hevig gevochten. In Oost-Slowakije is contact tot stand gebracht tusschen de Tsjechische troepen en de eenheden van het Russische leger, die drie dagen geleden de grens van Tsjecho-Slowakije hadden overschreden. In Finland wordt gevochten tusschen Duitsche en Finsche troepen.

17 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld: Duitsch-Hongaarsche troepen sloegen in Zevenburgen bij Torenburg en Neumark bolsjewistische aanvallen af. Tusschen Sanok en Krosno zette de vijand zijn aanvallen voort. Ten Noordoosten van Warschau werd een volledig afweersucces bereikt. Ten Zuidwesten van Mitau werden de bolsjewisten teruggeslagen. Ten Noorden van Bauske zijn tegenaanvallen aan den gang. In drie dagen werden 234 Sovjet-tanks vernield.

Radio-Oranje meldt: De opstandelingen in Warschau krijgen sedert 13 September dagelijks door de Russen aanvoer van wapens en levensmiddelen. De Polen in Warschau hebben contact gekregen met de Russen. Afdeelingen van het Roode Leger rukken door de Karpaten op; zij kregen contact met Tsjecho-Slowaaksche patriotten.

ITALIAANSCHE FRONT —

10 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat om Gemmano zwaar gevochten wordt.

11 Sept — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat de distancieeringsbewegingen in de Apennijnen zonder vijandelijken druk beëindigd zijn. Op den Oostelijken vleugel werden alle doorbraakpogingen afgeslagen.

12 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld: In den sedert twee weken voortdurenden slag aan de Adriatische kust hebben onze troepen den overmachtigen vijand bij zijn vergeefschen doorbraakpogingen de zwaarste verliezen toegebracht. Achter het front werden benden vernietigd.

13 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld: Geallieerde aanvallen ten Noorden van de Arno werden afgeslagen. Aan de Adriatische kust behaalden de Duitsche troepen tusschen Pian di Castello en Riccione een volledig afweersucces.

Radio-Oranje meldt: Aan het geheele front wordt zwaar gevochten. Alles wijst er op, dat de Duitschers de Gothen-linie tot het uiterste willen houden.

14 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat sterke vijandelijke aanvallen ten Noorden van Lucca en Pistoia, alsmede ten N.O. van Florence zijn mislukt. In het oostelijke deel van het front breidde de vijand zijn grooten aanval tot andere sectoren uit.

15 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat ook heden alle stormaanvallen mislukten, met uitzondering van een penetratie bij Coriano.

16 Sept. — Radio-Oranje meldt: Aan het Italiaansche front wordt thans het hevigst gestreden te Rimini aan de Adriatische kust. In weerwil van den heftigen Duitschen tegenstand hebben Britsche troepen het vliegveld van Rimini veroverd.

17 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld: De Anglo-Amerikanen zetten hun zware aanvallen voort. Ten Noorden en Noordoosten van Florence werden zij na hevige gevechten afgeslagen. Aan de Adriatische kust poogt de vijand naar Rimini op te dringen.

LUCHTOORLOG —

10 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld: Vijandelijke bommenwerpers vielen Dusseldorf, Mainz en Mannheim aan; 29 vliegtuigen werden vernietigd. 's Nachts werden München-Gladbach en Brunswijk aangevallen.

Radio-Oranje meldt: De R.A.F. bombardeerde vannacht München-Gladbach en Brunswijk. 1100 zware Amerikaansche bommenwerpers vielen Stuttgart en Neurenberg aan. De Siegfriedlinie werd door ruim 1000 bommenwerpers gebombardeerd.

11 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat vijandelijke bommenwerpers Ulm, Heilbronn, Stuttgart, Neurenberg en Weenen aanvielen; 45 vliegtuigen werden vernietigd. Des nachts wierpen enkele vliegtuigen bommen op Berlijn.

Radio-Oranje meldt: Hevige luchtaanvallen op Duitschland, in het bijzonder op het Roergebied; 77 Amerikaansche en 175 Duitsche toestellen vernietigd.

12 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat Anglo-Amerikaansche bommenwerpers overdag de steden Hannover, Maagdenburg en Eisenach aanvielen. Des nachts vormden Darmstadt en Berlijn het doelwit.

Radio-Oranje meldt: Vanuit Italië werden vliegtuigfabrieken in Duitschland gebombardeerd. Voorts werden o.m. de spoorwegen achter de Siegfriedlinie bestookt.

13 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld: Overdag vielen Anglo-Amerikaansche bommenwerpers de steden Münster en München aan. Op 11 September werd ook de stad Fulda getroffen. Des nachts waren de aanvallen gericht op Frankfort a. d. Main, Mainz en Stuttgart.

Radio-Oranje meldt: Zware aanvallen werden ondernomen op Frankfurt a. d. M., Stuttgart, doelen in het Roergebied en Berlijn. Vanuit Italië werden oliefabrieken enz. in Silezië en bij Krakau gebombardeerd. Ruim 1000 zware bommenwerpers opereerden boven Zuid- en Zuidwest-Duitschland.

14 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld: Vijandelijke formaties vielen Stuttgart, Darmstadt, Osnabrück en Auschwitz aan; 81 vliegtuigen werden vernietigd.

Radio-Oranje meldt: Geallieerde bommenwerpers ondernamen hun aanvallen over een gebied, dat zich van het Roergebied uitstrekte tot aan Tsjecho-Slowakije en van Polen tot München. 53 Duitsche jagers werden vernietigd, 38 geallieerde vliegtuigen worden vermist, 400.000 brandbommen werden op Frankfurt, 200.000 op Stuttgart uitgeworpen. Voorts werd een aanval gedaan op Duitsche oorlogsschepen in de haven van Den Helder; kazerne, radiostation en geschutsopstellingen werden bestookt.

15 Sept. — Radio-Oranje meldt: Vanaf Russische vliegvelden deden Amerikaansche bommenwerpers een aanval op Budapest.

16 Sept. — Radio-Oranje meldt: In de eerste vijf dagen van deze week hebben Engelsche bommenwerpers meer dan 16.000 ton bommen geworpen op fabrieken en installaties in Duitschland. In het bijzonder werden aanvallen ondernomen op fabrieken van synthetische olie. Gedurende vier nachten werd Berlijn door Mosquito's bestookt met bommen van twee ton. Amerikaansche bommenwerpers hebben tusschen 8 en 13 September ruim 21.000 ton bommen afgeworpen op doelen in Duitschland. In deze periode hebben Engelsche en Amerikaansche vliegtuigen bijna 600 Duitsche toestellen vernietigd.

17 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld: Overdag wierpen vliegtuigen bommen op Bremen-Kloppenburg en des nachts op Brunswijk en Rheine, op Hongaarsch gebied en in de streek der Debreczen. Het V 1 vuur op Engeland duurt voort.

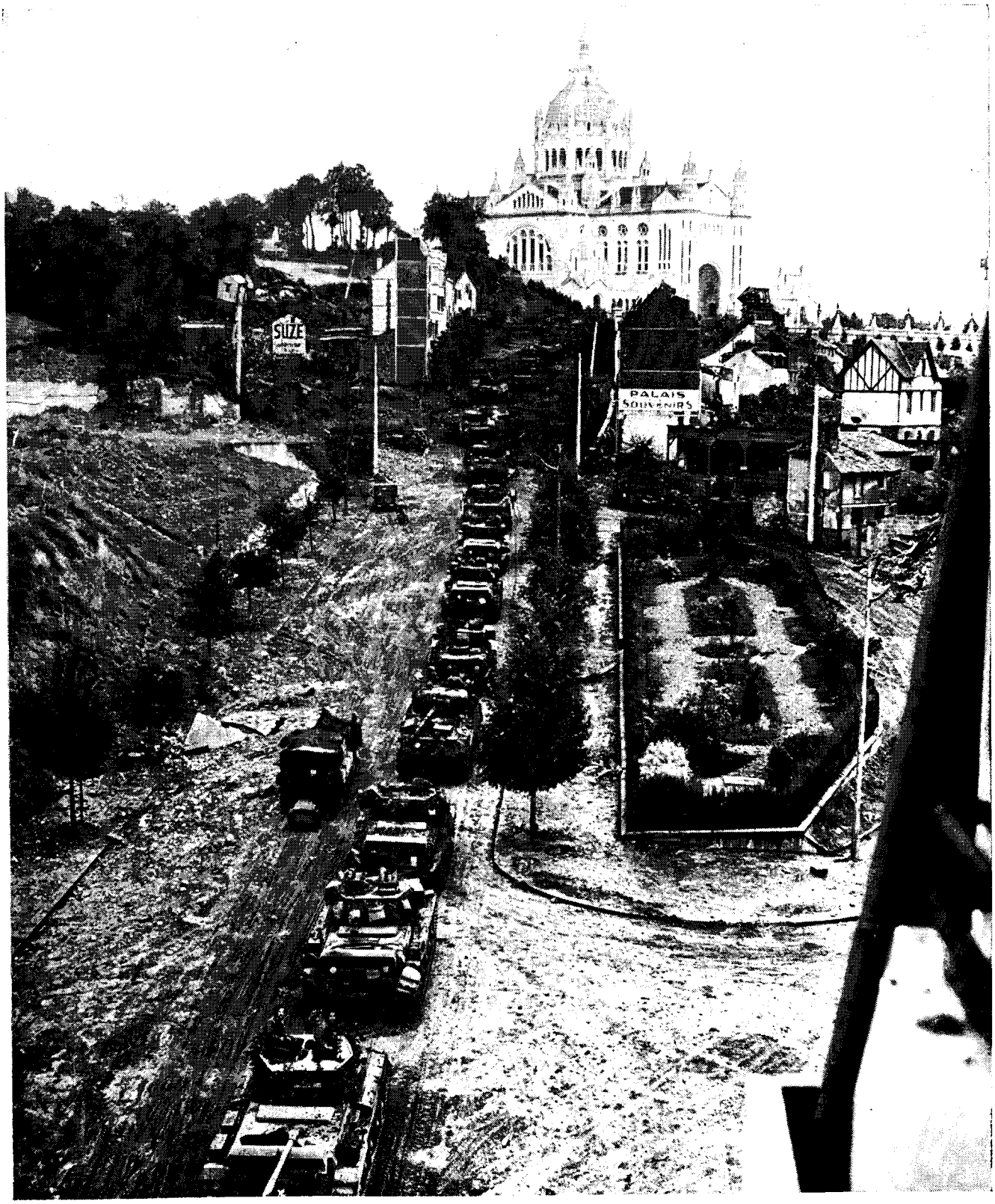
Radio-Oranje meldt: Geallieerde vliegtuigen ondernamen aanvallen op wegen en spoorwegen ten Zuiden van Bremen en achter de Siegfriedlinie. De Duitsche luchtmacht deed geen poging dit te verhinderen.

ZEEOORLOG —

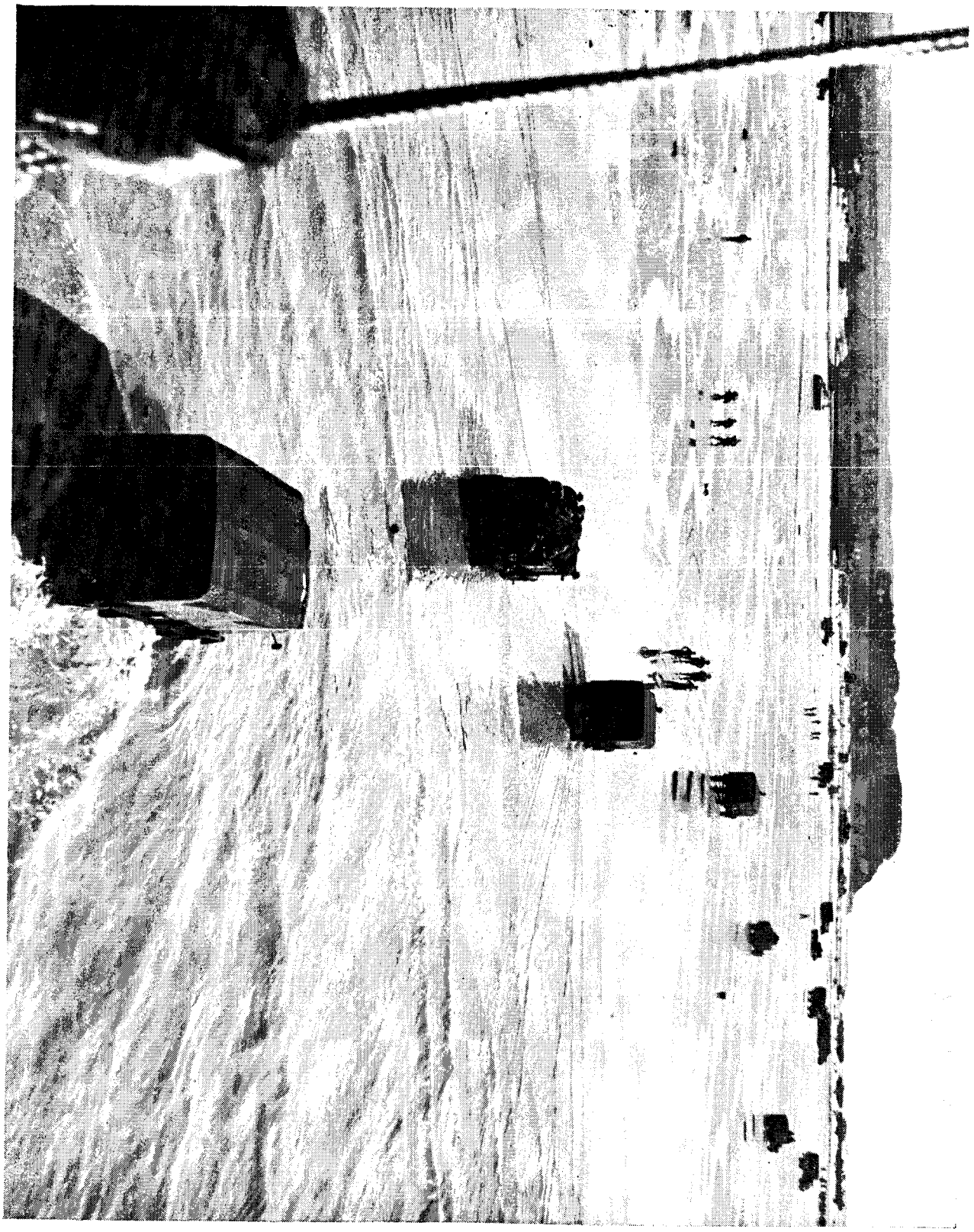
10 Sept. — Radio-Oranje deelt mede, dat er in Augustus weer meer Duitsche duikbooten dan geallieerde vrachtschepen werden vernietigd.

11 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat Duitsche duikbooten aan de Engelsche kust en in het Kanaal 11 schepen met een inhoud van 43.000 br.t., een torpedojager, een fregat en een mijnenveger vernietigden.

(V. b. Krijgsverr. 6081/82)

Een stroom van Engelsch oorlogsmateriaal in Lisieux, welke plaats omstreeks 20 Aug. 1944 het middelpunt was van zware gevechten.

Het lossen van geallieerde versterkingen op de Fransche kust.

A. **NEDERLAND** —

Regeeringsmaatregelen voor bevrijd gebied

Handhaving van het prijspeil - Distributiebonnen —
18 Sept. (Radio-Oranje) — Namens het militair gezag werden een tweetal mededeelingen gepubliceerd. De eerste deelt mede, dat ten behoeve der militaire bevrijdingslegers speciale distributiebonnen zijn uitgegeven, welke door de winkeliers moeten worden aangenomen, de tweede heeft betrekking op de handhaving van het huidige prijspeil en bepaalt, dat tot nader order geen wijziging mag worden gebracht in de prijzen van roerende goederen en diensten, welke golden op 4 September j.l. Voorts werd bij Koninklijk besluit bepaald, dat met ingang van 16 September, behoudens enkele uitzonderingen, alle transacties in roerende goederen ter waarde van meer dan ƒ 2000.—, alsmede alle transacties in onroerende goederen zijn verboden. Zulks teneinde verschuivingen in de prijzen tegen te gaan.
De regeering doet een beroep op de bevolking aan de handhaving dezer maatregelen mede te werken, in het belang der sociale rechtvaardigheid en de economische toekomst van ons land. Zij zegt daarbij toe, dat zoo spoedig mogelijk zal worden teruggekeerd tot een systeem van prijsbepaling, waarbij met andere factoren, o.a. den kostprijs zal worden rekening gehouden.
(V. b. Distrib. 6086 A; Prijsbeh. 6027 A)

Steun voor slachtoffers der verzetbeweging —
24 Sept. (Radio-Oranje) — Reeds worden in bevrijd Nederland stappen gedaan om de nagelaten betrekkingen van hen, die bij het verzet zijn omgekomen, niet onverzorgd achter te laten. Het Nederlandsche volk heeft blijk gegeven, de aloude traditie van onderling hulpbetoon ook na de bevrijding te willen hooghouden. De overheid zal daarbij niet achterblijven. Een besluit tot eerste hulpverleening aan oorlogsslachtoffers werd reeds door de Koningin bekrachtigd en onmiddellijk na den terugkeer zullen de noodige voorzieningen worden getroffen, organisatorisch en materieel, waarbij de daadwerkelijke medewerking van groote groepen, die tijdens de bezetting op dit gebied reeds zulk voortreffelijk werk hebben verricht, niet kan worden gemist. Bevorderd zal worden, dat een nationaal fonds tot stand komt.
De Koningin, die in hooge mate met bovenbedoeld streven sympathiseert, en die haar nationaal inkomen, voor zoover zij het niet strikt noodig heeft om in haar dagelijksch bestaan te voorzien, bestemd heeft om te helpen de nooden te lenigen van de zoo zwaar geteisterde bevolking van Nederland en Nederlandsch-Indië, stelde reeds een som van 5 maal ƒ 100.000 beschikbaar.

Voedsel- en grondstoffenvoorziening - Rede van ir. J. v. d. Broek —
20 Sept. (Radio-Oranje) — De minister van Financiën, tevens van Handel, Scheepvaart en Nijverheid, ir. J. v. d. Broek, deelde in een radiotoespraak o.m. mede: De regeering stelt alles in het werk om levensmiddelen en andere goederen aan te koopen. De aanvoer zal echter slechts langzamerhand kunnen plaats vinden. De regeering zal zorgen, dat zoo spoedig mogelijk het noodige voor het levensonderhoud aanwezig is, al zal niet direct het peil van voor de leegrooving door de Duitschers kunnen worden bereikt. Gedurende zekeren tijd zal er nog distributie van levensmiddelen en gebruiksartikelen moeten blijven. Men zal dit begrijpen wanneer men denkt aan de zware eischen, die de oorlog stelt aan de geallieerden en aan de grootte der voor voedselvoorziening belangrijke gebieden, die door de Duitschers bezet zijn of bezet zijn geweest.
Ook in Engeland is distributie en juist daardoor is op voortreffelijke wijze in het noodige voorzien. Naar verwacht mag worden, zullen spoedig normale verhoudingen worden hersteld en zullen vele maatregelen kunnen worden opgeheven.
De situatie van het oogenblik besprekend, wees de minister er op, dat het van groot belang is, dat de boeren de granen afdorschen en geen sabotage op het gebied der voedselvoorziening wordt gepleegd.
Wat de industrie betreft zijn vele maatregelen getroffen tot het importeeren van grondstoffen, doch ook dit kost tijd. Daarbij moet niet uit het oog worden verloren, dat nog steeds belangrijke grondstofgebieden in handen van den vijand zijn en ook de scheepsruimte beperkingen oplegt. Ook op dit terrein zal er dus distributie blijven. Spoedig zal evenwel de industrie weer op gang worden gebracht en zal zij voor ons en niet voor den vijand produceeren.
Met verschillende landen worden crediet-overeenkomsten voorbereid. Te New York werd reeds een leening van 100 millioen dollar afgesloten, terwijl het goud van de Nederlandsche Bank nog voor het grootste deel aanwezig is. Er is voldoende crediet tot het verkrijgen van deviezen, noodig voor herstelaankoopen.

Nederlandsche vrijwilligers —
23 Sept. (Radio-Oranje) — De chef van de staf Militair Gezag deelt mede, dat in Maastricht 3 compagnieën vrijwilligers zijn opgericht en dat er nog 3 in wording zijn.

Militair Gezag —
23 Sept. (Radio-Oranje) — Vertegenwoordigers van het Militair Gezag zijn al aangekomen in Maastricht, Eindhoven en tal van andere plaatsen. De samenwerking tusschen deze uitvoerders van het Militair Gezag en de plaatselijke autoriteiten, de bevolking en den geallieerden opperbevelhebber is voortreffelijk. **(V. b. Mil. Gezag 6074 A)**

Waarschuwing tegen massa-deportatie —
19 Sept. (Radio-Oranje) — Mannelijke Nederlanders tusschen 16 en 50 jaar worden dringend gewaarschuwd voor nieuwe Duitsche pogingen tot massa-deportatie, die onder het mom van actie tegen leegloopers worden opgezet. In wezen is het een poging onze volkskracht te breken. De Nederlandsche politie wordt herinnerd aan de lastgeving der regeering om onder geen beding mede te werken. **(V. b. 6086 A)**

Waarschuwing tegen voorbarig vlaggen —
23 Sept. (Radio-Oranje) — Namens Prins Bernhard, opperbevelhebber bij de Nederlandsche strijdkrachten en den chef van den staf van het Militair Gezag wordt in overleg met het geallieerd opperbevel de volgende waarschuwing gericht tot de Nederlandsche bevolking:
In enkele gevallen is het gebeurd, dat de bevolking, bij het verschijnen van de eerste geallieerde troepen in de straten van haar stad, de vlaggen heeft uitgestoken, ofschoon het de aankomst van vooruitgeschoven patrouilles betrof. De vijand is vaak niet of niet voldoende op de hoogte van deze geallieerde troepenbewegingen. Het uitsteken van de vlag verschaft den vijand waardevolle inlichtingen en brengt de veiligheid van de bevolking ernstig in gevaar in die gevallen, waar de geallieerde patrouilles na volbrachte taak, zich terugtrekken. De Nederlandsche bevolking wordt er daarom met klem op gewezen de vlag niet uit te steken en niet tot openbare demonstraties over te gaan, voordat haar woonplaats vast in geallieerde handen is. **(V. b. Instr. bevolking 6084 A)**

Kunstschatten teruggevonden —
18 Sept. (Radio-Oranje) — In Maastricht is een schuilkelder gevonden, waarin een groot aantal schilderijen van beroemde Nederlandsche meesters, o.a. „De Nachtwacht" van Rembrandt, werd aangetroffen.
Aan „De Telegraaf" ontleenen wij, dat indertijd op last der inspectie van de kunstbescherming een groot aantal kostbare doeken uit het Rijksmuseum, het Mauritshuis, het Frans Halsmuseum, het Museum Boymans, enz. in de St. Pietersberg een tegen elk oorlogsgeweld bescherming biedende schuilplaats hadden gekregen.

De spoorwegstaking geslaagd —
19 Sept. — Radio-Oranje publiceert een verklaring der regeering, waarin zij uiting geeft aan haar groote voldoening, dat de spoorwegstaking over het geheele land een voldongen feit is. Zij spreekt haar bewondering uit over de houding van het spoorwegpersoneel en dringt er op aan, niet toe te geven aan de pressie van den vijand tot hervatting van den arbeid. Zij wenscht allen de kracht toe, die noodig is om vol te houden, totdat de dag der bevrijding, en die dag is nabij, zal zijn aangebroken.
(V. b. Spoorwegstaking 6084 A)

Plunderingen door Landwacht en S. D. —
19 Sept. (Radio-Oranje) — De regeering deelt mede, dat het haar bekend is, dat de z.g. Sicherheitsdienst en de Landwacht van de bezetting de vrijheid kregen vóór hun aftocht nog naar hartelust mee te nemen en uit te plunderen. Zij wijst er op, dat een ieder het recht heeft, zich met alle middelen tegen pogingen tot roof te verweren. Zij doet de toezegging, niets onbeproefd te zullen laten om de schuldigen te vinden en te straffen, waarbij zij verzoekt, thans elk gegeven, dat t.z.t. daartoe van belang kan zijn, nauwkeurig te noteeren.

B. **NEDERL.-INDIE** —

Strijd tegen Japan —
19 Sept. — Aan een door Radio-Oranje gepubliceerde verklaring van president Roosevelt, waarin deze mededeelt, dat Nederland binnenkort zijn aloude vrijheid zal herwinnen, ontleenen wij de uitlating: „Ook in Nederland weet men, dat de overwinning niet voltooid kan zijn, voordat ook Japan is verslagen."

Dr. Van Mook naar Australië —

19 Sept.((Radio-Oranje) — Dr. H. J. van Mook, minister van Koloniën, is naar Australië vertrokken, alwaar hij als luitenant-gouverneur-generaal zal optreden aan het hoofd van een voorloopig Nederlandsch gouvernement.

(V. b. Ned. Indië 6088 A, 6084 A)

A. **NEDERLAND (Bezet gebied) —**

Controle op de spoorwegen —

21 Sept. — Door den SS.-Obergruppenführer en General der Polizei, Rauter, werd bekendgemaakt, dat het verboden is de spoorlijnen, inclusief een 15 meter breede strook links en rechts daarvan, te betreden. Dit met uitzondering van overwegen etc. Voorts is het verboden te blijven staan bij bruggen, tunnels, Duitsche dienstgebouwen. etc. in een omtrek van 100 meter. Op personen, die dit verbod overtreden, wordt na een eerste waarschuwing terstond geschoten.

(V. b. Uitzonderingstoestand 6086 A)

Huldiging Lodewijk van Deyssel —

22 Sept. — Op 22 September werd de Nederlandsche letterkundige Lodewijk van Deyssel 80 jaar. Als gevolg van de oorlogsomstandigheden was slechts een gering aantal leden van het huldigingscomité te Haarlem op de receptie aanwezig, terwijl ook het officieele geschenk niet kon worden aangeboden. Men bepaalde zich er toe den grijzen literator, aldus ontleenen wij aan De Telegraaf, een stuk .... zeep aan te bieden.

(V. b. 1814 I)

N.S.B. over de rijwielvorderingen —

23 Sept. — Naar aanleiding van een vraag deelt „Volk en Vaderland" mede: „Er heerscht in Nederland thans oorlogstoestand en dit heeft tot gevolg, dat men zich niet altijd kan beroepen op formeele bevoegdheden. De vraag of de Landwacht als politieorganisatie al of niet de bevoegdheid heeft fietsen te vorderen is op zichzelf dan ook niet zoo belangrijk. Maar van groot belang is wel, of de Landwacht steeds correct optreedt en ontvangstbewijzen afgeeft.

Energie-besparingsmaatregelen —

18 Sept. — De Secretaris-Generaal van het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart maakt bekend, dat het verboden is buiten de officieele verduisteringsuren electriciteit voor verlichting te gebruiken. De thans geldende electriciteitsrantsoenen worden met ingang van heden tot de helft verminderd.

20 Sept. — Te 's-Gravenhage en omstreken kan met ingang van morgen in de ochtenduren geen gas meer worden geleverd. Er is nog gas beschikbaar tusschen 11—13 uur en tusschen 17—19 uur.

21 Sept. — De Secretaris-Generaal van het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart maakt bekend, dat met ingang van 22 dezer nog slechts tusschen 17 en 19.30 uur gas kan worden geleverd.

(V. b. 6085 A)

De N.S.B. na de bevrijding —

Onder den titel „De N.S.B. dreigt met sluipmoord" geeft „Vrij Nederland" een artikel weer uit een orgaan van de nat. soc. jeugdbeweging. Wij ontleenen aan dit artikel:

„Een nuchtere kijk op den toestand geeft ons geen enkele reden tot juichen; de situatie is ernstig en schijnbaar kan slechts een wonder Duitschland en zijn bondgenooten van den ondergang redden. Toch zijn wij nimmer bevreesd geweest. Ons geloof in de uiteindelijke overwinning der Duitsche wapenen is onwankelbaar. Juist in dezen tijd van ernstige tegenslagen voelen wij ons sterk, omdat wij de innerlijke zekerheid bezitten te strijden voor positieve waarden, voor iets verhevens. Indien de Nederlandsche Nationaal-Socialisten hun eigen leven belangrijker hadden geacht dan het welzijn van hun land, zouden er geen 40.000 man vrijwillig dienst hebben genomen in de S.S., de N.S.K.K., de O.T., de Landstorm, de Landwacht, de Duitsche Marine, enz.

Niettemin, wij hebben onzen werkelijkheidszin niet verloren. Verre van dat, wij houden met alles rekening, wij durven ver vooruit te zien. Wij begrijpen de huidige situatie zelfs zoo goed, dat wij een tijdelijke bezetting van Nederland door de geallieerden niet voor onmogelijk houden."

Het blad schetst dan den toestand die hier dan wellicht zou kunnen ontstaan: „Alle N.S.B.'ers opgeknoopt aan boomen en straatlantaarns". Het gaat echter verder:

Wij blijven heusch niet rustig thuis zitten wachten tot men ons onder het applaus der buren komt halen. Er zal gehandeld, er zal risico genomen moeten worden om ons in handen te krijgen, want wij hebben gezworen, dat wij niet voor de tweede maal onder Joodsche overheersching willen komen. Daarom zullen wij waarschijnlijk voor eenigen tijd een ondergrondsch bestaan leiden; doch wij zullen dien tijd actiever benutten dan de gemiddelde „onderduiker". Speciaal zullen wij het gemunt hebben op de Joden en hun dienaren, die natuurlijk van den overkant terug zullen komen om dezelfde funeste politiek voort te zetten als voor den oorlog. Want met hun hebben wij enkele hartige woorden te wisselen.

En nu kunt U deze woorden heethoofdig noemen of onverantwoordelijk, maar wij geven een ieder die aldus denkt, de verzekering dat hij er ditmaal naast is. De slag tusschen Nationaal-Socialisme en het dubbele kwaad van Jodendom en Bolsjewisme is niet beslist op den dag dat de legers van het veld verdwijnen, en evenmin wanneer de wapens worden neergelegd. Eén der partijen zal den slag slechts dan hebben gewonnen wanneer de tegenstander volkomen verdelgd is en dood ter neer ligt. Dit houden wij voortdurend voor oogen, en wij handelen dienovereenkomstig! Desnoods als partisanen!" **(V. b. N.S.B. 6092 A; 6085 A)**

B. **BELGIE —**

Eerste parlementszitting sedert 1940

20 Sept (Radio-Oranje) — Te Brussel is op 19 September het Belgische parlement voor de eerste maal sedert de Duitsche bezetting in 1940 bijeengekomen. Minister-president Pierlot bracht in deze zitting verslag uit over het beleid van zijn kabinet tijdens de jaren, welke in Engeland werden doorgebracht. De Belgische premier verklaarde o.m., dat de verspreide landgenooten, de krijgsgevangenen en de gedeporteerden thans binnen afzienbaren tijd naar huis zouden terugkeeren en dat ook de koning in de uitoefening van zijn constitutioneele functie zou worden hersteld.

(V. b. Kab. Pierlot 6080 F)

Prins Karel benoemd tot regent —

21 Sept. (Interinf) — Prins Karel is op 20 September door het Belgische parlement met 210 tegen 54 stemmen gekozen tot regent voor den duur der afwezigheid van koning Leopold. (Prins Karel, graaf van Vlaanderen, is een jongere broer van den koning. — Red.)

(V. b. photo 2040a)

C. **BULGARIJE —**

Arrestaties —

22 Sept. (D.N.B.) — Het Sovjet-Russische nieuwsagentschap meldt, dat het Sovjet-Russische commando in Bulgarije de leden van den vroegeren Bulgaarschen regentschapsraad, prof. Filof, prins Cyril en lt.-generaal Michof heeft gearresteerd. Voorts zijn, behalve een reeks Duitsche en Italiaansche persoonlijkheden, nog gearresteerd de vroegere premier Bosjilof en de vroegere minister Wasilief. **(V. b. Regentschapsraad 6087 A; 5723 C)**

D. **DENEMARKEN —**

Politie ontbonden —

19 Sept. (Radio-Oranje) — In Denemarken is de politie ontbonden en vervangen door de Gestapo en den Sicherheitsdienst.

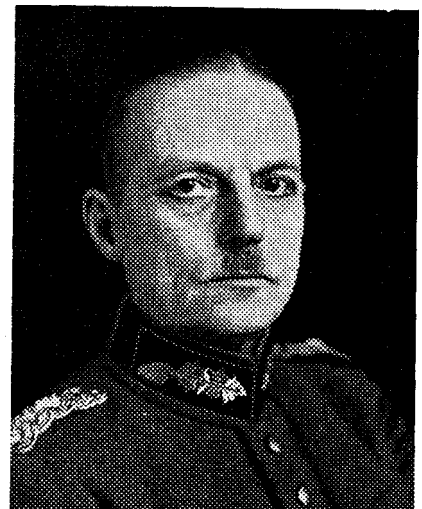
Nader wordt op 20 September gemeld: Nadat de Duitschers het standrecht hadden afgekondigd, werd het kasteel Amalienburg te Kopenhagen, de residentie der koninklijke familie door Duitsche troepen belegerd. Het gebouw werd door de Deensche troepen verdedigd, waarbij verschillende Duitschers werden gewond. De vijand trok zich daarop terug en verklaarde, dat het incident berustte op een vergissing. Op last van den chef der politie en ᛋᛋ, Franken, is de Deensche politie ontbonden en werden alle politiebureaux door Duitschers bezet.

(V. b. 6088 E)

E. **DUITSCHLAND —**

Maarschalk von Rundstedt weer in functie —

20 Sept. — Radio-Oranje meldt, dat te Londen bevestiging werd ontvangen, dat de Duitsche strijdkrachten in het Westen weer worden aangevoerd door veldmaarschalk von Rundstedt. Tijdens de geallieerde landingen in Normandië voerde

Maarschalk von Rundstedt

hij ook het bevel, doch werd ontslagen, omdat hij Hitler in een rapport er op had gewezen, dat de situatie, gezien de geallieerde overmacht aan manschappen, vliegtuigen en materiaal voor Duitschland hopeloos was. Thans is hij in zijn functie hersteld, doch Duitschlands positie is sedert begin Juli nog heel wat ernstiger geworden. **(V. b. 6012 A)**

Geallieerde instructies aan het Duitsche volk —

19 Sept. — Naar Radio-Oranje meldt heeft een zegsman van het geallieerde hoofdkwartier voor de eerste maal voor de radio instructies gegeven aan het Duitsche volk. Zich richtend tot de bevolking van West- en Zuidwest-Duitschland zeide hij, dat het geallieerde militair gezag het wetgevend, juridisch en uitvoerend gezag in de bezette deelen van Duitschland op zich zal nemen. De eerste taak van dit gezag zal zijn de verzekering van de verbindingen der geallieerde legers en het onderdrukken van alle activiteit, die een spoedige beëindiging van den oorlog zou kunnen belemmeren. Alle leden van de N.S.D.A.P., de ᛋᛋ en diegenen, die een leidende rol hebben vervuld in het laatste regiem worden onmiddellijk van hun posten ontheven. De burgerbevolking wordt aangeraden het dagelijksch werk zoo goed mogelijk voort te zetten.

V 1 wapen —

23 Sept. (D.N.B.) — Militaire kringen in Berlijn verklaren het feit, dat de beschieting van Zuid-Engeland en het gebied van Groot-Londen door de V 1 niet meer voortdurend in het officieel Duitsche weermachtsbericht wordt genoemd door te zeggen, dat de Duitsche vliegende bommen blijkbaar quantitatief in den laatsten tijd niet meer zoo massaal zijn afgevuurd als in de vorige weken. De vraag, of zij hiervoor in de plaats door de Duitschers qualitatief versterkt zijn, werd in het midden gelaten.

(V. b. „V 1" 6079 A, 6038 F, 6013 C)

A. FINLAND —

Wapenstilstandsvoorwaarden —

20 Sept. (D.N.B.) — Aan het Finsche volk zijn 19 September de voorwaarden van den Finsch-Russischen wapenstilstand medegedeeld. De voornaamste bepalingen zijn:

1. Een onmiddellijk terugtrekken der Finsche troepen op de bij den vrede van Moskou in 1940 overeengekomen grens.
2. Afstand van het gebied van Petsamo.
3. Verpachting van Porkklala Udde als militair steunpunt voor den tijd van 50 jaar.
4. Het tijdelijk beschikbaar stellen van vliegvelden in het Zuiden en Zuidoosten van Finland aan de geallieerden.
5. Het beschikbaar stellen van de Finsche koopvaardijvloot aan de geallieerden.
6. Het steunen der geallieerden door bijzondere materiaalleveranties.
7. Ontwapening der Duitsche strijdkrachten in Finland en haar uitlevering aan de geallieerden.
8. Snelle demobilisatie van het Finsche leger tot vredessterkte.
9. Betaling van een oorlogsschadevergoeding van 300 millioen dollar binnen den tijd van 6 jaar.

Deze voorwaarden werden namens de regeering van Finland eenerzijds en de regeeringen van Engeland en Rusland anderzijds geteekend.

(V. b. Wapenstilst. 6088 F)

Nieuw kabinet —

21 Sept. — De regeering Hackzell is afgetreden. President Mannerheim heeft den president van het opperste administratieve gerechtshof, Urho Jonas Castren, benoemd tot minister-president. Op diens voorstel werden als ministers benoemd:

Buitenlandsche Zaken: Carl Enckell,
Plaatsverv. min. v. Buitenl. Zaken: gen.-maj. Ilmari Armas en Eino Martola,
Justitie: Baron von Born,
Binnenlandsche Zaken: Hillilae,
Plaatsverv. min. v. Binnenl. Zaken: Emil Viktori Luuka,
Landsverdediging: Walden.
Financiën: Onni Alfred Hiltonen,
Onderwijs: prof. Kall Kauppi,
Landbouw: Kaliokoski,
Verkeer: Salovaara,
Plaatsverv. min. v. Verkeer: Vuori,
Handel en Industrie: Christ. Takki,
Sociale Zaken: Fagerholm,
Voorlichting: Ellilae,
Plaatsverv. min. v. Voorl. Jalo Aura.

(V. b. Kabinet 6054 G; Hackzell 6088 F, 6078 D, 6054 G; Mannerheim 6067 B)

Betrekkingen met Hongarije, Kroatië, Slowakije en Japan verbroken

20 Sept. (D.N.B.) — Uit Helsinki wordt gemeld, dat de Finsche regeering de diplomatieke betrekkingen met Hongarije, Kroatië, Slowakije en Japan heeft verbroken.

(V. b. Dipl. betr. 6014 A)

B. FRANKRIJK —

Reorganisatie van de pers —

19 Sept. — Volgens het D.N.B. meldt de „Tribune de Genève" uit Parijs, dat een groot aantal dagbladen werd opgeheven, o.a. „Oeuvre", „Matin", „Petit Parisien", „Paris Soir", „Le Temps" en het „Journal des Debats". Na vier jaar zwijgen verschijnen weer „Le Soir", „Figaro", „l'Aube". De communistische bladen „Humanité" en „Populaire" hebben de grootste oplage. Nieuwe bladen zijn: „Franctireur Combattant", „La France Libre" en „Le Front National".

21 Sept. (D.N.B.) — De „Tribune de Genève" meldt uit Lyon, dat door het Fransche ministerie van Voorlichting alle bladen, die gedurende de Duitsche bezetting in Frankrijk zijn blijven verschijnen aan een onderzoek zullen worden onderworpen. In totaal zullen 660 kranten, waarvan 106 dagbladen, zich moeten rechtvaardigen. Daarvan verschenen er 280 in het bezette en 380 in het onbezette gebied. Van de 1252 bladen, die in 1939 verschenen, werden er 974 verboden of trokken zich uit eigen beweging terug.

Zuiveringsacties —

21 Sept. — De „Tribune de Genève" meldt volgens het D.N.B., dat duizenden ambtenaren, die onder het bewind van Pétain hebben gewerkt hun ambt hebben moeten neerleggen. In afwachting van de maatregelen. die tegen hun zullen worden getroffen, verblijven zij in de hotels van Vichy.

22 Sept. (D.N.B.) — Amerikaansche correspondenten berichten uit Parijs, dat bij de Fransche marine reeds zeven admiraals zijn afgezet en vijf bij de reserve zijn geplaatst. De admiraals Abrial en Platon zijn gearresteerd; bevelen tot arrestatie zijn uitgevaardigd tegen Jean Esteva, voorheen vlootvoogd te Algiers, George Robert, voorheen gouverneur van Martinique en tegen admiraal Paul Auphan.

Jefferson Caffery benoemd tot ambassadeur der Ver. Staten —

22 Sept. (D.N.B.) — Jefferson Caffery, die voorheen de Ver. Staten in Rio de Janeiro vertegenwoordigde, werd door president Roosevelt benoemd als vertegenwoordiger der Ver. Staten bij de regeering De Gaulle, in den rang van ambassadeur.

C. HONGARIJE —

Regeeringsverklaring min.-pres. Lakatos —

21 Sept. (D.N.B.) — De regeering Lakatos heeft zich aan beide kamers voorgesteld. De minister-president Lakatos hield daarbij een rede, waarin hij o.m. verklaarde, dat Hongarije niet strijdt met expansiedoeleinden, maar om een waarlijk veilig bestaan voor ieder te waarborgen. De buitenlandsche politiek wordt bepaald door de overeenkomsten met Duitschland. De regeering zal alles doen om als voorwaarden voor een succesvolle oorlogsvoering het staatsgezag en de geldigheid van het recht te verzekeren. De nieuwe regeering, die uit vaklieden is samengesteld is bereid elken Hongaar de hand te reiken, die haar wil steunen; zij respecteert de eeuwenoude constitutie en wil zelfs den schijn vermijden een militaire regeering te zijn. Zij is er op uit alle krachten samen te voegen en zij zal daarbij de meest energieke middelen toepassen. Voorts zal tegen de Joden worden opgetreden.

(V. b. Regeering 6078 A)

D. KROATIE —

Pawelitsj bij Hitler —

20 Sept. (D.N.B.) — Staatsleider Pawelitsj heeft op 19 en 20 September een bezoek aan Hitler's hoofdkwartier gebracht. De besprekingen, aldus wordt gemeld, verliepen in den geest van de oprechte en trouwe vriendschap tusschen de beide volken en hadden de gemeenschappelijke voortzetting van den strijd tot onderwerp.

(V. b. Pawelitsj 5505 C)

E. PHILIPPIJNEN —

Oorlog met Engeland en de V.S. —

23 Sept. (D.N.B.) — Uit Tokio wordt gemeld, dat de president van de Philippijnsche republiek, Laurel, heeft verklaard, dat de Philippijnen zich in oorlog bevinden met de Ver. Staten en het Britsche Empire.

(V. b. dr. J. de Laurel 5738 A)

F. ROEMENIE —

Maarschalk Antonescu gearresteerd

18 Sept. — Volgens het D.N.B. deelde de Sovjetberichtendienst mede, dat door de Sovjettroepen in Roemenië de volgende personen werden gearresteerd: maarschalk Antonescu, de oud-minister van Buitenlandsche Zaken Mihai Antonescu, de oud-minister van Oorlog generaal Pantasi, de vroegere inspecteur-generaal der gendarmerie Vasiliu en de oud-prefect der politie te Boekarest Eleftrescu.

(V. b. Antonescu 6070 A, 5918 E)

G. ZWEDEN —

Kamerverkiezingen —

18 Sept. (D.N.B.) — Op 17 September werden in Zweden verkiezingen voor de Tweede Kamer gehouden. De uitslagen, waarbij die van 1940 tusschen haakjes worden vermeld, luiden als volgt: Sociaal-Democraten: 115 (134); Rechtsche partij: 39 (42); Boerenbond: 36 (28); Volkspartij: 25 (23); Communisten 15 (3).
In de parlementaire situatie brengen deze uitslagen geen wijzigingen. De Sociaal-Democraten blijven ondanks hun achteruitgang toch in het bezit van een meerderheid.

(V. b. 4381 E)

Beperking der leveranties aan Duitschland —

19 Sept. — Radio-Oranje meldt de inkrimping van de leveringen van ijzererts door Zweden aan Duitschland.
Het D.N.B. berichtte, dat Engeland, de Sovjet-Unie en de Ver. Staten scherpe protestnota's aan Zweden hebben gericht terzake de Zweedsche leveringen aan Duitschland.

(V. b. 5934 C)

DE WERELDOORLOG

Zware strijd bij Arnhem; Eindhoven en Nijmegen bevrijd - Hevige gevechten om Aken - Brest en Boulogne gevallen - Nieuwe Russische offensieven in de Oostzeestaten en in Hongarije - In Italië de Gothenlinie doorbroken - Bommen van 6 ton op de „Tirpitz".

NEDERLAND —

18 Sept. (D.N.B.) — De gevechten tegen de geallieerde luchtlandingstroepen in Nederland duren voort.

(R.O.) — De operaties in Nederland der uit de lucht gelande formaties verloopen naar wensch. Het Britsche tweede leger zet zijn offensief in de richting Eindhoven voort.
Valkenswaard werd gepasseerd. Poolsche troepen winnen terrein op den Noordelijken oever van het kanaal Axel-Hulst.

19 Sept. (D.N.B.) — De vijandelijke luchtlandingstroepen in midden-Nederland werden versterkt. Duitsche aanvallen op de landingsplaatsen winnen langzaam terrein. Vanuit Neerpelt is de vijand Eindhoven binnengedrongen.
(R.O.) — Tanks van het Britsche leger rukten op en vereenigden zich met de luchtlandingstroepen bij Eindhoven, dat bevrijd werd. Bij den verderen opmarsch werd de Waal in de buurt van Nijmegen bereikt. De Duitsche troepen ten Westen van deze oprukkende troepen hebben hun rechtstreeksche verbinding met Duitschland verloren. Het luchtlandingsleger maakte zich meester van verschillende rivieroverganen op Nederlandsch gebied; de Duitschers pogen de bruggen te laten springen.

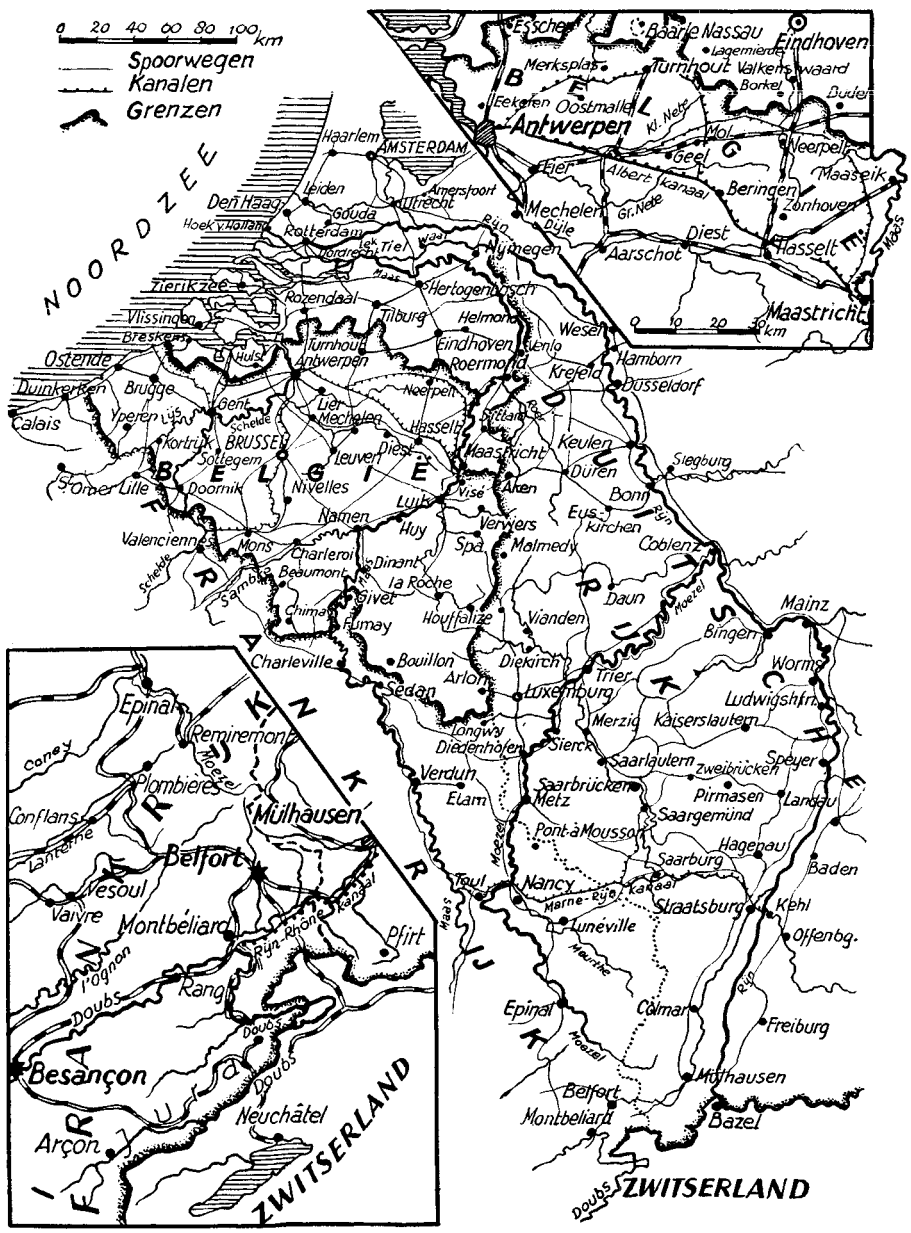
20 Sept. (D.N.B.) — Bij Arnhem worden de luchtlandingstroepen nauwer opeengedreven; 1700 gevangenen werden gemaakt. Vanuit Eindhoven drong de vijand op naar het Noordoosten; tegenaanvallen zijn gaande.
(R.O.) — In Nijmegen zijn gevechten gaande; ten Zuiden der stad kregen uit Eindhoven oprukkende Britsche troepen contact met de luchtlandingstroepen. Het Britsche tweede leger overschreed de Maas bij Grave. Door de lucht werden nieuwe versterkingen naar Nederland gebracht. Enkele bruggen in de omgeving van Arnhem zijn in handen der Britsche luchtlandingstroepen. Eindhoven werd vannacht door Duitsche vliegtuigen gebombardeerd; er is schade, de bevolking hield zich goed. Sittard werd door de Amerikanen bevrijd.

21 Sept. (D.N.B.) — De luchtlandingstroepen bij Arnhem zijn grootendeels vernietigd en op een klein gebied bijeengedrongen; er werden 2800 gevangenen, waaronder de commandant der divisie, gemaakt. Bij Nijmegen wordt zwaar gevochten tegen uit Eindhoven oprukkende vijandelijke pantserafdeelingen. Ten Zuiden van de Scheldemonding wist de vijand een plaatselijke penetratie te verkrijgen.
(R.O.) — Om het bezit der Waal- en Rijnbruggen wordt hevig gestreden. De corridor tusschen de Nederlandsche grens en Nijmegen wordt versterkt, doch staat bloot aan hevige Duitsche aanvallen. Ten Westen van dezen corridor bevinden zich naar schatting 100.000 man Duitsche troepen, die naar het Noorden moeten worden gedreven. Contact met de luchtlandingstroepen bij Arnhem kon nog niet tot stand worden gebracht. Poolsche troepen bereikten Terneuzen en bevrijdden Axel en Hulst.

Bij het bombardement van Eindhoven door Duitsche vliegtuigen vielen 120 burgerslachtoffers.

22 Sept. (D.N.B.) — De aanvallen tegen de in het gebied van Arnhem opgesloten Engelsche luchtlandingstroepen worden voortgezet. De ten Noorden van Nijmegen aanvallende vijand werd opgevangen. Duitsche aanvallen ten Zuiden van Nijmegen winnen langzaam terrein. Britsche pogingen de pantserwig vanuit Eindhoven naar het Westen te verbreeden werden verijdeld. Uit een nadere mededeeling blijkt, dat de verkeersbrug bij Nijmegen werd opgeblazen, terwijl om het bezit van de spoorbrug zwaar gestreden wordt. Ter ondersteuning der luchtlandingstroepen bij Arnhem lieten de Engelschen ten Zuiden van Arnhem nieuwe valschermjagers neer, die de aan de Waal strijdende troepen te hulp moesten komen.

(R.O.) — De stad Nijmegen is veroverd en van vijanden gezuiverd; het aantal slachtoffers onder de burgerbevolking is, den zwaren strijd, die hier geleverd werd in oogenschouw genomen, zeer gering. Ook de verkeersbrug bevindt zich in geallieerde handen, terwijl de Duitschers de spoorbrug konden opblazen. Geallieerde strijdkrachten dringen over de brug de Betuwe in, met het doel contact te krijgen met de luchtlandingstroepen bij Arnhem. Zij worden ten Noorden van Nijmegen opgehouden door een sterke Duitsche strijdmacht. De luchtlandingstroepen bij Arnhem bevinden zich in groote moeilijkheden. De corridor door Brabant werd verbreed; de kon. brigade Prinses Irene passeerde 21 September Eindhoven op weg naar

het front. In het grensgebied van Zeeuwsch-Vlaanderen maakten de Canadeesche troepen de laatste twee dagen 10.000 gevangenen; Terneuzen en Philippine werden bevrijd.

23 Sept. (D.N.B.) — Het Duitsche afweerfront ten Noorden van Nijmegen kon zich handhaven. Vanuit het Oosten en Westen aanvallende formaties gelukte het bij Veghel het contact tusschen de geallieerde strijdkrachten in Zuid- en Midden-Nederland te verbreken. Pogingen van den vijand zijn penetratiegebied bij Eindhoven uit te breiden mislukten. De distancieeringsbewegingen in West-Nederland verloopen volgens de plannen en het gelukte sterke formaties met hun uitrusting over den mond van de Schelde te voeren.

(R.O.) — De geallieerden vorderen met moeite in de richting van Arnhem, alwaar de Britsche luchtlandingstroepen zich in een critieke positie bevinden. Op eenige punten hebben Britsche patrouilles, doorstootend vanuit het Zuiden, den Rijn in de omgeving van Arnhem bereikt en contact tot stand gebracht met de parachutisten. die in de Betuwe zijn gedaald. Te Elst duren de zware gevechten voort. Hevige strijd wordt geleverd langs den corridor van Eindhoven naar Nijmegen, welke in de buurt van Nijmegen kon worden verbreed. Tusschen Veghel en Uden slaagden Duitsche troepen er tijdelijk in den toevoerweg af te snijden. doch zij werden tenslotte verdreven. In Zeeuwsch-Vlaanderen vluchten de Duitschers, onder achterlating van hun uitrusting over de Schelde.

24 Sept. (D.N.B.) — In Midden-Nederland heeft de vijand op 23 September opnieuw vrij sterke strijdkrachten ten Zuiden en Zuidoosten van Nijmegen neergelaten. De distancieeringsbewegingen in West-Nederland nemen het voorgenomen verloop.

(R.O.) — De situatie van de geïsoleerde luchtlandingstroepen bij Arnhem werd door versterkingen eenigszins verlicht. Eenige patrouilles konden onder hevig Duitsch vuur den Rijn oversteken, doch van een ontzet kan nog niet worden gesproken. De geallieerde hoofdmacht ondervindt bij Elst nog zeer hevigen Duitschen tegenstand, terwijl ook Zuidoostelijk van Nijmegen, bij Groesbeek zwaar gevochten wordt tegen bij Kleef geconcentreerde Duitsche versterkingen. Tusschen Eindhoven en Nijmegen is de hoofdweg via Veghel weer geheel in geallieerde handen, hoewel nog steeds hevige Duitsche aanvallen moeten worden afgeslagen. Ten Zuidoosten van Eindhoven werd Weert bevrijd en dringen geallieerde patrouilles op naar de Maas.

OVERIG WESTELIJK FRONT —

18 Sept. (D.N.B.) — Tusschen Antwerpen en Maastricht ging de vijand tot den aanval over teneinde contact met de neergelaten formaties te krijgen. Hij kon slechts geringe terreinwinst behalen. Tusschen Maastricht en Aken, bij Nancy en Luneville duren de zware afweergevechten voort. In de puinhoopen van Brest wordt nog zwaar gevochten. Aanvallen op Boulogne en Duinkerken werden afgeslagen.

(R.O.) — Ten Zuidoosten van Aken zijn de Duitschers tot den tegenaanval overgegaan. Amerikaansche troepen bezetten Luneville. In totaal werden in het Westen 400.000 krijgsgevangenen gemaakt. Canadeesche troepen zetten een algemeenen aanval op Boulogne in.

19 Sept. (D.N.B.) — Ten Noordwesten van Aken behaalde de vijand geringe terreinwinst. Tegenaanvallen bij Luneville hebben succes. De vesting Brest gaf zich over; in Boulogne kon de vijand binnendringen.

(R.O.) — De Amerikaansche troepen overschreden bij Sittard de Duitsche grens. De Duitsche tegenstand ten Noorden van het Maas-Schelde-kanaal wordt zwakker. Ten Oosten van Aken rukken de Amerikanen in de richting Düren op. Bij Metz vorderen de geallieerden in de richting van Straatsburg.

20 Sept. (D.N.B.) — Ten Noordwesten van Aken kon de vijand zijn penetraties uitbreiden. Ten Zuidwesten der stad wint de eigen aanval langzaam terrein. In het gebied van Nancy-Luneville zware, onoverzichtelijke gevechten.

(R.O.) — Ten Noordoosten van Antwerpen rukken geallieerde troepen op in de richting van de Nederlandsche grens.

21 Sept. (D.N.B.) — In het gebied van Aken werden alle vijandelijke aanvallen afgeslagen. Het bruggenhoofd over de Sauer bij Echternach werd verkleind. Bij Luneville werden na zware gevechten de Duitsche strijdkrachten tot op den Oostelijken rand der stad teruggetrokken. Aanvallen op Boulogne en Calais werden afgeslagen.

(R.O.) — Hevige gevechten woeden ten Oosten van Aken en Stolberg; de Duitschers ondernemen verwoede tegenaanvallen. Ten Noordoosten van Nancy rukken Amerikaansche troepen op in de richting van Karlsruhe. Brest en Boulogne zijn gevallen.

22 Sept. (D.N.B.) — De aanvalspoging ten Noorden van Aken, ondernomen vanuit Zuid-Limburg, werd niet voortgezet. Ten Zuidoosten van Aken, ten Zuiden van Stolberg kwam het tot verbitterde gevechten. Bij Pont à Mousson en in het gebied van Nancy-Luneville werden vijandelijke aanvallen afgeslagen. Om de stad Rémiremont wordt zwaar gevochten.

(R.O.) — Stolberg is zoo goed als in handen der Amerikanen. 40 K.M. ten Oosten van Nancy wordt zwaar gevochten.

23 Sept. (D.N.B.) — Ten Zuiden van Aken werden vijandelijke aanvallen afgeslagen. Aan het Eifelfront zuiverden de Duitsche troepen het geallieerde bruggenhoofd over de Sauer bij Echternach. In het gebied van Luneville duren de zware gevechten voort. Aan de Boven-Moezel heen en weer golvende gevechten bij Epinal en Rémiremont.

(R.O.) — Tusschen Aken en Trier is de situatie nagenoeg ongewijzigd.

24 Sept. (D.N.B.) — Zuidoostelijk van Aken en aan het Eifelfront werden alle vijandelijke aanvallen afgeslagen. Oostelijk van Luneville behaalde de vijand aanvankelijk succes, doch werd later opgevangen. De in de bruggenhoofden Epinal en Rémiremont vechtende eigen troepen werden na zwaren strijd op den Oostelijken oever van de Moezel teruggenomen. In Boulogne bieden resten der bezetting nog altijd verzet. Folkestone en Dover werden door marine-batterijen onder vuur genomen.

(R.O.) — Afgezien van een geringe terreinwinst ten Noorden van Nancy valt van de rest van het front weinig te melden. In Boulogne werd het laatste Duitsche verzet gebroken; de garnizoenscommandant werd gevangen genomen.

OOSTELIJK FRONT —

18 Sept. (D.N.B.) — Aan de Servisch-Bulgaarsche grens ontstonden plaatselijke gevechten met Bulgaarsche afdeelingen. In Zuid-Zevenburgen mislukten vijandelijke aanvallen. Ook bij Sanok en Krosno werden nieuwe hevige aanvallen der bolsjewisten afgeslagen. In Letland en Estland woedt de strijd met uiterste felheid voort.

(R.O.) — De Russen melden het afslaan van sterke Duitsche tegenaanvallen in Letland ten Westen van Walk en ten Zuiden van Riga.

19 Sept. (D.N.B.) — Aan de Noordwestelijke grens van Roemenië werd de vijand op verschillende punten teruggeworpen. Bij Sanok en Krosno werden vijandelijke aanvallen afgeslagen. Ten Noordoosten van Warschau vielen de Sovjets vergeefs aan. In Letland en Estland werden vijandelijke doorbraken verhinderd.

(R.O.) — Bij Dorpat zijn de Russen diep in de Duitsche stellingen gedrongen. De Russische luchtmacht bombardeerde met succes de haven van Libau. Aan den Weichsel, tegenover Warschau, heeft een hevig artillerieduel plaats. Het Poolsche bevrijdingsleger in Warschau valt de Duitsche stellingen op den Westelijken oever aan; met behulp van vliegtuigen ontvangen zij voedsel en munitie. Russische en Roemeensche troepen blijven doordringen in Noordelijk Transsylvanië.

20 Sept. (D.N.B.) — In Zevenburgen mislukten bolsjewistische aanvallen. Evenzoo sloegen bij Sanok en Krosno de Duitsche troepen de hevige aanvallen af. Pogingen om bij Warschau den Weichsel over te steken werden verijdeld; enkele doorgedrongen troepen werden afgesneden. Aanvallen bij Mitau leverden verbeterde stellingen op. In Letland en Estland werden de aanvallen der Sovjets afgeslagen of opgevangen. In den sector Kandanlaksja werden twee vijandelijke bruggenhoofden vernietigd.

(R.O.) — De Russen zijn in de Oostzeestaten een nieuw offensief begonnen en Riga tot op 14 K.M. genaderd. De verbindingen van het achtste Duitsche leger in Letland zijn in Russische handen; Bauske en Mitau werden veroverd. Tusschen Estland en Letland werd Walk veroverd, waardoor de verbinding tusschen de Duitsche troepen in Estland en die in Letland werd verbroken.

21 Sept. (D.N.B.) — De harde afweerslag om de Karpatenpassen duurt voort. Bij Warschau werden bolsjewistische gevechtsgroepen op den Westelijken Weichseloever vernietigd. Aanvallen ten Noordoosten van Warschau en ten Noordwesten van Bialystok werden afgeslagen. Duitsche troepen wonnen terrein ten Zuiden van Mitau. In Letland en Estland zette de vijand zijn aanval voort. In een week werden daar 600 Sovjetpantserwagens vernield.

(R.O.) — In Estland en Letland worden 200.000 Duitschers met vernietiging bedreigd.

22 Sept. (D.N.B.) — In Zevenburgen werden aanvallen op den Szekeltop afgeslagen. De afweerslag in het gebied van Sanok en Krosno duurt voort. Pogingen om den Weichsel over te steken bij Warschau mislukten wederom. Ten Zuiden van Mitau wint de Duitsche tegenaanval terrein. Opnieuw werden de doorbraakpogingen in Letland en Estland verijdeld; in het Noordelijk deel van Estland zijn de distancieeringsbewegingen uit den Narwasector volgens het plan verloopen.

(R.O.) — De Poolsche patriotten in Warschau hebben contact gemaakt met Russische troepen, die den Weichsel zijn overgestoken.

23 Sept. (D.N.B.) — Plaatselijke gevechten in Zuidelijk Zevenburgen. Zuidelijk van Sanok en Krosno duurt de afweerslag met onverminderde hevigheid voort. Vijandelijke aanvallen ten Zuiden van de Memel mislukten. Zuidwestelijk Mitau gelukte het de Duitsche stellingen verder te verbeteren en vijandelijke tegenaanvallen af te slaan. De strijd in het Noorden neemt in hevigheid toe; het gelukte de vijandelijke doorbraakpogingen te verhinderen, terwijl de terugtochtsbewegingen in Estland volgens de plannen verloopen.

(R.O.) — In Estland is de stad Reval thans in Russische handen. In Roemenië werd Arad, 13 K.M. van de Hongaarsche grens, door Russische en Roemeensche troepen veroverd.

24 Sept. (D.N.B.) — In Zuidwestelijk Zevenburgen mislukten aan weerskanten van Torenburg vijandelijke doorbraakpogingen. Roemeensche formaties leden bij Neumarkt zware verliezen. Bolsjewistische aanvallen in Szeklen en de Oostelijke Karpaten bleven zonder resultaat. Ten Zuiden van Sanok en Krosno duren de zware gevechten nog steeds voort. In den Noordelijken sector gaan de bewegingen der Duitsche troepen ondanks den sterken druk der bolsjewisten volgens de plannen door. Bij gevechten tegen benden in Noordelijk Slowakije werden ruim 40 Sovjet-commissarissen gevangen genomen. In Roemenië moest de stad Arad door de Hongaarsche troepen worden prijsgegeven.

(R.O.) — Het Roode Leger is een groote aanval op Hongarije begonnen. Op een front van 80 K.M. breedte vechten Russische en Roemeensche troepen op Hongaarschen bodem. In Estland trekken de Russische troepen na de verovering van Reval in Zuidwestelijke richting naar de Golf van Riga; Pernau werd bezet.

ITALIAANSCHE FRONT —

18 Sept. — (D.N.B.) — In den sector Lucca-Pestoia bleven de vijandelijke aanvallen zonder succes. Ten Noorden van Florence viel de vijand den geheelen dag hevig aan. Alle doorbraakpogingen werden verijdeld.

19 Sept. (D.N.B.) — Ten Noorden van Florence en aan de Adriatische zee duren de zware afweergevechten voort; doorbraakpogingen werden verijdeld.

(R.O.) — In het gebied van Rimini wordt nog steeds zwaar gevochten; Duitsche tegenaanvallen ondernomen vanuit de Gothenlinie werden afgeslagen.

20 Sept. (D.N.B.) — De afweerslagen aan de Adriatische kust bereikten hun hoogtepunt. In ten deele nieuwe stellingen werden de doorbraken verhinderd. Ten Noorden van Florence werden vijandelijke aanvallen afgeslagen.

(R.O.) — Tusschen San Marino en de Adriatische kust wordt verbitterd gevochten.

21 Sept. (D.N.B.) — De zware afweergevechten ten Noorden van Florence en aan de Adriatische kust woeden voort. Ten Zuiden van Firenzuola werd een vrij groote vijandelijke penetratie afgegrendeld. Andere penetraties ontstonden aan de Adriatische Zee. Doorbraakpogingen mislukten.

(R.O.) — Het achtste leger is ten Noorden van Florence gevorderd. Aan de Adriatische kust zijn afdeelingen van het Italiaansche leger na de verovering van het vliegveld van Rimini verder opgerukt. Tusschen Rimini en San Marino zijn Britsche troepen de zwaar verdedigde Duitsche stellingen binnengedrongen. De geallieerden vergrooten hun bres in de Gothenlinie.

22 Sept. (D.N.B.) — De slag om de Povlakte woedt voort. Ten Noorden van Florence mislukten talrijke geconcentreerde vijandelijke aanvallen. Tusschen San Marino en de Adriatische kust konden de Engelschen de Duitsche stellingen binnendringen; om het bezit van San Lorenzo wordt hevig gevochten, terwijl de Engelsche voorhoede kon opdringen tot aan den straatweg naar Rimini.

(R.O.) — Rimini is in geallieerde handen.

23 Sept. (D.N.B.) — Aanvallen ten Noorden van Lucca en Pistoia bleven zonder succes. Ten Noorden van Florence zetten de geallieerden hun aanvallen den geheelen dag voort; het gelukte den vijand een penetratie bij Firenzuola te vergrooten. Aan de Adriatische kust werd slechts plaatselijk gevochten.

(R.O.) — Het vijfde leger heeft zijn bres in de Gothenlinie verbreed door de verovering van een aantal belangrijke berghellingen.

24 Sept. (D.N.B.) — Bij zware gevechten behaalde de vijand in het gebied van Firenzuola geringe terreinwinst. Aan de Adriatische Zee oplevende gevechtsactiviteit.

(R.O.) — Met de bezetting van Rimini en Firenzuola is de Gothenlinie voor de Duitschers waardeloos geworden. Ten Noorden van Florence werden belangrijke bergposities veroverd. In de Adriatische sector dringen troepen van het 8ste leger door in de Po-vlakte.

LUCHTOORLOG —

18 Sept. (D.N.B.) — Amerikaansche bommenwerpers ondernamen overdag een aanval op Boedapest. Des nachts wierpen vijandelijke vliegtuigen bommen op Bremen, Dortmund en Debreczen in Hongarije. Het V 1 vergeldingsvuur op Londen werd voortgezet.

(R.O.) — 500 bommenwerpers wierpen bommen op olieraffinaderijen in Boedapest. Engelsche bommenwerpers deden een aanval op Walcheren; 700 ton bommen werden uitgeworpen. Twee vliegende bommen kwamen in Zuid-Engeland neer; zij veroorzaakten slechts geringe schade. Duitsche vliegtuigen ondernamen een aanval op Rome.

19 Sept. (D.N.B.) — Vijandelijke bommenwerpers ondernamen aanvallen op Wesermünde en Boedapest, alsmede op andere plaatsen in Hongaarsch en Servisch gebied; 19 vliegtuigen werden neergeschoten.

(R.O.) — Geallieerde bommenwerpers deden weer zware aanvallen op verbindingen achter de Siegfriedlinie; 700 Amerikaansche bommenwerpers bombardeerden de emplacementen van Hannover, Kiel, Koblenz, Maagdenburg, Wiesbaden en Keulen. Op 15 September werd nogmaals een aanval gedaan op het Duitsche slagschip „Tirpitz" waarbij o.a. gebruik gemaakt werd van bommen van 6 ton. De Engelsche luchtmacht ondernam des nachts een aanval op München-Gladbach.

20 Sept. (D.N.B.) — Amerikaansche bommenwerpers ondernamen aanvallen op Noord- en Noordwest-Duitschland, in het bijzonder Koblenz. Des nachts werden aanvallen gedaan op München-Gladbach en Boedapest; 37 vijandelijke vliegtuigen werden vernietigd. Het vergeldingsvuur op Londen duurt voort.

(R.O.) — Verbindingen en olie-installaties achter de Siegfriedlinie zijn hevig gebombardeerd.

21 Sept. (D.N.B.) — Overdag werden vijandelijke aanvallen gedaan op Boedapest, Raab en Presburg. In Trier ontstonden verliezen onder de bevolking. Het storingsvuur der V 1 op Londen duurt voort.

(R.O.) — Engelsche bommenwerpers wierpen ca. 4000 ton bommen op Calais.

22 Sept. (D.N.B.) — Amerikaansche bommenwerpers wierpen 21 September bommen in het Hongaarsche gebied. Bij aanvallen op West-Duitsch gebied ontstond schade in Mannheim, Ludwigshafen, Koblenz en Mainz.

23 Sept. (D.N.B.) — Bij voor den afweer ongunstige weersomstandigheden viel de vijand overdag Kassel en München aan. 15 vliegtuigen werden neergeschoten.

(R.O.) — De Duitschers lanceerden in den loop van den nacht wederom eenige vliegende bommen tegen Zuid-Engeland. Er vielen slachtoffers en er ontstond schade.

24 Sept. (D.N.B.) — Amerikaansche bommenwerpers vielen overdag plaatsen in Zuidoost-Duitschland en in het Sudetenland aan. Des nachts vielen Britsche bommenwerpers vooral de steden Neuss en Düsseldorf aan. Groot-Londen lag gisteren onder zwaar V 1 vuur.

(R.O.) — Vannacht werden aanvallen gedaan op Mainz, Münster en Bocholt.

ZEEOORLOG —

20 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld, dat duikbooten in het Kanaal en den Indischen Oceaan vier schepen met een inhoud van 26.000 ton en twee fregatten tot zinken brachten. Drie schepen werden beschadigd.

21 Sept. — Van Duitsche zijde wordt gemeld: Onder opoffering van drie eigen motortorpedobooten gelukte het een Duitsch convooi bij Duinkerken zonder schade zijn plaats van bestemming te bereiken.

HET VERRE OOSTEN —

Nieuwe landing op de Palaoe-eilanden —

18 Sept. (R.O.) — Amerikaansche troepen hebben een nieuwe landing uitgevoerd op een eiland in de Palaoe-archipel

Birma —

20 Sept. (Domei) — In het Birmaansch-Chineesche grensgebied zijn de steden Lameng en Pengyoeh door de Japanners ontruimd. Een aanval op Loengling kon worden afgeslagen.

Luchtaanvallen —

18 Sept. (R.O.) — Bij geallieerde luchtaanvallen op Celebes en Ceram werden 3 Japansche schepen, waaronder één van 3000 ton, vernietigd.

21 Sept. (R.O.) — Engelsche vliegtuigen ondernamen van vliegtuigmoederschepen af een luchtaanval op Sumatra.

22 Sept. (D.N.B.) — 500 Amerikaansche bommenwerpers, die van vliegtuigmoederschepen waren opgestegen, hebben Manilla en de luchthaven Clark op de Philippijnen gebombardeerd.

(R.O.) — Manilla is dagenlang gebombardeerd. 11 schepen en 205 Japansche vliegtuigen werden vernietigd. Amerikaansche verliezen 15 machines.

(V. b. 6089/90)

Hiernaast: Een tijdens de zware gevechten in September 1944 door de Duitschers kapot geschoten Engelsche tank ligt aan den weg van Nijmegen naar Arnhem.
Hieronder: Een foto uit Nijmegen, genomen na de gevechten van 20 September 1944.

Zondagmiddag, 17 September 1944: Geallieerde lucht troepen in Nederland geland.
Hiernaast: Op weg naar Nederland.
Hieronder: Manschappen, voorraden en munitie landen op Nederlandschen bodem.

Hiernaast: Gevangen genomen Duitschers in de buurt van Nijmegen.

Hiernaast: Een aantal Duitschers, dat bij gevechten in Limbricht (L.) gevangen werd genomen.

NEDERLAND (BEVRIJD GEBIED)

A. Generaal-majoor H. J. Kruls —

Generaal-majoor Kruls werd in 1902 te Amsterdam geboren. Na de Koninklijke Militaire Academie te Breda te hebben doorloopen, werd hij in 1922 benoemd tot 2e luitenant bij de vestingsartillerie. Gedurende zijn militairen loopbaan studeerde Generaal Kruls tevens te Utrecht in de rechten, in welke faculteit hij in 1937 den meestertitel behaalde.

In 1930 werd de toenmalige luitenant Kruls uitgezonden naar Curaçao voor de organisatie van de luchtdoelverdediging aldaar. Hierin was hij eenige jaren werkzaam bij de Afdeeling Generale Staf van het Departement van Defensie. Na een tweetal jaren bij het 2e reg. veldartillerie was hij van 1934 tot 1937 verbonden aan de Hoogere Krijgsschool en hierop van 1937-38 gedetacheerd bij den Generalen Staf.

In 1938 keerde luitenant Kruls terug naar het Departement van Defensie en werd bevorderd tot Kapitein. In 1939 werd hij adjudant van den Minister van Defensie in welke functie hij in Mei 1940 naar Engeland kwam. In Mei 1942 volgde zijn bevordering tot majoor, in Februari 1943 tot kolonel en op 5 Sept. 1945 tot generaal-majoor en chef van den generalen staf van het militair gezag in Nederland. **(V. b. Gen.-maj. Kruls 6074 A.; Mil. Gez. 6091 A.)**

B. Organisatie der verzetbeweging Oproep van Prins Bernhard —

25 Sept. (Radio-Oranje) — In zijn kwaliteit van bevelhebber der Nederlandsche strijdkrachten richtte Prins Bernhard een aantal aanwijzingen tot de leden der binnenlandsche strijdkrachten, waarin in de eerste plaats nog eens wordt aangedrongen op een nauwe samenwerking tusschen de verschillende organisaties van gewapende vrijwilligers
In deze aanwijzingen wordt o.m. bekend gemaakt, dat wapenen voor zoover deze beschikbaar komen, alleen mogen worden uitgereikt aan hen, die deze kunnen en willen gebruiken, terwijl in het bijzonder gewaarschuwd wordt tegen verraderlijke elementen, waarmee onmiddellijk en zonder pardon moet worden afgerekend.
Voorts dienen de organisaties uit wier midden leden deelnemen aan het gewapend verzet tot overeenstemming te komen over een éénhoofdige plaatselijke leiding. Indien desbetreffend niet tot overeenstemming kan worden gekomen, wordt deze leider aangewezen door de centrale leiding, die daartoe door den Prins werd gemachtigd. Militaire beslissingen moeten door de centrale leiding zooveel mogelijk aan den plaatselijken leider worden overgelaten.
Allen, die in het huidige stadium aan het gewapend verzet tegen den vijand deelnemen hebben in beginsel gelijke rechten. Het verdienstelijke werk, verricht door alle ondergrondsche verzetbewegingen wordt geenszins miskend, doch zal na afloop van den momenteelen actieven strijd tot zijn recht komen.
(V. b. Verzetbeweging en N.B.S. 6091 A.; 6084 A.; 6083 A.)

C. Instructie aan de arbeiders in Duitschland —

26 Sept. (Radio-Oranje) — Op last van het geallieerde opperbevel werd op 25 September een instructie gericht aan de buitenlandsche arbeiders in Duitschland. Hierin wordt medegedeeld, dat de georganiseerde groepen thans tot actie moeten overgaan, waarbij de bevelen der leiders nauwkeurig moeten worden opgevolgd. Niet aangesloten buitenlandsche arbeiders moeten de fabrieken verlaten en werk zoeken op het platte land. In bepaalde gebieden van Duitschland ontvangen de georganiseerde buitenlandsche arbeiders thans de middelen waarmede zij actief verzet kunnen plegen; de gebruiksaanwijzingen moeten na kennisname worden vernietigd, de apparaten zelf verborgen. Weest voorzichtig, zoo eindigt de instructie, en onderschat de macht van de Gestapo niet, maar vergeet ook niet, dat de Gestapo bevreesd is voor de 12.000.000 buitenlandsche arbeiders, die door nu te handelen, het lot van het Derde Rijk kunnen bezegelen.
(V. b. Instr. arb. Duitschl. 6073 A.)

D. Bestraffing van landverraders; rede van den minister van justitie

26 Sept. (Radio-Oranje) — De minister van Justitie, mr. dr. Van Heuven Goedhart, heeft op 25 September eenige bijzonderheden bekend gemaakt aangaande 5 Koninklijke Besluiten, welke voorzien in een snelle bestraffing van landverraders en heulers met den vijand.
Het Besluit „Bijzonder strafrecht" somt o.a. de volgende misdrijven op: misdrijven tegen de veiligheid van den Staat, tegen de koninklijke waardigheid, tegen de openbare orde, tegen de veiligheid van personen en goederen, terwijl als nieuwe misdrijven worden gekenmerkt: het blootstellen van landgenooten aan vervolging, vrijheidsberooving, bestraffing door of vanwege den vijand en zijn handlangers en het met 's vijands hulp benadeelen van landgenooten in hun vermogen.
Deze misdrijven zullen worden berecht door bijzondere gerechtshoven waarin burgerlijke en militaire leden zitting krijgen. Hooger beroep is niet mogelijk, doch enkel cassatie door een bijzonderen Raad van Cassatie.
De bijzondere rechtbanken berechten met terugwerkende kracht en met veel zwaardere straffen dan de gewone rechtbanken, o.a. met de doodstraf. Alle bij algemeen strafrecht bepaalde boeten worden vermenigvuldigd met tien.
De afrekening met landverraders en collaborateurs is neergelegd in het z.g. Tribunaalbesluit. Het tribunaal is een volksrechtbank met een jurist als president en twee burgers als rechter. Het kan de volgende straffen opleggen: interneering voor den tijd van tien jaar, ontzegging van bepaalde rechten en verbeurdverklaring van vermogen of nalatenschap.
Voor deze tribunalen zullen verschijnen een ieder die voordeel heeft getrokken uit maatregelen van den vijand, terwijl de bemoeienissen zich tevens uitstrekken tot hen, die geen gevolg gaven aan lastgevingen der regeering. Met de tribunalen hebben te maken de aannemer, die dik verdiende aan de Duitsche verdedigingswerken, de dagbladdirecteur, die zich verrijkte met de Duitsche propaganda, de ambtenaar, die lastgevingen der regeering in den wind sloeg en de arbeiders, die springladinggaten graven tegen betaling van zes gulden per stuk. Straks zullen, zoo besloot de minister, de tribunalen al deze lieden duchtig aan het verstand brengen, dat hulpverleening aan den vijand nimmer door den vaderlandschen beugel kon en dat dit voor het oogenblik van den eindstrijd meer dan ooit een misdrijf vormt. Zooals gij gedaan hebt, zoo zal het U vergaan!

E. Koningin Wilhelmina onderscheiden met de Orde van den Kousenband —

25 Sept. (Radio-Oranje) — H.M. Koningin Wilhelmina heeft op 24 September van Z.M. Koning George van Engeland de hoogste Engelsche onderscheiding, de Orde van den Kouseband, ontvangen. Koning George wilde hiermede namens alle Britsche onderdanen uitdrukking geven aan de eerbiedige bewondering, die wordt gevoeld voor de moed en standvastigheid, die Koningin Wilhelmina voortdurend heeft getoond, sedert zij vier jaren geleden als een geëerde en welkome gast naar Engeland vertrok.
Geen enkele andere regeerende vorstin van een buitenlandschen staat heeft ooit de Orde van den Kouseband sedert deze bijna zes eeuwen geleden werd gesticht, ontvangen. De eenige vrouwelijke ordeleden zijn op het oogenblik de koningin van Engeland en de koningin-moeder van Engeland.
(V. b. Kon. Wilh. 6082a; 6073 A.)

F. De voorsprong der „loyale" studenten —

27 Sept. — Namens den minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen werd door Radio-Oranje een verklaring verspreid van den volgenden inhoud:
In April 1943 is aan de studenten de z.g. loyaliteitsverklaring voorgelegd. De overgroote meerderheid der studenten weigerde te teekenen. Zij echter, die wel teekenden hebben nog geruimen tijd colleges kunnen volgen, examen kunnen doen en hebben hun graad nog verkregen. Daardoor hebben zij in vele gevallen een voorsprong gekregen op hen, die hun vaderlandsche plicht verkozen boven hun eigen carrière. Dit zal het rechtsgevoel van vele Nederlanders krenken. Deze zaak heeft de volle aandacht der regeering en zij kondigt aan, dat na de bevrijding zoo spoedig mogelijk contact zal worden gezocht met de verschillende universitaire instanties, na hun zuivering, ten einde te komen tot maatregelen, waardoor de voorsprong van de studenten, die zich voor het Duitsche gezag gebogen hebben, teniet wordt gedaan. **(V. b. Loyaliteitsverkl. 5488)**

NEDERLAND (BEZET GEBIED)

A. Havenwerken van Amsterdam vernield —

Aan het Oranje-bulletin van 25 September ontleenen wij: Overal in den lande komen berichten binnen, dat de Duitschers voorbereidingen treffen voor hun vertrek. Zij doen dit door het aanbrengen van rigoureuze vernielingen. Het meest sprekende voorbeeld is wel Amsterdam, waar de handelskaden, de kranen en de dokken tusschen 21 en 23 September zijn opgeblazen. De schade wordt door deskundigen geschat op meer dan ƒ 300.000.000. Voorts zijn tallooze fabrieken, bruggen en installaties ondermijnd. Dit is o.m. bekend van de papierfabriek van Van Gelder Zonen te Velsen, die voor ons land van unieke beteekenis is. Het opblazen hiervan zou een ramp zijn voor de publiciteit van ons land.

(V. b. Havenw. 6083 A.)

B. Distributiemaatregelen - Plaatselijke distributie op noodkaarten - Einde der suikerdistributie —

26 Sept. — Uit den Haag wordt gemeld, dat met ingang van 1 October de bonnenlijsten plaatselijk zullen worden vastgesteld. De noodbonkaarten zullen in gebruik worden genomen en zijn slechts geldig in den distributiekring van uitreiking.

30 Sept. — Door den secretaris-generaal van Landbouw en Visscherij wordt bekend gemaakt, dat na 14 October voor personen, geboren in de jaren 1939 of eerder, voorloopig geen nieuwe suikerbon zal worden aangewezen. Aangeraden wordt, zuinig met suiker te zijn.

(V. b. Distr. 6091 A.; 6086 A.)

C. Bestraffing van landverraders; commentaar van mr. J. Huyts —

28 Sept. — Naar aanleiding van een verklaring voor Radio-Oranje door minister mr. dr. van Heuven Goedhart over de bestraffing van landverraders, schreef mr. J. Huyts, hoofdredacteur van de Nieuwe Rotterdamsche Courant een hoofdartikel onder den titel „Zedelijke verantwoording" waarin hij betoogde, dat ongetwijfeld een deel van hetgeen in de jaren van bezetting in ons land gebeurde als politiek misdrijf, helaas echter ook veel als misdaad zonder voorbehoud kon worden beschouwd. Ook al namen deze vergrijpen vormen aan, die de letter van de wet niet heeft voorzien, het rechtsgevoel zou niet verdragen, dat zij daarom onbeoordeeld bleven. Hij geeft er echter de voorkeur aan, dat de rechterlijke macht de gelegenheid wordt gelaten om met voorzichtigheid het instrument der analogie te hanteeren en verzet zich tegen het voornemen om vonnissen te vellen wegens daden, die niet bij voorafgaande wet tot misdaden zijn gestempeld, omdat hierdoor een der fundamenten van ons recht zou worden aangetast. Er zal, zoo schrijft hij voorts, onderscheid kunnen en ook moeten worden gemaakt tusschen strafrechtelijke en zedelijke verantwoording, waarbij misschien ook bepaalde politieke handelingen voor strafrechtelijke verantwoording in aanmerking kunnen komen. Komen er jammerlijke figuren te voorschijn, welnu, dat het blijke. Blijken er mannen van karakter onder te zijn, dan kan het slechts een voordeel zijn te weten wat hen heeft bezield. De wraakzuchtigen zullen misschien meenen, dat er dan tevelen aan „straf" tekort zullen komen, maar de vooruitzienden zullen beseffen, hoeveel ons volk juist in zulk een politiek proces van zedelijke verantwoording zou kunnen winnen, waarin het er niet om gaat om iemand aan de hand van zijn daden in of uit de gevangenis te „bewijzen", maar waarin het er veeleer in beoordeeling van streven en bedoeling op aan komt om klaarheid te scheppen over wat als het wezenlijke belang van ons volk moet worden beschouwd.

(V. b. 6097 D.)

D. Bewindvoerders voor verlaten voedselvoorzieningsbedrijven —

Blijkens een publicatie in de Staatscourant van 25 September werd door den secretaris-generaal van het departement van Landbouw en Visscherij bepaald, dat indien een voedselvoorzieningsbedrijf door den ondernemer werd verlaten, door den voedselcommissaris der betrokken provincie een bewindvoerder kan worden aangesteld, die in en buiten rechten den ondernemer vertegenwoordigt.

E. Verklaring van dr. Seyss-Inquart - Militaire situatie - Spoorwegstaking —

30 Sept. — Rijksminister dr. Seyss-Inquart heeft aan de „Deutsche Zeitung in den Niederlanden" een interview toegestaan, waarbij hij een antwoord gaf op een aantal vragen betreffende de situatie in Nederland zooals deze zich sedert begin September had ontwikkeld. Na een uiteenzetting van den militairen toestand, waarbij hij zeide, dat deze de Duitsche militaire autoriteiten na het bij Arnhem behaalde succes niet verontrustte en zij alle plannen van den vijand rustig afwachtten, besprak dr. Seyss-Inquart de spoorwegstaking. Hij verklaarde, dat de Duitschers het verkeer dat zij noodig hebben zelf ook zonder de medewerking van de Nederlanders in gang kunnen houden. Echter heeft de weermacht, teneinde haar belangen veilig te stellen, na het uitbreken van de staking beslag gelegd op alle verkeersmiddelen en mist de Nederlandsche bevolking dus niet alleen de spoorwegen doch tevens vele andere middelen van verkeer. Zoodoende zullen zich binnen enkele weken ernstige moeilijkheden voordoen voor het dekken van de behoeften van het land, zoowel wat betreft de voedselvoorziening als den aanvoer van steenkool. Duitschland zou wel bereid zijn om, nu de Limburgsche mijnen zijn uitgevallen, de strikt noodzakelijke behoefte aan steenkolen te dekken, echter alleen onder voorwaarde, dat alle verkeersmiddelen voor dit doel gebruikt kunnen worden.

Voorts deelde de Rijksminister mede, dat de Duitsche weermacht als gevolg van den Anglo-Amerikaanschen opmarsch in het Zuidelijke deel van ons land, Nederland nu als bezet gebied beschouwde en zij dienovereenkomstig handelde. Voor de verdediging van Nederland maakt zij aanspraak op alles wat zij noodig heeft en hier te lande aantreft. Dit temeer omdat de staking van de belangrijkste transportorganisatie het haar verhindert al haar behoeften uit Duitschland aan te voeren.

Tenslotte deelde dr. Seyss-Inquart mede, dat de Nederlandsche bevolking, enkele uitzonderingen daargelaten, haar rust en kalmte had bewaard. Het ligt, zoo besloot hij, dus aan de Nederlanders zelf of zij door het handhaven van rust en orde alsmede door het gebruik maken van alle verkeersmiddelen door dezen winter zullen komen. Voor de militaire beveiliging van de Nederlandsche gebieden zal evenals voorheen, de Duitsche weermacht zorgen.

(V. b. Spoorwegstaking 6091 A.; Seyss-Inquart 6085 A.)

F. Oproep aan de Nationaal-Socialisten —

25 Sept. — Door Rauter werd een oproep gericht aan de Nederlandsche nationaal-socialisten, zich thans, nu het vaderland wordt bedreigd, aan te melden voor den dienst bij de Landstorm-brigade en onverwijld onder de wapenen te komen.

(V. b. Landstorm 6066 B.; Rauter 6066 B.)

G. De strijd in Arnhem; ooggetuigeverslag —

30 Sept. — Aan De Telegraaf ontleenen wij het volgende, dat dit blad werd medegedeeld door een vluchtelinge uit Arnhem: Van Zondagmiddag (17 September) af, toen de sirenes boven Arnhem en Oosterbeek loeiden en een helsch lawaai van schietende vliegtuigen en afweergeschut de lucht deed daveren, hebben de bewoners van Arnhem de eene sensatie na de andere meegemaakt. Van slapen kwam niets. Vrijwel dag en nacht dreunde het zware mondingsvuur van Duitsche batterijen, van pantserwagens of stormgeschut. Al spoedig zat men zonder gas, water en electrischen stroom, de levensmiddelenwinkels waren onbereikbaar of snel uitverkocht. Eerst Donderdag (21 Sept.) klonk de kreet „er is brood" en velen trotseerden de neervallende scherven en renden met witte vlaggen, inderhaast van kussensloopen en stokken in elkaar geflanst, de straat op, af en toe plat op den buik dekking zoekend, wanneer het schril gefluit van een granaat wat al te dicht in de buurt kwam. Bij den bakker ontstond wel even gedrang maar tot wanordelijkheden kwam het niet. Vergezeld van een der manlijke huisgenooten ging de onderwijzeres er zoo af en toe op uit, om aan den stadsrand water te gaan halen uit putten of pompen. Over het algemeen gedroegen de Arnhemmers zich koelbloedig, sommigen wisten zelfs hun humor te bewaren, waardoor zij hun medemenschen tot grooten steun waren. Maandag (25 Sept.) toen het wat rustiger was geworden begon de groote uittocht. Het Nederlandsche Roode Kruis en andere hulporganisaties deden voortreffelijk werk met het in veiligheid brengen van zieken en ouden van dagen. De overige burgerij zocht op eigen gelegenheid een goed heenkomen. Wie geen koffertje had nam een kussensloop of maakte van lappen een bundeltje met de noodzakelijkste levensbehoeften. Velen hebben alles moeten achterlaten wat hun lief was, soms met de zekerheid er nooit iets van terug te zien.

Van paniek was geen sprake. Rustig en ordelijk trok de vluchtelingenstroom over den Apeldoornschen weg. Men voelde zich één door het gemeenschappelijke lot en wie zelf haast niets meer had gaf nog een kleedingstuk weg aan een medemensch, die nog minder had weten te redden. Men hielp en men hielp met vreugde; nergens kwamen incidenten voor. Dat geldt ook voor de bewoners van dorpjes, hofsteden en villa's langs den geheelen vluchtweg. Overal ontmoette men liefderijkheid en welwillendheid. Te Apeldoorn was de ontvangst even hartelijk en veel vluchtelingen konden hun emotie niet meer bedwingen, toen zij zich opeens door zooveel zorg omringd voelden. Met bakfietsen, paard en wagens en andere vervoermiddelen waren de Apeldoornsche burgers de vluch-

telingen reeds tegemoet gekomen, zelfs kleine jongens waren gedienstig en sjouwden met balen en koffertjes. Aan levensmiddelen hadden de meeste vluchtelingen geen gebrek, omdat tal van winkeliers voor hun vertrek hun geheelen voorraad, die anders mogelijk toch verloren was gegaan, uitdeelden aan ieder die maar wilde.

(V. b. Strijd bij Arnhem 6089)

ARGENTINIE —

A. Scheepvaartbeperking door de Ver. Staten —

28 Sept. — Naar het D.N.B. uit Stockholm bericht heeft de regeering der Ver. Staten bepaald, dat van 1 October af de uit Zuid-Amerika naar het Noorden varende schepen geen Argentijnsche havens meer mogen aanloopen. Deze maatregel wordt gemotiveerd als een oorlogsvereischte, waarbij er op wordt gewezen, dat Argentinië, dat niet deelneemt aan de oorlogsinspanning der overige Amerikaansche landen, ook niet kan rekenen op tegemoetkoming van de zijde der Ver. Staten inzake zijn scheepvaartproblemen.

(V. b. Argent.-Ver. St. 6037 C.)

BELGIE —

B. Reorganisatie van het kabinet Pierlot —

22 Sept. — De Britsche berichtendienst deelde mede, dat de Belgische ministerpresident met alle leden van zijn kabinet is afgetreden.

27 Sept. — Radio Brussel deelde de vorming eener nieuwe Belgische regeering mede. Minister-president is Hubert Pierlot, minister van Buitenlandsche Zaken Paul Henri Spaak en minister van Koloniën De Vleeschauwer. De regeering bestaat uit zeven katholieken, vijf socialisten, drie liberalen, twee partijloozen en twee communisten. **(V. b. 6092 B.)**

C. Gelukwensch van koning Gustaaf van Zweden —

26 Sept. (Radio-Oranje) — In een telegram aan den regent van België, Prins Karel, zegt koning Gustaaf van Zweden: „Diepe voldoening heeft het Zweedsche volk vervuld bij het vernemen van het goede nieuws, de bevrijding van België. Wij hopen, dat de dag nabij is, dat koning Leopold weer naar zijn volk zal kunnen terugkeeren". **(V. b. 6092 B.)**

BULGARIJE —

D. Betrekkingen met Hongarije verbroken —

26 Sept. (D.N.B.) — Radio Sofia heeft medegedeeld, dat Bulgarije de betrekkingen met Hongarije met ingang van 26 September om 24 uur zal verbreken.

(V. b. Verbreking betrekkingen 6077 B.)

DUITSCHLAND

E. Na-oorlogsche maatregelen der geallieerden —

27 Sept. (Radio-Oranje) — Namens de Engelsche regeering heeft Lord Cranborne in het Britsche Hoogerhuis verklaringen afgelegd ten aanzien van de houding, die de geallieerden na den oorlog tegen Duitschland zullen aannemen. Hij zeide o.m.: Wij kunnen onmogelijk beweren, dat de gewone Duitsche burger geen schuld heeft aan wat er is gebeurd. De geallieerden streven naar een wereld waar vrede heerscht en geen slavernij. Het moet daarom Duitschland onmogelijk worden gemaakt, weer een oorlog te beginnen en wij zullen van alle middelen, die te onzer beschikking staan gebruik maken om dit te bereiken. Lord Cranborne verklaarde voorts, dat het volledige plan voor de geallieerde bezetting van Duitschland na den oorlog nog in behandeling is. Engeland, Amerika en Rusland zullen het grootste aandeel hebben in de bezetting, maar Engeland staat gunstig tegenover de opvatting, dat de leden der Vereenigde Volken, die aan de operaties tegen Duitschland hebben deelgenomen, eveneens aan de bezetting zullen bijdragen.

Voorts werd door de Engelsche en Amerikaansche regeeringen bekend gemaakt, dat de zwarte lijst van firma's, die den vijand hebben gesteund, na de overwinning in Europa zal worden gehandhaafd. Deze maatregel is noodzakelijk om de geallieerden in staat te stellen, toezicht te blijven houden op de Duitsche commercieele, financieele en industrieele ondernemingen buiten Duitschland. Degenen in neutrale landen, die Duitschland gedurende den oorlog hebben geholpen zullen op de zwarte lijst blijven staan, om niet als vijanden van de Vereenigde Volken uit het oog te worden verloren.

(V. b. Na-oorlogssituatie 6079 A.)

F. Vierde verjaardag Driemogendhedenpact —

28 Sept. (D.N.B.) — Ter gelegenheid van den vierden verjaardag van het Driemogendhedenpact hebben Rijksminister Von Ribbentrop, Mussolini en Sjigemitsoe, minister van Buitenlandsche Zaken van Japan per radio het woord gericht tot de bij dit pact aangesloten volken.

Rijksminister Von Ribbentrop verklaarde, dat het derde jaar van het Driemogendhedenpact de verdragslanden op den proef heeft gesteld en menigen zwaren tegenslag bracht, o.a. het afvallen van Roemenië, Bulgarije en Finland, alwaar de volken zelf bereid waren den strijd voort te zetten, doch de leiding faalde. Deze regeeringen sleuren thans hun dappere volken mede in den draaikolk der vernietiging door het bolsjewisme. Duitschland echter capituleert nooit en is één legerkamp, één onneembare vesting geworden. Laten wij ons, aldus besloot de minister, op geen enkele wijze laten beïnvloeden door vijandelijke overwinningspocherijen, maar vooral laat ons allen met fanatieke vastbeslotenheid de komende gevechten ingaan, dan zullen wij onoverwinnelijk zijn.

Mussolini verklaarde, dat Duitschland, Japan en Italië noch door het goud en den haat en noch door de materieele middelen van hun vijanden kunnen worden overwonnen en verklaarde, dat de fascistische republiek vastbesloten is om te strijden totdat de overwinning is behaald.

Sjigemitsoe gaf uiting aan zijn stellige overtuiging, dat de oorlog in geen geval met een nederlaag voor de landen van het Driemogendhedenpact zal eindigen, doch dat deze in tegendeel zal worden besloten met een overwinning der Asmogendheden.

(V. b. 3e verj. Driem.h.pact 5692 C.)

G. Arbeidsmobilisatie —

28 Sept. (D.N.B.) — Rijksminister dr. Goebbels vaardigde opnieuw zeven verordeningen uit, ten doel hebbend nieuwe krachten vrij te maken voor het leger en de bewapening. Crediet- en verzekeringsinstellingen moeten een aanzienlijk deel van hun personeel afstaan, tentoonstellingen, jaarbeurzen enz. worden niet meer gehouden; deelname daaraan in het buitenland is verboden. Het restaurant- en logiesbedrijf wordt beperkt tot op een noodzakelijk minimum, waarbij de bedrijven, noodig voor het werkende deel der bevolking blijven bestaan met een aanzienlijke personeelsinkrimping. De speelbanken te Baden-Baden, Zoppot en Baden bij Weenen worden gesloten.

(V. b. 6088)

H. Gouwleider Bürckel overleden

29 Sept. (D.N.B.) — Een der oudste medestrijders van Adolf Hitler, gouwleider Josef Bürckel is in den leeftijd van 49 jaar te Neustadt aan de gevolgen van een longontsteking overleden. De overledene was in 1934 rijkscommissaris voor het Saargebied, in 1936 rijkscommissaris voor de aansluiting van Oostenrijk, vervolgens gouwleider en stadhouder te Weenen en chef van het burgerlijk bestuur in Moravië. Sedert 1941 was hij stadhouder van de gouw Westmark.

Willy Stöhr, tot dusver Dienstleiter aan de Parteikanzlei werd tot waarnemend gouwleider benoemd en belast met de leiding in de gouw Westmark.

(V. b. 4486 A.)

FRANKRIJK —

I. Maarschalk Pétain in Duitschland —

30 Sept. (D.N.B.) — Maarschalk Pétain heeft zich van Belfort naar Duitschland begeven ter bescherming van de ware belangen van het Fransche volk tegen de Gaullistische usurpatoren en de Britsche en Amerikaansche uitbuiters. Ambassadeur De Brinon heeft zich belast met het voorzitterschap van de „Fransche regeeringscommissie tot behoud van de nationale belangen". In deze commissie hebben voorts zitting de minister van Arbeid Marcel Déat, staatssecretaris van Binnenlandsche Zaken Darnand, de staatssecretaris van Verdediging generaal Bridoux en Jean Luchaire als gedelegeerde voor inlichtingen en propaganda. **(V. b. Pétain 6087 C.)**

GRIEKENLAND

K. Verhouding tot Bulgarije —

30 Sept. (D.N.B.) — In een door Radio Cairo gepubliceerde verklaring van den Griekschen minister-president Papandreu aan het Grieksche volk wordt met betrekking tot Bulgarije gezegd, dat Griekenland, voordat een of andere samenwerking met Bulgarije mogelijk is, eerst een absolute beveiliging van zijn grenzen en ten tweede volledige herstelbetalingen moet hebben. Voorts dient Bulgarije zonder eenig voorbehoud de nieuwe grenzen en de algemeene verhoudingen te erkennen, die na dezen oorlog zullen ontstaan.

(V. b. Eischen van Griekenland 6069 A.)

ITALIE (KONINKR.) —

L. Ruimer zelfbestuur —

27 Sept. (Radio-Oranje) — Minister-president Churchill en president Roosevelt hebben besloten aan Italië een grootere mate van zelfbestuur toe te kennen. De Italiaansche regeering is uitgenoodigd diplomatieke vertegenwoordigers naar Londen en Washington te zenden, terwijl de Engelsche Hooge Commissaris in Italië in het vervolg den titel van ambassadeur zal voeren.

In een desbetreffende te Washington uitgegeven verklaring wordt o.m. gezegd: Het Italiaansche volk heeft in de afgeloopen 12 maanden getoond vrij te willen zijn en te willen vechten aan de zijde der democratische volkeren. Wij wenschen allen, dat de dag spoedig zal komen, dat de laatste Duitscher Italiaansch grondgebied verlaat en ook Italië tot de vrije landen zal behooren.

(V. b. 6088 B.)

ENGELAND —

Lagerhuisrede van Winston Churchill

A.
29 Sept. (Radio-Oranje) — De Engelsche minister-president Churchill, die 25 September van zijn bezoek aan Canada in Engeland was teruggekeerd, heeft op 28 September een rede gehouden in het Lagerhuis, waarin hij een overzicht gaf van de militaire en politieke situatie. De militaire situatie behandelend zeide de minister, die den slag om Normandië den grootsten slag van dezen oorlog noemde, dat het aspect van den strijd in Europa gedurende de laatste zeven weken totaal was veranderd. Frankrijk en België zijn bevrijd en ook een deel van Nederland is van vijanden gezuiverd. De snelheid waarmede de kracht der Britsche en Amerikaansche legers op het vasteland werd opgebouwd is ongelooflijk. In weerwil van den sterken Duitschen tegenstand werden binnen 24 uur na de eerste landingen reeds 250.000 man aan land gebracht. Thans bevinden zich tusschen de twee en drie millioen manschappen, uitgerust met de allermodernste wapenen, op het vasteland en is de verhouding tusschen het aantal Engelsche en Amerikaansche soldaten als 2 tot 3. Van de wederzijdsche verliezen gaf de minister de volgende cijfers: Tot op dit oogenblik bedragen de Duitsche verliezen circa 400.000 aan gesneuvelden en gewonden en 500.000 krijgsgevangenen, terwijl zich langs de Nederlandsche kust nog 100.000 man bevinden, die moeite zullen hebben, zich bij het front te voegen. De Britten verloren 90.000 man aan gesneuvelden, vermisten of gewonden, de Amerikanen ongeveer 145.000.
Nader ingaande op den strijd bij Arnhem zeide Churchill, dat de schitterende en vruchtbare operatie van de eerste Britsche luchtlandingsdivisie in de groote krijgsverrichtingen een blijvende plaats zal innemen. De verliezen waren zwaar, doch zij werden niet tevergeefs geleden, omdat zij den vijand verhinderden zijn strijdkrachten rondom Nijmegen te ontplooien en twee andere luchtlandingsdivisies daardoor in staat gesteld werden, de zoo belangrijke brug over de Waal te veroveren en een sterk bruggenhoofd ten Noorden van deze rivier te vormen.
Mede ten aanzien van de toekomstige operaties in het Nederlandsche gebied beloofde Churchill, dat binnenkort alle havens van de Spaansche grens tot aan Hoek van Holland in geallieerde handen zullen zijn.
Frankrijk dankt zijn bevrijding aan de gezamenlijke inspanning der Britsche en Amerikaansche legers, krachtig gesteund door de „maquis". Terwijl de groote operatie in Normandië in vollen gang was, leidde de landing der Amerikaansche en Fransche troepen aan de Rivièra, daarbij ondersteund door de Britsche zee- en luchtmacht tot een zeer snelle bevrijding van Toulon en Marseille en werd de zeer snelle opmarsch van de troepen onder generaal Patsch door het Rhônedal mogelijk. Deze operaties werden uitgevoerd in de helft van den tijd, die daarvoor oorspronkelijk was berekend.
Voorts wijdde de minister-president enkele woorden aan den strijd in Italië. Op dit front woedt de strijd met onverminderde hevigheid voort en in onze gelederen bevindt zich een toenemend aantal Italianen. Opmerkelijk is, dat ook de

Joden, die zoo onbeschrijflijk veel geleden hebben van de Nazi's, aan den strijd, die zal leiden tot den ondergang van Duitschland, deelnemen. Want al staat nog een zware strijd te wachten, van nu af aan zullen de gevechtsomstandigheden gunstiger worden en zullen de legers van maarschalk Kesselring vernietigd of uiteengedreven worden. Spr. bracht hulde aan de Russen. Rusland strijdt met succes tegen veel grootere vijandelijke strijdkrachten dan de geallieerden in het Westen tegenover zich hebben en ten koste van enorme verliezen heeft het gedurende lange jaren het leeuwenaandeel gedragen.
De strijd tegen Japan besprekend, merkte Churchill op, dat Engeland een vloot naar den Stillen Oceaan heeft gezonden, die in staat is den algemeenen strijd tegen de Japansche marine te aanvaarden. In Birma staat een Britsch leger ter sterkte van 250.000 à 300.000 man aan de Oostelijke grens van Indië. De Japansche divisies, die daartegenover werden ingezet, zijn na een zwaren en kostbaren strijd uiteengeslagen. Dit is de zwaarste strijd, die Japan ooit te land heeft moeten voeren.
Vervolgens onderwierp de Britsche premier den politieken toestand aan een beschouwing. Het bondgenootschap van Engeland, de Sovjet-Unie en de Ver. Staten tegen Duitschland is nooit nauwer geweest dan thans.
Over Polen zeide hij te vertrouwen en te gelooven, dat Polen en Rusland er in zullen slagen tot een deugdelijke overeenkomst te komen en dat er een Poolsche regeering zal worden gevormd, die alle partijen vertegenwoordigt en die het vertrouwen geniet der drie groote mogendheden. Daardoor zou Polen zijn kracht, souvereiniteit en onafhankelijkheid herwinnen, welke ook door deze mogendheden zoozeer wordt gewenscht. Rusland heeft daarbij aanspraak op Britsche hulp bij territoriale wijzigingen aan de grenzen van Polen en het recht veilige grenzen en een bevrienden staat aan zijn Westelijken vleugel te hebben. Nogmaals legde Churchill er den nadruk op, dat de vertegenwoordigers van Frankrijk moeten worden gekend in alle kwesties Duitschland betreffende en de afrekening met dit land betreffende. Hij hoopte dan ook, dat Frankrijk weer spoedig een plaats in de geallieerde commissies zou innemen.
Ook aan Nederland wijdde de minister-president aandacht. Hij zeide o.a.: „Ik vertrouw, dat de dag niet ver af is, waarop onze strijdkrachten er in geslaagd zullen zijn het geheele strijdgebied te bevrijden van onzen standvastigen en zwaarbeproefden vriend en bondgenoot Nederland. Nederland heeft aan Engelands zijde deelgenomen aan de oorlogen voor het vestigen en waarborgen van de vrijheid in Europa. De Nederlanders liggen ons na aan het hart en hun belangen in Europa en elders verdienen Britschen steun en zijn trouwens in ruime mate samengevlochten met die van ons eigen land.
Churchill verklaarde, dat een bevredigende overeenstemming tusschen de meeningen der te Dumbarton Oaks vertegenwoordigde landen wel niet bereikt zou worden. Een nieuwe conferentie is noodig, eventueel met deelneming der ministers van Buitenlandsche Zaken. Hij sprak de meening uit, dat de overeenkomsten, die eventueel in de naaste toekomst worden getroffen, slechts als voorloopige maatregelen voor de oprichting van een wereldorganisatie mogen worden beschouwd.
In Quebec, aldus deelde de Britsche premier mede, had hij met president Roosevelt vele problemen kunnen bespreken, die betrekking hebben op het verloop van den oorlog en de in de toekomst te ondernemen stappen. Deze maken het dringend noodzakelijk dat Stalin zich aansluit bij een conferentie van drie, zoodra de militaire situatie dit veroorlooft. De toekomst van de geheele wereld en in het bijzonder van Europa is afhankelijk van de hartelijke, vertrouwelijke samenwerking tusschen Engeland, de Ver. Staten en Rusland. Geen moeite mag teveel zijn en geen geduld te groot om deze hoop te brengen tot een succes.
Tenslotte maken wij er melding van dat Churchill zich ten aanzien van den vermoedelijken duur van den oorlog niet heeft vastgelegd. Hij verklaarde, dat in uiterst deskundige kringen wordt verwacht, dat de oorlog nog dit jaar zal eindigen, doch voegde hieraan toe, dat hij persoonlijk en met hem de gansche geallieerde oorlogsvoering er ernstig rekening mee houdt, dat het einde van den strijd tegen Duitschland pas in 1945 zal komen.

(V. b. Confer. 6086 B; v. b. Churchill mil. sit. 6046 A; v. b. strijd bij Arnhem 6098 G.)

B. **Ministerie van Sociale Verzekeringen —**
26 Sept. (Radio-Oranje) — De Britsche regeering heeft gedetailleerde plannen bekend gemaakt betreffende de na-oorlogsche sociale zekerheid. De plannen hebben betrekking op verplichte verzekering tegen het risico in de kosten van het moederschap, gezinsuitbreiding, ziekte, werkloosheid en overlijden. Er zal een ministerie van Sociale Verzekeringen worden opgericht.

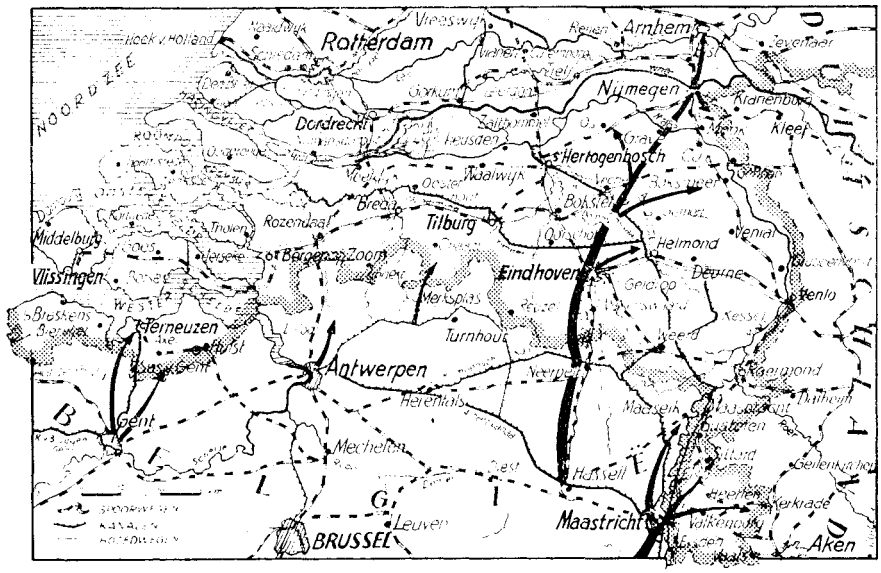
ZWITSERLAND —
C. **Uitvoer oorlogsmaterieel gestaakt —**
30 Sept. (D.N.B.) — De Bondsraad heeft per 1 October den uitvoer van oorlogsmaterieel en enkele producten, die gelijk te stellen zijn met oorlogsmaterieel verboden. Het verbod is van toepassing op alle oorlogvoerende landen.

DE WERELDOORLOG

Einde van den strijd bij Arnhem - Langzame verbreeding van den Britschen saillant in Brabant - Kanaal Antwerpen-Turnhout overschreden - Calais veroverd - Russen en Roemenen dringen Hongarije binnen. Critieke toestand der verzetstroepen in Warschau

A. **NEDERLAND —**

25 Sept. (Interinf) — De geheele streek ten Noorden van den Nederrijn wordt door Duitsche troepen beheerscht. De laatste resten der Engelsche luchtlandingstroepen pogen zich nog te handhaven in de bosschen tusschen Arnhem en Wageningen. Een verbinding met de geallieerde strijdkrachten ten Noorden van Nijmegen kon niet tot stand worden gebracht. De aanval op de luchtlandingstroepen tusschen Waal en Rijn vordert, evenals die op de ten Zuiden van 's-Hertogenbosch gelande groep. Geallieerde pogingen om de verbinding Eindhoven-Nijmegen te verbreeden mislukten; vooral tusschen Veghel en St. Oedenrode wordt verbitterd gestreden. Ten Oosten van Nijmegen behaalde de vijand geringe terreinwinst.

(R.O.) — De Britsche luchtlandingstroepen bij Oosterbeek hebben in den afgeloopen nacht opnieuw versterkingen en voorraden ontvangen, welke over de rivier werden aangevoerd. Het Engelsche leger in de Betuwe dringt gestadig op naar het Noorden. De toevoercorridor van Eindhoven naar Nijmegen is weer stevig in geallieerde handen. Op de Westelijke flank werd een Duitsche aanval in de richting Eindhoven afgeslagen, op de Oostelijke flank werd Deurne door de geallieerden bezet. In de buurt van Nijmegen werd Beek bevrijd en passeerden Britsche troepen de Duitsche grens op weg naar het Roergebied. Britsche tanks hebben den Rijn bij Arnhem bereikt. De toevoercorridor heeft thans een minimumbreedte van 10 K.M.

26 Sept. (D.N.B.) — In het West-Nederlandsche bruggenhoofd en bij Antwerpen werden verscheidene aanvallen afgeslagen. Terwijl vijandelijke aanvallen bij Veghel mislukten, kon de vijand ten N. Oosten van Helmond terrein winnen. Een poging om de luchtlandingstroepen bij Arnhem te ontzetten werd met zware verliezen voor den vijand afgeslagen. Ten Noorden van Nijmegen konden de Engelschen slechts geringe terreinwinst behalen.

(R.O.) — Bij Oosterbeek blijft de positie der resteerende luchtlandingstroepen zeer moeilijk. In de Betuwe zijn de Duitschers opnieuw doorgedrongen tot in Elst. Ter hoogte van Druten trokken geallieerde patrouilles over de Waal; de Duitschers zijn daar bezig versterkingen aan te leggen. Duitsche luchtaanvallen op de brug bij Nijmegen hadden geen succes. Helmond en Deurne werden bevrijd. In den nacht van 24 op 25 September werd de corridor Eindhoven-Nijmegen opnieuw afgesneden; later slaagden geallieerde tegenaanvallen er in de verbinding te herstellen.

27 Sept. (D.N.B.) — Het laatste verzet der Britsche luchtlandingstroepen bij Arnhem werd gebroken. In totaal werden 6450 gevangenen gemaakt, er werden duizenden dooden geteld en er werd een groote hoeveelheid materiaal buitgemaakt. Bovendien verloor de vijand ruim 1000 zweefvliegtuigen en circa 100 vliegtuigen. Ter weerszijden van Eindhoven duren de felle gevechten voort. Bij Nijmegen werden vijandelijke aanvallen afgeslagen.

(R.O.) — Als gevolg van de Duitsche overmacht heeft het bruggenhoofd bij Oosterbeek op 26 September opgehouden te bestaan. Elst is nog steeds in Duitsche, het plaatsje Bemmel in Engelsche handen. Een deel van den hoofdweg Eindhoven-Nijmegen ligt nog onder Duitsch vuur; vanuit het gebied tusschen Best en Schijndel ondernemen de Duitschers hun aanvallen. De Engelschen zijn doorgedrongen tot Oss en Heesch, terwijl zij ten Westen van Eindhoven staan aan het kanaal Antwerpen-Turnhout. Ten Zuiden van Boxmeer bereikten Amerikaansche troepen over een frontbreedte van 8 K.M. de Maas. Te Oss werd een Duitsche voedselbewaarplaats o.a. met 8000 ton vleesch door de Engelschen buitgemaakt.

28 Sept. (D.N.B.) — Een vrij sterke vijandelijke aanval over het kanaal Antwerpen-Turnhout werd uiteengeslagen. Pogingen van den vijand om zijn penetratiegebied Eindhoven-Nijmegen naar het Westen uit te breiden mislukten. Ook ten Oosten van Nijmegen werden zijn aanvallen afgeslagen.

(R.O.) — Elst is opnieuw in Engelsche handen. Bezuiden Oosterbeek staan nog steeds Engelsche troepen aan den Rijn; de Noordelijke oever wordt door de Duitschers versterkt. De Westelijke flank van den corridor Eindhoven-Nijmegen loopt thans over Oss; de Oostelijke flank over een afstand van ruim 20 K.M. langs de Maas.

29 Sept. (D.N.B.) — Het tweede Engelsche leger poogt den corridor Eindhoven-Nijmegen in Oostelijke en Westelijke richting te verbreeden. Tusschen Antwerpen en 's-Hertogenbosch nam de vijandelijke aanvalsactiviteit toe. Duitsche tegenacties beperkten de aanvankelijke successen van den aanvaller.

(R.O.) — De saillant van het Engelsche leger in Brabant werd opnieuw verbreed: Engelsche patrouilles naderden 's-Hertogenbosch tot op 8 K.M. Aan de Maas graven de Duitschers zich op den Oostelijken oever in, terwijl de geallieerde troepen in de buurt van Boxmeer den Westelijken oever over een lengte van 23 K.M. bezet houden.

30 Sept. (D.N.B.) — In Nederland zette de vijand zijn druk op de beide hoekpilaren van zijn penetratiegebied voort. In het gebied van Nijmegen verbitterde luchtgevechten.

(R.O.) — In de afgeloopen dagen is er in de situatie slechts weinig verandering gekomen. Beide partijen bereiden zich voor op nieuwe nog heviger gevechten. In de Betuwe loopt de Engelsche corridor thans van Nijmegen tot aan den Rijn, ten Westen van den hoofdweg Nijmegen-Arnhem. Een Duitsch bruggenhoofd ten Zuiden van Heveadorp werd vernietigd. Ten Zuidoosten van Nijmegen behaalden de Duitschers een plaatselijk succes; tegenaanvallen zijn aan den gang. De geallieerden zijn 's-Hertogenbosch tot op 6 K.M. afstand genaderd; zij stuiten op heftigen tegenstand.

1 Oct. (D.N.B.) — Plaatselijke gevechtsactiviteit bij toenemend artillerievuur.

(R.O.) — Alle spoorverbindingen van de Duitsche troepen in Zuidwest-Nederland met hun front zijn verbroken. Verbreeding van de Britsche saillant in Noord-Brabant ondanks tegenaanvallen.

De strijd bij Arnhem —

Duitsch overzicht —

De Duitsche verdediging trad reeds op den eersten dag der landing in werking. De uit elkaar liggende landingsplaatsen werden afgegrendeld en het vormen van gesloten strijdformaties werd verhinderd. De volgende dagen werden versterkingen ten Oosten van de vesting Holland neergelaten, die op sterken Duitschen afweer stieten. Het eerste resultaat, dat de geallieerden boekten was de bezetting van in totaal 13 dorpen. De tweede groote landing volgde op 19 September en deze diende er toe het élan van den Duitschen aanval te verzwakken en den door het laten springen

van bruggen geïsoleerde landingsdivisies verdere zware verliezen te besparen. In totaal waren op dat tijdstip drie divisies geland. Ook een derde groote landing op 21 September kon het verlies van 3000 Engelsche gevangenen niet goedmaken. Daarop moesten de geallieerden het zwaartepunt nog sterker op de onmiddellijke vereeniging van de gelande strijdkrachten in Arnhem en Nijmegen leggen. Hiermede werden de luchtlandingstroepen belast, die tijdens de vierde groote landing op 23 September werden neergelaten. Door het ingrijpen der Duitsche formaties werd de uitvoering van deze taak verhinderd. Het insnoeren der Engelsche strijdkrachten ging voort en bereikte op 25 September het hoogtepunt. De Engelschen werden toen op een gebied van anderhalven vierkanten kilometer samengeperst, waarna zij hun lot niet konden ontgaan.

In Arnhem zelf konden op 17 September uit de lucht gelande troepen aanvankelijk de stad binnendringen en zij vonden daar in de binnenlandsche terroristenbeweging een welkome ondersteuning. De Duitsche tegenmaatregelen wierpen den vijand uit het centrum der stad. Hij handhaafde zich in de nauwe huizenwijken van de haven tot 18 September. Duitsche eenheden namen de straten, waarin uit elken kelder en elke vensteropening werd geschoten onder krachtig vuur. Weldra werden de eerste gevangenen uit de brandende huizen gehaald. Als gevolg der zware verliezen verminderde de vijandelijke tegenstand. Op 18 September werd des middags een nieuwe landing verricht. De Engelschen trokken zich des nachts naar het Westen terug en hielden de straten tusschen de stad en Oosterbeek bezet. De bevolking trok in wilde vlucht in Noordoostelijke richting. In den nacht van 18 op 19 September draaide de wind en dreef den brandgloed naar de Westelijke woonwijken. Op 19 September gingen de Duitsche troepen tot den concentrischen aanval over. Er werd verbitterd gevochten en huis na huis moest worden geliquideerd.

Engelsch overzicht —

Aan een overzicht van Radio-Oranje omtrent den strijd bij Arnhem ontleenen wij het volgende: Toen op Zondag 17 September de eerste luchtlandingstroepen bij Arnhem neerkwamen, gingen zij recht op de groote verkeersbrug af en slaagden er in tot aan de brug aan den stadskant door te dringen. Met bajonet en handgranaat werd een aanval op een Duitschen bunker, die de lucht in vloog, ondernomen, maar de Engelschen konden niet tot op de brug doordringen, omdat de Duitschers deze van den Zuidelijken oever af beschoten. De Britten verschansten zich toen in een aantal huizen aan den voet van de brug en in den nacht van 17 op 18 September werd een hoofdgroep samengedrongen in een school vlak aan den Rijnoever. Van daaruit bestreken zij de brug over haar volle lengte. Op 18 September des avonds beschoten de Duitschers met mortieren het schoolgebouw en poogden de Engelschen uit te rooken door de aangrenzende huizen in brand te steken. Op 19 September des morgens naderden drie Duitsche zware tanks het gebouw, salvo na salvo werd gelost, maar de Engelschen bleven zitten. Een Britsche parachutist kroop langs de goot, waarna hij van boven af met een bom een Duitsche tank buiten gevecht kon stellen. Dinsdagavond, 19 September stichtten de Duitschers vuren rondom de school, welke door de Engelschen vanaf het dak bestreden werden. In den nacht van 19 op 20 September werden de troepen onophoudelijk beschoten. Op Woensdagmorgen, 20 September schoten tanks granaten in alle huizen waar de Britten stand hielden. De Duitschers begonnen explosieve ladingen aan te brengen in de pijlers van de verkeersbrug. De Engelschen zetten daarop een stormaanval in, verjoegen de Duitschers, verwijderden de ladingen, maar werden toen zelf weer verdreven en in de pan gehakt. Alleen de school was toen nog in Engelsche handen; van de 50 man, die daar oorspronkelijk waren, waren er vier gedood en 21 gewond. Allen, die nog loopen konden, besloten de school te verlaten om te probeeren zich door de Duitsche linies heen te slaan naar de groep, die zich bij Oosterbeek bevond. De brug was dus niet veroverd, maar al den tijd, dat de mannen daar hadden volgehouden, waren de Duitschers niet in staat, via de brug versterkingen te zenden naar het Zuiden. Waren de Britsche parachutisten niet van Zondag tot Woensdagmiddag bij de brug blijven zitten, dan was de brug te Nijmegen waarschijnlijk niet op Woensdagavond door de Engelschen en Amerikanen veroverd. Al die dagen hadden de Engelschen ook op andere plaatsen in en bij Arnhem een zwaren strijd gevoerd. Op Dinsdag 19 September waren zij in drieën gesplitst. Een groep bij de brug in Arnhem, een tweede groep over de rivier in de Betuwe, waarvan niets meer werd gehoord. De derde en grootste groep met het hoofdkwartier, zat vijf K.M. verder naar het Westen, rechts van Oosterbeek tegen den Rijn aan. Er zaten ook nog parachutisten tusschen de Rijnbrug en het vliegveld Deelen. Toen die zagen, dat zij de brug niet meer konden bereiken, maakten zij rechtsomkeert en baanden zij zich al vurend een weg terug in de richting van Deelen. Velen sneuvelden. Op Woensdag 20 September hadden de luchtlandingstroepen bij Oosterbeek een bruggenhoofd met een omtrek van een paar kilometer. Of zij dit konden houden hing af van de versterkingen, die hen zouden bereiken. Op 21 September werden Poolsche parachutisten neergelaten, doch die kwamen in de Betuwe terecht. Het weer werd van uur tot uur slechter, regen en laaghangende wolken. De medicamenten waren practisch op en iedere kogel moest gespaard worden. Als voedsel kregen de mannen 1/6 van het normale rantsoen. Het ergste was, dat het bruggenhoofd te klein bleek en een aanzienlijk deel der wapenen, die afgeworpen werden, binnen de Duitsche linies viel. Al dien tijd lagen de Engelschen onder een moorddadig vuur van zware machinegeweren, mortieren, 88-milimetergeschut en tanks. Het aantal dooden en gewonden nam voortdurend toe. Van dag tot dag moest het bruggenhoofd worden ingekrompen, omdat er niet genoeg mannen meer waren om den ganschen omtrek er van te bemannen. Iedereen zat in de frontlijn, piloten, stafofficieren en verplegers. Op Vrijdag, 22 September werd bericht ontvangen, dat het tweede leger onderweg was om hen te verlossen. En eindelijk in den nacht van 23 op 24 September kwam het eerste contact tot stand.

Omtrent den terugtocht der Engelsche luchtlandingstroepen uit het gebied van Oosterbeek schreef een Engelsche oorlogscorrespondent, die zich bij de troepen bevond: Dit is het einde. De meest tragische en roemrijke slag van dezen oorlog is afgeloopen. De overlevenden van de Britsche luchtlandingsdivisie zijn nu rustig slapend, voor het eerst, in negen dagen en nachten. Maandag, 25 September, kregen wij order den Rijn weer over te steken naar den Zuidelijken oever. Deze ontruiming der stellingen geschiedde niet door een algemeenen doorbraakaanval. Het plan van onzen commandant was om bij kleine groepen, tien tot twintig man sterk en met tusschenpoozen van twee minuten, eenvoudig door de Duitsche linies heen te wandelen. Patrouilles gingen er reeds eerder op uit om door middel van witte lappen, uit valschermen gesneden, de boomen te merken. Om te vermijden, dat de Duitschers zouden ontdekken wat er aan den gang was, legden de kanonnen van het tweede leger den geheelen dag een spervuur neer op de Duitsche stellingen. Onze dekens scheurden wij in stukken en wikkelden die om onze laarzen heen om het geluid van onze voetstappen te dempen. Indien wij van elkaar gescheiden raakten moest ieder van ons op het kompas af naar het Zuiden koersen totdat hij den Rijn bereikt zou hebben. Onze majoor was een oude rot. Hij liep vooraan en hield de groep bij elkaar door den order te geven, dat ieder de slip moest vasthouden van de jas van zijn voorman. Om ons heen was de weerschijn van brandende huizen.

VERWOESTINGEN IN ARNHEM —

Aan een verslag van een bezoek van een specialen A.N.P.-verslaggever aan het geteisterde gebied rond Arnhem ontleenen wij: De bosschen hebben op sommige plaatsen ernstig onder het vuur geleden. Vele plaatsen links en rechts van den weg zijn platgebrand. Doch behalve vernielingen van localen aard zijn er ook nog vele kilometers lange bosschen zoo goed als niet aangetast door de wederzijdsche gevechtshandelingen. Het schoone Oosterbeek blijkt het treffpunt te zijn geweest voor uiterst verwoede gevechten. Vrijwel geen huis is in Oostelijk Oosterbeek onbeschadigd uit den strijd te voorschijn gekomen. Of door de beschieting van verre of door bestoking van zeer nabij zijn heele straten inderdaad in puinhoopen veranderd. Enorme steen- en metaalmassa's zijn de droevige resten van eens riante heerenhuizen of straten van welgestelde middenstanders. Het voor den leek wonderlijke is vooral hierin gelegen, dat sommige buurten totaal verwoest zijn, doch dat, vlak daarnaast, weer ineens eenige huizenrijen opdoemen, alleen met wat beschadigingen aan daken, dakgoten en ruiten.

Ook Arnhem is zeer ernstig beschadigd. De stadsgedeelten rond de Rijnbrug zijn aan een vernietigend vuur blootgesteld geweest en in een wijden cirkel staat geen huis meer overeind. In het centrum der stad, waar zwaar man tegen man gevochten is, zijn tientallen, ja misschien wel honderdtallen van huizen zoo ernstig beschadigd, dat zij straks slechts gesloopt kunnen worden. En bovendien zijn andere deelen van Arnhem door geduchte branden zwaar geteisterd. Echter, meer Oostelijk, den kant van Velp op, staan nog groote stadswijken met huizen, waarvan slechts de ruiten en de daken het ernstig te verduren hebben gehad.

Eenige Arnhemsche cultuur-historische monumenten zijn zwaar beschadigd. Zoo is de Eusebius — of groote kerk — door brand en geschutvuur getroffen. De ingemetselde graftombe van Karel van Egmond, laatsten Hertog van Gelre, uit 1536, bleef gespaard. De St. Walburgkerk is ook uitgebrand, evenals het gouvernementsgebouw en het huis van den commissaris der provincie, dat uit de 17de eeuw dateert. Voorts is een deel van het rijksarchief weggeslagen. Het

gerucht, dat Arnhem van de kaart zou zijn weggevaagd kan echter naar het bekende rijk der fabelen worden verwezen.

OVERIG WESTELIJK FRONT —

25 Sept. (D.N.B.) — In het gebied van Aken, aan het Eifelfront mislukten vijandelijke aanvallen. Ten Noorden van Nancy en Chateau-Salins werd de vijand teruggeworpen. Bij Epinal en Rémiremont konden de geallieerde troepen plaatselijk terrein winnen. De bezetting van Boulogne is bezweken.

(R.O.) — Van het Moezelfront worden krachtige Duitsche tegenaanvallen, welke konden worden afgeslagen, gemeld.

26 Sept. (D.N.B.) — Bij Aken waren slechts plaatselijke gevechtshandelingen. De aan weerskanten van Luneville aanvallende vijand werd afgeslagen. Tusschen Epinal en Rémiremont zette het Amerikaansche leger zijn aanval voort. De vijand kon zijn bruggenhoofd aan de Moezel iets verbreeden. De Engelschen zijn na een zware vuurvoorbereiding tot den aanval op Calais overgegaan.

(R.O.) — Ten Oosten van Antwerpen werd Turnhout bevrijd. Duitsche troepen ondernamen aanvallen bij Nancy. Bij Rémiremont is de Amerikaansche infanterie reeds diep de Vogezen binnengedrongen. De aanval op Calais werd geopend.

27 Sept. (D.N.B.) — Aan het front van Aken tot voorbij Metz slechts plaatselijke activiteit. Ten Noorden van Nancy werden vijandelijke aanvallen afgeslagen. In het gebied van de Boven-Moezel zette het Amerikaansche leger zijn aanvallen voort en behaalde plaatselijke successen. Marinekustbatterijen beschoten de Engelsche kust.

(R.O.) — Bij slecht weer weinig verandering aan het Moezel-front.

28 Sept. (D.N.B.) — Bij Aken, aan het Eifel-front en voor Metz nam de wederzijdsche artillerieactiviteit toe. Sterke vijandelijke aanvallen in Noordelijke richting bij Nancy werden afgeslagen. De Duitsche aanval bij Château-Salins maakt goede vorderingen. In het gebied Epinal-Rémiremont blijven de zware gevechten voortduren.

(R.O.) — Britsche en Canadeesche troepen hebben ten Westen van Turnhout het kanaal Antwerpen-Turnhout overschreden; er wordt hevig gevochten.

29 Sept. (D.N.B.) — Ten Noorden van Nancy gingen de Amerikanen tot den tegenaanval over doch behaalden slechts geringe terreinwinst. Aan weerszijden van Epinal en ten Westen van Belfort neemt de strijd in hevigheid toe. Om het bezit van de vesting Calais wordt hevig gevochten.

(R.O.) — Bij Nancy werden Duitsche tegenaanvallen afgeslagen. De citadel van Calais werd door Canadeesche troepen veroverd.

30 Sept. (D.N.B.) — Om het bezit van het kanaal Antwerpen-Turnhout wordt zwaar gevochten, evenals bij het bruggenhoofd ten Noordwesten van Turnhout. Bij Maaseyck werd de aanvallende vijand teruggeworpen. Van Aken tot Nancy kwamen slechts plaatselijke gevechtshandelingen voor. In het gebied van Château-Salins en Lunéville gelukte het den vijand eenige heuvelstellingen en boschgebieden te veroveren. De afweerslag in de Vogezen en ten Noordwesten van Belfort duurt voort. Bij Calais heerschte een gevechtspauze van 24 uur teneinde de laatste burgers in de gelegenheid te stellen te evacueeren.

1 Oct. (D.N.B.) — Canadeezen trekken over het kanaal Antwerpen-Turnhout en staan ten Noordwesten van laatstgenoemde stad. Hevige gevechten bij Château-Salins en Lunéville. Amerikanen dringen Rambervillers binnen. Aanvallen bij Lure werden afgeslagen.

(R.O.) — De Duitsche tegenstand in Calais is gisteren geëindigd. Er werden in totaal 13.000 gevangenen gemaakt.

OOSTELIJK FRONT —

25 Sept. (D.N.B.) — Aan weerskanten van Torenburg en bij Szeklen werden bolsjewistische en Roemeensche aanvallen afgeslagen. Bij Sanok en Grosno werd met afwisselend resultaat gestreden. In Macedonië werd een Bulgaarsche afdeeling met groote verliezen aan materiaal uiteengeslagen. Ten Zuiden van Riga werden aanvallende Sovjettroepen teruggeworpen. Reval werd ontruimd. In Finland verloopen de Duitsche distancieeringsbewegingen volgens de plannen.

(R.O.) — Russische marinetroepen veroverden 24 September de belangrijke Estlandsche vlootbasis Baltischport. Russische en Roemeensche troepen overschreden bij Arad de Hongaarsche grens. In de voornaamste verzetgebieden van Warschau zijn thans Russische verbindingsofficieren aangekomen.

26 Sept. (D.N.B.) — Aan de Hongaarsch-Roemeensche grens werd de vijandelijke aanvalsactiviteit sterker. Bij Arad werd de vijand teruggeworpen. Aan de Beskidenpassen zette de vijand den geheelen dag zijn aanvallen voort; hij werd opgevangen of afgeslagen. Tusschen de Duna en de Golf van Riga werden tijdens onze uitwijkbewegingen de aanvallen van den volgenden vijand afgeslagen. In dit frontgebied verloor de vijand tusschen 14 en 24 September 933 tanks.

(R.O.) — Estland wordt van Duitsche troepen gezuiverd. In Letland zijn de Russen ter hoogte van Riga doorgebroken en naderen zij de stad. In de randstaten werden op 25 September bijna 1100 plaatsen veroverd. In Zuid-Polen vechten de Russen om het bezit der Karpathische bergpassen. Ondanks heftigen tegenstand dringen Russische en Roemeensche troepen verder in Hongarije door.

27 Sept. (D.N.B.) — In het gebied van Szeged, Gyula en Grosswardein zijn hevige gevechten met opdringende vijandelijke strijdkrachten aan den gang. Aan de IJzeren poort werd een bolsjewistische omsingelingspoging verijdeld. Bij Torenburg en Neumark mislukten de vijandelijke aanvallen. In de Woud-Karpaten distancieerden de Duitsche troepen zich naar voorbereide bergstellingen. De Sovjets dringen verder op naar de Beskidenpassen. De strijd tegen de opstandige beweging in Warschau blijft goede vorderingen maken. Ten Zuiden van Memel bleven bolsjewistische aanvallen vruchteloos. Tusschen de Duna en de Golf van Riga verloopen de uitwijkbewegingen volgens de plannen.

(R.O.) — De Russen zetten hun offensief in de richting Riga voort. De vijand poogt onder zware verliezen zijn troepen uit Letland naar de eilanden in de Golf van Riga over te brengen. In Zuid-Polen forceerden de Russen een linie in de Karpaten en veroverden het spoorwegknooppunt Sucha. De Joego-Slavische partisanen zetten hun succesvolle operaties voort. Griekssche patriotten hebben de verbindingen met Saloniki nagenoeg verbroken.

28 Sept. (D.N.B.) — Aan beide zijden van de IJzeren Poort heerschte levendige gevechtsactie, waarbij opgedrongen Sovjet-afdeelingen werden teruggedreven. Tusschen Szeged en Grosswardein werd de aanvallende vijand teruggedrongen. In Zevenburgen werd de tusschen 15 en 26 September met ruim 30 divisies ondernomen vijandelijke aanval afgeslagen. De vijand verloor daar sedert 1 September 134 tanks, 112 kanonnen, 51 granaatwerpers en ruim 550 machinegeweren. In de Woud-Karpaten werden bolsjewistische aanvallen opgevangen of afgeslagen. De resten der opstandelingen in Warschau hebben 27 September in het fort Mokotof gecapituleerd. Tusschen de Duna en de Golf van Riga werden talrijke vijandelijke aanvallen afgeslagen.

29 Sept. (D.N.B.) — Ten Westen van Turnu-Severin gingen Duitsche bergjagers tot den tegenaanval over. Twee vijandelijke regimenten werden verslagen en een aanzienlijke buit werd binnengebracht. In Kroatië werd in samenwerking met Kroatische troepen de verbinding met het garnizoen der stad Banja-Loeka hersteld. Duitsch-Hongaarsche tegenaanvallen tusschen Szeged en Grosswardein maken goede vorderingen. Bij den Szekler Top werd Neumark opgegeven en distancieerden de troepen zich op den Marossector. Aan de kammen der Woud-Karpaten werden Sovjetaanvallen afgeslagen. In den Noordelijken sector van het Oostelijk front werden in hevige gevechten de doorbraakpogingen van ruim honderd divisies na veertien dagen afgeslagen. Ruim 1000 tanks en 698 Sovjet-vliegtuigen werden vernietigd.

(R.O.) — De Westkust van Estland is geheel van vijanden gezuiverd. In Letland hebben de twee naar Riga opruk-kende colonnes zich vereenigd. De strijders te Warschau hebben een gedeelte der Zuidelijke stadswijken moeten ontruimen. In het grensgebied tusschen Polen en Tsjecho-Slowakije won het Russische leger opnieuw terrein.

30 Sept. (D.N.B.) — Aan weerszijden van de IJzeren Poort duurt de strijd voort. Een steunpunt aan den Donau werd den Sovjets ontnomen. Ten Oosten van Szeged, bij Sarkad en bij Grosswardein werden de Russisch-Roemeensche troepen teruggeslagen; Grosswardein werd heroverd. Aanvallen bij Torenburg werden afgeslagen. De door de Sovjets over een breed front voortgezette aanvallen op de Beskidenpassen mislukten. Tusschen Duna en de Golf van Riga neemt de vijandelijke aanvalsactiviteit af.

1 Oct. (D.N.B.) — Op den Balkan duren de gevechten in de bocht van den Donau aan weerskanten van de IJzeren Poort voort. In het gebied van Grosswardein braken Duitsche en Hongaarsche troepen in een tegenaanval den vijandelijken tegenstand en zijn verder in opmarsch. Aan weerszijden van Torenburg en aan de Maros gaat de strijd voort. Bolsjewistische doorbraakpogingen met versche strijdkrachten op de Beskidenpassen werden opnieuw afgeslagen. In Warschau capituleerden nieuwe bendengroepen. Tusschen de Duna en de Golf van Riga mislukten vijandelijke aanvallen; het eiland Moon ging echter verloren. De bewegingen in Finland namen het voorziene verloop.

(R.O.) — Met toestemming der regeering is een aanzienlijke Russische troepenmacht over de grens van Joego-Slavië getrokken. Bij Turnu-Severin zijn de Russen de Donau overgetrokken en vechten zij dus op Joego-Slavisch gebied; op den weg naar Belgrado. Tevens rukken zij verder op naar de Hongaarsche grens. De toestand der Poolsche patriotten in Warschau is critiek.

ITALIAANSCHE FRONT —

25 Sept. (D.N.B.) — De vijand zette zijn zware aanvallen ten Oosten en Noordoosten van Firenzuola voort, doch werd bijna overal afgeslagen. Aan de Adriatische kust werden de troepen op nieuwe stellingen ten Noordwesten van Rimini teruggenomen.

(R.O.) — Langs de Adriatische kust rukt het achtste leger op in de richting van Ravenna. Het vijfde leger is Bologna tot op een afstand van 25 km genaderd. De Duitschers zijn verdreven uit het Oostelijke deel der Gothenlinie.

26 Sept. (D.N.B.) — De vijand zette zijn zware aanvallen voort. Bij Firenzuola kon hij geen terreinwinst behalen; aan de Adriatische kust werden zijn aanvallen op de nieuwe stellingen afgeslagen.

(R.O.) — De Duitschers blijven zich nog in de Gothenlinie handhaven. Ondanks de verovering van Rimini en het bereiken van de Lombardijsche laagvlakte is van een Duitsche terugtocht nog geen sprake. Geallieerde troepen zijn Bologna tot op 20 km genaderd.

27 Sept. (D.N.B.) — Wederom werden doorbraakpogingen bij Firenzuola en de Adriatische kust verijdeld. Over een breed front hebben Engelsche en Amerikaansche zee- en luchtstrijdkrachten de eilanden voor de kust van Dalmatië aangevallen.

(R.O.) — Aan de Adriatische kust hebben de geallieerde troepen 2 km terrein gewonnen. Sedert het begin van het offensief aldaar op 26 Augustus hebben de Duitschers naar schatting 25.000 man, waaronder 14.000 gevangenen verloren.

28 Sept. (D.N.B.) — In het gebied van Firenzuola zette de overmachtige vijand zijn aanvallen den geheelen dag voort; het gelukte den tegenstander een domineerende hoogte te bezetten. Aan de Adriatische kust werd een plaatselijke penetratie afgegrendeld.

29 Sept. (D.N.B.) — Ten Noordwesten van Firenzuola werd de door den vijand veroverde Monte Battiglia aangevallen en omsingeld; pogingen tot ontzet werden verijdeld. Aan de Adriatische kust zet de vijand zijn aanvallen dag en nacht voort.

(R.O.) — 12 km voorbij Rimini werd de stad Belaria door de geallieerde troepen veroverd.

30 Sept. (D.N.B.) — Verzwakt door zijn groote verliezen heeft de vijand zijn aanval in Midden-Italië voor het oogenblik niet hervat. Slechts bij Monte Battiglia duurt de strijd voort, terwijl aan de Adriatische kust de aanvallen van het achtste Engelsche leger zich beperken tot Savignano en enkele plaatselijke aanvallen.

1 Oct. (D.N.B.) — Monte Battiglia bleef na wisselvallige gevechten in vijandelijke handen. Aan de kust ontstonden plaatselijke gevechten aan de Rubicon.

(R.O.) — De geallieerde troepen zijn gevorderd tot een afstand van ongeveer 30 km van Bologna. Het achtste leger maakt vorderingen ten Noorden van Rimini.

LUCHTOORLOG —

25 Sept. (D.N.B.) — Het V 1 vuur op Londen werd voortgezet.

(R.O.) — Er zijn hevige luchtaanvallen ondernomen op Duitsche verkeerswegen in Nederland en op Duitsche bevoorradingspunten voor het front bij Arnhem.

26 Sept. (D.N.B.) — Amerikaansche vliegtuigen ondernamen aanvallen op Coblenz, Frankfurt en Straatsburg. Des nachts vielen Britsche toestellen Mannheim aan. Het V 1 storingsvuur op Londen werd voortgezet.

(R.O.) — Op 25 September werd des avonds een krachtigen aanval op Den Helder ondernomen. Een Duitsch toevoerschip en een mijnenveger vlogen in de lucht; negen schepen geraakten in brand. De R.A.F. bombardeerde des nachts Mannheim. 1100 Amerikaansche bommenwerpers vielen de spoorwegcentra Osnabrück, Hamm en Bremen aan.

27 Sept. (D.N.B.) — Op 26 September bombardeerden Amerikaansche toestellen Osnabrück, Bremen en Hamburg, des nachts vielen Engelsche machines Frankfurt en Karlsruhe aan; 33 vijandelijke machines werden neergehaald. V 1 vuur op Londen.

(R.O.) — 1100 zware geallieerde bommenwerpers hebben 26 September aanvallen gedaan op de verbindingen in West-Duitschland.

28 Sept. (D.N.B.) — Geallieerde vliegtuigen ondernamen aanvallen op Kassel, Keulen, Mannheim, Ludwigshafen en Mainz. Des nachts werd Kaiserslautern gebombardeerd. 90 geallieerde vliegtuigen werden vernietigd.

29 Sept. (D.N.B.) — Bij luchtaanvallen werd groote schade aangericht in Kassel, Maagdenburg, Dessau en in het gebied van Halle-Leipzig. In den afgeloopen nacht werd Brunswijk aangevallen. De Anglo-Amerikanen verloren op 28 September 75 vliegtuigen.

(R.O.) — Op 28 September bombardeerden 1000 Amerikaansche bommenwerpers, vergezeld door 750 jagers rangeerterreinen en fabrieken te Kassel, Maagdenburg en Merseburg. Engelsche bommenwerpers ondernamen aanvallen op Emmerich en Goch alsmede met raketbommen op de rangeerterreinen bij Dieren.

30 Sept. (D.N.B.) — Het V 1 storingsvuur op Londen werd voortgezet. In het gebied van Nijmegen tot Metz kwam het tot verbitterde luchtgevechten tusschen Duitsche en geallieerde jachtvliegtuigen; 18 vijandelijke toestellen werden neergeschoten. Op 29 September zetten de Anglo-Amerikanen hun aanvallen met bommenwerpers en jachtformaties voort. Vooral in het gebied aan den linkerkant van den Rijn ontstonden verliezen. Des nachts deden Britsche vliegtuigen een aanval op Karlsruhe.

(R.O.) — Teneinde de Duitsche spoorwegverbindingen aan den Beneden-Rijn af te snijden werden Münster, Hamm en Bielefeld gebombardeerd. In den sector Nijmegen heerschte een groote activiteit in de lucht; 300 Duitsche jagers kregen een behoorlijke afstraffing van geallieerde Spitfires en Typhoons.

1 Oct. (D.N.B.) — Engelsch-Amerikaansche bommenwerpers ondernamen aanvallen op West-Duitsche steden, in het bijzonder op Bielefeld en Munster. Britsche vliegtuigen wierpen des nachts bommen op Hamburg. 27 vijandelijke machines werden neergeschoten.

ZEEOORLOG —

26 Sept. (R.O.) — In de Egeïsche zee brachten Engelsche oorlogsschepen een Duitsch convooi van vijf schepen tot zinken.

1 Oct. (D.N.B.) — In September werden 17 schepen, totaal 84.000 B.R.T. tot zinken gebracht, 6 andere werden ernstig beschadigd. Voorts werden een torpedojager, drie fregatten, vier torpedomotorbooten en een mijnenveger tot zinken gebracht en een torpedoboot beschadigd. Duitsche zeestrijdkrachten vernietigden in die periode 206 vijandelijke vliegtuigen. Voor IJmuiden brachten beveiligingsstrijdkrachten van een convooi heden vier Britsche motortorpedobooten tot zinken en schoten een andere boot in brand.

HET VERRE OOSTEN —

26 Sept. (R.O.) — Op 24 September brachten geallieerde bommenwerpers in het gebied der Philippijnen een Japansch vliegtuigmoederschip en twee torpedojagers en bij Celebes een tankboot van 10.000 ton tot zinken. Vliegende forten bombardeerden doelen in Mandsjoerije. Volgens een aanvullend bericht uit Duitsche bron zou alleen te Dairen lichte schade aan de havenwerken zijn aangericht.

27 Sept. (D.N.B.) — Het eiland Cebu (Philippijnen) werd evenals Truk en Marcus door vliegtuigen aangevallen. Eveneens werden geallieerde aanvallen gericht op West-Guinea, Halmaheira en de Boningroep. Op het eiland Pililioe (Palaugroep) duren de zware gevechten voort; nieuwe Amerikaansche strijdkrachten gingen aan land.

(R.O.) — Vliegende vestingen bombardeerden Zuid-Mandsjoerije. Andere vliegtuigen bombardeerden doelen bij Nanking. Bij de Philippijnen en bij Borneo brachten vliegtuigen 4 Japansche schepen tot zinken, waaronder één van 3.000 ton.

29 Sept. (R.O.) — Ten Zuiden van de Philippijnen werd een Japansch troepenschip van 10.000 ton tot zinken gebracht. Engelsche onderzeeërs hebben in den laatsten tijd 32 Japansche schepen tot zinken gebracht en 4 andere beschadigd.

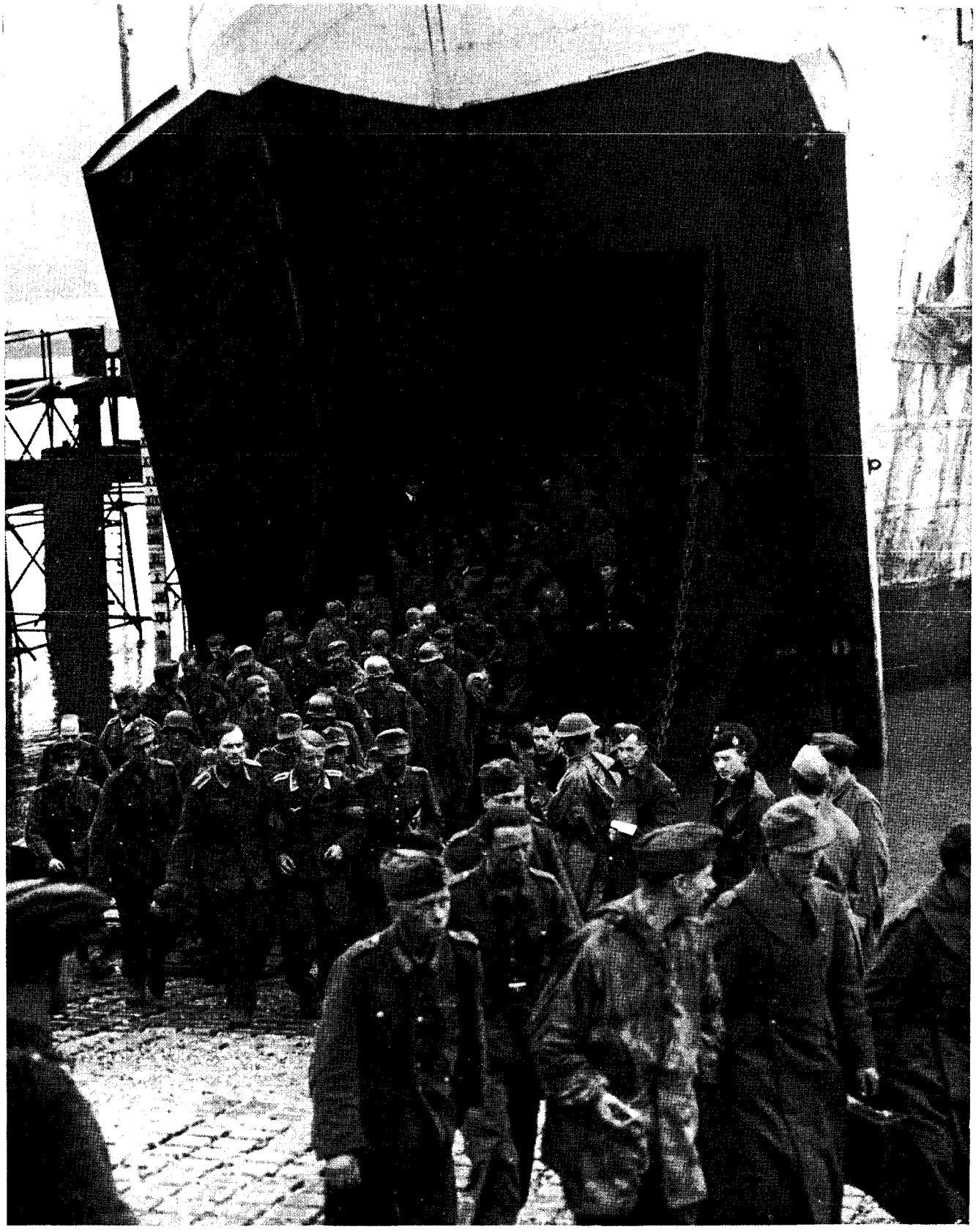
30 Sept. (D.N.B.) — Het Japansche hoofdkwartier deelt mede, dat de eilanden Tinian en Goeam door Amerikaansche troepen werden veroverd. De Japansche garnizoenen sneuvelden tot op den laatsten man. Voorts werd medegedeeld, dat de mannelijke bevolking van Tinian ten getale van ongeveer 3500 man eveneens gesneuveld is, terwijl de vrouwen, kinderen en grijsaards ten getale van 11.500 personen zelfmoord pleegden. De Japansche bevolking van Goeam onderging een zelfde lot.

(V. b. Krijgsverr. 6094/96).

Na de bevrijding van Beek, aangekondigd op 25 September 1944
De eerste Britsche troepen staken bij Beek d

t, had een historische episode uit dezen oorlog plaats.
e grens naar het Rijnland over.

Krijgsgevangenen uit Normandië komen van een landingsvaartuig in een Engelsche haven aan land.

De Spoorwegstaking in Nederland

Regeeringsmededeelingen - Perscommentaren

Regeeringsmededeeling —
2 Oct. (Radio-Oranje) — De stopzetting van het spoorwegverkeer in Nederland heeft uitmuntende diensten bewezen aan de geallieerde oorlogvoering. Het opperbevel acht voortzetting daarvan uit militaire overwegingen in het bijzonder in het Oostelijk deel van het land noodzakelijk. De regeering wenscht, dat onder deze omstandigheden over de geheele linie wordt volgehouden.
Stemmen, die ons uit Nederland bereiken, bevestigen, dat men ook daar, na de vastberaden wijze, waarop de staking werd ingezet, van geen wijken wil weten, niettegenstaande de onmenschelijke represailles, waarmede wordt gedreigd. De regeering zal er voor zorgen, dat de misdadigers hun gerechte straf niet zullen ontloopen en het leed der slachtoffers zooveel mogelijk zal worden verzacht. Voor het oogenblik kan slechts één parool gelden: Volhouden tot op den dag, waarop de vijand uit Nederland is verdreven.

Motieven en gevolgen der spoorwegstaking - Rede van prof. Gerbrandy —
5 Oct. — „Radio-Oranje" publiceerde een redevoering van professor dr. P. S. Gerbrandy, waarin de minister-president het Nederlandsche volk inlichtte omtrent de motieven en de gevolgen der spoorwegstaking. Wij ontleenen hieraan:
Op 17 September gaf de regeering last tot een algemeene staking van het spoorwegpersoneel. Dit besluit werd genomen na rijp beraad met het geallieerde opperbevel, dat gewezen had op de dringende noodzaak tot dezen maatregel over te gaan, terwijl uit Nederland reeds bij herhaling dringend verzocht was, een dergelijke staking af te kondigen.
De datum der lastgeving tot staking was geen toeval. Op 17 September immers begonnen de groote geallieerde luchtlandingsoperaties. Indien luchtlandingstroepen worden neergelaten, ver voor de frontlijn, dan is dat altijd een hachelijke operatie. De aanvoer van versterkingen en voorraden is ten zeerste afhankelijk van het weer en de luchtlandingstroepen moeten doorvechten totdat de hoofdmacht naar hen is doorgebroken. Het eenige noodzakelijke middel, dat onzerzijds ter beschikking stond om den aanvoer van vijandelijke troepen en materiëel zooveel mogelijk te vertragen, was het volkomen stopzetten van het spoorwegverkeer. Dit geschiedde met succes; van hoog tot laag voerde het spoorwegpersoneel de regeeringsinstructie vastbesloten uit. De invloed der staking deed zich spoedig voelen. Zij noopte de Duitschers tot omwegen bij den aanvoer hunner versterkingen en mede daardoor werd de felle en een oogenblik lang zeer hachelijke strijd om de Waalbrug bij Nijmegen in het voordeel der geallieerden beslist. Wat den geallieerden echter bij Maas en Waal gelukte, kon bij den Rijn echter niet ten uitvoer worden gelegd en hierdoor werd de aanvankelijk zoo snelle opmarsch tijdelijk gestuit. Een tegenslag, die duur betaald werd met het bloed van vele dappere geallieerde strijders en ook tot consekwenties voor de bevolking van het bezette Nederland heeft geleid, welke thans onder oogen moeten worden gezien.
Over de gevolgen der staking behoeven wij niet lang uit te wijden. Gij ondervindt het dagelijks aan den lijve. Echter moeten twee dingen zorgvuldig uiteengehouden worden, nl. eenerzijds de kolen-, anderzijds de levensmiddelenpositie. De beslissende factor, waardoor de kolenpositie wordt bepaald is niet de spoorwegstaking, maar het feit, dat de frontlijn loopt tusschen de Limburgsche mijnen en de rest van Nederland en deze ook zonder spoorwegstaking in elk geval hopeloos zou zijn geworden. Met of zonder spoorwegstaking zouden de electrische centrales komen stil te liggen, zou de gasvoorziening stop komen te staan en zou de levering van huisbrand onoverkomelijke moeilijkheden hebben ontmoet.
Eenigszins anders staat het evenwel met de voedselvoorziening. Vooropgesteld moet worden, dat deze door de Duitschers reeds was ontwricht en dat de voedselvoorziening in elk geval gestagneerd zou hebben door het in beslag nemen van het Nederlandsche spoorwegnet voor Duitsche militaire doeleinden. Wat natuurlijk niet wegneemt, dat de aanvoer van voedsel, die grootendeels afhankelijk is van de spoorwegen, thans ernstige moeilijkheden ondervindt.
Het zou onzerzijds getuigen van een kwalijk begrip van veel moeilijkheden, indien wij dit hier niet onomwonden uitspraken. Er dreigt, zeer zeker in de groote steden, hongersnood indien de bevrijding nog geruimen tijd op zich laat wachten. Echter, zoo deelde de minister-president nadrukkelijk mede, er zijn desondanks zeer goede en steekhoudende redenen om de staking niet op te heffen. En die willen wij thans met U bespreken:
Terugkomend op de kolenpositie willen wij het Duitsche aanbod onder de loupe nemen. De Nederlandsche regeering gaat welbewust dwars tegen elk Duitsch aanbod in. Regeering en volk kunnen tegenover Duitsche aanbiedingen slechts

Mededeeling uit een voor de Duitsche Weermacht gereserveerde spoorwegcoupé

één houding innemen: volstrekt wantrouwen, volstrekte afwijzing, omdat de bittere ervaring bewijst, dat de Duitschers nimmer hun woord houden. Wanneer zij aanbieden Nederland van Duitsche kolen te voorzien, bedoelen zij met onze hulp hun front in ons land van troepen, materiaal en munitie te voorzien. Indien de spoorwegstaking zou worden opgeheven valt er voor de stakers geen generaal pardon te verwachten, doch slechts een afschuwelijke weerwraak op de duizenden ondergedoken employé's. De Duitschers zouden een weer functionneerend spoorwegnet slechts misbruiken om alle nog resteerende voorraden aan voedsel, grondstoffen, machinerieën, enz. uit het land weg te sleepen, waarmede zij trouwens met behulp van hun eigen spoorwegpersoneel reeds mee bezig zijn. Ook zou het volkomen in hun lijn liggen om al ons rollend materiaal in Oostelijke richting te laten verdwijnen, teneinde door roof tot aanvulling te komen van het reeds lang overbelaste en versleten Duitsche spoorwegmaterieel.
Het zwaarst wegende motief voor voortzetting der staking hebben wij voor het einde bewaard. Indien in Nederland de spoorwegen weer aan den gang gingen, dan zou de geallieerde luchtmacht de taak moeten overnemen, die thans met onzelfzuchtige toewijding en ten koste van bloedige offers door de stakende spoorwegmannen wordt uitgevoerd en die, in weerwil van alle daarmede verbonden rampen, Nederland in de geheele wereld tot roem strekt. De geallieerde luchtmacht zou zich dan moeten richten tegen objecten, bediend door Nederlanders. En ook dan zou elk transport in het nog bezette gebied komen stil te liggen. Ook dan zouden de onvermijdelijke gevolgen dreigende hongersnood en stilliggende centrales en gasfabrieken zijn, met bovendien een onvermijdelijk aantal slachtoffers onder de burgerbevolking, en een vernield spoorwegnet, niet alleen onmiddellijk achter het front, maar door het geheele land.
De balans opmakend wordt de regeering, ten volle de zedelijke verantwoordelijkheid aanvaardend voor het op 17 September genomen besluit, bevestigd in haar overtuiging dat 's lands belang in geenen deele gediend zou zijn met het opheffen der staking. Het parool blijft dus: volhouden, totdat met Gods hulp de vijand uit ons land is verdreven.

(V. b. Gerbrandy 6074)

Commentaar „Algemeen Handelsblad —
6 Oct. — Onder den titel „De komende winter" geeft het Algemeen Handelsblad, onder hoofdredactie van S. S. Hoogterp, een visie op de spoorwegstaking waaraan wij het volgende ontleenen: Een ieder weet en kan constateeren, dat er in het geheel geen maatregelen zijn genomen tegen de stakers, o.a. omdat de bezettingsmacht op het standpunt staat, dat het hier een intern-Nederlandsche aangelegenheid betreft. Het verkeer, dat de Duitschers zelf hebben, houden zij nl. met treinen, gevorderde auto's en in beslag genomen rijwielen, zelf gaande en hetzelfde geldt voor hun behoeften aan levensmiddelen en brandstoffen.
Maar wij burgers? — Winkeliers en grossiers raken uit hun voorraden. De voorziening met electrischen stroom gaat het reeds begeven; het gasverbruik is sterk beperkt, en houdt aanstonds op. De bevoorrading met huisbrand is gestaakt, hoewel de winter voor de deur staat. De industrie ligt voor het grootste deel stil door gebrek aan energie. De gevolgen van het gestaakte verkeer doen zich elken dag meer gevoelen, d.w.z. bij de burgerij, niet bij de Duitsche oorlogvoering.
En toch staan wij nog maar aan het begin van alle moeilijkheden en noodtoestanden, die ons, als het zoo voortgaat, staan te wachten! En na een opsomming daarvan te hebben gegeven vervolgt het blad: Het is alles ontwrichting, koude, honger en verkommering wat in de naaste toekomst is te verwach-

ten en het ergste zullen er aan toe zijn de steden, opgroeiende kinderen, zieken en zwakken. Waarlijk, het Westen van ons land (in Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht woont 56% onzer bevolking) gaat op die manier een barren winter tegemoet, waarvan men zich nog slechts een oppervlakkige voorstelling vermag te maken.
Omtrent de positie van het stakende spoorwegpersoneel schrijft het blad: De Nederlandsche Spoorwegen telden ongeveer 40.000 man personeel, waarvan omstreeks 33.000 in het onbezette deel van ons land werkzaam. Wanneer men dezen menschen, hoog en laag, gemiddeld dertig gulden per week wil geven (door middel van een illegale steunactie bijeen te brengen, red.) komt dit neer op een bedrag van een millioen gulden per week. Zulk een bedrag in stilte iedere week opnieuw bijeen te garen en te verdeelen, en dat in een tijd, waarin ieder zijn eigen zorgen per dag ziet toenemen en zijn geld broodnoodig heeft voor zijn eigen gezin is niet zoo heel eenvoudig, te minder omdat de uitgaven van de groote banken en ondernemingen onder toezicht staan.
En intusschen komt, na den verloren slag bij Arnhem, Radio-Oranje laconiek meedeelen dat generaal Montgomery er prijs op stelt, dat de spoorwegstaking in het Oosten des lands radicaal wordt voortgezet. In het Westen komt het er klaarblijkelijk niet zoo erg meer op aan. Prettig idee, zoowel voor de bevolking als voor de spoorwegmenschen in het Westen! Wij zouden tekort doen aan het gezond verstand van onze landgenooten, indien wij zouden verwachten, dat een volgend „bevel" uit Londen hier te lande even grif zou worden uitgevoerd als dat voor de z.g. spoorwegstaking. „Zoogenaamd" omdat een aanzienlijk deel dezer menschen niet staakt, doch niet kan werken.

Commentaar van „Het Parool" —
3 Oct. — In bovengenoemd blad schreef Pieter 't Hoen over dit onderwerp o.m.: De Duitschers hebben er namelijk het allergrootste belang bij, zoo snel mogelijk weer over ons geheele spoorwegnet te kunnen beschikken. Op het oogenblik behelpen zij zich zoo goed mogelijk met hun niet te groote autopark, dat bovendien ten gevolge van het gebrek aan olie en benzine in zijn activiteit beperkt is, zoodat op deze wijze op geen stukken na voldaan kan worden aan de Duitsche verkeersbehoeften. Zij begrijpen evenwel, dat de Nederlandsche spoorjongens niet den minsten lust hebben om hun werk thans in het belang van de Wehrmacht te gaan hervatten. Daarom is Seyss Inquart in de „Deutsche Zeitung" met een verklaring voor den dag gekomen, waarin het heet, dat de Duitschers weinig last hebben van de spoorwegstaking, maar dat het Nederlandsche volk de dupe zal worden, omdat de voedselvoorziening in ons land binnenkort vast zal loopen, terwijl er van aanvoer van kolen geen sprake meer kan zijn. Seyss Inquart is namelijk bereid om steenkool uit Duitschland hierheen te laten komen, maar dan moeten de treinen natuurlijk weer gaan rijden! Wie lacht daar?
Het is ongetwijfeld juist, dat de voedselvoorziening in ons land op den duur bijna geen voortgang meer zou kunnen vinden, indien de huidige toestand nog geruimen tijd zou moeten voortduren. Vooral nu de Duitsche schurkentroep de laatste weken niets anders heeft gegaan dan groote magazijnen met voedselvoorraden opblazen, kan de toestand uiterst moeilijk worden. Met het oog op den voor de deur staanden winter is ook onze kolenpositie uiterst hachelijk; overigens moet dit grootendeels geweten worden aan de omstandigheid, dat de bezetter jarenlang niet anders gedaan heeft dan scheeps- en treinladingen steenkool uit de Nederlandsche mijnen naar Duitschland wegsleepen.
(V. b. Spoorwegstaking 6098 E.; Kolenpositie - Energiebesparing 6092 A.)

NEDERLAND (Bevrijd gebied).

A. Overstrooming van Walcheren

Zeeuwsche eilanden gewaarschuwd —
2 Oct. — Door Radio-Oranje werd op order van het geallieerde opperbevel een waarschuwing gericht aan de bewoners van de eilanden, gelegen in de Scheldemonding. Daarin werd o.m. medegedeeld, dat zeer waarschijnlijk de Duitsche troepen en installaties binnenkort aan hevige en langdurige luchtbombardementen zouden worden blootgesteld. Aangeraden werd, teneinde zich te beveiligen tegen deze bombardementen en overstroomingen, de eilanden te verlaten of, indien zulks niet mogelijk was, een zoo veilig mogelijke plaats op deze eilanden op te zoeken en in elk geval alle militaire doelen, wegen, kanalen, electrische centrales, spoorwegemplacementen, opslagplaatsen en Duitsche concentraties van elken aard te vermijden.

Het bombardement —
7 Oct. (Radio-Oranje) — Lancaster-bommenwerpers van de R.A.F. hebben gistermiddag tusschen 1 en 3 uur, toen het vloed was en de aanval een onmiddellijk effect zou sorteeren, een aanval ondernomen op den Westkappelschen zeedijk van Walcheren. Toen de toestellen boven den dijk verschenen, was de hemel bewolkt maar zij daalden tot beneden het wolkendek op een hoogte van ruim 1500 meter. Duitsche jagers vertoonden zich niet; de luchtafweer was gering. Toen lieten de Lancasters hun bommen, waarvan sommigen een gewicht hadden van ruim 5000 kg vallen en enkelen vielen midden op den dijk. Hoewel deze aan den voet een breedte heeft van 70 meter, werd er onmiddellijk een groot gat in geslagen. De vliegers rapporteerden, dat zij, voor zij terugkeerden, het zeewater in groote golven Walcheren zagen binnenstroomen.
Na den aanval werd een luchtverkenning uitgevoerd en de foto's toonden aan, dat zich in den dijk een gaping bevond van ruim 100 meter en het zeewater al een gebied van ruim 70 H.A. had overstroomd. Reeds had het water het dorp Westkapelle bereikt.
Het gevolg van dezen aanval zal natuurlijk niet zijn, dat Walcheren, voor zoover het beneden den zeespiegel ligt, onmiddellijk onder water loopt. Behalve de duinen is er een gedeelte bij Arnemuiden, dat hooger ligt. De lagere gedeelten zullen, tenzij de Duitschers er in zouden slagen nooddijken aan te leggen, steeds meer onderloopen bij iederen vloed, die natuurlijk nieuwe golven water op zal stuwen door de gaten in den dijk. Het doel van den aanval en de zin van het zware offer, dat ons volk hier brengen moet is het uitschakelen van de sterke Duitsche artilleriestellingen op het eiland, die de monding van de Westerschelde beheerschen.
(Voor bomb. Zeeuwsche eil. zie ook pag. 6110 onder „Nederland".)

B. Duitsche vernielingen en inundaties — Verklaringen der ministers Gerbrandy en Van Kleffens.

6 Oct. (Radio-Oranje) — Minister-president prof. Gerbrandy heeft te Londen een verklaring afgelegd, waarin hij de barbaarsche maatregelen beschrijft, die door de Duitschers in Nederland getroffen worden. Thans is een systematische campagne van inundatie en verwoesting ingezet. Reeds zijn groote oppervlakten van het land met voorbedachten rade onder water gezet, terwijl voorbereidingen zijn getroffen om de belangrijkste zeeweringen te vernielen. Als deze plannen ooit ten uitvoer worden gebracht zullen tallooze steden en dorpen, waaronder gedeelten van Amsterdam en Rotterdam op sommige punten een zes à zeven meter onder water komen te staan.
De Nederlandsche minister van Buitenlandsche Zaken Van Kleffens verklaarde, dat de Duitschers volgens de jongste berichten als represaille-maatregel het welvarende plaatsje Berkel tusschen Rotterdam en Den Haag hebben platgebrand. Voorts is de geheele bevolking van Arnhem, ten getale van 60.000 menschen naar het onherbergzame gebied ten Noorden van de stad gedreven.

Mr. E. N. van Kleffens

Voorts ontleenen wij aan een uitzending van Radio-Oranje van 7 October nog het volgende. In de afgeloopen weken hebben de Duitschers niet minder dan 6000 vernielingsspecialisten naar Rotterdam gezonden. Zij hadden de opdracht, dat tegen het einde van September de voorbereiding tot de volledige vernieling van de havenwerken van Rotterdam, Vlaardingen en Schiedam gereed moesten zijn. Op 27 September werd met deze vernieling begonnen, waarbij kademuren, kranen, machinehallen, dokken, loodsen, laadbruggen, pompinstallaties en elevatoren de lucht in gingen. Begin October bleek dat te Rotterdam ruim zeven kilometer kademuur was vernield. Reeds eerder, namelijk op 21 September had de haven van Amsterdam eenzelfde lot getroffen en was ook daar alles vernield. Tenslotte werden door den vijand in beide havens nog de noodige schepen en boeien tot zinken gebracht in de vaargeulen, teneinde de vernietiging zoo volkomen mogelijk te maken.
De vernietiging van een aantal stationsemplacementen in het Zuiden van ons land, alsmede het opblazen van een aantal vliegvelden zou nog als oorlogsnoodzaak kunnen worden beschouwd. Maar nimmer te rechtvaardigen zijn de inundaties met zout water van een belang-

rijk deel van de provincie Groningen tusschen het Eemskanaal en het Damsterdiep en het binnenlaten van zeewater te Den Briel, Steenwijk en Maassluis.

(V. b. Gerbrandy 6105, 6074; Van Kleffens 4647 E; Vernielingen en inundaties 6098 A, 6011.)

A. Waarschuwing tegen spitten — Deportatieplannen —

8 Oct. (Radio-Oranje) — In vele plaatsen eischen de Duitschers, dat alle mannen van 17—50 jaar zullen gaan spitten aan de Duitsche verdedigingswerken. In Apeldoorn b.v. geschiedde dit op 30 September jl. Er kwamen drie mannen op, waarvan 2 N.S.B.-ers. De Duitschers schoten daarop 22 burgers neer. In Utrecht is nu gisteren dezelfde eisch door de Duitschers gesteld; alle mannen van 17—50 jaar moeten spitten. Men mag hieraan geen gevolg geven. Spitten voor den vijand beteekent verlenging van den oorlog en vertraagt de bevrijding van Nederland. De bevolking wordt voorts gewaarschuwd tegen nieuwe deportatieplannen. De Duitschers willen op korten termijn vele tienduizenden Nederlanders naar Duitschland sleepen.
Omtrent het gebeurde in Apeldoorn schreef het ondergrondsche „Vrij Nederland" van 6 October in een beschouwing over de Duitsche terreur:
Een ander staal van de onmenschelijke misdadigheid van dit volk, dat zichzelf „Herrenvolk" durft noemen, ondervond de bevolking van Apeldoorn. Hier werd een nieuwe methode toegepast om de mannen tot werkverrichting op te roepen. Er werd een aankondiging geplaatst in de Apeldoornsche Courant, waarin de mannen gesommeerd werden zich aan te melden. Slechts enkele tientallen voldeden hieraan. Nu meenden de Moffen een voorbeeld te moeten stellen en hun stroeve ontaarde geest wist geen ander middel te bedenken dan moord. Een aantal Apeldoorners werd neergeschoten en hun lijken op straat gelegd. Enkelen kregen een bord om den hals met het opschrift „terrorist". Door middel van auto's met sirenes werd de bevolking daarop gewaarschuwd voor represailles indien zij aan den oproep geen gevolg gaf. Duizenden mannen kwamen. Waar zij heen gevoerd zijn is niet bekend.

(V. b. Arbeidsinzet 6091, 6086)

B. Regeling voor de nabestaanden van gevallen strijders in verzetsorganisaties —

2 Oct. (Radio-Oranje) — In een regeeringsmededeeling wordt bekend gemaakt, dat de nabestaanden van hen, die gevallen zijn als strijders van verzetsorganisaties, uitkeeringen zullen genieten als de nabestaanden van leden der militaire strijdkrachten, krachtens de bepalingen, welke voor de landmacht bestaan of nog zullen worden vastgesteld. Voor zoover zij niet onder deze bepalingen vallen zal te zijner tijd een afzonderlijke regeling op dezen voet worden getroffen.

(V. b. 6091)

C. Credietovereenkomst met Zweden —

2 Oct. (Radio-Oranje) — Op 2 October werd te Londen een overeenkomst gesloten tusschen Nederland en Zweden inzake credietfaciliteiten, die verleend zullen worden voor den aankoop van Zweedsche goederen ten behoeve van den economischen wederopbouw van Nederland na de bevrijding.

(V. b. Voedsel- en grondst.voorz. 6091)

D. Dagblad „De Vliegende Hollander" —

3 Oct. (Radio-Oranje) — Het geallieerde opperbevel deelt mede, dat „De Vliegende Hollander", het blad, dat tot dusver als weekblad door de geallieerde luchtmacht boven Nederland werd verspreid, voortaan zal verschijnen als dagblad.
Het geallieerde opperbevel is van den binnenlandschen toestand in de nog door den vijand bezette deelen van Nederland nauwkeurig op de hoogte. Het kent de zeer critieke kolenpositie en de binnenkort onoverkomelijke moeilijkheden met de electriciteitsvoorziening. Ongetwijfeld zullen tal van luisteraars er in slagen, ondanks alles hun radio-toestellen in bedrijf te houden. Het opperbevel heeft echter beseft, dat de nieuwsvoorziening door de lucht aanzienlijk moet worden uitgebreid. Daartoe zal „De Vliegende Hollander" voortaan als dagblad ten kantore van Radio-Oranje worden geredigeerd, en zal dagelijks een belangrijk aantal exemplaren boven ons land worden uitgeworpen.

E. Beperking rechtsverkeer —

5 Oct. — Radio-Oranje deelde mede, dat op 16 September het Besluit Beperking Rechtsverkeer in werking trad. Daarbij is bepaald, dat het tot nader order in het bevrijde Nederlandsche gebied is verboden, transacties te verrichten met betrekking tot:

1. onroerende goederen en onroerende rechten;
2. roerende goederen met een waarde van meer dan ƒ 2000.—;
3. octrooien;
4. effecten;
5. vorderingen, cheques, wissels, e.d. met een waarde van meer dan ƒ 1000.—;
6. ondernemingen;
7. alle goederen en rechten waarbij een vijandelijk belang is verbonden.

Van dit verbod zijn uitgezonderd: handelingen tot behartiging van het onderhoud, bewaring en verzekering van deze goederen en rechten, alsmede het trekken en incasseeren van vruchten, zooals huur of rente. Verdere uitzonderingen zullen nader bekend worden gemaakt. Handelingen in strijd met het bepaalde zijn nietig. Acten betreffende verboden handelingen mogen niet in openbare registers worden ingeschreven.
De bedoeling van dit besluit is, te voorkomen, dat gedurende den eersten tijd na de bevrijding dingen gebeuren, die de uitvoering van nadere maatregelen, zooals die betreffende het rechtsherstel, zouden kunnen verijdelen. Verwacht wordt, dat het besluit slechts gedurende korten tijd van kracht zal behoeven te zijn.

NEDERLAND (Bezet gebied)

F. N.S.B. — Bijzondere rechtbank

3 Oct. — Bij besluit van Mussert werd een tijdelijke bijzondere rechtbank ingesteld. Deze heeft opdracht te onderzoeken en te beoordeelen, welke leden der N.S.B., die op 1 September belangrijke vertrouwensposten innamen, zich in de maand September in positieven of negatieven zin hebben onderscheiden. Onder positieven zin wordt verstaan een in bijzondere mate lofwaardig gedrag, onder negatieven zin, een bijzonder laakbaar gedrag. Leider van deze rechtbank is de gewestelijke leider van Zuid-Holland, M. J. A. van Iersel, leden zijn, mr. A. van Leyenhorst, oud-kringleider van Haarlem en burgemeester van Delft en mr. H. A. M. van der Heyden, gewestelijk commandeur van de Landwacht voor Zuid-Holland en Zeeland. Tot leider van opsporing, vooronderzoek en voorlegging werd benoemd F. L. Rambonnet, districtscommandeur van de Landwacht voor Overijssel.

(V. b. Houding N.S.B. 6085)

G. Rede van Mussert te Groningen

Mussert heeft 4 October een bezoek gebracht aan de provincies Groningen en Drente. Te Groningen heeft hij in een openbare vergadering een korte rede uitgesproken. Aan het desbetreffend A.N.P.-verslag ontleenen wij, dat hij den oorlog in vijf phasen verdeelde. In de eerste phase bezette Duitschland Europa, in de tweede werd Europa een belegerde vesting, waarbij het verraad van verschillende landen kwam. Thans is de derde phase aangebroken en deze zal den Amerikanen de nederlaag in Europa brengen. Daarna zullen nog een vierde en vijfde phase komen.
Ten aanzien van de voedselvoorziening merkte Mussert op, dat, tenzij er een wonder gebeurt, deze winter zoo hard zal zijn, dat wij blij zullen moeten zijn, wanneer het woord hongersnood niet zal behoeven te worden uitgesproken.
Sprekende over de positie der N.S.B. zeide hij, dat tweederde van de manlijke leden het militaire uniform draagt. Hij bracht hulde aan den Landstorm, die bij verschillende gevechten werd ingezet. Voorts verklaarde hij, dat het de historische roeping der N.S.B. is, het Nederlandsche volk tot de Europeesche solidariteit te brengen. Tenslotte gaf Mussert uitdrukking aan zijn geloof, dat een nieuw Europa zal komen en een nieuw Nederlandsch volk, dank zij de offers der N.S.B. en dank zij de offers van duizenden.

(V. b. Mussert 6085)

H. Arbeidsdienst — Oproep tot aanmelding —

6 Oct. — Officieel wordt bekend gemaakt, dat de arbeidsmannen van den Nederlandschen Arbeidsdienst, die wegens het verplaatsen van afdeelingen met verlof gestuurd of voorloopig ontslagen waren, zich weer moeten melden bij de afdeeling Hooghalen bij Assen.
Bij deze bekendmaking teekenen wij aan, dat het overgroote deel van den Arbeidsdienst begin September onder den druk der omstandigheden naar huis gezonden en ontslagen werd. Daarna werd inderhaast tot een reorganisatie overgegaan, waarbij o.m. de staf van Doorn naar Assen werd overgeplaatst. (Red.)

(V. b. Arb.d. 6003)

I. Energiebesparing — Stopzetting der stroomlevering —

6 Oct. — Aan eenige officieele bekendmakingen ontleenen wij, dat door het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart werd medegedeeld, dat in verband met de steeds ernstiger wordende kolenpositie het noodzakelijk is, dat de electriciteitsafgifte nog verder wordt beperkt. Voor alle verbruikers, met uitzondering van die bedrijven, waarvan de stopzetting onmiddellijke gevaren zal medebrengen voor het leven of de voedselvoorziening der bevolking, zullen stroomlooze uren worden ingevoerd van zonsopgang tot zonsondergang. Echter eischen de plaatselijke omstandigheden in de geheele provincie Noord-Holland, met inbegrip van Amsterdam, dat de stroomlevering wordt beperkt tot de bedrijven en inrichtingen van alge-

meen belang en zal met ingang van 9 October de stroomlevering aan alle overige gebruikers geheel en al worden gestaakt. Voorts zal met ingang van 12 October door de gasfabriek te Den Haag geen gas meer worden geleverd. Getracht zal worden de broodbakkerijen nog van gas te voorzien. **(V. b. 6092)**

NEDERLAND (Bezet gebied)

A. Sport — Paardensport 1944 —

7 Oct. — Aan de Telegraaf ontleenen wij de volgende statistische gegevens, welke door het centraal bestuur voor het draf- en renwezen over de afgeloopen maanden werden opgemaakt. In het seizoen, dat door de bijzondere omstandigheden vroeger werd gesloten dan normaal, werden op de lange baan ƒ 1.079.085 aan prijzen verreden, tegen in 1943 ƒ 1.157.600. Aan fokpremies is uitgeloofd ƒ 78.882.50, terwijl aan het fokfonds een bedrag van ƒ 19.026.25 werd toegevoegd. Voor de korte baan werd aan prijzen ƒ 65.225, tegen in 1943 ƒ 64.815, uitgeloofd.

(V. b. 5819 A.)

B. Roofoverval te Rotterdam —

5 Oct. — Op 4 October werd door eenige mannen gekleed in politieuniform een buitengewoon brutale en geraffineerde overval gepleegd op het spoorwegpostkantoor Delftsche poort te Rotterdam. Onder een voorwendsel drongen zij de woning van de caissière binnen, ontnamen haar den sleutel van de kluis en begaven zich per auto naar het kantoor, dat des avonds geheel verlaten is en waar zij gemakkelijk werk hadden. Met een buit van ƒ 1.150.000 verdwenen zij zonder een spoor achter te laten.

(V. b. Aanslagen 6066 B.)

C. Distributie - Stopzetting toeslag bijz. arbeid —

In verband met de huidige omstandigheden wordt het toeslagbewijs voor bijzonderen arbeid tijdelijk buiten werking gesteld. **(V. b. Distr. 6098 B.)**

BELGIE —

D. Zuiveringsactie —

2 Oct. (D.N.B.) — In het bevrijde België heeft de zuiveringsactie een vlot verloop, aldus de Londensche correspondent van de „Goeteborgs Handels och Sjoefartstidning". Het aantal arrestanten bedraagt reeds 25.000, waarvan alleen in Brussel 12.000. In enkele dagen tijd zijn te Brussel 100 doodvonnissen uitgesproken.

DUITSCHLAND —

E. Oogst en voedselvoorziening —

2 Oct. (D.N.B.) — Ter gelegenheid van den dankdag voor den oogst heeft de Rijksminister en Rijksboerenleider Herbert Backe zich in een radiotoespraak tot het Duitsche volk gericht, waarin hij o.m. zeide:

De oogst van voedergraan, met name van haver heeft onder den invloed van de droogte sterk geleden. Hieraan is in de eerste plaats een vermindering van het broodrantsoen met gemiddeld 200 gram per week toe te schrijven, want het was niet mogelijk, gelijk in vorige jaren, gerst voor de broodverzorging beschikbaar te stellen. Door dezelfde omstandigheid werden ook onze hooge verwachtingen van den aardappeloogst dit jaar niet vervuld. Desondanks kunnen wij, in tegenstelling tot den slechten oogst van verleden jaar, op een middelmatigen aardappeloogst rekenen. Dit vergemakkelijkt de beschikbaarstelling van aardappelen voor menschelijke voeding, maar zal geen verlichting teweeg kunnen brengen op het gebied van veevoeder, daar aardappelen ter verwerking in nog grootere mate noodig zullen zijn voor de industrieele en bewapeningsdoeleinden.

De suikerbietenoogst belooft niet bij het vorige jaar ten achter te blijven, hetgeen in het bijzonder voor het veevoeder van de grootste beteekenis is. Hier zullen evenwel niet onaanzienlijke verliezen ontstaan uit de bezette gebieden. Ondanks alle moeilijkheden is de productie van boter slechts onbeteekenend ten achter gebleven bij de recordproductie van verleden jaar. Ook de oogst van oliezaden zal de recordopbrengst van het vorige jaar wel evenaren, al is de oogstopbrengst per hectare berekend geringer.

Op het gebied der vleeschvoorziening kunnen wij constateeren, dat onze rundveestapel die twee jaar geleden reeds moest worden ingekrompen, thans bijna weer het peil van vredestijd heeft bereikt. Ook de opbouw van den varkensstapel is sinds het dieptepunt van twee jaar geleden, volgens de plannen verloopen.

Meer dan in eenig ander jaar zal de voedselvoorziening in het zesde oorlogsjaar op den Duitschen oogst en de Duitsche productie zijn aangewezen. Groote en belangrijke gebieden, waarin de landbouw door Duitsche landbouwleiders volgens het Duitsche voorbeeld der agrarische en voedingspolitiek werd opgebouwd, vallen als aanzienlijke aanvulling voor onze voedselvoorziening uit. Evenwel, de oogst dien de Duitsche boeren dit jaar hebben voortgebracht, veroorlooft ons, het zesde oorlogsjaar met vertrouwen in te gaan.

(V. b. Backe 6001 A; Landbouw 5997)

F. Aanwijzingen aan de bevolking van Oostenrijk —

2 Oct. (Radio-Oranje) — Op 1 October zijn via de Londensche radio officieele aanwijzingen gezonden aan de bevolking van Oostenrijk. Er werd een beroep op haar gedaan, te toonen, dat zij bereid is, zich van den Duitschen meester los te maken, om geheime comité's te vormen, die toebereidselen kunnen maken voor de komst der geallieerden. Indien aan deze wenken gevolg wordt gegeven, zal er minder kans bestaan, dat Oostenrijk bij het gebied hoort, zooals de Duitschers van plan zijn er van te maken.

G. Arbeidsmobilisatie - Nieuwe verordeningen —

5 Oct. (D.N.B.) — Rijksminister dr. Goebbels heeft in zijn kwaliteit van rijksgevolmachtigde voor het totale gebruik van arbeidskrachten voor den oorlog, nieuwe verordeningen uitgevaardigd.

Om de overbelaste civiele artsen te ontlasten zullen thans voor de burgerbevolking de in het vaderland aanwezige officieren van gezondheid der weermacht spreekuren houden voor de burgers, terwijl een deel der officieren van gezondheid weer in het civiele leven werkzaam zal worden.

Het verleenen van orden en eereteekenen voor het civiele leven wordt beperkt. Zoo zal de Goethemedaille voor den duur van den oorlog niet meer worden uitgereikt. Voorts werden maatregelen genomen ter vereenvoudiging van de statistische organisatie.

(V. b. Arbeidsmobilisatie 6099 G.)

H. De aanslag op Hitler - Generaal Schmundt overleden —

7 Oct. (D.N.B.) — De chef-adjudant der weermacht bij den Führer en chef van het personeelsbureau van het leger, de generaal der infanterie Rudolf Schmundt, is op 1 October overleden aan de ernstige verwondingen, die hij had opgeloopen bij den aanslag op Hitler op 20 Juli. Op 6 October werd de overledene in het Rijkseeremonument Tannenberg plechtig bijgezet. **(V. b. Aanslag 6087 E.)**

I. Telegramwisseling met de Bulgaarsche en Roemeensche tegenregeeringen —

4 Oct. — Ter gelegenheid van den verjaardag van het Driemogendhedenpact heeft tusschen den Duitschen minister van Buitenlandsche Zaken Von Ribbentrop en de ministers van Buitenlandsche Zaken der Bulgaarsche en Roemeensche tegenregeeringen Zankof en Horia Sima een telegramwisseling plaats gehad, waarin over en weer uitingen van trouw en verbondenheid werden gedaan.

(V. b. Driem.pact. 6099 F.; Zankof 6087 A., 6069 A.; Horia Sima 6077 A.)

ENGELAND —

K. Lord Beaverbrook en minister Lyttleton door de Sovjet-regeering onderscheiden —

5 Oct. — De Sovjet-berichtendienst deelde mede, dat door de Sovjet-regeering de Britsche lord-zegelbewaarder, Lord Beaverbrook en de Britsche minister van

Lord Beaverbrook

Industrie Lyttleton werden onderscheiden met de Soewaroy-orde eerste klasse. De beide ministers hebben deze hooge onderscheiding verkregen voor bijzondere verdiensten voor de organisatie van Britsche oorlogsleveranties aan de Sovjet-Unie.

(V. b. Beaverbrook 5685 A.; Lyttleton 5997 C.)

L. Beschieting van Zuid-Engeland gestaakt —

3 Oct. (Interinf) — De Duitsche batterijen vèrdragend geschut hebben het beschieten der Zuid-Engelsche havensteden gestaakt. Deze gebeurtenis werd in de betrokken steden feestelijk gevierd.

Er werden eenige bijzonderheden omtrent deze batterijen gepubliceerd, waaraan wij het volgende ontleenen: Voornamelijk waren vier batterijen voor den strijd tegen de Engelsche Kanaalhavens opgesteld. De sterkste hiervan bezat drie loopen, die bij een stand van 51 graden 56 Km ver konden schieten. Iedere gra-

naat woog bijna een ton en verliet den loop met meer dan 850 m snelheid per seconde, dus aanzienlijk sneller dan een infanteriekogel, die een beginsnelheid heeft van 700 m. De batterij-Todt bestond uit vier 38 cm. kanonnen en kon 55 Km ver schieten. De drie stukken van de batterij „Friedrich August" haalden een afstand van 50 Km en de batterij „Grosser Kurfurst" met vier 28 cm. kanonnen bestreek nog juist de afstand tusschen Kaap Griz Nez en Dover, ruim 34 Km. In totaal werden ruim 3700 ton hooge explosieve brisantgranaten afgeschoten, die elk na 25 Km te hebben afgelegd, nog in staat waren door een twintig cm. zware stalen pantsering heen te slaan.

ENGELAND —

A. Oorlogsmisdadigers — Mededeeling van min. Churchill —

5 Oct. (Radio-Oranje) — Minister Churchill heeft gisteren in het Lagerhuis verklaard, dat de Engelsche lijst van oorlogsmisdadigers de namen bevat van Hitler, Göring, Göbbels en Himmler.

B. Organisatie na-oorlogsch herstel

3 Oct. (Radio-Oranje) — Het Comité van Economische Zaken van het Engelsche Vakverbond heeft vandaag een plan gepubliceerd over de organisatie van het na-oorlogsche herstel in Engeland. In dit plan wordt voorgesteld, dat de volgende industrieën publiek eigendom zullen worden: het transportwezen, de brandstof- en krachtvoorziening en de ijzer- en staalproductie. Verder wordt voorgesteld, dat aan de fabrieksarbeiders grootere zeggenschap gegeven wordt. Behalve het in publiek eigendom brengen van zekere takken van industrie behoort, volgens het plan, het geheele nationale economische leven tot op zekere hoogte aan openbaar toezicht te worden onderworpen.

FINLAND —

C. Minister-president Castren over de verhouding tot de Sovjet-Unie

4 Oct. (D.N.B.) — De Finsche minister-president Castren heeft voor de radio gesproken over de onderhandelingen met de Sovjet-Unie.

Na de onderteekening der wapenstilstandsverplichtingen, zoo zeide de premier o.m., is de vervulling gevolgd van de afzonderlijke voorwaarden. De Finsche troepen zijn teruggetrokken tot op de grens van 1940, Porkkala wordt aan Moskou overgelaten, de vliegtuigbases in Zuid-Finland zijn met haar technische inrichtingen aan de Russen afgestaan en tevens zijn onderhandelingen gaande over de uitlevering der koopvaardijvloot en van de in aanmerking komende havens. De voorwaarde volgens welke de Duitsche troepen voor 15 September moesten worden geïnterneerd werd vervuld. De uitlevering der Russische en geallieerde krijgsgevangenen wordt voorbereid. De politieke gevangenen werden vrijgelaten. Rond 400 organisaties zijn ontbonden en ten aanzien van de eischen tot oorlogsschadevergoeding zijn alle maatregelen getroffen.

Radicale maatregelen van organisatorischen aard, zoo vervolgde Castren, zullen noodig zijn om de verplichtingen van den wapenstilstand na te komen. De regeering acht nieuwe verkiezingen noodzakelijk, doch deze stuiten thans op technische moeilijkheden. De leeftijd van den kiezer zal worden verlaagd tot 21 jaar.

De minister-president verklaarde voorts, dat het Finsche volk het begrip voor de Russische mentaliteit is kwijtgeraakt. Finland moet thans het Sovjet-Russische vertrouwen wegnemen en eerlijk er naar streven met de Sovjet-Unie een verstandhouding van volledig vertrouwen te scheppen.

(V. b. Wapenstilst. 6093 A.)

D. Evacuatie Noord-Finsche gemeenten —

5 Oct. (D.N.B.) — Het „Nya Dagligg Allehanda" bericht, dat op 4 October met toestemming der Zweedsche regeering de evacueering van vijf Noord-Finsche gemeenten met in totaal 26.150 inwoners naar Zweden is begonnen. Het betreft hier de gemeenten Nedertornea, Karunka, Overtornea, Turtola en Kolarvi. Tot 3 October waren reeds 27.205 Finsche vluchtelingen in Zweden aangekomen.

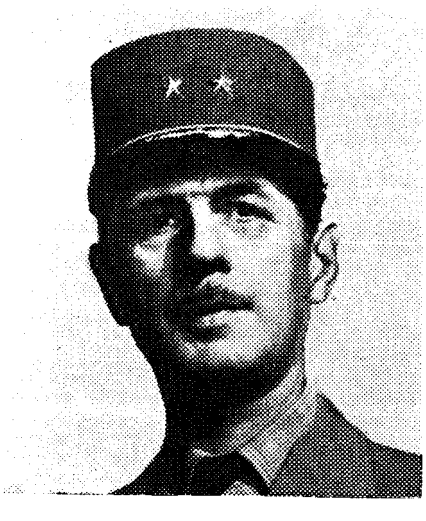
FRANKRIJK —

E. Louis Lumière 80 jaar —

Alg. H.blad — Op 5 October wordt de Fransche industrieel en filmproducent Louis Jean Lumière tachtig jaar. Lumière heeft wereldnaam gekregen door zijn uitvinding van het eerste technisch bruikbare filmapparaat. Ook heeft hij, door zijn uitvinding van autochrome fotographische platen, den grondslag gelegd voor de ontwikkeling van de kleurenfilm.

F. Annuleering der handelsverdragen —

2 Oct. (A.N.P.) — De regeering De Gaulle heeft alle tusschen Frankrijk en andere

Generaal De Gaulle

landen bestaande handelsverdragen en alle bestaande douane-tarieven geannuleerd.

G. Nationalisatie kolenmijnen —

30 Sept. (D.N.B.) — Volgens de „Courrier de Genève" heeft de Fransche staatscourant de oprichting bekend gemaakt van een nationale maatschappij van steenkolenmijnen, die onder toezicht van den staat belast is met het beheer van alle steenkolenmijnen in de departementen du Nord en Pas de Calais.

VER. STATEN —

H. Militaire verliezen in Italië door de Vereenigde Staten —

6 Oct. — Volgens het D.N.B. deelde de zender Schenectady mede, dat de Amerikaansche minister van Oorlog Stimson op een persconferentie had verklaard, dat de Amerikaansche legers in Italië sedert de landing tot einde September in totaal 15.000 man aan dooden, 56.000 gewonden en 10.000 vermisten hadden verloren. **(V. b. Verliezen 6067 D.)**

I. Mutatie — Adm. Edwards pl.v. opperbevelhebber der vloot —

6 Oct. (Reuter) — Het Amerikaansche departement van Marine deelde mede, dat vice-admiraal B. F. Edwards is benoemd tot plaatsvervangend opperbevelhebber der Amerikaansche vloot en tot plaatsvervangend stafchef der vlootformaties. In een toelichting wordt verklaard, dat de uitbreiding der zeeoperaties er toe heeft bijgedragen, dat de opperste chef der Amerikaansche vloot, admiraal King, een deel zijner bevoegdheden moest afstaan. **(V. b. Am. leiding 6061 E., 5846 F.)**

ZWEDEN —

K. Kabinetswijziging —

30 Sept. (D.N.B.) — De Zweedsche kroonraad besloot tot de volgende wijzigingen in de regeering. Nieuwe ministers: prof. Ohlig, Tage Erlander en B. G. Danielson. Domeo, minister zonder portefeuille, is benoemd tot minister van Verkeerswezen. Ohlin is minister van Handel, Erlander en Danielson zijn minister zonder portefeuille.

Prof. Ohlin is gisteren tot voorzitter der Zweedsche Volkspartij gekozen in plaats van Anderson, die is afgetreden. Minister Domeo is lid van de conservatieve partij.

(V. b. 6093 G.)

L. Sluiting der territoriale wateren

25 Sept. (A.N.P.) — De Zweedsche regeering heeft, aldus werd te Berlijn medegedeeld, een communiqué gepubliceerd, inhoudende, dat zij krachtens den militairen toestand heeft besloten de Zweedsche territoriale wateren voor de koopvaardijvloot te sluiten, daar er in deze wateren gevaar bestaat voor militaire verwikkelingen. **(V. b. 6079 C.)**

M. Ontruiming van Haparanda —

5 Oct. (D.N.B.) — De gebeurtenissen aan het Noord-Finsche front gaven de Zweedsche autoriteiten aanleiding tot de ontruiming van de grensstad Haparanda te besluiten. In den nacht van 4 op 5 October werd reeds een deel der stad ontruimd.

DE WERELDOORLOG —

(Vervolg van pag 6112)

Ned.-Indië —

4 Oct. (R.O.) — Op Balikpapan, de petroleumhaven van Borneo werd opnieuw een luchtaanval ondernomen. Bommenwerpers lieten 30 September 72 ton bommen vallen op de Japansche installaties en schoten 70 Japansche jagers neer. Bij aanvallen op de Japansche scheepvaart bij de Philippijnen, Celebes en de Molukken werden door vliegtuigen 10 schepen tot zinken gebracht. Ook Makassar werd heftig aangevallen.

6 Oct. (R.O.) — Voor de tweede maal in deze week ondernamen de geallieerden een luchtaanval op Balikpapan. 19 Japansche vliegtuigen werden neergeschoten; 9 eigen bommenwerpers worden vermist.

China —

7 Oct. (D.N.B.) — Het Japansche hoofdkwartier meldt, dat op 4 Oct. de stad Fotsjau werd bezet, nadat de tegenstand van de Chineesche 82ste divisie was overwonnen.

(V. b. Krijgsverr. 6101/4)

DE WERELDOORLOG

Voortgezette strijd bij Nijmegen - Canadeezen dringen Zeeuwsch-Vlaanderen binnen - Zeedijk op Walcheren gebombardeerd - Slag om Aken - Nieuw geallieerd offensief tusschen Metz en Nancy - Verzet in Warschau gestaakt - Verdere opmarsch in Hongarije - In September wierp de R.A.F. ruim 22.400 ton bommen op Duitschland en door Duitschland bezet gebied -

NEDERLAND

2 Oct. (D.N.B.) — Duitsche aanvalstroepen drongen tusschen Nederrijn en Waal de Britsche stellingen binnen en wierpen den taai vechtenden vijand naar het Westen terug. Ten Zuidwesten van Gennep werd een vrij sterke vijandelijke aanval opgevangen.

(R.O.) — Het Britsche tweede leger heeft den Zuidelijken oever van de Maas ten Noorden van Oss van Duitschers gezuiverd. Hevige gevechten bij Huissen op 15 km ten Noordoosten van Nijmegen. De Duitschers trachtten de voorbereiding van het op handen zijnde geallieerde offensief tegen Duitschland te vertragen en begonnen met een aanval op de Oostelijke zijde van de saillant tusschen Rijn en Waal. Zij werden echter afgeslagen. Aan de Westelijke zijde van de saillant maakten de geallieerden nieuwe vorderingen en staan de troepen nu verspreid ten Westen van Elst. Ten Zuiden van Nijmegen werd de saillant eveneens naar het Westen toe verbreed, terwijl nieuwe vorderingen werden gemaakt in de richting van 's-Hertogenbosch.

3 Oct. (D.N.B.) — Tusschen den Nederrijn en de Waal verbeterden de Duitsche troepen hun stellingen en sloegen krachtige Engelsche tegenaanvallen af. Vijandelijke pantsers deden aanvallen ten Zuiden van Gennep, zij behaalden slechts geringe plaatselijke successen.

(R.O.) — In de buurt van Oss beheerschen de Britsche troepen den Zuidelijken oever van de Maas over een breedte van 30 km. Op 1 October vielen de Duitschers hevig aan bij Huissen en behaalden op sommige plaatsen resultaten. Het gebied 8 km ten Zuiden van Arnhem was een brandpunt van den strijd, daar de Duitschers Nijmegen tot elken prijs willen heroveren. Overloon nabij Gennep werd bevrijd, evenals Meijel tusschen Weert en Venlo. Ten Noorden van Merksplas drongen de Canadeezen over de Nederlandsche grens in de richting van Baarle-Nassau. De Westkappelsche zeedijk op Walcheren door Lancaster-bommenwerpers van de R.A.F. stuk gebombardeerd om Duitsche artilleriestellingen uit te schakelen.

4 Oct (D.N.B.) — Noordelijk van Nijmegen en aan de Maas ondernamen Engelschen en Amerikanen hevige, verliesrijke aanvallen zonder er in te slagen de Duitsche stellingen binnen te dringen.

(R.O.) — Sinds het midden der vorige week pogen de Duitschers Nijmegen te heroveren en trachten zij de verkeersbrug met bommen en mijnen te vernietigen. Hun aanvallen, welke in het bijzonder gericht waren op Elst en Huissen werden afgeslagen.

5 Oct. (D.N.B.) — Aan de Belgisch-Nederlandsche grens, ten Zuidwesten van Arnhem en aan de Maas bij Gennep duren de hevige gevechten voort. Ten Noorden van Turnhout won de vijand opnieuw terrein. Een poging om naar Tilburg door te stooten werd verijdeld.

(R.O.) — Vanuit twee richtingen dringen de geallieerden op naar Tilburg; Hilvarenbeek werd bevrijd. Ook ten Noorden van Antwerpen en in de Peel werd eenige terreinwinst behaald.

6 Oct. (D.N.B.) — Bij Turnhout zette de vijand zijn aanvallen in de richting Tilburg voort; zij werden afgeslagen. Zeer hevige gevechten ontwikkelden zich bij Wageningen waar de Duitsche divisies van het Oosten en Westen uit tot den aanval overgingen teneinde het vijandelijke bruggenhoofd te vernauwen.

(R.O.) — Het tweede Britsche leger voerde gisteren aanvallen op beperkte schaal in de richting Arnhem uit; er werd den geheelen dag hevig gevochten en alle gestelde doelen werden bereikt. Ten Noorden van Antwerpen overschreden Canadeesche troepen de Nederlandsche grens en dringen verder naar het Noorden door. Zij staan nu op minder dan 10 km van de dam die Zuid-Beveland met Brabant verbindt. Walcheren en Zuid-Beveland staan onder water. Tilburg wordt vanuit drie richtingen bedreigd. Op één punt zijn de geallieerden nog slechts vijf kilometer van de stad verwijderd.

7 Oct. (D.N.B.) — Vijandelijke tankspitsen, die ten Noorden van Baarle-Nassau probeerden door te dringen, werden in een tegenaanval afgeslagen. Aanvallen op het vijandelijke bruggenhoofd ten Zuidoosten van Wageningen wonnen, ondanks tegenaanvallen, verder terrein.

(R.O.) — Zware Duitsche aanvallen bij Mook en Overloon werden afgeslagen. De Canadeezen maakten goeden voortgang in Westelijk Zeeuwsch-Vlaanderen.

8 Oct. (D.N.B.) — Aan de Nederlandsch-Belgische grens, vooral aan de Westerschelde wordt zwaar gevochten.

(R.O.) — Ten Noorden van Antwerpen maakten de Canadeezen nieuwe vorderingen; de toegangsweg naar Zuid-Beveland ligt onder vuur. 10 km ten Zuidoosten van Tilburg verdedigen de Duitschers zich hardnekkig. In de Betuwe wordt bij Opheusden zwaar gevochten. Ten Noorden van Nijmegen behaalden de geallieerden terreinwinst. Op Walcheren werd de zeedijk ten Oosten van Vlissingen gebombardeerd; het zeewater stroomt door een bres van 135 m breedte snel naar binnen.

OVERIG WESTELIJK FRONT —

2 Oct. (D.N.B.) — Aan het kanaal Antwerpen-Turnhout en ten Noorden van Turnhout worden hevige afweergevechten geleverd. De druk op Maaseyck is verminderd. In aanhoudende zware gevechten bij Chateau Salins en Parroy won de vijand plaatselijk terrein. Amerikaansche afdeelingen poogden uit het Mortagnedal bij Rambervillers de Westelijk voor de Vogezen liggende heuvels te veroveren. De Duitsche stellingen werden echter behouden. In het gebied van de Lure werden alle vijandelijke aanvallen afgeslagen en werd de vijand in enkele sectoren teruggeslagen. De strijd om Calais gaat zijn einde tegemoet. De zware marinebatterijen bij Kaap Griz Nez zijn voor de vijandelijke overmacht na hevigen strijd bezweken. In September hebben de Anglo-Amerikaansche legers in het Westen toenemende verliezen geleden aan menschen en materiaal. Onze troepen maakten 10.650 gevangenen en maakten buit of vernietigden 1149 tanks en 243 pantserverkenningswagens, groote hoeveelheden vrachtzweefvliegtuigen en verder oorlogsmaterieel. De verliezen van den vijand aan dooden en gewonden zijn zwaar.

(R.O.) — Het eerste Amerikaansche leger heeft een grooten land- en luchtaanval geopend op de Siegfriedlinie in het gebied van Aken. Ten Noordoosten van Nancy werden een aantal plaatsen door Amerikaansche troepen veroverd. De tactiek van Hitler om Duitsche garnizoenen in de havens van het Kanaal te houden kostte hem tot nu toe 82.000 man. De laatste haven welke na de verovering van Calais nog in Duitsche handen is, is Duinkerken, waarop de aanval thans geopend is. Hier zitten nog 17.000 Duitschers opgesloten.

3 Oct. (D.N.B.) — De harde gevechten aan de bestaande brandpunten van het front duren voort. De op eenige punten over het Antwerpen-Turnhout-kanaal gedrongen Canadeesche afdeelingen wonnen in weerwil van taaien tegenstand terrein. Tusschen Maaseyck en Aken namen de gevechtshandelingen toe. De verplaatsing van Amerikaansche divisies naar het Noorden kan beschouwd worden als de voorbereiding tot een vijandelijken aanval in Nederland en het gebied van Aken. Ten Westen van Chateau-Salins werd een tijdelijk ingesloten Duitsche afdeeling bevrijd en werden eenige plaatsen heroverd. In het woud van Parroy mislukten vijandelijke aanvallen. Amerikaansche pogingen om de Duitsche heuvelstellingen aan weerszijden van den bovenloop van de Mortagne en Oostelijk van den bovenloop van de Moezel binnen te dringen leverden slechts geringe plaatselijke successen op. De laatste steunpunten in Calais gingen na hevigen strijd verloren. Aanvallen op Duinkerken werden afgeslagen.

(R.O.) — Voorbij Merksplas ten Noordwesten van Turnhout stuitten de Canadeezen op toenemenden Duitschen tegenstand.
Bij een krachtigen aanval van het Amerikaansche leger tusschen Aken en Geilenkirchen werd onder zeer zware gevechten over een breedte van 10 Km een terreinwinst van 3 Km geboekt.

4 Oct. (D.N.B.) — De sterke druk van het eerste Canadeesche leger bij Antwerpen en Turnhout houdt aan. Aan de Nederlandsch-Duitsche grens ten Zuiden van Geilenkirchen slaagde een Amerikaansche divisie er in de Duitsche stellingen binnen te dringen. Bij Parroy en ten Oosten van Epinal en Rémiremont slaagden de Amerikaansche troepen er na hardnekkige aanvallen slechts in enkele dorpen en boschterreinen te bezetten. Voor Duinkerken heerscht wapenstilstand teneinde de burgerbevolking in staat te stellen te evacueeren.

(R.O.) — Bij hun nieuwen aanval ten Noorden van Aken dringen de geallieerden dieper Duitschland binnen. Frontcorrespondenten deelen mede, dat aldaar de belangrijkste stellingen van de Siegfriedlinie zijn doorbroken en de bres verbreed wordt; Kubach en Rimberg werden veroverd. Een Duitsche tegenaanval werd afgeslagen. De Antwerpsche voorstad Merxem is in Canadeesche

handen; de geallieerde troepen staan aldaar op een afstand van 55 Km van Breda. Poolsche troepen, die van Turnhout uit in Noordelijke richting oprukken naderden Breda tot op 20 Km. In het gebied van Arnhem en Nijmegen staakten de Duitschers hun tegenaanvallen. Echternach op de Luxemburgsch-Duitsche grens werd van Duitschers gezuiverd. Aan het Moezelfront veroverden de Amerikanen een hooggelegen terrein ten Noorden van Metz. Ook ten Zuidoosten van Nancy maakten zij vorderingen. Ten behoeve der burgerbevolking werd te Duinkerken een wapenstilstand van 60 uur vastgesteld.

5 Oct. (D.N.B.) — Bij hun zware aanvallen aan weerszijden van Geilenkirchen konden de Amerikanen hun penetratiegebied bij Uebach uitbreiden. Bij Parroy en in het voorterrein der Westelijke Vogezen werden de aanvallen van het 7de Amerikaansche leger afgeslagen.

(R.O.) — Ten Noorden van Aken verdreven de Amerikanen de Duitsche troepen uit hun stellingen bij Uebach en zijn bijna 4 Km in Duitschland gevorderd. In Lotharingen wordt hevig gevochten om het fort Driant bij Metz.

6 Oct. (D.N.B.) — Ten Zuiden van Geilenkirchen poogde de vijand zijn penetratiegebied naar het Oosten uit te breiden; hij werd door tegenaanvallen tot staan gebracht. Tusschen Epinal en Lure poogde de tegenstander op een breed front de Duitsche stellingen voor de Westelijke Vogezen binnen te dringen. Zijn aanvallen werden echter overal opgevangen of uiteengeslagen.

(R.O.) — Ten Oosten van Uebach zijn de Amerikaansche troepen slaags met de Duitschers, die pogen te verhinderen, dat zij doordringen in de Keulsche vlakte. Bij Metz houdt de vijand nog steeds hardnekkig stand in het fort Driant.

7 Oct. (D.N.B.) — Toenemende kracht van de vijandelijke aanvallen in het penetratiegebied ten Zuiden van Geilenkirchen. De bezetting van fort Driant sloeg sterke aanvallen af. Nieuwe deelen van het bosch van Parroy werden gezuiverd. Hevige gevechten zijn ontstaan om de daluitgangen ten Oosten van Rémiremont.

(R.O.) — Ten Zuidoosten van Aken maakten de Amerikanen voortgang.

8 Oct. (D.N.B.) — Aan de Nederlandsch-Belgische grens, vooral aan de Westerschelde, in het gebied ten Noorden van Aken en aan weerskanten van Rémiremont wordt zwaar gevochten. De zuivering van het bosch van Parroy maakt verdere vorderingen. Bij Epinal werd een vijandelijke afdeeling ingesloten.

(R.O.) — Tusschen Metz en Nancy gingen de geallieerden tot een nieuw offensief over; op sommige punten bedraagt de terreinwinst 10 km. Ten Zuidoosten van Aken maakten Amerikaansche troepen contact met troepen, die ten Noordoosten van de stad een bres sloegen in de Duitsche stellingen.

OOSTELIJK FRONT

2 Oct. (D.N.B.) — Op den Balkan is de bolsjewistische druk in de lus van den Donau aan weerskanten van de IJzeren Poort verder toegenomen. Duitsche en Hongaarsche formaties zetten tusschen Szeged en Grosswardein hun tegenaanvallen voort. In het Noordelijke deel van de Szekler punt werd bolsjewistische aanvallen afgeslagen. In de passen van de Oostelijke Beskiden wordt nog altijd verbitterd gestreden. Van de overige deelen van het Oosteijk front worden met uitzondering van vergeefsche Russische aanvallen tusschen de Duna en de Golf van Riga geen gevechtshandelingen van beteekenis gemeld.

(R.O.) — Russische troepen maakten vorderingen in Joego-Slavië. Het leger heeft het bruggenhoofd aan den rechteroever van den Donau, op een punt ten Zuiden van Turnu Severin uitgebreid. In Zuidwestelijke richting hebben de Russen de rivier de Timo overgestoken. Aan beide zijden van de Hongaarsch-Roemeensche grens wordt hevig gevochten. Finsche troepen hebben aan de Botnische Golf een bruggenhoofd gevestigd. De toestand der Poolsche patriotten in Warschau is ernstig.

3 Oct. (D.N.B.) — Zuidwestelijk van Temeschburg en in de lus van den Donau aan weerszijden van de IJzeren poort staan onze troepen in hevigen strijd met de aanvallen Sovjet-Roemeensche afdeelingen. Vrij sterke Sovjetstrijdkrachten zijn Weisskirchen aan de Servisch-Roemeensche grens binnengedrongen. Ten Westen van Arad, bij Grosswardein en aan beide zijden van Torenburg werden bolsjewistische aanvallen afgeslagen. Aan de Maros duren de plaatselijke gevechten voort. In de passen der Oostelijke Beskiden lag het zwaartepunt der vijandelijke aanvallen in het gebied ten Zuiden van Dukla. De bolsjewisten konden hier onder hooge bloedige verliezen slechts geringe terreinwinst behalen. De opstand te Warschau is ineengestort. Na een strijd van weken, welke tot een welhaast volkomen vernietiging der stad leidde, hebben ook de laatste opstandelingen zich overgegeven. Op het eiland Dagö landden sterke vijandelijke strijdkrachten en zijn hevige gevechten met de Duitsche bezetting aan den gang.

(R.O.) — Uit Moskou worden geen belangrijke wijzigingen gemeld. Een Amerikaansch correspondent meldt uit Moskou, dat de Russen ten Zuiden van de IJzeren Poort vorderen in de richting van Belgrado, terwijl Joego-Slavische troepen deze stad uit Zuidelijke en Zuidwestelijke richting naderen.

4 Oct. (D.N.B.) — Tegen het opdringen van snelle Sovjet-afdeelingen vanuit het Sovjet-Roemeensche grensgebied ten Noorden van de IJzeren Poort en in het gebied ten Noorden en Noordwesten van Belgrado worden tegenmaatregelen genomen. Ook ten Zuiden van de lust in den Donau werd zwaar gevochten. Duitsche en Hongaarsche troepen ondernamen ten Westen van Arad succesvolle tegenaanvallen. Ten Zuidwesten Grosswardein wierpen Duitsche pantsers de bolsjewisten terug. Sterke vijandelijke aanvallen ten Westen van Torenburg en aan de Maros werden afgeslagen. Ten Zuiden van Dukla duren de zware gevechten om de Beskidenpassen voort. Het Zuidelijk deel van het eiland Dagö werd ontruimd. In Finland bereikten onze troepen op hun terugmarsch de bevolen doelen.

(R.O.) — Russische en Joego-Slavische strijdkrachten rukken op in de richting van Belgrado; zij zijn op sommige punten tot op 25 Km van de stad genaderd; 5600 krijgsgevangenen werden gemaakt. In Noordelijk Transsylvanië veroverden de Russen het spoorwegknooppunt Regi. De Russen gaan systematisch verder de Oostzeestaten van Duitschers te zuiveren. Voor de Estlandsche kust werd het eiland Dagö bezet. De patriotten in Warschau hebben na een verzet van 63 dagen den strijd op moeten geven.

5 Oct. (D.N.B.) — In den grooten Donaubocht wordt hevig gevochten tegen opdringende Sovjetstrijdkrachten bij Zajecar. Ook ten Noordoosten van Belgrado wordt zwaar gestreden. In het Hongaarsch-Roemeensche strijdgebied behaalden Hongaarsche troepen bij Maros plaatselijke voordeelen. Ten Zuiden van Grosswardein werden vijandelijke aanvallen afgeslagen. Verdere Sovjetaanvallen bij Torenburg en in de Szeklerpunt werd grootendeels afgeslagen. In de Woudkarpaten mislukten hevige sovjetaanvallen. Doorbraakpogingen op de passen der Oostelijke Beskiden bleven zonder resultaat. Ten Noorden van Warschau hadden plaatselijke Duitsche aanvallen succes.

(R.O.) — De Russische opmarsch in de richting van Belgrado duurt voort, de Russen kregen contact met de Joego-Slavische bevrijdingstroepen. In Finland bieden de Duitsche troepen krachtigen tegenstand aan de Finsche pogingen om hun uit Lapland te verdrijven.

6 Oct. (D.N.B.) — Ten Zuiden van de IJzeren Poort en in het gebied van Belgrado duren de zware gevechten voort. Ten Westen van Arad wonnen Duitsch-Hongaarsche aanvallen terrein. In het overige Hongaarsch-Roemeensche grensgebied werden alle vijandelijke aanvallen afgeslagen. In de Woudkarpaten zijn de Russische aanvallen in hevigheid verminderd. Regen en eerste sneeuw worden gemeld. Ten Zuiden van Rozan poogden de bolsjewisten hun bruggenhoofd uit te breiden; zij werden afgeslagen. Ten Westen van Schaulen gingen de bolsjewisten tot den grooten aanval over; harde gevechten zijn hier aan den gang. Op het Noordoostelijk deel van Oesel wordt zwaar gestreden tegen gelande vijandelijke strijdkrachten. Generaal Bor, de leider der Poolsche opstandelingen bevindt zich in Duitsche krijgsgevangenschap.

(R.O.) — Na overschrijding van de Hongaarsche grens werden verscheidene steden en meer dan 100 plaatsen bezet. De Russen vormden een breeden saillant tusschen Belgrado en de Hongaarsche grens.

7 Oct. (D.N.B.) — Op den Balkan duurt de strijd tegen de benden voort. Sovjettanks hebben den mond van de Theiss bereikt, doch werden ten Oosten van Belgrado afgeslagen. Ten Noorden van Arad ging de vijand tot den grooten aanval over en bereikte de Snelle Körões. Bij Torenburg en aan de Maros mislukten bolsjewistische aanvallen. Aan de Beneden-Naref werd het vijandelijk bruggenhoofd bij Seroc onder druk van Duitsche aanvallen ingekrompen. Tusschen de Memel en den bovenloop van de Windau is een hevige afweerslag ontbrand, waarbij onze divisies taaien tegenstand bieden.

(R.O.) — Russische strijdkrachten zijn geland op Oesel voor de kust van Estland. In Finland ondernamen de Duitschers aanvallen op de Finsche havenplaats Tornea.

8 Oct. (D.N.B.) — Aan den mond van de Theiss, voor Belgrado en bij Zajecar houdt de sterke vijandelijke druk aan. In Zuid-Hongarije wordt hevig gevochten om den overgang over de Koeroes. De vijandelijke pogingen om via de passen der Oostelijke Beskiden naar Slowakije door te breken zijn allen mislukt; de vijand verloor sedert 8 September 442 tanks en 3200 man aan gevangenen. Tusschen Memel en Boven-Windau dringen de Sovjets verder op. Tusschen Duna en de Golf van Riga verloopen de distancieeringsbewegingen volgens de plannen. Op Oesel werd Arensburg prijsge-

geven. Finsche regimenten poogden de distancieeringsbeweging in Noord-Karelië en Lapland te storen; het kwam tot hevige botsingen. Hevig wordt gevochten om steunpunten aan de Sovjet-Russisch-Finsche grens.

(R.O.) — De Russen dringen snel door in het hart van Hongarije.

ITALIAANSCHE FRONT —

2 Oct. (D.N.B.) — In Midden-Italië ondernamen de Anglo-Amerikanen talrijke vruchtelooze aanvallen op de bestaande brandpunten. Aan de Adriatische kust wierpen onze pantsergrenadiers de op eén plaats over den Rubicon getrokken Britten weer terug. In het achterland werden in de tweede helft van September 1336 bandieten gedood en ruim 500 gevangen genomen. Groote voorraden werden buitgemaakt.

(R.O.) — De geallieerden rukken op naar Imola. Ten Noordwesten van Firenzuola wonnen de Anglo-Amerikaansche troepen terrein en troepen van het achtste leger bevrijdden Graziano.

3 Oct. (D.N.B.) — Aan de Adriatische kust werden Britsche aanvallen afgeslagen. In de Etruskische Apennijnen heeft het vijfde Amerikaansche leger zijn aanvallen opnieuw voortgezet. De Duitsche troepen sloeg den vijand ten Noordwesten van Firenzuola terug en vingen verder Oostelijk de binnengedrongen vijandelijke troepen op.

(R.O.) — Zoowel aan de Adriatische kust als in den centralen sector maken de geallieerde troepen vorderingen. Door de verovering van hooger gelegen punten bij Imola worden de Duitschers steeds meer in den rug bedreigd.

4 Oct. (D.N.B.) — Aan de Adriatische kust werden aanvallen van Britsche afdeelingen afgeslagen. In de Etruskische Apennijnen vingen de Duitsche troepen de over een breed front ondernomen Amerikaansche aanvallen op. In hevige gevechten om afzonderlijke bergen verijdelden zij in ten deele nieuwe stellingen alle doorbraakpogingen van den tegenstander.

(R.O.) — Britsche en Amerikaansche troepen wonnen in den centralen sector weer eenig terrein. Het bergstadje Mondidoro werd veroverd. Het slechte weer belemmerde de operaties aan de Adriatische kust.

5 Oct. (D.N.B.) — Aan de Adriatische kust mislukten verschillende vijandelijke aanvallen. In Midden-Italië liepen de hevige aanvallen van het 5de Amerikaansche leger op onze taai verdedigde bergstellingen vast.

(R.O.) — In den centralen sector van het front zetten de geallieerde troepen hun opmarsch in de richting van Bologna voort.

6 Oct. (D.N.B.) — De vijand poogt aan weerszijden van den weg naar Bologna door te stooten naar de Povlakte. In zware gevechten werden zijn aanvallen uiteengeslagen. Aan de Adriatische kust mislukten zijn aanvallen eveneens.

7 Oct. (D.N.B.) — De gevechten in Midden-Italië zijn tengevolge van slecht weer in hevigheid verminderd. Plaatselijke aanvallen aan den weg Florence-Bologna bleven in ons vuur steken.

8 Oct. (D.N.B.) — In de Etruskische Apennijnen werden hevige aanvallen van het 8ste Amerikaansche leger afgeslagen. Ten Westen van Roccas Casciano werd een vijandelijke penetratie afgegrendeld.

GRIEKENLAND

3 Oct. (R.O.) — Engelsche strijdkrachten zijn op verschillende Grieksche eilanden geland.

4 Oct. (R.O.) — Het Zuidelijke deel van Griekenland tot aan het kanaal van Corinthe is vrijwel geheel door de Duitsche troepen verlaten. Op een aantal eilanden zijn Engelsche troepen geland. Voorts werd door geallieerde troepen een landing ondernomen op het Noordwestelijke deel van Kreta.

5 Oct. (R.O.) — Engelsche troepen zijn geland op het Grieksche vasteland en hebben de stad Patras bevrijd.

7 Oct. (R.O.) — Het eiland Samos werd door Britsche troepen bezet. Op het vasteland hebben de geallieerden het grootste deel van de Peleponnesus bezet. Uit Patras en Rion rukken Engelsche troepen op naar de landengte.

LUCHTOORLOG —

2 Oct. (D.N.B.) — Boven de Westelijke gebieden verloor de vijand in September 451 vliegtuigen. Britsche vliegtuigen wierpen in den afgeloopen nacht bommen op Brunswijk en het Rijnlandsch-Westfaalsche gebied.

3 Oct. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche formaties bommenwerpers ondernamen aanvallen op plaatsen in West- en Midden-Duitschland. In het bijzonder werden Kassel en Hamm getroffen. In den afgeloopen nacht wierpen Britsche vliegtuigen bommen op Brunswijk. In September werden door jagers en luchtafweergeschut 1307 Anglo-Amerikaansche vliegtuigen, waaronder 591 viermotorige bommenwerpers vernietigd. In dit aantal zijn niet inbegrepen de meer dan 1000 boven het Nederlandsche strijdgebied afgeschoten vrachtzweefvliegtuigen. Troepen van het leger schoten 140 vijandelijke vliegtuigen en vrachtzweefvliegtuigen neer. Aan het Oostelijk front verloren de Sovjets 1280 vliegtuigen.

(R.O.) — 1200 bommenwerpers met een groot aantal jagers hebben weer aanvallen gedaan op de Duitsche verkeerscentra Keulen, Kassel en Hamm. 19 toestellen worden vermist, doch enkelen hiervan landden op bevriend terrein. Bij aanvallen op Duitschland en door Duitschland bezet gebied heeft de R.A.F. in September ruim 22.400 ton bommen en brandbommen afgeworpen.

4 Oct. (D.N.B.) — Amerikaansche bommenwerpers ondernamen een aanval op Neurenberg. Ook Keulen en het Rijnland waren het doel van vijandelijke luchtaanvallen. In den afgeloopen nacht wierpen Britsche vliegtuigen bommen op Kassel en Aschaffenburg, terwijl afzonderlijk vliegende machines eenige steden in Zuid- en Zuidwest-Duitschland aanvielen. 31 vijandelijke toestellen werden neergeschoten.

(R.O.) — De Westkappelsche Zeedijk op Walcheren is door de Britsche luchtmacht kapot gebombardeerd. Het Dortmund-Eemskanaal is door een aanval, die in den nacht van 23 op 24 September door 96 Lancasters werd ondernomen over een lengte van vele kilometers leeggeloopen en onbruikbaar geworden. Hierdoor kunnen binnenvaartschepen van Noord- en Oost-Duitschland het Roergebied niet meer bereiken. Gisteren ondernam de Amerikaansche luchtmacht met 1000 zware bommenwerpers en 750 jagers een aanval op fabrieken in Zuid-Duitschland, o.a. een tankfabriek in Neurenberg en een fabriek bij Karlsruhe; 24 machines keerden niet terug.

5 Oct. (D.N.B.) — Op 4 October vielen Amerikaansche bommenwerpers München aan; er ontstond zware schade aan gebouwen en woonhuizen; 21 Anglo-Amerikaansche vliegtuigen werden neergeschoten.

(R.O.) — Canadeesche bommenwerpers ondernamen op 4 October een aanval op de Duitsche duikbootbasis Bergen in Noorwegen. Bergen is sedert het verlies der Fransche havens de belangrijkste Duitsche duikbootbasis aan den Atlantischen Oceaan. Luchtfoto's hebben aangetoond, dat het onlangs aangevallen slagschip „Tirpitz" door bommen van zes ton getroffen werd en met de achtersteven omhoog ligt. Vanuit Italië ondernamen 750 zware geallieerde bommenwerpers een aanval op de spoorwegemplacementen van München.

6 Oct. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche bommenwerpers hebben 5 October Münster en Keulen aangevallen en verdere aanvallen gericht op Wilhelmshaven, Dortmund, Coblenz en Rheine. In den afgeloopen nacht was Saarbrücken het doel van een Britschen aanval. Afzonderlijke toestellen wierpen bommen op Berlijn. 19 vliegtugen werden neergeschoten.

(R.O.) — Sterke formaties Engelsche bommenwerpers bombardeerden vannacht het spoorwegcentrum Saarbrücken, ook werd een aanval gedaan op Berlijn. Ruim 1000 Amerikaansche bommenwerpers, vergezeld van honderden jagers hebben gisteren aanvallen gedaan op Keulen en Rheine. Andere formaties bombardeerden vliegvelden van Hamburg, Münster, Mannheim. Engelsche bommenwerpers deden een aanval op Wilhelmshaven, terwijl geallieerde gevechtsbommenwerpers aanvallen ondernamen op het Duitsche verkeer achter de Siegfriedlinie.

7 Oct. (D.N.B.) — Amerikaansche bommenwerpers ondernamen onder bescherming van jagers aanvallen op Berlijn, Hamburg, Stralsund en Stettin. Britsche formaties wierpen bommen op Rijnland-Westfalen en deden nachtelijke aanvallen op Dortmund, Bremen en Berlijn. 72 vijandelijke vliegtuigen werden neergeschoten.

(R.O.) — Ruim 1250 Amerikaansche bommenwerpers, vergezeld door 1000 jachtvliegtuigen namen deel aan een aanval op Berlijn, Hamburg, Stralsund en Stettin; fabrieken, opslagplaatsen en vliegbootbases werden gebombardeerd door deze grootste formatie, die ooit boven Duitschland heeft gevlogen. 29 Amerikaansche toestellen gingen verloren. Enkele uren na den terugkeer dezer formatie vertrokken de Britsche nachtbommenwerpers, die Dortmund, Bremen en Berlijn bestookten.

8 Oct. — Het Duitsche hoofdkwartier meldt: Amerikaansche bommenwerpers ondernamen aanvallen op Midden-Duitschland; in het bijzonder werden Kassel, Maagdenburg, Merseburg en Bielefeld getroffen. Engelsche bommenwerpers vielen Emmerik aan. Ook Breslau en andere plaatsen in Silezië werden aangevallen. 121 vijandelijke vliegtuigen werden boven Duitschland en in het Westen vernietigd.

HET VERRE OOSTEN —

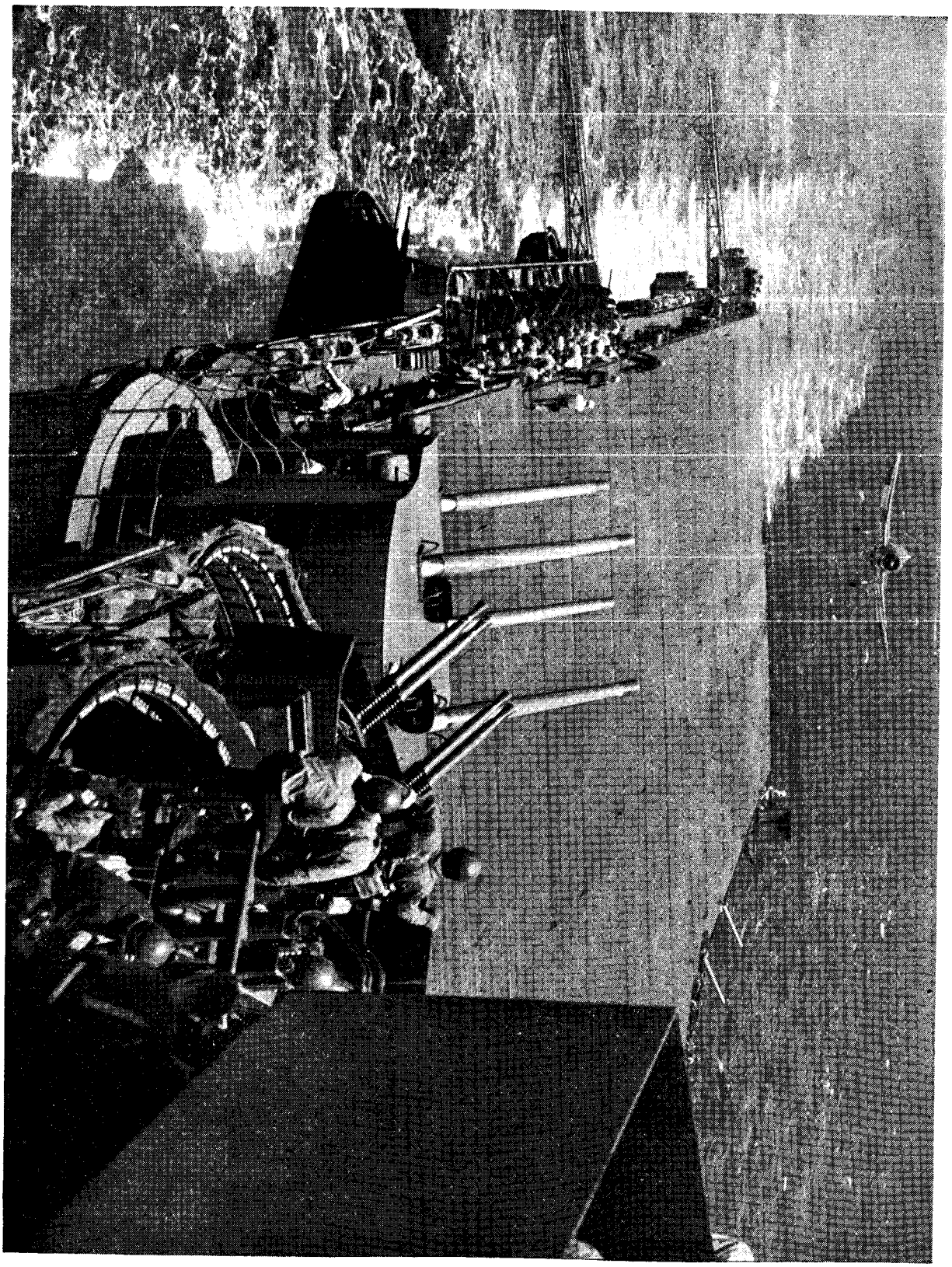
Philippijnen —

2 Oct. (R.O.) — De strijd om de Philippijnen wordt voortgezet. Sedert de geallieerde landingen op de Palaoe-eilanden zijn 10.000 Japanners gesneuveld.

(Zie vervolg op pag. 6109)

De slag om Arnhem. Boven: Amerikaansche paratroopers verschansen zich achter hun vernielden glider, alvorens tot den aanval over te gaan. Onder: Een der eerste foto's uit den strijd om Arnhem; Britsche paratroopers doorzoeken een verwoest huis in Oosterbeek.

Een gevechtsvliegtuig landt op het dek van het Amerikaansche vliegtuigmoederschip USS Lexington gedurende een aanval der Japansche luchtmacht in den slag van Saipan, bij de Marianen.

A. **NEDERLAND (Bevrijd gebied) —**

Radiorede van H.M. Koningin Wilhelmina

Op 8 October werd door Hare Majesteit een tot het Engelsche volk gerichte radiorede uitgesproken, waarin zij uiting gaf aan haar dankbaarheid voor de vele bewijzen van vriendschap, die de in Engeland vertoevende Nederlanders gedurende de afgeloopen vier jaren van het Engelsche volk hebben ondervonden. Zij dankte den koning van Engeland voor de haar verleende Orde van den Kouseband, die zij beschouwde als een uiting van waardeering voor de standvastigheid van het Nederlandsche volk. Na vermeld te hebben hoe Nederland onder water wordt gezet, terwijl roof en vernielingen in ongehoorde en steeds toenemende mate voortgaan, wees zij er nadrukkelijk op, dat na de jaren van ondervoeding het Nederlandsche volk, vooral in de steden, aan hongersnood ten prooi dreigt te vallen, terwijl tevens de electriciteits-, gas-, water- en brandstofvoorziening uitvallen. Zij bad God, dat deze onherstelbare ramp nog tijdig zou kunnen worden afgewend.

Voorts bracht Koningin Wilhelmina hulde aan de Britten, die met den grootsten moed hebben gevochten en de zwaarste offers hebben gebracht, waarbij haar gedachten in het bijzonder uitgingen naar den heldhaftigen en onvergetelijken strijd bij Arnhem. *(V. b. Kon. Wilh. 6097 E.)*

B. Duitsche oorlogsmisdaden — Concentratiekamp Vught - Drijfjachten —

10 Oct. — Aan een in het Oranje-Bulletin opgenomen rede van den minister van Justitie, mr. Van Heuven Goedhart, ontleenen wij, dat zeer onlangs 1800 mannen en 400 vrouwen uit het concentratiekamp te Vught naar Duitschland werden gedeporteerd. Zonder bagage werden zij in goederenwagens gepropt en zoo vervoerd naar de concentratiekampen Sachsenhausen en Oranienburg. Bijna 500 Nederlanders werden in Vught doodgeschoten zonder vorm van proces, zonder verhoor veroordeeld door een standgerecht buiten hun aanwezigheid.

Aan een overzicht dat door A. den Doolaard op 14 October voor Radio-Oranje werd gegeven ontleenen wij, dat de afgeloopen week in het teeken van groote drijfjachten stond. Er zijn dwangarbeiders noodig voor het aanleggen van versterkingen langs den IJsel, in den Achterhoek, in Groningen en in Drente. Een derde deel der mannelijke bevolking in den Achterhoek werd opgeëischt; de geheele mannelijke bevolking van Groningen moet gaan spitten, tevens de mannelijke bevolking van Apeldoorn, Zutphen, Deventer en Utrecht. Toen in Apeldoorn 4000 mannen niet opkwamen legden de Duitschers als een sinistere waarschuwing de lijken van een aantal gefusilleerden op drukke verkeerspunten op straat. In Utrecht waar allen oorspronkelijk weigerden, werd de stad omsingeld, 4000 mannen werden uit de huizen gesleept en weggevoerd.
Op Walcheren werd na weigering het standrecht afgekondigd. Berkel bij Rotterdam en Putten op de Veluwe werden bij wijze van represaille platgebrand.
(V. b. D'sche repres. 6086 A.; 6091 A.; waarschuwing 6107 A.)

C. Reorganisatie der vakbeweging

12 Oct. — Aan het „Oranje-bulletin" ontleenen wij: Voor den zender van Herrijzend Nederland, uit bevrijd gebied, heeft de secretaris van den R.K. Mijnwerkersbond het volgende medegedeeld: Er is overeenstemming bereikt over een plan om te komen tot een nauwe samenwerking in de vakbeweging. Deze samenwerking zal bestaan tusschen de Vakcentrale, het R.K. Werkliedenverbond, het N.V.V. en het C.N.V. In den top kunnen deze organisaties innig verbonden zijn. Een tijd waarin de organisaties elkaar bestrijden, mag niet terugkeeren.

D. Zuivering van den Hoogen Raad

13 Oct. (Radio-Oranje) — De minister heeft op grond der bepalingen van het Zuiveringsbesluit en na verkregen advies der commissie omtrent het ontslag van ambtenaren uit hun ambt, als zoodanig ontzet: prof. mr. J. van Loon, president, mr. H. A. Helb en mr. S. A. van Lunteren, raadsheeren van den Hoogen Raad. Zij werden tijdens de bezetting benoemd en gebleken was, dat zij of leden der N.S.B. waren, dan wel met het streven der N.S.B. en met den vijand sympathiseerden.
Voorts werden geschorst in afwachting van de beslissing omtrent hun ontslag: mr. L. A. Nypels, mr. W. M. A. Wijtjens en mr. H. W. B. Tien, omdat op grond van hun houding tijdens de bezetting niet kan worden verwacht, dat zij getrouw zullen medewerken aan het herstel van het vaderland.
Ten aanzien van de overige leden is door het Militair Gezag op last van den minister bepaald, dat zij de uitoefening van hun functie zullen staken. Eerst dient te worden onderzocht of zij nog recht hebben op het vertrouwen, dat het lidmaatschap van ons hoogste rechtscollege eischt.
(V. b. Hooge Raad 5987 A.)

E. Ontslagverbod —

12 Oct. (Radio-Oranje) — Namens den Minister van Sociale Zaken, dr. J. van den Tempel, wordt medegedeeld dat, ingevolge het buitengewoon besluit Arbeidsverhoudingen, dat bestemd is te werken in bevrijd gebied totdat een wettelijke regeling tot stand is gekomen, werkgevers niet gerechtigd zijn een werknemer te ontslaan anders dan met diens goedvinden of met toestemming van den Directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau of bijkantoor. Een uitzondering kan hierop slechts worden gemaakt, wanneer een dringende reden in den zin van artikel 1639p van het BW aanwezig is. De regeering wekt werkgevers in het nog bezette gebied op om op overeenkomstige wijze te handelen.
(V. b. 6086 A.; 5446 B.; 4257 C.)

F. Credietovereenkomst met Zwitserland —

10 Oct. — Het Oranje-Bulletin deelt mede, dat door de Nederlandsche regeering, evenals met de Zweedsche, thans ook met de Zwitsersche regeering een overeenkomst is gesloten, waarbij Zwitserland crediet verleent voor den aankoop van Zwitsersche producten na de bevrijding. **(V. b. 6107 C.)**

NEDERLAND (Bezet gebied)

G. Distributie van zout —

10 October — Met ingang van 10 October heeft het Rijksbureau voor Chemische Producten den verkoop en aflevering van zout zoowel voor den fabrikant, importeur, grossier als den detaillist verboden. Zout wordt derhalve binnenkort in distributie gebracht. **(V. b. Distr. 6108 C.)**

H. Roode Kruis - Maatregelen tegen misbruik van de vlag —

10 Oct. — Door het Rijkscommissariaat werd bekend gemaakt, dat het voeren van het teeken van het Roode Kruis op witten ondergrond in het bijzonder op vlaggen, armbanden en als kenteeken op voer- en vaartuigen, volgens het verdrag van Genève van 27 Juli 1929 alleen is toegestaan aan burgers, ook artsen, indien zij kunnen aantoonen, dat zij als lid van het Nederlandsche Roode Kruis in dienst en op last van het Nederlandsche Roode Kruis werkzaam zijn.
Motorrijtuigen mogen het Roode Kruisteeken slechts voeren indien het, voor het gebruik in dienst van het Nederlandsche Roode Kruis, voorzien is van een vergunning van de ter plaatse bevoegde Wehrmachtskommandantur. Tegenover handelingen in strijd met deze voorschriften, alsmede tegen misbruik van het Roode Kruisteeken zal met de meeste gestrengheid worden opgetreden.
(V. b. 5996 A.; 5948 A.)

I. Plunderaars doodgeschoten —

11 Oct. — Officieel wordt medegedeeld, dat in Delft een groep terroristen en beroepsmisdadigers, die N.S.K.K. en Landwachtuniformen droegen, verscheidene woningen zijn binnengedrongen en daar radiotoestellen, goud, zilver, levensmiddelen en andere waardevolle goederen roofden. Zij werden te zamen met andere terroristen standrechtelijk doodgeschoten. **(V. b. Aanslagen 6108 B.)**

K. De voedsel- en brandstofvoorziening van Amsterdam —

12 Oct. — Van gemeentewege wordt medegedeeld, dat in verband met de stopzetting der gaslevering met ingang van 23 October door de Centrale Keukens warm voedsel zal worden verstrekt. Per persoon zal ¾ liter worden uitgereikt à 20 cent per portie. Voorts worden diegenen, welke nog geen brandstof hebben gekregen, in de gelegenheid gesteld één mud kolen, dat uitsluitend voor kookdoeleinden is bestemd, van hun brandstoffenhandelaar te betrekken.
(V. b. Distr. 6113 G.; stopz. gas- en stroomlevering 6107 I.)

L. Geallieerde luchtaanvallen —

Op 14 Oct. was het Oosten des lands het doelwit van bomaanvallen door Engelsche en Amerikaansche vliegers. Vooral in twee steden werden verwoestingen aangericht en honderden woonhuizen

vernield. Daarbij zijn meer dan 100 Nederlandsche burgers gedood. Het aantal gewonden loopt in de honderden.
9 Oct. — Gedurende de laatste dagen deden Engelsch-Amerikaansche vliegers aanvallen in Oost-Nederland. Een stad werd bijzonder zwaar getroffen. Honderden huizen werden verwoest. Het aantal slachtoffers onder de burgerbevolking loopt hier in de honderden.
(V. b. Luchtaanvallen 6086 A.)

NEDERLAND (Bezet gebied) —

A. Besprekingen van den Rijkscommissaris —

14 Oct. — De Rijkscommissaris voerde gedurende de afgeloopen dagen in Den Haag, Rotterdam en Amsterdam besprekingen met verschillende Duitsche en Nederlandsche instanties en liet zich daarbij over den toestand voorlichten. In de volgende dagen bracht hij een bezoek aan verschillende plaatsen in Noord-Brabant om zich ook daar ter plaatse een beeld van de verhoudingen te vormen.
(V. b. Inspectietocht Rijkscomm. 6085 A.; Seyss-Inquart 6098 E.)

B. 's-Hertogenbosch als frontstad

13 Oct. — Sedert den zeventienden September, den dag, waarop de geallieerden door hun luchtlandingen bij Eindhoven en Nijmegen een corridor tot aan de groote rivieren wisten te vormen, ligt 's-Hertogenbosch in de onmiddellijke nabijheid van het gevechtsfront.
De stad is rechtstreeks in den strijd betrokken, omdat het onder het voortdurende vuur van de geallieerde artillerie ligt. Over de gevolgen van deze beschieting en het leven van de burgerbevolking schrijft de correspondent van „De Telegraaf" aldaar d.d. 3 October o.m. het volgende:
— Al ongeveer een maand lang zit Den Bosch dag in, dag uit — geïsoleerd van de buitenwereld — te wachten op den strijd, die maar steeds niet komt. Iederen dag opnieuw denken we: Vandaag gaat er iets gebeuren, en iederen dag opnieuw gebeurt er niets. Nu is „niets" ook weer wat weinig gezegd, want er gaat geen dag en geen nacht voorbij, of granaten suizen met een sinister geluid door de lucht en spatten in een of andere wijk met donderend geweld uit elkaar.
Het doel dezer beschieting door de geallieerden is de bevolking niet erg duidelijk. Aan den anderen kant moet men elders niet denken, dat de Bosschenaren nu allemaal met wringende handen en angstige gezichten door de stad loopen. Het is misschien moeilijk te gelooven, maar het is een feit, dat terwijl eenige wijken langzaam maar zeker worden verwoest, een paar straten verder het leven vrij gewoon zijn gang gaat.
Al eenige dagen lang heeft de Bossche bevolking nu geen gas, geen water en geen electriciteit. Gewerkt wordt er in nagenoeg geen enkel bedrijf, de openbare diensten liggen stil en van een stadsbestuur is weinig te bemerken. Het eenige wat werkt, is de distributiedienst, doch voor de rest is het geheele openbare leven aangewezen op het particulier initiatief. Met den dag wordt het moeilijker de stad te verlaten.
(V. b. Strijd om 's-Hertogenbosch 6101)

ARGENTINIE —

C. Oud-president Ramon Castillo overleden —

13 Oct. — Naar Reuter uit Buenos Aires meldt, is dr. Ramon Castillo, oud-president van Argentinië, overleden.
(V. b. Castillo 5562 A.)

BELGIE —

D. Financieele maatregelen —

13 Oct. — In België werden, aldus het Alg. H'blad, de bankbiljetten in coupures van 10.000, 1000, 500 en 100 francs ingetrokken. Te Brussel hebben zich in verband met de uitgifte van nieuwe bankbiljetten en omruil der oude bankbiljetten door de Belgische regeering dramatische tooneelen afgespeeld. Degenen, die op onrechtmatige wijze in het bezit van biljetten zijn gekomen, trachten thans op alle mogelijke wijzen van dit papier af te komen, waarbij fantastische prijzen voor alle mogelijke artikelen worden geboden. Voor het nieuwe bankpapier werd een prijs betaald, welke twaalf maal zoo hoog is als de waarde van het oude papier.
(V. b. Fin. maatr. 6080 F.)

BULGARIJE —

E. Wapenstilstandsvoorwaarden —

12 Oct. (Radio-Oranje) — Uit Moskou wordt bericht, dat de Russische, Engelsche en Amerikaansche regeeringen hebben besloten, dat, voordat de onderhandelingen over de wapenstilstandsvoorwaarden met Bulgarije kunnen beginnen, de Bulgaarsche troepen en ambtenaren, die in Griekenland en Joego-Slavië zijn, deze landen binnen 14 dagen moeten verlaten. De Bulgaarsche regeering heeft deze voorwaarde, welker naleving door geallieerde vertegenwoordigers zal worden gecontroleerd, aanvaard.
(V. b. Wapenstilstand 6077 B.)

F. Wapenstilstand met de Sovjet-Unie —

11 Oct. (D.N.B.) — De zender van Sofia meldt, dat het wapenstilstandsverdrag tusschen Bulgarije en de Sovjet-Unie heden is onderteekend.
(V. b. Wapenstilstand 6077 B.)

G. Nationaal-socialistische wetten opgeheven —

(D.N.B.) — De minister van Justitie te Sofia, Neitsjeff, heeft op 13 October verklaard, dat de ministerraad twintig uitzonderingswetten heeft opgeheven, o.m. de jodenwetten en de wet tot verdediging van de natie, welke den grondslag vormde voor den strijd tegen het communisme. Tegelijkertijd is het kiesrecht voor vrouwen ingevoerd.
(V. b. Oorl.verkl. a. Duitschland 6077 B.; Wet verded. der natie 4463 A.)

DUITSCHLAND —

H. De militaire situatie —

10 Oct. — Aan een door den militairen correspondent van het D.N.B. gegeven overzicht der situatie aan het begin van het groote herfstoffensief, dat door de geallieerden aan de diverse fronten werd geopend, ontleenen wij, dat de schrijver opmerkt, dat het den Duitschers is gelukt het geallieerde algemeene offensief van den afgeloopen zomer voor het grootste deel nog vóór de Duitsche grenzen tot staan te brengen. Na een opsomming te hebben gegeven van de zwaartepunten van het geallieerde offensief, welke z.i. liggen bij Aken, ten Zuiden van Metz, aan weerszijden van Rémiremont en het gebied van Nijmegen in het Westen, langs den weg Florence-Bologna in Italië en in Litauen en Zuid-Hongarije in het Oosten, besluit Martin Hallensleben zijn uiteenzetting met de verklaring, dat, hoewel de toestand voor de Duitschers weer alle symptomen van een toespitsing vertoont, echter nog nergens kan worden gesproken van een eigenlijke crisis.
Generaal Dittmar behandelde in zijn wekelijksche radiotoespraak op 10 October hetzelfde onderwerp, waarbij hij zich in hoofdzaak bepaalde tot de Sovjet-offensieven. Hij zeide o.m.: Het reeds met het oog op de zwaar beproefde Oostzeevolken, de Estlanders, Letten en Litauers, zeer te betreuren opgeven van het grootste deel der Oostzeelanden is de Duitsche leiding niet gemakkelijk gevallen. Maar het vormde een niet te vermijden consequentie uit de ineenstorting van het centrale front in Juni 1944, waardoor een standhouden in het Noorden op den duur onmogelijk werd. Het kan geenszins twijfelachtig zijn, dat bij den huidigen toestand voor de Duitschers geen enkel gezichtspunt zoo op den voorgrond moet staan als dat van een zoo groot mogelijke verkorting van het front. Na een overzicht te hebben gegeven van de Sovjetplannen op den Balkan, zeide hij, dat het opnieuw een belangrijke krachtsinspanning zal vergen de Sovjets op dezen weg tot staan te brengen, waarbij het een belangrijke taak zal zijn, de niet onaanzienlijke Duitsche strijdkrachten uit de Egeïsche zee terug te voeren.
(V. b. Overzicht 6057 A.)

I. Dagorder van von Rundstedt —

12 Oct. (D.N.B.) — Overeenkomstig een door den Duitschen opperbevelhebber West, gen.-veldmaarschalk von Rundstedt, uitgevaardigde dagorder is de Duitsche tegenstand aan het Westelijke front nog straffer geworden. In deze dagorder wordt o.m. gezegd, dat de vijand voor de poorten van het Rijk tot staan is gebracht. Ook wordt het aanvoeren van versterkingen aangekondigd, terwijl de dagorder sluit met de woorden: „Elke poging van den vijand, ons vaderland binnen te dringen, zal mislukken door uw onwrikbare houding."
(V. b. von Rundstedt 6092 E.)

K. Geallieerde bezettingsmaatregelen —

12 Oct. — Volgens de D. Z. i. d. Nederlanden zou Reuter eenige bijzonderheden hebben medegedeeld inzake de Anglo-Amerikaansche voorschriften, welke in bezette deelen van Duitschland van kracht werden. O.m. zijn alle Duitsche politieke en sociale instellingen stopgezet en de scholen gesloten. Het contact met de bezettingsautoriteiten dient in de Engelsche taal te geschieden. Britsche en Amerikaansche officieren treden op als rechters en zijn bevoegd de doodstraf uit te spreken. Iedere burger beneden de 60 jaren wordt geregistreerd en is verplicht zich voor een arbeidsmobilisatie aan te melden. Alle vermogenswaarden, bank- en spaarbanktegoeden staan onder militaire contrôle. In principe worden door de geallieerden geen levensmiddelen aan de Duitsche bevolking geleverd. De levensmiddelenverzorging wordt aan de bevolking zelve overgelaten. Alle bevelen van het militair gezag moeten zonder meer worden nagekomen en uitgevoerd. Op handelingen ten gunste van Duitschland staat de doodstraf. Het houden van demonstraties, waaronder ook het zingen van Duitsche liederen wordt verstaan, is verboden.
(V. b. Geall. maatr. in D'land 6099 E.)

L. Veldmaarschalk Rommel overleden —

15 Oct. (D.N.B.) — Generaal-veldmaarschalk Rommel is aan de gevolgen van de ernstige hoofdverwonding, welke hij als opperbevelhebber van een legergroep in het Westen bij een auto-ongeval had opgeloopen, overleden. De Führer heeft een staatsbegrafenis bevolen.
(V. b. Rommel 6044 A.)

DUITSCHLAND —

A. Hitler-Jugend in militairen dienst —

10 Oct. (D.N.B.) — De Reichsjugendführer Axmann deelde op een bijeenkomst te Potsdam mede, dat ruim 70% van de jaarklasse 1928 van de Hitler-Jugend zich vrijwillig voor den militairen dienst heeft gemeld. **(V. b. Axmann-H.J. 5794 A.)**

EGYPTE —

B. Nahas Pasja opgevolgd door Ahmed Maher Pasja —

9 Oct. (D.N.B.) — Naar de zender Caïro meldt heeft koning Faroek op 9 October Ahmed Maher Pasja belast met de vorming van een nieuw kabinet. Deze oefent, behalve de functie van minister-president, ook de macht uit van militair gouverneur van Egypte, met de uitdrukkelijke volmacht ook militaire bevelen te kunnen uitvaardigen.

11 Oct. — Naar de zender Caïro meldt, is Ahmed Maher Pasja door den koning ontvangen, die zijn toestemming aan de nieuwe lijst van ministers hechtte. Minister-president en minister van Binnenlandsche Zaken is Ahmed Maher Pasja, minister van Financiën: Makram Abeid Pasja, minister van Buitenlandsche Zaken: Mahmud Fahmen Nakrasji. **(V. b. Nahas Pasja 5653 D.)**

ENGELAND —

C. Mutaties in het kabinet —

9 Oct. — Naar de Britsche berichtendienst meldt is Viscount Swinton, resident-minister in West-Afrika, benoemd tot minister van Burgerlijke Luchtvaart, terwijl de minister zonder portefeuille, Sir William Jowitt, werd benoemd tot minister van Sociale Verzekering.

Swinton's benoeming beteekent, dat hij afstand doet van zijn ambt in West-Afrika, dat hij sedert 1942 bekleedde en dat het thans een minister met kabinetsrang mogelijk is gemaakt, al zijn tijd te wijden aan het ontwerpen van plannen voor de burgerlijke luchtvaart. Het ambt van Sir William Jowitt zal practische beteekenis krijgen zoodra het wetsontwerp tot het instellen van een ministerie van Sociale Verzekering is aangenomen. **(V. b. Mutaties 5837 D.; soc. verz. 6100 B.)**

D. Biddag voor Nederland —

14 Oct. (Radio-Oranje) — De R.K. aartsbisschop van Westminster heeft bekend gemaakt, dat met het oog op de verschrikkelijke ontberingen, waaraan het Nederlandsche volk is blootgesteld en zijn bitter lijden in handen van den vijand, in alle R.K. kerken van Engeland op Zondag, 15 October, een bijzondere biddag voor het Nederlandsche volk zal worden gehouden.

Tenslotte wordt nog medegedeeld, dat op 15 October ook in alle Anglicaansche kerken voor Nederland zal worden gebeden.

E. Geallieerd buitenlandsch overzicht —

Volgens Radio Oranje werden de militaire operaties voor het openstellen van Antwerpen in de afgeloopen week met groote hardnekkigheid voortgezet. Het gevoeligste punt der Duitsche verdediging ligt nog steeds bij Arnhem, alwaar zij het voordeel van den hoogen Veluwezoom bezit, welke meer geschikt is voor observatie en camouflage. Wanneer de strijd in de Betuwe weer in volle kracht ontbrandt, zal het een moeilijke strijd zijn, die van onze bondgenooten zware offers kan vergen.

De strijd om Aken is een symbool. Had de commandant zich overgegeven dan was de oude keizerstad gespaard; zijn weigering heeft tot resultaat dat zij in puin wordt gelegd. Of deze waarschuwing eenig effect zal hebben bij het Duitsche volk is twijfelachtig. Dr. Ley, de Duitsche Arbeidsfrontleider, heeft verklaard dat het Duitsche volk den strijd nooit zou opgeven en als het moest den schansarbeid zou voortzetten tot aan Berlijn toe.

De gevaren die Duitschland vanuit het Oosten bedreigen worden van week tot week grooter. In de Baltische republieken hebben de Duitschers niet alleen zware verliezen geleden, maar bovendien krijgt het Russische opperbevel, zoodra deze nevencampagne is afgeloopen de vrije beschikking over 4 legergroepen, welke tezamen ongeveer 100 divisies tellen. Acuut zijn de gevaren reeds die Duitschland vanuit het Zuid-Oosten bedreigen. De Russen zijn sinds eind Augustus opgetrokken naar Zuid-Slavië en Hongarije; in de afgeloopen dagen zijn zij de Theiss gepasseerd en een sterke tankmacht is diep doorgestooten in de Hongaarsche laagvlakte. **(V. b. Geall. overz. 6100 A.)**

FRANKRIJK —

F. Zuivering - Flandin, Peyrouton en Bergeret naar Parijs overgebracht —

9 Oct. — Op bevel van de regeering De Gaulle zijn Flandin, Peyrouton en generaal Bergeret per vliegtuig naar Parijs overgebracht, alwaar zij in een gevangenis zijn opgesloten. **(V. b. 6087 C.)**

G. Financieele maatregelen —

14 Oct. (Reuter) — Op bevel van De Gaulle moeten in Frankrijk alle voorraden aan goud, deviezen en buitenlandsche aandeelen worden aangemeld.

H. Radiotoespraak van De Gaulle

15 Oct. (Radio-Oranje) — Generaal De Gaulle heeft op 14 October in een radio-uitzending tot het Fransche volk verklaard, dat Frankrijk het grootst mogelijke aandeel wenscht te hebben in den strijd, die nog te wachten is. Het Fransche volk zal hoogstwaarschijnlijk verwonderd zijn, dat Frankrijk door de andere groote mogendheden op den achtergrond gedrongen is. Voorloopig moeten wij den huidigen toestand accepteeren. Wij moeten op onszelf rekenen; onze grootheid zal niet het gevolg zijn van den goeden wil van anderen, maar van onze eigen inspanning. Gen. De Gaulle besloot met een oproep te doen op het Fransche volk om hard te werken voor het bereiken van orde, discipline en eendracht. „Wij maken de belangrijkste periode in onze geschiedenis door en de kinderen van Frankrijk moeten probeeren deze periode waardig te zijn." **(V. b. 6109 F.; 6080 A.)**

I. President Lebrun afgetreden —

13 Oct. — Naar de Londensche correspondent van „Dagens Nyheter" meldt heeft Lebrun, die tot de nederlaag van Frankrijk in den zomer van 1940 president van Frankrijk is geweest, in een langdurig onderhoud met De Gaulle te Parijs dezen formeel in kennis gesteld van zijn aftreden als president van Frankrijk. Destijds heeft Lebrun geweigerd zijn functie officieel neer te leggen. **(V. b. Lebrun 3787 D.)**

K. Mobilisatiemaatregelen —

Naar Reuter meldt heeft radio Paris 13 October medegedeeld, dat alle Franschen tusschen 18 en 45 jaar volgens de nieuwe mobilisatiebeschikking opgeroepen zijn voor den militairen dienst. **(V. b. Dienstplicht 6021 A)**

INTERNATIONAAL —

L. Conferentie te Dumbarton Oaks - Nieuwe Volkenbond —

Aan het Oranje-Bulletin van 12 October ontleenen wij:

De voorstellen betreffende een internationale veiligheidsorganisatie, die op de conferentie te Dumbarton Oaks zijn vastgesteld, zijn in de wereldpers verschenen. Voorgesteld wordt o.a.: Een internationale organisatie op te richten voor het handhaven van vrede en veiligheid. Deze organisatie zal bekend staan als: de Vereenigde Volken. Het lidmaatschap zal open zijn voor alle vredelievende volken. De organisatie zal als organen hebben: Een algemeene raadgevende vergadering, een veiligheidsraad, een internationaal hof van Justitie en een secretariaat. Alle leden van de organisatie zullen tevens leden zijn van de algemeene vergadering. Deze zal adviseeren over de algemeene richtlijnen voor samenwerking ter handhaving van den vrede en kan voorstellen doen ter bevordering van de internationale samenwerking op politiek, economisch en sociaal gebied. In deze vergadering zal elk lid van de organisatie één stem hebben. Voor belangrijke beslissingen is een meerderheid van tweederde van het totaal aantal stemmen vereischt. De algemeene vergadering zal éénmaal per jaar bijeenkomen, maar kan tusschentijds voor een bijzondere zitting worden opgeroepen.

De veiligheidsraad zal bestaan uit elf leden. Vijf hiervan zullen permanent een zetel hebben, n.l. Engeland, De Vereenigde Staten, Rusland, China en t.z.t. ook Frankrijk. De andere zes zetels zullen worden ingenomen door leden, die ieder voor een periode van twee jaar door de algemeene vergadering gekozen zullen worden. De veiligheidsraad zal in eerste instantie verantwoordelijk zijn voor het handhaven van den vrede. Hij zal optreden uit naam van de leden der organisatie. De Veiligheidsraad houdt permanent zitting. Hij zal bevoegd zijn een onderzoek in te stellen naar elk geschil dat kan leiden tot internationale wrijving, om te trachten deze op vreedzame wijze op te lossen of indien dit niet mogelijk blijkt, maatregelen te nemen op diplomatiek en economisch gebied of anders van machtsmiddelen gebruik te maken.

De leden der organisatie zullen strijdkrachten beschikbaar stellen aan den raad. Er zal een militaire staf worden opgericht om den raad van advies te dienen. Deze staf zal bestaan uit militaire chefs van staf van Engeland, Vereenigde Staten, Rusland, China en Frankrijk.

In het internationale hof van Justitie zullen alle staten, leden van de organisatie, vertegenwoordigd zijn.

Het secretariaat zal bestaan uit een secretaris-generaal, die zal worden bijgestaan door permanent personeel. Bij den secretaris-generaal zal de leiding van de administratie van de organisatie berusten.

Bovendien zal een economisch-socialen raad worden opgericht voor de oplossing van de economische, sociale en andere humanitaire vraagstukken.

Gewestelijke overeenkomsten zijn geoorloofd, mits niet in strijd met de grondbeginselen van de organisatie. **(V. b. Dumbarton Oaks 6068 C.)**

DE WERELDOORLOG

Hevige strijd om Zeeland - Amerikanen dringen Aken binnen - Belangrijke Russische vorderingen in de Oostzeestaten; Riga bevrijd - Snelle opmarsch in Joego-Slavië en Hongarije; Szegedin veroverd; gevechten in Belgrado - Ontruiming van Griekenland; Athene bevrijd - Verscherpt luchtoffensief tegen Duitschland - In den Stillen Oceaan hevige luchtaanvallen op Formosa.

INTERNATIONAAL —

A. Conferentie te Moskou - Churchill en Eden confereeren met Stalin en Molotof —

9 Oct. — Radio Moskou maakt bekend, dat de Britsche premier Churchill en de minister van Buitenlandsche Zaken Eden te Moskou zijn aangekomen. Eveneens arriveerden te Moskou veldmaarschalk sir Allen Brooke, chef van den Britschen generalen staf en generaal sir Hastings Ismay.

In een verklaring, die op 9 October door den plaatsvervangend minister-president Attlee in het Lagerhuis werd afgelegd werd medegedeeld, dat het doel van deze reis naar Moskou het beraadslagen met Stalin en Molotof is. Het bezoek is een gevolg van de conferentie te Quebec, welke Stalin destijds om militaire redenen niet heeft kunnen bijwonen en het heeft de goedkeuring weggedragen der Amerikaansche regeering te Washington, die zich te Moskou door haar ambassadeur aldaar, Harriman, zal laten vertegenwoordigen.

10 Oct. — Nader wordt gemeld, dat het eerste onderhoud tusschen Churchill en Stalin, in het bijzijn van Eden, Clark Kerr en Molotof op 9 October plaats had, terwijl voorts Stalin zijn gasten een lunch in het Kremlin heeft aangeboden.

Besprekingen inzake Polen

15 Oct. — Reuter meldt uit Moskou, dat geen fundamenteel meeningsverschil bestaat tusschen Stalin en Churchill ten aanzien van de Poolsche kwestie. Er is geen twijfel aan, dat de geïnteresseerde partijen bezig zijn een oplossing te vinden voor de bestaande geschillen tusschen de Poolsche regeering te Londen en de Poolsche sovjets in Lublin.

Radio New York heeft 15 October gemeld, dat de Poolsche minister-president Mikolajczyk den voorafgaanden dag te Moskou een onderhoud met Churchill heeft gehad dat 2½ uur duurde. Verder heeft 14 October een bespreking tusschen Churchill en Stalin plaats gehad, die meer dan vijf uren heeft geduurd. Voorts hebben Mikolajczyk, de Poolsche minister van Buitenlandsche Zaken, Romer, en Eden op 14 October een onderhoud gehad, dat meer dan drie uur heeft geduurd.

(V. b. Conf. Moskou 5734 A.; 5215 C.; Conf. Teheran 5956 B.)

VEREENIGDE STATEN —

B. Wendell Willkie overleden —

9 Oct. — Uit New-York wordt gemeld, dat Wendell Willkie in den ouderdom van 52 jaar aan de gevolgen van een bloedvergiftiging is overleden. Wendell Willkie werd bekend als Roosevelts tegenstander bij de presidentsverkiezingen in 1940, zoomede door de wereldreis, die hij daarna in opdracht van president Roosevelt ondernam.

(V. b. Willkie 5604 A.)

C. Hulpverleening aan oorlogsslachtoffers —

15 Oct. (Radio-Oranje) — De voorzitter van het Amerikaansche Roode Kruis maakte op 14 October bekend, dat bij deze organisatie reeds veertien millioen kleedingstukken klaar liggen voor de slachtoffers van den oorlog. In Zuid-Frankrijk zijn reeds een millioen kleedingstukken uitgedeeld, meer dan 1½ millioen stuks zijn op weg naar Frankrijk en andere deelen van Europa. Plannen zijn gemaakt tot het verleenen van hulp aan Nederland, België en Luxemburg. In Brussel hebben de Engelsche autoriteiten 100.000 liter levertraan overhandigd aan het Nationale Hulpcomité voor ondervoede kinderen, lijders aan tuberculose en verminkte oud-militairen.

NEDERLAND

9 Oct. (D.N.B.) — Plaatselijke gevechtsactiviteit aan de Belgisch-Nederlandsche grens en in Midden-Nederland.

(R.-O.) — De Canadeezen staan nog slechts 10 km. van den strekdam, die Zuid-Beveland verbindt met het vasteland.

10 Oct. (D.N.B.) — Ten Zuidoosten van Breskens landden vijandelijke troepen. Voor den toegang naar Zuid-Beveland is een penetratie der Canadeezen afgegrendeld.

(R.-O.) — In Zeeuwsch-Vlaanderen zijn Canadeezen in den rug der Duitschers geland. Bij Hoofdplaat is een bruggenhoofd gevormd, dat door een afstand van 11 km. gescheiden is van het bruggenhoofd over het Leopoldkanaal. Dit is overigens zeer klein; 350 meter diep bij een lengte van 5 km. In Noord-Brabant neemt de Duitsche tegenstand toe. In de Betuwe vestigden de Duitschers te Driel een smal bruggenhoofd.

11 Oct. (R.-O.) — Canadeesche troepen hebben bij Woensdrecht den toegang naar Zuid-Beveland en Walcheren afgesneden. Pogingen tot uitbreiding van het bruggenhoofd bij Driel werden verijdeld.

12 Oct. (D.N.B.) — In Nederland zijn nieuwe gevechten ontstaan in het bruggenhoofd ten Zuiden van de Wester-Schelde. De ten Oosten van Breskens gelande vijand leed zware verliezen. De naar Zuid-Beveland leidende landengte werd weer vrijgevochten.

(R.-O.) — Geallieerde luchtmacht en artillerie bombardeerden de Duitsche stellingen op Walcheren. Het Canadeesche bruggenhoofd in Zeeuwsch-Vlaanderen is ongeveer 7 km. breed geworden; bij Breskens hadden nieuwe landingen plaats. In Brabant naderden de Canadeezen tot op 3 km. van Bergen op Zoom en veroverden 2½ km. van den Krekerakschen Dam.

13 Oct. (D.N.B.) — Bij toenemende activiteit van vijandelijke vliegtuigen hielden onze troepen ten Zuidoosten van Breskens stand.

(R.-O.) — Het Britsche 2e leger onder bevel van generaal Dempsey heeft aanvallen gedaan op de Oostelijke flank van de saillant bij Nijmegen. Aan den Zuidelijken oever van de Schelde rukken Canadeezen op in den „zak" bezet door de Duitschers.

14 Oct. (D.N.B.) — Op de landtong naar het eiland Zuid-Beveland werden sterke aanvallen van den vijand afgeslagen.

(R.-O.) — Britsche troepen hebben Venray bereikt. In dezen sector is vandaag de opmarsch in Oostelijke richting tot de Maas voortgezet. In West-Brabant hadden felle gevechten plaats in het aan Brabant grenzende gebied van Zuid-Beveland. In Zeeuwsch-Vlaanderen boekten de Canadeezen eenige kilometers terreinwinst.

15 Oct. (D.N.B.) — De hevige gevechten om den mond van de Schelde duren voort. De Engelsche druk ten Zuiden van Gennep is sterker geworden.

(R.-O.) — De Canadeezen zijn ten Zuiden van Watervliet het Leopoldkanaal overgestoken. Andere Canadeesche troepen rukten op in de richting hunner troepen bij Biervliet; er is een verbinding tusschen beide groepen tot stand gekomen. Duitsche troepen slaagden er in den dam naar Zuid-Beveland, den weg en den spoorweg te heroveren; tevens heroverden zij Woensdrecht, dat drie dagen eerder werd bevrijd. Tusschen Opheusden en Dodewaard werd een Duitsche aanval afgeslagen. Bij Overloon vorderden de Britsche troepen in de richting van de Maas.

OVERIG WESTELIJK FRONT —

9 Oct. (D.N.B.) — De slag in het gebied Geilenkirchen-Stolberg neemt in hevigheid toe. Na zeer zware gevechten werd een omsingelingspoging van Aken tot staan gebracht. Tot hevige gevechten kwam het ten Noordoosten van Nancy.

(R.-O.) — Geallieerde troepen zijn ten Noorden van Aken diep in de Siegfriedlinie doorgedrongen. De ontsnappingscorridor bij Aken is nog 6 km. breed. In Luxemburg werden Echternach en Grevenach bevrijd.

10 Oct. (D.N.B.) — Bij Aken verbeterde onze toestand. Ten N.O. van Nancy houden de Duitsche troepen stand. In het bosch van Parroy en in de heuvels voor de Westelijke Vogezen duren de zware gevechten voort. Duinkerken en St. Nazaire berichten succesvolle gevechten tegen den overmachtigen vijand.

(R.-O.) — De Amerikanen gaven het garnizoen te Aken tot morgenochtend 10.50 uur den tijd zich over te geven; doen zij dit niet dan wordt de stad vernietigd; de ontsnappingscorridor is practisch gesloten.

11 Oct. (D.N.B.) — De omsingelingspogingen van Aken worden door de Amerikanen hardnekkig voortgezet. Bij Nancy, het bosch van Parroy en Remiremont duren de hevige gevechten voort.

(R.-O.) — Van den commandant van Aken werd nog geen antwoord ontvangen; de stad is practisch omsingeld. Tusschen Metz en Nancy maakten de Amerikanen verderen vooruitgang naar de Saar. Het 1ste Fransche leger heeft zich bij hen aangesloten.

12 Oct. (D.N.B.) — In den slag om Aken drongen onze tegenaanvallen de Amerikaansche formaties ten Noorden van de stad in de verdediging. Ten Oosten van de stad heeft de vijand eenig terrein kunnen winnen.

(R.-O.) — De Duitschers weigerden Aken over te geven. De stad werd zwaar gebombardeerd en staat in vlammen. In Mézières en Metz duurt de strijd voort; hevig wordt gevochten om het fort Driant. De plaats Parroy, 30 km. ten Oosten van Nancy werd veroverd.

13 Oct. (D.N.B.) — Aanvallen aan den Oostelijken rand van Aken stortten ineen. Eigen troepen drukten den vijand zoowel ten Noorden als ten Noordoosten der stad terug.

(R.-O.) — Amerikaansche troepen bereikten het fabrieksgebied van Aken.
14 Oct. (D.N.B.) — In de gevechten om Aken behaalden de Amerikanen slechts geringe vorderingen. Zuidoostelijk van Rémiremont gingen de Amerikanen over een breed front opnieuw tot sterke aanvallen over. In verscheiden penetratieplekken wordt nog gevochten.
(R.-O.) — De strijd om Aken duurt nog voort. De stad is weer uit de lucht aangevallen. De Amerikanen naderen het stadscentrum en om 4 uur 's middags werd het stadhuis bezet. In Frankrijk maken Amerikaansche en Fransche troepen verdere vorderingen in de Vogezen,
15 Oct. (D.N.B.) — In zware stellingsgevechten sloegen onze troepen aanvallen ten Noordoosten van Aken uiteen. Ten Oosten van Lunéville en Epinal en vooral ten Zuidoosten van Rémiremont zette de vijand zijn aanvallen voort.
(R.-O.) — Amerikaansche troepen drongen dieper in Aken binnen; de omsingelingsring is op 270 m. na gesloten.

OOSTELIJK FRONT —

9 Oct. (D.N.B.) — In het Banaat en in Servië brachten de Duitsche troepen den vijandelijken opmarsch tot staan. Sovjettroepen drongen door over de snelle Koeroes tot in het gebied van Debreczen. Op de paswegen der Woudkarpaten werden de vijandelijke aanvallen afgeslagen. Ten Noordoosten van Warka en ten N. van Seroc vielen de bolsjewisten vruchteloos aan. Tusschen de Memel en de Windau duurt de zware strijd voort. Aanvallen op het Riga-bruggenhoofd werden afgeslagen.
Op Oesel werd het schiereiland Sworbe verdedigd. In Finland distancieerden de Duitsche troepen zich uit het gebied van Tornio naar het Noorden.
(R.-O.) — De Russen brachten een groote doorbraak tot stand in Litauen, waar zij over een frontbreedte van 480 km. oprukken naar de Oostzee en Oostpruisen. In Hongarije maken de Russen snelle vorderingen. Zij zijn Boedapest tot op 140 km. genaderd.
10 Oct. (D.N.B.) — In Zuid-Hongarije gelukte het den bolsjewisten vasten voet te krijgen op den Westelijken oever van den Theiss. Ten Z.W. van Debreczen wordt in aanval en afweer verbitterd gestreden. Ten Z. van Libau en bij Riga werden de aanvallen der bolsjewisten afgeslagen.
(R.-O.) — De Russen maken in twee breede sectoren vorderingen. Riga is zoo goed als geheel afgesneden doordat de Russen het eiland Oesel bijna volledig in handen hebben en omdat zij veel verder naar het Zuiden de Oostzee bereikt hebben op 30 km van Memel. In Joego-Slavië werd de stad Senta veroverd. In Hongarije werd de spoorlijn van Boedapest naar Debreczen afgesneden.
11 Oct. (D.N.B.) — Aan den Beneden-Morawa en den Beneden-Theiss duren de gevechten voort. In Zuid-Hongarije werden pogingen van den vijand om de Theiss over te trekken verijdeld. Ten Zuidwesten van Debreczen ontwikkelde zich een groote tankslag; op 8 en 9 October werden hier 162 tanks vernietigd. Ten Noorden van Warschau en ten Zuiden van Rozan gingen de bolsjewisten tot hevige aanvallen over. Bij Libau en op het schiereiland Sworbe liep de vijand tevergeefs storm op de Duitsche stellingen. Pogingen der Finnen om op het Zuidelijke front onze distancieeringsbewegingen te hinderen werden verijdeld. Aan het IJszeefront pogen de Russen door te stooten naar het gebied van Petsamo. Op het Visschersschiereiland landden vijandelijke strijdkrachten.
(R.-O.) — In het Noorden heeft het Roode Leger tusschen Liepaja en Memel de Oostzee bereikt. Nog dreigender is de opmarsch naar Oost-Pruisen. Bij Joerburg en Tauroggen trekken de Russen naar de grens van Oost-Pruisen op.
12 Oct. (D.N.B.) — Op den Balkan wordt de druk van de bolsjewisten in het gebied tusschen Zajecar en Belgrado sterker. Hevige gevechten zijn aan den gang met den over de Theiss naar het Westen opdringenden vijand. Hongaarsche cavalerie wierp den tot Kecskemet doorgedrongen vijand over de rivier naar het Oosten terug. Ten Zuiden van Debreczen wordt nog steeds verbitterd gevochten. Na harde gevechten hebben onze troepen zich uit het gebied van Klausenburg volgens bevel naar het Noorden gedistancieerd. De zware gevechten ten Noorden van Tilsit en in het Memelgebied duren voort. Pogingen ons bruggenhoofd om Memel in te drukken, mislukten. Bij Riga gingen de bolsjewisten tot den aanval over. De stormloop stortte ineen. De op het schiereiland Sworbe aanvallende bolsjewisten werden afgeslagen. Een landingspoging werd verijdeld.
(R.-O.) — De Russen hebben de Duitschers in de nabijheid van Oost-Pruisen nieuwe slagen toegebracht; zij bereikten een stadje op de Noordoostelijke grens en bombardeerden Tilsit. Bij Memel werd de corridor waardoor de Duitsche troepen in Letland worden geïsoleerd, aanzienlijk verwijd. Ten Zuiden van Liepaja rukten de Russen 30 km. op. Tusschen Memel en Oost-Pruisen werden Duitsche tegenaanvallen afgeslagen. De Njemen werd door de Russen overschreden. In den Balkan werd Cloej veroverd en in Hongarije Szegedin, de tweede stad van Hongarije. Belgrado werd omsingeld in samenwerking met strijdkrachten van maarschalk Tito.
13 Oct. (D.N.B.) — Op den Balkan zijn gevechten ontstaan met Bulgaarsche formaties in het gebied ten Oosten van Nisj. Ten Zuidoosten van Belgrado zijn gevechten aan den gang. Op den Westelijken oever van de Boven-Theiss wierpen Duitsche en Hongaarsche troepen de bolsjewisten op verscheiden plaatsen terug. In het gebied van Debreczen en Grosswardein is de slag tot nog grootere hevigheid opgevoerd. De bolsjewisten ondernamen ten Noorden van Warschau opnieuw een stormloop op onze stellingen. Bij Rozan kon de vijand geringe terreinwinst bevechten.
In Midden-Finland verloopen onze bewegingen volgens de bevelen. Aan het IJszeefront sloegen de naar het bruggenhoofd Petsamo teruggenomen troepen alle aanvallen af.
(R.-O.) — De Russen hervatten hun aanvallen in en om Riga. Andere Russische afdeelingen staan 12 mijlen van Tilsit. Samen met Tsjechische troepen baande het Roode Leger zich een weg door de Dukla-pas en werd de Slowaaksche bodem betreden. Zij bedreigen de Duitsch-Hongaarsche troepen in de Karpaten en Zevenburgen. Russische afdeelingen landden in Petsamo en bezetten de haven. Sedert drie dagen woedt bij Debreczen een tankslag; het lot van Budapest hangt daarvan af.
14 Oct. (D.N.B.) — Zuid-Westelijk van Sofia sloegen onze troepen den aanval eener Bulgaarsche divisie af. Aan de Morawa tusschen Nisj en den Donau en Zuidelijk van Belgrado werd fel gevochten. Aan den boven-Theiss leverden Duitsche en Hongaarsche tegenaanvallen nieuwe successen op. Tusschen Klausenburg en de Zuidelijke uitloopers van de Woud-Karpaten hebben onze troepen zich uit het Noordelijk deel van de Szekler-punt gedistancieerd in Noordwestelijke richting. Aan den pas van Dukla en het Cziroka-dal in de Oostelijke Beskiden mislukten hernieuwde inspanningen van den vijand.
Ten Noorden van Warschau en Westelijk van Rozan werden de doorbraakpogingen van de Sovjet-Russen verijdeld. De op den Oostelijken oever van de Duna staande formaties werden na verwoesting van alle belangrijke militaire inrichtingen in het Oostelijk deel der stad Riga teruggenomen op den Westelijken oever. Aan de baai van Petsamo zijn zware gevechten met gelande vijandelijke troepen aan den gang.
(R.-O.) — Riga werd door het Roode Leger bevrijd. De vorderingen op Oesel bedreigen den ontsnappingsweg der Duitschers over zee; de in Letland opgesloten Duitschers beschikken nog slechts over de havens Windau en Libau. Een Duitsche landingspoging achter de Sovjet-linies bij Memel werd met een verlies van 4 schepen afgeslagen. In Kirkenes en in de Barentsz Zee verloren de Duitschers 29 schepen. In de Hongaarsche laagvlakte nadert de strijd snel Boedapest en zwenkt tevens naar het Noorden, Transsylvanië en Karpaten-Roethenië met afsnijding bedreigend. Joego-Slavische partisanen en Russische troepen rukken de voorsteden van Belgrado binnen.
15 Oct. (D.N.B.) — Aan de Morawa en aan den rand van Belgrado zijn onze troepen in hevige gevechten gewikkeld. Aan de overgangen van de Theiss tusschen Szeged en Scongrad leidden eigen en vijandelijke aanvallen tot verbitterde gevechten. In den middenfrontsector zette de vijand zijn aanvallen voort. Afgezien van een penetratie ten N. van Seroc bevochten onze troepen een afweersucces. Talrijke bolsjewistische aanvallen op het bruggenhoofd van Memel mislukten. Pogingen der bolsjewisten bij Riga over de Duna te trekken werden verijdeld. In het hooge Noorden distancieerden zich onze bergjagers van het Noordelijke deel van de Petsamo-fjord.
(R.-O.) — In Noord-Transsylvanië worden de Duitschers en Hongaren geleidelijk teruggedrongen bij Bistritsa. Het lot van deze troepen is afhankelijk van den grooten slag bij Debreczen. Russische en Joego-Slavische troepen vechten in Belgrado; de Russen beheerschen den spoorweg van Belgrado naar Nisj. In de Baltische landen heeft het Russische leger de spoorlijn van Riga naar Mitau langs de geheele lengte bereikt. De Duitschers hebben nog slechts de mogelijkheid over zee te ontsnappen. Stalin meldde in een dagorder de verovering van Petsamo.

ITALIE —

9 Oct. (D.N.B.) — Ten Zuiden van Bologna behaalden de Duitsche troepen opnieuw een groot afweersucces.
(R.-O.) — Aan de Adriatische kust en in den centralen sector maken de geallieerden vorderingen. De Amerikanen veroverden twee heuvelstellingen.
10 Oct. (D.N.B.) — De Amerikanen zetten hun doorbraakpogingen ten Oosten van den weg Florence-Bologna voort. Zij werden echter afgeslagen of opgevangen. Britsche pogingen om de vooruitgeschoven Duitsche frontflank bij Roccas Casciano en aan den bovenloop van den Rubicon in te drukken mislukten.
11 Oct. (D.N.B.) — Over het geheele front ondernamen de Anglo-Amerikanen slechts zwakke, vruchtelooze aanvallen.

12 Oct. (D.N.B.) — In de Etruskische Apennijnen namen de gevechten aan den weg Florence-Bologna in hevigheid toe. De over een breed front ondernomen aanvallen werden uiteengeslagen.
(R.-O.) — Het 5de leger heeft Savignano aan den straatweg naar Bologna bereikt. Aan de Adriatische kust werd een heuvelrug gezuiverd.
13 Oct. (D.N.B.) — De aanvallende vijand werd overal afgeslagen. Slechts in een smallen sector kon hij eenige honderden meters optrekken.
(R.-O.) — Het weer stelde de geallieerden in staat de zwaarste tot nu toe ondernomen luchtaanval op de Duitsche stellingen voor Bologna uit te voeren.
14 Oct. (D.N.B.) — Ten Zuiden van Bologna blijft het vijfde Amerikaansche leger scherp aanvallen. Het gelukte den vijand, ten Zuiden van Vergato een heuvel te nemen. Oostelijk van den weg Bologna-Florence hebben onze grenadiers de aanvallende Amerikaansche formaties opgevangen. Aan het Adriatische front werden Britsche aanvallen afgeslagen.
(R.-O.) — Zoowel in het centrum als aan de Adriatische kust behaalden de geallieerden nieuwe vorderingen. In den Adriatischen sector vorderden zij 5 km voorbij Savignano.
15 Oct. (D.N.B.) — De vijand zette aan den weg van Bologna naar Florence en aan het Adriatische front zijn aanvallen voort. De voorgenomen doorbraak bleef hem ontzegd.
(R.-O.) — Bij beter weer maakten het 8e en 5e leger nieuwe vorderingen. Italiaansche patriotten en Duitsche troepen leveren hevige gevechten in de Apennijnen.

GRIEKENLAND —

11 Oct. (R.-O.) — De geheele Peloponnesus is thans in handen der Britsche strijdkrachten. Slechts op enkele punten wordt nog verzet geboden. In Albanië werd Saranda bezet, tegenover het eiland Korfoe, waar de Duitschers nog aan vasthouden omdat het den ingang tot de Adriatische Zee bestrijkt.
12 Oct. (R.-O.) — Grieksche guerillatroepen verhinderen de Duitsche pogingen om naar Albanië terug te trekken. Het Grieksche bevrijdingsleger heeft zijn hoofdkwartier te Patras gevestigd.
13 Oct. (R.-O.) — Athene werd door de Duitsche troepen ontruimd. Generaal Wilson deelde in een proclamatie mede, dat zijn troepen op het punt staan in Griekenland te landen.
(D.N.B.) — Door het verraad van Roemenië en Bulgarije wordt de Duitsche positie op den Balkan in den rug bedreigd. Het werd derhalve noodzakelijk om die reden Zuid-Griekenland te ontruimen. Deze bewegingen, die op de Egeïsche eilanden en den Peloponnesus begonnen zijn, zijn reeds weken aan den gang. De laatste achterhoeden hebben den 12den October zonder strijd Athene ontruimd.
14 Oct. (R.O.) — Het eiland Korfoe is in geallieerde handen; het Duitsche garnizoen gaf zich over.
15 Oct. (R.O.) — Op 14 October werden Athene en Piraeus door Britsche en Grieksche troepen bezet.

LUCHTOORLOG —

9 Oct. (D.N.B.) — De Engelschen en Amerikanen zetten hun aanvallen in het Westelijke en Zuidwestelijke deel van Duitschland op de burgerbevolking voort. 12 jachtkruisers werden neergeschoten.
(R.-O.) — Geallieerde gevechtsbommenwerpers hebben weer aanvallen gedaan op Duitsche stellingen, verbindingen en opslagplaatsen achter de Siegfriedlinie. Engelsche bommenwerpers ondernamen een aanval op een stuwdam nabij de Zwitsersche grens. Foto's en verkenningen wezen uit, dat de dam werd vernield, terwijl de Zwitsersche radio berichtte, dat de waterstand in den Rijn belangrijk was gedaald. Door dezen aanval werd een belangrijke Duitsche bron van electriciteitsvoorziening onklaar gemaakt. Op 7 October werd de dijk van Walcheren, ditmaal ten Oosten van Vlissingen, opnieuw gebombardeerd.
10 Oct. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche bommenwerpers ondernamen overdag aanvallen op Schweinfurt, Mainz, Coblenz en in den nacht op Bochum, Wilhelmshafen en plaatsen in het Rijnlandsch-Westfaalsche industriegebied.
(R.-O.) — Vannacht werden Bochum en Wilhelmshafen zwaar gebombardeerd.
11 Oct. (D.N.B.) — Storingsvliegtuigen wierpen in den afgeloopen nacht bommen op West-Duitsch gebied en Oost-Pruisen.
12 Oct. (D.N.B.) — Amerikaansche vliegers wierpen bommen op Weenen, Keulen en Coblenz. Britsche storingsvliegtuigen vielen Berlijn aan.
(R.-O.) — Keulen en Coblenz werden door geallieerde bommenwerpers gebombardeerd. Mustangs vielen het spoorwegcentrum Aurich aan.
13 Oct. (D.N.B.) — Overdag vielen Amerikaansche en Britsche bommenwerpers Osnabrück, Bremen en plaatsen in het Rijnland en in Westfalen aan. Door het uitwerpen van bommen en het beschieten met boordwapens van plaatsen en wegen in Zuid- en Zuidwest-Duitschland werden de burgerbevolking verliezen toegebracht. Britsche vliegtuigen wierpen bommen op Hamburg.
14 Oct. (D.N.B.) — Amerikaansche vliegers vielen Weenen en Opper-Silezisch gebied aan. Door het uitwerpen van bommen en door aanvallen met boordwapens in West- en Zuidwest-Duitschland leed de burgerbevolking verliezen. Afzonderlijke Britsche vliegtuigen wierpen bommen op Keulen.
(R.-O.) — De vliegende bommen (V 1) blijven in Zuid-Engeland heerkomen. Verleden maand doodden zij 170 personen, terwijl 360 gewonden in de ziekenhuizen werden opgenomen. Op 13 October werden luchtaanvallen ondernomen op Duitsche verbindingen in Roermond en Venlo, terwijl wagons te Utrecht en Amersfoort werden bestookt. In Ginneken werd het Duitsche hoofdkwartier tijdens een stafconferentie vernield. Vanuit Italië bombardeerden bijna 1000 bommenwerpers doelen in Silezië, Oostenrijk en Hongarije.
15 Oct. (D.N.B.) — Britsche en Amerikaansche bommenwerpers ondernamen overdag aanvallen op Keulen, Duisburg, Kaiserslautern en vielen andere plaatsen in het Rijnland en in Opper-Silezië aan. In den afgeloopen nacht wierpen de Britten een groot aantal bommen op woonwijken der steden Duisburg en Brunswijk. Tilsit, Hamburg en Berlijn vormden het doel van andere nachtelijke aanvallen. Vijftig vijandelijke vliegtuigen, waaronder veertig bommenwerpers werden neergeschoten.
In de verslagweek werd vrijwel dagelijks melding gemaakt van V 1-vuur op Engeland, voornamelijk Londen.
(R.-O.) — Vierduizend geallieerde vliegtuigen bombardeerden steden in West-Duitschland: 1000 Engelsche machines wierpen 4500 ton bommen op Duisburg, 1500 Amerikaansche machines vielen Keulen aan. Des nachts waren zware aanvallen uitgevoerd op Duisburg en Brunswijk. Voorts werden nog militaire installaties bij Kaiserlautern en Saarbrücken gebombardeerd. 36 machines gingen verloren. Bij aanvallen boven Nederland werden 59 locomotieven beschadigd en op 86 punten spoorlijnen getroffen. Vanuit Italië werden aanvallen gedaan op Bratislava, den spoorweg Weenen-Boedapest en op knooppunten in Hongarije.

ZEEOORLOG —

9 Oct. (D.N.B.) Bij gevechten voor de Nederlandsche kust tusschen Duitsche bewakingsvaartuigen en Britsche torpedomotorbooten werd één vijandelijke torpedomotorboot tot zinken gebracht; een Duitsch patrouille-vaartuig ging verloren.
10 Oct. (D.N.B.) — Behalve het gisteren gemelde succes werden nog 3 andere Britsche torpedomotorbooten tot zinken gebracht en twee beschadigd.
11 Oct. (D.N.B.) Wederom werden voor de Nederlandsche kust 2 Britsche torpedomotorbooten tot zinken gebracht en 3 andere zwaar beschadigd.
14 Oct. (D.N.B.) — Duikbooten brachten drie schepen met een inhoud van 17.000 brt., alsmede zes torpedojagers en konvooivaartuigen tot zinken. Een ander schip werd door torpedotreffers zwaar beschadigd.

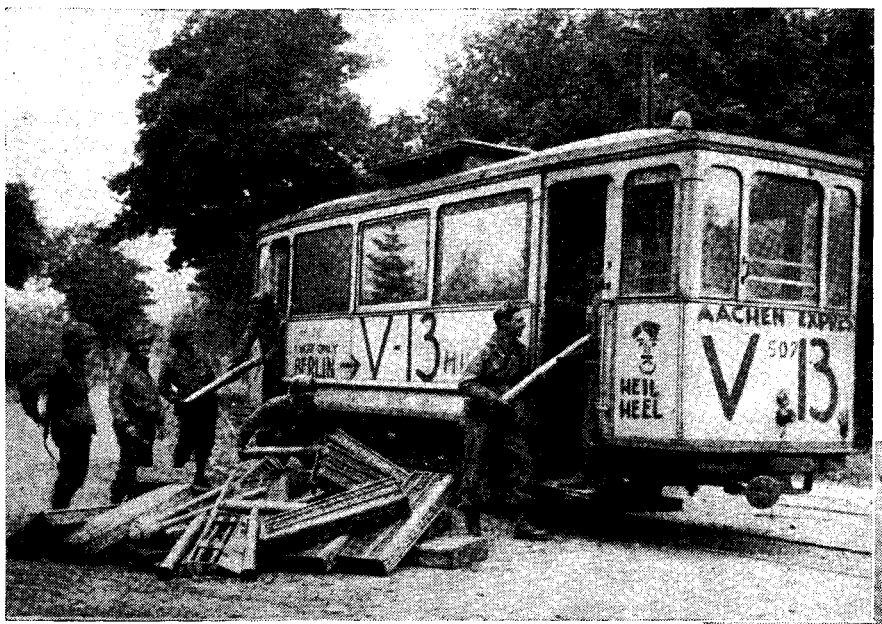
HET VERRE OOSTEN —

JAPAN —

Luchtoorlog —

11 Oct. (D.N.B.) — Het Japansche Hoofdkwartier meldt dat 400 van vliegkampschepen opgestegen vijandelijke vliegtuigen gisteren de Okinawa-eilanden en de eilanden Mijakosjima en Amamiosjima aanvielen. Eenige schade aan grondinstallaties en schepen werd aangericht.
(R.-O.) — Een Japansch eiland tusschen Zuid-Japan en Formosa is aangevallen door vliegtuigen en vliegkampschepen. De vijand werd verrast. 89 vliegtuigen werden op den grond vernietigd, 60 à 70 schepen vernield of beschadigd.
12 Oct. (R.O.) — Op de Palaoe-archipel werd een nieuwe, de elfde, landing uitgevoerd. Balik-Papan werd opnieuw gebombardeerd; uit deze haven betrekt Japan 15 % van zijn vliegtuigbenzine.
13 Oct. (D.N.B.) — Volgens het Japansche hoofdkwartier vlogen sedert de ochtenduren van 13 October opnieuw vijandelijke formaties boven Formosa. Om 12 uur waren de afweergevechten nog aan den gang. In de wateren van Formosa en boven het eiland woedt op het oogenblik de grootste luchtslag uit den Oost-Aziatischen oorlog. Volgens latere Japansche berichten werden drie vliegkampschepen tot zinken gebracht, terwijl drie schepen van een onbekend type alsmede een torpedojager zwaar werden beschadigd.
14 Oct. (R.O.) — Op 12 en 13 October werd Formosa aangevallen. In totaal werden 27 schepen vernietigd en 36 beschadigd; 37 kleine schepen zonken, terwijl de Japanners 396 vliegtuigen verloren. Amerikaansche verliezen: 45 bommenwerpers. Verder wordt gemeld, dat bij de vroegere aanvallen op de Rioe-Kioe-eilanden, Formosa en Luzon 227 Japansche schepen vernietigd of beschadigd en 525 vliegtuigen vernietigd werden, bij een verlies van 53 Amerikaansche toestellen. Er werden geen Amerikaansche oorlogsschepen beschadigd. (V. b. Krijgsverr. 6110/12)

DE SLAG OM AKEN.

Meerdere van deze V—13 trams werden gevuld met Duitsche munitie, en voorzien van een tijdbom, van een steilen heuvel op de stad Aken losgelaten.

Een Amerikaansche soldaat in een der gehavende straten van Aken. Op den voorgrond een gesneuvelde Duitscher.

Machinegeweerstelling in een verwoeste straat van Aken.

Conferentie te Dumbarton Oaks. Van rechts naar links: E. R. Stettinius, Sir Alexander Cadogan, Lord Halifax, Cordell Hull, en het hoofd der Chineesche delegatie, Dr. Wellington Koo, temidden van twee zijner mede-afgevaardigden.

NEDERLAND (Bevrijd gebied)

Regeeringsmededeelingen

A. Overeenkomst met Frankrijk inzake repatrieerende landgenooten

16 Oct. (Radio-Oranje) — Dr. van den Tempel, minister van Sociale Zaken, heeft medegedeeld, dat de regeeringen van Nederland en Frankrijk een overeenkomst hebben gesloten, waarbij zij zich wederzijds verplichten, zich het lot van elkaars te repatrieeren landgenooten aan te trekken.

(V. b. oproep aan alle vluchtelingen en arbeiders 6083 A.)

B. Regeeringsmededeeling inzake den noodtoestand —

18 Oct. (Radio-Oranje) — De bittere noodtoestand, waarin de vijand door zijn stelselmatige plundering ons volk heeft gebracht, herbergt gevaren, die de regeering aanleiding geven tot een dringend vermaan.

Indien onder de huidige, helaas zoo zorgelijke omstandigheden niet een ieder het zijne bijdraagt tot een zoo eerlijk mogelijke verdeeling van hetgeen beschikbaar is en indien er in eenig deel van ons land wanordelijkheden mochten ontstaan, dan zou de vijand, die immers geen middel schuwt om zijn onderdrukking vol te houden, tot de bloedigste maatregelen kunnen besluiten. Het is daarom, dat de regeering u allen dringend vraagt u te houden aan de volgende drie stelregels:

1. Een ieder beseffe, dat niemand meer dan zijn deel kan verkrijgen zonder een anderen landgenoot te kort te doen.
2. Ook bij het klimmen van den nood blijve een ieder zich ordelijk en gedisciplineerd gedragen, opdat de vijand geen voorwendsel kan krijgen om nog boosaardiger op te treden dan hij reeds doet.
3. Een ieder, die nog in de bevoorrechte positie verkeert, dat hij iets extra's heeft, toone zich bereid met zijn minder gelukkigen buurman te deelen.

Door deze drie regels in acht te nemen, handelt gij in het welbegrepen eigenbelang van uzelf, van uw landgenooten en van het vaderland.

(V. b. Voedselvoorz.; handhaving v. h. prijspeil 6091 A.)

C. Dr. H. van Mook over de vorming eener voorloopige regeering

18 Oct. — Voor zijn vertrek naar Australië heeft dr. Van Mook, luitenant-gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indië te Londen een verklaring afgelegd inzake de vorming eener voorloopige Indische regeering, welke in Australië zal zijn gevestigd, totdat zij op bevrijd Indisch gebied kan worden overgebracht.

Deze organisatie bestaat voorloopig uit een luitenant-gouverneur-generaal en een zevental departementshoofden, die in een raad vereenigd, den waarnemenden landvoogd zullen bijstaan in wetgeving en bestuur. De mogelijkheid is geschapen reeds in dit stadium met ten hoogste acht buitengewone leden uit te breiden teneinde de grondslagen in het wetgevend werk in gemeenschappelijk overleg te verbeteren. Overigens wordt zooveel mogelijk de bestaande wetgeving gehandhaafd en gestreefd naar een zoo spoedig mogelijk herstel van de locale besturen in het bevrijde gebied. Uiteraard moet gedurende den eersten moeilijken tijd de staat van beleg gehandhaafd blijven, doch ook daarbij zit het streven voor de gebruikmaking daarvan te beperken tot die maatregelen, welke door de militaire operaties, de beperkte personeele middelen en de herstelvraagstukken geboden zijn. Zoolang het geallieerde opperbevel in de eerste phase het hoogste gezag moet uitoefenen, is het de taak der Indische regeering te voorzien in de personeele en materieele middelen, die voor het herstel van het plaatselijk bestuur noodzakelijk zijn, de voorbereidingen te treffen voor een verderen uitbouw van het meest dringende overheidswerk, mede te helpen voor een ruime deelneming onzerzijds aan den strijd om Nederlandsch-Indië en het geallieerde opperbevel bij de oplossing van bestuursvraagstukken en economische problemen bij te staan.

Wanneer het gouvernement weer op eigen bodem kan worden gevestigd en eenigszins belangrijke deelen van den archipel zijn bevrijd en onder zijn bestuur zijn gebracht, kan de herbouw van de staatsinstellingen en de samenleving met volle kracht ter hand worden genomen. Wel zal dit tijd vorderen, doch de voor die periode bij een Koninklijk Besluit vastgestelde regeling voorziet in een zoo snel mogelijk verloop van dat proces.

Opruiming der Japansche maatregelen van dwang en terreur, herstel van de burgerlijke rechten en vrijheden, de eerste leniging van de gevolgen van verdrukking, roof en economische verdrukking staan daarbij natuurlijk voorop, maar ook het herstel van bestuursorganen, locale en provinciale vertegenwoordiging, onderwijs, geneeskundige verzorging, en onpartijdige rechtspraak zullen van den aanvang af plicht der overheid zijn. Het herstel der productie, desnoods in voorloopige en tijdelijke vormen en van een behoorlijke voorziening met en verdeeling van de eerste levensbehoeften is eveneens reeds in voorbereiding.

Is het bevrijde gebied voldoende uitgestrekt en belangrijk geworden, dan zullen ook de centrale overheidslichamen zoo goed mogelijk worden hersteld. In den ouden vorm kan dit natuurlijk ook dan nog niet, daar verkiezingen nog niet mogelijk zullen zijn. De regeling voor deze periode voorziet echter wel in de benoeming van een tijdelijken Volksraad, bestaande uit één lid, tevens voorzitter, en ten minste 15 tot ten hoogste 30 leden, waarvan ten minste 3/5 gedeelte zullen behooren tot de Indonesische bevolking. Deze tijdelijke Volksraad zal dezelfde bevoegdheden hebben als de Volksraad vóór de Japansche bezetting had.

In de verhouding tot het opperbestuur komt geen wijziging, behoudens de door de omstandigheden geboden voorzieningen, die den luitenant-gouverneur-generaal in staat stellen met de vastgestelde begrooting te werken voor zij door de organen in Nederland is goedgekeurd. Het overigens gehandhaafde toezicht zal dus ten deele achteraf worden uitgeoefend.

Hiermede zijn de hoofdtrekken der beide regelingen geschetst.

De omstandigheden maken de invoering der eerste regeling, die tot vestiging van het voorloopige Indische gouvernement in Australië, thans onverwijld noodzakelijk. In verband daarmede heeft het Hare Majesteit behaagd daartoe te besluiten en mij met de functie van luitenant-generaal te belasten.

(V. b. dr. v. Mook n. Australië 6091 B - 6092)

D. Zender „Herrijzend Nederland" in bevrijd gebied —

21 Oct. — Sinds eenige dagen is op bevrijd gebied weer een Nederlandsche zender. Deze zender, „Herrijzend Nederland", zendt op een golflengte van 420 m. zijn programma uit.

(V. b. Ned. Omroep 5868 A.)

NEDERLAND (Bezet Gebied)

E. Amsterdams voedselvoorziening - Oproep tot aardappelrooien in Drente —

17 Oct. — Door den burgemeester van Amsterdam werd een oproep gericht tot de bevolking van Amsterdam om, uitsluitend ten behoeve van de bevolking der stad, gedurende vier weken in Drente aardappelen te gaan rooien.

Hiermede, aldus de oproep, wordt een werk verricht, waardoor het misschien mogelijk zal zijn den honger buiten de deur te houden.

De gemeente zorgt voor het vervoer per schip naar de plaatsen waar men wordt te werk gesteld. Het Bureau Oogstvoorziening van de Nederlandsche Heidemaatschappij zorgt voor onderdak bij de boeren en voor voeding; de voeding wordt zonder bonnen verstrekt. Gemeentelijke ambtenaren behartigen ter plaatse de belangen van de te werk gestelde arbeiders. Maatregelen zijn genomen, dat salarissen of wachtgelden worden doorbetaald, terwijl boven het salaris of wachtgeld het in Drente geldende rooiloon wordt uitbetaald. Bovendien ontvangt elke man minstens 250 kg. aardappelen per gerooide hectare. Van het Rijkscommissariaat is de uitdrukkelijke toezegging verkregen, dat de arbeiders die uitsluitend door de gemeente Amsterdam voor oogstarbeid zullen te werk worden gesteld, niet voor andere werkzaamheden mogen worden gebruikt.

(V. b. voedselvoorz. A'dam 6113 K; distributie 6113 G.)

F. Aardappelrooien Amsterdam — Waarschuwing der Nederlandsche regeering —

19 Oct. (R. O.) — Naar aanleiding van den oproep van den burgemeester van Amsterdam om vrijwilligers tot het rooien van aardappelen in Drente ten behoeve van de stad werd door de Nederlandsche regeering gewezen, op het gevaar van een valstrik, gezet door de Duitschers, teneinde arbeiders te krijgen voor het aanleggen van verdedigingswerken. Zij motiveerde dit door er op te wijzen, dat de oproep niet uitging van de normale voedselvoorzieningsautoriteiten; dat de verbindingen met Drenthe het twijfelachtig maken, dat, indien er al aardappelen worden gerooid, deze ooit Amsterdam zullen bereiken, doch eerder naar Duitschland zullen gaan en dat er reden is te veronderstellen, dat de Duitsche autoriteiten dezen oproep nimmer zouden hebben toegelaten, indien er geen Duitsche belangen mee gemoeid waren.

(V. b. waarsch. tegen spitten 6107 A)

G. Het kappen van boomen —

19 Oct. — De Wehrmachtskommandantur in Den Haag brengt ter kennis: Hoewel het kappen van boomen en struiken verboden is, komt het herhaalde malen voor, dat men zich in de nabijheid van militaire objecten hieraan schuldig maakt. Er wordt nadrukkelijk op gewezen, dat, behoudens het gewone politietoezicht, met de meest mogelijke gestrengheid van Duitsche zijde tegen overtreders zal worden opgetreden.

(V. b. Duitsche verdediging 6011 A; energiebesparing 6107 I)

NEDERLAND (Bezet Gebied)

A. Energiebesparingsmaatregelen

20 Oct. — De directie van het Gemeente-Energiebedrijf brengt ter kennis van de gasverbruikers in Amsterdam en in de gebieden, die door Amsterdam van gas worden voorzien, dat als gevolg van uitputting der kolenvoorraden op 25 October de gaslevering beëindigd zal worden. **(V. b. energiebesparing 6107 I.)**

B. Uit de Ondergrondsche Pers —

„Vrij Nederland" gaf op 20 October een speciaal vlugschrift uit, gewijd aan de spoorwegstaking. Hierin wordt stelling genomen tegen verslapping, nu de staking voortduurt: „Helaas zien we een doorwerken van de moffenpropaganda op dat gedeelte van ons volk, dat zich nooit door strijdlust en offerzin heeft gekenmerkt. Het zijn deze menschen, die door slapheid en vaatdoekerige praatjes uitmunten, die onmiddellijk klaar staan om de door Seyss Inquart uitgevonden bakerpraatjes verder te vertellen, en die door hun gekanker de beteren verwarren. Zij vertellen, dat de Duitsche militaire machine niet geschaad is door de staking, zij strooien de dwaze praatjes rond, dat wij met onze voedselvoorziening de eenigen zijn, die getroffen worden." Er wordt vervolgens op gewezen, dat de Duitsche propaganda elk middel te baat neemt om de staking te breken. Waarom doet zij dit? Omdat het een Duitsch belang is. De Duitsche propaganda zelf toont het groote belang van de spoorwegstaking aan. Zoowel in Nederland als in België waren de spoorwegen het eerste bedrijf, waarmede de Duitschers zich bemoeiden. Reeds spoedig na het begin van de bezetting waren meer dan 2000 van hen bij de Nederlandsche spoorwegen ingeschakeld. Dit geschiedde in den tijd toen het Duitsche leger nog behoorlijk gemotoriseerd was; naarmate het Duitsche materieel in den loop van den oorlog verdween, werd het belang der spoorwegen grooter. Met verschillende voorbeelden wordt dit belang vervolgens geïllustreerd. Vervolgens wordt de vraag onder oogen gezien of de Nederlandsche belangen door de staking ernstiger geschaad worden dan noodzakelijk is. In dit verband valt te memoreeren, dat reeds in den winter van 1941 kolengebrek in het Noorden ontstond, doordat de Duitschers het spoorwegmateriaal opeischten. Sindsdien is het er niet beter op geworden en sinds Mei 1944 stelden de Duitschers zoo weinig wagons voor kolenvervoer ter beschikking, dat daardoor het vormen van een wintervoorraad kolen voor de bevolking onmogelijk werd. Hieruit ziet men wat er waar is van de Duitsche beweringen, dat zij het Nederlandsche belang op het oog hebben. De Duitsche „zorg" voor onze voorraden kan elke Nederlander met oogen in zijn hoofd vinden, zegt het vlugschrift en vervolgt: „Waar zijn de suikervoorraden, die ook in Amsterdam aanwezig waren? Wat is er met het vleesch, de boter, de kaas en zooveel andere artikelen gebeurd, die in de Amsterdamsche veemen lagen en waarvan de hoeveelheid voldoende was om onze bevolking maandenlang het normale rantsoen te geven? Ze zijn vernietigd of weggevoerd ... Al deze voorraden waren voor de Nederlandsche bevolking bestemd. De mof heeft ze echter gestolen, zoodat de honger in de steden moet komen."

Ten slotte wordt een krachtige oproep gedaan de staking voort te zetten: „Neen, duizendmaal neen, de spoorwegstaking heeft met onze voedseltekorten niets te maken. De vijand gebruikt de staking slechts als een voorwendsel, zooals hij altijd zijn wandaden verbloemt. Wanneer hier honger komt, is er maar één schuldige: Duitschland! Wanneer hier gebrek aan licht, aan gas en water komt, is er maar één schuldige: Duitschland! Duitschland, dat schuld heeft aan al de ellende, die wij vier en een half jaar moesten doormaken. Duitschland, de verwoester van onze steden, de moordenaar van de besten van ons volk, de groote slavenjager en de beul van tienduizenden van onze mannen en jongelingen. Door de staking hebben wij de oogen van de gansche wereld op ons gericht. De geheele vrije wereld ziet toe wat Nederland doen zal. Zullen wij ons buigen nu het groote leed ook aan onze deur klopt? Zullen wij zwakker zijn dan de Russische bevolking, laffer dan de Polen, minder weerstand vertoonen dan de Grieken en de eer verspelen, die het Fransche volk onder ten minste even moeilijke omstandigheden zoo grandioos bewaard heeft? Het antwoord is niet alleen aan de spoorwegmannen, maar aan het heele Nederlandsche volk. Er is maar één antwoord: Volhouden! Sterk zijn!

Omtrent de ervaringen van de door de Duitschers opgepakte mannen schreef „Het Parool" van 19 October onder het hoofd „Wat de Utrechtsche spitters beleefden", het volgende, overgenomen uit een brief van een ontsnapte: „Dien Zaterdag (8 October) heb ik van 's morgens half tien tot 's avonds zes aan één stuk gestaan. Toen moesten we loopen naar het 30 km. verder gelegen Eemnes, waar we 's nachts om 12 uur aankwamen. Vrijwel iedereen had toen kapotte voeten. Bij velen was het zoo erg, dat zij bij het uittrekken van hun sokken hun nagels van de teenen aftrokken. Eén stierf er na een paar uur aan infectie, een ander overleed aan hartverlamming. In Eemnes werden we op patrouillevaartuigen ondergebracht, die ons den volgenden dag naar Kampen overbrachten, waar we 's middags om 5 uur voor het eerst wat te eten kregen. Dezelfde booten brachten ons 's avonds nog naar Zwartsluis. De Duitsche bemanning van één der booten was stomdronken, zoodat er telkens aanvaringen waren tegen bruggen, sluisdeuren en kademuren. In Zwartsluis kregen we voor het eerst gelegenheid om te slapen, n.l. in een kerk, waar we met een paar honderd man in moesten, zoodat er één over je buik en de ander over je beenen lag. Maandagmorgen hebben we van 10 tot 2 uur aangetreden gestaan. Om onbekende redenen werden er hier drie Utrechtenaren uitgehaald en doodgeschoten. De bevolking van het plaatsje leefde sterk met ons mee; van alle kanten werden levensmiddelen aangesleept, terwijl er b.v. een bakkerskar met gesmeerde broodjes verscheen voor de spitters. Toen we bevel kregen om verder te marcheeren stond de heele bevolking langs den weg en probeerde ons moed in te spreken. We liepen naar Meppel, waar de Duitschers ons onze persoonsbewijzen afnamen. Maandagavond kregen we toen erwtensoep met spek er in, maar niemand kon dit machtige voedsel verdragen. Den eersten nacht werd in Meppel in het een of andere tehuis geslapen. Later probeerde ieder ergens bij de bevolking een onderkomen te vinden. Overdag moesten we onder leiding van de Organisation Todt spitten. De Duitschers van de O. T. zeiden voortdurend: „Immer nur leise". Ze waren bang dat het werk te snel zou vorderen, waarna zij waarschijnlijk naar het front gestuurd zouden worden en daar voelden ze niets voor! In den loop van de week zijn een tiental spitters naar huis gezonden nadat gebleken was, dat zij in Utrecht niet gemist konden worden. Een paar wisten te ontvluchten.". **(V. b. spoorw.staking 6098 E., 6105 A.; Duitsche drijfjachten 6113 B)**

CANADA

C. Russische schadevergoeding voor de Finsche nikkelmijnen —

21 Oct. (Radio-Oranje) — De Russische regeering zal de Canadeesche regeering in de eerstvolgende zes jaren 20 millioen Amerikaansche dollar betalen als een compensatie voor de Canadeesche firma's, die nikkelmijnen exploiteerden in het gebied van Petsamo, dat thans door Finland aan Rusland is teruggegeven. **(V. b. weigering graanlevering 4112 F.; handelsbesprekingen met de V.S. 5973 D.)**

CURAçAO

D. Amerikaansche troepen vertrokken —

17 Oct (R.-O.) — De gouverneur van Curaçao, dr. Kasteel, heeft op 16 October medegedeeld, dat het Amerikaansche garnizoen van Curaçao is teruggetrokken en dat de verdediging van het eiland nu geheel is toevertrouwd aan Nederlandsche strijdkrachten.

Zooals bekend arriveerde het Amerikaansche garnizoen in November 1941. **(V. b. Curaçao Commandowissel. 5507 C.)**

DUITSCHLAND

E. Vorming Volkssturm — Alle weerbare mannen opgeroepen —

18 Oct. (D.N.B.) — De Führer heeft met betrekking tot de vorming van den Duitschen Volkssturm de volgende beschikking uitgevaardigd: Na een vijfjarigen zeer zwaren strijd staat als gevolg van het in gebreke blijven van al onze Europeesche bondgenooten de vijand aan eenige fronten in de nabijheid van of aan de Duitsche grenzen. Hij spant zijn krachten in om ons Rijk te vernietigen en het Duitsche volk en zijn sociale orde te vernietigen. Zijn eerste doel is het uitroeien van den Duitschen mensch.

Ter versterking der actieve strijdkrachten van onze weermacht en in het bijzonder tot het voeren van een onverbiddelijken strijd overal daar, waar de vijand den Duitschen bodem wil betreden, roep ik daarom alle Duitsche mannen, die de wapenen kunnen dragen, op tot den strijd. Ik beveel:

1. In de gouwen van het Groot-Duitsche Rijk moet uit alle mannen tusschen 16 en 60 jaar, die de wapenen kunnen dragen, de Duitsche Volkssturm worden gevormd. Deze zal den vaderlandschen bodem met alle wapens en middelen verdedigen, in zooverre deze daartoe geschikt blijken.

2. De opstelling en leiding van den Duitschen Volkssturm berust in de gouwen bij de gouwleiders. Zij moeten zich daarbij vooral bedienen van de bekwaamste organisatoren en leiders der beproefde instellingen van de partij, van de S.A., van de ᛋᛋ, van het N.S.K.K., en van de Hitler-Jugend.

3. Ik benoem den stafchef der S.A., Schepmann tot inspecteur voor de schietopleiding en den corpsleider van het N.S.K.K., Kraus, tot inspecteur voor de motortechnische opleiding van den Volkssturm.

4. De leden van den Duitschen Volkssturm zijn gedurende hun inzet soldaten in den zin van de weermachtswetgeving.
5. De deelneming van leden van den Volkssturm aan organisaties buiten hun beroep blijft onaangetast. De dienst in den Volkssturm gaat echter vóór iederen anderen dienst in andere organisaties.
6. De Reichsführer ᛋᛋ is als bevelhebber van het reserveleger verantwoordelijk voor de militaire organisatie, de opleiders, bewapening en uitrusting van den Duitschen Volkssturm.
7. Het in den strijd brengen van den Duitschen Volkssturm volgt op mijn aanwijzingen door den Reichsführer ᛋᛋ als bevelhebber van het reserveleger.
8. De militaire uitvoeringsbepalingen vaardigt de bevelhebber van het reserveleger, Reichsführer ᛋᛋ Himmler uit, de politieke uitvoeringsbepalingen in opdracht van mij Reichsleiter Bormann.
9. De Nationaal-Socialistische Partij vervult voor het Duitsche volk den hoogsten eereplicht door in eerste instantie haar organisaties als voornaamste draagsters van dezen strijd, in te zetten.
(V. b. Rede Hitler 6025 A.; H.-J. in milit. dienst 6115 A.)

DUITSCHLAND

A. Eerste appèl in Oost-Pruisen - Rede van Himmler —

18 Oct. (D.N.B.) — De Reichsführer ᛋᛋ heeft op 18 October in een stad in Oost-Pruisen het eerste appèl gehouden van den Deutschen Volkssturm. In aansluiting op de bekendmaking van de proclamatie van den Führer hield de Reichsführer ᛋᛋ voor de aangetreden Volkssturmcompagnieën een rede, waarin hij de bedoelingen van dezen Volkssturm uiteenzette en na een overzicht der huidige situatie te hebben gegeven, uiting gaf aan zijn geloof in een Duitsche eindoverwinning en zijn ongeschokt vertrouwen in Hitler.
(V. b. dagorder Himmler 6044 A.)

B. Luchtaanvallen - 300.000 noodwoningen gebouwd —

19 Oct. (A.N.P.) — In geheel Duitschland zijn tot dusverre reeds 300.000 noodwoningen (z.g. Behilfsheime) gebouwd voor gezinnen, die hun huizen ten gevolge van bombardementen verloren hebben.
(V. b. 5797 C.)

ENGELAND —

C. Staatsbegrooting 1945 - Uitgaven £ 4 milliard —

17 Oct. — Naar de Londensche radio-omroep meldt, zal de Britsche regeering deze week het parlement verzoeken zijn goedkeuring te hechten aan de tot nu toe hoogste oorlogsbegrooting. De uitgaven van Engeland in de eerste drie maanden van het komende jaar worden op 1200 millioen pond geraamd. Dit boekjaar bedragen de geraamde uitgaven van Engeland meer dan vier milliard pond.

D. Oorlogsuitgaven —

20 Oct. — Ralph Ashet, de financieele secretaris van het departement van Financiën heeft, naar Reuter meldt, het Lagerhuis medegedeeld, dat Groot-Brittannië sedert het begin van den oorlog tot 2 September 1944 voor den oorlog rond 24 milliard pond sterling heeft uitgegeven.
21 Oct. (Radio-Oranje) — In een Witboek van de Board of Trade wordt aangetoond, dat in 1943 bijna ¾ van den export werd opgeofferd aan de oorlogsbehoeften. Het Witboek — het eerste dat gepubliceerd werd na Maart 1941 — geeft het opvallende feit, dat, vergeleken met 1938, de totale waarde van de Engelsche export is teruggeloopen met meer dan 238 millioen pond. In 1938 bedroeg de export 10.2% van het nationale inkomen; in 1943 was dit nog geen 2.8%. Cijfers over 1944 zijn nog niet voorhanden, maar er is geen reden om aan te nemen, dat deze achteruitgang tot stilstand is gekomen.
(V. b. oorlogsuitgaven 5955 C.)

E. Engelsch-Russisch vakbondcomité over Duitsche misstanden -

19 Oct. (Radio-Oranje) — Het bestuur van het Engelsche verbond van vakvereenigingen heeft op 18 October met een meerderheid van bijna vier tegen één het verslag van het Engelsch-Russische vakbondcomité over Duitsche misstanden aanvaard. Daarin wordt gezegd, dat het Duitsche volk niet van alle verantwoordelijkheid voor de misstappen der Nazi's kan worden vrijgescholden. De algemeene secretaris van het bestuur van het verbond zeide, dat het Duitsche volk over het algemeen de schade zal moeten dragen die de Duitschers hebben aangericht. Hij voegde er aan toe: „Ik kom onvermijdelijk tot de slotsom, dat, sedert Hitler aan de macht kwam, er geen verzet op groote schaal in Duitschland is geboden."
(V. b. Vakver. Congr. 1941 E.)

FRANKRIJK —

F. Financieele maatregelen —

17 Oct. — Besloten is tot het confiskeeren van alle onrechtmatig verkregen winsten sedert het uitbreken van den oorlog. Wat de inbeslagneming van goud betreft werd bepaald, dat alle zich in particulier bezit bevindende hoeveelheden goud behalve sieraden en kunstvoorwerpen moeten worden ingeleverd. Naar inmiddels uit Washington wordt gemeld, blijft het Fransche goud op Martinique ten bedrage van 70 milliard frs. geblokkeerd, terwijl voorts het bedrag van 50 milliard frs. aan Fransche saldi in de Ver. Staten nog geblokkeerd zal blijven. **(V. b. Fin. maatr. 6115 C)**

GRIEKENLAND —

G. Grieksche regeering te Athene teruggekeerd —

18 Oct. (Radio-Oranje) — De Grieksche minister-president is 18 October te Heracleon geland en werd op zijn doorreis naar Athene geestdriftig door de bevolking verwelkomd. In Athene, alwaar nog meer Engelsche troepen zijn aangekomen, is het rustig. Op 16 October is het eerste levensmiddelenconvooi aangekomen. **(V. b. regeering 6078 C.)**

HONGARIJE —

H. Rijksbestuurder Horthy verzoekt wapenstilstand —

16 Oct. — Volgens een officieele Duitsche regeeringsverklaring heeft Rijksbestuurder Horthy voor den Hongaarschen omroep een verklaring afgelegd, waaruit blijkt dat hij buiten het Hongaarsche parlement om en zonder de meening van het Hongaarsche volk te vragen, bij de bolsjewisten te Moskou om een wapenstilstand heeft verzocht.
In deze verklaring beweert de rijksbestuurder, dat Hongarije door Duitschen druk in den oorlog tegen de geallieerden getrokken is. Hij verklaart voorts, dat Hongarije tegen zijn wil door Duitsche troepen bezet is en dat hijzelf indertijd tegen zijn wil in Duitschland vastgehouden is. Verder verwijt hij den Duitschen troepen vernielingen en plunderingen in Hongarije en schrijft hij het Duitsche legerbestuur de bedoeling toe, Hongarije als eigen operatiegebied te misbruiken. Ten slotte verklaart hij, dat het Duitsche Rijk jegens Hongarije de bondgenootschapstrouw heeft gebroken.
In haar commentaar merkt de Duitsche regeering o.m. op, dat:
1. Hongarije is uit volkomen vrijen wil en op persoonlijk initiatief van den rijksbestuurder Horthy in dezen oorlog gegaan.
2. Horthy met hetgeen door Duitsche hulp bereikt was, nooit tevreden was, doch steeds opnieuw eischen stelde. Dit bleek reeds bij de arbitrale uitspraken van Weenen, toen de territoriale aanwas van Hongarije volkomen onbevredigend werd genoemd.
3. Sinds Horthy in het voorjaar van 1942 de regeering opdroeg aan Kallay, heeft Hongarije een volledige zwenking in zijn politiek ten uitvoer gelegd. Terwijl Kallay Duitschland voortdurend de verzekering van zijn trouw aan het bondgenootschap gaf, heeft deze regeering in werkelijkheid met alle middelen getracht zich van het bondgenootschap met Duitschland los te maken.
4. Nadat alle waarschuwingen der Duitsche regeering te Boedapest vergeefsch gebleven waren en toen de documentaire bewijzen voor de volkomen onbetrouwbare houding van de regeering-Kallay zich steeds meer opstapelden, heeft de Führer Horthy in Maart 1944 uitgenoodigd voor een bezoek aan Klessheim. Deze uitnoodiging werd gedaan op een tijdstip, dat de bolsjewisten het Hongaarsche land reeds van het Oosten uit bedreigden. Overeengekomen werd, dat een regeering zou worden benoemd, die loyaal jegens Duitschland was en dat Duitsche troepen in Hongarije zouden worden gebruikt voor de verdere gemeenschappelijke oorlogvoering tegen de bolsjewisten. De bewering van Horthy, dat hij tegen zijn wil in Duitschland is vastgehouden, moet de Duitsche regeering hiermede voor de wereld brandmerken als een infame leugen.
5. In weerwil van den eerlijken wil van den nieuwen minister-president Stojay en zijn regeering heeft reeds kort daarna Horthy met de hem omringende kliek elke handeling van deze nieuwe regeering gesaboteerd en van dat tijdstip af in steeds openlijker vorm samengezworen met de vijanden van het Duitsche en het Hongaarsche volk.
6. Sedert Hongarije toetrad tot de lotsgemeenschap met Duitschland, heeft het Duitsche Rijk de Hongaarsche belangen als zijn eigen belangen behandeld.
7. Door het thans aan de bolsjewisten gedane verzoek om een wapenstilstand heeft Horthy eindelijk het masker laten vallen en zich openlijk deelgenoot verklaard aan het verraad aan zijn bondgenoot Duitschland. Dit verraad beteekent echter tevens, dat Horthy bereid is te capituleeren en de vreeselijkste misdaad aan zijn eigen volk te begaan.
8. De Duitsche regeering weet, dat het ware nationale Hongarije met verachting deze verraders in het uur van ernstigen nood van zich afschudt en dat het Hongaarsche volk en zijn soldaten bereid zijn aan de zijde van Duitschland tegen den binnengedrongen vijand door te vechten. **(V. b. 6078 B.)**

I. Wapenstilstandsverzoek ingetrokken — Horthy afgetreden —

16 Oct. (D.N.B.) — Rijksbestuurder Nikolaus von Horthy heeft op 16 October des avonds de volgende verklaring afgelegd voor den zender van Boedapest: Aan het Hongaarsche volk en aan het Honved leger. De op 15 October tot de

Hongaarsche natie gerichte proclamatie verklaar ik hiermede voor nietig. Tegelijkertijd herhaal ik het door den Hongaarschen chef van den generalen staf tot de troepen gerichte bevel, volgens hetwelk de troepen met enthousiasme verder moeten strijden, zooals de ernstige gevechtssituatie eischt, ten einde den roem van het Honvedleger waardig te zijn. God zal hun weg en het lot van de Hongaarsche natie begeleiden.
Voorts heeft de Rijksbestuurder in een proclamatie aan de presidenten van de beiden huizen van het parlement medegedeeld, dat hij zijn functie neerlegt. Deze proclamatie luidt als volgt:
„Aan de presidenten van beide Huizen. Hiermede verklaar ik, dat ik besloten heb op dit moeilijke oogenblik der Hongaarsche geschiedenis als voorwaarde voor een succesvolle oorlogvoering ten behoeve van de innerlijke eenheid en aaneengeslotenheid der natie af te treden uit mijn functie van Rijksbestuurder en afstand te doen van alle daarmede verbonden wettige rechten. Ik heb dr. Szalasi belast met de vorming van een nieuwe regeering der nationale eenheid.

HONGARIJE —

A. Kabinet afgetreden; regeering Szalasi gevormd —

Op 16 October is een nieuwe Hongaarsche regeering gevormd. Het kabinet bestaat uit de volgende personen:
Minister-president en plaatsvervangend Rijksbestuurder: Franz Szalasi;
Plaatsvervangend minister-president: Eugen Szoelloesi;
Buitenlandsche Zaken: baron Gabriel Kemeny.
Binnenlandsche Zaken: Gabriel Vajna.
Honved-minister en tevens chef van den generalen staf: kolonel-gener. Beregfay.
Justitie: Ladislaus Budinsky.
Eeredienst: Franz Rajnisa.
Financiën: Remenyi-Schneller (zooals tot dusver).
Handel: Ludwig Szasz.
Landbouw: graaf Fidel Palffy.
Nijverheid: Emil Szakvary.
Ravitailleering: Bela Jurcsek (zooals tot dusverre).
Bovendien hebben in het kabinet nog zitting drie ministers zonder portefeuille met speciale, in verband met den oorlog staande taken.
Dit nieuwe kabinet moet een coalitiekabinet genoemd worden met een uitgesproken Pijlkruisersaard. Behalve de minister-president en zijn plaatsvervanger zijn lid der partij van de Pijlkruisers vijf ministers. De minister van Landbouw, Palffy, is leider van de Hongaarsche nationaal-socialistische partij. De ministers van Nijverheid en Financiën zijn uitgesproken oude vaklieden. Het ministerie van Eeredienst, dat in handen is van den bekenden publicist Franz Rajnisa, is het eenige ministerie, waarover de partij van Imredy in het nieuwe kabinet beschikt.
(V. b. Hongarije 6043 C., 6078 A.)

B. Regeeringsdecreet - Regentschapsraad gevormd —

16 Oct. — Minister-president en plaatsvervangend Rijksbestuurder Franz Szalasi heeft een decreet uitgevaardigd, dat den volgenden inhoud heeft:
„De Rijksbestuurder heeft de leiding over de staatszaken neergelegd en kennis genomen van het aftreden van den minister-president Lakatos en zijn regeering. Met het oog op den tegenwoordigen toestand, die buitengewone maatregelen vereischt, heeft hij zijn toestemming gegeven, dat ik ter oplossing van de kwestie inzake het staatshoofd, een regentschapsraad benoem bestaande uit drie leden, en dat ik tot aan het tijdstip van het voorstel inzake de uitoefening der macht van staatshoofd en de aanvaarding van dit voorstel in de voorgeschreven wettelijke vormen, in mijn eigenschap van Koninklijk-Hongaarsch-minister-president, ook de bevoegdheden bekleed van rijksbestuurder, opdat niet uit een eventueele vertraging ernstige schade en gevaren voor de natie en het vaderland zouden ontstaan".
Volgens het Hongaarsche Telegraafagentschap zijn met ingang van 16 Oct. de kolonel-generaal Beregfay, dr. Rajnisa, resp. minister van Defensie en Eeredienst en Onderwijs en dr. Sandor Csia benoemd tot leden van het regentschap.

C. Regeeringsproclamatie - Voortzetting van den strijd —

17 Oct. (D.N.B.) — De nieuwe Hongaarsche regeering heeft 17 October haar eersten oproep tot de Hongaarsche natie gericht. Daarin heet het o.a.: „De nieuwe Hongaarsche regeering roept het geheele Hongaarsche volk op, het gebod van den strijd en den arbeid zonder beding op te volgen. De vijand heeft zijn kaarten op tafel gelegd en thans weten wij, dat een opgeven van den strijd en een wapenstilstand vreeselijke gevolgen zouden hebben".
De partij der Pijlkruisers en de Hongaarsche beweging hebben als draagsters van den nationalen wil op bevel van hun leider Franz Szalasi haar activiteit, zooals zij die voor het partijverbod uitoefenden, weer opgevat. Organisch wordt haar invloedssfeer vergroot, doordat zij bij de handhaving van de rust en orde een onderdeel zullen uitmaken van de uitvoerende macht. Er worden geen nieuwe leden aangenomen.
Dagorder aan het leger —
Minister-president Szalasi heeft in een legerorde de jongste gebeurtenissen in Hongarije uiteengezet, waarin hij wees op de handelingen van een eigenzinnige belangenclique, die de belangen van de natie uit het oog verloor. Aan deze groep is ook de rijksbestuurder ten offer gevallen en van dat oogenblik moest Szalasi kiezen tusschen natie en grondwet, tusschen gerechtigheid en rechtsvorm. „Ik koos", aldus Szalasi „de natie en gerechtigheid. Thans staat in onzen vrijheidsstrijd het doel duidelijk voor oogen: de nationale en sociale vrijheid, zelfstandigheid en onafhankelijkheid van onze natie in de gemeenschap der Europeesche volken."
Duitsch commentaar —
17 Oct. — In de Wilhelmstrasse werd 17 October een uiteenzetting gegeven van de gebeurtenissen in Hongarije. De woordvoerder van het Auswärtige Amt verklaarde, dat de toestand thans volkomen duidelijk is en zoowel politiek als militair als stabiel beschouwd kan worden. De nieuwe regeering heeft het geheele Hongaarsche volk en de Hongaarsche weermacht achter zich. In Hongarije is een fundameenteele wijziging ontstaan van het geheele staatkundige, politieke en militaire stelsel, dat zeer spoedig in elk opzicht weldadig tot uiting zal komen.

D. Generaals naar het Russische leger overgeloopen —

17 Oct. — Kolonel-generaal Miklos, tot dusver opperbevelhebber van het eerste Hongaarsche leger is met medeneming van de geheele kas van zijn leger, naar de Sovjet-Russen overgeloopen. Met hem is ook de chef van zijn staf kolonel Keri, naar de bolsjewisten overgeloopen.

E. Program der regeering Szalasi —

19 Oct. (D.N.B.) — In den eersten ministerraad van de nieuwe regeering heeft minister-president Franz Szalasi het werkplan der regeering bekendgemaakt.
In dit plan is vooral opmerkelijk, de taak van den minister van Justitie en die van den minister voor de Industrie. De minister van Justitie heeft tot taak de jodenkwestie te regelen. De joden blijven in Hongarije en zullen arbeidsdienst moeten verrichten. De minister van Industrie heeft o.m. te behandelen het mijnbedrijf en de electriciteit. De groote industrie wordt gesteld onder een staatscontrôle. De industrie staat in de eerste plaats in dienst van de oorlogsbehoefte.
(V. b. 6088 G.)

F. Horthy in Duitschland —

21 Oct. (D.N.B.) — De vroegere Rijksbestuurder, admiraal Horthy, is met zijn gezin in gezelschap van lt.-veldmaarschalk Vattay, tot dusver chef van de militaire kansclarij, en generaalmajoor Brunssik per speciaal vliegtuig uit Boedapest vertrokken. Hij heeft zich naar Duitschland begeven.

G. Beschouwing van Radio-Oranje over de Hongaarsche kwestie —

11 Oct. (R.-O.) — Hongarije, de laatste bondgenoot van Duitschland in Europa, heeft om wapenstilstand verzocht. De regent van Hongarije, admiraal Horthy, heeft op 15 October voor de radio een proclamatie gericht tot het Hongaarsche volk, waarin hij verklaarde, dat hij het Hongaarsche leger bevel heeft gegeven, het vuren te staken. Hij sprak de hoop uit, dat Hongarije een langdurigen vrede van de vereenigde volkeren zou verkrijgen, daar dit doel niet door andere middelen te bereiken is.
De verklaring van Horthy werd gevolgd door een staatsgreep van de Duitschers en pro-Duitsche Hongaren te Boedapest, die zich van het radiostation meester maakten. Kort daarop vaardigde de chef van den Hongaarschen generalen staf een dagorder uit, waarin hij het Hongaarsche leger bevel gaf den strijd voort te zetten. De leider van de pro-Duitsche partij, de Pijlkruispartij, sprak door de radio tot de Hongaren. Hij deed een beroep op het Hongaarsche leger en volk om zijde aan zijde met Duitschers en Hongaren den strijd voort te zetten. Hij verklaarde van de Duitsche autoriteiten bevel te hebben gekregen, de Hongaren, die trouw aan Duitschland bleven, te beschermen.
De B.B.C. heeft het Hongaarsche volk gewaarschuwd, dat Radio-Boedapest in Duitsche handen is en niet vertrouwd kan worden totdat de Duitschers geheel uit Boedapest zijn verdreven. Te Londen wordt er op gewezen, dat de Hongaren, die den strijd tegen de vereenigde volkeren voortzetten, verantwoordelijk zullen zijn voor de verscherping der geallieerde wapenstilstandsvoorwaarden.
Op 17 October voegde R.O. hieraan nog toe dat, sedert Horthy zijn volk heeft medegedeeld, dat hij de geallieerden om een wapenstilstand had verzocht, nationaal-socialistische elementen wanhopige pogingen hebben gedaan om Hongarije aan Duitsche zijde in den oorlog te houden. Een nieuwe schijnregeering is ge-

vormd en Radio-Boedapest heeft gisteravond een proclamatie uitgezonden van Szalasi. Hierin werd beweerd, dat Horthy ontslag heeft genomen en dat Szalasi zal optreden als regent en Eerste Minister. Twee uur later werd door Radio-Boedapest een zgn. proclamatie van Horthy voorgelezen, waarin zijn proclamatie van den vorigen avond te niet gedaan werd en Horthy het Hongaarsche leger beval door te vechten. In Londen wordt de echtheid van deze laatste verklaring van den regent ten zeerste betwijfeld.

INTERNATIONAAL —

A. Moskousche conferentie - Besprekingen geëindigd — Communiqué —

22 Oct. — Naar Reuter uit Moskou meldt, hebben minister-president Churchill en de minister van Buitenlandsche Zaken Eden met hun gevolg op 19 October Moskou verlaten. Stalin heeft persoonlijk, op het vliegveld van Moskou afscheid genomen van zijn Engelsche gasten. Churchill heeft in een korte rede, vóór het vliegtuig vertrok, gesproken over het genoegen en de eer, die hem de vele en intieme gedachtenwisselingen met zijn „vriend en oorlogskameraad, maarschalk Stalin" bereid hadden.

Het op 21 October uitgegeven communiqué herinnert er aan, dat van 9 tot 18 Oct. te Moskou besprekingen zijn gevoerd tusschen Churchill en Eden eenerzijds en Stalin en Molotof anderzijds met de ondersteuning van hun politieke en militaire adviseurs. De uitvoering der in Teheran opgestelde militaire plannen is in het licht der jongste gebeurtenissen en ook in het kader der besluiten van de conferentie van Quebec over den oorlog in West-Europa grondig onderzocht en men heeft zijn vertrouwen in de toekomstige vorderingen der geallieerde operaties aan alle fronten tot uiting gebracht.

Het deelt vervolgens mede, dat over vele politieke vraagstukken van gemeenschappelijk belang een vrije en intieme gedachtenwisseling heeft plaats gehad. Aanzienlijke vorderingen zijn gemaakt wat betreft de regeling der Poolsche kwestie, die door de Sovjet-Russische en Britsche regeeringen uitvoerig is besproken. De onderhandelende partijen hebben besprekingen gevoerd zoowel met den „minister-president" en den „minister van Buitenlandsche Zaken" der uitgeweken Poolsche regeering te Londen en met den voorzitter van den nationalen raad, alsook met den voorzitter van de Poolsche Sovjet te Lublin. Deze besprekingen hebben in belangrijke mate er toe bijgedragen de meeningsverschillen te beperken en misverstanden uit den weg te ruimen. Omtrent de meest essentieele punten duren de besprekingen nog voort.

Verder is de loop der gebeurtenissen in Zuidoost-Europa aan een diepgaand onderzoek onderworpen. Omtrent de nog overgebleven punten der wapenstilstandsvoorwaarden voor Bulgarije is een accoord bereikt. Beide regeeringen zijn overeengekomen in Joegoslavië een gemeenschappelijke politiek te volgen, die er op gericht is een oplossing voor de interne moeilijkheden van Joegoslavië te vinden door een overeenkomst tusschen de Koninklijke Joegoslavische regeering en de Beweging voor de Nationale Vrijheid. Het recht van het Joegoslavische volk, zijn toekomstigen staatsvorm na den oorlog naar eigen wensch in te richten, wordt, naar het communiqué zegt, als onveranderlijk erkend.

Ten slotte onderstreept het communiqué, dat de ontmoeting met medeweten en goedkeuring van de regeering der Ver. Staten heeft plaats gehad, die bij de besprekingen vertegenwoordigd was door den Amerikaanschen ambassadeur te Moskou, Harriman, die als waarnemer fungeerde. **(V. b. Mosk. conf. 6116 A.)**

B. Duitsch commentaar —

In de Wilhelmstrasse wordt het communiqué, dat verstrekt is over de besprekingen te Moskou tusschen Churchill en Stalin beschouwd als een bevestiging van de opvatting, dat de Sovjet-Unie besloten is, groote deelen van Europa te bolsjewiseeren en dat de Anglo-Amerikanen daartoe hun toestemming hebben moeten geven. De moeilijkste kwestie, de Poolsche, is niet opgelost. Engeland heeft Polen definitief afgeschreven, hetgeen ook blijkt uit de omstandigheid, dat een officieuze commentaar van Reuter slechts spreekt over een Poolsch-Sovjetrussische kwestie. De Ver. Staten hebben slechts als waarnemer aan de conferentie deelgenomen. Dit wordt in het communiqué uitdrukkelijk bevestigd.

ROEMENIE —

C. Kabinet - zeven ministeries onbeheerd —

16 Oct. (D.N.B.) — Nu ook de Roemeensche minister van Binnenlandsche Zaken, generaal Aldea is afgetreden, zijn thans in totaal zeven ministeries zonder minister. Gezien deze ontwikkeling hebben de leiders van het „Blok van vier" verscheiden vergaderingen gehouden en ook een bezoek gebracht aan den koning. Naar het schijnt kunnen zij echter niet tot overeenstemming komen over de vorming van een nieuwe regeering. **(V. b. kabinet 5903 E; omwenteling 6070 A.)**

VER. STATEN —

D. Hulpverleening aan Nederland

16 Oct. (R.O.) — President Roosevelt heeft op 15 October den minister van Koloniën, dr. H. van Mook en den Nederlandschen ambassadeur, dr. Loudon, ontvangen voor een bespreking, welke veertig minuten heeft geduurd.

Dr. Loudon verklaarde na deze bespreking aan de pers, dat de aandacht van den president was gevestigd op de dringende noodzaak van snelle hulp aan het Nederlandsche volk onmiddellijk na de bevrijding. Verklaard werd voorts, dat de president groote actieve belangstelling toonde voor den wanhopigen toestand, waarin het Nederlandsche volk verkeert. **(V. b. 6116 C.)**

E. Dewey over de buitenlandsche politiek —

19 Oct. — Naar Reuter meldt, heeft Roosevelt's tegencandidaat bij de komende presidentsverkiezingen, Thomas Dewey, in een bijeenkomst van den lezerskring der „New York Herald Tribune" een uiteenzetting gegeven over het standpunt van de republikeinsche partij tegenover de buitenlandsche politiek der Ver. Staten.

Dewey verklaarde nadrukkelijk, dat er in geen geval een derde wereldoorlog mag komen. De Ver. Staten dienen de leiding op zich te nemen bij de stichting eener wereldorganisatie ter voorkoming van toekomstige oorlogen, waaraan niet alleen de vier grootste, doch meer dan 60 naties deelnemen.

Alle inspanningen zullen echter tot mislukking gedoemd zijn, wanneer de internationale betrekkingen der Ver. Staten tot de persoonlijke geheime diplomatie van den president blijven behooren. De tegenwoordige buitenlandsche politiek der Ver. Staten, zoo vervolgde Dewey, heeft tot groote moeilijkheden geleid voor zoover Roosevelt het geval-Polen persoonlijk behandelde door in het geheim met Stalin hierover te onderhandelen.

Voorts verweet Dewey de tegenwoordige regeering, dat er nog geen officieel plan bestaat, hoe een invasie en bezetting van Duitschland moet worden uitgevoerd. Hij pleitte er voor, dat indien Duitschland en Japan volkomen zouden worden overwonnen, zij ook volkomen ontwapend moesten worden. Aan Duitschland dient het bezit eener eigen vliegtuigindustrie ontzegd en het geheele Roergebied dient geïnternationaliseerd te worden. **(V. b. Dewey 6050 A)**

F. Roosevelt over de buitenlandsche politiek —

22 Oct. — Naar uit New York wordt gemeld, heeft Roosevelt in een rede voor de vereeniging voor buitenlandsche politiek (Foreign Policy Association) verklaard, dat de geallieerden het er volledig over eens zijn, dat zij niet met de Duitsche regeering willen onderhandelen. Een wereldvrede is niet mogelijk, wanneer de Vereenigde Staten er niet toe bijdragen dezen te bevechten. Duitschland voert thans strijd om elken duim gronds.

Het Amerikaansche volk heeft in de afgeloopen jaren der crisis groote debatten gekend. Oogenschijnlijk hadden de V. S., zoo zeide Roosevelt, het met Duitschland eens kunnen worden. Dat hebben zij echter geweigerd. Evenzoo hadden de V. S. een compromis met Japan kunnen sluiten en door onderhandelen een plaats in het door Japan beheerschte Azië kunnen verkrijgen. Ook dit heeft men geweigerd. Het Amerikaansche volk heeft den laatsten tijd een moreele, politieke, economische en militaire macht bereikt en deze macht heeft de verantwoordelijkheid en de gelegenheid met zich gebracht de leiding over te nemen in de gemeenschap der naties. Na den oorlog zullen zich de vier geallieerden voor een nog grootere en moeilijkere onderneming geplaatst zien, nl. den vrede te verzekeren. De raad der geallieerden moet de noodzakelijke macht bezitten om snel en beslissend te kunnen handelen tot behoud van den vrede, zoo noodig zelfs met gebruik van geweld.
(V. b. Roosevelt 6091 B.)

IJSLAND

G. Regeeringswisseling —

22 Oct. (D.N.B.) — Op IJsland heeft gisteren een regeeringswisseling plaats gevonden. Het nieuwe kabinet bestaat uit zes ministers en, naar United Press meldt, hebben de drie grootste partijen de onafhankelijkheidspartij, de sociaaldemocraten en de communisten, elk twee vertegenwoordigers in de regeering. Minister-president is Olafur Thors, minister van Buitenlandsche Zaken, zijn broer Thor Thors. Voor het eerst maken communisten deel van de IJslandsche regeering uit.
(V. b. regeering 6088 D.)

DE WERELDOORLOG

Zware strijd om de Scheldemonding - Aken veroverd - Belgrado bevrijd - Opnieuw zware luchtaanvallen op Duitschland - Amerikaansche landing op de Philippijnen.

NEDERLAND —

16 Oct. (D.N.B.) — De vijand versterkt zijn pogingen, het bruggenhoofd Breskens in te nemen.

(R.-O.) — In Westelijk Zeeuwsch-Vlaanderen blijven de Duitschers terrein verliezen; ten Zuiden van Bergen op Zoom herwonnen zij echter grond.

Om Woensdrecht werd hevig gevochten; het werd tenslotte door de Canadeezen heroverd. Bij Renkum staken Britsche patrouilles den Rijn over.

17 Oct. (D.N.B.) De gevechten om de Westerschelde duren voort. Ten Oosten van Helmond werd de vijand uit een penetratieplek geworpen.

(R.-O.) — In Zeeuwsch-Vlaanderen werd IJzendijke door de Canadeezen bezet. De Duitschers trekken zich op nieuwe stellingen terug. Engelsche troepen drongen door tot Venray, waar straatgevechten gaande zijn.

18 Oct. (D.N.B.) — Aan den Scheldemond wordt verbitterd om elk duimbreed gronds gestreden. Ten Oosten van Helmond gingen de Engelschen tot den aanval over. Onze troepen vingen de vijandelijke aanvallen op en wonnen terrein terug, dat tijdelijk verloren was gegaan.

(R.-O.) — De Duitschers zijn uit Venray verdreven. Tusschen Maas en Peel, alwaar het terrein zich leent voor verdediging door kleine afdeelingen, werd verbitterd gevochten. In Zeeuwsch-Vlaanderen winnen de Canadeezen voortdurend terrein en naderden Breskens tot op 3 km.

19 Oct. (D.N.B.) — Ten Oosten van Helmond werden de doorbraakpogingen van den vijand uiteengeslagen.

(R.-O.) — Het tweede Britsche leger is Venray voorbij en heeft in zijn opmarsch naar de Maas nog twee dorpen bevrijd.

20 Oct. (D.N.B.) — In het bruggenhoofd Breskens, alsmede op de landtong naar Zuid-Beveland werden Canadeesche aanvallen afgeslagen. Hardnekkige tegenstand en tegenaanvallen hebben ten Oosten van Helmond de poging der Engelschen verijdeld ons bruggenhoofd ten Westen van de Maas in te drukken.

(R.-O.) — Langs den Zuidelijken oever van de Wester-Schelde naderden de Canadeesche troepen steeds meer Breskens. De Duitsche linie loopt nu van Breskens over Schoondijke, Oostburg en Aardenburg naar Heist. Bij Woensdrecht aan den toegang tot Zuid-Beveland wordt telkens terrein gewonnen en verloren. Britsche troepen zijn tot op minder dan 16 km. van Venlo gevorderd.

21 Oct. (D.N.B.) — In Nederland zijn aanvallen bij Breskens en Helmond ineengestort.

(R.-O.) — In een nieuw offensief maakten de Britsche en Canadeesche troepen goede vorderingen in de richting Roosendaal en Breda. In Zeeuwsch-Vlaanderen werden de Duitschers uit Aardenburg verdreven; in dit gebied werden 3200 gevangenen gemaakt.

22 Oct. (D.N.B.) — In Nederland verhinderden onze troepen ook gisteren diepere penetraties in het bruggenhoofd aan de Buiten Westerschelde, nadat het den vijand gelukt was in de plaats Breskens binnen te dringen.

(R.-O.) — In Zeeuwsch-Vlaanderen vechten de Canadeezen in de buurt van Breskens.

OVERIG WESTELIJK FRONT —

16 Oct. (D.N.B.) — De omsingelingspoging ten Noorden van Aken werd verijdeld. Vijandelijke aanvallen ten Oosten van Epinal en ten Oosten van Rémiremont bleven zonder tastbaar succes.

(R.-O.) — De omsingelingsring rond Aken is gesloten; Duitsche tegenaanvallen werden afgeslagen. De Amerikanen moesten zich terugtrekken uit het fort Driant bij Metz.

17 Oct. (D.N.B.) — Het gelukte den vijand de verbinding met Aken te vernauwen, maar niet af te snijden. 30 Amerikanen liepen naar onze troepen over. Op de flanken van het bruggenhoofd Metz onderneemt de vijand aanvallen, die slechts gering succes opleveren. Het fort Driant aan de Moezel ten Zuidwesten van de stad, is weer geheel in onze handen.

(R.-O.) — Duitsche pogingen, de omsingelingsring rond Aken te doorbreken mislukten onder een verlies van 60 tanks; in de straten wordt zwaar gevochten.

18 Oct. (D.N.B.) — In den slag om Aken gelukte het Amerikaanschen en Engelschen infanterie- en pantsertroepen hun omsingelingsvleugels ten Zuidwesten van Würselen te vereenigen en van het Zuidoosten uit tot den rand der stad door te dringen.

(R.-O.) — De pogingen tot ontzet van Aken werden door de Duitschers opgegeven.

19 Oct. (D.N.B.) — Huis na huis aan den stadsrand van Aken wordt verbitterd tegen den uit het Noorden, Oosten en Zuiden aanvallenden vijand verdedigd. Ten Noordwesten van Epinal wordt in het gebied van Bruyères sinds dagen hevig gevochten. Tegenaanvallen van onze troepen ten Zuidoosten van Rémiremont wierpen den vijand uit zijn stellingen.

(R.-O.) — De zuivering van Aken wordt voortgezet, een zwakke Duitsche tegenaanval werd afgeslagen. Aan het Moezelfront maakten de Amerikanen eenige vorderingen en zijn Metz tot op 6 km. genaderd. Ten Oosten van Epinal werd Bruyères bezet.

20 Oct. (D.N.B.) — De materieelslag om Aken woedt voort. Tegenaanvallen van het Oosten uit brachten verlichting. Op de hellingen in het gebied van Bruyères stortten aanvallen in ons vuur ineen. Ook in het brongebied van de Moselotte zijn aanvallen van Algerijnsche en Marokkaansche bergtroepen mislukt.

(R.-O.) — Ten Noorden van Belfort naderden Fransche troepen de grens van Elzas-Lotharingen tot op 4 km.

21 Oct. (D.N.B.) — Ten Noordoosten van Antwerpen gingen de Canadeezen tot den aanval over. Zij werden na geringe aanvankelijke successen tot staan gebracht. Na 19 dagen hebben de verdedigers van Aken sterke aanvallen op den noordrand van de stad uiteengeslagen. Vijandelijke aanvallen in het gebied van Bruyères en Cornimont werden tegengehouden.

(R.-O.) — De strijd om Aken is afgeloopen. De eerste groote Duitsche stad is hiermede door de geallieerden veroverd. Tot dusver zijn 10.000 krijgsgevangenen binnengebracht. De schade in de stad is groot, de kathedraal is er echter vrij goed afgekomen.

22 Oct. (D.N.B.) — Ten Noordoosten van Antwerpen zette de vijand zijn aanvallen voort. Ten Noordwesten van Turnhout mislukten vijandelijke aanvallen. Bij Würselen duurt de strijd voort. De gebieden ten Oosten van Lunéville en bij Bruyères zijn nog steeds brandpunten van hevige gevechten.

(R.-O.) — Engelsche en Canadeesche troepen hebben vorderingen gemaakt ten Noordoosten van Antwerpen; Wuustwezel en Calmpthout werden bezet. Bij Aken zijn de Amerikanen op 21 October tot een nieuwen aanval overgegaan en ten Oosten van Würselen 1 km. gevorderd. Ook bij Dieuze in Oost-Frankrijk werd een nieuwe aanval ingezet, terwijl iets Zuidelijker zwaar gestreden wordt bij Bruyères, dat stevig in geallieerde handen is.

OOSTELIJK FRONT —

16 Oct. (D.N.B.) — Op den Balkan zijn aanvallen op het bruggenhoofd Nisj mislukt. Onze distancieeringsbewegingen in het Noordelijke deel van de Dzeklerpunt verliepen ongestoord. Ten Westen van den Pas van het Cziroka-dal en van Dukla ontstonden harde afweergevechten. Ten Noorden van Warschau en in de beide bruggenhoofden aan de Naref bij Seroc en Rozan, leverden de gevechten onzen troepen een nieuw afweersucces. In het kader eener frontverkorting hebben onze troepen zich van de Duna gedistancieerd, met prijsgeving van het Westelijk deel van Riga. Aan het IJszeefront werden in harde gevechten bolsjewistische aanvallen op onze achterhoeden afgeslagen.

(R.-O.) — Russische en Roemeensche troepen rukten in Noord-Transsylvanië tot ca. 40 km van Bistritsa op.

Nisj werd bevrijd.

17 Oct. (D.N.B.) — Van den Balkan worden uit het gebied van Nisj en ten Westen van de Midden-Morawa gevechten gemeld met Bulgaarsche en Sovjet-Russische gevechtsgroepen. Bij Belgrado is de toestand gestabiliseerd. Aan de Beneden-Theiss maakte een Hongaarsche gevechtsgroep talrijke zware wapens buit en maakte gevangenen. De slag in het gebied ten Zuiden en Zuidwesten van Debreczen nam opnieuw in hevigheid toe. Aan het front van de Woud-Karpaten is de vijandelijke druk ten Westen van den pas van het Cziroka-dal en van den Dukla-pas tijdelijk verminderd. Daarentegen zetten zij hun doorbraakpogingen uit het bruggenhoofd Rozan aan de Narew voort. Aan weerskanten van Wilkowisjken zijn de bolsjewisten over circa 40 km. breedte, na een trommelvuur van verscheiden uren en met krachtige ondersteuning van slagvliegtuigen, tot den grooten aanval overgegaan en hebben op één plaats de Oostpruisische grens bereikt.

17 Oct. (R.-O.) — In het door de Hongaren bezette deel van Zevenburgen maken de Russen goede vorderingen en zijn nu nog 12 mijl verwijderd van de Oostpunt van Tsjecho-Slowakije, dat zij uit een nieuwen hoek benaderen. Leskovac, 40 km. ten Zuiden van Nisj werd

door Russische en Joego-Slavische troepen bevrijd. In Letland zijn de Russen, die veel oorlogsmateriaal buitmaakten, bijna 20 km. ten Zuidwesten van Riga gevorderd. In het Hooge Noorden trekken de Duitschers na het verlies van Petsamo overhaast op de Noorsche grens terug. Bij een nieuwen grooten aanval over een front van 40 km. hebben de Russen ten Zuidwesten van Kowno de grens van Oost-Pruisen bereikt.

18 Oct. (D.N.B.) — Op den Balkan maken ten Westen van Krusevac eigen tegenaanvallen vorderingen. In het centrum van Belgrado, dat van bolsjewisten gezuiverd werd, heerscht rust. Ten Zuiden van Debreczen werden bolsjewistische aanvallen afgeslagen. Onze troepen hebben zich tusschen Trestenburg en het Zuidelijke deel van de Woudkarpaten naar het Noordwesten gedistancieerd. In den pas van het Czirokadal en van Doekla zijn alle aanvallen der bolsjewisten mislukt. Aan de Oostpruisische grens breidde de vijand zijn aanvalsfront van Kalvarja en Schirwindt naar het Zuiden uit. Wirballen viel na taaie verdediging in handen van den vijand.

Tegenaanvallen van onze tanks wierpen de aanvallende bolsjewisten in Koerland terug. De vijand verloor in het Baltische gebied van 1-16 October 558 tanks.

(R.-Oranje) — In Letland wordt de positie van het 20e Duitsche leger met den dag moeilijker. In Finland ging Rovanini voor de Duitschers verloren; de naar Noorwegen terugtrekkende Duitsche troepen wordt in hun flank bedreigd. In Letland wordt het overschot der Duitsche Oostzee-legers, die geheel van Duitschland zijn afgesneden naar het Westen teruggedrongen; zij pogen via Windau over zee te ontkomen. In Joego-Slavië wordt nog steeds in de straten van Belgrado gevochten. Ten Zuidwesten van Nisj werden de Duitschers door de samenwerkende Russische, Joego-Slavische en Bulgaarsche troepen uit Prokuplje verdreven. Het Roode leger is over een breedte van 275 km. Tsjecho-Slowakije binnengetrokken.

19 Oct. (D.N.B.): In Servië wordt ten Oosten van Krajevo en Kragujevac en ten Zuidoosten van Belgrado gevochten. Om Debreczen zijn onze troepen in een zwaren strijd gewikkeld met den naar het Noorden opdringenden vijand. Ten Westen van den Doekla-pas werden vijandelijke aanvallen afgeslagen. De slag aan de grens van Oost-Pruisen tusschen Sudauen en Schirwindt duurt met toenemende hevigheid voort. Eydtkau ging verloren. Ook ten Zuidoosten van Libau alsmede tusschen Doblen en de Golf van Riga zetten de bolsjewisten hun sterke aanvallen voort. In Midden-Finland verloopen onze distancieeringsbewegingen volgens de plannen.

(R.-O.) — In Letland vordert de insluiting der Duitsche troepen tusschen Libau en Windau snel. In Tsjecho-Slowakije zijn de Russen, die van uit Polen op zeven punten over de Karpatenpassen zijn op sommige punten 50 km. diep het land binnengedrongen. Zij rukken op naar de voornaamste steden in Roethenië en naar Plesov in Oost-Slowakije, terwijl zij in Noord-Transsylvanië ook een stad hebben ingenomen. De Duitschers in Transsylvanië loopen gevaar te worden geïsoleerd. In Joego-Slavië worden de Duitschers in Belgrado ingesloten; ten Zuiden van de stad worden twee Duitsche divisies geleidelijk vernietigd. In Oost-Pruisen ging de eerste stad, Eidkuhnen, voor de Duitschers verloren. Zij ligt aan de spoorlijn van Kovno naar Insterburg.

20 Oct. (D.N.B.) — In Belgrado zijn onze troepen in zware gevechten gewikkeld. In Zuid-Hongarije wierpen Duitsche troepen te zamen met Hongaarsche formaties den vijand ten Zuidoosten van Szolok terug en drongen door tot Mezoetur. Debreczen werd na hardnekkige verdediging door onze troepen prijsgegeven.

In het grensgebied van Oost-Pruisen duren de zware gevechten voort.

(R.-O.) — In de Baltische staten zijn de Russen verder opgerukt ten Westen van Jelgawa, ook bij Mitau en ten Westen van deze plaats worden de Duitsche troepen in een kleiner gebied teruggedreven. In Finland werd Kemijarvi, een der grootste plaatsen van Lapland bereikt. Bij hun tweeledige opmarsch in Oost-Tsjecho-Slowakije hebben de Russen belangrijke vorderingen gemaakt. In Roethenië hebben zij het dal van de Theiss ten Noorden van Szeged vrijwel geheel van Duitsche troepen gezuiverd. Zij hebben zich nu aangesloten bij de Russische en Roemeensche troepen, die van Transsylvanië Noordwaarts oprukken. In Belgrado wordt om elk huis gevochten. In Oost-Pruisen hebben de Russen een concentrischen aanval ingezet in de richting van Koningsbergen. Een tweede aanval werd begonnen ten Zuiden van Oost-Pruisen over de Narew.

21 Oct. (D.N.B.) — Belgrado werd aan den vijand overgelaten. Terwijl de vijand ten Westen van den Theiss-mond in de richting van den Donau verder kon optrekken, maakte aan weerskanten van Szolnok de aanval van Duitsche en Hongaarsche troepen vorderingen. In de streek van Debreczen en aan weerszijden van de Samos, bieden onze troepen den naar het Noorden oprukkenden bolsjewisten tegenstand. Tusschen Sudauen en Schirwindt bracht de slag weer zware gevechten. De vijand werd met uitzondering van een tankdoorbraak ten Noorden van de Rominterheide afgeslagen. Tusschen Mosjeiken en de Golf van Riga, alsmede op het schiereiland Sworbe, zijn aanvallen der bolsjewisten mislukt.

(R.-O.) — De herovering van Belgrado is een feit; de Russen trekken in Noordelijke richting verder. Ten Zuidoosten van Belgrado werden 9000 Duitschers gedood en 8000 gevangen genomen. In Hongarije rukt het Roode leger uit verschillende richtingen op Boedapest aan en werd Debreczen veroverd; de Duitschers trekken snel terug. In Oost-Pruisen wordt 10 km. ten Westen van Eidkuhnen gevochten.

22 Oct. (D.N.B.) — In Zuid-Hongarije drongen vijandelijke aanvalstoppen door tot Baja aan den Donau.

Tusschen de Midden-Theiss en de Szamos duren de gevechten voort. Aanvallen ten Westen van den Doeklapas werden afgeslagen. Onze troepen brachten in het Narefbruggenhoofd bij Seroc vijandelijke aanvallen tot staan en ruimden bij Rozan de den vorigen dag ontstane penetratieplekken op. In den slag in het Oostpruisische grensgebied werd aan weerskanten van de Rominterheide met groote verbittering gestreden. Aan weerszijden van Tilsit distancieerden wij ons ter frontverkorting op den Zuidelijken oever van de Memel. Op de landengte naar Sworbe konden de bolsjewisten geringe terreinwinst behalen. Aan den weg naar de IJszee en in het Noorsche grensgebied duren de gevechten voort.

(R.-O.) — In Hongarije drijven de Russische en Roemeensche troepen de Duitschers en Hongaren uit het gebied rondom Satul-Mare.

Ten Noorden van Szeged werd op den Westelijken oever van de Theiss een bruggenhoofd gevormd; Baja a. d. Donau werd veroverd. In Joego-Slavië werd Kragujevac ingenomen. Het Noordoostelijke deel van het land wordt gezuiverd.

ITALIE —

16 Oct. (D.N.B.) — De vijand ondernam opnieuw vrij sterke doch vruchtelooze aanvallen in de Etruskische Apennijnen. Afzonderlijke penetraties werden afgegrendeld.

(R.-O.) — Het achtste leger is tot op minder dan 6 km. van Cesena langs den weg van Rimini naar Bologna gevorderd. Het 5e leger veroverde Livergnano.

17 Oct. (D.N.B.) — Amerikaansche strijdkrachten drongen na trommelvuur, naar onze stellingen in Midden-Italië op. Onze pantsergrenadiers deden de aanvallen ten Oosten van Vergato mislukken. Ten Noorden en Noordoosten van Loiano maakte de vijand eenige vorderingen.

18 Oct. (D.N.B.) — Ten Zuiden van Bologna sloegen onze troepen zeer zware aanvallen af, die de vijand in eenige sectoren tot negenmaal toe herhaalde. Ook in het gebied van Cesena liep de vijand tevergeefs op onze stellingen storm.

(R.-O.) — De troepen van het vijfde leger zijn Bologna tot op een afstand van 15 km. genaderd. Het 8e leger nadert Cesena over een breed front.

19 Oct. (D.N.B.) — De aanvallen van het 5e Amerikaansche leger in Midden-Italië namen in hevigheid toe. Tegenaanvallen wierpen den vijand uit kleinere penetratieplekken en veroverden een belangrijken heuvel. Pas in de avonduren kon de vijand penetraties aan den weg naar Bologna bereiken. De Britsche druk in het gebied van Cesena duurt voort.

20 Oct. (D.N.B.) — In Midden-Italië verijdelden onze troepen alle pogingen van de Amerikanen ten Zuiden van Bologna te stooten.

(R.-O.) — Het achtste leger is ondanks slecht weer en fellen tegenstand opgerukt tot op 3 km. afstand van Cesena, welke stad met het 80 km. verder gelegen Bologna het wegennet van Noord-Italië beheerscht.

21 Oct. (D.N.B.) — Het zwaartepunt van de gevechten in Midden-Italië lag in het gebied van Vergato, waar alle aanvallen werden afgeslagen.

(R.-O.) — De geallieerden vorderen in de richting van Bologna. Cesena werd veroverd. Over een front van 6 km werd de rivier de Savio, 20 km ten Noorden van Rimini bereikt.

22 Oct. (D.N.B.) — Onze troepen hebben wederom alle aanvallen in het gebied van Vergato uiteengeslagen. Ook aanvallen bij Loiano mislukten. Britsche aanvallen op onze nieuwe stellingen aan weerskanten van Cesena bleven steken.

22 Oct. (R.-O.) — Het 8e leger is over het geheele front tot den aanval overgegaan. Ten Zuiden van den weg Rimini-Bologna werden belangrijke vorderingen gemaakt. Over de Savio werd een bruggenhoofd gevormd, terwijl andere troepen halverwege Rimini en Bologna staan.

GRIEKENLAND —

19 Oct. (D.N.B.) — In Midden-Griekenland werd de stad Thebe in het kader van onze distancieeringsbewegingen ontruimd.

(R.-O.) — Britsche patrouilles zijn tot in de nabijheid van Lamia, 150 km ten Noordwesten van Athene opgerukt.

22 Oct. (R.-O.) — Bijna de helft van Griekenland is thans bevrijd. De Engel-

sche voorhoedetroepen hebben de terugtrekkende Duitschers tot op een afstand van 160 km. van Athene achtervolgd en rukken op Lamia aan. De Duitsche terugtochtsweg wordt bedreigd door Russische, Joego-Slavische, Bulgaarsche en Albaneesche troepen.

LUCHTOORLOG —

16 Oct. (D.N.B.) Amerikaansche bommenwerpers vielen overdag Keulen en eenige plaatsen in het Rijnland aan. De aanvallen op de burgerbevolking in West- en Zuidwest-Duitschland werden voortgezet. Door nachtelijke Britsche aanvallen ontstond schade te Wilhelmshafen. Ook Hamburg werd aangevallen.
(R.-O.) — Des nachts werden hevige aanvallen gedaan op Wilhelmshafen en Hamburg. In de morgenuren ondernamen Britsche toestellen een aanval op de Sorpedam, die het Roergebied van water en electriciteit voorziet.
1200 Amerikaansche bommenwerpers, geëscorteerd door meer dan 1000 jagers, deden aanvallen op Keulen. Andere formaties bombardeerden doelen bij Düsseldorf, Brunswijk, Hannover en Kassel.
17 Oct. (D.N.B.) — Amerikaansche vliegers wierpen overdag bommen in Zuidoost-Duitschland, waaronder ook op Salzburg. In den nacht werd Gumbinnen door bolsjewistische vliegtuigen aangevallen.
(R.-O.) — Tusschen 1 en 15 October werden 13.000 vluchten gemaakt in het Westen; 450 locomotieven en 2000 wagons werden getroffen, de spoorwegen op ruim 500 plaatsen onbruikbaar gemaakt. Ruim 600 vijandelijke vliegtuigen werden neergeschoten.
Dordrecht en Deventer, centra van het Duitsche militaire transport werden gebombardeerd.
18 Oct. (D.N.B.) — Amerikaansche vliegers vielen Keulen, Weenen en Oppersilezisch gebied aan.
(R.-O.) — 2100 Geallieerde vliegtuigen ondernamen een aanval op Keulen. Eenige schroeflooze Duitsche jagers werden op afstand waargenomen. Vanuit Italië werden fabrieken in Opper-Silezië, Oostenrijk, Joego-Slavië en Hongarije gebombardeerd.
19 Oct. (D.N.B.) — Bij een aanval van Anglo-Amerikaansche bommenwerpers op Bonn werd het stadsgebied zwaar getroffen. O.a. vielen de universiteit, vele cultuurmonumenten en 16 ziekenhuizen aan de bommen ten prooi. Andere aanvallen waren gericht op Kassel en Keulen. Britsche vliegtuigen wierpen bommen op Hannover en Mannheim.
(R.-O.) — Bonn, Keulen en Kassel werden door de Britsch-Amerikaansche luchtmacht aangevallen. Voorts werden aanvalsvluchten ondernomen boven een uitgestrekt gebied van Duitschland en Noord-Nederland.
20 Oct. (D.N.B.) — Amerikaansche terteurbommenwerpers wierpen bommen op Mainz, Mannheim, Ludwigshafen, Karlsruhe en Wiesbaden. In den afgeloopen nacht ondernamen de Britten aanvallen op Stuttgart en Neurenberg.
(R.-O.) — Gedurende den afgeloopen nacht hebben 1000 Engelsche bommenwerpers aanvallen gedaan op Stuttgart en Neurenberg. 1700 Amerikaansche toestellen vielen militaire doelen bij Mainz en Ludwigshafen-Mannheim aan.
21 Oct. (D.N.B.) — Amerikaansche vliegers vielen Regensburg en Zuid-Duitschland aan. Vliegers in scheervlucht zetten in West- en Zuidwest-Duitschland hun aanvallen voort.
(R.-O.) — Geallieerde gevechtsbommenwerpers vielen de Duitsche verbindingen achter de Siegfriedlinie aan. 15 locomotieven en ruim 200 wagons werden vernield of beschadigd. Andere aanvallen richtten zich tegen Keulen, Bonn en Koblenz. Ten Oosten van Nancy werd een dam beschadigd, waardoor behalve Duitsche stellingen ook de stad Dieuze onder water kwam te staan.
22 Oct. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche vliegtuigen wierpen in den afgeloopen nacht bommen in Zuidoost- en West-Duitschland.
(R.-O.) — Circa vijfhonderd geallieerde vliegtuigen deden aanvallen op spoorwegen en doelen langs Maas en Rijn tot het front van het 3e leger. Vanuit Italië werden aanvallen ondernomen op Hongaarsch gebied.
Gedurende de verslagweek werd van Duitsche zijde elken dag melding gemaakt van V 1-vuur op Londen.

ZEEOORLOG —

17 Oct. (D.N.B.) — Voor de Nederlandsche kust werd een Britsche motortorpedoboot tot zinken gebracht en een andere zwaar beschadigd.
22 Oct. (R.-O.) — De Engelsche minister van Marine, Alexander, heeft 21 October bekend gemaakt, dat het grootste convooi, dat nog ooit den Atlantischen Oceaan is overgestoken, zonder verliezen te lijden met ruim een millioen ton levensmiddelen en oorlogsmateriaal in Engeland is aangekomen. Het convooi bestond uit 167 schepen.

HET VERRE OOSTEN —

Luchtoorlog —

16 Oct. (D.N.B.) — Het Japansche hoofdkwartier deelde het volgende mede over de gevechten bij Formosa en de Philippijnen: Tot zinken gebracht 10 vliegdekschepen voor Formosa, een vliegdekschip voor de Philippijnen, twee slagschepen voor Formosa, drie kruisers voor Formosa, elf oorlogsbodems van niet vastgesteld type voor Formosa. Zwaarbeschadigd: drie vliegdekschepen voor Formosa, drie vliegdekschepen voor de Philippijnen, een slagschip voor Formosa, vier andere oorlogsschepen voor de Philippijnen, elf oorlogsbodems van niet vastgesteld type voor Formosa, een kruiser (wellicht een slagschip) voor Formosa, een kruiser voor de Philippijnen. 112 vliegtuigen werden neergeschoten. Aan Japansche zijde worden 312 vliegtuigen vermist. Dertig tot 40 kleinere vaartuigen gingen verloren.
De woordvoerder van de Japansche marine verklaarde, dat de vijandelijke aanvalsvloot in de wateren van Formosa practisch is vernietigd.
(R.-O.) — Behalve de reeds gemelde luchtaanvallen deden op 13 dezer marine-vliegtuigen een aanval op Formosa. Hierbij werden minstens 91 Japansche vliegtuigen neergeschoten. Sedert 11 October wordt Formosa onophoudelijk gebombardeerd. De Japanners leden geweldige verliezen aan schepen en vliegtuigen.
17 Oct. (D.N.B.) — Het Japansche hoofdkwartier maakte 16 October bekend: Japansche luchtstrijdkrachten vielen in den nacht van 15 op 16 Oct. in de wateren ten Oosten van Formosa een nieuwe vijandelijke vloot aan en beschadigden een vliegkampschip en een slagschip.
(R.-O.) — Zware luchtaanvallen werden gedaan op Formosa, de Philippijnen en Borneo. Formosa werd in 6 dagen 5 malen gebombardeerd. De aanval op de Philippijnen werd uitgevoerd van geallieerde vliegdekschepen. Hierbij werden 89 Japansche vliegtuigen vernietigd. Binnen den tijd van twee weken werd thans voor de vierde maal een aanval op Balikpapan uitgevoerd. De Japanners leden ook hier zware verliezen.
18 Oct. (R.-O.) — De luchtaanvallen op Formosa werden voortgezet. Omtrent de overwinning die de Japanners verklaren op de Amerikaansche vloot te hebben behaald deelt het communiqué van admiraal Nimitz mede, dat de Japansche vloot Formosa naderde, doch omkeerde na te hebben waargenomen hoe sterk het Amerikaansche eskader was. 150 Japansche vliegtuigen werden neergeschoten, geen enkel Amerikaansch vliegdek- of slagschip liep bij deze operatie schade op.
19 Oct. (R.-O.) — Admiraal Nimitz maakte bekend, dat de luchtaanvallen op Luzon, het hoofdeiland der Philippijnen worden voortgezet. Vorige week werden bij de aanvallen op Formosa en de Philippijnen totaal 915 Japansche vliegtuigen vernield, terwijl sedert begin Juni de 3e en 5e Amerikaansche luchtmacht ruim 3000 vijandelijke vliegtuigen en 350 schepen vernielde. De Amerikanen verloren in dien tijd 340 machines.
20 Oct. (D.N.B.) — Het Japansche hoofdkwartier heeft medegedeeld, dat Japansche strijdkrachten den 19den October bij de Nicobaren, die door een vijandelijke formatie werden aangevallen, een vliegkampschip en een torpedojager tot zinken hebben gebracht. Een slagschip en een torpedojager werden ernstig beschadigd.
22 Oct. (R.-O.) — In den Indischen Oceaan hebben Engelsche oorlogsschepen, w.o. slagschepen en vliegdekschepen, de Nicobaren-eilanden ten Z. van Birma gebombardeerd. 8 Japansche jagers werden neergeschoten, terwijl 4 Engelsche toestellen verloren gingen. Geen enkel oorlogsschip werd beschadigd.

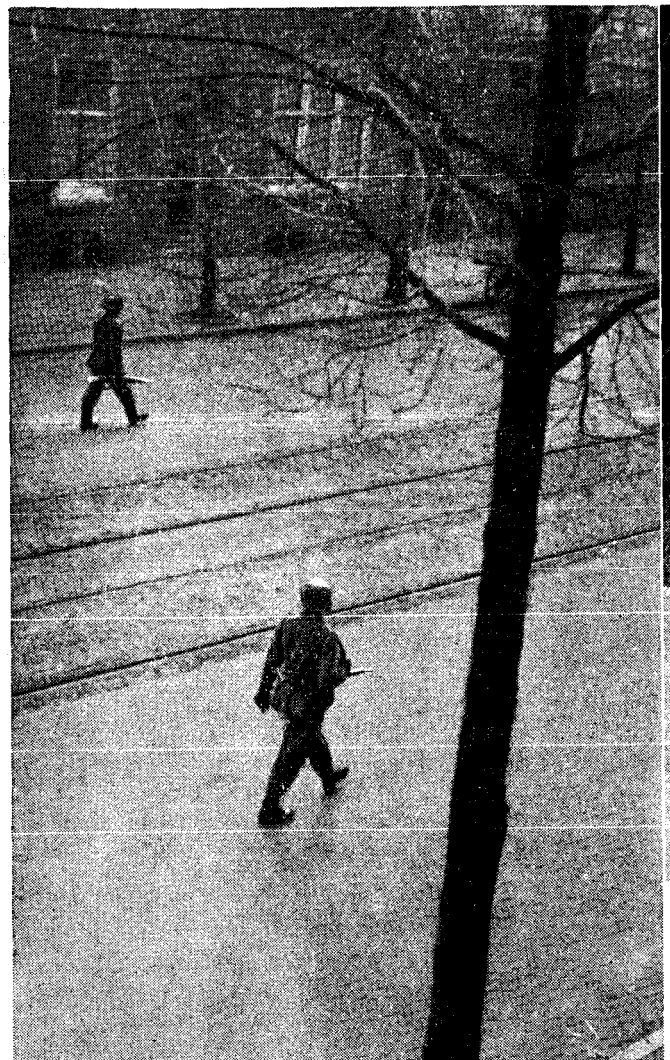
Landingsoperaties op de Philippijnen

19 Oct. (D.N.B.) — Officieel wordt medegedeeld, dat vijandelijke strijdkrachten in de ochtenduren van 17 October landingsoperaties hebben ondernomen tegen het eiland Suluan in het centrale deel van de Philippijnen.
20 Oct. (R.-O.) — Een groote amphibische operatie, die geleid heeft tot een succesvolle Amerikaansche landing op het eiland Leyte (Philippijnen), werd door generaal McArthur bekend gemaakt. De Oostelijke kust van het eiland werd bezet. De eerste landing ontmoette zeer weinig tegenstand omdat de Japanners door deze operatie werden verrast. Honderden schepen van elk type namen aan de landing deel. Het is de grootste concentratie van zee- en luchtstrijdkrachten, die tot nog toe in de Pacific heeft plaats gehad. Volgens nadere mededeelingen breiden de invasiestrijdkrachten hun posities uit en wordt toevoer aan land gebracht. Ook Australische troepen nemen aan den strijd deel. De sterkte der Japansche troepen op de Philippijnen wordt op ongeveer 200.000 man geschat.
22 Oct. (R.-O.) — Zoowel het vliegveld als de stad Takloban, de hoofdstad van Leyte, werden door de geallieerden ingenomen. Door middel van de indringingstactiek werd de Japansche verdediging omsingeld en tot den terugtocht gedwongen. De geallieerde verliezen zijn gering. Er zijn nu ruim 100.000 man geland. **(V. b. krijgsverr. 6116/18)**

Boven: de onvoorwaardelijke overgave van Rhodes wordt geteekend op het eiland Suni. Onder: Duitsche troepen leveren overeenkomstig de capitulatievoorwaarden al hun wapens, munitie en uitrustingen in.
(British Official Foto's)

Boven: de consequenties van clandestien hout zagen.

Hiernaast: razzia in de Lairessestraat te Amsterdam.

In Amsterdam laten de Duitschers in het groot draaibanken, electromotoren, etc. naar Duitschland verschepen.

(Foto's Anefo)

A. NEDERLAND (Bevrijd gebied)

Regeering reserveert zich rechten op Duitsch grondgebied

29 Oct. (R.-O.): — De Nederlandsche regeering heeft de volgende nota gericht tot de regeeringen der vereenigde volken en de met deze geassocieerde regeeringen:

Verschillende rapporten zijn ontvangen van de Nederlandsche verzetsbeweging, die aantoonen, dat de Duitschers den laatsten tijd nieuwe, uitgebreide vernieling en schade hebben toegebracht in dat deel van het land, dat zij nog bezet houden. Een aanmerkelijk gedeelte van deze vernieling en schade kan niet redelijkerwijze worden toegeschreven aan overwegingen van militairen aard; het is kennelijk moedwillig en boosaardig. In de huidige omstandigheden wordt het niet raadzaam geacht hiervan bepaalde voorbeelden te geven en om voor de hand liggende redenen is het onmogelijk er een volledig overzicht van te geven. Dit kan pas in een later stadium worden gedaan. In geringer mate hebben de Duitschers, alvorens zich terug te trekken, in het bevrijde deel van Nederland hetzelfde gedaan. Met betrekking tot dat gebied kunnen nu voorbeelden worden gegeven. Fabrieken zijn opgeblazen en machinerieën verwijderd om redenen, die geenerlei verband hielden met militaire operaties; mijnen zijn in groote mate beschadigd, en willekeurig bombardeeren met vliegende bommen heeft verdere schade toegebracht. Een bijzonder schadegeval van vernieling is het onder water zetten van vruchtbare gronden met zout water, zelfs in gevallen, waarin zoet water beschikbaar was. Andere streken zijn in ruime mate onder water gezet, hetzij op roekelooze wijze, hetzij zonder eenige militaire noodzaak, met rivierwater. Het behoeft geen betoog, dat het vraagstuk van steunverleening en wederopbouw, voor zoover dit Nederland betreft, op deze wijze oneindig moeilijker is geworden. Zonder overdrijving kan worden gezegd, dat het zeker is dat, als resultaat van alles wat de Duitschers hebben gedaan, de kracht om zich te herstellen van Nederland met zijn zeer dichte bevolking, zal blijken uitermate verzwakt te zijn, zoowel uit het oogpunt van den landbouw als uit dat van nijverheid en handel. Gezien in verband met de systematische plundering, door den bezetter op ongehoorde schaal gepleegd, en met zijn afpersing en plundering in strijd met de Haagsche Conventie van 1907 betreffende den oorlog te land, en met de algemeene internationale wetgeving en gebruiken, hebben deze verwoesting en beschadiging thans waarlijk enorme afmetingen aangenomen. Men kan onmogelijk verwachten, gezien ook de rechtmatige vorderingen van andere naties op Duitschland, dat Duitschland in staat zal zijn, de schade, die het in Nederland heeft aangebracht, goed te maken door economische waarden van de eene zijde van de grens naar de andere binnen een redelijk tijdperk over te brengen. Ervaringen, in den vorigen oorlog opgedaan, hebben aangetoond, welke bezwaren dit meebrengt. Verder in aanmerking nemend, dat het in het algemeen belang is, dat Duitschland eens voor al zal leeren, dat agressie geen voordeel oplevert, is het mogelijk, dat het Nederlandsche volk tot de gevolgtrekking zal komen, ondanks zijn ingeboren afkeer van alle vormen van met de wapenen afgedwongen veroveringen, dat wanneer in zijn geval substantieele maatregelen tot herstel door den overrompelaar zullen moeten worden genomen, een geschikt deel van aangrenzend Pruisisch gebied, hetzij zal moeten worden afgestaan aan Nederland, onder beding, dat Duitschland deszelfs Pruisische inwoners binnen zijn grondgebied zal opnemen, hetzij op eenige andere wijze op een tijdelijken of permanenten grondslag zal worden gebracht onder beheer en binnen het economisch kader van Nederland. Het kan niet de taak van het huidige Nederlandsche kabinet zijn het land, dat op het oogenblik niet op de daartoe aangewezen wijze kan worden geraadpleegd, te verplichten tot een definitieve politiek betreffende zulk een belangrijke aangelegenheid, waarover niet onmiddellijk een beslissing behoeft te worden genomen, doch de Nederlandsche regeering beschouwt het als haar plicht 's lands rechten te reserveeren, vooral met betrekking tot de formuleering van zijn wel overwogen meening en van zijn vorderingen na zijn bevrijding en om dit ter kennis te brengen van de regeeringen van de vereenigde volken in het bijzonder en van de openbare meening in het algemeen. Dit doende, laat de Nederlandsche regeering buiten beschouwing de smart en het leed, die aan het Nederlandsche volk zijn toegebracht door de vertegenwoordigers van het volk van Duitschland. De smart, veroorzaakt door hun wraakzuchtig worgen van Nederland's nationale leven, door hun massale deportatie van Nederland's mannelijke jongelingschap, door de uithongering, die zij hebben teweeggebracht, door hun op groote schaal gepleegde moorden en middeleeuwsche martelingen, die den dood van duizenden goede burgers hebben ten gevolge gehad, deze smart moge om vergelding schreeuwen, zij kan nimmer worden goed gemaakt in termen van materieele waarden.

De Minister van Buitenlandsche Zaken, mr. E. N. van Kleffens, zeide naar aanleiding van deze nota: „Landgenooten, aan de verklaring, die U zoo juist gehoord hebt en die, naar ik hoop, duidelijk was, heb ik maar weinig toe te voegen. Zooals U gehoord hebt, stelt de Nederlandsche regeering in dit stadium geen eisch tot aanhechting van Duitsch gebied. Wel heeft zij het verstandig geacht thans uitdrukkelijk voor het Nederlandsche volk het recht voor te behouden, zoodanige aanhechting te verlangen, indien ons volk na rijp beraad na de bevrijding tot de slotsom mocht komen, dat dergelijke aanhechting niet alleen zakelijk gemotiveerd, maar ook anderszins wenschelijk is. Wij zullen ook dezen vraag tezamen op onze eigen Nederlandsche democratische manier beantwoorden en handelen al naar het antwoord uitvalt."

(V. b. Duitsche vernielingen en inundaties; Verkl. min. v. Kleffens: 6106 B)

B. De Duitsche razzia's op mannen

23 Oct. — Naar aanleiding van het feit, dat door de Duitsche bezettingsautoriteiten in tal van plaatsen in het bezette Nederlandsche gebied groote aantallen mannen, gewoonlijk tusschen de 16 en 50 jaar worden gevorderd tot het verrichten van werkzaamheden ten behoeve van de Duitsche weermacht en o.m. gebruikt worden tot het aanleggen van verdedigingswerken, waartoe zij voor onbepaalden tijd van hun haardsteden worden weggevoerd, bracht de Nederlandsche regeering op 23 October via Radio-Oranje nogmaals met nadruk in herinnering, dat zij het gansche personeel in overheidsdienst de strikte opdracht heeft gegeven alles na te laten, wat kan leiden tot versterking van de vijandelijke oorlogskracht. Het is den burgemeesters dus uitdrukkelijk verboden om op Duitsch bevel ingezetenen aan te wijzen voor dwangarbeid. Het is ambtenaren van den burgerlijken stand uitdrukkelijk verboden gegevens ter beschikking te stellen, die de Duitsche drijfjachten kunnen vergemakkelijken. Het is het gansche politiepersoneel uitdrukkelijk verboden, mee te doen aan de drijfjachten op Nederlanders.

(V. b. waarsch. tegen spitters 6107 A; 6120 B)

C. De levensomstandigheden in het bevrijde gebied —

24 Oct. — Aan een verslag, dat door George Sluiter, een der medewerkers van Radio-Oranje, die een bezoek bracht aan het bevrijde Nederlandsche gebied, werd uitgebracht, ontleenen wij het volgende, dat in het bijzonder betrekking heeft op de voedselpositie van de bevolking aldaar.

De voedselpositie was in de eerste weken na de bevrijding nog niet verbeterd. Het vetrantsoen was nog bepaald onvoldoende.... Toch is op sommige punten al eenige verbetering gekomen. Men heeft al vleesch kunnen distribueeren en in sommige steden verschillende malen een ei per hoofd. Wat de menschen blijkbaar het meest missen zijn sigaretten, thee, koffie, chocolade en zeep.

D. Twee Nederlanders ontvingen hooge Britsche onderscheiding —

28 Oct. — Namens Koning George VI is de „Order of the British Empire" (O.B.E.), Military Division, verleend aan Kolonel J. C. Gerards van den Geneeskundigen Dienst van het K.N.I.L. en aan den Officier Vlieger der 1e Klasse H. P. Sobels. Kolonel Gerards maakte zich zeer verdienstelijk bij de repatrieering van gewonde Nieuw-Zeelanders en Australiërs. Lt.-Cdr. Sobels heeft alle onderhandelingen gevoerd met het Air Ministry over de organisatie en de opleiding der Kon. Nederl. Marine-Luchtstrijdkracten en heeft verder een belangrijke rol gespeeld bij de onderhandelingen tusschen Nederlandsche en Amerikaansche autoriteiten en het Air Ministry.

NEDERLAND (Bezet gebied) —

E. Voedselvoorziening - Centrale keuken te Amsterdam —

23 Oct. — Te Amsterdam is heden de Centrale Keuken in volle werking gekomen. Er moeten dagelijks 437.000 porties worden verstrekt, d.i. voor ca. twee-derde der bevolking.

(V. b. distributie 6119 E.; 6120 A.)

F. Terroristen en saboteurs standrechtelijk doodgeschoten —

24 Oct. — De Höhere ᛋᛋ- und Polizeiführer Nord-West maakt bekend:

In de avonduren van den 23sten October 1944 werd in Amsterdam-Zuid een lid van de Duitsche bezettende macht lafhartig vermoord. Als vergeldingsmaatregel werden een aantal terroristen en saboteurs in de morgenuren van den 24sten October 1944 in het openbaar standrechtelijk doodgeschoten en woon-

huizen in de buurt van de plaats van het misdrijf in de asch gelegd.
Naar aanleiding van deze bekendmaking deelde R.-O. op 26 October mede, dat de volgende bijzonderheden van deze afschuwelijke en weerzinwekkende misdaad ter kennis van de regeering waren gekomen: Op 23 October jl. te 5 uur in den namiddag werd de Gestapo-agent Herbert Oelschlägel, ingedeeld bij de 2e groep van het 4e Sonderkommando, geboren 7 Januari 1908, neergeschoten aan de Zuidzijde van het kruispunt Beethovenstraat-Apollolaan. De schoten werden gelost door een der inzittenden van een Duitsche auto, waarin Oelschlägel zich even te voren nog had bevonden. Hij was in burger gekleed en bleek van te voren reeds te zijn gechloroformeerd, voordat de schoten uit de Duitsche auto hem troffen. Oelschlägel was zeer gehaat bij het ondergeschikte Gestapo-personeel. Hij was instructeur van de meer dan 1500 zgn. „Vertrauensmänner". In den loop van den nacht van 23 op 24 October hebben de Duitsche politieorganen een heel huizenblok op de plaats van den moord omsingeld. De mannen werden er uit gehaald en om 4 uur in den vroegen morgen werden de twee huizen aan de Noordzijde van het kruispunt Beethovenstraat-Apollolaan in brand gestoken, nadat alle bewoners uit hun huizen waren verdreven. Hierbij liet de Gestapo het echter niet. Zij ging over tot een afschuwelijken massamoord op onschuldigen. Om half acht in den morgen werden 29 mannen, gekozen uit gearresteerde landgenooten, ter plaatse in het openbaar door de Gestapo vermoord. De slachtoffers werden in groepen van 5 aan elkaar gebonden; daarna werd de eene groep na de andere gedood. De laatste groep van 5 mannen probeerde weg te loopen doch dit mislukte, nadat de middelste man door een schot was getroffen. De regeering voegt hieraan een uitvoerige verklaring toe, waaruit blijkt, dat zij geen middel onbeproefd zal laten om de daders in handen te krijgen en met de uiterste gestrengheid te berechten.
In andere plaatsen o.a. Haarlem, werden soortgelijke misdaden bedreven.
(V. b. Duitsche repr. 6086 A; Doodvonn. 6085 A)

NEDERLAND (Bezet gebied)

A. Luchtaanval op stad in het Oosten —

Op 28 October hebben Engelsche en Amerikaansche bommenwerpers een aanval gedaan op een stad in het Oosten van het land. Bij dit bombardement zijn woonwijken zwaar getroffen. Meer dan 50 huizen werden verwoest, meer nog zijn beschadigd. Het aantal dooden bedroeg 30, 3 personen worden vermist. Het aantal gewonden bedroeg 12.
(V. b. Luchtaanv. 6113 L)

B. Rede van Mussert en van Rijkscommissaris dr. Seyss-Inquart —

Mussert heeft op 24 Oct. in Den Haag de N.S.B.-ers toegesproken en hen aangespoord onversaagd den strijd aan Duitschlands zijde voort te zetten.
Op 25 Oct. heeft dr. Seyss-Inquart een radiorede gehouden over zijn reis door Zeeland. Hij zeide o.a. thans wel te kunnen verraden, dat de Duitschers ongeveer anderhalf jaar geleden overwogen hebben de kern van Walcheren te laten overstroomen met welwater, dus met zoet water; hiervan werd afgezien om dit voor de voeding van Nederland zoo belangrijke land niet te vernietigen.
(V. b. Mussert 6107 G; Rijkscomm. 6114 A)

C. Lucifersgebrek —

25 Oct. — De directeur van het Rijksbureau voor Chemische Producten brengt ter algemeene kennis, dat lucifers nog slechts in beperkte mate beschikbaar zijn. Het publiek wordt in eigen belang aangeraden, de grootste zuinigheid te betrachten.
(V. b. Distributie 6120 A; 6113 G)

D. N.S.B.-functionarissen geschorst

„Volk en Vaderland" van 27 October bevat het volgende besluit van den Leider:
In afwachting van de beoordeeling van hun gedragingen in September j.l., door de daartoe door mij ingestelde bijzondere rechtbank, zijn door mij als functionarissen der Beweging geschorst:
1. S. L. A. Plekker, stbnr. 936, gemachtigde in algemeenen dienst.
2. F. W. van Vloten, stbnr. 3352, gemachtigde voor den Nederlandschen Volksdienst en hoofd van de afd. Volkszorg der Beweging.
3. G. J. K. Baron van Lynden van Horstwaerde, stbnr. 6891, adviseur van den Leider.
4. J. Dekker, stb.nr. 9679, gemachtigde voor Zeeland.
5. M. Graaf de Marchant et d'Ansembourg, stbnr. 20000, gemachtigde voor Limburg.
6. L. ten Cate, stb.nr. 21752 hoofd v. d. afd. Afstammingsonderzoek.
7. J. P. Rechsteiner, stb.nr. 81430, hoofd v. d. afd. Intendance.
8. E. Voorhoeve, stb. nr. 95400, hoofdkwartier-spreker.
9. C. C. A. Croin, stb.nr. 127977, gemachtigde voor de Artsenkamer.
10. C. Thoen, stb.nr. 167058, wnd. hoofd v. d. afd. Propaganda.
Gedurende den tijd van schorsing is het dezen functionarissen verboden de uniform der Beweging met ranguitmonstering of onderscheidingsteekens te dragen of op eenigerlei wijze namens de N.S.B. op te treden. **(V. b. NSB-rechtb.: 6107 F; percommentaar: 6076 A)**

E. Zaagmans overleden — Kapelmeester van het 7e —

26 Oct. — Johan Zaagmans, oud-kapelmeester van het 7e Reg. Infanterie te Amsterdam, componist van vele koorwerken en jurylid bij tal van zang- en muziekconcoursen, is op bijna 83-jarigen leeftijd te Lochem overleden.

BELGIE

F. Levensmiddelengebrek oorzaak van politieke spanning —

25 Oct. (Radio-Oranje) — Op een kabinetsvergadering heeft de Belgische eerste minister Pierlot op 24 October de critiek op de regeering, vervat in een memorandum van de communistische partij, verworpen. De communisten hadden critiek uitgeoefend op de voedselpolitiek van de regeering en hadden verklaard, dat hun programma, op de basis waarvan zij hadden toegestemd zitting te nemen in de coalitie-regeering, niet was uitgevoerd. Pierlot verklaarde, dat hij niet bereid is in het publiek de zeer vèrgaande eischen van de communistische partij te bespreken en de minister van Voedselvoorziening verklaarde, dat de voedselpositie van België de laatste dagen is verbeterd.
27 Oct. — Naar de „Daily Telegraph" meldt zijn in België de aanvankelijk verhoogde rantsoenen weer verlaagd. Noch voor industrieele behoeften noch voor huishoudelijk gebruik zijn steenkolen beschikbaar. Er zal hout uit de Ardennen worden betrokken. De algemeene voedselpositie is précair en de valuta-decreten, die aanvankelijk gunstig werden opgenomen, worden thans sterk gecritiseerd door de lagere volksklassen omdat ze slechts den bemiddelden lagen ten goede zijn gekomen. De spanning tusschen de regeering-Pierlot en de verzetsgroepen neemt toe.
(V. b. Kab. Pierlot 6099 B)

DUITSCHLAND

G. De „Volkssturm" —

23 Oct. (D.N.B.) — De aanmeldingen van vrijwilligers voor den Duitschen Volkssturm waren gisteren, volgens berichten uit het geheele land zeer talrijk. De aanmeldingsbureaux spreken van „een waren stroom" van vrijwilligers. In Berlijn hebben zich honderdduizenden aangemeld. Uit persberichten blijkt, dat niet alleen de opgeroepen lichtingen, maar ook jongere en oudere lichtingen tot den Volkssturm zijn toegetreden.
24 Oct. (D.N.B.) — Lt.-generaal Dittmar heeft in zijn radiolezing verklaard, dat in den Deutschen Volkssturm de noodzakelijke totaliseering van den oorlog haar hoogsten en laatsten vorm heeft verkregen. De Deutsche Volkssturm zal voor het eigenlijke gevechtsfront een verhoogde vrijheid in den rug brengen en tegelijkertijd een ongekende verdieping van het gevechtsgebied met zich mede brengen. **(V. b. Volkssturm 6121 A)**

H. Duitsche legerleiding —

26 Oct. (D.N.B.) — De militaire woordvoerder in de Wilhelmstrasse deelde mede, dat het opperbevel over de Duitsche legergroep in het Westen bij Generalfeldmarschall Von Rundstedt berust, terwijl Generaloberst Guderian, de Generalstabschef van het Duitsche leger, de legers in het Oosten leidt.
(V. b. Rundstedt 6114 I, 6092 E; Guderian 6080, 6026)

I. Nieuw pantsertype —

26 Oct. (D.N.B.) — Bij de tegenwoordige operaties aan het Oostfront treedt aan Duitsche zijde een nieuwe tank, de z.g. Königstiger, op den voorgrond. De bepantsering is zwaarder dan die van den „Tiger", terwijl ook de bewapening sterker is. Deze tank schijnt het antwoord te zijn op de Sovjet-Russische „Stalin"-tank, die is voortgekomen uit de „T 34". **(V. b. nieuwe wapens 6088; tanks: 6006 B)**

K. Militair-politieke situatie - Rede dr. Goebbels —

27 Oct. (D.N.B.) — Rijksminister dr. Goebbels heeft op 27 October een overzicht over den toestand gegeven. Hij zette o.m. uiteen:
De laatste drie maanden hebben zich gebeurtenissen van het meest beslissende belang afgespeeld, die het oorlogsbeeld in essentieele trekken fundamenteel hebben gewijzigd, deels ten nadeele van ons, deels echter te onzen gunste. De groote hoop van onze vijanden is niet in vervulling gegaan. Wij zijn niet ineengestort onder hun militaire en agitatorische algemeene bestorming. De weg naar Duitschland bleef hun versperd: Het Duitsche volk staat weer stevig op zijn beenen en maakt zich gereed om nieuwe overtuigende bewijzen af te leggen van zijn onverwoestbaren wil tot vrijheid en leven.
Onweerlegbare feiten schijnen volkomen te bewijzen, dat de vijandelijke partij geen enkel oorlogsdoel nastreeft, dat de lijdende menschheid eenigerlei nut zou kunnen brengen. Van de vier vrijheden van Roosevelt is, nu eenige Europeesche

landen in de macht van onze vijanden zijn gekomen, niets meer overgebleven. De volken van het Westen, die de Anglo-Amerikaansche „bevrijders" met vlaggen en guirlandes hebben verwelkomd, moeten deze voorbarigheid thans reeds zeer duur betalen en menig Franschman zal stellig thans reeds met weemoed terugdenken aan de tijden van de Duitsche bezetting van zijn land, toen hij ten minste in tegenstelling tot heden te eten had en stoken kon en toen een hecht gesmede ordemacht van den staat er zorg voor droeg, dat de anarchie, waar zij ook maar haar kop wilde opsteken, terstond weer werd teruggedreven in haar schuilhoeken.

Wat wij in dezen oorlog willen, is duidelijk. Behalve met de verdediging van ons eigen land, zijn wij belast met de bescherming van ons vaderland, dat thans voor een bedreiging staat als nooit te voren in zijn geschiedenis. Het ineenstorten van een reeks staten op ons continent, alleen reeds voor de dreigementen van het bolsjewisme, vormt een klassiek bewijs voor de ontoereikendheid hunner leidende lagen. Zij vallen derhalve het bolsjewisme als goedkoopen buit in den schoot. Zij bezitten geen duidelijke wereldbeschouwing en staatsopvatting, welke berust op de eer. Zij zijn rijp voor den ondergang en verdienen geen ander lot dan het lot dat zij ondergaan. Men kan met hen ook geen medelijden hebben.

Na een uitvoerig exposé over den militairen toestand zeide dr. Goebbels, dat ondanks de onafgebroken vijandelijke luchtterreur tegen het vaderland, de productiecurve voor wapens en munitie een voortdurend stijgende tendenz toont.

Het technische ontwikkelingsproces zal ons binnenkort weer belangrijke kansen bieden. Duitschland heeft ook in dit opzicht nog eenige gewichten in de weegschaal der beslissing te werpen. Zij zijn voldoende om de factoren belangrijk te versterken, waarvan wij ons een fundamenteelen ommekeer in 't algemeene oorlogsbeeld beloven.

Het oorlogsmoreel van ons volk is boven iederen twijfel verheven. De oproep voor den Volkssturm door den Führer vormt er een bewijs voor, dat wij, hoe dichterbij het gevaar komt, des te fanatieker besloten zijn het met alle middelen het hoofd te bieden. Men moge in Londen en Washington onze desbetreffende maatregelen kenmerken als laatsten stap der wanhoop, dat brengt ons niet op een dwaalspoor. Wij weten heel precies wat wij doen, en ook wat wij daarmede kunnen, willen en zullen bereiken. Wij zullen voor geen middel terugdeinzen om den vijand den weg naar Duitschland te versperren. Hij zal stuiten op een verbitterden tegenstand, die hem niets cadeau doet. Reeds thans constateert hij dit in het Oosten zoowel als in het Westen met de diepste ontsteltenis.

De dagen zijn voorbij, waarop hij zich kon beroemen op gemakkelijke en goedkoope overwinningen. Het Duitsche volk heeft zich van den eersten schok, die vooral door den tegenslag in het Westen was ontstaan, weer hersteld.

Wij laten ons Rijk niet tot een aardappelveld maken en ons land niet in een hel veranderen. Onze vrouwen en kinderen zullen niet uitgeroeid, noch zullen onze arbeiders en soldaten als dwangarbeiders naar Siberië gedeporteerd worden. Vansittart noch Morgenthau zullen ooit de wet bepalen volgens welke het Duitsche volk moet leven en ademen. Op hun plannen van haat bestaat er voor een volk, dat eer en vrijheid liefheeft, maar één antwoord: Strijd tot iederen prijs tot aan de overwinning. **(V. b. Goebbels 6109 A, 6099 G; Mil.-pol. situatie 6020 A)**

DUITSCHLAND —

A. Oorlogsuitgaven —

29 Oct. — De totale uitgaven van het Groot-Duitsche Rijk bedroegen in de afgeloopen vijf oorlogsjaren volgens berekeningen van particuliere zijde 525 tot 535 milliard Rm., waarvan ongeveer 240 tot 250 milliard Rm. of ongeveer 46% door belastingen en andere ontvangsten en ongeveer 285 milliard Rm. door het opnemen van credieten door het Rijk werden gefinancierd. Van de opgenomen credieten komen alleen voor rekening van rijkswissels en renteloos schatkistpapier ongeveer 162 milliard Rm. of 56.8%, voor rekening van rijksschulden op langen termijn ongeveer 105 milliard Rm. of bijna 37%, terwijl het restant over diverse andere schuldensoorten, meerendeels op korten termijn, is verdeeld. **(V. b. Oorl.fin. 5909 B; 5541 D)**

B. Volkssturm - Commentaar van Radio-Oranje —

19 Oct. — Aan het commentaar dat Radio-Oranje levert op de oprichting der Duitsche Volkssturm ontleenen wij: Wij hebben nu al zoo vaak te hooren gekregen, dat iedere weerbare man in Duitschland al driedubbel gemobiliseerd was, dat wij zelf kunnen uitrekenen wat de militaire kwaliteiten zullen zijn van de recruten voor den Volkssturm. Afgezien daarvan, worden deze lieden militair ingelijfd, dan zullen zij hun werk voor de oorlogsmachine moeten neerleggen; zij kunnen één van beide: vechten of werken. Werken zij, dan is hun lidmaatschap van den Volkssturm een wassen neus. Vechten zij, dan gaat dat ten koste van de Duitsche oorlogsproductie. **(V. b. Volkssturm 6128 G)**

ENGELAND —

C. Churchill en Eden in Egypte en Italië —

23 Oct. — Naar Reuter meldt, heeft Churchill op zijn terugreis van Moskou naar Engeland een dag in Caïro vertoefd en daarna in Italië een tusschenlanding gemaakt.

Te Caïro heeft hij belangrijke militaire besprekingen gevoerd, die verscheidene uren geduurd hebben. Hierbij waren aanwezig veldmaarschalk sir Alan Brooke, chef van den generalen staf, die Churchill naar Moskou heeft vergezeld en de opperbevelhebber in het midden-Oosten, generaal sir Bernard Paget.

In Italië had Churchill een ontmoeting met generaal Alexander en generaal Maitland Wilson.

Ook Eden bevond zich te Caïro. Hij heeft daar besprekingen gevoerd met Koning Farouk, met den nieuwen Egyptischen premier en den minister van Buitenlandsche Zaken en met den Britschen minister-president in het Midden-Oosten, Lord Moyne. Men meent te weten, dat Eden met de Egyptische staatslieden algemeene vraagstukken in het kader der Britsch-Egyptische betrekkingen heeft besproken. De premier, Maher Pasja, heeft opnieuw de verzekering gegeven, dat Egypte bij den strijd tegen Japan zijn volledig aandeel op zich zal nemen. **(V. b. Egypte 6115 B; Moskou conf. 6116 A; Churchill 6109 A)**

D. Luchtbescherming —

23 Oct. (Radio-Oranje) — De diensten voor civiele verdediging worden verminderd in Londen, Oost-, Zuid- en Zuidoost-Engeland. De vermindering is reeds begonnen in andere gebieden en is door den gang van den oorlog nu ook mogelijk in deze streken. In Londen worden de diensten van het personeel tot op de helft teruggebracht, in andere streken van 2/3 op 1/3. De Fire-Guard-Duty blijft in Londen nog voorloopig van kracht. De Engelsche luchtbeschermingsdienst zal worden ingedeeld bij de afdeeling jachtvliegtuigen van de R.A.F. die opnieuw is ingesteld en voornamelijk een offensieve rol zal spelen.
(V. b. Besch. Z.-Engeland 6108 L; V1 6079 A; Verduistering 6079 A)

E. Schade door V-projectielen —

28 Oct. (Radio-Oranje) — De Engelsche minister van Gezondheid heeft op 27 October in het Lagerhuis verklaard, dat er tengevolge van de vliegende bommen 24.000 huizen in Londen geheel vernield zijn of zoodanig beschadigd, dat zij niet meer hersteld kunnen worden. Hij voegde hieraan toe, dat er in het geheel meer dan 100.000 man aan de reparatiewerkzaamheden deelnemen en dat er binnen enkele weken nog 40.000 bij zullen komen.
(V. b. V1 6079 A)

FRANKRIJK —

F. Regeering De Gaulle door geallieerden erkend —

23 Oct. — De Britsche berichtendienst meldt, dat de regeering van Engeland, de Ver. Staten en de Sovjet-Unie het comité van De Gaulle hebben erkend als voorloopige Fransche regeering. Ook Australië, Canada en Brazilië hebben denzelfden stap gedaan. Bogomolow is door de Sovjet-Unie tot diplomatiek vertegenwoordiger bij de regeering De Gaulle benoemd. Volgens den Moskouschen berichtendienst heeft Bogomolow tegenover den Franschen minister van Buitenlandsche Zaken een verklaring afgelegd, waarin gezegd wordt, dat de voorwaarden voor de erkenning van het comité-De Gaulle als voorloopige Fransche regeering door de Sovjet-Unie, Groot-Brittannië en de Ver. Staten, de versteviging van de democratische basis van de regeering De Gaulle benevens de mobilisatie der krachten van het Fransche volk voor den strijd tegen den gemeenschappelijken vijand is.
(V. b. Regeering 6087 C)

G. De Gaulle over binnen- en buitenlandsche problemen —

25 Oct. (D.N.B.) — Voor vertegenwoordigers van de pers heeft De Gaulle verklaringen afgelegd over problemen der binnenlandsche en buitenlandsche politiek. Frankrijk, zoo zeide hij, is bereid en streeft er bezorgd naar, deel te nemen aan de oorlogsinspanningen der geallieerden. Gezien het onvermogen echter, om zijn eigen wapenproductie thans aanzienlijk op te voeren, kan het zijn oorlogsinspanningen slechts vergrooten, wanneer het van de geallieerden wapens krijgt. Dat zal echter pas mogelijk zijn, wanneer de havens hersteld zijn, hetgeen thans niet het geval is en de tamelijk groote scheepstonnage, die daarvoor noodig is, ter beschikking staat. In ieder geval zal Frankrijk een „langen en zeer harden" veldtocht en zware verliezen te verwachten hebben.

Omtrent den toekomstigen regeeringsvorm in Frankrijk verklaarde De Gaulle, dat Frankrijk vastbesloten is, een democratie te blijven en zich voor geen dictatuur te buigen, van welken kant deze ook moge komen. Op vragen naar de opbouwmogelijkheden voor Frankrijk verklaarde De Gaulle, dat het land onder

de Duitsche bezetting „minder heeft geleden dan te voren was aangenomen" en dat in het bijzonder de Fransche landbouw slechts geringe storingen heeft ondergaan. In industrieel opzicht vormen het volkomen gebrek aan grondstoffen, de moeilijkheden der kolenvoorziening en het weer op gang brengen van het verkeerswezen geweldige problemen. **(V. b. De Gaulle 6115 H)**

A. **Geblokkeerde saldi vrijgegeven**
27 Oct. — In Washington werd officieel medegedeeld, dat de V. S. de sedert 1940 geblokkeerde Fransche saldi wederom heeft vrijgegeven. Het betreft een totaal bedrag van $ 1.5 milliard, waarvan $ 0.9 milliard goudvoorraden van de Banque de France. **(V. b. Fin. 6121 F)**

GRIEKENLAND —

B. **Reorganisatie van het kabinet —**
24 Oct. — Radio Cairo meldt, dat een nieuwe Grieksche regeering is gevormd. De belangrijkste posten in dit kabinet zijn als volgt bezet:
Minister-president, Minister van Buitenlandsche Zaken en voorloopig Minister van Oorlog, Papandreou; Plaatsvervangend Minister van Buitenlandsche Zaken, Draghoumis; Minister van Marine en voorloopig Minister van Opvoeding, Kanelopoulos; Minister van Financien en voorloopig Minister voor Voedselvoorziening Zvolos; Minister van Justitie en voorloopig Minister van Luchtvaart Avram. **(V. b. Reg. 6121 G)**

HONGARIJE —

C. **Horthy's optreden —**
23 Oct. (D.N.B.) — In antwoord op een desbetreffende vraag werd heden in de Wilhelmstrasse verklaard, dat er geen twijfel meer over kan bestaan, dat de vroegere rijksbestuurder van Hongarije, admiraal Horthy, die zich sedert 21 October met zijn gezin in Duitschland bevindt, zich door zijn omgeving tot handelingen heeft laten verleiden, waarvoor hij later zelf niet meer kon instaan. **(V. b. Horthy 6121 I)**

INTERNATIONAAL —

D. **Moskousche Conferentie - Verklaring van Churchill —**
27 Oct. — Naar de Britsche berichtendienst meldt heeft Churchill 27 October in het Lagerhuis gesproken over zijn jongste besprekingen te Moskou. Hij zeide o.a.:
Het huidige stadium van den oorlog is ernstig en hard en men moet er rekening mede houden, dat de gevechten aan alle fronten nog in omvang en hevigheid zullen toenemen. De vijand heeft tweeërlei hoop: ten eerste, dat hij door het verlengen van den strijd onze vastberadenheid zal verminderen, ten tweede, en dit is nog belangrijker, dat er onder de drie geallieerde groote mogendheden oneenigheid zal bestaan. Natuurlijk kan men niet verwachten, zoo zeide hij, dat drie groote mogendheden, die onder zulke verschillende omstandigheden leven als Groot-Brittannië, de Vereenigde Staten en Sovjet-Rusland, niet in velerlei opzichten verschillende inzichten zouden hebben over de behandeling der diverse, talrijke landen, waarin de overwinning hunner wapenen hen heeft gebracht. Men kan het slechts als een wonder beschouwen, dat tot dusver alles tusschen de drie geallieerden zoo solide, zeker en gezond is geweest.
De Britsche minister-president wees er op, dat het buitengewoon moeilijk is de chefs der drie groote geallieerde landen bijeen te brengen op één plaats en op denzelfden tijd. „Ik heb derhalve niet geaarzeld om als de rondtrekkende minstreel van hof naar hof te reizen, maar steeds met hetzelfde lied of met dezelfde compositie van liederen", zoo zeide Churchill.
Omtrent de bij zijn verblijf in Moskou behaalde resultaten sprak de Britsche minister-president zijn voldoening uit.
Over de eensgezindheid der geallieerde mogendheden verklaarde hij, dat de toekomst van de wereld in de eerste plaats afhankelijk is van de eensgezindheid dezer drie geallieerden. Mocht deze eensgezindheid falen, dan zou ook al het andere verkeerd gaan. Op alle punten, waarop de geallieerden niet tot overeenstemming zijn gekomen, begrijpt Groot-Brittannië de redenen waarom de andere partner niet toestemt. Op een buitengewoon groot gebied is een volkomen overeenstemming bereikt. Op het gebied der belangen op de Zwarte Zee en de Middellandsche Zee was spreker niet van meening dat er eenigerlei direct gevaar bestaat dat door meeningsverschillen over politiek of doctrine de gemeenschappelijke oorlogsinspanningen zouden worden verzwakt. Alle inspanningen zijn binnen dit gebied in deze landen er op gericht zooveel mogelijk zorg te dragen voor een vreedzame bijlegging, ook na den oorlog. De geallieerden hopen volkomen serieus, dat hun politiek er toe bijdraagt, dat de kleine landen niet uit een wereldoorlog terecht komen in interne met de uiterste verbitterdheid ontwikkelde conflicten. Alle overeenkomsten waaruit een duurzame toestand voortvloeit zullen wachten op de aanwezigheid van de Ver. Staten.
In zijn verdere uiteenzettingen over het Poolsche vraagstuk zeide Churchill, dat het het doel is van Groot-Brittannië voor de Polen een tehuis te verzekeren, dat wellicht niet geheel overeenstemt met de grenzen van voor den oorlog, maar dat toch „toereikend is voor de behoefte der Poolsche natie". „Wij bevinden ons in een kritieke situatie", zeide Churchill over het Poolsche thema. De vorming van het Poolsche nationale comité voor de bevrijding in Lublin heeft overigens de aangelegenheid gecompliceerd.
Ten aanzien van de erkenning der Fransche bestuursoverheid van De Gaulle als voorloopige regeering van Frankrijk zeide Churchill, dat deze ontwikkeling spoedig door een verderen stap tot herstel van de normale regeeringstoestanden in Frankrijk zal worden gevolgd. Hij verontschuldigde de geallieerden, dat zij niet reeds eerder besloten hebben tot dezen stap. De reden is, dat de Britsche en Amerikaansche regeering eerst hadden moeten constateeren, of de door het ingrijpen der geallieerden aan de macht gekomen Fransche regeering geheel Frankrijk bevallen zou. Frankrijk kan overigens niet van de besprekingen der groote mogendheden uitgesloten worden „voor zoover deze betrekking hebben op het probleem van den Rijn en van Duitschland".
Ingaande op de na de ontruiming door de Duitsche troepen ontstane binnenlandsche politieke problemen van Griekenland, zeide Churchill, dat Groot-Brittannië zich niet zou opwerpen tot scheidsrechter over de binnenlandsche Grieksche aangelegenheden.
Omtrent de militaire besprekingen zeide Churchill nog, dat zij een deel vormden van het uitvoerings- en ontwikkelingsproces der besluiten van Teheran.
(V. b. Mosk. confer. 6123 B)

ITALIE (KON.) —

E. **Herstel diplomatieke betrekking met Sovjet-Rusland —**
26 Oct. — Naar het Sovjet-persbureau mededeelt, heeft de vertegenwoordiger der Sovjet-Unie in het door de geallieerden bezette Italië, Kostylef, tegenover de regeering-Bonomi verklaard, dat de Sovjet-regeering bereid is, volledige diplomatieke betrekkingen met Italie aan te knoopen en derhalve het agrément van Kostylef als Sovjet-ambassadeur verzocht. **(V. b. 6099 L; Verbr. betr. 4080 B)**

SPANJE —

F. **Acties der Sovjet-Spaansche Maquis —**
23 Oct. — Uit New York wordt gemeld: Een bericht van United Press uit Barcelona zegt, dat Sovjet-Spanjaarden de contrôle op zich genomen hebben over vier grenssteden in Noord-Oost-Spanje. De Spaansche Maquisards hebben de steden 22 October veroverd.
De Spaansche autoriteiten hebben bepaald, dat alle politieke gevangenen uit den tijd van den burgeroorlog, wien gratie verleend is en die voorwaardelijk in vrijheid zijn gesteld, hun woonplaats slechts met toestemming van de provinciale contrôlecommissie mogen verlaten. Bij overtreding worden de betrokkenen onmiddellijk gearresteerd en moeten zij de hun kwijtgescholden straf uitzitten.
Diplomatieke waarnemers in Londen verwachten, naar „Aftonbladet" uit de Britsche hoofdstad meldt, een nieuwen revolutie-oorlog in Spanje. Tot dusverre is de ontwikkeling geremd, doordat de Westelijke mogendheden Franco steun verleenden. Dit is echter veranderd, nu Moskou besloten heeft, een nieuwe revolutie-onderneming te steunen. Waarschijnlijk is de Spaansche kwestie ook op de conferentie van Moskou behandeld.
26 Oct. — Volgens een „Exchange"-bericht heeft een luit.-kolonel Paz — het betreft hier een pseudoniem — verklaard, dat niets de revolutie tegen Franco zal tegenhouden. De Spanjaarden in Frankrijk zijn reeds georganiseerd en in verscheiden geheime besprekingen zijn de voorbereidingen voor den algemeenen opstand in Spanje getroffen. Het bevel tot den opstand is echter nog niet gegeven. De leiding van de Sovjet-Spaansche beweging in Frankrijk zal waarschijnlijk berusten bij oud-president Barrio, die uit Mexico in Frankrijk is aangekomen.

Terugtocht der Sovjet-Spaansche Maquis
27 Oct. — Naar Reuter uit Parijs bericht, hebben de Sovjet-Spaansche Maquis zich op stellingen teruggetrokken, die ongeveer 20 K.M. ten Noorden van de Spaansch-Fransche grens liggen. Dit zou op uitdrukkelijk bevel van De Gaulle zijn geschied. Ook verluidt, dat bijna alle Spaansche consulaten in Zuid-Frankrijk, die de laatste weken door de Sovjet-Spanjaarden waren bezet, weer zijn ontruimd. **(V. b. Einde burgeroorlog 3726 C)**

TURKIJE —

G. **Openstelling der Dardanellen —**
26 Oct. — „Stockholms Tidningen" meldt uit New York, dat Groot-Brittannië en de Ver. Staten zich in verbinding hebben gesteld met Turkije, ten einde het openstellen van de Dardanellen voor de geallieerde leveranties aan de Sovjet-Unie door te drijven. In diplomatieke kringen te Washington verwacht men, dat Turkije aan dezen Anglo-Amerikaanschen eisch zal voldoen.
(V. b. Geall. pressie 6045 A; 6021 G)

VER. STATEN —

A. Leveringen via de Leen- en Pachtwet —

23 Oct. (Radio-Oranje) — In het Amerikaansche verslag over het bruikleen in 1944 wordt vooral gewezen op de groote hoeveelheden voorraden en materiaal, die Amerika van Engeland heeft ontvangen. Gedurende de eerste drie maanden van 1944 werden verscheidene honderdduizenden Amerikaansche soldaten in Engelsche schepen vervoerd. Australië en Nieuw-Zeeland verschaffen meer dan 95% van al het voedsel, dat door de Amerikanen in het Verre Oosten wordt gebruikt. Gedurende de laatste maanden is er door middel van dit tegenovergestelde bruikleen meer aan de Ver. Staten geleverd dan de Amerikanen aan Australië en Nieuw-Zeeland hebben gezonden. Tenslotte wordt er in het verslag op gewezen, dat Engeland in 1943 meer dan ¾ van alle vliegtuigen voor de Engelsche luchtmacht en vloot heeft geleverd. **(V. b. Leen- en pachtwet 5949 E)**

B. Vlootdag - Wapenproductie en militaire sterkte —

28 Oct. (Radio-Oranje) — Ter gelegenheid van den Vlootdag, welke op 27 October in de geheele Ver. Staten werd gehouden, heeft president Roosevelt eenige bijzonderheden medegedeeld omtrent de rol, die Amerika in dezen oorlog vervult. Hij zeide o.m., dat sinds 1940 bijna 250.000 vliegtuigen werden gefabriceerd en de productie daarvan thans circa 9.000 per maand bedraagt. Het Amerikaansche leger bestaat uit acht millioen man; hiervan is meer dan de helft overzee. De Amerikaansche vloot beschikt over meer dan 1500 oorlogsschepen bijgestaan door 50.000 andere vaartuigen, w.o. landingsbooten. **(V. b. Vlootleiding 6109 I; Oorl. prod. 6080 D; Roosevelt 6123 F)**

C. Gen. Stilwell uit China teruggeroepen —

28 Oct. — Reuter meldt uit Washington, dat de opperbevelhebber van de Amerikaansche grondtroepen in Indië, China en Birma, gen. Joseph H. W. Stilwell, is ontheven van zijn functie van chef van den generalen staf bij generalissimus Tsjang Kai-Sjek, als plaatsvervanger van admiraal Mountbatten en als Amerikaansch bevelhebber op het Chineesche, Birmaansche en Indische oorlogstooneel. De Amerikaansche troepen in deze gebieden zullen voortaan onder bevel komen te staan van lt.-generaal Daniel Sultan en generaal-majoor A. C. Wedemeyer.

Uit Washington wordt gemeld, dat er sinds eenigen tijd scherpe tegenstellingen tusschen Stilwell en Tsjang Kai-Sjek bestonden over de strategische en andere militaire zaken in China. Tsjang zou het aftreden van generaal Stilwell hebben verlangd. **(V. b. China 6005 B; Mutaties leiding 6061 E)**

D. Waarschuwing der regeering tegen te hooge grondprijzen —

29 Oct. — De prijzen voor landbouwterreinen in de Ver. Staten zijn nog steeds aan het stijgen. In sommige landbouwdistricten stegen de prijzen voor akkerland met 42% in vergelijking met het gemiddelde prijsniveau der jaren 1935—1939. De regeering heeft er op gewezen, dat een dergelijke stijging geenszins gerechtvaardigd kan worden geacht, daar de huidige hooge prijzen voor landbouwproducten na den oorlog niet gehandhaafd zullen kunnen blijven.

In 1914—'18 deden de aankoopen der geallieerde regeeringen de prijzen van Amerikaansche landbouwproducten, speciaal tarwe en katoen, met sprongen stijgen en dit hooge prijsniveau verleidde vele farmers er toe, hun bedrijven boven hun krachten uit te breiden.

Toen omstreeks 1919 de Europeesche landbouw weer de hand aan den ploeg sloeg en Europa bovendien niet meer over de middelen beschikte, om in Amerika te koopen, zette op de Amerikaansche graan- en katoenmarkten een desastreuze daling in, welke een der oorzaken was van de crisis in het begin der jaren twintig.

Herbert Hoover,
President der Ver. St. van 1929—'33 en Voedselcommissaris der Ver. St. in den vorigen oorlog. (Br. Inf. Serv.)

De uitbreidingen der boerderijen, welke hadden plaats gehad, konden echter niet meer ongedaan gemaakt worden, tenzij door verlating van de akkers. Met dit schrikbeeld voor oogen probeerden de boeren aanvankelijk méér te produceeren, ten einde door grootere opbrengst het nadeel van den lageren prijs te compenseeren. Deze gedragslijn leidde tot een verdere daling der landbouwprijzen en een latente overproductie van agrarische voortbrengselen. Het inkomen van den landbouw als geheel liep gestadig terug en met name ontstond een wanverhouding tot het industrieele inkomen, dat aanvankelijk beter gehandhaafd bleef. Steeds moeilijker werd het voor den farmer om zich industrieele producten — o.a. landbouwmachines, tractors, auto's — aan te schaffen. Deze disharmonie tusschen het agrarische en industrieele inkomen is een der oorzaken geweest van het ineenstorten der hausse-periode in den herfst van 1929. In de daaropvolgende crisis werd de Amerikaansche landbouw zwaar bezocht. President Hoover trachtte den farmers te hulp te komen door den Federal Farm Board surplusvoorraden te laten opkoopen en zoo de prijzen op een bepaald, zij het zeer laag, niveau te handhaven, doch deze methode faalde. In 1933 moest van een volslagen noodtoestand in den Amerikaanschen landbouw worden gesproken en met nauwelijks bedekt geweld verhinderden de farmers executoriale verkoopen van met hypotheek belaste landerijen.

Het wederom verhoogen van de landbouwprijzen vormde dan ook een der voornaamste punten, zoo niet het voornaamste punt, van Roosevelt's herstelprogramma en het is teekenend, dat het besluit, waarbij Roosevelt gemachtigd werd den dollar te devalueeren, belichaamd werd in een amendement op de „Farm Relief Act". De verdere steun aan den landbouw werd uitgevoerd door de befaamde A.A.A. (Agricultural Adjustment Administration), welke organisatie later — na het doeltreffend verzet van het Hooggerechtshof — ondergebracht werd onder de Soil Conversation Act. **(V. b. Landbouw 2136 F)**

ZWEDEN —

E. Uitbreiding militaire maatregelen —

24 Oct. (D.N.B.) — De opperbevelhebber van de Zweedsche weermacht, generaal Jung, heeft op 22 October in een zeer opmerkelijke rede, de bewapening verlangd van alle militair opgeleide Zweedsche mannen en de regeering een desbetreffend voorstel gedaan. De uitgaven voor de bewapening van deze mannen worden geraamd op 45.8 millioen Kr. en de bewapening zal bestaan uit geweren en machinepistolen. Met name wil men de ambtenaren en het personeel in oorlogsbedrijven bewapenen. **(V. b. Mil. maatr. 6109 M; 6109 L)**

DE WERELDOORLOG

Breskens, Best, Boxtel, Oirschot, St. Michielsgestel, 's-Hertogenbosch, Tilburg, Bergen op Zoom en Breda bevrijd - Amerikaansche vorderingen in de Vogezen - Russische opmarsch in Oost-Pruisen en in den Balkan - Hevige strijd om Bologna - Amerik. landing op Samar - Zeeslagen bij de Philippijnen.

WESTELIJK FRONT —

NEDERLAND —

23 Oct. (D.N.B.) — De Engelsche divisies, die ten Oosten van 's-Hertogenbosch tot den aanval overgingen, konden slechts weinig terrein winnen.

(R.O.) — Britsche troepen, die 22 October een nieuwen aanval begonnen, vorderden over een frontbreedte van 10 Km. in de richting van 's-Hertogenbosch, waarvan de afstand thans minder dan 10 Km. bedraagt. Canadeesche troepen veroverden in Zeeuwsch-Vlaanderen Breskens en fort Frederik Hendrik.

24 Oct. (D.N.B.) — Het zwaartepunt van de gevechten in het Westen ligt sinds eenige dagen op den rechter Duitschen vleugel in Nederland. Onze divisies verhinderden ten Noorden van Antwerpen en ten Oosten van 's-Hertogenbosch de doorbraakpogingen van de Canadeezen en Engelschen.

(R.O.) — Onder den druk van Duitsche tegenaanvallen moesten de Canadeezen in Zeeuwsch-Vlaanderen eenig terrein, waaronder fort Frederik Hendrik, weer prijsgeven. In de richting van 's-Hertogenbosch werden nieuwe vorderingen gemaakt, terwijl ten Noorden van Antwerpen de geallieerde troepen Roosendaal naderen.

25 Oct. (D.N.B.) — Ten Noorden van Antwerpen en in het gebied van 's-Hertogenbosch namen de gevechten nog in kracht toe. Het eerste Canadeesche en tweede Engelsche leger wonnen na zwaren strijd eenig terrein. De beoogde doorbraak werd verijdeld.
(R.O.) — De Britsche troepen vorderden opnieuw in de richting van 's-Hertogenbosch; in de Noordoostelijke buitenwijken der stad wordt reeds gevochten. In Zeeland heroverden de Canadeezen den toegangsweg naar Zuid-Beveland; zij kregen contact met de uit de richting Antwerpen oprukkende troepen en bedreigen thans Bergen op Zoom. Het Duitsche front is aan het afbrokkelen; Best, Boxtel, Oirschot en St. Michielsgestel werden bevrijd.

26 Oct. (D.N.B.) — Canadeesche aanvallen op de landengte naar Zuid-Beveland bleven na een onbelangrijke penetratie steken. Tegen een plaatselijke landing worden tegenmaatregelen genomen. Concentrische aanvallen uit het Zuiden en Oosten op het gebied Tilburg—'s-Hertogenbosch werden tot staan gebracht. In 's-Hertogenbosch zijn straatgevechten ontbrand.
(R.O) — 's-Hertogenbosch is grootendeels in Britsche handen. De weg en de spoorweg over de Maas werden op één punt bezet. Ten Zuiden van 's-Hertogenbosch rukken de Britsche troepen in Westelijke richting op en bedreigen Tilburg. Canadeesche formaties zijn Zuid-Beveland bijna 10 Km. binnengedrongen. In Zeeuwsch-Vlaanderen werd fort Frederik Hendrik opnieuw veroverd.

27 Oct. (D.N.B.) — Op Zuid-Beveland werden aanvallen van den vijand afgeslagen en landingspogingen verijdeld. Ten Zuiden van Roosendaal duren de doorbraakpogingen van de Engelschen en Canadeezen voort. Bij Tilburg worden de gevechten met den in ons front binnengedrongen vijand voortgezet.
(R.O.) — 's-Hertogenbosch is vrijwel geheel in geallieerde handen. In de buitenwijken van Tilburg wordt gevochten; Vught werd bevrijd. Oostburg, de laatste stad der Duitschers in West-Zeeuwsch-Vlaanderen werd bevrijd. Op Zuid-Beveland beginnen de Canadeesche colonnes zich te verspreiden. De bedreiging van Breda, Roosendaal en Bergen op Zoom wordt grooter.

28 Oct. (D.N.B.) — Bijzonder verbitterd werd gestreden in het gebied van Bergen op Zoom, waar talrijke vijandelijke aanvallen uiteengeslagen werden. Tilburg ging na een zwaren strijd verloren. Bij aanvallen in het gebied van 's-Hertogenbosch leed de vijand groote verliezen.
(R.O.) — Na 's-Hertogenbosch is thans ook Tilburg bevrijd; Breda wordt bedreigd. Canadeesche troepen rukten Bergen op Zoom binnen. Engelsche en Canadeesche troepen landden van zee uit op Zuid-Beveland; zij pogen contact te krijgen met de troepen, die over den dam het eiland binnendrongen. In Zeeuwsch-Vlaanderen werden de Duitschers verder teruggedrongen.

29 Oct. (D.N.B.) — De vijand werd in ons bruggenhoofd ten Westen van Breskens uit een penetratieplek verdreven. Op Zuid-Beveland zijn onze troepen nog altijd in fellen strijd gewikkeld. Tusschen Bergen op Zoom en 's-Hertogenbosch zetten Canadeezen, Engelschen en Amerikanen hun groote aanvallen voort. Onze troepen konden niet verhinderen, dat penetraties bereikt werden. In Bergen op Zoom en verscheiden andere plaatsen zijn felle straatgevechten ontbrand.
(R.O.) — Breda werd op 29 October bevrijd. De Duitschers trekken over de geheele linie in Noord-Brabant terug op de Bergsche Maas, uitgezonderd ten Westen van 's-Hertogenbosch. De geallieerde troepen naderen Roosendaal van drie kanten steeds dichter. Op Zuid-Beveland naderen de Britten en Canadeezen, na hun verbinding tot stand te hebben gebracht, thans Goes. In Westelijk Zeeuwsch Vlaanderen worden de Duitschers langzaam maar zeker naar zee gedreven. Ten Westen van het Deursche kanaal drongen de Duitschers door tot 14 km., ten Zuidoosten van Helmond; Meiel moest daarbij worden opgegeven.

OVERIG WESTELIJK FRONT —

23 Oct. (D.N.B.) — Onze troepen deden de aanvallen van de Canadeezen ten Noorden en Noordoosten van Antwerpen in hoofdzaak mislukken.
(R.O.) — Ten Noordoosten van Aken wordt in de straten van Würselen gevochten. Ten Noorden van het Marne-Rijn-kanaal heeft het derde Amerikaansche leger zijn aanval in de richting van Dieuze voortgezet. Ten Noorden van Bruyères werd Brouvelieures veroverd.

24 Oct. (D.N.B.) — Ten Oosten van Luneville en in den sector van Bruyères ontmoetten eigen tegenaanvallen hevigen vijandelijken tegenstand. In het boschterrein wordt met de grootste verbittering gestreden.
(R.O.) — De Amerikanen wonnen 3 Km. terrein bij hun aanval ten Noorden van het Woud van Paroi in Oost-Frankrijk.

25 Oct. (D.N.B.) — In het brongebied van de Mortagne in de Westelijke Vogezen bieden onze troepen verbitterden tegenstand.
(R.O.) — In Oost-Frankrijk wordt hevig gevochten in de buurt van Mérières-les-Metz.

26 Oct. (D.N.B.) — Onze aanvallen in het strijdgebied van Bruyères wonnen verscheiden kilometers naar het Westen terrein. De belangrijke Col du Menil ten Zuiden van Cornimont is weer in onze handen.

27 Oct. (D.N.B.) — De Amerikanen hebben in de Westelijke Vogezen hun aanvallen voor het passeeren van de hoogten ten Westen van de Boven-Meurthe voortgezet.

28 Oct. (D.N.B.) — Ten Westen van St. Dié verijdelden onze troepen de Amerikaansche doorbraak naar het Meurthedal. Ten Zuiden daarvan werd een hiaat in het gebied van Bruyères gesloten.
(R.O.) — In de Vogezen werden vorderingen gemaakt.

29 Oct. (D.N.B.) — In de Vogezen ondernamen de Amerikanen tusschen Mortange en Meurthe ten Westen van St. Dié aanvallen naar het Noorden en Zuid-Oosten.

OOSTELIJK FRONT —

23 Oct. (D.N.B.) — Op den Balkan vochten zich onze troepen, nadat zij zich in het gebied van Nisj tegen de vijandelijke overmacht hadden kunnen handhaven, vrij en kregen aansluiting met onze hoofdmacht. De vernietiging van de Roemeensche en Bolsjewistische divisies, die ten Oosten van Szolnok zijn ingesloten, duurt voort. Ten Noorden van Debreczen hebben onze troepen de Bolsjewistische formaties, die tot aan de Boven-Theiss waren doorgedrongen, van haar verbindingen afgesneden en zware verliezen toegebracht. Aan weerskanten van Seroc afweergevechten. De slag in Oost-Pruisen is naar het Zuiden overgeslagen op het gebied van Augustow. Tusschen Sudauen en Goldap slaagden de Bolsjewisten er in vrij diepe penetraties te bereiken. Na zware straatgevechten is Goldap in vijandelijke handen gevallen. Doorbraakpogingen van de Bolsjewisten aan weerszijden van Ebenrode zijn mislukt. Aanvallen op het bruggenhoofd Memel bleven vruchteloos.
(R.O.) — In het hooge Noorden hebben Russische troepen, oprukkend langs de kust en in het binnenland, de Noorsche grens bereikt. In Transsylvanië worden de Duitsch-Hongaarsche troepen verder teruggedreven naar Satul Mare, de laatste stad op Roemeensch grondgebied. Uit Noord-Hongarije wordt de val van Hajdu Nanas gemeld. In Zuid-Hongarije ontwikkelt de opmarsch naar de Donau zich gunstig. In Joego-Slavië staken Russische troepen de Save over en bezetten o.a. Semlin.

24 Oct. (D.N.B.) — De felle gevechten ten Oosten van Szolnok duren voort. In het gebied van Debreczen en ten Noorden van Nyiregyhaza duren de zeer beweeglijk uitgevoerde gevechten voort. Bij Goldap en ten Zuiden van Gumbinnen werden de bolsjewisten in tegenaanvallen teruggeworpen. Voor Memel werd de vijand doeltreffend door Duitsche scheepsartillerie bestookt.
(R.O.) — Russische legers zijn Oost-Pruisen binnengevallen en over een front van 140 Km breedte tot 30 Km diep gevorderd. Aan weerszijden van den spoorweg van Kaunas naar Gumbinnen en Insterburg rukken zij op naar Königsbergen; Eidtkuhne, Goldap, Rominten werden o.m. veroverd. Met uitzondering van Memel is het geheele gebied aan den Noordelijken oever van de Njemen van Duitschers gezuiverd. In Transsylvanië wordt de positie der aldaar achtergebleven Duitsche en Hongaarsche troepen met het uur slechter. In Noord-Hongarije werd in de nabijheid van de Tsjecho-Slowaaksche grens de Theiss bereikt. In Joego-Slavië breidden de Russische en Joego-Slavische strijdkrachten hun bruggenhoofd op den Noordelijken oever van de Sau uit.

25 Oct. (D.N.B.) — Tusschen Donau en Theiss hadden Hongaarsche aanvalsoperaties succes. Ten Zuiden van Grosskarol in het gebied van de Szamos, alsmede in de Oostelijke Beskiden zijn aanvallen van den vijand mislukt. Tusschen Warschau en de Boeg sloegen onze troepen de bolsjewisten af. Aan de Naref ontbrandden hevige gevechten.
Bij Goldap en ten Zuidoosten van Gumbinnen hebben onze tegenaanvallen naar het Oosten terrein gewonnen.
(R.O.) — In Oost-Pruisen werden krachtige Duitsche tegenaanvallen afgeslagen; twaalf kleine versterkte plaatsen werden veroverd. Het Russische offensief wordt in Zuidelijke richting uitgebreid. In Transsylvanië woedden straatgevechten in Satul Mare. In Hongarije verbreedden de Russische troepen hun opmarsch naar de Donau en bezetten zij een spoorwegknooppunt 70 mijl ten Zuidoosten van Boedapest. In Tsjecho-Slowakije wordt gevochten ten Oosten van Mucasjewo aan de spoorlijn naar Oostenrijk. In Lapland duurt de Duitsche terugtocht voort.

26 Oct. (D.N.B.) — In de dalen van den Midden-Balkan hebben zich zware gevechten ontwikkeld. Bulgaarsche aanvallen in het gebied van Skoplje werden evenzeer afgeslagen als aanvallen van de bolsjewisten bij Krajewo en in het Westelijke Morawadal. In Zuidelijk Hongarije ondernamen Duitsche en Hongaarsche troepen aanvallen en sloegen overzetpogingen van den vijand over de Beneden-

Theiss. In en bij Augustow zijn onze troepen in hevige gevechten gewikkeld. Tankformaties verijdelden in het Oostpruisische grensgebied doorbraakpogingen ten Zuidoosten van Gumbinnen. Na een verbitterden strijd konden de bolsjewisten tegen den avond Ebenrode binnendringen.
(R.-O.) — De bevrijding van Transsylvanië met de verdrijving van de Duitschers uit Satul Mare is voltooid. De Russen zijn begonnen aan de bevrijding van Noorwegen; Kirkenes en twintig andere plaatsen werden bezet. In Oost-Pruisen veroverde het Russische invasieleger nieuwe steunpunten in de Duitsche stellingen. In Letland werden krachtige aanvallen in de richting van Libau ondernomen, waarbij de Duitschers zware verliezen leden. In Polen behaalden de Russen in samenwerking met Poolsche troepen terreinwinst ten Noordwesten van Warschau's voorstad Praga. In Tsjecho-Slowakije werden ten Oosten van Mucasjewo ruim 50 plaatsen bevrijd.

27 Oct. (D.N.B.) — Onze divisies op den Balkan verhinderden de doorbraakpogingen naar Skoplje en Krajewo in het Westelijke Morawadal. De opstand in Midden-Slowakije is bezig ineen te storten. Tweeduizend ontvoerde Duitschers werden bevrijd.
Bij Debreczen en Nyiregyhaza brachten de Duitsche en Hongaarsche formaties den bolsjewisten zware verliezen toe. Onze tankstrijdkrachten zuiverden Nyiregyhaza en bevrijdden Hongaarsche gevangenen. Bij Munkacs, dat ontruimd werd, zijn gevechten met den achtervolgenden vijand aan den gang. De boschgevechten met den ten Zuiden van Augustow opgedrongen vijand duren voort. Een tegenaanval wierp den in Schlossberg binnengedrongen vijand weer terug. In Koerland verbeterden volksgrenadiers hun stellingen. Bolsjewistische aanvallen in het gebied van Doblen mislukten. In het hooge Noorden werden Petsamo en Kirkenes ontruimd.
(R.-O.) — In het hooge Noorden vorderingen ten Westen en ten Zuiden van Petsamo. In Oost-Pruisen vorderen de Russen gestadig; er wordt zwaar gevochten. In Tsjecho-Slowakije werd het verkeerscentrum Mucasjewo veroverd; de Russen vorderden in één dag 40 Km. In Oost-Hongarije is het Roode Leger 15 Km. van uit Transsylvanië opgerukt.

28 Oct. (D.N.B.) — Duitsche en Hongaarsche troepen wierpen in Zuid-Hongarije en aan de Midden-Theiss de bolsjewisten terug. Ten Noorden van Debreczen duren de hevige gevechten voort.
De slag in de Oostpruisische grensgebieden woedt voort. Zijn brandpunten lagen in het gebied van Gumbinnen en aan den Westelijken rand van de Rominterheide, waar in tegenaanvallen ten Noordoosten van Goldap vorderingen werden gemaakt. Krachtige aanvallen der bolsjewisten ten Zuidwesten van Ebenrode stortten ineen. De vijand is ten Zuidoosten van Libau en in het gebied van Autz tot den grooten aanval overgegaan. Door tegenaanvallen werden zijn doorbraakpogingen verhinderd.
(R.-O.) — De Russen konden in Oost-Pruisen opnieuw terrein winnen en verschillende Duitsche stellingen werden veroverd. In Tsjecho-Slowakije werd de hoofdstad van Roethenië, Uzhorod, door de Russen veroverd. Meer naar het Zuiden hebben de Russische legers zich thans vereenigd voor hun opmarsch naar Boedapest en Weenen. In Joego-Slavië werd Novissade aan de Donau door Russische en Joego-Slavische troepen bezet.
29 Oct. (D.N.B.) — De druk van de Bulgaren tusschen het dal van de Strumitza en ten Westen van Nisj duurt voort. Tusschen Donau en Theiss verbeterden Hongaarsche troepen hun stellingen. Bij Ungvar probeerde de vijand verder naar het Westen door te dringen. Door tegenaanvallen werd hij verdreven. In het Oostpruisische grensgebied heeft de vijand op grond van zijn in de vorige gevechten geleden zware verliezen den grooten aanval voorloopig stopgezet. De groote strijd ten Zuidoosten van Libau en bij Autz duurt voort. Onze troepen verijdelden alle doorbraakpogingen.
(R.-O.) — Troepen van maarschalk Tito hebben de Joego-Slavische haven Split bezet. In het Hooge Noorden trekken de Russische troepen zuidwaarts vanaf Petsamo. Uit Polen worden slechts plaatselijke gevechten gemeld. Op Joego-Slavisch gebied wordt de verdrijving van den vijand uit de bocht van den Donau voortgezet.

ITALIE —

23 Oct. (D.N.B.) — Aan de Adriatische kust sloegen onze divisies vijandelijke aanvalstroepen uiteen. Ten Noorden van Cesena kon de vijand een klein bruggenhoofd over de Savio in handen krijgen.
(R.-O.) — In het achterland opereerende patriotten hebben de Duitschers uit het dal van de Groote St. Bernard verdreven. Cervia, tusschen Rimini en Ravenna werd veroverd.
24 Oct. (D.N.B.) — De pogingen van den vijand uit het bruggenhoofd Cesena te voorschijn te treden mislukten.
25 Oct. (D.N.B.) — Ten Noordoosten van Vergato probeerden de Amerikanen met geconcentreerde strijdkrachten tevergeefs een plaatselijke penetratie uit te breiden.
(R.-O.) — De legers van generaal Alexander zijn Bologna tot op 13 km. genaderd.
26 Oct. (D.N.B.) — Afzonderlijke vijandelijke aanvallen bij Imola mislukten.
(R.-O.) — Een belangrijke hoogte ten Zuiden van Bologna werd veroverd.
27 Oct. (D.N.B.) — Vijandelijke aanvallen ten Noorden van Loiano zijn mislukt. Een bruggenhoofd over de Ronco ten Noorden van Meldola werd uiteengeslagen.
(R.-O.) — De geallieerden naderen Forli uit het Zuiden en Oosten. Canadeesche troepen naderen Ravenna.
28 Oct. (R.-O.) — Troepen van het achtste leger staan op minder dan 4 km. van Forli. Er woedt een hevige strijd ten Zuiden van Bologna.
29 Oct. (D.N.B.) — Zuiveringsacties brachten den benden in Noord-Italië zware slagen toe. Zij verloren meer dan 3600 dooden en 8200 gevangenen en de kern van hun zware wapens.
(R.-O.) — Geallieerde troepen blijven vorderingen maken, terwijl zij hun stellingen consolideeren.

GRIEKENLAND —

23 Oct. (R.-O.) — Het eiland Lemnos en de stad Mudros werden door de geallieerden bevrijd. De Cycladen-eilanden ten Zuidoosten van Athene zijn van Duitschers gezuiverd.
24 Oct. (D.N.B.) — Onze bewegingen in Noord-Griekenland verloopen volgens de plannen.
(R.-O.) — Vooruitgeschoven Britsche troepen hebben Lamia bereikt.
26 Oct. (R.-O.) — De Britsche troepen zijn verder opgerukt tot halverwege Lamia en Larissa. Deze laatste stad werd reeds door Grieksche patriotten bevrijd.
27 Oct. (R.-O.) — Britsche troepen en patriotten vorderen, na Larissa te hebben bevrijd, langs den weg naar Saloniki. Tweederde van Griekenland is nu bevrijd.
29 Oct. (D.N.B.) — Het gebied van Larissa werd volgens bevel naar het Noorden ontruimd.
(R.-O.) — Britsche afdeelingen maakten bij Koziani, 65 km. van de Joego-Slavische grens contact met de Duitschers. In het Oosten zijn de Duitschers bezig met de ontruiming van Saloniki.

LUCHTOORLOG —

23 Oct. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche bommenwerpers vielen bij gesloten wolkendek Hannover, Münster, Brunswijk, Neuss en Hamburg aan en wierpen bommen in West-Duitschland.
(R.-O.) — Bijna 2000 Britsche bommenwerpers en jagers bombardeerden Hamm, Münster, Hannover en Brunswijk. Amerikaansche jagers vernielden 13 locomotieven. Vanuit Italië werden militaire doelen in West-Tsjecho-Slowakije en Duitschland gebombardeerd.
24 Oct. (D.N.B.) — Amerikaansche vliegers vielen overdag Augsburg, Regensburg en andere plaatsen in Zuid- en Zuidoost-Duitschland aan. In de vroege avonduren was Essen het doel van een Britschen aanval. Andere vliegtuigen wierpen bommen op Berlijn.
(R.-O.) — Een groot aantal Engelsche bommenwerpers heeft aanvallen uitgevoerd op Essen en Berlijn. Op Essen werden 4500 ton bommen geworpen. Formaties Amerikaansche toestellen bombardeerden punten in Tsjecho-Slowakije en doelen langs den Brennerpas. Geallieerde bommenwerpers vielen vanuit Italië München, Regensburg en Augsburg aan. Het Duitsche geschut op Walcheren werd opnieuw gebombardeerd.
25 Oct. (D.N.B.) — Britsche vliegtuigen wierpen in de vroege avonduren bommen op Hannover.
(R.-O.) — Ruim 400 Thunderbolts en Mustangs bestookten het gebied tusschen Hamburg en Cassel. Zij schoten op 150 locomotieven en beschadigden o.m. ruim 400 wagons. Typhoons bombardeerden Dordrecht; het ging om twee groote door de Duitschers als hoofdkwartier gebruikte gebouwen. Ruim 20 ton bommen werden uitgeworpen.
26 Oct. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche vliegers wierpen bommen op Hamburg, Essen, Neumunster, Münster, Hamm en plaatsen in het Rijnlandsch-Westfaalsche gebied alsmede Zuidoost-Duitschland.
(R.-O.) — Ruim drieduizend Engelsche en Amerikaansche bommenwerpers en jagers deden gisteren overdag aanvallen op Duitschland; het was het grootste luchtoffensief ooit overdag op Duitschland uitgevoerd. Op Essen werden weer 4000 ton bommen geworpen; oliefabrieken in Gelsenkirchen, Homburg en olieraffinaderijen in Hamburg en Harburg, het rangeerterrein van Hamm, het grootste van Duitschland, werden aangevallen.
27 Oct. (D.N.B.) — Anglo-Amerikanen ondernamen wederom aanvallen op Münster, Hannover, Bielefeld en het Rijnlandsche gebied. Boedapest was het doel van een Sovjet-Russischen aanval.
(R.-O.) — Met ongeveer tweeduizend vliegtuigen, waaronder 1400 bommenwerpers werd het luchtoffensief tegen Duitschland voortgezet. Amerikaansche vliegtuigen vielen fabrieken, olie-installaties en spoorwegen in Hannover, Münster, Bielefeld en elders in West-Duitschland aan. Engelsche Lancasters deden een aanval op de I. G. Farbenindustrie te Leverkusen. Bij de in 24 uur door 5000 geallieerde machines ondernomen aanvallen bedroeg het verlies slechts 13 toestellen.

28 Oct. (D.N.B.) — Britsche vliegtuigen wierpen in den afgeloopen nacht bommen op de Rijkshoofdstad en op Rijnlandsch gebied.
(R.-O.) — In den afgeloopen nacht ondernamen Britsche Mosquito's een aanval op Berlijn. Vanuit Italië deden Amerikaansche bommenwerpers aanvallen op de spoorwegemplacementen van Innsbruck.

29 Oct. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche vliegers vielen Keulen, Münster en Hamm aan. In den afgeloopen nacht wierpen vijandelijke vliegtuigen bommen op Keulen en München. Vijandelijke vliegers zetten in scheervlucht hun aanvallen in West- en Zuid-West-Duitschland voort.
(R.-O.) — Ruim duizend bommenwerpers en 400 jagers deden aanvallen op Duitsche geschutsstellingen op Walcheren en gaven Keulen het zwaarste bombardement, dat het tot nog toe heeft gehad. Voorts werden de knooppunten Hamm en Münster getroffen door 350 vliegende forten, geëscorteerd door 200 jagers. 800 gewone en gevechtsbommenwerpers vielen spoorweginstallaties achter de Siegfriedlinie aan. De tactische luchtmacht ondernam 1200 aanvalsvluchten op geschutsopstellingen en andere militaire doelen.

Gedurende het grootste deel van de verslagweek werd van Duitsche zijde V-1 vuur op Londen gemeld.

ZEEOORLOG —

25 Oct. (R.-O.) — Sedert 19 September hebben er op de Noordzee of in Het Kanaal geen gevechten plaats gehad met Duitsche motortorpedobooten. Sinds de landing in Normandië zijn 72 Duitsche M.T.B.'s voorgoed onschadelijk gemaakt. Een aantal Engelsche torpedobooten en escortevaartuigen is nu voor ander werk beschikbaar.

27 Oct. (D.N.B.) — Voor de Nederlandsche kust werd een Britsche torpedomotorboot tot zinken gebracht.

HET VERRE OOSTEN —

Landingsoperaties op de Philippijnen —

23 Oct. — Naar Radio Tokio meldt is het den Japanschen afweer op 21 October gelukt voor Leyte (Philippijnen) twee vijandelijke torpedojagers, twee slagschepen en een vliegkampschip te beschadigen. Een transportschip werd tot zinken gebracht. Volgens de jongste Japansche frontberichten van de Philippijnen schijnt de vijand voorloopig slechts te streven naar de uitvoering eener landing op Leyte en dienovereenkomstig zijn transportschepen in dit gebied te concentreeren. De berichten melden voorts, dat de reeds gelande vijandelijke eenheden zeer krachtigen tegenstand ontmoeten.

24 Oct. (D.N.B.) — De invasie-operatie heeft den Amerikanen ook verder zware offers aan menschen en materieel gekost. Bij de beide voornaamste landingshoofden, bij Tacloban, de hoofdstad, en het ong. 30 km zuidelijker gelegen Dulag, worden verbitterde gevechten gevoerd, waarbij de vijand, ondanks al zijn inspanningen niet in staat was belangrijk naar het binnenland door te dringen.
(R.-O.) — De Amerikanen hebben een 30 km langen sector van den weg, die ten Zuiden van Tacloban loopt, bezet en brengen voortdurend versterkingen aan land. Het eiland ontwikkelt zich snel tot het groote steunpunt voor toekomstige operaties.

25 Oct. (R.-O.) — Amerikaansche troepen hebben vanuit Leyte de Straat van San Juanito overgestoken en zijn geland op het eiland Samar.

26 Oct. (R.-O.) — De Amerikanen maakten op Leyte op alle fronten vorderingen. Op 24 October werden 56 Japansche vliegtuigen vernietigd.

27 Oct. (R.-O.) — Op Leyte is een kuststrook van 70 km bezet; de geallieerden, die zes vliegvelden veroverden, dringen verder het binnenland in. Op Samar werden Japansche tegenaanvallen afgeslagen.

28 Oct. (R.-O.) — De hoofdstad van Samar, Catbalogan is in Amerikaansche handen; bijna het geheele eiland is van vijanden gezuiverd. Op Leyte verloren de Japanners in één week ongeveer 14.000 man aan dooden, terwijl de Amerikanen ongeveer 500 man verloren.

Zeeslagen bij de Philippijnen —

25 Oct. — Het Japansche hoofdkwartier heeft het volgende communiqué gepubliceerd: „Sedert 23 October hebben onze marinestrijdkrachten met haar aan de oppervlakte varende schepen en vliegtuigformaties een hevigen aanval ondernomen op een vijandelijke formatie en een transportvloot in de wateren ten Oosten van de Philippijnen. De tot dusver vastgestelde resultaten zijn: tot zinken gebracht vier vliegdekschepen, waaronder één van de Enterprise-klasse, twee kruisers, een torpedojager en minstens vier transportschepen. Zwaar beschadigd: twee vliegdekschepen, een slagschip en twee kruisers. Onze eigen verliezen bedragen twee kruisers en een torpedojager, die tot zinken gebracht zijn."
(R.-O.) — Op 23 October begon een zee- en luchtslag in de wateren van de Philippijnen. Eén Japansch vlooteskader stoomde op uit de Jolo-zee benoorden Borneo; een tweede door de zee ten Noordwesten van Leyte; het derde werd ten Zuidoosten van Formosa gesignaleerd. In een eerste treffen tusschen de Amerikaansche luchtmacht en de Japansche oorlogsschepen werd een groot Japansch vliegdekschip tot zinken gebracht. Twee andere Japansche vliegkampschepen, 5 tot 6 slagschepen, een kruiser en een aantal niet nader bekende schepen werden beschadigd; 150 Japansche vliegtuigen werden neergeschoten. Aan Amerikaansche zijde ging een vliegdekschip verloren. De slag duurt voort.

26 Oct. — Naar uit twee, op 26 October, door het keizerlijke hoofdkwartier uitgegeven communiqué's blijkt, bedragen de vijandelijke verliezen aan oorlogsschepen thans in totaal 62 bodems, waarvan 28 tot zinken gebracht en 34 zwaar beschadigd. Aan vijandelijke schepen werden tot zinken gebracht: vijf transportschepen, twee vliegtuigmoederschepen, drie kruisers, een torpedobootjager, 17 groote landingsvaartuigen. Zwaar beschadigd, in brand geworpen of op het strand gezet werden 17 transportschepen, zes vliegtuigmoederschepen, drie slagschepen, drie kruisers, drie torpedobootjagers, twee groote landingsvaartuigen. De in de vroegere communiqué's van het keizerlijke hoofdkwartier gepubliceerde resultaten zijn niet begrepen in de hierboven gegeven vijandelijke verliezen.
(R.-O.) — Uit nadere berichten blijkt, dat drie zeeslagen hebben plaats gehad: 1. ten Zuidoosten van Formosa, 2. ten Noorden van de Philippijnen, 3. ten Zuiden van de Philippijnen. Bij den sub 1 bedoelden slag werd 1 Japansch vliegkampschip door vliegtuigen van Amerikaansche vliegkampschepen tot zinken gebracht. Van de 4 slagschepen, die zich in de Japansche formatie bevonden, die aan den sub 2 genoemden slag deelnamen, werden er 3 zwaar beschadigd. In dit gevecht ging het Amerikaansche vliegkampschip „Princeton" (10.000 ton) verloren, 1300 leden der bemanning werden gered. In den sub 3 vermelden slag werden alle Japansche schepen tot zinken gebracht of beschadigd, t.w. 2 slagschepen, 2 kruisers en 4 torpedojagers. Eén slagschip van 29.000 ton werd definitief tot zinken gebracht.
De bevelhebber van de 3e Amerikaansche vloot, Halsey, rapporteerde aan President Roosevelt: De Japansche vloot is bij de Philippijnen verslagen, ernstig beschadigd en op de vlucht gejaagd door de Amerikaansche zeemacht in dit gebied.

27 Oct. (R.O.) — De Amerikaansche minister van Marine maakte bekend, dat aan Japansche eenheden tot zinken zijn gebracht 1 slagschip, 5 kruisers, 1 torpedojager en 2 vliegkampschepen. Voorts zijn een twintigtal schepen beschadigd. Behalve de „Princeton" verloren de geallieerden den zwaren Australischen kruiser „Australia" (10.000 ton); 1 Amerikaansche torpedojager werd beschadigd, terwijl verschillende patrouillevaartuigen beschadigd werden of zonken.
Het Amerikaansche Departement van Marine maakte voorts bekend, dat er zich bij de geallieerde vloot in den Stillen Oceaan minstens 16 slagschepen en 37 kruisers bevinden, voorts honderden torpedojagers, escortevaartuigen en onderzeeërs.

28 Oct. (D.N.B.) — De totale successen van de Japansche luchtmacht in den luchtslag bij Formosa in den tijd van 12 tot 14 October en in den zeeslag voor de Philippijnen op 25 en 26 October zijn: Tot zinken gebracht 34 oorlogsschepen, waaronder 19 vliegkampschepen, twee slagschepen, zes kruisers, een kruiser of torpedojager en twee torpedojagers, alsmede twee transportschepen. Beschadigd: 38 oorlogsschepen, waaronder 15 vliegkampschepen, drie slagschepen, zes kruisers, een torpedojager en 13 andere oorlogsschepen, waarvan het type niet werd herkend. In deze getallen zijn de successen der Japansche strijdkrachten in de Golf van Leyte niet begrepen.

29 Oct. (R.O.) — Uit volledige berichten omtrent den slag in de Golf van Leyte, één der zeeslagen van de afgeloopen week, blijkt, dat het geheele Japansche eskader, bestaande uit 2 slagschepen (ieder ca. 30.000 ton), 2 zware kruisers, 2 lichte kruisers en 10 torpedojagers, tot zinken werd gebracht. Vliegtuigen brachten op 26 October nog een torpedojager tot zinken, terwijl ze een lichten kruiser ernstig beschadigden.

Luchtoorlog —

25 Oct. — Het keizerlijk hoofdkwartier maakt melding van een nieuwen vijandelijken luchtaanval op Kioesjioe en op het tusschen Japan en Korea gelegen eiland Saitsjoe. Ca. 100 Amerikaansche vliegtuigen, die in China waren opgestegen, vielen deze gebieden aan, waarbij eenige schade ontstond.

(R.O.) — Super-vliegende forten deden een aanval op Kioesjioe, het meest Zuidelijke eiland van Japan.

26 Oct. (R.O.) — Voor de tweede maal in 24 uur vielen vliegende forten Kioesjioe aan. Eén vliegtuig ging verloren. **(V. b. Krijgsverr. 6124/26)**

De strijd om 's-Hertogenbosch. Boven: Britsche infanterie en Binnenlandsche Strijdkrachten in de straten van 's-Hertogenbosch. Onder: Een Britsche soldaat nam een Duitscher, die uit een brandend huis in St. Michielsgestel (British Official Foto's)

Boven: Hollandsche vluchtelingen vinden dekking onder een Britsche stelling tijdens den strijd om Boxtel.
Onder: De bevrijding van Tilburg. Britsche troepen trekken Tilburg binnen.

NEDERLAND (Bevrijd gebied) —

A. Duitsche requireering van kleeding en beddegoed —

30 Oct. (R.O.) — Aan een toespraak van A. den Doolaard, op 30 October gehouden voor Radio-Oranje, ontleenen wij, dat o.m. te Gorinchem, Breda en Den Haag door de Duitschers kleeding en beddegoed werden gevorderd van de bewoners dier plaatsen. O.a. moesten dekens, stellen ondergoed, overhemden, schoenen, winter- en regenjassen worden ingeleverd, terwijl in Breda de bevolking zelfs gouden ringen en horloges moest afstaan. Een en ander geschiedde tegen zoogenaamde betaling in Nederlandsch geld. **(V. b. Plunderingen 6091 A)**

B. De overstrooming van Walcheren —

31 Oct. (R.O.) — De correspondent van het A.N.P. te Londen deelde eenige bijzonderheden mede over den toestand op Walcheren na de bevrijding. Middelburg, dat normaal 21.000 inwoners heeft, herbergt nu ongeveer 40.000 menschen. In Vlissingen zijn ongeveer 3000 van de 23.000 inwoners achtergebleven, terwijl op het platteland veel boeren en dorpelingen hebben geweigerd voor het water terug te trekken en in hun huizen en boerderijen zijn gebleven, ondanks het Duitsche evacuatiebevel. Zij hebben voedsel naar de bovenverdieping meegenomen, waar zij ook slapen, en komen slechts overdag bij eb uit de huizen, als de lage waterstand het mogelijk maakt zich te verplaatsen. Men schat hun aantal op ongeveer 20.000. Vlissingen heeft tot dusver meer van de bombardementen geleden dan Middelburg. De levensomstandigheden zijn overal zeer moeilijk en de A.N.P.-correspondent noemt den toestand ernstig, maar niet wanhopig. De onverzettelijke Zeeuwsche geest wordt misschien nog het beste gedemonstreerd op de boerderijen, die midden in het land liggen, dat door de Duitschers onder water is gezet. Van die boerderijen, geheel omgeven door een troostelooze watervlakte, waait van de daken nu weer de Nederlandsche driekleur.

(V. b. Overstr. v. Walcheren 6106 A)

C. Zuiveringsmaatregelen —

5 Nov. (R.O.) — De commissaris van het Militair Gezag te Nijmegen heeft op grond van het Zuiveringsbesluit een aantal personen in Nijmegen in hun functie geschorst. Onder hen bevonden zich de burgemeester, de wethouders, de ontvanger, gemeentepersoneel, de directeur en de adjunct-directeur der electriciteitswerken, de directeuren van de gasfabriek, enz. enz. Aan een aantal ambtenaren werd bevel gegeven hun functie te staken. Zestig personen, verbonden aan het directoraat-generaal van politie, werden in hun functie geschorst.

Te Eindhoven werd voor de zuivering van het politiecorps een commissie benoemd, bestaande uit den burgemeester, een vertegenwoordiger van de justitie, leden van het politiecorps, en leden van de binnenlandsche strijdkrachten. Politie en binnenlandsche strijdkrachten hebben samen een afdeeling Politieke Recherche gevormd, die N.S.B.-ers, collaborateurs en profiteurs opspoort.

(V. b. Zuivering 6113 D)

D. Economisch herstel — Wachtgeldregeling —

5 Nov. (R.O.) — Met medewerking van de arbeidsbureaux en werknemersorganisaties is in het gansche bevrijde gebied een wachtgeldregeling ingevoerd, krachtens welke gehuwden bij 0 uur werk 80% ontvangen van hun oorspronkelijke loon. Dit percentage daalt tot 60 % voor bij ouders inwonende ongehuwden en voor ongehuwden beneden de 18 jaar.

(V. b. Ontslagverbod 6113 E; Wachtgeldregelingen Amsterdam 6086 A)

NEDERLAND (Bezet gebied) —

E. Texel schenkt levensmiddelen aan Amsterdam —

31 Oct. — Onder leiding van haar burgemeester, Rijk de Vries, aldus ontleenen wij aan „De Telegraaf", heeft Texels burgerij in de afgeloopen weken levensmiddelen verzameld voor de nooddruftige burgerij van Amsterdam. Gistermiddag is er een schuit voor de Prins Hendrikkade komen varen met het geschenk aan boord, bestaande uit 75 ton aardappelen, 16 ton groente, 6 ton meel, 350 kg diversen (w. o. havermout), 14 schapen en 300 liter olie. Dit alles, belangeloos ingezameld en belangeloos vervoerd, werd 31 October door Amsterdam in persoon van wethouder Strak met open armen aanvaard. De wethouder heeft daarbij medegedeeld, dat het voedsel in samenwerking met den Geneeskundigen Dienst en den Dienst van Sociale Zaken onder het meest noodlijdende deel van de bevolking gratis en geheel buiten de distributie om als extraatje zal worden verstrekt.

(V. b. Voedselvoorz. A'dam 6119 E)

F. Voedselvoorziening - Centrale Keuken te Amsterdam —

31 Oct. — Het aantal „eters" is in 1 week van 437.000 op 265.000 gedaald. De oorzaak hiervan is de vermindering van de hoeveelheid per portie van ¾ op ½ liter (prijs 20 cent per portie) en de in de eerste week voorgekomen belangrijke stagnaties. Het aantal bij de Centrale Keuken werkzame personen bedraagt 4000, waarvan 90 % ongeschoold.

(V. b. Centr. Keuken 6127 E)

G. V1-projectiel neergestort —

31 Oct. — Een 27 October in de omgeving van Den Haag afgeschoten raket-projectiel, zoo meldt „Het Volk", stortte kort na het opstijgen weer neer, waarbij het terechtkwam op het internaat van de Kruisvaarders van St. Jan te Rijswijk. Twaalf jongens in den leeftijd van 9—13 jaar en een broeder vonden hierbij den dood. Een groot aantal kinderen werd min of meer ernstig gewond.

H. Invaliditeits- en Ouderdomswet - Rente-trekkenden per 1 Juni '44

2 Nov. — Op 1 Juni 1944 werden 56846 weduwrenten en 18741 weezenrenten krachtens de Invaliditeitswet genoten, terwijl op genoemden datum 111214 personen, die uit hoofde van de Invaliditeitswet, vóór 1 Juli 1922 onder de verplichte verzekering vielen, zich in het genot van een ouderdomsrente van drie gulden per week bevonden. Voorts ontvingen 95866 personen een rente wegens blijvende of tijdelijke invaliditeit. Van degenen, die in het tijdvak 1919—1923 gebruik hebben gemaakt van de voor hen geopende gelegenheid om tegen een wekelijksche premie van 39 cents op grond van de Ouderdomswet een verzekering aan te gaan, waren op 1 Juni 1944 72.698 personen in het genot van een ouderdomsrente van drie gulden per week. Ten slotte waren op 1 Juni 1944 van degenen, aan wie in 1919 bij de inwerkingtreding van de Ouderdomswet of reeds daarvoor een kostelooze ouderdomsrente van drie gulden werd toegekend, nog 4250 personen in het genot daarvan.

V. b. Inval. en Ouderdomswet 5948 A)

I. Beëediging vrijwilligers Landstorm Nederland —

2 Nov. — In een klein stadje in het Noorden des lands heeft een dezer dagen een SS-Obersturmführer eenige honderden SS-grenadiers van de SS-vrijwilligers brigade Landstorm Nederland op den Führer beëedigd. Na de plechtigheid sprak de commandeur, een SS-Sturmbannführer, hen toe. Hij verheugde zich, dat er onder het Germaansch-Nederlandsche volk nog zoovelen zijn, die nu als SS-grenadiers voor het voortbestaan van hun volk zijn aangetreden. De geschiedenis zal eens hun daden erkennen, want niet door wetenschappelijke theorieën, maar door de mannen achter de wapens wordt de oorlog gewonnen, aldus spreker

(V. b. Beëediging Landstorm 6066 B)

BELGIE —

K. De activiteit der Verzetsbeweging —

31 Oct. (Radio-Oranje) — Uit een overzicht van de activiteit der Belgische verzetsbeweging gedurende de bezetting blijkt, dat er 207 fabrieken zijn aangevallen; 7 groote electrische centrales, 255 locomotieven, 1000 wagons en bijna 400 vrachtauto's werden vernield. 138 treinen werden tot ontsporing gebracht en bovendien zijn 700 Duitschers en 652 verraders gedood.

L. Liquidatie der verzetsbeweging

1 Nov. (Radio-Oranje) — De Belgische regeering heeft den mannen van de verzetsbeweging toegestaan zich aan te melden voor het leger, de politie en andere politieke diensten. Deze menschen hebben er bezwaar tegen gemaakt zonder meer bij het leger te worden ingelijfd. Ook hadden zij critiek uitgeoefend op de geallieerde legerleiding en deze er van beschuldigd, dat de nieuw opgerichte Belgische corpsen onvoldoende zijn uitgerust en opgeleid. Deze critiek werd op 31 October door den Belgischen minister van Defensie beantwoord. Hij wees er op, dat de vorming en opleiding van troepen een werk is, dat veel tijd kost. Het geallieerde opperbevel heeft de Belgische regeering verzocht deze corpsen zoo spoedig mogelijk op te richten en zij heeft al het mogelijke gedaan om aan dit verzoek te voldoen.

M. Saneering der geldcirculatie —

2 Nov. — Van het totale bedrag aan bankbiljetten dat moest worden ingeleverd ten bedrage van 100 milliard francs werd slechts 76 milliard francs ter omruil in nieuwe biljetten ingeleverd. De eigenaars van de resteerende 24 milliard francs waagden het niet hun biljetten in te leveren.

Tijdens te Londen gehouden besprekingen verklaarde de Belgische minister van Financiën, dat het bedrag aan bankbiljetten, dat door de Duitschers in omloop werd gebracht tot op ongeveer een derde is teruggebracht.

(V. b. Fin. maatr. 6114 D)

N. Communisten steunen regeering-Pierlot —

3 Nov. — Naar het officieuze Engelsche nieuwsbureau uit Brussel verneemt,

heeft het bureau van de Belgische communistische partij een publicatie het licht doen zien, waarin verklaard wordt, dat de partij haar politiek van steun aan de regeering-Pierlot zal voortzetten.

Woordelijk wordt in de verklaring het volgende medegedeeld: „Onze partij heeft besloten haar deelneming aan de regeering voort te zetten, in de hoop, dat hetgeen door den minister-president beloofd werd, binnen afzienbaren tijd vervuld zal worden."

(V. b. Kab. Pierlot 6099 B)

BRITSCH-INDIE —

A. Congresleidersbijeenkomst —

30 Oct. (D.N.B.) — Naar Radio Delhi meldt, is op 30 October de eerste bijeenkomst van congresleiders sedert Augustus 1942 te Bombay gehouden. Men verklaarde zich accoord met de houding door Gandhi aangenomen bij zijn besprekingen met Dzjinnah. Voorts handhaafde de bijeenkomst de door de uitvoerende commissie van het congres in Augustus 1942 aanvaarde motie „Verlaat Indië", waarin de Britten uitgenoodigd worden Indië te verlaten. Ten slotte werd Gandhi verzocht geen nieuwe periode van vasten te beginnen, daar dit zijn leven, dat kostbaar en belangrijk voor de komende ontwikkeling van Indië is, in gevaar zou kunnen brengen.

(V. b. Rede Gandhi v. congresvertegenw. 6014 C)

BULGARIJE —

B. Geallieerde wapenstilstandsvoorwaarden —

30 Oct. — Radio Moskou heeft den tekst gepubliceerd van de tusschen Engeland, de V.S. en de Sovjet-Unie en Bulgarije gesloten wapenstilstandsovereenkomst. Hierin is o.m. het volgende bepaald:

De Bulgaarsche regeering verplicht zich de Duitsche strijdkrachten te ontwapenen en deze als krijgsgevangenen uit te leveren.

Bulgarije verplicht zich zijn land-, zee- en luchtstrijdkrachten onder Sovjet-Russisch opperbevel te plaatsen.

De Bulgaarsche troepen moeten gemobiliseerd en onder geallieerde contrôle geplaatst worden.

De Bulgaarsche troepen en ambtenaren moeten zich binnen een bepaalden termijn uit Griekenland en Joego-Slavië terugtrekken.

De Sovjet-Russische en geallieerde land-, zee- en luchtstrijdkrachten hebben in Bulgarije alle vrijheid van handelen.

Alle Sovjet-Russische en geallieerde krijgsgevangenen moeten onmiddellijk in vrijheid worden gesteld.

Bulgarije verplicht zich alle politieke gevangenen, die ten gunste van de geallieerden werkzaam zijn geweest, in vrijheid te stellen.

Alle pro-Duitsche organisaties worden ontbonden.

Bulgarije moet alle Duitsch bezit, benevens alle in de havens liggende schepen, als oorlogsbuit uitleveren.

De Bulgaarsche handelsvloot wordt onder Sovjet-Russisch commando geplaatst.

Bulgarije moet zijn industrie in dienst stellen van de geallieerde oorlogsdoeleinden. Een geallieerde contrôlecommissie wordt gevormd, die tot na het sluiten van het vredesverdrag zich zal belasten met de regeling en uitvoering van de gestelde wapenstilstandsvoorwaarden.

(V. b. Wapenstilst. voorw. 6114 E)

ENGELAND

C. *Lagerhuisrede van Churchill*

31 Oct. — Naar Reuter meldt, heeft Churchill 31 October in het Lagerhuis verklaard, een einde van den oorlog in Europa vóór het einde van het voorjaar of zelfs vóór het begin van den zomer niet te kunnen voorspellen en nog minder te kunnen garandeeren. Churchill, die de wet tot verlenging van de huidige parlementsperiode in tweede lezing indiende, zeide van meening te zijn, dat de coalitieregeering in Engeland niet mag worden verbroken voordat de vijand is ineengestort. Het is niet waarschijnlijk, dat er algemeene verkiezingen kunnen gehouden worden binnen zeven of negen maanden. Alleen op de basis van militaire redenen is het niet raadzaam aan te nemen, dat minder dan 18 maanden na afloop van den oorlog in Europa noodig zullen zijn voor de „definitieve vernietiging van den Japanschen wil of van de Japansche capaciteit om door te vechten".

Uitstel der verkiezingen —

1 Nov. (Radio-Oranje) — Churchill heeft op 31 October in het parlement een wetsontwerp ingediend waarbij de verkiezingen opnieuw voor hoogstens een jaar worden verschoven. Hij verklaarde, dat de coalitie moet worden gehandhaafd totdat Duitschland is verslagen. Er kan natuurlijk door een omwenteling in Duitschland elk oogenblik een einde aan den oorlog worden gemaakt, maar gezien de kracht van de Nazi-partij is dit toch niet waarschijnlijk. Van een zuiver militair standpunt bezien achtte hij het waarschijnlijk, dat de oorlog nog tot de volgende lente of de eerste maanden van den zomer zal duren. Daarna zal er nog minstens 1½ jaar noodig zijn om Japan te verslaan, maar het zou te ver gaan de verkiezingen uit te stellen totdat ook Japan de wapens neerlegt. Als de oorlog in Europa ten einde is, zullen er verkiezingen worden gehouden. Er moet niet te veel haast met de verkiezingen worden gemaakt met het oog op de mannen in het leger, die zooveel mogelijk ook moeten stemmen. Bovendien zal de voorgestelde reorganisatie der kiesdistricten en de herziening van de verkiezingslijsten tijd vorderen. De verkiezingen zullen dus nog wel 8 tot 9 maanden op zich laten wachten. Churchill verklaarde, dat hij het uiteenvallen van de coalitie, die Engeland door deze critieke periode heen heeft geholpen, met leedwezen zal aanschouwen, maar het kiesrecht is een van de grondslagen van de democratie; zonder verkiezingen wordt de democratie tot een holle frase. De mededeeling van Churchill werd algemeen met instemming begroet. Namens de arbeiderspartij verklaarde de waarnemende voorzitter, Greenwood, dat niets de arbeiderspartij zou beletten actief aan den oorlog te blijven deelnemen, totdat de overwinning is behaald.

(V. b. Mededeeling Churchill 6109 A)

D. Dr. Temple, aartsbisschop van Canterbury overleden —

30 Oct. — Naar uit Londen wordt gemeld, is de aartsbisschop van Canterbury, dr. William Temple, overleden. Zoowel dr. Temple als zijn voorganger te Canterbury, lord Lang, is voor zijn benoeming tot aartsbisschop van Canterbury aartsbisschop van York geweest. Na zijn benoeming tot aartsbisschop van York, twee jaar geleden, heeft hij een bezoek gebracht aan de Sovjet-Unie en aan Amerika. Tot nieuwen aartsbisschop van Canterbury zal waarschijnlijk de huidige aartsbisschop van York, dr. Cyrill Carbett, worden benoemd.

De Londensche correspondent van „Svenska Dagbladet" weet te melden, dat dr. Temple de eerste Engelsche bisschop is, die beschikt heeft, dat hij gecremeerd wil worden.

(V. b. Aartsbissch. v. Canterbury 5596 D)

FINLAND

E. Lotta-organisatie ontbonden —

1 Nov. (D.N.B.) — Behalve de burgerwachten is thans, naar uit dagbladberichten uit Helsinki blijkt, ook de bekende Lotta-organisatie ontbonden.

(V.b. Lotta-organisatie 5539)

F. Schadevergoeding aan Sovjet-Rusland —

3 Nov. (D.N.B.) — De schadevergoeding, die Finland moet uitkeeren aan de bevolking van het aan de Sovjet-Unie afgestane gebied van Karelië, moet, volgens een voorloopige berekening, naar Dagens Nyheter uit Helsinki meldt, geraamd worden op 18 millioen Finsche marken, d.d. tweemaal zooveel als de betalingen na den winteroorlog hebben bedragen. De enorme som zal worden opgebracht door een inbeslagneming van 20 pct. van alle bezit.

(V. b. Wapenstilst. voorw. 6093 A)

G. Uitlevering der handelsvloot —

4 Nov. — Aan de „D. Z. i. d. Niederl." ontleenen wij een bericht uit Stockholm, waarin wordt medegedeeld dat Finland in totaal 100.000 br.t. scheepsruimte aan de Sovjet-Unie moet afstaan. Dit is voor de Finsche scheepvaart een zware slag aangezien, afgezien van de overige oorlogsverliezen, reeds eerder een belangrijk aantal schepen door de overige geallieerde landen in beslag genomen werd.

FRANKRIJK

H. Hooggerechtshof voor leden der Vichy-regeering —

31 Oct. — Radio-Paris heeft medegedeeld aldus de Britsche berichtendienst, dat het Fransche kabinet heeft besloten een hooggerechtshof in te stellen, dat vonnis moet vellen over de leden der voormalige regeering van Vichy.

(V. b. Vichy 6061 G)

I. Compromisvoorstel van de verzetsbeweging —

3 Nov. (D.N.B.) — Naar de Britsche berichtendienst meldt heeft de Fransche Nationale Verzetsraad op 3 dezer een compromis-voorstel aan de regeering-De Gaulle voorgelegd, dat voorziet in de vorming van een republikeinsche civiele garde, die in de plaats zal komen van de patriottische militie.

K. Ontwapening en ontbinding der „Patriottische militie" gelast —

30 Oct. (D.N.B.) — Het ministerie van Binnenlandsche Zaken van De Gaulle heeft bij decreet bepaald, dat de „Patriottische Militie" moet worden ontwapend en ontbonden.

In de verschillende deelen van het land, aldus de Parijsche Reutercorrespondent King, is men het in kringen der verzetsbeweging over deze kwestie niet eens. Een groot deel der militie zou geneigd zijn de wapens aan de desbetref-

fende autoriteiten uit te leveren, doch anderen zijn van afwijkende meening. Er zal veel van afhangen op welke wijze de regeering thans de ontwapeningspolitiek ten uitvoer zal leggen.
Naar „Associated Press" uit Parijs meldt, heeft het decreet van De Gaulle over de ontwapening der linksradicale Fransche militie een zoo ernstig meeningsverschil tusschen De Gaulle en de communisten doen ontstaan, dat de beide communistische leden van het kabinet, Tillon en Billoux, waarschijnlijk zullen aftreden.
(V. b. Maquisards 6013 B)

A. **Dr. Petiot gearresteerd —**
3 Nov. (S. P. T.) — De Parijsche massamoordenaar, dr. Marcel Petiot, wiens naam omstreeks een halfjaar geleden regelmatig op de frontpagina's der wereldpers prijkte, is gearresteerd.
We herinneren er aan, dat men in de woning van Petiot destijds niet minder dan 45 koffers met kleedingstukken van verdwenen vrouwen vond. Hij zal vervolgd worden op het vermoeden van massa-moord.

HONGARIJE —

B. **De opvolging van Horthy als Rijksbestuurder —**
2 Nov. (D.N.B.) — Het Huis van Afgevaardigden is vandaag bijeengekomen om kennis te nemen van een schrijven van 16 October, waarin de voormalige Rijksbestuurder, admiraal Horthy, mededeeling doet van zijn besluit ten behoeve van de succesvolle voortzetting van den oorlog, alsmede in het belang van de innerlijke eenheid en aaneensluiting van het land, afstand te doen van zijn functie met alle daaraan verbonden rechten van Rijksbestuurder. De president van het Huis van Afgevaardigden verklaarde, dat als gevolg van de aftredingsoorkonde hij den Rijksraad tegen 27 October bijeenriep, daar het ambt van Rijksbestuurder vervuld moest worden. De Rijksraad besloot de beide Huizen niet bijeen te roepen voor een gemeenschappelijke zitting, daar een belangrijk deel van het land door den oorlog getroffen is en het huidige oogenblik voor deze bijeenroeping niet geschikt is. De president is derhalve van meening, dat de uitoefening van de macht van het hoofd van den Staat tot nader order door middel van het parlement moet geschieden.
(V. b. Horthy 6121 I; 6130 C)

C. **Confiscatie der Joodsche vermogens —**
5 Nov. (D.N.B.) — Het geheele vermogen der Joden in Hongarije gaat over aan den Staat. De zich in Joodsch bezit bevindende stukken grond en onroerende goederen worden bij het kadaster aan den staat overgedragen. Het in beslag genomen Joodsche vermogen zal in de eerste plaats gebruikt worden voor het herstel der oorlogsschade en voor steun aan oorlogsverminkten.
(V. b. Joden 5910 D; 5903 A)

IRAN —

D. **Sovjet-Unie wenscht olieconcessie —**
30 Oct. (Interinf) — Onder het voorwendsel, dat de Iraansche regeering weigert vóór het einde van den oorlog onderhandelingen over petroleumconcessies met de Sovjet-Unie en andere geallieerde mogendheden op te nemen, zijn de Sovjet-politici thans begonnen met alle middelen der agitatie te streven naar het bereiken van hun doel. In Teheran is een „Iraansch vrijheidsfront" gevormd, dat is overgegaan tot openlijken strijd tegen de regeering. Ruim 20 bolsjewistische dagbladen zijn met een geweldige campagne tegen de regeering begonnen. Men acht het derhalve niet uitgesloten, dat de regeering-Saed door een staatsgreep of door een of andere „paleisrevolutie" binnenkort ten val zal worden gebracht, wanneer zij mocht blijven weigeren met de bolsjewisten te onderhandelen over de petroleumconcessies.

E. **Regeering afgetreden —**
1 Nov. (D.N.B.) — Uit Teheran wordt gemeld, dat de regeering van Iran wegens haar weigering de Sovjet-Unie onverwijld petroleumconcessies te verleenen in de Noordelijke provincies des lands, door de uit Moskou geïnspireerde kringen tot aftreden is genoodzaakt.
(V. b. Regeering 5903 C)

F. **Olieconcessie aan de Sovjet-Unie geweigerd —**
2 Nov. (Radio-Oranje) — De ministerpresident van Iran heeft in een radiorede de redenen medegedeeld waarom zijn regeering het verzoek van Sovjet-Rusland geweigerd heeft om onmiddellijke olie-concessies in Noord-Iran. Hij zeide dat, zoolang buitenlandsche troepen in het land zijn, de openbare meening elke concessie zou beschouwen als onder druk te zijn gegeven. Alle rapporten van Iraansche diensten in het buitenland drongen er op aan geen concessies te geven voor het einde van den oorlog. De Iraansche premier was van meening, dat het besluit om op het oogenblik aan niemand concessies te verleenen geen invloed moest uitoefenen op de relaties met de Sovjet-regeering; het was een besluit, dat Engelsche en Amerikaansche maatschappijen zonder ergernis hadden aanvaard.

ROEMENIE —

G. **Regeeringswijziging —**
1 Nov. (D.N.B.) — Volgens een bericht van United Press is de Roemeensche regeering Sanatescu afgetreden. Behoudens goedkeuring door den koning heeft Sanatescu, die tot dusver minister-president was, een nieuwe regeering gevormd. Deze bestaat uit vier liberalen, vijf nationaal-zaranisten en zes leden van het z.g. democratische front, d.w.z., de communistische organisatie. Onder hen bevindt zich de communistenleider Patrascanu, die door zijn aftreden de crisis der eerste regeering-Sanatescu heeft veroorzaakt. Met zes ministers zijn de communisten thans het sterkst in de regeering vertegenwoordigd. Maniu en Bratianu, de leiders der nationaal-zaranisten en liberalen, konden geen belangrijke posities verkrijgen, doch moesten zich tevreden stellen met de functies van minister zonder portefeuille.
(V. b. Kabinet 6123 C)

VER. STATEN —

H. **Ambassadeur in Tsjoengking-China afgetreden —**
31 Oct. — De Amerikaansche ambassadeur in Tsjoengking, Clarence Gauss, heeft na het terugroepen van Stilwell zijn ontslag aangeboden, onder het motief dat de terugroeping van Stilwell het resultaat is van belangrijke verschillen van meening tusschen de Amerikaansche regeering en Tsjiang Kai-sjek. Men heeft het thans aan Tsjiang Kai-sjek overgelaten door een grondige reorganisatie van zijn leger en door „actievere" operaties tegen de Japanners te toonen, dat hij „op gemeenschappelijke basis" wil verder strijden.
(V. b. China 6005 B; Stilwell 6131 B)

I. **Overzicht militaire verliezen —**
De Britsche berichtendienst meldt uit Washington, dat het Amerikaansche bureau voor oorlogsinlichtingen op 2 November heeft medegedeeld, dat de totale verliezen der Amerikaansche strijdkrachten sedert het uitbreken van den oorlog 487.692 man bedragen.
(V. b. Verliezen 6067 D)

DE WERELDOORLOG

Bevrijding van Goes, Roosendaal, Waalwijk, Vlissingen, etc. - Britsche landing op Walcheren - 637.000 gevangenen sinds D-day - Amerikaansche vorderingen bij Aken - Gevechten in de Vogezen - Vorderingen in Hongarije en Tsjecho-Slowakije - Russische opmarsch naar Boedapest - Grieksche vasteland geheel bevrijd - Amerikaansche opmarsch op Leyte en Samar - Japansche landing op Leyte.

WESTELIJK FRONT —
NEDERLAND —
30 Oct. (D.N.B.) — In Nederland is de strijd, zich uitstrekkend van ten Noordoosten van Brugge tot het gebied van 's-Hertogenbosch, tot een geweldigen slag aangegroeid. 's-Hertogenbosch ging verloren.
(R.O.) — De Canadeezen hebben Goes en Roosendaal bevrijd; zij rukken snel op naar den verbindingsdijk met Walcheren. In Westelijk Zeeuwsch-Vlaanderen werden Cadzand en Zuidzande bevrijd. Ten Noorden van Tilburg drongen de Britten door tot bij Sprang en bevrijdden Oosterhout.

31 Oct. (D.N.B.) — Onze tot dusver op Zuid-Beveland vechtende troepen zijn naar Walcheren teruggetrokken. Canadeezen, die den toegang naar Walcheren wilden forceeren, werden uiteengeslagen. In Noord-Brabant heeft de vijand zijn tankformaties vooral tusschen Roosendaal en Breda en ten Oosten van Oosterhout tot sterke doorbraakwiggen geconcentreerd. Onze fel strijdende troepen hebben alle pogingen om hun front open te splijten verijdeld en hebben vijandelijke divisies aan bruggenhoofdstellingen ten Zuiden van de Beneden-Maas in het mondingsgebied tot staan gebracht.
(R.O.) — Geheel Zuid-Beveland is bevrijd. In Zeeuwsch-Vlaanderen wordt hevig gevochten bij Sluis. Retranchement werd bevrijd. Algemeene opmarsch ten Noorden van den weg Bergen op Zoom-Roosendaal-Breda. De troepen staan 5 km. van Steenbergen en hebben Oud Gastel bereikt. Ten Noorden van Tilburg werd Kapelle bereikt. In de Peel is het Duitsche tegenoffensief tot stilstand gekomen.

1 Nov. (D.N.B.) — In de ochtenduren van heden is de vijand geland in het gebied van Vlissingen. In Noord-Brabant heeft de vijand op het geheele front

tusschen het eiland Tholen en het gebied ten Oosten van Oosterhout zijn aanvallen voortgezet. In het gebied van Geertruidenberg kon de vijand eenige kilometers naar het Noorden opdringen.
(R.O.) — De Nederlandsche troepen vechten thans weer onder het commando van het 1e Canadeesche leger en wel ten Noordoosten van Breda. Ten Noorden van Roosendaal werd Oud-Gastel bevrijd. Geallieerde troepen hebben ten Noorden van Oudenbosch en op den weg Breda-Moerdijk, bruggenhoofden gevestigd over de Mark. Vlak bezuiden de Bergsche Maas zijn Sprang, Raamsdonk en Waalwijk bevrijd. De geallieerde tegenaanval in de Peel heeft succes gehad; het dorp Liesel werd heroverd.

2 Nov. (D.N.B.) — Op het voor een groot deel overstroomde Walcheren zijn onze grenadiers in felle gevechten gewikkeld. Aan den benedenloop van de Maas is de gevechtsactiviteit iets verminderd.
(R.O.) — Op Walcheren zijn Britsche troepen geland. Er werden twee bruggenhoofden geconsolideerd bij Vlissingen en West-Kapelle. Verschillende kilometers kust en het grootste gedeelte van Vlissingen waren gisteren in Britsche handen. In Zeeuwsch-Vlaanderen werd Sluis bevrijd. Op den Zuidelijken oever van de Wester-Schelde is de strijd vrijwel beëindigd. Hier werden in totaal 10.600 gevangenen gemaakt. Er wordt hevig gevochten in de twee bruggenhoofden over de Mark. Canadeesche eenheden drongen door in Geertruidenberg. In de Peel moesten de Duitschers terrein prijsgeven ten Oosten van Liesel en ten Westen van Meiel.

3 Nov. (D.N.B.) — Op Walcheren zijn onze troepen in Vlissingen en op de Westpunt van het eiland in zwaren afweerstrijd gewikkeld.
(R.O.) — In Vlissingen wordt nog gevochten. Van hun bruggenhoofd van Westkapelle zijn landingstroepen Vlissingen tot op 3 Km genaderd. De Canadeezen hebben zich terug moeten trekken op den dam van het Sloe. De linie van de Mark wordt hardnekkig door den vijand verdedigd. In de Peel naderen de geallieerden Meiel.

4 Nov. (D.N.B.) — Op Walcheren en aan den benedenloop van de Maas bieden onze troepen den Canadeeschen en Engelschen aanvallen verbitterden tegenstand. Ten Noordoosten van Roosendaal en bij Oosterhout zijn harde gevechten aan den gang. Ten Zuidoosten van Helmond werden de aanvallende Britten afgeslagen.
(R.O.) — In Vlissingen worden de laatste Duitschers opgeruimd. De landingstroepen van Westkapelle en van Vlissingen hebben hun verbinding tot stand gebracht. Het Duitsche verzet is geconcentreerd rond Middelburg en Arnemuiden. Noord-Beveland en Tholen zijn in geallieerde handen. Bij Oudenbosch en Oosterhout in N. Brabant hebben de geallieerden hun bruggenhoofden over de Mark uitgebreid.

5 Nov. (D.N.B.) — Onze grenadiers weren zich op Walcheren tegen den van het Westen, Zuiden en Oosten opdringenden vijand. Aan de Beneden-Maas verhinderden de bruggenhoofdbezettingen de beoogde doorbraak der Engelschen en Canadeezen naar de groote Maasbruggen bij Moerdijk.
(R.O.) — Westelijk van 's-Hertogenbosch bereikten Britsche troepen de Maas. Poolsche troepen bereikten Geertruidenberg en de Bergsche Maas. De geallieerde druk in de richting van den Moerdijk wordt zwaarder. Op Walcheren ontwikkelt de strijd zich verder in de richting Arnemuiden. Noordoostelijk van Domburg handhaven de Duitschers zich nog. In Oost-Brabant drongen Britsche troepen tot den rand van Meiel door.

OVERIG WESTELIJK FRONT —

30 Oct. (D.N.B.) — Canadeesche strijdkrachten zijn tot den aanval overgegaan op het Oostelijke front van de vesting Duinkerken. Door eigen aanvallen in het gebied van Cornimont werden onze stellingen naar het Westen opgeschoven.
(R.O.) — In Oost-Frankrijk hebben de Amerikanen eenige plaatselijke vorderingen gemaakt ten Oosten van Rambervillers en in de buurt van Luneville.

31 Oct. (D.N.B.) — Onder den indruk van onzen afweer heeft de vijand noch op Duinkerken noch op ons bruggenhoofd ten Noordoosten van Brugge zijn aanvallen voortgezet. Tusschen de Boven-Meurthe en Mortagne werd verbitterd gestreden.
(R.O.) — In Oost-Frankrijk hebben de Amerikanen Mezieres-les-Metz met uitzondering van een gebouw, van vijanden gezuiverd.

1 Nov. (D.N.B.) — Het garnizoen van ons bruggenhoofd ten Noordoosten van Brugge heeft zich taai verdedigd tegen de Canadeezen.
Sinds bijna twee maanden trachten de Amerikanen en Fransche troepen door ons front in het Westen der Vogezen heen te stooten. Ook gisteren vielen zij aan ten Noorden van Baccarat en ten Oosten van Rambervillers. Het gelukte Franschen troepen in Baccarat binnen te dringen. Zij verloren daarbij echter door onzen vastberaden afweer volgens voorloopige berichten 24 tanks en gepantserde verkenningswagens. Ten Oosten van Rambervillers bleven de vijandelijke aanvallen steken.
(R.O.) — Sedert de eerste landingsoperaties in Normandië werden in totaal 637.000 Duitsche soldaten gevangen genomen.

2 Nov. (D.N.B.) — Ter weerszijden van Stolberg zijn aanvallen van Amerikaansche bataillons in ons vuur ineengestort. Ten Oosten van Pont-à-Mousson en in de wouden ter weerszijden van Baccarat hebben zich op een breed front felle gevechten ontwikkeld. Eerst na wisselvalligen strijd kon de vijand eenige terreinwinst behalen.
(R.O.) — In de Vogezen heeft het Fransche 1e leger vorderingen gemaakt. Bij Aken hebben de Amerikanen een nieuwen aanval ingezet vanuit de bosschen bij Hürtgen.

3 Nov. (D.N.B.) — Het garnizoen van ons bruggenhoofd ten Noordoosten van Brugge is door den vijand overweldigd. In de gevechten der laatste weken heeft het ruim 50 vijandelijke tanks vernietigd. Ten Zuidoosten van Aken hebben de Amerikanen onze stellingen aangevallen. De aanval stuitte na geringe aanvankelijke successen. Fransche bataljons, die gisterochtend ten Noorden van Baccarat hadden aangevallen, werden teruggeworpen.
(R.O.) — Bij een plaatselijk offensief hebben de Amerikanen bij Aken het dorp Vossenack genomen. In de Vogezen werd Baccarat door de Franschen bevrijd.

4 Nov. (D.N.B.) — De in het woud van Hürtgen opgedrongen Amerikanen werden door onze grenadiers op hun uitgangsstellingen teruggeworpen.
Op den weg Remiremont-Gérardmer konden Fransche formaties penetraties van minder belang bereiken.
(R.-O.) — Ten Zuidoosten van Aken heeft het 1e Amerikaansche leger het dorp Schmidt veroverd. In Oost-Frankrijk hebben de geallieerden weer terrein gewonnen in de uitloopers der Vogezen.

5 Nov. (D.N.B.) — Door onze tegenaanvallen Zuidoostelijk van het bosch van Hürtgen werden verscheidene verloren gegane plaatsen heroverd.

(R.O.) — Bij Aken verloren de Amerikanen het dorp Schmidt, terwijl in Oost-Frankrijk de geallieerde troepen 1/3 deel van den weg van Epinal naar den Rijn hebben afgelegd.

OOSTELIJK FRONT —

30 Oct. (D.N.B.) — Tusschen Donau en Beneden-Theiss zijn Hongaarsche formaties in strijd gewikkeld met de aanvallende bolsjewisten. In het gebied van Debreczen hebben Duitsche en Hongaarsche troepen in gevechten van drie weken sterke vijandelijke strijdkrachten vernietigend geslagen en daarmede de door den vijand beoogde omsingeling van het in het Zuidoostelijk deel van Hongarije staande Duitsche en Hongaarsche formaties verijdeld. Het 27e Sovjet-Russische leger, het 6e garde-pantserleger, alsmede verscheidene pantser- en cavaleriecorpsen leden zware verliezen aan menschen en materieel. De bolsjewisten verloren verscheiden duizenden dooden en meer dan 6600 gevangenen. Vernietigd of buitgemaakt werden 793 vijandelijke tanks en stukken stormgeschut, 1010 kanonnen van allerlei aard, bijna 2.000 voertuigen alsmede groote hoeveelheden andere wapens en oorlogstuig. Ten Westen van den Doeklapas zijn alle aanvallen in het afweervuur ineengestort. In den Noordelijken sector duren de zware gevechten voort.
(R.-O.) — In Oost-Pruisen doen de Duitschers krachtige tegenaanvallen. In Tsjecho-Slowakije en N.O. Hongarije werden door de Russen weer een aantal plaatsen veroverd, waaronder het spoorwegknooppunt Chkop.

31 Oct. (D.N.B.) — Op den Balkan werden Bulgaarsche aanvallen op onze stellingen ten Oosten van het Wardar-dal afgeslagen. Tusschen Donau en Beneden-Theiss dringt de vijand in de richting van Kecskemet op. In de Oostelijke Beskiden leed de vijand opnieuw zware verliezen. Sinds den 26sten October werden in de gevechten tegen het Slowaaksche bendencentrum Altsohl-Neusohl meer dan 10.000 gevangenen gemaakt en meer dan 100 stukken geschut van allerlei kaliber alsmede 600 vrachtauto's en 1 pantsertrein buitgemaakt.
In den slag in Oost-Pruisen hebben onze formaties de groote Sovjet-Russische aanvallen tot staan gebracht en den vijand onder zeer zware verliezen verslagen. Meer dan 35 divisies infanterie en talrijke tankformaties strandden op den taaien wil tot verzet en de vastberaden tegenaanvallen van onze divisies en den Volkssturm. Ook de verliezen aan materieel van de bolsjewisten zijn zwaar. In den tijd van 16 tot 28 October werden daar 1066 tanks, 330 stukken geschut en 48 vliegtuigen door troepen van het leger vernietigd of buitgemaakt. Vliegende formaties en luchtdoelartillerie schoten in denzelfden tijd 264 vliegtuigen omlaag en vernietigden 189 tanks.
R.-O.) — In Oost-Pruisen zetten de de Duitschers hun krachtige tegenaanvallen voort. In Roethenië en N.O. Hongarije blijven de Russen voorwaarts dringen. In Tsjecho-Slowakije werden reeds 21.000 Duitschers en Hongaren krijgsgevangen gemaakt.

1 Nov. (D.N.B.) — Bij Pristina en Kraljewo zijn talrijke Bulgaarsche en bolsjewistische aanvallen gestrand. In Kroatië werd het gebied tusschen den middenloop van de Drave en de Save door Kroatische formaties van benden gezuiverd. In het gebied van Kecskemet zijn harde gevechten aan den gang met den tusschen Donau en Theiss opdringenden vijand. Aan de Oostgrens van Slowakije en in de Oostelijke Beskiden hebben Duitsche en Hongaarsche troepen talrijke afzonderlijke Sovjet-Russische aanvallen afgeslagen.
(R.-O.) — Tusschen Donau en Theiss zijn de Russen door het vijandelijke front heen gebroken en vorderen op een breed front in de richting van Boedapest. Hun voorhoede is nog maar 70 Km. van de stad verwijderd. Nyiregyhaza werd veroverd. In Zuid-Dalmatië werden over een uitgestrekt gebied overal vorderingen gemaakt. Russische troepen zijn 20 Km. ver in Slowakije opgedrongen.

2 Nov. (D.N.B.) — Na vijandelijke landingen op de Westkust van Dalmatië bij Split, Metkovic en Dubrovnik hebben onze troepen zich in de bergen in de kuststrook gedistancieerd.
Aan het front van de Naref hebben Duitsche troepen de laatste weken herhaalde doorbraakpogingen van verscheiden Sovjetlegers in taaie volharding verijdeld en vernietigden daarbij 609 bolsjewistische tanks.
Ten Oosten van Libau en in 't gebied van Autz zijn alle doorbraakpogingen mislukt. Aan het Oostelijke front zijn door troepen van het leger in October 4329, door formaties van het luchtwapen nog 367 pantsers vernietigd.
(R.-O.) — Het gebied van Petsamo in het Hooge Noorden is thans geheel bevrijd. In Hongarije werd Kecskemet na hevige straatgevechten door de Russen ingenomen. De uit het Zuiden aanvallende Russen zijn de afgeloopen 24 uur 20 Km. langs de Donauoevers gevorderd.

3 Nov. (D.N.B.) — Op den Balkan ontzegt de afweerstrijd van onze troepen in het Stroemitza-dal evenals ten Noordoosten van Skoplje en Pristina den Bulgaren iederen opmarsch.
Ten Noordwesten van Kecskemet leveren Duitsche en Hongaarsche formaties strijd tegen bolsjewistische strijdkrachten, die opdringen naar Boedapest.
(R.-O.) — Zoowel uit het Oosten als uit het Zuiden nadert het Roode Leger Boedapest steeds dichter. Op een punt staan zijn troepen nog slechts 46 Km. van de stad af. In Joego-Slavië werd de havenstad Zara bevrijd door troepen van maarschalk Tito.

4 Nov. (D.N.B.) — In Macedonië zijn onze troepen in harde gevechten gewikkeld met de Bulgaarsche formaties. Eigen aanvallen op de bolsjewisten aan den bovenloop der westelijke Morava vorderen goed. Aan den Donau bleven bolsjewistische aanvallen op de bruggenhoofdstelling bij Dunafoeldvar zonder succes. Pantsergrenadiers sloegen ten Zuidoosten van Boedapest aan de spoorlijn naar Szolnok aanvallen af.

(R.-O.) — Russische troepen, die langs den hoofdweg van Kecskemet naar Boedapest oprukken zijn in den loop van den dag 30 Km. gevorderd en de stad tot op 15 Km. genaderd. De Oostzeestaten zijn met uitzondering van de omgeving van Libau van Duitschers gezuiverd. In Oost-Pruisen werden Duitsche tegenaanvallen bij Goldap afgeslagen.

5 Nov. (D.N.B.) — In Macedonië heeft de toestand weinig verandering ondergaan. Noordoostelijk van Skoplje werd een Bulgaarsche groep afgesneden. De vijandelijke druk in het gebied Noordoostelijk van Pristina duurt voort. Bolsjewistische strijdkrachten, die het dal van de Westelijke Morawa waren binnengedrongen, werden verdreven.
(R.-O.) — De Duitschers hervatten in Oost-Pruisen hun tegenaanval bij Goldap; zij werden afgeslagen, waarbij de Russen hun stellingen konden verbeteren. Slechte weersomstandigheden vertraagden den hoofdaanval op Boedapest; Szolnok en Czegled werden veroverd. In Joego-Slavië bevrijdden maarschalk Tito's troepen de havenstad Sibenik; thans is een 400 Km. lange kuststrook aan de Adriatische zee in geallieerde handen.

ITALIE —

30 Oct. (D.N.B.) — Britsche troepen, die den sector van den Ronco ten Noorden van Meldola probeerden te passeeren, werden teruggeworpen en leden verliezen.
(R.-O.) — Poolsche troepen, opdringend in de richting Forli, hebben Bredappio, de geboorteplaats van Mussolini bezet.

31 Oct. (D.N.B.) — In den Westelijken frontsector viel de vijand tevergeefs het gebied van Castel Nuovo aan. Britsche formaties konden ten Noorden van Meldola den overgang over den Ronco forceeren.
(R.-O.) — Een Canadeesche patrouille is tot op 4 Km. afstand van Ravenna doorgedrongen. Indische troepen vestigden een bruggenhoofd over den Rocco.

1 Nov. (D.N.B.) — Italiaansche Alpini hebben een penetratie in het gebied van Castel Nuovo opgeheven en talrijke Brazilianen als gevangenen binnengebracht. Ten Westen van Imola is de vijand uit een belangrijk heuvelterrein geworpen.
(R.-O.) — Patrouilles zijn tot op 2 km van Ravenna doorgedrongen.

2 Nov. (R.O.) — Geallieerde troepen op weg naar Forli hebben het dorp Meldola bezet. Sinds het oprukken der geallieerde legers van de Gustav-linie af, hebben de Duitschers, volgens een bekendmaking van generaal Alexander, in Italië 194.000 man verloren.

3 Nov. (D.N.B.) — Valschermjagers wierpen den vijand uit heuvelstellingen ten Westen van Imola, grenadiers sloegen Britsche aanvallen voor onze nieuwe stellingen ten Zuiden van Forli uiteen.
(R.-O.) — Alle voorname punten rond Forli, op den weg Rimini-Bologna zijn bezet; pantserafdeelingen hebben de buitenwijken der stad bereikt.

4 Nov. (D.N.B.) — Aanvallen ten Westen van Imola werden afgeslagen. Pogingen om den Ronco-sector bij Forli te passeeren werd verijdeld.
(R.-O.) — Tengevolge van slecht weer staan alle operaties stop. Sedert 11 Mei 1944, den dag van den aanval bij Cassino, verloren de geallieerden in Italië 116.000 man.

GRIEKENLAND —

30 Oct. (R.-O.) — Britsche troepen bereikten in Noord-Griekenland een punt op 75 km. van de Zuidgrens van Joego-Slavië.

31 Oct. (D.N.B.) — Duitsche garnizoenen, die ook na de ontruiming van Griekenland op eilanden in de Egeïsche Zee werden achtergelaten, zijn op Milos en Piskopi in strijd gewikkeld met gelande vijandelijke strijdkrachten.

1 Nov. (D.N.B.) — Binnen het bestek der Duitsche distancieeringsbewegingen in Griekenland werd Saloniki, zonder hinder van vijandelijke zijde, ontruimd.
(R.-O.) — Britsche en Grieksche strijdkrachten hebben een punt op slechts 11 km afstand van de Joego-Slavische grens bereikt; Arnissa werd bevrijd.

2 Nov. (D.N.B.) — Het garnizoen van Piscopi ten Westen van Rhodos heeft het eiland van vijanden gezuiverd. Op Milos duren de gevechten voort.
(R.-O.) — Britsche troepen zijn gisteren Saloniki binnengerukt.

4 Nov. (D.N.B.) — Het ten Westen van Rhodos gelegen eiland Calchi is weer van vijanden gezuiverd.

5 Nov. (R.O.) — Geallieerde patrouilles, die de Joego-Slavische grens hebben bereikt, stelden vast, dat het Grieksche vasteland thans geheel van Duitschers is gezuiverd.

LUCHTOORLOG —

30 Oct. (D.N.B.) — In het Westen ontstonden boven het achterwaartsche strijdgebied hevige luchtgevechten tusschen onze jachtvliegers en vijandelijke jachtformaties. In den afgeloopen nacht zetten eigen vliegtuigen het bombardement op vijandelijke ravitailleeringssteunpunten bij Aken en in het Nederlandsche gebied voort. Amerikaansche vliegers wierpen bommen op het stadsgebied van München. Britsche vliegtuigen vielen Keulen aan.
(R.-O.) — Engelsche Mosquito's hebben nog twee aanvallen op Keulen gedaan; een der Rijnbruggen werd door een voltreffer geraakt. Engelsche bommenwerpers vielen het Duitsche slagschip „Tirpitz", dat bij Tromsö ligt, aan; zij plaatsten minstens één voltreffer met zes tons bommen. Des nachts werd nog de Noorsche duikbootbasis Bergen gebombardeerd. Boven Nederland voerde de geallieerde luchtmacht ruim 600 aanvalsvluchten uit; voornamelijk gericht tegen de spoorwegen, die op 49 punten werden getroffen. De lijn Amersfoort-Zwolle is thans geheel onbruikbaar.

31 Oct. (D.N.B.) — Vijandelijke vliegers vielen Hamburg, Münster, Hamm en het Rijnlandsche gebied aan; des nachts Keulen. Bovendien was Berlijn het doel van Britsche vliegtuigen.
(R.-O.) — Ongeveer 850 Engelsche bommenwerpers vielen Keulen opnieuw aan, waarbij o.a. een groote oliefabriek bij Wesseling werd getroffen. Andere Britsche formaties gingen naar Berlijn. 1800 Amerikaansche toestellen vielen de spoorwegknooppunten Hamm en Münster en oliefabrieken in Hamburg en Harburg aan. Vanuit Italië werden aanvallen gedaan op de spoorwegen te München en in Oostenrijk.

1 Nov. (D.N.B.) — Britsche vliegers hebben overdag bommen geworpen op Rijnlandsch gebied en des nachts Keulen en Hamburg aangevallen.
(R.-O.) — Wederom werd Keulen door de Britsche luchtmacht aangevallen; sedert 28 October voor de 8ste maal. In totaal werden daarbij 9000 ton bommen op de stad uitgeworpen. De Duitschers gebruiken Keulen als distributiecentrum voor hun Westelijk front. Amerikaan-

sche bommenwerpers deden aanvallen op Hamm en Gelsenkirchen; Weenen werd vanuit Italië gebombardeerd. Een Duitsche aanval werd gericht op Parijs, alwaar een groote menigte de slachtoffers der Duitsche wreedheden herdacht.

2 Nov. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche vliegers hebben bommen geworpen op Rijnlandsch gebied, op Weenen en Graz. In den afgeloopen nacht hebben de Britten het Rijnland en Berlijn aangevallen. In totaal zijn in October door jagers en afweergeschut van het luchtwapen 739 Anglo-Amerikaansche vliegtuigen, waarvan 377 viermotorige bommenwerpers, neergeschoten. Bovendien verloren de bolsjewisten 1562 vliegtuigen.
(R.-O.) — Engelsche bommenwerpers vielen Oberhausen aan. Gelijktijdig werden Keulen en Berlijn aangevallen. Engelsche machines signaleerden het optreden van Duitsche schroeflooze jagers. 300 Amerikaansche bommenwerpers deden aanvallen op Hamm en Koblenz alsmede op oliefabrieken te Gelsenkirchen.

3 Nov. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche bommenwerpers hebben overdag Midden-Duitsch gebied benevens de steden Bielefeld, Duisburg en Trier aangevallen. 82 vliegtuigen werden neergeschoten. In den afgeloopen nacht behaalden nachtjagers en luchtdoelartillerie bij aanvallen van Britsche vliegtuigen op Düsseldorf met het neerschieten van 52 viermotorige bommenwerpers, een nieuw afweersucces. Daarmede verloor de vijand in de laatste 24 uur boven Duitsch gebied 134 vliegtuigen, waarvan 108 viermotorige bommenwerpers.
(R.-O.) — Bij een aanval op het Duitsche oliecentrum Merseburg door 1100 Amerikaansche bommenwerpers en 900 jagers, waarbij tevens Bielefeld, Rheine en nog andere punten werden gebombardeerd, ontwikkelde zich een groote luchtslag, waarbij 208 Duitsche jagers, tegen 41 eigen bommenwerpers en 28 jagers, werden vernietigd. 1000 Engelsche bommenwerpers deden aanvallen op Düsseldorf en Osnabrück. In October werd in weerwil van ongunstig weer, door Engelsche bommenwerpers 50.000 ton bommen op Duitschland afgeworpen.

4 Nov. (D.N.B.) — De vijand heeft zijn luchtaanvallen voortgezet in het gebied links van den Rijn en heeft bovendien hier en daar bommen geworpen o.m. op München, Weenen en Berlijn.
(R.-O.) — Een aantal Mosquito's bombardeerde Berlijn. Omtrent het dd. 3 November gemelde bombardement van Düsseldorf, wordt nog medegedeeld, dat de Engelsche toestellen 4000 ton bommen uitwierpen.

5 Nov. (D.N.B.) — Vijandelijke vliegers wierpen gisteren in den loop van den dag en in de eerste uren van den nacht bommen in Noordwestelijk, Westelijk en Zuidelijk Rijksgebied, waardoor in verscheidene steden verliezen veroorzaakt werden. Nachtjagers en afweergeschut van de luchtmacht schoten overdag 29, des nachts 34 vliegtuigen omlaag.
(R.-O.) — 100 Engelsche bommenwerpers ondernamen een aanval op Bochum. 1100 Amerikaansche bommenwerpers en ruim 800 jagers bombardeerden oliefabrieken bij Hamburg, Harburg, Gelsenkirchen en Hannover, alsmede spoorwegemplacementen bij Saarbrücken. 20 Engelsche Typhoons ondernamen een aanval op een fabriek van éénmans-torpedo's te Utrecht, die 12 maal getroffen werd. Voorts werd een aanval gedaan op de brug te Venlo. Vanuit Italië werden aanvallen ondernomen op Regensburg, München, Augsburg en Linz. Geallieerde bommenwerpers wierpen in October 100.000 ton bommen op Duitschland, dat is meer dan Duitschland gedurende den geheelen oorlog op Engeland wierp.
In het begin en einde van de verslagweek werd van Duitsche zijde melding gemaakt van Vi-vuur op Londen.

ZEEOORLOG —

1 Nov. (D.N.B.) — Bij gevechten voor Hoek van Holland werd 1 Engelsche torpedomotorboot tot zinken gebracht en 1 beschadigd.

2 Nov. (D.N.B.) — Voor Ostende werden 2 Britsche vrachtschepen tezamen 5.000 Brt., getorpedeerd. Eén er van is vermoedelijk gezonken. In den mond van de Schelde brachten onze ontploffingsbooten een munitieschip van 2.000 Brt. en twee vijandelijke oorlogbodems tot zinken. Voor de Nederlandsche kust werden opnieuw 2 Britsche motortorpedobooten tot zinken gebracht, een derde in brand geschoten en twee andere beschadigd.

3 Nov. (D.N.B.) — Voor de Nederlandsche kust werden 2 Britsche motortorpedobooten tot zinken gebracht en 6 andere zwaar beschadigd.

4 Nov. (R.O.) — Lichte Engelsche oorlogsbodems hebben in den nacht van 1 op 2 November bij Hoek van Holland een Duitsch convooi aangevallen. Een Duitsch vrachtschip werd door een torpedo getroffen. Ook begeleidende oorlogsschepen werden door vuur der Engelsche schepen beschadigd. Alle Engelsche schepen keerden veilig terug.
In het N. van de Adriatische Zee hebben 2 Britsche torpedojagers in denzelfden nacht 3 Duitsche torpedojagers tot zinken gebracht. 1 Britsche torpedojager werd licht beschadigd.

5 Nov. (R.O.) — Het tot nu toe grootste convooi is veilig in Rusland aangekomen. De begeleidende Britsche oorlogsschepen en vliegtuigen brachten minstens 3 Duitsche onderzeeërs tot zinken en beschadigden verschillende anderen. 1 Engelsche korvet ging verloren.

HET VERRE OOSTEN —

Birma —

30 Oct. (R.O.) — Chineesche en Britsche troepen hebben 5000 Km² van Birma bevrijd. Over een lengte van 150 Km. kregen zij den spoorweg naar Mandalay weer in handen.

Zeeslagen bij de Philippijnen —

30 Oct. (R.-O.) — Adm. Nimitz, de Amerikaansche vlootopperbevelhebber heeft in een communiqué medegedeeld, dat de Japanners verleden week in drie zeeslagen de volgende verliezen hebben geleden: 2 slagschepen, 4 vliegdekschepen, 6 zware kruisers, 3 lichte kruisers en 9 torpedojagers tot zinken gebracht; 13 Japansche eenheden, waaronder 1 slagschip en 3 zware kruisers werden zwaar beschadigd; in totaal werden van de 60 aan den strijd deelnemende Japansche schepen er 58 tot zinken gebracht of beschadigd. De Amerikanen verloren: een vliegdekschip, 2 escortevaartuigen, 3 torpedojagers en eenige kleinere vaartuigen. Tenslotte verloren de Japanners nog 171 vliegtuigen.

31 Oct. (D.N.B.) — Het Japansche hoofdkwartier deelt mede, dat het speciale vliegcorps Kamikaeze sinds 25 October de volgende successen heeft behaald in de wateren ten Oosten van de Philippijnen, met inbegrip van de Golf van Leyte. Tot zinken gebracht 3 vliegkampschepen, 1 kruiser en 1 transportschip. Beschadigd 6 vliegkampschepen, 2 slagschepen, 2 kruisers, 1 transportschip en 3 oorlogsschepen van onbekende klasse.

2 Nov. (R.O.) — Admiraal Nimitz deelt mede, dat bij de groote zeeslagen bij de Philippijnen verschillende Am. oorlogsschepen schade hebben opgeloopen, waaromtrent geen nadere bijzonderheden zullen worden verstrekt.

Landingsoperaties op de Philippijnen

30 Oct. (R.-O.) — Twee derde deel van het eiland Leyte is in Amerikaansche handen. In het dal van Leyte is alle georganiseerd verzet geëindigd. Op Samar zijn twee Japansche afdeelingen ingesloten. De bevrijding van anderhalf millioen Philippino's is zoo goed als voltooid.

31 Oct. (S.P.T.) — In Amerika is de landing van Japansche versterkingen op het eiland Leyte officieel bekendgemaakt. De verbitterde strijd duurt onverzwakt voort. Japansche berichten melden, dat de Amerikanen de vliegvelden Tacloban en Dalag in gebruik hebben, terwijl het hun eveneens gelukt is ten Zuiden van Tacloban nieuwe troepen ter sterkte van ongeveer een divisie te landen, zoodat nu op het eiland Leyte vier Amerikaansche divisies aan den slag deelnemen.
(R.-O.) — Gedurende de eerste tien dagen van strijd op Leyte verloren de Japanners volgens het communiqué van generaal McArthur 24.000 man, terwijl de Amerikanen 3000 man, waarvan 700 gesneuvelden, verloren.

3 Nov. (D.N.B.) — Volgens een mededeeling van het Japansche hoofdkwartier heeft de Japansche luchtmacht nieuwe successen behaald in den strijd tegen den Amerikaanschen aanvoer voor het invasieleger op Leyte. Op 1 Nov. brachten de Japansche vliegers in de Golf van Leyte een kruiser, 3 torpedojagers en een transportschip tot zinken. Een slagschip, een tweede slagschip of groote kruiser, een kleine kruiser en een torpedojager werden beschadigd.
(R.-O.) — Hoewel de vijand er in is geslaagd versterkingen aan land te brengen gaat de opmarsch in de N.W.-hoek van Leyte voort.

Luchtoorlog —

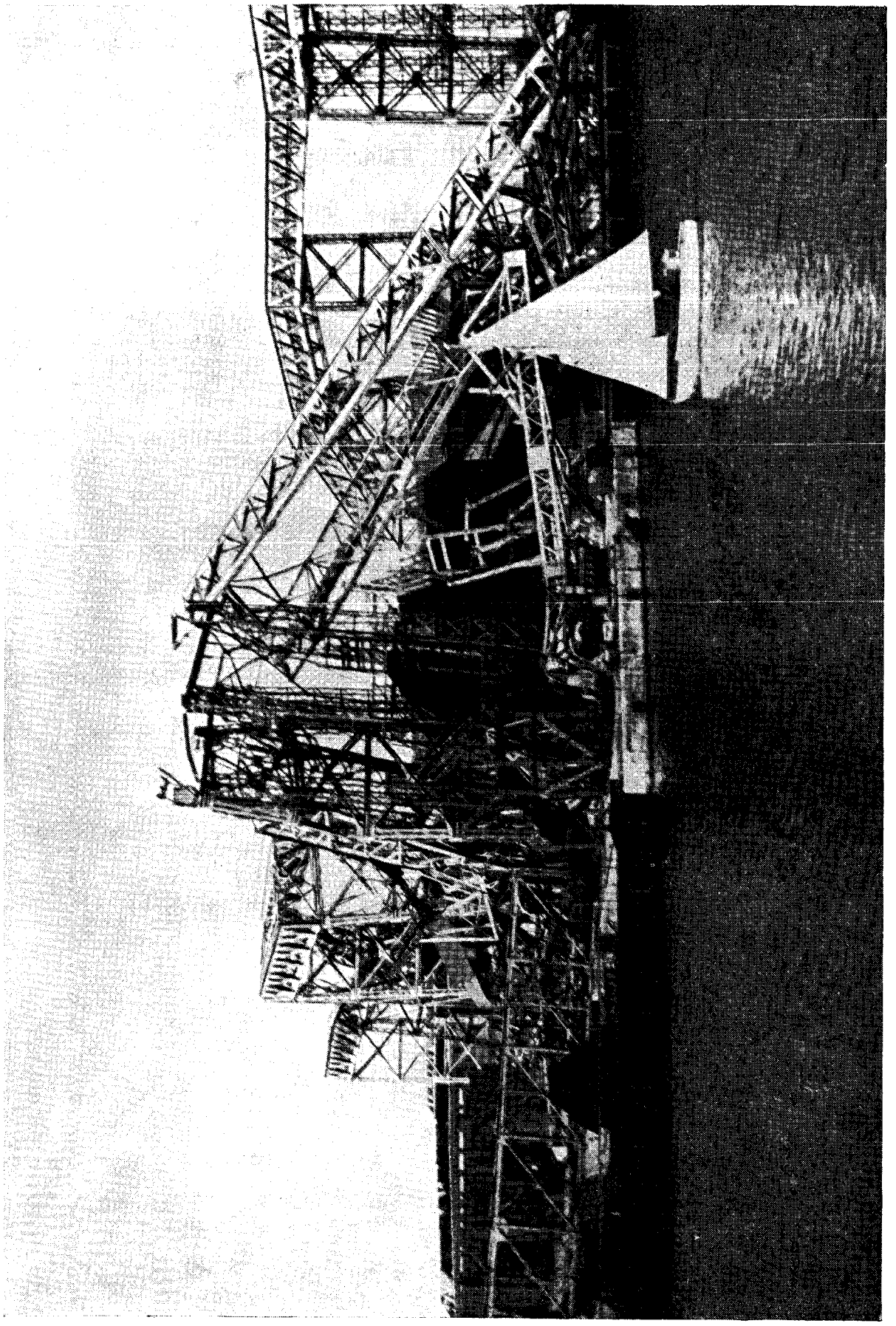
31 Oct. (R.O.) Bij een luchtaanval op de haven van Manilla werd een Japansche kruiser tot zinken gebracht, 2 andere kruisers werden getroffen door bommen, 3 vrachtschepen tot zinken gebracht en 90 Japansche vliegtuigen werden omlaag geschoten.

1 Nov. (R.-O.) — Adm. Nimitz deelde mede, dat de Japanners in de afgeloopen twee maanden 2594 vliegtuigen verloren. De Amerikanen verloren in deze periode 300 marinevliegtuigen.

4 Nov. (D.N.B.) — Het Japansche hoofdkwartier maakt bekend, dat bij aanvallen der Japansche luchtmacht o.a. op de vliegvelden van Tacoblan op het eiland Leyte ruim 110 vijandelijke vliegtuigen zijn vernield. Voorts raakte een transportschip door bommen in brand. De Japanners verloren 5 machines.
(R.-O.) — Bij een Japanschen luchtaanval van 1 Nov. op een oorlogshaven in de Marianen werden verschillende Amerikaansche oorlogsschepen beschadigd, 13 Japansche vliegtuigen werden neergeschoten.
(V. b. Krijgsverr. 6131/34)

DE STRIJD OM WALCHEREN

Links boven: De bemanning verlaat een landingsvaartuig, dat door de Duitsche kustbatterijen tot zinken is gebracht.
Links onder: De bemanning van een zwaar gehavend landingsvaartuig probeert met man en macht het zinkende schip te redden.
Rechts: Een aantal drenkelingen wordt door een hospitaalschip opgenomen. De geallieerde verliezen bij de landing waren zeer zwaar.

Zwaar waren de verwoestingen door de Duitschers aangericht in de havens van Amsterdam.

NEDERLAND (Bevrijd gebied)

A. Engeland steunt Nederlandsche annexatie-plannen —

9 Nov. (Radio-Oranje) — Attlee, plaatsvervangend minister-president, heeft op 9 November in antwoord op een vraag in het Engelsche Lagerhuis gezegd: „Wij hebben van de Nederlandsche regeering een officieele mededeeling ontvangen, waarin gezegd wordt, dat Nederland zich het recht voorbehoudt, als schadeloosstelling voor de verwoestingen en vernielingen door de Duitschers aangericht, een behoorlijk deel op te eischen van het aangrenzende Pruisische grondgebied. Dat gedeelte zal hetzij moeten worden afgestaan, of getrokken moeten worden binnen de economische sfeer van Nederland op een voorloopige of permanente basis.

De Britsche regeering acht dezen eisch om territoriale compensatie ten koste van Duitschland een rechtvaardigen eisch en als de Nederlandsche regeering zou besluiten dien eisch naar voren te brengen, dan zal daaraan van Engelsche zijde een krachtige steun worden gegeven".

(V. b. Regeering reserv. rechten op Duitsch grondgeb. 6127 A)

B. Oproep tot samenwerking —

10 Nov. (Radio-Oranje) — In bevrijd Nederland verscheen in verschillende persorganen een door ruim 40 vooraanstaande landgenooten onderteekende oproep, waarin zij stelling nemen tegen de neiging om opnieuw allerlei vooroorlogsche scheidslijnen te trekken op politiek en godsdienstig terrein. De onderteekenaars richtten zich tot het Nederlandsche volk, in het bijzonder tot het deel in het bevrijde gebied, met een tweevoudige boodschap:

1. Zij ontraden het voortijdig heroprichten van vereenigingen en organisaties en in het algemeen onderhandelingen en uitingen, die het streven naar meer eenheid en samenwerking kunnen schaden.

2. Zij wekken daarnaast een ieder op, deel te nemen aan een gemeenschappelijke discussie van het hier opgeworpen vraagstuk betr. de geestelijke vernieuwing en politieke hergroepeering van ons volk en dringen er op aan, alle aandacht te concentreeren op de groote maatschappelijke problemen, die door en voor ons volk in de eerstkomende jaren tot een oplossing moeten worden gebracht.

C. Telegramwisseling met President Roosevelt —

11 Nov. — President Roosevelt heeft de volgende boodschap gezonden aan H. M. de Koningin:

„Meer dan ik Uwe Majesteit zeggen kan ben ik getroffen door de berichten over de schandelijke en moedwillige vernieling, die door de nazi-barbaren wordt aangericht in Nederland. Ik vertrouw echter, dat de slagen, die onze vereenigde strijdkrachten den vijand toebrengen, spoedig zullen leiden tot de volledige bevrijding van Nederland. Uwe Majesteit moge er intusschen zeker van zijn, dat alle mogelijke stappen worden genomen om te waarborgen, dat hulp beschikbaar zal zijn voor het Nederlandsche volk."

H. M. de Koningin deed hierop het volgende antwoord aan den president toekomen:

„Ik zend U mijn oprechten dank voor Uw bijzonder hartelijk telegram en in het bijzonder voor Uw warm medeleven met mijn land in zijn huidige beproeving. Het lijden van dat deel van het land, dat nog niet is bevrijd, wordt, nu de winter heeft ingezet, van dag tot dag zwaarder. Ik ben U zeer dankbaar voor uw krachtdadige hulp om met zoo min mogelijke vertraging steun te brengen aan mijn volk." **(V. b. Hulpverleening a. Nederland 6123 D)**

D. Telegram van Koningin Wilhelmina aan president Kalinin —

10 Nov. (Radio-Oranje) — H. M. de Koningin heeft ter gelegenheid van den 27sten verjaardag van de Unie der Socialistische Sovjet-Republieken een telegram gezonden aan den Heer Kalinin, president van den Oppersten Raad van de Unie van Sovjet-Republieken. Dit telegram luidde als volgt:

„Ik hecht er aan, Mijnheer de President, U ter gelegenheid van dezen jaardag mijn zeer hartelijke gelukwenschen aan te bieden, evenals de wenschen, die ik koester voor het geluk en den voorspoed van de Sovjet-Unie. Ik wil tegenover U uitdrukking geven aan de diepe bewondering voor de volharding waarmede de volkeren van de Unie hun oorlogstaak voortzetten en voor de groote overwinningen van hun heldhaftige legers".

(V. b. Sovjet-Unie en Koninklijk Huis 3743 E; 5860 A)

NEDERLAND (Bezet gebied)

E. Duitschers blazen stadhuis van Heusden op —

10 Nov. (Radio-Oranje) — Op 5 November hebben de Duitschers met behulp van dynamietladingen het oude stadhuis van Heusden in de lucht laten springen. Zij wisten, dat in de kelders van dit gebouw zeker 180 menschen een toevlucht hadden gezocht, waarvan er minstens 120 zijn omgekomen. Ook de beide St. Catharinakerken werden opgeblazen.

F. J. L. Pierson overleden —

9 Nov. — Op 6 Nov. overleed te Baarn op bijna 90-jarigen leeftijd de heer J. L. Pierson, lid van de oude garde der Nederlandsche bankiers.

Door een schenking van een kwart millioen was Pierson in '29 in staat de naar zijn vader genoemde Allard Pierson-Stichting in het leven te roepen, met haar bekende afdeelingen o.a. voor kunsten oude geschiedenis, moderne literatuur en West-Azië en Egypte. In '34 kon de stichting de waardevolle Grieksch-Romeinsch-Egyptische collecties Scheurleer en Von Bissing verwerven, welke aan de gemeente Amsterdam werden aangeboden en door haar in het Allard Piersonmuseum werden ondergebracht.

G. Distributie - Verscherpte maatregelen en verminderde rantsoenen

Van 12 November a.s. af zullen de distributiediensten voor zieken, aan a.s.- en jonge moeders noodrantsoenbonnen uitreiken. Deze bonnen geven met directen ingang recht op het koopen van 1¾ liter gestandaardiseerde melk. Voor ziekenrantsoenen komt voortaan slechts de zgn. „A-groep", dat zijn de ernstige zieken, in aanmerking.

Bij deze officieele mededeelingen teekenen wij aan, dat per 12 November te Amsterdam het broodrantsoen werd verminderd van 2600 tot 2200 gram per week en het taptemelkrantsoen tot 7/8 liter per 14 dagen. Voorts stuit de inwisseling der bonnen voor margarine of vet op groote moeilijkheden, aangezien de winkeliers veelal uitverkocht zijn.

(Handelsblad - Telegraaf)

(V. b. Distributie 6135 F; 6098 B)

H. Hout voor Haagsche armen en zieken —

6 Nov. — Naar „Het Vaderland" vernemt ligt het in de bedoeling, van gemeentewege brandhout ter beschikking te stellen ten behoeve van noodlijdenden en zieken hier ter stede. Het plan hiertoe is in overweging genomen dank zij het initiatief van den burgemeester van Wassenaar, om, behoudens goedkeuring van den productiecommissaris en van het Rijksbureau voor Hout, 1.000.000 K.G. hout uit de Wassenaarsche bosschen voor dit doel te reserveeren. Deze hoeveelheid hout zou dan worden aangevuld door het rooien van eenige honderden daarvoor in aanmerking komende boomen der gemeente 's-Gravenhage.

(V. b. Verbod kappen v. boomen 6119 G; Distributie 6120 A)

I. Het conflict in de Gereformeerde Kerken —

7 Nov. — In de provincie Groningen heeft het conflict in de Geref. Kerken tot nu toe het sterkst om zich heen gegrepen. Reeds ging men hier over tot consolidatie van een eigen kerkelijk leven der afgescheiden gemeenten. Tot dat doel werd een eerste classisvergadering bijeengeroepen. Vertegenwoordigd waren op deze bijeenkomst de kerken van Assen, Enumatil, Groningen, Helpman, Hoogkerk, Roodeschool, Ten Post, Overschild, Zuidlaren en Zuidwolde, terwijl afgevaardigden van Sappemeer en Schildwolde als toehoorders aanwezig waren. Harlingen was verhinderd aanwezig te zijn. Ds. D. v. Dijk, te Groningen, fungeerde in deze vergadering als praeses, ds. J. Schelhaas te Roodeschool, als scriba en dr. B. A. Bos, te Assen, als assessor. Besloten werd o.a. dat de vrijgemaakte kerken de hoogleeraren Schilder en Greydanus zullen overnemen en aan prof. Greydanus te verzoeken, als actief hoogleeraar op te treden.

De kerkeraad van Amsterdam heeft ten aanzien van het conflict een soort Godsvrede ingesteld. De discussies over de onderhavige punten zullen tot na den oorlog opgeschort worden. Op den kansel en bij huisbezoek zal zooveel mogelijk over de zaak gezwegen worden. Voorloopig wenscht men bij verschil van inzicht en meening, in broederlijken zin naast elkander voort te arbeiden.

(V. b. Conflict in Geref. kerken 6086 A)

BELGIE —

K. Verbetering der voedselpositie

6 Nov. (R.O.) — In België begint de voedselvoorziening beter te worden. Er is nu een bepaalde hoeveelheid boter en melk beschikbaar en ook de broodvoorziening gaat beter. In Brussel is vleesch uitgedeeld. Drie margarinefabrieken gaan weer aan het werk. Met uitzondering van chocolade voor de kinderen, die reeds was verdeeld, zijn nu ook de eerste geallieerde levensmiddelen onder de bevolking gedistribueerd.

(V. b. Distributie 6128 F)

L. Zuivering - Hendrik de Man in staat van beschuldiging - 56.000 verdachten —

6 Nov. (R.O.) — De Belgische senaatscommissie, die belast is met het opruimen van landverraders, heeft bepaald, dat zes leden van den Senaat terecht moeten staan. Onder de beschuldigden bevindt zich ook Hendrik de Man, oud-minister van Financiën.

9 Nov. — In de Belgische Kamer van Afgevaardigden heeft de minister van Justitie op 8 November verklaard, dat reeds vonnissen zijn uitgesproken tegen 900 verraders en personen, die met den vijand hebben geheuld. Hij voegde er aan toe, dat 56.000 verdachten zijn gearresteerd. **(V. b. Zuivering 6108 D)**

A. **Prijsstabilisatie —**

9 Nov. — De Belgische regeering is voornemens een prijsstabilisatie toe te passen waarbij men zich zal baseeren op een peil, dat zich ongeveer 40 procent boven het niveau van 1935 zal bewegen. De regeering wil voor het bereiken van dit doel een commissie benoemen van producenten en consumenten, welke tot vaststelling der prijzen kan overgaan op een wijze, waarbij met de belangen van beide partijen rekening zal worden gehouden. Naar de minister van Economische Zaken mededeelde, zal als grondslag voor de prijsvorming een bepaalde verhouding van den Belgischen franc tot het Pond Sterling worden aangenomen, waardoor een aanpassing aan de Engelsche marktprijzen zou geschieden.

(V. b. Financieele maatr. 6135 M; 6114 D)

DUITSCHLAND —

B. **Volkssturm beëedigd - Rede dr. Goebbels —**

12 Nov. (D.N.B.) — Honderdduizenden Duitsche mannen hebben op 12 November in alle Duitsche gouwen uiting gegeven aan de gedachte van den Volkssturm en den eed op den Führer afgelegd.

Dr. Goebbels zeide o.m.: „Het Duitsche volk is thans vastbesloten niet alleen aan het front, maar ook in het vaderland, daar waar de vijand er in mocht slagen, een penetratie in ons Rijksgebied te bewerkstelligen, huis na huis en straat na straat te verdedigen.

In de eerstvolgende drie maanden zullen wij tallooze divisies naar binnen en naar buiten laten marcheeren.

De Duitsche natie staat weer vast op de been. Wij zijn moreel noch materieel murw geworden. Ik heb opzettelijk hier in Berlijn de eerste groepen voor den Volkssturm vrijwillig opgeroepen. Honderdduizenden mannen hebben zich in de Rijkshoofdstad aangemeld. Nooit kan men van zoo'n volk verwachten, dat zijn leiding de wapens neerlegt en capituleert."

Gemeenschappelijk spraken de duizenden den eed uit: „Ik zweer bij God dezen heiligen eed, dat ik onvoorwaardelijk trouw en gehoorzaam zal zijn aan den Führer van het Groot-Duitsche Rijk, Adolf Hitler. Ik beloof plechtig, dat ik voor mijn vaderland dapper zal strijden en liever zal sterven dan de vrijheid en daarmede de sociale toekomst van mijn volk prijs te geven".

(V. b. Volkssturm 6129 B; Goebbels 6128 K)

C. **Boodschap der R.K. Bisschoppen aan het leger —**

7 Nov. — De „Deutsche Zeitung in den Niederl." meldt: De katholieke bisschoppen van West- en Zuid-Duitschland hebben in een gemeenschappelijk herderlijk schrijven hun geloovigen opgewekt, zich in de thans aangebroken beslissende phase van den oorlog offervaardig te plaatsen achter de aan de fronten staande soldaten. Wij ondervinden niet alleen den langen duur, doch ook de toenemende zwaarte van den oorlog, zoo wordt in het herderlijk schrijven gezegd. Op dit oogenblik is het ons een behoefte, een woord van toenemende deelneming, wanneer deze althans nog kan toenemen, een woord van begroeting en bewondering te richten tot onze dappere soldaten. Wij willen hun ons aller dank uitspreken voor de doeltreffende bescherming, die zij met ontzaglijke inspanning in schier bovenmenschelijke prestaties ons vaderland aan alle fronten hebben verleend, vooral echter voor de bescherming tegen den stormloop van het goddelooze bolsjewisme. Moge het door deze inspanningen gelukken, voor ons allen een eervollen en zegenrijken vrede te bevechten. **(V. b. Bisschopsconf. 5653 B; Subs. R.K.Kerk 5660 B)**

D. **V2 als nieuw wapen in gebruik**

10 Nov. — Nadat in het Duitsche weermachtbericht van 8 November melding was gemaakt van het gebruik der V2, waarmede Londen reeds sedert eenige weken zou worden beschoten, brengt de Berlijnsche pers berichten over het nieuwe wapen, waarin zij Reuter citeert, volgens welke de V 2 een geweldige raket met ongeveer een ton ontplofbare stoffen zou zijn en een afstand van 600 K.M. zou kunnen afleggen.

Toonaangevende Duitsche instanties wijzen er op, dat de V 2 grooter en veel explosiever is dan de V 1, langere afstanden kan overwinnen en een grootere doel- en trefzekerheid bezit. Een andere winst is, dat het raden naar de met raffinement gebouwde lanceerbases vruchteloos is. T. a. v. de grootere trefzekerheid wijst men op de ervaringen met de V 1, die geleid hebben tot een bijzonder doel- en stuurmechanisme; een aanwijzing vormen de mededeelingen omtrent treffers in verschillende Londensche wijken en de raadselachtige ontploffingen in Parijs.

(V. b. Nieuwe wapens 6128 I; 6093)

E. **Herdenking van den 9den November - Proclamatie van Adolf Hitler —**

12 Nov. (D.N.B.) — De Führer heeft een proclamatie uitgevaardigd, waarin hij o.m. zegt:

„De eischen van de totale oorlogvoering zijn voor mij aanleiding geweest, de herdenking van den negenden November uit te stellen tot den eersten daaropvolgenden vrijen Zondag.

Als de kern van den aan Duitschland opgedrongen strijd noemde de Führer:

1e. Ons eigen doel, nl. de handhaving van ons volk, de beveiliging van zijn toekomst met alle middelen.

2e. Het doel onzer vijanden: de vernietiging van ons volk, de uitroeiing en daarmede het einde van zijn bestaan.

De Führer vervolgde: Het door de democratieën gesteunde Sovjetisme streeft er naar het Duitsche rijk te vernietigen en ons volk uit te roeien. Dat de burgerlijke wereld, die toen onbewust of bewust handlangersdiensten voor het bolsjewisme in het binnenland verrichtte, in een door God veroorzaakte blindheid haar eigen ondergang tegemoet ging, veranderde niets aan de feiten van haar houding.

Het besef voor het bolsjewistische gevaar in het binnenland was ook voor het nationaal-socialisme reeds bij velen aanwezig. Het inzicht in de noodzakelijkheid van de redding van Europa van het bolsjewistische monster bestaat ook thans bij talrijke buitenlandsche staatslieden, parlementsleden, partijpolitici en economen. Tot een practisch resultaat echter kan dit inzicht pas leiden, als een sterke Europeesche macht er in slaagt, buiten het kader der theoretische verwachtingen den gemeenschappelijken strijd van allen om het bestaan te organiseeren en met succes te voeren. Hiertoe kan en zal echter alleen het nationaal-socialistische Duitsche rijk in staat zijn.

De Führer zeide tenslotte: „In de schaduw van ons volk marcheert het Europa, dat ziet, dat thans niet alleen beslist wordt over het lot van Duitschland, maar over de toekomst van alle volken, die zich tot Europa rekenen en bewust de bolsjewistische barbaarschheid verafschuwen". **(V. b. Hitler 6120 E)**

EGYPTE —

F. **Moordaanslag op Lord Moyne**

6 Nov. — Naar Reuter uit Caïro meldt, is de Britsche minister voor het Midden-Oosten, Lord Moyne, aldaar op 6 Nov. door een aanslag gedood. De aanslagplegers werden gearresteerd.

In verband met den aanslag op Lord Moyne heeft minister-president Mohammed Maher Pasja op 6 Nov. het kabinet in buitengewone zitting bijeengeroepen. Alle hooge ambtenaren der Egyptische en Britsche politie nemen aan het onderzoek deel.

Te Caïro is officieel medegedeeld, dat de personen, die den aanslag op Lord Moyne hebben gepleegd, geen Egyptenaren zijn. In een door de Egyptische regeering uitgegeven formeele verklaring wordt gezegd, dat de regeering „verontwaardigd is over de misdaad."

7 Nov. — Reuter meldt, dat Churchill in het Lagerhuis heeft verklaard, dat volk en parlement een zeer zwaar verlies hebben geleden door den dood van Lord Moyne. Officieele inlichtingen omtrent de daders of hun motieven zijn nog niet ontvangen. Nader wordt gemeld, dat de daders bij het verhoor in het Hebreeuwsch antwoordden en dat de Palestijnsche politiekolonel Gilles voor het verder onderzoek te Caïro is aangekomen.

Naar Exchange Telegraph meldt, was de vermoorde Lord Moyne 64 jaar oud. Hij behoorde tot de rijke bierbrouwersfamilie Guiness. Als lid der conservatieve partij heeft hij 24 jaar zitting gehad in het Lagerhuis. In een conservatieve regeering der twintiger jaren had hij de portefeuille van Landbouw. In het kabinet Churchill van 1940 werd hij eerst onderstaatssecretaris. In 1944 werd hij benoemd tot minister van het Midden-Oosten, nadat zijn voorganger Casey gouverneur-generaal van Bengalen was geworden.

8 Nov. — Naar Reuter meldt, heeft Eden in het Lagerhuis medegedeeld, dat de gevangen genomen moordenaars van Lord Moyne de volgende bekentenis hebben afgelegd:

„Wij zijn leden der organisatie „strijders voor de vrijheid van Israël" en „wat wij deden, hebben wij gedaan op aanwijzing van die organisatie".

Zij hebben voorts bekend, dat zij van de leiding dezer geheime organisatie niet alleen de opdracht ontvangen hebben Lord Moyne, doch ook drie andere vooraanstaande Britsche personen neer te schieten, zoo meldt Exchange uit Caïro. De „Ster" zou zich ten doel gesteld hebben, door het aanwenden van het brutaalste geweld „de vrijheid van Israël te dienen." De moordenaars noemden zich Moisje Cohen en Itzak Salzmann, doch men betwijfelt of dit hun werkelijke namen zijn.

(V. b. Aanslagen 5070 C)

ENGELAND —

G. **Scheepsbouw —**

2 Nov. (Radio-Oranje) — De Engelsche minister van Marine, Alexander, heeft op 1 November in het parlement bekend gemaakt, dat er in 4 jaar en 4 maanden tot aan December 1943 in Engeland 634 oorlogsschepen met een totaaltonnage van bijna 1.200.000 ton gebouwd zijn. Een marine-medewerker wijst er op, dat dit gelijk staat met de gezamenlijke tonnage

van alle slagschepen van de Engelsche, Amerikaansche, Fransche, Duitsche en Italiaansche vloten in Januari 1940. Bovendien verklaarde de minister, dat er in deze vier jaren in Engeland bijna 4000 kleine marinevaartuigen van in totaal bijna een half millioen ton zijn gebouwd. Voorts hebben de Engelsche scheepswerven in deze periode 1000 vrachtschepen met een gezamenlijke waterverplaatsing van meer dan 4.700.000 ton gebouwd.
(V. b. Scheepvaart 5636 E)

A. Sociale plannen —

3 Nov. (Radio-Oranje) — In het Britsche Lagerhuis werd op 3 November het debat voortgezet over het plan van sociale verzekering, onlangs als Witboek gepubliceerd en gebaseerd op het rapport-Beveridge. In zijn rede verklaarde de nieuwe minister van Sociale Verzekering, die het debat opende o.m., dat het plan verschillende nieuwe vormen van sociale verzekering inhoudt. De kosten zullen in 1945 650 millioen pond bedragen. Dit bedrag zal gaandeweg tot 831 millioen pond oploopen in 1975. Het plan, zeide de minister, is tegelijkertijd een aansporing voor het Engelsche volk en een bewijs van onbegrensd vertrouwen in de toekomst van Engeland.
De woordvoerder van de Engelsche arbeiderspartij, Greenwood, zeide, dat deze en dergelijke sociale wetten voor de eerstvolgende verkiezingen hun beslag behooren te krijgen. „Wij kunnen ons niet veroorloven, dit plan te laten saboteeren of het in gevaar laten brengen", verklaarde hij.
(V. b. Sociale Zaken 6121 E; 5955 C; 5927 A)

B. Verkeer —

3 Nov. — De parlementaire secretaris van het Britsche ministerie voor oorlogstransporten, Philip Noel Baker, heeft in het Engelsche Lagerhuis verklaard, dat acht landen (waaronder ook Nederland) een internationale overeenkomst hebben gesloten welke een permanente contrôle der handelsscheepvaart voor de overgangsperiode van oorlog naar vrede vastlegt. De bestaande contrôle der geallieerde scheepvaart zal dan in een internationale contrôle worden omgezet. De overeenkomst zou volgens Noel Baker wat de Britsche positie op het gebied van de handelsscheepvaart betreft, minder ongunstig zijn dan thans algemeen werd gevreesd. **(V. b. Scheepvaart 6070 C)**

C. Veldmaarschalk Sir John Dill overleden —

6 Nov. — Naar radio Londen meldt, is veldmaarschalk Sir John Dill op 4 Nov. in een ziekenhuis te Washington overleden. De maarschalk was 62 jaar oud en lag sinds verscheidene maanden ziek. Sir John Dill was bij het uitbreken van den oorlog chef van den imperialen generalen staf en was thans in de Ver. Staten werkzaam als leider van de Britsche gemengde commissie.
(V. b. 4908 A)

D. Herovering der uitvoermarkten

6 Nov. (R.O.) — De Britsche minister van vliegtuigproductie, Sir Stafford Cripps heeft op 5 November in een rede te Manchester verklaard, dat Engeland vastbesloten is zijn verloren uitvoerhandel te herwinnen. Door zich geheel en al op den oorlog toe te leggen, heeft Engeland een groot deel van zijn vooroorlogsche uitvoermarkten, verloren en heeft het een belangrijk deel van zijn buitenlandsche betrekkingen moeten prijsgeven. Engeland is vastbesloten, zoo zeide de minister, zijn uitvoer met de benoodigde 50 % op te voeren. Tegelijkertijd moet Engeland echter ook zijn productie opvoeren met het oog op de binnenlandsche consumptie en het opvoeren van den levensstandaard van het Engelsche volk. Sir Stafford Cripps zeide: „Dit alles zal een geweldige krachtsinspanning vergen, maar Engeland beschikt over geschoolde arbeiders, die tot de beste van de wereld behooren".
(V. b. Geleide economie 6059 B; 5967 E; Export 5910 A)

E. Rede van min.-pres. Churchill

9 Nov. — Churchill heeft op de jaarlijksche lunch, die door den burgemeester van Londen aan de Britsche Regeering is aangeboden, een rede gehouden, waarin hij o.a. het volgende zei: De gebeurtenissen van 1944 stellen die van 1943 geheel in de schaduw. Rome, Athene, Parijs, Brussel en Belgrado werden bevrijd. Door eigen krachtsontplooiing hebben deze steden bijgedragen tot hun bevrijding van het Duitsche juk. Alle vazalstaten hebben zich nu tegen hem gekeerd. Deze staten zijn slaven geweest. Zij hadden tot nu toe tegen hun eigen belangen in gehandeld, dikwijls zelfs tegen hun wil. Thans kunnen ze vergelding eischen. Zij hebben hetzelfde recht op vergelding als de vrije landen, die sedert het begin van den oorlog in den strijd staan. In het Oosten en het Westen staan de eerste geallieerde troepen op Duitsch gebied. Het U-booten gevaar is op het oogenblik zoo goed als geweken. Uit de lucht komt een onophoudelijke regen van bommen op Duitschland neer.

Dit onheil dat thans Duitschland treft, is door Engeland nog niet voor een tiende deel ondervonden. De hoop is gerechtvaardigd, dat in 1945 de overwinning zal worden behaald en Europa den vrede deelachtig zal worden. De overwinning in Normandië is beslissend geweest en zij is ten volle uitgebuit. Maar eens moest het oogenblik komen, dat de achtervolgers hun toevoersysteem weer moesten opbouwen en dat de achtervolgden hun eigen opslagplaatsen en aanvoerbases zouden bereiken. Aldus moest noodzakelijkerwijze een pauze intreden.

Gedurende de laatste maanden werd in de eerste plaats aandacht gegeven aan den aanvoer van de voorraden en het inrichten van de havens.
De operaties in Italië, welke den weg tot de Povlakte geopend hebben en in Nederland, waar de Scheldemond geopend werd, zoodat de Schelde spoedig ter beschikking van het Noordelijke leger zal staan, hebben groote verliezen medegebracht. Maar zij zijn slechts een voorspel van de groote operaties van de komende maanden.

Wij staan op den drempel van Duitschland en het zal de volle energie van de drie groote geallieerden kosten om den wanhopigen weerstand te verpletteren, dien wij moeten verwachten van den doodelijk gewonden en naar zijn eigen hol teruggeslagen vijand. Wij hebben den plicht het noodige voor te bereiden voor den overgang van den oorlogs- naar den vredestoestand, soc. verbeteringen voor te bereiden en den oorlog tegen Japan te voeren, maar niets mag in den weg staan voor de te behalen definitieve overwinning. Het is hoog tijd, dat weer een bespreking tusschen de leiders der drie groote mogendheden plaats zal hebben. Door den uitslag der verkiezingen in Amerika zijn de vooruitzichten voor een dergelijke conferentie weer vergroot. Met groote instemming heb ik kennis genomen van de verkiezing van Roosevelt en ik wil niet nalaten de sportieve houding van Dewey te noemen. Engeland telt onder de twee Amerikaansche partijen vele vrienden.
Het schijnt bijna zeker, dat ook wij in Engeland in 1945 onze verkiezingen zullen houden. Deze zullen door alle partijen met groot enthousiasme en met alle krachten worden gevoerd, zonder echter aan de onderlinge vriendschap en broederschap afbreuk te doen.
(V. b. Rede Churchill 6136 D)

F. Plan Beveridge tot voorkoming van werkloosheid —

9 Nov. (R.O.) — Sir William Beveridge heeft een rapport gepubliceerd over het voorkomen van werkloosheid, waarin hij voorspelt de werkloosheid op drie manieren te voorkomen:

1. Door de vraag naar goederen en diensten in stand te houden,
2. Door de vraag in het meest productieve kanaal te leiden,
3. Door een efficiënte organisatie van de werkkrachten.

Hij ziet geen heil in een wijziging van privaat-eigendom; zijn rapport draagt trouwens den titel „Werk voor iedereen in een vrije maatschappij". Naar zijn meening moet de staat er op toezien, dat het kapitaal goed belegd is en dat de vraag naar goederen op een hoog peil wordt gehouden. Vooral het laatste is volgens hem zeer belangrijk.
Sir William Beveridge zet een programma uiteen voor de volgende tien jaren, voor overgang en wederopbouw. Voorop staat bij hem de gedachte aan sociale veiligheid, op de basis, reeds in zijn vorig rapport uiteengezet. Voorts spreekt hij de meening uit, dat het er niet zoozeer op aan komt kapitaal te verzamelen, dan wel er op toe te zien, dat het kapitaal van het land op groote schaal belegd wordt, zoowel in industrie als in sociale ondernemingen, zooals het bouwen van huizen.
Een ander voorstel betreft den uitvoer. Wat dit betreft zou hij het op prijs stellen, als alle landen samenwerkten om den wereldhandel in zijn geheel te ontwikkelen. Er moet wel een centrale contrôle zijn op de ligging van de industrie en het vervoer. Het witboek der regeering gaat volgens hem niet ver genoeg, terwijl als het land zijn voorstellen als uitgangspunt neemt, hij gelooft, dat het mogelijk is, zich te ontdoen van de ellende der werkloosheid.
(V. b. Plan Beveridge 6142 G, 6143 A)

G. Churchill over de V 2 —

10 Nov. (R.O.) — Churchill heeft op 10 November in het Lagerhuis mededeelingen gedaan over de raketgranaten die door de Duitschers op Engeland worden afgeschoten. Aan deze mededeelingen ontleenen wij, dat de schade en het aantal slachtoffers tot nu toe niet groot waren. De granaten bevatten ongeveer dezelfde hoeveelheid springstof als de vliegende bommen, doch dringen voor hun ontploffing dieper den grond in. Zij veroorzaken hierdoor wat grooter schade in de onmiddellijke nabijheid, maar minder schade door luchtdruk in het rond. De raketgranaten vliegen op een hoogte van ongeveer 100 K.M. door het luchtruim; er kan geen luchtalarm tegen worden gegeven. Zuiver gericht kunnen deze projectielen

niet worden, hun spreiding is zoo groot, dat er zelfs eenige in het neutrale Ierland terechtkwamen.

12 Nov. (D.N.B.) — De Engelsche bladen wijzen er op, dat de groote snelheid der nieuwe bommen (V 2) — 1300 km per uur in horizontale richting en 1600 km bij het neerkomen — een waarschuwingssysteem onmogelijk maakt. Prof. Low, een Engelsch expert op het gebied van raketprojectielen is van meening, dat de V 2 een actieradius heeft van 500 tot 650 km. Het projectiel wordt vermoedelijk met vloeibare zuurstof en alcohol gedreven. Het brandstofverbruik eischt vermoedelijk per minuut een ton. Naar de Londensche zender meldt zijn alleen in het district Greenwich 95 % der huizen door vliegende bommen beschadigd. 11½ % der huizen werd verwoest. 10.000 gezinnen wonen in beschadigde huizen en 2000 in zwaar beschadigde woningen. 500 gezinnen hebben geen woning meer en kunnen niet meer in hun totaal vernielde woningen verblijven.

Omtrent de beschieting van Antwerpen door de V 1 en V 2 verneemt het D.N.B. nog, dat zware schade is aangericht in de dokken en havenwerken. Ook uit de stadsdeelen Deurne, Borgerhout en Berchem wordt melding gemaakt van uitgebreide verwoestingen. Ook de Nationale Bank, het Sportpaleis en de naaste omgeving van deze gebouwencomplexen werden getroffen. Geheele reeksen huizen vielen hier aan de V 2 ten offer. Groote deelen der bevolking van Antwerpen zijn na de detonaties naar het platteland gevlucht.

(V. b. V-1 6129 E; V-2 6135 G; 6142 C)

FINLAND —

A. Twee Finsche ministers afgetreden —

9 Nov. — Uit Stockholm bericht de „Morgen Tidningen", dat Fagerholm, de Finsche minister van Sociale Zaken en Vuori, zijn ambtgenoot van Arbeid, leden der Sociaal-Democratische Partij, op 7 November zijn afgetreden. Aangenomen wordt, dat thans het geheele kabinet zal worden gereorganiseerd en een meer radicale koers zal worden gevolgd.

(V. b. Kabinet 6093 A)

FRANKRIJK —

B. Saneering der staatsfinanciën - 3% leening —

8 Nov. — De Gaulle heeft per 6 Nov. de uitgifte eener 3 % leening aangekondigd. Het belangrijkste doel hiervan noemde hij, 100 milliard frs. van de thans in omloop zijnde bankbiljetten, die worden geraamd op een totaal van 600 milliard francs, te absorbeeren. Zou de nieuwe leening, die een deflationair karakter draagt, niet gunstig worden ontvangen, dan zouden nog veel scherpere maatregelen tegen de bankbiljettenhamsteraars, worden genomen.

(V. b. Fin. maatr. 6121 F; Geblokkeerde saldi 6130 A)

C. Zuivering —

9 Nov. — Volgens een bericht van den Engelschen nieuwsdienst is de vroegere minister van Onderwijs in de regeering van Laval, Jerome Carcopino, gearresteerd. Voorts werden verscheidene hooge ambtenaren van de Fransche spoorwegen in hechtenis genomen. Uit Parijs wordt gemeld, dat de minister van Justitie, De Menthon, 39 rechtbanken heeft opgericht om de processen wegens landverraad te bespoedigen.

(V. b. Zuivering 6115 F)

D. Fransche nationaliteit voor baron de Rothschild —

10 Nov. — De Britsche berichtendienst meldt, dat het hoogste Fransche Hof van Beroep het besluit van de regeering van Vichy, waarbij Henri de Rothschild van de Fransche nationaliteit was vervallen verklaard, heeft te niet gedaan.

(V. b. Maatregelen tegen Joden 5707 D)

E. Bezoek van Churchill en Eden

12 Nov. — Reuter meldt, dat Churchill en Eden zich op 10 November per vliegtuig naar Parijs hebben begeven. In hun gezelschap bevonden zich mrs. Churchill, miss Mary Churchill en een aantal hooge regeeringsambtenaren.

Het doel van het bezoek zou een bespreking van de uitrusting van het Fransche leger zijn.

(V. b. Reis Churchill en Eden 6129 B)

GRIEKENLAND —

F. Saneering der staatsfinanciën —

11 Nov. — Het grootste gedeelte van de in 1941 uit Griekenland weggevoerde hoeveelheid goud, welke een waarde had van £ 43 millioen, bevindt zich thans in Engeland. De Grieksche minister van financiën heeft dit feit medegedeeld. Tegelijkertijd kondigde de minister maatregelen aan met het doel, aan de inflatie een einde te kunnen maken. De staatsuitgaven zullen in de eerstvolgende zes maanden het bedrag van £ 25 millioen niet mogen overtreffen. Voorts werd besloten binnenkort over te gaan tot de uitgifte van nieuwe drachme-bankbiljetten, welke per vliegtuig uit Engeland zullen worden aangevoerd. Voor deze nieuwe bankbiljetten zal een op het Pond Sterling gebaseerde pariteit worden vastgesteld. Inmiddels heeft de inflatie onrust gewekt. De wisselkoers voor het gouden Pond Sterling bedraagt thans 23 trillioen drachmen; de handel is door deze ontwikkeling geheel lamgeslagen. Naar uit Athene wordt gemeld, zal nog deze week de nieuwe drachme worden ingevoerd. Men zal munten in omloop brengen van een halve drachme tot 50 drachmen, die te Athene worden geslagen, terwijl te Londen gedrukte bankbiljetten tot 5000 drachmen zullen worden uitgegeven. **(V. b. Inflatie 6078 C)**

GRONDSTOFFEN —

G. Koper - Wereldproductie en -verbruik —

7 Nov. — Een nieuwe Amerikaansche raming schat de tegenwoordige wereldkopercapaciteit op 2.5 millioen ton. Deze hoeveelheid blijft weliswaar aanzienlijk ten achter bij de raming der Kennecott Copper in het voorjaar van 1944, die 3.15 millioen ton bedroeg, doch heeft niettemin te New York niet de vrees kunnen wegnemen, dat het verschil tusschen productie en behoefte na den oorlog op de wereldkopermarkt een probleem van den eersten rang zal worden. Men is namelijk van meening, dat ook de in de nieuwe raming genoemde hoeveelheid de behoefte verre overtreft. Ook in de te verwachten vraag naar koper als gevolg van de door den oorlog ontstane verwoestingen, wil men geen garantie zien voor een volledig verbruik der Amerikaansche koperproductie.

Men wijst er op, dat reeds in 1938 tegenover de wereldproductie van geraffineerd koper van 2.246 millioen ton slechts een wereldkoperverbruik stond van 2.143 millioen ton, waarbij de V.S. bij een productie van geraffineerd koper van 0.847 millioen ton slechts een eigen verbruik hadden van 0.473 millioen ton.

(V. b. Koper 6022 D)

SOVJET-UNIE —

H. Geallieerd memorandum inzake het nakomen der wapenstilstandsvoorwaarden —

5 Nov. — Naar radio Moskou meldt, heeft de geallieerde contrôlecommissie aan den min.-president van de Roemeensche regeering, generaal Sanatescu, een memorandum voorgelegd, waarin de onvoldoende vervulling door de Roemenen van eenige voorwaarden van het verdrag van wapenstilstand van 12 Sept. wordt geconstateerd. In het memorandum wordt o.a. gewezen op het onvoldoende werk der Roemeensche organen t.a.v. het teruggeven van den door de Roemenen tijdens den bezettingstijd geroofden Sovjet-Russischen eigendom. De geallieerde contrôlecommissie verlangt een snelle en nauwgezette vervulling door Roemenië van alle voorwaarden van den wapenstilstand.

In politieke kringen te Berlijn wijst men er in dit verband op, dat de actie der Sovjetregeering reeds heeft geleid tot den val van de Roemeensche capitulatieregeering op 1 November en tot de vorming van een nieuwe regeering met een grooter aantal communistische ministers.

(V. b. Wapenstilst. Roemenië 6087 B; Val Regeering 6137 G)

I. De stand der oorlogsproductie —

11 Nov. — Radio-Oranje deelt mede, dat door Radio-Moskou eenige bijzonderheden zijn gepubliceerd over de geweldige stijging in de productie van de Russische metaalbedrijven sedert 1941. Van 1941 tot 1944 is de productie van vliegtuigen vier malen grooter geworden, de productie van tanks 7—8 maal zoo groot en van geschut 6 maal. De productiecapaciteit van de fabrieksarbeiders is gedurende de laatste twee jaren met 40% gestegen.

(V. b. Wapenindustrie 4724 C)

K. 27ste Verjaardag der Octoberrevolutie - Rede van Stalin —

6 Nov. (D.N.B.) — Op de feestelijke bijeenkomst der Moskousche Sovjets, naar aanleiding van den 27sten verjaardag der bolsjewistische Octoberrevolutie, heeft Stalin als voorzitter van de commissie van Staatsverdediging een rede gehouden.

Stalin heeft een militair overzicht gegeven. Hij zeide daarin o.a., dat het roode leger den geheelen last der gevechten alleen moest dragen, waaruit hij het recht meent te kunnen afleiden, dat het de overwinningsbanier in Berlijn zal hijschen. Er bestaat reden aan te nemen, zoo zeide Stalin, dat dit in de nabije toekomst zal geschieden. Ten aanzien van het binnendringen van het roode leger in Noord-Noorwegen verklaarde Stalin, dat het hier een geallieerd land betreft.

Stalin zeide vervolgens, dat alles wat zich heeft afgespeeld terug te brengen viel tot de besluiten van de conferentie te Teheran. De daar genomen besluiten zijn automatisch in daden omgezet. Hij liet daarbij doorschemeren, dat reeds destijds de militaire plannen in dien zin waren vastgelegd, dat de bondgenooten der Sovjet-Unie hun aandeel aan de bloedige offers moesten overnemen, waardoor ook voor het roode leger een zekere ontlasting ontstaan is. Doch niet alleen op militair, ook op politiek gebied is de conferentie van Teheran het uitgangspunt geweest van initiatieven, waaruit de eensgezindheid der gealli-

eerden telkens weer opnieuw gebleken is. Dit is ook bij de jongste Moskouusche conferentie ondubbelzinnig tot uitdrukking gekomen. Aan het slot zijner rede verklaarde Stalin zich tegen een internationale organisatie als de Volkenbond, waaraan wij een zoo treurige nagedachtenis hebben. Daarentegen sprak hij zich uit voor een organisatie, die beschikt over alle effectieve mogelijkheden, zonder in bijzonderheden te precisieeren, hoe hij zich een dergelijk instrument van veiligheid voorstelt.
(V. b. Rede Stalin 5940 B; Telegram Kon. Wilh. 6141 D)

SPANJE —

A. Anti-Spaansche houding der Sovjet-Pers —

3 Nov. — Het officieuze Sovjet-Russische orgaan „Woina I Rabotsji Klass" heeft volgens een bericht van Aftontidningen een fellen aanval gericht op Spanje. In het artikel wordt gezegd, dat men „bij de verdrijving van de fascistische pest van het vasteland niet kan en mag stilhouden bij de Pyreneeën".
Het is noodzakelijk, zoo wordt gezegd, het Spaansche regime volkomen uit te roeien. Tegelijkertijd levert de Engelsche correspondent Paul Winterton een commentaar uit Moskou op dit thema. Daarin wordt gezegd, dat de bolsjewieken Franco als vijand beschouwen. Zij wenschen den val van Franco en hechten goedkeuring aan het optreden der Sovjet-Spaansche Guerillas, die trachten een burgeroorlog in Spanje te organiseeren.
(V. b. Acties der Sovjet-Spaansche Maquis 6130 F)

B. Generaal Franco zoekt toenadering tot de geallieerden —

10 Nov. — De Berlijnsche correspondent van het „Handelsblad" deelde mede, dat generaal Franco een interview heeft toegestaan aan een vertegenwoordiger van de Amerikaansche „United Press".
Franco zeide in dit interview, dat Spanje nimmer fascistisch is geweest en ook nooit met de As-mogendheden verbonden was, en dat het goede betrekkingen met de democratische landen Amerika en Engeland en met de Sovjet-Unie nastreeft.
Volgens genoemd blad heeft dit interview in Engeland en in de Ver. Staten een volledig negatieve uitwerking gehad en ook niet geleid tot vermindering van de communistische aanvallen op Spanje, die zich uiten in de aan Spanje gewijde agressieve hoofdartikelen in de Moskouusche pers en in de activiteit van de linksche Spaansche beweging aan de Pyreneeën-grens.
De scherpe reactie in de Britsche pers heeft ongetwijfeld niet nagelaten indruk te maken op het Engelsche kabinet, want opnieuw is tot uitdrukking gekomen, dat bij het breede publiek van Engeland geen sympathieën bestaan voor het regime van Franco. De medewerker van „Exchange" verneemt verder, dat van den kant van Eden instructie is gezonden aan Lord Templewood om opnieuw met generaal Franco het probleem van Tanger ter sprake te brengen. De Britsche regeering heeft nooit de eenzijdige regeling, die Spanje ten aanzien van Tanger heeft ingevoerd, als definitief erkend.
(V. b. Verslechtering betr. m. geallieerden 5830 G)

VER. STATEN —

C. *President Roosevelt ten derden male herkozen*

6 Nov. — Om de vier jaar heeft in de Ver. Staten de presidentsverkiezing plaats. De president wordt niet direct gekozen. In elken staat worden een aantal kiesmannen gekozen, en wel zooveel als de staat senatoren en afgevaardigden in het Congres telt. Deze kiesmannen komen in Januari bijeen om den nieuwen president te kiezen, maar zij stemmen niet afzonderlijk. Wanneer er in een staat een democratische meerderheid is, kiest deze staat democratisch. Zoodoende had Roosevelt b.v. in 1940 achter zich 449 kiesmannen en Willkie 82, de stemverhouding was ongeveer 27 millioen tegen 22 millioen. Hoewel de president eerst in Januari gekozen wordt, kan men door de meerderheden in de verschillende staten na te gaan, ongeveer midden November weten hoe de uitslag zal zijn.
De stemming heeft plaats op den eersten Dinsdag volgende op den eersten Maandag in November, in 1944 dus 7 November, daar 6 November de eerste Maandag was in deze maand.

President Roosevelt werd in 1932 voor de eerste maal gekozen, de stemverhouding was toen 22 tegen 15 millioen, in 1936 werd hij herkozen met 27 tegen 16 millioen stemmen, in 1940 werd hij (als eerste van 39 presidenten voor de derde maal president met 27 tegen 22 millioen stemmen.
De nieuwe president aanvaardt in Maart 1945 zijn ambt.

8 Nov. — De uitslag der Amerikaansche presidentsverkiezingen staat, hoewel de definitieve cijfers nog niet bekend zijn, thans wel vast: Roosevelt is herkozen, zooals ook Dewey officieel heeft erkend. Volgens de laatste tellingen had Roosevelt reeds 11.103.000 stemmen tegenover Dewey 9.304.000, terwijl Roosevelt de leiding had in 36 staten met 432 kiesmannen tegenover Dewey in 12 staten met slechts 99 kiesmannen. De herkozen president behaalde zijn stemmen voornamelijk in de 11 Zuidelijke staten, in Maryland, Pennsylvania, New Hampshire en Illinois.

9 Nov. — Nadat 49.5 millioen stemmen geteld waren, had Roosevelt 27.2 millioen en Dewey 22.3 millioen stemmen behaald.
(V. b. Roosevelt candidaat 6038 E; Dewey candidaat 6006 D)

D. Britsche perscommentaren —

8 Nov. — De herkiezing van Roosevelt stelde alle oorlogsberichten in de Britsche avondbladen in de schaduw, zoo meldt Reuter.

De „Evening Standard" schrijft in een hoofdartikel: „Het verkiezingsresultaat is het door het Engelsche volk gewenschte, hoewel het aan dezen wensch nooit uitdrukking heeft gegeven. Wij verheugen ons, dat de Amerikaansche kiezers het besluit namen, de taak van bevechting der overwinning en de nog grootere tot verzekering van den vrede in de krachtige en beproefde handen van Roosevelt te laten.

De „Star" schrijft in zijn hoofdartikel o.a.: „Roosevelt heeft thans de volmachten om met Stalin en Churchill samen te werken bij den opbouw der wereldveiligheid, zonder een protest van zijn kiezers te moeten vreezen."

E. Duitsch commentaar —

8 Nov. (D.N.B.) — De herkiezing van Roosevelt is volgens de tot dusver ontvangen berichten een feit.
In de Wilhelmstrasse beschouwt men de herkiezing als een voldongen feit, dat niets verandert aan den toestand. Daarom is het overbodig het verkiezingsresultaat diepgaand te bespreken. Voor Duitschland is de situatie volkomen duidelijk: Roosevelt is de uitgesproken vijand van het Duitsche volk.
Ofschoon de toekomstige samenstelling van het Huis van Afgevaardigden en den Senaat nog niet definitief vaststaat, schijnt zich hier een afkeeren van het beginsel van het isolationisme en een sterkere neiging tot interventionisme ook in Europeesche problemen af te teekenen. Met dit politieke feit zal men in het vervolg rekening moeten houden.

F. Verkiezingen voor Huis van Afgevaardigden en Senaat —

8 Nov. — De tegelijkertijd gehouden Senaatsverkiezingen hebben een democratische meerderheid opgeleverd; de juiste stemmenverhouding is nog niet bekend. Tot de niet herkozen republikeinsche afgevaardigden behoort Hamilton Fish, een der felste tegenstanders van Roosevelt. De democratische leider uit Kentucky, Barkley, is met groote meerderheid herkozen.
Het bureau voor oorlogsinlichtingen te Washington meldde, dat de reeds gekozen leden van het Huis van Afgevaardigden uit 219 democraten en 127 republikeinen bestonden. Onbeslist 87. Winst democraten 24 zetels van de republikeinen. Winst republikeinen 5 zetels van democraten en 1 van progressisten. Tot dusverre hadden de democraten 222, de republikeinen 209 en de kleinere partijen 4 zetels.
9 Nov. (Radio-Oranje) — Naar aanleiding van zijn herkiezing heeft Roosevelt op 8 November een verklaring afgelegd. Hij zeide: „Voor de eerste maal sinds 80 jaar hebben wij midden in een oorlog nationale verkiezingen gehouden en wij hebben, na alle wijzigingen, die in dat tijdperk zijn voorgekomen, de wereld getoond, dat democratie een levende kracht is, dat ons vertrouwen in de Amerikaansche instellingen ongeschokt is en dat inzake bestuur, geweten en niet geweld, de krachtbron vormt. Laat ons, in dat geloof vereenigd, den oorlog en een duurzamen vrede winnen."
(V. b. Huis v. afgev. en Senaat 4522 D)

G. Minister Ickes afgetreden —

11 Nov. — Naar Reuter uit Washington meldt, heeft de Amerikaansche minister van Binnenlandsche Zaken en gevolmachtigde voor vloeibare brandstoffen, Harold Ickes, op de persconferentie medegedeeld, dat hij zijn ontslag-aanvrage bij president Roosevelt heeft ingediend. **(V. b. Ickes 4446 G)**

H. Internationale luchtvaartconferentie te Chicago —

1 Nov. (Radio-Oranje) — Op 1 November werd onder voorzitterschap van den Amerikaanschen onderstaatssecretaris van Buitenlandsche Zaken de conferentie over internationale burgerluchtvaart te Chicago geopend. Rusland zal niet aan de besprekingen deelnemen, omdat, zooals de regeering van dat land heeft verklaard, landen als Portugal, Spanje en Zwitserland, die Rusland niet vriendschappelijk of zelfs vijandig gezind zijn, tot de conferentie werden uitgenoodigd. Overigens wordt de conferentie bijgewoond door de gedelegeerden van 51 naties. President Roosevelt zond een wel-

komstwoord, waarin hij o.a. zeide: De wereld kan niet verscheidene jaren op luchtverbindingen wachten; er is ook geen reden voor. De eenige transportvliegtuigen, geschikt voor handelsdoeleinden, die beschikbaar komen, zullen Amerikaansche vliegtuigen zijn. De president is van meening, dat Amerika bereid is andere naties te helpen een aandeel te krijgen in de handelsdiensten.

3 Nov. — Er zijn bezwaren geopperd tegen een Canadeesch voorstel om een internationaal lichaam voor luchttransport op te richten. De vertegenwoordiger der Ver. Staten vond het te gewaagd om economisch en commercieel volmachten te geven aan een eventueele organisatie voor wereldluchttransport. Het Amerikaansche standpunt is, zeide hij, dat de internationale organisatie zich behoort te beperken tot een consultatief, feiten verzamelend lichaam. Tegelijkertijd deed hij uit naam van zijn regeering het aanbod om militaire vliegtuigen voor civiel luchtvaartverkeer beschikbaar te stellen, zoodra deze niet langer voor militaire doelen noodig zijn. Amerika, zeide hij, is voorstander van het beginsel van een vrije luchtvaart. Elk land behoort vliegvelden beschikbaar te stellen voor het gebruik van de internationale vliegdiensten, maar in elk land behoort het binnenlandsche vliegwezen een zuiver nationale aangelegenheid te blijven.

Ook heeft Amerika zich verzet tegen een Engelsch voorstel, een internationale autoriteit in het leven te roepen voor de toewijzing van luchtroutes en -diensten.

6 Nov. (Radio-Oranje) — De vertegenwoordigers van Centraal- en Zuid-Amerika bij de conferentie voor burgerluchtvaart te Chicago hebben een gemeenschappelijke verklaring gepubliceerd, waarin zij protesteeren tegen het Amerikaansche plan voor een uitvoerenden luchtvaartraad. Zij zijn gekant tegen het Amerikaansche plan volgens hetwelk de 15 leden van den raad gekozen zouden worden door de grootere mogendheden, die dubbel stemrecht hebben en wijzen er op, dat dit een nadeel voor de kleinere landen zou zijn.

Een subcommissie van de Engelsche regeering heeft op 6 November voorstellen bekend gemaakt voor het oprichten van een school in luchtvaartwetenschap. Het doel hiervan is, speciaal daarvoor gekozen candidaten onderricht te geven in technische en wetenschappelijke onderwerpen en hen zoodoende in staat te stellen leidende betrekkingen te bekleeden bij de vliegtuigindustrie, de burgerluchtvaart, de luchtdiensten en bij het onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek.

A. Het ontslag van generaal Stilwell —

1 Nov. (D.N.B.) — Het terugroepen van den Amerikaanschen generaal Stilwell uit China heeft president Roosevelt aanleiding gegeven tot het afleggen van een verklaring in de persconferentie, volgens welke Stilwell om persoonlijke meeningsverschillen met de regeering van Tsjoengking is teruggeroepen. Uitdrukkelijk verklaarde Roosevelt, dat deze feiten geen politieken achtergrond hebben.

Reuter meldt daarentegen uit Tsjoengking, dat Stilwell zich te zeer gemengd heeft in binnenlandsche Chineesche aangelegenheden van Tsjoengking en gestreefd heeft naar een overeenstemming tusschen het regime Tsjoengking en de communistische beweging. Tsiang-Kaisjek was daar vertoornd over en heeft voorgesteld, dat Stilwell zou worden teruggeroepen. **(V. b. Stilwell 6131 B)**

ZWITSERLAND —

B. Sovjet-Unie weigert herstel der diplomatieke betrekkingen —

4 Nov. — Radio Moskou meldt: „Zooeven is medegedeeld, dat de Sovjet-Russische regeering in een nota aan den Zwitserschen ambassadeur te Londen het herstel der diplomatieke betrekkingen met Zwitserland heeft geweigerd". Volgens radio Moskou is deze weigering het antwoord op een memorandum van de Zwitsersche regeering aan den Sovjet-ambassadeur te Londen, waarin zij gezien haar oude democratische tradities, haar bereidwilligheid tot openhartige bespreking der problemen uit het verleden te kennen geeft en haar wensch in herstel der diplomatieke en economische betrekkingen met de Sovjet-Unie uitspreekt. In het antwoord van de Sovjetregeering wordt gezegd, dat de aangevoerde beweegredenen in het memorandum stilzwijgend voorbijgaan aan de kwestie der politieke lijn, die Zwitserland ook thans tegenover de Sovjet-Unie volgt en die gekenschetst kan worden als een „profascistische" politiek. Tot dusver heeft Zwitserland op geen enkele wijze afstand gedaan van deze vijandelijke politiek. Op grond daarvan heeft de Sovjetregeering het voorstel der Zwitsersche regeering afgewezen.

(V. b. Comm. Part. verboden 4466 C)

C. Minister van Buitenlandsche Zaken afgetreden —

10 Nov. (D.N.B.) — Het hoofd van het Zwitsersche politieke departement (dept. van Buitenlandsche Zaken), bondsraad Pilet-Golaz, heeft zijn ontslag als lid van den Bondsraad ingediend. In een officieele verklaring wordt gezegd, dat hij dit besluit reeds te voren genomen had, doch met de bekendmaking daarvan heeft gewacht, om niet vooruit te loopen op de besprekingen over de verhouding tusschen Zwitserland en de Sovjet-Unie.

Het aftreden van Pilet-Golaz als minister van Buitenlandsche Zaken wordt te Berlijn beschouwd als een gevolg van de mislukte poging tot het aanknoopen van diplomatieke betrekkingen met Moskou. Het betreft hier, naar men meent, een reactie op een actie van buitenaf, die des te ongewoner aandoet daar Zwitserland er trotsch op is geweest zijn beslissingen souverein en vrij van welke vreemde invloeden ook, te nemen.

(V. b. Bondsraad 4512 C)

DE WERELDOORLOG

Duitsche terugtocht over Hollandsch Diep en Bergsche Maas - Amerikaansch offensief tusschen Metz en Nancy - Nieuw Duitsch projectiel (V-2) in gebruik - Verminderde duikboot-activiteit -

WESTELIJK FRONT —

NEDERLAND —

6 Nov. (D.N.B.) — Op het overstroomde Walcheren worden op enkele duinen nog steunpunten gehandhaafd. Op Middelburg ligt zwaar vuur van vijandelijke scheepsartillerie. Na verbitterde gevechten aan den benedenloop van de Maas trokken onze troepen zich terug op eenige bruggenhoofden. De Moerdijkbruggen werden opgeblazen.

(R.-O.) — De geallieerde troepen bereiken op verschillende punten de linie van de Maas en het Hollandsch Diep; Heusden, Geertruidenberg, Klundert en Dinteloord zijn bevrijd. Op Walcheren werden Arnemuiden en Nieuwland bevrijd en staan de geallieerden voor Middelburg. In de Peel duurt de hevige strijd bij Meiel voort.

7 Nov. (D.N.B.) — In de duinen aan de Noordwestelijke kust van Walcheren en om Middelburg zetten onze troepen hun weerstand voort. De kern van onze formaties kon over Hollandsch Diep en Maas teruggebracht worden. De vernietiging der in Noord-Brabant strijdende Duitsche formaties is daarmede mislukt. Sedert het begin van den slag in het gebied van Antwerpen en in Noord-Brabant heeft het daar strijdende leger 883 Canadeesche en Engelsche tanks vernietigd. Aanvallen op het bruggenhoofd van Moerdijk werden uiteengeslagen.

(R.-O.) — Op Walcheren werden Middelburg en Veere bevrijd. Voorts werd Willemsstad aan het Hollandsch Diep bevrijd.

8 Nov. (D.N.B.) Op de Noordelijke punt van Walcheren hebben de steunpunten zich gehandhaafd tegen den aanvallenden vijand.

Het bruggenhoofd Moerdijk werd gehandhaafd.

(R.O.) — Op Oostkapelle na is Walcheren geheel bevrijd. Bij Moerdijk, alwaar de groote bruggen zijn vernield, duurt de Duitsche tegenstand nog voort; overigens bevinden zich ten Zuiden van de Maas nog slechts enkele Duitsche afdeelingen.

9 Nov. (D.N.B.) — De bezetting van het eiland Schouwen heeft gisteren de op 6 November gelande Canadeesche strijdkrachten, na uiterst verbitterde gevechten, tot den terugtocht gedwongen.

Het garnizoen van het bruggenhoofd bij Moerdijk heeft ook gisteren de pogingen der vijandelijke tankformaties om er doorheen te stooten en het van de Maas af te snijden, verijdeld.

(R.O.) — Op den Zuidelijken Maasoever, die thans van het Hollandsch Diep af tot aan Nijmegen toe vrijwel geheel in geallieerde handen is, naderen de troepen de Moerdijkbruggen

10 Nov. (D.N.B.) — In wekenlange gevechten in het bruggenhoofd van Breskens, op Zuid-Beveland en Walcheren, hebben onze troepen voor den vijand de vrije vaart naar Antwerpen versperd. Sedert weken ligt thans het havengebied van Antwerpen onder zware beschieting van onze V 1 en V 2. In de stad en in de dok- en haveninstallaties is reeds zware schade ontstaan.

(R.-O.) — De strijd op Walcheren is afgeloopen en Noord-Westelijk Brabant is van den vijand gezuiverd.

12 Nov. (D.N.B.) — Uit Nederland maken onze troepen melding van bewegingen bij den tegenstander in het gebied van Nijmegen en Helmond.

OVERIG WESTELIJK FRONT —

6 Nov. (D.N.B.) — In het penetratiegebied ten Zuidoosten van Stolberg kwamen

onze gevechtsgroepen goed vooruit en sneden vijandelijke strijdkrachten af. Ten Westen van den bovenloop der Meurthe bij St. Dié en om den uit het Moezeldal naar de Westelijke Vogezen leidenden weg is het weer tot verbitterde gevechten gekomen. De aanvallende vijandelijke bataljons konden in den loop van den dag onbelangrijke terreinwinst behalen.
(R.O.) Ten Zuidoosten van Aken hebben de Amerikanen het bij Duitsche tegenaanvallen verloren terrein weer grootendeels heroverd.

7 Nov. (D.N.B.) — Door aanvallen in het penetratiegebied van de Germeter werd wederom terrein van den vijand gezuiverd.
Tusschen Baccarat en St. Dié kon de vijand slechts op enkele plaatsen den Westelijken oever van de Meurthe bereiken.
(R.O.) — Ten Zuidoosten van Aken behaalden de Duitsche troepen eenige terreinwinst; Vossenack werd door hen heroverd. Ten Noorden van St. Dié hebben de Amerikanen de Meurthe bereikt.

8 Nov. (D.N.B.) — Tanks en grenadiers vernietigden ten Zuidoosten van Stolberg de daar afgesneden Amerikaansche gevechtsgroep en heroverden Kommerscheidt. De vijand ging in de vroege ochtenduren tusschen Pont-à-Mousson en Château-Salins tot den grooten aanval over. Er zijn zware gevechten ontbrand.
(R.O.) — Bij Aken heeft het Amerikaansche leger Vossenack weer bezet; Duitsche tegenaanvallen werden afgeslagen. In de Vogezen werd het geallieerde bruggenhoofd bij Baccarat uitgebreid.

9 Nov. (D.N.B.) — Van weerszijden van Aken wordt toenemend artillerievuur gemeld. Een aanval op Würselen mislukte. Onze tanks en grenadiers zetten de zuivering in het gebied van Kommerscheidt voort.
De afweerslag aan de grens van Lotharingen woedt tusschen Pont-à-Mousson en het Rijn-Marne-kanaal op een breedte van ruim 50 km. Tegenover den tegenstand onzer troepen konden de Amerikaansche divisies slechts in enkele sectoren in ons hoofdgevechtsveld binnendringen, in andere, zoo vooral ten Noordoosten van Pont-à-Mousson werden zij afgeslagen, ten Westen van Château-Salins teruggeworpen. In het gebied van Marsal zijn bijzonder felle gevechten aan den gang.
(R.O.) — Het 3e Amerikaansche leger heeft een nieuwen aanval geopend op een breed front tusschen Metz en Nancy; reeds werden 14 plaatsen, o.a. Nomeny, veroverd en waren de geallieerden op sommige punten circa 3 km gevorderd. Gepoogd wordt Metz te omsingelen. Ten Zuidoosten van Aken duurt de hevige strijd voort.

10 Nov. (D.N.B.) — Tusschen Delmé en Château-Salins konden de Amerikanen in een reeks plaatsen binnendringen. Ook ten N. van Metz ging de vijand tot den aanval over en slaagde er in, in het gebied van Diedenhofen de Moezel over te steken. Grenadiers hebben de ingesloten sterkte Königsmachern ontzet.
(R.O.) — In Frankrijk heeft het 3e Amerikaansche leger zijn aanvallen uitgebreid tot een front van 80 km van de Luxemburgsche grens tot het Rijn-Marne-kanaal. Gesteund door 2000 vliegtuigen konden de troepen gisteren tot 6 km ver doordringen, waarbij 25 plaatsen werden bezet. Ten Zuiden van Metz maakten de Amerikanen goede vorderingen in den sector Pont-à-Mousson en staken den weg van Metz naar Straatsburg over. Bij Thionville staken de Amerikanen op twee punten de Moezel over.

11 Nov. (D.N.B.) — De vijand poogt Metz vanuit het Noorden en Zuiden te omsingelen. Ten Zuiden van Diedenhofen werden de Amerikanen teruggedrongen over de Moezel. Volksgrenadiers sloten het vijandelijk bruggenhoofd ten Noordoosten van Königsmachern in en drongen de tegenstanders verder naar de Moezel terug. In het gebied van Château-Salins kon de vijand terreinwinst behalen.
De Amerikanen maakten verdere terreinwinst tusschen Metz en Nancy. Metz wordt vanuit het Zuidoosten bedreigd. De verbinding tusschen Metz en Sarrebourg is afgesneden. Rond Château-Salins bemoeilijkten dichte mijnenvelden verdere terreinwinst.

12 Nov. (D.N.B.) — Aan den oostelijken rand van het Woud van Hürtgen hebben tanks en grenadiers de Amerikanen uit een penetratieplek geworpen. De poging van het derde Amerikaansche leger om de vesting Metz ten val te brengen is ook gisteren door onze divisies doeltreffend tegengegaan. Aan de Zuidwestelijke grens van Lotharingen, ten Noordoosten van Nomeny en ten Noordoosten van Château Salins, slaagden vijandelijke aanvalstoppen er in, onder uiterst zware verliezen terrein te winnen.
(R.O.) — De omsingeling van Metz is op 15 km na voltooid; de hoofdweg en de spoorlijn, die de vesting met Duitschland verbinden zijn afgesneden.

OOSTELIJK FRONT —

6 Nov. (D.N.B.) — Op den Balkan leden de in het dal van de Strumitza bij Kumanovo en ten Noordoosten van Pristina aanvallende Bulgaren verliezen. Verscheiden aanvallen der bolsjewisten op ons bruggenhoofd aan den Donau bij Dunafoeldvar stortten ineen.
Tusschen Czegled en Szolnok bieden Duitsche en Hongaarsche troepen verbitterden tegenstand tegen de verder aanvallende bolsjewistische formaties. Tegenaanvallen wierpen de bolsjewisten aan het front aan de Theiss en aan de Slovaaksche grens uit ons gevechtsveld, waarin zij na krachtige vuurvoorbereiding hadden kunnen binnendringen. De stad Goldap in Oostpruisen is van de bolsjewisten bevrijd.
(R.O.) — De Russen staan aan de toegangswegen naar Boedapest; vestingwerken op 15 km afstand van de stad werden veroverd. In Oost-Pruisen zetten de Duitschers onder zware verliezen hun tegenaanvallen voort.

7 Nov. (D.N.B.) — Aan de Theiss zijn tegenaanvallen tegen den overgestoken vijand aan den gang. Plaatselijke acties der bolsjewisten aan de Oostgrens van Slovakije mislukten evenals ten Zuidwesten van den Doeklapas. In Oost-Pruisen werd de Westelijke oever van het meer van Goldap van den vijand gezuiverd.
(R.O.) — De gevechten om Boedapest nemen voortdurend in hevigheid toe. De Duitschers ondernemen hevige tegenaanvallen in de richting van Szolnok.

8 Nov. (D.N.B.) — In het dal van de Zuidelijke Morava zijn vrij sterke aanvallen der Bulgaren mislukt. Voor Boedapest ten Noorden van de spoorlijn Czegled-Szolnok zijn sterke aanvallen der bolsjewisten afgeslagen. Door tegenaanvallen werden de bolsjewisten uit verscheiden plaatsen verdreven. In een afweerslag van 12 dagen hebben onze divisies stand gehouden tegen den stormloop en een groot deel van de bolsjewistische aanvalsformaties uiteengeslagen. Van 26 October tot 7 November werden 602 vijandelijke tanks vernietigd, 239 bolsjewistische vliegtuigen neergeschoten. De opstandige beweging in Slovakije is ineengestort en uiteengeslagen.
De poging om ons Oostelijk front in den rug aan te vallen heeft den opstandelingen meer dan 4000 dooden en bovendien meer dan 15.000 gevangenen gekost. Volgens de voorloopige gegevens werden twee pantsertreinen, 267 vliegtuigen, 104 tanks, 309 stukken geschut en alle voorraden der opstandelingen buitgemaakt.

9 Nov. (D.N.B.) — Op den Balkan werd het Strumitza-dal ontruimd. In den sector van Papatin aan den Donau hebben de bolsjewisten vasten voet kunnen krijgen op den Westelijken oever. Bij het bruggenhoofd aan den Donau bij Dunafoeldvar ten Zuidoosten van Boedapest en ten Noorden van Szolnok mislukten Sovjetrussische aanvallen.

10 Nov. (D.N.B.) — Bij Kumanovo in Servië zijn wederom sterke Bulgaarsche aanvallen mislukt. Ten Zuiden en Zuidoosten van Boedapest zijn aanvallen gestrand voor de Duitsche en Hongaarsche stellingen.
(R.-O.) — In Hongarije oefenen de Russen in den Noordelijken sector steeds meer druk uit. Zij zijn weer op andere punten over de Theiss gedrongen. Aan het 2e Oekrainische front verloren de Duitschers van 6 October tot 6 November 100.000 gesneuvelden en 42.000 gevangenen; 416 vliegtuigen werden vernietigd en 386 buit gemaakt; 900 tanks werden vernietigd en 138 buitgemaakt. In Joego-Slavië sneuvelden ruim 1000 man van een groep Duitschers, die in het dal van de Vardar door troepen van maarschalk Tito was omsingeld. De slag om Boedapest neemt in omvang toe.

11 Nov. (D.N.B.) — In Oost-Pruisen leefde de gevechtsactiviteit weer op. In Hongarije werd de strijd door het slechte weer belemmerd.
(R.O.) — Troepen van het Roode Leger zijn samen met strijdkrachten van maarschalk Tito op een breed front ongeveer 85 mijl ten Zuiden van Boedapest den Donau overgestoken. Zij rukken op in de richting Pecs, 100 mijl Zuidwestelijk van Boedapest.

12 Nov. (D.N.B.) — Tusschen noordelijk Macedonië en Midden-Servië werden in succesvolle gevechten onze stellingen verstevigd. In Hongarije hebben de bolsjewisten ten Noorden van de spoorlijn Czegled-Szolnok en in het gebied van Mezoekoevesd hun aanvallen hervat. Duitsche en Hongaarsche formaties zijn in zware gevechten gewikkeld met den opdringenden tegenstander.
(R.O.) — Tusschen Theiss en Donau ten N.O. van Boedapest werden krachtige Duitsche tegenaanvallen afgeslagen.

ZUIDELIJK FRONT — ITALIE —

6 Nov. (D.N.B.) — Ten Noordoosten van Roccas Casciano is het tot harde plaatselijke gevechten gekomen, waarbij de vijand geringe vorderingen behaalde.
7 Nov. (D.N.B.) — Uit Midden-Italië wordt toenemende gevechtsactiviteit in de frontbocht ten Noorden van Roccas Casciano gemeld.

8 Nov. (D.N.B.) — In de Etruskische Apennijnen werden aanvallen in de frontbocht ten Noorden van Rocca San Casciano in de diepte van het hoofdgevechtsterrein door de daar strijdende divisie infanterie opgevangen.

9 Nov. (D.N.B.) — In het Oostelijke deel der Etruskische Apennijnen en in den aansluitenden sector aan het Adriatische front is het achtste Engelsche leger tot vrij groote aanvallen overgegaan. Ten Noorden van Rocca San Casciano liep de vijand vast in het vuur van onze steunpunten. Op de vlakte van Forli kon hij ons front terugdringen en den Roncosector passeeren.
(R.O.) — Ten Z. en Z.W. van Forli maakten geallieerde troepen opnieuw vorderingen.
10 Nov. (D.N.B.) — Na zwaar artillerievuur is het tot straatgevechten in Forli gekomen.
11 Nov. (D.N.B.) — Ten Zuiden van Forli werden Britsche afdeelingen, die de Rabbi waren overgestoken, verslagen en werden de vijandelijke aanvallen aan den Westelijken rand der stad tot staan gebracht.
(R.-O.) — Na een langen en hevigen strijd heeft het 8e Britsche leger Forli genomen. Ten Noorden van Forli staken de geallieerden de Montane over.
12 Nov. (D.N.B.) — In Midden-Italië wordt om Forli hevig gestreden. Onze infanterie heeft ten Zuiden van Forli den vijand de nagestreefde doorbraak door haar stellingen ontzegd.
(R.O.) — De geallieerde strijdmacht bedreigt Faenza, een Duitsch bolwerk op den weg naar Bologna. Uit Noord-Italië wordt vernomen, dat de patriotten der verzetsbeweging den strijd met toenemende felheid voortzetten.

GRIEKENLAND —

8 Nov. (R.-O.) — In totaal werd in de Egeïsche Zee circa 100.000 vijandelijke scheepsruimte tot zinken gebracht.
9 Nov. (D.N.B.) — Het garnizoen van het eiland Milos in de Egeïsche Zee heeft na dagenlange gevechten den met steun van een vlootformatie gelanden vijand teruggeworpen en hem weer verdreven.
10 Nov. (D.N.B.) — De op de Egeïsche Zee in den strijd gebrachte formaties der marine hebben sedert 1941 de verdediging ter zee van de Grieksche kust en de ravitailleering van de talrijke eilandensteunpunten veilig gesteld. Dezelfde eenheden hebben ook de distancieeringsbeweging uit de Egeïsche Zee beveiligd en het terugvoeren van de troepen en het materieel ten uitvoer gelegd.

LUCHTOORLOG —

6 Nov. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche formaties zetten hun aanvallen op het Westelijke en Zuidwestelijke gebied van Duitschland voort. Weenen werd zwaar getroffen. Strijdkrachten der luchtverdediging schoten 48 vijandelijke vliegtuigen omlaag. Gedurende de laatste vier maanden werden boven Duitsch, of boven door Duitschland bezet gebied, 11503 vijandelijke vliegtuigen, meerendeels viermotorige bommenwerpers neergeschoten.
(R.O.) — 1200 Amerikaansche bommenwerpers en 650 jagers bombardeerden de spoorwegen bij Frankfurt, Karlsruhe en Ludwigshafen, alsmede een chemische fabriek te Ludwigshafen. Engelsche bommenwerpers vielen Solingen aan. Voorts werd bij Kassel een aanval gedaan op den Ederdam. Vanuit Italië werden aanvallen ondernomen op Weenen en spoorwegen in Oostenrijk. Binnen 24 uur ondernamen 5000 geallieerde vliegtuigen aanvallen op Duitschland.
7 Nov. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche vliegers hebben hun aanvallen op het Ruhrgebied voortgezet. Na den zwaren aanval op Bochum in den nacht van 4 op 5 November was Gelsenkirchen gisteren en in den afgeloopen nacht het doel van vijandelijke bommenwerpers. Neumünster, Hamburg en Koblenz werden vrij zwaar getroffen. Jagers en afweergeschut van het luchtwapen schoten 55 vijandelijke vliegtugen neer.
(R.O.) — Ruim 3000 geallieerde vliegtuigen vielen Duitschland aan. In hoofdzaak waren de bombardementen gericht op het verkeerscentrum Koblenz, op Gelsenkirchen, Hamburg en Harburg.
8 Nov. (D.N.B.) — Nadat sinds den 15den Juni het gebied van Groot-Londen met afwisselende kracht onder het vuur van de V. 1, heeft gelegen, wordt deze beschieting sinds eenige weken door het gebruik van een nog veel doeltreffender projectiel, de V. 2, versterkt.
Bij aanvallen van Amerikaansche vliegers op het Zuidelijke Rijksgebied werden 7 viermotorige bommenwerpers neergeschoten. In Marburg aan de Drau en Weenen ontstond geringe schade.
(R.-O.) — Op 4 November hebben Engelsche bommenwerpers het Dortmund-Eemskanaal gebombardeerd. Het kanaal is leeggeloopen. Vanuit Italië werd o.a. Weenen aangevallen.
9 Nov. (D.N.B.) — Vijandelijke vliegers hebben aanvallen ondernomen op Mörs, Homburg, Rheine, benevens op plaatsen in Midden-Duitschland. Vannacht werpen Britsche vliegtuigen bommen op Hannover. Majoor Walter Nowotny, drager van de hoogste Duitsche dapperheidsonderscheiding, is na 258 overwinningen te hebben behaald, gesneuveld.
(R.O.) — Engelsche vliegtuigen bombardeerden o.m. een oliefabriek te Homburg. Amerikaansche bommenwerpers vielen een oliefabriek en spoorwegemplacementen te Rheine aan. Sedert de landingen in Noord-Afrika, thans twee jaar geleden, werden door de geallieerde luchtvloten 450.000 ton bommen op doelen in het Middellandsche zee-gebied afgeworpen en werden 11.200 vijandelijke vliegtuigen in dat gebied vernietigd.
10 Nov. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche vliegtuigen hebben hun aanvallen op West-Duitschland voortgezet. Vooral in Saarbrücken ontstond schade.
(R.O.) — 1800 geallieerde vliegtuigen ondernamen aanvallen op Duitsche frontstellingen bij Metz, het gebied van Stuttgart en rangeerterreinen bij Saarbrücken. Engelsche bommenwerpers vielen punten in het Roergebied achter Aken aan.
11 Nov. (R.-O.) — 800 Amerikaansche bommenwerpers en 600 jagers ondernamen gisteren aanvallen op het Duitsche verkeer en doelen in en om Frankfurt en Keulen.
12 Nov. (D.N.B.) — Het Ruhr- en Midden-Rijnlandsche gebied is overdag het doelwit geweest van Anglo-Amerikaansche bommenwerpers Vooral in Oberlahnstein en Wuppertal ontstonden verliezen. In Zuidoost-Duitschland werd Salzburg getroffen. Britsche vliegers wierpen in de avonduren bommen op Hamburg en Dortmund en veroorzaakten aanzienlijke schade.
12 Nov. (R.-O.) — Engelsche en Amerikaansche bommenwerpers ondernamen gisteren twee krachtige aanvallen op benzinefabrieken in het Roergebied, o.a. op Castrop bij Dortmund. 450 Amerikaansche bommenwerpers, begeleid door 370 jagers bombardeerden oliefabrieken en spoorwegen bij Gelsenkirchen en Koblenz.
Van Duitsche zijde werd vrijwel de geheele verslagweek door melding gemaakt van V1- en later ook V2-vuur op Londen.

ZEEOORLOG —

10 Nov. (R.-O.) — Gedurende October heeft de Duitsche duikbootvloot belangrijk minder activiteit aan den dag gelegd dan in eenige andere maand sedert het begin van den oorlog. De Europeesche dienst van het Duitsche persbureau meldde, dat de Duitschers den aanbouw van duikbooten hebben gestaakt.

HET VERRE OOSTEN —

Birma —
9 Nov. (R.-O.) — In Noordwest-Birma vorderen Britsche troepen in de richting van de Chindwin-rivier.

China —
10 Nov. (D.N.B.) — De Japansche troepen hebben Kweilin, het belangrijkste steunpunt van den vijand aan het Kwangsi-front, geheel ingenomen. Daarmede heeft de vijand alle frontluchtsteunpunten in Zuidwest-China verloren en is gedwongen zich te beperken tot een terugtocht naar het binnenland van China.

De Zeeslagen bij de Philippijnen —
10 Nov. (D.N.B.) — Naar uit een officieele Japansche publicatie blijkt, hebben de Amerikanen sedert het begin van hun offensieve operaties tegen Formosa tot 5 November, dus binnen nauwelijks vier weken, in totaal 234 schepen van verschillende soort verloren, die of tot zinken gebracht of zeer zwaar beschadigd werden. Daarin zijn 115 landingsvaartuigen, die eveneens vernietigd zijn, niet begrepen. Onder de tot zinken gebrachte schepen bevinden zich 22 vliegkampschepen, 3 slagschepen, 15 groote kruisers, 21 torpedojagers of kleine kruisers en talrijke andere vaartuigen.

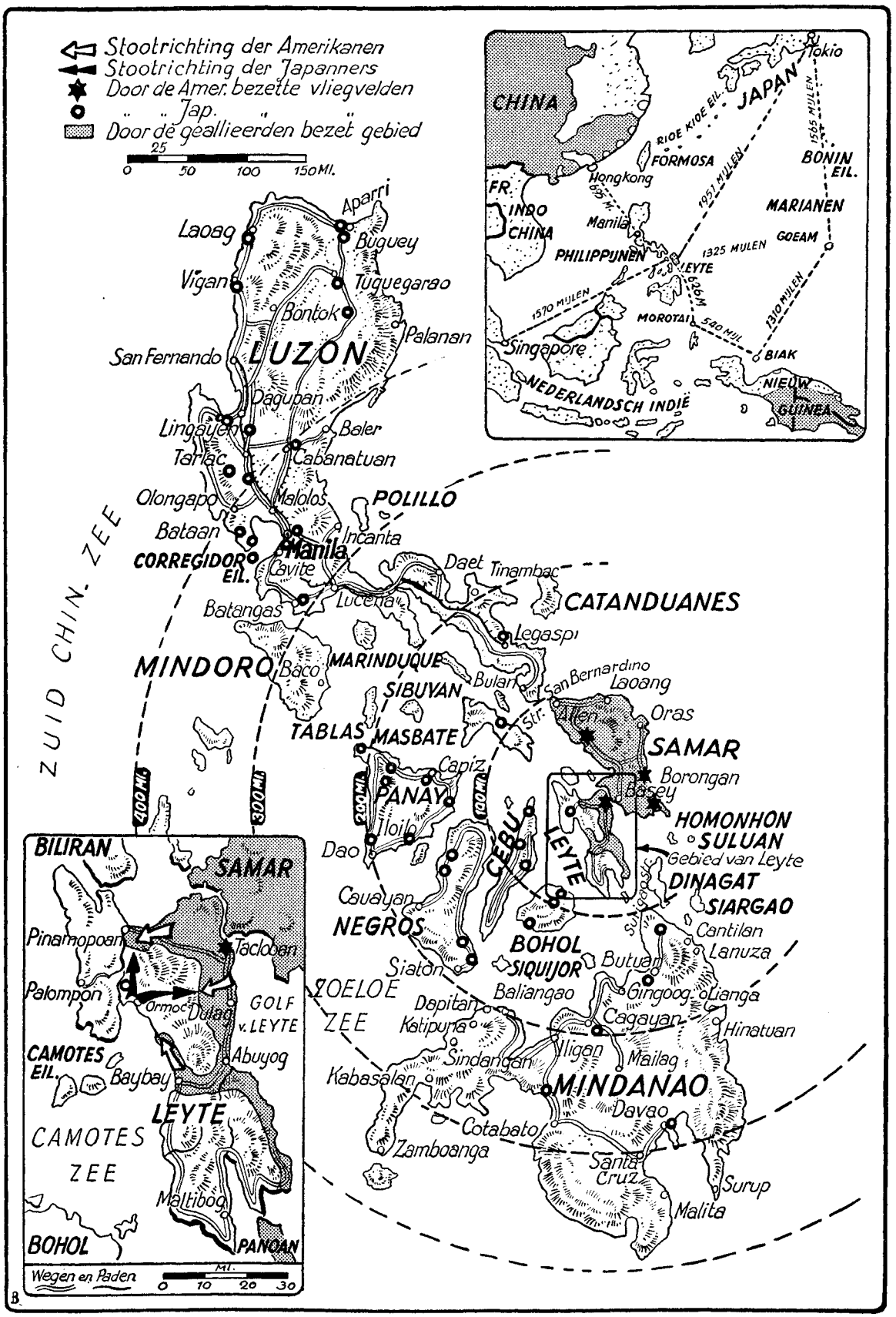
Philippijnen —

8 Nov. (D.N.B.) — Tot opperbevelhebber der Japansche legerstrijdkrachten op de Philippijnen is generaal Yamasjita benoemd.
10 Nov. (R.-O.) — De troepen van generaal MacArthur hebben belangrijke vorderingen gemaakt. Tot dusver werden 35.000 Japanners onschadelijk gemaakt; een even groote Japansche troepenmacht biedt nog krachtigen tegenstand.
11 Nov. (R.-O.) — Van vier groote Japansche transportschepen, die probeerden versterkingen aan land te brengen, werden er drie tot zinken gebracht. Bovendien werden 7 escortevaartuigen in den grond geboord. Op Leyte vorderden de Amerikanen 8 km.
12 Nov. (R.-O.) — Binnen 24 uur werd een tweede Japansche poging om op Leyte versterkingen aan land te zetten verijdeld. De Amerikaansche troepen dringen het eiland dieper binnen.

Luchtoorlog —

6 Nov. (R.-O.) — Amerikaansche vliegende vestingen hebben voor het eerst een aanval gedaan op Singapore, waarbij een afstand van 6000 Km. moest worden afgelegd. Andere bommenwerpers hebben aanvallen gedaan op de olie-installaties op Sumatra.
8 Nov. (R.-O.) — Bij luchtaanvallen van bommenwerpers, opgestegen van vliegkampschepen, op Japansche bases op Luzon werden 440 Japansche vliegtuigen vernietigd. 30 Japansche schepen werden tot zinken gebracht of beschadigd. In October vernietigde de Amerikaansche luchtmacht 1½ millioen ton scheepsruimte voor de Chineesche kust.
11 Nov. (D.N.B.) — Bij gesloten wolkendek hebben gisteren ca. 29 Amerikaansche bommenwerpers, die van het Chineesche continent waren opgestegen, de Westkust van het eiland Kioesjoe en het eiland Saisjoe tusschen Kioesjoe en Korea aangevallen. De aangerichte schade wordt gering genoemd.

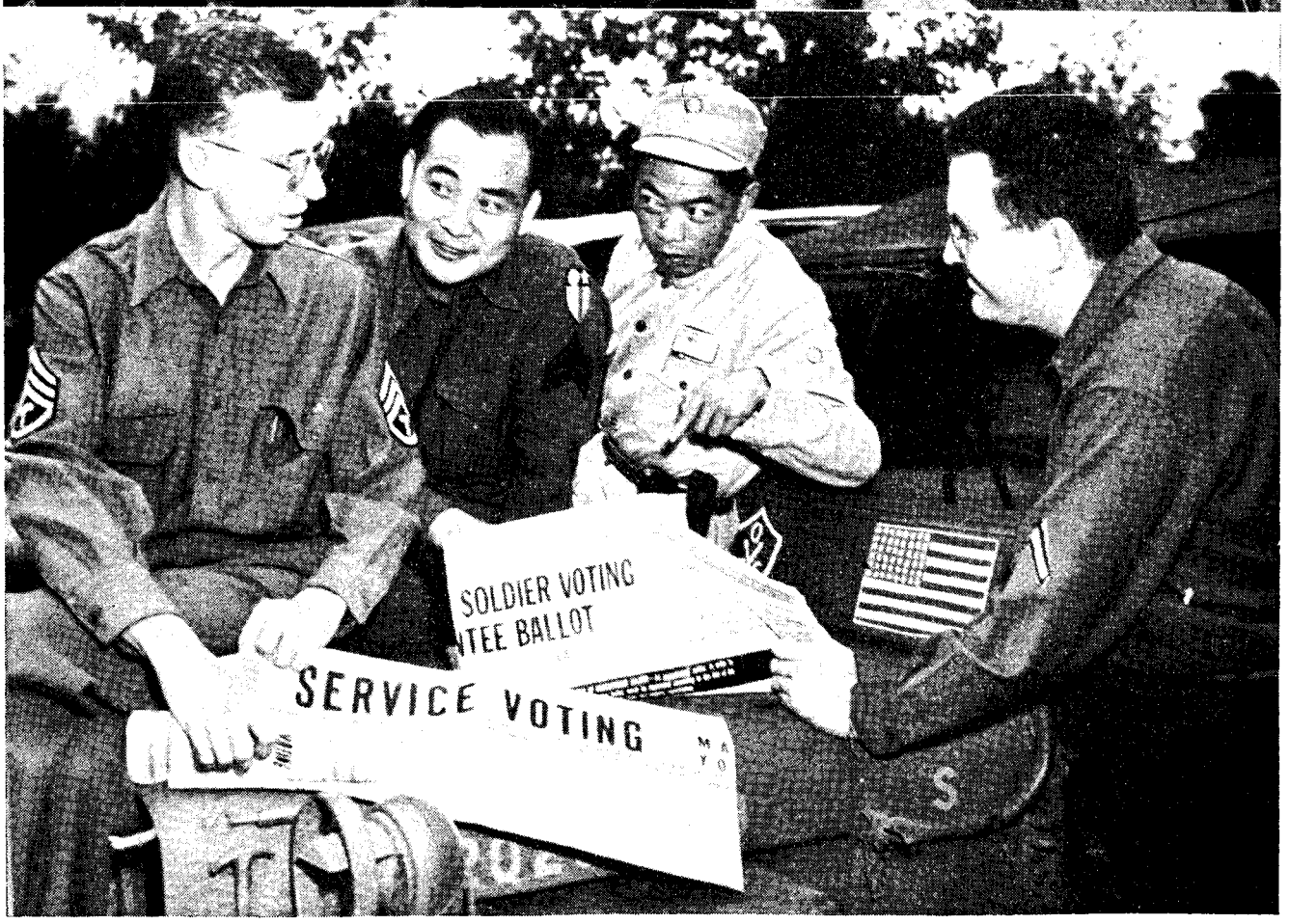
(V. b. Krijgsverr. 6137/40)

DE SLAG OM DE PHILIPPIJNEN

Bovenstaande kaart geeft een overzicht van de gevechtshandelingen op de Philippijnen

DE PRESIDENTS-VERKIEZINGEN IN DE VER. STATEN

Boven: Roosevelt, Truman en Wallace tijdens een rondrit door Washington onmiddellijk na den voor Roosevelt zoo gunstigen uitslag.

Onder: Ook in het Verre Oosten kregen de militairen gelegenheid tot stemmen. Amerikaansche soldaten aan het

NEDERLAND (Bevrijd gebied) —

A. **H.M. de Koningin zendt gelukwenschen aan Pres. Roosevelt —**
15 Nov. (Radio-Oranje) — De Regeeringsvoorlichtingsdienst meldt, dat H. M. de Koningin het volgende telegram heeft gezonden aan President Roosevelt: „Ik bied U en Mevrouw Roosevelt mijn beste gelukwenschen aan met den vierden ambtstermijn, waartoe gij door uw land geroepen zijt. Ik ben verheugd bij de gedachte, dat deze bijzondere onderscheiding een belooning is voor alles wat gij voor de zaak der vereenigde volkeren hebt gedaan." **(V. b. Telegramwisseling met pres. Roosevelt 6141 C)**

B. **Geldverkeer —**
13 Nov. (Radio-Oranje) — Sinds 21 October kunnen geallieerde troepen in Nederland slechts met Nederlandsch geld betalen. Vreemd geld moet door de bevolking worden geweigerd. De tot 20 October ontvangen Belgische en Fransche franken moeten worden geregistreerd en zullen na onderzoek worden omgewisseld. **(V. b. De gulden in het nation. en intern. verkeer 6074 A)**

C. **Stopzetting van het grensverkeer met België —**
13 Nov. (Radio-Oranje) — Alle grensverkeer tusschen België en Nederland is, behalve voor militairen, stopgezet. Deze maatregel is vooral genomen om de voedselvoorziening in bevrijd Nederlandsch gebied niet te bemoeilijken.

D. **Nederlandsch Vrouwen-Hulpcorps —**
16 Nov. (Radio-Oranje) — Het Nederlandsche Vrouwen-Hulp-corps is in België aangekomen, waar het door generaal-majoor Kruls werd verwelkomd. Het hulpcorps zal zoo spoedig mogelijk naar het bevrijde gebied doorreizen. Het is nu in eenheden gesplitst, die ieder beschikken over een veldkeuken, cantinewagen en ambulance. Ook beschikt het over een aantal transportauto's voor het vervoer van levensmiddelen. Het zal in Nederland zoo spoedig mogelijk met krachten uit het bevrijde gebied worden uitgebreid.

E. **Rechtspraak in „Naam der Koningin" —**
15 Nov. (Radio-Oranje) — In het bevrijde gebied wordt weer recht gesproken „In naam der Koningin" en niet meer, zooals door de Duitschers was ingesteld, „In naam van het recht". **(V. b. Rechtspraak 4247)**

F. **Executie van straffen gestaakt**
15 Nov. (Radio-Oranje) — Bij K.B. van 17 Sept. 1944 is de executie gestaakt van straffen, opgelegd door de door den bezetter ingestelde rechtelijke instanties, zooals vrederechters en economische rechters. De tuchtrechtspraak voor de voedselvoorziening is echter gehandhaafd, daar deze reeds voor den oorlog was ingesteld.

G. **Hulp aan oorlogsslachtoffers —**
15 Nov. (Radio-Oranje) — Bij Koninklijk Besluit is op 16 September 1944 een regeling getroffen ter voorziening in het levensonderhoud van hen, die ten gevolge van den oorlog of door handelingen van den bezetter, buiten staat zijn daarvoor zelf in voldoende mate te zorgen.

H. **Commissie voor het economisch leven —**
18 Nov. (Radio-Oranje) — Het militair gezag heeft een college van algemeene commissarissen voor landbouw, handel en nijverheid belast met den zorg voor het economische leven in het geheele bevrijde gebied. Dit college bestaat uit: prof. dr. J. E. de Quay, voorzitter, ir. A. W. Boerma, drs. J. H. Gispen en mr. B. J. M. van Spaendonck, leden. Het is gevestigd te Tilburg. **(V. b. Prof. de Quay 3685 E; mr. v. Spaendonck 4447 A)**

NEDERLAND (Bezet gebied) —

I. **Aardappelen uit Drente aangekomen —**
14 Nov. (R.-O.) — De eerste aardappelschuiten uit de Noordelijke provincies zijn in Amsterdam aangekomen. Voorloopig zijn het er ruim tien, maar nog meer zijn op komst. Het initiatief van het gemeentebestuur om vrijwilligers op te roepen om aardappelen te gaan rooien, heeft dus succes gehad. **(V. b. Aardappelrooien 6119 E; F)**

K. **Overval op de Nederlandsche Bank te Almelo - Ruim 40 millioen gulden meegenomen —**
18 Nov. — Op 15 November omstreeks 18 uur hebben ten minste zes gewapende personen een overval gepleegd op het kantoor van de Nederlandsche Bank te Almelo. Het personeel werd gedwongen in de kluis te gaan en daar opgesloten. De telefoondraden werden doorgesneden en vervolgens maakten de overvallers zich meester van 10 kisten met bankbiljetten van ƒ 100 en ƒ 25 tesamen ter waarde van ƒ 46.150.000.
(V. b. Overval 6108 B)

ANDORRA —

L. **Fransche bezetting —**
16 Nov. — Volgens een Reuterbericht heeft het ministerie van Buitenlandsche Zaken van De Gaulle meegedeeld, dat honderd Fransche gendarmes den staat Andorra in de Pyreneeën hebben bezet. **(V. b. Andorra 1402 G)**

BELGIE —

M. **Financieele herstelmaatregelen**
14 Nov. — De Belgische regeering heeft bevel gegeven tot het aangeven van alle zich in België bevindende effecten, welke het eigendom zijn van natuurlijke en rechtspersonen met domicilie in België. De regeering heeft voorts besloten tot het opeischen van alle beurswinsten uit den tijd der Duitsche bezetting door middel eener belasting van 100%. Men verwacht hiervan een opbrengst van 50 milliard francs. **(V. b. Fin. Maatr. 6114 D)**

N. **Politieke oneenigheid - Communistische ministers afgetreden**
16 Nov. — Reuter meldt uit Brussel, dat de drie communistische ministers in de regeering-Pierlot zijn afgetreden, omdat hun eisch, de verzetsbeweging en haar organisaties in het leger op te nemen, niet ingewilligd werd. Uit Brussel wordt, volgens „Aftontidningen", gemeld, dat in geheel België onrust heerscht. Den geheelen dag reden auto's met partisanen door Brussels straten om uitnoodigingen aan leden der verzetsbeweging rond te brengen voor een groote protestvergadering.
Het komende weekeinde wordt te Brussel beschouwd als de vuurproef voor de regeering. In Brussel voert de verzetsbeweging een pamflettenoorlog en de algemeene politieke crisis zal de komende dagen nog scherper worden.
(Communisten steunen regeering-Pierlot 6135 N)

O. **Voedselpositie blijft ernstig - Minister Spaak te Londen —**
15 Nov. — Naar de zender Brussel meldt, heeft Spaak o.m. verklaard, dat het doel van zijn bezoek aan Londen was het bespreken van de moeilijkheden, waarmede België heeft te kampen. De voedselpositie is nog steeds zeer slecht, vet ontbreekt vrijwel geheel. Binnen twee tot drie maanden zal de toestand zeer ernstig zijn als er geen buitenlandsche hulp komt, want België verbruikt thans zijn reserves.
De mijnwerkers werken slechts twee dagen per week, omdat hun voedselrantsoenen onvoldoende zijn. Ook bij de vervaardiging van mijnhout wordt slechts twee dagen per week gewerkt. De vervoerpositie is eveneens zeer moeilijk, daar de geallieerde militaire autoriteiten de helft der vervoermiddelen gebruiken. **(V. b. Voedselpositie 6141 K)**

P. **Communistische oproep tot demonstratie —**
18 Nov. — Naar Reuter uit Brussel meldt, hebben de Belgische communisten op 10 November een oproep gericht tot de geheele verzetsbeweging om Zondag 12 November op straat te demonstreeren. De toestand kon 10 Nov. „uiterst gespannen" genoemd worden, omdat dit de laatste dag was waarop de leden der verzetsbeweging hun wapens konden inleveren. Tot nog toe hebben zij dit geweigerd onder aanvoering van de uit de regeering getreden communistische ministers. Verder wordt uit Brussel gemeld, dat de woordvoerder der regeering verklaard heeft, dat Eisenhower als hoogste bevelvoerende generaal in geval van ernstige onlusten het bestuur in België zelf zal overnemen. **(V. b. 6149 N)**

DUITSCHLAND —

Q. **Nieuw jachtvliegtuig; fantastische resultaten —**
16 Nov. — Het Zweedsche dagblad „Dagsposten" zegt in een militaire beschouwing, dat Duitschland op militair-technisch gebied een ware revolutie bewerkstelligt. De nieuwe wapens zijn sensationeel. Hiermede wordt aangetoond, aldus „Dagsposten", wie het initiatief in de technische ontwikkeling heeft. Ook met betrekking tot den oorlog in de lucht zijn nieuwe mogelijkheden te verwachten. „Dagsposten" haalt het voorbeeld aan van 50 geallieerde vliegtuigen, die Leipzig aanvielen en waarvan slechts enkele terugkeerden. Deze vliegtuigen werden door zeven nieuwe Duitsche jagers in enkele seconden vernietigd.
(V. b. Nieuw vliegtuig 5742 B; nieuwe wapens 6142 D; 6128 I)

ENGELAND —

R. **Churchill en Eden brengen bezoek aan Parijs —**
14 Nov. (D.N.B.) — De Britsche minister van Buitenlandsche Zaken, Eden, heeft in het Lagerhuis een verklaring afgelegd over de reis van Churchill en hemzelf naar Parijs. Eden wees op de spontane geestdrift, die de Fransche burgerbevolking tegenover de Engelsche gasten heeft getoond. Aan het hoofd van het Fransche volk staat een man, zoo zeide hij, die de eenheid van de Fransche natie symboliseert. Om hem heen bevindt zich een aantal energieke collega's, die zich hebben onderscheiden. In dit verband zwaaide Eden den minister van Buitenlandsche Zaken van De Gaulle, Bidault, bijzonderen lof toe.
Voorwerp van bespreking te Parijs is de nieuwe situatie geweest, die is ontstaan door de uitnoodiging tot Frankrijk gericht, om met de Geallieerden zijn plaats als permanent lid van de adviseerende Europeesche commissie in te nemen. Verder is het werk besproken, dat uit deze verandering voortvloeit. Van deze besprekingen kan worden gezegd,

dat zij, die er aan deelnamen, het resultaat „in hooge mate bevredigend" achten. Het is zeker, zoo besloot Eden, dat Frankrijk zich weer zal herstellen. Het kan bij zijn pogingen rekenen op begrip en hulp der Britsche volken. **(V. b. Churchill en Eden te Parijs 6144 E)**

A. Dalende kolenproductie —

14 Nov. (Radio-Oranje) — De kolenproductie is opnieuw gedaald. Volgens de laatste gepubliceerde cijfers zijn er in het tweede kwartaal van 1944 46½ millioen ton verkoopbare kolen geproduceerd, d.i. twee millioen ton minder dan in hetzelfde kwartaal van 1943. Het aantal te werk gestelde arbeiders was iets grooter en de gemiddelde productie per arbeider bleef gelijk. Het verlies is toe te schrijven aan stakingen en verzuim. Door stakingen is meer dan een ½ millioen ton verloren gegaan, d.i. meer dan het dubbele van de tonnage, die verleden jaar in hetzelfde kwartaal minder geproduceerd werd door stakingen.
(V. b. Kolenproductie 5910 A)

B. Schade door luchtaanvallen —

15 Nov. — Radio-Oranje geeft het volgende bericht uit de „Daily Express" door: Tot Juni 1944 waren er bijna 54.000 burgers bij luchtaanvallen gedood en 70.000 gewond. Honderden steden en dorpen zijn voor een groot deel in puin gelegd. Er zijn millioenen huizen door vliegende bommen vernietigd of beschadigd. In Londen zijn er alleen al 25.800 in puin gelegd. Er is een tijd geweest, dat er gemiddeld 700 huizen per uur werden beschadigd.
(V. b. Schade luchtaanv. 6046 A)

C. Grooter export-faciliteiten —

18 Nov. (Radio-Oranje) — Volgens een nieuwe regeling van het ministerie van Handel, die op 18 November in werking trad, zijn enkele contrôlemaatregelen op den uitvoer van goederen uit Engeland verzacht. De oude regeling bepaalde, dat licenties noodig waren voor alle goederen, die naar bepaalde bestemming werden uitgevoerd en voor sommige goederen, die werden uitgevoerd naar alle bestemming. Volgens het nieuwe systeem is een aantal plaatsen waarheen goederen vervoerd kunnen worden, vnl. in Z.-O. en W. Afrika, thans van beperkingen ontheven evenals een aantal goederen, zooals cosmetische artikelen, boenwas en sommige kruiden en chemicaliën. Er wordt echter de nadruk op gelegd, dat deze verzachtingen niet beteekenen, dat er nu in de naaste toekomst voldoende plaatsruimte zal zijn om naar deze plaatsen goederen te vervoeren.
(V. b. Herovering der invoermarkten 6143 D)

D. Luchtmaarschalk Sir Stafford Leigh-Mallory omgekomen —

18 Nov. — De Britsche berichtendienst meldt, dat de Engelsche chef-luchtmaarschalk Sir Stafford Leigh-Mallory als vermist is opgegeven. Het vliegtuig, waarin hij met zijn vrouw naar Zuid-Oost-Azië wilde vliegen, heeft Engeland den 14den November verlaten, doch is niet op de plaats van bestemming aangekomen. Mallory was onderweg om zijn functie van chef der luchtmacht in Zuid-Oost-Azië te aanvaarden.

E. De aanslag op Lord Moyne —

18 Nov. (D.N.B.) — In een verklaring in het Lagerhuis zeide Churchill, dat deze aanslag niemand meer dan hem, die steeds een vriend der Joden is geweest, heeft geschokt. Mochten de droomen van het Zionisme in den rook van moordenaarspistolen opgaan, dan zouden vele menschen, evenals hij, hun meening moeten herzien. Churchill zeide voorts een brief te hebben ontvangen van Dr. Weizmann, een oud vriend van hem, waarin deze de verzekering geeft, dat de Joden alles in het werk zullen stellen om het kwaad uit hun midden uit te rocien.
(V. b. Aanslag op Lord Moyne 6142 F)

FINLAND —

F. Kabinet Paasikivi gevormd —

Dr. J. K. Paasikivi

17 Nov. — Naar het Zweedsche Telegraafagentschap meldt, is 17 November een nieuwe Finsche regeering gevormd. Ministerpresident is Paasikivi, minister van Buitenlandsche Zaken Enckell, die deze functie reeds bekleedde in het vorige kabinet. Minister van Justitie werd Kekkonen, minister van Binnenlandsche Zaken Hillilae, die dit ambt ook voorheen waarnam. De minister voor Landsverdediging Walden behield eveneens zijn ambt. De voorzitter der vereeniging voor Finsch-Sovjetrussische toenadering, dr. Helo, werd benoemd tot minister van Financiën. Regeeringsraad Tuomioja staat hem terzijde als minister tot behartiging van bijzondere aangelegenheden van dit ministerie. De minister van Handel, dr. Takki, is thans minister van Onderwijs geworden.
De nieuwe Finsche minister-president Paasikivi heeft over zijn regeeringsprogram het volgende voor de radio verklaard: „Finland moet werken in wederzijdsch overleg met de Sovjet-Unie en de wapenstilstandsvoorwaarden. De vriendschappelijke economische en cultureele betrekkingen met Zweden en de andere Noordelijke landen zullen blijven gehandhaafd en worden versterkt".
(V. b. Kabinet 6144 A)

FRANKRIJK —

G. Kroon van Napoleon gestolen —

13 Nov. (D.N.B.) — De kroon van Napoleon en zijn gouden horloge zijn van hun plaats in den Dôme des Invalides te Parijs gestolen. De materieele waarde van de kroon is niet zoo groot, daar zij van verguld zilver was; het gewicht van de kroon bedraagt ongeveer 1,4 kg. Zij werd onder een glazen klok bewaard in de ruimte, waarin het graf van Napoleon zich bevindt. De kroon werd Napoleon in 1804 door Cherbourg geschonken.

H. Uitbreiding kabinet De Gaulle

15 Nov. — Radio Parijs heeft medegedeeld dat Paul Jacoby is benoemd tot minister van Koloniën, Paul Ramadier, lid van de voorloopige consultatieve vergadering, treedt toe tot de regeering-De Gaulle als minister van Voorziening.
(V. b. Reg. De Gaulle 6129 F; 6087 C)

I. Economisch leven onder staatstoezicht —

14 Nov. (D.N.B.) — De Fransche minister van Economische Zaken heeft bekend gemaakt, dat het Fransche economische leven door den staat zal worden beheerd. Het ministerie van Economische Zaken zal worden vervangen door een ministerie van Economische Ordening, dat alle sociale en economische stappen van de regeering zal coördineeren. Vooraanstaande personen op het gebied van handel, nijverheid en financieele aangelegenheden en vertegenwoordigers van de arbeiders zullen worden geraadpleegd over het opstellen van een program.
Er zijn al wijzigingen aangebracht in het bestuur van de Banque de France en de regeering heeft de nationalisatie bevolen van de kolenmijnen in het Noorden van het land. **(V. b. Geleide economie 6109 G)**

K. Financieele saneering —

19 Nov. (Radio-Oranje) — Door de Fransche regeering werd een decreet uitgevaardigd, waarin werd bepaald, dat alle winsten, tusschen 1 September 1939 en 31 December 1944 gemaakt door samenwerking met den vijand of door operaties op de zwarte markt, als onwettig worden beschouwd. Ter confiscatie dezer onwettige winsten worden in ieder departement speciale commissies ingesteld, welke bestaan uit betrouwbare ambtenaren en leden der voormalige verzetsbeweging. Teneinde hen in staat te stellen, hun arbeid met zoo gunstig mogelijk resultaat te verrichten werd aan deze commissies, waarvan de eerste reeds te Lyon werd geïnstalleerd, een hooge mate van zelfstandigheid toegekend. **(V. b. Saneering Fin. 6144 B)**

GRIEKENLAND —

L. Anti-Bulgaarsche stemming —

15 Nov. — Uit een bericht uit Londen in het Zwitsersche blad „Tat" blijkt, dat de Grieksche polemiek tegen Bulgarije nog in felheid toeneemt. Volgens deze bron hebben zes Grieksche ministers den premier Papandreoe hun ontslag aangeboden, aangezien de gerechtvaardigde Grieksche eischen bij de Bulgaarsche wapenstilstandsvoorwaarden niet in het oog zijn gehouden.
Papandreoe heeft hun ontslag echter niet aanvaard. Ook Eden heeft, zoo wordt verder gezegd, bij zijn bezoek aan Athene moeite gehad om de Grieksche regeering begrijpelijk te maken, dat de Grieksche territoriale en hersteleischen niet in de Bulgaarsche wapenstilstandsvoorwaarden konden worden opgenomen, doch moesten worden bewaard voor latere regelingen.
De stemming in Griekenland is hoogst anti-Bulgaarsch. **(V. b. Verh. met Bulgarije 6099 K)**

M. Herstel van het leger —

17 Nov. — Uit een bericht van Reuter blijkt, dat de opperbevelhebber van de Britsche troepen in Griekenland reeds deelneemt aan de zittingen van het Grieksche ministerie van Oorlog waar beraadslaagd wordt over de wederoprichting van het Grieksche leger.

ITALIE —

N. Generaal Roatta gearresteerd —

17 Nov. — Reuter meldt uit Rome, dat generaal Mario Roatta, die chef van den generalen staf was, toen maarschalk Badoglio den wapenstilstand onder-

teekende, op bevel van de met de zuivering belaste commissie is gearresteerd. Hij wordt beschuldigd van het plegen van oorlogsmisdaden in Joego-Slavië. **(V. b. Zuivering 6088 B)**

SOVJET-UNIE —

A. De actie van generaal Wlassov - Comité tot bevrijding opgericht

14 Nov. (D.N.B.) — Onder leiding van generaal Wlassov is in Praag het „comité voor de bevrijding der volkeren van Rusland" opgericht, zulks in tegenwoordigheid van vertegenwoordigers van verschillende Russische volken en Duitsche vertegenwoordigers van staat en partij.

De Duitsche staatssecretaris voor Bohemen en Moravië, Obergruppenführer Frank, heette de aanwezigen welkom, waarna generaal Wlassov een openingstoespraak hield. In aansluiting hierop las hij een manifest voor, dat gericht was tot de volkeren van Rusland en was opgesteld door het bevrijdingscomité. Het manifest karakteriseert de uitbuiting en onderdrukking der volkeren van Rusland door het bolsjewisme en geeft een uiteenzetting van de voornaamste beginselen van den nieuwen staat, die moet worden opgericht op het gebied der Sovjet-Unie en die moet berusten op de erkenning der rechtsgelijkheid van alle volkeren van Rusland. De vergadering besloot met een toespraak van den president der „vereeniging van internationale organisaties", S.S.-Obergruppenführer Lorenz.

B. Overzicht militaire verliezen —

13 Nov. (D.N.B.) — In den oorlog tegen de Sovjet-Unie die bijna 41 maanden duurt, zijn de totale verliezen der bolsjewistische strijdkrachten te land, ter zee en in de lucht bijzonder zwaar. Volgens Duitsche berekeningen verloren de Sovjet-Russen in dien tijd aan dooden, gewonden, gevangenen en door andere omstandigheden 33.6 millioen man, onder wie 13.4 millioen dooden. **(V. b. Overzicht Sovjet-verliezen 5475 A)**

C. Petroleumbronnen bij Bakoe ontdekt —

16 Nov. — Naar van de zijde der Sovjet-Unie werd gemeld, werden nabij Bakoe in de Kaspische Zee aanzienlijke nieuwe oliebronnen ontdekt. **(V. b. Petroleum 5958 B)**

SPANJE —

D. Engeland gekant tegen Spanje's aanwezigheid op de a.s. vredesconferentie —

15 Nov. — Richard Law, de Britsche minister zonder portefeuille bij het ministerie van Buitenlandsche Zaken, heeft volgens Reuter, in het Lagerhuis in antwoord op een vraag betreffende generaal Franco en de vredesconferentie de volgende verklaring afgelegd:

De Britsche regeering is van meening, dat er geen reden voor is, dat welk land ook, dat geen positieve bijdrage heeft geleverd tot de oorlogsinspanningen der Vereenigde naties, bij de Vredesconferentie of bij welke andere beraadslagingen ook over het Vredesverdrag zou zijn vertegenwoordigd.

Toen de onafhankelijke Thomas Driberg vroeg: Mag ik uit dit zeer bevredigende antwoord afleiden, dat de Britsche regeering zich niet om den tuin zal laten leiden door een vertraagde uitspraak uit den mond van generaal Franco vóór de democratie? antwoordde Law: Ik geloof dat de Britsche regeering waakzamer is dan iemand wie het ook zij, aanneemt.

De „Daily Telegraph" noemt het antwoord, dat Law heeft gegeven ten aanzien van een deelneming van generaal Franco aan de Vredesconferentie, een „beleefde afwijzing".

De „News Chronicle" uit haar grootste voldoening over het antwoord van Law. Door dit antwoord is ondubbelzinnig gebleken, dat Engeland geen belangstelling heeft voor een streven van de Spaansche en andere regeeringen om, zij het ook met vertraging, op den geallieerden wagen te klimmen. **(V. b. Franco zoekt toenadering tot geall. 6145 B)**

VER. STATEN —

E. Generaal Wheeler opvolger van Stilwell —

18 Nov. — Luitenant-generaal Rasmond A. Wheeler is benoemd tot plaatsvervangend opperbevelhebber in Zuid-Oost-Azië, als opvolger van generaal Stilwell. **(V. b. Ontslag gen. Stilwell 6145 C)**

F. Productie van civiele vliegtuigen

17 Nov. — Het ministerie van Marine heeft de Gruman-vliegtuigenfabriek toestemming verleend, onmiddellijk een aanvang te maken met de productie van vliegtuigen voor de civiele luchtvaart. Dit is de eerste maal sedert de deelneming van de Vereenigde Staten aan dezen oorlog, dat een dergelijke vergunning werd verleend. **(V. b. Civ. Luchtv. 6145 H)**

ZUID-AFRIKA —

G. Inzameling ten bate van Nederland —

16 Nov. (Radio-Oranje) — In geheel Zuid-Afrika is een „Holland-week" gehouden, waarbij o.a. gelden zijn verzameld ten bate van Nederland. Men schatte, dat 50.000 pond sterling zou worden ingezameld, maar aan het einde van de week was er al £ 103.000 binnengekomen en het geld blijft nog toestroomen.

ZWEDEN —

H. Grensincidenten met Duitsche bezettingstroepen in Noorwegen

16 Nov. (D.N.B.) — Nadat de spreker van de Wilhelmstrasse zich op scherpen toon had uitgelaten over de anti-Duitsche campagne van de geheele Zweedsche pers naar aanleiding van enkele grensincidenten in Noord-Scandinavië, gaat ook de Duitsche ochtendpers van heden uitvoerig op dit thema in. In het algemeen herhaalt men de beschouwingen van den spreker van de Wilhelmstrasse, waarin deze eerst de grensincidenten terugbracht tot twee onbeteekenende voorvallen, die geen menschenlevens kostten. Overigens constateerde spr. met verontwaardiging, dat van Duitsche zijde veel ernstiger verwijten aan het adres van Zweden gericht zouden kunnen worden. Als voorbeelden noemde hij een groot aantal gevallen, waarin Zweedsche soldaten Noorschen bodem betraden, de opleiding van pro-Geallieerde Noren in Zweden tot politietroepen voor een eventueele bevrijding van Noorwegen, en het feit, dat de Geallieerde luchtmacht het Zweedsche luchtruim herhaaldelijk gebruikt als verzamelplaats voor zijn eskaders bij aanvallen op Noord-Duitschland.

(V. b. Incident v. Duitsche marine 5653 C; Inmenging Duitsch-Noorsche aangelegenh. 5766 F)

DE WERELDOORLOG

Nieuwe slag bij Aken - Russen blijven vorderingen maken in Hongarije - De „Tirpitz" door 6 tons bommen tot zinken gebracht

WESTELIJK FRONT — Nederland

15 Nov. (D.N.B.) — Felle gevechten ten Zuidoosten van Helmond, waar de Engelschen tot den aanval overgingen.

(R.O.) — Bij een nieuwen aanval ten Zuidoosten van Eindhoven hebben Britsche troepen verschillende dorpen, o.a. Meiel, bezet.

16 Nov. (D.N.B.) — Tusschen het Noorderkanaal bij Weert en de Belgische grens ontwikkelden zich zware gevechten.

(R.O.) — Britsche troepen zijn de Maas bij Roermond tot op minder dan 10 km genaderd.

17 Nov. (R.O.) — Roermond is tot op minder dan 2 km genaderd.

18 Nov. (R.O.) — De Westelijke Maasoever bij Roermond is, met uitzondering van 3 bruggenhoofden, van Duitschers gezuiverd.

19 Nov. (D.N.B.) — Voor het bruggenhoofd van Roermond werden vrij krachtige Engelsche aanvallen afgeslagen.

Overig Westelijk Front —

13 Nov. (D.N.B.) — Het zwaartepunt van den strijd is het gebied van Metz. De Amerikanen konden Diedenhofen binnendringen, doch hun bruggenhoofd aldaar niet uitbreiden. Ten Zuidoosten van Metz werden tankaanvallen aan de Nied opgevangen. Bij Morchingen leed de vijand zware verliezen.

(R.O.) — Hevige tankslag ten Zuidoosten van Metz. De Amerikanen dringen Thionville binnen. De eerste forten van Metz werden veroverd. Ten Zuidoosten van Aken zware strijd in het bosch van Hürtgen.

14 Nov. (D.N.B.) — Uitbreiding van den slag aan weerszijden van Metz. Overzetpogingen bij Thionville werden uiteengeslagen, of tot aan de Moezel teruggeworpen.

(R.O.) — Bij Metz werden opnieuw drie forten veroverd. Ten Zuidoosten van Metz drongen de geallieerden door tot 20 km van de Duitsche grens. Ten Noordoosten van Metz staken Amerikaansche troepen opnieuw de Moezel over en heroverden tevens het op 12 November bij Königsmachern verloren gegane terrein.

15 Nov. (D.N.B.) — Bij Gravelotte en ter weerszijden van de Seille hevige afweergevechten. Tusschen de Nied en Morchingen werden nieuwe omsingelingspogingen verijdeld. De vijand won terrein tusschen het Rijn-Marnekanaal en Baccarat.

(R.O.) — De omsingeling van Metz vordert, de opening naar het Oosten is nog 12 km breed. Ten Zuiden van Metz opmarsch in de richting van Saarbrücken. Ook ten Noorden van Metz konden geallieerde strijdkrachten weer 6 km naar het Zuiden in de richting van het Saargebied oprukken.

16 Nov. (D.N.B.) — Ten Oosten van Thionville is de slag opnieuw ontbrand; de Amerikanen konden hun bruggenhoofd op den Oostelijken oever van de Moezel uitbreiden. Het strijdgebied tusschen den bovenloop van de Nied en Dieuze bleef behouden. De vijand kon in Morchingen binnendringen.

(R.O.) — Het 3e Amerikaansche leger drong van het Westen en Zuiden uit tot op minder dan 2 km van Metz door. Morchingen werd bevrijd, de troepen rukken op in de richting van de Saar. Fransche troepen vorderden 8 km ter weerszijden van de Doubs. Het 7e Amerikaansche leger begon een plaatselijk offensief bij Belfort.
17 Nov. (D.N.B.) — De derde slag bij Aken is begonnen. Alleen ten Oosten van Geilenkirchen en bij Stolberg konden de Amerikanen hier en daar in onze stellingen binnendringen. Tusschen Blamont en Raon l'Etape voortdurende vijandelijke druk op onze stellingen.
(R.O.) — Ten Noorden van Aken ging het 9e en ten Zuiden van Aken het 1e Amerikaansche leger tot den aanval over. Op sommige punten werd 2 à 3 km terrein gewonnen. Opnieuw terreinwinst bij Metz.
18 Nov. (D.N.B.) — De slag van Aken is over een frontbreedte van 70 km tot de grootste sterkte ontbrand. Het zwaartepunt lag ten Noorden van Aken, waar tot 42 maal toe herhaalde aanvallen werden afgeslagen. Ten Oosten van Thionville kon de vijand verder opdringen. Bij Metz werd de vijand aan de stadsranden tot staan gebracht.
19 Nov. (D.N.B.) — Op den derden dag van de slag bij Aken hield ons front stand behoudens eenige penetraties bij Geilenkirchen.
(R.O.) — Troepen van het 2e Britsche en 9e Amerikaansche leger vechten bij Geilenkirchen, dat veroverd werd. Amerikaansche troepen drongen Metz binnen. Bij de Zwitsersche grens maakten Fransche troepen vooruitgang.

OOSTELIJK FRONT —

13 Nov. (D.N.B.) — De slag ten Oosten van Boedapest nam in omvang en felheid toe. De in Jaszbereny doorgedrongen vijand werd teruggeworpen. Mislukte aanvallen bij den Doekla-pas en op de heide van Rominten. Versterkte vijandelijke aanvallen in het gebied van Autz.
(R.O.) — Mezö-Köveso, 110 km ten Noordoosten van Boedapest werd veroverd. Ten N. en N.W. van Szolnok zijn de Russen door de Duitsche linies heengebroken. Monor werd bezet. In Joego-Slavië wordt Skoplje van drie zijden bedreigd.
14 Nov. (D.N.B.) — Vijandelijke aanvallen bij Mostar mislukten. Het bruggenhoofd Dunafoeldsar werd ontruimd. Ten Oosten van Boedapest werd de beoogde doorbraak verijdeld. In het gebied van Autz werden aanvallen afgeweerd.
(R.O.) — Tusschen Donau en Theiss veroverden de Russen verschillende steden en stations op afstanden tusschen de 20 en 50 mijl van Boedapest. Joego-Slavische troepen drongen Skoplje binnen; Cetinje werd veroverd.
15 Nov. (D.N.B.) — De vijand zette zijn doorbraakpogingen ten Oosten van Boedapest op een breed front voort.
(R.O.) — Het laatste Duitsche bruggenhoofd over de Donau ten Z. van Boedapest werd veroverd. Van uit het Oosten naderen de Russen de stad tot op 20 mijlen. Skoplje werd door de troepen van Maarschalk Tito bezet.
16 Nov. (D.N.B.) — Op den Balkan hebben onze troepen de gebieden ten N. van de linie Elbasani-Skoplje bereikt.
(R.O.) — In de richting Boedapest werden goede vorderingen gemaakt, zoowel langs den spoorweg Miskolcz-Boedapest als pal Oostelijk van de stad, waar de Russen nog 16 mijl van de hoofdstad staan. Jaszbereny werd veroverd.
17 Nov. (D.N.B)) — Vijandelijke aanvallen uit een bruggenhoofd aan de Donau bij Batina werden uiteengeslagen. Toenemende heftigheid van den slag ten Oosten van Boedapest, ten Z. van het Matragebergte en in de vlakten van Miskolcz.
(R.O.) — Ten O. en N.O. van Boedapest versterken de Russen zich langs de spoorwegen. Tusschen Szolnok en Boedapest staan de Russen op 20 km van de hoofdstad.
18 Nov. (D.N.B.) — Tusschen Boedapest en Miskolcz vergeefsche pogingen van den vijand om den doorbraak te forceeren.
(R.O.) — De frontlinie in Hongarije blijft zich in de richting van Boedapest verschuiven.
19 Nov. (D.N.B.) — Bulgaarsche aanvallen in het gebied Pristina-Mitrovica werden afgeslagen.
(R.O.) — De Russen dringen verder door in de omgeving van Boedapest; de kleinste afstand is thans 12 km. De Duitschers ontruimden Tirana, de hoofdstad van Albanië.

ITALIE —

13 Nov. (D.N.B.) — In den slag om Forli slaagden de Britten er in, ten Noorden van de stad in onze stellingen binnen te dringen.
13 Nov. (R.O.) — Het 8e Britsche leger is een kanaal overgestoken en staat nu op 7 km van Ravenna.
14 Nov. (D.N.B.) — Zware gevechten breidden zich uit van den Adriatischen kustsector tot in de bergen van Modigliana.
Ten Noorden van Forli kon de vijand onze stellingen iets terugdringen.
15 Nov. (R.O.) — Britsche troepen staken op eenige punten de Montone over en zijn uit het Z.O. om Ravenna heen getrokken.
17 Nov. (D.N.B.) — Na geruimen tijd kwam het weer tot plaatselijke aanvallen aan de Ligurische kust.
19 Nov. (R.O.) — Britsche troepen veroverden een Duitsch steunpunt 3 km ten Westen van Ravenna. Poolsche troepen veroverden Montefontini, 8 km ten Zuiden van Faenza.

LUCHTOORLOG —

16 Nov. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche vliegers wierpen overdag bommen op Westelijk en Zuidelijk Rijksgebied. Des nachts werden plaatsen in Westelijk Duitschland aangevallen.
17 Nov. (D.N.B.) — Ango-Amerikaansche vliegers hebben aanvallen ondernomen op dicht bij het front gelegen plaatsen in het Westelijk gevechtsgebied. Bovendien werden München en Innsbrück aangevallen. In München werden cultuurmonumenten een prooi der bommen. De bevolking leed verliezen.
13 Nov. (R.O.) — De Amerikaansche strategische luchtvaartafdeelingen d.w.z. de 15e in Italië en de 8e in Engeland hebben tot einde October meer dan 630.000 ton bommen uitgeworpen, waarvan ruim 330.000 ton op Duitschland. Zij hebben 15.210 Duitsche vliegtuigen neergeschoten of op den grond vernield. Bij deze operaties verloren de Amerikanen 8.157 vliegtuigen, d.i. minder dan 2% van alle machines, die deelnamen.
15 Nov. (R.O.) — Op 14 November werd Berlijn voor de 176e maal gebombardeerd; ditmaal door Mosquito's, die bommen van twee ton uitwierpen. Engelsche bommenwerpers vielen een oliefabriek bij Dortmund aan; Amerikaansche toestellen bombardeerden vanuit Italië doelen te Linz en Innsbrück.
17 Nov. (R.O.) — 3000 Engelsche en Amerikaansche vliegtuigen openden en ondersteunden de aanvallen in het gebied van Aken.
19 Nov. (R.O.) — Engelsche bommenwerpers deden een aanval op Münster; een andere Engelsche formatie bombardeerde een oliefabriek in het Roergebied. Amerikaansche vliegtuigen ondernamen aanvallen op oliedepôts, spoorwegemplacementen en vliegvelden bij München, Augsburg en Regensburg.
19 Nov. (D.N.B.) — Toestellen der Anglo-Amerikanen hebben gisteren overdag en in de avonduren de aanvallen voortgezet. Vooral in Bochum, Munster en Weenen ontstond schade.
Gedurende de verslagsweek werd van Duitsche zijde iedere dag melding gemaakt van V.1 en V.2-vuur op Londen en Antwerpen.

ZEEOORLOG —

14 Nov. (D.N.B. — Door een luchtaanval werd het slagschip „Tirpitz" buiten gevecht gesteld. Een groot deel der bemanning werd gered.
14 Nov. (R.O.) — Het laatste Duitsche slagschip, de ca. 35.000 ton metende „Tirpitz", werd op 12 November in de Tromsö-fjord tot zinken gebracht. 29 Lancaster-bommenwerpers deden een aanval met 6-tons bommen en wisten drie voltreffers te plaatsen.
15 Nov. (R.O.) — Onder de Noorsche kust hebben Engelsche oorlogsschepen in den nacht van 11 op 12 Nov. een Duitsch convooi van elf schepen aangevallen. Negen schepen werden vernietigd, een tiende aan den grond gezet. De Engelsche schepen kregen geen schade, zij telden slechts een verlies van twee dooden en zeven gewonden. Het eskader bestond uit 2 kruisers en 4 torpedojagers.
19 Nov. (D.N.B.) — Duitsche duikbooten hebben vijf torpedobootjagers en twee bewakingsschepen tot zinken gebracht.
plaats Bhamo. Deze zijn in 30 dagen 90 km opgerukt.

HET VERRE OOSTEN —

Birma —

16 Nov. (R.O.) — In Noord-Birma naderen Chineesche troepen de havenplaats Bhamo na in 30 dagen 90 km te zijn opgerukt.

Palaoe-eilanden —

14 Nov. (R.O.) — De Japanners hebben een klein aantal troepen aan land gezet op een van de kleine eilanden van de Palaoe-groep, 800 mijl ten Oosten van de Philippijnen. Amerikaansche oorlogsschepen en vliegtuigen hebben deze strijdkrachten onophoudelijk gebombardeerd.

Philippijnen —

15 Nov. (R.O.) — Op Leyte maakten de Amerikanen weer eenige vorderingen. De Japanners hebben ondanks de zware bij de landingspogingen geleden verliezen, toch weer vijf divisies op dit eiland geconcentreerd. In de Palaoe-groep werd door den vijand een klein eiland heroverd.

Luchtoorlog —

15 Nov. (R.O.) — Op 12 November werd een aanval gedaan door Amerikaansche vliegtuigen op de haven van Manilla; twee Japansche oorlogsschepen en 11 transportschepen werden vernietigd; 28 Japansche vliegtuigen werden neergeschoten en ruim 130 op den grond vernield. Een Amerikaansch vliegdekschip kreeg schade.

Zeeoorlog —

16 Nov. (R.O.) — Sedert begin 1944 brachten Engelsche duikbooten in het Verre Oosten 157 Japansche vaartuigen tot zinken. (V. b. Krijgsverr. 6146-48)

Air Chief Marshal Sir Stafford Leigh—Mollary, opperbevelhebber der geallieerde luchtmacht.
(Foto Ass. Press.)

Lord Magne.

(Foto Ass. Press.)

NEDERLAND (Bevrijd gebied) —

A. **De spoorwegstaking - Toespraak van Min.-pres. prof. Gerbrandy —**
21 Nov. (R.-O.) — Naar aanleiding van het feit, dat het negen weken was geleden, dat de regeering de instructie gaf tot een algeheele staking van het spoorwegverkeer, heeft min.-president prof. Gerbrandy zich in een radio-rede gericht tot de landgenooten in het bezette deel van Nederland. Hij bracht in de eerste plaats hulde aan de stakende spoorwegmannen, die ondanks alle Duitsche terreur thans twee maanden onafgebroken volhielden en daarmede een taak verrichten, welke anders door de geallieerde luchtvloten zou moeten worden uitgevoerd. Voorts deelde hij mede, dat de regeering besloten had, dat voor de nagelaten betrekkingen der gevallenen op het front der spoorwegstaking, afgezien van reeds bestaande rechten, dezelfde voorzieningen zullen gelden als reeds getroffen zijn voor gevallenen der binnenlandsche strijdkrachten. De minister-president besloot zijn toespraak met een oproep tot volharding. **(V. b. Spoorwegstaking 6105; Rede Gerbrandy 6105)**

B. **De drooglegging van Walcheren**
22 Nov. (R.-O.) — Aan een gesprek, dat de heer Van Beers, oorlogscorrespondent bij het A. N. P. te Londen tijdens een recent bezoek aan Walcheren voerde met eenige deskundigen van den Rijkswaterstaat, ontleenen wij het volgende: Na de verdrijving der Duitschers van het eiland bleken er in de dijken drie groote gaten te zijn geslagen, zoodat nieuwe zeeweringen met een totale lengte van 2½ km zullen moeten worden gebouwd.
Indien het thans niet aanwezige materiaal door de geallieerden wordt geleverd, is het mogelijk, het eiland binnen een jaar weer droog te krijgen, waarna het nog enkele jaren zal duren voordat de landbouw er weer op kan worden beoefend. Kleine pompinstallaties zijn reeds in werking om het overtollige regenwater uit enkele niet ondergeloopen Oostelijke polders af te voeren, terwijl ook de grootere gemalen binnen afzienbaren tijd weer bruikbaar zullen zijn. Er is geen sprake van, dat Walcheren zal verzinken. **(V. b. Walcheren 6135 B)**

C. **Het probleem der illegaliteit —**
25 Nov. (R.-O.) — In het Londensche weekblad „Vrij Nederland" onderwierp de minister van Justitie, mr. Van Heuven Goedhart, het probleem der illegaliteit aan een beschouwing.
In de eerste plaats verklaarde de minister, dat de jaren van bezetting twee groote politieke winsten hebben opgeleverd: 1. dat de intellectueelen, die zich vroeger niet met de politiek wilden bemoeien, hun staatsburgerlijke verantwoordelijkheid hebben ontdekt; 2. dat over de staketsels van partijen en groepen heen, allerlei Nederlanders elkander hebben ontmoet en tot de ontdekking zijn gekomen, dat hoezeer zij in geloof, doel of beginsel uiteen mogen loopen, samenwerking toch zeer wel mogelijk is. De illegale werkers verdeelde mr. Van Heuven Goedhart in drie groepen: 1. de groep, die de leuze heeft „Terug naar vóór 1940!", welke in hoofdzaak de meest rechtsche en meest linksche groepen omvat; 2. de groep, die streeft naar maatschappelijke en politieke heroriënteering, d.w.z. vernieuwing van partij, stelsel en politieke structuur; 3. de groep, die slechts illegaal is om de vrijheid en het verzet en die wegvalt op den dag dat de laatste Duitscher de beenen heeft genomen.
De schrijver komt dan tot de vraag wat er voor deze illegaliteit na de bevrijding te doen valt, waarbij hij vooraf opmerkt, dat alle illegaliteit, die zich na de bevrijding nog als zoodanig manifesteert, anti-democratisch, staatsgevaarlijk en

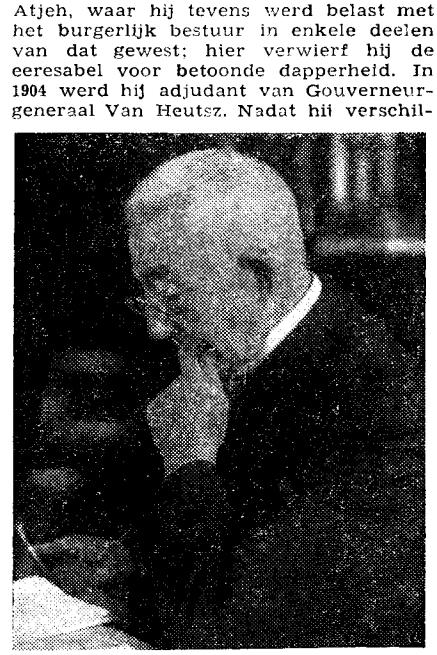
Mr. G. J. van Heuven Goedhart, Min. v. Justitie

onduldbaar is. Echter mag de illegaliteit na de bevrijding aanspraak maken op: 1. de vervolging en berechting der collaborateurs en landverraders; 2. adviseeren ten aanzien van de bezetting van ambten, den terugkeer der oude functionarissen en de houding door die gezagsdragers tijdens de bezetting aangenomen; 3. vertegenwoordiging in alle wetgevende lichamen.
Na te hebben verklaard, dat z.i. de illegaliteit na de bevrijding verantwoordelijke posten moet bekleeden in den staat en zijn organen eindigt de minister: „Ik denk er niet aan te stellen, dat iedere illegale werker na de bevrijding gezagsdrager moet worden; dat is sentimenteele nonsens. Maar in de gelederen der illegaliteit zijn mannen, die al tellen zij nog geen 30 jaar, getoond hebben, heel wat meer situatiebegrip en vaderlandsch verantwoordelijksgevoel te bezitten dan menig hoogwaardigheidsbekleeder, die in den loop der jaren bij gebrek aan gewicht omhoog is gevallen. Geef ze hun kans!". **(V. b. Verzetsbeweging 6107 B; 6097 B; 6091 A; mr. v. Heuven Goedhart 6113 B)**

D. **Razzia's —**
25 Nov. (R.-O.) — Aan een beschouwing over de door de Duitschers uitgevoerde razzia's wordt het volgende ontleend:
Sinds begin October zijn de Duitschers begonnen met een deportatie-campagne, die er op is gericht in beginsel alle mannen van 17 tot 40 jaar in handen te krijgen. Stad na stad wordt omsingeld, waarna een oproep tot vrijwillige melding plaats heeft. Van geluidsinstallaties voorziene auto's rijden door de stad, spelen marschmuziek en lezen dan het aanmeldingsbevel voor. Nadat de termijn voor aanmelding is verstreken worden op groote schaal huiszoekingen verricht. Dit systeem is eerst in kleinere plaatsen toegepast, maar op 12 November vond de eerste groote slag plaats en wel te Rotterdam, waar naar schatting 50.000 mannen werden weggevoerd, waarvan ongeveer de helft zich op de oproeping had gemeld. Op 20 November was Den Haag aan de beurt. Hier was het succes al veel minder. Slechts een klein getal meldde zich vrijwillig; anderen werden bij de huiszoekingen gegrepen: In totaal zullen een 10.000 mannen zijn weggevoerd. In de andere groote steden kunnen soortgelijke acties worden verwacht. Ieder dient zich hierop voor te bereiden en alles te doen om de Duitsche menschenjachten zooveel mogelijk te doen mislukken. De Duitsche plannen gaan veel verder dan het verkrijgen van arbeidskrachten, zij pogen de volkskracht tot in lengte van jaren te breken.
(V. b. Waarschuwing tegen razzia's 6107 A)

E. **Bezoek van Prof. Gerbrandy en andere ministers —**
26 Nov. (R.-O.) — De Regeeringspersdienst meldt: De Minister-president, prof. mr. P. S. Gerbrandy is voor een bezoek aan Nederland aldaar aangekomen, vergezeld van den Minister van Oorlog, Ir. van Lidt de Jeude, van den Minister van Justitie, Mr. van Heuven Goedhart, den Minister van Financiën, Handel, Nijverheid en Landbouw, Ir. van den Broek en van den Minister van Binnenlandsche Zaken, Mr. Burger. Prof. Gerbrandy zal van zijn bevindingen in het bevrijde gebied aan H. M. de Koningin en het kabinet verslag uitbrengen. **(V. b. Min. Gerbrandij 6153 A; min. Lidt de Jeude 3880 A; min. v. Heuven Goedhart 6153 C)**

F. **Dr. H. Colijn overleden —**
12 Nov. (R.O.) — Dr. H. Colijn is op 16 September j.l. overleden aan hartverlamming.
Hendrikus Colijn, die op 22 Juni 1869 in de Haarlemmermeer is geboren, begon zijn loopbaan bij het onderwijs. Al spoedig ging hij over naar den militairen dienst. In 1894 nam hij deel aan de Lombok-expeditie, daarna trok hij naar Atjeh, waar hij tevens werd belast met het burgerlijk bestuur in enkele deelen van dat gewest; hier verwierf hij de eeresabel voor betoonde dapperheid. In 1904 werd hij adjudant van Gouverneur-generaal Van Heutsz. Nadat hij verschil-

Dr. H. Colijn

lende opdrachten had uitgevoerd verliet hij in 1907 den militairen dienst in den rang van majoor. Hij werd toen benoemd tot secretaris van het Gouvernement van Nederlandsch-Indië, daarna tot adviseur voor de bestuurszaken der buitenbezittingen. In 1909 keerde de heer Colijn, die inmiddels was gekozen tot lid der Tweede Kamer voor de A.R. partij, naar Nederland terug. Zijn benoeming tot minister van Oorlog volgde in 1911, welke functie hij tot Augustus 1913 bekleedde.

Daarna trad hij op als directeur van de Bataafsche Petroleummaatschappij.
In 1914 deed de heer Colijn zijn intrede in de Eerste Kamer en acht jaar later volgde hij dr. Kuyper op als leider van de A.R. partij en tevens als hoofdredacteur van het dagblad „De Standaard". De Vrije Universiteit verleende hem in 1930 het eere-doctoraat. Sindsdien stond dr. Colijn in het centrum van de A.R. politiek. Dr. Colijn is voorts nog opgetreden als minister van Financiën en eenige malen als minister-president, het laatst in 1937. Nog vele andere functies heeft dr. Colijn in het belang van ons land, dat hij bij den Volkenbond vertegenwoordigde, vervuld en wel op een wijze, die hem internationale vermaardheid bezorgde; zoo was hij voorzitter van de conferentie tot afschaffing van in- en uitvoerverboden, in welke conferentie hij op uiterst krachtige wijze den vrijen handel heeft bepleit. In dit verband dient zijn naam ook te worden genoemd met betrekking tot de Oslo-conferentie.

In het nationale leven genoot dr. Colijn niet alleen in eigen kring hoog aanzien, doch hij mocht bogen op het respect van het gansche Nederlandsche volk en met hem is een nationale figuur, in den waren zin van het woord, heengegaan.
(V. b. dr. H. Colijn 4704 A; 4646 A; 4551 C)

A. Voedselschaarschte - Protest-staking te Eindhoven —

22 Nov. — Zoowel Reuter als Radio-Oranje melden, dat alle bedrijven in Eindhoven, inbegrepen de Philipsfabrieken en ook de directeuren, staken op grond van de slechte levensmiddelenvoorziening.
(V. b. Levensomstandigheden en bevrijd gebied 6127 C)

NEDERLAND (Bezet gebied) —

B. Vorming Jeugdstormbataljon —

17 Nov. — In een bijeenkomst van Jeugdstormleiders te Berlijn is besloten tot oprichting van een vrijwilligersbataljon van den Jeugdstorm. Vrijwilligers voor dit bataljon die den 16-jarigen leeftijd hebben bereikt, kunnen zich mondeling dan wel schriftelijk aanmelden Duymaer van Twiststraat 42, Deventer. Voor Duitschland luidt het adres: „Einsatzstab Germanische Jugend-Niederlände" Kaiserdamm 45, Berlin-Charlottenburg.
(V. b. Jeugd 6011 A; 5986 A; Jeugdstorm 6060 A; 6004 A)

C. Verbod tot fotografeeren —

20 Nov. — Door den Höh. S.S. und Polizei-führer Rauter is een verbod tot het afbeelden van personen en zaken in de open lucht afgekondigd.
Dit decreet bepaalt o.m.: Het fotografeeren, filmen, teekenen, alsmede het op eenigerlei andere wijze afbeelden van personen en zaken, welke zich buiten besloten ruimten bevinden, is verboden. Overtreding van de beschikking kan met gevangenisstraf tot 5 jaar en/of geldboete tot een onbeperkt bedrag worden gestraft.
(V. b. Duitsche verbodsafk. 6119 G; 6086 A)

D. Uitgifte zilverbons van 5 gulden

21 Nov. — De Ned. Bank zal binnenkort zilverbons van ƒ 5 in het verkeer brengen. De zilverbons van ƒ 5 hebben een grootte van ongeveer 12.9 bij 7.3 centimeter. Zij zijn gedateerd op 16 October 1944.
(V. b. Uitgifte zilverbons 5569)

E. Ned. Roode Kruis - C. Piek Secretaris-Generaal —

21 Nov. — Het Rijkscommissariaat deelt mede:
De comm.-gen. voor Bestuur en Justitie heeft op 18 November 1944 als algemeen plaatsvervanger van den Rijkscommissaris den heer Carel Piek benoemd tot lid van het Nederlandsche Roode Kruis en hem aangesteld als secr.-gen. van het Nederlandsche Roode Kruis.

F. Verklaring Piek —

24 Nov. — Aan een vertegenwoordiger van het A.N.P. deelde de heer Piek het volgende mede: „Ik heb de functie van secr.-generaal van het Nederlandsche Roode Kruis aanvaard, ten einde deze uiterst nuttige instelling bij moeilijkheden, die haar bestaan bedreigen, met raad en daad ter zijde te staan. Het Dagelijksche bestuur en de beide secretarissen hebben vóór mijn aankomst in Den Haag hun functies neergelegd en het bovendien niet noodig geoordeeld voor een behoorlijke overdracht van de loopende zaken zorg te dragen. Ik laat de beoordeeling over deze gedragslijn en de daarin tot uitdrukking komende plichtsopvatting, gelet op den ernst der tijden, over aan de Nederlandsche samenleving. De diensten in Den Haag gevestigd en onder het Hoofdbureau ressorteerende hebben hun verantwoordelijke taak zonder onderbreking voortgezet.
Ik wacht de ontwikkeling in de kringen en afdeelingen af en wensch deze niet in het minst te beïnvloeden. Het zal blijken, wie in de organisatie van het Nederlandsche Roode Kruis de lijdende menschheid dient, dan wel zichzelf zoekt of doeleinden nastreeft, die in strijd zijn met het volkenrecht en de Conventie van Genève.
Ik beschouw het als mijn plicht doel en streven van het Nederlandsche Roode Kruis, vastgelegd in het Kon. Besluit en de statuten, met strikte inachtneming van de internationale afspraken, te handhaven en te beveiligen, en doe daarbij een beroep op de medewerking van allen, die van goeden wille zijn". **(V. b. Roode Kruis 6113 H)**

G. Amsterdamsche aardappelrooiers teruggehaald —

Op 23 November arriveerde een transport van 270 aardappelrooiers, die gedurende vier weken in Drente ten behoeve van de voedselvoorziening van Amsterdam aardappelen hebben gerooid.
De ervaringen aan den overkant van het water waren over het algemeen gunstig geweest.
's Morgens om kwart over zes stond men op en werkte dan van half acht tot half vijf. Over het eten was men tevreden: men kreeg veel brood, roggepap en melk; tweemaal in de week vleesch. En hoofdzaak: de voldoening groote hoeveelheden aardappelen tijdig uit den grond te hebben gehaald voor onze voedselvoorziening! **(V. b. Aardappelrooien 6149 I)**

H. Wapendepôt in Kerk te Lemele

24 Nov. — In het dorp Lemele, ten Zuiden van Ommen, had men den laatsten tijd verschillende malen waargenomen, dat wagens van het Nederlandsche Roode Kruis voor de kerk stilhielden en pakken aflaadden. Toen naar aanleiding daarvan werd ingegrepen, ontdekte de Duitsche contrôledienst op de zolderverdieping der kerk een wapendepôt, bestaande uit een Engelsch antitankwapen, vijf machinepistolen van Engelsche herkomst, een zak handgranaten, vijf Amerikaansche snelvuurgeweren en 50 kg ontplofbare stoffen met de bijbehoorende lonten. De geestelijke en de koster van de kerk zijn wegens medeplichtigheid gearresteerd en de kerk is gesloten. Op de deur der kerk is een mededeeling aangeplakt, waaruit blijkt, dat zich in de kerk een Engelsch wapendepôt heeft bevonden en dat de kerk derhalve wegens misbruik van haar religieuze bestemming gesloten moest worden.
(V. b. Verboden wapenbezit 5978 A; 5955 A)

BELGIE —

I. Radiorede van min.-pres. Pierlot

16 Nov. — Ministerpresident Pierlot heeft 16 November in een rede voor den Brusselschen zender o.m. gezegd: „Verscheiden weken geleden heeft de regeering de voorwaarden bekend gemaakt, waaronder de leden der verzetsbeweging tot en met 18 November boven alle andere vrijwilligers voorrang zullen hebben als zij in het leger willen gaan. Zij, die niet tot het leger willen toetreden, moeten tot het burgerlijke leven terugkeeren. Degene van hen, die nu nog wapens draagt, zal kennis maken met de gestrengheid van de wet.
Ik verklaar, dat de maatregelen betreffende de inlevering der wapenen en de opneming van de verzetsbeweging in het leger, genomen zijn in volledige overeenstemming met het geallieerde opperbevel. Nu wordt er een campagne gevoerd. Er wordt gepraat, geschreven, aangeplakt en opgehitst. De bedoelingen der regeeringen worden in een onjuist licht gesteld. De waarheid is deze:
Er is een politieke groep, die voor zich alleen de verdiensten van verzetsbeweging en vaderlandsliefde opeischt, om daaruit politieke munt te slaan en onder bedreiging met gewapende benden haar wil aan de regeering op te dringen. Dat laten wij niet toe. Wij willen legaliteit. De huidige, abnormale toestand kan niet blijven voortduren. De regeering heeft bevolen en men zal moeten gehoorzamen". **(V. b. Pierlot 6135 N; 6099 B; 6080 F)**

K. Ordebewaring door geallieerde troepen —

16 Nov. — Na deze verklaring van Pierlot las de omroeper de volgende mededeeling van den bevelhebber van het geallieerde legercorps in België voor:
„De maatregelen betreffende de opneming van de verzetsbeweging in het leger en betreffende de inlevering van wapenen zijn door het geallieerde opperbevel goedgekeurd. De geallieerde troepen zullen de Belgische regeering bij de handhaving van orde en rust terzijde staan. Het opperbevel spreekt de verwachting uit, dat het niet tot onrust zal komen. Zou dat toch 't geval zijn, dan zal het energieke maatregelen nemen voor de handhaving van de rust". **(V. b. Verzetsbew. 6135 K; L.)**

L. Ontwapening der verzetsgroepen

19 Nov. (D.N.B.) — Volgens een door den zender Brussel verspreid communiqué van de geallieerde expeditie-strijdkrachten in België hebben de leiders der Belgische verzetsgroepen in een resolutie medegedeeld, dat zij voornemens zijn de wapenen neer te leggen.
Naar de Belgische radiodienst meldt, hebben de leden der verzetsbeweging 19 November groote demonstraties gehouden. Nadat de leiders in beginsel hebben besloten, de wapens af te geven, richten zij zich thans met alle energie op de politieke actie. In de vergaderingen werden verschillende eischen gesteld, o.a. maatregelen tegen politeke tegenstanders en tegen bepaalde leiders van bedrijven, betere voedselvoorziening, verhooging van het bedrag aan geld, dat men van zijn bankrekening mag nemen, aftreden van het kabinet-Pierlot en vorming van een andere regeering, die meer „met den volkswil in overeenstemming is". **(V. b. Verzetsbew. 6135 K; L)**

M. Regeering Pierlot vraagt volmachten —

21 Nov. (D.N.B.) — Aan den vooravond van de bijeenkomst der Kamer van Af-

gevaardigden, die 22 Nov. plaats vindt, om het verzoek van de regeering, haar nieuwe volmachten te verstrekken, te bespreken, blijft de toestand in de Belgische hoofdstad nog uiterst gespannen en onzeker.
Naar uit een regeeringsverklaring blijkt, heeft het ministerie voor de Nationale Verdediging om de volgende nieuwe volmachten verzocht: 1e. De volmacht openbare vergaderingen te verbieden, 2e. De volmacht alle soorten correspondentie aan censuur te onderwerpen, achter te houden of in beslag te nemen. 3e. De volmacht de bevolking uit iedere streek te verwijderen, waar haar aanwezigheid een nadeeligen invloed op de operaties zou kunnen oefenen, 4e. De volmacht maatregelen te treffen om de verspreidng of den verkoop van kranten, drukwerken, vlugschriften, aanplakbiljetten en mededeelingen te verhinderen, die de zaak van den vijand dienen of het moreel der bevolking zouden kunnen beïnvloeden.
22 Nov. (D.N.B.) — Naar de Brusselsche zender meldt, heeft Pierlot voor de Belgische Kamer het ontwerp voor een volmachtenwet verdedigd. Hij verklaarde, dat de regeering in staat moet worden gesteld de noodzakelijke maatregelen voor den wederopbouw van het land snel te treffen, hetgeen thans niet mogelijk is.
Pierlot zeide voorts het uittreden van de communisten uit de regeering te betreuren, maar het is niet mogelijk gelijktijdig aan de regeering deel te nemen en in de oppositie te zijn, zooals de communisten hebben geprobeerd. **(V. b. Regeering Pierlot 6135 K; 6099 B, 6080 F)**

A. Relletjes te Brussel —

25 Nov. (D.N.B.) — Naar Reuter meldt, is het voor het eerst sedert de bevrijding op 25 November te Brussel tot bloedige botsingen gekomen, toen de politie een optocht van demonstranten in de regeeringswijk wilde tegenhouden. Talrijke schoten werden door de politie en de demonstranten gelost. De politieagenten wierpen ook met handgranaten. Een aantal gewonden moest per ziekenauto worden weggevoerd. De demonstratie was georganiseerd door de sterkste groep van de Belgische ondergrondsche beweging, het Vrijheidsfront (Front de l'Indépendance). De tot de regeeringswijk doorgedrongen menigte riep o.a. „Aan de galg met Pierlot". Van het terras van het ministerie van Financiën vuurde een machinegeweer en een deel van de demonstranten werd door tanks met machinegeweren verspreid.
Per radio deelde min.-president Pierlot o.a. mede, dat het aantal betoogers ca. 1000 heeft bedragen. Er werden 45 betoogers en 15 politiemannen gewond.
(V. b. Comm. oproep tot demonstr. 6149 P)

B. Pierlot over voedseltoestand in België —

26 Nov. (D.N.B.) — De Belgische premier Pierlot heeft volgens Reuter verklaard, dat, wanneer de invoer in België niet grooter wordt, de ravitailleeringstoestand in België zoo rampspoedig zal worden, dat geen regeering van dit land in staat is dien te overleven.
(V. b. Voedselpositie 6149 O)

CANADA —

C. Dienstplicht voor overzeesche troepen —

24 Nov. (R.O.) — De Canadeesche regeering heeft besloten, 16.000 man van de „Home Defence Forces" overzee te zenden. Tot nu toe was de dienst overzee alleen door vrijwilligers aangegaan. Het besluit werd medegedeeld door den nieuwen minister van Defensie, die pas drie weken geleden zijn post heeft aanvaard. In de motiveering van het besluit deelde deze mede, in principe tegen het zenden van dienstplichtigen naar de overzeesche fronten te zijn; drie weken geleden had hij het nog mogelijk geacht de Canadeesche strijdkrachten overzee te versterken met vrijwilligers, maar het resultaat was tegengevallen. Nu was er een gebrek aan manschappen. De verliezen waren in West-Europa en Italië grooter geweest dan was geschat. Daarom had de regeering besloten het tekort aan te vullen met manschappen van de Home Defence Forces. Overigens zou het systeem van vrijwilligers gehandhaafd blijven. **(V. b. Canada defensie 4342 A; 4827 D)**

DUITSCHLAND —

D. Bankbiljettencirculatie —

23 Nov. (R.O.) — De in Duitschland in omloop zijnde bankbiljetten zijn binnen zes weken met meer dan 10% gestegen tot Rm. 44.700.000.000. Alleen al in de laatste week van October steeg de nominale waarde met Rm. 1.500.000.000. **(V. b. Staatsschuld 5942 A; 5642 A)**

E. Dr. Goebbels bezoekt grensteden —

Goebbels heeft dezer dagen eenige door de vijandelijke luchtterreur bijzonder zwaar getroffen steden in een grensgouw bezocht. **(V. b. Goebbels 6142 B; 6128 K)**

ENGELAND —

F. Regeeringsbenoemingen —

22 Nov. — Naar de Britsche berichtendienst meldt, zijn op 22 November de volgende benoemingen in de Engelsche regeering bekendgemaakt: Sir Edward Grigg is benoemd tot minister-resident in het midden-Oosten, kapitein Harold Balfour tot minister-resident in West-Afrika. Tot minister van Openbare Werken is benoemd Duncan Sandys, tot parlementair onderstaatssecretaris voor de Luchtvaart air-commodore Brahner, tot parlementair secretaris bij het ministerie van Voorziening John Wilmot. Voorts werd medegedeeld, dat het ministerie voor den Economischen Oorlog binnenkort zal worden opgeheven.
De Britsche berichtendienst deelt nog mede, dat Grigg de opvolger is van Lord Moyne. Sandys, de schoonzoon van Churchill, zal als minister van Openbare Werken verantwoordelijk zijn voor de bestrijding van het gebrek aan woonruimte en het herstel van de door bommen beschadigde huizen. Hij krijgt een zetel in het kabinet als jongste lid daarvan. Hij is opvolger van Lord Portal.
(V. b. Mutaties Kab. 6115 C; Moyne 6150 D)

FRANKRIJK —

G. Generaal Giraud leider der conservatieve oppositie —

16 Nov. (D.N.B.) — Generaal Giraud, die na een kort bezoek aan Parijs in Zwitserland is aangekomen, heeft thans de leiding op zich genomen van de Fransche conservatieve oppositie.
In een interview verklaarde Giraud, dat hij in Parijs bijna was gearresteerd, omdat hij geprobeerd heeft, den status weer in te voeren, die destijds door Roosevelt en Churchill te Casablanca werd opgesteld, en op grond waarvan Giraud en De Gaulle gemeenschappelijk tot het einde van den oorlog het hoogste Fransche regeeringsgezag zouden uitoefenen. Voorts heeft hij getracht de vrijlating te bewerkstelligen van de onlangs door De Gaulle gearresteerde officieren en ambtenaren, onder wie de generaals Bergeret en Noguès en de gouverneurs Chatel en Boisson.
In zijn interview gaf Giraud als zijn overtuiging te kennen, dat het De Gaulle niet zal gelukken, den toenemenden communistischen invloed in Frankrijk de baas te worden. In Zuid-Frankrijk zijn volgens de Zweedsche pers nationale krachten van verzet in actie, die zich onder Giraud scharen om de z.g. beweging van de Witte Maquis in het leven te houden. Dezen zullen zich tegen de communisten keeren, wier activiteit volgens Giraud binnenkort aanzienlijk zal toenemen. Een der redenen der toenemende communistische agitatie is volgens Giraud de onhoudbare voedselvoorziening. **(V. b. Giraud 5910 B; 5766 B; 5620 D; Bergeret 6115 F)**

H. Churchill's bezoek aan Parijs - Commentaar van Radio-Oranje —

Aan een beschouwing van Radio-Oranje van 13 November betreffende het bezoek van Churchill en Eden aan Parijs ontleenen wij het volgende:
Het zijn voor Frankrijk en voor Europa belangrijke dagen geweest, voor Frankrijk belangrijk door de openlijke erkenning als groote mogendheid. Sinds in October 1943, na de conferentie van Moskou, de Europeesche Adviescommissie te Londen werd opgericht, is het, zeker niet alleen door Franschen, als een ongewenschte toestand beschouwd, dat in dit lichaam, dat belangrijke beslissingen voor Europa voorbereidde, alleen Engeland, Amerika en Rusland waren vertegenwoordigd. Nu is ook de Fransche voorloopige regeering uitgenoodigd in deze commissie een permanenten vertegenwoordiger te benoemen. Voorts is aan Frankrijk toegezegd, dat de geallieerden er naar zullen streven, het grootst mogelijke aantal Fransche troepen in het veld te brengen voor het laatste stadium van den strijd tegen Duitschland. Vast staat, dat de Franschen in elk geval voldoende materiaal krijgen om de Duitsche garnizoenen te vernietigen, die nog stand houden in Lorient en aan de mondingen van de Loire en de Gironde.
Dit alles is ook van Europeesche beteekenis. Een beter begrip tusschen Engeland en Frankrijk in de periode tusschen 1919 en 1939 had dezen tweeden wereldoorlog door tijdig optreden wellicht kunnen voorkomen. De herleving van de „Entente cordiale" tusschen Engeland en Frankrijk eenerzijds en de banden tusschen Engeland en Rusland anderzijds kunnen een waarborg vormen voor het in bedwang houden van het Duitsche gevaar na dezen oorlog.
(V. b. Bezoek Churchill en Eden 6140 R)

I. Oud-Min. Caillaux overleden —

22 Nov. — Naar Reuter ult Parijs meldt, is de Fransche oud-premier Joseph Caillaux in den nacht van 21 op 22 November op 81-jarigen leeftijd overleden. De overleden Fransche oud-premier behoorde tot de markantste Fransche staatslieden. Tusschen 1899 en 1911 was hij meermalen minister van Financiën. In 1911 werd hij premier en als zoodanig sloot hij met Duitschland de overeenkomst betreffende Marokko en den Congo. In den wereldoorlog trachtte hij met Duitschland tot overeenstemming te komen, zoodat hij in 1918 door Clemenceau gearresteerd werd. Beschuldigd van landverraad werd hij wegens gebrek aan bewijs vrijgesproken, doch uit Parijs verbannen. In 1924 werd hij door Herriot

begenadigd. In 1925 en 1926 was Caillaux opnieuw minister van Financiën.
(V. b. Caillaux 11 AK)

GRIEKENLAND —

A. Territoriale eischen aan Bulgarije —

22 Nov. — Een lid van het Grieksche gezantschap te Londen heeft op een persconferentie verklaard, dat Griekenland een herziening van zijn Noordelijke grenzen verlangt, om een veiligheidszone tegen Bulgarije te krijgen. Het zal op zijn minst den bergdriehoek van Noord-Epirus, die een oppervlakte van 9000 vierkanten kilometer beslaat, opeischen. **(V. b. Ant. Bulg. stemming 6150 K)**

INTERNATIONAAL —

B. Economische conferentie te Rye —

25 Nov. — De internationale economische conferentie te Rye in de Ver. Staten werd op 10 Nov. geopend. Zij wordt bijgewoond door vertegenwoordigers uit 52 staten, waaronder zich ook Portugal en Spanje bevinden.
De president van de Amerikaansche Kamer van Koophandel, Johnston, verklaarde bij de opening o.m., dat de wereld van morgen niet een wereld moet zijn van hooge tolmuren, groot wantrouwen en groote vijandelijkheden, doch het zal wel in ieder geval een wereld met concurrentie zijn. De verkeersontwikkeling in alle deelen der aarde zal tot een nauwere samenwerking dwingen, welke zich òf ten goede òf ten kwade zal uitwerken. Hoe de uitwerking zal zijn, zal afhangen van het begrip voor de positie van anderen, van de achting van het standpunt van anderen en van den wensch naar een aanpassing der levensgewoonten. De Amerikaansche zakenman is van meening, dat zijn bestaansbasis bestaat uit het leveren van goederen en diensten aan diegenen, die hiervoor belangstelling toonen, zoodat de toekomstige bloei van de uitbreiding van zijn handel afhankelijk is. Dit geldt ook voor de andere zakenlieden. Alle zakenlieden moesten daarom een grootere rol in de wereldaangelegenheden spelen, want de wereld zal nooit bloeien wanneer haar handel door enkele groote landen wordt beheerscht. **(V. b. Valuta conf. 6019 A)**

C. Luchtvaartconferentie —

20 Nov. (Radio-Oranje) — Door de vertegenwoordigers van Engeland, Canada en de Ver. Staten werd overeenstemming bereikt inzake de regeling van het internationale burgerluchtverkeer na den oorlog. Indien dit plan door de andere 51 aan de conferentie deelnemende staten wordt goedgekeurd, zal het burgerluchtverkeer overal worden geopend, zoodra de militaire autoriteiten hieraan hun goedkeuring hebben gehecht. Naar gemeld wordt, is de overeenkomst gebaseerd op open concurrentie en het principe van de zgn. volle vliegtuigen. Dit beteekent, dat elk land, dat internationale handelsvliegtuigen exploiteert, zoo dikwijls vliegtuigen kan gebruiken als het verkeer dit noodzakelijk maakt, mits de vliegdiensten aan een bepaalde standaard van een winstgevende onderneming voldoen. **(V. b. Luchtv. confer. 6145 H)**

WEST-EUROPEESCHE SAMENWERKING

D. Engelsch plan tot vorming van een West-Europeesch blok —

14 Nov. — United Press meldt, dat Churchill eerst naar Parijs is vertrokken, nadat hij met de leiders der Belgische en Nederlandsche regeeringen uitvoerige en, naar verluidt, succesvolle besprekingen had gevoerd. Na zijn Parijsche besprekingen kan thans de weg naar een hecht militair bondgenootschap, dat geheel West-Europa in een enkel blok bijeen zou brengen, als definitief voorbereid gelden.

17 Nov. (A.N.P.) — Uit een bericht van de „News Chronicle" worden nadere bijzonderheden bekend over den inhoud der besprekingen, die Churchill voor zijn vertrek naar Parijs heeft gevoerd met de leiders der Belgische en Nederlandsche regeeringen. Volgens het Engelsche blad betrof het de totstandkoming van een hecht militair bondgenootschap, dat tusschen de Engelsche regeering en de West-Europeesche staten is gesloten en bepaalt, dat onmiddellijk na de bevrijding een begin moet worden gemaakt met het opstellen van eigen legers in de West-Europeesche staten. Daar uitrusting en wapenen ontbreken, zal de opleiding door Engelsche officieren in Engeland ter hand worden genomen. Voor zoover de Belgische resp. Nederlandsche onderdanen wegens hun hoogeren leeftijd of om andere redenen niet geschikt zijn voor den dienst in de koloniën, zullen zij dienst moeten verrichten op het Europeesche oorlogstooneel.
Churchill heeft er waarde aan gehecht, deze overeenkomst voor zijn vertrek naar Parijs te sluiten, om daarop dienovereenkomstige onderhandelingen met De Gaulle te kunnen bouwen.

18 Nov. — Onder den titel: „Nieuwe Europeesche Plannen", schrijft de „New York Times" o.m.:
De ontwikkeling schijnt te gaan in de richting van de vorming van een regionale en collectieve veiligheidsgroep der West-Europeesche mogendheden.
Tot deze groep zouden behooren Groot-Brittannië, Frankrijk, België en Nederland en mogelijk zelfs Denemarken, Noorwegen en Zweden. Zij zal beoogen een gezamenlijke verdediging te organiseeren, waarbij gedacht wordt aan het elkaar ter beschikking stellen van strategische bases voor gemeenschappelijk gebruik. Dit statenblok, zoo redeneert men, zou dan opgenomen worden in de algemeene wereldorganisatie voor handhaving van den vrede. Zoolang als dit statenblok een zuiver defensief karakter blijft dragen, kan er niets tegen in gebracht worden.
In feite zou dit statenblok gemakkelijk de kern kunnen worden van een nieuwe Europeesche organisatie, bestemd niet alleen voor de wederzijdsche verdediging, maar ook voor politieke en economische samenwerking ten bate van alle deelnemende staten. De gevaren van zulk een blok springen echter eveneens in het oog, zoo gaat de „New York Times" voort. In de eerste plaats zou dit statenblok zich bezig kunnen gaan houden niet slechts met de verdediging van zijn tegenwoordige grenzen, maar ook met het bepalen van nieuwe grenzen, alsmede met de contrôle en het beheer van Duitsch grondgebied, en mogelijke Duitsche industrie. Een zoodanige taak brengt gevaren met zich mee van tegenstellingen der belangen tusschen de leden onderling. In de tweede plaats, zoo gaat de „New York Times" voort, zou het ook kunnen leiden tot de vorming van een tegenblok, onder leiding van Rusland in Oost-Europa.
Het gezaghebbende New Yorksche blad concludeert echter, dat met goeden wil en onderling vertrouwen deze gevaren overwonnen kunnen worden binnen den algemeenen opzet van de voorgestelde wereldorganisatie.
(V. b. Churchill en Eden te Parijs: 6155 H)

E. Economisch blok —

15 Nov. — Naar uit Londen wordt gemeld, gaan aldaar steeds meer stemmen op, welke zich uitspreken voor een onbeperkte wederzijdsche valuta-ondersteuning tusschen Engeland en Frankrijk voor de periode van den wederopbouw. Men meent, dat een dergelijke methode eenvoudiger en ook gunstiger zal zijn dan speciale valuta-overeenkomsten.
Er werd besloten tot oprichting van een commissie van deskundigen, welke besprekingen zal voeren over een aanpassing der Engelsche en Fransche economische politiek. Nederlandsche en Belgische deskundigen zouden eveneens tot deelneming aan deze besprekingen worden uitgenoodigd, ten einde op deze wijze te komen tot de vorming van het in Engeland als noodzakelijk beschouwde West-Europeesche economische blok. Hoe echter de Britsche schatkist tegenover een dergelijk blok zal staan, is echter nog niet bekend.
(V. b. Valuta confer.: 6019 A)

F. Russisch commentaar —

21 Nov. (D.N.B.) — Volgens „Aftontidningen" houdt de Sovjetpers zich steeds meer bezig met de oprichting van een zg. „Westelijk Blok". Zij verklaart, dat de communistische partijen in België en Frankrijk zich beslist hebben uitgesproken tegen een dergelijk blok. De algemeene opvatting is, dat zulk een blok slechts een kloof tusschen de geallieerden zou doen ontstaan.
Van Sovjetzijde spreekt men het bericht tegen, als zou de Sovjetregeering verklaard hebben, de beteekenis van het blok te begrijpen en geen bezwaren te hebben. Integendeel, zoo wordt gezegd, men begrijpt in het geheel niet, dat België en de uitgeweken regeeringen van Denemarken en Noorwegen zich reeds met het plan accoord hebben verklaard.
Het Engelsche tijdschrift „Economist" heeft met verwijzing naar de regionale politieke tendenties van de Sovjet-Unie in Oost-Europa zich uitgesproken voor het recht van Engeland, een dergelijk blok tot stand te brengen. De zender van Moskou heeft zich hierover uitgelaten en legt daarbij nadruk op de „merkwaardige bewijsvoering" die in de bewering zou liggen, als zou de schepping van eigen invloedssferen van de Sovjet-Unie schadelijk te achten zijn.

G. Zweedsche en Amerikaansche persstemmen —

23 Nov. (D.N.B.) — Onder het opschrift „Westelijke Entente of Oostelijk Blok" publiceert „Svenska Dagbladet" een hoofdartikel, waarin verklaard wordt, dat men zonder overdrijving kan zeggen, dat Zweden evenals waarschijnlijk ook Noorwegen en Denemarken, niet geneigd zijn zich voor de toekomst te binden aan een Westelijke entente tegen een Oostelijk blok. Het Noorden wil niet tusschen hamer en aanbeeld raken maar hoopt op oprechte, vriendschappelijke betrekkingen naar alle windstreken. Ook in Amerika wordt het plan van een West-Europeesch statenblok

hevig becritiseerd. De „New York Sun" vraagt ironisch of men van plan is met het oog op den komenden vredestoestand de klok achteruit te zetten. Amerika krijgt al meer het gevoel, dat deze oorlog moet dienen om Europa door twee groote mogendheden te laten beheerschen. Feitelijk is er geen reden meer om het Volkenbondsplan van Dumbarton Oaks door het Congres te laten behandelen.
In een bericht van „Stockholms Tidningen" uit New York wordt eveneens de nadruk gelegd op de teleurstelling en ontmoediging in de Ver. Staten, veroorzaakt door het plan voor een West-Europeesch statenblok.
(V. b. Econ. confer. 6155 H)

ITALIE (KONINKRIJK) —

A. **Littoria wordt Latinia —**

23 Nov. — Het Zwitsersche telegraafagentschap meldt, dat de regeering-Bonomi heeft besloten, den naam van de provincie en de stad Littoria, in de Pontijnsche moerassen te veranderen in Latinia. De stad werd in 1932 door Mussolini gesticht. **(V. b. Littoria 231 D)**

POLEN —

B. **Min.-president Mikolajczyk afgetreden - Kwapinski opvolger —**

25 Nov. — Naar de Britsche berichtendienst meldt, is de minister-president der uitgeweken Poolsche regeering te Londen, Mikolajczyk, afgetreden. Zijn opvolger is Kwapinski.
De toekomstige minister-president van de uitgeweken Polen te Londen, Jan Kwapinski trad tusschen 1905 en 1907 in Polen op als actief revolutionnair. Hij werd gearresteerd en ter dood veroordeeld, doch de straf werd later gewijzigd in 15 jaar gevangenisstraf. Na de Russische revolutie keerde hij in 1921 naar Polen terug. Later werd hij voorzitter van het Vakvereenigingscongres en van de Vakvereeniging van Poolsche landarbeiders.
(V. b. Mikolajczyk 5596 F)

VER. STATEN —

C. **Radiorede generaal Eisenhower**

20 Nov. (R.-O.) — In een radiorede heeft generaal Eisenhower, de opperbevelhebber der geallieerde troepen in Europa, medegedeeld, dat sinds de eerste landingen in Normandië op 6 Juni reeds meer dan een millioen Duitsche soldaten onschadelijk werden gemaakt. De Amerikaansche arbeiders spoorde hij aan, meer munitie voor de geallieerde legers te produceeren. „Op het oogenblik, zeide hij, vallen wij met groote kracht aan en hebben meer munitie noodig dan ooit te voren. Bij de verovering van Aken heeft het 1ste Amerikaansche leger in twee weken tijd 300.000 granaten van 10½ cm afgeschoten. Elke minuut wordt 5000 pond munitie tegen de Duitsche stellingen gebruikt. Alleen door een enorm gebruik van wapenen is het mogelijk geweest op te rukken naar de Duitsche grens. Daarna zullen de Duitschers ongetwijfeld in staat zijn, na zich met alle kracht ten Westen van den Rijn te hebben verweerd, van deze rivier zelf een formidabele barrière te maken. Daarom moeten aan het thuisfront en aan het oorlogsfront alle krachten worden ingespannen om de eindoverwinning niet te lang op zich te laten wachten. Er zijn geen teekenen van een ineenstorting van het Duitsche moreel: Om den vrede te veroveren, zullen wij er als de duivel voor moeten vechten. Ik heb meer oorlogsmateraial noodig en de soldaten denken er hetzelfde over."
(V. b. Eisenhower: 6061 E)

D. **Cordell Hull afgetreden; Stettinius minister van Buitenlandsche Zaken —**

26 Nov. — Reuter meldt uit Washington: Een hooge regeeringsinstantie heeft medegedeeld, dat minister Cordell Hull om gezondheidsredenen zijn ontslagaanvrage heeft ingediend.

27 Nov. — Volgens Reuter heeft Roosevelt officieel het aftreden van Cordell Hull als staatssecretaris aanvaard. Roosevelt verklaarde, dat Hull nauw contact met hem zal blijven houden en zal fungeeren als adviseur voor de buitenlandsche politiek. Tot zijn opvolger werd benoemd Stettinius, tot dusver plaatsvervangend staatssecretaris.
(V. b. Stettinius: 6010 A; Cordell Hull: 5910 C)

DE WERELDOORLOG

Snelle geallieerde vorderingen in Lotharingen en den Elzas - Toenemende bedreiging van Boedapest - Eerste luchtaanval met landvliegtuigen op Tokio —

WESTELIJK FRONT —

Nederland —

20 Nov. (R.-O.) — Britsche troepen zijn ten N. van Meiel het Deurnsche kanaal overgestoken.

21 Nov. (D. N. B.) — Ten Z.O. van Helmond werden Britsche aanvallen afgeslagen.
(R.-O.) — Britsche troepen naderen Venlo; zij staan in de omgeving van Baarloo en Maasbree.

22 Nov. (D. N. B.) — Het Maasbruggenhoofd ten Z.O. van Helmond handhaafde zich.
(R.-O.) — De Britsche troepen zijn nog ca. 5 km van Venlo verwijderd.

23 Nov. (R.-O.) — Britsche troepen hebben de Maas bij Roermond bereikt en staan in het andere Duitsche Maasbruggenhoofd nog 2 km van Venlo.

24 Nov. (D. N. B.) — Op het verkleinde Maasbruggenhoofd ten Z.O. van Helmond werden talrijke aanvallen afgeslagen.
(R.-O.) — Het Duitsche bruggenhoofd bij Roermond werd opgeruimd.

25 Nov. (R.-O.) — Britsche troepen naderen Oostrum ten O. van Venray en dringen op naar Grubbenvorst.

26 Nov. (R.-O.) — Maashees werd bevrijd. Andere troepen drongen door in Blerik, tegenover Venlo.

Overig Westelijk Front —

20 Nov. (D. N. B.) — Ongekende hevigheid van den slag bij Aken, waarbij het Duitsche front stand houdt. Afwisselende gevechten bij Geilenkirchen. In Metz, aan de N.O. grens van Lotharingen en ten O. van Morchingen zijn vijandelijke aanvallen opgevangen.
(R.-O.) — Metz is omsingeld en voor 1/3 in Amerikaansche handen. Meer naar het Z. staan de geallieerden 10 km voor Sarrebourg. Blâmont werd bezet.
Fransche troepen drongen in Belfort binnen, namen Altkirch en bereikten den Rijn.

21 Nov. (D. N. B.) — Voortgezette vijandelijke aanvallen tusschen Geilenkirchen en Stolberg. Aan de N.O. grens van Lotharingen heroverden onze troepen een reeks plaatsen. In Metz verbitterde strijd tegen den binnengedrongen vijand. Hevige gevechten in de Bourgondische Poort en Boven-Elzas.
(R.-O.) — Duitsche tegenaanvallen bij Geilenkirchen. Eschweiler door de Duitschers ontruimd. Metz bevrijd evenals Dieuze. Gevechten in Sarrebourg. Belfort door Fransche troepen bevrijd.

22 Nov. (D. N. B.) — Iets verminderde hevigheid van den slag bij Aken. Vijandelijke aanvallen bij Geilenkirchen en Eschweiler tot staan gebracht.
In Lotharingen afweergevechten bij Metz, ten O. van het Bischwald en ten O. van Saarburg. Heftige strijd om Belfort.
(R.-O.) — Bij Linnich staan geallieerde troepen nog 2 km van de Roer. Op een ander punt staan zij 3 km van Düren. Ten O. van Metz werd Faulquemont bevrijd en meer naar het Zuiden Sarrebourg. Amerikaansche troepen vorderen op den weg naar Saverne. Fransche troepen bevrijdden Mühlhouse en zijn op weg naar Colmar.

23 Nov. (D. N. B.) — De hevigheid van den slag bij Aken neemt wederom toe. In de eerste week verloor de vijand 320 tanks en minstens 20.000 man. Uit Eschweiler trokken onze troepen zich terug. Ten O. van Saarburg kon de vijand de grens tusschen den Elzas en Lotharingen overschrijden. Saverne ging verloren.
(R.-O.) — Geallieerde troepen bereikten op 2 punten de Roer. De Amerikanen bevrijdden Saverne en rukken op naar Straatsburg.

24 Nov. (D. N. B.) — Aan het front bij Aken succesvolle eigen tegenaanvallen. Van Saverne uit drong een vijandelijke tankgroep Straatsburg binnen.
(R.-O.) — Zware gevechten in den Aken-sector, waarbij hevige Duitsche tegenaanvallen werden afgeslagen. Amerikaansche aanval binnen het Saargebied ten Z.O. van Luxembourg. Fransche tankdivisie uit Saverne dringt door in Straatsburg, waar straatgevechten gaande zijn.

25 Nov. (D. N. B.) — De slag bij Aken nadert zijn hoogtepunt. Vijandelijke aanvallen, uitgevoerd door versterkingen, werden afgeslagen. Voortgaande vijandelijke druk in den Elzas en Lotharingen.
(R.-O.) — Nog steeds verwoede gevechten bij Aken. De Saar werd o.m. bij Merzig en 40 km ten Z. van Saarbrücken bereikt.

26 Nov. (D. N. B.) — Voortgaande Amerikaansche aanvallen bij Aken. In Lotharingen en den Elzas weinig verandering behoudens kleine vijandelijke penetraties.
(R.-O.) — In den Aken-sector enkele kleine dorpen veroverd. Ook aan den Oostelijken oever van de Saar werd een klein gebied bezet.

OOSTELIJK FRONT —

20 Nov. (D. N. B.) — Vijandelijke pogingen om het bruggenhoofd bij Apatin en Batina aan den Donau uit te breiden mislukten. Bulgaarsche aanvallen in het gebied Pristina-Mitrovica werden afgeslagen. Voortgezette Russische doorbraakpogingen ten Z.O. van Boedapest, evenals hun aanvallen ten Z. van het Matragebergte en in het gebied van Miskolcz en Tokai.
(R.-O.) — Tusschen Boedapest en Miskolcz namen de Russen 6 plaatsen. In Joego-Slavië maakten troepen van Maarschalk Tito vorderingen ten N. en W. van Cetinje.

21 Nov. (D. N. B.) — Geringe vijandelijke vorderingen ten O. van Boedapest en ten Z. van het Matra-gebergte. Aanvallen ten Z. van Miskolcz bleven vruchteloos.

(R.-O.) — De Russen staan op 10 km van Miskolcz. Zij passeerden den spoorweg Miskolcz-Boedapest en staan 40 km van de grens van Slowakije. Ook vestigden zij bij Tokai een bruggenhoofd over de Theiss. In Albanië bevrijdden troepen van Maarschalk Tito Durazzo.

22 Nov. (D. N. B.) — Pogingen van den vijand om zijn bruggenhoofden bij Apatin en Batina uit te breiden mislukten. Doorbraakpogingen tusschen Boedapest en Miskolcz werden verhinderd en aanvallen op laatstgenoemde stad afgeslagen. De vijand werd op zijn bruggenhoofd bij Tokai samengedrongen.

(R.-O.) — Op het eiland Oesel in de Golf van Riga werden de Duitsche stellingen doorbroken. In Hongarije verdere terreinwinst; in de laatste twee weken werden hier ca. 12.000 gevangenen gemaakt. Bulgaarsche en Joego-Slavische troepen veroverden Mitrovica.

23 Nov. (D. N. B.) — De vijand won terrein in zijn bruggenhoofd in Zuid-Hongarije. Bij Ungvar mislukten vijandelijke doorbraakpogingen.

(R.-O.) — Ten N.O. van Boedapest wordt Eger bedreigd. Bij Hatvan maakten de Russen vorderingen. Tokai werd door de Russen veroverd. Finsche troepen bereikten de Noorsche grens; vrijwel geheel Finland is thans van den vijand gezuiverd.

24 Nov. (D. N. B.) — In een nieuw afweerfront ten W. van Apatin en Batina werden vijandelijke aanvallen afgeslagen. Ook ten Z. van Miskolcz liepen vijandelijke aanvallen vast. Ten N.W. van Ungvar ging de vijand tot den aanval over; hij werd opgevangen. De afweerslag ten Oosten van Libau tot in het gebied van Autz is opnieuw ontbrand.

(R.-O.) — De Russen melden de volledige verovering van het eiland Oesel. In Tsjecho-Slowakije gingen de Russen tot den aanval over. Zij staan 10 mijl voorbij Uzhorod. Meer Zuidelijk werd Stap veroverd.

25 Nov. (D. N. B.) — De bij Apatin en Batina doorgebroken vijand werd na een korten opmarsch tot staan gebracht. In midden Hongarije wordt vlak ten Z. van Boedapest gevochten.

(R.-O.) — Joego-Slavische troepen zijn Oostenrijk binnengedrongen en veroverden St. Andrä ten O. van Klagenfurt. In Hongarije weinig verandering.

26 Nov. (D. N. B.) — Ten W. van Apatin en Batina bleef de vijand steken. Zijn aanvallen tusschen Boedapest en Miskolcz mislukten.

(R.-O.) — De Russen staken de Hernad over en staan 10 km van Miskolcz. Behalve deze stad wordt ook Hatvan bedreigd. In Joego-Slavië is een groot aantal Duitschers omsingeld. In Albanië naderen de troepen Skoetari.

ITALIE —

20 Nov. (D. N. B.) — Talrijke aanvallen van Amerikaansche troepen in de Etruskische Apennijnen en aan de Adriatische Zee zijn mislukt.

21 Nov. (D. N. B.) — In Italië is in de ochtenduren van 21 Nov. het achtste Britsche leger aan weerskanten van Forli, tot den aanval overgegaan.

(R.-O.) — Duitsche troepen heroverden Montefontini.

22 Nov. (D. N. B.) — Aan de Adriatische kust leverde de eerste aanvalsdag het achtste Britsche leger slechts geringe terreinwinst in een plaatselijk begrensden sector op.

23 Nov. (D. N. B.) — Gedurende den nacht ging de vijand opnieuw over tot den aanval. Verbitterde gevechten zijn ontbrand, vooral in een penetratieplek N.W. van Forli.

23 Nov. (R.-O.) — Castiglione werd verloverd en de Duitschers hebben zich over de Cosina teruggetrokken.

24 Nov. (D. N. B.) — Het achtste Engelsche leger trachtte de doorbraak naar de vlakte der Romagna te forceeren. De hier opererende Duitsche divisie handhaafde den samenhang van haar front.

25 Nov. (D. N. B.) — Amerikaansche formaties hebben onze bergstellingen ten Zuidwesten van Vergato tevergeefs aangevallen.

25 Nov. (R.-O.) — Gisteren zijn de Engelschen de Cosina en het kanaal op 5 plaatsen overgestoken. Britsche troepen bereikten de buitenwijken van Faenza.

LUCHTOORLOG —

20 Nov. (D.N.B.) — In het Westelijke Rijksgebied zetten Anglo-Amerikaansche vliegtuigen haar aanvallen voort. Amerikaansche bommenwerpers deden aanvallen op Weenen en plaatsen in Zuidoost-Duitschland.

(R.-O.) — Vanuit Italië hebben geallieerde bommenwerpers de olie-installaties nabij Weenen aangevallen.

21 Nov. (D.N.B.) — Gisteren overdag hebben Anglo-Amerikaansche vliegers plaatsen in West-Duitschland aangevallen. Andere aanvallen waren gericht op Opper-Silezië.

(R.-O.) — Zware Engelsche bommenwerpers, geëscorteerd door jagers vielen punten in het Roergebied aan. 900 Amerikaansche toestellen vielen een benzinefabriek in Gelsenkirchen en de spoorwegemplacementen van Münster aan. Voorts werden aanvallen gedaan op doelen bij Koblenz, Wiesbaden en Bonn, alsmede op de Duitsche olie-installaties in Oostenrijk en in Opper-Silezië.

22 Nov. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche bommenwerpers ondernamen aanvallen op Noordwest-, West-, Zuidwest- en Midden-Duitschland. In eenige steden ontstond schade.

(R.-O.) — Ca. 3000 geallieerde vliegtuigen ondernamen gisteren een der hevigste aanvallen van den oorlog op de benzine-industrie in W.- en Midden-Duitschland, vnl. Hamburg, Harburg, Merseburg en Homburg. Engelsche bommenwerpers vielen o.m. Koblenz aan en een V2-startbaan in Nederland.

23 Nov. (D.N.B.) — Amerikaansche bommenwerpers vielen het Zuid-Duitsche gebied aan en lieten op verschillende steden bommen vallen. In München werden de Frauenkirche en andere cultuurmonumenten beschadigd.

(R.-O.) — Vanuit Italië vielen geallieerde bommenwerpers doelen bij München en Salzburg en de spoorwegemplacementen van Villach aan.

24 Nov. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche vliegtuigen lieten overdag bommen vallen op West-Duitschland en in den nacht op het gebied van Noordwest- en Midden-Duitschland.

25 Nov. (R.-O.) — Linz en München werden vanuit Italië zwaar gebombardeerd.

26 Nov. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche vliegtuigen hebben in de Westelijke gebieden overdag steden in het gebied dicht bij het front aangevallen. Bij een aanval van Amerikaansche formaties op Midden-Duitschland werd Merseburg betrokken.

(R.-O.) — 2000 geallieerde vliegtuigen bombardeerden oliefabrieken in Merseburg en Lückendorf, alsmede olietanks en spoorwegemplacementen in Bingen. Voorts vielen Engelsche vliegtuigen Duitsche convooien op weg naar Noorwegen aan.

Van Duitsche zijde werd in de verslagweek dagelijks melding gemaakt van V 1 en V 2-vuur op Londen, Antwerpen, Luik en Brussel.

HET VERRE OOSTEN —

China —

20 Nov. (R.-O.) — Eén Japansche colonne rukte in een week 50 mijl van uit Kweiling op, een andere 45 mijlen van uit Lioetsjoe.

Landing op de Asia-eilanden —

20 Nov. (R.-O.) — Amerikaansche troepen zijn op de Asia-eilanden, 200 mijlen ten N.W. van Nederlandsch Nieuw-Guinea, geland.

Japansche verliezen op de Marianen- en Palaoe-eilanden —

22 Nov. (R.-O.) — De Japansche verliezen op de Marianen en Palaoe-eilanden bedragen 63.000 dooden en 3.267 gevangenen.

Philippijnen —

20 Nov. (R.-O.) — De Japansche verliezen sedert het begin van de landing op Leyte bedragen 45.000 man. Amerikaansche verliezen 5700 man, waarvan 1100 gesneuvelden.

24 Nov. (D. N. B.) — Volgens Japansche gegevens zijn 7 divisies, ter sterkte van 100.000 man. Amerikaansche troepen op Leyte geland. De bewapening is zeer modern en bevat o.m. per divisie 60 antitankkanonnen, 8 stukken van 7 cm, 1000 zware machinegeweren en 400 stukken geschut van verschillend kaliber.

(R.-O.) — Op Leyte werden de Japansche stellingen te Limon vernietigd, waardoor ineenstorting van de Japansche verdedigingslinie dreigt.

25 Nov. (R.-O.) — De stad Limon werd veroverd en de rivier de Leyte ten Zuiden daarvan gepasseerd. Een vijandelijk convooi met versterkingen werd vernietigd; van de 6000 Japansche soldaten kwamen er 4500 om het leven.

26 Nov. (R.-O.) — Opnieuw werd een Japansch convooi met troepen tot zinken gebracht. Thans verdronken 2000 Japansche soldaten. In totaal deden de Japanners nu vier pogingen, die hun 16 schepen met 65.000 brt. en 17.000 soldaten kostten.

Luchtoorlog —

20 Nov. — (D. N. B.) — Op 19 November beschadigden Japansche vliegtuigen ten Oosten van de Philippijnen een vliegdekschip en een slagschip, terwijl twee kruisers tot zinken werden gebracht.

(R.-O.) — Amerikaansche bommenwerpers deden een aanval op Hongkong.

21 Nov. (R.-O.) — Super-vliegende forten uit China deden een aanval op Zuid-Japan. Op 17 November deden ruim 100 Amerikaansche bommenwerpers een aanval op olie-installaties op Borneo. Voorts deden bommenwerpers van vliegdekschepen op 19 November een aanval op Manilla, waarbij minstens 110 Japansche vliegtuigen en drie groote vrachtschepen vernietigd werden.

22 Nov. (R.-O.) — Amerikaansche bommenwerpers deden een aanval op de Omoera-vliegtuigfabrieken op Kioesjioe.

24 Nov. (D. N. B.) — Ongeveer 70 vijandelijke bommenwerpers van het type B 29 deden den eersten luchtaanval op grootere schaal op Tokio. De schade is gering.

(R.-O.) — Vliegende vestingen, opgestegen van Saipan, deden een aanval op Tokio. Dit was de eerste aanval met landvliegtuigen. De vorige aanval op Tokio in 1942 had plaats met vliegtuigen van vliegkampschepen.

Zeeoorlog —

21 Nov. (R.-O.) — In den Stillen Oceaan zijn in den laatsten tijd (niet bij de recente zeeslagen om de Philippijnen) 10 Amerikaansche oorlogsschepen verloren gegaan.

(V. b. Krijgsverrichtingen 6151/52)

Nog steeds is een stukje van Groot-Brittannië door de Duitschers bezet. Hier ziet men een matroos van de Kriegs-Marine" den weg vragen aan een Engelschen „Bobby" op één der Kanaaleilanden.

H.K.H. Prinses Juliana arriveert voor een bezoek aan het opleidingskamp in Engeland van het Vrouwelijk Hulp Korps, dat op het punt staat naar het vasteland te vertrekken. (Foto Anefo - R.V.D.)

NEDERLAND (Bevrijd gebied) —

A. Radiotoespraak van H. M. de Koningin —

28 Nov. (Radio-Oranje) — H.M. de Koningin hield over de zenders van Radio-Oranje te Londen en „Herrijzend Nederland" te Eindhoven de volgende toespraak tot de bevolking van Nederland:

Landgenooten!

„Ik wil een enkel woord tot U richten in dezen bangen tijd, waarin wij wachten op de bevrijding van ons geheele land, een tijd waarin de nood hoog gestegen is, de mannen in grooten getale worden ontvoerd en de vernielingen en verwoestingen afmetingen hebben aangenomen als geen van ons zich ooit heeft kunnen voorstellen. In de eerste plaats een woord tot U, die nog zucht onder den hiel van den onderdrukker en in het bijzonder tot onze spoorwegmannen, die met ware zelfopoffering en met terzijdestelling van alle gedachten aan persoonlijke belangen of van eigen veiligheid of die hunner gezinnen prachtig hun vaderlandschen plicht hebben gedaan en nog doen. Gij hebt een voorbeeld gesteld van eensgezind volhouden, zooals wij dit gezien hebben bij onze helden van het verzet en nog iederen dag zien, een volhouden dat een steun is en zal blijven voor ons geheele volk in dezen donkeren tijd, die de uiterste inspanning vraagt van saamhoorigheid en nauwe onderlinge samenwerking.

Landgenooten in het bezette vaderland! Gij weet hoe groot vertrouwen ik in den weerstand van ons geheele volk stel. Werkt allen eensgezind samen gelijk tot nu toe; steunt elkander en blijft elkander helpen. Uw groote ontberingen zijn ons bekend. Voor U wordt alles in het werk gesteld voor spoedigen aanvoer na uw bevrijding van voedsel en verdere benoodigdheden. Wij beschikken over voorraden, doch de moeilijkheid is deze voorraden bij U te brengen, na de verwoesting en versperring van vrijwel alle middelen van verkeer in West-Europa en de moedwillige vernielingen en het wegslepen van materieel in ons land door den vijand en de eischen van de oorlogvoering. Het is onze vurige hoop al deze moeilijkheden te kunnen overwinnen.

Thans richt ik mij tot allen die bevrijd zijn en wel in de eerste plaats tot onze dappere jonge mannen, die thans zijde aan zijde mede strijden als oorlogvoerenden met onze bondgenooten. U komt een woord van lof en dank toe voor uw aandeel in de oorlogvoering en de voortreffelijke wijze waarop gij uw taak vervult, onder uiterst moeilijke omstandigheden. Het is mij steeds opnieuw een voldoening te vernemen hoezeer onze bondgenooten prijs stellen op uw diensten.

Landgenooten! Gij zult U kunnen voorstellen wat het voor mij beteekent weer met U in rechtstreeksche verbinding getreden te zijn, na vier jaar van U te zijn afgesneden. Ik dank U allen hartelijk voor de boodschappen, die ik van U ontving en alle blijken van medeleven, die gij mij geeft en die mij zoozeer verblijd hebben. Gij zult U kunnen voorstellen hoezeer ik gedeeld heb in uw blijde ontroering op het tijdstip uwer bevrijding, een bevrijding waaraan gij zelf in zoo hooge mate hebt bijgedragen. Hoe ontembaar en onstuimig zouden uw en mijn vreugde geweest zijn, indien niet de gedachte, die ons nimmer loslaat, aan onze landgenooten die zoo bitter moeten lijden onder den druk van den bezetter, deze vreugde temperde!

Ook bevrijd Nederland kent nog zijn moeiten en zorgen, gevolg van den nog steeds woedenden wereldoorlog.

In de eerste plaats richt ik mij tot U, bewoners van Walcheren en van West Zeeuwsch-Vlaanderen, die land en vee en haardsteden, ja alles kwijt zijt en nu worstelt tegen de binnenstroomende golven, Zeelands geduchten en ouden vijand. Ondanks het onheil dat U getroffen heeft — ik weet het — laat gij den moed niet zakken en beraamt gij nu reeds hoe de ramp is te boven te komen. Alles wordt in het werk gesteld om materialen te verkrijgen teneinde spoedig een krachtig begin te kunnen maken met het herstel van dijken en de drooglegging van het land.

Walcheren, West Zeeuwsch-Vlaanderen, zij zullen herrijzen!

Met niet minder diep medegevoel richt ik mij tot de bewoners onzer zwaar geteisterde steden en dorpen, over wier levens en over wier woningen de verschrikking van den oorlog is gegaan. Het vaderland bewondert U voor uw standvastigheid en onverschrokkenheid. Zoodra de harde eischen der oorlogvoering dit zullen veroorloven, zullen uw belangen de volle aandacht krijgen. Het is mij bekend, hoe tal van streken lijden door gebrek aan middelen van vervoer, waardoor zelfs het weinige voedsel en die materialen welke nog aanwezig zijn, niet vervoerd kunnen worden. Dat zijn moeilijkheden die echter, naar ik hoop en vertrouw, meer en meer zullen afnemen. Ook vergeet ik niet de velen, zoowel in de steden als op het platteland, die tengevolge van de vernielingen aan hun woningen aan weer en wind zijn blootgesteld en alleen reeds daardoor harde maanden tegemoet gaan.

Waar de nooden van ons volk zoo hoog gestegen zijn, doe ik een beroep op onze mijnwerkers, die reeds zulk goed werk gedaan hebben, om voort te gaan met hun algeheele toewijding en ijver te leggen in hun belangrijke taak, waardoor hun kameraden in andere bedrijven aan het werk kunnen gaan en die goederen voortbrengen, die tot de eerste levensbehoeften van ons land behooren, waardoor tevens de bezwaren van de voedselbereiding worden opgeheven en de koude uit de woningen van vele verkleumde landgenooten kan worden geweerd — want overal waar gewerkt kan worden is aanpakken de leuze.

Ik wil niet besluiten zonder de huismoeders te gedenken, aan wie natuurlijk alles ontbreekt voor het in stand houden van haar huishouden. Mijn gedachten zijn voortdurend met haar, op alles bedacht wat haar lot kan verlichten. Ik weet en hoop, dat zij de hulp hebben van onze landbouwers, wien ik zou willen toeroepen: helpt voor zoover gij kunt voortdurend met al uw vermogen en helpt opnieuw!

Dat ieder van U doordrongen zij, dat onze kracht om deze groote benauwenis en beproeving te boven te komen, gelegen is in onzen wil en in onze saamhoorigheid en in onze samenwerking; dan zullen wij ook daarin overwinnaars zijn. De ure van bevrijding zal komen! Leve het vaderland. **(V. b. Radiotoespr. Kon. Wilh.: 6113 A)**

B. Radiotoespraak van prof. Gerbrandy —

27 Nov. (Radio-Oranje) — Op 26 Nov. hield minister-president Prof. Gerbrandy een radiotoespraak voor den zender „Herrijzend Nederland", waaraan het volgende is ontleend: De vijf ministers zijn in bevrijd Nederland aangekomen als een vooruitgeschoven post der regeering om den toestand scherp op te nemen. Daarnaast zullen de vier ambtgenooten van Prof. Gerbrandy enkele maatregelen van algemeen landsbestuur kunnen bevorderen, die de grenzen der bevoegdheid van het militaire gezag overschrijden en die alleen door verantwoordelijke ministers kunnen worden genomen. De Minister van Binnenl. Zaken kan reeds in de bevrijde provinciën richtlijnen aangeven, opdat provinciale en gemeentelijke autoriteiten verdere maatregelen tot zuivering van hun bestuursapparaat kunnen treffen, terwijl ook de voorziening van een vrije, gezuiverde pers alle aandacht vraagt. De Minister van Justitie moet, om de behoefte aan een snelle en gestrenge rechtspraak te vervullen, hier in het land zelf zich overtuigen hoe hij deze zaak het vlugst en doelmatigst op gang kan brengen. Hij is trouwens niet alleen Minister van Justitie, maar Minister van Justitie en Politie beide. De Minister van Financiën, van Handel, Nijverheid en Landbouw heeft voor bepaalde beslissingen op gebied van het geld en van een beginnend herstel behoefte aan aanraking met de plaatselijke autoriteiten en mannen van het bedrijfsleven.

Prof. Gerbrandy wees er voorts op, dat het nemen van dit soort maatregelen in geen enkel opzicht afbreuk doet aan de bevoegdheden van het militair gezag, die onverminderd in stand blijven. Dat militair gezag zal, zelf dadelijk onder den Minister van Oorlog en via dezen onder de regeering, verantwoordelijk blijven. Zoo is en zoo blijft de structuur. Aangezien de bevrijding nog steeds in de operationeele phase verkeert, berust het feitelijke algemene gezag bij het geallieerde opperbevel, zoodat bijv. ook de geheele voedselvoorziening door dat opperbevel wordt geleid en voor zijn verantwoordelijkheid komt. De minister-president memoreerde vervolgens de schanddaden van de Duitschers tijdens de bezetting en den strijd van het verzet. Het slot van zijn betoog was, dat het gemeenschapsbelang, als in den strijd veroverde tropee, in de komende jaren niet meer verloren mag gaan. Met vereende krachten is veel teruggewonnen, zoodat het zwaardere werk van vernieuwing kan beginnen. Allereerst noodig zijn: 1. gezag, d.i. erkenning van de leiding. 2. dagelijksch brood, d.i. onder meer transportmogelijkheid en volle bereidheid om, waar voedsel aanwezig is en daar waar arbeid noodig is, die vrijwillig te leveren waar het wettige gezag is hersteld. 3. rechtvaardigheid, dus ook het vasthouden, straffen en doen boeten van hen die, naar onpartijdig oordeel, dat verdienen. **(V. b. Radio-toespr. prof. Gerbrandy: 6153 A)**

C. Vier millioen menschen naar Engeland? —

28 Nov. — Aan de Telegraaf ontleenen wij het volgende bericht, dat door de „News Chronicle" zou zijn gepubliceerd:

„De Nederlandsche regeering is voornemens om in verband met de verwoestingen van den oorlog in Nederland 4 millioen Nederlanders naar Engeland te laten evacueeren. Nederland wordt door een ontzaglijken rampspoed bedreigd en ongeveer de helft der inwoners van Nederland moet daarom het land verlaten. Derhalve heeft de Nederlandsche uitgeweken regeering de massale evacuatie van 4 millioen inwoners als onvermijdelijk onder oogen gezien. De regeering ziet geen anderen weg dan deze vier millioen naar Engeland te brengen, waar zij in reuzenkampen zouden moeten worden verzorgd."

Johan Fabricius

A. Toespraken voor Radio-Oranje

(Voor den zender van Radio-Oranje worden regelmatig toespraken gehouden door landgenooten, die als regel sedert eenige jaren hun stem door dezen microfoon doen hooren. Wij nemen op deze pag. de foto's van twee der meest bekenden onder hen, op; de eerste is van Johan Fabricius, de tweede van A. den Doolaard. (Red.)

Luisteraars! Sedert eeuwen is voor ons volk geen winter zoo donker opgerezen als deze. Een oogenblik heeft het er naar uitgezien, alsof Nederland met één slag van zijn vierjarigen plaag bevrijd zou zijn geweest en, zij het ook verzwakt, verarmd, beroofd, aan wederopbouw zou kunnen gaan denken. Deze droom, zoo vurig gekoesterd door ons allen, is niet in vervulling gegaan. Wij hebben ze nog, onze onuitgenoodigde gasten en kwellers; ze stappen nog door onze straten, misschien minder „siegesbewusst" dan eens, maar nog gevaarlijker nu, in hun woede over hun vernedering, in hun galbitteren wrok over den haat, die hen vier jaar lang heeft aangestaard. De groote rivieren, die ons eerst ons land schonken en daarna welvaart door de eeuwen heen, vormen nu een ijzeren bolwerk tegen de uit het Zuiden naderende verlossing. Voor het eerst zijn zij ons volk vijandig gezind, ons volk, waarvan de gedachten hunkerend over de kille, grijze wateren gaan, die een zoo wreede scheuring tusschen Noord- en Zuid-Nederland te weeg brachten.

Eén groot en sterkend feit houdt onze hoop levendig in deze zoo juist aangebroken Decembermaand 1944; het front ligt niet stil; de kanonnen donderen tusschen Nijmegen en Bazel. Elk uur, dat het weer toelaat, ronken de geallieerde luchtvloten over West-Duitschland; hun aanvallen zijn gericht op bruggen, spoorwegen, verkeerscentra en vijandelijke troepenconcentraties. Brandende Duitsche steden werpen hun rossig schijnsel door de nacht, die over Hitler's Derde Rijk aanbreekt. De stoomwals rolt voort, te langzaam naar onzen wensch, maar onvermurwbaar en zonder onderbreking. Tegenover het Duitsche verbeten verzet stelt het geallieerde oppercommando een even verbeten wil tot doorzetten. Het eens zoo machtige rijk achter Duitschland's laatsten verdedigingsgordel, den Rijn, heeft een spookachtig karakter gekregen. Daar het gezond verstand al lang niet meer ontkennen kan dat deze oorlog voor Duitschland verloren is, denkt men daarginds niet meer, maar bedwelmt men zich met mystieke leuzen en hoopt op het wonder. Wie als overtuigd nationaal-socialist nog zijn arm in de lucht steekt en „Heil Hitler" roept, weet niet eens meer of hij wel een levende heil toewenscht. Maar iedere Duitscher weet dat de sombere beul Himmler, met zijn kleine, lichtschuwe oogjes achter de blinkende brilleglazen, slechts dood en het zwaard over het land kan brengen. In zijn rijk der duisternis kan geen zonnestraal binnendringen; spookachtig benauwend is het voor elk nog gezond denkend brein.

In Duitschland is nu ook de Volkssturm opgericht, nadat alles wat physiek nog eenigszins opgewassen scheen tegen de vreeselijke ontberingen van een winterfront reeds twee jaar geleden naar Rusland is gezonden.

Dit droevige samenraapsel is ongeschikt voor het voeren van een veldtocht, maar het is nog juist goed genoeg om zich een geweer in de hand te laten drukken en dan gehoorzaam op zijn post te sterven. Deze roekeloos in het vuur geschoven menschelijke muur moet nu het vaderland redden, en vol trots wijst de Nazipropaganda op het verlangzaamde tempo van den geallieerden opmarsch, dat volgens haar tot oorlogsmoeheid aan deze zijde moet leiden en tot bereidheid om met Hitler, of wel Hitler vertegenwoordigd door zijn overleden lotgenoot, te onderhandelen. Het eenige, waartoe een tijdelijk geslaagd verzet in werkelijkheid zou leiden, is een nieuwe, geweldige industrieele krachtsinspanning hier en in Amerika, met alle onplezierige gevolgen daarvan voor wat er in Duitschland nog leeft en overeind staat. Alles wat Himmler en zijn duvelstoejager, Goebbels, nu nog verordonneeren — gedwongen evacuatie uit steden, die dan tot den laatsten steen verdedigd moeten worden, terwerkstelling van moeders, inlijving van kinderen en grijsaards — het kan den Duitschen ramp door uitstel alleen nog maar volediger maken, een chaos en een ellende in Duitschland scheppend, die alle menschelijke verbeelding te boven zullen gaan. En het Duitsche volk, door doodsangst gedreven in al te gefundeerd schuldbewustzijn, doet dof en weerloos mee aan dezen nationalen waanzin, die met nationalen zelfmoord gelijk staat. Soms lijkt het of zich aan dit Derde Rijk, dat zich zoo vreeselijk aan de menschheid vergreep, een gerechtigheid voltrekt, waarin wij niet meer de hand hebben.

De tweede toespraak luidt:

Luisteraars! Zij tot wie wij nog spreken kunnen, het zijn voornamelijk diegenen die den strijd vol hebben gehouden en vol blijven houden, omdat zij weten dat bukken beteekent geestelijk ten onder gaan. Maar ook onder hen, die niet meer kunnen luisteren zijn duizenden onversaagden. Zeker, bij duisternis en kou en honger kruipen weemoed en wanhoop, versaagdheid soms naar boven. Door drijfjachten en beestachtige wreedheden probeert de vijand den geest van de ondergrondsche strijders te breken. Duistere gedachten komen soms op, ook wanneer dapperen, die voor geen kleintje vervaard zijn, bijeenzitten rond een slechte, sputterende kaars, wanneer er nauwelijks een paar aardappels per dag zijn en het broodrantsoen een hongerrantsoen is. Over andere dingen behalve brood en aardappels spreek ik niet, want ik zou een hoonlach terug krijgen. Maar over de andere dingen wil ik toch spreken, juist voor hen die in de zwaarste omstandigheden van ooit wachten moeten tot hun kans weer komt, dulden moeten terwijl onrecht en verdrukking door de straten marcheeren, niet vergelden kunnen wat om vergelding schreeuwt; hun roep ik toe: er is en blijft slechts één nieuwe orde: de orde van het verzet.

Ook zich beheerschen om krachten te sparen, ook dat is verzet; zich bedwingen tot de betere gelegenheid zich voordoet, ook dat is verzet, en het gaat er om den geest levend te houden, den geest, dien de Duitschers dood willen in steden en dorpen, want zoo de geest verloren gaat, dan is alles verloren. Het waren niet enkel de Geuzen die Leiden ontzetten; het was de verzetsgeest binnen de muren, die maakte, dat er nog een stad was, die ontzet kon worden. De Duitschers belagen niet alleen uw lichaam, zij belegeren niet alleen uw straten; dat zijn slechts hun middelen om storm te loopen tegen den geest, den geest van verzet.

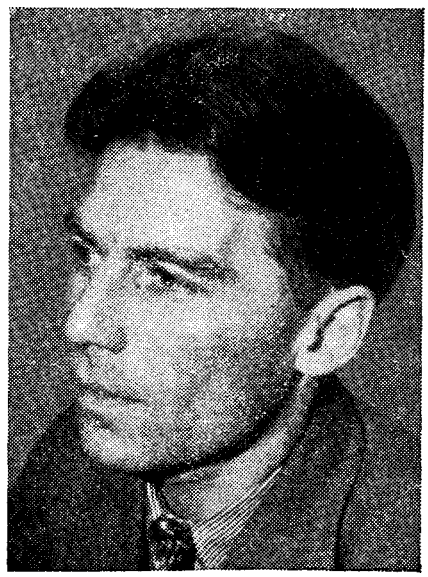
De hemel is duister van verdrukking en de aarde zwart van honger, maar de geest van het verzet is als de bliksem, die weerlichten blijft van uit de volheid van een eeuwigen toorn. En al sluipen de dagen duister voorbij in hun grauwen wanhoop, vecht, vecht met de kracht, die U rest en steeds resten zal; vecht voor het behoud van den geest van het verzet; vecht om het behoud van Holland's ziel, want het is zooals het nieuwe Geuzenliederenboek zingt:

„Gedenk altijd, mijn vaderland, wat U heeft gebracht dat beulenvolk, met bloed besmeurd, dat trapt en moordt en goed verbeurt, uw beste mannen medesleurt, uw eerlijk recht verkracht.

Houd moed, mijn dierbaar vaderland, versaag niet in den nood, eens zal het uur der wrake slaan, eens breekt de dag der vrijheid aan, waarvoor uw zonen zijn gegaan tot in den heldendood.

Blijft steeds Uzelf, mijn vaderland, bewaar uw eigen aard', houd zuiver steeds uw taal en bloed, en zorg dat geen barbarenvoet uw fiere hoofd ooit bukken doet; dan zijt g'uw vrijheid waard.

Laat geen gebrek, mijn vaderland, laat honger, smart noch pijn verslappen ooit de vrije geest, die steeds uw erfdeel is geweest; laat geen geweld U zien bevreesd; Geen vijand krijge U klein!

A. den Doolaard

A. **Commentaar op de komst van prof. Gerbrandy —**
30 Nov. — Het plotseling verschijnen van prof. Gerbrandy in Brabant wordt verklaard door het hoofdartikel in de Times van 29 Nov. Het geschiedde op eisch van de Geallieerden. De Times bespreekt de recente politieke moeilijkheden in de bevrijde gebieden. Geen enkel leger, zoo schrijft het blad, kan onverschillig blijven op het punt van den toestand in de gebieden, waardoor zijn etappenlinies loopen. Daarentegen kunnen de militaire autoriteiten geen verantwoordelijkheid op zich nemen voor het beheer van dergelijke gebieden, behalve vlak achter het front. Het beheer moet aan de betrokken nationale regeering worden overhandigd. Zulk een regeering moet aan twee voorwaarden voldoen: In de eerste plaats moet zij bereid zijn de bevriende legers in hun bevrijdingstaak te steunen, in de tweede plaats moet zij ruuwweg in overeenstemming zijn met de openbare meening van het land. Op het oogenblik hebben militaire overwegingen den voorrang. De nationale regeeringen zijn slechts de voorloopige procuratiehouders van de toekomstige. **(V. b. Bezoek van prof. Gerbrandy 6153 E)**

B. **Kinderuitzending naar Engeland**
30 Nov. (Radio-Oranje) — De regeeringspersdienst maakt bekend: In verband met den nood in ons land en meer speciaal de gevaren, die worden gevreesd als gevolg van de ondervoeding van de Nederlandsche jeugd, is de Nederlandsche regeering geruimen tijd geleden in verbinding getreden met de Britsche regeering. Deze heeft thans kunnen goedkeuren, dat een aantal Nederlandsche kinderen gedurende eenigen tijd in Engeland zal kunnen verblijven om weer op krachten te komen. In bevrijd Nederland zal, in samenwerking met het militair gezag, een comité worden samengesteld, dat de organisatie in Nederland in handen zal nemen en ook de kinderen zal aanwijzen, die in de eerste plaats voor uitzending in aanmerking komen. **(V. b. 4 mill. menschen naar Engeland 6159 C)**

NEDERLAND (Bezet gebied) —

C. **Overstrooming in de Betuwe —**
3 Dec. — Ten Zuidwesten van Arnhem heeft een speciaal Duitsch commando den dijk van den Rijn vernield en daardoor de stellingen der Engelschen over een breede oppervlakte onder water gezet. De weg van Arnhem naar Nijmegen staat reeds op vier punten blank.
(V. b. D'tsche inundaties 6106 B)

D. **Bankbiljettencirculatie boven 5 milliard gulden —**
30 Nov. Uit den weekstaat van de Nederlandsche Bank per 27 November blijkt, dat de bankbiljettencirculatie is gestegen tot ƒ 5.006.745.165. **(V. b. Bankbilj., circul. 5470 B; 5528)**

E. **Kunstsubisidies der gemeente Amsterdam —**
30 Nov. — De burgemeester heeft de kunstsubsidies voor het seizoen 1944-'45 vastgesteld. Deze subsidies zijn:
Voor het Concertgebouw ƒ 100.500; voor concerten in de kleine zaal (kamermuziek-uitvoeringen) ƒ 500.
Voor de afd. Amsterdam van de Mij. tot bevordering der Toonkunst ƒ 2000; voor het Amsterdamsch Conservatorium, afd. Muziekdramatische Kunst, ƒ 750.
Voor de Ned. Ver. voor Hedendaagsche Muziek ƒ 300.
Voor de Chr. Oratoriumver. en de Oratoriumvereen. elk ƒ 1000.
Voor de dilettanten-zang- en muziekvereenigingen te zamen ƒ 8250 en ten slotte voor bijzondere gebeurtenissen op kunstgebied, alsmede nu daarvoor in aanmerking komende tooneelgezelschappen ƒ 12.200 **(V. b. Jaarverslag Concertgebouw 5890 A)**

F. **Distributie-Verlaging broodrantsoen —**
2 Dec. — In de prov. Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht wordt het broodrantsoen, met ingang van Zondag 3 Dec. voor personen van 4 jaar en ouder verminderd van 1400 gram tot 1000 gram per week. **(V. b. Distrib.; verscherpte maatr., verminderd rants. 6141 G)**

G. **Diefstal van 46 millioen gulden opgehelderd —**
2 Dec. — De Duitsche Sicherheitspolizei heeft den bankroof, onlangs te Almelo gepleegd, waarbij meer dan 46 millioen gulden werd geroofd, opgehelderd. De voornaamste daders, leden van een verzetsgroep, konden gearresteerd worden. Al het geroofde geld kon achterhaald en aan de Ned. Bank overgegeven worden. **(V. b. overval op Ned. Bank te Almelo 6149 K)**

BELGIE —

H. **Gespannen politieke toestand - Demonstraties tegen het kabinet-Pierlot —**
28 Nov. — Ten aanzien van den toestand in België schrijft de News Chronicle o.a. dat deze steeds slechter wordt en dat de betoogingen in het weekeinde in de straten van Brussel een bewijs vormen voor de impopulariteit der reg.-Pierlot. Deze regeering handhaaft haar gezag door te steunen op het opperbevel der geallieerden.
Thans wordt het duidelijk, dat een groot gedeelte der bevolking afwijzend staat tegenover de regeering. **(V. b. polit. toestand; Demonstraties 6155 A; 6154 M; 6149 P)**

I. **Reorganisatie van het kabinet-Pierlot —**
2 Dec. — Pierlot heeft, naar Radio Parijs meldt, zijn kabinet gereorganiseerd. De door het aftreden van beide communisten en van den afgevaardigde van de Verzetsbeweging beschikbaar gekomen portefeuilles zijn nu in handen gegeven van de socialisten. De socialisten eischen, dat de distributie van levensmiddelen en kolen en de toestand van de arbeiders worden verbeterd.
(V. b. kabinet Pierlot 6149 N)

K. **Zorgelijke voedselpositie; onderhandelingen met de geallieerden**
1 Dec. — Naar Reuter uit Brussel meldt, heeft de Belgische premier Pierlot het woord gevoerd over de geweldige moeilijkheden der Belgische levensmiddelensituatie.
Pierlot verklaarde, dat België nog slechts voor 14 dagen voorraad aan binnenlandsch vet heeft en vleesch voor den duur van een maand.
Pierlot deelde dan mede, dat de Belgische regeering in overleg is met Gr. Brittannië en de Ver. Staten alsmede met andere regeeringen om hun de kritieke voedselvoorziening van België onder het oog te brengen. **(V. b. voedselpositie 6155 B, 6149 O)**

CANADA —

L. **Verzet tegen de geallieerde strategie —**
28 Nov. (D.N.B.) — De Canadeesche minister van Luchtvaart, C. G. Power, heeft in een rede in het Lagerhuis, toen hij na Mackenzie King het woord voerde, volgens Reuter het volgende verklaard: „Hoewel generaal Eisenhower's strategie eischt, dat verliezen binnen 24 uur worden aangezuiverd, eischt noch de overwinning noch de nationale eer van Canada, dat de Canadeesche troepen ieder uur en iederen dag in den strijd worden geworpen".
Naar Reuter uit Vancouver meldt, hebben gewapende soldaten in de kuststad Prince Rupert in Britsch-Columbië (West Canada) geprotesteerd tegen het recruteeren van soldaten. De soldaten van drie regimenten begonnen een sitdownstaking, daar zij een antwoord eischten op hun wensch weer naar huis in Quebec teruggestuurd te worden.
In Terrace in Britsch-Columbia, zijn onder de Fransch-Canadeesche troepen wederom ongeregeldheden uitgebroken in al de zes militaire kampen in de provincie. Een regiment infanterie uit Saskatsjewan, dat bestemd was voor den dienst overzee en dat uit Terrace zou vertrekken, werd door stakende binnenlandsche troepen met geweld bedreigd en gedwongen in het kamp te blijven.
(V. b. Dienstpl. overz. troepen 6155 C)

DUITSCHLAND —

M. **Overzicht der militaire situatie**
29 Nov. (D. N. B.) — De militaire correspondent van het D.N.B., Martin Hallensleben schreef in zijn overzicht: De gevechten in Elzas-Lotharingen verdienen daarom een verhoogde belangstelling, omdat zich daar een ontwikkeling voltrekt, die alle op een omsingeling gerichte aanvallen van de Amerikaansche en Gaullistische formaties dreigt te berooven van de vruchten van hun zonder twijfel opmerkelijke tactische successen. Het Duitsche legerbevel is er in geslaagd om de tegen den rug van het Duitsche front in de Vogezen begonnen tangbeweging, zoowel in het gebied van Straatsburg als ook even ten Noorden van Mühlhausen, vast te doen loopen. Dit feit beteekent niet meer of minder dan het mislukken van een ongetwijfeld grootscheepsche operatie, welker hoofddoel bestond in het omsingelen van den geheelen Zuidelijken Duitschen vleugel en de vernietiging van de legergroep van den generaal der pantsertroepen Balck. Een partieel succes heeft de vijandelijke operatie behaald, doordat zij de Duitschers gedwongen heeft thans het voorterrein van het Zuidelijke deel van de vestingzône-West in enkele sectoren te ontruimen. Hier in Elzas-Lotharingen had het geallieerde opperbevel nog eenmaal een groote kans. Deze is verkeken. De echelonneering van de Duitsche versterkings-installaties in het Westen biedt geen flankeerende operatiemogelijkheden. Zij eischt het vele offers kostende frontale stormloopen, dat voor den aanvaller alleen maar de hamertactiek openlaat, d.w.z. het ononderbroken strijden voor betrekkelijk kleine sectoren, om ten minste het vooruitzicht te hebben door middel van dergelijke sloopende methoden enkele kilometers vooruit te komen.
Aan het op 28 November door generaal Dittmar verstrekte wekelijksche radiooverzicht ontleenen wij:
Nog is er aan Duitsche zijde een zorgvuldige spaarzaamheid in het gebruik van de strijdkrachten noodig, die het dringend noodzakelijke weet te scheiden van het weliswaar gewenschte, doch nog niet bereikbare. Van beteekenis is evenwel, dat de Duitsche strijdmacht op de punten waar de vijand de beslissing zoekt, sterk genoeg is gebleken, om den vijand niet alleen het gewenschte succes te ontzeggen, doch hem te dwingen tot een verbruik van menschen en materieel, dat

als een bedenkelijke hypotheek zal drukken op al zijn toekomstige plannen en voornemens. Dit beteekent dat ook de krachtsontplooiing der westelijke Geallieerden haar grenzen kent die niet alleen worden bepaald door de grootere of kleinere gunst der omstandigheden, doch op zijn minst in dezelfde mate door de Duitsche tegenmaatregelen". **(V. b. Overzicht mil. sit. 6128 K)**

DUITSCHLAND —

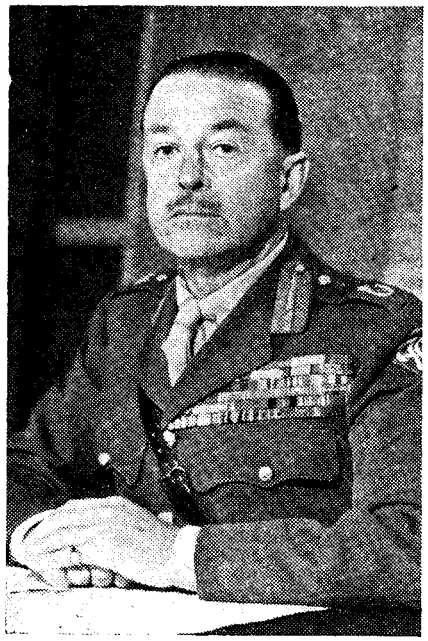
A. Instructies aan de buitenlandsche arbeiders —

3 Dec. (R.O.) — Op 30 Nov. 1, 2 en 3 Dec. werden namens den geallieerden opperbevelhebber instructies gericht tot de buitenlandsche arbeiders, wier land in oorlog is met Duitschland, en die werkzaam zijn in het Roergebied, het Rijnsch-Westfaalsche industriegebied en het Rijnland. Vóór aankomst der geallieerde troepen dienen de arbeiders zich zooveel mogelijk schuil te houden, terwijl zij zich bij het geallieerde militaire gezag dienen te melden zoodra de troepen hun gebied hebben gezuiverd. De arbeiders dienen zich gereed te houden voor het doen van belangrijk werk ten behoeve van de geallieerden in afwachting van hun repatrieering. In geen geval mogen zij trachten op eigen gelegenheid naar hun land terug te keeren. **(V. b. Instructies a. buitenl. arb. 6097 C)**

ENGELAND —

B. Mutaties in de legerleiding —

26 Nov. — Churchill heeft, naar de Britsche berichtendienst meldt, generaal Sir Henry Maitland Wilson benoemd tot leider van de Britsche delegatie in Washington en tot persoonlijk vertegenwoordiger van Groot-Brittannië voor militaire zaken bij het presidium van Roosevelt, als opvolger van den onlangs overleden veldmaarschalk Sir John Dill.

Field-Marshall Sir Harold Alexander

Generaal Sir Harold Alexander is benoemd tot opperbevelhebber der geallieerde troepen in het gebied van de Middellandsche Zee en luitenant-generaal Mark Clark tot opperbevelhebber van de vijfde geallieerde legergroep in Italië. Het ministerie van oorlog heeft voorts medegedeeld, dat de koning de benoeming van generaal Sir Harold Alexander tot veldmaarschalk heeft goedgekeurd.
(V. b. Mutaties legerleiding 6046 A; Sir John Dill 6143 C; Maitland Wilson 5805 B; Alexander 5791 A)

C. Munitieopslagplaats ontploft —

29 Nov. — In een voorraadkamp van de R.A.F. te Beaton-on-Trent had een geweldige ontploffing plaats, meldt Reuter. Meer dan 220 personen zijn gedood. Een voorraad bommen met een waarde van millioenen ponden, die had kunnen dienen voor honderden groote aanvallen, ontplofte.

Naburige gebouwen zijn weggevaagd, soms volkomen verdwenen. Het gebied lijkt door een aardbeving getroffen.
De Engelsche regeering heeft verklaard, dat de ramp niet door optreden van den vijand werd veroorzaakt.

D. Lagerhuisrede Van Churchill - Geen oorlogeinde voor den zomer van 1945 —

30 Nov. (D. N. B.) — Churchill heeft in het Lagerhuis o.m. gezegd, dat hij enkele maanden geleden den domper heeft moeten zetten op de voorbarige hoop op een spoedig einde van den oorlog. „Ik heb", aldus Churchill, „toen gezegd, dat de oorlog tegen Duitschland nog wel tot Januari—Februari zou kunnen duren. Ondanks de teleurstelling, die deze woorden hebben veroorzaakt, heb ik er toen reeds op gewezen, dat het ook zelfs laat in het voorjaar of in het begin van den zomer zou kunnen worden. Wanneer ik nu een of andere verandering zou moeten aanbrengen in deze voorspelingen of dit raden — want het kan nauwelijks meer dan raden zijn — dan zou ik het woord „begin" voor de woorden „van den zomer" weglaten.

Vervolgens sprak Churchill over de operaties aan het Westelijke front. Hij zeide, dat alleen bij de gevechten om Antwerpen en in Nederland de Britsche en Canadeesche eenheden 40.000 man hebben verloren. **(V. b. Lagerhuisrede Churchill 6136 C)**

FRANKRIJK —

E. Levensmiddelenrantsoen verhoogd —

29 Nov. — De Fransche minister voor de voedselvoorziening heeft een verhooging van het broodrantsoen aangekondigd van 275 tot 350 gram per persoon en per week, terwijl het vleeschrantsoen is verhoogd van 70 tot 250 gram. **(V. b. Voedselvoorz. 6030 B)**

GRIEKENLAND —

F. Zes ministers afgetreden —

3 Dec. — Naar Reuter uit Athene meldt, hebben alle zes de ministers, die den linkervleugel van de Eam-beweging vertegenwoordigden hun ontslag aangeboden **(V. b. kabinet 6130 B)**

G. Onlusten te Athene —

3 Dec. (D. N. B.) — Naar Reuter meldt heeft de politie te Athene op 3 December het vuur geopend op eenige duizenden aanhangers van de EAM, die tijdens een betooging langs het koninklijke paleis trokken. De politie loste duizenden schoten uit machinegeweren en machinepistolen. Twee auto's vol gewonden en dooden werden weggevoerd. Later maakte de politie zelfs gebruik van granaatwerpers en lichte stukken tankafweergeschut. Onder de betoogers bevonden zich vele jonge vrouwen en meisjes, van wie verscheidene gewond werden. Voorzoover kon worden geconstateerd waren alle demonstranten ongewapend. De demonstranten verzamelden zich voor het hoofdkwartier der communisten, waar de secretaris-generaal der EAM in een rede zeide, dat het volk zonder offers te tellen voor de vrijheid zal strijden. De Grieksche premier, Papandreoe heeft in een radio-rede de leiders van de uiterste linkerzijde verantwoordelijk gesteld voor de onlusten. Hij bezwoer manschappen en officieren van de EAM de wapens niet tegen het eigen vaderland op te nemen. **(V. b. Herstel v. het leger 6150 L)**

INTERNATIONAAL —

H. Joodsch wereldcongres —

29 Nov. — Het Joodsche wereldcongres in Atlantic City heeft een resolutie opgesteld, waarin de eisch vervat is, dat Joden overal weer alle functies moeten innemen, die zij voor den oorlog bekleedden, zoo meldt de Britsche berichtendienst.
De voorzitter van het congres, Nahoem Goldman, verklaarde volgens Reuter, dat het van essentieel belang is, dat de Joden zitting en stem krijgen in de nieuwe volkerenorganisaties.

ITALIE (Koninkrijk) —

I. Kabinet Bonomi afgetreden —
I. Sforza uit politieke leven —

26 Nov. — Naar Reuter meldt, is de regeering van Bonomi in haar geheel afgetreden. De oorzaak van het aftreden ligt in de oneenigheid tusschen de regeeringspartijen. Graaf Sforza heeft verklaard zich geheel uit het politieke leven te zullen terugtrekken.
(V. b. Kabinet Bonomi 5998 F; 5981 D)

POLEN —

K. Kabinet Arciszowski te Londen gevormd —

30 Nov. — Reuters diplomatieke correspondent meldt, dat onder leiding van Tomas Arciszowski (socialist) een nieuwe Poolsche regeering te Londen is gevormd.
De daarin als minister van Buitenlandsche Zaken opgenomen Adam Tarnowski is, evenals de minister voor Landsverdediging, luitenant-generaal Marjan Kukiel, partijloos.
Minister van Binnenlandsche Zaken is de nationaal-democraat Zygmunt Erogowski, terwijl de socialist Jan Kwapinski Handel en Industrie voor zijn rekening heeft genomen. Ook de minister van Voorlichting, Adam Pragier, behoort tot de socialistische partij. Verder zijn er nog twee leden der christelijk democratische partij en een nationaal-democraat in de nieuwe regeering opgenomen, terwijl de ministeries van Financiën, Sociale Welvaart en Opvoeding nog open blijven voor de boerenpartij, die tot dusver heeft geweigerd aan de regeering deel te nemen.
(V. b. Kab. 6157 B)

SPANJE —

L. Actie van de Sovjet-Russische pers tegen gen. Franco —

27 Nov. — De Sovjet-pers voert een felle campagne tegen het regime van generaal Franco in Spanje. De „Iswestija" schrijft: Het is thans tijd den strijd tegen Franco opnieuw te beginnen, des te eerder omdat hij „met zijn Duitsche meesters, die in Zuid-Amerika, in het bijzonder in Argentinië intrigeeren, onder één hoedje speelt". De „Moskwa Bolschewik" zegt te weten, dat de Duitschers thans reeds ijverig plannen uitwerken „om met Spanje en Argentinië als uitgangspunt een nieuwen aanvalsoorlog te beginnen".
(V. b. Anti-Spaansche houding der Sovjetpers 6145 A)

DE WERELDOORLOG

Geallieerden dringen op naar het Saargebied - Snelle Russische opmarsch in Zuid-Hongarije. - München met bommen van 5500 kg aangevallen
Zware Japansche verliezen bij pogingen om garnizoen op Leyte te versterken

WESTELIJK FRONT —

NEDERLAND —

27 Nov. (R.O.) — In Nederland worden de laatste Duitschers ten W. van de Maas onschadelijk gemaakt.

28 Nov. (D.N.B.) — Aanvallen in het Maas-bruggenhoofd bij Venlo werden afgeslagen.

OVERIG WESTELIJK FRONT —

27 Nov. (D.N.B.) — In de omgeving van Metz zetten onze troepen hun verzet voort. In N.O. Lotharingen vielen de Amerikanen over een breed front aan; in het gebied ten Oosten van Sierck liepen zij vast. Bij Bolchen en ten W. van St. Avold kon de vijand geringe vorderingen maken. Hevige strijd om den Markirch-pas en den bergpas ten Z.O. van Gérardmer.

(R.O.) — Weissweiler is geheel bezet; om Koslar wordt hevig gevochten. Amerikaansche troepen braken ten W. van St. Avold door de Maginot-linie. De geallieerde corridor naar Straatsburg werd verruimd. Fransche troepen zetten hun opmarsch langs den W. Rijnoever in de richting Straatsburg voort. Alle forten van Belfort zijn bezet.

28 Nov. (D.N.B.) — Hernieuwde doorbraakpogingen naar de Roer van Amerikaansche troepen werden afgeslagen. Vijandelijke aanvallen ten N.O. van Bolchen werden verijdeld, evenals doorbraakpogingen ten N. van Saarburg.

(R.O.) — Bij Jülich werd de Roer bereikt. Koslar werd bezet en in Langerwehe wordt gevochten. St. Avold werd door de Amerikanen veroverd. Meer naar het Z. trachten 50.000 Duitschers den Rijn te bereiken, terwijl Amerikaansche troepen uit het N. en Fransche troepen uit het Z. op hen aanrukken.

29 Nov. (D.N.B.) — Verbitterde strijd bij Aken om het stroomgebied van de Roer en de Oostelijke uitgangen van het bosch bij Hürtgen. Bij Sierck werd de vijand teruggeworpen. Ten O. van Busendorf en Bolchen voortgezette vijandelijke aanvallen. Verbitterde afweergevechten ten N. van Buchsweiler.

(R.-O.) — Geringe vorderingen in den Aken-sector; Barmen werd veroverd. De geallieerden staan 6 km van Saarlautern en bereikten ten N. van St. Avold de grens van het Saargebied. Fransche successen ten Z. van het Rhône-Rijn-kanaal.

30 Nov. (D.N.B.) — De strijd bij Aken gaat voort. Bij Metz houden onze troepen hun verzet nog steeds vol. Aan weerszijden van het woud van St. Avold en ten Z. van Saarunion mislukten vijandelijke tegenaanvallen. Ten N. van Buchsweiler handhaafden onze formaties zich. Ten W. van Mühlhausen naderde de vijand onze nieuwe stellingen.

(R.-O.) — In den Aken-sector werd Langerwehe veroverd. Hagenau wordt bedreigd. De Amerikanen die van Straatsburg uit opereeren veroverden Erstein.

1 Dec. (D.N.B.) — Voorgezette vijandelijke aanvallen ten N.O. van Geilenkirchen en in het gebied van Hürtgen. Sinds het begin van den slag op 17 November heeft de grootste vijandelijke terreinwinst ca. 15 km bedragen. Nieuwe hevige gevechten ten O. van Sierck en Busendorf. Aanvallen bij Saarunion mislukten. Ten O. van Markirch behaalde den vijand een vrij diepe penetratie.

(R.O.) — Langs de Roer stroomafwaarts van Jülich hebben de Amerikanen een strook van 5 mijl in handen; zij naderen Düren. De geallieerden bereikten de buitenwijken van Saarlautern en staan nog ca. 15 km van Saarbrücken. Saarunion werd veroverd.

2 Dec. (D.N.B.) — Geilenkirchen en Hürtgen waren opnieuw brandpunten van den strijd. De vijand drong in Linnich binnen. Pogingen naar Saarlautern door te stooten werden verijdeld.

(R.O.) — De Amerikanen drongen in Linnich door. Ten N. van Merzig staan de Amerikanen over een breedte van 15 km langs de rivier de Saar. De geallieerden naderen zoowel Hagenau als Schlettstadt.

3 Dec. (D.N.B.) — In November maakten wij meer dan 5200 gevangenen, vernielden of veroverden 1514 tanks en gepantserde verkenningswagens, terwijl 82 vliegtuigen door het leger werden neergeschoten. Ten N.O. van Geilenkirchen hevige gevechten met den in het hoofdgevechtsterrein binnengedrongen vijand. Bij Hürtgen vergeefsche vijandelijke aanvallen. Bij Saarlautern, alsmede tusschen Saaralben en de Boven-Vogezen werden alle vijandelijke doorbraakpogingen verijdeld. Ten O. van Ingweiler en ten Z. van Hagenau stortten Amerikaansche aanvallen ineen. In Schlettstadt woeden verbitterde gevechten.

(R.O.) — Gevechten in Linnich en Jülich. Meer Zuidelijk wordt in de straten van Saarlautern en Saarunion gevochten. In den Elzas drongen Amerikaansche troepen binnen in Schlettstadt. Tijdens het geall. offensief, dat nog geen 3 weken aan den gang is, werden ruim 100.000 Duitschers uitgeschakeld, waarvan de helft gevangen werd genomen.

OOSTELIJK FRONT —

27 Nov. (D.N.B.) — Hevige aanvallen op Knin in Dalmatië werden afgeslagen. Aanhoudende felle afweergevechten ten W. van Apatin en Batina. Tusschen Boedapest en Tokaj verminderde de kracht der vijandelijke aanvallen.

(R.O.) — In Oost-Slowakije bevrijdden de Russen ruim 60 plaatsen, waaronder Michalovce en Humenne. In Hongarije werd Hatvan veroverd. In Montenegro vallen Joego-Slavische troepen afgesneden Duitsche afdeelingen aan. Duitsche tegenaanvallen in het gebied Visegrad-Serajewo werden afgeslagen.

28 Nov. (D.N.B.) — In Zuid-Hongarije aanhoudende vijandelijke druk van het gebied van Mohacs uit. In het Z.W. deel van het Matra-gebergte werden binnengedrongen formaties verdreven.

(R.O.) — In Oost-Slowakije rukten de Russen 6 mijlen op en bevrijdden opnieuw 50 plaatsen.

29 Nov. (D.N.B.) — Van Mohacs uit drongen de Sovjet-Russen op naar Fünfkirchen. Met het verzwakken van de gevechten in Midden-Hongarije is de poging van den tegenstander om Boedapest van het Zuid-Oosten uit te nemen mislukt. Onze troepen hielden stand tegen 61 vijandelijke divisies en 7 pantsercorpsen. De vijand leed zware verliezen, o.m 664 tanks en ruim 100 kanonnen. Luchtdoelartillerie en luchtmacht vernietigden nog 155 tanks, 153 vliegtuigen, alsmede 800 voertuigen, talrijke locomotieven en spoortreinen.

(R.O.) — In Oost-Slowakije rukken de Russen snel op naar het Z. einde van de Dukla-pas. In Hongarije staken Russische en Roemeensche troepen ten N. van Nyiregyhaza de Theiss over. In Montenegro verzamelen zich Joego-Slavische en Albaneesche troepen om een aanval op de Duitschers bij Skoetari te doen.

30 Nov. (D.N.B.) — In Koerland bevochten onze troepen een afweeroverwinning. De aanval van 70 infanteriedivisies en talrijke pantserformaties werd tusschen 19 en 25 Nov. gebroken. De vijand verloor 158 tanks en 34 vliegtuigen en leed groote verliezen.

(R.O.) — De Russen zijn de Donau overgestoken boven de samenvloeiing met de Drau en hebben een bruggenhoofd veroverd van 150 km breed en tot 40 km diep. 330 plaatsen, o.a. Mohacs en Pecs, zijn in Russische handen.

1 Dec. (D.N.B.) — In Z. Hongarije mislukten vijandelijke aanvallen op onze nieuwe stellingen tusschen de Drau en de bergen ten N.W. van Fünfkirchen. Van Mohacs uit trekt de vijand op naar de linie Fünfkirchen-Szekssard.

(R.O.) — In Z. Hongarije bereikten de Russen Szekszard en Szigetvar. In Noord-Hongarije werd Eger veroverd, terwijl in Oost-Slowakije de rivier de Ondawa werd bereikt. Hier zetten de Russen hun druk in de richting van Presov en Kosice voort.

2 Dec. (D.N.B.) — Op den Balkan bereikten onze troepen de gebieden ten N. van het meer van Skoetari en het dal van de Westelijke Morawa. In Z. Hongarije zijn gevechten gaande op de linie Kaposvar-Paks. Ten N.O. van Miskolcz handhaafde de vijand zijn sterken druk.

(R.O.) — In Z. Hongarije vorderden de Russen in de richting van het Balatonmeer en veroverden Kaposvar. In Oost-Slowakije staken zij de Ondawa over.

3 Dec. (D.N.B.) — In Z. Hongarije handhaaft de vijand zijn druk ten W. van Fünfkirchen en in het gebied van de Kapos. In het Matra-gebergte werd een penetratieplek opgeruimd. Bij Miskolcz en tusschen de rivieren Sajo en Hernad wordt zwaar gevochten.

(R.O.) — In Z. Hongarije stootten de Russen ook naar het N. door en veroverden Paks, 90 km ten Z. van Boedapest. In Oost-Slowakije zijn de Russen minder dan 30 km van de spoorlijn Kosice-Presov.

ITALIE —

27 Nov. (D.N.B.) — In Italië heeft het afweersucces van onze troepen in het gebied van Faenza het 8e Britsche leger gisteren tot een gevechtspauze gedwongen.

30 Nov. (D.N.B.) — Onze troepen zuiverden twee vijandelijke penetratieplekken aan den Monte Belvedere en ten Zuidwesten van Vergato.

(Radio-Oranje) — Ten Noordoosten van Faenza wordt verwoed gevochten om een overgang over de door regens zeer gezwollen Lamone.

1 Dec. (D.N.B.) — Het achtste Britsche leger viel onze stellingen in de Romagna, ten O. van Faenza, opnieuw met vrij sterke strijdkrachten aan. De stormloop werd opgevangen.

(Radio-Oranje) — Op het front van het 5e leger veroverden de Duitschers ten Z.O. van Bologna twee heuvels, maar de geallieerden bezetten twee kleine steden.

2 Dec. (D.N.B.) — Ten westen van Imola bereikten onze valschermjagers aan den Monte Grande nieuwe stellingen. Britsche aanvallen ten O. van Faenza mislukten.

(Radio-Oranje) — Ten N.O. van Faenza werden de Duitschers verder teruggedreven naar de rivier de Lamone.

3 Dec. (D.N.B.) — De slag ten Noorden van Forli is opnieuw ontbrand. De vijandelijke divisies konden slechts enkele kilometers oprukken.

LUCHTOORLOG —

27 Nov. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche bommenwerpers, die naar Noordwesten Midden-Duitschland vlogen, wierpen bommen op verschillende steden en landelijke gemeenten. Daarbij ontstond schade in Hannover en Hamm. Des nachts vielen vijandelijke vlieghtuigen München aan.

(Radio-Oranje) — Ongeveer 2000 gevechtsbommenwerpers namen deel aan frontoperaties. 1000 Amerikaansche bommenwerpers en 700 jagers ondernamen aanvallen op doelen bij Hannover, Hamm en Bielefeld; 122 Duitsche jagers werden neergeschoten, 37 bommenwerpers en 13 jagers gingen verloren. Op 27 November werd München, o.a. met bommen van 5500 kg gebombardeerd. Op 26 November werd het Duitsche hoofdkwartier te Hilversum en dat der S.D. te Amsterdam aangevallen; beide aanvallen slaagden.

28 Nov. (D.N.B.) — Gisteren overdag waren de aanvallen van de Anglo-Amerikaansche bommenwerpers en jagers gericht op het gebied aan weerszijden van den Rijn. Zware schade ontstond in Offenburg en Keulen. In den nacht ondernamen Britsche vliegtuigen een aanval op Freiburg in Breisgau. Een andere nachtelijke aanval was gericht op Düsseldorf-Neuss.

(Radio-Oranje) — 500 Amerikaansche bommenwerpers en 250 jagers deden aanvallen op spoorwegemplacementen te Offenburg en Bingen. Engelsche bommenwerpers bombardeerden de rangeerterreinen bij Keulen. Bij aanvallen van Amerikaansche jagers boven Hannover, Brunswijk, Maagdenburg en Münster werden ca. 100 Duitsche jagers vernietigd. In den nacht van 21 op 22 November werden het Dortmund-Eemskanaal en het Mittellandkanaal gebombardeerd; beide kanalen werden over een afstand van ca. 25 km drooggelegd. Tenslotte ondernamen Britsche bommenwerpers in den nacht van 27 op 28 November aanvallen op Freiburg, Neuss en Berlijn.

29 Nov. (D.N.B.) — De vijandelijke luchtactiviteit was beperkt tot aanvallen in het gebied dicht bij het front en nachtelijke storingsvluchten. In de ochtenduren van heden hebben de Britten aanvallen gedaan op Essen, Düsseldorf en Neuss.

(Radio-Oranje) — Amerikaansche gevechtsbommenwerpers vielen de Duitsche linies tusschen Jülich en Düren aan. Engelsche typhoons bombardeerden een Duitsch hoofdkwartier bij Houten (Utrecht). Een zeer hevige aanval werd door Mosquito's ondernomen op Neurenberg. Ten slotte werd nog een aanval gedaan op Neuss en Essen.

30 Nov. (D.N.B.) — Amerikaansche en Britsche vliegers vielen West- en Noordwest-Duitschland aan. Er ontstond schade in Hannover, Hamm en Dortmund. Stoorvluchten waren in den afgeloopen nacht gericht op Hannover en het Zuidelijk Rijksgebied.

(Radio-Oranje) — Ruim 4000 geallieerde bommenwerpers en jagers ondernamen gisteren aanvallen op oliefabrieken in Misburg, spoorwegemplacementen bij Hamm, op Dortmund en Hannover. In Nederland werden verschillende V2- batterijen kapot geschoten. Tevens werden aanvallen gedaan op Duitsche hoofdkwartieren in Rotterdam, Arnhem, bij Nijmegen en bij Kleef.

1 Dec. (D.N.B.) — Midden-Duitschland, het Rijnlandsch-Westfaalsche gebied, alsmede het gebied nabij het front in het Westen waren gisteren overdag de aanvalsdoelen van Anglo-Amerikaansche vliegers.

(Radio-Oranje) — In de afgeloopen 48 uur werd Duitschland door ruim 10.000 geallieerde vliegtuigen aangevallen. Des nachts was Duisburg het hoofddoel, terwijl overdag o.a. benzinefabrieken in de buurt van Leipzig door 1250 Amerikaansche bommenwerpers en 1000 jagers werden bestookt. Opnieuw werden V2-bases in Nederland gebombardeerd.

2 Dec. (D.N.B.) — De Anglo-Amerik. zetten gisteren overdag hun aanvallen aan den Boven-Rijn en in West-Duitschland voort.

Vooral in kleine plaatsen ontstond schade. In de vroege avonduren drongen vliegtuigen dieper het Rijksgebied binnen en wierpen hier en daar bommen. De Anglo-Amerikaansche luchtmacht verloor in de afgeloopen maand aan het Westelijke front en boven het Rijksgebied 907 vliegtuigen, waaronder 466 viermotorige bommenwerpers. In het Oosten heeft de Duitsche luchtmacht 369 Sovjet-vliegtuigen neergeschoten.

(Radio-Oranje) — Mosquito's bombardeerden Karlsruhe.

3 Dec. (D.N.B.) — Amerikaansche bommenwerpers wierpen gisteren bommen in Opper-Silezië, Zuid-Oost-Duitschland en het gebied van den Midden-Rijn. Jachtvliegers ondernamen aanvallen in scheervlucht in West- en Zuidwest-Duitschland. Door aanvallen van Britsche formaties, die tegen den avond naar West-Duitschland vlogen, ontstond schade in eenige steden, vooral in Hagen.

(Radio-Oranje) — Bommenwerpers bestookten doelen achter de linie, een benzolfabriek te Dortmund, emplacementen bij Bingen, Frankfort, Heidelberg en schepen op den Rijn. Jagers bestookten een opslagplaats van V2 projectielen in Nederland.

Gedurende de verslagweek werd van Duitsche zijde regelmatig melding gemaakt van V1 en V2 vuur op Londen, Antwerpen en ook Luik.

ZEEOORLOG —

27 Nov. (D.N.B) — Duikbooten boorden zes schepen met een inhoud van 33.500 B.R.T. alsmede drie torpedojagers in den grond.

28 Nov. (D.N.B.) — De zee-oorlog voor de Noorsche kust is in den laatsten tijd sterk opgeleefd. Op 27 November sloegen Duitsche konvooien voor West-Noorwegen verscheidene aanvallen van vijandelijke bommenwerpers en torpedovliegtuigen af.

1 Dec. (D.N.B.) — De Duitsche marine heeft in November 7 koopvaardijschepen met een inhoud van 35.500 B.R.T., 8 torpedojagers, 1 duikboot, 6 motortorpedobooten, 4 bewakingsvaartuigen en 17 landingsbooten in den grond geboord. 8 andere schepen en 5 motortorpedo-booten werden beschadigd.

2 Dec. (R.O.) — Op 27 November deden vliegtuigen van vliegkampschepen aanvallen op een Duitsch convooi voor de Noorsche kust. Een troepentransportschip werd in vlammen achtergelaten; twee vrachtschepen en een treiler in brand geschoten en naar de kust gedreven. Deze 3 schepen zijn vermoedelijk vernietigd. Bij een lateren aanval werden nog drie vrachtschepen, 2 treilers en twee andere escorteschepen beschadigd of in vlammen achtergelaten. Er waren geen eigen verliezen.

HET VERRE OOSTEN —

China —

29 Nov. (D.N.B.) — Japansche infanterie heeft de grens tusschen Kwangsi en Kweitsjau overschreden en is de provincie Kweitsjau binnengedrongen.

Philippijnen —

29 Nov. (D.N.B.) — Tegelijk met de landing op Leyte zetten de Amerikanen een eenheid aan land op Samar. Hier doen de Japanners sinds 12 November hevige tegenaanvallen, waardoor de vijandelijke troepen opeen werden gedrongen en geen verdere operaties konden verrichten.

30 Nov. (R.O.) — Opnieuw werd een Japansch convooi op weg naar Leyte vernietigd; 13 schepen werden tot zinken gebracht, terwijl naar schatting 4000 soldaten verdronken.

1 Dec. (R. O.) — Voor de zevende maal werd een Japansch convooi, bestemd voor Leyte, vernietigd; ditmaal waren het 6 schepen, waarmede 5000 Japanners verdronken. De totale Japansche verliezen bij deze pogingen kunnen op 25.000 man, 29 transportschepen en 18 escortevaartuigen worden gesteld.

3 Dec. (R.O.) — De Japanners hebben luchttroepen op Leyte geland. Zij slaagden er in de bedreiging van Ormok, de laatste haven in Japansche handen, te verminderen.

Luchtoorlog —

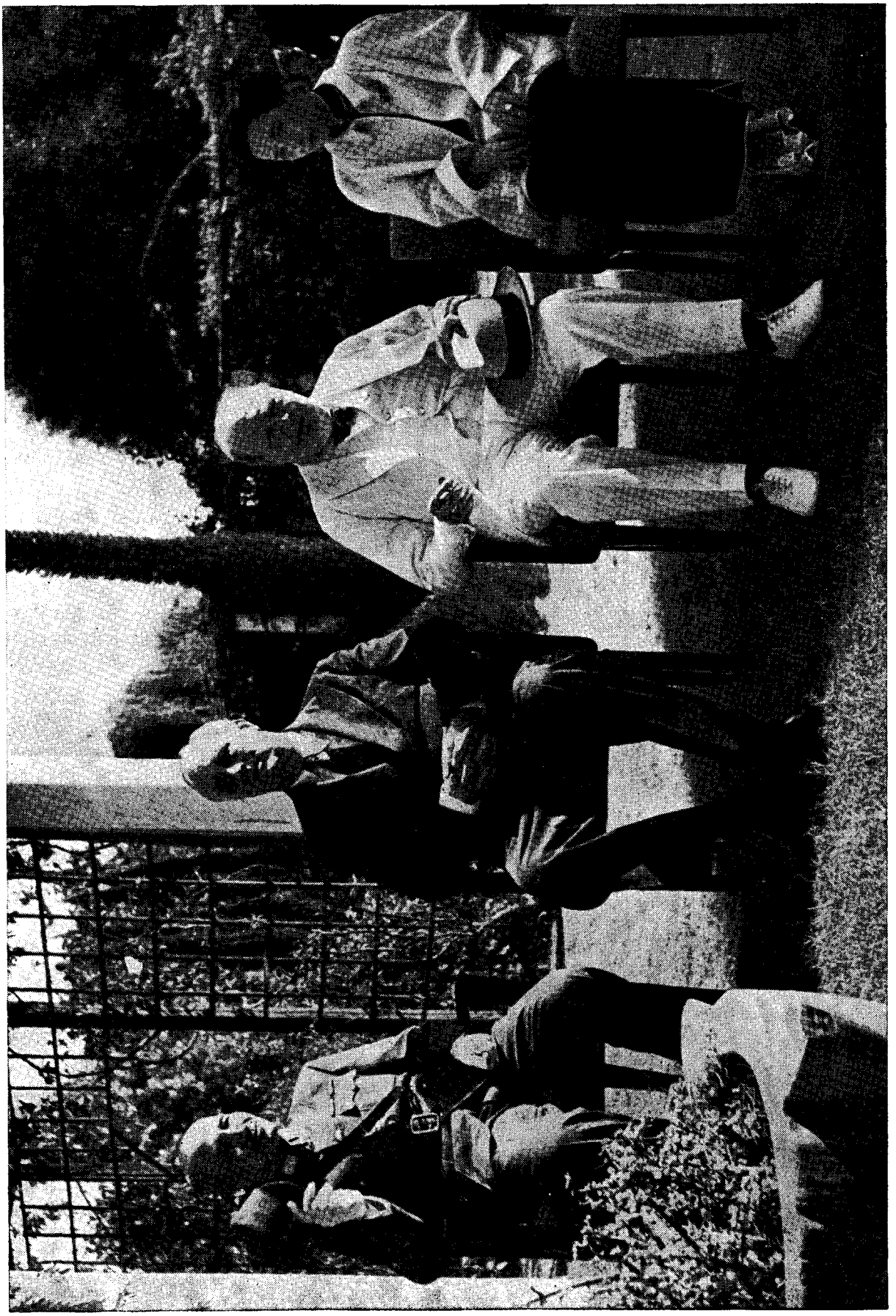
27 Nov. (D.N.B.) — Op 27 November wierpen verschillende formaties vijandelijke zware bommenwerpers van het type B 29 van groote hoogte bommen. Slechts geringe schade werd veroorzaakt.
(R.O.) — Vliegende vestingen deden opnieuw een aanval op Tokio.

28 Nov. (R.O.) — Bij een Amerikaansche luchtaanval op 24 November op de baai van Manilla werden minstens 48 schepen vernietigd of beschadigd, terwijl 87 Japansche vliegtuigen zeker en 32 waarschijnlijk vernield werden.

29 Nov. (D.N.B.) — De Japansche luchtmacht bracht op 28 November een groot vijandelijk transportschip en een landingsboot ten W. van Leyte tot zinken. Voorts werden vliegvelden op Saipan aangevallen. Een speciaal corps bracht 1 slagschip, 3 groote kruisers en 4 groote transportschepen tot zinken, terwijl 1 slagschip of zware kruiser en een transportschip werden beschadigd.

30 Nov. (D.N.B.) — In den nacht van 29 op 30 Nov. ondernamen kleine formaties van op de Marianen gestationeerde Amerikaansche bommenwerpers in verscheidene golven aanvallen op Tokio. Belangrijke installaties werden niet getroffen, terwijl ook de verliezen aan menschenlevens gering waren.
(R.O.) — Voor het eerst werd een nachtelijke luchtaanval op Tokio gedaan. Deze werd uitgevoerd door super-vliegende forten; het was de derde aanval binnen 5 dagen.

3 Dec. (D.N.B.) — Het gebied van Tokio en Yokohama werd op 3 dezer in verscheidene golven door Amerikaansche bommenwerpers aangevallen.
(V. b. Krijgsverr. 6157-58)

Een jaar geleden hebben Churchill, Roosevelt en Tsjiang-Kai-Sjek in Noord-Afrika geconfereerd. De drie groote mogendheden waren vastbesloten hun vijanden op zee, in de lucht en op den grond onder voortdurenden druk te zetten. V.l.n.r.: de Generalissimo, **Roosevelt,** Churchill en Mevrouw Tsjiang-Kai-Sjek.
(British Official Photograph)

Herbert Pierlot, premier van België.

(Foto Anefo)

NEDERLAND (Bevrijd gebied) —

A. **Vrouwencorps bij de Marine —**
4 Dec. (Radio-Oranje) — H. M. de Koningin heeft dezer dagen een Koninklijk Besluit geteekend, waarbij de Koninklijke Nederlandsche Marine een eigen vrouwencorps krijgt. De leden van dit corps zullen Marva's worden genoemd, een afkorting van de woorden Marine Vrouwen Afdeeling, en zullen een donker blauwe uniform dragen.
(V. b. V. H. K. 6149 D)

B. **Persconferentie van Prof. Gerbrandy —**

5 Dec. (R. O.) — Op een persconferentie, die op 4 Dec. in Nederland is gehouden heeft prof. Gerbrandy o.m. verklaard, dat zijn regeering zal aftreden zoodra Nederland bevrijd is. Hij voegde er aan toe, dat hij en zijn ministers niet naar Nederland waren gekomen om de regeering te vestigen, maar uitsluitend om dringende zaken af te handelen. Minister Gerbrandy legde den nadruk op de volgende punten. De bestaande Tweede Kamer is in 1937 gekozen en had volgens de grondwet in 1942 herkozen moeten worden. Ongeveer 1/3 deel van de bevolking, die nu den kiesgerechtigden leeftijd heeft bereikt, kon in 1937 nog niet stemmen. De oude kamerleden zouden niet den steun genieten van deze jonge, frissche elementen, die den nieuwen geest in Nederland vertegenwoordigen. De verzetsbeweging zal medezeggenschap moeten hebben in de vorming van de nieuwe wetgevende macht. De Minister hoopte dat, wanneer H. M. de Koningin een nieuwen eersten minister benoemt, dit een man zal zijn die gedurende de geheele Duitsche bezetting in Nederland heeft gewoond en het verzet tegen de Nazi's op Nederlandsch gebied geleid heeft. Intusschen zal al het mogelijke worden gedaan om de oorlogsinspanning van Nederland aan te passen bij die van de andere vereenigde volkeren. Het Nederlandsche leger zal deelnemen aan den oorlog in het Groote-Oceaangebied en aan de bezetting van Duitschland.
(V. b. Gerbrandy 6161 A; 6159 B)

NEDERLAND (Bezet gebied) —

C. **Demarcatielijn tusschen Oost- en West-Nederland voor mannen —**
6 Dec. — De hoogere S.S.- en politieleider Noord-West, Rauter, en de commissaris-generaal voor de Openb. Veiligheid betr. de IJsel-sperlinie maken bekend, dat op grond van artikel 47 van de Verordening openbare orde 1943 no. 1-1943 o.m. bepaald wordt:

Het overschrijden in beide richtingen van de lijn, welke wordt gevormd door den loop van den IJsel, vanaf den Rijn tot zijn uitmonding met het Keteldiep in het IJselmeer en welke wordt voortgezet door de kust van het IJselmeer en de kust van de provincies Friesland en Groningen langs de Waddenzee, is verboden voor mannen, behoorende tot de jaargangen 1905—1928.

Handelingen in strijd met deze beschikking worden gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden en met geldboeten van ten hoogste ƒ 2000 of met een dezer straffen, voor zoover niet op grond van andere bepalingen een zwaardere straf is verbeurd.
De commissaris-generaal voor de Openbare Veiligheid of de door hem aangewezen instantie kan andere uitzonderingen toestaan. Verzoeken daartoe moeten worden ingediend bij den politieofficier van de „Beauftragten" voor de provincie of voor de stad Amsterdam of Rotterdam, die met het oog op de verblijfplaats van den verzoeker bevoegd is. **(V. b. Duitsche dwangmaatr. 6153 C; 6119 G; 6057 A)**

Bekendmaking.

De Burgemeester van Zaandijk maakt op last van den Wehrmachtsbefehlshaber in Nederland het volgende bekend:

Het is ten strengste verboden boomen langs wegen of in de omgeving van militaire werken te kappen of te beschadigen. Ook boomen op particulier terrein mogen in geen geval worden geveld.

Tegen overtreding van dit verbod zal ten strengste worden opgetreden.

De waarn. Burgemeester van Zaandijk,
P. S. VOLKERS.

Zaandijk, 24 October 1944.

D. **Bepalingen inzake het voeren van het Roode-Kruisteeken —**
Aangezien gebleken is dat het Roode-Kruis teeken bij herhaling door Nederlandsche burgers ten onrechte en in strijd met de bepalingen van het Verdrag van Genève van 27 Juli 1929 wordt gevoerd, zijn in overeenstemming met de bevoegde instanties van de Duitsche weermacht, bepalingen vastgesteld die moeten waarborgen, dat dit teeken uitsluiend me machtiging van het Nederlandsche Roode Kruis wordt gebruikt.

De beschikking in zake het voeren van het Roode-Kruisteeken laat geen twijfel bestaan, dat in de toekomst elk misbruik van het Roode-Kruisteeken zeer scherp en eventueel ook als sabotage met de zwaarste straffen bestraft zal worden.
(V. b. Roode Kruis 6113 H)

E. **W. Dyserinck onder-voorzitter van het Nederl. Roode Kruis —**
9 Dec. — Het Rijkscommissariaat maakt bekend:

De commissaris-generaal voor Bestuur en Justitie heeft op 8 December, den heer consul-generaal t.b. Willem Dyserinck benoemd tot onder-voorzitter van het dagelijksch bestuur van het Nederlandsche Roode Kruis.
(V. b. Roode Kruis 6165 D)

F. **Doodvonnissen wegens moord op ondergedokenen —**
5 Dec. — Voor het Duitsche Obergericht hebben terechtgestaan de landbouwer J. van der Veen te Voorthuizen, de landbouwer G. Mulder te Voorthuizen, de melkrijder Th. Pater te Voorthuizen en de landbouwer J. E. van de Haar te Huigen, gemeente Putten. De verdachten werden respectievelijk beschuldigd van moord, aanstichting tot en medeplichtigheid aan moord en opruiing.

In Voorthuizen werd in grooten omvang aan ondergedoken joden huisvesting verleend. Er was hiervoor een soort organisatie gevormd, die in verbinding stond met „Vrij Nederland". De leiding berustte bij de leerares A. van der Broek. Onder de ondergedokenen waren twee personen, mej. K. Levie en mej. R. Groenenberg, die met de bovengenoemde beschuldigden in conflict geraakten.
De onverlaten kwamen overeen, beide ondergedokenen te vermoorden in een kippenhok. Rachel Groenenberg, daarheen gelokt onder het voorwendsel, dat zij een betere schuilplaats zou krijgen, werd met een hamer neergeslagen. Toen bleek, dat zij nog niet dood was, heeft men haar den hals afgesneden. Tot den tweeden moord is het niet meer gekomen.
De verdachten Van der Veen en Mulder werden wegens moord ter dood veroordeeld, de verdachte Pater wegens medeplichtigheid tot vijf jaren tuchthuisstraf. De verdachte Van de Haar werd wegens aansporing tot verzet tegen maatregelen der bezettende macht veroordeeld tot een jaar en zes maanden tuchthuisstraf.
(V. b. Doodvonnissen 6127 E)

CANADA —

G. **Voortzetting der oorlogsinspanning - Motie van vertrouwen in Mackenzie King aangenomen —**

Min.-pres. Mackenzie King

3 Dec. — Het Canadeesche Lagerhuis heeft, naar Reuter uit Ottawa meldt, met 141 tegen 70 stemmen een amendement aangenomen op de motie van vertrouwen, zooals die door de regeering was ingediend. De motie luidt, dat het Huis „de regeering bij de instandhouding der oorlogsinspanningen zal steunen". Vervolgens werd de motie van vertrouwen (141 tegen 70 stemmen) ten gunste der regeering aangenomen . **(V. b. Verzet tegen geall. strategie 6161 M; Mackenzie King 2014 B)**

DUITSCHLAND —

A. Protest tegen schending van het volkenrecht —

3 Dec. — Volgens een bericht van „United Press" uit Straatsburg, heeft aldaar de Gaullistische generaal Le Clerc een bekendmaking uitgevaardigd en in geheel Straatsburg doen aanplakken, volgens welke voor elken uit een hinderlaag of door vrijbuiters gedooden Franschen soldaat vijf Duitsche gijzelaars terechtgesteld zullen worden. De gijzelaars zullen zoo noodig genomen worden uit de door de divisie van Le Clerc gemaakte krijgsgevangenen. Dit dreigement tegen Duitsche onderdanen en krijgsgevangen geeft het opperbevel van de Duitsche weermacht aanleiding tot de volgende tegenverklaring:

„In Duitschland bevinden zich vele honderdduizenden Fransche krijgsgevangenen en andere Franschen. Wanneer generaal Le Clerc en zijn chef, generaal de Gaulle een systeem van in strijd met het Volkenrecht zijnde represailles willen invoeren, waarvan Duitsche onderdanen en krijgsgevangen Duitsche soldaten het slachtoffer moeten zijn, dan moeten de generaals weten, dat het niet zal blijven bij de represailles, waarmede zij dreigen, maar dat Duitschland zeer krachtige tegenrepresailles zal nemen en dat de slachtoffers van deze tegenrepresailles de in Duitschland aanwezige Franschen zullen zijn. Wanneer generaal Le Clerc en de Gaulle een dergelijk wederzijdsch vermoorden van onschuldige slachtoffers wenschen, kan dat. De wereld wete echter, dat zij de verantwoordelijkheid daarvoor dragen. **(V. b. Protest behandeling krijgsgev. 6079 E)**

B. Vrouwen in militairen dienst —

5 Dec. (D.N.B.) — De Reichsreferentin van den B.D.M. en de Reichsfrauenführerin hebben een oproep uitgevaardigd, waarin medegedeeld wordt, dat de mogelijkheden, die thans reeds voor de vrouwen bestaan in dienst van de weermacht te treden, uitgebreid zullen worden tot een korps van weermachthelpsters (Wehrmachthelferinnen-korps) waarin iedere vrouw van 18 jaar af, die dit wenscht, dienst kan doen op de plaats van een soldaat, welke haar in dit korps al naar geschiktheid, wordt toegewezen.

ENGELAND —

C. Omvang der Engelsche oorlogsinspanning - Verlies- en schadecijfers —

Aan „Je Maintiendrai" ontleenen wij:

De Engelsche regeering heeft 28 Nov. een Witboek gepubliceerd waarin de Britsche prestaties voor de oorlogvoering uitvoerig worden beschreven.

In geen ander land ter wereld zijn er percents-gewijze zooveel mannen en vrouwen gemobiliseerd als in Engeland. 22 millioen mannen en vrouwen zijn voor militaire diensten opgeroepen of werken in de oorlogsindustrie. Van alle mannen tusschen de 14 en 65 jaar zijn er in dit land meer dan 93% onder de wapenen of ingedeeld bij de luchtbescherming en oorlogsindustrie. 4½ millioen mannen en niet minder dan ½ millioen vrouwen zijn onder de wapenen. Verder zijn er nog 6½ millioen vrouwen ingedeeld bij de luchtbescherming en ander oorlogswerk. Tot Juni van dit jaar zijn er in Engeland sedert het uitbreken van den oorlog, geproduceerd: meer dan 100.000 vliegtuigen, w.o. 10.000 zware bommenwerpers, 17.700 middelzware en lichte bommenwerpers, en 38.000 jagers; 25.500 tanks, meer dan 919.000 militaire auto's en vrachtauto's, 35.000 stukken veldgeschut van middelzwaar en zwaar kaliber en 21.600 stukken luchtafweergeschut; 722 groote oorlogsschepen en bijna 1.400 kleinere oorlogseenheden en meer dan 3.600 landingsvaartuigen en andere marine vaartuigen.

Alleen in 1943 hebben Br. gieterijen en fabrieken 20.000 stukken scheepsgeschut geleverd. En dit is alleen nog maar de oorlogsvloot. Bovendien zijn op de Britsche scheepswerven tot aan het einde van 1943 nog 6.000 schepen met een gezamenlijke tonnage van 4½ millioen br. reg. ton voor de koopvaardijvloot gebouwd en verder werd een zeer groot aantal verbouwingen en reparaties verricht, waarvoor zij de helft van de werkkrachten beschikbaar hadden.

Wat de landbouw aangaat, voor den oorlog verbouwde Gr. Br. één vijfde van zijn benoodigde voedselvoerraad, nu meer dan 2/3. De productie van tarwe, gerst en aardappelen is meer dan verdubbeld.

Verlies- en schadecijfers: De gewapende macht van Gr. Br. heeft in 5 jaar meer dan een half millioen manschappen verloren, waarvan 176.000 zijn gesneuveld. Van de koopvaarderij zijn 29.600 mannen omgekomen. Door luchtbombardementen zijn 57.000 burgers, w.o. 27.500 kinderen gedood en meer dan 78.000 gewond. 4½ mill. huizen zijn beschadigd of vernield, d.w.z. 1/3 van alle huizen in Gr. Br. Meer dan 200.000 zijn er geheel vernield. Tot aan het eind van 1943 zijn er meer dan 2900 schepen verloren gegaan, in het geheel 11.600.000 b.r.t. **(V. b. Oorlogsverliezen 5556 C)**

FRANKRIJK —

D. Bezoek van generaal De Gaulle aan Moskou —

2 Dec. D.N.B.) — Naar uit Moskou wordt gemeld, is De Gaulle aldaar gisteren aangekomen.

Volgens Reuter zullen bij de besprekingen van De Gaulle met Stalin de volgende punten op den voorgrond staan: collectieve veiligheid, een nieuw pact tusschen Frankrijk en Sovjet-Rusland en regionale pacten in Europa.

(V. b. De Gaulle 6129 F)

E. Verdrag met de Sovjet-Unie —

10 Dec. (D.N.B.) — Naar radio Moskou meldt, wordt in het Sovjet-Russisch-Fransche communiqué over het bezoek van generaal De Gaulle en zijn minister van Buitenlandsche Zaken Bidault aan Moskou o.a. gezegd, dat de besprekingen met Stalin en Molotof betrekking hebben op het geheele vragencomplex, dat de voortzetting van den oorlog en 'n blijvenden vrede alsmede vooral het Duitsche probleem betreft. Beide regeeringen hebben haar oprechten wensch bevestigd naar een nauwe samenwerking, alsook haar voornemen de oorlogshandelingen voort te zetten tot aan de volledige overwinning op Duitschland en alle maatregelen te nemen om Europa voor een nieuwe agressie te behoeden.

Ter uitvoering van deze besluiten hebben de beide regeeringen op 10 Dec. de onderteekening tot stand gebracht van een Verdrag van Bondgenootschap en wederzijdschen Bijstand, waarvan de tekst afzonderlijk zal worden gepubliceerd. **(V. b. Sovjet-vertegenw. bij Fr. reg. 5700 E)**

GRIEKENLAND —

F. Britsche bevelhebber eischt terugtrekken van Elas-troepen —

4 Dec. — Generaal Scobie heeft volgens een bericht van Reuter aan alle troepen van Elas en de politie van Elas bevel gegeven een vrij groot gebied van Athene en den Piraeus te verlaten, met inbegrip van den Marathondijk. Troepen van Elas, die Woensdag na middernacht in dit gebied worden aangetroffen, zullen als vijanden worden beschouwd. Troepen van Elas, buiten dit gebied, in het achterland van Attica, moeten blijven waar zij zijn. Iedere beweging, die zij uitvoeren, zal als vijandelijk worden beschouwd.

800 Elas-soldaten zijn van Thebe uit het gebied van Athene en den Piraeus binnengedrongen. In Thessium, een district van Athene, waar zij al ruim 24 uur met behulp van vroegere officieren en cadetten van het leger strijden, zouden zij de meerderheid krijgen. Door Britsche troepen zijn formaties omsingeld en ontwapend, zonder dat daarbij schoten gelost behoefden te worden. Duizenden Atheners volgden vandaag het stoffelijk overschot van de slachtoffers der schietpartij op Zondag, op weg naar de Kathedraal, waar een rouwdienst gehouden werd.

G. Gebrek aan levensmiddelen —

4 Dec. — Het Grieksche ministerie voor de Voedselvoorziening deelde mede, dat er voor Athene nog slechts voorraden levensmiddelen voor eenige dagen aanwezig zijn.

H. Ongeregeldheden en stakingen

4 Dec. — Reuter meldt, dat in Athene nieuwe schietpartijen zijn ontstaan. Alle openbare bedrijven, de waterleiding uitgezonderd, hebben krachtens het stakingsbevel van de E.A.M. (de Grieksche verzetsbeweging) het werk in de hoofdstad neergelegd.

Naar Reuter uit Athene meldt, heeft de opperbevelhebber der Britsche troepen in Griekenland, generaal Scobie, een nieuwe proclamatie tot het Grieksche volk gericht, waarin het volgende gezegd wordt:

„Een beperkt aantal bepaalde elementen was voornemens de belangen van Griekenland als natie op te offeren, en, zoo mogelijk, een burgeroorlog te ontketenen. Daardoor was de Grieksche regeering genoodzaakt, in Athene en de Piraeus overeenkomstig de Grieksche grondwet den staat van beleg af te kondigen. Ik herhaal, dat ik, samen met de overwegende meerderheid van het Griekse volk, hecht achter de constitutioneele regeering sta en haar elke hulp zal verleenen, totdat de Grieksche staat weer is hersteld met een rechtmatig leger achter zich en er vrije verkiezingen kunnen worden gehouden.

(V. b. Onlusten te Athene 6162 G)

I. Min.-pres Papandreoe afgetreden

5 Dec. — Volgens een bericht van Reuter uit Athene heeft de Grieksche ministerpresident Papandreoe zijn ontslag ingediend. **(V. b. 6 Ministers afgetr. 6162 F)**

K. Militaire acties —

5 Dec. (D. N. B.) — De toestand in Athene is 4 December steeds ernstiger geworden, aldus Reuter. Want in verscheidene wijken ontstonden zware straatgevechten tusschen de twee elkaar vijandige partijen. De slag in Thracië schijnt met een overwinning voor de Elas (gewapende onderdeelen van de Eam beweging) geëindigd te zijn, die een strategisch belangrijken berg hebben bezet en hun royalistische tegenstanders uit de streek hebben verdreven door het vuur te rich-

ten op de onder hen staande tegenstanders. De Eam had 4 December negen van de vijftien politiedistricten van Athene bezet, waarna de regeeringstrouwe politie werd ontwapend, terwijl sterke formaties Elas-troepen, ondanks het door generaal-majoor Scobie uitgevaardigde verbod vanuit verscheidene richtingen de hoofdstad naderden.
Een heele divisie Elas-troepen zou in de afgeloopen 36 uur groepsgewijze de hoofdstad binnengedrongen zijn..
Volgens den Britschen berichtendienst duren de gevechten in het gebied van de Acropolis te Athene voort. Britsche troepen hebben duizend partisanen in de buitenwijken omsingeld en ontwapend. In den Piraeus, waar de partisanen blijkbaar de overhand hebben, vielen zij drie politiebureaux aan en namen zij een aantal officieren gevangen.

6 Dec. (D.N.B.) — Naar Reuter uit Athene meldt zijn Britsche tanks en luchtlandingstroepen in de ochtenduren tot den strijd tegen de Elastroepen overgegaan.
Reuter meldt nader, dat de Britsche luchtlandingstroepen het communistische hoofdkwartier, gevestigd op het hoofdplein van de stad, zijn binnengedrongen, nadat zij de toegangen met granaten hadden doen springen. Ca. 40 gevangenen, de meesten nog gewapend, werden uit het gebouw gehaald. Onder hen bevonden zich eenige jonge vrouwen. De strijd wordt nog van het belendende gebouw uit voortgezet. De algemeene staking is uitgebreid tot het havengebied van Patras, waar de Elastroepen 100 leden der nationale garde hebben ontwapend.
Voorts wordt gemeld, dat de toestand in Saloniki zich verscherpt.

8 Dec. (D.N.B.) — Volgens een bericht van generaal Scobie, den Britschen opperbevelhebber in Griekenland, dat Reuter doorgeeft, hebben 7 December den geheelen dag de gevechten in Athene en op den Piraeus tusschen Britsche en geregelde Grieksche troepen eenerzijds en troepen der opstandelingen anderzijds voortgeduurd.
In de meeste gebieden zijn, deels tegen hevig verzet in, vorderingen gemaakt. Aangezien de opstandelingen vele bunkers en stabiele huizen bezet hielden, heeft men gebruik moeten maken van tanks en artillerie om hen daaruit te verdrijven. In de buitenwijken van Athene en den Piraeus hebben de troepen der opstandelingen zich ingegraven en kazernes, die door geregelde Grieksche troepen bezet waren, met granaatwerpers beschoten. Vliegtuigen zijn ter ondersteuning van de Grieksche en Britsche troepen in den strijd gebracht. Deels in scheervlucht steunden zij de operaties met mitrailleuraanvallen.
Tot dusver is niet gebleken, dat de troepen der opstandelingen het bevel van generaal Scobie nakomen, volgens hetwelk zij zich na 7 December te middernacht buiten het voorgeschreven gebied rondom Athene moeten houden.
Generaal Scobie heeft, volgens „Exchange" versterkingen naar Athene en den Piraeus gezonden. De eerste stukken veldartillerie zijn in stelling gebracht tegen de barricaden der Elas. In een dagorder heeft generaal Scobie medegedeeld, dat alleen geregelde formaties van het Grieksche leger en de vloot naast het Britsche leger de orde zullen handhaven. Tot dusver zijn weinig slachtoffers gevallen. De schade aan gebouwen in Athene beperkt zich tot twee stadswijken. De strijdkrachten der Elas in de hoofdstad worden geschat op 5000 tot 7000 man. 5000 leden van de Elas en Eam zijn als gevangenen in kampen ondergebracht. De toeleg van de Elas om van uit versterkte stellingen de haven Piraeus aan te vallen, heeft generaal Scobie genoopt, de hulp der Britsche vloot in te roepen. Troepen van de marine namen de stellingen onder vuur en gingen aan land om de toegangswegen tot den Piraeus te bewaken. Te Saloniki is de algemeene staking afgekondigd. In Athene zou nog geen verflauwing der verzetsbeweging zijn te constateeren. De Elas-troepen handhaven zich nog bij de Akropolis, waar bovenop zich Britsche valschermjagers bevinden.

A. Verklaringen van Churchill en Eden i.z. Griekenland —

5 Dec. — Naar Reuter meldt heeft Churchill in het Engelsche Lagerhuis in zake den toestand in Griekenland er op gewezen, dat de vraag of het Grieksche volk een monarchie of een rechtsche of linksche regeering wenscht een zaak is, die van de beslissing van het Grieksche volk zelf afhangt. Tot het Grieksche volk in staat is een beslissing te nemen, zal Engeland niet dralen zijn numeriek aanzienlijke leger in Griekenland — dat nog versterkt wordt — te gebruiken, opdat wet en orde gehandhaafd worden.
Ten aanzien van de ernstige botsingen te Athene was spr. van meening, dat het aan de hand van de thans beschikbare gegevens niet gemakkelijk was vast te stellen, wie het vuur heeft geopend. Het is betreurenswaardig, dat iets dergelijks in Athene gebeurd is, nauwelijks een maand, nadat de stad „bevrijd" is.
Griekenland ziet zich, zoo zeide Churchill, geplaatst tegenover hoogst wanhopige economische en financieele problemen, geheel afgezien van den burgeroorlog, welken de bezettende macht poogt te voorkomen. De Geallieerde troepen poogden het bloedvergieten te verhinderen, doch vaak is het noodzakelijk, geweld te gebruiken om nog grooter bloedvergieten te voorkomen. De verantwoordelijkheid ligt binnen de geallieerde militaire sfeer. Tot aan de algemeene verkiezingen onder veilige uiterlijke omstandigheden moet de autoriteit der Grieksche regeering als zoodanig aangenomen en in het geheele land afgedwongen worden. Wanneer de Geallieerden de Grieken zouden willen helpen, dan zouden zij dit niet kunnen doen, wanneer de automatische pistolen, die geleverd werden voor het gebruik tegen de Duitschers, thans gebruikt worden voor een poging om met geweld een communistische dictatuur af te dwingen, zonder dat het volk in staat is zijn wensch kenbaar te maken. „Engeland neemt", aldus Churchill, „een groote verantwoordelijkheid op zich, wanneer het tusschenbeide komt voor het handhaven van wet en orde in Athene.

8 Dec. — Churchill verklaarde volgens Reuter in het Lagerhuis over Griekenland: „De tegen ons ingediende aanklacht luidt, dat wij Britsche strijdkrachten in den strijd werpen om de vrienden der democratie in Griekenland en in andere deelen van Europa te ontwapenen en de volksbewegingen te onderdrukken, die bij het overwinnen van den vijand dapperen bijstand hebben geleverd. Het betreft hier een tamelijk nauwkeurig geschilpunt, waarover het Huis zich moet uitspreken, voordat wij hedenavond uiteengaan." Voorts zei Churchill: „Wij gaan een moeizamen weg vol dorens. Wij moeten lasten op ons nemen en uiterst ondankbare taken. Wij worden door alle kringen uitgelachen, bespot en gehekeld."
Eden verklaarde tijdens de debatten, dat hij de gebeurtenissen in Griekenland betreurt. Engeland moet er naar streven, dat het Grieksche volk zijn eigen beslissingen tot uitdrukking brengt door stembriefjes en niet door bommen.
Bij het stellen van de kwestie van vertrouwen aan het einde der debatten, verkreeg Churchill 279 stemmen, tegen
(V. b. Onlusten te Athene 6162 G; Eden 6155 H)

HONGARIJE —

B. Szalasi door Hitler ontvangen —

6 Dec. (D.N.B.) — De Führer heeft op 4 December den leider van de Hongaarsche natie, Frans Szalasi, ontvangen, die voor een bezoek in Duitschland vertoefde. De Führer heeft met Szalasi een vrij langdurig onderhoud gehad over alle vraagstukken van de politieke, militaire en economische samenwerking tusschen Duitschland en de onder de revolutionnaire Hongaristenbeweging één geworden Hongaarsche natie. Deze bespreking, die nu weer verloopen is in den geest der oude traditioneele en beproefde wapenbroederschap en vriendschap der beide volken, werd beheerscht door het vaste voornemen van het Duitsche en Hongaarsche volk, den verdedigingsstrijd met alle middelen voort te zetten en daarvoor ook alle voorwaarden te scheppen. Van Duitsche zijde namen aan het onderhoud deel rijksmin. Von Ribbentrop, generaal-veldmaarschalk Keitel en generaaloberst Guderian; van Hongaarsche zijde minister Baron Kemeny, minister van Buitenl. Zaken en de Honved-minister kol.-gen. Beregffy.
(V. b. Szalasi 6122 E)

INTERNATIONAAL —

C. Internationale Luchtvaartconferentie —

9 Dec. (R.-O.) — De Internationale conferentie voor de Burgerluchtvaart te Chicago is ten einde. Er zal een organisatie worden opgericht, die haar zetel in Canada zal vestigen, waarin alle aangesloten landen een stem zullen uitbrengen. Deze organisatie zal problemen als luchtwaardigheid, exploitatie, vervoerprijzen, navigatie e.d. behandelen en trachten inzake al dergelijke technische en economische punten regelingen tot stand te brengen. De organisatie zal worden gepresideerd door een lichaam, waarin 7 groote luchtvaartmogendheden vertegenwoordigd zullen zijn, o.a. Nederland, alsmede groepen van de kleinere mogendheden. Er is een plaats open gehouden voor Rusland, dat niet op de conferentie tegenwoordig was. Het hoofddoel van de conferentie, nl. tot een nauwkeurige regeling van de concurrentie in de burgerluchtvaart te komen is evenwel niet bereikt. De oorzaak hiervan is de uiteenloopende zienswijze van Engeland en de Ver. Staten omtrent het vervoeren van passagiers tusschen tusschenstations op lange afstandsvluchten (het z.g. vijfde recht in de lucht). Men bedoelt hiermede, dat bv. Amerikaansche toestellen, vliegend van New York naar Rome via Londen en Parijs, ook passagiers zouden mogen vervoeren van Londen naar Parijs, dus tusschen twee tusschenstations op het oorspronkelijke traject New York-Rome. Engeland wilde hieraan wel medewerken, mits onder strenge internationale contrôle, terwijl Amerika volledige vrijheid wenschte zijn diensten ten koste van de plaatselijke concurrenten uit te breiden indien het verkeer tusschen de tusschenstations daartoe aanleiding zou geven. Toen overeenstemming niet mogelijk bleek werden de reeds wederzijds gedane concessies ingetrokken. Ieder land is dus nu vrij overeenkomsten die het vijfde recht insluiten al dan niet te teekenen Het Engelsche standpunt werd

door een aantal Europeesche staten, waaronder Frankrijk, gesteund. Het Amerikaansche standpunt werd o.a. door de Nederlandsche delegatie gesteund. In een persgesprek zeide Mr. L. P. M. Steenbergen, dat het Amerikaansche voorstel inderdaad enkele nadeelen oplevert voor de locale luchtlijnen, maar toch te verkiezen is boven het Engelsche standpunt, dat men niet als economisch gezond kan beschouwen en dat bovendien niet in het belang van het publiek is. Van het Amerikaansche plan mogen groote voordeelen voor de uitbreiding van de luchtvaart worden verwacht.
Ten slotte zij vermeld, dat de K.L.M. op de conferentie een plan indiende om na den oorlog 39 luchtlijnen te exploiteeren. **(V. b. Int. Luchtv conf. 6155 A)**

ITALIE (Koninkrijk) —

A. **Nieuw kabinet Bonomi —**

10 Dec. (D.N.B.) — Het door Bonomi gevormde nieuwe kabinet, waarin Palmiro Togliatti en Giulio Rodino als vice-presidenten zitting hebben, is, volgens Radio-Rome, als volgt samengesteld:
Minister van Buitenlandsche Zaken Alcide de Gaspari (Chr.democraat); min. van Binnenlandsche Zaken Bonomi; min. van Landbouw Fausto Bullo (communist); minister voor de Bezette Gebieden Mauro Occimaro (communist) minister van Financiën Marello Soleri (liberaal), minister van Opvoeding Vencenzo Arangio Ruin (liberaal), minister van Oorlog Alesandro Casati (liberaal); minister van Justitie Umberto Bettini (Chr.dem.); minister van Handel en Nijverheid Giuliano Grandi (Chr.dem.); minister van Transport Francesco Erabona (Dem. Arbeiderspartij); minister van P.T.T. Cervoletto (Dem. Arb.partij); minister van Luchtvaart Carlo Solari (Dem. Arb.partij), en minister van Marine admiraal Raffaello de Curtin.

10 Dec. (R.-O.) — In overeenstemming met de wapenstilstandsvoorwaarden hebben de geallieerden hun goedkeuring gehecht aan het nieuwe kabinet. De vicepresident is de leider der communisten. **(V. b. Kab. Bonomi afgetr. 6162 I)**

ROEMENIE —

B. **Kabinet Sanatescu afgetreden**

4 Dec. — Naar de Britsche berichtendienst meldt, is de Roemeensche regeering Sanatescu afgetreden.

C. **Regeering Radulescu gevormd —**

8 Dec. (D.N.B. — Generaal Radulescu die een nieuw Roemeensch kabinet heeft samengesteld, heeft aan de leden van zijn regeering een programma voorgelegd, dat o.a. behelst: Onmiddellijke, totale uitvoering van de wapenstilstandsovereenkomst, herstel van de rust in het land, onmiddellijke ontwapening van de burgerwachten en van de Unie van Patriotten, Agrarische hervorming en afschaffing van de rassenwetgeving. **(V. b. Kab. Sanatescu afgetr. 6137 G)**

VER. STATEN —

D. **Crew onderstaatssecretaris van Buitenlandsche Zaken —**

4 Dec. — President Roosevelt heeft, naar Reuter meldt, Joseph C. Crew benoemd tot onderstaatssecretaris van het staatsdepartement. Hij neemt thans de plaats in, die voor kort Stettinius heeft gehad. Crew is tot het uitbreken van den oorlog tusschen de Ver. Staten en Japan Amerikaansch ambassadeur te Tokio geweest.
(V. b. Stettinius Min. v. Buitenl. 6151 B)

E. BIOGRAFIEËN — Lord Curzon —

Aan de „Telegraaf" ontleenden wij de onderstaande levensbeschrijving van Lord Curzon, wiens naam den laatsten tijd in verband met de Poolsch-Russische moeilijkheden inzake de wederzijdsche grensafbakening, herhaaldelijk wordt genoemd.

Het was na 'n succesvolle politieke en diplomatieke loopbaan, dat lord Curzon door Engeland werd afgevaardigd naar het vredescongres te Versailles in 1919.
Een der besten van de universiteit te Oxford werd hij spoedig na het behalen van zijn graad benoemd tot privé-secretaris van lord Salisbury, toen een van de vooraanstaande Engelsche politici en later — het was in 1885, dat Curzon benoemd werd — eerste minister. De jonge Curzon reisde veel, vooral in tropische gebieden en maakte zich vooral een buitengewone kennis van Aziatische toestanden eigen en het sprak bijna vanzelf, dat hij benoemd werd tot staatssecretaris voor Indië, spoedig gevolgd door de benoeming tot onderkoning van Britsch-Indië (in 1889, toen Salisbury minister-president was).
Hier kon Curzon zijn groote capaciteiten ten toon spreiden en in deze functie toonde hij zich een empire-builder van groot formaat. Overal waar hij kon, bij de Perzische Golf en in Thibet, zette hij den Russischen imperialisten den voet dwars en bevestigde hij de Britsche hegemonie in Indië en in de omliggende bufferstaten. Na het afloopen van zijn ambstermijn werd hij herbenoemd, doch deze wilskrachtige figuur kwam toen spoedig in conflict met den nieuwen opperbevelhebber der legers in Indië, Kitchener. In dit conflict kreeg hij geen steun van zijn regeering en in 1904 nam hij ontslag. Als lid van het Hoogerhuis deed hij nog vele malen van zich spreken, tot hij in in 1919 weer in het volle licht der publiciteit trad door een grens tusschen Polen en Rusland voor te stellen, waaraan later zijn naam werd gehecht en die door alle geallieerden werd goedgekeurd.
Dit voorstel kwam op een oogenblik, dat de Sovjet-Russische legers ondanks de binnenlandsche twisten aanmerkelijke successen tegen de Polen boekten, doch men kent ook den merkwaardigen afloop. De Polen waren blijkbaar hun groot historisch verleden niet vergeten, de Sovjet-Russen werden belemmerd door inwendige moeilijkheden en de Fransche generaal Weygand gaf den Polen goeden steun. Binnen enkele weken werden de Russen tot voorbij de Curzon-lijn teruggeslagen. Toen namen, zooals vanzelf spreekt, de Polen niet meer genoegen met deze lijn als grens en de definitieve grens tusschen Polen en Rusland, zooals die bij het vredesverdrag tot stand kwam, lag aanzienlijk Oostelijker dan de Curzon-lijn.
De demarcatielijn, zooals die in 1939 door Duitschland en Sovjet-Rusland werd vastgesteld, liep voor een goed deel samen met de Curzon-lijn, doch zoowel in het uiterste Noorden als in het Zuiden was hij iets gunstiger voor de Sovjet-Russen. Blijkbaar echter zat de Sovjet-regeering toen zoo met het nationaliteitenbeginsel in haar maag, dat zij het oude project van lord Curzon weer uit de archiefkast heeft gehaald, welke manoeuvre het voordeel heeft, dat zoowel Engeland als Amerika deze grens in 1919 heeft goedgekeurd.
(V. b. Lord Curzon 8 M; 35 AW)

DE WERELDOORLOG

Stellingen bij Arnhem geïnundeerd; Hevige strijd in Saargebied; Russen naderen Boedapest; Britten naderen Faenza; Groote luchtaanvallen op Duitschland; Amerikanen versterken hun positie op Leyte. —

WESTELIJK FRONT —
Nederland —
4 Dec. (D.N.B.) — Bij Arnhem hebben pioniers de dijken van den Rijn opgeblazen en zoodoende de vijandelijke stellingen ten Z. van den stad onder weter gezet Bij Venlo verzetten Duitsche troepen zich sinds weken hardnekkig.
(R.O.) — Britsche troepen zijn den verdedigingsring om Venlo binnengedrongen en namen Blerik. Het bruggenhoofd van Wansum, bij Venraaij, is door de Duitschers ontruimd.
5 Dec. (R.O.) — De linkeroever van de Maas is thans geheel van Duitschers gezuiverd. Het water van den Beneden-Rijn stroomt meer en meer door de door de Duitschers opgeblazen dijken over het land van Betuwe tusschen Arnhem en Nijmegen. De geallieerden moesten hun stellingen iets terugnemen.

Overig Westelijk Front —
4 Dec. (D.NB.) — Ten N.O. van Geilenkirchen stortten vijandelijke aanvallen meen, evenals ten O. van Aken. In Saarlautern en in het brongebied van de Saar afweergevechten tegen den aanvallenden vijand. Saarunion werd heroverd. Ten N.W. van Lützelstein konden de Amerikanen de Beneden-Vogezen binnendringen. Ten Z. van Hagenau mislukten de vijandelijke aanvallen. In Schlettstadt en om Rapportsweiler wordt verbitterd gevochten. Ten N. van het kanaal van Hüningen werd een vijandelijke gevechtsgroep afgesneden.
(R.O.) — Langs de Roer hebben de Amerikanen thans 14 km van den oever in handen. Bij Saarlautern staken zij de Saar over. Tusschen Saar-union en Hagenau namen de Amerikanen Ingweiler. Ook Schettstadt is thans geheel in handen der Amerikanen.
5 Dec. (D.N.B.) — Bij Aken nam de kracht der vijandelijke aanvallen af. De citadel van Saarlautern werd heroverd.
(R.O.) — De situatie bij Aken onderging weinig verandering. De Amerikanen zijn Saarbrücken tot op 10 km genaderd. In den Elzas werd Ribeauville bevrijd.
6 Dec. (D.N.B.) — Plaatselijke gevechten bij Aken. Ten O. van Saarlautern hevige afweergevechten. Bij Forbach zijn vijandelijke formaties dichter genaderd. Vijandelijke aanvallen in den Elzas zijn gestrand.
(R.O.) — In den Aken-sector werd Bergstein veroverd. Over de Saar werden nieuwe bruggenhoofden gevormd. Saarlautern is thans geheel in Amerikaansche handen. In de buitenwijk van Sarreguemines wordt gevochten.
Even ten Z. van Saarlautern hebben de Amerikanen een krachtig bruggenhoofd van ongeveer 2 km. diep over de Saar gevormd. Er zijn weer vorderingen gemaakt in de richting van Saarbrücken en Sarreguemines. De Am. hebben zich meester gemaakt van plaatsen op minder dan 10 km. afstand van Saarbrücken en hun voorhoeden staan 5 km. ten N.W. en ten Z.W van Sarreguemines. In Saarbrücken woeden groote branden. Het Am. Saarfront in Duitschland is nu 50 km. breed.
7 Dec. D.N.B. — Amerikaansche aanvallen bij Jülich werden afgeslagen. Bij Saarlautern strijd om kazemattroepen. Bij Forbach geringe Amerikaansche terreinwinst. Ten N.O. van Saaralben werden vijandelijke doorbraakpogingen uiteengeslagen.
(R.O.) — De Amerikanen bereikten de Roer op een nieuw punt bij Düren. Zij staan nog 8 km voor Saarbrücken. Saargemünd is gedeeltelijk in hun handen. Ook drongen zij door in Forbach. Ostheim, 8 km ten N. van Colmar werd veroverd. Sinds den eersten invasiedag geraakten 750.000 Duitschers in krijgsgevangenschap.
8 Dec. (D.N.B.) — Ten W. van Jülich vergeefsche vijandelijke aanvallen. Nieuwe pogingen om de Saar over te steken werden verijdeld, evenals het meerendeel der aanvallen ten O. van Saaralben. In het gebied van Schlettstadt en Rappoltsweiler werd de aanvallende vijand teruggeworpen. Pogingen om ons front bij Masmünster in te drukken mislukten.
(R.O.) —— De Amerikanen breiden hun bruggehoofden over de Saar uit. Zij strijden binnen de stellingen der Siegfriedlinie. Ten W. van Hagenau wonnen de Duitschers bij een tegenaanval eenig terrein terug.
9 Dec. (D. N. B.) — Bij Jülich trokken onze troepen zich naar den O. oever van de Roer terug. In het gebied van Hürtgen en Vossenack aanvallende Amerikaansche formaties werden uiteengeslagen. Bij Saarlautern heroverden wij eenige frontsectoren. Voortgezette vijandelijke aanvallen in de Beneden Vogezen werden afgeslagen. Aan den pasweg naar Kaysersberg en tusschen Mühlhausen en Thann wisselden eigen en vijandelijke aanvallen elkaar af.
(R.-O.) — Hevige strijd ten N. van Saarlautern, die in het voordeel der Amerikanen is verloopen. Vrijwel de geheele W. oever van de Roer in den Akensector is thans in Amerikaansche handen.
10 Dec. (D. N. B.) — Zware afweerstrijd tusschen Saargemünd en Bischweiler in het voorterrein van den Westwal. De vijand kon in Niederbronn en Bischweiler binnendringen. In den Elzas bij Kaysersberg aanhoudende vijandelijke druk. Bij Thann werd de voorgenomen vijandelijke doorbraak verhinderd.
(R.-O.) — De Amerikanen trachten thans ook bij Düren de Roer te bereiken. Zij staan nog 6 km van Saarbrücken. Geallieerde troepen drongen in Hagenau binnen en meer naar het Zuiden in Thann

OOSTELIJK FRONT —

4 Dec. (D. N. B.) — Op den Balkan werden aanvallen in het W. brongebied van de Morowa en aan de Drina afgeslagen. De bij Szigetvar en ten W. van Kaposvar optrekkende vijand werd opgevangen. Tusschen het Plattenmeer en Dunaföeldvar kon hij naar het N. terrein winnen. Ten N. van Erlau vergeefsche vijandelijke aanvallen. Bij Miskolcz mislukten doorbraakpogingen van Russen en Roemenen.
(R.-O.) — De Russen zetten hun opmarsch ten Z.W. en ten W. van Paks naar de rivier de Drau voort. In N. richting voorbij de rivier de Kapos oprukkend hebben zij punten op ongeveer 35 km van het meer van Balaton bereikt. In Noord-Hongarije werden Miskolcz en Satoralja-Ujhely veroverd.
In Miskolcz is een aantal fabrieken die belangrijk materiaal leveren voor de Duitsche en Hongaarsche legers.
Er wordt nu een wig in de Duitsche legers gedreven en de N. legergroep wordt teruggedrongen in de richting van het Matra-gebergte.
De positie van de Duitschers in het Z. is nog ernstiger dan in het N. Ten gevolge van de doorbraak ten W. van de Donau is een bewegingsoorlog ontstaan, waarbij de Russen van hun bruggenhoofd in verschillende richtingen oprukken met een snelhed van ruim 20 km. per dag. Door het persbureau „Transocean" wordt de Russische opmarsch ten W. van de Donau zeer snel genoemd. De berichtgeving uit Moskou gebruikte vanochtend voor de eerste maal het woord achtervolging.
5 Dec. (D. N. B.) — In Dalmatië versterkte vijandelijke druk bij Knin. Zware gevechten bij Vukovar, waar de vijand over de Donau kwam. Nieuwe Sovjet-aanvallen bij Szigetvar en ten W. van Kaposvar werden afgeslagen. De naar het N. opdringende vijand werd tusschen Plattenmeer en Donau opgevangen. Ten N.O. van Miskolcz leed hij zware verliezen.
(R.-O.) — Russische en Joego-Slavische troepen hebben Mitrovica, 70 km ten W. van Belgrado, bevrijd De Russen behaalden aanzienlijke terreinwinst in de richting van het Balaton-meer; zij veroverden hier een 100-tal steden en dorpen en bereikten o.a. Siofok aan het Balaton-meer. Ongeveer 2/3 van Hongarije is thans in Russische handen.
4 Dec. (D.N.B.) — Omsingelingspogingen bij Knin werden verijdeld. In Hongarije nam de slag in omvang en hevigheid toe. Aan weerszijden van Boedapest is de vijand tot den grooten aanval overgegaan. Ten Z. van de stad werden over de Donau gezette troepen afgegrendeld. Ook bij Hatvan zijn zware gevechten ontbrand.
(R.-O.) — In Joego-Slavië werden verschillende plaatsen tusschen Donau en Sau, 75 tot 90 km ten N.W. van Belgrado, bevrijd. In Hongarije werd Szigetvar veroverd. Het meer van Balaton werd op meer punten bereikt en in dit gebied werden een 120-tal plaatsen bezet.
7 Dec. (D. N. B.) — In Montenegro en West-Servië verloopen onze marschbewegingen volgens de plannen. Vijandelijke aanvallen ten W. van het Fruska Gora-gebergte. Ook in het gebied ten O. van het Plattenmeer tot ten N.O. van Boedapest zette de vijand zijn aanvallen voort. Hij leed zware verliezen bij zijn aanvallen ten weerszijden van Boedapest. Zwakke aanvallen in het Matra-en in het Bükk-gebergte bleven vruchteloos.
(R.-O.) — In Joego-Slavië werd Sid, 200 km N.W. van Belgrado aan de spoorlijn naar Zagreb, bevrijd. In Hongarije is de driehoek, gevormd door de Donau, het meer van Balaton en de Drave, thans grootendeels in Russische handen. Vrijwel de geheele Z. oever van het Balatonmeer is in Russisch bezit. Oprukkend langs de W. oever van de Donau bereikten de Russen een punt op 40 km ten Z. van Boeda.
8 Dec. (D. N. B.) — Ten W. van de Fruska-Gora doorgedrongen formaties werden teruggeworpen. Vijandelijke pogingen om tusschen Drau en Plattenmeer naar het Westen door te breken, mislukten. Omsingelingspogingen ten Z. van Boedapest leverden den vijand slechts weinig terrein op. daarentegen kon hij ten N. van de stad zijn penetratiegebied verdiepen. Ten N.W. van Erlau en bij Miskolcz ble-

ven de aanvallen van den vijand vruchteloos.
(R.-O.) — In Dalmatië werd Knin bevrijd. In Hongarije werd Bares aan de N. oever van de Drau veroverd. Het Duitsche steunpunt Szekes-Fehervar wordt bedreigd.
9 Dec. (D. N. B.) — De gevechten om het vijandelijke Donaubruggenhoofd bij Voekovar duren voort. In Hongarije verkreeg de vijand tusschen Drau, Plattenmeer en Donau eenige kleine penetraties. Ten N. van Boedapest versterkte hij zijn druk in Z. en N. richting. De stad Waitzen viel in handen der Sovjet-Russen.
(R.-O.) — De Russen rukten opnieuw in W. richting op tusschen Drau en het meer van Balaton, terwijl zij ook vooruitgang maakten tusschen het N. einde van dit meer en de Donau.
10 Dec. (D. N. B.) — Onze aanval op het bruggenhoofd van Vukovar maakt goede vorderingen. In Hongarije geringe vijandelijke terreinwinst. Penetraties in het gebied van Boedapest werden afgegrendeld of opgeheven. Bij Miskolcz en in Oost-Slowakije bleven vijandelijke aanvallen zonder resultaat.
(R.-O.) — Ten Z. van Boedapest staan de Russen aan een spoorwegstation, dat 18 km van Boedapest ligt. Ten N. van de stad bereikten zij de Donau. De stad Vacz werd veroverd. De verbindingen met Boedapest worden nu aan 3 zijden door de Russen bedreigd.

ITALIE —

4 Dec. (D. N. B.) — Ten Z. W. van Vergato en bij Faenza werden vijandelijke aanvallen afgeslagen.
4 Dec. (R.-O.) — Het 8ste leger won terrein tusschen Faenza en Ravenna en bereikte den spoorlijn tusschen deze plaatsen.
5 Dec. (D. N. B.) — Van Faenza tot in het gebied van Ravenna zware afweergevechten.
5 Dec. (R.-O.) — De stad Ravenna werd veroverd. De Duitschers trekken terug.
6 Dec. (D. N. B.) — De stad Ravenna werd zonder slag of stoot prijsgegeven en daardoor voor de verwoesting gespaard.
6 Dec. (R.-O.) — Een Engelsch gemotoriseerd regiment is, na een schitterende omsingelingsbeweging, de stad Ravenna binnengedrongen. De Engelsche soldaten werden door de bevolking met uitbundige vreugde begroet.
7 Dec. (D. N. B.) — Het 8ste Engelsche leger heeft gisteren het zwaartepunt van zijn aanvallen verlegd naar ten Zuidwesten van Faenza. De tijdelijk binnengedrongen vijand werd op een kleine penetratie na weder uit ons hoofdgevechtsgebied geworpen.
8 Dec. (D. N. B.) — Het 8ste Britsche leger heeft ten Zuidwesten van Faenza zijn krachtige aanvallen voortgezet. De omstreden plaats Pideura bleef in Duitsche handen. Tankstrijdkrachten, die trachtten de stad Faenza te nemen, werden aan den rand van de stad opgevangen.
8 Dec. (R.-O.) — Mezzano, 10 km van Ravenna aan den weg naar Ferrara werd veroverd. Uit het Z. zijn geallieerde troepen dichter bij Faenza gekomen.
9 Dec. (D. N. B.) — De Engelschen zetten hun aanvallen in het gebied van Faenza voort. Zij slaagden er in onze troepen terug te dringen tot den Westelijken stadsrand. Ook om de plaats Pideura werd hevig gevochten.
10 Dec. (D.N.B.) — De slag om Faenza is gisteren tot de grootste hevigheid opgevoerd. Eigen tankformaties gingen tot den tegenaanval over en wierpen de Britten naar het Zuiden terug. Ook op den Westrand van Faenza werd de vijand over den Lamone-sector teruggeworpen.
10 Dec. (R.-O.) — Een dorpje op 1 km ten Z.W. van Faenza werd veroverd. Faenza wordt nu van 3 zijden bedreigd.

LUCHTOORLOG —

4 Dec. (D.N.B.) — Vijandelijke activiteit in West- en Zuidwest-Duitschland, speciaal door aanvallen in scheervlucht. In Zuid-Oost Duitschland werden bommen geworpen.
4 Dec. (D.O.) — In November wierpen de Engelsche en Amerikaansche luchtmachten een totaal van bijna 103.000 ton bommen op Duitschland, waarvan de R.A.F. 53.000 ton voor haar rekening nam. Bommenwerpers uit Italië deden op 2 en 3 Dec. aanvallen op punten bij Weenen.
5 Dec. (D.N.B.) — Bij vluchten overdag van Amerikaansche formaties werden Kassel en West-Duitschland getroffen. In den afgeloopen nacht ondernamen Britsche bommenwerpers aanvallen op Karlsruhe en Heilbronn.
5 Dec. (R.O.) — Ruim 1000 Engelsche bommenwerpers en jagers vielen gisterenavond Karlsruhe en Heilbronn aan. Overdag bombardeerden andere Eng. toestellen Oberhausen, terwijl ruim 1200 Amerikaansche bommenwerpers en 1000 jagers doelen bij Kassel en Mainz aanvielen.
6 Dec. (D.N.B.) — Amerikaansche bommenwerpers vielen gisteren Berlijn aan. Andere aanvallen waren gericht op het Westelijke Rijksgebied, waarbij vooral in Hamm schade ontstond. Soest was in den afgeloopen nacht het doel van een aanval der Britten, die ook aanvallen ondernamen op Westelijk en Zuidwestelijk Duitschland.
6 Dec. (R.O.) — De tactische luchtmacht deed 2200 aanvalsvluchten op spoorwegemplacementen in N. O. Nederland en Duitschland. Ruim 550 bommenwerpers begeleid door 800 jagers vielen Berlijn en Münster aan.
7 Dec. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche formaties wierpen gisteren bommen uit, waardoor vooral in Bielefeld en Minden schade onsttond. In de avonduren ondernamen Britsche bommenwerpers een aanval op Osnabrück. Bovendien werden Giessen, alsmede opnieuw het Midden-Duitsche gebied aangevallen. Snelle Britsche gevechtsvliegtuigen ondernamen een aanval op Berlijn.
7 Dec. (R.O.) — Ruim 800 Amer. bommenwerpers begeleid door 800 jagers vielen de Leuna-benzinefabriek bij Merseburg en het spoorwegemplacement bij Bielefeld aan. Andere vliegtuigen vielen spoorwegmateriaal en spoorwegen aan. Meer dan 1300 Engelsche bommenwerpers vielen 's nachts wederom de Leuna-fabriek aan en bovendien Osnabrück en Giessen. Mosquito's gingen naar Berlijn.
8 Dec. (R.O.) — Mosquito's vielen Keulen aan met 2-tons bommen.
9 Dec. (D.N.B.) — Britsche vliegers lieten overdag bommen vallen op West-Duitsch gebied, waarbij vooral in Duisburg schade aan gebouwen ontstond.
9 Dec. (R.O.) — Engelsche bommenwerpers vielen een benzine-fabriek bij Duisburg aan.
10 Dec. (D.N.B.) — Bij aanvallen van Amerikaansche vliegers op Zuid-Duitschland, ontstond vooral in Stuttgart schade.
10 Dec. (R.O.) — Ruim 400 geëscorteerde Amerikaansche bommenwerpers vielen doelen bij Stuttgart aan. Andere bommenwerpers vielen Duitsche kazernes bij Saarbrücken aan.
Gedurende het grootste gedeelte van de verslagweek werd van Duitsche zijde melding gemaakt van V1 en V2 vuur op Londen en in mindere mate op Antwerpen.

ZEEOORLOG —

8 Dec. (D. N. B.) — Duitsche duikbooten hebben van het voor het Sovjetfront bestemden ravitailleeringsverkeer aan de kust van Moermansk drie schepen met een inhoud van 22.000 brt., alsmede een torpedojager en vier convooivaartuigen tot zinken gebracht. Vijf andere schepen met een inhoud van 30.000 brt. werden getorpedeerd.
10 Dec. (R.-O.) — In November was het verlies aan geallieerde schepen door actie van vijandelijke duikbooten wederom zeer gering. Het aantal onderzeeërs dat tot zinken werd gebracht kan in verhouding hiertoe zeer bevredigend worden genoemd.

HET VERRE OOSTEN —

China —

8 Dec. (R.O.) — In Zuid-China hebben de Chineezen Japansche troepen verslagen, die optrokken naar Kwei-jang in de provincie Kweitsjau.

Birma —

4 Dec. (R.O.) — Britsche troepen hebben de rivierhaven Kalewa veroverd. Dit is een belangrijk knooppunt voor de rivierscheepvaart in Z. richting naar Mandalay en is de toegangspoort tot den Birmaweg, die nog grootendeels in Japansche handen is.
5 Dec. (R.O.) — De troepen, die Kalewa veroverden, hebben een bruggenhoofd over de rivier de Chindwin.

Philippijnen —

6 Dec. (R.O.) — De Japansche steunpunten op Leyte worden geleidelijk onschadelijk gemaakt. In de baai van Manilla werd een Japansche torpedojager door vliegtuigen tot zinken gebracht.
7 Dec. (R.O.) — Op Leyte maken de Amerikanen vorderingen bij Ormok. De Japansche positie is critiek.
8 Dec. (R.O.) — Amerikaansche troepen zijn op Leyte in den rug der Japanners bij Ormok geland. Een Japansch convooi met versterkingen werd vernietigd. 13 schepen zonken, waaronder 7 torpedojagers. Ongeveer 4000 man verdronken. 62 Japansche vliegtuigen werden neergeschoten. 1 Amerikaansche torpedojager, 1 klein transportschip en 5 vliegtuigen gingen verloren. Bovendien werd nog een convooi, bestaande uit 6 toevoerschepen van 300 tot 800 ton tot zinken gebracht.
9 Dec. (R.O.) — Amerikaansche troepen bereiken de buitenwijken van Ormok.

LUCHTOORLOG —

4 Dec. (R.O.) — Op 3 December deden vliegende vestingen een aanval op een vliegtuigenfabriek te Tokio, die in vlammen werd achter gelaten.
8 Dec. (D.N.B.) — Het Kamikaze-aanvalscorps heeft op 5 December 4 vijandelijke transportschepen aangevallen in de zeeengte van Surigoao. Twee transportschepen werden tot zinken gebracht, een derde beschadigd. Op 7 December heeft dezelfde eenheid in de Camotezee twee kruisers beschadigd. Op 5 en 6 December heeft het Japansche luchtwapen een convooi van ongeveer 80 vijandelijke schepen bestemd voor Leyte, aangevallen. Vier transportschepen en drie torpedobooten werden tot zinken gebracht, twee transportschepen, een schip van onbekende categorie en twee torpedobooten werden zwaar beschadigd.

ZEEOORLOG —

5 Dec. (R.O.) — Bij recente operaties brachten Amerikaansche duikbooten weer 20 Japansche vaartuigen tot zinken, w.o. een lichte kruiser en een torpedojager. Een Amerikaansche torpedojager ging verloren, toen hij de baai van Ormok op Leyte binnenvoer.

(V. b. Krijsgverr. 6163-64)

Keesings Historisch Archief No. 703
Archief van 4—10 December 1944.

BEKENDMAKING

In den nacht van Zaterdag op Zondag zijn belangrijke hoeveelheden levensmiddelen, welke hier ten behoeve van de Duitsche Weermacht waren opgeslagen, ontvreemd.

De bevolking der gemeente Enkhuizen wordt hiervoor aansprakelijk gesteld en is verplicht **op korten termijn voor vervanging in natura te zorgen ter vermijding van represaille-maatregelen.**

De onderstaande hoeveelheden en artikelen moeten geleverd worden:

41 kisten eieren à 360 stuks
1 kist „ „ 500 „
701 kg. versch vleesch,
waarvan 400 kg Rund- en 301 kg Varkensvleesch
535 kg. versche worst
10 vaten boter à 50 kg.
23 „ „ „ 25 „
636 verduurz. worsten van 1¼ kg.

Ik stel de bevolking in staat, deze artikelen op

Dinsdag, Woensdag en Donderdag
21, 22 en 23 November 1944

tusschen 9 tot 12 uur en 2 tot 4 uur ten Stadhuize in te leveren.

Indien **Donderdagavond** 23 dezer bovenstaande artikelen tot de daarbij aangegeven hoeveelheden niet in mijn bezit zijn, dan zijn, van de zijde van de bezettingsautoriteiten **de meest strenge maatregelen** ten opzichte van de bevolking van Enkhuizen te verwachten.

De Burgemeester v. Enkhuizen

Enkhuizen, 20 November 1944

DE ONTVREEMDE BOTER, VLEESCH EN EIEREN

van de weermacht

Er is een redelijke kans om te veronderstellen, dat aan de eisch, aan de burgerij gesteld om deze levensmiddelen te leveren, zal kunnen worden voldaan.

Gepoogd zal worden om de benoodigde distributiebescheiden eerst te innen, wanneer de levensmiddelen weer ruimer zullen zijn.

Voorloopig zou kunnen worden volstaan met geldelijke bijdragen = er zal ongeveer

Fl. 20 à 25.000

noodig zijn, welk bedrag heden aanwezig **moet** wezen.

Gelegenheid om hiertoe bij te dragen zal zijn:

hedenmiddag van 2 tot 6 uur in het Nutsgebouw

Het Comité, dat zich hiermee vrijwillig belast heeft:

Ds. S. S. M. Aertsen	N. S. Groot	Dr. J. Th. Keijer	
Ds. A. J. Boss	Dr. B. van der Heide	Dr. D. van Noort	
Dr. T. J. Bekkering	Dr. W. Hesselink	A. Sluis	J. Bakker Kzn.
A. M. Botman	P. J. Hilarides	J. J. Sluis	Ds. H. van der Veer
Ph. H. van der Deure	Pastoor Jongmans	D. van der Spruijt Jzn.	Ds. C. C. G. Visser

Enkhuizen, 23 November 1944

Twee in November 1944 aangeplakte plakkaten te Enkhuizen.
(Repr. Rijksinstituut v. Oorlogsdocumentatie)

6170a

Maarschalk Joseph Broz-Tito van Joego-Slavië.

(Foto Anefo)

NEDERLAND (Bevrijd gebied) —

A. **Prof. Gerbrandy over de inschakeling der verzetsbeweging —**

12 Dec. (Radio-Oranje) — Prof. Gerbrandy hield op 11 dezer een persconferentie te Londen, waarin hij het vraagstuk van de inschakeling der verzetsbeweging besprak, mede in het licht van de gebeurtenissen in Frankrijk en België. De Minister meende, dat de strubbelingen bij het inschakelen der verzetsbeweging bij de politieke verantwoordelijkheid en bij het leiderschap hier geringer zullen zijn dan elders. Een voorwaarde hiertoe achtte de Minister dat de verzetsbeweging zichzelf zuivert van ongewenschte elementen, zooals personen die op het laatste oogenblik zijn binnengedrongen e.d. Bij de samenstelling van een nieuwe regeering zal t.z.t. een keuze kunnen worden gedaan uit de personen die de verzetsbeweging hebben geleid. **(V. b. Het probl. der illegaliteit 6153 D)**

B. **Commissie voor de perszuivering**

14 Dec. (Radio-Oranje) — Het A.N.P. te Londen meldt dat Minister Burger, die in bevrijd gebied is, heeft aangekondigd dat spoedig een voorloopige commissie zal worden geïnstalleerd, bestaande uit vooraanstaande persoonlijkheden uit de Nederlandsche perswereld, voor de toepassing van het besluit tot zuivering van de pers. **(V. b. Zuivering 6135 C)**

C. **De Koningin van Engeland stelt auto's ter beschikking —**

15 Dec. (Radio-Oranje) — De Koningin van Engeland heeft op 15 December aan Prinses Juliana 4 auto-colonnes ter beschikking gesteld, ieder bestaande uit 11 auto's, te weten: 4 cantinewagens, 2 keukenwagens, 2 voorraadwagens, 2 watertankers en 1 luidsprekerwagen. Deze colonnes zullen binnenkort in Nederland worden gebruikt.

D. **Plan tot verbetering der voedselvoorziening —**

15 Dec. (Radio-Oranje) — De geallieerde autoriteiten hebben bekend gemaakt, dat tusschen het militair gezag, de Shaefmissie voor Nederland en de staven voor de burgerbevolking der geallieerde legers, overeenstemming is bereikt over een groot hulpplan. De basis van het plan is een verhooging van het voedselrantsoen der burgerbevolking tot 1500 calorieën in de maand December en 1800 calorieën in Januari. **(V. b. Voedselpositie 6154 A; 6119 B; 6091 A)**

E. **Verklaring inzake herstel van het burgerlijke bestuur —**

16 Dec. (Radio-Oranje) — In een persgesprek verklaarde Minister Burger, dat de Nederlandsche regeering de plicht heeft reeds thans de grondslagen te leggen voor een zoo spoedig mogelijk normaal functionneeren van het burgerlijk gezag. De terugkeer naar democratische vormen moet, aldus de Minister, zoo snel mogelijk worden uitgevoerd. Sommige maatregelen, als het weer in werking stellen van het parlement, kunnen natuurlijk eerst genomen worden na de bevrijding van het gansche land, maar andere, zooals het weer in werking stellen van de gemeenteraden, behoeven naar de meening van den Minister niet langer te wachten. Er moet een formule gevonden worden die het mogelijk maakt gemeenteraden bijeen te roepen zonder nieuwe verkiezingen te houden, terwijl toch die leden welke onbetrouwbaar zijn gebleken, moeten worden vervangen, vooral door jongere leden, die geschikt zijn deze plaats in te nemen.
(V. b. Verklaring Gerbrandy 6165 B; Min. Burger 6171 B)

F. **De „Tromp" beschadigd —**

16 Dec. — De Nederlandsche flottieljeleider „Tromp", die deel uitmaakte van het Britsch-Indische eskader dat de aanvallen op Sabang en Padang uitvoerde, is volgens Engelsche berichten in beschadigden toestand in een Australische haven aangekomen. In den loop van één nacht werd de „Tromp" elfmaal getroffen door granaten van 15 en 20 c.M.
(V. b. Kruiser „Tromp": 6159 A)

NEDERLAND (Bezet gebied) —

G. **Amsterdamsche aardappelrooiers terug —**

Op 10 Dec. is de laatste ploeg rooiers uit Drente teruggekeerd. Met toestemming van de verschillende instanties hadden de rooiers voor hun familie ook een en ander uit Drente mogen meenemen. Binnenkort zullen allen bericht ontvangen, op welke hoeveelheid aardappelen elk volgens zijn prestaties nog recht heeft en waar men de premie aan cokes kan ontvangen. Er zijn in Drente 2170 Amsterdamsche aardappelrooiers geweest. Zij allen hebben het werk goed aangepakt. Er zijn gerooid 2000 H.A. Er zit nog 100 H.A. in den grond zoodat van den oogst slechts een klein gedeelte verloren is gegaan. In Drente ligt nog 700.000 ton aardappelen klaar voor verzending.
(V. b. Aardappelenrooiers terug 6154 F)

H. **N.S.B. - 13-jarig bestaan - Radiorede van Mussert —**

14 Dec. — Ter herdenking van het 13-jarig bestaan der N.S.B. heeft de Leider Mussert een radiorede gehouden.
Na een korte historische beschouwing zei de Leider o.m.: De Meidagen van 1940 kwamen, als een zeepbel spatte uiteen wat den volke als hecht en betrouwbaar was voorgespiegeld. De heeren trokken naar Londen, het volk bleef weerloos achter. De Rijkscommissaris deed wat in zijn vermogen was om de bezetting een zoo mild mogelijk karakter te doen dragen. Ik deed met mijn duizenden getrouwen het mogelijke om ons volk er van te doordringen, dat er voor ons maar één weg is en die is de solidariteit, de samenwerking met Duitschland als kloppend hart van Europa.
De beide nieuwe wereldmachten, Amerika en de Sovjets, willen Europa vernietigen en hebben elkander gevonden in haar wil tot deze vernietiging. Amerika wil Europa vernietigen om in andere werelddeelen de erfenis over te nemen. Stalin wil Europa's macht vernietigen om de Vereenigde Sovjet-republieken uit te breiden.
Straks wanneer de oorlogskansen keeren, wanneer Europa door de bezetting der Sovjets en de Amerikanen een harde les heeft gekregen, zullen de oogen van millioenen zijn open gegaan en zullen zij beseffen de grootheid van ons streven: Nooit weer oorlog binnen Europa. **(V. b. Mussert 6128 B)**

I. **Luchtaanval op Leiden —**

15 Dec. — In het begin van deze week is Leiden eenige malen door Anglo-Amerikaansche bommenwerpers aangevallen. Naar tot dusver is vastgesteld zijn daarbij alleen onder de burgerbevolking 46 dooden te betreuren. Bovendien werden behalve talrijke woonhuizen, het museum voor volkenkunde en het natuurwetenschappelijke museum door bomtreffers ernstig beschadigd. **(V. b. Luchtaanvallen 6128 A)**

K. **F. W. van Bilderbeek doodgeschoten —**

15 Dec. — De gemachtigde van den Leider en leider van de hoofdafdeeling financiën en administratie der N.S.B., F. W. van Bilderbeek, is op Donderdag 14 December te Assen doodgeschoten. De dader heeft zich onmiddellijk hierna vrijwillig gemeld en is in hechtenis genomen. **(V. b. Opperstormleider Elferink vermoord 6035 A)**

DUITSCHLAND —

L. **Derde verjaardag Driemogendhedenpact - Rede van Von Ribbentrop —**

11 Dec. (D.N.B.) — Naar aanleiding van den derden verjaardag van het Duitsch-Italiaansch-Japansche bondgenootschap, hebben 11 December de Duitsche Rijksminister van Buitenlandsche Zaken Von Ribbentrop, de Duce als Minister van Buitenlandsche Zaken van het Republikeinsch-Fascistische Italië en de Japansche Minister van Buitenlandsche Zaken Sjigemitsjoe, radioredevoeringen gehouden.
Von Ribbentrop zeide o.m.: De elfde December is voor ons van historische beteekenis, omdat op dien dag Duitschland, Italië en Japan zich definitief hebben aaneengesloten in een strijdgemeenschap, die nooit anders dan door de gemeenschappelijke overwinning kan en zal worden beëindigd.
Hoezeer eensgezind in hun vernietigingswoede, streeft elk onzer afzonderlijke vijanden er naar, toch zooveel mogelijk eigen voordeelen te behalen. Maar de heldenmoed onzer soldaten zal een geweldige streep door hun rekening halen. Ook al kost dit het bloed der edelsten en besten, hieruit zal toch het hoogste geboren worden: Vrijheid en onafhankelijkheid van onze eigen volken. Wij zullen strijden tot de vijand tot het inzicht komt dat in deze geweldige worsteling tusschen geest en materiaal de geest zal triomfeeren. Op de beide blokken van 100 millioen vastberaden strijders zoowel in Europa als in Oostazië zal de bestorming van de vijandelijke coalitie te pletter slaan. Uit de lotverbondenheid van Duitschland, Italië en Japan zullen na de overwinning vrede en een nieuwe orde te voorschijn komen, die den volkeren een gelukkige toekomst zullen verzekeren. Van die nieuwe wereldorde zal het Driemogendhedenpact een der hoekpijlers zijn. **(V. b. Tweede verjaardag 5772 B)**

ENGELAND —

M. **Benoemingen bij de vloot —**

12 Dec. — Admiraal Sir Bruce A. Fraser is volgens Reuter benoemd tot opperbevelhebber van de Britsche vloot op de Stille Zuidzee. Vice-admiraal Sir Arthur J. Power is benoemd tot opperbevelhebber in Oost Indië. **(V. b. Mutaties vlootleiding 5725 C)**

N. **Jaarvergadering van de Labour Party —**

13 Dec. (Radio-Oranje) — Op 12 December is te Londen de jaarvergadering van de Engelsche Labour Party voortgezet. Met overweldigende meerderheid is de resolutie aangenomen, dat noch het Duitsche, noch het Japansche volk kan worden vrijgesproken van de misdaden die in hun naam zijn begaan. De waarnemende eerste Minister, Attlee, die de motie indiende, zeide dat de schuldigen moeten worden gestraft en dat vergoed moet worden wat is vernield en geroofd. Hij verklaarde verder, dat deze landen moeten worden ontwapend en dat hun de macht moet worden ontnomen opnieuw een oorlog te beginnen, door een organisatie die desnoods met gebruikmaking van wapenen den vrede bewaart. De kern van deze organisatie zijn de Vereenigde Volkeren en de eerste steen is de nauwe samenwerking tusschen het Britsche gemeenebest, de

Vereenigde Staten en Rusland. De Arbeiderspartij wenscht een organisatie die alle landen, zoowel groot als klein, omvat, maar de grootste verantwoordelijkheid voor het bewaren van den wereldvrede moet worden gedragen door de drie groote mogendheden.

15 Dec. (Radio-Oranje) — Op 14 December is op het congres der Arbeiderspartij met groote meerderheid een motie aangenomen waarin werd verklaard, dat bij de volgende verkiezingen o.a. de nationalisatie van de zware industrieën, den mijnbouw en de electriciteitsvoorziening op het partijprogramma zullen staan. **(V. b. Labour-party 5499 D; 5565 C)**

FRANKRIJK —

A. **Erkenning door het Vaticaan —**

11 Dec. (Radio-Oranje) — De Heilige Stoel heeft de voorloopige Fransche regeering erkend. Er zal een apostolisch nuntius worden aangesteld. **(V. b. Voorl. Fransche regeering door V. S. erkend 6021 A)**

GRIEKENLAND —

B. **Overzicht der politieke en militaire situatie —**

Generaal Scobie heeft den 12en Dec. aan de Elas-troepen de volgende voorwaarden gesteld:

1e. De Elas-troepen moeten zijn bevelen opvolgen, daar zij door de overeenkomst van Caserta onder zijn bevel zijn gesteld. Tot deze bevelen behoort dat tot de ontruiming van Attica.

2e. Allen aanhangers der Elas in Athene en den Piraeus moet worden bevolen den tegenstand op te geven en de wapenen in te leveren. Het aantal aanhangers is bekend en als de wapeninlevering niet in voldoende mate geschiedt, zal deze voorwaarde als niet-nagekomen worden beschouwd.

In antwoord op dezen voorwaarden heeft de Elam op 14 Dec. vijf eischen als eenige practische oplossing gesteld, en wel: 1. Onverwijlde staking der interventie van generaal Scobie; 2. Staking der bombardementen; 3. Vorming eener waarlijk democratische regeering; 4. Bestraffing der verraders en der personen die verantwoordelijk zijn voor den burgeroorlog; 5. Zuivering van het staatsbestuur van alle fascisten zonder buitenlandsche interventie en stichting van een democratischen volksstaat met een leger voor verdediging van de binnen- en buitenlandsche vrijheden.

Scobie heeft daarop den leiders van de Elas laten weten, dat men één voorwaarde over het hoofd had gezien, nl. de ontwapening van de Elas-troepen. Wanneer dit geschiedt, zal de gewenschte toestand spoedig verkregen zijn.

Er gaan geruchten over een bemiddelende rol, die de aartsbisschop van Griekenland zou spelen.

Geheel Griekenland staat thans onder de heerschappij van de Elas, met uitzondering van de Zuidelijke helft van het schiereiland Piraeus. De Elas-troepen hebben in Athene en omgeving een sterkte van 23.000 man. Zij trachten zoo snel mogelijk een beslissenden slag te leveren, voordat nieuwe Britsche versterkingen zullen zijn aangekomen.

Teneinde de Britsche troepen te steunen heeft de luchtmacht zich in den strijd gemengd.

16 Dec. — Eenige honderden gewapende Bulgaren zijn Noord-Griekenland binnen gerukt. De Bulgaren schijnen van de ongeregeldheden gebruik te willen maken om een deel van Griekenland te bezetten. Zij beweren door de Elas uitgenoodigd te zijn Macedonië te komen bevrijden. **(V. b. Ongeregeldheden en Mil. acties 6166 D; 6167 A)**

ITALIE —

C. **Politieke godsvrede ingesteld —**

13 Dec. (D.N.B.) — Het nieuwe kabinet-Bonomi is 12 December door Prins Umberto beëedigd en heeft vervolgens zijn eerste bijeenkomst gehouden. Bonomi deelde mede, dat hij den geallieerden heeft verzekerd, dat een algemeene godsvrede in acht moet worden genomen. Elke Minister is verplicht, de constitutioneele kwestie niet aan te snijden, daar deze later door een volksstemming zal worden beslist. In de tweede plaats moet elke Minister bevestigen, dat hij kennis heeft genomen van den tekst der harde wapenstilstandsvoorwaarden van September 1943. **(V. b. Kabinet Bonomi 6168 D)**

JOEGO-SLAVIE —

D. **Vorming van een voorloopige regeering —**

13 Dec. (Radio-Oranje) — Maarschalk Tito en Dr. Soebaszi, de premier van de Joego-Slavische regeering te Londen, hebben een overeenkomst geteekend voor de vorming van een vereenigde, voorloopige Joego-Slavische regeering. Het communiqué legt er den nadruk op, dat het Joego-Slavische volk geheel vrij zal worden gelaten bij de verkiezingen. **(V. b. Joego-Slavië 4682 D; 4650 D)**

POLEN —

E.

Grensregelings-Kwestie

Churchill over de grensregelingskwestie —

15 Dec. — Churchill heeft, naar Reuter meldt, in het Lagerhuis een verklaring afgelegd, over Polen. Hij zeide o.a.: „Ik kan niet accoord gaan met de meening, dat de voorstellen over de grensafbakening van het nieuwe Polen niet solide en bevredigend zijn geweest. Wanneer de gebieden rondom Lemberg en het in het Zuiden aangrenzende gebied dat onder den naam Curzonlinie bekend is, tot aan de Oekraïne zouden leiden, dan zou Polen in het Noorden geheel Oost Pruisen, het gebied ten Westen en Zuiden van de vesting Koningsbergen met inbegrip van de groote haven Dantzig krijgen. In plaats van den bedreigden corridor zou Polen over een streek kunnen beschikken die zich langs de Oostzee over een afstand van meer dan 320 kilometer uitstrekt. Ik kan niet aannemen dat een dergelijke aanbieding door Polen van de hand gewezen wordt. Natuurlijk dient het aanbod vergezeld te gaan van een ontwarring der bevolkingslagen in het Westen en in het Noorden en van een overgang van verscheidene millioenen menschen van het Oosten naar het Westen en naar het Noorden. De Duitschers moeten geheel uitgestooten worden. Ik kan niet inzien, waarom in Duitschland geen plaats zou zijn voor de bevolking van Oost-Pruisen, want in dezen oorlog zijn toch reeds zes of zeven millioen Duitschers gedood.

Bij het bespreken van deze kwestie ben ik op groote moeilijkheden gestuit, omdat de houding der Ver. Staten niet met dezelfde nauwkeurigheid is vastgesteld als die der Britsche regeering. Ongetwijfeld zullen de Vereenigde Staten op een zeker oogenblik een verklaring over de geheele kwestie afleggen. Zij dienen daarbij rekening te houden met de uitwerking die een mislukken van de samenwerking der drie geallieerde groote mogendheden zou hebben.

Ik ben er absoluut van overtuigd, dat het in het belang is van Polen om met de Sovjet-Unie een overeenkomst aan te gaan nog voordat haar legers het voornaamste deel van Polen binnenrukken. Ik stel voor, dat de drie groote mogendheden zoo spoedig mogelijk bijeenkomen voor het voeren van besprekingen. De plaats van samenkomst dient indien eenigszins mogelijk in Engeland te liggen."

In het debat verklaarde de spreker van de Labourpartij, Lawrence, o.a. dat de ernstigste factor is, dat de premier naar het schijnt alle hoop heeft opgegeven om door onderhandeling tot een overeenkomst te geraken. Daar het bekend is, hoeveel moeite de premier en de Minister van Buitenlandsche Zaken zich hebben gegeven voor een oplossing in goede verstandhouding, geeft deze aangelegenheid aanleiding tot ernstige bezorgdheid. Ten aanzien van de door Churchill genoemde migratieplannen zeide spr.: De geallieerden moeten niet spelen met gebieden die Duitsch zijn en door millioenen Duitschers bewoond worden. Wanneer groote deelen van Duitschland met Duitsche inwoners bij Polen zouden worden aangesloten of de Duitschers er uit verdreven zouden worden, dan zouden de Geallieerden daardoor voor de toekomst een tegenstand scheppen die waarschijnlijk noch tot den vrede van Polen noch van de wereld zou bijdragen.

Duitsch commentaar —

In een critiek op Churchill's verklaring zegt dr. Siegfried Horn, diplomatiek correspondent van het D.N.B. o.a., dat het een historisch feit is, dat Engeland niet wilde toestemmen in een kleine grenscorrectie, die tusschen Duitschland en Polen alleen, zonder moeilijkheden had kunnen worden afgehandeld. Churchill maakt zich schuldig aan geschiedvervalsching. Geraakt in een dwangpositie heeft Engeland aan de Sovjet-Unie concessies moeten doen. Churchill's verklaring is een antwoord op de uiting van Arciszweski, chef der uitgeweken Poolsche regeering, dat de Curzonlinie als oplossing van het vraagstuk niet aannemelijk is.

Poolsche regeering over het Lagerhuisdebat —

16 Dec. (D.N.B.) — De uitgeweken Poolsche regeering te Londen heeft een bijeenkomst gehouden, om te beraadslagen over de verklaringen van Churchill in zake de Poolsche kwestie. Van welingelichte zijde wordt verklaard, dat Arcizewski en zijn ambtgenooten smartelijk getroffen waren door het feit dat Churchill de Sovjetrussische eischen als rechtmatig en rechtvaardig bestempeld heeft en dat hij de nieuwe Poolsche regeering critiseerde. Het ziet er naar uit, dat de Poolsche regeering in de kwestie-Lemberg niet het voornemen heeft, haar vroegere standpunt prijs te geven. Deze kwestie is ook al de oorzaak geweest van het aftreden van Mikolacczyk. Een deel der leden van de uitgeweken Poolsche regeering beschouwt Churchills uitlatingen als een poging, zich te mengen in de binnenlandsche aangelegenheden van Polen. **(V. b. Memorandum van Sovjet-Unie 6080 B; Curzon 6168 E)**

ROEMENIE —
A. **Opheffing der Jodenwetten —**

13 Dec. — Naar Reuter meldt, zijn te Boekarest een aantal wetten uitgevaardigd waardoor de decreten van het regime-Antonescu tegen de Joden ongeldig worden verklaard. Deze wetten behelzen het herstel der Joden in openbare functies en particuliere betrekkingen, en restitutie van het onteigende Joodsche bezit. **(V. b. Jodenwetten 4333 A)**

VER. STATEN —
B. **Vlootsterkte —**

15 Dec. (R.-O.) — De Amerikaansche commissie van Marinezaken heeft op 14 December bekend gemaakt dat de Amerikaansche marine nu honderd maal zooveel schepen heeft als in Juli 1940 en over 7½ maal zoo groote hoeveelheid scheepsruimte beschikt. Zij heeft thans o.a. 15 kruisers en 123 vliegkampschepen. **productie 5425 A; 5385; 5573 G)**

WETENSCHAPPEN —
C. **Nobelprijzen uitgereikt —**

13 Dec. — Wederom is een aantal Nobelprijzen uitgereikt. De plechtigheid geschiedde niet zooals gewoonlijk in Zweden, het geboortenland van den stichter der prijzen, den uitvinder Alfred Nobel, maar in de Ver. Staten. Dr. Otto Stern (voor 1943) en dr. Isidore Rabay (voor 1944), die zich bezig houden met onderzoekingen over den bouw van atomen en atoomkernen uitgezonden stralen, werden len, werden onderscheiden. Dr. Hendrik Edward Doyag deelden den Nobelprijs Nobelprijs voor natuurkunde 1943. Allen wonen in Amerika.

De prijs van 1944 voor geneeskunde werd in ontvangst genomen door twee Amerikanen, dr. Joseph Erlinger en dr. Herbert Gunther. Ze hebben onderzoekingen gedaan op het gebied van electrische meting van de werking van het zenuwenstelsel.

De ontvanger van den zevenden Nobelprijs is een Hongaarsche scheikundige, in Zweden woonachtig, die zich vooral met studie van isotopen heeft beziggehouden.

Ten slotte werd ook een Nobelprijs voor literatuur toegekend en wel aan den Deenschen schrijver Johannes Johnson. **(V. b. Nobelprijzen 4891 D)**

ZWITSERLAND —
D. **Presidentsverkiezingen - Von Steiger gekozen —**

14 Dec. (D. N. B. — Als opvolger van den huidigen president van Zwitserland, Stampfli (Vrijzinnig), is voor 1945 op 14 Dec. door de Vereenigde Federatiënvergadering de vertegenwoordiger der boeren- en burgerpartij Bondsraad E. von Steiger met 192 van de 231 stemmen gekozen. Bondsraad Kobelt (Vrijzinnig) werd tot vice-president gekozen met 169 van de 189 stemmen. **(V. b. Presidentsverkiezingen 5377 B)**

DE WERELDOORLOG

Hevige strijd in den Elzas - Geallieerde vorderingen in Saargebied - De Russen staan voor Boedapest - Faenza door de Britten veroverd - Nieuwe Amerikaansche landing op de Philippijnen —

WESTELIJK FRONT —

11 Dec. (D.N.B.) — Ten O. van Aken ging het 1ste Amerikaansche leger op 10 December tot den vierden grooten aanval over. Bij Saarlautern duurt de verbeten strijd om vestingwerken voort. Toenemende hevigheid van de vijandelijke aanvallen tusschen Saargemünd en Hagenau.

(R.O.) — De Amerikanen zijn Düren van uit het N. en Z.W. tot op 5 km genaderd. In Saarlautern sloegen zij 7 Duitsche tegenaanvallen af. Hagenau werd veroverd. De Franschen bereikten Münster, 15 km ten W. van Colmar.

12 Dec. (D.N.B.) — De Amerikaansche doorbraakpogingen ten O. van Aken mislukten. In eenige sectoren konden zij ons hoofdgevechtsterrein binnendringen. Bij Saarlautern lijdt de vijand zware verliezen. Zijn pogingen om hier over de Saar te trekken werden verijdeld. In de Beneden-Vogezen zijn de gevechten toegenomen. Bij Saargemünd geringe Amerikaansche vorderingen. Ten N.W. van Hagenau nog hevige gevechten.

(R.O.) — De geallieerde troepen staan nu 13 km ten O. van Saargemünd dat thans geheel in hun handen is. Het 7de Amerikaansche leger is van Hagenau uit 13 km opgerukt in de richting van den Rijn.

13 Dec. (D.N.B.) — De slag bij Aken duurt met dezelfde felheid voort, vooral ten Z. en Z.O. van Jülich. Tusschen Saargemünd en Hagenauer Forst vormde de vijand vooral bij Rohrbach en tusschen Reichshofen en Woerth aanvalswiggen.

(R.O.) — De Amerikanen staan thans nog 1 km van Düren. Ten N. van deze stad hebben zij 30 km van den W. oever van de Roer in handen. De vijand deed tegenaanvallen op de bruggenhoofden over de Saar, vooral bij Dillingen. In den Elzas veroverden geallieerde troepen Seltz.

14 Dec. (D.N.B.) — De Amerikanen konden in den Roersector ten Z. van Jülich en tuschen Vossenack en Monschau in eenige dorpen binnendringen. Ten N. van Hagenau kon de vijand; geringe terreinwinst boeken. In den Boven-Elzas werd Reichenweier van den vijand gezuiverd.

(R.O.) — Tegenover Düren rukten de Amerikanen weer ongeveer 3 km op en bezetten eenige dorpen. Bij Monschau werden nieuwe aanvallen gedaan, die eveneens een terreinwinst van 3 km opleveren. Ten O. van Saargemünd staken geallieerde troepen op 3 punten de Blies over. Zij vorderden eveneens in de corridor van Wissembourg.

15 Dec. (D.N.B.) — Zware afweergevechten ten W. van Düren tegen opnieuw aanvallende Amerikaansche formaties. Ten Z. van Düren geringe terreinwinst van den aanvaller.

(R.O.) — Bij Düren behaalden de Amerikanen plaatselijke successen. Tusschen Colmar en Mühlhausen deden de Duitschers één van hun grootste tegenaanvallen der laatste maanden. Zij behaalden eenige terreinwinst.

16 Dec. (D.N.B.) — Afnemende vijandelijke aanvallen in den Roer-sector bij Düren. Ten N.O. van Saargemünd behaalde de vijand onbelangrijke terreinwinst. Aan de N.O.-grens van den Elzas trokken onze troepen terug op den Westwal. In den Boven-Elzas weinig verandering, ondanks voortgezette vijandelijke aanvallen in de Rijnvlakte, bij Schlettstadt en in de Hooge Vogezen.

(R.O.) — Het Duitsche bruggenhoofd bij Düren is in tweeën gesplitst, doordat de Amerikanen op een nieuw punt de Roer bereikten. Hevige gevechten in het Saargebied. Bij Wissembourg en Lauterbourg trokken troepen van het 7de Amerikaansche leger over de Duitsche grens. De Duitsche aanval in den Elzas werd afgeslagen.

17 Dec. (D.N.B.) — Ten O. van Aken trad een nieuwe gevechtspauze in. Aan de Saar liepen de Amerikanen vast, vooral bij Dillingen, Saarlautern en Enzdorf. Aanvallen tusschen Saargemünd en Bitsch werden in hoofdzaak afgeslagen.

(R.O.) — De Duitschers deden een krachtigen tegenaanval 50 km ten Z. van Aken. Ten Z.O. van Malmédy staken zij de Belgische grens over en drongen de Amerikaansche linies binnen. Bij een anderen aanval stak de vijand de Luxemburgsche grens over bij Echternach en Vianden. In het Saargebied wonnen de Amerikanen bij Dillingen eenig terrein. Bij Bitsch hevige Duitsche tegenstand. Wissembourg en Lauterbourg zijn in Amerikaansche handen.

OOSTELIJK FRONT —

11 Dec. (D. N. B.) — Het bruggenhoofd bij Vukovar werd uiteengeslagen. In Hongarije bleven Sovjet-Russische aanvallen tusschen Drau en Plattenmeer en op de landengte van Stuhlweissenburg vruchteloos. Pogingen om het penetratiegebied ten N.O. van Boedapest uit te breiden werden verijdeld. Bij Miskolcz en in Oost-Slowakije versterkte de vijand zijn aanvallen.

(R.-O.) — De Russen namen een plaats op 12 km van Boedapest. Van Vacz uit zijn zij 12 km opgerukt in de richting van Boedapest. Een eiland in de Donau vlak bij Boedapest is eveneens in Russische handen.

12 Dec. (D. N. B.) — Aan het Donaufront werd een bruggenhoofd ten N.W. van Esseg uiteengeslagen. In Hongarije hadden Sovjet-Russische aanvallen tusschen Drau en Plattenmeer geen succes. Doorbraakpogingen ten N. van Boedapest werden opgevangen. Ten N. van Miskolcz behaalde de vijand aan weerszijden van de Sajo geringe terreinwinst.

(R.-O.) — De Russen zijn Boedapest weer dichter genaderd; de stad ligt onder Russisch artillerievuur. Ten N. van Miskolcz hebben de Russen hun opmarsch hervat.

13 Dec. (D. N. B.) — Ten Z.O. van Vukovar duren de felle gevechten voort. In Hongarije plaatselijke vijandelijke aanvallen ten Z. en ten O. van het Plattenmeer. Het zwaartepunt der vijandelijke aanvallen ligt nog steeds ten N. van Boedapest en in het gebied van Miskolcz. In Oost-Slowakije stortten nieuwe aanvallen aan den weg Ungvar-Kaschau ineen.

(R.-O.) — Ten N. en N.O. van Boedapest dringen de Russen door de laatste Duitsche stellingen; er woedt een hevige strijd. Ten N. en N.W. van Miskolcz veroverden de Russen weer een 12-tal plaatsen.

14 Dec. (D. N. B.) — In het N. en N.O. deel van den stellingsgordel om Boedapest sloegen onze troepen vijandelijke aanvallen uiteen. Tusschen de Donaubocht bij Waitzen en het Matragebergte hield de vijandelijke druk voornamelijk in Noordelijke richting, aan.

(R.-O.) — De Russen veroverden Isala,

11 km ten N.O. van Boedapest. In de voorstad Neu-pest wordt gevochten.
Langs de Hongaarsch -Tsjechische grens dringen de Russen op naar den pas van Bratislava.
15 Dec. (D. N. B.) — Ten Z. en ten N.O. van het Plattenmeer alsmede voor Boedapest ondernam de vijand slechts enkele vergeefsche aanvallen. Ten Z. van de rivier de Eipel tracht hij sinds dagen ons front bij Szeczeny te doorbreken. Ook ten N. van Eriau bleven zijn aanvallen vergeefsch.
(R.-O.) — De toestand bij Boedapest is weinig veranderd. Tusschen Miskolcz en de Slowaaksche grens maakten de Russen opnieuw vorderingen.
16 Dec. (R.O.) — De Russen zijn de Eipel 60 km ten N. van Boedapest, overgestoken en hier Tsjecho-Slowakije binnengedrongen; zij bevrijdden Ipoly-Sag.
17 Dec. (D. N. B.) — Toenemende vijandelijke druk tusschen de Save en Vukovar
Voortgezette Sovjet-Russische aanvallen bij de engte van Ipoly-Sag en tusschen de Eipel en het Matragebergte. Ons front werd gehandhaafd ondanks terreinwinst van den vijand. In Oost-Slowakije breidde de vijand zijn aanvallen aan den weg Ungvar-Kaschau naar het N. uit.
(R-O.) — Ten N. van Miskolcz zijn de Russen de grens van Slowakije tot op 8 km genaderd.

ITALIE —

11 Dec. (D. N. B.) — Sterke vijandelijke aanvallen ten Zuidwesten van Faenza zijn ineengestort. Ten Noorden en Noordwesten van Ravenna is de activiteit weer opgeleefd.
(Radio-Oranje) — Het 8ste leger gaat voort met de omsingeling van Faenza.
12 Dec. (D. N. B.) — In den Lamonesector ontwikkelden zich ten Noorden van Russi zware gevechten. Bij acties tegen benden in Noord-Italië verloor de vijand in den tijd van 1 tot 10 December meer dan 900 dooden en 1200 gevangenen.
13 Dec. (D. N. B.) — De Britten konden hun bruggenhoofd aan de Lamone niet meer verbreeden. Ten Zuidwesten van Faenza stortten aanvallen van den vijand ineen.
14 Dec. (D. N. B.) — Onze troepen drongen ten Zuiden van Bologna de vijandelijke linies binnen. Britsche aanvallen ten Zuidwesten van Faenza mislukten.
14 Dec. (R.-O.) — Ten N.O. en ten Z. van Faenza hebben geallieerde troepen de Lamone in grooten getale overschreden.
15 Dec. (D. N. B.) — Vijandelijke aanvallen ten Oosten van de Ligurische kust werden afgeslagen. Ten Zuidwesten van Faenza zijn de Britten tot een grooten aanval overgegaan.
15 Dec. (R.-O.) — Het bruggenhoofd over de Lamone werd uitgebreid. Verder Westelijk naderden geallieerde troepen den straatweg Rimini-Bologna tot op 12 km.
16 Dec. (D. N. B.) — Aan den Naviglio kwam de vijand slechts in een smallen sector eenige honderden meters vooruit.
17 Dec. (D. N. B.) — Het brandpunt der afweergevechten lag om en Westelijk van Faenza. De vorderingen der Britsche aanvalsformaties beperkten zich tot een smalle strook tusschen de Senio en Faenza.
(Radio-Oranje) — Faenza werd veroverd.

LUCHTOORLOG —

11 Dec. (D.N.B.) — Het gebied aan weerskanten van den Rijn was ook gisteren het doel van vijandelijke vliegtuigen. Bovendien vielen Amerikaansche bommenwerpers Koblenz en Bingen aan.
(Radio-Oranje) — Ruim 1150 Am. vliegtuigen, w.o. 500 zware bommenwerpers deden aanvallen op spoorwegcentra, o.a. Koblenz en Bingen. Bommenwerpers uit Italië deden op 9 Dec. aanvallen op de Skoda-fabrieken te Pilsen en op doelen bij Regensburg.
12 Dec. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche bommenwerpers vlogen overdag naar West- en Zuid-Duitschland en wierpen bommen vooral in het Rijn-Maingebied. Bij een Amerikaanschen aanval op Weenen werd o.a. brand veroorzaakt in het Burgtheater en in de Staatsopera.
(Radio-Oranje) — Meer dan 3000 geallieerde vliegtuigen vielen spoorwegemplacementen en benzinefabrieken in het Roergebied, spoorwegemplacementen bij Frankfort en doelen bij Weenen aan.
13 Dec. (D.N.B.) — Amerikaansche formaties hebben Opper-Silezië, het gebied van Rijn en Main en Midden-Duitschland gebombardeerd. Aanzienlijke schade is ontstaan in Darmstadt en Hanau. Verdere aanvallen der Britten waren gericht op Witten en Essen.
(Radio-Oranje) — Een sterke formatie Eng. bommenwerpers deed een aanval op Essen. Mosquito's bombardeerden Osnabrück. Andere zware Eng. bommenwerpers vielen Witten aan. 1250 zware Am. bommenwerpers en 900 Am. jagers vielen de Leuna-benzinefabrieken bij Merseburg en spoorwegemplacementen te Hanau, Darmstadt en Aschaffenburg aan. Am. bommenwerpers uit Italië vielen een benzinefabriek in Zuid-Silezië en doelen bij Weenen aan.
16 Dec. (D.N.B.) — Amerikaansche bommenwerpers vielen 15 Dec. Kassel en Hannover, alsmede plaatsen in Zuid-Duitschland aan, waaronder Rosenheim. De Britten deden een aanval op Mannheim-Ludwigshafen. Tevens wierpen Britsche gevechtsvliegtuigen bommen op Hannover en Osnabrück.
(Radio-Oranje) — 700 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 500 jagers, deden aanvallen op Hannover en Kassel. Am. bommenwerpers uit Italië vielen Rosenheim ten Z.W. van München, Innsbrück, Linz, Salzburg en Amstetten aan. Voorts vielen Eng. bommenwerpers bunkers voor motortorpedobooten te IJmuiden met 6-tons bommen aan. Andere Eng. bommenwerpers deden 's nachts een krachtigen aanval op Ludwigshafen.
17 Dec. (D.N.B.) — Amerikaansche vliegtuigen vielen 16 December Zuid-Duitschland aan. Schade ontstond in Innsbrück en in het gebied van Stuttgart. Britsche bommenwerpers vielen Siegen aan.
(Radio-Oranje) — Zware Am. bommenwerpers vielen spoorwegdoelen bij Stuttgart aan, terwijl Eng. bommenwerpers Siegen bestookten. Bommenwerpers uit Italië vielen fabrieken van synthetische olie in Tsjecho-Slowakije aan.
15 Dec. (D.N.B.) — Lichte Amerikaansche bommenwerpers vielen het gebied van de Saarpfalz aan.
Gedurende de verslagweek werd van Duitsche zijde vrijwel dagelijks melding gemaakt van VI en V2 vuur op Londen en, in mindere mate, op Antwerpen.

ZEEOORLOG —

11 Dec. (D. N. B.) — In den strijd tegen het vijandelijke ravitailleeringsverkeer hebben onze duikbooten vijf schepen met een inhoud van 34.000 Brt. en twee torpedobootjagers in den grond geboord.
11 Dec. (R.-O.) — Er is een krachtige nieuwe Britsche vloot gevormd, die in den Stillen Oceaan zal opereeren. Deze zal den naam dragen van Britsche Pacific-Vloot, en de belangrijke vloot in de Indische wateren, die vroeger de Oostelijke vloot genoemd werd, zal nu den naam krijgen van Oost-Indische vloot. Er zullen dus voortaan twee vlooten in het Oosten opereeren, dank zij het aantal schepen dat ter beschikking staat door de algemeene situatie en het tot zinken brengen van de „Tirpitz". De Pacific-vloot zal haar basis voorloopig in Australië hebben.

HET VERRE OOSTEN —

Birma —

16 Dec. (R.-O.) — Chineesche troepen hebben Bhamo, het eindpunt van den karavaanweg naar China, veroverd.

Philippijnen —

11 Dec. (R.-O.) — Ormok, het laatste Japansche steunpunt op Leyte, is in Amerikaansche handen.
13 Dec. (R.-O.) — Opnieuw werd een Japansch convooi dat versterkingen aan land wilde zetten op Leyte, vernietigd.
4 Japansche transportschepen, tezamen 24.000 ton, alsmede 3 escorteerende torpedojagers werden vernietigd. Tevens werden 50 Japansche vliegtuigen neergeschoten. De Amerikanen verloren 8 toestellen.
14 Dec. (R.-O.) — 3 Japansche transportschepen, die blijkbaar niet wisten, dat Ormok in Amerikaansche handen is, liepen de haven binnen en werden door kustbatterijen met man en muis tot zinken gebracht.
15 Dec. (R.-O.) — De Japansche verliezen op Leyte bedragen tot nu 62.500 man. De Amerikanen verloren 10.400 man.

Landing op Mindoro —

16 Dec. (D. N. B.) — Het Japansche hoofdkwartier deelt mede, dat een door een sterke vlootmacht beschermd convooi de Soeloezee is binnengedrongen en sedert 14 dezer krachtig aangevallen wordt door Japansche luchtstrijdkrachten. Deze boorden tot 15 Dec. vier transportschepen in den grond en beschadigden 8 transportschepen, 2 slagschepen, 3 groote kruisers, 2 kleine kruisers of torpedojagers en 8 schepen van onbekend type. In den ochtend van 15 Dec. is de vijand begonnen met de landing op het Philippijnsche eiland Mindoro. Een divisie Amerikaansche strijdkrachten is aan land gegaan in de nabijheid van San Jose, aan den Zuid-westpunt van het eiland.
(R.-O.) — De Amerikanen deden een nieuwe landing in de Philippijnen, thans op het eiland Mindoro. Op 13 en 14 Dec. werden 224 Japansche vliegtuigen vernietigd en 90 toestellen op den grond gebombardeerd.
17 Dec. (R.-O.) — Op Mindoro werd San Jose, 8 km van de kust, veroverd. De Amerikanen leggen vliegvelden aan. Tijdens de luchtaanvallen, die aan de landingen voorafgingen, werden volgens de laatste gegevens in totaal 360 Japansche vliegtuigen buiten gevecht gesteld. 2 Japansche vaartuigen werden tot zinken gebracht en 15 andere beschadigd.

Luchtoorlog —

11 Dec. (D. N. B.) — Vijandelijke vliegtuigen wierpen in den nacht van 10 op 11 Dec. brandbommen op Tokio en Midden-Japan. Er werd geen schade van beteekenis aangericht.
14 Dec. (D. N. B.) — Ca. 80 Am. vliegtuigen vielen de omgeving van Tokio en het gebied van Sjikokoe aan. De hoofdaanval was gericht op de prefecturen Aitsji en Sjizoeoka, waar onbelangrijke schade ontstond.
(R.-O.) — Am. vliegende vestingen vielen op 13 Dec. een belangrijke Japansche vliegtuigenfabriek in Nagajo op Hondo aan.
15 Dec. (R.-O.) — Am. marinevliegtuigen hebben op 13 Dec. aanvallen gedaan op de haven en vliegvelden van Luzon. 91 Japansche vliegtuigen en 3 schepen, samen 11.000 ton, werden vernietigd.
(V. b. Krijgsverr. 6169-70)

De Akropolis, een der belangrijkste door de Britten bezette punten te Athene. Achter de Akropolis ligt de Piraeus welke nog grootendeels in handen van de Elas is. Op de photo ziet men eveneens een R.A.F.-Beaufighter op patrouille. (Zie ook: 7172 B) (British Off. Photograph)

Op 3 Aug. 1944 rukten Britsche tanks en infanterie Impruneta (Italië) binnen. Deze plaats werd langen tijd hardnekkig door de Duitschers verdedigd, teneinde den geallieerden opmarsch naar Florence tegen te houden.

(British Off. Photograph)

NEDERLAND (Bevrijd gebied) —

A. **Locomotieven voor Nederland —**

20 Dec. (R.-O.) — De Nederlandsche gezant in Zweden heeft een van de 50 locomotieven, die door een Zweedsche firma voor de Nederlandsche regeering worden gebouwd, in ontvangst genomen.

B. **De positie van de ex-illegale werkers —**

20 Dec. (R.-O.) — In een onderhoud met een oorlogscorrespondent van Aned zeide de Minister van Justitie, Mr. van Heuven Goedhart, dat het ontoelaatbaar is, dat in bevrijd gebied verwarring zou ontstaan door de overigens prijzenswaardige actie van ex-illegale werkers, indien deze zich een macht toeëigenden, die in een rechtsstaat als de onze alleen toekomt aan de politie. De regeering stelt de adviezen van de vroegere ondergrondsche werkers bij de arrestatie van onbetrouwbare elementen zeer op prijs. Ook hebben zij in de eerste dagen goed werk verricht met het bijeenhalen van landverraders, maar op den duur kunnen geen twee polities naast elkaar bestaan. De Minister had bij besprekingen met vroegere ondergrondsche werkers vastgesteld, dat zij het in beginsel met hem eens waren. Om verder gebruik van hun kennis te kunnen maken zijn verschillende maatregelen ontworpen. De Minister wees er voorts nog op, dat de uitstekende vaderlanders niet alleen en uitsluitend onder de ex-illegalen gezocht moeten worden. Velen in bezet gebied, overigens voortreffelijke patriotten, hadden nimmer de gelegenheid ondergronds werkzaam te zijn. Anderen, bv. de zeevarenden, voerden den strijd buiten Nederland. **(V. b. Gerbrandy over verzetsbew. 6171 A; V. Heuven Goedhart over probleem der illegaliteit 6153 C)**

C. **De zuivering van het politiekorps**

21 Dec. (R.-O.) — Uit een toespraak van Kapt. van Mourik Broekman voor den zender „Herrijzend Nederland" op 19 Dec. bleek, dat van het personeel van het beruchte directoraat-generaal van politie te Nijmegen, dat ruim 500 ambtenaren telde, er al meer dan 225 gearresteerd of buiten dienst zijn gesteld; uit het ongev. 140 man tellende corps te Nijmegen zijn 50 man uit den dienst verwijderd, uit dat van Eindhoven, dat ongeveer 250 man sterk was, 55 man en uit dat van Roosendaal, dat ongeveer 50 man telde, 14 man.
In zijn toespraak wees Kapt. van Mourik Broekman er op, dat vele politie-ambtenaren meer dan hun plicht deden getuige het groote aantal, dat in concentratiekampen werd opgesloten en waarvan vele omkwamen. Anderzijds schoot een aantal beslist te kort, terwijl er dan een derde groep is, die wel eens een fout gemaakt heeft, maar toch over het geheel niet als ongeschikt behoeft te worden beschouwd. Uiteraard geeft deze laatste groep de grootste moeilijkheden bij de zuivering.
(V. b. Zuivering 6171 B; 6097 D)

NEDERLAND (Bezet gebied) —

D. **„Centrale Reederij Voedselvoorziening" opgericht —**

18 Dec. — In een op 16 December gehouden persconferentie heeft de secretaris-generaal van het departement van Landbouw en Visscherij eenige mededeelingen gedaan. Deze hadden in het bijzonder betrekking op de instelling van de „Centrale Reederij Voedselvoorziening". Op 1 December werd in beginsel besloten tot de oprichting van dit lichaam, hetwelk thans zijn werkzaamheden heeft aangevangen. Het doel van deze organisatie is leiding te geven aan alle voedseltransporten per binnenschip van het N.O. des lands naar het Westen des lands en in het Westen zelf. De Centrale Reederij Voedselvoorziening is geen eigenares van de schepen. Zij zal zooveel mogelijk gebruik maken van bestaande instellingen, in het bijzonder van die van het departement van Waterstaat (Bevrachtingscommissarissen en Sleepvaartcommissarissen). De directie van de Centrale Reederij Voedselvoorziening bestaat uit den directeur-generaal van de Voedselvoorziening, de burgemeesters van de gemeenten Amsterdam en Rotterdam en den secretaris-generaal van het departement van Landbouw en Visscherij, die tevens voorzitter is. Het bureau der nieuwe instelling is gevestigd te A'dam, Prins Hendrikkade 159.
De voedselnood in het Westen van het land is in de allereerste plaats een transportvraagstuk. Ten gevolge van verschillende omstandigheden is het transport geruimen tijd gestagneerd, waardoor de voedselvoorraden in het Westen van het land grootendeels uitgeput zijn.

E. **De rantsoenen in West-Nederland —**

18 Dec. — Van Duitsche zijde wordt er in verband met de werkzaamheden van de Centrale Reederij Voedselvoorziening op gewezen, dat de voedselvoorziening der groote Nederlandsche steden in het Westen van het land in de eerste plaats een transportvraagstuk is.
Er wordt naar gestreefd op deze wijze van Januari af wederom 2 tot 3 kilogram aardappelen en ongeveer 1400 gram brood beschikbaar te stellen en het in de laatste weken uitgereikte rantsoen van 125 gram vleesch alsmede ongeveer 100 gram olie te handhaven, tot de aansluiting aan de nieuwe boterproductie verkregen is. **(V. b. Centr. Reederij Voedselvoorz. 6175 D)**

F. **Justitie - Bescherming van schuldenaren —**

20 Dec. — Het Verordeningenblad bevat een besluit van den secretaris-generaal van het dep. van Justitie betreffende bescherming van schuldenaren. Volgens artikel 1 van dit besluit kan de rechter een schuldenaar een of meermalen uitstel verleenen, indien aannemelijk is, dat deze door de bijzondere omstandigheden, welke zich ten gevolge van den oorlog sedert 10 Mei 1940 hebben voorgedaan, niet tijdig aan zijn verplichtingen kan voldoen. **(V. b. Verord. Justitie 5881 A; 5648 B)**

G. **Vereenvoudiging der rechtspleging —**

20 Dec. — In het Verordeningenblad is een besluit van den secretaris-generaal van het departement van Justitie tot vereenvoudiging van de rechtspleging opgenomen. Art. 1 van dit besluit bepaalt: De Hooge Raad vonnist steeds met drie raadsheeren behalve in zaken, vermeld in artikel 92 van de wet op de rechterlijke organisatie. In deze zaken vonnist de Hooge Raad met zes raadsheeren. In Artikel 2 wordt bepaald, dat beroep in cassatie niet kan worden ingesteld. Cassatie „in het belang der wet" blijft echter mogelijk.
(V. b. Verord. Justitie 6175 F)

H. **Muziek - Herman Rutters 65 jaar**

Op 22 December werd een gezaghebbend figuur in het Nederlandsche muziekleven 65 jaar: Herman Rutters. Een naam die klank heeft en waarvan de autoriteit niet alleen in eigen land, doch ook buiten onze grenzen sinds lang is gevestigd. Herman Jan Hendrik Rutters is Amsterdammer van geboorte. Hij bezocht het gymnasium, waarna hij als leerling van Bernard Zweers zijn muzikale opleiding genoot. De practijk der muziekbeoefening leerde hij o.a. kennen gedurende zijn werkzaamheid bij de Nederlandsche Opera. In 1921 werd Herman Rutters als leeraar in de muziekgeschiedenis aan het Muzieklyceum verbonden.
Ook voor de Volksuniversiteit te Amsterdam trad hij als docent op. Tal van tijdschriften publiceerden artikelen van zijn hand, o.a. „Het Orgel", waarvan hij in 1912 hoofdredacteur werd. Sinds 1916 is hij als eerste muziekredacteur aan het „Algemeen Handelsblad" verbonden. In officieele functies heeft Herman Rutters zich verdienstelijk gemaakt door zijn werk als voorzitter van het hoofdbestuur der Nationale Vereeniging tot veredeling van den Volkszang, als voorzitter van de Organisatie van Nederlandsche Toonkunstenaars, voorzitter van het mede door hem opgerichte genootschap „Muziek en Religie", bestuurslid der Nederlandsche Brucknervereeniging en vice-voorzitter van de afdeeling Amsterdam der T.N.H.V.

I. **Energiebesparingsmaatregelen —**

22 Dec. — Naar „De Telegraaf" meldt is thans ook te Rotterdam de gas- en electriciteitsvoorziening gestaakt.
(V. b. Energie-besp.maatr. 6120 A)

K. **Technische Noodhulp —**

20 Dec. — Verschenen is een verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende de Technische noodhulp. (Deze Techn. Noodhulp is een organisatie, welke speciaal moet optreden bij rampen, storingen, en algemeene noodtoestanden)'
(V. b. Verord. Rijkscomm. 6075 A)

BELGIE —

L. **Nationalisatie der oorlogsindustrie —**

21 Dec. — Bij de Belgische regeering is een voorstel ingediend om over te gaan tot de nationalisatie van de oorlogsindustrie. De nationalisatie van de oorlogsindustrie moet worden beschouwd als de eerste stap op den weg naar de nationalisatie van andere bedrijven, zooals mijnen, electriciteitsfabrieken, spoorwegen e.d.

ENGELAND —

M. **Nieuw type vliegtuig —**

21 Dec. (R.-O.) — De Engelsche luchtmacht heeft, naar thans bekend wordt, sinds eenigen tijd een nieuw type Mosquito-vliegtuig in gebruik, de Mark-16. Deze vliegtuigen zijn voorzien van luchtdichte cabine, die het mogelijk maakt op meer dan 10 km hoogte te vliegen. Het vliegtuig kan één bom van 2.000 kg of 6 van 250 kg vervoeren.

N. **Nieuwe oproepingen voor het leger —**

22 Dec. (D. N. B.) — Volgens een bericht van Reuter, heeft de Engelsche regeering vandaag officieel medegedeeld, dat in de komende maanden 250.000 man meer dan de vroegere behoefte voor de Britsche legerstrijdkrachten zullen worden opgeroepen. Deze nieuwe recruten worden gehaald:
1e. Uit alle jonge Engelschen, die thans den leeftijd van 18 jaar bereiken.
2. Uit de werklieden, die beschikbaar komen uit de munitie-industrie.
3. Uit het personeel van marine en luchtmacht, dat naar het leger wordt verplaatst.
4. Uit mannen, die beschikbaar komen als gevolg van nieuwe uitkammingen der bedrijven, of die werkzaam waren bij het thuisfront of in administratieven overheidsdienst. **(V. b. Dienstpl. 5024 F)**

FRANKRIJK —

A. Fransch-Russisch verdrag — De tekst —

De zender van Moskou publiceerde 17 December den tekst van het Fransch-Sovjetrussische verdrag, dat op 16 Dec. jl. in het Kremlin door de gevolmachtigden van de Sovjet-Unie en Frankrijk, Molotov en Bidault, is onderteekend:

1. Beide verdragspartijen verplichten zich den strijd tot aan de definitieve overwinning op Duitschland voort te zetten en iedere mogelijke hulp te verleenen; 2. Beide verdragspartijen verplichten zich geenerlei afzonderlijke vredesonderhandelingen met Duitschland aan te gaan; 3. Beide verdragspartijen verplichten zich ook na afloop van den huidigen oorlog alle maatregelen te nemen tegen iedere nieuwe eventueele agressie; 4. Ingeval een verdragspartij betrokken wordt in den oorlog tegen Duitschland, verplicht de andere verdragspartij zich om haar iedere mogelijke hulp te verleenen. 5. Beide partijen verplichten zich geen bondgenootschap te onderteekenen, dat tegen de andere partij gericht is; 6. Beide partijen verplichten zich elkander iedere economische hulp na den oorlog te verleenen; 7. Het huidige bondgenootschap staat in geenerlei relatie tot de andere, te voren gesloten bondgenootschappen; 8. De Russische en Fransche tekst van het bondgenootschap wordt geratificeerd en blijft 20 jaar van kracht. Ingeval het één jaar vóór afloop van dien tijd niet mocht worden opgezegd, blijft het voor onbepaalden tijd bestaan met een opzeggingstermijn van één jaar.

21 Dec. (D. N. B.) — Volgens verklaringen van officieele zijde te Parijs bevat het Fransch-Sovjet-Russische pact een geheime clausule, waarin beide partijen zich verplichten, elkander te steunen bij het sluiten van den vrede, om Duitschland te dwingen tot het afstaan van gebieden, zoowel in het Oosten als in het Westen, aldus meldt Associated Press uit de Fransche hoofdstad.
(V. b. Verdr. m. Sovjet-Unie 6166 E)

GRIEKENLAND —

B. De militaire toestand —

18 Dec. (D.N.B.) — De tegenstand van de Elas in Athene is, volgens Engelsche radio-berichten, hardnekkiger geworden, toen de aanval ter zuivering van de straten werd voortgezet. In den morgen van 18 Dec. verdreven Britsche troepen Elas-formaties uit hun stellingen, die den weg van Athene naar de haven beheerschen. De R.A.F. deed raket-aanvallen op goed gecamoufleerde geschutsstellingen van de Elas en op een munitie-opslagplaats in een voorstad, waarbij gebouwen getroffen werden. De groote Averoff-gevangenis in een N.O.-voorstad van Athene werd door de Elas-troepen in brand gestoken. 700 Gevangenen bevinden zich in Britsche handen, o.a. de vroegere premier Rallis en de vroegere dictator Gangelos, die beiden in tanks in veiligheid werden gebracht.

19 Dec. (D.N.B.) — Naar Reuter uit Athene meldt, zijn strijdkrachten der Elas door het prikkeldraad gedrongen, dat het gebied van het hoofdkwartier der geallieerde strijdkrachten nabij Athene omgeeft. De Britsche luchtmacht was reeds gedwongen, het belegerde hoofdkwartier vanuit de lucht te ravitailleeren.

20 Dec. (D.N.B.) — Het communiqué van generaal Scobie luidt, dat de Britsche troepen nog steeds de haarden van verzet der Elas-formaties langs den weg

Lt.-Generaal Scobie

Athene-Faliron zuiveren. Voorts zijn operaties begonnen om het hoofdkwartier van de Britsche luchtmacht te ontzetten. Deze operaties worden voortgezet. Het in Volo gestationneerde garnizoen kon zonder incidenten ontbonden worden. In Saloniki en Patras is de toestand onveranderd.

21 Dec. (D.N.B.) — Reuter meldt uit Athene, dat de Britsche troepen op 21 December ongeveer een derde van de stad gezuiverd hadden. De meeste troepen van de Elas, welker aantal als gevolg van de verliezen in de jongste gevechten van ca. 25.000 tot 20.000 was verminderd, houden thans het Noordelijke stadsdeel bezet.

23 Dec. (D.N.B.) — Athene is nog steeds slagveld. Shermantanks hebben van de bergen af over de daken der huizen heen gevuurd op het gebouw van de Griekse militare academie, dat door de opstandelingen krachtig verdedigd wordt. De operaties van zee uit tegen den Piraeus hadden succes, doch de landstrijdkrachten, die zich wilden vereenigen met de van zee uit aan land gegane troepen, stieten op hevigen tegenstand van de Elastroepen en konden niet doorbreken. Het voornaamste verzet van de opstandelingen blijft geconcentreerd in de Noordelijke deelen van Athene. **(V. b. Milit. toestand 6172 B)**

C. Geen eenstemmingheid over regentschapskwestie —

19 Dec. (D.N.B.) — De speciale correspondent van Reuter in Athene meldt, dat Papandreoe heeft medegedeeld, dat verschillende leiders der politiek in en buiten zijn kabinet het voorstel, om een regent te benoemen, afzonderlijk van elkaar bij den koning zullen indienen. **(V. b. Politieke situatie 6172 B)**

D. Joegoslavische ambities —

20 Dec. (D.N.B.) — Volgens „United-Press" zou Joegoslavië ambities koesteren het gebied om de steden Edessa en Castoria ongeveer 40 km ten Zuiden van de Joegoslavische grens, in te lijven.

E. Bulgaarsche demonstratie —

20 Dec. (D.N.B. — In Sofia zijn demonstraties gehouden, waarbij inwilliging van de rechtvaardige Bulgaarsche eischen aan Griekenland werd geëischt. Het aantal gewapende Bulgaren, dat de Grieksche grenzen overschreed, wordt op 3000 geschat. **(V. b. Bulgaarsche acties 6172 B)**

HONGARIJE —

F. Voorloopige Nationale Vergadering —

24 Dec. (Radio-Oranje) — In bevrijd Hongarije is te Debreczen een voorloopige Nationale Vergadering ingesteld, die een beroep gedaan heeft op het Hongaarsche volk om aan de zijde van het Roode Leger te strijden ter bevrijding van Hongarije van het Duitsche juk. Deze Nationale Vergadering bestaat, naar Radio-Moskou meldt, uit 230 afgevaardigden, die alle democratische partijen, alsmede vakverbondsorganisaties, landelijke raden en vakbonden van handwerkslieden en boeren vertegenwoordigen.

INTERNATIONAAL —

G. Internationaal arbeidsbureau —

23 Dec. (Radio-Oranje) — In Januari zal door den Raad van Beheer van het Internationale Arbeidsbureau een belangrijke vergadering te Londen worden gehouden. Een van de belangrijkste maatregelen, die zal moeten worden genomen, betreft het vormen van een aantal internationale commissies, voor elken bedrijfstak één, die de taak krijgen om de arbeidsvoorwaarden en den levensstandaard van de arbeiders in die bedrijfstakken door internationaal optreden te verbeteren. **(V. b. Engelsch-Russ. Vakbond-comité 6121 E)**

POLEN —

H. Mikolajczyk naar Lublin —

19 Dec. (D. N. B.) — Volgens een bericht uit Londen heeft de afgetreden Poolsche Minister-president, Mikolajczyk, besloten zich naar Lublin te begeven om daar te zamen met het comité van Lublin een nieuwe Poolsche regeering te vormen. **(V. b. Mikolajczyk 6156 D)**

I. Positie van Poolsche regeering te Londen —

22 Dec. (D. N. B.) — De Londensche correspondent van „Morgentidningen" meldt, dat het comité van Lublin den laatsten tijd een groote activiteit heeft getoond. Te Londen concludeert men daaruit, dat de dagen der uitgeweken Poolsche regeering zijn geteld. Uit welingelichte Engelsche bron verluidt, dat het comité van Lublin contact heeft gezocht met de Tsjechoslowaaksche vertegenwoordigers te Moskou en onderhandelt met Bulgarije en vertegenwoordigers van de regeering-Tito. Verder heeft Sovjet-Rusland het comité toestemming gegeven tot het sluiten van migratieverdragen met de aan Polen grenzende Sovjetrepublieken. Daaruit blijkt, dat de Sovjet-Unie het comité reeds als volwaardig beschouwt. Volgens hetzelfde blad streeft men ook van Britsche zijde **naar een contact met de** Poolsche regeering te Lublin. **(V. b. Regeering te Londen 6162 K)**

SOVJET-RUSLAND —

K. Himmler oorlogsmisdadiger —

24 Dec. (R.-O.) — De Russische commissie voor het onderzoek naar oorlogsmisdaden heeft verklaard, dat Himmler persoonlijk heeft deelgenomen aan de gruwelen in de omgeving van Lwow, waar in totaal 700.000 menschen ter dood zijn gebracht. Engelschen, Amerikanen, Nederlanders, Joego-Slaven en Tsjecho-Slowaken zijn uit concentratiekampen in Duitschland naar Lwow gebracht en daar vermoord. **(V. b. Himmler: 5430 A; zie ook: 6109 A)**

VER. STATEN —

A. Verliescijfers van het leger in West-Europa —

19 Dec. (R.-O.) — De verliezen der Amerikaansche legers in West-Europa hebben van 6 Juni tot 1 December in totaal 259.000 man bedragen. Hiervan zijn er 44.000 gesneuveld en bijna 190.000 gewond. Er zijn 25.000 vermisten. De verliezen van de Amerikaansche luchtmacht zijn niet in deze cijfers begrepen.
(V. b. Verliescijfers 6109 H)

ZWITSERLAND —

B. De verhouding tot de Sovjet-Unie —

20 Dec. ((R.-O.) — De Minister van Buitenlandsche Zaken heeft op 19 Dec. in den Bondsraad een verklaring afgelegd over de Zwitsersche buitenlandsche politiek. Hij zeide o.a., dat er geen al te groote waarde moet worden gehecht aan de Russische weigering om de politieke betrekkingen met Zwitserland te hervatten. Hij legde den nadruk op het feit, dat Zwitserland geen buitenlandsche inmenging kan dulden in zijn binnenlandsche aangelegenheden en meende, dat de Russen of niet geneigd of niet in staat waren de Zwitsersche neutraliteitspolitiek te begrijpen. De Minister weerlegde voorts de beschuldiging dat Zwitserland een pro-fascistische houding had aangenomen. Door neutraal te blijven had Zwitserland de internationale organisatie in het leven gehouden, waardoor vele honderden onschuldigen waren gered. Ten slotte verklaarde de Minister, dat het in het belang van Zwitserland is om de betrekkingen met Rusland te hervatten en dat het de plicht van het land is om mede te werken aan een systeem van internationale solidariteit, maar dat daarbij geen afstand kan worden gedaan van de Zwitsersche onafhankelijkheid.
(V. b. Verh. tot Sovjet-Unie 6145 A)

DE WERELDOORLOG

Duitsch tegenoffensief in het Westen - Gevechtsfront tusschen Monschau en Trier - 4/5 van Hongarije thans in Russische handen - Japansche tegenstand op Leyte ten einde —

WESTELIJK FRONT —

18 Dec. (D.N.B.) — Sterke Duitsche strijdkrachten zijn op 16 December van den Westwall uit over een breed front tot den aanval overgegaan en hebben de voorste Amerikaansche stellingen tusschen het Hohe Venn en het Noordelijke deel van Luxemburg onder den voet geloopen. In den Roersector ten W. en ten Z. van Düren bij Saarlautern, bij Bitsch en aan de grens tusschen de Palts en den Elzas duren de gevechten voort.

(R.O.) — De Duitschers zijn een groot tegenoffensief begonnen, het belangrijkste sedert dat bij Avranches, tusschen Monschau en Trier. Bij Monschau, Vianden en Echternach drong de vijand de Amerikaansche linies binnen. Hij behaalde de grootste terreinwinst in de richting van Malmédy.

19 Dec. (D.N.B.) — Onze aanval wordt voortgezet. Pantserformaties zijn door bressen in het front van het 1ste Amerikaansche leger doorgestooten. In een nachtelijken pantserslag werden vijandelijke reserves teruggeslagen.
(R.O.) — Het Duitsche offensief neemt nog in kracht toe, de grootste terreinwinst van den vijand bedraagt thans ongeveer 25 km en bracht hem in de omgeving van Stavelot. De strijd is hevig. Op 18 Dec. werden 95 Duitsche tanks en pantserwagens vernietigd en 26 beschadigd. In het Saargebied is Dillingen thans vrijwel van den vijand gezuiverd.

20 Dec. (D.N.B.) — Een groot deel van de achter het front overgebleven steunpunten van den vijand werd opgeruimd. De aanval ging voort, waarbij op vele plaatsen gevechten ontstonden met aangevoerde vijandelijke reserves. Tot nu toe werden meer dan 10.000 gevangenen gemaakt, 200 tanks vernietigd of buitgemaakt en 124 vliegtuigen neergeschoten.

(R.O.) — Duitsche troepen staan halverwege de Belgische grens en Luik.
In het Zuiden werd Malmédy veroverd. Op sommige punten zijn de Duitsche tankcolonnes tot staan gebracht.

21 Dec. (D.N.B.) — De bezetting van de Schnee-Eifel, achter het front, werd gevangen genomen of vernietigd. 7000 Amerikanen geraakten hier in gevangenschap. Het totale aantal gevangenen is thans meer dan 20.000. De groote weg Luik-Bastogne-Arlon werd overschreden. Ten N.W. van Bitsch worden zware afweergevechten gevoerd.
(R.O.) — Monschau werd door Amerikanen heroverd. Bij Stavelot en St. Vith woeden hevige tankslagen. Aan het Saarfront en in de Palts afwisselende gevechten. Bij Bitsch werd een aantal forten veroverd.

22 Dec. (D.N.B.) — Pogingen van den vijand om onzen aanval tot staan te brengen, werden verijdeld. St. Vith werd veroverd, het garnizoen gevangen genomen. Over de Ourthe werden bruggenhoofden gevormd. Bij Stavelot woeden zware tankgevechten. Ook in Midden-Luxemburg werden goede vorderingen gemaakt. Aan de Saar moet de vijand zijn bruggenhoofd bij Dillingen en Enzdorf ontruimen. Ten N.W. van Weissenburg werd hij uit bunkergroepen verdreven. Ten W. van Kayserberg wordt hevig gevochten.
(R.O.) — Op 19 dezer hadden de Duitschers een bres van 30 km in de Amerikaansche linies geslagen en waren bijna 60 km in België doorgedrongen. Zij stonden 20 km van Luik en 10 km van Bastogne. Malmédy werd heroverd. Bij Wissembourg hebben troepen van het 7e leger zich moeten terug trekken.
Ten N.W. van Colmar maakten Fransche troepen plaatselijke vorderingen.

23 Dec. (D.N.B.) — Tot veertien maal herhaalde aanvallen der Amerikanen aan het N. front van het doorbraakgebied werden afgeslagen.
(R.O.) — Het vijandelijk offensief boet aan kracht in, hoewel de vijand vooral op de Z. flank nog successen behaalt. Hij bereikte Laroche en St. Hubert. Bij Wiltz, dat door den vijand is omsingeld, woedt een hevige tankslag.

24 Dec. (D.N.B.) — Het zwaartepunt van den strijd verplaatste zich naar de Z. flank, waar Bastogne omsingeld is, terwijl de opmarsch ten W. van de Ourthe voortgaat.
(R.O.) — Op de N. flank van het Duitsche front in België oefenen de Amerikanen zwaren druk uit. In het centrum konden de Duitschers nog iets verder opdringen naar Marche. Aan de Z. flank vallen de Amerikanen in N. richting aan.

OOSTELIJK FRONT —

18 Dec. (D.N.B.) — Sovjetaanvallen ten Z. van het Plattenmeer werden afgeslagen. Bij Szeczeny mislukten nieuwe doorbraakpogingen.
(R.O.) — In N.O. Hongarije maakten de Russen snelle vorderingen uit de richting Miskolcz naar de Slowaaksche grens. Ook bij Boedapest wonnen de Russen weer terrein, vooral ten N.O. van de stad.
19 Dec. (D.N.B.) — Tusschen Drau, het Plattenmeer en Boedapest bleven talrijke vijandelijke aanvallen steken. Tusschen de Donau-bocht bij Waitzen en de Zuidgrens van Slowakije mislukten vijandelijke aanvallen na gering terreinverlies. Eigen tegenaanvallen bij Ipolysag wonnen terrein. Ten Z. van Szeczeny, in het Bükk-gebergte en aan de Sajo houdt de vijandelijke druk aan. Ten Z. van Rosenau en aan den weg Ungvar-Kaschau werd de vijand na geringe vorderingen opgevangen.
(R.-O.) — De Russen staan thans over een lengte van 110 km langs de Hongaarsch-Slowaaksche grens, die zij op één punt overstaken. De Duitschers zijn verder naar de Hernad teruggedreven. 4/5 van Hongarije is in Russische handen. Troepen van Maarschalk Tito veroverden Podgorcza in Montenegro.
20 Dec. (R.-O.) — Ten Z. van het Plattenmeer en bij Waitzen duren de hevige gevechten voort. Aan het Matra- en Bükk-gebergte houden de vijandelijke aanvallen aan. Tusschen Sajo en Hernad werden tal van vijandelijke aanvallen uiteengeslagen.
(R.-O.) — Kosice in Slowakije wordt thans ernstig bedreigd, nadat de Russen 40 plaatsen in de omgeving bevrijdden.
21 Dec. (D. N. B.) — Tusschen Plattenmeer en Donau ging de vijand tot den aanval over. Ook tusschen Waitzen en de Slowaaksche grens werd de vijandelijke druk sterker. Aan de Eipel, de Westelijke hellingen van het Matragebergte en aan weerszijden van de Boven-Sajo werd de vijand na zware gevechten opgevangen. In het gebied van Kaschau mislukten vijandelijke aanvallen.
(R.-O.) — De Russen dringen steeds verder in Slowakije door en bedreigen het spoorwegknooppunt Lucenec.
22 Dec. (D. N. B.) — Bij Stuhlweissenburg en ten O. van het Velenszemeer werd de vijand na geringe terreinwinst opgevangen. Ten O. van de Midden-Gran aan de Slowaaksche grens kon de vijand door een smalle frontopening terrein winnen in N. richting. Bij Szeczeny en aan de Boven-Sajo mislukten doorbraakpogingen, terwijl ook ten Z. van Kaschau aanvallen werden afgeslagen. In Koerland ging de vijand ten Z. van Frauenburg tot een grooten aanval over, waarbij hij hier en daar kleine penetraties tot stand bracht.
(R.-O.) — Bij Lucenec maken de Russen vorderingen. Het Matra-gebergte wordt van Duitschers gezuiverd.
23 Dec. (D. N. B.) — De vijand kon in het gebied ten W. van Boedapest doordringen en dringt op naar het N. en N.W. Aanvallen uit het O. mislukten.

(R.-O.) — In N. Hongarije rukken de Russen verder op voorbij Erlau. Ook in Slowakije maakten zij vorderingen in de richting van Lucenec.

24 Dec. (D. N. B.) — Ten N. van de Eifel en aan de Beneden-Zagya handhaaft de vijand zijn sterken druk.

(R.-O.) — De Russen zijn een nieuw offensief begonnen ten Z.W. van Boedapest, gericht op Stuhlweissenburg. Aan de Eifel en aan de Tsjecho-Slowaaksche grens opnieuw vorderingen van de Russen.

ITALIE —

18 Dec. (D.N.B.) — De vijandelijke aanvallen ten W. van Faenza nemen in kracht af. Aan weerszijden van Bagna-Cavallo eindigde de Canadeesche stormloop met een nederlaag.

(Radio-Oranje) — Na de verovering van Faenza zijn de geallieerde troepen 5 km opgerukt op den weg naar Bologna.

19 Dec. (D.N.B.) — Het achtste Britsche leger beperkte zich gisteren tot aanvallen aan weerszijden van Faenza en Bagna Cavallo, die mislukten.

(Radio-Oranje) — Aan den weg naar Bologna vorderen de geallieerde troepen in de richting van Castel Bolognese.

20 Dec. (D.N.B.) — De aanvallende Britsche formaties konden gisteravond ten Noorden van Faenza een onbelangrijke penetraties tot stand brengen, welke echter werd afgegrendeld.

(Radio-Oranje) — De Duitschers doen krachtige pogingen om den geallieerden opmarsch ten N. van Faenza te stuiten.

21 Dec. (D.N.B.) — De vijand leidde gisteren zijn grooten aanval ten Noorden van Faenza in met een trommelvuur van 100.000 schoten op een frontbreedte van 10 kilometer. In weerwil van dit zware vuur had hij des avonds onze troepen slechts ongeveer 2 km teruggedrongen.

22 Dec. (D.N.B.) — Ten Noordoosten van Faenza zijn de aanvallen in kracht verminderd. In het gebied van Bagna-Cavallo slaagde de vijand er in onze troepen in een smallen sector op den Noordelijke oever van de Senio terug te dringen.

(Radio-Oranje) — Ten N.O. van Faenza houden de geallieerden een 10 km lange linie langs de rivier de Senio bezet.

LUCHTOORLOG —

18 Dec. (D. N. B.) — Amerikaansche vliegtuigen lieten bommen vallen op plaatsen in Opper-Silezië en Zuidoost-Duitschland. In den afgeloopen nacht ondernamen de Engelschen een aanval op München. Er werd aanzienlijke schade aangericht. Andere formaties lieten bommen vallen op Ulm. Ook het Rijnlandsch-Westfaalsche gebied werd aangevallen.

(R.-O.) — De Duitschers hebben thans een grooten tegenaanval ingezet tegen het Am. te leger. De Duitsche luchtmacht deed een van haar grootste krachtsinspanningen sinds den dag van de invasie en verloor ongeveer 120 vliegtuigen, tegen een geallieerd verlies van nog geen 40. 1300 Engelsche bommenwerpers deden in den nacht van 17 op 18 December aanvallen op Ulm, München, Duisburg, Hanau en Münster. Bommenwerpers uit Italië vielen olie-installaties en andere punten in Silezië en Oostenrijk aan.

19 Dec. (D. N. B.) — Steden in het West-Duitsche gebied, in Opper-Silezië en in Zuidoost-Duitschland waren gisteren het aanvalsdoel van Amerikaansche vliegtuigen. De Engelschen vlogen boven het Oostzeegebied en ondernamen storingsaanvallen op West-Duitschland.

(Radio-Oranje) — Engelsche bommenwerpers deden vannacht een aanval op Gdynia. Ruim 500 zware Am. bommenwerpers, geëscorteerd door 600 jagers, bombardeerden o.a. Mainz, Koblenz en Keulen. Am. zware bommenwerpers uit Italië bombardeerden opnieuw benzinefabrieken in Silezië. Bovendien vielen zij Graz in Oostenrijk en Sopron in Hongarije aan.

20 Dec. (D. N. B.) — In het Westen vijandelijke luchtactiviteit in het gebied nabij het front. Amerikaansche bommenwerpers vielen, uit het Zuiden komend, opnieuw Opper-Silezisch gebied, alsmede eenige plaatsen in Zuid-Duitschland aan.

(Radio-Oranje) — Engelsche bommenwerpers vielen Trier aan, terwijl ruim 300 Am. bommenwerpers wegen en spoorwegdoelen tusschen Trier en Gmünd aanvielen. Am. bommenwerpers uit Italië vielen opnieuw doelen in Silezië en Oostenrijk aan.

21 Dec. (D. N. B.) — Amerikaansche vliegtuigen lieten gisteren overdag bommen in Z. en Z.O.-Duitschland vallen.

(Radio-Oranje) — Zware Am. bommenwerpers uit Italië deden o.a. aanvallen op de Skoda-fabrieken in Pilsen, op Linz, Salzburg en Villach in Oostenrijk en op Regensburg. Gedurende de laatste zes dagen heeft de Am. luchtmacht in Italië het offensief dagelijks met bijna 1000 toestellen onderhouden.

22 Dec. (D. N. B.) — Britsche vliegtuigen vielen plaatsen aan in het West-Duitsche gebied, alsmede in het Oostzee-gebied. Vooral Trier en Bonn werden vrij zwaar getroffen. De Amerikanen wierpen bommen neer op Zuid-Duitschland.

(Radio-Oranje) — Engelsche bommenwerpers deden aanvallen op Keulen en Bonn. Andere vliegtuigen vielen Trier opnieuw aan. Bommenwerpers uit Italië deden aanvallen op spoorwegdoelen te Rosenheim, ten Z.O. van München.

23 Dec. (R.-O.) — Engelsche bommenwerpers vielen Koblenz en Bingen aan.

24 Dec. (R.-O.) — Ruim 1000 bommenwerpers deden aanvallen op spoorbruggen en knooppunten achter het Westelijke front. 400 andere bommenwerpers voerden aanvallen uit op 7 spoorwegemplacementen o.a. bij Trier, Kaiserslautern en Homburg. Meer dan 3000 jagers en gevechtsbommenwerpers richtten zich tegen het verkeer. 178 Duitsche vliegtuigen werden neergeschoten; 63 geallieerde toestellen keerden niet terug, doch een aantal landde in niet-vijandelijk gebied. Des avonds vielen bijna 100 Mosquito's spoorwegdoelen bij Bonn en Koblenz aan.

Van Duitsche zijde werd in de verslagweek dagelijks melding gemaakt van V-vuur op Londen, Antwerpen en in mindere mate op Luik.

ZEEOORLOG —

20 Dec. (D.N.B.) — Door strijdmiddelen ter zee van de marine werd voor het eiland Walcheren een vijandelijke torpedojager in den grond geboord.

(R.-O.) — Admiraal Sir Bruce Fraser is in Pearl Harbour aangekomen, waar hij besprekingen zal voeren met Admiraal Nimitz, den Am. opperbevelhebber in den Stillen Oceaan.

21 Dec. (D.N.B.) — Door zeestrijdmiddelen der marine zijn in de Schelde zes vijandelijke ravitailleeringsvrachtschepen met een inhoud van meer dan 30.000 ton tot zinken gebracht.

HET VERRE OOSTEN —

Birma —

19 Dec. (R.O.) — In Noord-Birma heeft het 14de Britsche leger Indab, vanwaar een oliepijpleiding naar de rivier de Chindwin loopt, veroverd.

22 Dec. (R.O.) — Twee steden aan den spoorweg naar Mandalay werden veroverd.

China —

19 Dec. (R.O.) — De Japanners ontruimden Nankang in de provincie Kiangsi.

Philippijnen - Leyte —

18 Dec. (R.O.) — De Amerikanen zijn tot 10 km opgerukt en veroverden veel materiaal. De Japansche tegenstand neemt af.

19 Dec. (R.O.) — De vernietiging van de afgesneden 26ste Japansche divisie is voltooid.

20 Dec. (R.O.) — Het Japansche hoofdkwartier te Valencia werd veroverd.

Mindoro —

18 Dec. (R.O.) — De Amerikanen zijn 11 km voorbij San Jose opgerukt. Officieel wordt gemeld, dat de Am., die op Mindoro zijn geland, thans vasten voet hebben op het Z. deel van het eiland, en 11 mijl zijn opgerukt. Zij hebben hoog gelegen terrein veroverd, 6 mijl van San José het binnenland in. Zij zetten de constructie van vliegvelden voort.

19 Dec. (R.O.) — De eenige tegenstand, dien de Japanners bieden, bestaat uit luchtaanvallen.

Luchtoorlog —

18 Dec. (D.N.B.) — Ongeveer 70 vijandelijke bommenwerpers vielen Nagoja aan. De schade was gering.

(R.O.) — Super-vliegende-vestingen vielen Nagoja in Japan en Hankou in China aan.

19 Dec. (R.O.) — In de afgeloopen week werden in de Philippijnen ruim 740 Japansche vliegtuigen buiten gevecht gesteld. In de omgeving van Luzon werden in drie dagen tijds door Amerikaansche vliegtuigen 28 Japansche vaartuigen tot zinken gebracht.

20 Dec. (R.O.) — Am. vliegende vestingen vielen de vliegtuigfabriek te Omura op Kioesjioe aan. Andere formaties bombardeerden Shanghai en Nanking.

21 Dec. (D.N.B.) — Ongeveer 30 geallieerde vliegtuigen deden een luchtaanval op Moekden en Dairen.

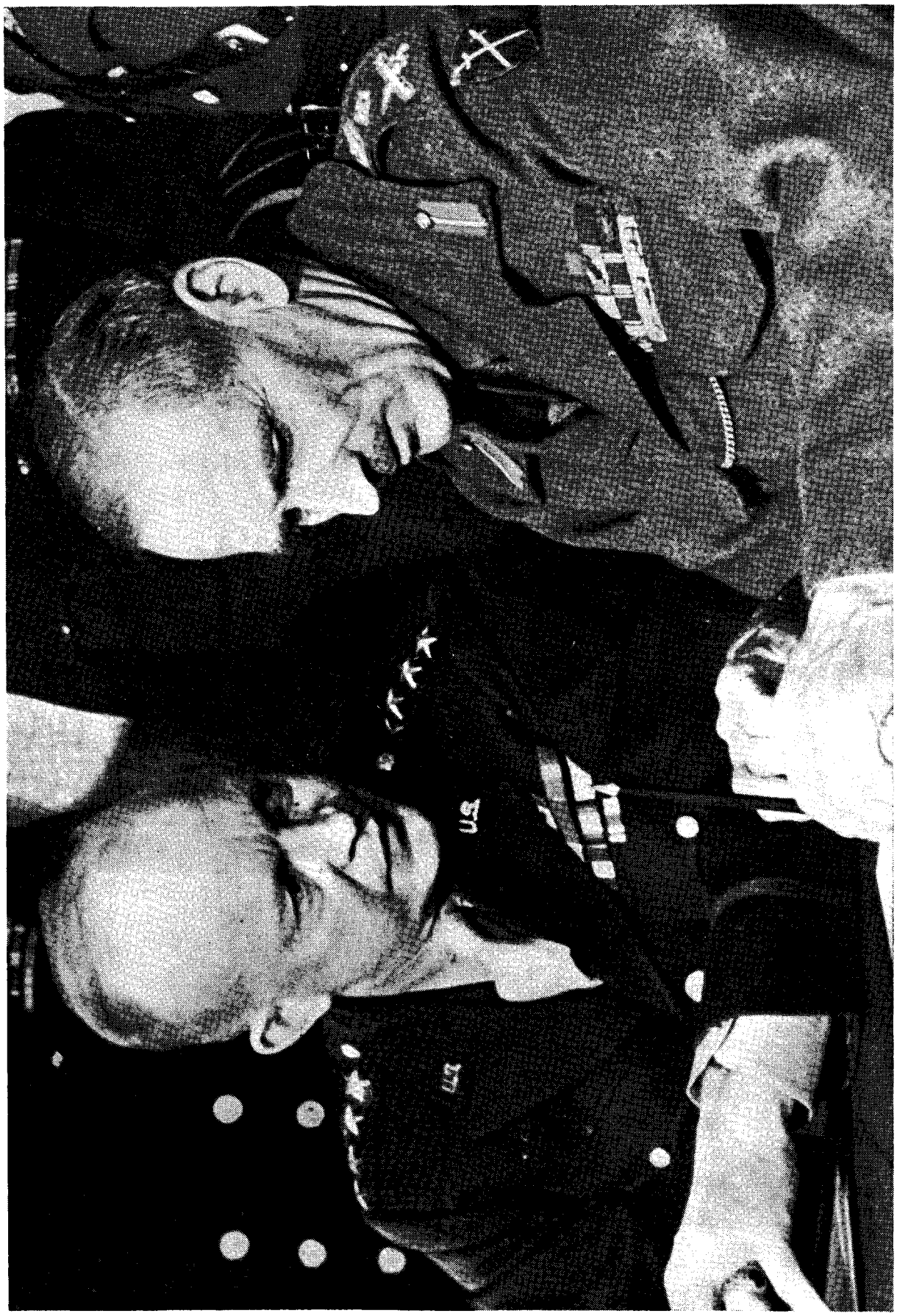
22 Dec. (D.N.B.) — Vijandelijke vliegtuigen deden wederom een aanval op Nagoja, waar geringe schade werd veroorzaakt. Op 20 Dec. brachten Japansche vliegtuigen een middelgroot transportschip tot zinken voor Mindoro.

(Radio-Oranje) — Ruim 60 vliegende vestingen deden op 21 dezer een aanval op Moekden.

24 Dec. (R.O.) — Zware Am. bommenwerpers hebben op het voornaamste vliegveld bij Manilla bijna 100 geparkeerde Japansche vliegtuigen vernietigd. Andere formaties vielen Japansche bases en schepen bij de Vulkaan- en Bonin-eilanden aan.

Zeeoorlog —

19 Dec. (R.O.) — Tijdens recente operaties brachten Amerikaansche onderzeeërs in het Verre Oosten en op den Grooten Oceaan weer 33 Japansche schepen en kleinere vaartuigen tot zinken, waaronder een lichten kruiser en 2 torpedojagers. **(V. b. Krijgsverr. 6173-74)**

Generaal Dwight D. Eisenhower en Veldmaarschalk Bernard L. Montgomery tijdens een bespreking op het hoofdkwartier van het Geallieerde expeditie-leger.
(British Off. Photograph)

Op 5 December 1944 werd door het 8ste Britsche leger Ravenna (Italië) veroverd. Op de photo ziet men hoe versterkingen en voorraden over de rivier de Ariti worden gebracht. Op den achtergrond ziet men, hoe de genie voorbereidingen treft voor het bouwen van een noodbrug.

NEDERLAND (Bevrijd gebied) —

A.

Kerst- en Nieuwjaarsboodschappen van H. M. Koningin Wilhelmina en Prof. Gerbrandy.

Kerstboodschap van H.M. de Koningin aan koopvaardij- en visschersvloot —
25 Dec. (Radio-Oranje) — H.M. Koningin Wilhelmina heeft de volgende Kerstboodschap gericht tot de Nederlandsche koopvaardijvloot en de Nederlandsche visschersvloot:

„U allen, opvarenden van de koopvaardij- en van de visschersvloot, wensch ik een gezegend Kerstfeest en een voorspoedig Nieuwjaar. De wensch omvat tevens de uwen thuis, die met U in gedachten vereenigd zijn. Volhardt in uw moeilijke en gevaarvolle taak, tot ons aller doel bereikt is: de bevrijding van Nederland en de bevrijding van Nederlandsch-Indië. God zij met U."

Kerstboodschap van H. M. de Koningin aan het Nederlandsche volk —
25 Dec. (Radio-Oranje) — H. M. de Koningin richtte via de radio een Kerstboodschap tot het Nederlandsche volk, waarin zij op de beteekenis van het Kerstevangelie voor dezen tijd wees. Juist nu is de Kerstboodschap de eenige houvast, die het eeuwig en onwankelbaar bestaan van het Leven en van het Licht der menschen, gelijk Johannes zegt, bevestigt. De komst van dat Leven, van dat Licht in deze wereld beteekent de vervulling van de belofte van Gods vernieuwing van den mensch. Kerstmis is het feest der belofte, ook van de belofte aan ons van een betere toekomst, waarvan wij hopen en mogen verwachten, dat zij spoedig zal aanbreken. Ook nog in anderen zin is ons Kerstfeest rijk aan beloften. Het belooft ons de eindoverwinning van het goede over het kwade. De wereld is nog niet af; Christus werkt nog aan haar volmaking en voltooiing, maar er zal een dag komen, waarop Zijn werk af zal zijn en Hij zal wederkomen en wonen bij de menschen. De Koningin gedacht allen die lijden en wenschte Haar volk Gods zegen toe.

Nieuwjaarsboodschappen van H. M. de Koningin aan Ned. Oost- en West-Indië —
31 Dec. (Radio-Oranje) — H. M. de Koningin sprak voor de radio een Nieuwjaarsboodschap uit tot de rijksgenooten in Nederlandsch-Oost-Indië, die als volgt luidde:

„Rijksgenooten in Nederlandsch-Indië!

Bij het intreden van het nieuwe jaar wil ik niet nalaten een kort woord tot U te richten. Het zal kort zijn om de gevaren, welke het lusteren voor sommigen uwer medebrengt. In het van ons scheidende jaar is er krachtig gestreefd naar de uitbreiding van onze strijdkrachten, ten einde met alle te onzer beschikking staande middelen mede te werken aan uw bevrijding. Dat de bevrijding voortgeschreden is, bewijzen de krijgsverrichtingen op Nieuw-Guinea. Met groote voldoening gedenk ik het uitnemende werk dat daar, onder uiterst moeilijke omstandigheden, is verricht, zoowel bij het opruimen van achtergebleven vijandelijke troepen als bij het herstellen van een normaal bestuur en bij hulpverleening aan de bevolking. Hierbij gedenk ik het heldhaftige gedrag van het garnizoen te Manokwari, dat met ongekenden moed en verbeten vasthoudendheid in het binnenland den ongelijken strijd heeft volgehouden, tot het uur der bevrijding sloeg. Het is bemoedigend, dat hun opofferingen en ontberingen ten slotte met dit succes zijn bekroond. Eerbiedige hulde zij gebracht aan allen, die in een strijd op een der fronten in Nederlandsch-Indië het leven lieten. Het afgeloopen jaar heeft echter voor velen van U nog geen verlichting gebracht in uw moeiten en ontberingen. Weest overtuigd van mijn hartelijk medeleven in uw geestelijken druk en stoffelijken nood. Moge uw taai volharden, dat ieders bewondering wekt, U ook in het komende jaar de kracht geven dezen zwaren tijd te boven te komen. Uw trouw en standvastigheid zullen beloond worden, de bevrijding zal komen! Alle wenschen, die ik koester voor U, vat ik samen, dat God U moge zegenen in het nieuwe jaar!"

Hierna volgden nog eenige zinnen in het Maleisch.

Tot West-Indië sprak H. M. als volgt:

„Rijksgenooten in het vrije Nederland op het Westelijke halfrond!

Bij de wisseling van het jaar wensch ik een enkel woord tot U te richten om uiting te kunnen geven aan al het goede, dat ik U in 1945 toewensch. Moge het voor U in zeer vele opzichten een voorspoedig jaar zijn! De wereldoorlog, die zoo zwaren druk op vele volken legt, zal ook in het komende jaar U niet ongemerkt voorbijgaan. Ik ken uw bereidheid om ook uw lasten in dezen te dragen. Ons aller gedachten gaan uit naar het moederland en naar Nederlandsch-Indië, dat nog zoo wreed moet lijden onder het geweld van den onderdrukker. Uw medeleven en gevoel van saamhorigheid met deze deelen van het Rijk getuigen van uw levend besef voor onze Rijksgemeenschap, dat mij ten zeerste verheugt. Met bijzondere waardeering volg ik uw bereidheid, het uwe bij te dragen tot de oorlogvoering en daarnevens tot de leniging van den nood in Nederland en in Indië, die op zoo vele plaatsen zoo hoog gestegen is. Ik houd mij er van overtuigd, dat ik uw en mijn gedachten vertolk, waar ik den wensch uitspreek, dat de spoedige eindoverwinning een einde make aan de groote worsteling. Moge het nieuwe jaar voor U allen veel heil en zegen brengen!"

(V. b. Radiorede Kon. Wilh. 6159 A)

Toespraak van Prof. Gerbrandy tot het Nederlandsche volk —
31 Dec. (Radio-Oranje) — De Minister-President, Prof. Gerbrandy, richtte voor de radio een toespraak tot het Nederlandsche volk. De minister memoreerde de groote verandering op het oorlogstooneel in 1944, die door den nood en zorgen van het oogenblik niet mag worden vergeten. Rusland werd geheel bevrijd, Italië voor tweederden gezuiverd. Het onderzeeboot-gevaar werd binnen de perken gehouden, terwijl de vliegende bommen hun doel, de geallieerden klein te krijgen, niet bereikten. De veldtocht in Oost-Europa leidde niet alleen tot veranderingen in Roemenië en Bulgarije, bevrijding van Griekenland en een groot deel van Joego-Slavië, maar bracht de Russen in Oost-Pruisen en tot om Boedapest. In het Verre Oosten leed Japan zware verliezen. De veldtocht in Birma vorderde uitnemend, de sprong van Nieuw-Guinea naar de Philippijnen werd gedaan. Boven dit alles uit steekt de sprong naar het vasteland in West-Europa. De minister ging uitvoerig in op de bijzonderheden van dezen veldtocht en behandelde toen de vraag, waarom de zegevierende legers juist midden tusschen Zuid- en Noord-Nederland tot staan moesten komen. Hij wees er op, dat bij alle uitnemende voorbereiding er toch een punt komt, waarop een nieuwe concentratie van krachten noodzakelijk is, terwijl niemand precies weet wanneer dit punt zal komen. Bij het einde van het jaar wilde de Minister al het goede, dat werd bereikt in het oog houden en uiting geven aan zijn verwachtingen voor de toekomst van ons volk, mede op grond van hetgeen bij in het bevrijde Zuiden had waargenomen.

(V. b. Rede Gerbrandy 6171 A)

BEVEL.

Op bevel der **Duitsche Weermacht** moeten alle mannen in den leeftijd van 17 t/m 40 jaar zich voor den arbeidsinzet aanmelden.

Hiervoor moeten **ALLE** mannen van dezen leeftijd onmiddellijk na ontvangst van dit bevel met de voorgeschreven uitrusting op straat gaan staan.

Alle andere bewoners, ook vrouwen en kinderen, moeten in de huizen blijven totdat de actie ten einde is. De mannen van genoemde jaargangen, die bij een huiszoeking nog in huis worden aangetroffen, worden gestraft, waarbij hun particulier eigendom zal worden aangesproken.

Bewijzen van vrijstelling van burgerlijke of militaire instanties moeten ter contrôle worden meegebracht. Ook zij, die in het bezit zijn van zulke bewijzen, zijn verplicht zich op straat te begeven.

Er moeten worden medegebracht: warme kleeding, stevige schoenen, dekens, bescherming tegen regen, eetgerei, mes, vork, lepel, drinkbeker en boterhammen voor één dag.

De dagelijksche vergoeding bestaat uit goeden kost, rookartikelen en loon volgens het geldende tarief.

Voor de achterblijvende familieleden zal worden gezorgd.

Het is aan alle bewoners der gemeente verboden hun woonplaats te verlaten.

Op hen, die pogen te ontvluchten of weerstand te bieden, zal worden geschoten.

Aankondiging omstreeks Nieuwjaar in verschillende steden en dorpen aangeplakt.

NEDERLAND (Bezet gebied) —

A. Mevr. H. Roland Holst 75 jaar —

27 Dec. — 24 December werd Henriëtte Roland Holst vijf-en-zeventig jaar. Zij is, onbetwistbaar Nederlands grootste dichteres nà Hadewijch en Anna Bijns en evenals haar beide voorgangsters uit de dertiende en de zestiende eeuw, tevens een groote persoonlijkheid. Mevrouw Roland Holst-van der Schalk, die kort na haar huwelijk met den lateren directeur der Rijks-Academie van Beeldende Kunsten, prof. R. N. Roland Holst, tot de socialistische beweging toetrad, had daarvóór als dichteres gedebuteerd met den bundel „Sonnetten en Verzen" (1895), waarin zij, in tegenstelling tot de Tachtigers, meer de wijsgeerige idee dan het gevoel van het oogenblik liet spreken. Steeds heeft zij in haar werken een voor een vrouw bijzondere sterke neiging tot het abstracte, het geestelijke getoond.

Mevrouw H. Roland Holst

Het tragische conflict van geheel haar dichterlijk oeuvre — en ongetwijfeld ook van haar leven — bleef de tegenstelling tusschen haar zin voor het zuiver geestelijke en haar, even sterk bewogen, vrouwelijke gevoeligheid. Haar drang naar wijsgeerige abstractie deed haar bevrediging vinden bij de nuchtere, sociaal-democratie; zij zocht haar toevlucht bij het „orthodoxe" historisch-materialisme. Maar haar dichternatuur en haar vrouwelijk mededoogen vonden daarmee op den duur evenmin vrede. En toen in Sovjet-Rusland de theorie van het communisme werkelijkheid was geworden, wendde zij zich steeds meer af van zulk een klassenstrijd, dien zij in haar in 1925 verschenen boekje „Communisme en Moraal' opelijk heeft veroordeeld.

Na dertig jaar lang als extremistisch socialiste te hebben gewerkt en gestreden, vond zij den moed te breken met dat verleden, waarvoor zij zoo vele offers had gebracht niet alleen, maar dat haar ook tot haar schoonste verzen had geïnspireerd. Sindsdien heeft haar poëzie een sterk religieuzen inslag gekregen. Ontroerend schoone verzen heeft de dichteres daarna nog geschreven, gezegd moet echter worden, dat deze zelden de hoogte van haar vroegere lyriek bereiken.

CANADA —

B. Omvang der oorlogsproductie —

29 Dec. (R.-O.) — De Canadeesche Min. van Munitie en Voorraden heeft eenige cijfers medegedeeld over de oorlogsproductie van dit jaar. Canada is op één na het grootste exportland ter wereld; het is op twee na de grootste producent van hout en op drie na die van staal. Dit jaar heeft Canada het oorlogsproductie-record van verleden jaar ongeveer geëvenaard. Canada heeft reeds 1000 schepen, bijna 15.000 vliegtuigen en voor een waarde van £ 100 millioen aan seinapparaten en electrische toestellen gemaakt. **(V. b. Voortzetting der oorlogsinspanning 6165 G)**

DUITSCHLAND —

C. Dr. Goebbels over Hitler —

28 Dec. — Aan een artikel van dr. Goebbels in „Das Reich" ontleenen wij:

„Indien de wereld werkelijk wist, wat hij haar te zeggen en te geven heeft en hoe innig zijn liefde behalve aan zijn eigen volk aan de geheele menschheid behoort, dan zou zij op dit uur nog afscheid nemen van haar valsche goden en hem haar hulde betuigen. Hij is de grootste onder de persoonlijkheden, die thans geschiedenis maken. Van hen allen staat hij ver vooraan in het vooruitzien van de dingen die komen gaan. Hij overtreft ze niet alleen in genie en politiek instinct, doch ook in kennis, karakter en wilskracht. De man, die zich ten doel heeft gesteld zijn volk te verlossen en bovendien het aanschijn van een continent te veranderen, heeft zich afgekeerd van de alledaagsche genoegens en de burgerlijke geneugten van het leven, ja nog meer, zij bestaan voor hem in het geheel niet meer.

Hij brengt zijn dagen en een groot deel van zijn slapelooze nachten door in den kring van zijn intieme en intiemste medewerkers en staat toch ook onder hen in de ijzige eenzaamheid van het genie, dat zich triomfeerend boven allen en alles verheft. Nooit komt een woord van valschheid of van lage gezindheid over zijn lippen. Hij is de waarheid zelf. Er gaat van hem een ononderbroken stroom van geloofwaardigheid en vasten wil naar het groote uit. Er is niemand in zijn naaste omgeving, die daardoor niet mede wordt aangegrepen. Hij bezit het zesde zintuig, d.w.z. de gave om te zien wat voor de oogen van anderen verborgen blijft. Hij kan met een handbeweging, een enkel woord een probleem ontwarren, waarover de deskundigen wekenlang hebben gepeinsd.

Wanneer hij met licht gebogen hoofd loopt, dan is dat een gevolg van het eeuwige bestudeeren der kaarten, want hij vat den oorlog ernstiger op dan welke staatsman ook. Niets blijft hem verzwegen of verborgen, zij het iets goeds of iets slechts. Ik ken niemand, die van een onderhoud met den Führer ontevreden is heengegaan. Wie hem voor het eerst ontmoet, raakt onder den indruk van den omvang van zijn kennis op allerlei gebied, van zijn bepaald fenomenaal geheugen, van de scherpte van zijn oordeel en van het inzicht zijner beschikkingen en maatregelen. Er bestaat geen mensch, die zooals hij de kunst beheerscht, zijn uur af te wachten en niet alleen te juister tijd schijnbaar passief, doch ook te juister tijd werkelijk actief te worden. De Führer is een meester van de grondigheid. Men kan hem niets wijsmaken. Het is jammer, dat zijn vijanden niet weten, hoe diep hij hen en hun hysterische methoden in de politiek en oorlogvoering veracht. Hij kan het zich permitteeren, maandenlang te zwijgen wanneer zij hem willen dwingen te praten, om uit zijn woorden zijn bedoelingen op te maken. Achter hem staat zijn volk als een muur. Hij is het wonder der Duitschers. Hij is het onverklaarbare, het geheim en de mythe van ons volk. Terwijl een volk zich onder de kracht van zijn wil geheel en al veranderde, bleef hij zelf onveranderd. Welk een wonder, dat deze man onuitputtelijk blijft in zijn volheid van gedachten en zijn diepe geloofwaardigheid, dat hij recht door zee en zonder te kunnen dwalen zijn weg gaat en zich geleid voelt door de hand eener hoogere voorzienigheid, die hem, zij het ook soms langs omwegen, altijd veilig naar het doel brengt.

Men heeft het gevoelen, dat deze man absoluut geen persoonlijke wenschen koestert, zij het alleen, onze verwoeste wereld zelf weer op te bouwen. Hij staat buiten al het gewoon menschelijke, zoodat men er heel klein bij wordt. Hij is de matigheid zelf. Hij woont en leeft in een stijl van persoonlijken eenvoud, die den oorlog meer dan waardig is. Zijn slaapvertrek is niet veel grooter dan de coupé van een personentrein, en daarin staan slechts een veldbed en een tafeltje, dat hoog beladen is met papieren, kaarten en statistieken.

De pijnen, die dezen wilden tijd begeleiden, zoo besluit dr. Goebbels, zijn de geboorteweeën van den nieuwen tijd, die op zekeren dag ons zal bereiken als een groote genade, door ons verdiend en door het lot geschonken. Dan pas zal men in vollen omvang kunnen afmeten, wat de Führer voor onze eeuw beteekent. Deze eeuw zal zijn naam en kenmerk dragen. Hij is onder de levende staatslieden de historisch prominentste figuur, hetgeen onze vijanden onuitgesproken reeds tot uiting brengen door het feit, dat zij zich ondanks de diepste innerlijke tegenstellingen tegen hem aaneensluiten, om de hoop te kunnen koesteren, hem de baas te worden. Het zal vergeefsch zijn. Deze man is hun te groot." **(V. b. Hitler 6142 C)**

D. Nieuwe marine-strijdmiddelen

29 Dec. — Uit Duitsche berichten blijkt, dat de marine ter bestrijding van de geallieerde ravitailleeringsscheepvaart uiterst kleine duikbooten en andere kleine gevechtsmiddelen gebruikt. De bemanning gaat tewerk met welbewuste zelfopoffering. Groot-admiraal Dönitz heeft den mannen dezer speciale formatie, behoorende tot de formaties van admiraal Heye, den naam van „Sturm Wikinge" gegeven.
(V. b. Eenmanstorpedo 6028 I)

ENGELAND —

E. Lloyd George neemt afscheid van de politiek —

28 Dec. — Lloyd George, de „vader" van het Lagerhuis, waarvan hij 55 jaar lang onafgebroken lid is geweest, is, naar Reuter meldt, voornemens zich uit het politieke leven terug te trekken. Lloyd George, die bijna 82 jaar is, heeft dit besluit genomen op advies van zijn geneesheeren. **(V. b. Lloyd George 4681 D)**

FRANKRIJK —

F. Benoeming bevelhebber in den Elzas —

27 Dec. — Het opperbevel der geallieerden heeft den commandant van het eerste Fransche leger, generaal de Lattre de Tassigny benoemd tot opperbevelhebber in den Elzas-Sector. Onder hem staan een Fransche divisie onder generaal Leclerc en een Amerikaansche divisie.

A. Gen. Catroux ambassadeur te Moskou —

31 Dec. (R.-O.) — De Fransche regeering heeft Generaal Catroux tot ambassadeur te Moskou benoemd. Deze generaal, die kan terugzien op een schitterende militaire loopbaan, heeft bovendien ruime ervaring in koloniale zaken en geniet een hoogen roep als bemiddelaar. Hij was één van de eerste hooge officieren, die zijn steun gaf aan Generaal de Gaulle. hij werd door de regeering te Vichy ter dood veroordeeld.

(V. b. Verdrag met Sovjet-Unie 6176 A)

B. Erkenning van comité te Lublin

29 Dec. — Radio Parijs heeft 26 Dec. bevestigd, dat de regeering-De Gaulle een geaccrediteerden gedelegeerde zal zenden, naar het Poolsche comité van Lublin.

(V. b. Comité te Lublin 6176 H)

GRIEKENLAND —

C. Churchill en Eden voeren in Athene besprekingen —

26 Dec. (D. N. B.) — Naar Reuter meldt, zijn Churchill en Eden in Athene aangekomen. Er vond een bespreking plaats met den Griekschen Min.-president Papandreoe. Deze werd er van in kennis gesteld, dat ter regeling van het huidige conflict een conferentie zal worden belegd, waartoe ook de Elas is uitgenoodigd.

De aartsbisschop van Athene, mgr. Damaskinos, heeft zich bereid verklaard, het voorzitterschap van deze conferentie op zich te nemen.

De aartsbisschop van Athene heeft een bespreking gehad met den Britschen ambassadeur. Op 25 December zijn besprekingen gehouden tusschen Churchill, Papandreoe en den aartsbisschop. Bij beide besprekingen was Eden tegenwoordig.

Uit Athene wordt nader gemeld, dat Churchill zijn toespraak op de conferentie van 26 December tweemaal moest beginnen, daar de afgevaardigden van de Elas als gevolg van de nog aan den gang zijnde gevechten, een uur te laat aankwamen. Churchill sprak de hoop uit, dat de Elas de voorwaarden van Scobie zou aanvaarden en verklaarde, dat de Britten slechts in Griekenland zijn om hun verplichtingen na te komen en dat zij slechts wenschen, dat door een geheime verkiezing een passende regeering zal worden gevormd.

Churchill, Eden en de overige Britsche en niet-Griekscbe vertegenwoordigers hebben, naar Reuter meldt, na de openingstoespraken de conferentiezaal te Athene verlaten. De conferentie wordt voortgezet. De vertegenwoordigers van de Elas nemen officieel aan de bijeenkomst deel.

Volgens een niet-officeel bericht uit Athene heeft Churchill verklaard, dat de toestand in Griekenland aan een herziening zou worden onderworpen, wanneer Roosevelt, Stalin en hij binnen niet al te langen tijd, van nu af te rekenen, bijeen zouden komen. Verder zou Churchill gezegd hebben, dat de Britten Griekenland niet zouden verlaten, alvorens een behoorlijke Grieksche regeering gevormd zou zijn. Wanneer de Grieken zelf geen oplossing zouden vinden, zou eventueel een „Internationale trust voor Griekenland" gevormd moeten worden.

(V. b. Overz. d. situatie 6176 B; 6172 B)

D. Churchill en Eden naar Londen teruggekeerd —

28 Dec. (D. N. B.) — Volgens den Londenschen zender zijn Churchill en Eden wederom naar Londen teruggekeerd. Zij zouden den Griekschen koning hebben aanbevolen onmiddellijk zijn goedkeuring te hechten aan de instelling van een regentschap.

Naar Reuter uit Athene meldt heeft de Griekscbe premier Papandreoe in een telegram aan den Griekschen koning zijn ontslag ingediend en tegelijkertijd de vorming van een uit drie leden bestaanden regentschapsraad geadviseerd.

Het is onwaarschijnlijk, zoo verluidt uit Athene, dat aartsbisschop Damaskinos de verdaagde conferentie der Griekscbe politieke leiders in de komende dagen weer zal bijeenroepen. De burgeroorlog gaat dus verder. Onder de Griekscbe leiders heerscht groot pessimisme. Zij zijn van meening, dat de voorstellen die de Elas op de conferentie heeft gedaan, in dien vorm onaanvaardbaar zijn. Het eenig tastbare resultaat is tot dusverre de eenstemmige principieele aanvaarding van het regentschap. De eisch inzake een volksstemming en verkiezingen wordt in Britsche kringen onuitvoerbaar geacht.

(V. b. Churchill en Eden 6155 H; Regentschapskwestie 6176 C)

JAPAN —

E. Opening van het parlement —

26 Dec. (D.N.B.) — Op 26 December werd het Japansche parlement in tegenwoordigheid van den Tenno geopend. De keizer las een boodschap voor, waarin hij verklaarde, dat de militaire situatie steeds ernstiger wordt, en dat de Japansche bevolking derhalve nog meer dan ooit zich offers moet getroosten.

De Japansche premier Koiso hield een rede, waarin hij de ontwikkeling van het oorlogsgebeuren besprak en den Tenno voor zijn woorden dankte. Vervolgens sprak de keizer woorden van lof voor de prestaties van de Japansche soldaten van alle wapenen.

(V. b. Regeering 5892 E)

VATICAAN —

F. Kerstboodschap van Paus Pius XII —

24 Dec. (D. N. B.) — Paus Pius XII heeft over den zender van het Vaticaan een Kerstboodschap gericht tot de wereld.

Nadat de Paus in deze boodschap allereerst uitdrukking gaf aan zijn diepe teleurstelling, dat ook dit jaar het Kerstfeest gevierd moet worden temidden van een ontzaglijk algemeen bloedbad, herinnerde hij aan de toenemende wreedheid van de oorlogvoering en de om zich heengrijpende verwoesting, die ook niet is blijven staan voor de godshuizen en die in tallooze kerken het eeuwige licht heeft doen dooven.

Voorts behandelde de Paus in zijn Kerstboodschap de toekomstige politieke structuur der volkeren en wees er op, dat in de toekomst aan alle volken gelijke rechten moeten worden verleend. Deze gedachte der rechtsgelijkheid staat volgens den Paus niet toe, dat er na dezen oorlog staten zullen zijn, die behandeld zouden worden als „overwonnenen". De taak der kerk bestaat er in te streven naar de door God gewilde vrijheid aller volkeren. Aan het slot van zijn boodschap gaf de Paus den apostolischen zegen.

Volgens Radio-Oranje begon de Paus met te verklaren dat, wanneer een land geheel afhankelijk is van één eerzuchtig individu, het tot een ziellooze massa vergroeit. Maar de volkeren bieden krachtig het hoofd aan de dictatoren en over de geheele wereld is de hoop weer opgelaaid. Over de toekomst zeide de Paus: „Iedereen is het er over eens, dat het recht zijn loop moet hebben, waar het diegenen betreft die, voordeel trekkend uit den oorlog, inbreuk hebben gemaakt op de algemeene wetten, maar de bestraffing van geheele gemeenschappen zou een inbreuk zijn op de menschelijke oordeelkundigheid".

(V. b. Rede Paus Pius XII 6080 E)

DE WERELDOORLOG

Het front in Zuid-België en Luxemburg gestabiliseerd. Boedapest is omsingeld; er woeden hevige straatgevechten

WESTELIJK FRONT —

25 Dec. (D.N.B.) — De vijandelijke druk op het N. W. Rijnlandsche en Saar-Paltische gebied is opgeheven en zijn doorbraakpogingen naar den midden- en benedenloop van den Rijn zijn verijdeld.

(R. O.) — De Amerikanen maakten goede vorderingen bij hun aanvallen op de Z. flank der Duitschers. Hun ingesloten troepen bij Bastogne houden stand. Op de N. flank is het front gestabiliseerd.

(R. O.) — In het centrum van het front wonnen de Duitschers eenig terrein bij Hotton, Marche en Rochefort, dat zij veroverden. Ook namen zij Libramont, 40 km. ten N O van Sedan. In de wig bij St. Vith trekken de Amerikanen langzaam terug. Zij heroverden Laglaise 10 km ten N. W. van Stavelot.

27 Dec. (D.N.B.) — In het gebied van Laroche ontwikkelde zich een groote tankslag, waarbij 70 Amerikaansche tanks werden vernietigd of buitgemaakt.

(R. O.) — De Amerikanen bij St. Vith trokken zich verder terug, waardoor de Duitschers hun beide wiggen konden vereenigen. Zij bereikten voorts Celles.

28 Dec. (D.N.B.) — Aan het N. W. front in België vordert onze aanval langzaam terwijl de vijand aan het Zuidelijke front zijn sterken druk handhaaft. In den Boven-Elzas levendige gevechten ter weerszijden van Kaysersberg.

(R.-O.) — Bij Grandmend woeden zware tankgevechten. Het contact met de bij Bastogne ingesloten troepen werd hersteld. Eschdorf werd heroverd. Bij Dinant werden de Duitschers tot op 18 km van de Maas teruggeslagen.

29 Dec. (D.N.B.) — Zware gevechten in het Belgisch-Luxemburgsche gebied. Tusschen Stavelot en Marche maakten wij vorderingen. Tegenaanvallen bij Rochefort werden uiteengeslagen.

(R. O.) — De Duitsche opmarsch is tot staan gebracht. Tusschen Rochefort en Celles werd een Duitsche strijdmacht omsingeld. Grandménil werd heroverd, Bastogne werd geheel ontzet, terwijl ook Echternach weer in geallieerde handen kwam.

30 Dec. (D.N.B.) — De afweerslag in het Belgisch-Luxemburgsche gebied woedt voort. Ten Z.W. van Bastogne doet de vijand doorbraakpogingen.

(R. O.) — Aan de N. flank van het front in België graven de Duitschers zich in. De Amerikaansche troepen, die uit het Saargebied werden overgeplaatst, dreven, na Bastogne te hebben ontzet, een diepe wig in de Duitsche linies ten N van deze stad.

31 Dec. (D.N.B.) — De winterslag tusschen Maas en Moezel is zoo uitgebreid en hevig, dat ongeveer de helft van het aantal soldaten aan het Westfront aan dezen slag deelneemt. De zwaartepunten van den strijd liggen bij Rochefort en Bastogne.
(R. O.) — De Amerikanen vallen thans de geheele Duitsche saillant aan. Aan de punt van de saillant heroverden zij Rochefort. Zij naderden Houffalize tot op 10 km.

OOSTELIJK FRONT —

25 Dec. (D.N.B.) — In Koerland breidde de vijand zijn aanvallen uit tot ten N. van Vainode.
(R.O.) — De Russen hebben de laatste groote wegen, die uit Boedapest naar het W. leiden, afgesneden. Stuhl-Weissenburg en Bieske werden veroverd.
26 Dec. (D.N.B.) — Westelijk van Boedapest kon de vijand in N en N.W richting terrein winnen.
(R.O.) — De Russen zijn in de W. en N.W. voorsteden van Boedapest doorgedrongen. Zij zijn Gran aan den Z. oever van de Donau, 40 km ten N.W. van Boedapest tot op 10 km genaderd.
27 Dec. (D.N.B.) — Bij Podgerica in Montenegro afgesneden strijdkrachten hebben den doorbraak door het gebergte geforceerd en zich met onze hoofdstrijdkrachten in Noord-Montenegro vereenigd
(R.O.) — Boedapest is, na de verovering van Gran, geheel omsingeld. 9 voorsteden zijn in handen der Russen. In Slowakije werd de rivier de Gran bereikt.

28 Dec. (D.N.B.) — In N.O. Kroatië hevige gevechten tusschen San en Donau. De in Otok doorgedrongen vijand werd teruggeworpen. Toenemende hevigheid van den slag tusschen Plattenmeer en Slowakije. Uit het gebied Stuhlweissenburg-Felsoegalla zwenkte de vijand naar het W. In Boedapest verdedigt het garnizoen zich aan den binnensten verdedigingsring. Aan den Gran trekken onze troepen zich terug op den W. oever.
R.O. — De Russen namen opnieuw 7 voorsteden van Boedapest. Felsögalla 38 km ten W. van Boedapest, werd door hen veroverd.

29 Dec. (D. N. B.) — Doorbraakpogingen tusschen Plattenmeer en den Donau mislukten. Het garnizoen van Boedapest hield in het centrum der stad stand.
(R.-O.) — Ten N. en Z. van Boedapest snelle Russische vorderingen in W. richting. Nog 12 voorsteden van Boedapest werden veroverd.
30 Dec. (D.N.B. — In Hongarije werden bolsjewistische aanvallen bij Stuhlweissenburg en Felsögalla afgeslagen. In de omgeving van Boedapest hebben Duitsche en Hongaarsche troepen hevige tank- en infanterie-aanvallen teruggeslagen.
(R.-O.) — In Boedapest wordt van huis tot huis gevochten. In Slowakije staken de Russen de Hron over en staan nu in de vlakte voor Pressburg.

31 Dec. (D.N.B.) — Van O. Slowakije tot aan de Memel slechts geringe gevechtsactiviteit.
(R.-O.) — De Russen veroverden verschillende straten in Boedapest. Twee derde van Boedapest is thans in Russische handen.

ITALIE —

25 Dec. (D. N. B.) — In een kleinen sector is de vijand de Lamona gepasseerd.
26 Dec. (D. N. B.) — Noordwestelijk van Ravenna werd een vijandelijke verkenningsgroep uiteengeslagen.
27 Dec. (R.-O.) — De geallieerden zijn de Senio op een tweede punt overgestoken.
27 Dec. (D. N. B.) — De Duitsche en Italiaansche troepen versterkten in het gebied van Gallicano hun veroverde stellingen.
28 Dec. (R.-O.) — Bij Gallicano zijn de Duitschers een krachtigen aanval begonnen, de geallieerde voorposten trokken zich terug.
29 Dec. (D. N. B.) — Britsche aanvallen ten N.O. van Faenza mislukten.
29 Dec. (R.-O.) — Op 27 Dec. heroverden de Duitschers Barga, 30 km ten N. van Pisa.
30 Dec. (D.N.B.) — In Midden-Italië hebben geen gevechten van beteekenis plaats gevonden.
(R.-O.) — Ook Gallicano moest aan den vijand worden overgelaten.
31 Dec. (D.N.B.) — Vijandelijke landingspogingen aan de Ligurische kust werd verijdeld; na deze pogngen zijn veel dooden en gevangenen achtergebleven.
(R.-O.) — Barga is thans weer in geallieerde handen.

LUCHTOORLOG —

25 Dec. (D. N. B.) — Vijandelijke bommenwerpers ondernamen zware aanvallen langs den middenloop van den Rijn.
26 Dec. (D. N. B.) — De vijand zette zijn aanvallen op West-, Zuid- en Z.O.-Duitschland voort.
25 Dec. (R.-O.) — 2000 Am. bommenwerpers en 900 jagers wierpen 5000 ton bommen op 11 vliegvelden bij Frankfort en op doelen tusschen Euchkirchen en Trier. Engelsche bommenwerpers deden aanvallen bij Keulen en bij Bonn. 116 Duitsche vliegtuigen werden vernietigd.
26 Dec. (R.-O.) — 400 Am. bommenwerpers, geëscorteerd door 400 jagers vielen wegen en spoorwegen dicht achter het front aan. 12 steden, o.a. Hamburg, Karlsruhe, Ludwigshafen en Freiburg, hadden van deze aanvallen te lijden. Bommenwerpers uit Italië vielen een fabriek van synthetische benzine bij Brucks in Tsjecho-Slowakije aan.
27 Dec. (D. N. B.) — Plaatsen in het Westduitsche gebied waren het aanvalsdoel van Anglo-Amerikaansche bommenwerpers.
27 Dec. (R.-O.) — 150 Am. bommenwerpers vielen spoorwegdoelen bij Koblenz aan. Tegen doelen achter het front werden 1400 aanvalsvluchten ondernomen. Bommenwerpers uit Italië vielen benzinefabrieken in Silezië aan.
28 Dec. (D. N B.) — Het zwaartepunt der luchtaanvallen lag gisteren ten W. van den Rijn. Bovendien werd Fulda aangevallen. Am. formaties wierpen bommen in Zuidoost-Duitschland. Na nachtelijke stoorvluchten boven N.W.-Duitsch gebied vielen de Britten in de vroege ochtenduren Westduitsch gebied aan.
28 Dec. (R.-O.) — 600 Am. bommenwerpers en 400 jagers vielen wegen en spoorwegdoelen in W.-Duitschland aan. Eng. bommenwerpers vielen Rheydt aan. Bommenwerpers uit Italië deden aanvallen op doelen bij Weenen.
29 Dec. (D. N. B.) — Anglo-Amerikaansche vliegtuigen wierpen bommen neer op plaatsen in West- en Zuid-Duitschland. Vooral in Koblenz en Kaiserslautern ontstond opnieuw schade.
29 Dec. (R.-O.) — 2000 toestellen vielen 14 spoorwegdoelen aan, o.a. bij Neunkirchen, Kaiserslautern, Koblenz en Bonn. Andere bommenwerpers vielen Keulen en München-Gladbach aan. Bommenwerpers uit Italië deden aanvallen op Regensburg.
30 Dec. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche vliegtuigen wierpen bommen neer op plaatsen in Z.- en W.-Duitschland, vooral in het Rijn- en Maingebied. Zware schade werd aangericht in Bingen. De vijand verloor 47 vliegtuigen.
31 Dec. (D.N.B.) — Vijandelijke terreurbommenwerpers vielen plaatsen in W.- en Z.-W.-Duitschland aan, waaronder Kassel en Kaiserlautern. Des avonds bombardeerden de Engelschen Keulen en Hannover.
(R.-O.) — 1300 Am. bommenwerpers vielen spoorwegen bij Mannheim, Kaiserlautern, Kassel, Karlsruhe, Landau en Koblenz aan.
Gedurende de verslagweek werd van Duitsche zijde geregeld melding gemaakt van V.-vuur op Antwerpen, Luik en Londen.

ZEEOORLOG —

27 Dec. (D.N.B.) — Duitsche duikbooten hebben twee schepen met een inhoud van 12.000 brt. tot zinken gebracht. Voorts werd voor Cherbourg een 14.000 brt. metend passagiersschip zoo zwaar beschadigd, dat aangenomen kan worden, dat het is vergaan. Bovendien zijn 8 torpedobootjagers en konvooischepen tot zinken gebracht.
29 Dec. (D. N. B.) — Sturm-Wikinge hebben voor de monding van de Schelde meer dan 40.000 brt. tot zinken gebracht.
31 Dec. (D.N.B.) — In de wateren om Engeland werden 6 schepen met een totale inhoud van 25.600 brt. tot zinken gebracht. Een dezer schepen was een munitievrachtschip.

HET VERRE OOSTEN —

Philippijnen —

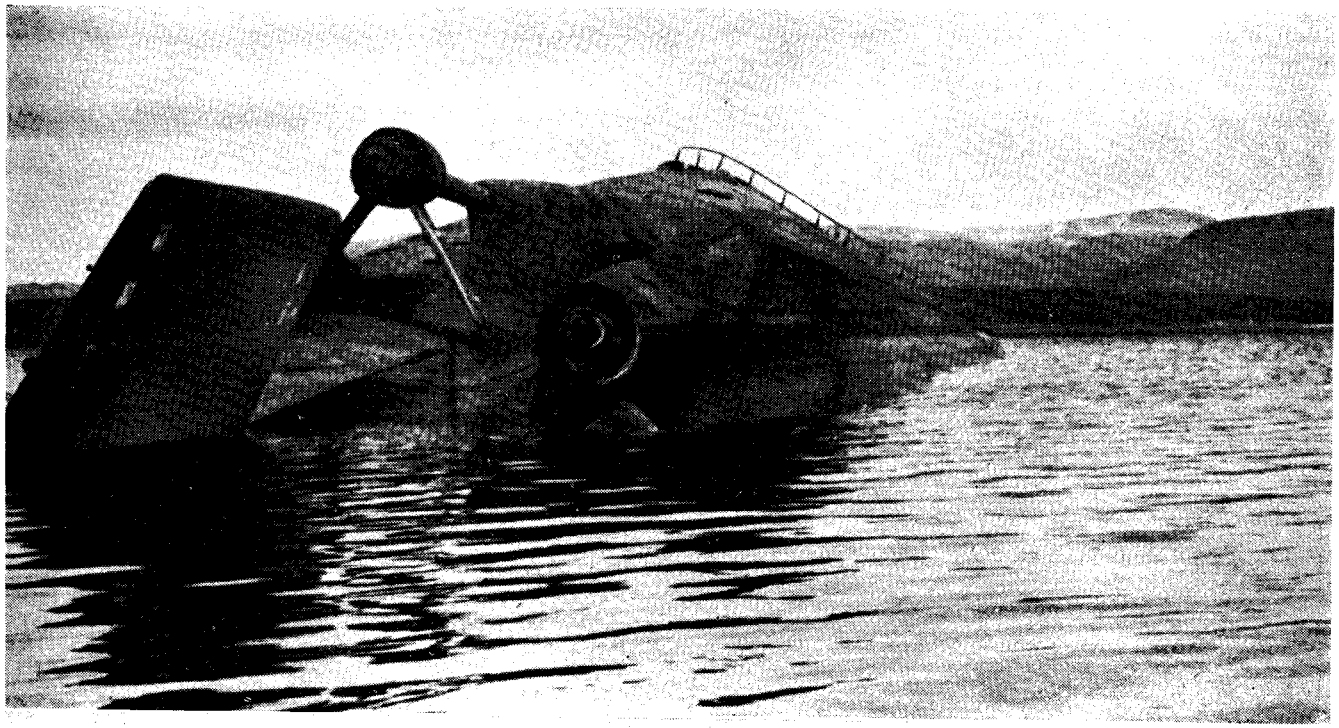
26 Dec. (.R-O.) — De Japansche verliezen in de Philippijnen bedragen meer dan 113.000 man, de Amerikaansche verliezen 11.000 man. Bovendien zijn sinds 20 Oct. meer dan 2700 Jap. vliegtuigen vernietigd, 41 Jap. transportschepen en 27 oorlogsschepen tot zinken gebracht.

Luchtoorlog —

25 Dec. (R.-O.) — Geallieerde vliegtuigen brachten bij Hongkong een Jap. torpedojager tot zinken. Andere bommenwerpers deden een aanval op Nanking.
26 Dec. (.R-O.) — Op 24 Dec. deden supervliegende-forten een zwaren aanval op de Bonin-eilanden.
27 Dec. (D. N. B.) — Tokio werd door ca 50 Am. toestellen aangevallen, waarvan 14 werden neergeschoten. De Japanners verloren 4 toestellen.
(R.-O.) — Op 20 Dec. deden vliegtuigen van Britsche vliegkampschepen een luchtaanval op Belawan-Dehli, terwijl later Sabang werd aangevallen.
28 Dec. (D. N. B.) — Een sterke formatie vliegtuigen wierp brandbommen op het gebied van Groot-Tokio.
(R.-O.) — Op 27 Dec. deden vliegende vestingen een aanval op Tokio en veroorzaakten o.a. brand in een vliegtuigfabriek. 1 bommenwerper ging verloren. In de laatste vier weken wierpen Am. bommenwerpers meer dan 1500 ton bommen op Japan. Van een Japansch eskader bij Mindoro werden op 26 Dec. 3 torpedobootjagers tot zinken gebracht en 1 slagschip en 1 kruiser beschadigd.
31 Dec. (D. N. B.) — Bij Mindoro brachten Jap. vliegtuigen 8 transportschepen en twee kruisers tot zinken, terwijl 5 transportschepen en 1 kruiser werden beschadigd.

Zeeoorlog —

27 Dec. (R.-O.) — Op 24 Dec. werden bij een aanval op de Bonin-eilanden 1 Japansche torpedojager en 2 andere schepen door oorlogsbodems tot zinken gebracht.
28 Dec. (D. N. B.) — Japansche zeestrijdkrachten hebben op 26 Dec. bij Mindoro 4 transportschepen tot zinken gebracht en 5 torpedobooten vermoedelijk tot zinken gebracht. 1 Jap. torpedojager werd ernstig beschadigd.
(R.-O.) — Amerikaansche onderzeeërs brachten 1 Japansch vliegkampschip, 6 andere oorlogsschepen en 20 vrachtschepen tot zinken (V. b. Krijgsverr. 6177-78)

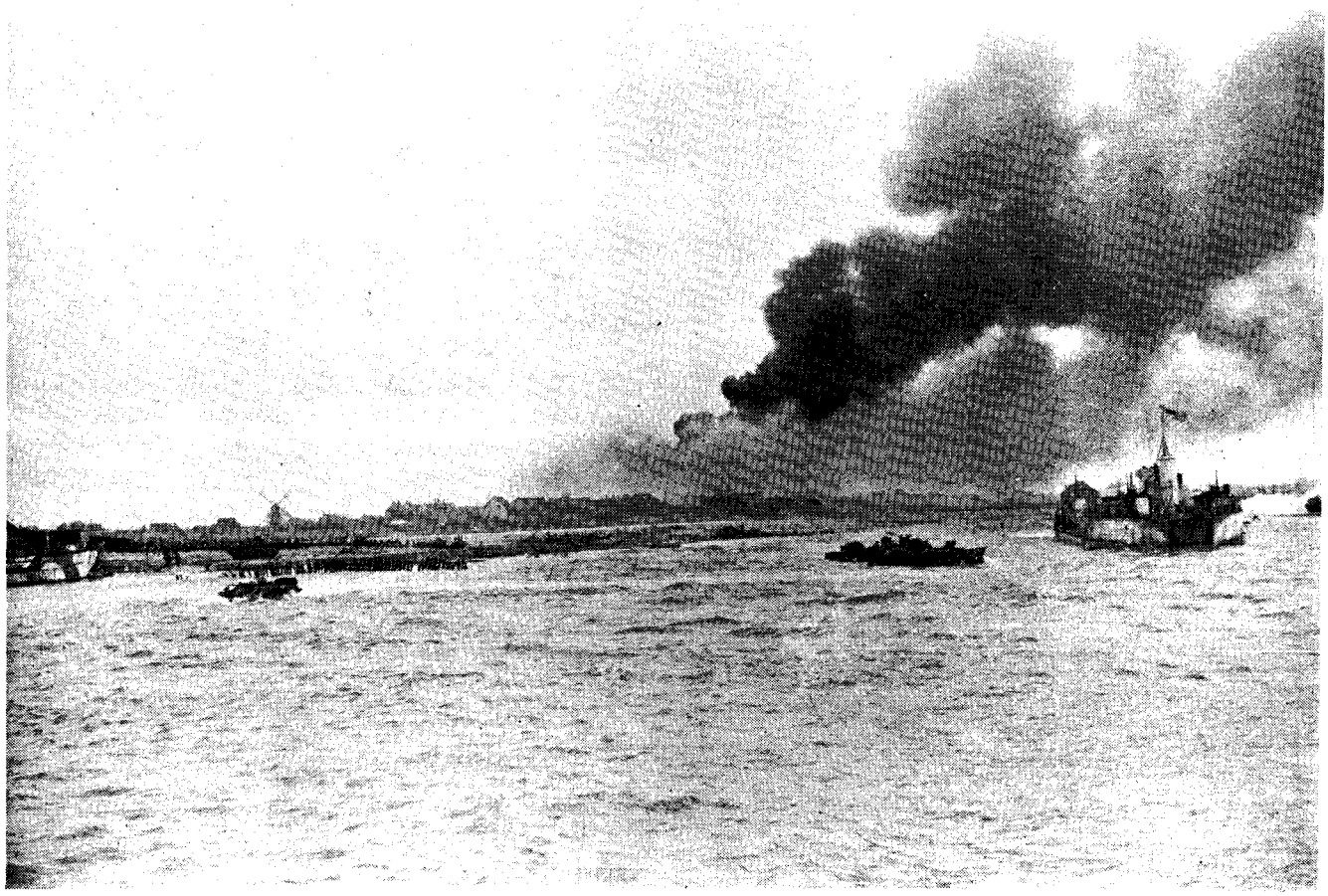

Photo boven: Op 14 November 1944 werd de „Tirpitz" door vliegtuigen van de Royal Air Force tot zinken gebracht. Het schip ligt 6 km. buiten de Tromsö-fjord (Noorw.) en bevindt zich half onder water. (Zie pag. 6152)
Beneden: Op 1 November 1944 landden Britsche Marine eenheden, in de nabijheid van West-Kapelle, op Walcheren. (Zie pag. 6137). Op den voorgrond ziet men hoe amphibie-tanks aan land gaan. Op den achtergrond rechts ziet men, hoe een vijandelijke stelling onder vuur wordt genomen.

(British Off. Photograph)

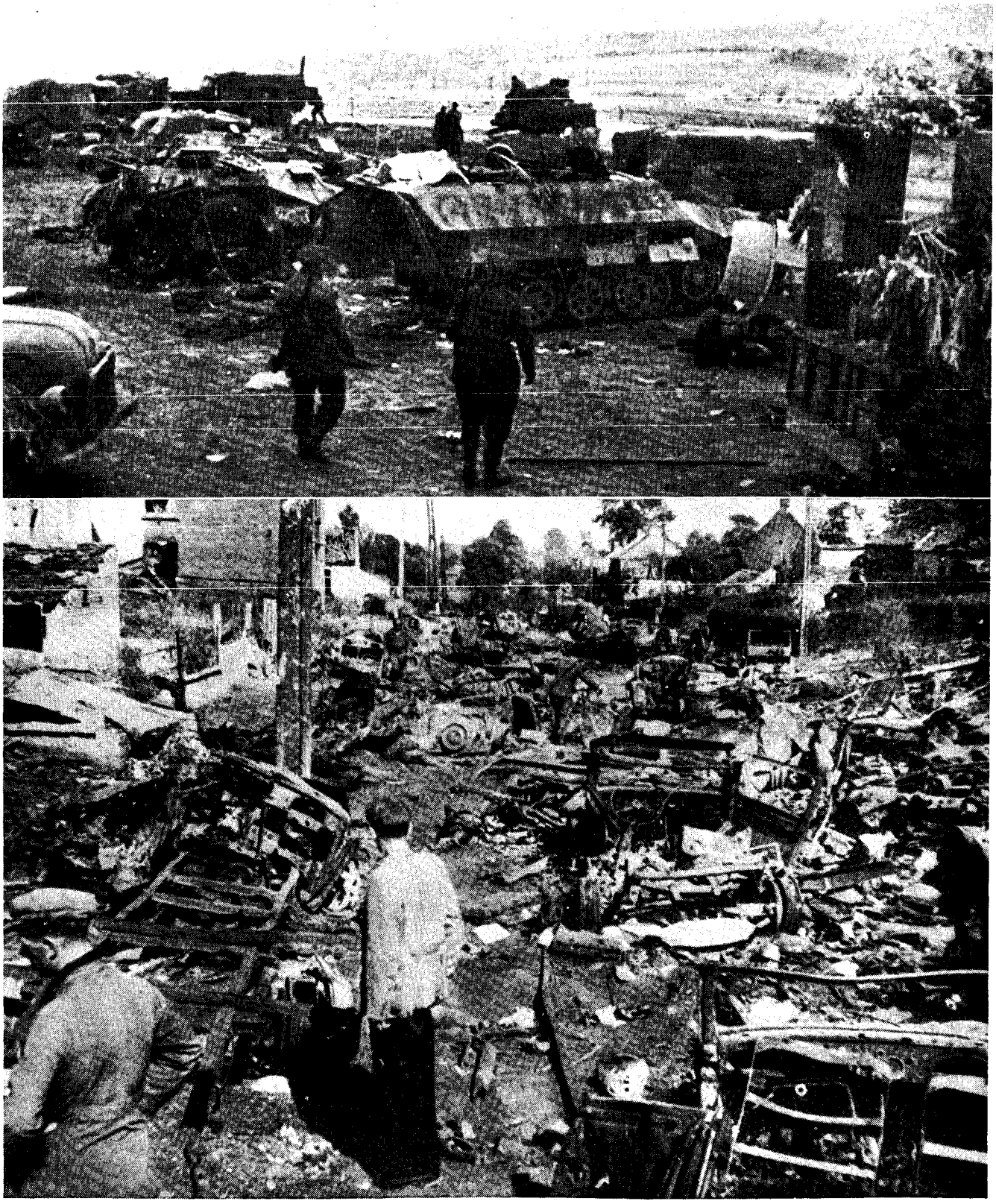

Photo boven: Soldaten van het Britsche leger bewaken een groot aantal pantserwagens en andere voertuigen, die door de Duitschers bij hun terugtocht uit België, blijkbaar wegens benzinegebrek, werden achtergelaten.
Beneden: De verwrongen overblijfselen van een Duitsche gemotoriseerde colonne, die in het Belgische plaatsje Gognes Chauvée, door geallieerde vliegtuigen werd aangevallen.

NEDERLAND (Bevrijd gebied) —

A. Regeeringsverklaring inzake den zgn. arbeidsinzet —

2 Jan. (Radio-Oranje) — De Nederlandsche regeering heeft de volgende verklaring bekend gemaakt:

Het is niet alleen de regeering, doch ongetwijfeld uzelf bekend, dat de Duitschers sinds geruimen tijd het misdadig plan ten uitvoer leggen om uit bezet gebied alle mannelijke Nederlanders van 16 tot 40 jaar weg te sleepen. Hun uiteindelijke bedoeling daarbij is het grondig verzwakken der Nederlandsche volkskracht voor vele komende jaren. Het voorwendsel, dat de vijand o.a. via het landverradersstation Hilversum te kennen heeft gegeven, is, dat hij niet de vorming van georganiseerd verzet in zijn rug zou kunnen toelaten. Het eerste gevolg van de klaarblijkelijke Duitsche opzet tot massale ontmanning van het Nederlandsche volk zijn groote razzia's geweest, o.a. in Rotterdam, Delft, Den Haag en omgeving, Leiden, Haarlem en omgeving, het Noorderkwartier, het Gooi en Utrecht. Ook de Noordelijke provinciën, Apeldoorn en plaatsen op de Veluwe bleven niet gespaard. Deze kriskras door het land verspringende razzia's wezen op een vast Duitsch plan, dat geleidelijk en meedoogenloos werd afgewerkt. Ten gevolge van deze razzia's werden de voedselvoorziening en distributie in bezet gebied ernstig belemmerd. Tezamen met den Duitschen roof van voorraden en transportmiddelen heeft dit geleid tot een begin van den door de Duitschers georganiseerden hongersnood. Nu is deze Duitsche misdaad in een nieuw stadium getreden. De Duitschers zijn blijkbaar tot de overtuiging gekomen, dat zij hun razzia's, die de verontwaardiging der vrije wereld hebben opgewekt, beter kunnen legaliseeren, althans er een vorm aan geven, dien zij als legaal trachten voor te stellen, hoewel hier slechts sprake is van een nieuwe rechtsverkrachting. Een verordening, dd. 14 December jl. geteekend door een zekeren Liese, algemeen gemachtigde voor de totale oorlogsinspanning, legt met het oog op den zgn. arbeidsinzet, de meldingsplicht op aan alle mannen van 16 tot 40 jaar, met bepaalde uitzonderingen waarvoor „Ausweise" zullen worden verstrekt. Op verzet zijn scherpe straffen gesteld. De regeering, kennis genomen hebbende van deze door de Duitschers afgekondigde poging tot menschenroof op groote schaal, bepaalt het volgende:

Elke directe of indirecte medewerking bij de uitvoering der nieuwe Duitsche bepaling is ten strengste verboden, zoowel voor het geheele personeel in overheidsdienst als voor alle werkgevers. Burgemeesters, politiebeambten, personeel der bevolkingsregisters, al het overige personeel in overheidsdienst, alsmede alle werkgevers, die direct of indirect medewerking zouden verleenen aan den nieuwen Duitschen maatregel tot menschenroof, stellen zich bloot aan latere vervolging wegens collaboratie met den vijand. De regeering doet voorts een dringend beroep op iederen Nederlander persoonlijk om geen „Ausweise" aan te vragen. De praktijk heeft n.l. bewezen, dat „Ausweise" niet alleen op den duur waardeloos zijn, doch zelfs gevaarlijk, omdat de houders van dergelijke „Ausweise" zich bij de Duitschers bekend maken en dus mettertijd gemakkelijker kunnen worden gegrepen. De regeering, zich ten volle bewust van de groote moeilijkheden en gevaren, die het gevolg zijn van een principieel verzet, acht het desniettemin noodzakelijk, juist omdat het hier gaat om de gansche volkskracht, dat de bevolking in haar geheel in onderlinge solidariteit het hoofd biedt aan dezen nieuwen aanslag op ons bestaan als natie. **(V. b. Oproep 6083 B; Waarschuwing 6107 A; Bevel 6179)**

B. Overeenkomst met België betreffende vluchtelingen —

4 Jan. (Radio-Oranje) — Op 2 Januari is te Londen tusschen België en Nederland een overeenkomst geteekend inzake de behandeling en eventueele repatrieering van vluchtelingen. De overeenkomst bepaalt, dat wederzijds vluchtelingen op denzelfden voet zullen worden behandeld, o.a. alle Belgische dwangarbeiders die uit Duitschland via Nederland zouden terugkeeren na den nederlaag van Duitschland.

De overeenkomst werd voor België geteekend door Minister van Zeeland, voor Nederland door dr. J. van den Tempel, Min. van Sociale Zaken.

(V. b. Overeenkomst met Frankrijk inz. vluchtelingen 6119 A)

C. De toestand in Nijmegen —

4 Jan. Radio-Oranje meldt omtrent Nijmegen:

Van de 21.000 huizen zijn er 4.000 geheel vernield plus nog 900 winkelpanden. 2.000 zijn zwaar beschadigd, terwijl 12.000 huizen glas- en dakschade hebben. 8.000 burgers zijn ingeschreven als totaal getroffenen. Nog veel meer anderen, die nog iets, dikwijls slechts een kleinigheid, hebben kunnen redden, zijn ingeschreven als gedeeltelijk getroffenen. 12.000 menschen zijn in Nijmegen nog dakloos. Zij leven in schuilkelders of zijn in groote gebouwen ondergebracht. **(V. b. Luchtaanval op Nijmegen 5859 A. 5864 a en b)**

NEDERLAND (Bezet gebied) —

D. Oproep tot dienstneming bij de S.S. —

4 Jan. — De hoofdstormer C. van Geelkerken heeft den volgenden oproep tot de Nederlandsche jeugd gericht:

„Nu de Duitsche legers in den beslissenden strijd staan, doe ik een beroep op de Nederlandsche jeugd. In dezen tijd wordt de grondslag bevochten voor het nieuwe Europa. Beseffe elk welk een beteekenis het heeft voor ons vaderland, dat Nederlands zonen daadwerkelijk aan dezen strijd deelnemen. Wees een voorbeeld, indachtig aan onze groote soldaten uit het verleden, en meld je als vrijwilliger voor S.S.-brigade „Landstorm Nederland".

In Godsvertrouwen alles voor het vaderland. Hou-Zee.

De hoofdstormer: C. van Geelkerken". Assen, 1-1-1945.

(V. b. Jeugdstaormba[t]. 6154 B; v. Geelkerken 5755 A)

BELGIE —

E. Sociale maatregelen —

6 Jan. (Radio-Oranje) — Op 1 Januari is er in België een nieuw en veel omvattend plan op sociaal gebied in werking getreden. Enkele van de voornaamste punten zijn: 1. Ouderdomspensioen van 50% van het bestaande loon, met een maximum van B. frs. 6.400.— op 65-jarigen leeftijd. 2. Uitkeering bij ziekte gedurende het eerste jaar, met een maximum van 60% van het loon bij volledige ongeschikheid tot werken. 3. Bij werkloosheid uitkeering van 50% voor beperkten tijd. 4. Verhoogde familieuitkeeringen. Er worden verplichte bijdragen geheven, die voor de arbeiders 8% van het loon bedragen en voor de werkgevers 15½% van de uitbetaalde loonsommen. **(V. b. Fin. maatr. 6149 M)**

DUITSCHLAND —

F.

Nieuwjaarsboodschap van Hitler

1 Jan. (D.N.B.) — De Führer heeft ter gelegenheid van de jaarwisseling een oproep gericht tot het Duitsche volk. Hierin wordt o.a. gezegd:

„Alleen de jaarwisseling is voor mij aanleiding vandaag te spreken. De tijd heeft van mij meer geëischt dan spreken. De gebeurtenissen in de achter ons liggende twaalf maanden, in het bijzonder echter de gebeurtenis op den 20sten Juli hebben mij gedwongen, mijn geheele aandacht en werkkracht te wijden aan de eenige taak, voor welke ik sedert vele jaren leef: den lotsstrijd van mijn volk.

Want ook al hebben de vijanden reeds vroeger ieder jaar onze ineenstorting voorspeld, toch hebben zij van 1944 bijzondere verwachtingen gekoesterd. Nog nooit scheen de overwinning zoo dicht bij hen te zijn dan in de dagen van Augustus van het afgeloopen jaar, toen letterlijk de eene catastrophe op de andere volgde. Wanneer het nu desondanks gelukt is het lot weer, zooals zoo dikwijls, te doen keeren, dan komt naast de offers, het worstelen en werken van al mijne volksgenooten in het vaderland en aan het front, ook mijn eigen werk en mijn eigen optreden een aandeel toe aan deze verdiensten.

Ik heb daarmede alleen gehandeld in den zin, waaraan ik in de gedenkwaardige Rijksdagzitting op 1 September 1939 uiting gaf in de verklaring, dat in dezen strijd Duitschland noch door wapengeweld noch door den tijd ooit op de knieën zal worden gedwongen, dat zich ook een 9e November 1918 in het Duitsche Rijk nooit meer zal herhalen.

Wij kennen uit het verleden en het heden de doelstellingen van onze vijanden. Wat de Britsch-Amerikaansche staatslieden met het Duitsche Rijk voor hebben, wat de bolsjewistische machthebbers en ten slotte de achter allen staande internationale joden voor maatregelen tegen het Duitsche volk beramen, is ons bekend. Hun succesvolle tenuitvoerlegging zou niet alleen de totale versnippering van het Duitsche Rijk, het deporteeren van vijftien tot twintig millioen Duitschers naar het buitenland, het tot slavernij brengen van de rest van ons volk, het te gronde richten van onze Duitsche jeugd, doch vooral het verhongeren van onze millioenen massa's met zich mede brengen.

De wereld moet weten dat derhalve deze staat nooit zal capituleeren. Waarvoor wij strijden is ons allen duidelijk. Het is het behoud van den Duitschen mensch, het is ons vaderland, het is onze tweeduizend jaar oude cultuur, het zijn de kinderen en kleinkinderen van ons volk. Het is dus al datgene, wat ons het leven alleen zijn waarde geeft om geleefd te worden.

Dat deze strijd zelf een zoo grenzenloos moeilijke is, wordt veroorzaakt door het wezen van de doelstellingen van onze vijanden. Want, daar zij voornemens zijn ons volk uit te roeien, probeeren zij deze methode reeds in den oorlog met middelen te verwezenlijken, die de be-

schaafde menschheid nog niet gekend heeft.
weldigste lasten in deze geweldige wor-
Het jaar 1944 was het jaar van de gesteling. Het was het jaar, waarin echter ook op unieke wijze bewezen werd dat de burgerlijke maatschappelijke orde niet meer in staat is de stormen van den huidigen of zelfs van den komenden tijd te trotseeren.

Eén ding is reeds thans waar geblieken. Dit continent der aarde, dat het dichtst bevolkt is, leeft òf in een orde, die bij een grootst mogelijke respecteering der individueele capaciteiten de grootste prestaties garandeert en met de krachtigste beteugeling van alle egoistische drijfveeren uitwassen verhindert, òf staten, zooals wij deze zien in Midden- en Oost-Europa, zijn voor het leven ongeschikt, d.w.z. de volken zijn daarmede tot den ondergang gedoemd.

Voor ons echter is dit slechts een nieuwe verplichting om steeds duidelijker in te zien, dat alle onmenschelijke offers, die ons volk moet brengen, alleen denkbaar zijn onder voorwaarde van een maatschappelijke orde, die alle privilegiën opruimt en zoodoende het geheele volk niet alleen tot drager van gelijke plichten, maar ook van gelijke levensrechten maakt. Het inzicht in de moreele waarde van onze overtuiging en de daaruit resulteerende doelstelling van onzen levensstrijd geven ons en vooral mij de kracht dezen strijd in de zwaarste uren met het krachtigste geloof en een onwrikbaar vertrouwen voort te zeten.

Millioenen Duitschers uit alle beroepen en standen, mannen en vrouwen, jongens en meisjes tot kinderen aan toe, hebben naar de spade en schop gegrepen. Duizenden Volkssturm-bataljons zijn ontstaan en worden nog opgericht. Divisies na divisies zijn opnieuw opgesteld. Volksartillerie-corpsen, granaatwerper- en stormgeschutbrigades alsmede pantserformaties worden uit den grond gestampt. Jachteskaders worden aangevuld en van nieuwe toestellen voorzien en vooral de Duitsche fabrieken hebben door de Duitsche arbeiders en arbeidsters unieke prestaties geleverd. Bij hen, dat mag ik thans zeggen, sluiten zich steeds meer die denkende menschen van andere volken aan, die als arbeidskracht in Duitschland het wezen van onze sociale gemeenschap begrijpen. Zoo werd, wat onze vijanden ook vernield hebben, met een bovenmenschelijke vlijt en een heldenmoed zonder weerga weer opgebouwd.

Een volk, dat aan het front en in het vaderland zoo onmetelijke prestaties levert, zoo vreeselijke dingen duldt en verdraagt, zal uit dezen oven van beproevingen sterker en krachtigr dan ooit te voren in zijn geschiedenis oprijzen.

Ik zou aan het einde van dit jaar nu al de ontelbare millioenen van mijn volksgenooten als woordvoerder der natie en op dit oogen blik ook als leider van haar lot met een overvol hart willen danken voor alles wat zij geleden, verdragen, gedaan en gepresteerd hebben, den mannen en vrouwen tot onze kinderen in de Hitlerjeugd toe, in de steden en gehuchten, in de dorpen en op het land. Ik zou hun willen vragen ook in de toekomst niet te verslappen, doch de leiding der beweging te vertrouwen en met een uiterst fanatisme dezen zwaren strijd voor de toekomst van ons volk te doorstaan.

Overigens wil ik u, mijn volksgenooten, evenals in de lange jaren van den strijd om de macht ook thans opnieuw verzekeren, dat mijn geloof aan de toekomst van ons volk onwrikbaar is. Wien de Voorzienigheid zoo zware beproevingen op de schouders legt, heeft hij tot de hoogste taak uitverkoren. Het is derhalve mijn eenige zorg mijn uiterste best te doen om het Duitsche volk door dezen tijd van nood heen te leiden en het daarmede de poort naar die toekomst te openen, waaraan wij allen gelooven, waarvoor wij strijden en werken. Ik kan dit appèl niet besluiten zonder God te danken voor de hulp, die Hij leiding en volk steeds weer heeft doen vinden, alsmede voor de kracht, die Hij ons gegeven heeft om sterker te zijn dan de nood en het gevaar. Wanneer ik Hem daarbij ook dank voor mijn eigen redding, dan is dat alleen omdat ik gelukkig ben mijn leven zoodoende verder te kunnen stellen in dienst van mijn volk. Op dit oogenblik wil ik derhalve als woordvoerder van Groot-Duitschland jegens den Almachtige de plechtige gelofte afleggen, dat wij trouw en onwrikbaar onzen plicht ook in het nieuwe jaar zulen vervullen in het rotsvaste geloof, dat het uur komt, waarop de overwinning dengene beschoren zal zijn, die haar het waardigst is: Het Groot-Duitsche Rijk.

(V. b. Rede Hitler 6442 D)

A. Dagorder aan de weermacht —

Voorts heeft de Führer bij de jaarwisseling een dagorder gericht tot de Duitsche weermacht, waarin o.m. gezegd wordt

De wereldbeslissende beteekenis van den oorlog, waarin wij ons bevinden, is het Duitsche volk thans duidelijk: een onbarmhartige worsteling om zijn of niet zijn, dat wil zeggen om leven of dood.

In dezen strijd om zijn of niet zijn staan wij thans ruim vijf jaar. Hij zal met zijn eischen in het zesde oorlogsjaar wellicht nog harder worden, doch heeft desondanks het hoogtepunt overschreden. Tot op den huidigen dag hebben het Duitsche volk en zijn weermacht de wurgingspoging onzer vijanden met succes weerstand geboden, ondanks talrijke crises en vele tegenslagen. Ook in het komende jaar zal het gelukken de vijandelijke aanvalsacties af te weren en ze ten slotte door teruggegeven slagen te breken.

In de dagorder wordt nog verder gezegd:

Ik heb na den 20sten Juli alleen geleefd voor de voorbereidingen om, vroeger of later, uit de periode van het zuivere defensief te komen en tot het offensief te kunnen overgaan. Wij zijn ons daarbij er van bewust, dat de vesting Europa in den omvang dien zij eens had, door Duitsche strijdkrachten alleen niet kan worden verdedigd. Wij waren derhalve gedwongen, als slachtoffer van het verraad onzer bondgenooten, heele fronten in te trekken en andere te verkorten. Ik heb echter geen stap achterwaarts gedaan zonder tot het uiterste weerstand te bieden. Onze tegenstanders moeten weten, dat iedere kilometer tegen Duitschland met steeds meer bloedverlies gepaard gaat en dat zij nooit mogen rekenen op een verlamming of zelfs opgeven van dezen weerstand. Wie zulke overwinningen bevochten heeft als gij, mijn Duitsche soldaten, wie door zoo vreeselijke tegenslagen nooit gebroken werd, wie zoo heldhaftig duldt en lijdt als ons vaderland, wie zoo ijverig werkt als ons geheele volk, die is niet ten ondergang gedoemd, maar bestemd om te leven.

1945 zal, zoo besluit de dagorder, van ons het uiterste eischen aan moed en krachtdadigheid, maar het zal ook tevens het jaar zijn van een historischen ommekeer. De met ons marcheerende soldaten der verbonden Europeesche regeeringen en volken vormen kiemcellen voor den wederopbouw van een continent, dat ons gemeenschappelijk vaderland is, waarin onze voorouders leefden, waarin zij duizenden jaren om hun lot geworsteld hebben en dat zij thans verdedigen tot in den dood.

(V. b. Rede Hitler 6189 A; Dagorder van Von Rundstedt 6114 I)

B. Gouden Eikenloof ingesteld —

2 Jan. (D.N.B.) — De Führer heeft krachtens een verordening van 29 December 1944 het gouden eikenloof met zwaarden en briljanten, behoorende zij het Ridderkruis van het IJzeren Kruis, ingesteld als hoogste Duitsche onderscheiding voor betoonde dapperheid. Zij zal in totaal hoogstens twaalf maal worden verleend. Als eerste soldaat van de Duitsche weermacht is op 1 Jan. 1945 luitenant-kolonel Hans Ulrich Rudel, commandant van het eskader slagvliegtuigen „Immelmann" met deze hoogste Duitsche orde onderscheiden. Hij werd tevens bevorderd tot kolonel.

(V. b. Ridderkruis IJzeren Kruis 6067 B)

ENGELAND —

C. Overzicht marine-verliezen —

3 Jan. — Volgens mededeeling van den „Parliamentary Secretary" der Engelsche admiraliteit, Lord Brunefield, heeft de Britsche marine in dezen oorlog 47.000 man verloren aan gesneuvelden en vermisten, alsmede 13.000 man aan gewonden en 5500 aan gevangenen.

(V. b. Verliezen 6006 C)

D. G. F. Fisher tot aartsbisschop van Canterbury benoemd —

5 Jan. — Dr. Geoffrey Francis Fisher is door Z. M. den Koning tot aartsbisschop van Canterbury benoemd. Dr. Fisher begon zijn loopbaan als leeraar, maar werd in 1915 rector van een „Public School", in den rang van „dean".

In 1932 werd hij bisschop van Chester en in 1939 bisschop van Londen.

Dr. Fisher, die 57 jaar oud is, is o.a. voorzitter van het Comité der Anglicaansche, Roomsch-Katholieke en Vrije Kerken van Engeland voor gezamenlijke actie op sociaal en geestelijk gebied.

(V. b. Aartsbiss. v. Canterbury 6136 D)

E. Commandowisseling aan het Westelijk front —

5 Jan. — Reuter meldt, dat het Opperste Hoofdkwartier het volgende heeft medegedeeld: „Door de Duitsche doorbraak in de Ardennen zijn twee fronten ontstaan, waarvan het eene naar het Zuiden, het andere naar het Noorden is gericht. Met goedkeuring van alle betrokkenen is het naar het Zuiden gerichte deel van het front geplaatst onder het opperbevel van veldmaarschalk Montgomery en het naar het Noorden gerichte deel onder dat van generaal Bradley".

Deze wijziging schijnt reeds op 17 Dec. tot stand te zijn gekomen.

(V. b. Mutaties legerleiding 6162 B)

FINLAND —

F. Maarschalk Mannerheim verlaat militairen dienst —

4 Jan. — Maarschalk Mannerheim heeft in een dagorder bij de wisseling des jaars bekendgemaakt, dat hij uit den actieven militairen dienst treedt en nog slechts als President der republiek opperbevelhebber van de Finsche weermacht is. **(V. b. Mannerheim 6067 B)**

FRANKRIJK —

A. Herstel van het geregelde scheepvaartverkeer —

5 Jan. (Radio-Oranje) — Engeland en Frankrijk hebben een overeenkomst geteekend om half Januari het geregelde scheepvaartverkeer tusschen beide landen te herstellen. Voor niet-militaire passagiers met een speciale vergunning zal een beperkt aantal plaatsen beschikbaar worden gesteld.

GRIEKENLAND —

B. Wapenstilstandsonderhandelingen —

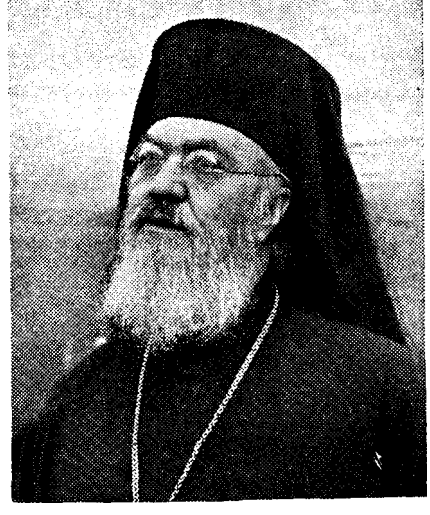
1 Jan. (D.N.B.) — Naar uit Athene wordt gemeld, zouden de leiders der E.A.M. gelijktijdig met de benoeming van den regent ook de voorwaarden van generaal Scobie, in een rechtstreeks aan Churchill gerichte nota, formeel aanvaard hebben.
2 Jan. — Het Fransche Telegraafagentschap A.F.P. meldt uit Athene, dat na onderhandelingen tusschen de vertegenwoordigers der Elas en generaal Scobie, die verscheidene uren duurden, werd medegedeeld, dat geen overeenkomst kon worden gesloten.
Het bericht, volgens hetwelk men bij de onderhandelingen te Athene niet heeft kunnen bereiken dat de gedelegeerden der Elas ingingen op de twee eerste voorwaarden van generaal Scobie, nl. het neerleggen der wapenen en de ontruiming van Athene, wordt ook door United Press bevestigd.

(V. b. Voorwaarden van Scobie 6172 B)

C. Kabinet Papandreoe afgetreden; aartsbisschop Damaskinos benoemd tot regent —

1 Jan. (D.N.B.) — Volgens berichten uit Athene is Papandreoe met zijn geheele kabinet afgetreden. De door den Koning der Hellenen tot regent benoemde aartsbisschop Damaskinos is met de vorming van een nieuwe regeering begonnen.
In een verklaring van den Koning, die in Londen en Athene werd uitgegeven, wordt volgens Reuter o.a. gezegd: „Wij, George II, Koning der Hellenen, zijn na rijp beraad in verband met den verschrikkelijken toestand waarin ons geliefd volk door onvoorziene en oncontroleerbare gebeurtenissen is gekomen, en krachtens ons besluit, niet eerdr naar Griekenland terug te keeren dan wanneer wij in vrije en openlijke bekendmaking van den nationalen wil worden teruggeroepen, met volledig vertrouwen in uw loyaliteit en verknochtheid, tot het besluit gekomen, u, aartsbisschop Damaskinos, in dezen tijd van nood te benoemen tot onzen regent. Wij machtigen u derhalve en verzoeken u, alle noodige stappen te doen tot herstel van de orde en de rust in ons koninkrijk.

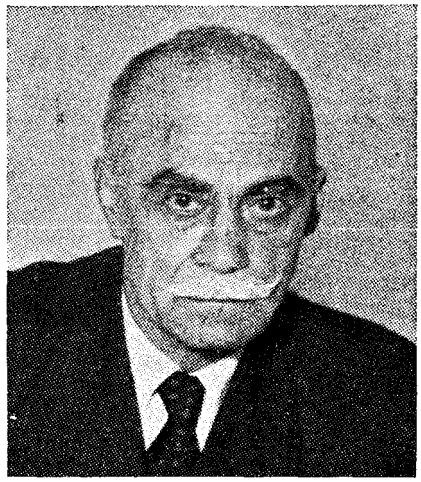
(V. b. Regentschapskwestie 6176 C)

Aartsbisschop Damaskinos

D. Generaal Plastiras Minister-president —

3 Jan. (D.N.B.) — Volgens berichten uit Athene is aldaar medegedeeld, dat een nieuwe Grieksche regeering gevormd is onder leiding van generaal Plastiras.

Lt.-gen. Nicholas Plastiras, leider van de Revolutie in 1922 en een republikein die de volkspartij steunde, teneinde communisten bij de Grieksche verkiezingen den nederlaag te doen lijden.

In het nieuwe kabinet heeft generaal Plastiras behalve de portefeuille van Minister-president, ook de portefeuilles van Marine, Oorlog, Luchtvaart en Koopvaardij. Minister van Buitenlandsche Zaken is Sofianopoulis, die ook voor de pers verantwoordelijk zal zijn. Minister van Financiën is Sideris. Bolifes is minister van Justitie en Sociale Zaken. Rhallis is benoemd tot minister van Binnenlandsche Zaken en Onderwijs. Het ministerie van Landbouw en Volkshuishouding ressorteert onder Dladeims, terwijl de ministeries van Verkeer, Transport en P.T.T. onder leiding staan van Sakalaropoulos.
Generaal Plastiras verklaarde tegenover Grieksche reserve-officieren die weer in actieven dienst wilden treden, dat de strijd met de wapens zal voortgaan tot de Elas de voorwaarden van generaal Scobie aanvaardt. Generaal Plastiras zou zich nog veel scherper dan zijn voorganger, Papandreoe, hebben uitgelaten tegen de Elas.

(V.b. Kabinet 6130 B)

E. Strijd in Athene geëindigd —

De B.B.C.-correspondent in Athene, John Nixon, meldt, dat op 5 Jan. de georganiseerde gevechten in Athene en den Piraeus geëindigd waren. Britsche colonnes en patrouilles hebben in Noord-Athene, het laatste gebied dat door Elas-troepen bezet gehouden werd, geen tegenstand meer ondervonden.

(V. b. Strijd in Athene 6176 B)

INTERNATIONAAL —

F. Economisch verbond tusschen Nederland, België, Frankrijk en Engeland —

6 Jan. — De vroegere Belgische Minister-president, Van Zeeland, die zich thans te Washington bevindt, heeft daar, volgens Radio Oranje, verklaard, dat er een economisch verbond dient te worden gesloten tusschen Engeland, Frankrijk, Nederland en België. Er behoort, zeide minister Van Zeeland, tusschen deze vier staten een tolunie tot stand te komen en een gemeenschappelijk muntstelsel.

(V. b. Tolunie met België en Luxemburg 6074 A)

POLEN —

G. Afwijzing der financieele verplichtingen der regeering te Londen —

3 Jan. (D.N.B. — Het Poolsche Comité te Loeblin heeft, naar hier wordt vernomen, de verantwoordelijkheid voor alle door de uitgeweken Poolsche regeering te Londen uitgevoerde transacties en door haar aangegane financieele verplichtingen in een 2 Januari gepubliceerd decreet categorisch van de hand gewezen. Het decreet is gericht tot alle belanghebbende regeeringen, particuliere personen en legale corporaties.

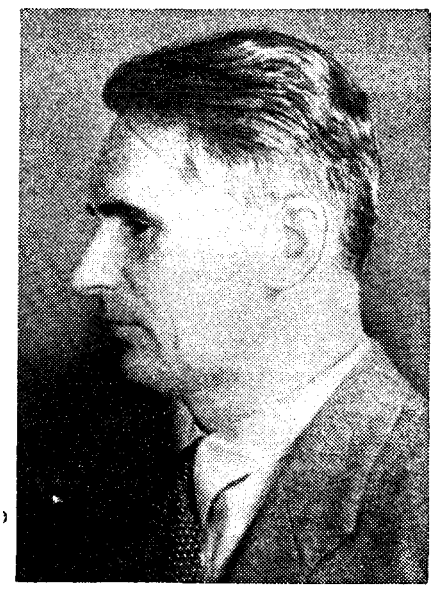
H. Protest der Regeering te Londen

3 Jan. (D.N.B.) — De uitgeweken Poolsche regeering is vanmiddag in zitting bijeengeweest ten einde te beraadslagen over de problemen, die zijn ontstaan doordat het Comité te Loeblin zich den titel heeft aangematigd van „Voorloopige Poolsche regeering".
Reuter meldt, dat de boerenpartij van Mikolajczyk gisteren de z.g. voorloopige Poolsche regeering heeft gekenmerkt als een bedreiging van de eenheid onder de Geallieerden. De partij gaf te kennen, dat de organisatie van Lublin zich de voorrechten en bevoegdheden aanmatigt, die toekomen aan een erkende autoriteit. Tevens wees de partij er op, dat de erkenning van deze regeering door de Sovjet-Unie, voor de komende ontmoeting der leiders van de drie Geallieerden, groote moeilijkheden zou beteekenen en dat men een politiek van voldongen feiten voert, waardoor een ernstig gebrek aan overeenstemming tusschen de geallieerde naties naar buiten zou treden.

(V. b. Positie van Poolsche Regeering te Londen 6176 I)

I. Nationale raad te Lublin tot regeering uitgeroepen —

3 Jan. — De Poolsche Nationale Raad te Loeblin heeft gestemd over een verandering van den Raad in een voorloopige

Morawski

regeering der Poolsche republiek, zoo meldt Reuter, Morawski, tot nu toe voorzitter van het comité te Loeblin, staat aan het hoofd van de nieuwe regeering. Hij neemt tevens de portefeuille van Buitenlandsche Zaken voor zijn rekening.

(V. b. Poolsche Sovjet te Lublin 6061 B)

A. **Verklaring van Morawsky —**

Volgens een Tass-bericht uit Lublin heeft, na de opening van de plenaire zitting van het Poolse parlement door president Beroet, de Minister-president der zoogenaamde voorloopige regeering, Osoebka-Morawski, een rede gehouden, waarin hij het programma dezer Poolsche regeering bekend maakte.

De regeering te Lublin is, naar hij zeide, in overeenstemming met de principes van de wettige grondwet van 1921 gevormd. De eisch van Polen ten aanzien van de Westelijke grenzen heeft bij de geallieerden algemeen begrip gevonden.

Omtrent de uitgeweken Poolsche regeering te Londen verklaarde hij: „De Polen hier te lande en in het buitenland begrijpen, dat voor de regeering der vereenigde fascisten Sosnkwoski en Raczkiewicz, de socialisten Arciszewkski en Kwapinski slechts een vijgenblad zijn ter bedekking van de reactionnaire kern van deze regeering."

De Loeblinsche Poolsche regeering streeft er naar, de banden van hartelijke vriendschap met de Sovjet-Unie verder te versterken. In samenwerking met de Sovjet-Unie zullen wij een nieuw tijdperk van collectieve veiligheid ingaan. Verder zeide hij: „Kort geleden hebben wij te Loeblin den vertegenwoordiger ontvangen van de voorloopige regeering der Fransche republiek en wij meenen, dat zijn aanwezigheid zal dienen om de vriendschap en samenwerking tusschen het herboren Frankrijk en Polen te versterken.

B. **De houding van Engeland en de Ver. Staten —**

5 Jan. — Reuter meldt, dat de Britsche regeering blijft staan op de erkenning der Poolsche uitgeweken regeering te Londen. Uit officieele kringen verluidt, dat met de Sovjet-regeering over de kwestie der erkenning van het comité van Loeblin gecorrespondeerd is, doch dat dit niet tot overeenstemming heeft geleid. Stettinius heeft medegedeeld, dat de Ver. Staten de uitgeweken regeering te Londen blijven erkennen. Het ernstigste probleem voor het Amerikaansche ministerie van Buitenlandsche Zaken wordt gevormd door de vraag, of het deze erkenning kan intrekken en overdragen op de regeering te Loeblin en zoodoende ook een vaststelling der grenzen in Oost-Polen zou goedkeuren, waartegen het zich tot dusver verzet heeft. Een dergelijke gewijzigde Amerikaansche houding zou echter een ernstige oppositie kunnen verwekken in het Amerikaansche volk, dat voor het grootste deel gekant is tegen een oplossing der grenskwestie die niet door de uitgeweken Poolsche regeering te Londen wordt erkend. Washington ziet echter in, dat het hier om veel meer gaat dan om een grensconflict. De betrekkingen tusschen de geallieerden zullen hierdoor zwaar worden beproefd.

C. **Regeering te Lublin door de Sovjet-Unie erkend —**

5 Jan. — De Sovjet-regeering heeft van de Poolsche regeering de mededeeling ontvangen, dat de Poolsche landraad het besluit heeft genomen, het Poolsche bevrijdingscomité om te zetten in een voorloopige regeering. Daarbij heeft de Poolsche regeering het voorstel gedaan, diplomatieke betrekkingen aan te knoopen en diplomatieke vertegenwoordigers te benoemen. Het presidium van den oppersten Sovjet der Sovjet-Unie heeft dit voorstel der Poolsche regeering aanvaard en Victor Sacharjewits Lebedow tot diplomatieken vertegenwoordiger der Sovjet-Unie in Polen benoemd.

(V. b. Regeering te Loeblin, memorand. aan Sovjet-Unie 6080 B)

D. **Standpunt van de regeering te Londen —**

6 Jan. (D.N.B.) — Naar Reuter meldt, heeft het Telegraafagentschap van de uitgeweken Poolsche regeering te Londen medegedeeld, dat het door die regeering gemachtigd is te verklaren, dat de officieele erkenning van de door de Sovjet gesteunde voorloopige regeering te Loeblin door de Sovjet-Unie een rechtstreeksche schending is van het elementaire recht van het Poolsche volk, een werkelijk onafhankelijken staat te bezitten, die vrij is van elke buitenlandsche inmenging.

(V. b. Regeering te Londen 6179 A, 6171 A)

E. **5 millioen Polen om het leven gekomen —**

5 Jan. (Radio-Oranje) — De Poolsche regeering heeft bekend gemaakt, dat sedert Polen door de Duitschers werd bezet, minstens 5 millioen Polen door hen werden omgebracht. Meer dan de helft van dit aantal waren Joden. In het door de Duitschers bezette deel van Polen zijn nog steeds 150 concentratiekampen.

TURKIJE —

F. **Diplomatieke betrekkingen met Japan verbroken —**

3 Jan. (D.N.B.) — Op de op 3 Januari gehouden zitting van de Turksche Nationale Vergadering is besloten, de economische en diplomatieke betrekkingen met Japan te verbreken, zoo meldt Radio-Ankara.

De Turksche minister van Buitenlandsche Zaken, Hasan Saka, heeft tijdens deze zitting van de groote Nationale Vergadering o.a. het volgende medegedeeld: „De Amerikaansche regeering heeft op 28 December 1944 aan de Turksche regeering de vraag gericht, of deze zou willen medehelpen om den duur van den oorlog in het Verre Oosten te bekorten, door de betrekkingen met Japan te verbreken. Het met Turkije geallieerde Engeland heeft de Turksche regeering verzocht, den wensch der Ver. Staten te vervullen. Daar de Turksche regeering het met de grondbeginselen der Engelsche en Amerikaansche politiek eens is, heeft zij het verzoek der Amerikaansche regeering om de diplomatieke en economische betrekkingen met Japan te verbreken, ingewilligd.

(V. b. Hasan Saka 6088 C; Toenemende Pressie der Geallieerden 6045 A)

VER. STATEN —

G. **Congresboodschap van president Roosevelt —**

6 Jan. (D.N.B.) — Volgens een Reuterbericht uit Washington heeft president Roosevelt een boodschap tot het Congres gericht, waarin hij onder meer zegt, dat de tegenwoordige oorlog moet worden uitgevochten. Alles staat op het spel. Men twist niet om de vraag van de eindoverwinning en ook niet om de kosten.

De president verlangde verder een uitbreiding der oorlogsproductie. De geallieerden hebben een voortdurende behoefte aan nieuwe wapenen. Hij herinnerde er aan, dat hij het vorige jaar het Congres heeft aanbevolen, een wet over den nationalen dienstplicht aan te nemen om de volledige productie der wapenindustrie te waarborgen. Deze aanbeveling, zoo zegt hij, heeft geen gevolg gehad, waarom hij zich thans opnieuw tot het Congres wendt om den betreffenden maatregel zoo spoedig mogelijk te doen invoeren.

Ten aanzien van de buitenlandsche politiek verklaart de President, dat zich tegen het einde van den oorlog natuurlijk meeningsverschillen onder de geallieerden voordoen. De V.S. zullen niet aarzelen hun invloed aan te wenden om de verwezenlijking van de beginselen der Atlantische Charta te waarborgen. Verder gaf Roosevelt toe, dat Polen en Griekenland problemen vormen, die bezorgdheid wekken. Door de binnenlandsche onrust in menig land is het moeilijk raden, welk soort regeering het volk werkelijk wenscht.

(V. b. Roosevelt over Buitenlandsche politiek 6123 F; Oorlogsprod. 6080 D)

DE WERELDOORLOG

Hevige slag in de Ardennen - Verbitterde gevechten in Boedapest - Vrijwel geheel Noord-Birma thans van den vijand gezuiverd —

WESTELIJK FRONT —

1 Jan. (D.N.B.) — Nieuwe pogingen der Amerikanen om onze stellingen ten Z. en W. van Bastogne in te drukken, bleven zonder succes. In Elzas-Lotharingen wierpen onze troepen den vijand aan weerszijden van Bitsch op zijn hoofdgevechtslinie terug.

(R.O.) — De Amerikanen begonnen een nieuwen aanval tusschen St. Hubert en Bastogne. Ten W. van Bastogne zijn zij 3 km gevorderd. Libramont werd door den vijand ontruimd.

2 Jan. (D.N.B.) — Toenemende hevigheid van de gevechten bij Bastogne. De vijandelijke doorbraak naar Houffalize mislukte. Sedert 16 Dec. werden aan dit front meer dan 1000 vijandelijke tanks stukgeschoten of buitgemaakt. Ons bruggenhoofd ten N.W. van Forbach werd uitgebreid en de Bliesssector ten N.W van Saargemünd overschreden.

(R.-O.) — De Amerikanen zijn St. Hubert tot op 6 km genaderd. Ten N. van Bastogne bestrijdt de vijand heftig onze opmarsch in de richting Houffalize. Bij Bitsch werd een plaatselijk Duitsch offensief na geringe terreinwinst tot staan gebracht.

3 Jan. (D.N.B.) — In den zwaren slag bij Bastogne behaalde de vijand slechts geringe terreinwinst. Sinds het begin van den winterslag heeft de vijand tot nu toe meer dan 400 stukken geschut, 1230 tanks en gepantserde voertuigen en ruim 24.000 gevangenen verloren. Zijn verliezen aan dooden en gewonden bedragen meer dan 50.000 man. De strijd in het Saargebied verloopt gunstig, ons bruggenhoofd ten N.W. van Forbach werd uitgebreid en

het gebied ten N.O. van Saargemünd werd van den vijand gezuiverd.

R.-O.) — Tusschen Saargemünd en den Rijn ging de vijand tot den aanval over, waarbij hij plaatselijk, voornamelijk bij Bitsch, 2 km. terrein won. In de Ardennen behaalden de geallieerden eenige terreinwinst.

4 Jan. (D.N.B.) — Tusschen Stavelot en Marche ging de vijand tot den aanval over. Bij Bastogne leed hij opnieuw zware verliezen. Aan weerskanten van Bitsch ging onze aanval voort. Het grensgebied ten W. van Weissenburg werd van den vijand gezuiverd.

(R.-O.) — De geallieerden vielen aan in het gebied van Grandménil. Een terreinwinst van 3 tot 4 km over een breedte van 10 km werd behaald. Ten O. van Saargemünd ontruimden de geallieerden hun bruggenhoofd over de Bliess, terwijl zij meer Oostwaarts over de Lauter terugtrokken.

5 Jan. (D.N.B.) — De slag in de Ardennen nam in hevigheid toe. Vijandelijke doorbraakpogingen mislukten, evenals aanvallen bij Bastogne. In de Beneden-Vogezen dringen onze troepen verder op. Weissenburg in den Elzas werd bevrijd, terwijl de Lauter naar het Z. werd overschreden.

(R.-O.) — Bij Grandménil zijn de Amerikanen tot 6 km gevorderd. Ook bij Bastogne en in Luxemburg werd weer eenig terrein gewonnen. In den Elzas werden o.a. Bitsch en Weissenburg prijsgegeven.

6 Jan. (D.N.B.) — Aan het N. front tusschen Maas en Moezel bleven vijandelijke aanvallen steken, terwijl de vijand bij Bastogne werd teruggeslagen. Het gebied tusschen Weissenburg en Selz werd van den vijand gezuiverd. Ten N. van Straatsburg forceerden onze troepen den overgang over den Rijn.

(R.-O.) — Aan het Ardennenfront geringe geallieerde terreinwinst bij hevige gevechten. In de Beneden-Vogezen drong de vijand verder op. Bij Straatsburg zette hij een kleine troepenmacht over den Rijn.

7 Jan. (D.N.B.) — In de N. Ardennen is de vijandelijke druk geluwd, terwijl bij Bastogne vijandelijke steunpunten werden veroverd. Ten N. van het bosch van Hagenau hebben wij talrijke plaatsen bevrijd en het bruggenhoofd ten N. van Straatsburg versterkt.
(R.-O.) — Tusschen Grandménil en Stavelot werd een terreinwinst van eenige km gemaakt. Het vijandelijke bruggenhoofd bij Straatsburg werd uitgebreid, terwijl dat bij Colmar werd versterkt.

OOSTELIJK FRONT —

1 Jan. (D.N.B.) — In Hongarije bleef de toestand ongewijzigd. Behoudens eenige inmiddels afgegrendelde penetraties mislukten vijandelijke aanvallen tusschen Gran en Eipel. In Koerland hervatte de vijand alleen bij Dobien zijn aanvallen.

(R.-O.) — In Boedapest veroverden de Russen 300 huizenblokken. De gevechten hebben plaats zonder pardon. Dit is een gevolg van het feit dat de Duitschers op 30 Dec., na drie mannen te hebben ontvangen, die, gedekt door de witte vlag, het Russische ultimatum brachten, twee van hen in koelen bloede hebben vermoord. De derde wist te ontsnappen. Vrijwel geheel Hongarije ten O. van de Donau is nu in Russische handen.

2 Jan. (D.N.B.) — Aanvallen ten Z.W. van Felsögalla werden afgeslagen. In Boedapest werden aanvallen afgeslagen en eenige penetraties opgeruimd. Ten N. van den Eipel zijn gevechten aan den gang met den naar het N. opdringenden vijand.

(R.-O.) — Boeda, op den W. oever van de Donau is vrijwel geheel in Russische handen. In Pest veroverden zij een spoorwegstation en 200 gebouwen. De meeste terreinwinst in Pest werd door kleine Russische aanvalstroepen gemaakt, die de Duitschers uit het eene huis na het andere verdreven. In Boeda echter vonden gevechten op grooter schaal plaats; hier bestormden de Russen vijandelijke steunpunten, doodden meer dan 1000 Duitschers, stelden 24 tanks buiten gevecht en brachten meer dan 400 Duitsche krijgsgevangenen binnen. De Russen dringen verder in Tsjecho-Slowakije binnen en zijn nu minder dan 3 km van Lucenec.

3 Jan. (D.N.B.) — In Boedapest namen de gevechten in hevigheid toe. Aan de Z. grens van Slowakije zware afweergevechten tusschen Gran en het brongebied van de Sajo.

(R.-O.) — In Pest kwamen weer 230 huizenblokken in Russische handen, in Boeda nog 60. Een hevige Duitsche tegenaanval op 60 km ten W. van de stad Komorn werd afgeslagen.

4 Jan. (D.N.B.) — In Slavonië werden in het gebied van Virovitica sterke vijandelijke benden uit hun stellingen geworpen. In Boedapest sloeg de bezetting in felle gevechten vijandelijke stellingen af. Vijandelijke doorbraakpogingen in het Z. Slowaaksche grensgebied mislukten.
(R.-O.) — In Boeda veroverden de Russen 31 huizenblokken, in Pest 136. Bij Komorn heroverden de Duitschers een aantal plaatsen. In Tsjecho-Slowakije zijn de Russen in de buitenwijken van Lucenec doorgedrongen.

5 Jan. (D.N.B.) — Aan den O. rand van Boedapest werden sterke vijandelijke aanvallen afgeslagen. In Koerland mislukten vijandelijke aanvallen ten Z. van Frauenburg.
(R.-O.) — In Boedapest werden weer ca. 300 huizenblokken van den vijand gezuiverd. 45 km ten W. van de stad woedt een hevige strijd, die afwisselend verloopt.

6 Jan. (D.N.B.) — In gevechten bij Vukova aan den Donau leed de vijand zware verliezen. De bezetting van Boedapest blijft standhouden. Tusschen Gran en Gross-Steffelsdorf aan de Z. grens van Slowakije houdt de vijandelijke druk aan.
(R.-O.) — In Boedapest namen de Russen opnieuw 230 huizenblokken. Zij hebben nu 1500 van 4500 huizenblokken in handen. De Duitsche aanvallen ten N.W. van de stad werden afgeslagen.

7 Jan. (D.N.B.) — Het garnizoen van Boedapest sloeg de vijandelijke aanvallen af. Aan het Gran-front ging de vijand tot den aanval over. Om een vrij diepe penetratie wordt verbitterd gevochten. In Slowakije voorgezette vijandelijke aanvallen, vooral bij Pukanec, Blauenstein en Lucenec. In Koerland drongen onze troepen ten N. van Dobien in het vijandelijke hoofdgevechtsterrein.
(R.-O.) — In Boedapest wordt de vernietiging van het garnizoen voortgezet. Ten W. van de stad werden herhaalde aanvallen van den vijand afgeslagen, o.a. bij Bieske.

ITALIE —

1 Jan. (D.N.B.) — In midden-Italië hebben onze troepen vijandelijke voorposten in de bergen ten Z. van Imola en in de Romagna teruggeslagen.

4 Jan. (D.N.B.) — Het achtste Britsche leger ondernam in de Romagna talrijke aanvallen om onze strijdkrachten te binden en ging ten Noordwesten van Ravenna tot den grooten aanval over.

5 Jan. (D.N.B.) — Ten Noorden van Faenza handhaafden onze troepen het terrein tegen de vijandelijke doorbraakpogingen. Ten Noordwesten van Ravenna staan zij in zware gevechten tegen opgedrongen vijandelijke formaties.
(R.-O.) — Ten N. van Ravenna maakten geallieerden troepen vorderingen.

(R.-O.) — Ten N. van Ravenna zijn geallieerde troepen tot op 3 km. van het meer van Comacchio doorgedrongen.

6 Jan. (D.N.B.) — Ten N. van Faenza werden vijandelijke aanvallen afgeslagen. Aan den Z. oever van het meer van Comacchio kwam de vijand voor een nieuw afweerfront tot staan.

7 Jan. (R.-O.) — Het 8e leger heeft thans een 30 km breed front, dat langs den weg Ravenna-Bologna loopt van de Adriatische Zee tot Faënza.

ZEEOORLOG —

4 Jan. (D.N.B.) — De marine bracht in Dec 163.600 brt. vijandelijke scheepsruimte en 16 torpedojagers en geleidevaartuigen tot zinken.

7 Jan. (D.N.B.) — In de eerste dagen van Januari brachten duikbooten 5 schepen met een gezamenlijken inhoud van 36.400 brt., alsmede 5 torpedojagers en geleidevaartuigen tot zinken. O.a. werd een troepentransportschip van 11.000 brt. voor Cherbourg tot zinken gebracht.

LUCHTOORLOG —

1 Jan. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche formaties hebben hun aanvallen op het Westduitsche gebied voortgezet. Vrij groote schade ontstond vooral in Hamburg en Oberhausen. In de vroege avonduren was Berlijn het doel van snelle Britsche vliegtuigen. 75 Anglo-Amerikaansche toestellen werden vernietigd.

(R.O.) — Overdag werden doelen in W.-Duitschland aangevallen, terwijl 's nachts een groote formatie Mosquito's Berlijn bombardeerde.

2 Jan. (D.N.B.) — In December verloren de Sovjet-Russen 588 vliegtuigen. Anglo-Amerikaansche bommenwerpers vlogen op Nieuwjaarsdag naar het W. en N.W. Rijksgebied. Vooral in Kassel ontstond schade. Het gebied ten Westen van den Rijn stond bloot aan aanvallen van laagvliegende vijandelijke toestellen. Nachtelijke aanvallen der Britten waren vooral gericht tegen het Rijnlandsch-Westfaalsche gebied. Duitsche gevechts-, slag- en jachtvliegtuigen brachten op Nieuwjaarsmorgen een slag toe aan vijandelijke vliegvelden in het Belgisch-Nederlandsche gebied. Door dezen aanval werden ten minste vierhonderd vijandelijke vliegtuigen op den grond vernield, honderd zwaar beschadigd. Daarenboven werden de vliegvelden zelf ernstig getroffen. Bij deze aanvallen ontstonden luchtgevechten, waarin nog 79 vliegtuigen werden neergeschoten.

(R.-O.) — Bij groote luchtslagen boven vliegvelden in België en Nederland verloor de vijand 364 vliegtuigen. Ook aan geallieerde zijde werden verliezen geleden, vooral onder geparkeerde vliegtuigen. Eng. bommenwerpers lieten voor de vierde maal het Dortmund-Eems-

kanaal leegloopen. Des nachts werden spoorwegemplacementen en een benzinefabriek gebombardeerd.

3 Jan. (D.N.B.) — In December verloren de Anglo-Amerikanen boven het gevechtsgebied in het Westen en het Rijksgebied in totaal 1379 vliegtuigen, waarvan minstens 410 viermotorige bommenwerpers. In de avonduren werd een aanval der Britten op Neurenberg gericht, die groote schade veroorzaakte. Bovendien ondernamen de Britten aanvallen op steden in Z.W.-Duitschland en op Berlijn.

(R.-O.) — 1000 Am. bommenwerpers, begeleid door 1000 jagers, vielen doelen in West-Duitschland aan. 1000 Eng. bommenwerpers vielen Neurenberg en Ludwigshafen aan. Ook werden bommen op Berlijn geworpen. In December wierpen Eng. bommenwerpers ca. 50.000 ton bommen op Duitsche doelen, waarvan 46.400 ton op Duitsch gebied.

4 Jan. (D.N.B.) — De Anglo-Amerikaansche vliegers, die gisteren overdag naar West Duitschland naar het gebied van Rijn en Main vlogen, wierpen hun bommen vooral op Fulda, waar opnieuw schade werd aangericht.

(R.-O.) — 1100 Am. bommenwerpers, begeleid door 600 jagers, vielen doelen bij Karlsruhe, Keulen, Fulda en Aschaffenburg aan. Eng. bommenwerpers deden 2 aanvallen op een benzolfabriek te Kastrop bij Dortmund.

5 Jan. (D.N.B.) — Snelle Britsche vliegtuigen vielen opnieuw Berlijn aan.

(R.-O.) — Eng. bommenwerpers vielen punten bij Münster aan. Berlijn werd tweemaal door Mosquito's aangevallen. In 1944 wierpen Eng. bommenwerpers 525.000 ton bommen. d.i. meer dan twee maal het gewicht aan bommen, dat in de eerste 4½ jaar van den oorlog werd geworpen, 1/3 kwam neer op industriesteden in Duitschland, 1/3 op het transportsysteem van den vijand en ter directe ondersteuning van het leger en 1/3 op havens, schepen, olie- en vliegtuigdoelen. 13 steden ontvingen elk meer dan 10.000 ton bommen, o.a. Berlijn, Essen, Keulen, Düsseldorf, Stuttgart, Duisburg, Hamburg, Gelsenkirchen, Dortmund, Mannheim en Hannover.

6 Jan. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche bommenwerpers vielen overdag West-Duitschland en het Rijn-Maingebied aan. In de avonduren deden de Britten twee aanvallen op Hannover, terwijl zij voorts Berlijn aanvielen.

(R.-O.) — Eng. bommenwerpers deden twee aanvallen op Hannover. Berlijn werd tweemaal met 2-tons bommen aangevallen. Overdag werd Ludwigshafen door Eng. bommenwerpers aangevallen, terwijl 700 Am. bommenwerpers, begeleid door ruim 500 jagers 20 plaatsen tusschen Keulen en Karlsruhe en ten O. van Frankfort aanvielen. Andere bommenwerpers vielen spoorwegen tusschen Hamm en Rheine aan.

7 Jan. (D.N.B.) — Overdag werden vooral Mannheim en Worms aangevallen. Des avonds werden Hanau en Neuss getroffen.

(R.-O.) — 800 Am. bommenwerpers vielen de Rijnbruggen bij Keulen en Bonn en andere verbindingen in W.-Duitschland aan. Des nachts werd Hanau gebombardeerd.
Gedurende de verslagweek werd van Duitsche zijde geregeld melding gemaakt van V-vuur op Luik, Antwerpen en Londen.

HET VERRE OOSTEN —

Birma —

3 Jan. (R.-O.) — Vrijwel geheel Noord-Birma is thans van den vijand gezuiverd.

4 Jan. (R.-O.) — Britsche troepen hebben de stad Yeu aan de Moe, 110 km ten N. van Mandalay, veroverd.

5 Jan. (R.-O.) — Britsche en Britsch-Indische troepen zijn geland bij Akyab.

CHINA —

4 Jan. (R.-O.) — Chineesche troepen bereikten de spoorwegknooppunten Wodsji en Kwangsi.

Philippijnen —

— Mindoro —

4 Jan. (R.-O.) — Am. troepen voerden twee nieuwe landingen op Mindoro uit.

— Marinduque —

6 Jan. (R.-O.) — Amerikaansche troepen hebben op 3 Januari het eiland Marinduque, 30 km ten Z. van Luzon, bezet. De Japanners boden geen tegenstand.

Luchtoorlog —

2 Jan. (R.-O.) — Bij een aanval van Am. vliegtuigen op Japansche schepen in de Golf van Lingayen, ten N.W. van Manilla, werden 2 torpedojagers, 3 transportschepen en 2 vrachtschepen tot zinken gebracht.

4 Jan. (D.N.B.) — Op 3 Jan. deden oa. 500 vijandelijke toestellen aanvallen op Formosa en de Okinawa-eilanden. 17 machines werden neergeschoten, bij geringe eigen verliezen .

(R.-O.) — Vliegende vestingen deden op 3 Jan. krachtige aanvallen op de industriegebieden van Nagoja en Osaka.

5 Jan. (R.-O.) — Geallieerde vliegtuigen hebben bij aanvallen op Luzon 30 Jap. schepen tot zinken gebracht of beschadigd.

6. Jan. (R.-O.) — Bij Am. luchtoperaties boven N. Sumatra werden 26 Japansche jagers neergeschoten

7 Jan. (R.-O.) — Bij luchtaanvallen op 2 en 3 Januari op Formosa en Okinawa werden 83 Jap. schepen tot zinken gebracht of beschadigd. 331 Jap. vliegtuigen werden buiten gevecht gesteld.

Op 6 Jan. deden vliegende vestingen een aanval op de vliegtuigenfabriek te Omoera op Kioesjioe. In Midden- en Z.-China hebben de Am. vliegtuigen op 5 Jan. 64 Jap. machines vernield. Eng. deklandingsvliegtuigen vielen op 4 Jan. de olieraffinaderij te Pangkalan Brandan op Sumatra aan.

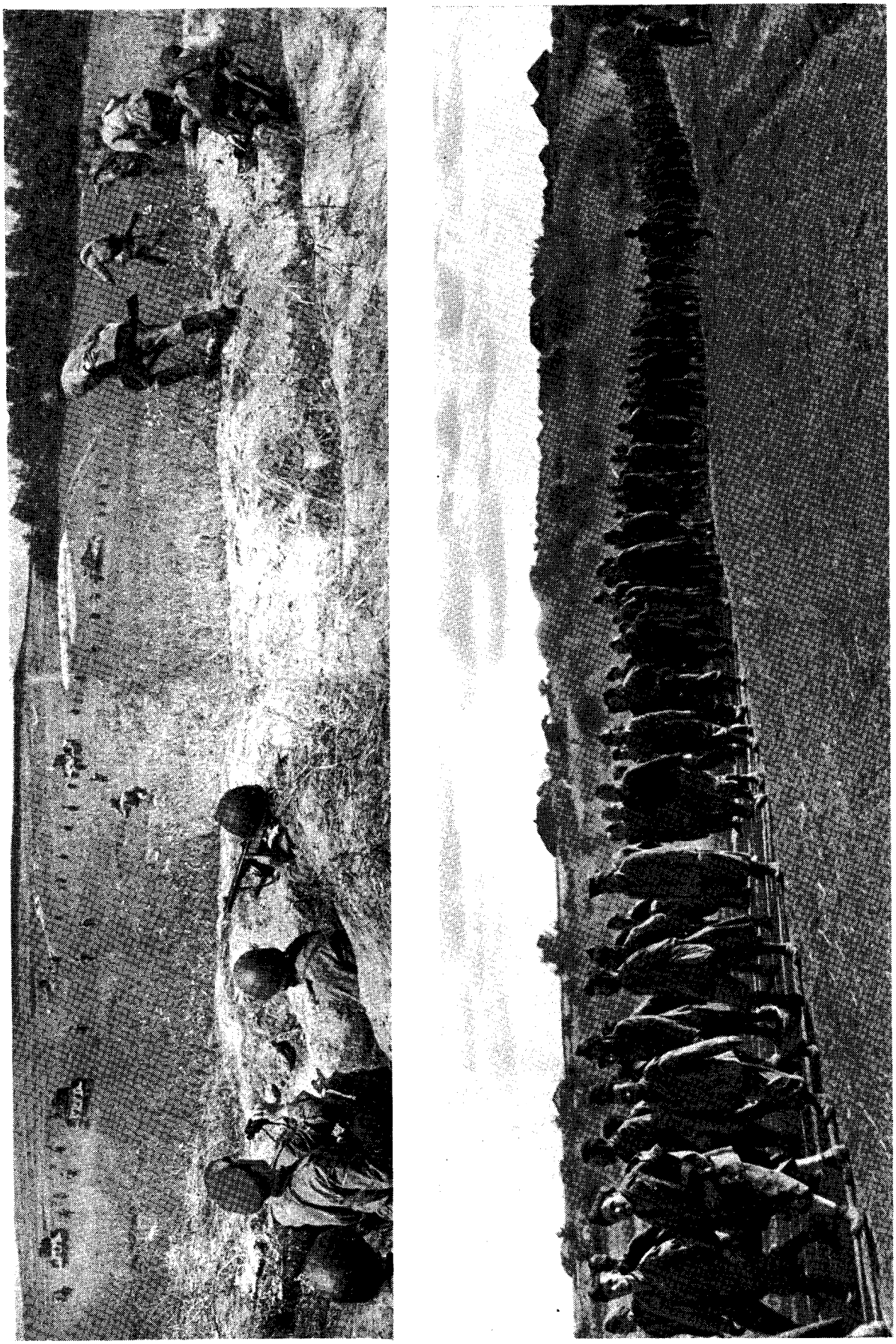
Zeeoorlog —

5 Jan. (R.-O.) — 35 Japansche schepen bij Luzon tot zinken gebracht. Japanse berichten spreken van troepentransporten in de Zoeloezee.

7 Jan. (R.-O.) — Een sterk vlooteskader heeft op 4 Jan. de Japansche basis Iwojima aangevallen.

(V. b. Krijgsverr. 6181-82)

Actie aan het Oostfront. Boven: Russische stormaanval in de Oekraïne. De Duitsche stellingen zijn door de artillerie stormrijp gemaakt en de infanterie begint, ondersteund door tanks, den opmarsch. Beneden: Italiaansche krijgsgevangenen worden naar het achterland gebracht. (foto A.B.C.-Press)

BEKANNTMACHUNG.

Auf Grund des § 1 der Verordnung Nr. 42/1941 über die Dienstpflicht und über die Beschränkung des Arbeitsplatzwechsels in der Fassung der Verordnung Nr. 48/1942 und auf Grund besonderer Ermächtigung wird angeordnet:

Alle männlichen niederländischen Staatsangehörigen und Staatenlosen der Geburtsjahrgänge 1905 bis einschliesslich 1928, die ihren Wohnsitz oder ständigen Aufenthalt derzeit in den Provinzen Nordholland, Südholland und Utrecht haben, sind zum Arbeitseinsatz verpflichtet.

Die Heranziehung zum Arbeitseinsatz erfolgt durch besonderen Aufruf.

Bis zur Heranziehung zum Arbeitseinsatz sind die obengenannten Personen verpflichtet, unbeschadet der bestehenden Vorschriften über den Arbeitsplatzwechsel auf ihrem gegenwärtigen Arbeitsplatz und ihrem Wohnsitz oder derzeitigen ständigen Aufenthaltsort zu verbleiben.

Alle für die Aufrechterhaltung der öffentlichen Verwaltung sowie für die Weiterführung von Einrichtungen und landwirtschaftlichen und gewerblichen Betriebe, in denen lebenswichtige Aufgaben zu erfüllen oder kriegswichtige Aufträge durchzuführen sind, notwendigen Arbeitskräfte werden zurückgestellt und nicht zu einem anderweitigen Arbeitseinsatz herangezogen. Alle danach zurückzustellenden Personen erhalten einen besonderen allgemein gültigen Rückstellungsausweis. Mit seiner Einführung werden alle anderen einer Rückstellung dienenden Ausweise ungültig.

Bei Heranziehung zum Arbeitseinsatz wird die Versorgung der herangezogenen Personen sowie deren Angehörigen in ausreichendem Mass gewährleistet.

Wer den Bestimmungen dieser Bekanntmachung oder den für die Durchführung ergehenden Vorschriften zuwiderhandelt, oder sie zu umgehen versucht, wird gemäss § 4 der Verordnung Nr. 42/1941 mit Gefängnis bestraft, sofern nicht nach anderen Bestimmungen eine strengere Strafe verwirkt ist. Anstifter, Mittäter und Gehilfen unterliegen der gleichen Strafe wie der Täter selbst. Sicherheitspolizeiliche Massnahmen bleiben vorbehalten. Häuser und Liegenschaften, in denen sich ein Aufgerufener verbirgt, verfallen samt Einrichtung der Einziehung.

Die Bestimmungen dieser Bekanntmachung treten sofort in Kraft.

Der Reichskommissar
für die besetzten niederländischen Gebiete
Der Generalbevollmächtigte für den totalen
Kriegseinsatz
LIESE.

den Haag, am 14. Dezember 1944.

BEKENDMAKING.

Op grond van artikel 1 der Verordening No. 42/1941 over de verplichting tot het verrichten van diensten en betreffende de beperking ten aanzien van het veranderen van betrekking, zooals gewijzigd en aangevuld door Verordening No. 48/1942 en op grond van een bijzondere machtiging wordt bepaald:

Alle mannelijke Nederlanders en Staatloozen, behoorende tot de lichtingen 1905 tot en met 1928, die thans hun woonplaats of vaste verblijfplaats hebben in de provincies Noordholland, Zuidholland en Utrecht, zijn verplicht te werken in het kader van den arbeidsinzet. De inschakeling in den arbeidsinzet geschiedt door een bijzonderen oproep.

Tot het tijdstip van de inschakeling in den arbeidsinzet zijn de bovengenoemde personen verplicht, met inachtneming van de bestaande voorschriften betreffende het veranderen van betrekking, hun tegenwoordige betrekking te blijven uitoefenen en in hun woonplaats of vaste verblijfplaats te blijven.

Alle arbeidskrachten, die noodzakelijk zijn voor het in stand houden van het openbare bestuur alsmede voor het voortzetten van de werkzaamheden van inrichtingen, landbouw-, veeteelt- en tuinbouwbedrijven, waarin een tak van nijverheid wordt uitgeoefend alsmede andere bedrijven, waarin een belangrijke taak wordt vervuld dan wel voor den oorlog belangrijke opdrachten moeten worden uitgevoerd worden vrijgesteld en worden niet opgeroepen voor de tewerkstelling in het kader van den arbeidsinzet elders. Alle personen, die op grond hiervan moeten worden vrijgesteld, verkrijgen een bijzonder algemeen geldig bewijs van vrijstelling. Op het tijdstip van de invoering van dit bewijs van vrijstelling worden alle bewijzen, welke tot dat tijdstip ternake van vrijstelling zijn afgegeven, ongeldig.

In geval van inschakeling in den arbeidsinzet wordt de verzorging van de tewerkgestelde personen alsmede van hun gezinsleden in ruim voldoende mate gewaarborgd.

Hij die in strijd handelt met de bepalingen van deze bekendmaking of de ter uitvoering daarvan uit te vaardigen voorschriften dan wel deze tracht te ontduiken, wordt gestraft met gevangenisstraf op grond van artikel 4 der Verordening No. 42/1941, voorzoover niet op grond van andere bepalingen een zwaardere straf kan worden opgelegd. Uitlokkers, medeplegers en medeplichtigen worden als daders gestraft. Het nemen van maatregelen op het gebied van de Sicherheitspolizei blijft onaangetast. Huizen of gronden, waarin of waarop zich een opgeroepen man verstopt, worden met inbegrip van de meubilee-ring verbeurd verklaard.

De bepalingen van deze bekendmaking treden onmiddellijk in werking.

De Rijkscommissaris
voor het bezette Nederlandsche Gebied
De algemeen gemachtigde voor de totale
oorlogsinspanning:
LIESE.

's-Gravenhage, 14 December 1944.

Met alle mogelijke middelen trachtten de Duitschers de mannelijke bevolking van de Westelijke provincies van Nederland voor zich aan het werk te zetten. Hierboven een „Bekanntmachung" van 14 December 1944. De Nederlandsche regeering gaf op 2 Januari 1945 van Londen uit het parool: Meldt U niet. (Zie ook: 6183)

NEDERLAND (Bevrijd gebied) —

A. Doodvonnissen wegens spionnage —

9 Jan. (R.O.) — Vijf Nederlandsche landverraders zijn door een Nederlandschen krijgsraad te Eindhoven veroordeeld op beschuldiging van verraad en sabotage ten gunste van de Duitschers. De saboteurs hadden een korte opleiding ondergaan op een Duitsche school voor saboteurs en waren daarna met hun materiaal door de Britsche linies gezonden. Drie van de verraders zijn ter dood veroordeeld en de twee anderen tot 15 jaar gevangenisstraf.

(V. b. Bestraffing v. landverr. 6097 D)

B. Radiotoespraak van Prof. Gerbrandy inzake den zg. arbeidsinzet —

9 Jan. (R.-O.) — De Minister-president, Prof. Gerbrandy, hield heden de volgende radiotoespraak:

„Landgenooten in bezet gebied!

Ik wil vanavond tot U spreken over de jongste Duitsche maatregelen tot ontvolking van Nederland en over de adviezen en strikte instructies, welke de regeering U in verband daarmede heeft doen toekomen via Radio-Oranje. Ik behoef daarbij niet in bijzonderheden te herhalen wat de Duitsche bezetter, vooral sinds September vorig jaar, in ons vaderland heeft aangericht. Gij weet het en wij weten het: de Duitschers hebben het gemunt op de ontvolking en ontkrachting van Nederland tot in lengte van jaren; de Duitschers hebben het gemunt op het uitpersen van onze volkskracht ten bate van hun eigen oorlogsinspanning. Dat zijn hun bedoelingen, hun daden bewijzen het en zij hebben deze bedoelingen nu zelfs onverbloemd erkend bij monde van Seyss-Inquart.

Landgenooten! Wij moeten deze zaken scherp zien en scherp stellen, want alleen als wij dat doen zijn wij in staat er als regeering, als volk en als mensch onze houding tegenover te bepalen. Er is slechts één houding mogelijk en deze houding is weigeren; eensgezind, vastberaden, solidair weigeren. Weigeren ter wille van ons zelf, weigeren ter wille van een spoediger bevrijding van ons land, weigeren ter bewaring van onze volkskracht.

Wanneer de regeering U op deze gedragslijn wijst, dan doet zij dit met volledige kennis en met volledig begrip van de schier ondragelijke moeilijkheden des dagelijkschen levens, waaraan gij zijt blootgesteld. De regeering verneemt dat er onder U zijn, die gehoor geven aan den drang zich aan deze moeilijkheden te onttrekken. Des te sterker is de plicht der regeering U er op te wijzen, dat een ieder, die zichzelf den vijand in handen speelt, zich daarmede prijs geeft aan een onzekere toekomst. Hij die zoo handelt ziet alleen de moeilijkheden in Nederland, waaraan hij zich onttrekken wil, en ziet niet de nog veel grootere moeilijkheden en stellig nog veel grootere gevaren, die hem bedreigen in Duitschland en wellicht ook elders. Zeker, velen van U moeten het gevoel hebben op den rand van den afgrond te staan, maar daarom juist is een uiterste krachtsinspanning thans noodig. Gij hebt het ontzaglijk moeilijk in Noord-Nederland; in Duitschland zullen uw moeilijkheden grooter zijn en van langer duur. Velen in bezet gebied zijn door den vijand bij razzia's gegrepen, maar wie bij een razzia gegrepen werd, zal ook daarna gesteund worden door het besef, alle verzet te hebben gepleegd, dat in zijn vermogen lag. Wat echter vragen de Duitschers U thans met hun bevel tot aanmelding, met hun oproepen en met hun „Ausweise"? Zij vragen U om U vrijwillig aan te melden. Zij hopen, dat zij U zoo murw hebben gebeukt, dat gij thans zelf uw hoofd in den strop zult steken; zij hopen, dat uw weerstandsvermogen dermate is ondermijnd, dat U het belang van ons volk en Uzelf niet langer scherp ziet; zij hopen, dat Nederland bereid is nationalen zelfmoord te plegen. Het voor en tegen van de gedragslijn van ons volk in deze crisis heeft de regeering zorgvuldig overwogen. De regeering begrijpt, dat het moeilijker is haar gedragslijn te volgen, nu de Duitsche acties aan het Westelijk front hebben getoond, dat de vijand over grootere kracht beschikt dan aanvankelijk werd aangenomen. Maar alle opportunistische overwegingen kunnen niets afdoen aan het groote beginsel dat, waar de vijand thans den bijl aan den wortel van onze volkskracht legt, eensgezind verzet nationale plicht is. De regeering doet daarom met de meeste klem een beroep op alle betrokkenen zich niet te melden, noch voor het vragen van „Ausweise", noch voor het zich laten wegvoeren naar Duitschland."

De Minister-president herhaalde daarop, in gepreciseerden vorm, de regeeringsverklaring van 2 Januari inzake het verleenen van medewerking aan de Duitsche maatregelen, om te besluiten met de woorden:

„Landgenooten! Slechts deze twee besluiten zullen U redden: verzet en volharding. Volgt de dappere schare der ondergrondsche strijders en hun leidslieden. Gods zegen zal rusten op uw vastberaden tegenstand!"

(V. b. Regeeringsverkl. i.z. arbeidsinzet 6187 B; Rede Gerbrandy 6173 A)

C. Samenwerking tusschen de arbeidersorganisaties —

13 Jan. (R.O.) — Na overleg tusschen vertegenwoordigers van de oude vakcentrales: het N.V.V., het R.K. Werkliedenverbond en het Chr. Nationaal Vakverbond, is besloten de oude organisaties weer op te richten, en een permanente samenwerking tusschen deze drie organisaties tot stand te brengen. Deze samenwerking heeft ten doel, met eerbiediging van elkanders principes en zelfstandigheid, de algemeene sociaal-economische en sociaal-hygiënische belangen van den werknemer te behartigen. Er is een Reglement van Samenwerking opgesteld en door de drie organisaties geteekend, waarin in de vorming van een Raad van Vakcentrales wordt voorzien, bestaande uit den voorzitter en één der bestuursleden van elke vakcentrale, in totaal dus 6 personen. Een secretariaat is ingesteld en men komt minstens eens per 14 dagen bijeen om voor de arbeidersbeweging belangrijke vraagstukken te bespreken. In het Reglement is voorts in de stichting van Bedrijfsunies voor de aangesloten vakbonden, Afdeelingsunies voor de plaatselijke vakafdeelingen en Raden van Overleg voor de plaatselijke centrales, voorzien.

(V. b. Reorganisatie der vakbew. 6113 C)

NEDERLAND (Bezet gebied) —

D. Rede van Rijkscommissaris dr. Seyss-Inquart — De voedselnood in het Westen —

8 Jan. — Rijkscommissaris Rijksminister Dr. Seyss-Inquart heeft in een radiorede tot het Nederlandsche Volk verschillende actueele problemen behandeld. Hij gaf daarin allereerst een uiteenzetting van den huidigen stand der voedselvoorziening en herinnerde aan de rantsoenen, die wij in het begin van het vorige jaar hadden, rantsoenen, die ons thans sprookjesachtig schijnen: 1800 gram brood en 70 gram meel, 150 gram vermicelli e.d., 250 gr. suiker, 125 gr. jam, 125 gram vleesch, 146 gram boter, 50 gram kaas, ongeveer 3 kg aardappelen en $1\frac{3}{4}$ liter melk. Die rantsoenen hadden kunnen blijven bestaan tot den nieuwen oogst, omdat het Duitsche Rijk voor al het uitgevoerde voedsel een gelijkwaardigen invoer had toegezegd (b.v. graan voor groente). In het najaar echter is een grondige wijziging gekomen in de situatie. Er zijn daarvoor verschillende oorzaken aan te wijzen: Spoorwegstaking, het uitvallen van de binnenvaart, dus vermindering van transportmiddelen, maar ook andere oorzaken: Het Rijk kon door den veldtocht in Frankrijk en de bomaanvallen in West-Duitschland voorloopig minder aanvoeren dan in de bedoeling lag, de Weermacht moest door het wegvallen van treinen en schepen zich in het land zelf gaan voeden, de boeren werden ongerust en hielden hun producten vast, de vijand vernielde Walcheren, en ook Zuid-Beveland en Brabant vielen weg als verzorgers. Zoodoende ontstond een situatie, waarbij de verantwoordelijke Nederlandsche autoriteiten slechts zeer kleine rantsoenen ter beschikking konden stellen. Wanneer echter alle deelen van de bevolking zich tot het uiterste inspannen, is een verhooging mogelijk tot 1400 gram brood, 125 gram vleesch, 100 gr. olie, 50 gr. kaas en zeker 3 kg aardappelen, waarbij echter zekere voorwaarden vervuld moeten zijn: geregeld dorschen, geregeld vervoer, geen verkoop in den zwarten handel enz. Het allerbelangrijkste blijft aller bereidwilligheid om al het mogelijke te doen.

De toestand der bevolking —

De gezondheidstoestand van het Nederlandsche volk is, zooals met cijfers werd aangetoond, eer beter dan slechter geweest als men de bezettingsjaren vergelijkt met de jaren 1914—1918. Toen steeg b.v. het sterftecijfer van 12.4 tot 13.1 om in 1917 door de griepepidemie 17.1 te bereiken, nu steeg het cijfer tusschen 1940—1945 van 9.5 op 10. De besmettelijke ziekten zijn zelfs minder geworden. Sterker nog spreken de cijfers van huwelijk en geboorte. Tijdens den oorlog 1914—1918 zijn die tot op de helft gedaald. Van 1940 tot '43 zijn ze gestegen van 20.8 tot 23. De bevolking van Nederland steeg in 1943 voor het eerst boven de 9 millioen. De oorzaken zijn het verdwijnen der werkloosheid, een betere regeling der belastingen, kinderbijslag en in het algemeen de zorg voor de kinderrijke gezinnen. Hoewel de belastingen moesten worden verhoogd — de inkomstenbelasting werd verdrievoudigd — betaalt een gehuwde arbeider of kleine ambtenaar met 3 of 4 kinderen thans minder inkomstenbelasting dan in '39.

Het Duitsche optreden

En toch beweert de vijandelijke propaganda, dat het Nederl. volk onder een onbeschrijwelijken druk en onder terreur geleefd zou hebben. De proef op de som leveren vooral twee bevolkingsgroepen, die het meest weerloos staan tegenover ruw optreden en gebrek aan discipline, nl. de kinderen en de vrouwen. Overal kan men echter zien hoe onbevangen de kinderen den Duitschen soldaat te gemoet treden. En kan niet elke Nederlander vaststellen, dat vrouwen en meisjes in de donkere wintermaanden des avonds onbekommerd alleen op straat loopen of fietsen? Zou dit het geval zijn, als zij bang waren voor de Duitsche soldaten? Is het niet zoo, dat de Nederland-

sche vrouwen en meisjes de vrije keus hebben hij het bepalen van hun houding tegenover den Duitschen soldaat?
Ook hoort men wel zeggen, dat de rechtbanken onder druk zouden staan. Nooit is echter pressie op de rechters uitgeoefend, hoewel deze soms bij ernstige vergrijpen opvallend lichte straffen oplegden. Alleen werden rechters, die weigerden verder te werken, ontslagen. Wie dienst weigert, verliest zijn post. De nieuwe rechtbanken welke werden ingesteld, hebben zeer bevredigend gewerkt en tot de politieke ontspanning bijgedragen. Wat de bijzondere Duitsche rechtbanken aangaat, kan worden vastgesteld, dat het aantal ter dood veroordeelden, ook als men er de gevallen van doodschieten bij verzet bij rekent, minder bedraagt dan het aantal slachtoffers van een enkelen Engelsch-Amerikaanschen terreuraanval op de stad Nijmegen.

De verplichte arbeidsinzet

Voorts sprak de Rijkscommissaris over het wegvoeren van fabrieksinstallaties en voorraden en over het oproepen van de 17-40 jarige Nederlanders voor den arbeidsinzet. In dezen totalen oorlog moet alles, wat bruikbaar is, beschouwd worden als belangrijk voor den oorlog. Daaronder valt ook hetgeen Duitsche burgers behoeven wegens de terreurbombardementen. Als thans fabrieken in Nederland stilliggen, wordt het noodzakelijk, te zorgen, dat ze elders weer kunnen werken. Uitvoerig sprak de Rijkscommissaris over de opvordering van de jeugdige arbeidskrachten in verband met de schending der capitulatievoorwaarden en het inschakelen der verzetsbeweging bij militaire operaties. Hoewel het gerechtvaardigd zou zijn de weerbare mannen zonder meer weg te voeren, heeft men den arbeidsinzet gekozen. Deze geeft den betrokken personen en hun gezinnen bepaalde sociale voordeelen. De Duitschers van dien leeftijd dragen veel zwaardere lasten, zij staan trouwens voor het overgroote deel aan het front. De wijze van uitvoering der maatregelen tot den arbeidsinzet vinden ook de Duitschers niet aangenaam, men moge echter bedenken, dat duizenden in het Duitsche Rijk onder de terreurbombardementen het vaak nog veel erger hebben. De directe oorzaak van de moeilijkheden ligt in het verzet der Nederlanders. Bestond dat niet, dan kon men rustig groep voor groep der betrokken mannen oproepen en laten afreizen. Het is niet mijn bedoeling, aldus de Rijkscommissaris, iemand de schuld te geven. Ik wilde alleen een verklaring geven van hetgeen geschiedt.

(V. b. Rede Rijkscomm. 6128 B; Rantsoenen in W. Nederland 6175 E; Belasting 5996 A; Het Duitsche optreden 6086 A; De toestand in Nijmegen 6182 C; Arbeidsinzet 6183 A)

NEDERLAND (Bezet gebied) —

A. Stadskinderen naar het Noorden en Oosten —

10 Jan. — De Ned. Volksdienst zendt kinderen uit de steden Amsterdam, Den Haag en Rotterdam naar de Noordelijke en Oostelijke provincies, waar zij in pleeggezinnen worden geplaatst. De leeftijd van de kinderen is 6—14 jaar. Bij de onderbrenging van de kinderen zal rekening worden gehouden met godsdienstige overtuiging. Voor een veilig vervoer en voor voeding onderweg zal worden gezorgd. Voorloopig vertrekken uit Amsterdam 1000 kinderen en uit Den Haag en Rotterdam 750.

(V. b. Kinderuitz. n. Engeland 6161 B)

B. 1268 schepen varen voor het Westen —

10 Jan. — Niet minder dan 1268 schepen varen thans voor het Westen. Per schip wordt gemiddeld 125 ton levensmiddelen uit de Noordoostelijke provincies voor de Westelijke aangevoerd. Deze week heeft het er naar uitgezien, dat het aardappelrantsoen binnenkort tot 1½ of zelfs 2 kg verhoogd zou kunnen worden, maar de vorst heeft in de smalle slooten het verkeer nu zeer belemmerd. De nieuwe Centrale Reederij voor de Voedselvoorziening heeft het vervoer te water thans landelijk geregeld.

(V. b. Centr. Reederij v. Voedselv. 6175 D)

C. Dr. Jac. Thijsse overleden —

11 Jan. — De bekende natuurkenner dr. Jac. P. Thijsse, is op 8 Januari in zijn woning te Overveen ten gevolge van hartzwakte overleden.
Dr. Thijsse werd op 25 Juli 1865 te Maastricht geboren. Opgegroeid in het oude Grave, koos de jonge Thijsse het onderwijzersvak. Hij kwam op Texel en heeft er nimmer spijt van gehad. De rijke natuur van het Waddeneiland zal wel een aansporing temeer zijn geweest om tot het publiceeren van zijn zwerftochten door de natuur over te gaan.
Reeds in 1895 verscheen zijn eerste boekje, en de ontvangst van dit werkje was zoo gunstig, dat het nog door verscheidene werd gevolgd. Bovendien richtte hij het tijdschrft „De Levende Natuur" op, dat eveneens zeer gunstig werd ontvangen. In 1903 verscheen verder Thijsse's „Vogeljaar", een van de beste vogelboeken, die we in ons land hebben.
Was al dit werk slechts voor een betrekkelijk kleine groep van natuurliefhebbers bestemd, veel belangrijker waren zijn bijdragen in algemeene tijdschriften en dagbladen en vooral ook zijn Verkade-albums. Met dit werk bereikte hij het groote publiek en dank zij zijn onvermoeiden ijver slaagde hij er in, ons volk liefde voor de natuur bij te brengen. De oprichting van de Nederlandsche Natuur-Historische Vereeniging, de Vereeniging tot behoud van Natuurmonumenten in Nederland en de Nederlandsche Vereeniging tot Bescherming van Vogels zijn voor een belangrijk deel zijn werk. Want zoo hij er al niet het initiatief toe nam, was het toch aan hem te danken, dat deze vereenigingen een gunstigen voedingsbodem vonden waarop zij voorspoedig opgroeiden. Het is niet te boud gesproken, wanneer men zegt, dat dr. Thijsse de oogen van het Nederlandsche volk heeft geopend voor de schoonheid van de natuur van ons eigen land. In 1922 verleende de Amsterdamsche Universiteit hem het eere-doctoraat in de wis- en natuurkunde. Tevens was dr. Thijsse eerelid van de Ned. Natuur-Historische Vereeniging, binnenlandsch lid van de Mij. van Ned. Letteren en officier in de Orde van Oranje-Nassau.

(V. b. Thijsse 4306 D)

D. Vetgehalte der melk verlaagd tot 2% —

12 Jan. — De melkpositie maakte het noodzakelijk, ingaande 8 Januari, het vetgehalte van de gestandaardiseerde melk te verlagen van 2½ tot 2%.

(V. b. Melkdistrib. 5915 A; 5890)

E. Geblokkeerd goud door Ver. Staten overgeboekt —

8 Jan. — De Federal Reserve Bank van New York heeft thans van de rekening der Banque de France $ 223 millioen in goud overgeboekt op de rekening der Nationale Bank van België. Hierdoor wordt een einde gemaakt aan het sedert Febr. 1941 hangende geschil over het door de Nationale Bank van België bij de Banque de France gedeponeerde goud, welk goud later met het Fransche goud naar de Ver. Staten werd verscheept.

(V. b. Geblokk. Fr. saldi vrijgeg. 6130 A)

F. Scheepsramp op het IJsselmeer

11 Jan. — In den nacht van 8 op 9 Jan. botsten op het IJsselmeer twee booten van den dienst Amsterdam—Lemmer tegen elkaar. Het kleinste van beide vaartuigen, dat uit De Lemmer kwam, is na de botsing gezonken. Na alle maatregelen tot hulpverleening aan de opvarenden van de zinkende boot te hebben verleend, is het uit Amsterdam komende schip doorgevaren naar De Lemmer. Het aantal slachtoffers van deze scheepsramp, die ongeveer halverwege het traject van de Friesche kust naar de Oranjesluizen geschiedde, staat nog niet met zekerheid vast. Vermoedelijk hebben 20 à 30 opvarenden van de gezonken boot in het ijskoude water van het IJsselmeer den dood gevonden.

ARGENTINIE —

G. Uittreden uit Pan-Amerikaansche Unie —

11 Jan. (D.N.B.) — De onderstaatssecretaris in het Argentijnsche ministerie van Buitenlandsche Zaken, dr. Iberra Garcia, heeft volgens een bericht van Informaciones uit Buenos Aires, op 11 Januari voor een persconferentie de nota voorgelezen, waarin Argentinië bekend maakt uit de Pan-Amerikaansche Unie te treden. In de nota wordt o.m. gezegd, dat Argentinië besloten heeft niet deel te nemen aan de bijeenkomsten der Pan-Amerikaansche Unie, zoolang men de rechten van Argentinië niet erkent en een handelwijze voortzet, zooals tot uitdrukking is gekomen in de zitting van de leidende commissie der Pan-Amerikaansche Unie op 8 Januari. **(V. b. Ambassadeur uit Washington teruggeroepen 6037 C)**

BELGIE

H. Hulp van militairen bij de steenkolenproductie —

14 Jan. (Radio-Oranje) — De Belgische regeering heeft aangekondigd dat, om aan het tekort aan steenkolen het hoofd te kunnen bieden, een gedeele van de jaarklasse 1941, die voor den militairen dienst bestemd is, arbeid zal moeten verrichten in de steenkolenmijnen.

ENGELAND —

I. Commonwealth partij vereenigd met Labour-partij —

12 Jan. — De voorzitter van de Engelsche Commonwealth partij, Mackay, heeft volgens een bericht van United Press uit Londen medegedeeld, dat hij zijn functie van voorzitter der partij wil opgeven en tot de Labour-partij toetreden. Aanleiding tot dezen stap is de weigering van de Labour-partij om met de Commonwealth partij samen te werken. Daardoor blijft er voor laatstgenoemde partij niets anders over dan zichzelf te ontbinden en zich met de Labour-partij te vereenigen. **(V. b. Labour-p. 6171 N)**

K. Verliezen door vijandelijke luchtactie —

13 Jan. (Radio-Oranje) — Duitsche vliegende bommen hebben in December in Engeland 367 burgers gedood en 847 gewond. In totaal kwamen in 1944 door luchtaanvallen 8.465 burgers om het leven en werden er 21.984 gewond.

(V. b. Schade d. V-projectielen 6129 E)

FRANKRIJK —

A. Overzicht zuiveringsactie —

11 Jan. (D.N.B.) — Naar Reuter uit Parijs meldt, zijn door de Fransche zuiveringsrechtbanken tot begin Januari meer dan 300 doodvonnissen uitgesproken. Verder vonden 300 veroordeelingen tot dwangarbeiden, 180 tot levenslange tuchthuisstraffen plaats, 200 beklaagden werden vrijgesproken. Voor de rechtbanken — er zijn er 26 in Frankrijk ingesteld — werden tot dusver 18.700 processen begonnen. Men verwacht, dat in den loop der tijden 50.000 gevallen zullen worden behandeld. **(V. b. Zuivering 6144 C)**

B. Financieele saneering - Bevrijdingsleening —

8 Jan. (R.-O.) — De Fransche Min. v. Fin. heeft medegedeeld, dat het definitieve bedrag der inschrijvingen op de bevrijdingsleening 164,4 milliard frs. heeft bedragen, bijeengebracht door 2,3 millioen inschrijvers. Meer dan 70% der inschrijvingen geschiedde in contanten.

(V. b. Fin. saneering 6150 K)

GRIEKENLAND —

C. Min. pres. Plastiras over den burgeroorlog —

8 Jan. — Naar de „News Chronicle" uit Athene meldt, heeft de Grieksche premier, generaal Plastiras, tegenover de pers verklaard: „Als de opstandelingen op mijn oproep reageeren en de wapenen neerleggen, zal mijn gezag als Min. van defensie zich beperken tot de opstelling van een strijdbaar leger. Als de opstandelingen echter volharden in hun aanmatigende houding, zal ik mij aan het hoofd van een liquideeringsleger stellen. Van het oogenblik af, waarop ik mij belast met de zuivering van de rest van Griekenland zullen enkele weken genoeg zijn om de orde in het geheele land te herstellen." Voorts verklaarde Plastiras: De burgeroorlog heeft de moeilijkheden voor het economische leven vergroot. De regeering zal pogingen in het werk stellen om iedereen aan werk te helpen. De best mogelijke voorwaarden hiertoe zullen gegeven worden. Maar wij zijn er ons van bewust, dat deze voorwaarden door u niet als volkomen bevredigend beschouwd worden. In de allernaaste toekomst zal het volk worden opgeroepen om een nieuwe nationale vergadering te kiezen en uiting te geven aan zijn meening over het te vormen regime. **(V. b. Plastiras 6184 B)**

D. Wapenstilstand —

Genève, 12 Jan. (D.N.B.) — Volgens een bericht van den correspondent der BBC in Athene is 11 Januari de wapenstilstand tusschen generaal Scobie en de Elas ondertcekend.

(V. b. Wapenstilst.-onderh. 6151 C)

E. Maatregelen tegen E.A.M.-leiders —

9 Jan. — Exchange meldt uit Athene, dat de regeering-Plastiras een arrestatiebevel heeft afgekondigd tegen de EAM-aanvoerders Porphyrogenis en Zevgos, den commandant van de Elastroepen te Athene en ongeveer 150 andere voor-aanstaande personen van den opstand. Een ieder wordt gemachtigd de arrestatie te verrichten. Het vermogen der betrokkenen wordt in beslag genomen. In een andere verordening wordt een zuivering onder het ambtenarencorps, de politie en de rechters bevolen. Drie hoogere politie-ambtenaren werden reeds gearresteerd wegens samenwerking met de opstandelingen.

De Elas heeft de helft van zijn strijdkrachten bij de gevechten om Athene verloren. Het aantal strijders bedroeg oorspronkelijk 27 à 30.000 man. 1 Januari, dus vier dagen voordat de Elas zich uit Athene terugtrok, was hun aantal reeds tot 13.000 geslonken. **(V. b. Elas 6166 K)**

F. Het lot der gijzelaars —

9 Jan. — Volgens Reuter schat het Internationale Roode Kruis, dat de Elas minstens 4000 burgers als gijzelaars uit Athene heeft ontvoerd. Volgens andere bronnen is dit aantal 8000 of meer. In een offic. mededeeling wordt gezegd, dat de helft der voedingsmiddelen, die onder bescherming van het Roode Kruis voor de Grieksche bevolking beschikbaar waren gesteld, door de Elas onrechtmatig voor de voeding harer troepen in beslag is genomen.

„Svenska Dagbladet" meldt voorts, dat men in Engeland zeer bezorgd is over de door de Elas-troepen gevangen genomen Engelschen, aangezien die niet gekleed zijn op een winter in de Griekschc bergen.

G. Min.-pres. Plastiras over den wapenstilstand —

13 Jan. (D.N.B.) — De Grieksche premier generaal Plastiras, heeft, volgens Reuter, gisteravond de volgende verklaring afgelegd: „De wapenstilstand tusschen generaal Scobie en de vertegenwoordigers van de Elas legt geenszins terstond de positie van de regeering vast, wier politiek niet zal afwijken van de lijn, die in haar verklaring over de te volgen politiek is uitgedrukt."

Volgens die verklaring is en zal het de voornaamste zorg zijn van de regeering om orde en rust te herstellen, en weer wettige toestanden in het geheele land te doen heerschen. **(V. b. Plastirus 6185 E)**

H. Schade van 200 millioen dollar

13 Jan. (D.N.B.) — Uit Athene wordt gemeld, dat de Grieksche regeering de materieele verliezen tijdens den burgeroorlog op 200 millioen dollar raamt.

I. Nationaal comité in Duitschland gevormd —

11 Jan. (D.N.B.) — Dezer dagen is op Duitschen bodem een Grieksch nationaal comité gevormd, dat zich in het bijzonder met de verzorging van de talrijke Grieksche arbeiders op Duitschen bodem zal belasten. Het comité voelt zich als een bestanddeel van het Europeesche antibolsjewistische front en vooraanstaande personen uit het Grieksche politieke leven maken er deel van uit.

INTERNATIONAAL

K. Bijeenkomst van de Zeevaartcommissie van het Internationaal Arbeidsbureau —

9 Jan. (Radio-Oranje) — Op 8 Januari is te Londen een conferentie begonnen van de Zeevaartcommissie van het Internationaal Arbeidsbureau. Reeders en zeevarenden van 13 verschillende landen zijn vertegenwoordigd, nl. van Australië, België, Britsch-Indië, Canada, Frankrijk, Groot-Brittannië, Griekenland, Joego-Slavië, Nederland, Noorwegen, Polen, Vereenigde Staten en Zweden. De commissie onderzoekt voorstellen voor een internationaal handvest, dat de arbeidsvoorwaarden voor de zeevarenden zal vaststellen. Deze voorstellen worden gesteund door de Internationale Transportarbeiders Federatie.

(V. b. Intern. Arbeidsbureau 6176 G)

JAPAN —

L. Totale mobilisatie - Regeeringsprogramma —

13 Jan. (D.N.B.) — De Japansche regeering heeft een programma van vijf punten bekendgemaakt, waarin zij de beginselen van haar politiek van totale mobilisatie der nationale hulpbronnen opnieuw vastlegt. Het programma bevat:

1e. Verbetering van de structuur der luchtverdediging.

2e. Aanzienlijke vergrooting van de productie der bewapeningsindustrie.

3e. Vergrooting van de levensmiddelenproductie en tenuitvoerlegging van het beginsel der Japansche autarkie.

4e. Verdere concentratie van werkkrachten en verwezenlijking der totale mobilisatie.

5e. Economsch leven en industrie worden volledig op de oorlogsproductie gericht.

In het kader van dit regeeringsplan ligt een nog nauwere samenwerking tusschen civiel bestuur en weermacht in het voornemen, ten bate van een snelle en vlotte versterking van luchtbescherming, wapenindustrie en levensmiddelenproductie.

(V. b. Regeering 6181 B; Arbeidsdienstplicht 6070 B)

PETROLEUM —

M. Russen willen buitenlandsche oliebelangen in Roemenië overnemen —

Jan. (D.N.B.) — De Sovjet-Unie heeft een anbod gedaan tot het overnemen van alle Britsche, Amerikaansche en Fransche oliebelangen in Roemenië. Dit aanbod is echter door de belanghebbenden van de hand gewezen. In zake het wegvoeren van de olieinstallaties uit de Roemeensche olievelden naar de Sovjet-Unie werd in Washington medegedeeld, dat de Ver. Staten en Engeland over deze aangelegenheid Moskou gezamenlijk om een verklaring hebben gevraagd. Het is niet mogelijk geweest, aldus wordt verder in Washington verklaard, om den stand van zaken nauwkeurig na te gaan, daar de Sovjets aan de Engelsche en Amerikaansche vertegenwoordigers in de geallieerde contrôle-commissie voor Roemenië den toegang tot het betreffende gebied hebben verboden. Deze aangelegenheid werd ook reeds in het Engelsche Lagerhuis besproken, waarbij minister Eden gewaagde van desbetreffende besprekingen met de Sovjet-Unie.

(V. b. Petroleumprod. 5805 E)

TARWE —

N. Wereldoogst 1944 —

12 Jan. (D.N.B.) — Het Am. ministerie van Landbouw raamt de tarweoogst van 1944 voor 45 landen, welke te zamen 97% van den wereldoogst leveren, op 2850 mill. bushels, hetgeen 3% meer is dan in 1943. De vermoedelijke voorraden, welke in Juli a.s. in het nieuwe tarwejaar in de vier belangrijke exportlanden, Argentinië, Australië, Canada en de Ver. St. aanwezig zullen zijn, worden geraamd op 1.050 millioen bushels tegen 1.167 millioen bushels in Juli 1944. De tarweproductie van Europa raamt het ministerie op 1.400 millioen bushels. **(V. b. Tarwe als brandstof 6070 F)**

TURKIJE —

O. Dardanellen opengesteld voor de geallieerde scheepvaart —

13 Jan. (D.N.B.) — De Amerikaansche berichtendienst in Europa verklaart, dat Turkije de Dardanellen voor de geallieerde scheepvaart heeft opengesteld. Officieele Britsche kringen zouden deze berichten hebben bevestigd, volgens „Svenska Dagbladet". De onderhandelingen over deze aangelegenheid zijn waarschijnlijk langs militaire kanalen gegaan. **(V. b. Openstelling der Dardanellen 6130 G)**

VEREENIGDE STATEN —

A. Nieuwe inlijvingen voor de oorlogvoering —

11 Jan. (R.-O.) — De waarnemende Amerikaansche minister van Oorlog maakt bekend, dat er gedurende de eerste zes maanden van dit jaar weer minstens 900.000 man bij de Amerikaansche strijdkrachten zullen worden ingelijfd. Bovendien zullen er nog 700.000 man noodig zijn voor fabrieken en ander oorlogswerk. **(V. b. Wapenproductie en militaire sterkte 6131 B)**

B. Uitbreiding der oorlogsproductie

13 Jan. (R.-O.) — De voorzitter van de Amerikaansche commissie voor de oorlogsproductie heeft medegedeeld, dat de productie dit jaar opnieuw zal worden uitgebreid. In sommige gevallen zal zij op het zevenvoudige van het vorige jaar worden gebracht. De vliegtuigproductie zal met 9% worden verhoogd. Hierbij zal prioriteit worden verleend aan den bouw van vliegende forten, jachtvliegtuigen voor de marine en schroeflooze jachtvliegtuigen. In totaal wil men dit jaar 82.250 oorlogsvliegtuigen bouwen.
(V. b. Oorlogsindustrie: 5635 C)

C. Overzicht militaire verliezen en bewapening —

De „Voice of America" gaf cijfers over de Amerikaansche marine-strijdkrachten. In 1944 werden 40 000 nieuwe schepen door de marine in gebruik genomen, er zijn nu in totaal 61.000 schepen beschikbaar. In het afgeloopen jaar werden 420 oorlogsbodems aan de vloot toegevoegd, die nu een sterkte heeft van 1167 schepen. Dit aantal is het drievoud van het aantal in het begin van den oorlog. Het totale tonnage van alle schepen is 11.707.000 ton. Bij den scheepsbouw is het accent verlegd naar landings- en bevoorradingsschepen. De Amerikaansche marine beschikt over 37.000 vliegtuigen en gaf sedert 1 Jan. 1942 meer dan 66 milliard dollar uit.
De marine verloor tot nu toe 80.000 man, waarvan er 30.000 sneuvelden.
Het leger verloor 547.000 man, waarvan ongeveer 100.000 gesneuvelden, 300.000 gewonden, 65.000 vermisten en 60.000 krijgsgevangenen. **(V. b. Oorlogsprod. 6192 D; Verliescijfers 6177 A)**

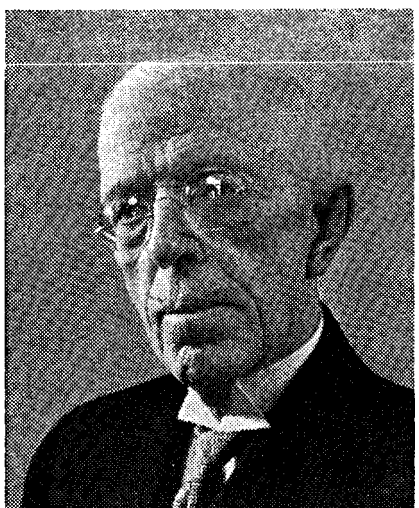
D. Mobilisatie der Wetenschap —

Het Amerikaansche „Bureau voor Wetenschappelijk Onderzoek" heeft de wetenschap in de Vereenigde Staten gemobiliseerd ten dienste van den oorlog. In deze organisatie zijn opgenomen de vooraanstaande onderzoekers en geleerden van Amerika en voorts deskundigen uit alle takken der industrie. Resultaten van het werk van deze organisatie zijn o.a. de amphibische vrachtauto, een nieuwe methode voor het fabriceeren van brisante springstof en het doelmatig produceeren van het nieuwe bacteriëndoodende medicament Penicillin. Naast deze organisatie staat het „Nationale Rooster van Wetenschappelijk en gespecialiseerd personeel" waarbij zelfs Nobelprijswinnaars zijn aangesloten en dat de wetenschappelijke vakkennis in geheel der Ver. Staten gemobiliseerd heeft ten dienste van de Ver. Volken.

ZWEDEN —

E. Troonrede van Koning Gustaaf

11 Jan. (D.N.B.) — Bij de opening van den in September 1944 gekozen nieuwen Rijksdag, op 11 Januari, heeft Koning Gustaaf van Zweden een troonrede uitgesproken, waarin hij o.m. zeide, dat het afgeloopen jaar ingrijpende veranderingen heeft gebracht in den toestand op het Europeesche continent, welke veranderingen evenwel geen spoedig einde van den oorlog deden beloven. Op het oogenblik in ieder geval worden de kansen voor een spoedig einde van den oorlog allerwegen met gereserveerdheid beoordeeld. De Koning maakte vervolgens gewag van den wapenstilstand tusschen Finland en de Sovjet-Unie. Finland, zoo zeide hij, ziet zich nog voor groote moeilijkheden geplaatst. Het verloop van den strijd heeft ook voor Zweden directe gevolgen gehad. Dit beteekent niet dat de vrede en de vrijheid van Zweden aan eenigerlei nieuwe bedreiging waren blootgesteld, doch het verkeer met andere landen moest meer en meer beperkt worden. **(V. b. Troonrede Koning Gustaaf 4323 A)**

Koning Gustaaf

DE WERELDOORLOG

De Duitschers geven terrein prijs in de Ardennen - De Russen openen een groot offensief in Polen ten Westen van de Weichsel - In December toegenomen Duitsche duikboot-activiteit - De Amerikanen landen op Luzon, het grootste eiland der Philippijnen.

WESTELIJK FRONT —

8 Jan. (D.N.B.) — Tusschen Maas en Moezel handhaafden zich onze formaties terwijl de vijand ten O. van Bastogne geen successen meer behaalde. Ten Z van Weissenburg zijn onze troepen de Maginot-linie binnengedrongen.
(R. O.) — Ten Z. van Lierneux werd 3 km terreinwinst behaald. De weg Laroche-St. Vith werd op 3 punten afgesneden. Ten Z. van Weissenburg verloren de geallieerden eenig terrein. Aan het Rhône-Rijnkanaal, 30 km ten Z. van Straatsburg, moesten zij 2 plaatsen prijsgeven.
9 Jan. (D.N.B.) — De vijand valt opnieuw aan tusschen Salm en Ourthe. Bij tegenaanvallen werden leemten in het front gesloten: ingesloten eigen strijdkrachten vochten zich vrij
(R. O.) — De W. oever van de Salm werd gezuiverd tot bij Vielsalm. Ten Z.W. van Grandménil is de O. oever van de Ourthe tot Marcourt in geallieerde handen. Bonnerue, 10 km ten O. van St. Hubert, is eveneens in hun bezit. Ten O. van Saargemünd maakten de geallieerden 15 km terreinwinst.
10 Jan. (D.N.B.) — Doorbraakpogingen naar Houffalize leverden den vijand geen terreinwinst op. Ten Z.O. van Weissenburg werd de Maginot-linie opengebroken. Ten Z. van Erstein zijn eenige vijandelijke gevechtsgroepen ingesloten.
(R. O.) — Geallieerde troepen rukken op naar Laroche, dat zij tot op 1 km zijn genaderd. Ten Z. van Vielsalm staan zij nog 6 km van den laatsten belangrijken Duitschen toevoerweg, dien van Houffalize naar St. Vith. Ten N. van Hagenau deden de Duitschers een krachtigen aanval. Fransche troepen sloegen den vijand aan de rand van Mühlhausen terug.
11 Jan. (D.N.B.) — Het terrein over de Ourthe met de stad St. Hubert werd prijs gegeven. Ten Z.W. van Vielsalm kon de vijand niet doordringen Ook bij Bastogne is de toestand vrijwel ongewijzigd. Rimling ten N. van Rorbach werd veroverd. In den Midden-Elzas werden talrijke plaatsen bevrijd. Ten Z. van Erstein ingesloten strijdkrachten werden vernietigd.
(R. O.) — Laroche is in Am. handen. St. Hubert werd door de Duitschers ontruimd. Wiltz in Luxemburg werd tot op 3 km benaderd. Ten Z. van Straatsburg oefenen de Duitschers sterken druk uit.
12 Jan. (D.N.B.) — Ten Z.O. van Bastogne is de vijand in ons front binnengedrongen. Bij Reipertsweiler zijn onze troepen in den aanval.
(R. O.) — Aan de W. punt van de Duitsche saillant in de Ardennen zijn de geallieerden ca. 10 km gevorderd. Ook ten Z.O. van Bastogne maakten zij belangrijke terreinwinst. Ten N. en ten Z. van Straatsburg maakte de vijand opnieuw vorderingen.
13 Jan. (D.N.B.) — Ten N.O. van Laroche werd de opgedrongen vijand afgeslagen. Bij Bastogne werd een leemte in het front gesloten. Bij Hatten en Ritterhofen wordt de zuivering van het terrein voortgezet.
(R. O.) — De Duitsche tegenstand aan het W. uiteinde van de saillant in België brokkelt snel af. Het gebied tusschen Rochefort, St. Hubert en Laroche is van den vijand gezuiverd.
14 Jan. (D.N.B.) — Vijandelijke aanvallen ten Z. van Malmédy mislukten. Ten Z.W. van Vielsalm werden doorbraakpogingen naar Houffalize verijdeld.
(R. O.) — De Am. vallen aan ten Z. van Malmédy en ten Z.O. van Stavelot; terreinwinst 3 à 4 km. De weg Houffalize-St. Vith werd afgesneden. Bertogne, halverwege tusschen Laroche en Bastogne, werd veroverd. Tusschen Saar en Rijn zijn de Amerikanen in den tegenaanval.

OOSTELIJK FRONT —

8 Jan. (D.N.B.) — Tusschen Plattensmeer en Donau werden vijandelijke stellingen doorbroken en ten N. van het Vertes-gebergte tot 40 km terrein gewonnen. Gran werd heroverd. Het garnizoen van Boedapest houdt stand. In Kis-Pest woeden verbitterde straatgevechten. In Koerland werd de vijand verder teruggeworpen.
(R. O.) — In Boedapest wonnen de Russen eenig terrein, 2/5 van de stad is thans in hun handen. Ten W. en N.W. van de stad zet de vijand zijn pogingen tot ontzet voort; hij veroverde Estergon, 35 km ten N.W. van de stad.

9 Jan. (D.N.B.) — Onze formaties zijn tot ten N. van Stuhlweissenburg doorgedrongen. Vijandelijke aanvallen aan het O. front van Boedapest werden afgeslagen.
(R. O.) — Bijna de helft van Boedapest is in Russische handen. Het Duitsche offensief ten W. en N.W. van de stad is tot staan gebracht.
10 Jan. (D.N.B.) — Een vijandelijke tegenaanval ten N. van Stuhlweissenburg werd afgeslagen. In Boedapest verbitterde gevechten bij het Oosterstation. Vijandelijke pogingen om het bruggenhoofd ten N. van de Donau uit te breiden, mislukten.
(R. O.) — In Boedapest veroverden de Russen ruim 350 huizenblokken. Ten N. W. van de stad zetten de Duitschers hun aanvallen voort. In Bicske, 25 km ten W. van Boedapest wordt gevochten. De Russen zijn Komarno tot op 8 km genaderd.
11 Jan. (D.N.B.) — Talrijke vijandelijke aanvallen ten Z. en N. O. van het Vertesgebergte werden afgeslagen. Vijandelijke aanvallen aan het O. front van Boedapest mislukten.
(R. O.) — 8 stadsgedeelten van Boedapest werden veroverd. ¾ van de stad is nu in Russische handen. Ten N.W. en W. van de stad is de vijand niet verder gekomen.
12 Jan. (D.N.B.) — Ten N. van Stuhlweissenburg werd Zemoly veroverd. Vijandelijke aanvallen tusschen Vertes-gebergte en Donau mislukten. In Boedapest werden doorbraakpogingen van den vijand in verbitterde straatgevechten verijdeld.
(R. O.) — 4/5 van Boedapest is thans in Russische handen. 1.150 huizenblokken, het radiostation, een fabriek en 2 kazernes werden veroverd. Er werden 10.000 gevangenen gemaakt. De Duitsche aanvallen ten W. en N.W. van de stad verliezen aan kracht.
13 Jan. (D.N.B.) — Tusschen Plattenmeer en Donau slechts plaatselijke gevechten. Aan het Weichselfront ging de vijand in het Baranof-bruggenhoofd tot den grooten aanval over. In Oost-Pruisen werden talrijke aanvallen afgeslagen.
13 Jan. (R. O.) — Strijd om Boedapest nadert zijn einde. De Duitschers hebben gebrek aan munitie en tanks. De Russen veroverden een tankfabriek, het stadhuis en het stadspark. Er werden 5.000 spoorwegwagons buitgemaakt. De Russen vallen de laatste Duitsche steunpunten in Boedapest aan. De strijd ten W. van de stad duurt voort.
14 Jan. (D.N.B.) — Geringe activiteit tusschen Plattenmeer en Donau. Nieuwe doorbraakpogingen in Boedapest werden verijdeld. Tusschen Blauenstein en de Hernad zette de vijand zijn aanvallen voort.
(R. O.) — Bij een krachtig offensief ten W. van de Weichsel bij Sandomierz zijn de Russen 40 km opgerukt over een frontbreedte van 60 km. Het offensief is op 12 Jan. begonnen. Reeds zijn 350 plaatsen bevrijd. De Russen staan 30 km. ten Z. van Kielce en 60 km van Krakau. In Z.O. Boedapest zijn weer 2 spoorwegstations veroverd.

ITALIE —

8 Jan. (R. O.) — Geallieerde troepen ,die tot het Meer van Commacchio zijn doorgedrongen, trekken verder langs de Z. oever in O. en W. richting
10 Jan. (D.N.B.) — De Britten vielen vergeefs aan ten N. van Faenza.

LUCHTOORLOG —

8 Jan. (D.N.B.) — Am. formaties vielen overdag W. en Z.W. Duitschland aan. Twee nachtelijke aanvallen der Britten waren op München gericht
(R. O.) — 1000 Am. bommenwerpers en 650 jagers vielen spoorwegdoelen in W. Duitschland aan. 800 zware Eng. bommenwerpers vielen München, Hannover, Neurenberg en Hanau aan.
9 Jan. (D.N.B.) — Am. formaties wierpen bommen op W., Z. W. en Z. O.-Duitschland.
(R. O.) — 700 Am. bommenwerpers en 200 jagers vielen spoorwegdoelen in W. Duitschland aan. Zware Am. bommenwerpers uit Italië vielen doelen in Linz in Oostenrijk aan.
11 Jan. (D.N.B.) — Am. bommenwerpers deden aanvallen op het gebied bij het W. front. Britsche bommenwerpers wierpen bommen op Hannover.
(R.-O.) — 1100 zware Am. bommenwerpers deden aanvallen op punten achter het front. Mosquito's vielen Hannover aan.
12 Jan. (D.N.B.) — Britsche vliegers vielen Krefeld aan.
(R. O.) — Zware Eng. bommenwerpers, geëscorteerd door jagers, vielen Krefeld aan.
13 Jan. (D.N.B.) — Britsche storingsvliegtuigen wierpen bommen in het Rijnland en in Westfalen.
14 Jan. (D.N.B.) — Steden aan den Rijn waren het doel van Am. vliegtuigen. In den nacht vlogen Eng. toestellen de Pommersche Bocht binnen.
(R. O.) — 900 zware Am. bommenwerpers begeleid door 400 jagers, vielen op 13 Jan. 7 spoorbruggen over den Rijn aan. Saarbrücken werd door Eng. bommenwerpers aangevallen.
Gedurende de verslagweek werd aan Duitsche zijde regelmatig melding gemaakt van V-vuur, vooral op Londen en voorts op Luik en Antwerpen.

ZEEOORLOG —

10 Jan. (R. O.) — In de maandelijksche verklaring over den oorlog ter zee wordt medegedeeld, dat de Duitsche onderzeeërs in December weer meer actief waren. De verliezen aan geallieerde vrachtschepen zijn toegenomen. Op ver uiteen liggende punten van den Atlantischen Oceaan werden duikbooten tot zinken gebracht.

HET VERRE OOSTEN —

Birma —

8 Jan. (R. O.) — Chineesche troepen staan thans 11 km ten W. van Namkam, één van de laatste stellingen, die nog heroverd moet worden om den Birma-weg te kunnen heropenen.
9 Jan. (R. O.) — Aanvallen op Japansche troepenconcentraties ten N. O. Akyab.
9 Jan. (R. O.) — Britsche troepen staan minder dan 80 km van Mandalay.
10 Jan. (R. O.) — Britsch-Ind. troepen veroverden Schwebo.
11 Jan. (R. O.) — Ten Z. van Shwebo staan Britsche en Britsch-Indische troepen nog 70 km van Mandalay.
14 Jan. (R. O.) Britsche troepen, die 150 km ten Z.O. van Akyab zijn geland, hebben een bruggenhoofd van 3 km breed gevormd. Bij Mandalay vluchten de Japansche troepen.

Philippijnen - Luzon —

10 Jan. (D.N.B.) — De vijand, die sinds 6 Jan. de Baai van Lingayen is binnengedrongen, is op 9 Jan. op Luzon geland. Japansche troepen voeren verbitterde afweergevechten, terwijl de luchtmacht operaties tegen de vijandelijke vloot onderneemt.
(R. O.) — Amerikaansche troepen hebben op 9 Jan. vier bruggenhoofden gevestigd aan de Golf van Lingayen. De Japansche tegenstand was gering. Er werden vier bruggenhoofden gevormd. Meer dan 800 schepen namen aan de operatie deel. 79 Jap. vliegtuigen werden neergeschoten en 2 Jap. torpedojagers in den grond geboord. Bij luchtaanvallen in voorafgaande dagen werden ruim 600 Jap. vliegtuigen vernietigd en ca. 350 schepen tot zinken gebracht of beschadigd.
11 Jan. (R. O.) — De Amerikanen hebben thans een bruggenhoofd van 40 km breed en hier en daar 25 km diep. Een 20-tal plaatsen, waaronder Lingayen en San Fabian zijn in hun handen.
12 Jan. (D.N.B.) — De vijandelijke strijdkrachten, die bij Lingayen geland zijn, bestaan uit 2 divisies tankgroepen. Zij zijn bij San Fabian eenigszins opgerukt.
(R. O.) — De Amerikanen maken snelle vorderingen en bezetten opnieuw een aantal plaatsen; vooruitgeschoven troepen staan 150 km van Manilla, 15 km van de spoorlijn San Fabian. Dagupan werd veroverd.
14 Jan. (R. O.) — Op sommige punten zijn de Amerikanen 12 km gevorderd.

Luchtoorlog —

9 Jan. (D.N.B.) — Ca. 90 vijandelijke vliegtuigen wierpen brandbommen op Tokio.
10 Jan. (R. O.) — Een groot aantal vliegende vestingen hebben op 9 Jan. Tokio gedurende 2 uur gebombardeerd. De branden konden op 80 km afstand worden waargenomen.
10 Jan. (R. O.) — Aanvallen op bruggen en wegenverbindingen in Indo-China. Vanuit Saipan aanvallen op Hondsju vanuit China op Formosa.
12 Jan. (R. O.) — Vliegende vestingen uit Britsch-Indië hebben Singapore en Penang gebombardeerd.
12 Jan. (R. O.) — Aanvallen vanaf vliegkampschepen op de Zuidkust van Indo-China.
12 Jan. (D. N. B.) — Bij luchtaanvallen op de invasievloot bij Luzon zijn op 9 en 10 Jan. door Jap. vliegtuigen een vliegdekschip, 2 kruisers, 2 torpedojagers of kruisers en 3 transportschepen tot zinken gebracht, terwijl 13 andere schepen werden beschadigd.
14 Jan. (R. O.) — Grote aanvallen vanuit alle richtingen op Formosa en Japan.

Zeeoorlog —

8 Jan. (D. N. B.) — Bij convooislagen in de Philippijnsche wateren van 3 tot 6 Jan. werden 3 vliegkampschepen, 1 slagschip, 2 kruisers of slagschepen, een kruiser en 16 transportschepen tot zinken gebracht en 3 vliegkampschepen, 2 kruisers of slagschepen, 1 torpedojager en 2 transportschepen beschadigd.
13 Jan. (R. O.) — Bij gecombineerde vloot- en lucht-operaties leden Japansche convooien zware verliezen bij de kust van Indo-China. Op 11 Jan. werden 25 Jap. oorlogsschepen, w.o. 1 lichte kruiser en verschillende torpedojagers tot zinken gebracht, terwijl 13 andere schepen beschadigd werden. 9 Am. schepen werden beschadigd. Bij San Fernando op Luzon werden op denzelfden dag 46 kleine Jap. vrachtschepen tot zinken gebracht of zwaar beschadigd. Voorts is bekend gemaakt, dat een Jap. slagschip van 45.000 ton, dat op 24 Oct. bij de Philippijnen door luchtaanvallen werd beschadigd, in de lucht is gevlogen.
13 Jan. (R. O.) — Een groot Japansch convooi, op weg naar Leyte, aan de Zuidkust van China door Amerikaansche oorlogsschepen onderschept. 20 schepen, waaronder een oorlogsbodem, werden tot zinken gebracht; 13 vaartuigen werden beschadigd.

(V. b. Krijgsverrichtingen 6185-86)

DE REDDING VAN EUROPA'S KUNSTSCHATTEN

Op 29 December 1943 vaardigde generaal Eisenhower het volgende algemeene bevel uit tot de troepen in Italië:

„Het is de taak der opper-officieren de ligging van historische monumenten, zoowel direct voor onze frontlijn als in de door ons bezette gebieden, vast te stellen Wij zijn verplicht deze monumenten te sparen voor zoover de oorlog het toelaat."

Dit bevel was het resultaat van een plan voor de bescherming van kunstschatten waarmee men, op aandringen van het leger zelf, in December 1942 begonnen was. In die maand nl. verzocht het leger de „Harvard Group of American Defense" een lijst te maken van de plaatsen in de landen aan de Middellandsche Zee die door den oorlog bedreigd werden, en die om hun artistieke of historische waarde beschermd moesten worden, voor zoover dat in militair opzicht althans mogelijk was. De Harvard Group voldeed aan dit verzoek en de door haar samengestelde lijsten vormden den grondslag voor het uitvoerig in kaart brengen van alle cultureele schatten in Europa.

Door een toelage van het Rockefeller Fonds kon een commissie van de „American Council of Learned Societies" reeds in Juni 1943 beginnen met het samenstellen van een dergelijke kaart.

In Augustus 1943 werd door president Roosevelt ingesteld de „Commissie voor het beschermen en redden van artistieke en historische monumenten in oorlogsgebieden", onder voorzitterschap van Owen T. Roberts, raadsheer in het Hooggerechtshof der U.S.A

Op bevel van Generaal Eisenhower werden officieren met den specialen titel van „Adviseurs voor monumenten, kunst en archieven", belast met het vaststellen van de plaats der kunstschatten. Het waren hoofdzakelijk voormalige curatoren van musea, architecten en kunsthistorici. In 1943 werden er speciale kaarten gemaakt voor de troepen te velde, waarop de ligging van ieder museum, laboratorium, bibliotheek, archief en historisch monument duidelijk werd aangegeven.

Bij elke kaart bevond zich een lijst met bijzonderheden en met de adressen van het personeel dat voor den oorlog bij deze musea, bibliotheken enz. werkzaam was. De kaarten en lijsten werden tezamen gefotografeerd, in een groot aantal gereproduceerd, en naar de troepen aan het front gezonden. In het geheel zijn er ca. 700 kaarten gereed
Generaal Eisenhower's stafcommandant machtigde de officieren „de gebouwen die op de lijst staan, te sluiten en den troepen den toegang te verbieden". Dit werd reeds met menig antiek-, middeleeuwsch- en Renaissance gebouw gedaan.

Toen de inval in Sicilië ongeveer beëindigd was, gingen de „Adviseurs voor monumenten, kunst en archieven" aan het werk. Sicilië had opmerkelijk weinig geleden onder de felle gevechten in verschillende plaatsen, die op cultureel gebied van het grootste belang waren. Zuid-Italië werd zwaarder getroffen, vooral Benevento en Napels. Daar moesten de adviseurs veel hulp verleenen, totdat het gevecht zich verder naar het Noorden verplaatste.
Toen de legers der Geallieerden, de Duitschers van Monte Cassino naar Rome dreven, werden vele steden aan den Appischen Weg en de Via Casalina beschadigd; Gaeta, Cori, Velletri en Palestrina leden zwaar.
San Gimignano heeft daarentegen, met een enkele uitzondering, weinig geleden.
Assisi en Perugia kwamen zoo goed als onbeschadigd uit het gevecht De belangrijkste monumenten van Florence, bleven vrijwel onbeschadigd. De Toren van Pisa, de Dom en de Doopkapel werden zoo goed als niet getroffen. Het blijkt thans ook, dat niettegenstaande de bittere gevechten voor de bevrijding van Frankrijk, de monumenten en cultureele schatten minder beschadigd werden dan men eerst vreesde.

De vrees dat de groote Fransche nationale verzamelingen verloren zouden zijn door den „cultureelen ruil" en den roof van particuliere verzamelingen, bleek ongegrond. De inhoud van het Louvre, en ook die van andere openbare verzamelingen bleek ongerept te zijn. Een uitzondering vormen 2000 voorwerpen uit Napoleon's tijd, van het „Musée de l'Armée, die uit het „Hôtel des Invalides" zijn weggehaald.

Veel is te danken aan de officieren voor de monumenten en aan anderen in de geallieerde legers, die aan de hand van de tevoren gemaakte kaarten en lijsten, de plaatsen der monumenten vaststelden en deze bij artillerievuur en bombardementen spaarden.

De vele vakkundige en moedige Fransche ambtenaren, die de aan hen toevertrouwde schatten zorgvuldig verborgen en bewaakten, hebben hierbij ook een grote rol gespeeld. In Frankrijk, België en Nederland verdwenen veel kunstvoorwerpen als een gevolg van roof, onder den dekmantel van confiscatie, en door gedwongen verkoopingen. Dit veroorzaakte een grooten toevloed van Nederlandsche en Vlaamsche schilderijen in Duitsche musea, zooals blijkt uit hun eigen berichten, en uit de advertenties der veilingen.

De belangrijkste diefstal was die van Van Eyck's „Aanbidding van het Lam", dat van Zuid-Frankrijk, waar het tijdens het Duitsche offensief in 1940 was opgeborgen, naar Duitschland werd vervoerd. Er werden verschillende plaatsen genoemd waar het altaarstuk zich thans zou bevinden. Volgens een artikel in „Das Reich" van Juni 1943 werd het in het Kaiser Friedrich Museum in Berlijn ten toon gesteld.

Dergelijke berichten wijzen op de tweede taak van de Commissie en haar sub-commissies, nl. de geroofde kunstvoorwerpen „te redden en aan hun wettige eigenaars terug te geven". Het „Comité voor het behoud van cultureele Schatten in Oorlogsgebieden" van de Amerikaansche „Council of Learned Societies" is thans bezig met het verzamelen van inlichtingen over verlies en roof. Als de vrede komt, zal dit de grondslag vormen voor de geweldige taak om de cultureele traditie in het door den oorlog verscheurde Europa te herstellen.

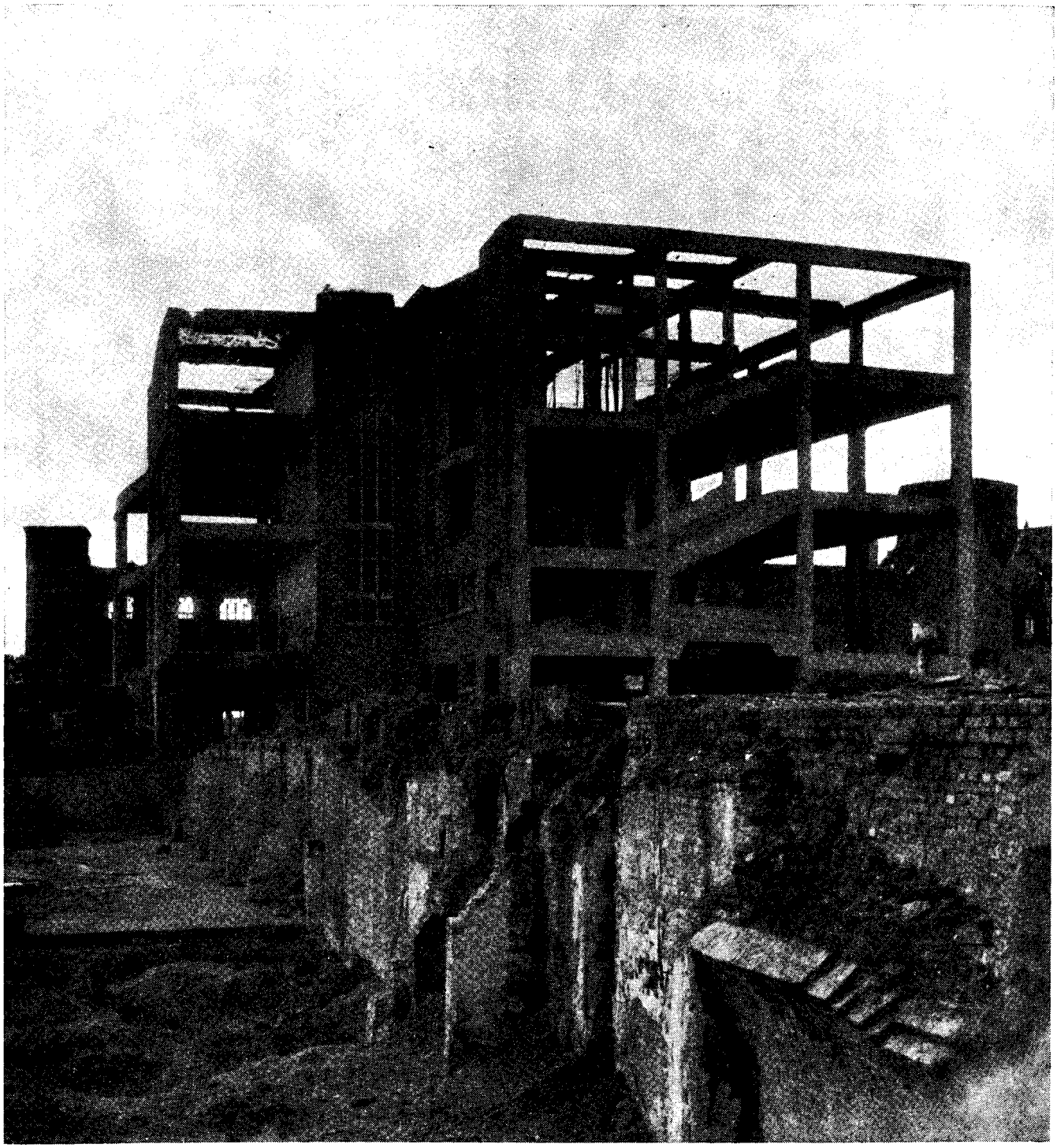
Biographie

A. Generaal Dwight D. Eisenhower

Generaal Eisenhower werd op 14 Oct. 1890 te Dennison in Texas (Ver. Staten) geboren. Op eenentwintigjarige leeftijd deed hij zijn intrede op de beroemde Militaire Academie te Westpoint. In 1915 gehaalde hij het eindiploma en trad als tweede luitenant in het Amerikaansche leger. Hij was een uitstekend instructeur en dat was de reden, dat hij in den tweeden wereldoorlog in de Vereenigde Staten achterbleef. Als commandant van een tankoefenschool, werd hij onderscheiden voor zijn bijzondere voortvarendheid en buitengewone administratieve bekwaamheid. Na den oorlog zete hij zijn militaire studiën voort. In 1928 ging hij naar Frankrijk om als lid van de commissie voor „battle moments" de slagvelden te bestudeeren. Hij stelde daarvan een gids samen. In 1935 ging hij als technisch raadsman van Generaal MacArthur naar de Philippijnen. Hier stelde hij de „Commonwealth Defence Act" op, die hij opbouwde op de grondslagen van het Zwitsersche plan voor algmeene dienstplicht. Hij leerde er vliegen om tijdverlies bij het van eiland naar eiland reizen te voorkomen. In 1940 verliet Eisenhower de Philippijnen. De oorlog in Europa was al uitgebroken. Hij onderscheidde zich bij groote manoeuvres in de Vereenigde Staten en werd tot Brigade-Generaal benoemd. In 1942 werd hij Luitenant-Generaal en het volgend jaar bracht hem de hoogste rang, die het Amerikaansche leger kent: Generaal. Intusschen was Eisenhower achtereenvolgens benoemd tot hoofd van de afdeeling Oorlogsplanen van de Generale Staf en tot hoofd van de afdeeling Krijgsverrichtingen. Op 24 Juni 1942 werd hij belast met het opperbevel van de Amerikaansche strijdkrachten in Europa, hetgeen op 8 November werd omgezet in een benoeming tot Geallieerd Opperbevelhebber in Noord-Afrika. De kroon op zijn werk vormde tenslotte zijn opperbevelhebberschap bij de geallieerde invasie op 6 Juni 1944, met de daaropvolgende veldtocht.

Generaal Dwight D. Eisenhower, Opperbevelhebber der Geallieerde strijdkrachten.

Nijmegen werd op 22 Februari 1944 zwaar getroffen door een geallieerden luchtaanval. (Zie pag. 5859 A en 5864a en b). Volgens een bericht van Radio-Oranje van 4 Jan. '45 waren toen nog 12.000 personen in deze stad dakloos. Bovenstaande foto geeft een beeld van de aangerichte verwoestingen. (foto A.B.C. Press)

Keesings Historisch Archief No. 708
Archief van 8—14 Januari 1945

AUFRUF

Auf Grund der Bekanntmachung vom 14. Dezember 1944 werden die männlichen niederländischen Staatsangehörigen und Staatenlosen der Geburtsjahrgänge 1905 bis einschliesslich 1928, die ihren Wohnsitz oder ständigen Aufenthalt derzeit in den Provinzen Nordholland, Südholland oder Utrecht haben, zur Meldung zum Arbeitseinsatz aufgerufen.

Die Meldung hat beim Deutschen Fachberater bei dem nach dem derzeitigen Wohnsitz oder ständigen Aufenthalt des Meldepflichtigen nächstgelegenen Arbeitsamt oder beim Deutschen Fachberater bei der nach dem derzeitigen Wohnsitz oder ständigen Aufenthalt des Meldepflichtigen nächstgelegenen Nebenstelle des Arbeitsamtes persönlich unter Vorlage der Kennkarte in der Zeit vom 5. bis 8. Januar 1945, 9 bis 17,00 Uhr zu erfolgen.

Die Arbeitsämter und deren Nebenstellen befinden sich in Amsterdam, Nieuwer Amstel, Bussum, Hilversum, Purmerend, Weesp, Zaandam, Utrecht, Amersfoort, Doorn, Maarssen, Veenendaal, IJsselstein, Zeist, Alkmaar, Edam, Enkhuizen, Den Helder, Hoorn, Medemblik, Schagen, Wieringerwerf, Haarlem, Beverwijk, Hoofddorp, IJmuiden, Leiden, Alphen a. R., Gouda, Katwijk a. Z., Lisse, Woerden, Zoetermeer, Den Haag, Delft, Naaldwijk, Rotterdam, Maassluis, Schiedam, Vlaardingen, Dordrecht, Almkerk, Gorinchem, Lekkerkerk, Ridderkerk, Sliedrecht.

Zur Meldung sind auch die mit dem in der Bekanntmachung vom 14. Dezember 1944 vorgesehen oder mit anderen Freistellungsausweisen ausgestatteten Personen verpflichtet. Sie haben diese Ausweise vorzulegen. Eine Heranziehung der mit solchen Ausweisen ausgestatteten Personen erfolgt nach Prüfung ihrer Ausweise nicht.

Wer durch schwere Krankheit oder Gebrechen an der persönlichen Meldung verhindert ist, hat die Meldung durch eine vertrauenswürdige erwachsene Person abgeben zu lassen.

Von der Meldung befreit sind uniformierte niederländische Angehörige der Deutschen Wehrmacht, der Waffen-# und Polizei, des NSKK, der Landwacht sowie der Wachabteilung des Chefintendanten beim Wehrmachtbefehlshaber in den Niederlanden, ausserdem die uniformierten Angehörigen der niederländischen Polizei.

Jeder Meldepflichtige hat unbeschadet der bestehenden Vorschriften über den Arbeitsplatzwechsel seinen gegenwärtigen Arbeitsplatz und seinen derzeitigen Wohnsitz oder ständigen Aufenthaltsort beizubehalten.

Die Heranziehung zum Arbeitseinsatz erfolgt zu einem noch bekanntzugebenden Termin. Bezahlung, Verpflegung und Fürsorge wird für die Herangezogenen nach den geltenden Bestimmungen und Tarifen gewährt. Ebenso wird die Versorgung ihrer Angehörigen in ausreichenden Masse gewährleistet. Im besonderen ist für sie eine erhöhte Lebensmittelzuteilung vorgesehen. Zu diesem Zwecke verbleibt auch die Stammkarte des zum Arbeitseinsatz Herangezogenen seiner Ehefrau und seinen Kindern, bei unverheirateten zum Arbeitseinsatz Herangezogenen deren Eltern.

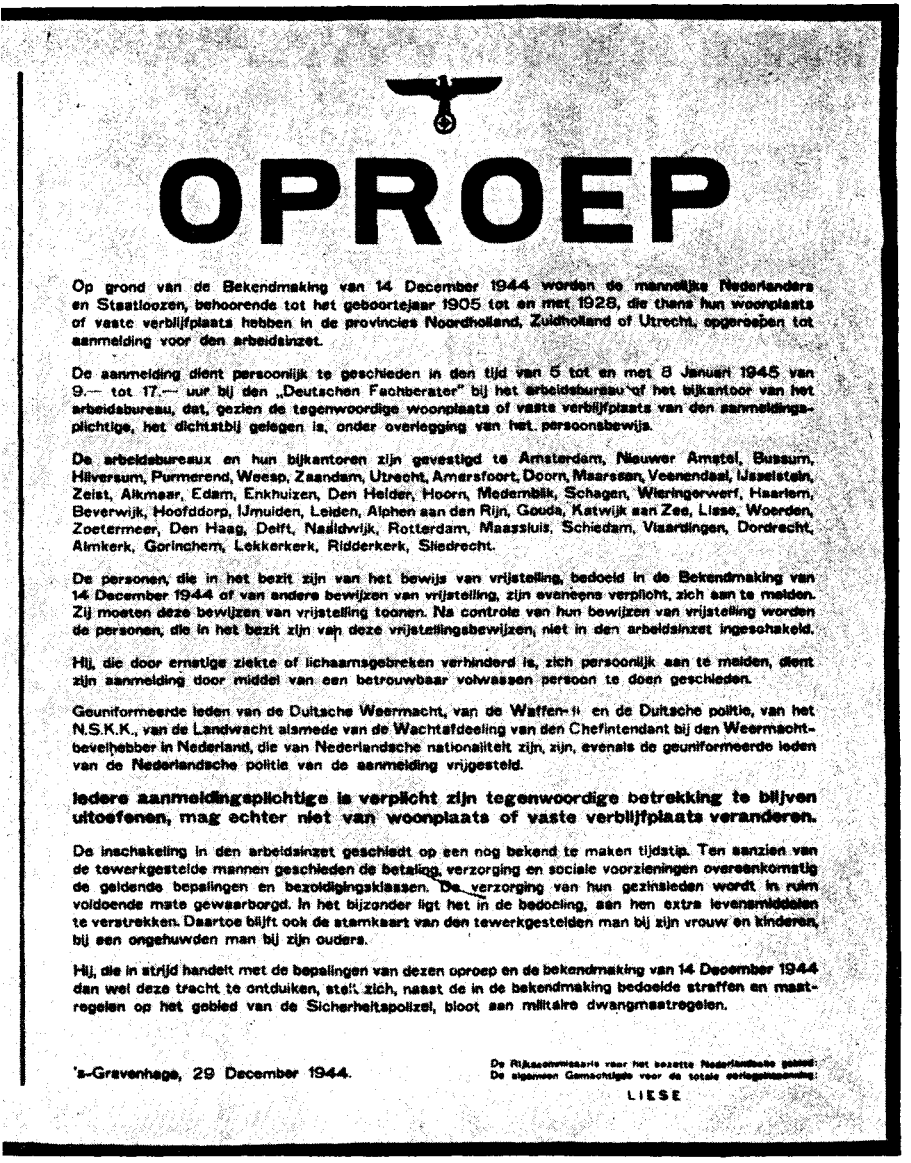
Wer den Bestimmungen dieses Aufrufes und der Bekanntmachung vom 14. Dezember 1944 zuwiderhandelt oder sie zu umgehen sucht, hat neben den in der Bekanntmachung angedrohten Strafen und sicherheitspolizeilichen Massnahmen militärische Zwangsmassnahmen zu gewärtigen.

Den Haag, am 29. Dezember 1944.

**Der Reichskommissar für die besetzten niederländischen Gebiete
Der Generalbevollmächtigte für den totalen Kriegseinsatz
LIESE**

De hierboven afgedrukte „Aufruf" werd begin 1945 in vele plaatsen van N.W. niet groot was, gingen de Duitschers over

6194 b

OPROEP

Op grond van de Bekendmaking van 14 December 1944 worden de mannelijke Nederlanders en Staatloozen, behoorende tot het geboortejaar 1905 tot en met 1928, die thans hun woonplaats of vaste verblijfplaats hebben in de provincies Noordholland, Zuidholland of Utrecht, opgeroepen tot aanmelding voor den arbeidsinzet.

De aanmelding dient persoonlijk te geschieden in den tijd van 5 tot en met 8 Januari 1945 van 9.— tot 17.— uur bij den „Deutschen Fachberater" bij het arbeidsbureau of het bijkantoor van het arbeidsbureau, dat, gezien de tegenwoordige woonplaats of vaste verblijfplaats van den aanmeldingsplichtige, het dichtstbij gelegen is, onder overlegging van het persoonsbewijs.

De arbeidsbureaux en hun bijkantoren zijn gevestigd te Amsterdam, Nieuwer Amstel, Bussum, Hilversum, Purmerend, Weesp, Zaandam, Utrecht, Amersfoort, Doorn, Maarssen, Veenendaal, IJsselstein, Zeist, Alkmaar, Edam, Enkhuizen, Den Helder, Hoorn, Medemblik, Schagen, Wieringerwerf, Haarlem, Beverwijk, Hoofddorp, IJmuiden, Leiden, Alphen aan den Rijn, Gouda, Katwijk aan Zee, Lisse, Woerden, Zoetermeer, Den Haag, Delft, Naaldwijk, Rotterdam, Maassluis, Schiedam, Vlaardingen, Dordrecht, Alkmerk, Gorinchem, Lekkerkerk, Ridderkerk, Sliedrecht.

De personen, die in het bezit zijn van het bewijs van vrijstelling, bedoeld in de Bekendmaking van 14 December 1944 of van andere bewijzen van vrijstelling, zijn evenzeer verplicht, zich aan te melden. Zij moeten deze bewijzen van vrijstelling toonen. Na controle van hun bewijzen van vrijstelling worden de personen, die in het bezit zijn van deze vrijstellingsbewijzen, niet in den arbeidsinzet ingeschakeld.

Hij, die door ernstige ziekte of lichaamsgebreken verhinderd is, zich persoonlijk aan te melden, dient zijn aanmelding door middel van een betrouwbaar volwassen persoon te doen geschieden.

Geuniformeerde leden van de Duitsche Weermacht, van de Waffen-SS en de Duitsche politie, van het N.S.K.K., van de Landwacht alsmede van de Wachtafdeeling van den Chefintendant bij den Weermachtbeveilhebber in Nederland, die van Nederlandsche nationaliteit zijn, zijn, evenals de geuniformeerde leden van de Nederlandsche politie van de aanmelding vrijgesteld.

Iedere aanmeldingsplichtige is verplicht zijn tegenwoordige betrekking te blijven uitoefenen, mag echter niet van woonplaats of vaste verblijfplaats veranderen.

De inschakeling in den arbeidsinzet geschiedt op een nog bekend te maken tijdstip. Ten aanzien van de tewerkgestelde mannen geschieden de betaling, verzorging en sociale voorzieningen overeenkomstig de geldende bepalingen en bezoldigingsklassen. De verzorging van hun gezinsleden wordt in ruim voldoende mate gewaarborgd. In het bijzonder ligt het in de bedoeling, aan hen extra levensmiddelen te verstrekken. Daartoe blijft ook de stamkaart van den tewerkgestelden man bij zijn vrouw en kinderen, bij een ongehuwden man bij zijn ouders.

Hij, die in strijd handelt met de bepalingen van dezen oproep en de bekendmaking van 14 December 1944 dan wel deze tracht te ontduiken, stelt zich, naast de in de bekendmaking bedoelde straffen en maatregelen op het gebied van de Sicherheitspolizei, bloot aan militaire dwangmaatregelen.

's-Gravenhage, 29 December 1944.

De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied:
De algemeen Gemachtigde voor de totale oorlogvoering:

LIESE

Nederland aangeplakt. Daar het resultaat, ondanks herhaalde dreigementen, tot razzia's op groote schaal. (Zie ook 6188b)

NEDERLAND (Bevrijd gebied) —

A. De voedselvoorziening in Nederland —

18 Jan. (R. O.) — De Nederlandsche voorlichtingsdienst maakt bekend:
Minister Gerbrandy en één van de andere leden van het kabinet hebben op het geallieerde hoofdkwartier een bespreking gehad met Generaal Eisenhower. Gesproken werd over maatregelen voor hulp aan de bevolking van Nederland, in het bijzonder aan de sterk ondervoede bevolking van het nog bezette gedeelte van het land. Minister Gerbrandy sprak nadrukkelijk over den beklagenswaardigen toestand, waarin de bewoners van de groote steden zich thans bevinden, daar hun rantsoen nu nog maar 630 calorieën bedraagt. De groote technische moeilijkheden, die men moet te boven komen om dadelijk na de bevrijding hulp te kunnen bieden, werden besproken. Generaal Eisenhower is zich ten volle bewust van de dringende noodzaak van deze maatregelen en beschouwt ze als zijnde van het allerhoogste belang. Hij was zeer verheugd. de gelegenheid te hebben het probleem te kunnen bespreken met den Nederlandschen premier en zijn meening te kunnen vernemen. **(V. b. Plan tot verbetering voedselvoorziening 6171 D)**

B. Bijeenkomst van internationale rubbergroep —

18 Jan. (Radio-Oranje) — De Minister van Koloniën heeft reeds eenige maanden geleden bekend gemaakt, dat de Nederlandsche regeering deel zal nemen aan een rubber-studiegroep, bestaande uit vertegenwoordigers van Groot-Brittannië, de Vereenigde Staten en Nederland. Deze studiegroep zal nu op 22 Jan. te Washington bijeenkomen. Op deze bijeenkomst zullen de voorstudieën, die reeds te Londen en Washington werden gemaakt, in nadere beschouwing worden genomen. De Nederlandsche delegatie staat onder voorzitterschap van mr. P. H. Westerman. **(V. b. Intern. overeenkomst-Rubber: 6061 I)**

C. Universiteit te Zürich neemt het patronaat van Leidsche Universiop zich —

18 Jan (Radio-Oranje) — De persdienst van het Nederlandsche gezantschap te Bern deelt mede: In de Zwitsersche pers wordt het volgende bericht gepubliceerd:
De senaat van de universiteit te Zürich heeft, in dankbare herinnering aan het feit, dat in vroeger eeuwen talrijke doctoren uit Zürich hun opleiding aan de universiteit van Leiden ontvingen, besloten deze Nederlandsche universiteit bij den heropbouw van haar activiteit behulpzaam te zijn door het patronaat op zich te nemen. Dit is tevens een blijk van waardeering voor de banden tusschen het Nederlandsche en het Zwitsersche geestelijke leven. Bedoeld is, hulp te verleenen bij het herstel van de uitrusting van de instituten en van de bibliotheek en eventueel ook door afvaardiging van docenten voor het herstel van het onderwijs. Bovendien ligt het in de bedoeling om, zoodra de verkeerstoestand dit mogelijk maakt, Nederlandsche professoren naar Zwitserland uit te noodigen om daar weer op krachten te komen.

NEDERLAND (Bezet gebied) —

D. De nood in het Westen - Verklaring dr. Hirschfeld —

18 Jan. — Ten aanzien van de voedselsituatie in het Westen des lands geeft de secretaris-generaal van het departement van Landbouw en Visscherij de volgende uiteenzetting:
Hij begon mede te deelen, dat hij geen discussie wenscht te voeren over de stagnatie van het voedselvervoer. Hij wees er op, dat er velerlei oorzaken zijn en een discussie daarover zou o.a. schuldkwesties kunnen opwerpen, waarmede het volk thans niet gediend is. Spreker wenschte destijds ook geen beloften te doen, omdat, zooals hij uitdrukkelijk te kennen gaf, dit o.a. vroege en langdurige prognoses zou kunnen logenstraffen.
Sinds 23 December 1944 is er vorst ingetreden en wel zoodanig, dat ondanks afwisselende dooi de situatie steeds ernstiger is geworden. Ten einde een beter oordeel over de ontstane kritieke situatie te verkrijgen, verdient het aanbeveling, de cijfers over het vervoer per schip over net IJselmeer naar het Westen des lands te publiceeren. Deze luiden als volgt:

	alle levensm. ton	waarvan aardapp. ton
30-10—27-11-'44 (4 weken)	6580	6580
28-11— 3-12-'44	2317	2317
4-12—10-12-'44	4550	3849
11-12—17-12-'44	3930	2563
18-12—24-12-'44	13206	10323
25-12—31-12-'44	8300	6921
1- 1— 7- 1-'45	4653	3397
8- 1—14- 1-'45	2202	2172
11 weken	50288	41971

Ieder kilogram aardappelen, dat men per week en per hoofd van de bevolking van het Westen wil beschikbaar stellen, eischt een aanvoer van rond 4500 ton per week. Midden Januari kwam de aanvoer practisch stil te staan.
De conclusie, die hieruit in het bijzonder voor de aardappelsituatie te trekken is, behoeft derhalve geen nadere toelichting. Van een vermeerdering van den aanvoer van dit zoo noodzakelijke volksvoedsel zal tijdelijk geen sprake kunnen zijn.
Er moet rekening mede worden gehouden, dat ook al zou er een einde aan de vorstperiode komen, de stagnatie minstens eenige weken blijft aanhouden voordat er van verbetering in de consumptiecentra sprake zal zijn. De smalle vaarwegen welke op de grootere in het N.O. van het land uitkomen zullen immers geruimen tijd noodig hebben om te ontdooien. **(Vor. ber. De rantsoenen in W.-Nederland: 6175 E)**

E. Verklaring burgemeester Voûte

Aan een uiteenzetting welke door den burgemeester van Amsterdam op 17 Jan. werd gegeven inzake de maatregelen welke door die stad werden genomen, ontleenen wij:
Vorig jaar heeft de gemeente het initiatief genomen, om op groote schaal in den omtrek groenten en aardappelen te laten verbouwen. Zoo werd 1200 ha „in regie" verbouwd. De opbrengst hiervan was 22 millioen kg en beteekende een mooi succes. Men beschouwt echter het geheele Westen als één geheel en zoo moest de opbrengst hiervan over het geheele Westen worden verdeeld. Ook het aardappelrooien in het afgeloopen jaar is alléén door de actie van Amsterdam een succes geworden. Wij stuurden er, aldus burgemeester Voûte, 2500 mannen heen, die in Drente 60 millioen kg aardappelen rooiden. Ondanks toezegging van den Rijkscommissaris, dat Amsterdam een aardappelrantsoen van 2 kg mocht handhaven, moest dit tot 1 kg worden verminderd omdat Leiden, Delft, Utrecht en andere steden in het geheel geen aardappelen hadden.
Men houde er voorts bij de beoordeeling van de situatie rekening mede, dat Amsterdam wat de bonaanwijzingen betreft geheel afhankelijk is van Den Haag. Alles komt in den „pot van het Westen" en dan eerst wordt uitgedeeld over het geheele Westen. Dit geschiedde ook met de aardappelen die Amsterdam in regie verbouwde terwijl de anderen er niets voor hadden gedaan. Alleen met vleesch gaat het anders en... dat is nu iets, waarover Amsterdam juist niet de beschikking heeft. Toch is de situatie hier nog beter dan in Den Haag en Rotterdam. Hier konden de aardappel- en broodbonnen steeds worden gehonoreerd; in Den Haag is slechts driemaal per week eten van de Centrale Keuken.
(V. b. Aardappelen uit Drente 6149 I; De voedseltoestand 6189 D; De rantsoenen in West-Nederland 6175 E)

F. J. J. de Roode overleden —

16 Jan. — Te Amsterdam is op 78-jarigen leeftijd overleden de heer J. J. de Roode. Hij is hoofdredacteur van „Het Volk" geweest, voorts parlementsredacteur, hoofd van de afdeeling arbeidsverzekering van het Internationale Arbeidsbureau te Genève en redacteur buitenland.

BELGIE —

G. Politieke zuivering —

15 Jan. — Het blad „l'Avenir" schrijft, dat volgens Radio-Brussel de Belgische minister van Justitie op een persconferentie heeft verklaard, dat er in België 70.000 politieke arrestanten voor het gerecht moeten verschijnen. Van de 8.000 tot dusverre behandelde gevallen is bijna een derde met vrijspraak geëindigd. België heeft overigens aanzienlijk meer „collaborateurs" dan Frankrijk, dat volgens den minister maar 22.000 politieke gevangenen telt. **(V. b. Zuivering 6141 L)**

H. Politieke en economische problemen —

15 Jan. — De „Tat" schrijft in een eigen bericht uit Londen omtrent den huidigen toestand in België:
De zwenking naar links in de openbare meening valt niet te miskennen. Als gevolg van de toenemende spanningen vertoont de regeeringscoalitie hier en daar scheuren. De oude Vlaamsch-Waalsche tegenstelling begint te herleven. Het grootste gevaar dreigt van den economischen kant De transportcrisis brengt de voorziening van de burgerbevolking met levensmiddelen en kolen ernstig in gevaar. Alle transportmiddelen zijn door de Geallieerden voor militaire doeleinden in beslag genomen. De levensmiddelenrantsoenen worden, zoo zij al worden verstrekt, toch met maandenlange vertraging gedistribueerd. Kolen, gas en electriciteit worden zienderoogen schaarscher. Zelfs de geproduceerde kolen kunnen vaak niet naar de verkoopers worden vervoerd. **(V. b. Gespannen polit. toestand 6161 C; Zorgelijke voedseltoest. 6161 K)**

DUITSCHLAND —

I. Sauckel over de positie der buitenlandsche arbeiders —

14 Jan. (D.N.B.) — Rijksstadhouder Gouwleider Sauckel heeft in de bijeenkomst van het „Deutsche Auslandswissenschaftliche Institut" in een Duitsche stad het woord gevoerd. Hij behandelde met name de op zijn schouders gelegde taak der tewerkstelling van buitenlandsche arbeiders in Duitschland en betoogde met

nadruk, dat de buitenlandsche arbeiders in elk opzicht met de Duitschers gelijkgesteld zijn. Zij krijgen dezelfde behandeling en dezelfde verzorging en zijn ondergebracht in behoorlijke barakken of kampen. Sauckel sprak de hoop uit, dat het verblijf van deze millioenen vreemdelingen in Duitschland het begrip tusschen de volkeren zal bevorderen en de totstandbrenging van een nieuw Europa zal vergemakkelijken. **(V. b. Buitenl. arbeiders in Duitschland 6162 A)**

ENGELAND —

A. Churchill over de taak in de Middell. Zee —

18 Jan. (D.N.B.) — Churchill heeft 18 Jan., naar Reuter meldt, in het Lagerhuis o.a. verklaard: „Den Engelschen is de harde taak ten deel gevallen, de leidende rol te spelen in het gebied van de Middellandsche Zee. Wij hebben Italië niet meer noodig dan wij Spanje noodig hebben. Wij zullen er voor zorgen dat het volk de mogelijkheid heeft, over zijn lot te beslissen zonder dat het van eenigerlei zijde geterroriseerd wordt. Dit is onze politiek ten aanzien van Italië, Joegoslavië en Griekenland."

Sprekende over zijn nauwe vriendschap met Tito, zeide Churchill: „Ik hoop oprecht, dat hij de redder en éénmaker van zijn land zal blijken te zijn. Te Moskou hebben Eden en ik een accoord met Stalin bereikt, om een gemeenschappelijke politiek in dit gebied door permanent contact tot stand te brengen."

Bij de bespreking van de Grieksche kwestie zeide Churchill o.a.: „De gewapende benden van de Elas hebben een zeer geringe rol gespeeld in de laatste twee jaar. Zij hebben zich op den achtergrond gehouden en op het oogenblik gewacht, om naar de macht te grijpen en Griekenland tot een communistischen staat te kunnen maken."

Aan het slot van zijn rede in het Lagerhuis sprak Churchill over de uitdrukking „machtspolitiek". Hij verklaarde: „Ik ken eenige mijner vrienden aan de overzijde van den Oceaan zoo goed, dat ik weet, steeds openlijk te kunnen spreken zonder aanstoot te wekken. Maar beteekent het geen machtspolitiek, wanneer men een vloot heeft die tweemaal zoo groot is als iedere andere, of een luchtvloot die grooter is dan ieder ander luchtwapen, of wanneer men al het goud van de wereld heeft?

Spreker was het eens met Roosevelt, dat misbruik van macht machtspolitiek vormt. Groot-Brittannië heeft in dezen oorlog alles opgeofferd. Het streeft niet naar gebiedsverovering, het streeft niet naar olievelden, verlangt geen bases voor zijn troepen maar vormt een oud gemeenebest, dat tenminste in zijn eigen woonplaatsen wenscht te wonen. Ik wijs de valsche beschuldiging — van welken kant zij ook moge komen — van de hand, dat Gr.-Brittannië en het Britsche rijk een zelfzuchtige macht vormen, begeerig landen aan zich te trekken en vervuld van duistere plannen betreffende Europeesche intriges of koloniale uitbreiding".

(V. b. Churchill in Athene: 6180 H)

B. Verliescijfers van het Britsche Rijk —

16 Jan. (D.N.B.) — Churchill deelde in het Lagerhuis mede, dat de Canadeesche verliezen sedert het uitbreken van den oorlog tot 30 November 1944 78.985 man hebben bedragen, die van Australië 84.861 man, de Nieuw-Zeelandsche 34.115 man, de Zuid-Afrikaansche 28.903 man en die der koloniën 28.946 man.

17 Jan. (R.-O.) — Churchill heeft op 16 Jan. bekend gemaakt, dat de verliezen van het Britsche Rijk tot 30 November 1944 1.043.000 man bedroegen, waaronder bijna 300.000 dooden. De Engelsche verliezen bedroegen ruim 600.000 man.

(V. b. Verliezen 6184 C; 6006 C)

FRANKRIJK —

C. Sterkte van leger en vloot —

15 Jan. — Reuter meldt uit Parijs, dat de Fransche minister van Oorlog, Diethelm, heeft verklaard, voornemens te zijn, het Fransche leger, dat thans uit 600.000 man bestaat, te verdubbelen. Na oproeping van de nieuwe voor mobilisatie in aanmerking komende lichtingen, zal het Fransche leger 1.2 millioen man sterk zijn.

15 Jan. (Radio-Oranje) — De Fransche minister van voorlichting heeft op 12 Januari een rede gehouden, waarin hij verklaarde dat de Fransche vloot 300 oorlogsschepen heeft met 360.000 officieren en manschappen. Ook de Fransche luchtmacht is opnieuw opgebouwd. Het Fransche leger zal binnenkort een millioen man tellen. **(V. b. Mobilisatiemaatregelen 6115 K)**

D. Financieele saneering —

19 Jan. — De Fransche regeering heeft besloten over te gaan tot het uitvoeren van enkele omvangrijke financieele maatregelen. Niet alleen zal het bedrag der Fransche saldi in het buitenland worden vastgesteld, maar er zal ook aangifte dienen te geschieden van het goudbezit, het bezit aan deviezen en aan buitenlandsche fondsen in Frankrijk alsmede van de saldi van buitenlanders in Frankrijk.

20 Jan. — De „Tribune de Genève" meldt uit Londen, dat de Fransche regeering in Engeland nieuwe bankbiljetten heeft besteld, aan de vervaardiging waarvan sedert enkele weken in het geheim werd gewerkt. In Londensche financieele kringen wordt aangenomen, dat de Fransche regeering bij verrassing wil overgaan tot het invoeren van een maatregel tot intrekking der groote bankbiljetten, zooals dit in België geschiedde. **(V. b. Fin. saneering 6191 D)**

GRIEKENLAND —

E. Liquidatie van den Burgeroorlog

21 Jan. — Reuter's diplomatieke correspondent meldt uit Athene, dat het besluit van de EAM, de gijzelaars vrij te laten, in kringen van het regentschap, goed is ontvangen. Er zijn bij de regeering en de EAM aanwijzingen van een verzoenende houding. **(V. b. Wapenstilstand 6191 H)**

INTERNATIONAAL

F. Intern. Arbeidsbureau - Bijeenkomst van de Zeevaartcommissie

19 Jan. (R.-O.) — De commissie heeft voortgang gemaakt met de bestudeering van de ingediende voorstellen, die onder den naam „Internationaal Zeeliedencharter" bekendheid hebben gekregen, en waarin tot in onderdeelen punten als: gages, arbeidstijden, pensioenen, sociale verzekering bij ziekte of ongeval, huisvesting aan boord, veiligheid ter zee, promotiekansen, vakopleiding, voeding, vacantie enz., worden behandeld. Besloten werd tot de oprichting van diverse technische commissies, die op het congres van het Internationaal Arbeidsbureau, dat in October zal worden gehouden, rapport zullen uitbrengen. Twee belangrijke conclusies, waartoe werkgevers en werknemers eenstemmig kwamen, zijn:

1. Alleen dan kunnen de best uitvoerbare voorwaarden voor de zeevarenden worden verkregen, indien alle zeevarende landen tot eendrachtige samenwerking bereid zijn. 2. Het Internationaal Zeeliedencharter is een zeer belangrijke bijdrage, die als basis kan worden gebruikt voor internationale uniformiteit in de arbeidsvoorwaarden der zeevarenden. **(V. b. Bijeenkomst van de Zeevaartcommissie 6191 M)**

G. Wederinschakeling der Vakbeweging —

Radio-Oranje deelde op 6 Januari over de toestand der arbeidersbeweging het volgende mede: De bevrijding van geallieerd grondgebied heeft teweeggebracht, dat de vakbonden in Frankrijk, België, Luxemburg en het Zuiden van Nederland weer openlijk kunnen fungeeren.

In Italië, waar er onmiddellijk na de bevrijding verschillende stroomingen ontstonden, kon er na de bevrijding van Rome één centrale organisatie in het leven geroepen worden.

In Frankrijk en België hebben er onderhandelingen plaats gevonden tusschen de verschillende secties van de vakbeweging. Er bestaan ook daar meeningsverschillen, maar er heerscht nergens twijfel over de levensvatbaarheid der vakbeweging.

In de vrije wereld zijn de naoorlogsche problemen, die voor de arbeiders van belang zijn, op een aantal conferenties besproken, en wel op de Internationale Arbeidsconferentie te Philadelphia, op het congres van de Britsche „Labourparty" en de Britsche vakbeweging en op de jaarvergaderingen van de twee groote Amerikaansche vakbonden.

In Amerika werd door den Bond van Industrie-Organisaties een „Comité van Politieke Actie" opgericht, dat o.a. een belangrijke rol heeft gespeeld bij de herkiezingen van president Roosevelt. Voorts hebben vertegenwoordigers van de Russische vakbeweging een bezoek gebracht aan Engeland, waar zij besprekingen voerden met Engelsche vakvereenigingsleiders.

In Engeland vond bovendien verdere centraliseering plaats van vakbonden. Op 1 Januari is de nieuwe Nationale Bond van Mijnwerkers in werking getreden. Hierbij zijn aangesloten alle leden van de voormalige gewestelijke bonden.

JAPAN —

H. Opening van het parlement - Rede van Min.-pres. Koiso —

21 Jan. (D.N.B.) — Het Japansche parlement is voor de opening van zijn 86ste zittingsperiode bijeengekomen. De min.-president Koiso hield naar aanleiding hiervan een rede.

Over de militaire krachtsinspanningen van Japan zeide hij: Leger en vloot werpen zich, bezield met den geest van de speciale corpsen, in den strijd, om den vijand, die de binnenlinie van Japan is binnengedrongen, te vernietigen.

De strategische positie, met betrekking tot de verdediging van Oost Azië, is nog steeds krachtig. De lange aanvoerlinies van den vijand zullen weldra haar invloed doen gelden en dan zal de gelegenheid komen om den vijand vernietigend te verslaan. De regeering is vastbesloten om haar uiterste krachten in te spannen, om de bases voor de overwinning te leggen. In het belang van een concentratie der staatszaken zullen de centrale alsook de plaatselijke bestuursinstanties aanvullende maatregelen nemen. **(V. b. Open. Parlem. 6181 B)**

PERU —

A. **Aardbeving te Lima —**

21 Jan. (D.N.B.) — Lima is, naar radio-Ankara meldt, door een geweldige aardbeving geteisterd. Een zeer groot aantal inwoners is om het leven gekomen.

ROEMENIE —

B. **Duitschers naar de Sovjet-Unie**

16 Jan. (D.N.B.) — De regeering te Boekarest heeft zich beziggehouden met kwesties die verband houden met de nakoming van het verdrag van wapenstilstand met de Sovjet-Unie, en besloten, de in Roemenië wonende Duitschers van 18 tot 45 jaar in arbeiderscolonnes naar de Sovjet-Unie te sturen. Van de ca. 450.000 Duitschers in Roemenië worden door dezen maatregel ca. 120.000 getroffen.
(V. b. Wapenst.st. m. Sovjet-Unie 6087 B)

SPANJE —

C. **Italiaansche oorlogsschepen vrijgegeven —**

17 Jan. (Radio-Oranje) — De Spaansche regeering heeft op 16 Januari, na een scheidsrechtelijke beslissing, een Italiaanschen kruiser en vier Italiaansche torpedojagers, die sedert den wapenstilstand in de Balearen waren vastgehouden, vrijgegeven. De schepen zetten onmiddellijk koers naar een geallieerde haven.

TURKIJE —

D. **Openstelling der Dardanellen —**

15 Jan. — De zender Ankara heeft 15 Januari bevestigd, dat in de komende dagen de eerste geallieerde schepen door de zee-engten zullen varen. **(V. b. Openstelling Dardanellen 6192 B)**

VER. STATEN —

E. **President Roosevelt geïnstalleerd**

21 Jan. — Roosevelt is 12 Januari als president der Ver. Staten geïnstalleerd. Hij hield na de eedsaflegging een rede, waarin hij, onder meer zeide: „Wij Amerikanen van thans maken met onze bondgenooten een periode van de zwaarste vuurproeven door. Als die vuurproef doorstaan wordt, zouden de Ver. St. een dienst van historische beteekenis verricht hebben. Wij hebben geleerd, dat wij niet alleen in vrede kunnen leven, dat ons eigen welzijn afhankelijk is van dat van andere ver verwijderde volken."
(V. b. Rooselvelt herkozen: 6145 C)

DE WERELDOORLOG

Voortgezette Duitsche terugtocht uit de Ardennen - Russisch offensief tusschen Karpaten en Memel - Warschau in Russische handen - Amerikaansche opmarsch naar Manilla —

NEDERLAND —

18 Jan. (R.-O.) — Bij een Britschen aanval werden Susteren en Echt bevrijd.
19 Jan. (D.N.B.) — Zetten, ten N.W. van Nijmegen, werd bij verrassing genomen.
18 Jan. (D.N.B.) — Op 17 Jan. deden de Engelschen een landingspoging op het eiland Schouwen. De gelande strijdkrachten werden vrijwel volkomen vernietigd.

OVERIG WESTELIJK FRONT —

15 Jan. (D.N.B.) — Brandpunten van den afweerslag lagen ten Z. van Malmédy, tusschen Salm en Ourthe alsmede aan weerszijden van Bastogne. De vijand won slechts hier en daar terrein. Aan weerszijden van Straatsburg werden onze bruggenhoofden versterkt en verbreed.

(R.-O.) — De geallieerden wonnen terrein in de richting van St. Vith en aan weerszijden van St. Vith. De Duitsche tegenstand neemt toe. In het Saargebied werd Gettingen, ten N.W. van Merzig, heroverd.

16 Jan. (D.N.B.) — Tusschen Malmédy en Bastogne hevige afweergevechten tegen vijandelijke doorbraakpogingen. Bij Remich op den O. Moezel-oever hevige gevechten.

(R.-O.) — Houffalize is door de Amerikanen veroverd. Ten O. van Bastogne staan zij thans 9 km van de stad. De Amerikanen zijn een aanval begonnen tegen het Duitsche bruggenhoofd over den Rijn bij Straatsburg.

17 Jan. (D.N.B.) — De Am. aanvallen in de Ardennen namen in kracht af. De gevechten bij Remich duren voort. De in Hatten binnengedrongen vijand werd teruggeslagen.

(R.-O) — 2/3 van de Duitsche saillant in de Ardennen is nu heroverd. Vielsalm is in geallieerde handen. Ten N. van Straatsburg drongen de geallieerden door tot op 6 km van den Rijn.

18 Jan. (D.N.B.) — Ten O. van Bastogne wordt hevig gevochten. Ten N. van Straatsburg werden Oostelijk van Hagenau een aantal plaatsen genomen en gevangenen gemaakt. De vijand kon Herrlisheim binnendringen.

(R.-O.) De geallieerden staan nog 8 km van St. Vith. De geallieerden zijn bezig de saillant der Duitschers geheel op te heffen. Ten N. van Straatsburg kon de vijand eenig terrein winnen.

19 Jan. (D.N.B.) — De zwaartepunten der gevechten liggen thans bij Malmédy en aan de Sauer; hier kon de vijand een bruggenhoofd bij Diekirch vormen. Ten N.O. van Straatsburg werden Sesenheim en Herrlisheim door ons veroverd.

(R.-O.) — In de Ardennen wordt hevig gevochten om de buitenstellingen van St. Vith. Aan de Z. flank zijn de Am. de Sûre overgestoken en hebben Diekirch veroverd. In den Elzas bracht de vijand een smalle verbinding tot stand tusschen zijn troepen ten N. van Straatsburg en die ten N. van het bosch van Hagenau.

20 Jan. (D.N.B.) — Ten Z.O. van Malmédy gevechten om kleine vijandelijke penetraties. De bezetting van Diekirch werd ten N. van de Sauer teruggenomen. Am. tegenaanvallen bij Rittershofen en Sesenheim bleven vruchteloos.

(R.-O) — Op de N. flank in de Ardennen zijn de Am. 2 km gevorderd in de richting van St. Vith. Aan de Z. flank rukken zij op van Diekirch naar Vianden. In den Boven-Elzas vallen de Duitschers voortdurend aan. Zij rukten 10 km ten W. van den Rijn op. De geallieerde verliezen in de Ardennen van 15 Dec. tot 11 Jan. bedragen 55.000 man, waaronder 18.000 gevangenen. De Duitsche verliezen bedroegen 120.000 man, waaronder 40.000 gevangenen.

21 Jan. (D.N.B.) — Vijandelijke aanvallen bij Malmédy mislukten of werden opgevangen. Bij Diekirch handhaaft de vijand zijn druk in N. richting. Ten N. van Straatsburg maakt onze aanval goede vorderingen. Bij Mühlhausen ging de vijand tot den aanval over.

(R.-O.) — De Am. staan nu nog 5 km van St. Vith. Ten Z. van Straatsburg zijn de Franschen een aanval tusschen Vogezen en Rijn begonnen. Zij bereikten eenige terreinwinst.

OOSTELIJK FRONT —

15 Jan. (D.N.B.) — In Boedapest won de vijand slechts enkele huizenblokken. Ten N. van de Donau werd hij verder teruggeworpen. Bij Blauenstein, Losonc, Pelscec en ten W. van Nagyiada woeden zware gevechten. De vijand opende nu ook het offensief uit zijn Weichsel-bruggenhoofden bij Polay en Warka, uit den Weichsel-Boeg-driehoek ten N. van Warschau, alsmede uit de Naref-bruggenhoofden aan weerskanten van Ostenburg.
(R.-O.) — In Boedapest veroverden de Russen nog 200 huizenblokken. Lucenec aan de Hongaarsch-Slowaaksche grens viel in hun handen. Bij hun Weichsel-offensief staken de Russen de Nida over een 60 km. breed front over en namen Pinczow, terwijl zij ook Sobkow bereikten.

16 Jan. (D.N.B.) — In Boedapest werden onze stellingen uit het O. deel der stad naar het centrum teruggenomen. Westelijk van Krosno zijn zware gevechten aan den gang met den vijand, die ook hier aanviel. In de groote Weichsel-bocht hevige gevechten tusschen de Nida en Boven-Pilica, bij Kielce, Radom en ten Z.W. van Warka. Tusschen Weichsel en Boeg en ter weerszijden van Ostenburg kon de vijand vrij diepe penetraties bereiken. In Oost-Pruisen ging Schlossberg verloren.
(R.-O.) — In Boedapest namen de Russen, behalve 160 huizenblokken, het station West. Bij Lucenec zijn zij opnieuw 10 km. gevorderd. In Polen veroverden zij ca. 400 plaatsen, w.o. Kielce en staan nog 30 km. voor Krakau.

17 Jan. (D.N.B.) — In Boedapest wordt de afweerstrijd in het centrum der stad voortgezet. Ten N. van den Donau werd de vijand verder teruggeslagen. Ten W. van Jaslo zware afweergevechten. In de Weichsel-bocht kon de vijand doordringen tot ten N.O. van Krakau, tot in het gebied van Tsjenstochow, ten Z.W. van Tomaschow en ten N.W. van Warschau. Bij Warschau veroorzaakte de vijand diepe penetraties. De vijandelijke stormloop werd bij Modlin, ten W. van Nasielsk en ten Z.O. van Czichenau opgevangen.
(R.-O.) — Ten Z. van Warschau zijn de Russen een nieuw offensief begonnen. Zij braken hier door de Duitsche stellingen en zijn 60 km. gevorderd. Radom werd veroverd, en naar het Z. staan de Russen 70 km. voorbij Kielce en 20 km. van Krakau. O.a. werden Koniecpol en Miechow veroverd.

18 Jan. (D.N.B.) — In Boedapest nieuwe hevige gevechten om huizen en straten. Bij den bovenloop van de Weichsel gevechten met den naar Neu-Sandez opdringenden vijand. Meer naar het N. werd de vijandelijke voorhoede tusschen Krakau en Tsjenstochow opgevangen. Tschenstochau en Tomasjof gingen verloren. De vijand drong eveneens door in het gebied tusschen Litzmannstadt en den Weichsel, Warschau werd ontruimd.
(R.-O.) — In Boedapest veroverden de Russen 500 huizenblokken. In Polen werd Tsjentochow en Warschau veroverd. Bij een nieuw offensief uit de twee bruggenhoofden over de Narew zijn de Russen in 4 dagen 40 km. gevorderd over een 100 km. breed front. Ruim 500 plaatsen, waaronder 5 versterkte steden, werden veroverd.

19 Jan. (D.N.B.) — Het garnizoen in Boedapest trok zich op den W. oever van den Donau terug. Ten N. van het Plattenmeer zijn onze troepen door vijande-

lijke stellingen gebroken en trekken naar het O. op. In Krakau en Litzmannstadt woeden hevige straatgevechten. Ten N. van den Weichsel hevige afweergevechten bij Ploehnen, Mielau, Krasnosivle en Scharfenwiese met den naar het W. en N. opdringenden vijand. Zijn doorbraakpogingen tusschen de Rominter Heide en Gumbinnen mislukten. Ten N. van deze stad drong hij door tot aan den bovenloop van de Inster.

(R.-O.) — Pest is thans geheel in Russische handen. De Duitschers hebben nog slechts een klein deel van Buda. In Krakau wordt gevochten. De Russen staan op 35 km. van Lodz en op 15 km. van de grens van Duitsch-Silezië. In het gebied van Warschau zijn o.a. Lowitsch, Sochaczew en Modlin gevallen en meer naar het N. Praschnitz.

20 Jan. (D.N.B.) — In W. Boedapest duren de afweergevechten voort. Ten O. van het Plattenmeer zijn onze troepen tot aan den Donau doorgedrongen. In het gebied van Blauenstein-Malinec werden herhaalde vijandelijke aanvallen afgeslagen. Tusschen Kaschau en den Weichsel ontstonden zware gevechten met den ons volgenden vijand. Krakau ging verloren. Tegenaanvallen op den tot Kempen doorgedrongen vijand zijn aan den gang. Litzmannstadt geraakte in handen van den vijand.

(R.-O.) — In de uitloopers der Karpathen begonnen de Russen op 15 Jan een aanval. Sindsdien zijn zij 80 km. gevorderd over een frontbreedte van 60 km. Jaslo en Gorlice werden veroverd. Ook Krakau werd genomen en meer naar het N. aan de Duitsche grens Praszka. Lodz viel in Russische handen. Tusschen Warschau en Danzig werd Mlawa veroverd.

21 Jan. (D.N.B.) — Het garnizoen in Boedapest hield stand. Onze aanvallen tusschen Velenceze-meer en Donau wonnen terrein. Tusschen de N. grens van Slowakije en Krakau veroorzaakte de vijand diepe penetraties. De in den sector Loben-Kempen oprukkende vijand leed zware verliezen. In Oost-Pruisen woeden hevige gevechten in Gumbinnen, evenals in Tilsit.

(R.-O.) — Duitsche aanvallen in Hongarije werden afgeslagen. De strijd in Boedapest duurt voort. In Slowakije werden Kosice en Presov genomen. In Z. Polen viel Neumark, in Centraal-Polen Kutno. De Russen zijn Oost-Pruisen van het Z. uit binnengevallen. Aan de O. zijde werd Tilsit veroverd.

ITALIE —

18 Jan. (D.N.B.) — Tusschen de Etruskische bergen en het Comacchio-meer bleven plaatselijke Britsche aanvallen zonder succes.

21 Jan. (R.-O.) — Duitsche pogingen om de Senio over te steken mislukten.

LUCHTOORLOG —

15 Jan. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche formaties vielen overdag W., N.W. en Midden-Duitschland aan. 's Avonds vielen Britsche bommenwerpers vooral het Rijnlandsch-Westfaalsche en het midden-Duitsche gebied aan. Ook werden bommen op Berlijn geworpen.

(R.-O.) — 900 Am. bommenwerpers, begeleid door 850 jagers, vielen o.a. olieraffinaderijen bij Maagdenburg en in N.W. Duitschland aan. Ruim 130 Duitsche jagers werden neergeschoten, 31 Amerikaansche toestellen gingen verloren. Eng. bommenwerpers vielen opnieuw Saarbrücken aan. 's Nachts vielen 1100 Eng. bommenwerpers de Leuna-benzinefabriek bij Reiseburg aan, waarop 2200 ton bommen werden afgeworpen, alsmede spoorwegdoelen bij Keulen en Düsseldorf.

16 Jan. (D.N.B.) — Am. formaties vielen overdag Z. en Z.O. Duitschland aan, Eng. formaties W. Duitschland.

(R.-O.) — 600 Am. bommenwerpers, begeleid door eenzelfde aantal jagers, vielen spoorwegemplacementen bij München en Stuttgart aan. Zware Eng. bommenwerpers met jager-escorte vielen 2 benzolfabrieken in het Roergebied aan. 500 zware Am. bommenwerpers vielen doelen bij Weenen aan. Ook Berlijn werd door Eng. toestellen gebombardeerd.

17 Jan. (D.N.B.) — Am. formaties bombardeerden overdag Midden-Duitschland. Eng. toestellen vielen 's nachts hetzelfde gebied en W. Duitschland aan. Vooral Maagdenburg en Dessau werden getroffen.

(R.-O.) — 1200 Am. toestellen, waarvan de helft bommenwerpers, vielen spoorweg- en andere doelen bij Dresden, Maagdenburg en Dessau aan. 's Nachts vielen 1200 Eng. bommenwerpers olie-installaties in Brucks (Tsjecho-Slowakije), bij Leipzig en in het Roergebied, alsmede andere doelen in Maagdenburg, Mannheim en Hamburg aan.

18 Jan. (D.N.B.) — Aanvallen van Am. bommenwerpers troffen vooral Paderborn. 's Nachts stoorvluchten der Engelschen boven west- en Midden-Duitschland.

(R.-O.) — Ruim 750 zware Am. bommenwerpers, geëscorteerd door 350 jagers vielen olie-installaties in Harburg en Hamburg aan.

19 Jan. (D.N.B.) — Am. vliegers deden een vrij zwakken aanval op het Saarpaltz-gebied. 's Nachts wierpen Britsche stoorvliegtuigen bommen op het Rijnlandsche-Westfaalsche industriegebied.

(R.-O.) — Am. zware bommenwerpers vielen spoorwegdoelen bij Kaiserslautern aan. Jagers richtten hun aanvallen op spoorwegdoelen bij Heidelberg. Eng. bommenwerpers vielen Maagdenburg en andere doelen in West-Duitschland aan.

20 Jan. (D.N.B.) — De vijand deed vrij zwakke vluchten naar W. en Z.W. Duitschland.

21 Jan. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche formaties vielen W., Z.W. en Z. Duitschland, vooral Mannheim en Heilbronn, aan.

(R.-O) — Zware geallieerde bommenwerpers uit Italië vielen het rangeerterrein bij Linz, de spoorlijnen van München naar Weenen, alsmede een petroleumdepôt bij Regensburg aan. 1300 Am. toestellen, waarvan 750 zware bommenwerpers, vielen rangeerterreinen te Rheine en bij Heilbronn aan.

Gedurende de verslagweek werd van Duitsche zijde regelmatig melding gemaakt van V-vuur op Londen, Antwerpen en Luik.

ZEEOORLOG —

17 Jan. (D.N.B.) — In den nacht van 15 op 16 Januari hebben Duitsche motortorpedobooten aan de Engelsche kust en voor de monding van de Schelde twee schepen met een gezamenlijken inhoud van meer dan 7.000 brt., in den grond geboord.

18 Jan. (D.N.B.) — In de wateren om Engeland en uit het verkeer naar Frankrijk brachten onze duikbooten 9 schepen met een gezamenlijken inhoud van 54.000 ton, waaronder een tankschip, alsmede twee escorte-vaartuigen, tot zinken.

HET VERRE OOSTEN —

Birma —

15 Jan. (R.-O.) — De Britsche troepen staan op minder dan 50 km van Mandalay.

16 Jan. (D.N.B.) — Sinds einde 1944 trekken de Japanners zich uit Akyab terug op den linkeroever van de rivier de Palaban. Sedertdien dringt de vijand naar Akyab op.

(R.-O.) — In Noord-Birma hebben Chineesche troepen Nakam veroverd, de laatste stad aan den grooten weg door Birma, die nog in Japansche handen was.

18 Jan. (R.-O.) — De uit Shwebo komende colonne is thans nog minder dan 30 km van Mandalay verwijderd.

21 Jan. (R.O.) — In 8 maanden werden 38 vliegtuigen en startbanen op de Japanners veroverd.

Philippijnen - Luzon —

Luzon —

15 Jan. (D.N.B.) — Vijandelijke troepen naderen onze stellingen in het bergland aan weerszijden van de vlakte van Pangasina.

(R.-O.) — De Amerikanen zijn de rivier de Agno overgestoken; het bruggenhoofd is nu meer dan 70 km breed, hier en daar is het 40 km diep.

17 Jan. (D.N.B.) — Het vijandelijke bruggenhoofd om San Fabian is nergens meer dan 10 km diep. Bij Mabilao zijn hevige gevechten aan den gang met den naar het N. opdringenden vijand.

(R.-O.) — Voor de eerste maal hebben de Japanners thans te land tegenstand geboden aan de oprukkende Amerikaansche troepen.

18 Jan. (R.-O.) — De Amerikanen zijn meer dan 25 km gevorderd in de richting van Manilla.

19 Jan. (D.N.B.) — Her front loopt thans langs de rivier de Agno, terwijl bij San Fabian het vijandelijk bruggenhoofd ongeveer 4 km diep is.

20 Jan. (R.-O.) — In de vlakte van Centraal-Luzon vorderden de Amerikanen 9 km

21 Jan. (R.-O.) — Twee Amerikaansche colonnes, die naar Manilla oprukken, hebben de Japansche troepen op het eiland practisch in tweeën gesplitst. Een derde colonne rukt in O. richting op.

Camotes-eilanden.

21 Jan. (R.-O.) — Amerikaansche troepen zijn op de Camotes-eilanden, tusschen Leyte en Ceboe, geland.

Luchtoorlog —

15 Jan. (R.-O.) — Ruim 100 vliegende vestingen deden op 14 Jan. een aanval op de vliegtuigen fabriek te Nagoja op Hondo. Een 100-tal andere vestingen bombardeerden Formosa. Op 13 Jan. werd een aanval gedaan op Paramoesjir, ten N. van Japan.

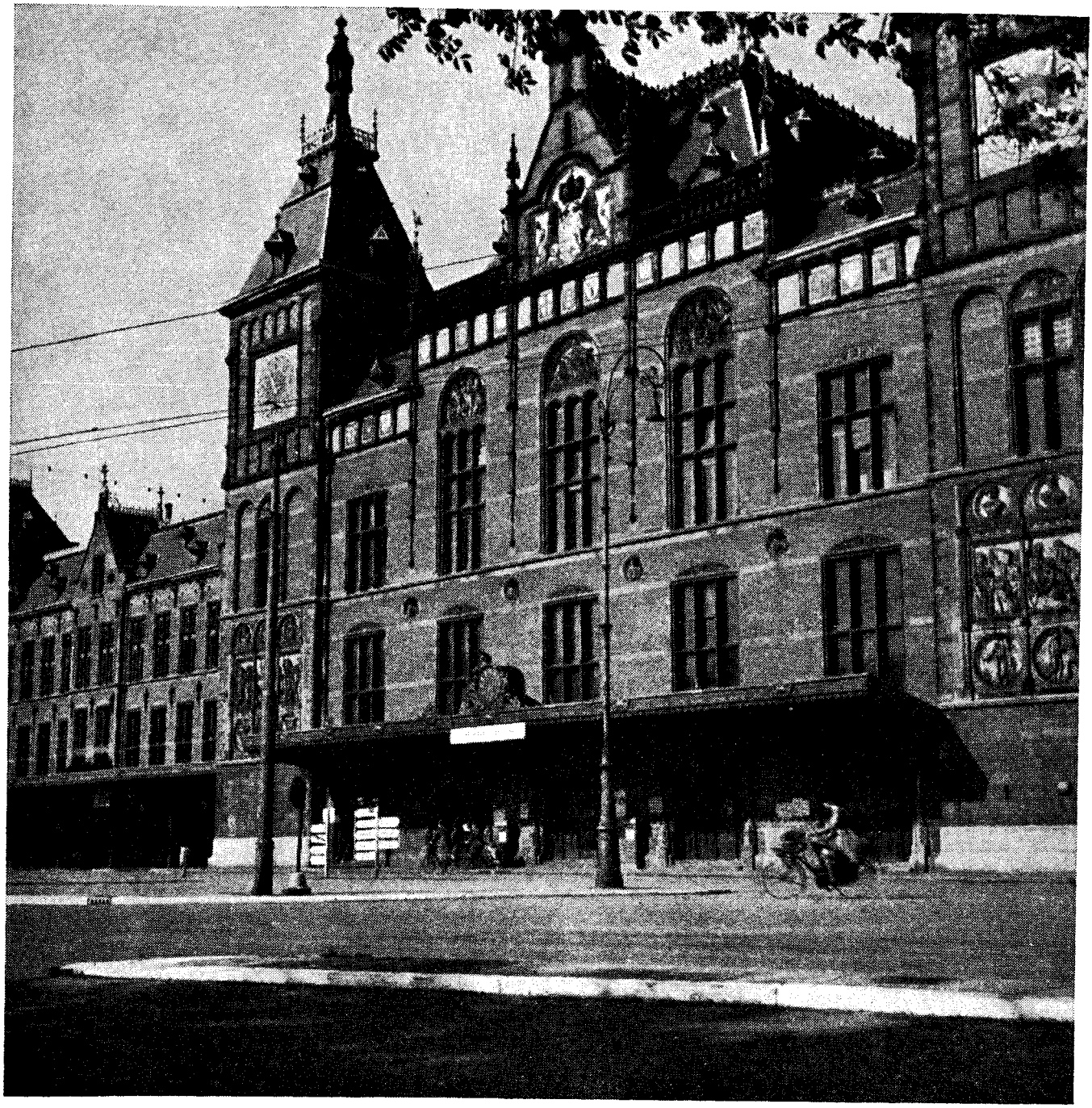
16 Jan. (D.N.B.) — Bij aanvallen op convooien bij Akyab werden tusschen 9 en 13 Jan. drie transportschepen tot zinken gebracht en 6 beschadigd. Ook 2 kruisers werden tot zinken gebracht.

(R.-O.) — Am. deklandingsvliegtuigen deden aanvallen op Honkong en Swatou.

17 Jan. (D.N.B.) — Het kustgebied van Zuid-China o.a. Hong-Kong en Kanton werd door ca. 300 deklandingsvliegtuigen aangevallen. Ook Hanoi werd aangevallen, hier ontstond zware schade.

(R.-O.) — Am. deklandingsvliegtuigen hebben op 16 Jan., evenals de twee voorafgaande dagen, hevige aanvallen gedaan op Hong-Kong, Swatau en Amoy. Japansche schepen met een gezamenlijke tonnage van ruim 100.000 ton werden tot zinken gebracht of beschadigd.

18 Jan. (R.-O.) — Ruim 100 vliegende vestingen deden van China uit een aanval op Formosa. **(V. b. Krijgsverr. 6192-94)**

Op 17 Sept. 1944, den dag waarop de groote geallieerde luchtlandingsoperaties bij Arnhem begonnen, gaf de Nederlandsche regeering te Londen aan het spoorwegpersoneel bevel tot algemeene staking over te gaan. Hieraan werd algemeen gehoor gegeven. (Zie 6153). Het anders zoo drukke Centraal station te Amsterdam (hierboven) bood tijdens de staking een beeld van verlatenheid.

(foto Cas Oorthuys - A B.C. Press)

De nood en het verzet in het Westen worden door bovenstaande foto's duidelijk geïllustreerd: De „illegaliteit" antwoordde op alle Duitsche oproepen tot aanmelding voor den „Arbeitseinsatz" met een krachtig „meld U niet" (links boven); met clandestiene voedselaanvoer werd getracht onderduikers te helpen (rechts boven); de nood werd grooter: hongeroedeem (midden links) en hongerdood (midden rechts) namen een steeds grooter omvang aan; het gevaar van arrestatie trotseerend, trokken velen er op uit om op het platteland voedsel te halen, uren en dagen ver (links onder); niet allen echter waren bestand tegen de inspanning, sommigen bezweken onderweg (rechts onder).

(foto's Cas Oorthuys - A.B.C. Press)

NEDERLAND (Bevrijd gebied) —

A. Minister Burger afgetreden —

26 Jan. (Radio-Oranje) — De Regeeringsvoorlichtingsdienst meldt:

Aan den Heer mr. J. A. W. Burger is door H. M. de Koningin op een daartoe strekkend verzoek eervol ontslag verleend uit zijn ambt van minister van binnenlandsche zaken, onder dankbetuiging voor de in deze functie bewezen diensten. Tot op het oogenblik, dat in de aldus ontstane vacature op andere wijze zal zijn voorzien, is de Heer H. van Boeyen, minister van algemeene zaken, tijdelijk belast met het beheer van het departement van binnenlandsche zaken.

Het A.N.P. te Londen verneemt uit bevoegde bron, dat het ontslag van mr. Burger het gevolg is van een door hem op 14 Januari 1945, zonder voorkennis van den minister-president voor den zender „Herrijzend Nederland" uitgesproken radiorede. In deze rede behandelde de Heer Burger naar het oordeel van den minister-president het vraagstuk der zuivering op een voor collaborateurs vergoelijkende wijze. Dit is, naar het oordeel van Prof. Gerbrandy, in strijd met de door de regeering vastgestelde gedragslijn en in tegenstelling met de politiek van onverzoenlijkheid die de regeering steeds heeft gevolgd met betrekking tot aan den vijand verleende hulp of steun. Door zijn redevoering is de Heer Burger naar het oordeel van Prof. Gerbandy afgeweken van de politiek die de regeering onder leiding van den huidigen minister-president steeds heeft gevolgd, nl. ondersteuning van het taai volgehouden verzet van het Nederlandsche volk tegen den overweldiger. Afwijking van deze politiek kan niet anders dan een ondermijnend effect hebben op het verzet, dat onafgebroken tot uiting komt in bezet Nederland. Mr. Burger is van mening dat hij in genen deele van de regeringspolitiek afgeweken is. In zijn radiorede bedoelde hij slechts tegen excessen bij de zuivering te waarschuwen. Hij was bereid geweest dit nader toe te lichten. De Heer Burger achtte echter het vertrouwen tusschen den minister-president en hem dermate verminderd, dat hij daarin aanleiding heeft gevonden een verzoek tot ontslag in te dienen.

De gewraakte passage uit de redevoering van mr. Burger luidde aldus:

„De vraag of iemand in zijn houding van verzet tegenover den vijand van meer of minder moed heeft blijk gegeven, van meer of minder tact, van meer of minder succes, is voor het vraagstuk van de zuivering van geen enkele beteekenis. Iemand kan weinig moedig zijn en toch nationaal betrouwbaar, of onhandig en tactloos en toch van goeden wille voor de vaderlandsche zaak. Nauwelijks is ook van beteekenis de vraag of goedwillende en goed bedoelende Nederlanders van tijd tot tijd niet geslaagd zijn in het vinden van de juiste houding tegenover den vijand en mede door henzelf betreurde fouten hebben begaan. Een volk bestaat nu eenmaal niet uitsluitend uit helden, noch ook uitsluitend uit diplomaten, maar voor het overgroote deel uit gewone menschen, met gewone zorgen voor het dagelijksch bestaan van henzelf en de hunnen. Wanneer dan ook sommigen het zuiveringsvraagstuk tot stokpaardje nemen en daarbij die Nederlanders willen krenken en verwijten doen, die niet de meest volkomen houding van moed en beleid hebben den toon gespreid, dan acht ik dit uitgangspunt ten eenenmale onjuist, want het gaat niet om het vinden van begane fouten, maar om het vinden van hen, die fout zijn geweest. Wanneer voor hen, die fout zijn geweest, het recht zijn loop heeft gehad, dan is het zuiveringsvraagstuk ten einde".

(V. b. Min. Burger 6171 E)

B. Protest van den artsen in bezet gebied —

23 Jan. (Radio-Oranje) — De artsen in bezet Nederland hebben een brief gericht tot Seyss-Inquart, waarin zij het Duitsche bestuur verantwoordelijk stellen voor den vreeselijken nood in het bezette Nederland. Zij protesteeren tegen de gedragingen van den bezetter ten opzichte van het Nederlandsche Roode Kruis en wijzen er op, dat het verdeelen van het nog aanwezige voedsel onmogelijk wordt gemaakt. Ten gevolge van het Duitsche optreden nemen tuberculose, buikziekten, kinderverlamming, roodvonk en diphtherie snel toe. De artsen wijzen er tenslotte op, dat de hulp van Nederlandsche artsen aan Duitsche onderdanen in het vervolg alleen gegeven zal worden uit hoofde van het gevoel van beroepsplicht en omdat zij zich niet willen plaatsen op het peil van hun tegenstanders. **(V. b. Roode Krus 6165 E; Nood in het Westen 6194 D)**

C. Nationale Fonds voor Nederland in Curaçao —

24 Jan. (Radio-Oranje) — Uit Willemstad wordt bericht, dat dr. P. Kasteel, gouverneur van Curaçao, het Buitengewone Comité van het Nationale Fonds voor Nederland heeft ingewijd. Het comité stelt zich ten doel, dit jaar 1 millioen guiden bijeen te brengen.

D. Regeeringsoproep tot voortzetting der spoorwegstaking —

25 Jan. (Radio-Oranje) — De volgende regeeringsmededeeling wordt bekend gemaakt:

Het is de regeering ter oore gekomen, dat in enkele gevallen spoorwegpersoneel weer aan het werk is gegaan. De regeering begrijpt, dat het voedselgebrek en de daarmee verband houdende verlokkelijke aanbiedingen van Duitsche zijde, sommiger houding in dit opzicht kan hebben beïnvloed. Voorts is het de regeering bekend, dat ook een klein aantal spoarwegmannen bij Duitsche razzia's onder lijfsdwang weer aan het werk is gegaan. De regeering wenscht echter met nadruk te wijzen op de noodzaak van onverzwakte voortzetting van de spoorwegstaking. Dit dient te geschieden in weerwil van de groote moeilijkheden in de voedselvoorziening. De bevolking en de stakers zelf dienen te beseffen, voor zoover zij dat reeds niet doen, dat de voedselvoorziening niet gebonden was of is aan het spoorwegverkeer en dat de huidige nood, zooals de Duitschers en landverraders beweren, niet veroorzaakt is door de spoorwegstaking. De hongersnood in het Westen des lands is daarentegen veroorzaakt door de roekelooze Duitsche inbeslagnemingen van voedselvoorraden en transportmiddelen. Die hongersnood werd verergerd door de ontwrichting, welke het gevolg was en is van de Duitsche razzia's en de pogingen tot het doorvoeren van den zgn. arbeidsinzet. De regeering wijst er voorts nadrukkelijk op, dat de geallieerde luchtmacht gedwongen is, elk spoorwegverkeer zwaar te bombardeeren, wat onvermijdelijkerwijze ook slachtoffers veroorzaakt onder Nederlandsch spoorwegpersoneel, voor zoover dit weer aan het werk zou zijn gegaan. Samenvattend geeft de regeering dus last, dat de spoorwegstaking over de geheele linie onverzwakt wordt doorgezet.

(V. b. Gerbrandy over Spoorwegst. 6153 A)

E. Salarieering van het personeel in Overheidsdienst —

27 Jan. (Radio-Oranje) — De Regeeringsvoorlichtingsdienst meldt:

De regeering heeft zich uitvoerig laten voorlichten over de kosten van het levensonderhoud in het bevrijde gebied en over de salarissen, die thans in Nederland door het overheidspersoneel worden genoten. Bij dit onderzoek zijn haar onder meer niet ontgaan de ongelijkheden, die tijdens de bezetting op het gebied van de salarieering voor personeel in overheidsdienst zijn ontstaan. Het ingestelde onderzoek heeft tot de overtuiging geleid, dat, in afwachting van de bevrijding van de rest van Nederland en bij wijze van voorloopigen maatregel, een herziening noodig is van de salarissen en toelagen van het rijkspersoneel. Nu de regeering haar standpunt heeft bepaald, doch het georganiseerd overleg met de vertegenwoordigers van het rijkspersoneel nog niet op de vroeger gebruikelijke wijze kan worden gevoerd, zal zij binnen den kortst mogelijken tijd over de door haar ontworpen voorziening in overleg treden met een aantal vertegenwoordigers uit verschillende diensttakken. Deze zullen buiten de regeering om worden aangewezen.

(V b. Economisch herstel, wachtgeldregeling 6135 A)

NEDERLAND (Bezet gebied) —

F. De nood in het Westen - Meer eters bij de Centrale Keuken te Amsterdam —

22 Jan. — Een statistiek van het aantal eters bij de Centrale Keuken te Amsterdam, geeft het volgende beeld:

23 October (begin): 440.000 porties.
30 October: 265.000 porties.
13 November: 160.000 porties.
27 November: 145.000 porties.
9 December: 165.000 porties.
8 Januari: 180.000 porties.
22 Januari: 230.000 porties.

Onlangs is bij de Centrale Keuken een proef genomen om, bij wijze van uien, tulpenbollen door den stamppot te „draaien"

(V. b. Centr. Keuken te A'dam 6135 E)

G. Broodrantsoen 500 gram per week —

26 Jan. — De bevolking van het Westen van het land is, sedert de beperkte voorraden zijn uitgeput, voor de voedselvoorziening vrijwel aangewezen op den aanvoer van levensmiddelen uit het Noordoosten van het land. Men weet, dat deze aanvoer met groote moeilijkheden te kampen heeft gehad en nòg steeds heeft, hoewel met de stichting van de „Centrale Reederij Voedselvoorziening" de organisatie van het vervoer kon worden verbeterd. In den laatsten tijd evenwel heeft de vorst een stagnatie in den aanvoer veroorzaakt, die, nu de temperatuur laag blijft, de voedselpositie nòg ernstiger maakt.

Het Rijksbureau voor de Voedselvoorziening in Oorlogstijd ziet zich dan ook genoodzaakt mede te deelen, dat met ingang van de nieuwe distributieperiode op 28 Jan. a.s. het tòch al drastisch verlaagde broodrantsoen moet worden gehalveerd. Met ingang van dien datum zal het broodrantsoen derhalve 500 gram per persoon en per week bedragen. Als eenige compensatie zal voor een aantal plaatsen in het Westen des lands per persoon 250 gram peulvruchten beschikbaar worden gesteld.

(V. b Broodrantsoen 6161 F)

A. **Regeling der begrafenissen te Amsterdam —**

27 Jan. — Ten gevolge van verkeersmoeilijkheden, veroorzaakt door het geheel ontbreken van autotractie en onvoldoend aanwezige paardentrekkracht, is vertraging ontstaan in het vervoer van overledenen naar de begraafplaatsen. Dat deze vertraging in het vervoer tot ongewenschte toestanden zou kunnen leiden, ligt voor de hand. Het is daarom noodig, dit vervoer van gemeentewege te doen geschieden. Indien de Gemeente zich met het vervoeren van lijken belast, is het wenschelijk, hiervoor een uniform recht van ƒ 10 per overledene te heffen, mits dit vervoer geschiedt uitsluitend op het grondgebied der Gemeente. De burgemeester van Amsterdam heeft een besluit in den zin van het bovenstaande genomen.

Vele overleden Amsterdammers konden door de in bovenstaand bericht genoemde omstandigheden niet onmiddellijk ter aarde besteld worden. Foto hierboven werd genomen in de Zuiderkerk, waar het stoffelijk overschot van de overledenen bewaard werd, in afwachting van de begrafenis, die meestal eerst na twee weken plaats had.

B. **Friesland beperkt particulieren uitvoer van levensmiddelen —**

29 Jan. — De Provinciale Voedselcommissaris voor Friesland heeft het volgende bekend gemaakt: Het groote gebrek aan voedsel in West- en Midden-Nederland heeft tot gevolg gehad, dat talrijke personen naar de Noordelijke provincies zijn gekomen, voorzien van de meest uiteenloopende transportmiddelen, om te trachten, voor zichzelf dan wel voor bepaalde groepen van personen, voorraden op te doen. Dit neemt een zoodanigen omvang aan, dat het gevaar groot is, dat de distributie van levensmiddelen langs de daarvoor bestemde wegen in het gedrang komt en dat degenen die niet in staat zijn levensmiddelen te halen of te laten halen, steeds minder krijgen toegewezen.

In verband hiermede werden een aantal beperkende maatregelen genomen welke er op neer komen, dat met auto's, per rijwiel of te voet alleen voor eigen gebruik levensmiddelen mogen worden meegenomen, zijnde: aardappelen tot ten hoogste 60 kg, granen en peulvruchten tot ten hoogste 1 kg, boter en vleesch tot ten hoogste ½ kg per persoon.

(V. b. Stadskinderen n. h. N. en O. 6188 A)

C. **Beperking briefverkeer —**

23 Jan. — Er is aanleiding gevonden, het maximum gewicht van brieven tijdelijk terug te brengen van 2000 tot 200 gram. Dienststukken vallen niet onder deze beperking.

D. **Levensmiddelenvervoer per trein**

27 Jan. — Naar het Alg. H'blad bericht, zijn dezer dagen eenige levensmiddelentransporten per trein naar de groote steden in het Westen van ons land gebracht. Wegens het dichtvriezen der scheepvaartwegen en daardoor ontstanen noodtoestand hebben de Duitsche spoorwegarbeiders deze transporten verricht, opdat ten minste de centrale keukens der groote steden een zekeren aanvoer krijgen. **(V. b. Centr. keukens 6197 F)**

E. **Dr. F. H. Fischer overleden —**

24 Jan. — Op 68-jarigen leeftijd is overleden dr. F. H. Fischer, privaat-docent in de cultuurgeschiedenis, inzonderheid van de 18e en 19e eeuw, aan de Gemeente-Universiteit te Amsterdam.

Dr. Fischer heeft te Amsterdam gestudeerd in de Nederlandsche letteren en promoveerde in 1910 tot doctor in de letteren op het proefschrift „Historie en cultuur van het Nederlandsche volk". Hij was leeraar in Latijn, Grieksch en geschiedenis en docent aan het Instituut voor Kunstnijverheid en de Academie voor lichamelijke opvoeding in cultuurgeschiedenis. In 1933 werd dr. Fischer benoemd tot privaat-docent aan de gemeente-universiteit te Amsterdam.

Van zijn vele publicaties noemen wij „Studiën over het individualisme in Nederland in de 19de eeuw", „De romantiek in Duitschland", „Schets eener cultuurgeschiedenis van West-Europa". Voorts heeft hij den derden druk van het „Leven van onze voorouders" bewerkt. In verschillende week- en dagbladen heeft hij artikelen geschreven.

BELGIE —

F. **Mijnwerkersstaking —**

27 Jan. — Naar het blad „Drapeau Rouge" meldt, zijn de mijnwerkers in alle mijnen van het Belgische kolengebied sinds 22 Januari in staking. Volgens dit blad ligt de oorzaak van de staking in het ontslag van twee vertegenwoordigers der mijnwerkers in een van de mijnen. **(V. b. Hulp v. militairen bij steenkolenproductie: 6188 H)**

DUITSCHLAND —

G. **Tannenberg-monument opgeblazen —**

23 Jan. (D.N.B.) — Nadat de kisten met het stoffelijk overschot van generaal-veldmaarschalk Von Hindenburg en zijn vrouw en de vaandels van de Oost- en W.-Pruisische regimenten bijtijds in veiligheid gebracht waren, werd het nationale monument bij Tannenberg opgeblazen. **(V. b. Tannenberg 952 C)**

H. **Volkssturm - Textielinzameling**

24 Jan. — In het geheele gebied van het Duitsche rijk wordt onder den naam „Volksoffer" een textielinzameling gehouden, waarbij veel grootere hoeveelheden kleeding en ondergoed worden ingeleverd dan bij alle vroegere inzamelingen. Uniformen en uitrustingsstukken voor weermacht en Volkssturm komen in zoodanigen omvang binnen, dat het in vele groote steden van het Duitsche Rijk reeds mogelijk was verscheidene Volkssturmbataljons goed uit te rusten. **(V. b. Volkssturm 6142 C)**

I. **Uitwisseling van zwaargewonden**

24 Jan. — Door bemiddeling van Zwitserland heeft het Duitsche ministerie van Buitenlandsche Zaken een overeenkomst gesloten betreffende de uitwisseling van Duitsche zwaargewonde krijgsgevangenen tegen Engelsche en Amerikaansche. Deze uitwisseling zal in de tweede helft van Januari in Zwitserland geschieden. In twee etappes zullen 5000 Duitsche gewonden uit Engeland en Amerika terugkeeren, tegen 2500 Amerikaansche en Britsche gewonden uit Duitschland. Voorts zullen 900 in de Ver. Staten en Mexico geïnterneerde Duitsche burgers worden uitgewisseld tegen evenveel in Duitschland geïnterneerde burgers van de Noord-, Midden- en Zuid-Amerikaansche staten.

(V. b. Uitwiss. Krijgsgev. 6068 D)

K. **Generaal Dittmar over het Russische offensief —**

25 Jan. (D.N.B.) — In zijn radio-voordracht van heden acht luitenant-generaal Dittmar voor de verdere ontwikkeling van den toestand aan het oostelijke front het feit beslissend, dat de Duitsche afweer in de diepte van het slagveld thans over voldoende kracht beschikt. Wat het aantal in het gevecht gebrachte tanks en de concentratie daarvan in groote met alle hulpwapens uitgeruste, formaties betreft, hebben de bolsjewisten ongetwijfeld prestaties verricht, die al het tot dusver voorgekomene in de schaduw stellen. De met alle middelen op één doel vereenigde arbeidskracht der Sovjet-Unie, de door geen luchtaanval getroffen bewapeningsfabrieken aan dezen en den anderen kant van den Ooeral hebben uitsluitend voor dezen eenen dag van het begin van het offensief gewerkt. Zoo kwam het, dat de Sovjet-tankcorpsen, na een geweldige artillerievoorbereiding uit tallooze loopen, door de Duitsche afweerstelling braken, dat telkens nieuwe formaties de moegestreden of stukgeschoten voorhoeden konden aflossen en den stoot konden voortzetten tot aan en over de oude Duitsche grenzen.

Beslissend voor de toekomstige ontwikkeling is, dat wat bij den aanvang van het Sovjetoffensief aan den zeer ver uitgestrekten Duitschen afweer aan duurzame kracht heeft ontbroken, thans waarschijnlijk in de diepte van het slagveld aanwezig is. De jongste gebeurtenissen hebben nergens de moreele grondslagen der Duitsche strijders aan het wankelen gebracht. Het herstel van het Oostelijke front is thans de dringendste taak. De Duitschers mogen niets overijlds doen, ten einde hun wederslagen zoo doeltreffend mogelijk te doen zijn: ook al zullen zij voor het zoover is, nog menige ernstige situatie meester moeten worden.

(V. b. Overzicht Mil. situatie 6161 N)

EGYPTE —

A. Moordenaars van Lord Moyne ter dood veroordeeld —

22 Jan. — Radio Londen meldt, dat de beide moordenaars van Lord Moyne te Caïro ter dood zijn veroordeeld.

(V. b. Aanslag op Lord Moyne 6142 E)

ENGELAND —

B. Benoeming van dr. Fisher tot aarts-bisschop bevestigd —

22 Jan. (D.N.B.) — Reuter meldt, dat op een vergadering van het Groote Kapittel in de kathedraal van Canterbury dr. Fisher eenstemmig is gekozen tot aartsbisschop van Canterbury, in overeenstemming met den wensch van den Engelschen koning.

(V. b. Aartsbiss. v. Canterbury 6183 F)

C. Koudegolf —

27 Jan. — De Londensche correspondent van „Aften Tidningen" meldt, dat op het oogenblik de hevigste koudegolf sedert 50 jaar over Engeland gaat. Door deze recordkoude is de zee op vele plaatsen aan de Engelsche kust bevroren. Kustplaatsen zijn door de reusachtige hoeveelheden opgewaaide sneeuw den geheelen dag afgesneden geweest. De haven van Folkestone vroor in den nacht van Woensdag dicht. In de haven drijven nog steeds ijsblokken. De scholen moesten op vele plaatsen gesloten worden. In vele dorpen kon de post niet bezorgd worden. In Londen wordt geschaatst als nooit tevoren.

FRANKRIJK —

D. Communisten achter De Gaulle

22 Jan. — Volgens Reuter hecht men te Parijs nog al eenige beteekenis aan een rede, die de secretaris-generaal der Fransche communistische partij heeft gehouden. Hij verklaarde nl., dat hij en zijn partij de regeering-De Gaulle zonder voorbehoud steunen. Hij verklaarde zich ook voorstander van ontwapening der patriottische milities en zeide: „Deze gewapende groepen hadden recht van bestaan voor en tijdens den opstand, doch de zaken staan nu anders. De openbare veiligheid moet thans door de geregelde politie gewaarborgd worden."

(V. b. De Gaulle 6150 H; Patriottische Militie: 6136 G)

E. Arbeidsdienstplicht voor mannen tusschen 18 en 40 jaar —

22 Jan. (Radio-Oranje) — De Fransche regeering zal den burgerdienstplicht invoeren voor werken van nationaal belang. Alle mannen van 18 tot 40 jaar zullen naar leeftijd en beroep worden opgeroepen.

F. Bezetting van den linker-Rijnoever verlangd —

26 Jan. (Radio-Oranje) — Gen. De Gaulle verklaarde gisteren aan de journalisten te Parijs, dat de Rijnlinie de veiligheid van Frankrijk en van heel West-Europa verzekert. Frankrijk wenscht den oorlog niet te beëindigen zonder de zekerheid, dat Fransche troepen voorgoed den geheelen linkeroever van den Rijn zullen bezetten. Bij internationale overeenkomst zal moeten worden geregeld, of de bezettingstroepen uitsluitend uit Franschen of uit contingenten van verschillende geallieerde landen zullen bestaan. Gen. de Gaulle zeide voorts, dat het Rijnland en Westfalen één industriegebied vormen en als één geheel onder contrôle moeten worden gebracht. Hij voegde hieraan toe, dat hij slechts een militaire bezetting op het oog had. Over politieke beslissingen en het verleggen van grenzen zou later moeten worden beslist in gemeenschappelijk overleg van alle verbonden volken.

GRIEKENLAND —

G. Churchill over het begin van den burgeroorlog —

22 Jan. (D.N.B.) — In zijn Lagerhuisrede heeft Churchill een uitvoerige uiteenzetting gegeven betreffende de voorgeschiedenis van den burgeroorlog in Griekenland. Churchill verklaarde, naar Reuter meldt, dat het na den intocht der Engelsche troepen in Athene gekomen was tot een splitsing in de toenmalige regeering van Papandreoe, hetgeen tot straatbetoogingen leidde. Al dien tijd trokken door de communisten geleide troepen uit het Noorden groepsgewijs Athene binnen, waar zij eveneens beschikten over een krachtige plaatselijke organisatie. Wij hadden deze mannen verscheidene jaren lang van wapens voorzien in aanzienlijke hoeveelheden. Zij accepteerden die wapens met het voornemen, de macht in Athene aan zich te trekken zoodra de Duitschers weg waren. Ik moet hier eenige woorden zeggen, aldus Churchill, over deze Grieksche communisten, onder wie zich ook Macedonische en Bulgaarsche elementen met mogelijk eigen territoriale denkbeelden bevinden. Zij deden in het geheel geen poging om tegen de Duitschers te strijden, maar namen voor het grootste deel slechts onze wapens aan, gedroegen zich kalm en wachtten het oogenblik af, om van Griekenland een communistischen staat te maken, waarbij zij totale liquidatie van al hun tegenstanders in den zin hadden. De EAM en de communistische ministers, die in de regeering van Papandraoc nog zeven zetels bezetten, speelden een bijzonder spel. Al dien tijd was het een strijd om de macht. Er werd gestreden om iedere afzonderlijke benoeming, en toen de bergbewoners in de stad bijeengekomen waren, traden alle zeven communisten als op een sein af. In den nacht van 4 op 5 December kwam een reeks telegrammen binnen, waaruit bleek, dat de oprukkende Elastroepen zich bevonden op ong. een kilometer van het centrum der Grieksche regeering en ongeveer op gelijken afstand van de Britsche ambassade. Het zag er naar uit, alsof deze plaats, of in ieder geval de zetel der regeering door deze goedgewapende en goed geleide bende onder den voet kon worden geloopen. Zoo stonden de zaken. Bijna alle politiebureaux in Athene en van den Pireaeus waren door de Elastroepen bezet, waarbij alle aanwezigen in de bureaux werden gedood. In de heele stad werd geschoten. Generaal Scobie meldde, dat de algemeene staking in Athene was afgekondigd. Alle troepen met inbegrip van onze valschermjagers, werden daar paraat gehouden. Toen de strijd in Athene begon, namen de wreedheden snel toe. In Athene werden mannen en vrouwen in groote getale gedood en duizenden gijzelaars werden door de straten weggevoerd; velen hunner werden stervend achtergelaten. Uit de berichten uit Saloniki blijkt, dat zich daar ongeveer dezelfde tooneelen hebben afgespeeld.

(V. b. Churchill in Athene 6180 H)

GUATAMALA —

H. Diplomatieke betrekkingen met Spanje verbroken —

24 Jan. (D.N.B.) — Uit Guatemala wordt gemeld, aldus Radio-Londen, dat de regeering de betrekkingen met de regeering van Franco heeft verbroken onder het motief, dat de manoeuvres van de Falanx een bedreiging vormen voor de veiligheid van het Amerikaansch continent.

HONGARIJE

I. Wapenstilstand met de geallieerden —

22 Jan. (R.-O.) — Afgevaardigden van de voorloopige Hongaarsche regeering hebben op 20 Januari te Moskou een wapenstilstandsovereenkomst geteekend. Deze werd door Maarschalk Worosjilow geteekend voor de Sovjet-Unie, Groot-Brittannië, de Vereenigde Staten en de andere geallieerden, die zich met Hongarije in oorlog bevinden. De voornaamste bepalingen zijn: Hongarije zal Duitschland den oorlog verklaren en met niet minder dan 8 divisies aan den strijd deelnemen. Hongarije zal in goederen een schadeloosstelling van 300 millioen dollar betalen, die in zes jaar voldaan zal worden. 2/3 hiervan gaan naar Rusland en 1/3 naar Tsjecho-Slowakije en Joego-Slavië. Alle Duitschers in Hongarije zullen geïnterneerd worden. Geallieerde krijgsgevangenen zullen op vrije voeten worden gesteld en naar hun eigen land worden teruggezonden. Alle fascistische organisaties in Hongarije zullen worden ontbonden. De grensregeling van 1937 zal weer van kracht worden. **(V. b. Horthy's wapenstilst.verzoek ingetr. 6121 I)**

INTERNATIONAAL

K. De Ver. Volken —

Eind 1944 hadden de hieronder genoemde landen de gezamenlijke verklaring der Ver. Volken ondertekend of er zich mede accoord verklaard:

1. Australië; 2. België; 3. Bolivië; 4. Brazilië; 5. Britsch-Indië; 6. Canada; 7. China; 8. Columbia; 9. Costa Rica; 10. Cuba; 11. Dom. Republiek - 12. Ethiopië - 13. Griekenland; 14. Guatemala; 15. Haïti; 16. Honduras; 17. Irak; 18. Iran; 19. Joego-Slavië; 20. Liberia; 21. Luxemburg; 22. Mexico; 23. Nederland; - 24. Nieuw Zeeland; 25. Nicaragua; 26. Noorwegen; 27. Panama; 28. De Philippijnen; 29. Polen; 30. San Salvador - 31. Tsjecho-Slowakije; 32. Rusland; 33. Unie van Zuid-Afrika; 34. Groot-Brittannië en Noord-Ierland; 35. Ver. Staten.

Aangesloten bij de Vereenigde Volkeren zijn nog: Chili, Ecuador, Egypte, Frankrijk, Paraguay, Peru, Uruguay, Venezuela en IJsland.

POLEN —

L. Territoriale eischen van regeering te Lublin —

27 Jan. (D.N.B.) — Volgens Reuter heeft de zender Lublin Vrijdagavond verklaard, dat de Westelijke grens van Polen naar de Oder en de Neisse moet worden verlegd. Verder eischt Polen een vrijen breeden toegang naar de Oostzee. Het voorgebergte van de Karpaten zal Polens Zuidelijke grens moeten vormen.

(V. b. Reg. te Loeblin 6184 K)

SPANJE —

M. Minister Lequerica over de buitenlandsche politiek —

23 Jan. (D.N.B.) — De Spaansche pers

heeft 22 Januari de verklaringen gepubliceerd, die de minister van Buitenlandsche Zaken, Lequerica, heeft afgelegd tegenover den vertegenwoordiger van Associated Press in Spanje.
Lequerica wees er op dat het binnenlandsch-politieke regiem in Spanje niets te maken heeft met de buitenlandsche politiek van het land.
De wensch van Stettinius, dat de democratische instellingen van een volk overeen moeten komen met zijn gebruiken en wenschen, is in Spanje reeds lang in vervulling gegaan.
In antwoord op een vraag omtrent de Spaansch-Fransche betrekkingen antwoordde Lequerica, dat Spanje als neutraal land met elk beschaafd land dat het internationale recht erkent, normale betrekkingen kan onderhouden.
Spanje wenscht ook de oude vriendschappelijke betrekkingen met Mexico te herstellen en zal desbetreffende voorstellen steunen.
Ten aanzien van de Spaansch-Amerikaansche betrekkingen luidde het antwoord van Lequerica, dat Spanje normale, goede betrekkingen met de Ver. Staten onderhoudt, zooals de jongste conferentie in dat land en de overeenkomst van Madrid inzake het luchtverkeer hebben bewezen. Zijnerzijds zal niets worden nagelaten om Spanje's betrekkingen met de Ver. Staten te verstevigen. **(V. b. 6199 H: Rede Franco 6028 B)**

VEREENIGDE STATEN —

A. Wijzigingen in het kabinet —

22 Jan. — Henry Wallace, die 20 Januari aftrad als Vice-President der Ver. St., is, naar Reuter meldt, door Roosevelt benoemd tot Minister van Handel. Zijn voorganger, Jesse Jones, was op instigatie van Roosevelt afgetreden.
25 Jan. — Naar Reuter meldt, heeft President Roosevelt het ontslag van den Minister van Arbeid, miss Perkins, aanvaard.
26 Jan. (D.N.B.) — De benoeming van den voormaligen Vice-President der Ver. Staten, Henry Wallace, tot Minister van Handel is door de betreffende Senaatscommissie van de hand gewezen, zoo meldt de Britsche berichtendienst uit Washington.
(V. b. Mut. kab. 6157 B; Wallace 6200 B)

Henry Wallace

B. Stille Zuidzee-Conferentie te Hot Springs —

25 Jan. (R.-O.) — Half Januari is te Hot Springs in de Vereenigde Staten de Stille Zuidzee-conferentie gehouden, waar twaalf landen vertegenwoordigd waren door een 200-tal afgevaardigden, deskundigen op ieder gebied. Hoewel een aantal afgevaardigen regeeringsposten bekleedt, is de conferentie niet-officieel en wordt geen regeering gebonden door de meening die een gedelegeerde ter conferentie verkondigt. De besprekingen worden vervat in rapporten, die voorstellen inhouden. Nederland is officieus in 1929 tot het Stille-Zuidzee-instituut toegetreden en officieel in 1933 via het Koloniaal Instituut te Amsterdam. De Nederlandsche delegatie te Hot Springs stond onder leiding van Dr. Visman, voorzitter van de Nederlandsch-Indische missie te New-York.
Wat de behandeling van Japan betreft was men het unaniem eens over de kwesties betreffende een wapenstilstand, de bezetting, territoriale eischen, herstelbetalingen, ontwapening en het voorkomen van herbewapening. De meeningen waren verdeeld over de behandeling van den Japanschen keizer, het groot-kapitalisme en de methoden, die gebruikt moeten worden om Japan te brengen tot een democratische politiek. China wilde den keizer voorloopig in bewaring nemen om hem later weer naar voren te brengen. Anderen wilden hem radicaal zien verdwijnen. Inzake het groot-kapitalisme was men het er niet over eens of men de families die Japan beheerschen, radicaal moet afschaffen dan wel ze inschakelen in een of ander systeem. Ook over de vraag of men zich moest mengen in een binnenlandsche politieke omwenteling werd verschillend gedacht. Een aantal leden meende, dat uit het Japansche volk zelf een snelle en waarschijnlijke bloedige revolutie zal voortkomen, die een verandering in democratische richting zal brengen. Anderen, vooral de Britsche gedelegeerden, meenden dat voor een zoodanige ontwikkeling geen voldoende democratische basis aanwezig was en dat de geallieerden de daarvoor in aanmerking komende groepeeringen zouden moeten steunen. Algemeen was men van meening, dat de vrijheid van het woord ook in Japan veel zou bijdragen tot heropvoeding van den vergiftigden volksgeest.
Bij de economische problemen van het Verre Oosten werd niet alleen gesproken over Japan ,doch vooral ook over het herstel van de bezette gebieden en in verband daarmede over de moeilijke kwestie, ontstaan door de synthetisch vervaardigde producten, zooals kunstrubber, kunstzijde en synthetische kinine. Opgemerkt werd, dat de Vereenigde Staten, waar de productie van deze materialen zulke groote afmetingen heeft aangenomen, een zware slag zouden kunnen toebrengen aan de natuurlijke producten van vele Aziatische gebieden, o.a. Nederlandsch-Indië. Ten slotte dient de collectieve veiligheid nog als onderwerp van discussie te worden vermeld. Eén der Nederlandsche gedelegeerden heeft verklaard, dat, aangezien er geen beter plan bestaat voor de kleinere landen dan dat van Dumbarton Oaks, dit plan door Nederland zal worden gesteund. Dit plan voorziet in de instelling va neen zgn. Veiligheidsraad, waarvan een groot deel van de politieke actie wordt verwacht. Een van de positieve resultaten van dit debat is de erkenning van Nederland, Canada en Australië als een soort middelbare mogendheid met een status tusschen die van de kleine en de groote.
(V. b. Dumbarton Oaks 6116 A)

C. Nieuw electrisch vervoersysteem

25 Jan. — Het „Financieele Dagblad" deelt mede: In Cleveland (Ohio) zullen voor de eerste maal proeven worden genomen met een geëlectrificeerd wegsysteem. Hierbij betreft het wegen, waar stroomkabels voor het aandrijven van voertuigen zijn ingebouwd, zoodat alle bovenleidingen vervallen. De voertuigen zullen van de ingebouwde leidingen de aandrijfkracht niet door een rechtstreeks contact doch door inductie ontvangen, waartoe zij met hiervoor bestemde apparaten worden uitgerust, welke ongeveer den vorm van een groot radiotoestel zullen hebben.

D. Oorlogsleveringen aan de Sovjet-Unie —

34 Jan. — In het kader van de leen- en pachtovereenkomst werd sedert October 1942, volgens een bericht uit New York, voor $ 7 milliard aan de Sovjet-Unie geleverd. **(V. b. Leveringen via Leen- en Pachtwet 6130 F)**

ZUID-SLAVIE —

E. Regeering Sjoebasjitsi afgetreden —

22 Jan. (D.N.B.) — Naar radio Londen meldt, heeft de hardnekkige weigering van Koning Peter, het accoord tusschen Tito en Sjoebasjitsj te erkennen, op 22 Januari geleid tot het aftreden van de regeering-Sjoebasjitsj.
Reuter verklaart uit „officieele Zuidslavische bron" te Londen vernomen te hebben, dat Koning Peter den leider der Servisch-democratische partij, oud-Minister Groll, zal belasten met de vorming eener nieuwe regeering.
23 Jan. (D.N.B.) — Het kabinet Sjoebasjitsj is 23 Januari, naar Reuter uit Londen meldt, bijeengekomen om het ontslag van Sjoebasjitsj door Koning Peter te bespreken. Het besloot onder Sjoebasjitsj's leiding voorloopig niets te ondernemen. Dit zou beteekenen, dat Sjoebasjitsj zichzelf nog steeds als Premier beschouwt en het voornemen heeft, de kwestie eerst met den Britschen minister van Buitenlandsche Zaken en met Maarschalk Tito te bespreken.
Naar aanleiding van het ontslag van Sjoebasjitsj heeft Koning Peter een communiqué uitgegeven, waarin hij mededeelt, dat hij het vertrouwen in Sjoebasjitsj verloren en hem derhalve tot aftreden bewogen heeft. Uit het communiqué blijkt, dat Tito het voorstel van Koning Peter, de Tito-Sjaoebasjitsj-overeenkomst te wijzigen, van de hand heeft gewezen.
Deze overeenkomst voorziet in het vormen van een regentschapsraad en in het overnemen van de wetgevende macht door het communistische z.g. bevrijdingscomité. Het voorstel van Koning Peter bepleitte geen regentschapsraad, doch het uitoefenen van de rechten van de Kroon door een regeering Tito-Sjoebasjitsj, die grondwettig, d.w.z. door den Koning benoemd wordt, en dat de wetgevende macht eveneens aan deze regeering, niet echter aan het bevrijdingscomité wordt overgedragen.
(V. b. Voorl. reg. 6173 A; verh. Koning Peter en Maarsch. Tito 6021 F)

DE WERELDOORLOG

De Duitsche saillant in de Ardennen geheel opgeheven - De Russen dringen door op Duitsch gebied - Duitsche verliezen in twaalf dagen: 295.000 gesneuvelden en 86.000 gevangenen

WESTELIJK FRONT —

22 Jan. (D.N.B.) — Ten Z.O. van Malmédy en bij Diekirch duren hevige plaatselijke gevechten voort. Tusschen Rittershofen en Weyersheim werd de vijand uit zijn stellingen geworpen, een aantal plaatsen werden bevrijd. Tusschen Thann en Mühlhausen zwakke vijandelijke aanvallen.

(R.-O.) — In de Ardennen werd de vijand teruggedrongen uit den sector Houffalize—Diekirch. De Amerikanen drongen in Wiltz binnen.

23 Jan. (D.N.B.) — De Engelschen zetten hun aanvallen op het Roer-bruggenhoofd voort. Bij St. Vith en ten N. van de Sauer deed de vijand hevige aanvallen. Hij kon in enkele plaatsen binnendringen. De bij Houffalize vooruitspringende bocht in onze stellingen werd teruggetrokken. Het Am. front ten N. en ten O. van het bosch van Hagenau stortte ineen. De vijand trok op den Modersector terug. Talrijke plaatsen, w.o. Niederbronn, Reichshofen, Woerth en Fröschweiler werden veroverd.

(R.-O.) — Wiltz is van den vijand gezuiverd; ook Eschweiler, 4 km. voorbij Wiltz, werd veroverd. St. Vith wordt bedreigd. Op sommige punten staan de Amerikanen weer op 10 km. van de Duitsche grens. In den N. Elzas trachten de Duitschers tot een aanval op Straatsburg te komen. De Franschen hebben de buitenwijken van Mühlhausen weer van den vijand gezuiverd.

24 Jan. (D.N.B.) — Tusschen Roermond en Geilenkirchen kon de vijand alleen bij Heinsberg onze linies terugdrukken. De Amerikanen konden in St. Vith binnendringen. In het gebied van Vianden zijn hevige gevechten om plaatsen gaande. Tusschen Reipertsweiler en Hagenau drongen onze troepen door tot aan den Roth- en Modersector. Ook het bosch van Hagenau werd doorgetrokken. Een aanval uit Schlettstadt werd afgeslagen. Bij Rappoltsweiler hevige gevechten met aanvallende Amerikanen.

(R.-O.) — In de Ardennen werd St. Vith heroverd, terwijl de Amerikanen vlak voor Vianden staan. De Duitsche saillant bestaat niet meer: de vijand heeft nog een strook grond in België en Luxemburg, die gemiddeld 10 km. en slechts op twee punten 15 km. diep is. In den N. Elzas maakten de Duitschers vorderingen; zij staan nog hoogstens 7½ km. ten N. van Straatsburg.

25 Jan. (D.N.B.) — Om Heinsberg wordt hevig gevochten. Tusschen Elsenborn en de Sauer deden de Amerikanen hevige aanvallen, waarbij zij ten O. van Houffalize een vrij kleine penetratie konden bereiken. Ten Z. van Reichshofen vormden onze troepen een bruggenhoofd over de Moder. Ten Z.O. van Rappoltsweiler duren de afwisselende gevechten voort. De uit Mühlhausen aanvallende vijand kon slechts eenige geringe penetratie veroorzaken.

(R.-O.) — In Heinsberg bij de Nederl. grens wordt gevochten. De Duitsche terugtocht uit de Ardennen duurt voort, de geallieerden zijn nog 5 à 7 km. van de Duitsche grens. Van Hagenau naar het N.W. begonnen de Duitschers een offensief over een frontbreedte van 35 km. Ten N.W. van Colmar wonnen de Franschen terrein.

26 Jan. (D.N.B.) — Bij Heinsberg duren de afweergevechten voort. Tusschen Elsenborn en de Sauer is de slag opgeleefd. Alle aanvallen werden tot staan gebracht, ten N. van Clerf ontstond een penetratie. Ten O. van Wiltz werd de vijand teruggeworpen. Vijandelijke aanvallen ten W. van Hagenau konden slechts in een kleinen sector terrein winnen. Aanvallen aan weerszijden van Schlettstadt stortten ten N. van de stad ineen, ten Z. van de stad behaalde de vijand geringe terreinwinst.

(R.-O.) — Na de verovering van Heinsberg maakten de Engelschen opnieuw vorderingen. In de Ardennen zijn de Amerikanen hier en daar de linie, van waar het Duitsche December-offensief begon, voorbij. Ten W. van Hagenau deden de Duitschers hevige aanvallen, waarbij zij over de Moder trokken. Hun bruggenhoofd wordt hevig aangevallen. Bij Kolmar maakten de Franschen opnieuw vorderingen, terwijl zij bij Mühlhausen een vijandelijke formatie omsingelden.

27 Jan. (D.N.B.) — Aan de Beneden-Roer werd een reeks vijandelijke aanvallen uiteengeslagen. Ten N.W. van Heinsberg verkregen de Engelschen een plaatselijke penetratie. In den Elzas versterkten onze troepen hun stellingen in den sector van Roth en Moder.

(R.-O.) — De W. oever van de Roer tot Roermond is thans in geallieerde handen. Het Duitsche bruggenhoofd over de Moder is vernietigd.

28 Jan. (D.N.B.) — Bij St. Vith en ten N.W. van Wiltz werd de vijand teruggeslagen of tot staan gebracht. Ten Z.O. van Remich plaatselijke gevechten. Ten Z.O. van Rappoltsweiler en ten N.W. van Mühlhausen handhaaft de vijand zijn sterken druk.

(R.O.) — In Luxemburg bereikten de geallieerden op 5 punten de Duitsche grens. De Franschen oefenen sterken druk uit op de Duitsche saillant bij Kolmar; zij staan nog 3 km. van deze stad.

OOSTELIJK FRONT —

22 Jan. (D.N.B.) — In het Z.W. deel van Boedapest en op het Margarethen-eiland sloeg het garnizoen nieuwe aanvallen af. Tusschen Platten-meer en Donau werden vijandelijke strijdkrachten uiteengeslagen. De landengte tusschen het meer van Velencze en den Donau werd doorstooten. Tusschen Neu-Sandez en Krakau voortdurende zware afweergevechten. Ten O. van Oppeln kon de vijand terrein winnen. Ten Z.W. van Litzmannstadt alsmede tusschen Kalisch en Thorn woeden zware gevechten. In het Z.W. deel van Oost-Pruisen is de vijandelijke druk naar het N. in het gebied Deutsch-Eylau-Allenstein versterkt. In het O. deel werden tusschen Filipow en Insterburg alle doorbraakpogingen verijdeld. Tusschen Insterburg en het Koerische Haf verbitterde strijd met den binnengedrongen vijand. In Koerland werden verkenningsaanvallen afgeslagen.

(R.-O.) — Duitsche aanvallen tusschen het meer van Balaton en Boedapest mislukten. In Slowakije maakten de Russen terreinwinst. Kreutzberg, 55 km van de Oder, werd veroverd. In Midden-Polen staan de Russen op 100 km. van Posen. Aan de Z. grens van Oost-Pruisen zijn zij 25 km. in dit gebied doorgedrongen. Tannenberg werd veroverd. In het O. deel werd Gumbinnen veroverd.

23 Jan. (D.N.B.) — Vijandelijke aanvallen in Boedapest bleven zonder resultaat. Stuhlweissenburg werd bij verrassing op den vijand veroverd. Onze stellingen aan den O. rand van het Silezische industriegebied werden, afgezien van enkele penetraties, behouden. Ten O. van Oppeln en tusschen Namslau en Ools werd de vijand opgevangen. Bij Kalisch en ten Z.W. van Litzmannstadt voortgezette afweergevechten. Ten N. van de Warthe drong de vijand tot ten O. van Posen door. De vijand kon in Deutsch-Eylau binnendringen. In Insterburg en aan de Pregel verwoede gevechten.

(R.-O.) — De Duitschers veroverden verscheidene plaatsen in de buurt van Szekes-Fehervar. In Slowakije wonnen de Russen terrein. Zij staan nog 60 km. van Breslau. Gnesen, 45 km. van Poznan, werd veroverd. In Z. Oost-Pruisen zijn Allenstein, Osterode en Deutsch-Eylau bezet. In het O. werd Insterburg genomen.

24 Jan. (D.N.B.) — De aanval ten Z.W. van Boedapest naar het Noorden won terrein.

De bij de N. grens van Slowakije opdringende vijand werd bij Makow opgevangen. Doorbraakpogingen aan den O. rand van het Silezische industriegebied mislukten. De druk op den N. rand en op de Oder tusschen Kosel en Brieg nam toe. Om Gleiwitz en Oppeln woeden hevige gevechten. Ten O. van Breslau werd de vijand teruggeworpen. Bij Kalisch, Posen en aan het kanaal van Bromberg duren de verbitterde gevechten voort. In W. Oost-Pruisen drong de vijand door tot ten Z. van Elbing en Mohrungen. In het O. van dit gebied verplaatste de strijd zich naar de Masoerische Meren. Insterburg ging verloren. Overzetpogingen aan de Pregel en aan de Deime werden verijdeld. In Koerland ging de vijand ten Z.O. van Libau, ten Z. van Frauenburg en N.W. van Doblen tot den aanval over. De aanval stortte ineen.

(R.-O.) — In Hongarije heroverden de Duitschers Stuhlweissenburg. In de omgeving van Breslau bereikten de Russen over een front van 60 km. de Oder. Karlsmarkt, Bernstadt, Namslau en Militsch werden veroverd. Ver naar het N. werd Bromberg veroverd. In W. Oost-Pruisen namen de Russen Saalberg. In het O. staken zij de Deime en de Pregel over en namen Labiau en Wehlau.

25 Jan. (D.N.B.) — Nachtelijke aanvallen op W. Boedapest bleven zonder resultaat. Tusschen het Velence-meer en de Donau drongen onze formaties door tot voorbij den Vali-sector. Alsoegalla en Felsoegalla werden ingenomen. Vijandelijke aanvallen aan de randen van het Silezische industriegebied werden afgeslagen. Tusschen Gleiwitz en Brieg probeert de vijand de Oder over te steken. Oppeln ging verloren. De vijand naderde dichter tot Breslau. Een bij Steinau over de Oder gezette gevechtsgroep werd verdreven. Posen en Thorn werden behouden. In Bromberg woeden hevige straatgevechten. In Oost-Pruisen tracht de vijand zijn penetratie in de richting Elbing uit te breiden. In het O. werd ons verdedigingsfront teruggenomen op de linie Ortelsburg-Loetzen-Angerburg. Tusschen Allenburg en het Kurisches Haff werden doorbraakpogingen verijdeld. In Koerland zette de vijand zijn doorbraakpogingen, vnl. ten Z.O. van Libau voort. Eenige penetraties werden afgegrendeld.

(R.-O.) — In Slowakije, ten N. van Mis-

koelz, hebben de Russen een nieuwen aanval geopend; zij vorderden 22 km over een front van 40 km. In Zuid-Silezië namen de Russen Oppeln en ten N. van Breslau Trachenberg en Rawitsch, in Midden-Polen werd Kalisch veroverd. In W. Oost-Pruisen staan de Russen nog 30 km. van Elbing.

26 Jan. (D.N.B.) — Het garnizoen in Boedapest hield opnieuw stand. Tusschen Plattenmeer en Donau werden vijandelijke aanvallen afgeweerd. Ten Z.W. van Gleiwitz woedt een tankslag. Tusschen Cosel en Breslau werden vijandelijke pogingen om de Oder over te steken verijdeld. Ten O. en N.O. van Breslau drong de vijand verder op naar de stad. Ter weerszijden van Posen zijn vijandelijke formaties naar het W. en N.W. opgedrongen. Om Posen, Bromberg en Thorn wordt verbitterd gestreden. In Oost-Pruisen duurt de vijandelijke druk tusschen Wormditt en Ortelsburg voort. Doorbraakpogingen over Deime en Pregel naar Koningsbergen werden verijdeld. In Koerland mislukten nieuwe doorbraakpogingen naar Libau, evenals aanvallen ten Z. van Frauenburg en ten N.W. van Doblen.

(R.-O.) — De Russen veroverden Gleiwitz en ten N.O. van Breslau Oelst en Ostrow. In Midden-Polen staan de Russen 5 km. voor Posen. In W. Oost-Pruisen staan de Russen nu 20 km van Elbing.

27 Jan. (D.N.B.) — In Hongarije doorbraken onze formaties het vijandelijke afweerfront tusschen Velencze-meer en den Vali-sector en rukten op naar het N. Ten Z. van de Weichsel en in het Opper-Silezische industriegebied verkreeg de vijand verscheidene vrij diepe penetraties. Ten N.W. van Breslau hevige gevechten. De tusschen Lissa en de Netze opdringende vijand werd aan de Obra opgevangen. Bij Kulm, Graudenz en Marienwerder werd de vijand afgeslagen. In Marienburg en Elbing straatgevechten. Aan den weg Nordenburg—Gerdauen en ten O. van Koningsbergen won de vijand terrein naar het W.

(R.-O.) — In Silezië werd Hindenburg veroverd. De Russen zijn de Oder overgestoken. Ten N. van Breslau werd Winzig genomen. De Russen trekken om Posen heen en staan op 35 km. van de Duitsche grens bij Rokosno. In Oost-Pruisen staan de Russen aan de Oostzee bij Tolkemit en zijn tot op 15 km. van Koningsbergen doorgedrongen. In dit gebied zijn de Duitschers nu afgesneden. Ca. 2/3 van Oost-Pruisen is in Russische handen. In de eerste 12 dagen van het offensief verloren de Duitschers 295.000 dooden en 86.000 gevangenen.

28 Jan. (D.N.B.) — In Hongarije werd de vijand tusschen Donau en Plattenmeer en ten W. van Boedapest afgeslagen. Hij kon in Kattowitz en Beuthen binnendringen en won van Gleiwitz uit in Z.O. richting terrein. Tusschen Oosel en Glogau werd het vormen van grootere vijandelijke bruggenhoofden over de Oder nog steeds verhinderd. Aanvallen voor Breslau bleven zonder resultaat. Posen, Schneidemühl en Thorn worden met succes verdedigd In Bromberg gevechten om huizen. Over de Netze en het Kanaal van Bromberg drong de vijand in N. en N.W. richting op. In Marienburg gevechten om de burcht. De vijand zette zijn doorbraakpogingen aan weerszijden van de Pregel voort en naderde den verdedigingsgordel van Koningsbergen.

(R.-O.) — De zuivering van Boeda gaat voort. Duitsche aanvallen ten Z.W. der stad werden afgeslagen. In Silezië veroverden de Russen o.a. Sosnowitz en Auschwitz. Ten N.W. van Breslau werd o.a. Wohlau genomen. Posen is omsingeld. Thorn wordt bestormd. In Oost-Pruisen werden o.a. Rhein en Rastenburg veroverd. De Russen staan nog 7 km. van Koningsbergen.

LUCHTOORLOG —

22 Jan. (D.N.B.) — Am. bommenwerpers vielen overdag Mannheim-Ludwigshafen, Aschaffenburg en Pforzheim aan. Bovendien werden Weenen en andere plaatsen in Z.O. Duitschland aangevallen. 's Avonds vielen Britsche vliegtuigen West-Duitschland aan.

(R.-O.) — 900 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 500 jagers, vielen Aschaffenburg, Heilbronn en Mannheim aan. Andere bommenwerpers vielen Euskirchen aan. Bommenwerpers uit Italië vielen olie-installaties bij Weenen aan.

23 Jan. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche bommenwerpers vielen Rijnlandsch-Westfaaisch gebied aan, o.a. Gelsenkirchen, aan.

(R.-O.) — 200 zware Am. bommenwerpers en ruim 100 jagers vielen de benzinefabriek te Sterkrade in het Roergebied aan. In den nacht van 21 op 22 Jan. vielen Eng. toestellen Kassel aan.

24 Jan. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche vliegtuigen vielen West-Duitschland, vooral Neuss, aan.

(R.-O.) — Ruim 200 geëscorteerde zware Am. bommenwerpers vielen het spoorwegknooppunt Neuss aan. In den nacht van 22 op 23 Jan. vielen Eng. bommenwerpers een benzolfabriek bij Duisburg en voorts Gelsenkirchen en Hannover aan.

25 Jan. (D.N.B.) — De vijand beperkte zich tot aanvallen met jachtvliegtuigen, vooral in West-Duitschland.

26 Jan. (D.N.B.) — De vijand vloog met vrij zwakke formaties naar de linkerzijde van den Rijn.

Gedurende de verslagweek werd van Duitsche zijde melding gemaakt van V-vuur, vooral op Londen en voorts op Luik en Antwerpen.

ZEEOORLOG —

22 Jan. (D.N.B.) — Onze duikbooten hebben op den Atlantischen Oceaan zes schepen met een inhoud van 31.000 brt. en drie korvetten in den grond geboord.

24 Jan. (D.N.B.) — Onze motortorpedobooten boorden voor de monding van de Schelde een schip van 7000 brt. in den grond. Een ander schip werd getorpedeerd.

26 Jan. (D.N.B.) — Onze duikbooten hebben van het aanvoersverkeer naar Engeland en Frankrijk drie tankschepen en drie vrachtschepen van te zamen 43.900 brt., alsmede twee groote torpedojagers, tot zinken gebracht.

HET VERRE OOSTEN —

China —

22 Jan. (D.N.B.) — De Japanners zijn een nieuw offensief begonnen langs de nog resteerende 200 km. van den spoorweg Kanton-Hankau. Weichau, 100 km. ten O. van Kanton, werd door hen veroverd. Zij dringen in Z. richtig aar de kust op. de Bias-baai is reeds in hun handen.

Birma —

22 Jan. (R.-O.) — Britsche troepen zijn geland op het eiland Ramri, dat ter hoogte van Arakan aan de W.-kust van Birma ligt.

23 Jan. (R.-O.) — Monywa, 100 km. ten W. van Mandalay, werd veroverd.

26 Jan. (D.N.B.) — Britsche troepen, die bij Thabaikkyin en Singu in Noord-Birma bruggenhoofden hadden gevormd, werden door de Japanners zwaar onder vuur genomen.

Philippijnen —

Luzon —

22 Jan. (D.N.B.) — De Amerikanen hebben een offensief ingezet in de sectoren Roas Sario en Bindihill.

23 Jan. (R.-O.) — De Amerikanen zijn weer 13 km. gevorderd in de richting van Manilla. Zij staan nog 15 km. van Clarkfield, het voornaamste vliegveld in de Philippijnen. De afstand tot Manilla is nog 60 km. Het aantal Am. troepen op Luzon bedraagt 80.000 man.

25 Jan. (D.N.B.) — Van Lingayen uit zijn Am. troepen opgerukt tot in het gebied van Taruac. Er zijn nieuwe landingen gedaan op het schiereiland Bolinao voor de baai van Lingayen.

26 Jan. (R.-O.) — Clarkfield is thans geheel door de Amerikanen veroverd en zij zijn reeds 8 km opgerukt.

27 Jan. (D.N.B.) — De vijand is voorbij Tarlac opgedrongen en heeft Bamban in het midden van Luzon bereikt.

28 Jan .(R.-O.) — De Amerikanen staan bij Angeles, 60 km. van Manilla.

Mindoro —

26 Jan. (D.N.B.) — Bij Calapan op Mindoro deden de Amerikanen een nieuwe landing.

Luchtoorlog —

19 Jan. (D.N.B.) — Eenige eskaders reuzenbommenwerpers, type B 29, deden een aanval op Midden-Japan. In het gebied van Hamamatsoe en Kobe werd een klein aantal bommen uitgeworpen. De schade was gering.

(R.-O.) — Op 17 Jan. maakten geallieerde vliegtuigen ruim 1100 aanvalsvluchten boven Birma; vliegtuigen tuschen Mandalay en Lashio, riviervaartuigen en Japansche stellingen in Arakan behoorden tot de doelen.

21 Jan. (D.N.B.) — Ca. 80 Am. reuzenbommenwerpers vielen Osaka, Kobe en ook Nagoja aan.

24 Jan. (R.-O.) — Voor de tweede maal in 24 uur deden vliegende vestingen een aanval op de vliegtuigfabrieken te Nagoja. Deklandingsvliegtuigen deden een aanval op Okinawa, behoorende tot de Rioe-Kioe eilanden.

25 Jan. (D.N.B.) — 120 deklandingsvliegtuigen vielen heden Palembang aan. 78 machines werden neergeschoten, terwijl 14 eigen toestellen verloren gingen.

26 Jan. (D.N.B.) — Van ca. 50 vijandelijke toestellen, die boven Menado opereerden, werden er 9 neergeschoten en 17 beschadigd.

27 Jan. (D.N.B.) — Ca. 60 bommenwerpers deden op 26 Jan. een aanval op Tokio.

28 Jan. (R.-O.) — Bij hun laatsten aanval op Tokio schoten Am. vliegende vestingen 31 Jap. jagers neer en beschadigden 34 andere toestellen. 5 eigen toestellen worden vermist.

Zeeoorlog —

16 Jan. (R.O.) — Tijdens de reeds gemelde operaties aan de kust van Indo-China werden 41 Japansche schepen tot zinken gebracht en 28 beschadigd. 112 Jap. vliegtuigen werden vernietigd.

21 Jan. (R.-O.) — Britsche onderzeeërs brachten tijdens recente patrouilletochten 84 Jap. toevoerschepen tot zinken, hetgeen het totaal in de afgeloopen 6 maanden op 200 brengt.

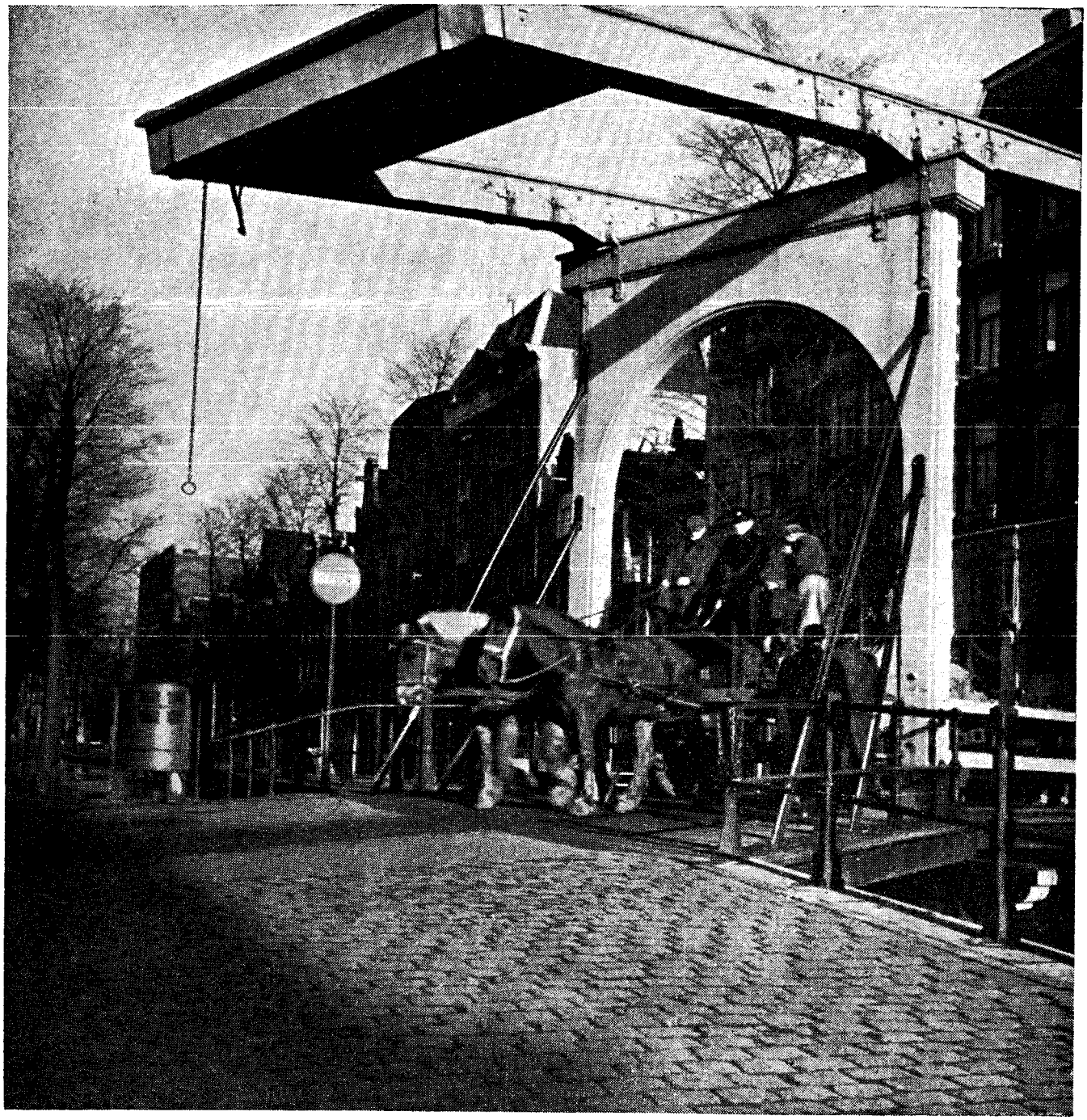
26 Jan. (R.-O.) — Een Amerikaansche vlootformatie, gesteund door zware bommenwerpers, deed op 23 Jan. een aanval op Iwojima, het voornaamste Jap. steunpunt in de Bonin-eilanden.

28 Jan. (R.-O.) — Am. onderzeeërs hebben opnieuw 21 Jap. schepen, waaronder 1 lichte kruiser, tot zinken gebracht.

(V. b. Krijgsverrichtingen 6195/96.

De nood in het Westen wordt steeds nijpender. Ondervoede kinderen zwerven langs de verlaten straten en bedelen om wat brood. (foto Cas Oorthuys - A.B.C. Press)

In het hongerende Westen moet de geringe hoeveelheid voedsel die nog aanwezig is dag en nacht bewaakt worden. Ook ieder voedseltransport geschiedt onder politiegeleide.

(foto Cas Oorthuys - A.B.C. Press)

NEDERLAND (Bezet gebied) —

A. De nood in het Westen - Hulp van het Zweedsche Roode Kruis —

29 Jan. — Te Delfzijl zijn twee schepen met levensmiddelen van het Zweedsche Roode Kruis voor de noodlijdende Westelijke provincies van Nederland aangekomen. De levensmiddelen zijn bestemd voor verdeeling door het Nederlandsche Roode Kruis aan kinderen tot 14 jaar en aan ziekenhuizen. De beide schepen hadden samen een laadvermogen van 3600 ton. Zij voerden meel, erwten, gedroogde groenten, margarine, levertraan en melkpoeder aan, dus voor het grootste deel levensmiddelen, die in het bijzonder ook geschikt zijn voor de voedselbehoeften der kleine kinderen. Het verdere transport der levensmiddelen van Delfzijl naar het Westen zou volgens het oorspronkelijke plan te water geschieden. Daar dit op het oogenblik wegens de vorst niet mogelijk is, moeten de levensmiddelen zoo lang te Delfzijl blijven liggen, tot de waterwegen weer vrij zijn, tenzij zich voor dien tijd door Nederlandsch initiatief de mogelijkheid van het transport per spoor voordoet.

B. Tot 5 uur binnenshuis —

30 Jan. — Met ingang van 10 Februari wordt, voor het bezette Nederlandsche gebied het einde van den tijd, gedurende welken zich niemand op straat mag bevinden, vastgesteld op 5 uur.
Het begin van genoemden tijd blijft ongewijzigd 20 uur. Verdergaande plaatselijke beschikkingen, die reeds zijn uitgevaardigd, vallen hier buiten.

BIOGRAFIE —

C. Veldmaarschalk Sir Bernard Law Montgomery —

Montgomery werd in 1887 in een van de Londensche voorsteden als zoon van een predikant geboren. Bernard wilde militair worden en kwam als eenvoudige knaap op de academie te Sandhurst. Daar maakte hij een onopvallenden scholingstijd door, gevolgd door een dito militaire carrière tot 1942. In 1908 begon hij zijn militaire loopbaan, in 1935 was hij nog bataljonscommandant.
In 1942 was de post van commandant van het 8ste Britsche leger vrijgekomen. Na de nederlaag tegen Rommel had Ritchie de leiding moeten neerleggen en ook zijn chef, Auchinleck, die er te elfder ure nog in slaagde het Duitsche Afrikacorps voor Alexandrië tot staan te brengen, werd vervangen. Auchinleck werd vervangen door Alexander, Ritchie moest het veld ruimen voor generaal Goot. Hetaas sneuvelde deze jonge bevelhebber, een tankspecialist, die als een der bekwaamste aanvoerders onder de geallieerde legerleiders gold, bij een luchtgevecht in Egypte. Men koos daarop Montgomery, eveneens een tankspecialist, maar zonder Goot's roem. Doch hij deed snel van zich spreken.
Het Duitsche Afrikacorps werd verpletterd bij El Alamein. Een nieuwe tactiek, namelijk die van een massaal artillerievuur, geconcentreerd op een zeer kleinen frontsector, waar op die manier een doorbraak werd geforceerd, kenmerkte de strijdwijze van Montgomery, welke wij elders in Afrika en Europa telkens weer te bewonderen kregen.
Montgomery, aan het front de eenvoud zelf, niet-rooker, geheelonthouder, zich vrijwel altijd aan zijn soldaten vertoonend in een werkpak, graag meerijdend in een tank, zijn geliefde wapen, kreeg aldra den bijnaam van „Monty". Een Duitsch blad schreef eens: „een toeval heeft hem aan het Britsche volk gegeven". Hoewel racuneus school er waarheid in deze woorden. En al trachtten zijn tegenstanders zijn verdiensten te kleineeren door te zeggen: „als je zóóveel materiaal tot je beschikking hebt als Montgomery, dan is het niet moeilijk om een overwinning te behalen", zij vergaten daarbij dat hij altijd precies de hoeveelheid materiaal had als hij noodig oordeelde voor het forceeren van de overwinning. Hij is een mathematicus. Hij becijfert; hij moet stelling X nemen en rekent uit, dat daarvoor a. soldaten, b. tanks, c. artillerie en d. luchtmacht noodig zijn, en op dat recept valt ook stelling X. Hij onderschat zijn vijand nooit. Monty is solide en zuinig en hij kan goed rekenen, ziedaar de drie eigenschappen, die den grondslag van zijn successen hebben gevormd.

Montgomery

Hij is in den oorlog baronet geworden en veldmaarschalk, twee onderscheidingen waarmede de Engelschen zuinig zijn. Het leger, dat de Nederlandsche grenzen het eerst overschreed, stond onder zijn commando, daarom hebben wij een „weak spot", een zwak voor hem. Hij is vakman en geen paradesoldaat en zijn soliditeit is juist een eigenschap, welke door den Nederlander wordt gewaardeerd.
(Ontl. aan „Het Parool") **(V. b. 6183 G)**

BELGIE —

D. Kabinet-Pierlot afgetreden —

2 Febr. — Het bestuur der Belgische socialistische partij heeft, besloten tot terugtrekking der socialistische leden uit het kabinet, zoo meldt Reuter uit Brussel. 14 leden van het bestuur stemden voor deze maatregel, twee brachten een blanco-stem uit. Het bestuur heeft de socialistische ministers uitgenoodigd, minister-president Pierlot hun ontslag aan te bieden.
Ten gevolge van het besluit van vijf socialistische leden der regeering-Pierlot, die 1 Februari hun ontslag hebben aangeboden, heeft minister-president Pierlot 2 Februari prins-regent Paul het ontslag verzocht van het geheele kabinet, zoo meldt Reuter uit Brussel.
Naar Reuter nader uit Brussel meldt, heeft de regeering Pierlot geweigerd de ontslagaanvragen der kabinetsleden te aanvaarden. Naar verder verluidt zou de prins-regent besprekingen hebben gevoerd tot bijlegging van de kabinetscrisis. De prins-regent zou Pierlot verzocht hebben de zaken voorloopig waar te nemen.

BULGARIJE —

E. Ex-regenten gevonnist en terechtgesteld —

3 Febr. (D.N.B.) — In het proces voor het volksgerechtshof te Sofia zijn 1 Februari de vonnissen geveld. De vroegere drie regenten prins Cyrill, prof. Filoff en generaal Michoff werden ter dood veroordeeld. De vonnissen zijn intusschen voltrokken. Eveneens werden doodvonnissen geveld over 22 vroegere ministers, o.m. de vroegere premiers Bosjilof en Bagrianoff. Twee ministers werden tot levenslange gevangenisstraf veroordeeld.

DUITSCHLAND —

F. Het Russische offensief - Oproep van generaal Guderian —

29 Jan. (D.N.B.) — In een oproep tot de soldaten van het Oostelijke front zegt de chef van den Duitschen generalen staf, General-Oberst Guderian:
„Laat u niet in de war brengen door het prijsgeven van terrein. De leiding volgt een duidelijk plan, zij heeft volgens de berichten alle formaties in de hand. Er zijn geen geheime formaties, divisies of corpsen in handen van den vijand gevallen. Van de midden-Weichsel marcheeren — als trekkende ketels — onze divisies naar het Westen. Haar voorhoeden hebben reeds de nieuwe opvangstellingen bereikt. Tegelijkertijd rollen van alle kanten versterkingen aan. De strijd met de dreigende vijandelijke offensieve strijdkrachten zal beginnen op het moment, dat deze opmarsch geëindigd is. Het tijdstip voor den tegenaanval bepaalt de leiding".

G. 2e Burgemeester van Breslau terechtgesteld —

30 Jan. (D.N.B.) — Op bevel van den gouwleider van Neder-Silezië, Hanke, is de tweede burgemeester van Breslau, Ministerialrat dr. Spielhagen, wegens lafheid door een commando van den Volkssturm voor het gedenkteeken van Frederik den Groote bij het Raadhuis van Breslau standrechtelijk doodgeschoten.
In een bekendmaking, door alle Silezische bladen gepubliceerd, noemt gouwleider Hanke als motief voor de terechtstelling dat Ministerialrat Spielhagen zonder bevel de stad Breslau en zijn post wilde verlaten om elders nieuwe bezigheid te zoeken. De verklaring van den gouwleider eindigt met de woorden: „Wie den dood in eere vreest, sterft hem in schande".

H. De verdediging van Berlijn —

1 Febr. (D.N.B.) — Naar aanleiding van zekere vijandelijke berichten als zou Berlijn ontruimd worden en de autoriteiten vluchten, heeft Stabsleiter Sündermann, de plaatsvervangende Rijksperschef, tegenover vertegenwoordigers der buitenlandsche pers verklaard, dat deze berichten klinkklare onzin zijn.
In de Duitsche hoofdstad wordt niet aan vlucht gedacht, doch de tegenstand wordt georganiseerd, zooals ieder met eigen oogen kan zien.

A. **Verlaging der rantsoenen —**
2 Febr. (D.N.B.) — In Duitschland is de voedselrantsoeneering op nieuwe basis gesteld, daar honderdduizenden mannen, vrouwen en kinderen uit het Oosten thans in het overige deel des Rijks verzorgd moeten worden. Met de rantsoenen, die voor een tijdvak van acht weken waren aangewezen, zal men thans negen weken moeten doen.

B. **Generaal Wlassov opperbevelhebber der Russische troepen in Duitschen dienst —**
2 Febr. (D.N.B.) — De Führer heeft luitenant-generaal Wlassov benoemd tot opperbevelhebber van alle Russische strijdkrachten in Duitschen dienst en hem tevens het opperbevel gegeven over alle nieuw op te stellen Russische formaties.

C. **12e Verjaardag der machtsovername - Rede van Hitler —**
30 Jan. — Naar aanleiding van den 12den verjaardag van den 30sten Januari 1933 heeft de Führer een toespraak gehouden tot het Duitsche volk.
Na een korten terugblik op hetgeen destijds is geschied, zeide de Führer onder meer: Slechts zes jaren van vrede zijn ons sedert den 30sten Jan. 1933 vergund geweest. In deze zes jaren is iets geweldigs gepresteerd en nog grooters voorgenomen. Het beslissende echter was, dat het in deze jaren gelukte met bovenmenschelijke inspanningen het Duitsche volkslichaam te saneeren wat de verdediging betreft, d.w.z. het niet in de eerste plaats uit te rusten met een materieele oorlogsmacht, doch het te vervullen van den geestelijken wil tot verzet, voortvloeiende uit den drang der zelfhandhaving. Het gruwelijke lot, dat thans in het Oosten in het dorp en op de markt, op het land en in de steden de menschen bij tien- en honderdduizenden uitroeit, zal met de uiterste inspanningen door ons ten slotte ondanks alle tegenslagen en harde beproevingen afgeweerd en overmeesterd worden. Wanneer dit thans echter mogelijk is, dan is dit slechts, omdat zich sedert het jaar 1933 in het Duitsche volk een innerlijke ommekeer heeft voltrokken. Thans nog een Duitschland van het verdrag van Versailles — en Europa zou reeds lang door den Aziatischen stormvloed weggevaagd zijn. Lang voor het nationaalsocialisme aan de macht was gkomen, woedde reeds de onverbiddelijke strijd tegen het joodsch-Aziatische bolsjewisme.
De Almachtige heeft ons volk geschapen. Door het bestaan daarvan te verdedigen verdedigen wij Zijn werk. Dat deze verdediging gepaard gaat met nameloos ongeluk, leed en smarten zonder weerga, doet ons nog meer aan dit volk hangen. Wanneer eenmaal, nadat dit geweldigste werelddrama zal zijn geëindigd, de vredesklokken zullen luiden, zal men eerst inzien wat het Duitsche volk aan deze geestelijke wedergeboorte te danken heeft. Het is niets minder dan zijn bestaan op deze wereld. Alle kleine Europeesche volken, die in vertrouwen op geallieerde verzekeringen capituleerden, gaan hun volkomen uitroeiing tegemoet. Of hun dit lot iets vroeger of iets later treft is — gemeten naar de onafwendbaarheid — volkomen zonder belang. Het zijn uitsluitend tactische overwegingen, die de joden van het Kremlin bewegen in het eene geval onmiddellijk brutaal en in het andere geval voorloopig wat meer terughoudend op te treden. Het einde zal steeds hetzelfde zijn. Dit lot zal Duitschland echter nooit treffen. Wat onze tegenstanders ooit mogen verzuimen, wat zij ooit Duitschen steden, Duitschen landschappen en vooral onzen menschen aan leed toebrengen, het verbleekt tegenover het niet te herstellen leed en ongeluk, dat ons zal moeten treffen, wanneer ooit de plutocratisch-bolsjewistische samenzwering overwinnaar zou blijven. Het is daarom op den 12den verjaardag van het overnemen van de macht eerst recht noodzakelijk, dat elk voor zich nog hardnekkiger aan het huidige besluit vasthoudt de wapens te voeren, waar dan ook en onder welke omstandigheden dan ook, zoolang, totdat aan het einde de overwinning de kroon zet op onze inspanning.
Ik wil echter op dezen dag ook over iets anders geen twijfel laten bestaan. Mijn leven wordt nu uitsluitend bepaald door de plichten, welke mij zijn opgelegd. Zij vloeien samen in een enkelen plicht, n.l. voor mijn volk te arbeiden en daarvoor te strijden. Van dezen plicht kan mij slechts degene ontslaan, die mij er toe geroepen heeft. Het lag in de hand der Voorzienigheid op den 20sten Juli door de bom, die op anderhalven meter van mij ontplofte, mij van het leven te berooven en daarmee aan mijn levenswerk een einde te maken. Dat de Almachtige mij op dien dag beschermde, dat zie ik als een bevestiging van de mij gegeven opdracht. Ik zal daarom ook in de komende jaren dezen weg verder bewandelen van zonder compromis de belangen van mijn volk te verdedigen, zonder mij te laten misleiden door eenigen nood en eenig gevaar en doordrongen van de heilige overtuiging, dat de Almachtige tenslotte dengene niet verlaten zal, die zijn heele leven niets anders wilde dan zijn volk te behoeden voor een lot, dat het noch naar zijn getal, noch naar zijn beteekenis verdiend heeft. Ik doe daarom in deze ure een beroep op het heele volk, in de eerste plaats echter op mijn oude medestrijders en op alle soldaten, zich te wapenen met nog grooteren en nog harderen geest van verzet totdat wij weer — zooals reeds eenmaal geschiedde — den krans mogen leggen op het graf van de dooden in dezen geweldigen strijd met het lint waarop staat: „En toch hebt gij overwonnen".
Ik verwacht van elken Duitscher, dat hij daarom zijn plicht koelbloedig tot het uiterste vervult, dat hij elk offer, dat van hem gevraagd moet worden, op zich neemt. Ik verwacht van elken gezonden man, dat hij zich met lijf en leven geeft in den strijd. Ik verwacht van elken zieke en gebrekkige en van iedereen, die ergens onontbeerlijk is, dat hij werkt met inspanning van zijn laatste krachten. Ik verwacht van de bewoners der steden, dat zij de wapens smeden voor dezen strijd en ik verwacht van den boer, dat hij met de grootst mogelijke beperking van eigen behoeften het brood aan de soldaten en arbeiders voor den strijd geeft. Ik verwacht van alle vrouwen en meisjes, dat zij dezen strijd — zooals zij tot nu toe gedaan hebben — met het grootst mogelijk fanatisme ondersteunen. Ik wend mij daarbij met bijzonder vertrouwen tot de Duitsche jeugd. Waar wij nu zoo'n tot het uiterste verbonden gemeenschap vormen, kunnen wij met recht voor den Almachtige treden en Hem bidden om Zijn genade en Zijn zegen. Want meer kan een volk niet doen dan dat ieder, die strijden kan, strijdt, en ieder, die werken kan, werkt en allen te zamen offeren, slechts bezield door de eene gedachte: de vrijheid, de nationale eer en daarmee de toekomst van het leven te verzekeren. Hoe ernstig de crisis moge zijn op dit oogenblik, zij zal door onzen onwrikbaren wil, door onze offervaardigheid en door onze capaciteiten ten slotte overwonnen worden. Wij zullen ook dezen nood te boven komen. Ook in dezen strijd zal niet Binnen-Azië overwinnen, doch Europa en aan de spits daarvan die natie, die sinds vijftien eeuwen voor Europa stond als zijn vertegenwoordiger en als zijn beveiligende macht tegen het Oosten en die in alle toekomst die taak zal blijven behouden, n.l. ons Groot-Duitsche Rijk, de Duitsche natie.
(Vor. ber. Machtsovername 5827 A)

FINLAND —

D. **Het herstel der betrekkingen met de Sovjet-Unie - Verklaring van min.-pres. Paasiviki —**
1 Febr. — Naar radio Lahti meldt, heeft de Finsche min.-president Paasikivi 31 Januari in den Rijksdag verklaard, dat ter vergemakkelijking van het herstel der goede en op vertrouwen gebaseerde betrekkingen tusschen Finland en de Sovjet-Unie en ter wegneming van het wantrouwen, dat bij de Sovjet-regeering tegenover Finland heerscht, de Finsche regeering al die personen, die de laatste jaren belangrijke politieke ambten in Finland bekleed of van een leidenden post uit tot de oorlogen tegen Moskou in 1939 en 1941 hebben bijgedragen, van hun post ontheven zullen worden.

FRANKRIJK —

E. **Zuivering - Charles Maurras veroordeeld —**
29 Jan. (D.N.B.) — De 77-jarige Fransche leider der Royalisten en politieke directeur van het blad „Action Française", Charles Maurras, is 28 Januari wegens collaboratie tot levenslange eenzame opsluiting en verlies van de burgerlijke rechten veroordeeld. De uitgever van het blad, Maurice Poju, werd veroordeeld tot vijf jaar gevangenis, een geldboete en het verlies van de burgerlijke rechten.

F. **Elba onder Fransche Souvereiniteit —**
3 Febr. — Volgens een bericht van den Franschen berichtendienst is het eiland Elba weer onder Fransche souvereiniteit geplaatst.

GRIEKENLAND —

G. **Liquidatie van den burgeroorlog - Aantal slachtoffers —**
1 Febr. (D.N.B.) — Naar uit Athene wordt gemeld, wordt in een officieele verklaring van de gerechtelijk-medische afdeeling van het Grieksche ministerie van Justitie gezegd, dat het gezamenlijke aantal der door de Elas en Ean gedoode en in bepaalde Atheensche wijken opgegraven gijzelaars, thans 1218 bedraagt. Daaronder bevinden zich de lijken van 168 vrouwen. Een vijfde deel der slachtoffers zijn officieren en manschappen der gewapende strijdkrachten als gendarmerie en politie, de overigen zijn burgers van den werkenden- en middenstand. Onder de vermoorden heeft men vijf priesters geïdentificeerd. Uit de verschillende kenteekenen blijkt, dat de helft der gijzelaars eerst is gefolterd. In 17 gevallen werden hun één of beide oogen voor den dood uitgestoken. In het aantal van 1218 slachtoffers, die tot dusver zijn opgegraven, zijn niet vervat de lieden, die in den strijd zijn gevallen, of op de kerkhoven werden bijgezet. De in massagraven gevonden lijken waren over het algemeen barrevoets, de meesten half naakt. Bij velen hunner waren de handen op den rug gebonden. Eenigen waren paarsgewijs met de handen aan elkaar gekneveld.
(V. b. Liquidatie Burgeroorlog 6194 E)

A. **Elas-gijzelaars vrijgelaten —**
27 Jan. — Reuter meldt uit Athene, dat op grond van den wapenstilstand 1003 Britsche krijgsgevangenen en 693 Griekse gijzelaars door de Elas zijn vrijgelaten en van Volos per schip in den Piraeus zijn aangekomen.
(V. b. Gijzelaars 6109 G)

INTERNATIONAAL —
B. **Internationale Vakbonden-conferentie —**
3 Febr. (Radio-Oranje) — Op uitnoodiging van het Engelsche Verbond van Vakvereenigingen komen op 6 Febr. vertegenwoordigers van de vakbeweging van 36 landen te Londen bijeen. De agenda, die door een voorbereidend comité, bestaande uit vertegenwoordigers van Engeland, de Sovjet-Unie en het Amerikaansche C.I.O. (Congress of Industrial Organization) is opgesteld, bevat 5 hoofdpunten: 1. het bevorderen van de geallieerde oorlogsinspanning; 2. de houding van de vakbonden in verband met de vredesonderhandelingen; 3. de grondslag voor een wereldfederatie van vakbonden; 4. eischen van vakbonden voor de periode onmiddellijk na den oorlog; 5. problemen in verband met het na-oorlogsche herstel. 39 organisaties uit 36 landen hebben de uitnoodiging aanvaard, w.o. Nederland, BelgiE, Luxemburg, Zwitserland, Frankrijk, alle deelen van het Britsche Rijk, en de V.S., die door de C.I.O. zijn vertegenwoordigd (de American Federation of Labour ontbreekt). Tezamen met de Russische delegatie van ca. 40 personen worden in totaal 200 afgevaardigden verwacht.

C. **Omvang der operaties bij de Invasie —**
31 Jan. (Radio-Oranje) — De nieuwbenoemde opperbevelhebber van de vloot van het geallieerde expeditieleger, Admiraal Barre, heeft medegedeeld, dat er in de eerste 100 dagen na de landing in Normandië door geallieerde schepen 2.200.000 man, 450.000 voertuigen en 4 millioen ton voorraden zijn vevoerd. Het verlies aan schepen bedroeg slechts iets meer dan een half procent. Er werden ruim 1700 mijnen geveegd, 68 vijandelijke schepen in den grond geboord en 232 andere buiten gevecht gesteld.
(Vor. ber. Invasie:

JAPAN —
D. **Turksche gezant geïnterneerd —**
29 Jan. (D.N.B.) — De woordvoerder der Japansche regeering heeft op de buitenlandsche persconferentie medegedeeld, dat zij door bemiddeling van de Zweedsche regeering op de hoogte is gesteld van de interneering van den Japanschen gezant in Turkije en diens staf. De Japansche regeering heeft zich derhalve gedwongen gezien den Turkschen ambassadeur en diens staf eveneens te interneeren.

TSJECHO-SLOWAKIJE —
E. **Betrekkingen met de Poolsche emigranten verbroken —**
2 Febr. — Uit Londen wordt vernomen, dat de uitgeweken Tsjechoslowaaksche regeering de diplomatieke betrekkingen heeft verbroken en de Poolsche regeering te Lublin heeft erkend als de rechtmatige regeering van Polen.
met de Poolsche regeering te Londen
(V. b. regeering te Lublin 6199 K)

VEREENIGDE STATEN —
F. **Leveringen aan de Sovjet-Unie**
3 Febr. (Radio-Oranje) — Officieel is in Washington bekend gemaakt, dat Rusland tot 1 Dec. 1944 van de V.S. heeft ontvangen: 12.200 vliegtuigen, 6.000 tanks, ruim 330.000 motorvoertuigen, 135 000 mitrailleurs, 300.000 ton springstoffen, 1.300.000 ton benzine en meer dan 8.000 locomotieven en goederenwagons.

ZUID-SLAVIE —
G. **Nieuw kabinet Sjoebasjitsj —**
29 Jan. — Naar Reuter meldt, heeft het persbureau der uitgeweken Zuid-Slavische regeering te Londen medegedeeld, dat Sjoebasjitsj aan koning Peter het ontslag van zijn kabinet heeft aangeboden. Peter aanvaardde dit en droeg tegelijkertijd aan Sjoebasjitsj op, een nieuw kabinet te vormen. Koning Peter heeft een verklaring geteekend, betreffende het overdragen van zijn koninklijke volmachten op een regentschapsraad, tot de constitueerende vergadering haar besluit zal hebben genomen. In het nieuwe kabinet heeft Sjoebasjitsj, die premier is, tevens de portefeuilles van Buitenlandsche Zaken en Oorlog.

DE WERELDOORLOG

De Russen dringen door tot op 75 km. van Berlijn; bijna geheel Oost-Pruisen is in hun handen - De Amerikanen zijn nog 25 km. van Manilla verwijderd —

NEDERLAND —
29 Jan. (D.N.B.) — Aan het Maasbruggenhoofd ten O. van Geertruidenberg gevechten met Canadeezen.
30 Jan. (D.N.B.) — Nieuwe aanvallen der Canadeezen op ons bruggenhoofd bij Geertruidenberg werden afgeslagen. Zware gevechten, ook des nachts, duren voort.
31 Jan. (R.-O.) — Het laatste Duitsche bruggenhoofd over de Maas, ca. 8 km. ten O. van Geertruidenberg, is opgeruimd.
1 Febr. (D.N.B.) — Onze troepen in het bruggenhoofd Geertruidenberg werden op den N. oever van de Maas teruggenomen.

OVERIG WESTELIJK FRONT —
29 Jan. (D.N.B.) — In den Roer-sector kon de vijand in St. Odilienberg binnendringen. Ten N.O. van St. Vith, bij Vianden ten Z.O. van Remich werden vrij sterke Am. aanvallen in ons hoofdgevechtsterrein opgevangen. In den Elzas mislukten vijandelijke aanvallen in den Rotz-sector. Versterkte vijandelijke aanvallen tusschen Schlettstadt en Kolmar leidden tot het verlies van Drusenheim.
(R.-O.) — In den Z. Elzas zijn de Franschen tot op 1 km. ten N. van Colmar gevorderd. Meer naar het O. bereikten zij het Rijn-Rhône-kanaal.
30 Jan. (D.N.B.) — Ten N.W. van Linnich werden eenige plaatsen heroverd. Aan weerszijden van St. Vith zware strijd met den aanvallenden vijand. Ten N.O. der stad drong hij onze stellingen binnen. Ten N. van Kolmar zet de vijand zijn aanvallen voort. In één sector bereikte hij den Z. oever van het Kolmarkanaal.
(R.-O.) — Ten N.O. van St. Vith veroverden de Amerikanen o.a. Bullingen. Ca. 15 km. ten Z. van de stad drongen zij Duitsch gebied binnen. De Franschen staan nog ½ km. van Colmar en 1 km. van den Rijn.
31 Jan. (D.N.B.) — De gevechten breidden zich uit tot het gebied van Mondschau. De vijand kon in enkele plaatsen binnendringen. Voortgezette doorbraakpogingen aan weerszijden van St. Vith mislukten. Aan het Kanaal van Kolmar kon de vijand zijn bruggenhoofden iets uitbreiden. Ten N. van Mühlheim werden doorgedrongen troepen teruggeslagen.
(R.-O.) — Ten N. van St. Vith zijn de Amerikanen 7 km. gevorderd, terwijl ten Z. van deze stad het bruggenhoofd over de Our werd uitgebreid. Aan het drielandenpunt in Z. België werd Welchenshausen veroverd. De Franschen trachten Colmar te omsingelen.
1 Febr. (D.N.B.) — Vijandelijke aanvallen tusschen Monschau en St. Vith bleven in de diepte van het gevechtsterrein steken. Ten O. en N.O. van Colmar kon de vijand zijn penetratiegebied iets uitbreiden.
(R.-O.) — Ten Z. van Monschau zijn de Amerikanen Duitschland binnengedrongen. Ten N. van Straatsburg zijn de geallieerden Mansheim binnengerukt.
2 Febr. (D.N.B.) — Aan weerszijden van Monschau hevige ofweergevechten. Ten O. van St. Vith strijd in het voorterrein der Westelijke versterkingen. Ten N.O. van Kolmar kon de vijand de straatweg naar Straatsburg in O. richting passeeren.
(R.-O.) — Tusschen Monschau en St. Vith vorderden de Amerikanen tot 3 km. Ten Z.O. van Hagenau gingen de Amerikanen tot den aanval over. Zij staken de rivier de Moder over. Ten N. van Colmar braken de Franschen door de Duitsche linies en bereikten den Rijn.
(R.-O.) — In den sector Monschau staan de geallieerden thans 6 km. ten W. van Schleiden. Aan de Moder wordt verwoed gevochten. De Franschen drongen in Colmar binnen.
4 Febr. (D.N.B.) — Ten O. van Monschau kon de vijand onze troepen in het gebied van Schleiden terugdringen. Bij Bischweiler sloegen onze troepen den opgedrongen vijand weer terug. Ten N.W. van Mühlhausen hevige afweergevechten.
(R.-O.) — De Amerikanen vorderden 3 km. in de richting van Schleiden. Tusschen Hagenau en den Rijn duurt de hevige strijd voort. De geallieerden hebben thans 80 km. van den W. Rijn-oever in handen, n.l. 20 km. ten N. en 60 km. ten Z. van Straatsburg. Colmar is in geallieerde handen. De Duitschers trekken zich uit hun saillant terug.

OOSTELIJK FRONT —
29 Jan. (D.N.B.) — Tusschen Plattenmeer en Donau en in W. Boedapest duren de gevechten voort. In Silezië kon de vijand verder terrein winnen. Tusschen Cosel en Breslau werden vijandelijke bruggenhoofden over de Oder opgeheven of ingekrompen; alleen bij Steinau won hij terrein. De bezettingen van Lissa, Posen en Schneidemühl sloegen aanvallen af. Aanvallen op Thorn werden afgeslagen. Ook Marienburg houdt stand. Aan weerszijden van Koningsbergen hevige gevechten met binnengedrongen vijandelijke strijdkrachten. Het bruggenhoofd Memel werd ontruimd.
(R.-O.) — In Silezië namen de Russen Beuthen en Kattowitz. Meer naar het N. werden Leslau en Guhrau veroverd. In Posen woeden straatgevechten. Er staan reeds Russische troepen 40 km. ten W. van de stad .Aan de Netze werd Scharnikau genomen. Memel is in Russische handen.
30 Jan. (D.N.B.) — Het garnizoen van Boedapest sloeg in het Burchtterrein hevige aanvallen af. Bij Steinau werden sterke vijandelijke strijdkrachten uiteengeslagen. In den Obra-sector en ten N. van de Netze bij Driessen viel de vijand

in W. richting aan. Tusschen Schneidemühl en Kulm dringt de vijand verder naar het N. op. Elbing verdedigt zich hardnekkig. In Oost-Pruisen wonnen onze troepen ca. 30 km. terrein in W. richting. Ten N. van Koningsbergen werden de vijandelijke aanvallen opgevangen.
(R.-O.) — Nowitark, 60 km. ten Z. van Krakau, werd veroverd. De Russen vorderen in de richting van Mor. Ostrawa. Zij vechten ook in Brandenburg, waar reeds verschillende plaatsen, o.m. Kreuz, Schönlanke en Woldenberg, in hun handen zijn.
31 Jan. (D.N.B.) — In Boedapest werden onze Noordelijke stellingen op een verkorte linie teruggetrokken. Tusschen Pless, Ratibor en Brieg ontstonden vrij groote gevechten. Bij Ohlau en Steinau werd de uit zijn Oder-bruggenhoofden aanvallende vijand opgevangen. Tusschen Oder en Warthe dringt de vijand verder naar het W. op. Ten N. van Flatow en ten N. van Krone aan de Brahe doen onze troepen tegenaanvallen op den doorgedrongen vijand. Ten Z. van Koningsbergen werd de vijand teruggeslagen.
(R.-O.) — Bij Ohlau hebben de Russen hun bruggenhoofd over de Oder uitgebreid. Ter hoogte van Berlijn staken de Russen de Obra over. Zij veroverden hier 200 plaatsen, w.o. Bentschen en Bomst. De Russen drongen tot op 80 km. van Stettin door. In Oost-Pruisen werd Marienwerder veroverd. Koningsbergen wordt steeds nauwer ingesloten.
1 Febr. (D.N.B.) — In Hongarije werden tusschen het Sarviz-kanaal en den Donau en ten N.O. van Stuhlweissenburg krachtige aanvallen van den vijand opgevangen. In de Oder-Warthebocht handhaafden onze troepen ten W. van Züllichau-Schwiebus en ten W. van Schwerin talrijke steunpunten tegen heftige aanvallen. Plaatselijke reserves bonden den strijd aan tegen in het gebied Sternberg-Zielenzig doorgedrongen tankvoorhoeden. Ten N. van de Warthe drong de vijand door tot aan de Oder ten N.W. van Küstrin. Het garnizoen van Posen hield stand. In O. Pruisen zware gevechten bij Heilsberg-Fridland en bij Koningsbergen.
(R.-O.) — In Boedapest maakten de Russen op 30 Jan. 8200 gevangenen. In Silezië werden Hindenburg en Gleiwitz veroverd. Tusschen Warthe en Oder maakten de Russen nieuwe vorderingen, o.a. werden Landsberg, Meseritz, Schwiebus en Züllichau genomen. In Pommeren wonnen de Russen verder terrein. Koningsbergen in O.-Pruisen is thans geheel omsingeld.
2 Febr. (D.N.B.) — In Hongarije zette de vijand zijn tegenaanvallen tusschen het Plattenmeer en Donau voort; eenige penetraties werden afgegrendeld. Ten Z. van Pless, ten N. van Ratibor, ten N.W. van Brieg en aan weerskanten van Steinau plaatselijke gevechten. De garnizoenen van Posen en Schneidemühl verzetten zich krachtig. In het gebied van Mariënburg-Elbing woedt een zware afweerstrijd.
(R.-O.) — Ten W. van Lissa drongen de Russen op een nieuw punt over de Duitsche grens en rukken op naar Glogau. Thorn werd door de Russen veroverd. In Brandenburg namen de Russen weer vele plaatsen, w.o. Schwerin. Zij zijn nog 30 km. van Küstrin en 50 km. van Frankfort, de twee belangrijkste steunpunten van de Oderlinie. In Pommeren dringen de Russen op naar Kolberg en Stettin.
(R.-O.) — In Boedapest zijn de Duitschers thans op een klein gebied samengedrongen. In Brandenburg werd Drossen, 80 km. van Berlijn, veroverd. Ook Soldin, 60 km. ten Z.O. van Stettin geraakte in Russische handen. In O. Pruisen werden weer een groot aantal plaatsen veroverd, o.a. Domnau, Schippenbeil en Guttstadt.
4 Febr. (D.N.B.) — Het garnizoen van Boedapest verdedigt hardnekkig den Burcht en de stadsdeelen ten Z. en Z.W. daarvan. Het garnizoen van Thorn baande zich een weg naar de eigen linies. In O. Pruisen ging de vijand tusschen Wormditt en Barbenstein tot den aanval over. Ten N.W. van Koningsbergen kon de vijand terrein winnen. In Koerland stortten aanvallen naar Libau en ten Z. van Frauenburg ineen.
(R.-O.) — In Hongarije vorderden de Russen ca. 20 km. in het gebied van Szekas-Fehervar. In Brandenburg wonnen zij verder terrein, o.a. werden Reppen en Zietz genomen, alsmede Sonnenberg, 8 km van Küstrin. In Pommeren werd o.a. Schloppe, 40 km. ten W. van Schneidemühl, veroverd. 9/10 van Oost-Pruisen is thans door de Russen veroverd, o.a. bereikten zij Landsberg, 45 km. ten Z. van Koningsbergen.

ITALIE —

30 Jan. (D.N.B.) — Ten N.O. van Faenza werden verscheidene vijandelijke gevechtsstellingen opgeblazen.
2 Febr. (D.N.B.) — Ten N. van Faenza werden de tijdelijk in onze stellingen binnengedrongen Britten weer teruggeworpen.
4 Febr. (R.-O.) — Ten O. van de Senio deden de geallieerden een verrassingsaanval op Duitsche stellingen, waarbij een aantal gevangenen werd gemaakt.

LUCHTOORLOG —

29 Jan. (D.N.B.) — Bij vijandelijke aanvallen overdag ontstond schade in Keulen en Dortmund. 's Nachts werden Stuttgart en Berlijn aangevallen.
(R.-O.) — Ruim 1000 Am. zware bommenwerpers vielen spoorwegdoelen bij Keulen, de Rijnbruggen in Duisburg en Keulen, alsmede benzolfabrieken bij Dortmund en Gneisenau aan.
30 Jan. (D.N.B.) — Bij Anglo-Amerikaansche daganvallen ontstond vrij groote schade in Krefeld en Kassel. Britsche gevechtsvliegtuigen vielen 's nachts opnieuw Berlijn aan.
(R.-O.) — Zware Eng. bommenwerpers vielen overdag rangeerterreinen bij Krefeld aan. Ruim 1500 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 700 jagers, deden aanvallen op de rangeerterreinen van Hamm en Münster, op Siegen, Koblenz en Kassel. 's Nachts vielen Eng. bommenwerpers Berlijn aan.
31 Jan. (D.N.B.) — Laagvliegende machines vielen W. en Z.W. Duitsch gebied aan.
(R.-O.) — Eng. Mosquito's vielen op 29 Jan. opnieuw Berlijn aan. Geallieerde bommenwerpers uit Italië vielen Duitsch verkeer door de Brenner-pas aan.
2 Febr. (D.N.B.) — Am. bommenwerpers wierpen overdag bommen in het gebied van Weenen.
(R.-O.) — Ca. 750 zware geallieerde bommenwerpers uit Italië deden aanvallen op spoorlijnen en op benzinefabrieken bij Weenen.
2 Febr. (D.N.B.) — Am. bommenwerpers vielen overdag Mannheim-Ludwigshafen aan. Andere formaties wierpen bommen in het Rijnlandsch-Westfaalsche gebied en in Z.O. Duitschland. 's Nachts werden Mannheim-Ludwigshafen en voorts Mainz aangevallen. Berlijn werd door Britsche gevechtsvliegtuigen aangevallen.
(R.-O.) — Ca. 800 zware geallieerde bommenwerpers vielen overdag spoorwegemplacementen te Mann-Ludwigshafen en München-Gladbach aan. Andere vliegtuigen vielen knooppunten bij Hamm, Osnabrück en Münster aan. Bommenwerpers uit Italië vielen opnieuw doelen in Oostenrijk aan. 's Avonds deden ruim 1000 Eng. bommenwerpers aanvallen op Mainz, Ludwigshafen, Siegen en voorts ook op Berlijn.
(R.-O.) — Eng. toestellen deden overdag aanvallen op Emmerich en op spoorwegemplacementen ten N.O. van het Roergebied. 's Nachts vielen ruim 1200 Eng. bommenwerpers vnl. Wiesbaden en Karlsruhe aan. Voorts werden Mannheim en Maagdenburg getroffen.
4 Febr. (D.N.B.) — De Amerikanen vielen overdag Berlijn aan. Vnl. in het centrum der stad ontstond schade. Laagvliegende toestellen vielen W. en Z.W. Duitschland aan.
(R.-O.) — Ruim 1000 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 900 jagers, wierpen in 45 minuten ca. 2500 ton bommen op Berlijn. Tegelijkertijd vielen 400 andere zware bommenwerpers een fabriek van synthetische olie te Maagdenburg aan. Gedurende de verslagweek werd van Duitsche zijde regelmatig melding gemaakt van V-vuur op Londen.

ZEEOORLOG —

29 Jan. (D.N.B.) — Voor de Westkust van Noorwegen hebben Duitsche torpedojagers in het artilleriegevecht met een formatie Britsche kruisers één der kruisers in brand geschoten en door voltreffers beschadigd.
1 Febr. (D.N.B.) — Stormvikings der marine brachten in den nacht van 29 op 30 Jan. een tankschip bij den mond van de Schelde tot zinken.

HET VERRE OOSTEN —

Birma —

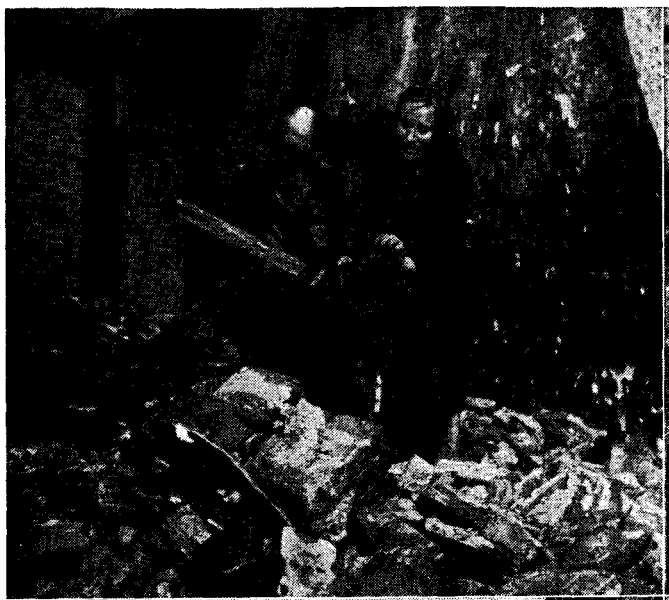
29 Jan. (R.-O.) — Op 28 Jan. passeerde de eerste geallieerde transportcolonne, die den Ledo-weg door Birma gebruikte, de Chineesche grens.
4 Febr. (R.-O.) — De Japanners bereiden de verdediging van Mandalay in het oerwoud voor. De geallieerden maken vorderingen uit het N. langs de Irawadi en uit het W. in de richting van Saigang.

Philippijnen

Luzon —
29 Jan. (R.-O.) — De Amerikanen veroverden San Rosario.
30 Jan. (R.-O.) — San Fernando is in Amerikaansche handen. Een krachtige Japansche tegenaanval werd met zware verliezen voor den vijand afgeslagen. Hij verloor o.a. 49 tanks.
2 Febr. (D.N.B.) — De vijand drong tot nabij San Fernando door. Op 30 Jan. deed hij een nieuwe landing in de Subic Baai. Sinds de landing bij Lingayen verloor de vijand 11.200 dooden en gewonden.
(R.-O.) — De Amerikanen deden een derde landing op Luzon, thans ten Z. van de Baai van Manilla. De hoofdcolonne, die van het N. komt, is nog 35 km. van Manilla verwijderd.
3 Febr. (R.-O.) — De Japansche troepen in Z. Luzon zijn thans van die in het N. afgesneden.
4 Febr. (R.-O.) — 3 Am. colonnes vorderen snel in de richting van Manilla. De colonne, die uit het N. komt, is minder dan 24 km. van de stad.

Luchtoorlog —

31 Jan. (D.N.B.) — Ca. 130 vliegtuigen van vliegkampschepen deden op 30 Jan. een aanval op Palembang. 40 machines werden neergeschoten, 50 andere beschadigd. De schade was gering.
2 Febr. (R.-O.) — Vliegende vestingen deden op 1 Febr. een zwaren aanval op Singapore. Het groote droogdok werd tot zinken gebracht.
3 Febr. (R.-O.) — Op 31 Jan. en 1 Febr. deden geallieerde bommenwerpers aanvallen op het eiland Iwojima.

Mede door het stopzetten van de gas- en electriciteitsvoorziening, heerschte er in het bezette Westen groot gebrek aan brandstof. Boven links: uit leegstaande woningen wordt alle hout gesloopt. In Amsterdam waren dit voornamelijk huizen van gedeporteerde Joden, in de volksmond „Jodenhuizen" genoemd; rechts: De buit wordt naar huis gebracht. Midden links: Sommige huizen worden zoodanig gesloopt, dat zij instorten. Ook het houten wegdek tusschen de tramrails is zeer goed bruikbaar als brandstof (rechts). Onder: Een volkomen vernield wegdek is het resultaat. De foto's werden genomen te Amsterdam.

(foto's Cas Oorthuys - A.B.C. Press)

Foto boven: Britsche patrouille aan het Ardennenfront. Onder links: Britsche soldaten trekken tijdens hun opmarsch naar Duitschland door het dorp Echt (Limburg). Onder rechts: Montfort, ten N.O. van Echt, werd op 25 Jan. 1945, na door Mitchell-bommenwerpers bestookt te zijn, zonder verderen strijd bezet. (Zie 6191)

(foto's A.B.C. Press)

NEDERLAND (Bevrijd gebied) —

A. Kabinet-Gerbrandy afgetreden

8 Febr. (Radio-Oranje) — De volgende regeeringsverklaring wordt bekend gemaakt. De ontwikkeling der oorlogsgebeurtenissen sinds Juni 1944 heeft ten gevolge gehad, dat, terwijl het grootste gedeelte van het Zuiden des lands met een bevolking van ongeveer twee millioen zielen bevrijd is, het Noorden nog in steeds toenemenden nood zucht onder den druk van den overweldiger.
Het Nederlandsche kabinet, dat bestemd was om af te treden ten tijde van de algeheele bevrijding des lands, heeft in verband met bovengenoemde ontwikkeling den minister-president gemachtigd, aan H. M. de Koningin het ontslag van het geheele kabinet aan te bieden. De ministers wenschten hierdoor aan de Koningin de gelegenheid te geven het kabinet, met volkomen handhaving der beslissing dat het zal aftreden bij de geheele bevrijding des lands, in overeenstemming te brengen met deze gewijzigde omstandigheden. Bovendien hebben de ministers Albarda en Van den Tempel hun ontslag gevraagd, omdat zij zich niet konden vereenigen met de wijze waarop de minister-president het ontslag van Mr. Burger heeft bevorderd.
H. M. de Koningin heeft de ontslagaanvrage in overweging genomen en Prof. Gerbrandy verzocht zich te belasten met de reconstructie van het kabinet. Zij verzocht hem hierbij ook als uitgangspunt te nemen, dat in het kabinet in zijn nieuwe samenstelling het reeds bevrijde deel des lands vertegenwoordiging vinde en dat tevens de krachten in bevrijd Nederland zooveel mogelijk worden ingeschakeld ten bate van de voorbereidingsmaatregelen, te nemen met het oog op de bevrijding van het Noorden.
Prof. Gerbrandy heeft H. M. de Koningin verzocht deze opdracht in beraad te mogen houden.
(V. b. Kab. Gerbrandy 6153 A)

B. Amerikaansche leening van $ 100 millioen —

10 Febr. (Radio-Oranje) — De Nederlandsche regeering heeft een overeenkomst gesloten met 14 New-Yorksche banken voor het verleenen van een crediet van 100 millioen dollar voor het herstel en den wederopbouw van Nederland. Dit is de eerste maal sedert het uitbreken van den oorlog, dat Amerikaansche banken aan een Europeesche mogendheid een crediet hebben verleend.

NEDERLAND (Bezet gebied) —

C. Prof. dr. Joh. Huizinga overleden —

5 Febr. — Naar het Alg. H'blad verneemt is prof. dr. Johan Huizinga, voorzitter van de afdeeling letterkunde van de Koninklijke Academie van Wetenschappen, overleden.
Johan Huizinga werd te Groningen, op 7 December 1872, geboren. Hij studeerde van 1891 tot 1897 in zijn geboortestad, en van 1895 tot 1896 aan de Leipziger universiteit. In 1897 promoveerde hij tot doctor in de Nederlandsche letteren op proefschrift „De Vidus-Haka in het Indische tooneel". Kort daarop werd hij benoemd tot leeraar in de geschiedenis aan de Hoogere Burgerschool te Haarlem, waarnevens hij in 1903 privaat-docent in de Oud-Indische literatuur- en cultuurgeschiedenis werd. Hij verliet deze ambten toen hij in 1905 werd benoemd tot hoogleeraar in de geschiedenis aan de universiteit van Groningen. Tien jaar later ging prof. Huizinga naar de Leidsche universiteit om er de algemeene geschiedenis te doceeren. Sedert 1929 was prof. Huizinga voorzitter van de afdeeling letterkunde van de Koninklijke Academie van Wetenschappen.

Prof. dr. Joh. Huizinga

Tot zijn voornaamste publicaties behooren „De opkomst van Haarlem" (1905), Rechtsbronnen van Haarlem (1911), Geschiedenis der Groningsche Universiteit 1814—1914 (1914), Mensch en menigte in Amerika (1918), Herfstgetij der Middeleeuwen (1919), Erasmus (1924), Tien studiën (1926), Amerika levend en denkend (1926), Leven en werken van Jan Veth (1927), Cultuurhistorische verkenningen (1929), Nederlands geestesmerk (1935) en In de schaduwen van morgen (1935). Prof. Huizinga was ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw, commandeur in de Huisorde van Oranje en eere-doctor van de Universiteit van Oxford.

D. Mr. J. Feitsma neergeschoten —

6 Febr. — Op 2 Februari, 's morgens te ongeveer 10 uur is mr. J. Feitsma, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Amsterdam, door een onbekend gebleven wielrijder neergeschoten voor perceel Jac. Obrechtstraat 19a, dichtbij de Van Breestraat. **(Vor. ber. Feitsma 4874 B)**

E. De nood in het Westen - Noodmisdrijvenbesluit —

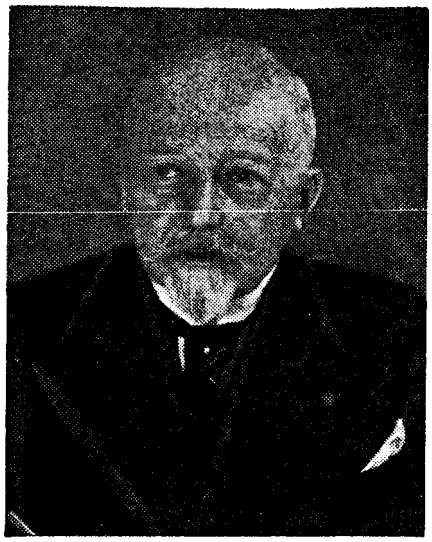
3 Febr. — De secretaris-generaal van het departement van Justitie heeft afgekondigd het „Besluit tot bestrijding van misdrijven, welke den stoffelijken nood van het Nederlandsche volk verzwaren" (Noodmisdrijvenbesluit).
Hierbij wordt bepaald, dat misdrijven, welke de voedselvoorziening ernstig in gevaar brengen of het gevoel van rust en zekerheid van de bevolking ondergraven, dan wel op andere wijze den stoffelijken nood van ons volk verzwaren, den naam zullen ontvangen van „noodmisdrijven". Dit beteekent, dat een aanmerkelijk zwaardere straf kan worden opgelegd dan voorheen. Als maximumstraf op deze delicten is gesteld het dubbele van de maximum-gevangenisstraf, in de betreffende voorschriften op het feit gesteld, terwijl dergelijke delicten nimmer lichter zullen worden gestraft dan met één jaar gevangenisstraf.
Een voorbeeld van misdrijven, welke het gevoel van rust en zekerheid van de bevolking ondergraven, vormen de overvallen met vereende krachten en andere diefstallen ten plattelande, die zulk een omvang hebben aangenomen, dat sommige boeren er toe zijn overgegaan, hun schuren e. d. te bewaken. Ongetwijfeld kan als een dergelijk misdrijf ook worden aangemerkt de plundering van bakkerswagens in de groote steden, waardoor de uitreiking van het toch al zoo beperkte broodrantsoen in gevaar wordt gebracht.
De berechting van dergelijke noodmisdrijven zal geschieden door de bij het besluit ingestelde „Noodkamers" van de arrondissementsrechtbanken (bestaande uit één rechter), terwijl hooger beroep kan worden ingesteld bij de „noodkamer" van het Economisch Gerechtshof te Almelo (bestaande uit 3 raadsheeren). Op de opsporing en berechting van de „noodmisdrijven" zijn de bepalingen, welke gelden vor delicten, die berecht worden door den economischen rechter van overeenkomstige toepassing.
Men kan er van verzekerd zijn, dat misdrijven als hierboven bedoeld, in den vervolge streng en snel zullen worden berecht.
Het besluit, dat is afgekondigd in het Verordeningenblad No. 1 van 26 Januari 1945, is denzelfden dag in werking getreden. **(Vor. ber. Noodtoestand 6195 D)**

F. Stijgende sterftecijfers te Amsterdam —

10 Febr. — Naar de G.G.D. mededeelt zijn de laatste weken de ziekte- en sterftecijfers in de hoofdstad gestegen Het gebrek aan voedsel, de in de oorlogsjaren ontstane verminderde weerstand en de brandstoffennood zijn daarvan de oorzaak. Vooral laten deze factoren zich gelden bij kinderen beneden het jaar en bij ouderen. De typhus breidt zich evenwel thans niet meer uit, en vermoedelijk heeft men deze epidemie nu wel onder de knie. Andere infectieziekten blijven tot nu toe nog ongeveer op hetzelfde niveau. Voor de verspreiding van deze ziekten is het van belang, hoe de hygiënische toestand in de stad blijft, welke steeds goed is geweest. In den laatsten tijd zijn op dit gebied nieuwe zorgen ontstaan. Bij de rioleering zijn moeilijkheden in enkele buurten. In de eerste plaats door het hooge water. Dan verrijzen er op vele plaatsen in de stad, doordat de menschen hun vuilnisemmers maar op straat leeg gooien, steeds grooter wordende vuilnisbelten, welke niet dadelijk opgeruimd kunnen worden. Ten slotte is er gebrek aan waschmiddelen, wat in de huisgezinnen niet bevorderlijk is voor de hygiëne terwijl zwembaden. kuipbaden en douches buiten dienst zijn.
(Vor. ber. Stagnatie begrafenissen 6200 A)

G. Dr. W. de Vlugt overleden —

Op 10 Februari is te Aerdenhout, 72 jaar oud, overleden, dr. W. de Vlugt, oudburgemeester van Amsterdam. Hij heeft de functie van burgemeester der hoofdstad vervuld van Juni 1921 tot Maart 1941, dus bijna twintig jaar; langer tijd dan een zijner voorgangers.
Dr. de Vlugt heeft zijn eerste onderwijs ontvangen aan de school der Ver. voor Geref. scholen in de Plantage Doklaan te Amsterdam. Reeds op 22-jarigen leeftijd werd hij opgenomen in de aannemersfirma De Vlugt en Domhof, waarin hij tot 1 Januari 1919 werkzaam is gebleven. In deze periode had de heer De Vlugt ook in de politiek bekendheid verworven. Van 1909 tot 1913 was hij lid van de Tweede Kamer en sinds 1922 maakte hij deel uit van de Eerste Kamer.
Van zijn eigen vakorganisatie, den Ned. Aannemersbond, was hij secretaris, later

Dr. W. de Vlugt

eerelid. Voorts was hij oprichter en bestuurder van de Algemeene Patroonsver. inzake de arbeidsvoorwaarden in de bouwbedrijven en medeoprichter en bestuurder van de Middelbaar Technische School te Utrecht. Ook zag hij zich benoemd tot lid van de Staatscommissie in zake de socialisatie en van verschillende andere Rijkscommissies. In 1915 werd hij gekozen tot lid van den Amsterdamschen gemeenteraad, het jaar daarop tot lid van de Prov. Staten van Noord-Holland. Als raadslid bewoog hij zich bij voorkeur op het gebied van den woningbouw, ook had hij zitting in verschillende raadscommissies. In 1918 volgde zijn benoeming tot wethouder van Publieke Werken, nadat hij reeds eenige maanden het wethouderschap tijdelijk had waargenomen en drie jaar later, zooals gezegd, tot burgemeester van Amsterdam. Ter gelegenheid van het driehonderdjarig bestaan der Gemeente-universiteit zag de heer De Vlugt, die qualitate qua president-curator der universiteit was, zich benoemd tot doctor honoris causa.

Uit den tijd van het burgemeesterschap van dr. De Vlugt noemen wij als belangrijke feiten: den bouw van het Stadion voor de Olympische Spelen, de opening van de Coenhaven, de totstandkoming van de verbeterde verbinding met den Bovenrijn, de opening van de nieuwe sluis te IJmuiden met de verbreeding van het Noordzeekanaal, de uitvoering van het Boschplan en de oplossing van de Paleis-Raadhuiskwestie, waardoor de voorbereiding van den bouw van het Nieuwe Stadhuis mogelijk is gemaakt. In Maart 1941 is hem pensioen verleend

(Vor. ber. dr. De Vlugt 4586 A)

BULGARIJE —

A. Erkenning der Poolsche regeering te Loeblin —

6 Febr. — Naar United Press uit Londen meldt, heeft de Bulgaarsche regeering het voorbeeld van de regeering Benesj gevolgd en het Poolsche kabinet van Loeblin erkend. In Londen verwacht men thans algemeen, dat ook de uitgeweken Joegoslavische regeering en Roemenië binnenkort Loeblin zullen erkennen. De uitgeweken Noorsche regeering te Londen zou het voornemen hebben, naar het voorbeeld van Frankrijk, een vertegenwoordiger naar Loeblin te sturen, zonder evenwel het comité van Loeblin formeel te erkennen.

(Vor. ber. 6185 I)

DUITSCHLAND —

B. Overzicht militaire situatie - Radiorede van generaal Dittmar

Berlijn, 6 Febr. (D.N.B.) — De militaire commentator van den Groot-Duitschen Omroep, lt.-gen. Dittmar, gaat in zijn bespreking van heden uit van de woorden van Frederik den Groote: „Ik zal ook verder op het hooge koord moeten balanceeren, steeds trachtend mij voor vallen te behoeden, doch ik zal er ook voor zorgen den vijand van tijd tot tijd met den balanceerstok een tik op den neus te geven."

Bij de vijanden begint reeds de vrees voor verdere complicatie van den toestand in binnen- en buitenland, voor Duitsche tegenacties, voor de slagen met den balanceerstok, merkbaar te worden. Met betrekking tot dit laatste bezit de Duitsche uitval van 16 December van het vorig jaar een groote mate van bewijskracht voor wat de Duitsche weermacht ook thans nog aan goed voorbereide slagen kan uitdeelen. Wanneer men bedenkt, dat reeds de derde slag om Aken volgens den wil en de woorden van den Amerikaanschen opperbevelhebber de beslissende slag van dezen oorlog had moeten zijn, dan wordt merkbaar in welke mate de Duitsche slag in het Westen doeltreffend is gebleken.

Dat, nu de Sovjetformaties in sterkere mate opdringen, in het Oosten nog zware gevechten te wachten staan, lijrt geen twijfel, evenals het feit, dat ieder Sovjetbruggenhoofd op den westelijken oever van de Oder aan een toekomstig gezwel gelijk staat. Daarom moet aan alle gevallen, waarin het door Duitsche tegenaanvallen gelukt is deze uitgangsstellingen op te ruimen of te verkleinen, bijzondere waarde worden toegekend. De spits van de naar het Westen gerichte groote Sovjetsaanvalswig is nog steeds gericht op de Midden-Oder aan weerskanten van Frankfurt en Küstrin en dus op het hart van het Duitsche Rijk. Een andere over een breed front begonnen operatie tegen Pommeren kan mogelijk, ondanks haar groote uitgestrektheid in de breedte, in hoofdzaak haar zwaartepunt zoeken in de richting van den mond van de Oder, alleen al om verbinding te land naar het Oosten bij den wortel af te snijden en op die manier de in Pommeren en West-Pruisen strijdende Duitsche troepen te isoleeren.

Het Duitsche opperbevel staat voor de moeilijke taak zijn tegenmaatregelen snel te nemen, zonder ze te overhaasten.

C. Vonnissen van het standgericht

7 Febr. — Reichsführer S.S., Heinrich Himmler, heeft eenige ambtenaren, die zich dezer dagen de beproeving onwaardig bewezen hebben, in handen gegeven van een standgericht om veroordeeld te worden. Zoo is de vroegere S.S.-Standartenführer, politie-president van Bromberg, Von Salisch, wegens lafheid en plichtsverzuim gedegradeerd en ter dood veroordeeld. Het vonnis is door den kogel voltrokken. De vroegere regeeringspresident Kühn van Bromberg en de vroegere burgemeester Ernst van Bromberg zijn om dezelfde redenen ontheven van hun waardigheden en ambten, gedegradeerd en ingedeeld bij een beproevingsbataljon. De door den leider der partijkanselarei uitgesloten en gedegradeerde districtsleider van Bromberg. Rampf, werd eveneens bij het beproevingsbataljon ingedeeld.

ECONOMIE —

D. Voorstellen inzake de valutaplannen van Bretton Woods —

5 Febr. — De American Bankers Association zal binnenkort voorstellen publiceeren, welke betrekking hebben op de valutaplannen van Bretton Woods.

Deze voorstellen, welke blijkbaar door de meerderheid van de bankiers worden aanvaard, houden de volgende punten in:

1. Opheffing van de Johnson-Act, welke de verstrekking van Amerikaansche leeningen aan die Europeesche landen verbiedt, welke hun verplichtingen uit schulden van den vorigen wereldoorlog niet zijn nagekomen.
2. Oprichting van een internationale bank voor den wederopbouw, welke ook bepaalde faciliteiten voor de stabilisatie der valuta's in de geheele wereld zou kunnen verleenen. Hierdoor zou het in Bretton Woods voorgestelde stabilisatiefonds kunnen vervallen.
3. Oprichting van een nieuw regeeringscomité, waarvan ook leidende bank- en beurskringen der Ver. Staten deel zouden uitmaken.
4. Verstrekking van aanvullende middelen aan de Import- and Exportbank.

De Ver. Staten zouden voor $ 3.18 milliard aan de bank voor den wederopbouw deelnemen, welke bank middelen zou verstrekken voor het herstel en wederopbouw van de door den oorlog verwoeste fabrieken en huizen in de geheele wereld. Voorts zouden de middelen dezer bank gebruikt kunnen worden voor het handhaven van redelijke internationale wisselkoersen. Een verder bedrag van $ 2 milliard zou het de Import- and Exportbank mogelijk maken haar werkzaamheden nog meer uit te breiden. Deze aanvullende middelen vormen slechts een gedeelte van de gelden welke de leiding der Import- and Exportbank voor dergelijke doeleinden voornemens is uit te geven. Bretton Woods gaat uit van een bijdrage der Ver. Staten voor de Internationale Bank en het Valutastabilisatiefonds van $ 5.18 milliard, terwijl officieele kringen in Washington rekening houden met het verstrekken van nog $ 5 milliard aan de Import- and Exportbank.

FRANKRIJK —

E. Generaal De Gaulle over de buitenlandsche politiek —

7 Febr. — In een rede voor den Franschen omroep heeft generaal De Gaulle o.a. verklaard, dat in deze scherpste faze van den strijd en van den komende vrede, Frankrijks rechten en plichten op de eerste plaats staan. Om den tegenstand van den vijand aan het Westelijk front te breken, is Frankrijks inspanning, ondanks de huidige belemmering van zijn macht, vereischt. Wat de bezetting der Duitsche gebieden betreft is het duidelijk, dat het Fransche leger daaraan overwegend deelneemt.

Wij weten, aldus De Gaulle, dat vele menschen het vrij zonderling vinden, dat de regeeringsleiders der drie andere groote mogendheden in deze periode van den oorlog schijnen te pogen, den aard der beëindiging van den strijd en de voorwaarden voor de afrekening vast te leggen zonder Frankrijk. Op dit punt kan ik Frankrijk verzekeren, dat men met alle kalmte de ontwikkeling der gebeurtenissen kan afwachten.

Wat de regeling van den toekomstigen vrede en alle daarmede samenhangende vraagstukken betreft, hebben wij den geallieerden openlijk duidelijk gemaakt. dat Frankrijk zich door niets verplicht zal gevoelen, wat het niet gelijkgerechtigd met de anderen besproken en goedgekeurd heeft. Frankrijk zal niets aanvaarden, wat niet met zijn doelstellingen overeenkomt, n.l. de zekerheid, dat een Duitsche aanval op Frankrijk of op een met Frankrijk verbonden staat, in de toekomst onmogelijk wordt.

Ik kan slechts wederom betoogen, dat

de definitieve medewerking der Fransche strijdkrachten langs den geheelen Rijn de afscheiding van den linker-Rijnoever en van het Ruhrgebied tot voorwaarde heeft. De onafhankelijkheid van Polen, Tsjecho-Slowakije, Oostenrijk en de Balkanlanden zijn de voorwaarden, die door Frankrijk als essentieel beschouwd worden. De Gaulle gaf toe, dat Frankrijk de veiligheid van Europa niet kan garandeeren. Daarom heeft het echter reeds een bondgenootschap met de Sovjet-Unie gesloten, en hoopt het over enkele dagen een bondgenootschap met Engeland aan te gaan, zoodra Engeland zijn toestemming gegeven heeft tot datgene, wat Frankrijk tegenover Duitschland essentieel acht. Frankrijk rekent er op, goede betrekkingen te kunnen aanknoopen met een vernieuwd Italië.

(Vor. ber. De Gaulle 6166 D)

GRIEKENLAND —

A. Burgeroorlog - Overeenstemming tusschen regeering en Eam

11 Febr. — Tusschen de regeering van Plastiras en de gedelegeerden der Eam is, naar Reuter uit Athene meldt, op 10 Februari overeenstemming bereikt over alle nog openstaande problemen met inbegrip van de problemen betreffende een nauwkeurig ontwapeningsplan der Elastroepen. Men heeft ook een compromisoplossing gevonden om het huidige krijgsgerecht te wijzigen.

(Vor. ber. 6196 E)

INTERNATIONAAL —

B. Conferentie van drie —

7 Febr. — Het Engelsche ministerie voor de Inlichtingen heeft volgens Reuter bekendgemaakt: „De president der Ver. Staten, de premier der Sovjet-Unie en de premier van Groot-Britannië zijn, vergezeld van de chefs hunner generale staven, de drie ministers van Buitenlandsche Zaken en andere adviseurs, bijeengekomen voor een conferentie in het gebied van de Zwarte Zee. Verder wordt gezegd, dat het doel der conferentie er in bestaat de plannen tegenover den gemeenschappelijken vijand met elkander in overeenstemming te brengen en met de bondgenooten een hechte basis te leggen voor een duurzamen vrede.

C. Internationale vakbondenconferentie —

9 Febr. (Radio-Oranje) — Over de vraag of vertegenwoordigers van de voormalige vijandelijke landen Finland, Italië, Roemenië en Bulgarije moeten worden uitgenoodigd bleken de meeningen ter conferentie zeer verdeeld. Er werd tenslotte een compromis bereikt, waarbij werd overeengekomen, dat er uitnoodigingen zullen worden gezonden aan de vakvereenigingen in de genoemde landen, maar dat een commissie een onderzoek zal instellen naar de goede trouw van hun vertegenwordigers en zal beslissen of zij als afgevaardigden dan wtl als waarnemers zitting zullen nemen.

10 Febr. (Radio-Oranje) — Sir Walter Citrine heeft de houding van de Britsche Arbeiderspartij tegenover Duitschland uiteengezet. Zijn voornaamste punten waren: Duitschland moet volkomen verslagen worden en de leiders van den oorlog en de oorlogsmisdadigers moeten hun gerechte straf ondergaan; Duitschland moet zoo volledig mogelijk schadeloosstelling geven, zelfs als dit zou beteekenen, dat de geallieerden vele jaren lang contrôle in Duitschland moeten blijven uitoefenen; Duitschland moet geheel ontwapend worden; alle Duitsche oorlogsindustrieën moeten gesloten worden en de Duitsche jeugd moet opnieuw worden opgevoed. Voorts deed de spreker het denkbeeld aan de hand, internationale lichamen te vormen voor het bestuur van het Rijndal en het Donaudal.

(Vor. ber. 6207 B)

NOORWEGEN —

D. Quisling op bezoek bij Hitler —

28 Jan. (D.N.B.) — De Führer heeft in zijn hoofdkwartier den Noorschen minister-president, Vidkun Quisling, ontvangen. telijke gedachtenwisseling ontvangen.

Bij de besprekingen over alle Duitschland en Noorwegen gemeenschappelijk interesseerende kwesties werd volledige en oprechte overeenstemming bereikt De Führer bekrachtigde opnieuw zijn in September 1943 door Rijkscommissaris Terboven reeds aan het Noorsche publiek medegedeelde besluit, dat Noorwegen na den zegevierenden afloop van den Europeeschen lotsstrijd, in volledige vrijheid en zelfstandigheid zal hersteld worden met overneming der verplichtingen, welke voor den Noorschen staat voortvloeien uit de gemeenschappelijk in acht te nemen beveiliging der Europeesche Volkengemeenschap.

(V. b. Quisling bij Hitler 5830 C)

PARAGUAY —

E. Oorlogsverklaring aan de asmogendheden —

10 Febr. — Reuter meldt uit Asuncion, dat de president van Paraguay een decreet heeft onderteekend, volgens hetwelk Paraguay zich thans in staat van oorlog met de spillanden bevindt.

ROEMENIE —

F. Maarschalk Antonescu uit het leger ontslagen —

8 Febr. — Radio Boekarest meldt, aldus Reuter, dat maarschalk Antonescu uit het Roemeensche leger is ontslagen.

(Vor. ber. Antonescu 6070 A)

VER. STATEN —

G. Overzicht militaire verliezen —

10 Febr. — Naar volgens Reuter in Washington officieel bekend gemaakt wordt, bedragen de Amerikaansche verliezen op alle oorlogstooneelen tezamen tot dusver 774.584 man, d.w.z. meer dan 75 divisies. **(Vor. ber. Verliezen 6192 C)**

DE WERELDOORLOG

In het Westen sinds D-day 860.000 Duitschers gevangen genomen Ten Oosten van Berlijn bereiken de Russen de Oder, terwijl zij deze ten Westen van Breslau op een breed front overschreden - De Amerikanen dringen Manilla binnen —

WESTELIJK FRONT —

5 Febr. (D.N.B.) — In het gebied van Schleiden werden Am. doorbraakpogingen voor de Urfttalsperre tot staan gebracht. In den Schnee-Eifel kon de vijand in een bunkergroep binnendringen. In den Elzas werden de Amerikanen ten N. van Neu-Breisach afgeslagen en ten Z. van Kolmar opgevangen.

(R.-O.) — Ten O. van Monschau staan de Am. 4 km. van Gmünd. Ook zijn zij tot 8 km. in den Schnee-Eifel doorgedrongen. In den Elzas zijn Fransche en Am. troepen, die in het Duitsche bruggenhoofd bij Colmar doordringen. minder dan 15 km. van elkaar verwijderd. De Franschen trekken uit Colmar Zuidwaarts, terwijl de Amerikanen bij Mulhouse Noordwaarts oprukken. Hier werd Cernay genomen.

6 Febr. (D.N.B.) — Bij Schleiden kon de vijand ten Z. van de Urfttalsperre plaatselijk opdringen. De Duitsche formaties ten N.W. van de Ill in de Vogezen trokken zich over de rivier terug. Vijandelijke aanvallen uit Ensisheim mislukten.

(R.-O.) — De Amerikanen vorderden 3 km. in den sector Gmünd en Schleiden. De dam van de Urfttalsperre is in hun handen. In den Schnee-Eifel veroverden zij Brondscheidt. Fransche en Am. tanks maakten contact in Rouffach. De Am. naderen van 3 zijden Neuf-Brisach. Sinds 6 Juni 1944 werden 860.000 Duitschers gevangen genomen.

7 Febr. (D.N.B.) — Aan de Roer werd de aanvallende vijand afgeslagen. Aan weerszijden van den Schnee-Eifel namen de gevechten in hevigheid en omvang toe. Am. aanvallen op het Saar-bruggenhoofd tusschen Forbach en Saargemünd alsmede bij Bliesbruck mislukten. In den Boven-Elzas werden onze troepen in een verkleind bruggenhoofd teruggebracht.

(R.-O.) — De Am. staan nog ca. 6 km. van Prüm. In Luxemburg vielen zij aan tusschen Echternach en Clervaux en drongen op 7 punten Duitschland binnen. De geallieerden namen Neuf-Brisach. In 24 uur veroverden de Franschen de helft van het terein dat de vijand nog ten W. van den Rijn bezet hield. Ook de plaats Munster kwam in hun handen.

8 Febr. (D.N.B.) — In den Schnee-Eifel kon de vijand zijn penetratie iets uitbreiden. Zijn aanvallen aan de Duitsch-Luxemburgsche grens bleven in ons vuur steken. Bij Echternach wierpen onze troepen den vijand op den Z. oever van de Sauer terug.

(R.-O.) — 3 van de 7 dammen, die den bovenloop van de Roer regelen zijn in Am. handen. De Amerikanen dringen verder op naar Gmünd, Schleiden en Prüm. Zij handhaafden hun bruggenhoofden over de Sauer in Luxemburg. In den Elzas zijn de Duitschers samengedrongen op een gebied van 8 bij 10 km.

9 Febr. (D.N.B.) — Ten Z.O. van Nijmegen gingen de Canadeezen tot den aanval over; zij konden in eenige plaatsen binnendringen. In den Schnee-Eifel kon de vijand ten N. van Prüm eenig terrein winnen, ten W. der stad werd hij teruggeslagen.

(R.-O.) — Ten Z.O. van Nijmegen begonnen de geallieerden een nieuw offensief in de richting van Kleef en Goch. Zij vorderden ca. 3 km. Aan de Roer werd Schmidt veroverd. De Amerikanen staan nog 3 km. van Prüm. Zij versterkten hun bruggenhoofden over de Sauer. In den Elzas werden de laatste Duitschers verdreven. De W. oever van den Rijn van de Zwitsersche grens af tot ca. 15 km. ten N. van Straatsburg is nu in geallieerde handen.

(R.-O.) — Ten Z.O. van Nijmegen werden ca. 12 dorpen veroverd. Op sommige punten zijn de geallieerden ca. 8 km. gevorderd; 1/3 van het Reichswald is in hun handen.

11 Febr. (D.N.B.) — In den afweerslag tusschen Neder-Rijn en Maas werden alle doorbraakpogingen verijdeld. De vijand kon in Kleef binnendringen. Aan de Boven-Roer betrokken onze troepen nieuwe stellingen op den O. oever. In Prüm woeden straatgevechten.

(R.-O.) — Geallieerde troepen zijn in Kleef binnengedrongen. In het Reichswald en ten Z. daarvan vorderden zij eveneens. In Prüm wordt gevochten.

OOSTELIJK FRONT —

5 Febr. (D.N.B.) — In Hongarije werden vijandelijke aanvallen ten Z. van het meer van Velencze in hoofdzaak afgeslagen. Ten N. van Stuhlweissenburg werd de vijand naar het O. verdreven. Aan weerszijden van Brieg ondernam de vijand een hevigen aanval uit zijn Oderbruggenhoofden. Ook zet hij zijn aanvallen op den verdedigingsring van Frankfort a. d. Oder en op Küstrin en Posen zonder resultaat voort. Aanvallen tusschen Pyritz, Deutsch Krone en Jastrow werden wederom afgeslagen.
(R.-O.) — De Russen zijn de Oder ten N. van Küstrin op 12 km genaderd door de verovering van Bärwalde. Ook ten Z. van Frankfort staan zij op 12 km. van de Oder door de verovering van Biebingen. In Oost-Pruisen werden Landsberg en Bartenstein genomen.
6 Febr. (D.N.B.) — In Oost-Kroatië werden aanvallen op het front in Syrmië afgeslagen. Aan de Drina werd Zvornik door onze troepen veroverd. In het stedelijke gebied rondom den Burcht te Boedapest blijft het garnizoen verzet bieden. Ten Z.W. van Brieg kon de vijand zijn bruggenhoofd uitbreiden. Vijandelijke aanvallen ten O. van Frankfort en op Küstrin bleven zonder resultaat.
(R.-.O) — De Russen bereikten de Oder bij Küstrin en Frankfort. In Posen veroverden zij het arsenaal.
7 Febr. (D.N.B.) — Bij Mostar in Herzegowina zijn opnieuw gevechten ontbrand. De verdedigers van Boedapest sloegen alle aanvallen af. Graudenz en Elbing houden stand. In Oost-Pruisen werd de vijand bij Landsberg teruggeslagen.
(R.-O.) — Tusschen Breslau en Oppeln staken de Russen op 4 Febr. de Oder over. Zij zijn sindsdien tot 20 km gevorderd en veroverden o.a. Brieg, Ohlen, Löwen en Grottkau.
8 Febr. (D.N.B.) — Tusschen Saybusch en Pless werd de vijand na aanvankelijke terreinwinst afgeslagen. Op het Nogatfront en Elbing deed hij hevige aanvallen. In Oost-Pruisen lagen zwaartepunten tusschen Wormditt en Heilsberg en bij Kreuzburg. Een bruggenhoofd over de Barta ten Z.O. van Libau werd opgeruimd.
(R.-O.) — In Boedapest maakten de Russen opnieuw 5600 gevangenen. In den Breslau-sector veroverden de Russen een 50-tal plaatsen ten W. van de Oder, o.m. Grossburg en Preisdorf. Zij gaan voort het terrein ten O. van de Oder bij Frankfort en Küstrin van den vijand te zuiveren.
9 Febr. (D.N.B.) — Het garnizoen van Boedapest handhaaft zich nog steeds in de stadsdeelen voor den Burcht. De garnizoenen van Schneidemühl, Posen en Elbing hielden ook verder stand. In Oost-Pruisen werden bij Landsberg en Kreuzburg nieuwe doorbraakpogingen verijdeld .
(R.-O.) — In Pommeren veroverden de Russen Bernstein en Reetz. In Posen trokken de Duitschers zich terug naar het N. deel der stad. In Oost-Pruisen namen de Russen Kreuzburg.
10 Febr. (D.N.B.) — In Herzogowina duren de vijandelijke aanvallen ten W. van Mostar voort. Ten Z. van de Drau veroverden zij Virovitica.
(R.-O.) — De Russen veroverden in Pommeren o.a. Döhlitz en omsingelden Arnswalde. In Oost-Pruisen namen zij Frauenburg en omsingelden Elbing. Ook ten Z. van Koningsbergen werden een aantal plaatsen veroverd.
11 Febr. (D.N.B.) — Burcht en citadel van Boedapest werden ook verder in bezit gehouden. In Slowakije bleven vijandelijke aanvallen aan den weg Losone-Altsohl vruchteloos. Bij Grottkau werd de vijand verder teruggeworpen. Ten W. van Breslau kon hij tot aan den Bobersector doordringen. Liegnitz ging verloren. In Z. Pommeren werden de vijandelijke aanvallen ten Z. van Stargard opgevangen. Aan weerskanten van Deutsch Krone en ten N.W. van Schwetz kon de vijand penetraties bereiken. Schneidemühl en Posen werden verder verdedigd.
(R.O.) — Ten W. van Breslau werd een groot aantal plaatsen, o.m. Liegnitz, Haynau en Kanth veroverd.

ITALIE —

6 Febr. (D.N.B.) — In het dal van de Sergio bij Gallicano heroverden onze troepen tijdelijk verloren gegane stellingen.
(R.-O.) — Gallicano werd hij een verrassenden aanval veroverd.
7 Febr. (D.N.B.) — Ten N.O. van Gallicano wordt plaatselijk gestreden.
8 Febr. (R.-O.) — Geallieerde troepen wonnen ten Z.O. van Bologna terrein.
9 Febr. (D.N.B.) — Ten Z. van Massa aan de Ligurische kust werd de vijand uit vrij kleine penetratieplekken geworpen.

LUCHTOORLOG —

5 Febr. (D.N.B.) — Bij Britsche aanvallen ontstond vooral schade in Bonn en Godesberg. In Januari verloren de Anglo-Amerikanen door jagers en luchtdoelartillerie 1389 vliegtuigen, meerendeels viermotorige bommenwerpers.
(R.-O.) — Zware Eng. bommenwerpers vielen overdag Regensburg en andere plaatsen in Z. Duitschland aan. 's Nachts drongen Britsche gevechtsvliegtuigen tot Berlijn door.
(R.-O.) — Eng. Mosquito's vielen spoorwegen te Keulen, Maagdenburg, Hannover en Koblenz aan. Zware Am. bommenwerpers uit Italië vielen de benzinefabriek te Regensburg aan.
7 Febr. (D.N.B.) — Am. vliegtuigen wierpen bommen op Maagdenburg en op plaatsen in het Thüringsch-Saksisch gebied, vooral op Chemnitz.
(R.-O.) — 1300 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 700 jagers, vielen Leipzig, Maagdenburg en Chemnitz aan. Gevechtsbommenwerpers vielen verbindingen in het Westen aan.
8 Febr. (D.N.B.) — Am. vliegtuigen vielen overdag Weenen aan, terwijl Britsche formaties bommen in W. Duitschland lieten vallen. Nachtelijke Eng. aanvallen waren op Maagdenburg en W. Duitschland gericht.
(R.-O.) — Am. zware bommenwerpers uit Italië vielen overdag olie-raffinaderijen in de omgeving van Weenen aan. Britsche bommenwerpers vielen 's nachts Kassel, Mainz, Koblenz, Bonn, Hannover, Düsseldorf, Duisburg en als hoofddoel Maagdenburg aan.
9 Febr. (D.N.B.) — Am. vliegers wierpen bommen op steden in Z.O. Duitschland. 's Nachts waren het Roergebied, N. Duitschland en Berlijn het doel van Britsche bommenwerpers.
10 Febr. (D.N.B.) — Am. bommenwerpers wierpen overdag bommen op Maagdenburg alsmede op plaatsen in Thüringen en Westfalen. Vooral in Weimar en Jena ontstond schade.
(R.-O.) — 1300 zware Am. bommenwerpers vielen doelen in Maagdenburg, Halle en Weimar aan.
(R.-O.) — Geallieerde vliegtuigen vielen een benzinedepôt te Dülmen bij Münster aan. Van Duitsche zijde werd, vooral in het tweede gedeelte van de verslagweek, melding gemaakt van V-vuur op Londen.

ZEEOORLOG —

5 Febr. (D.N.B.) — In de wateren om Engeland torpedeerden onze duikbooten 7 schepen met een inhoud van 54.400 brt. en twee geleidevaartuigen. Het zinken van 3 vrachtschepen met ruim 13.000 brt. en een bewakingsvaartuig werd waargenomen.
10 Febr. (R.-O.) — In een gemeenschappelijke Engelsch-Amerikaansche verklaring van 9 Febr. wordt gezegd, dat de Duitsche duikboten in Januari wat meer actief zijn geweest dan in December, maar er was weinig verschil in de verliezen aan geallieerde schepen. De geallieerde maatregelen tegen nieuwe Duitsche vindingen hebben bemoedigende resultaten opgeleverd.
11 Febr. (D.N.B.) — Duitsche torpedovliegtuigen brachten in de Noordelijke IJszee van een konvooi 4 schepen met een inhoud van 24.000 brt. en 5 torpedojagers tot zinken. Een lichte kruiser liep zware schade op en moet als verloren worden beschouwd.

HET VERRE OOSTEN —

Birma —

5 Febr. (R.-O.) — De eerste colonne vrachtauto's, die den 1660 km. langen Ledoweg naar China heeft gebruikt, kwam op 4 Febr. te Koen-ming, het eindpunt in China, aan.

PHILIPPIJNEN —

Luzon —

5 Febr. (D.N.B.) — Het Japansche garnizoen van Manilla deed op 4 Febr. hevige tegenaanvallen op den in het N. deel der stad binnengedrongen vijand.
(R.-O.) — Am. troepen zijn Manilla binnengedrongen. Andere troepen rukken uit het O. en Z. op de stad aan.
6 Febr. (R.-O.) — Manilla wordt snel van den vijand gezuiverd.
7 Febr. (R.-O.) — Gen. MacArthur hield heden zijn intocht in Manilla.
8 Febr. (D.N.B.) — De vijand kon zijn terreinwinst in Manilla uitbreiden. In het gebied van Clarkfield handhaven de Japanners zich nog steeds.
(R.-O.) — Sinds het begin der landingen op Luzon zijn 48.000 Japanners en 7000 Amerikanen gedood of gewond.
9 Febr. (R.-O.) — De Amerikanen staken de rivier de Pasich over naar het Z. deel van Manilla. In Centraal-Luzon veroverden zij 3 plaatsen en rukken nu op naar de heuvels in het O.
10 Febr. (R.-O.) — Op het schiereiland Batan zijn de Amerikanen 16 km. gevorderd in de richting van Moron. In het Z. deel van Manilla wordt nog hevig gevochten.
11 Febr. (D.N.B.) — In Manilla woeden de verbitterde straatgevechten voort. Ook in de Subigbocht, in Batangas en in het N.O. deel van de Lingayengolf voeren de Japanners hevige gevechten met den vijand.

Luchtoorlog —

5 Febr. (R.-O.) — Vliegende vestingen vielen Kobe aan.
6 Febr. (R.-O.) — Een Britsch eskader, bestaande uit een slagschip, vier vliegdekschepen, kruisers en torpedojagers vielen op 24 en 29 Jan. de olieraffinaderijen te Palembang aan. 65 Japansche vliegtuigen werden vernietigd, terwijl 15 Eng. vliegtuigen verloren gingen.
8 Febr. (R.-O.) — Am. vliegtuigen deden aanvallen op Corregidor en op punten in Formosa, Saigon en Siam. In Noord-Birma deden geallieerde vliegtuigen aanvallen op Lascio.

(Vor. ber. Krijgsverr. 6207-08)

BEKENDMAKING

Hiermede breng ik het volgende, in opdracht van het SS-Kommando Zevenaar, ter kennis:

Aangezien de Gemeente Didam de laatste weken niet het vereischte aantal mannen voor graafwerkzaamheden heeft geleverd, zijn op last van het SS-Kommando Zevenaar de volgende personen in verzekerde bewaring gesteld:

GILSING, J. H. M.	RECEVEUR, J. F. A.	VENNEGOOR, J. H.
LIMBEEK, G. W.	VAN ROMONDT, A. H.	VERHEIJ, FR. L.
PIJLS, F. W. G.	SCHAARS, W. J.	WOLF, A. F.

Deze personen worden te Zevenaar gefusilleerd, indien zich binnen den kortst mogelijken tijd niet het vereischte aantal personen voor den Arbeidsinzet meldt.

HET SS-KOMMANDO GELAST TEVENS, DAT ALLE MANNELIJKE PERSONEN TUSSCHEN **16 EN 60 JAAR** ZICH DINSDAGMIDDAG VAN 14 TOT 19 UUR, IN DE CONCERTZAAL „DE HARMONIE", **MOETEN MELDEN.**

Hieronder worden ook verstaan zij, die in het bezit zijn van een vrijstelling van het SS-Kommando of van welke instantie dan ook, tevens degenen die reeds bij de graafwerkzaamheden zijn ingeschakeld, welke laatsten zich te melden hebben na afloop van hun werkzaamheden, alsook zij die in het bezit zijn van een vestigingsvergunning afgegeven door den Burgemeester.

Wanneer blijkt dat er personen zijn, die zich aan het bovenstaande hebben onttrokken, zal tegen hun de zwaarste maatregel worden toegepast.

DIDAM, 28 Januari 1945.

DE BURGEMEESTER,
WETJENS.

Strenge maatregelen worden genomen, wanneer de Nederlanders zich aan de graafwerkzaamheden, die zij op last van de Duitschers moeten verrichten, trachten te onttrekken. (foto A.B.C. Press)

In het Westen des lands is de distributie van voedsel een fictie geworden. Het platteland wordt overstroomd met stedelingen, die zich onder uiterst moeilijke omstandigheden nog van het allernoodzakelijkste trachten te voorzien. (Zie foto's boven).
De door de Duitschers geïnundeerde landerijen bieden een troostelozen aanblik (foto links), doch vormen geen onoverkomelijken hinderpaal voor den geallieerden opmarsch. Een jeep „doorklieft" een geïnundeerden landweg nabij Willemstad, dat op 7 November 1944 werd bevrijd. (foto's A.B.C. Press - Cas Oorthuys)

NEDERLAND (Bevrijd gebied) —

A. Manifest van de Nederlandsche ondergrondsche verzetsbewegingen

12 Febr. (Radio-Oranje) — De Nederlandsche ondergrondsche verzetsbewegingen hebben het volgende manifest uitgegeven ter publicatie in de wereldpers:

„Het Nederlandsche volk in bezet gebied heeft nu bijna 5 jaar gestreden in de rijen der vereenigde volkeren. Honderden en duizenden hebben het offer van hun leven gebracht; tienduizenden zijn naar Duitsche concentratiekampen gesleept; een nog veel grooter getal verloor al zijn bezittingen in den strijd. Onze spoorwegmannen zijn nu reeds een half jaar in staking ter wille van de geallieerde zaak, die hun eigen zaak is. Maar nu hebben de Duitschers een middel verzonnen, dat ons doodelijk zou treffen indien het werd uitgevoerd: deportatie. 9/10 onzer mannen heeft vastberaden geweigerd. Ons land is dicht bevolkt; het heeft geen groote bosschen, noch bergen of woeste gebieden. Desondanks hebben enkele honderdduizenden kunnen onderduiken, om aldus buiten den Duitschen greep te blijven. Onze bevolkingsregisters hebben wij gestolen of vernield; onze volksadministratie hebben wij in de war gestuurd; wij hebben de distributiekaarten weggehaald of nagemaakt om de Duitsche razzia's onmogelijk te maken. Indien wij slechts de wapens bezaten, dan zouden wij liever sterven als mannen dan ons als schapen te laten sleepen naar Hitler's slachtbank. Maar ook nu zullen wij ons verzetten tot het uiterste, want indien het Duitsche plan mocht slagen, dan zouden, tezamen met de reeds gedeporteerden, anderhalf millioen Nederlandsche mannen zijn weggesleept uit het vaderland. Hun lot zal niet alleen het lot zijn der dwangarbeiders, maar zij zijn gedoemd te sterven. Medelijden vragen wij niet, want wij weten waarvoor wij strijden, maar wij roepen de vrije wereld toe: een oud cultuurvolk wordt met ondergang bedreigd door de Duitsche barbaren. Laten de strijdende volkeren hun stem doen hooren, opdat elke Duitsche barbaar, die nog verstand bezit, zich bezinne, en de anderen wellicht het duivelsche doel opgeven, denkend aan de vergelding, die hen wacht. Leve de vrijheid! Wij zullen stand houden!"

(Vor. ber. Verz.bew. 6175 B)

B. Hulpactie „Zuid helpt Noord" —

17 Febr. (Radio-Oranje) — „Herrijzend Nederland" deelde op 16 Febr. mede, dat het Nederlandsche Roode Kruis in bevrijd gebied een actie in het leven heeft geroepen om onmiddellijk na de bevrijding voedselpakketten te zenden naar het Noorden. De bevolking werd opgeroepen voor dit doel nu reeds levensmiddelen te sparen. De actie zal bekend staan onder den naam „Zuid helpt Noord".

NEDERLAND (Bezet gebied) —

C. De nood in het Westen - Verhoogde sterfte te Amsterdam —

12 Febr. — In de week van 26 Januari—1 Februari 1943 bedroeg het aantal sterfgevallen te Amsterdam 169. In de overeenkomstige week van dit jaar bedroeg het 506. **(Vor. ber. 6209 F)**

D. Maatregelen inzake het begraven —

14 Febr. — Aan het Alg. H'blad ontleenen wij, dat op 5 Febr. een gemeentelijk bureau voor lijkbezorging is ingesteld, dat ten doel heeft den ondernemers van begrafenissen behulpzaam te zijn bij het inhalen van den achterstand.

Van gemeentewege zullen verder zoo spoedig mogelijk doodkisten ter beschikking worden gesteld.

Thans zullen overledenen van het sterfhuis naar een morgue (Zuiderkerk, red.) worden gebracht en vandaar later naar de begraafplaats ter begraving, welke dan zoo spoedig mogelijk zal geschieden.

In verband met het gebrek aan doodkisten is het verder gewenscht, dat door de familie voor elken overledene zoo mogelijk een 2-persoons- of twee 1-persoonslakens ter beschikking worden gesteld aan den aannemer der begrafenis, voor het vervaardigen van een omhulsel.

(Vor. ber. 6200 A)

E. Brood, margarine en grutterswaren gedistribueerd —

13 Febr. — De secr.-gen. van het departement van Landbouw en Visscherij maakt bekend, dat de door het Zweedsche Roode Kruis gratis beschikbaar gestelde hoeveelheden brood, margarine en grutterswaren zullen worden verdeeld in 47 distributiekringen, verdeeld over de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht. Aan personen van 4 jaar en ouder wordt 800 gram brood gratis verstrekt. Aan de kinderen van 0 tot 14 jaar bovendien 250 gram grutterswaren en tenslotte aan personen van elken leeftijd 125 gr. margarine. **(V. b. Distr. 6175 E)**

F. Vereenvoudiging der rechtspleging - Uitbreiding der bevoegdheden van de kantonrechters —

12 Febr. — In het Verordeningenblad zijn dezer dagen verordeningen opgenomen, die een uitvloeisel zijn van het streven, ook onder de moeilijke verhoudingen van het ogenblik, onze rechtspleging zooveel mogelijk onverkort in stand te houden en de processen ondanks het bezwaarlijke vervoer van personen en de langzame postverbindingen, binnen bekwamen tijd te doen afloopen. Een oplossing van deze moeilijkheden is gezocht door in de eerste plaats den rechter zoo dicht mogelijk te brengen bij de rechtzoekenden. Daartoe is de bevoegdheid van de kantonrechters, die zich ook in kleinere plaatsen bevinden, uitgebreid en de bevoegdheid der rechtbanken en gerechtshoven ingekrompen. Tot nu toe was de kantonrechter in het algemeen bevoegd als het proces liep over bedragen tot en met ƒ500.—. Dit is thans geworden ƒ 1.000.—. Een tweede vereenvoudiging is gevonden in de beperking van de mogelijkheid van beroep. In strafzaken zal, indien de kantonrechter een geldboete oplegt, beroep voor den verdachte alleen mogelijk zijn, wanneer de geldboete ligt boven ƒ 100 (te voren was de grens ƒ 25). In burgerlijke zaken is de strafmaat, waarboven men in beroep kan gaan zoowel voor den kantonrechter als voor de rechtbanken verdubbeld. Bovendien is in burgerlijke zaken het beroep afgeschaft voor alle rechtsvorderingen betreffende uitkeeringen tot onderhoud.

Voorts is aan een oud verlangen voldaan door uitbreiding van de bevoegdheid van den politie- en van den kinderrechter. Bepaald is mede, dat in beroep het Economisch Gerechtshof, indien dit voor een snelle afdoening van zaken gewenscht is, recht kan doen op het dossier, dus zonder den verdachte en de getuigen opnieuw te hooren.

BELGIE —

G. Kabinet Van Acker gevormd —

13 Febr. — Volgens officieuze inlichtingen uit Brussel, behelst het nieuwe, Belgische kabinet de namen van de volgende ministers:

Van Acker, premier.

Spaak, Buitenlandsche Zaken; De Smael, Economische Zaken; Delvaux, Landbouw; Calmand, Levensmiddelenvoorziening; Kroonacker, Levensmiddeleninvoer; prof. Eyskens, Financiën; Rongvaux, Verkeer; Herman Vos, Openbare Werken; Troclet, Arbeid en Sociale Verzekering.

Voorts is nog een uit zes ministers bestaand oorlogskabinet gevormd, dat zich in het bijzonder zal wijden aan de problemen van den invoer van levensmiddelen en grondstoffen en van het herstel der industrie.

Een Reuterbericht zegt voorts, dat de nieuwe regeering een kabinet van nationale eenheid is, waarvan zoowel katholieken als communisten deel uitmaken.

CHILI —

H. Oorlogsverklaring aan Japan —

15 Febr. — Naar Reuter uit Santiago de Chile meldt, is daar op 14 Februari officieel de oorlogstoestand tusschen Chili en Japan geproclameerd.

DUITSCHLAND —

I. Volkssturm - Vrouwen ingeschakeld —

12 Febr. (D.N.B.) — Door een decreet van den leider der partijkanselarij zijn de vrouwen en meisjes opgeroepen tot hulpdiensten voor den Volkssturm.

In de verordening wordt gezegd, dat een organisatorische inschakeling van N. S. Frauenschaft en B.D.M. weliswaar niet in aanmerking komt, dat echter de leden dezer organisaties door haar werk in de plaatselijke groepen kunnen bijdragen tot een bespoediging van uitrusting en kleeding der Volkssturmsoldaten.

(Vor. ber. Volkssturm 6128 G)

K. Oproep van het geallieerde opperbevel tot de buitenlandsche spoorwegarbeiders —

12 Febr. (Radio-Oranje) — Het geallieerde opperbevel richtte een oproep tot de buitenlandsche arbeiders die op de spoorwegen werken. Hierin werd gewezen op het levensgevaar, waarin deze arbeiders reeds sinds weken verkeeren tengevolge van de geallieerde luchtaanvallen op de Duitsche spoorwegen. Naar voren wordt gebracht, dat de hulp aan de Duitschers den oorlog verlengt. Het opperbevel wekt de buitenlandsche arbeiders op, zich aan het werk te onttrekken of den treinenloop zooveel mogelijk te belemmeren.

ENGELAND —

L. Engeland's uitvoer in 1944 —

17 Febr. (Radio-Oranje) — In 1944 heeft Engeland voor een bedrag van £ 258 millioen aan goederen uitgevoerd. Dit is £ 25 millioen meer dan in 1943, maar nog altijd £ 200 millioen minder dan voor den oorlog. Een deel van de toeneming van vorig jaar bestond uit speciale leveringen aan Rusland. Gedurende de laatste 3 maanden van 1944 zijn voor £ 2 millioen goederen naar Frankrijk, België en Nederland gezonden. **(V. b. Export 6150 C)**

FRANKRIJK —

M. Zuivering - 471 doodvonnissen —

13 Febr. — Naar het persbureau van de regeering-de Gaulle meldt, heeft de Fransche minister van Voorlichting in een rede te Marseille medegedeeld, dat in Frankrijk reeds 471 doodvonnissen tegen collaborateurs zijn geveld.

(Vor. ber. Zuivering 6206 E)

GRIEKENLAND —

N. Bezoek van Churchill en Eden - Opheffing oorlogstoestand —

14 Febr. — Naar Reuter meldt, zijn Churchill, Eden en veldmaarschalk Alexander te Athene aangekomen. Churchill hield een toespraak tot de menigte, die op het plein der Constitutie was bijeengekomen. Ook de Grieksche regent, het Grieksche

kabinet, en MacMillan waren daar aanwezig. Churchill zeide onder meer, dat een groote toekomst voor Griekenland ligt. De problemen waarom in Athene is gevochten, waren onjuist voorgesteld. Verder wordt uit Athene gemeld, dat met ingang van 14 Februari de oorlogstoestand in Griekenland is opgeheven. In een verordening wordt amnestie verleend voor alle politieke delicten met uitzondering van delicten tegen de algemeene strafwet. De leden der Elas moeten op 15 Maart hun wapenen hebben ingeleverd.
(Vor. ber. Churchill en Eden in Athene 6181 C)

HONGARIJE —

A. Uitlevering van admiraal Horthy geëischt —

13 Febr. — Reuter meldt uit Belgrado, dat admiraal Horthy, de vroegere Rijksbestuurder van Hongarije, bovenaan staat op een lange lijst van Hongaren, wier uitlevering als oorlogsmisdadigers door het communistische bevrijdingscomité te Belgrado wordt geëischt.
(Vor. ber. Horthy 6122 F)

INTERNATIONAAL —

B. 3-11 Febr. '45 Krimconferentie - Officieele gemeenschappelijke verklaring —

12 Febr. — Churchill, Roosevelt en Stalin hebben een gemeenschappelijke verklaring gepubliceerd, waarin, naar Reuter meldt, veelomvattende plannen voor het overwinnen van Duitschland, zijn bezetting en ontwapening en de vernietiging van den Duitschen generalen staf voor alle tijden worden aangekondigd.
Uit de verklaring blijkt, dat van 3—11 Febr. in de stad Jalta op de Krim een conferentie van drie is gehouden. De verklaring behelst de vernietiging van elke Duitsche militaire uitrusting, contrôle op de Duitsche industrie en een veroordeeling der oorlogsmisdadigers. Het Frankrijk van de Gaulle moet daarbij een rol spelen te zamen met Engeland, de Sovjet-Unie en de Ver. Staten. De nationaal-socialistische partij en haar organisaties moeten uitgeroeid worden.
Voorts wordt medegedeeld, dat men overeenstemming heeft bereikt omtrent het in het leven roepen van een na-oorlogsch Polen en een zoo spoedig mogelijk herstel van den Zuidslavischen staat. Een vredescharta en een veiligheidsorganisatie naar het voorbeeld van Dumbarton Oaks zullen voorbereid worden op een conferentie der vereenigde naties, die in April van dit jaar in San Francisco zal worden gehouden.
De verklaring deelt verder mede, dat het tijdstip, de omvang en de coördinatie van het militaire optreden tegen Duitschland zijn besproken en goedgekeurd. De gecombineerde militaire plannen zullen pas bekend worden gemaakt wanneer zij tot uitvoering zijn gekomen.
Het communiqué geeft uiting aan de verwachting, dat de nauwe samenwerking tusschen de drie generale staven, die op de conferentie bereikt is, bij zal dragen tot verkorting van den oorlog. De besprekingen der drie generale staven zullen in de toekomst worden voortgezet als de noodzaak zich voordoet. Churchill, Roosevelt en Stalin dreigen, dat het Duitsche volk, als het zijn tegenstand voortzet, in geval van een nederlaag slechts des te meer te lijden zal hebben.
Wij zijn het, aldus het communiqué, eens geworden over een gemeenschappelijke politiek en gemeenschappelijke plannen, met de strekking, onvoorwaardelijke capitulatiebepalingen te stellen, die wij gemeenschappelijk aan Nazi-Duitschland zullen opleggen als de Duitsche gewapende tegenstand volledig ineengestort zal zijn. Deze voorwaarden zullen pas bekend gemaakt worden als de definitieve nederlaag van Duitschland voltooid is.
De troepen der drie mogendheden zullen elk een zone van Duitschland bezetten. Men is voornemens, een gecoördineerd bestuur en contrôle in te voeren door een centrale contrôlecommissie, bestaande uit de opperbevelhebbers der drie mogendheden, met hoofdkwartier te Berlijn. Voorts is men het er over eens geworden, dat, indien Frankrijk wenscht te worden uitgenoodigd, het een bezettingszone zal krijgen en als vierde lid der contrôlecommissie kan fungeeren. De grenzen van de Fransche zone zullen worden vastgesteld door de vier in aanmerking komende regeeringen door bemiddeling van haar vertegenwoordigers. Het ligt in het voornemen, aldus zegt het communiqué, het Duitsche militarisme en het Nazidom te vernietigen, alle Duitsche weermachtonderdeelen te ontwapenen en te ontbinden en voor alle tijden den Duitschen generalen staf te breken. Alle Duitsche oorlogsmateriaal moet worden vernietigd, de geheele Duitsche industrie voor militaire productie vernietigd of onder contrôle geplaatst.
Voorts wordt aangekondigd, dat herstelreparaties geëischt zullen worden. Behalve ontbinding van de partij willen Stalin, Churchill en Roosevelt opheffing der nationaal-socialistische wetten en verwijdering van elken nationaal-socialistischen invloed op de openbare ambten, het cultureele en het economische leven van Duitschland.

De Poolsche kwestie.
Omtrent Polen deelt het communiqué mede, dat de drie mogendheden een reorganisatie der tegenwoordige voorloopige regeering in Polen op een breederen democratischen grondslag met opneming van democratische leiders van het Poolsche moederland en van de Polen in het buitenland verlangen. Deze nieuwe regeering dient dan genoemd te worden: Poolsche voorloopige regeering der nationale eenheid. Aan Molotof, Harriman en Sir Archibald Clark Kerr is machtiging verleend met de leden der tegenwoordige voorloopige regeering en met andere Poolsche democratische leiders te Moskou te beraadslagen, om de tegenwoordige regeering overeenkomstig de aangegeven richtsnoeren te hervormen. Deze Poolsche voorloopige regeering der nationale eenheid moet zich verplichten, zoo spoedig mogelijk vrije en geheime verkiezingen uit te schrijven. Stalin, Churchill en Roosevelt zijn van meening dat de Oostgrens van Polen de Curzonlinie moet volgen, met bepaalde afwijkingen in eenige gebieden van vijf tot acht km. ten gunste van Polen. Polen zal belangrijke gebiedsuitbreidingen krijgen in het Noorden en het Westen. Verder zal een permanente machinerie voor een geregelde raadpleging tusschen de drie ministers van Buitenlandsche Zaken worden ingesteld. Zij zullen waarschijnlijk ongeveer iedere drie of vier maanden bijeenkomen. Deze samenkomsten zullen afwisselend in de drie hoofdsteden gehouden worden en wel de eerste te Londen.

Duitsch commentaar.
12 Febr. — De conclusie, die in de Wilhelmstrasse uit het communiqué over de conferentie van drie getrokken wordt, luidt: „Wij hebben begrepen wat men wil en verstaan wat men bedoelt. De tegenpartij moge weten, dat het Duitsche volk onder die omstandigheden meer dan ooit tot alles besloten en tot alles bereid is. De behandeling die aan Duitschland is toegedacht, is geboren uit den haat der vijanden, maar zal nooit verwezenlijkt worden. Het document is in zooverre voortreffelijk, daar het thans aan de Duitsche leiding de mogelijkheid biedt, het oorlogsmoreel van het Duitsche volk te schragen en den geest van verzet alsook de paraatheid van elken Duitscher afzonderlijk tot het uiterste op te voeren. Van dit gezichtspunt uit moet het document dan ook als een domheid bestempeld worden.

Amerikaansch commentaar.
Volgens de meening van den New-Yorkschen correspondent van de Britsche „Empire News" zullen de Geallieerden geheel Duitschland bezetten. De correspondent vat de officieele Amerikaansche politiek tegenover Duitschland in de volgende zes punten samen:
1. De regeering der Ver. Staten verzet zich niet tegen den wensch der Sovjet-Unie, de ten Oosten van de Oder gelegen Duitsche gebieden aan Polen af te staan.
2. Duitsch materiaal, met inbegrip van fabrieken en machines, zullen naar de aangrenzende staten worden overgebracht.
3. Duitsche arbeiders worden gedwongen deel te nemen aan den wederopbouw van de vroeger door Duitschland bezette landen.
4. Een geallieerde commissie zal de Duitsche industrie reduceeren, zoodat het haar onmogelijk zal zijn wederom een prima leger op te bouwen.
5. Het Ruhrgebied en het Saargebied zullen voor onbepaalden tijd door een geallierde commissie worden bestuurd.
6. Oost-Pruisen en Silezië zullen tusschen de „slachtoffers der Duitsche agressie" verdeeld worden. De rest van Duitschland zal in twee staten verdeeld worden, een Zuid-Duitsch en een Noord-Duitsch gebied. Tusschen beide deelen zal de tolgrens onder geallieerde contrôle gehandhaafd worden.

Commentaar van het Vaticaan.
Naar „Aftonbladet" uit Rome meldt, heeft het Vaticaan naar aanleiding van de Krimconferentie een manifest uitgegeven, waarin het uiting geeft aan zijn teleurstelling over het compromis in het Poolsche vraagstuk, en aan zijn bezorgdheid over het lot der millioenen roomschkatholieken die in Polen ten Oosten van de Curzonlijn wonen. Het heeft zeer sterk de aandacht van den Paus getrokken, dat de Poolsche legers in Italië en aan het westelijke front een zoo groote teleurstelling hebben moeten ondervinden.

C. Intern. vakbondenconferentie —

18 Febr. (D.N.B.) — Het congres heeft op 17 Febr. besloten tot de instelling van een nieuwe internationale met zetel te Parijs. Er is een commissie benoemd, die tot taak heeft alle nog bestaande tegenstellingen te overbruggen. Zij bestaat uit 41 leden en moet fungeeren als voorloopig bestuur. De vijf neutrale staten Zwitserland, Zweden, Spanje, Ierland en IJsland zullen in deze commissie elk door één lid zijn vertegenwoordigd, evenals Finland, Italië, Bulgarije en Roemenië. Het grootste deel der 41 gedelegeerden bestaat uit vertegenwoordigers der vereenigde naties, waarbij Engeland, de Vereenigde Staten, Rusland en Frankrijk ieder drie vertegenwoordigers hebben. **(Vor. ber. 6211 C)**

PERU —

D. Oorlogsverklaringen aan Duitschland en Japan —

15 Febr. — Uit Washington wordt gemeld, dat de president van Peru in een ministerraad heeft verklaard, dat Peru zich in staat van oorlog beschouwt met Duitschland en Japan.

POLEN —

A. Regeering te Londen wijst de besluiten van Jalta af —

16 Febr. (D.N.B.) — De Poolsche min.-president Arciszewski heeft op een persontvangst het besluit zijner regeering bevestigd, de oplossing der Poolsche kwestie door de besluiten van Jalta te verwerpen. Arciszewski verklaarde o.a.: „De Poolsche natie gelooft niet aan de beloften van de Sovjet-Unie inzake een groot, vrij en onafhankelijk Polen. Elke verkiezing in de naaste toekomst, d.w.z. zoolang Polen onder de bezetting en onder contrôle van de Gepeoe staat, is een zuivere fictie. De Poolsche regeering te Londen beschouwt de op de Krimconferentie voorgestelde oplossing niet als in overeenstemming met het internationale recht, ook niet met het Atlantische handvest."

(Vor. ber. Conf. v. Jalta 6214 B)

VER. STATEN —

B. Intern. conf. te San-Francisco - Samenstelling der Amerikaansche delegatie —

14 Febr. — De persdienst van het Witte Huis heeft medegedeeld, dat de Amerikaansche delegatie voor de op 25 April te San Francisco te houden conferentie der geallieerden, onder voorzitterschap van den minister van Buitenlandsche Zaken, Stettinius, zal staan. Leden zijn Cordell Hull, senator Connally, senator Vandenberg, Bloom, Eaton en commandeur Harold Stassen. Hull zal eerste adviseur der Ver. Staten zijn.

C. De oorlogsverklaringen der Zuid-Amerikaansche staten —

16 Febr. — „Officieel is bekend gemaakt", zoo wordt gezegd in een door „Stockh. Tidningen" gepubliceerd bericht uit Washington, „dat aan alle Zuid-Amerikaansche staten een mededeeling is gezonden volgens welke zij niet mogen deelnemen aan de conferentie van San Francisco, wanneer zij de spil den oorlog niet hebben verklaard. Hieraan zijn de vele oorlogsverklaringen van Zuid-Amerikaansche landen der laatste dagen te wijten. (Vor. ber. 6214 D)

ZWITSERLAND —

D. Duitsche credieten geblokkeerd

18 Febr. (Radio-Oranje) — Reuter meldt, dat de Zwitsersche Bondsraad op 17 Febr. het volgende bekend maakte: Duitsche credieten in Zwitserland zullen geblokkeerd worden om te kunnen vaststellen of de beschuldigingen gegrond zijn, dat er een kapitaalsvlucht heeft plaats gegrepen van Duitschland uit naar Zwitserland.

DE WERELDOORLOG

De Russen dringen door tot de Bober en de Queis - Boedapest geheel in Russische handen - Massale luchtaanvallen op Tokio —

NEDERLAND —

16 Febr. (D.N.B.) — Vijandelijke strijdkrachten, die op het eiland Schouwen trachtten te landen, werden weer in zee geworpen.

OVERIG WESTELIJK FRONT —

12 Febr. (D.N.B.) — De Engelschen konden tot aan den O. rand van het Reichswald doordringen. In den Prüm-sector werd de vijand in den tegenaanval op den W. oever van de rivier de Prüm teruggeworpen. De stad zelf werd bevrijd.

(R.-O.) — Het N. deel van Kleef is van Duitschers gezuiverd, terwijl ook het grootste deel van het Rijkswoud in geallieerde handen is. Verder Zuidelijk hebben de Amerikanen hun verschillende bruggenhoofden over de Our en de Sure tot drie flinke bruggenhoofden vereenigd.

13 Febr. (D.N.B.) — De Engelschen werden bij tegenaanvallen naar het Reichswald teruggeworpen. De druk der Amerikanen tusschen Schleiden en Prüm nam af. Aan den Sauer kon de vijand zijn bruggenhoofden tusschen Wallendorf en Echternach vereenigen.

(R.-O.) — Kleef is veroverd. Canadeesche formaties trekken op naar Goch. De Amerikanen veroverden Prüm. Verder Zuidwaarts rukten zij Vianden binnen.

14 Febr. (D.N.B.) — In de straten van Prüm wordt hevig gevochten. Aan de Sauer hevige gevechten met den uit zijn bruggenhoofd tusschen Wallendorf en Echternach aanvallenden vijand. Activiteit van stoottroepen bij Saarlautern. Mislukte vijandelijke aanvallen bij Hagenau.

(R.-O.) — Het Rijkswoud is nu geheel veroverd. De geallieerden staan nog 5 km. van Goch. In den Elzas werd Oberhoffen veroverd.

15 Febr. (D.N.B.) — Ten Z. van het Reichswald werden eenige plaatselijke penetraties afgegrendeld. In Prüm wordt hevig gevochten.

(R.-O.) — Het offensief tusschen Maas en Rijn werd voortgezet; aan den Rijn staan de geallieerden nu ongeveer tegenover Emmerich. Ten Z.O. van Prüm drongen de Am. verder door, terwijl zij ten N. van Echternach hun bruggenhoofd over de Sauer uitbreidden.

16 Febr. (D.N.B.) — Eng. aanvallen bij den straatweg Kleef-Calcar werden uiteengeslagen, evenals die ten Z. van het Reichswald. Zuidelijk van Bliesbruck aanvallende Amerikanen werden teruggeworpen.

(R.-O.) — Bij aanvallen ten O. van Sarreguemines zijn de Amerikanen op sommige punten 2 km. gevorderd.

17 Febr. (D.N.B.) — Aanvallen tusschen Maas en Rijn van het 1ste Canadeesche leger werden in ons hoofdgevechtsterrein opgevangen. Aan de Beneden-Sauer konden de Amerikanen onze stellingen iets achteruit drukken. Ten O. van Saargemünd handhaafden wij onze hoogtestellingen.

(R.-O.) — De geallieerden hebben hun bruggenhoofd over de Niers, dat zij in de afgeloopen week hebben gevormd, weer uitgebreid.

18 Febr. (D.N.B.) — De vijand verlegde zijn aanvallen naar het Z. deel van het Reichswald.

(R.-O.) — Een aantal dorpen ten W. en ten N. van Goch werden veroverd. In den Echternach-sector namen de Am. Rohrbach.

OOSTELIJK FRONT —

12 Febr. (D.N.B.) — Op den Balkan werd de zuivering van de Bilo Gora en van het gebied tusschen Virovitica en de Drau voortgezet. Tusschen Bielitz en Ratibor werden hevige aanvallen opgevangen. Ten W. van Breslau werd de vijand teruggeworpen tot in het gebied van Kanth-Kostenblut. Aan den Bober-sector hevige gevechten ten N. van Bunzlau en ten O. van Sagan. Ten N.W. van Deutsche-Krone en tusschen Landeck en Graudenz werden vijandelijke doorbraakpogingen na aanvankelijke terreinwinst verijdeld. De vijand is in het centrum van Scheidemühl en Posen binnengedrongen. Het garnizoen van Elbing is voor de overmacht bezweken. In Oost-Pruisen strandden vijandelijke aanvallen in de sectoren Wormditt, Pr. Eylau en Zinten.

(R.-O.) — Ten N.W. van Breslau hebben de Russen een 150 km. breed bruggenhoofd over de Oder en zijn in 4 dagen ca. 60 km. ver doorgedrongen. Breslau wordt met omsingeling bedreigd. In Pommeren werden Deutsch Krone en Mark Friedland veroverd.

13 Febr. (D.N.B.) — Op den Balkan is de geheele oever van de Drau ten N. en ten O. van Virovitica van den vijand gezuiverd. In Hongarije drongen onze troepen ten O. van het Plattenmeer door tot het Sarviz-kanaal. Ten N.W. van Bielitz werd een vijandelijke penetratie ingekrompen. Pogingen om Breslau van haar verbindingen af te snijden werden verijdeld. De slag breidde zich uit tot het gebied rondom Goldberg, den Queis- en den Bobersector ten N. van Sagan. Tusschen Kamin en Graudenz ontstonden hevige gevechten. Vijandelijke doorbraakpogingen in O. Pruisen bij Frauenburg en aan weerszijden van den autoweg Elbing-Koningsbergen mislukten.

(R.-O.) — In Boedapest zijn de Russen doorgebroken in de Duitsche linie ten W. van den Donau. In Silezië werd Bielitz door hen veroverd. Aan de Bober namen zij Bünzlau.

14 Febr. (D.N.B.) — Ondanks taai verzet kon de vijand in Neder-Silezië naar het W. en N.W. terrein winnen. Bünzlau ging verloren. In Sorau wordt gestreden. Aanvallen op Glogau werden afgeslagen. De verdedigers van Arnswalde, Schneidemühl en Posen hielden stand.

(R.-O.) — Het garnizoen van Boedapest heeft gecapituleerd. De Russen namen 110 000 Duitschers en Hongaren bij den strijd om deze stad gevangen, terwijl 49.000 man sneuvelden. Na de Bober te zijn overgestoken rukten de Russen 15 km. op. Glogau is door hen omsingeld.

15 Febr. (D.N.B.) — In Herzegowina kon de vijand Mostar binnendringen. Aan de Beneden-Drina braken onze troepen den vijandelijken tegenstand en zijn in opmarsch naar het Noorden Na Boedapest bijna 50 dagen lang te hebben verdedigd is het garnizoen door den belegeringsring gebroken. Tusschen Plattenmeer en Sarviz-kanaal werd een penetratie opgeheven. Tusschen Saybusch en Schwarwasser viel de vijand vruchteloos aan. Ook bij Breslau en Glogau werden zijn aanvallen afgeslagen. Bij Striegau en ten N. van Sagan werd de vijand teruggeworpen. In de Oder-bocht kon hij tot Grünberg doordringen. In O. Pruisen bleven aanvallen ten Z. van Braunsberg en aan weerskanten van Ziten zonder resultaat.

(R.-O.) — In Boedapest werden nog 12.700 gevangenen binnengebracht, waardoor het totaal steeg op ruim 122.000. Ten W. van de Oder namen de Russen o.m. Jauer, Sprottau, Rreystadt en Neusalz. Schneidemühl is in Russische handen.

16 Febr. (D.N.B.) — In Kroatië werd de zuivering van het Papoekgebergte voortgezet. Wederom baanden deelen van het garnizoen van Boedapest zich een weg naar onze linies. Vijandelijke aanvallen in Slowakije leidden tot plaatselijke penetraties aan den weg Losone-Athsohl Hevige vijandelijke aavallen ten Z.W. van Breslau, ten W. van Bunzlau en aan

weerszijden van Sagan mislukten. De druk tusschen Landeck en Graudenz duurt voort. De vijand kon in Konitz en Tuchel binnendringen. In O. Pruisen werden ten Z. van Braunsberg, ten O. van Mehlsack en bij Zinten nieuwe doorbraakpogingen verijdeld.
(R.-O.) — De Russen bereikten de Neisse bij Görlitz. Ten N. werden Sorau en Sommerfeld bezet. Ook Grünberg werd veroverd. 99 km. ten Z.W. van Danzig werd Konitz genomen.
17 Febr. (D.N.B.) — Bij Schwarzwasser en ten N. van Ratibor duren de gevechten voort. Sagan ging verloren. Bij Christianstadt werd de vijand over de Bober en het Werft-kanaal teruggeworpen. Aanvallen op de vesting Breslau werden afgeslagen. In Pommeren hevige gevechten tusschen de Oder en Reetz. De vijandelijke stormloop tusschen Landeck en Graudenz leidde tot penetraties op de Tucheler heide en Graudenz. In O. Pruisen verbitterde strijd ten Z. van Braunsberg, ten O. Mehlsack en bij Zinten, waarbij de vijand zijn penetraties uitbreidde. In Koerland werden aanvallen ten N.W. van Doblen afgeslagen.
(R.-O.) — Breslau is geheel omsingeld. De Russen vorderden 20 km. ten W. van Grünberg. Ten N. van deze plaats veroverden zij Rothenburg.
17 Febr. (R.-O.) — De Russische troepen staan op 40 km. voor Cottbus dat van strategische beteekenis is geworden voor den opmarsch naar Berlijn en Dresden.
18 Febr. (D.N.B.) — Op den Balkan bleven vijandelijke aanvallen ten N. van Mostar steken, evenals pogingen om ten N. van Virovitica over de Drau te trekken. Ten N. van den Donau drongen onze troepen diep in het vijandelijke Granbruggenhoofd door tot aan den Z. oever van het Pariszky-kanaal. De vijandelijke druk ten N. van Ratibor alsmede tusschen Strehlen en Kanth duurt voort. De vijand valt aan tusschen Lauban en Crossen a. d. Oder. Op de Tuchelerheide en ten W. van Graudenz bieden onze troepen verbitterden tegenstand tegen vijandelijke doorbraakpogingen.
(R. O.) — De Russen dringen de buitenwijken van Breslau binnen. Zij staan nog ca. 20 km van Cottbus. In Pommeren doen de Duitschers tegenaanvallen ten Z. van Stargard. In O. Pruisen veroverden de Russen Wormditt en Mehlsack.

ITALIE —

12 Febr. (D.N.B.) — Aan den kustweg Viareggio-Massa werd de tijdelijk opgedrongen vijand teruggeworpen.
15 Febr. (D.N.B.) — Verscheidene Britsche aanvallen ten N.O. van Faenza stortten in ons afweervuur ineen
16 Febr. (R. O.) — Door Duitsche activiteit moesten de geallieerden zich op twee punten terugtrekken, o.a. in het dal van de Serchio.

Luchtoorlog —

12 Febr. (D.N.B.) — Am. bommenwerpers vielen opnieuw plaatsen in Munsterland aan. Anglo-Am. vliegtuigen zetten hun aanvallen in scheervlucht in W. Duitschland voort.
(R. O.) — Geallieerde bommenwerpers deden aanvallen op spoorlijnen in het Rijnland en tusschen Keulen en Trier. 250 andere toestellen bombardeerden doelen in de omgeving van Osnabrück, Münster en Kassel.
13 Febr. (D.N.B.) — Britsche vliegers wierpen 's nachts bommen op Stuttgart. Ook landelijke gemeenten in Z. en Z.W. alsmede in N.W. Duitschland werden aangevallen.
(R. O.) — Geallieerde vliegtuigen deden aanvallen op spoorwegemplacementen bij Osnabrück, Münster en Hamm en op punten in Brunswijk, Bremen en Kassel. Zware bommenwerpers uit Italië vielen spoorwegdoelen bij Weenen en Graz aan. Dresden werd door ca. 800 Eng. bommenwerpers aangevallen.
14 Febr. (D.N.B.) — Anglo-Am. vliegtuigen vielen plaatsen in het Boven- en Midden-Rijngebied alsmede in Münsterland aan. Am. vliegtuigen wierpen voorts bommen in Z.O. Duitschland. Vooral in Weenen ontstond schade. 's Nachts vielen de Britten Dresden aan.
15 Febr. (D.N.B.) — Midden-Duitschland met het gebied van Saksen, het land van Münster en Z.O. Duitschland waren overdag en des nachts het doel van Anglo-Amerikaansche bommenwerpers. Chemnitz werd door verscheidene aanvallen bijzonder zwaar getroffen. Voorts omvangrijke schade in Maagdenburg en voorts opnieuw in Dresden.
(R. O.) — In den nacht van 13 Febr. wierpen 800 Eng. bommenwerpers bij hun reeds gemelden aanval 650.000 brandbommen en vele brisantbommen van 2 en 4 ton op Dresden. Op 14 Febr. overdag zonden de Amerikanen 450 zware bommenwerpers naar Dresden, 450 naar Chemnitz en 400 naar Maagdenburg. Er was een jager-escorte van 950 toestellen. In den nacht van 14 Febr. deden 1300 Eng. bommenwerpers aanvallen op Chemnitz, Leipzig en Berlijn.
16 Febr. (D.N.B.) — Am. bommenwerpers zetten overdag in Midden- en Z.O. Duitschland hun aanvallen voort. Schade werd vooral aangericht in Maagdenburg, Cottbus en Weenen.
(R. O.) — Ongeveer 650 zware Am. bommenwerpers vielen opnieuw Dresden aan, 450 andere gingen naar Cottbus. Zij werden begeleid door ca. 500 jagers. Bommenwerpers uit Italië vielen opnieuw doelen bij Weenen aan.
18 Febr. (D.N.B.) — De aanvalsdoelen van de Anglo-Amerikaansche formaties waren overdag het Rijn-Maingebied en Z.O. Duitschland. Vooral in Frankfort a/d Main ontstond schade.
17 Febr. (D.N.B.) — Anglo-Amerikaansche vliegers vielen plaatsen in W. en Z. in Münsterland en aan den Beneden-Rijn werden zwaar getroffen.
(R. O.) — 1000 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 200 jagers, deden aanvallen op benzolfabrieken en raffinaderijen bij Dortmund, Gelsenkirchen en Salzbergen. Ook vielen zij rangeerterreinen bij Hamm, Osnabrück en Rheine aan. Zware Am. bommenwerpers uit Italië vielen bij Regensburg een basis voor schroeflooze vliegtuigen aan.
(R. O.) — Bijna 350 Am. bommenwerpers vielen spoorwegemplacementen te Frankfort a/d Main en te Giessen aan. 150 begeleidende jagers vielen doelen bij München en Ulm aan.
Gedurende de verslagweek werd van Duitsche zijde regelmatig melding gemaakt van V-vuur op Londen. Ook Antwerpen werd éénmaal genoemd.

ZEEOORLOG —

14 Febr. (D.N.B.) — Duitsche duikbooten, die sedert geruimen tijd zijn uitgerust met een luchtmast, hebben met behulp van deze verbetering, in de wateren om Engeland en op den Oceaan 8 schepen van tezamen 51.000 brt. tot zinken gebracht.
17 Febr. (D.N.B.) — Tijdens de achtervolging van het reeds op 11 Febr. genoemde convooi in de Noordelijke IJszee wisten onze duikbooten nog 7 schepen van tezamen 47.500 brt, een convooitorpedojager en een bewakingsvaartuig tot zinken te brengen. Bovendien werden 2 schepen met tezamen 14.000 brt. en een bewakingsvaartuig zwaar beschadigd, zoodat hun verlies waarschijnlijk is.
18 Febr. (D.N.B.) — Zeer kleine duikbooten brachten tusschen Theems en Schelde een schip van 3000 brt. tot zinken en torpedeerden een ander schip.

HET VERRE OOSTEN —

Birma —

17 Febr. (R. O.) — De Britsche troepen hebben hun bruggenhoofd over de Irawadi bij Singu, 60 km ten N. van Mandalay, weer uitgebreid.

PHILIPPIJNEN —

Luzon —

14 Febr. (R. O.) — De Amerikanen veroverden de marinebasis Cavite, 15 km ten Z.W. van Manilla.
17 Febr. (D.N.B.) — Op 16 Febr. zijn Amerikaansche troepen begonnen met landingen op de eilandvesting Corregidor.
(R. O.) — De Amerikanen hebben het schiereiland Batan veroverd.
18 Febr. (R. O.) — Am. valschermtroepen landden op Corregidor, terwijl andere troepen van Batan overstaken. De voornaamste punten van het eiland zijn in hun handen.

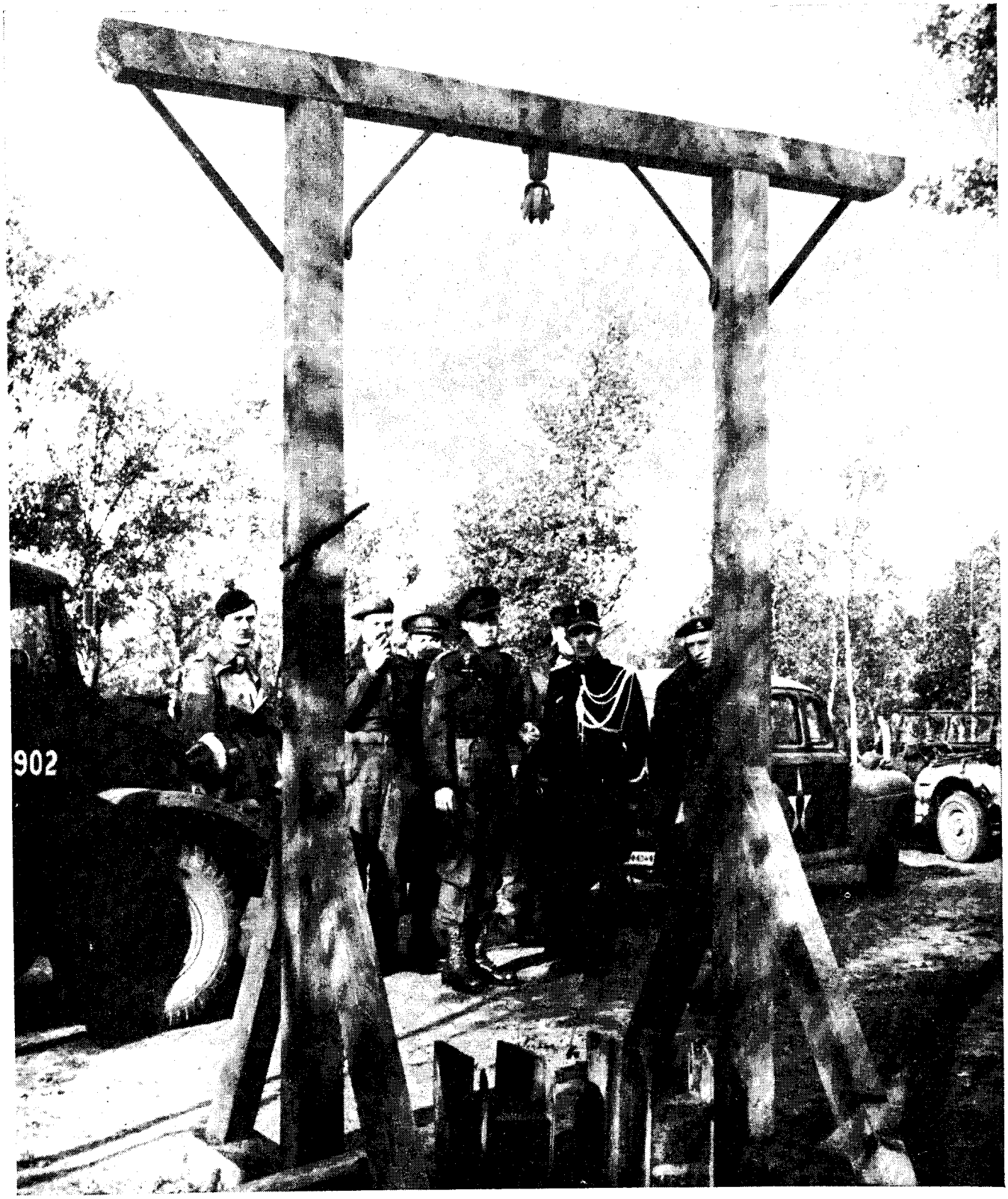
Luchtoorlog —

12 Febr. (R. O.) — Bommenwerpers van de Philippijnen vielen op Formosa o.a. vliegvelden aan. Vliegende vestingen vielen Rangoon in Birma aan. Op Borneo werden vliegvelden en scheepswerven getroffen. Aan deze aanvallen werd door ongeveer 100 toestellen deelgenomen.
15 Febr. (D.N.B.) — Ca. 60 vijandelijke vliegtuigen vielen Nagoya, Sjizooka en de prefectuur Myio aan.
(R. O.) — Geallieerde bommenwerpers deden aanvallen op Iwojima, Jap en de Palau-eilanden. Super-vliegende forten bombardeerden Nagoja in Japan.
16 Febr. (R.-O.) — 1500 Am. vliegtuigen hebben Tokio verschillende malen zwaar gebombardeerd. Deze vliegtuigen waren opgestegen van vliegkampschepen op ongeveer 50 km van Japan. De Vulcaan- en Bonin-eilanden, ca. 900 km ten Z. van Tokio, werden ook door oorlogsschepen en vliegtuigen hevig gebombardeerd.
16 Febr. (R.-O.) — Amerikaansche S.F.F.-toestellen hebben de Japansche industriestad Nagoya met succes aangevallen.
17 Febr. (D.N.B.) — De Amerikanen hebben op 15 Febr. hun zware aanvallen met vliegtuigen van vliegkampschepen op Tokio voortgezet. Het aantal toestellen bedroeg meer dan 1000.
(R. O.) — Het luchtbombardement van Tokio en andere doelen is voor den tweeden opeenvolgenden dag voortgezet. De vliegtuigen komen van 15 tot 20 vliegkampschepen. Ook het lucht- en vlootbombardement van Iwojima werd voortgezet .
18 Febr. (R. O.) — Geallieerde bommenwerpers deden opnieuw aanvallen op verbindingen in Formosa. Het Am. vlootbombardement op Iwojima duurt voort. Een oorlogsschip werd door Japansche kustbatterijen beschadigd.

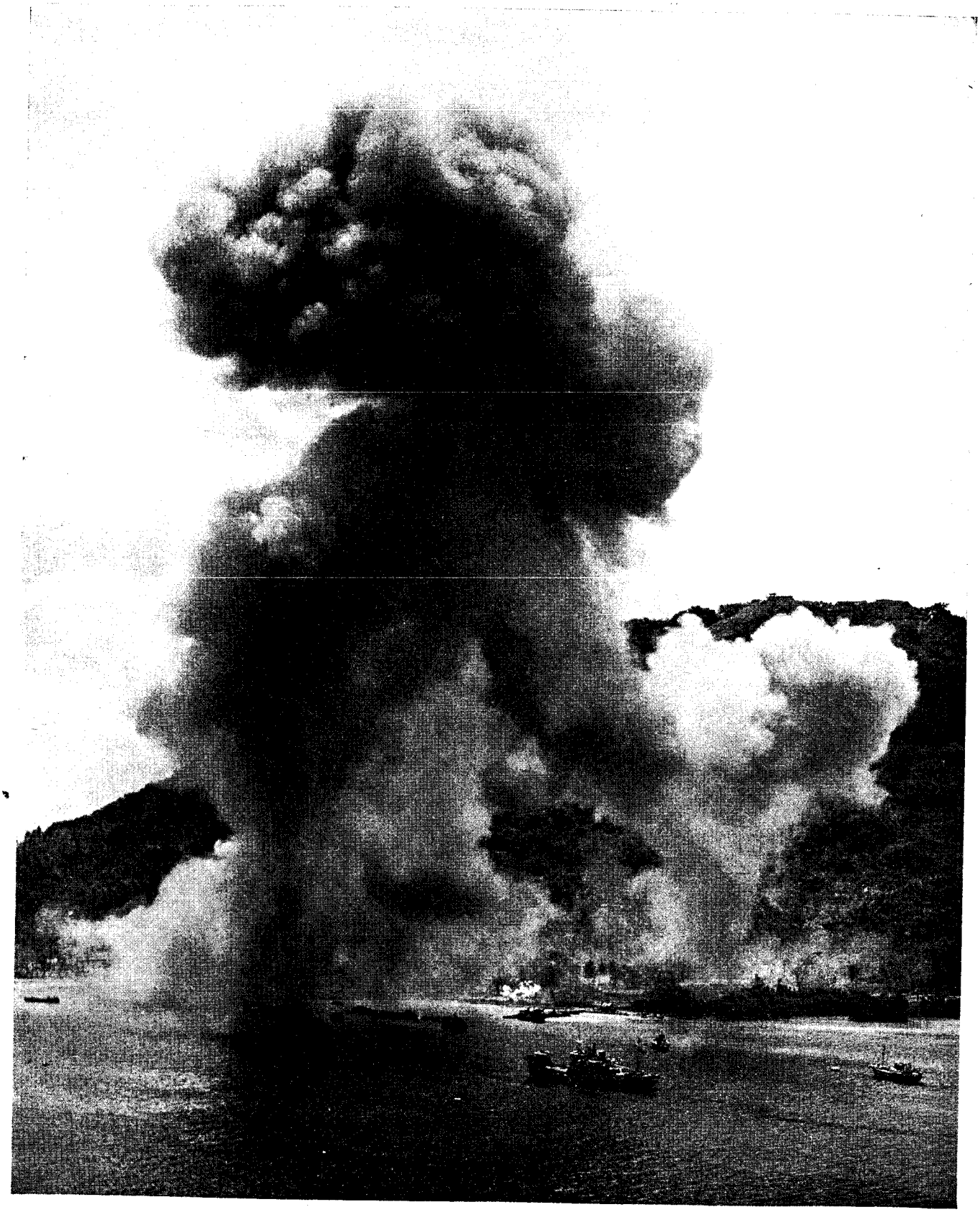
ZEEOORLOG —

16 Febr. (R.-O.) — Bij Luzon werden 31 Japansche schepen tot zinken gebracht.

Landingspogingen op de Bonin-eilanden
17 Febr. (D.N.B.) — Amerikaansche landingspogingen op de Bonin-eilanden en op het Zwaveleiland werden verijdeld, doch de vijand zet zijn pogingen voort. Een slagschip, 2 kruisers en 2 andere oorlogsbodems werden tot zinken gebracht. **(Vor. ber. Krijgsverr. 6211-12)**

Z. K. H. Prins Bernhard brengt vergezeld van zijn staf een bezoek aan het door de geallieerden bevrijde concentratiekamp te Vught. Op de foto ziet men de galg, waaraan zoo vele Nederlandsche en Belgische ondergrondsche strijders werden ter dood gebracht. (foto A.B.C. Press)

Amerikaansche duikbommenwerpers doen een aanval op een Japansche marine-basis in den Pacific.
(foto Archief K.H.A.)

NEDERLAND (Bevrijd gebied) —

A. G.-G. van Nederlandsch-Indië naar Mandsjoerije overgebracht —

Jhr. Mr. A. W. L. Tjarda van Starkenborg Stachouwer

20 Febr. (Radio-Oranje) — De Regeeringsvoorlichtingsdienst meldt, dat volgens officieele inlichtingen de gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indië, Jhr. Tjarda van Starkenborg Stachouwer, met den gouverneur van Sumatra, den Heer Spits, elf generaals, onder wie luitenant-generaal Bakker en Generaal Terpoorten, dertig kolonels en kapiteins ter zee en dertien onderofficieren en manschappen, door de Japanners van Formosa naar Moekden zijn overgebracht.

(Vor. ber. Gouv.-Gen. 4960 A)

B. Engelsche hulpactie voor Nederland —

19 Febr. (Radio-Oranje) — In de Times van heden wordt de oprichting aangekondigd van een raad voor hulp aan Nederland, de „Help-Holland Council". President is Lord Templewood, tot voor kort Britsch ambassadeur te Madrid, die van nabij den nood in bezet Europa heeft gadegeslagen. In het uitvoerend comité zitten enkele van de grootste Engelsche industrieelen. De raad beoogt de publieke opinie in Engeland opmerkzaam te maken op den nood in Nederland en alle pogingen, die in Engeland tot hulpverleening zullen worden gedaan, tot ontwikkeling te brengen, met name ook de kinderuitzending.

C. Toespraak van H.M. de Koningin —

23 Febr. (Radio-Oranje) — H. M. de Koningin hield een toespraak voor de radio. Allereerst bracht H. M. in herinnering, dat de oorlogsgebeurtenissen een scheiding tusschen Zuid- en Noord-Nederland hebben veroorzaakt. Toch zijn de belangen van beide gebieden dezelfde, ook in het Zuiden wacht men nog op vervulling van de wenschen en idealen, die in de jaren van bezetting zijn gegroeid. De voorbereiding van het nieuwe tijdperk in ons volksbestaan, dat met de algeheele bevrijding van ons land zal aanbreken, moet reeds thans ter hand worden genomen en de zoo juist gereed gekomen reconstructie van het kabinet is daarop ingesteld. Dit kabinet zal er zich van moeten onhouden, vooruit e loopen op beslissingen waarin ons volk als geheel moet worden gekend. Zijn taak zal geëindigd zijn met de bevrijding van ons land. H.M. hoopt dan opdracht te geven tot vorming van een bewind, bestaande uit personen die op dat tijdstip het vertrouwen zullen blijken te genieten van het geheele volk. In afwachting van te houden algemeene verkiezingen zal dan ten spoedigste een noodparlement bijeen worden geroepen. Met uiterste krachtinspanning zal naar hulpverleening en een bevredigende voedselvoorziening worden gestreefd. Vele stappen zijn hiertoe reeds bij de bondgenooten gedaan en H. M. heeft den Koning van het Britsche Rijk en den President der Vereenigde Staten persoonlijk van de nooden van ons land op de hoogte gebracht. Het gunstige verloop van de krijgsverrichtingen in het Verre Oosten maant tot spoed aan bij de voltooiing van de voorbereidingen voor militaire medewerking aan de bevrijding van Nederlandsch-Indië. Dat zoo vele jonge krachten zich daarvoor beschikbaar stellen geeft groote voldoening. H. M. besloot haar toespraak met een beroep op allen en niet in de laatste plaats op de jongeren, om met de regeering de herrijzenis van geheel Nederland en Nederlandsch-Indië voor te bereiden.

(Vor. ber. H. M. de Koningin 6179 A)

D. Toelichting op de samenstelling van het nieuwe kabinet —

23 Febr. (Radio-Oranje) — De Regeeringsvoorlichtingsdienst meldt:

Hoewel het kabinet nog niet voltallig is, wordt reeds thans medegedeeld, dat bij de keus der nog te benoemen ministers zal worden gestreefd naar een nog verdere verbreeding van de basis van het kabinet. De nieuwe ministers zijn op 23 Februari door H.M. de Koningin benoemd en beëedigd. De ontslagaanvrage van de ministers, die niet in het kabinet terugkeeren, is door H.M. de Koningin aanvaard, onder dankzegging voor de ook onder zeer moeilijke omstandigheden, aan haar en den lande bewezen vele en gewichtige diensten. De bezetting van de departementen van Oorlog en van Waterstaat zal slechts zeer tijdelijk worden waargenomen door de ministers J. M. de Booy en Ir. F. C. M. Wijffels. De minister-president hoopt ten spoedigste in de gelegenheid te zullen zijn een opdracht tot benoeming van ministers voor deze departementen voor te leggen aan H. M. de Koningin. Het aftreden van Dr. H. J. van Mook als minister van Koloniën houdt geen verband met de algemeene reconstructie van het kabinet, maar is geschied op de constitutioneele overweging dat de vereeniging van de functie van minister van Koloniën met die van luitenant-gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indië, welke bedoeld was slechts korten tijd te duren, voor langeren tijd onwenschelijk moet worden geacht. Aan Dr. van Mook, die zelf de opvatting was toegedaan, dat aan deze combinatie een einde diende te worden gemaakt, is door prof. Gerbrandy de

MANNEN!

U vindt goed werk in de streek Meppel–Groningen

LOON ƒ 5.— PER DAG

Vrije onderbrenging en kost.

Als kost wordt verstrekt: 1 × middageten — koude dagkost en wel uit de volgende rantsoenen **PER WEEK:**

4500 gram aardappelen
70 gram olie
350 gram vleesch
tot 2200 gram groenten
tot 215 gram voedingsmiddelen
3500 gram brood
500 gram worst of kaas
175 gram boter of margarine
100 gram koffiesurrogaat
50 gram suiker
125 gram jam of kunsthoning

Stamkaart blijft bij de toebehoorenden.

Voor de familie kunnen wekelijks tot 15 K.G. aardappelen per trein naar huis gezonden worden Belangstellenden ontvangen nadere inlichtingen bij alle **GEWESTELIJKE ARBEIDSBUREAUX EN BIJKANTOREN** alsmede in het

Adviesbureau — Amsterdam

STADHOUDERSKADE 6 en Bijkantoor Krasnapolsky

Opwekking tot het aanvaarden van werk in het Oosten des lands, welke 26 Febr. voor het eerst in de Nederlandsche pers verscheen en welke ook daarna op groote schaal werd gepubliceerd. Ter vergelijking diene, dat in dien tijd het rantsoen te Amsterdam per week 800 gram brood, 125 gram vleesch en 1000 gram aardappelen bedroeg.

kcus gelaten, welke van deze twee functies hij wenschte te blijven vervullen. Dr. van Mook heeft daarop na rijp beraad verzocht de functie van wnd. luitenant-gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indië te mogen behouden en die van minister van Koloniën te mogen neerleggen. Na zijn aftreden als minister van Marine zal luitenant-generaal J. T. H. Fürstner zijn volledige krachten kunnen geven aan zijn functie van bevelhebber der zeestrijdkrachten. Het departement van Algemeene Zaken is vereenigd met dat van Binnenlandsche Zaken. Alle aangelegenheden, welke het mijnwezen betreffen, zijn overgebracht van het departement van Waterstaat naar dat van Sociale Zaken. Het vroegere departement van Koloniën zal, overeenkomstig de terminologie van de grondwet, voortaan worden aangeduid als het departement van Overzeesche gebiedsdeelen.

(Vor. ber. Kabinet 6165 B en 6074 A)

A. Reconstructie van het kabinet-Gerbrandy —

24 Febr. — Aan „De Telegraaf" ontleenden wij de volgende samenstelling van het kabinet-Gerbrandy, dat na het ontslag van mr. Burger en het aftreden van eenige andere ministers werd gereconstrueerd:

Prof. P. S. Gerbrandy, voorzitter van den Raad van Ministers, minister voor Algemeene Oorlogvoering en minister van Justitie ad interim.

Mr. E. M. van Kleffens, minister van Buitenlandsche Zaken.

Dr. L. J. M. Beel, minister van Binnenlandsche Zaken.

Dr. G. Bolkestein, minister van Onderwijs.

Dr. G. W. M. Huysmans, minister van Financiën.

J. M. de Booy, minister van Scheepvaart, Visscherij, Marine en a.i. Oorlog.

Ir. F. C. M. Wijffels, minister van Sociale Zaken en a.i. Waterstaat.

Drs. J. H. Gispen, minister van Handel, Nijverheid en Landbouw.

Prof. dr. ir. J. I. J. N. Smutsert, minister voor Overzeesche Gebieden

Jhr. Mr. E. F. M. J. Michiels v. Verduynen, minister zonder portefeuille.

Het Mijnwezen, dat vroeger onder Waterstaat viel, is thans naar Sociale Zaken overgebracht. Het vroegere Ministerie van Koloniën heet thans Departement van Overzeesche Gebieden.

B. Regeeringsverklaring van het nieuwe kabinet —

27 Febr. (Radio-Oranje) — In de door het nieuwe kabinet uitgegeven regeeringsverklaring wordt er aan herinnerd, dat het in het voornemen van het kabinet-Gerbrandy lag, af te treden bij terugkeer in Nederland. Nu het land slechts gedeeltelijk is bevrijd ontstond de noodzaak aan H.M. de Koningin de gelegenheid te bieden het kabinet door reconstructie in overeenstemming te brengen met den toestand van het Koninkrijk. Deze reconstructie is nu grootendeels voltooid; personen uit bevrijd gebied, die de bezetting hebben medegemaakt, zijn lid van het nieuwe kabinet. Er is rekening gehouden met het democratisch karakter van ons staatsbestel en ons volk, met de geestelijke stroomingen die in het volk leven, terwijl voorts plaats is ingeruimd voor vertegenwoordigers van de verzetsbeweging. Het kabinet ziet als hoofdtaken: 1. het mobiliseeren van alle beschikbare krachten voor een eendrachtige deelneming aan den oorlog tegen Duitschland en Japan; 2. de inschakeling van het bevrijde gebied in een krachtige hulpverleening bij de bevrijding van het geheele rijk in Europa en in Azië; 3. het bevorderen van den opbouw van het bevrijde Zuiden.

De aandacht zal zijn gericht op de voorbereiding en vernieuwing van het staats- en volksleven, zonder dat onnoodig vooruit wordt gegrepen door maatregelen van principieelen aard. Maatregelen, gericht op het scheppen van gezonder sociale verhoudingen in het bedrijfsleven, worden hierdoor niet uitgesloten. Als overgangskabinet zal het na de bevrijding van geheel Nederland plaats maken voor een ander. De regeering doet ten slotte een beroep op iederen Nederlander om naar vermogen aan de zaak van het land mede te werken.

NEDERLAND (Bezet gebied) —

C. Beperkte mogelijkheid tot verhandeling van effecten —

22 Febr. — De voorzitter van de Ver. v. d. Effectenhandel (Bedrijfsgroep Effectenhandel) heeft thans bepaald dat de verkoop van effecten den leden is toegestaan, wanneer de Ver. v. d. Effectenhandel voor dezen verkoop vergunning heeft verleend.

De bepaling beteekent geenszins, dat de effectenhandel officieus weder zou worden opengesteld. Zij heeft slechts ten doel, door middel van een vergunningensysteem de mogelijkheid te scheppen dat in dringende gevallen bepaalde effecten verkocht worden.

Nadrukkelijk wordt er op gewezen dat elke verhandeling van effecten, anders dan op grond van een door de Vereeniging afgegeven „Effectenverkoopvergunning" verboden blijft.

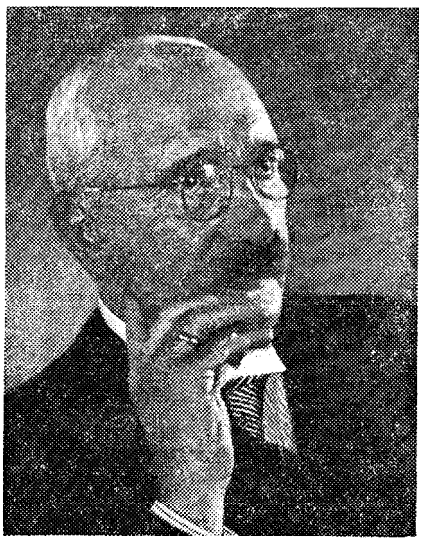
(Vor. ber. Effecten 6060 kol. III)

D. Prof. ir. J. A. G. v. d. Steur overleden —

20 Febr — Te Steenwijk is in 79-jarigen ouderdom overleden prof. ir. J. A. G. van der Steur, oud-hoogleeraar aan de Technische Hoogeschool te Delft. Hij genoot zijn ingenieursopleiding aan de toenmalige Polytechnische School te Delft en behaalde er in 1838 het ingenieursdiploma. Hij vestigde zich te Haarlem. In 1907 werkte Van der Steur samen met den Franschen architect Cordonnier, dien hij bijstond in de verwezenlijking van de plannen voor het Vredespaleis. Na gemeenschappelijke uitwerking van het zeer voorloopige ontwerp liet Cordonnier de verdere uitwerking van de plannen en het ontwerpen van het meubilair geheel aan ir. Van der Steur over.

In 1914 werd Van der Steur benoemd tot tijdelijk buitengewoon hoogleeraar aan de Technische Hoogeschool, waarna in 1917 zijn benoeming tot gewoon hoogleeraar in de architectuur volgde. In 1918 werd hij lid en algemeen secretaris van de Rijkscommissie voor de Monumentenzorg en later voorzitter van de commissie, welke in het bijzonder is ingesteld voor het behoud en de herstelling van de Nederlandsche monumenten van geschiedenis en kunst.

Als schrijver over architectuur heeft prof. Van der Steur zich onderscheiden door een werk over „Oude gebouwen in Haarlem", in opdracht van de vereeniging „Haarlem". Prof. Van der Steur legde in 1931 zijn ambt neder.

Prof. ir. J. A. G. v. d. Steur

E. H. Feldmeyer om het leven gekomen —

Den 22sten Februari viel, zooals wij ontleenen aan het Alg. H'blad, de eerste voorman der Germaansche SS in Nederland, SS-Standartenführer Hendrik Feldmeyer, Hauptsturmführer in de Waffen-SS, in den leeftijd van 34 jaar.

Op weg naar het front werd hij door een kogel uit een vijandelijk vliegtuig door de borst geschoten.

(Vor. ber. Feldmeyer 5954 A)

F. De nood in het Westen - Hoogere sterftecijfer te Amsterdam —

24 Febr. — Het sterftecijfer in de hoofdstad bedroeg over de week van 17 Februari t/m 22 Februari 551, tegen 506 in de week van 27 Januari t/m 4 Februari, en 175 in de week van 16 Februari t/m 22 Februari in 1944. **(V. b. 6213 C)**

G. Overschrijden der IJsel-line verboden —

22 Febr. — In de pers verscheen een tweede bekendmaking over het verbod tot het overschrijden van de IJsellinie. Thans werd bepaald, dat het overschrijden van de linie, die gevormd wordt door den loop van den IJsel van den Rijn af tot aan de uitmonding met het Keteldiep in het IJselmeer, en die voortgezet wordt door de kust van het IJselmeer en de kust van de provincies Friesland en Groningen langs de Waddenzee, in beide richtingen slechts geoorloofd is met een bijz. vergunning, en dan nog slechts op bepaalde daartoe aangewezen en in de vergunning aangegeven plaatsen. Het verbod geldt niet voor Duitschers, hetzij burgers of militairen. Op overtreding zijn straffen gesteld.

DUITSCHLAND —

H. Herdenking van 24 Februari 1920 - Toespraak van Adolf Hitler —

24 Febr. (D.N.B.) — Ter herinnering aan de afkondiging van het partijprogram voor 25 jaar is in München een plechtigheid gehouden, in het middelpunt waarvan een toespraak van den Führer stond tot de partijgenooten, voorgelezen door staatssecretaris Hermann Esser. In deze toespraak wordt o.m. gezegd:

„Plichtsbesef en arbeid verbieden mij het hoofdkwartier te verlaten op een oogenblik, waarop voor de 25ste maal de verjaardag valt van de afkondiging en aanvaarding te München van het fundamenteele program onzer beweging. De avond van den 24sten Februari stond in het teeken van het vooruitzicht eener ontwikkeling, die wellicht eerst thans in den geheelen omvang van haar vreeselijke beteekenis aan velen duidelijk is

geworden. Dezelfde coalitie van onverzoenlijke vijanden was toen reeds in den strijd tegen het Duitsche volk vereenigd als thans. Doch er bestaat een geweldig onderscheid tusschen het Duitschland van 1920 en dat van 1945: toen een volkomen verlamde natie, thans een zich met uiterst fanatisme te weer stellend volk, toen een overleefde, de ontbinding ten prooi gevallen maatschappelijke orde, thans een in opbouw zijnde, onwrikbare volksgemeenschap. Wanneer het toenmalige Duitschland slechts een fractie van de weerstandskracht van het tegenwoordige zou hebben bezeten, zou het nooit ineengestort zijn. Wanneer het Duitschland van thans echter slechts een deel der zwakheden van toen zou bezitten, zou het allang niet meer leven.
Daarom zal de 24ste Februari 1920 in de geschiedenis eens worden beschouwd als een der groote keerpunten der ontwikkeling van de menschheid.
Wat wij over het wezen der ons vijandige coalitie eens in het binnenland zoo vaak gepredikt hebben, is thans bevestigd — een duivelsch pact tusschen democratisch kapitalisme en joodsch bolsjewisme —; al de volken, welker staatslieden zich zelf aan dit pact verbonden hebben, zullen vroeger of later de slachtoffers zijn der geesten die zij thans opgeroepen hebben. Er mag echter geen twijfel over heerschen, dat het nationaal-socialistische Duitschland dezen strijd zoolang zal voortzetten tot ten slotte ook hier, en nog wel in dit jaar, de historische ommekeer intreedt. Geen macht ter wereld zal ons in het hart zwak maken. Zij hebben van ons zooveel verwoest aan schoons, verhevens en heiligs, dat wij slechts mogen leven voor de enkele taak: een staat in het leven te roepen, die weer opbouwt wat door hen vernietigd werd. 't Is derhalve onze plicht de vrijheid der Duitsche natie voor de toekomst te behouden en Duitsche arbeidskracht niet naar Siberië te laten wegvoeren, maar ze te gebruiken voor den wederopbouw in den dienst van ons eigen volk. Zij hebben ons zoo verschrikkelijke dingen geleerd, dat er geen grootere schrik meer is. Wat het vaderland verdraagt, is ontzettend. Wat het front moet presteeren, bovenmenschelijk. Maar wanneer een heel volk zich in zoo'n pijn zoo goed houdt als ons Duitschle volk, kan en zal de Voorzienigheid het ten slotte het recht om te leven niet ontzeggen, maar — zooals altijd in de geschiedenis — zijn standvastigheid beloonen met den prijs van het aardsche bestaan.
25 jaar geleden verkondigde ik de overwinning der beweging. Thans profeteer ik — evenals altijd doordrongen van geloof aan ons volk — ten slotte de overwinning van het Duitsche Rijk.
(Vor. ber. Hitler 6206 C)

A. Wat Duitschland in Oost-Pruisen verloor —

Nu de maarschalken Cherniakofski en Rokossofski bijna geheel Oost-Pruisen hebben veroverd, is het interessant om enkele getallen te vernemen, die er een kijk op geven, van hoe groot belang voor Duitschlands voedselvoorziening deze provincie is geweest. Voor graan was Oost-Pruisen verreweg de grootste leverancier van Duitschland, dat nu voornamelijk is aangewezen op de Povlakte, waarom het deze dan ook zoo hardnekkig verdedigt. Oost-Pruisen produceerde niet minder dan 150 millioen kg. broodgraan, 30 millioen kg. vet, 1000 millioen kg. aardappelen, 50 millioen kg. vleesch, tewrijl het een veestapel bezat die o.m. 1½ millioen koeien en 2 millioen varkens omvatte.

EGYPTE —

B. In oorlog met de Aslanden —

24 Febr. — Naar Reuter uit Cairo meldt, heeft Egypte besloten, deel te gaan nemen aan den oorlog tegen de Spilmogendheden. Reuter meldt nader over dit besluit van het Egyptische parlement, dat het zich uitgesproken heeft voor een defensieven oorlog.

C. Moordaanslag op min.-pres. Ahmed Maher —

24 Febr. — Tijdens de debatten in het Parlement over de oorlogsverklaring aan de Aslanden, werd de Egyptische premier Ahmed Maher door schoten gewond. Hij is aan zijn verwondingen overleden. De moordenaar was de 26-jarige advocaat Issawi, die lid zou zijn van de Jong-Egyptische partij. Koning Faroek heeft den minister van Buitenlandsche Zaken, Mokrasji Pasja, opgedragen als premier op te treden. Men verwacht geen wijziging in de regeering. Mokrasji was de rechterhand van Maher Pasja.
(Vor. ber. Ahmed Maher 6115 E)

FRANKRIJK —

D. Doriot om het leven gekomen —

23 Febr. (D.N.B.) — De president van het Fransche bevrijdingscomité en leider der Fransche Volkspartij, Jacques Doriot, is in Zuidwest-Duitschland slachtoffer geworden van een aanval in scheerviucht. Zijn auto werd aangevallen en Doriot was op slag dood. Zijn chauffeur werd zwaar en zijn secretaresse licht gewond.
(Vor. ber. Doriot 5455 A)

Jacques Doriot.

E. Kosten der Duitsche bezetting —

25 Febr. (Radio-Oranje) — Het Fransche ministerie van Financiën heeft op 24 Febr. bekend gemaakt, dat de Duitsche bezetting aan Frankrijk £ 4.290.000.000 heeft gekost. In dit bedrag zijn niet begrepen de waarde van den naar Duitschland gesleepten buit en de materiëele verwoestingen die het gevolg zijn van oorlogsgeweld.

GRIEKENLAND —

F. Kabinetscrisis —

21 Febr. — Naar Reuter uit Athene meldt, heeft de Griekse minister van Binnenlandsche Zaken zijn ontslag ingediend. Volgens nadere berichten uit Athene is de kabinetscrisis verscherpt. Ook de minister van Buitenlandsche Zaken, Sofianopolos, en die van Landbouw hebben gedreigd hun ontslag aan te bieden, wanneer generaal Plastiras zijn besluit, om generaal Vlachos tot onderstaatssecretaris te benoemen, niet herziet. **(Vor. ber. Kabinet 6185 D)**

INTERNATIONAAL —

G. Internationale vakbondenconferentie —

22 Febr. (Radio-Oranje) — Op de conferentie, die 17 Febr. eindigde, zijn een viertal belangrijke resoluties met algemeene stemmen aangenomen. De eerste heeft betrekking op de voortzetting van den oorlog en ondersteunt het standpunt van de „big three". Het congres was algemeen van oordeel, dat eerst dan met vrucht aan het herstel van Europa en de wereld kan worden begonnen, nadat Duitschland en Japan verslagen zullen zijn. De tweede resolutie heeft betrekking op de voorwaarden die na den oorlog aan Duitschland en Japan zullen worden opgelegd. Naast volledige liquidatie van alle fascistische en nationaal-socialistische organisaties wordt positieve vernietiging van het Duitsche en Japansche militairisme geëischt. Maatregelen dienen te worden genomen, dat de bij deze volken bestaande militairistische geest niet opnieuw tot ontwikkeling kan komen. Bestraffing van alle oorlogsmisdadigers wordt geëischt. Voorts wordt verlangd, dat de Duitsche hulpbronnen zullen worden gebruikt voor den wederopbouw van het verwoeste gebied. Indien hierbij Duitsche arbeiders worden gebruikt moeten deze onder internationaal toezicht staan. In de derde resolutie worden de wenschen tot uiting gebracht met betrekking tot de sociale voorzieningen der arbeiders. De hoofdpunten zijn: gelijk loon voor gelijken arbeid, ongeacht ras, geslacht of leeftijd, 40-urige werkweek zonder verlaging van de geldende loonen, jaarlijksche vacantie van 14 dagen met behoud van het volle loon; voorts regelingen in geval van werkloosheid, ziekte, ongevallen, ouderdom en invaliditeit; erkenning van den arbeider in de leiding van het productie-apparaat. De vierde resolutie betreft de vorming van een nieuwe wereldorganisaite van den arbeid. Er is een administratief comité ingesteld, bestaande uit 13 leden, terwijl maatregelen zijn genomen om ten spoedigste voorloopige statuten voor de nieuwe wereldorganisatie te ontwerpen. Het secretariaat is te Parijs gevestigd. Het comité komt in April a.s. in de V.S. bijeen voor de uitvoering der resoluties. Voordien zullen de aangenomen resoluties aan de vijf groote geallieerde mogendheden worden overhandigd en toelating tot de conferentie van San Francisco zal worden gevraagd. In September 1945 zal een tweede wereldcongres te Parijs worden gehouden en men hoopt de nieuwe wereldorganisatie dan definitief te grondvesten.

ROEMENIE —

H. Onlusten - Kabinetscrisis —

25 Febr. — De Roemeensche minister-president, generaal Radulescu, heeft in een radiotoespraak medegedeeld, dat in Boekarest en in andere deelen van het land onlusten zijn uitgebroken, Radulescu werd zelf bijna gewond, toen een aanval op het ministerie van Buitenlandsche Zaken werd ondernomen.
Radio-Moskou noemt de demonstraties provoceerend optreden van Roemeensche reactionnairen. Volgens dezen zender hebben in Boekarest en andere steden van Roemenië groote demonstraties van het nationaal-democratische front plaats gevonden, waarbij een vastberaden strijd tegen pro-fascistische elementen in het regeeringsapparaat en aftreden van de regeering Radulescu verlangd werden.
(Vor. ber. Kabinet 6168 C)

TURKIJE —

A. Oorlogsverklaring aan Duitschland en Japan —

23 Febr. (D.N.B.) — Naar radio Ankara meldt, heeft de Turksche minister van Buitenlandsche Zaken, Saka Hasan, voor het parlement een rede gehouden over den buitenlandschen politieken toestand, waarin hij onder verwijzing naar de vertroebeling der Duitsch-Turksche betrekkingen, die geleid hebben tot het verbreken der diplomatieke betrekkingen met Duitschland en later ook met Japan o.a. verklaarde, dat Turkije met aanvaarding van het voorstel van den ambassadeur der Ver. Staten van 20 Februari alsmede van den Britschen ambassadeur, aan de zijde van de geallieerden in den oorlog treedt tegen Duitschland en Japan. In aansluiting op de debatten over de verklaring van minister Saka Hasan, besloot het parlement met 401 stemmen, het voorstel der regeering goed et keuren, volgens hetwelk Turkije zich met ingang van 1 Maart a.s. in staat van oorlog acht te bevinden met Duitschland en Japan.

De oorlogsverklaring van Turkije aan Duitschland en Japan wordt in welingelichte Berlijnsche kringen beschouwd als in geen enkel opzicht verrassend en als van weinig beteekenis voor het verloop van den ooriog. De motiveering van de Turksche regeering voor de oorlogsverklaring aan Duitschland is bijzonder kenmerkend. Daaruit blijkt, dat Engeland aan Turkije heeft meegedeeld, dat als gevolg van een besluit der Krimconferentie Turkije slechts dan aan toekomstige vredesregelingen kan deelnemen, wanneer het vóór 1 Maart Duitschland den oorlog heeft verklaard.

VER. STATEN —

B. Pres. Roosevelt in Afrika —

23 Febr — Naar Reuter uit Caïro meldt is aldaar medegedeeld dat president Roosevelt op zijn terugreis van de Krimconferentie een bezoek aan Egypte heeft gebracht en aan boord van een kruiser in het gebied van het Suez-Kanaal besprekingen heeft gevoerd met koning Faroek van Egypte, met den keizer van Abessinië, Haile Selassie, en met Koning Saoed van Saoedie-Arabië.

Voor zijn vertrek naar de Ver. Staten heeft Roosevelt te Alexandrië besprekingen gevoerd met Churchill.

Het Witte Huis heeft 20 Februari de Parijsche berichten bevestigd, in zake de uitnoodiging van Roosevelt aan de Gaulle om naar Algiers te komen. In zijn uitnoodiging verklaarde Roosevelt gehoopt te hebben, De Gaulle in het moederland Frankrijk te ontmoeten, doch het is hem „door tijdgebrek" onmogelijk geweest, naar Parijs te komen. Hij sprak de hoop uit dat De Gaulle zijn voorstel, naar Algiers te komen, zou aanvaarden. Roosevelt, zoo meldt Reuter uit Washington, was buitengewoon teleurgesteld, te vernemen, dat het de Gaulle „als gevolg van dringende ambtelijke bezigheden" niet mogelijk was naar Algiers te komen.

(Vor. ber. Roosevelt 6197 E)

DE WERELDOORLOG

Nieuw Amerikaansch offensief aan de Roer - De Russen veroveren Posen - De Amerikanen landen op Iwojima —

WESTELIJK FRONT —

19 Febr. (D.N.B.) — Hevige vijandelijke aanvallen ten O. van Kleef zijn gestrand, alleen in den sector Goch maakte de vijand geringe vorderingen. Pogingen de Roer over te steken bij Linnich mislukten. Aanvallen aan den Z. rand van den Schnee-Eifel en op ons Saarbruggenhoofd werden opgevangen.

(R.-O.) — De geallieerden zijn in Goch binnengedrongen. Tusschen Prüm en Echternach werden 5 dorpen veroverd. Ten N. van Sarreguemines staken de Amerikanen de Saar over.

20 Febr. (D.N.B.) — Voortgezette aanvallen in den sector Goch werden in ons hoofdgevechtsterrein opgevangen. De vijandelijke aanvallen aan de N. grens van Luxemburg werden na gering terreinverlies tot staan gebracht. In den sector Remich namen zij in hevigheid toe. In Saarlautern werden vijandelijke aanvallen uiteengeslagen. Ten O. van Forbach zijn de Spicherer hoogten en enkele plaatsen ten N. van Saargemünd zwaartepunten van nieuwe vijandelijke aanvallen.

(R.-O.) — 2/3 van Goch is in geallieerde handen. Tevens staan geallieerde troepen 5 km. ten N.O. van de stad.

21 Febr. (D.N.B.) — De aanvallen der Amerikanen tusschen Prüm en Echternach zijn overgeslagen op het W. front van de stellingbocht aan de Oure. Ten O. van Vianden kon de vijand naar het N. terrein winnen. Pogingen om ten N. van Remich over de Saar te trekken werden afgeslagen.

(R.-O.) — Aan het Saarfront drongen Am. troepen door in Forbach.

22 Febr. (D.N.B.) — De vijand deed plaatselijke aanvallen in Z. richting ten W. van Gogh. Bij Aken treft hij voorbereidingen voor den grooten aanval. Aan het Saarfront gevechten bij Saarburg en Forbach en in deze beide steden, alsmede voor Saarbrücken.

(R.-O.) — Tusschen Maas en Rijn werd Moyland, op den weg naar Calcar, veroverd. Ten Z.W. van Prüm maakten de Amerikanen vorderingen, hier namen zij Binscheid. In de driehoek tusschen Saar en Moezel veroverden de Am. bij een onverwachte actie 14 plaatsen in Duitschland en drongen in Saarburg binnen. Meer naar het Z. veroverden de Am. Forbach.

23 Febr. (D.N.B.) — In den Goch-sector werden vijandelijke aanvallen bedwongen. Aan de Roer gingen de Amerikanen tot den grooten aanval over. Ten Z.W. van Prüm en ten O. van Vianden duren de hevige gevechten voort. De straatgevechten in Forbach duren voort. Op de Spicherer hoogten wordt gevochten.

(R.-O.) — De geallieerden zijn Calcar tot op 1 km. genaderd. De geheele driehoek tusschen Saar en Moezel met Saarburg zijn thans in geallieerde handen.

(R.-O.) — Op een front van 35 km. staken de geallieerde troepen de Roer over en wonnen gemiddeld 3 km. terrein. Er wordt gevochten in Düren. In de omgeving van Linnich zijn 6 plaatsen veroverd. Jülich is van Duitschers gezuiverd op de citadel na.

25 Febr. (D.N.B.) — Bij Goch werd een plaatselijke penetratie ten Z.O. van de stad verkleind. De afweerslag aan de Roer woedt over een breedte van 60 km. Tusschen Roermond en de spoorlijn Geilenkirchen-Erkelenz kon de vijand onze voorposten op enkele plaatsen naar den O. oever der rivier terugdrukken. Bij Linnich, Jülich en Düren zijn hevige gevechten aan den gang. Bij Neuerburg in den Eifel duren de afweergevechten voort.

(R.-O.) — Van Linnich uit rukten de Am. 8 km. op in de richting München-Gladbach. Uit Jülich dringen de Am. op langs den weg naar Keulen. Düren is voor de helft in hun handen. Meer naar het Z. werd Neuerburg genomen. Aan het Saarfront werden vorderingen tot 5 km. gemaakt over een front van 30 km.

OOSTELIJK FRONT —

19 Febr. (D.N.B.) — Onze aanvallen op het Gran-bruggenhoofd maken goede vorderingen. In den sector Strehlen-Kanth behaalden onze formaties een volledig afweersucces. Het garnizoen van Breslau verdedigt zich vastberaden. Ten Z.O. van Lauban werd de vijand teruggeworpen. In Oost-Pruisen versterkte de vijand zich ten Z. van Braunsberg en ten N.O. van Mehlsack.

(R.-O.) — Ten O. van Komarno zet de vijand zijn aanvallen langs den N. oever van de Donau voort in de richting van de Gran. In den Breslau-sector namen de Russen een aantal plaatsen ten Z. en Z.W. van de stad. Naumburg aan de Queis en Sagan aan de Bober werden veroverd. De bij Schwerin en Schneidemühl omsingelde Duitsche troepen werden buiten gevecht gesteld. Ten Z. van Stargard sloegen de Russen Duitsche aanvallen af. Graudenz werd ingesloten. In Oost-Pruisen werd Ludziatz, 90 km. ten Z. van Danzig, omsingeld.

20 Febr. (D.N.B.) — Onze aanval op het Gran-bruggenhoofd maakte opnieuw vorderingen. Tegen den op de Tucheler Heide en ten N. van de Weichsel opdringenden vijand wordt hevig verzet geboden. De bezetting van Graudenz sloeg hevige aanvallen af. In Koerland zijn de vijandelijke doorbraakpogingen ten N.W. van Doblen opnieuw vastgeloopen.

(R.-O.) —Ten O. van Komarno heroverden de Duitschers verschillende plaatsen. Verschillende voorsteden van Breslau werden door de Russen veroverd. Ook drongen zij binnen in de buitenwijken van Graudenz. Aan den Weichsel ten Z. van Danzig namen zij Neuenburg.

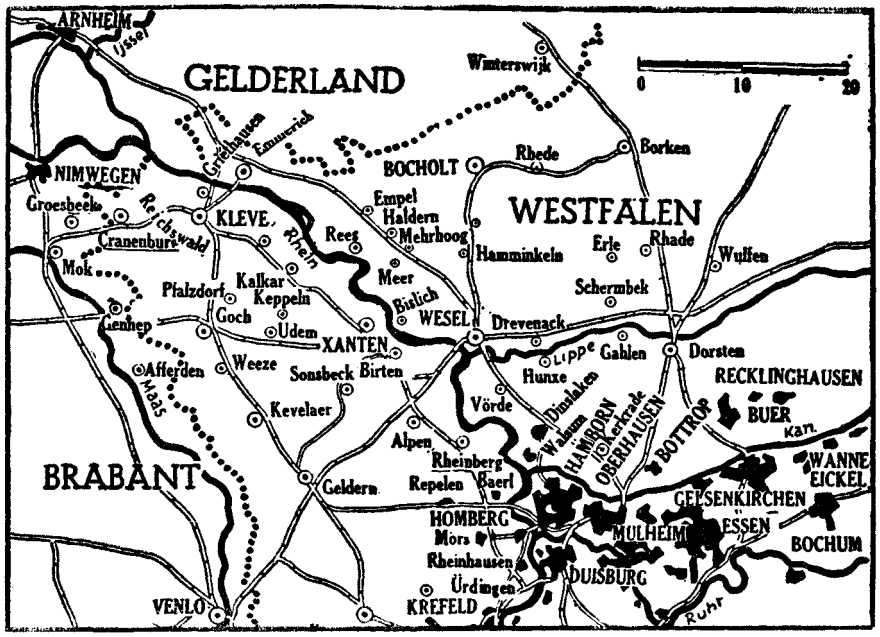
21 Febr. (D.N.B.) — Ten N.W. van Gran verbitterde gevechten om het resteerende deel van het vijandelijke bruggenhoofd. Vijandelijke aanvallen ten Z. van Breslau mislukten. In Koerland ging de vijand ten Z.O. van Libau tot den grooten aanval over. Zijn doorbraakpogingen naar Libau werden in het hoofdgevechtsterrein opgevangen.

(R.-O.) — Bij de Gran hebben de Duitschers geen nieuwe terreinwinst kunnen boeken. Aan de samenvloeiing van Oder en Bober namen de Russen Crossen.

22 Febr. (D.N.B.) — In O. Pruisen nam de slag in felheid toe. Vijandelijke pogingen om Koningsbergen van haar verbindingen af te snijden mislukten. Zinten werd prijs gegeven. Bij Braunsberg woeden zware tankgevechten.

(R.-O.) — Duitsche tegenaanvallen ten O. van Komarno werden afgeslagen. Aan de Neisse veroverden de Russen Priebus. Ten Z. van Danzig namen zij Czersk. In O. Pruisen trachtten de Duitschers van Koningsbergen uit te breken in W. richting naar Pillau. De Russen moesten eenig terrein prijsgeven.

23 Febr. (D.N.B.) — Onze aanval aan de Gran maakte opnieuw vorderingen. Tusschen Zobten en Lauban hevige vijandelijke druk in Z. richting. O. van Zobten

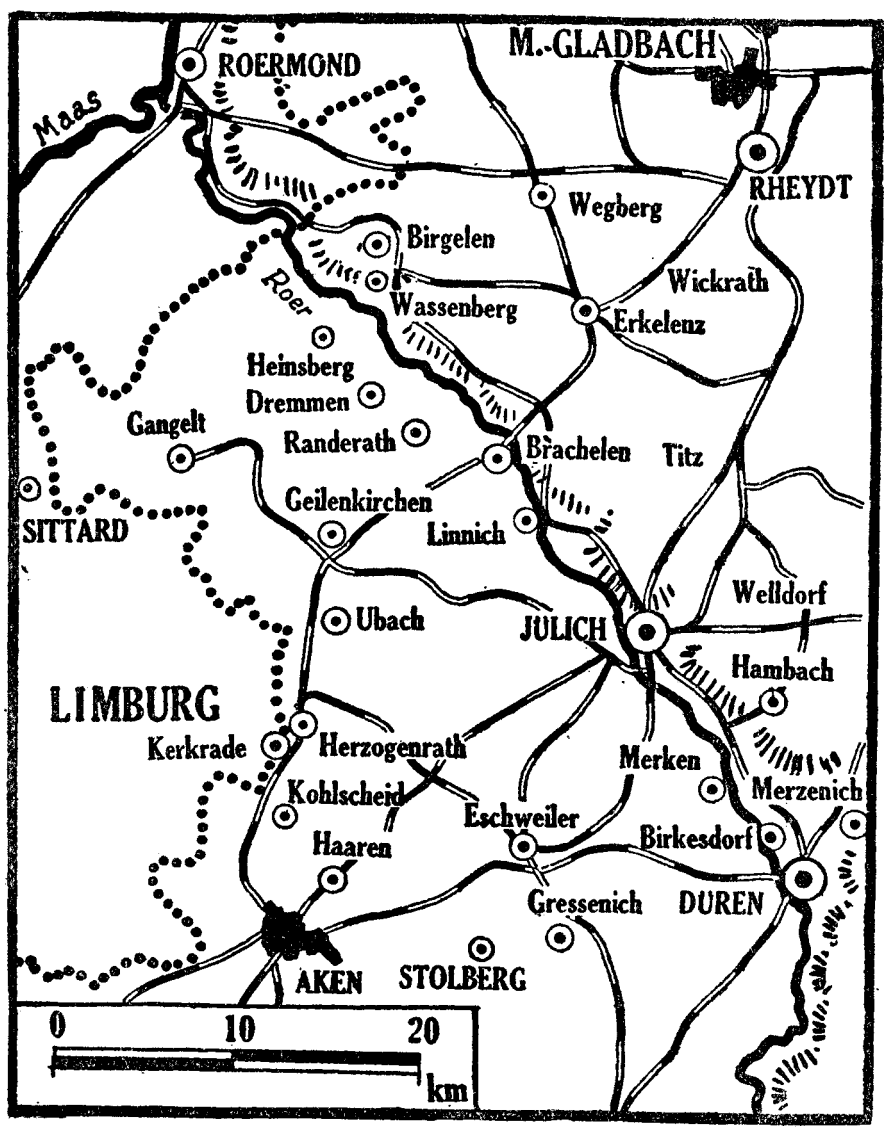

de de Monte Belvedere, ten W. van den weg van Pistola naar Bologna.
23 Febr. (D.N.B.) — Ten N.W. van Poretta konden de Amerikanen slechts eenige kleine penetraties behalen.
24 Febr. (R.-O.) — Het 5de leger veroverde weer een aan aantal hoogten waardoor de weg van Pistola naar Bologna wordt bestreken.
25 Febr. (D.N.B.) — Ten N. van Poretta werd de vijand na afwisselende gevechten reeds voor het hoofdgevechtsterrein tot staan gebracht.

LUCHTOORLOG —
19 Febr. (D.N.B.) — Anglo-Am. bommenwerpers deden vrij zwakke aanvallen op West-Duitschland. Am. formaties wierpen bommen op Linz.
(R.-O.) — Am. vliegende forten bestookten Linz. Mannheim, Berlijn en Bremen werden 's nachts door Mosquito's aangevallen.
20 Febr. (D.N.B.) — Anglo-Am. formaties vielen plaatsen in Westfalen alsmede Wezel aan. In Z.O. Duitschland waren vooral Weenen en Graz het doel van vijandelijke vliegers. Britsche formaties vielen 's nachts Erfurt en eenige plaatsen in Saksen aan.
(R.-O.) — 1100 zware Am. bommenwerpers deden aanvallen op Siegen, Osnabrück.

en aan weerszijden van Goldbere ontstonden plaatselijke penetraties. Vijandelijke pogingen, ons front aan de Neisse te doorbreken, mislukten. Bij zijn voortgezette aanvallen tusschen Konitz en Mewe aan den Weichsel kon de vijand enkele penetraties behalen, doch onze troepen handhaafden den samenhang van het front. In O. Pruisen werden ten N. van Mehlsack en bij Zinten alle vijandelijke doorbraakpogingen verijdeld.
(R.-O.) — De Russen zijn Guben tot op 3 km. genaderd. Ten W. van Koningsbergen moesten de Russen zich van de Noordkust van het Frische Haf terugtrekken. Ten Z. van Koningsbergen veroverden zij Zinten. Sedert het begin van hun offensief in Januari maakten de Russen 350.000 krijgsgevangenen, terwijl 800.000 man sneuvelden.
(R.-O.) — De Russen vroverden opnieuw 5 voorsteden van Breslau en drongen in het Z. deel der stad door. Het garnizoen van Posen gaf zich over: 23.000 man werden door de Russen gevangen genomen. 25.000 Duitschers sneuvelden bij den strijd om deze stad. In Pommeren namen de Russen Arnswalde. In O. Pruisen werden weer een aantal plaatsen ten Z.W. van Koningsbergen veroverd.
25 Febr. (D.N.B.) — Het nog overgebleven vijandelijke bruggenhoofd op den W. oever van de Gran werd uitenegeslagen. Vijandelijke doorbraakpogingen ten N.W. van Lauban stortten ineen, evenals aanvallen tegen Forst en Guben. Tusschen Neu-Stettin en Konitz werd ons front naar een kernstelling teruggedrukt Krachtige eigen aanvallen in Samland wierpen den vijand ver naar het N.O. terug. Ten Z.O. van Libau namen de vijandelijke aanvallen af.
(R.-O.) — Ten O. van Komarno deden de Duitschers nieuwe tegenaanvallen op groote schaal. De Russen dringen dieper in Breslau door. Bij Graudenz en Koningsbergen wordt verwoed gevochten. In O. Pruisen veroverden de Russen opnieuw 10 plaatsen.

ITALIE —
21 Febr. (D.N.B.) — Vijandelijke aanvallen ten N. en N.W. van Poretta mislukten voor onze stellingen. Om den Monte Belvedere wordt gestreden.
22 Febr. (R.-O.) — Het 5de leger verover-

Rheine en Münster. De Engelschen vielen Wezel aan. Mosquito's vielen Erfurt aan. Bommenwerpers uit Italië vielen de spoorwegemplacementen van Weenen, Graz en Klagenfurt aan.

21 Febr. (D.N.B.) — Am. formaties wierpen overdag bommen op Neurenberg en Weenen. 's Nachts werden Berlijn, Dortmund en andere plaatsen in het Rijnlandsch-Westfaalsche gebied aangevallen. (R.-O.) — 1100 Am. bommenwerpers wierpen 11000 brisant- en 300.000 brandbommen op Neurenberg. 1200 Eng. bommenwerpers vielen 's nachts Dortmund en andere doelen in het Roergebied aan Mosquito's bombardeerden Berlijn.

22 Febr. (R.-O.) — 1200 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 700 jagers, deden opnieuw een aanval op Neurenberg. Bij dezen aanval werden 400.000 brandbommen en bijna 3.000 ton brisantbommen afgeworpen. Bommenwerpers uit Italië vielen weer spoorwegen in en bij Weenen aan. 's Nachts vielen 1100 Eng. bommenwerpers vooral Worms en voorts Duisburg aan. Berlijn werd tweemaal door Mosquito's aangevallen.

23 Febr. (D.N.B.) — Vijandelijke vliegtuigen lieten overdag bommen vallen op talrijke plaatsen in W. en N.W. Duitschland, alsmede in Z. Beieren, Tiroi en Vorarlberg. 's Nachts vielen Britsche vliegtuigen Berlijn aan.

(R.-O.) — 1400 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 1100 jagers, deden over een zeer uitgestrekt gebied aanvallen op spoorwegen. Zij wierpen 14.000 bommen van 250 kg. Bijna 1000 Am. bommenwerpers uit Italië vielen spoorwegdoelen bij München en in de Oostenrijksche Alpen aan.

24 Febr. (D.N.B.) — De vijand viel West-, Zuid- en Midden-Duitschland aan o.a. Essen. In de avonduren deden de Britten een zware aanval op Pforzheim. Ook Berlijn werd aangevallen.

(R.-O.) — Ruim 1200 Am. bommenwerpers wierpen ca. 3200 ton bommen op 20 spoorwegemplacementen in Z.O. Duitschland, o.a. Leipzig, Kassel, Regensburg en Stuttgart. De Engelschen bombardeerden Essen en een benzolfabriek te Gelsenkirchen. 's Nachts vielen zij Pforzheim aan.

25 Febr. (D.N.B.) — Anglo-Am. vliegers vielen steden in W., N.W. en Z.O. Duitschland aan. 's Nachts wierpen de Britten bommen op Berlijn en op plaatsen in het Rijnland- en het Westfaalsche gebied.

(R.-O.) — Ruim 1100 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 500 jagers, vielen petroleumraffinaderijen bij Hamburg, Harburg en Hannover aan. Britsche bommenwerpers vielen de fabriek van synthetische benzine te Kamen bij Dortmund aan. Zware bommenwerpers uit Italië bombardeerden spoorwegdoelen, vnl. bij Graz en Klagenfurth.

Gedurende de eerste dagen van de verslagweek werd van Duitsche zijde melding gemaakt van V-vuur op Londen.

ZEEOORLOG —

19 Febr. (D.N.B.) — Het gisteren als getorpedeerd opgegeven schip is voor den mond van de Theems gezonken.

21 Febr. (D.N.B.) — Torpedovliegtuigen brachten uit een convooi in de Noordelijke IJszee 2 lichte kruisers, 2 torpedobooten en 8 koopvaardijschepen van tezamen 57.000 brt. tot zinken. 3 schepen van tezamen 19.000 brt. gingen vermoedelijk verloren.

23 Febr. (D.N.B.) — Voor de Engelsche Oostkust brachten torpedomotorbooten in den nacht van 21 op 22 Februari 7 schepen met een inhoud van 21.500 ton tot zinken, 4 schepen met een inhoud van 11.000 ton zijn vermoedelijk gezonken.

24 Febr. (D.N.B.) — Onze allerkleinste duikbooten torpedeerden in den mond van de Theems een vijandelijken torpedojager. Duikbooten brachten in wateren bij de kust 8 schepen van tezamen 50.000 brt., 3 torpedojagers en 2 beveiligingsvaartuigen tot zinken.

HET VERRE OOSTEN —

Birma —

19 Febr. (R.-O.) — Geallieerde troepen zijn ca. 60 km. ten Z. van Mandalay op een nieuw punt de Irawadi overgestoken. De stad wordt nu zoowel uit het N. als uit het Z. bedreigd.

22 Febr. (R.-O.) — De Chineezen veroverden een belangrijke plaats ten N. van Lascio.

PHILIPPIJNEN —

Luzon —

19 Febr. (R.-O.) — De Am. zijn bezig de Japanners op Corregidor te verdrijven uit de tunnels onder de vesting.

21 Febr. (R.-O.) — In de oude stad van Manilla woedt nog een hevige strijd.

22 Febr. (R.-O.) — In Manilla zijn de Japanners in de citadel samengedrongen. Batan is van den vijand gezuiverd, terwijl ook op Corregidor vrijwel alle vijanden onschadelijk zijn gemaakt.

25 Febr. (R.-O.) — Manila is thans geheel in geallieerde handen.

Capoe en Biri —

24 Febr. (R.-O.) — Ten Z. van Luzon namen de Amerikanen de eilanden Capoe en Biri in bezit.

Landing op Iwojima —

19 Febr. (R.-O.) — De Am. hebben een landing uitgevoerd op Iwojima, behoorende tot de Vulcaan-eilanden, 1000 km. ten Z. van Tokio. Er werden 2 divisies mariniers met 100 landingsvaartuigen aan land gezet, afkomstig van een vloot van ca. 800 schepen.

20 Febr. (D.N.B.) — Op 19 Febr. begon de vijand troepen aan land te zetten op het Zwavel-eiland van de Bonin-eilanden. Er landden ca. 10.000 man met 200 tanks.

(R.-O.) — Ca. 1/3 van Iwojima is thans in Am. handen.

21 Febr. (D.N.B.) — De gevechten op het Zwaveleiland behooren tot de bloedigste van dezen oorlog.

(R.-O.) — Eén der 2 vliegvelden op Iwojima is in Am. handen. De Am. verloren tot nu toe 3500 man, voor het meerendeel gewonden.

22 Febr. (R.-O.) — De Am. hebben een derde divisie aan land gezet. Zij hebben nu 40.000 man aan land. De Japanners verzetten zich hardnekkig.

23 Febr. (D.N.B.) — In den verwoeden strijd verloor de vijand tot nu toe reeds 12.000 man aan dooden en gewonden.

(R.-O.) — Bij steeds verwoeder wordende gevechten werden slechts kleine vorderingen gemaakt. De Am. verliezen zijn gestegen tot 5300 man.

25 Febr. (R.-O.) — De Am. zijn doorgedrongen tot het midden van het tweede vliegveld op het eiland.

LUCHTOORLOG —

19 Febr. (R.-O.) — Bij het luchtbombardement op Tokio op 16 en 17 Febr. werden 332 Japansche vliegtuigen neergeschoten, terwijl er 177 op den grond werden vernietigd. Vermoedelijk gingen nog een paar honderd andere Japansche toestellen verloren. De Amerikaansche verliezen bedroegen 49 vliegtuigen.

20 Febr. (D.N.B.) — Ca. 100 groote bommenwerpers vielen Tokio aan. 21 werden er neergeschoten, terwijl 4 Jap. vliegtuigen verloren gingen.

(R.-O.) — Tokio werd door vliegende vestingen aangevallen met als hoofddoel de vliegtuigfabriek, 3 toestellen gingen verloren. Andere Am. bommenwerpers vielen spoorwegemplacementen op Formosa en vliegvelden op Borneo aan.

23 Febr. (R.-O.) — Am. zware bommenwerpers deden opniuw aanvallen op Formosa.

24 Febr. (R.-O.) — Rangoon en Singapore werden op 24 Febr. gebombardeerd.

25 Febr. (R.-O.) — 1600 geallieerde vliegtuigen van vliegdekschepen hebben heden drie maal luchtaanvallen op Tokio gedaan. Bovendien namen 330 super-vliegende forten aan de aanvallen deel.

(Vor. ber. Krijgsverr. 6215-16)

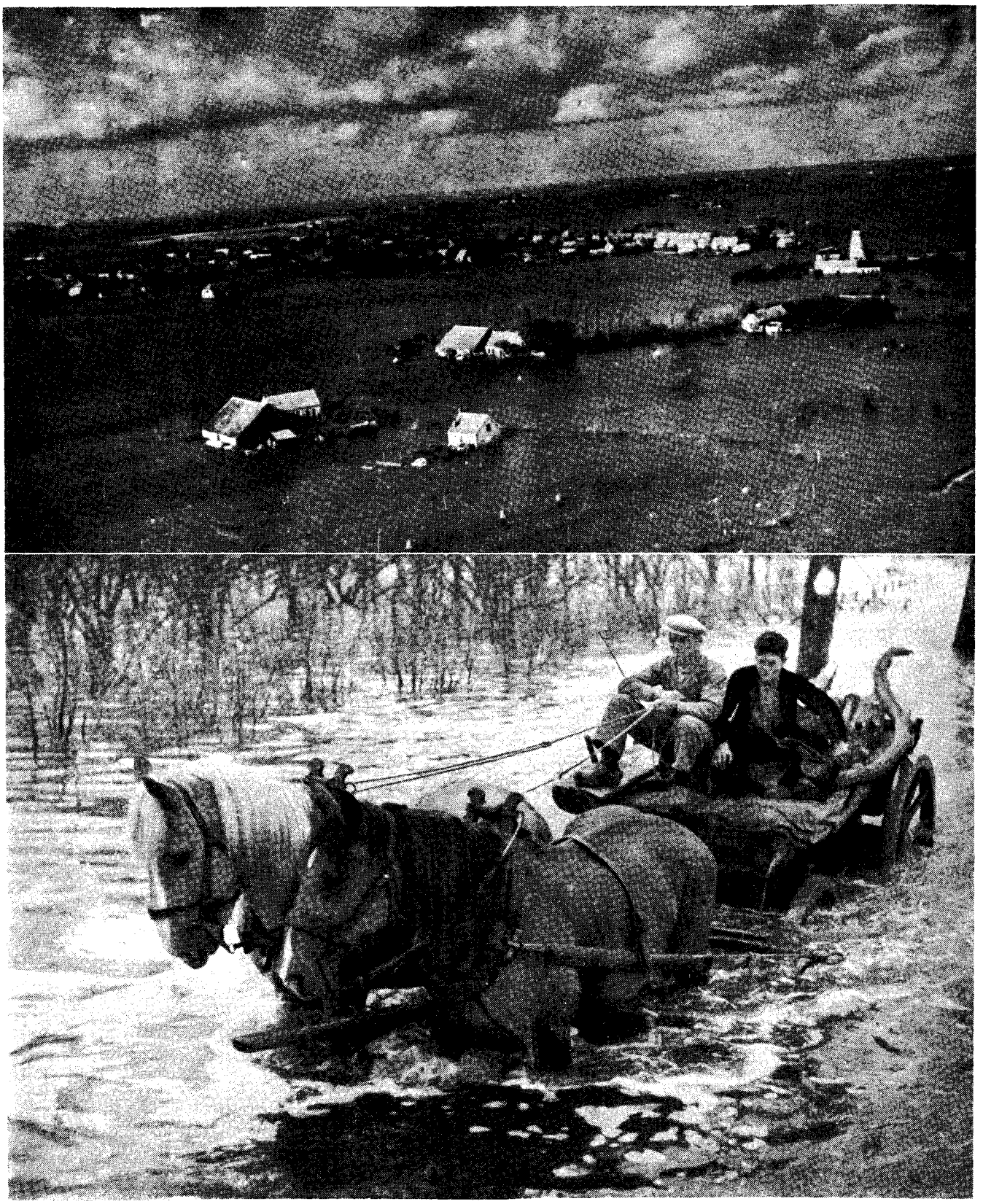
Overzicht der krijgsverrichtingen in de eerste 2 maanden van 1945 —

Januari

11. Laroche opnieuw door Britsche en Am. strijdkrachten genomen.
14. Radom (Centraal Palen) door de Russen genomen.
16. Engelsche strijdkrachten openen den aanval vanuit Sittard tegen de Duitsche saillant aan de Maas.
17. De Russen trekken Warschau binnen.
18. Lodz en Krakau door de Russen genomen.
19. Tilsit door de Russen veroverd.
20. Wapenstilstand met Hongarije in Moskou geteekend. Tannenberg door de Russen genomen. Fransche strijdkrachten openen een offensief in de Vogezen.
21. Allenstein en Insterburg door de Russen genomen.
23. De Russen veroveren Bromberg.
24. Gleiwitz (Silezië) door de Russen veroverd.
26. Duitsche strijdkrachten in de Ardennen worden gedwongen, zich terug te trekken tot aan de Duitsche grens.
27. Memel door de Russen genomen, waardoor Lithauen wordt bevrijd.
28. Inval in Duitsch Pommeren.
31. Russische inval in de provincie Brandenburg.

Februari

1. De Russen zijn nog 50 km van het centrum van Berlijn verwijderd.
2. Colmar door Fransche strijdkrachten genomen.
4. België voor de tweede maal bevrijd.
6. De Russen forceeren de Oderlinie ten Z.O. van Breslau.
8. Engelsche en Canadeesche strijdkrachten openen het offensief ten Z.O. van Nijmegen, Kleef en Gennep worden 4 dagen later genomen.
11. De Russen overschrijden den Oder ten N.W. van Breslau.
12. Prüm door Am. strijdkrachten veroverd.
13. Boedapest geheel in handen van de Russen. Het Reichswald door Can. strijdkrachten gezuiverd.
15. Breslau geheel door de Russen veroverd.
16. Rohrbach door Am. strijdkrachten veroverd.
19. Goch door Schotsche en Canadeesche strijdkrachten genomen.
23. De Amer. strijdkrachten zetten den aanval in van Aken uit in de richting van den Rijn bij Dusseldorf. Poznau door de Russen genomen.
24. Düren door Amer. strijdkrachten veroverd.
25. Jülich door Amer. strijdkrachten veroverd.
28 Stettin door Russische legers veroverd.

Een groot gedeelte van het eiland Walcheren werd na de door de geallieerden veroorzaakte dijkdoorbraak op 4 October, overstroomd. Foto boven geeft een overzicht van den omvang van de ramp; de bevolking tracht met taaie volharding nog te redden wat er te redden valt (foto onder). (Zie 6112 kol. II). (foto's A.B.C. Press - Cas Oorthuys)

De strijd in Zeeland. Boven en beneden links: Verwoestingen in Westkappelle. Geen plaats in Europa van deze grootte, is zoo hevig gebombardeerd als dit dorp aan de Westkust van Walcheren, waar zestons-bommen de zeewering verwoestten en waar geallieerde troepen slechts onder zware verliezen aan land konden gaan. De historische kerk in het dorp Wouw (beneden rechts) moest mede den tol der vrijheid betalen. (foto's A.B.C. Press - Cas Oorthuys)

NEDERLAND (Bevrijd gebied) —

A. Repatrieering van naar Oost-Europa gedeporteerde Nederlanders —

1 Maart (R.-O.) — Naar Anep-Aneta meldt zijn de Nederlandsche autoriteiten al geruimen tijd in contact met de Russische en Poolsche autoriteiten, ten einde informaties in te winnen over Nederlanders, die zich bevinden op gebied, dat door de Russen is bevrijd. Er zijn ongeveer 100.000 Joodsche Nederlanders naar het Oosten gedeporteerd, benevens ongeveer 10.000 krijgsgevangenen en arbeiders. Voor eenige maanden is in Zwitserland onder leiding van Dr. Polak Daniëls een team van 47 deskundigen gevormd, dat opgeleid is voor hulpwerk in het Oosten. De Nederlandsche regeering poogt nu voor den ambassadeur in Moskou verlof te krijgen, om in bevrijd Polen inlichtingen te verzamelen betreffende bevrijde Nederlanders en voor Dr. Polak Daniëls en zijn medewerkesr toestemming om naar het Oosten te gaan. Voorts heeft de regeering de Russische regeering verzocht een verdrag te sluiten gelijk aan de Britsch-Russische repatrieeringsovereenkomst.

NEDERLAND (Bezet gebied) —

B. De nood in het Westen - Tuchthuisstraf voor onbevoegd gebruik van electriciteit —

26 Febr. — Aan de pers ontleenen wij de volgende publicatie:

Een dezer dagen heeft te Amsterdam het Duitsche Hooggerechtshof als bijzondere rechtbank in twee gevallen terzake van het onbevoegd gebruiken van electrischen stroom een tuchthuisstraf van tien jaar opgelegd.

De thans bijzonder moeilijke kolenpositie in Nederland noopt tot de allergrootste bezuiniging, opdat alsdan de kolen- en electriciteitsvoorziening van de meest vitale inrichtingen, in het bijzonder van poldergemalen, graan- en oliemolens enz. kan worden gegarandeerd.

Hij, die zonder bijzondere vergunning op een of andere wijze en met welk doel ook electrischen stroom onttrekt, of wel tracht te onttrekken, brengt het functioneeren van de meest vitale bedrijven van het land in gevaar.

Hem staan op grond van de bestaande voorschriften de zwaarste straffen te wachten. **(V. b. Stopzetting electr. 6107 I)**

C. Dreigend gebrek aan drinkwater in Amsterdam en omstreken —

27 Febr. — In September 1944 heeft de waterleiding den afnemers gevraagd mede te werken aan energiebesparing door beperking van het waterverbruik. Het verbruik in de woonhuizen is daarop gedaald van 100 liter per persoon en per dag tot 85 liter. Gelet op de huidige omstandigheden is dit verbruik nog veel te hoog, het is hooger dan het verbruik per persoon in verschillende groote Nederlandsche steden in vredestijd was (in Haarlem 50 liter). Het waterverbruik in Amsterdam moet naar beneden. Deze waarschuwing is de laatste. Maatregelen tot ingrijpen liggen klaar.

Bovenstaande aanmaning geldt, behalve voor de inwoners van Amsterdam, tevens voor die van Heemstede, Bennebroek, Haarlemmermeer, Aalsmeer, Uithoorn, Halfweg, Spaarnwoude, Nieuwer-Amstel, Ouder-Amstel, Diemen, Muiden, Zaandam, Weesperkarspel, Kortenhoef en Nederhorst den Berg; een gebied met een millioen inwoners.

D. Organisatie Wegvervoer Voedselvoorziening opgericht —

27 Febr. — Ten einde het goederenvervoer over den weg te stimuleeren en de beschikbare wegvervoercapaciteit in eerste instantie voor de officieele voedselvoorzieningstransporten in georganiseerd verband aan te wenden, is opgericht de „Organisatie Wegvervoer Voedselvoorziening" (O.W.V.). Deze organisatie beoogt door een zoo nauw mogelijke samenwerking tusschen de afdeeling Vervoerswezen van het Departement van Waterstaat, het Rijksbureau voor de Voedselvoorziening in Oorlogstijd en het bedrijfsleven, het gestelde doel te bereiken. Het is de bedoeling de vrachtwagens hoofdzakelijk in te zetten als aanvulling op het massavervoer per schip en wel voor vervoer van en naar de schepen, en voor het vervoer van hoogwaardige producten welke een snel transport vereischen. De leiding berust bij den chef van de Afdeeling Vervoerswezen van het Departement van Waterstaat. **(V. b. Noodtoestand 6209 E; Centr. Reederij Voedselv.z. 6175 D)**

E. Luchtaanvallen - Ruim 100 dooden —

27 Febr. — Westelijk Nederland was de laatste dagen in versterkte mate het doel van laag vliegende Britsche vliegers. Vooral in een der groote steden in het Westen werd door het neerwerpen van bommen en door het schieten met de boordwapens zware schade veroorzaakt. Talrijke burgers werden daarbij gedood of zwaar gewond. In deze eene stad (Den Haag - red.) bedroeg op een enkelen dag het aantal gedoode burgers, meer dan honderd. Bijzonder groot was het aantal slachtoffers voor een gebouw, waar een bom viel in een menigte, vooral bestaande uit vrouwen, die voor de deur opeengepakt stonden om eten te halen.

(Vor. ber. Luchtaanvallen 6128 A)

F. De nood in het Westen - Ministerialrat von der Wense over de voedselpositie —

3 Maart — Een medewerker van den Nederlandschen Omroep heeft met den leider der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft in het Rijkscommissariaat Ministerialrat von der Wense, den huidigen moeilijken voedseltoestand in Nederland besproken. Hieronder volgt een deel van het vraaggesprek.

Vraag: Hoe komt het, dat de voedselpositie dezen winter vooral in de Westelijke provincies van Nederland zooveel slechter is dan de vorige jaren?

Antwoord: Dat heeft een heele reeks verschillende redenen. Direct hebben de bekende transportmoeilijkheden tot den noodtoestand geleid. Daarbij komt het wegvallen van de graan- en overschotprovincies in het Zuiden. Voorts is door gebrek aan import van veevoeder de veestapel achteruitgegaan, waardoor de stalmest kwalitatief en kwantitatief aanzienlijk verminderd is. Daarbij komt het ontbreken van den import van phosphormest en de geringere productie van stikstofmest. Dit alles had wederom geringere oogsten op akker- en grasland ten gevolge.

Vraag: Hebben in dit opzicht ook de inundaties effect?

Antwoord: Natuurlijk en hoofdzakelijk in de Wesetlijke provincies. Er komen daardoor vrij groote oppervlakten, die voor een deel zelfs van zeer hooge waarde zijn, te vervallen.

Vraag: Hoe staat het met de gevolgen van de maatregelen betreffende den Arbeitseinsatz?

Antwoord: Deze maatregelen hebben een belemmerende uitwerking. Zeer in het algemeen zijn de bij de landbouwproductie werkende mannen slechts in beperkten omvang voor den Arbeitseinsatz opgeroepen.

Vraag: Wanneer ik u goed begrijp, beteekent dat, dat de productie en de voedselvoorziening niet meer normaal functioneeren?

Antwoord: Ja, dat is juist. Door de September-gebeurtenissen werd het beheer der voedselvoorziening in hooge mate uit het vanouds vertrouwde spoor gebracht en wel in hoofdzaak doordat ten gevolge van het plotseling wegvallen van bijna alle voor het massatransport dienende verkeersmiddelen de kringloop van den producent naar den verbruiker werd verbroken. Om dezelfde reden moest de bezettingsmacht zekere reserves voor de verzorging der troepen in veiligheid stellen.

Vraag: Bestaat er geen kans, dat de voedselvoorziening weer de oude orde hervindt?

Antwoord: Stellig, geleidelijk hebben de instanties der voedingshuishouding de dingen ook reeds weer in handen gekregen. Dit is in het bijzonder het geval in het Noordoosten van het land. In het Westen echter is het rechtstreeksche verkeer tusschen producent en consument zoo zeer toegenomen, dat een zeer hoog percentage der landbouwproducten niet meer in handen komt van het officieele apparaat.

Vraag: Men vraagt zich vooral vaak met verbazing af, waarom er ten minste geen vleesch is.

Antwoord: Dat er in de Westelijke provincies geen vleesch is, ligt aan het feit, dat het hoogst gebrekkig in officieele handen komt en geleverd wordt.

Vraag: Uit uw woorden bleek zooeven, dat in de Noordoostelijke provincies het verkeer tusschen producent en consument niet zoo'n groote rol speelt?

Antwoord: Ja, dat is juist. Maar ik moet zeggen, dat ik met groote bezorgdheid reeds lang waarneem, dat de bevolking uit de Westelijke gebieden naar de landbouwprovincies trekt om zich daar van levensmiddelen te voorzien met passeering van de bepalingen op het gebied der voedselvoorziening. Dit leidt tot onduldbare toestanden. Ik heb reeds geruimen tijd geleden bij den Rijkscommissaris stappen gedaan met het verzoek om door politiemaatregelen — want anders gaat het niet — dit ongecontroleerde opkoopen te verhinderen.

Vraag: Bedoelt u daarmede het sluiten van de IJsellinie voor het algemeene personenverkeer, dat thans op 1 Maart van kracht wordt?

Antwoord: Ja, dat bedoel ik. Dit had eigenlijk reeds veel eerder moeten komen, n.l. in Januari. De Rijkscommissaris kon echter met het oog op den noodtoestand gedurende de vorstperiode in het begin niet tot het besluit komen, om de bevolking in het Westen de mogelijkheid om zichzelf te helpen, te ontnemen. Thans echter zal het, nu de waterwegen weer ijsvrij zijn, mogelijk zijn om door de voedselvoorzieningsinstanties levensmiddelen uit de landbouwprovincies naar het Westen te brengen in een omvang, die ten minste voor de meest noodzakelijke voorziening der bevolking voldoende zal zijn.

Vraag: Wat de IJsellinie betreft, er wordt soms beweerd, dat de sluiting is ingevoerd om op die wijze levensmiddelen uit de Noordoostelijke provincies vrij te maken om weggevoerd te worden naar Duitschland. Hoe is het daarmede gesteld?

Antwoord: Deze meening berust op een dwaling. De exporten naar Duitschland zijn relatief gering. Er worden aardappelen uitgevoerd ten einde oude schulden af te doen. Ik had n.l. den Nederlanders, uit Duitschland een graancredit verschaft ten einde den overgang van den ouden naar den nieuwen oogst zonder

wrijving te kunnen doen verloopen. Het graan is in Nederland geconsumeerd en wij moeten nu aardappelen terugleveren.
Vraag: Worden alleen maar aardappelen naar Duitschland uitgevoerd?
Antwoord: Neen, wij exporteeren nog vee en vleesch, maar in een relatief geringen omvang. In ieder geval is voldoende vee in Nederland aanwezig om de vastgestelde rantsoenen te leveren. Met het oog op het feit, dat de Nederlanders thans uitsluitend uit Duitschland steenkool krijgen, waarmede de voedselvoorziening en de bemaling der polders in stand kan worden gehouden, zijn deze leveranties ook geen onbillijke eischen en geen prestatie die van Nederland niet gevraagd kan worden.
Vraag: Maar hoe komt het, dat er geen boter en andere vetproducten zijn?
Antwoord: Geëxporteerd worden boter en andere vetproducten in het geheel niet. Maar het is zoo, dat bij een jaarlijksche melkproductie b.v. in Friesland in het economische jaar 1943-44 van 440.000 ton in de drie wintermaanden December, Januari en Februari slechts 42.000 ton, dus minder dan 10 pct., werd geproduceerd. In Juni wordt zesmaal zooveel melkvet geproduceerd als in Februari. Dat zijn de redenen waarom er in de wintermaanden naar verhouding minder boter is.
Vraag: Wanneer de behoefte der Weermacht zoo relatief gering is, hoe kan dan verklaard worden, dat soms plaatselijk bijna de geheele opbrengst van sommige levensmiddelen voor de Weermacht wordt opgeëischt?
Antwoord: Het is juist, dat plaatselijk menigmaal een aanzienlijk percentage van de productie (dat wil zeggen van de ingeleverde levensmiddelen, niet de werkelijk geproduceerde) voor de Duitsche Weermacht wordt opgeëischt. Dit ligt echter aan het feit, dat wij bewust de noodlijdende bevolking in het Westen van het land ontzien en de eischen van de Weermacht concentreeren op gebieden en productieplaatsen, waar een overschot aanwezig is, en waar het wegvoeren geen onoverwinlijke moeilijkheden biedt.
(Vor. ber. Voedselpositie 6243 E)

DUITSCHLAND —

A. Radio-rede van dr. Goebbels —

Berlijn, 28 Febr. (D.N.B.) — Rijksminister dr. Goebbels heeft voor den radio-omroep tot het Duitsche volk gesproken. Hij wilde den toestand van den oorlog, die in de laatste weken een zoo bedroevende ontwikkeling heeft gekend, in een algemeen overzicht belichten, en zeide o.m.:
De algemeene oorlogstoestand heeft zuiver militair gezien, door het geslaagde Sovjet-offensief van het bruggenhoofd Baranov uit, een plotselinge verandering ondergaan, en wel in ons nadeel. Onze situatie is ten zeerste gespannen, maar niet in het minst kansloos. Wij kunnen constateeren, dat het ongeluk, dat over ons gekomen is, weliswaar zeer smartelijk is, maar in geen geval het prijsgeven van onze overwinning en daarmede de ontbinding van het Rijk en de biologische verdwijning van het Duitsche volk beteekent. Wij hebben in het Oosten een nieuwe verdedigingslinie opgebouwd, die zoowel voor de actueele doeleinden als voor de komende operaties slechts van voorloopigen aard is. Het is duidelijk, dat wij de gebieden, die wij hebben verloren, zullen en moeten heroveren.
Wij doen geen afstand van onze rechtvaardige aanspraak op het leven en op de vrijheid en de toekomst van ons volk. Wij zouden liever sterven dan capituleeren. Deze gezindheid, die thans niet alleen de Duitsche leiding bezielt maar ons geheele volk, geeft ons ook de kracht om alle oorlogsmoeilijkheden, die zich menigmaal bergen hoog opstapelen, steeds meester te worden.
Ik weet, dat velen en niet de slechtsten onder ons, mij zouden willen vragen, waarin de thans zoo gespannen en aan alle kanten belaste, om niet te zeggen overbelaste situatie, nieuwe overwinningskansen gevonden zouden kunnen worden.
Ik wil niet aarzelen deze vraag in alle nuchterheid te beantwoorden. Ons bewapenings- en voedingspotentieel heeft aanzienlijke verliezen geleden door onze tegenslagen in het Oosten. Dat weet een ieder. Deze verliezen zijn echter niet zoo groot, dat wij den oorlog nog maar voor een beperkten tijd zouden kunnen voortzetten. Wij zullen nog meer beleid moeten hebben dan tot dusverre. Wij staan voor de noodzakelijkheid ons oorlogsleven nog verdere beperkingen op te leggen, onze bewapening aanzienlijk te vereenvoudigen en te verplaatsen naar beslissende zwaartepunten, een nog vollediger gebruik te maken van ons menschenpotentieel, en in de binnenlandsche administratie een noodstelsel in te voeren, wat vroeger de zaak van een grondige organisatie was. Wij moeten hier een handigheid en soepelheid toonen, die op zichzelf wel niet in overeenstemming is met onzen eigenlijken aard, maar toch een der waardevolste verrijkingen van dien aard kan zijn. Overigens is het zaak onze voorbereidingen zoo te treffen, dat het verloren gebied zoo spoedig mogelijk heroverd wordt. Een crisis wordt zeker niet door berusting overwonnen, maar in de meeste gevallen door den wil tot leven.
Wij zijn gedwongen geworden tot een oorlog zonder weerga en zonder voorbeeld. Ik zou de laatste zijn om te bestrijden, dat b.v. de vijandelijke luchtterreur onmenschelijk geworden en nauwelijks nog te verdragen is. Maar er is nog iets ergers en dat zouden wij leeren kennen, als wij bogen voor den vernietigingswil van onze vijanden. Maar ook zij krijgen van ons den eenen slag na den anderen. Ook zij achten de onafgebroken actie van onze V-wapenen, die in de allernaaste toekomst nog aanzienlijk versterkt zal worden, ondraaglijk. Zij staan tegenover een herleving van den Duitschen duikbootoorlog, van welker te verwachten omvang zij zich, naar hun uitlatingen te oordeelen, voorloopig nog geen juiste voorstelling kunnen maken. Onze vijanden zullen ons niet ter neer kunnen werpen, als wij vastbesloten blijven liever alles te verdragen, dan ons leven te verpanden en te verkoopen zonder eenige kans, dat het ooit weer menschwaardig zou worden.
Staat het er dan in het vijandelijke kamp beter voor dan bij ons? Geenszins. De Sovjet-Unie schat haar totale verliezen zelf op meer dan vijftien millioen. Ook zij kan zulk een aderlating niet verdragen zonder de ernstigste gevolgen voor haar verdere oorlogskansen. Haar soldaten zijn, zooals blijkt uit alle verklaringen van gevangenen, zoo oorlogsmoe als men zich maar denken kan. Zij worden nog slechts op de been gehouden door de hoop, dat zij dicht bij de overwinning staan en nog slechts een korten weg hebben af te leggen. Een militaire tegenslag zal hen uit hun vermetele droomen wreed doen ontwaken.
Amerika heeft reeds thans meer dan dubbel zoo zware verliezen te boeken, als in den eersten wereldoorlog en deze verliezen zullen niet verminderen, maar blijven stijgen.
Het loont nauwelijks de moeite Engeland in dit verband te noemen. Het heeft zichzelf verloren gegeven.
Engeland zal onze steden blijven vernietigen. Dat smart ons zeer, maar het doodt ons niet. Wij zullen daarop antwoorden door een aanzienlijk uitgebreide V-beschieitng, die steeds grootere deelen van het Britsche moederland zal bereiken. De laatste schepen der Engelsche koopvaardijvloot zullen in den loop des tijds een buit worden van onze voor nieuwe operaties uitloopende duikbooten, en aan het einde van den oorlog zal dan Engeland, zooals het niet gewenscht, maar toch gewild heeft, voor de ruïne van zijn vroegeren rijkdom en zijn macht staan.
Als men de leiding van het Duitsche Rijk, na de gehoopte overwinning der vijanden, zeer pijnlijke processen, een onderzoek naar haar zoogenaamde misdaden en doodstraffen in elken slechts denkbaren vorm aankondigt, dan hebben wij daarvoor slechts een verachtelijk glimlachen.
Want, in de eerste plaats zullen wij overwinnen en in de tweede plaats: zelfs als zij hun doel zouden bereiken, dan zou het leed en het ongeluk, dat daaruit voor alle tijden voor ons volk zou voortvloeien, zoo groot zijn, dat het voor zijn leiding slechts vanzelfsprekend zou zijn, het volk voor te gaan in een eervol sterven.
Nooit zal zich het treurspel van 9 November 1918 herhalen. Onze vijanden wachten daar vergeefs op. Vaderland en front zijn elkander waardig geworden. Het vaderland in lijden en werken, het front in strijden en dapperheid. Het geheele volk moet zichzelf overtreffen in zijn strijdvaardige geestdrift, in zijn geloovig fanatisme en in zijn dapperheid van hart en geest. Wij hebben daarvoor den Führer als lichtend voorbeeld voor oogen. Hij zal de groote historische figuur van deze gigantische volkerenworsteling zijn en blijven, en ook door de wereld onzer vijanden erkend worden, als eenmaal de nevel van den oorlog is opgetrokken, die hun thans het klare licht ontneemt. **(V. b. Goebbels 6180 C)**

B. Rijksarbeidsleider Hierl 70 jaar

27 Febr. — De Führer heeft den Reichsarbeitsführer, Reichsleiter en Reichsminister Kontsantin Hierl uit waardeering van zijn verdiensten voor partij en rijk het gouden kruis der Duitsche orde met eikenloof en zwaarden verleend. In den kring der vergaderde partijleiders overhandigde de Führer Hierl op zijn 70sten verjaardag als eersten Duitscher in leven deze hoogste Duitsche onderscheiding.

C. Verscherping van den duikbootoorlog —

4 Maart — In militaire kringen te Berlijn waarschuwt men er uitdrukkelijk voor van de uitrusting der Duitsche onderzeebooten met een z.g. „luchtmast" een plotselinge en opvallende stijging van de tot zinken gebrachte vijandelijke tonnage te verwachten. De met den luchtmast of „krul" uitgeruste duikbooten zijn van hetzelfde type als die, welke in 1942 en 1943 in de groote konvooislagen optraden. Deze slagen voerden zij evenwel meestal boven water varend; eerst nadat zij één of meer schepen tot zinken hadden gebracht, doken zij onder, om de vervolging te ontgaan. Het boven water varen verhoogde echter wel haar snelheid, maar maakte het ook mogelijk, dat de Geallieerden door verbetering van hun radio-peil-instrumenten de verblijfplaats der onderzeebootvloten door middel van vliegpatrouilles konden vaststellen.
De met een „krul" uitgeruste onderzeeërs varen gedurende de geheele reis onder water.

Het spreekt vanzelf, dat daardoor van bemanning en commandant veel meer wordt gevergd.
Geallieerde berichten spreken reeds geruimen tijd van een toenemende activiteit der onderzeeërs. Berichten volgens welke „de Oceanen krioelen van duikbooten" acht men hier volkomen tendentieus. In tegenstelling tot de laatste faze van 1943-'44, toen de duikbooten in verband met de vliegtuigpatrouilles langs de kusten in het algemeen midden op de oceanen opereerden, zoeken de met een luchtmast uitgeruste duikbooten meer de toegangen van havens en reeden en de snijpunten van drukke scheepvaartlijnen op. Men acht het hier van niet te onderschatten belang, dat het weer meer actief geworden duikbootwapen in de huidige faze van den oorlog de Geallieerden dwingt een belangrijk deel van hun vlootstrijdkrachten te blijven gebruiken voor convooibewaking. **(Vor. ber. Nieuwe marinewapens: 6180 D)**

FINLAND —

A. Oorlogsverklaring aan Duitschland —

4 Maart — De Finsche regeering heeft volgens een Reuterbericht op 1 Maart medegedeeld, dat tusschen Duitschland en Finland thans formeel de oorlogstoestand bestaat.

B. Binnenlandsche hervormingen —

4 Maart (D.N.B.) — De Finsche minister van Arbeid, Vuoris, verklaarde in een radiorede, dat de besluiten van Jalta eischen, dat Finland belangrijke hervormingen aanbrengt in zijn politiek en sociaal leven. Wanneer deze niet plaats zouden vinden, stond Finland voor het gevaar door een revolutie verscheurd te worden of de rechten te verliezen, welke het door den wapenstilstand verleend zijn.
Vuoris sprak de hoop uit, dat het hervormingsproces met vreedzame, parlementaire middelen zonder geweldadige revolutie verwezenlijkt zou kunnen worden. De personen, die met de Spilmogendheden hebben samengewerkt moeten zich uit het openbare leven terugtrekken, voor zoover zij niet als oorlogsmisdadigers voor het gerecht gebracht zullen worden. Zij, die tijdens den oorlog een ander standpunt hebben ingenomen, komen thans in hun plaats.
(Vor. ber. Finland 6184 F)

FRANKRIJK —

C. Hervatting diplomatieke betrekking met Italië —

1 Maart (R.-O.) — De Fransche regeering heeft medegedeeld, dat zij de diplomatieke betrekkingen met Italië zal hervatten.

D. Regeeringsplannen voor den wederopbouw —

3 Maart (R.-O.) — Gen. de Gaulle heeft op 2 Maart aan de Nationale Raadgevende Vergadering de regeeringsplannen voorgelegd voor den wederopbouw van Frankrijk. De voornaamste punten betreffen staatscontrôle op de credietverleening, de staatscontrôle op de voornaamste industrieën, de aanmoediging van de privaet ondernemingen. Er zal een nationale economische raad worden opgericht. **(Vor. ber. De Gaulle 6210 E)**

INTERNATIONAAL —

E. Beraadslaging in het Engelsche Hoogerhuis over hulpverlening aan bevrijde gebieden —

27 Febr. (D.N.B.) — Viscount Samuel heeft, naar Reuter meldt, in het Engelsche Hoogerhuis een voorstel ingediend, waarin gewezen wordt op de onvoldoende aflevering van levensmiddelen en andere vitale gebruiksartikelen in vele deelen der bevrijde landen van Europa en waaraan de regeering te zamen met de andere geallieerde regeeringen dringend verzocht wordt haar bijzondere aandacht te schenken aan deze verschijnselen.
Samuel verklaarde, dat in Italië, Griekenland, Joegoslavië, Frankrijk, België en de door de Geallieerde bezette deelen van Nederland in het geheel niets blijkt van de steunmaatregelen. Markies Reading stelde voor een ministerie in te stellen voor dergelijke steunmaatregelen. Lord Selbour verklaarde namens de regeering, dat men het vraagstuk der hulpmaatregelen voor Europa niet ter hand kan nemen, zonder rekening te houden met de hoeveelheid goederen, die in de geheele wereld ter beschikking van de geallieerden staan en met de beschikbare scheepsruimte. Nog nooit hebben wij zulk een gebrek aan scheepsruimte gehad. Het ingediende voorstel stemt overeen met de meening der regeering en men is derhalve geneigd het te aanvaarden.

Amerikaansche zienswijze.

3 Maart (D.N.B.) — Het Zwitsersche telegraafagentschap meldt uit New York, dat de oorlog in Oost-Azië, volgens een verklaring van onderstaatssecretaris Grew, tegenover vertegenwoordigers der overzeesche pers, de Ver. Staten verhindert den bevrijden Europeeschen landen grootere hulp te doen toekomen. Voor ieder voor het Europeesche oorlogstooneel benoodigd schip komen drie schepen, die de Ver. Staten tegen Japan moeten gebruiken. Voor de landingsoperaties op Iwojima bijvoorbeeld was meer tonnage noodig dan voor de landingen in Noord-Afrika.
(Vor. ber. Hulpverleening: 6217 B)

F. Wederoprichting Tweede Internationale —

3 Maart (D.N.B.) — Op 3 Maart is in Londen een conferentie begonnen met als agenda de wederoprichting van de tweede internationale, zoo meldt de vertegenwoordiger van Afton Tidningen. Tien socialistische partijen zijn voor deze conferentie bijeengekomen.
9 Maart (R.-O.) — Op 3 en 4 Maart werd te Londen een bijeenkomst gehouden van socialistische vertegenwoordigers uit verschillende landen. Er werd besloten binnenkort een tweede bijeenkomst te beleggen teneinde andere problemen te bespreken, o.a. het herstel van de socialistische arbeidersinternationale. Op deze eerste bijeenkomst werden behandeld: de onmiddellijke hulpverleening aan de bevrijde landen, de verbetering van de economische bertekkingen tusschen de landen, de uitroeiing van het fascisme, de collectieve veiligheid en de behandeling van Duitschland na afloop van den oorlog.

IRAN —

G. Oorlogsverklaring aan Japan —

2 Maart — Reuter meldt uit Teheran, dat Iran met ingang van 28 Februari den oorlog heeft verklaard aan Japan.

JOEGOSLAVIE —

H. Vorming regentschapsraad —

2 Maart (D.N.B.) — In een door koning Peter van Joegoslavië afgelegde verklaring wordt volgens Reuter gezegd, dat hij van de hem voorgestelde zes namen de volgende drie heeft bestemd voor een regentschapsraad, die namens hem zal optreden, nl.: dr. Sadjan Budisawljewitsj (Serviër), dr. Ante Manditsj (Kroaat) en Dusjan Sernestj (Sloveen).
(Vor. ber. Joego-Slavië: 6172 D)

KRIMCONFERENTIE —

I. Verklaring van president Roosevelt —

Genève, 2 Mrt. (D.N.B.) — Pres. Roosevelt heeft in een gemeenschappelijke zitting der beide Huizen van het Congres rapport uitgebracht over de conferentie van Jalta. Hij verklaarde ervan overtuigd te zijn, dat een goed begin op den weg naar den wereldvrede is gemaakt. De conferentie heeft twee hoofddoeleinden gehad: 1. Duitschland zoo spoedig mogelijk en met zoo gering mogelijke verliezen aan geallieerde soldaten te overwinnen. 2e. Te werken aan den grondslag voor een internationale overeenkomst, die na den oorlog veiligheid voor een duurzamen vrede onder de naties ter wereld met zich mee zal brengen. Roosevelt verklaarde, „dat over alle in Jalta behandelde problemen behalve principieele overeenstemming, eensgezindheid in onze wijze van denken en in de manier, waarop wij gemeenschappelijk verder willen handelen is bereikt."
Roosevelt herhaalde den eisch van onvoorwaardelijke capitulatie van Duitschland, die echter, zoo beweerde hij, noch de vernietiging, noch de slavernij van het Duitsche volk zou beteekenen. De onvoorwaardelijke capitulatie zou, zoo zeide hij, een tijdelijke controle van Duitschland door Groot-Brittannië, Rusland, Frankrijk en de Ver. Staten ten gevolge hebben. Elk van deze naties zou een afzonderlijke zone van Duitschland bezetten en controleeren en het bestuur der vier zones zou in Berlijn in overeenstemming gebracht worden door een uit vertegenwoordigers der vier naties bestaande contrôle-commissie. De onvoorwaardelijke capitulatie zou voorts het einde van het nazisme en de nazipartij, benevens al haar wetten en instellingen, bestrafflng der oorlogsmisdadigers, volledige ontwapening, vernietiging van het militarisme en van de militaire uitrusting beteekenen, evenals het einde van de wapenproductie. In geval van zijn onvoorwaardelijke capitulatie moet Duitschland verder reparaties in natura leveren. Door het afdwingen van reparaties in materieele waarden, fabrieksinstallaties, machines, spoorwegmaterieel en grondstoffen, zou de na den vorigen oorlog begane fout vermeden worden reparaties in contanten te eischen, welke Duitschland nooit kan betalen. Verwijzende naar de conferentie van alle geallieerde naties op 25 April in San Francisco ter instelling van de charter eener vredesorganisatie, zeide Roosevelt, dat hij zich bewust is van het feit, dat deze charta moet worden goedgekeurd door een meerderheid van twee derden van den Amerikaanschen senaat, evenals dit het geval is met andere in Jalta aangegane overeenkomsten.
Over het probleem der bevrijde gebieden is thans in Jalta overeenstemming bereikt. Deze behelst, dat de politieke en economische problemen dezer gebieden onder de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van alle drie de regeeringen vallen. In dit verband meende Roosevelt, dat de Ver. Staten zich niet langer kunnen onttrekken aan de verantwoordelijkheid voor de politieke toestanden op een afstand van duizenden mijlen over zee. Het nemen van definitieve besluiten zal in deze gebieden gemeenschappelijk schieden. Daarom zullen zij vaak het resultaat van een compromis zijn. Ook zullen niet altijd voor de internationale problemen ideale oplossingen worden gevonden.
Over Polen sprekende, zeide Roosevelt, dat een nieuwe gereorganiseerde regee-

ring erkend zal worden als voorloopige regeering van Polen. Zij moet echter de verplichting op zich nemen, op den gronsdlag van algemeene en geheime stemming zoo spoedig mogelijk vrije verkiezingen te houden. De beslissing over de Poolsche grenzen is een compromis. Dit behelst dat de Polen in gebied compensaties krijgen in het Noorden en Westen, in ruil voor hetgeen zij door de Curzonlinie verliezen. De vaststelling van de Westelijke grenzen zal geschieden bij de definitieve vredesconferentie. In Jalta is men het er over eens geworden, een „lange kustlijn" aan deze grenzen aan te sluiten.
Roosevelt beschreef vervolgens de bekende poitliek der drie Geallieerden ten aanzien van het Gaullistische Frankrijk en zeide, dat ook ten opzichte van Zuid-Slavië overeenstemming is bereikt welke op het punt staat verwezenlijkt te worden.
De Krimconferenie, aldus Roosevelt, heeft zich uitsluitend met den oorlog in Europa en niet met den oorlog op den Stillen Oceaan beziggehouden. Daarentegen hebben op Malta de gecombineerde Britsche en Amerikaansche generale staven hun plannen, ter verscherping van den aanval op Japan, vervolmaakt. Toch ligt nog een moeilijke en lange weg naar Tokio voor ons. De Ver. Staten moeten zijn voorbereid op een langen en kostbaren strijd op den Stillen Oceaan. Een onvoorwaardelijke capitulatie van Japan is even noodzakelijk als een nederlaag van Duitschland.
Roosevelt herinnerde ten slotte aan zijn persoonlijke conferenties met koning Faroek, Haile Selassie en Ibn Saoed, waarbij aangelegenheden van gemeenschappelijk belang zijn besproken en verklaarde ,dat de Krimconferentie een keerpunt der Amerikaansche geschiedenis vormde. 25 jaar geleden hebben, zoo besloot Roosevelt, de geallieerde staatslieden ten opzichte van het vredeswerk gefaald. De Krimconferentie echter vormt het einde van het systeem van eenzijdige handelingen exclusieve bondgenootschappen en van iedere invloedssfeer, ieder evenwicht van machten en soortgelijke machinaties, die eeuwenlang op touw zijn gezet en toch gefaald hebben. In plaats van deze pogingen zal een wereldomvattende organisatie in het leven worden geroepen, waaraan alle vredelievende naties ten slotte kunnen deelnemen.

Lagerhuisrede van Churchill.

27 Febr. — Naar Reuter meldt, heeft Churchill in het Lagerhuis het volgende voorstel ingediend:
„Het Huis hecht zijn goedkeuring aan de Krimverklaring der drie geallieerde landen en in de eerste plaats aan de te Jalta opgestelde resolutie, volgens welke de verdragsluitende partijen evenals in den oorlog ook in vredestijd de overeenstemming tusschen haar handelingen zullen handhaven."
Churchill verklaarde, dat men het hoogtepunt van den Europeeschen oorlog reeds in den vorigen herfst had verwacht. Het tijdstip daarvan is echter vele maanden uitgesteld.
Wat de kwestie der levensmiddelenleveranties aan de bevrijde landen betreft, kan men niet toelaten, dat de Britsche minimumveiligheidsreserves aan levensmiddelen en benzine worden aangetast.
De waarborging van een toekomstigen vrede zal zonder twijfel in hoofdzaak een taak der groote mogendheden zijn. Niettemin kan de wereldorganisatie niet worden gebaseerd op de dictatuur der groote mogendheden. Van den vroegeren Volkenbond heeft men nauwelijks gebruik gemaakt. Hij is ook ontoereikend gebleken voor de uitvoering van zijn taak. De Volkenbond zal vervangen worden door een veel machtiger lichaam, waarin de Vereenigde Staten een viale en belangrijke rol zullen spelen.
Ten aanzien van de Poolsche kwestie zeide Churchill: De Polen zullen over hun toekomst naar eigen goeddunken kunnen beschikken en wel met een enkele beperking: Zij moeten in harmonische overeenstemming met hun Geallieerden een vriendschappelijke politiek jegens Rusland voeren. De erkenning der Poolsche regeering te Londen door de Britsche regeering zal zoolang gehandhaafd worden, tot de Britsche regeering overtuigd is, dat een nieuwe voorloopige regeering in Polen op ordelijke wijze, in overeenstemming met de overeengekomen clausules, gevormd zal zijn.
Voorts verklaarde de Britsche premier, dat Roosevelt en Stettinius hem categorisch verzekerd hebben, dat de regeering der Ver. Staten geen klachten over Engeland heeft naar aanleiding van welke stappen dan ook, die het land heeft genomen of niet genomen. Wat Italië betreft, dit kan bij zijn pogingen om zichzelf te helpen, op den goeden wil der Geallieerden rekenen.
Aangaande de problemen van het Midden-Oosten zeide de premier te hopen, dat „Groot-Britatnnië en de Ver. Staten, die een toenemende belangstelling voor het Midden-Oosten hebben, in staat zullen zijn een waardevolle rol te spelen bij de garantie van den vooruitgang van de Arabische wereld. **(Vor. ber. Jalta: 6214 B; Churchill: 6213 N; Roosevelt: 6220 B)**

ROEMENIE —

A. Demonstraties tegen regeering Radulescu duren voort —

27 Febr. (D.N.B.) „Stockholms Tidningen" meldt uit Moskou. dat de communistische demonstraties tegen de regeering Radulescu voortduren. Het ministerie van Binnenl. Zaken te Boekarest is onder versterkte bewaking gesteld. Ook in de provinciesteden hebben de groote demonstraties aangehouden, waaraan ongeveer 35.000 personen hebben deelgenomen.
„Tass" publiceert een communiqué van den raad van het Nationaal-Democratische Front, waarin het aftreden van de regeering Radulescu geëischt wordt.
Het ministerie van Oorlog heeft elf hoogere officieren, onder wie acht generaals uit het leger ontslagen. Hun werd verweten dat zij een „persoonlijke" politiek hadden gevolgd, die afweek van die der regeering en van het Roemeensche volk.

B. Regeering-Radulescu afgetreden —

1 Maart — Aan de D. Z. i. d. Niederl. ontleenen wij een uit Stockholm afkomstig bericht, waarin wordt gezegd, dat het kabinet-Radulescu is afgetreden. Er zal op grond van een tien punten omvattend program van het nationaal-democratische front een nieuwe linksradicale regeering worden gevormd, waarin de burgerlijke partijen niet meer zijn vertegenwoordigd. Economische hervormingen, democratiseering van het leger, bestraffing der oorlogsmisdadigers en opruiming van alle fascistische elementen zullen worden doorgevoerd.
(Vor. ber. 6219 H)

SYRIE —

C. Oorlogsverklaring aan de Asianden —

26 Febr. (D.N.B.) — Reuter meldt uit Beiroet, dat de Syrische president Sjoekry Koeatly 26 Februari in het parelement heeft verklaard, dat Syrië zich in staat van oorlog met de Spilmogendheden bevindt.
Deze verklaring van den Syrischen president, zoo meldt Reuter verder, is een gevolg van de besprekingen met de geallieerde leiders in Caïro en zal wel van invloed zijn op de nog aan den gang zijnde onderhandelingen met de Franschen.

TURKIJE —

D. Geallieerd convooi door de Dardanellen —

25 Febr. — Reuter meldt uit Caïro, dat thans kan worden medegedeeld, dat eenige weken geleden het eerste geallieerde convooi de Dardanellen gepasseerd is. **(V. b. 6191 O)**

VATICAAN —

E. Toespraak van Z.H. Paus Pius XII over geestelijke en sociale hervorming —

18 Jan. (Radio-Oranje) — De radio van het Vaticaan heeft op 16 Januari den tekst omgeroepen van een toespraak, die Z.H. Paus Pius XII op de traditioneele Nieuwjaarsbijeenkomst van de te Rome aanwezige hooge geestelijken, op 14 Januari heeft gehouden. Z.H. legde in zijn toespraak den nadruk op de beteekenis van geestelijke en sociale hervorming. Na dezen oorlog moet niet één volk herbouwd worden, maar de geheele wereld. Hersteld moeten worden zoowel de materieele als de zedelijke, zoowel de sociale als de intern. orde. Deze noodzakelijke herordening van de wereld, kan echter geen grijpen zijn naar het verleden, de geschiedenis beweegt zich altijd voorwaarts. Dit beteekent niet, dat wij tevreden moeten zijn met het voorbijvlieden van den stroom gade te slaan en nog minder, dat wij ons met dien stroom maar laten voortdrijven. Deze stroom kan gekanaliseerd worden tot 's menschen heil en daar ligt de taak van allen, die op verantwoordelijke posten staan.
„Een immoreele of amoreele maatschappij die niet langer onderscheid maakt tusschen goed en kwaad, die niet terugschrikt voor corruptie, maar die zich tot het peil van corruptie verlaagt en den spot drijft met de deugd, zulk een maatschappij gaat haar eigen ondergang tegemoet." Z.H. wees waarschuwend op het slechte voorbeeld van den adel in het Frankrijk van de 18de eeuw en zeide, dat ware adel iets geheel anders is. Ware adel verbindt aan sociale verantwoordelijkheid, nederigheid en vaderlijke gevoelens, die vrij zijn van egoïsme. Z.H. drong er op aan, dat de prelaten en andere hoogwaardigheidsbekleeders, die zich onder zijn gehoor bevonden, zich zouden mengen onder de arbeiders en behoeftigen, teneinde die solidariteit en medelevoogen te toonen, welke de bloem is der Christelijke beschaving.
(Vor. ber. 6181 F)

ZWEDEN —

F. Luchtvaartverkeer met Finland gestaakt —

Stockholm, 2 Maart (D.N.B.) — Het vliegtuigverkeer tusschen Zweden en Finland wordt aan het einde van deze week gestaakt. Omtrent de aanleiding tot het stopzetten van het vliegtuigverkeer is geen verklaring beschikbaar. Men neemt aan, dat de Sovjetrussen ook het vliegveld Hyvinge voor hun doeleinden hebben opgeëischt en derhalve geen gunstige landingsplaatsen meer ter beschikking staan.

DE WERELDOORLOG

Duitsche terugtocht ten Westen van den Rijn; Roermond en Venlo bevrijd - De Russen vorderen in Pommeren - In Februari werden bijna 135.000 ton bommen op Duitschland geworpen —

NEDERLAND —

3 Mrt. (R.O.) — Na een omzwenkende beweging uit het gebied van Neuss hebben de Amerikanen Roermond en Venlo bevrijd. Behoudens enkele geïsoleerde groepen Duitschers is nu de provincie Limburg geheel bevrijd.

OVERIG WESTELIJK FRONT —

26 Febr. (D.N.B.) — In het gebied om Goch handhaafden onze troepen hun hoofdgevechtslinie. De slag aan de Roer neemt in hevigheid toe, de vijand werd voor onze tweede stelling tot staan gebracht. Ten O. van Neuerburg kon hij den sector Prüm op bepaalde plaatsen passeeren. Aan weerszijden van Saarburg zijn verbitterde gevechten om kazematgroepen aan den gang.

(R.O.) — De Amerikanen zijn Keulen tot op 25 km genaderd. Hun bruggenhoofden over de Roer zijn tot één front samengesmolten, dat nu 40 km breed en op 1 punt 10 km diep is. Op den O. oever van de Prüm hebben zij een bruggenhoofd van 4 km breed en rukken hier op naar Bitburg. Ook het bruggenhoofd over de Saar is uitgebreid.

27 Febr. (D.N.B.) — Bij nieuwe aanvallen kon het 1ste Canadeesche leger tusschen Neder-Rijn en Maas onze stellingen ten Z. van Calar en ten Z.W. van Gogh binnendringen. De materiaalslag aan de Roer nam opnieuw in hevigheid toe. In het gebied van Erkelenz, ten O. van Jülich en ten N.O. van Düren werd de vijand opgevangen. Zijn pogingen om Bitburg te omsingelen mislukten. Bij Saarburg verhinderden onze troepen het opdringen van den vijand uit zijn bruggenhoofd ten O. van de Saar. Ten O. van Erbach duren de gevechten voort.

(R.-O.) — Bij een nieuwen aanval tusschen Maas en Rijn wisten de Canadeezen in Calcar binnen te dringen. Aan het Roer-front staan de Am. op 15 km van München-Gladbach en op 20 km van het centrum van Keulen. Blatzheim werd veroverd. Meer naar het Z. wordt Bitburg bedreigd. De Am. staan hier nu 25 km binnen de Duitsche grens.

(R.O.) — De Canadeezen veroverden Udem en zuiveren Calcar van den vijand.

Langs de wegen van Jülich en Düren vorderen de Am. tot de Erft en zijn op sommige punten minder dan 15 km van Keulen. De verovering van Bitburg wordt voortgezet. De Am. zijn minder dan 10 km van Trier verwijderd. 15 km ten Z. van deze stad werd Servig, 10 km ten O. van de Saar, veroverd.

1 Mrt. (D.N.B.) — Tusschen Maas en Rijn kon de vijand ten Z.O. van Calcar slechts enkele km terrein winnen. Ten Z.O. van Goch mislukten zijn aanvallen. Onze troepen houden stand op een samenhangend front, dat uit het gebied ten W. van Dülken reikt tot de Erft en ten Z. van Düren weer de Roer bereikt. Doorbraakpogingen aan weerszijden van Rheydt en bij Grevenbroich mislukten. Ten N. van den Schnee-Eifel en aan den Prüm plaatselijke gevechten. Bij Bitburg forceerde de vijand eenige penetraties in de richting van de Kyll. Ten Z. van Trier woeden hevige gevechten.

(R.O.) — Calcar is nu geheel in geallieerden handen. Op een linie van vlak ten N. van Weeze tot den N. van Kervenheim en dan dwars over de spoorlijn van Udem door het Hochwald naar Xanten bieden de Duitschers hardnekkig tegenstand. De Am. zijn Rheydt binnengedrongen. Voorts vestigen zij 3 bruggenhoofden over de Erft en veroverden Mödrath, zoodat zij nog 10 km van Keulen staan. Tusschen Prüm en Saarborg rukken de Am. op over een front van 80 km.

2 Mrt. (D.N.B.) — Tusschen het Hochwald en de Maas voerde vijand zijn aanvallen op. Ten O. en Z.O. van Rheydt woeden harde gevechten met Am. tanks, die tot Neuss konden opdringen. Aan den weg Düren-Veulen werd de vijand na het overschrijden van den Erft-sector tot staan gebracht. Ook verder Zuidelijk tot aan den stuwdam in de Urft werden alle aanvallen opgevangen.

(R.O.) — Britsche en Can. troepen drongen Weeze en Kervenheim binnen. De Am. veroverden München-Gladbach. Zij breidden hun bruggenhoofd over de Erft uit. 16 km ten Z.O. van Düren bereikten zij Zülpich. Nog Zuidelijker drongen zij in Trier binnen.

(R.O.) — De Canadeezen veroverden Weeze, ca. 2/3 van het Hochwald en drongen door tot Kevelaer. De Am. veroverden Krefeld, na Neuss zoo goed als veroverd te hebben en naderen Geldern.

Ook Viersen en Dülken werden bezet. De Duitschers in het gebied Roermond-Erkelenz-München-Gladbach-Venlo zijn van hun verbindingen afgesneden. Tusschen Erft en Rijn wisten de Duitschers de Am. tot staan te brengen. Trier is geheel veroverd.

4 Mrt. (D.N.B.) — Van de bocht in den Rijn bij Rees tot Geldern sloegen onze troepen sterke aanvallen af. Ten Z.O. hiervan tot den Rijn kon de vijand onze formaties terugdringen en in Krefeld binnendringen. Aan den Erft-sector tot ten N. van Euskirchen kon de vijand, nadat hij de rivier was overgestoken, worden opgevangen. Aan weerszijden van Prüm en aan de Kyll ten O. van Biftburg duren de stellingsgevechten voort.

(R.O.) — Tusschen Kevelaer en Geldern maakten Canadeezen en Amerikanen contact. In het Hochwald bieden de Duitschers hardnekking tegenstand om de rivierovergangen bij Wezel te dekken.

Neuss is nu geheel bezet. Ten N. en ten Z. van deze stad is de Rijn bereikt, evenals ten O. van Krefeld. Zülpich is van den vijand gezuiverd. Bij Trier werd de samenvloeiing van Kyll en Moezel bereikt. Tijdens het offensief, dat op 23 Febr. begon, werden 50.000 Duitschers gevangen genomen.

OOSTELIJK FRONT —

26 Febr. (D.N.B.) — In Kroatië is de vijandelijke aanvalsactiviteit in den omtrek van Serajewo opgelaaid; er zijn hevige gevechten aan den gang. In Slowakije behaalde de vijand ten Z. en ten O. van Altsohl geringe terreinwinst. De vijandelijke doorbraakpogingen ten N. van Zobten, ten Z. van Goldberg en bij Lauban mislukten. Op den W. oever van de Neisse werden 2 vijandelijke bruggenhoofden uiteengeslagen. Aan de stadsranden van Forst en Guben zijn vijandelijke aanvallen ineengestort. De garnizoenen van Breslau en Glogau verdedigen zich in verbitterde straatgevechten. Tusschen Neustettin en Konitz kon de vijand op een smal gebied doorbreken en naar het N.W. terrein winnen. In Samland werd de vijand na een zesdaagschen slag naar het N.O. teruggeworpen en werd de verbroken verbinding met Koningsbergen hersteld. In Koerland zijn de vijandelijke doorbraakpogingen ten Z.O. van Libau opnieuw gestrand.

(R.-O.) — De Russen dringen verder door in het Z. deel van Breslau. In Pommeren veroverden zij Preusisch Friedland, Barkenfelde en Peterswalde. In O. Pruisen naderen zij Braunsberg. Ten N.W. van Koningsbergen werden nieuwe pogingen van het garnizoen om uit te breken verijdeld.

27 Febr. (D.N.B.) — Ten Z. en ten O. van Altsohl handhaafden onze troepen de toegangen tot de dalen. Pogingen van den vijand om terrein te winnen in de sectoren Zobten, Goldberg en Lauban mislukten. De vijand, die op enkele plaatsen op den W. oever van de Lausitzer Neisse was doorgedrongen, werd teruggeworpen. In Pommeren zware afweergevechten bij Bublitz en Rummelsburg tegen den in N.W. richting oprukkenden vijand. In O. Pruisen werd ten N.W. van Kreuzburg een vaijndelijken doorbraak verijdeld. Ten Z.O. van Libau werd opnieuw een afweersucces behaald.

(R.-O.) — In Breslau duren de gevechten van huis tot huis voort. In O. Pruisen wonnen de Russen terrein ten Z.W. van Koningsbergen en sloegen aanvallen ten N.W. van de stad af.

28 Febr. (D.N.B.) — Pogingen van den vijand het dal van Altsohl binnen te dringen mislukten. Ten Z. van Schwarzwasser werd een vooruitspringende frontbocht van den vijand opgeruimd. Ten Z. van Küstrin kon de vijand zijn bruggenhoofden iets uitbreiden. Ten Z. van Stargard mislukten zijn aanvallen. In O. Pommeren drong de vijand ten W. van Rummelsburg ver naar het N. door. In O. Pruisen bevochten onze divisies ten W. van Kreuzburg een nieuw afweersucces. De groote vijandelijke aanval ten Z.O. van Libau verloor aan kracht.

(R.-O.) — In Slowakije namen de Russen een aantal plaatsen ten N.W. van Lucence. In Breslau winnen zij verder terrein. Ten W. van Konitz rukten zij in 4 dagen 70 km. op en namen 5 steden benevens 100 andere plaatsen, o.a. Bublitz.

1 Maart (D.N.B.) — Ten O. van Altsohl en bij Briesen ondernam de vijand aanvallen, die zonder veel resultaat bleven. In Breslau srtaatgevechten. Aan den stadsrand van Guben zijn de vijandelijke aanvallen ineengestort. Ten N. van Arnswalde kon de vijand doordringen naar den N. oever van de Ihna. Ten Z. van Bublitz en ten Z.O. van Rummelsburg kon hij ons afgrendelingsfront slechts onbelangrijk terugdrukken. Het garnizoen van Posen is voor de vijandelijke overmacht bezweken. De slag in Oost-Pruisen is opnieuw ontbrand. Een doorbraak werd verijdeld. De vijand staakte zijn doorbraakpogingen in de richting van Libau.

(R.-O.) — In Breslau zijn een aantal straten van Duitschers gezuiverd. In Pommeren namen de Russen Neustettin en Prechlau.

2 Maart (D.N.B.) — Voor Serajewo in Kroatië consolideerden onze troepen hun stellingen. In Slowakije breidde de vijand zijn aanvallen uit tot ten Z. van Schemnitz en behaalden enkele penetraties. Bij Altsohl werden zijn doorbraakpogingen afgeslagen. Ten N. van Zobten ging hij opnieuw tot den aanval over en kon ons front terugdringen. Ons bruggenhoofd Guben werd behouden. Ten N. van Arnswalde drong de vijand van zijn Ihna-bruggenhoofden uit ons hoofdge-

vechtsterrein binnen. Ten Z. van Rummelsburg veroverden wij terrein. Vijandelijke tankvoorhoeden bereikten den weg Köslin-Schlawe. Ten N. van Mehlsack en ten N.W. van Zinten in O. Pruisen hielden onze divisies stand en verijdelden doorbraakpogingen.
(R.-O.) — In Slowakije namen de Russen verschillende plaatsen ten W. van Lucence. Bij Breslau veroverden zij weer 2 voorsteden. In Pommeren werden ten N. van Neustettin opnieuw vorderingen gemaakt.
(R.-O.) — In Breslau wonnen de Russen opnieuw terrein. Ten N. van Neustettin zijn zij in de laatste dagen 30 km. opgerukt en staan nu nog 10 km. van de Oostzee. De stad Graudenz is nu voor de helft in Russische handen.
4 Maart (D.N.B.) Bij Schemnitz en Altsohl zette de vijand zijn aanvallen voort. Ten Westen van Karpfen behaalde hij geringe penetraties. In Pommeren kon de vijand onze troepen tusschen Stargard en Dramburg over de linie Daber-Schivelben terugdringen. De van Bublitz uit aanvallende vijand werd ten O. van Koeslin en bij Schlawe opgevangen. Rummelsburg ging verloren. In O. Pruisen worden nog steeds alle doorbraakpogingen verijdeld. In Koerland hervatte de vijand zijn aanvallen ten Z.O. van Libau, doch behaalde slechts geringe beginsuccessen.
(R.-O.) — Ten W. en N.W. van Lucenec wonnen de Russen meer terrein. In Breslau namen zij weer verschillende Duitsche stellingen. In Pommeren werden Rummelsburg en Pollnow genomen.

ITALIE —

1 Maart (R.-O.) — Duitsche troepen, die vaste voet hadden gekregen ten Z. van de Senio, zijn over de rivier teruggedreven. Ook Duitsche tegenaanvallen ten O. en ten W. van den weg Pistoia-Bologna zijn afgeslagen.
4 Maart (D.N.B.) — Ten N.W. van Poretta hervatte de vijand zijn aanvallen. Na zware gevechten kon hij via den Monte Belverdere en den Monte della Terrazza ca. 3 km. in N. richting oprukken. Een vrij sterke aanval ten N. van Faenza mislukte. Op de landengte ten O. van het meer van Comacchio werd een plaatselijke penetratie afgegrendeld.

LUCHTOORLOG —

26 Febr. (D.N.B.) — Anglo-Am. vliegers wierpen overdag bommen op München, waar wederom zware schade ontstond, Aschaffenburg en Linz, alsmede op plaatsen in W. Duitschland en aan het Bodenmeer. 's Nachts vlogen de Britten naar Midden-Duitschland.
(R.-O.) — Ruim 1100 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 500 jagers, vielen München en andere doelen in Beieren aan. Zware Eng. bommenwerpers vielen opnieuw de fabriek van synthetische benzine te Kamen aan. 200 jagers bestookten het verkeer tusschen Hamburg en Berlijn. Zware bommenwerpers uit Italië vielen doelen te Linz en elders in Oostenrijk aan. 's Nachts vielen Mosquito's Berlijn, Erfurt, Mainz en Bremen aan. In de afgeloopen week wierpen Mosquito's ca. 400 ton bommen op Berlijn, grootendeels 4000-ponders.
27 Febr. (D.N.B.) — Am. bommenwerpers ondernamen overdag een aanval op Berlijn. Er ontstonden verliezen onder de bevolking en aanzienlijke schade. Britsche bommenwerpers vielen W. Duitschland en in de avonduren Berlijn aan.
(R.-O.) — 1200 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 700 jagers, wierpen overdag 3000 ton bommen, waaronder 500.000 brandbommen, op Berlijn tijdens den grootsten luchtaanval op deze stad, die tot nu toe plaats vond. De Am. verloren 16 bommenwerpers en 7 jagers. Mosquito's waren 's nachts opnieuw boven Berlijn en voorts boven Neurenberg. Zware Eng. bommenwerpers vielen overdag de benzinefabriek te Dortmund aan.
28 Febr. (D.N.B.) — Anglo-Am. vliegtuigen wierpen overdag bommen op Leipzig, Halle, Augsburg, Mainz en in het Rijnlandsch-Westfaalsche gebied. Britsche vliegtuigen vielen 's nachts Berlijn aan.
(R.-O.) — 1100 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 700 jagers, bombardeerden spoorwegdoelen te Leipzig en Halle. Een groote formatie zware Eng. bommenwerpers viel Mainz aan. Ook vielen de Engelschen een groote benzolfabriek bij Gelsenkirchen aan. Zware Am. bommenwerpers bombardeerden spoorwegemplacementen in Oostenrijk en Augsburg. 's Avonds vielen Mosquito's weer Berlijn aan. Dit was de 207de luchtaanal op deze stad.
1 Maart (D.N.B.) — Kassel, Hagen en andere plaatsen in Westfalen alsmede bij Gelsenkirchen waren overdag de aanvalsdoelen van Anglo-Am. bommenwerpers. De Britten wierpen 's nachts bommen op Berlijn en hier en daar in Z. Duitschland.
(R.-O.) — 1100 zware Am. bommenwerpers, geëscorteerd door 400 jagers, vielen spoorwegdoelen bij Kassel, Soest, Schwerte, Hagen en Siegen aan. 250 jager-bommenwerpers bestookten ver uiteengelegen doelen. Zware Eng. bommenwerpers vielen de fabriek van synthetische benzine te Gelsenkirchen aan. Mosquito's vielen 's nachts Berlijn aan, alsmede Neurenberg en München. Zware bommenwerpers uit Italië vielen wederom doelen in Oostenrijk aan.
2 Maart (D.N.B.) — Bij aanvallen overdag van Am. bommenwerpers ontstond vooral schade in Ulm, Ingolstadt en Reutlingen. De Britten vielen Mannheim-Ludwigshafen en plaatsen in Westfalen aan. 's Avonds vielen Britsche vliegtuigen Berlijn aan. In Februari werden 918 Anglo-Am. vliegtuigen neergeschoten.
(R.-O.) — 1200 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 400 jagers, vielen spoorwegdoelen bij Stutgtart, Karlsruhe en München aan. 600 geëscorteerde Eng. bommenwerpers vielen Mannheim en de fabriek van synthetische olie te Kamen aan. Bommenwerpers uit Italië vielen een olieraffinaderij bij Weenen aan. 's Avonds vielen Mosquito's Berlijn en Erfurt aan. In Februari werd bijna 135.000 ton bommen op Duitschland geworpen. Hiervan wierpen o.m. Eng. nachtbommenwerpers 35.000 ton, waarvan 14.000 ton op benzinefabrieken. Mosquito's wierpen 2000 ton, waaronder 700 ton in bommen van 2 ton. Tijdens 14 nachtaanvallen op Berlijn wierpen deze toestellen 600 ton bommen af. Eng. bommenwerpers uit Italië lieten 5000 ton op spoorwegdoelen vallen. Am. bommenwerpers uit Engeland en Italië wierpen ruim 74.000 ton bommen.
4 Maart (D.N.B.) — Am. bommenwerpers ondernamen overdag over groote gebieden verspreide aanvallen. Verliezen en schade ontstonden vooral te Chemnitz, Maagdenburg, Hannover en Bielefeld. De Britten vielen 's nachts Dortmund aan, terwijl gevechtsvliegtuigen tot Berlijn doordrongen.
(R.-O.) — 1100 zware Am. bommenwerpers, geëscorteerd door 700 jagers, vielen Chemnitz en olieinstallaties te Delenhaus, Niemhagen, Brunswijk, Rotensee en Rusland aan. Mosquito's bombardeerden voor de 12de opeenvolgende nacht Berlijn, alsmede Würzburg en doelen bij Dortmund.
Op 2 Maart werd van Duitsche zijde gemeld, dat het V-vuur op Londen en Antwerpen dag en nacht werd voortgezet

ZEEOORLOG —

26 Febr. (D.N.B.) — Allerkleinste duikbooten hebben voor de Eng. kust uit het Theems-Scheldeverkeer een met troepen geladen schip van 5000 brt., een torpedojager en 2 geleidevaartuigen tot zinken gebracht.
28 Febr. (D.N.B.) — Door strijdmiddelen der marine werden tusschen Theems en Schelde een stoomschip van 5000 brt. en in de Adriatische Zee 2 vrachtzeilschepen van tezamen 1400 brt. tot zinken gebracht.
1 Maart (D.N.B.) — In Februari werden door marine en luchtmacht 54 schepen met een gezamenlijken inhoud van 288.480 brt., 2 kruisers, 12 torpedojagers, 6 bewakingsvaartuigen en 1 motortorpedoboot tot zinken gebracht 16 schepen, tezamen 94.900 brt., 1 kruiser en 3 bewakingsvaartuigen werden door torpedo's getroffen. In de laatste 2 maanden verloor de vijand met stelligheid 83 schepen, tezamen 467.780 brt., 3 kruisers, 20 torpedojagers en 12 andere geleidevaartuigen.

HET VERRE OOSTEN —

Birma —

27 Febr. (R.-O.) — 160 km. ten Z.W. van Mandalay zijn Britsche troepen op een nieuw punt de Irawadi overgestoken en hebben Pagan veroverd. Dit is het derde bruggenhoofd over deze rivier.
2 Maart (R.-O.) — In Noord-Birma is het Japansche verzet gebroken. Chineesche troepen achtervolgen den vijand in de richting van Lascio.

Nieuwe landing —

28 Febr. (R.-O.) — Op 25 Febr. zijn de Amerikanen geland op een klein eiland tusschen Luzon en Mindoro. De geheele Japansche bezetting is gesneuveld.

Palawan —

2 Maart (R.-O.) — De Am. zijn geland op Palawan, het 5e eiland in grootte der Philippijnen. Zij namen een stad en 2 vliegvelden.

Iwojima —

26 Febr. (R.-O.) — De 3 Am. divisies zijn een krachtigen aanval begonnen op het vliegveld in het centrum van het eiland.
1 Maart (R.-O.) — De Am. hebben het tweede vliegveld en de voornaamste plaats op het eiland, dat thans voor de helft in hun handen is, veroverd. In 10 dagen verbitterden strijd sneuvelden 5000 Japanners en werden slechts 18 gevangenen gemaakt.

Luchtoorlog —

26 Febr. (D.N.B.) — Ca. 600 van vliegdekschepen opgestegen vijandelijke vliegtuigen hebben op 25 Febr. een aanval gedaan op het district Kanto. Bovendien lieten ca. 130 bommenwerpers boven Tokio bommen vallen.
(R.-O.) — Tokio is op 25 Febr. opnieuw gebombardeerd door ruim 200 vliegende vestingen en een groot aantal vliegtuigen van vliegdekschepen.
27 Febr. (R.-O.) — Tokio en omgeving is voor de tweede maal aangevallen door vele honderden bommenwerpers van vliegdekschepen.
28 Febr. (R.-O.) — Am. mariniers hebben een eiland, 300 km. ten Z. van Tokio gebombardeerd. Bij dezen aanval en het bombardement van 25 Febr. op Tokio zijn 158 Jap. vliegtuigen neergeschoten en vermoedelijk 17 vaartuigen tot zinken gebracht. De Am. verloren 9 jagers.
3 Maart (R.-O.) — Singapore is op 2 Maart door Am. vliegende vestingen uit Britsch-Indië gebombardeerd. Eén toestel wordt vermist. Andere Am. toesetllen vielen de Rioe-Kioe-eilanden aan.
(Vor. ber. Krijgsverrichtingen: 6220/22)

Ravage langs de opmarschroute van de Amerikaansche troepen in Duitschland. (foto A.B.C. Press)

Op 19 Februari 1945 landden de Amerikanen op Iwojima. Na vijf dagen van harden strijd, was het eiland van vijanden gezuiverd en konden de mariniers de Amerikaansche vlag op den top van de Suribachi planten. (foto A.B.C. Press)

NEDERLAND (Bevrijd gebied) —

A. Toespraak van den luitenant-gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indië, Dr. H. J. van Mook

7 Mrt. (H.N.) — Alvorens naar Australië te vertrekken hield de Luitenant-Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, Dr. H. J. van Mook, een radiotoespraak tot het Nederlandsche volk. In deze toespraak wees Dr. van Mook er allereerst op, dat de band tusschen Nederland en Indië er altijd toe heeft medegewerkt, dat men in Nederland buiten de eigen grenzen heeft gekeken en zijn energie in de Overzeesche Gebiedsdeelen heeft aangewend. Ook nu zijn wij tegenover onszelf en onze land- en rijksgenooten ginds verplicht, het uiterste te doen om de verantwoordelijkheid, ons door de geschiedenis opgelegd, te blijven dragen. Dit is een zware taak, na alles wat in Nederland is geschied, maar is misschien toch de beste prikkel om den blik weer met moed en vertrouwen op de toekomst te richten. Dr. van Mook beschreef vervolgens de ellende die men in Indonesië heeft aangetroffen en nog zal aantreffen en was getroffen door het feit, dat bij een juiste instelling de samenwerking tusschen Indonesiërs en Nederlanders die kameraadschappelijkheid en dat wederzijdsch begrip kan vertoonen, waarop de toekomst zeker kan worden gefundeerd. Vooral van de jongeren wordt in dit opzicht veel verwacht, al toonen ook de ouderen, dat zij hun ervaring, kennis en geestkracht in dienst van het geheel moeten stellen. Vervolgens behandelde Dr. van Mook het ernstig tekort aan krachten, waarmede men bij de voorbereidingen voor de groote taak te kampen heeft, en de moeilijkheden, die zich hier te lande voordoen bij de uitzending van aanvullende krachten. Onder deze omstandigheden zal het noodzakelijk zijn dat voorloopig niet alleen de gewone overheidsdiensten, maar ook de handel, het vervoer, het bankwezen en het herstel van de voornaamste takken van grootbedrijf onder leiding van de Indische regeering worden georganiseerd, zulks in samenwerking met de betrokkenen. Ook de aanschaffing voor de eerste leniging van den nood en voor den eersten opbouw moesten op die wijze centraal ter hand worden genomen. Ten aanzien van de benoodigde krachten werd opgemerkt, dat momenteel slechts vakmenschen kunnen worden ingeschakeld, die hun gezinnen voorloopig zullen moeten achterlaten. Daarnaast wordt personeel voor de strijdkrachten gevraagd. In zijn slotwoord sprak Dr. van Mook de hoop uit, dat ook de rest van Nederland spoedig bevrijd zal zijn en verzekerde, dat de Nederlanders niet zullen rusten alvorens ook in Indië de vrijheid is teruggekeerd. De boodschap die hij van hier meeneemt is, dat Nederland herrijst en dat de versterking op komst is. **(Vor. ber. Dr. Van Mook: 6119 C)**

B. De prijzen van levensmiddelen in bevrijd gebied —

7 Mrt. (R.O.) — De Regeeringsvoorlichtingsdienst meldt, dat op 5 Mrt. te Londen besprekingen zijn gevoerd door de ministers van Handel, Nijverheid en Landbouw en van Financiën met afgevaardigden van het college van algemeene commissarissen van Landbouw, Handel en Nijverheid en van het Militair Gezag over de kosten van voeding en de prijzen van landbouwproducten in bevrijd gebied. De regeering heeft thans besloten de kleinhandelsprijzen van aardappelen, melk en vleesch in blik te verlagen. De kleinhandelsprijzen van biscuit, chocolade en zeep zijn reeds eerder verlaagd. Deze prijsverlagingen komen ten laste van 's lands schatkist. De regeering heeft tevens besloten den landbouwers een oorlogstoeslag 1945 te verleenen boven de prijzen die voor het teeltplan '44 waren vastgesteld. Dit is besloten in verband met de buitengewone bedrijfsomstandigheden, waaronder dit jaar de landbouwproductie moet plaats vinden. De hoogte van dezen oorlogstoeslag, die voor de verschillende producten verschillend is, zal nader worden medegedeeld. **(Vor. ber. 6091)**

C. Repatrieering van naar Oost-Europa gedeporteerde krijsgevangenen —

10 Mrt. (R.O.) — De Regeeringsvoorlichtingsdienst meldt, dat H. M. ambassadeur te Moskou, Baron van Breugel, zich tot de Russische regeering heef gewend met het oog op de mogelijkheid, dat Nederlandsche krijgsgevangenen worden aangetroffen door het Roode Leger. Aangezien Odessa door de Russische regeering schijnt te zijn aangewezen als concentratiebasis voor de Amerikaansche en Britsche krijgsgevangenen om vandaar te worden geëvacueerd, heeft Baron van Breugel aangedrongen op een overeenkomstige procedure voor Nederlandsche krijgsgevangenen. **(Vor. ber. 6223 A)**

NEDERLAND (Bezet gebied) —

D. Luchtaanval op Den Haag —

5 Mrt. — Nadat reeds meer dan een week dag aan dag Engelsche bommenwerpers boven de stad verschenen waren en schijnbaar doelloos bommen hadden uitgeworpen, waarbij o.a. 40 menschen, die in de rij stonden voor een eetgelegenheid, werden gedood, werd op 3 Maart een grootscheepsche aanval op Den Haag ondernomen. Aan het desbetreffende verslag van het A.N.P. ontleenen wij het volgende:

Tegen acht uur in den morgen echter beginnen eensklaps de sirenes te loeien en spoedig daarna weerklinkt het gonzen van de eerste vliegtuigen. En daarna in een onophoudelijke reeks bominslag na bominslag. Ditmaal is het geen doelloos bombardeeren, maar welgericht werpen van bommen. De brandweer komt in actie, daar waar een reusachtige rook wolk de plaats des onheils aanwijst. Dan houden ineens de bominslagen op. Het signaal „veilig" blijft echter uit, want wederom komen eskaders jachtbommenwerpers opdagen, opnieuw volgen ontploffingen. De stralende zon wordt meer en meer door rook en walm verduisterd. Van alle windstreken schijnen ze aan te komen. De bevolking verkeert in doodsangst, want er zijn slechts weinig veilige schuilkelders in Den Haag.

Wederom schijnt de rust terug te keeren. De eskaders jachtbommenwerpers schijnen te zwenken. Is de aanval over? Sommigen wagen zich weer op straat, maar nog steeds laat het signaal „veilig" op zich wachten. Wederom een gonzen in de lucht, maar thans een andere toon. Dit is het zware geronk van meermotorige machines, en daar begint het al. Allereerst het zenuwsloopend staccato-geluid van de luchtdoelartillerie en daarna series bominslagen. Ze zijn niet meer te tellen. De aarde trilt. Gebouwen en geheele huizenblokken storten als kaartenhuizen ineen. Weer andere beginnen te branden en staan weldra in lichterlaaie. Het vuur wordt nog aangewakkerd door den wind die uit de richting van Scheveningen over de stad waait. Steeds meer huizen worden door de vlammen gegrepen en weldra zijn groote oppervlakten in een vuurzee herschapen. En nog vóór iemand iets kan doen, nog vóór het gevaar geweken is, en terwijl de bevolking nog steeds in haar schuilplaatsen moet verblijven, heeft het vuur in verschillende straten dusdanig om zich heengegrepen, dat alle hulp te laat komt.

Na een beschrijving te hebben gegeven van de paniek welke ontstond, en van de pogingen die door de burgerij, ondersteund door brandweer, politie, luchtbescherming enz., werden ondernomen om nog te redden wat er te redden viel, vervolgt dit verslag:

En toen gebeurde er iets vreeselijks: Nieuwe zwermen jachtbommenwerpers kwamen aanvliegen Zij werden voor een deel pas opgemerkt toen zij reeds boven de stad waren, want het geknetter der vlammen en het gedonder van de ineenstortende huizen en het geschreeuw van de gewonde mannen, vrouwen en kinderen overstemde al 't geluid. En midden in deze menschenmenigte, midden in de rijen vluchtelingen die probeerden de buitenwijken van de stad te bereiken, schoten de jachtbommenwerpers met hun boordwapens.

Honderden burgers van deze stad zijn niet meer in leven. Duizenden zijn gewond. Dertigduizend menschen in Den Haag hebben geen dak meer boven hun hoofd, omdat hun huis volkomen vernield is of zoo ernstig geleden heeft dat het niet meer bewoonbaar is.

Een reeks kerken, het voormalige Fransche gezantschap, het gebouw van het Nederlandsche Roode Kruis, om slechts enkele voorbeelden te noemen, zijn vernield of zwaar beschadigd. Boven dit alles echter staat het leed van vele duizenden inwoners van deze vreedzame stad.

Zondagavond 4 Maart woedden de branden nog in de stad en was het blusschingswerk nog in vollen gang. Wanneer eerstdaags de dooden naar hun laatste rustplaats zullen worden overgebracht, dan zullen zij langs een eindeloozen weg van de ruïnes van hun voormalige haardsteden gedragen worden.

(Vor. ber. Bomaanv. op Ned. steden: 6223 E)

E. Koos Speenhoff onder de slachtoffers —

Onder de slachtoffers van den luchtaanval welke 3 Maart Den Haag trof, bevond zich ook de heer J. H. (Koos) Speenhoff, de eertijds vermaarde en gevierde dichter-zanger. Aan een necrologie welke het Handelsblad naar aanleiding van dit overlijden publiceerde, ontleenen wij het volgende:

Te Kralingen, bij Rotterdam, werd Speenhoff op 23 Oct. 1869 geboren. Hij bezocht een H.B.S. te R'dam. Na zijn diensttijd bij de marine werd Speenhoff koopman, maar, zich tot de kunst aangetrokken voelend, verkeerde hij veel onder tooneelspelers en schilders. Die aantrekkingskracht was voor hem onweerstaanbaar, zoodat hij zich ging toeleggen op schilderen en teekenen. Behalve dat hij veel teekende voor binnen- en buitenlandsche bladen, ging hij steeds door met het zingen van liedjes in een grooten vriendenkring. Op zijn initiatief werd het „Nederlandsch Cabaret" opgericht en ook het „Klein Tooneel". Zoo kwam Speenhoff er toe, in het openbaar te gaan optreden.

Hij won daarbij direct het hart van het publiek. Het liep storm als er een Speenhoff-avond was. Behalve alledaagsche dingen bezong hij lief en leed onder de volks-lagen, en gebeurtenissen, welke de aandacht trokken. Vooral Rotterdam nam een groote plaats in zijn liederen in en zijn poëzie viel geheel in den volkstoon. In de mobilisatiejaren van 1914—18 maakte hij zich zeer nuttig door herhaaldelijk op

Koos Speenhoff

te treden voor onze soldaten. In de mobilisatie van 1939 deed hij niet anders. Bekend is zijn jarenlange samenwerking met Nap de la Mar. Beide gaven onder andere bijna 2000 vertooningen van „Zijn Edelachtbare". Deze parodie had een verbijsterend succes, zooals uit het aantal opvoeringen reeds blijkt.
Met zijn vrouw, die bijna steeds met hem optrad, maakte Speenhoff reizen naar Amerika en door Ned.-Indië. Onlangs verscheen zijn boek „Daar komen de Schutters", waarin hij schrijft over zeer velen, die hij in zijn leven ontmoette. Speenhoff was Ridder in de Orde van Oranje Nassau en had een aantal buitenlandsche onderscheidingen.

NEDERLAND —

A. De Nood in het Westen - Toenemende bedelarij —

5 Maart — Aan de „Telegraaf" ontleenen wij het volgende „stemmingsbeeld", dat eenigermate een indruk geeft van de toestanden zooals deze zich in den afgeloopen winter in de Westelijke provinciën en in het bijzonder in de groote steden aldaar ontwikkelden:
„Heeft u ook een snee brood of een paar aardappelen?" Herhaaldelijk klinkt deze vraag in den laatsten tijd aan de deur, nu de bedelarij ook op straat zeer is toegenomen. Heele troepen kinderen trekken langs de huizen, uitgezonden door hun ouders, om voedsel te vragen. Hetzelfde beeld vertoont de straat. In de winkelstraten staan bedelende vrouwen met kinderen, die zingen. 'n Toonbeeld van ellende en een oorlogsverschijnsel in dezen tijd van voedselschaarschte.
't Spreekt vanzelf, dat er ook wel misbruik wordt gemaakt van het medelijden dat deze bedelende kinderen weten op te wekken. Men ziet soms, dat de kinderen verscheiden boterhammen in hun tasch hebben. Ook stroopen zij in de omliggende polders de boeren af, die nog wel wat brood hebben. Maar het is reeds vastgesteld kunnen worden, dat hetzelfde brood in de Jordaan voor een paar gulden per snede verkocht wordt.
Straatmuzikanten verschijnen ook weer bij tientallen op straat.
Dit alles is een gevolg van de oorlogsomstandigheden, en wat vroeger niet te begrijpen was, is thans verklaarbaar, wat niet wegneemt, dat o.a. te Amsterdam de Kinderpolitie en het Gemeentelijk Bureau voor Sociale Misstanden doen wat ze kunnen. Het aantal verwaarloosde en verlaten kinderen is zoo toegenomen, dat „Onbehuisden" en het Bestedelingenhuis geheel vol zitten.
In de oorlogsjaren '43 en '44 waren er 1200 mutaties, d.w.z. in- en afschrijvingen, wat dus betrekking heeft op 600 kinderen, d.i. 50 per maand. In deze twee maanden van 1945 is dit aantal zeker verdubbeld tot honderd en meer.
Tegelijkertijd moesten er in het Burgerweeshuis door oorlogshandelingen (bominslagen enz.) meer weezen worden opgenomen dan in vredesjaren, want er zijn kinderen, die in den oorlog door één slag hun beide ouders verliezen.
(Vor. ber. Noodtoest. 6223 D)

B. Lizzy Ansingh 70 jaar —

10 Maart — Eén van de schilderende „Amsterdamsche Jofferen", die in deze rij een erkend eerste plaats inneemt. Lizzy Ansingh, wordt 13 Maart zeventig jaar oud. Zij is de schilderes van de poppengestalten, welke de menschelijke deugden en zwakheden weergeven met humor en met een tikje „moraal".
Lizzy Amsingh stamt uit een kunstenaarsfamilie. Haar grootvader van moederszijde was Johan George Schwartze, kunstschilder te Philadelphia. Zij vertoefde in haar jeugd veel op het atelier van Thérèse Schwarzte („tante Trees"), welke portretschilderes van grooten invloed is geweest op haar ontplooiing als kunstenares, evenals de beeldhouwster Georgine Schwartze. Zij ontving voorts haar opleiding op de Rijksacademie bij professor Dake.

Lizzy Ansingh

In den loop der jaren schiep zij een gansche reeks doeken, waarvan verschillende een vermaardheid verwierven. Wij noemen: „Het gele gevaar", „De zeven hoofdzonden", „Het verzonken beeldje" en na den dood van Thérèse Schwartze de ontroerende „Uitvaart van Thérèse Schwartze's palet", welk schilderij thans in het Stedelijk Museum is. Deze werken zijn in zekeren zin stillevens, omdat de hoofdpersonen poppen zijn, ofschoon daarvan een sterke suggestie van leven en lijden uitgaat en zij inderdaad dramatis personae mogen heeten.

DUITSCHLAND —

C. Overzicht militaire situatie —

5 Maart (D.N.B.) — De oorlog in Europa is thans in een stadium gekomen, waarvan verwacht moet worden, dat het beslissen zal over den uitslag van deze tweede groote wereldworsteling — aldus de militaire correspondent van het D. N. B., Martin Hallensleben.
Terwijl aan het Westelijke front het tempo der ontwikkeling in de richting van den Nederrijn tusschen Wesel en Bonn verder toeneemt, is het gebeuren aan het Oostelijke front relatief stationair gebleven. De voorwaarden voor een nieuwen grooten Sovjetrussischen aanval zijn zoo goed als vervuld. Met de Neisselinie is in het Zuiden een operatieve aanpassing aan den vooruitgeschoven voorsen Sovjetrussischen frontsector tusschen Küstrin en Fürstenberg bereikt, zoodat hier een bruikbare verbreeding voor den nieuwen grooten aanval tot stand is gebracht. In het Noorden zijn door het oprukken der Sovjetrussische formaties naar de linie Plath-Stargard de operaties thans eveneens zoo ver gevorderd, dat ook hier de aanpassing aan den centralen sector ver is gevorderd.
Voor de Duitsche oorlogvoering vormen de buitenbastions, ondanks alle bemoeilijking van den toestand, vooral met het oog op de gebieden van Dantzig, Gotenhafen en Stettin, een nieuw middel om verderen tijd te winnen.
Het kan bij den verder bemoeilijkten toestand aan geen twijfel onderhevig zijn, dat de factor tijdwinst voor de Duitschers een uitermate belangrijk begrip is geworden, want van den tijd, dien zij winnen en de wijze, waarop de aldus gewonnen tijd wordt uitgebuit, zal succes of falen van hun ongetwijfeld omvattende pogingen om tot herstel van een draagkrachtigen grondslag voor den oorlog, afhankelijk zijn.
9 Maart — Over den toestand schrijft Max Krull o.a.:
Drie groote sectoren teekenen zich af aan het Westelijke front:
1e. Aan den Beneden-Rijn tot Bonn hebben de Anglo-Amerikanen de rivier over een breed front bereikt.
2e. In enkele Duitsche bruggenhoofden ontmoeten zij nog verbitterd verzet. De zoodoende gewonnen tijd verschaft de Duitsche leiding de mogelijkheid om den afweer aan den Oostelijken oever nog doeltreffender te organiseeren. Het bruggenhoofd bij Wesel biedt het krachtigst verzet. Alleen in de Noordelijke punt bij Xanten slaagden de Canadeezen er hier in enkele vorderingen te maken. In de Rijnarmen ten Noorden en Zuiden van Keulen werd den vijand den toegang tot den oever eveneens doeltreffend versperd, terwijl het op den linkeroever van den Rijn gelegen deel van Keulen thans geheel in handen van den vijand is.
In het bruggenhoofd Bonn hebben hevige straatgevechten in de stad den vijand een ongewenscht oponthoud bezorgd. Kenmerkend voor de gevechten in dezen geheelen sector zijn de aanzienlijke verliezen van den vijand.
Door het vooruitschuiven van twee sterke versperringen naar Remagen en Andernach is voor het Duitsche front, dat zich van den Hooge Eifel distancieert, slechts een smalle terugtochtsweg overgebleven, die door vijandelijke aanvallen van het Noorden en Zuiden uit met een verdere versmalling bedreigd wordt. De eerste poging om tot een omsingeling te komen hebben de Duitsche formaties door een grootscheepsche achteruitschuiving van haar stellingen verijdeld. Den overgang over den Rijn bij Remagen, den eenigen, dien zij tot dusverre hebben, hebben zij te danken aan het feit, dat de brug niet tijdig de lucht in vloog. Zoodoende konden zij zwakke formaties met tanks en artillerie over den Rijn brengen.

De geheele ontwikkeling duidt er op, dat de Zuidelijke afschermingen van de Duitschers waarschijnlijk van de Ahr naar de Moezel verplaatst zullen worden. Hierop duidt ook reeds de uitbreiding van het vijandelijke bruggenhoofd aan den beneden-Kyll, waarop dienovereenkomstige Duitsche manoeuvres gevolgd zijn.
Ten Zuiden van de Moezel, te beginnen bij Trier, zijn slechts geringe plaatselijke veranderingen ontstaan. In het bijzonder zijn de Duitsche eenheden er in geslaagd, Koblenz in noordelijke richting te dekken. **(Vor. ber. Mil. situatie 6210 B)**

A. Tewerkstelling van Duitschers in de Sovjet-Unie —

9 Maart (D.N.B.) — De plaatselijke Sovjet-commandant in de Silezische plaats Oels heeft een bevel uitgevaardigd volgens hetwelk de geheele mannelijke Duitsche bevolking in den leeftijd van 17 tot 50 jaar binnen 24 uur zich moet aanmelden ter registratie en transport voor tewerkstelling. Den opgeroepenen wordt aangeraden winterkleeding, ondergoed, beddegoed en eetgerei alsmede levensmiddelen voor minstens tien tot vijftien dagen mee te brengen. Hieruit blijkt, dat de militaire Sovjet-autoriteiten reeds begonnen zijn met oproeping en deportatie van alle mannelijke Duitschers.

ENGELAND —

B. Prinses Elizabeth treedt toe tot het Vrouwenhulpcorps —

5 Maart (R.-O.) — In Londen is bekend gemaakt, dat Prinses Elizabeth, die in April haar 19den verjaardag zal vieren, tot de A.T.S., het vrouwenhulpcorps, is toegetreden. Prinses Elizabeth volgt thans een opleidingscursus voor officier-chauffeuse bij het leger.

INTERNATIONAAL —

C. Intern. conf. te San Francisco —

6 Maart (D.N.B.) — Naar de Britsche berichtendienst meldt, zijn de voorwaarden en de namen gepubliceerd van de landen, die een uitnoodiging hebben ontvangen voor de conferentie te San Francisco. Alle leden der geallieerde naties met uitzondering van Polen zijn uitgenoodigd. Frankrijk heeft geweigerd, met Groot-Brittannië, de Ver. Staten, de Sovjet-Unie en Tsjoengking-China te fungeeren als uitnoodigende mogendheid. Uit de uitnoodiging blijkt, dat de conferentie de voorstellen voor het oprichten van een algemeene, internationale organisatie, gedaan na de conferentie van Dumbarton Oaks, in October 1944, als basis beschouwt.
6 Maart (R.-O.) — 45 landen zijn uitgenoodigd door de V.S., Engeland, Rusland en China om deel te nemen aan de conferentie te San Fransico, waar een ontwerp zal worden opgesteld voor een internationale vredesorganisatie. Frankrijk is niet bereid gevonden de uitnoodiging mede te onderteekenen maar zal wel aan de besprekingen deelnemen. De Fransche weigering vindt haar oorzaak in het feit, dat dit land tegenvoorstellen zou willen indienen inzake de procedure van het stemmen in den Veiligheidsraad. Indien op tijd een nieuwe Poolsche regeering wordt gevormd, die door allen erkend kan worden, zal ook dit land tot de conferentie worden uitgenoodigd. In den Veiligheidsraad van de nieuwe wereldorganisatie zullen elf landen worden vertegenwoordigd; vijf hiervan, de groote mogendheden, zullen permanent zitting hebben. Op de Krim-conferentie is de volgende wijze van stemmen voorgesteld: 7 van de 11 stemmen zijn voldoende om een besluit van kracht te doen worden. 7 landen, groot of klein, kunnen een voorstel aannemen, dat betrekking heeft op de procedure, maar bij alle beslissingen van groot belang, wanneer b.v. een actie moet worden ondernomen tegen een mogendheid, die hiertoe aanleiding geeft, moeten de 5 permanente leden hieraan unaniem hun goedkeuring hechten. **(Vor. ber. 6215 B)**

D. Economische overeenkomst tussen Zwitserland en de V.S., Engeland en Frankrijk —

9 Maart (R.O.) — Er is een economische overeenkomst getroffen tusschen Zwitserland eenerzijds en Engeland, de V.S. en Frankrijk anderzijds. De overeenkomst betreft den Zwitserschen handel met Duitschland, de aanwezigheid in Zwitserland van geroofde goederen en het leveren van voorraden door Zwitserland aan de geallieerden. Als gevolg van de overeenkomst zal de hoeveelheid goederen, die via Zwitserland naar de Duitsche troepen in Italië wordt vervoerd, belangrijk worden ingekrompen.

ITALIE —

E. Generaal Roatta uit gevangenschap ontsnapt —

5 Maart. — Naar Reuter uit Rome meldt, is de vroegere chef van den Italiaanschen generalen staf, Roatta, tegen wien een proces voor het politieke gerechtshof aanhangig is, ontvlucht uit het militaire lazaret waar hij was ondergebracht. Generaal Roatta had toestemming gekregen, tijdens het proces in het lazaret te wonen, omdat hij z.g. een hartziekte had. De mededeeling van deze ontvluchtinng, die in de rechtszaal werd gedaan, verwekte algemeene verrassing, aangezien Roatta een speciale bewaking van Carabinieri genoot. Roatta is aangeklaagd op grond van zijn werkzaamheid als chef van den militairen geheimen dienst. Onder meer wordt hij beschuldigd van medeplichtigheid aan den moord op koning Alexander van Zuid-Slavië en den Franschen staatsman Barthou te Marseille.
Naar het ministerie van Binnenlandsche Zaken der regeering van Bonomi bekend maakt, zijn alle Carabinieri, die Roatta bewaakten, gearresteerd en hun superieuren onder bewaking gesteld. Het ministerie heeft een belooning van een millioen lire uitgeloofd voor iedere inlichting, die zal leiden tot gevangenneming van Roatta.

Opschudding in politieke kringen —
Naar United Press uit Rome meldt, heeft de vlucht van generaal Roatta in Italië een binnenlandschen politieken storm doen oplaaien, die tot den val van de regeering Bonomi kan leiden.
Er zijn twee nieuwe bomaanslagen gepleegd. De volksmenigte heeft een aanval gedaan op de gevangenis van Regina Coeli, waarin Roatta was opgesloten. Een communist is gedood door een handgranaat, die hij 7 Maart naar het Quirinaal probeerde te werpen. Hierbij zijn twee personen omgekomen en zeven gewond. In den nacht van 6 op 7 Maart zijn in de buurt van de gevangenis ongeregeldheden ontstaan, die slechts moeizaam onderdrukt konden worden.
8 Maart (R.O.) — De politieke crisis, ontstaan door de ontvluchting van Gen. Roatta, is geëindigd. Het kabinet heeft besloten, dat de demonstratie die uit deze ontvluchting zijn ontstaan, het niet noodig hebben gemaakt de coalitie van de 4 partijen te beëindigen. Er werd een comité van 4 ministers benoemd om het zuiveringsplan krachtig aan te pakken. **(Vor. ber. Gen. Roatta 6150 N)**

F. Geen verlichting der wapenstilstandsvoorwaarden —

6 Maart (D.N.B.) — In een vergadering van de regeering Bonomi heeft de minister van Buitenl. Zaken, de Gasperi, medegedeeld, dat ondanks verschillende pogingen, de aan Italië in de wapenstilstandsovereenkomst opgelegde verplichtingen te verlichten, van geallieerde zijde wordt vastgehouden aan de onvoorwaardelijke en onbeperkte uitvoering der wapenstilstandsvoorwaarden. De toestand van nood waarin Italië zich bevindt is geen aanleiding geworden tot de gehoopte verlichting in de wapenstilstandsvoorwaarden. **(Vor. ber Wapenstilstandsvoorwaarden 5663 A)**

JOEGO-SLAVIE —

G. Kabinet Tito gevormd —

6 Maart (D.N.B.) — Uit Belgrado wordt vernomen, dat spoedig na de vorming van den regentschapsraad zoowel maarschalk Tito als dr. Sjoebasjitsj het ontslag van hun kabinetten hebben ingediend. Eenige uren later werd Tito door de regenten met de vorming van een vereenigde Joegoslavische regeering belast. Tito zou daarop een nieuw kabinet hebben gevormd, waarin hij zitting heeft als minister-president en als minister van Oorlog. **(Vor. ber. Tito: 6172 D; foto 6170b)**

POLEN —

H. Eden, Engelsch minister van Buitenlandsche Zaken over de Poolsche kwestie —

6 Maart (D.N.B.) — Naar Reuter meldt, heeft minister Eden in het Lagerhuis verklaard, dat in elk stadium van de moeilijke Poolsche kwestie alle besluiten zijn genomen door het oorlogskabinet, dat daarvoor de verantwoordelijkheid draagt. Ten aanzien van de Poolsche grenskwestie zeide Eden o.m.: „Het is in strijd met iederen werkelijkheidszin, de discussie te beginnen met het verdrag van Riga. Niemand kan zeggen dat Rusland met die oplossing tevreden was. Wij waren het ook niet. Wij hebben meer dan eens getracht de Poolsche regeering te overreden voorloopig haar grenzen niet beoosten de Curzonlijn uit te breiden. Toen in 1923 de gezantenconferentie deze grenzen erkende, verklaarde zij op onze instigatie, dat de beide betreffende regeeringen voor deze grenzen verantwoordelijk waren en niet wij. Bovendien kon uit de conferentie worden afgeleid, dat reeds 2 jaar na de onderteekening van het verdrag de erkenning der grenzen de instelling van een autonome regeering in Oost-Galicië noodig maakte. Na gevechten tusschen Polen en Oekrainers verwierven de Polen de heerschappij over het land, doch de bevolking als geheel was het daarmee niet eens. De bepalingen van het minderheidsverdrag werden nooit volledig nagekomen. In ieder geval zijn er beoosten de Curzonlijn geen gebieden met een Poolsche meerderheid, met uitzondering van de steden Wilna en Lemberg, die weer omgeven zijn door groote niet-Poolsche gebieden.
Als de Sovjetregeering zegt, dat zij de Curzonlijn met zekere kleine correcties ten bate van Polen, wil aanvaarden, zie ik dat niet als een groote onrechtvaardigheid jegens Polen. Dat is de houding die opeenvolgende Britsche regeeringen hebben aangenomen.
Het Polen van voor den oorlog had twee zwakke punten: de aanzienlijke Duitsche minderheid in het land en de Poolsche Corridor
Zonder Wilna en de Corridor zal Polen sterker zijn dan met Wilna en de Cor-

ridor. Men moet Polen òf den toegang tot de zee ontnemen òf Oost-Pruisen moet ophouden Duitsch te zijn. Eden beval het Huis zonder aarzelen de laatste oplossing aan. Bovendien vestigde hij de aandacht van het Huis op Oost-Silezië, dat van groote industrieele waarde is. Een zoo samengesteld Polen zal even sterk zijn als het Polen van 1938 of nog sterker.
Op de vraag, waarom de Britsche regeering de erkenning van de Poolsche regeering te Londen niet intrekt, zeide Eden, dat de Sovjets verklaard hadden, dat zij een zeker gezag over hun verbindingslijnen moesten hebben. „Of ons het comité Loeblin bevalt of niet — ronduit gezegd bevalt het mij niet — het is toch de regeering die daar in functie is. De Russen zeiden, dat wij niet konden weten, hoelang het zou duren voor er een nieuwe Poolsche regeering zou zijn gevormd. Daarom kwamen wij overeen, dat Rusland voorloopig de regeering te Loeblin zou blijven erkennen en wij en de Ver. Staten die te Londen." Eden stelde den eisch, dat de nog te vormen Poolsche regeering een vriendschaps- en bondgenootschapsverdrag met de Sovjet-Unie zou sluiten. Tevens zou deze regeering een dergelijk verdrag met Engeland en Frankrijk sluiten.
Eden verklaarde voorts, dat Engeland de Poolsche grenzen van voor den oorlog nooit heeft gegarandeerd. Er is niets in het Engelsch-Poolsche verdrag van 1939 of in een ander document, dat de Poolsche grenzen garandeert. **(V. b. Eden: 6213 N; Poolse grens: 6172 E)**

ROEMENIE —

A. Kabinet Groza gevormd —

6 Maart — Naar Tass uit Boekarest meldt, is de vorming der nieuwe Roemeensche regeering door koning Michael opgedragen aan dr. Peter Groza, leider van de grootste tot het nationaal-democratische front behoorende organisatie en waarnemend min.-president in de regeering Radescu.
8 Maart (D.N.B.) — In Roemenië, zoo wordt uit Boekarest vernomen, is onder Peter Groza, een nieuw kabinet gevormd Groza is premier, Tatarescu vice-premier en minister van Buitenlandsche Zaken. Generaal Rascanu beheert het departement van Oorlog. Men ziet in de samenstelling van het nieuwe kabinet een teeken voor de verscherping eener radicale politiek. **(Vor. ber. 6226 B)**

DE WERELDOORLOG

De Amerikanen veroveren Keulen en vormen bij Remagen een bruggenhoofd over den Rijn; de Westelijke Rijnoever tusschen Wesel en Koblenz in geallieerde handen - Pommeren vrijwel geheel door de Russen veroverd; Danzig bedreigd - In Birma wordt om Mandalay gevochten —

WESTELIJK FRONT —

5 Maart (D.N.B.) — Ten Z.W. van Xanten en in het gebied van Mürs handhaaft de vijand zijn zwaren druk. De bezetting van het bruggenhoofd Homberg handhaafde zich. In het gebied ten Z. van Düsseldorf tot den Erft-sector hielden onze troepen den opdringenden vijand tegen en verijdelden de doorbraak naar Keulen. De vijand kon in Erft binnendringen. Bij Gemünd en Schleiden duren de gevechten voort. Am. aanvallen tusschen den Schnee-Eifel en de Moezel mislukten. Ten O. van Prüm kon de vijand onze troepen naar de Kyll wegdrukken. In den sector Forbach en bij Stirnig-Wendel wordt om kazematten gevochten.
(R.O.) — Het bruggenhoofd bij Wezel, dat door den vijand hardnekkig wordt verdedigd, is verkleind. Bij Homberg tegenover Duisburg werd de Rijn bereikt. De Amerikanen veroverden Widdersdorf, 3 km ten W. van Keulen, en drongen de buitenwijken van Keulen binnen. In Gemünd wordt gevochten, Schleiden werd veroverd. In den Prüm-sector werden 6 kleine steden veroverd. Ten N. van Trier vestigden de Am. een bruggenhoofd over de Kyll. In het Saargebied werd Forbach van den vijand gezuiverd.
6 Maart (D.N.B.) — Vijandelijke aanvallen in het gebied van Xanten werden afgeslagen. De Am. konden tot Rheinberg doordringen, terwijl hun aanvallen op Orscy mislukten. Tusschen Düsseldorf en Euskirchen kon de vijand in de richting van den Rijn opdringen. In de voorsteden van Keulen wordt gevochten. Het meerendeel der Am. aanvallen tusschen Schnee-Eifel en Moezel werd afgeslagen, terwijl de gevechten bij Forbach en Stirling-Wendel voortduren.
(R.O.) — De Canadeezen veroverden Sonsbeck. Het Duitsche Wesel-bruggenhoofd is nog 12 km breed en 8 km diep. Xanten is voor de helft door de Canadeezen veroverd. Rheinberg en Orscy werden door de Am. genomen Ca. 1/3 van Keulen is in hun handen. Meer naar het Z. veroverden zij Euskirchen en zijn nog 12 km van Bonn. Het Am. bruggenhoofd over de Kyll ten N. van Trier is nu 20 km breed.
7 Maart (D.N.B.) — Na zware verliezen zette de vijand zijn aanvallen bij Xanten niet verder voort. Ten W. van Rheinberg, dat verloren ging, kon hij onze linies in N. richting terugdrukken. In Keulen woeden hevige straatgevechten. Ten O. van Euskirchen leverden onze troepen verbitterde gevechten met vijandelijke formaties, die Rheinbach veroverden en naar de Ahr oprukken. Tusschen Kyll en Moezel kon de vijand onze linies over een smal front doorstooten.
(R.O.) — De vijand verdedigt ook verder hardnekkig zijn Wesel-bruggenhoofd. Van Rheinberg tot Keulen is de W. oever van den Rijn op één punt na in geallieerde handen. Keulen is door de Amerikanen veroverd. Ten Z.W. van Bonn namen zij Rheinbach. Uit hun Kyll-bruggenhoofd begonnen zij een snelle opmarsch, legden 40 km af en bereikten Schönbach.
8 Maart (D.N.B.) — Onze troepen handhaafden het bruggenhoofd Wezel. In den sector Düsseldorf-Keulen is ons front naar den O. oever van den Rijn teruggedrukt. Op den W. oever wordt nog in de puinhoopen van Keulen gevochten. De vijand doet aanvallen op het bruggenhoofd Bonn. Aan de Ahr hevige gevechten met vijandelijke strijdkrachten, die tot Remagen doordrongen. Ook door den Eifel kon de vijand doordringen in den driehoek tusschen Rijn en Moezel. Zijn aanvallen aan de Beneden-Kyll bleven steken.
(R.O.) — De Canadeezen hebben een aanval ingezet op het vijandelijke Wesel-bruggenhoofd, Bonn is voor de helft in Am. handen. In een verrassende actie staken zij bij Remagen den Rijn over, waar een brug intact was gebleven. De Am. troepen uit het Kyll-burggenhoofd zetten hun snellen opmarsch voort en bereikten den Rijn ten N.W. van Koblenz. In 60 uur legden deze troepen 90 km af. Ten Z.O. van Mayen werd Polch genomen.
9 Maart (D.N.B.) — Aanvallen in het gebied van Xanten werden afgeslagen. In den sector Keulen werden onze troepen naar den O. Rijnoever teruggedrongen. Het garnizoen van Bonn biedt hevigen tegenstand in de ruïnes der stad. De vijand kon bij Remagen een bruggenhoofd over den Rijn vormen door een niet tijdig opgeblazen brug te passeeren. Deze troepen zwenkten naar het Z. af en bereikten Linz. In den driehoek Rijn-Moezel won de vijand vooral terrein in de richting van de Beneden-Moezel.
(R.O.) — De Can. veroverden Xanten en drongen door tot den Rijn. De Am. ruimen den laatsten tegenstand in Bonn op. Godesberg is voor ¾ in hun handen. Zij consolideeren hun bruggenhoofd bij Remagen.
(R.O.) — Tusschen Remagen en Bonn is de W. oever van den Rijn van den vijand gezuiverd. Na de verovering van Andernach en Brohl maakten de Am. die uit het N. komen, contact met hen die uit het Kyll-bruggenhoofd zijn opgerukt, waardoor een groot aantal Duitschers zijn omsingeld. Na de verovering van Kärlich staan de Am. nog km van Koblenz. Ook Mayen werd genomen.
11 Maart (D.N.B.) — Onze troepen uit het bruggenhoofd Wezel werden naar den O. over van den Rijn teruggenomen. In het gebied van Remagen zette de vijand zijn aanvallen voort. Tusschen Sinzig en Andernach handhaven wij nog verscheidene bruggenhoofden op den W. oever van den Rijn. In den Rijn-Moezel-driehoek, alsmede tusschen Salm en Moezel duurt de krachtige vijandelijke druk voort. Vijandelijke strijdkrachten, die in Hagenau binnendrongen, werden uit de stad geworpen.
(R.O.) — De tegenstand in het bruggenhoofd Wesel is vrijwel geëindigd. De W. oever van Wesel tot Koblenz is nu in geallieerde handen. In hun bruggenhoofd bij Remagen vorderden de Am. tot 2 km tegen sterken Duitschen tegenstand in. Dit bruggenhoofd is nu 15 km breed en tot 5 km diep.

OOSTELIJK FRONT —

5 Mrt. (D.N.B.) — In Midden-Slowakije behaalde de vijand ten Z. van Schemnitz geringe terreinwinst, terwijl zijn aanvallen ten Z.O. van Altsohl bleven steken. In het gebied van Lauban handhaafden wij onze stellingen. In Pommeren werd de tusschen Stargard en Naupgard naar het W. opdringenden vijand opgevangen. Stargard ging verloren. Ten N.O. van Rummelsberg duren de gevechten voort. Ten W. van de Beneden-Weichsel bij Grosswollental drong de vijand hier en daar onze linies binnen. Het garnizoen van Graudenz sloeg hevige aanvallen af. In Koerland is de strijd overgeslagen op het gebied ten Z.O. van Frauenburg. De doorbraakpogingen ten Z.O. van Libau mislukten opnieuw.
(R.-O.) — De Russen bereikten de Oostzee bij Kolberg en bij Köslin, dat zij veroverden. Andere plaatsen die in Pommeren werden genomen zijn Pyritz, Tempelburg, Falkenburg en Dramburg. De Duitschers in Danzig en Gdynia zijn nu van hun verbindingen afgesneden.
6 Mrt. (D.N.B.) — Tusschen Drau en Donau oplevende gevechtsactiviteit. In

Slowakije werd de ten Z. van Schemnitz aanvallende vijand tot staan gebracht. In Pommeren ligt het brandpunt van den slag tusschen Stargard en Greifenberg. Vijandelijke aanvallen naar het Stettiner Haf werden ten N. van Stargard, ten N.O. van Gollnow en bij Plathe opgevangen. Ook bij Belgard en Kolberg zijn verbitterde gevechten ontbrand. Ten N.O. van Rummelsburg en ten N. van Gross-Wollental ontstonden geringe penetraties.

(R.-O.) — In Slowakije, ten W. van Lucenec, wonnen de Russen weer terrein. In Pommeren veroverden zij Stargard en Neugard. Meer naar het O. namen zij Polzin. Zij zijn Danzig tot op 50 km genaderd.

7 Mrt. (D.N.B.) — In Slowakije bleven pogingen van den vijand om bij Altsohl den toegang tot het Boven-Grandal te forceeren, zonder resultaat. Onze tegenaanvallen bij Lauban leidden tot omsingeling van een vijandelijke strijdgroep ten N.O. der stad. Ten N. van Frankfort en bij Küstrin poogde de vijand uitgangsstellingen voor nieuwe operaties te verkrijgen en de vesting Küstrin uit ons front los te breken. In Pommeren werd tusschen Stargard en Cammin de vijandelijke doorbraak naar het Stettiner Haf verhinderd. Ten N. van Heidenrode en ten Z. van Preussisch-Stargard behaalde de vijand verscheidene diepe penetraties. Ten N. van Zinten in O. Pruisen bleven onze in tegenaanvallen verkregen stellingen behouden. In Koerland bleven de vijandelijke aanvalssuccessen ten O. van Frauenburg beperkt tot onbelangrijke penetraties.

(R.-O.) — In Hongarije zijn de Duitschers in den aanval bij het Meer van Balaton. In Pommeren veroverden de Russen Cammin, Greifenberg en Plathe. Op verschillende punten ten Z. van Stettin bereikten zij de Oder. Graudenz ten Z. van Danzig werd genomen, 5000 Duitschers gaven zich gevangen.

(R.-O.) — In Hongarije zijn nieuwe Duitsche tegenaanvallen bij het Balaton meer afgeslagen. In Slowakije veroverden de Russen Banska Stajvnitza, 130 km ten N.O. van Bratislava. Ten N. van Stettin bereikten de Russen het Stettiner Haf. Ook veroverden zij Pr. Stargard, 45 km ten Z. van Danzig.

9 Mrt. (D.N.B.) — In Hongarije werd de vijand uit krachtig versterkte stellingen geworpen. Tusschen Behrent en Pr. Stargard drongen vijandelijke formaties onze stellingen binnen en wonnen terrein naar het N. Tusschen Karthaus en Schöneck werden zij tot staan gebracht. Ten O. van Frauenburg afweergevechten tegen doorbraakpogingen van den vijand.

(R.-O.) — In Pommeren veroverden de Russen Gollnow, Massow en Stepenitz. Zij bereikten Altdamm vlak bij Stettin. In het gebied van Danzig veroverden de Russen Goserschima en Bütow.

10 Mrt. (R.-O.) — In Hongarije wonnen de Duitschers geen terrein bij hun tegenaanvallen. In Pommeren veroverden de Russen Stolp en bereikten de kust tusschen Stolpmünde en Rügenwalde. Zij staan 20 km ten Z.W. van Danzig en 35 km van Gdynia.

11 Mrt. (D.N.B.) — In Hongarije wonnen onze troepen terrein aan het Sarviz kanaal. De vijandelijke aanvallen rond Altsohl in Slowakije gaan voort. Tusschen Bieliz en Scharzwasser ging de vijand tot den aanval over, doch werd voor onze hoofdgevechtsstelling afgeslagen. Ook ten N. van Ratibor mislukten zijn aanvallen. Uitbreiding van de vijandelijke bruggenhoofden bij Küstrin werd verijdeld. Doorbraakpogingen naar Gotenhaf en Danzig mislukten. Aanvallen ten Z.O. van Frauenburg stortten ineen.

(R.-O.) — In Hongarije wisten de Duitschers enkele onbelangrijke wiggen in de Russische stellingen te drijven. In den sector van Danzig veroverden de Russen Lauenburg, Karthaus en Tiegenhof. 200 km van de Pommersche kust is nu in Russische handen met uitzondering van een Duitsch bruggenhoofd te Kolberg.

ITALIE —

5 Mrt. (D.N.B.) — Ten N. van Poretta zijn felle gevechten met de opnieuw aanvallende Amerikanen ontbrand.

6 Mrt. (D.N.B.) — De Am. hebben hun druk tot den geheelen sector tusschen Montese en Vergato uitgebreid.

8 Mrt. (R.-O.) — Geallieerde troepen zijn ten W. van den straatweg Bologna —Pistoia 8 km gevorderd. Zij veroverden 9 dorpen en 6 berghoogten en maakten 1200 gevangenen.

LUCHTOORLOG —

4 Maart (D.N.B.) — Op 4 Maart hebben 150 groote bommenwerpers Tokio en omgeving aangevallen. Er braken branden uit, die men na een uur meester was.

(R.-O.) — Ca. 150 vliegende vestingen van de Marianen vielen Tokio aan. Andere zware bommenwerpers vielen doelen op Formosa, o.a. een aluminiumfabriek, aan. Eng. zware bommenwerpers vielen spoorwegfabrieken te Bangkok aan.

5 Mrt. (D.N.B.) — Am. bommenwerpers vielen Stuttgart, Ulm, Graz en Wiener-Neustadt aan. De Britten bombardeerden Wanne-Eickel en andere plaatsen in het Roergebied.

(R.-O.) — Am. bommenwerpers vielen Ulm aan, terwijl Britsche toestellen rangeerterreinen te Wanne-Eickel bombardeerden. Bommenwerpers uit Italië vielen spoorwegen in Hongarije en Oostenrijk, o.a. te Wiener-Neustadt en Graz, aan. Mosquito's bombardeerden 's nachts Berlijn en Essen.

6 Mrt. (D.N.B.) — Am. bommenwerpers vielen Chemnitz, Hamburg en Gelsenkirchen aan. 's Nachts deden de Britten opnieuw een zwaren aanval op Chemnitz, terwijl zij bovendien steden in Midden-, West- en Zuid-Duitschland aanvielen. Duitsche vliegtuigen vielen industriedoelen en militaire installaties in onverduisterde steden op de Britsche eilanden aan.

(R.-O.) — Am. bommenwerpers vielen overdag Chemnitz en Harburg aan, terwijl de Engelschen een benzolfabriek bij Gelsenkirchen bombardeerden. 's Nachts vielen 1100 Eng. bommenwerpers opnieuw Chemnitz aan, terwijl voorts Berlijn en een olieraffinaderij bij Leipzig gebombardeerd werden.

7 Mrt. (D.N.B.) — Britsche bommenwerpers vielen W.-Duitsch gebied aan. 's Nachts was Sasnitz het aanvalsdoel. Ook werden bommen op Berlijn geworpen.

(R.-O.) — Britsche bommenwerpers vielen overdag een olieraffinaderij ten N.W. van Münster aan. 's Nachts vielen honderden bommenwerpers Sasnitz aan. Berlijn werd wederom door Mosquito's gebombardeerd.

8 Mrt. (D.N.B.) — Verscheidene steden in W. Duitschland werden door Ambommenwerpers aangevallen. De Engelschen vielen 's nachts Dessau, Hamburg, Leipzig en andere steden aan.

(R.-O.) — 900 Am. bommenwerpers, begeleid door 250 jagers, vielen olie-installaties bij Dortmund aan, benevens spoorwegdoelen bij Bielefeld, Soest en Siegen. 's Nachts vielen 1250 zware Eng. bommenwerpers Dessau aan. Voorts werden bommen geworpen op Berlijn en doelen bij Hamburg, Frankfort en Münster.

9 Mrt. (D.N.B.) — Am. vliegers wierpen bommen op steden in het Rijn-Maingebied, in het Rijnlandsch-Westfallsche en in het Z.O. Duitsche gebied. Hamburg en Kassel werden 's nachts door de Britten aangevallen.

(R.-O.) — 1350 Am. bommenwerpers, begeleid door 350 jagers, vielen o.a. 7 benzinefabrieken in het Roergebied aan. De Engelschen vielen 's nachts vooral Kassel en voorts Hamburg aan. Mosquito's bombardeerden Berlijn.

10 Mrt. (R.-O.) — Ruim 1000 Am. bommenwerpers, begeleid door 400 jagers, vielen de spoorwegknooppunten Osnabrück, Münster en Rheine aan. Voorts wierpen zij bommen op Kassel en Frankfort. 250 middelzware bommenwerpers vielen doelen bij Dortmund aan. 's Nachts wierpen Mosquito's 1000 ton bommen op Berlijn. Bommenwerpers uit Italië vielen o.a. Grez aan.

11 Mrt. (D.N.B.) — De Am. ondernamen aanvallen op Dortmund en andere plaatsen in Westfalen. Britsche bommenwerpers vielen het Roergebied aan en wierpen bommen op Midden-Duitschland alsmede op Berlijn.

(R.-O.) — Ruim 1350 zware Am. bommenwerpers met jagerescorte vielen spoorwegdoelen bij Dortmund, Soest en Paderborn aan. Britsche bommenwerpers met jagersescorte bombardeerden een benzinefabriek in het Roergebied. Mosquito's bombardeerden opnieuw Berlijn.

ZEEOORLOG —

5 Mrt. (D.N.B.) — Onze duikbooten hebben wederom 10 schepen met tezamen 48.800 brt., 1 torpedojager en 1 geleidevaartuig tot zinken gebracht.

HET VERRE OOSTEN —

Birma —

5 Maart (R.O.) — Britsche troepen vestigden een vierde bruggenhoofd over de Irawadi op minder dan 40 km van Mandalay. 1 km ten W. hiervan zijn Britsch-Indische troepen de Irawadi overgestoken.

6 Maart (R.O.) — Bij een verrassenden aanval uit hun bruggenhoofd over de Irawadi veroverden troepen van het 14de Britsche leger Maiktila met 8 vliegvelden. Ook een andere plaats 25 km meer naar het O. werd genomen. Hiermede is de Z. toevoerweg voor de 30.000 Japanners, die Mandalay verdedigen, afgesneden.

7 Maart (R.O) — Het 14de Britsche leger staat op 20 km van Mandalay. Ten Z. van deze stad werd Tasi aan de spoorlijn Mandalay-Rangoon veroverd door troepen uit het Irawadi-bruggenhoofd bij Pakokol, 140 km van Tasi.

8 Maart (R.O.) — Troepen van het 14de Britsche leger zijn nog 7 km van Mandalay. Madaya, 20 km van Mandalay, en Pakopoe in Opper-Birma werden veroverd. In N. Birma namen Chineesche troepen Lascio.

9 Maart (R.O.) — In Mandalay wordt gevochten. Bijna alle Jap. verbindingen zijn afgesneden.

10 Maart (R.O.) — Half Mandalay is veroverd. Chineesche troepen hebben in N. Birma Sipor bezet. Hierdoor zijn 30.000 Japanners van hun hoofdmacht afgesneden.

Philippijnen —

Iwojima.

5 Maart (R.O.) — De Am. wonnen eenig terrein ondanks toenemenden Jap. tegenstand. In 14 dagen zijn minstens 13.000 Japanners gesneuveld en slechts 81 gevangen genomen.

7 Maart (R.O.) — De Am. hebben hun offensief tegen de Japanners, van wie er nu 14.500 gesneuveld zijn, hervat.

8 Maart (R.-O.) — De overgebleven 550C Japanners worden steeds nauwer ingesloten.

Loebang.

3 Maart (R.-O.) — De Am. hebben het eilandje Loebang in de Straat van San Bernardino bezet.

Luzon.

4 Maart (R.-O.) — De Am. veroverden het vliegveld Iwa, één der grootste op Luzon.

5 Maart (D.N.B.) — Het sinds 26 Febr. van alle verbindingen afgesneden garnizoen in den ouden burcht te Manilla verdedigt zich nog hardnekkig.

9 Maart (R.O.) — De Am. veroverden Aringay, ten N.W. van Manilla.

Luchtoorlog —

4 Maart (D.N.B.) — Op 4 Maart hebben 150 groote bommenwerpers Tokio en omgeving aangevallen. Er braken branden uit, die men na een uur meester was.

(R.-O.) — Ca. 150 vliegende vestingen van de Marianen vielen Tokio aan. Andere zware bommenwerpers vielen doelen op Formosa, o.a. een aluminiumfabriek, aan. Eng. zware bommenwerpers vielen spoorwegfabrieken te Bangkok aan.

5 Maart (R.O.) — De geallieerde luchtmacht zet haar aanvallen op Formosa en op schepen in de Z. Chineesche zee voort.

8 Maart (R.O.) — Am. bommenwerpers vielen Hankau in China aan, terwijl jagers spoorwegen tusschen Hankau en Peking aanvielen.

9 Maart ,R.O.) — Geallieerde bommenwerpers brachten onder de Chineesche kust een Japansch tankschip van 10.000 ton tot zinken.

10 Maart (D.N.B.) — Ca. 130 Am. supervestingen vielen 's nachts het district Kanto en vooral Tokio aan. Bij dezen eersten grooten nachtaanval werd een aantal branden veroorzaakt.

(R.O.) — In den tweeden grooten nachtaanval bombardeerden ruim 300 super vliegende forten van de Marianen Tokio. Zij wierpen 1000 ton brandbommen uit.

11 Maart (R.O.) — Zware Am. bommenwerpers wierpen 300 ton bommen op Zamboanga, op het eiland Mindanao. De branden te Tokio, ontstaan bij den luchtaanval in de nacht van 9 Maart, breiden zich nog steeds uit.

Zeeoorlog —

10 Maart (R.O.) — Am. onderzeeërs hebben weer 12 Jap. schepen tot zinken gebracht, waaronder een vliegdekschip en een torpedojager.

(Vor. ber. Krijgsverr.: 6226/28)

De geallieerden nemen bommen van 10 ton in gebruik —

Nadat het gewicht der bommen in den loop van dezen oorlog reeds aanmerkelijk was opgevoerd en van geallieerde zijde reeds bommen van 6.000 kg werden gebruikt, werd thans te Londen bekend gemaakt, dat bij een aanval op een spoorwegviaduct bij Bielefeld voor het eerst bommen van 10.000 kg werden afgeworpen. Deze bommen hebben een lengte van ruim 8 meter en een doorsnede van 1.25 meter. Zij kunnen alleen worden vervoerd in daartoe speciaal uitgeruste „Lancaster" bommenwerpers; 6 mannen hebben een half uur noodig om de bom in het vliegtuig op te hijschen. Als ontwerper van de bom wordt Wallace genoemd deze heeft reeds eerder speciale bommen ontworpen.

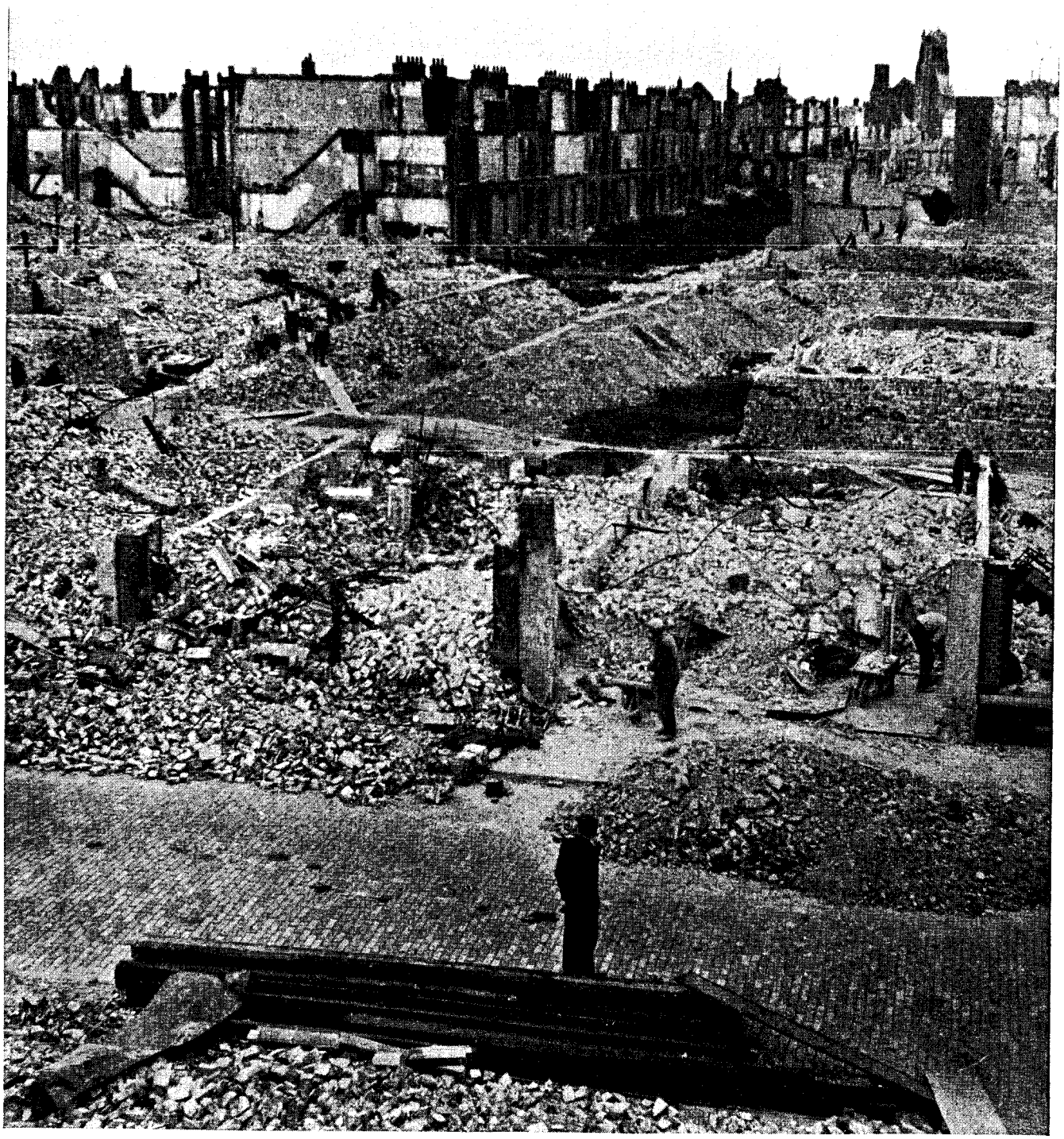

De Philippijnen hebben niet alleen strategische waarde, ze zijn ook uit economisch oogpunt zeer belangrijk. Op bovenstaand kaartje zijn beide waarden geïndiceerd.

(Vor. ber. Kaart Philippijnen 6188)

De „onneembare" Siegfriedlinie bleek geen onoverkomenlijke hindernis voor de geallieerde legers. Amerikaansche soldaten passeeren een bres in de linie. (foto A. B. C. Press)

De luchtaanval op Den Haag (zie pag. 6229) heeft geheele wijken in puin gelegd. Bovenstaande foto geeft een duidelijk beeld van de aangerichte verwoestingen. (foto A. B. C. Press)

NEDERLAND —

A. Kinderuitzending naar Zwitserland —

16 Maart (H.N.) — Zwitserland heeft zich bereid verklaard 12.000 Nederlandsche kinderen van 8 tot 14 jaar en 2000 jongens en meisjes van 15 tot 18 jaar voor herstel van gezondheid op te nemen. De uitzending zal in groepen van 500 en verdeeld over een jaar geschieden. In Zwitserland zullen de kinderen in gezinnen worden opgenomen. **(Vor. ber. Uitzending van kinderen: 6161 B)**

B. Steunverleening aan de Nederlandsche universiteiten —

16 Maart (H.N.) — De Zwitsersche universiteiten hebben het plan opgevat steun te verleenen aan de Nederlandsche universiteiten. Elk voor zich hebben zij al een universiteit in hun zorg betrokken. Zoo wil Zürich de Leidensche Universiteit steunen, Bazel zal Utrecht helpen, Genève Amsterdam en Neuchâtel Nijmegen. Ook de nooduniversiteit te Eindhoven zal steun ontvangen. Van Zwitserland uit zuller boeken en laboratoriumbenoodigdheden worden beschikbaar gesteld, terwijl men, voor het geval daaraan behoefte bestaat, ook docenten wil zenden.

C. Nederlandsche delegatie te San Francisco —

18 Maart (R.O.) — De Nederlandsche delegatie op de conferentie te San Francisco, die 25 April wordt geopend, zal onder leiding staan van Minister van Kleffens. Verder zal ook de luitenant-gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indië, Dr. H. J. van Mook, er deel van uitmaken, alsmede een vertegenwoordiger van het bezette gebied. Ook zal waarschijnlijk nog een lid uit bevrijd gebied aan de delegatie worden toegevoegd. De heer Pelt, chef van de Regeeringsvoorlichtingsdienst, zal de delegatie naar San Francisco te vergezellen. **(V. b. Conf. te San Francisco: 6231 C)**

D. Hulpverleening aan bezet Nederland —

18 Maart (R.O.) — In overleg met het geallieerde opperbevel zijn voorbereidingen getroffen voor onmiddellijke hulp aan het thans nog bezette gebied. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering der plannen berust bij de legers die de bedoelde gebieden zullen bezetten. Zij zullen worden bijgestaan door een speciale hulporganisatie, die door het Nederlandsche Militair Gezag in het leven is geroepen. Voorraden voedsel, kleeding, brandstof, geneesmiddelen enz. zijn in bevrijd gebied opgeslagen. Een speciale transportorganisatie is in het leven geroepen, die onmiddellijk in werking zal kunnen treden, ongeacht den staat, waarin bestaande verkeersmiddelen zullen blijken te verkeeren. Er is voorts een medische organisatie gevormd, o.m. om de gevolgen van ondervoeding te bestrijden.

NEDERLAND (Bezet gebied) —

E. „Waarom nationaal-socialisme?": Rede van Rijkscommissaris dr. Seyss-Inquart —

12 Mrt. — In een op 11 Maart uitgesproken rede over het thema „Waarom nationaal-socialisme?" heeft de Rijkscommissaris, Rijksminister Seyss Inquart, o.m. het volgende gezegd:

In een gemeenschappelijke verklaring hebben de drie mannen in Jalta in hun aanmatiging, ja in den overmoed, die een onrecht, en, hetgeen op politiek gebied nog gevaarlijker is, fouten doet begaan, verklaard: „Zoodra het nationaal-socialisme en militarisme zullen zijn uitgeroeid en de oorlogsschade door Duitsche materiaalleveranties en dienstverrichtingen weer zal zijn goedgemaakt, bestaat voor het Duitsche volk de hoop op een fatsoenlijk leven in de gemeenschap der volkeren."

Na meer in het bijzonder de positie van Oostenrijk te hebben behandeld, dat, zooals de rijkscommissaris mededeelde, volgens Eden, de Engelse minister van Buitenlandsche Zaken, ingevolge een besluit der Krim-conferentie op gelijke wijze als Duitschland zal worden behandeld, vervolgde hij:

Ook thans zullen wij ons strijdend een weg banen door iedere hel, ook al zou dit het bolsjewisme zijn, maar nooit onzen wil tot één eenig volk en Rijk opgeven. Deze wil en strijd heeft in onzen tijd als nationaal-socialisme gestalte en realiteit gekregen.

Het tegenwoordige stempel van het nationaal-socialisme en de vormen van zijn structuur zijn verschijningsvormen, welke in overeenstemming zijn met de taken van het heden. Aangezien wij den thans voor allen in zijn laatste gevolgen duidelijk geworden strijd om het bestaan vooruit zagen, moest het Duitsche volk dat nog in de achttiende en negentiende eeuw vooral kon worden aangeduid als het volk der dichters en denkers, zich geven aan die organisatie, welke de eigen kracht voor dezen historischen strijd tot ontplooiïng kan brengen. En de alleen het Duitsche volk verleende historische beschikking, ja door het lot gegeven genade, de leiding van zijn toekomst in handen te weten van een zoo boven alles uitstekende persoonlijkheid als die van onzen Führer, die als geen tweede een bestuurder en beheerscher der geesten is, leidt tot de gewillige inschakeling vervuld van vertrouwen, van iederen individueelen Duitscher in een orde, welker hoogste leiding de Führer zelf vormt en wiens persoonlijkheid alle orde factoren doorstraalt en deze zoo vervult, dat zij om de indentiteit te betuigen tusschen leiding en volgelingen geen behoefte hebben aan de tot uitdrukking gebrachte bevestiging door de volgelingen.

Van de bevrijding van maatschappelijke, economische en ten slotte geestelijke boeien moet het Duitsche volk afstand doen, wanneer men eischt, dat het zal afzien van het nationaal-socialisme. En tegelijk hiermede eischt men van de Duitschers, dat zij naast de politieke en geestelijke boeien den toestand van economische verkommering zullen voltooien en vereeuwigen. Wie zal den Duitschers hun steden, economische en verkeersinstallaties opbouwen en hun voeding in orde houden wanneer in het Duitsche gebied in plaats van de thans werkzame overheid een chaos ontstaat en de thans reeds

MANNEN!

U vindt goed werk in de streek Meppel—Groningen U kunt daar de tankgrachten en de veldversterkingen aanleggen, die de bevrijding van uw uitgehongerde landgenooten vertragen en waardoor er in Engeland, Canada en Amerika en elders ettelijke duizenden weduwen meer zullen zijn. Daarvoor ontvangt U o.m.

f 5.- per dag — 100 gram koffiesurrogaat — 125 gram kunsthoning en voorts naar believen de typhus, — dysenterie — longontsteking — een Duitsche kogel of een granaatscherf van een Engelsche bom.

Uw stamkaart blijft bij de toebehoorenden. Uw kleeren zullen bij Uw overlijden netjes aan de nabestaanden worden terugbezorgd. Uw naam zal in het Nederlandsche volk blijven voortleven, maar vraag niet hoe...

Belangstellenden ontvangen nadere inlichtingen bij alle bureaux van de Duitsche slavenjagers en hun handlangers te weten de GEWESTELIJKE ARBEIDSBUREAUX EN BIJKANTOREN alsmede in het

ADVIESBUREAU - AMSTERDAM

Stadhouderskade 6 en Bijkantoor Krasnapolsky

De „illegaliteit" verving de officieele Duitsche opwekking tot het aanvaarden van werk in het Oosten des lands (zie 6217) door het hierboven gereproduceerde aanplakbiljet.

in de door de vijandelijke troepen bezette landen optredende verwarring en verkommering opgevoerd worden tot continentalen en totalen omvang?
De poging het nationaal-socialisme in het Duitsche volk te verdelgen, is tevens een aanslag op de orde in het Europeesche gebied, daar zij de geestelijke, politieke en economische chaos in het hart van ons continent zal brengen. Deze vernietiging van het nationaal-socialisme zou er toe moeten leiden, dat het midden van Europa, beroofd van zijn eigen vormkrachten, als een politieke en organisatorisch leege ruimte open zou staan voor den greep der buren, met het gevolg, dat dit gebied en zijn bewoners òf terugvallen in een kapitalistische ordening òf in het bolsjewisme zullen opgaan.
Wij weten voldoende, dat onze tegenstanders bijna in alle politieke en economische vraagstukken het oneens zijn, in één kwestie echter, n.l. die der gewelddadige vernietiging van het nationaal-socialisme, het wèl eens zijn. Wat wij als inzicht uit dezen oorlog zullen medenemen, is de vastbeslotenheid tot wat onze tegenstanders realisme in de politiek noemen. Het Duitsche politieke handelen was vaak gebouwd op romantische voorstellingen en liet zich dikwijls door een uit dergelijke romantiek ontstaand illusionisme leiden. Het zal naast de handhaving der Duitsche eenheid en vrijheid de winst van dezen oorlog zijn, dat de politiek van het Duitsche volk een volstrekt realistische zal zijn, die zich vrijhoudt van een missiegedachte en als eerste gebod niets anders voor oogen heeft dan het behoud en het welzijn van het eigen volk. **(V. b. Seyss-Inquart: 6189 D)**

A. Zesde eeuwfeest van het Mirakel van Amsterdam —

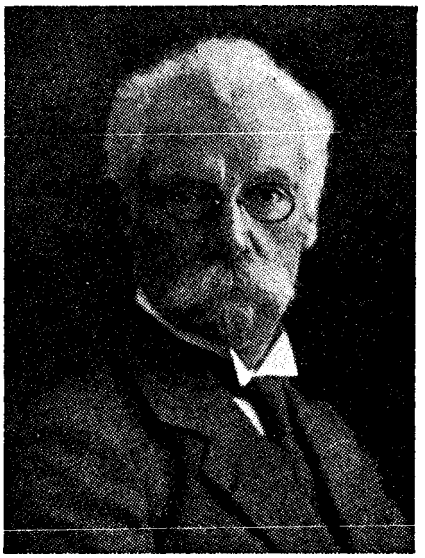
Ter gelegenheid van het feit, dat het katholieke deel der bevolking van Amsterdam op 14 Maart herdacht, dat zes eeuwen geleden, in 1345, het „Mirakel van Amsterdam" plaats had, ontleenen wij het onderstaande uit „De Telegraaf".
Zes eeuwen geleden lag een man ernstig ziek in een huis in de Kalverstraat, reeds voorzien van het Sacrament der Stervenden. Bij een plotselinge braking wierpen de vrouwen, die hem verpleegden, alles in het haardvuur. Den volgenden morgen, toen het vuur opgerakeld werd, zag een der vrouwen in de gloeiende asch de hostie liggen, nog geheel ongeschonden. De priester van de Oude Kerk werd gewaarschuwd, de geheele geestelijkheid begaf zich naar het huis in de Kalverstraat en onder lofzangen werd de hostie naar de toen nog nieuwe kathedraal overgebracht.
Op de plaats waar dit wonder voorviel, werd een kapel gebouwd, weldra bekend als Heilige Stede. Bij de groote stadsbranden van 1421 en 1452 bleef de hostie in de kapel onaangetast. Toen men na den laatsten brand de kist wilde openbreken waarin de hostie lag, zouden zelfs alle smidswerktuigen gebroken zijn. Tot de duizenden bedevaartgangers naar de heilige Stede behoorden Maximiliaan van Oostenrijk en Karel V.

B. De nood in het Westen - Dalende sterftecijfers te Amsterdam —

13 Mrt. — Het sterftecijfer in de hoofdstad, dat in de maanden Januari en Februari tot een ongekende hoogte gestegen was, is in de laatste weken teruggeloopen. In den afgeloopen week was het namelijk 523 tegen in de week daaraan voorafgaande 573. **(V. b. 6230 A)**

NEDERLAND (Bezet gebied) —

C. G. W. Spitzen (Geert Teis) overleden —

G. W. Spitzen

13 Mrt. — Op 13 Maart is te Ruurloo op 80-jarigen leeftijd overleden de heer G. W. Spitzen, aanvankelijk onderwijzer te Winschoten, later leeraar M.O. Nederlandsch en Duitsch te Den Haag.
Onder het pseudoniem Geert Teis genoot hij in zijn geboorteprovincie Groningen groote populariteit door zijn omvangrijke voordrachts en tooneelliteratuur, geschreven in het kernachtig „Knoalster" (Stadskanaal-) dialect. Hij zocht zijn kracht vooral in humor op rijm, maar achter den rijmelaar Geert Teis stond steeds het dichterstalent van Spitzen. Zijn beste verzen zijn eenvoudig, trouwhartig, eerlijk en innig en in zijn folkloristische prozastukken toont deze nestor der Groninger schrijvers en dichters zich de zoon van het luchthartige volk der Veenkolonies.

D. Prof. dr. F. M. Jaeger overleden

14 Mrt. — Op 67-jarigen leeftijd is te Haren overleden prof. dr. F. M. Jaeger, oud-hoogleeraar in de wis- en natuurkunde aan de Rijksuniversiteit te Groningen.
Wijlen prof. Jaeger studeerde te Leiden in de scheikunde, mineralogie en kristallografie. Na zijn doctoraal examen werkte hij eenige jaren te Berlijn, om in 1903 te promoveeren op een proefschrift op kristallografisch gebied. In 1904 werd hij benoemd tot privaat-docent aan de Amsterdamsche Universiteit en in 1908 tot lector in de propaedeutische chemie te Groningen, welk lectoraat het volgende jaar werd omgezet in een professoraat van anorganische en physische chemie. Ook het propaedeutisch onderwijs in de chemie bleef hem opgedragen. Prof Jaeger, die het hoogleeraarsambt tot 1943 heeft vervuld, heeft op velerlei terrein onderzoekingen gedaan, waarover in binnen- en buitenland 300 publicaties verschenen. Hoewel deze publicaties hoofdzakelijk van technischen aard zijn, heeft de thans overledene ook onderzoekingen op historisch terrein gedaan. Zijn voornaamste taak op dit terrein is ongetwijfeld „Cornelis Drebbel en zijn tijdgenooten", in 1922 verschenen. Wijlen prof. dr. Jaeger, die een geleerde van internationale bekendheid was, was eere-doctor van de Universiteit te Brussel, lid van de Academie van Wetenschappen en ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw.

E. H. C. van Maasdijk plv. burgemeester van Den Haag —

16 Mrt. — Het Rijkscommissariaat deelt mede: De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied heeft den heer H. C. van Maasdijk tot plaatsvervangend burgemeester van Den Haag en Rijswijk benoemd.

F. De verdwijnende Amsterdamsche boomen —

13 Mrt. — De ontgroening van Amsterdam, het omhakken van boomen, heeft thans een onrustbarenden omvang aangenomen. Het aantal boomen in de stad, dat men op ongeveer 34.000 kon schatten, is volgens betrouwbare onderzoekingen met 20.000 verminderd. De struiken en plantsoenen zijn ook op groote schaal vernield.
(Vor. ber. Kappen van boomen: 6119 G)

G. Visscherij - Nieuwe mogelijkheden in de verwerking van schubben —

14 Mrt. — Aan de Haarlemsche Courant ontleenen wij, dat ir. F. Liebert zich, blijkens een maandoverzicht van het Rijksinstituut voor chemisch, microbiologisch visscherij-onderzoek, heeft bezig gehouden met de vraag, in hoeverre het mogelijk zou zijn, aan boord van haringschepen schubben te winnen en daarvoor een rendeerenden afzet te vinden. Ir. Liebert concludeert tenslotte, dat gezien de prijzen, die betaald worden voor goede haringschubben, de grondstof die een voorname rol speelt bij de vervaardiging van valsche parels, het de moeite waard is, te overwegen of 't mogelijk zou zijn, goede schubben te winnen aan boord van onze haringschepen. Het is naar zijn meening volstrekt niet uitgesloten, dat dit wel het geval zal blijken te zijn op die dagen, waarop de vangst niet zoo groot is en er nog wat tijd overschiet voor eenigen anderen arbeid dan 't verwerken van de vangst. Het is ir. Liebert gebleken, dat conserveeren van de schubben eenvoudig kan gebeuren door zouten. Bij de fabrieken van visch-conserven zijn de schubben een afvalproduct, dat zich met geringe moeite laat verzamelen, zoodat de Noorsche fabrieken van ingelegde haring en sprot aanzienlijke hoeveelheden schubben op de markt brengen.

H. Wegens kolenschaarste opheffing der pontverbinding —

Ten stadhuize is een plan uitgewerkt, om de verbinding tusschen de IJ-oevers te verbeteren, nu er door de kolenschaarschte slechts weinig ponten kunnen varen, waardoor men lang moet wachten.
Over een paar weken zal de nieuwe, vaste verbinding gereed zijn, bestaande uit in de lengte aan elkaar bevestigde ponten met in het midden pontons, welke door middel van lieren met handkracht gedurende enkele tijden geopend kunnen worden voor het scheepvaartverkeer. De verbinding komt te liggen tusschen de De Ruyterkade en den Buiksloterweg (vroegere Tolhuispont), waar het IJ ong. 250 meter breed is.

ANNAM —

I. Annam verklaart zich zelfstandig —

De regeering van het keizerrijk Annam heeft het Fransch-Annamitische pact ongeldig verklaard en daarmede zijn vol-

komen zelfstandigheid geproclameerd. De Annamitische regeering verklaart, dat zij vastbesloten is, met Japan samen te werken, als lid van het gebied van Groot-Oost-Azië.

DUITSCHLAND —

A. Heldengedenkdag - Kranslegging namens den Führer —

11 Maart (D.N.B.) — Naar aanleiding van den Heldengedenkdag van het Duitsche volk is vandaag te Berlijn bij het Rijkseeregedenkteeken Unter den Linden een eenvoudige plechtigheid gehouden. Rijksmaarschalk Göring was, vergezeld van den opperbevelhebber der marine, grootadmiraal Doenitz, den chef van het opperbevel der weermacht, generaal-veldmaarschalk Keitel en ᛋᛋ-Obergruppenführer von Gottberg, een vertegenwoodiger van den opperbevelhebber van het Ersatzheer, Himmler, alsmede van den plaatsvervangenden gouwleider van Berlijn, Schach, naar het eeregedenkteeken gekomen, waar hij den krans van den Führer neerlegde.

(Vor. ber. Heldengedenkdag 5876 E)

ENGELAND —

B. Hertog van Windsor afgetreden als gouverneur der Bahama-eilanden —

17 Maart (S.P.T.) — De hertog van Windsor heeft met ingang van April zijn ambt als gouverneur van de Bahama-eilanden neergelegd. Als opvolger is Murphy, de vroegere koloniale secretaris van de Bermuda-eilanden, benoemd. De nieuwe gouverneur is in 1887 geboren en heeft langen tijd voor de Engelsche regeering in het Empire gewerkt. In een interview verklaarde de Hertog, dat hij in de toekomst géén vijf jaren achtereen op één plaats hoopte te vertoeven, zooals hij dat te Nassau (Bahama) gedaan had. Binnenkort hoopt hij een bezoek aan New Yok te brengen en naar zijn bezitting in Canada te gaan. Met zijn vrouw is hij van plan eerlang weer eens naar het Europeesche vasteland terug te komen, en op den een of anderen dag ook Engeland weer te zien.

(Vor. ber. Hertog van Winsor: 4340 F)

FRANKRIJK —

C. Financieele saneering - Waardevermindering van de franc —

12 Maart. — De Parijsche correspondent van „ABC" meldt, dat de Fransche minister van Financiën voornemens is in verband met de aanzienlijke waarde-vermindering van den Franschen franc, over te gaan tot een stabilisatie van de Fransche valuta door het intrekken van alle in omloop zijnde papiergeld in ruil voor nieuwe franc-biljetten, waarbij slechts 80 pCt. van het nominaal bedrag der ingeleverde oude bankbiljetten in nieuwe biljetten zal worden omgeruild.

D. Nationalisatie der mijnen —

13 Maart. — De Fransche minister voor de Industrieele Productie, Lacoste, verklaarde in een bijeenkomst van het raadgevende comité, waarin de staat, bedrijfsleiders en arbeiders der mijnbouwindustrie van Noord-Frankrijk zijn vertegenwoordigd, dat voortaan de mijnen in het belang van de natie geëxploiteerd zullen worden en dat dit zal geschieden door vertegenwoordigers van den staat in plaats van door vertegenwoordigers van kapitalistische belangen. Reuter herinnert er in dit verband nog aan, dat Lacoste in een onlangs gehouden rede, waarin hij mededeeling deed van de nationalisatie der mijnen, heeft verklaard, dat het slechts ging om een tijdelijke regeling, welke het gevolg is van den oorlogstoestand in Frankrijk.

E. Romain Rolland overleden —

3 Jan. — De Fransche schrijver Romain Rolland, die in den ouderdom van 78 jaar is overleden, begon zijn loopbaan in 1866 als leeraar in de kunstgeschiedenis aan de Ecole Normale te Parijs. Met zijn „Vie de Beethoven" heeft hij een belangrijke bijdrage geleverd tot de kennis van Beethoven. Negen jaar heeft hij muziekgeschiedenis gedoceerd aan de Sorbonne. Na 1912 wijdde hij zich geheel aan de literatuur. Bekend werd vooral zijn groote romancyclus „Jean Christophe", het geromantiseerde levensverhaal van Beethoven, waarin echter ook levensbijzonderheden van anere componisten zijn verwerkt. Hij schreef ook een aantal tooneelspelen, waarvan er verschillende in Nederland werden opgevoerd. Zoo bracht het nieuw schouwtooneel zijn „Wolven". Het Nederlandsch Toneel zijn „Spel van liefde en dood". Meer dan door zijn zuiver letterkundigen arbeid heeft Romain Rolland algemeene erkenning gevonden door zijn boeken over muziek en musici. Behalve de dissertatie „Les origines du théâtre lyrique moderne" schreef bij de muziekwetenschappelijke verhandelingen: „Les musiciens italiens en „Franc sous Mazarin et l'Orfoe de Rossi", waarin de voorgeschiedenis der Fransche opera is behandeld. Veel wetenswaardigs over deze periode en de daaropvolgende onder Lully vindt men in „Musiciens d'autrefois". Over Haendel en figuren als Kuhnau, Telemann, Metatasir e.a. heeft Rolland belangwekkende mededeelingen gedaan in zijn „Voyage musical au pays du passé."

Van zijn biografieën noemen wij nog Michel Angelo, Tolstoi, Haendel en Gandhi.

Der Führer

in seiner Rede vom 24.2.45:

„Es soll aber kein Zweifel darüber herrschen, dass das nationalsozialistische Deutschland diesen Kampf so lange weiterführen wird, bis am Ende auch hier

und zwar noch in diesem Jahre

die geschichtliche Wende eintritt!"

Die Wende kommt aber nicht von selbst!

Es heisst jetzt:

Aufs äusserste tapfer zu sein, zusammenzuhalten und um sich zu schlagen, bis die Gefahr gebannt und die Stunde der äussersten Not durchgestanden ist.

Mit jedem Tag, den wir standhalten, tragen wir entscheidend zur Wende bei:

Abnutzung des Feindes an Menschen und Material,

Vernichtung der Hoffnung der Feindvölker auf Sieg und Erlösung von der erdrückenden Last des Krieges,

Zeitgewinn für unsere Führung für Vorbereitungen zu neuen Schlägen gegen den Feind.

Das Führerwort wird wahr! Aber:

Haltet den Rhein!

Terwijl Goebbels nog zijn optimistisch gestelde redevoeringen houdt en dit moedgevende woord van den Führer allerwege is aangeplakt, hebben de Geallieerde legers reeds den Rijnovergang geforceerd en zijn zij op weg naar het hart van het Derde Rijk.

A. Politieke zuivering - Adm. Estava veroordeeld tot levenslange tuchthuisstraf —

13 Maart (S.P.T.) — In politieke kringen hecht men groote beteekenis aan het proces tegen admiraal Estava, den vroegeren resident-generaal van Tunis, omdat het een precedent zal scheppen voor de vraag of het opvolgen van de bevelen van maarschalk Pétain een reden voor vervolging wegens collaboratie zal zijn. De openbare aanklager in dit proces, dat te Parijs wordt gehouden, is Jean Corneau, de aanklager van Mata Hari.
Estava, wien men zijn overdreven vriendschap met Pétain verweet, verklaarde, dat hij bij al zijn doen en laten Frankrijk boven alles heeft gesteld, en altijd heeft gepoogd te redden wat nog te redden viel. Estava verklaarde overigens, dat hij voor de landing van de Geallieerden in Noord-Afrika met Amerikaansche agenten in verbinding had gestaan, en had geweten wat in voorbereiding was. Later heeft de Amerikaansche consul in Tunis over de landingen aan hem inlichtingen gegeven, en hem een brief van Roosevelt overhandigd. Estava verklaarde voorts, dat hij den consul heeft geantwoord, dat slechts de bevelen van de Fransche regeering door hem, Estava, zouden worden opgevolgd. Admiraal Jean Pierre Estava, is, naar de Britsche berichtendienst meldt, op 15 Maart tot levenslange tuchthuisstraf veroordeeld.
(Vor. ber. Zuivering 6213 M)

INDO-CHINA —

B. Bezetting door Japansche troepen —

12 Mrt. (D.N.B.) — Met uitzondering van Dong Dang en Mancay, sectoren aan de noordelijke grens van Fransch-Indochina, waar de Fransch-Indochineesche troepen weerstand bieden, is geheel Fransch-Indochina door Japansche troepen overgenomen, zoo meldt Domei. Alle gebieden in het centrum en Zuiden des lands waren 10 Maart des avonds door de Japanners overgenomen.
(Vor. ber. Indo-China: 5173 A)

ITALIE —

C. Geheime fascistische organisatie

12 Maart (D.N.B.) — Naar Stefani verneemt is de ontdekking eener fascistische organisatie in het bezette Italië de gebeurtenis van den dag, waarbij zelfs de berichten over de vlucht van generaal Roatta op den achtergrond zouden getreden zijn.
De organisatie heeft haar vertakkingen tot in de meest afgelegen vlekken van Sicilië en Sardinië en kon door de autoriteiten niet langer verborgen gehouden worden, omdat er ook kringen toe behoorden, die tot dusverre als volkomen onverdacht gegolden hadden.

D. Wapenstilstandsvoorwaarden —

15 Mrt. (D.N.B.) — De Internation Law Review, aldus United Press, publiceert den tekst van de wapenstilstandsvoorwaarden aan Italië. Geëischt werd volledige ontwapening van Italië, betaling van de door de Geallieerden gemaakte bezettingskosten, uitzending van 2 millioen Italiaansche arbeiders naar de geallieerde landen na den oorlog. Bovendien zijn de volgende besluiten betreffende afscheiding van Italiaansche gebieden genomen:
Engeland krijgt de eilanden Lampedusa en Pantellaria, Frankrijk het eiland Elba en een strook van het Piemonteesche grensgebied, Joegoslavië krijgt Istrië en Zara. Griekenland alle Italiaansche eilanden in de Aegëische Zee. Ten slotte moet Italië de onafhankelijkheid van Abessinië erkennen en alle voorwaarden aanvaarden, die betreffende Libye, Eritrea en Italiaansch Somaliland op de vredesconferentie worden gesteld. **(Vor. ber. Wapenstilst. 6231 F)**

E. Restauratie der abdij van Monte Cassino —

16 Mrt. (D.N.B.) — Bonomi heeft, vergezeld van verscheidene leden van zijn kabinet, van den Amerikaanschen ambassadeur te Rome, Kirk, en van een vertegenwoordiger van den Paus, de eerste steenlegging bijgewoond van de te restaureeren abdij van Monte Cassino, die door het oorlogsgeweld is vernield.
De minister van Onderwijs, Ruini, verklaarde in een toespraak, dat in Italië als gevolg van den oorlog twee millioen woningen en een vijfde deel van het verkeersnet zijn vernield. Italië heeft voor den opbouw de hulp van vreemde mogendheden noodig. **(Vor. ber. 5848)**

KUNSTZIJDE —

F. Amerikaansche productie 1943-1944 —

14 Mrt. — Volgens opgave van het Amerikaansche vakblad „Rayon Organon" bedroeg de productie van kunstzijde en celvezel in de Ver. Staten in 1944 724 millioen lbs. tegen 663 millioen lbs. in 1943.

POLEN —

G. De Poolsche regeering te Londen niet naar San Francisco uitgenoodigd —

15 Mrt. (R.-O.) — De Poolsche regeering te Londen heeft een protest gericht tot de Amerikaansche, Britsche, Russische en Chineesche regeeringen inzake het feit, dat zij niet tot de conferentie te San Francisco is uigenoodigd.
(Vor. ber. Conf. te San Franc.: 6235 C)

ROEMENIE —

H. Politieke situatie - Verklaring van minister Eden —

14 Mrt. (D.N.B.) — Minister Eden heeft in het Lagerhuis over den politieken toestand in Roemenië gesproken. Hij beschreef de samenstelling der Roemeensche regeering, die op 6 Februari aan het bewind was gekomen en vervolgde: „De regeering van de Sovjet-Unie heeft er de Britsche regeering van in kennis gesteld, dat in Roemenië een regeeringswisseling noodig is geworden, omdat de regeering niet in staat geacht wordt, de orde te handhaven in het land dat het achterland van het Roode Leger is, en omdat de regeering slechts onvoldoende maatregelen heeft genomen om de actie van pro-Duitsche en pro-fascistische kringen in Roemenië uit te schakelen.
De regeering van de Sovjet-Unie was van meening, dat deze toestand niet langer geduld mocht worden en dat men daaraan een einde moest maken door de vorming van een regeering, die in staat was orde in het land te brengen en de wapenstilstandsvoorwaarden na te komen. Derhalve had men geprobeerd de toestemming van den Roemeenschen koning te krijgen voor een nieuwe regeering onder leiding van dr. Groza. Na de regeeringswisseling," aldus Eden, „zocht Radescu een toevlucht bij den Britschen politieken vertegenwoordiger in Roemenië, omdat hij geloofde, dat zijn leven door zijn politieke tegenstanders bedreigd werd." Eden verklaarde verder, dat de Britsche politieke vertegenwoordiger te Boekarest gemachtigd werd, Radescu asyl te verleenen, aangezien de Britsche regeering geen bewijs had, dat Radescu persoonlijk betrokken was bij een tegen de Geallieerden gerichte actie.
(Vor. ber. 6226 B; zie ook: 6231 G)

TSJECHO-SLOWAKIJE —

I. Terugkeer der regeering —

12 Mrt. (R.-O.) — President Benesj is op 11 Maart met verschillende leden van het Tsjecho-Slowaaksche kabinet uit Engeland naar Moskou vertrokken, van waar hij naar Tsjecho-Slowakije zal doorreizen. De zetel van de regeering zal te Kosice in Slowakije worden gevestigd, totdat Praag is bevrijd.
(Vor. ber. Benesj: 3493 B)

VER. STATEN —

K. Verliescijfers der Amerikaansche strijdkrachten —

16 Mrt. (R.-O.) — De Amerikaansche minister van oorlog, Stimson, heeft bekend gemaakt, dat de Amerikaansche verliezen aan het Westelijk front sedert den dag der invasie (6 Juni 1944) tot 1 Maart 1945 425.007 man hebben bedragen. Sedert de intrede van de V.S. in den oorlog heeft dit land aan alle fronten in totaal 145.733 man aan dooden, 450.766 aan gewonden en 91.237 aan vermisten verloren. De cijfers van de Amerikaansche vloot bedragen voor ditzelfde tijdperk 34.938 dooden, 41.443 gewonden en 10.483 vermisten.
(Vor. ber. Verliezen: 6177 A)

ZWITSERLAND —

L. Bezoek van generaal Spaatz —

14 Mrt. (D.N.B.) — Een officieel communiqué deelt mede, dat de chef van het Zwitsersche militaire departement, bondsraad Kobelt, in tegenwoordigheid van den chef van het Zwitsersche politieke departement, bondsraad Petit Pierre, den commandant van de Amerikaansche strategische luchtstrijdkrachten in Europa, lt.-generaal Spaatz, in Bern heeft ontvangen. Lt.-generaal Spaatz heeft uitdrukking gegeven aan zijn spijt over de schending van Zwitsersch souverein gebied door neergeworpen Amerikaansche bommen en alle maatregelen toegezegd om voortaan dergelijke incidenten te vermijden.

DE WERELDOORLOG

De Amerikanen vergrooten hun bruggenhoofd bij Remagen; nieuw geallieerd offensief in den driehoek Moezel-Saar-Rijn. De Russen dringen op naar Danzig en Gdynia. Geallieerden nemen bommen van 10 ton in gebruik.

Westelijk front —

12 Maart (D.N.B.) — Tusschen Emmerik en Bonn wederzijdsche hergroepeeringen. Ten O. van Remagen wisselvallige gevechten zonder dat de vijand zijn bruggenhoofd aanzienlijk kon uitbreiden. De druk der Amerikanen in de richting van de Moezel duurt voort. Verschillende plaatsen ten N.W. van Benkastel werden heroverd. Ten O. van Trier werd de tijdelijk binnengedrongen vijand teruggeworpen.
(R.O.)— Bij Wesel zuiveringsacties. De Am. bereikten Kesten, 25 km ten N.O.

van Trier. Andere formaties bereikten Kochem, 38 km ten Z.W. van Koblenz. Ook staan Am. troepen nog 2 km van Koblenz.

13 Maart (D.N.B.) — Ten O. van Remagen kon de vijand enkele plaatsen en bergen veroveren. Ten O. van Wittlich mislukten vijandelijke aanvallen op onze stellingen aan den W. oever van de Moezel. Ten W. van Barnkastel werd de vijand verder van de rivier teruggeslagen. Aan de Ruwer stortten zijn aanvallen ineen.

(R.O.) — De Am. vorderden ca. 2 km in hun Rijn-bruggenhoofd bij Remagen; zij veroverden 2 plaatsen en drongen in Hönningen door. Ook aan de Moezel vorderden de Am. op 15 km na is de geheele N. oever van deze rivier in hun handen.

14 Maart (D.N.B.) — Bij Remagen kon de vijand onze stellingen eenigszins terugdrukken. Onze strijdkrachten leveren aan den benedenloop van de Moezel strijd met de aanvallende Amerikanen. Ook aan de Ruwer hervatte de vijand zijn aanvallen. Aan weerszijden van het Bosch van Osburg kon hij bruggenhoofden vormen. Ten Z.O. van Saarburg werd hij afgeslagen. Vijandelijke aanvallen bij Saarlautern en in de Beneden-Vogezen mislukten.

(R.O.) — In hun Rijn-bruggenhoofd vorderden de Am. weer 1 km. Zij staan nu nog 4 km van den autoweg Keulen-Frankfort. In Honnef wordt gevochten. Het gebied ten N. van de Moezel is nu vrijwel van den vijand gezuiverd. Hier werden in 1 week 30.000 gevangenen gemaakt.

15 Maart (D.N.B.) — Ten O. van Remagen heroverden onze troepen heuvels en plaatsen. In een nieuwen aanval kon de vijand wederom eenige penetraties bereiken. Ten W. van den Rijn is hij aan de Moezel, aan de Saar en in den Beneden-Elzas tot den grooten aanval overgegaan. Ten N.O. van Kochem en bij Urzig kon hij vasten voet krijgen op den O. oever van de Moezel. Tusschen het Osburger en het Schwärzwalder Hochwald duren zware afweergevechten voort. Ook om onze stellingen tusschen Forbach en Hagenau zijn zware gevechten ontbrand.

(R.O.) — In hun Rijn-bruggenhoofd maakten de Am. weer geringe vorderingen. Tusschen 10 en 25 km ten Z.W. van Koblenz begonnen de Am. een nieuwen aanval, waarbij zij de Moezel overstaken. Hun bruggenhoofd is reeds ca. 4 km diep en 11 plaatsen werden veroverd. De aanval ten Z. van Trier werd tevens voortgezet. Bij Forbach zijn de Am. eveneens in den aanval en bereikten de Saar, ten Z.W. van Saarbrücken.

16 Maart (D.N.B.) — De Am. aanvallen ten O. van Remagen werden tot staan gebracht. Slechts ten N.O. van Honnef kon de vijand dieper binnendringen. In den Moezel-Rijndriehoek tusschen Koblenz en Simmern zijn hevige gevechten met de opdringende Am. aan den gang. In N.O. Lotharingen drukten Am. formaties onze stellingen bij Forbach naar het voorterrein der versterkingswerken in het Westen terug. Ten W. van Bitsch werden hun aanvallen afgeslagen. Ten W. van Hagenau, waarvan het N. deel verloren ging, konden zij eenige penetraties tot stand brengen.

(R.O.) — In het Remagen-bruggenhoofd werden weer 4 kleine steden veroverd. De autoweg Keulen-Frankfort werd op 2 punten afgesneden. Na het oversteken van de Moezel zijn de Am. tot op 4 km van Boppard gevorderd. Ten O. van Saarbrücken vorderden zij 10 km.

17 Maart (D.N.B.) — In het Remagen-bruggenhoofd konden de Am. Königswinter nemen. Hun opdringen ten Z.O. van Honnef werd verhinderd, echter behaalden zij eenige penetraties bij Linz. Vijandelijke aanvallen tusschen Koblenz en Boppard bleven steken. Aan de Nahe zware gevechten, vooral bij Münster am Stein en Kirn. Tusschen Kochem en Trier werden talrijke aanvallen en overzetpogingen over de Moezel afgeslagen. Ten O. van Saarburg aanhoudende druk van den vijand in Z. richting. Tusschen Saarbrücken en Fischweiler werden de vijandelijke doorbraakpogingen verijdeld. De uit Hagenau aanvallende Amerikanen bleven steken.

(R.O.) — In het Remagen-bruggenhoofd wordt nu gevochten in Königswinter en in Brennscheid. 2 km van den autoweg Keulen-Frankfort is in Am. handen. Tusschen Moezel en Rijn nam één Am. colonne Rheinböllen en drong door tot de rivier de Nahe. Een andere colonne veroverde Simmern en vordert naar het Z.O. In den N. Elzas werd Bitche veroverd, terwijl Hagenau geheel van Duitschers werd gezuiverd.

18 Maart (D.N.B.) — Ten Z.W. van Duisburg werd een vijandelijke overzetpoging afgeslagen. Ten O. van Remagen kon de vijand na verbitterde gevechten slechts in enkele sectoren opdringen. In Koblenz wordt gevochten. Ten Z. van Bad-Münster am Stein werden vijandelijke tanks, die over de Nahe waren getrokken, opgevangen. De vijand probeerde zijn penetratiegebied om Bad Kreuznach uit te breiden. In den Z. Hunsrück en aan de Saar duurt de strijd met den uit het N.W. binnendringenden vijand, vooral bij Birkenfeld, voort. Ten N.O. van Saargemünd woeden zware gevechten.

(R.O.) — De gevechten in het Remagen-bruggenhoofd duren onverminderd voort met geringe Am. terreinwinst. Koblenz is nagenoeg veroverd. Ten Z. van deze stad werd Boppard genomen. Am. formaties, die uit Saarburg oprukken, zijn 35 km naar het O. gevorderd. Tusschen Saarbrücken en den Rijn vorderden zij tot 15 km.

OOSTELIJK FRONT —

12 Maart (D.N.B.) — Tusschen Drau en Plattenmeer mislukten vijandelijke pogingen om onze stellingen in te drukken. Aan weerszijden van het Sarvizkanaal wonnen onze troepen verder terrein. In Slowakije gingen enkele hoogtepunten in Altsohl verloren. Vijandelijke aanvallen aan weerszijden van Schwarszwasser en ten N. van Ratibor mislukten. Een in Striegau ingesloten vijandelijke gevechtsgroep werd verder samengedrongen. Een sterke eigen gevechtsgroep in het bruggenhoofd Dievenow aan de Oostzee heeft zich een weg teruggebaand. Voor Kolberg zijn vijandelijke aanvallen ineengestort. De slag om de toegangen naar de Danziger Bocht duurt voort. Bij Neustadt werd de doorbraak naar Gotenhafen verhinderd. Ook op de linie Zuckau-Dichau-Tiegenhof werden de vijandelijke doorbraakaanvallen tot stand gebracht.

(R.O.) — In Hongarije hevige strijd ten N. en N.O. van het Meer van Balaton. Leba, 80 km ten N.W. van Danzig, werd door de Russen veroverd. Ten Z.W. van Gdynia en Danzig slaan de Russen de Duitschers terug.

13 Maart (D.N.B.) — Ten N. van de Drau stortten nieuwe vijandelijke aanvallen ineen. Ten O. van het Plattenmeer drongen onze formaties dieper in de vijandelijke stellingen binnen. In Slowakije behaalde de vijand ten N. van Schemnitz geringe terreinwinst. Bij Schwarzwasser werd hij voor achterwaartsche stellingen opgevangen. Zijn in Striegau ingesloten formatie werd in de pan gehakt. Ten N. van Frankfort werd uitbreiding van het vijandelijke bruggenhoofd verhinderd. De verdedigers van Kolberg sloegen nieuwe aanvallen af. Bij Neustadt drong de vijand verder in N.O. richting op. Zijn aanval op Gotenhafen werd ten N.W. van Quassendorf opgevangen. Dirschau ging verloren.

(R.O.) — In Hongarije werden opnieuw alle Duitsche aanvallen afgeslagen. Küstrin aan de Oder werd door de Russen veroverd. Ten N. van Gotenhafen bereikten zij de Oostzee en namen Putzig. Ten Z.W. van Danzig veroverden zij Dirschau. Ook drongen zij Kolberg binnen, waar verwoed wordt gevochten.

14 Maart (D.N.B.) — Vijandelijke aanvallen op ons Drau-bruggenhoofd bij Siklos mislukten. Tusschen Plattenmeer en Donau veroverden onze troepen nog meer vijandelijke steunpunten. In Slowakije kon de vijand in Altsohl binnendringen. Aan het Oderfront bij Lebus en rondom Stettin mislukten zijn aanvallen. Voor Gotenhafen en Danzig verhinderden onze troepen een doorbreken van het front. In O. Pruisen ging de vijand opnieuw tot een grooten aanval op ons Z.O. front over. In Koerland verminderden zijn aanvallen.

(R.O.) — In Hongarije neemt de strijd in hevigheid toe. De Russen drongen verder op naar Danzig, waarvan zij nog 12 km, en naar Gdynia, waarvan zij nog 9 km verwijderd zijn.

15 Maart (D.N.B.) — Ten Z. van het Plattenmeer drongen onze troepen het vijandelijke hoofdgevechtsterrein binnen. In Slowakije bleven vijandelijke aanvalsgroepen ten Z. van Heiligenkreuz en bij Altsohl steken. Bij Schwarzwasser behaalden onze troepen een afweersucces. Ten N.O. van Striegau werden vijandelijke stellingen veroverd. Aan de Oder, voor Stettin en op het bruggenhoofd Dievenow bleven vijandelijke aanvallen grootendeels voor onze stellingen steken. Aan de frontsaillant van Gotenhafen en Danzig, vooral bij Quassendorf, werden doorbraakpogingen verijdeld. In O. Pruisen strandden de vijandelijke aanvallen tusschen Eisenberg en Koningsbergen.

(R.O.) — Duitsche doorbraakpogingen ten O. van het Balaton Meer naar de Donau werden afgeslagen. In Slowakije veroverden de Russen Altsohl. Zij drongen tot de buitenste verdedigingslinie van Danzig en Gdynia door. Het offensief tegen Koningsbergen werd hervat.

16 Maart (D.N.B.) — In Hongarije werden ten Z.W. van Siklos vijandelijke aanvallen afgeweerd. Aan den bovenloop van den Gran werd de binnengedrongen vijand in enkele sectoren op den O. oever der rivier tot staan gebracht. Ten N. van Ratibor en aan weerszijden van Grottkau ging de vijand tot den grooten aanval over; hij werd opgevangen. Voor Stettin is de strijd opnieuw ontbrand. De vijand werd na geringe aanvangssuccessen tot staan gebracht. Zijn doorbraak naar de Danziger Bocht aan weerskanten van Quassendorf werd verhinderd. In O. Pruisen hielden onze formaties ten Z.O. van Braunsberg en ten Z.W. van Konigsbergen stand en verijdelden een beslissend succes van den vijand.

(R.O.) — In Hongarije zetten de Duitschers hun aanvallen voort. In O. Pruisen werd het Duitsche front gesplitst, doordat de Russen op 8 km ten Z.W. van Koningsbergen de Oostzee wisten te bereiken. In Kolberg wordt nog steeds gevochten.

17 Maart (D.N.B.) — De vijandelijke druk ten Z.W. van Siklos hield aan. Ten Z. van het Plattenmeer veroverden onze troepen verschillende stellingen. Ten O. en ten W. van Stuhlweissenburg werden vijandelijke aanvallen na geringe terrein-

winst opgevangen. In het gebied van Schwarzwasser werd de vijand in de diepte van het gevechtsterrein tot staan gebracht. Zijn nieuwe aanvallen op Stettin mislukten, het verkleinde bruggenhoofd hield stand. De verdedigers van Kolberg behielden het stadscentrum en de haven. Aan de Danziger Bocht mislukten de doorbraakpogingen van den vijand, terwijl zijn aanvallen naar Gotennaten en Zaprot werden opgevangen. Ook in O. Pruisen werden doorbraakpogingen bij Eisenberg en ten N.W. van Zinten verhinderd.

(R.O.) — De Duitsche aanvallen in Hongarije zijn aanzienlijk verzwakt. Bij Stettin wordt hevig gevochten. Ten Z. van deze stad veroverden de Russen Greifenhagen. In de omgeving van Danzig en Gdynia veroverden zij meer terrein. In het gebied van Koningsbergen kregen zij een deel van den laatsten ontsnappingsweg voor het Duitsche garnizoen in handen.

18 Maart (D.N.B.) — In het Drau-bruggenhoofd ten Z.W. van Siklos handhaafden onze troepen zich in zware afweergevechten. De vijandelijke doorbraakaanvallen tusschen het Velenczemeer en Felsoegalla kwamen ten N. van Stuhlweissenburg tot staan of werden ten N. van Mor opgevangen. Sterke vijandelijke tankstrijdkrachten konden tot ten N.O. van Leobschütz en ten O. van Neisse doordringen. Sterke aanvallen ten W. van Gotenhafen, ten N.O. van Zuckau en in de streek van Kleschkau werden afgeslagen. In O. Pruisen zware afweerstrijd ten N. van Eisenberg en ten Z. van Brandenburg. Hiaten in het front werden gesloten en de doorbraak naar het Haf verhinderd. In Koerland ging de vijand thans ook ten Z.W. der stad tot den aanval over, nadat tot dusver ten O. der stad was gevochten.

(R.O.) — In Hongarije zijn in minder dan 14 dagen ruim 20.000 Duitschers gesneuveld. Bij Stettin werd het Duitsche front op den O. oever van de Oder verder ingedrukt. In O. Pruisen veroverden de Russen Brandenburg.

ITALIE —

14 Maart (R.O.) — De geallieerden veroverden de Monte Spigolino, ten W. van den hoofdweg Pistoia-Bologna.

LUCHTOORLOG —

12 Maart (D.N.B.) — Britsche toestellen vielen Essen aan. Am. formaties wierpen bommen op steden in N.W. Duitschland, vooral in Hamburg ontstond schade. 's Avonds vlogen de Britten naar Midden-Duitschland en vielen Berlijn aan.

(R.O.) — 1000 zware Eng. bommenwerpers met jager-escorte wierpen overdag ruim 4500 ton bommen op Essen. 1200 Am. bommenwerpers, begeleid door 800 jagers, bombardeerden duikbootwerven te Hamburg, Kiel, Bremen en olieraffinaderijen te Hamburg en Bremen. 1200 middelzware bommenwerpers vielen o.a. munitiefabrieken in het dal van de Roer aan. Middelzware bommenwerpers uit Italië bombardeerden een spoorbrug in Oostenrijk. Mosquito's vielen 's nachts Berlijn aan.

13 Maart (D.N.B.) — Bij aanvallen van Am. bommenwerpers liepen vooral Schwinemünde, Weenen en Marburg aan de Lahn schade op. Britsche vliegtuigen vielen plaatsen in het Rijnlandsch-Westfaalsche gebied, vooral Dortmund, aan. 's Nachts werd Berlijn aangevallen.

(R.-O.) — 1100 zware Eng. bommenwerpers wierpen 5000 ton bommen op Dortmund. 700 zware Am. toestellen vielen rangeertereinen tusschen het Roergebied en Frankfort aan. Nog 800 andere geallieerde toestellen bombardeerden wegen en spoorwegen. 650 zware Am. toestellen bombardeerden Schwinemünde. Bommenwerpers uit Italië wierpen 1600 ton bommen op olieraffinaderijen bij Weenen. Mosquito's vielen 's nachts Berlijn aan.

14 Maart (R.O.) — Am. bommenwerpers vielen vooral Regensburg aan. Britsche vliegtuigen veroorzaakten zware schade in Wuppertal, Gelsenkirchen en Recklinghausen. 's Nachts wierpen Britsche vliegtuigen vooral bommen op Berlijn.

(R.O.) — Geëscorteerde zware Eng. bommenwerpers deden een hevigen aanval op Barmen. Zware Am. bommenwerpers uit Italië vielen Regensburg aan. Mosquito's bombardeerden 's nachts Berlijn.

15 Maart (D.N.B.) — Vijandelijke bommenwerpers vielen vooral Hannover, Hildesheim, Gütersloh en Hattingen aan de Roer aan. Am. formaties lieten bommen vallen in Z.O. Duitschland. 's Nachts werd Midden-Duitschland aangevallen.

(R.O.) — 1250 zware Am. bommenwerpers, geëscorteerd door 650 jagers, vielen o.a. spoorwegdoelen in het Roergebied aan. Eng. bommenwerpers wierpen bommen van 10 ton op een spoorwegviaduct bij Bielefeld. Dit is een nieuw type bom, het zwaarste, dat tot nu toe in dezen oorlog werd gebruikt. 's Nachts vielen de Engelschen Zweibrücken en Homburg in het Saargebied en een benzinefabriek bij Halle aan. Mosquito's bombardeerden Berlijn.

16 Maart (D.N.B.) — Am. formaties vielen Weenen en Berlijn aan. Britsche vliegtuigen bombardeerden plaatsen in het Rijnlandsch-Westfaalsche gebied 'sNachts werden vooral Hagen en Hannover getroffen.

(R.O.) — 700 zware Am. bommenwerpers wierpen 6000 brisantbomen en 300.000 brandbommen op het hoofdkwartier van den Duitschen generalen staf, 30 km van Berlijn. 650 andere zware Am. bommenwerpers vielen spoorwegdoelen ten N. van Berlijn aan. De formaties bommenwerpers werden begeleid door 750 jagers. Am. bommenwerpers uit Italië vielen een olieraffinaderij te Ruland, tusschen Berlijn en Dresden, aan, alsmede 3 olieraffinaderijen bij Weenen. De Engelschen wierpen 10 tons bommen op een spoorwegviaduct te Arnsberg. 's Nachts vielen Eng. bommenwerpers Hagen en Hannover aan, terwijl ook Berlijn weer gebombardeerd werd.

17 Maart (D.N.B.) — Am. formaties wierpen bommen in Z. Duitschland en op Weenen. 's Nachts waren Neurenberg en Würzburg het doel van Britsche aanvallen. Een zwakke formatie vloog naar Berlijn.

(R.O.) — De Eng. bombardeerden 's nachts Neurenberg en Würzburg. Berlijn werd opnieuw door Mosquito's aangevallen.

18 Maart (D.N.B.) — Am. bommenwerpers veroorzaakten vooral schade in de landstreek Thüringen-Saksen. Britsche toestellen wierpen bommen op steden in het Rijnlandsch-Westfaalsche gebied. Des nachts waren Berlijn en Neurenberg het doel.

(R.O.) — 1300 zware Am. bommenwerpers bombardeerden olieinstallaties te Ruland, Bohlen en Nobliss, voorts een tankfabriek te Hannover en rangeerterreinen te Münster. Zware Eng. bommenwerpers vielen benzolfabrieken in het Roergebied aan. Voor de 26ste opeenvolgende nacht werd Berlijn door Mosquito's gebombardeerd.

ZEEOORLOG —

14 Maart (D.N.B.) — Van het verkeer naar Engeland en Frankrijk brachten onze duikbooten opnieuw 8 schepen met een totalen inhoud van 48.200 brt. tot zinken. Sedert het begin van den oorlog is ca. 35 millioen ton geallieerde scheepsruimte tot zinken gebracht, waarvan 20 1/3 millioen ton door duikbooten.

15 Maart (D.N.B.) — Sturmwikinge en duikbooten van het kleinste type brachten in de laatste dagen in het Scheldegebied 4 schepen met een gezamenlijken inhoud van 12.000 ton tot zinken.

HET VERRE OOSTEN —

Birma —

14 Mrt. (R.-O.) — Britsch-Indische troepen veroverden Marimo, 64 km ten N.O. van Mandalay. Ook Mangay, 80 km ten N.O. van Mandalay, werd ingenomen. Hiermede is nu ook de Jap. terugtocht naar het N.O. afgesneden. Ook de weg Mandalay-Lascio werd afgesnden.

16 Mrt. (R.-O.) — Het fort te Mandalay wordt van 3 zijden door de Britsche troepen ingesloten.

PHILIPPIJNEN —

Luzon —

14 Mrt. (R.-O.) — De Am. veroverden de provinciale hoofdstad Batangas en het naburige vliegveld.

Mindanao —

12 Mrt. (R.-O.) — Am. troepen zijn geland op Mindanao in de omgeving van Zamboanga. Er zijn reeds 4 dorpen veroverd. De landingen begonnen op 9 Mrt. na een hevig vloot- en luchtbombardement.

13 Mrt. (R.-O.) — De stad Zamboanga en het nabij gelegen vliegveld werden veroverd.

14 Mrt. (R.-O.) — Opnieuw werden vier dorpen bezet.

15 Mrt. (R.-O.) — De Am. veroverden weer 2 vliegvelden.

16 Mrt. (R.-O.) — In hun bruggenhoofd Zamboanga hebben de Am. nu een 45 km breede kuststrook in handen.

Iwojima —

17 Mrt. (R.-O.) — Na 4 weken is Iwojimia geheel in Am. handen. Er sneuvelden 21.000 Japanners. De Am. verloren 4.500 man aan dooden en vermisten, terwijl ruim 15.000 man gewond werden. De strijd was de hevigste die tot nu toe in den Pacific werd geleverd.

Nieuwe landingen —

15 Mrt. (R.-O.) — De Am. zijn geland op Romblon en Simara, ten O. van Mindoro.

18 Mrt. (R.-O.) — Tot steun van de operaties op Mindanao zijn de Am. geland op Basilan.

Zeeoorlog —

16 Mrt. (R.-O.) — Engelsche duikbooten brachten op patrouilletochten onlangs 74 vijandelijke vaartuigen tot zinken, w.o. 1 tankschip, 1 mijnenlegger, 1 marinehulpvaartuig en een aantal kustvaartuigen.

Luchtoorlog —

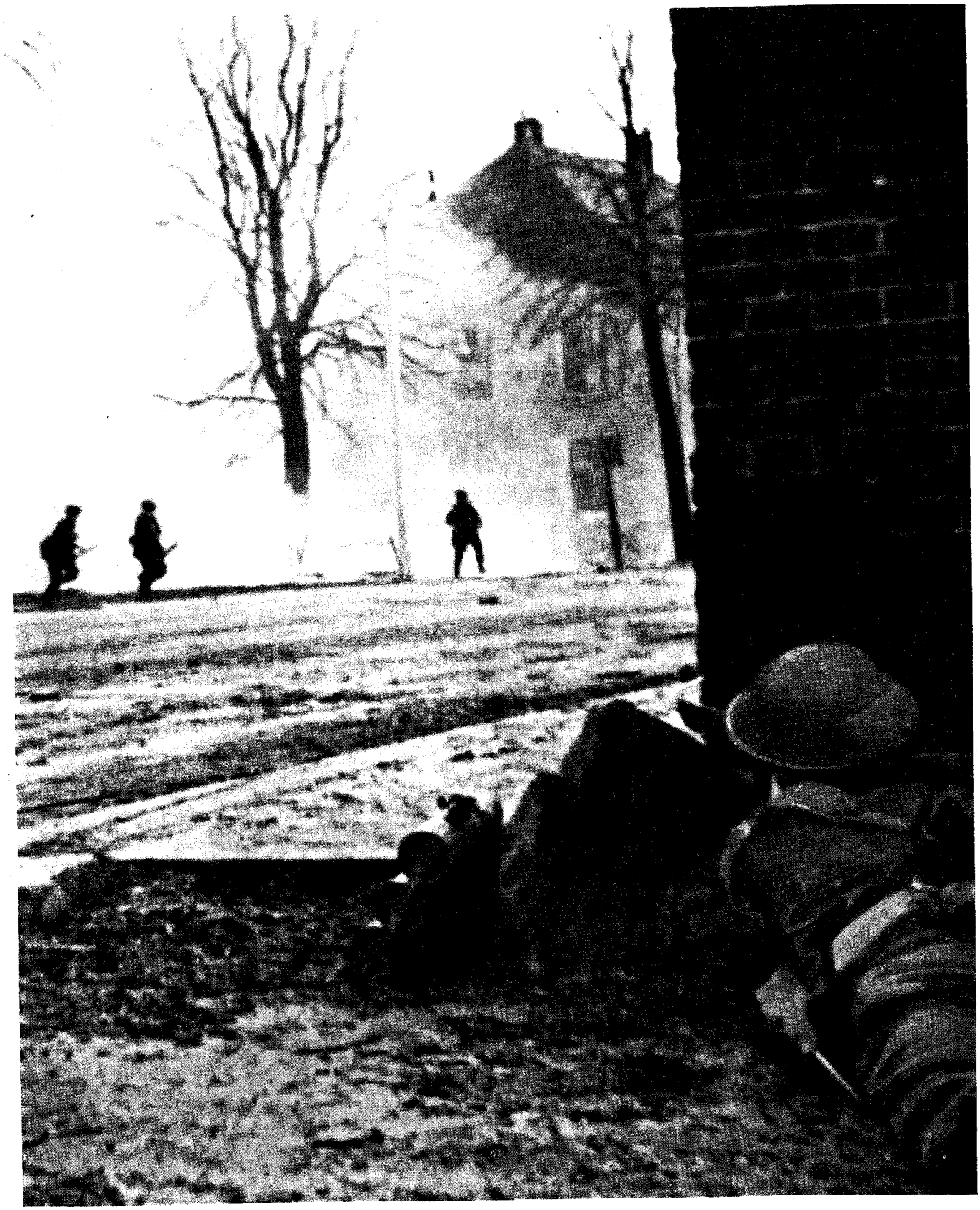
12 Mrt. (R.-O.) — Op 11 Mrt. wierpen 330 vliegende vestingen 2000 ton brisant- en brandbommen op Nagoja, op 2 na de grootste stad van Japan. 1 toestel ging verloren. Andere vliegtuigen bombardeerden Singapore.

14 Mrt. (R.-O.) — Op 13 Mrt. werd Osaka, op één na de grootste stad van Japan, door 2000 ton bommen uit supervliegende-vestingen getroffen.

15 Mrt. (R.-O.) — Op Formosa werden spoorwegemplacementen en een electrische centrale gebombardeerd.

16 Mrt. (R.-O.) — Op een vliegveld ten N. van Bangkok vernielden geallieerde jagers 20 Jap. toestellen. Op de Zuid-Chineesche Zee brachten Am. bommenwerpers 1 Jap. torpedojager, een tankschip van 5.000 ton en 4 kleine vrachtschepen tot zinken.

(Vor. ber. Krijgsverrichtingen: 6232/34)

Om de bevrijding van Zuid- en Oostelijk Nederland, moest op sommige punten hevig gevochten worden. De foto toont de verovering door de Britten van het zwaar versterkte Gennep (L.) op 14 Febr. 1945. Achter een beschermend rookgordijn gaan de soldaten voorwaarts. (foto A. B. C. Press)

Eenige foto's die de nood en het verzet in het Westen van Nederland duidelijk illustreeren. (Zie ook 6198b, 6204a en b en 6208a)

Boven: Aan de kinderen wordt nog zooveel mogelijk eenig voedsel verstrekt. De laatste restjes worden uit de gamellen geschrapt.

Midden: Vanwege de „Hulpactie Amsterdam", wordt in de meest dringende gevallen ook aan volwassenen eenig extra voedsel uitgereikt.

Beneden: Het verzet blijft echter. Links: met gevaar voor eigen leven, wordt de Nederlandsche driekleur uitgespreid op de plaats (Weteringschans te Amsterdam) waar op 12 Maart 1945 een aantal verzetsstrijders werd gefusilleerd. Rechts: Op primitieve manier worden „bommen" vervaardigd. (foto's A.B.C. Press - Cas Oorthuys)

NEDERLAND (Bevrijd gebied) —

A. De toestand in de Limburgsche mijnen —

20 Mrt. (R.-O.) — In Zuid-Limburg zal een uit 3 personen bestaande nieuwe tijdelijke mijnraad worden opgericht. Op voorstel van minister Wijffels heeft de ministerraad besloten belangrijken steun te geven aan de scholing van jonge mijnwerkers. Ook zal de verbetering van de bestaande pensioenregeling ter hand worden genomen.

B. Besprekingen met Frankrijk —

20 Mrt. (R.-O.) — De Nederlandsche minister van Buitenlandsche Zaken, Mr. van Kleffens, heeft heden zijn besprekingen te Parijs beëindigd. Hij kwam daar op 18 Mrt. aan en ontmoette o.a. Generaal de Gaulle en den Franschen minister van Buitenlandsche Zaken Bidault. Een officieel Fransch communiqué meldt aangaande de besprekingen: De twee regeeringen bleken bezield te zijn van dezelfde gehechtheid aan het beginsel der veiligheid en dezelfde vastberadenheid om een organisatie te zien opgericht, die in staat is den vrede der wereld en de veiligheid van Europa te waarborgen. In dezen geest bezien zij met sympathie de voorstellen, die op de conferentie van Dumbarton Oaks zijn uitgewerkt. De Fransch-Nederlandsche besprekingen behandelden ook het Duitsche vraagstuk. Daarbij bleek gelijkheid van inzicht betreffende noodzakelijkheid Duitschland permanent het materiaal en de middelen te ontnemen voor het begaan van nieuwe agressie.

C. Economische overeenkomst met België, Frankrijk en Luxemburg

20 Mrt. (R.-O.) — Door de regeeringen van Nederland, België, Frankrijk en Luxemburg werd op 20 Maart te Parijs een economische overeenkomst afgesloten. Krachtens deze zullen voortaan problemen op het gebied van de voorziening, de bevordering van de landbouw- en industrieele productie en die, welke verband houden met het met elkander in overeenstemming brengen van de bestaande productiemogelijkheden en de eventueele oprichting van nieuwe industrieën alsmede de wederzijdsche benutting van transportmiddelen, het voorwerp uitmaken van periodieke gedachtenwisselingen tusschen de vier regeeringen. Krachtens de overeenkomst zal worden overgegaan tot de oprichting van een economischen raad. Deze zal uit drie onderafdeelingen bestaan n.l. uit vertegenwoordigers der Belgisch-Luxemburgsche economische unie, van Nederland en van de Fransche republiek. Bovendien zal een permanent secretariaat worden opgericht, dat als schakel zal fungeeren tusschen den raad en de deskundigen van de aan de overeenkomst deelnemende landen. **(V. b. Belg.-Luxemb. Unie 6185 F)**

D. H.M. Koningin Wilhelmina bezoekt bevrijd Nederland —

20 Mrt. (R.-O.) — Gedurende een bezoek van 10 dagen bezocht Koningin Wilhelmina de provincies Zeeland, Brabant en Limburg. Op weg naar de Nederlandsche grens werd de Koningin te Brussel ontvangen door den regent, Prins Karel. In Nederland werd de Koningin door duizenden menschen in de straten toegejuicht, hoewel Haar bezoek niet vooraf bekend was gemaakt. Na een afwezigheid van bijna 5 jaar betrad de Koningin op 13 Maart om half 1 's middags bij het dorpje Ede in West Zeeuwsch-Vlaanderen weer Nederlandschen bodem. H.M. werd hier begroet door den Commissaris der Koningin voor Zeeland, Jhr. Quarles van Ufford, en door Generaal-Majoor Kruls, chef Militair Gezag.
(Vor. ber. H. M. de Koningin 6217 C)

E. Engelsche verklaring omtrent het bombardement op Den Haag op 3 Maart —

23 Mrt. (R.-O.) — De Regeeringsvoorlichtingsdienst meldt: In antwoord op een verzoek om opheldering van de Nederlandsche regeering betreffende het bombardement op Den Haag op 3 Maart jl., heeft de Britsche regeering de volgende verklaring afgelegd: In den morgen van den 3den Maart hebben vliegtuigen van de tweede tactische luchtmacht van de R.A.F. een aanval gedaan op rocketdoelen in Den Haag. De bommen zijn zeer ongelukkig ver van het doel terechtgekomen en dientengevolge is een groot aantal slachtoffers gevallen onder de burgerbevolking en werd groote schade aangericht in woonwijken. Terstond nadat men zich rekenschap had gegeven van hetgeen was gebeurd, werd een onderzoek gelast om de oorzaak van deze betreurenswaardige ramp vast te stellen. Uit een voorloopig rapport is gebleken, dat het ongeluk is toe te schrijven aan een foutieve uitvoering. Een nauwgezet onderzoek is nog gaande en disciplinaire maatregelen zullen worden genomen tegen allen, die zullen blijken schuld te hebben gehad.
Het Britsche volk en in het bijzonder de R.A.F. spreken hun diepste leedwezen uit over dit vreeselijke ongeluk en zij betuigen hun warme deelneming met allen, die geleden hebben van de gevolgen van een ramp, die zoozeer de ellende, die zij reeds te verduren hebben, heeft verhoogd. Het Nederlandsche volk kent maar al te goed de risico's, welke de oorlogvoering medebrengt en het zal beseffen, dat het niet steeds mogelijk is ongelukken van dezen aard te voorkomen. De R.A.F. zal echter haar uiterste best doen om er voor te waken, dat een dergelijke fout niet weer zal worden gemaakt. Zij zal in haar aanvallen op dit onmenschelijke rocket-wapen, waartoe de vijand den Nederlandschen bodem gebruikt, alles doen wat in haar vermogen is om gevaren voor het Nederlandsche volk te vermijden. **(Vor. ber. 6229 D)**

F. Mededeeling van Prins Bernhard aan de binnenlandsche strijdkrachten —

24 Mrt. (R.-O.) — Over „Herrijzend Nederland" richtte Prins Bernhard de volgende mededeeling tot de binnenlandsche strijdkrachten: „Uit de berichten zult U vernomen hebben, dat er een groote militaire operatie aan den gang is, die voor ons land verstrekkende gevolgen kan hebben. Generaal Eisenhower als opperbevelhebber en ik als uw bevelhebber vertrouwen dat gij, wanneer het van U gevraagd zal worden, na het lange wachten onder de moeilijkste omstandigheden, uw best zult doen. Hoofdzaak blijft dat onder geen voorwaarde actie op eigen initiatief wordt ondernomen. De meest strenge discipline is daarom een strikte vereischte. De noodige bevelen en instructies zult gij allen op de U bekende wijze en op de tot nog toe gebruikelijke manier ontvangen. Weest ten zeerste op uw hoede voor provocatie. Mannen van de binnenlandsche strijdkrachten, Koningin en vaderland rekenen op U.
(Vor. ber. Prins Bernhard: 6097 B)

G. Boodschap van het geallieerde opperbevel aan de binnenlandsche strijdkrachten —

24 Mrt. (R.-O.) — Op bevel van Generaal Eisenhower, opperbevelhebber der geallieerde expeditielegers, werd een boodschap gericht tot de leden van de Nederlandsche binnenlandsche strijdkrachten in het door de Duitsche bezette gebied. In deze boodschap werd gewezen op het nieuwe geallieerde offensief over den Rijn en werden de leden der N.B.S. opgewekt niet tot openlijke actie over te gaan, maar op hun post te blijven en de bevelen van hun leiders op te volgen. Mocht actief optreden door de geallieerden worden gevraagd dan zullen preciese instructies worden verstrekt. Op het oogenblik zou zulk optreden slechts noodeloos bloedvergieten en dus verzwakking van de Nederlandsche binnenlandsche strijdkrachten beteekenen.

H. Boodschap van H.M. de Koningin aan bevrijd gebied —

24 Mrt. (R.-O.) — H.M. de Koningin zond via Radio-Oranje een boodschap aan bevrijd gebied, waarin H.M. uitdrukking geeft aan de gevoelens, die de hereeniging na een scheiding van bijna 5 jaar bij Haar heeft te voorschijn geroepen. H.M. is voorts diep onder den indruk van den moed, waarmede het leed, dat velen heeft getroffen, wordt gedragen. Met voldoening heeft H.M. kennis gemaakt met de leden der verzetsbeweging en der binnenlandsche strijdkrachten. Ten slotte spreekt H.M. dank uit voor de hartelijke ontvangst, die de bevolking Haar heeft bereid.
(Vor. ber. H. M. de Koningin 6241 D)

NEDERLAND (Bezet gebied) —

I. De nood in het Westen - 337.000 eters bij de Centrale Keuken te Amsterdam —

19 Mrt. — De stijging van het aantal porties per dag verstrekt door de Centrale Keuken heeft zich ook deze week voortgezet. Het aantal deelnemers is thans van ongeveer 300.000 toegenomen tot 337.000. **(Vor. ber. 6127 E)**

K. Gemeentelijke begrafenissen te Amsterdam —

24 Mrt. — Aan een persgesprek met de leiding van den gemeentelijken begrafenisdienst ontleenen wij, dat de achterstand van begrafenissen is gedaald van ca. 1000 tot ongeveer 200.
De dienst heeft met groote moeilijkheden te kampen. Zoo ontbreekt het aan medewerking van een aantal in hoofdzaak kleine begrafenisondernemers, de goeden niet te na gesproken. Zoo zijn er ondernemers die schandelijke prijzen voor begrafenissen rekenen, niet slechts in geld maar ook in tarwe, aardappelen enz. Voor een eenvoudige kist wordt soms meer dan ƒ 1000 gevraagd, om het bij een enkel voorbeeld te laten. Tegenwerking ook vaak bij familie van overledenen; zij geeft eenvoudig een sterfgeval niet aan, om dan een tijdlang van de bonnen te kunnen profiteeren. Het lijk laat men dan ergens verstopt liggen. De gemeentelijke dienst heeft mede tot taak deze gevallen op te sporen en vaak moet hij daartoe lang niet gemakkelijk recherchewerk verrichten. **(Vor. ber. 6213 D)**

L. Overzicht der staatsschuld —

Volgens het in de Ned. Staatscourant van 19 Maart gepubliceerde overzicht van de Nederlandsche Staatsschuld bedroeg deze op 31 Dec. 1944 totaal ƒ 5.879.491.300 (v. j. ƒ 6.124.687.350), verdeeld als volgt: 2½% Nationale Schuld ƒ 458.948.000 (v. j. ƒ 460.087.100), 3% Nationale Schuld ƒ 764.360.100 (v. j. 768.609.850), 3—3½% Nationale Schuld ƒ 1.408.000.000 (v. j. 1.452.000.000), 3½% Nationale Schuld ƒ 2.311.164.800 (v. j. ƒ 2.436.164.800), 4% Nationale Schuld ƒ 901.255.400 (968.404.600), 4.4% Nationale Schuld ƒ 35.763.000 (v. j. 37.421.000).

2le PUBLICATIE

Rijksbureau voor de Voedselvoorziening in Oorlogstijd

Onderafdeeling Massavoeding

CENTRALE KEUKENS DER GEMEENTE 's-GRAVENHAGE

Voor de week van 2 Maart t/m 8 Maart '45 zal de verkoop van weekkaarten plaats vinden op:

VRIJDAG 23 FEBRUARI 1945
ZATERDAG 24 FEBRUARI 1945 | **van 10—15 uur**
Nàverkoop heeft NIET plaats

DE PRIJS DER WEEKKAART BEDRAAGT f 1,60 PER PERSOON
GEPAST GELD EN AFGEKNIPTE BONNEN GEREEDHOUDEN!

In te leveren bescheiden per persoon voor ÉÉN WEEK

1 bon voor aardappelen no. 330 en de talon v. d. weekkaart 23 Febr. t/m 1 Mrt. '45

ALLEEN BONNEN MET DE KRINGNUMMERS 317, 342, 385, 409, 414, 670, 671, 672 ZIJN GELDIG
VERLOOPEN OF VERLOREN GEGANE COUPONKAARTEN OF TALONS WORDEN NIET VERGOED EN GEVEN GEEN RECHT OP MAALTIJDEN

UITDEELTIJDEN van 2 Mrt. t/m 8 Mrt. 1945
van 10.30-12.30 uur
15.30-17.30
Grootte der porties bedraagt 1/2 liter

Zij, die van Gemeentewege ondersteuning genieten, kunnen voedsel tegen den gereduceerden prijs van f 0,80 per persoon betrekken. De bons, recht gevende op reductie, worden gelijktijdig met het ondersteuningsbedrag in de betreffende betaallokalen aan de ondersteunden uitgereikt.

De weekkaarten voor de periode van 2 MAART t/m 8 MAART 1945 zijn alleen verkrijgbaar tegen inlevering der bovenvermelde bescheiden aan de lokalen, waar men de maaltijden wenscht te betrekken, en betaling van f 1,60, resp. van f 0,80 per persoon.

De maaltijden worden verstrekt aan de uitdeelposten, waar de weekkaarten gekocht zijn.

KIEST DEN DICHTSTBIJ ZIJNDEN UITDEELPOST

POSTEN MET OCHTEND- EN AVONDUITDEELING:

Sinaasappelstraat 167
Vlierboomstraat 362
Okkernootstraat 70
Hyacinthweg 1
Sneeuwbalstraat 137, ingang post Sneeuwklokjesstraat
Acaciastraat 143
Populierstraat 109, ingang post Pijnboomstraat 108 A
2e Braamstraat 6
Meidoornstraat 13, ingang post Meidoornstraat 11
Weesperstraat 87
Naarderstraat 102
Driebergenstraat 293
Snelliusstraat 50
de Gheynstraat 51
Gaslaan 80
Kootwijkstraat 39
Nijkerklaan 7
Kritzingerstraat 75
Fisherstraat 133
Delftschelaan 58, ingang post v. d. Veldestraat
Vaillantplein 17, ingang post Ruysdaelstraat 1
Zusterstraat 121, ingang post Groenesteinstraat
J. P. Heijestraat 42
Van Merlenstraat 67
Tasmanstraat 137
Hollanderstraat 21
v. d. Spieghelstraat 23
Atjehstraat 31
Lamgroen 14
Gouwestraat 13, ingang post Geleenstraat 9
Zuidwal 47, ingang post Lapelstraat 6
v. d. Duijnstraat 65
van Ravesteynstraat 303
Gabriël Metsustraat 121
Van Ostadestraat 251
Terwestenstraat 105
Winterweg 8
Ferrandweg 2
Alberdingk Thijmplein 29
Busken Huetstraat 29
Ary Prinsstraat 11
Asstraat 3
Cylinderstraat 6
Pasteurstraat 305
Louise Henriëttestraat 6
Koningin Sophiestraat 24 A
3e v. d. Boschstraat 22
Vijzelstraat 121, Scheveningen
Bildersstraat

POSTEN MET OCHTENDUITDEELING:

Emmastraat 112, Loosduinen
Kepplerstraat 301
Teijlerstraat 126
Viljoenstraat 97
Bloemfonteinstraat 196
Schelpkade 45
Buitenhof 20 (Cineac)
Marlotlaan 12, Marlot
Merkusstraat 19

POSTEN MET AVONDUITDEELING:

Aronskelkweg 1
Boylestraat 20, ingang post. Boylestraat 18
v. Swindenstraat 14
de la Reyweg 626-628 (Chr. Ambachtsschool)
Nieuwe Schoolstraat 18
Van Heutszstraat 12

30074 • '45 • E 963

Een groot gedeelte van de Nederlandsche bevolking is voor het meest noodzakelijke voedsel afhankelijk van de Centrale Keukens. Weekelijks worden dienaangaande bekendmakingen gepubliceerd.

Bovenstaande bedragen hebben uitsluitend betrekking op de gevestigde schuld. Het totale bedrag dezer schulden geeft over het afgeloopen jaar voor het eerst sinds ultimo 1939 een daling te zien in vergelijking met het einde van het voorafgaande jaar. Per ultimo 1938 bedroeg het totale bedrag der gevestigde schuld nl. ∫ 8211 millioen, per einde 1939 was een daling ingetreden tot ∫ 3140 millioen, doch sindsdien viel een onafgebroken snelle stijging vast te stellen, nl. tot ∫ 3587 millioen per ultimo 1940, ∫ 4463 millioen per ultimo 1941, ∫ 5331 millioen per ultimo 1942 en ∫ 6124 millioen per ultimo 1943, terwijl over het afgeloopen jaar wederom een daling is ingetreden tot ∫ 5879 millioen. Hierbij dient er echter op te worden gewezen, dat de daling uitsluitend was toe te schrijven aan het feit, dat in 1944 geen uitgifte van staatsleeningen plaatsvond ter consolidatie van vlottende schulden. In 1944 werd alleen voor een bedrag van ∫ 100 millioen aan 3% inschrijving Nationale Schuld gecreëerd. De vlottende schuld, welke in de laatste jaren was gestegen van ∫ 774 millioen per ultimo 1938 tot ∫ 4180 millioen per ultimo 1943 heeft over het afgeloopen jaar een verdere stijging ondergaan en heeft de 5 milliard-grens reeds aanzienlijk overschreden. **(V. b. Staatssch. 5855 A)**

BRAZILIE —

A. Hervattingen der diplomatieke betrekkingen met de Sovjet-Unie

20 Mrt. (R.-O.) — De diplomatieke betrekkingen tusschen Brazilië en de Sovjet-Unie zullen worden hervat. In Rio de Janeiro wordt bekend gemaakt, dat de desbetreffende nota's deze week zullijk overschreden.

De geallieerden verspreiden bovenstaand en andere dergelijke pamfletten, om de Duitsche soldaten aan te sporen zich over te geven.

DUITSCHLAND —

B. Officieren terechtgesteld wegens plichtsverzuim te Remagen —

18 Mrt. (Führerhoofdkwartier) — Door standgerecht werden de majoor Strobel van een regimentsstaf der pioniers, de majoor Scheller, adjudant van een legercorps, de majoor Kraft van een Landespioniersbetaljon, de eerste-luitenant Peters, commandant van de stukken afweergeschut, die waren opgesteld ter bescherming van de Rijnbrug bij Remagen, alsmede bij verstek de kapitein Brathke, militair commandant van Remagen, deels wegens lafheid, deels wegens ernstige schending van den dienstplicht te velde, ter dood veroordeeld omdat zij achteloos hebben nagelaten de Rijnbrug bij Remagen tijdig op te blazen of vastberaden te verdedigen. De vonnissen tegen Stromel, Scheller, Kraft en Peters werden terstond voltrokken. **(V. b. Remagen 6232)**

C. Overzicht der militaire situatie in het Westen —

Mrt. (D.N.B.) — Dr. Max Krull schrijft over de militaire situatie o.m.:

Over een frontbreedte van bijna 500 kilometer is de slag om den Rijn sedert 23 Maart begonnen. Door luchtlandingen, ongeveer gelijk aan die op den eersten dag van de invasie in Normandië en door ontzaglijke concentraties van artillerie laat de vijand merken, dat hij de beslissing met alle middelen probeert te forceeren. Daartoe behoort ook de landing van valscherm- en luchtlandingseenheden, over den omvang waarvan nog niets gezegd kan worden. In ieder geval waren de concentraties hiervan sedert dagen aan de Duitsche leiding bekend en had zij tegenmaatregelen genomen. Het was te voorzien, dat Eisenhower voor de ontketening van den grooten aanval het tijdstip zou kiezen, waarop het gros van de Duitsche troepen zich van den Westelijken oever van den Rijn gedistancieerd zou hebben. Op 23 Maart waren de laatste Duitsche troepen in de Saar van den Westwal uit in het gebied van Landau geconcentreerd en werd vervolgens het gros bij Germersheim over den Rijn gezet.

Het groote gebied waarin de Anglo-Amerikaansche operaties zich afspelen, maakt een duidelijk beeld van deze onderneming onmogelijk. Door zware bombardementen of door verrassingen, zonder dat van te voren een schot was gelost, probeerde de vijand tot dusver op zes à zeven plaatsen bruggenhoofden te vormen en vooral tanks over de rivier te brengen, en om dichtbij het front achter de Duitsche linies uit de lucht eenheden te landen en de verbinding met deze tot stand te brengen. De nederlaag van Arnhem is nog niet vergeten en toch wordt het experiment herhaald.

Het zwaartepunt ligt op het oogenblik aan den Nederrijn en Wezel. Montgomery stelt pogingen in het werk om den grooten aanval voor te stellen als een zuiver Engelsche onderneming: De penetratie in de Noord-Duitsche laagvlakte en de omsingeling van het Ruhrgebied van het Noorden uit vormen hier het voornaamste doel.

Te verwachten is echter, dat de sector van Wezel tot Bonn zich bij den grooten aanval zal aansluiten zoodra het bruggenhoofd Remagen uitgebreid is en zoo de gewenschte basis vormt voor een frontalen aanval ter ondersteuning van de flankbeweging. Hier zijn hevige Duitsche tegenaanvallen ontstaan, die met succes een uitbreiding tot voorbij den

Sieg-sector hebben verhinderd. In de bocht van den Rijn bij Mainz, een gebied dat door de Duitschers is prijsgegeven, teekent zich een dubbele beweging af. Sterke nevelgordijnen van den vijand bij Eltville duiden er op, dat binnenkort pogingen zullen worden gedaan over de rivier te trekken met als eerste doel Wiesbaden.
(Vor. ber. Mil. overz. 6230 C)

ENGELAND —

A. Levensmiddelenpositie en hulpverleening aan de bevrijde gebieden —

22 Mrt. — Minister Churchill en de Engelsche minister van Voedselvoorziening hebben 21 Maart in het Lagerhuis een aantal vragen beantwoord over de in Engeland aanwezige voedselvoorraden en de hoeveelheid, die naar de bevrijde gebieden is gezonden. Churchill zeide: In verschillende kringen in de VS.. schijnt men den indruk te hebben, dat wij hier in Engeland een voedselvoorraad hebben van 700 millioen ton. In werkelijkheid is de voedselvoorziening iets minder dan 60 millioen en als we voortgaan de bevrijde landen te helpen, zal deze hoeveelheid in Juli van dit jaar tot 43,4 millioen zijn gesonken. Deze voorraad is niet meer dan voor de nu geldende rantsoenen strikt noodzakelijk is. De Amerik. regering is voortdurend van de Engelsche voedselpolitiek op de hoogte gehouden en wat er gezegd is over dien voorraad van 700 millioen ton, is dan ook niet van de Amerikaansche regeering afkomstig. De minister van Voedselvoorziening verklaarde, dat de uitvoer van voedsel anders dan voor rekening van de regeering ook in de toekomst verboden zal moeten blijven. Op de vraag of het noodig zal zijn het vleeschrantsoen gedurende de eerstvolgende zes maanden te verminderen, antwoordde de minister, dat hij op het oogenblik niet over de noodige gegevens beschikt om deze vraag te beantwoorden, maar dat hij zijn best zal doen om een vermindering te voorkomen.
Zoowel de Amerikaansche als de Engelsche pers wijden groote aandacht aan de voedselschaarschte, die op het oogenblik over de geheele wereld bestaat. Reeds nu staat vast, dat wij onmiddellijk na den oorlog voor een voedseltekort zullen komen te staan zooals Europa nog nooit heeft gekend. Voor vrienden van Engeland in Europa is het belangrijk te begrijpen, dat er inderdaad een voedselcrisis bestaat en dat er na den oorlog niet dadelijk zoo maar kan worden gezorgd dat de voedselpositie weer normaal wordt. Er is niet altijd genoeg scheepsruimte en in elk geval moeten de militaire belangen voorgaan. Elk land zal zich er zooveel mogelijk op moeten toeleggen, zelf te produceeren wat het noodig heeft. Dit is een somber beeld, maar het is beter voorbereid te zijn dan zich met valsche hoop te vleien.
(V. b. Voedselsituatie 6241 I; Hulpverlening aan bevr. geb. 6235 E)

FINLAND —

B. Uitslag Rijksdagverkiezingen —

19 Mrt. (D.N.B.) — In Finland zijn algemeene verkiezingen gehouden. Volgens de laatste berichten uit Helsinki is de stand: Tot dusverre geteld 1.369.200 stemmen. Sociaal-democraten en kleine boeren 334.832, Volksdemocraten 323.961, Boerenpartij 197.287, Eenheidspartij 130.536, Zweedsche Volkspartij 121.088, Vooruitstrevende, Eenheids- en Boerenpartij 72.883, Eenheids- en Boerenpartij 43.546. De Volksdemocraten, die ongeveer een vierde deel dezer getelde stemmen verwierven, zijn communistisch georiënteerd.
20 Mrt. — Uit Helsinki wordt gemeld, dat volgens de bijna volledige resultaten der Finsche Rijksdagverkiezingen de nieuwe door Sovjetrussen ondersteunde z.g. democratische partij der volkscoalitie, die bestaat uit links georiënteerde sociaaldemocraten en boeren, 51 zetels heeft behaald. De sociaal-democraten behaalden 52 zetels en verliezen daarmede elf. De conservatieven wonnen 3 zetels, zoodat zij er thans 28 hebben. De Zweedsche volkspartij kreeg 16 en verloor 2 zetels, terwijl de liberalen hun zeven zetels behieden. **(V. b. Verkiezingen 4893 F)**

INTERNATIONAAL

C. Eden over de Intern. conferentie te San Francisco —

22 Mrt. (D.N.B.) — De Britsche minister van Buitenlandsche Zaken, Eden, heeft het woord gevoerd op een conferentie der Schotsche conservatieven te Glasgow.
Sprekende over de a.s. conferentie te San Francisco zeide hij, dat er geen vrijheid in de wereld kan zijn, als de kleine staten zich niet bij de groote aansluiten ter bescherming van hun gemeenschappelijke belangen.
De Britsche buitenlandsche politiek, aldus Eden, berust op de volgende beginselen: Verantwoordelijkheid van de uitvoerende macht tegenover het parlement; voortdurende besprekingen met de regeeringen der dominions en in de derde plaats het beginsel dat men Europa nooit onder de heerschappij van één enkele mogendheid mag laten komen. Europa moet slechts één worden door den vrijen wil der verschillende staten. Alle groote mogendheden zijn verplicht, met reserve gebruik te maken van hun buitengewoon groote kracht.
In San Francisco moeten de grondslagen worden gelegd voor een nieuw experiment van internationale methoden.
De tijd is lang voorbij, aldus vervolgde Eden, dat Engeland kon zeggen de zeven zeeën te beheerschen. Nu de lucht een factor in de zeestrategie is geworden, is het nog meer dan tevoren voor welke mogendheid ook onmogelijk haar heerschappij over de zeeën te handhaven, zooals Engeland dat eens kon.
Ook in vredestijd moet de overeenstemming, die gedurende den oorlog tot stand is gekomen tusschen de groote mogendheden, gehandhaafd blijven. Eden verklaarde echter zich geen illusie te maken ten aanzien van deze taak. Niemand mag de economische en politieke vraagstukken, waarvoor men zich na den oorlog geplaatst zal zien, onderschatten. Zooals deze oorlog heviger en vreeselijker was dan eenige andere in de geschiedenis, zoo zal ook de verwoesting, welke hij achterlaat, verschrikkelijker zijn dan ooit tevoren. Dit geldt niet alleen voor het buitenland, maar ook voor Engeland zelf.
(Vor. ber. Conf. San Francisco 6231 C)

ITALIE (Koninkrijk) —

D. Nobile actief lid der Italiaanse luchtmacht —

22 Mrt. — Generaal-majoor Umberto Nobile, de leider van de poolvlucht van 1926 is, naar Reuter uit Rome meldt, weer als actief officier in de Italiaansche luchtmacht opgenomen. Na de ramp van het luchtschip „Italia" had hij den dienst verlaten. **(V. b. Nobile 50 O)**

E. Geheime fascistische organisatie

23 Mrt. (D.N.B.) — De politie van het bewind Bonomi heeft te Castellamare aan de Golf van Napels een fascistische organisatie ontdekt, waarvan men gelooft, dat zij in contact staat met de onlangs in Rome ontdekte geheime fascistische organisatie. Verscheidene leden der beweging te Castellamare zijn gearresteerd.
(Vor. ber. 6238 C)

JAPAN —

F. Vorming van een volksstorm —

24 Mrt. (D.N.B.) — In het parlement heeft de plaatsvervangende Japansche minister van Oorlog verklaard, dat thans een Japansche volksstorm wordt gevormd ter verdediging van het land in geval van een vijandelijke invasie. Niet alleen de reservisten van alle wapenen zullen daarvan deel uitmaken, maar ook alle nationale organisaties, de politie enz., alles onder leiding van hooge reserve-officieren. Voorts wil men verschillende provinciën en prefecturen voor de defensie onafhankelijk maken.
(Vor. ber. Duitse Volkst. 6213 I)

ROEMENIE —

G. Liquidatie van het grootgrondbezit —

20 Mrt. (D.N.B.) — Volgens den zender Moskou wordt op het oogenblik in Roemenië het terrein der grootgrondbezitters onder de boeren verdeeld. De boerencomité's nemen dezen grond in beslag en laten den grootgrondbezitters slechts vijftig hectare.

SOVJET-UNIE —

H. Vriendschapsverdrag met Turkije opgezegd —

21 Mrt. — De Sovjet-regeering heeft het verdrag met Turkije van 17 December 1925 opgezegd, aldus een officieele mededeeling van het commissariaat van Buitenl. Zaken te Moskou. In een verklaring van het commissariaat wordt aangaande de opzegging gezegd, dat de Sovjet-regeering, hoewel zij de waarde van het Sovjet-Turksche verdrag van 17 Dec. 1925 voor de handhaving der vriendschappelijke betrekking van de Sovjet-Unie en Turkije erkent, desondanks genoodzaakt is te constateeren, dat dit verdrag, als gevolg van de intusschen ingetreden diepgaande veranderingen, die in het bijzonder tijdens den tweeden wereldoorlog plaats vonden, niet meer in overeenstemming is met den nieuwen toestand en ernstig verbeterd moet worden. Met het oog daarop heeft de Sovjet-regeering de Turksche regeering in kennis gesteld van haar wensch het genoemde verdrag met al zijn bijlagen, overeenkomstig de bepalingen van het protocol van 7 Nov. 1935, dat de opzeggingsclausulen bevat, op te zeggen.
De Turksche ambassadeur te Moskou, Sarper, heeft den commissaris van Buitenlandsche Zaken, Molotov, geantwoord, dat hij diens verklaring onmiddellijk aan de Turksche regeering zal doorgeven.

SPANJE —

I. Protest bij Japan inzake wreedheden jegens Spaansche onderdanen —

24 Mrt. (R.-O.) — Het officieele Spaansche persbureau te Madrid heeft op 23 Maart de tekst gepubliceerd van een krachtig protest, dat door Spanje aan Japan is gezonden over de wijze waarop Spaansche onderdanen te Manilla zijn behandeld. In de nota wordt opheldering gevraagd over een reeks van wreedheden en het overal vernietigen van eigendommen. Minstens 160 Spaansche onderdanen zijn vermoord, tweemaal zooveel zijn gewond. Onder de vermoorden bevonden zich 50 leden van religieuze Spaansche orden.

DE WERELDOORLOG

De Duitschers ontruimen het Saargebied en de Rijn-Pfaltz - Bij Wesel groot geallieerd offensief - Russische terreinwinst in Siberië en Hongarije - Danzig en Gdynia steeds meer bedreigd —

WESTELIJK FRONT —

19 Mrt. (D.N.B) — In het Remagen-bruggenhoofd konden de Amerikanen slechts eenige penetraties aan den autoweg ten O. en N.O. van Honnef forceeren. Aan de Nahe hevige gevechten om de rivierovergangen. Bad Kreuznach ging verloren. Tusschen Kusel en Saarlautern afweer van vijandelijken druk, gericht tegen het N.W. van de Rijnpfaltz. Doorbraakpogingen der Amerikanen tusschen Saarbrücken en Zweibrücken werden in den Westwal opgevangen.

(R.-O.) — In het Remagen-bruggenhoofd naderen de Amerikanen den O.-oever van den Rijn, tegenover Bad Godesberg. Bingen werd door hen genomen, terwijl in Bad Kreuznach de strijd voortwoedt. Ook Kirn en Merzig aan de Saar werden door de Am. veroverd. Ten Z.O. van Saarbrücken drongen zij in de Siegfriedlinie door.

20 Mrt. (D.N.B.) — Aan den Midden-Rijn afweergevechten ten N. van Königswinter en aan den autoweg ten O. van Honnef. Aan het Z.front van het bruggenhoofd kon de vijand verder terrein winnen. Het garnizoen van Koblenz verdedigt zich. Met de over de Nahe en in het Glandal doorgedrongen vijandelijke strijdkrachten, duren de zware gevechten voort. Aan de Zuidgrens van de Rijnpfaltz mislukten de vijandelijke aanvallen.

(R.-O.) — In het Remagen-bruggenhoofd werd Oberkassel veroverd; er wordt in Hammerstein gevochten. Aan de Nahe werd Bad Kreuznach van den vijand gezuiverd. Van Bingen uit zijn de Am. tot op 20 km van Mainz gevorderd. 30 km ten N. van Saarbrücken veroverden zij St. Wendel. Tusschen Saarbrücken en den Rijn drongen geallieerde troepen op verschillende plaatsen door de Siegfriedlinie. Bij Wissembourg en Lauterburg werd de Fransche grens gepasseerd.

21 Mrt. (D.N.B.) — Ten N.O. van Königswinter poogde de vijand door te breken naar de Sieg. Hij kon tot ten O. van Bonn doordringen. Het garnizoen van Koblenz werd op den O.-Rijnoever teruggenomen. In Bingen wordt gevochten. Ten Z. daarvan kon de vijand zijn penetratiegebied over de Nahe naar het O. en Z.O. in de richting van den Rijn uitbreiden. Zijn tankspitsen drongen Kaiserslautern binnen.

(R.-O.) — In het Remagen-bruggenhoofd staan de Am. nu tegenover Bonn, terwijl zij in het Z. doordrongen tot tegenover Andernach. In de Pfalz drongen Am. formaties Mainz binnen. Worms werd voor 2/3 veroverd. Meer naar het Z. werd Kaiserslautern genomen. Het Saargebied is voor de Duitschers vrijwel verloren. Saarbrücken en Zweibrücken werden bezet.

22 Mrt. (D.N.B.) — Aan den Midden-Rijn duurt de Am. druk ten O. van Bonn voort. Pogingen om over de Beneden-Sieg te trekken werden verijdeld. In Bingen duren de gevchten voort. De troepen in Rijnhessen hebben zich naar Mainz teruggetrokken. Bij Oppenheim werden vijandelijke voorhoeden vernietigd. In Worms wordt gestreden. De vijand drong Frankenthal binnen. In de Midden-Rijnpfaltz wordt bij Bad Dürkheim en Neustadt a/j Weinstrasse gevochten. Bij Weissenburg in de Elzas mislukten vijandelijke doorbraakpogingen.

(R.-O.) — In het Remagen-bruggenhoofd staan de Am. aan de Sieg; zij hebben 15 km van de Z. oever tot aan Siegburg in handen. In de Pfalz drongen de Am. in Ludwigshafen tot aan den Rijn door. Meer naar het Z. wordt in Neustadt gevochten. In het W. werden Homburg en St. Ingbert genomen. Geallieerde formaties naderen Pirmasens en Landau. Alleen tusschen Mannheim en Karlsruhe kunnen de Duitschers nog over den Rijn terug.

23 Mrt. (D.N.B.) — Ten O. van Bonn werd den Am. de overgang over de Sieg ontzegd. Ten N.W. van Andernach kon de vijand de Beneden-Wied oversteken en Neuwied binnendringen. In Rheinhessen en de Rijnpfalz verzetten onze troepen zich tegen den overal naar den Rijn opdringenden vijand. Bingen viel in zijn handen. In Mainz wordt gevochten. Hij kon in Worms binnendringen, doch overzetpogingen over den Rijn ten O. van Frankenthal mislukten.

(R.-O.) — Het Remagen-bruggenhoofd is nu 50 km breed en 15 km diep. De Am. vorderden tot 8 km toe. In het Z. van de Rijnpfalz werden Pirmasens en Landau veroverd. De Duitschers hebben nog een bruggenhoofd van ca. 30 bij 20 km, dat van ten N.W. van Speyer tot Landau loopt. In den Rijn-Moezel sector maakten de geallieerden in 9 dagen meer dan 100.000 gevangenen.

24 Mrt. (D.N.B.) — In den nacht van 23 op 24 Maart hebben sterke Britsche formaties aan den Neder-Rijn, tusschen Rees en Wesel, het verwachte groote offensief met een breed opgezette poging tot oversteken ingezet. Ten Z. van Honnef bleef de vijand steken. Ten O. van Honnef en aan de Sieg duren de afweergevechten voort. Het garnizoen van Mainz trok zich op den rechter Rijnoever terug. Bij Oppenheim kon de vijand met amphibietanks den Rijn oversteken en een bruggenhoofd vormen. Ook kon hij Ludwigshafen binnendringen. Tusschen Spiers en den Westwal, ten N.O. van Weissenburg, bieden onze troepen overal tegenstand.

(R.-O.) — De geallieerden trekken over een breed front tusschen Emmerik en Wesel over den Rijn. Luchtlandingstroepen, die ten O. van den Rijn werden neergelaten, ondersteunen de operaties. Rees en Bislich zijn in geallieerde handen. In Wesel wordt verwoed gevochten. In het Remagen-bruggenhoofd neemt de Duitsche tegenstand af. Bij Oppenheim staken de Am. op een tweede plaats den Rijn over en vormden een bruggenhoofd. Meer naar het Z. werd Speyer veroverd. De vijand verdedigt zich nog hardnekkig rond Germersheim.

25 Mrt. (D.N.B.) — Tusschen Rees en Dinslaken woedt de afweerslag, waarbij de vijand in sommige sectoren den Rijn kon passeeren en ons hoofdgevechtsterrein binnendringen. Aan weerskanten van Wesel, in welks straten hevig gevochten wordt, werd de vijand naar den Rijnoever teruggeworpen. In den rug van onze stellingen zijn de Engelschen uit de lucht geland. De Am. lieten gevechtsgroepen neer tusschen de Beneden-Lippe en de Beneden-Ruhr. Tusschen Honnef en Neuwied duurt de druk van den vijand voort. Ten O. van Neuwied kon hij dieper binnendringen. Bij Braubach, Boppard en St. Goarshausen hevige gevechten met over de rivier gekomen Amerikanen. Ten O. van Oppenheim neemt de slag in hevigheid toe. Via Pfungstadt dringt de vijand verder op. Het garnizoen van Ludwigshafen trok zich op den O. Rijnoever terug. Tusschen Spiers en Lauterberg zware gevechten, vooral om Germersheim en Woerth.

(R.-O.) — De geallieerden hebben vier bruggenhoofden over den Rijn. In Dinslaken wordt gevochten. De bruggenhoofden zijn hier en daar 10 km diep; er werd contact gemaakt met de luchtlandingstroepen. De Am. staan in hun nieuwe bruggenhoofd bij Oppenheim op 8 km van Darmstadt.

OOSTELIJK FRONT —

19 Mrt. (D.N.B.) — Aan de Drau en tusschen Plattenmeer en Donau verbitterde afweergevechten. Vijandelijke doorbraakpogingen ten Z. van het Velenczemeer mislukten. N.W. van Stuhlweissenburg en in het Vertes-gebergte hevige gevechten met den aanvallenden vijand. Hij werd opgevangen aan den O. rand van het Bakonywoud en aan de uitgangen van het Vertes-gebergte. In Opper-Silezië kon de vijand verder opdringen naar Neustadt. Aan weerszijden van Leobschütz en Neisse werd een doorbraak naar het W. verhinderd. Aan de Danziger Bocht zette de vijand zijn aanval tegen den verdedigingsgordel om Gotenhafen en Danzig voort. In Koerland strandde zijn stormloop op onzen afweer.

(R.-O.) — In Tsjecho-Slowakije vorderen de Russen ten W. en Z.W. van Altsohl. In Pommeren veroverden zij Kolberg. In O. Pruisen namen zij Ludwigsarts en vorderden 4 km langs het Frische Haf.

20 Mrt. (D.N.B.) — Ons bruggenhoofd aan de Drau ten Z.W van Siklos werd ontruimd. Tusschen Stuhlweissenburg en Felsoegalla kon de vijand zijn penetratiegebied naar het NO. uitbreiden. In Slowakije werd de vijandelijke doorbraak naar Neusohl verijdeld. Aan weerskanten van Leobschütz en Neisse kon de vijand zijn penetraties niet verder uitbreiden. De verdedigers van Stettin vingen alle aanvallen op verkorte linies op. Ten W. van Gotenhafen en Zoppot, ten Z.W. van Praust en ten Z. van het Frische Haf drong de vijand in enkele sectoren binnen. In Koerland zware strijd aan weerszijden van Frauenburg.

(R.-O.) — In Breslau maken de Russen langzame vorderingen, evenals bij Stettin. In O. Pruisen werd Marienfelder, 2 km van Braunsberg, veroverd. In dit gebied worden de Duitschers steeds meer langs het Haf samengedrukt.

21 Mrt. (D.N.B.) — Tusschen Stuhlweissenburg en Tata maakte de vijand geringe terreinwinst. Aan de Boven-Gran drong hij verder naar het N. op. Aan weerszijden van Leobschütz ten O. van Ziegenhals en bij Naisse werd verdere terreinwinst van den vijand verhinderd. Ook bij Küstrin bleven zijn aanvallen vruchteloos. Het garnizoen van Stettin werd op den W. oever van de Oder teruggenomen. Ten W. van Gotenhafen en Danzig, ten Z.W. van Praust en aan het Frische Haf houden onze troepen stand tegen den opdringenden vijand. In Koerland behaalden zij een afweersucces ten Z.W. van Frauenburg. Ten O. der stad behaalde de vijand slechts onbelangrijke terreinwinst. Zijn aanvallen ten Z.O. van Libau en ten Z. van Tuckum bleven zonder resultaat.

(R.-O.) — De Russen veroverden Altdamm een voorstad van Stetrin, waar-

door de O. oever van de Odermonding thans geheel in hun handen is. In O. Pruisen namen zij Braunsberg.
22 Mrt. (D.N.B.) — Tusschen Plattenmeer en Donau versterkte de vijand zijn doorbraakpogingen. Ten W. van het Sarvizkanaal aan weerskanten van Stuhlweissenburg en Varapalota en ten N. van Tata werd hij tot staan gebracht. In Slowakije werden ten Z. van Neusohl zijn aanvallen afgeslagen. Aan weerskanten van Neustadt en ten O. van Ziegenhals verbeterden wij onze stellingen. In het gebied van Danzig breidde de vijand zijn aanvallen uit tot aan weerskanten van Holstein. De doorbraak naar Gotenhafen en Danzig werd opnieuw verhinderd. Onze troepen aan het Frische Haff hielden eveneens stand.
(R.-O.) — De Russen bezetten bij Danzig weer een aantal plaatsen, o.a. Grossgatz, 4 km van de Danziger Bocht. In O. Pruisen wordt hevig gevochten om Heiligenbeil.
23 Mrt. (D.N.B.) — Ten Z.O. van Siklos werden onze troepen op den Z. oever van de Drau teruggenomen. Tusschen Plattenmeer en Donau werd de vijandelijke doorbraak verijdeld. Ten Z. van Neusohl won de vijand slechts weinig terrein. Ten O. van Leobschütz en aan weerszijden van Hotzenplotz hervatte de vijand zijn doorbraakpogingen. Hij ging tot den aanval over op de flanken van het bruggenhoofd Küstrin, doch bleef na een gering aanvangssucces steken. Ten N.W. van Zoppot en bij Praust kon hij verder oprukken. Bij Heiligenbeil behaalden onze troepen een afweersucces.
(R.-O.) — Langs de Tsjechoslowaaksch-Hongaarsche grens zijn de Duitschers op de vlucht gejaagd. Tijdens een nieuw offensief in Silezië ten Z.W. van Oppeln braken de Russen door de Duitsche linies en rukten 40 km op. Zij veroverden o.a. Neustadt, Ober-Glogau, Steinau, Krappitz en Cosel. 30.000 Duitschers sneuvelden, 15.000 werden gevangen genomen. De Russen staan nog 4 km van Gdynia. In O. Pruisen drongen zij Heiligenbeil binnen.
24 Mrt. (D.N.B.) — Tusschen Ratibor en Neustadt vergeefsche vijandelijke doorbraakpogingen. In den 4den slag om Küstrin werd de druk van den vijand tusschen deze plaats en Frankfort sterker. Tusschen Danzig en Gotenhafen slaagde hij er in naar Zoppot door te dringen; in deze stad wordt gevochten.
(R.-O.) — Ten N.W. van Ratibor vorderen de Russen in de richting van Leobschütz. Aan de Danziger Bocht werd de Duitsche strijdmacht tusschen Danzig en Gdynia in tweeën gesplitst en veroverden de Russen Zoppot.
25 Mrt. (D.N.B.) — In Hongarije kon de vijand terrein winnen bij Veszprem en ten N. van Zirc. Bij Kisber en ten Z. van de Donau bleven zijn aanvallen steken. In Slowakije werden nieuwe doorbraakpogingen bij Neusohl verijdeld. In Silezië breidde de vijand zijn aanvallen uit tot Schrau en Strehlen; zij werden afgeslagen evenals aanvallen op Glogau en Breslau. De stormloop op Küstrin is gestrand. Bij Gotenhafen en Danzig en aan het Frische Haff bij Heiligenbeil viel de vijand verder aan. Ook in Koerland hervatte hij zijn aanvallen ten O. van Libau. Ten N.O. van Frauenburg en ten N.W. van Doblen behaalde hij geen terreinwinst.
(R.-O.) — In Hongarije heroverden de Russen Szekes Fehervar tijdens een offensief ten Z.W. van Boedapest over een front van 100 km, waarbij zij tot 5 km oprukten. Ook Vesprem werd genomen. In Silezië veroverden zij Neisse en Leobschütz. De Russen staan op 8 km ten Z. van Danzig en op 2 km van Gdynia.

LUCHTOORLOG —

19 Mrt. (D.N.B.) — Berlijn werd door sterke formaties aangevallen. De Britten vielen 's nachts, behalve plaatsen in het Ruhrgebied, vooral Hanau aan.
(R.-O.) — 1300 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 700 jagers, wierpen bij den tot nu toe zwaarsten dagaanval 3000 ton bommen, waaronder 650.000 brandbommen, op Berlijn. Eng. jagers vernietigden in Nederland de hoofdkwartieren van Gen. Blaskowitz en van Gen. Christiansen. 's Nachts vielen Mosquito's Berlijn aan, terwijl andere vliegtuigen Witten bij Rochum en Hanau bombardeerden.
2 Mrt. (D.N.B.) — Am. formaties vielen Midden- en Zuid-Duitschland aan. Er ontstond vooral schade in Jena en Fulda. Het Rijnlandsch-Westfaalsche gebied was het doel van Britsche bommenwerpers. 's Nachts vlogen vrij zwakke formaties naar Berlijn en Stiermarken.
(R.-O.) — 1200 Am. toestellen. begeleid door 600 jagers, vielen fabrieken bij Ulm, te Jena, Plauen en Zwickau aan. Geëscorteerde zware Eng. toestellen wierpen weer bommen van 10 ton op viaducten bij Bielefeld en Arnsberg. Andere Eng. toestellen bombardeerden Münster, Osnabrück, Hamm en Coesfeld, alsmede een benzolfabriek bij Gelsenkirchen. Bommenwerpers uit Italië vielen doelen bij München aan. 's Nachts bombardeerden Mosquito's Berlijn.
21 Mrt. (R.-O.) — Homburg, Weenen, benevens andere plaatsen in N. en Z. Duitschland werden door Am. bommenwerpers aangevallen. Britsche vliegers zetten hun aanvallen op het Ruhrgebied voort en wierpen 's nachts bommen in Midden-Duitschland.
(R.-O.) — Bijna 400 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 300 jagers, vielen doelen bij Hamburg en in Sleeswijk-Holstein aan. Eng. toestellen bombardeerden Hamm en Recklinghausen. Bommenwerpers uit Italië vielen doelen aan de spoorlijn München-Weenen aan. Mosquito's bombardeerden 's nachts Berlijn, terwijl andere toestellen olie-installaties bij Leipzig aanvielen.
22 Mrt. (D.N.B.) — Behalve Bremen en Plauen werden vooral plaatsen in het Rijnland, Westfalen en in Z.O. Duitschland getroffen. 's Nachts veroorzaakten Britsche toestellen vooral schade in Hamburg, terwijl ook Berlijn getroffen werd
(R.-O.) — 1300 Am. bommenwerpers, begeleid door 700 jagers, bombardeerden 9 vliegvelden in N.W. Duitschland en een tankfabriek bij Plauen. Eng. toestellen vielen een olieraffinaderij bij Bremen aan. Andere Eng. bommenwerpers wierpen bommen van 10 ton op een spoorbrug bij Bremen en vielen rangeerterreinen te Münster en Rheine aan. Toestellen uit Italië bombardeerden 2 olieraffinaderijen bij Weenen. Mosquito's deden hun 30sten achtereenvolgenden nachtaanval op Berlijn. Bovendien vielen andere toestellen doelen bij Hamburg, Gochum en Dortmund aan.
23 Mrt. (D.N.B.) — Anglo-Am. formaties vielen vooral Hildesheim, Weenen en plaatsen in het Rijnland en Westfalen aan. Britsche vliegtuigen wierpen 's nachts bommen op Villach, Paderborn en Berlijn.
(R.-O.) — Ruim 1300 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 700 jagers, vielen vliegvelden en legercentra in N.W. en Z. Duitschland aan, alsmede doelen in het Roergebied. Zware Eng. bommenwerpers bombardeerden Bocholt, Dorsten en Dülmen, alsmede Hildesheim. 750 zware Am. bommenwerpers uit Italië vielen olieinstallaties bij Leipzig en Praag aan. 's Nachts was Berlijn het doel van Mosquito's.
24 Mrt. (D.N.B.) — Plaatsen in het Roergebied en achter het front waren het doel der vijandelijke luchtactiviteit. Andere formaties vielen steden in N., Midden- en Z.O. Duitschland aan. 's Nachts waren slechts zwakke formaties boven ons gebied.
(R.-O.) — 1250 zware Am. bommenwerpers vielen 11 spoorwegemplacementen in het Roergebied aan. Zware Eng. bommenwerpers bestookten de bruggen over de Weser met bommen van 6 en 10 ton. Zware Am. bommenwerpers uit Italië vielen olieraffinaderijen in Brandenburg en bij Weenen aan. 's Nachts bombardeerden Eng. toestellen doelen op den O. Rijnoever, terwijl Mosquito's naar Berlijn vlogen.
25 Mrt. (D.N.B.) — Aanvallen van Anglo-Am. bommenwerpers richtten zich tegen Berlijn, N.W. Duitschland en vooral tegen plaatsen nabij het front aan de Ruhr en Neder-Rijn. 's Nachts slechts zwakke aanvallen van den vijand.
(R.-O.) — Voor de eerste maal vielen bommenwerpers uit Italië Berlijn aan. Andere toestellen bombardeerden 16 vliegvelden ten O. van den Rijn, alsmede een raffinaderij bij Dortmund en een benzolfabriek bij Bottrop. Mosquito's zetten 's nachts hun aanvallen op Berlijn voort.

ZEEOORLOG —

20 Mrt. (D.N.B.) — Onze motortorpedobooten hebben voor de Engelsche kust 7 schepen, totaal 24.500 brt, tot zinken gebracht en voorts 1 torpedojager en 2 motorkannonneerboten beschadigd.
21 Mrt. (D.N.B.) — Duikbooten brachten in de wateren om Engeland 7 schepen met een inhoud van 43.000 brt alsmede 2 torpedojagers en een korvet tot zinken.
23 Mrt. (D.N.B.) — Onze duikbooten brachten uit een naar Moermansk varend convooi zes vrachtschepen met een totalen inhoud van 43.000 brt. en 2 motortorpedobooten tot zinken. 2 schepen met een inhoud van 14.000 brt. werden beschadigd.

HET VERRE OOSTEN —

Birma —

20 Mrt. (R.O.) — Britsche troepen namen Fort Dufferin te Mandalay, zoodat deze stad thans geheel is veroverd.
25 Mrt. (R.O.) — Een hevige Jap. tegenaanval bij Maiktila werd afgeslagen.
Ten Z.W. van Mandalay consolideeren de Engelschen hun stellingen bij Myingyan.

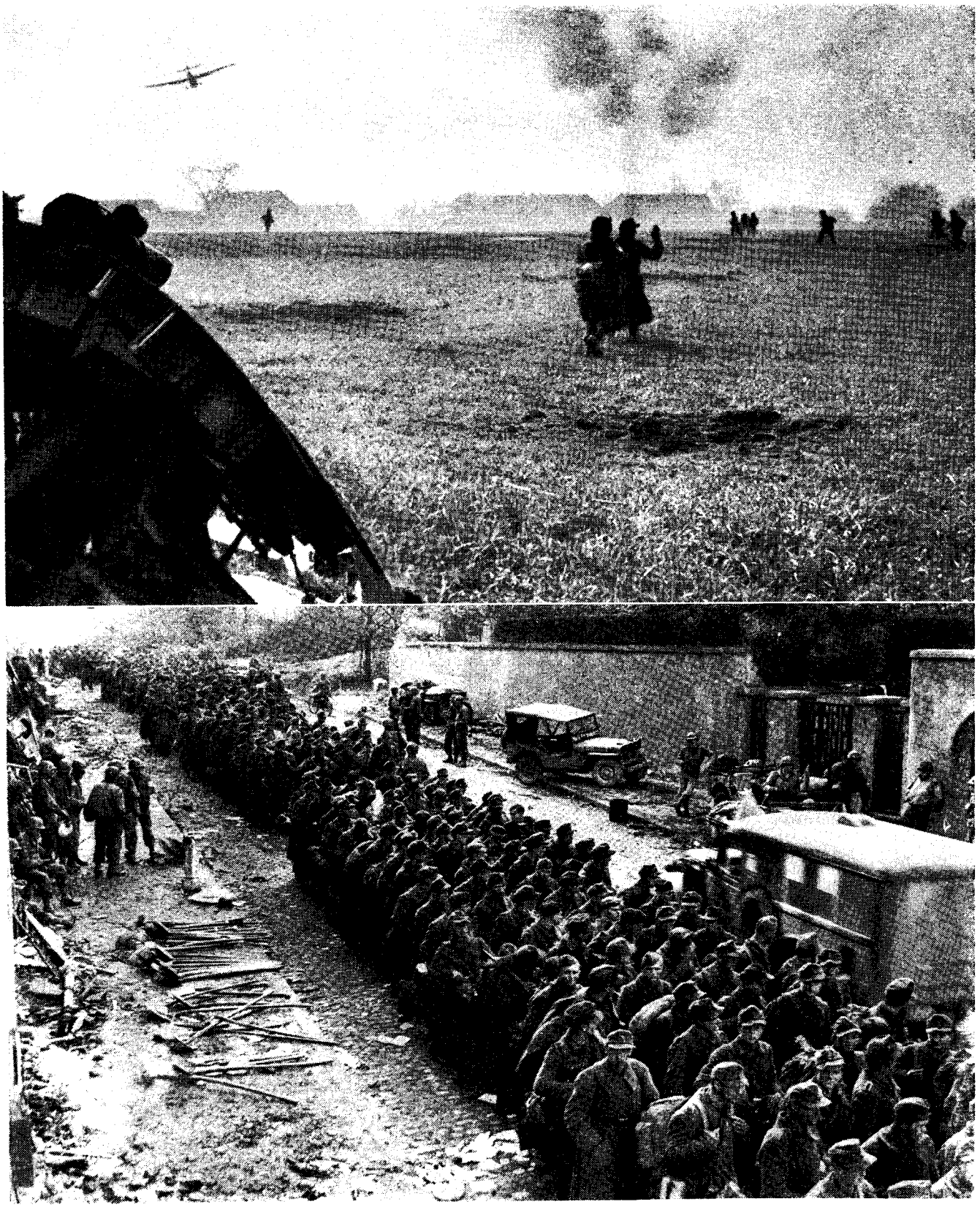
Philippijnen —

Luzon —
20 Mrt. (R.O.) — Ten N. van Manilla maakten de Am. overal vorderingen.
22 Mrt. (R.O.) — De provincie Cawita is van den vijand gezuiverd.

Panay —
20Mrt. (R.O.) — De Am. zijn geland op Panay en rukken op naar de hoofdstad Ilo-Ilo.
21 Mrt. (R.O.) — De geallieerden zijn meer dan 10 km gevorderd.
22 Mrt. (R.O.) — Ilo-Ilo is door de Am. veroverd. De Jap. tegenstand op het eiland is gebroken.

Luchtoorlog —

21 Mrt. (R.O.) — Vliegtuigen van vliegdekschepen hebben op 19 Maart aanvallen gedaan op de Japansche vloot in de Japansche Zee. 15 oorlogsschepen werden beschadigd, w.o. 1 slagschip van meer dan 40.000 ton, 6 vliegdekschepen en 1 of 2 kruisers. 7 vrachtschepen werden beschadigd en 6 tot zinken gebracht. 200 vliegtuigen werden neergeschoten en 275 andere op den grond vernietigd.
(Vor. ber. Krijgsverr. 6238)

In den nacht van 23 op 24 Maart begonnen de geallieerden bij Wesel den slag om den Rijn. (Zie pag. 6245). Artillerie, gemotoriseerde infanterie en luchtlandingstroepen namen aan den aanval deel. Direct na het begin van de actie werden reeds krijgsgevangenen gemaakt. (Zie boven)
Beneden: Na de overgave van Aken, worden honderden Duitsche gevangenen op transport gesteld.
(foto A. B. C. Press)

Churchill en Montgomery steken den Rijn over met een Amerikaansch landingsvaartuig.
(foto A. B. C. Press)

NEDERLAND (Bezet gebied) —

A. Mr. dr. D. A. P. N. Koolen overleden —

Mr. dr. D. A. P. N. Koolen

25 Mrt. — Op 74-jarigen leeftijd is te 's-Gravenhage overleden, mr. dr. D. A. P. N. Koolen, lid van den Raad van State, oud-minister en oud-voorzitter van de Tweede Kamer.
De heer Koolen is op 21 Januari 1871 te Rijswijk geboren. Te Utrecht bezocht hij het gymnasium en de universiteit. In 1905 vaardigde het district Grave mr. Koolen af naar de Tweede Kamer. Toen in Augustus 1925 de heer Colijn een ministerie vormde, werd mr. Koolen daarin opgenomen als minister van Arbeid, Handel en Nijverheid. In Maart 1926 trad dit kabinet echter al weer af. Toen op 30 Juni 1939 het vierde ministerie-Colijn aftrad en eerst de heer Colijn mislukte pogingen had aangewend een nieuw ministerie te vormen, gaf H.M. de Koningin den heer Koolen opdracht tot vorming eener regeering. Mr. Koolen kon deze opdracht echter evenmin uitvoeren.
De overledene was commandeur in de Orde van den Nederlandschen Leeuw, drager van het Grootkruis in de Orde van den H. Gregorius den Groote en drager van het Kruis van Verdienste van het Roode Kruis, van welke instelling hij gedurende vele jaren lid van het dage-
(Vor. ber. Koolen 3867 C)

B. Mr. M. M. Rost van Tonningen naar het front —

27 Maart — Tengevolge van het in actieven frontdienst treden van den wnd. secretaris-generaal van Financiën, secr.-generaal van Bijzondere Economische Zaken, mr. M. M. Rost van Tonningen, worden de hieronder genoemde functies tijdelijk waargenomen, door de achter iedere functie genoemden: Wnd. secretaris-generaal van Financiën: de wnd. thesaurier-generaal G. C. Blom; secretaris-generaal van Bijzondere Economische Zaken: de administrateur C. A. Piek; presidium der Nederlandsche Bank: de directeur J. Robertson.
(V. b. Rost. v. Tonningen 6067 A)

C. De nood in het Westen - Zweedsche hulp —

25 Mrt. — Het Zweedsche Roode Kruis heeft, afgezien van een belangrijke hoeveelheid levensmiddelen die via de distributiediensten gratis aan de bevolking wordt uitgereikt, naar ons land een hoeveelheid geneesmiddelen aangevoerd, waaronder insuline en vitaminepreparaten, welke gratis ter beschikking van de Nederlandsche bevolking zullen worden gesteld. Ten einde misverstanden en teleurstellingen te voorkomen, wordt nog medegedeeld, dat de recent ingevoerde verlaging der insulinetoewijzingen gehandhaafd blijft.
(V. b. Zw. Roode Kruis 6123 E en 6205 A; Noodtoestand 6236 B)

D. Prof. mr. V. H. Rutgers overleden —

27 Mrt. — Prof. dr. V. H. Rutgers, hoogleeraar aan de Vrije Universiteit, is in den ouderdom van 67 jaar overleden.
Prof. Rutgers werd op 16 Dec. 1877 te 's-Hertogenbosch, waar zijn vader, de bekende latere hoogleeraar en voorman der Doleantie, wijlen dr. F. L. Rutgers, predikant was, geboren. Hij studeerde aan de Vrije Universiteit rechtswetenschappen.
Zoowel aan de V.U. als aan de Gron. universiteit deed hij zijn candidaatsexamen. Aan de Gem. Universiteit te Amsterdam deed hij zijn doctoraal examen, aan welke inrichting hij ook op stellingen promoveerde. Hij beoefende

Prof. dr. V. H. Rutgers

aanvankelijk de advocatuur te Amsterdam. In 1912 werd Prof. Rutgers lid van de Tweede Kamer en in 1915 burgemeester van Boskoop. In Aug. 1925 werd hij benoemd tot minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen in het eerste kabinet Colijn.
In 1928 volgde zijn benoeming tot hoogleeraar aan de V.U. in de faculteit der rechtsgeleerdheid. De publicaties van prof. Rutgers waren voor het meerendeel brochures, die betroffen het onderwijs, het kiesrecht, de drankbestrijding etc. In 1935 werd hij benoemd tot doctor honoris causa in de theologie aan de Prot. theol. faculteit van de Sorbonne. Hij was ridder in de Orde van den Ned Leeuw en commandeur in de Orde van Oranje-Nassau.

E. Wijziging van het uitgaansverbod —

30 Mrt. — Met het oog op de invoering van den zomertijd wordt met ingang van 2 April 1945 voor het bezette Nederlandsche gebied het einde van de uren waarin men zich niet op straat mag bevinden, vastgesteld op 6 uur des ochtends. Het begin van deze uren blijft onveranderd gehandhaafd op 8 uur des avonds. **(Vor. ber. 6205 B)**

F. Hulp aan het bezette gebied —

28 Mrt. — Radio-Oranje meldt, dat er, onder leiding van een Duitschen generaal, een speciale afdeeling in het leven is geroepen, welke belast zal worden met de materiele hulp aan het thans nog bezette gebied. Voedsel, geneesmiddelen en brandstof, zullen dadelijk na de bevrijding naar de zwaarst getroffen gebieden worden gevoerd.
(Vor. ber. 6243 C)

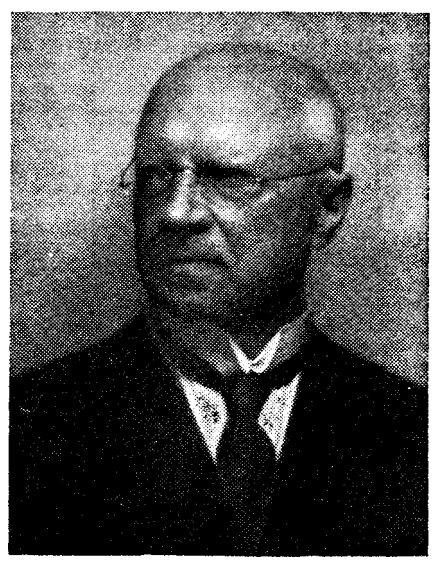
G. Luchtaanvallen - Verliezen der bevolking —

29 Mrt. — Bij de Anglo-Amerikaansche aanvallen heeft de Nederlandsche bevolking in de week van 18 tot en met 24 Maart zware verliezen geleden. Volgens de tot dusverre beschikbare cijfers werden 270 Nederlanders gedood, 185 zwaar en ruim 200 licht gewond. Verscheidene honderden huizen werden vernield. **(V. b. luchtaanv. 6229 D)**

NEDERLAND (Bevrijd gebied) —

H. Prof. dr. W. J. Aalders overleden —

31 Mrt. — In den ouderdom van ruim 74 jaar is te Groningen overleden de bekende hoogleeraar aan de Rijksuniversiteit aldaar, prof. dr. W. J. Aalders. Met hem daalt ten grave een groot geleerde en fijne geest, een man die tal van jaren in breeden kring door zijn woord en geschriften grooten invloed heeft uitgeoefend. Hij studeerde aan de Gem. Universiteit te Amsterdam theologie en werd in 1894 te Buiksloot in het predikambt bevestigd. In 1901 vertrok hij naar Beesd, waar hij in 1909 promoveerde tot doctor in de theologie. In 1915 werd de overledene benoemd tot kerkelijk hoogleeraar vanwege de algemeene synode der Ned. Herv. kerk, aan de R.U. te Groningen en in 1923 werd hij benoemd tot gewoon hoogleeraar, om onderwijs te geven in de wijsbegeerte van den godsdienst en zedekunde. Verscheidene werken verschenen van zijn hand, waarvan we noemen: Groote mystieken (2 dln.). Het land der belofte, Bijbelsch Kerkelijk Woordenboek, De Kerk, De

Prof. dr. W. J. Aalders

symbolische en liturgische geschriften der Ned. Herv. kerk, Mystiek, Van godsdienst en leven, De grond der zedelijkheid, De nood van den tijd, Indrukken van Italië. **(V. b. Aalders 1651 C)**

ARGENTINIE —

A. Oorlogsverklaring aan Duitschland en Japan —

27 Maart — Naar Reuter uit Buenos Aires meldt, heeft de Argentijnsche regeering op 27 Maart den oorlog verklaard aan Duitschland en Japan.

BULGARIJE —

B. Zuivering - 1027 doodvonnissen

29 Maart — Volgens officieele mededeelingen uit Sofia hebben de Bulgaarsche volksgerechtshoven tot dusver in totaal 1027 doodvonnissen uitgesproken. Alle vonnissen werden terstond voltrokken. **(Vor. ber. Zuivering 6205 E)**

ENGELAND —

C. Lloyd George overleden —

26 Maart — Naar de Britsche berichtendienst meldt, is de Engelsche staatsman David Lloyd George, oud-premier en vele malen minister, vandaag op 81-jarigen leeftijd overleden.

David Lloyd George werd op 17 Januari 1863 in een onderwijzersgezin in Manchester geboren. Zijn opvoeding, na den dood van zijn vader, ontving hij grootendeels in het huis van een oom, in een klein bergplaatsje in Wales. Als rechtskundige („solliciter") te Criceth trad hij voor het eerst op in het openbare leven, in welke functie hij de belangen van de kleine pachters tegenover hun Engelsche groot-grondbezitters poogde te behartigen. In 1890 had hij reeds zulk een mate van populariteit gewonnen, dat hij in dat jaar voor Carnarvon in het Lagerhuis kwam.

Al spoedig klom hij op tot minister van Financiën (1908).

Na den dood van Kitchener nam hij de portefeuille van Oorlog voor zijn rekening en nog in datzelfde jaar, 1916, trad hij op als premier. Wat Wilson en Clemenceau legde hij Duitschland den vrede van Versailles op. **(V. b. Lloyd George 6180 E)**

D. Engelsch-Fransche Financieele overeenkomst —

29 Maart (R.-O.) — Op 27 Maart is te Parijs door den Engelschen minister van Financiën, Sir John Anderson, en den Franschen minister van Financiën, Plévain, een Engelsch-Fransche financieele overeenkomst geteekend. Beide landen zullen elkander wederkeerig credieten inruimen van 100 millioen £ en 20.000 millioen francs, die gebruikt zullen worden voor het herstel van den normalen handel tusschen beide landen. De schulden, die al sedert het begin van den oorlog tusschen Engeland en Frankrijk bestonden, zijn kwijtgescholden en de goud- en dollarreserves zijn eenigszins gewijzigd.

FRANKRIJK —

E. Zelfbestuur voor Indo-China —

26 Maart (R.-O.) — De Fransche minister van Koloniën heeft op 25 Maart te Parijs verklaard, dat aan Indo-China politiek en economisch zelfbestuur zal worden verleend, zoodra de Japanners zijn verdreven. **(Vor. ber. 4518 C)**

INTERNATIONAAL —

F. Intern. conferentie te San Francisco —

Samenstelling Fransche delegatie —

27 Maart (United Press) — Generaal De Gaulle heeft nog niet beslist, of hij zelf aan het hoofd van de Fransche delegatie naar San Francisco zal reizen. De delegatie zal vermoedelijk bestaan uit den minister van Buitenlandsche Zaken Bidault, den vroegeren premier Paul Boncour, den vroegeren minister van Luchtvaart Pierre Cot, den kabinetschef van wijlen Briand, Foucq de Parc, den naasten medewerker van Bidault, Guy de Charbonnière, en den perschef van den Quai d'Orsay Raymond Offroy. **(Vor. ber. 6244 B)**

SOVJET-UNIE —

G. Vlootversterking met Anglo-Amerikaansche eenheden —

31 Maart — Naar uit Londen wordt gemeld is het Britsche slagschip „Royal Sovereign", van 29.000 ton, door de Britsche regeering als leen- en pachtleverantie aan de Russische marine overgedragen. Tegelijkertijd ontving de Russische regeering eenige torpedojagers en duikbooten. De Amerikanen hebben den Russen den kruiser „Milwaukee" afgestaan.

TSJECHO-SLOWAKIJE —

H. President Benesj wenscht herstel der grenzen —

28 Maart (R.-O.) — President Dr. Benesj heeft op 27 Maart, tijdns en interview met de pers, te Moskou verklaard, dat de laatste besprekingen over de vorming van een nieuwe Tsjechoslowaaksche regeering aan den gang zijn. Tusschen Tsjecho-Slowakije en Rusland bestaat geen enkel probleem meer. President Benesj zeide, dat zijn land de oplossing van het Duitsche probleem, zooals dit door de 3 groote mogendheden beslist zal worden, volkomen zal aanvaarden. Tsjecho-Slowakije wenscht slechts zijn grenzen te herkrijgen zooals die voor München waren. **(V. b. Benesj 6238 I)**

I. Nieuw kabinet gevormd —

31 Maart (R.-O.) — President Benesj heeft een nieuw kabinet samengesteld. Minister-president is de tegenwoordige Tsjechoslowaaksche ambassadeur te Moskou. Er zijn vice-premiers; één daarvan is de voorzitter van de communistische partij. Jan Masarijk, zoon van president Masarijk, blijft minister van Buitenlandsche Zaken. Het kabinet zal zich voorloopig vestigen te Kosice in Slowakije. **(Vor. ber. Kabinet 6238 I)**

DE WERELDOORLOG

In het Westen aanzienlijke geallieeerde terreinwinst; de Rijn op tal van punten overschreden; het Roergebied met omsingeling bedreigd
De Russen veroveren Küstrin, Danzig en Gdynia; zij maken vorderingen in Hongarije en dringen Oostenrijk binnen - De Amerikanen landen op Okinawa —

WESTELIJK FRONT —

26 Maart (D.N.B.) — Aan den Neder-Rijn verdedigen onze troepen zich hardnekkig en zetten hun aanvallen voort op de vijandelijke luchtlandingstroepen. Aan de Beneden-Lippe en bij Dinslaken behaalde de vijand vrij diepe penetraties tot aan de O. randen van het Hünxerwald. Z.O. van Honnef drukte hij onze stellingen terug. Ten O. van de Wied en ten N. van Bendorf vorderde hij enkele km. Bij Braubach en Boppard grendelden onze troepen zijn bruggenhoofden op den O. Rijnoever af. Bij St. Goarshausen werd de vijand over de rivier teruggeworpen. Uit het bruggenhoofd bij Oppenheim is hij naar het O. doorgebroken en bereikte de Main bij Hanau en Aschaffenburg. Tusschen Worms en Ludwigshafen stak hij den Rijn over. Zijn oversteekpogingen bij Spiers mislukten.

(R.-O.) — De bruggenhoofden bij Wesel zijn tot één bruggenhoofd ter breedte van 50 km. vereenigd. Wesel is in geallieerde handen. De Am. zijn uitgebroken uit het Remagen-bruggenhoofd en bereikten punten 3 km ten O. van den Rijn. Ten Z. van Koblenz staken de Am. op nieuwe punten den Rijn over. Uit hun bruggenhoofd bij Oppenheim vorderden zij 70 km. in 18 uur. Zij veroverden Darmstad, rukten 40 km. verder op, staken de Main over een intact gebleven brug over en namen Aschaffenburg. Op 24 Maart werden 30.000 Duitschers gevangen genomen; van 1 tot 24 Maart 249.000.

27 Maart (D.N.B.) — De vijand kon de spoorlijn Emmerich-Wesel slechts over korten afstand passeeren. Ten O. van Wesel kon hij een vrij diep bruggenhoofd vormen. Zijn oversteekpogingen over den Rijn bij Düsseldorf en ten N. van Keulen mislukten. In het Westerwald ontstonden eenige bressen in ons front; de vijand kon doordringen tot Altenkirchen a. d. Wied en voorts terrein winnen naar Limburg a. d. Lahn. Tusschen Nederlahnstein en Caub a. d. Rijn kon hij nieuwe bruggenhoofden vormen en de bestaande uitbreiden. Ten Z. van Frankfurt drong de vijand door naar den Beneden-Main. Offenbach ging verloren. In Franfurt wordt gevochten Via Aschaffenburg drong hij verder door naar het O. Ten N. van Mannheim hevige gevechten met den opdringenden vijand.

(R.-O.) — Aan den Beneden-Rijn is het geallieerde bruggenhoofd belangrijk vergroot. De Eng. staan 8 km. van Bocholt en de Am. op denzelfden afstand van Dorsten. Uit het Remagen-bruggenhoofd oprukkend, veroverden de Am. Limburg a. d. Lahn en vorderden sindsdien weer

14 km. Ten Z. van Koblenz werd Braubach genomen. In Frankfurt wordt gevochten.

28 Maart (D.N.B.) — Tusschen Millingen en Dingden werden vijandelijke doorbraakpogingen verhinderd. Ten O. en Z.O. van Wesel verdedigen onze troepen zich hardnekkig. Am. strijdkrachten konden uit het Westerwald tot in het Boven-Siegdal oprukken, tusschen Dillingen en Wetzlar werden zij opgevangen. Uit zijn bruggenhoofd tusschen Bad Ems en Kaub dringt de vijand naar het O. op. In het Z.W. deel van Frankfurt wordt gestreden. Bij Hanau afwisselende gevechten. Aanvallen op Aschaffenburg werden afgeslagen. Ten Z. van de stad tot ten O. van Gemünden werden opgedrongen tanks vernietigd; Gemünden werd heroverd. Aan de Bergstrasse, alsmede tusschen Weinheim en Mannheim kwamen de vijandelijke aanvallen tot staan.

(R.-O.) — Aan de Beneden-Rijn naderen de geallieerden Emmerich en staan vlak voor Bocholt. Dorsten werd veroverd. Meer naar het Z. werd Herborn aan de Dill genomen. Voorts werd Wetzlar bereikt. Hier trokken de Am. over de Lahn en vereenigden zich met troepen uit het bruggenhoofd ten Z. van Koblenz, die op hun beurt tot op 5 km. van Wiesbaden doordrongen. Tusschen Mannheim en Gernsheim is een bruggenhoofd over den Rijn van 25 km. breed en 6 km. diep gevormd.

29 Maart (D.N.B.) — De vijand kon zijn bruggenhoofd aan den Neder-Rijn uitbreiden tot Bocholt, Borken en Dorsten en kon binnendringen in Hamborn. Zijn snelle formaties zijn over Wetzlar doorgedrongen tot Giesen-Marburg en van het gebied van Hanau uit tot bij Grünberg in Hessen. Onze steunpunten aan de Lahn, in den Taunus en aan de Beneden-Main handhaven zich. De over de Main bij Seligenstadt tot Alzenau doorgedrongen vijand werd teruggeworpen. Zijn over Aschaffenburg tot Gemünden-Hammelburg opgedrongen voorhoeden werden vernietigd. De frontlacune bij Aschaffenburg werd gesloten. Meer naar het Z. nam de vijand Michelstadt en Weinheim. Ten O. van Mannheim won hij slechts weinig terrein.

(R.-O.) — Tusschen Bocholt en Dorsten, welke plaatsen beide veroverd werden, zijn de geallieerden doorgebroken; zij bereikten Dülmen. In Emmerich wordt gevochten. Hamborg werd veroverd. In Duisburg en in Oberhausen wordt gevochten. Meer naar het Z. passeerden de Am. Giessen en bereikten Marburg, 30 km. verder. Frankfurt is grootendeels in hun handen. Ten O. van deze stad drongen zij door tot Gemünden. Mannheim werd genomen.

30 Maart (D.N.B.) — Aan den Neder-Rijn werden vijandelijke omsingelingspogingen bij Emmerich verhinderd. Ten O. van den weg Borkum-Dorsten kon de vijand zijn aanvalswig tot Stadtlohn en via Dülmen doordrijven. Ten O. van Dorsten en Gladbeck kon hij terrein winnen. Oversteekpogingen tusschen Düsseldorf en Leverkussen mislukten. Pogingen over de Midden-Sieg naar het N. te trekken werden verijdeld. Ten Z. van Siegen en bij het Rothaargebergte nam de vijandelijke druk toe. Uit Marburg zijn Am. tanks ver naar het N. en N.O. doorgestooten en bereikten Bad-Wildungen en Brilon. Aan de Beneden-Kinsig werd de vijand ten W. van Gelnhausen opgevangen. Bij Seligenstadt kon hij zijn bruggenhoofd onbelangrijk uitbreiden, doch ten Z.O. van Aschaffenburg, werd hij teruggeworpen. In het Odenwald wordt ten O. van den weg Michelstadt-Eberbach en aan de Beneden-Neckar gevochten.

(R.-O.) — Bij Emmerich bieden de Duitschers nog tegenstand. Eng. tanks rukken snel op naar Münster. Ten Z. van het Roergebied staan de Am. 46 km van Paderborn, na in 12 uur 90 km. te hebben afgelegd; deze troepen vorderden na hun doorbraak bij Remagen 200 km. in 4 dagen. Meer Z. waarts werd Lauterbach genomen. Frankfurt is geheel veroverd.
31 Maart (D.N.B.) — Onze troepen doen tegenaanvallen op den uit de linie Stadtlohn-Coesfeld, Dülmen en ten Z. daarvan naar het N.O. en O. doorgebroken vijand. De Am. konden in Bottrop binnendringen. Uit het gebied van Brilon-Korbach konden zij tot ten Z. van Paderborn en uit het Lahn-dal tot in de linie Bad-Wildungen-Treysa en ten W. van Fulda doordringen. Ten N.W. van Heisfeld-Fulda werden de Am. teruggeworpen. Ook in het Kinzig-dal, ten W. van Gelnhausen en bij Alzenau handhaafden onze troepen zich. Ten Z. van Aschaffenburg doet de vijand tegenaanvallen, terwijl ook bij Miltenburg, bij Amorbach en bij Buchen gevochten wordt. De Am. drongen Heidelberg en Schwetzingen binnen.

(R.-O.) — Emmerich is in geallieerde handen. De Engelschen staan op 15 km. van Münster. De Am. veroverden Paderborn. Zij staan op 15 km. van Kassel. Ten Z. van Aschaffenburg veroverden zij een flink bruggenhoofd over de Main en zijn zij nog 20 km. van Würzburg verwijderd. Heidelberg werd veroverd. De Franschen staken den Rijn over tusschen Mannheim en Karlsruhe.

1 April (D.N.B.) — Aan de Nederl. grens, ten N. en ten N.O. van Emmerich en bij Burgsteinfurt zware afweergevechten. Tusschen Dülmen en Münster werd de vijand opgehouden. Uit Drensteinfurt dringt hij verder naar het O. op. Bij Warnburg werd hij teruggeworpen. Ten W. van Kassel en in Hersfeld, waarin de vijand kon binnendringen, hevige gevechten. Ten O. daarvan drong hij tot de Werra door. Ten W. van Fulda werd een tankgroep uiteengeslagen. Aan de Kinzig en bij Alzenau werden talrijke aanvallen afgeslagen. In het Maindal tusschen Miltenberg en Wertheim en aan de beneden-Tauber gevechten met opdringende tankafdeelingen. Aanvallen op Bad Mergentheim mislukten. In het Z. van het Odenwald en ten Z. van Schwetzingen verdedigen onze troepen zich tegen den naar het Z. opdringenden vijand.

(R.-O.) — Stadtlohn werd veroverd. De Eng. dringen op naar Paderborn om contact te maken met de Am., die reeds in dit gebied zijn. De Am. bedreigen Kassel en staan op 30 km. van Eisenach. Ook staan zij dicht bij Würzburg. De Franschen hebben een bruggenhoofd over den Rijn bij Speyer.

OOSTELIJK FRONT —

26 Maart (D.N.B.) — In Hongarije bieden onze troepen weerstand op de lijn Balatonfüred-Papa. Tusschen Kisbor en Donau en aan den benedenloop van de Gran werden aanvallen van den vijand afgeslagen. In het gebied van Neusohl handhaafde hij zijn druk. Tusschen Sorau en Strehlen voortdurende afweergevechten. Voor Küstrin werden vijandelijke aanvallen uiteengeslagen, evenals aanvallen ter weerszijden van Stettin. De vijand zette zijn aanval op Goenhafen, Danzig en de kust van het Frische Haff voort; na terreinverlies werd hij opgevangen.

(R.-O.) — De Russen zijn ten Z. van de Donau tot den aanval overgegaan en 45 km. gevorderd in de richting van Gyor. O.a. werden Tata en Estergon veroverd. De Russische troepen ten N.W. van het Balatonmeer, dreigen om Gyor heen te trekken; deze troepen zijn uit Veszprem 20 km. gevorderd naar Papa. Bij Danzig bereikten de Russen de binnenste fortengordel. Aan het Frische Haff werd Heiligenbeil veroverd.

27 Maart (D.N.B.) — In Hongarije verplaatste de strijd zich naar het Marczalkanaal ten Z.W. van Papa en den benedenloop van de Raab. Ten W. van Leva kon de vijand zijn bruggenhoofd over de Gran uitbreiden. Bij Neusohl werden eenige penetraties afgegrendeld. Vijandelijke pogingen om van Sorau uit door te stooten naar Moravisch Ostrau en van Leobschütz uit naar Troppau mislukten, evenals doorbraakpogingen bij Strehlen. Versterkte aanvallen op Küstrin werden afgeslagen. Aan de stadsranden van Gotenhafen en Danzig, alsmede aan de kust van het Frische Haff verbitterde gevechten.

(R.-O.) — In Hongarije veroverden de Russen Papa, terwijl zij in Tsjecho-Slowakije Banska Bistrica namen. Aan de kust van het Frische Haff maakten de Russen op 26 Maart 21.000 gevangenen.

28 Maart (D.N.B.) — In N.W. Hongarije werd de beoogde vijandelijke doorbraak verhinderd. De over het Marczalkanaal doorgedrongen tegenstander werd aan de Midden-Raab opgevangen. Aan weerskanten van Loslau en ten Z. van Leobschütz mislukte zijn doorbraak. Het garnizoen van Küstrin sloeg voortdurende aanvallen af. Ook onze Oder-bruggenhoofden van Zehden en Langenberg hielden stand. In het Z. van Gotenhafen en Danzig woeden straatgevechten. Aan het Frische Haff wordt verbitterd gevochten om den Kahlenholzer Horn.

(R.-O.) — In W. Hongarije staan de Russen op 100 km. van Weenen en op 35 km. van de Oostenrijkschе grens. In Silezië staan zij op 18 km. van Mor. Ostrawa. Meer naar het N. naderen zij Ratibor. Rybnik werd veroverd. Ten Z. van Breslau werd Strehlen genomen. In het centrum van Danzig en in Gdynia wordt gevochten.
20 Maart (D.N.B.) — In Hongarije werd de vijand opgevangen aan de Zala en de Raab. Ten N. van de Donau bieden onze troepen tegenstand ten W. van de Gran aan de Neutra. In het gebied van Neusohl heroverden onze troepen Spania-Golina. Aan weerszijden van Loslau en ten Z. van Leobschütz strandden de doorbraakpogingen van den vijand. Ook bij Strehlen en Breslau mislukten zijn aanvallen. In de Weichselvlakte houden onze troepen stand. Aan den Kahlholzer Horn maakte onze achterhoede zich van den vijand los en stak over naar de Frische Nehrung.

(R.-O.) — In Hongarije overschreden de Russen de Raba en veroverden o.a. Tschorna en Tsarvar. Het Noordelijke leger nam o.a. Komaron en Gyor. Aan de Oostzeekust werd Gdynia veroverd, 9000 Duitschers gaven zich over. Meer dan de helft van Danzig is in Russische handen.

30 Maart (D.N.B.) — Ten Z. van het Plattenmeer werd de vijand opgevangen bij Nagybajom. Terwijl onze formaties den vijand tusschen Plattenmeer en Raab na terreinwinst tot staan brachten, wist hij bij Sarvar over de rivier te trekken en onze troepen via Steinamanger en Güns naar de grens terug te drukken. Ten N. van den Donau werden penetraties tusschen Neuhäusel en Neutra afgegren-

deld. Aan weerskanten van Loslau en ten Z. van Leobschütz werd vijandelijke terreinwinst van beteekenis verhinderd. Gotenhafen en Danzig zijn in handen van den vijand gevallen.
(R.-O.) — De Russen bereikten de Oostenrijksche grens bij Güns. Zij veroverden o.a. Sombateli en meer naar het N. Kapuvar. De ten Z.W. van Koningsbergen in O. Pruisen omsingelde Duitschers werden onschadelijk gemaakt.
31 Maart (D.N.B.) — De uit het gebied van Nagyhajom opgedrongen vijand werd tusschen de Drau en de W. punt van het Plattenmeer opgevangen. Ten Z.W. van Koermond en ten N. van Güns kon hij verder opdringen. Ten N. van de Donau handhaafden wij onze stellingen aan de Neutra en de Waag. Ten Z.W. van Schwarzwasser en ten Z. van Leobschütz viel de vijand tevergeefs aan, doch hij kon in Ratibor Katscher binnendringen. Küstrin is voor de overmacht bezweken. Ten N.W. van Gotenhafen hevige gevechten om de Oxthöfter Kämpe.
(R.-O.) — In Slowakije forceerden de Russen de Gran en de Neutra over een front van 20 km. en drongen door tot 80 km. ten O. van Bratislava. Danzig werd door de Russen veroverd. Tot de buit behooren o.a. 45 duikbooten. Bij de gevechten om Danzig sneuvelden 39.000 Duitschers, terwijl 10.000 gevangen werden genomen.
1 April (D.N.B.) — Ten Z. van Steinamanger zware afweerstrijd tegen den naar de grens opdringenden vijand. Bij Göns kon hij door een frontlacune doorstooten tot ten Z. van Wiener Neustadt. Ten Z.W. van de Neutra kon hij de Waag oversteken. Tusschen Schwarzwasser en Jägerndorf werden nieuwe doorbraakpogingen van den vijand verijdeld. Aan de Danziger Bocht zette hij zijn aanvallen op de Oxhöfter Kämpe en den W. rand van de Weichselvlakte voort.
(R.-O.) — Ten Z. van het Neusiedlermeer drongen de Russen Oostenrijk binnen en naderden Wiener-Neustadt tot op 18 km. Deutsch Kreuz werd veroverd. Ook op 60 km. van Graz bereikten de Russen de Oostenr. grens. Ten N. van den Donau overschreden zij de Waag en veroverden Galanta. Ook Neutra werd bezet. In Silezië werd Ratibor veroverd, terwijl de Russen voorts in het omsingelde Glogau vorderden.

LUCHTOORLOG —

26 Maart (D.N.B.) — Britsche bommenwerpers veroorzaakten vooral schade in Hannover, Münster en Osnabrück. Plaatsen in N. Duitschland alsmede Eger en Praag waren het doel van Am. bommenwerpers. 's Nachts geringe vijandelijke actie.
(R.-O.) — Zware Eng. bommenwerpers bombardeerden Osnabrück, Münster en Hannover. De Am. bombardeerden oliedoelen bij Hamburg en Brunswijk. Zware Am. bommenwerpers vielen vliegvelden bij Praag aan. 's Nachts vielen Mosquito's Berlijn aan.
27 Maart (D.N.B.) — Anglo-Am. formaties bommenwerpers vielen plaatsen in Midden- en Z.O. Duitschland aan. Vooral in Plauen ontstond aanzienlijke schade. 's Nachts slechts geringe activiteit.
(R.-O.) — 350 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 450 jagers, bombardeerden olieinstallaties bij Leipzig en een wapenfabriek te Plauen. Bommenwerpers uit Italië vielen doelen in Oostenrijk, o.a. te Wiener-Neustadt, aan. Mosquito's bombardeerden 's nachts Berlijn.
28 Maart (D.N.B.) — Britsche vliegers vielen Noord-Duitschland en Westfalen aan. Paderborn werd zwaar getroffen. 's Nachts wierp een zwakke formatie bommen op Berlijn.
(R.-O.) — Zware geallieerde bommenwerpers bombardeerden Paderborn en olieraffinaderijen bij Hamm. Onderzeeboot-schuilplaatsen te Vegesack bij Bremen werden met 10 tons bommen aangevallen. 's Nachts vielen Mosquito's voor de 36ste opeenvolgende maal Berlijn aan.
29 Maart (D.N.B.) — Anglo-Am. bommenwerpers vielen Berlijn en Hannover aan. Ook in Minden ontstond schade.
(R.-O.) — 950 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 350 jagers, vielen Berlijn en Hannover aan. Andere toestellen vielen olieinstallaties bij Paderborn en bij Erwach in Beieren aan.
30 Maart (D.N.B.) — Een vrij zwakke formatie Eng. bommenwerpers bombardeerde eenige plaatsen in Midden-Duitschland. Ook 's nachts geringe activiteit van den vijand.
31 Maart (D.N.B.) — Am. bommenwerpers veroorzaakten zware schade in Hamburg, Bremen en Wilhelmshafen. Andere toestellen wierpen bommen op Weenen en andere plaatsen in Z.O. Duitschland. 's Nachts vlogen zwakkere formaties naar Berlijn en Erfurt.
(R.-O.) — Bijna 1400 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 900 jagers, vielen haveninstallaties te Hamburg, Bremen en Wilhelmshafen aan. Mosquito's bombardeerden 's nachts Berlijn.
1 April (D.N.B.) — Vijandelijke bommenwerpers vielen overdag Brandenburg, Halle, Brunswijk, Hamburg en plaatsen in Thüringen aan. In het Z.O. werden Linz en Villach aangevallen. 's Nachts wierp een Britsche formatie bommen op Graz.
(R.-O.) — 1300 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 650 jagers, vielen doelen aan bij Brunswijk, Brandenburg en Leipzig. Eng. toestellen bombardeerden scheepswerven te Hamburg.

ZEEOORLOG —

37 Maart (D.N.B.) — Strijdmiddelen der marine brachten op de Schelde en de Eng. kust 2 schepen met een inhoud van 15.000 brt. tot zinken.
31 Maart (D.N.B.) — Kleine onderzeeërs boorden tusschen Theems en de Schelde een schip van 1500 brt. in den grond. Uit convooien brachten onderzeeërs 1 hulpvliegkampschip, 4 schepen met 20.000 brt. en 3 torpedojagers tot zinken.
1 April (D.N.B.) — In Maart bracht de marine 62 schepen, totaal 272.600 ton, 1 hulpvliegdekschip, 11 torpedojagers en escortevaartuigen en 2 torpedomotorbooten tot zinken.

HET VERRE OOSTEN —

Birma —

26 Maart (R.-O.) — Britsche troepen maken de overgebleven strijdkrachten van het 15de Jap. leger, dat tusschen Mandalay, Maiktila en de Irawadi in den val zit, onschadelijk. Monlong, ten W. van Lascio, werd veroverd.
27 Maart (R.-O.) — Britsche troepen hebben Milita aan den spoorweg Mandalay-Rangoon veroverd.
30 Maart (R.-O.) — Chineesche troepen vorderen ten Z.O. van Lascio.
1 April (R.-O.) — Kiopse, 40 km. ten Z. van Mandalay, werd veroverd.

Philippijnen —

Cebu —
28 Maart (R.-O.) — De Am. zijn geland op het eiland Cebu.
29 Maart (R.-O.) — De Am. hebben de stad Cebu, hoofdstad van het gelijknamige eiland, veroverd. Dit is op één na de grootste stad in de Philippijnen.
30 Maart (R.-O.) — Na Cebu te hebben veroverd zijn de Am. op twee naburige eilanden geland.

Negros —
31 Maart (R.-O.) — De Am. zijn op het eiland Negros geland.
1 April (R.-O.) — De hoofdstad van Negros werd veroverd. De Am. naderen het belangrijkste vliegveld.

Kerama-eilanden —

27 Maart (D.N.B.) — Vijandelijke strijdkrachten verrichtten op 25 Maart een landing op de Kerama-eilanden.

Okinawa —

28 Maart (D.N.B.) — De vijandelijke vloot, die op 25 Maart in de wateren voor de Rioe-Kioe-eilanden verscheen was op 27 Maart aangegroeid tot ongeveer 100 schepen, verdeeld in 4 groepen. In elke groep bevinden zich 2 tot 3 slagschepen. Verwacht wordt dat de vijand zal trachten op Okinawa te landen.
1 April (D.N.B.) — De vijand heeft op 31 Maart een landing op 2 kleine eilanden van de Okinawagroep en op 1 April met zijn hoofdmacht een landing op het Z. deel van Okinawa zelf, ingeleid. 1 vliegdekschip, 2 kruisers, en 3 torpedojagers werden tot zinken gebracht.
(R.-O.) — De Am. zijn op 29 Maart op Okinawa geland. De landing werd uitgevoerd door ongeveer 100.00 man, afkomstig van 1400 schepen. Reeds zijn 2 vliegvelden veroverd.

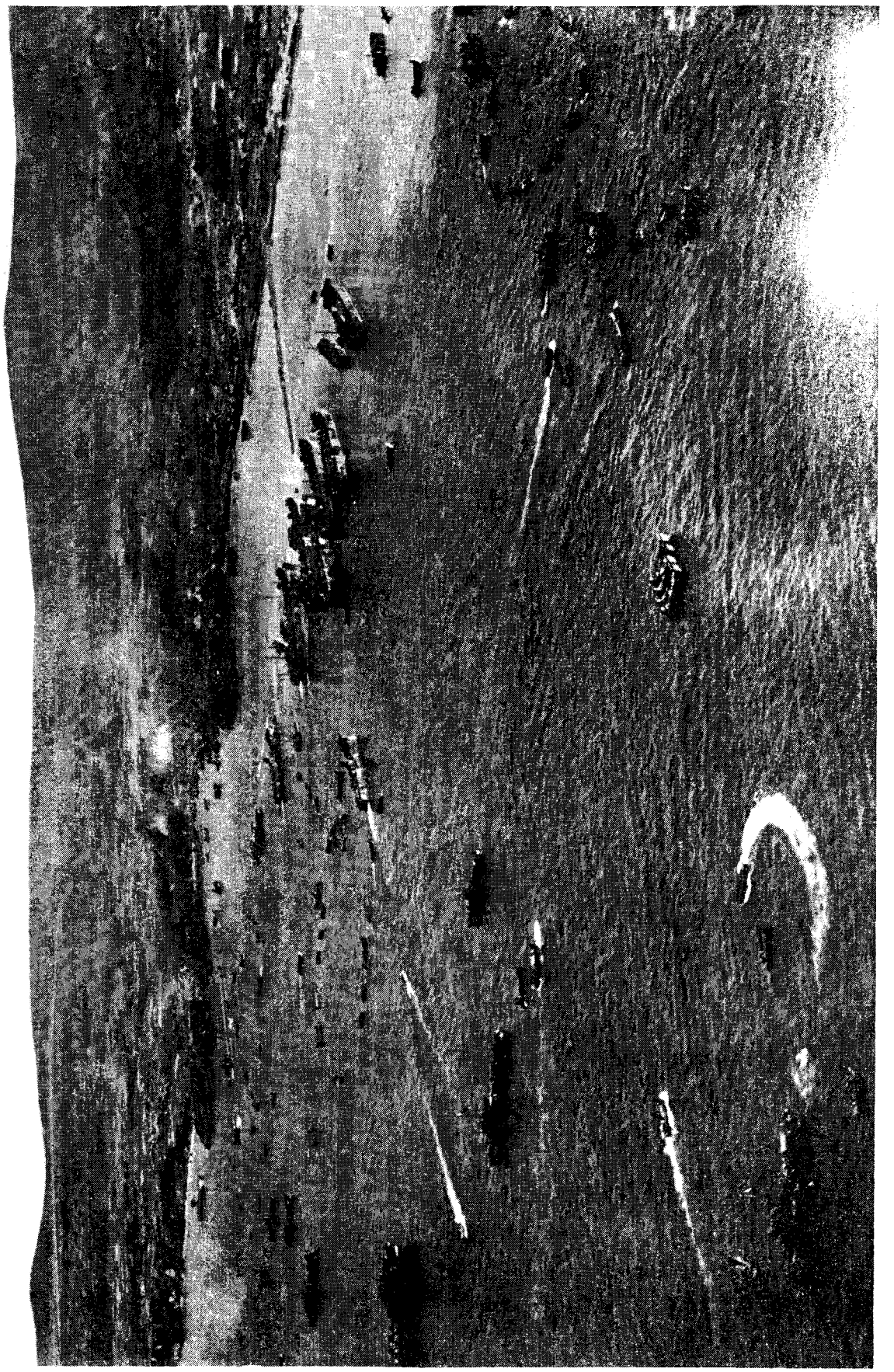
Luchtoorlog —

25 Maart (D.N.B.) — Speciale Jap. aanvalseenheden, de zg. Kamisjio, die met bijzondere ramwerktuigen voor anker liggende vijandelijke schepen bestookten, hebben 3 vliegkampschepen, 2 slagschepen en andere vijandelijke eenheden tot zinken gebracht.
26 Maart (R.-O.) — Am. marinevliegtuigen hebben bij de Rioe-Kioe-eilanden een Jap. convooi van 8 schepen, n.l. 3 groote schepen, 2 torpedojagers en 3 escortevaartuigen, vernietigd.
27 Maart (R.-O.) — Ruim 150 vliegende vestingen bombardeerden Kioesjioe. Am. marinevliegtuigen deden een aanval op Okinawa, 500 km. ten Z. van Tokio.
28 Maart (R.-O.) — Eng. bommenwerpers uit Ceylon vielen haveninstallaties op Sumatra aan.
29 Maart (R.-O.) — Toestellen van Am. vliegdekschepen vielen opnieuw Okinawa aan. 38 Jap. vliegtuigen werden vernietigd.
30 Maart (R.-O.) — Vliegende vestingen uit Britsch-Indië bombardeerden Singapore. De Britsche vloot neemt deel aan het bombardement van Kkinawa. Britsche vliegtuigen vernietigden 20 Jap. toestellen. Geallieerde vliegtuigen uit de Philippijnen hebben bij Saigon 16 Jap. schepen tot zinken gebracht of beschadigd. Super-vliegende forten deden een aanval op Nagoja in Japan.
1 April (R.-O.) — Eng. deklandingsvliegtuigen vielen opnieuw Jap. bases op Okinawa aan. De bases in de Rioe-Kioe-eilanden zijn nu 9 dagen lang door de Eng. en Am. gebombardeerd. Vliegende forten vielen op 31 Maart Kioesjioe aan.

Zeeoorlog —

31 Maart (R.-O.) — Am. onderzeeërs brachten in den Stillen Oceaan 1 Jap. vliegkampschip, 2 torpedojagers, 2 escortevaartuigen en 6 ander schepen tot zinken.

(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 6244)

Voorbereiding voor de invasie op Okinawa, welke plaats had op 31 Maart 1945 (zie pag. 6250). De foto geeft een overzicht van de concentratie van vlooteenheden en landingsvaartuigen bij de Rioe-Kioe-eilanden.
(foto A. B. C. Press)

In de Duitsche steden en dorpen wordt bij het binnentrekken van de geallieerde troepen, huis aan huis de witte vlag uitgestoken. (foto A. B. C. Press)

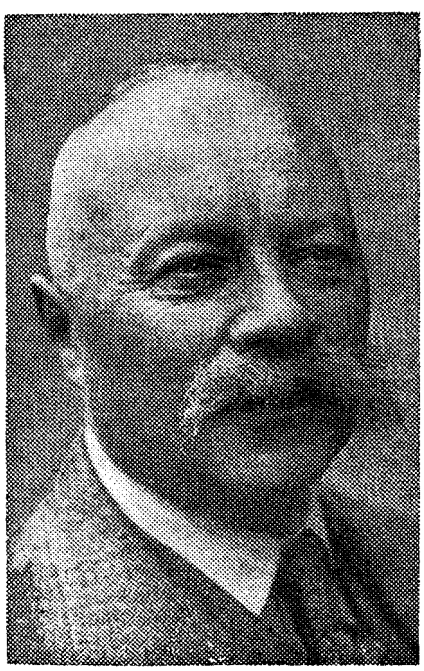
NEDERLAND (Bevrijd gebied) —

A. Regeering - Nieuwe ministers benoemd —

6 April (R.-O.) — De regeeringsvoorlichtingsdienst meldt: Op voordracht van den minister-president, Prof. P. S. Gerbrandy, heeft H. M. de Koningin benoemd tot minister van Oorlog Prof. Dr. J. E. de Quaey uit Tilburg, en tot minister van Waterstaat Ir. Th. Ph. Tromp uit Eindhoven. De nieuwe ministers zijn gisteren door H. M. de Koningin beëedigd. Zoowel Prof. de Quaey als Ir. Tromp hebben zich tijdens de bezetting krachtig doen gelden in het verzet tegen den vijand. Prof. Dr. J. E. de Quaey is 43 jaar. In 1933 werd hij benoemd tot hoogleeraar in bedrijfsleer en psychotechniek aan de Katholieke Economische Hoogeschool te Tilburg. In het begin van de bezetting was hij lid van het driemanschap van de Nederlandsche Unie. Hij werd als gijzelaar door de Duitschers gearresteerd, doch na een jaar ontslagen om zich als reservekapitein te melden als krijgsgevangene. Hij is toen ondergedoken tot de bevrijding van Noord-Brabant in September j.l. Sinds October 1944 was hij voorzitter van het College van Algemeene Commissarissen van Handel, Nijverheid en Landbouw te Tilburg. Ir. Th. Ph. Tromp is 41 jaar Sinds 1931 was Ir. Tromp bedrijfsleider bij de firma Philips. In de cursus 1942-1943 staakte hij zijn colleges aan de Technische Hoogeschool te Delft, toen de Duitschers de studenten wilden dwingen tot het afleggen van de zgn. loyaliteitsverklaring. Onmiddellijk na de bevrijding van Zuid-Nederland werd Ir. Tromp, sinds 1927 reserve-officier, opgeroepen in werkelijken dienst.
(Vor. ber. Kabinet 6218 A).

B. Toespraak van prof. Gerbrandy in verband met de benoeming van twee nieuwe ministers —

6 April (R.-O.) — In een radiotoespraak wees Prof. Gerbrandy er op, dat het nieuwe kabinet thans, behoudens één enkele leemte, volledig is. Er is naar gestreefd de in het volk levende richtingen zooveel mogelijk in het kabinet vertegenwoordigd te doen zijn, waarin men echter nog niet ten volle is geslaagd. Als belangrijke taken noemde prof. Gerbrandy o.a.: de voedelvoorziening na de bevrijding, de bevrijding van Nederlandsch-Oost-Indië, de zuivering, beperking van het Militair Gezag voor het reeds bevrijde gebied. De minister-president zeide verder, dat het voor het kabinet de grootste voldoening zal zijn, als het de staf van het bestuur ten snelste kan overdragen aan dat kabinet, dat gedragen wordt door een volk, dat in zijn geheel bevrijd is, en zijn meening weer in vrijheid kan uiten.
(Vor. ber. Gerbrandy 6218 A en B)

Prof. mr. P. S. Gerbrandy

C. Handel en Nijverheid - Handelsverkeer met Frankrijk - Instelling van Bureau te Parijs —

2 April (H. N.) — Sinds Januari j.l. is te Parijs werkzaam het Office Commercial Neerlandais, een bureau, dat is ingesteld door het College van Algemeene Commissarissen van Landbouw, Handel en Nijverheid. Door bemiddeling van dit bureau is o.a. een overeenkomst tot stand gekomen, waarbij Nederland aan Frankrijk 10.000 ton pootaardappelen zal leveren in ruil voor 6.000 ton zaden, 120 ton klavermeel, klaverzaden en andere producten. Verder werd een partij struikrozen uit Nederland uitgevoerd waarvoor Frankrijk groentezaden levert, terwijl ook een eerste partij van 1400 kg serum-Pasteur door het Vrouwenhulpcorps uit Parijs naar Nederland werd overgebracht. Het bureau stelt zich verder ten doel, Fransche en Nederlandsche exporteurs tot elkaar te brengen en vergemakkelijkt de hiervoor noodzakelijke formaliteiten.

D. Nederlandsche deelneming aan voorbereiding Int. Gerechtshof —

5 April (A.-O.) — Op uitnoodiging van de regeeringen der Vereenigde Staten, Engeland, de Sovjet-Unie en China zal Nederland deelnemen aan een op 9 April a.s. te Washington te houden geallieerde bijeenkomst ter voorbereiding van een ontwerp-statuut voor een internationaal gerechtshof.

E. Distributie - Levensmiddelenvoorziening van Noord-Nederland

7 April (R.-O.) — In Nederland zijn reeds maatregelen getroffen voor de levensmiddelendistributie, zoodra het Noordelijke deel van Nederland is bevrijd. Elke dag worden reeds 3.000 ton levensmiddelen per trein naar plaatsen in Z.-Nederland gebracht. De goederen worden opgeslagen o.a. in Nijmegen, Den Bosch en Tilburg. Er liggen 12.000 ton levensmiddelen en geneesmiddelen klaar voor Rotterdam. Den Haag, Utrecht en Amsterdam zullen op dergelijke wijze van het noodige worden voorzien. Achter de Canadeesche troepen rijden nu geheele convooien met levensmiddelen. Elk convooi wordt begeleid door een Nederlandschen dokter.
(Vor. ber. Hulp a. bezet. geb. 6243 C)

NEDERLAND (Bezet gebied) —

F. De nood in het Westen - Uitzending van kinderen stopgezet —

6 April — De uitzendingen van den Ned. Volksdienst van kinderen naar de noordelijke provinciën zijn in overleg met de plaatselijke autoriteiten voorloopig stopgezet. **(Vor. ber. Kinderuitz. naar het Oosten 6190 A)**

G. Broodrantsoen tot 600 gram per week verlaagd —

6 April — In de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht wordt het broodrantsoen met ingang van 8 April voor personen boven 3 jaar tot nader order verlaagd van 800 gram tot 600 gram per week.
(Dit rantsoen werd periodiek aangevuld met brood, dat door het Roode Kruis werd aangevoerd. — Red.)

FINANCIEN —

H. Postchèque- en girodienst - Achterstand —

7 April — Door het ten gevolge van de oorlogsomstandigheden ten Centraal Girokantore ontstane tijdverlies, is in de uitvoering van de ontvangen opdrachten een aanzienlijke achterstand ontstaan. Het inhalen van dezen achterstand zal geruimen tijd vorderen.
Ten einde, indien eenigszins mogelijk, te vermijden, dat het girokantoor tijdelijk zou moeten worden gesloten, is het noodzakelijk, dat de rekeninghouders voorloopig alleen in zeer dringende gevallen girobiljetten en chèque-adviezen inzenden. Van deze opdrachten dient, door vermelding van de desbetreffende aanduiding zoowel op de biljetten en adviezen als op de omslagen, waarin zij worden ingezonden, spoedbehandeling te worden gevraagd. Zoolang het aantal opdrachten met spoedbehandeling dit toelaat, zullen deze worden uitgevoerd.

WATERSTAAT —

I. Ir. Jan Lely overleden —

4 April — Op 62-jarigen leeftijd is te 's-Gravenhage overleden, ir. Jan Lely, sedert 1930 directeur-hoofduitvoerder van de Mij. tot uitvoering van Zuiderzeewerken.
De heer Lely behaalde in 1904 aan de Polytechnische School te Delft het diploma van civiel ingenieur. Hij trad daarop in dienst bij de gemeentewerken te 's-Gravenhage, kwam in 1906 bij den Rijkswaterstaat in functie, was van 1913-'16 eerstaanwezend ingenieur der Ned.-Ind. Spoorwegmaatschappij op Java en van 1918-'30 directeur der gemeentewerken te 's-Gravenhage. Voorts was hij een aantal jaren lid van den Haagschen gemeenteraad.

BELGIE —

K. Oorlogsschade —

7 April (R.-O.) — Er zijn in België 200.000 personen dakloos, waaronder 90.000 kinderen. In vele steden heeft een zoo groot aantal personen ten gevolge van bombardementen hun woning verloren, dat zij gedwongen zijn in kelders of spoorwegtunnels te overnachten, dan wel in mijngangen onder den grond. In een bepaalde stad verblijft 27% van de bevolking in kelders en heeft 20% al zijn bezittingen en 30% het grootste deel er van verloren. In de Ardennen verdween tijdens het offensief van von Rundstedt ruim 2/3 van het vee in deze streek. Een groot deel van de dieren die niet werden gedood door de bombardementen, moest later door de boeren worden afgemaakt, daar zij geen voedsel meer hadden.

CHILI —

L. Oorlogsverklaring aan Japan -

6 April (D.N.B.) — In een geheime zitting, die 5 April werd gehouden, heeft de Chileensche Senaat de wet goedgekeurd, waarbij de regeering gemachtigd wordt te verklaren, dat Chili zich in staat van oorlog met Japan bevindt.

DUITSCHLAND —

M. De geallieerde opmarsch - Beschikking van Reichsleiter Bormann —

3 April (D.N.B.) — De leider der Partijkanselarij, Reichsleiter Bormann, heeft de volgende beschikking bekendgemaakt:

„Nationaal-socialisten, partijgenooten: Na de ineenstorting van 1918 hebben wij lichaam en leven toegezegd aan den strijd voor het bestaansrecht van ons volk. Thans is het groote uur der beproeving gekomen: het gevaar van nieuwe slavernij, waarvoor ons volk staat, vereischt onze laatste en hoogste inspanning. Van nu af geldt: de strijd tegen den in het Rijk binnengedrongen tegenstander moet overal met alle ontoegevendheid en onverbiddelijkheid worden gevoerd. Gauleiter en Kreisleiter, andere politieke leiders en Gliederungsführer strijden in hun gouw of Kreis, overwinnen of sneuvelen. Een hondsvot is wie zijn door den vijand aangevallen gouw zonder uitdrukkelijk bevel van den Führer verlaat, wie niet tot den laatsten ademtocht strijdt. Hij wordt als deserteur beschouwd en behandeld. Houdt de harten hoog en overwint alle zwakheid. Thans geldt nog slechts één parool: overwinnen of sterven. Leve Duitschland. Leve Adolf Hitler."

A. Oprichting van de Weerwolf-beweging —

7 April (R.-O.) — Aan een beschouwing van Radio-Oranje ontleenen wij, dat in Duitschland een ondergrondsche verzetsactie tegen de geallieerden is georganiseerd, de zgn. Weerwolf-beweging. Deze beweging is van hoogerhand op touw gezet, in tegenstelling tot de verzetsbewegingen in de landen die door Duitschland waren bezet, waar het verzet spontaan uit de bevolkingen oprees In deze landen werden de verzetsbewegingen gesteund door het vooruitzicht van een bevrijding, welk perspectief in Duitschland zal ontbreken.

B. Ontdekking van goudvoorraad en kunstschatten —

8 April (R.-O.) — Het Amerikaansche 3e leger onder Generaal Patton heeft in een zoutmijn bij Gotha goud en buitenlandsche waarden gevonden, die, naar men aanneemt, de laatste goudreserves van Duitschland vormen. Zij bestaan uit 100.000 kg gouden staven, 3 milliard Duitsche marken, 2 millioen Amerikaansche dollars, 100 millioen Fransche francs, 110.000 pond sterling, 4 millioen Noorsche kronen en kleinere hoeveelheden Turksche ponden, Spaansche peseta's en Portugeesche escudo's. Er bevond zich in de mijn ook een aantal kunstschatten, waaronder schilderijen van Raphaël, van Dyck, Dürer en Renoir, alsmede 120 kisten met oorspronkelijke manuscripten van Goethe. Volgens de bewakers zou een en ander uit Duitsche musea afkomstig zijn, hetgeen nader zal worden onderzocht. **(Vor. ber. Kunstschatten 6194)**

ENGELAND —

C. Mrs. Churchill bezoekt de Sovjet-Unie —

2 April (R.-O.) — Mrs. Churchill is vanmorgen op het vliegveld van Moskou aangekomen na een nachtelijke vlucht zonder onderbreking uit Caïro. Ter begroeting waren aanwezig: Mevr. Molotov, de Engelsche en Amerikaansche ambassadeurs en afgevaardigden van het Roode Kruis. Mevrouw Churchill droeg de uniform van het Roode Kruis. Zij zal o.m. een bezoek brengen aan de twee hospitalen die worden ingericht uit haar fonds voor hulp aan Rusland. Deze hospitalen zullen £ 400.000 kosten.

FINLAND —

D. Rijksdag 1944 gesloten - Rijksdag 1945 geopend —

6 April — Naar uit Helsinki wordt gemeld, heeft de Finsche Rijksdag van 1944 zijn slotzitting gehouden. Pres. Mannerheim hield een toespraak, waarin hij een terugblik wierp op Finlands uittreden uit den oorlog en het sluiten van den wapenstilstand.

7 April — Uit Helsinki wordt gemeld, dat de nieuwe Rijksdag 7 April door den president van Finland, maarschalk Mannerheim, is geopend. In zijn openingsrede zeide deze o.a.: Nog nooit heeft in Finland de Rijksdag zijn taak aanvaard in een meer verantwoordelijken tijd. Zware, inspannende arbeid is noodzakelijk om het vernielde weder op te bouwen. De voornaamste taak van den nieuwen Rijksdag is, te zamen met de regeering, zorg te dragen voor het nakomen van de Finsche verplichtingen en beloften jegens de Sovjet-Unie alsmede voor duurzame vriendschappelijke betrekkingen met Rusland op grondslag van gemeenschappelijke belangen en wederzijdsch vertrouwen.

(Vor. ber. Mannerheim 6067 B; Rijksdagverk. 6244 B)

FRANKRIJK —

E. Geallieerde leveringen —

4 April (R.-O.) — In een verklaring van het geallieerde hoofdkwartier wordt gezegd, dat de geallieerden tot dusver 313.000 ton levensmiddelen, bijna 124.000 ton kleeding, olie en zeep, 1800 locomotieven, 21.000 goederenwagons en 734.000 ton steenkool hebben geleverd. Voorts wordt gezegd, dat Fransche arbeiders een groote rol hebben gespeeld bij den wederopbouw van Cherbourg en Marseille en bij het herstellen van 200 spoorwegbruggen en van meer dan 17.000 km. spoorlijnen.

F. Deskundigen naar den steenkolenmijnen van het Saargebied —

7 April (R.-O.) — Te Parijs is bekend gemaakt. dat Fransche deskundigen, die gedurende de bezetting van 1919 tot 1933 in de mijnen van het Saargebied hebben gewerkt, nu naar deze mijnen zullen terugkeeren. De mijnen zijn in goede conditie met een groote hoeveelheid steenkolen, die onmiddellijk kan worden vervoerd. Alle steenkolen uit de mijnen komen ter beschikking van de geallieerden.

G. Berechting van collaborateurs.

7 April((R.-O.) Er hebben in Frankrijk reeds 16.800 menschen terechtgestaan wegens samenwerking met de Duitschers. 996 van hen werden ter dood veroordeeld.

(Vor. ber. Zuivering 6238 A)

H. Handelsovereenkomst met Zwitserland —

7 April — Krachtens een op 22 Maart te Bern onderteekende financieele overeenkomst hebben Frankrijk en Zwitserland elkander wederzijdsche handelscredieten toegezegd tot een bedrag van 250 millioen Zw. francs of de tegenwaarde in Fransche francs. Tot aan de vaststelling van den omvang van den goederenruil hebben de beide regeeringen het recht de credieten tot een maximum bedrag van 125 millioen Zw. francs te benutten.

GRIEKENLAND —

I. Kabinet Plastiras afgetreden —

8 April — Naar de Britsche berichtendienst uit Athene meldt, is de regeering Plastiras afgetreden. Aan admiraal Vulgaris, den commandant der Griekse vloot en chef van de Grieksche admiraliteit, werd opdracht gegeven een nieuwe regeering te vormen. Vulgaris is lid van de Venizelos-partij.

(Aan Rad.-Oranje ontleenen wij, dat het aftreden der regeering is veroorzaakt door de beschuldiging van rechtsche zijde, dat gen. Plastiras te zwak zou zijn opgetreden tegenover extremisten. — Red.)

(Vor. ber. Reg. Plastiras 6219 F)

INTERNATIONAAL —

K. Intern. conferentie te San Francisco —

Stettinius voorzitter —

7 April — Volgens een bericht uit Washington heeft president Roosevelt den Amerikaanschen minister van Buitenlandsche Zaken, Stettinius, benoemd tot voorloopig president van de conferentie te San Francisco.

Deelneming Polen.

7 April (D.N.B.) — Voor den raad van buitenlandsche betrekkingen te New York heeft minister Stettinius verklaard, dat Polen als lid der Vereenigde Naties het recht behoorde te hebben, deel te nemen aan de veiligheidsconferentie te San Francisco.

De Amerikaansche regeering doet alles wat in haar macht is, om te bereiken dat er tijdig genoeg een nieuwe Poolsche regeering van nationale eenheid tot stand komt, die op de conferentie vertegenwoordigd kan zijn.

Volgens „Aftonbladet" heeft de Poolsche regeering te Londen besloten, twee waarnemers naar San Francisco te zenden.

(V. b. Conf. v. S. Francisco 6248 F; Stettinius 6157 D)

INTERN. ROODE KRUIS —

L. Hulp aan St. Nazaire en Roemenië —

Genève, 2 April — Het internationale comité van het Roode Kruis deelt mede: „In het kader van zijn hulpacties voor de burgerbevolking heeft het internationale comité van het Roode Kruis zijn werkzaamheden ook uitgestrekt tot de bevolking van de door de Duitschers nog bezette steden aan de Fransche kust.

Dank zij de tegemoetkomende houding der Duitsche en Geallieerde autoriteiten kon een gedelegeerde van het comité uit Genève zich ter plaatse op de hoogte stellen van den toesand en de dringende behoeften.

Op grond van zijn rapporten stelden de Fransche autoriteiten de noodige levensmiddelen en medicamenten beschikbaar. Tot dusver werden drie treinen met levensmiddelen naar St. Nazaire gezonden voor de bevolking aldaar".

Radio Boekarest heeft gemeld, dat het Internationale Roode Kruis voor de Roemeensche hongerlijdende gebieden levensmiddelen beschikbaar heeft gesteld. In normale tijden voerde Roemenië gewoonlijk levensmiddelen uit.

JAPAN —

M. Groot-Japansche partij opgericht —

3 April (D.N.B.) — In het parlementsgebouw te Tokio heeft een nieuwe partij, de z.g. Groot-Japansche politieke vereeniging, haar oprichtingsvergadering gehouden. Generaal Koiso en alle leden van het kabinet waren tegenwoordig.

N. Neutraliteitspact door Sovjet-regeering opgezegd — Verklaring van Molotov —

5 April — Naar radio Moskou meldt, heeft Molotov den Japanschen ambassadeur ontvangen en hem medegedeeld, dat de Sovjet-Unie het op 24 April afloopende neutraliteitspact met Japan niet kan verlengen.

Volgens radio Moskou verklaarde Molotov bij deze gelegenheid het volgende: „Het

pact is vóór den aanval van Duitschland op de Sovjet-Unie en vóór de oorlogsverklaring van Japan aan Amerika en Engeland gesloten. Sinds dien tijd zijn de omstandigheden fundamenteel veranderd. Japan ondersteunt Duitschland tegen de Sovjet-Unie en voert oorlog tegen de bondgenooten van de Sovjet-Unie. Onder deze omstandigheden heeft het neutraliteitspact elken zin verloren en is zijn verlenging niet meer mogelijk. De Sovjetregeering stelt derhalve de regeering van Japan op de hoogte van haar besluit, het pact op te heffen."
(V. b. Jap.-Russ. pact 4654 A; Molotov 5838)

A. Kabinet Koiso afgetreden —

5 April (D.N.B.) — Het Japansche kabinet-Koiso is na de opzegging van het neutraliteitspact afgetreden. Na een buitengewone kabinetszitting werd besloten tot aftreden van de geheele regeering. Te 10.30 uur begaf zich de premier, Koiso, naar den Keizer om hem de ontslagaanvraag te overhandigen.
Op de in het keizerlijke paleis gehouden conferentie der seniores onder de Japansche staatslieden, werd de benoeming van admiraal Baron Kantaro Soezoeki, voorzitter van den troonraad, als opvolger van den afgetreden premier generaal Koiso aanbevolen. **(V.b. Kab. Koiso 6196 H)**

B. Admiraal Soezoeki minister-president —

8 April (D.N.B.) — Baron Soezoeki, tot dusver president van den Geheimen Staatsraad, heeft in de avonduren van den 7den April een kabinet gevormd. Daarin bekleedt hij de functie van premier. Minister van Oorlog is generaal Anami, van Marine: admiraal Jonai (onveranderd). Verder hebben nog zitting als ministers van Binnenlandsche Zaken: Abe, van Bewapening: admiraal Toyoda (tevens voor Verkeer en Transport), van Just.: Matzoezaka (onv.), van Financiën: Hirose, van Welvaart, Okada, president van het Lagerhuis. Minister zonder portefeuille, tevens voorzitter van het Inlichtingenbureau der regeering is Sjimomoera. Voorts werd, naar het Japansche inlichtingenbureau mededeelde, op 11 April Shigonori Togo, die reeds eerder dit ambt bekleedde, benoemd tot minister van Buitenl. Zaken en Groot-Oost-Azië.
Admiraal Baron Kantaro Soezoeki werd geboren in 1868 en is dus 77 jaar oud. 42 jaar lang is hij in actieven marinedienst geweest, waarin hij verschillende belangrijke posten heeft bekleed. Hij heeft zich onderscheiden in den Chineesch-Japanschen en in den Russisch-Japanschen oorlog. In 1929 trok hij zich uit den actieven dienst terug. Sindsdien was hij lid en daarna voorzitter van den troonraad, in welk ambt hij wordt opgevolgd door baron Klichiro Hiranuma.

C. Regeeringsverklaring —

Al is de huidige toestand van den oorlog ongetwijfeld ernstig, toch bestaat er geen reden voor pessimisme, zoo verklaarde de nieuwe minister-president 7 April tegenover vertegenwoordigers der Japansche pers. De tegenstander is ondanks groote heldendaden van onze weermacht in den loop van zijn tegenoffensief een hoek van ons keizerrijk binnengedrongen. In geval de ontwikkeling zoo doorgaat, staan wij tegenover een kritieken toestand. Al onze arbeid moet op den oorlog zijn ingesteld.

POLEN —

D. Inlijving van Danzig —

3 April — Naar radio-Loeblin meldt, heeft de voorloopige Poolsche regeering een verordening uitgevaardigd, volgens welke de stad Danzig bij het Poolsche gebied moet worden ingelijfd. Alle tot dusver geldende wetten dienen buiten werking gesteld te worden.

E. Poolsche afgevaardigden spoorloos verdwenen —

7 April (R.-O.) — Een Poolsche verklaring, te Londen gepubliceerd, deelt mede, dat de Russische generaal Iwanow onlangs leden van de Poolsche verzetsbeweging heeft uitgenoodigd tot een politieke bespreking. Deze uitnoodiging werd aanvaard en op 27—28 Maart begaven zich 15 Poolsche afgevaardigden naar Gen. Iwanow. Onder hen bevonden zich de plaatsvervangend eerste-minister, die in Polen optreedt als gevolmachtigde van de Poolsche regeering te Londen, de voorzitter van den Poolschen raad van nationale eenheid en de laatste bevelhebber van de Poolsche binnenlandsche strijdkrachten, die onlangs zijn ontbonden. Tot dusver is nog niets van hen vernomen.

TSJECHO-SLOWAKIJE —

F. Verklaring over buitenlandsche politiek —

8 April (R.-O.) — President Benesj van Tsjecho-Slowakije heeft een verklaring gepubliceerd, waarin de politieke gedragslijn van zijn nieuwe regeering uiteengezet is. De voornaamste punten zijn: nauwe samenwerking met Rusland, vriendschappelijke betrekkingen met Engeland, welks hulp aan Tsjecho-Slowakije gedurende den oorlog ten zeerste op prijs wordt gesteld, met Frankrijk en de Vereenigde Staten. **(V. b. Benesj 6248 H)**

TURKIJE —

G. Nota aan de Sovjet-Unie inzake de opzegging van het vriendschapsschapsverdrag —

8 April (R.-O.) — Uit Ankara wordt gemeld, dat de Turksche regeering den Russischen ambassadeur in Hongarije een nota heeft overhandigd met betrekking tot het feit, dat Rusland het verdrag met Turkije heeft opgezegd. Volgens deze nota is Turkije bereid met groote nauwkeurigheid en op de vriendschappelijkste wijze voorstellen te onderzoeken, die de Russische regeering zou willen doen met het oog op een nieuw verdrag, dat meer in overeenstemming is met de huidige belangen van de twee staten.
(V. b. Russ.-Turksch-verdrag 6244 G)

VEREENIGDE STATEN —

H. Wijzigingen in de legerleiding —

6 April (R.-O.) — Te Washington is bekend gemaakt, dat alle troepen in het Groote Oceaangebied in het vervolg onder opperbevel van Generaal McArthur zullen staan en alle strijdkrachten ter zee onder Admiraal Nimitz. Dit is het gevolg van het samensmelten van de twee voornaamste fronten in dit gebied, n.l. het Zuid-Westelijke en het Centrale front, waarvan elk tot nu toe onder een verschillenden bevelhebber stond. Generaal Arnold blijft chef van de 20ste luchtvaartvloot. In het Zuid-Oost-Aziatische gebied komt geen verandering. Admiraal Mountbatten blijft daar opperbevelhebber van de strijdkrachten te velde. **(V. b. Legerleiding 6151 E en 6109 I)**

I. Opstelling van lijsten van oorlogsmisdadigers —

2 April (R.-O.) — De geallieerde commissie tot onderzoek van oorlogsmisdaden maakt bekend, dat aan de 16 landen die lid zijn van de commissie, de eerste lijst is toegezonden van Duitsche oorlogsmisdadigers. Deze lijst bevat o.a. den naam van Hitler. In Tsjoengking is een subcommissie gevestigd om een onderzoek in te stellen naar oorlogsmisdaden, gepleegd door de Japanners. Een aantal aanklachten tegen de Japanners is reeds behandeld op het hoofdkwartier van de commissie te Londen.
(Vor. ber. Oorlogsmisdadigers 6109 A)

ZUID-SLAVIE —

K. Maarschalk Tito naar de Sovjet-Unie —

5 April — De Servische minister-president Tito is op 5 April, vergezeld van verscheidene ministers en den chef der Servische militaire missie te Moskou, aldaar aangekomen. Bij de ontvangst waren o.a. aanwezig de commissaris van Buitenlandsche Zaken, Molotov, diens plaatsvervanger Wysjinsky en de chef van den generalen staf, Antono.
(V. b. Tito 6231 G)

DE WERELDOORLOG

Strijd in Oost-Nederland - Geallieerde troepen dringen door tot bij Bremen, Hannover, Erfurt, Würzburg en Stuttgart; het Roergebied is omsingeld; talrijke steden, w.o. Osnabrück, Bielefeld, Kassel en Karlsruhe werden door de geallieerden veroverd - Hongarije geheel in Russischen handen; in Weenen wordt gevochten - Am. vliegtuigen brengen het Japansche slagschip „Jamato" van 45.000 ton tot zinken

WESTELIJK FRONT —

Nederland —

2 April (D.N.B.) — De afweergevechten in het Nederlandsche grensgebied tusschen Neder-Rijn en Enschede duren voort.
(R.-O.) — Gedurende de laatste vijf dagen zijn in den Achterhoek een aantal plaatsen, bevrijd, o.a. Meghelen, Dinxperlo, Aalten en Terborg. Op 2 April werd Enschede bevrijd; Britsche troepen dringen op langs het Twente-kanaal. Tusschen Nijmegen en Arnhem begonnen de Canadeezen een nieuwen aanval.
3 April (D.N.B.) — In den driehoek Beneden-Rijn-IJsel, alsmede tusschen Zutphen en Rheine (in Duitschland) hevige gevechten met de naar het N. en N.O. opdringende Engelschen.
(R.-O.) — De frontlijn in Nederland, beginnende in de Betuwe, loopt over Hemmen en Randwijk naar den Z. oever van den Rijn. Zij volgt den rivieroever tot Elden, ten Z. van Arnhem, en gaat dan verder over Huissen en Angeren naar Gent, ten N.O. van Nijmegen. Ten O. van den Rijn loopt de lijn over Babberich en Didam naar Doetinchem, vandaar over Ruurloo naar het Twentekanaal en langs dit kanaal over Hengelo naar het kanaal Almelo-Nordhorn.
4 April (D.N.B.) — Bij Arnhem werden onze troepen op den N. oever van den Rijn teruggedrukt. Aan den IJssel en bij Hengelo hevige vijandelijke aanvallen.
(R.-O.) — De Canadeezen hebben bruggenhoofden over het Twente-kanaal bij Almen en bij Goor. Lochem, Borculo en

Zevenaar werden bevrijd. De O. Betuwe is vrijwel geheel van den vijand gezuiverd.
5 April (D.N.B.) — Van de IJsel tot de Westfaalsche poorten verbitterde gevechten met den aanvallenden vijand.
(R.-O.) — Canadeesche troepen staan op 1 km. van Doesburg. In Zutphen verbitterde gevechten. Hengelo is van den vijand gezuiverd. Er wordt gevochten in en bij Almelo. Aan het Twente-kanaal hevige Duitsche tegenstand.
6 April (D.N.B.) — Aan het IJselfront is de toestand niet belangrijk gewijzigd. Ten N.O. daarvan bewegelijke afweergevechten.
(R.-O.) — Na Almelo te hebben bevrijd zijn gepantserde colonnes doorgestooten naar Koevorden, dat eveneens bevrijd werd. In Zutphen wordt nog gevochten. Ten N. van deze stad staan Can. voorhoeden op 5 km. van Deventer.
7 April (D.N.B.) — In Noord-Nederland werd de vijand bij Koevorden opgevangen.
(R.-O.) — Doesburg werd bevrijd. De verwoede strijd bij Zutphen duurt voort. Van Koevorden uit rukken de Can. op naar Ter Apel en naar Zwolle over Gramsbergen en Dedemsvaart. Den Ham en Hardenberg zijn bevrijd.
8 April (D.N.B.) — Krachtige Can. aanvallen op Zutphen mislukten.
(R.-O.) — Op verspreide punten in N.O. Nederland zijn parachutisten neergelaten, voornamelijk ten Z.O. van Groningen. Zutphen werd bevrijd. Andere groepen drongen door tot Holten. Weer andere formaties staan op 10 km. van Meppel.

OVERIG WESTELIJK FRONT —

3 April (D.N.B.) — Ten O. van Burgsteinfurt hielden onze troepen den vijand tegen, terwijl zij zich ook bij Münster handhaafden. Ten O. en Z.O. daarvan kon de vijand tot aan weerskanten van Bielefeld doordringen. Vanuit het Z. bereikten de Amerikanen het gebied van Soest-Lippstadt. Om Recklinghausen wordt hevig gevochten. Aan de Beneden- en Midden-Sieg werd de vijandelijke opmarsch verhinderd. Ook in het Rothaargebergte en bij Winterberg werden aanvallen afgeslagen. Aanvallen op Kassel mislukten. Tusschen de Werra en het Kinzigdal toenemende vijandelijke druk ten N. van de Röhm. Uit het gebied tusschen Bad Mergentheim en Heidelberg rukt de vijand naar het Z. op. In de Rijnvlakte drong hij door tot Bruchsal.
(R.-O.) — Britsche troepen zijn doorgedrongen in Rheine en Langerich. Ten Z. hiervan drongen zij tezamen met Am. troepen Münster binnen. Paderborn werd veroverd. Bij Lippstadt, 30 km. ten W. van Paderborn, werd de omsingelingsring om het Roergebied gesloten; naar schatting 100.000 Duitschers zijn hier ingesloten. De Am. bereikten de buitenwijken van Kassel. In Aschaffenburg wordt nog hevig gevochten terwijl andere formaties reeds doordrongen tot Würzburg. Op 31 Maart werden bijna 23.000 gevangenen gemaakt. In Maart gaven 350.000 Duitschers zich over.
3 April (D.N.B.) — Aan weerszijden van Tecklenburg bleven aanvallen van den vijand steken. Ten Z. van Bielefeld kon hij een vrij diepe penetratie naar Herford tot stand brengen. Bij Warburg en ten N. van Eisenach hield zijn druk aan. Ook kon hij in Kassel binnendringen. Bij Wasungen en Meiningen werden vijandelijke aanvallen afgeslagen. Aan de O. oevers van Fulda en Kinzig werd de vijand tot staan gebracht. Hij bereikte de Main bij Lohr, doch bleef ten W. van Würzburg-Bad Mergentheim steken. Tusschen Wimpfen aan de Neckar en Bruchsal kon hij eenige penetraties afdwingen, doch ten Z.W. van Germersheim werd hij afgeslagen.
(R.-O.) — In Osnabrück en Hamm wordt gevochten. Münster is geheel veroverd. Geallieerde troepen bevinden zich dicht bij Bielefeld. In het Roergebied werd Recklinghausen genomen; Duitsche pogingen om de omsingeling bij Berleburg te verbreken, werden verijdeld. In Kassel wordt gevochten. Ten Z. van deze stad staken de Am. de Werra over. In Fulda wordt ook gevochten. Geallieerde troepen bereikten een punt 15 km. ten Z.O. van Würzburg. Ook ten Z. van Heidelberg werd aanmerkelijk terrein gewonnen.
4 April (D.N.B.) — Ten N.W. van Burgsteinfurt drongen onze grenadiers in de flank van den vijand. In Rheine en Osnabrück wordt gevochten. Via Herford dringen tankspitsen door naar Bad-Oeynhausen. Münster biedt nog tegenstand. Onze garnizoenen van Eisenach en Meiningen verdedigen zich, aan hen voorbijtrekkend bereikte de vijand Gotha en Suhl. In de Spessart en aan weerskanten van Würzburg werd onze verdediging versterkt. Ten Z. van Ochsenfurt werd de vijand teruggeworpen. Ten W. van Wimpfen aan de Neckar en ten Z.W van Bruchsal werd hij tegengehouden.
(R.-O.) — Britsche troepen veroverden Nordhorn en rukken op naar Lingen. De Am. rukken langs Bielefeld en Herford op naar de Wezer, welke zij tot op 20 km. naderden. Kassel werd veroverd. Am. formaties bereikten Gotha. Aschaffenburg is thans veroverd. In Würzburg wordt gevochten. Fransche troepen drongen Karlsruhe binnen. Op 2 April werden 27.000 gevangenen gemaakt.
5 April (D.N.B.) — Ten N. van Osnabrück en tusschen het Teuteburger Woud en het Wichengebergte kon de vijand opnieuw terrein winnen. Hij drong Münster binnen. Aan de Sieg werden penetraties opgeheven. In Siegen mislukten vijandelijke aanvallen. Bij Winterberg en Brillen handhaaft de vijand zijn druk naar het W. In het gebied Mühlhausen-Gotha werd hij tegengehouden. Tusschen Schlüchtern aan de Kinzig en Gemünden aan de Main verdedigen onze troepen zich. In Würzburg wordt gevochten. Tusschen Heilbronn en Karlsruhe, waar gevochten wordt, forceerde de vijand eenige penetraties.
(R.-O.) — Geallieerde troepen hebben bij Minden 20 km van den W. oever van de Wezer in handen. Britsche troepen staken het Wezer-Eemskanaal over op weg naar Bremen. Osnabrück is nu geheel veroverd. De Am. bereikten de Wezer bij Hameln. Ten Z.O. van Kassel drongen bij Mühlhausen binnen. Ook veroverden zij Gotha en Suhl. Ten Z. van Würzburg bereikten zij Uffenheim. De Franschen veroverden Karlsruhe; zij staan 40 km. ten N. van Stuttgart. De Am. vechten in Heilbronn.
6 April (D.N.B.) — Bij Lingen werd de vijand teruggeworpen. Aanvallen op de Westfaalsche Poort, op Rinteln en Hameln aan de Wezer en ten N. van Warburg mislukten. Aan het N. front van het Roergebied werd de vijand ten O. van Recklingen tot staan gebracht. In Hamm werd hij afgeslagen. Over de Lippe gedrongen formaties werden teruggeworpen. Ook bij Winterberg en Siegen werd grootere terreinwinst van den vijand verhinderd. Behalve de garnizoenen van Eisenach en Meiningen houden ook die van Mühlhausen en Gotha stand. Ten Z.O. van Würzburg verweren onze troepen zich tegen den opdringenden vijand. Tusschen Heilbronn en Karlsruhe was de druk bijzonder sterk.
(R.-O.) — Eng. en Am. troepen staken de Wezer over en staan op 40 km. van Hannover. Minden en Stolzenau werden veroverd, evenals meer naar het W. Bielefeld. De Am. dringen verder het Roergebied binnen en zijn nog 5 km. van Dortmund. Mühlhausen werd veroverd, evenals Eisenach. In Würzburg en Heilbronne wordt nog gevochten.
7 April (D.N.B.) — Bij Lingen en Rheine mislukten Eng. aanvallen. Ten N. van het Dümmer-meer werd de vijand bij Kornau tot staan gebracht. De druk op den Wezer nam toe. Ten Z. van Hameln zijn overgezette strijdkrachten in opmarsch naar het O. Bij Bad Pyrmont en Hofgeismar werden onze stellingen naar den Wezer teruggedrukt. Bij Dortmund werd de vijand teruggeslagen. Ook bij Soest, aan weerskanten van Winterberg en in den Sieg-sector bleef hij steken. Ten O. van Mühlhausen in Thüringen hevige afweergevechten. Eisenach en Langensalza gingen verloren. Tusschen Heilbronn en Ettlingen werd een vrij diepe penetratie ten Z.W. van Bretten afgegrendeld.
(R.-O.) — Can. tanks bereikten Meppen. Britsche troepen staan op 22 km. van Bremen en 30 km. ten W. van Hannover, terwijl de Amerikanen op 15 km. ten Z.W. van deze stad staan. In het Roergebied werden Hamm en Duisburg veroverd. Op het centrale front werden Eisenach en Meiningen gezuiverd. Ten Z. van Würzburg werd Kitzingen genomen. In de eerste 5 dagen van April gaven zich 150.000 Duitschers over.
8 April (D.N.B.) — Tusschen Lingen en Beneden-Wezer werden pas aangevoerde formaties den vijand tegemoet geworpen. Ten Z. van Hameln kon de vijand tot Hildesheim doordringen. In het Roergebied werd een nieuwe doorbraak naar Dortmund ten N. der stad tot staan gebracht. Ten W. van Mühlhausen werd de vijand teruggeworpen. Ten Z.O. van Zella-Mehlis stortten zijn aanvallen ineen. Ook tusschen Schleusingen en Themar werd hij gestuit. De vijand kon in Kitzingen binnendringen; zijn aanvallen bij Schweinfurt werden afgeslagen. Bij Bad Mergentheim brak een tankgroep door onze linies en drong door tot Crailsheim; haar achterwaartsche verbindingen werden afgesneden.
(R.-O.) — Britsche tanks staan op 12 km. van Bremen en op denzelfden afstand van Hannover. De Am. drongen door naar Brunswijk; in Hildesheim wordt gevochten. Achter het Roergebied namen zij Soest. In het centrum bereikten zij punten ten N. en W. van Erfurt. In het Z. namen de Franschen Pforzheim en bedreigen zij Stuttgart.

OOSTELIJK FRONT —

2 April (D.N.B.) — Ten Z. W. van het Plattenmeer en van Steinamanger werd de vijand afgeslagen. Aan de Boven-Raab kon hij terrein naar het N.W. winnen. Ten W. van het Neusiedlermeer werd hij in den Leitha-sector opgevangen. In het gebied van de Waag bieden onze troepen verbitterden tegenstand. Vijandelijke doorbraakpogingen tusschen Schwarzwasser en Jägerndorf zijn gestrand. Het garnizoen van Breslau sloeg den vijand af. Aan de Danziger-Bocht zet de vijand zijn aanvallen voort in de Oxhöfter Kämpe en tegen de W. Weichselvlakte en kon slechts weinig terrein winnen. In Koerland strandden zijn aanvallen ten N.W. van Doblen.
(R.-O.) — In Z. Hongarije veroverden de Russen Nagykanisza en meer noordelijk Sopron. In Oostenrijk naderen zij de bui-

tenwijken van Wiener-Neustadt, terwijl zij tot op 25 km. van Bratislawa doordrongen. In Silezië is Glogau thans geheel door hen veroverd.
3 April (D.N.B.) — De uit het gebied van Nagykanisza aanvallende vijand kon diepe penetraties tot stand brengen. Tusschen Boven-Raad en Güns weerden onze troepen alle aanvallen af. Ten W. van het Neusiedlermeer drong de vijand door tot ten Z. van Baden. Aanvallen op Pressburg werden afgeslagen. Ten N.W. van Tyrnau en aan de Waag werd de druk naar het N.W. sterker. Doorbraakpogingen tusschen Loslau en Jägerndorf stortten ineen. Het garnizoen van Breslau handhaafde zijn stellingen op een geringe penetratie na. De vesting Glogau werd door den vijand overweldigd. Zijn stormloop aan de Danziger Bocht duurt voort. In Koerland bleven zijn aanvallen ten N.W. van Doblen zonder succes.
(R.-O.) Zoowel in Wiener-Neustadt als in Bratislawa wordt gevochten.
4 April (D.N.B.) — Tusschen Drau en Boven-Raab duurt de druk van den vijand voort. Ten Z. van Weenen werd hij, na via Baden te zijn opgedrongen, opgevangen. Tusschen Neusiedlermeer en Donau alsmede bij Pressburg werd hij tot staan gebracht. Hernieuwde doorbraakpogingen tusschen Loslau en Jägerndorf werden verijdeld. Aan het W. front van Breslau binnengedrongen formaties, werden tot staan gebracht. Aan de Danziger Bocht en bij Doblen gaat de strijd voort.
(R.-O.) — De Russen drongen over de Hongaarsche grens Joegoslavië binnen en namen o.a. Koprivnica. Ten Z. van Weenen namen zij o.a. Neunkirchen, Wiener-Neustadt en Eisenstadt en bereikten vervolgens de buitenste verdediging van Weenen. De gevechten in Bratislawa duren voort. In Slowakije namen de Russen Kremnitza.
5 April (D.N.B.) — Aanvallen van den vijand aan de Mur werden afgeslagen. Aan de Boven-Raad werd hij teruggeworpen. Ten W. van de Leitha en ten Z. van Weenen strandden zijn doorbraakpogingen. Aan de Waag verbitterde gevechten. Aanvallen bij Loslau werden afgeslagen. Bij Breslau en ten N. van Gotenhafen duren de zware gevechten voort. Vijandelijke aanvallen in de W. Weichselvlakte en op Koningsbergen mislukten.
(R.-O.) — Hongarije is van Duitschers gezuiverd. In het Z. dringen de Russen op naar Graz en Marburg. 2 voorsteden van Weenen zijn in hun handen. Bratislawa is door hen veroverd. Ook drongen Russische troepen door de Kleine Karpathen, waar zij nu op 20 km. van Moravië staan.
6 April (D.N.B.) — Aan de Mur, ten N.W. van Steinamanger en ten Z.W. en ten O. van Weenen werden aanvallen van den vijand afgeslagen. Aan de Boven-Raab heroverden onze troepen Feldbach en Fehring. Pressburg ging verloren. Ten O. van de March hevige afweergevechten. Tusschen de W. Beskiden en het Stettinner Haff plaatselijke gevechten. Ten N. van Gotenhafen staken onze formaties over naar de Putziger Nehrung.
(R.-O.) — Ten O. van Weenen namen de Russen Bruck en ten Z. van Weenen Laxenburg. Andere troepen, die om de Z.W. buitenwijken van Weenen heentrekken, namen Breutenfurth. Ook uit Slowakije rukken de Russen op naar Weenen; hier namen zij o.a. Malacky, terwijl voorts een aantal plaatsen in Midden-Slowakije werd veroverd.
7 April (D.N.B.) — Onze troepen ontruimden hun stellingen bij Serajewo. De vijand loopt storm op Weenen en kon de voorstad Mödling binnendringen. Ten W. van de stad vallen onze troepen den vijand aan, die tot den weg Weenen-St. Pölten doordrong.
(R.-O.) — In Joegoslavië werd Serajewo door troepen van Maarschalk Tito veroverd. Ten Z.O. van Weenen namen de Russen Schwechat. In Weenen wordt gevochten. Ten O. van de stad staan de Russen over een front van 60 km. langs de March.
8 April (D.N.B.) — De vijandelijke opmarsch naar Graz werd tot staan gebracht. Aan de Raab, ten W. van Steinamanger en ten N.W. van Wiener-Neustadt werd de vijand afgeslagen. In het gebied van Weenen kon hij in het N. deel van het Weenerwoud naar het W. en N. terrein winnen en de Z. voorsteden van de stad binnendringen. Aan de March werden zijn oversteekpogingen afgeslagen. Ook ten Z. der Witte Karpathen werd zijn opdringen verhinderd. Aan de Danziger Bocht werd den vijand de toegang tot de Putziger Nehrung ontzegd. Zijn aanvallen in de Weichselvlakte ten Z. van Bohnsack mislukten. Bij zijn stormloop op Koningsbergen behaalde hij verschillende diepe penetraties, maar onze troepen beletten den doorbraak.
(R.-O.) — Weenen wordt met omsingeling bedreigd. Russische troepen, die in het Z. om de stad trokken, bereikten den Donau bij Klosterneuburg. In de stad gaan de gevechten voort.

ITALIE —

2 April (D.N.B.) — In Midden-Italië mislukten ten Z.W. van Bologna verkenningsaanvallen der Amerikanen.
3 April (D.N.B.) — Britsche troepen drongen op de landengte tusschen de Adriatische Zee en het Comacchio-Meer onze stellingen binnen.
4 April (D.N.B.) — Op de landengte tusschen de Adriatische Zee en het Comacchio-meer werden onze stellingen teruggenomen naar het kanaal bij Porte Garibaldi.
(R.-O.) — Op 2 April hebben troepen, die ten N. van Ravenna achter de Duitsche linies zijn geland, de Z. helft van het schiereiland tusschen Adriatische Zee en het Comacchio-Meer veroverd.
5 April (R.-O.) — De geheele strook land tusschen Adriatische Zee en Comacchio-Meer is van den vijand gezuiverd.
6 April (D.N.B.) — Aan de Ligurische kust vijandelijke aanvallen ten Z. van Massar, die behoudens twee geringe penetraties werden afgeslagen.
7 April (D.N.B.) — Tusschen het Comacchio-meer en de Reno konden de Britten een klein bruggenhoofd vormen, dat werd afgegrendeld. Aanvallen aan den Mont Cenis werden afgeslagen.
8 April (D.N.B.) — Bij Faenza stortten Britsche aanvallen ineen.
(R.-O.) — Aan de W. kust werden pas veroverde stellingen, die aan de Ligurische vlakte grenzen, versterkt.

LUCHTOORLOG —

2 April (D.N.B.) — Bij aanvallen van Am. formaties in Z.O. Duitschland werd vooral in Marburg aan de Drau zware schade aangericht.
(R.-O.) — Zware Am. bommenwerpers uit Italië vielen de spoorlijnen naar Weenen aan; de spoorwegbrug van Marburg over de Drau werd vernietigd.
3 April (D.N.B.) — Am. bommenwerpers veroorzaakten in Z.O. Duitschland schade, vooral te Graz, St. Pölten en Krems. De Britten vielen 's nachts Berlijn aan.
(R.-O.) — Geallieerde bommenwerpers uit Italië vielen spoorwegdoelen in Oostenrijk aan. 's Nachts bombardeerden Mosquito's Berlijn en Maagdenburg. De Britsche luchtmacht wierp in Maart 75.600 ton bommen op Duitschland, de luchtmacht 73.000 ton.
4 April (D.N.B.) — Anglo-Am. formaties vielen Noord- en Midden-Duitschland aan, waarbij zij bijzonder zware schade in Kiel veroorzaakten. 's Nachts vielen de Britten Berlijn aan.
(R.-O.) — 750 Am. vliegende forten, begeleid door 650 jagers, bombardeerden duikbootwerven te Kiel. Engelsche bommenwerpers vielen kazernes en troepenconcentraties te Nordhausen aan. Mosquito's bombardeerden 's nachts Berlijn.
5 April (D.N.B.) — Anglo-Am. bommenwerpers ondernamen aanvallen op Noord- en Midden-Duitschland, waarbij vooral Kiel en Hamburg getroffen werden. In Maart werden 1361 Anglo-Am. vliegtuigen neergeschoten.
(R.-O.) — Ca. 1000 Am. bommenwerpers, begeleid door ruim 850 jagers, vielen duikbootwerven te Kiel en Hamburg en vliegvelden in N.W. Duitschland aan. Engelsche bommenwerpers vielen opnieuw troepenconcentraties bij Nordhausen aan. 's Nachts vielen 1000 Britsche bommenwerpers olieraffinaderijen, o.a. de Launa-Werke, aan.
6 April (D.N.B.) — Am. bommenwerpers richtten vooral in Neurenberg, Plauen en Ingolstadt zware schade aan.
(R.-O.) — Ruim 1200 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 600 jagers, bombardeerden artilleriedepôts in Ingolstadt en Grafenwarz, alsmede vliegvelden en spoorwegdoelen te Neurenberg, Bayreuth en Plauen.
7 April (D.N.B.) — Am. bommenwerpers vlogen naar het Midden-Duitsche gebied en troffen vooral Leipzig, Halle en Gera.
(R.-O.) — 50 zware Am. bommenwerpers, begeleid door ruim 600 jagers bombardeerden spoorwegdoelen bij Halle en Leipzig.
8 April (D.N.B.) — Am. formaties vielen N. en Z.O. Duitschland aan. Britsche vliegtuigen vielen 's nachts Midden-Duitschland aan.
(R.-O.) — 1300 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 700 jagers vielen vliegvelden en rangeerterreinen in N. Duitschland aan. Vliegtuigen uit Italië bombardeerden doelen in Oostenrijk voor het Russische front.

ZEEOORLOG —

8 April (D.N.B.) — Onze motortorpedobooten brachten voor de Eng. kust een vijandelijke artilleriemotortorpedoboot door rammen tot zinken. Een eigen boot ging verloren. Duikbooten brachten 5 schepen van tezamen 33.000 brt., 1 korvet en 2 bewakingsvaartuigen tot zinken.

HET VERRE OOSTEN —

Birma —

5 April (R.-O.) — Geallieerde troepen deden een nieuwe landing op de kust van Arakan.
7 April (R.-O.) — Aan de kust van Arakan zijn de Japanners verdreven van den weg, waarlangs zij probeerden te ontkomen.
8 April (R.-O.) — Het 15e Jap. leger, dat ten Z. van Mandalay was ingesloten, is beslissend geslagen en kan niet langer als een strijdende eenheid worden beschouwd.

Philippijnen —

Luzon —
3 April (R.-O.) — In Z. Luzon veroverden de Am. Legaspi, benevens een groep vliegvelden.
4 April (R.-O.) — De Jap. troepen in Z. Luzon zijn omsingeld. San Pablo, de hoofdstad van de prov. Laguna, is in Am. handen.

7 April (R.-O.) — Am. parachutetroepen veroverden Lucena in Z.O. Luzon.

Negros en Cebu —

2 April (R.-O.) — Op deze eilanden vorderden de Am. tot 8 km. in 24 uur. De Jap. verliezen in de Philippijnen zijn gestegen tot 300.000 man.

Masbate —

5 April (R.-O.) — Am. troepen zijn geland op Masbate.

Soeloe-archipel —

4 April (R.-O.) — Am. troepen zijn geland op Tawi-Tawi in het Z. van den Soeloe-archipel op 50 km. van Borneo.

Rioe-Kioe-eilanden - Okinawa —

2 April (R.-O.) — De Am. zijn tot 5 km. doorgedrongen en veroverden 2 vliegvelden.

3 April (R.-O.) — Het Z. deel van Okinawa met de hoofdstad Naha en het daarbij gelegen vliegveld is afgesneden, doordat de Am. de O. kust van het eiland bereikten.

7 April (R.-O.) — De Am. vorderen ondanks toenemenden Jap. tegenstand.

Luchtoorlog —

2 April (R.-O.) — Een groote formatie vliegende vestingen deed op 1 April weer aanvallen op Tokio en omgeving.

4 April (R.-O.) — 300 vliegende vestingen hebben op 3 April aanvallen gedaan op 3 groote industriecentra bij Tokio. Geallieerde vliegtuigen uit China hebben op 1 en 2 April de vliegvelden van Sjanghai gebombardeerd. 92 Jap. toestellen werden op den grond vernietigd. Op 2 April bombardeerden Eng. vliegtuigen een spoorwegcentrum ten N. van Bangkok in Siam.

5 April (R.-O.) — 300 Am. vliegende vestingen hebben op 4 April weer fabrieken bij Tokio gebombardeerd. Op 3 April werden doelen bij Saigon, het vliegveld van Kanton en de spoorlijn Peiping-Hankau aangevallen.

6 April (R.-O.) — Zware bommenwerpers uit de Philippijnen brachten in de haven van Hongkong 9 schepen tot zinken. Ook werden schepen bij Formosa en onder de kust van Indo-China aangevallen.

7 April (R.-O.) — Bij de Z. Chineesche kust brachten geallieerde vliegtuigen 3 Jap. tankers en 2 Jap. toevoerschepen tot zinken. 300 Am. super-vliegende forten, voor het eerst begeleid door jagers van Iwojima, bombardeerden Tokio en Nagoja.

8 April (D.N.B.) — Jap. vliegtuigen en oorlogsschepen brachten in den nacht van 4 op 5 April bij de Okinawa-eilanden 2 vliegkampschepen, 1 slagschip, 1 torpedojager, 5 transportschepen en 6 onbekende oorlogsschepen tot zinken. Aan Jap. zijde gingen een slagschip, 1 kruiser en 3 torpedojagers verloren.

(R.-O.) — Op 6 April deden Jap. vliegtuigen aanvallen op Am. schepen bij Okinawa. 3 Am. torpedojagers werden tot zinken gebracht, verscheidene andere beschadigd. 116 Jap. vliegtuigen werden vernietigd.

Zeeoorlog —

3 April (R.-O.) — Eng. oorlogsschepen brachten ten Z. van Birma een vrachtschip en een escortevaartuig uit een Jap. convooi tot zinken.

8 April (R.-O.) — Bij een gevecht met Jap. vlootstrijdkrachten, 70 km. van het eiland Kioesjioe, brachten Am. vliegtuigen het Jap. slagschip „Jamato" van 45.000 ton tot zinken. Voorts werden nog 2 kruisers en 3 torpedojagers tot zinken gebracht. 7 Am. vliegtuigen worden vermist. **(V. b. Krijgsverr. 6248)**

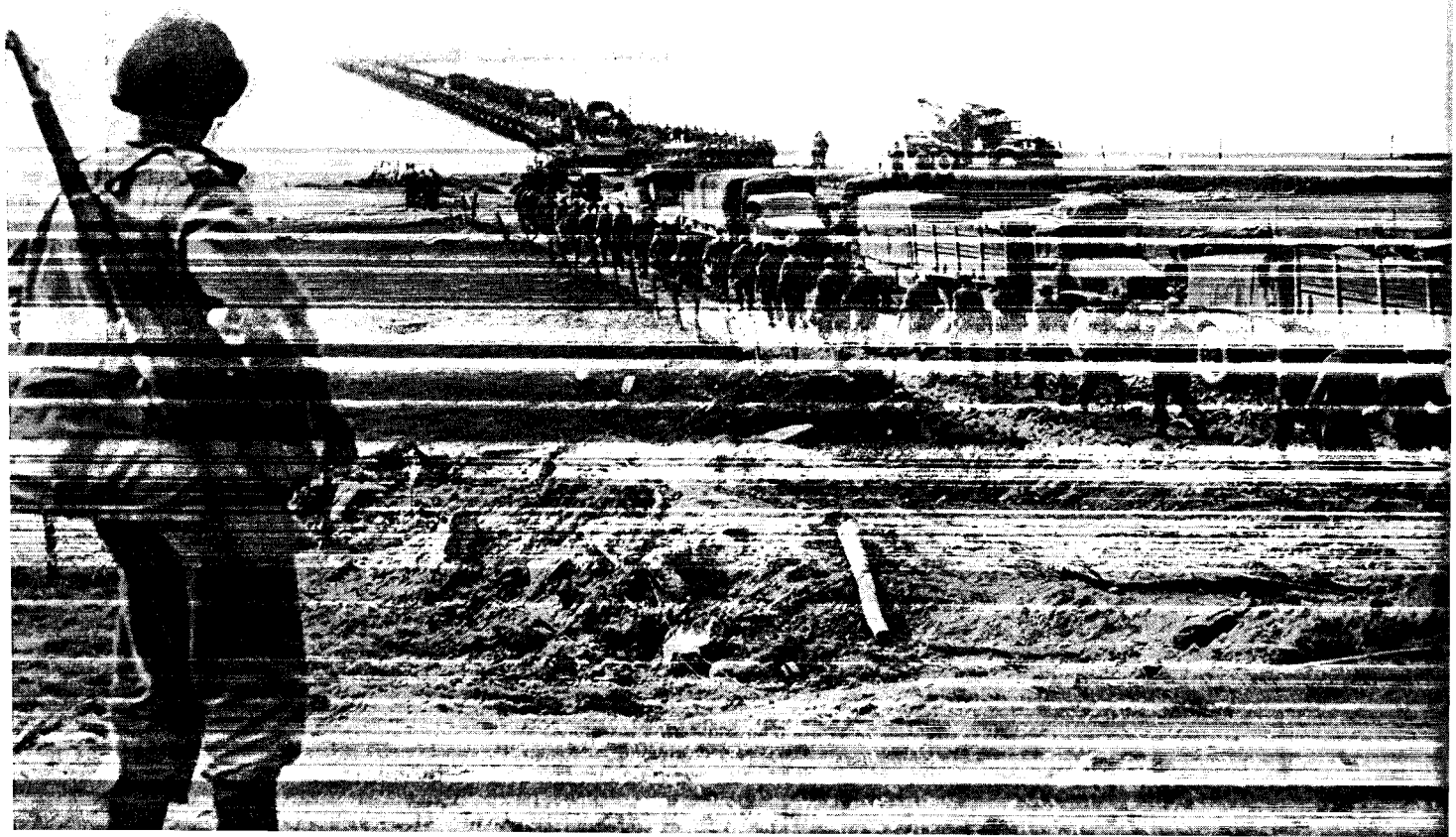
Op 19 Febr. 1945 landden de Amerikanen op Iwojima (zie 6222). Na harden strijd plantten zij 5 dagen later de Am. vlag op den top van de Surbachi (zie pag. 6225a). De Am. regeering gaf ter herinnering aan dit belangrijk gebeuren een speciale zegel uit.

Amerikaansche mariniers in gevecht om Okinawa, waar op 29 Maart 1945 het 10de Amerikaansche leger landde (Zie 6250 kol. III). Okinawa ligt 600 km. van Japan.

Een gemotoriseerde colonne van het negende Amerikaansche leger, passeert een pontonbrug over den Rijn op weg naar het front. In tegenovergestelde richting wordt een aantal krijgsgevangenen naar het achterland gevoerd.

(foto A. B. C. Press)

De Engelsche troepen banen zich vechtend een weg door de straten van een stadje in Noord-Italië.

(foto A. B. C. Press)

NEDERLAND (Bevrijd gebied) —

A. Nederland's standpunt t.a.v. de conferentie te San Francisco —

12 April (R.-O.) — Voor zijn vertrek naar San Francisco bracht de minister van Buitenlandsche Zaken, mr. E. N. van Kleffens, in een afscheidswoord tot uitdrukking, dat getracht zal moeten worden te San Francisco iets tot stand te brengen, dat deugdelijke waarborgen biedt voor veiligheid en vrede, in plaats van den Volkerenbond, die geen uitkomst gaf. De Nederlandsche delegatie gaat op weg met Nederlandsche gedachten en plannen. Zij hoedt zich voor hoogdravendheid, die in de praktijk tot nieuwe ontgoocheling zou leiden, maar zal, tezamen met de andere delegaties, beproeven het beste te bereiken, dat in onze onvolmaakte samenleving mogelijk is. De delegatie zal te San Francisco verklaren, dat Nederland zijn rechten verlangt, maar tevens bereid is zijn internationale plichten ten volle na te komen.
(Vor. ber. San Francisco: 6248 F)

B. Verplaatsing van het Militair Gezag —

13 April (R.-O.) — De Belgische radio meldt, dat het personeel van het Nederlandsche Militair Gezag Brussel heeft verlaten, om een nieuw hoofdkwartier op bevrijd Nederlandsch grondgebied te vestigen. **(Vor. ber. M. G.: 6091 A)**

C. H.M. de Koningin betuigt deelneming met overlijden van Pres. Roosevelt —

13 April (R.-O.) — In verband met het overlijden van President Roosevelt zond H. M. de Koningin een telegram aan Mevrouw Roosevelt, dat aldus luidde: „Wees zoo goed, mijn diep gevoelde sympathie te aanvaarden bij het onherstelbare verlies, dat U getroffen heeft. Ik treur met U om hem, wiens naam voor altijd zal leven in de geschiedenis en in het hart van mijn volk. Ik zelf zal nimmer zijn vriendschap vergeten voor mij en de mijnen". Aan President Truman zond de Koningin het volgende telegram: „Ik wensch het Amerikaansche volk mijn diepe medeleven te betuigen bij het groote verlies, waarin mijn volk en ik ten volle deelen. President Roosevelt gaf zijn leven voor onze gemeenschappelijke zaak. Nederland zal zijn naam ten eeuwigen dage in eere houden".
Ook H.K.H. Prinses Juliana en Z.K.H. Prins Bernhard zonden telegrammen aan Mevrouw Roosevelt.
(Vor. ber. Pres. Roosevelt: 6225 I)

NEDERLAND (Bezet gebied) —

D. Spertijd te Amsterdam verscherpt - Dynamietaanslagen —

11 April — De höhere S.S. en Polizeiführer Nordwest en commissaris-generaal voor het Veiligheidswezen brengt ter algemeene kennis: In den laatsten tijd zijn in Amsterdam dynamietaanslagen op instellingen van de Duitsche bezettingsmacht gepleegd. Dientengevolge wordt met ingang van 12 April 1945 de spertijd voor de stad Amsterdam van 20 op 19 uur vervroegd. Deze gebeurtenissen zijn aanleiding, de inwoners van Amsterdam voor de laatste maal te waarschuwen, zich van iedere sabotagehandeling te onthouden, daar bij herhaling zoowel tegen de stad als tegen de bevolking van Amsterdam van alle ter beschikking staande middelen gebruik zal worden gemaakt **(Vor. ber. Spertijd: 6247 E. Sabotage: 6113 E)**

E. De nood in het Westen - Dreigende sluiting der Centrale Keuken te Amsterdam —

9 April — De grondstoffenpositie van de Centrale Keuken wordt thans zeer ongunstig, en er zal door het gebrek aan energie met meer primitieve middelen gewerkt moeten worden. Het aantal eters, thans 337.000, zal zeker met meer dan 100 000 moeten verminderen.
(Vor. ber. Centr. Keuken: 6241 I)

F. Drinkwatervoorziening in N.-Holland gestaakt —

12 April — Het provinciaal waterleidingbedrijf in Noord-Holland heeft per 13 April de leverantie van leidingwater beeindigd. Gebrek aan energie was de oorzaak, dat deze maatregel moest worden genomen.

G. Majoor Kruyt overleden —

10 April — De oud-majoor der infanterie C. J. A. Kruijt, de laatste jaren vóór den oorlog vooral bekend door zijn oprichting van de N.S.N.A.P., is te Heemstede, 75 jaar oud, overleden. Kruyt werd te 's Gravenhage geboren en genoot zijn opleiding aan de Militaire School te Haarlem. Na zijn pensionneering stichtte hij, in 1935, de N.S.N.A.P. en liet zich in 1937 candidaat steller voor de Tweede Kamer. In 1940 is zijn partij ontbonden.

ABESSINIE —

H. Aanspraken op Italiaansch-Eritrea —

9 April — Naar uit Caïro wordt gemeld, heeft de waarnemende minister van Buitenlandsche Zaken van Abessinië op weg naar San Francisco in Caïro verklaard, dat Abessinië de aansluiting van Italiaansch Eritrea verlangt. Het gebied behoort geografisch, economisch, ethnografisch en cultureel bij het Abessijnsche keizerrijk, waarvan het ook vóór de Italiaansche bezetting deel heeft uitgemaakt. Eritrea vormt ook den rechtstreekschen toegang naar de zee, dien Abessinië niet kan missen, aldus verklaarde de Minister.
(V. b. Eritrea 6338 D)

I. Haile Selassie schenkt £ 10.000 aan de Sovjet-Unie —

9 April — Naar Tass meldt, heeft keizer Haile Selassie van Ethiopië aan den Sovjet-gezant te Addis Abeba een bedrag van £ 10.000 overhandigd, bestemd voor het ondersteuningsfonds der Sovjetbevolking. De gezant zegde den Negus dank voor dit geschenk.
(V. b. Haile Selassie 5360 B)

ARGENTINIE —

K. Diplomatieke betrekkingen met Engeland en Amerikaansche republieken hersteld —

10 April — De Britsche berichtendienst meldde, dat de Engelsche regeering besloten heeft de Argentijnsche regeering Farell te erkennen.
De Deutsche Zeitung bericht uit Stockholm, dat Stettinius, de minister van Buitenlandsche Zaken der Ver. Staten op een persconferentie te Washington verklaarde, dat de Amerikaansche republieken eenstemmig besloten hadden, de diplomatieke betrekkingen met Argentinië te hervatten.
(Radio-Oranje berichtte, dat ook Frankrijk, Canada en Nederland de Argentijnsche regeering hebben erkend. — Red.)

BULGARIJE —

L. Politieke zuivering —

10 April — Het Zwitsersche Telegraaf-Agentschap meldt, dat voor het volksgerecht te Sofia ook de voormalige gouverneur van de Nationale Bank, Gunnef, alsmede leden van de economische commissie terecht zullen staan. Bovendien, werd een tweede groep officieren voor de gerechtshoven gebracht. Het zijn 142 beklaagden, onder wie de generaals Zenkof, Jekof, de voormalige opperbevelhebber van het Bulgaarsche leger, Georgief Penef, Uzunsky, Bosnet, Torsief en Assen-Sirakon. **(V. b. Zuivering 6248 B)**

DUITSCHLAND —

M. Geen open steden —

13 April (R.-O.) — Himmler heeft vandaag een besluit uitgevaardigd, waarbij wordt bepaald: „Geen enkele Duitsche plaats zal tot open stad worden verklaard. Elke stad en elk dorp zal tot het uiterste worden verdedigd. Iedere Duitscher, die verantwoordelijk is voor de uitvoering van dit bevel en die zich aan zijn plicht zal onttrekken, zal als eerlooze ter dood worden gebracht."
(V. b. Himmler 6176 K)

ENGELAND —

N. Mevr. Churchill door Stalin ontvangen —

9 April — Naar Tass meldt, is mevrouw Churchill als presidente van het Britsche fonds voor hulp aan Rusland, op 9 April ontvangen door Stalin, in tegenwoordigheid van Molotov.
(V. b. Mevr. Churchill 6252 C)

O. Slachtoffers der V-wapens —

9 April (R.-O.) — Sedert 15 Juni 1944, 9 dagen na de landingen in Normandië, zijn als gevolg van de aanvallen met V-wapens, in Engeland 8436 menschen gedood en 25.000 ernstig gewond.
(V. b. Slachtoffers V-wapens 6190 K)

P. Verliescijfers van het Verenigde Koninkrijk en van het Britsche Gemeenebest —

11 April (R.-O.) — Minister Churchill heeft op 10 April bekend gemaakt, dat de totale verliezen van het Vereenigd Koninkrijk sedert het begin van den oorlog tot einde Februari 1945 aan dooden, gewonden en krijgsgevangenen meer dan 685.000 man bedragen, waaronder meer dan 216.000 dooden. De verliezen onder de strijdkrachten van het geheele Britsche Gemeenebest bedragen in totaal meer dan 1 126.000, waaronder 306.000 dooden. In deze cijfers zijn de verliezen onder de burgerbevolking en die van de koopvaardij niet begrepen.
(V. b. Verliezen Engeland 6196 B)

FRANKRIJK —

Q. Politieke zuivering —

9 April — Radio Parijs deelde mede, dat van de 2700 personen, die beschuldigd waren van samenwerking met den vijand, 307 beklaagden ter dood en 87 tot levenslange gevangenisstraf veroordeeld zijn. 459 beklaagden werden vrijgesproken. Sinds Frankrijks bevrijding zijn 996 beklaagden ter dood veroordeeld.
(V. b. Zuivering 6252 G)

R. Fransch-Zwitsersche financieele overeenkomst —

Krachtens een financieele overeenkomst hebben Frankrijk en Zwitserland elkaar wederzijdsche handelscredieten toegezegd tot een bedrag van $ 250 mill. Zw. fr. of de tegenwaarde in Fr. franc, voor den tijd van drie jaar, waarna zij door stilzwijgende overeenstemming met steeds een jaar zal worden verlengd. Tot aan de vaststelling van den omvang van den goederenruil, hebben de beide regeeringen het recht, de credieten tot een maximum bedrag van 125 millioen frs. te benutten.

A. Proces tegen gen. Dentz —

10 April (D.N.B.) — Naar de Britsche berichtendienst uit Parijs meldt, heeft de Fransche commissie van onderzoek generaal Dentz, den vroegeren hoogen commissaris van Syrië, die in 1941 den geallieerden troepen tegenstand bood toen zij Syrië en Libanon binnentrokken, aan hoogverraad schuldig verklaard. Een proces zal waarschijnlijk op 17 April beginnen. **(V. b. Dentz: 4819 A)**

GRIEKENLAND —

B. Kabinet-Vulgaris gevormd —

9 April (R.-O.) — Het nieuwe Grieksche kabinet onder admiraal Vulgaris is op 8 April beëedigd. In deze regeering zijn alle rechtsche en linksche partijen vertegenwoordigd. De nieuwe minister van nationale economie, Prof. Kassimatis, zeide op een persconferentie, dat de regeering van plan is zoo spoedig mogelijk verkiezingen te houden.
(V. b. Vulgaris 6252 I)

INTERNATIONAAL —

C. Wereldgoudproductie —

12 April — De totale wereldgoudproductie voor 1944, wordt geraamd op 27.5 millioen oz. tegen 29.7 millioen oz. in 1943, 35 9 millioen oz. in 1942, 40.1 milioen oz. in 1941 en een recordhoeveelheid van 40.8 millioen oz. in 1940. De productie van het afgeloopen jaar bleef derhalve 7½% ten achter bij die van 1943 en 33% bij die van 1940. Van de totale wereldproductie kwam in 1944 nog 64% voor rekening van het Britsche Imperium tegen 64.6% in 1943, 58 9% in 1940 en 57.6% in 1939. Door Zuid-Afrika werd hiervan geproduceerd 44.6% tegen 43.1% in 1943, 34.4% in 1940 en 32.8 in 1939.
(V. b. Goudproductie 5767 C)

ITALIE —

D. Niet aanwezig op de conferentie te San Francisco —

9 April — Radio Rome heeft medegedeeld, dat de regeering-Bonomi officieel van de Vereenigde Staten de mededeeling heeft ontvangen, dat het voor Italië onmogelijk zal zijn aan de conferentie van San Francisco deel te nemen. Het zal ook niet worden toegestaan, dat er een Italiaansche waarnemer naar de conferentie wordt gezonden.
(V. b. Conf. v. S. Francisco 6257 A)

E. Erkenning van Albaneesche regeering —

9 April (D.N.B.) — Bonomi heeft de voorloopige regeering van Albanië erkend en een afgezant naar Tirana gezonden, die daar den terugkeer van de Italiaansche troepen moet organiseeren.
(V. b. Erk. onafh. Albanië 6238 D)

JAPAN —

F. Mutaties in de legerleiding —

11 April — Het Japansche ministerie van Oorlog heeft medegedeeld, dat ter versterking van de verdediging van het moederland, een algemeen legercommando en een algemeen luchtcommando van het leger zijn ingesteld. Veldmaarschalk Soegijama en veldmaarschalk Sjoenrokoe zijn benoemd tot opperbevelhebbers van het algemeene legercommando en generaal Masakazoe tot opperbevelhebber van het algemeen luchtcommando van het leger.

(Radio-Oranje deelde voorts nog mede, dat bij deze reorganisatie ruim 70 generaals zijn betrokken. — Red.)
(V. b. Mutaties 6030 A)

LUXEMBURG —

G. Terugkeer van de Groothertogin —

15 April (R.-O.) — De Groothertogin van Luxemburg is op 14 April, na bijna 5 jaar in het buitenland te hebben vertoefd, in haar land teruggekeerd.
(V. b. Groothertogin 3761 K)

SOVJET-UNIE —

H. Verdrag met Joego-Slavië —

12 April (R.-O. — Te Moskou is een verdrag van vriendschap en wederzijdschen bijstand gesloten tusschen de Sovjet-Unie en Joego-Slavië voor een tijdsduur van 20 jaar.

SPANJE —

I. Diplomatieke betrekkingen met Japan afgebroken —

12 April (R.-O) — De Spaansche regeering maakt bekend, dat zij besloten heeft de diplomatieke betrekkingen met Japan te verbreken. De aanleiding tot dezen stap is het feit, dat de Japansche troepen het Spaansche consulaat te Manilla in brand hebben gestoken en het personeel van het consulaat en verscheidene andere Spaansche onderdanen hebben vermoord.
(V. b. 6244 I)

SYRIE —

K. Reconstructie van het kabinet.

9 April — De Britsche berichtendienst deelde mede, dat de Syrische regeering werd gereorganiseerd. Fayez el Khoury werd minister-president. Zijn kabinet bestaat uit zes leden, waarvan er drie reeds in de vorige regeering zitting hadden.

TSJECHO-SLOWAKIJE —

L. Verhouding tusschen Tsjechen en Slowaken —

9 April (R.-O.) — De waarnemend eerste minister van Tsjecho-Slowakije, Gottwald, heeft op 8 April op een vergadering van den Slowaakschen Nationalen Raad te Kosice verklaard, dat de Tsjechoslowaaksche regeering zal probeeren, het principe van gelijkheid tusschen de Tsjechen en Slowaken in praktijk te brengen door de Slowaken als een nationaal onafhankelijk volk te beschouwen.

M. Samenstelling der regeering - Dr. Fierlinger minister-president

11 April — De nieuwe Tsjechische regeering is als volgt samengesteld:
Dr. Fierlinger, tot dusver gezant in Moskou, werd minister-president. Plaatsvervangende minister-presidenten werden Gottwald, Skramek en Siroko. Minister van Buitenlandsche Zaken werd Jan Masaryk (onveranderd), van Verdediging: generaal Svoboda, van Binnenlandsche Zaken: Nosek, van Justitie: S ransky, van Onderwijs: prof. Zdenek Nejedly, van Propaganda: Vaziav Kopezky, van Landbouw: Julius Duvis, van Buitenlandschen Handel: Ripka, van Industrie: Lauschmann, van Posterijen: Halak en van Financiën: Srobar. Het nieuwe kabinet is overwegend links georiënteerd.
(V. b. Kabinet: 6248 I)

TURKIJE —

N. Delegatie naar San Francisco —

Naar de Engelsche nieuwsdienst meldt, zal de Turksche delegatie voor de wereldveiligheidsconferentie, aan het hoofd waarvan de minister van Buitenlandsche Zaken, Hassan Sada, staat, via Cairo naar San Francisco zal vertrekken.

VER. STATEN —

O. Overzicht militaire verliezen —

10 April — Volgens een bericht uit Washington heeft de minister van Oorlog, Stimson, medegedeeld, dat de verliezen van het Amerikaansche leger tot 27 Maart van dit jaar 796.383 man hebben bedragen, onder wie 156 471 dooden. De totale verliezen der marine, der mariniers en der kustbescherming bedroegen volgens de opgave van Stimson 94.926 man, waaronder 36.649 dooden.
(V. b. Verliezen 6238 K)

P. Voorstellen inzake de gouddekkingsvoorschriften —

12 April — De voorzitter van het Federal Reserve Bureau, Marimer Eccles, heeft voorgesteld, dat de verlaging der gouddekking voor de bankbiljetten der Federal Reserve Banken en der deposito's tot 25 pCt. in plaats van tot dusverre 40 pCt., resp. 35 pCt., zoo snel mogelijk wet zal worden, daar anders de dekkingsverhouding bij het voortduren der huidige ontwikkeling, reeds aan het einde van 1945 tot 39.2 pCt. zal dalen en zoodoende nog juist iets boven het tot dusverre vereischte minimum gemiddelde van 37½ pCt. zal blijven. Andere mogelijkheden om aan den toestand het hoofd te bieden zouden in de eerste plaats bestaan uit de uitgifte van bankbiljetten der Federal Reserve Banken zonder dekking of in de tweede plaats uit de volledige opheffing der dekkingsvoorschriften. Het Federal Reserve Bureau acht echter de verlaging het meest doelmatig, daar deze maatregel vermoedelijk het meeste zal overeenstemmen met het standpunt van het Congres. Een verlaging tot 25 pCt. zou voor alle te voorziene gevallen voldoende zijn en bovendien medehelpen aan de handhaving van de stabiliteit op de markt voor staatsfondsen. Eccles richtte zich tegelijkertijd tegen voorstellen van verschillende senatoren om den goudprijs te verhoogen. Een hoogere goudprijs zou neerkomen op een steunverleening aan de buitenlandsche goudbezitters, die dit in de Ver. Staten voor zich hadden laten reserveeren. Tegelijkertijd zouden hierdoor aanvullende goudaankoopen door de Ver. Staten vereischt worden, naar aanleiding waarvan kan worden opgemerkt, dat de Ver. Staten goud voor monetaire doeleinden niet meer noodig hebben. Monetaire maatregelen alleen zouden ook een inflatie niet kunnen verhinderen. De inflatie moet en kan slechts tot stilstand worden gebracht door prijscontrôle en rantsoeneering tot op een tijdstip, dat de voorziening met goederen wederom voldoende is om aan de opeengehoopte vraag van het land te kunnen voldoen. (Telegraaf)

Q. Overzicht export 1943-'44 —

12 April — Omtrent den Amerikaanschen uitvoer in 1944, met inbegrip van de leen- en pachtleveranties, wordt uit Washington gemeld, dat de waarde van den export naar Engeland $ 5 milliard heeft bedragen tegen $ 4 milliard in 1943; naar de Sovjet-Unie $ 3.44 (v. j. 2.9) milliard en $ 0.84 (v. j. 0.59) milliard naar Tsjoenking-China en Br.-Indië. De leen- en pachtleveranties naar Afrika, de Middellandsche Zeelanden en Zuid-Amerika liepen terug. (Telegraaf)
(V. .b. Leen & pachtleveranties 6131 A) (Export 4221 C)

R. Omvang der bankbiljettencirculatie —

Het bedrag der in omloop zijnde bankbiljetten van $ 100 en hooger is, sinds 1939 met bijna 1100 pCt. gestegen. Aan $ 100 biljetten staat 18 maal zooveel uit, aan $ 500 biljetten 9 maal zooveel en aan 1000 doll. biljetten zesmaal zooveel. In verband hiermede werd in den Senaat

reeds het verlangen te kennen gegeven, dat president Roosevelt zal overgaan tot de intrekking van alle groote bankbiljetten, zooals in 1933 reeds werd overgegaan tot intrekking van alle goudbiljetten.

A. President Roosevelt overleden - Vice-president Truman volgt op —

13 April (R.-O.) — President Roosevelt is op 12 April in den namiddag als gevolg van een bloeduitstorting in de hersenen in zijn landhuis te Warm Springs in Virginië in den leeftijd van 63 jaar onverwacht overleden. Na een lichte lunch klaagde de president plotseling over zware hoofdpijn. Eenige minuten later verloor hij het bewustzijn: twee uren later stierf hij De president had zich naar Warm Springs begeven om een nabehandeling te ondergaan voor de kinderverlamming die hem in 1921 trof en waarvoor hij op geregelde tijden te Warm Springs terugkeerde. Hij was van plan daar nog een week te blijven en dan naar San Francisco door te reizen om de bijeenkomst van de Vereenigde Volkeren te openen. De begrafenis zal op 15 April plaats vinden op het landgoed van de familie Roosevelt te Hyde Park in den staat New-York.
V. b. Pres. Roosevelt 6225 I)

13 April (R.-O.) — De Amerikaansche vice-president Harry S. Truman is op 12 April beëedigd als 33ste president van de Vereenigde Staten. Na zijn beëedïging verklaarde hij: „Ik zal het mij tot taak stellen voort te werken met zooals President Roosevelt, dat gewenscht zou hebben en met dat doel voor oogen heb ik aan de leden van het kabinet verzocht mij in dezen bij te staan."

President Harry S. Truman, die op 12 April 1945, onmiddellijk na het overlijden van Roosevelt te Washington werd beëedigd als 32ste president van de Ver. Staten van Noord-Amerika, is 61 jaar oud. Hij werd geboren op een boerderij in den staat Missouri en diende in den eersten wereldoorlog als majoor in het Amerikaansche leger. In 1934 werd hij gekozen tot lid van den Senaat, in welke functie hij in 1940 herkozen werd.
Tijdens den laatsten oorlog maakte hij naam als voorzitter van de commissie uit den Senaat, die verspilling in de

Harry S. Truman

Amerikaansche oorlogseconomie tegenging. Vorig jaar werd hij door de democratische conventie gekozen als partijcandidaat voor het vice-presidentschap, in de plaats van Henry Wallace. Volgens de Amerikaansche constitutie werd hij automatisch president bij het versche den van Roosevelt. Truman is gehuwd en heeft een dochter. Hij wordt beschouwd als een harde, conscientieuze werker.
(De Vliegende Hollander)

ZWEDEN —

B. Afstand van de exterritoriale rechten in China —

9 April (D.N.B.) — De Zweedsche gezant in Tsjoengking heeft een verdrag met de regeering aldaar onderteekend, volgens hetwelk Zweden afziet van zijn exterritoriale rechten in het China van Tsjoengking. Het verdrag zal aan den Zweedschen Rijksdag worden voorgelegd.

ZWITSERLAND —

C. Geen asyl voor oorlogsmisdadigers —

10 April (R.-O.) — Zwitserland heeft bekend gemaakt, dat het geen asyl zal verleenen aan oorlogsmisdadigers.

DE WERELDOORLOG

Snelle geallieerde vorderingen in Oost-Nederland; Arnhem in Britsche handen - Opnieuw aanzienlijke geallieerde terreinwinst in Duitschland; het Roergebied is omsingeld; Amerikaansche formaties bereiken de Elbe bij Maagdenburg - De Russen veroveren Weenen en Koningsbergen —

NEDERLAND —

9 April (D.N.B.) — Bij Zutphen en Oostelijk van Deventer ondernamen de Can. opnieuw hevige aanvallen. Zij drongen verder naar het N.W. en N. op. Valschermjagers, die in N.O. Nederland achter ons front waren neergelaten, werden vernietigd.

(R.-O.) — Holten werd bevrijd. Can. afdeelingen bereikten het inundatiegebied bij Meppel, terwijl zij ook contact maakten met geallieerde parachutisten op ca 13 km. ten N.O. van Zwolle.

10 April (R.-O.) — In de buitenwijken van Deventer wordt gevochten. Rijssen is bevrijd. Van deze plaats uit rukten de Can. 5 km. op in de richting van Haarle. De weg Almelo-Zwolle werd reeds afgesneden.

11 April (D.N.B.) — In Nederland gevechten om Deventer en bij Meppel.
(R.-O.) — Deventer is bevrijd. In Midden-Overijsel passeerden de Can. het Overijselsch kanaal en staan op 1 km. ten Z. van Ommen. Andere afdeelingen drongen in Drente op tot voorbij Westerbork.

(R.-O.) — Tusschen Zutphen en Deventer staken de Can. de IJsel over en vormden een bruggenhoofd van 1½ km. breed en ca. 3 km. diep. Van Deventer uit rukten zij 15 km. op in N. richting. Ommen werd bevrijd. In Drenthe dringen Can. troepen op langs den spoorweg Hoogeveen-Assen, terwijl Poolsche troepen Emmen bevrijdden en Exloo, ten W. van ter Apel bereikten.

(R.-O.) — Britsche troepen staken de IJsel over bij Westervoort en drongen in Arnhem binnen. Het Can. bruggenhoofd ten Z. van Deventer is nu 6 km. breed en tot 10 km. diep. Ten N van Deventer werd Heine bereikt. Assen is bevrijd. Poolsche troepen vorderden over Exloo tot 5 km. ten N. van Weerdingermond.

(R.-O.) — Het O. deel van Arnhem is in geallieerde handen; ten N van deze stad rukken de troepen op naar Apeldoorn. Uit hun IJsel-bruggenhoofd bereikten de Can. den rand van Apeldoorn. Twello en Teuge werden bevrijd. In Overijsel: Dalfsen. In Drente rukten de Can. op tot aan den rand van Groningen. De Polen drongen tot enkele km. ten Z. van Winschoten door.

15 April (D.N.B.) — Bij Arnhem en Deventer konden de aanvallende Canadeezen slechts plaatselijke successen behalen. Verkenningspatrouilles zijn tot Groningen doorgedrongen.

(R.-O.) — Arnhem is van den vijand gezuiverd; Deelen werd bereikt. In Apeldoorn wordt gevochten; de Can. zijn over het Apeldoornsche kanaal. Zwolle werd bevrijd, evenals Heerenveen. In de stad Groningen wordt hevig gevochten

OVERIG WESTELIJK FRONT —

9 April (D.N.B.) — De tusschen Eems en Wezer oprukkende Britsche formaties staan tusschen Syke en de Aller. Uit zijn bruggenhoofden bij Stolzenau en Minden ging de vijand tot actie over in N. en O. richting; ten O. van Nienburg en ten W. van Hannover werd hij tot staan gebracht. Hildesheim ging verloren.
(R.-O.) — De vijand trekt terug op Emden. Britsche formaties zijn Bremen tot op 8 km. genaderd. Hannover wordt omsingeld. Göttingen werd veroverd.
In het Roergebied werd Gelsenkirchen bezet, terwijl de buitenwijken van Dortmund bereikt werden.

10 April (D.N.B.) — De Britten, die over de linie Meppen-Bramsche opdrongen, konden terrein winnen. De vijand maakt vorderingen in de richting van Hannover.
(R.-O.) — Britsche troepen staken op een nieuw punt de Wezer over en namen Nienburg. Am. formaties zijn in de buitenwijken van Hannover.
Ten N.W. van Stuttgart biedt de vijand hardnekkige tegenstand.

11 April (D.N.B.) — Tusschen Beneden-Wezer en Aller werd de vijand tegengehouden. Hannover ging verloren, terwijl de vijand aan weerskanten der stad naar het O. oprukt. De afweerslag in het Roergebied nam toe.

(R.-O.) — Hannover werd veroverd. Ten N. van deze stad bereikten de Britten Celle. Am. formaties staan voor Brunswijk. Andere afdeelingen zijn 12 km. voorbij Nordhausen. In het Roergebied werd Essen veroverd.

12 April (D.N.B.) — Tusschen Eems en Quakenbruck werden aanvallen van den vijand afgeslagen. Ten Z. van Bremen werd hij teruggeworpen. In het gebied van Hannover drong hij bij Salzgitter en Braunschweig verder op. Voorhoeden bereikten het gebied ten Z. van Maagdenburg. Na vergeefsche aanvallen op Erfurt drongen de Am. aan weerskanten der stad, verder naar het O. op; zij bereikten het gebied van Weimar. Aan den Z. rand van het Thüringer Wald zware strijd bij Sonneberg en Coberg.

(R.-O.) — Tusschen Eems en Wezer felle gevechten; de vijand tracht op de lijn Emden-Oldenburg-Bremen een nieuwe linie te vormen. Na een stoot van 90 km. in 1 dag, bereikten Am. formaties de Elbe bij Maagdenburg. In Brunswijk wordt gevochten.

In het centrum van het front werden Weimar en Coburg genomen.

13 April (D.N.B.) — De vijandelijke doorbraak in het Roergebied mislukte. Tusschen de Harz en de Saale dreef de vijand een sterke wig naar het O., waarbij hij de linie Eisleben-Weissenfels-Jena bereikte. Weimar viel in handen van den vijand.

(R.-O.) — Geallieerde troepen vorderden 25 km. in de richting van Emden en Oldenburg. In het Roergebied werd Duisburg genomen. Am. formaties staken de Elbe over en hebben daar een front van 10 km., terwijl in Maagdenburg verwoed wordt gevochten.

(R.-O.) — Tusschen Eems en Wezer drongen Britsche troepen in Cloppenburg binnen. Van Celle uit drongen zij door Uelzen. In het Roergebied werd Dortmund gezuiverd, terwijl Hagen en Remscheid bereikt werden; hier werden in 12 dagen 84.500 gevangenen gemaakt. Brunswijk is geheel veroverd. Van Maagdenburg tot Tangermünde staan de Am. langs en over de Elbe. Ook trokken zij voorbij Leipzig over de Mülde Jena en Zeitz werden veroverd. De Am. naderen Bamberg en trokken Bayreuth binnen.

15 April (D.N.B.) — In het Roergebied konden de Amerikanen hun aanvalswig N.W. van Lüdenscheid vergrooten. In den Harz drong de vijand onze troepen terug. Ten Z. van Bernburg wist hij over de Saale te dringen en naar het O door te stooten. De naar Leipzig en Chemnitz opdringende troepen werden tot staan gebracht. Doorgebroken pantsercolonnes drongen Bayreuth binnen.

(R.-O.) — Krachtige Duitsche tegenstand op de lijn Emden-Oldenburg-Bremen. Bij Bayreuth zijn Am. troepen tot op 25 km. van de Tsjechoslowaaksche grens doorgedrongen.

OOSTELIJK FRONT —

9 April (D.N.B.) — In het Z. en W. van Weenen zware gevechten. Hevige aanvallen uit het Weenerwoud naar het W. en N. zijn gestrand. Pogingen van den vijand om zijn bruggenhoofd over de March uit te breiden bleven zonder resultaat. Ten Z. van Ratibor geslaagde eigen aanvallen. Aan de Danziger Bocht en in de W. Weichselvlakte stortten hernieuwde aanvallen van den vijand ineen. Hij drong tot den binnensten verdedigingsring van Koningsbergen door.

(R.-O.) — De Russen hebben een bruggenhoofd over de March en dreigen Weenen geheel te omsingelen. Zij drongen in de stad door, tot op 2 km. van het centrum. Ten W. van de stad namen zij Tulln. De Russen begonnen een frontaanval op Koningsbergen, waarbij zij goede vorderingen maken.

10 April (D.N.B.) — Tusschen Drau en Weenerwoud sloegen onze troepen de meeste aanvallen af. In het centrum van Weenen wordt verbitterd gestreden. Aan de monding van de March kon de vijand zijn bruggenhoofd verbreeden.

(R.-O.) — Ten O. van Weenen namen de Russen Mansdorf en ten Z. der stad Berndorf. Zij bereikten het centrum van Weenen. Koningsbergen werd veroverd. 48.000 man gaven zich over.

11 April (D.N.B.) — Tusschen Drau en Donau werd de samenhang van het front hersteld. De bezetting van Weenen werd op het Donau-kanaal teruggedrukt. Ten N. van de Witte Karpathen drong de vijand bij Holic en Trentsjin naar het N. op, doch werd teruggeslagen.

(R.-O.) — 3/4 van Weenen is in Russische handen. Ten N.W. van Bratislawa vorderen zij naar de grens van Moravië. Zij namen Premschin.

12 April (D.N.B.) — De strijd aan het Donau-kanaal in Weenen duurt voort. In den Donau-March-driehoek kon de vijand zijn bruggenhoofd naar het N.W. uitbreiden. Bij Breslau zette hij zijn aanvallen voort; plaatselijke penetraties werden afgegrendeld. Koningsbergen werd door Gen. Casch overgegeven. Hij werd hiervoor ter dood veroordeeld, zijn verwanten zullen gevangen worden genomen.

(R.-O.) — De strijd in Weenen loopt ten einde. In Slowakije namen de Russen twee steden 60 km. ten O. van de grens van Moravië.

13 April (D.N.B.) — Ten N. van de Mur in het Wiener Wald en ten O. van St. Polten werden penetraties van den vijand afgegrendeld. In Weenen duren de straatgevechten voort. Doorbraakpogingen aan de March werden verijdeld.

(R.-O.) — De Russen trekken op in de richting van Linz en Graz. Door de verovering van Eigersbrunn is de omsingeling van Weenen nagenoeg voltooid. In Slowakije namen de Russen Skalitz aan de grens van Moravië.

(R.-O.) — Weenen is door de Russen veroverd. Bij den strijd om deze stad werden 130.000 Duitschers gevangen genomen. In Tsjecho-Slowakije viel Hodonin in Russische handen.

15 April (D.N.B.) — Tusschen Drau en Donau duren zware afweergevechten voort. Ten W. van de March werden aanvallen afgeslagen of opgevangen.

(R.-O.) — Ten W. van Weenen staken de Russen de Treisen over en namen Herzogenburg, 10 km. ten N.O. van St. Pölten. Ook naderen zij Zisterdorf, 40 km. ten N.O. van Weenen. In Tsjecho-Slowakije namen zij Strasnitz. Op het schiereiland ten W. van Koningsbergen worden de laatste Duitschers onschadelijk gemaakt.

ITALIE —

9 April (D.N.B.) — Aan de Ligurische kust kon de vijand ons afweerfront in geringe mate terugdringen.

(R.-O.) — Britsche troepen vorderden langs den Z.W. oever van het Comacchiomeer.

10 April (D.N.B.) — Aan de Ligurische kust kon de vijand in Massar binnendringen.

(R.-O.) — Am. troepen veroverden stellingen op minder dan 30 km. van Spezzia.

Bij Lugo stak het 8e leger de Senio over.

11 April (D.N.B.) — Ten Z.W. van het Comacchio-meer kon het 8e leger onze linie Lugo-Alfonsine eenige km. terugdringen.

12 April (R.-O.) — Het 8e leger is 11 km. over de Senio en bereikte de Santerno. Lugo en Fusignano zijn veroverd.

13 April (R.-O.) — Het 8e leger heeft 3 bruggenhoofden over de Santerno. Aan den weg naar Bologna werd Castel Bolognesa veroverd. Fransche troepen vallen aan de Fransch-Italiaansche grens aan.

15 April (R.-O.) — Het 8e leger bereikte de Silaro. Aan den weg naar Bologna werd Imola bezet. Aan de W.-kust werd Carrara veroverd

LUCHTOORLOG —

9 April (D.N.B.) — Des nachts vielen Britsche bommenwerpers Hamburg en steden in Midden-Duitschland aan.

(R.-O.) — 1200 Am. bommenwerpers, begeleid door 750 jagers, bombardeerden rangeerterreinen en vliegvelden in Midden-Duitschland.

10 April (D.N.B.) — Anglo-Am. bommenwerpers vielen plaatsen in Z. en N.W. Duitschland aan.

(R.-O.) — 1250 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 750 jagers, bombardeerden o.a. 10 vliegvelden. Zware Eng. bommenwerpers wierpen 5 en 10-tons bommen op duikbootschuilplaatsen te Hamburg.

11 April (D.N.B.) — Overdag en 's nachts was Midden-Duitschland het doel van Anglo-Am. bommenwerpers.

(R.-O.) — 1300 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 750 jagers, vielen vliegvelden rond Berlijn aan.

(R.-O.) — 1300 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 850 jagers, vielen vliegvelden en rangeerterreinen in Z. Duitschland aan.

13 April (D.N.B.) — Hoofdzakelijk Anglo-Am. jagers vlogen Duitsch gebied binnen. Op enkele plaatsen in Z.O. Duitschland werden bommen geworpen. Des nachts vielen Engelsche vliegers Berlijn aan.

(R.-O.) — Am. jachtbommenwerpers vielen vliegvelden bij Leipzig aan en hebben daarbij 73 vliegtuigen op den grond vernield. In de afgeloopen 10 dagen zijn er meer dan 1430 Duitsche vliegtuigen op den grond vernield of beschadigd.

(R.-O.) — 200 zware Am. bommenwerpers vielen rangeerterreinen aan de spoorlijn Duitschland-Denemarken aan. 350 escorteerende jagers bombardeerden intusschen vliegvelden en vernielden 266 toestellen op den grond. 's Nachts vielen 850 Eng. bommenwerpers Kiel aan.

ZEEOORLOG —

10 April (R.-O.) — In Maart bleef de vijandelijke duikbootactiviteit toenemen. De vijand behaalde evenwel minder successen dan in Februari; hij leed zware verliezen.

HET VERRE OOSTEN —

Birma —

10 April (R.-O.) — Britsche troepen bereikten ten O. van Maiktila de spoorlijn Mandalay-Rangoon.

Philippijnen —

Luzon —

11 April (R.-O.) — Alle georganiseerde tegenstand van den vijand in Z. Luzon is gestaakt.

Bohol —

13 April (R.-O.) — Op 11 April zijn Am. troepen op het eiland Bohol geland.

Soeloe-archipel —

11 April (R.-O.) — Op 9 April zijn de Am. op Jolo geland en hebben de hoofdstad en vliegvelden van het eiland bezet.

Luchtoorlog —

10 April (R.-O.) — Zware Am. bommenwerpers brachten in de Chineesche Zee een Jap. torpedojager en een troepentransportschip van 8.000 ton tot zinken.

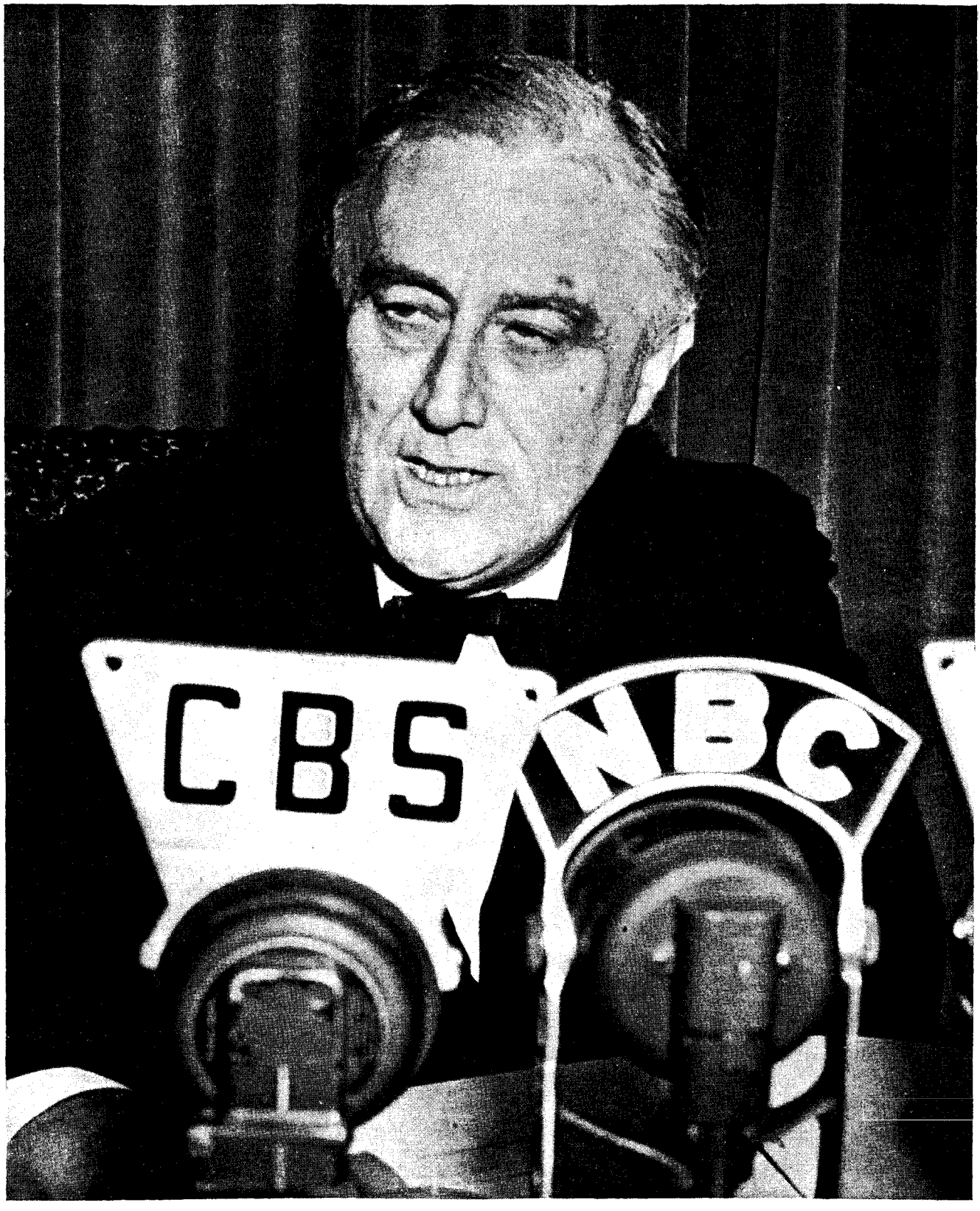
12 April (R.-O.) — Een groote formatie vliegende vestingen viel fabrieken te Tokio en te Koriama, 185 km. ten N. van Tokio, aan.

13 April (R.-O.) — Bij aanvallen van Jap. vliegtuigen op schepen bij Okiwana, verloren de Am. 1 torpedojager. 113 Jap. vliegtuigen werden vernietigd.

14 April (R.-O.) — Vliegende vestingen hebben heden opnieuw Tokio aangevallen. Eng. marinevliegtuigen bombardeerden Formosa.

15 April (R.-O.) — Eng. deklandingsvliegtuigen vielen op 14 April de Sakashima-eilanden, tusschen Okinawa en Formosa, aan; deze eilanden waren reeds eerder het doel van Britsche aanvallen.

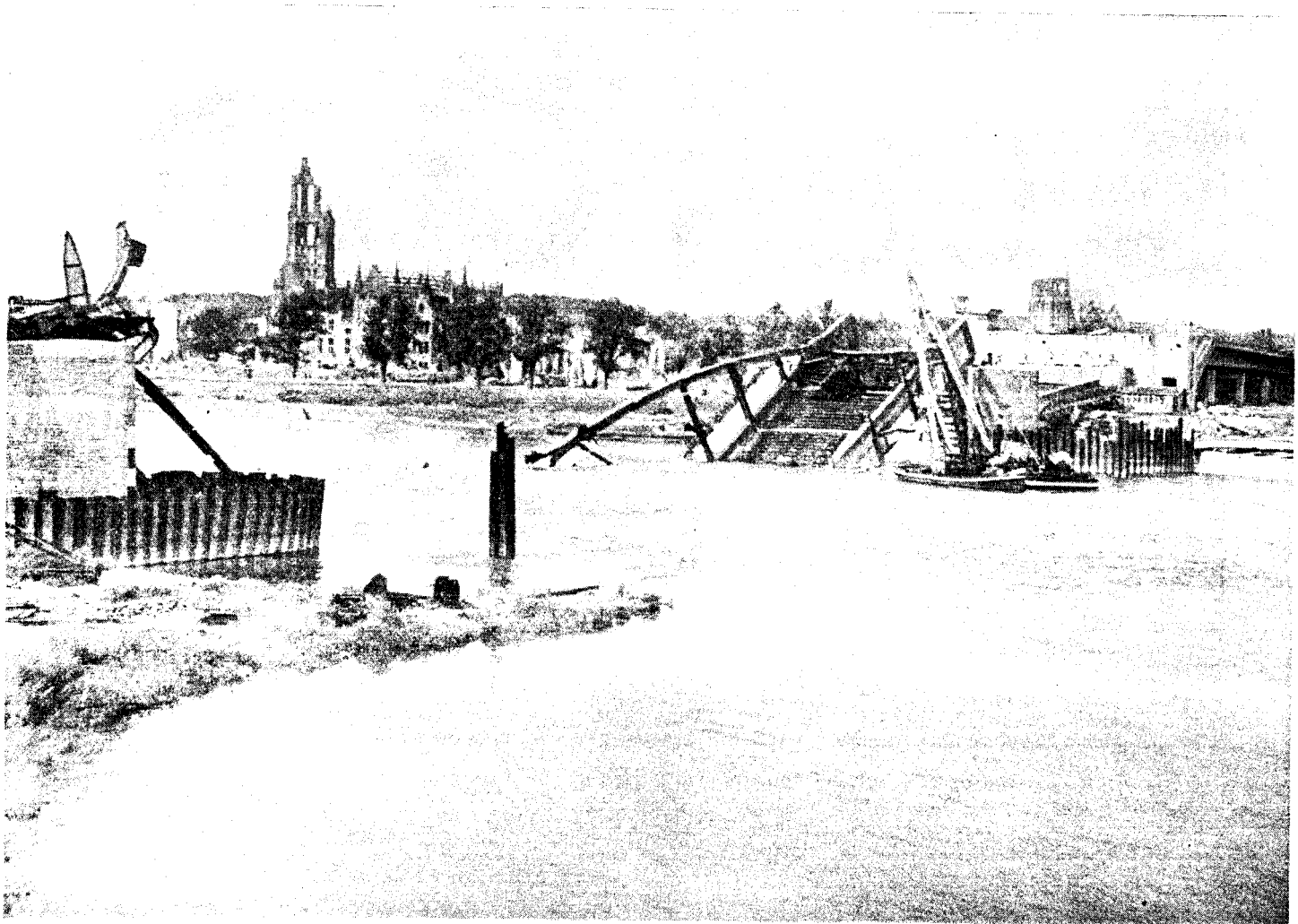
(Vor. ber. Krijgsverr. 6253).

Op 12 April overleed op zijn buitenverblijf te Warm-Springs, de groote staatsman Franklin Delano Roosevelt, president van de Ver. Staten.

Gezicht op het zwaar geteisterde Arnhem, na de bevrijding door de geallieerde troepen op 15 April 1945. (Zie pag. 6259)

(foto A. B. C. Press)

NEDERLAND (Bevrijd gebied) —

A. Tijdelijke gemeenteraden —

17 April (R.-O.) — De regeeringsvoorlichtingsdienst meldt, dat bij Koninklijk Besluit van 12 April 1945 een nadere regeling is getroffen, omtrent de voorloopige voorziening in het bestuur van de gemeenten in bevrijd gebied. Dit Koninklijk besluit regelt de samenstelling en inrichting van tijdelijke gemeenteraden, die zullen functioneeren tot het tijdstip, waarop de gemeenteraden op de bij de wet voorgeschreven wijze kunnen worden samengesteld. De verkiezing zal niet door de uitoefening van het algemeen kiesrecht plaats vinden maar door een kiescollege. De burgemeesters zullen aan den Commissaris van de Koningin een aanbeveling doen voor de benoeming van deze kiescolleges. In beginsel oefenen de tijdelijke raden alle bevoegdheden uit welke krachtens de wet aan den gewonen raad zijn toegekend.

B. De Nederlandsche delegatie te San Francisco —

20 April (H.-N.) — In de samenstelling van de lijst der Nederlandsche delegatie voor de conferentie te San Francisco, hebben enkele aanvullingen plaats gevonden. De volledige lijst is als volgt: Mr. E. N. van Kleffens, minister van Buitenlandsche Zaken, voorzitter der delegatie; Dr. Jhr. A. Loudon, Nederlandsch ambassadeur te Washington, vice-voorzitter; Dr. H. J. van Mook, Luitenant-Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië; vice-admiraal C. L. Helfrich; majoor-generaal A. G. van Tricht; Dr. L. J. C. Beaufort; Dr. C. O. van der Plas, lid van den Raad van Nederlandsch-Indië; Prof. Mr. J. C. Kielstra, buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister te Mexico. Nederlandsch-Oost-Indië, Suriname en Curaçao hebben bovendien ieder een adviseur voor de delegatie aangewezen. Ook werden plaatsvervangende leden der delegatie benoemd. **(V. b. San Francisco 6358 D; Ned. delegatie 6235 C).**

NEDERLAND (Bezet gebied) —

C. De nood in het Westen - Broodrantsoen verlaagd tot 400 gram per week —

18 April — Het broodrantsoen te Amsterdam zal voorloopig 400 gr. per week worden, waarbij dan voor de eerstvolgende weken komen de 400 gram van het Roode Kruis.
Hoewel zulks niet in de Amsterdamsche pers werd gepubliceerd, kan worden aangenomen, dat de rantsoenen in het overige deel van Noord-Holland, evenals in Zuid-Holland en Utrecht, niet hooger zijn. **(V. b. Broodrantsoen 6251 G)**

D. Centrale Keuken te Amsterdam halveert de verstrekkingen —

17 April — Door het uitvallen van den electrischen stroom en het verlengen van den spertijd ('s avonds om 7 uur binnen) is de productiemogelijkheid van de centrale keukens aanzienlijk kleiner geworden. In verband hiermede is het noodzakelijk geworden, den afnemers van de centrale keukens slechts om den anderen dag voedsel uit de keukens te verstrekken. **(V. b. Centr. Keukens 6357 E)**

E. Pers - Dagbladen in miniatuurformaat —

17 April — Door de opheffing van de stroomlevering zijn de moeilijkheden voor de dagbladen haast onoverkomelijk geenkele bladen in handzetsel of gestencild. Het formaat is beperkt tot één velletje van ca. 20 × 30 cm., dat dan nog niet worden. Te Amsterdam verschijnen nog eens elken dag, maar b.v. 3 × per week verschijnt. **(V. b. Bep. pers 6011 kol. II)**

F. Voeding en Volksgezondheid —

Aan het Alg. H.blad van 18 April ontleenen wij: De Gezondheidsraad stelt in zijn vergelijkend onderzoek van den gezondheidstoestand van de bevolking in 1913, 1914-'18 en 1940-'43 vast, dat het vierde het kritieke jaar wordt in beide perioden, waarin de vermindering van voedsel tot ernstige gevolgen leidt voor een zeer groot deel der bevolking. In 1938 ontvingen de werkloozen 3008 calorieën in hun voedsel, in 1943 stonden de bevolking slechts 1654 calorieën ter beschikking. Schoolkinderen nemen af in gewicht. Onderhuidsch vet verdwijnt. Behalve de t.b.c. nemen ook de andere ziekten toe. Te Amsterdam was in 1943 het aantal sterfgevallen aan tuberculose verdubbeld, vergeleken met 1940. Anaemie komt veel voor, zoomede een droge, licht schilferende huid. Dit alles, zegt de gezondheidsraad, is het beeld van ondervoeding, die bezig is in hongersnood over te gaan.
De sterfte aan tuberculose, in 1939 4.1 per 10.000, bedroeg voor de eerste vier maanden van 1943 7.6 per 10.000. Tekort aan eiwit en vet is vooral het euvel der voeding. De verstrekking van margarine op groote schaal leidde tot vermindering der vitamine A-positie (boter bevat veel vitamine A) A-vitaminose (tekort aan vitaminen) trad voor het eerst op als een ziekte die het geheele Nederlandsche volk bedreigt. Het rapport behandelt niet meer den toestand van den afgeloopen winter, toen de sterfte te Amsterdam nog meer toenam. Uit een vergelijking van de perioden van den vorigen oorlog kan de gevolgtrekking worden gemaakt, dat bij verbetering van den voedseltoestand de sterk gestegen sterfte vrij spoedig weer tot een normaal peil terugloopt. Het stelt vast, dat vooral de kleine middenstand het meest te lijden heeft.

G. Mevr. Ina Boudier-Bakker 70 jaar —

16 April — De bekende romancière mevrouw Ina Boudier-Bakker werd op 15 April 70 jaar. De „Telegraaf" schreef naar aanleiding hiervan o.m. het volgende: In 1900 verschenen haar eerste schetsen, en in 1902 publiceerde zij „Machten", het jaar daarop „Het beloofde Land", in 1909 „Kinderen". Van haar latere werk zijn vooral bekend geworden „Aan den overkant" en „De Straat", die mevrouw Boudier schreef, toen zij in Vianen, het kleine stadje aan de Lek, woonde. Haar eerste groote roman „Armoede" had zeer veel succes, dat nog overtroffen werd door de belangstelling voor haar volgenden grooten familie-roman „Het Spiegeltje".
In de beschrijving van het gezinsleven heeft Ina Boudier-Bakker haar talent tot het hoogste opgevoerd. Dit element is ook aanleiding geworden tot de schoonste bladzijden in „De klop op de Deur", het lijvig boekwerk, dat een ongeëvenaard succes was. Aan dit boek heeft de schrijfster ruim vijf jaar gewerkt, en de Amsterdamsche familie Craets, die gedurende verscheidene decennia beschreven wordt, is in Holland bij de tallooze lezers van dit meer dan duizend pagina's lange werk langzamerhand zeer bekend geworden.

BELGIE —

H. Verliezen te Antwerpen door vliegende bommen —

21 April (R.-O.) — Op 20 April heeft het geallieerde hoofdkwartier bekend gemaakt, dat tusschen 23 October en 28 Maart bijna 4000 vliegende bommen op Antwerpen zijn afgeschoten. Hierdoor werden 1000 Belgische burgers in hun huizen gedood en 628 Amerikaansche soldaten. De Britsche verliezen zijn niet opgegeven. Het lossen van geallieerde vrachtschepen is zonder onderbreking voortgegaan, ofschoon de vliegende bommen vlak bij de dokken vielen.
(V. b. Schade Vl. bommen in Engeland: 6258 A)

DUITSCHLAND —

I. Verbod tot het overgeven van steden —

16 April — Het Opperbevel van de Weermacht heeft het volgende bevel uitgevaardigd: „Steden liggen aan belangrijke knooppunten van het verkeer. Ze moeten daarom tot het uiterste worden verdedigd en vastgehouden, zonder ook maar eenigszins acht te slaan op beloften of dreigementen, die door middel van parlementairs of vijandelijke radio-uitzendingen bekend worden gemaakt. Voor de opvolging van dit bevel zijn de gevechtscommandanten, die in elke stad zijn benoemd, persoonlijk verantwoordelijk. Wanneer zij handelen in tegenstelling met dezen soldatenplicht en taak, dan zullen zij, evenals alle civiele ambtelijke personen die den gevechtscommandant ontrouw pogen te maken aan dezen plicht, of hem zelfs hinderen bij de uitoefening van zijn taak, ter dood worden veroordeeld. Uitzonderingen op dezen order, worden uitsluitend door het Opperbevel der Weermacht bepaald".
(V. b. Verdediging v. Steden 6357 M, zie 6360 kol. I)

K. Dagorder van Hitler aan de soldaten van het Oostfront —

Op 16 April werd door Hitler in een dagorder o.a. het volgende gezegd:
Soldaten van het Duitsche Oostfront: Voor de laatste maal is de joodsch-bolsjewistische doodsvijand met zijn massa's tot den aanval overgegaan. Hij poogt Duitschland te vernietigen en ons volk uit te roeien. Gij, soldaten uit het Oosten, weet voor een groot deel reeds zelf, welk lot in de eerste plaats den Duitschen vrouwen, meisjes en kinderen bedreigt. Terwijl de oude mannen en kinderen worden vermoord, worden de vrouwen en meisjes vernederd tot kazernehoeren. De rest marcheert naar Siberië. Wij hebben dezen stoot voorzien en sedert Januari van dit jaar is alles in het werk gesteld, om een sterk front op te bouwen. Een geweldige artillerie wacht den vijand op. De verliezen van onze infanterie werden aangevuld door tallooze nieuwe eenheden. Alarmeenheden, nieuwe formaties en Volksstorm versterken ons front. De bolsjewist zal deze keer het oude lot van Azië ondergaan, d.w.z. hij moet en zal voor de hoofdstad van het Duitsche rijk verbloeden.
Wie op dit oogenblik zijn plicht niet vervult, handelt als een verrader jegens zijn volk. Het regiment of de divisie, die haar stellingen verlaat, gedraagt zich zoo schandelijk, dat zij zich voor vrouwen en kinderen, die in onze steden standhouden onder den bommenterreur, zullen moeten schamen.
Let vooral op de enkele verraderlijke officieren en soldaten, die, om hun erbarmelijk leven te beveiligen, in Rus-

sischen dienst, misschien zelfs in Duitsche uniformen tegen ons zullen vechten. Wie u bevel tot den terugtocht geeft, moet onmiddellijk gevangen genomen en zoo noodig oogenblikkelijk doodgeschoten worden, geheel onverschillig, welken rang hij bezit. Wanneer in deze komende dagen en weken iedere soldaat aan het Oostfront zijn plicht vervult, zal de laatste stormloop van Azië te pletter loopen, evenals tenslotte ook de doorbraak van onze tegenstanders in het Westen, ondanks alles, zal mislukken.
Berlijn blijft Duitsch, Weenen wordt weer Duitsch en Europa wordt nooit Russisch. Vormt een gezworen gemeenschap ter verdediging, niet van het ledige begrip van een vaderland, maar tot verdediging van Uw thuis, Uw vrouwen, uw kinderen en daarmede van onze toekomst. In dit uur blikt het geheele Duitsche volk naar U, mijn Oostfrontstrijders, en hoopt slechts daarop, dat door uw standvastigheid, uw fanatisme, door uw wapens en onder uw leiding, de bolsjewistische stormvloed in een bloedbad verstikt. Op het oogenblik, waarin het lot den grootsten oorlogsmisdadiger van alle tijden van deze aarde heeft genomen, zal de beslissende wending in dezen oorlog komen. **(V. b. Hitler 6218 H, dagorder a. d. troepen 5373 B)**

A. Hitlers verjaardag - Radiorede dr. Goebbels —

21 April — Op 19 April werd door minister Goebbels, ter gelegenheid van den verjaardag van Adolf Hitler, die op 20 April 56 jaar werd, een radiorede gehouden. Hij zeide o.m.: Op een tijdstip van de oorlogsgeschiedenis, waarop nog één maal alle machten van den haat tegen onze fronten stormloopen om deze te doorbreken en het Rijk den doodsteek toe te brengen, treed ik, zooals steeds sedert 1933, aan den vooravond van den 20sten April voor het Duitsche volk, om over den Führer te spreken.
Er waren in het verleden gelukkige en ongelukkige uren waarin dit feit werd herdacht, maar nog nooit was de toestand zoo op de spits gedreven als thans en moest het Duitsche volk onder zulke enorme gevaren zijn naakte leven verdedigen.
Onze vijanden beweren, dat de soldaten van den Führer als veroveraars door de landen van Europa trokken, doch waar zij kwamen brachten zij welvaart en geluk, rust, orde, gestabiliseerde verhoudingen, overvloedigen arbeid en als gevolg daarvan een menschwaardig bestaan.
Onze vijanden beweren dat hun soldaten in diezelfde landen als bevrijders kwamen, doch waar zij verschijnen worden zij gevolgd door armoede, chaos, verwoesting en vernietiging. M.a.w. hier staat een man, die zeker is van zichzelf, met een vasten en sterken wil tegenover de tegennatuurlijke coalitie der vijandelijke staatslieden.
Wat wij heden meemaken is de laatste acte van een geweldig drama, dat op 1 Aug. 1914 begon.
Wat wij ons in Nov. 1918 wilden besparen moeten we thans dubbel en dwars boeten. Daaraan is niet te ontkomen. De oorlog loopt ten einde. Nog één keer loopen de legers der vijandelijke strijdmachten tegen onze verdedigingsfronten storm. God zal echter Lucifer, zooals zoo dikwijls gebeurde, als hij voor de poorten der macht over alle volken stond, weer in den afgrond slingeren.
Als de natie nog ademt, als er voor haar nog een kans op de overwinning is, als er nog een uitweg is uit het doodsgevaar dan hebben we dat aan den Führer te danken."
Ons ongeluk heeft ons rijp, doch niet karakterloos gemaakt. Duitschland is nog steeds het land van de trouw. Zij zal in het gevaar de schoonste overwinning vieren. **(V. b. Verjaardag Hitler 5921 A; Goebbels 6224 A).**

B. De verdediging van Berlijn - Oproep van dr. Goebbels —

22 April — In zijn kwaliteit als Gouwleider en Rijksverdedigingscommissaris sprak dr. Goebbels 21 April tot de Berlijnsche bevolking. Terwijl de vijand de voorsteden van de Rijkshoofdstad heeft bereikt, aldus meldt de „D. Ztg. i. d. N.", gaf Goebbels uitdrukking aan zijn overtuiging, dat de weerstand van Berlijn den bolsjewistischen stormloop breken kan en zal. Hierna gaf dr. Goebbels een aantal instructies.
Hij vervolgde zijn toespraak met de mededeeling, dat Berlijn in een toestand van de actieve verdediging was getreden. Iedere Berlijner is voor zijn huis en woning verantwoordelijk. Huizen die de witte vlag vertoonen hebben geen recht meer op bescherming en zullen dienovereenkomstig worden behandeld.
„Ik verwacht, zoo besloot Goebbels, thans van iederen Berlijner en Berlijnsche een ijzeren discipline, een groot zelfvertrouwen en bereidwillige gehoorzaamheid. Ik blijf vanzelfsprekend met mijn medewerkers in Berlijn. Mijn vrouw en kinderen zijn eveneens hier. Met alle middelen zal ik de verdediging van Berlijn stimuleeren."
(Vor. ber. Verd. Berlijn 6205 H)

ENGELAND —

C. Engelsche parlementsleden naar Duitsche concentratiekampen —

19 April (R.-O.) — Minister Churchill heeft in het Lagerhuis aangekondigd, dat op 20 April 10 leden van het Britsche parlement, waaronder 2 doktoren, naar Duitschland zullen vertrekken om een persoonlijk rapport uit te brengen over de ongehoorde schanddaden bedreven in de Duitsche concentratiekampen. Ooggetuigenverslagen van oorlogscorrespondenten en foto's vullen sinds enkele dagen de Engelsche pers met bijzonderheden die het geheele Engelsche volk met afgrijzen vervullen.

22 April (R.-O.) — 10 Engelsche parlementsleden en 3 leden van het Amerikaansche Congres hebben de gruwelen van het concentratiekamp Buchenwalde geïnspecteerd. Zij zagen o.a. opeengestapelde lijken, verbrande beenderen in het crematorium en de uitgeteerde lichamen van hen die, na lange jaren de wreedheden van de nazi's te hebben doorstaan, nog in leven zijn. Onder de gedelegeerden bevinden zich twee vrouwen. Generaal Eisenhower heeft om een tweede delegatie uit de V.S. verzocht, en 12 leden van den Senaat zullen zich binnenkort per vliegtuig naar Duitschland begeven. De Engelsche bladen publiceeren nieuwe foto's, o.a. van vrouwelijke S.S.-bewakers van het kamp te Belsen. Deze vrouwen waren zelfs nog wreeder dan de mannen. Het Duitsche volk zal worden getoond hoeveel wreedheid het heeft toegestaan en aangemoedigd. Er wordt op het oogenblik een documentaire film van Belsen gemaakt en deze zal in alle Duitsche bioscopen vertoond worden.

D. Opheffing der verduisteringsmaatregelen —

20 April (R.-O.) — In Engeland zullen met ingang van 23 April de bestaande verduisteringsmaatregelen worden opgeheven. Slechts een kilometer breede strook langs de kust zal nog steeds worden verduisterd, teneinde geen hulp te verleenen aan eventueele duikbooten.

E. Verkiezingsprogramma van de Labourpartij —

21 April (R.-O.) — Het dagelijksch bestuur van de Labour Party publiceert een voorloopig verkiezingsprogramma, dat volgende maand op de jaarlijksche conferentie zal worden besproken. In dit programma wordt aangedrongen op de nationalisatie van de brandstof- en krachtindustrie, van het binnenlandsche verkeerswezen en van den ijzer- en staalhandel. Verder wordt in het programma geëischt: het op peil houden van de koopkracht door middel van goede loonen, goede sociale wetten en verzekering, en het doelmatig gebruik van kapitaal door middel van een nationale beleggingsbank. Andere punten zijn o.a. nog: publieke controle op de Bank of England, een raad van toezicht op de monopolies en kartels, reorganisatie van de basisindustrie, behoorlijke behuizing voor iedereen en een bloeiende landbouw. Als voorloper van de nationalisatie van de landbouw vraagt de partij uitgebreider macht voor de plaatselijke autoriteiten tot het verwerven van grond.
(V. b. Labourparty 6190 I)

FINLAND —

F. Reconstructie kabinet Paasikivi.

17 April — In verband met de opening van den nieuwen Rijksdag had het kabinet Paasikivi zijn portefeuilles ter beschikking gesteld. De samenstelling van de nieuwe Finsche regeering werd 17 April bekend gemaakt, aldus meldt „Stockholms Tidningen". Door de regeering werd geen speciaal programma ontvouwd. De communist Leino kreeg de portefeuille van Binnenlandsche Zaken. Buitendien zijn nog twee communisten in de regeering opgenomen.
(V. b. Rijksdag 6212 D; Paasikivi 6236 D; kab. Paasiviki 6110 F)

G. Verklaring over de buitenlandsche politiek —

30 April (R.-O.) — In een rede in het nieuw gekozen Finsche parlement zeide de premier Paasikivi op 19 April, dat de buitenlandsche politiek van de Finsche regeering gebaseerd zal zijn op de handhaving van vrijheid en onafhankelijkheid. Hij zeide verder, dat de betrekkingen met de Sovjet-Unie ontwikkeld en versterkt zullen worden en hij hoopte, dat ook met de andere geallieerde landen de meer normale betrekkingen spoedig zullen worden hersteld.
(V. b. Verkl. buitenl. pol. 6150 F)

INTERNATIONAAL —

H. Plannen voor een nieuw Hof van Internationale Justitie —

21 April (R.-O.) — De afgevaardigden van 44 vereenigde volkeren hebben te Washington de voorstellen voltooid voor een nieuw Hof van Internationale Justitie, die zij aan de conferentie van San Francisco zullen voorleggen. Zij bevelen aan de standplaats van het nieuwe wereldhof eveneens te Den Haag te vestigen. **(V. b. Int. Hof van Justitie 6231 D)**

I. De Conferentie van San Francisco - De Poolsche kwestie —

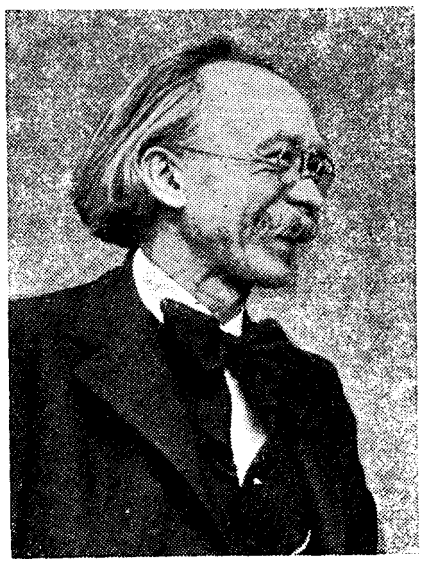
20 April (R.-O.) — De Amerikaansche regeering heeft een tweede verzoek van de Sovjet-Unie, waarin werd aangedron-

gen op het uitnoodigen van de voorloopige Poolsche regeering te Warschau, tot de conferentie te San Francisco verworpen. De Amerikaansche regeering is van oordeel, dat er slechts een uitnoodiging kan worden gericht tot een nieuwe vereenigde regeering.
(V. b. Deelneming Polen 6232 K)

MUZIEK —

A. Prof. Joseph Pembaur 70 jaar.

20 April — Op 20 Apr. werd de beroemde pianist Joseph Pembaur, 70 jaar. Pembaur werd 20 April 1875 te Innsbrück geboren.

Joseph Pembaur

Aanvankelijk bij zijn vader, studeerde hij vervolgens onder leiding van Rheinberger en Thuille te München en bij Reissenaue te Leipzig, wiens opvolger hij werd aan het conservatorium aldaar. Een groot aantal leerlingen werden door hem opgeleid. Bekend is zijn werk „Over de poëzie van het pianospel". Ook als bewerker van klassieke werken heeft Pembaur zich een naam weten te scheppen. Liederen, zoomede een sonate voor viool en piano, getuigen van zijn bekwaamheden op het terrein der compositie.

SOVJET-UNIE —

B. Opperste Sovjet bijeengeroepen

19 April — De opperste Sovjet is voor de komende dagen bijeengeroepen, aldus meldt „Ny Dag" uit Moskou. De afgevaardigden zijn reeds in Moskou aangekomen. De bijeenkomst zou ditmaal een bijzonder karakter dragen.

SPANJE —

C. Beperking van de Duitsche activiteit —

19 April (R.-O.) — Het Duitsche persbureau te Madrid heeft zijn Spaansch personeel ontslagen en is opgehouden met het verspreiden van Duitsche propaganda en het verzamelen van nieuwsberichten voor Duitschland. Als reden wordt opgegeven, dat de Spaansche wisselbeurs het wisselen van marken heeft gestaakt. De Spaansche regeering heeft den Duitschen luchtvaartdienst op Spanje geschorst en heeft alle Duitsche vliegtuigen, burgerlijke zoowel als militaire, verboden op Spaansch grondgebied te landen.

VEREENIGDE STATEN —

D. President Truman spreekt het Congres toe —

16 April (R.-O.) — President Truman hield heden zijn eerste rede tot het Congres, dat in vereenigde zitting bijeenkwam. Hij bracht hulde aan de nagedachtenis van President Roosevelt, dien hij een groot man noemde, die de geheele menschheid liefhad en door de geheele menschheid bemind werd. President Truman zeide voorts, dat hij van ganscher harte zou strijden voor de door President Roosevelt gestelde idealen. De onvoorwaardelijke overgave van Duitschland en Japan blijft het oorlogsdoel van de Vereenigde Staten. Evenzoo staat de beslissing, om de oorlogsmisdadigers te straffen, vast. Over de conferentie te San Francisco zeide de president, dat het vraagstuk van den vrede met denzelfden moed zal worden aangevat en overwonnen als dat van den oorlog. Het zal moeilijk zijn een levensvatbare wereldorganisatie te scheppen, maar zonder deze zal de wereld een gewapend kamp blijven zonder hoop op een werkelijken vrede. Hoop is het geheime wapen van de legers der bevrijding geworden, maar hoop alleen kan geen oorlog voorkomen. De voortgezette samenwerking der groote mogendheden is onmisbaar, maar hun verantwoordelijkheid is te dienen en niet de wereld te overheerschen.
(V. b. Truman 6259 A)

DE WERELDOORLOG

Oost-Nederland vrijwel geheel bevrijd; de Canadeezen aan de Grebbelinie - Talrijke steden, w.o. Maagdenburg, Halle, Leipzig, Nürnberg en Stuttgart vallen in geallieerde handen; de Amerikanen dringen tot in Tsjecho-Slowakije door; de strijd in het Roergebied is ten einde Russisch offensief tegen Berlijn - Geallieerde doorbraak in Italië, de Po-vlakte bereikt - De Amerikanen landen op Mindanao —

NEDERLAND

16 April (D.N.B.) — In de bocht van IJsel en Waal duren de zware afweergevechten voort. Arnhem ging verloren. De Canadeezen zetten hun aanvallen op Groningen voort en konden in de stad doordringen.

(R.-O.) — Britsche troepen uit Arnhem passeerden Otterlo. In Apeldoorn wonnen de Can. terrein. Meppel is bevrijd. In een snellen opmarsch in Friesland werden Leeuwarden, Dokkum en tal van andere plaatsen bevrijd. De Can. zijn nog 15 km. van den Afsluitdijk; de Waddenzee werd op verschillende punten bereikt. In Groningen staan de Can. aan de Lauwerszee. De bezetting van de stad Groningen gaf zich over. Uit Winschoten doorstootend bereikten de Polen de Dollard.

17 April (D.N.B.) — Het gelukte den vijand een invalswig bij Arnhem naar het N.W. uit te breiden. In de straten van Groningen wordt nog verbitterd gestreden.

(R.-O.) — Uit Otterlo drongen geallieerde formaties door tot op 10 km. van Harderwijk; de weg Apeldoorn—Amersfoort is afgesneden. De strijd in Apeldoorn duurt nog voort. In Friesland werden Bolsward en Sneek bevrijd. Van Leeuwarden uit bereikten de Can. Marrum. Ten O. van Winschoten bieden de Duitschers sterken tegenstand.

18 April (R.-O.) — De Can. bereikten het IJsselmeer bij Nulde tusschen Harderwijk en Nijkerk. Apeldoorn werd bevrijd. De provincies Groningen en Friesland zijn vrijwel geheel van den vijand gezuiverd. O.a. werd Harlingen bevrijd.

19 April (R.-O.) — Op de Veluwe zijn Ede, Wageningen en Harderwijk bevrijd. De Can. naderen de Grebbelinie. De Polen bevrijdden Winschoten en bereikten Nieuweschans.

20 April (R.-O.) — In Overijsel werden Kampen en Kuinre bevrijd. De Can. staan op 3 km. van Amersfoort.

21 April (R.-O.) — De Can. hebben nu vrijwel overal de Grebbe-linie bereikt. Hoevelaken werd bevrijd. De Polen, die bij Delfzijl aanvallen, ondervinden hevigen tegenstand.

22 April (R.-O.) — De Can. bereikten het inundatiegebied van de Eem en bevrijdden Nijkerk.

OVERIG WESTELIJK FRONT —

16 April (D.N.B.) — In het Roergebied konden de uit het Z. aanvallende Am. een smalle wig naar den Ruhr drijven. In het W. deel van Chemnitz binnengedrongen strijdkrachten, werden teruggeworpen. Ons front tusschen Neustadt a. d. Aisch en den Neckar en ten Z. van Heilbronn hield stand. De Britten drongen door tot op 20 km.
km. van Oldenburg. Ten N. van Maagdenburg gaven de Am. hun bruggenhoofd over de Elbe op; ten Z. der stad handhaafden zij zich. Er wordt gevochten in Halle, evenals rond Leipzig. Leuna werd veroverd..
In het Roergebied werd het Duitsche front in tweeën gesplitst. Wuppertal werd veroverd. In Z.W. Frankrijk gingen Fransche troepen tot den aanval over op de Duitsche stellingen aan de Gironde.
17 April (D.N.B.) — Tusschen Rijn en Ruhr zware afweerstrijd van onze in twee groepen samengedrongen, divisies. Pogingen om de Mulde over te steken, mislukten. In Halle verbitterde straatgevechten. De vijand drong door tusschen Schleitz en Münchberg.
(R.-O.) — Hevige gevechten in de buitenwijken van Bremen. Britsche voorhoeden staan op 40 km. van Hamburg. De Am. hebben hun bruggenhoofd over de Elbe bij Maagdenburg uitgebreid. Halle en Leipzig zijn vrijwel omsingeld. De strijd in het Roergebied loopt ten einde; tot 16 April bedroeg het aantal gevangenen hier 260.000. Aan het geheele front werden op 16 April 114.000 gevangenen gemaakt, hetgeen het totaal voor de eerste 16 dagen van April op 735.000 man brengt.
18 April (D.N.B.) — Aan den Atl. oceaan verbitterde gevechten in de havensteden aan de Girondemonding. Een Britsch aan de Girondemonding. De Am. begonnen den aanval op Maagdenburg. Zij konden ook naar Dessau opdringen. In het gebied van Halle en Leipzig hevige gevechten. Op de lijn Zwickau-Hof treedt de vijand naar het Z.O. op.
(R.-O.) — Britsche troepen rukken op naar de Elbe en Hamburg; zij staan op 20 resp. 30 km. afstand van deze doelen. De Am. veroverden Maagdenburg. Leipzig is nu geheel omsingeld. Zwickau werd genomen, evenals Plauen. De Am. overschreden de Tsjechoslowaaksche grens.
19 April (D.N.B.) — De strijd tusschen Rijn en Ruhr is ten einde, nadat onze

troepen tot het laatst tegenstand hadden geboden. In Maagdenburg houdt de bezetting nog stand in het W. der stad. Om Nürnberg hevige strijd.

(R.-O.) — De Britten bereikten de Beneden-Elbe en veroverden Lüneburg. Zij zijn nog 15 km. van Hamburg. Leipzig is grootendeels veroverd, terwijl ook in Nürnberg de strijd ten einde loopt. In het Roergebied drongen de Am. Dusseldorf binnen. In dit gebied is alle tegenstand geëindigd; in den strijd van 13 dagen werden reeds 317.000 gevangenen geteld.

20 April (D.N.B.) — Aan de Atl. kust ging de vijand over tot den aanval tegen de vesting Gironde-Zuid; de bezetting van Gironde-Noord werd overweldigd. Ook kon de vijand ten N. van Lüneberg tot den benedenloop van de Elbe doorstooten. De bezetting van Halle is bezweken, terwijl de verdedigers van Leipzig stand hielden.

(R.-O.) — Na een omtrekkende beweging staan Britsche troepen op 30 km. ten N.O. van Bremen. In de Harz trachten omsingelde Duitsche troepen door te breken. Halle en Leipzig zijn nu geheel in geallieerde handen. In het Z. veroverden de Franschen Tübbingen, ten Z. van Stuttgart. Het nog resteerende Duitsche steunpunt aan de Gironde is geheel geliquideerd.

(R.-O.) — In de Harz werd het verzet der omsingelde Duitschers gebroken; er werden 20.000 gevangenen gemaakt. De Am. hebben in Tsjecho-Slowakije Asch bevrijd. Am. formaties uit Nürnberg zijn nog 50 km. van Regensburg. Stuttgart is nagenoeg omsingeld. Fransche formaties zijn naar het Z. doorgestooten en namen Rottweil en Donaueschingen.

22 April (D.N.B.) Bij tegenaanvallen in de flank van zijn tot Harburg doorgedrongen strijdkrachten, leed de vijand zware verliezen. Overzetpogingen bij Wittenberg en Tangermünde werden afgeslagen. In Dessau hevige gevechten. Bij Stuttgart hevige gevechten. De van Göppingen af en uit het gebied en N.W. van Tübingen aanvallende Am. konden verder terrein winnen.

(R.-O.) — Aan de Elbe vergrootten de Britten hun bruggenhoofd.

De zuivering van de Harz werd voltooid; het aantal gevangenen steeg hier tot 56.000. In het Z. bereikten Fransche troepen de Zwitsersche grens bij Schaffhausen. Ook veroverden zij Stuttgart en Freiburg.

OOSTELIJK FRONT —

16 Apr. (D.N.B.) — Ten Z.O. van Murzzuschlag en St. Pölten zette de vijand zijn aanvallen voort. Diepe wiggen werden afgegrendeld. St. Pölten ging verloren. In Weenen heeft hij ons bruggenhoofd ten Z. van den Donau weggedrukt. Tusschen de monding van de Neisse en de Oderbocht begon hij zijn grooten aanval.

(R.O.) — De Russen veroverden St. Pölten en aan den Donau Floridsdorf en Korneuburg. Ten W. van Koningsbergen werd het N.W. schiereiland gezuiverd.

17 Apr. (D.N.B.) — Aan de Lausitzer Neisse ging de vijand ook bij Motkau en Rothenburg tot den grooten aanval over.

(R.O.) — De Russen veroverden Fürstenfeld, 45 km ten O. van Graz.

18 Apr. (D.N.B.) — De aan den weg Lundenburg-Brünn opdringende vijand werd bij Selowitz tot staan gebracht. Bij Ratibor werden zijn aanvallen in de hoofdgevechtszone opgevangen. Aan de Oder werden zijn penetraties ten Z. van Frankfort, aan weerszijden van Seelow en ten Z. van Wriezen afgegrendeld. Aan het Frische Haff drong hij tot ten N.O. van Pillau door.

(R.O.) — In Oostenrijk namen de Russen Mistelbach. Van Brünn zijn zij nog 15 km verwijderd.

20 Apr. (D.N.B.) — De vijand viel aan ten W. van de Lausitzer Neisse. In het penetratiegebied Görlitz-Bautzen-Weisswasser werd hij teruggeworpen. Voor Berlijn heeft de toestand bij Müncheberg en Wriezen zich verscherpt. De vijand kon tot Tempelberg en Buchholz doordringen.

(R.O.) — De Russen hebben hun Oderbruggenhoofd bij Küstrin uitgebreid en veroverden Forst en Rothenburg, beide aan de Neisse.

(R.O.) — In Tsjechoslowakije dringen de Russen ook op naar Olmütz. Voor Berlijn veroverden zij Wriezen, Freienwalde, Seelow en Lebus. Meer naar het Z. namen zij Spremberg en drongen door tot de omgeving van Bautzen en Kamen.

22 Apr. (D.N.B.) — Ten N.W. van Görlitz werd een bres in het front gesloten. Bautzen verdedigt zich hardnekkig. De vijand kon in Bischofswerda en Königsbrück binnendringen. Ten Z. van Berlijn wist hij de linie Treuenbretzen-Zossen-Königswusternausen te bereiken. In Cottbus en Fürsterwalde woeden straatgevechten. Ten O. en N. van Berlijn wist de vijand de buitenste verdedigingslinies der stad te bereiken.

(R.O.) — De Russen drongen in de buitenwijken van Berlijn door. O.a. werden Strausberg, Fürstenwalde, Alt Landsberg en Bernau veroverd. Ten Z. der stad vielen Luckau, Kamenz en Bautzen.

ITALIE —

16 Apr. (D.N.B.) — De vijand zet zijn grooten aanval, die zich tot nieuwe frontsectoren uitbreidt, voort. Tusschen Imola en het Comacchio-meer werd hij voor nieuwe stellingen opgevangen.

(R.O.) — Geallieerde troepen begonnen een algemeen offensief, o.a. in de richting van Bologna.

18 Apr. (D.N.B.) — De afweerslag in Midden-Italië stond in het teeken van den tot nu toe sterksten vijandelijken materieel-inzet. Slechts in enkele sectoren kon hij plaatselijk terrein winnen.

(R.-O.) — Het 8e leger trok om Argenta heen. Geallieerde troepen zijn 20 km. ten Z. van Bologna. Castel San Pietro ten Z.O. der stad werd veroverd.

19 April (D.N.B.) — De afweerslag in Italië duurt onder hooge verliezen aan beide zijden voort.

(R.-O.) — Het 8e leger trok Argento binnen. Geallieerde troepen staan op 16 km. ten Z.O. en op 10 km. ten Z. en Z.W. van Bologna.

20 April (R.-O.) — Geallieerde troepen hebben de Duitsche verdedigingslinie voor het Po-dal doorbroken. Britsche troepen zijn in de Po-vlakte.

22 April (D.N.B.) — De materiaalslag woedt voort met weinig resultaat voor de opdringende Amerikanen.

(R.-O.) — Bologna werd veroverd. Geallieerde troepen staan vlak voor Modena en 12 km. ten Z. van Ferrara.

HET VERRE OOSTEN —

Birma —

18 April (R.-O.) — In Z. Birma trekken 3 geallieerde colonnes het petroleumgebied binnen; de Jap. stellingen bij Pakokoe zijn gevallen.

21 April (R.-O.) — In Midden-Birma is het 14e Britsche leger in 3 weken 110 km. gevorderd en bedreigt nu een voornaam knooppunt aan de spoorlijn Mandalay-Rangoon.

22 April (R.-O.) — Britsche tanks vorderen snel in de richting van Rangoon.

Philippijnen —

Luzon —

16 Apr. (R.-O.) — De Am. troepen rukken op naar Bagyo. In de Albay-golf ten Z. van Luzon werden verschillende eilanden bezet.

Mindanao —

19 Apr. (R.-O.) — Am. troepen zijn op de Z.W. kust van Mindnao geland, waar zij een bruggenhoofd van 60 km breed vestigden.

20 Apr. (R.-O.) — De stad Cotta-Bato werd door de Am. bezet; zij naderen

Cebu —

21 Apr. (R.-O.) — 8000 van de hier omsingelde Japanners zijn gesneuveld.

Balabak —

20 Apr. (R.-O.) — De Am. zijn op Balabak, vlak bij N. Borneo geland.

Rioe-Kioe-eilanden —

Ishima —

18 Apr. (R.-O.) — De Am. zijn geland op Ishima bij Okinawa. 2/3 van het eiland, met inbegrip van 2 landingsterreinen, is hun bezit.

Okinawa —

18 Apr. (R.-O.) — Het centrum van het eiland is in Am. handen. De Jap. bieden in de omliggende heuveis verbeten tegenstand.

19 Apr. (D.N.B.) — Sedert de Am. landing op Okinawa werden tenminste 300 Am. schepen tot zinken gebracht of zwaar beschadigd.

(R.-O.) — De Am. bereikten de N. punt van het eiland.

20 Apr. — De Am. zijn doorgedrongen in de Jap. stellingen in het Z. deel van het eiland.

21 Apr. (R.-O.) — De Am. veroverden 1 van de 2 nog overgebleven Jap. vliegvelden.

Luchtoorlog —

16 Apr. (R.-O.) — Geallieerde bommenwerpers van de Philippijnen vielen doelen bij Hongkong, Kanton, op Formosa en in Fransch Indo-China aan. Vliegende vestingen bombardeerden op 15 April fabrieken bij Tokio en Kawassaki.

17 Apr. (D.N.B.) — Ca. 200 vijandelijke vliegtuigen vielen op 15 April Tokio en Yokohama aan.
torpedojager tot zinken.

18 Apr. (R.-O.) — Op 17 April bombardeerden vliegende vestingen van de Marianen vliegvelden op Kioesjioe. Op 16 April werden boven Okinawa 242 Jap. vliegtuigen neergeschoten.

19 Apr. (R.-O.) — Op 15 April bombardeerden zware Am. bommenwerpers van de Philippijnen uit Singapore.

22 Apr. (R.-O.) — Am. vliegende vestingen bombardeerden heden 5 vliegvelden op Kioesjioe.

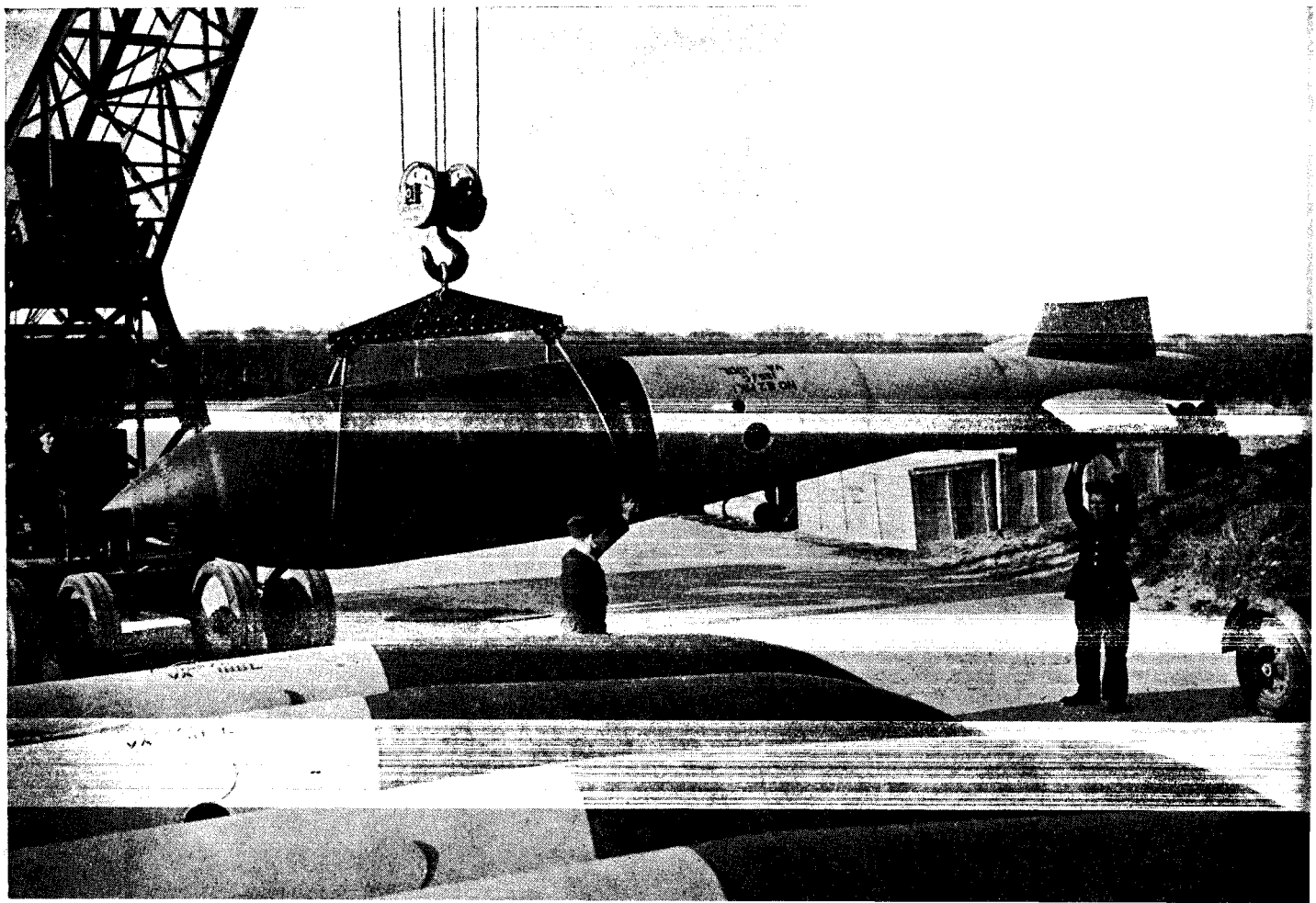
Zeeoorlog —

21 Apr. (R.-O.) — Tusschen 18 Maart en 18 April verloren de Am. bij Okinawa 15 schepen van torpedojagers tot landingsvaartuigen. De Jap. verloren 100 schepen en ruim 2500 vliegtuigen.

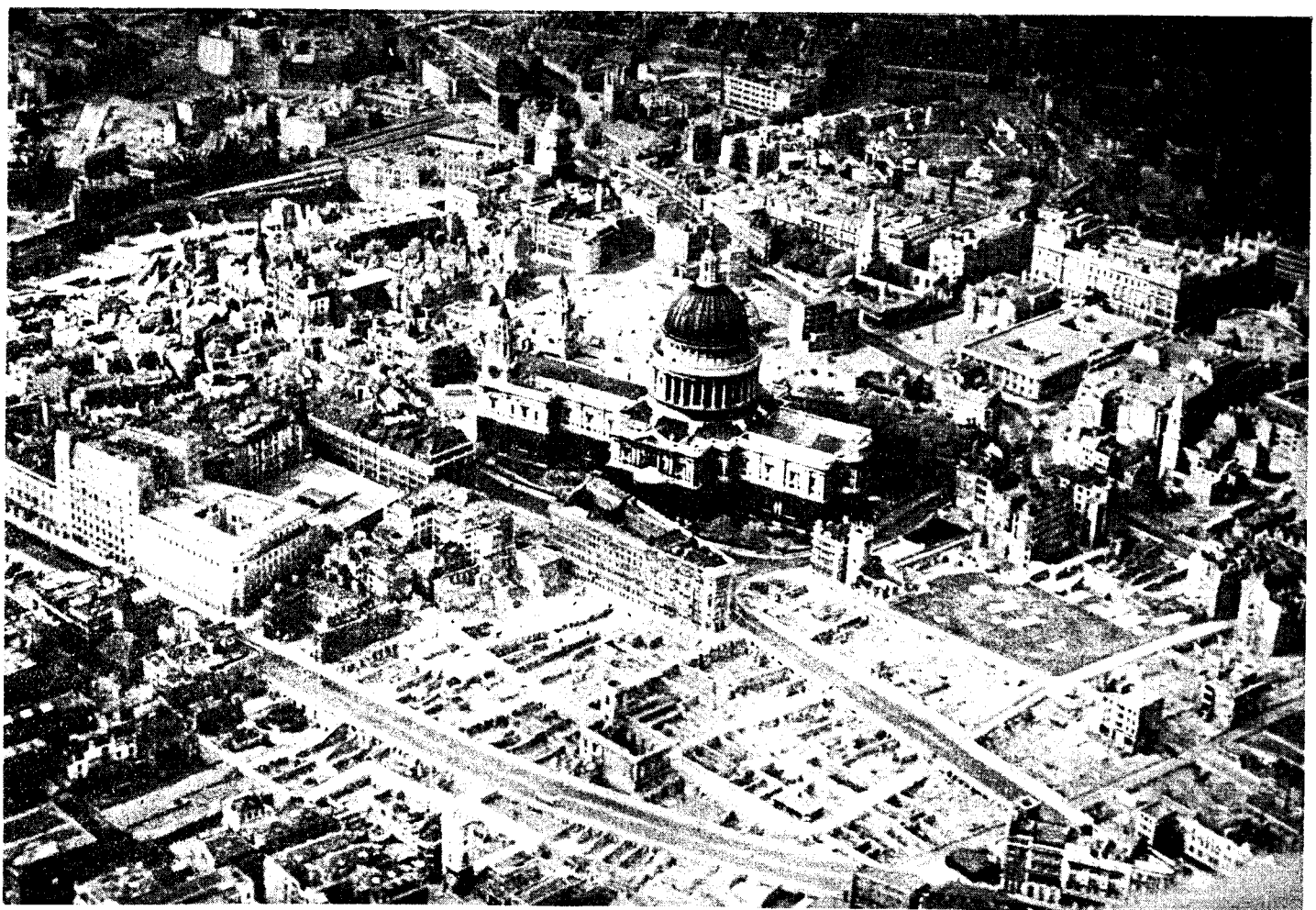
(V. b. Krijgsverr. 6259)

De „Grand-Slam" bom. Een bom van ongeveer 10 m. lengte met een diameter van ongeveer 1 m. Deze projectielen werden door den R.A.F. gebruikt voor speciale doelen, zooals de vernietiging van ondergrondsche schuilplaatsen, fabrieken en duikboot-bases. Voor het eerst werden ze gebruikt bij een aanval op het spoorwegviaduct bij Bielefeld op 14 Maart 1945.

(foto Ass. Press)

Overzicht van de in de City van Londen, in de nabijheid van de St. Paul's Cathedral, door de V-projectielen aangerichte verwoestingen.

NEDERLAND (Bevrijd gebied) —

A. De nood in het Westen - Geallieerde voedselaanvoer per vliegmachine —

23 Apr. (R.-O.) — De volgende mededeeling, gedateerd 24 April 1945, is op gezag van den geallieerden opperbevelhebber uitgegeven door het hoofdkwartier van het geallieerde expeditieleger en is gericht tot de bevolking van het bezette gedeelte van Nederland.

1. De vijand, die verantwoordelijk is voor uw voedselvoorziening, heeft verzuimd voldoende voorraden aan te voeren terwijl de verbindingen met Duitschland nog open waren. Nu hij door onze krijgsverrichtingen geïsoleerd is en belegerd wordt en het misdadige besluit heeft genomen om tot het laatste toe verzet te blijven bieden, zal hij niet in staat zijn U voor honger te behoeden.

2. Daar uw voedselvoorraden uitgeput zijn, heeft de opperbevelhebber last gegeven, dat onmiddellijk levensmiddelen door vliegtuigen boven bezet Nederland moeten worden afgeworpen.

3. Wij waarschuwen den vijand, dat dit zal gebeuren en dat hij onze pogingen om U te helpen niet mag verhinderen of bemoeilijken. Zelfs indien hij mocht probeeren dit te doen, dan zullen wij toch voortgaan alles te doen wat in ons vermogen ligt om uw leven te redden.

4. De voedselpakketten zullen door vliegtuigen van allerlei typen worden afgeworpen, vnl. door zware bommenwerpers. De toestellen zullen laag vliegen en hun last daar afwerpen, waar zij het gemakkelijkst door U kan worden verzameld. Wij kunnen U niet tijdig zeggen, waar levensmiddelen zullen worden afgeworpen en U moet daarom de volgende instructies nauwgezet in acht nemen: Verwacht voedselpakketten zoowel bij dag als bij nacht. Geeft dus van nu af acht op onze vliegtuigen. Vormt onder leiding van verantwoordelijke personen groepen, om naar vliegtuigen uit te zien en de pakketten te verzamelen. Wij geven den vijand instructies U zooveel mogelijk te helpen. Slaat die hulp niet af, zij zal uw last kunnen verlichten. Als gij onze vliegtuigen hoort aankomen, moet gij op plaatsen, waar de pakketten zouden kunnen vallen, dekking zoeken. De pakketten zullen niet met valschermen worden neergelaten en zij zullen zwaar genoeg zijn om, als zij U mochten raken, U ernstig letsel toe te brengen of zelfs te dooden. Zet, als onze vliegtuigen naderen, op vastgestelde punten wachters uit om vast te stellen waar de pakketten neerkomen. Verdeelt het voedsel onderling eerlijk. Als de vijand probeert uw voedsel te stelen of als hij probeert op onze vliegtuigen te schieten, noteert dan zorgvuldig alle mogelijke bijzonderheden en vooral de namen van hen, die dit doen. Meldt deze bijzonderheden. De leden van de vijandelijke strijdkrachten die zich hieraan schuldig maken, zullen als oorlogsmisdadigers worden beschouwd en wij zullen ze als zoodanig behandelen. Let wel, wij kunnen niet beloven in ieder gebied het juiste aandeel van de pakketten af te werpen. In sommige deelen zal het aandeel te groot, in andere te klein zijn. Zorgt daarom zelf voor een eerlijke verdeeling. Vergeet niet, wij zijn uw vrienden en wij zullen voortgaan alles te doen wat in ons vermogen ligt om u te helpen.

(V. b. Geall. hulpverl. 6247 F)

B. Mededeeling aan het Duitsche garnizoen van de vesting Holland

25 Apr. (R.-O.) — In verband met de voorgenomen voedselaanvoer naar West-Nederland richtte de geallieerde opperbevelhebber de volgende mededeeling tot het Duitsche garnizoen van de vesting Holland: 1. Elke poging om de geallieerde vliegtuigen te belemmeren of te beletten, dat zij hun taak van voedselaanvoer uitvoeren, is een misdaad tegen de wet der menschelijkheid. Zij, die deze misdaad begaan, door bevel te geven op onze vliegtuigen te vuren of door ten uitvoerlegging van dit bevel, worden verantwoordelijk gesteld voor hun daden, op den dag der afrekening. 2. Elke poging om Nederlandsche burgers te berooven van het door de geallieerden uitgeworpen voedsel, zal eveneens worden beschouwd als een misdaad tegen de wet der menschelijkheid. Degenen, die deze misdaad begaan, zullen er ten volle de gevolgen van moeten dragen. 3. Wij raden U in Uw eigen belang aan, al het mogelijke te doen, om te helpen bij de distributie van het voedsel onder de Nederlandsche burgers.

C. Duitschers weigeren medewerking aan het plan in zijn huidigen vorm —

25 Apr. (H.N.) — De Duitsche militaire bevelhebber in Nederland, heeft zich in principe accoord verklaard met het plan om voedsel aan bezet Nederland te leveren; hij neemt echter geen genoegen met de voorgestelde wijze van uitvoering, omdat de piloten die de pakketten zouden uitwerpen, ongehinderd de verdedigingswerken zouden kunnen observeeren.

25 April — Op last van den Rijkscommissaris wordt het volgende bekend gemaakt: De Anglo-Amerikanen wekken den indruk, dat zij door het afwerpen van kleine levensmiddelenpakketten uit vliegtuigen in den honger tegemoet willen komen. In werkelijkheid kunnen de vereischte hoeveelheden niet langs dezen weg worden aangevoerd en waarschijnlijk heeft men hier te doen met propagandabluf. Daartegenover heeft het opperbevel van de Duitsche Weermacht in Nederland en de Rijkscommissaris, het opperbevel van de Geallieerden scheepstransporten voorgesteld, de aanvoer van het voedsel te doen plaats hebben, precies zoals tot dusver door het Roode Kruis geschiedde, alsook door transporten uit Brabant en de Noord-Oostelijke provincies, en wel op nog grootere schaal als tot nu toe het geval is geweest. Alleen door dergelijke transporten is een werkelijke hulp en een billijke verdeling over alle Nederlanders gewaarborgd.

Mogen de Geallieerden zich, wanneer zij werkelijk van goeden wille zijn, met dezen vorm van hulpverleening accoord verklaren. Alle andere pogingen van de Geallieerden kunnen, behalve als holle propaganda, slechts worden gezien als een verkapte militaire bedoeling tegen de Duitsche verdediging. Want, terwijl de Duitsche troepen laagvliegende vijandelijke vliegtuigen met het oog op het afwerpen van levensmiddelen ongemoeid laten, zouden Duitsche stellingen enz. verkend en bestreden, parachutisten neergelaten, wapens uitgeworpen en andere handelingen verricht kunnen worden, die tegen de Duitsche troepen zijn gericht. Op grond hiervan moeten dergelijke voorstellen van den vijand worden afgewezen. De honger wordt daadwerkelijk slechts bestreden, wanneer bedoelde scheepstransporten mogelijk worden gemaakt.

D. Geallieerden wijzigen hun plan voor voedselaanvoer —

Naar zoo juist wordt bekend gemaakt, is het plan door het opperbevel van den bombardementsdienst, volgens berichten uit bevoegden bron, ingetrokken. Men mag aannemen, dat dit uitsluitend een gevolg is van de aankondiging, dat de Duitsche militaire autoriteiten niet accoord gaan met de thans voorgestelde wijze van uitvoering. Aangezien de zware bommenwerpers ongewapend zouden zijn en op zeer geringe hoogte zouden vliegen, zouden zij buitengewoon kwetsbaar zijn voor het luchtafweergeschut, dat gebruikt zou worden. Onder deze omstandigheden zou de menschlievende hulp der geallieerde vliegtuigen zelfmoord beteekenen. Naar Aneh-Aneta verneemt, overwegen de geallieerde autoriteiten en de Nederlandsche autoriteiten thans echter andere middelen om de hongerende Nederlanders zoo snel mogelijk van voedsel te voorzien. (D.N.B.)

29 Apr. (H.N.) — In een mededeeling, gedateerd 29 April 1945, trekt het geallieerde opperbevel zijn instructies aan de bevolking in bezet gebied van 24 April jl. in. Thans zullen de Nederlandsche autoriteiten het voedsel inzamelen en distribueeren. De vliegtuigen die de voedselpakketten brengen, zullen eerst helder schijnende gekleurde fakkels afwerpen om de plaats aan te geven. Deze fakkels zullen in de lucht uit elkander springen en rood of groen zijn gekleurd. Zij maken bij het neerkomen een bijzonder geluid. Deze roode of groene fakkels zijn geen bommen. Deze vliegtuigen zullen vertrekken, zoodra de weersomstandigheden het toelaten. Deze vliegtuigen brengen voedsel, geen bommen.

E. Erkenning van de Vakbeweging door de regeering —

28 Apr. (H.N.) — Heden heeft een bespreking plaats gehad tusschen den minister van Sociale Zaken, Ir. F. C. M. Wijffels, en vertegenwoordigers van den raad van vakcentrales van N.V.V., R.K. W.V. en C.N.V. inzake een betere erkenning van deze vakbeweging door de regeering en verschillende overheidsinstanties. De minister verklaarde ten overvloede, dat evenals dit vroeger het geval was en thans in nog meerdere mate noodig zal blijken, de vakbeweging als organische vertegenwoordiging van de arbeiderswereld, voortdurend zal worden ingeschakeld bij de tot standkoming van de sociale voorzieningen. Voorts werden de moeilijkheden in het mijnbedrijf besproken.

(Vor. ber. Vakbew. 6113 C)

NEDERLAND (Bezet gebied)

F. Eerste voedsel door de lucht aangevoerd —

30 Apr. (R.-O.) — Op 29 April hebben ongeveer 250 Lancaster bommenwerpers van de R.A.F. ruim 600 ton levensmiddelen uitgeworpen bij Den Haag, Rotterdam en Leiden. Het voedsel werd uitgeworpen in pakketten, die niet aan parachutes bevestigd waren.

G. De nood in het Westen - De rantsoenen in April —

23 April — Ten bewijze dat de hoeveelheid levensmiddelen, welke in April, toen de nood zijn hoogtepunt had bereikt, ter beschikking werd gesteld, wel uiterst gering was, publiceeren wij onderstaande „bonnenlijst" zooals deze voor de week van 15—21 April geldig was in Noord-Holland 1):

	404	400 gr. brood.
B	450	400 gr. brood. 2)
	405	1¼ rs. vleesch.
	406	1 K.G. aardappelen.
	407	3 K.G. suikerbieten.
B	451	250 gr. kindermeel, voedingssuiker of 210 gr. tarwebl. 2)
E	10	12 L. melk. 2)
D	07	7 L. melk 2)
C	04	5 L. melk. 2)

1) De rantsoenen in Zuid-Holland en Utrecht waren daaraan nagenoeg gelijk.
2) B-bonnen waren bonnen voor kinderen van 15 t/m 17 jaar
C-bonnen id. v. kinderen v. 5 t/m 14 j.
D- „ „ 1 t/m 4 j
E- „ „ 0 t/m 1 j.

(V. b. Rantsoenen in bezet gebied 6175 E)

A. Centrale keukens te Amsterdam gesloten —

23 April — Wegens gebrek aan brandstoffen is het noodzakelijk de Centrale keukens te Amsterdam te sluiten. Met ingang van 24 April zal mitsdien geen voedsel meer worden uitgereikt.
Bij bovenstaand op Amsterdam betrekking hebbende bericht teekenen wij aan, dat in de overige deelen van Westelijk Nederland de situatie niet gunstiger was.
(V. b. Centr. keukens 6261 D)

B. Zweedsche Roode-Kruis-schip naar Nederland vertrokken —

26 April — Naar uit Stockholm wordt gemeld, is het Zweedsche Roode-Kruisschip „Hallaren" met bestemming Nederland uit Gothenburg vertrokken. Het is niet bekend of het schip de haven van Delfzijl zal aandoen, omdat de positie van Delfzijl als aanvoerhaven voor westelijk Nederland, in verband met het verloop der krijgsverrichtingen, verloren is gegaan. Wellicht zal de „Hallaren" een andere haven kiezen vanwaar westelijk Nederland direct kan worden bediend.
(V. b. Hulp Zw. Rode Kruis 6247 C)

C. Hitlers verjaardag - Rede dr. Seyss-Inquart - Tegenstand tot het uiterste —

23 April — De Rijkscommissaris, Rijksminister dr. Seyss-Inquart, heeft aan den vooravond van den verjaardag van den Führer een rede gehouden. Na te hebben gewezen op de persoonlijke zorgen van iederen Duitscher in de vesting Holland zeide dr. Seyss-Inquart: „De last van het noodlot welke op de schouders van den Führer is gelegd, is grooter dan de last van ons persoonlijk noodlot en de zorgen om ons gezin. Wij kunnen misschien dierbare familieleden verliezen, doch met het verlies van den Führer zou een geheele wereld ineenstorten. Het is thans onze taak, tegen alle pogingen van den vijand in, ons niet meer van elkaar te laten scheiden. Het is misschien de diepste en laatste zin van het tijdgebeuren van heden, dat wij in dezen tijd van den zwaarsten druk en beproeving niet het geloof verliezen één volk in een volksche verbondenheid te zijn.
Voor ons bestaat er slechts één vraag: Heeft het opgeven zin? Het opgeven zou slechts de ergste uitbuiting en ellende met zich brengen. Is het dan niet beter, ondanks alles door te vechten? Zouden we ten slotte toch niet worden overwonnen? Wij willen niet op de Voorzienigheid vooruitloopen, maar wij vertrouwen haar, en ik geloof eenvoudig niet, dat wij ons ten slotte toch niet zullen handhaven. Al mogen onze vijanden denken, dat de zege nabij is en van oordeel zijn ons, militair gesproken, te overweldigen, in moreel en geestelijk opzicht zullen zij ons nooit kunnen breken.
Zoo rest ons nog slechts één devies: Weerstand te bieden en hierin niet te verslappen. Hiermede is ook de taak, die wij in Holland hebben te vervullen, omschreven.
Wij zullen den uitersten militairen weerstand bieden, waar we ook worden aangevallen. Wij zullen niet opgeven, omdat wij de zaak van het Rijk moeten verdedigen.
De opperbevelhebber van de Duitsche strijdkrachten in Nederland en ik, hebben met den Führer een telefoongesprek gehad, waarin wij uit de vesting Holland uit naam van alle verdedigers onze onverbreekbare trouw en onwankelbare standvastigheid hebben beloofd. Wij zullen deze gelofte houden." (Het Volk)
(V. b. Verjaardag Hitler: 6262 A; dr. Seyss-Inquart: 6235 E)

DUITSCHLAND —

D. Adolf Hitler te Berlijn —

24 April — Hitler heeft, zooals uit een bekendmaking van Dr. Goebbels blijkt, het bevel op zich genomen van alle voor de verdediging van Berlijn ingezette strijdkrachten. Hij heeft persoonlijk het bevel over de verdediging van de Rijkshoofdstad op zich genomen; de opperbevelhebbers der verschillende frontsectoren hebben zich om hem geschaard, terwijl eveneens zijn naaste medewerkers en oude getrouwen uit de politieke strijd naast hem staan.
(Vor. ber. Verded. Berlijn: 6262 B)

E. Korte beschrijving van Berlijn.

25 Apr. — Aan het „Alg. H blad" ontleenen wij:
De strijd in Berlijn brengt deze wereldstad in het brandpunt van de belangstelling, en voor degenen die haar nooit bezochten, kan het dienstig zijn te trachten met enkele gegevens en cijfers een beeld te geven van deze metropolis.
Sedert de vereeniging van Berlijn, als hoofdstad van Pruisen en van het Duitsche Rijk, met Charlottenburg, Schöneberg, Wilmersdorf en met vele voorsteden als Lichtenberg, Köppennick en Spandau, beslaat de stad een oppervlakte van bijna 90 km² en gaat haar inwonerstal boven de vijf millioen uit.
De stad is in het begin van de dertiende eeuw uit twee plaatsen aan weerszijden van de Spree ontstaan. In den loop der volgende eeuwen ontwikkelde zij zich vrij snel, en na het tot stand brengen van de Duitsche eenheid in 1348 werd Berlijn tot hoofdstad van het Rijk verheven. Zij was het centrum geworden van het geestelijk leven in Duitschland en bovendien een belangrijk handelsmiddelpunt, ook al omdat Berlijn het knooppunt was van belangrijke spoor- en scheepvaartverbindingen. Zoo telde de stad b.v. 150 stations voor het personenvervoer en 61 voor het goederenvervoer.
De voornaamste straat van geheel Berlijn is Unter den Linden, een allee van 1,3 km lang en 60 m. breed, die werd aangelegd na den 30-jarigen oorlog. Een bezienswaardigheid en symbolisch monument aan de Westzijde van Unter den Linden is de Brandenburger Tor, die twintig meter hoog is, twee-en-zestig meter breed, en in 1789 is gebouwd.
Ten Noorden van deze allee is gelegen de zoogenaamde Dorotheenstadt — 17de eeuw — in welk stadskwartier zich verschillende gezantschapsgebouwen bevinden, voorts ministeries (Wilhelmstrasse!), die veelal zijn gevestigd in de vroegere paleizen van den Brandenburgschen adel. Aan dit stadsdeel grenst de Leipzigerstrasse, het groote zakenkwartier, bekend om zijn groote warenhuizen. In dit verband moet ook de Friedrichstrasse worden genoemd.
Het aanzien van de oude stad is op sommige punten ingrijpend veranderd door het optrekken van kolossale, moderne gebouwen. Niettemin blijft het totale beeld duidelijk contrasteeren met de buitenwijken, waarvan sommige, zooals Charlottenburg, een volstrekt nieuwerwetsch karakter toonen.
Het stadsverkeer wordt onderhouden door meer dan honderd tramlijnen met in totaal bijna 1000 km baan; deze trams vervoerden in normalen tijd alleen reeds 1000 millioen personen per jaar. Ongeveer 70 autobuslijnen vervoerden de bewoners van de metropolis over een lengte van circa 700 km. Het net van de ondergrondsche baan overschreed de 150 km en de passagiers konden langs meer dan 100 stations dit snelle vervoermiddel bereiken.

F. Hermann Goering afgetreden - Ritter von Greim opperbevelhebber der luchtmacht —

28 April — Naar uit Berlijn wordt gemeld, heeft Rijksmaarschalk Hermann Goering, die sedert geruimen tijd aan een hartkwaal lijdt, verzocht hem van de leiding van het luchtwapen te ontheffen. De Führer heeft dit verzoek ingewilligd en Generaloberst Ritter von Greim tot opperbevelhebber benoemd met gelijktijdige bevordering tot generaal-veldmaarschalk. **(V. b. Goering: 5493 A)**

G. Aanbod tot onvoorwaardelijke overgave aan Engeland en de V.S.

28 Apr. (H.N.) — Downingstreet 10, gaf heden de volgende officieele verklaring uit: Door Reuter is gemeld, dat Himmler de onvoorwaardelijke overgave van Duitschland heeft aangeboden aan Engeland en Amerika. Engeland en de Vereenigde Staten hebben echter geantwoord, dat zij onvoorwaardelijke overgave niet zullen aanvaarden, behalve wanneer deze wordt aangeboden aan alle geallieerden. Ongetwijfeld zullen op een tijdstip als het huidige, allerlei berichten over Duitsche overgave uit verschillende deelen van het Duitsche Rijk binnenkomen, daarzij in overeenstemming zijn met Duitschland's wanhopige situatie. Z.M. regeering kan over geen enkel van deze voorstellen iets mededeelen, maar de nadruk dient er op te worden gelegd, dat alleen onvoorwaardelijke overgave aan de drie groote mogendheden tezamen, in overweging zal worden genomen en dat de grootst mogelijke eensgezindheid tusschen deze drie mogendheden bestaat." **(V. b. Himmler 6176 K)**

H. Het Duitsche aanbod door Zweden overgebracht - Hitler ernstig ziek —

29 Apr. (B.B.C.) — Het Zweedsche ministerie van Buitenlandsche Zaken heeft bevestigd, dat de boodschap van Himmler aan Amerika en Engeland is doorgegeven door Stockholm. De boodschap was door Himmler gericht aan Graaf Bernadotte, vice-voorzitter van het Internationale Roode Kruis, die op 21 April met Himmler had gesproken. In Stockholm wordt voorts bericht, dat Hitler's gezondheidstoestand buitengewoon ernstig is en dat hij een bloeduitstorting in de hersenen heeft gehad. Hitler zou nog slechts enkele dagen te leven hebben.
(Vor. ber. Hitler: 6266 D)

ENGELAND —

I. Einde der aanvallen met V-wapens —

27 Apr. (R.-O.) — Minister Churchill heeft op 26 April in het Lagerhuis medegedeeld, dat de aanvallen met raket-

bommen zijn geëindigd. Het Britsche leger heeft thans alle startpunten van raketbommen in handen.
(V. b. V-wapens 6261 H)

A. Rapport van parlementsdelegatie over Buchenwald —

28 Apr. (R.-O.) — De Britsche parlementaire delegatie, die kort geleden een bezoek aan Buchenwalde heeft gebracht, bericht, dat in het kamp 51.000 menschen om het leven zijn gekomen. Vele van de overlevende gevangenen kunnen niet in het leven worden gehouden of zullen voor hun geheele leven ongelukkig zijn. Het rapport vermeldt bijzonderheden over de schandelijkste toestanden in het kamp, van de zgn. wetenschappelijke proeven op de gevangenen, van het harde werk waaraan allen, ook de kinderen, moesten meedoen, op een dagelijksch rantsoen van een kom watersoep een een homp droog brood, en ook over de methoden om de gevangenen te dooden. **(V. b. 6262 D)**

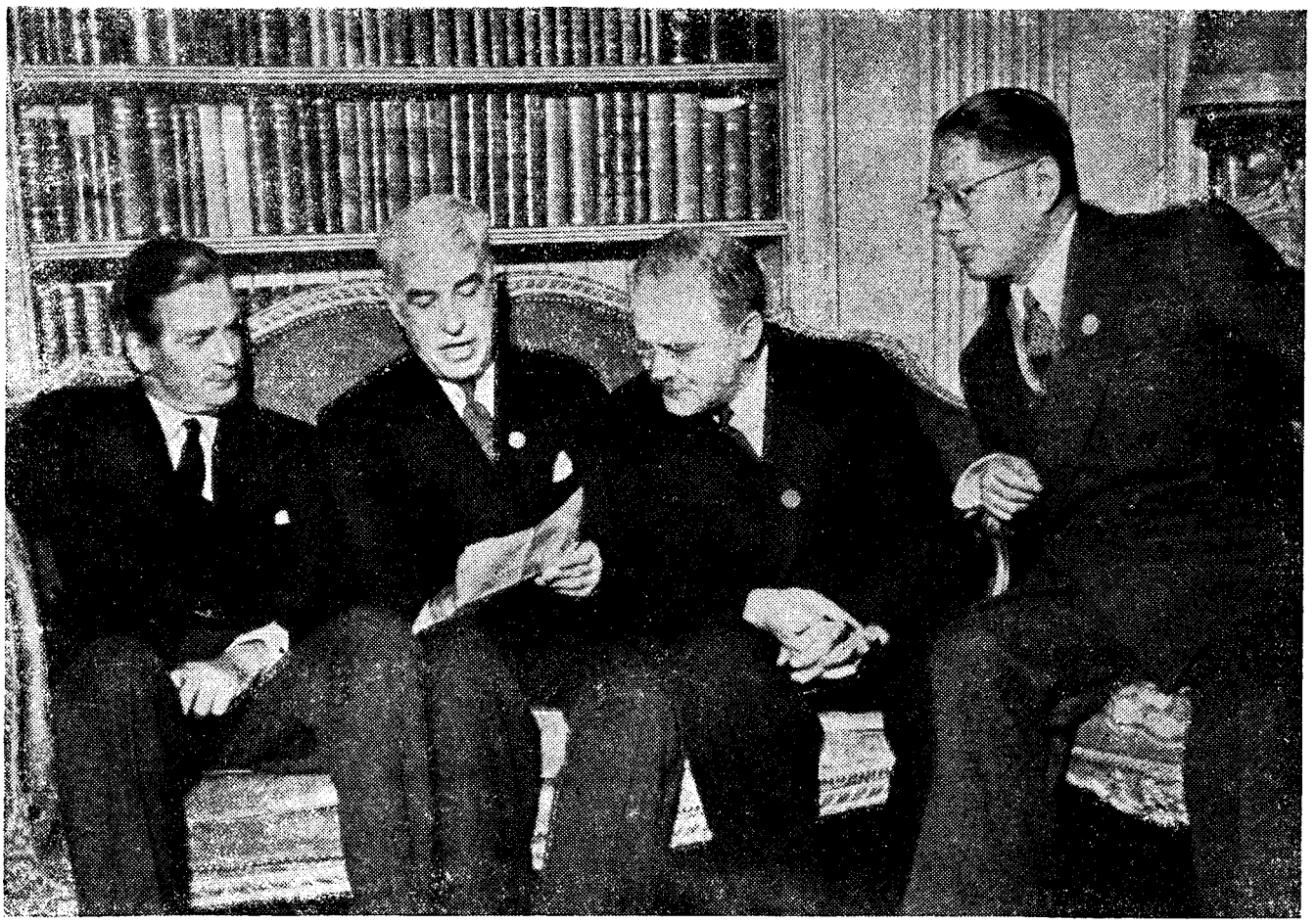
FRANKRIJK —

B. Proces tegen Maarschalk Pétain —

24 Apr. (H.N.) — Maarschalk Pétain heeft besloten de uitnoodiging van het Fransche gerechtshof aan te nemen en bij zijn rechtszaak tegenwoordig te zijn. Pétains strafzaak zal op 19 Mei voor het Fransche staatsgerechtshof voorkomen. De maarschalk wordt beschuldigd van misdaden waarvoor het doodvonnis kan worden geëischt, nl. landverraad en samenwerking met den vijand. De 89-jarige maarschalk kwam op 24 April met een klein gevolg in Zwitserland aan. Hij verblijft hier in afwachting van de nadere aanwijzingen van de Fransche regeering over tijd en plaats van aankomst aan de Fransche grens.

Uitstel van het proces.

26 April (R.-O.) — Het proces tegen maarschalk Pétain zal voorloopig worden uitgesteld, totdat de aanklacht volledig is. Pétain zal onmiddellijk na aankomst in Frankrijk, ter beschikking van den Hoogen Raad worden gesteld.
(V. b. Pétain: 6099 I)

De conferentie van San Francisco: v.l.n.r.: Eden (Eng.), Stettinius (V.St.), Molotov (Rusl.) en de Chineesche gedelegeerde.

INTERNATIONAAL —

C. Conferentie te San Francisco - Besprekingen inzake de Poolsche kwestie —

24 Apr. (R.-O) — Te Washington hebben de ministers van Buitenlandsche Zaken van Engeland, de Sovjet-Unie en de Vereenigde Staten op 23 April den geheelen dag besprekingen gevoerd over aangelegenheden die betrekking hebben op de conferentie te San Francisco, in het bijzonder de vertegenwoordiging van Polen. De afgevaardigde van de Sovjet-Unie, minister Molotov, heeft opnieuw een onderhoud gehad met president Truman. Teneinde minister Molotov in staat te stellen zijn regeering te raadplegen zullen de besprekingen over de Poolsche kwestie te San Francisco worden voortgezet.

Verklaring van Minister Van Kleffens.

24 Apr. (H.N.) — Op een persconferentie die minister van Kleffens op 23 April na zijn aankomst te San Francisco hield, verklaarde hij, dat Nederland de voorgestelde wereldorganisatie absoluut noodzakelijk acht. Nederland wenscht, dat de conferentie zich niet zal beperken tot het handhaven van vrede en veiligheid alleen, maar ook rekening zal houden met de beginselen van internationaal recht. Wat in het Dumbarton-Oaks-plan, zooals het nu luidt, wordt gemist, is een maatstaf, welke kan dienen als de grondslag waarop vrede en veiligheid gehandhaafd kunnen worden. Een ander punt, waartegen Nederland bedenkingen heeft, is de wijze van stemmen, zooals die in het plan is voorzien. Deze toch maakt het mogelijk, dat één der groote mogendheden maatregelen tegen zichzelf zou kunnen voorkomen. Toch zal Nederland zich, zoo noodig, bij het voorstel neerleggen. In dit geval zou Nederland willen voorstellen, dat elk lid van de organisatie het recht zou hebben, te beslissen of het al dan niet zal deelnemen aan een gemeenschappelijk militair optreden en hoeveel het tot zulk een optreden zou bijdragen. De minister verklaarde voorts nog, dat Nederland bereid zou zijn aan de V.S. vlootbases in Nederlandsch-Indië te verschaffen op voorwaarde van wederkeerigheid.

Britsche houding ten aanzien van de stemmenverdeeling.

25 Apr. (R.-O.) — De Engelsche wnd. eerste minister, Attlee, heeft op 24 April aan persvertegenwoordigers verklaard, dat Engeland het verzoek van de Sovjet-Unie om 3 stemmen in den raad van de voorgestelde Veiligheidsorganisaties, zal

steunen. Ook Britsch-Indië, Australië, Nieuw-Zeeland, Zuid-Afrika en Canada zullen het verzoek van de Sovjet-Unie steunen. Engeland is voorts van meening, dat de vrede ondeelbaar is en niet in regionale organisaties of overeenkomsten kan worden verdeeld.

A. Opening van de conferentie —

26 Apr. (R.-O.) — De conferentie te San Francisco is op 25 April begonnen. Afgevaardigden van 46 landen hebben de openingszitting bijgewoond. De opening geschiedde door minister Stettinius, die eerst hulde bracht aan de nagedachtenis van president Roosevelt. President Truman sprak te Washington een rede uit voor de radio, welke door de conferentie werd beluisterd. De president zeide, dat de middelen geschapen moeten worden om de wereldvrede te handhaven en dat daarvoor de voortgezette samenwerking der vereenigde volkeren noodig is. Vooral op de groote mogendheden rust een bijzonder zware verantwoordelijkheid.

De regeling van het voorzitterschap.

27 Apr. (R.-O.) — Minister Molotov verklaarde, zich niet te kunnen vereenigen met het kiezen van minister Stettinius als eenigen voorzitter van de conferentie, en stelde voor, dat in plaats daarvan vier permanente voorzitters zouden worden benoemd, gekozen uit de afgevaardigden van Groot-Brittannië, de Vereenigde Staten, China en de Sovjet-Unie. Bij verwerping van dit voorstel zou de Sovjet-Unie zich als uitnoodigende mogendheid moeten terugtrekken.

28 Apr. (R.O.) — Op voorstel van Minister Eden is ten aanzien van het voorzitterschap een schikking getroffen. Britsche, Amerikaansche, Russische en Chineesche vertegenwoordigers zullen beurtelings de voltallige zitting presideeren, terwijl minister Stettinius de permanente leiding zal hebben van het besturend en uitvoerend comité. Het besturend comité omvat de hoofden van de delegatie, terwijl het uitvoerend comité uit vertegenwoordigers van 14 landen bestaat.

Eerste plenaire zitting.

28 Apr. — Op de eerste plenaire zitting werden slechts eenige commissies en subcommissies benoemd. Minister Eden verklaarde, dat er in San Francisco een weg moest worden gevonden om in de toekomst in vrede te kunnen leven, anders zou er een nieuwe wereldoorlog dreigen, die het einde van iedere menschelijke beschaving zou beteekenen. Ook Molotov verklaarde een vurig voorstander te zijn van een internationaal wereld-veiligheidssysteem.

Stettinius, die als laatste het woord voerde, pleitte eveneens voor een wereldveiligheidssysteem, waarbij ieder volk zonder nood of angst in vrijheid zou moeten leven. Als een kernprobleem der conferentie beschouwde hij de oprichting van een organisatie tot het behoud van den vrede, waarbij geen concentraties van machten met vliegtuigen of bajonetten haar wil aan andere naties zouden kunnen opdringen. **(V. b. Conf. te San F.: 6261 B)**

OOSTENRIJK —

B. Voorloopige regeering gevormd

29 April (H. N.) — Er is een voorloopige Oostenrijksche regeering gevormd. De nieuwe kanselier, Dr. Karl Renner, die tegelijkertijd minister van Buitenlandsche Zaken is, was o.a. leider van de Oostenrijksche delegatie op de vredesconferentie in 1919. Later werd hij kanselier en minister van Buitenlandsche Zaken. In 1934 werd hij wegens hoogverraad gevangen gezet, maar later weer op vrije voeten gesteld.

POLEN —

C. De regeering te Londen over de verhouding tot de Sovjet-Unie —

24 April (R.-O.) — Op den vooravond van de conferentie te San Francisco heeft de Poolsche regeering te Londen aan de regeeringen van Engeland en de V. S. een memorandum overhandigd. De Poolsche regeering verklaart zich hierin opnieuw bereid, tezamen met de regeering der Sovjet-Unie, alle geschilpunten te overwegen en met de Sovjet-Unie een verdrag te sluiten om de veiligheid van beide landen te verzekeren. In het memorandum wordt gesproken over de besprekingen, die met voorkennis van de Poolsche regeering, tusschen de Sovjet-autoriteiten en Poolsche leiders in Polen hebben plaats gehad. Men spreekt de hoop uit, dat vertegenwoordigers van de ondergrondsche beweging toestemming zullen krijgen, een bezoek te brengen aan Londen om zich in verbinding te stellen met hun regeering. Een desbetreffende verzoek is al tot de regeering der Sovjet-Unie gericht en toegestaan. Na den nadruk te hebben gelegd op de noodzaak van goede betrekkingen met de Sovjet-Unie, eischt het memorandum het herstel van de democratische vrijheid in Polen en de deelneming van alle Polen, met inbegrip van hen, die nu in het buitenland zijn, aan vrije verkiezingen. Ten slotte eischt de Poolsche regeering opnieuw het recht, in San Francisco vertegenwoordigd te zijn, en spreekt haar diep leedwezen uit over het feit, dat zij niet tot de conferentie is uitgenoodigd. **(V. b. Poolse reg. in Londen: 6238 G; 6215 A; 6185 H)**

DE WERELDOORLOG

Amerikaansche- en Sovjet-troepen maken contact aan de Elbe —

NEDERLAND —

23 Apr. (R.-O) — Sedert de Canadeezen over den Rijn stootten en Oost-Nederland bevrijdden, werden 25.000 Duitschers gevangen genomen. Ten N. van 's-Hertogenbosch staken Britsche troepen de Maas over en drongen de Bommelerwaard binnen.

25 Apr. (R.-O.) — Appingendam is van den vijand gezuiverd.

26 Apr. (R.-O.) — De geallieerden hebben hun bruggenhoofd in de Bommelerwaard weer ontruimd.

OVERIG WESTELIJK FRONT —

23 Apr. (D.N.B.) — Aan den Atlantischen Oceaan sloeg de bezetting van St. Nazaire herhaalde aanvallen af. In N.W. Duitschland bleef de toestand onveranderd. Tusschen Dessau en Dillenburg betrokken onze troepen nieuwe linies op den O. oever van de Mulde. In Saksen en op de lijn Eger-Kirschenreuth plaatselijke Am. aanvallen. De vijand stak de Naab over bij Weiden. Ten Z. en Z.O. van Nürnberg werd hij teruggeslagen. In Würtemberg-Baden heeft de vijand ons front hier en daar opengescheurd en de Donau tusschen Dillingen en Donaueschingen bereikt.

(R.-O.) — Poolsche troepen bedreigen Leer 20 km ten Z. van Emden. Can. troepen staan op 10 km van Oldenburg. De Britten namen Rothenburg, ten O. van Bremen en Buxtenhüde bij Hamburg. Bij Barby vormden de Am. een nieuw bruggenhoofd over de Elbe. Aan de Mulde werd Bitterfeld genomen. Fransche troepen hebben 60 km van den Donau-oever tot Sigmaringen in handen. Meer naar het O. zijn Am. formaties doorgestooten tot Dillingen, waar zij een brug over de Donau intact veroverden.

24 Apr. (D.N.B.) — In N.W. Duitschland gevechten tusschen Verder a.d. Aller en Stade. In het gebied Eger-Weiden hielden de aanvallen van den vijand aan. In Z. Duitschland richt zijn zwaartepunt zich op het N. deel van het Beiersche Woud en het gebied van Regensburg. Van Sigmaringen uit drong hij naar het Z.O. door. Bij Tuttlingen, Donaueschingen en verder Zuidelijk, hevige afweergevechten.

(R.-O.) — De aanval op Bremen is begonnen. De Am. staan op 20 km van Regensburg. Ulm werd door Franschen en Am. veroverd. Fransche troepen bereikten ook het Meer van Konstanz en staan aan de andere kant van hun front op 30 km van Bazel.

25 Apr. (D.N.B.) — Onze formaties handhaafden zich aan weerszijden van de Beneden-Wezer en in de frontbocht tusschen Küsten-kanaal en Delmenhorst. Voor de Wezer, ten Z.O. van Bremen tot aan de Elbe bij Horneburg, dat heroverd werd, duren de afweergevechten voort. Aan de Mulde en in Saksen weinig activiteit.

(R.-O.) — De Britten veroverden 2 voorsteden van Bremen. Am. formaties, die langs de Tsjechoslowaaksche grens oprukken, zijn Regen, 50 km van de Oostenrijksche N. grens, binnengedrongen. Meer naar het W. staan zij in de buitenwijken van Regensburg. Van Dillingen uit naderen Am. troepen Augsburg, waarvan zij nog 30 km verwijderd zijn. Fransche troepen staan 40 km ten Z. van Ulm; ook dringen zij verder op langs het Meer van Konstanz. Van Bazel zijn zij nog 8 km verwijderd.

26 Apr. (R.-O.) — Bremen is grootendeels in Britsche handen. In Tsjecho-Slowakije bevrijdden de Am. Eger. Am. formaties staan op 20 km van de Oostenrijksche grens bij Passau. Uit het Dillingen-bruggenhoofd zijn de Am. tot op 60 km van München doorgedrongen. Fransche troepen hebben het Zwarte Woud nagenoeg van den vijand gezuiverd.

27 Apr. (D.N.B.) — In N.W. Duitschland lag het zwaartepunt der gevechten in Bremen, waar de vijand zijn penetraties kon uitbreiden. In Z. Duitschland hield de druk tegen de Donau-linie in het gebied van Doggendorf tot Ulm aan. De Am. konden in Ulm binnendringen.

(R.-O.) — Op 26 Apr. maakten Am. en Sovjet-strijdkrachten contact bij Torgau, op den W. oever van de Elbe, 50 km ten N.O. van Leipzig. Am. troepen hebben op 26 Apr. de Oostenrijksche grens, 3 km ten Z. van het punt, waar deze samenkomt met de Duitsche en Tsjechoslowaaksche grens, overschreden. Andere Am. formaties veroverden Regensburg.

28 Apr. (D.N.B.) — Onze troepen aan de Elbe hebben den Amerikanen den rug

toegekeerd om, van buiten af, den verdedigers van Berlijn verlichting te brengen.
(R.-O.) — Bremen is geheel veroverd. Am. troepen veroverden Ingolstadt en staan op 40 km van München. Ook Augsburg werd genomen. Fransche troepen veroverden Konstanz.
29 Apr. (D.N.B.) — Bij Lauenberg vormden de Engelschen een bruggenhoofd op de N. oever van de Elbe.
(R.-O.) — Emden wordt door Can. beschoten. De Britten trekken van Bremen langs de Wezer naar de Noordzee. Ten Z. van Hamburg staken zij de Elbe over. In Z. Duitschland drongen de Am. in München binnen. Ten W. der stad werd Landsberg genomen. Andere formaties zijn uit Augsburg naar het Z. doorgestooten en passeerden de Oostenrijksche grens bij Füssen.

Contact tusschen Russen en Amerikanen - Boodschappen van Churchill, Stalin en Truman —

27 April (H. N.) — Om 16 uur 40 op 25 April hebben Amerikaansche troepen van Gen. Bradley's 12de legergroep contact gemaakt met Russische eenheden van Maarschalk Konjew's 1ste Oekrainsche legergroep bij de Duitsche stad Torgau aan de Elbe. Naar aanleiding van dit feit werden te Londen, Moskou en Washington verklaringen uitgegeven. De premier van Groot-Brittannië, Winston Churchill, richtte de volgende boodschap tot de volkeren van de Vereenigde Naties: „Na het afleggen van groote afstanden over land en zee, na zware gevechten en overwinningen op vele met bloed doordrenkte slagvelden, zijn de legers van de groote geallieerden door Duitschland opgerukt en hebben zich vereenigd. Het zal nu hun taak zijn de laatste haarden van verzet, die nog in Duitschland tegenstand bieden, op te ruimen, de macht van de nazi's uit te roeien en het rijk van Hitler op de knieën te dwingen. Om deze taak te vervullen staan geweldige krachten ter beschikking. In den geest van een echte kameraadschap, de overwinningen bekronend, vereenigen zich onze legers, bezield door het onwrikbaar besluit onze taak en onze plicht te vervullen; wij willen gemeenschappelijk oprukken tegen den vijand." De boodschap van Maarschalk Josef Stalin, luidde: „In den naam van de Sovjet-regeering richt ik mij tot U, officieren en manschappen van het Roode Leger en van de legers van onze bondgenooten. De glorieuze legers der geallieerde mogendheden hebben in een oorlog tot bevrijding van Europa, de Duitsche strijdkrachten verpletterd en zich op Duitsch grondgebied vereenigd. Nu gaat het er om, de vernietiging van den tegenstander te voltooien en hem te dwingen de wapens neer te leggen en onvoorwaardelijk te capituleeren. Het Roode leger zal deze taak en de plicht tegenover ons eigen volk en tegenover al de vrije volkeren van de wereld vervullen. Ik groet de dappere soldaten van onze geallieerden, die nu op Duitsch grondgebied zijde aan zijde met de soldaten van het Sovjetleger staan, vereenigd door den wil niet eerder te rusten voordat het werk is voltooid."

De president der Vereenigde Staten, Harry Truman, verklaarde in zijn boodschap: „De vereeniging van onze wapenen in het hart van Duitschland is een gebeurtenis van wereldhistorische beteekenis. Nu zal wel de laatste zwakke hoop van Hitler en zijn misdadige regeering — een hoop, die uit wanhoop is voortgekomen — voor goed vervlogen zijn. Het gemeenschappelijke front en de gemeenschappelijke zaak der geallieerden in dezen oorlog tegen geweld en barbaarschheid, reeds lang gehard door overeenstemming van den wil, zijn nu gehard door de gemeenschappelijke daad. Volkeren, die gemeenschappelijke plannen kunnen opstellen en strijden, ondanks alle belemmeringen door afstand en taal en ondanks de verre verbindingswegen, dergelijke volkeren kunnen ook gemeenschappelijk leven en gemeenschappelijk werken voor de organisatie van den wereldvrede."

OOSTELIJK FRONT —

23 Apr. (D.N.B.) — Ten Z.O. van St. Pölten druk van den vijand op den sector van Göllen. Bij Mistelbach en Brünn faalde zijn doorbraakpogingen. Ten N.O. van Mährisch-Ostrau kon de samenhang van het front worden hersteld. Ten N.W. van Görlitz zijn vijandelijke formaties van hun verbindingen afgesneden en konden niet verder naar het W. doordringen. Bautzen hield stand evenals onze troepen bij Spremberg. Cottbus ging verloren. De slag om Berlijn is ontbrand. Een penetratie ten Z. van Beelitz, Glienicke en Dahlwitz werd afgegrendeld. Köpenick werd heroverd. Ten N. van Berlijn drong de vijand tot de Havel door.

(R.-O.) — Tusschen Dresden en Berlijn veroverden de Russen o.a. Ruland. 16 waarstoden van Berlijn zijn in Russische handen, o.a. Rosental in het N., Linnicke in het N.W., Weissensee in het N.O., Bisdorf in het O. en Wilheimshafen in het Z.O. De Russen trekken in W. richting om Berlijn heen.

24 Apr. (D.N.B.) — In het Z. sloegen onze troepen aanvallen bij Altmark en Traisen af. Tusschen Laa a.d. Thaya en Nikolsburg, kon de vijand geen succes behalen evenmin als ten Z. van Brünn. Onze troepen drongen tot vlak ten O. van Bautzen door. De tegenstander moest zijn tot Dresden vooruitgeschoven voorhoeden terugnemen. Pulsnitz en Kamenz zijn heroverd. Van Jüterbog uit drong de vijand tot Wittenberg door. Op de linie Lübben-Guben-Frankfurt-Fürstenwalde werden hevige aanvallen opgevangen. In den slag om Berlijn drong de vijand tot ten Z.O. van Brandenburg, ten Z. van Potsdam, ten N. van Königswüsterhausen en in de O. en N. stadsdeelen door. Tusschen Gartz en Stettin kon hij zijn Oder-bruggenhoofd verbreeden.

(R.-O.) — De Russen veroverden Troppau, 30 km ten W. van Mor. Ostrawa. Ten N.W. van Dresden bereikten zij bij Mühlberg de Elbe. Frankfurt a.d. Oder en Cottbus werden veroverd. Bij Berlijn namen de Russen Pankau in het N., Friedrichsfelde in het O., Köpenick in het .O. en Keltau in het Z.

25 Apr. (D.N.B.) — In den slag om Berlijn, drong de vijand door tot in de linie Babelsberg-Zehlendorf-Neukölln. In het O. en N. der stad duren de straatgevechten voort. Ten W. van de stad bereikte de vijand Nauen en Ketzin. Ten N.W. van Oranienburg werd de N. oever van het Ruppingenkanaal behouden. Aanvallen op Eberswalde leidden tot penetraties in het Z. stadsdeel. Tusschen Rieza en Torgau bereikte de vijand de Elbe. Bij Brünn kon hij een penetratie tot stand brengen. Ten N.W. van Mährisch-Ostrau werd een penetratie uiteengeslagen. Bij Stettin kon de vijand in het gebied van Gartz tot ten N. van Strasburg doordringen.

(R.-O.) — Ten N. van Dresden namen de Russen Grossenheim. In het O. van Berlijn veroverden zij het Schlesischer Bahnhof, in het N. Tegel, in het Z.O. Adlershof, in het Z. Mariendorf, Langwitz, Osdorf en Stahnsdorf.

26 Apr. (D.N.B.) — In het Z. deel van Berlijn zware straatgevechten in Zehlendorf, Strelitz en bij het vliegveld Tempelhof. In het O. en N. verbitterde tegenstand van onze troepen aan het Schlesischer Bahnhof, Görlitzer Bahnhof en tusschen Tegel en Siemensstandt. Ook in Charlottenburg wordt gevochten. Over Ketzin drong de vijand Brandenburg binnen. Bij Rathenow werd hij opgevangen. Doorbraakpogingen bij Fehrbellin bleven zonder resultaat. In het Z. dringt de vijand aan weerszijden van Brünn op. Hij drong Troppau binnen.

(R.-O.) — Berlijn is omsingeld. Na de verovering van Nauen en Ketzin ontmoetten de Russisch colonnes elkaar. De voorsteden Zehlendorf en Lichterfelds werden veroverd. In het Z. bereikten de Russen de buitenwijken van Brünn. Ten N.W. van Dresden staken de Russen de Elbe over en veroverden Riesa. In Oost-Pruisen namen zij Pillau.

27 Apr. (D.N.B.) — De vijand werd uit den binnensten verdedigingsring van Berlijn geworpen. Tusschen Baruth en Zossen werden zijn achterwaartsche verbindingen afgesneden. Onze uit het W. aanvallende troepen bereikten het gebied van Beelitz. Aanvallen op Brandenburg en Rathenow werden afgeslagen. Pogingen van den vijand om het Rhin- en Hohenzollernkanaal aan weerskanten van Oranienburg over te steken mislukten. Ten Z.W. van Stettin kon hij verder terrein winnen naar Prenzlau. In Oost-Pruisen ging Pillau verloren. In het Z. werd de vijand ten Z.O. van Mürzzuschlag teruggeworpen tot bij Lachnitz. Aanvallen op Brünn werden afgeslagen.

(R.-O.) — De Russen veroverden Brünn. Ten Z. van Berlijn staken zij op een nieuw punt de Elbe over en namen Torgau. In Berlijn werden o.a. veroverd het Görlitze Bahnhof, Dahlem en Siemensstadt. Ook Königswüsterhausen is in Russische handen. Aan de Oostzee namen zij Stettin.

28 Apr. (D.N.B.) — De vijand is in den binnensten verdedigingsring van Berlijn binnengedrongen, van het Noorden uit in Charlottenburg en van het Z. af over het vliegveld Tempelhof. Bij den Halleschen Tor en op de Alexander-Platz zijn de gevechten om het centrum der stad begonnen.

(R.-O.) — De Russen veroverden Rathenow, 70 km ten W. van Berlijn. Ook namen zij Potsdam, Spandau en het vliegveld Tempelhof. In het centrum van Berlijn zijn zij tot op 1 km van de regeeringsgebouwen doorgedrongen. Ten Z. van Berlijn namen zij aan de Elbe Wittenberg.

29 Apr. (D.N.B.) — In het centrum van Berlijn gevechten van huis tot huis, waarbij de vijand kon opdringen. In de Potsdammerstrasze en op de Belle-Alliance-Platz hevige gevechten. Van Plötzensee uit dringt de vijand op naar de Spree. Ten Z. van Berlijn namen onze troepen Beelitz en ten O. van Werder herstelden zij de verbinding met de stelling Potsdam. Ten N. van Berlijn werden onze troepen op de lijn Templin-Lychen en den merengordel Anklam-Neu-Brandenburg teruggedrukt. In het Z. begon de vijand ten N.W. van

Mährisch-Ostrau den aanval. Austerlitz ging verloren. In het gebied Bautzen-Meissen heroverden wij Kamenz en Königsbrück.
(R.-O.) — In Berlijn namen de Russen de wijken Grünewald en Ruhleben. Zij maken vorderingen in Charlottenburg en Schöneberg. Ten W. van Stettin namen zij o.a. Pasewalk, Strasburg en Torgelow.

ITALIE —

23 Apr. (D.N.B.) — Ten N. van Bologna kon de vijand tot staan worden gebracht. In den sector Vignala-Bologna behaalde hij verscheidene diepe penetraties, die pas aan weerszijden van Moona konden worden opgevangen. Tusschen Bologna en het Comacchio-meer kon hij in ons hoofdgevechtsterrein binnendringen; op den weg Bologna-Torrar werd hij tot staan gebracht.

(R.-O.) — Het 8e leger staat 3 km van Ferrara. Het 5e leger is 55 km ten N. van Bologna.

24 Apr. (D.N.B.) — Verbitterde gevechten duren voort zonder dat de toestand noemenswaardig verandert.
(R.-O.) — Het 5e en 8e leger bereikten op verschillende plaatsen de Po.
25 Apr. (D.N.B.) — Door opdringen naar Reggio en Ferrara heeft het zwaartepunt der gevechten zich naar de Po verplaatst.

(R.-O.) — Geallieerde troepen trekken over de Po. Ferrare, Modena en de oorlogshaven Spezzia werden veroverd. Tijdens het offensief zijn reeds 40.000 gevangenen binnengebracht.

25 Apr. (R.-O.) — Ten Z. van de Po namen de geallieerden Reggio en Parma. Ten N. van de Po drongen zij door tot voorbij Mantua.

27 Apr. (D.N.B.) — De vijand forceerde omvangrijke bruggenhoofden op den N. oever van de Po. Hij verbrak bij Reggio onze beveiligingen en drong tot Parma door.

(R.-O.) — Geallieerde troepen namen Verona en staken de Adiga over. Andere formaties vallen in de richting Genua aan. Fransche troepen staken bij Ventimilia de It. grens over en zijn 3 km in Italië doorgedrongen.

28 Apr. (R.-O.) — Geallieerde troepen trokken Genua en Piacenza, 60 km van Milaan, binnen. Geallieerde pa rouilles bereikten bij Como de Zwitsersche grens, waardoor de Duitsche troepen in N. Italië in tweeën gesplitst zijn.

29 Apr. (D.N.B.) — De vijand tracht onze distancieeringsbewegingen te belemmeren door sterke doorstooten van Parma uit naar het N.W. en over de Po naar het N. Bij Vicenza en Verona hevige gevechten.

(R.-O.) — Brescia en Bergamo werden veroverd, evenals Como. De Duitsche stellingen aan de Adiga werden doorbroken. Het aantal gevangenen is tot meer dan 100.000 gestegen.

LUCHTOORLOG —

23 Apr. (R.-O.) — Britsche toestellen vielen 's nachts Bremen en Kiel aan, nadat zij Bremen ook reeds overdag hadden gebombarderd.

24 Apr. (R.-O.) — 's Nachts werd Kiel opnieuw aangevallen.

25 Apr. (D.N.B.) — Zwakke Anglo-Am. formaties wierpen bommen in Zuid-Duitschland. Laagvliegende toestellen zetten hun aanvallen voort. In den nacht werd Kiel door Britsche toestellen aangevallen.

(R.-O.) — Britsche toestellen bombardeerden spoorwegdoelen ten N.O. van Hamburg en troepenconcentraties ten W. van Berlijn. Bommenwerpers uit Italië vielen spoorwegemplacementen langs de Brennerspoorlijn aan. 's Nachts werd Kiel opnieuw aangevallen.

26 Apr. R.-O.) — Ca. 550 zware Am. bommenwerpers, begeleid door 450 jagers vielen o.a. de Skoda-fabrieken te Pilsen aan. Eng. bommenwerpers, begeleid door jagers, wierpen bommen van 6 ton op Hitlers buitenverblijf te Berchtesgaden. Am. bommenwerpers uit Italië bombardeerden spoorwegdoelen in Linz. Des nachts vielen Britsche bommenwerpers opnieuw Kiel aan.

ZEEOORLOG —

26 Apr. (D.N.B.) — Duikbooten brachten voor de Eng. kust 5 schepen van totaal 32.000 brt en 1 bewakingsvaartuig tot zinken. Bovendien werd op den Atl. Oceaan een vliegdekschip van de „Illustricus" klasse door één onzer duikboten getorpedeerd en zwaar beschadigd.

29 Apr. (D.N.B.) — Onze duikbooten brachten opnieuw 8 schepen met in totaal 45.000 brt, 3 torpedobooten en 2 korvetten tot zinken.

HET VERRE OOSTEN —

Birma —

26 Apr. (R.-O.) — Bijna het geheele petroleumgebied van Birma is weer in geallieerde handen.
27 Apr. (R.-O.) — Het 14e leger staat op 220 km van Rangoon.

29 Apr. (R.-O.) — Gemotoriseerde colonnes zijn in 14 uur 90 km naar Rangoon opgerukt; zij staan nog 100 km van deze stad.

Sergio Osmena

President van de republiek der Philippijnen. Reeds op 1 Nov. 1944 verklaarde hij dat de dagen van Japan op de Philippijnen zijn geteld en dat na dezen nederlaag ... de onafhankelijkheid een feit zal wezen.

Adm. Nimitz

Rioe-Kioe-eilanden —

23 Apr. (R.-O.) — De Am. zijn geland op een eiland 2 km ten W. van Okinawa. Ook onder de O. kust van Okinawa hebben zij een eiland bezet.
25 Apr. (R.-O.) — De Am. landden op nog 3 kleine eilanden bij Okinawa.

Okinawa.

23 Apr. (R.-O.) — Op dit eiland zijn nu 12.000 Jap. gesneuveld.

Philippijnen —

Mindanao —

24 Apr. (R.-O) — De Jap. troepen op het eiland zijn in 2 deelen gesplitst.
29 Apr. (R.-O.) — De Am. bereikten de baai van Davao na dwars over het eiland te zijn getrokken.

Luzon —

29 Apr. (R.-O.) — De Am. veroverden Bagyo.

Luchtoorlog —

23 Apr. (R.-O.) — In de haven van Saigon brachten Am. bommenwerpers een schip van 7000 ton tot zinken.

24 Apr. (R.-O.) — Am. vliegende vestingen bombardeerden Tasjikama, 30 km ten W. van Tokio. Andere bommenwerpers vielen Kanton en doelen in Hainan aan.

26 Apr. (R.-O.) — Een groote formatie vliegende vestingen bombardeerde op 25 April, vliegvelden in Z. Japan.

27 Apr. (R.-O.) — Zware bommenwerpers vielen doelen op Formosa aan. Tusschen Hongkong en Saigon brachten geallieerde vliegtuigen 12 vaartuigen tot zinken.

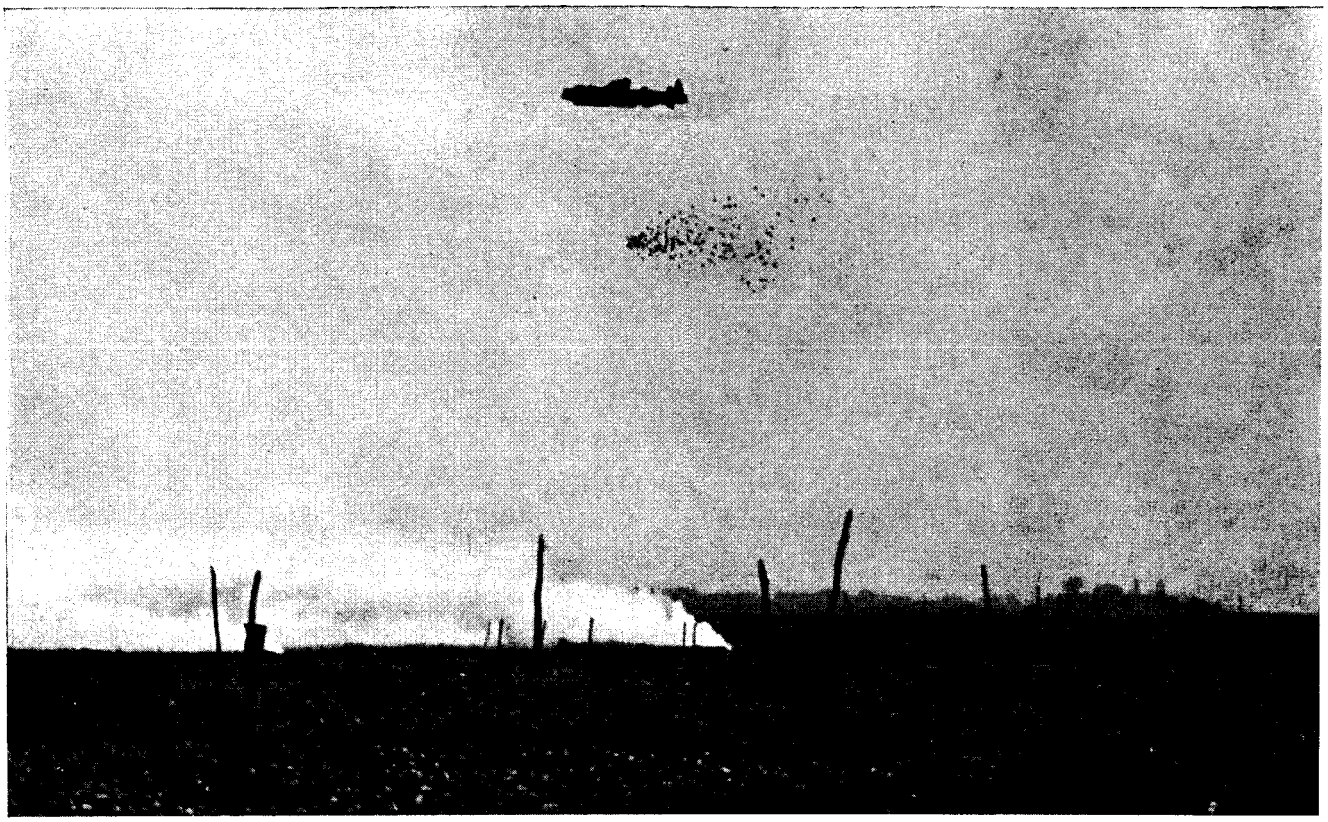
28 Apr. (R.-O) — Am. vliegende vestingen vielen heden, evenals op 26 en 27 April, Kioesjioe aan. 1 vliegtuig ging verloren.

29 Apr. (R.-O.) — In den nacht van 27 April vielen Jap. vliegtuigen Am. oorlogsschepen bij Okinawa aan. 1 Am. hulpkruiser zonk en andere schepen werden beschadigd. 25 Jap. vliegtuigen werden neergeschoten.

(Vor. ber. Krijgsverrichtingen: 6263)

Voedselbombardement. Het eerste geallieerde voedseltransport door de lucht naar Nederland had plaats op 30 April 1945. (Zie pag. 6265). Tweehonderd en vijftig Lancaster-bommenwerpers namen aan deze operatie deel. Boven: De pakketten worden uitgeworpen boven de „dropping"-velden, die door vuren zijn afgebakend. Beneden: Wanneer een pakket buiten de afbakening valt, doet het publiek alle moeite het voedsel in bezit te krijgen, voordat de bewaking ter plaatse is.

(foto Cas Oorthuys - Ass. Press)

Op 25 April 1945 had te Torgau aan de Elbe de historische ontmoeting plaats van de Amerikaansche en Russische troepen. (Zie pag. 6269). Russische en Amerikaansche officieren bestuderen de situatie.

(foto Ass. Press)

NEDERLAND (Bevrijd gebied) —

A. Levensmiddelenaanvoer voor bezet gebied —

2 Mei (R.-O.) — Het geallieerde opperbevel maakt bekend, dat er een regeling is getroffen met de Duitschers voor den aanvoer van levensmiddelen naar bezet Nederland. Geallieerde en Duitsche vertegenwoordigers hebben op 30 April volledige overeenstemming bereikt over de wijze waarop het voedsel zal worden afgeleverd. De bijeenkomst werd voorgezeten door luitenant-generaal W. Smith. Onder de geallieerde vertegenwoordigers bevond zich o.a. Prins Bernhard. Aan het hoofd van de Duitsche delegatie stond Rijkscommissaris Seyss-Inquart. De voornaamste punten van de overeenkomst zijn: 1. toevoer door de lucht: er zijn 10 plaatsen aangewezen, waar voedsel zal kunnen worden afgeworpen. Dit zal kunnen geschieden tusschen 7 uur 's morgens en 3 uur 's middags, gedurende welke periode geallieerde vliegtuigen hun taak ongehinderd ten uitvoer kunnen brengen. 2. toevoer over zee: Rotterdam zal worden opengesteld voor schepen met levensmiddelen. De Duitschers zullen de schepen veilig in de haven brengen 3. Toevoer over land: de Duitschers hebben een hoofdverkeersweg ter beschikking gesteld. **(V. b. 6265 D)**

B. De nood in het Westen - Voedselaanvoer door geallieerde vliegtuigen —

1 Mei (R.-O.) — Britsche Lancaster-bommenwerpers hebben op 30 April opnieuw voedsel afgeworpen boven bezet gebied Ongeveer 450 toestellen wierpen van een hoogte van minder dan 200 meter ongeveer 1250 ton voedsel af bij Den Haag, Leiden en Rotterdam.

2 Mei (R.-O.) — In den morgen van 1 Mei vlogen 400 Amerikaansche vliegende forten naar bezet Nederland en lieten in de omgeving van Den Haag en Rotterdam 800 ton levensmiddelen, verpakt in 36 000 kisten, vallen. 's Middags vlogen Britsche Lancaster-bommenwerpers opnieuw naar bezet Nederland en wierpen 1000 ton levensmiddelen af bij den Haag, Leiden en Rotterdam.

3 Mei (R.-O.) — Op 2 Mei voerden 500 Engelsche bommenwerpers een lading levensmiddelen aan, terwijl voorts Amerikaansche vliegende forten 800 ton brachten. Ditmaal werden de levensmiddelen op punten bij Amsterdam, Hilversum, Utrecht en Alkmaar afgeworpen. In totaal is nu meer dan 5000 ton door vliegtuigen aangevoerd.

4 Mei (R.-O.) — Ongeveer 800 zware bommenwerpers wierpen op 3 Mei ongeveer 1500 ton voedsel boven bezet Nederland af.

5 Mei (H. N.) — Ook op 4 Mei brachten ongeveer 800 zware bommenwerpers ca. 1500 ton voedsel naar bezet gebied O.a. werd 400 ton afgeworpen bij Leiden, Den Haag, Rotterdam en Gouda. **(V. b. 6265 F)**

C. Voedselaanvoer door geallieerde vrachtauto's —

3 Mei (R.-O.) — Op 2 Mei brachten 300 Engelsche en Canadeesche vrachtauto's 1000 ton levensmiddelen door de linies naar West-Nederland. De geallieerden hebben den Nederlandschen autoriteiten 200 vrachtauto's en de noodige benzine ter beschikking gesteld om de distributie van het voedsel te vergemakkelijken.

4 Mei (R.-O.) — Op 3 Mei werd per vrachtauto 1050 ton voedsel, vnl. vleesch in blik, biscuits, suiker e.d., naar bezet gebied vervoerd.

D. Bruikleenovereenkomst met de Verenigde Staten —

1 Mei (R.-O.) — Uit Washington werd op 30 April gemeld, dat er met Nederland een nieuwe bruikleenovereenkomst is gesloten, waarmede goederen ter waarde van $ 240 millioen gemoeid zijn. Ook werd bekend gemaakt, dat er volgens hetzelfde beginsel meer goederen door Nederland aan de V.S. zullen worden geleverd. Het doel van de overeenkomst is, Nederland in staat te stellen, in toenemende mate bij te dragen tot de geallieerde overwinning. In Ned. Oost-Indië zullen steunpunten beschikbaar komen voor de operaties in het Verre Oosten. Nederland zal krachtens de nieuwe overeenkomst o.a. wapenen en munitie ontvangen en ook machinerieën en andere artikelen, die gebruikt zullen worden bij het drooglegen en herstellen van nu ondergeloopen land. **(V. b. Lend-lease: 6131 A)**

E. Invoering van arbeidsregistratieplicht —

2 Mei (H. N.) — De chef van den Staf Militair Gezag heeft bepalingen vastgesteld ter verkrijging van een overzicht over alle beschikbare arbeidskrachten, zoowel mannelijke als vrouwelijke, in het in bijzonderen staat van beleg verkeerende gebied. Daartoe is een zgn. registratieplicht ingevoerd, krachtens welke alle mannelijke Nederlanders en Nederlandsche onderdanen, geboren in de jaren 1885 tot 1929, en alle ongehuwde vrouwelijke Nederlanders en Nederlandsche onderdanen, geboren in de jaren 1900 tot 1929, zich bij eersten oproep moeten doen registreeren bij het gemeentelijk arbeidsbureau. **(V. b. M.G. 6257 B)**

F. H.M. de Koningin en Prinses Juliana brengen een bezoek aan Nederland —

3 Mei (R.-O.) — De regeeringsvoorlichtingsdienst meldt, dat H. M. de Koningin en H.K.H. Prinses Juliana op 3 Mei per vliegtuig in bevrijd Nederland zijn aangekomen. De Koningin stelt zich voor, in afwachting van haar definitieve terugkomst naar het vaderland, er thans eenigen tijd door te brengen. In overeenstemming met de omstandigheden wenscht zij haar eenvoudige levenswijze voort te zetten. **(V. b. H.M. de Kon. bezoekt Nederland: 6241 D; Prinses Juliana: 6083 kol. II)**

NEDERLAND (Bezet gebied) —

G. De nood in het Westen - Voedselaanvoer door geallieerde vliegtuigen —

1 Mei — De Höhere Polizeiführer Nordwest und Generalkommissar für das Sicherheitswesen, deelt mede: „Aan de bevolking wordt medegedeeld, dat op eenige, door den Rijkscommissaris aangewezen terreinen, door de geallieerde luchtmacht levensmiddelen worden uitgeworpen. Deze levensmiddelen zullen door de instanties der Ned. levensmiddelenvoorziening in ontvangst genomen en verdeeld worden. Het is het publiek ten strengste verboden, de terreinen waarop de levensmiddelen worden neergeworpen, te betreden. Handelingen in strijd met dit verbod zullen streng worden gestraft. **(Vor. ber. 6271 A)**

H. Verslag over het afwegen der levensmiddelen —

2 Mei — Aan het Alg. H'blad ontleenen wij: Alles en ieder snelde naar buiten, klom op de daken, zocht de hoogste punten. Men wilde het zien! In de verte dreunden de motoren: het voedselbombardement op Schiphol was begonnen. De ranke lijven van de geallieerde bommenwerpers neigden bij Schiphol naar beneden, een groene en een roode fakkel vielen naar beneden, het sein tot het vreedzame en o zoo welkome bombardement! Het vallen van de voedselbommen zelf was in de meeste stadsdeelen niet waar te nemen, maar wat had men graag die sneeuwbui van pakketten gezien die naar beneden viel en het grastapijt daarginds bedekte, nadat escadrille na escadrille met den regelmaat van een klok overvloog en langs den westelijken stadsrand volgens de overeengekomen route in noordelijke richting verder ging. Na al deze maanden van ontbering, van een voortdurend hopen op uitzicht, leek het op dezen stralenden Meimorgen plotseling een wonderbaarlijke Sint Nicolaas, een onvergetelijke strooi-ochtend, met middelen die de stoutste fantasie zich niet had kunnen voorstellen. Voedsel valt uit den hemel! .... De vreugde van de Amsterdammers, bij het zien van de laag overvliegende machines, die zoojuist haar goede gaven hadden neergeworpen om hongerende kindermagen te stillen, om volwassenen te sterken met goed voedsel, laat zich indenken. Zij gaven er, oprecht en spontaan als de Amsterdammer is, ondubbelzinnig uiting aan. Na alles, wat het Zweedsche en het Zwitsersche Roode Kruis deden voor hongerend Holland, was dit voedselbombardement een indrukwekkende apotheose. Moge het de voorbode zijn van een spoedig einde van het lijden en de ontbering, waarvan westelijk Nederland den beker bijna tot aan den bodem moest leegdrinken.

(Vor. ber. 6265 F)

I. Jaarbeurs - W. Graadt van Roggen overleden —

3 Mei — In den ouderdom van 66 jaar is te De Bilt overleden W. Graadt van Roggen, sinds de oprichting tot 1940 secretaris-generaal der Nederlandsche Jaarbeurs. De heer Graadt van Roggen begon zijn loopbaan in de journalistiek en was achtereenvolgens hoofdredacteur der Bredasche Courant, der Leeuwarder Courant en van het Utrechtsch Dagblad, uit welk laatste ambt hij zijn ontslag nam toen de Nederlandsche Jaarbeurs, tot welker stichting hij zooveel had bijgedragen, den geheelen man ging eischen en hij daarvan de secretaris-generaal werd. In dezen werkkring wist de heer Graadt van Roggen de bijzondere kwaliteiten van zijn persoonlijkheid naar voren te brengen en mede daardoor is de Nederlandsche Jaarbeurs gegroeid tot een belangwekkend instituut voor het Nederlandsche zakenleven. Gezondheidsredenen noopten hem in Maart 1940 zijn functie neer te leggen. Als gedelegeerd lid van den Raad van Beheer bleef hij toezicht houden op de dagelijksche leiding van zaken. De heer Graadt van Roggen schreef o.a. de roman „Tuberculus", een bundel schetsen „Vereenzaamd", dichtbundels „Het schouwende leven" en „De voorgeschiedenis van den oorlog".

BELGIE —

K. Socialistische partij wenscht aftreden van koning Leopold —

5 Mei — Reuter meldt, dat volgens een communiqué op 5 Mei te Brussel uitgegeven de executieve van de Belgische Socialistische partij besloten heeft het aftreden van Koning Leopold te verzoeken.

DEUTSCHE ZEITUNG
in den Niederlanden

Nummer 285 | Amsterdam, Mittwoch, 2. Mai 1945 | Jahrgang 5

DER FÜHRER KÄMPFEND GEFALLEN

Gegen den Hauptfeind des deutschen Volkes, den Bolschewismus - Grossadmiral Dönitz vom Führer als Nachfolger bestimmt - Unser Soldateneid geht auf Dönitz über - Der Kampf wird fortgesetzt

Am 1. Mai 1945, um 22,26 Uhr, erging über den Grossdeutschen Rundfunk, Reichssender Hamburg, folgende Mitteilung:

Aus dem Führerhauptquartier:

Aus dem Führerhauptquartier wird gemeldet, dass unser Führer Adolf Hitler, heute Nachmittag in seinem Befehlsstand in der Reichskanzlei, bis zum letzten Atemzuge gegen den Bolschewismus kämpfend, für Deutschland gefallen ist. Am 30. April hat der Führer den Grossadmiral Dönitz zu seinem Nachfolger ernannt.

Der Führer hat mich zu seinem Nachfolger bestimmt. Im Bewusstsein der Verantwortung übernehme ich die Führung des deutschen Volkes in dieser schicksalsschweren Stunde. Meine erste Aufgabe ist es, deutsche Menschen vor der Vernichtung durch den vorwärtsstürmenden bolschewistischen Feind zu retten. Nur für dieses Ziel geht der militärische Kampf weiter. So weit und so lange die Erreichung dieses Zieles durch die Briten und Amerikaner behindert wird, werden wir uns auch gegen sie weiter verteidigen und weiter kämpfen müssen. Die Anglo-Amerikaner setzen dann den Krieg nicht mehr für ihre eigenen Völker, sondern allein für die Ausbreitung des Bolschewismus in Europa fort.

Was das deutsche Volk in dem Ringen dieses Krieges [illegible]

Unserem Eid getreu!

DZ. Amsterdam, 2. Mai.

Adolf Hitler, unser Führer, ist tot; gefallen im Kampf für sein Grossdeutschland gegen den Bolschewismus. Sein Lebensweg endet da, wo er begonnen hat. Sein Leben und sein Kampf ist ohne Lücke. Im Sinne klassischer Grösse wurde seinem Dasein ein Ende gesetzt, ein Beispiel ohne geschichtliches Vorbild in diesem Weltsturm der Ereignisse, die über alle Zäsuren der Weltgeschichte hinausragen, von einmaligem Grade.

DE DOOD VAN ADOLF HITLER

Admiraal Dönitz opvolger - Proclamaties en dagorders —

Op 1 Mei 1945 om 22.26 uur werd voor de Groot-Duitsche Radio, Rijkszender Hamburg, het volgende medegedeeld:

Uit het hoofdkwartier van den Führer wordt gemeld, dat onze Führer Adolf Hitler hedennamiddag op zijn commandopost in de Rijkskanselarij tot den laatsten ademtocht tegen het bolsjewisme strijdend, voor Duitschland is gevallen. Op 30 April heeft de Führer Grootadmiraal Dönitz tot zijn opvolger benoemd.

Proclamatie van Admiraal Dönitz.

2 Mei — Groot-admiraal Dönitz heeft een proclamatie uitgevaardigd, waarin hij — naar wij aan het Alg. H'blad ontleenen — o.a. het volgende zeide:

„Duitsche mannen en vrouwen, soldaten der Duitsche Weermacht, onze Führer is gevallen. Het Duitsche volk is in diepen rouw. De Führer heeft mij tot zijn opvolger benoemd. Bewust van mijn verantwoordelijkheid neem ik de leiding van het Duitsche volk over. Mijn eerste daad is de Duitsche menschen voor de vernietiging door den opdringenden bolsjewistischen vijand te redden. Slechts voor dit doel gaat de militaire strijd verder. Zoolang het bereiken van dit doel door de Britten en Amerikanen wordt gehinderd, zullen wij ons ook tegen hen verder verdedigen en verder moeten strijden.

„In den komenden voor ons volk zorgvollen tijd zal ik er naar streven onzen dapperen vrouwen, mannen en kinderen, voor zoover dat in mijn vermogen ligt, draaglijke levensvoorwaarden te waarborgen. Hiervoor heb ik uw hulp noodig. Schenk mij uw vertrouwen, want uw weg is ook mijn weg. Gedraagt u ordelijk en disciplinair in stad en land. Dat ieder zijn plicht doe. Slechts op deze wijze zal het lijden dat de komende tijd voor ieder van ons zal brengen, kunnen worden verhinderd. Als wij doen, wat in ons vermogen ligt, zal ook God, na zooveel leed en opoffering, ons niet verlaten."

Adm. Dönitz

Dagorder aan de weermacht.

Dönitz heeft voorts aan de weermacht een dagorder gericht, waarin hij o.m. zegt:

„De toestand vordert van u, die reeds zulke groote heldendaden hebt verricht,

DUITSCHLAND —

A. Hitler ontving Ritter von Greim

30 Apr. — De Führer ontving in zijn hoofdkwartier te Berlijn den nieuwen opperbevelhebber van de luchtmacht, gen.-veldmaarschalk Ritter von Greim. Hij had met hem een langdurig onderhoud over het gebruik van vliegende formaties en luchtdoelgeschut.

(V. b. Von Greim 6266 F)

B. Hooge onderscheiding voor Axmann —

30 Apr. — De Führer heeft den jeugdleider Arthur Axmann het gouden kruis eerste klasse verleend.

C. Nadere bijzonderheden omtrent de bemiddeling van Graaf Bernadotte —

30 Apr. (R.-O.) — Omtrent de stappen van Graaf Bernadotte is nog bekend geworden, dat Himmler hem op 19 April wenschte te zien. Hij reed hierop naar Berlijn en had dien avond een eerste ontmoeting met Himmler. Een tweede ontmoeting had plaats op 21 April en misschien een derde op 23 April; dat is niet zeker. Graaf Bernadotte bereikte Kopenhagen op 24 April en vertrok met een speciaal vliegtuig naar Stockholm. Daar werd Himmler's aanbod onmiddellijk overgebracht aan den Zweedschen minister van Buitenlandsche Zaken en de gezanten van Engeland en Amerika. Klaarblijkelijk heeft het aanbod van Himmler niet schriftelijk, maar mondeling plaats gehad.

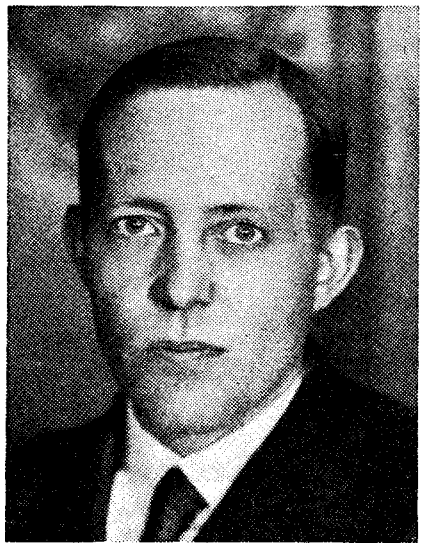
2 Mei (R.-O.) — Graaf Bernadotte is van een nieuw bezoek aan Duitschland teruggekeerd te Stockholm. Hij heeft Himmler niet opnieuw ontmoet en ook geen nieuwe voorstellen van Himmler ontvangen. Graaf Bernadotte heeft wel den opperbevelhebber van de Duitsche weermacht in Noord-Duitschland, gen. veldmaarschalk von Busch en den bevelhebber der Duitsche marinestrijdkrachten, admiraal Dönitz, ontmoet.

(V. b. 6266 H)

terwijl u thans naar het einde van den oorlog verlangt, den verderen onvoorwaardelijken inzet van uw persoon. Ik verlang discipline en gehoorzaamheid. Slechts door een stipte uitvoering van mijn bevelen, zullen chaos en ondergang worden vermeden. Hij, die zich op het oogenblik aan zijn plicht onttrekt en daarmede Duitsche vrouwen en kinderen aan den dood of slavernij prijs geeft, is een lafaard en een verrader. De door u aan den Führer afgelegden eed van trouw geldt nu voor ieder uwer zonder meer tegenover mij, als opvolger van den Führer.
„Duitsche soldaten, doet uw plicht, het gaat om het leven van ons volk"

A. Graaf Schwerin von Krosigk minister van Buitenlandsche Zaken

3 Mei — Uit Hamburg wordt volgens het „Alg. H'blad" bericht, dat groot-admiraal Dönitz den Rijksminister graaf Schwerin

Schwerin von Krosigk

von Krosigk heeft benoemd tot minister van Buitenlandsche Zaken. Tot dusver beheerde graaf Schwerin von Krosigk de portefeuille van Financiën. (Omtrent Von Ribbentrop, die tot dusver dit ambt bekleedde, werd niets medegedeeld. Red.)

B. Radio-rede van Von Krosigk —

Graaf Schwerin von Krosigk heeft zich op 3 Mei over de Duitsche radio tot de gehele wereld gewend. Terwijl de wereld nog vervuld is van het gekletter der wapenen, zoo zeide hij, wordt intusschen reeds te San Francisco een conferentie gehouden, welke ten doel heeft een derden wereldoorlog te voorkomen. Onze steden zijn verwoest. Onze cultuurmonumenten liggen in puin. Honderdduizenden vrouwen en kinderen zijn door den oorlog getroffen, terwijl millioenen mannen en jongelingen aan het front zijn gevallen. Wij weten wat een derde wereldoorlog zou beteekenen, wanneer de verschrikkelijke wapens, die in dezen oorlog nog niet in gebruik zijn genomen, ter hand zullen worden genomen. Het zou de ondergang van de beschaafde wereld beteekenen. Als daarom uit de harten van gekwelde vrouwen en kinderen de smeekbede opstijgt om voor een nieuwen wereldoorlog te worden gespaard, dan wel het sterkste uit het Duitsche volk.
Na te hebben gewezen op het bolsjewistische gevaar, verklaarde graaf Schwerin, dat men derhalve niet in San Francisco de vervulling kan zien van datgene waarnaar de in vreeze levende menschheid verlangend uitziet. Ook ik geloof, zoo verklaarde de spreker, dat er een wereldordening moet komen, die niet alleen toekomstige oorlogen zal kunnen verhinderen, maar die vooral bij machte zal zijn te rechter tijd de oorzaken daartoe weg te nemen. Men kan echter een zoodanige wereldordening niet tot stand brengen door den rooden brandstichter aan de vredesconferentietafel te doen aanzitten.
Vier jaar lang heeft Duitschland in een onvergelijkbaren heldenstrijd en onder opoffering van zijn laatste krachten het bolwerk Europa, en tegelijk daarmede de geheele wereld, tegen den rooden vloed beschermd. Het had de vesting Europa tegen het bolsjewisme kunnen behoeden indien het in den rug vrij was geweest. Evenzeer als naar den uiterlijken vrede, verlangt het menschdom naar den innerlijken vrede, naar de oplossing van de in alle landen brandende sociale vragen. Deze oplossing kan niet in het bolsjewisme worden gevonden, doch slechts in een rechtvaardige maatschappij, waarin de vrijheid en de waardigheid van den mensch voorop staan.
De wereld staat op dit oogenblik voor een van de gewichtigste besluiten van de wereldgeschiedenis. Naarmate dit uitvalt zal chaos of ordening, dood of leven het resultaat zijn.

C. Hitler en Goebbels zouden zelfmoord hebben gepleegd —

3 Mei (R.-O.) — De naaste medewerker van Göbbels, Hans Fritsche, die in Russische handen is, heeft verklaard, dat Hitler en Göbbels zelfmoord hebben gepleegd. In een verklaring van Gen. Eisenhower's hoofdkwartier van 2 Mei is er op gewezen, dat de bewering, dat Hitler de heldendood zou zijn gestorven, niet overeenkomt met wat Himmler te Lübeck tegen Graaf Bernadotte heeft gezegd omtrent Hitler's ziekte.
(Vor. ber. 6266 H)

D. Lijken van Hitler en Goebbels nog niet gevonden —

5 Mei (A.N.P.) — 4 Mei werd in de Duitsche uitzending van de B.B.C. medegedeeld, dat de lijken van Hitler en Göbbels door de Russen nog steeds niet zijn gevonden. De chaos in Berlijn is ontzaggelijk. Het Rijksdaggebouw, de Rijkskanselarij en het Luchtvaartministerie branden nog steeds.

E. Dagorder van Generaloberst Blaskowitz aan de Duitsche soldaten der vesting Holland —

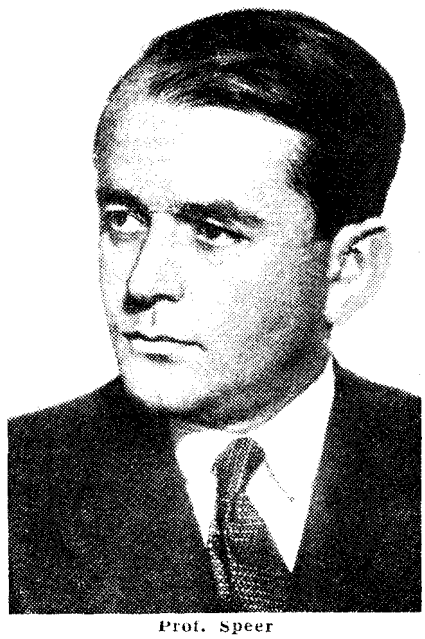
3 Mei — Generaloberst Blaskowitz heeft aan de soldaten der vesting Holland de volgende dagorder doen toekomen:
„Soldaten van de vesting Holland. Door trouw en geloof ten diepste met zijn volk verbonden, heeft de Führer zijn strijd gevoerd en zijn werk met den heldendood bekroond. Thans aan ons de taak, het zelfde sterke geloof aan Duitschland tot het laatste toe te bewijzen. Sluit de rijen in de vesting aaneen. Met een ongebroken wil tot strijden zijn we één voor Duitschland, voor onze moeders, vrouwen en kinderen. Liever den dood op het slagveld, dan als slaven in smadelijke krijgsgevangenschap. Commandanten en bevelhebbers, verzamelt uw manschappen rondom u in den geest van den Führer. Hij is en blijft onze Führer. Wij staan in onwankelbare trouw voor ons volk en vaderland."

F. De dood van Hitler - Proclomatie van Seyss-Inquart —

2 Mei — De Rijksminister dr. Seyys-Inquart heeft aan de Duitsche soldaten, mannen en vrouwen, en aan de Duitsche jeugd in de vesting Holland, een proclamatie gericht, waarin hij o.a. zegt:
„Wij bevinden ons thans in een verbitterden strijd. In dezen strijd is onze eerste soldaat en voorvechter gevallen. Laat onze vijanden triomfeeren en meenen ons te hebben overweldigd. Thans, na den heldendood van onzen Führer, zullen wij nooit ophouden te strijden. Wij gelooven aan Duitschland. Eerst dan, wanneer wij onze vrijheid hebben gewonnen, zullen wij met vechten ophouden. Omfloerst het beeld van den Führer niet met rouw. Brengt hem bloemen, die ons leven weer trotsch en het te leven waard heeft gemaakt."
(Vor. ber. Seyss Inquart 6266 C)

G. Radiotoespraak van Speer tot het Duitsche volk —

4 Mei (H. N.) — De Duitsche minister van bewapening en productie, Speer, heeft op 3 Mei 's avonds via den Deenschen zender aan het Duitsche volk medegedeeld, dat Duitschland verslagen is. Admiraal Dönitz echter was verplicht den strijd nog voort te zetten. De eenige reden, zoo verklaarde Speer, waarom de strijd thans nog voortgezet wordt is om de Duitschers, die voor de Russen vluchten of door hen worden bedreigd in het leven te bedreigen. Het bevel daartoe is de geallieerden af in hoeverre zij het Duitsche volk een eervolle toekomst zullen verzekeren, doch bedreigen, geven. Volgens Speer moeten de Duit-

Prof. Speer

schers hun huidige apathie van zich afwerpen en weer aan het werk gaan. Het eerste werk moet zijn, de beschadigde spoorwegen weer in orde te maken, voor zoover de geallieerden dit toestaan. De boeren moeten hun best doen de voedselpositie zoo gunstig mogelijk te maken. Het ligt niet meer in het vermogen van het Duitsche volk, zoo zeide Speer, om over zijn eigen lot te beschikken, doch het kan zich een eigen toekomst waarborgen door hard te werken en dit volgt waardig en zelfbewust tegemoet te treden. Het moet een onwankelbaar vertrouwen in de toekomst blijven houden

DUITSCHE CAPITULATIE IN NEDERLAND EN DENEMARKEN

Onvoorwaardelijke capitulatie op de Lüneburgerheide - Reden van H. M. de Koningin en Prof. Gerbrandy - Eerste indrukken in Nederland - Waarschuwing der regeering - Verklaring van V. Kleffens

4 Mei (H.N.) — Veldmaarschalk Montgomery heeft aan Generaal Eisenhower medegedeeld, dat alle Duitsche strijdkrachten in Nederland, in het N.W. gedeelte van Duitschland en in Denemarken, met inbegrip van Helgoland en de Friesche eilanden, hebben gecapituleerd. Zij hebben zich overgegeven aan de 21ste legergroep. 5 Mei 1945 om 8 uur, dubbele Britsche zomertijd, zal de capitulatie van kracht worden, voor wat betreft de strijdkrachten die tegenover de 21ste legergroep staan.

Het Officieele Communiqué

Het officieele communiqué van het Geallieerde Opperbevel, dat op Vrijdag 4 Mei 1945, 's avonds om 8 uur werd gepubliceerd, luidde in zijn oorspronkelijken tekst als volgt:

"Field-Marshal Montgomery has reported to the Supreme Allied Commander that all enemy forces in Holland, North-West Germany and Denmark, including Heligoland and the Frisian Islands, have surrendered to the 21st Army Group, effective 0800 hours D.B.S.T. tomorrow."

"This is a battlefield surrender involving the forces now facing the 21st Army Group on their Northern and Western Flanks."

De capitulatie-plechtigheid —

5 Mei (A.N.P.) — Naar schatting zijn bij de capitulatie van de strijdkrachten in Nederland, Denemarken en Noord-West-Duitschland minstens 1 millioen man betrokken, die de wapens tegenover het 1e Canadeesche en het 2e Britsche leger hebben neergelegd.

Vrijdag, 4 Mei, om 6.30 uur, werd de handteekening geplaatst door den opvolger van Dönitz, den opperbevelhebber van de Marine, Admiraal von Friedenburg, vergezeld door generaal Kienzl, chef van den staf van veldmaarschalk Busch en nog 3 andere officieren. Donderdag was deze delegatie reeds op het Geallieerde Hoofdkwartier op de Lüneburgerheide ten Z. van Hamburg gearriveerd en bood daar de overgave van de Duitsche legers aan, die voor de uit het Oosten oprukkende Russen terugtrokken. Montgomery zeide, dat zij zich aan de Russen moesten overgeven. Op het Geallieerde Hoofdkwartier toonde men Von Friedenburg een kaart van de doorbraak naar het Oostzeegebied. Von Friedenburg kreeg tranen in de oogen; hij had niet geweten, dat de toestand er zoo slecht uitzag. Von Friedenburg ging toen weg om Busch te raadplegen en kwam terug met het bericht van onvoorwaardelijke capitulatie.

De tafel, waarop de plechtigheid plaatsvond, was met legerdekens bedekt. Eerst teekende Von Friedenburg met een gewone kantoorpen en daarna zette Montgomery namens Eisenhower zijn handteekening. De ceremonie duurde slechts vijf minuten.

Rede van H. M. de Koningin.

5 Mei — Mannen en vrouwen van Nederland. Onze taal kent geen woorden voor hetgeen in ons aller hart omgaat in deze ure der bevrijding van geheel Nederland. Eindelijk zijn wij dan baas op eigen erf en aan eigen haard. Verslagen is de vijand, van Oost tot West van Zuid tot Noord; verdwenen het vuurpeleton, de gevangenissen en de martelkampen; voorbij is de namelooze druk, de nimmer rust latende gedachte aan de vervolging, welke vijf jaar lang U heeft gekweld, voorbij is de verschrikking van den hongernood. Warmen dank breng ik, mede namens U allen, aan onze bondgenooten en hun strijdmacht voor onze bevrijding en voor onze redding uit den greep van den hongerdood. Hulde aan onze binnenlandsche strijdkrachten, die hun uiterste krachtsinspanning gaven en nog geven en voor wie geen offer te zwaar was, waar het gebracht moest worden voor de bevrijding van ons volk; hulde ook aan hen, die buiten Nederland streden, hetzij te land, ter zee of in de lucht, en vanzelf reken ik hierbij onze varende en strijdende koopvaarders en visschers en de velen, wier strijd, ontbering en lijden nimmer bekend zullen worden, omdat er geen getuigen of overlevenden zijn, die ons hiervan konden berichten; hulde aan allen, die, waar ook en hoe ook, hetzij door het offer van hun leven te brengen, hetzij door zich dagelijks in het grootste gevaar te begeven, ons dezen grooten dag van bevrijding thans doen beleven. In zeer bijzondere mate gaan, met U, mijn gedachten uit naar allen die dezen dag niet met ons mogen beleven, en ik deel de smart der talloos velen, die treuren om hen, die heengingen. Niet minder leven wij allen mede met degenen, die nog in onzekerheid verkeeren omtrent het lot van hen die hun lief zijn. Vervuld met diepen eerbied en bewondering breng ik U allen hulde voor het verzet, waarin gij al die lange, bange jaren zoo schitterend hebt volhard, een verzet, dat U heeft samen gesmeed tot één eendrachtig, ondeelbaar volk dat zich zijn roeping bewust is. Ons allen wacht een groote taak, waarmede wij, nu wij gelukkig vereenigd en geheel onszelf kunnen zijn, terstond een aanvang moeten maken. Onder den druk van den overweldiger hebben wij onszelf teruggevonden, is onze volkskracht opnieuw ontwaakt. Wij zullen hiervan het bewijs moeten leveren. Ons evenwichtige karakter, onze eeuwenoude beschaving en onze innerlijke kracht zullen ongetwijfeld de daden

weten te stellen, waardoor wij de wereld kunnen toonen, hetgeen wij vermogen. Laten wij allen de handen thans ineenslaan, gedreven door onze innerlijke kracht, onzen plicht verstaan en niet achterblijven op den weg, waarop zij die wij in zoo hooge eere houden, ons voor gingen, den weg, dien zij met hun hartebloed ons hebben gewezen. Rijksgenooten in Oost en West, ook voor U is Nederland's bevrijding een historische feestdag. Het is allen een groote voldoening te weten, hoe innig gij met ons medeleeft. Meer dan ooit zijn wij in den

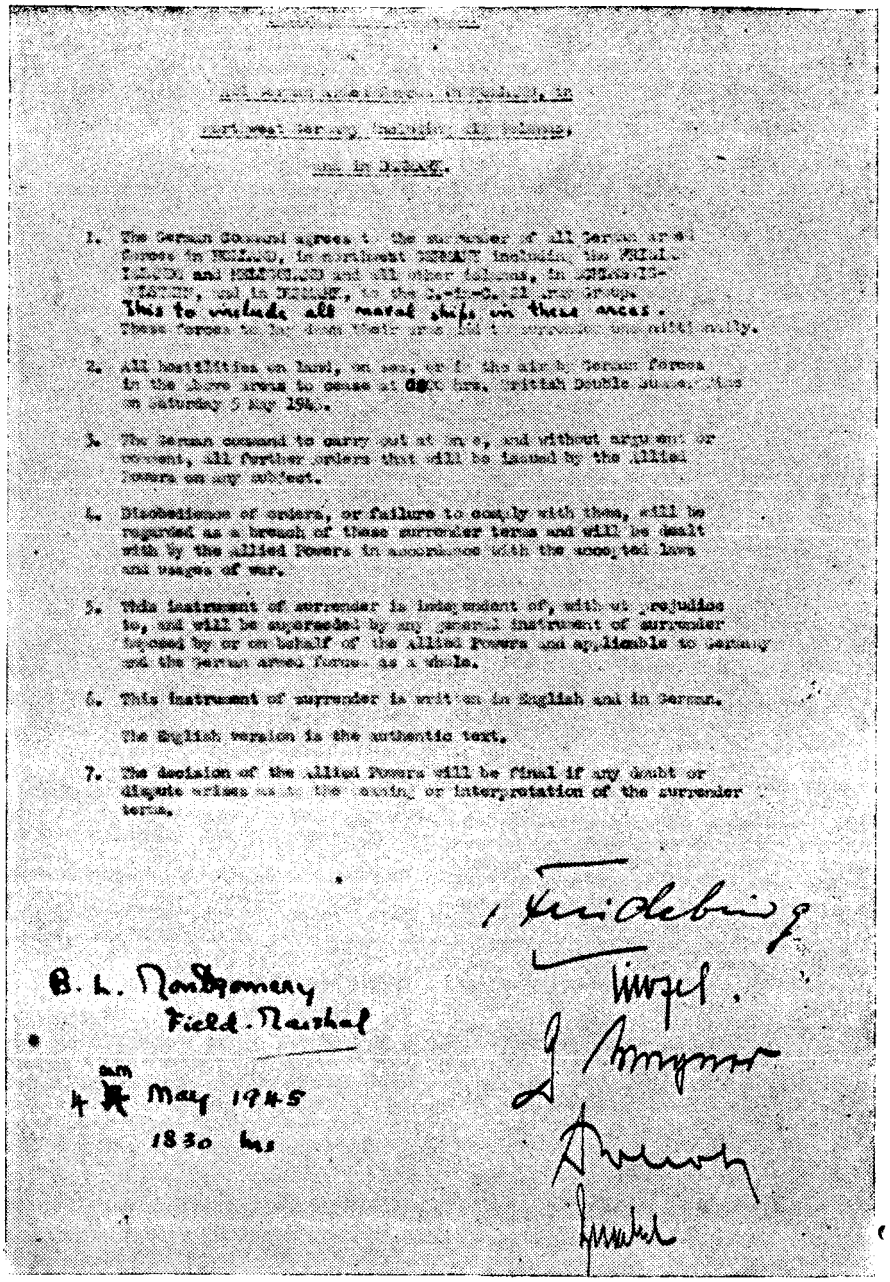

Montgomery leest de capitulatievoorwaarden voor. V.l.n.r. Majoor Freidel, Vice-adm. Wagner en Adm. Von Friedenburg.

geest vereenigd met onze rijksgenooten van Nederlandsch-Indië, die nog zoo bitter onder den zwaren druk van den vijand moeten lijden. Moge ook voor hen, mede door onze krachtsinspanning, spoedig het uur der bevrijding aanbreken! In de ontwikkeling der krijgsverrichtingen in de laatste maanden, mogen wij ongetwijfeld een gunstig voorteeken zien. Landgenooten, wij houden thans onzen blik gericht op de toekomst, waarin onder den zegen van den Allerhoogste, Nederland zal herrijzen en zijn hooge roeping in de wereld zal vervullen.
(Vor. ber. H. M. de Koningin 6271 F)

Toespraak van den minister-president, prof. mr. P. S. Gerbrandy.

5 Mei (R.-O.) — Landgenooten! De welhaast vijf jaar tellende onderdrukking is voleindigd. Het Duitsche rijk met zijn misdadige regeerders, die het Nederlandsche nabuurvolk naar het leven stonden, is verslagen. De Duitsche geheime politie loert niet meer aan uw huizen en wegen. Gij zijt verlost! Beloond is de moed van onze land-, zee- en luchtmacht en het volhouden van onze koopvaardij; bekroond is de taaiheid van de mannen en vrouwen van het verzet in elken vorm; gezegend is de standvastigheid, waarmede heel ons volk den onderdrukker heeft weerstaan; met eer versierd is het beleid van onze geëerbiedigde Vorstin, die op het punt staat na vijf bittere jaren thans met heel haar volk te worden vereenigd. Toegejuicht wordt de dapperheid, niet slechts der Britten, Amerikanen, Canadeezen, Polen, onze eigen brigade en onze stoottroepen, maar ook van Russen, Noren, Tsjechen en alle andere strijdende naties, want de bevrijding van Nederland is een daad van het gezamenlijke offensief van alle vereenigde volkeren. Wanneer U terugblikt op dezen wereldstrijd, dan mag het even schijnen alsof zijn verloop natuurlijk en vanzelfsprekend ware; maar wanneer U let op de dieptepunten als in Juni 1940, in Februari 1942, of op uw eigen noodtoestand in April 1945, dan beseft gij ineens, dat uw bevrijding is een wonder Gods, waarvoor Hem allereerst de dank toekomt. Gij zijt vrij! Uw bevrijding is met bloed en zweet en angst en honger gekocht. Honderdduizenden land- en rijksgenooten, millioenen uit de met ons verbonden volkeren aanschouwen dezen dag van vreugde niet. Gij zijt vrij, vrij niet tot willekeur, maar om nu openlijk te doen wat gij behoort te doen. Drinkt den beker der vreugde ten volle, maar vergeet het lijden, dat daarin vermengd is, niet. Laat ons gedenken, te midden van de blijdschap, de dooden en dood gemartelden, die in bloedigen strijd en in afschuwelijke foltering het zaad moesten zijn, waaruit onze vrijheid ontkiemen kon. Gij zijt vrij, vrij om te heelen de wonden van ons volk. De regeering weet uit de ervaring in het eerst bevrijde gebied, hoezeer de Nederlandsche mannen en vrouwen hunkeren om daaraan mede te werken. Gij zijt vrij om de terugkeerende krijgsgevangenen en verbannenen liefderijk in uw midden op te nemen. Gij zijt vrij om de waarheid te schrijven in uw bladen, zooals gij dat met gevaar voor uw leven in uw ondergrondsche pers meer dan vier jaar lang hebt gedaan. Gij zijt vrij om onze Nederlandsche staatsinstellingen te doen herleven, want de willekeur van den overwelliger, die zijn onrecht kleedde in het gewaad van een schijnbaar wettige verordening, is voorbij. Gij zijt vrij om U voor te bereiden op de enorme taak, die U wacht in de Stille Zuidzee. Het lijden van onze 280.000 Nederlanders in Nederlandsch-Indië en van millioenen Indonesiërs schreit ten hemel. Volk van Nederland, ge zijt vrij! Uw regeering, nu nog in Londen, aanstonds in uw midden, houdt zich verzekerd, dat gij in deze aangrijpende uren die vrijheid zoodanig zult gebruiken, dat gij daardoor, evenals door uw standvastigheid tegenover den onderdrukker, den eerbied afdwingt van bondgenooten en nageslacht. Luisteraars in Oost en West, op zee of waar ook ter wereld, het moederland is vrij. Een nieuwe taak ligt voor ons, onder de leiding der aanstonds te vormen nieuwe regeering. Leve onze vorstin! Leve het Koninkrijk der Nederlanden! **(V. b. Gerbrandy 6251 B)**

1. The German Command agrees to the surrender of all German armed forces in HOLLAND, in NORTH-WEST GERMANY including the FRISIAN ISLANDS and HELIGOLAND and all other islands, in SCHLESWIG-HOLSTEIN, and in DENMARK, to the Armies, Air Forces and Naval Forces under the command of Field Marshal Montgomery.
This to include all naval ships in these areas.
These forces to lay down their arms and to surrender unconditionally.

2. All hostilities on land, on sea, and in the air by German forces in the above areas to cease at 0800 hours, British Double Summer Time on Saturday 5 May 1945.

3. The German command to carry out at once, and without argument or comment, all further orders that will be issued by the Allied Powers on any subject.

4. Disobedience of orders, or failure to comply with them, will be regarded as a breach of these surrender terms and will be dealt with by the Allied Powers in accordance with the accepted laws and usages of war.

5. This instrument of surrender is independent of, without prejudice to, and will be superseded by any general instrument of surrender imposed by or on behalf of the United Nations and applicable to Germany and the German armed forces as a whole.

6. This instrument of surrender is written in English and in German.
The English version is the authentic text.

7. The decision of the Allied Powers will be final if any doubt or dispute arises as to the meaning or interpretation of the surrender terms.

B. L. Montgomery
Field Marshal
am
4 May 1945
1830 hrs

De capitulatie-overeenkomst met de handteekeningen van Montgomery, Adm. Von Friedeburg en vier andere leden van het Duitsche opperbevel.

Eerste indrukken in Nederland.

Radio Herrijzend Nederland was de eerste die het overweldigende nieuws bracht. Op Vrijdag 4 Mei 1945, om twee minuten voor negen n.m., (twee minuten eerder dan de B.B.C.) las de „Rotterdammer" met een stem vol nauw bedwongen ontroering het bericht voor:
„Reuter meldt zoojuist dat de Duitsche troepen in Westelijk Nederland hebben gecapituleerd, ingaande Morgenochtend om 8 uur."

Hoe het nieuws H. M. de Koningin bereikte.

Ook H. M. de Koningin, aldus meldt Anep-Aneta uit Eindhoven, vernam het overweldigende nieuws der algeheele bevrijding via de radio.

Heel kort na het bekend worden van het nieuws toog de bevolking van de stad nabij de tijdelijke residentie in groote drommen naar het landhuis, waar H.M. haar intrek heeft genomen, en juichte H.M. toe met schier onbeschrijflijke geestdrift. Van het bordes richtte de Koningin zich in een korte toespraak tot de menigte, waarin zij o.a. zeide: „Ik ben verheugd op dezen dag bij u te zijn. Lang leve ons Vaderland!"
Een luid gejuich steeg wederom op, terwijl meer en meer menschen toestroomden en deelnamen aan het spontane defilé, dat tot laat in den avond voortduurde.
In het geheele reeds eerder bevrijde Zuiden werd het nieuws van de capitulatie eveneens met overweldigende geestdrift ontvangen. In Eindhoven steeg de vreugde ten top, toen H. M. de Koningin den volgenden dag, 5 Mei, deze stad bezocht om via Herrijzend Nederland het Nederlandsche volk toe te spreken. (Zie 6274)

Het Westen van Nederland.

Ook in Westelijk Nederland verspreidde het nieuws zich als een loopend vuurtje. Met oranje getooid begaven de menschen zich op straat en op vele plaatsen werd de vlag uitgestoken. De Duitschers oefenden echter tot het einde aan toe hun terreur uit en weldra waren de straten weer „leeggeveegd" en de vlaggen haastig ingehaald. De vreugde in de harten der menschen vermochten zij echter niet te dooven.
De vroege ochtend van den 5den Mei bracht een ware vreugdestemming, welke aarzelend begon, doch al spoedig oplaaide tot een waar volksfeest. Groote menschenmenigten trokken door de straten, naast het Rood-Wit-Blauw en Oranje werden Britsche en Amerikaansche vlaggen meegedragen. Het Reichskommissariat echter gaf een proclamatie uit, waarin werd medegedeeld, dat de „geruchten" omtrent een capitulatie „door den vijand verspreid" waren en dat het Duitsche gezag onverminderd krachtig gehandhaafd werd.
De situatie in geheel Westelijk Nederland was uiterst merkwaardig. De straten overvol met juichende feestgangers, doch daarnaast ook .... zwaar bewapende S.S.-troepen.

Waarschuwing der regeering.

6 Mei (R.-O.) — De berichten, die uit Westelijk Nederland zijn binnengekomen, zijn zoodanig, dat de volgende punten door de Nederlandsche regeering met klem ter kennis worden gebracht van de Nederlandsche bevolking: 1. De onvoorwaardelijke overgave der Duitschers is een feit. 2. Blijft rustig zoo lang de geallieerde troepen uw woonplaats nog niet hebben bereikt. 3. Vermijdt alle daden en demonstraties, die in deze laatste uren tot onnoodig bloedvergieten van de Noord-Westelijke bevolking aanleiding zouden kunnen geven. 4. Nederlandsche binnenlandsche strijdkrachten zullen slechts die acties ondernemen, die door hun bevoegden commandant worden opgedragen. 5. Het is een ieder verboden zich in de oude Nederlandsche legeruniform te vertoonen. 6. Verspreidt deze instructie.

Minister van Kleffens over de Bevrijding.

In verband met de onvoorwaardelijke overgave van de Duitsche troepen in Nederland heeft Minister van Kleffens, leider van de Nederlandsche delegatie op de conferentie te San Francisco, de volgende verklaring afgelegd:
„Het bericht dat wij van Generaal Eisenhower hebben ontvangen, t.w. een bevestiging van het voorafgaande bericht dat alle georganiseerde vijandelijke tegenstand in ons land is opgehouden, vervult ons met een gevoel van onuitsprekelijke blijheid.
Wij hebben steeds met de grootste bewondering de wapenfeiten van de Geallieerden gadegeslagen waarmee zij het Duitsche leger wisten te breken in deze groote militaire onderneming tegen onzen overweldiger, waarin ons volk, de bevrijden zoowel als de onderworpenen, hebben meegedaan zooveel zij daartoe bij machte waren. Eveneens zijn wij diep bewogen door de spontane gulheid waarmee de volken van Amerika en vele andere landen de Nederlanders hebben geholpen met voedsel, kleeding en medicamenten.
Dit beteekent thans de algeheele bevrijding van ons land, waarvoor we in lange jaren van oorlog hebben gestreden. Onze gevoelens van vreugde en dankbaarheid worden getemperd omdat, en we weten het, de bevrijding nog niet wil zeggen dat er een eind is gekomen aan het lijden van de Nederlanders. De gevolgen van de uithongering en de marteling waaraan zij onderworpen zijn geweest, kunnen niet onmiddellijk uit den weg worden geholpen en noch is het mogelijk dat het verwoeste land snel tot zijn vroegere productiviteit kan worden teruggebracht.
Het zal lange jaren duren voordat de overstroomde gebieden weer voedsel zullen kunnen opbrengen. We moeten naar voren kijken en opnieuw met bouwen beginnen. Onze tegenslag heeft ons nooit ontmoedigd. Dat zal ook thans niet zoo zijn. Tezamen met dit opbouwprogramma zal onze eerste taak zijn ons Rijk in Indië te helpen bevrijden en onze landgenooten daar van de Japanners te verlossen."
(Vrij Nederland - 12 Mei)

DENEMARKEN —

A. Britse troepen in Kopenhagen

6 Mei (R.-O.) — Op 5 Mei zijn de Britsche troepen Kopenhagen binnengetrokken. De geestdrift was onbeschrijflijk. De Duitsche gemachtigde in Denemarken, Werner Best, is gearresteerd, evenals Clausen, de voorzitter van de nazipartij in Denemarken.

B. Nieuwe regeering —

6 Mei — Koning Christiaan heeft na de capitulatie van de Wehrmacht in Denemarken, de leiding van de staatszaken weer op zich genomen. Hij heeft Wilhelm Bühl opdracht gegeven een nieuwe regeering te vormen, waarin vertegenwoordigers van de verzetsbeweging en van alle partijen opgenomen zullen worden. Bühl heeft Meller aangezocht de portefeuille van Buitenlandsche Zaken te nemen. Meller heeft een belangrijke rol in de Deensche ondergrondsche beweging gespeeld; den laatsten tijd was hij leider van den Deenschen Raad te Londen. (Het Parool)

DUITSCHLAND (vervolg) —

C. De Duitsche Rijkszender staakt zijn uitzendingen —

3 Mei — Op den 3den Mei heeft de Rijkszender Hamburg, nadat over dezen zender de mededeeling was gedaan, dat Hamburg tot open stad was verklaard en de Britsche bezettingstroepen naar binnentrokken, de volgende bekendmaking gedaan:
„Het is twijfelachtig, of wij nog eens met berichten zullen terugkomen. Wij nemen afscheid van onze luisteraars." Er volgde dan, bij deze vermoedelijk laatste uitzending van den Rijkszender, het Duitschlandlied en de ouverture „Egmont" van Von Beethoven.

D. Berlijn gevallen —

4 Mei — Naar uit berichten van de Zwitsersche radio blijkt, is Berlijn gevallen. De roode vlag wappert van de Rijkskanselarij. Volgens deze radioberichten wordt er in de Rijkshoofdstad een Berlijnsche editie van de „Prawda" uitgegeven. (V. b. Slag om Berlijn 6266 D)

E. Geallieerde krijgsgevangenen worden achtergelaten —

2 Mei (R.-O.) — Te Washington is officieel bekend gemaakt, dat de Duitsche regeering de verzekering heeft gegeven dat er, naar mate de geallieerden verder oprukken, geen geallieerde krijgsgevangenen meer uit hun kampen naar elders zullen worden overgebracht.

F. Het Duitsche leger in Italië capituleert —

2 Mei (R.-O.) — Het Duitsche leger in Italië, bijna 1 millioen Duitschers en Italianen, heeft zich onvoorwaardelijk overgegeven. De vijandelijkheden zijn op 1 Mei om 2 uur gestaakt, maar de overgave was reeds op 29 April op het geallieerde hoofdkwartier in het koninklijk paleis te Caserta bij Napels onderteekend. (V. b. Strijd in Italië 6270)

G. Capitulatie van het 1e en 12e leger —

5 Mei (A.N.P.) — De legergroep bestaande uit resten van het 9de en 12de leger, welke zich ten Oosten van Maagdenburg bevond, tusschen de Amerikanen en Russen in, heeft zich 4 Mei aan de Amerikanen overgegeven. De catastrophale toestand van de Duitsche troepen moge ook hieruit blijken, dat in twee dagen in Noord-Duitschland 40 Duitsche generaals gevangen werden genomen en in Zuid-Duitschland op Vrijdag alleen 14.

H. De bevrijding der buitenlandsche arbeiders —

30 Apr. R.-O.) — Het geallieerde hoofdkwartier maakt bekend, dat de geallieerden tot 5 April in het Westen 1.800.000 buitenlandsche arbeiders hebben bevrijd. Tot dusver zijn 120.000 Franschen, 7.000 Belgen en Luxemburgers en 5.000 Nederlanders naar hun land teruggekeerd.

I. Talrijke leidende figuren gevangen genomen —

6 Mei — Tot de talrijke leidende figuren, die in de afgeloopen week gevangen genomen werden, behooren, naar wij aan Radio-Oranje ontleenen o.a. Generaal Dittmar, de militaire commentator van de Duitsche radio, de veldmaarschalken von Rundstedt, Liszt, von Kleist en de voormalige gouverneur-generaal van Polen, Franck.

FRANKRIJK —

K. Winst der communisten bij de gemeenteraadsverkiezingen —

1 Mei (R.-O.) — De resultaten der Fransche gemeenteraadsverkiezingen zijn nu bijna volledig en duiden op een onmiskenbare neiging naar links. Men schat, dat de communisten 25% van de uitgebrachte stemmen op zich hebben vereenigd. In het departement van de Seine, waartoe ook Parijs behoort, hebben zij nu 27 zetels in plaats van 9.

A. Ex-ministerpresident Laval in Spanje gearresteerd —

4 Mei — Volgens een mededeeling van den Spaanschen staatssecretaris van Buit. Zaken bevindt zich de vroegere Fransche minister-president Laval en met hem vier leden van de vroegere Vichy-regeering te Barcelona in hechtenis, nadat zij in de omgeving van de stad in een vliegtuig waren geland. Dadelijk na aankomst werd Laval en den zijnen aangezegd, dat zij niet in Spanje konden blijven en zich naar een ander land moesten begeven. Laval verklaarde echter, dat hij zich nergens anders heen kon begeven. Daarop werd het gezelschip in hechtenis genomen. (V. b. 5976 A)

B. De Duitsche oorlogsmisdaden in Frankrijk - Aantal slachtoffers

4 Mei (R.-O.) — Naar de door de Duitschers in Frankrijk bedreven gruwelen is door een speciale commissie van S.H.A.E.F. een onderzoek ingesteld. Deze heeft een uitvoerig rapport in drie deelen gepubliceerd, waaruit blijkt, dat de Duitschers in Frankrijk een systematische terreurcampagne voerden, welke naar schatting aan minstens 150.000 Franschen het leven heeft gekost. Onder de verschillende Duitsche oorlogsmisdaden in Frankrijk worden o.a. gemeld: het dooden van gijzelaars, massa-executie van leden of vermoedelijke leden van verzetsgroepen, représaillemaatregelen op groote schaal, neerschieten van de bevolking in het wilde weg, foltering en verkrachting. Na de geallieerde landing in Normandië bedreven de Duitschers hun gruwelen niet langer min of meer bedekt, maar in het volle licht der openbaarheid.

C. Het proces-Pétain - Advocaat weigert verdediging op zich te nemen —

5 Mei (R.-O.) — Maarschalk Pétain, die zich nu in voorarrest bevindt, heeft den advocaat, die kort geleden Admiraal Estévain heeft verdedigd, verzocht zijn verdediging op zich te nemen; deze heeft echter geweigerd. (V. b. 6267 B)

INTERNATIONAAL —

D. Intern. conf. te San Francisco - De toelating van Argentinië —

1 Mei (R.-O.) — Op de plenaire zitting van 30 April maakte minister Molotov bezwaar tegen de toelating van Argentinië, indien de voorloopige Poolsche regeering te Lublin niet zou worden toegelaten. De minister meende, dat, indien de deelneming van Argentinië noodzakelijk wordt geacht, de deelneming van Polen nog belangrijker is. De deelneming van Argentinië werd vooral gesteund door Mexico. Bij de stemming werden 31 stemmen voor en 4 stemmen tegen de uitnoodiging aan Argentinië uitgebracht. Tegen stemden de Sovjet-Unie, Tsjecho-Slowakije, Joego-Slavië en Griekenland. Frankrijk o.a. onthield zich van stemmen. Het voorstel van minister Molotov om Wit-Rusland en de Oekraine tot de conferentie toe te laten werd met algemeene stemmen aangenomen.
(Vor. ber. 6268 A)

E. Minister Molotov keert naar Moskou terug —

1 Mei (H. N.) — De speciale correspondent van Reuter te San Francisco bericht van bevoegde zijde te hebben vernomen, dat minister Molotov binnen enkele dagen naar Moskou zal terugkeeren. Meende men oorspronkelijk dat dit verband houdt met de toelating van Argentinië, thans geven waarnemers drie redenen op: 1. Himmlers aanbod tot onvoorwaardelijke overgave; 2. de houding van de V.S., en het Britsche Rijk tegenover de pas gevormde Oostenrijksche regeering; 3. de wensch van Stalin om minister Molotov bij zich te hebben op één van de belangrijkste momenten in de Europeesche geschiedenis (Zie ook 6277 I en K)

F. Besprekingen omtrent Poolsche kwestie afgebroken —

6 Mei (R.-O.) — De regeeringen van Engeland en de V.S. hebben de besprekingen met de Sovjet-Unie inzake de Poolsche kwestie afgebroken. Volgens een verklaring van den Engelschen minister van Buitenl. Zaken, Eden, vindt deze stap zijn oorzaak in het feit, dat een aantal vooraanstaande Poolsche leiders, met wie Russische militaire autoriteiten eind Maart in Polen een ontmoeting zouden hebben, volgens een mededeeling van minister Molotov, zijn gearresteerd op de beschuldiging tegen de belangen van het Roode Leger te hebben gehandeld. De Engelsche en Amerikaansche ministers van Buitenlandsche Zaken hebben minister Molotov om volledigen uitleg verzocht. Intusschen kan de Poolsche kwestie niet verder worden besproken. (V. b. Poolsche kwesties 6268 C)

ITALIE —

G. Mussolini terechtgesteld

30 April (R.-O.) — Mussolini en zijn vriendin, alsmede 17 van zijn medewerkers, zijn geëxecuteerd. De lijken zijn te Milaan tentoongesteld op de plaats waar kort geleden 15 patriotten werden geëxecuteerd. Uit nadere berichten valt af te leiden, dat Italiaansche vrijheidsstrijders een colonne van 30 auto's signaleerden en bij het Como-meer aanhielden. Hierin bevonden zich Mussolini met zijn aanhangers. Zij werden onmiddellijk voor een gerecht geleid en gevonnist.

(V. b. Mussolini 5981 E; Zie ook 6064 B en 7110 G)

MUZIEK —

H. Franz Léhar 75 jaar —

30 April — Op 30 April werd de bekende Weensche operettecomponist Franz Léhar 75 jaar. „Die lustige Witwe", „Der Zarewitsch", „Friederika", „Schön ist die Welt", „Der Rastelbinder", „Frasquita" en „Das Land des Lächelns" maakten hem wereldberoemd.

Hier en daar, aldus het Alg. H'blad, valt in het oeuvre van Léhar het streven op te merken, los te komen van de operette en den stijl van de opera op te nemen. Dat geeft hem wel eens iets tweeslachtigs, doch aan de charme van zijn operettes met opera-allures of opera's, die de operette niet kunnen doen vergeten, doet dit niets af. Vraagt men den meester zelf naar een klassificeering van zijn werk, dan heeft hij altijd slechts één antwoord: „Operette? Opera? Ik schrijf melodieën". Wellicht is dit nog wel de beste manier om iedere strijdvraag ter zijde te stellen.

„Klassiek" in den zin van de operettes van zijn groote Weensche voorbeelden zijn de werken van Léhar niet. In sommige latere composities wendde hij zich trouwens van de traditie van Strauss af en staat hij dichter bij het type der zoogenaamde „dansoperette". Hoe men zijn werk ook wenscht te beschouwen, onveranderlijk blijft steeds de algemeene waardeering voor de levenskracht van zijn muziek. Léhars meesterschap is onaanvechtbaar, zóó zelfs, dat een instelling als de Weensche Staatsopera, die er zich altijd tegen had verzet om een operette van een nog levend componist ten tooneele te brengen, dit standpunt heeft laten varen en voor Léhar een uitzondering maakte.

Franz Léhar

OOSTENRIJK —

I. Samenstelling der voorloopige regeering —

30 Apr. (R.-O) — Uit berichten uit Moskou blijkt, dat de voorloopige regeering bestaat uit 6 sociaal-democraten, 3 communisten, 3 christelijk-socialisten en 2 onafhankelijken. Eén der communisten is Ernst Fischer, die een tijd lang voor Radio-Moskou heeft omgeroepen.

K. Voorloopige regeering niet door V.S. erkend —

1 Mei (R.-O.) — De wnd. Am. minister van Buitenlandsche Zaken, Joseph Grew, verklaarde op 30 April, dat de Am. regeering de voorloopige Oostenrijksche regeering, die te Weenen is gevormd, niet erkent. De minister zeide verder, dat de kwestie met de Sovjet-regeering zal worden besproken.

(Vor. ber. 6268 B)

TSJECHO-SLOWAKIJE —

L. Opstand te Praag —

6 Mei (R.-O.) — De bevolking van Praag is in opstand gekomen. Een groot deel van de stad is van Duitschers gezuiverd, maar op sommige punten wordt fel gevochten. Daar de Duitschers de stad willen omsingelen werd via de radio een dringende oproep gericht tot de Amerikanen te Pilsen om met tanks en vliegtuigen te hulp te komen.

DE WERELDOORLOG

De Duitsche tegenstand stort ineen; Berlijn, Hamburg en München door de geallieerden veroverd - De Duitsche troepen in Noord-West-Duitschland, Nederland, Denemarken en Italië capituleeren - Britsche troepen veroveren Rangoon; geallieerde troepen landen op Tarakan - -

WESTELIJK FRONT —

30 April (D.N.B.) — In N.W. Duitschland stortten vijandelijke pogingen om het bruggenhoofd bij Leer uit te breiden, ineen. Ook ten W. van Oldenburg en ten N.W. van Delmenhorst werd hij afgeslagen. Vijandelijke voorhoeden bevinden zich tusschen Freising en Dachau. Augsburg en Kempten gingen verloren.

(R.-O.) — Bij Lauenberg hebben de Engelschen een nieuw bruggenhoofd over de Elbe van 12 km. breed en 10 km. diep. Ten W. van Wittenberg maakten Am. en Sovjettroepen contact. Ten Z.W. van München werd Ober-Ammergau veroverd. Ook Fransche troepen zijn Oostenrijk binnengerukt

1 Mei (D.N.B.) — De vijand deed aanvallen op Oldenburg en Stade. Ten Z.O. van München, waar straatgevechten woeden, heeft de vijand verder terrein gewonnen naar de Inn.

(R.-O.) — De Britten staan op 30 km. van Lübeck. München is veroverd. Ten Z. van deze stad namen de Am. Garmisch-Partenkirchen. Fransche troepen namen Friedrichshafen aan het Meer van Konstanz en drongen door tot Bregenz.

2 Mei (D.N.B.) — Van zijn Lauenburg-bruggenhoofd uit wist de vijand het gebied ten N.W. van Mölln te veroveren. De Am. konden uit het bruggenhoofd ten Z.O. van Boitzenburg tot in Schwerin doorstooten. In München duren de straatgevechten voort. Ten O. van Garmisch Partenkirchen werd ed vijand afgeslagen.

(R.-O.) — De Britten bereikten Wismar aan de Oostzee. In Oostenrijk bereikten de Am. de Inn bij Braunau. Ook bereikten zij Scharnitz, 15 km. ten N.W. van Innsbrück. In April werden aan het W. front 1.500.000 Duitschers gevangen genomen, w.o. 150 generaals en admiraals.

(R.-O) — Britsche troepen namen Lübeck. Hamburg is tot open stad verklaard; Britsche troepen rukken heden binnen. Can. namen Oldenburg. In het Z. trokken de Am ten W. van Innsbrück over de Inn en staan op 40 km. van de Italiaansche grens.

(R.-O.) — Britsche troepen bereikten het Kieler-kanaal. Kiel en Flensburg zijn tot open steden verklaard. **Alle Duitsche strijdkrachten in Nederland, N.W. Duitschland en Denemarken hebben gecapituleerd.** In het Z. namen de Am. Innsbrück en drongen over de Brennerpas Italië binnen. Ook Salzburg werd genomen.

(R.-O.) — Ten Z.O. van München heeft de Duitsche legergroep G zich overgegeven. Berchtesgaden werd door de Am. genomen.

6 Mei (R.-O.) — In Tsjecho-Slowakije zijn de Am. in Pilsen binnengedrongen. In Oostenrijk zijn zij Linz binnengerukt.

OOSTELIJK FRONT —

30 Apr. (D.N.B.) — De strijd om het centrum van Berlijn duurt voort. De bij het Anhalter-Bahnhof, langs de Potsdammer Strasse en in Schöneberg doorgebroken vijand werd tot staan gebracht, evenals ten Z. van Berlijn. Tusschen Berlijn en de Oostzee is het front op de linie Kremmen-Neue Strelitz-Neu Brandenburg-Anklam weer aangesloten. In het Z. mislukten ten N.W. van Mährisch-Ostrau doorbraakpogingen van den vijand. Breslau hield opnieuw stand tegen zijn stormloop. Ten W. van Bautzen werd een vijandelijke formatie vernietigd. Op de Frische Nehrung in O. Pruisen wisselvallige gevechten.

(R.-O.) — In Berlijn vechten de Russen aan den Z. rand van den Tiergarten en op 1 km van de rijkskanselarij. Het Anhalter Bahnhof en Moabit werden veroverd. Ten N. van Berlijn staan de Russen op 90 km ten W. van Stettin.

1 Mei (D.N.B.) — In het stadscentrum van Berlijn verdedigt zich de bezetting op een zeer nauw gebied tegen de vijandelijke overmacht. Ten Z. van de stad harde afweerstrijd op de linie Niemek-Beelitz-Werder. Tusschen Rathenow en Tehrbellin konden onze troepen zich handhaven. In Mecklenburg hevige gevechten tusschen de Müritz en Demmin. De vijand trachtte tevergeefs de Peene-Enge, ten O. van Anklam, over te steken. Ten N. daarvan handhaafde Wolgast zich.

(R.-O.) — In Tsjecho-Slowakije namen de Russen Teplicka. Ook Mor. Ostrawa werd veroverd. In Berlijn namen de Russen o.a. het rijksdaggebouw, het hoofdpostkantoor en het ministerie van binnenl. zaken. Ten N. der stad werden o.a. Neustrelitz en Greifswald veroverd.

2 Mei (D.N.B.) — De resten van de bezetting van Berlijn strijden in de regeeringswijk, in kleine groepen gesplitst, verbitterd verder In Mecklenburg drukte de vijand onze troepen terug tot de lijn Neuruppin-Mütitzsee-Rostock. In het Z. bereikte de vijand ten O. van Brünn een diepe wig naar Wichau. Na bezit te hebben genomen van Mährisch-Ostrau bereikte hij Wagstadt.

(R.-O.) — Ten N. van Mor. Ostrawa veroverden de Russen Oderberg. In Berlijn werden Charlottenburg en Schöneberg geheel veroverd. De Russen dringen van 3 richtingen uit op naar de Wilhelmtrasse en Unter den Linden. Bij den Brandenburger Tor wordt gevochten. Ten W. der stad namen de Russen Brandenburg en aan de Oostzee Stralsund.

3 Mei (R.-O.) — **Berlijn is gevallen; de Duitsche bezetting en haar commandant, gen. Weitling heeft op 3 Mei om 3 uur s-middags de wapens neergelegd.** Ten N.W. van de stad veroverden de Russen o.a. Neustadt, 30 km van de Elbe, en Rostock. Bij Wismar maakten zij contact met de Britsche troepen.

4 Mei (R.-O.) — In Berlijn telden de Russen reeds 134.000 gevangenen. Aan de Tsjechoslowaaksche grens veroverden zij Teschin. Ook bij Brünn maakten zij vorderingen. Aan de Elbe veroverden zij Wittenberg, waar zij contact maakten met de Amerikanen. In Mecklenburg maakten zij bij Ludwigslust contact met Britsche troepen.

6 Mei (R.-O.) — De Russen veroverden Swinemünde.

ITALIE —

30 Apr. (D.N.B.) — Hevige gevechten om de bergovergangen aan weerszijden van het Garda-meer, ten N.W. van Verona en ten O. van Brescia. De bezetting van Fiume verdedigt zich dapper.

1 Mei (R.-O.) — Geallieerde troepen zijn Turijn binnengerukt. Het 8e leger nam Treviso, ten N. van Venetië.

(R.-O.) — Het 5e leger dringt op naar de Brennerpas. Het Duitsche leger als samenhangende strijdmacht is nagenoeg vernietigd.

2 Mei (D.N.B.) — Aan weerszijden van het Garda-meer dringt de vijand verder naar het N. op. Ten N.O. van Verona werd hij afgeslagen. Milaan en Novarra verweren zich tegen den vijand.

(R.-O.) — Aan den N. oever van het Garda-meer werd o.a. Terbole veroverd. ten N. van Milaan werd de Aichino-linie bereikt. Het 8e leger nam Udine en maakte op 20 km ten N.W. van Triëst contact met Joegoslavische troepen.

Op 29 April hebben het geheele Duitsche leger in de Po-vlakte, alsmede de onder Duitsch bevel strijdende Italiaansche troepen, zich onvoorwaardelijk aan de geallieerden overgegeven. De vijandelijkheden zijn op 2 Mei om 12 uur des middags gestaakt. Bij deze overgave zijn bijna 1 millioen man betrokken. De overgave werd op het geallieerde hoofdkwartier in het koninklijk paleis te Caserta bij Napels onderteekend. Geheel Noord-Italië tot de rivier de Isonso en de Oostenrijksche provincies Vorarlberg, Tirol, Salzburg en Steiermark vallen onder de capitulatie.

HET VERRE OOSTEN —

Nederlandsch-Oost-Indië - Tarakan

2 Mei (R.-O.) — Australische en Nederlandsche troepen zijn op het eiland Tarakan, bij de N.O. kust van Borneo, geland.

3 Mei (R.-O.) — De geallieerden staan op 3 km ten O. van het belangrijkste vliegveld van het eiland.

4 Mei (R.-O.) — Geallieerde troepen staan vlak bij het vliegveld en de plaats Tarakan.

6 Mei (R.-O.) — Het Z. en O. deel van het eiland Tarakan is van den vijand gezuiverd.

Birma —

Einde veldtocht.

30 Apr. (R.-O.) — Britsche troepen staan op 75 km van Rangoon.

1 Mei (R.-O.) — De Britsche voorhoede is nog 50 km van Rangoon verwijderd.

2 Mei (R.-O.) — Britsche troepen drongen Pegou binnen; zij staan op 40 km van Rangoon.

3 Mei (R.-O.) — Bij Rangoon gelande troepen trekken uit het Z. naar de stad op.

4 Mei (R.-O.) — Rangoon is op 3 Mei door afdeelingen van het 14e leger veroverd. De Jap. strijdkrachten in W. Birma zijn afgesneden.

5 Mei (R.-O.) — Tijdens de campagne in Birma sneuvelden 97.000 Japanners.

5 Mei — De strijd in Birma kan als beëindigd worden beschouwd door de verovering van Rangoon, welke nog juist voor het intreden van de natte moesson een feit werd. (Trouw)

Luchtoorlog —

30 Apr. (R.-O.) — 300 vliegende vestingen vielen Tokio en vliegvelden op Kioesjioe aan.

4 Mei (R.-O.) — Am. vliegende vestingen vielen op 3 Mei 6 vliegvelden op Kioesjioe aan.

5 Mei (R.-O.) — Tijdens Jap. luchtaanvallen op Am. schepen bij Okinawa gingen 4 lichte oorlogsschepen verloren. 54 Jap. vliegtuigen werden neergeschoten.

7 Mei (R.-O.) — Am. vliegende vestingen hebben heden vliegvelden op Kioesjioe gebombardeerd. Tusschen Okinawa en Japan hebben Am. marinevliegtuigen in de Straat van Korea 20 Jap. toevoerschepen beschadigd of tot zinken gebracht. **(V. b. Krijgsverr. 6268)**

Op 30 April bezetten troepen van het Zevende Amerikaansche leger het concentratiekamp bij Dachau. Meer dan 32.000 gevangenen werden bevrijd. Foto boven toont de Amerikaansche wachtposten voor de toegangspoort van het kamp. Voor velen echter kwamen de bevrijders te laat en talloze lijken moesten worden geborgen. Duitsche burgers werden gedwongen, de gruweldaden van hun landgenoten te aanschouwen (zie foto onder).

Milaan werd op 28 April door den geallieerden bevrijd. Een enthousiaste menigte begroet een afdeeling partisanen, welke een belangrijk aandeel in den strijd om de vrijheid hadden. Op den achtergrond de Dom van Milaan.

Foto onder: Partisanen zoeken contact met een Engelsche afdeeling. (Foto A.B.C. Press)

GEHEEL NEDERLAND BEVRIJD!

Capitulatie der Duitsche troepen in Nederland - Ratificatie te Wageningen - Prins Bernhard spreekt tot het Nederlandsche volk - Proclamatie van Generaal Foulkes - College van Vertrouwensmannen — Instelling Bijzondere Staat van Beleg —

(R.-O.) — Op 5 Mei werd te Wageningen in het hotel „De Wereld" een conferentie gehouden tusschen geallieerde en Duitsche gedelegeerden over de capitulatievoorwaarden. Generaal Foulkes, bevelhebber van het 1ste Canadeesche corps, trad op als leider van de geallieerde delegatie, terwijl generaal Blaskowitz, Duitsch bevelhebber in Nederland, aan het hoofd der Duitsche delegatie stond. De bijeenkomst werd door Prins Bernhard bijgewoond. De Duitschers werden op de hoogte gebracht van de punten, die van geallieerde zijde voor de capitulatie zijn opgesteld.

Zondagmiddag. 6 Mei 1945, om 17 uur zijn in de aula van de Landbouwhoogeschool te Wageningen de capitulatie-oorkonden geratificeerd. Om half vijf arriveerde de Duitsche bevelhebber, generaal Blaskowitz, met eenige officieren. Van geallieerde zijde waren generaal Foulkes en Prins Bernhard met hun staven aanwezig. Om half zeven kwam generaal Foulkes opgewekt uit het gebouw, gevolgd door generaal Blaskowitz, die zeer terneergeslagen was. De capitulatie heeft betrekking op 120.000 soldaten in West-Nederland. De voorwaarden zijn de volgende: 1. De Duitsche Wehrmacht moet alle vijandelijkheden staken en moet zich concentreeren op door de geallieerden aangegeven punten. 2. Het is Duitschen officieren verboden documenten, gebouwen en andere goederen te vernietigen. 3. S.S., S.D. en Grüne Polizei zijn, evenals Landwacht en alle burgerlijke autoriteiten ondergeschikt aan de Wehrmacht. 4. Duitsche burgers moeten zich onthouden van ieder ingrijpen en mogen ook generlei relaties met Nederlandsche instanties onderhouden. 5. De Wehrmacht fourageert voor zich zelf tot de Geallieerden komen. Het is haar verboden voedselvoorraden te vorderen. 6. S.S., S.D., Grüne Polizei en Landwacht moeten door de Wehrmacht worden ontwapend. 7. Vernietiging en voorbereidingen tot vernietiging moeten worden teniet gedaan. 8. Alle inundaties moeten worden stopgezet. 9. Alle mijnenvelden moeten in kaart worden gebracht. 10. Hinderlagen (boobytraps) moeten worden aangegeven. 11. Alle politieke gevangenen moeten onmiddellijk worden vrijgelaten. 12. De binnenlandsche strijdkrachten en de geallieerde strijdmacht, belast met toezicht op of uitvoering van deze bepalingen moeten worden erkend.

(Vor. ber. Gen. Blaskowitz 6273 E; Prins Bernhard: 6097 B)

Toespraak van Z.K.H. Prins Bernhard.

7 Mei (R.-O.) — Na de onderteekening van de capitulatie te Wageningen, hield Prins Bernhard, opperbevelhebber van de Nederlandsche Binnenlandsche Strijdkrachten, de volgende, voor het pas bevrijde gebied bestemde toespraak:

Landgenooten!

Het uur van Uw bevrijding is aangebroken. De vijand heeft de wapens neergelegd. Uw lijden tijdens de bezetting heeft ontsteltenis teweeggebracht in de geheele beschaafde wereld, maar niet alleen ontstel.enis: Uw kracht en doorzettingsvermogen, Uw vaderlandsliefde en trouw aan Uw beginselen, hebben overal bewondering gewekt en hebben ons land en volk onuitwischbare achting geschonken. Bedenkt echter, dat vrijheid niet zonder verantwoordelijkheid verworven kan worden. Laat U op dit verwarrend oogenblik niet door zelfoverschatting tot onbezonnen daden verleiden. Laat daarentegen de Nederlandsche nuchterheid zwaarder wegen dan opwellingen van het ogenblik. Dit geldt in bijzondere mate voor de Binnenlandsche Strijdkrachten. Zij hebben thans in samenwerking met de geallieerde troepen een zeer zware taak te vervullen t.o.v. de gecapituleerde Duitschers en de politiek onbetrouwbare elementen.

Z.K.H. Prins Bernhard

Ik begrijp volkomen, dat velen Uwer, thans het verlangen kennen, zich zoo spoedig mogelijk op de hoogte te stellen van de toestand van hun familie en van hun woning. Het is echter uitdrukkelijk bevel van den geallieerden opperbevelhebber, dat niemand, ook niet een geëvacueerde, de gemeente verlaat, waar hij thans verblijft. Ik doe een dringend beroep op U en verwacht, dat U dit bevel strikt in acht zult nemen, zoowel in Uw eigen belang als in het belang van de orde en rust.

Zoodra de Duitschers ontwapend worden, zullen nadere maatregelen getroffen worden door het geallieerde opperbevel. Ons land wacht een lange en zware doch dankbare taak.

Ons land zal weer moeten worden opgebouwd en niet in de laatste plaats zal onze volle arbeidskracht moeten worden gericht op de bevrijding van Oost-Indië. Landgenooten, op dit oogenblik is de belangstelling van de wereld op U gericht. Beseft Uw verantwoordelijkheid!

Leve de Koningin, leve het Vaderland!

Proclamatie van den Canadeeschen bevelhebber.

8 Mei — Luitenant-generaal Foulkes, de commandant van het Eerste Canadeesche legercorps, heeft een proclamatie uitgevaardigd aan de burgerbevolking van Utrecht, Noord- en Zuid-Holland, waarin hij o.a. het volgende bekend maakt:

„Het Canadeesche Eerste Legercorps heeft de Duitsche strijdkrachten in Nederland uitgeschakeld. Mij is de taak opgedragen, de Duitsche troepen zoo snel mogelijk uit uw land te verwijderen. Gisteren en vandaag is het militaire bestuur van de Duitschers overgenomen door Britsche, Canadeesche en Nederlandsche troepen, behoorende tot het Eerste Canadeesche Legercorps.

Ik heb alle Duitsche strijdkrachten en burgers, die tot het Duitsche leger behooren, gesteld onder de bevelen van generaal Blaskowitz en hem bevolen ze te verzamelen en voor te bereiden voor

Lt.-gen. Ch. Foulkes, Commandant van het 1e Canadeesche legercorps.

het vertrek naar Duitschland. Collaborateurs moeten zonder gebruik te maken van geweld en demonstraties gearresteerd worden. Niemand mag zijn woonplaats verlaten, ook niet voor familiebezoek. Zoo spoedig mogelijk zal ik op de eerste plaats voor speciale gevallen mijn bevelen geven. De aanvoer van levensmiddelen zal zonder onderbreken voortgezet worden.

Het is mij een groot genoegen in de bevrijding van u land te deelen. Wij zullen alles doen om u te helpen, uw land weer in zijn normalen staat terug te brengen en ik reken daarbij op uw aller medewerking." (Parool)

College van Vertrouwensmannen.

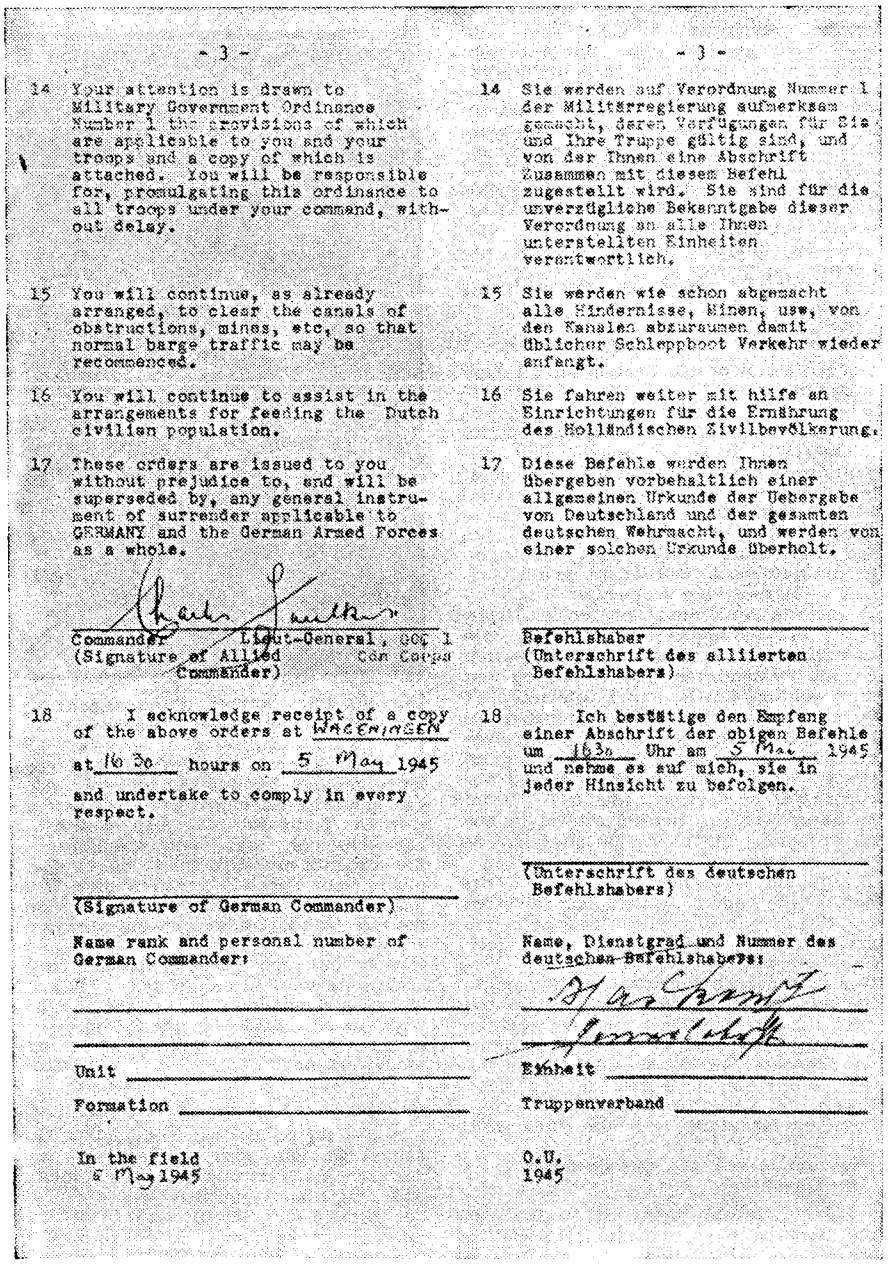
7 Mei — Bij besluit van 2 Aug. 1944, later aangevuld, zijn door de Regeering aangewezen als Vertrouwensmannen met de opdracht Haar te vertegenwoordigen van het tijdstip der bevrijding af tot Haar komst hier te lande, onverminderd de bevoegdheden van het Militair Gezag: Jhr. Mr. L. H. N. Bosch ridder van Rosenthal, commissaris van de Koningin in de provincie Utrecht, voordien burge-

meester van 's-Gravenhage en Groningen.
Prof. Mr. R. P. Cleveringa, hoogleeraar te Leiden.
Mr. J. Cramer,directeur van de Vereeniging voor den opbouw van Drenthe.
W Drees, sociaal-democratisch lid van de Tweede Kamer en wethouder van 's-Gravenhage.
J. A. van der Gaag, verbonden als geoloog aan de Koninkl. Petroleum Maatschappij in Ned. Indië en Venezuela.
L. Neher, hoofdambtenaar P.T.T. Den Haag.
Prof. Mr. J. Oranje, hoogleeraar aan de Vrije Universiteit te Amsterdam.
Mr. Dr. W. G. A. van Sonsbeeck, commissaris van de Koningin in de provincie Limburg.
Mag. Dr. J. G. Stokman O.F.M., directeur der ontwikkelingscentrale van het R.K. Werkliedenverbond. (Nieuwe Dag)

Bijzondere staat van beleg ingesteld.

8 Mei — Generaal-Majoor H. J. Kruls, Stafchef van het Nederlandsche Militaire Gezag, heeft in een verklaring voor de radio te Londen medegedeeld, dat ook in de drie nu bevrijde provincies een bijzondere Staat van Beleg wordt ingesteld.

De militaire autoriteiten hebben als gevolg daarvan bepaalde bevoegdheden van wetgevenden en executieven aard, die uitgaan boven het burgerlijk gezag. Het bestuur is in handen van den chef Staf Militair Gezag, die onder hem militaire commissarissen in provinciën en districten benoemt. Ze zijn aan hem verantwoordelijk en de chef Staf Militair Gezag is op zijn beurt via den Minister van Defensie weer aan de regeering verantwoordelijk. Er zijn echter overeenkomsten gesloten met Engeland en Ame-

- 3 -

14 Your attention is drawn to Military Government Ordinance Number 1 the provisions of which are applicable to you and your troops and a copy of which is attached. You will be responsible for, promulgating this ordinance to all troops under your command, without delay.

15 You will continue, as already arranged, to clear the canals of obstructions, mines, etc, so that normal barge traffic may be recommenced.

16 You will continue to assist in the arrangements for feeding the Dutch civilian population.

17 These orders are issued to you without prejudice to, and will be superseded by, any general instrument of surrender applicable to GERMANY and the German Armed Forces as a whole.

Commander Lieut-General, GOC 1 Can Corps
(Signature of Allied Commander)

18 I acknowledge receipt of a copy of the above orders at WAGENINGEN at 16 30 hours on 5 May 1945 and undertake to comply in every respect.

(Signature of German Commander)

Name rank and personal number of German Commander:

Unit

Formation

In the field
5 May 1945

- 3 -

14 Sie werden auf Verordnung Nummer 1 der Militärregierung aufmerksam gemacht, deren Verfügungen für Sie und Ihre Truppe gültig sind, und von der Ihnen eine Abschrift Zusammen mit diesem Befehl zugestellt wird. Sie sind für die unverzügliche Bekanntgabe dieser Verordnung an alle Ihnen unterstellten Einheiten verantwortlich.

15 Sie werden wie schon abgemacht alle Hindernisse, Minen, usw, von den Kanalen abzuraumen damit üblicher Schleppboot Verkehr wieder anfangt.

16 Sie fahren weiter mit hilfe an Einrichtungen für die Ernährung des Holländischen Zivilbevölkerung.

17 Diese Befehle werden Ihnen übergeben vorbehaltlich einer allgemeinen Urkunde der Uebergabe von Deutschland und der gesamten deutschen Wehrmacht, und werden von einer solchen Urkunde überholt.

Befehlshaber
(Unterschrift des alliierten Befehlshabers)

18 Ich bestätige den Empfang einer Abschrift der obigen Befehle um 1630 Uhr am 5 Mai 1945 und nehme es auf mich, sie in jeder Hinsicht zu befolgen.

(Unterschrift des deutschen Befehlshabers)

Name, Dienstgrad und Nummer des deutschen Befehlshabers:

Einheit

Truppenverband

O.U.
1945

Fotocopie van de capitulatie-acte met de handteekeningen van de Generaals Foulkes en Blaskowitz. Door bemiddeling van Z.K.H. Prins Bernhard verkregen door het Rijksbureau voor Oorlogsdocumentatie.

Gen. Maj. H. J. Kruls

rika, waardoor gedurende de militaire phase de hoogste macht wordt uitgeoefend door den bevelhebber der militaire troepen, dat is in dit geval den commandant van het Eerste Canadeesche legercorps. Hij is de eenige autoriteit, die het uiteindelijk voor het zeggen heeft en naar zijn bevel heeft ieder zich te schikken. Ook het Nederlandsche Militaire Gezag is aan hem onderworpen. Daarbij wordt op ieders medewerking gerekend, om de gegeven bevelen prompt uit te voeren. **(V. b. Gen. Kruls 6097 A)**

A. Boodschap van Koning George van Engeland aan Kon. Wilhelmina

9 Mei — Aan Koningin Wilhelmina heeft de Koning van Engeland de volgende boodschap gezonden:

Ten langen leste is Uw land bevrijd. Te zamen met mijn volk en met de geheele wereld heb ik met toenemende bezorgdheid het vreeselijke lijden van Uw onderdanen gevolgd en den onverzettelijken moed bewonderd waarmede het weerstand bleef bieden aan den vijand. Ik en mijn regeering verheugen ons er over, gastvrijheid te hebben kunnen verleenen aan Uwe Majesteit, aan de Ned. regeering en aan allen die deel uitmaakten van de Ned. strijdkrachten, die zich op het slagveld zoo dapper hebben onderscheiden. **(Vor. ber. Koning George v Engeland: 6097 E en 3847 F)**

B. Gelukwenschen van Koningin Wilhelmina —

9 Mei — Koningin Wilhelmina heeft gelukwenschen gezonden aan den koning van Engeland, Churchill, generaal Eisenhower, president Truman, maarschalk Montgomery en Kalinin, president van den oppersten raad der Sovjet-Unie. (Parool) **(V. b. H.M. de Kon.: 6245)**

C. Gelukwensen van Z. H. den Paus —

13 Mei — Ter gelegenheid van de bevrijding van Nederland heeft Z.H. de Paus gelukwenschen gezonden aan Koningin Wilhelmina.
(V. b. Z.H. den Paus: 6226 E)

D. Gelukwenschtelegrammen —

9 Mei — De vertrouwensmannen zonden het volgende telegram aan H.M. de Koningin: Op dit historische uur bieden Vertrouwensmannen der Regeering, zich

A. Proclamatie van het College van Vertrouwensmannen —

9 Mei — Zondagmiddag om 12 uur, nadat de vlag op het stadhuis te 's-Gravenhage was geheschen, heeft de Voorzitter van het College van Vertrouwensmannen, jhr. Bosch Ridder van Rosenthal, de volgende proclamatie voorgelezen van de pui van het stadhuis:

De tyrannie, die ons het hart doorwondde, is verdreven.

Onze Koningin kan het bewind te midden van Haar vrije Volk uitoefenen.

Vreemde smetten worden uitgewischt. Recht en wet treden weder in de plaats van willekeur en geweld.

Door de Regeering geroepen hare vertrouwensmannen te zijn tijdens de overgangsdagen waarin het regelmatige bestuur ontbreekt, wenden wij ons ingevolge bijzondere opdracht tot U, Nederlanders.

Gevoelens van ontroering, van innig geluk en van diepe blijdschap over de beëindiging van de bezetting die zooveel kommer en onherstelbaar leed bracht, vervullen ons allen. Millioenen brengen God ootmoedig dank voor de bevrijding en voor de kracht, die Hij aan Vorstin en volk schonk om steeds zwaarder treffende smarten te doorstaan en het hart in tegenspoed standvastig te doen blijven.

Dankbaar zijn wij jegens het Koninklijk Huis, dat ook in den vreemde met woord en daad aan land en volk verknocht bleef. Wij achten ons gelukkig, dat indertijd wijs beleid en offerzin, met trotseering van persoonlijke gevaren en van de mogelijkheden van verkeerde uitlegging, het zoo vruchtbaar en juist gebleken besluit deden nemen, het bewind over de verschillende gebiedsdeelen van het Koninkrijk te voeren van het land der ballingschap en gastvrijheid uit.

Onze gedachten gaan naar de mannen van leger, vloot en luchtmacht, die in de rampspoedige Meidagen van 1940 en later, met die van de koopvaardij, in het belang en tot heil van het vaderland hun offer brachten, en naar allen, die nog dagelijks hun leven in de waagschaal stellen.

Met dankbaarheid en trots gedenken wij, hoe ons volk onder aanvoering van zijn leidslieden uit kerkelijke en wereldlijke kring, zich vijf jaar lang tot het uiterste verzet heeft tegen een stelsel, dat gericht was op de vernietiging van de christelijke beschaving, van eeuwenoude tradities en van de nationale eer.

In het bijzonder denken wij aan de tallooze heldhaftige ondergrondsche strijders, die zich een gevaarloos bestaan ontzegden, in verbeten kamp met stoffelijke en geestelijke wapenen de kracht van den vijand ondermijnden en door hun werk en voorbeeld onze volkskracht sterkten. Velen hunner, wier nagedachtenis in eere zal worden gehouden, lieten hun leven in gevangenissen en concentratiekampen en voor de peletons van den niets ontzienden onderdrukker.

Wij mogen ook hen niet vergeten, die tegen hun wil als slaven naar den vreemde gevoerd, daar òf den dood hebben gevonden òf nog in handen van beulen en geweldenaars een schier ondraaglijk bestaan leiden.

Al deze offers zijn niet tevergeefs gebracht.

Onze nationale zelfstandigheid is herwonnen en een nieuwe toekomst ligt voor ons open. Het vaderland, dat wij in de jaren der beproeving nog meer hebben liefgekregen, biedt ons weer vrijheid en vrede, orde en rust, rechtszekerheid en een menschwaardig bestaan.

Alle krachten zullen worden ingespannen om zoo spoedig mogelijk te voorzien in de allerdringendste behoeften van de bevolkingen en een einde te maken aan de stoffelijke ontberingen, waaronder helaas zoovelen hebben moeten lijden.

Ondanks de groote en talrijke moeilijkheden waarmede wij te kampen hebben, zal de arbeid tot herstel met krachten met voortvarendheid worden aangevat om zoo veel en zoo snel mogelijk de sporen te doen verdwijnen, welke het duivelsche vernietigingswerk allerwegen achterliet.

Thans is het de plicht van ons volk zich de herkregen vrijheid waard te toonen. In eensgezindheid met onze bondgenooten, wier offers en wapenfeiten ons met erkentelijkheid en bewondering vervullen, zal de strijd tot een goed einde moeten worden gebracht. Op ons rust de plicht met alle kracht mede te werken aan de bevrijding van Indonesië, dat in handen is van een vijand, niet minder wreed dan de bezetter van Nederland zich toonde. Van ieder wordt verwacht, dat hij zich stipt zal houden aan de bevelen der Regeering en aan die van het Geallieerde Opperbevel. Met den meesten aandrang sporen wij allen aan tot een ordelijke houding en tot het nalaten van daden die in strijd zijn met ons rechtsbesef, onze tradities en democratische opvattingen.

Wij vertrouwen, dat men zich in de begrijpelijke vreugde over de herkregen vrijheid waardig zal gedragen en zonder dwang die orde en tucht in acht zal nemen, welke passend zijn bij den ernst van den tijd, dien wij beleven.

Zooals ons volk sterk was in de verdrukking, zoo getuige het van kracht en zelfbeheersching bij de bevrijding.

De nieuwe tijd die ons wacht, vinde een volk, dat, gestaald door het leed en gegroeid in saamhoorigheid, met opgeheven hoofd, al is het in een gebrandschat land, gereed staat voor de taak waartoe het geroepen is.

Op den dag der bevrijding,
De Vertrouwensmannen
der Regeering

Jhr. Bosch Ridder van Rosenthal, Voorzitter van het College van Vertrouwensmannen.

tot tolk makend van de gevoelens van het geheele Nederlandsche volk, Uwe Majesteit hunne gelukwenschen aan met Uw terugkeer in het bevrijde Vaderland, en getuigen zij jegens Uwe Majesteit van hun groote dankbaarheid voor de bezielende leiding die Zij gedurende vijf jaren van grenzenlooze onderdrukking, aan het verzet tegen den vijand heeft willen geven. Ook aan H.K.H. Prinses Juliana, Z.K.H. Prins Bernhard en min.-president Gerbrandy werden telegrammen gezonden.

B. Eerste bestuursmaatregelen —

9 Mei (A.N.P.) — De door de Regeering aangewezen vertrouwensmannen hebben bepalingen uitgevaardigd betreffende den arbeid en het beheer der Departementen van Algemeen Bestuur, en secretarissen-generaal of gemachtigden benoemd.

Ingesteld is De Centrale Dienst van de Politie met als tijdelijk hoofd den secretaris-generaal van het Ministerie van Justitie.

In een beschikking hebben de vertrouwensmannen ten aanzien van de rechterlijke macht eenige voorloopige voorzieningen getroffen, en aanstonds buiten werking gesteld hetgeen het meest strijdt met de nationale gevoelens en waardigheid. In afwachting van een zuivering van het docentencorps blijven de werkzaamheden van openbare universiteiten en hoogescholen rusten.

Ingesteld is een voogdijcommissie voor oorlogspleegkinderen met als zetel Amsterdam.

Een vestigings- en verhuisverbod is uitgevaardigd.

Concerten, muziekuitvoeringen, tooneelvoorstellingen e.d. zijn voorloopig verboden.

Ingesteld is een rijksbureau voor documentatie van de geschiedenis in oorlogstijd.

C. Commissaris der Koningin van N.-Holland benoemd —

9 Mei (A.N.P.) — Tot commissaris van de Koningin in de provincie Noord-Holland is benoemd dr. J. C. Baron de Vos van Steenwijk. De nieuw benoemde commissaris was tot in 1941 burgemeester van Haarlem.

A. Waarn. burgemeester van Amsterdam benoemd —

8 Mei (A.N.P.) — De heer F. de Boer, directeur van de N.V. Stoomvaart Mij. „Nederland", regeerinsgemachtigde voor Amsterdam, treedt op als waarnemend burgemeester.

De heer F. de Boer, is 17 Januari 1892 geboren in Goingarijp (Fr.) en was tot 1919 als luitenant in actieven dienst bij de marine. In dat jaar werd hij als employé aangesteld bij de Stoomvaartmaatschappij „Nederland", het jaar daarop vertrok hij reeds naar Indië, om in den Indischen dienst dezer maatschappij te gaan. Van 1927 tot 1934 was hij haar vertegenwoordiger in Nederlandsch-Indië, in dat jaar werd hij in haar directie opgenomen. De heer De Boer is gedurende de achter ons liggende bezettingsjaren als gijzelaar geïnterneerd geweest.

(Parool 8-5)

B. Tal van burgemeesters in hun functie hersteld —

10 Mei — In tal van plaatsen zijn de door de Duitschers ontslagen burgemeesters weer in functie getreden, o.a. Mr. P. J. Oud, burgemeester van Rotterdam, Mr. S. J. R. de Monchy, burgemeester van 's Gravenhage, Mr. Dr. Ter Pelkwijk, burgemeester van Utrecht en Mr. A. van der Sande Bakhuijzen, burgemeester van Leiden.

C. Generaal Winkelman en Luit.-Gen. Baron van Voorst tot Voorst keeren terug —

13 Mei — De opperbevelhebber van leger en vloot, generaal Winkelman, en luitenant-generaal baron van Voorst tot Voorst zijn na 5 jaar krijgsgevangenschap door de Russen bevrijd en door de Amerikanen naar Nederland overgebracht. **(Vor. ber. Winkelman 4283 E; Baron v. Voorst tot Voorst 4122 G)**

D. Mussert en andere N.S.B.-ers gearresteerd —

9 Mei — Maandag 7 Mei tegen acht uur 's avonds werd Mussert te Den Haag gearresteerd. Tot de andere vooraanstaande N.S.B.-ers, die werden gevangen genomen behooren o.a. Max Blokzijl, Mr. van Genechten, de „Jordaner", Smis, de verhuizer van Joodsche inboedels, Puls, en de directeur van „De Telegraaf", Holdert. **(Vor. ber. Mussert 6128 B)**

Mussert door leden van de B.S. gearresteerd

E.

De intocht der Geallieerde troepen

7 Mei (R.O.) — Hedenmorgen om 7 uur zijn de eerste Britsche troepen West-Nederland binnengetrokken. Het was een afdeeling van de 49e Britsche divisie uit Yorkshire, Noord-Engeland, die vanmorgen om 7 uur de frontlijn passeerde, op weg naar Utrecht. In Utrecht zijn de Britten met uitbundig enthousiasme begroet.

9 Mei — Nadat op 8 Mei 's avonds reeds eenheden van de Brigade Prinses Irene met grooten geestdrift door de bevolking van Den Haag waren verwelkomd trokken op 9 Mei afdeelingen van het 1ste Can. corps de stad binnen. Ook zij werden op uitbundige wijze begroet.

De intocht van de hoofdmacht der Canadeezen te Amsterdam vond eveneens heden plaats, nadat op de voorgaande dagen reeds kleinere afdeelingen, die als regel verder trokken, in de stad waren gezien. De geestdrift der bevolking laaide hoog op.

Groot was het enthousiasme toen de eerste gemotoriseerde tanks en gevechtswagens op 7 Mei Utrecht binnentrokken. Het steeg bij de aankomst der zware tanks, die al gauw torenhoog opgeladen waren met geestdriftige burgers en die begeleid werden door een niet eindigend gejuich.

In steeds groter getale kwamen pantserwagens, tanks, transportauto's en jeeps de stad binnenrijden. Ze volgden niet een vastgestelde route, doch bleven uren door de binnenstad rijden, die ze kris-kras doortrokken, alom stormen van geestdrift ontketenend. Geen kantoor of winkel bleef open en geen mensch bleef binnenshuis. Het werd een feest, zooals men zich na de leege dagen van onzekerheid en afwachting haast niet meer had durven voorstellen; het steeg tot ongekende hoogte bij de aankomst van de troepen van het Britsche Lincolnregiment die uit Ede waren opgetrokken. Reeds de avonds gaf de muziekkapel van het Lincolnregiment een concert in het Wilhelminapark.

Burgemeester Ter Pelkwijk ontving de verschillende militaire autoriteiten ten stadhuize.

In alle plaatsen tusschen Utrecht en Amsterdam had zich een dichte menigte opgesteld, over den straatweg waren groote spandoeken aangebracht „Welcome to the Allies".

Op 8 Mei overstroomden de Engelsche en Canadeesche tanks en pantserwagens de straten en pleinen van Nederlands hoofdstad. Het was een legergroep welke door Amsterdam heentrok op weg naar Haarlem.

Den geheelen weg zóó omstuwd door een juichende menigte, dat de auto's nauwelijks doorgang konden vinden, reed de eerste Canadeesche divisie door de Amstellaan en Apollolaan. De auto's waren volgepakt met juichende en vlaggende jonge menschen en kinderen. Op de motorkappen zaten en hingen zooveel menschen, dat de chauffeurs nog nauwelijks een kleine opening hadden om voor zich uit te zien.

Een deel van hen arriveerde op den Dam, waar nog steeds gewapende Duitsche soldaten in het gebouw der Groote Club rustig toekeken hoe de pantserauto's, die moeilijk de scherpe bochten van het Damterrein namen, werden toegejuicht. De opdringende menschenmassa veroorzaakte bijna ongelukken door het al te groot enthousiasme.

Overal onderweg konden de bevrijders in hun landstaal het welkom lezen: „Welcome liberators".

Indrukken van Engelsche oorlogscorrespondenten.

De bekende oorlogscorrespondent van de „Daily Express" schrijft op 8 Mei in zijn blad, dat de aankomst van het 49ste Britsche Verkenners-Bataljon te Amsterdam vreugdetafereelen schiep, die alles overtroffen wat hij tot dusverre in verschillende bevrijde landen had gezien.

Het Nederlandse volk, zoo flegmatiek van aard, aldus de correspondent van de „Daily Mail", Edwin Tetlow, verloor volkomen het hoofd toen het 49ste Britsche Bataillion, uit West Riding, Utrecht binnentrok.

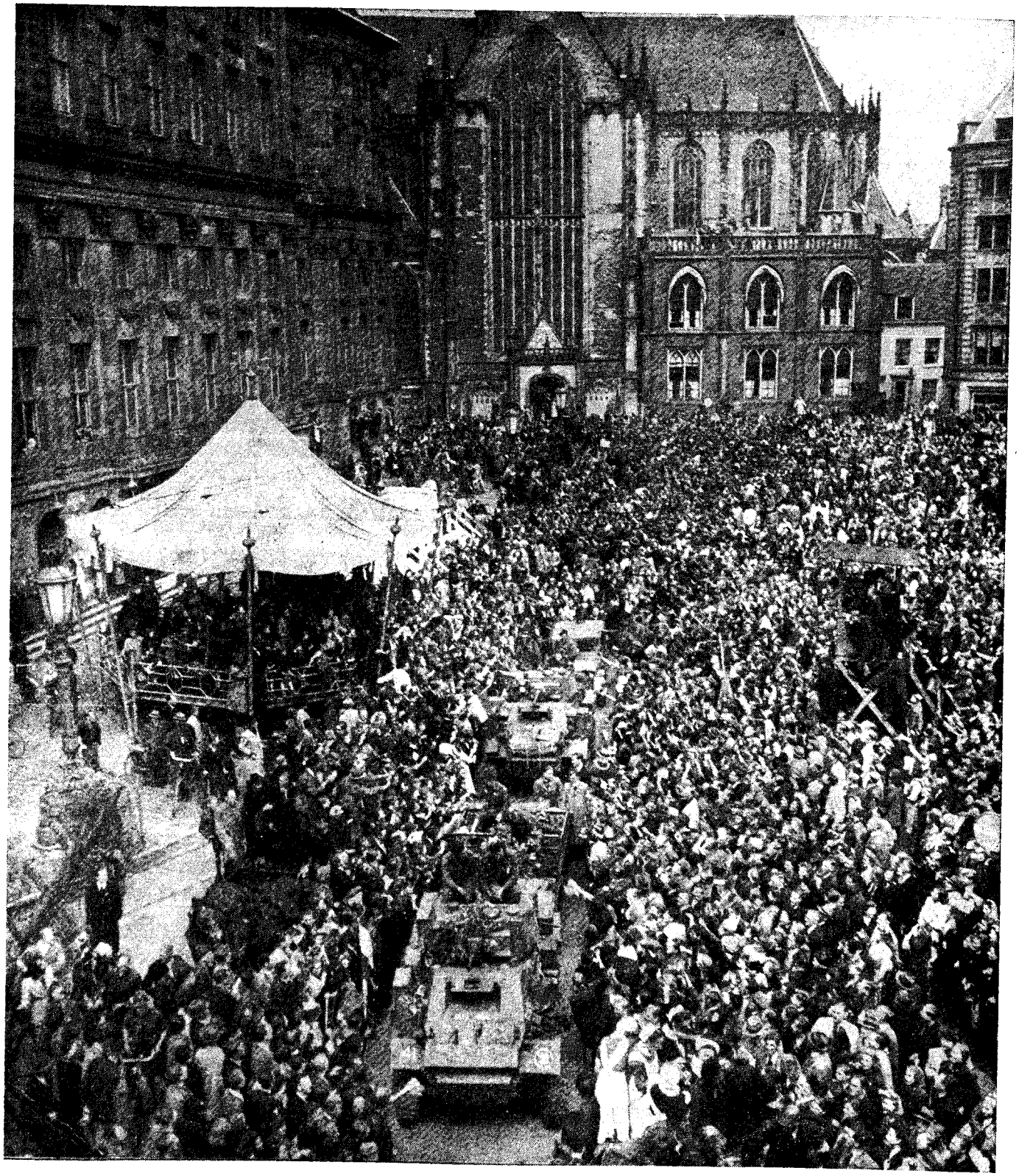
Een colonne Britsche troepen werd opgehouden in de buitenwijken, terwijl de Nederlandsche ondergrondsche strijders N.S.B.-ers opruimden. Af en toe klonk nog een schot in de stad.

F. Schietpartij te Amsterdam —

9 Mei (A.N.P.) — Bij een vuurgevecht, dat op 7 Mei op den Dam, waar een menigte van duizenden in afwachting van de komst der Canadeezen bijeengestroomd was, plaats vond tusschen de Duitsche bezetting van De Groote Club en de B.S. zijn 19 burgers gedood en 117 gewond.

„Trouw" van 8 Mei geeft over deze gebeurtenis nog de volgende bijzonderheden:

„In den loop van den dag werd door de Binnenlandse Strijdkrachten een begin gemaakt met het ontwapenen van de S.S., S.D. en Grüne Polizei en het arresteeren van N.S.B.-ers. Dit heeft in de binnenstad, even na drieën, aanleiding gegeven tot een hevig vuurgevecht.

Nadat op voorafgaande dagen reeds kleinere leger-afdeelingen door de stad waren getrokken, had de intocht van de hoofdmacht der Canadeezen in Amsterdam plaats op 9 Mei. Het enthousiasme der bevolking kende geen grenzen. De tanks en pantserwagens moesten zich een weg banen door de menschenmassa, welke zich op den Dam had verzameld.

(Foto A.B.C. Press)

Verkennings- en Pantserwagens werden door de jeugd „veroverd".

(Foto Particam.)

Een kleine Wehrmachtsauto met twee Duitsche marinesoldaten reed langs de achterzijde van het Paleis, waar de ontwapenden zoolang waren heengevoerd. De een weigerde zich te laten ontwapenen en trachtte te schieten, maar werd zelf op staanden voet neergeschoten. Vlak daarop werd het vuurgevecht algemeen, doordat de nog gewapende Duitschers uit „De Groote Club" en vervolgens ook uit het Geldkantoor een moorddadig vuur openden op de groote menschenmenigte op den Dam en den N.Z. Voorburgwal. Een ware paniek ontstond, er viel een aantal dooden en gewonden, vanwelke sommige door de vluchtende massa onder den voet werden geloopen.

Tegen vieren rukte een kleine colonne Duitsche Wehrmacht uit de richting Centraal-Station langs den N.Z. Voorburgwal op naar het Geldkantoor en toen begon het eerst goed, nu tusschen Wehrmacht en S.S.

Ook in andere deelen van de stad, o.a. bij het Centraal Station, op den Amstelveenscheweg en in „West" hadden vuurgevechten plaats tusschen S.S. en N.B.S. Op 9 Mei berichtte „Het Parool", dat de 450 man marinetroepen uit de Grote Club door de N.B.S. ontwapend waren.

A. Westelijk Nederland in quarantaine —

6 Mei — In het thans bevrijde gebied in westelijk Nederland zal de geheele bevolking in quarantaine worden gehouden. Er heerschen namelijk verschillende ziekten. De autoriteiten nemen maatregelen om een verdere uitbreiding te voorkomen. Met uitzondering der Geallieerde autoriteiten is niemand gerechtigd het nieuw bevrijde gebied te betreden of te verlaten. (Het Parool)

B. Dankdiensten —

13 Mei — In de afgeloopen dagen werden overal in den lande in de kerken van alle gezindten dankdiensten gehouden ter gelegenheid van de bevrijding van Nederland en van het einde van den oorlog in Europa. Op verschillende plaatsen droegen deze diensten een interkerkelijk karakter.

C. Bestuur de Nederlandsche Bank

9 Mei — Bij de Nederlandsche Bank zijn, met ingang van Maandag 7 Mei, wederom in functie getreden de heer Mr. L. J. A. Trip als president en de heeren J. F. de Beaufort, M. J. Westerman Hulstein en Prof. Mr. A. M. de Jong als directeuren.

D. Handel in effecten verboden —

10 Mei — De voorzitter van de Ver. voor den Effectenhandel heeft bepaald, dat de regeling voor den verkoop van effecten met vergunning wordt ingetrokken. Reeds afgegeven, nog niet gebruikte vergunningen zijn vervallen. Iedere handel in of overdracht van effecten is verboden. **(Vor. ber. 6218 C)**

E. De nood in het Westen — Voedselaanvoer door geallieerde vliegtuigen —

7 Mei — Naar Reuter meldt, wierpen 550 R.A.F. bommenwerpers weer ruim 1200 ton voedsel boven Nederland uit.

8 Mei — Geallieerde bommenwerpers wierpen weer 250 ton voedsel boven West-Nederland af. **(V. b. 6271 A)**

F. Seyss-Inquart gearresteerd —

9 Mei — Seyss-Inquart, de vroegere Duitsche Rijkscommissaris, is in Noord West-Duitschland door de Canadeezen gevan-

gen genomen. Hij bevindt zich in het hoofdkwartier van gen. Crerar. Seyys-Inquart wordt als oorlogsmisdadiger beschouwd. **(V. b. Seyss-Inquat: 6235 E)**

G. Oprichting van „Nederlandsch Volksherstel" —

9 Mei — De Nederlandsche regeering heeft in het leven geroepen de Stichting „Nederlandsch Volksherstel", waarvan als regeeringscommissaris optreedt de heer mr. E. E. Menten. Deze stichting heeft ten doel: de materieele, physieke en moreele kracht van het Nederlandsche volk, in nauwe samenwerking met de overheid en met hulp van vele bestaande organisaties, te herstellen. De stichting zal o.m. tot zich trekken de bezittingen van de voormalige stichtingen „Winterhulp Nederland" en „Nederlandsche Volksdienst".

H. Voedselaanvoer per schip —

9 Mei — De eerste levensmiddelen hebben ons land nu ook over zee bereikt. In Rotterdam zijn reeds 3 vrachtschepen met 3000 ton voedsel en 3000 ton kolen gelost. Verwacht wordt, dat gedurende de eerstvolgende 3 maanden 20.000 à 30.000 ton voedsel en andere benoodigdheden per dag in Rotterdam zal worden aangevoerd.

I. Eerste weekstaat van de Nederl. Bank na de bevrijding —

10 Mei — De verkorte balans van de Nederlandsche Bank per 7 Mei 1945 vermeldt o.a. de volgende posten (in duizenden guldens):

Binnenl. wissels, open markt papier, voorschot a. h. Rijk, div. rekeningen	959.006
Muntmateriaal en munt	931.601
Buitenl. wissels	4.488.152
Totaal der activa	6.464.681
Bankassignaties en div. rek.	146.091
Rek.crt saldo v. h. Rijk	—
Spec. rek. uitv. Verord. 29-1943	104.903
Saldi van anderen in rek.-crt ..	572.429
Schatkistpapier rechtstreeks bij de Bank ondergebracht	788.000

K. Centrale Keukens hervatten het bedrijf —

9 Mei — Er worden nu per dag 300 ton kolen uit de Limburgsche mijnen voor de Centrale Keukens aangevoerd, zoodat deze hun bedrijf spoedig zullen kunnen hervatten. **(Vor. ber. 6266 A)**

L. Distributie - Hervatting groentendistributie —

8 Mei — Groenten, welke te Amsterdam sinds korten tijd „vrij" was, zal, behalve voor soorten waarvan de aanvoer zeer groot was, weer op de bon worden geleverd.

M. Kinderuitzending naar Engeland en Zwitserland —

11 Mei (A.N.P.) — In Engeland zijn reeds 2000 Nederlandsche kinderen aangekomen. In de e.v. weken worden nog 18.000 kinderen verwacht. In Zwitserland is een eerste groep van 400 Nederlandsche kinderen, die daar 3 maanden zal blijven, aangekomen. Er worden nog 3000 kinderen verwacht. **(V. b. 6235 A)**

N. Verkeer - Directeur-generaal der P.T.T. benoemd —

8 Mei — Dr. Ir. M. H. Damme zal weder optreden als directeur-generaal van het Staatsbedrijf der P.T.T. **(V. b. 4951 C)**

O. Hervatting van de verzending van briefkaarten —

11 Mei — Met ingang van heden is de verzending van gewone briefkaarten uit en naar alle plaatsen in Nederland wederom toegestaan.
(Vor. ber. Briefverkeer: 6200 C)

P. Slachtoffers hongersnood in Amsterdam —

12 Mei (A.N.P.) — De verschrikkelijke toestanden op voedingsgebied, die in Amsterdam tijdens de bezetting bestonden, vooral in de laatste maanden, hebben speciaal door de ondervoeding tot groote sterfte geleid. In de periode van 1 Januari tot 24 Maart, stierven gemiddeld 500 menschen per week.

De scherpe kou in Januari en de vermindering van het broodrantsoen tot een half brood per week, terwijl aardappelen en brood niet te krijgen waren, hadden catastrophale gevolgen. In de laatste week van Januari stierven 70 menschen aan ondervoeding, de week daarop 141, de volgende week 144. In de 12-weeksche periode van 1 Januari tot 24 Maart zijn aldus 1209 menschen van d enhonger gestorven. Daarna werd het wekelijksch aantal minder en thans is het tot enkele gevallen beperkt.

Naar schatting zijn 1800 menschen in Amsterdam van den honger omgekomen. Nog circa 15.000 à 20.000 menschen lijden echter aan ondervoeding (hongeroedeem).

A. **Oprichting van een Europeesche transportorganisatie —**
11 Mei — Vertegenwoordigers van de Nederl. regeering hebben op 8 Mei te Londen met vertegenwoordigers van de regeeringen der Ver. Staten, Groot-Brittannië, Frankrijk, België en Noorwegen een verdrag gesloten voor de voorloopige organisatie van het Europeesche binnenlandsche transport. Tijdens besprekingen die eenigen tijd geleden tusschen deze regeeringen zijn gevoerd, werd een ontwerp-verdrag opgesteld voor de oprichting van een „Europeesche centrale binnenlandsche transportorganisatie". Dit ontwerp-verdrag zal nu worden toegepast op de door deze regeeringen gecontroleerde gebieden in Europa, in afwachting van de definitieve regeling.

B. **„Avondklok" te Amsterdam —**
8 Mei — Met ingang van heden is de tijd, waarop de bevolking van Amsterdam binnenshuis moet zijn, vastgesteld van 23 uur tot 5 uur.
(Vor. ber. Spertijd: 6257 D)

BELGIE —

C. **Koning Leopold bevrijd —**
8 Mei — Naar Reuter meldt is Koning Leopold van België met zijn echtgenoote en vier kinderen door het Amerikaansche 7de leger bij Strobi ten Oosten van Salzburg bevrijd. Allen verkeerden in goede gezondheid.

D. **Koning Leopold naar Brussel?**
9 Mei — Prins-regent Karel is, vergezeld door premier Van Acker en eenige andere ministers, naar Salzburg vertrokken voor het voeren van besprekingen met Koning Leopold. Er is een strooming, die afstand van den Koning wenscht en aanstuurt op het houden van een volksstemming.

E. **Koning Leopold keert voorlopig niet terug —**
12 Mei — In een communiqué dat te Brussel werd uitgegeven, wordt gezegd, dat de gezondheidstoestand van den Koning gedurende zijn gevangenschap veel heeft geleden, zoodat hij niet onmiddellijk naar België kan terugkeeren. De Koning heeft Prins Karel verzocht als regent te blijven optreden.
(Vor. ber. Koning Leopold: 6271 I)

F. **Degrelle in Spanje —**
9 Mei — De Belgische verrader, Leon Degrelle, is op 8 Mei per vliegtuig uit Noord-Duitschland in Spanje aangekomen. Hij is naar een militair hospitaal te San Sebastian overgebracht en staat onder politietoezicht.
(Vor. ber. Degrelle: 5849)

DENEMARKEN —

G. **Opening van het parlement - Verdrag met de V.S. inzake Groenland —**
10 Mei — Koning Christiaan opende op 9 Mei de nieuwe zittingsperiode van het parlement. Er werd bekend gemaakt, dat Denemarken met de Ver. Staten een verdrag zal sluiten over de verdediging van Groenland.

H. **Russische troepen op Bornholm**
12 Mei — Op het Deensche eiland Bornholm zijn 1500 man Russische troepen geland om de bezettingstroepen te ontwapenen en naar het door de Russen bezette gedeelte van Duitschland over te brengen. Volgens de Zweedsche radio zullen de Russische troepen vertrekken zoodra het eiland van Duitschers is gezuiverd.

DE VLIEGENDE HOLLANDER

VERSPREID DOOR DE GEALLIEERDE LUCHTMACHT — LAATSTE NUMMER, 10 MEI 1945

DUITSCHLAND CAPITULEERT

Het Derde Rijk onderteekent de onvoorwaardelijke overgave — eerst te Rheims, dan te Berlijn

IN DE RUINES VAN BERLIJN

DUITSCHLAND —

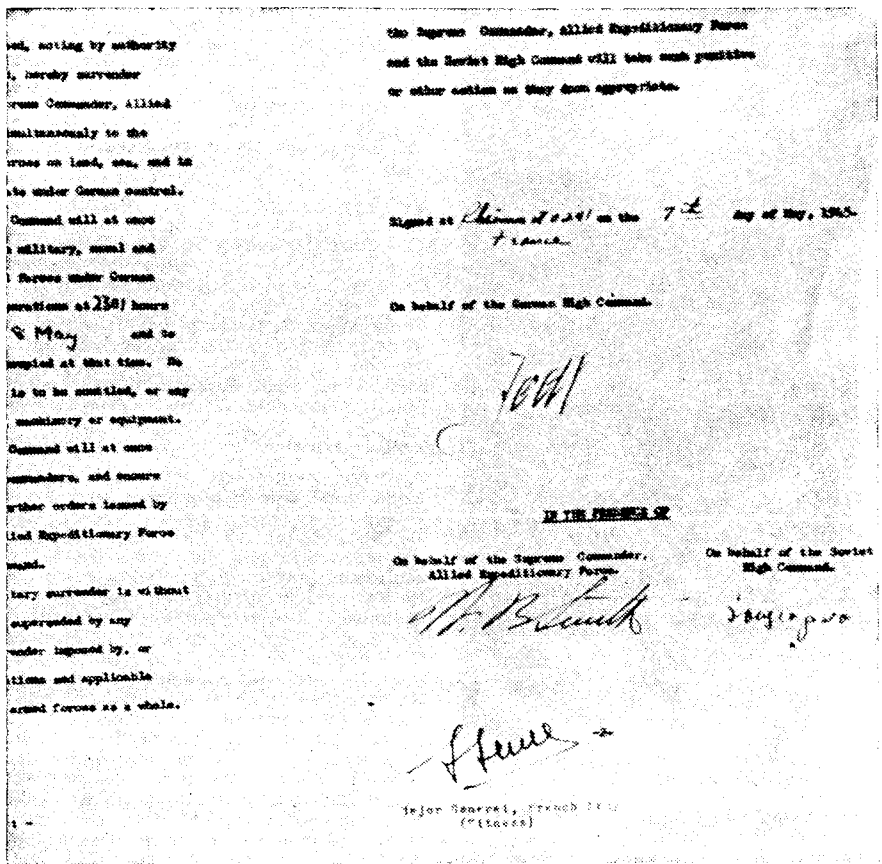
Onvoorwaardelijke overgave aan de Geallieerden

Capitulatie te Reims - Radio-rede van Dönitz - Ratificatie te Berlijn —

7 Mei — Admiraal Dönitz heeft bevel gegeven tot de onvoorwaardelijke overgave van alle Duitsche strijdkrachten. Vanmiddag om 21.41 uur Fransche tijd vond de onderteekening van de capitulatie plaats in het hoofdkwartier van generaal Eisenhower te Reims. De onderteekenaars waren generaal B. Smith, stafchef van het geallieerde hoofdkwartier, generaal Iwan Sousloparov namens de Sovjet-Unie, generaal François Sevez namens Frankrijk en kolonel-generaal Jodl, de nieuwe chef van het Duitsche opperbevel, namens Duitschland.
In een radioboodschap aan het Duitsche volk had de nieuwe minister van buitenlandsche zaken, graaf Schwerin von Krosigk, de capitulatie reeds voorbereid. Hij zeide o.a.: „Na bijna 6 jaar van schier onvergelijkelijke ontberingen is Duitschland bezweken voor de overweldigende macht der geallieerden. Het voortzetten van den oorlog zou slechts onnoodig bloed vergieten beteekenen. Duitschland bezit daartoe trouwens geen physieke en materieele krachten meer."

Radiorede van Adm. Dönitz —

8 Mei — Over radio-Oslo heeft admiraal Dönitz het Duitsche volk toegesproken en in kennis gesteld van de onvoorwaardelijke overgave van de Duitsche strijdkrachten. Hij, Dönitz, blijft, als hem dat mogelijk is, aan het bewind. „In mijn eerste rede heb ik gezegd, dat het mijn voornaamste taak was, het leven der Duitschers te redden. Om dit doel te bereiken, heb ik het bevel tot de overgave gegeven. In de komende periode van rampspoed zal ik trachten, dragelijke levensomstandigheden voor de Duitschers te scheppen, maar ik weet niet of ik daartoe de kracht zal hebben. De grondslagen, waarop het Duitsche rijk was opgericht, zijn ineengestort. De eenheid van partij en staat bestaat niet meer. De partij heeft het tooneel van haar activiteit verlaten. Met de bezetting van Duitschland is de macht overgegaan op de bezettende mogendheden. Het ligt bij hen, of ik en de regeering, die ik benoemd heb, aan het bewind kan blij-

Gen. Jodl tekende te Reims voor het O.K.W. Voor de Geallieerden tekenden: Gen.-maj. Walter B. Smith, stafchef van gen. Eisenhower, gen. Iwan Sousloparov (S.U.) en de Fransche getuige gen.-maj. F. Sevez.

ven." Ten slotte deed Dönitz een beroep op het Duitsche volk, de eenheid te bewaren om de moeilijkheden van de komende periode te overwinnen en ten slotte een vrij en verzekerd bestaan in een Europa des vredes te verkrijgen.
(Vor. ber. Dönitz: 6272)

Ratificatie van de capitulatie te Berlijn —
9 Mei (R.-O.) — In den afgeloopen nacht om kwart over 12 heeft te Berlijn de ratificatie plaats gevonden van de te Reims opgestelde capitulatie-oorkonde.
Van geallieerde zijde werd het stuk geteekend door maarschalk Sjoekof, luchtmaarschalk Tedder, generaal Spaatz en generaal de Lattre de Tassigny. Van Duitsche zijde teekenden veldmaarschalk Keitel voor het leger, admiraal von Friedeburg voor de marine en generaal Stumpf voor de luchtmacht. De capitulatie-overeenkomst bevat 6 punten: 1. Het Duitsche opperbevel heeft alle Duitsche land-, zee- en luchtstrijdkrachten onvoorwaardelijk overgegeven. 2. Het Duitsche opperbevel zal order geven de vijandelijkheden te staken, de troepen te ontwapenen, de wapenen over te geven, en er zorg voor dragen, dat geen schepen, vliegtuigen, machines of fabrieken worden vernield of beschadigd. 3. Het Duitsche opperbevel zal geschikte bevelhebbers benoemen, die alle verdere orders van de Westelijke geallieerden of het Russische leger zullen uitvoeren. 4. Deze capitulatie-overeenkomst kan door een andere worden vervangen. 5. Als het Duitsche opperbevel of eenige Duitsche strijdkracht zich niet aan deze bepalingen houdt, mogen passende strafmaatregelen worden genomen. 6. Deze overeenkomst is opgesteld in het Russisch, Engelsch en Duitsch. Alleen de Russische en Engelsche tekst zijn authentiek.

A. De lijken van Goebbels en zijn gezin gevonden —
8 Mei (R.-O.) — In Berlijn zijn de lijken gevonden van Goebbels en van zijn vrouw en kinderen. Zij waren allen aan vergiftiging gestorven. **(V. b. 6273 D)**

B. Zweden en Spanje verbreken diplomatieke betrekkingen —
8 Mei (A.N.P.) — Na Portugal hebben nu ook Zweden en Spanje de diplomatieke betrekkingen met Duitschland verbroken.

C. Lijk van Hitler gevonden? —
11 Mei — Te Berlijn is men doende 4 half verkoolde lijken te identificeeren, die men gevonden heeft in de kelders van de rijkskanselarij te Berlijn, onder welke zich het lijk van Hitler zou kunnen bevinden.

D. Gemeenschappelijk bestuur van Duitschland —
12 Mei — Vertegenwoordigers van Engeland, Amerika en Rusland hebben plannen ontworpen voor de gezamenlijke bezetting en het gemeenschappelijke bestuur van Duitschland, in overeenstemming met de besluiten van de Krimconferentie. Het land zal worden bestuurd door een centralen raad, samengesteld uit vertegenwoordigers van de vier groote mogendheden.
(Ver. ber. Krimconferentie: 6214 B)

E. Verordeningen van het geallieerde Militaire gezag —
13 Mei — Het geallieerde militaire gezag heeft een aantal verordeningen uitgevaardigd tot opheffing van de nazipartij. Het Duitsche ministerie van propaganda is opgeheven en al zijn werkzaamheden zijn gestaakt. De Duitschers mogen de grens niet meer over en moeten op bepaalde uren thuis zijn. Engelsch zal de officieele taal in Duitschland zijn.

F. Nieuwe arrestaties —
13 Mei — Tot de personen die in de laatste week door de geallieerden werden gearresteerd behooren Dr. Hjalmar Schacht, Göring, Dr. Funk, minister van Ec. Zaken, maarschalk Kesselring, gen. van Falkenhorst, Sepp Dietrich, die o.a. Weenen verdedigde, de ex-kroonprins Wilhelm en Von Neurath, oud-minister van Buitenl. Zaken.

G. Duitsche verliescijfers —
10 Mei — Volgens radio Moskou verloren de Duitschers aan het Oostelijke front in totaal 7.800.000 man aan dooden en krijgsgevangenen. In het Westen werden van den invasiedag (6 Juni 1944) af tot en met 6 Mei naar schatting 4.000.000 Duitschers gevangen genomen.

ENGELAND —

H. Viering van de overwinning op Duitschland —
8 Mei — In verband met de algeheele capitulatie van Duitschland is Dinsdag 8 Mei tot „V.E.-dag" (Victory of Europe Day) verklaard. In een radiorede memoreerde minister-president Churchill het feit van de Duitsche capitulatie en wees er op, dat het optreden van de Sovjet-Unie te velde een van de grootste bijdragen tot de overwinning was geweest. Hij ging in het kort het verloop van den oorlog na en riep op tot voorzetting van den strijd tegen Japan, waarvoor alle krachten moeten worden ingespannen, totdat ook deze vijand is verslagen. Koning George sprak 's avonds een rede uit, waarin hij dank bracht aan God voor de redding uit een groot gevaar. De strijd tegen Japan, zeide hij, zal met inzet van alle hulpbronnen worden gevoerd.
De Koning herdacht de gevallenen en wees er op, dat hun bloed tevergeefs zal hebben gevloeid indien de behaalde overwinning niet kan worden omgezet in een duurzamen vrede.

I. Telegram van koning George aan Eisenhower —
8 Mei — De Engelse Koning heeft het volgende telegram gericht tot generaal Eisenhower:
„Elf maanden geleden is het geallieerde expeditieleger onder Uw leiding het Kanaal overgestoken, de hoop en gebeden van millioenen mannen en vrouwen van vele landen en volken met zich dragend. De heele wereld weet nu, dat de strijdmacht, na verwoede en ononderbroken strijd, zich van haar taak heeft gekweten met een grondigheid, die door geen soortgelijke expeditie in de geschiedenis is bereikt. Uit naam van al mijn volkeren, verzoek ik U, de opperbevelhebber van dit machtige leger, aan alle strijders onder Uw bevel te zeggen, hoe dankbaar wij zijn voor hun prestaties en hoe wij den moed en de volharding bewonderen, waarmee zij onder wijze leiding, hun doel hebben bereikt en den vijand de algeheele overweldigende overwinning hebben afgedwongen". (Trouw)

Veldmaarschalk Wilhelm Keitel teekent voor het Duitsche leger op het Russische hoofdkwartier te Berlijn het capitulatieverdrag.

A. **Verliezen van oorlogsvloot en koopvaardij —**
13 Mei (A.N.P.) — In dezen oorlog zijn 355 groote Britsche oorlogsschepen gezonken tegen 241 in den vorigen. Daarvan waren slechts 6 slagschepen tegen 16 in 1914-18, doch wel tweemaal zooveel torpedojagers en snelbooten. Tot Sept. 1944 verloor de Britsche marine 47.000 man aan gesneuvelden tegen 34.000 in den vorigen oorlog. De koopvaardij verloor 30.000 man, twee keer zooveel als in 1914-18.

FRANKRIJK —

B. **Protestnota aan Spanje inzake Laval —**
8 Mei (A.N.P.) — De Fransche regeering heeft opnieuw een in scherpe bewoordingen gestelde protestnota aan Spanje gezonden. Daarin wordt gevraagd, den vroegeren Franschen minister-president Laval onmiddellijk uit Spanje naar Frankrijk uit te leveren.

C. **Expeditieleger voor bevrijding van Indo-China —**
11 Mei — Frankrijk zal een expeditieleger uitrusten om deel te nemen aan de bevrijding van Fransch Indo-China.

INTERNATIONAAL —

D. **Intern. conf. te San Francisco - Min. Molotov naar Moskou teruggekeerd —**
10 Mei (R.-O.) — Minister Molotov is op 9 Mei uit San Francisco naar Moskou vertrokken. Voor zijn vertrek hield hij een radiorede, waarin hij zeide, dat de bondgenooten tezamen den oorlog hebben gewonnen en nu samen voorwaarts zullen gaan om een duurzamen vrede tot stand te brengen. **(Vor. ber. Conf. te San Francisco 6268 A; Molotov 6552 N)**

E. **De Poolsche kwestie —**
10 Mei (R.-O.) — Minister Eden heeft op een persconferentie verklaard, dat tot de 15 Polen die in Rusland zijn gearresteerd, bijna alle leiders van de Poolsche verzetsbeweging behooren. De arrestaties van deze mannen heeft een stilstand in het werk gebracht, juist wat het Poolsche probleem betreft.
(Vor. ber. 6262 I; zie ook: 6253 E)

F. **Wereld-vakvereenigingscongres niet ter conferentie —**
10 Mei (R.-O.) — Het besturende comité van de San Francisco-conferentie verwierp met 33 tegen 7 stemmen het door de Sovjet-delegatie geopperde voorstel om het wereld-vakvereenigingscongres als toehoorder op de conferentie uit te noodigen.

ITALIE —

G. **Moeilijkheden inzake Triëst —**
10 Mei (R.-O.) — Het Italiaansche kabinet heeft min.-president Bonomi en den min. van Buitenlandsche Zaken De Gasperi gemachtigd, de kwestie van de provincie Venetia Giulia met de geallieerde autoriteiten op te nemen. In deze provincie ligt Triëst, waar Joegoslavische troepen zijn binnengerukt.

Balkanperikelen

Aan een artikel van M. v. B. in „Vrij Nederland" van 12 Mei ontlenen wij het volgende:
De behandeling van de Balkanaangelegenheden kan nog tot bittere conflicten aanleiding geven. De grenzen en constructie van den Zuidslavischen staat, de Macedonische kwestie, het lot dat Bulgarije ten deel zal vallen, de behandeling van Griekenland, en vooral ook de Zuidslavisch-Italiaansche aangelegenheden zullen nog heel wat hoofdbrekens aan de groote mogendheden berokkenen. Maar daarbij zal het niet eens blijven. In de Balkanwereld is in de binnenlandsche politiek nog heel wat in het lood te zetten. Dat moet, daar zijn allen het over eens, op democratische wijze geschieden. Maar, wij hebben het meer gezegd: bedoelt men wel steeds het zelfde, als men over democratie spreekt? Zullen bepaalde groote mogendheden, of bepaalde groepen in zekere groote mogendheden, niet alle

Generaal Admiraal Hans George Friedeburg teekent op het Russische hoofdkwartier in Berlijn voor de Duitsche vloot het capitulatieverdrag.

hun eigen beschermelingen hebben in die landen? En kan daaruit niet nog veel getwist ontstaan? En kan het recht niet gevaar loopen daarbij geducht te kort te komen?
De Zuidslaviërs zijn veeleischend. Zij hebben er reden en recht toe. Zij hebben er een handje van, zooals ook de Grieken onderling en ook de Bulgaren onderling, elkaar over en weer te disqualificeeren als antifascisten. Ook weer in bepaalde gevallen met goede reden. Maar welk een gelegenheid biedt zich daardoor, eigen stamverwanten en eigen politieke vrienden in die landen te bevoordeelen! Wij kunnen daar nog veel gekibbel voorzien. Er is nu het geval van Triëst. Dat de Zuidslaviërs nu Fiume opeischen heeft zeker algemeene symphatie. Maar zij willen er Triëst nog bijhebben, en dat is wat erg begeerig.
Zij hadden Triëst ten deele van vijanden gezuiverd. Toen kwamen de Canadeezen, die een krachtige rest van het garnizoen tot overgave dwongen. Die Duitschers is de gelegenheid, zich aan deze Britsche troepen over te geven, waarschijnlijk niet onwelkom geweest. Deze hebben minder reden tegen hen wrok te koesteren dan de, ook heetbloediger, Zuidslaviërs.
De Zuidslaviërs sommeerden toen, op dreigende toon, de Canadeezen de stad te verlaten. Zij wilden zich er blijkbaar, met het oog op de toekomst, al vast alleen nestelen. Er ligt daar nog heel wat brandstof opgehoopt, en de samenwerking van de Groote Drie zal er op een zware proef worden gesteld, als allerlei invloeden, die er beter buiten konden blijven, erbij gaan meespreken.
(Vrij Nederland, 12-5)

A. Herstel van het Italiaansche bestuur —

11 Mei (R.-O.) — De geallieerden hebben op 10 Mei de Italiaansche regeering opnieuw de jurisdictie over 9 provincies teruggegeven, zooals zij reeds eerder voor andere provincies hebben gedaan. Hierdoor komt ongeveer 3/5 van het Italiaansche grondgebied met ongeveer 24 millioen inwoners onder direct gezag van de Italiaansche regeering.

B. Overeenkomst tusschen regeering en patriotten —

13 Mei (R.-O.) — Bonomi heeft aan zijn kabinet rapport uitgebracht over de besprekingen die hij met de leiders van de patriotten in Noord-Italië heeft gevoerd. Men is het over 3 punten eens geworden: afdeelingen patriotten zullen onmiddellijk bij de politie worden ingedeeld, binnenkort zullen patriotten bij het leger worden ingelijfd en geld zal aan de patriotten worden beschikbaar gesteld om hen te steunen bij den terugkeer naar het burgerleven.

C. Hoe lang kan Japan het uithouden? —

Onder den titel: „Hoe lang kan Japan het uithouden" publiceerde „The Observer" het volgende artikel:
„Niemand aan geallieerden kant zou durven voorspellen hoe lang Japan het kan uithouden tegen de onverdeelde aandacht van Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten. Het is een mooie gedachte, dat Japan met al zijn voordeelen en ondanks den strijd der geallieerden tegen Duitschland, zijn enorme eilandbezit en Birma heeft verloren, bijna net zoo onverwacht als ze veroverd werden. Elf maanden geleden bezat Japan nog steeds de Marianen, de belangrijkste van al zijn drijvende vestingen, waar thans het hoofdkwartier van de Amerikaanse marine is gevestigd. Japan bedreigde Indië in Manipur. Het is nog geen zeven maanden geleden, dat generaal MacArthur op Leyte landde. Hij heeft thans zulk een contrôle over de Philippijnen, dat hij werkelijk den doorgang tusschen deze en Zuid-China kan versperren en als het hem belieft een verdere invasie kan ondernemen.
Er zijn nog geen aanwijzingen van Mountbattens verdere bewegingen, maar nu de campagne in Birma practisch voorbij is, nu de haven van Rangoon reeds wordt gebruikt door schepen met grooten diepgang, nu kan Mountbatten met het onoverwinnelijke Veertiende Leger en de absolute heerschappij te land en in de lucht overal toeslaan. Echter één ding bij de verovering van Rangoon verdient meer de aandacht dan het heeft gehad, nl. de waardevolle hulp welke is gegeven door het Birmaansche nationale leger en zijn commandant Aung San. De Japanners recruteerden, bewapenden en trainden dit leger, na Birma een quasi onafhankelijkheid te hebben gegeven in 1943. Onmiddellijk na den val van Mandalay kwam dit Birmaansche nationale leger in contact met het Veertiende Leger. In den opmarsch naar Rangoon deed het zeer waardevol werk, werkte voortdurend de Japansche pogingen tegen om een nieuwe verdedigingslinie te vormen, bracht gevangenen binnen, die ondervraagd werden en wist een Japanschen divisiecommandant en zijn geheelen staf te dooden.
De daden van dit Birmaansche nationale leger zijn een gelukkig teeken, niet alleen voor de toekomst van Birma, maar reiken veel verder. Indien de Siameezen Japan bijstaan, zullen zij de eenige Aziaten zijn, die zulks doen. De ondergrondsche beweging in Indo China brak te voorbarig uit, maar zij is er nog steeds.
Japan, dat den grootsten ring van verdedigingswerken verliest, welke het in 1942 opbouwde, duizenden mijlen van haar kusten verwijderd, wordt naar eigen gebied teruggedreven.
Tegen een invasie bezit Japan zekere voordeelen. Amerika heeft echter alle middelen gereed om Japansche fabrieken, vliegvelden, havens en spoorwegen te verpletteren en zal dit ook doen. De Amerikaansche verbitterdheid tegen Japan zit zeer diep. (Observer 13-5)

NOORWEGEN —

D. Duitsche capitulatie onderteekend —

9 Mei (R.-O.) — De Duitsche bevelhebber heeft een overeenkomst geteekend, volgens welke alle in Noorwegen aanwezige Duitschers zich op 9 Mei om middernacht als krijgsgevangenen hebben te beschouwen.

E. Quisling geeft zich over —

9 Mei (R.-O.) — Quisling en verschillende leden van zijn kabinet hebben zich aan de politie overgegeven.
(Vor. ber. Quisling: 6211 D)

F. Rijksminister Terboven pleegt zelfmoord —

11 Mei (R.-O.) — Rijksminister Terboven heeft zelfmoord gepleegd door zich in een onderaardsche schuilplaats met granaten in de lucht te laten vliegen.
(Vor. ber. Terboven: 4859 K)

G. Aankomst van geallieerde troepen —

11 Mei (R.-O.) — Geallieerde troepen zijn in Oslo en Bergen aangekomen, waar zij met groot enthousiasme door de bevolking werd begroet.

SOVJET-UNIE —

H. Nationale feestdag —

10 Mei (R.-O.) — In de gehele Sovjet-Unie werd op den 9en Mei de overwinning op Duitschland op uitbundige wijze gevierd.

TSJECHO-SLOWAKIJE —

I. Russische troepen in Praag - Verloop van den strijd —

9 Mei (A.N.P.) — De strijd in Praag is ten einde. Russische troepen zijn heden in de stad binnengerukt. Nadat de Duitschers reeds op 8 Mei hadden gecapituleerd streed een gedeelte van hen verder. Ook werd de stad nog door Duitsche vliegtuigen gebombardeerd. Bij den strijd om de stad zijn 5000 patriotten gedood.

K. De president en regeering naar Praag —

11 Mei — Op uitnoodiging van den Tsjecho-Slowaakschen Nationalen Raad zijn president Benesj en de Tsjechische regeering te Praag aangekomen.
(Vor. ber. Benesj: 6248 H)

L. Konrad Henlein pleegt zelfmoord —

11 Mei (A.N.P.) — Konrad Henlein, leider van de Sudeten-Duitschers en gouwleider van het protectoraat Bohemië en Moravië, die door de Amerikanen was gearresteerd heeft zelfmoord gepleegd door zich de polsen met een scheermesje open te snijden.

VATICAAN —

M. Radiorede van Z. H. de Paus —

9 Mei (A.N.P.) — In een radiorede heeft Z.H. de Paus uiting gegeven aan zijn dankbaarheid over de beëindiging van den oorlog in Europa. Hij sprak een gebed uit voor een spoedig einde van den oorlog in de Stille Zuidzee. Hij wees op de noodzakelijkheid van de vestiging van een nieuwe en betere wereld, die gefundeerd moet zijn op vertrouwen in de leiding van God, eerbied voor de menschelijke waardigheid en het principe van gelijke rechten voor alle nationaliteiten en staten, groot of klein, zwak of sterk. **(V. b. Paus Pius XII: 6226 E)**

VEREENIGDE STATEN —

N. President Truman proclameert de overwinning op Duitschland —

8 Mei (R.-O.) — In een proclamatie, voorafgegaan door een radiotoespraak, memoreerde President Truman de overwinning die door de geallieerde legers op Duitschland is behaald. „Dit is een ernstig, maar roemrijk uur," aldus Truman. „Mijn eenige wensch is, dat F. D. Roosevelt had mogen beleven hiervan getuige te zijn." Truman wees er op, dat dezelfde overwinning nu nog op Japan behaald moet worden en sprak als zijn overtuiging uit, dat dit doel zal worden bereikt. Het Amerikaansche volk zal God voor de overwinning willen danken en daarom roept de president Zondag 13 Mei 1945 uit tot een dag van gebed.

O. Vertrek der Amerikaansche troepen uit Europa —

10 Mei — 250.000 à 300.000 man Amerikaansche troepen zullen thans per week uit Europa vertrekken tot een totaal van 3 millioen man. 400.000 man Am. troepen zullen als bezettingsmacht achterblijven.

DE WERELDOORLOG

Amerikanen nabij Praag - Russen veroveren Breslau - Onvoorwaardelijke capitulatie van alle Duitse strijdkrachten te Reims onderteekend - Ratificatie te Berlijn - De landing op Tarakan —

WESTELIJK FRONT —

7 Mei (R.O.) — De Am. bereikten Beraun, 25 km van Praag, de hoofstad van Tsjechoslowakije. Fransche troepen bereikten den Arlberg-pas.

OOSTELIJK FRONT —

7 Mei (R.O.) — De Russen veroverden Sternberg, Olmütz en Kojetein in Tsjechoslowakije. Voor de Oostzeekust bezetten zij het eiland Rügen.

8 Mei (R.O.) — Geheel Breslau is in Russische handen. 40.000 man gaven zich over.

Het einde van den oorlog in Europa —

7 Mei (R.O.) — Op 7 Mei werd in het Geallieerde Hoofdkwartier te Reims om 2.41 uur Fransche tijd de onvoorwaardelijke overgave van alle Duitsche strijdkrachten onderteekend.

Overzicht geall. en Duitsche verliezen —

7 Mei (A.N.P.) — Het totale verliescijfer der Britsche strijdkrachten van het begin van den oorlog tot 28 Februari 1945 bedraagt 1.126.802 man; het burger-verliescijfer beloopt 59.793. Het verliescijfer van het Vereenigd Koninkrijk was 685.638, waarvan 216.287 dooden. In den vorigen oorlog was het totale Britsche verliescijfer 1.089.919.

Van het begin van den oorlog tot 28 April 1945 vernietigde de R.A.F. 7.911 vliegtuigen van de as-mogendheden. Gedurende dezelfde periode verloor de R.A.F. 11.499 vliegtuigen, waarvan 7.997 vliegtuigen van „Bomber-command". De Amerikaansche luchtmacht verloor 15.941 vliegtuigen, waarvan 10.247 bommenwerpers. Zij vernietigde 20.601 Duitsche vliegtuigen in de lucht en 12.337 op den grond. Sedert het begin van den oorlog tot 31 Maart 1945 wierp de R.A.F. 654.000 (Britsche) ton bommen op Duitschland; de Amerikaansche luchtmacht 530.758 (Amerikaansche) ton. Op bezet gebied wierp de R.A.F. 284.500 ton en de Amerikaansche luchtmacht 952.897 ton. Het grootste gewicht door de R.A.F. op één doel geworpen was 5.000 ton, dat op 12 Maart 1945 op Dortmund neerkwam.

Sinds het begin van den oorlog tot April 1945 kwamen 1.048 raketten, 8.070 vliegende bommen en 7.620 ton bommen op Engeland neer.

HET VERRE OOSTEN —

A. Nederlandsche-Oost-Indië (Tarakan) —

7 Mei (R.O.) — Het centrum van de plaats Tarakan is in geallieerden handen. Het vliegveld werd eveneens veroverd. De petroleumvelden zijn van den vijand gezuiverd.

11 Mei (R.O.) — Geallieerde troepen zijn tot het Z. olieveld van Djoeta doorgedrongen.

Birma —

10 Mei (R.O.) — Tusschen het 14e Britsche leger en geallieerde eenheden ten W. van de Irawadi is een nieuwe verbinding tot stand gebracht.

13 Mei (R.O.) — Uit het dal van de Irawadi en van de kust van Arakan ondernemen Britsche afdeelingen zuiveringsacties.

Philippijnen —

Mindanao —

12 Mei (R.O.) — Am. troepen deden in het N. een nieuwe landing om de Jap. strijdkrachten in het Z. af te snijden; zij drongen 6 km het land in.

13 Mei (R.O.) — Na hun nieuwe landing zijn de Am. 25 km gevorderd en staan nu bij het vliegveld van Delmonte.

Rioe-Kioe-eilanden —

Okinawa —

10 Mei (R.O.) — Ondanks felle tegenstand rukken de Am. op naar Naha.

11 Mei (R.O.) — Op Okiwana en omliggende eilanden zijn reeds 38.856 Japanners gesneuveld.

13 Mei (R.O.) — De Am. bereikten de buitenwijken van Naha.

Luchtoorlog —

8 Mei (R.O.) — Eng. marinevliegtuigen bombardeerden vliegvelden op de Sakashima-eilanden.

9 Mei (R.O.) — Vliegende vestingen vielen opnieuw Kioesjoe aan.

10 Mei (R.O.) — 400 super-vestingen van de Marianen bombardeerden heden olieraffinaderijen en vliegvelden in Midden- en Zuid-Japan.

10 Mei (R.O.) — Britsche vlooteenheden en deklandingsvliegtuigen hervatten de aanvallen op de Sakashima-eilanden; vijandelijke vliegtuigen beschadigden 2 schepen licht.

11 Mei (R.O.) — Geallieerde vliegtuigen hebben gedurende de eerste 4 maanden van 1945 1.892.082 ton Jap. scheepsruimte buiten gevecht gesteld. **(Vor ber. 6268)**

Landing op Tarakan

Terwijl aller oogen gevestigd waren op den strijd in Birma, en daarmee op het westen van den Archipel, op Sumatra en Malakka, verscheen in den vroegen ochtend van Vrijdag 27 April een geallieerde vloot voor het eiland Tarakan op de Oostkust van Borneo, in het uiterste Oosten van het door de Japanners bezette Ned.-Indische gebied. Gedurende Zaterdag en Zondag namen de oorlogsschepen de kustverdedingen onder vuur, terwijl vliegmachines hun bommen op de stellingen lieten vallen. Op Maandagnacht 1 Mei gingen Australische troepen op de kust bij Lingkas aan wal. Tegelijkertijd landden Australische commando's op het eiland Sadoe in Straat Batagau, de nauwe zeestraat tusschen het eiland Tarakan en de vaste wal van Borneo. Zij waren uitgerust met 25-ponders en met afweergeschut, ter dekking van de genietroepen die de gevaarlijke taak hadden het landingsgebied op Tarakan te zuiveren van staketsels en palen die als hindernis in de modderbodem gedreven waren.

De geallieerde vloot bestond uit schepen van de Amerikaansche Zevende vloot en de Australische Marine, waaronder de kruiser „Hobart", de torpedobootjager „Warramunga" en vier in Australië gebouwde fregatten. Volgens de Japanners waren er vier kruisers en 10 tot 12 torpedobootjages en mijnvegers. De landing werd begunstigd door een ongewoon hoog springtij, dat echter enkele der schepen aan den grond zette, zoodat zij blootgesteld bleven aan het vuur van het Japansche geschut. Er was geen tegenstand van Japansche schepen of vliegtuigen bij de landing.

De landingstroepen, waaronder ook een Ned.-Indische detachement marscheerden het land in tegen een zwaren Japanschen tegenstand en bereikten den rand van de kotta Tarakan en het nabijgelegen vliegveld. De strijd woedde in laaggelegen moerassig land begroeid met mangroves, vol met Japansche landmijnen en electrische mijnen. De Australische tanks waren daardoor gedwongen de twee bestaande wegen te volgen. Inmiddels was Australische artillerie bezig de Japansche stellingen stormrijp te maken. Naar schatting waren er 5.000 Japanners op het zwaar versterkte eiland.

De olie van Tarakan

Tarakan is een der bekende en belangrijke oliehavens van Borneo, waar voor den oorlog ongeveer 700.000 ton ruwe olie per jaar geproduceerd werd. Het was de Tarakan-olie die in haar natuurlijke staat als Dieselolie gebruikt kon worden. Dit maakt duidelijk wat zij op dit moment voor de geallieerde operaties ter zee kan betekenen.

Er ging dan ook met de Australische troepen een Nederlandsch detachement aan land, speciaal voor het herstel van de olieproductie. Deze mannen waren voor deze taak in Australië geoefend en brachten bij de landing het benoodigde materieel mee. Bij de landing der Japanners in begin 1942 waren de installaties door de Ned.-Indische troepen vernield en ook in de laatste maanden waren de herstelde installaties opnieuw voortdurend door geallieerde bommenwerpers onder handen genomen.

Bij de Australiërs waren twee Australische genie eskaders voor den bouw en het herstel van vliegvelden.

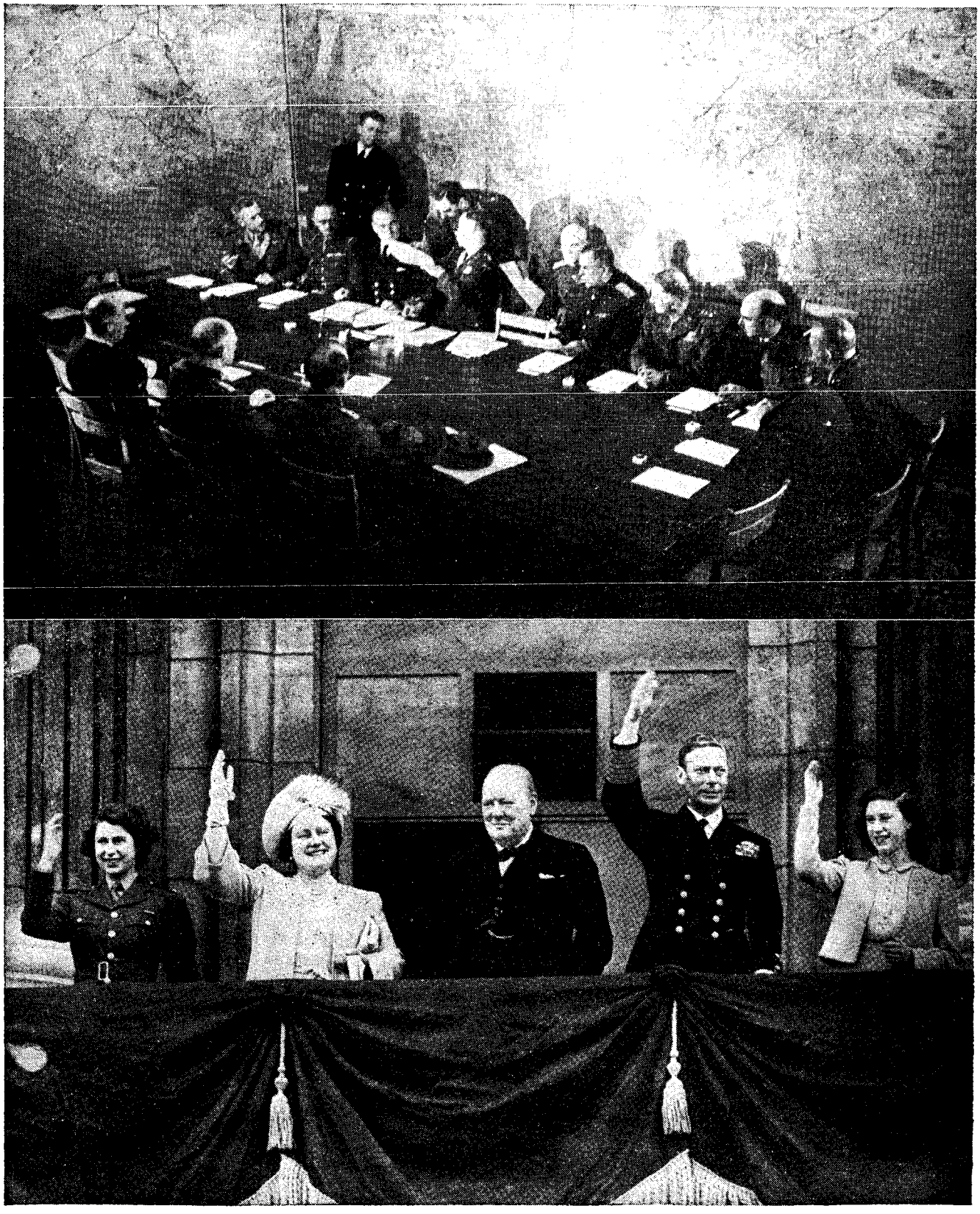
De laatste berichten waren, dat Tarakan en Lingkas bereikt waren en dat de strijd het vliegveld van Tarakan was genaderd. (Vrij Nederland 12-5)

Foto rechts: Duitsche officieren arriveeren te Wageningen voor het bijwonen van de capitulatie onderhandelingen.

Onder: Lt.-Generaal Foulkes, bevelhebber van het 1ste Canadeesche legercorps leest de voorwaarden voor de capitulatie voor aan Generaal Blaskowitz (midden-rechts) commandant van de Duitsche troepen in Nederland.

Boven: Overzicht van de zitting in het geallieerde hoofdkwartier in een schoollokaal te Reims, tijdens de onvoorwaardelijke capitulatie van alle Duitsche troepen aan Engeland, Rusland en de Ver. Staten op 7 Mei.
Onder: De Britsche Koninklijke familie en Winston Churchill nemen op Victory Europe Day (28 Mei) op het balcon van het Buckingham Palace de hulde van de bevolking in ontvangst. (foto Ass. Press)

NEDERLAND —

A. Regeering-Gerbrandy biedt ontslag aan —

16 Mei — Naar de regeeringsvoorlichtingsdienst meldt, heeft de voorzitter van den Raad van Ministers, Prof. Mr. P. S. Gerbrandy, daartoe gemachtigd door een eenstemmig genomen besluit van den ministerraad, aan H.M. de Koningin het ontslag van het geheele thans zittende kabinet aangekondigd, zulks ter voldoening van de toezegging, meerdere malen openlijk aan het Nederlandsche volk bekend gemaakt. H.M. de Koningin heeft het verzoek tot ontslag van de leden van het thans zittende kabinet in overweging genomen en den ministers verzocht zich niet slechts met de afdoening van de loopende zaken te belasten, maar tevens al datgene te verrichten wat het landsbelang vereischt. Deze laatste, van de gebruikelijke vorm afwijkende toevoeging, waardoor het kabinet tijdelijk normaal kan voortwerken, is noodzakelijk geacht, opdat H.M. de Koningin afdoende tijd en gelegenheid zou vinden, de formatie van het nieuwe kabinet te bevorderen zonder dat de duur van de raadpleging, die daarvoor noodig zou kunnen blijken, de behartiging van 's lands zaken in dezen moeilijken tijd in den weg zou kunnen staan. Het kabinet is thans derhalve demissionnair, maar kan, tot in de opvolging is voorzien, al datgene verrichten wat een niet-demissionnair kabinet behoort te doen.

De kabinetsformatie —

18 Mei (H.N.) — In verband met de a.s. kabinetswisseling heeft H.M. de Koningin op 17 Mei den heer W. Drees, te Voorburg in gehoor ontvangen. De heer Drees, die voor den oorlog sociaal-democratisch Kamerlid is geweest en wethouder van Den Haag, is de voorzitter van het Convent der politieke partijen, dat tijdens de bezetting den naam van „Vaderlandsch Comité" droeg.
De heer Drees was ook een van de Vertrouwensmannen.
(Vor. ber. 6251 A)

B. Benoeming secretarissen-generaal —

15 Mei (Anep-Aneta) — Met het beheer van de departementen zijn de volgende secretarissen-generaal belast: Buitenlandsche Zaken Jhr. Mr. A. M. Snouck Hurgronje, Justitie Mr. J. C. Tenkink, Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen Prof. Dr. G. A. van Poelje, Defensie C. Ringeling, Waterstaat Mr. D. G. W. Spitzen, Sociale Zaken Mr. Dr. A. L. Scholtens, Overzeesche gebiedsdeelen Jhr. Mr. O. E. W. Six. Mr. Tenkink zal den titel waarnemend secetaris-generaal dragen.
De volgende departementen zullen door gemachtigden worden bestuurd: Algemeene Zaken Mr. L. A. Kesper, Binnenlandsche Zaken Mr. L. A. Kesper, Financiën Mr. H. Albarda, Handel, Nijverheid en Scheepvaart Ir. F. U. Den Hollander, Landbouw M. H. J. Reininck.

C. De positie der vertrouwensmannen der regeering —

17 Mei — De regeeringsvoorlichtingsdienst deelt mede: Dezer dagen is een persbericht verspreid, handelende over de taak van de met name vermelde vertrouwensmannen van de regeering in Nederland. Door dit bericht werd de indruk gevestigd, alsof de vertrouwensmannen een vertegenwoordigende taak zouden hebben tot aan de officieele terugkomst van de regeering. Dit is niet het geval. De taak der vertrouwensmannen als tijdelijke vertegenwoordigers der regeering werd beëindigd, op het oogenblik, dat het officieele orgaan van de regeering, het Militair Gezag, in het tevoren bezette gebied was aangekondigd. Aldus is ook in feite geschied. Bij het eerste contact tusschen de vertrouwensmannen en den Chef-Staf van het Militair Gezag is dit zeer nadrukkelijk bevestigd, evenzoo bij de eerste bespreking tusschen de vertrouwensmannen en den minister-president. Het is echter mogelijk, dat de regeering met de vertrouwensmannen, die veel hadden voorbereid voor de naaste toekomst, verbinding zal houden. Overleg daarover is nog gaande. **(Vor. ber. 6281 A)**

D. Departement van Waterstaat en Wederopbouw —

18 Mei (Anep-Aneta) — Bij Koninklijk Besluit is het Ministerie van Waterstaat gewijzigd in een Ministerie van Waterstaat en Wederopbouw. De taak van den Dienst van den Algemeen gemachtigde voor den Wederopbouw en de Bouwnijverheid is door het nieuwe ministerie overgenomen.

E. College van algemeene commissarissen voor den wederopbouw —

20 Mei (Anep-Aneta) — Het Ministerie van Waterstaat en Wederopbouw heeft besloten tot de instelling van een College van algemeene commissarissen voor den wederopbouw, dat de regeering zal bijstaan. De taak van dit college zal zijn de reguleering van de bouwnijverheid in den meest algemeenen zin, voor zoover dit het werk, de bouwplaats en de direct daarmede verband houdende werkzaamheden omvat. Tot leden van het College zijn benoemd Prof. Ir. H. T. Zwiers, Haarlem, Ir. J. C. Keller van den Dienst van den Wederopbouw en de Bouwnijverheid, Ir. H. Vos, bekend door het Plan van den Arbeid, Dr. Ir. Z. R. van der Meer en Ir. H. Mouton. De voorzitter zal eerst worden aangewezen, nadat de vroegere gemachtigde voor den wederopbouw en de bouwnijverheid, Dr. Ir. J. A. Ringers, in Nederland is teruggekeerd.

F. Alle eigendommen van Duitschers aan den Staat, van N.S.B.-ers onder beheer —

14 Mei (H.N.) — Krachtens een Nederlandsche wettelijke bepaling zijn alle eigendommen van vijandelijke personen van rechtswege overgegaan aan den Staat. Alle eigendommen van leden van de N.S.B. en aanverwante organisaties staan van rechtswege onder beheer van den staat. Zoowel het eigendom van vijanden als dat van N.S.B.-ers en dergelijken wordt beheerd ten algemeenen nutte. Indien blijkt, dat zich onder deze eigendommen zaken bevinden die tijdens de bezetting op onrechtmatige wijze van eigenaar zijn verwisseld, zullen de oude eigenaren in de gelegenheid worden gesteld hun bezittingen terug te krijgen. De Binnenlandsche Strijdkrachten hebben opdracht de eigendommen te beschermen.

G. Verbod tot dragen van vuurwapenen —

12 Mei — Gen. Charles Foulkes, opperbevelhebber van het 1e Canadeesche corps, heeft een proclamatie inzake het dragen en afvuren van vuurwapenen gericht tot de bevolking van de drie westelijke provincies, waaruit blijkt, dat zij, die niet gerechtigd zijn tot het dragen van vuurwapenen, deze moeten inleveren. Uitsluitend leden van de geallieerde legers in uniform en leden van de binnenlandsche strijdkrachten, voor zoover in het bezit van bepaalde nader omschreven armbanden, mogen wapens dragen.

H. H.M. de Koningin dankt Canada

18 Mei — H.M. de Koningin zond de volgende boodschap aan den premier van Canada:
Ten zeerste verheugd over de bevrijding van mijn land, wensch ik U te betuigen hoezeer ik en mijn land U dankbaar zijn voor alles, dat door het Canadeesche leger is gedaan voor de herwinning van onze vrijheid. Wij zijn aan Canada en zijn dapperen soldaten meer schuldig dan wij ooit kunnen goedmaken. Wij zullen dit nimmer vergeten en zullen ons met dankbaarheid steeds diegenen herinneren, die voor onze vrijheid hun leven hebben geofferd.

I. H.M. de Koningin dankt Zweden —

18 Mei — H.M. de Koningin heeft een telegram gezonden aan Koning Gustaaf van Zweden, waarin zij uiting geeft aan de groote dankbaarheid van haar volk voor alles wat Zweden ter verlichting van het lijden van Nederland heeft gedaan en waaraan het steeds met een gevoel van dankbaarheid de herinnering zal behouden.
(Vor. ber. H.M. de Koningin: 6280 B)

K. De Synagoge te Amsterdam heropend —

Zaterdag 11 Mei is de eerste dienst gehouden in de heropende Synagoge op het Jonas Daniel Meyerplein.
Het gebouw was overvol. Het gehoor bestond voor 80 pct. uit niet-geloovigen.
Drie Amsterdamsche politie-agenten waren eeregast. Zij hadden tijdens de bezetting grooten moed aan den dag gelegd door Joden te helpen, al brachten zij hierdoor hun eigen leven in gevaar. Zij waarschuwden de Joden „als er iets ging gebeuren" en namen onderduikers in hun huizen op.
Er werden gebeden gezegd voor de Koninklijke familie. In zijn preek zeide de Rabbijn, dat in hun drieduizendjarige geschiedenis de Joden tal van malen waren vervolgd, doch het was nog nooit gebeurd, zooals thans in Nederland. dat zij werden beschermd door de bevolking te midden waarvan zij leefden.
Nederlandsche niet-Joden hadden leven en bezittingen gewaagd om hun Joodsche medeburgers te helpen. Nederland was een lichtend voorbeeld.
De Synagoge is onbeschadigd. Zelfs de gebedsrollen en de koperen kronen zijn aanwezig.
De Amsterdamsche Jodenwijk bestaat vrijwel niet meer, zoo bericht men ons verder. De huizen stonden uiteraard reeds lang leeg, ten gevolge der Duitsche slavenjachten. Bovendien is in den afgeloopen verschrikkelijken winter al wat brandbaar was uit de huizen weggehaald.
(Vrij Nederland 19-5)

L. De oorlogsschade te Groningen

14 Mei — De schade in de binnenstad van Groningen is volgens het Persbureau Houtman vrij aanzienlijk. Onder meer zijn de Noordzijde van Vischmarkt en Groote Markt vrijwel geheel verdwenen. Van de Stoeldraaiersstraat is niets over en ook op de singels zijn hier en daar groote stukken weg.

M. Uitgangsverbod te Amsterdam opgeheven —

17 Mei — Het uitgaansverbod voor den tijd tusschen 23 en 4 uur is, naar „Het Parool" meldt, opgeheven, zoodat men weer gedurende het geheele etmaal op straat mag.
(Vor. ber. Spertijd: 6286 B)

DAGORDER

AAN DE BINNENLANDSCHE STRIJDKRACHTEN

Nu eindelijk het uur der bevrijding is aangebroken, is de taak, die U oorspronkelijk was toebedeeld, ten einde. Op voorbeeldige wijze hebt gij U ondanks schier onoverkomelijke moeilijkheden daarvan gekweten.

H.M. de Koningin, Uw eigen landgenooten, zoowel als onze bondgenooten, hebben de grootste bewondering voor Uw fier en onversaagd verzet en mijzelf heeft het met trots vervuld het bevel over U te mogen voeren.

Nu onze vijand en onderdrukker verdreven en verslagen wordt, roep ik U op voor een nieuwe taak, die gij op grondslag van vrijwilligheid zult kunnen blijven uitoefenen. Ik zie deze voorshands aldus, dat gij als militaire eenheden de gealliëerde autoriteiten en het wettig gezag zult bijstaan bij hun arbeid met betrekking tot het lenigen van den nood. Zonder herstel van rust en orde is dit niet mogelijk en ik doe daarom een dringend beroep op Uw hulp om aldus de eerste voorwaarde voor den wederopbouw van het Vaderland te vervullen.

Ik weet, dat ik niet tevergeefs een beroep behoef te doen op Uw vaderlandsliefde en plichtsbetrachting en ben ervan overtuigd, dat ik van U alle noodige medewerking zal ondervinden.

Omdat Nederland nog operatiegebied is, vallen nog tal van moeilijkheden te voorzien en te overwinnen. Van mijn steun kunt gij daarbij verzekerd zijn.

Weest dus bezield met het vertrouwen, ook thans Nederland te kunnen helpen dienen en daarmede een eereplicht te vervullen tegenover hen die in den strijd gevallen zijn.

Ik gedenk hunner in eerbied.

LEVE DE KONINGIN! LEVE HET VADERLAND!

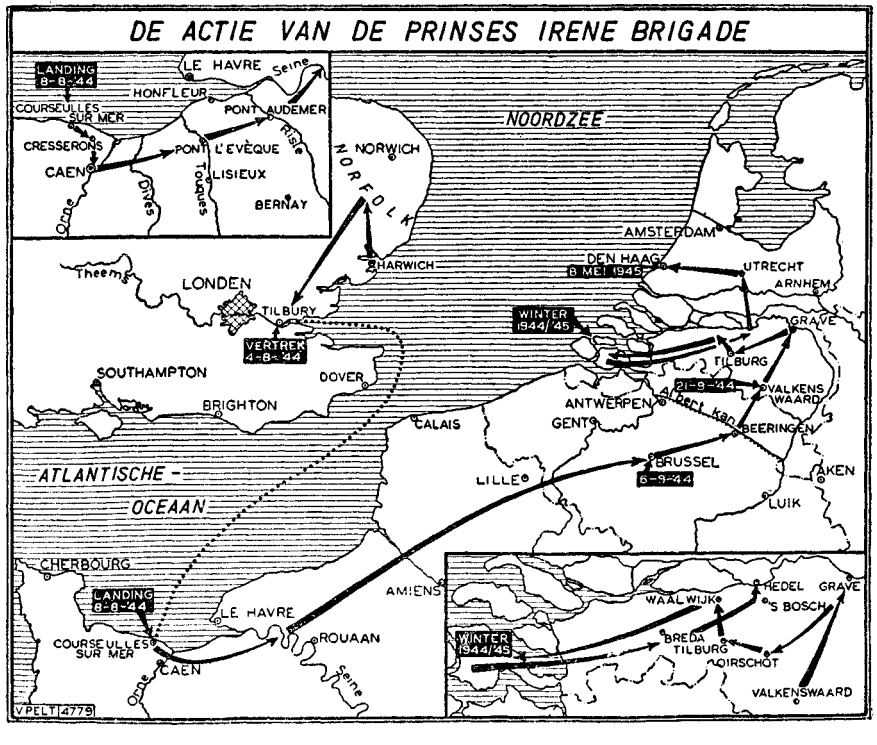
DE BEVELHEBBER DER NEDERLANDSCHE STRIJDKRACHTEN
De Luitenant-Generaal

Bernhard

Prins der Nederlanden.

De Prinses Irene Brigade

A.
De Prinses Irene Brigade werd op 11 Januari 1941 in Engeland gevormd uit Nederlanders, die van alle windstreken naar Engeland waren gekomen om hun deel bij te dragen in den strijd tegen de overweldigers van Nederland. Ook de Nederlanders, die van het bezette vaderland naar Engeland wisten te ontkomen, werden bij de Brigade ingedeeld.
Na een gedegen opleiding werd de Brigade belast met de bewaking van een deel van de Engelse Oostkust, waaronder de belangrijke marinehaven Harwich. Later werden als deel van de 21th Army Group — het Britsche deel van het geallieerde invasieleger — voortdurend landingsmanoeuvres en andere oefeningen gehouden.
Kort na de eerste geallieerde landing in Normandië werd de Brigade in Juli 1944 overgeplaatst naar de bosschen van Norfolk. Door middel van veldoefeningen werden de mannen hier voorbereid op de taak die voor hen was weggelegd aan het Nomandische front. Op 2 Aug. werd bevel gegeven naar de inschepingshaven Tilbury te vertrekken en op 4 Aug. 1944 was de groote dag van de inscheping.
Op 8 Augustus ging de troep aan land bij Courseuilles sur Mer. In een groote colonne werd opgemarcheerd naar Cresserons, waar bivak wed opgeslagen. De Prinses Irene Brigade kwam hier onder de bevelen van het 1e Canadeesche leger en kreeg tot taak een deel van de frontlijn van de 6e Luchtlandingsdivisie over te nemen. De lijn van de kust tot Caen, die in de soldatenwereld de veelzeggende naam „De Hellehoek" had verkregen. was de plaats van het eerste optreden.
Op waardige wijze heeft de Prinses Irene Brigade de opgelegde taak volbracht en toen eenmaal de groote doorbraak door het Duitsche front begon, joegen de mannen van de Brigade, in haar sector, den vijand over de evenwijdig achter de Orne lopende riviertjes, de Dives, de Touques en de Risle.
Op 3 September werd order gegeven de Brigade te verplaatsen naar Brussel, welke stad op 6 September werd bereikt. Onmiddellijk werd de opmarsch voortgezet naar Beeringen. waar op 7 September de brug over het Albert kanaal werd geforceerd. Hier werden voorbereidingen getroffen voor de doorbraak naar Nederland en in de nacht van 20 op 21 Sept. 1944 trokken de mannen bij Valkenswaard over de Nederlandsche grens naar Grave, waar de Maasbrug onder hun bescherming werd gesteld.
Door de mislukte operatie bij Arnhem kwamen ingrijpende wijzigingen in de opmarsplannen. In plaats van een doorbraak naar Noord Nederland volgde nu eerst de bevrijding van geheel Brabant. Via Oirschot ging de tocht naar Tilburg, dat na felle strijd werd genomen. Gezamenlijk met de van Breda komende Poolse divisie werd opgerukt naar Waalwijk, waar de laatste resten van de Duitsche legers werden opgeruimd. De winter 1944-45 werd doorgebracht op N. en Z. Beveland en Walcheren om het voor de haven van Antwerpen zoo belangrijke Zeeuwsche front te handhaven. April 1945 bracht de mannen ten Noorden van Den Bosch met de opdracht een bruggenhoofd over de Maas bij Hedel te vormen vanwaaruit de geallieerden zouden doorstoten naar Zalt Bommel. Zoover is het niet gekomen. Het Duitsche kaartenhuis stortte ineen en na de capitulatie van de Duitsche legers in Nederland werd aan de Prinses Irene Brigade de opdracht gegeven als eerste geallieerde onderdeel de Koninklijke Paleizen in Den Haag te bezetten. Zoo eindigde op 8 Mei 1945 de brigade haar activiteit met een glorieuze intocht in Den Haag.

B. Strijd tusschen Russen en Duitschers op Texel —
17 Mei (Anep-Aneta) — 1000 Russen, die gedwongen waren in het Duitsche leger te vechten, zijn in de laatste weken voor de bevrijding op het eiland Texel tegen de Duitschers in verzet gekomen toen hun bleek, dat zij naar het front in Oost-Nederland zouden worden gezonden. In De Koog hebben zij toen het Duitsche garnizoen overmeesterd. De muiterij verspreidde zich over het geheele eiland, waarna gevechten met uit Den Helder overgestoken Duitschers ontstonden, die voor de Russen gunstig verliepen. De Duitsche batterijen van Den Helder hebben toen Den Burg en Oudeschild onder vuur genomen. In Den Burg waren 35 tot 50 dooden en gewonden. In Oudeschild werden de huizen bij de haven en eenige schepen vernield.
De Duitschers leden zware verliezen: in De Koog waren er nog slechts 14 van de 200 in leven. 12 leden van de binnenlandsche strijdkrachten, die de Russen hadden geholpen, werden door de Duitschers ontdekt en doodgeschoten. 11 anderen werden naar Den Helder meegenomen, maar er is nog geen spoor van hen gevonden.

C. Nederland en Frankrijk benoemen ambassadeurs —
17 Mei (A.N.P.) — De Nederlandsche en Fransche regeeringen hebben besloten, hun wederzijdsche vertegenwoordigers tot den rang van ambassadeur te verheffen. Jhr. van Haersma de With, buitengewoon en gevolmachtigd Ambassadeur van H.M. de Koningin, heeft zijn geloofsbrieven aan Generaal De Gaulle overhandigd.

D. Rijksbureau voor oorlogsdocumentatie opgericht —
15 Mei (A.N.P. — De regeering is overgegaan tot de oprichting van een rijksbureau voor oorlogsdocumentatie, bestuurd door een directorium van drie hoogleeraren: Prof. Mr. N. W. Posthumus, hoogleeraar in de econ. geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam, Prof. Dr. Z. W. Sneller van de Economische Hoogeschool te Rotterdam en Prof. Mr. B. H. D. Hermesdorf, hoogleeraar in Romeinsch en oud-vaderlandsch recht aan de R.K. Universiteit te Nijmegen. Het bureau zal zich in de eerste plaats bezig houden met het verzamelen van alle gegevens omtrent de geschiedenis tijdens den bezettingstijd (archieven, bescheiden, brieven, aanplakbiljetten, foto's, gramofoonplaten, illegale publicaties e.d.). In de tweede plaats komt schifting en het rijp maken van het materiaal voor publicatie.

E. Oproep van de Ned. Volksbeweging —
17 Mei — De Nederlandsche Volksbeweging, die tijdens de bezetting werd voorbereid, heeft zich met een door ca. 30 personen van uiteenloopende richtingen geteekenden oproep tot het Nederlandsche volk gericht. Zij meent, dat met den tweeden wereldoorlog een periode in de geschiedenis is afgesloten; dat het Nederlandsche volk een geestelijke vernieuwing, gevoed uit de levende bronnen van Christendom en Humanisme, noodig heeft: dat de eerbied en verantwoordelijkheid voor den mensch, die slechts in dienst van een hechte, rechtvaardige en bezielde gemeenschap tot ontplooiing komt (personalistisch socialisme) fundamenteel behoort te zijn en dat alle gebieden van het menschelijk leven gebonden zijn aan volstrekte normen als barmhartigheid, waarheid en naastenliefde.

De N.V.B. is o.m. van oordeel, dat het politieke partij-leven in ons volk zich langs andere scheidslijnen dan voor 1940 zal moeten bewegen; met name de Christelijke antithese en den klassenstrijd acht zij geen vruchtbare beginselen meer.

A. Schadevergoeding door annexatie? —

18 Mei — In een radiorede te San Francisco, zeide Min. van Kleffens, in antwoord op de vraag, hoe hij zich de compensatie van Duitschland met de door dit land in Nederland aangerichte schade voorstelde, dat hij persoonlijk van meening was, dat de eenige manier, waarop Nederland compensatie kon verkrijgen, was, de annexatie van een klein, maar vruchtbaar gedeelte van Duitschland.
Deze annexatie zou tevens een soort vergeldingsmaatregel zijn om Duitschland bij te brengen, dat oorlog geen voordeel oplevert.

B. Duitsche represaillemaatregel te Putten —

16 Mei — Naar „De Volkskrant" meldt werd eenige maanden geleden in het dorp Putten een Duitsch generaal doodgeschoten. De Grüne Polizei voerde 200 mannelijke inwoners weg. Thans is bericht ontvangen, dat nog slechts 16 van hen in leven zijn. De overigen zijn meerendeels in een „Vernichtungslager" om het leven gebracht.

C. De financieele situatie —

16 Mei — Mr. L. J. A. Trip, president van de Nederlandsche Bank, heeft, naar „Het Binnenhof" meldt, verklaard, dat naar schatting de nationale schuld met rond 18 milliard tot 23 milliard gulden is gestegen. Van het voorjaar van 1941 af was Nederland in financieel opzicht een deel van Duitschland.
Rost van Tonningen betaalde iedere maand 75 millioen Rm. als Nederlands bijdrage in den oorlog tegen Rusland. 10 millioen daarvan werden in goud betaald, tot de goudvoorraad in Nederland volkomen was uitgeput. De Nederlandsche goudreserve, die naar Amerika, Engeland en Zuid-Afrika is gebracht, heeft thans een waarde van 931 millioen. Het oude geld zal in circulatie blijven, terwijl nieuwe bankbiljetten worden uitgegeven ten behoeve van de geallieerde soldaten. Deze nieuwe biljetten zijn eigenlijk geen bankbiljetten maar schuldbekentenissen van den Nederlandsche staat.

D. Geldverkeer in N. Holland vrijgegeven —

19 Mei — Het geldverkeer in Noord-Holland is, zooals „Het Parool" bericht, vrijgegeven, zoodat ten aanzien van dispositie op crediet-saldi bij financieele instellingen niet langer een limiet van ƒ 100 is gesteld.

E. De inundatie van de Wieringermeer —

17 Mei (Anep-Aneta) — Men verwacht, dat de gevolgen van de overstrooming van de Wieringermeerpolder minder ernstig zullen zijn dan die Walcheren, aangezien hier hoofdzakelijk zoet water is binnengedrongen. Men is reeds begonnen met de voorbereidingen voor het herstel van den dijk. Het zal noodig zijn een nieuwen dijk van 600 meter aan te leggen. Verwacht wordt, dat er in Juli met de droogmaling een begin zal kunnen worden gemaakt en dat de polder in Nov. weer droog zal zijn.

F. Voorloopig overzicht van de oorlogsschade aan den grond —

18 Mei (Anep-Aneta) — Ongeveer 40.000 H.A. land, die voor de helft uit landbouwgrond bestaan, zijn door de Duitschers geïnundeerd. Het zal 3 à 4 weken duren eer dit land droog is. Sommige stukken land zijn reeds droog gemaakt en bij wijze van proef met aardappelen beplant, maar andere producten kunnen niet worden uitgezaaid omdat het te laat in het jaar is. De grootste schade is aangericht aan het Westland, waardoor een groote tankloopgraaf loopt.

G. De nood in het Westen - Zweedsche en Zwitsersche hulp —

19 Mei (A.N.P.) — Het s.s. „Halaren", dat thans in Den Helder is gelost, bevatte 500 ton meel, 995 ton haring (verpakt in 10.000 vaten), 196 ton gezouten wijting, 200 ton aardappelenvlokken en 100 ton melkpoeder, geschonken door het Zweedsche Roode Kruis, alsmede 1365 ton meel en 137 ton linzen, geschonken door het Zwitsersche Roode Kruis. **(V. b. 6266 B)**

H. Hulp aan Nederland - Canadeesch fonds gevormd —

19 Mei — Uit Ottawa wordt gemeld, dat een fonds van 210.000 dollar is gevolgd in samenwerking met het Canadeesche Roode Kruis, voor den aankoop van medische artikelen, levensmiddelen, kleeren enz. voor het Nederlandsche volk. De leiding van het fonds zal deze goederen aan het Nederlandsche Roode Kruis sturen.

I. Hongeroedeem in de steden van West-Nederland —

16 Mei — In West-Nederland, vooral in de groote steden, treedt op groote schaal hongeroedeem op, zich o.a. uitend in zwellingen van enkels en polsen. In Amsterdam alleen zijn er, naar wij aan „Het Parool" ontleenen, 20.000 tot 30.000 gevallen. In de laatste weken zijn in Den Haag en Rotterdam 1000 sterfgevallen officieel aangegeven als te zijn veroorzaakt door ondervoeding. Was in Jan. deze doodsoorzaak nog maar 1 pct. van het aantal sterfgevallen, thans is dit gestegen tot 30 pct.

Verhongerde vrouw, die tijdens den „hongerwinter" meer dan 40% van haar gewicht had verloren. Zij zal met vele anderen die dit droef procent „haalden" worden opgenomen voor een kuur van 4 weken in een der Roode Kruis-klinieken. Zij die „maar" 25% te weinig wegen krijgen gedurende een week 7 liter melk en extra voeding.

K. 50.000 kinderen naar Frankrijk

18 Mei (A.N.P.) — De Fransche regeering heeft besloten om de Nederlandsche autoriteiten uit te noodigen 50.000 ondervoede kinderen naar Frankrijk te sturen. De kinderen zullen bij families ondergebracht worden in gebieden die niet door den oorlog geteisterd zijn en waar voldoende voedsel aanwezig is. Voor elk kind zal een dagelijksche vergoeding van 25 francs worden gegeven.
(Vor. ber. Uitzending: 6285 M)

L. Functie Gemachtigde voor den Arbeid opgeheven —

19 Mei (Anep-Aneta) — De functies van Gemachtigde voor den Arbeid en die van Sociaal Voorman zijn opgeheven. Het bureau van den Gemachtigde zal verdwijnen en in geen geval meer naar buiten toe werkzaam zijn.

M. De illegaliteit - Raad der illegaliteit —

19 Mei — De Groote Advies-Commissie der Illegaliteit — dit is de sedert Juni 1944 optredende toporganisatie der illegaliteit — heeft besloten, dat voor vertegenwoordiging in den Raad der Illegaliteit in aanmerking komt elke belangrijke ondergrondsche organisatie, die vóór 3 Juli 1944 landelijk of inter-provinciaal werkte en die door den Raad der Illegaliteit in de samenstelling van dat oogenblik wordt aanvaard. (Trouw)

N. Reorganisatie van de Binnenlandsche Strijdkrachten —

15 Mei (A.N.P.) — Het ligt in de bedoeling, dat de leden van het Strijdend Gedeelte der N.B.S. binnenkort gekazerneerd en geuniformeerd zullen worden. Uit hen zullen leden voor de marine, leger en luchtvaart worden gerecruteerd. Voorts zullen uit hen de stoottroepen worden gevormd, die voor de bezetting van Duitschland zullen worden gebruikt.
(Vor. ber. 6282 F en 6241 G)

O. Havenwerken te Den Helder —

18 Mei — De haven- en walinstallaties te Den Helder blijken niet alleen in prima staat te zijn, maar zijn zelfs nog veel verbeterd, aldus ontleenen wij aan „Trouw".

P. De havens van Rotterdam —

15 Mei (Anep-Aneta) — De Nieuwe Waterweg is slechts een weinig verzand, doch verder bevaardbaar. De havens van Rotterdam, met uitzondering van de Parkhaven en de Merwede-haven, zijn verwoest, doordat de kademuren zijn opgeblazen. In de petroleumhaven zijn alle tanks opgeblazen. Alle kranen, zoowel drijvende als vaste, zijn naar Duitschland gesleept, evenals de ertselevatoren. De graan-elevatoren zijn intact. Van de werven zijn de hellingen als regel intact, doch de machines zijn door de Duitschers gestolen.

Q. Verklaring van generaal Foulkes —

Generaal Faulkes heeft op 14 Mei via de radio medegedeeld, dat weldra alle Britsche soldaten uit Nederland zullen zijn verwijderd en dat de Geallieerden erop zullen toezien, dat zij geen buit medenemen. (15 Mei R.O.)

R. De havens van Amsterdam toegankelijk —

19 Mei (A.N.P.) — Tusschen de pieren van IJmuiden hebben de Duitschers indertijd eenige binnenschepen laten zinken, waarboven nog 6 meter water staat.

De „Tjihini", die den toegang tot een der sluizen had moeten versperren, is afgedreven en ligt niet in den weg. De kleine sluis en de middensluis zijn te gebruiken; de (groote) Noordersluis is beschadigd. D e beide spoorbruggen in het Noordzee-kanaal werken. Tusschen de Petroleumhaven en het Zaandamsche gat zijn twee schepen in de vaargeul tot zinken gebracht. Men zal een nieuwe geul om deze hindernis heen baggeren.
(Vor. ber. Havenwerk: 6098 A)

A. Spoorwegen - Prof. ir. Goudriaan afgetreden —
19 Mei — Op eigen verzoek is eervol ontslag verleend aan prof. ir. Goudriaan als president-directeur van de Ned. Spoorwegen. Ir. W. Hupkes en ir. W. F. H. van Rijckevorsel zijn met de leiding belast. (Het Parool)
(Vor. ber. Prof. Goudriaan: 3196 B)

B. De toestand der vliegvelden —
17 Mei (A.N.P.) — Op het vliegveld Valkenburg bij Den Haag wordt door de geallieerden een startbaan van ca. 1 km lengte aangelegd met behulp van groote stalen matten. Van het vliegveld Waalhaven zijn door de Duitschers groote stukken omgeploegd, van greppels voorzien, met tarwe ingezaaid en daarna van landmijnen voorzien. Deze mijnen worden nu door Duitsche krijgsgevangenen opgeruimd. De toestand van Soesterberg valt zeer mee. Schiphol is ernstig beschadigd. Alle gebouwen zijn verdwenen, terwijl de startbanen tal van kraters te zien geven, die door geallieerde bombardementen en Duitsche vernielingen zijn ontstaan.

C. Wegverkeer - De toestand der bruggen —
18 Mei — Naar „De Waarheid" mededeelt is de schade aan onze bruggen grooter dan vijf jaar geleden. Onbruikbaar zijn de verkeersbruggen bij Moerdijk en Vianen, vernield zijn alle bruggen over de IJsel, dus die bij Westervoort, Zutfen, Deventer en Zwolle (Katerveer), voorts de bruggen bij Arnhem, Hedel, Keizersveer, Heusden, Venlo en Roermond. Onzekerheid bestaat nog over de brug bij Kampen. De bruggen bij Grave, Dordrecht en Hendrik-Ido-Ambacht bleven behouden, evenals de verkeersbrug bij Nijmegen. De brug bij Zaltbommel is licht beschadigd. De bruggen over het Twente-Rijn-kanaal zijn vrijwel alle stuk, die over het Waal-Maaskanaal zijn intact gebleven. Op een persconferentie deelde de Minister van Waterstaat en Wederopbouw, Ir. Th. P. Tromp, naar Anep-Aneta meldt, mede, dat bij Culemborg een overgang zal worden gemaakt via de spoorbrug, terwijl bij Hedel een pontveer wordt gelegd. In Engeland is 10.400 ton brugmateriaal voor gewone bruggen gereed om naar Nederland verscheept te worden. Bovendien is daar 31.000 ton staal voor brugherstel in bestelling. Van de spoorwegverbindingen tusschen Noord en Zuid zal die tusschen Nijmegen en Arnhem het eerst worden gerepareerd. Tegelijk zal de brug bij Zwolle worden hersteld. De spoorbrug over den Moerdijk zal door aanleg van een landhoofd met 400 m worden bekort.

D. Herverdeeling gevorderde auto's en rijwielen —
17 Mei (Anep-Aneta) — De door de Duitschers gevorderde en thans achtergelaten auto's en rijwielen, die als oorlogsbuit werden beschouwd, zijn door de geallieerde militaire overheid afgestaan aan de Rijksverkeersinspectie. Vroegere eigenaars, die hun vervoersmiddel voor doeleinden van algemeen landsbelang, zooals voedselvoorziening, medische zorg e.d., noodig hebben, kunnen een aanvrage indienen. Als regel zal het eigen vervoermiddel niet kunnen worden teruggegeven, omdat dit in de massa niet terug te vinden is. Er komen hoogstens 15.000 auto's en 50 à 60.000 fietsen ter beschikking.
(Vor. ber. Rijwielvordering: 6092 A)

E. Dr. G. J. Renier professor aan de Londensche Universiteit —
Onze landgenoot Dr. G. J. Renier is benoemd tot Professor in de Nederlandsche Geschiedenis aan de Universiteit van Londen.
De nieuw-benoemde hoogleeraar zal op Maandag 4 Juni a.s., te 17.30 zijn inaugurale rede uitspreken, waarvan de titel luidt: „The Criterion of Dutch Nationhood". (Vrij Nederland 19-5)

F.

De Bevrijding van Nederlandsch-Indië

17 Mei (A.N.P.) — In een persconferentie heeft gen.-majoor Bongers, hoofd van de setie Indische Zaken van het M.G., een overzicht gegeven van hetgeen reeds is gedaan en nog zal worden gedaan om de bevrijding van Nederl. Indië te bespoedigen en den wederopbouw ter hand te nemen. Hierbij dient in het oog te worden gehouden, dat de inheemsche bevolking heeft gezien hoe het K.N.I. Leger en de Marine zijn verslagen en de Nederlandsche mannen en vrouwen door den vijand zijn vernederd. Daarom moeten onder de overwinnaars van de Japanners een zoo groot mogelijk aantal Nederlanders aanwezig zijn. Dienstplicht voor Indië zal voorloopig niet worden ingevoerd. De oorlogsvrijwilligers worden in drie groepen ingedeeld, nl. bij de expeditionaire macht, bij de gezagsbataljons of bij het korps Mariniers. De leeftijdsgrens is van 18 tot 35 jaar. Na de bevrijding zullen de vrijwilligers voorrang hebben voor het overgaan als beroepspersoneel naar het K.N.I.L., voor zoover er plaats is, en voorts voor het overgaan in een civiele betrekking, eveneens voor zoover er plaats is. Gen.-majoor Bongers gaf vervolgens een overzicht van hetgeen er reeds in Australië wordt gedaan en behandelde de uitzending van ervaren krachten op beperkte schaal en de tijdelijke centraliseering van het bedrijfsleven. Er is opgericht een „Bank voor Nederlandsch-Indië", waarin alle banken vertegenwoordigd zijn, terwijl voor den import- en exporthandel de Nederlandsch-Indische Gemeenschappelijke Import- en Exportorganisatie (NIGIEO) zal optreden. Ook bij de cultures zullen de krachten worden samengevoegd. De vrouwelijke vrijwilligers voor Indië zijn georganiseerd in het Vrouwelijke Vrijwilligers Korps (VVK) voor het K.N.I.L. Voor dit corps komen slechts specialisten in aanmerking.

G.

NEDERLANDSCH-OOST-INDIE —

Japanners stellen Onafhankelijkheidscomité in- De naam Indonesie

Op den 29 April, den verjaardag van den Japanschen keizer, heeft de Japansche opperbevelhebber op Java het reeds aangekondigde Onafhankelijkheidscomité voor Indonesië ingesteld. Het is een zeer uitgebreid comité bestaande uit 60 leden, waaronder Indonesiërs, Chineezen, Arabieren, Indiërs en Indo-Europeanen. Als voorzitter is aangesteld is dr. K. R. T. Radjiman Widjodiningrat, terwijl de Japanner Yoshi Ishibangase en R. P. Soeroso als vice-voorzitters zijn aangewezen.
Er zijn 7 Japanners als buitengewone leden aan het Comité toegevoegd. Officieel werd meegedeeld, dat Radjiman en Soeroso in hun functies waren benoemd op aandrang van Soekarno en Moh. Hatta, wegens hun langdurige politieke ervaring. Zij zelf zijn eenvoudig leden der commissie.
Nu Duitschland aan de as ontvallen is en de zware onweerswolken zich boven Japan samentrekken, ligt het blijkbaar in de bedoeling om Nederland voor de toekomst een moeilijke nalatenschap op den hals te schuiven. We moeten dan ook, aldus „Vrij Nederland", de onafhankelijksheidsverklaring van Java binnen zeer afzienbaren tijd tegemoet zien. Reeds is verklaard, dat de Commissie uitsluitend de onafhankelijkheid van Java heeft voor te bereiden, maar dat deze ook de beginselen zal bepalen volgens welke de Kleine Soenda-eilanden, Celebes, Ceram en Zuid-Borneo en de andere eilanden hun onafhankelijkheid zullen krijgen. De hier genoemde eilanden krijgen nu ook van de Japansche Marine hun raden van advies, bij wijze van voorbereiding van de onafhankelijkheid en ook een eigen vlag en volkslied.
Tegelijkertijd is ook een Economische Raad voor Java ingesteld onder voorzitterschap van Mohammad Hatta, ter versterking van de economischen opbouw en om den Japanschen bevelhebber van economisch advies te dienen.
Dit is de laatste daad van luit.-generaal Koemakitsji Harada, die als opperbevelhebber van Java is afgetreden en een andere belangrijke functie zal krijgen. Hij is vervangen als opperbevelhebber van Java door luit.-generaal Yoitsjiro Hagano, die reeds zijn functie aanvaard heeft.
Geheel in dat kader past het zoojuist afgekomen besluit, dat de naam van Ned.-Indië thans officieel vervangen is door die van Indonesië. (Vrij Nederland)

NEDERL. WEST-INDIE —

H. De economische toekomst van Suriname - Waarborgen van Nederland gevraagd —
Ingezetenen van Suriname. onder wie vertegenwoordigers van openbare lichamen en vereenigingen, hebben in een bijeenkomst een resolutie aangenomen, waarin zij zeggen, dat de economische toekomst van Suriname zoo ongunstig is, dat onmiddellijke maatregelen noodzakelijk zijn. De resolutie zegt dan verder, dat het de plicht van het Moederland, als het middelpunt van het Rijk der Nederlanden, is, om de plannen voor de economische toekomst van Suriname financieel te waarborgen. De vergadering werd bijgewoond door bijna alle officieel erkende organisaties te Paramaribo. Het initiatief was genomen door de heeren

Bos Verschuur en Wijngaarde. De hoop werd uitgesproken dat de heeren Limapo en Wix, als leden der Staten of als particulier naar Londen zouden gaan om besprekingen hierover te voeren met den minister. De Staten hebben reeds een bespreking aan de kwestie gewijd. Een beslissing over de reis der genoemde leden naar Londen is blijkbaar nog niet genomen. (Vrij Nederland 19-5)

BELGIE —

A. Stakingsverbod afgekondigd —
20 Mei (R.-O.) — Per radio heeft premier Van Acker medegedeeld, dat alle stakingen voor een periode van 3 maanden zullen worden verboden. Tevoren had de premier op 17 Mei in den Senaat reeds verklaard, dat er een algemeene staking dreigt, zelfs in de openbare diensten. Het doel hiervan was, de Belgische instellingen te niet te doen en het land ten ondergang te brengen. In zijn radiorede wees Van Acker op de ernstige gevolgen der stakingen en stelde o.m. halveering der spoor- en tramdiensten en afsnijding der gastoevoer in uitzicht. Ook wees hij op een mogelijke vermindering van de geallieerde hulp bij de voedselvoorziening. **(Vor. ber. Staking: 6200 F)**

DENEMARKEN —

B. Opleiding van troepen voor bezetting van Noord-Duitschland
15 Mei (R.-O.) — Verschillende lichtingen van het Deensche leger zullen worden opgeleid, ten einde den veiligheidsdienst over te nemen en tevens ter voorbereiding van de deelneming door Denemarken aan de bezetting van Noord-Duitschland.

DUITSCHLAND —

C. Duikbooten geven zich over —
16 Mei (R.-O.) — Tot dusver hebben zich van de 60 Duitsche duikbooten, die zich tijdens de capitulatie op zee bevonden, 40 overgegeven. 5 andere zijn op weg naar aangegeven havens
(Vor. ber. Duitbootoorlog: 6224 C)

D. Verklaringen over het bestuur van Duitschland —
17 Mei (R.-O.) — Minister Churchill verklaarde in het Lagerhuis, dat de geallieerden de Duitschers hun land zelf zullen laten besturen volgens de bevelen, die zij van de geallieerden zullen ontvangen. Namens gen. Eisenhower werd verklaard, dat de Am. nog geruimen tijd in Duitschland zullen blijven. Zij zullen een militair bestuur instellen, dat onder het geallieerde opperbevel zal blijven staan tot de 4 mogendheden in de verschillende sferen de verantwoordelijkheid van het bestuur op zich nemen.
(Vor. ber. 6287 D)

E. Duitsche duikbootverliezen —
17 Mei (R.-O.) — De geallieerden hebben in dezen oorlog meer dan 500 Duitsche duikbooten tot zinken gebracht. Hiervan hebben de Amerikanen er 126 voor hun rekening genomen.

F. Geen erkenning van de regeering Dönitz —
17 Mei (B.B.C.) — Het geallieerde opperbevel erkent op het oogenblik geen enkele Duitsche regeering. Dönitz wordt erkend als vertegenwoordiger van het Duitsche opperbevel, en de geallieerden bedienen zich van hem om de ontwapening en demobilisatie van de Duitsche strijdkrachten te bespoedigen. Daarna zal ook het Duitsche opperbevel worden ontbonden. Over radio-Flensburg zal niet meer in naam van Dönitz worden omgeroepen.
(Vor. ber. Dönitz: 6286 I)

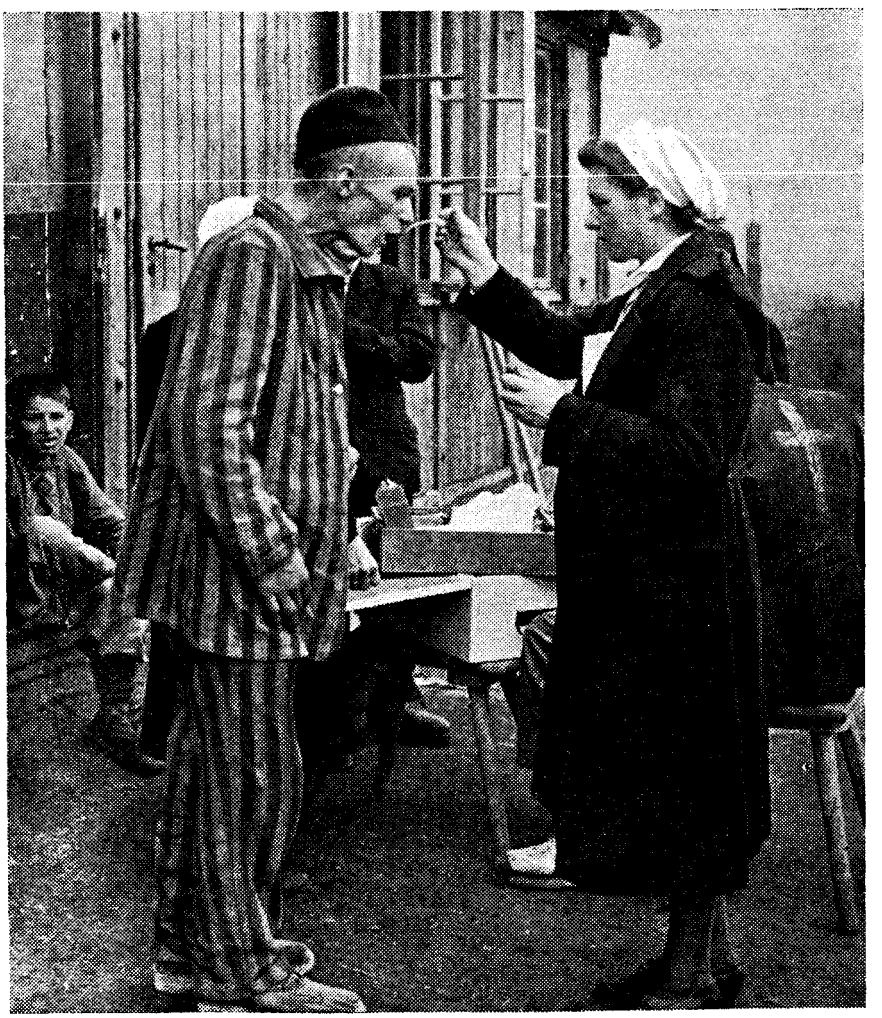
G. 10 mark voor 1 dollar —
18 Mei (A.N.P.) — Het militaire bestuur heeft de waarde van den Duitschen mark gesteld op 10 RM voor 1 dollar.

De Duitsche Concentratie-Kampen

H. De behandeling van gevangenen
18 Mei (R.-O.) — De Zwitsersche radio heeft op 17 Mei een verslag uitgezonden over een onderhoud met den president van het Intern. Roode Kruis, Dr. Burckhardt. Dit instituut had al het mogelijke gedaan om de gevangenen in de concentratiekampen te helpen, doch een beroep op de Wilhelmstrasse werd altijd afgewezen. Hitler had de krijgsgevangenenconventies steeds willen opzeggen en had tegen het einde van den oorlog bevel gegeven alle geallieerde krijgsgevangenen te doen fusilleeren; het Duitsche leger had echter geweigerd aan dit bevel gehoor te geven.
De Amerikanen hebben op de Luneberger Heide kleeding van de bevolking opgeeischt, één stel van groot en klein, ten einde de tallooze gevangenen en gedeporteerden te kunnen kleeden.

I. 7 millioen dooden in Treblinka
14 Mei (Reuter) — Radio-Moskou deelt mede, dat in het Poolsche concentratiekamp Treblinka in 3 jaar zeven millioen menschen door de Duitschers om het leven zijn gebracht.

K. Het concentratiekamp te Birkenau —
14 Mei (O.A.P.S.) — Harry Spitz, de vroegere dirigent van de Berlijnsche en Weensche staatsopera-orkesten, beschreef na zijn aankomst in Zweden de toestanden in het concentratiekamp te Birkenau, die overeenkomen met die in het beruchte kamp van Auschwitz in Zuid-Polen. Per week werden in Birkenau 40.000 Joden vergast. De gaskamers konden 600 gevangenen per keer opnemen.

Na de bevrijding van het concentratiekamp Hannover-Harlen door de Amerikanen (10 April) kreeg het Duitsche Roode Kruis opdracht om de zieken te verzorgen.

A. 51.000 doden in Buchenwald —

19 Mei — Aan een verslag in „Het Parool" van een teruggekeerde uit Buchenwald, ontleenen wij, dat in dit kamp tot 1 Mei 1945 51.000 personen zijn omgekomen. Voor hen werd een herdenkingszuil in het kamp opgericht. De komst der Amerikanen verijdelde het Duitsche plan om het kamp met fosfor te overgieten en vervolgens met vlammenwerpers in brand te steken, waardoor de 21.000 kampbewoners ellendig zouden zijn omgekomen. 377 Nederlanders zullen terugkeeren. Men schat het aantal om het leven gebrachte Nederlanders op 500.

(Vor. ber. Buchenwald: 6267 A)

ENGELAND —

B. Churchill's rede van 10 Mei —

M.v.B. schrijft in „Vrij Nederland" van 19 Mei:

Churchill houdt ervan, de koe bij de horens te pakken. Dat heeft hij gedaan in zijn radiorede van 10 Mei. De Valera is er niet bijster goed afgekomen. De Ier zal zich niet aangemoedigd gevoelen tot een bezoek aan Londen. Maar hij heeft het eerlijk verdiend. Zijn overdreven betoon van leedwezen bij gelegenheid van Hitler's dood deed de deur dicht.

Nog op een ander punt is Churchill duidelijk geweest. Het is nog lang niet in orde in Europa, zoo zeide hij. Engeland— en hij kon zeker zijn van de instemming van Amerika — zou er een oog op houden dat nu op het vasteland geen totalitaire regeeringen of politiestaten ontstonden. Het was onmiskenbaar, dat hij daarbij in de eerste plaats aan Polen dacht, maar zeer zeker niet aan Polen alleen. Het was een duidelijke vermaning aan zekere vrienden, om zich niet al te zeer met de binnenlandse constructie van andere staten te bemoeien, ten einde zekere elementen daar aan een, democratisch niet verantwoordelijke macht te helpen. Er sprak niet enkel ontstemming uit deze woorden, maar ook een gezonde vastberadenheid, die wellicht niet nalaten zal indruk te maken ter plaatse waarvoor zij bedoeld was.

Er zou zeker een ongewenschte toestand in Europa ontstaan, als vaste afspraken moesten plaats maken voor de neiging van bepaalde groepen in een zeker land, zich van de rest niets aan te trekken en naar eigen goedvinden te handelen. In de laatste weken toonen de Angelsaksen daar tegenover een forsche houding. Dat was te voren nog niet geschied.

(Vor. ber. Churchill 6164a en 6162 D)

C. Opheffing van de censuur —

16 Mei (R.-O.) — De Engelsche Minister van Voorlichting, Brandon Bracken, deelde in het Lagerhuis mede, dat de binnenlandsche censuur in Engeland wordt opgeheven. Tot het einde van den oorlog met Japan zal de censuur op den overzeeschen berichtendienst worden gehandhaafd.

D. Gedeeltelijke demobilisatie —

17 Mei (B.B.C.) — Bevin, de Minister van Arbeid, heeft op 16 Mei in het Lagerhuis verklaard, dat dit jaar ongeveer 750.000 man zullen worden gedemobiliseerd. Deze gedeeltelijke demobilisatie maakt deel uit van de reorganisatie van de industrie in verband met het voortzetten van den oorlog tegen Japan.

FRANKRIJK —

E. Relletjes in Algiers —

15 Mei (R.-O.) — Officieel wordt verklaard, dat bij de relletjes, die op 8 Mei in de Algerijnsche dorpen Setif en Guelma plaats vonden, meer dan 100 personen werden gedood of gewond. Het tekort aan tarwe werd door oproerstokers als aanleiding tot het uitlokken van onlusten gebruikt. Politie herstelde de orde met behulp van luchtmacht en leger. De Fransche regeering heeft versnelling van de maatregelen voor de voedselvoorziening bevolen.

F. Resultaten der gemeenteraadsverkiezingen —

15 Mei (R.-O.) — De resultaten van de tweede stemming voor de Fransche gemeenteraden bevestigen de sterke neiging naar links, die reeds bij de eerste stemming tot uiting kwam. Uit de eerste uitslagen voor steden met een bevolking van meer dan 4 000 zielen blijkt, dat de socialisten over 28% der zetels zullen beschikken, de communisten over 23% en de radicalen over 11%. Alle conservatieve partijen verloren zetels.

(Vor. ber. 6276 B)

G. Grenswijziging van Italië verlangd —

18 Mei (Anep-Aneta) — Frankrijk zal aan Italië verzoeken, enkele grenswijzigingen aan te brengen. Offcieel wordt verklaard, dat bijzonderheden betreffende dit voorstel aan de Vredes-Conferentie zullen worden voorgelegd.

H. Fransche bezettingszone in Duitschland —

19 Mei (R.-O.) — President Truman voerde gisteren een bespreking met den Franschen minister van Buitenl. Zaken Bidault, waarbij de president mededeelde, dat Amerika volkomen bereid is, een deel van de door de Am. bezette zone van Duitschland af te staan aan Frankrijk.

De Fransche ministerraad heeft bekend gemaakt, dat in Duitschland een Fransch opperbevel zal worden gevestigd.

(Vor. ber. 6201 F)

I. Laval uitgeleverd —

19 Mei (R.-O.) — Radio-Parijs deelt mede, dat Laval door de Spaansche autoriteiten aan de Britsche vloot werd uitgeleverd. Een Britsch oorlogsschip heeft Laval naar een Fransche haven gebracht.

(Vor. ber. Laval: 6288 B en 6277 A)

INTERNATIONAAL —

K. Internationale berechting van oorlogsmisdadigers —

17 Mei (R.-O.) — Volgens de overeenkomst van Moskou zullen de meeste oorlogsmisdadigers worden berecht in de landen, waar zij hun misdaden hebben begaan. Oorlogsmisdadigers als Göring en Himmler, wier misdaden niet aan een bepaalde plaats gebonden waren, zullen voor een internationale rechtbank worden gedaagd. **(Vor. ber. 6253 I)**

L. Het Europeesche voedingsprobleem —

14 Mei (O.G.P.) — Volgens de „New York Times" staan de geallieerden in Europa voor wat wellicht het grootste voedingsprobleem in de geschiedenis zal blijken te zijn. Naar schatting zal Europa meer dan 132 millioen H.L. tarwe en meel, en veevoeder en 800 millioen K.G. vetten en oliën noodig hebben. Het geallieerde tekort bestaat juist uit die producten die de Europeanen het hardst noodig hebben, n.l. vleesch, rijst, suiker, vetten en oliën.

M. Intern. conf. te San-Francisco —

18 Mei — Minister van Kleffens heeft voor radio-San Francisco verklaard, dat volgens de oorspronkelijke Dumbarton-Oaks voorstellen van alle leden van de nieuwe veiligheidsorganisatie wordt verwacht, dat zij hun strijdkrachten beschikbaar stellen als de veiligheidsraad zulks bij meerderheid van stemmen beslist heeft, ongeacht of zij al dan niet leden van dien raad zijn. Dit noemde de Minister een uiterst zwak punt van het handvest, zooals dit door de vier groote mogendheden was opgesteld, daar dit meer leek te zijn dan eenig land volgens redelijke verwachting beloven kan. De oplossing zou zijn. dat elke staat, waarvan een militaire bijdrage gevraagd wordt, in staat moet zijn voor die speciale aangelegenheid als lid van den raad te fungeeren. Het veto-recht van de groote mogendheden brengt volgens den Minister een element van onzekerheid in het wereldveiligheidsplan, want het beteekent, dat de groote mogendheden nog niet zoo bereid zijn om zich aan de regelen der wet te onderwerpen als aan de kleinere staten verzocht wordt dit te doen.

Inzake de kwestie van trusteeship voor bepaalde gebieden zeide de Minister, dat deze vorm voor de Nederlandsche overzeesche gebiedsdeelen een stap terug zou beteekenen, aangezien deze gebieden reeds autonoom of wel zoo goed als autonoom zijn.

(Vor. ber. 6288 D)

N. Minister Attlee uit zich optimistisch —

19 Mei — Na zijn terugkeer uit San Francisco heeft de wnd. premier, min. Attlee, gisterenavond een radiorede gehouden, waarin hij zeide, dat de groote mogendheden tot overeenstemming zijn gekomen betreffende alle amendementen op de oorspronkelijke voorstellen van Dumbarton Oaks. Hij verklaarde, dat de omvang van de te San Francisco bereikte overeenstemming was onderschat, en dat meer publiciteit was gegeven aan de meeningsverschillen dan aan de harmonie ter conferentie.

(Vor. ber. Dumbarton Oaks: 6115 L)

O. Verklaring van De Schrijver —

15 Mei (Anep) — August de Schrijver, voormalig plv. Belgisch minister-pres. heeft in een interview te San Francisco verklaard, dat het sluiten van een regionaal veiligheidsverdrag tusschen Groot-Brittannië, Frankrijk, België en Nederland nuttig en wenschelijk zou zijn. Tot dusver hebben nog geen onderhandelingen in deze richting plaats gehad.

ITALIE —

P. Otto Skorzeny gevangen genomen —

17 Mei — Naar Reuter meldt is luitenant-kolonel Otto Skorzeny, SS bevelhebber, die in 1943 Mussolini uit de Abruzzen, waar hij gevangen zat, bevrijdde, door het 7e Am. leger in Duitschland gevangen genomen.

(Vor. ber. Bevrijding Mussolini: 5657)

Q. Geallieerden nemen 23 ton goud in beslag —

20 Mei (R.O.) — De geallieerden hebben beslag gelegd op 23 ton goud, dat door de Duitschers gestolen werd.

A.

De Japansche psyche en Japansche misrekeningen

Aan het wekelijksche overzicht in het Londensche Vrij Nederland der „Internationale Feiten en Verschijnselen" door M. v. B. ontleenen wij het volgende:

Japansche psyche.

De Japanners doen bittere ervaringen op. Zij hebben hun soldaten zoo vast ingeprent hun gevangenneming niet te overleven, dat inderdaad de uitzonderingen, die zich overgeven, uitermate schaarsch zijn. En zelfs van deze uitzonderingen heeft men reeds in Australië beleefd, dat zij een aanval deden op de bewakers van hun kamp, met geen andere bedoeling dan daarbij neergeschoten te worden en aldus als nog hun vaderlandschen plicht te vervullen. Deze houding wordt nog versterkt door de bepaling, dat geen Japansch krijgsgevangene later naar zijn land kan terugkeeren of nog als Japanner wordt erkend. Alle uitbetaling aan de betrekkingen van krijgsgevangenen worden ook onmiddellijk gestaakt. De man heeft dus weinig keus. Maar dat beteekent nog niet, dat hij tot het laatst doorvecht met de dezelfde vastberadenheid als Hitler's fanatici dat deden. Loopt het mis, dan zijn de Japanners voor paniek zeer toegankelijk. Dan doen zij gekke dingen. Zij slaan verward op de vlucht, zij doen luid gillende, nutteloozen machteloozen aanvallen, tegen moordend vijandelijk vuur in, en velen, gewond of niet gewond, begaan daarbij zelfmoord. Totnogtoe is dit systeem geen al te groot bezwaar gebleken voor de Amerikanen. Niet op de zelfopoffering maar op de standvastigheid en gemoedsrust van den man komt het aan.

Gevaarlijker zijn de vliegers die, in een plechtigheid waarin zij , in traditioneel, wt, statig gewaad gekleed zijn, zich ten doode hebben gewijd. Zij worden opgesloten in hun toestel en werpen zich, zoodra zij kunnen, op eenig vijandig doel, met bom en vliegtuig en al. De geallieerde vloten hebben er heel wat schade door geleden, maar kunnen dit probleem ook weer aan, omdat die vliegers veelal niet prima zijn, en het evenzeer een kwestie is van goeden afweer, als hier indertijd met de vliegende bommen. De voordeelen staan in geen verhouding tot de kosten van de Japansche methoden.

Het treurige aan dit alles echter is, dat de Japanner, die zich zoo weinig bekommert om lot, leven en lijden van zijn eigen menschen, ook veelal anderen niet ontziet. Het is de verklaring voor veel wandaden tegen gevangenen of overwonnenen, waarvan wij vernemen.

Misrekeningen.

Wij hebben indertijd eens een boek gelezen van een in het Verre Oosten rondreizend Tsjechisch journalist, die toen, uiteraard, reeds den komenden oorlog voorspelde en tevens de onvermijdelijke nederlaag der Vereenigde Staten. Hij vergeleek o.a. de neiging tot zelfopoffering van den Japanschen soldaat met den onwil van Amerikaansche marineman, als vrijwilliger te duiken naar een dure torpedo, die verloren was gegaan. Ons heeft toen daarin getroffen de sterke miskenning van de waarde der persoonlijkheid, in den strijd. Wij hebben nu, in de heele worsteling om de zuidwestelijke Pacific, den Amerikaanschen marinier gezien tegenover den Japanschen soldaat. De Japanner heeft, in het wegsmijten van eigen leven, niet teleurgesteld, maar hij is geen pertuur gebleken voor den Amerikaan, die overal ter wereld, zoodra niet enkel een dure torpedo gered moest worden, een soldaat vol zelfverloochening bleek. De wereld schijnt altijd weer de waarheid opnieuw te moeten leeren, dat het strafste militarisme niet de bese krijgslieden kweekt zoodra volkslegers om het bestaan van hun staten worstelen.

Maar buiten de teleurstelling met eigen legers. hebben de Japanners nog een anderen tegvaller gehad: In Birma heeft het „nationale leger", dat de Japanner „tot bevrijding van het land van den Britschen onderdrukker" op de been gebracht en goed geoefend had, zoo gauw het kans daartoe kreeg, den kant van de „onderdrukkers" gekozen. Bij den veldtocht tegen Rangoon in het bijzonder heeft dit leger den Britten belangrijke diensten bewezen. In China weten de Japanners reeds, dat zij de z.g. pro-Japansche, Chineesche troepen geen oogenblik alleen kunnen laten. Zelfs in Mandsjoerije is het niet anders. Wij maken ons ook niet bezorgd over de troepen, die de Japanners uit Javanen hebben gevormd, zelfs al heet het, dat 10.000 daarvan zich gewijd hebben om te sterven voor den Mikado. De Javanen hebben het te hard onder de Japanners om hen oprecht te beminnen. Het was haast niet te gelooven, dat de Japanners zoo naïef zouden zijn met het vuur van inheemsche troepen lichtvaardig te spelen. Nu zij zich echter in Birma zóó vergist hebben, hebben wij reden te meer erop te rekenen, dat zij zich ook, uit pure grootdoenerij, in Indië hebben vergist. (Vrij Nederland 19-5)

SOVJET-UNIE —

B. Verklaring inzake de gearresteerde Polen —

19 Mei (R.O.) — Maarschalk Stalin heeft in een verklaring omtrent de arrestatie van 16 Poolsche leiders, met gen. Okulicki aan het hoofd, gezegd, dat deze arrestatie niets te maken heeft met de samenstelling van de nieuwe Poolsche regeering, die alleen tot stand kan komen op basis van de beslissingen van de Krim-conferentie. De gearresteerde Polen waren niet door de Sovjet-Unie voor onderhandelingen uitgenoodigd. Voor een oplossing van de Poolsche kwestie door een regeling tusschen de geallieerden ziet Maarschalk Stalin als voorwaarden, dat de voorloopige regeering, als zij nieuw is samengesteld, zal worden erkend als de kern van de toekomstige regeering van nationale eenheid; dat de nieuwe voorloopige regeering bereid is een politiek van vriendschap met de Sovjet-Unie te voeren en dat de nieuwe samenstelling van de voorloopige regeering beslist zal worden met Polen die op het oogenblik banden hebben met het Poolsche volk, en niet zonder hun deelneming.
(Vor. bericht: 6288 E)

TRIEST —

C. V.S. en Engeland wijzen bestuur door Joegoslavië af —

15 Mei (R.O.) — Het duidelijk omschreven standpunt van de Britsche en Amerikaansche regeeringen betreffende de toekomst van Triëst wordt thans aan Maarschalk Tito overgebracht. Reeds is gebleken, dat Amerika zich verzet tegen de vestiging van een Joegoslavisch bestuur in de stad. Het probleem zou op de vredesconferentie moeten worden geregeld.

D. Maarschalk Tito trekt zijn troepen achter de Isonzo terug —

17 Mei (R.O.) — Maarschalk Tito heeft volgens berichten uit Triëst zijn troepen bevolen, zich ten O. van de rivier de Isonzo terug te trekken. Hierdoor zal de infiltratie van Joegoslavische troepen in N.O. Italië misschien eindigen. De maatregel zal geen verandering brengen te Triëst, dat ten O. van de riviermond ligt.

E. De aanspraken van Joego-Slavië

18 Mei (R.O.) — In zijn antwoord aan Engeland en de V.S. zegt Maarschalk Tito, dat de eer van zijn land eischt, dat zijn troepen in Istrië, Triëst en langs de geheele kust aanwezig zijn. Hij zegt verder, dat het betreffende gebied in overweldigend groote meerderheid Joegoslavisch is en dat zijn bezetting niet poogt, de besluiten van de vredesconferentie te beïnvloeden.
Inmiddels is gebleken, dat Maarschalk Tito ook aanspraken doet gelden op het aan Oostenrijk toebehoorende gebied rond Villach en Klagenfurth (Karinthië).
(Vor. ber. Tito: 6253 K)

TSJECHO-SLOWAKIJE —

F. Autonomistische beweging in Roethenië —

16 Mei (R.O.) — De premier Fierlinger heeft bekend gemaakt, dat er in Roethenië, de meest O. provincie van het land, een autonome regeering is gevormd, die de wensch heeft geuit het gebied bij de Sovjet-Unie in te lijven. President Benesj en de regeering wenschen dit vraagstuk op vriendschappelijke wijze met de Sovjet-Unie op te lossen, rekening houdende met den wensch van de bevolking. Roethenië heeft 750.000 inwoners en maakte sinds 1919 deel uit van Tsjechoslowakije; daarvoor behoorde het tot Oostenrijk-Hongarije. De inwoners zijn Oekraïners en spreken dezelfde taal als in het gebied van Poltawa en Charkow wordt gesproken.

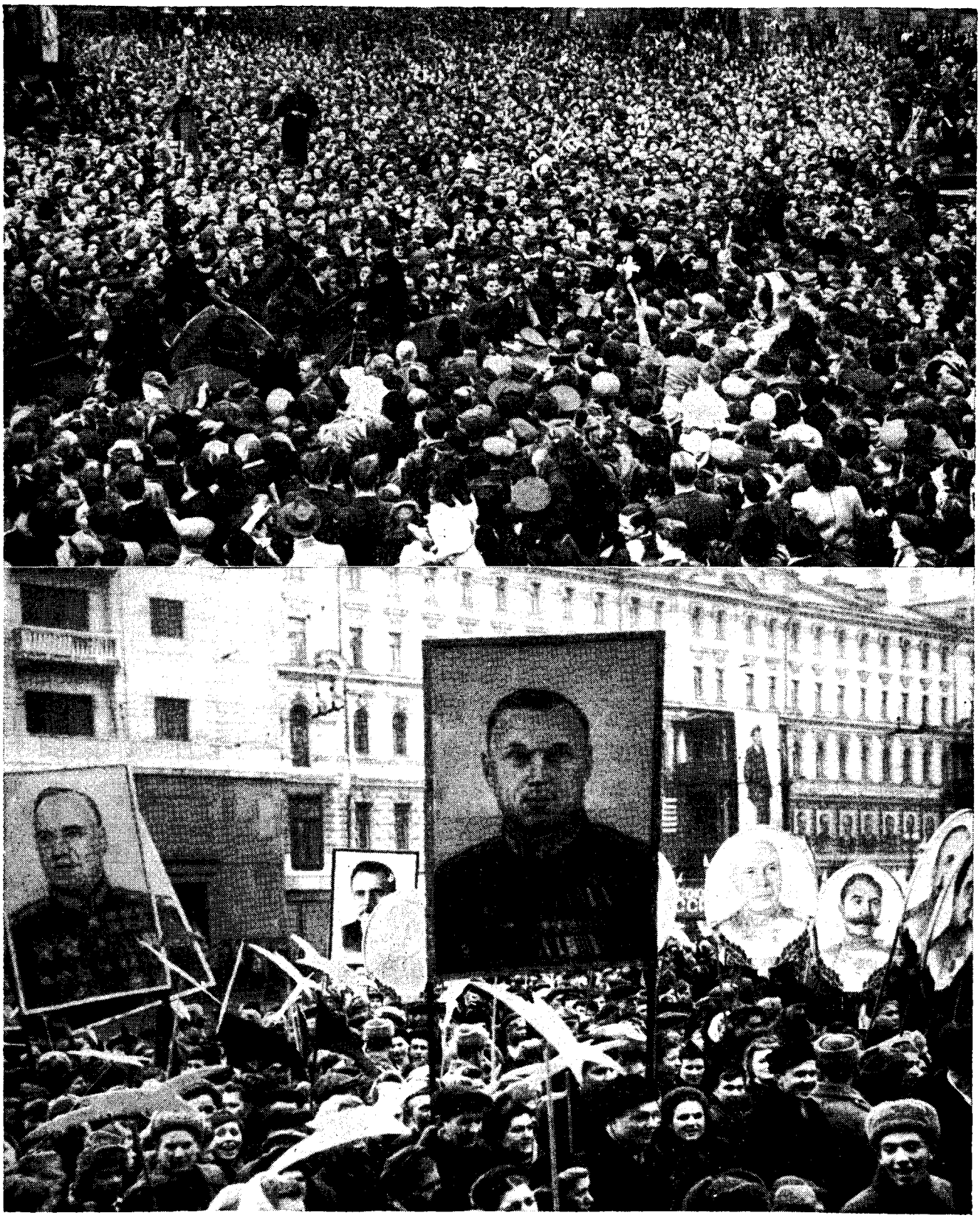
VEREENIGDE STATEN —

G. Wijziging van de bruikleenovereenkomsten —

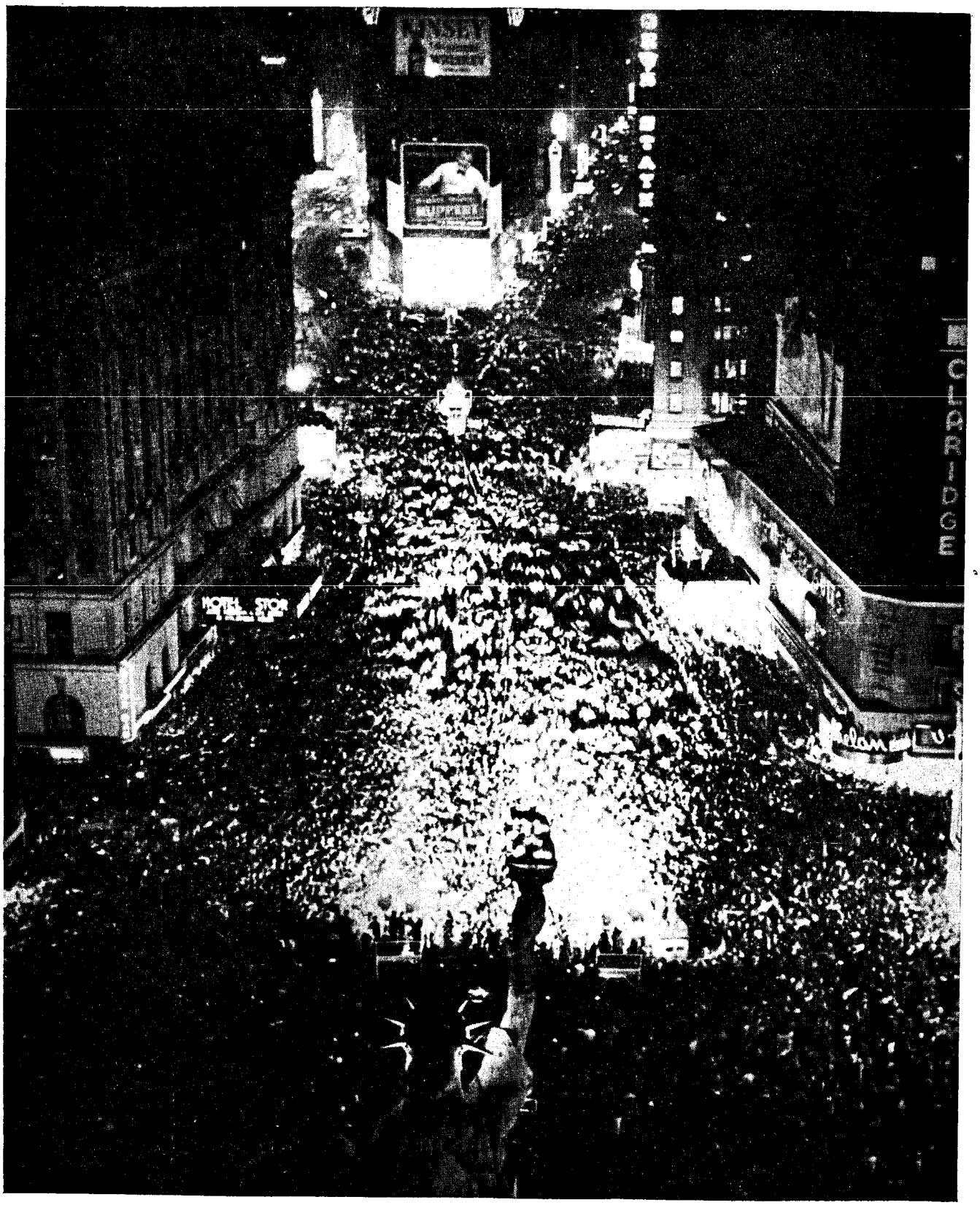
15 Mei (R.O.) — De plv. minister van buitenl. zaken, Joseph Grew, heeft medegedeeld, te verwachten dat de bruikleenovereenkomst met de Sovjet-Unie zal worden gewijzigd en de leveringen aan dit land aanzienlijk beperkt. Het programma voor het Britsche Rijk zal echter worden uitgevoerd met wijzigingen die de goederenpositie van tijd tot tijd noodig maakt. De leveringen van Frankrijk, Nederland en België zullen zoolang voortgaan als voor de voortzetting van den oorlog noodig is.
(Vor. ber. 6131 A)

H. Verliezen der oorlogsvloot —

17 Mei (R.O.) — Te Washington is bekend gemaakt, dat de Am. marine tot dusver in den oorlog 308 schepen heeft verloren, w.o. 1 slagschip, 11 vliegdekschepen, 5 kruisers en 5 torpedojagers.
(Vor. ber. Am. vlootverl.: 6238 K)

Boven: Victory-Europe Day in Londen. Churchill (x) verlaat, toegejuicht door een duizendkoppige mensenmenigte, het Buckingham Palace.
Onder: V. E.-Day in Moskou. Een groote menschenmenigte, die portretten van Russische generaals met zich mee draagt, verzamelde zich op het Roode Plein om hulde te brengen aan Stalin. (Foto Ass. press)

Victory-Europe-Day te New-York. De „Times Square" bood op den avond van deze dag een fantastischen aanblik. Op den voorgrond het Vrijheidsbeeld.

(Foto Ass. Press)

NEDERLAND —

A. **Zetel der regeering weer in Nederland —**

23 Mei (A.N.P.) — Met volle medewerking der geallieerde militaire autoriteiten is met ingang van heden de regeering weer in Nederland gevestigd. De departementen van algem. bestuur zullen zoo spoedig mogelijk uit Londen en uit plaatsen in Nederland, waar zij thans nog gevestigd zijn, naar 's-Gravenhage worden overgebracht. De ministers zullen zich te 's Gravenhage vestigen zoodra zij de loopende zaken te Londen hebben afgewikkeld. De regeering heeft heden in het Departement van Binnenlandsche Zaken haar eersten Ministerraad in het Westen des lands gehouden; behandeld werden o.a. het mijnwezen, de voedselvoorziening en de verdeeling der beschikbare krachten over leger, vloot, luchtmacht, industrie en landbouw. (Vor. ber. Regering. 6291 A)

B. **College van Vertrouwensmannen legt zijn taak neer —**

23 Mei (Aneta) — Het College van Vertrouwensmannen, dat sedert het optreden van het Militair Gezag als adviescollege der regeering was gecontinueerd, heeft met ingang van 23 Mei opgehouden te bestaan. De regeering heeft haar grooten dank uitgesproken voor de voorbereidingen, onder zeer moeilijke omstandigheden door dit College getroffen. (Vor. ber. 6291 C)

C. **Regeeringsbijdrage in de kosten van de pensioenregeling in het mijnbedrijf —**

24 Mei (H.N.) — De regeering heeft besloten met ingang van 1 Mei 1945 tot aan het tijdstip, waarop een definitieve regeling zal zijn getroffen, een bedrag van 3 millioen gulden per jaar beschikbaar te stellen ter bestrijding van de kosten, verbonden aan de pensioenregeling in het mijnbedrijf. In verband met deze toezegging verlangt de regeering, dat de definitieve pensioenregeling uiterlijk binnen 3 jaar zijn beslag krijgt.

D. **Duitschers moeten zich melden —**

21 Mei (Aneta) — Te Amsterdam moeten alle Duitschers en staatloozen, die vroeger de Duitsche nationaliteit bezeten hebben, zich bij de politie melden. Het niet melden wordt gestraft.

E. **Comité „Onze Marine" herleeft**

23 Mei (Aneta) — In de laatste maanden van de bezetting is voor Den Haag en omstreken een afdeeling opgericht van het Algemeen Nederlandsch Comité „Onze Marine". Dit comité werd in 1921 opgericht, verkreeg in 1937 rechtspersoonlijkheid en werd in 1942 door den bezetter geliquideerd. De huidige taak van het Comité zal zich niet tot propaganda voor de marine beperken, maar zich ook uitstrekken tot koopvaardij, visscherij, binnenvaart en sleepvaart.

F. **Overwinningsparade van het 1e Canadeesche leger —**

21 Mei (Aneta) — Op den tweeden Pinksterdag heeft het 1ste Canadeesche leger 's-Gravenhage onder ongunstige weersomstandigheden een overwinningsparade gehouden. Tot de aanwezige autoriteiten behoorden o.a. Z.K.H. Prins Bernhard, Generaal H. D. G. Crerar, commandant van het 1ste Canadeesche leger, de luit.-generaal C. Foulkes en Simonds, gen.-majoor S. Maczek, commandant van de eerste Poolsche pantserdivisie, vice-adm. Sir Gerard Dickens, vlagofficier voor Nederland van de Royal Navy, vice-luchtmaarschalk E. C. Hudlestone, vele andere hooge officieren en Burgemeester De Monchy en echtgenoote. Aan de parade namen 8.000 man Canadeesche troepen deel, terwijl de stoet werd besloten door 1000 man van de Binnenlandsche Strijdkrachten.

G. **Repatrieering uit Duitschland**

25 Mei — Volgens radio „Herrijzend Nederland" zijn tot nu toe reeds 70.000 Nederlanders uit Duitschland teruggekeerd. De overige 350.000 zullen zoo spoedig mogelijk volgen. (Vor. ber. 6276 H)

MILITAIR GEZAG

Oorlogsbuit

Oorlogsbuit, waaronder worden verstaan roerende goederen, welke deel hebben uitgemaakt van de voorraden of van de uitrusting van vijandelijke strijdkrachten, transportmiddelen daaronder begrepen, dient ingevolge de Verordening op den Oorlogsbuit onverwijld te worden aangegeven.

Een ieder, die weet of gegronde reden heeft om te vermoeden, waar zich oorlogsbuit bevindt, moet daarvan mondeling aangifte doen op een politiebureau.

Afgifte kan worden gelast van oorlogsbuit, dien men onder zijn berusting heeft. Voor ingeleverden buit wordt een ontvangstbewijs afgegeven, behalve voor wapentuig.

Niet nakoming van de verplichting tot aangifte of van den last tot afgifte is strafbaar.

Voor bijzonderheden wordt verwezen naar de Verordening op den Oorlogsbuit, die zoo spoedig dit mogelijk is aan het gemeentehuis zal worden aangeplakt.

BOOTY

P55.1947 6-45-4 M

A. Seyss-Inquart naar Engeland overgebracht —
21 Mei (O.G.P.) — Dr. Arthur Seyss-Inquart, de vroegere rijkscommissaris van Nederland en voordien gouverneur van Oostenrijk, wiens naam vooraan op de lijst van oorlogsmisdadigers der Nederlandsche regeering staat, is, naar de „Daily Mail" meldt, voor een onderzoek naar Engeland overgebracht.
(Vor. ber. 6285 F)

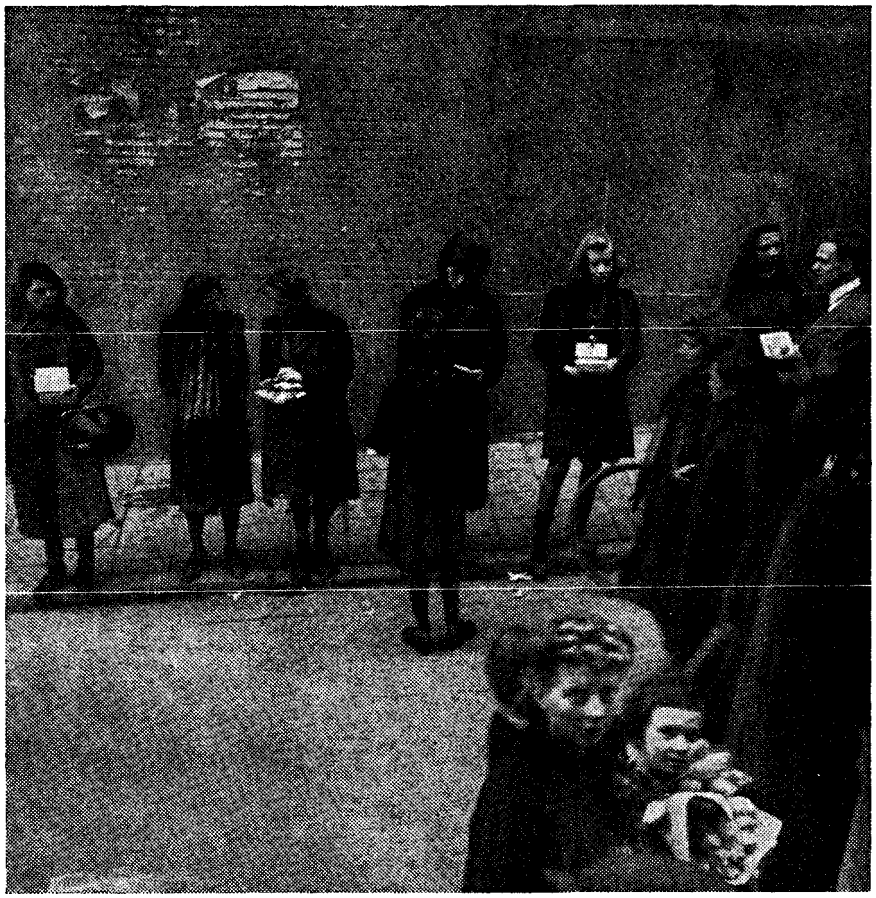
B. De wederopbouw van Rotterdam —
24 Mei — Ir. C. van Fraa, waarnemend directeur van den Dienst Stadsontwikkeiing en van het Adviesbureau Stadsplan Rotterdam, deelde mede, dat in Rotterdam 50.000 woningen noodig zijn. De binnenstad zal in plaats van 12 meter, 16 tot 19 meter hoog worden. In den oorlog zijn 30.000 woningen verwoest, waarvan 26.000 in de Meidagen van 1940. Er werden toen bovendien 1200 fabrieken en werkplaatsen en 2300 winkels vernield. De totale wederopbouw van Rotterdam zal ongeveer 600 millioen „vooroorlogsche" guldens kosten, daarbij niet gerekend het herstel van Rotterdam-West en andere incidenteele verwoestingen. De straten en panden zullen breeder worden, waardoor aanzienlijk minder woningen zullen kunnen worden gebouwd dan er werden verwoest. Er zullen zeker 15.000 woningen in de buitenwijken moeten worden ondergebracht.

C. Het vertrek van de Duitschers
25 Mei (H. N.) — De 140.000 Duitsche militairen, die zich nog in Nederland bevinden, worden thans in Den Helder bijeengebracht. Hier zullen zij op eventueel gestolen goederen worden onderzocht, waarna ze naar Harlingen worden vervoerd om vandaar via Friesland en Groningen naar Duitschland af te marcheeren. Op 12 Juni a.s. zal de laatste Duitsche soldaat, behalve zieken, ons land hebben verlaten.

D. Repatrieering door M. G. —
26 Mei — Het regeeringscommissariaat voor repatriering is opgeheven. De Dienst voor Repatrieering van het M.G. onder kolonel P. G. van Os van Delden zal zich in het vervolg uitsluitend met deze aangelegenheid bezig houden.
(Vor. ber. Repatr. 6299 G; M. G. 6257 B)

E. Geen terugkeer der oude communistische partij —
26 Mei — Radio „H. N." meldt, dat het illegale partijbestuur van de „Communistische partij Nederland" in een te Amsterdam gehouden persconferentie heeft medegedeeld, dat de communisten niet van plan zijn deze partij te laten terugkeeren. In afwachting van de oprichting van een nieuwe partij zullen de communisten zich voorloopg organiseeren in de Vereeniging van Vrienden van de Waarheid.

F. Annexatie - Nationale actie voor schadevergoeding door annexatie
26 Mei (A.N.P.-Aneta) — Te Maastricht is een vergadering gehouden over het vraagstuk der schadevergoeding door annexatie van Duitsche gebieden.
Kapitein Dr. A. Kessen, hoofd der afdeeling cultureele zaken van het M.G., heeft daar een uiteenzetting van dit vraagstuk gegeven. Spr. ging uit van de verklaring van minister van Kleffens, dat Nederland zich het recht om annexatie te vragen voorbehoudt, en betoogde, dat annexatie de eenige mogelijkheid is om vergoeding te krijgen voor de enorme schade die Duitschland in ons land heeft aangericht. Na verschillende bezwaren te hebben toegelicht, bleek spr. voorstander van annexatie, zonder Duitsche bevolking, van een gebied van ca. 10.000 km², begrensd door een lijn van Maastricht over Aken tot ten W. van München-Gladbach en vandaar via Geldern-Kleef over de Lippe ten O. van Ahaus naar de Eems tot Emden. In dit gebied liggen een 7-tal kolenmijnen en, tot Nijmegen, bosschen, die mijnhout opleveren, wat tot herstel van de geleden schade kan bijdragen.
Een nationale actie voor schadevergoeding door annexatie blijkt in wording te zijn. Het uitvoerend comité bestaat uit de heeren Dr. A. Kessen, te Maastricht, Ph. A. Neutelinks te Bergen op Zoom en Kap. Drs. Anton v. d. Poel te Breda.

Zwarte handel in de Jordaan te Amsterdam. Amerikaanse en Engelse sigaretten zijn zeer gezochte artikelen.

G. Commissaris-generaal voor Nederl. Economische belangen in Duitschland —
23 Mei — Radio „H.N." meldt, dat de regeering den reserve-kolonel W. Chr. Posthumus Meyes, tot dusver sous-chef van den Staf Militair Gezag, heeft benoemd tot „Commissaris-generaal voor de Nederlandsche Economische belangen in Duitschland". De commissaris-generaal is belast met de zorg voor het terug verkrijgen van uit Nederland weggevoerde goederen of het verkrijgen van andere goederen ter vervanging.

H. Canadeesch crediet van 25 millioen dollar —
23 Mei (H.N.) — Volgens Ass. Press heeft de Canadeesche regeering een crediet van 25 millioen dollar verleend aan de Nederlandsche regeering voor den aankoop van zekere Canadeesche goederen, die voor het economisch herstel van Nederland noodzakelijk zijn. De rente is 2¼ pct. per jaar. Een van de voorwaarden van het crediet is, dat Nederland alle bestellingen binnen 2 jaar zal plaatsen en dat de leening binnen 10 jaar geheel zal worden afgelost. Met de aflossing behoeft evenwel niet voor het einde van het 5de jaar te worden begonnen.
(Vor. ber. 6294 H)

I. De raad voor economische samenwerking met Frankrijk e.a. —
24 Mei (A.F.P.) — De raad voor economische samenwerking tusschen Frankrijk, Nederland, België en Luxemburg besloot tijdens een bijeenkomst te Parijs een permanent secretariaat in Brussel op te richten. **(Vor. ber. 6241 C)**

K. De kabinetsformatie —
26 Mei — In de afgeloopen week heeft H.M. de Koningin in verband met de kabinetsformatie een aantal personen in gehoor ontvangen. Aan „Trouw" ontleenen wij de namen van de heeren Dr. A. A. L. Rutgers, J. Schilthuis, M. H. A. M. T. Kolfschoten en H. W. Tilanus, leden

van het tijdens de bezetting gevormde convent der politieke partijen, aan „Het Parool" de namen van dr. ir. F. P. A. Tellegen uit Zwolle, H. M. van Randwijk, hoofdredacteur van „Vrij Nederland". Van Velsen uit de illegale organisatie Natonaal Comité, terwijl „Herr. Nederland" de namen noemde van den heer De Boer te Utrecht, Prof. Ir. W. Schermerhorn, te Delft, Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot te Amsterdam en Van Nordheim te Delft. **(Vor. ber. 6291 A)**

A. Bekendmaking van de Stichting 1940-1945 —

24 Mei — Het Bestuur van de Stichting 1940-1945, op 13 October 1944 door nagenoeg alle illegale groepeeringen aangewezen, heeft o.m. ter algemeene kennis gebracht, dat de doelstelling der stichting is, het lenigen der zedelijke, maatschappelijke en stoffelijke nooden van personen of groepen van personen, die tijdens de Duitsche bezetting door daad of houding tot het binnenlandsch verzet hebben bijgedragen, alsmede van hunne gezinnen of nabestaanden. Over de definitieve vorm van de Stichting zal nog nader worden beslist.

B. Zuivering - Optreden van kunstenaars —

23 Mei (H.N.) — Militair Gezag wijst er op, dat met ingang van 1 Juni a.s. alle kunstenaars die in het openbaar optreden, een formulier moeten aanvragen bij den plaatselijken militairen commissaris, waarin zij een verklaring moeten afleggen of zij al dan niet lid van de Kultuurkamer zijn geweest of in het openbaar zijn opgetreden tijdens de instelling van dit lichaam. Het alleen voldoen aan de aanmeldingsplicht voor de Kultuurkamer blijft hierbij buiten bechouwing.

C. Zuivering der overheidsorganen

26 Mei (H.N.) — Luitenant-kolonel Linthorst Homan, hoofd Sectie Binnenlandsch Bestuur van den landelijken staf M.G., behandelde op een persconferentie de procedure die men denkt te volgen bij de zuivering der overheidsorganen. Wat betreft het binnenlandsch bestuur zijn de ministers bevoegd ten aanzien van hun departementen, de Commissarissen der Koningin t.a.v. de gemeentebesturen in hun provincie, terwijl Militair Gezag bevoegdheid bezit t.a.v. andere overheidslichamen. De adviescommissie voor zuivering, die reeds in overleg met illegale werkers is ingesteld, zal zoo klein mogelijk worden gehouden om den noodigen spoed en uniformiteit te bevorderen. Het bijeenbrengen van documenten, een zuiver administratieve taak, is toevertrouwd aan het Centraal Orgaan Zuivering Overheidsorganen, dat 3 leden telt. Dit aantal zal binnenkort worden uitgebreid en de zetel zal in Den Haag worden gevestigd.

D. Eerste Nederlandse schip te Rotterdam —

25 Mei (Anep-Aneta) — Op 23 Mei is het eerste Nederlandsche schip, de „van de Capellen", dat 10.000 ton meet, de Rotterdamsche haven binnengeloopen. **(Vor. ber. 6294 B)**

E. Spoorwegen - Toekomstplannen

23 Mei (Anep-Aneta) — Naar Ir. W. Hupkes, een der beide directeuren van de Nederlandsche Spoorwegen, aan een redacteur van het A.N.P. mededeelde, zal het wel twee jaar duren voor weer een redelijk reizigersvervoer door het geheele land zal bestaan, zulks als gevolg van de Duitsche roofpolitiek. In de toekomst zal vrijwel het geheele spoorwegnet worden geëlectrificeerd; daarvoor komen achtereenvolgens in aanmerking de baanvakken Dordrecht-Roosendaal, Lage Zwaluwe-Breda, Roosendaal-den Bosch-Nijmegen en Eindhoven-Maastricht. Daarna komen de lijnen in het O. en N. van ons land aan de beurt. Een spoorlijn over den Afsluitdijk blijft op het programma. Het is mogelijk de snelheid geleidelijk op te voeren tot 160 à 180 km per uur, waardoor de rijtijd van Amsterdam naar Groningen tot 1 uur en 55 minuten en van Amsterdam naar Maastricht tot 2 uur en 4 min. zou worden teruggebracht. De frequentie zal op de meeste trajecten sterk worden opgevoerd; in dicht bevolkte centra zal tusschen bepaalden plaatsen om de 2 à 3 minuten een trein rijden.

F. Religie - Ned. Herv. Kerk - Predikanten geschorst —

26 Mei — Door het Class. Bestuur van Amsterdam en dat van Haarlem is een provisioneele schorsing uitgesproken resp. over de predikanten Ds. L. C. W. Ekering te Amsterdam en Ds. P. W. Foeken te Haarlem. Door beide classicale besturen is de zaak tot verdere behandeling overgedragen aan het Provinciaal Kerkbestuur van Noord-Holland.

NED. OOST-INDIE — G. Volksraad met Indonesische meerderheid —

23 Mei (Anep-Aneta) — De luit. gouverneur-generaal, Dr. H. J. van Mook, heeft in zijn te San Francisco gegeven schets over de naoorlogsche reconstructie van het Nederlandsche Koninkrijk o.m. het volgende verklaard: Naarmate de bevrijding van Indië zich voltrekt, kan het voorloopige bestuur vertegenwoordigende adviseerende lichamen uit het volk van de bevrijde gebieden benoemen. In deze eerste fase heeft het een Raad van Departementshoofden gevormd, die tijdelijk met wetgevende macht onder leiding van den fungeerenden gouverneur is bekleed. In een later stadium zal, zoolang nog

Proclamatie No 2

Aan de burgers van de provincies Utrecht, Noord- en Zuid-Holland

door Luit.-Generaal CHARLES FOULKES, CBE, DSO, opperbevelhebber van het 1e Canadeesche Corps.

HET DRAGEN EN AFVUREN VAN VUURWAPENS

1. Verscheidene gevallen zijn voorgekomen waarbij Nederlanders of Geallieerde soldaten hun leven verloren in schermutselingen tusschen zekere leden van verzetsgroepen en zekere Duitsche eenheden, die nog niet ontwapend waren.

2. Om verdere ongelukken en nutteloos bloedvergieten te voorkomen beveel ik, dat alle personen die niet gerechtigd zijn tot het voeren van vuurwapenen, deze aan het dichtstbijzijnde hoofdkwartier van de Nederlandsche Binnenlandsche Strijdkrachten, of aan het plaatselijke politie-bureau, of aan de naaste militaire post inleveren.

3. Alleen de volgende personen zijn gemachtigd wapens te dragen:

   I. Leden van de legers der geallieerde mogendheden in uniform.
   II. Leden van de Binnenlandsche Strijdkrachten die door mij of mijn vertegenwoordigers geauthoriseerd zijn en die van Britsche armbanden zooals beschreven in paragraaf 5 voorzien zijn.

4. Alle ongeauthoriseerde personen die vuurwapens dragen of afvuren in de provincies Utrecht, Noord- en Zuid-Holland, na middernacht Zondag 13 Mei, worden aan arrestatie en zware straffen blootgesteld.

5. De Britsche armbanden die gedragen zullen worden door het personeel van de Nederlandsche Binnenlandsche Strijdkrachten, voor zoover gemachtigd om met de Britsche troepen in westelijk Nederland samen te werken, zijn de volgende:

   I. Militaire Politie — Een zwarte band met roode letters „MP";
   II. Regiments Politie — Een zwarte band met roode letters „RP";
   III. Personeel van de Algemeene Dienst — Een blauw-witte band, of een donker-blauwe band met de letters „CD" in licht-blauw.

6. Geen andere banden van welke beschrijving ook worden erkend als authorisatie om wapens te dragen in het gebied onder mijn gezag.

CHARLES FOULKES,
Luitenant-Generaal
Opperbevelhebber 1ste Canadeesche Corps

geen verkiezingen kunnen worden georganiseerd, een tijdelijke volksraad worden benoemd met een aanzienlijke meerderheid van Indonesische leden.
(Vor. ber. Zie ook 6295 F)

A. Autonome lichamen in de overzeesche gebiedsdeelen —

22 Mei — Volgens „Trouw" heeft radio „Herr. Nederland" medegedeeld, dat Dr. van Mook o.m. heeft verklaard, dat er stappen worden ondernomen om in Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao autonome lichamen op te richten. De bedoeling is, een centraal lichaam te vormen, dat zal bestaan uit ministers, die deze gebiedsdeelen zullen vertegenwoordigen. (Vor. ber. Van Mook 6229 A)

BELGIE —

B. Mijnwerkersstaking opgeschort

21 Mei (R.-O.) — De Unie van Belgische mijnwerkers, die van plan was een staking uit te roepen, heeft besloten deze staking, met het oog op de onderhandelingen met de regeering, op te schorten. Zij blijft het standpunt innemen, dat zij het recht heeft tot staken. (V. b. 6296 A)

DENEMARKEN —

C. De kosten van de Duitsche bezetting —

21 Mei (Anep-Aneta) — Naar Reuter uit Kopenhagen meldt, hebben de kosten van de Duitsche bezetting 7.988 millioen Deensche Kronen bedragen. In feite was de bezetting nog veel duurder en „Berlingske Tidende" schat het rechtstreeksche verlies op 8 à 9000 millioen Deensche Kronen.

DUITSCHLAND —

D. De z.g. regeering-Dönitz gevangen genomen —

24 Mei (Anep-Aneta) — Alle leden van de zgn. Duitsche regeering te Flensburg en van het Duitsche opperbevel zijn gevangen genomen. De arrestatie vond op 23 Mei 's morgens om 10 uur plaats te Murwin, een dorp aan de Oostzee, even buiten de haven van Flensburg. Ongeveer 420 hoofdofficieren w.o. meer dan 30 generaals en regeeringsambtenaren zijn gevat, alsmede 5000 officieren van lageren rang en manschappen. Tot de gearresteerden behooren Adm. Dönitz, generaal Jodl, chef van den Duitschen generalen staf, graaf Schwerin von Krosigk, minister van buitenl. zaken en Dr. Albert Speer, minister van bewapening en productie. De bevelhebber van de Duitsche vloot, admiraal Von Friedeburg, die de Duitsche capitulatie heeft medeonderteekend, heeft zelfmoord gepleegd.
(Vor. ber. Reg. Flensburg 6296 F)

E. Himmler pleegt zelfmoord —

25 Mei (R.-O.) — Heinrich Himmler, hoofd van de Duitsche Gestapo, heeft op het hoofdkwartier van het 2de Engelsche leger zelfmoord gepleegd door vergif in te nemen. Himmler was op 21 Mei gearresteerd bij Bremervörde, ten W. van Hamburg. Hij was in burger, had zijn snor afgeschoren en een zwart verband over een van zijn oogen. Hij was in het bezit van papieren ten name van Hinziger, die uit den militairen dienst zou zijn vrijgelaten. Nadat Himmler op het hoofdkwartier reeds gefouilleerd was werd hij door een dokter onderzocht. Deze verzocht hem zijn mond te openen, waarin hij vervolgens zijn wijsvinger plaatste. Op dat moment trok Himmler zijn hoofd met een ruk terug en beet een verborgen buisje met vergif stuk. In een kwartier tijds stierf hij aan de gevolgen.

Himmler, onmiddellijk na zijn zelfmoord

Het bleek, dat Himmler kaliumcyanide had ingenomen. Het lichaam zal op een onbekende plaats worden begraven.
(Vor. ber. Himmler 6272 H)

F. Geallieerd hoofdkwartier te Frankfort —

27 Mei (R.-O.) — Generaal Eisenhower heeft zijn hoofdkwartier van Reims naar Frankfort aan de Main verplaatst, waar zijn staf thans huist in de gebouwen van de I.G. Farbenindustrie. Dit zal zoowel generaal Eisenhowers hoofdkwartier als opperbevelhebber der geallieerde strijdkrachten als dat van den voornaamsten Am. vertegenwoordiger in den geallieerden raad van toezicht op Duitschland zijn.

G. Repatrieering van buitenlanders

27 Mei (R.-O.) — Het geallieerde opperbevel maakt bekend, dat reeds meer dan 1 millioen buitenlanders uit Duitschland naar hun eigen land zijn teruggekeerd. Onder hen bevinden zich 830.000 Franschen, 145.000 Belgen en bijna 90.000 Nederlanders. Er bevinden zich in Duitschland nog 2.300.000 buitenlanders, die door de Westelijke geallieerde legers in kampen verzorgd worden.
(Vor. ber. Repatr. 6299 G)

ENGELAND —

H. Regeering afgetreden —

23 Mei (Anep-Aneta) — Nadat Churchill een onderhoud had met den Koning, is bekend gemaakt, dat de Britsche regeering is afgetreden. Verwacht wordt, dat Churchill, als hoofd van de grootste politieke partij in het tegenwoordige Lagerhuis, opdracht zal ontvangen tot vorming van een voorloopige regeering tot aan de algemeene verkiezingen. Aan deze ontwikkeling was een gedachtenwisseling tusschen Churchill en Attlee voorafgegaan over de vraag of de coalitie-regeering al dan niet tot het einde van den oorlog tegen Japan zou aanblijven. De arbeiderspartij is van meening, dat Churchill haar in een dwangpositie wil brengen door haar voor de keus te stellen tot het einde van den oorlog tegen Japan in de coalitie te blijven of verkiezingen op zeer korten termijn te accepteeren.
(V. b. Verk.prog. v. d. Labourparty 6262 E)

I. Verlaging van de voedselrantsoenen —

23 Mei (R.-O.) — De Engelsche minister van Voedselvoorziening heeft bekend gemaakt, dat de voedselrantsoenen in Engeland verlaagd zullen worden om tegemoet te komen aan het tekort aan levensmiddelen in de geheele wereld en om bevrijd Europa te helpen. Het wekelijksche spekrantsoen zal met 1/4 worden verminderd en dat van braadvet tot de helft. Het vleeschrantsoen wordt gehandhaafd, maar de slagers zullen 1/7 deel aan rundvleesch in blik ontvangen.
(Vor. ber. Voedselsituatie 6244 A)

K. Churchill vormt nieuwe regeering —

26 Mei (R.-O. en Anep-Aneta) — Churchill heeft een nieuwe regeering gevormd. Het oorlogskabinet, dat tot dusver uit 8 leden bestond, is tot 16 leden uitgebreid. De volgende personen maken o.a. deel uit van de regeering: Winston Churchill, minister-president en minister van landsverdediging; Anthony Eden, minister van Buitenlandsche Zaken; Sir John Anderson, ministr van Fnanciën, Sir James Grigg, minister van Oorlog; Richard Austin Butler, minister van Arbeid; Harold McMillan, minister van Luchtvaart; Oliver Littleton, minister van Productie en Handel; Lord Woolton, president van den ministerraad; Lord Beaverbrook, Lord-Grootzegelbewaarder; Brandon Brackon, minister van Marine; Sir Donald Bradley, minister van Binnenlandsche Zaken.
(Vor. ber. Kab. Churchill 6297 B)

FRANKRIJK —

L. Eischen van de verzetsbeweging

23 Mei (R.-O.) — De Fransche Raad van Nationaal Verzet heeft op 22 Mei een communiqué uitgegeven, waarin een her-

vorming van de Fransche regeering wordt geëischt en bij de regeering wordt aangedrongen op het publiceeren van het programma, dat de plannen van den verzetsraad zal omvatten zooals die bij de jongste stemmingen zijn bekrachtigd.

A. Regeeringsprogramma van De Gaulle —

25 Mei (R.-O.) — In een radiorede zeide gen. De Gaulle gisterenavond, dat de bevolking zich meer inspanning moet getroosten om het land weer tot bloei te brengen. De regeering wil inflatie tegengaan en zal een bepaald prijzen- en loonniveau handhaven. Voor het einde van het jaar zullen drie ingrijpende hervormingen worden ingevoerd, n.l. modernisseering van het ambtenaren-corps, staatstoezicht op de mijnen, op het electriciteitswezen en op de verdeeling van het crediet, terwijl ten slotte naar uitbreiding van de bevolking zal worden gestreefd door het geven van gezinstoelagen en door nieuwe immigratiebepalingen.
(Vor. ber. De Gaulle 6225 D)

B. Geldsaneering —

26 Mei (H. N.) — Al het bestaand Fransche papiergeld boven een bepaalde waarde zal door de Fransche regeering worden ingetrokken. De bankbiljetten zullen worden gehonoreerd door de uitgifte van nieuwe bankbiljetten. De regeering wil op deze manier de Fransche bankbiljetten, die zich in handen der Duitschers bevinden, waardeloos maken en hoopt bovendien hierdoor de personen, die aan den bezetter en aan zwarten handel fortuinen hebben verdiend, te pakken te krijgen. **(Vor. ber. 6237 C)**

C. Oorlogsschade aan gebouwen —

24 Mei (Anep-Aneta) — Het Fransche ministerie van Wederopbouw schat, dat van de 9.925.000 gebouwen, die in 1939 aanwezig waren, er 1.500.000 door den oorlog verwoest zijn. Dit zou dus ca. 16% zijn tegen meer dan 33% in den vorigen oorlog.

HONGARIJE —

D. De goudreserves teruggevonden

21 Mei (R.-O.) — Het 7de Am. leger, geholpen door Hong. patriotten, heeft de Hongaarsche goudreserves ontdekt, met inbegrip van ruim 4000 millioen pengö's in goud en de stempels voor het drukken van bankbiljetten. Ook zijn er buitenlandsche effecten, juweelen en manuscripten gevonden. Voor de aankomst van de Russen in Boedapest werden de schatten naar een klooster in Karinthië overgebracht, waar zij werden bewaakt door 200 Hongaarsche politieambtenaren. Pogingen van de Gestapo om de schatten te bemachtigen werden verijdeld.

INTERNATIONAAL —

E. Overeenstemming over stemrecht der groote mogendheden —

24 Mei (R.-O.) — De V.S., Rusland en Engeland hebben overeenstemming bereikt over een formule in verband met het stemrecht der groote mogendheden in internationale geschillen. Deze formule zal aan de conferentie worden voorgelegd en men verwacht, dat zij veel zal bijdragen tot de oplossing der oneenigheid op dit punt. **(V. b. 6297 L)**

F. Overeenstemming inzake regionale veiligheid en het mandaatsysteem —

25 Mei (R.-O.) — De vijf groote mogendheden hebben overeenstemming bereikt over twee van de meest belangrijke kwesties, nl. de regionale veiligheid en het mandaatsysteem voor nog niet onafhankelijke volkeren. **(Vor. ber. 6297 L)**

INTERN. HOF VAN JUSTITIE —

G. Zetel te Den Haag —

25 Mei (H. N.) — Het comité van de conferentie te San Francisco heeft besloten het oude Permanente Hof van Internationale Justitie op te heffen en te vervangen door een nieuw wereldgerechtshof, dat den naam zal dragen „Internationaal Hof van Justitie". Het zal in Den Haag worden gevestigd. Het hof zal uit 15 rechters bestaan, die ieder voor 9 jaar zullen worden benoemd. Geen twee rechters mogen onderdanen van hetzelfde land zijn. **(Vor. ber. 6262 H)**

NATUURKUNDE —

H. Magnetische Noordpool verschoven —

27 Mei (O.A.P.S.) — Door een Lancastermachine van de R.A.F., die een vlucht van bijna 18.000 mijl over de geografische en de magnetische noodpool maakte, is geconstateerd, dat de magnetische noordpool 200 mijl verschoven is sedert zij het laatst op de wereldkaarten werd vastgelegd. De magnetische noordpool moet zich thans in de Sverdrup-eilanden, Siberië, bevinden.

I. Onderzoekingen naar een atoom bom —

22 Mei (O.A.P.S.) — Een artikel in de „Daily Express" onthult, dat er in de afgeloopen 5 jaar een wedloop tusschen de Britsche en Duitsche geleerden heeft plaats gevonden om de constructie van een atoom-bom. Deze bom zou de sterkste explosieve kracht ter wereld hebben en zou, indien eenmaal vervaardigd, de betreffende partij een overweldigende meerderheid hebben gegeven. Te Rjukan produceeren de Noren groote hoeveelheden van een substantie, bekend als „zwaar water". Geleerden over de geheele wereld hadden geëxperimenteerd met zwaar water en geloofden dat zij, indien zij het metaal uranium hiermede onder groote kracht bewerkten, in staat zouden zijn het atoom van uranium te splitsen. Daardoor zouden zij een enorme energie vrijmaken en een catastrofale explosie teweeg brengen.

POLEN —

K. Regeering te Londen over arrestatie van Poolsche leiders —

23 Mei (R.-O.) — Het Poolsche persbureau te Londen zegt in een verklaring over de opmerkingen, die Stalin heeft gemaakt in verband met de arrestatie der Poolsche leiders, dat de Poolsche regeering te Londen in het bezit is van de tekst der uitnoodiging, die aan de Poolsche leiders gezonden is door een kolonel van de Russische veiligheidspolitie uit naam van generaal Iwanow van het eerste Wit-Russische front. In de Poolsche verklaring wordt gezegd, dat de Poolsche leiders vrijgeleide naar Rusland ontvingen. **(Vor. ber. 6298 B)**

L. Hervatting diplomatieke betrekkingen —

22 Mei (R.-O.) — De diplomatieke betrekkingen tusschen de Sovjet-Unie en Denemarken zullen worden hervat. De betrekkingen tusschen beide landen werden afgebroken, toen Duitschland in Juni 1941 de Sovjet-Unie aanviel.

SYRIE —

M. Onderhandeling met Frankrijk afgebroken - Arabische steun voor Syrië en de Libanon - Britsche troepen teruggetrokken - Beroep op Arabische wereld - Britse verklaring —

21 Mei ((H. N.) — De regeeringen van Syrië en de Libanon hebben in een officieele verklaring geprotesteerd tegen de komst van steeds meer Fransche troepen. Zij zien in de landing van deze troepen, die zonder hun toestmming is geschied, een bedreiging van hun onafhankelijkheid, waarmede ook de door Frankrijk gedane voorstellen niet in overeenstemming zijn. Beide regeeringen zijn overeengekomen om de onderhandelingen met den Franschen vertegenwoordiger af te breken en de verantwoordelijkheid voor den tegenwoordigen toestand in handen van de Fransche regeering te leggen. Syrië en de Libanon zullen ook hun legers vereenigen om de souvereiniteit en de onafhankelijkheid van beide landen te verdedigen.

22 Mei (B.B.C.) — De eerste minister van Irak heeft aangekondigd, dat zijn regeering Syrië en de Libanon ten volle zal steunen. Irak vraagt een bijeenkomst van de geallieerde mogendheden om de kwestie te bespreken. De secretaris-generaal van het Arabisch verbond, Abdual Rahman Azam Bei, verklaarde te Caïro, dat de Franschen de kwestie op de spits hebben gedreven door het zenden van troepen. De Arabieren in Palestina zullen een sympathiestaking van 24 uur beginnen.

23 Mei (Anep-Aneta) — De Britsche brigade, die onlangs in Zuid-Libanon was aangekomen, zal binnenkort worden teruggetrokken, ten einde elke mogelijkheid tot het optreden van misverstand te vermijden. De Britsche regeering heeft de Fransche regeering er op gewezen, dat de versterking van Fransche troepen op dit oogenblik onvermijdelijk verkeerd zal worden begrepen.

24 Mei (Anep-Aneta) — De regeeringen van Syrië en de Libanon hebben een beroep gedaan op de Arabische wereld om haar steun te verleenen in haar geschil met Frankrijk. De gezanten van beide regeeringen te Parijs verklaarden, dat zij voor de veiligheid van hun land niet kunnen toestaan, dat hun grondgebied in handen is van een anderen staat (Frankrijk wenscht permanente vloot- en luchtbases in beide landen. **(Red.)**

27 Mei (R.-O.) — De Engelsche regeering heeft op 26 Mei een verklaring afgelegd, waarin zij zegt, te betreuren dat de atmosfeer in de Levant door het zenden van Fransche troepen is verstoord. De regeering pleegt overleg met de Amerikaansche regeering en is in voortdurend contact met de betrokken partijen. Zij hoopt, dat er inmiddels niets zal worden ondernomen, dat de vriendschappelijke oplossing van de geschilpunten zou kunnen schaden. **(Vor. ber. 6226 C)**

TRIEST —

N. Geallieerde troepen breiden bezetting uit —

23 Mei (R.-O.) — Troepen van het 8e leger, versterkt door het 2e Am. legercorps, hebben op 22 Mei stellingen betrokken van Triëst tot aan een punt 8 km. ten O. van Gorizia. Onder de bezette

steden zijn Monte Spine en Tarnova. De bewegingen werden door de Joegoslaven niet gehinderd. De onderhandelingen tusschen Londen, Washington en Belgrado duren voort. De Joegoslavische troepen hebben Karinthië ontruimd. In een rede heeft Maarschalk Tito nog gezegd, dat Joego-Slavië evenveel recht heeft in de omstreden gebieden als de andere geallieerden. Italië wordt door hem niet als bondgenoot erkend. **(V. b. Triëst 6298 A)**

TSJECHO-SLOWAKIJE —

A. Tiso gearresteerd —

22 Mei (Anep-Aneta) — Dr. Stefan Tiso, de Quisling-minister-president van Slowakije sinds Augustus 1944, is, naar Reuter meldt, in Oostenrijk gearresteerd met drie leden van zijn kabinet, t.w. Nickolas Truzinky, minister van financiën, Dr. Gesza Etricky, minister van economische zaken en Alladar Kogis, minister van onderwijs. Ook Hans Ludin, de Duitsche gezant in Slowakije, werd gearresteerd. **(Vor. ber. Tiso 6078 B)**

VEREENIGDE STATEN —

B. Leveringen onder de bruikleenwet —

23 Mei (R.-O.) — Aan een verslag, dat president Truman aan het Am. Congres uitbracht over de leveringen onder de bruikleenwet, zijn de volgende bijzonderheden ontleend. Van Maart 1941 tot April 1945 hebben de V.S. onder de bruikleenwet materiaal ter waarde van 9.700.000.000 Pond aan de verschillende geallieerde landen geleverd. Hiervan ontving Engeland 3.194.000.000 Pond. Engeland leverde aan de V.S. en andere geallieerde landen materiaal ter waarde van 300 millioen Pond. De grootste afzonderlijke post van de Am. leveringen aan Engeland bestaat uit 9500 vliegtuigen. 2/3 van de tanks van veldmaarschalk Montgomery's 21ste legergroep waren van Am. fabrikaat. Aan de Sovjet-Unie werden 13.000 vliegtuigen gezonden, méér dan eenige andere bondgenoot ontving. 54% van het materiaal en de diensten, noodig voor de veldtocht tegen Duitschland, zijn door Engeland geleverd. Meer dan 1 millioen Am. soldaten zijn in Engelsche schepen vervoerd. President Truman verklaarde, dat de leveringen onder de bruikleenwet moeten worden voortgezet tot Japan is verslagen.
(Vor. ber. Leen en Pacht 6298 G)

C. Wijzigingen in de regeering —

24 Mei (Anep-Aneta) — President Truman heeft op een persconferentie medegedeeld, dat een aantal leden van zijn kabinet ontslag heeft genomen. Claude Wickerd, minister van landbouw, zal worden opgevolgd door Anderson, lid van het Congres; Francis Perkins, minister van arbeid, door den rechter Louis Schwellenbach en Francis Biddle, minister van justitie, door Tom Clark. Marvin Jones, hoofd van de voedselvoorziening, heeft eveneens ontslag genomen. Deze functie zal waarschijnlijk naar het ministerie van landbouw worden overgeheveld.
(Vor. ber. 6259 A; Kab. 6202 A)

D. Japansche balons met springstof —

22 Mei (Anep-Aneta) — Reuter meldt, dat de Japanners op de Westkust van de V.S. sporadische aanvallen hebben gedaan met kleine lange afstands ballons, die met springstof geladen zijn. Sommige ballons zijn neergekomen of lieten springstof vallen, maar er werd geen schade aangericht. Daar de ballons onbemand zijn en niet onder contrôle staan, wordt aangenomen, dat het voornaamste doel het stichten van boschbranden is.

DE WERELDOORLOG —

E. Olie-leidingen in het Kanaal —

24 Mei (R.-O.) — Er zijn bijzonderheden bekend gemaakt over den aanleg van pijpleidingen in het Kanaal, waardoor de geallieerde legers van olie werden voorzien. Er zijn ongeveer 20 leidingen aangebracht, die zijn aangesloten op het netwerk van pijpleidingen in Engeland en op speciale leidingen op het vasteland, zoodat er thans olie kan worden gepompt van Liverpool naar de overzijde van den Rijn bij Emmerik. Per dag kan meer dan 4½ millioen liter olie worden verwerkt en sedert het in gebruik nemen van de eerste leiding zijn ongeveer 550 millioen liter naar het vasteland gepompt.

ZUID-AFRIKA —

F. Verzet tegen bestuurswijziging der mandaatgebieden —

15 Mei (Anep-Aneta) — Zuid-Afrika zal zich krachtig verzetten tegen de gecombineerde voorstellen van de V.S., China, Rusland en Frankrijk om den bestaanden bestuursvorm der mandaatgebieden te wijzigen. In de technische commissie der conferentie te San Francisco verklaarde de Zuid-Afrikaansche afgevaardigde Smuts, dat, zooals bij het ontstaan der mandaten werd erkend, de bevolkingen en bestuursvormen zoo uiteenloopend zijn, dat er geen vaste regel kan zijn. Z.W.-Afrika vormt een onderdeel van de Unie en is een arm land, dat niet als afzonderlijke staat kan bestaan.
(Vora ber. Smuts: 5766 H)

ZWEDEN —

G. Morganatisch huwelijk van Prins Karel Johan —

21 Mei (Anep-Aneta) — Volgens Reuter heeft Koning Gustaaf geweigerd, toestemming te verleenen voor het huwelijk van den 29-jarigen Prins Karel Johan, de jongsten zoon van den Zweedschen kroonprins, Gustaaf Adolf, met de Zweedsche journaliste, mej. Kerstin Wijmark. Mej. Wijmark, wier vroeger huwelijk ontbonden werd, is ongeveer 35 jaar. Ook de kroonprins is tegen dit huwelijk gekant. Daar Prins Karel Johan meerderjarig is, zal het huwelijk ook zonder toestemming kunnen worden gesloten.

De Oorlog in het verre Oosten

BIRMA

25 Mei (H.N.) — Afdeelingen van het 14de Britsche leger veroverden Bassein, na Rangoon de belangrijkste haven van Birma.

BORNEO —

19 Mei (H. N.) — De Austr. en Ned. troepen hebben nu alle groote installates en belangrijke punten in handen. De vijand is op een gebied van ca. 8 km², samengedrongen.

CHINA —

20 Mei (R.-O.) — Na eerst weer door de Japanners verdreven te zijn, hebben de Chineezen de havenstad Foetsjou nu geheel bezet.

25 Mei (Anep-Aneta) — Chineesche troepen heroverden Lienkiang aan het Foekienfront —

PHILIPPIJNEN —

Mindanao —

21 Mei (R.O.) — Am. troepen zijn de plaats Panakan binnengedrongen.
23 Mei (R.O.) — 2 Am. colonnes rukken op om de 50.000 Japanners, die in Centraal-Mindanao zijn geïsoleerd, onschadelijk te maken. Malabalay werd veroverd.

RIOE-KIOE-EILANDEN —

Okinawa —

18 Mei (Anep-Aneta) — De Am. veroverden terrein, dat Ismi beheerscht. Mariniers drongen in een deel van Naha binnen.
21 Mei (R.-O.) — Het Jap. steunpunt Shuri is omsingeld.

25 Mei (Anep-Aneta) — De rivier de Osata bij Naha werd overbrugd. Ten Z. van het veroverde Yonabaroe werden belangrijke vorderingen gemaakt.
26 Mei (Anep-Aneta) — De Am. verliezen op Okinawa sedert 18 Maart bedragen 35.116 man van alle wapenen, waarbij 3706 dooden en vermisten.
22 Mei (R.-O.) — Bommenwerpers uit de Philippijnen hebben voor den 6den achtereenvolgenden dag een groot aantal aanvallen gedaan op Formosa.

23 Mei (R.-O.) — Tijdens aanvallen op Am. toevoerschepen bij Okinawa werden op 22 Mei 26 Jap. vliegtuigen vernietigd. 5 Am. vaartuigen werden beschadigd. Engelsche deklandingsvliegtuigen deden op 20 en 21 Mei aanvallen op doelen in de Sakashima-archipel. Am. bommenwerpers uit de Philippijnen vielen doelen bij Kanton en Nanking en op Formosa aan.

LUCHTOORLOG —

24 Mei (R.-O.) — Ruim 550 vliegende vestingen wierpen hedenmorgen 4500 ton zrandbommen op Tokio.

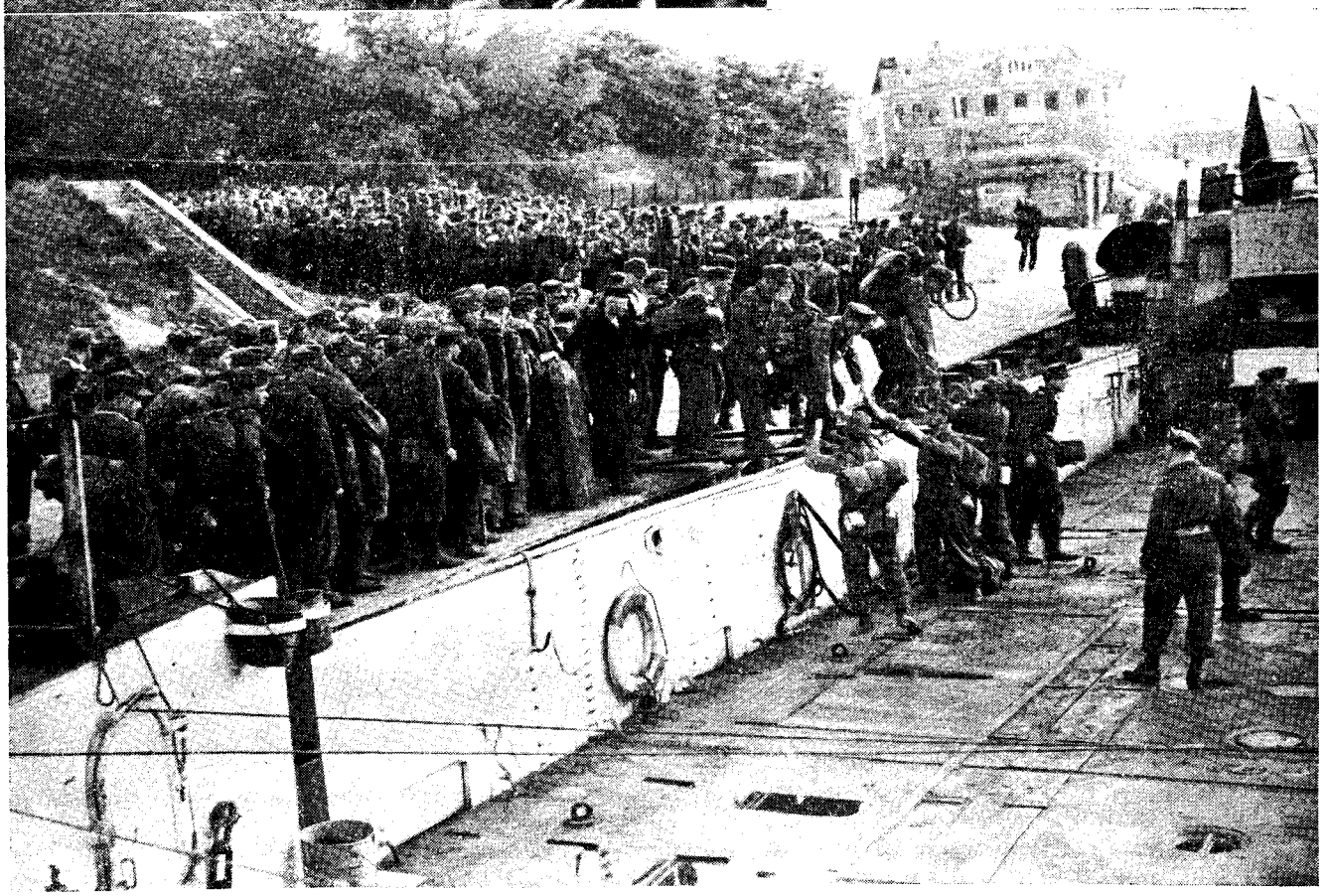
26 Mei (Anep-Aneta) — Tokio werd op 25 Mei opnieuw aangevallen door ruim 500 vliegende vestingen, die 4000 ton brandbommen uitwierpen. 19 toestellen gingen verloren. Er woeden nog branden, veroorzaakt door den aanval van 24 Mei, waarbij 1/5 van Tokio in de asch werd gelegd. Am. deklandingsvliegtuigen vielen gedurende 6 dagen punten op Kioesjioe en op de Amami-eilanden, ten Z. daarvan aan. Op 24 en 25 Mei werden 11 vliegtuigen bij Okinawa beschadigd. 111 Jap. vliegtuigen werden vernietigd.

ZEEOORLOG —

16 Mei (H. N.) — Sedert 7 December 1941 hebben Am. duikbooten 1284 Jap. schepen tot zinken gebracht of beschadigd.
19 Mei (R.-O.) — Britsche oorlogsschepen brachten in de Straat van Malakka een Japanners verdreven te zijn, hebben de Japanschen kruiser van 10.000 ton tot zinken. **(Vor. ber. Wereldoorlog. 6290)**

Direct na de capitulatie worden de Duitsche troepen door de Canadeezen ontwapend.
Foto hiernaast: Geheel ontwapend marcheeren lange rijen Duitschers door het verzamelkamp te Soest.
Onder: Te Den Helder worden de ontwapende Duitschers ingescheept in LCI booten voor de reis naar Harlingen, vanwaar de reis te voet naar Duitschland wordt voortgezet.
(Foto Anefo)

Verschrikkelijk waren de toestanden die de Amerikaansche troepen bij de bevrijding van het concentratiekamp Neuengamme aantroffen.
Boven links: Enkele uitgemergelde lijken, zooals ze bij tientallen waren opgestapeld;
Rechts: De overal verspreid liggende lijken worden verzameld en weggevoerd.
Onder: De verbrandingsoven in het crematorium van het kamp. (Foto Anefo)

NEDERLAND —

A. De kabinetsformatie —

30 Mei (H.N.) — H.M. de Koningin heeft den heer Wagenaar in gehoor ontvangen. Deze was lid van de communistische partij en treedt nu op als vertegenwoordiger van de Verg. van Vrienden van „De Waarheid". Voorts ontving H.M. Mr. Beelaerts van Blokland, vice-president van den Raad van State. Nader wordt gemeld, dat H.M. de Koningin aan Prof. Ir. W. Schermerhorn, voorzitter van de Nederlandsche Volksbeweging en den heer W. Drees, oud-wethouder van Den Haag, lid der S.D.A.P., opdracht heeft gegeven voor de vorming van een nationaal kabinet voor herstel en vernieuwing.

(Vor. ber. 6300 K)

B. Wijziging van het reisverbod —

1 Juni — Per 1 Juni, 's morgens om 5 uur, zijn de bepalingen van geallieerde zijde met betrekking tot de zg. demarcatielijn tusschen West-Nederland en het overige deel van het land opgeheven. Nederlandsche maatregelen, o.a. het verblijf- en vestigingsverbod, blijven van kracht. Bovendien is voor het passeeren van de demarcatielijn toestemming van den militairen commissaris in de woon- of verblijfplaats van dengene, die de vergunning aanvraagt, noodig.

C. Zware ontploffing te Dussen kost 5 dooden —

1 Juni (A.N.P.-Aneta) — In het door den oorlog zwaar gehavende Dussen is het raadhuis in de lucht gevlogen. De kelders van het gebouw waren gevuld met munitie en pantservuisten. De burgemeester, die dit bij onderzoek constateerde, waarschuwde 2 leden van de B.S. niet in den kelder te komen. Vermoedelijk is zulks toch gebeurd. Zij zijn met 3 andere personen, die voor het raadhuis stonden, bij de ontploffing om het leven gekomen. Een zesde persoon werd ernstig gewond. De ontploffing is vermoedelijk door een truc-mijn ontstaan.

D. Vlootverliezen —

1 Juni (A.N.P.-Aneta) — Ten aanzien van de Nederlandsche vlootverliezen in dezen oorlog wordt gemeld, dat deze bestaan uit 5 torpedojagers, 4 onderzeebooten, 1 mijnenlegger, 1 mijnenveger en 2 kruisers, nl. de „Java" en de „De Ruyter".

E. Staking bij de Arbeidsreserve te Amsterdam —

2 Juni (H.N.) — 3000 arbeiders van de zg. Arbeidsreserve te Amsterdam, die bij verschillende objecten zijn tewerkgesteld, zijn in staking gegaan. Hun eischen zijn o.a., dat noch de Nederl. Heidemaatschappij, noch de Grondmaatschappij bij de leiding der werkzaamheden ingeschakeld mogen blijven; dat onmiddellijk ontslag zal worden verleend aan alle ambtenaren van Maatschappelijk Hulpbetoon, die toezicht op het werk houden of een administratieve functie verrichten en dat het K.B. ten aanzien van 25 pct. loonsverhooging boven het peil van Mei 1940 van toepassing zal worden verklaard.

F. De raad voor het bedrijfsleven —

30 Mei (A.N.P.-Aneta) — De minister van Handel, Nijverheid en Landbouw heeft in verband met de gewijzigde omstandigheden aan den Raad voor het Bedrijfsleven verzocht, in de afwachting van een nadere reorganisatie van de bedrijfsorganisatie, zijn werkzaamheden in dezen overgangstijd te laten rusten.

G. Prijsbeheersching - Drs. G. Brouwers benoemd —

28 Mei — Drs. G. Brouwers, administrateur van het ministerie van Handel, Nijverheid en Landbouw, is benoemd tot wnd. directeur-generaal van de prijzen. Hij zal de werkzaamheden overnemen van den vroegeren gemachtigde voor de prijzen, met uitzondering van de berechting van prijsovertredingen, die door nieuw ingestelde tuchtrechters voor de prijzen zal geschieden. (Trouw)

H. Voedselaanvoer door het Roode Kruis —

28 Mei — Het commissariaat voor de voedselvoorziening van het Nederlandsche Roode Kruis heeft in ruim 14 dagen 2 millioen kg levensmiddelen in de Westelijke provincies ingevoerd en uitgedeeld, vnl. aanziekenhuizen, gestichten, centrale keukens enz. O.a. werden 1 millioen blikjes melk, 500.000 blikjes sardines, 500.000 doosjes kaas, 400.000 kg peulvruchten, 1 millioen brooden, 50.000 kg boter, 50.000 kg kaas en 130 ton sinaasappelen aangevoerd.

(Vor. ber. 6294 G)

I. Hongerslachtoffers te Amsterdam —

2 Juni — In totaal zijn in Amsterdam 1681 menschen den hongerdood gestorven, w.o. 77.5 pct. mannen. Bij de 22 poliklinieken die zijn opengesteld voor gevallen van ondervoeding, zijn reeds ongeveer 28.000 menschen behandeld.

(Vor. ber. 6294 I)

K. Twee bruggen over de IJsel —

30 Mei (A.N.P.-Aneta) — Britten en Canadeezen hebben in minder dan 1 maand tijd twee vaste bruggen over de IJsel bij Zutfen gebouwh. De bruggen heeten Harry en Crerar, naar den Canadeeschen bevelhebber generaal Crerar. De Harrybrug is 415 meter en de Crerar 485 meter lang.

L. De illegaliteit - Massagraven bij Bloemendaal ontdekt —

2 Juni (H.N.) — Langs den zeeweg nabij Bloemendaal zijn massagraven ontdekt, waarin zich de lijken van naar schatting 350 Nederlanders bevinden, die gedurende de laatste maanden van de bezetting door de Duitschers werden vermoord.

M. Afstand van ex-territoriale rechten in China —

30 Mei (H.N.) — Te Londen is op 29 Mei tusschen Nederland en China een verdrag gesloten, waarbij Nederland afstand doet van ex-territoriale rechten en van andere speciale privileges in China.

(Vor. ber. Ex-territoriale rechten in China 6259 B)

N. Zuivering der kunstkringen - Prof. A. Donkersloot benoemd —

2 Juni (H.N.) — Prof. A. Donkersloot is benoemd tot hoofd van de afdeeling Kunst, sectie Onderwijs, bij Militair Gezag. Hij zal zich bezig houden met de zuivering in kunstkringen.

(Vor. ber. 6301 B)

AUSTRALIE —

O. Labour-partij tegen de Communisten —

28 Mei (Reuter) — De Labourparty zal een campagne beginnen tegen de comm. partij. De comm. hebben in verschillende districten hun organisaties zeer uitgebreid.

DENEMARKEN —

P. Economische en cultureele samenwerking met Rusland —

28 Mei (Caps) — De Minister van Buitenl. Zaken heeft verklaard, dat Denemarken met de Sovjet-Unie een even nauwe cultureele en economische samenwerking zal nastreven als reeds bereikt werd met de Westersche groote mogendheden.

DUITSCHLAND —

Q. Bevolking van Keulen —

28 Mei (O.A.P.S.) — Sedert Keulen door de geallieerden is bezet is de bevolking die was teruggeloopen tot 50.000, meer dan verdubbeld.

R. Amerikaan controleur der metaalindustrie —

25 Mei (O.G.P.) — R. J. Wyser, tot heden president van de Republic Steel Corporation in Amerika, is tot controleur der metaalindustrie in Duitschland benoemd. Hij moet erop letten, dat de staalfabrieken in Duitschland onder toezicht blijven, gedemonteerd worden of naar het buitenland gebracht.

S. Voedselvoorziening en volksgezondheid —

Radio New-York meldt (dato 28 Mei), dat de voedselvoorraden in Duitschland waarschijnlijk nog slechts voor 3 à 4 weken voldoende zijn.

T. Moeilijke voedselpositie in het Rijnland —

28 Mei (O.A.P.S.) — Met ingang van 28 Mei zal het rantsoen voor Duitsche vrouwen en kinderen gesteld worden op een minimum van 1150 caloriën per dag. Voor zwaren arbeid zal 2800 caloriën worden verstrekt. Honderduizenden Duitsche krijgsgevanvenen en honderden schoolkinderen zijn uitgezonden voor landwerk. Ongeveer 21000 ton aardappelen zijn gedistribueerd. De experts berichten, dat de voedselvoorraden voor de burgerbevolking volkomen verdwenen zijn door de noodzaak, de bevrijde gedwongen arbeiders en rondzwervende personen te voeden.

28 Mei (A.N.P.) — Medische ploegen van het Amerik. leger nemen de verzorging ter hand van duizenden zieke en daklooze kinderen die hebben rondgezworven in het niemandsland tusschen de Amerik. en Russische linies. Tevens wordt onderzocht, waar hun ouders vertoeven.

U. De kunst-„verzameling" van Goering —

29 Mei (A.N.P.-Aneta) — Door de 101e luchtlandingsdivisie is de hand gelegd op een groot aantal kunstschatten van den rijksmaarschalk. Zij waren verborgen in geheime bergplaatsen in de bergen of reeds in een gereedstaanden trein ingepakt. De Amerikanen schatten deze collectie, bestaande o.a. uit kostbare beeldhouwwerken, schilderijen, kunstvoorwerpen van goud en zilver, handschriften en duizend andere curiositeiten op 200 millioen dollar. Alles zal vermoedelijk worden verbeurd verklaard en onder de geallieerden worden verdeeld om hen schadeloos te stellen voor de verliezen welke zij door de schuld der Duitschers op kunstgebied hebben geleden.

(Vor. ber. Kunstschatten 6252 B)

V. Een laatste verzet —

31 Mei — Groepen van Duitsche nazi's, die weigeren zich over te geven, maken nog steeds de Duitsche bosschen onveilig. Zij vallen vaak geïsoleerde troepenafdeelingen aan en trekken zich na een korte schermutseling terug. Vaak doen zij aanvallen op kleine dorpen of boerderijen. Sommigen dragen Russische uniformen.

ENGELAND —

W. De bestraffing van oorlogsmisdadigers —

30 Mei (U.P.) — Churchill deelde in een verklaring, Dinsdag 29 Mei in het Lagerhuis afgelegd, mede, dat de Britsche regeering het Amerikaansche voorstel tot het instellen van een inter-geallieerd

militair tribunaal voor het berechten van oorlogsmisdadigers, heeft aanvaard. Tot voornaamsten Britschen vervolger van deze misdadigers werd benoemd de procureur-generaal Sir David Maxwell Fyfe. Churchill zeide, dat Fyfe zou samenwerken met den Amerikaanschen rechter Jackson en met Russische en Fransche vertegenwoordigers, als deze benoemd zullen zijn, ter behandeling van de beschuldigingen van wreedheid en oorlogsmisdaden tegen die Nazi-leiders, die volgens de opvattingen der Vereenigde Naties voor een inter-geallieerd militair gerechtshof behooren te verschijnen. Voor de eerste maal werd door deze verklaring van Churchill een duidelijke aanwijzing gegeven, dat de Sovjet-Unie op dit punt bereid is met de andere geallieerden samen te werken.
Een staf van wetenschappelijke speurders van Scotland-Yard, met een moderne detective-uitrusting, is ter beschikking gesteld van de Britsche en Amerikaansche legerpolitie. Scotland Yard heeft tevens het verzoek gekregen, de door de Russische militaire politie aan het geallieerde hoofdkwartier verstrekte inlichtingen omtrent Hitler's dood, te controleeren. **(Vor. ber. 6237 K)**

ENGELAND —

A. Het program van Labour —

30 Mei — De Labour-conferentie te Blackpool, heeft aan het slot van haar bijeenkomsten een reeks radicale eischen voor binnenlandsche hervormingen geformuleerd, waarin o.m. de nationalisatie van de kolenmijnen, de ijzer- en electro-industrie, de levensmiddelen-industrie en het transportwezen wordt verlangd.
Labour staat ook op het standpunt, dat grond en bodem in handen van den Staat moet overgaan. Als voornaamste punten van het werkprogramma wordt het huisvestingsprobleem genoemd, en verder de reorganisatie van de mijn- en zware industrie. In hun buitenlandsche politiek wordt de nadruk gelegd op een blijvende samenwerking met de Sovjet-Unie. **(Vor. ber. Labour 6262 E)**

B. Britsche oorlogsverliezen —

31 Mei — Volgens een mededeeling van Churchill in het Lagerhuis hebben de strijdkrachten van het Britsche Rijk sinds 3 Sept. 1939 1.128.315 manschappen verloren, van wie 307.201 werden gedood. In Gr. Brittannië zijn 60.585 burgers door vijandelijk optreden gedood en 86.175 zwaar gewond. **(Vo. b. Verl. 6257 P).**

C. Geallieerde zee-verliezen —

Het Britsche rijk en de Ver. Staten hebben gedurende den oorlog in Europa, bijna ieder de helft van hun voor-oorlogsche tonnage aan schepen verloren. De Britsche verliezen bedragen 12 millioen ton, de Amerikaansche 5 millioen. Engeland heeft ongeveer de helft van de verloren schepen door nieuwe vervangen, maar Amerika heeft zes maal zooveel bijgebouwd als het had verloren en beschikt nu over de grootste handelsvloot ter wereld.
(Vor. ber. Vlootverl. 6288 A en 6258 O)

D. Engeland wenscht geen gebiedsuitbreiding —

30 Mei — In het Lagerhuis verklaarde Churchill op 29 Mei, op een desbetreffende vraag, dat Engeland er niet aan denkt, het vroegere koninkrijk Hannover te annexeeren. Wij wenschen geen gebiedsuitbreiding, aldus de premier.

E. Telegramwisseling Churchill-Tito —

28 Mei (A.N.P. - Aneta) — In antwoord op een telegram van Tito, den premier van Joego-Slavië, waarin deze Churchill gelukwenschte met het zegevierend einde van den oorlog in Europa, heeft de eerste minister een telegram gezonden, waarin hij de hoop uitsprak, dat de hartelijke samenwerking tusschen beide landen zou voortduren en beiden zouden samenwerken tot het verkrijgen van een rechtvaardigen en duurzamen vrede.

FRANKRIJK (Binnenland) —

F. De groot-Moefti heeft huis arrest

28 Mei (A.N.P.-Aneta) — De groot-Moefti van Jeruzalem, die onlangs uit Duitschland in Frankrijk arriveerde, is niet in arrest gehouden. Hij heeft huisarrest gekregen in een villa bij Parijs, „waar hij behandeld wordt met alle consideratie, verschuldigd aan een vooraanstaande persoonlijkheid der Islamietische wereld. **(V. b. 5816 b)**

G. Fransch protest tegen Sovjet-regeering —

28 Mei — Fransche vertegenwoordigers hebben in Moskou geprotesteerd tegen de houding der Sovjet-regeering, die Frankrijk van de herstelcommissie wil uitsluiten. De Russen hebben tot dusver geweigerd Frankrijk toe te laten, tenzij de geallieerden ook Polen en Joegoslavië in de herstelcommissie opnemen.

FINLAND —

H. Geen Duitsch meer op Finsche scholen —

28 Mei (A.N.P.-Aneta) — Het onderwijs in de Duitsche taal zal op alle Finsche scholen worden vervangen door Engelsch en Russisch.

INTERNATIONAAL —

I. Conferentie te San Francisco — Verklaring van Stettinius - Overwinning der kleine mogendheden - Punten van overeenstemming —

28 Mei — De groote mogendheden hebben op alle belangrijke punten der internationale veiligheid overeenstemming bereikt. Het accoord over de vetokwestie heeft de laatste hinderpaal voor een overeenkomst t.a.v. de voornaamste grondslagen van het vredescharter weggenomen. President Truman zal de slotzitting bijwonen.

29 Mei — Stettinius, de Amerikaansche minister van Buitenlandsche Zaken, heeft een verklaring afgelegd over het werk van de conferentie te San Francisco.
Tegen het gezichtspunt, dat een van de groote vijf bij een aanvalsoorlog door het recht van veto het werk van den vredesraad zou kunnen verhinderen, merkte hij op, dat in zoo'n geval oorlog toch zeker zou zijn, veto of geen veto. In de eerste 10 jaar zal de voornaamste taak waarschijnlijk niet zijn het waarborgen van den vrede in negatieven zin, maar het leggen van een economischen en socialen grondslag waarop de vrede kan worden gebouwd Als dat slaagt, kunnen de oorzaken van een nieuwen oorlog misschien worden weggenomen.
Amerika betreurt het zeer, dat Polen niet vertegenwoordigd is. De onderhandelingen inzake het reorganiseeren van de voorloopige regeering zijn teleurstellend geweest. Amerika zal al zijn invloed aanwenden om samen met Rusland en Engeland de overeenkomst van Jalta Amerika juicht den terugkeer van Frankrijk, aan welk land de vijfde permanente zetel in den vredesraad is toegekend, tot zijn rechtmatige plaats in wereldaangelegenheden, zeer toe.
Stettinius verklaarde voorts, dat het feit, dat Amerika er voor gestemd heeft om Argentinië aan de conferentie te laten deelnemen, niet moet worden opgevat als een algemeene onderschrijving van het beleid van Argentinië's regeering.

31 Mei — De kleine staten hebben het verzet door vijf groote mogendheden nopens het recht der algemeene vergadering om alle kwesties op het gebied der internationale betrekkingen te behandelen, overstemd.

31 Mei — Het ook door Nederland ondersteunde Canadeesche voorstel, volgens hetwelk een staat, welke moet deelnemen aan een actie van de veiligheidsorganisatie, het recht heeft, deel te nemen aan de beraadslagingen van den veiligheidsraad en daarin aan de stemming deel te nemen, is door de vijf groote mogendheden aanvaard.
Ook is met instemming van vrijwel alle delegaties de oprichting bepleit van een internationale gezondheidsorganisatie.
Rusland zou zich voorts accoord hebben verklaard met de Britsche en Amerikaansche zienswijze, dat „zelfregeering of onafhankelijkheid" geproclameerd dienen te worden in het handvest der Vereenigde Naties als een der doeleinden voor de mandaatsgebieden, doch niet voor alle afhankelijke volkeren, zooals Rusland aanvankelijk had geëischt.
(Vor. ber. Conf. te San Francisco 6297 M)

K. Na-oorlogsche situatie - Voedselschaarschte in Europa verwacht —

28 Mei — De wereld-voedselpositie steekt thans reeds ongunstig af bij die van verleden jaar, en het laat zich verstaan, dat de groeiende militaire behoeften deze achteruitgang veroorzaken.
De geallieerden moeten, behalve voor zichzelf, ook zorgen voor de bevrijde landen, sinds D-day vertegenwoordigd door millioenen menschen. De bevrijders hebben bovendien bij elke nieuwe verovering groote troepenmachten bij de hunne ingelijfd, welke eveneens gravitailleerd moeten worden. Dit is niet enkel het geval in West-Europa, maar ook in Birma, China en de Philippijnen.
Daar is voorts de zorg voor milloenen krijgsgevangenen en voor honderduizenden in Duitschland aangetroffen gedeporteerden uit de door den vijand bezette gebieden.

Nadeelige factoren.

Stegen de behoeften, de mogelijkheid om ze te bevredigen werd steeds kleiner, als gevolg van het door oorlogsgeweld verwoeste en door den vijand geplunderde cultuurland, dat minstens voor een jaar onbruikbaar is geworden. Hierdoor komt ook de zelfverzorging van Europa aanstonds bedenkelijk in de knel. Europa zal dus meer dan voorheen aangewezen zijn op invoerproducten, zooals suiker, rijst, vleesch, olie en vet. Maar ook hier werken ongunstige factoren. De Amerikaansche farms kampen met een tekort aan arbeidskrachten, en vervolgens hebben perioden van geweldige droogte hun nadeeligen invloed doen gelden op belangrijke voedsel-produceerende gebieden. als Australië, Argentinië en Zuid-Afrika.
Als op het oogenblik in de Ver. Staten een vermindering van het voedsel in uitzicht wordt gesteld, terwijl tevens op intensiever beoefening van de volkstuinderij wordt aangedrongen, dan wil dat niet zeggen, dat in Amerika bepaald

voedselgebrek zal komen. De Ver. Staten voelen het blijkbaar als een verantwoordelijkheid, dat door uitvoer de voedselvoorziening in Europa op behoorlijk peil gaat komen.

Export noodzakelijk.

Meer nog dan voorheen zal in den eerstvolgenden tijd moeten worden geëxporteerd, opdat het succesvol militaire einde van den oorlog voor millioenen Europeanen door voedselgebrek niet zal uitloopen op een desillusie. Door lichamelijke verzwakking is bovendien de arbeidskracht in Europa sterk achteruitgegaan, hetgeen aan de zelfverzorging niet ten goede komt.

Geallieerden doen hun uiterste best.

30 Mei. — Wij kunnen er evenwel op rekenen, dat het streven der geallieerden, om onze nooden te lenigen, onverpoosd wordt voortgezet. Thans is weer een zending onderweg naar Nederland van geconcentreerd voedsel in chemischen vorm, dat thans in Amerika in massa voor Europa wordt gefabriceerd. Dit chemische voedsel staat bekend als „hydrosolaten", waarvan de massa-productie door sommige geleerden op één lijn wordt gesteld met die van bloedplasma en penicilline.
Krug, de leider van het Amerik. bureau voor de oorlogsproductie, heeft verklaard, dat zijn bureau bevoorrechte hulp zal verleenen aan de door den oorlog verwoeste gebieden, tot de uiterste grens welke vereenigbaar is met den strijd tegen Japan en de noodzakelijke eigen behoeften.

Hij zeide, o.a. dat buiten de machines ter waarde van 5 millioen dollar, die de hoogste prioriteit hebben voor de drooglegging van uitgestrekte gebieden van Nederland, pompen en waterleidingen, ter waarde van 170.000 dollar — welke b.v. voor de watervoorziening van Athene dringend noodig zijn — hooge prioriteit genieten.

Gedurende de eerste maanden van 1945 werd aan Frankrijk prioriteit verleend voor 625.000 ton staal. Andere bevrijde landen hebben kleinere hoeveelheden ontvangen. Voor Frankrijk werd de productie van 700 locomotieven en 10.900 goederenwagons goedgekeurd. Bovendien zullen 180 locomotieven voor Oost-Europeesche landen door de UNRRA geleverd worden. Aan de bevrijde landen van Europa zullen gedurende 1945 ongeveer 11.900 vrachtauto's en een onbekend aantal militaire voertuigen worden geleverd, die door Amerikaansche strijdkrachten in Europa vrijgegeven worden Ook zijn prioriteiten verleend voor den aankoop van een aanzienlijke hoeveelheid machinegereedschappen en andere industrieele uitrustingen, om de essentieele industrie in West-Europa te herstellen. Ook is hooge prioriteit verleend voor verplaatsbare en vlug te installeeren electriciteitsinstallaties ter waarde van 9.500.000 dollar.

28 Mei (A.N.P.-Aneta) — Vertegenwoordigers der geallieerde regeeringen hebben heden te Londen tot de onverwijlde oprichting besloten van een economisch noodcomité voor Europa.

De UNRRA zal in Juni en de volgende maanden ruwe katoen, wol en andere grondstoffen naar de bevrijde gebieden zenden voor de productie van textielgoederen en kleeding.
(Vor. ber. Voedselsituatie in Europa 6297 E)

A. Einde convooistelsel —

Op de geallieerde vrachtschepen buiten de gevechtszonen zijn de verduisteringsmaatregelen opgeheven.
Een einde isa tevens gemaakt aan het convooistelssl. Vaartuigen in het Noordelijk deel van de Stille Oceaan lieten hun sirenes het overwinningssignaal loeien en staken alle lichten op.
Het convooistelsel werd ingevoerd zoodra de oorlog uitbrak en sedertdien zijn bijna 10.000 convooien behouden Engelsche havens binnengeloopen of uit Engelsche havens vertrokken. Het moeilijkste jaar was 1941.
Op geallieerde vrachtschepen buiten de gevechtszônes zijn thans de verduisteringsmaatregelen opgeheven.

B. 2.500.000 krijgsgevangenen keeren terug —

De grootste repatrieeringsactie die ooit heeft plaats gevonden, wordt thans door de Sovjet-autoriteiten, in samenwerking met het geallieerden hoofdkwartier, voorbereid. Twee en een half millioen personen zijn hierbij betrokken. Anderhalf millioen Russen worden uit het Westen naar hun land teruggebracht, en tusschen 750.000 en een millioen geallieerde soldaten zullen door de Russen uit het Oosten naar hun land worden gebracht. Alle mogelijke soorten transportmiddelen zullen hierbij gebruikt worden. Aan de grens van de bezettingszône der Anglo-Amerikanen en die der Russen zullen 10 doorgangskampen voor de ontvangst van de uit te wisselen krijgsgevangenen worden ingericht.
(Vor. ber. Repatr. 6302 F)

JOEGO-SLAVIE —

C. Klachten en beloften van Tito

28 Mei — Maarschalk Tito heeft in Ljoebljana een rede gehouden, waarin hij o.a. verklaarde: „Het zou een vreeselijke tragedie zijn, wanneer wij opnieuw zouden moeten vechten voor hetgeen we in dezen oorlog al gewonnen hebben."
Tito uitte klachten over de behandeling der minderheden in Karinthië (Oostenrijk) sinds de Joegoslavische strijdkrachten teruggetrokken zijn, en hij deed een beroep op de geallieerden, om hen te beschermen tegen dezelfde onderdrukkers die hen eeuwenlang vervolgd hebben.
Er is geen enkele aanwijzing te Londen, dat, wat Triëst en Istrië betreft, een eindoplossing bereikt is, maar, volgens Belgrado, heeft Tito de belofte herhaald, dat hij niet naar de wapens zou grijpen.
(Vor. ber. Tito 6298 D, Triëst 6298 C)

NABIJE OOSTEN —

D. Toenemende spanning —

28 Mei — De Syrische politie beweert, een Fransch complot om zich met geweld van de hoofdstad meester te maken, ontdekt te hebben. Met het oog hierop is de mobilisatie van het Syrische leger snel uitgebreid. Frankrijk houdt hardnekkig vast aan zijn positie en maakt geen aanstalten om zijn troepen terug te trekken. In verschillende plaatsen is het reeds tot incidenten gekomen. De hoop op een vreedzame regeling blijft niettemin bestaan. Men denkt daarbij aan bemiddeling van Engeland en Amerika, eventueel door een persoonlijke interventie van Truman.
29 Mei — In Hama, 230 km ten N., van Damascus, de hoofdstad van Syrië, zijn gevechten uitgebroken tusschen de bevolking en het Fransche garnizoen. Ook in Homs en Damascus is de spanning zoo toegenomen dat elk oogenblik het uitbreken van gevechten verwacht kan worden.
29 Mei (Ass. Press) — Minister Eden heeft in het Lagerhuis verklaard, dat de Engelsche regeering de Fransche regeering in kennis heef gesteld van haar vrees, dat de aankomst van Fransche troepen in Syrië en den Libanon betreurenswaardige reacties zou kunnen geven, en acht het beter, dat Frankrijk de gezonden versterkingen terugtrekt teneinde een uitbarsting in de Arabische wereld, die de oorlogsvoering in het Verre Oosten zou belemmeren, hetgeen, volgens Eden, onvergeeflijk zou zijn, te voorkomen.

E. Egyptische nota —

31 Mei — Engeland, Amerika, Frankrijk en de Sovjet-Unie hebben van de Egyptische regeering een nota ontvangen, waarin geprotesteerd wordt over de toestand in Syrië.
Perzië heeft tot Engeland, Amerika en Rusland een nota gericht waarin het deze landen verzoekt hun troepen uit Perzië terug te trekken, nu de oorlog in Europa voorbij is. Dit verzoek wordt overwogen.
overwogen. (Vor. ber. 6293 O)

NOORWEGEN —

F. Knut Hamsun in arrest —

29 Mei — De schrijver van „Hoe het groeide", eens winnaar van den Nobelprijs, de bekende Knut Hamsun, is in zijn woning bij Oslo gearresteerd. Hij wordt ervan beschuldigd, de Duitschers tijdens de bezetting te hebben geholpen.
(Vor. ber. 6042 A)

G. Bergen als marine-haven —

Bergen, eens een van Duitschlands belangrijkste bases voor onderzeebooten, is 28 Mei officieel aan Noorwegen teruggegeven. De oorlogsschepen welke thans in Bergen's haven liggen, zullen voor burgerlijk verkeer worden gebruikt.

POLEN —

H. Opperbevelhebber van de Poolsche strijdkrachten benoemd —

28 Mei — Generaal Bor. Konorowski is benoemd tot opperbevelhebber van de Poolsche strijdkrachten. Hij heeft heden zijn functie aanvaard.

SOVJET-RUSLAND —

I. Hervatting scheepvaart —

28 Mei (A.N.P.-Aneta) — Het scheepvaartverkeer op de Witte Zee en de Barentszee is hervat.

K. Militaire opleiding —

31 Mei — Van 1 Juni af worden alle jongens van 15 en 16 jaar in de Sovjet-Unie opgeroepen voor den militairen dienst. Het ligt in de bedoeling, de militaire opleiding op nog hooger peil te brengen dan in den oorlog. De periode van vrede, waarvoor het land thans staat, moet de aandacht voor de problemen der verdediging niet verzwakken.

SPANJE —

L. De bewaking van Laval —

28 Mei (A.N.P.-Aneta) — De bewaking van Laval in Spanje werd versterkt in verband met geruchten over ontzettingspogingen door Fransche partisanen. Volgens Fransche inlichtingen weigert Franco om Laval, die zich in Barcelona bevindt, aan Frankrijk uit te leveren.
(Vor. ber. Laval 6297 K)

VER. STATEN —

A. Verhooging van werkloozensteun —

28 Mei — President Truman heeft in een boodschap aan het congres verhooging van werkloozensteun voorgesteld met het oog op de verwachting, dat een groot aantal personen bij den overgang van oorlog naar vrede tijdelijk zonder werk zou komen.

B. De buitenlandsche handelspolitiek —

26 Mei (B.B.C.) — In een uiteenzetting over de buitenlandsche handelspolitiek der V.S. zeide de Am. minister van handel, Wallace, o.m. dat in de eerstkomende jaren de V.S., Rusland en het Britsche Rijk wellicht 85 pct. van de geheele industrieele productie ter wereld zullen voortbrengen, maar tegelijkertijd is te verwachten, dat in Zuid-Afrika, het Nabije Oosten en in China snelle vorderingen zullen worden gemaakt. Vooral de ontwikkeling in China achtte de minister van groot belang. Hij meende, dat de toekomstige **wereldvrede zou** kunnen afhangen van de industrieele ontwikkeling van dit land. Het zou den internationalen toestand zeer ten goede komen als Engeland, en vooral de V.S., China hielpen de bevolking op te voeden en aan de nieuwe industrie aan te passen. Deze steun houdt geen streven naar politieke macht in Azië in.

C. De prestatie der scheepsbouwindustrie —

24 Mei (Anep-Aneta) — Sedert het uitbreken van den oorlog heeft Amerika 6.590.000 ton scheepsruimte verloren. Op de 81 scheepswerven van de V.S. werden 7100 schepen, waarvan 2600 Libertyschepen met totaal 56 millioen ton, gebouwd. Na den oorlog zullen de V.S. een koopvaardijvloot van 68 millioen ton bezitten, die tot 17 millioen ton moet worden gereduceerd.

ZWITSERLAND —

D. Zuivering van het publieke leven —

28 Mei — De Zwitsersche regeering is begonnen met het instellen van een onderzoek naar de activiteit van alle nazi-organisaties in Zwitserland.

De Oorlog in het verre Oosten

De activiteit der Chineezen - De Japansche verliezen op de Philippijnen - Vliegende bommen op Amerika - Verscherping luchtoorlog Toenemende desorganisatie in het Japansche Moederland - Vredesgeruchten tegengesproken —

NED. OOST-INDIE —

Tarakan —

1 Juni (A.N.P.-Aneta) — De stad Djoeata werd veroverd.

Birma —

23 Mei (A.N.P.-Aneta) — Geallieerde troepen veroveren een Jap. positie ten W. van Kama. Een Jap. tegenaanval bij Prome werd afgeslagen. De geallieerden vorderden langs den weg naar Mawchi.

CHINA —

28 Mei (A.N.P.-Aneta) — Chineesche troepen hebben Nanning, de hoofdstad der provincie Kwangsi alsmede Lioejang, 55 km ten N. van Foetsjou, genomen. Paotsjing wordt met insluiting bedreigd.
29 Mei (A.N.P.-Aneta) — Penyen, 100 km ten N. van Nanning, werd door de Chineezen veroverd. In het Z. van de prov. Honan woedt een hevige strijd.
31 Mei (H.N.) — In de provincie Foekien hebben de Chineezen tegenover Formosa een kuststrook van bijna 80 km in handen.

PHILIPPIJNEN —

29 Mei (A.N.P.-Aneta) — De campagne in de Philippijnen kostte den Japanners 378.427 dooden en gevangenen, terwijl dit cijfer voor de Amerikanen 48.044 man is.

RIOE-KIOE-EILANDEN —

Okinawa —

28 Mei (R.-O.) — De hevigheid van den strijd blijkt uit het feit, dat het Am. veldgeschut alleen al 1 millioen granaten heeft afgevuurd, terwijl de oorlogsschepen die de operaties steunden, ruim 25.000 ton granaten hebben afgeschoten.
31 Mei (A.N.P.-Aneta) — De Jap. vesting Shuri is door de Amerikanen veroverd.
2 Juni (H.N.) — De Am. veroverden de hoofdstad Naha. Tot 30 Mei verloren de Jap. op Okinawa 61.519 doden en 1333 gevangenen.
15 Mei (R.-O.) — 500 vliegende vestingen wierpen op 14 Mei 3500 ton brandbommen op Nagoya. Britsche bommenwerpers uit Britsch-Indië vernielden een 200 meter lange spoorbrug van de lijn Bangkok-Singapore. Bij Borneo brachten geallieerde bommenwerpers 8 Jap. schepen tot zinken.

17 Mei (R.-O.) — Op 16 Mei wierpen ruim 500 vliegende vestingen opnieuw 3500 ton brandbommen op Nagoya, o.m. op vliegtuigfabrieken en op het arsenaal. De branden van den vorigen aanval waren nog niet geblusch. Tokio werd op 17 Mei aangevallen.
(Vor. ber. Oorlogshandel: 6304)

LUCHTOORLOG —

28 Mei (R.-O.) — Zware Am. bommenwerpers uit de Philippijnen brachten onder de Chineesche kust een Japansch vrachtschip tot zinken; voorts werden doelen bij Shanghai en Kanton aangevallen.
29 Mei (B.B.C.) — 430 vliegende forten wierpen op 28 Mei 3200 ton brandbommen op Yokohama, 2 toestellen gingen verloren. Tusschen Japan en Korea brachten Am. vliegtuigen 1 torpedojager en 6 vrachtschepen tot zinken.
30 Mei (H.N.) — Bij de aanvallen op Tokio van 24 en 25 Mei werd meer dan de helft van het bebouwde gedeelte der stad in de asch gelegd, w.o. het geheele centrum. 50 Am. forten gingen verloren. Escorteerende jagers schoten 26 Jap. jagers neer, terwijl 3 Am. jagers verloren gingen.
1 Juni (H.N.) — 450 super-forten vielen op 31 Mei Osaka aan, waarbij 3200 ton bommen werd afgeworpen. In de afgeloopen 3 maanden wierpen de geallieerden 58.000 ton bommen op Japan. 43 der grootste Jap. oorlogsfabrieken werden vernield of beschadigd.
2 Juni (B.B.C.) — Geallieerde vliegtuigen brachten weer 5 Jap. schepen tot zinken. In de afgeloopen 5 maanden heeft de geallieerde luchtmacht 2.000.000 ton Jap. scheepsruimte tot zinken gebracht of ernstig beschadigd.

Vliegende bommen op Amerika —

30 Mei — Groot opzien baarde in New-York de officieele mededeeling, dat vliegende bommen, afkomstig uit Japan, in Amerika zijn aangekomen.
Deze bommen werden vervoerd door ballons, die automatisch bestuurd worden en hun ballast door middel van een automatisch systeem uitwerpen. De ballons zijn niet bemand. De instrumenten zijn zoo ingericht dat de laatste ballast het toestel verlaat wanneer het Amerika heeft bereikt. Daarna laat de ballon successievelijk de bommen los. Na de laatste bom ontsteekt een lont, die de ballon in vlammen doet opgaan. De ballons hebben een snelheid van 190 K.M. per uur.

ZEEOORLOG —

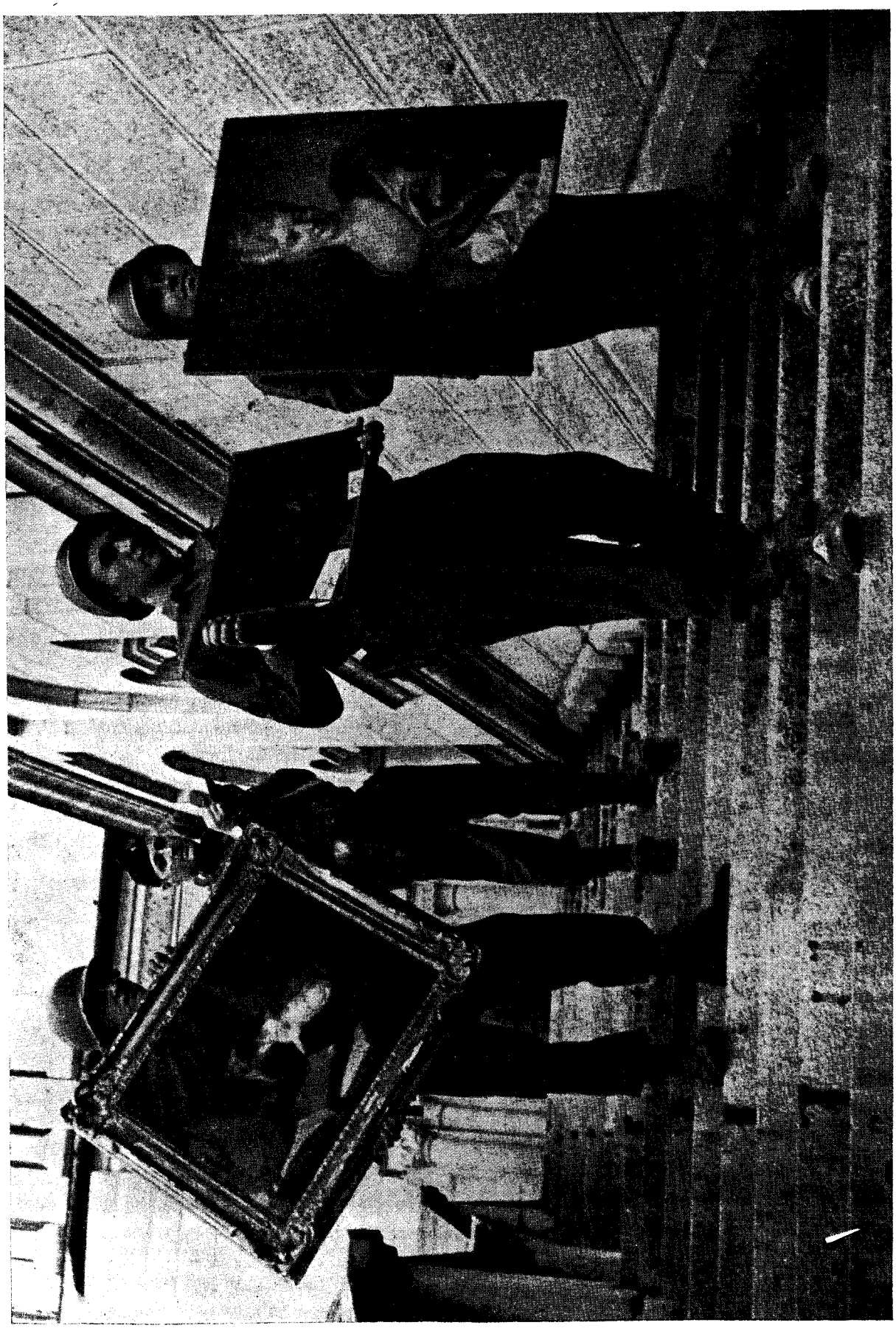
28 Mei — Ruim 200 Britsche oorlogsschepen opereeren reeds in den Stillen Oceaan tegen Japan.
30 Mei — Het Japansche persbureau maakte melding van geallieerde landingspogingen op kleine schaal op het eiland Makalahe, ten N. van Celebes en op de Zuidkust van Halmaheira.
2 Juni (H.N.) — Am. duikbooten brachten wederom 14 schepen tot zinken in den Stillen Oceaan.

Japansch kabinet in spoedzitting bijeen —

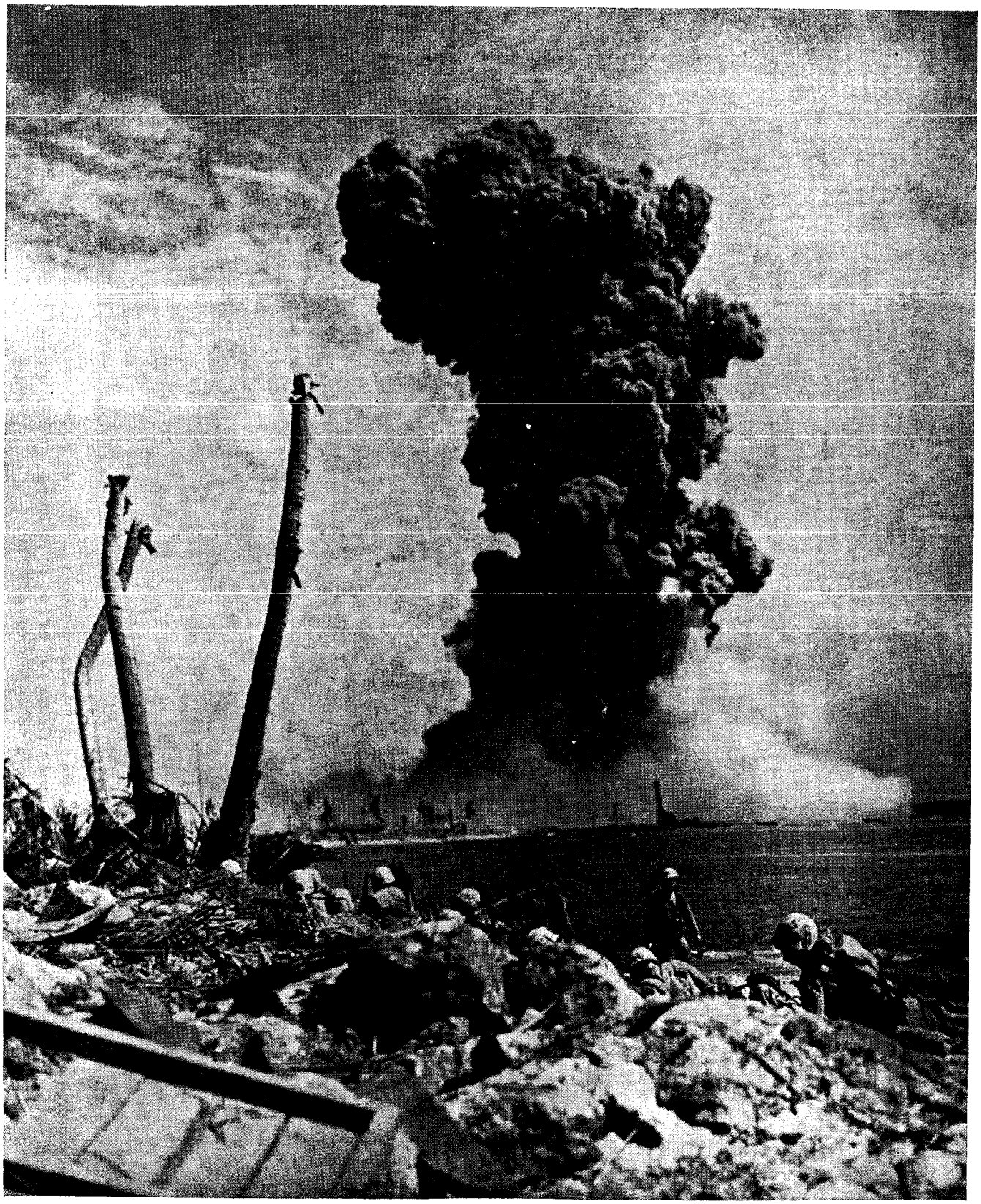
28 Mei — De Japansche premier, Mantaro Soezoeki, heeft het kabinet in een spoedzitting bijeengeroepen om de dringende maatregelen te bespreken die aan de orde zijn gesteld door de enorme verwoestingen ten gevolge van de Amerikaansche luchtaanvallen. Radio Tokio meldde, dat de felle brand werd aangewakkerd en verspreid door een hevigen storm. Tokio heeft letterlijk geen zakenwijk meer. Ook Kobe en Osaka leden groote schade. Van de 216 mijl van Tokio, eens op twee na de grootste stad ter wereld, zijn er meer dan 35 mijl volkomen platgebrand. Wanneer er niet onmiddellijk noodkeukens en noodhospitalen voor de ontelbare dakloozen komen, zal het aantal dooden ongetwijfeld nog belangrijk toenemen.
Japans laatste hoop zijn de zelfmoordvliegers. Vertwijfelde dooden-aanvallen werden ondernomen tegen de Amerikaansche vloot en de vliegvelden van Okinawa. 11 lichte Amerik. schepen werden getroffen, waarvan enkele ernstig, doch dit kostte 111 Japansche vliegtuigen. Sinds 8 Maart j.l. hebben de Japanners per dag gemiddeld 70 vliegtuigen verloren.

Japan neemt nieuwe defensiemaatregelen —

Domei meldt nog dat 28 Mei een nieuwe luchtaanval op Tokio is gedaan.
Japan neemt nieuwe defensiemaatregelen
30 Mei — Japan treft voorbereidingen tegen een mogelijke geallieerde invasie. Ook in Indo-China, waar zich 100.000 Japanners bevinden, kan men een strijd op leven en dood verwachten. Intusschen is op het eiland Okinawa het Westelijk deel van de Japansche frontlijn ingedeukt. Tweederde van Naha is in geallieerde handen.
De Japansche regeering spreekt tegen, dat zij om vrede heeft verzocht.
(Vor. ber. Oorlogshandel. 6304)

De 101e luchtlandingsdivisie van het Amerikaansche leger ontdekte in geheime bergplaatsen in de bergen van Zuid-Duitschland een groot aantal kunstschatten welke het eigendom waren van rijksmaarschalk Goering. De waarde van de verzameling, bestaande o.a. uit beeldhouwwerken, schilderijen, gouden en zilveren kunstvoorwerpen, wordt geschat op 200 millioen dollar. (Zie ook 6305 U). (Foto A.B.C. Press.)

Amerikaansche mariniers landen op het eiland Namur, behorende tot de Marshall-groep. Vernielingsafdelingen laten Japansche installaties in de lucht vliegen.

NEDERLAND —

A. Voedselvoorziening dit jaar verzekerd —

4 Juni — SHAEF-autoriteiten in Den Haag verklaarden, volgens B.U.P., dat met geallieerde hulp, regeeringsaankoopen en binnenlandsche productie, Nederland thans verzekerd is van voldoende voedsel om tot einde Dec. het bestaanspeil te behouden. Het bericht zegt verder, dat voor het einde van het jaar het land misschien zelfs in staat zal zijn wat van zijn normalen grooten export van groenten en zout te hernemen, doch dit jaar zal er geen export zijn van melk, boter of andere zuivelproducten.
Bedoelde autoriteiten waarschuwden echter, dat men door deze feiten niet den indruk mag krijgen, dat alles rooskleurig is.

2000 calorieën —

8 Juni — Van niets is de distributie thans geklommen tot 1700 à 1800 calorieën per dag. Wij gaan — verzekeren ons de autoriteiten, naar 2000 calorieën, maar zullen om dat cijfer voorloopig moeten blijven schommelen.

B. Privé-voorraden van Seyss-Inquart verdeeld —

4 Juni — Op bevel van Luit.-Generaal Foulkes, bevelhebber van het Eerste Canadeesche legercorps, werd een groote hoeveelheid voedsel, ontdekt in het huis van Seyss Inquart, onder 50 der armste families van Hilversum verdeeld

C. Oorlogsschade 15 milliard —

8 Juni — Door Dr. Ph. J. Idenburg en Prof. Dr. J. Tinbergen, de beide leiders van het Centraal Bureau van de Statistiek, is als voorloopige schatting, berekend naar de prijzen van 1938, als oorlogsschade opgegeven:
Verloren door oorlogsgeweld, evacuatie etc. 2.2 milliard gulden; door vorderingen 1.5 milliard; door slijtage van installaties 1 milliard; door voorraadsintering 3 milliard.
Dit wordt een totale schade van 8 milliard gulden, uitmakend 25 à 30% van het nationale vermogen, dat in 1938 op 33 milliard werd geschat.
De schade aan de Nederlandsche volkswelvaart toegebracht is hiermee chter nog niet volledig uitgedrukt. Er is voor de Duitschers voedsel geproduceerd en er zijn zeer vele bouwwerken uitgevoerd. Ook hebben wij schade geleden door productiederving, een gevolg van de afsluiting van ons land en de wegvoering van arbeiders. Aangenomen mag worden dat de schade dientengevolge het genoemde cijfer van 8 milliard nog met 6 à 7 milliard verhoogt. De totale schade bedraagt derhalve ongeveer 15 milliard, ongerekend de nog in de toekomst te verwachten productiederving.
Dit cijfer mag men niet stellen tegenover ons nationale vermogen, omdat er — en het laatste jaar wel in zeer ernstige mate — „consumptiederving" is geweest. Anderzijds zijn thans ook de prijzen hooger.

D. De Gas- en Electriciteitsvoorziening —

7 Juni — De Minister van Waterstaat en Wederopbouw, Ir. Th. P. Tromp, deelt ons mede, dat de ovens van de gasfabrieken in het Westen des lands, met name in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht, thans op temperatuur gebracht worden, zoodat over eenige weken, eind Juni of uiterlijk begin Juli twee uur per dag gas verstrekt kan worden. Nederland beschikt echter slechts over 18.000 ton gaskolen per maand, terwijl 75.000 ton noodig is.
Een groote invoer is noodzakelijk en de situatie is derhalve zeer ernstig. Zoodra de gasfabrieken in de groote steden gaskolen verwerken, kunnen die in de kleinere steden de bij de gasproductie vrijkomende cokes gebruiken om ook op gang te komen.

E. Electriciteit - Aanvoer en productie —

Wat de electriciteit betreft, de centrales in het Noorden en het Westen zijn gespaard gebleven, maar om den moeilijken kolenaanvoer te omzeilen, wordt getracht, stroom van het Zuiden uit, aan te voeren.
Men repareert thans de koppelleiding van Noord-Brabant naar Dordrecht, voor Zuid-Holland tot Leiden toe, die 40.000 K.V.A. kan leveren. Zelf krijgt deze leiding stroom van een drijvende centrale te Antwerpen. In het Zuiden wordt al 125 of 200 watt uur per gezin per dag beschikbaar gesteld.
Inplaats van een tweede drijvende centrale, die oorspronkelijk bij Velsen zou worden geplaatst, doch naar Manilla moet, wordt getracht per 15 Juni 500 ton olie per dag te verkrijgen: 300 ton voor Amsterdam, 100 ton voor Velsen, 100 ton voor Rotterdam, zulks onafhankelijk van de hoeveelheid kolen.
Clandestiene aansluitingen, die tijdens de bezetting geoorloofd waren zijn thans beslist uit den booze. Ze zullen de electriciteitsvoorziening doen stagneeren. Overtreders brenge men aan.
Intusschen zijn diverse centrales in Amerika, Zwitserland en Engeland besteld, waarvan sommige al afgeleverd zijn of weldra zullen aankomen. De centrale der staatsmijnen levert alweer 100.000 kw.

F. Leger en Vloot —

7 Juni — Het Departement van Oorlog maakt bekend:
Er zullen spoedig 500.000 man onder de wapenen zijn, waarvan er 150.000 bestemd zijn voor de bevrijding van Nederlandsch-Indië, 50.000 voor de vloot, 200.000 voor de bezetting van Duitschland en 50.000 voor den dienst in Nederland zelf.
Vrijwilligers melden zich dagelijks bij duizenden aan.
Britsche officieren zullen bij de opleiding van het nieuwe leger hun hulp verleenen.
Ook is er tusschen Engeland en Nederland een overeenkomst geteekend. voor de levering van wapenen en uitrusting.

G. Een kerk als dankoffer - Voor het behoud van Amsterdam —

6 Juni — Bij de sacramentsprocessie in het Bagijnhof te Amsterdam hebben alle aanwezige pastoors met den deken, Mgr. G. C. v. Noort aan het hoofd, namens 100.000 Roomsch-Katholieken van Amsterdam de belofte, tot stichting van een kerk uit dankbaarheid voor het gespaard blijven van Amsterdam van oorlogsgeweld, hernieuwd.

H. Het kader moet zich melden —

9 Juni — Binnenkort zullen zich moeten melden voor registratie bij de bureaux voor oorlogsvrijwilligers:
1) De Nederlandsche Zeestrijdkrachten, behalve het dienstplichtige personeel.
Van Land- en Luchtmacht:
2) Beroeps- en reserve-officieren;
Beroeps- en Reservepersoneel beneden den rang van 2e luitenant; op 10 Mei 1940 al of niet in opleiding voor officier;
Capitulanten.
3) Dienstplichtige onderofficieren, die op 10 Mei 1940 dienstplichtig waren.

I. Landmijnen aan de kust —

8 Juni — Anderhalf millioen landmijnen van uiteenloopend type hebben de Duitschers op het Noordzeestrand van den Helder tot Schouwen begraven. Onder toezicht van de Royal Canadian Engineers worden deze mijnen door krijgsgevangen Duitsche pioniers opgeruimd. Het gevaarlijke werk, dat grondig moet geschieden om ongelukken in de toekomst te voorkomen, vergt veel tijd, en van een vrij strand zal daarom voorloopig nog geen sprake zijn. Kleine strooken strand bij de badplaatsen worden het eerst mijnvrij gemaakt.

K. Universiteiten weldra open —

5 Juni — Het ligt in de bedoeling, dat aan alle Universiteiten de colleges omstreeks midden Juni zullen beginnen, om zonder zomervacantie door te gaan tot Kerstmis. Na Nieuwjaar zal dan het tweede studiejaar na de bevrijding aanvangen, dat tot en met Juni 1946 zal voortduren.
De juiste data van aanvang der colleges kunnen nog niet worden meegedeeld, omdat de zuivering aan de universiteiten eerst voltooid moet zijn en de universiteiten onderling zijn overeengekomen, dat niet de eene school beginnen zal voordat de andere gereed is.

RADIO —

L. Einde Radio-Oranje —

5 Juni — De uitzendingen onder den naam „Radio-Oranje" vervallen, omdat de redenen van bestaan zijn verdwenen. De uitzendingen zullen voortaan een onderdeel vormen van de programma's van „Herrijzend Nederland".
(Vor. ber. Radio Oranje)

M. Noordzeekanaal wordt vrijgemaakt —

4 Juni (A.N.P. - Aneta) — Men heeft reeds een aanvang gemaakt met de voorbereidende werkzaamheden, welke er toe zullen moeten leiden, dat in het Noordzekanaal bij de Hembrug, waar de Duitschers in September twee schepen, één van 9000 ton en één van 3000 ton, hebben laten zinken, het kanaal door afgraving aan den Noordelijken kant, meer dan 20 meter breeder wordt, waardoor het mogelijk zal worden, dat schepen van het Liberty-type (ongeveer 9500 ton) de havens van Amsterdam zullen kunnen bereiken.

N. Gebrek aan verplegend personeel - Hongerpatiënten dreigen om te komen —

6 Juni — Door gebrek aan verplegend personeel bestaat het gevaar, dat menschenlevens die nog gered kunnen worden, verloren gaan.
De Militaire Commissaris in Noord-Holland doet een ernstig beroep op gediplomeerd verplegend personeel en 2e en 3e jaars leerling-verpleegsters om zich ten spoedigste te melden bij den Inspecteur of pl.v. Inspecteur van de Volksgezondheid in hun gebied.

O. Alle auto's gevorderd —

9 Juni — De noodzaak om de volkshuishouding snel op gang te brengen, dwingt de autoriteiten om alle auto's te vorderen, die nog niet ten bate van Nederlands reconstructie worden gebruikt. De uitvoering der vordering is in handen gelegd van de Districts-Militaire Commissarissen. Voor de distributie en toewijzing der motorvoertuigen is de Rijksverkeersinspectie ingeschakeld. Burgerlijke instanties die een auto of motorrijwiel noodig hebben, moeten hun aanvraag indienen bij dit orgaan.

A. Eigendommen van Duitschers en N.S.B.-ers —

Amsterdam, 17 Mei — Er is een gemeentelijk bureau opgericht met den naam van „Gemeentelijk bureau roerende goederen van Duitschers, N.S.B.-ers en andere landverraders", dat zal samenwerken met de politieke recherche, en de meubelen enz. van Duitschers en N.S.B.-ers zal weghalen uit de huizen en opslaan in gemeentelijke opslagplaatsen, waar een en ander ter beschikking zal worden gesteld van degenen, die meubelen en derg. noodig hebben. Van de Duitschers is alles verbeurd verklaard, bij de N.S.B.-ers enz. zal individueel nagegaan worden of op hen de straf van verbeurdverklaring zal moeten worden toegepast.

B. Kuyper-Bibliotheek terecht —

4 Juni — In een van de Kelders onder de Ridderzaal te Den Haag is door Ds. J. C. J. Kuiper ontdekt, de volledige bibliotheek van de Dr. A. Kuyperstichting waarin de boekenschat van wijlen Dr. A. Kuyper was ondergebracht.
Het is bekend dat deze prachtverzameling van zeer waardevolle werken bij het verbod en de liquidatie van de A.R. partij en de Dr. A. Kuyperstichting, door de Duitschers werd gestolen. Men verkeerde in groote zorg waar deze boekerij was heengevoerd. Er liepen geruchten, dat ze geborgen was in één der kelders van de Ridderzaal en inderdaad heeft Ds. Kuiper haar daar ontdekt. Ze was ondergebracht in pl.m. 200 kisten en op het eerste gezicht zag alles er verzorgd uit.
Ook is een deel van het meubilair van de Dr. Kuyper-stichting gevonden en een kast met zeer veel waardevolle bescheiden van diverse Gereformeerde Jeugdbonden.

C. Zuivering in de S.D.A.P. —

5 Juni — Om in eigen gelederen te zuiveren heeft het partijbestuur der S.D.A.P. een Centralen Eereraad benoemd. Bovendien zijn zuiveringscommissies van drie leden ingesteld in elk der elf provincies en in Amsterdam, Rotterdam en Den Haag.
Verder heeft het bestuur bepaald, dat geen lid van de S.D.A.P. kunnen worden: a. zij, die lid zijn geweest van de Ned. Soc. Werkgemeenschap, of die groep metterdaad in woord en/of geschrift hebben gesteund of aanbevolen; b. zij, die na de oprichting van het Ned. Arbeidsfront een functie in die organisatie hebben bekleed of in woord en/of geschrift het N.A.F. hebben gesteund of aanbevolen; c. zij, die daadwerkelijk de Nat. Soc. Beweging of instellingen van de N.S.B. hebben gesteund of aanbevolen; d. zij, die door een vonnis van een Bijzondere Rechtbank of Tribunaal van hun burgerrechten zijn beroofd, aldus „Het Vrije Volk".

D. Wiltons leiding geschorst —

7 Juni — Van de zijde van het Militair Commissariaat wordt medegedeeld, dat de directie en de commissarissen van de N.V. Wilton-Fijenoord geschorst zijn. Ir. M. J. Römer is bereid gevonden, tijdelijk als beheerder op te treden, waarbij hij zijn functie als directeur van het G.E.B. blijft vervullen.

E. Oud-Minister De Geer voor den rechter —

7 Juni (A.N.P.-Aneta) — Tegen oud-minister-president Jhr. Mr. D. J. De Geer zal een gerechtelijke instructie worden geopend. (Vor. br. De Geer 5081 A)

F. Rost van Tonningen pleegt zelfmoord —

9 Juni — Rost van Tonningen, die na de bevrijding was gearresteerd, heeft zelfmoord gepleegd, door van de vierde verdieping van de gevangenis aan den Pompstationsweg te Scheveningen — het Oranje-hotel uit den bezettingstijd — te springen. Rost deed reeds eerder zelfmoordpogingen met behulp van een scheermesje, maar hierbij werd hij betrapt.

G. Repatrieering uit Duitschland —

5 Juni — Kol. B. G. van Os van Delden, hoofd van het Bureau Repatrieering M.G., geeft als oorzaak van het langzame tempo waarin onze mannen en jongens uit Duitschland thuiskomen, op, dat er 800.000 Nederlanders in Duitschland waren, zoodat, gevoegd bij de vele Belgen en Franschen, die via ons land naar hun eigen streek terug zouden keeren, er voor ongeveer anderhalf millioen repatrieerenden gezorgd moest worden. Voor de terugvoering daarvan was een goed plan ontworpen.
Dit plan is echter voor een deel getorpedeerd, doordat de bevrijding van Nederland niet van West naar Oost ging, zooals men algemeen verwacht had, maar van Oost naar West. Het eerst werd het Zuiden bevrijd, terwijl het Westen nog bezet was. Daardoor kon men de repatrieerenden niet naar hun eigen tehuis zenden en moesten ze in de zuidelijke provinciën ingekwartierd worden. Hoewel de bevolking daar zelf reeds overbelast was met evacué's, en heele streken verwoest en geëvacueerd waren, terwijl bovendien nog een groot leger gehuisvest moest worden — alleen al in Tilburg 80.000 man! — is toch alles vlot verloopen en kon allerwege een groote medewerking worden geconstateerd. Intusschen moesten er 60.000 Nederlanders wachten tot zij naar huis konden gaan.
Bij de bevrijding van het Oosten des lands bleek, dat daar reeds een volledige ondergrondsche repatrieeringsdienst was gesticht. Toen kwam echter ook de groote stroom van vluchtelingen uit Duitschland, dikwijls in de ellendigste omstandigheden. Deze vluchtelingen konden nog niet doorgezonden worden, want het Westen was nog bezet, en zoo dreigde er een chaos te ontstaan.
Eindhoven had gerekend op 1000 repatrieerenden per dag, maar er kwamen er in 9 uur 9000 binnen- In Limburg arriveerden binnen 24 uur 30 treinen met elk 1200 repatrieerenden.
Men durfde terstond na de capitulatie de repatrieerenden niet door te zenden naar het Westen wegens het voedselgebrek. De distributie kon het niet verantwoorden. Eindelijk besloot men op 1 Juni de demarcatielijn op te heffen, met het resultaat, dat thans duizenden Nederlanders naar huis zijn teruggekeerd.
Men hoopt den afvoer te kunnen verhoogen tot 6 à 7000 per dag. Slaagt dit, dan kunnen medio October alle Nederlanders dus uit Duitschland teruggekeerd zijn. (oVr. ber. 6300 D)

H. Credieten in Amerika en bij neutralen —

7 Juni — De leen- en pachtovereenkomsten met de Vereenigde Staten voorzien thans niet alleen in de levering van wapens, vliegtuigen enz. voor onbepaalde bedragen, doch ook in de levering, tot een maximum van 242 millioen dollar, van essentieele grondstoffen, werktuigen, voedsel enz., die noodig zijn om ons land in staat te stellen meer effectief aan de voortzetting van den oorlog deel te nemen.
Een overeenkomst in Mei met Canada gesloten bedraagt voorshands 25.000.000 Canadeesche dollars, af te lossen binnen tien jaar.
Reeds eerder werden leeningen afgesloten met de Zweedsche regeering en met een Amerikaansche bankgroep. Met een Zwitsersche bankgroep wordt een overeenkomst gesloten voor de financiering van den aankoop van scheepsmachines, terwijl nog met de Zwitsersche autoriteiten onderhandeld wordt over een groot algemeen crediet.

BRAZILIE —

I. Oorlogsverklaring aan Japan —

7 Juni — Brazilië heeft Japan den oorlog verklaard.
De diplomatieke betrekkingen met Japan had Brazilië al op 28 Jan. 1942 verbroken.

CANADA —

K. Nederlaag der Socialisten —

De Canadeesche socalistische partij C.C.F. (Cooperative Commonwealth Federation) heeft een verpietterende nederlaag geleden tegen de Progressieve conservatieve partij in de gehouden provinciale verkiezingen in Ontario. Het aantal zetels in de provinciale vergadering van Ontario is van 34 tot 6 gedaald. De progressieve conservatieven behaalden 66 van de in totaal 90 zetels en de liberalen 11. Kleinere partijen verdeelden de rest.

NOORWEGEN —

L. Terugkeer van Koning Haakon

8 Juni — Koning Haakon is om 12 uur in zijn vaderland teruggekeerd. Het was juist vijf jaar geleden, dat hij Noorwegen verliet om den strijd van Noorwegen tegen Duitschland voort te zetten. Verder was het gisteren de Noorsche onafhankelijkheidsdag en de datum, dat Haakon officieel koning werd in 1905.
De kruiser „Devonshire", die den koning vijf jaar geleden naar Engeland bracht, heeft den kruiser „Norfolk", op welke Koning Haakon zich bevond, geëscorteerd. De koning was vergezeld van kroonprinses Martha en haar drie kinderen.
De geestdrift van de Noren, die uit het geheele land gekomen waren om hun monarch te zien, was zeer groot. De koning was bewogen. Hij hield een rede tot het volk, waarin hij o.a. zeide: „Moeilijke dagen liggen voor ons en we hebben vele problemen op te lossen. Wij moeten vereend aan het werk. Onderlinge conflicten kunnen wij niet hebben. Wat wij moeten hebben, is een vrije maatschappij van vrije Noren."

DUITSCHLAND —

M. Het bezettingsrégime - Overeenkomst onderteekend —

6 Juni — Den vijfden Juni hebben de vertegenwoordigers van Engeland, Amerika, Rusland en Frankrijk in Berlijn gezamenlijk de verklaring onderteekend over het volledig toezicht op Duitschland. Veldmaarschalk Montgomery onderteekende de verklaring voor Engeland, Gen. Eisenhower voor Amerika, Maarschalk Sjoekof voor Rusland en Gen. de Lattre de Tassigny voor Frankrijk.
Het bestuur van Duitschland zal worden uitgeoefend door een Raad van Toezicht, die bestaat uit de vier opperbevelhebbers en zijn zetel in Berlijn zal hebben.
Duitschland zal in vier zones worden verdeeld.

Een Oostelijke zone, die door de Russen bezet zal worden, een Noord-Westelijke zone onder Engelsche bezetting, een Zuid-Westelijke zone onder de Amerikanen en een Westelijke zone onder de Franschen.
De opperbevelhebber van elke zone zal op instructie van zijn regeering de opperste macht in handen hebben. In zaken, waar het heel Duitschland betreft, zal de Raad van Toezicht de macht uitoefenen.
In de inleiding op de verklaring wordt o.m. verklaard, dat alle macht, uitgeoefend door de Duitsche regeering, het opperbevel en elk soort gezag, hetzij dat van den Staat of gemeente of dat van de plaatselijke autoriteiten, aan de regeeringen der geallieerde mogendheden komt. Het aanvaarden van deze macht beteekent echter niet: de annexatie van Duitschland.
De regeeringen van de vier geall. mogendheden zullen van nu af aan over de grenzen van Duitschland beslissen.
De voorwaarden, waaraan Duitschland onmiddellijk moet voldoen en waarvan vele reeds van kracht zijn, omvatten o.a. de ontwapening van alle Duitsche strijdkrachten, ontruiming door de Duitsche strijdkrachten van al het gebied, dat ze na 31 Dec. 1937 hebben bezet, dat wil dus zeggen vóór de annexatie van Oostenrijk en Tsjecho-Slowakije.
Alle Duitsche wapens, uitrustingen, voorraden, militaire installaties, enz. moeten ter beschikking gesteld worden der geallieerden. Alle fabrieken, instellngen van wetenschappelijk onderzoek enz., die op de een of ander manier den oorlog kunnen bevorderen, komen ter beschikking der geallieerden. Krijgsgevangenen en onderdanen van de geallieerde landen moeten worden vrijgelaten, alsook alle personen, die om politieke redenen of om redenen van ras of geloof gevangen zitten.
Alle radio-uitzendingen, alsook telefoon- en telegraafverkeer, moeten ophouden, behalve onder toezicht van de geallieerden. De vertegenwoordigers van de geallieerde regeeringen zullen strijdkrachten in Duitschland construeeren en civiele vertegenwoordigers aanstellen waar dat hun goed dunkt. De geall. vertegenwoordigers zullen aan Duitschland bovendien nog al die voorwaarden opleggen, die het gevolg zijn van de totale Duitsche nederlaag.
In geval de Duitschers de geallieerde bepalingen niet onmiddellijk of niet geheel en al nakomen, zullen de geallieerden alle maatregelen nemen, die hun geschikt voorkomen, aldus besluit de verklaring. **(Vor. ber. 6296 D)**

A. Russen zouden Westelijker demarcatielijn wenschen —

Volgens den militairen corr. van Reuter gelooft men, dat de Russen bij de komende besprekingen tusschen Eisenhower, Montgomery en Zjoekof een wijziging van de demarcatielijn zouden verzoeken, zoodat Leipzig, Halle, Weimar en Maagdenburg in de Russische zone zouden komen te lggen.
De Beieren, die 775 caloriën per dag krijgen, verheugen zich weliswaar over hun bezetting van Amerikanen, maar zijn toch afgunstig op de Berlijners, die o.a. volgens klakkeloos aanvaarde radioberichten uit Russische bron ruime rantsoenen genieten, aldus een Amerikaansche radiospreker.
In het Masurische district, de Zuidelijke helft van Oost-Pruisen, is een Poolsch burgerlijk bestuur ingevoerd en dagelijks komen treinen vol Poolsche boeren aan.

B. Wijziging demarcatielijn —

6 Juni — Blijkens kaarten, afgedrukt in Russische bladen, begint de Russische demarcatielijn in Duitschland ten O. van Lübeck. Lübeck zelf maakt deel uit van de Britsche zone. In de Russische zone liggen verder Maagdenburg, geheel Thüringen en Saksen. De bijzonderheden, die thans over de Russische zone zijn bekend gemaakt, houden verband met het Russische verlangen, dat Amerika en Engeland onmiddellijk zullen beginnen met de ontruiming van dit gebied.

C. Fransche bezetting van Rijnland tot Keulen gewenscht —

9 Juni — De diplomatieke correspondent van de „Times" wijst op de moeilijkheden in zake de grenzen van de Fransche bezettingszone in Duitschland. Den Franschen zou de bezetting zijn aangeboden van het Saargebied, de Paltz, het grootste deel van Baden en het Rijnland tot den Moezel en Coblenz. De Franschen zouden dit gebied willen uitbreiden tot de lijn Keulen—Aken. Overeenstemming is nog niet bereikt.

D. Rauter gearresteerd —

3 Juni — Rauter, tijdens de bezetting „Höhere S.S.- und Polizeiführer für die Niederlande", is in Duitschland door het 2de Britsche leger gevangen genomen.

ENGELAND —

E. Felle verkiezingsstrijd —

5 Juni — De verkiezingsstrijd in Engeland is thans in vollen gang en uit de redevoeringen, die door de verschillende politieke leiders worden gehouden, blijkt, dat hij een fel karakter gaat aannemen. Churchill heeft, naar U.P. meldt, in een radiorede op 4 Juni een scherpen aanval gedaan op de Arbeiderspartij en de liberalen, die hij er van beschuldigde, hun partij boven het land gesteld te hebben.
Churchill beweerde, dat het door de Arbeiderspartij opgestelde program niet kon worden verwezenlijkt zonder een politieke politie. Een socialistische partij is in strijd met de Britsche denkbeelden van vrijhed, aldus de Brtsche premier, het socialisme is onafscheidelijk verbonden met den totalitairen staat. In zijn rede liet Churchill nog doorschemeren, dat hij geloofde, dat de oorlog met Japan nog wel een jaar zou duren.
Sir Stafford Cripps, de vroegere minister voor de luchtvaartproductie, heeft in een vergadering van de Arbeidspartij gezegd, dat de machtsverhoudingen in Europa verschuiven van de oude heerschende klasse naar de massa van het volk. „Wij wenschen in dit land geen regeering, die naar de oude heerschende klasse als haar natuurlijke bondgenoot kijkt." Cripps bepleitte een duurzame vriendschap met Rusland.
(Vor. ber. 6305 A)

INTERNATIONAAL —

F. Conferentie te San Francisco —

8 Juni — Officieel wordt gemeld, dat overeenstemming is verkregen over het veto-vraagstuk, waarop geruimen tijd de conferentie dreigde te stagneeren.
De beteekenis van de gevallen beslissing is deze, dat Rusland thans accoord gaat met het standpunt der anderen, dat geen der Groote Vijf het bespreken van internationale geschillen, die voor den veiligheidsraad zouden gebracht kunnen worden, kan verhinderen.
(Vor. ber. 6306 I)

G. S.S. en Gestapo vechten nog —

Bij Oslo hebben binnenlandsche strijdkrachten en geallieerde troepen tegen Gestapo-leden, die zich in een bosch hadden verstopt, slag moeten leveren.
Volgens berichten uit Innsbrück vechten in Oostenrijk nog S.S.-troepen tegen de Amerkanen.
In Noord- en zelfs midden-Italië komen nog steeds summiere executies van fascisten voor, zelfs gevallen van lynchjustitie hebben zich voorgedaan.
(Vor. ber. 6295 U)

H. De ernstige voedselpositie in Europa - Voedsel voor Nederland - Zending uit Denemarken - Een boodschap op D-day —

7 Juni — Deskundigen hebben aangetoond, dat de wereldopbrengst nu ver beneden het peil ligt waarop de algemeene gezondheid kan worden gehandhaafd. Men schat dat er volgend jaar 1¾ millioen ton vleesch meer geproduceerd zal moeten worden dan dit jaar. Dit is met suiker, vetten, kaas, melk en andere voedingsmiddelen al net eender gesteld.

Namens het geallieerde opperbevel werd gisteren in Den Haag medegedeeld, dat de geallieerden in de eerste drie weken na de bevrijding van Westelijk Nederland, 79.000.000 kg voedsel, 47.000.000 liter benzine en olie en ruim 200 ton kleeren naar dit gebied hebben gezonden.

Het eerste Deensche vrachtschip met levensmiddelen voor pas bevrijde landen, verlaat Kopenhagen vandaag met een lading zuivelproducten voor Nederland. Binnenkort zal er 2100 ton boter, 1000 ton spek en 1000 ton eieren van Denemarken naar België worden verscheept.

Ter gelegenheid van de herdenking van D-day heeft Taft, leider van het Amerikaansche ministerie van transport, een boodschap aan Europa gezonden, waarin hij zegt, dat de eigen voorraden verminderd zijn ten behoeve van de millioenen monden, die in Europa gevoed moeten worden. Wij mopperen niet, maar zijn dankbaar voor den betrekkelijken overvloed, dien we bezitten. Wij willen echter, dat Frankrijk, België en Nederland weten, dat de voorraden, die ze krijgen uit de onze komen. Wij doen ons best kolen en grondstoffen te zenden. **(Vor. ber. 6306 L)**

LEVANT —

I. Toestand blijft gespannen - De Gaulle stelt Engeland verantwoordelijk —

5 Juni — In de Levant blijft de toestand gespannen. Volgens United Press-berichten uit Parijs zouden de Arabieren in Damascus als represaille de huizen der Franschen plunderen. Fransche kringen beschuldigen de Engelschen er van, dat zij weigeren de eigendommen der Franschen te beschermen en een censuur uitoefenen op de Fransche berichten.
Alle steden in Syrië zijn gezuiverd van Fransche troepen en uiterlijk heerscht er rust. De Fransche opperbevelhebber in Zuid-Syrië is van zijn post ontheven.

4 Juni — In de Levant heeft 3 Juni het terugtrekken van de Fransche troepen uit de garnizoensstden onder bescherming van Britsche troepen een vlot verloop gehad. De Britsche troepen werden overal spontaan verwelkomd. Een Engelsche

militaire commissie onderzoekt een aantal vermelde gevallen van plunderen door Fransche troepen en het doodschieten van Syrische gijzelaars.
De wnm. minister-president van Syrië zei 3 Juni dat Syrië al het mogelijke had gedaan om een vreedzame oplossing voor de moeilijkheden in de Levant te vinden en dat Syrië alsnog bereid is de loopende kwesies op voet van gelijkheid en rechtvaardigheid met Frankrijk te behandelen. Hij schat het aantal slachtoffers voor de bevolking van Damascus op 400 dooden, 100 vermisten en 500 gewonden.
De Gaulle heeft over Syrië in een drukbezochte persconferentie verklaard: Deze kwestie moet door internationale samenwerking worden geregeld. Laat men zich daaromtrent niet vergissen. Het geheele Fransche volk staat eensgezind achter de regeering om te verzekeren, dat zijn belangen en waardigheid geëerbiedigd worden en zoo noodig dien eerbied af te dwingen. Ik hoop, dat dit alles niet al te vèrstrekkende consequenties zal hebben. Er staan te veel gemeenschappelijke belangen op het spel. In deze aangelegenheid staat onze beschaving op het spel. Een nieuwe oorlog zou het einde der wereld beteekenen. Er moet vrede zijn. Geloof mij, wij zullen vrede maken. De Gaulle zeide, dat de moeilijkheden te wijten waren aan Engelands houding. Engeland heeft altijd gezegd te willen, dat Frankrijk in Syrië zijn eigen boontjes dopt, maar daaraan heeft het zich niet gehouden. De gebeurtenissen in de Levant zijn van internationale en niet slechts van plaatselijke beteekenis. De Gaulle sprak van de agitatie van talrijke Britsche agenten in de Levant tegen de Fransche belangen. Frankrijk is tot onderhandelen bereid, niet alleen over Syrië en Libanon, maar over de geheele Arabische wereld, waarbij ook de Ver. Staten en de Sovjet-Unie betrokken zijn. De Fransche pers toont zich ook teleurgesteld door de Britsche interventie in Syrië. De „France Libre" b.v. schrijft: „Engelsche vrienden, ge stelt onze vriendschap op een zeer zware proef."
(Vor. ber. 6307 D)

POLEN —

A. Poolsche lijst van oorlogsmisdadigers —

4 Juni — De Poolsche regeering te Londen heeft bekend gemaakt, dat zij meer dan 15.000 Duitschers als oorlogsmisdadigers aangeklaagd heeft en dat niemand van hen beschermd mag worden door zijn militaire uniform of internationale reputatie. De commissie voor oorlogsmisdaden zelf, die vandaag voor den vierden dag bijeen is, heeft een lijst van bijna 3000 aangeklaagden opgesteld. Op de Poolsche lijst komen voor: Göring, Walter Funk, Robert Ley, Veldmaarschalk Wilhelm Keitel en zij, die tot het Duitsche bestuur in Polen behoorden, met dr. Hans Frank aan het hoofd. Ook zijn door Polen aangeklaagd die artsen en professoren, die misdadige en onmenschelijke experimenten uitvoerden op de lichamen van Poolsche burgers en in gevangenissen en concentratiekampen, advocaten die gestolen Poolsch bezit van de hand deden en Duitsche beoefenaren van de wetenschap en kunstexperts, die Poolsche bibliotheken leegroofden en Poolsche kunstverzamelingen wegvoerden. **(Vor. ber. Oorlogsmisd. 6305 V)**

B. 7,5 millioen Polen verhuizen —

5 Juni — De Poolsche regeering is volgens radio-Lublin voornemens 7½ millioen Polen te installeeren in de aan Duitschland ontnomen gebieden.
(Vor. ber. 6301 A)

TSJECHO-SLOWAKIJE —

C. Verhouding tusschen Tsjechen en Slowaken —

7 Juni — Tusschen de Tsjechische regeering en den Slowaakschen nationalen raad is een overeenkomst gesloten, waarbij Slowakije volledig zelfbestuur krijgt zonder dat evenwel de staatsvorm federatief wordt.
Benesj heeft verklaard: Ik heb den toestand aanzienlijk beter aangetroffen dan ik verwachtte. Tsjechoslowakije moet zonder te veel moeilijkheden te ontmoeten zijn economisch evenwicht vinden. De Tsjechoslowaaksche buitenlandsche politiek zal berusten op het bondgenootschap met Rusland, volledige onafhankelijkheid en oprechte vriendschap met de Westersche democratieën.

Een delegatie van Slovenen en Oostenrijkers uit Karinthië heeft aan maarschalk Tito opneming van dit gewest in de Joego-Slavische Federatie verzocht.
(Vor. ber. 6258 L)

De Oorlog in het verre Oosten

Geallieerde landen in Britsch Noord Borneo - Zware luchtaanvallen op Kobe, Osaka en Nagoya —

NEDERLANDSCH-OOST-INDIE —

Tarakan —

7 Juni (A.N.P. - Aneta) — Australische troepen hebben de Knollheuvel in het N.W. veroverd. In het gebied tegenover de Mangy-heuvel en de Nelly-heuvel wordt hevig gestreden.

Landingen op Borneo —

Amerikaansche troepen zijn geland op Borneo, blijkens Japansche radioberichten, in Melbourne opgevangen. De aanval zou gericht zijn op Sandakan, hoofdstad van Britsch Borneo.

Birma —

8 Juni (H. N.) — De Jap. trekken ten O. van Toengo terug.
9 Juni (H. N.) — Geallieerde troepen staan op ca. 100 km. van de Siameesche grens.

Britsch-Noord-Borneo —

10 Juni (H. N.) — Geallieerde troepen hebben groote landingen verricht in Britsch-Noord-Borneo. Honderden schepen namen er aan deel. De Austr. 9e divisie was bij den strijd betrokken.

China —

4 Juni (H. N.) — Op weg naar Lioetsjau in de provincie Kwangsi veroverden Chineesche troepen Tsien Kiang en Ninso. Iinso ligt 90 km. ten N.W. van Linchow, de sleutelstelling in de Jap. corridor naar Fransch Indo-China.
6 Juni (H.N.) — In de provincie Foekien hebben Chin. troepen thans 160 km. van de kust in handen.
7 Juni (B.B.C.) — Lioetsjau is door Chin. troepen heroverd, waardoor ca. 200.000 Jap. van hun hoofdmacht zijn afgesneden. Aan het Honan-front hevige gevechten in de Jap. vesting Hsiakou, 600 km. van Tsjoenking.

PHILIPPIJNEN —

Luzon —

6 Juni (A.N.P. - Aneta) — In het N. bereikten Am. troepen Arrito, 16 km. ten N. van het ververde Santa Fé. Andere troepen vorderen ten N. van Baguao in de richting van Tabu.
8 Juni (A.N.P. - Aneta) — Am. troepen veroverden Bambang in N. Luzon en rukten 5 km. verder op. Ten O. van Manilla werden de Jap. uit bergstellingen verdreven.

Mindanao —

4 Juni (H. N.) — Ten N. W. van Davao werden Ula, Alhambra en Bayabas veroverd.
6 Juni (A.N.P. - Aneta) — Ten N.W. van Mital wonnen de Am. 8 km. terrein.
7 Juni (A.N.P. - Aneta) — Am. troepen voerden een nieuwe landing uit in Z.O. Mindanao bij kaap San Augustin.

RIOE-KIOE-EILANDEN —

Okinawa —

5 Juni (A.N.P. - Aneta) — Am. mariniers zijn op 4 Juni op het schiereiland Oroku, ten Z. van Naha, geland. De plaatsen Gusichan, Meka, Iwa en Tomosu werden veroverd.
7 Juni (B.B.C.) — De Jap. hebben nog slechts een strook van 60 km.² van het eiland in handen.
9 Juni (A.N.P. - Aneta) — Marinetroepen berekten de W. kust van het eiland en veroverden belangrijk terrein ten N. van Itoman.

Oshima —

8 Juni (A.N.P. - Aneta) — Am. troepen zijn geland op het eiland Oshima, ½ km. ten Z.O. van Okinawa.

Luchtoorlog —

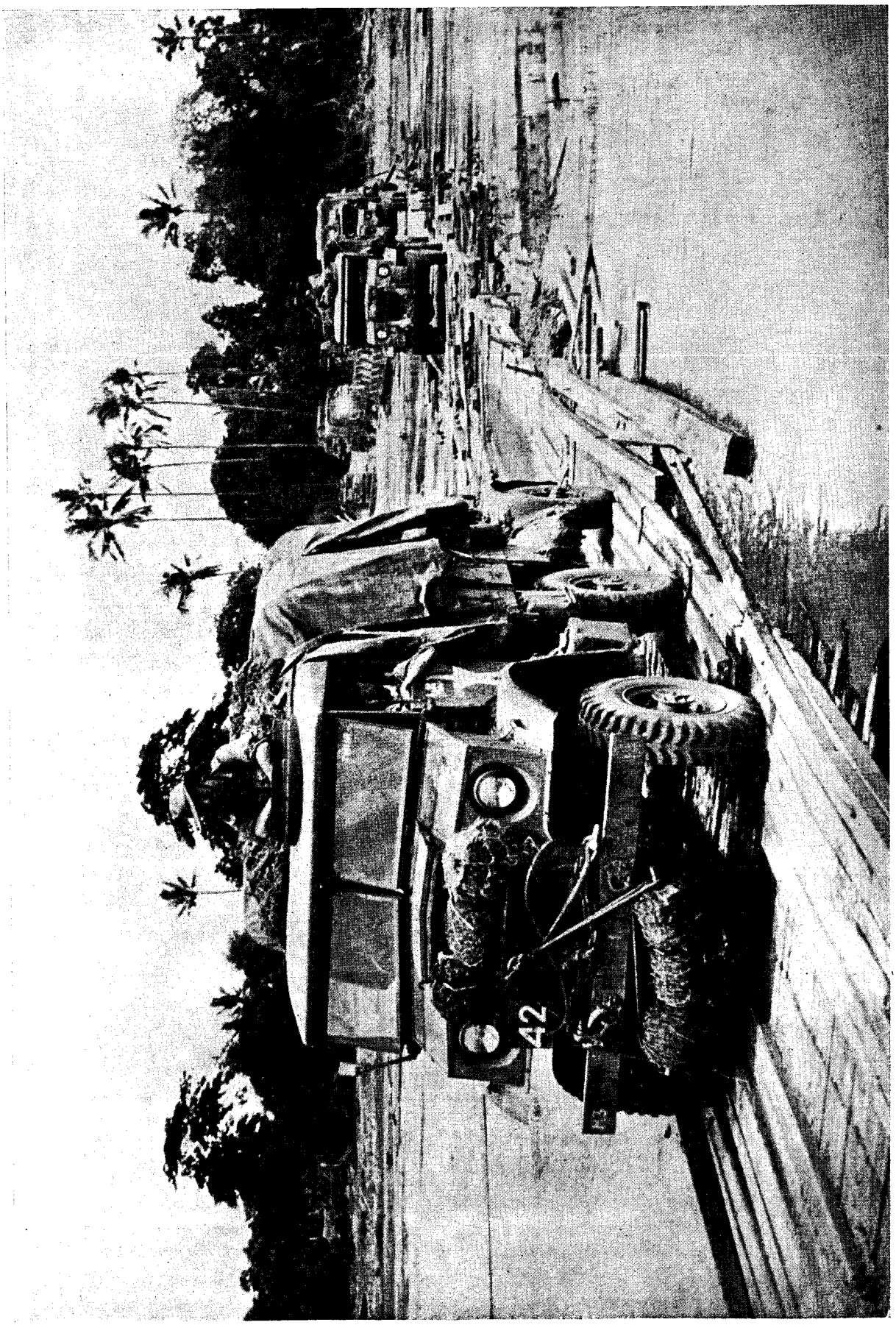
4 Juni (B.B.C.) — Gedurende Maart en April brachten geallieerde bommenwerpers onder de Zuid-Chineesche kust ruim ½ millioen ton Jap. scheepsruimte tot zinken. 170 Am. toestellen bombardeerden doelen op Kioesjoe.
5 Juni (B.B.C.) — Bijna 500 Am. vliegende forten hebben heden 3000 ton brandbommen op Kobe geworpen.
6 Juni (B.B.C.) — Ter hoogte van Korea hebben Am. bommenwerpers weer 11 Jap. schepen tot zinken gebracht.
7 Juni (H. N.) — Ongeveer 450 supervliegende forten hebben heden 2500 ton brandbommen op Osaka geworpen.
8 Juni (A.N.P. - Aneta) — 100 tot 150 super-vliegende forten bombardeerden heden vliegtuigfabrieken te Nagoya.

Zeeoorlog —

5 Juni (B.B.C.) — Bij Okinawa zijn 2 Am. torpedojagers verloren gegaan, waarbij vele opvarenden het leven verloren.

Okinawa - Einde in zicht —

8 Juni (A.P.) — Het eind van den strijd om Okinawa is in zicht. Grootendeels omdat de Amerikanen hun defensie tegen de Japansche zelfmoordvliegtuigen geperfectioneerd hebben, aldus geven pers en radio van Toki toe, nadat de Amerikanen de verovering van de groote vlieghaven van Naha en een verder ineendrukken van het overblijvende Japansche garnizoen gemeld hadden. De correspondenten van Domei spreken van het op handen zijnde einde van de Japansche kracht op Okinawa „in een oorlogssituatie, die geleidelijk nadeeliger wordt aan onzen kant". Met de Philippijnen, de Mariannen, Okinawa en Iwozjima in hun bezit, hebben de Amerikanen nu een uitgebreide basis, van waarut zij een grooten aanval op Oost-China en het Japansche moederland kunnen ondernemen.
(Vor. ber. Oorloghandelingen: 6308)

Convooi van het Australische leger op weg naar Rangoon. Deze stad werd op 5 Mei door de geallieerde troepen bevrijd.

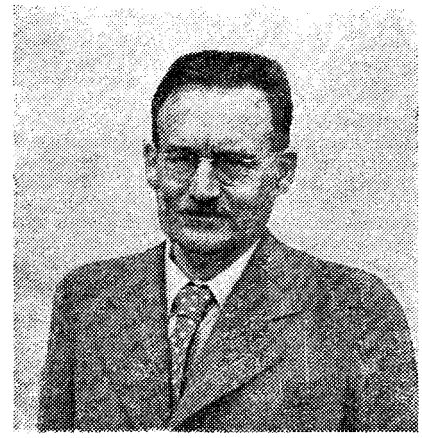
(Foto A.B.C. Press.)

Uitwerking van een bombardement door Liberators van de R.A.F. op den spoorweg van Bangkok naar Singapore. Het bombardement had plaats op 20 Mei en de foto werd genomen op 17 Juni. In deze periode, bijna een maand, hadden de Japanners nog geen enkele poging gedaan, om deze belangrijke toevoerlijn te herstellen. (British Official Photograph)

A. De heeren Schermershorn en Drees kabinet-formateurs —

Prof. ir. W. Schermerhorn

W. Drees

(foto Anefo)

Nadat H. M. de Koningin op 29 Mei aan prof. ir. W. Schermerhorn en W. Drees opdracht had gegeven een nationaal kabinet te vormen, werd vanwege het Militair Gezag op 9 Juni het volgende medegedeeld:
De heeren prof. ir. W. Schermerhorn en W. Drees, door H. M. de Koningin aangezocht, om het nieuwe ministerie samen te stellen, hebben deze opdracht aanvaard in de overtuiging, dat zij zouden slagen. Thans na een nauwe samenwerking van eenigen tijd, zijn zij in deze verwachting ten zeerste versterkt. Toch vallen er vele moeilijkheden van practischen aard te overwinnen, vooral inzake het contact met personen wier huidige verblijfplaats buiten de Hollanden of zelfs buiten Nederland ligt.
Verder is velerlei uitvoerig overleg noodig, opdat het komende kabinet de vereischte stabiliteit kan bezitten.
Niettemin mag de vorming van de nieuwe regeering zeer binnenkort worden verwacht. (Parool 29-5 - Trouw 9-6)
(Vor. ber 6305 A)

B. Mijnen onder staatsbeheer gesteld —

16 Juni — De Minister van Sociale Zaken heeft ingevolge het Buitengewoon Mijn Besluit de mijnen „Oranje-Nassau", „Laura en Vereeniging", „Willem en Sophia" en de Domaniale Mijn, onder Staatsbeheer gesteld. Beheerder is Dr. Ir. C. Th. Groothoff, directeur der Staatsmijnen. (A.N.P.) **(Vor. ber. Mijnen 6241 A)**

C. Huwelijk tusschen Nederlanders en Duitsche vrouwen —

14 Juni — Op 20 Oct. 1944 is — naar dezer dagen bekend werd — te Londen een Kon. Besluit geteekend, dat bepaalt, dat huwelijken tusschen Nederlanders en Duitsche vrouwen, na genoemden datum gesloten, nietig zijn. Zooals het A.N.P. heeft bericht, zijn verscheidene repatrieerende Nederlanders, die na den 20en Oct. 1944 in Duitschland met een Duitsche vrouw gehuwd waren en met deze echtgenoote naar Nederland wilden terugkeeren, in Eindhoven vastgehouden, waar hun werd meegedeeld, dat hun huwelijk nietig is, dat de vrouw dus niet de Nederlandsche nationaliteit bezit en bijgevolg niet wordt toegelaten (Tijd)

D. Aantal vrijwilligers voor uitzending naar Indië —

15 Juni — Naar men van de zijde van het Ministerie van Oorlog mededeelt, bedraagt het aantal vrijwilligers, dat zich op het oogenblik reeds over het geheele land voor uitzending naar Indië heeft aangemeld, 120.000.
In aanmerking genomen het feit, dat tal van wervingskantoren voor vrijwilligers nog niet geopend zijn, werd dit aanmeldingscijfer een prachtig resultaat genoemd. Men rekent er bij het ministerie op, binnen enkele weken aan de 200.000, het oorspronkelijk genoemde getal van benodigde vrijwillige strijdkrachten, toe te zijn.
In de gemeente Amsterdam hebben zich tot dusver 7600 vrijwiligers aangemeld.
(Volkskrant)

E. Benoeming hoofdaalmoezenier land- en luchtmacht —

14 Juni — Tot hoofdaalmoezenier van de Ned. land- en luchtmacht is benoemd de zeereerw. heer H. J. J. M. van Straelen. De nieuwbenoemde hoofdaalmoezenier was sinds 1 Juni 1930 als zielzorger bij het leger werkzaam, met standplaats Amersfoort. Hij is opvolger van Mgr. J. J. J. Noordman, die in Augustus 1940 benoemd werd tot pastoor te de Kwakel (N.-H.). (Tijd)

F. De zuivering van het overheidspersoneel —

12 Juni — Op een persconferentie heeft de chef van sectie I van het M. G. mr. H. P. Linthorst Homan, het volgende over de zuivering van het overheidspersoneel medegedeeld:
Er is een centraal orgaan voor de zuivering van het overheidspersoneel ingesteld, welks taak het is om met spoed de gevallen te behandelen van de duizenden overheidsfunctionarissen, die zijn geschorst of „gestaakt". Districtsdocumentatiecommissies zullen nagaan of de zuiveringsmaatregelen op goede gronden berusten en of voldoende gegevens voorhanden zijn om een uiteindelijk oordeel te vormen. Zoo noodig hooren deze documentatie-commissies de advies-commissies, die bij de betrokken overheidsdiensten en personeelsgroepen zijn ingesteld.
Het gevormde dossier gaat terug naar het Centraal Orgaan, dat de taken met zijn advies kant en klaar aan den betrokken minister kan voorleggen. De minister vraagt het oordeel van een centrale commissie van advies, waarvan prof. Scholten voorzitter is, en beslist ten slotte of de betrokkene al of niet voor ontslag in aanmerking komt.
Deze geheele procedure wordt aldus georganiseerd, dat zoo weinig mogelijk tijdverlies ontstaat en de betrokkene een redelijke zekerheid heeft, dat zijn zaak objectief zal worden beoordeeld. In de chaos der zuivering zal — naar men hoopt — spoedig eenig licht komen. Tot nog toe ontbreken nog steeds de richtlijnen. Aan burgerlijke autoriteiten en het Militair Gezag zijn gelijktijdig elkaar doorkruisende bevoegdheden gegeven inzake een uiterst karig geredigeerd zuiveringsbesluit. Officieële normen ontbreken geheel. Wel bestonden er vertrouwelijke aanwijzingen, welke de regeering in 1937 reeds aan de ambtenaren heeft gegeven, doch minister Gerbrandy achterhaalde deze in 1944 met een achttal radio-redevoeringen, waarin evenwel verzuimd werd om de consequenties te noemen voor ambtenaren e.d., die zich niet aan de opdrachten der regeering hielden.
Het Militair Gezag gaf aan de militaire commissarissen een aantal instructies voor intern gebruik. Indien de opvattingen van de burgerlijke autoriteiten overeenstemmen met die van M.G., krijgen deze de bevoegdheid om op hun gebied de zuivering ter hand te nemen. Dit is o.a. het geval in de provincie Utrecht, bij de P.T.T., de spoorwegen, onderwijs en olksgezondheid.
De vertrouwensmannen der regeering hadden reeds een ontwerp gemaakt voor de toepassing der zuiveringsmaatregelen. Thans zal een commissie onder leiding van prof. Cleveringa spoedig met een ontwerp voor de zuivering van het overheidspersoneel gereedkomen. Dan beschikt men over de richtlijnen, volgens welke de zuivering zal moeten geschieden! Het wachten is dan nog op de richtlijnen voor het particuliere bedrijfsleven, het cultureele leven en de pers.
Uitdrukkelijk liet men uitkomen, dat ieder betrokkene recht heeft op een eigen behandeling, dat de wisselende publieke opinie geen norm doch slechts een aanwijzing kan vormen bij de beoordeeling en dat onvoldoende voorbereiding noodeloos uitstel en een betreurenswaardige vertraging heeft teweeggebracht.
(Vrije Volk) **(Vor. ber. Zuivering overheidsorganen: 6301 C)**

G. Zekerheidsstelling voor belastingen - Het op onmaatschappelijke wijze verkregen geld —

16 Jan. — Krachtens een Koninklijk Besluit van slechts twee artikelen, wordt den minister van Financiën gemachtigd „ter bevordering van de regelmatige heffing, zoowel van bestaande als van mogelijk nieuw in te voeren belastingen, algemeen verbindende voorschriften uit te vaardigen met betrekking tot het verplicht of vrijwillig stellen van zekerheid, in geld of anderszins, voor bestaande of toekomstige belastingschulden." Dit Kon. Besluit maakt het mogelijk, gelden reeds van de belastingbetalers te vorderen, voordat hun voor elke belasting afzonderlijk aanslagen worden opgelegd.
Ook voor toekomstige belastingschulden kan de minister een regeling treffen, volgens welke de belastingadministratie iemand kan verplichten tot het stellen van zekerheid. Hierbij wordt in de eerste plaats gedacht aan een of meer heffingen, waardoor in het bijzonder ook diegenen worden getroffen, die zich gedurende de bezetting op onmaatschappelijke wijze hebben verrijkt. (A.N.P.)

H. Gift van H.M. de Koningin aan „Stichting 1940—1945" —

12 Juni — In den afgeloopen winter gaf H.M. de Koningin Haar voornemen te kennen om te zijner tijd de slachtoffers van den binnenlandschen verzetsstrijd in den meest ruimen zin des woords, geldelijk te steunen
Gevolg gevend aan dit voornemen deed

H.M. de Koningin dezer dagen een bedrag van ƒ 500.000 overschrijven op de rekening van de „Stichting 1940—1945". (A.N.P.) **(Vor. ber. St. 1940-45: 6301 A; H. M. de Koningin: 6291 I)**

A. De radio-omroep-commissie - Hilversum zendt op 1 Juli weer uit - Verklaring van prof. Oranje

Het A.N.P. heeft een onderhoud gehad met prof. mr. J. Oranje. Op de vraag, of de onlangs ingestelde radio-omroep-commissie wel of niet de beteekenis heeft van het verdwijnen der oude radio-vereenigingen, antwoordde Prof. Oranje, voorzitter der commissie, dat hier eigenlijk een tusschenweg is gekozen, welke voor een overgangsperiode noodzakelijk bleek. Er zijn twee stroomingen. Er is een groep, die den ouden toestand weer terug wil hebben, omroepvereenigingen, eventueel in een gewijzigd of verbeterd systeem. De andere groep wil één algemeenen omroep hetzij staatsbedrijf, hetzij gemengd bedrijf, als de B.B.C. Bij den thans gekozen tusschenweg geeft men slechts één programma, maar anderzijds is het toch zoo, dat niet alle contact met de vier omroepvereenigingen verloren gaat. Ook personen die bij de vier omroepvereenigingen betrokken waren, worden, na onderzoek omtrent hun houding in den bezettingstijd, mede ingeschakeld in het omroepproces.

Op de vraag, hoe lang deze overgangsperiode zou duren, deelde prof. Oranje mede, dat de regeering met de Kamers of het Noodparlement, of welk vertegenwoordigend lichaam dan ook, een nieuwe definitieve regeling zal treffen.

Deze periode zou zoo kort mogelijk moeten zijn, maar ook weer niet al te kort, omdat men gelegenheid moet geven door middel van de pers een publieke opinie over dit zoo belangrijke vraagstuk te vormen.

De omroepcommissie zal adviezen geven op elk terrein, dat den omroep raakt. Wat de politiek betreft, dit zal niet kunnen geschieden in polemischen zin. De studio's zijn, alhoewel er heel wat gestolen is, gebruiksklaar.

De zenders te Lopik en Jaarsveld komen binnenkort gereed, zoodat er 1 Juli met den omroep van Hilversum uit kan worden begonnen.

Naar schatting zijn er nog 35.000 toestellen in Nederland, de Philips' fabrieken te Eindhoven vervaardigen weer apparaten, terwijl het in gebruik nemen van de radiocentrales natuurlijk van groot belang moet worden geacht.

Tensotte deelde prof. Oranje mede, dat het heffen van een luisterbijdrage via de P.T.T. zal geschieden. (Trouw)

B. Instelling Dienst Uitvoering Werken —

15 Juni — Van overheidswege is ingesteld de Dienst Uitvoering Werken (D.U.W.).

Deze dienst zal het apparaat zijn, dat zoveel mogelijk de tijdelijke werkloosheid opvangt, welke ontstaat door de totale ontwrichting van het bedrijfsleven. De D.U.W. erkent en onderhoudt de bepalingen van de Landelijke Collectieve Arbeidsovereenkomsten voor de Water-, Spoor- en Wegenbouw 1940-1941 en de door den Rijksbemiddelaar goedgekeurde Collectieve Arbeidsovereenkomst. De bestaande duurtetoeslagen van 1 Januari 1940 worden eveneens ingecalculeerd; deze bedragen worden dan met 25 pct. — de maximaal toelaatbare verhoging — vermeerderd.

De D.U.W. begon zijn werk in Brabant en liet daar dringend noodzakelijk werk verrichten, zooals reparaties aan bruggen, ruimen van puin en versperringen en herstel van inundatie-schade. Ook in andere Zuidelijke provincies werd dit program uitgevoerd, zonder echter als blijvende basis te worden beschouwd. De Dienst wierp zich toen op omvangrijke cultuurtechnische werken, waarbij grootere aantallen arbeiders konden worden opgenomen. De kosten van deze werken bestaan hoofdzakelijk uit arbeidsloon en zij liggen daarom niet direct op den weg van particuliere aannemers. Alleen reeds in Brabant is voor deze werken dertig millioen gulden aan loon berekend en wel voor werken, die in directe voorbereiding zijn.

De loonen, naar den aard der gemeenten verdeeld in verschillende klassen varieeren van 46 tot 66 cent per uur. Voor utiliteitswerk en bijzondere vakkennis worden extra toeslagen gegeven. De werktijd is normaal 48 uur per week. Ziekte- en Ongevallenwet, alsmede een vacantie-regeling worden toegepast. (A.N.P.)

C. Hoogleraren leggen functie neer —

14 Juni — De gewone hoogleeraren prof. dr. P. Formijne, prof. dr. J. C. Schippers, prof. dr. M. N. Roegholt, prof. dr. J. ten Cate en de buitengewone hoogleeraren prof. dr. J. Fransen en prof. dr. M. J. Langeveld, die in den oorlogstijd benoemd zijn, hebben hun functie weder ter beschikking gesteld ten behoeve van hun collega's, die door de Duitschers ontslagen zijn. De burgemeester heeft hun eervol ontslag verleend. (Tijd)

D. Maatregelen voor het verkeer met Duitschland —

11 Juni — De Militaire Grenscommandant Luit. Kol. De Stoppelaar, maakt het volgende bekend: De Nederlandsch-Duitsche grens is gesloten voor alle burgerverkeer, dat niet door de vereischte documenten is gedekt. Ter vergemakkelijking van het toezicht is langs de grens op Duitsch grondgebied, een verboden streek ingesteld van wisselende diepte van 500 tot 5000 meter, waarin zich niemand mag bevinden. Voor het door passen gedekte toegestane verkeer zijn enkele wegen opengesteld. Ieder, die buiten deze wegen in de verboden zone wordt aangetroffen, stelt zich bloot aan levensgevaar, daar geallieerde patrouilles het recht hebben op een ieder, dien zij aan treffen, te schieten. Ten aanzien van het toegestane verkeer gelden de volgende bepalingen.

Grensbewoners, die werk hebben op Duitsch gebied in de aangrenzende „Landkreis" en daarvoor minstens regelmatig één dag per week in Duitschland moeten zijn, kunnen een grenspas aanvragen. (A.N.P.)

E. Door de Canadeezen bij Duitschers in beslag genomen goederen —

17 Juni — Door het Eerste Canadeesche Leger is meer dan 15 millioen gulden bij de Duitsche troepen in Nederland in beslag genomen. De Canadeezen nemen de Wehrmacht, de van de Nederlanders gestolen paarden, transportmiddelen en waardevolle voorwerpen af. Een collectie ter waarde van 200.000 gulden werd aan de eigenaren teruggegeven. De Duitschers waren o.m. in het bezit van 15.000 fietsen. Hiervan zijn reeds 12.000 aan Nederlandsche instanties overgedragen. Van de 10.000 paarden, die de bezetters zich hadden toegeëigend, zijn 4.000 voor het arbeidsproces vrijgegeven. Aan de Nederlandsche autoriteiten zijn ongeveer 140 automobielen, die door de Duitschers gerequireerd waren, teruggegeven. Om de Duitschers af te voeren, was een vrij groot aantal transportmiddelen vereischt. Teneinde de aftocht te bespoedigen was toegestaan om bepaalde uitrustingsstukken te behouden. Bij aankomst in Duitschland zijn echter paarden, fietsen en andere vervoersmiddelen onmiddellijk door de Canadeezen in beslag genomen, en werd de vijand slechts het minimum gelaten.

Bij hun pogingen om er met de buit van door te gaan hebben de Duitschers allerlei middelen gebruikt. Voorwerpen van waarde waren in ambulancewagens met zieken en gewonden verstopt, andere ween door Duitsche vrouwen onder haar kleeding verborgen. De Canadeesche bewakingstroepen overtuigden zich, dat de Duitsche convooien niet één, maar verschillende malen worden nagezocht, voor het eindonderzoek aan de grens.

De gestolen goederen, die in beslag genomen worden, worden als eigendom van de geallieerde landen beschouwd. Zij worden overgedragen aan de rechtmatige eigenaars, indien deze bekend zijn. (A.N.P.)

zijn. A.N.P.) **(Vor. ber. Vertr. D'tschers: 6300 C; oorlogsbuit: 6299)**

F. Prof. Gerbrandy over het verzet - H. M. van Randwijk over den steun der regering —

9 Juni — Tijdens een plenaire zitting van den Raad der Illegaliteit, het overkoepelende orgaan van alle verzetsorganisaties, heeft de minister-president een toespraak gehouden, waarin hij o.m. het volgende zeide:

„Toen de eerste teekenen van het verzet uit Nederland in Londen merkbaar werden, was dat voor de Koningin en de regeering een verlossend gevoel. Er stonden dus menschen op in bezet gebied, jongeren en ouderen, die bereid waren in den strijd tegen den vijand elk offer te brengen; voor de beperkte krachten in Londen was dit de groote aansporing om eveneens alles in te zetten. Ondanks de steeds moeilijker omstandigheden zagen wij het verzet groeien. Dat ook in de laatste 8 moeilijke maanden de weerstand is blijven bestaan zet een kroon op het hoofd van het Nederlandsche volk."

Prof. Gerbrandy besloot zijn rede met de woorden:

„De Nederlandsche verzetsbeweging heeft de spits afgebeten voor de eer en het bestaan van het geheele Nederlandsche volk. Voor onze positie in de wereld was de illegaliteit in Nederland van ontzaglijke beteekenis. Buiten Nederland hebben onze marine en koopvaardij het uiterste gedaan, maar in vergelijking tot andere staten was dit nog slechts weinig. Het is daarom vooral dank zij het verzet in het binnenland, dat de naam van Nederland in de wereld zoo hoog is gehouden."

In zijn welkomstwoord werd prof. Gerbrandy door den wnd. voorzitter van den Raad der Illegaliteit, den heer H. M. van Randwijk, welkom geheeten als oude vertrouwde in den kring der leiders van de Verzetsbeweging. Ons werk, aldus de heer van Randwijk, kreeg belangrijken steun door de krachtige instructies en radio-redevoeringen van den min.-president. De illegaliteit zou zonder den steun van deze instructies bij de organisatie van de spoorwegstaking of bij de actie tegen de massa-deportaties in dezen winter nimmer zulke groote successen hebben kunnen bereiken. (Trouw) **V. b. Gerbrandy: 6219 A; Raad der Illegaliteit: 6294 M)**

A. Politieke heroriëntering bij de R.K. Staatspartij - Partij-functionarissen moeten mandaat beschikbaar stellen —

16 Juni — Het Dagelijksch Bestuur van de R.K. Staatspartij heeft zijn standpunt bekend gemaakt betreffende het politieke optreden der katholieke Nederlanders in de naaste toekomst. In een bekendmaking wordt o.m. het volgende gezegd:

In de loop van haar bestaan heeft de R.K. Staatspartij zich in het algemeen belang ten doel gesteld, de katholieke Nederlanders te vereenigen a. tot de vorming hunner politieke opvattingen op de grondslag hunner katholieke beginselen, en b. tot verkrijging van de krachtigst mogelijke afvaardiging in de vertegenwoordigende lichamen.

Van deze verkiezingstaak dient te worden afgewacht, op welke wijze en in welken vorm dien invloed der katholieke Nederlanders in de vertegenwoordigende lichamen onder een herboren staatsbestel tot gelding gebracht zal moeten worden en aan welke personen het katholieke volksdeel zijn vertrouwen in dit opzicht zal wenschen te geven.

Voor de taak van staatkundige vorming blijft in ons land met zijn gemengde geestelijke bevolking in het algemeen belang een eigen politiek verband der katholieke Nederlanders onmisbaar — in de huidige tijd van geestelijke spanning meer dan ooit.

Om deze reden meent het Dagelijksch Bestuur van de R.K. Staatspartij, in het volle besef van zijn verantwoordelijkheid voor de politiek-staatkundige ontwikkeling van ons nationale leven, dat de mandaten van alle plaatselijke, gewestelijke en nationale partij-functionarissen ter beschikking moeten worden gesteld, teneinde de katholieke Nederlanders in de gelegenheid te stellen hun politieke wenschen in en door de vorming van een vernieuwd partij-apparaat tot uitdrukking te brengen.

Dit vernieuwingsproces vordert tijd; vorming en voorlichting mogen niet uitgesteld worden, zoodat het Dagelijksch Bestuur is overgegaan tot de instelling van een centrum voor staatkundige vorming.

Dit biedt de gelegenheid de vertrouwensbasis, onmisbaar voor het staatkundig leven der katholieken, te verbreden en een wenschelijk gebleken discussie over de thans actueele vraagstukken omtrent beleid en organisatie mogelijk te maken.

In de jaren van de bezetting heeft een kring van deskundige en ervaren katholieken het Dagelijksch Bestuur een aantal belangwekkende „Richtlijnen voor den wederopbouw" voorgelegd, welke als bijdrage tot de aanstaande gedachtenwisseling omtrent de belangrijkste na-oorlogsche staatkundige en maatschappelijke problemen, binnenkort zullen worden openbaar gemaakt.

Het bestuur wekt daarom alle katholieke Nederlanders op tot actieve deelneming aan den gemeenschappelijken nationalen arbeid (Volkskracht).

Bestuur Staatkundige Vereeniging

Het voorloopige bestuur van de „Katholieke Staatkundige Vereeniging" is als volgt samengesteld: H. Mannaerts (Tilburg) voorz.; mr. dr. A. Mes (Heikenszand), mr. A. G. Rambonnet (Maastricht), G. V. K. Kevenaar (Tilburg), mr. F. Teulings (Vught), M. G. v. Soestbergen ('s-Hertogenbosch) en R. J. de Grood (Tilburg) secr. Het secretariaat is gevestigd: Boerhaavestraat 49 te Tilburg.

Met prominente katholieke personen uit het Westen en Noorden, wordt het vraagstuk van de politieke groepeering der katholieken in Nederland thans in nationaal verband bestudeerd. (Volkskrant).

(V. b. R.K.S.P. 4749 I)

B. Stichting voor Maatschappelijk Werk op Humanistische Grondslag —

15 Juni — In het voorjaar van 1945 heeft het toen nog illegaal-werkende Partijbestuur van de Sociaal-Democratische Arbeiderspartij een Commissie ingesteld, die onder leiding kwam te staan van Mr. Dr. J. in 't Veld en tot taak kreeg het vraagstuk van het Maatschappelijk Werk te bestudeeren en daarover een rapport uit te brengen. Ze bracht een voorlopig rapport uit aan haar opdrachtgeefster, aan het bestuur van het Nederlandsch Verbond van Vakvereenigingen, aan het Hoofdbestuur van de Nederlandsche Vereeniging tot afschaffing van alcoholhoudende dranken en het bestuur van de Arbeiders-Jeugd-Centrale.

In overleg met genoemde organisaties kwam nu dezer dagen tot stand de Stichting voor Maatschappelijk Werk op Humanistische Grondslag.

Deze Stichting, die niet in eenig officieel verband staat tot de bovengenoemde organisaties en een geheel zelfstandig bestaan zal leiden, wil maatschappelijk werk verrichten voor alle bevolkingsgroepen, maar bij haar werk richt ze zich in het bijzonder ook tot die bevolkingsgroepen, die niet bij eenig kerkelijk genootschap zijn aangesloten.

Voorts stelt de Stichting zich ten doel om dit werk te doordringen van een humanistische geest. De bedoeling is daarbij te breken met de oude opvatting van „liefdadigheid" en het element van persoonlijke verantwoordelijkheid voor het lot van den enkeling en voor de gemeenschap sterk te accentueeren.

De Stichting is gevestigd te Amsterdam, maar zal haar werkzaamheden over geheel het land uitoefenen.

Het voorloopige bestuur bestaat uit de heeren: Mr. Dr. J. in 't Veld, voorzitter, P. C. Faber, secretaris, H. Ploeg Jr., penningmeester, C. van der Lend en W. van Holm.

Met reeds bestaande organisaties, o.a. met „Nederlandsch Volksherstel" zal zoo nauw mogelijk worden samengewerkt.

De dagelijkse leiding van de Stichting werd opgedragen aan den heer P. C. Faber. (A.N.P.)

C. Oprichting Nederlandsche Jeugdgemeenschap - Overkoepeling van bestaande jeugdorganisaties —

16 Juni. Reeds voor den oorlog bestond onder de vele jeugdorganisaties in den lande een drang tot samenwerken. Tijdens den oorlog kwam bij de jeugdleiders de vraag op, hoe de jeugd als de oorlogshandelingen voorbij waren, als het ware opgevangen kon worden en geestelijk en lichamelijk sterk kon worden gemaakt en bereid tot een vernieuwing van het volksleven.

Deze overweging heeft ertoe geleid, dat sinds najaar 1943 de basis voor de Nederlandsche Jeugdgemeenschap werd gelegd, waarin het overgroote deel der jeugdorganisaties was betrokken. De plannen werden verder uitgewerkt, zoodat enkele dagen na de bevrijding de oprichting van de N. J. G. kon worden aangekondigd.

Tijdens een bijeenkomst welke op 15 Januari te Utrecht werd gehouden, had de officiëele oprichting plaats.

Het voorloopige bestuur is als volgt samengesteld: dr. J. A. de Koning (Utrecht, voorzitter), mej. J. Aalbers (Utrecht), mevr. E. van den Bosch—de Jongh (Den Haag), ds. F. M. Kooyman (Bussum), A. Kuiper (Utrecht), A. van Mook (Amsterdam), J. Oosterlee (Nijmegen) en dr. A. C. Ramselaar (Den Haag), terwijl nog overleg wordt gepleegd over een lid uit het Katholieke werk in het Zuiden des lands. Het Algemeen Secretariaat dat voorloopig wordt geleid door den heer J. Peters, wordt te Amsterdam gevestigd.

Men huldigt het standpunt, dat de arbeid van al het jeugdwerk, dat zich bij de N. J. G. aansluit, zich ten doel moet stellen de bevordering van waarden van hooger orde, gerechtigheid, waarheid en naastenliefde, zooals deze in de historie van ons volk zijn gegroeid uit het Christendom en die in de eerbiediging van den medemensch een van haar hoogste uitingen vinden.

Elke jeugdorganisatie, die de geestelijke, cultureele en lichamelijke vorming van de jeugd op die manier beoogt, kan zich als lid bij de N.J.C. aansluiten. De Nederlandsche Jeugd Gemeenschap is dus een overkoepeling van alle jeugdorganisaties in ons land en wil daardoor de jeugd in eendracht mede laten helpen in de zoo noodigen wederopbouw van ons Vaderland. (A.N.P.)

D. Prinses Margriet Stichting - Herstellingsoorden voor kinderen uit het Westen —

17 Juni — Te Eindhoven is opgericht de „Prinses Margriet Stichting", die de zorg voor de zieke kinderen uit het Westen op zich wil nemen.

Aan het comité voor het Nederlandsche Kind van Noord naar Zuid werden twee huizen aangeboden, die bestemd werden voor herstellingsoorden voor kinderen, die niet direct in gezinnen kunnen worden ondergebracht.

Voordat deze kinderen in gezinsverband worden opgenomen, zullen zij eerst naar de kinderstellingsoorden worden gezonden, waarvan er 4 op korten termijn in exploitatie zullen worden genomen nl. de hoeve Balsbroek te St. Michielsgestel, Huize Segewerp te Boxtel, Huize Valkhorst in de Leenderheide te Valkenswaard en een huis te Mierlo.

(A.N.P.)

E. Vorming Nationale Adviescommissie —

14 Juni. Dezer dagen hebben het Vaderlandsch Comité en de Groote Advies-Commissie der Illegaliteit aan de Regeering een lijst met een vijftigtal namen overhandigd van personen, die te zamen als een Nationale Advies-Commissie zouden kunnen optreden in de periode, dat nog geen parlement fungeert. Het is de bedoeling, dat de door de op genoemde lijst voorkomende personen gevormde Nationale Advies-Commissie de Regeering en eventueel het Militair Gezag van advies dient op het gebied van het algemeene Regeeringsbeleid en met name de Regeering bijstaat bij de oplossing van het vraagstuk, op welke wijze zoo spoedig mogelijk een parlement kan optreden. (Tijd)

F. Stichting der Nederlandsche Volksbeweging —

Op 24 Mei werd te Amsterdam de stichtingsvergadering gehouden van de Nederlandsche Volksbeweging (N.V.B.).

Een veertigtal personen hebben zich, onder voorzitterschap van Prof. Ir. W. Schermerhorn, beraden over het programma van deze beweging. Een voorloopig hoofdbestuur is benoemd, be-

staande uit de heeren: Prof. Ir. W. Schermerhorn, voorzitter; Dr. W. Banning, vice-voorzitter; Mr. Ir. B. W. Haveman, wnd. alg. secretaris; Mr. L. Rijken, penningmeester; Mr. G. E. van Walsum; Mr. F. J. H. Bachg, die tezamen vormen het Dagelijksch Bestuur. Verdere leden van het Hoofdbestuur zijn: P. J. Schmidt, Dr. H. Brugmans, Geert Ruygers, J. G. Suurhoff, Mr. W. Verkade, Kl. Leyenaar, C. A. J. M. ten Hagen en Ir. J. Kluytenaar. De heer S. O. Küneman werd tot wnd. Directeur benoemd. (Vrij Nederl. 2 Juni) **(Vor. ber.: 6293 E)**

A. Eerste schip na den oorlog in haven Amsterdam —

16 Juni — Op 15 Juni is de „Titus" van de K.N.S.M. als eerste schip na den oorlog de haven van Amsterdam binnengeloopen. Het schip kwam uit Londen en was geladen met landbouwwerktuigen, vijgen, tabak en Roode Kruisgoederen.
Op 10 Mei 1940 vertrok het schip uit Hoek van Holland met den goudvoorraad van de Nederlandsche regeering. (Volkskrant)
(Vor. ber. Eerste schip te R'dam: 6301 D; Haven te A'dam: 6394 R)

B. Stichting 1940—1945 —

9 Juni — Door samenwerking van vrijwel alle illegale groepeeringen heeft de „Stichting 1940-1945"*) een nieuwe organisatorische vorm gekregen. De Stichting stelt zich ten doel: „het lenigen der zedelijke, maatschappelijke en stoffelijke nooden van personen of groepen van personen, die tijdens de Duitsche bezetting door daad of houding tot het binnenlandsch verzet hebben bijgedragen, alsmede van hunne gezinnen of nabestaanden, een en ander voor zoover zij den hier bedoelden bijstand zullen blijken te behoeven".
Dr. B. H. de Jongh te Utrecht werd tot directeur van het bureau benoemd.
De eerste werkzaamheden zullen zijn: 1) het verzamelen van gegevens en het noteeren van omstandigheden ook van hen, die wellicht zelf moeilijk tot zulk een opgave zouden komen; 2) het opvangen van personen en groepen, die zich met soortgelijk werk bezighouden; 3) het opnemen en onderhouden van contact met landelijke, regionale en locale N.V.H.-organen. (Trouw)

*) Deze „Stichting 1940-'45" werd opgericht op 13 Oct. 1944, door alle toen bereikbare verzetsgroepen.
(Vor. ber. Sticht. 1940-'45: 6313 H)

C. Raad van Vakcentralen —

15 Juni — De besturen van het R.K. Werkliedenverbond, het N.V.V. en het C.N.V. hebben in het leven geroepen een Raad voor de Vakcentralen. Voorbereidingen daartoe werden in bezettingstijd getroffen. Het secretariaat van den raad is gevestigd in het „Huis van de Arbeid" Utrecht, het gebouw van het R.K. Werkliedenverbond. (Volkskrant)
(Vor. ber. Vakbew. 6265 E)

D. Vertegenwoordiging op de voedselconferentie te Londen —

12 Juni. De minister van Handel, Nijverheid en Landbouw, drs. J. H. Gispen, en ir. P. L. Louwes, directeur-generaal van de voedselvoorziening zullen de voedselconferentie bijwonen, die op 13 Juni te Londen begint. (Vrije Volk)
(Vor. ber. Voedselconferentie: 6319 C)

E. H. M. de Koningin ontvangt Aartsbisschop de Jong in audiëntie —

13 Juni. H.M. de Koningin heeft den Aartsbisschop van Utrecht, Mgr. dr. J. de Jong, in audiëntie ontvangen. Mgr. de Jong bood de Koningin een copie aan van het binnenkort te verschijnen geschrift, waarin de houding der katholieken tijdens de bezetting uitvoerig wordt uiteengezet. (Nieuwe Dag)
16 Juni. De titel van deze documentatie is: „De Nederlandsche bischoppen in den strijd tegen nationaal-socialisme en Duitsche tyrannie".
De schrijver is mgr. dr. J. G. Stokman O.F.M.; het boek zal verschijnen bij het Spectrum te Utrecht. Het eerste gedeelte bevat brieven instructies en documenten, het tweede is een geschiedkundig overzicht, samengesteld uit gegevens van het aartsbisschoppelijk archief.
(Vor. ber. H. M. de Koningin: 6313 H; (Volkskrant)

F. Bijzondere Raad van Cassatie en Bijzondere Gerechtshoven ingesteld —

16 Juni — Ingesteld zijn de Bijzondere Raad van Cassatie en de bijzondere Gerechtshoven te 's-Gravenhage en Amsterdam ter berechting van de landverraders.
Tot president van den Bijzonderen Raad van Cassatie is benoemd mr. H. Haga, raadsheer in het Gerechtshof te 's-Gravenhage en tot procureur-fiscaal mr. A. M. baron van Tuyll van Serooskerken, president der rechtbank te Alkmaar.
Tot president van de Bijzondere Raad rechtshof te 's-Gravenhage is benoemd mr. A. L. M. van Berckel, raadsheer in het Gerechtshof te 's-Gravenhage en tot procureur-fiscaal mr. J. Zaaijer, ambtenaar O.M. bij de kantongerechten in het Arrondissement 's-Gravenhage. Tot president van het Bijzondere Gerechtshof te Amsterdam is benoemd prof. dr. J. A. van Hamel, oud-hoogleeraar, tot procureur-fiscaal mr. N. J. G. Sikkel, substituut-officier van Justitie bij de rechtbank te Haarlem. Mr. Sikkel, gewestelijk commandant van de B.S. te Haarlem is tevens benoemd tot wnd. proc.-generaal bij het gerechtshof te Amsterdam. (A.N.P.)

G. Activiteit van het Roode Kruis gedurende den oorlog en na de bevrijding —

16 Juni — A.N.P.-Aneta publiceerde op 16 Juni enkele feiten van de uitgebreide hulpverleening welke het Nederlandsche Roode Kruis gedurende den oorlog op velerlei gebied heeft geboden. Puntsgewijze werd het volgende vermeld:
Het Nederlandsche Roode Kruis heeft tijdens de bezetting bij evacuaties hulp verleend aan 3027 liggende en 38.183 zittende patiënten.
Aan meer dan een millioen kinderen werden legitimatie-kaartjes uitgereikt.
Aan gevangenen in Nederland, in concentratiekampen en gevangenissen, werden meer dan 500.000 levensmiddelenpakketten gezonden, waaraan velen hun leven hebben te danken.
In de jaren 1940 t/m 1944 werden aan de Nederlandsche krijgsgevangenen, officieren en manschappen, ongeveer 70.000 Rode-Kruispaketten gezonden en rond 900.000 pakketten van familieleden doorgezonden. Er werden 443.500 brieven van 25 woorden naar het buitenland doorgezonden.
In het herstellingsoord „Kareol" van het Nederlandsche Roode Kruis werden vele militaire- en later ook burgerslachtoffers van den oorlog verpleegd.
Na de bevrijding werden door het Nederlandsche Roode Kruis duizenden zieke Nederlanders uit het buitenland gerepatrieerd.
Er werden talrijke noodziekenhuizen opgericht.
Twintig Welfare-teams, dertig medical-teams en 60 Relief-teams van het hulpcorps van het Roode Kruis boden terstond na de bevrijding hulp aan de Westelijke provincies. In vier weken tijds werden een 1 millioen blikjes melk, 500.000 blikjes sardines en een half millioen doosjes kaas in de Westelijke provincies ingevoerd.
Aan sanatoria, ziekenhuizen en andere dergelijke inrichtingen werden 2.100.000 kg. voedsel uitgereikt.
Door middel van de Roode Kruis-actie „Zuid helpt Noord" werden 90.000 pakketten verzonden.
Tenslote werden in het kader van den bloedtransfusiedienst van het Nederlandsche Roode Kruis, bloed, afkomstig van donors uit het Zuiden, Oosten en Noorden van het land, door de lucht naar de groote steden in het westen des lands vervoerd. (A.N.P. - Aneta)
(Vor. ber. Ned. Roode Kruis: 6305 H)

H. Eerste tankers in Rotterdam aangekomen - De verliezen van de Nederlandsche tankvloot —

17 Juni — Dezer dagen zijn er voor het eerst sinds meer dan vijf jaren weer tankbooten in de Petroleumhaven te Rotterdam binnengeloopen. Het waren de Nederlandsche Shell-tanker „Ondina" van 14.000 ton en het Engelsche schip „Scottish-American". De „Ondina" bracht 5000 ton gasolie en 3000 ton petroleum mee; de gasolie is bestemd voor de binnenvaart, de petroleum voor vervoers-, verlichtings-, en verwarmingsdoeleinden. De „Scottish-American" had 9600 ton stookolie bij zich, bestemd voor de electrische centrales in Rotterdam, Velsen en Amsterdam.
De Nederlandsche consumptie bedroeg voor den oorlog 2 à 300.000 ton per jaar, terwijl op de terreinen van de B.P.M. aan de Petroleumhaven ongeveer 700.000 ton opgeslagen kan worden.
Van de ongeveer 200 tanks, die in 1940 intact aanwezig waren, zijn tegen het einde van den oorlog de meeste door de Duitschers opgeblazen, nadat een deel reeds door geallieerde bombardementen was vernield. Na de capitulatie waren er van alle tanks slechts vier intact. Twee zijn sindsdien gerepareerd, zoodat op het oogenblik met 6 tanks, waarin ongeveer 20.000 ton geborgen kan worden, kan woden gewerkt. Voor de eerste behoeften is dit echter voldoende. Ruwe olie kan op het oogenblik nog niet verwerkt worden, maar herstel van de daartoe noodige installaties is binnen vrij korten tijd mogelijk, mits de hiervoor vereischte materialen snel worden aangevoerd. Met opslag en distributie kan echter wel worden begonnen.

I. Herstel van de „Holland-Amerika-lijn" —

12 Juni — De heer W. H. de Monchy, directeur van de „Holland-Amerika-lijn", heeft in een interview met het A.N.P. zijn visie gegeven op het herstel en de toekomst van deze maatschappij.
De heer de Monchy was van meening, dat de tijd van de zeer groote en snelle passagiersschepen voorbij is. De menschen die deze snelheid wenschen, zullen in de toekomst van vliegtuigen gebruik

maken. Het vliegwezen is ongetwijfeld van grooten invloed op het passagiersverkeer. Wij waren voor den oorlog al van plan vliegdiensten in te schakelen en zullen dat nu zeer zeker doen. Daarnaast zullen er evenwel toch veel middelmaat-schepen blijven varen, voor menschen die niet zooveel haast hebben, die een zeereis blijven prefereeren boven het vliegtuig, of voor wie de passageprijs de voornaamste rol speelt. De kleinere schepen zijn bovendien buiten het drukke seizoen zeer goed te gebruiken voor pleiziervaarten."
Sprekende over de schade die door de oorlog aan de „Holland-Amerika Lijn" is toegebracht doelde de heer de Monchy mede, dat de maatschappij aan onroerende goederen, de schepen niet meegerekend, een schade heeft geleden van zeker acht à tien millioen gulden. Van de 24 schepen welke de H.A.L. bij het uitbreken van den oorlog bezat zijn er nog 9 over, die nu in geallieerden dienst varen. Practisch alle magazijnvoorraden, zijn geroofd. Aan de gebouwen is bij de vernieling van de haven van Rotterdam, zeer veel schade toegebracht.
Wat het zal kosten om de maatschappij weer op de vooroorlogsche basis terug te brengen is zeer moeilijk te schatten. Het zal zeker meer dan 50 millioen zijn, maar het kan even goed tegen de 100 millioen loopen.
Van de 300.000 brutoregisterton van voor den oorlog is belangrijk minder dan de helft over. (A.N.P.)

A. De vischvangst hervat —

9 Juni — In alle Noordzeevisschershavens is men bezig met het uitrusten van schepen voor de kustvisscherij, die tot 4½ mijl uit de kust is toegestaan. Voornamelijk wordt op schol en schar gevischt.
Op het IJsselmeer wordt sinds het vertrek van de Duitschers druk gevischt op paling. Een handicap is dat de vloot vrijwel uitsluitend op zeilen aangewezen is, maar Mei heeft redelijk wind gebracht en de vangst was niet onbevredigend.
(Trouw)

B. Verliezen bij de koopvaardij —

11 Juni — De heer Hudig, directeur van de K.N.S.M. heeft verklaard, dat tijdens den oorlog 2000 Nederlandsche zeelieden het leven hebben verloren. Meer dan een million aan tonnage werd vernietigd.
(Waarheid)

C. ƒ 40.— voor een bioscoopkaartje —

9 Juni — De lijst van artikelen, die „zwart" verhandeld worden, is in Amsterdam met één uitgebreid, namelijk . . . met bioscoopkaartjes, die à raison van veertig gulden per plaats worden verkocht aan hen, die geen tijd hebben om in de rij te wachten. (Trouw)

D. Cijfers over de eerste levensbehoeften —

12 Juni — De Stichting Verkoopbelangen en de Kamer van Koophandel te Rotterdam hebben een lijst opgesteld van de hoeveelheden, die minimaal noodig zijn, om de eerste nooden op het gebied van de textiel te lenigen.
Voor de eerste drie maanden moet tenminste ter beschikking zijn: handdoeken 1.600.000, hemden: 4.400.000, camisoles: 4.500.000, heerenonderpantalons: 4.400.000, directoires: 4.500.000, sokken: 4.500.000, mannenoverhemden: 1.500.000, jongensblouses 375.000, werkbroeken: 500.000, werkhemden: 800.000, overalls: 400.000, costuums: 800.000, idem voor jongens: 250.000, zakdoeken: 6.400.000, luiers: 1.125.000, dekens: 1.000.000, moltondekens: 4.000.000, bedden 400.000, garen: 1.600.000 kaartjes, zijde 3.200.000 kaartjes.
Dit geldt ook voor andere artikelen, die in het dagelijksch leven onmisbaar zijn geworden. Zoo zijn er voorloopig 6.400.000 borden, 3.750.000 tandenborstels, 5.600.000 paar schoenen, 500.000 rijwielen en naar schatting minstens 20.000 schrijfmachines noodig. Ook aan aardewerk en porcelein bestaat een enorme behoefte. Al deze cijfers hebben nog m.r betrekking op een „eerste fase". Een tweede fase van drie maanden brengt weer andere en meer nooden op den voorgrond. Zoo zullen b.v. voor het winter wordt, minstens 1.600.000 Nederlanders aan een winterjas geholpen moeten zijn. (A.N.P.)

E. Aantal deelnemers Centr. Keuken Amsterdam —

14 Juni — Het aantal deelnemers aan de Centrale Keuken te Amsterdam is gedaald van 604.000 tot 201.000. (Tijd)
(Vor. ber. 6285 R)

F. Noodtoestanden in Noord-Limburg —

17 Juni — De Militaire Commissaris voor Noord-Limburg kap. Receveur deelde in een onderhoud aan A.N.P.-Aneta o.m. het volgende mede ten aanzien van den noodtoestand in Noord-Limburg.
In Venlo zijn nog 5 à 6 duizend inwoners niet uit N.-Nederland, het evacuatieoord, teruggekeerd, omdat er voor hen geen onderdak is.
In alle bewoonbare en opgeknapte huizen, die er in de stad overbleven, wonen reeds minstens twee gezinnen. Venlo heeft minstens 2.000 noodwoningen noodig, voorts 40.000 bedden en 20.000 ameublementen, de commissie Noodvoorziening Limburg kan echter aan de terugkeerende gezinnen slechts een pan ter beschikking stellen.
Het uitblijven van afdoende hulp voor de van alles berooide menschen wekt een groeiende stemming van ontevredenheid. De bureaucratie is echter het ergste van alles.
8.000 stuks rundvee, 2.000 paarden, 10.000 varkens en alle kippen verdwenen naar Duitschland en in vele plaatsen resteerde er letterlijk niets, verklaarde kap. Receveur. Wat de landbouw betreft 70.000 hectaren land liggen braak.

Stichting „Herstel Limburg 1945".
12 Juni — Het provinciaal bestuur van Limburg heeft, na overleg met verschillende instellingen als de standsorganisaties, de werkgemeenschap Limburg en andere instanties besloten over te gaan tot oprichting van een stichting onder den naam „Herstel Limburg 1945", gevestigd te Tegelen.
Deze stichting heeft ten doel het herstel van hetgeen in de provincie Limburg, speciaal in Midden- en Noord-Limburg, tengevolge van oorlogshandelingen is vernield of weggevoerd, met de grootste energie ter hand te nemen. Verder zal de geheele economische wederopbouw in dit gewest onder leiding komen te staan van deze stichting. De stichting richt een bureau in te Tegelen. (A.N.P.)

G. Hervatting electriciteitsvoorziening —

13 Juni — Naar van officieele zijde wordt medegedeeld zal in de eerste helft van Juli a.s. een begin worden gemaakt met de levering van electriciteit voor verlichting, aan de bevolking der vier groote steden, Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht. (Nieuwe Dag)
(Vor. ber. 6309 E)

H. Het in beslag genomen geld van repatrieërenden —

15 Juni — In een persconferentie over repatrieeringsmaatregelen heeft Overste S. C. F. Maas van den repatrieeringsdienst o.m. veklaard waarom den repatrieerenden aan de grens, alles wat ze aan Rijksmarken bij zich hebben, wordt afgenomen. Dit geschiedt om te voorkomen dat Nederland met Rijksmarken wordt overstroomd.
Het departement van Financiën heeft gelast, dat ze ook hun Nederlandsch geld boven een bedrag van vijftig gulden moeten afgeven, opdat kan worden onderzocht wat de repatrieerenden eventueel aan „zwart" geld bij zich hadden. Ze zijn dat geld niet kwijt; later komt hiervoor een regeling, ook in verband met den geldkoers voor buitenlandsche munt.
(A.N.P. Aneta)
(Vor. ber. Repatrieering: 6310 G).

I. Drooglegging Wieringermeer —

9 Juni — Naar de Minister van Waterstaat en Wederopbouw, ir P. Th. Tromp, mededeelt, zal de dijk rond de Wieringermeer half Augustus gedicht zijn. Men verwacht voorts, dat de polder eind Dec. weer geheel droog zal zijn.
Hiertoe zal het peil van het IJselmeer gedurende eenigen tijd verlaagd moeten worden tot 50 cm —A.P.
Wanneer de nieuwe dijk van 700 M., die om het 400 M. wijde gat gelegd wordt, gereed is, gaan de beide groote gemalen Lely en Leemans aan het uitslaan. Naar de Minister meedeelde zou ook het gemaal van de Vier Noorder Koggen bij Medemblik hulp verleenen, terwijl voorts dertig hulpgemalen met een zelfde capaciteit als de groote gemalen in het werk worden gesteld. (Trouw)
(Vor. ber. Wieringermeer: 6294 E)

K. Engelsche leveranties van fietsen —

9 Juni — Het Rijksbureau voor metaalverwerkende industrieën, voert op het oogenblik onderhandelingen over den aankoop van een aanzienlijke partij fietsen en onderdeelen in Engeland. (Trouw)

L. Hooger loon - Voorloopig een 6-urige werkdag —

9 Juni — De Stichting van den Arbeid, het centrale orgaan van overleg tusschen de werkgevers- en werknemersorganisaties heeft besloten het arbeidsloon vast te stellen op 76 ct per uur op basis van de 48-urige werkweek.
Met ingang van Maandag a.s. is een voorloopig 6-urige werkdag voor het bedrijfsleven ingevoerd. (Trouw)

M. Hout voor kinderen en zieken.

9 Juni — Het commissariaat Noodvoorziening heeft enkele kleine partijtjes hout ontvangen en stelt 25 kg daarvan beschikbaar voor gezinnen met een baby onder het jaar en voor dieet-patiënten. Meer kan vanwege den geringen voorraad niet geschieden. (Trouw)

NED. O.-INDIE —

N. „Gelijkberechtigd in het Nederlandsche Rijk" - Verklaring van Boerhanoeddin —

11 Juni — Boerhanoeddin, het Indonesische lid van de Nederlandsche delegatie op de conferentie van San Francisco, heeft in een verklaring o.m. het volgende gezegd:
„Hoewel de inzichten over de binnenlandsche politiek van Indonesië verschilden, hebben Indonesiërs en Nederlanders schouder aan schouder gestaan in het belang van land en volk, vooral, wanneer

zij in internationale geschillen betrokken waren."

„Bij de nieuwe na-oorlogsche betrekkingen tusschen Nederland en Indonesië is die samenwerking natuurlijk nog meer verzekerd. De nauwkeurige vaststelling van de positie, die Indonesië als gelijkberechtigd lid van het Nederlandsche Rijk zal innemen, kan nu nog niet plaats vinden. Het zal de taak zijn, niet van buitenstaanders, maar van hen, die in Nederland geleden hebben en die in Indonesië nog lijden, om op een Rijksconferentie over deze positie een beslissing te nemen."

Het stelsel van internationaal beheer van Indonesië wees Boerhanoeddin van de hand, omdat dit voor Indonesië een stap achteruit zou zijn op den weg naar zelfbestuur. Het zou zelfs een vertraging inzake het bereiken van zelfbestuur kunnen beteekenen. Geen weldenkend Indonesiër zou dit goedkeuren.

Voor landen, die koloniën bezitten, is de beste politiek die van de „niet-uitbuiting", waarbij men van het principe uitgaat, dat de belangen van de bewoners van de koloniën in geen geval achter mogen staan bij die van het moederland, aldus besloot Boerhanoeddin zijn uiteenzetting. (Waarheid)

A. Herstel van de productie - Uitbreiding handel met Australië —

12 Juni — Dr. H. van Mook, de luitenant-gouverneur-generaal, heeft verklaard, dat de productie in Indië spoedig na het einde der vijandelijkheden tot het normale peil zal terugkeren.

Rubber zou vrijwel terstond weer op de markt komen, aangezien de boomen onder de Japansche bezetting gedurende drie jaren niet zijn getapt. Zij zullen een hoogeren opbrengst geven dan voor den oorlog. Plantaardige vetten en oliën zullen na enkele maanden weer worden geproduceerd. De olievelden zullen het moeilijkst in productie te brengen zijn, maar er zijn eenige ondiepe velden, waar slechts lichte boringen ongeveer twee maanden na de geallieerde bezetting de productie aan den gang kunnen brengen. Als de machines voor de tin- en bauxietmijnen er eenmaal zijn, zullen vele bijna dadelijk kunnen beginnen. De transportmiddelen geven echter ook hier den doorslag. (Vrije Volk)

Voorts verklaarde dr. Van Mook, de verwachting te koesteren, dat na den oorlog in het Verre Oosten, de handelsbetrekkingen met Australië uitgebreid zullen worden. Hij verklaarde, dat voordien deze handel gebaseerd was op het feit, dat beide landen zoo dichtbij elkaar liggen en op een wederzijdsche uitwisseling van goederen. Nederlandsch-Indië leverde Australië olie, thee en rubber, en ontving daarvoor in ruil boter en meel, maar niet wat het het meest noodig had, namelijk zware industrie. Thans echter is er een uitbreiding op dat gebied mogelijk. (Vrije Volk)

BELGIE —

B. Staking in het Luiksche kolenbekken —

9 Juni — Er is een staking uitgebroken in het bekken van Luik en Charleroi, met het gevolg, dat de wekelijksche productie nog maar 25.000 ton bedraagt.

Voor den oorlog bedroeg de productie 2.000.000 ton. (Waarheid) **(V. b. 6302 B)**

C. De voedselvoorziening —

9 Juni — De voedselvoorziening vordert gestadig. Van 16 Mei af is de voedingswaarde van het gedistribueerde voedsel op 2060 calorieën per dag gebracht.

Het brood, hoewel bruin, van prima kwaliteit, is op 400 gram per dag gebracht en het zal wel niet lang duren, of het wordt geheel en al vrij. Met de aardappelen daarentegen is het treurig gesteld. Het rantsoen is gesteld op 9 kg per maand en het laat zich niet aanzien, dat dit spoedig verhoogd wordt. (Trouw)

BRAZILIE —

D. Levensmiddelen voor bevrijd Europa —

13 Juni — J. J. Monitz de Aragao, Braziliaansche ambassadeur, heeft verklaard, dat Brazilië behulpzaam zal zijn bij de voedselvoorziening van de hongerende volken.

Aragao zei onder meer: Wij zullen de verplichtingen vervullen die wij op ons genomen hebben, toen wij onze plaats onder de vereende landen ingenomen hebben. Wij zullen onze geallieerden ook helpen de belangrijkste slag te winnen — de strijd om voedsel.

Wij zijn tot samenwerking bereid om alle mogelijke hulp te verleenen aan die volken die hongerig zijn in Europa.

Aragao richtte zich, op verzoek van kolonel Llewellin, Britsche Minister van Voedselvoorziening tot de Zuid-Amerikaansche volken om hun medewerking te verkrijgen in den strijd tegen tekort aan levensmiddelen in de geheele wereld. Llewellin stelde voor dat zij hun productie zouden verhoogen of „hun eigen verbruik een beetje zouden verminderen om Europa een beetje meer te geven". Llewellin zei: „Wij hebben deze landen van Zuid-Amerika welkom geheeten toen zij geholpen hebben een vereenigde wereld tegen de agressielanden te vormen. Indien zij het willen kunnen zij nu helpen de volken te ondersteunen die zoo veel geleden hebben". Hij verzocht de voedselproductie te verhoogen en zei dat het onder de bevolking van Groot-Brittannië en andere slachtoffers van agressie" verdeeld zou worden. Hij wees er op dat van de levensmiddelenvoorraden die met het oog op een mogelijke invasie in Groot-Brittannië opgeslagen waren, niets verloren is gegaan en dat zij sedert dien weer op de markt zijn gekomen. Hij voegde er echter aan toe, dat de kortingen in levensmiddelenrantsoenen die kortgeleden aangekondigd werden, noodzakelijk waren omdat er niet voldoende levensmiddelen zijn om de verplichtingen te vervullen. (A.N.P.)

DUITSCHLAND —

E. Bormann gearresteerd —

15 Juni — Naar verluidt hebben de Russen Martin Bormann den vroegeren chef van Hitlers Rijkskanselarij te Berlijn gearresteerd. (Volkskrant)

F. De bezettingspolitiek van Rusland - De slag om Berlijn - Verklaringen van Maarsch. Sjoekov.

11 Juni — Tijdens een conferentie met de geallieerde pers heeft maarschalk Sjoekov o.m. het volgende verklaard:

Er zal geen verbroedering plaats vinden tusschen de Sovjet-Russische soldaten en de Duitsche bevolking, aangezien de betrekkingen tusschen ons geregeld worden, door de bepalingen van de bezetting. De Duitsers maken nu een proeftijd door en hoe eerder zij de juiste gevolgtrekkingen maken uit hetgeen is gebeurd, des te beter voor hen.

Sjoekov vervolgde: Wat de vraag betreft, of het comité „Vrij Duitschland" in het bestuur van Duitschland betrokken kan worden — ik geloof niet dat deze zaak thans aan de orde is. Wij zijn voorstanders van een snelle berechting der oorlogsmisdadigers. De processen moeten volgens ons openbaar zijn. De economische ontwapening van Duitschland moet zoodanig zijn, dat wij er zeker van zijn, dat Duitschland nooit meer in staat is als militaire macht te herrijzen.

De houding van de Sovjetregeering verder uiteenzettende, verklaarde maarschalk Sjoekov, dat alle anti-fascistische partijen in het door de Sovjetlegers bezette gebied weer mogen optreden. Wij zullen echter eischen, dat hun programma's en een lijst van hun functionnarissen aan ons ter hand wordt gesteld. De arbeiders zullen het recht hebben om vrije vakvereenigingen op te richten, collectieve contracten af te sluiten en scholen te stichten.

De slag om Berlijn.

Op vragen omtrent zijn militaire loopbaan en den slag om Berlijn, verklaarde Sjoekov o.m. het volgende: „Een van mijn eerste groote veldtochten was tegen de Japanners. In 1939 omsingelden mijn legers in Buiten-Mongolië het zesde Japansche leger en vernietigde het volkomen". Vervolgens lichtte hij aan de hand van een kaart van Berlijn de bewegingen van de Sovjetlegers toe. Wij hadden 4000 tanks, 5000 vliegtuigen, 22.000 kanonnen en mortieren voor Berlijn bijeengebracht, aldus Sjoekov. Op 16 April om 4 uur 's ochtends begonnen onze troepen den grooten slag, terwijl de stralen van honderden schijnwerpers de bemanningen van de Duitsche machinegeweren en anti-tankkanonnen verblindden. Spoedig waren zij genoodzaakt reserves aan te voeren, zoodoende het eigenlijke front van Berlijn verzwakkend. Zij verwachten dat wij op de flanken zouden aanvallen, maar wij stootten door het centrum heen. De reserves werden door onze vliegtuigen geteisterd en door onze tanks afgesneden. Toen wij Berlijn bereikten, waren zijn verdedigingslinies voor een groot deel onbemand, omdat de reserves reeds vernietigd waren. Meer dan een half millioen Duitschers namen aan dezen slag deel. 150.000 werden gedood, meer dan 300.000 gevangen genomen, de rest sloeg op de vlucht. Onze eigen verliezen in den slag om Berlijn waren geringer dan normaal, dank zij de overweldigende hoeveelheid materiaal, waarover onze legers beschikten. Een vergelijking met den slag om Moskou is niet mogelijk. De Duitschers werden door ons reeds aan den Oder veslagen, voor wij Berlijn bereikten, maar onze werkelijke slag begon pas, toen de Duitschers voor Moskou stonden. De oorlog bewees, dat de Duitschers hun technische middelen goed wisten te gebruiken, maar op het slagveld waren onze operatieve vaardigheid en onze tactiek hun verre de baas. (Waarheid) **(Vor. ber. Berlijn: 6276 D)**

G. Verkiezing van arbeidersvertegenwoordigers —

16 Juni — In verschillende deelen van Duitschland vinden voor het eerst sinds 12 jaar weer verkiezingen plaats in de fabrieken. Met toestemming der geallieerde autoriteiten werden arbeidersvertegenwoordigers gekozen. In Brunswijk werkt weer een door de geallieerde erkende vakvereenigingsraad. (A.N.P.)

H. Von Ribbentrop gearresteerd -

16 Juni — Von Ribbentrop, de gewezen minister van Buitenlandsche Zaken, is op 15 Juni te Hamburg gearresteerd.

Hij droeg op zijn lichaam een metalen buisje met vergif. Met Von Ribbentrop is de laatste der groote nazileiders gearresteerd. Von Ribbentrop had drie brieven bij zich, geadresseerd aan

Churchill, veldmaarschalk Montgomery en minister Eden. Hij is per vliegtuig naar het geallieerde hoofdkwartier te Frankfurt a. d. Main overgebracht. (A.N.P.)

ENGELAND —

A. Gift aan den „Help Holland Council" —

17 Juni — De „Shell Mex." en de Unilever hebben ieder een gift van 25.000 pond sterling aan den „Help Holland Council" geschonken, voor steun aan Nederland. (Times)

B. Prof. Gerbrandy dankt Engeland —

9 Juni — De Nederlandsche Minister-President, Prof. Dr. P. S. Gerbrandy, heeft Zaterdag 2 Juni een afscheidsbezoek gebracht aan den Britschen Minister-President Winston Churchill, in gezelschap van den Nederlandschen Ambassadeur bij het Hof van St. James, Jhr. Michiels van Verduynen.
's Avonds heeft Prof. Gerbrandy via de B.B.C. gesproken tot het Britsche volk om afscheid te nemen, waarbij hij den dank overbracht van de Nederlandsche Regeering voor alles wat Groot-Brittannië in dezen oorlog heeft gedaan.
Aan dit afscheidswoord ontleenen wij de volgende passages:
„Ik ben hier vanavond", aldus Prof. Gerbrandy, „om van U allen afscheid te nemen. Tevens ben ik hier om U namens de Nederlandsche regeering te danken voor al hetgeen U heeft gedaan, en voor alles wat U voor de Nederlanders hebt beteekent sedert den tienden Mei van 1940. Wij keeren naar onze haardsteden terug, naar ons land, dat op het uiterste oogenblik is gered, na een lijden, dat U en ik ons nauwelijks kunnen voorstellen."
Na een korten indruk te hebben geschetst van het Engelsche leven, de traditie en de opvoeding, vervolgde Prof. Gerbrandy:
„Ik neem met mij mede het besef dat achter Uw onbuigzaam standhouden tegen de Duitsche bedreiging van het menschelijke leven stond Uw sterk geloof in de idealen van het Christendom. Ik herinner mij het aandeel van alle takken van de Christelijke Kerk in Groot-Brittannië, waaronder de Kerk van Schotland, waaraan ik zooveel verschuldigd ben."
Hierna bracht de minister-president lof aan de zelf-discipline van het Engelsche volk, waarin het hierin werd voorgegaan door Winston Churchill, die zulk een toewijding tot plicht kon opwekken en een levenden vorm schenken „dat wij, Nederlanders, slechts konden zeggen in de woorden van den Bijbel: Het is grootsch in onze oogen."
„Groot-Brittannië heeft een groote toekomst. De vriendschap van vandaag tusschen Engeland en Nederland heeft de twee landen samen gebracht op de reis, alhoewel deze nog slechts voor de helft is afgelegd.
Prof. Gebrandy besloot: „Mijn overtuiging hiervan bepaalt mijn slotwoord en ik zou het, U zult het mij toestaan, willen opdragen aan Uw eersten Minister, als Uw aller vertegenwoordiger gedurende de jaren van oorlog. Mr. Churchill, grooten staatsman van de Britsche Commonwealth of Nations. U roepen we een vaarwel toe. Als U naar Nederland mocht komen om ons op te zoeken — en natuurlijk zult U komen — dan zullen we U een vroolijke ontvangst bereiden. Maar ons gelukkigste oogenblik zal zijn als we elkaar kunnen ontmoeten te Singapore en te Batavia." (Vrij Nederland)
(Vor. ber. Prof. Gerbrandy: 6314 F)

INTERNATIONAAL —

C. Voedselconferentie te Londen

15 Juni — Te Londen is op 13 Juni een twaalf-mogendheden-conferentie over de voedselvoorziening, onder volkomen geheimhouding, geopend. Vertegenwoordigers van Engeland, Canada, de Ver. Staten, Frankrijk, België, Denemarken, Luxemburg, Nederland, Tsjecho-Slowakije, Zuid-Slavië en Griekenland woonden de bijeenkomst, die voor pers en publiek gesloten was, bij. (Volkskrant)

16 Juni — In een der volgende zittingen heeft Llewellin, de Britsche minister voor de Voedselvoorziening, medegedeeld, dat 1945 voor suiker een zeer critiek jaar zal zijn; het olie- en vettekort zal voortduren totdat de olieproductiegebieden bevrijd zijn. Indien het transport bevredigend verloopt zal tarwe voldoende beschikbaar zijn. Voor de eerstvolgende 12 tot 18 maanden dient het voedselprobleem even grondig behandeld te worden als den oorlog; van de eigen bronnen dient een zoogoed mogelijk gebruik te worden gemaakt.
De Britsche gedelegeerde Maleane verklaarde, dat Engeland den gordel niet nog nauwer kan aanhalen om West-Europa te voorzien en dat de bevrijde landen hun uiterste best moeten doen om zooveel mogelijk voedsel te produceeren. De verschillende redevoeringen deden blijken dat de toestand verergerd is sedert de conferentie van Hot Springs twee jaar geleden. (A.N.P.)

D. De Conferentie te San-Francisco - Recht van veto ongewijzigd —

13 Juni — De vijf groote mogendheden hebben op de conferentie te San Francisco vastgehouden aan hun formuleering van het veto-recht, waaromtrent zij verleden week met zooveel moeite tot overeenstemming waren gekomen. De middelgroote en kleine staten hebben tot het laatst oppositie gevoerd tegen te groote macht, die naar hun inzicht aan de Groote Vijf wordt toegekend.
Een Australisch voorstel tot wijziging van het veto-recht, zooals het was neergelegd in de zgn. Yalta-formule, is op 12 Juni met 20 tegen 10 stemmen verworpen, nadat vooral de Russische afgevaardigde Gromyko en de Britsche vertegenwoordiger Lord Halifax een dringend beroep hadden gedaan op de kleinere mogendheden om in deze zaak realistisch te zijn. (Tijd)
(Vor. ber. 6311 F)

E. Overeenkomst inzake Triëst —

11 Juni — Er is tusschen Joego-Slavië, Engeland en Amerika te Belgrado een voorloopig militair accoord geteekend over Triëst. Dit houdt in, dat Triëst komt onder contrôle van veldmaarschalk Alexander. De demarcatielijn loopt van de Adriatische kust ten Zuid-Oosten van Triëst via Gorizia naar Villach. Verder is overeengekomen, dat Tito 2000 man bezettingstroepen zal leveren aan het gemeenschappelijke geallieerde commando. (Waarheid) **(V. b. Triëst: 6303 N)**

IRAN —

F. De ontruiming van Iran - De houding van Rusland —

9 Juni — In Vrij Nederland van 9 Juni schrijft M. van Blankenstein over de ontruiming van Perzië door de geallieerde troepen, het volgende:
De Perzische regeering heeft de drie mogendheden, die indertijd, ter beveiliging van den weg naar Rusland vanuit de Perzische Golf, en tegen Duitsche verrassingen in Perzië, bezettingstroepen in het land hebben neergelegd, om opheffing van dezen maatregel gevraagd. De Amerikanen, die nog enkel eenheden voor transportwezen in Perzië hebben, verklaarden zich daartoe bereid, zoodra alle zendingen naar Rusland bezorgd waren. Ook de Britten, die daar veel meer soldaten en ook veel grootere belangen hebben, toonden hun wil, de afspraak te houden, die hen verplicht een half jaar na het einde van den oorlog op zijn laatst, het land te ontruimen.
Anders echter was de reactie der Russen. Zij weigerden niet, zich aan de letter van de overeenkomst te houden. Maar zij legden die anders uit dan de westelijke bondgenooten. Dezen, die nog met Japan in oorlog zijn, namen als natuurlijk aan, dat met „oorlog", bij den tegenwoordigen stand van zaken in de wereld, wat Perzië betreft, alleen van den strijd met Duischland sprake kon zijn.
De Russen echter, die inderdaad geen oorlog meer hebben te voeren, beriepen zich op de interpretatie dat „het einde van den oorlog" ook het einde van alle vijandelijkheden met Japan beteekende. Zij beroepen zich op den oorlog van Britten en Amerikanen, waarop dezen zich niet beroepen.
Wij vermoeden dat lezers, die over dit punt met eenige historische kennis zullen nadenken, tot bepaalde conclusies zullen komen, ten aanzien van het beleid der Russen op hun oostelijke zoowel als op hun zuidelijke grens. (Vrij Nederland)

ITALIE —

G. Regeering-Bonomi afgetreden.

13 Juni — De regeering Bonomi is op 12 Juni afgetreden. Een comité van de zes nationale partijen is in beraad gegaan over een te vormen nieuw kabinet. (A.N.P.) **(Vor. ber. Bonomi 6289 B).**

POLEN —

H. Vorming democratische regeering - Protest van emigranten-regeering —

15 Juni — Op 15 Juli zal te Moskou een conferentie plaats hebben van leden der voorloopige Poolsche regeering te Warschau en van andere democratische leiders, te zamen met Molotof en de gezanten van Engeland en de Vereenigde Staten. Ook Mikolajzyk, de Poolsche leider te Londen en tegenspeler van het Warschau-bewind, is op deze conferentie uitgenoodigd. Het doel der conferentie is de vorming van een democratische regeering op breedere basis overeenkomstig de afspraken van Yalta.
14 Juni — De Poolsche geëmigreerde regeering te Londen weigert het gezag van de drie groote mogendheden te erkennen om toezicht uit te oefenen op de vorming van een nieuwe nationale eenheidsregeering. Zij houdt vast aan de hoop, dat de besprekingen, welke met dit doel in Moskou gevoerd zullen worden, op een mislukking uitloopen. (Tijd)
(Vor. ber. Poolsche reg.: 6210 A)

I. Kardinaal Hlond over de Kath. Kerk in Polen —

14 Juni — Nauwelijks door de Amerikanen bevrijd van een langdurige gevangenschap in Duitschland heeft Z. Em. Kardinaal Hlond, Primaat van Polen, een interview toegestaan aan Louis Chauvet, redacteur van „Le Figaro", waarin hij in sobere woorden het beeld schetste van de zwaar geteisterde Katholieke Kerk in Polen, maar waarin hij tevens haar wederopstanding aankondigde.

In het Westelijk deel van mijn land, aldus de kardinaal, in de streek van Posen, in Pommeren en in Silezië is de Kerk zwaar geteisterd. Alleen reeds het diocees Gniezno, waar zich de zetel van mijn bisdom bevond, telde in 1939 1086 priesters. Ik zal daarvan slechts vijf en twintig overlevenden terugvinden. De kerkelijke goederen zijn door de Duitschers geconfisceerd, de kerken en kathedralen hebben zij veranderd in silo's en garages. Desondanks is er in elk van ons niets gestorven of verslapt. Wij hebben geleden, wreede beproevingen doorstaan, maar wij hebben den overweldiger tot het laatste oogenblik weerstaan". A.N.P.

RUSLAND —

A. Protest tegen „blokvorming" in West-Europa —

14 Juni — In de Krasnaya Svezda schrijft Yermaskov o.m. het volgende:
„Door het Engelsche tijdschrift „The Economist" wordt een campagne gevoerd voor de vorming van een blok van West-Europeesche landen, hetwelk Groot-Brittannië, Frankrijk, België en Nederland zou omvatten." „Dit plan", vervolgt hij, „wordt wijd en zijd gepropageerd door Reuter en den Engelschen Radio omroep. Tevergeefs verzekert The Economist, dat een zoodanig verbond tegen geen enkel land zou zijn gericht. Ieder verbond van twee of meer landen is altijd gericht tegen een ander land, anders heeft het geen zin. Het onderhavige plan kan er in feite slechts toe leiden, dat West-Europa tegenover Oost-Europa wordt gesteld en dat er een internationale toestand in het leven wordt geroepen, welke een herrijzenis van het Duitsche imperialisme begunstigt. Blok- en groepsvorming van vandaag beteekent herrijzenis van het fascisme voor morgen, wijl het Duitsche fascisme al zijn verwachtingen heeft gevestigd op de ondermijning van de eensgezindheid tusschen de overwinnende naties". (A.N.P.)

B. De politiek ten aanzien van den Godsdienst —

13 Juni — Aan een onderhoud, dat de correspondent te Kairo van het Fransche persagentschap A.F.P. gehad heeft met den Russisch-Orthodoxen Patriarch van Moskou, Alexis, ontleenen wij het volgende:
De Orthodoxe Kerk, gescheiden van den Staat, geniet thans, zoo zeide de Patriarch, een mate van vrijheid, als zij nooit heeft gekend in het Rusland der Czaren, waar zij staatskerk was onder leiding van een heilige Synode, die geheel in dienst stond van den Keizer. Als doel van een bezoek, dat hij onlangs bracht aan de christelijke gemeenschappen van het Nabije Oosten, noemde de patriarch de vernieuwing van de geestelijke banden, welke de orthodoxe kerken altijd hebben vereenigd. Echter werd niet de eenmaking van de orthodoxe kerken onder leiding van het partriachaat van Moskou nagestreefd: het beginsel van onze Kerk, aldus de patriarch, is altijd geweest en het is dat gebleven, de nationale individualiteit der onderscheidene, gelijkgezinde communauteiten, hetzij Slavische of andere, te eerbiedigen. De patriarch noemde het echter natuurlijk, dat deze communauteiten met vreugde van de thans geboden gelegenheid gebruik maken om de geestelijke banden met het patriarchaat van Moskou, dat aan het hoofd staat van de talrijkste en rijkste orthodoxe kerk, en belangeloos gesteund wordt door den grootste der Slavische staten, nauwer aan te halen. Het gaat er ons niet om, aldus resumeerde de patriarch, onzen invloed uit te breiden tot de Oostersche en Slavische Kerken maar om ons er mede te verbroederen.
De nieuwe politiek, welke de Sovjet-Unie tegenover de godsdiensten volgde, was, aldus de Patriarch, geenszins een politieke „comedie", maar oprecht gemeend en ingegeven door den wensch en het belang der volken van de Sovjet-Unie. Stalin had hem herhaalde malen verzekerd te wenschen dat de orthodoxe kerk sterk was. Naar Reuter bericht, heeft de Anglicaansche aartsbisschop van York, dr. Garbett, een drietal vertegenwoordigers van de russisch-orthodoxe kerk, onder wie de metropoliet Krutitsky, te Londen verwelkomd. In antwoord op deze begroeting zeide Krutitsky, dat het verblijf van de delegatie de goede verstandhouding tusschen de kerken van de twee landen zou verbeteren. (Nieuwe Dag)

SYRIE —

C. Botsingen met de Fransche troepen —

13 Juni — Op 11 Juni hebben botsingen plaats gehad tusschen Syriërs en in Franschen dienst staande troepen.
De schermutseling ontstond in Jisr el Chagour, halverwege tusschen Lattaquié en Aleppo, toen de Syriërs de Fransche verbindingslijn afsneden. Twee Britsche tanks moesten op het tooneel verschijnen om een einde aan de vijandelijkheden te maken. Het incident zou ontstaan zijn door de aankomst van uit Syrië geëvacueerde Fransche families, die werden vergezeld door uit de Louitestreek gerecruteerde troepen. Deze troepen begonnen met de locale Syrische soldaten te twisten.
„Talrijke anti-Fransche incidenten blijven van tijd tot tijd plaats vinden. De onrust breidt zich uit tot andere deelen van de Arabische wereld, zooals de regeering heeft voorzien. Het Fransche radiostation Palmyra is zonder voorafgaande waarschuwing door Britsche troepen bezet."
Het Fransche ministerie van Voorlichting publiceerde het volgende communique: „Volgens de laatste berichten doen Syrische en Libaneesche dagbladen, welke onder Britsche censuur staan, hevige aanvallen op de Franschen." En verder: „De Fransche regeering verleent er geen enkele erkenning aan."
Minister Bidault heeft op 12 Juni in de ministerraad rapport uitgebracht.
(A.N.P.) **(Vor. ber. 6311 I)**

VER. STATEN —

D. Record-vlucht van 7000 km over zee —

16 Juni — Het record van de langste vlucht over zee is gevestigd door een Douglas C 54 (de voor militair gebruik ingerichte DC 4). Dit toestel met een bemanning van het luchttransportcommando der Ver. Staten maakte de eerste nonstopvlucht van Natal (Brazilië) naar Casablanca (Noord-Afrika), een traject van bijna 7000 km. De vliegtijd bedroeg 16 u. 55 min. De vorige langste overzeevlucht werd door een vliegend fort gemaakt van New Foundland naar Oran (5500 km.). (Ass. Press)

De Oorlog in het verre Oosten

Geallieerde landing op Britsch Noord Borneo - Nieuwe vorderingen der Chineezen - Laatste verzet der Japanners op Okinawa —

Borneo

11 Juni — De geallieerden hebben op een nog niet genoemd punt een landing uitgevoerd op Britsch-Noord-Borneo. Er namen honderden schepen aan deel. Volgens Japansche berichten zouden ook landingen hebben plaats gehad op Laboean, ten noorden van Borneo. Dit bericht is niet bevestigd.
12 Juni (H. N.) — De landing, die door Austr. troepen is uitgevoerd, werd voorbereid door hevige vloot- en luchtbombardementen. Labuan, benevens het nabij gelegen vliegveld, werden veroverd. De troepen vorderden 4 km. in de richting van Brunei
13 Juni (A.N.P.-Aneta) — Het geheele Moerara-eiland in de Brunei-baai is in handen der Australiërs.
14 Juni (B.B.C.) — Australische troepen ondernamen nieuwe landingen, op 3 km. ten O. van Brunei. De haven van Brunei wordt beschoten. Het vliegveld werd veroverd.
16 Juni (B.B.C.) — Het schiereiland Brunei en het eiland Labuan zijn geheel veroverd.

China —

12 Juni (H.N.) — De Chin. rukken snel op naar Kweilin, dat zij tot op 16 km. genaderd zijn.
13 Juni (H.N.) — De Jap. doen tegenaanvallen in de provincie Kwangsi; 9/10 van de stad Shan is door hen veroverd. In Midden-Kwantung heroverden de Jap. Linping.
15 Juni (H.N.) — Oprukkend van Foetsjou uit zijn de Chin. tot op 18 km. van Wentsjou gevorderd.
16 Juni (A.N.P.-Aneta) — Nadat opnieuw hevig om Lioetsjau werd gevochten is de stad thans in Chineesche handen.

Philippijnen —

Luzon.
14 Juni (A.N.P.-Aneta) — De Am. braken den Jap. tegenstand in den Oroung-pas, 8 km. van den toegang tot het dal.

Rioe-Kioe-eilanden —

Okinawa.
13 Juni (H.N.) — De resten van het Jap. garnizoen zijn thans in het Z. van het eiland ingesloten op een gebied van 40 km2.
3 Juni — Op Okinawa hebben de Japanners nog steeds een gebied van 7 km. lang en 5 km. breed in handen. De Amerikaanse troepen blijven verwoed opdringen. Voor het eerst wordt melding gemaakt van het feit, dat vele Japanners zich aan de Amerikanen overgeven. Vele Japanners echter, die de strijd willen staken, worden door hun eigen officieren neergeschoten. Ook wordt door de Japanners op groote schaal zelfmoord gepleegd.

Luchtoorlog —

11 Juni (B.B.C.) — Am. vliegende forten deden op 10 Juni aanvallen op vliegtuigfabrieken en vliegbases in de omgeving van Tokio. Volgens het officieele Jap. persbureau hebben Tokio, Yokohama, Nagoya, Osaka en Kobe opgehouden te bestaan. In 5 dagen werden meer dan 750.000 menschen dakloos.
(Vor. ber. Oorlogshandel: 6312)

Foto Boven: v.l.n.r. Maarschalk Sjoekov, Generaal Eisenhower en Veld-Maarschalk Montgomery, tijdens een diner, dat bij het bezoek van Maarschalk Sjoekov aan het geallieerde hoofdkwartier te Frankfort, werd aangericht. (Foto Ass. Press)

Onder: Een sergeant van de Britsche Zevende Divisie, (Woestijn ratten) bekijkt de adelaar met het hakenkruis, die tussen de puinhopen van de voormalige Rijkskanselarij ligt. (Foto A.B.C. Press)

Wat er na de geallieerde luchtaanvallen van de eens zoo trotsche Rijkskanselarij overbleef. Ook de in de nabijheid gelegen gebouwen werden grootendeels verwoest. (Foto Ass. Press)

Nederland's financieele en economische positie

Bezettingkosten - Verhouding vlottende en geconsolideerde schuld Giraal geld - Particuliere Banken - Geld en Goederen - Oorlogsschade en Wederopbouw - Buitenlandsche activa en credieten —

18 Juni. Mr. W. M. Houwing van de directie der Amsterdamsche Bank stelde aan een verslaggever van A.N.P.-Aneta een interessante beschouwing ter hand over de financieele en economische positie van Nederland.

De samenstellers vangen aan met de opmerking, dat, volmaakt in tegenstelling tot de belofte welke de Rijkscommissaris, Seyss Inquart, in 1940 deed, alle activa van welken aard ook, doch vooral industrieele en agrarische activa, door den bezetter werden beschouwd als zijn eigendom. Tegen alle regelen van het volkenrecht in, moesten door Nederland niet slechts de bezettende troepen worden onderhouden en betaald, doch moest ons land ook bijdragen in de voeding, verzorging en bewapening van Duitschland zelf.

Bezettingskosten

Voor zoover de cijfers thans, eenigszins globaal, bekend zijn, hebben de directe bezettingskosten niet minder dan 8 milliard bedragen. Bovendien zijn als gevolg van de bezetting de overige overheidsuitgaven sterk gestegen. In totaal hebben in de afgeloopen vijf jaren de overheidsuitgaven 17.5 milliard bedragen, zij werden gefinancierd voor de helft door belastingopbrengst, voor de andere helft door leeningen al dan niet geconsolideerd. De belastingopbrengst heeft derhalve in de achter ons liggende vijf jaren gemiddeld circa ƒ 1750 millioen per jaar bedragen. In het laatste normale jaar voor den oorlog (1939) hebben de rijksbelastingen in Nederland slechts ƒ 600 millioen opgebracht.

De budgetpositie

De positie van de Nederlandsche staatsfinanciën is door den oorlog dan ook sterk verzwakt. Hetgeen wel bijzonder blijkt uit cijfers welke wij hieronder geven betreffende de schulden van den Nederlandschen staat.

	(in millioenen guldens) 7 Mei 1940	4 Juni 1945
Geconsolideerde schuld	3.140	ca. 6.000
Vlottende schuld	776	6.671

De geconsolideerde schuld is bijna verdubbeld; de vlottende schuld is met circa 800% gestegen.

De totale schuld is toegenomen van (in ronde cijfers) 3.5 milliard gulden tot 12.5 milliard gulden. Dit is echter niet alles.

Vordering op Duitschland

Uit hetgeen hierna wordt opgemerkt omtrent de positie van ons geld blijkt, dat De Nederlandsche Bank een vordering op Duitschland heeft van ongeveer 4.5 milliard gulden. Deze post is een gevolg van exorbitante eischen door den bezetter aan ons gesteld. Hij vormt ten deele de tegenpost van de door Duitschland „gekochte" goederen, welke indien men het zoo mag noemen, „betaald" zijn met door hem ingevoerde Markenbiljetten, welke bij de Nederlandsche Bank zijn terecht gekomen. Deels zijn hiermede gefinancierd loonbetalingen van gedwongen in Duitschland te werk gestelde arbeiders.

Naar zijn aard behoort deze post niet in de boeken van de Nederlandsche Bank thuis, doch moet hij worden beschouwd als een vordering van den Nederlandschen Staat op Duitschland. Juist zou dus zijn, wanneer de Nederlandsche Staat deze vordering zou overnemen. De schuld van den Staat zou dan toenemen met 4.5 milliard gulden en zou dus niet 12.5 milliard, doch 17 milliard gulden beloopen. Een toeneming dus met bijna 400% tegenover 1940.

Wanverhouding vlottende en geconsolideerde schuld.

Dit is echter niet alles. In 1940 was de verhouding van vlottende schuld tot geconsolideerde schuld gezond: de vlottende schuld bedroeg toen nog geen achtste deel van het totaal der geconsolideerde schuld. Thans is de vlottende schuld grooter dan de geconsolideerde schuld.

Uit het een en ander kunnen twee conclusies worden getrokken. In de eerste plaats is de geheele schuld veel te groot voor de verminderde draagkracht van onze bevolking, in de tweede plaats vormt het bedrag aan vlottende schuld een voortdurende bedreiging voor het geldwezen. Te zamen derhalve met maatregelen tot het herstel van het geldwezen zullen stappen ondernomen dienen te worden om primo de geheele schuld aanmerkelijk te doen dalen, secundo om de verhouding tusschen geconsolideerde en vlottende schuld op een goede basis te plaatsen. Ook hieromtrent zijn verschillende plannen geopperd, waarbij heffingen op het vermogen, op de toeneming van het vermogen tijdens den oorlog en conversies wel de voornaamste plaatsen bekleeden.

Stijging der geldcirculatie.

Een en ander komt uiteraard tot uitdrukking in de cijfers van De Nederlandsche Bank, waarvan wij de voornaamste van 6 Mei 1940 naast die van 22 Mei 1945 plaatsen:

De Nederlandsche Bank
(in millioenen guldens)

	6 Mei 1940	22 Mei 1945
Activa		
Binnenl. wissels	30	947
Buitenl. wissels	1	4.488
Passiva		
Circulatie	1.159	5.448
Saldi van Rijk, ander rekeninghouders enz.	255	778

Naast den post buitenlandsche wissels van 4,5 milliard gulden, waarover wij hierboven reeds spraken. trekt vooral de aandacht de stijging van de circulatie van ruim een milliard tot ongeveer 5,5 milliard, waarbij nog kan worden opgemerkt, dat bovendien ten laste van den Staat thans circuleeren zilverbons tot een bedrag van 313 millioen gulden (tegen een millioen in 1940). In het bovengegeven overzicht van de budgetpositie zijn zij onder vlottende schuld opgenomen.

Het giraal geld.

Naast deze stijging van de bankbiljettencirculatie moet in aanmerking worden genomen, dat ook het giraal geld zeer belangrijk in omvang is toegenomen. Nauwkeurige gegevens hieromtrent zijn op het oogenblik nog niet beschikbaar, doch een taxatie van deze girale gelden, waaronder wij derhalve verstaan saldi bij de Nederlandsche Bank, bij den postgirodienst en bij de banken, brengt ons op een totaal van ongeveer 3,8 milliard gulden. De totale geldcirculatie bedraagt derhalve **thans ongeveer 9,5 milliard tegen 2,690 millioen op 31 December 1939,** dus een toeneming van 6.800 millioen. Het is dan ook in Nederland communis opinio, dat deze geldcirculatie drastisch zal moeten worden ingekrompen. Verschillende plannen hiertoe worden reeds in leidende kringen bestudeerd.

De particuliere banken.

Ook de balansen van de Nederlandsche particuliere banken geven een weerspiegeling van de eerder genoemde tendenties. Het opmerkelijke bij deze balansen is de sterke achteruitgang van de debiteuren — zoowel debiteuren tegen effecten als gewone debiteuren — en de krachtige toeneming van crediteuren.

Naarmate de voorraden, de machines, de arbeiders naar Duitschland werden overgebracht, verminderde de economische activiteit en dus de behoefte aan crediet. In de plaats van de voorraden en de machines trad baar geld, dat ten deele in biljetten werd behouden, ten deele bij de banken werd geplaatst. Vrijwel de eenige beleggingsmogelijkheid voor de banken bestond in den aankoop van schatkistpapier, dat dan ook, in zeer belangrijke bedragen door de banken werd gekocht. De kaspositie is gelijktijdig versterkt; de liquiditeit is in ieder opzicht behouden. Ook uit de bankcijfers echter treedt naar voren de dwingende noodzakelijkheid van een herstel van het geldwezen en van de budgetaire positie van de overheid. Een ieder hoopt, dat het economische leven zoo spoedig mogelijk weer op gang zal worden gebracht. In dit geval zullen eenerzijds opvragingen bij de banken op groote schaal plaats vinden en anderzijds zal de vraag naar crediet toenemen. Verkoop van schatkistpapier zal dan noodzakelijk zijn, doch tevens zullen de banken niet meer in staat zijn groote bedragen aan nieuw schatkistpapier te absorbeeren. Een en ander zal zonder wrijving plaats kunnen vinden, wanneer het vertrouwen in geld en overheidsfinanciën blijft gehandhaafd.

Geld en Goederen

Met betrekking tot de „vooruitzichten", wordt met nadruk vastgesteld, dat het vertrouwen in geld en overheidsfinanciën niet is geschokt, waarbij niet uit het oog moet worden verloren, dat de goederenschaarschte hier een belangrijke factor vormt. Dt noodzakelijke levensmiddelen, kunnen worden verkregen tegen prijzen, welke niet of niet veel liggen boven het niveau van voor den oorlog. Dit is een fundamenteele factor, welke op het oogenblik bijdraagt tot het vertrouwen in het geld.

Andere goederen zijn vrijwel nog niet beschikbaar, zoodat de waarde van het geld nog niet kon worden „getest". Dit zal eerst kunnen geschieden, nadat het economische leven weder op gang zal worden gebracht. Tevoren zullen dus de noodzakelijke maatregelen op het gebied van het geldwezen en de overheidsfinanciën genomen moeten worden. Wij hebben reeds vermeld, dat de desbetreffende plannen thans worden uitgewerkt. Men kan er op rekenen, dat deze taak, op krachtige wijze zal worden uitgevoerd. Groote offers zullen moeten worden gebracht, de levensstandaard zal, in verhouding tot den tijd van voor den oorlog belangrijk verlaagd moeten worden. Door de inspanning van het Nederlandsche volk zelf zal Nederland zich herstellen.

len. Doch niet uitsluitend van ons zelf zal het volledige herstel afhangen.

Oorlogsschade en Wederopbouw

Wij hebben reeds cijfers gegeven omtrent de geweldige schade, ons toegebracht. Deze zijn niet volledig. Want de wederopbouw van ons land, in directen zin, werd er niet in verrekend. Wij doelen hiermede o.a. op de rechtstreeksche schade door oorlogsgeweld, inundaties, e.d. Op zeer groote schaal zullen goederen ingevoerd moeten worden. Voor den oorlog was dit geen probleem; Nederland had steeds een invoersurplus, het voerde meer goederen in dan het uitvoerde. Het betaalde deze goederen met „dienstverrichtingen" — zooals scheepvaart en havenverkeer — en met de opbrengst van rente, dividenden, enz.

Hoe groot het invoersurplus in de eerste jaren zal worden, is uiteraard niet bekend, doch het zal zeer belangrijk moeten zijn. Daartegenover staat, dat wij dit overschot aan invoer niet gemakkelijk zullen kunnen betalen. Onze export — de voornaamste betaling — is aanmerkelijk ingekrompen door de verwoestingen, het wegvoeren van vee, machines, door de veroudering van de fabrieksoutillage enz. Van onze handelsvloot is een groot deel vernietigd in den strijd. Rente en dividenden van buitenlandsche beleggingen zullen waarschijnlijk sterk zijn verminderd, het havenverkeer zal niet spoedig in denzelfden omvang als voorheen kunnen werken. Wij zullen dus, naast onze eigen inspanning, afhankelijk zijn van het buitenland.

Buitenlandsche activa en credieten

Wij zullen credieten noodig hebben. Deze zullen echter verstrekt kunnen worden, omdat Nederland, ondanks alle ellende, welke wij hebben doorstaan, nog steeds een credietwaardig land is. Wij bezitten nog activa, welke te gelde gemaakt kunnen worden, zooals goud en buitenlandsche fondsen. Er zijn nog wel meer activa te vinden, bijv. het „clearingsaldo" in Duitschland, dat wellicht door de Duitschland bezettende geallieerden overgenomen zou kunnen worden. Wij zullen Oost-Indië helpen heroveren. Indië en Nederland samen zullen de materie kunnen leveren, waardoor het buitenlandsch crediet een gezonden en stevigen ondergrond zal verkrijgen. Daarnaast staat de energie van onze bevolking, de taaie wil om „er te komen", om te overwinnen, waarvan het in de oorlogsjaren op zoo onmiskenbare wijze blijk heeft gegeven in het krachtige en steeds groeiende verzet tegen den vijand. Crediet is steeds een kwestie van vertrouwen, meer nog dan van materieele waarborgen. De materieele waarborgen kunnen wij verschaffen; het vertrouwen gelooven wij te hebben verdiend. Misschien zullen credieten op langen termijn verstrekt moeten worden, mischien zelfs zullen sommige credieten bij onderling overleg blijken beter te worden gegeven zonder de stipuleering van integrale terugbetaling, omdat het hier gevallen kan betreffen, welke niet alleen voor Nederland, doch voor de geheele wereld van eminent belang zijn. Wij hebben o.a. het oog op „relief"-credieten, welke onze volkskracht moeten schragen. Door een dergelijke verstrekking, zonder verplichting tot terugbetaling — hetgeen nog niet hetzelfde is als geen terugbetaling — zal de boniteit van de overige credieten worden verhoogd. Doch dit is een kwestie van overleg met het buitenland, dat naar wij vertrouwen, tot een goede en allen bevredigende oplossing zal leiden. Tot dit overleg behoort ook — en o.i. in de eerste plaats — het sluiten van handelsverdragen, welke ons in staat moeten stellen tot betaling van importen en van credieten. Een dergelijke betaling zal tenslotte altijd plaats moeten vinden in goederen en die goederen zullen dus ongehinderd uitgevoerd en elders ongehinderd ingevoerd moeten kunnen worden.

Wij zijn aldus besluit de directie der Amsterdamsche Bank haar beschouwing, door den nood, een land geworden, dat per saldo kapitaal moet importeeren, in plaats van de mogelijkheid tot een exportsaldo van kapitaal te bezitten. Inspanning opoffering, taaie wil, hard werken zal onze bijdrage tot herstel vormen; begrip voor onzen toestand, de wil tot voorloopige ondersteuning en tenslotte de overtuiging dat herstel van Nederland ook het herstel van de wereld dient, zullen, naar wij hopen en vertrouwen, tot de bijdragen van over de grenzen behooren. **(Vor. ber. Fin. situatie: 6294 C; Wederopbouw: 6291 E)**

A. De organisaties van het bedrijfsleven —

13 Juni — De Hoofdgroep Banken heeft van den Minister van Handel, Nijverheid en Landbouw het navolgende schrijven ontvangen:

„Zoolang nog geen definitieve besluiten zijn genomen over den vorm, dien de organisatie van het bedrijfsleven uiteindelijk zal moeten verkrijgen, is het noodzakelijk, dat de thans bestaande organisaties voorloopig hun werkzaamheden voortzetten. Op een punt zal echter aanstonds een wijziging noodzakelijk zijn.

Het is nl. naar mijn meening ook voor den overgangstijd onhoudbaar, dat in de bedrijfsorganisaties het leidersbeginsel wordt gehandhaafd. Ik verzoek U daarom de bepalingen van de organisatiebesluiten aldus te lezen, dat overal waar gedacht is aan beslissingen van den voorzitter alleen in de toekomst beslissingen van het dagelijksch bestuur zullen treden. Het spreekt vanzelf, dat de dagelijksche besturen zooveel mogelijk zich zullen vergewissen van de instemming van de raden van bijstand.

Voorts heeft de Minister aan de Hoofdgroep Banken, evenals aan de andere Hoofdgroepen, medegedeeld, dat Zijne Excellentie aan den Raad voor het Bedrijfsleven mededeeling heeft gedaan van zijn standpunt, dat het gewenscht is de werkzaamheden van dien Raad voorloopig te laten rusten. In verband daarmede heeft de Minister den Hoofdgroepen verzocht voor wat hun gebieden betreft de taak van den Raad voor het Bedrijfsleven, voorzoover noodig, over te nemen.

(A.N.P. - Aneta)

B. De Duitsche herstelbetalingen - Adres aan de regering —

16 Juni — Van Eindhoven uit is door een groep vooraanstaande personen een adres aan den Minister van Waterstaat en Wederopbouw gericht, waarin er met kracht op wordt aangedrongen, dat de Regeering teruggave van onze, door de Duitschers gestolen productiemiddelen zal bevorderen. Er wordt de aandacht op gevestigd, dat thans in Nederland weer aanbiedingen van Duitsche firma's binnen komen. „Zij willen de leveringen hervatten, terwijl onze industrieën nog uitgeput terneer liggen, met werkkrachten, die op rantsoenen moeten leven, die pl.m. een derde lager zijn, dan die van de krijgsgevangenen. Zij willen ons verkoopen, wat ons rechtens zonder meer toebehoort", zoo zegt het adres.

Op 10 Juni werd door de radio medegedeeld, dat de regeering in Engeland groote orders heeft geplaatst op rijwielen en rijwiel-onderdeelen. Het rechtvaardigheidsgevoel en het nationaal belang eischen beide dat de ons ontstolen rijwielen, door Duitschland aan ons worden teruggeleverd. Het zelfde geldt voor onze treinen, ons vee, onze bruggen en verder alles wat ons ontrooid werd, kortom, van onze geheele „nationale welvaart".

aldus het adres. (A.N.P.)

(Vor. ber. 6317 K)

C. Schoenreparatie weer mogelijk - Nieuwe schoenen op komst —

9 Juni — Het rijksbureau voor huiden en leder deelt mede, dat in zijn magazijn te Tilburg reparatieleer tot verzending gereed ligt: voor den distributiekring Rotterdam 14.448 kg., voor den distributiekring Den Haag 10.464 kg., voor den distributiekring Utrecht 4.992 kg. Voor den distributiekring Amsterdam is reparatieleer beschikbaar bij het Rijksbureau te Amsterdam. Voor de overige distributiekringen, die nog geen reparatieleer ontvangen hebben, worden eveneens zendingen gereed gemaakt.

Verder is een vrij aanzienlijk kwantum leeren schoenen voor de gebieden boven de rivieren gereserveerd. (Trouw)

D. De prijsbeheersching gedurende den bezettingtijd —

12 Juni — De directeur-generaal voor de prijzen, drs. G. Brouwers, heeft over het functionneeren van de prijsbeheersching gedurende den bezettingstijd aan een redacteur van A.N.P.-Aneta de volgende mededeelingen gedaan:

De prijspolitiek tijdens den oorlog is ten deele geslaagd, ten deele niet. Zij is geslaagd, waar de calculatie en de contrôle scherp konden zijn, b.v. wat betreft de prijzen van een aantal standaardartikelen en de industrieële sfeer en de prijzen der belangrijkste levensmiddelen. Ook de huren zijn over het geheel gehandhaafd. Zij is niet geslaagd voor een groote categorie gebruiksartikelen van allerlei aard, waarop de contrôle niet scherp was, ook niet waar de calculatiemethoden gebrekkig waren en waar de prijsstelling in onvoldoende mate met de eischen van de voorziening rekening hield, zooals bij verschillende onderdeelen van het verkeer. Het gebrekkige functioneeren van de contrôle was het gevolg van de organisatie speciaal van dit onderdeel van den dienst onder N.S.B.-leiding, die er veel verkeerde elementen in bracht en er niet in slaagde de verschillende onderdeelen van het contrôle-apparaat tot een organisch geheel te vereenigen.

Wat de calculatie der prijzen betreft, waren de z.g. Richtlijnen voor de Prijspolitiek theoretisch zeer scherp gesteld, doch in de practijk drukten zij vaak de prijzen van goed calculeerende ondernemingen beneden het noodzakelijke minimum voor de instandhouding der bedrijven, terwijl de slecht calculeerende bedrijven er weinig door werden gehinderd om vrij hooge prijzen te berekenen. In de toekomst zal dit anders moeten zijn. De efficiënte bedrijven zullen een redelijke winst moeten kunnen maken; van de inefficiënte bedrijven zal de prijs door scherpe calculatie moeten worden gedrukt. Overigens ben ik doende met een totale reorganisatie van den prijscontrôledienst, teneinde dezen beter voor zijn taak berekend te maken.

De Duitsche politiek was er uiteraard op gericht het Nederlandsche prijsniveau dienstbaar te maken aan de stabilisatie van het Duitsche nive.u. De aanpassing was dus geen deel op zichzelf. Men exporteerde naar Nederland tegen de

hooge Duitsche prijzen, doch men wenschte te importeeren tegen de relatief lagere Nederlandsche prijzen. Tot de aanpassing een feit was geworden, wenschte men van dit voordeel te profiteeren. Toen het echter eenmaal zoover was, trachtte men op verschillende manieren het Nederlandsche niveau te drukken respectievelijk de Schatkist voor nadeelige verschillen te laten opkomen. Verschillende kostentechnisch verantwoorde prijzen werden tot een z.g. Duitsch, overigens oncontrôleerbaar, niveau verlaagd. Door middel van het prijsvormingsbesluit trachtte men een algemeenen druk op de prijzen uit te oefenen, al bleëtte het een harmonische prijsvorming. Door middel van het Besluit op het Fonds voor de Prijspolitiek trachtte men z.g. te hooge calculaties hier te lande voor rekening van de schatkist te brengen. Beide Besluiten hebben practisch evenwel geen invloed gehad, het laatste vooral niet door zijn late totstandkoming. Een doorgaand effect hebben deze Duitsche maatregelen dank zij de tegenwerking van de Nederlandsche administratie en de onwilligheid van het bedrijfsleven en ondanks de medewerking, die de Duitschgezinde leiding van de prijsbeheersching tijdens den oorlog in dit opzicht heeft betoond, in het algemeen niet gehad. (A.N.P. - Aneta)

(Vor. ber. G. Brouwers: 6305 G)

A. Kabinetsformateurs geslaagd -

23 Juni — De heeren prof. ir. W. Schermerhorn en W. Drees zijn geslaagd in het vormen van een nieuw kabinet.

(A.N.P.) **(Vor. ber. 6313 A; Samenstelling en programmarede op pag. 6343 v.v.)**

B. De positie van staatloozen —

22 Juni — Staatloozen zullen weer de nationaliteit moeten aannemen, welke zij op 10 Mei 1940 hadden. aldus een voorloopige beschikking van den minister van Justitie. Volgens deze beschikking worden dus alle uit Duitschland uitgeweken Joden, die door het besluit van 1941 van Duitsche nationaliteit vervallen verklaard werden, opnieuw als Duitsch staatsburger beschouwd. Bij de beschouwing van het vreemdelingenprobleem zullen zij dus uiteraard als Duitschers behandeld worden. De minister van Justitie heeft echter het nadrukkelijk voorbehoud gemaakt, dat de rechter in elk geval afzonderlijk beschikt aan de hand van den conduitestaat der betrokkenen. Ongeveer 5000 Duitschers en staatloozen hebben thans aan den meldingsplicht voldaan. In een tweede categorie meldden zich 700 Oostenrijkers, Italianen, Finnen, Bulgaren enz. Er zijn verschillende arrestaties verricht. De gearresteerden zijn voornamelijk uit het leger gedeserteerden, die waren ondergedoken.

Veel vreemdelingen worden verder opgepikt uit den stroom van repatrianten. Het betreft hier vrij groote groepen ongewenschte elementen als Duitschers met Hollandsche namen, SD-agenten en Duitsche vrouwen en meisjes, die als verloofden of echtgenooten — vaak betreft het hier schijnhuwelijken — ons land pogen binnen te komen. Tegen al deze vreemdelingen zijn voorloopige of definitieve maatregelen genomen. Er is voorts een bepaling uitgevaardigd, waardoor Nederlandsche staatsburgers voorloopig niet kunnen huwen met onderdanen van een vijandig land.

(Nieuwe Dag)

C. Sectie Sociale Zaken bij den staf van Prins Bernhard —

18 Juni. De bevelhebber der Nederlandsche Strijdkrachten Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden, heeft het volgende aan alle leden der Binnenlandsche Strijdkrachten bekend gemaakt:

„Nu de taak der B.S. als zoodanig, ook in die gewesten, welke het laatst werden bevrijd, ten einde loopt, gaan zij. die tot dusver waren verbonden aan de ondergrondsche strijdmacht onder mijn commando verschillende wegen. Een deel van hen zal zich als oorlogsvrijwilliger melden, om tezamen met andere vrijwilligers, niet uit de B.S. voortgekomen, hetzij hier in Europa dienst te doen, hetzij mede te werken aan de bevrijding van Ned. Oost Indië, een ander deel zal thans zoo spoedig mogelijk in de burgermaatschappij willen terugkeeren en later zullen ook zij, die thans het land als soldaat blijven of gaan dienen, weer daarin moeten worden opgenomen, voor zoover zij geen beroepsmilitair worden.

Ons land heeft dringend behoefte aan flinke kerels, aan kerels met durf, ondernemingsgeest en vastberadenheid. Van dergelijke kerels telt de B.S. er vele. Het is mijn wensch, dat zij, bij hun terugkeer, nu of later, in het burgerleven, komen op de plaatsen, waar zij krachtens hun eigenschappen thuis hooren en aldus kunnen blijven medewerken aan den wederopbouw van ons land. Om tot het bereiken van dit doel mede te werken, is aan de afdeeling B.S. van mijn staf een nieuwe sectie toegevoegd, welke zich in het bijzonder met deze zaken en tevens met alle maatschappelijke vraagstukken, de B.S. betreffende (steun aan nagelaten betrekkingen, vergoeding van geleden schade, e.d.) zal bezighouden.

(A.N.P.-Aneta) **(Vor. ber. N.B.S.: 6241 F; Prins Bernhard: 6279)**

D. De positie van oorlogsvrijwilligers —

23 Juni Evenals ten aanzien van het rijkspersoneel is geschied, zal voor het gemeentepersoneel moeten worden bepaald, dat, wat de rechtspositie betreft, de vrijwilliger wordt gelijk gesteld met dengene, die verplichten militairen dienst verricht, zoodat hij onder bepaalde omstandigheden recht heeft op doorbetaling van salaris of loon.

De bepaling van het ambtenaren- en het werkliedenreglement dat deze salaris- en loonaanspraken eerst bestaan nadat een verplichte eerste-oefentijd zal zijn volbracht, heeft de waarn. burgemeester daarom buiten werking gesteld.

(Maasbode)

(Vor. ber. Oorl.vrijwilligers: 6313 D)

E. De voedselpositie - Vooruitzichten —

Aardappelen: De aardappelvoorraad en de capaciteit van het vervoer laten het vrijgeven van de consumptie der oude aardappelen toe. Het rooiverbod voor vroege aardappelen wordt per 29 Juni opgeheven, terwijl de producten van den nieuwen oogst met ingang van Maandag 2 Juli in distributie zullen worden gebracht. Het rantsoen zal vermoedelijk 2 kg bedragen. Het streven is er op gericht in den loop van het najaar zoo mogelijk de aardappelen zonder bon in consumptie te brengen. Maar allerhande factoren, welke nu nog niet definitief kunnen worden beoordeeld, spelen daarbij een rol.

Brood: Brood zal geleidelijk aan ook in steeds ruimere mate beschikbaar worden en wel 2400 gram per week. Biscuits worden geleidelijk aan vervangen door brood. Dit zal mogelijk zijn door tarwevooraden te vormen, toereikend voor den komenden winter.

Boter: De boterproductie hangt ten nauwste samen met het kolenvraagstuk. Eerst als de groote fabrieken in Friesland weer op volle toeren kunnen werken, zal het mogelijk zijn een voorraad van boter te vormen, die dan als koelhuisboter in den komenden winter gedistribueerd zal worden.

Om de vetproductie en den suikerbieten_ oogst in ons land op te voeren zal de verplichte regeling voor het telen van koolzaad wel moeten worden gehandhaafd en het areaal van de suikerbieten uitgebreid.

Vleesch: Ook aan vleesch is een wereldtekort, zoodat de huidige, vrij hooge rantsoenen, niet gehandhaafd kunnen blijven.

Alles bijeengenomen is het zoo, dat men met vertrouwen en gematigd optimisme den winter tegemoet mag zien.

(Nieuwe Dag)

(Vor. ber. Voedselvoorz.: 6309 A)

F. Aankoopprogramma van de regeering - Oorlogsschulden der Londensche regeering —

19 Juni — De eerste 6 maanden zal de regeering voor reconstructie-werkzaamheden een milliard gulden uit moeten trekken. De oorlogsschulden, die de Nederlandsche regeering in Londen heeft gemaakt, beloopen een bedrag van ʃ 500 millioen. (Waarheid)

G. Wegvoering van goederen naar Duitschland stopgezet —

24 Juni. Acht en zestig schepen met voedsel, die op weg waren naar Duitschland, zijn ter beschikking gesteld van de Nederlandsche bevolking. Verder zijn nog 12 schepen met materiaal, dat de Duitsche krijgsgevangenen voornemens waren mee te nemen, vastgelegd. Alleen Duitsche eigendommen worden naar Duitschland doorgezonden.

Het wegvoeren van Nederlandsche eigendommen, waaronder zich belangrijke hoeveelheden levensmiddelen bevonden, trok de laatste dagen de aandacht van de geheele bevolking. Het Groningsche „Vrije Volk" had in het feit van deze transporten enkele weken geleden aanleiding gevonden een open brief te richten tot de Canadeesche legerautoriteiten. De thans verstrekte mededeelingen zijn een bewijs, dat thans aandacht aan deze onverkwikkelijke affaire wordt besteed.

(Vrije Volk) **(Vor. ber. 6314 E)**

H. Minister Gipsen dankt de geallieerden —

18 Juni — Sprekend uit naam der Nederlandsche regeering dankte Drs. J. K. Gispen, de Nederlandsche minister van Handel, Nijverheid en Landbouw ter voedselconferentie te Londen, de geallieerden voor de verlichting der zeer groote ellende in Nederland en voor de organisatie der voedselconferentie.

(Trouw) **(Vor. ber. 6316 D)**

I. Wat gebeurt met den oorlogsbuit —

23 Juni — Op een persconferentie heeft kapitein Roselaar van het Commissariaat Rechtsherstel gesproken over den oorlogsbuit.

Tot den oorlogsbuit behooren alle goederen van of in gebruik bij de Duitsche weermacht of bij aan haar ondergeschikte organen. De geallieerden nemen ze in beslag en geven ze, voor zoover ze niet voor de verdere oorlogvoering noodig zijn, over aan de Nederlandsche instanties, die ze weer doorgeven aan de Rijksbureaux om voor herdistributie ervan zorg te dragen. De tendenz van de geallieerden is, ze zooveel mogelijk aan ons

over te dragen, om het economisch leven weer op gang te brengen. Tot deze goederen behooren auto's, fietsen, machines en machine-onderdeelen, schepen, scheepsbouwmateriaal, telefoontoestellen radio's, voedsel, enz. Wat uit fabrieken geplunderd is, gaat zooveel mogelijk daarheen terug. Of zij echter zonder meer in het bezit van deze goederen zullen worden gesteld, is een open vraag. De Staat is eigenaar geworden en kan ze verkoopen aan de oorspronkelijke eigenaren. Vele vroegere eigenaren hebben deze goederen ontvangen en daarom is het billijk, dat zij ze terugkoopen. Het Commissariaat Rechtsherstel zorgt, dat de goederen zoo spoedig mogelijk in het economische leven worden teruggebracht.
De goederen in den buit die klaarblijkelijk uit Nederland zijn geroofd, krijgen we direct terug. De Canadeezen hebben op verschillende plaatsen „eclipsen" opgericht, waar ze een deel van de auto's, fietsen, radio's enz. voor ons repareeren. Wat de fietsen betreft, daarvan moet men zich niet al te veel voorstellen. De toestand ervan was in vele gevallen niet prima en door het gebruik en transport hebben ze ook nog al geleden. Ze zijn door het Commissariaat Rechtsherstel in ontvangst genomen en in overleg met het Rijksbureau Metalen is een prioriteit opgemaakt voor het beschikbaar stellen ervan. Het aantal beschikbare rijwielen is niet zoo groot als men wel zou denken. De paarden, die bij duizenden waren bijeengebracht in bepaalde streken, zijn via de Provinciale Voedselcommissarissen gedistribueerd. Zij worden op de eerste plaats toegewezen aan die boeren, die door den oorlog gedupeerd zijn. De boeren moeten ze ook weer koopen van den Staat.
Deze week zijn er 13.500 radiotoestellen vrijgegeven. Over het algemeen verkeren ze in minder goeden staat.
Kapitein Roselaar vestigde er tenslotte de aandacht op, dat iedereen, die oorlogsbuitgoederen in zijn bezit heeft, verplicht is hiervan aangifte te doen.
De levensmiddelen, welke de geallieerden bij de Duitschers gevonden hebben, zijn practisch allemaal ons ter beschikking gesteld.
Er wordt zoo snel mogelijk gewerkt. Wat vandaag van de Duitschers wordt afgenomen, komt om zoo te zeggen morgen vrij. (Maasbode) **(Vor. ber. 6314 E)**

A. Verhouding N.V.H. en H.A.R.K. - Prinses Juliana voorzitster N.V.H. —

18 Juni — In een vergadering, die op het Departement van Binnenlandsche Zaken werd gehouden, in tegenwoordigheid van H.K.H. Prinses Juliana, werd onder meer de verhouding geregeld tusschen Nederlands Volksherstel (N.V.H.) en Hulpactie Roode Rruis (H.A.R.K.). Hierover was in sommige plaatsen des lands verwarring ontstaan, doordat de organisatie, die in den afgeloopen winter door N.V.H. in het bezette gebied werd voorbereid, na de bevrijding ten deele doorkruisd werd door de werkzaamheid van de H.A.R.K., welke in het bevrijde Zuiden des lands, uitsluitend was ontstaan voor de inzameling en uitdeeling van kleeding, schoeisel, meubelen en huisraad.
Deze taak was in het bezette gebied georganiseerd als afdeeling van de N.V.H. Comité's zoodat het samentreffen met de H.A.R.K. het gevaar van dubbele organisatie deed ontstaan.
Teneinde versnippering van krachten en verwarring te voorkomen, is thans vastgesteld, dat de inzameling en uitdeeling van goederen door N.V.H. wordt gedelegeerd aan de H.A.R.K., die als samenstellend deel in het N.V.H. verband is opgenomen.
Over het N.V.H. wordt nog het volgende medegedeeld:
Reeds tijdens de bezetting kon, ondanks het spiedende oog van de Gestapo, een organisatie worden voorbereid, waarin de Nederlandsche kerken, het Nederlandsche Roode Kruis, de U.V.V., de Illegale Verzorgingsgroepen e.a. tot samenwerking kwamen onder den naam: Nederlands Volksherstel.
De regering, ten volle doordrongen van haar eigen taak ten aanzien van de nooden der bevolking is zich ervan bewust, dat de hulp noodig is van allen, die helpen kunnen en willen.
Met haar volledige instemming voelt zij derhalve het pogen van Nederlands Volksherstel om een ieder en iedere organisatie tot gemeenschappelijke krachtsinspanning te brengen.
Dit kan en moet slagen. Wij zijn het tegenover hen, die in de strijd vielen verplicht. De regeering zal het toejuichen, indien zoowel officieele instanties als particuliere personen, zich achter Nederlands Volksherstel plaatsen. A.N.P.
20 Juni — De regeeringscommissaris van N.V.H., Mr. E. E. Menten, heeft medegedeelde, dat N.V.H. een stichting zal worden met aan het hoofd een Raad van Beheer, waarvan Prinses Juliana voorzitster zal zijn en die verder zal bestaan uit vertegenwoordigers van alle organisaties en instellingen, welke zich op sociaal terrein bewegen.
Uit dezen raad wordt voor de dagelijkse leiding een Raad van Beheer benoemd met Mr. E. E. Menten tot voorzitter.
(A.N.P.-Aneta)
(Vor. ber. Prinses Juliana: 6271 F)

B. Zorg voor teruggekeerde krijgsgevangenen —

23 Juni — Aan verwanten van uit krijgsgevangenschap teruggekeerde militairen van de Koninklijke Landmacht en van het Koninklijk Indische Leger, beneden den rang van tweede luitenant wordt de kostwinnersvergoeding door de burgemeester doorbetaald tot en met de dertiende week na de week, waarin de datum van ontslag uit krijgsgevangenschap viel.
Voorts ontvangen bedoelde dienstplichtigen voor voeding, kleeding, enz. over vorenbedoeld tijdvak een bedrag van twee gulden per dag. (A.N.P.)

C. Roode Kruisinzamelingen voor het Westen gestaakt —

21 Juni — Het Nederlandsche Roode Kruis heeft de inzameling van voedsel in de reeds eerder bevrijde gebieden voor het Westen des Lands stopgezet. In een circulaire wordt er op gewezen, dat gedurende zes weken dag en nacht onafgebroken is gewerkt, door de afdeelingen en plaatselijke actie-comité's om voedsel te verzamelen voor de drie hongerende provincies. In dien tijd werden ruim 4.000.000 kg voedsel naar het Westen gebracht. Op 8 Mei arriveerde de eerste zendingen van in totaal 300.000 kg in Amsterdam, Rotterdam, den Haag en Utrecht en sedert dien dag is de stroom onafgebroken blijven doorvloeien. Dank moet worden gebracht aan het Internationale Roode Kruis en de landen, die zoo vrijgevig steunden, alsmede aan de reeds vroeger bevrijde provincies, in het bijzonder Noord-Brabant en Zeeland, die ondanks de groote oorlogsschade veel hiertoe bijdroegen. Nu is de distributie weer normaal geworden, en kan de inzameling van levensmiddelen worden gestaakt.
(Vor. ber. Roode Kruis: 6316 G)

D. Commissie voor oorlogspleegkinderen —

In den Raad van Ministers is overeenstemming bereikt omtrent een ontwerp besluit ter zake de verzorging van oorlogspleegkinderen.
Overeenkomstig dit ontwerp-besluit wordt in het leven geroepen een Commissie voor Oorlogspleegkinderen, waarin, naast de gewone deskundigen op dit terrein, ook pioniers van het werk in den oorlogstijd zitting zullen hebben, die met tweeërlei werkzaamheden worden belast. Allereerst zal zij voor de noodige inlichtingen dienen te zorgen, ten einde een volledige documentatie te verkrijgen. Belangrijker nog is een andere functie dezer commissie. Komen de ouders terug, dan zullen de kinderen uiteraard weer naar hen terugkeeren. In het tegenovergestelde geval zullen de te nemen maatregelen afhangen van het belang van het kind. Aan de Commissie wordt een taak opgedragen, welke eenigszins gelijkt op die van den Voogdijraad ten aanzien van verwaarloosde minderjarigen. De Commissie zal zoo spoedig mogelijk plannen maken voor de definitieve voorziening ten aanzien van haar pupillen. Een vordering van ontzetting van een ouder of voogd kan de Commissie niet instellen. Acht zij hiertoe termen aanwezig, dan zal zij zich met den Voogdijraad moeten verstaan. (A.N.P. - Aneta)

E. De sterfte te 's-Gravenhage —

De Chef van het Gemeentelijk Statistisch Bureau te 's-Gravenhage heeft het volgende medegedeeld over het sterfte-cijfer van deze stad:
Overzien we van 1 Januari af de weekcijfers, dan blijkt de 4e week van Febr. de ongunstigste. Toen stierven 347 personen, hetgeen juist driemaal zoveel was als in de overeenkomstige week van 1944. In Maart en April bleven de cijfers (slachtoffers van directe oorlogshandelingen niet medegeteld) meer dan tweemaal zoo hoog als die van 1944, maar nu, eindelijk in Mei, is er een doorgaande verbetering.
De tweede week van Mei gaf nog 254 sterfgevallen, de 3de 203, de 4e 142 en de eerste week van Juni 109. Daarmede naderen wij het peil van 1944 zeer dicht.

	Mei 1944	1945 [1]
1e week	94	224
2e „	115	254
3e „	102	203
4e „	107	142
	Juni	
1e „	107	109

[1]) Zonder slachtoffer van oorlogsgeweld.

Het is wel als vaststaand aan te nemen, afgezien van het feit, dat tegen den zomer de sterfte steeds afneemt, dat de zoo zeer verbeterde voedselpositie hiervan de oorzaak is.
In die richting wijst evenzeer het verloop van het aantal sterfgevallen met als doodsoorzaak ondervoeding. Teruggaande tot 1 Januari vinden we in de 4e week van Februari weer het ongunstigste cijfer n.l. 147; vervolgens blijft het cijfer vrijwel zonder uitzondering boven 120, om plotseling in de 2e week van April op te springen tot 146. Daarna treedt een verbetering in en wordt het cijfer 100 niet meer bereikt en van de 2e week in Mei af daalt het onafgebroken aldus: 84, 54, 33, om in de 1e week van Juni te dalen tot 21.

A. Eereraden voor de kunstenaarsberoepen —

20 Juni — De Chef Staf van het Militair Gezag heeft vijf eereraden ingesteld voor de kunstenaarsberoepen, onder algemeen voorzitterschap van prof. H. W. J. Verzijl. De eereraden zijn als volgt samengesteld: voor muziek: J. van den Bosch, prof. mr. J. C. van Oven, dr. E. Reeser, Jos Vranken. Voor tooneel: mej. I. M. van Dugteren, dr. B. Hunningher, Hans van Meerten, mr. Hein Willemse. Voor letterkunde: mr. H. Bordewijk, mr. A. Mout, mr. N. Nijhoff, prof. dr. J. W. Tielrooy. Voor de architectuur: Jac. Bot, dr. J. Kalf, jhr. W. J. H. B. Sandberg, H. Wegerif. Voor de schilderkunst: J. Bruyn, mr. Slagter, Jelle Troelstra, D. Wolbers. Voor de toegepaste kunsten is als lid toegevoegd: jhr. W. J. H. B. Sandberg en voor de danskunst mevr. Line Tiggers. Aanklachten kunnen uitsluitend schriftelijk worden ingediend tot 1 Juli aanstaande aan het bureau der Eereraden, Sectie XIV, Kunst, gebouw B.P.M. te Den Haag. Zij dienen door ten minste twee personen onderteekend te zijn. Aanklagers zijn onderworpen aan het bij de wet bepaalde ten aanzien van smaad. Oproeping voor den Eereraad houdt op zichzelf geen oordeel in; het publiek wachte zich daarom voor vooroordeelen dienaangaande. Ook verzoeken tot oproeping kunnen tot de eereraden worden gericht.
(Vrije Volk)
(Vor. ber. Zuivering kunstenaars: 6305 N)

B. Werkvergunning voor kunstenaars —

18 Juni — Alle kunstenaars, die hun kunst in het openbaar wenschen uit te oefenen, moeten in het bezit zijn van een werkvergunning. Hieronder wordt verstaan ieder in het openbaar optreden, als kunstenaar, alle publicatie of tentoonstelling van eenig werk, alsmede het aanvaarden en uitvoeren van opdrachten. Het is verboden een kunstenaar, die niet in het bezit is van een werkvergunning de gelegenheid te verschaffen in het opnbaar zijn kunst te doen uitoefenen.
(A.N.P. - Aneta)
(Vor. ber. 6301 C)

C. Wederopbouw Rotterdamsche havens begonnen —

18 Juni — Te Rotterdam is met den wederopbouw van de havens een aanvang gemaakt. Op 16 Juni is, in tegenwoordigheid van den burgemeester, mr. P. J. Oud, de eerste paal geslagen voor de eerste nieuwe loods op het terrein van de Holland-Amerika lijn aan de Wilhelminakade. (A.N.P. - Aneta)
(Vor. ber. 6294 P)

D. Postverkeer met het buitenland hervat —

22 Juni — De Directeur-Generaal der P.T.T. maakt bekend, dat van 25 Juni af weder briefkaarten en brieven tot een maximum gewicht van 20 gram — ook aangetekend — naar de volgende landen en gebieden, voor zoover niet door Japan bezet, kunnen worden verzonden: de Nederlandsche Overzeesche Gebiedsdeelen, de Vereenigde Staten van Amerika en bezittingen, Groot-Brittannië en Noord-Ierland, de Britsche Dominions, Mandaatsgebieden en bezittingen, Frankrijk en koloniën en bezittingen, België en Koloniën, Luxemburg.
Naar alle overige landen, met uitzondering van Duitschland, Oostenrijk, Japan en door Japan bezette gebieden, kunnen uitsluitend gewone en aangeteekende briefkaarten (geen prentbriefkaarten) worden verzonden. (A.N.P.).
(Vor. ber. Briefverkeer: 6285 O)

E. Bedrijfsorganisatie Mijnbedrijf.

De ministerraad, na het advies van den Raad van State te hebben ingewonnen, heeft zijn goedkeuring gehecht aan de bedrijfsorganisatie met wetgevende bevoegdheid voor de mijnindustrie.
(Limburgsch Dagblad).
(Vor. ber. Mijnen: 6313 B)

F. Nieuwe zilveren munten niet in circulatie —

21 Juni — De zilveren munten, welke de Nederlandsche Regeering in Amerika heeft laten aanmaken, worden voorloolig naar Commentaar meldt, niet in circulatie gebracht. (A.N.P.)

G. Militair Commissariaat voor het Rechtsherstel - Rechtsherstel en Beheer —

21 Juni — Verordeningen van den Rijkscommissaris, krachtens welke natuurijke personen of rechtspersonen tijdens de bezetting onder beheer zijn gesteld, worden ingevolge het Besluit Bezettingsmaatregelen geacht nimmer van kracht te zijn geweest of zijn bij de bevrijding buiten werking getreden.
Het beheer over deze personen is dus weggevallen en de oorspronkelijke eigenaar of bestuurder, deze laatste althans voorzoover niet ontslagen, is weer tot beheer gerechtigd.
Hij is evenwel gehouden bij den plaatselijken Militairen Commissaris aangifte te doen van in de onderneming aangetroffen vermogensbestanddeelen, welke niet tot het complex van zijn onder beheer geplaatste onderneming behoorden. Dit laatste is van belang, aangezien van den onderhavigen eigenaar, resp. bestuurder met toepassing van de artt. 7 en 8 van het Besluit Vijandelijk Vermogen te zijner tijd rekening en verantwoording zal worden gevraagd, opdat kan worden beoordeeld, of er ook vermogensbestanddeelen, die hem niet toekomen, in de onderneming zijn gevloeid.
In de ondernemingen, die door, overigens onrechtmatige, vervreemding eigendom zijn geweest van den vijand, kunnen de voormalige eigenaren of bestuurders niet zonder meer als zoodanig optreden.
Belanghebbenden dienen bij de Adviescommissie Rechtsherstel en Beheer van den plaatselijken Militairen Commissaris, in afwachting van definitief rechtsherstel, een behoorlijk gedocumenteerd request in te dienen om een beheerder of bestuurder van dergelijke ondernemingen te benoemen. Inlichtingen ter verkrijging van rechtsherstel — hieronder ook begrepen eventuele wederaanstelling van wederrechtelijk ontslagen bestuurders — worden door het Secretariaat van de Adviescommissie verstrekt. (A.N.P. - Aneta)

H. De zuivering van overheidsdiensten en bedrijven —

22 Juni — Kapitein G. J. Kuiper, hoofd van de sectie „Binnenlandsch Bestuur en Zuivering" van het Provinciaal Militair Gezag sprak op een persconferentie over het reeds veel besproken onderwerp „de zuivering". Hij zeide, dat men drie vormen van zuivering moet onderscheiden: de algemeene volkszuivering, zooals die verricht wordt door den Politieken Opsporingsdienst, die alle N.S.B.-ers en andere landverraders oppakt, de zuivering van de ambtenarencorpsen
Hiervoor zijn adviescommissies ingesteld, van outsiders voor de objectiviteit en insiders voor de beoordeeling van de situatie. Het voorzitterschap en het secretariaat van deze commissie dienen altijd in handen van outsiders te zijn.
En ten slotte is er de bedrijfszuivering, te onderscheiden in zuivering van de werkgevers en die van werknemers. De laatste geschiedt door de werkgevers zelf, daar zij verantwoordelijk zijn voor hun bedrijven en alle onrustverwekkende elementen daaruit dienen te verwijderen. Hierbij wordt echter contrôle uitgeoefend door de arbeidsbureaux.
De zuivering van de werkgevers is zeer moeilijk, gezien het feit, dat de Duitschers het volgens het internationale oorlogsrecht geldende recht om de hier in Nederland bij de bezetting in 1940 aanwezige grondstoffen en producten als oorlogsbuit voor hun bezettingsleger op te eischen niet hebben toegepast, maar de fabrikanten in het bezit van deze grondstoffen en producten hebben gelaten, van hen intusschen listiglijk eischend, dat zij niet slechts voor het bezettingsleger maar ook voor Duitschland zelf en de geheele Duitsche Weermacht zouden produceeren. Vele fabrikanten hebben daarin toegestemd, om hun arbeiders voor deportatie te vrijwaren, de normale productie voor Nederland te kunnen handhaven of weghalen van machines of grondstoffen te voorkomen. Beoordeeling zal heel moeilijk zijn, vooral omdat er dikwijls, krachtens de bedrijfsorganisatie, door een bedrijfsgroep werd beslist en bevolen, waarvoor men een fabrikant persoonlijk niet aansprakelijk mag stellen. Dikwijls geschiedde het doorzetten van de productie ten behoeve van Duitschland met volle waardeering en goedkeuring der arbeiders, die er nu zulke scherpe critiek op uitoefenen. (A.N.P.) **(V. b. 6313 F)**

I. De wederopbouw van Schiphol —

23 Juni — In vogelvlucht gezien, is Schiphol nog één groote ruïne. Het hoofdgebouw is totaal verdwenen, de hangars zijn een verzameling verwrongen ijzeren balken, vele zijgebouwen liggen in puin, zware bunkers zijn opgeblazen, de wegen nauwelijks te berijden. En toch heerscht er leven en bedrijvigheid op dit vliegveld. Duizend man zijn er aan het werk om orde te scheppen in den chaos. Duizend meter startbaan is gereed en kan bij gunstigen wind gebruikt worden, ook door zware vliegtuigen. De baan is eigenlijk 1600 Meter lang en de rest zal tegen den herfst klaar zijn. Eveneens worden de zijbanen, die rijwegen zijn, in orde gemaakt.
Ook de gebouwen krijgen een beurt. Zij worden opgericht op hun oude plaats, want daar vindt men uitgestrekte betonnen terreinen, fundamenten enz. waarvan men weer kan profiteren. Natuurlijk zal alles eerst nog een provisorisch karakter dragen. Herstel der gebouwen in ouden vorm is onmogelijk, want de materialen ontbreken nog. Daarom wordt bijv. het stationsgebouw zeer eenvoudig gehouden, zonder verdieping, en gemaakt van het materiaal, dat de Duitschers voor hun barakken gebruikten. Van de hangars zijn er twee door de Duitschers gedemonteerd. Het materiaal is voor 80% gespaard en zoo dat men ze weer voor een gedeelte kan monteeren. De herbouw geschiedt door Publieke werken van Amsterdam in samenwerking met de Canadeezen. (A.N.P.) **(Vor. ber. 6295 B)**

K. Scheepvaart en luchtverkeer - Studiecommissie i.z. samenwerking —

20 Juni — Onder leiding van den minister van Waterstaat en van Wederopbouw

hebben de vertegenwoordigers van de scheepvaart en van de K.L.M. vergaderd ter bespreking van de mogelijkheid eener samenwerking, met de bedoeling te komen tot een zoo sterk mogelijke luchtverkeersonderneming, welke in staat zal zijn, de moeilijkheden als gevolg van de te verwachten groote ontwikkeling van het intercontinentale en internationale luchtverkeer het hoofd te bieden.
Er zal een commissie ingesteld worden van vijf vertegenwoordigers van de scheepvaart en vijf van de luchtvaart. Deze zullen een onpartijdigen voorzitter kiezen. (Het Vrije Volk)

A. Eerste haringvisscher vaart uit.

19 Juni — Op 18 Juni is de eerste logger, de K.W. 37, van IJmuiden uit ter haringvisscherij vertrokken. Tot dan had alleen nog slechts kustvisscherij plaats gevonden. (Waarheid)
(Vor. ber. Visscherij: 6317 A)

B. Per goederentrein van Amsterdam naar Rotterdam, Utrecht en Alkmaar —

21 Juni — Op uiterst beperkte schaal is er deze week de mogelijkheid om per trein van Amsterdam naar Rotterdam en omgekeerd te reizen. Er rijdt n.l. elken dag één goederentrein van Rotterdam naar Amsterdam en van Amsterdam naar Rotterdam, aan welke treinen enkele personenrijtuigen zijn gekoppeld. Aan de stations worden slechts zooveel kaartjes verkocht, als er in deze personenrijtuigen plaatsen zijn, zoodat dagelijks slechts een klein aantal passagiers kan worden vervoerd. Ook dienen de reizigers er rekening mede te houden, dat zij niet op één dag heen en terug kunnen. De volgende week gaan er ook iederen dag treinen rijden naar Utrecht en Alkmaar. (De Tijd) **(Vor. ber. Spoorwegen: 6301 E)**

C. De loonschaal - Verhoging kinderbijslag —

22 Juni — Het is niet geoorloofd hetzij wijzigingen in bestaande loonen en andere arbeidsvoorwaarden aan te brengen, hetzij daarvan afwijkende arbeidsvoorwaarden in nieuwe arbeidsovereenkomsten op te nemen, tenzij daarvoor toestemming is verleend door of vanwege den Rijksbemiddelaar. Aan alle werkgevers is toestemming verleend tot verhooging van loonen, mits deze dan niet hooger zijn dan hetzij 125 pct. van de op 10 Mei 1940 vastgestelde of gebruikelijke loonen, hetzij 115 pct. van de op 31 October 1942 geldende.
Bovendien heeft de regeering bepaald, dat de uitkeering ingevolge de Kinderbijslagwet, thans bedragende ƒ 0.20, resp. ƒ 0.25 per kind en per dag, te rekenen van 1 Januari 1945 wordt verhoogd tot ƒ 0.40 per kind en per dag. De kosten van het levensonderhoud worden op dit oogenblik reeds beïnvloed door belangrijke regeeringssubsidies, welke zijn verleend om die kosten zoo laag mogelijk te houden. (Nieuwe Dag)
(Vor. ber. Loonen: 6317 L)

D. Honderdduizend woningen verwoest —

24 Juni — Volgens zeer voorloopige schattingen zijn sinds de invasie in Frankrijk, in Nederland 100.000 woningen verwoest. Voor de invasie waren er reeds 50.000 verdwenen, mede door afbraak en ook door bombardementen. Voor Rotterdam bedroeg dit reeds 26.000. In Amsterdam heeft het publiek uit brandstofnood ongeveer 1500 woningen gesloopt, in Den Haag ook honderden. Den Haag verloor bovendien door bombardementen circa 5000 woningen, Arnhem 10.000 en ook Venlo, West Zeeuwsch Vlaanderen, Walcheren, Nijmegen, Eindhoven, Den Bosch, de Betuwe, Rhenen, Wageningen en omgeving hebben sterk geleden. (Vrije Volk)
(Vor. ber. Oorlogsschade: 6309 C)

E. Ambassadeurs van Canada en de Sovjet-Unie - De titel van ambassadeur —

23 Juni — Z. Exc. Pierre Dupuis, de Canadeesche ambassadeur voor Nederland, zal aan het einde der week in Den Haag aankomen.
Wassily Valkov is benoemd tot Russisch ambassadeur, buitengewoon en gevolmachtigd, in Nederland. (Vrije Volk)

Wassily Valkov

De titel van ambassadeur —

Het zal menigeen zijn opgevallen, aldus schrijft de Haagsche redacteur van de Maasbode, dat tegenwoordig sommige diplomatieke vertegenwoordigers van vreemde mogendheden, bij ons Hof en ook Nederlandsche gezanten in andere landen den titel voeren van ambassadeur. Zij zullen zich hebben afgevraagd: vanwaar die verandering en wat is de beteekenis daarvan?
Tot voor kort was het geen gebruik, dat Nederland bij vreemde mogendheden vertegenwoordigd was door ambassadeurs. Wij kennen slechts één enkel geval n.l. dat van jhr. mr. dr. H. A. van Karnebeek, aan wien bij een speciale missie naar Zuid-Amerika in verband met het gewicht van zijn zending en uit respect voor zijn persoon als oud-minister van Buitenlandsche Zaken voor die gelegenheid de titel van ambassadeur werd verleend.
Tijdens den oorlog is in dezen toestand verandering gekomen. Waarschijnlijk is het groote respect, dat onze bondgenooten hadden voor het aandeel dat Nederland heeft genomen in de gemeenschappelijke oorlogsinspanning, hieraan niet vreemd geweest.
Het initiatief is uitgegaan van president Roosevelt, die het verzoek tot de Nederlandsche Regeering richtte, over te gaan tot het wederzijds instellen van ambassades. Dit verzoek werd onmiddellijk gevolgd door en soortgelijken stap van Engelsche zijde.
Het gemeenschappelijk overleg heeft er toe geleid, dat spoedig daarna de wederzijdsche gezantschappen tot ambassades zijn verheven. Onze gezanten te Washington en te Londen, dr. A. Loudon en jhr. mr. E. F. M. J. Michiels van Verduynen, werden tot ambassadeur benoemd. Later volgden de andere mogendheden, die aan geallieerde zijde tegen de gemeenschappelijke vijanden streden, zoodat Nederland thans behalve te Washington en Londen ook door ambassadeurs vertegenwoordigd is te Brussel door mr. B. Ph. baron van Harinxma thoe Slooten, te Parijs door jhr. mr. Van Haersma de With, te Moskou door C. baron van Breugel Douglas en in China door dr. Lovink, terwijl de betrokken mogendheden ook ambassadeurs bij ons Hof hebben benoemd.
Zoowel de ambassadeurs als de gezanten vertegenwoordigen hun staten, maar in eerstgenoemde ziet men bovendien den vertegenwoordiger van het staatshoofd. Op dien grond kan hij aanspraak maken op zoodanige eerbewijzen, als zijn souverein zou ontvangen, als hij aan het Hof van een vreemde mogendheid verscheen. Eén van zijn voorrechten is, dat hij altijd gehoor kan krijgen bij het staatshoofd, bij wien hij is geaccrediteerd.
Dat de ambassadeur beschouwd wordt als de vertegenwoordiger van het staatshoofd, werd vóór den oorlog wel duidelijk gedemonstreerd door een gebruik aan de Engelsche ambassade te Berlijn. In een der vertrekken stond namelijk een troon opgesteld, welke weliswaar nooit gebruikt werd, maar die symbolisch aangaf, dat men zich bevond in de woning van den vertegenwoordiger van den souvereinen vorst.
Een ander recht, waarop de ambassadeur zich kan beroepen, is dat van voorrang. Een ambassadeur, zelfs van een kleinen staat, heeft voorrang boven den gezant van een grootere mogendheid. Een ambassadeur moet door den minister van Buitenlandsche Zaken eerder ontvangen worden dan een gezant, ook al heeft deze laatste langer geantichambreerd.
Bij afwezigheid van een gezant wordt deze vervangen door een zaakgelastigde; in de plaats van een ambassadeur treedt bij diens afwezigheid gewoonlijk iemand met den titel van buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister op.
Menigeen zal deze verschillen wellicht niet zoo hoog aanslaan. In de diplomatieke wereld echter, waar een streng protocol heerscht en voor een goeden gang van zaken ook moet heerschen, zijn dergelijke nuances echter niet zonder beteekenis.
(Vor. ber. Ben. ambassadeurs: 6293 C)

NED. O.-INDIE —

F. Nederland en de strijd tegen Japan - Verklaring van vice-adm. Helfrich - Opleiding van 100.000 Nederlanders - Verklaring van gen.-majoor Van Temmen —

21 Juni — „Het is mogelijk dat Japan ten gevolge van de bombardementen den oorlog staakt, maar het kan ook zijn, dat de generaals toch blijven doorvechten, vreezend „hun gezicht te verliezen" en dan kan de oorlog nog jaren duren," aldus verklaarde vice-admiraal Helfrich, bevelhebber der Nederlandsche stijdkrachten in het Verre Oosten, tijdens een persconferentie te Den Haag. Buiten het moederland hebben de Japanners nog 1½ millioen man onder de wapenen. Wij moeten in ieder geval zorgen zulk een strijdkrachten ter zee, te land en in de lucht te hebben, dat wij Indië kunnen bevrijden als de geallieerden zouden zeggen, „dat moet je zelf doen, het is je eigen grondgebied."
Vice-Admiraal Helfrich heeft een uiteenzetting gegeven van de maatregelen, die in nauw contact met de Engelschen

werden genomen sinds het oogenblik dat wij als eerste Japan den oorlog verklaarden. Op 12 December 1940 was het de Nederlandsche onderzeeër O 16, die Japan de eerste verliezen toebracht, door in de Golf van Siam vier transportschepen in den grond te boren. Van den beginne af stond het vast, dat Ceylon en Australië behouden moesten blijven als zijnde de bases, waaruit een offensief zou kunnen worden gevoerd. Men kende zijn eigen zwakheid en daarom gold als devies: verdediging tot het uiterste door offensief. Zoo is ook te verklaren, waarom spreker zijn bevel gaf tot den slag in de Javazee. Onze vloot heeft te vechten gehad tegen de cracks van de Japansche Marine.

Onze Koopvaardijmarine heeft zich in den oorlog kranig geweerd. De geallieerde troepen vochten er als het ware om met Nederlandsche schepen vervoerd te worden. Het aantal der schepen, welke ons van geallieerde zijde zijn overgedragen en welke wij nog hopen te krijgen, bleef beneden spreker's verwachting. Spr. hoopte op een demobilisatie der Amerikaansche Marine, waardoor schepen vrij zouden komen.

Blijkens de publicatie van den geps. Schout-bij-nacht F. W. Coster is de verovering van Laboean op Borneo van evenveel belang voor Ned.-Indië als die van Okinawa voor de komende invasie in Japan.

De Japansche vloot in Ned.-Indië is geslonken tot een of twee kruisers, een paar torpedojagers en enkele kleinere vaartuigen. Van de luchtmacht is slechts zeer weinig overgebleven. De eenige overgebleven Japansche strijdmacht in den Zuid-West-Pacific bestaat uit eenige divisies, verspreid over vele eilanden, zonder verbinding en afgesneden van hun voorraad-centra.

Gezien de geallieerde overmacht ter zee en in de lucht, meent Schout-bij-nacht Coster, hangt de bevrijding van Ned.-Indië slechts af van het beschikbaar zijn van voldoende amphibietroepen en landingsvaartuigen. Nu de oorlog in Europa is geëindigd, is dit slechts een kwestie van transport. Ook de campagne in Birma is ten einde en nu zal de aanval op Malakka en de belangrijke gebieden van Ned.-Indië niet lang op zich laten wachten, verneemt het A.N.P. in Den Haag.

Intusschen groeit de geallieerde macht te land, ter zee en in de lucht, en het bericht, dat Nederlandsche marine-eenheden deelnemen aan de operaties op Borneo, wijst er op, dat, als de aanval begint, deze eenheden onder de geallieerde vloot zullen zijn voor de bevoorrading van de invasiestrijdmachten, waarbij zich eveneens Nederlanders zullen bevinden. Onder de Nederlanders op Ceylon heerscht de verwachting, dat zij het Kerstfeest op Java zullen vieren.

Over den strijd tegen Japan meldde A.P. nog, dat generaal-majoor R. P. van Temmen verklaard heeft, dat meer dan 100.000 man Nederlandsche strijdkrachten spoedig in Australië zullen worden opgeleid voor de invasie van Ned. Oost-Indië.

(De Tijd, Ass. Press, Nieuwe Dag)
(Vor. ber. Koopvaardij: 6317 B)

BELGIE —

A. De koningskwestie - Standpunt van de regeering en van de partijen —

18 Juni De regeering-Van Acker heeft op 16 Juni verklaard, dat zij geen verantwoordelijkheid kan dragen voor de politieke gebeurtenissen welke zich bij een terugkeer van den Koning zullen voordoen.

De regeering heeft daarom bij den regent haar ontslag ingediend, er op wijzend dat het onmogelijk voor haar is om als zakenkabinet op te treden van het oogenblik af, dat de koning naar België terugkeert, daar tot de loopende zaken ongetwijfeld zullen behooren de handhaving der publieke orde alsmede de politieke verantwoordelijkheid voor woorden, welke de koning zal uitspreken. De regeering moet er op aandringen, dat de koning een regeering vormt vóór zijn terugkeer naar België. (Belga)

20 Juni. Op 19 Juni is namens koning Leopold een officieele verklaring afgelegd, volgens welke er „geen kwestie van is, dat hij afstand zal doen van de troon". De eerste-minister heeft bekend gemaakt, dat Leopold zal trachten een nieuwe regeering samen te stellen, voor hij naar België terugkeert. De koning heeft aan Van Acker gevraagd, een nieuw kabinet te vormen, maar deze heeft geweigerd. Koning Leopold heeft zijn broer, prins Karel, gevraagd voort te gaan met het waarnemen van het regentschap, tot hij zelf terug zal zijn.

Volgens Ass. Press heeft de linkervleugel van het Belgische parlement een motie aangenomen, waarin het aftreden van het kabinet-Van Acker wordt goedgekeurd. In deze motie wordt tevens gezegd, dat „alleen het aftreden van koning Leopold ernstige wanordelijkheden kan voorkomen".

De rechtervleugel van het Belgische parlement heeft een resolutie aangenomen, waarin koning Leopold de verzekering van loyaliteit wordt gegeven.

Dr. Dumarteau, een communistisch lid van Van Ackers kabinet, heeft verklaard, dat deze zenuwenoorlog moet ophouden. Hij zeide: „Ernstige ordeverstoringen en verwoede stakingen zullen uitbreken, zoodra de koning voet op Belgische bodem zet". (Assoc. Press. Vrije Volk)

22 Juni. — Naar officieel werd medegedeeld, hebben de leiders van de Conservatieve Katholieke Partij den eersten minister, Van Acker, op de hoogte gesteld van het feit, dat zij voornemens zijn een nieuwe regeering te vormen onder Koning Leopold. (Reuter)

Op een op 21 Juni te Brussel gehouden bijeenkomst, besloten de gedelegeerden der socialistische en communitische vakvereenigingen unaniem, dat een algemeene staking reeds zou beginnen, zoodra de Koning gebruik zou maken van koninklijke prerogatieven, door bijv. een regeering te vormen, aldus meldt Ass. Press. De Koning heeft den wensch te kennen gegeven, de presidenten van Senaat en Kamer te spreken. Dit heeft voldoening gewekt in parlementaire kringen. Er wordt aan herinnerd, dat de Koning noch den Senaat, noch de Kamer bedankt heeft, toen zij hem met zijn bevrijding gelukwenschten.

Intusschen moesten Robert Gillon en Frans Cauwelaert, resp. voorzitter van Senaat en Kamer, wegens gebrek aan vervoersmogelijkheid hun vertrek naar Salzburg tot morgen uitstellen. Zij zullen begeleid worden door de afgezanten van den Koning, Frédéricq en Jacques Pirenne, wier oriënteeringstaak nu bijna als beëindigd beschouwd worden.

(Nwe Gids) **(V. b. Koning Leopold 6286 E)**

B. Samenwerking tusschen communisten en socialisten —

18 Juni. — Volgens het Belgische blad „Drapeau Rouge" hebben de communistische en socialistische partij besloten een „centraal comité van democratischen goeden wil" op te richten, dat tot taak heeft zich tegen elken vorm van dictatuur te keren. (Drapeau Rouge)

DUITSLAND —

C. Montgomery over de toestand in Duitschland - De positie van de S.S. —

22 Juni (Reuter) — Veldmaarschalk Montgomery heeft er voor gewaarschuwd dat Duitschland nog niet geheel en al verslagen is. Het ligt wel op de knieën, maar dient scherp te worden gadegeslagen, vooral in de eerstvolgende twee à drie maanden.

Wat de Duitsche krijgsgevangenen onder toezicht der Geallieerde autoriteiten betreft, verklaarde Montgomery, dat de Duitsche SS-troepen vermoedelijk gedurende 20 jaar gevangen zouden blijven. De leden van den Duitschen generalen staf zouden uit Duitschland worden verbannen en in kleine groepen worden geisoleerd, waar zij voor onbepaalden tijd zouden blijven.

Verder zeide hij vastbesloten te zijn al het mogelijke te doen teneinde verhongering te voorkomen.

Men hoopt in staat te zijn aan iederen Duitscher in de Britsche zone 2000 calorieën per dag aan voedsel te kunnen verstrekken, hetgeen overeenkomt met de helft van het rantsoen van den Britschen soldaat.

Montgomery wees er nog op, dat de vrouwen van de Duitsche legerhulpdiensten zeer anti-Britsch bleken te zijn. Voorts deelde hij mede, dat de beroemde Britsche zevende divisie „de Woestijnratten" naar Berlijn zal gaan om den Britschen sector in deze stad te gaan bezetten.

D. Samenwerking tusschen soc.-democraten en communisten te Berlijn —

24 Juni — De Duitsche sociaal-democratische en communistische partijen te Berlijn hebben besloten tot instelling van een gemeenschappelijk comité, „dat de partijen in staat zal stellen in de toekomst samen te werken". Hun staat een democratische republiek voor oogen, die de fouten en zwakheden van het verleden zou mijden en alle democratische rechten en vrijheden voor het werkende volk zou waarborgen. **(Vrije Volk)**

E. Generaal Berzarin † —

De Russische commandant van Berlijn, generaal Berzarin, is als gevolg van een motorongeluk om het leven gekomen.
(A.N.P.)

EIRE (IERLAND) —

F. Nieuwe president —

23 Juni (Reuter) — Sean O'Kelly is gekozen tot president van Eire.

INTERNATIONAAL —

G. Britsche admiraliteit geeft cijfers over de verliezen —

15 Juni — De Britsche admiraliteit heeft eenige cijfers medegedeeld over de vlootverliezen gedurende den oorlog. De totale verliezen der geallieerde en neutrale mogendheden gedurende den oorlog bedragen 4770 schepen met een inhoud van ruim 21 millioen ton. Het Britsche imperium alleen verloor 2570 schepen, tonnage ruim 11 millioen. De Vereenigde Staten verloren van 1 Sept. 1939—8 Mei 1945 1554 handelsschepen, totale inhoud ruim 6 millioen ton.

Het grootste deel van deze schepen ging verloren door de activiteit der Duitsche duikbooten, die gedurende de eerste oorlogsjaren de grootste zorg van de geallieerden uitmaakten. Lange tijd wist de, ondanks zware verliezen steeds aangroeiende Duitsche duikbootvloot, de

geallieerde koopvaardijvloot ernstig afbreuk te doen. Twee factoren waren er tenslotte die bij dezen strijd, welks zegepraal een conditio sine qua non was voor een geslaagde invasie, den doorslag gaven: de, voornamelijk onder Britsche leiding, verbeterden afweer, waarbij het luchtwapen een groote rol speelde en den bouw van z.g. Libertyschepen door de Vereenigde Staten. Het gevolg van deze twee factoren was dat de geallieerde koopvaardijvloot geleidelijk groeide, terwijl de Duitsche duikbootvloot, onder de vernietigende slagen der afweerwapenen, langzaam maar zeker kleiner werd. Gedurende den geheelen oorlog werden ruim 700 Duitsche duikbooten vernietigd. (A.N.P.)
(Vor. ber. 6306 C)

INTERNATIONAAL —

A. De conferentie van San Francisco - Spanje uitgesloten - Nederland tegen het veto-recht - Ontwerp-Handvest gereed - Zetel der interim-commissie —

20 Juni. De conferentie heeft besloten Franco-Spanje buiten de organisatie der Ver. Naties te houden. (Vrije Volk)

De Nederlandsche gedelegeerde Jhr. A. Loudon, verklaarde in de commissie, dat Nederland tegen het veto-principe gekant is, maar dat hij begrijpt, dat in den huidigen staat der internationale samenwerking het noodzakelijk kan zijn, dat de groote mogendheden speciale rechten hebben ter handhaving van vrede en veiligheid, zelfs indien dit een bevestiging beteekent „van het recht van den sterkste". (De Tijd)

22 Juni (Reuter) Behalve dat het nieuwe charter nog formeel moet worden goedgekeurd en onderteekend, is het werk der conferentie te San Francisco, die sedert 25 April bijeen is geweest, op 21 Juni bij het aanbreken van den dag gereed gekomen; het coördinatiecomité heeft het ontwerpcharter voor den nieuwen volkenbond voltooid. Dit charter zal thans in de vijf belangrijkste wereldtalen worden vertaald. De Vereenigde Naties te San Francisco hebben aldus op de grondslagen, die gelegd zijn te Dumbarton Oaks (Aug. 1944) en te Yalta (Febr. 1945), een systeem van collectieve veiligheid en onderlingen bijstand tegen agressie uitgewerkt, dat in uitgebreide verplichtingen en gedetailleerde voorzieningen verder gaat, dan de oude Volkenbond of eenig ander schema voor den wereldvrede in de geschiedenis.

Londen zetel der interim-commissie.
23 Juni. Als zetel voor de interim-commissie der Vereenigde Volken is eenstemmig Londen gekozen. De commissie zal worden samengesteld uit afgevaardigden van dezelfde landen, die het uitvoerend comité vormen, n.l. de vijf groote mogendheden, Australië, Brazilië, Chili, Canada, Tsjecho-Slowakije, Iran, Nederland en Joego-Slavië.
De onderteekening van het handvest zal Dinsdag plaats vinden na de rede van president Truman.
Daar de onderteekening door de delegaties van 50 landen 3 uur zal in beslag nemen, zal de conferentie nog tot Woensdag bijeenblijven. (Maasbode)
(V. b. Conf. v. San Francisco: 6319 D)

ITALIE —

B. Parri vormt regeering —

20 Juni. Parri, de leider der actie-partij, heeft een nieuwe Italiaansche regeering gevormd. Parri is premier en minister van Binnenlandsche Zaken, vice-premier is de socialist Nenni. De Gasperi is minister van Buitenlandsche Zaken, terwijl Togliatti de portefeuille van Justitie beheert. (Vrije Volk)
(Vor. ber. Reg.: 6319 G)

JAPAN —

C. Vrees voor invasie in het moederland —

15 Juni — De Japansche premier, Kantaro Soezoeki, heeft op een persconferentie gewaarschuwd voor de mogelijkheid van een geallieerde landing in het Japansche moederland. Leger en vloot, zoo voegde hij hieraan toe, hebben alle voorbereidingen getroffen voor den beslissenden slag op de Japansche eilanden. Om een landing uit te voeren, zoo ging Soezoeki voort, zal de vijand buitengewoon groote moeilijkheden met betrekking tot den aanvoer van voorraden te overwinnen hebben. De landing van slechts 500.000 man zal verscheidene maanden vergen en dan zullen de Japanners in staat zijn strijdkrachten tegenover den vijand te plaatsen, die vijf of tien maal zoo groot zijn.
Radio Tokio citeert vervolgens deze woorden van den premier: „Zelfs indien de vijand het Japansche moederland zou binnendringen, zal het leger niet aarzelen slag te leveren aan de kusten en het land in". De strijd op Iwojima en Okinawa, aldus de premier, was een voorproef van hetgeen komen gaat. Hij beweerde, dat hierbij zware verliezen aan den vijand toegebracht waren. Ik ben vastbesloten, zo eindigde hij, om de huidige crisis met opoffering van mijn eigen leven op te lossen. (A.N.P.)

POLEN —

D. Samenstelling van een nieuwe regeering —

De besprekingen te Moskou over de vorming van een Poolsche regeering van nationale eenheid zijn tot een succesvol resultaat gekomen, aldus deelde radio-Moskou mede. De samenstelling der nieuwe regeering wordt binnen enkele dagen bekend gemaakt. De voorzitter van den Poolschen nationalen raad Bierut bracht de genomen besluiten over aan de driemogendheden-commissie (Molotov, Clark Kerr en Harriman).
Mikolajczyk, Stanczyk, Tugusk en Polel zullen namens de Polen in het buitenland aan de regeering deelnemen, Karnik en Wiecha namens de Loeblin-Polen. Witos en prof. Grabsi zullen uitgenoodigd worden zitting te nemen in den nationalen raad. Mikolajczyk, die een post in de nieuwe regeering heeft geaccepteerd, zal binnenkort naar Warschau vertrekken. Men neemt aan, dat hij een belangrijke portefeuille zal krijgen, maar dat Morawski premier zal blijven en Bierut president van den nationalen raad.
De drie belangrijkste partijen: socialisten, boeren en communisten, stellen de regeering samen. (Un. Press)
(Vor. ber. Regeeringsquestie: 6319 H)

SPANJE —

E. Franco onder buitenlandsche druk - De Monarchie - De moeilijkheden inzake Tanger —

Het besluit tot uitsluiting van Franco-Spanje uit den Bond der Vereenigde Volken (zie Internationaal) maakt het practisch zeker, dat dit land niet tot den bond zal worden toegelaten. Dit vestigt de aandacht op de moeilijke positie van het bewind van Franco.

Franco heeft zijn macht gevestigd met behulp van de as-mogendheden, zeer tegen den zin der westelijke democratieën; en al is hij zoo voorzichtig geweest zijn land niet in den oorlog te storten op het overmoedige voorbeeld van Mussolini, toch hebben de Geallieerden redenen te over om deze voorzichtigheid meer toe te schrijven aan den toestand van uitputting, waarin Spanje in 1940 nog verkeerde, dan aan gebrek aan sympathie voor de zaak van de as, welke in Spanje voldoende tot uitdrukking is gekomen. De blauwe divisie zal niet licht worden vergeten.

De oppositie in het buitenland tegen Franco is dan ook sinds 5 Mei zeer actief. De houding der Fransche leidende partijen is openlijk vijandig. Ook in Latijnsch Amerika, dat steeds zoozeer in den gang van zaken in het oude moederland belang stelt, wordt een levendige actie tegen Franco gevoerd, waarvan het besluit van San Francisco een uitvloeisel is. De Engelsche pers, vooral die van Labour, zwijgt vrijwel geen dag over deze kwestie. Daarenboven staat Spanje onder zwaren diplomatieken druk. De Amerikaansche legatie te Madrid deelt zijn bezwaren niet mede aan de Spaansche pers, neen, zij draagt zelf zorg voor de verspreiding in behoorlijke oplage van een vlugschrift.
Franco, die reeds eenigen tijd op den terugtocht was, zoekt thans een uitweg in de richting van de monarchie. Hij voert onderhandelingen met den troonpretendent Don Juan, doch deze schijnen nog slecht te vlotten. Dezer dagen werd bericht, dat hij bezig was de kwestie van de monarchie onder te brengen in een staatsraad. Intusschen houdt hij redevoeringen, waarin hij zich nogal sterk laat voorstaan op de katholieke tradities van zijn bewind. Deze zijn dan wel niet dezelfde als die, welke in Frankrijk, Italië en Tsjecho-Slowawije op het oogenblik de katholieke volkspartijen bezielen, die deelnemen aan linksch georiënteerde regeeringen en die in Beieren en andere deelen van Zuid-Duitschland de mogelijkheid schiepen het personeel van de regionale voorloopige besturen voornamelijk uit katholieke kringen te kiezen. Het is merkwaardig, dat Franco er blijkbaar geen heil meer in ziet, zich als den kampioen tegen het bolsjewisme op te werpen en dat hij niet openlijk speculeert op rivaliteit tusschen de Geallieerden onderling, ofschoon in de kwestie Tanger een dergelijke speculatie eigenlijk niet verwonderlijk zou zijn.

De kwestie Tanger is vooral belangrijk om de strategische waarde van de Straat van Gibraltar. Tanger ligt tegenover de Engelsche vesting. Het was lang een twistappel. Het stond voor 1940 onder een internationaal bewind. In October 1940 bezette Spanje het gebied, zeer tegen den zin van Engeland, dat echter toen niet bij macht was er iets tegen te doen. Thans echter wordt de rekening gepresenteerd. Te Londen confereeren de groote mogendheden over Tanger en mogelijk zelfs over heel Spaansch Marokko, zonder dat Spanje een stem in het kapittel heeft. Het zal na afloop der conferentie de beslissing wel te hooren krijgen. (De Tijd 22 Juni)

TSJECHO-SLOWAKIJE —

F. Nationaal blok gevormd —

19 Juni — De communisten, de socialisten en de partij van Benesj, hebben besloten een „nationaal blok van arbeidende menschen in stad en land" te vormen; zij zullen samenwerken met de katholieke volkspartij. (Waarheid)

Foto boven: Keulen werd zeer zwaar door de geallieerde bombardementen getroffen. De foto geeft een overzicht van de verwoestingen in het stadsdeel ten Z. van de Kathedraal.

De gevechten op Okinawa.. Het Tiende Amerikaansche Leger landde op 31 Maart 1945 op Okinawa. De foto boven toont de Amerikaansche soldaten in actie bij nadering van de hoofdstad Naha. Op 27 Mei werd de stad genomen.
Onder: Het per parachute uitgeworpen materiaal wordt verzameld. Op 29 Juni na 82 dagen van harde gevechten, was alle georganiseerde tegenstand van de Japanners gebroken.

A. Prinses Juliana te New-York aangekomen —

30 Juni — H. K. H. Prinses Juliana is op 30 Juni aan boord van de Queen Mary te New York gearriveerd.
De Prinses was een van de zeven burgers, die zich aan boord bevonden in gezelschap van 14.867 soldaten, matrozen en verpleegsters.
De Prinses is aanstonds doorgereisd naar Ottawa waar zij de prinsesjes reisvaardig zal maken voor hun terugkeer naar Nederland. (Trouw)
(Vor. ber. Prinses Juliana: 6324 A)

B. Benoemingen bij het secretariaat van H. M. de Koningin —

9 Juni — Radio Herrijzend Nederland deelde mede, dat H.M. de Koningin Mej. C. M. M. Geldens tot haar particuliere secretaresse heeft benoemd en den heer mr. M. Kohnstamm tot haar particulier secretaris.
Mej. Geldens werd geboren op 15 Juli 1902. Zij doorliep de R.K. Proefschool te Mook en vervolgens de R.K. school voor Maatschappelijk werk te Amsterdam. In 1927 heeft zij het werk van de Kinderpolitie te Nijmegen opgezet. Mej. Geldens was leidster van dit werk tot zij in April '43 werd gearresteerd, omdat zij weigerde als leidster op te treden van een transport Joodsche landgenooten. Na haar vrijlating in Juni '43, wijdde zij zich geheel aan het illegale werk.
De heer Kohnstamm werd 22 Mei 1914 te Amsterdam geboren. Hij bezocht het Christelijk Lyceum te Harderwijk en studeerde geschiedenis aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam. In Mei 1940 slaagde hij voor het doctoraal examen. In Juni 1942 werd hij wegens activiteit in de studentenwereld en als voorzitter van de Nederlandsch Christelijke Studentenvereeniging gearresteerd als gijzelaar. De winter van 1942 bracht hij door in het concentratiekamp te Amersfoort en van Juli 1942 tot September 1944 was hij opgesloten in het gijzelaarskamp te Haeren en het kamp te St. Michiels Gestel. (Vrij Nederl. 9 Juni)

C. De Nederlandsche Stoottroepen —

De Nederlandsche Stoottroepen zijn, na de bevrijding van Zuid-Limburg in September 1944, ontstaan uit de kringen der illegale werkers.
De gegadigden, 2000 in getal, werden scherp getest en na een opleiding van veertien dagen naar het front gedirigeerd, eerst onder eigen commando, later onder de Amerikanen. Zij hebben in Limburg ongeveer een maand gevochten, waarbij er verscheidene gesneuveld zijn. Hun moeilijkheden waren enorm. Door de geallieerden niet erkend als troepenmacht, hebben zij langen tijd in burgerkleeding gevochten. Voeding en bewapening waren slecht, maar zij hielden vol, tot zij omstreeks half November door hun bijzondere prestaties en moed door de geallieerden werden erkend. Hierna volgde ook de erkenning door de eigen regeering, en werd de commandant, majoor Van Kooten beëedigd. Het opgerichte commando Limburg werd bij de Amerikanen ondergebracht en het commando Brabant bij de Engelschen.
Toen de Amerikanen op 28 Maart den Rijn overstaken, volgden de Hollanders reeds op den dertigsten van die maand. Het Limburgsche commando is Duitschland tot bij Maagdenburg binnengetrokken.
Het regiment Stoottroepen bestaat thans uit ongeveer 5000 man, waarvan een gedeelte in Duitschland is en een gedeelte in training. Er zullen straks 6 bataljons naar Indië gaan, dat is 5 à 6000 man. Daar er hiervan door verschillende redenen ongeveer 40 procent zal afvallen, krijgen ook de oud-illegale werkers in Noord-Nederland de kans zich bij deze keurtroepen aan te sluiten. „Wij hebben niets te vragen, maar alles te geven", is het devies van het regiment. Het slagwoord van majoor Van Kooten: „Wij kennen geen meerderen of minderen, slechts meerdere of mindere verantwoordelijkheid", toont, hoe de geest onder deze dappere Nederlanders is.
(Trouw 30 Juni)

D. Massagraf bij Den Haag —

27 Juni — Dezer dagen is in de duinen bij 's-Gravenhage een reeds vroeger ontdekt massagraf van slachtoffers der Duitsche vuur-peletons, geopend. Het opgraven der lijken geschiedde door politieke gevangenen.
Onder hen waren Dr. Molenbroek, de bekende anti-semietische agitator der N.S.B. en C. van Geelkerken, de plv. „leider". (A.N.P.)
(Vor. ber. Massagraf: 6305 L)

E. Volksgerichten verboden —

27 Juni — In eenige plaatsen in Zeeuwsch-Vlaanderen is de bevolking er toe overgegaan door middel van volksgerichten op te treden tegen collaborateurs en dergelijke lieden. In verband hiermee heeft de militair-commissaris van het district een ernstige waarschuwing tot de bevolking gericht, waarin hij er op wijst, dat het ontoelaatbaar is eigen rechter te spelen. De politie heeft order op te treden tegen hun, die zich schuldig maken aan zoodanige handelingen, en zal zoo noodig overgaan tot arrestaties. (A.N.P.)

F. Aantal vermoorde Nederlandsche Joden —

27 Juni — Van de 100.000 door de Duitschers uit Nederland gedeporteerde Joden zijn er thans 1400 teruggekeerd. Bijna met zekerheid kan worden aangenomen dat de Duitschers minstens 95.000 Nederlandsche Joden hebben vermoord.
(A.N.P.)

G. Landverraders terechtgesteld -

25 Juni — Sectie XI van het Militair Gezag heeft de volgende mededeeling gedaan:
„De krijgsraad te velde van het Militair Gezag heeft de Nederlanders W. Salomons, T. Paques en H. M. Eggers wegens hulpverleening aan den vijand ter dood veroordeeld.
Zij waren in dienst getreden bij de „Waffen SS" en hadden zich bovendien aan spionnage schuldig gemaakt. Deze doodvonnissen zijn thans door den kogel voltrokken. (Tijd)

H. Collaborateurs gearresteerd —

29 Juni — De sectie voorlichting Militair Gezag deelt mede:
De chef staf Militair Gezag heeft last gegeven tot arrestatie van een aantal collaborateurs, die zich tijdens de bezetting schuldig hebben gemaakt aan samenwerking met de Duitsche weermacht op groote schaal.
Als gevolg hiervan zijn door den P.O.D. een aantal personen achter slot en grendel gezet, o.a. 14 te Rotterdam, 6 te Enschedé, 5 te Almelo en 2 te Amersfoort. Bovendien werd te Almelo een collaborateur onder huisarrest geplaatst.
Onder de gearresteerden bevinden zich aannemers, die bunkers en andere verdedigingswerken voor de Duitschers hebben gebouwd en enkele scheepsbouwers, die eveneens aanzienlijken steun aan den vijand hebben verleend. (A.N.P.)

I. Openbare berisping voor Cultuurkamer-leden —

29 Juni — De vereenigde eereraden der kunstenaarsberoepen hebben kennis genomen van verschillende gedragingen van de kunstenaars. Zij spreken, in overleg met de regeering en uit kracht van de hun door het Militair Gezag verstrekte opdracht allereerst als hun oordeel uit, dat van de drie groote groepen van door kunstenaars op het gebied van hun beroep begane handelingen, hier opklimmend naar de graad van ernst genoemd:
a) onderwerping aan maatregelen van den bezetter en zijn handlangers op het gebied van kunstenaarsberoepen;
b) daadwerkelijk profiteeren van maatregelen en instellingen van den bezetter enz.
c) ondersteunen en propageeren van maatregelen en instellingen van den bezetter enz.,
geen enkele met een principieel juiste, loyale houding ten opzichte van het vaderland, de kunst en de cultuur vereenigbaar is en dat alle zoodanige, tijdens de bezetting begane handelingen in strijd waren met de moreele verplichtingen der kunstenaars jegens hun land en hun regeering, ook als men handelde op gezag of advies van anderen.
Zij achten zich verplicht, reeds thans over al deze handelingen in het openbaar hun afkeuring uit te spreken.
Zij meenen, dat met deze openbare veroordeeling volstaan kan worden met betrekking tot de volgende handelingen.
Het voldaan hebben aan de zoogenaamde aanmeldingsverplichting voor de Nederlandsche Cultuurkamer.
Het voldaan hebben aan de voor het lidmaatschap vereiste formaliteiten (z.g. Ariërverklaring).
Het in het openbaar zijn opgetreden als kunstenaar of zich anderszins als kunstenaar in het openbaar hebben doen gelden.
Zij behouden zich een nader onderzoek voor van ernstige tekortkomingen of misdragingen, in het bijzonder van die, te rekenen tot groep c. en van bepaalde onder a en b begrepen gevallen van niet in groepsverband hun beroep uitoefenende kunstenaars. (Waarheid)
(Vor. ber. Zuivering kunstenaars: 6325 A)

K. De Financieele toestand - Het „zwarte geld" - De gulden gebonden aan Sterlingblok - Vijandelijk vermogen en het vermogen van landverraders en collaborateurs - Joodsche vermogens - Effectenregistratie - De rol van West-Indië tijdens den oorlog —

18 Juni — „In en van den oorlog moet men niet rijker worden" — aldus zeide de minister van Financiën Dr. W. P. G. M. Huijsmans, bij een bespreking van den financieelen toestand van ons land. Het „zwarte geld" zal worden getroffen door een sluitend stelsel van ingrijpende maatregelen, in hoofdzaak van fiscalen aard. Een fiscaal recherche-apparaat zal daartoe in het leven worden geroepen en wanneer de Nederlandsche fiscus met het sleepnet gaat werken zullen er weinig „zwarte" visschen ontsnappen. Een definitie van wat „zwart" en niet „zwart" is valt moeilijk te geven. Daarom wordt als criterium genomen: verkregen buitengewone inkomsten gedurende den oorlog.
Over de „heffing in eens" wenschte Minister Huijsmans nog geen nadere mededeelingen te doen.
Omtrent een mogelijk devaluatie herinnerde de Minister er aan, dat krachtens

de overeenkomst met de Britsche regeering de guldenskoers thans bedraagt ƒ 10.69 in het Pond. In Mei 1940 was deze koers circa ƒ 7.60. Uiteraard moet bij vaststelling van den koers het algemeen belang de domineerende factor zijn en juist daarom spreekt het vanzelf dat pariteitswijzigingen zooveel mogelijk moeten worden vermeden.
Meer dan ooit moet men voelen, dat Nederland een klein landje is in een groote wereld. Wij kunnen in Nederland geen afzonderlijke monetaire politiek gaan voeren. Wij zijn dan ook nauw aan het sterlingblok gebonden. Het stemt tot groote voldoening, aldus de minister, dat het Nederlandsche staatscrediet in het buitenland nog steeds zeer gunstig staat aangeschreven.
Minister Huijsmans deelde mede, dat het directe „vijandelijke vermogen" (eigendom van Duitschers c.s.) overgaat aan den Staat en de bestemming daarvan in overeenstemming met de op te leggen vredesvoorwaarden zal worden geregeld. Het vermogen van landverraders en collaborateurs komt van rechtswege onder het beheerinstituut van den raad van rechtsherstel, wordt geregistreerd en gaat niet aan den staat over. Wel kan bij uitspraak van het tribunaal collaborateursvermogen geheel of gedeeltelijk verbeurd worden verklaard. De kwestie van het Joodsche vermogen behoort tot de werkingssfeer van het Ministerie van Justitie en wordt beheerd door het K.B. „Herstel rechtsverkeer".
Het financieele belang van den Staat kan nauw betrokken zijn bij effectenregistratie. Wat de technische zijde betreft zal van de diensten van de Ver. v. d. Effectenhandel gebruik worden gemaakt. Zij zal zeer veel werk vereischen. Met nadruk deelde de Minister mede, dat deze effectenregistratie zoo spoedig mogelijk moet worden uitgevoerd, daar het Ministerie van Financiën zoo spoedig mogelijk de effectenbeurs weer wenscht te laten opengaan. De niet geregistreerde effecten zullen worden verbeurd verklaard.
Aan het einde van zijn uiteenzettingen sprak de Minister nog over de bijdrage, die West-Indië voor den oorlog heeft geleverd. Vooral Curaçao was voor de Britsche oorlogsvoering van zeer groot belang. De welvaart op Curaçao steeg dan ook gedurende den oorlog aanzienlijk, zoodat de Nederlandsche regeering zelfs een leening in Curaçao kon plaatsen. Maar ook de bijdrage van Suriname was van groote beteekenis, niet het minst door zijn bauxietleveranties aan de Ver. Staten. De buitengewone krachtinspanning van de Surinaamsche bevolking heeft het mogelijk gemaakt dat een sluitende begrooting gedurende de laatste jaren kon worden verkregen. (Trouw)

A. Vermindering inkomsten belasting in bijzondere gevallen —

30 Juni — „Buitengewone lasten" kunnen volgens artikel 51 van het besluit op de inkomstenbelasting 1941, soms invloed hebben op de inkomstenbelasting. Het is volgens de letter van de wettelijke bepalingen mogelijk, extra-kosten, welke men als onderduiker heeft gemaakt, ook onder deze „buitengewone lasten" te brengen. De minister van Financiën heeft aan de inspecteurs der belastingen toegestaan, de buitengewone uitgaven voor het levensonderhoud van man, vrouw, kinderen, ouders, broers en zusters, benevens die, voor het aanschaffen van legitimatiepapieren, als „buitengewone lasten" aan te merken. Andere uitgaven, zooals het aanschaffen van kleeding, vervoermiddelen of studiemateriaal, kunnen niet tot de „buitengewone lasten" gerekend worden. Maar wel kunnen de hoogere kosten, welke onderduikers hebben gemaakt voor het voortzetten van hun beroep of bedrijf, worden aangemerkt als beroeps- of bedrijfskosten.
(Vrije Volk)

B. Geen totalisator bij draverijen.

18 Juni — De eerste draverijen sedert de bevrijding werden op 16 Juni te Hilversum gehouden. De totalisator was niet toegestaan. (Trouw)

C. Bedrijfsorganisatie mijnindustrie —

27 Juni. H.M. de Koningin heeft de bedrijfsorganisaties met verordenende bevoegdheid van de Mijnindustrie zooals de ministerraad die heeft goedgekeurd, bekrachtigd met een Koninklijk Besluit.
De nieuwe bedrijfsorganisatie is een sociaal experiment van niet te onderschatten beteekenis en een toetssteen ook voor andere bedrijven. De leiding van de gezamenlijke mijnbedrijven die thans onder centraal staatsbeheer geplaatst zijn, — d.w.z. de mijnen zijn in bruikleen afgestaan aan den staat, die daarvoor rente betaalt — zal bij den Mijnindustrieraad komen te berusten, waarin bedrijfsleiding en personeel elk met gelijk aantal zetels vertegenwoordigd zijn en die verordenende bevoegdheid bezit. Op de verschillende mijnen heeft men voorts de ondernemingsraden en de zgn. „Ringen" (Ring is Raad In Nieuwe Geest), de vroegere commissies van bijstand gekozen uit het personeel ter adviseering van de bedrijfsleiding. (Volkskrant)

D. Inbeslagneming door Duitschers geroofde goederen —

27 Juni. Sedert de stopzetting van een wederrechtelijke Duitsche uitvoer in Delfzijl zijn ruim 300 ton levensmiddelen in beslag genomen. (Volkskrant)
(Vor. ber. 6323 A)

E. Omvang veestapel —

27 Juni. Op het Departement v. Landbouw deelde men een A.N.P.-Aneta verslaggever mede, dat naar schatting nog 60 pct. van onzen vooroorlogschen veestapel is overgebleven. (A.N.P.)

F. Staking in de Rotterdamcshe haven - Canadeesche troepen lossen voedselschepen —

30 Juni. In de Rotterdamsche haven is een staking uitgebroken van vrij grooten omvang.
De Scheepvaartvereeniging Zuid tot wie A.N.P.-Aneta zich om inlichtingen wendde, verklaarde dat het hier een z.g. „wilde" staking betreft, die in naam van de z.g. Eenheidsvakbeweging zou uitgaan en buiten de oude vakvereenigingen om gaat. De aanleiding zou gelegen zijn in het feit, dat havenbewakingstroepen van de B.S. geschoten zouden hebben op een boot, die arbeiders van de Waalhaven naar den wal bracht. Van de zijde der B.S. wordt dit echter ontkend.
Geëischt wordt een arbeidsdag van vier tot zes uur. Verstrekking van nieuwe schoenen en overalls, benevens loonsverhooging en wachtgeldregeling.
De eerste twee eischen, verklaarde de zegsman van de Scheepvaartvereeniging Zuid, moeten overbodig worden geacht, omdat daarin reeds is voorzien.
De lossing van een der schepen met levensmiddelen is inmiddels door Canadeesche troepen overgenomen. (Parool)

G. Klantenbinding —

27 Juni — De overheid acht thans het oogenblik gekomen, waarop een begin kan worden gemaakt met het herstel van normale verhoudingen bij de levering der distributiegoederen, door alle winkeliers in staat te stellen hun klanten te bedienen.
Het publiek zal in de gelegenheid worden gesteld met behulp van bestelbonnen te bepalen bij welken winkelier het een bepaald artikel voortaan wenscht te betrekken. Op deze wijze is het mogelijk geordend tot zuiverder verhoudingen te komen. Winkeliers, die met lokmiddelen, extraatjes, enz., trachten klanten te winnen, dienen te weten, dat zij daarmede hun zaak in gevaar brengen, want een dergelijke handelwijze kan tot uitsluiting leiden. (Trouw)

H. De Nederlanders in Duitschland - Stand der repatrieering —

30 Juni — Kolonel B. G. van Os van Delden heeft tijdens een persconferentie eenige cijfers verstrekt over de repatrieering uit Duitsland.
Van de naar schatting 370.000 arbeiders, 120.000 Joden en 20.000 politieke gevangenen, die naar Duitschland waren overgebracht, zijn in totaal 265.000 teruggekeerd. Hiervan rechtstreeks uit Duitschland 220.000, in of via Zweden 11.000, Denemarken 1.200, Zwitserland 10.000 en Frankrijk en België 12.000.
Uit het door Rusland bezette deel van Duitschland zijn weinig gegevens te verkrijgen. Men vermoedt dat daar een 100.000 Nederlanders verbleven, doch het is moeilijk te schatten hoevelen daarvan indertijd voor de oprukkende Russische legers zijn uitgedreven.
De geruchten over het vasthouden van alle Nederlanders die niet voor 7 Juli, de datum van het verplaatsen van de demarcatielijn, uit het Russische gebied zijn vertrokken, zijn volkomen uit de lucht gegrepen.
Het is niet juist, dat daarna geen Nederlanders of anderen meer zouden kunnen vertrekken. De Nederlandsche regeering is doende een speciale missie naar dit deel van Duitschland te zenden om de repatrieering te bespoedigen.
De laatste weken is er in de terugvoering eenige vertraging ontstaan door de bovengenoemde verplaatsing der demarcatielijn.
Zeer binnenkort zullen echter bepaalde missies naar Duitschland vertrekken, die belast zijn met het opsporen van „verdwaalde" Nederlanders.
Reeds vertrokken Roode-Kruis-ambulances o.m. naar Dachau en Buchenwalde en Leipzig. (A.N.P.)
(Voi ber. Repatrieering: 6310 D)

I. Nasleep van den oorlog moet gezamenlijk worden gedragen - Herderlijk schrijven van R. K. Bisschoppen —

25 Juni — De Aartsbisschop van Utrecht en de Bisschop van Haarlem hebben een herderlijk schrijven doen voorlezen gedateerd 16 Juni 1945, waaraan wij het volgende ontleenen:
Groot is onze dankbaarheid jegens God voor de bevrijding van ons vaderland. Wij mogen zeggen, dat ons volk als geheel standvastig is gebleven in zijn liefde en trouw jegens het vaderland. Wij mogen zeggen, dat ons Katholieke volksdeel daarin niet is achtergebleven en Wij zijn U dankbaar voor uw volgzaamheid aan de leiding van het Episcopaat en de geestelijkheid, wanneer zij de Katholieke beginselen openlijk moesten stellen tegenover de aanranding van het Katholieke Geloof en de menschelijke waardigheid. De gevolgen van den oorlog liggen nu voor ons: Zowel geestelijk als mate-

rieel is deze oorlog niet ongemerkt aan ons voorbijgegaan. Hier en daar zijn zelfs diepe wonden geslagen in ons volk. Het herstel van ons vaderland zal met kracht ter hand genomen moeten worden. Wanneer wij dan dat herstel voor ons zien, zal het niemand verwonderen, wanneer wij op de allereerste plaats denken aan het herstel van het normale gezinsleven, het huiselijk leven, dat misschien nergens ter wereld zoo sterk heeft gebloeid als in ons land.
Uitvoerig staat het herderlijk schrijven stil bij den nood der tienduizenden gezinnen, die verdreven waren van huis en nu terugkeeren naar hun verwoeste steden en dorpen en woonplaatsen.
Gij, die gespaard zijt gebleven voor deze verschrikking van den oorlog, gij moogt God wel bijzonder dankbaar zijn voor die weldaad, en gij moet een bijzondere naastenliefde toonen in de hulp, die gij aan hen gaat verleenen.
De Bisschoppelijke hulpacties, door Ons ingesteld, hebben veel werk verricht in de maanden voor de bevrijding, dank zij Uw vrijgevigheid, dank zij Uw saamhoorigheidsgevoel met de slachtoffers. Meer dan anderhalf millioen aan geld en meer dan twee millioen aan goederen in natura hebben zij in de maanden voor de bevrijding kunnen besteden aan de oorlogsslachtoffers.
Het is Onze wensch, dat deze Bisschoppelijke Hulpacties haar zegenrijk werk zelfstandig voortzetten ook nu na de bevrijding.
Het schrijven vervolgt: In den afgeloopen winter hielpen Noord en Oost het Westen, na de bevrijding hielp Zuid Noord; nu gaan de grenzen wegvallen en moeten de niet-getroffenen helpen in heel ons land.
Daarom doen wij een beroep op Uw hulpvaardigheid om de inzamelingen in natura te doen slagen, die overal in den lande gehouden worden, om de getroffenen te helpen aan een bescheiden installatie van hun leeggeplunderde huizen.
(Tijd)

A. Bevrijdingsbijeenkomst in de Apollohal te Amsterdam - Redevoeringen van prof. Waterink, Dr. Brugmans, Pastoor Nolet, mr. Salm en Ds. Buskes —

29 Juni. Op 29 Juni werd in de Apollohal te Amsterdam een „Bevrijdingsbijeenkomst" gehouden. Hierop werd door verschillende sprekers het woord gevoerd.
Prof. Dr. J. Waterink, die de leiding had, ving aan met het lezen van enkele oud-Hollandsche gebeden uit Valerius, en gaf vervolgens een karakteristiek overzicht van het Nederlandsche volk in oorlogstijd. Toen er geen uitkomst mogelijk scheen tapten we moppen, sinds er een schemering van hoop kwam vochten we vinnig ondergronds. Hulde bracht spreker aan Roosevelt, Churchill en Stalin en op zijn voorstel werden telegrammen verzonden aan H. M. de Koningin en Z. H. Prins Bernhard, zoomede aan Anton van Duinkerken, de voorzitter van het feestcomité die in het ziekenhuis ligt.
Dr. J. H. Brugmans, die over „Waarheid" sprak, herinnerde aan de perfide leugencampagne, die vijf jaar tegen ons gewoed heeft, waartegen wij ons hebben verweerd met het wapen van de leugen. Thans is het moeilijk weer tot waarheid te geraken. En toch moet het. Openhartig, rond, rechtschapen moeten we zijn. Want alleen de waarheid maakt waarlijk vrij.
Pastoor Prof. Nolet noemde gematigdheid een kenmerkend Nederlandsche eigenschap. Excessen van buitenlandschen oorsprong zijn altijd afgewezen door het Nederlandsche volk. Eens de Spaansche Inquisitie, thans de Duitsche Gestapo. De gematigdheid uitte zich in de 17e en 18e eeuw jegens de Katholieken, de hier in Abrahams schoot leefden in vergelijking tot de dissidenten in andere landen. Moge de gematigdheid en verdraagzaamheid ons ook nu sieren.
Mr. G. J. Salm, over Vrijheid sprekend, zeide, dat dit groote goed nooit hooger gewaardeerd was dan nu we het vijf jaar moesten missen. Gebleken is, dat Nederland niet buiten geestelijke vrijheid kan, en dat de Duitschers met al hun macht en dwingelandij ons in dit opzicht niet gelijk hebben kunnen schakelen. Nu de vrijheid is herwonnen moeten we de verantwoordelijkheid, die deze vrijheid oplegt, dragen. Want gelijk Paulus zegt: wie waarlijk vrij is, is allen dienstbaar.
Ds. J. J. Buskes had tot onderwerp Gerechtigheid. Na volslagen rechteloosheid is de Nederlandsche rechtstaat weer herboren. Moge hij gerechtigheid aan allen brengen, ook in sociaal opzicht. En mogen wij daarbij bedenken, dat gerechtigheid op een geestelijken ondergrond rust. De Vader des Vaderlands werd pas de kampioen van het recht toen hij zich dienaar wist van Gods gerechtigheid.
De sprekers werden afgewisseld door Nico Evers, die nieuwe nationale liederen zong, gecomponeerd door Hubert Cuypers en Jos. Vrancken, die hun premières zelf op den vleugel begeleidden. Bij het begin van de bijeenkomst werden het eerste en tweede, en aan het slot het zesde couplet van het Wilhelmus staande gezongen. (Trouw, Vrije Volk)

B. Ds. Gravemeyer, Prof. Kraemer en Dr. Banning over „De vernieuwing van de kerk" —

20 Juni — Op 19 Juni spraken drie theologen in de Koepelkerk te Amsterdam over het thema: Vernieuwing van de kerk.
Ds. Gravemeijer uit Den Haag wees op 4 kenmerken voor onze verantwoordelijkheid t.o.v. de kerk in den komenden tijd n.a.v. het getuigenis over de eerste Christengemeente; zij waren volhardende in de leer der apostelen, in de gemeenschap, in de breeking van het brood en in de gebeden. Zoo wordt de kerk een brandende gemeente, die uitdraagt in de wereld.
Prof. Kraemer wees er op, dat de kerk slechts één ding behoeft te doen om een nieuwe kerk te worden, n.l. dat ze is wat ze heet. Er gaat een levenwekkende roep door de geheele wereld. We waren een Godsdienstig Genootschap, een preekgezelschap geworden. We hebben de opdracht tot de wereld te gaan en zoo ons verraad aan Christus te herstellen. De kerk voor heel het volk, niet voor de „kerkgangers" alleen, maar voor den communist, den boer en den zelfgenoegzamen intellectueel. Deze vernieuwing gaat door de gehele Christelijke wereld. Spr. gaf voorbeelden van wereld-kerkelijken arbeid tijdens de oorlogsjaren.
Dr. Banning belichtte de kant van het sociale leven en de taak die de kerk t.o.v. deze problemen heeft. De kerk moet zich met alle dingen bemoeien wanneer het gaat om de ziel van den mensch. De geestelijke armoede in Europa bracht het nationaal-socialisme voort: God was dood. De zweep van Hitler sloeg ons terug naar het hart van het Evangelie. Wee de wereld die de heilige wetten van God vertreedt. Alle bezit is rentmeesterschap. Wij zullen duidelijk moeten zeggen dat arbeid is ter verheerlijking van God en het welzijn der menschen. Spr. hoopte, dat de nieuwe regeering zal bestaan uit knappe koppen en dappere menschen. Maar meer nog hebben we noodig de bewogen harten en deemoed om de schuld en bezoedeling van ons allen. (Vrije Volk)

C. Medisch contact bijeen —

18 Juni — Het medisch contact, de verzetsorganisatie van de Nederlandsche artsen, is op 16 en 17 Juni te Utrecht bijeen geweest. Besloten werd om het medisch contact weer om te schakelen in een normale artsenorganisatie. In verband met den noodtoestand op het terrein van de volksgezondheid was een van de hoofdpunten van de bijeenkomst een plan voor de volksgezondheid, dat gericht is op krachtige bemoeiing van overheidswege en versterking van het particulier initiatief, teneinde een zoo doelmatig mogelijke zorg voor de gezondheid van ons volk te waarborgen. (Waarheid)

D. Boodschap van Koning Leopold —

26 Juni — Koning Leopold heeft een boodschap gericht tot de voorzitters van Kamer en Senaat, waarin o.m. het volgende wordt gezegd:
Heeren voorzitters van Kamer en Senaat.
Alvorens een aanvang te maken met mijn besprekingen tot het vormen van een regeering, heb ik er prijs op gesteld de voorzitters van de beide Kamers te ontvangen om in hen de vertegenwoordigers van de natie te begroeten.
Het besluit van 16 Juni, door hetwelk de ministerraad mij heeft doen weten „dat het hem onmogelijk zou zijn de loopende zaken af te doen van het oogenblik af, waarop de koning in België terug zou zijn, waarbij onder loopende zaken vanzelfsprekend vallen het handhaven van de openbare orde en de politieke verantwoordelijkheid voor de woorden welke de koning zal uitspreken", heeft mij belet om u, zooals normaal zou zijn geweest, in mijn land te ontmoeten.
Aangezien mijn gezondheid thans in voldoende mate is hersteld is mijn eerste zorg het contact met het parlement weder op te nemen.
Ik stel er prijs op u te zeggen, mijne Heeren, dat ik uitermate gevoelig ben geweest voor de boodschappen, waarin de Bureaux van de Kamer en den Senaat mij hebben laten weten, dat zij met zeer levendige voldoening mijn bevrijding hadden vernomen en mij de meest hartelijke wenschen voor de koninklijke prinsen deden toekomen. Ik verzoek u hen namens mij hiervoor te bedanken.

Mijne Heeren.

Ik wensch dat het land het gewicht, dat ik hecht aan onze samenkomst van heden, in zijn vollen omvang kent.
Noch de leden van het Parlement, noch ik zelf hebben in de meest sombere dagen ooit gewanhoopt aan de natie.
Ik heb gedaan, wat ik volgens mijn geweten meen te hebben moeten doen in het welzijn van het land Wij hebben van opvatting kunnen verschillen. Wij zijn, ondanks alles, geheel en al vereenigd gebleven in een zelfde gevoel, de liefde voor onzen geboortegrond.
Gij hebt, in vollen oorlog, de normale gang van zaken bij onze instellingen en onze constitutionele vrijheden hersteld. Ik wensch u hiermede geluk.
België is bevrijd, dank zij de schitterende overwinningen, behaald door de machtige geallieerde legers. Zijn geest van verzet en de zware offers, welke het heeft gebracht, hebben het ons land mogelijk gemaakt de beproevingen van den oorlog te boven te komen. Het land zal er behoefte aan hebben, dat wij ons er zonder voorbehoud aan geven, dat wij loyaal sa-

menwerken in een geest die uiterst zorgvuldig constitutioneel en democratisch is en dat wij daarbij uitsluitend denken aan het algemeen welzijn.
Wij zullen bezield zijn van een en dezelfde wil om aan het Vaderland een betere toekomst te verzekeren. (Nwe Stand.)
(Vor. ber. 6327 A)

DUITSCHLAND —

A. Communistische proclamatie —

26 Juni — Na twaalf jaar van onderdrukking heeft Duitschland thans weer een communistische partij. Belangrijke leiders zooals Wilhelm Pieck zijn teruggekeerd. De partij is door de Russische autoriteiten erkend.
In een proclamatie verklaart men, te zijn tegen de invoering van het Sovjetsysteem in Duitschland omdat de idealen van de Communistische partij en de ontwikkeling van Duitschland in dit opzicht nog niet in overeenstemming zijn met elkaar. De communistische partij steunt de ontwikkeling van den vrijhandel en het burgerlijke initiatief op basis van het privaat bezit. Het groot-grondbezit zal echter onder de boeren moeten worden verdeeld. (Waarheid)

B. Bouw van stratosfeervliegtuig -

30 Juni — De Engelsche „Aroplane Company" heeft medegedeeld, dat zij begonnen is met den bouw van Engelands grootste vliegtuig, een achtmotorig stratosfeertoestel, dat in staat zal zijn, een directe dienst over den Atlantischen Oceaan tusschen Londen en New York te onderhouden, met slaapplaatsen voor 80 passagiers. De vliegtijd zal 12 uur bedragen. Op kortere vluchten zal het toestel 224 personen kunnen vervoeren. De vliegende reus zal „Brabazon" genoemd worden naar den vroegeren Engelschen minister van Vliegtuigproductie. Men hoopt den transatlantischen dienst binnen drie jaar met deze toestellen te kunnen beginnen. Hier volgen eenige gegevens over dit nieuwe vliegtuig: gewicht 125 ton, topsnelheid 340 mijl. De tanks kunnen54 ton brandstof houden, die het toestel een actieradius van 5000 mijl geven. (Ass. Press)

ENGELAND

C. Bernhard Shaw overtuigd communist —

30 Juni — Bernhard Shaw heeft in een brief aan de Engelsche communistische partij verklaard een overtuigd communist te zijn. (Waarheid)

FRANKRIJK —

D. Pétain's houding na Dieppe —

21 Juni — In de bagage van Fernand de Brinon, den vroegeren ambassadeur van Vichy in Duitschland, is volgens een bericht van de Parijsche Radio een telegram gevonden, waarin maarschalk Pétain Hitler na de landing in Dieppe militaire samenwerking aanbood ter verdediging van Frankrijk tegen Groot-Brittannië. Het luidde als volgt: „Na overleg met Laval en met het oog op de jongste feiten van Britsche agressie, stel ik voor, dat U Frankrijks actieve deelneming aan zijn verdediging in overweging neemt."
(De Tijd)

E. **INTERNATIONAAL —**

De Conferentie van San Francisco

Het Handvest der Vereenigde Volkeren goedgekeurd - Doel en grondslagen - Rede van Truman op slotzitting —

26 Juni — Gedelegeerden van 50 naties hebben het Handvest van de nieuwe Wereldorganisatie met algemeene stemmen goedgekeurd. Het document gaat thans naar de parlementen van alle aangesloten landen. Het zal in werking treden, zoodra het bekrachtigd is door 28 naties. De gedelegeerden zijn thans begonnen met het Handvest te teekenen. Als de laatste handteekening gezet is, zal president Truman de slotrede van de conferentie te San Francisco houden.

Doel en grondslagen.

Doel van de nieuwe organisatie is de uitbanning van den oorlog, wat bereikt moet worden door de bevordering van de welvaart en de achting voor de menschelijke rechten. De Wereldorganisatie streeft naar handhaving van vrede en veiligheid door vreedzame middelen, maar zoo noodig door geweld. Verder naar de oplossing van economische, sociale en cultureele wereldproblemen. Er zal geen onderscheid gemaakt worden op grond van ras, sekse, taal of godsdienst. Alle leden hebben dezelfde rechten en beloven, dat zij het beginsel der territoriale onschendbaarheid jegens elken staat in het oog zullen houden. Het Handvest kent als voornaamste organen de Algemeene Vergadering, den Veiligheidsraad, den Economischen en Socialen Raad, den Beheersraad, het Internationale Gerechtshof en het Secretariaat.

Algemeene Vergadering.

De Algemeene Vergadering, waarin elke staat één stem heeft, en die ten minste eenmaal per jaar bijeen zal komen, kan alle aangelegenheden, die binnen het kader van het Handvest vallen, bespreken. Dit beteekent, dat de vergadering zich feitelijk met alle internationale kwesties kan bemoeien. Uitgezonderd kwesties, die de veiligheid raken en reeds bij den Veiligheidsraad in behandeling zijn en zaken, die onder de binnenlandsche jurisdictie van een lid vallen.

Veiligheidsraad.

De Veiligheidsraad draagt de eigenlijke verantwoordelijkheid voor de handhaving van veiligheid en vrede; hij bestaat uit elf leden, als permanente de vijf groote mogendheden, China, Frankrijk, Rusland, Engeland en Amerika, met daarnaast zes semi-permanente leden, die voor den tijd van twee jaar worden gekozen. De raad neemt zijn beslissingen met een meerderheid van zeven stemmen waaronder, wanneer het om belangrijke beslissingen gaat, die van alle permanente leden moeten zijn.
Over deze „veto-kwestie" is veel te doen geweest. Het komt er op neer, dat het nemen van dwang-maatregelen door een der groote mogendheden zal kunnen worden verhinderd, discussies over den verstoorden of bedreigden vrede en aanbevelingen om tot vreedzame oplossing van geschillen te geraken echter niet.
De Economische en Sociale Raad neemt, dank zij de kleine naties, een grootere plaats in het Handvest in, dan oorspronkelijk te Dumbarton Oaks was bedoeld. De Raad ressorteert onder de Algemeene Vergadering aan wie hij voorstellen op zijn terrein mag richten, maar staat in prestige en beteekenis toch ongeveer met Algemeene Vergadering en Veiligheidsraad op één lijn.
De Raad heeft o.a. tot doel om te streven naar een hoogeren levensstandaard, door economische storingen als werkloosheid door internationale methoden te bestrijden.
De Beheersraad zal het toezicht hebben over de gebieden, die onder het „trusteeship" der Vereenigde Volkeren staan.
Hiertoe behooren ten eerste de vroegere mandaatsgebieden; ten tweede gebieden ontnomen aan vijandelijke landen; ten derde gebieden, die vrijwillig door de verantwoordelijke staten onder dit regime worden geplaatst. Het belangrijkste in deze materie is de verklaring van alle leden, die het bewind voeren over gebieden, die nog geen zelfbestuur hebben (hiertoe behooren dus ook die afhankelijke gebieden, die niet onder de trusteeship-regeling vallen), dat de belangen der bewoners van die gebieden van overheerschend belang zijn.
Elk lid is automatisch onderworpen aan de uitspraken van het Internationaal Gerechtshof. Het Hof kan voorts advies verstrekken aan vergadering en Veiligheidsraad, als die zulks verlangen.
(Parool)

(Voor de volledige Engelse tekst van het handvest zie pag. 6335 e.v.)

De slotplechtigheid.

27 Juni — Als eerste heeft China op 26 Juni zijn handteekening geplaatst onder het charter. De Chineesche afgevaardigde Wellington Koo plaatste zijn handteekening om 12 uur 3 min. 4 sec.
De onderteekening van het charter was om 15 uur 16 plaatselijken tijd geëindigd, toen de Amerikaansche staatssecretaris Stettinius zijn handteekening plaatste terwijl president Truman toekeek.
Stettinius heeft te 17 uur 30 (oorlogstijd Stille Oceaan) verklaard:
„De conferentie der Vereenigde Naties voor internationale organisatie is verdaagd". Staande luisterden de gedelegeerden daarop naar het spelen van het Amerikaansche volkslied.
De voorbereidende commissie der organisatie van de vereenigde volken zal spoedig haar eerste zitting houden.
Naar in Londen verluidt zal de interimaire commissie van den nieuwen volkenbond haar werk binnen drie maanden kunnen beëindigen.
Men hoopt de eerste vergadering van de algemeene vergadering aan het begin van 1946 te kunnen doen plaats vinden.

Rede van President Truman.

„Millioenen menschen, nu dood, zouden nog leven als de wereld het nieuwe veiligheidshandvest een paar jaar eerder gekend had en, vooral, daar gebruik van had willen maken", zeide president Truman in zijn rede aan het slot van de plenaire zitting van de conferentie. „Als wij in de toekomst zouden wankelen in onzen wil om het te gebruiken, dan zullen millioenen nu levenden zeker sterven."
De president drong er bij alle naties op aan het handvest spoedig te ratificeeren en gaf uitdrukking aan zijn vertrouwen, dat de overweldigende gevoelens van het volk der Ver. Staten en van den Senaat en de afgevaardigden een onmiddellijke ratificatie zouden begunstigen.
De president legde er den nadruk op, dat het handvest niet volmaakt was, maar dat het allengs verbeteringen zou ondergaan.
De overwinnende staten dragen thans een groote verantwoordelijkheid. Alle

fascisten stierven niet met Hitler en Mussolini. Reactionnaire krachten in de geheele wereld zullen trachten tweedracht te zaaien tusschen de thans vereenigde naties.
„Het succes van de conferentie van San Francisco bewijst", aldus Truman, „de ononderbroken lijn der geschiedenis: de denkbeelden van Wilson hebben hier een belichaming gevonden evenals die van Franklin D. Roosevelt".

Rede van Generaal Smuts.

Generaal Smuts verklaarde, dat het nieuwe wereldhandvest voorziet in een „vrede met tanden". „San Francisco", aldus Smuts, „staat thans in het middelpunt van het geweldige drama van oorlog en vrede, dat onzen tijd overheerscht heeft. Zelfs onze geweldige overwinning in Europa heeft den angst niet gesust. Geen wonder, dat de oogen de laatste maanden op San Francisco gericht waren en de verwachtingen en gebeden. Ons handvest is geen volmaakt document. Het voorziet in eenheid van vredelievende volken tegen toekomstige aanvallers, in een vereenigd front van groote mogendheden, gesteund door de macht der kleinere naties. Het voorziet ook in kleinere combinaties voor de directe verdediging op regionale of locale basis. Het handvest beoogt ook de sociale en economische organisatie van de volken.
Toch is mijn gevoel, dat er nog meer noodig is dan een apparaat, dat tekort kan schieten. Het is de plicht toe te zien, dat dit groote vredesplan met alle energie en van ganscher harte gesteund wordt, door de pers, de kerk, scholen en universiteiten en alle intellectueele krachten, het enorme raderwerk van sociale en moreele elementen die de steun van onze beschaving zijn. Aldus overhandigen wij in geloof en vertrouwen ons handvest aan de toekomst. Moge de zegen des hemels er op rusten."

Rede van Gromyko.

De ambassadeur der Sovjet-Unie te Washington, Gromyko, legde vooral den nadruk op het beschikbaarstellen door de vereenigde volken van een voldoende groote macht om agressie te voorkomen en zeide verder. „Tijdens de conferentie werden vaak uiteenloopende opvattingen verdedigd. Wij moeten ons over die moeilijkheden niet verbazen. Verbazingwekkend is wel dat alle moeilijkheden overwonnen werden en dat wij er in geslaagd zijn onze taak te voltooien. Het spreekt van zelf, dat ook het allerbeste handvest op zichzelf geen garantie voor den vrede en het nakomen der bepalingen kan zijn. Noodzakelijk is de eenheid van handelen van de leden der organisatie en dat men zich houdt aan het regelen van alle geschillen in een geest van samenwerking."

Loudon dringt aan op correctie.

De leider van de Nederlandsche delegatie, Loudon, heeft bij het onderteekenen van het handvest de hoop uitgesproken, dat snel amendementen zouden worden aangebracht teneinde te corrigeeren wat hij aanduidde als onvolmaaktheden. Loudon verklaarde echter. „Wij hebben de fundamenten gelegd en een machinerie geschapen, die de hoop wettigt, dat vreedzame relaties tusschen de landen zullen worden gehandhaafd".
(Trouw - Volkskrant)
(Vor. ber. 6328 A)

JAPAN —

A. Crisistoestand in Japan —

27 Juni — Domei meldt dat het Japansche kabinet een boodschap heeft gericht tot de natie, waarin voor het eerst melding wordt gemaakt van het verlies van Okinawa en waarin wordt aangespoord tot de uiterste volharding en doodsverachting om het hoofd te bieden aan de huidige crisis. De bevolking wordt gewaarschuwd, dat de luchtaanvallen waarschijnlijk in hevigheid en frequentie zullen toenemen en dat een invasie verwacht kan worden. (Volkskrant)
(Vor. ber. 6328 I)

NOORWEGEN —

B. Gerharsen vormt kabinet - Regeeringsprogram —

21 Juni — Te Oslo heeft Einar Gerhardsen een Noorsche coalitie-regeering gevormd. Zes leden behooren tot de Arbeiderspartij, twee zijn communisten, drie conservatieven en de rest behoort tot andere politieke groepeeringen. (De Tijd)

27 Juni — Het programma van de nieuwe Noorsche regeering, waarvan de inhoud heden werd bekendgemaakt, omvat o.m. een onmiddellijke en grondige zuivering. In het regeeringsprogram wordt de nadruk gelegd op de noodzakelijkheid tot samenwerking tusschen het algemeen en het particulier belang, teneinde volledige bedrijfsbezetting, grootere productie en billijker verdeeling tot stand te brengen. Verraders en oorlogswinstmakers zullen steng worden gestraft. Het regeeringsprogramma stelt voorts voor over te gaan tot het verstrekken van uitkeeringen aan de familieleden van vroegere leden der ondergrondsche beweging op dezelfde basis als voor de familieleden van militairen.
Wat de buitenlandsche politiek betreft verklaart het regeeringsprogramma zich voor deelneming door Noorwegen aan het internationale veiligheidssysteem.
Op de middelbare scholen te Oslo zal voortaan ook Russisch worden geleerd.
(Reuter - Tijd)

PHILIPPIJNEN —

C. Philippijnen in 1946 onafhankelijk - Economische hulp in ruil voor vlootsteunpunten —

30 Juni — Terugkeerende uit de Vereenigde Staten heeft Osmena, president der Philippijnen zijn landgenooten kunnen mededeelen, dat hun land met ingang van Juli 1946 zelfstandigheid zal hebben. Amerika zal de Philippijnen allen mogelijken steun verleenen bij het weer op gang brengen van het economische leven. Zooals nu de situatie is, kunnen de Philippijnen niet op eigen beenen staan. De eilanden hebben ontzettend geleden onder de Japansche bezetting. Manilla is practisch geheel verwoest. De voedselvoorziening is volkomen gedesorganiseerd. Tijdens de bezetting lieten de Japanners de algemeenen toestand zeer verslechteren. De voorraden werden opgebruikt, en er werden geen maatregelen genomen om deze aan te vullen. Later toen de Amerikanen eenmaal waren geland gingen de Japanners over tot grootscheepsche vernielingen. Manilla is één ruïne. De suikercultuur, die de voornaamste bron van inkomsten was der Philippijnen, is volkomen verwaarloosd. De wederopbouw hiervan zal zeker vijf jaar in beslag nemen.
Alleen grootmoedige hulp van Amerika, kan uitkomst brengen. Osmena kon nu mededeelen, dat er onderhandelingen gaande zijn met de Vereenigde Staten over een handelsverdrag voor de duur van 25 jaar, waarbij de U.S.A. in ruil voor steun bij den wederopbouw, mogen beschikken over militaire bases. Deze wederopbouw omvat onder meer den herbouw van Manilla volgens de plannen, die door den Amerikaanschen architect Louis Croft zijn uitgewerkt. De stad, die aanvankelijk voor een groot deel uit nauwe steegjes bestond, zal een modern karakter krijgen. Het industrieele gedeelte zal geheel gescheiden worden van de woonstad, die ruim en fraai zal worden aangelegd. Door de concrete verklaring der Vereenigde Staten over de onafhankelijkheid, die de Philippijnen gaan krijgen, is het de eerste mogendheid die de principes van San Francisco over het verschaffen van zelfbestuur van gebieden die tot dusver geheel of ten deele onvrij waren te verwerkelijkenn.
(Waarheid)
(Vor. ber. Philippijnen: 6234 en 6270)

POLEN —

D. Het proces der 16 Polen —

19 Juni. Op 18 Juni ving in de Octoberzaal van het Moskousche Vakvereenigingshuis de openbare zitting aan van het hoogste gerechtshof der Sovjet-Unie tegen de 16 Polen wien terreur en sabotage in Polen ten laste is gelegd.
Hoofdbeklaagde is generaal majoor Leopold Okulicki, voorheen commandant van het Poolsche ondergrondsche leger. In de aanklacht wordt onder meer gezegd, dat de beklaagden valsche berichten vervaardigden die steun moesten verleenen aan de Poolsche regeering te Londen ten einde de wereldopinie te misleiden, verder dat zij in overleg met de Duitschers sabotage en spionnage hebben bedreven en deel uitmaakten van een groep die 594 Sovjet officieren hebben gedood en 219 hebben gewond. Een aangeklaagde kon wegens ziekte niet verschijnen. Zij die wel aanwezig waren verklaarden, dat zij elk een schrifelijke acte van beschuldiging hadden ontvangen. Hun staan een aantal verdedigers ter beschikking terwijl zij zelf voortdurend het recht hebben verklaringen af te leggen in hun moedertaal en steeds elkaar of getuigen vragen mogen stellen. Voor de zittingen bestaat groote belangstelling van de zijde der internationale pers.
Uit de door Ulrich voorgelezen acte van beschuldiging bleek, dat de beklaagden allen op een na in meerdere of mindere mate de hun ten laste gelegde vergrijpen hebben bekend.
Tijdens de zitting werd o.m. de volgende instructie voorgelezen die Okulicki uit Londen had ontvangen. „Een overwinning op Duitschland zal niet slechts de belangen van onzen Britschen bondgenoot in Europa schaden, maar zal geheel Europa in gevaar brengen. Daarom zal Engeland, zijn interessen in Europa in aanmerking nemende, zijn krachten mobiel moeten maken tegen de Sovjet Unie. Het is duidelijk, dat wij Polen in de eerste frontlijn staan van dit anti-Sovjetblok, en het is onmogelijk dat een dergelijk blok tot stand zou kunnen komen, zonder de medewerking van Duitschland". Uit het daarop volgende verhoor bleek, dat als het voornaamste middel om de Engelsche opinie van de onafwendbaarheid van zulk een blokvorming tegen de Sovjet-Unie te overtuigen was, om valsche en verdraaide berichten over de toestanden in Polen de wereld in te sturen. Zoo hadden de beschuldigden b.v. in de periode tusschen Augustus 1944 en Mei 1945 op Poolsch grondgebied 25 geheime radiozenders in gebruik gehad.
(Waarheid)

20 Juni. Gen. Okulicki heeft toegegeven. dat hem na den opstand te Warschau was opgedragen de organisatie te comman-

deeren, die het ontbonden Poolsche leger weer op de been zou brengen. Hij ontkende te hebben aangezet tot daden van terreur en sabotage. (Vrije Volk)
21 Juni. De voornaamste beschuldigde, generaal Okulicki, is veroordeeld tot 10 jaar vrijheidsstraf, drie der beschuldigden werden vrijgesproken, terwijl de overige beklaagden vrijheidsstaffen kregen varieerende van 8 jaar tot 4 maanden. Op 20 Juni had de openbare aanklager zijn requisitoir gehouden en hadden de Polen gelegenheid zich te verdedigen. Okulicki gaf toe, dat hij de Sovjet-Unie had gewantrouwd, doch nimmer had hij sabotage gepleegd tegen het Roode Leger. Hij had integendeel tot het laatste toe tegen de Duitschers gestreden en de verzetsbeweging ervan weerhouden zich tegen de Russen te keeren. Okulicki gaf nog te verstaan, dat hij veelal gehandeld had onder invloed van onjuiste voorstellingen over de toestanden in de Sovjet-Unie.
Diplomatieke waarnemers in Moskou wijzen er volgens Ass. Press op, dat het proces tegen Okulicki de uitgeweken Poolsche regeering te Londen in hooge mate in discrediet heeft gebracht, daar o.a. gebleken is, dat de Poolsche regeering te Londen herhaaldelijk anti-sovjet richtlijnen gaf. (Associated Press-De Tijd)
24 Juni. De Poolsche regeering te Londen bestrijdt de rechtsgeldigheid van het te Moskou gevoerde proces tegen de Poolsche leiders en hun veroordeeling.
(Vrije Volk)

A. Protest tegen de nieuwe voorloopige regeering —

27 Juli — De Poolsche regeering te Londen heeft in een aan alle geallieerde regeeringen, met uitzondering van Rusland, overhandigde verklaring formeel geprotesteerd tegen de nieuwe Poolsche voorloopige regeering van nationale eenheid. In de verklaring wordt de in Moskou gevormde regeering onwettig genoemd en de Poolsche regeering in Londen verklaart, dat zij haar autoriteit slechts bereid is over te dragen aan een regeering, welke op vrijen Poolschen grond is gevormd en welke de afspiegeling zal vormen van den wil van het volk, zooals deze zal worden uitgedrukt door vrije verkiezingen. (Volkskrant)
(Vor. ber. 6328 A)

RUSLAND —

B. De Sovjet-Unie en de Leen- en Pachtwet —

26 Juni — Amerika zal aan de Sovjet-Unie hulp blijven verleenen onder de Leen- en Pachtwet, aldus is meegedeeld door Leo Crowley, den uitvoerder van deze wet. Crowley zeide in de desbetreffende commissie, dat hoewel de Sovjet-Unie den oorlog tegen Japan niet heeft verklaard, de Leen- en Pachtwet op de Sovjet-Unie van toepassing blijft, zoolang dit naar de meening van den president en zijn hoogste militaire en strategische adviseurs in het militair belang is van Amerka.
(Parool) **(V. b. Leen- en Pachtw. 6304 B)**

C. Roethenië deel der Sovjet-Unie - Russisch-Tsjechische overeenkomst —

29 Juni — In de afgelopen dagen zijn te Moskou onderhandelingen gevoerd tusschen de Sovjet-Unie en Tsjecho-Slowakije, die hebben geleid tot de ondertekening van een verdrag betreffende de opneming van Roethenië in de Sovjet-Unie. De Tsjechische premier Fierlinger zeide, dat hij er zeker van was, dat deze grenswijziging beide landen ten voordeele zou strekken. Het voert de bevolking van Roethenië terug naar de Ooekraine waar het in het verleden ook mee verbonden is geweest. Deze regeling kan de broederlijke en vriendschappelijke banden, die wij voor de volkeren der Sovjet-Unie gevoelen nog versterken. Molotov, die ook het woord voerde, wees op het groote politieke belang van deze overeenkomst. De onderteekening van deze overeenkomst vormt een treffend voorbeeld van de vriendschap tusschen de Slavische volkeren.
De tekst van de overeenkomst bepaalt, dat op basis van de vriendschappelijke verhouding tusschen de twee contracteerende partijen en in overeenstemming met de wenschen van de Roetheensche bevolking dit land wordt opgenomen in de Oekrainsche Socialistische Sovjet-Republiek. Diegenen, die behoren tot Russische en Oekrainsche nationaliteit, die ook na deze grenswijziging nog op Tsjechisch grondgebied blijven wonen, hebben het recht tot 1 Januari 1946 het recht van nationaliteit te veranderen. Hetzelfde geldt voor die Tsjechen, die door dezen maatregel binnen de Sovjet-Unie zijn komen te wonen. Bij de onderteekening was maarschalk Stalin aanwezig.
Er is nu nog te wachten een herziening van de grenzen van Tsjecho-Slowakije en Polen in het gebied van Teschen. Hierover zijn reeds eenigen tijd onderhandelingen gaande. Vermoedelijk zal een definitieve regeling hiervan spoedig afkomen, te meer daar Polen thans een definitieve regeering heeft. (Waarheid)

D. Russische bases aan de Dardanellen —

29 Juni — Volgens den corr. van de „Times" te Istanboel zou de Sovjet-Unie aan Turkije de volgende voorstellen hebben gedaan als voorwaarden voor een nieuw Turksch-Russisch verdrag.
1. Afstand van de Turksche districten Kars en Ardahan aan Rusland.
2. Afstand van de aan de zee-engten gelegen bases aan Rusland, waardoor deze mogendheid in staat wordt gesteld om met Turkije aan de verdediging daarvan deel te nemen.
3. Herziening der conventie van Montreux in zake de zee-engten.
4. Aanvaarding door Turkije van bepaalde wijzigingen ten gunste van de kleine Balkanstaten.

De Oorlog in het Verre Oosten

China —

26 Juni — Het Chineesche opperbevel deelt mede, dat het belangrijke strategische spoorwegknooppunten Lioetsjau door de Chineesche troepen is heroverd.

Borneo.

26 Juni — De Japanners verlaten sommige van Borneo's rijkste oliegebieden, nadat zij alles in het werk gesteld hebben, om de bronnen onbruikbaar te maken. Groote aantallen Japansche burgers zijn uit het gebied van Balikpapan verder het binnenland in gebracht.
In een nieuw handboek voor de strijdkrachten in het binnenland wordt den leden van de vrijwilligerscorpsen uit naam van den Japanschen keizer bevolen, zich in geval van een geallieerde invasie in het moederland, niet levend gevangen te laten nemen of te capituleeren, m.a.w. overwinnen, gedood worden of zelfmoord plegen. (Ass. Press - Parool)

Marianen.

Zes kleine eilanden van de Noordelijke Marianen-groep zijn bezet door Amerik. strijdkrachten, die noodlandingsterreinen zochten voor superforten die van aanvallen op Japan terugkeeren.

Ned.-Indië.

26 Juni — Het Japansche persbureau Domei maakt melding van een geallieerde landing op het eiland Ternate aan de Westkust van Halmaheira in Ned.-Indië.

Okinawa.

21 Juni — Admiraal Chester Nimitz heeft medegedeeld, dat de campagne op Okinawa is geëindigd. (Tijd)
De verliezen tijdens den veldtocht op Okinawa zijn niet zwaar geweest in vergelijking met de successen.

Philippijnen.

30 Juni — De bevrijding van **Luzon** waar de gevechten behoorden „tot de meest verbitterde slagen uit de Amerikaansche geschiedenis", is door Generaal MacArthur bekendgemaakt.
In een boodschap aan Generaal Douglas MacArthur, welke President Truman heeft verzonden, voorspelt de Amerikaansche President, dat de machtige geallieerde basis, welke in de Philippijnen wordt opgebouwd een rol zal spelen in den laatsten slag tegen Japan.

Luchtoorlog.

30 Juni — Uit luchtfoto's is gebleken, dat twee vliegvelden op Sumatra, welke gebruikt werden als basis voor de Japansche luchtaanvallen op geallieerde oorlogsschepen door een luchtaanval van Britsche vliegtuigen, welke de vorige week heeft plaats gevonden, geheel onbruikbaar zijn geworden.

30 Juni — Een vloot van 450 tot 500 Amerikaansche superforten hebben voor het aanbreken van den dag meer dan 3000 ton brandbommen op vier Japansche steden gelost. De doelen voor dezen aanval waren de havensteden van Sasebo, Moji en Nobeoka, op het eiland Kjoesjoe en Okajama, een industrieele stad op Honsjoe. Sasebo, met een bevolking van 20.000 is een van de vier belangrijkste marinebases van Japan. (Ass. Press)

Zeeoorlog.

30 Juni — Generaal MacArthur heeft de aanwezigheid bekend gemaakt van de Amerikaansche zevende vloot in de Straat van Makassar tusschen Celebes en Borneo en tegelijk medegedeeld, dat dekvliegtuigen daar drie Japansche toestellen hebben neergeschoten. Sinds begin 1942 is dit de eerste vermelding van eenige activiteit van geallieerde oorlogsschepen (met uitzondering dan van onderzeeërs) in de Straat van Makassar.
(Trouw)

22 Juni — Het hoofdkwartier van gen. MacArthur meldt,dat troepen van de Australische negende divisie een eerste landing hebben ondernomen op Serawak. Australische afdeelingen hebben nu vasten voet verkregen aan beide toegangswegen van de Broeneibaai.
Australische gevechtsvliegtuigen starten reeds van het eerste geïmproviseerde vliegveld op het eiland Laboean, aan de monding van de Golf van Broenei (N.W. Borneo
(Vor. ber. Oorlogshandelingen: 6320)

Het Handvest der Vereenigde Volkeren

(United Nations Charter)

Geteekend te San Francisco op 26 Juni 1945

AUTHENTIEKE TEKST

We the peoples of the United Nations determined to save succeeding generations from the scourge of war, which twice in our lifetime has brought untold sorrow to mankind, and
to reaffirm faith in fundamental human rights, in the dignity and worth of the human person, in the equal rights of men and women and of nations large and small, and
to establish conditions under which justice and respect for the obligations arising from treaties and other sources of international law can be maintained, and
to promote social progress and better standards of life in larger freedom.
and for these ends to practice tolerance and live together in peace with one another as good neighbors, and
to unite our strength to maintain international peace and security, and
to ensure, by the acceptance of principles and the institution of methods, that armed force shall not be used, save in the common interest, and
to employ international machinery for the promotion of the economic and social advancement of all peoples,
have resolved to combine our efforts to accomplish these aims. Accordingly, our respective Governments, through representatives assembled in the city of San Francisco, who have exhibited their full powers found to be in good and due form, have agreed to the present Charter of the United Nations and do hereby establish an international organization to be known as the United Nations.

CHAPTER I

PURPOSES AND PRINCIPLES

Article 1

The Purposes of the United Nations are:
1. To maintain international peace and security, and to that end: to take effective collective measures for the prevention and removal of threats to the peace, and for the suppression of acts of aggression of other breaches of the peace, and to bring about by peaceful means, and in conformity with the principles of justice and international law, adjustment or settlement of international disputes or situations which might lead to a breach of the peace;
2. To develop friendly relations among nations based on respect for the principle of equal rights and self-determination of peoples, and to take other appropriate measures to strengthen universal peace;
3. To achieve international cooperation in solving international problems of an economic, social, cultural, or humanitarian character, and in promoting and encouraging respect for human rights and for fundamental freedoms for all without distinction as to race, sex, language, or religion; and
4. To be a center for harmonizing the actions of nations in the attainment of these common ends.

Article 2

The Organization and its Members, in pursuit of the Purposes stated in Article 1, shall act in accordance with the following Principles:
1. The Organization is based on the principle of the sovereign equality of all its Members.
2. All Members, in order to ensure to all of them the rights and benefits resulting from membership, shall fulfil in good faith the obligations assumed by them in accordance with the present Charter.
3. All Members shall settle their international disputes by peaceful means in such a manner that international peace and security, and justice, are not endangered.
4. All Members shall refrain in their international relations from the threat or use of force against the territorial integrity or political independence of any state, or in any other manner inconsistent with the Purposes of the United Nations.
5. All Members shall give the United Nations every assistance in any action it takes in accordance with the present Charter, and shall refrain from giving assistance to any state against which the United Nations is taking preventive or enforcement action.
6. The Organization shall ensure that states which are not Members of the United Nations act in accordance with these Principles so far as may be necessary for the maintenance of international peace and security.
7. Nothing contained in the present Charter shall authorize the United Nations to intervene in matters which are essentially within the domestic jurisdiction of any state or shall require the Members to submit such matters to settlement under the present Charter; but this principle shall not prejudice the application of enforcement measures under Chapter VII.

CHAPTER II

MEMBERSHIP

Article 3

The original Members of the United Nations shall be the states which, having participated in the United Nations Conference on International Organization at San Francisco, or having previously signed the Declaration by United Nations of January 1, 1942, sign the present Charter and ratify it in accordance with Article 110.

Article 4

1. Membership in the United Nations is open to all other peace-loving states which accept the obligations contained in the present Charter, and, in the judgment of the Organization, are able and willing to carry out these obligations.
2. The admission of any such state to membership in the United Nations will be effected by a decision of the General Assembly upon the recommendation of the Security Council.

Article 5

A Member of the United Nations against which preventive or enforcement action has been taken by the Security Council may be suspended from the exercise of the rights and privileges of membership by the General Assembly upon the recommendation of the Security Council. The exercise of these rights and privileges may be restored by the Security Council.

Article 6

A Member of the United Nations which has persistently violated the Principles contained in the present Charter may be expelled from the Organization by the General Assembly upon the recommendation of the Security Council.

CHAPTER III

ORGANS

Article 7

1. There are established as the principal organs of the United Nations: a **General Assembly**, a **Security Council**, an **Economic and Social Council**, a **Trusteeship Council**, an **International Court of Justice**, and a **Secretariat**.
2. Such subsidiary organs as may be found necessary may be established in accordance with the present Charter.

Article 8

The United Nations shall place no restrictions on the eligibility of men and women to participate in any capacity and under conditions of equality in its principal and subsidiary organs.

CHAPTER IV

THE GENERAL ASSEMBLY

COMPOSITION

Article 9

1. The General Assembly shall consist of all the Members of the United Nations.
2. Each Member shall have not more than five representatives in the General Assembly.

FUNCTIONS AND POWERS

Article 10

The General Assembly may discuss any questions or any matters within the scope of the present Charter or relating to the powers and functions of any organs provided for in the present Charter, and, except as provided in Article 12, may make recommendations to the Members of the United Nations or to the Security Council or to both on any such questions or matters.

Article 11

1. The General Assembly may consider the general principles of cooperation in the maintenance of international peace and security, including the principles governing disarmament and the regulation of armaments, and may make recommendations with regard to such principles to the Members or to the Security Council of to both.
2. The General Assembly may discuss any questions relating to the maintenance of international peace and security brought before it by any Member of the United Nations, or by the Security Council, or by a state which is not a Member of the United Nations in accordance with Article 35, paragraph 2, and, except as provided in Article 12, may make recommendations with regard to any such questions to the state or states concerned or to the Security Council or to both. Any such question on which action is necessary shall be referred to the Security Council bij the General Assembly either before or after discussion.
3. The General Assembly may call the attention of the Security Council to situations which are likely to endanger international peace and security.
4. The powers of the General Assembly set forth in this Article shall not limit the general scope of Article 10.

Article 12

1. While the Security Council is exercising in respect of any dispute or situation the functions assigned to it in the present Charter, the General Assembly shall not make any recommendations with regard to that dispute or situation unless the Security Council so requests.
2. The Secretary-General, with the consent of the Security Council, shall notify the General Assembly at each session of any matters relative to the maintenance of international peace and security which are being dealt with by the Security Council and shall similarly notify the General Assembly, or the Members of the United Nations if the General Assembly is not in session, immediately the Security Council ceases to deal with such matters.

Article 13

1. The General Assembly shall initiate studies and make recommendations for the purpose of:
a. promoting international cooperation in the political field and encouraging the progressive development of international law and its codification;
b. promoting international cooperation in the economic, social, cultural, educational, and health fields, and assisting in the realization of human rights and fundamental freedoms for all without distinction as to race, sex, language, or religion.
2. The further responsibilities, functions, and powers of the General Assembly with respect to matters mentioned in paragraph 1 (b) above are set forth in Chapters IX and X.

Article 14

Subject to the provisions of Article 12, the General Assembly may recommend measures for the peaceful adjustment of any situation, regardless of origin, which it deems likely to impair the general welfare or friendly relations among nations, including situations resulting from a violation of the provisions of the present Charter setting forth the Purposes and Principles of the United Nations.

Article 15

1. The General Assembly shall receive and consider annual and special reports from the Security Council; these reports shall include an account of the measures that the Security Council had decided upon or taken to maintain international peace and security.
2. The General Assembly shall receive and consider reports from the other organs of the United Nations.

Article 16

The General Assembly shall perform such functions with respect to the international trusteeship system as are assigned to it under Chapters XII and XIII, including the approval of the trusteeship agreements for areas not designated as strategic.

Article 17

1. The General Assembly shall consider and approve the budget of the Organization.
2. The expenses of the Organization shall be borne by the Members as apportioned by the General Assembly.
3. The General Assembly shall consider and approve any financial and budgetary arrangements with specialized agencies referred to in Article 57 and shall examine the administrative budgets of such specialized agencies with a view to making recommendations to the agencies concerned.

VOTING

Article 18

1. Each member of the General Assembly shall have one vote.
2. Decisions of the General Assembly on important questions shall be made by a two-thirds majority of the members present and voting. These questions shall include: recommendations with respect to the maintenance of international peace and security, the election of the non-permanent members of the Security Council, the election of the members of the Economic and Social Council, the election of members of the Trusteeship Council in accordance with paragraph I (c) of Article 86, the admission of new Members to the United Nations, the suspension of the rights and privileges of membership, the expulsion of Members, questions relating to the operation of the trusteeship system, and budgetary questions.
3. Decisions on other questions, including the determination of additional categories of questions to be decided by a two-thirds majority, shall be made by a majority of the members present and voting.

Article 19

A member of the United Nations which is in arrears in the payment of its financial contributions to the Organization shall not vote in the General Assembly if the amount of its arrears equals or exceeds the amount of the contributions due from it for the preceding two full years. The General Assembly may, nevertheless, permit such a Member to vote if it is satisfied that the failure to pay is due to conditions beyond the control of the Member.

PROCEDURE

Article 20

The General Assembly shall meet in regular annual sessions and in such special sessions as occasion may require. Special sessions shall be convoked by the Secretary-General at the request of the Security Council or of a majority of the Members of the United Nations.

Article 21

The General Assembly shall adopt its own rules of procedure. It shall elect its President for each session.

Article 22

The General Assembly may establish such subsidiary organs as it deems necessary for the performance of its functions.

CHAPTER V

THE SECURITY COUNCIL

COMPOSITION

Article 23

1. The Security Council shall consist of eleven Members of the United Nations. The Republic of China, France, the Union of Soviet Socialist Republics, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, and the United States of America shall be permanent members of the Security Council. The General Assembly shall elect six other Members of the United Nations to be non-permanent members of the Security Council, due regard being specially paid, in the first instance to the contribution of Members of the United Nations to the maintenance of international peace and security and to the other purposes of the Organizations, and also to equitable geographical distribution.
2. The non-permanent members of the Security Council shall be elected for a term of two years. In the first election of the non-permanent members, however, three shall be chosen for a term of one year. A retiring member shall not be eligible for immediate re-election.
3. Each member of the Security Council shall have one representative.

FUNCTIONS AND POWERS

Article 24

1. In order to ensure prompt and effective action by the United Nations, its Members confer on the Security Council primary responsibility for the maintenance of international peace and security, and agree that in carrying out its duties under this responsibility the security Council acts on their behalf.

2. In discharging these duties the Security Council shall act in accordance with the Purposes and Principles of the United Nations. The specific powers granted to the Security Council for the discharge of these duties are laid down in Chapter VI, VII, VIII. and XII.
3. The Security Council shall submit annual and, when necessary, special reports to the General Assembly for its consideration.

Article 25

The Members of the United Nations agree to accept and carry out the decisions of the Security Council in accordance with the present Charter.

Article 26

In order to promote the establishment and maintenance of international peace and security with the least diversion for armaments of the world's human and economic resources, the Security Council shall be responsible for formulating, with the assistance of the Military Staff Committee referred to in Article 47, plans to be submitted to the Members of the United Nations for the establishment of a system for the regulation of armaments.

VOTING

Article 27

1. Each member of the Security Council shall have one vote.
2. Decisions of the Security Council on procedural matters shall be made by an affirmative vote of seven members.
3. Decisions of the Security Council on all other matters shall be made by an affirmative vote of seven members including the concurring votes of the permanent members; provided that, in decisions under Chapter VI, and under paragraph 3 of Article 52, a party to a dispute shall abstain from voting.

PROCEDURE

Article 28

1. The Security Council shall be so organized as to be able to function continuously. Each member of the Security Council shall for this purpose be represented at all times at the seat of the Organization.
2. The Security Council shall hold periodic meetings at which each of its members may, if it so desires, be represented bij a member of the government or by some other specially designated representative.
3. The Security Council may hold meetings at such places other than the seat of the Organization as in its judgment will best facilitate its work.

Article 29

The Security Council may establish such subsidiary organs as it deems necessary for the performance of its functions.

Article 30

The Security Council shall adopt its own rules of procedure, including the method of seclecting its President.

Article 31

Any Member of the United Nations which is not a member of the Security Council may participate, without vote, in the discussion of any question brought before the Security Council whenever the latter considers that the interests of that Member are specially affected.

Article 32

Any Member of the United Nations which is not a member of the Security Council or any state which is not a Member of the United Nations, if it is a party to a dispute under consideration by the Security Council, shall be invited to participate, without vote, in the discussion relating to the dispute. The Security Council shall lay down such conditions as it deems just for the participation of a state which is not a Member of the United Nations.

CHAPTER VI

PACIFIC SETTLEMENTS OF DISPUTES

Article 33

1. The parties to any dispute, the continuance of which is likely to endanger the maintenance of international peace and security, shall, first of all, seek a solution by negotiation, enquiry, mediation, conciliation, arbitration, judicial settlement, resort to regional agencies or arrangements, or other peaceful means of their own choice.
2. The Security Council shall, when it deems necessary, call upon the parties to settle their dispute by such means.

Article 34

The Security Council may investigate any dispute, or any situation which might lead to international friction or give rise to a dispute, in order to determine whether the continuance of the dispute or situation is likely to endanger the maintenance of international peace and security.

Article 35

1. Any Member of the United Nations may bring any dispute, or any situation of the nature referred to in Article 34, to the attention of the Security Council or of the General Assembly.
2. A state which is not a Member of the United Nations may bring to the attention of the Security Council or of the General Assembly any dispute to which it is a party if it accepts in advance, for the purposes of the dispute, the obligations of pacific settlement provided in the present Charter.
3. The proceeding of the General Assembly in respect of matters brought to its attention under this Article will be subject to the provisions of Articles 11 and 12.

Article 36

1. The Security Council may, at any stage of a dispute of the nature referred to in Article 33 or of a situation of like nature, recommend appropriate procedures or methods of adjustment.
2. The Security Council should take into consideration any procedures for the settlement of the dispute which have already been adopted by the parties.
3. In making recommendations under this Article the Security Council should also take into consideration that legal disputes should as a general rule be referred by the parties to the International Court of Justice in accordance with the provisions of the Statute of the Court.

Article 37

1. Should the parties to a dispute of the nature referred to in Article 33 fail to settle it by the means indicated in that Article, they shall refer if to the Security Council.
2. If the Security Council deems that the continuance of the dispute is in fact likely to endanger the maintenance of international peace and security, it shall decide whether to take action under Article 36 or to recommend such terms of settlement as it may consider appropriate.

Article 38

Without prejudice to the provisions of Articles 33 to 37, the Security Council may, if all the parties to any dispute so request, make recommendations to the parties, with a view to a pacific settlement of the dispute.

CHAPTER VII

ACTION WITH RESPECT TO THREATS TO THE PEACE, BREACHES OF THE PEACE AND ACTS OF AGRESSION

Article 39

The Security Council shall determine the existence of any threat to the peace, breach of the peace, or act of aggression and shall make recommendations, or decide what measures shall be taken in accordance with Articles 41 and 42, to maintain of restore international peace and security.

Article 40

In order to prevent an aggravation of the situation, the Security Council may, before making the recommendations or deciding upon the measures provided for in Article 39, call upon the parties concerned to comply with such provisional measures as it deems necessary or desirable.
Such provisional measures shall be without prejudice to the rights, claims, or position of the parties concerned. The Security Council shall duly take account of failure to comply with such provisional measures.

Article 41

The Security Council may decide what measures not involving the use of armed force are to be employed to give effect to its decisions, and it may call upon the Members of the United Nations to apply such measures. These may include complete or partial interruption of economic relations and of rail, sea, air, postal, telegraphic, radio, and other means of communication, and the severance of diplomatic relations.

Article 42

Should the Security Council consider that measures provided for in Article 41 would be inadequate or have proved to be inadequate, it may take such action by air, sea, or land forces as may necessary to maintain or restore international peace and security. Such action may include demonstrations, blockade, and other operations by air, sea, or land forces of Members of the United Nations.

Article 43

1. All Members of the United Nations, in order to contribute to the maintenance of international peace and security, undertake to make available to the Security Council, on its call and in accordance with a special agreement or agreements, armed forces, assistance, and facilities, including rights of passage, necessary for the purpose of maintaining international peace and security.
2. Such agreement or agreements govern the numbers and types of forces, their degree of readiness and general location, and the nature of the facilities and assistance to be provided.
3. The agreement or agreements shall be negotiated as soon as possible on the initiative of the Security Council. They shall be concluded between the Security Council and Members or between the Security Council and groups of Members and shall be subject to ratification by the signatory states in accordance with their respective constitutional processes.

Article 44

When the Security Council has decided to use force it shall, before calling upon a Member not represented on it to provide armed forces in fulfillment of the obligations assumed under Article 43, invite that Member, if the Member so desires to participate in the decisions of the Security Council concerning the employment of contingents of that Member's armed forces.

Article 45

In order to enable the United Nations to take urgent militairy measures, Members shall hold immediately available national air-force contingents for combined international enforcement action. The strength and degree of readiness of these contingents and plans for their combined action shall be determined, within the limits laid down in the special agreement of agreements referred to in Article 43, by the Security Council with the assistance of the Military Committee.

Artcle 46

Plans for the applications of armed force shall be made by the Security Council with the assistance of the Military Staff Committee.

Article 47

1. There shall be established a Military Staff Committee to advise and assist the Security Council on all questions relating to the Security Council's military requirements for the maintenance of international peace and security, the employment and command of forces placed at its disposal, the regulation of armaments, and possible disarmament.
2. The Military Staff Committee shall consist of the Chiefs of Staff of the permanent members of the Security Council or their representatives. Any Member of the United Nations not permanently represented on the Committee shall be invited by the Committee to be associated with it when the efficient discharge of the Committee's responsibilities requires the participations of that Member in its work.
3. The Military Staff Committee shall be responsible under the Security Council for the strategic direction of any armed forced placed at the disposal of the Security Council. Questions relating to the command of such forces shall be worked out subsequently.
4. The Military Staff Committee, with the authorization of the Security Council and after consultation with appropriate regional agencies, may establish regional subcommittees.

Article 48

1. The action required to carry out the decisions of the Security Council for the maintenance of international peace and security shall be taken by all the Members of the United Nations or by some of them, as the Security Council may determine.
2. Such decisions shall be carried out by the Members of the United Nations directly and through their action in the appropriate international agencies of which they are members.

Article 49

The Members of the United Nations shall join in affording mutual assistance in carrying out the measures decided upon by the Security Council.

Article 50

If preventive or enforcement measures against any state are taken by the Security Council, any other state, whether a Member of the United Nations or not, which finds itself confronted with special economic problems arising from the carrying out of those measures shall have the right to consult the Security Council with regard to a solution of those problems.

Article 51

Nothing in the present Charter shall impair the inherent right of individual or collective self-defense if an armed attack occurs against a Member of the United Nations, until the Security Council has taken the measures necessary to maintain international peace and security. Measures taken by Members in the exercise of this right of self-defense shall be immediately reported to the Security Council and shall not in any way affect the authority and responsibility of the Security Council under the present Charter to take at any time such action as it deems necessary in order to maintain or restore international peace and security.

CHAPTER VIII

REGIONAL ARRANGEMENTS

Article 52

1. Nothing in the present Charter precludes the existence of regional arrangements or agencies for dealing with such matters relating to the maintenance of international peace and security as are appropriate for regional action, provided that such arrangements or agencies and their activities are consistent with the Purposes and Principles of the United Nations.
2. The Members of the United Nations entering into such arrangements or constituting such agencies shall make every effort to achieve pacific settlement of local disputes through such regional arrangements or by such regional agencies before referring them to the Security Council.
3. The Security Council shall encourage the development of pacific settlement of local disputes through such regional arrangements or by such regional agencies either on the initiative of the states concerned or by reference from the Security Council.
4. This Article in no way impairs the applications of Articles 34 and 35.

Article 53

1. The Security Council, where appropriate, utilize such regional arrangements or agencies for enforcement action under its authority. But no enforcement action shall be taken under regional arrangements or by regional agencies without the authorization of the Security Council, with the exception of measures against any enemy state, as defined in paragraph 2 of this Article, provided for pursuant to Article 107 or in regional arrangements directed against renewal of aggressive policy on the part of any such state, until such time as the Organization may, on request of the Government concerned, be charged with the responsibility for preventing further aggression by such a state.
2. The term enemy state as used in paragraph 1 of this Article applies to any state which during the Second World War has been an enemy of any signatory of the present Charter.

Article 54

The Security Council shall at all times be kept fully informed of activities undertaken or in contemplation under regional arrangements or by regional agencies for the maintenance of international peace and security.

CHAPTER IX

INTERNATIONAL ECONOMIC AND SOCIAL COOPERATION

Article 55

With a view to the creation of conditions of stability and well-being which are necessary for peaceful and friendly relations among nations based on respect for the principle of equal rights and self-determination of peoples, the United Nations shall promote:
a. higher standards of living, full employment, and conditions of economic and social progress and development;
b. solutions of international economic, social, health, and related problems; and international cultural and educational cooperation; and
c. universal respect for, and observance

doms for all without distinction as to race, sex, language, or religion.
of, human rights and fundamental free-

Article 56

All Members pledge themselves to take joint and separate action in cooperation with the Organization for the achievement of the purposes set forth in Article 55.

Article 57

1. The various specialized agencies, established by intergovernmental agreement and having wide international responsibilities, as defined in their basic instruments, in economic, social, cultural, educational, health, and related fields, shall be brought into relationship with the United Nations in accordance with the provisions of Article 63.
2. Such agencies thus brought into relationship with the United Nations are hereinafter referred to as specialized agencies.

Article 58

The Organization shall make recommendations for the coordination of the policies and activities of the specialized agencies.

Article 59

The Organization shall, where appropriate, initiate negotiations among the states concerned for the creation of any new specialized agencies required for the accomplishment of the purposes set forth in Article 55.

Article 60

Responsibility for the discharge of the functions of the Organization set forth in this Chapter shall be vested in the General Assembly and, under the authority of the General Assembly, in the Economic and Social Council, which shall have for this purpose the power set forth in Chapter X.

CHAPTER X

THE ECONOMIC AND SOCIAL COUNCIL

COMPOSITION

Article 61

1. The Economic and Social Council shall consist of eighteen Members of the United Nations elected by the General Assembly.
2. Subject to the provisions of paragraph 3, six members of the Economic and Social Council shall be elected each year for a term of three years. A retiring member shall be eligible for immediate re-election.
3. At the first election, eighteen members of the Economic and Social Council shall be chosen. The term of office of six members so chosen shall expire at the end of one year, and six other members at the end of two years, in accordance with arrangements made by the General Assembly.
4. Each member of the Economic and Social Council shall have one representative.

FUNCTIONS AND POWERS

Article 62

1. The Economic and Social Council may make or initiate studies and reports with respect to international economic, social, cultural, educational, health, and related matters and may make recommendations with respect to any such matters to the General Assembly, to the Members of the United Nations, and to the specialized agencies concerned.
2. It may make recommendations for the purpose of promoting respect for, and observance of, human rights and fundamental freedoms for all.
3. It may prepare draft conventions for submission to the General Assembly, with respect to matters falling within its competence.
4. It may call, in accordance with the rules prescribed by the United Nations, international conferences on matters falling within its competence.

Article 63

1. The Economic and Social Councill may enter into agreements with any of the agencies referred to in Article 57, defining the terms on which the agency concerned shall be brought into relationship with the United Nations. Such agreements shall be subject to approval by the General Assembly.
2. It may coordinate the activities of the specialized agencies through consultation with and recommendation to such agencies and through recommendations to the General Assembly and to the Members of the United Nations.

Article 64

1. The Economic and Social Council may take appropriate steps to obtain regular reports from the specialized agencies.
It may make arrangements with the Members of the United Nations and with the specialized agencies to obtain reports on the steps taken to give effect to its own recommendations and to recommendations on matters falling within its competence made by the General Assembly.
2. It may communicate its observations on these reports to the General Assembly.

Article 65

The Economic and Social Council may furnish information to the Security Council and shall assist the Security Council upon its request.

Article 66

1. The Economic and Social Council shall perform such functions as fall within its competence in connection with the carrying out of the recommendations of the General Assembly.
2. It may, with the approval of the General Assembly, perform services at the request of Members of the United Nations and at the request of specialized agencies.
3. It shall perform such other functions as are specified elsewhere in the present Charter or as may be assigned to it by the General Assembly.

VOTING

Article 67

1. Each member of the Economic and Social Council shall have one vote.
2. Decisions of the Economic and Social Council shall be made by a majority of the members present and voting.

PROCEDURE

Article 68

The Economic and Social Council shall set up commissions in economic and social fields and for the promotion of human rights, and such other commissions as may be required for the performance of its functions.

Article 69

The Economic and Social Council shall invite any Member of the United Nations to participate, without vote, in its deliberations on any matter of particular concern to that Member.

Article 70

The Economic and Social Council may make arrangements for representatives of the specialized agencies to participate, without vote, in its deliberations and in those of the commissions established by it, and for its representatives to participate in the deliberations of the specialized agencies.

Article 71

The Economic and Social Council may make suitable arrangements for consultation with non-governmental organizations which are concerned with matters within its competence. Such arrangements may be made with international organizations and, where appropriate, with national organizations after consultation with the Member of the United Nations concerned.

Article 72

1. The Economic and Social Council shall adopt its own rules of procedure, including the method of selecting its President.
2. The Economic and Social Council shall meet as required in accordance with its rules, which shall include provision for the convening of meetings on the request of a majority of its members.

CHAPTER XI

DECLARATION REGARDING NONSELF-GOVERNING TERRITORIES

Article 73

Members of the United Nations which have or assume responsibilities for the administration of territories whose peoples have not yet attained a full measure of self-government recognize the principle that the interests of the inhabitants of these territories are paramount, and accept as a sacred trust the obligation to promote to the utmost, within the system of international peace and security established by the present Charter, the well-being of the inhabitants of these territories, and, to this end:

a. to ensure, with due respect for the culture of the peoples concerned, their political, economic, social, and educational advancement, their just treatment, and their protection against abuses;
b. to develop self-government, to take due account of the political aspirations of the peoples, and to assist them in the progressive development of their free political institutions, according to the particular circumstances of each territory and its peoples and their varying stages of advancement;
c. to further international peace and security;
d. to promote constructive measures of development, to encourage research, and to cooperate with one another and, when and where appropriate, with specialized international bodies with a view to the practical achievement of the social, economic and scientific purposes set forth in this Article; and
e. to transmit regularly to the Secretary-General for information purposes, subject to such limitation as security and constitutional considerations may require, statistical and other information of a technical nature relating to economic, social, and educational conditions in the territories for which they are respectively responsible other than those territories to which Chapters XII and XIII apply.

Article 74

Members of the United Nations also agree that their policy in respect to the territories to which this Chapter applies, no less than in respect of their metropolitan areas, must be based on the general principle of good-neighborliness, due account being taken of the interests and well-being of the rest of the world, in social, economic, and commercial matters.

CHAPTER XII

INTERNATIONAL TRUSTEESHIP SYSTEM

Article 75

The United Nations shall establish under its authority an international trusteeship system for the administration and supervision of such territories as may be placed thereunder by subsequent individual agreements. These territories are hereinafter referred to as trust territories.

Article 76

The basic objectives of the trusteeship system, in accordance with the Purposes of the United Nations as laid down in Article 1 of the present Charter, shall be:
a. to further international peace and security;
b. to promote the political, economic, social and educational advancement of the inhabitants of the trust territories, and their progressive development towards self-government or independence as may be appropriate to the particular circumstances of each territory and its peoples and the freely expressed wishes of the peoples concerned, and as may be provided by the terms of each trusteeship agreement;
c. to encourage respect for human rights and for fundamental freedoms for all without distinction as to race, sex, language, or religion, and to encourage recognition of the interdependence of the peoples of the world; and
d. to ensure equal treatment in social, economic, and commercial matters for all Members of the United Nations and their nationals, and also equal treatment for the latter in the administration of justice, without prejudice to the attainment of the foregoing objectives and subject to the provisions of Article 80.

Article 77

1. The trusteeship system shall apply to such territories in the following categories as may be placed thereunder by means of trusteeship agreements:
a. territories now held under mandate;
b. territories which may be detached from enemy states as a result of the Second World War; and
c. territories voluntarily placed under the system by states responsible for their administration.
2. It will be a matter for subsequent agreement as to which territories in the foregoing categories will be brought under the trusteeship system and upon what terms.

Article 78

The trusteeship system shall not apply to territories which have become Members of the United Nations, relationship among which shall be based on respect for the principle of sovereign equality.

Article 79

The terms of trusteeship for each territory to be placed under the trusteeship system, including any alteration or amendment, shall be agreed upon by the states directly concerned, including the mandatory power in the case of territories held under mandate by a Member of the United Nations, and shall be approved as provided for in Articles 83 and 85.

Article 80

1. Except as may be agreed upon in individual trusteeship agreements, made under Articles 77, 79 and 81, placing each territory under the trusteeship system, and until such agreements have been concluded, nothing in this Chapter shall be construed in or of itself to alter in any manner the rights whatsoever of any states or any peoples or the terms of existing international instruments to which Members of the United Nations may respectively be parties.
2. Paragraph 1 of this Article shall not be interpreted as giving grounds for delay or postponement of the negotiation and conclusion of agreements for placing mandated and other territories under the trusteeship system as provided for in Article 77.

Article 81

The trusteeship agreement shall in each case include the terms under which the trust territory will be administered and designate the authority which will exercise the administration of the trust territory. Such authority, hereinafter called the administering authority, may be one or more states or the Organization itself.

Article 82

There may be designated, in any trusteeship agreement, a strategic area or areas which may include part or all of the trust territory to which the agreement applies, without prejudice to any special agreement or agreements made under Article 43.

Article 83

1. All functions of the United Nations relating to strategic areas, including the approval of the terms of the trusteeship agreements and of their alteration or amendment, shall be exercised bij the Security Council.
2. The basic objectives set forth in Article 76 shall be applicable to the people of each strategic area.
3. The Security Council shall, subject to the provisions of the trusteeship agreements and without prejudice to security considerations, avail itself to the assistance of the Trusteeship Council to perform those functions of the United Nations under the trusteeship system relating to political, economic, social, and educational matters in the strategic areas.

Article 84

It shall be the duty of the administering authority to ensure that the trust territory shall play its part in the maintenance of international peace and security. To this end the administering authority may make use of volunteer forces, facilities, and assistance from the trust territory in carrying out the obligations towards the Security Council undertaken in this regard by the administering authority, as well as for local defense and the maintenance of law and order within the trust territory.

Article 85

1. This functions of the United Nations with regard to trusteeship agreements for all areas not designated as strategic, including the approval of the terms of the trusteeship agreements and of their alteration or amendment, shall be exercised by the General Assembly.
2. The Trusteeship Council, operating under the authority of the General Assembly, shall assist the General Assembly in carrying out these functions.

CHAPTER XIII

THE TRUSTEESHIP COUNCIL

COMPOSITION

Article 86

1. The Trustheeship Council shall consist of the following Members of the United Nations:
a. those Members administering trust territories;
b. such of those Members mentioned by name in Article 23 as are administering trust territories and
c. as many other Members elected for three-year terms the General Assembly as may be necessary to ensure that the total number of members of the Trusteeship Council is equally divided between those Members of the United Nations which administer trust territories and those which do not.
2. Each member of the Trusteeship Council shall designate one specially qualified person to represent it therein.

FUNCTIONS AND POWERS

Article 87

The General Assembly and, under its authority, the Trusteeship Council, in carrying out their functions, may:
a. consider reports submitted by the administering authority;
b. accept petitions and examine them in consultation with the administering authority;
c. provide for periodic visits to the respective trust territories at times agreed upon with the administering authority; and
d. take these and other actions in conformity with the terms of the trusteeship agreements.

Article 88

The Trusteeship Council shall formulate a questionnaire on the political, economic, social, and educational advancement of the inhabitants of each trust territory, and the administering authority for each trust territory within the competence of the General Assembly shall make an annual report to the General Assembly upon the basis of such questionnaire.

VOTING

Article 89

1. Each member of the Trusteeship Council shall have one vote.

Article 90

2. Decisions of the Trusteeship Council shall be made by a majority of the members present and voting.

PROCEDURE

1. The Trusteeship Council shall adopt its own rules of procedure, including the method of selecting its President.
2. The Trusteeship Council shall meet as required in accordance with its rules, which shall include provision for the convening of meetings on the request of a majority of its members.

Article 91

The Trusteeship Council shall, when appropriate, avail itself of the assistance of the Economic and Social Council and of the specialized agencies in regard to matters with which they are respectively concerned.

CHAPTER XIV

THE INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE

Article 92

The International Court of Justice shall be the principal judicial organ of the United Nations. It shall function in accordance with the annexed Statute, which is based upon the Statute of the Permanent Court of International Justice and forms an integral part of the present Charter.

Article 93

1. All Members of the United Nations are ipso facto parties to the Statute of the International Court of Justice.
2. A state which is not a Member of the United Nations may become a party to the Statute of the International Court of Justice on conditions to be determined in each case by the General Assembly upon the recommendation of the Security Council.

Article 94

1. Each Member of the United Nations undertakes to comply with the decision of the International Court of Justice in any case to which it is a party.
2. If any party to a case fails to perform the obligations incumbent upon it under a judgment rendered by the Court, the other party may have recourse to the Security Council, which may, if it deems necessary, make recommendations or decide upon measures to be taken to give effect to the judgment.

Article 95

Nothing in the present Charter shall prevent Members of the United Nations from entrusting the solution of their differences to other tribunals by virtue of agreements already in existence or which may be concluded in the future.

Article 96

1. The General Assembly or the Security Council may request the International Court of Justice to give an advisory opinion on any legal question.
2. Other organs of the United Nations and specialized agencies, which may at any time be so authorized by the General Assembly, may also request advisory opinions of the Court on legal questions arising within the scope of their activities.

CHAPTER XV

THE SECRETARIAT

Article 97

The Secretariat shall comprise a Secretary-General and such staff as the Organization may require. The Secretary-General shall be appointed by the General Assembly upon the recommendation of the Security Council. He shall be the chief administrative officer of the Organization.

Article 98

The Secretary-General shall act in that capacity in all meetings of the General Assembly, of the Security Council, of the Economic and Social Council, and of the Trusteeship Council, and shall perform such other functions as are entrusted to him by these organs. The Secretarity-General shall make an annual report to the General Assembly on the work of the Organization.

Article 99

The Secretary-General may bring to the attention of the Security Council any matter which in his opinion may threaten the maintenance of international peace and security.

Article 100

1. In the performance of their duties the Secretary-General and the staff shall not seek or receive instructions from any government or from any other authority external to the Organization. They shall refrain from any action which might reflect on their position as international officials responsible only to the Organization.
2. Each Member of the United Nations undertakes to respect the exclusively international character of the responsibilities of the Secretary-General and the staff and not to seek to influence them in the discharge of their responsibilities.

Article 101

1. The staff shall be appointed by the Secretary-General under regulations established by the General Assembly.
2. Appropriate staffs shall be permanently assigned to the Economic and Social Council, the Trusteeship Council and as required, to other organs of the United Nations. These staffs shall form a part of the Secretariat.
3. The paramount consideration in the employment of the staff and in the determination of the conditions of service shall be the necessity of securing the highest standards of efficiency, competence, and integrity. Due regard shall be paid to the importance of recruiting the staff on as wide a geographical basis as possible.

CHAPTER XVI

MISCELLANEOUS PROVISIONS

Article 102

1. Every treaty and every international agreement entered into by any Member of the United Nations after the present Charter comes into force shall as soon as possible be registered with the Secretariat and published by it.
2. No party to any such treaty or international agreement which has not been registered in accordance with the provisions of paragraph 1 of this Article may invoke that treaty or agreement before any organ of the United Nations.

Article 103

In the event of a conflict between the obligations of the Members of the United Nations under the present Charter and their obligations under any other international agreement, their obligations under the present Charter shall prevail.

Article 104

The Organization shall enjoy in the territory of each of its Members such legal capacity as may be necessary for the exercise of its functions and the fulfillment of its purposes.

Article 105

1. The Organization shall enjoy in the territory of each of its Members such

privileges and immunities as are necessary for the fulfillment of its purposes.

2. Representatives of the Members of the United Nations and officials of the Organization shall similarly enjoy such privileges and immunities as are necessary for the independent exercise of their functions in connections with the Organization.

3. The General Assembly may make recommendations with a view to determining the details of the application of paragraphs 1 and 2 of this Article or may propose conventions to the Members of the United Nations for this purpose.

CHAPTER XVII

TRANSITIONAL SECURITY ARRANGEMENTS

Article 106

Pending the coming into force of such special agreements referred to in Article 43 as in the opinion of the Security Council enable it to begin the exercise of its responsibilities under Article 42, the parties to the Four-Nation Declaration, signed at Moscow, October 30, 1943, and France, shall, in accordance with the provisions of paragraph 5 of that Declaration, consult with one another and as occasion requires with other Members of the United Nations with a view to such joint action on behalf of the Organization as may be necessary for the purpose of maintaining international peace and security.

Article 107

Nothing in the present Charter shall invalidate or preclude action, in relation to any state which during the Second World War has been an enemy of any signatory to the present Charter, taken or authorized as a result of that war by the Governments having responsibility for such action.

CHAPTER XVIII

AMENDMENTS

Article 108

Amendments to the present Charter shall come into force for all Members of the United Nations when they have been adopted by a vote of two thirds if the members of the General Assembly and ratified in accordance with their respective constitutional processes by two thirds of the Members of the United Nations, including all the permanent members of the Security Council.

Article 109

1. A General Conference of the Members of the United Nations for the purpose of reviewing the present Charter may be held at a date and place to be fixed by a two-thirds vote of the members of the General Assembly and by a vote of any seven members of the Security Council. Each Member of the United Nations shall have one vote in the conference.

2. Any alteration of the present Charter recommended by a two-thirds vote of the conference shall take effect when ratified in accordance with their respective constitutional processes by two-thirds of the Members of the United Nations including all the permanent members of the Security Council.

3. If such a conference has not been held before the tenth annual session of the General Assembly following the coming into force of the present Charter, the proposal to call such a conference shall be placed on the agenda of that session of the General Assembly, and the conference shall be held if so decided by a majority vote of the members of the General Assembly and by a vote of any seven members of the Security Council.

CHAPTER XIX

RATIFICATION AND SIGNATURE

Article 110

1. The present Charter shall be ratified by the signatory states in accordance with their respective constitutional processes.

2. The ratifications shall be deposited with the Government of the United States of America, which shall notify all the signatory states of each deposit as well as the Secretary-General of the Organization when he has been appointed.

3. The present Charter shall come into force upon the deposit of ratifications by the Republic of China, France, the Union of Soviet Socialist Republics, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, and the United States of America, and by a majority of the other signatory states. A protocol of the ratifications deposited shall thereupon be drawn up by the Government of the United States of America which shall communicate copies thereof to all the signatory states.*)

4. The states signatory to the present Charter which ratify it after it has come into force will become original Members of the United Nations on the date of the deposit of their respective ratifications.

Article 111

The present Charter, of which the Chinese, French, Russian, English, and Spanish texts are equally authentic, shall remain deposited in the archives of the Government of the United States of America. Duly certified copies thereof shall be transmitted by that Government to the Governments of the other signatory states.

IN FAITH WHEREOF the representatives of the Governments of the United Nations have signed the present Charter.

DONE at the City of San Francisco the twenty-sixth day of June, one thousand nine hundred and forty-five.

---

*) Op 24 Oct. 1945 werd medegedeeld, dat het Handvest van kracht geworden was, daar 29 staten het hadden geratificeerd.

A. Het ontstaan van de Ver. Naties

Aan de conferentie van San Francisco, waarop tenslotte de onderteekening van het Handvest der Ver. Volken, plaats had, zijn een reeks van besprekingen en verklaringen voorafgegaan welke beschouwd kunnen worden als even zoovele mijlpalen op den weg naar de totstandkoming van deze organisatie.

Als eerste stap kan beschouwd worden het Atlantic Charter (Declaration of Principles) van 14 Aug. 1941, een gezamenlijke verklaring van den president der Ver. Staten, Roosevelt, en den premier van het Ver. Koninkrijk, Churchill. Hierin werd o.m. vastgesteld, dat beide landen geen uitbreiding van hun grondgebied wenschen en geen grensveranderingen tegen den wensch der betreffende bevolking; dat zij het recht respecteeren van alle volken, om dien regeeringsvorm te kiezen, waaronder zij wenschen te leven. Als doeleinden van beide landen werden vervolgens genoemd: vrije toegang van alle landen tot de wereldgrondstoffen en den wereldhandel; betere arbeidsvoorwaarden, economische vooruitgang en sociale zekerheid; vrijheid van vrees en gebrek; vrijheid ter zee; prijsgeven van geweld. De verklaring werd op 1 Januari 1942 gevolgd door een verklaring van de Ver. Volken (26 landen w.o. Nederland en de Sovjet-Unie), waarin volledige instemming wordt betuigd met den inhoud van het Atlantic Charter en waarin deze landen toezeggen alle economische en/of militaire krachten in te spannen voor den strijd tegen Duitschland en zijn bondgenooten en allen steun te geven aan de landen die hiermede in oorlog zijn en tenslotte geen afzonderlijken wapenstilstand of vrede te zullen sluiten.

Op 23 Februari 1942 kwam een wederkerige hulp overeenkomst tot stand tusschen de Ver. Staten en Groot-Brittannië, (Master Lend-Lease) welke ook open stond voor andere landen.

Op 26 Mei 1942 werd een alliantie onderteekend tusschen de Sovjet-Unie en Groot-Brittannië, voor den strijd tegen Hitler-Duitschland en zijn bondgenooten in Europa en voor samenwerking en wederzijdsche hulp na den oorlog.

Op 30 October 1943 verklaarden de regeeringen van de Ver. Staten, Groot-Brittannië, de Sovjet-Unie en China te Moskou, dat de gezamenlijke actie tegen hun vijanden zou worden voortgezet voor het bereiken en handhaven van den vrede.

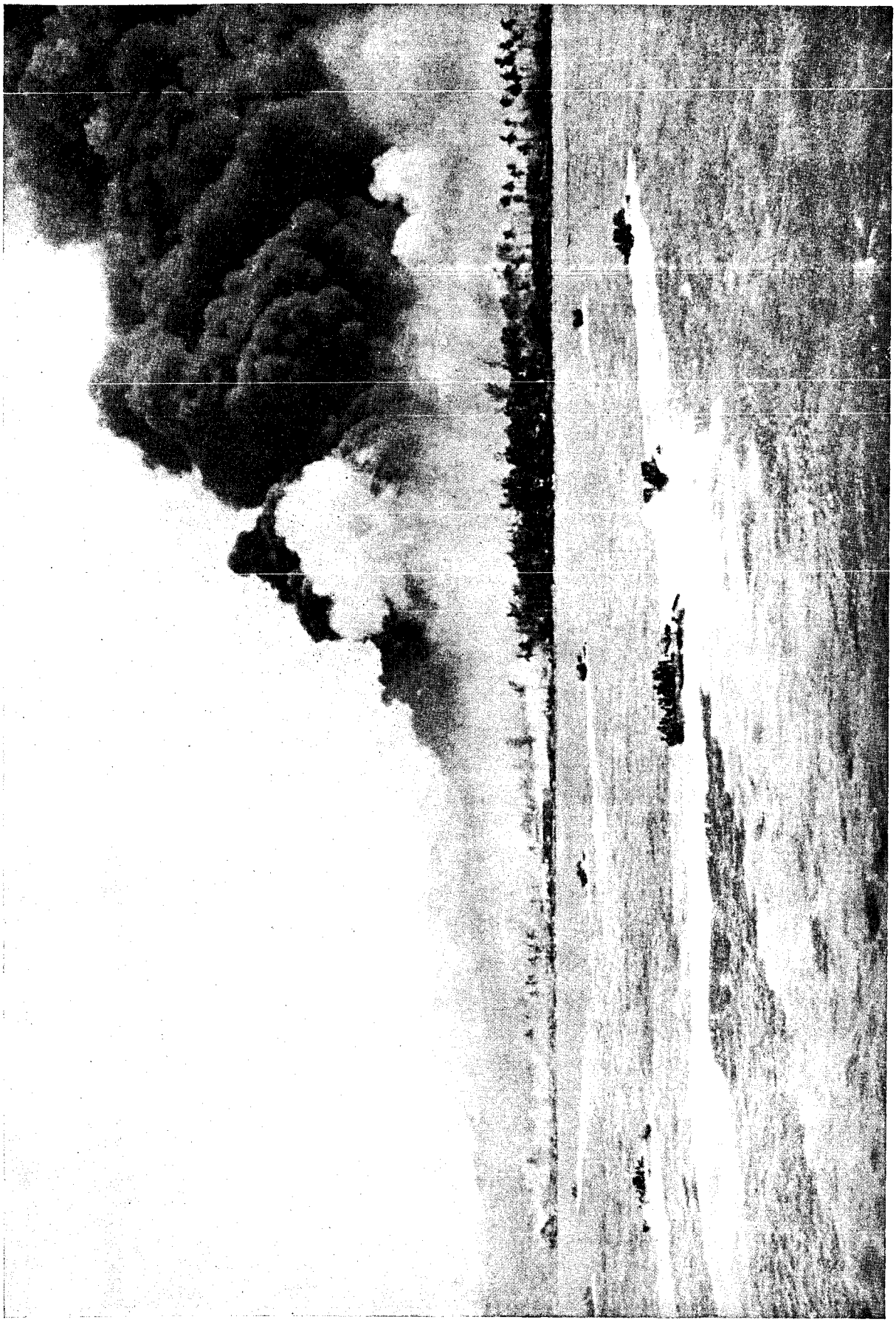
Op 1 December 1943 volgde na een vierdaagsche bespreking tusschen Roosevelt, Churchill en Stalin te Teheran, een driemogendheden verklaring, waarin nogmaals den wil tot samenwerking na den oorlog, werd uitgedrukt.

De plannen voor een nieuwe organisatie der volken namen steeds vaster vormen aan en tijdens een conferentie te Dumbarton Oaks (Ver. Staten), welke op 7 October 1944 werd beëindigd, werd een document opgesteld bestaande uit 12 hoofdstukken, waarin de principes en doelstellingen werden neergelegd.

Van 4-11 Febr. voerden Churchill, Roosevelt en Stalin te Yalta (Krim) besprekingen. Overeengekomen werd o.m. tegen 25 April 1945 te San Francisco een vergadering van de Ver. Volken bijeen te roepen om te geraken tot een internationale organisatie volgens de richtlijnen van Dumbarton Oaks. De regeering van China en de voorloopige regeering van Frankrijk werden uitgenoodigd mede met de regeeringen van Rusland, de Ver. Staten en Groot-Brittannië het initiatief te nemen tot de uitnoodiging voor deze conferentie. Deze uitnoodiging werd op 5 Maart aan 39 Ver. Volken gezonden.

Osaka, een van Japan's grootste steden en een belangrijk centrum voor handel en industrie, werd door aanvallen met Amerikaansche Superforten (B-29) grootendeels verwoest. Bovenstaande foto geeft een overzicht van een stadsdeel, dat vrijwel met den grond werd gelijk gemaakt. Duidelijk zijn de reusachtige bomtreffers te onderscheiden.

Overzicht van de landing op de Oost-kust van Borneo in de nabijheid van Balik-Papan, welke werd uitgevoerd door de Zevende Australische Infanterie Divisie. De landing werd gedekt door Australische, Amerikaansche en Nederlandsche Marine-eenheden. De landing had plaats begin Mei, na twee weken van harde gevechten, waren de belangrijkste punten in geallieerde handen.

DE NIEUWE REGEERING

Redevoeringen van H. M. de Koningin en den Minister-President

23 Juni — De beide door H.M. de Koningin aangewezen kabinetsformateurs, Prof. Ir. W. Schermerhorn en W. Drees, hebben hun taak tot een goed einde gebracht. Het ministerie, welks opdracht was samengevat in de woorden: „Herstel en vernieuwing", bestaat uit de volgende heeren:

Voorzitter van den raad van ministers tevens belast met de algemeene oorlogvoering van het Koninkrijk: Prof. Ir. W. Schermerhorn.
Buitenlandsche Zaken: Mr. E. N. van Kleffens.
Minister zonder Portefeuille: Mr. J. H. van Royen.
Oorlog: Mr. J. Meynen.
Marine: J. M. de Booy.
Overzeesche gebieden: Prof. Dr. J. H. A. Logemann.
Binnenlandsche Zaken: Dr. L. J. M. Beel.
Justitie: Mr. H. A. M. T. Kolfschoten.
Financiën: Prof. Mr. P. Lieftinck.
Handel en Nijverheid: Ir. H. Vos.
Voedselvoorziening, Landbouw en Visscherij: Ir. S. L. Mansholt.
Scheepvaart: J. M. de Booy (ad interim).
Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen: Prof. Dr. G. van der Leeuw.
Sociale Zaken: W. Drees.
Openbare Werken: Dr. Ir. J. A. Ringers.
Verkeer en Energie: Ir. Th. S. G. J. M. van Schaik.

De beëediging van de nieuw optredende ministers heeft vandaag plaats gevonden.

De nieuwe Minister-President werd in 1894 geboren. In 1918 slaagde hij voor civiel ingenieur aan de T. H. te Delft. In 1926 werd hij hoogleeraar in de geodesie. Hij is voorzitter van de Nederlandsche Volksbeweging. Hij was o.m. voorzitter van de groep „Je maintiendrai", voorzitter der Indonesische Commissie der Illegaliteit en lid van de Commissie van Advies van de Landelijke Knokploegen (L.K.P.). Ook speelde hij een rol in het verzet der hoogleeraren. Gedurende 20 maanden heeft hij gevangen gezeten. In vrijzinnig-protestantsche kringen bekleedde de nieuwe minister een leidende positie.

Mr. van Kleffens werd geboren in 1894 en promoveerde in 1913 te Leiden in de rechten. In 1919 en 1920 werkte hij aan het Volkenbondssecretariaat. In 1922 kwam hij in dienst van het departement van Buitenlandsche Zaken. In 1939 werd hij minister in het tweede Kabinet-de Geer, dat in Mei 1940 zijn zetel naar Londen verplaatste. Sindsdien is hij onafgebroken minister van Buitenlandsche Zaken geweest.

Mr. J. H. van Royen, minister zonder portefeuille werd in 1905 te Istanboel (Turkije) geboren. Hij studeerde rechten te Utrecht en promoveerde in 1929 op een volkenrechtelijk onderwerp. In 1930 werd hij gezantschapsattaché te Washington. Hij werd in 1933 gezantschapssecretaris bij het dep. van Buitenl. Zaken. Van 1936 tot 1939 was hij als zoodanig werkzaam aan het Ned. gezantschap te Tokio. In Aug. 1939 volgde hij de heer van Kleffens op als chef van de afd. diplomatieke zaken aan het dep. van Buitenl. Zaken. Mr. van Royen is tijdens de bezetting drie keer gevangen genomen. In October 1944 ging hij naar Londen. Mr. van Royen woonde de conferentie te San Francisco bij.

De nieuwe minister van Oorlog, **Mr. J. Meynen,** werd in 1901 te Winsum (Fr.) geboren en is een zoon van dr. W. W. Meynen, Geref. predikant te Dordrecht. Hij studeerde rechten aan de V. U., was adj.-secretaris der K. v. Koophandel te Arnhem en verbond zich in 1928 aan een Amerikaansch chemisch concern. Mr. Meynen vertoefde veel in het buitenland. In 1939 gemobiliseerd als bataljons-adjudant van III—32 R.I., werd hij, na tot kapitein te zijn bevorderd, in Dec. 1939 benoemd tot lid van het aan het ministerie van Defensie verbonden munitiebureau. In 1941 verbond hij zich aan het Philips concern. Gedurende den bezettingstijd diende hij als commandant bij de B. S. In November 1944 werd hij bevorderd tot den tijdelijken rang van majoor en door Prins Bernhard geplaatst bij zijn staf met de opdracht, de B. S. te formeeren en te encadreeren tot legereenheden volgens z.g. Shaef-requirements.

De heer **J. M. de Booy,** minister van Marine en Scheepvaart ad interim is in 1885 geboren en kreeg een opleiding voor zee-officier. In 1919 trad hij in dienst van de B. P. M., waarvoor hij in Roemenië werkte, later in Venezuela. In 1932 werd hij algemeen procuratiehouder der Kon. Petr. Mij. In 1936 werd de heer de Booy directeur der „Koninklijke". In Londen heeft de heer de Booy deel uitgemaakt van de Nederlandsche regeering aldaar.

De minister van Overzeesche gebieden, **prof. dr. J. H. A. Logemann,** sinds 1924 hoogleeraar aan de rechtshoogeschool te Batavia, werd in 1892 te Rotterdam geboren. Hij studeerde in Leiden en vertoefde van 1912 tot 1921 in Ned.-Indië. In 1923 promoveerde hij tot doctor in de rechtswetenschappen, waarna hij weer naar Indië is gegaan. In Mei 1940 bevond prof. Logemann zich met verlof hier te lande. Hij behoorde tot degenen, die als Indisch gijzelaar werden opgesloten.

Dr. L. J. M. Beel, die wederom belast is met de portefeuille van Binnenlandsche Zaken, werd in 1902 te Roermond geboren. Hij studeerde rechten aan de R.K. Universiteit te Nijmegen en promoveerde in 1935. Hij was werkzaam aan de gemeentesecretarie te Eindhoven, welken dienst hij in 1942 om principieele redenen heeft verlaten. Dr. Beel vestigde zich als advocaat en procureur te Eindhoven. Na de bevrijding werd hij benoemd tot adviseur voor sociale zaken bij den Militair Commissaris voor Oost-Brabant. Op 23 Febr. 1945 werd dr. Beel benoemd tot minister van Binnenlandsche Zaken. O.a. in onderwijskringen is dr. Beel een bekende figuur.

De minister v. Justitie, **mr. Kolfschoten,** werd in 1903 te Arnhem geboren. Hij studeerde op het St. Willibrordus College te Katwijk a. d. Rijn (1915—1921). In Amsterdam studeerde hij aan de gemeentelijke universiteit rechtswetenschappen (1921—1926). De functie van adj.-secretaris der R.K. Staatspartij nam hij op zich in 1927. Voorts was hij directeur van het dr. Schaepmanhuis en tevens particulier secretaris van minister Ruys de Beerenbrouck. De laatste jaren was mr. Kolfschoten lid van het Vaderlandsch Comité. Kort geleden werd hij door H.M. de Koningin aangezocht deel uit te maken van het politiek convent.

Prof. Lieftinck, minister van Financiën, werd in 1902 te Muiderberg geboren, studeerde te Utrecht rechten, en later economie in Engeland en de V.S. In 1934 werd hij hoogleeraar aan de Ned. Ec. Hoogeschool te Rotterdam. Op 7 October 1940 werd hij om politieke redenen gearresteerd en in gijzeling gesteld bij de z.g. Indische gijzelaars. In den zomer van 1943 werd hij onvrijwillig in krijgsgevangenschap overgebracht. Hij vertoefde sindsdien in de kampen Schildberg, Lissa en Neubrandenburg. Voor den oorlog bekleedde hij o.a. de volgende publieke functies: Voorzitter van de Commissie van den Ec. Raad voor de ondernemersovereenkomsten, lid van den Hoogen R. v. Arbeid en lid van den electriciteitsraad. Politiek behoorde hij tot de z.g. Jongeren-groep uit de Chr.-Hist. Unie. Aan de voorbereiding van de oprichting der Ned. Volksbeweging werkte hij in het kamp St. Michielsgestel mee.

De heer **Ir. H. Vos,** minister van Handel en Nijverheid, is sinds 1937 lid der Tweede Kamer voor de S.D.A.P. Hij is in 1903 in de gemeente Opsterland geboren, studeerde te Delft en werd in 1926 electrotechnisch ingenieur. Van 1928 tot 1934 was hij ingenieur bij den Octrooiraad. Hij was de ontwerper van het bekende Plan van den Arbeid. In de jaren der bezetting was hij o.a. medewerker van „Vrij Nederland".

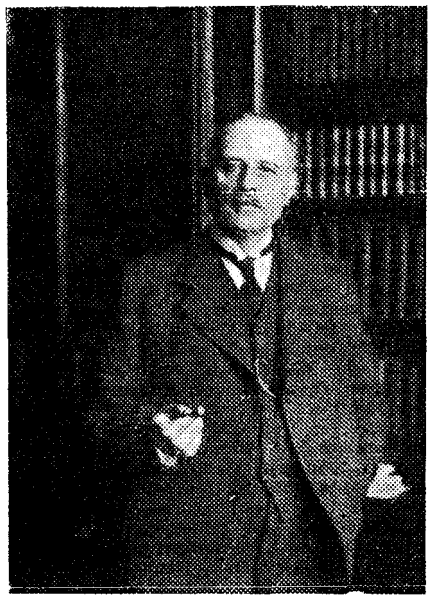
Ir. S. L. Mansholt, minister van de Voedselvoorziening, Landbouw en Visscherij, is 36 jaar oud. Hij studeerde aan de Landbouwschool te Deventer, waarna hij 3 jaar in Indië werkzaam was op een theeplantage in de Preanger. Teruggekomen vestigde hij zich op een boerderij in de Wieringermeer. Hij interesseerde zich zeer voor de wetenschappelijke zijde van het landbouwvraagstuk. Na het uitbreken van den oorlog heeft hij belangrijk ondergrondsch werk gedaan, vooral op het gebied van de voedselvoorziening der Westelijke provincies en voor de gevangenen in concentratiekampen van Vught, Amersfoort, enz. Hij voerde een commando in de B.S. en fungeerde na de capitulatie als loco-burgemeester van Wieringermeer.

De minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, **Gerardus v. d. Leeuw,** hoogleeraar aan de Universiteit te Groningen, werd 18 Maart 1890 te 's-Gravenhage geboren. Hij studeerde theologie aan de Universiteiten te Leiden, Berlijn en Goettingen. In 1916 promoveerde hij tot Doctor in de theologie. Hetzelfde jaar werd hij predikant der Ned. Herv. Gemeente te 's-Heerenberg. In 1918 werd de 28-jarige Doctor benoemd tot Hoogleeraar aan de Groningsche Universiteit, waar hij de vakken Godsdienstgeschiedenis, Phaenomenologie van den Godsdienst en encyclopaedie doceert. Verschillende boeken en geschriften verschenen van zijn hand. O.a. „Historisch Christendom", „Inleiding tot de Godsdienst-geschiedenis", „Mystiek", „Einführung in die Phaenomenologie der Religion", „Goden en Menschen in Hellas", „Achnaton", „La structure de la mentalité primitive", „Wegen en Grenzen (de verhouding van religie en kunst)", „Phaenomenologie der Religion", „Inleiding tot de Theologie", „De zin der Geschiedenis", „Onsterfelijkheid of Opstanding", „Bach's Matthaeus-Passion", „Gemeenschap, Gezag, Geloof". Onder de Duitsche bezetting had prof. van der Leeuw een belangrijk aandeel in het verzet der kerken.

De heer **W. Drees,** minister van Sociale Zaken, werd 5 Juli 1886 te Amsterdam geboren. Hij bezocht de H.B.S. en de Handelsschool in zijn geboortestad en was eenige jaren werkzaam bij de Twent-

Dr. P. H. Ritter jr.

De nieuwe Hoofdredacteur van
Keesings Historisch Archief

Wij prijzen ons gelukkig te kunnen mededeelen dat Dr. P. H. Ritter jr. zich bereid heeft verklaard de functie van hoofdredacteur van Keesings Historisch Archief te aanvaarden.

Dr. P. H. Ritter jr., de oudste zoon van Prof. Dr. P. H. Ritter, vele jaren hoofdredacteur van het oude „Nieuws van den Dag", genoot zijn opleiding aan het gymnasium, studeerde te Amsterdam en te Utrecht en promoveerde in 1909 te Utrecht. Voor zijn promotie vertoefde hij een tijdlang in het buitenland (Frankrijk). Kort na zijn promotie werd hij verbonden aan de Sociale afdeeling van het Centraal Bureau voor de Statistiek en werkte hij mede in de redactie van het tijdschrift van dat bureau. Tusschen 1911 en 1916 was hij verbonden aan het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, terwijl hij tevens secretaris was van de Commissie tot herziening van het mijnreglement, van de Commissie voor een algemeen mijnwerkersfonds en tweede secretaris van den Mijnraad. Ook verzorgde hij in deze jaren een rubriek in het dagblad „Het Vaderland". In 1916 werd hij chef der derde afdeeling ter Provinciale Griffie van Zeeland. In 1918 werd hij benoemd tot hoofdredacteur van het Utrechtsch Provinciaal en Stedelijk Dagblad. Sedert 1928 was hij tevens leider der boekenhalfuren bij de A.V.R.O. Hij was vele jaren lid van het hoofdbestuur van den Nederlandschen Journalistenkring, lid van het bestuur der Vereeniging van Letterkundigen en onder-voorzitter van de Tucht-Unie. In 1934 verwisselde hij zijn hoofdredacteurschap voor de functie van „algemeen leider van het gesproken woord" bij de A.V.R.O. Tevens had hij zitting in den redactieraad van „De Groene Amsterdammer" en was hij hoofdredacteur van „Het liberale weekblad". Als fel bestrijder, ook nog tijdens de bezetting, van het nationaal-socialisme en anti-semitisme, was hij aan de Bezettende Macht onwelgevallig. Van 7 October 1940 tot 18 September 1944 vertoefde hij in Duitsche gevangenschap. Hij werd eerst anderhalf jaar in het concentratiekamp Buchenwald, daarna te Sint Michiels-Gestel en te Vucht geïnterneerd. Zijn voornaamste publicaties, behalve artikelen op verschillend gebied in tijdschriften en couranten zijn:

1. **Juridische publicaties:** Een geannoteerde uitgave der Nederlandsche mijnwetgeving (in samenwerking met mr. N. C. Couvee). Idem van de verdragen der Tweede Vredesconferentie (in samenwerking met mr. J. B. de Klerk). Pers en Overheid (Praeadvies voor het Nederlandsch Journalistiek Congres te Rotterdam). Over Schoonheidswetgeving. Over beperkingen van drukpersvrijheid. Over moderne huwelijkswetgeving. Over de taal der wet en der ambtelijke administratie.

2. **Historische publicaties:** Een leven van kleur en gratie (geschiedenis van de Fransche literaire salons). De donkere Poort (2 deelen), een geschiedenis van Nederland gedurende de jaren 1914 tot 1918. Extreme figuren, studies over bekende Nederlanders uit de twintigste eeuw. Wisselend getij, een korte studie over Nederland gedurende veertig regeeringsjaren van Koningin Wilhelmina. Inleiding tot de spectatoriale geschriften van Justus van Effen (ter perse). Geschiedenis van Nederland tusschen 1918 en 1940 (in voorbereiding).

3. **Letterkundige kritiek en literatuurbeschouwing:** Studies over L. van Deyssel, over Ina Boudier-Bakker, over Andersen, over de Camera Obscura. De Kritische reis, een bundel over literaire figuren en verschijnselen.

4. **Romans:** Woeker, Kaïn en Abel, de Goede Herder. Vredenhof. Het welkom schandaal. Het gracieus avontuur.

5. **Didaktische geschriften:** De Kunst van het schrijven (studie over stilistiek) Van Stamelaar tot redenaar (studie over de welsprekendheid).

6. **Zedekundige en Sociologische publicaties:** De drang der zinnen in onzen tijd (studie over het sexueele vraagstuk, psychologisch en maatschappelijk bezien). Journalistieke geheimen (studie over publiciteitsproblemen). Vertrapten. Karakters (sociale typologie). Studie over het Nederlandsch volkskarakter. Ons volk en de tucht (praeadvies voor het Ned. Tucht-unie-congres te Utrecht).

7. **Lyrisch proza.** Zeeuwsche mijmeringen. De Hoorn der Schelde. Het land van wind en water. De ijlende reis. De legende van het juweel. De Kunst van het reizen. De lusten en lasten der redeneerkunst.

---

sche Bank. Van 1907—1919 was hij stenograaf bij de Staten-Generaal. Van 1911—1931 was hij voorzitter van de Federatie Den Haag der S.D.A.P. In 1913 werd hij gekozen tot lid van den Haagschen Gemeenteraad; van 1919 tot 1933 was hij wethouder der residentie. Sedert 1919 lid van de Prov. Staten van Zuid-Holland, sinds 1933 heeft hij zitting in de Tweede Kamer voor de S.D.A.P. Van het partijbestuur der S.D.A.P. maakt hij sinds 1927 deel uit. Voorts was hij o.a. lid van de Algemeene Armencommissie en van de Commissie betreffende de Werkloosheidszorg, voorzitter van de Centrale Commissie van Bijstand voor Arbeidsbemiddeling en van de Ver. van Ned. Arbeidsbeurzen, vice-voorzitter van den Raad van Beheer der H.T.M. en commissaris der Arbeiderspers. Tijdens de Duitsche bezetting ontwikkelde de heer Drees een belangrijke ondergrondsche activiteit. Hij was o.a. lid van het Vaderlandsch Comité en van het Convent van Politieke Partijen.

Gedurende een jaar zat hij als politiek gevangene opgesloten in het concentratiekamp Buchenwalde. Laatstelijk maakte hij deel uit van het college van vertrouwensmannen.

De minister van Openbare Werken, **Dr. Ir. J. A. Ringers,** is in 1885 te Alkmaar geboren, studeerde te Delft en trad daarna in dienst van den Waterstaat. Als waterbouwkundig ingenieur werd hem den bouw opgedragen van de nieuwe sluiskolk te IJmuiden, een waterbouwkundige onderneming van den grootsten omvang, dat ook in buitenlandsche kringen groote bewondering wekte. Voor dit werk was voltooid werd Ir. Ringers in 1927 de leider der toen opgerichte maatschappij tot uitvoering der Zuiderzeewerken. In 1930 volgde Ir. Ringers' benoeming tot directeur-generaal van den Rijkswaterstaat. In 1935 nam de heer Ringers ontslag als Directeur-Generaal wegens zijn benoeming tot lid van den Raad van Beheer der Ned. Indische Spoorwegmaatschappij. Na de oorlogsdagen in 1940 werd de heer Ringers als algemeen gemachtigde voor den wederopbouw en later bovendien voor de bouwnijverheid belast met de leiding van het herstel van het verkeerswezen, de drooglegging van de onderwaterzettingen en den verderen wederopbouw. In 1942 werd Ir. Ringers echter wegens zijn ondergrondsche activiteit — hij was o.m. lid van het Vaderlandsch Comité — door de Duitschers gearresteerd en tot aan de capitulatie gevangen gehouden

Ir. Theodorus Stephanus Gerardus Johannes Marie van Schaik, belast met de portefeuille van Verkeer en Energie, is geboren 8 December 1888 te Maastricht. Aan de Technische Hoogeschool behaalde hij het ingenieursdiploma. Na eenigen tijd werkzaam te zijn geweest bij de Wilhelminamijn te Heerlen, werd hij ingenieur bij de A.K.U. te Arnhem. Eenige jaren later werd hij benoemd tot onderdirecteur en enkele jaren daarna tot directeur-generaal van het A.K.U.-concern. Als zoodanig had hij een werkzaam aandeel bij den bouw en de inrichting van de melkwolfabriek van dit concern. Ir. van Schaik was gelieerd aan de illegaliteit te Arnhem.

H.M. de Koningin leidt de nieuwe regeering in:

„Nu of nooit" —

27 Juni — H.M. de Koningin heeft zich via den zender „Herrijzend Nederland" met de volgende woorden tot het Nederlandsche volk gericht:

Het nieuwe bewind is thans gevormd, het eerste, dat op vaderlandschen bodem is ontstaan na onze bevrijding en waarvan op twee na alle leden de bezetting hebben meegemaakt.

Wij staan nu als volk in zijn geheel klaar om te beginnen aan den opbouw van onze toekomst.

Het visioen, dat onze helden en heldinnen voor den geest stond, toen zij hun leven gaven voor recht en voor vrijheid, willen wij thans tot werkelijkheid maken. Nu is het wachten voorbij en tevens de alom gevoelde onzekerheid. Het oogenblik is aangebroken, waarop vorm gegeven kan worden aan onze toekomst. De toekomst eischt een democratisch beleid, met vastberadenheid uitgestippeld, welk beleid u zoo straks in de regeeringsverklaring zal worden uiteengezet. Ik behoef u niet te zeggen, dat er tallooze moeilijkheden en bezwaren, ja soms schier onoverkomelijke, op onzen weg liggen. Naast de schaduwen kan ik echter Goddank op sterke lichtpunten wijzen: het feit, dat wij in den donkeren tijd, die achter ons ligt, naar elkaar gegroeid zijn, het duidelijk merkbare verlangen naar eendracht, de groeiende gemeenschapszin en het onderling vertrouwen en naastenliefde.

Een onzer eerste plichten tegenover God, tegenover onze volksgemeenschap en tegenover onszelf is den bestaanden drang naar saamhoorigheid verder te ontwikkelen en het hoogste en beste wat in ons leeft in dienst te stellen van onze volksgemeenschap.

Wij willen ons ertoe zetten onszelf geestelijk op te bouwen en onze kinderen, elkeen naar eigen overtuiging, opdat wij als volk de moeilijkheden, die wij op onzen weg zullen ondervinden, te boven kunnen komen.

Immers, wij willen trachten voortrekkers en baanbrekers te zijn voor den nieuwen tijd, die voor ons ligt.

Een wereldtekort aan grondstoffen, aan afgewerkte goederen en aan sommige soorten van voedsel — en hierbij zij niet vergeten de gebrekkige mogelijkheden aan vervoer — dringt voorloopig de gedachte, dat wij onze toekomst geheel in eigen hand hebben, naar den achtergrond.

Gaarne doe ik een beroep op de vriendschap onzer bondgenooten om ons zooveel in hun vermogen ligt tegemoet te komen. Wij zijn hun erkentelijk voor hun geschenken en voor hetgeen zij ons leveren in onzen nood.

Ook doe ik een beroep op hen om te bereiken, dat uit Nederland geroofde en als zoodanig te herkennen goederen, die in Duitschland worden aangetroffen, zoo spoedig als dat kan aan Nederland worden teruggegeven.

Wij zullen onzen bondgenooten in geestelijk opzicht hun hulp vergoeden door een steunpilaar te zijn in het nieuw ontstaande Europa en wanneer wij in ons land weder kunnen opbouwen, zullen wij hun toonen, dat wij sterk zijn.

Ik heb mij overtuigd van de verwoestingen en van het gebrek, dat er geleden wordt in de meest geteisterde streken; ik doe een klemmend beroep op allen die iets bezitten, dat den bitteren nood kan lenigen, dit af te staan ten behoeve van onze zoo zwaar beproefde broeders en zusters; zij hebben letterlijk aan alles gebrek, aan het meest eenvoudige en allernoodigste.

Als wij ons straks mogen verheugen in de bevrijding van grooter Nederland onder de keerkringen, waaraan onze jongelingschap zoo bereid is zijn beste krachten te geven, zal op ons de plicht rusten het vernieuwde Koninkrijk op te bouwen.

De taak die ons wacht, en de verantwoordelijkheid, zoowel ten opzichte van het Vaderland als ten opzichte van ons Koninkrijk zijn ontzaglijk groot. Op dit historisch oogenblik geldt voorzeker de spreuk: nu of nooit.

Wij aanvaarden met vertrouwen die taak; ons jongste verleden heeft bewezen wat wij kunnen. Zij zal blijken niet te groot of te zwaar voor ons te zijn. God zal ons helpen.

Rede van den Min.-President —

Het regeeringsprogram —

Na deze toespraak van de Koningin, ontvouwde de nieuwe minister-president, prof. Ir. W. Schermerhorn in een rede, welke ongeveer vijf kwartier duurde, de groote lijnen van het te voeren beleid. Aan deze rede ontleenen wij het volgende:

„Zelden of nooit zal een regeering in ons land zijn opgetreden onder zwaarder omstandigheden dan thans het geval is. Geen druk en overheersching zijn er meer, die ons de tanden op elkaar doen zetten, ons dichter bij elkaar brengen en onze laatste krachten voor het verzet opwekken. Wij bleven achter met de kwade gevolgen van de tyrannie op schier elk terrein: materieel, moreel en geestelijk. Zij maken ons duidelijk, dat een nieuwe strijd begint op een ander front, met andere wapens als door de voorgangers van deze regeering zijn gehanteerd."

Na namens het Nederlandsche volk woorden van hulde en dank gericht te hebben tot de geallieerde volkeren voor alles wat zij voor en na de bevrijding voor ons deden, herdacht spr. alle Nederlanders, die sedert 10 Mei 1940 in den strijd voor het Vaderland vielen, en legde hij de plechtige belofte af, dat de regeering en het geheele volk alles wat in hun vermogen ligt zullen doen om de nagelaten betrekkingen het leven dragelijk te maken, ook al weten wij, dat nooit te vergoeden is wat zij verloren.

De „Slag om Nederland" —

Een woord van erkentelijkheid past voor het wijze besluit om den zetel der regeering op het juiste oogenblik naar het gastvrije Engeland te verplaatsen. Moge dit besluit in de benarde Meidagen groote verontrusting hebben gewekt, reeds zeer spoedig is het iederen Nederlander duidelijk geworden, dat destijds de eenige juiste weg is gevolgd.

Laten wij aan het begin van een nieuwe periode in de geschiedenis van ons land, deze niet met een onwaarachtigheid aanvangen, door te zeggen, dat wij uitsluitend bewondering koesteren voor hetgeen het kabinet in Londen ons te zien en te hooren heeft gegeven, maar overweldigend groote groepen beseffen, dat de historieschrijvers van ons volksleven in de toekomst, ziende naar het gevoerde beleid van deze jaren, tegen den achtergrond van de wereldworsteling, alleen oog zullen hebben voor die onverzettelijkheid en rechtlijnigheid, aan welke het te danken is, dat Nederland zijn erkende en ook gewaardeerde plaats in de slagorde der geallieerde krijgsmachten heeft hervonden. Dat dit geschiedde, is alleen al voldoende om aan Gerbrandy een blijvende plaats in de geschiedenis van Nederland toe te kennen.

Maar boven de leden van het kabinet stond de draagster van de kroon. Het is tijdens deze vijf jaren van strijd een zegen voor ons volk geweest, dat H.M. de Koningin in deze worsteling om ons volksbestaan zoo volstrekt voorop is gegaan, zich daarbij tegenover ons in de verdrukking vaak uitend met een nauw verholen hartstocht. Haar geest was niet alleen een kracht voor hen, die in Nederland zwak waren, maar moet eveneens een prikkel ten goede hebben beteekend voor onze ambtsvoorgangers in Londen.

Eenmaal zal de geschiedenis oog hebben voor de onvergankelijke grootheid van de Koningin en voor de blijvende verdienste van prof. Gerbrandy en zijn medewerkers.

Toen in Februari 1945 het volgende kabinet-Gerbrandy is opgetreden, werd reeds verklaard, dat dit zoo spoedig mogelijk na de volledige bevrijding zou aftreden en nadat aan dit voornemen gevolg was gegeven, heeft H.M. de Koningin de opdracht tot vorming van een nationaal kabinet voor herstel en vernieuwing gegeven aan twee formateurs.

Herstel en vernieuwing —

In die omschrijving van de opdracht zijn de gedachten uitgedrukt, die de taak der regeering bepalen.

Herstel van al hetgeen ons volk voor zijn materieele bestaan noodig heeft, herstel ook van alles en van alle instellingen, die ons geestelijk klimaat bepaalden en die ons volk dierbaar waren. Daarbij tegelijk de vernieuwing in welk woord uitgedrukt wordt, dat in ons nationale leven op allerlei punten ook tekorten werden gevoeld die verlangens hebben gewekt en den wil tot verbetering hebben gesterkt.

Niet de eenvoudige leuze: het moet alles anders worden, zal ons moeten leiden, maar wel een hersteld en verdiept besef van goed en kwaad, van hetgeen voor de samenleving behoort te volgen uit het belijden van ieders diepste levensbeginselen, hoe verschillend die op zichzelf ook mogen zijn. Het gaat om het scheppen van nieuwe vormen, waarin de wezenlijke geestelijke waarden, die ons volksleven door de eeuwen heen hebben gedragen en beheerscht, tot nieuwe uitdrukking, en als het kan, tot nieuwe heerlijkheid zullen komen.

Nog steeds: in oorlog —

Ongeacht dit, naar het geteisterde Nederland gekeerde aangezicht der nieuwe regeering, ziet zij in de allereerste plaats haar taak in de algemeene oorlogvoering tegen Japan en in de bevrijding van Indonesië. In onze 20ste eeuw is vaak gesproken over de zedelijke verplichting van Nederland tegenover Indië. Deze plicht treedt nu naar voren met grijpbare consequenties, ook voor den gemiddelden burger van ons volk. Deze oorlog zal aan ons allen hooge eischen blijven stellen en zal ook ons materieele herstel belemmeren.

De historische slag in de Javazee, waarin de beste tradities van de Koninklijke Marine zijn gehandhaafd en misschien overtroffen, was het brandpunt in de wanhopige worsteling, waarin Nederlandsch-Indië tijdelijk ten onder ging.

In dezen strijd om Indië verloren wij een groot deel van onze strijdmacht, doch het resultaat was, dat ook de vijand zoo zwaar werd getroffen, dat het hem niet kon gelukken zijn overwinningstocht in de richting van Australië voort te zetten. Het kabinet acht het een nationale zaak er voor te zorgen,

dat ons aandeel in de bevrijdingsstrijd zoo groot mogelijk zij. Daarom zal, zij het op andere wijze dan tot heden, de algemeene oorlogvoering van het Koninkrijk een belangrijk deel van de aandacht en de zorgen van den minister-president vergen en zal de militaire activiteit, in verband met de werving, oefening en uitrusting van personeel voor leger, vloot en luchtmacht, nog een groot deel van het aspect van ons volksleven blijven bepalen.

Een nationaal kabinet —

De formateurs hebben onder „nationaal kabinet" nog iets meer willen verstaan dan een kabinet op breede basis in den ouden zin van het woord.
De gemeenschappelijke strijd heeft bij duizenden in den lande het besef gewekt van een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor den komenden strijd tegen verwarring en verarming en voor den opbouw van ons volksleven in een stijl, die niet te schril afsteekt bij den geest, waarin tijdens de bezetting duizenden het offer van hun leven brachten.

Oude en nieuwe scheidingslijnen —

Daarom moesten de formateurs ook nog met andere factoren rekening houden, dan met beginselen en programma's der partijen, welke bij het uitbreken van den oorlog in de volksvertegenwoordiging waren gerepresenteerd. Allerlei tegenstellingen beheerschen op dit oogenblik ons volksleven vaak sterker, dan die in de politieke programma's tot uitdrukking komen. Juist deze tegenstellingen geven, indien men ze veronachtzaamt, aanleiding tot groote spanningen.
Wij denken aan de houding der voormalige illegaliteit tegenover de z.g. legale wereld. Hierbij ontmoeten wij de poging der illegaliteit, om de krachten, die daarin tijdens bezetting en onderdrukking werden gewekt, thans ook maatschappelijk tot gelding te brengen. Dit laatste houdt echter gevaren in, omdat indien voor dezen drang geen juiste wegen worden gebaand, de neiging zal ontstaan, de illegaliteit dien invloed te verschaffen langs staatkundigen weg, welk middel op den duur ondoeltreffend moet worden geacht. Het staatkundig leven immers voltrekt zich nu eenmaal naar andere gezichtspunten, dan die, welke gelden bij de selectie van persoonlijkheid en karakter, van durf en onbuigzaamheid, zooals die zich in de wereld van het verzet heeft geopenbaard. En toch ligt in die verzetswereld een voor ons volksleven bij uitstek vruchtbare scheiding der geesten en zal het noodzakelijk zijn, deze groep op de plaats te brengen, waar zij het bevruchtende werk kan volvoeren, dat noodzakelijk is.
Voorts hadden de formateurs te zien — eenerzijds naar de groepen die hun politiek tehuis in de bestaande partijen blijven zien, — anderzijds naar hen, die in dat opzicht andere denkbeelden voorstaan, en die, als uitvloeisel van vernieuwing in de houding van allerlei groepen op sociaal en cultureel gebied, ook wijzigingen in de politieke structuur verwachten en nastreven.
Voorts staan naast elkaar de reeds vóór 1940 politiek georganiseerden en de groote massa van hen, die het inzicht, dat dit een burgerplicht is, pas tijdens de bezetting hebben verworven, of pas na de laatste verkiezingen de stemgerechtigde leeftijd bereikten.
Dan verder ging het voor de kabinetsformateurs om de verbinding tusschen het bezette Nederland en de krachten, die richtinggevend waren buiten het bezette gebied. Eindelijk is er het verschil dat is gegroeid tusschen Noord en Zuid na September 1944.
Het behoeft echter geen verwondering te wekken, dat bij de gegeven zeer groote verscheidenheid van overwegingen een volkomen synthese op ieder gebied niet kon worden bereikt. Niettemin mag van het kabinet gezegd worden, dat het op breede basis tot stand is gekomen.
Met voldoening stellen wij vast, dat de regeering niet alleen lichamelijk, maar ook naar den geest weer geheel op Nederlandschen bodem staat, dat Nederland weer uit Nederland geregeerd wordt.

Nederland in de wereld —

Betreffende het buitenlandsch beleid verklaart de regeering, dat dit naast de deelneming aan den oorlog tegen Japan zal zijn gericht op de internationale samenwerking met al onze bondgenooten, ter bevordering van vreedzame internationale verhoudingen en ter beveiliging van de positie van het Koninkrijk en mitsdien van zijn samenstellende deelen.
Het herstel van het internationale handelsverkeer heeft de bijzondere aandacht der regeering. De voorlichting van het buitenland over Nederland en die van ons volk over het buitenland heeft haar actieve belangstelling. De buitenlandsche dienst zal worden gemoderniseerd; de plannen daarvoor liggen gereed. De minister zonder portefeuille, dr. J. H. van Royen, zal den minister van Buitenlandsche Zaken bijstaan en hem bij afwezigheid kunnen vervangen onder de primaire verantwoordelijkheid van laatstgenoemde.
Onze buitenlandsche politiek culmineert in de vraag naar onze verhouding tot het verslagen Duitschland. Het Nederlandsche volk heeft daarmee een rekening te vereffenen op schier elk gebied. Wij zullen daarbij voor onze rechten strijden en niet dulden, dat daaraan tekort wordt gedaan ter wille van den wederopbouw van het Duitsche bedrijfsleven. De Nederlandsche regeering zal bij de geallieerde mogendheden haar eischen tot schadevergoeding indienen en in het bijzonder krachtig aandringen op teruggave van door de Duitschers gestolen goederen en vervanging daarvan door andere goederen, indien zij niet meer te achterhalen zijn.
In ditzelfde verband aanvaardt dit kabinet ook de gedachte van minister Van Kleffens om de mogelijkheid tot schadevergoeding door middel van annexatie van Duitsch gebied open te houden. Deze annexatie is echter zoozeer een zaak, die gedragen of verworpen moet worden door het zakelijk inzicht van ons volk, dat de regeering er prijs op stelt te bevorderen, dat door een openbare discussie de publieke meening zich hierover in bezonkenheid vormen kan. Ten aanzien van de overzeesche gebiedsdeelen zal de regeering de voorbereiding vervolgen van hun nieuwe statuut binnen het Koninkrijk, op den grondslag van de rede van de Koningin van 7 December 1942.

Leger en vloot —

Onze krijgsmacht moet thans opnieuw worden gevormd. Terwijl de dienstplicht blijft gehandhaafd en onmiddellijk zal worden toegepast, wanneer dit voor de personeelsvoorziening van de krijgsmacht ter zee of te land noodig blijkt, voorziet voorloopig de aanneming van oorlogsvrijwilligers voor het overgroote deel in de personeelsbehoefte.
Voor enkele categorieën van geschoolde krachten zal in bepaalde gevallen oproeping volgens de dienstplichtwet geschieden.
In Engeland wordt op het oogenblik een leger gevormd, dat deel moet nemen aan den strijd in het Verre Oosten; 22.000 man worden gereed gemaakt om in Australië voor hetzelfde doel te worden opgeleid.
In Nederland worden de binnenlandsche strijdkrachten, die onder de bezielende leiding van Prins Bernhard tijdens de laatste moeilijke maanden van de bezetting tot een krachtig verzetsinstrument zijn aaneengesmeed, omgevormd tot onderdeelen van de Nederlandsche krijgsmacht. Een begin is gemaakt met de vorming van officieren- en onderofficierenkader. De uit de krijgsgevangenschap terugkeerende officieren zullen na een nauwkeurige selectie opleiding ontvangen in de moderne krijgskunde en in de moderne wapentechniek en aan de hand van de resultaten van die opleiding opnieuw worden geselecteerd.
Een nieuw Nederlandsch leger is aldus in wording. Bovenaan staat de bevrijding van Indië. Ook ten aanzien van de bezetting van Duitschland willen wij aan onze internationale verplichting voldoen. Wij willen onze leger-organisatie opbouwen in aansluiting aan de organisatie van de geallieerde legers.
Dit sluit ook in een verjonging van het leger, vooral van het kader.
De goede illegale werkers zullen in de normale legerorganisatie moeten worden opgenomen en samengevoegd met de goede krachten uit het oude kader, terwijl de personen uit de B. S. die niet voor het leger in aanmerking kunnen of willen komen, in passende maatschappelijke posities zullen worden geplaatst.
Tot welke sterkte de Koninklijke Marine kan worden opgebouwd, wordt op het oogenblik nog uitsluitend bepaald door de mogelijkheden, welke bestaan voor de verkrijging van materieel en door het beschikbare aantal officieren en onderofficieren en manschappen met oorlogservaring en kennis van modern materieel. De Koninklijke Marine leed zware verliezen en het overgebleven personeel aangevuld met officieren, onderofficieren en manschappen die in Nederland achterbleven na 14 Mei 1940, en met oorlogsvrijwilligers, zullen in een verhouding van ongeveer een op drie de nieuwe vloot bemannen. Een modern smaldeel van kruisers, torpedojagers en onderzeebooten met de noodige ondersteuning van luchtstrijdkrachten wordt hiervoor bestemd.
Bovendien is in de Vereenigde Staten een mariniersbrigade in opleiding teneinde voor de oorlogvoering in het Oosten te worden ingezet.

Normale gezagsverhoudingen —

Teneinde de geheele bevolking zoo snel mogelijk tot een regelmatig leven terug te voeren is het noodig, dat er weer overzichtelijk en voor iederen burger duidelijke bestuursapparaten bestaan, opdat mede daardoor ook weer gezonde gezagsverhoudingen kunnen groeien.

Militair gezag —

Nergens moeten bestuursapparaten van het Militair Gezag worden gehandhaafd op plaatsen, waar de te vervullen taak even goed of beter door het burgerlijk bestuur kan worden vervuld. Met alle waardeering voor het streven en voor de bereikte resultaten van het M.G., moet

worden vastgesteld, dat het naast elkaar werken van een burgerlijk bestuur en het M.G. de gezagsverhoudingen vaak bemoeilijkt.
Het M.G. zal uiterlijk op 1 September zijn geliquideerd, uitgezonderd in die functies en op die plaatsen, waarin zulks door de regeering noodzakelijk wordt geacht of tot instandhouding van de verbinding met de geallieerde militaire autoriteiten in Nederland gewenscht is.

Herstel van de democratie —

In de tweede plaats is voor het herstel der gezagsverhoudingen noodzakelijk, dat de democratische organen worden hersteld, door middel waarvan het volk contrôle kan uitoefenen op en deelnemen aan het bestuur, en waarin de overheid verantwoording kan afleggen van bepaalde daden. De openbaarheid is hierbij een der essentieele punten van de democratie.
Het herstel der vertegenwoordigende colleges zal zoowel voor Staten-Generaal, Provinciale Staten als voor de gemeenteraden geschieden.
Bij de samenstelling van de colleges, die het volk tot de eerstkomende verkiezingen zullen vertegenwoordigen, zal rekening moeten worden gehouden zoowel met hen, die daarin voor 1940 zitting hadden als met hen, die tijdens de bezetting, hetzij in of buiten de verzetsbeweging, verantwoordelijkheid hebben gedragen. Ook voor eerstgenoemde categorie gelde, dat mag worden verlangd, dat zij het vertrouwen van het volk gedurende de jaren der bezetting niet hebben verloren.
Het kabinet meent, dat in dit verband de z.g. Nationale Adviescommissie een belangrijke taak kan vervullen, in het bijzonder bij het samenstellen van een noodparlement, dat noodzakelijk geacht wordt.
De regeering stelt er prijs op en vertrouwt, dat de regeling op het noodparlement zal worden aangenomen in de vergadering der in 1940 fungeerende Staten-Generaal, nadat tot haar bijeenroeping bij afzonderlijk koninklijk besluit een machtiging zal zijn verkregen. Uiteraard zal deze vergadering vooraf aan een zuivering moeten zijn onderworpen.
Dit noodparlement zal in functie blijven tot de eerstkomende verkiezingen. Het tijdstip der verkiezingen wordt niet alleen bepaald door de technische mogelijkheden alleen. Er dient aan het volk ook gelegenheid te worden gegeven, zich een denkbeeld te vormen omtrent de vraagstukken, die thans de politieke scheidingslijnen bepalen. Zonder bijzondere omstandigheden zal hiervoor zeker met een jaar moeten worden gerekend. Beslissingen van bijzondere draagwijdte of een conflict met het noodparlement zou eerder tot verkiezingen moeten voeren.
Er komt een vernieuwend element in de gezagsverhoudingen, indien men bij de organisatie van het bestuur organen van het volksleven zelf sterker betrekt dan tot heden toe het geval was. Eenerzijds bij de voorbereiding van maatregelen door middel van aan de regeering te verstrekken advies, anderzijds bij de toepassing van allerlei door de regeering te geven voorschriften en verordeningen kunnen daartoe door de regeering bevoegd verklaarde colleges een zelfstandige taak vervullen, terwijl zij ook in daarvoor in aanmerking komende gevallen verordenende bevoegdheden zullen kunnen uitoefenen.

De zuivering —

De zuivering van de ambtelijke en van de bedrijfswereld en de berechting van landverraders en collaborateurs is een van de ernstigste en moeilijkste problemen uit ons volksleven. Gerechtvaardigde grieven en troebele instincten spelen door elkaar heen. Doortastendheid en het overzien der consequenties zijn beide noodig.
De regeering zal daarom met kracht optreden, niet alleen tegen leden van de N.S.B. maar ook tegenover hen, die zich op welke laakbare wijze dan ook tijdens de bezetting op ergerlijke wijze hebben verrijkt. De regeering acht het noodzakelijk, dat dezulken voorloopig in verzekerde bewaring worden gesteld, totdat de wijze, waarop zij hun vermogen tijdens de bezetting vergaarden, zal zijn opgehelderd niet alleen, maar zij, indien de ontoelaatbaarheid daarvan vaststaat, dit ook volledig door den staat in beslag hebben zien nemen.
Wij achten verder een doortastende rechtvaardige zuivering noodig voor het ambtelijk apparaat. De eischen moeten scherper worden met een hoogere graad van verantwoordelijkheid en naar gelang van de positie van den ambtenaar. Het is voorts noodig een scherp onderscheid te maken tusschen zuivering op grond van onvaderlandslievende gedragslijn tijdens de bezetting en de beoordeeling van de algemeene geschiktheid van den ambtenaar, welke laatste geen zuiveringsgronden kan opleveren.
Tevens zal de mogelijkheid in aanmerking genomen worden, dat, hoewel niet politieke onbetrouwbaarheid is bewezen, het algemeen vertrouwen in bepaalde gevallen onherstelbaar verloren is. Naast het zuiveringsbesluit is zoo juist een regeling getroffen, waardoor de keuze der disciplinaire maatregelen niet beperkt wordt tot hetzij ontslag, hetzij handhaving, doch ook andere minder ver reikende maatregelen dan ontslag mogelijk worden.
Voorts zal overwogen moeten worden of aan de ambtelijke zuivering niet een administratief-rechtelijk karakter moet worden gegeven.

Voorstellen zijn te verwachten van invoering van een algemeen geldende regeling, die de mogelijkheid biedt en de voorwaarden schept, dat het bedrijfsleven door middel van tuchtrechtelijke beoordeeling wordt gezuiverd, terwijl de wederopbouw van het bedrijfsleven niet meer dan strikt noodig is wordt gestoord. Ingrijpende financieele maatregelen echter zullen iedere soort, uit hoofde van samenwerking met, of hulpverleening aan den vijand verkregen winst, teniet moeten doen.

De berechting zal met spoed ter hand worden genomen, vooral van de leidende personen van de N.S.B. en van de oorlogsmisdadigers. Op een snelle zuivering van de politie zal in het bijzonder worden aangedrongen, speciaal in de groote steden. Hierbij zal niet alleen op onvaderlandslievende daden, maar ook op corruptie gelet worden. Na deze zuivering van de politie moet de politieke opsporingsdienst zooveel mogelijk in handen der politie worden gebracht, terwijl het onderzoek moet worden toevertrouwd aan daartoe te scheppen, uit justitieel oogpunt bevoegde, organen. Het tribunaal-besluit moet worden herzien.

De zuivering van de pers dient snel te geschieden. Over de mogelijkheid tot verschijning of over definitief verbod van, op grond van het persbesluit, verboden bladen zal zoo spoedig mogelijk een beslissing worden genomen.

Leniging van stoffelijken nood —

Niet alleen de voedselvoorziening, doch ook de ontzettende nood op het gebied van huisvesting en huisraad, van kleeding en schoeisel eischt dringend voorziening. De voor ieder zichtbare ruïneering van ons nationale voortbrengingsapparaat levert hierbij echter bijna onoverkomelijke bezwaren. Dit apparaat moet weer op gang worden gebracht, daarvoor is arbeid noodig en voor die arbeid is noodig voorziening in de directe nooden der arbeiders.
Gelijkmatige verdeeling van de armoede beteekent, dat ieder zich wat moet ontzeggen, daarbij de rijksten het meest, doch helaas ook alle anderen.
Onze arbeidskracht is vrijwel het eenige dat ons gelaten werd en deze zelfs nog lang niet in de mate als voor den oorlog. Werkelijke welvaart kunnen wij alleen maar opbouwen door arbeid.
Voorloopig zal al hetgeen noodig is, zoo mogelijk moeten worden ingevoerd. Tegelijk moet echter een beroep op de bevolking worden gedaan om vooral hen, die in de zoo jammerlijk geteisterde streken een nieuw leven moeten beginnen, dit eenigszins dragelijk te maken. De regeering vertrouwt, dat de vrijwillige inzameling van huisraad enz. voldoende resultaten zal opleveren om andere maatregelen overbodig te maken. Zij staat echter wel op het standpunt, dat het in beginsel ongeoorloofd is, dat de eene burger, ten gevolge van oorlogsvernielingen, geen stoel heeft om op te zitten en de ander over huisraad beschikt, dat hij slechts een maal in de week of in het geheel niet gebruikt.

Economisch Herstel —

Organisatorische en financieele saneering is noodzakelijk en een hoog opgevoerd werktempo van de regeling, naast een uitgebreide en psychologisch juiste voorlichting, wil van het herstel van het Nederlandsche bedrijfsleven binnen redelijken termijn iets terecht komen.
Herstel en opbouw van het Nederlandsche productievermogen zal alleen doeltreffend kunnen geschieden op den grondslag van een algemeen sociaal-economisch-financieel plan. Zulk een plan dient te worden ontworpen na aanwijzingen door den ministerraad, door een in te stellen wetenschappelijk Planbureau. Daarom zal de regeering een vaste kern van eersterangs krachten ter beschikking stellen en verder zal een beroep tot medewerking worden gedaan op alle wetenschappelijke en practisch geschoolde krachten, waarover ons land beschikt, zoowel uit het bedrijfsleven als uit de wereld van het hooger onderwijs.
De belastingpolitiek, de prijs- en loonpolitiek en de sociale politiek vormen essentieele onderdeelen van zulk een plan, zoo goed als de analyse van de arbeidsmarkt en materiaal-politiek. Voor de eerste phase van het regeeringsoptreden is noodig een Noodplan 1945. Daarnaast moet direct een begin worden gemaakt met het opstellen van een Herstelplan 1946—1948, dat drie jaren moet omvatten en waarvan een aantal onderdeelen, met name de bouwnijverheid, reeds direct moet worden gezien in een veel langer tijdsbestek.
Het herstel van het Nederlandsche bedrijfsleven zal moeten worden gezocht in opvoering van de productie, van de productiviteit van zijn arbeid en van de werkgelegenheid, speciaal in die takken van bedrijf, die de eerste levensbenoodigdheden: voeding, woning, kleeding en schoeisel vervaardigen en in die industrieën, welke voor energievoorziening en transport van primair belang zijn. Daarnaast zal een gezamenlijk optreden

op de buitenlandsche markten voor inen verkoop noodzakelijk zijn, evenals het afsluiten van handelsaccoorden en internationale productie-overeenkomsten, ter bevordering van den export.

Bedrijfsorganisatie —

De regeering zal een regeling ontwerpen voor de organisatie van het bedrijfsleven in groote samenvattende eenheden, waarin overheid, ondernemers en arbeiders hun plaats verkrijgen, welke organen onder goedkeuring van hooger gezag, algemeen bindende regelingen zoowel op sociaal als op economisch terrein voor de bedrijfstakken kunnen vaststellen.

Achterstand inhalen —

De regeering acht het van het grootste belang, juist vanwege den grooten achterstand, die in onze technische en wetenschappelijke outillage op menig gebied is ontstaan, onderzoekingsarbeid naar de technische, economische, sociale en cultureele aspecten van de productie zoo sterk mogelijk te bevorderen.

Scheepvaart —

Plannen voor aanvulling en vernieuwing van de koopvaardijvloot zijn in behandeling en binnen zeer korten tijd kan een aanvang gemaakt worden met de uitvoering van den bouw van schepen zooveel mogelijk op Nederlandsche werven. Nieuwbouw van zeeschepen, kustvaartschepen en visschersschepen is noodig. Voortgegaan zal worden met de uitwerking van een pensioenregeling voor het personeel der koopvaardijvloot.

Problemen van den eigendom —

De regeering is verder voornemens een onderzoek in te stellen naar de vraag, voor welke bedrijfstakken, gedeelten van bedrijfstakken of ondernemingen, naast die van het mijnbedrijf en de Nederlandsche Bank, een overgang van particulier eigendom naar den publieken of semi-publieken eigendom is geboden. In dit verband zal ook worden onderzocht wat dient te gebeuren met de verbeurdverklaarde en onder beheer gestelde bezittingen van Duitsche of van Nederlandsche onderdanen.

Het agrarisch fundament —

Onze land- en tuinbouw verkeeren in buitengewoon moeilijke omstandigheden en de vooruitzichten voor den komenden oogst zijn ongunstig.
Het herstel van de geteisterde gebieden zal met de meeste kracht worden aangevat.
Reeds met de herstelwerkzaamheden dient de grondslag te worden gelegd voor een complex van maatregelen, welke op langen termijn zullen moeten worden uitgevoerd om de vooraanstaande positie, welke onze land- en tuinbouw steeds hebben ingenomen, ook in de toekomst te handhaven.
De regeering zal alles in het werk stellen om te bereiken, dat de bewerkers van den bodem duurzaam die belooning ontvangen, welke hun toekomt.

Voedselvoorziening —

De voedselvoorziening van ons volk baart nog vele zorgen. Het is aan de thans afgetreden regeering gelukt, met de krachtige hulp van onze bondgenooten, om reeds zeer snel na de volledige bevrijding den ergsten honger te stillen. Doch reeds spoedig zullen wij op eigen krachten deze taak moeten voortzetten. Slechts indien de geheele bevolking, in alle sectoren van het bedrijfsleven, haar plicht verstaat, zal het mogelijk zijn om te voorkomen, dat het tegenwoordige rantsoen moet worden verminderd.
Nog niet allen, die in den landbouw thuis behooren, zijn regelmatig aan het werk, terwijl de verzorging van de gewassen en het vee hier en daar zeer veel te wenschen overlaat. Deze toestand is ontoelaatbaar en de regeering acht het haar taak, alles in het werk te stellen, hieraan een snel einde te maken. Wij vertrouwen, dat wij er in zullen slagen onzen intensieven land- en tuinbouw op steeds hooger plan te brengen.

Financiën —

Het verschaffen van zekerheid met betrekking tot de buitenlandsche valutaverhoudingen is van het allergrootste belang. Deze zekerheid mag echter niet worden gekocht met verbintenissen, die den gulden duurzaam op een maatschappelijk niet verantwoord peil zouden blijken te fixeeren, daar dit bijv. zou noodzaken tot het voeren van een binnenlandsche deflatie-politiek, die — na overwinning der huidige schaarschte — tot elken prijs moet worden voorkomen.
De voornaamste financieele problemen, waarvoor ons land is gesteld, zijn in drie groepen te verdeelen:
1. de vaststelling en regeling van de erfenis der laatste 5 jaren.
2. De financiering van de loopende buitengewone uitgaven voor de oorlogvoering, de noodhulp en den steun bij den herbouw en het op gang brengen der bedrijven.
3. De dekking der normale publieke uitgaven met inachtneming van een groeiende overheidstaak.
Wat de vaststelling van de erfenis der laatste 5 jaren betreft. zal erkenning van de bestaande openbare schuld, inclusief het uitstaande (en bonafide verkregen) staats- en centrale bankgeld, en het toekennen van een economisch en sociaal verantwoorde tegemoetkoming in geleden personeele en materiëele oorlogsschade als een nationale verplichting moeten worden beschouwd. In verband met de regeling dier erfenis zal er in de eerste plaats voor moeten worden gezorgd, dat de bestaande geldovervloed geen ontoelaatbare prijsstijging veroorzaakt, respectievelijk het voortbestaan van een zwarte markt in de hand werkt, en dat deze overvloed daartoe zoo spoedig mogelijk verdwijnt.
Daarnaast zullen maatregelen worden getroffen met betrekking tot de openbare schuld om te zorgen, dat de rentedienst daarvan dragelijk blijft en op het budget voldoende speelruimte komt voor andere noodzakelijke publieke uitgaven.
Ten behoeve van de in deze opzichten gewenschte saneering zullen eenige heffingen ineens onvermijdelijk zijn. Zij zullen in het bijzonder hen treffen, die van den oorlog hetzij in hun vermogen, hetzij in hun inkomen hebben geprofiteerd en hen, die gezien hun draagkracht daarvoor het meest in aanmerking komen.
De buitengewone uitgaven zullen gedurende den eersten tijd een sluitende begrooting onmogelijk maken. Voor deze uitgaven zal hoofdzakelijk door leeningen, die ten deele in het buitenland zullen moeten worden ondergebracht, dekking gezocht moeten worden. Ten behoeve van den steun bij de financiering van het economisch herstel komt de oprichting van overheidswege in aanmerking van een Nationaal Herstel-Financieringsmaatschappij, die in de kredietbehoeften, die de particuliere banken niet kunnen vervullen, zal kunnen voorzien.
De belastingopbrengsten zullen groot moeten zijn. Zal de volkshuishouding in staat zijn, zonder te zeer in haar ontplooiing te worden geremd, aan dezen eisch te voldoen, dan moet het nationaal inkomen, zoowel in nominalen als in reëelen zin, stijgen.
Zoowel bij de keus der belastingen als bij de besteding der overheidsgelden zal daarmede zooveel mogelijk moeten worden gerekend. Naast het zuiver fiscale zal dus aan het sociaal-economische gezichtspunt in de begrootingspolitiek de plaats worden verleend.

Rechtsorde van den arbeid —

Betreffende sociale zaken valt op te merken dat het belang van heel ons volk dringend een vergrooting van de arbeidsgelegenheid en het scheppen van verhoudingen eischt, waaronder met volle toewijding wordt gewerkt en arbeidsconflicten worden vermeden. De werkers van hoog tot laag zullen zoowel in openbare bedrijven als in particuliere ondernemingen bij het bedrijf moeten worden betrokken op een wijze, die hen doet gevoelen, dat met hun rechten, belangen en gevoelens rekening wordt gehouden, maar dat zij dan ook mede verantwoordelijk zijn en dat een goede vervulling van hun taak een maatschappelijke plicht is. In de leiding van de bedrijfsorganisaties zullen arbeidersvertegenwoordigers zitting moeten krijgen, terwijl in ondernemingen van eenigen omvang ondernemingsraden voor georganiseerd overleg tusschen de ondernemers en vertegenwoordigers van het personeel dienen te worden gevormd.
Bij regelingen op het gebied van den arbeid zal nauw contact worden gehouden met de samenwerkende werkgevers- en arbeidersorganisaties.
Een minimumlevensstandaard zal zijn te waarborgen, waarbij inzonderheid rekening is te houden met de prijzen der gedistribueerde goederen. Zoolang de ontwrichting van het bedrijfsleven en het tekort aan grondstoffen het niet mogelijk maken allen arbeid te waarborgen, zullen de gevolgen daarvan voor de arbeiders moeten worden opgevangen door wachtgeldregelingen en werkloosheidsuitkeeringen van een ander karakter dan de vroegere steun. Hiertegenover staat echter dat geen wachtgeld meer mag worden uitgekeerd aan hen die redelijken arbeid weigeren, onder welk voorwendsel dan ook.
Met kracht zal worden voortgewerkt aan de reeds in Londen ter hand genomen voorbereiding van een uitbreiding der sociale verzekeringen en voorzieningen èn voor de loonarbeiders èn voor andere bevolkingsgroepen. Daarbij staat voorop de urgentie van een verbetering der ouderdomszorg.

Cultureele zaken —

Het ligt in de bedoeling, het departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen te maken tot de centrale plaats, vanwaar uit de volksopvoeding in den breedsten zin kan worden bevorderd. Het onderwijs in de engere beteekenis des woords, de opvoeding in den ruimeren zin en de zorg voor de Nederlandsche beschaving zullen daartoe afzonderlijk de grootste aandacht verdienen en niettemin nauw verbonden moeten zijn. De Radio-omroep zal bij dit departement worden getrokken. Met het oog op de groote cultureele beteekenis van pers en film zal worden nagegaan, in hoeverre deze zaken aan dit departement zullen moeten worden toevertrouwd. Op het gebied der kunst zal de regeeringsbemoeiing van den grond af moeten worden georganiseerd, hetzelfde geldt van de volksopvoeding in den ruimsten zin, daar-

onder begrepen de lichamelijke opvoeding en de jeugdbeweging.
Een algeheele reorganisatie van het onderwijs zal worden voorbereid, zoowel van het hooger als van het middelbaar en het lager.
Ook de plaats van het nijverheidsonderwijs en de aansluiting van sommige takken hiervan aan andere vormen van onderwijs zal nader worden overwogen.
Oud-minister Bolkestein is bereid gevonden zijn reorganisatieplannen aan het onderwijs dienstbaar te maken door de aanvaarding van de opdracht volledige plannen tot reorganisatie van het onderwijs voor uitvoering gereed te maken.

Openbare werken en wederopbouw —

Verder is door de regeering een nieuw ministerie van openbare werken ingesteld. Daaronder zullen als voornaamste diensten ressorteeren rijkswaterstaat, de dienst der Zuiderzeewerken, het technisch gedeelte van de rijksgebouwendienst, de organisatie van den wederopbouw en van de bouwnijverheid, de dienst uitvoering werken en de rijksdienst voor afvalwaterzuivering. Verder zal een regeling worden getroffen tusschen het ministerie van Binnenlandsche Zaken en het ministerie van Openbare Werken, waardoor het technisch gedeelte van den dienst der volkshuisvesting eveneens onder het ministerie van Openbare Werken zal worden gebracht.
Het zwaartepunt van de taak van het ministerie zal liggen in de zorg voor het herstel van het verkeerswezen, voor de drooglegging van onderwaterzettingen en voor den wederopbouw van al wat aan onroerend goed in den oorlog verloren ging. Verder zal alles op alles worden gezet om de groote inundatiegebieden Walcheren en Wieringermeer watervrij te hebben vóór de winterstormen kunnen worden verwacht.

Volkswoningbouw —

Het woningtekort is ontstellend groot: door de vernielingen in de oorlogsjaren en door het feit, dat in die jaren bijna niets bijgebouwd is, terwijl normaal 40.000 woningen per jaar moeten worden gemaakt om de bevolkingstoeneming op te vangen en onbewoonbaar geworden woningen te vervangen. Wil men den achterstand in 10 jaar inhalen en de vernielde woningen binnen dezen tijd herbouwen, dan zullen jaarlijks 65.000 à 70.000 stuks moeten verrijzen.
De voornaamste taak van het ministerie is mede te helpen aan het opbouwen van organisaties, die bij machte zijn, het wederopbouwwerk in het gewenschte tempo uit te voeren. Van deze organisaties zullen in vele gevallen bestaande instellingen de kern kunnen uitmaken. Doch dit alles kan alleen slagen, indien op korten termijn voldoende hoeveelheden materialen en materieel in het land komen. Letterlijk aan alles is gebrek, doordat Nederland leeggezogen is tijdens de bezetting. Hout, staal, kalk, glas, bouwmachines, vrachtauto's enz. enz. zullen moeten zijn ingevoerd, alvorens met kracht begonnen kan worden. En dan moeten de arbeiders werkkleeding, schoeisel, gereedschap en fietsen hebben. Het zal door al deze tekorten een moeizaam begin worden.

Verkeer en Energie —

De regeering heeft gemeend een afzonderlijk ministerie voor Verkeer en Energie te moeten stichten, waaraan worden toevertrouwd de zorgen voor spoorwegen, wegverkeer, luchtvaart, mijnbedrijven, electriciteitsvoorziening, gasvoorziening en al hetgeen verder met energiebedrijven verband houdt. De regeering is voornemens de particuliere mijnen in Limburg volledig te nationaliseeren en daartoe de voorbereidende maatregelen te treffen, opdat de eerstkomende gekozen volksvertegenwoordiging zich over deze plannen zal kunnen uitspreken.
De afdeeling luchtvaart van het departement zal aanzienlijke versterking en moderniseering behoeven.

Moderne voorlichting —

Tenslotte de regeeringsvoorlichtingsdienst. Een moderne staat heeft in dezen tijd behoefte om naast het verband met de burgers door middel van de volksvertegenwoordiging ook op allerlei gebieden, die niet in de volksvertegenwoordiging ter sprake komen, op het oogenblik dat haar dienstig voorkomt, rekening en verantwoording af te leggen van haar daden en ook de burgers in kennis te stellen van de overwegingen, die tot bepaalde maatregelen voeren. Deze voorlichtingsdienst zal op gepaste wijze als het ware het denken der regeering voor het volk reproduceeren. Zij zal voor alles eerlijkheid dienen te betrachten.
De regeering wenscht een hartelijke verhouding tot de Nederlandsche pers en treedt haar met vertrouwen tegemoet, echter ook met de opmerking, dat zonder geestelijke discipline in de perswereld geen vertrouwenspositie tegenover de regeering mogelijk is. Wij hopen intusschen, dat men het verschil tusschen hetgeen door ons als regeeringsvoorlichtingsdienst wordt aangekondigd en het door velen gehate begrip propagandaministerie goed zal verstaan. Het gaat hierbij geenszins om geestelijke en ook niet om directe politieke beïnvloeding, ook al zijn wij ons bewust, dat een goede voorlichting nooit zonder invloed blijft.

De regeering als team —

Teneinde zoo doeltreffend mogelijk te werken worden een aantal kleine colleges uit de ministerraad gevormd, onder voorzitterschap van den minister-president, aan welke colleges bevoegdheid tot beslissen over bepaalde zaken wordt gedelegeerd.
Zoo is er gevormd een raad voor algemeene oorlogvoering, bestaande uit de ministers van Overzeesche Gebieden, Oorlog, Marine, Buitenlandsche Zaken en Scheepvaart; een raad voor binnenlandsch bestuur, bestaande uit de ministers van Binnenlandsche Zaken, van Justitie, van Sociale Zaken, van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van Financiën en van Oorlog, een raad voor economische zaken, bestaande uit de ministers van Buitenlandsche Zaken, van Overzeesche gebiedsdeelen, van Handel en Nijverheid, van Voedselvoorziening, Landbouw en Visscherij, van Financiën, van Sociale Zaken en van Verkeer en Energie; tenslotte de raad voor wederopbouw, omvattend de ministers van Openbare Werken, van Binnenlandsche Zaken, van Verkeer en Energie, van Handel en Nijverheid, van Voedselvoorziening, Landbouw en Visscherij, van Sociale Zaken en van Financiën.
Aldus hopen wij in deze colleges groepen van vraagstukken door bespreking snel tot oplossing te kunnen brengen. Ook naar beneden toe willen wij door het bij elkander brengen van de ambtenaren der verschillende departementen onnoodige correspondentie voorkomen en snelle behandeling van zaken bevorderen.
Wij willen de opsomming eindigen met een kort woord tot allen die de regeering in haar zware taak hebben bij te staan. Het vaderland verwacht van u, dat gij alle bureaucratie de deur uit zet, en in iederen burger den medemensch wilt erkennen. Er moet vóór alle dingen een einde komen aan elken vorm van geknoei, en de regeering zal niet opzien tegen harde maatregelen bij iederen vorm van bewezen corruptie. Slechts op deze, dikwijls pijnlijke, manier, zal het mogelijk zijn, het aanzien van het Nederlandsche ambtenarencorps te herstellen.
Alleen de daden der regeering, ook al zijn de omstandigheden waaronder wij moeten werken nog zulk een verontschuldiging, zullen de rechtvaardiging van deze woorden kunnen brengen.
Wij weten dat het op talrijke plaatsen in zeer verschillende groepen der bevolking onrustig is, dat allerlei groepen bereid zijn per eigen gelegenheid te trachten zich op kleine schaal eigen recht te verschaffen.
Het zoeken van eigen wegen is ons uit de bezettingsjaren niet vreemd en het zal zeker geen kunst zijn, om ook nu onder deze omstandigheden in de geestelijke atmosfeer, waarin wij nu leven, weer de ondergrondsche practijk tot nieuw leven te wekken en aan te vuren tot activiteit op die punten, waar men meent, dat de overheid tekort schiet.
Laat ik dan nu hier van deze plaats nog eenmaal spreken als lid van de Adviescommissie van de Landelijke K.P.-leiding en tot allen, die met zulke gedachten rondloopen met grooten nadruk de vraag richten: bent gij bij voorbaat bereid in deze regeering te zien de centrale K.P. van het Nederlandsche volk, die gereed staat om met uw aller hulp uit Gods kracht, de oneindig zware maar niet hopelooze taak te aanvaarden, om alle krachten in het Nederlandsche volk te bundelen en te richten op het eene doel, de herrijzenis van het nationale bestaan van het Nederlandsche volk? Het zal daarvoor noodzakelijk zijn, dat ieder van ons bereid is iets op te geven van zijn eigen opvattingen, bereid om ook het inzicht van hem, die boven hem gesteld is niet van tevoren als onjuist, als slap of wat u maar wilt, te brandmerken. Het gaat vandaag aan den dag om het „nu of nooit", misschien om het „er op of er onder". Wij, uwe regeering, gelooven aan de gezonde krachten in het Nederlandsche volk. Wij doen een beroep op u en vragen uw aller medewerking van hoog tot laag, waar gij ook staat. Met minder dan dat kunt gij niet toe, zijt gij niet verantwoord voor de zaak van ons volk, die toch ook u ter harte gaat, gij oude K.P.-er, of wie gij ook zijt. Wij moeten tezamen de nieuwe wegen vinden van leiding en gezag, van vrijheid en zelftucht, van critiek en van vertrouwen. Wij staan open voor uw wenschen en gedachten, maar zij zullen ons niet van dien rechten weg afbrengen, dien wij gezamenlijk moeten gaan.
Rekent u daarbij op ons, wij rekenen op u.

(Het Parool, Het Vrije Volk, De Maasbode, A.N.P.)

Koninklijk Huis —

Prinses Juliana in Ottawa —

1 Juli — Prinses Juliana is in Ottawa aangekomen, waar zij door de drie prinsesjes werd opgewacht. Prinses Juliana deelde mede, dat zij ongeveer tien dagen in Ottawa zou blijven, alvorens voorgoed te vertrekken.

De Koningin in den Haag —

6 Juli — H. M. de Koningin bracht een officieel bezoek aan de Residentiestad. De bevolking bereidde haar een geestdriftige ontvangst. (A.N.P. - Aneta)

A. NEDERLAND —

M.G. en Burgerlijk Bestuur —

1 Juli — De ministerpresident verklaarde in zijn rede van 27 Juni, dat het M. G. uiterlijk op 1 September zal zijn geliquideerd.

Van belang is in dit verband, zoo lezen wij in De Tijd van 27 Juni, dat de instelling van het M. G. nauw samenhangt met de regeling van het bestuur over het bevrijde Nederlandsche gebied, neergelegd in het zgn. „Legal Agreement", op 16 Mei 1944 gesloten tusschen de Nederlandsche, Britsche en Amerikaansche regeeringen. In deze overeenkomst werden de bevoegdheden en de verhouding van Geallieerde militaire en Nederlandsche bestuursinstanties geregeld voor de zgn. „eerste of militaire phase", die zou verloopen tusschen de bevrijding van Nederlandsch gebied en het oogenblik, waarop het geheele bestuur weer aan de Nederlandsche regeering zou overgaan. De opheffing van het Militair Gezag, dat in die verhouding de verbindingsschakel tusschen het Geallieerde Hoofdkwartier en het Nederlandsche burgerlijke bestuur vormde, veronderstelt dus ook het einde van deze „eerste phase" en zou dus moeten samenvallen met of voorafgegaan worden door de opheffing van de Geallieerde bestuursinstanties, die bij de afwikkeling van de oorlogsomstandigheden betrokken zijn. Die opheffing zou een soort van officieel „vertrek van de Canadeezen" beteekenen, van wie er echter ongetwijfeld nog velen, verbindingsinstanties zoowel als verlofgangers, welkome gasten onder ons zullen blijven.

Herwaardeering goudvoorraad —

ƒ 2970 (2098) per kg. fijn

2 Juli — Blijkens den weekstaat van de Nederlandsche Bank, opgemaakt per 2 Juli 1945 is de voorraad gouden munt en muntmateriaal, die verleden week nog te boek stond met ƒ 931.484.375, gedaald tot ƒ 712.789.732, een vermindering dus van ƒ 218.694.000. De Nederl. Bank deelt naar aanleiding van deze daling het volgende mede:
Het door de Nederl. Bank N.V. voor de bezetting naar het buitenland overgebrachte goud is voor een gedeelte door de Nederlandsche regeering te Londen in het algemeen belang besteed, dan wel gereserveerd voor den aankoop van goederen voor de bestrijding van loopende uitgaven en voor het geven van onderpand ter verkrijging van een bankierscrediet in de Ver. Staten van $ 100.000.000. Het goud ter vrije beschikking van de Nederl. Bank bedraagt thans 239.996 kg. fijn. In overeenstemming met den thans geldenden dollarkoers van ƒ 2.65 kan het goud worden gewaardeerd op ƒ 2970 (was tot nog toe ƒ 2098) per kg. fijn. Deze waardeering leidt tot het op den weekstaat opgenomen bedrag van ƒ 712.800.000. De winst, voortvloeiende uit de herwaardeering van den goudvoorraad, is op de creditzijde der balans afzonderlijk opgevoerd onder een post Bijzondere reserve ten beloope van ƒ 209.277.097. (De Tijd)

Regeling voor het reizen naar Duitschland —

2 Juli — Met betrekking tot het reizen naar Duitschland gelden thans — naar van de zijde van de S.H.A.E.F. wordt medegedeeld — de volgende bepalingen:
1. Toestemming om Duitschland te betreden zal alleen worden gegeven aan personen onder militair bevel voor strikt militaire doeleinden of aan personen, die in dienst staan van de bezettingstroepen.
2. Het reizen naar Duitschland wordt niet toegestaan voor persoonlijke, familie- of zakenaangelegenheden.
3. Bijzondere bepalingen zijn van kracht ten opzichte van grensgangers. (Personen, woonachtig in Nederland bij de Nederlandsch-Duitsche grens, wier werkkring het dagelijks betreden en verlaten van Duitschland vereischt. Inlichtingen daaromtrent kunnen worden ingewonnen bij het hoofdkwartier van den dichtstbijzijnden grenswachtsector.)
4. Slechts de geallieerde militaire autoriteiten zijn bevoegd om toestemming te verleenen voor het betreden van Duitsch gebied door Nederlandsche onderdanen.
(A.N.P.)

Weer electr. stroom voor huishoudelijk verbruik —

2 Juli — Het Ministerie van Handel en Nijverheid maakt bekend, dat voor zoover zulks nog niet heeft plaats gevonden, met ingang van 15 Juli a.s. een begin zal worden gemaakt met de electriciteitslevering aan de particuliere verbruikers in het geheele land. De kolenpositie is echter zeer ernstig, zoodat de stroomlevering slechts mogelijk is, als het publiek zich zeer groote beperkingen oplegt.
De volgende rantsoenen gelden per periode van 60 dagen: December—Januari 26 kwh., Februari-Maart 19 kwh., April-Mei 12 kwh., Juni-Juli 8 kwh., Augustus-September 12 kwh., October-November 23 kwh.; of indien de meteropname op een ander tijdstip plaats heeft: Januari-Februari 22 kwh., Maart-April 16 kwh., Mei-Juni 9 kwh., Juli-Augustus 9 kwh., September-October 18 kwh., November-December 26 kwh.
Bovengenoemde rantsoenen gelden uitsluitend voor verlichting en huishoudelijk verbruik.
Voor diegenen, die uitsluitend of in hoofdzaak electrisch koken gelden de volgende rantsoenen: voor gezinnen van 2 personen 85 kwh. per periode, voor elk gezinslid meer 15 kwh. per periode extra.

Stroom uit Duitschland —

Britsche deskundigen leiden vanuit het hoofdkwartier van het Militair Gezag der Rijnprovincie de omvangrijke werkzaamheden om, vóór de winter aanbreekt ons land van electriciteit te voorzien. Dagelijks worden mijlen kabel van den Rijn naar Noordelijk Nederland gelegd. Deze kabels zullen ons land de ontbrekende energie verstrekken om de stilliggende fabrieken op gang te brengen en de electrische treinen weer te doen rijden.
(A.N.P. - Aneta)

Uitbreiding binnen- en buitenlandsch telegraafverkeer —

3 Juli — In het binnenlandsche telegraafverkeer in het Westen des lands zijn met ingang van heden weer een aanzienlijk grooter aantal plaatsen onderling bereikbaar.
Verder worden met ingang van heden weer particuliere telegrammen voor een aantal buitenlandsche bestemmingen aangenomen.
Deze zijn toegelaten naar Nederlandsch-Indië, de Vereenigde Staten van Amerika en bezittingen, met uitzondering van de door Japan bezette gebieden.
Naar Groot-Brittannië, de Britsche dominions en bezittingen, met uitzondering van Ierland en de door Japan bezette gebieden, mogen voorloopig alleen particuliere telegrammen worden verzonden in antwoord op uit die landen ontvangen telegrammen met betaald antwoord.
Overigens is het telegraafverkeer met het buitenland nog aan tal van beperkende bepalingen onderworpen.
(A.N.P. - Aneta)

Staking op de Maurits —

3 Juli — Op de staatsmijn Maurits is een wilde staking uitgebroken. Slechts 28 mijnwerkers zijn afgedaald.
Op de cokesfabrieken van de Maurits heeft de commissie van bijstand het werk gestaakt. De gasproductie is stopgezet.
Hoewel de vakbondleiders de stakers hebben opgeroepen het werk terstond te hervatten, is de staking op de Maurits voortgezet.
Ir. Groothoff, directeur der Staatsmijnen, deelde mede, dat de staking 3 à 4000 mijnwerkers omvat. Hij zal de regeering verzoeken de revisie-commissie ter beoordeeling van de gestes der mijndirecties te benoemen. Ir. Groothoff kent de motieven der stakers niet.

6 Juli — Het werk in de Maurits is hervat. De federatie van Mijnwerkersbonden, de Alg. Bond van werkers in het Mijnbedrijf en de commissie van de bovengrondsche arbeiders hebben hun afkeurend standpunt ten opzichte der staking bekend gemaakt.
Na gedurende drie dagen, zijn reeds vóór de staking vastgestelde besprekingen met alle vooraanstaande figuren uit het mijnbedrijf te hebben gevoerd, heeft de minister van Verkeer en Energie, ir. Van Schaik, 6 Juli Heerlen verlaten. Vóór zijn vertrek heeft de minister een communiqué verstrekt, waarin de wijze, waarop de staking op de staatsmijn „Maurits" werd opgezet, algemeen werd afgekeurd.
Het communiqué behandelt kwesties, welke van groot belang zijn voor den gang van zaken op de mijnen. Hiertoe behooren o.m. de pensioenregeling, waarvoor algemeene richtlijnen zijn vastgelegd, en de zuivering.

De Wieringermeer —

De herstelwerkzaamheden begonnen —

4 Juli — Dezer dagen werd een aanvang gemaakt met de herstelwerkzaamheden aan den Wieringermeerdijk. Een zandzuiger, enkele sleepbooten en onderlossers zijn aangekomen en konden onmiddellijk in bedrijf worden gesteld. Inmiddels zijn de plannen geheel gereed gekomen. Er zal ter plaatse van het gat in den dijk een nieuw stuk dijk worden gelegd ter lengte van 735 meter. Men rekent er op, dat met dit werk twee maanden zullen zijn gemoeid, zoodat begin September met de bemaling kan worden begonnen. Naast de beide gemalen Lely en Leemans, welke ongeveer bedrijfsklaar zijn en waarvan de capaciteit 1750 m3 per minuut bedraagt, worden door de N.V. Werkspoor een zestal hulpgemalen geleverd, waarvan er reeds drie gereed zijn. Deze hulpgemalen zullen tezamen een capaciteit van 1800 m3 per minuut bezitten, zoodat de totale waterverplaatsing tot het dubbele wordt opgevoerd. Tevens wordt de mogelijkheid overwogen het gemaal van de vier Noorder koggen voor de eerste twee meter in te schakelen.
De eerste droogmaling van den polder duurde ongeveer zeven maanden, de inzet van de hulpgemalen beteekent derhalve een tijdsbekorting van 3½ maand. Zonder groote tegenslagen kan er op worden gerekend, dat voor de winterstormen komen, de polder droog zal liggen. (A.N.P.)

Eereraden voor de kunst —

5 Juli — De Vereenigde Eereraden der kunstenaarsberoepen hebben in overleg met de regeering en uit kracht van de hun door het M.G. verstrekte opdracht als hun oordeel uitgesproken, dat van

de drie groote groepen van door kunstenaars op het gebied van hun beroep begane handelingen, hier opklimmend naar den graad van ernst genoemd: a) onderwerping aan maatregelen van den bezetter en zijn handlangers op het gebied van kunstenaarsberoepen, b) daadwerkelijk profiteeren van maatregelen en instellingen van den bezetter enz., c) ondersteunen en propageeren van maatregelen en instellingen van den bezetter enz., geen enkele met een principieel juiste, loyale houding ten opzichte van het vaderland, de kunst en de cultuur vereenigbaar is en dat alle zoodanige tijdens de bezetting begane handelingen in strijd waren met de moreele verplichtingen der kunstenaars jegens hun land en hun regeering, ook als men handelde op gezag of advies van anderen.
Zij meenen, dat met deze openbare veroordeeling volstaan kan worden met betrekking tot de volgende handelingen: het voldaan hebben aan de zoogenaamde aanmeldingsverplichting voor de Nederlandsche Cultuurkamer; het voldaan hebben aan de voor het lidmaatschap vereischte formaliteiten (zgn. Ariërverklaring); het in het openbaar zijn opgetreden als kunstenaar of zich anderszins als kunstenaar in het openbaar hebben doen gelden.
Zij behouden zich een nader onderzoek voor van ernstige tekortkomingen of misdragingen, in het bijzonder van die, te rekenen tot groep C, en van bepaalde onder A en B begrepen gevallen van niet in groepsverband hun beroep uitoefenende kunstenaars.

Uitspraken:

Dr. Rudolf Mengelberg's beleid gedurende de bezetting als artistiek leider van het Concertgebouw werd gelaakt.

Prof. dr. Willem Mengelberg behoort in Nederland nooit meer den dirigentstaf te voeren.

Ed. van Beinum kan na 1 Juli weer optreden als dirigent van het Concertgebouworkest.

Johan de Meester, regisseur van het Residentietooneel mag tot 1 Sept. 1945 zijn functie niet uitoefenen.

De staking in Rotterdam —

7 Juli — In de Rotterdamsche haven brak op 28 Juni een staking van vrij grooten omvang uit. De Scheepvaartvereeniging „Zuid" verklaarde dat het een wilde staking was.
De arbeiders eischten o.a.: verstrekking van nieuwe schoenen en overalls, loonsverhooging en wachtgeldregeling.
Omtrent de voorgeschiedenis ontleenen wij aan Het Vrije Volk van 5 Juli, dat reeds tijdens den bezettingstijd namens de Centrale Bond, de R.K. Bond en de Prot. Chr. Bond van Transportarbeiders en enkele betrouwbare ondernemersvertegenwoordigers, besprekingen werden gevoerd over een nieuwe regeling der arbeidsverhoudingen, die een wezenlijke erkenning beoogden van de plaats die de arbeid en de arbeider in het bedrijfsleven innemen. Ten aanzien hiervan werd een overeenkomst bereikt, die in latere officieele besprekingen werd bevestigd. Deze overeenkomst houdt in de onmiddellijk in practijk te brengen volledige medezeggenschap der arbeidersvertegenwoordigers in alle sociale aangelegenheden, die op den havenarbeid betrekking hebben. De vorm van deze medezeggenschap zal vervolmaakt worden door instelling van een lichaam, waarin de belangen der bedrijfsgenooten aan de orde zullen worden gesteld en waarin beide groepen gelijkelijk vertegenwoordigd zullen zijn.
De gedurende de illegaliteit voorbereide en sindsdien bevestigde overeenstemming bevat voorts de erkenning van het principe der bestaanszekerheid voor den havenarbeider onder alle omstandigheden. Voor Rotterdam werd tot dit doel de havenarbeidsreserve bestemd; voor Amsterdam werd een speciaal lichaam geschapen, de Samenwerkende Havenbedrijven (S.H.B.), waarin alle losse arbeiders in vasten dienst worden opgenomen. Een definitieve loonhoogte kon niet bij voorbaat worden bepaald. Wel werd een voorloopige regeling vastgesteld, waarbij in vertrouwen op de medewerking der overheid garanties werden toegekend, zoowel voor de losse als voor de vaste arbeiders. Daarbij werd tegelijkertijd bepaald, dat alle loonen, tarieven, toeslagen en vergoedingen direct na de bevrijding aan de omstandigheden moesten worden aangepast. Bij de onderhandelingen daarover deed zich een moeilijkheid voor: gedurende de besprekingen in de illegaliteit was geen overeenstemming verkregen met de Amsterdamsche werkgevers over de voorwaarden waaronder de in de S.H.B. in vast dienstverband opgenomen vroegere losse arbeiders hun werk zouden hebben te verrichten. De Amsterdamsche ondernemers voerden nu na de bevrijding op eigen gelegenheid alvast een regeling in, waarvan zij wisten, dat deze niet de instemming had van de organisaties, en die op ernstige bezwaren stuitte van de Rotterdamsche werkgevers.
Dit leidde ertoe, dat de Rotterdamsche ondernemers wel bereid waren tot loonsverhooging, maar niet tot de volle 25%, zoolang er geen oplossing gevonden was in het geschil over de arbeidsvoorwaarden der S.H.B.-arbeiders te Amsterdam. Het tempo der besprekingen bleek te langzaam. En toen zich een incident voordeed tusschen eenige arbeiders en de op diefstallen controleerende B.S., brak op de „Samneagh" de staking uit. De E.V.B. plaatste zich achter de zich spoedig uitbreidende staking.
Hoewel door de Scheepvaartvereeniging „Zuid" op 2 Juli aan de stakers werd medegedeeld, dat de loonen met terugwerkende kracht van 28 Mei af met 25% zouden worden verhoogd, en over de andere eischen overleg gepleegd zou worden met de vakorganisaties, werd de arbeid niet hervat.

Min.-pres. over den gang van zaken —

Den 3en Juli hield prof. Ir. W. Schermerhorn een radiorede, waarin hij met verwijzing naar zijn rede van 27 Juni, er aan herinnerde dat zoowel werkgevers als arbeiders verantwoordelijk zijn voor het tot stand komen van een „rechtsorde van den Arbeid". Hij laakte de houding der werkgevers die de oude methode van „eerst afwijzen of half aanvaarden en tenslotte toch aanvaarden" in toepassing brachten, en wees op de zwakheid van deze houding. Voorts vroeg spr. of het wel aanging, dat die arbeiders die werken op de meest kwetsbare punten van ons productieproces, eischen stellen welke zij door staking kracht bijzetten, eenvoudig omdat zij meenen, een en ander te kunnen afdwingen?
De minister-president deelde mede, dat de regeering een verplicht lidmaatschap der Eenheidsvakbeweging niet kan aanvaarden. Het Nederlandsche volk heeft het recht zich in vrijheid te organiseeren zooals het zelf wenscht De regeering is bereid de nieuwe organisatie te erkennen, doch op voorwaarde, dat zij de spelregels, welke bij het scheppen van geregelde toestanden en sociale rechtvaardigheid moeten gelden, erkent en er naar handelt.
Al dezulken, die den weg van de wilde staking gaan, waarbij niet tevoren een redelijk overleg plaats vindt, zullen de regeering vierkant tegenover zich vinden. Aan dit soort stakingen moet een einde komen.
Er liggen zes schepen in de haven te wachten en een belangrijk aantal, onderweg naar Rotterdam, zal bij dezen gang van zaken naar andere dan Nederlandsche havens worden verwezen. Onze voedselvoorziening verkeert dus in gevaar. Doch de regeering wil niet op de havenarbeiders een beroep doen met het oog op den nijpenden voedseltoestand, maar alleen tegenover een stel eerlijke arbeiders, die het in den grond der zaak niet slecht meenen, maar die een der weinige middelen hanteeren welke hun in den strijd om het bestaan zijn gegeven. „Mannen van Rotterdam, steunt de regeering in haar strijd voor recht en orde. Arbeiders wij verwachten dat de haven van Rotterdam, de levensader van ons volk, weer gaat draaien".

Drees stelt onderzoek in —

Het ontbreken van radiotoestellen had tot gevolg dat het meerendeel der arbeiders eerst in den loop van den 4en Juli kennis namen van den inhoud der rede. Inmiddels liet de minister van Sociale Zaken zich ten stadhuize in Rotterdam op de hoogte stellen van den stand van zaken. Hij weigerde met de E.V.B. te onderhandelen, zoolang deze de methode volgt, eerst te staken en dan pas te onderhandelen.
Burgemeester Oud deed een dringend beroep op de havenarbeiders om de voedselpositie niet in gevaar te brengen. De samenwerkende vakorganisaties verspreidden eveneens strooibiljetten, waarin zij kennis gaven, dat het gezag het noodig had geoordeeld vrijwilligers op te roepen, hetgeen voor de bonden aanleiding was een laatste dringend beroep tot de stakers te richten om weder aan den slag te gaan.

Staking beëindigd —

Den 6en Juli is de staking beëindigd. Bij deze beëindiging heeft de Eenheidsvakbeweging echter als voorwaarde gesteld, dat de eischen der arbeiders vóór 26 Juli dienen te worden ingewilligd. Zoo niet, dan zou men zich gedrongen zien opnieuw een staking en wel van landelijken aard te proclameeren.
Van de zijde der E.V.B. deelde men 7 Juli mede, dat een eventueel op 26 Juli te proclameeren staking beperkt zou blijven tot Rotterdam.
(Maasbode, Het Vrije Volk, De Waarheid, A.N.P.)

Internationaal instituut voor sociale geschiedenis —

2 Juli — De Harvard Universiteit, de meest bekende der Vereenigde Staten, heeft professor Posthumus, directeur van het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, te Amsterdam, het aanbod gedaan het instituut naar de Harvard Universiteit over te brengen.
Er zijn besprekingen gaande van financieelen en technischen aard om dit belangrijke instituut, dat door de Duitschers geheel is leeggestolen, voor ons land te behouden. (A.N.P. - Aneta)

A. ARGENTINIE —

Toestand in Argentinië —

6 Juli — President Farrell van Argentinië deelde in een bijeenkomst van hooge leger- en marineofficieren mede, dat tegen het einde van dit jaar, vermoedelijk in November a.s., verkiezingen zouden plaats vinden.
De verkiezingen zouden absoluut vrij zijn. Sprekend over den politieken toe-

stand van het land verklaarde Farrell, dat deze nog niet geregeld was en in dit verband oefende hij critiek uit op de oppositiehouding van studenten, professoren, politici en journalisten. Het was aan de regeering bekend, wie hierachter zit en wie de campagne van politieke onrust financiert, terwijl het tevens vaststond, dat bepaalde bladen hierbij betrokken waren. Generaal Farrell ontkende, dat de economische en sociale politiek van de regeering tegen het kapitaal gericht was. hij wees er echter op, dat een groot deel van de ontevredenheid voor rekening kwam van enkele machtige schatrijke figuren, die hun bevoorrechte positie trachten te handhaven en een verbetering van de positie van de arbeidersklasse trachten tegen te gaan. De Vice-President Perron, verklaarde o.m., dat de regeering uitsluitend wenscht, dat Argentijnsche problemen door Argentijnen in Argentinië zullen worden opgelost. Hij voegde er nog aan toe, dat degenen, die trachten een opstand in het land te veroorzaken, om buitenlandsche belangen te dienen, er terdege rekening mede dienden te houden, dat de Argentijnen, indien uitgedaagd, zouden vechten tot den laatsten druppel bloed. (Reuter)

A. AUSTRALIË —

Australische premier overleden —

4 Juli — De wnd. minister-president en minister voor het leger der Australische regeering, Forde, heeft bekend gemaakt, dat John Curtin, de Australische premier, is overleden.

B. CHINA —

Acht jaar oorlog in China —

Radiorede van Tsjiang Kai-sjek —

7 Juli — Ter gelegenheid van het feit, dat China acht jaar geleden met Japan in oorlog kwam, heeft Tsjiang Kaisjek voor de radio een boodschap tot het Chineesche volk gericht, waarin hij o.m. zeide: „De oorlog is heden in een beslissend stadium gekomen. Ik verwacht ongetwijfeld een geallieerde landing in Japan. Wij verwelkomen onze geallieerden, die schouder aan schouder met ons in China vechten. Ik heb er reeds herhaaldelijk op gewezen, dat China een leidende positie zal innemen. Wij moeten geen enkele opoffering uit den weg gaan." (Reuter)

C. DUITSCHLAND —

Het lijk van Goebbels —

3 Juli — In een omroepbericht uit Moskou werd medegedeeld, dat het lijk van Goebbels gevonden is op een binnenplaats van de rijkskanselarij te Berlijn. De poging der ᛋᛋ om het lijk met benzine te verbranden is niet geheel geslaagd. De ontdekking werd gedaan door filmoperateurs, die thans een documentaire film maken over Berlijn. (Reuter)

Beieren —

3 Juli — De Amerikaansche militaire gouverneur van Beieren, zoo meldt radio Luxemburg, heeft verklaard, dat het bestuur over Beieren omstreeks November uitsluitend in Duitsche handen zou kunnen worden gelegd, wanneer de vooruitgang der afgeloopen twee maanden voortgaat. Amerikaansche troepen zullen echter veiligheidsdiensten blijven verzorgen. (Reuter)

Anti-fascistische jeugdorganisatie —

3 Juli — De leider van de Duitsche communistische partij bepleitte in een radiorede de stichting van een antifascistische jeugdorganisatie, waarin de sociaaldemocraten en de communisten zouden zijn vereenigd.

Geen pro-Fransche inlijvingspropaganda in het Saargebied —

7 Juli — Joseph Nagalsky, een inwoner van het Saargebied, beschuldigd van het verspreiden van in Duitschland gedrukte pamfletten, waarin werd aangedrongen op aansluiting van het Saargebied bij Frankrijk, werd door het geallieerde militaire gerechtshof alhier, veroordeeld tot 10 jaar gevangenisstraf en een boete van RM. 30.000.

Voorts werden nog 6 inwoners van het Saargebied door de Amerikaansche autoriteiten gearresteerd, wegens propaganda voor de inlijving van het Saargebied bij Frankrijk, welke propaganda beschouwd werd als politieke activiteit, welke schadelijk kon zijn voor de geallieerde legers. (A. F. P.)

D. ENGELAND —

Groote Dam voor Scapa Flow —

2 Juli — De Britsche admiraliteit heeft den bouw van een grooten dam voor Scapa Flow bekend gemaakt. Achter dezen wal van 2½ K.M. lengte, was de Britsche vloot veilig voor een herhaling van aanvallen zooals die, waarin een Duitsche onderzeeër het slagschip „Royal Oak" in Oct. 1939 tot zinken bracht. (A.N.P. - Aneta)

De verkiezingen —

5 Juli — Voor het eerst sinds 10 jaar ging het Britsche volk ter stembus, na een verkiezingsstrijd van ongewone felheid, waarin de conservatieven die onder aanvoering van Churchill het „vrije particuliere initiatief" propageeren vooral de Labourpartij tegenover zich vonden, die het „socialistisch gemeenebest Groot Brittannië" nastreeft. In zijn laatste verkiezingsrede formuleerde Churchill de voornaamste programpunten van de conservatieve partij als volgt: het winnen van den oorlog tegen Japan, snelle demobilisatie van het Britsche leger, het bouwen van huizen en het winnen van den vrede. Churchill legde er den nadruk op, dat een nederlaag van zijn regeering vele Europeesche landen aan het „geweld van het communisme" zou overleveren. Naar schatting hebben 25 millioen menschen hun stem uitgebracht. Vooraanstaande vertegenwoordigers van de Engelsche Conservatieven en de Labour hebben in een uitzending voor Amerikaansche radioluisteraars de belofte afgelegd, dat welke partij ook de verkiezingen zal winnen, zij haar volle medewerking zal blijven verleenen in den oorlog tegen Japan, teneinde dezen vijand zoo spoedig mogelijk te verslaan. De plaatsvervangende leider der Labourpartij, Greenwood, zeide: „Er zijn enkele dingen, waar we het hier allen over eens zijn: Engeland is zeer trotsch op Churchills leiderschap in den oorlog en wat ook het resultaat van onze verkiezingen moge zijn, wij zullen de Vereenigde Staten ter zijde blijven staan, totdat Japan verslagen zal zijn.

Naar Reuter meldt is Churchill niet gerechtigd te stemmen. Door een vergissing komt n.l. zijn naam niet voor op de kiezerslijst.

Eerst 26 Juli zullen de stemmen geteld worden wanneer de stembussen van de troepen zijn aangekomen. Het 38e parlement zal 1 Augustus bijeenkomen en 640 zetels tellen. (A.N.P. - De Volkskrant)

Erkenning Poolsche regeering —

5 Juli — Het Britsche ministerie van Buitenlandsche Zaken heeft een communiqué uitgegeven, waarin wordt verklaard dat Groot-Brittannië de voorloopige Poolsche regeering van nationale eenheid erkent. De Britsche en de Poolsche regeering zullen vertegenwoordigers benoemen met den rang van ambassadeur. De regeering van Groot-Brittannië beschouwt de vestiging van de nieuwe voorloopige Poolsche regeering als een stap in de richting van vervulling van datgene, wat op de Krim-conferentie is besloten. Deze verklaring wordt afgelegd in overeenstemming met de opvatting der regeering van de Ver. Staten. Het communiqué wijst er voorts op, dat de Britsche regeering verwacht, dat in Polen zoo spoedig mogelijk verkiezingen zullen plaats hebben, op democratische leest geschoeid, waarbij alle democratische en anti-nazistische partijen dezelfde rechten zullen hebben.

Men verwacht, dat de benoeming van ambassadeurs spoedig geschiedt. Intusschen zal Robert Hankeye zich als zaakgelastigde voor Engeland naar Warschau begeven. (Reuter)

Smuts over San Francisco —

7 Juli — Generaal Smuts uit Londen te Milaan aangekomen, verklaarde met betrekking tot San Francisco, dat de resultaten van Versailles werden te niet gedaan door een gebrek aan evenwicht tengevolge van de gelijke positie die zoowel aan de groote als aan de kleine mogendheden werd toegekend. „Deze fout is niet herhaald. De macht is thans geconcentreerd in handen van de groote mogendheden, en te San Francisco is de verantwoordelijkheid gelegd daar, waar ook de macht berust." (Reuter)

E. FRANKRIJK —

Sociale verzekering in Frankrijk —

3 Juli — De Fransche Minister van Arbeid en Sociale Zaken heeft een plan opgesteld, dat de invoering beoogt van een ouderdomspensioen op 65-jarigen leeftijd ten bedrage van 40% van het jaarlijksche basissalaris of loon na een verzekeringstermijn van 30 jaar. Het plan stelt voor, over te gaan tot het oprichten van drie nieuwe fondsen voor sociale verzekering nl. een nationaal, een regionaal en een plaatselijk. De bijdragen voor deze fondsen zullen volgens een veranderlijke schaal zijn vastgesteld voor personen, die minder dan 10.000 frs. per maand verdienen, met vaste bijdragen voor diegenen, die meer dan dit bedrag verdienen. Werkgevers en werknemers zullen ieder de helft van de bijdragen betalen, behalve voor de gevallen van familietoeslagen en bepaalde toeslagen voor arbeiders, welke uitsluitend door de werkgevers moeten worden betaald. Iedere vijf jaar zal een gratis geneeskundig onderzoek plaats vinden, ziekteverlof kan worden verleend tot drie jaar met gratis doktersbehandeling en behoud van het halve salaris. Deze laatste voorstellen beoogen voornamelijk de bestrijding van de T.B.C., welke tijdens de Duitsche bezetting met 25 à 30% is toegenomen. De moederschapszorg zal bestaan uit het halve salaris gedurende zes weken voor de bevalling en gedurende acht weken na de bevalling. De invaliditeitsuitkeering zal bedragen 30% van het gemiddelde jaarlijksche salaris der laatste tien jaar voor degenen, die nog eenig ander werk kunnen verrichten, 40% voor de geheel invaliden en 60% voor de hulpbehoevende invaliden. De uitkeering bij overlijden zal 90 maal het dagloon op het tijdstip van het overlijden bedragen. De weduwen hebben recht op een pensioen, dat de helft bedraagt van dat van den overledene. (Reuter)

A. FRANKRIJK —

Frankrijks nieuwe grondwet —

7 Juli — De heden gehouden zitting van den Franschen ministerraad was gewijd aan het onderzoek van doel en voorwaarden van de aanstaande verkiezingen. Terwijl de ministerraad bijeen was, heeft de nationale weerstandsraad, waarin alle Fransche weerstandsgroepen vertegenwoordigd zijn, een door dien raad aanvaarde resolutie bekendgemaakt, waarin de verkiezing geëischt wordt van een enkele kamer in plaats van de thans bestaande twee kamers. Deze resolutie werd met algemeene stemmen aangenomen in een op 29 Juni j.l. gehouden bijeenkomst van den weerstandsraad. Deze resolutie werd ingediend nadat generaal De Gaulle tot vier keer toe geweigerd had een delegatie van den weerstandsraad te ontvangen voor het bespreken van de mogelijkheid een compromis te vinden tusschen het verlangen van den weerstandsraad naar een enkele kamer en het voorstel van De Gaulle om weer twee kamers in te stellen. De enkelvoudige kamer, welke door den nationalen weerstandsraad wordt voorgesteld zou tot taak hebben een nieuwe grondwet op te stellen en zou tevens als wetgevend lichaam optreden. De socialistische ministers hebben reeds gedreigd te zullen aftreden indien generaal De Gaulle zijn plan handhaaft. (A.F.P.)

B. GRIEKENLAND —

Veiligheidsmaatregelen in Griekenland —

7 Juli — De ministerraad heeft gisteren een wet aangenomen ter verzekering van de orde. Alle parlementaire groepeeringen, die over wapens beschikken, zullen worden ontbonden. De leiders van deze bewegingen, die hier geen gevolg aan geven, zullen met den dood worden gestraft; terwijl de aanhangers in een dergelijk geval zullen worden geïnterneerd. Iedereen, die zich met de wapens tegen de politie verzet, zal ter dood worden gebracht. (A.N.P.)

C. POLEN —

Poolsche regeering in Londen geeft niet toe —

7 Juli — Wat gedaan moet worden met de in Londen vertoevende uitgeweken Poolsche regeering en haar leger van 250.000 soldaten is thans, aldus A. P., het eenige overblijfsel van het eens zoo ernstige Poolsche probleem, dat een moeilijkheid blijft vormen voor de Engelschen en Amerikanen na de erkenning van de voorloopige regeering in Warschau. Een commissie is in het leven geroepen om toezicht te houden op de liquidatie van het regeeringsapparaat van de groep Arciszewski, waarbij de Britsche regeering slechts zulke „essentieele" werkzaamheden als de verzorging van het onderwijs en de ziekenhuizen voor de Poolsche staatsburgers in Londen zal blijven financieren en verder zorg zal dragen voor de Poolsche vluchtelingen in het buitenland.

De woordvoerder van de uitgeweken groep weigerde commentaar te geven op het bericht, dat de Londensche groep van Arciszewski alle Poolsche schepen in Sovjet-wateren naar Britsche havens heeft teruggeroepen ten einde de regeering in Warschau het gebruik dezer schepen te beletten.

De Britsche pers stemt in het algemeen in met de erkenning van het gereorganiseerde kabinet te Warschau, maar verscheidene bladen dringen aan op edelmoedigheid en consideratie ten aanzien van de Londensche groep.

Polen naar Duitschland —

Radio Moskou heeft bekend gemaakt, dat twee Poolsche democratische partijen een campagne zijn begonnen voor het vestigen van 7.200.000 Polen in het gebied, dat van Duitschland werd geannexeerd. 4.200.000 Polen zouden zich vestigen in Silezië, 1.900.000 in West-Pommeren en 1.100.000 in Oost-Pruisen. Van het totale aantal Polen zouden zich 3 millioen vestigen op het platteland en 4 millioen in de steden.

Poolsche bezittingen —

De Poolsche regeering van nationale eenheid heeft een commissie benoemd, die gemachtigd is de bezittingen van den Poolschen staat in Groot-Brittannië in beheer te nemen, aldus meldt „Polpress", het persbureau in Londen van de Poolsche regeering in Warschau.

Kort na deze mededeeling hebben de Londensche Polen een communiqué uitgegeven waarin zij hun besluit vernieuwen, hun gezag niet uit handen te geven, „behalve aan een regeering, gevormd op vrijen Poolschen bodem, die den wil van het volk weerspiegelt na het houden van vrije verkiezingen. (De Volkskrant)

D. RUSLAND —

De opbouw in de Oekraine

3 Juli — In Augustus 1943 zijn een aantal decreten uitgevaardigd aangaande het herstel van steden en dorpen in de Oekrainische Sowjet-republiek. Sindsdien is een uitgebreid programma afgewerkt. 157 krachtstations en 105 waterwerken zijn in de steden verrezen. Negentien steden hebben weer trams.

Evenals in Leningrad en Stalingrad werkt de bevolking uit alle macht mee. Sinds de verdrijving van de Duitschers hebben ruim 26.000 collectieve boerderijen het werk hervat. (Tass)

De Russische eischen aan Turkije —

4 Juli — De eischen van de Sowjetunie aan Turkije betreffen de herziening van de grenzen in de Kaukasus en veiligheidsgaranties voor de zee-engten. Toen de Turksche regeering stappen ondernam om een vriendschapsverdrag te sluiten, dat het verdrag, dat door de Sovjetregeering opgezegd was, moest vervangen, ontving deze demarche een gunstig onthaal bij Molotof. Maar deze liet tevens weten, dat de Sowjetregeering eerst de streken Kars en Ardahan weer in haar bezit wenschte te krijgen, naast veiligheidsgaranties voor de zee-engten. In tegenstelling tot berichten in de pers heeft Molotof niet van de Turksche regeering geëischt, dat zij binnenlandsche hervormingen zou invoeren, of zich zou desinteresseeren voor den Balkan. (A.F.P.)

Stalin ontvangt Chineeschen Minister van Buitenlandsche Zaken —

7 Juli — Heden werd alhier bekend, dat maarschalk Stalin en Dr. Soong, de Chineesche Minister van Buitenlandsche Zaken, die op 13 Mei naar Moskou kwam, een nieuw onderhoud hebben gehad. Voor zoover bekend is geworden, hebben beide staatslieden elkaar tweemaal ontmoet en in totaal drie uur met elkaar van gedachten gewisseld. Op het oogenblik zijn de besprekingen tijdelijk gestaakt. Men neemt evenwel aan, dat Soong nadere instructies uit Tsjoenking afwacht.

Welke problemen door Stalin en Soong zijn besproken, laat zich slechts gissen. Uit het feit, dat Engeland en de Vereenigde Staten aangaande de besprekingen voortdurend op de hoogte worden gehouden, concludeert men evenwel dat de gedachtenwisseling ten nauwste met de gemeenschappelijke vraagstukken der geallieerden zijn verbonden. (Reuter)

E. VEREENIGDE STATEN —

Vijf punten van Herbert Lehmann

3 Juli — Herbert Lehmann, directeur-generaal van de UNRRA heeft aangedrongen op uitvoering van een plan van vijf punten tot het winnen van „den eersten grooten slag voor den vrede" — den slag tegen den hongersnood en de ziekte die, naar hij waarschuwend zeide, het volk van Europa dezen winter bedreigt.

In een radiorede tot de bevolking van de Ver. Staten en andere exporteerende landen zette Lehmann het plan als volgt uiteen:

1. De V.S. moeten 8 millioen kisten gecondenseerde melk voor de ondervoede kinderen der bevrijde gebieden terzijde stellen. Ieder land, dat de uitrusting bezit voor de vervaardiging van vollemelkpoeder voor de bevrijde gebieden, moet verzocht worden daaraan mede te werken. 2. Verscheidene millioenen stuks vee moeten worden ingeblikt voor onmiddellijken export. 3. In de Ver. Staten moet rantsoeneering van zeep worden ingevoerd. 4. De exporteerende landen moeten hun verbruik van vet verminderen. 5. Ieder land moet als doel van zijn voedingspolitiek het besliste beginsel aanvaarden, dat het zijn eerlijk deel zal bijdragen in de behoeften der volken van de bevrijde gebieden. (Reuter)

Morgenthau afgetreden —

6 Juli — President Truman heeft medegedeeld, dat hij een ontslag-aanvrage had ontvangen van Henry J. Morgenthau, secretaris van de schatkist. (Reuter)

Byrnes opvolger van Stettinius —

2 Juli — James F. Byrnes, een van president Roosevelt's intiemste vrienden en politieke adviseurs, is benoemd tot minister van Buitenlandsche Zaken als opvolger van Stettinius. Byrnes, die 66 jaar is, was veertien jaar lang lid van het Huis v. Afgevaardigden. Hij werd gedurende twee zittingsperioden een der leiders van de democratische partij en de Senaat. In 1942 verliet hij het Opperste Gerechtshof om de leiding op zich te nemen van het nieuwe bureau van economische stabiliteit. In Mei 1943 werd hij benoemd tot directeur van het bureau voor oorlogsmobilisatie en als zoodanig trad hij in April van dit jaar af. (Ass. Press)

Verklaring van Byrnes —

3 Juli — De nieuwe Amerikaansche Minister van Buitenlandsche Zaken James Byrnes heeft verklaard, dat zijn optreden geen enkele verandering zou teweegbrengen in de fundamenteele beginselen van de buitenlandsche politiek der Ver. Staten, n.l. het voortzetten van den oorlog en den strijd om een duurzamen vrede, zooals gegrondvest door Roosevelt en bevestigd door Truman. Byrnes kondigde verder nog aan, dat voor het oogenblik geen enkele verandering van personeel van het departement zou plaats hebben. (A.N.P. - Aneta)

Vereenigde Staten erkennen nieuwe Poolsche regeering —

5 Juli — President Truman heeft medegedeeld, dat de regeering der Vereenigde Staten de voorloopige Poolsche regeering in Warschau heeft erkend. Ambassadeur der V.S. wordt Arthur Flise Lane. (Reuter)

DE OORLOG IN HET VERRE OOSTEN

Derde landing op Borneo - Jap. verbindingen in Ned. Indië bedreigd - Strijd op Philippijnen beëindigd - Chineezen veroveren Lioetsjeng - De strijd in Birma - Australische offensieven op Nieuw-Guinea -

1 Juli — Volgens een mededeeling van Generaal Mac Arthur, is een Australische strijdmacht te Balikpapan geland en heeft daar een stevig bruggenhoofd gevestigd, aldus meldde Ass. Press uit Manilla.
Aan de operaties werd volgens Reuter, behalve door de Amerikaansche vloot, deelgenomen door Australische en Nederlandsche vlootstrijdkrachten.
Ook een troepencontingent van het Nederlandsch-Indische leger, in samenwerking met de Australische zevende divisie, heeft aan de landingsoperaties deelgenomen. De grondtroepen rukten snel landinwaarts op.
In twee uur zijn de gelande troepen er in geslaagd een bruggenhoofd te vestigen van ongeveer 1¼ mijl lengte en ¼ à ½ mijl diepte.
Gen. MacArthur heeft persoonlijk de leiding van deze operatie, de grootste tot dusver op Borneo verricht.
De eerste troepen gingen 1 Juli om 8.55 uur aan land, ze ontmoetten slechts geringen tegenstand, waardoor de verliezen zeer gering waren. Later nam de Japansche tegenstand toe.
Aanvalsbooten drongen door de openingen in het koraalrif, ongeveer een mijl voor de kust en de Australiërs gingen aan land op vrijwel geheel vlak terrein.
Uit luchtverkenningen was gebleken, dat de verdediging bestond uit een driedubbele prikkeldraadversperring met een tien voet breede gracht. Aan de landing werd deelgenomen door meer dan 300 booten, waaronder zich Australische en Nederlandsche bevonden.
Voor de landing hadden Amerikaansche vliegtuigen 250 ton bommen op Balikpapan en doelen in de omgeving uitgeworpen. De piloten verklaarden, dat het vijandelijk afweervuur boven dit gebied in kracht afnam, maar dat de Japanners boven de doelen op een hoogte van 160—600 meter kabels, waaraan bommen bevestigd waren, gespannen hadden.
De landing bij Balikpapan kwam na 45 dagen van opeenvolgende geallieerde aanvallen op dit gebied. De laatste 16 dagen zijn, zoo meldde Reuter, bijna 3000 ton bommen neergeworpen. Er is bekend gemaakt, dat Amerikaansche oorlogsschepen de kustposities bij Balikpapan sedert 15 Juni hebben bestookt en dat gedurende de laatste 14 dagen mijnenvegers vlak onder de kust in actie zijn geweest om de tallooze mijnen op te ruimen, welke de Japanners hier hadden gedeponeerd.
Balikpapan was een der rijkste oliegebieden, die den Japanners in handen waren gevallen en van productiestandpunt gezien, misschien nog belangrijker dan Tarakan, Miri of Seria. Er staan twee groote moderne raffinaderijen, die de ruwe olie verwerken van de verder Noordelijk gelegen olievelden, vanwaar de olie meerendeels door een buisleiding naar de raffinaderijen wordt gepompt. De totale jaarlijksche productie is 15 millioen barrels.
De Nederlandsch-Indische regeering heeft bekend gemaakt, dat een contingent van het Nederlandsche leger, waarbij zich oliedeskundigen bevinden, deelneemt aan de invasie van Balikpapan, het oliecentrum op de Oostkust van Borneo. De Nederlandsche oliedeskundigen zullen de installaties herstellen.(Reuter)

Het communiqué van MacArthur deelt verder mede, dat de Japansche sleutelsdefensies op Borneo thans geïsoleerd of verpletterd zijn met deze derde landing, volgende op de inneming van de Japansche bases op Tarakan en in de Broeneibaai, benevens van de olievelden van Miri en Seria. De snelheid, de verrassing en de schok van deze drie operaties hebben de beheersching van Borneo verzekerd en een wig gedreven in het Zuiden, waardoor Oost-Indië wordt gespleten, aldus het communiqué.
De strategische Straat van Makassar, de poort naar de Flores- en Java-zeeën, wordt thans beheerscht door onze oppervlakteschepen, zoowel als uit de lucht en door de duikbooten, zoo zegt het communiqué nog. De ontwikkeling van de reeds bestaande luchtfaciliteiten op Balikpapan zal onzen vliegtuigen van alle categorieën de gelegenheid geven de vijandelijke verbindingen te land en ter zee te verbreken en kapot te slaan van Timor tot Oost-Sumatra.
Radio Tokio heeft de geallieerde landingen in Balikpapan aan de Oostkust van Borneo toegegeven en gezegd, dat voortdurend versterkingen worden toegevoegd aan de 5.000 man troepen, die het eerst aan land gingen.

3 Juli — Het communiqué van MacArthur deelde mede, dat de Australische troepen zich meester gemaakt hebben van de startbaan en de plaats Sepinggang en oprukken zes mijl ten Oosten van Balikpapan. (Reuter)
De correspondent van de „Daily Mail" meldt uit Balikpapan, dat tot de geallieerde vlooteenheden, welke aan de landingsoperaties bij Balikpapan hebben deelgenomen, ook Hr. Ms. Flottieljeleider „Tromp" behoorde.
(A.N.P. - Aneta)

4 Juli — Generaal Mac Arthur deelde in zijn communiqué mede: de geheele Philippijnen zijn thans bevrijd en de veldtocht op de Philippijnen kan als practisch geëindigd worden beschouwd. De Japanners hadden 23 divisies op de Philippijnen en deze zijn practisch vernietigd.
De Australiërs op Borneo hebben het centrale gebied van Balikpapan met inbegrip van 7 installaties in de haven en gasolinefabrieken veroverd. (Reuter)

4 Juli — Chineesche troepen die opmarcheeren langs den Japanschen zuidelijken corridor in Zuidoost-China, hebben Lioetsjeng genomen, twintig mijl ten noorden van de heroverde basis van Lioetsjau in de provincie Kwan Si, aldus het Chineesche communiqué van heden. De Japanners trokken terug tot Tsjoentoe. Andere Chineesche colonnes, vooruitdringend langs den hoofdweg Lioetsjau-Kweilin, bereikten den westelijken oever van de Lioe, zes mijl ten oosten van Lioetsjau. Het veertiende luchtleger zette zijn aanvallen op Japansche verbindingen van ten noorden van de Gele Rivier tot Fransch Indo-China, voort. (Reuter)

6 Juli — De Australiërs hebben Manggar, een vliegveld op 10 mijl ten N.O. van Balikpapan veroverd. Andere Australische afdeelingen rukken het binnenland in en zijn doorgedrongen in de Japansche verdedigingswerken in het gebied der Pandenserai olieraffinaderij ten noordwesten van Balikpapan. De troepen werden gesteund door Amerikaansche en Australische vliegtuigen, die zoowel van land als van vliegdekschepen opstegen. De geallieerde vloot heeft de Japansche stellingen in het binnenland beschoten. De Japansche hoofdmacht is langs de kust naar het Noorden teruggetrokken onder druk van tanks en artillerie naar het laatste olieveld op Borneo, dat nog in Japansche handen is.

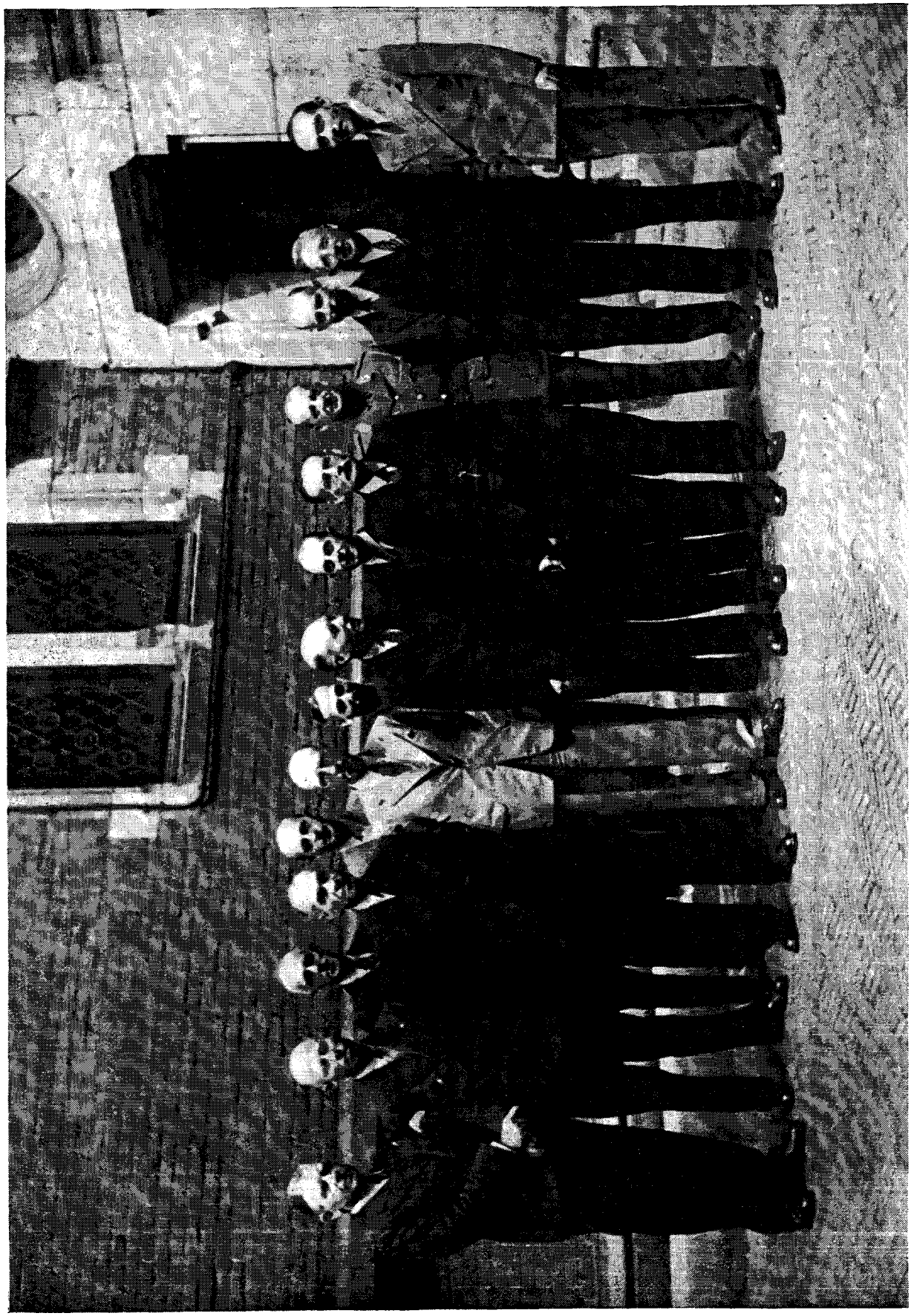
5 Juli — Reuters bijzondere correspondent te Kandy op Ceylon meldt, dat de Japanneezen in Birma ten Noord-Oosten van Pagoe de rivier de Sittang in Westelijke richting zijn overgestoken, blijkbaar met de bedoeling hun troepen te hulp te komen, die in het gebied Pegoe-Yomas zijn afgesneden en daar aanzienlijke verliezen lijden bij hun pogingen Oostwaarts te ontsnappen. De laatste 5 dagen zijn meer dan 100 riviervaartuigen op de Sittang vol met terugtrekkende Japs door Spitfires en Thunderbolts tot zinken gebracht. Ten Westen van de Sittang hebben de Japs het dorp Einzoe bereikt. De sterkte van deze Japansche troepenmacht is niet bekend, maar wordt niet groot geacht.

6 Juli — Daar de Britten hun positie aan de rivier de Sittang handhaven, hebben de Japanners hun aanval 90 mijl Noordwaarts verlengd naar de Boudning Mawch Bergen, die van Toungod naar Thailand loopen. Deze aanval is een poging om de, door het 28ste leger afgesneden troepen, te hulp te komen.
(Reuter)

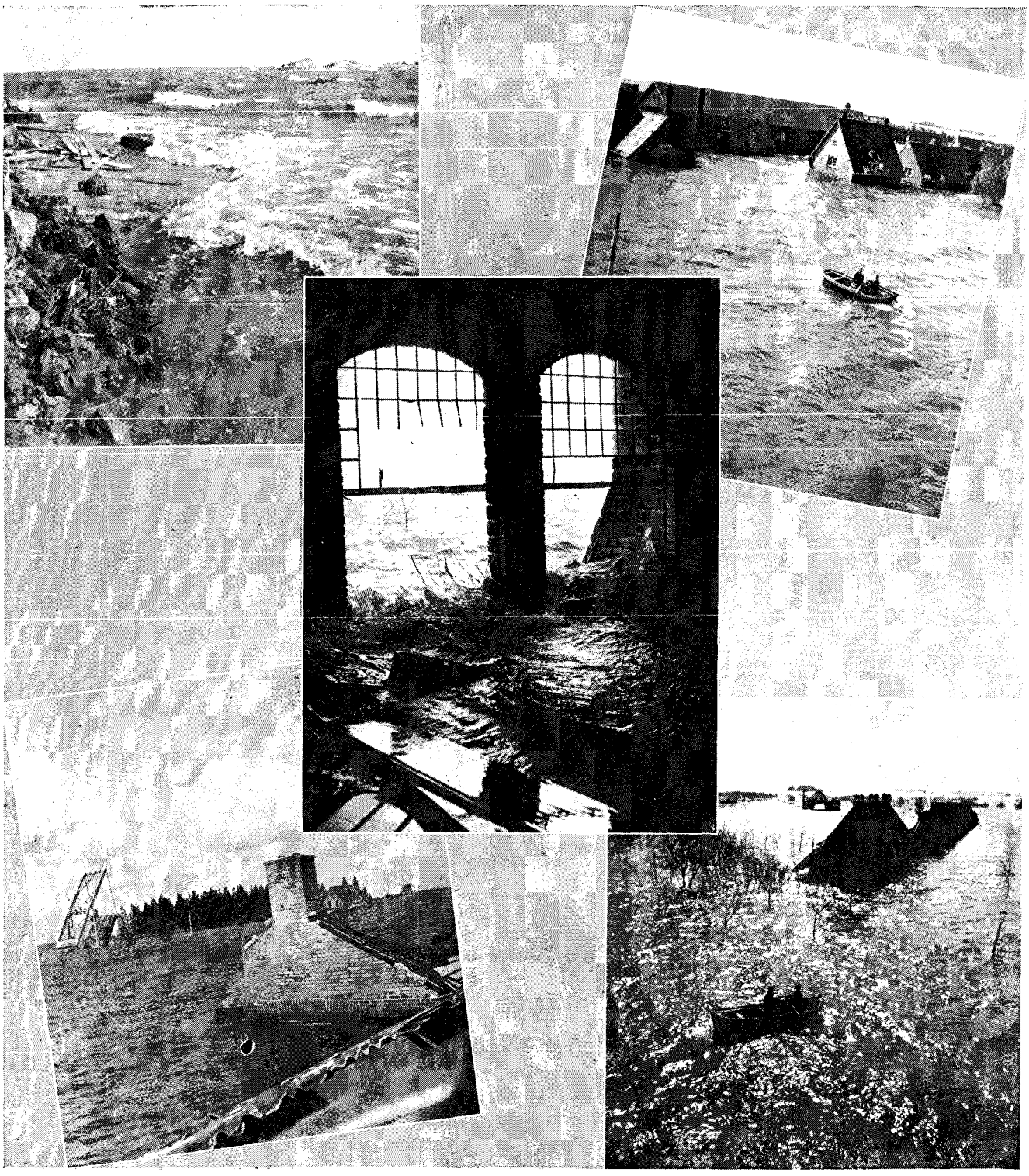
6 Juli — In het Australische legerbericht van heden wordt medegedeeld, dat de vitale olieraffinaderijen van Balikpapan op Borneo zijn heroverd en dat in dit gebied een nieuwe landing is verricht. Hierbij hebben de Australische troepen Penadjam, aan den westelijken toegang tot de haven, bezet. Hun opmarsch voortzettend, bereikten zij Manggar, een landingsplaats voor vliegtuigen. De stad Balikpapan is thans van Japs gezuiverd. De Australische troepen hebben posities ingenomen aan den weg van Balikpapan naar Samarinda.

7 Juli — Australische troepen hebben nieuwe offensieven geopend tegen de Japanners in Wewak op Nieuw-Guinea en in Zuid-Bougainville op de Salomonseilanden.
De troepen van de zevende Australische divisie zijn zes mijl opgerukt naar het Noordoosten voorbij Balikpapan, en dringen gestadig het binnenland in vanuit Pendjajam. Andere deelen van dezelfde divisie trekken naar het Noorden naar Sanbodja en Samajinda, de olievelden, op 23 en 55 mijl ten Noordoosten van Balikpapan. Geallieerde vliegtuigen steunen het offensief op den grond en vliegen ongehinderd over Borneo. Twee Japansche vrachtschepen zijn vernield in de Zuidelijke haven van Bandjermasin.
(A.N.P. - Aneta)

7 Juli — Op Okinawa, dat thans gebruikt wordt als basis voor de Liberator-vliegtuigen, welke Japan aanvallen, wordt een startbaan aangelegd van een totale lengte van 25 mijl, welke gebruikt zal worden voor den eindaanval op Japan. De vliegvelden welke op het eiland door de Amerikanen worden aangelegd zullen tweemaal zooveel verkeer kunnen verwerken als het groote La Guardia vliegveld bij New York. Okinawa zal eerlang de grootste eiland-luchtbasis zijn, welke ooit heeft bestaan. (A.N.P.)

DE NIEUWE REGEERING. Van links naar rechts: J. M. de Boy (Marine, Scheepvaart ad int.); Dr. L. J. M. Beel (Binnenl. zaken); Ir. Th. S. G. J. M. van Schaik (Verkeer en Energie); Prof. Dr. J. H. A. Logemann (Overzeesche Gebiedsdeelen); S. L. Mansholt (Voedselvoorz., Landbouw en Visscherij); Prof. Mr. P. Lieftinck (Financiën); Ir. H. Vos (Handel en Nijverheid); Prof. Ir. W. Schermerhorn (Minister-President, Alg. oorlogvoering); Mr. H. A. M. T. Kolfschoten (Justitie); W. Drees (Sociale zaken); Mr. J. Meynen (Oorlog); Mr. E. N. van Kleffens (Buitenl. zaken); Dr. Ir. J. A. Ringers (Openbare werken) en Mr. J. H. van Royen (Min. z. portefeuille). Op de foto ontbreekt de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen Prof. Dr. G. v. d. Leeuw.
(Foto Ancfo - de Jong).

DE OVERSTROOMING IN DE WIERINGERMEER. Wat door jarenlangen moeizamen arbeid was bereikt, werd door de Duitschers in een oogenblik teniet gedaan. Waar eens vruchtbare landerijen lagen, strekt zich nu, zoover het oog reikt, een groote watervlakte uit.
De foto's werden genomen bij het dorp Middenmeer. Links boven: Het gat in den dijk. In het midden: Interieur van de kerk van Middenmeer.

ZUIVERING VAN HET GELDWEZEN

Inlevering honderd-guldenbiljetten

Inlevering honderdguldenbiljetten — 9 Juli — Het ministerie van Financiën deelde mede: De bank- en muntbiljetten van honderd gulden verliezen met ingang van 9 Juli 1945 de hoedanigheid van wettig betaalmiddel en worden buiten omloop gesteld. Ieder kan zijn honderd-guldenbiljetten vóór Zaterdag 14 Juli inleveren bij een handelsbank of boerenleenbank. De bank opent voor het bedrag van de ingeleverde biljetten een rentelooze rekening, die voorloopig geblokkeerd blijft. Het ontvangbewijs en de geblokkeerde rekening worden gesteld ten name van degene, die bij den aanvang van 9 Juli eigenaar was. De tegoeden zijn niet overdraagbaar.
Het is de bedoeling der regeering, dat men al dadelijk met het saldo der geblokkeerde rekening belasting zal kunnen betalen en zekerheid zal kunnen stellen voor toekomstige belastingen. De regeering wijst er met nadruk op, dat bonafide houders van honderd-guldenbiljetten geen vrees behoeven te koesteren voor de uiteindelijke bestemming van hun bezit. (A.N.P.)

Toelichting van minister Lieftinck
De minister van Financiën, prof. mr. P. Lieftinck, heeft des avonds een radiotoespraak gehouden. Hij zeide o.m.:
De regeering wenscht in de eerste plaats op drastische wijze de hand te leggen

op alle geld, dat tijdens de bezetting op laakbare wijze is verdiend. Daartoe is noodig, dat wij ten spoedigste weten waar zich het besmette geld bevindt. Het is haast ongeloofelijk met wat voor geraffineerde praktijken de houders van dit besmette geld daarvoor een goed heenkomen trachten te vinden. Het aantal slachtoffers, dat zij maken, is legio. Hun operatieterrein breidt zich dagelijks uit en overschrijdt in toenemende mate de nationale grenzen. Wij zullen er niet voor terugdeinzen het besmette geld in zijn meest verborgen schuilplaatsen op te sporen, zoowel in het binnenland als in het buitenland. Zooals men bij de bestrijding van een besmettelijke ziekte voor ingrijpende maatregelen niet bang mag zijn — ook al brengt dat eenig ongerief voor de gezonden — zoo moet de kanker van het besmette geld rigoureus worden uitgesneden.

Geldcirculatie vijf milliard —
Voorts is het dringend noodzakelijk, dat de geldhoeveelheid in ons land wordt ingekrompen. Het is niet aan twijfel onderhevig, dat er op het oogenblik in Nederland een belangrijk te veel aan ruilmiddelen bestaat. De Duitschers hebben ons land nagenoeg leeggestolen en „betaald" — als men dat woord gebruiken wil — met een overmatige hoeveelheid geld. Nederland lijkt op een leegen winkel met een overvolle geldla. Het bedrag van de bankbiljetten in circulatie, dat in 1939 goed één milliard gulden bedroeg, is in den bezettingstijd tot méér dan vijf milliard gestegen. Daarnaast zijn er nog de zilverbons, de saldi van de rekeninghouders bij den Postchèque- en Girodienst en bij de particuliere banken, die eveneens sterk zijn gestegen. Als hier niet krachtdadig wordt ingegrepen, dreigt niet alleen een rampspoedige inflatie, maar is er niet de minste garantie, dat de toch al zoo schaarsche goederen en de beschikbare arbeidskrachten op die plaatsen terecht zullen komen, waar daaraan de meest nijpende behoefte bestaat. Ook de lust om het normale en regelmatige werk te hervatten — en hierbij gaat het, landgenooten, om het „er op of er onder" — wordt op bedenkelijke wijze geremd door de mogelijkheden, die er nog altijd bestaan om op de zwarte markt ongerechtvaardigde winsten en verdiensten te maken. Zou het teveel aan geld blijven bestaan, dan staat een aanzienlijke daling van de waarde van het Nederlandsche ruilmiddel voor de deur. De ervaring heeft geleerd, dat vooral de kleine man, en met name de kleine spaarder, daarvan in de eerste plaats de dupe wordt.

Fiscaal doel —
Vervolgens wil de regeering de maatregelen op het gebied der geldzuivering dienstbaar maken aan een zeer belangrijk fiscaal doel. De collaborateurs en de zwarte handelaren zijn notoire belastingontduikers. De verdiensten, die zij hebben gemaakt, zijn voor een groot deel in geld verstoken. Wel trachten zij zich daarvan op allerlei wijzen te ontdoen, maar ergens blijft het.
Daar waar het komt, zullen wij het opvangen en registreeren, en geen moeite zal ons te veel zijn. Wij zullen niet aarzelen den bewijslast van de rechtmatige verkrijging en van de goede trouw op hen te leggen, bij wie het besmette geld wordt aangetroffen. Bij de fatsoenlijke lieden, die er nog in overgrooten getale zijn, behoeft dit geen bijzondere onrust te verwekken. Zij zullen er gemakkelijk in slagen het onderzoek, indien dit hen treft, zonder bezwaar te doorstaan.

Het geld in buitenland —
Ik leg er bijzonderen nadruk op, dat u dezen maatregel slechts als een onderdeel moet zien van de voorgenomen totale geldzuivering. Zij vindt al dadelijk een zeer belangrijk complement in een voorziening, die gisteren in het buitenland is getroffen. Ik vermeldde reeds eerder, dat het besmette geld ook buiten onze grenzen een goed heenkomen tracht te vinden. De exporteurs van dit geld meenen, dat zij zich zoodoende kunnen onttrekken aan de maatregelen, die zij hier verwachten. Dit beteekent niet alleen een gevaarlijk lek, maar bovendien vergrooten dergelijke manipulaties de moeilijkheden, die de regeering toch al heeft, om de buitenlandsche monetaire betrekkingen te reguleeren.
Daarom zijn er 7 Juli telegrammen uitgegaan naar de centrale banken en andere financieele instellingen in het buitenland, waarin verzocht wordt om alle aankoopen van Nederlandsch bank- en muntpapier terstond te staken. De maatregel, die door ons in het buitenland is genomen, heeft dus niet alleen op de honderd-guldenbiljetten, maar op alle Nederlandsch papiergeld betrekking. De uitvoer van Nederlandsch geld is reeds lang verboden, zoodat de aanwezigheid van groote bedragen daarvan buiten onze grenzen in vele gevallen een onwettige handeling tot grondslag moet hebben. Het ligt uitdrukkelijk in de bedoeling om den oorsprong van het geld, dat in het buitenland zal worden ingeleverd, grondig te doen onderzoeken.

Verdere maatregelen —
Den binnenlandschen maatregel, die is afgekondigd en nog uitsluitend betrekking heeft op de ƒ 100 biljetten, moet men in het kader plaatsen van de totale monetaire zuivering, die, voor zoover het geld betreft, dat zich in het buitenland bevindt, met één slag kan worden voltrokken. Dit laatste is mogelijk, omdat het Nederlandsche geld in het buitenland in hoofdzaak slechts als oppottingsmiddel dienst doet en daar niet in actieve circulatie is. In het binnenland is dit natuurlijk anders. Daar vervult een belangrijk deel van de bank- en muntbiljetten een onmisbare rol in de circulatie. Zou de maatregel, die met betrekking tot het buitenland is genomen, ook in het binnenland worden toegepast, dan zou dit tot een ernstige ontwrichting van het betalingsverkeer en van het geheele economische leven leiden. Daarom zijn wij genoodzaakt hier een anderen weg te bewandelen. De mogelijkheden, die ons ten dienste staan, zijn beperkt. De monetaire saneering in totalen zin vereischt een zorgvuldige en langdurige technische voorbereiding en hoewel ik zoo gelukkig was te kunnen constateeren, dat mijn directe ambtsvoorganger in dit opzicht diligent is geweest, moeten nog verschillende technische moeilijkheden worden overwonnen. Dit dwingt ons om datgene, wat wellicht beter in één alomvattenden maatregel zou zijn opgenomen, thans in een aantal op elkaar volgende stappen te doen. Daarbij hebben wij terdege onder het oog gezien, dat de vorige regeering bij monde van den chef van het Militair Gezag indertijd een verklaring heeft afgegeven, volgens welke tusschen de verschillende geldcoupures geen onderscheid zou worden gemaakt. Uit mijn uiteenzetting zal het u allen duidelijk zijn geworden, dat eenig onderscheid door ons ook niet wordt beoogd, maar dat wij uitsluitend om technische redenen een zekere gradatie moeten toepassen, welke aan het beginsel van de gelijke behandeling van alle papiergeld, groot of klein, niet de minste afbreuk doet.
Nadat spr. zijn spijt had uitgedrukt over de bezwaren welke voor den gewonen man aan de genomen maatregelen verbonden waren, vervolgde hij, dat, zoodra het programma van geldzuivering zal zijn voltooid en het onderzoek naar het besmette geld voltrokken, op de blokkade een geleidelijke deblokkeering zal volgen, die echter wel eens een paar maanden op zich kan laten wachten. Intusschen zal het mogelijke worden gedaan om in individueele gevallen bijzondere hardheden te verzachten.

(De Tijd, 10 Juli)
(Vor. ber. min. Lieftinck 6343)

A. NEDERLAND —

Koninklijk Huis —

De Koningin bezoekt Putten —

9 Juli — Hare Majesteit de Koningin heeft een onverwacht bezoek gebracht aan de gemeente Putten (G.). Deze gemeente werd zeer zwaar door het oorlogsgeweld getroffen; 700 mannelijke bewoners zijn door de Duitschers weggevoerd, waarvan tot op heden slechts 35 zijn teruggekeerd; 105 huizen zijn in brand gestoken. (A.N.P.)

(Vor. ber. Koningin 6349; Rede 6345)

Prins Bernhard onthulde gedenkplaat te Wageningen —

11 Juli — Prins Bernhard heeft 9 Juli te Wageningen, waar de Duitschers in Nederland in hotel „De Wereld" de capitulatie onderteekenden, onder groote belangstelling in het met vlaggen versierde, grootendeels verwoeste stadje, een gedenkplaat onthuld.

Luitenant-generaal Charles Foulkes, commandant van het eerste Canadeesche corps, hield een toespraak, welke door Prins Bernhard met een rede werd beantwoord.

Na afloop van de korte plechtigheid werden de Prins, generaal Foulkes en de andere gasten op het stadhuis ontvangen. Onder de gasten bevond zich ook de Fransche generaal Piollet, die namens den Franschen minister van de luchtstrijdkrachten aan den Prins ter gelegenheid van zijn verjaardag een vliegtuig had aangeboden. (De Maasbode)

De prinses neemt afscheid van Canada

12 Juli — Prinses Juliana, die 10 Juli op een diner te harer eere, gegeven door den gouverneur-generaal Graaf Athlone. uiting had gegeven aan haar groote dankbaarheid ten opzichte van het Canadeesche volk, heeft 11 Juli op een persconferentie Canada een „tot weerziens" toegewenscht.

Prinses Juliana vertelde den ter persconferentie aanwezigen journalisten, dat Nederland „shining with hope and freedom" was.

H. K. H., aldus meldde U. P., antwoordde op een vraag over de Nederlandsche annexatieverlangens: „Er wordt in Nederland veel gesproken over een annexatie van een deel van Duitschland ter schadeloosstelling, maar dat zou dan moeten gebeuren zonder de Duitsche bewoners, want wij voelen er niets voor om hen in onzen staat op te nemen."

(Vor. ber. Prinses Juliana 6349)

Productie der mijnen —

9 Juli — In een persconferentie te Heerlen heeft de beheerder der Nederlandsche steenkoolmijnen, dr. ir. C. Th. Groothoff, het een en ander meegedeeld over de oorzaken van de geringe productie en de strubbelingen, die telkens opnieuw tot moeilijkheden hebben geleid.

De gemiddelde dagproductie bedroeg in 1938 ongeveer 45.000 ton. In de maanden Januari—Augustus 1944 was deze 34.000 ton en op het oogenblik ongeveer 16.000 ton. Daar staat tegenover, dat voor de kolenvoorziening van ons land op het oogenblik minimaal 26.000 ton moet worden geproduceerd.

Oorzaken der geringe productie —

In de eerste plaats hebben de Duitschers bij hun uittocht vernielingen uitgevoerd en groote voorraden materiaal gestolen: enkele centrales werden b.v. vernietigd of beschadigd. In de tweede plaats is het aantal mijnwerkers sterk gedaald. Allereerst zijn natuurlijk de Duitschers verdwenen, gevolgd door de N.S.B.-ers, maar velen voelden zich ook aangetrokken tot den militairen en semi-militairen dienst (ongeveer 3.000 vroegere mijnwerkers loopen nu in uniform!) en ten slotte waren de mijnen langen tijd een welkome schuilplaats geweest voor honderden onderduikers, die na de bevrijding weer naar hun woonplaats terugkeerden. Het gevolg van een en ander was, dat alleen al het ondergrondsche personeel met ruim 5.000 man verminderde (d.w.z. een bezetting van 75 pct. van de periode Januari—Augustus 1944). Intusschen is een verordening tot stand gekomen, die het ontslag uit de mijnindustrie vrijwel onmogelijk maakt.

In de tweede plaats is het feit, dat Zuid-Limburg niet direct in zijn geheel werd bevrijd van invloed geweest. Sommige gebieden, waar mijnwerkers wonen, werden nog geruimen tijd bezet gehouden door de Duitschers en vaak moesten de bewoners evacueeren.

In de derde plaats is de voedselpositie in den afgeloopen winter niet gunstig geweest en natuurlijk heeft dit zijn terugslag gehad op de productie. Gelukkig is de voeding nu goed en ir. Groothoff noemde het met stelligheid een praatje, dat de mijnwerkers het onder de Duitsche bezetting beter zouden hebben gehad.

In de vierde plaats is er nog altijd een belangrijk tekort aan allerlei goederen, die de mijnwerker toch noodig heeft, b.v. kleeren, schoenen, fietsen, banden, enz. Er zijn nog altijd te weinig autobussen om de mijnwerkers te vervoeren en vaak geschiedt dit nu nog op open vrachtauto's.

Herstel —

Het belangrijkste is echter, dat men zoo spoedig mogelijk een normaal leven herstelt buiten de mijn. Het geld moet weer waarde krijgen voor den mijnwerker; hij moet er weer wat voor kunnen koopen, hij moet op tijd weer zijn bescheiden ontspanning kunnen genieten en vooral moet hij beseffen, dat er van buiten af begrip bestaat voor zijn moeilijkheden. Wanneer men er in zou slagen de mijnstreek in den vorm van het verleenen van prioriteiten op allerlei gebied zoo spoedig mogelijk weer een normaal aanzien te geven, dan kan men er van verzekerd zijn, dat de productie weer tot een normaler peil zal stijgen. Ir. Groothoff deelde mede, dat de pensioenkwestie — een der oorzaken van de stakingen — op een oor na is gevild. Wat de zuivering betreft, er wordt sterk aangedrongen op de benoeming van een revisie-commissie, die een onderzoek zal instellen naar het beleid der mijndirecties gedurende de bezettingsjaren.

(Het Parool) **(Vor. ber. Mijnen 6350 A.)**

Economie —

Opheffing Econ. sectie M.G.

9 Juli — Medegedeeld werd, dat op 15 Juli de sectie Economische Zaken van den staf van het Militair Gezag (sectie VI) als zoodanig zal ophouden te bestaan. Op dezen dag zal zij haar werkzaamheden volledig overgedragen hebben aan de centrale overheidsorganen.

De taak van verbindings- en contactorganen tusschen de geallieerde militaire autoriteiten en het Nederlandsche economische burgeroverheidsapparaat is hiermede volbracht. Slechts een kleine kern van officieren zal beschikbaar blijven om loopende militaire contacten te onderhouden. (Trouw)

(Vor. ber. M.G. 6350 A.)

Verkeer en energie —

Electrische treinen terug —

9 Juli — Uit Duitschland zijn teruggekeerd zes electrische treinstellen en zes Diesel-electrische treinstellen. Drie van deze laatsten zijn vijf-wagenstellen, waaruit de motoren waren gesloopt, zoodat zij voorloopig geen dienst kunnen doen. De drie andere zijn drie-wagenstellen, waarvan er direct twee bruikbaar kunnen worden gemaakt. Dieselolie voor deze treinen is aanwezig. (Het Parool)

Handel en Nijverheid —

Tinbaggermolens voor Indië —

9 Juli — Naar A. N. P. Aneta vernam heeft de Billiton Maatschappij bij een aantal Nederlandsche werven een bestelling geplaatst op zes complete tinbaggermolens. De opdracht wordt gezamenlijk uitgevoerd door de Werf Conrad en Stork-Hijsch te Haarlem, J. en K. Smit's Scheepswerven te Kinderdijk, de N. V. Verschure en Co's Scheepswerven en Machinefabriek te Amsterdam en de Werf Gusto te Schiedam. De molens worden voorzien van drie electro Dieselmotoren van 650 p.k. De afmetingen zijn: 66 × 20 × 4.20 m., baggerdiepte 30 m., emmerinhoud 400 l. De molens zullen op de werven in Nederland geheel worden afgebouwd en compleet naar Indië worden verscheept. (De Maasbode)

Hervatting zoutproductie —

9 Juli — De beide fabrieken van de Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo en Hengelo (O.) zijn nog steeds buiten werking, voornamelijk door gebrek aan kolen. Dezer dagen zal echter de productie te Hengelo op beperkte schaal worden hervat. Er zal dan 600 ton zout per week gewonnen worden, tegen 600 ton per dag voorheen. De fabriek te Boekelo is zoo zwaar beschadigd, dat er voorloopig van herstel geen sprake kan zijn. (Trouw)

Kolen uit het Roergebied —

11 Juli — Te Utrecht is voor de eerste maal een klein kwantum vette kolen (z.g.n. vet-fijnkool) uit het Roergebied gearriveerd. De zending heeft via Rotterdam Utrecht bereikt. Deze kolen worden van de Roer naar Antwerpen vervoerd, waar zij worden overgeladen in lichters en zeebooten. Vandaar worden ze dan naar de verschillende plaatsen in Nederland verzonden, waarbij Rotterdam voor een gedeelte weer verdeelhaven is. (A.N.P.)

Land- en Tuinbouw —

De minister over actueele problemen —

11 Juli — De nieuwe minister van Landbouw, de heer Mansholt, heeft op een bijeenkomst der S.D.A.P. te Alkmaar gesproken over verschillende problemen in land- en tuinbouw. Het land- en tuinbouwbedrijf, zoo betoogde hij, moet worden gerationaliseerd, hetgeen o.m. moet omvatten de verkaveling, de bedrijfsleiding en den afzet. Ook is het noodzakelijk, dat zoo snel mogelijk organisaties, uit de bedrijven zelf voortkomende, een regelende taak op zich nemen. De „Stichting van den Landbouw" bereidt een organisatie voor den landbouw voor; in den tuinbouw moeten de bestaande organisaties eenigszins gecentraliseerd worden, want op het oogenblik werkt een apparaat van 20.000 ambtenaren.

Betreffende de hooge groentenprijzen zeide de minister, dat de tusschenhandel met een onevenredig groote winst gaat strijken. In het bijzonder krijgen vaak de grossiers een hooge belooning voor een minieme prestatie. Het apparaat van den handel deugt niet. Hier moet de georganiseerde tuinder samen met de georganiseerde veilingen ingrijpen. De winstmarge zal op korten termijn worden besnoeid.

Wat het loon van den landarbeider betreft, dat moet gelijk worden aan dat van den stadsarbeider. Arbeidskrachten op het land zijn zoo schaarsch dat de oogst moeilijk of niet is binnen te halen.

Het overbrengen van overtollige arbeidskrachten uit de stad naar het land stuit op bijna onoverkomelijke moeilijkheden en de regeering denkt er niet aan, arbeiders te gaan „deporteeren". Wel zullen misschien politieke gevangenen worden gebruikt.
Tenslotte zette de minister uiteen, dat de prijs van het levensmiddelenpakket thans ongeveer ƒ 3.50 is. Een dragelijke prijs zou ƒ 3 zijn. De prijs moet dus nog wat omlaag. Maar men kan begrijpen, voor welke moeilijkheden de regeering staat, als men weet, dat nu reeds de staat voor ƒ 600.000.000 bijdroeg als toeslag op de prijzen der landbouwproductie om den prijs voor den consument te drukken. (De Maasbode)

(Vor. ber. min. Mansholt 6343)

A. NEDERLAND —

Fruit, suiker en eieren —

12 Juli — Uit diverse streken zijn berichten binnengekomen, die een deels gunstig, deels ongunstig beeld geven.
In de Betuwe is door de inundatie en oorlogsschade veel vernield aan fruitboomen en bovendien kan door het mijnengevaar het fruit niet geplukt worden. De jamfabriek van Taminiau is echter weer op gang. In Zuid-Limburg verwacht men een oogst van o.a. anderhalf millioen kg. peren en een goeden oogst van appelen. Het zal echter van de oplossing van het moeilijke transportprobleem afhangen of wij van deze peren en appelen kunnen profiteeren.
Wat de suiker betreft, de vooruitzichten voor den komenden oogst zijn niet fraai. Te verwachten is, dat in geheel Nederland 500 à 600 millioen suikerbieten zullen kunnen worden verwerkt tot ca. 70.000 ton suiker. In normale jaren werden in Nederland 1800 millioen bieten uitgezaaid en de consumptie gedurende den oorlog bedroeg 200.000 ton suiker per jaar, zoodat er een belangrijk tekort zal zijn, hetwelk misschien aangevuld kan worden door invoer van witsuiker en ruwe rietsuiker, in welk geval onze veredelings-raffinageindustrie weer op gang zal kunnen komen. Annexatie van Duitsch gebied (Rijnland) zou tot een belangrijke opvoering der suikerproductie kunnen leiden.
En tenslotte de eieren: de aanvoer aan de Roermondsche eierveiling bedraagt nog 250.000 eieren per week en stijgt soms wel tot een half millioen. Zoodra echter de kuikens van dit jaar legkippen zijn geworden, kan weer op een eenigszins normalen omzet worden gerekend. De thans aangevoerde eieren worden gedeeltelijk gereserveerd voor den a.s. winter en voor ziekenhuizen, sanatoria e.d. (De Nieuwe Dag)

Justitie - De zuivering —

Wijziging Tribunaalbesluit —

12 Juli — In een persconferentie van M. G. werd 11 Juli medegedeeld, dat in het Tribunalenbesluit deze wijziging was aangebracht, dat verdachten voortaan voor onbepaalden tijd kunnen worden geïnterneerd en niet, zooals aanvankelijk was bepaald, voor maximaal tien jaar.
Dat er in het Zuiden niet eerder tot het instellen van tribunalen en bijzondere gerechtshoven was overgegaan, vond zijn reden in de omstandigheid, dat men ernstige represailles van Duitsche zijde verwachtte. Men zal voorts — aldus deelde Prof. Van Bemmelen mede — er toe moeten overgaan een groot aantal lichte gevallen in afwachting van latere berechting, uit de interneering te ontslaan, omdat men dezen winter niet met 100.000 à 200.000 gevangenen in de kampen kan blijven zitten. die een enorme kampruimte en 40.000 man bewakingstroepen zouden vereischen. In Brabant heeft men al de ervaring opgedaan, dat lieden, die op losse geruchten waren vastgezet en werden losgelaten, in hun woonplaats niet meer geduid werden. De menschen zullen er aan moeten wennen, dat voor dezulken en voor hen, die hun straf hebben ondergaan, weer een plaats in de maatschappij moet zijn.

Rechtspositie politieke gevangenen —

Majoor Claessens gaf een overzicht van de organisatie der inbewaringstelling, waarbij de illegaliteit kan adviseeren en actief optreden. Er wordt naar gestreefd, dat verdachten zoo spoedig mogelijk zullen worden gehoord. Van het op te maken proces-verbaal krijgt de verdachte een exemplaar mee naar het kamp; een gaat naar het tribunaal, een naar den chef M. G. en één naar het archief van den P.O.D.
Prof. van Bemmelen deelde nog mede, dat een verdachte eenmaal contact mag hebben met een advocaat, in een zeer bijzonder geval tweemaal. Deze krijgt inzage van de stukken, tenzij het algemeen belang zich daartegen verzet, en in ieder geval van het proces-verbaal.
Kapitein Oud gaf een overzicht van den juridischen grondslag der inbewaringstelling, die te vinden is in art. 16 van het Besluit Bijzondere Staat van Beleg, waarbij iedereen in het belang van de veiligheid van den Staat in bewaring kan worden gesteld met uitzondering van eenige met name genoemde autoriteiten. Leden van den Jeugdstorm boven 18 jaar worden in bewaring gesteld, tusschen 16 en 18 jaar wordt dit aan het beleid van den opsporingsambtenaar overgelaten. Beneden 16 jaar wordt niet tot inbewaringstelling overgegaan. Ook kan worden overgegaan tot het aanwijzen van een bepaalde verblijfplaats, dit kan zijn een kamp, maar ook het eigen huis, z.g. huisarrest. Verder bestaat er beperkte bewegingsvrijheid en meldingsplicht.

Begrip collaboratie —

Aan het departement van Economische Zaken ligt een ontwerp K.B. voor de bedrijfszuivering gereed, waarin tevens een omschrijving wordt gegeven van het begrip collaboratie. Iemand, die in redelijkheid de overtuiging had, dat hij door voor de Duitschers te werken een Nederlandsch belang diende, zal niet wegens collaboratie worden veroordeeld.
Prof. Van Bemmelen lichtte dit nog toe en deelde mede, dat collaboratie geacht wordt aanwezig te zijn als daardoor opzettelijk hulp aan den vijand is verstrekt en een Nederlandsch belang ernstig is geschaad. (De Tijd)

(Vor. ber. Zuivering 6347)

Oorlogsschade - Rapport van experts —

11 Juli — De totale oorlogsschade in Nederland bedraagt 14 milliard 750 millioen gulden, aldus concludeert het rapport betreffende schade en herstel, dat ir. J. J. van der Wal, voorzitter van het Centraal College van Bedrijfsorganisaties voor het Bouwwezen, in samenwerking met eenige andere experts aan de Regeering heeft uitgebracht.
Volgens berekeningen van deze rapporteurs bedraagt de schade aan arbeidsproductiviteit 4.250.000.000 gulden, die aan het productie-apparaat 7.700.000.000 gulden en die aan goud en buitenl. beleggingen 2.800.000.000 gulden.
De arbeidsproductiviteit van het oogenblik wordt geschat op gemiddeld 40% van 1939. Men verwacht, dat zij tegen het einde van 1947 weer het vooroorlogsche peil bereikt zal hebben.

Investeeringsprogramma —

Het rapport ontwikkelt een investeeringsprogramma, noodig om het productie-apparaat en de duurzame consumptiegoederen in handen van de verbruikers weer op vooroorlogsch peil te brengen. De uitvoering van dit programma, als vijfjarenplan gezien, zou een bedrag van 21 milliard 200 millioen gulden vergen, berekend volgens een prijspeil van 175% van 1939. Ieder zou in den vorm van gedwongen besparingen een deel van zijn inkomsten moeten afstaan ter financiering van dit plan. De betrokkenen zouden daartoe spaarbons moeten ontvangen ten laste van een daartoe te stichten bijzonder lichaam.

Annexatie noodzakelijk geacht —

In dit programma wordt de annexatie van Duitsch grondgebied noodzakelijk geacht, ter verkrijging van schadeloosstelling voor wat de Duitschers in ons land hebben geroofd. Alle roerende en onroerende goederen in het te annexeeren gebied, inclusief den grond, zouden ten bate van den Staat geconfiskeerd moeten worden. Het rapport meent, dat het hiertoe te stichten lichaam semi-officieel zou moeten zijn, naar den vorm van een particuliere maatschappij, die in nauw contact met de overheid werkt zonder deelneming van het bedrijfsleven uit te sluiten. (Het Parool)

(Vor. ber. Annexatie 6346, Nederl. i. d. Wereld)

Tien procent der bevolking is alles kwijt —

11 Juli — Volgens een voorloopige taxatie van deskundigen is tien procent van het Nederlandsche volk al zijn bezittingen kwijt. Meer dan 800.000 Nederlandsche mannen, vrouwen en kinderen bezitten geen bed, dat zij hun eigen kunnen noemen, geen bord om van te eten en geen stoel om op te zetten. . . .
(De Maasbode)

Leger en Vloot —

Liberator vliegtuigen voor den Nederl. Marine Luchtvaartdienst —

8 Juli — Het Britsche Ministerie van Luchtvaart heeft medegedeeld, dat een Nederlandsch escadrille, dat vroeger behoorde tot den Koninklijken Nederlandschen Marine Luchtvaartdienst, thans is uitgerust met liberator vliegtuigen. Dit is het eerste Nederlandsche escadrille, dat liberators zal vliegen. Het escadrille heeft tot nu toe gevlogen met Catalina vliegbooten. Tijdens den slag in de Javazee in Februari 1942 vloog het met Catalinas en Dorniers. Voor de prestaties van het escadrille tijdens dezen slag kreeg het de Militaire Willemsorde.
Het escadrille heeft tot nu toe dertigduizend vlieguren achter den rug, besteed aan escorteeren, patrouilleeren en opsporen van duikbooten. (A.N.P.)

Zuivering officierskorps —

11 Juli — De officieren, reserve-officieren en cadetten van de Kon. landmacht, die gedurende den oorlog na 14 Mei 1940 geen feitelijken militairen dienst hebben gedaan, zullen voor een door den minister van Oorlog aangewezen commissie verantwoording moeten afleggen van hun gedragingen gedurende den tijd, dat zij zich in vijandelijk of in door den vijand bezet gebied bevonden. Van deze verantwoording zijn uitgesloten de officieren, die, nadat Nederland door den vijand was bezet, onmiddellijk in krijgsgevangenschap werden gevoerd en de eerewoordverklaring niet wenschten af te leggen.
Voor deze beoordeeling zijn twee commissies aangewezen. Een commissie, onder voorzitterschap van den luitenant-generaal J. J. G. baron van Voorst tot Voorst, is inzonderheid belast met de beoordeeling van de officieren en cadetten,

die in krijgsgevangenschap zijn geweest; de andere commissie, onder voorzitterschap van den res.-generaal-majoor H. Koot van hen, die niet in krijgsgevangenschap werden gevoerd.
De bovengenoemde commissies zullen het officierskorps beoordeelen op zijn algemeene geschiktheid en politieke betrouwbaarheid, en den minister adviseeren.

Officieren en onderofficieren voor de expeditiemacht —

Nadat de zuiveringscommissies haar taak te dezer zake hebben verricht zullen nog deze maand enkele honderden beroeps- en reserve-officieren van jongeren leeftijd dan 45 jaar alsmede een groot aantal jonge onderofficieren en oorlogsvrijwilligers naar Engeland vertrekken als eerste kader voor de in vorming zijnde expeditiemacht.
Van de beroepsofficieren komen in de eerste plaats hiervoor in aanmerking degenen, die zich hiertoe genegen hebben verklaard. De reserveofficieren, onderofficieren en oorlogsvrijwilligers van deze groep worden in hoofdzaak geput uit degenen, die zich bij de aanmeldingsbureaux voor oorlogsvrijwilligers in de provinciën Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht hiertoe hebben aangemeld.
In de volgende maanden zullen nog verschillende groepen officieren, onderofficieren alsmede belangrijke aantallen oorlogsvrijwilligers voor opleiding en indeeling bij de E.M. naar Engeland vertrekken. Voor deze volgende groepen zal ook uit de aanmeldingsbureaux uit de overige provinciën worden geput. Het personeel der B. S. geniet hierbij de voorkeur.
Personeel behoorende tot het K.N.I.L. wordt niet bij de E.M. ingedeeld.

(De Maasbode)

(Vor. ber. Leger en Vloot 6346)

A. NEDERLAND — Radiotoespraak van Prof. Ir. W. Schermerhorn —

14 Juli — In zijn radio-toespraak op 13 Juli zeide de minister-president o.m. het volgende:
Tusschen loonen en prijzen bestaat geen evenwicht. Het is voor de arbeiders zelfs moeilijk hun distributiepakket te betalen, hier en daar zelfs onmogelijk. Aan den anderen kant ziet men, dat onder den dwang van vraag en aanbod werkgevers bereid zijn fantastische loonen te betalen, die met de door de regeering toegestane loonsverhoogingen geen enkel verband houden.
Door de zuigkracht der groote steden kan door zgn. accoordloonen zelfs de oogst in gevaar worden gebracht. Er zijn ook teekenen, die er op wijzen dat bepaalde elementen in de arbeiderswereld bereid zijn van den verwarden toestand op economisch gebied misbruik te maken, ook door staking. De weg van oncontroleerbare loonsverhooging leidt naar den weg van de prijsstijging, die een inflatie tengevolge heeft waardoor in de eerste plaats de arbeider, die in dit proces altijd te laat naar boven komt, de dupe wordt.

Inflatie te voorkomen —

De regeering heeft de overtuiging, dat dit proces in Nederland gestopt kan worden en een inflatie niet noodzakelijk is.
Wij moeten hierbij echter aan één voorwaarde voldoen: op ieder terrein met voldoende kracht doorgrijpen. Wij zijn van plan dit zonder eenige reserve te doen, zoowel door financieele maatregelen tegen den bezitter en door de geldsaneering, waarvoor minister Lieftinck dezer dagen den eersten stap heeft ondernomen, als wel maatregelen tegen loon- en prijsopdrijving.

Overheid, loonvorming, staking —

Dit brengt noodzakelijk met zich mede, dat de regeering het peil van de loonvorming niet enkel kan overlaten aan de sfeer van onderhandelingen tusschen werkgevers en werknemers. De loonbepaling is in laatste instantie een zaak van de overheid, zooals dat ook met de prijsbepaling het geval is. Weet het Nederlandsche volk, en zoo ja, beseft het, dat de staat op al het voedsel, dat in ons land wordt ingevoerd, per jaar 575 millioen gulden verliest? Weet u dat dit bedrag bijna even groot is als in normale tijden de geheele staatsbegrooting bedroeg?
Wie zulke getallen hoort moet begrijpen dat wanneer de overheid, dus dat wil zeggen het geheele Nederlandsche volk, zulke enorme offers brengt om de kosten van levensonderhoud althans draaglijk te houden, het minstens even noodzakelijk is, de loonen van overheidswege in de hand te houden. Er kunnen zich echter aan den anderen kant evenzeer gevallen voordoen, dat loonsverhooging niet alleen kan worden toegestaan maar zelfs geboden is."
In een overgangstijd als deze moet de arbeiderswereld bedenken, dat stakingen niet zoo zeer meer gericht zijn tegen den werkgever doch regelrecht tegen de overheid zelf en tegen het welzijn van het Nederlandsche volk. De overheid is dus verplicht thans stakingen naar dien maatstaf te behandelen. Zij staat niet op het standpunt, dat tegen stakingen strafmaatregelen moeten worden toegepast, maar zij neemt het standpunt in dat op het oogenblik waarop een staking uitbreekt, van onderhandelen geen sprake kan zijn. Dat de regeering in zulke gevallen niet lijdelijk kan toezien, staat wel vast, maar dat kan niet langs den weg van onderhandelingen. Wanneer na het inwinnen van de adviezen van werkgevers en arbeidersorganisaties een besluit is genomen door de regeering en er dan toch gestaakt wordt, kan van de regeering niet anders worden verwacht dan dat zij met kracht optreedt.
Intusschen staat vanzelf vast, dat overal waar geschillen in redelijk overleg kunnen worden opgelost, dit ook zal gebeuren. Zooals ik echter reeds zei: zoolang er gestaakt wordt, is er van overleg geen sprake en overleg is alleen mogelijk met die organisaties, die bereid zijn langs deze lijnen te werken.

Oogst moet binnen —

Willen wij de kosten van het levensmiddelenpakket draaglijk doen zijn en tevens de ontzaglijke verliespost doen verdwijnen, dan zal het in de eerste plaats noodzakelijk zijn, dat de dure voedingsmiddelen, die thans worden ingevoerd, worden vervangen door goedkoopere, die wij zelf produceeren: graan en aardappelen. De regeering zal er daarom alles op zetten den oogst binnen te laten halen. Besloten is daarom over te gaan tot het doen van een oproep om vrijwilligers. (De Maasbode)

(Vor. ber. min. Schermerhorn 6351)

Kunst —

Wie door eereraden beoordeeld worden

11 Juli — Door de Eereraden worden beoordeeld:
a. Zij, die voor Duitsche en Duitschgezinde instellingen en persoonlijkheden zijn opgetreden en in eenigerlei vorm medewerking hebben verleend aan Duitsche propaganda in Nederland of in Duitschland;
b. Zij, die van Duitsche of Duitschgezinde instanties prijzen of subsidies en opdrachten hebben ontvangen;
c. Zij, die de uitoefening van hun beroep hebben voortgezet na het in werking treden der Kultuurkamer, in leidende functies bij orkesten, tooneelgezelschappen en dergelijke;
d. Zij, die na het inwerking treden der Kultuurkamer openbaar hebben geëxposeerd, gepubliceerd en opdrachten aanvaard of uitgevoerd.
Evenals tooneelspelers, musici en danskunstenaars dienen in verband met de zuivering ook schrijvers, architecten, beeldende kunstenaars, beoefenaars van toegepaste kunst en van de filmkunst in het bezit te zijn van een voorloopige door het M. G. verstrekte werkvergunning.
Ook medewerkenden op kunstgebied aan dag-, week- of maandbladen moeten in het bezit zijn van zulk een vergunning. De redacties zijn met ingang van 1 Augustus 1945 verplicht geen andere medewerking op kunstgebied te aanvaarden, dan van houders(sters) van vergunningen.
Voor het houden van lezingen en voordrachten op kunstgebied zijn van dien datum af voorloopige vergunningen verplicht gesteld. (Het Parool)

(Vor. ber. Eereraden 6350)

Jeugdzorg —

Kinderen van N.S.B.-ers —

9 Juli — In een persconferentie deed Mej. Mr. S. Nieboer eenige mededeelingen over de zorg voor kinderen van geïnterneerde N.S.B.-ers, waaraan wij het volgende ontleenen:
In het Noorden is een kamp ingericht voor de kinderen der z.g. Lüneburgers, die hier in September weggevlucht zijn. Velen zijn daar met de moeders, maar vele moeders zullen ook moeten worden geïnterneerd. In eerste instantie worden moeders met de kleine kinderen thuis gelaten onder verplichting dat ze zich geregeld melden en dat ze overigens huisarrest hebben. Ook zullen er tehuizen en kinderkampen worden opgericht. De kinderen zullen behoorlijk worden opgevoed, opdat ze later in de maatschappij de positie kunnen innemen. die bij hun aanleg past. Het aantal beschikbare tehuizen is niet groot, enkele zijn verwoest en sommige voor andere doeleinden in gebruik. Ook Nederlands Volksherstel richt tehuizen in. De bedoeling is, de kinderen later te verdeelen naar leeftijd. Ook zal er een quarantaine-inrichting komen, waar de kinderen medisch worden onderzocht. Gezocht wordt naar groote tehuizen, waarheen de kinderen uit de plaatselijke tehuizen zullen afvloeien. In Den Haag komt een doorgangshuis. De regeering zal nader moeten beslissen, wat er ten slotte met de kinderen zal gebeuren, wat veel zal afhangen van de beslissing ten aanzien van de ouders. Ruim geschat zullen er over het geheele land 15.000 van dergelijke kinderen zijn. In alle provincies worden sociale werksters voor dit werk aangesteld. Met de kleine kinderen zal men weinig moeite hebben. Die zijn nog niet politiek beïnvloed. Maar met de oudere, die lid waren van de Jeugdstorm of die in Duitschland hebben gewerkt, soms bij den vliegdienst, is dit moeilijker. In het algemeen gaat het niet op deze jeugd als een afzonderlijke groep te beschouwen en te behandelen. Men moet er op bedacht zijn, dat ze zoo spoedig mogelijk in de nieuwe samenwerking kunnen worden opgenomen.
Er is een algemeene regeling in bewerking, die de voogdij over deze kinderen regelt, evenals de registratie-plicht. Een centraal bureau zal een en ander over het geheele land regelen.

De ouders zullen voorloopig geen contact door briefwisseling of anderszins met hun kinderen hebben, maar op den duur zal eenig contact wel worden toegestaan. (A.N.P.)

A. AUSTRALIE —

Nieuwe minister-president —

12 Juli — Chifley werd tot opvolger van Curtin benoemd. De nieuwe minister-president werd benoemd tot minister van Financiën in het in October 1941 door Curtin gevormde Labour-ministerie en tot minister voor den na-oorlogschen wederopbouw, in 1942. Sinds 1928 nam hij actief deel in de Labour-partij.
(Reuter) **(Vor. ber. 6352 A.)**

B. BALKAN —

Spanning in en om Griekenland —

13 Juli — In Griekenland is het dermate aan het gisten, dat ernstige vrees bestaat voor onlusten. 9 Juli heeft, aldus meldde het Russische persbureau Tass, de Grieksche regeering een wet aangenomen op „maatregelen ter vestiging van de openbare orde". Volgens deze wet moeten leiders van gewapende organisaties en hun helpers, evenals personen, die gewapend verzet bieden aan de autoriteiten, ter dood worden veroordeeld. De wet op den strijd tegen het banditisme is weer geldig verklaard voor het geheele land.
Vrijwel tezelfdertijd — aldus meldt Tass verder — heeft Premier Vulgaris in een interview met buitenlandsche persvertegenwoordigers de terroristische organisatie, die onder leiding staat van Kol. Grives „patriottisch" genoemd. De Premier verklaarde zelfs, dat naar zijn meening deze organisatie niet heeft samengewerkt met de Duitschers. Het is dus duidelijk, dat de nieuwe wet niet van toepassing is op Grivas en de gewapende benden van Xites (leden der Fascistische organisatie) en de hunnen.
In verband met de afkondiging der nieuwe wet vraagt het dagblad „Risospae" wie deze wet zal uitvoeren, wanneer de staat practisch in handen is van juist deze terroristische organisaties.
Grieksche kringen in Egypte zijn ongerust over het verloop der gebeurtenissen in Griekenland. Elk oogenblik kunnen er onlusten uitbreken tengevolge van de spanning, die de terroristische groepen teweeg brengen, vooral een organisatie, die openlijk door de regeering Vulgaris gesteund wordt.
De commissie van Buitenlandsche Zaken heeft met Vulgaris een onderhoud gehad, en volgens berichten, geprotesteerd tegen de benoeming van extreme royalisten op hooge posten. De Republikeinsche leiders hebben een schrijven gericht aan Vulgaris, waarin zij protest aanteekenen tegen de terroristische activiteit van uiterst rechtsche groepen, die gedeeltelijk door de Duitschers waren bewapend.
Er is een veel belangrijker bericht in Kairo ontvangen. Er is nl. een verklaring van de communistische partij op komst, dat zij zonder voorbehoud een regeering zou steunen, gevormd door de republikeinsche voormannen om de democratie te herstellen, zonder communistische deelname aan deze regeering te eischen.
Het centraal comité van de „Eam", de nationale vrijheidsbeweging, heeft een oproep gericht tot de wereld om haar aanhangers te redden van een „terroristisch regiem, dat nog afschuwelijker is dan dat van den dictator Metaxas".
Een te Londen verkregen bericht bevestigt, dat de geheele staatsmachine wordt geleid door overgebleven fascisten, Quislings en collaborateurs en dat de geheele verzetsbeweging meedoogenloos wordt vervolgd. Zestigduizend aanhangers van de Elas, het vrijheidsleger, zijn volgens deze berichten gevangengenomen, worden gemarteld en vermoord.
De uiteenzetting van Eam verklaart, dat de fascistische militaire organisatie een staatsgreep in Griekenland voorbereidt; zij vraagt om volledige hulp, opdat in Griekenland de democratische vrijheden hersteld kunnen worden.

Griekenland en zijn naburen —

Tegelijk dreigen zich incidenten langs de Noordelijke grenzen met onheilspellende snelheid tot conflicten te ontwikkelen, gevaarlijk voor den vrede tusschen de Noordelijker onder Sovjetinvloed staande Balkanlanden Joegoslavië en Bulgarije eenerzijds en het onder Britsche beïnvloeding staande Griekenland. Oude conflictstof krijgt hier nieuwe beteekenis.
Maarschalk Tito beschuldigde 8 Juli in een radiorede de Grieken van provoceerend optreden. Voorts deelde hij mede, dat Grieken en Macedoniërs naar Zuid-Slavië waren gevlucht. „De Grieksche minister van Binnenlandsche Zaken heeft enkele dagen geleden verklaard, dat geen enkele Griek of Slaaf uit Griekenland zijn toevlucht gezocht had in Zuid-Slavië" — aldus Tito. „Ik zeg, dat er duizenden en duizenden, niet alleen Macedonieërs, maar ook Grieken hun toevlucht in Zuid-Slavië hebben gezocht. Zij zijn aan de terreur der Grieksche reactionairen ontsnapt."
Naar uit Athene door A.F.P. gemeld wordt, zijn langs een groot deel van de Grieksche grens, tusschen Monastir en Loiran, 100.000 Joegoslavische soldaten waargenomen, terwijl Bulgaarsche benden voortgaan het Helleensche gebied Drama en Florida te overschrijden.
In Macedonië is een spion gearresteerd, die belangrijke documenten bij zich had en een officier blijkt te zijn uit een nabuurstaat van Griekenland. Het verhoor van dezen spion zal door president Vulgaris persoonlijk worden afgenomen.
Voorts wordt gemeld, dat de lichtingen 1938 en 1939 in Grieksch-Macedonië zijn gemobiliseerd.
Svolos, de leider van de Macedonische socialisten verklaarde, dat de wensch om Macedonië volledig autonoom te maken niet uitvoerbaar is. Macedonië is Grieksch, aldus Svolos en de Macedoniërs zijn Grieken. Het feit, dat sommigen Slavisch spreken, neemt niet weg, dat zij toch Grieken zijn. Zij zullen als uitstekende Grieken vechten. Sommigen hebben echter misdaden tegen de Bulgaren begaan en de vrees voor bestraffing maakt hen tot „autonomisten".
De Engelsche generaal, die het bevel voert over de Britsche troepen in Macedonië heeft president Vulgaris de verzekering gegeven, dat alle beweringen betreffende z.g. incidenten, die door Grieksche eenheden zouden zijn verwekt aan de Zuidslavisch-Grieksche grens, van iederen grond ontbloot zijn.
De Albaneesche regeering heeft 4 lichtingen gemobiliseerd.
Bijna 600 Grieksche gezinnen zijn door de Albaneezen gedeporteerd naar een concentratiekamp in Kroja. Ten N. van Tirana, waar de levensomstandigheden netelig zijn, zijn volgens deze bron, gevangenen mishandeld en gemarteld. In het gebied van Argyrocastro zijn, naar gemeld wordt, 5000 Albaneesche partisanen en in het gebied van Remeti 1200 in opmarsch naar de Grieksche grens.
Te Pilioeri is een Griek door Albaneezen terechtgesteld. President Vulgaris heeft zich naar regent Damaskinos begeven en 12 Juli in den ministerraad een uiteenzetting gegeven van het onderzoek, dat hij in Macedonië heeft ingesteld.
De Joegoslavische communistische krant „Borba" hernieuwde de door maarschalk Tito tegen Griekenland geuite beschuldigingen en geeft details over de incidenten, die zich zouden hebben voorgedaan aan de Griekscb-Joegoslavische grens. Het blad zegt, dat honderden Macedoniërs zijn neergeveld en in stukken gescheurd en dat duizenden boeren met vrouw en kinderen uit hun huizen zijn verdreven.
Admiraal Vulgaris, de Grieksche premier, heeft te Athene aan geallieerde gevolmachtigden een memorandum overhandigd, waarin wordt verzocht om bezetting van Zuid-Albanië en Noord Epirus met geallieerde troepen, tot dat op de vredesconferentie over het lot van deze gebieden wordt beslist. Het memorandum, dat is opgesteld door een commissie voor buitenlandsche zaken, (samengesteld uit diverse partijen), vermeldt, dat de Grieksche bevolking in Noord-Epirus wordt vervolgd door de Albaneezen.
Het verlangt geallieerde bezetting „om leven en eigendommen van de Grieken te redden." (Trouw - A.N.P.)
(Vor. ber. Griekenland 6353 B.)

C. DUITSCHLAND —

De Geallieerde politiek in Duitschland —

Geen invoering van Sovjet-systeem —

8 Juli — Volgens den specialen correspondent van de „Observer" heeft de Russische regeering aan de regeeringen van de Westelijke geallieerde mogendheden de stellige verzekering gegeven, dat zij op geen enkele wijze in het door de Russen bezette gebied van Duitschland het Sovjet-systeem zal invoeren, hoe lang de bezetting van Duitschland ook zou duren. Deze verzekering vormt volgens den correspondent de basis van de overeenstemming tusschen de geallieerden voor de bezetting op langen termijn van Duitschland. Zij vormt vermoedelijk ook de basis voor het vertrouwen, dat door de Amerikaansche autoriteiten in Duitschland werd uitgesproken, dat het mogelijk zal zijn een enkele geallieerde politiek voor de vier bezettingszones in Duitschland te volgen.
Groot belang wordt toegekend aan de samenwerking op economisch gebied tusschen de bezettende mogendheden.
Een belangrijke stap in de richting van eenzelfde economische politiek werd reeds gezet, sedert slechts een soort van „bezettingsmark" door de 4 bezettingslegers wordt gebruikt. De Russen geven dezelfde bezettingsmarken uit als de Britten en Amerikanen, waardoor de basis is gelegd voor een uniform valuta- en credietsysteem in de verschillende zones.
In de Amerikaansche kringen, welke belast zijn met de leiding der politieke aangelegenheden in Duitschland valt volgens den correspondent de duidelijke tendens waar te nemen om af te wachten en nauwkeurig gade te slaan in hoeverre de Russische houding en gedragingen in het bezette Duitschland in overeenstemming zijn met de Russische verzekeringen.
Er werd met nadruk op gewezen, dat Duitschland nog geruimen tijd onder het geallieerde militaire gezag zal blijven staan. Op de vraag, hoe lang het verbod voor politieke activiteit en politieke partijvorming zal gehandhaafd blijven, gaven de Amerikaansche bezettingsautoriteiten ten antwoord, dat dit tijdstip nog niet kan worden aangeduid. De Amerikaansche politiek schijnt den groei van liberale en democratische bewegingen in Duitschland aan te moedigen, doch dit beteekent nog geen voedsel geven aan de

vorming van politieke groepen en richtingen. Amerikaansche waarnemers waren zeer voorzichtig bij het uitspreken van meeningen aangaande de geestesgesteldheid van de Duitsche bevolking, sommigen waren echter van meening, dat deze min of meer overeenkomt met die ten tijde van de Weimar-republiek, met vermoedelijk een oriëntatie naar links. Volgens den correspondent van de „Observer" kan men de publieke mee-ning in Duitschland in 3 groepen verdeelen, nl. Katholieken, die vermoedelijk aanhangers zouden zijn van den een of anderen nieuwen vorm van het vroegere centrum, de Sociaaldemocraten en de communisten. (Reuter)

Naziwetten afgeschaft —

9 Juli — De Britsche militaire autoriteiten hebben de huwelijkswetten en uitkeeringen aan groote gezinnen in het door hen bezette gebied vervallen verklaard. Hieronder vallen ook de z.g. huwelijksleeningen, die in 1933 ingesteld zijn ter grootte van 1000 Mark voor gezonde en hulpbehoevende jonge echtparen. Deze leeningen konden terugbetaald worden in maandelijksche termijnen. Voor elk kind werd de leening met een kwart verminderd, zoodat bij het vierde kind een streep door de schuld werd behaald. (Reuter)

Steun aan Duitschland —

9 Juli — De „Daily Telegraph" corr. te Washington seinde:
„Onze vijanden ontvangen sneller steun dan onze geallieerden, aldus wordt vastgesteld in het rapport van Senaatscommissie voor oorlogsonderzoek, waarvan senator Harley M. Kilgore, die onlangs uit Europa is teruggekeerd, voorzitter is. Om onze strijdkrachten in Duitschland te approviandeeren, aldus het rapport, wordt het Duitsche transportsysteem hersteld en een deel van de Duitsche industrie weer aan den gang geholpen, waarbij tevens het Duitsche bedrijfsleven gebaat wordt.
Een Britsch schip is, naar Reuter meldde, met 300.000 bushels graan uit Canada in Hamburg aangekomen, bestemd voor Duitsche arbeiders. (Trouw)
(Vor. ber. 6352)

A. DUITSCHLAND —

Berlijns „Kommandantur" —

Overeenstemming bereikt —

11 Juli — Berlijns „Kommandantur" heeft haar eerste bijeenkomst gehouden; zij bestaat uit de vier militaire gouverneurs van de bezette Duitsche hoofdstad: Generaal Majoor Lyne (Groot-Brittannië), Generaal Majoor Parks (V. S.), Kolonel Generaal Gobatof (U.S.S.R.) en Generaal de Beauchenes (Frankrijk). De vergadering had plaats in de veeartsenijschool in de Luisenstrasse in de Russische zone van de stad.
Op grond van de bereikte overeenstemming, staan thans 1.650.000 Berlijners onder Britsch-Amerikaansch militair bestuur. Bijna alle Sovjettroepen ontruimen de Engelsche en Amerikaansche zones, alleen bij opslagplaatsen van levensmiddelen en op spoorwegemplacementen blijft de Russische bewaking achter.
In de geheele Britsch-Amerikaansche zone te Berlijn is per proclamatie bekend gemaakt, dat de reeds uitgevaardigde Sovjet-verordeningen van kracht blijven. Op grond hiervan gelooft men in sommige kringen, dat de Engelschen en Amerikanen, voor wat Berlijn betreft, wellicht eenigszins zullen afwijken van de politieke gedragslijn, welke zij in het Westen en Zuiden van Duitschland volgen.
Aan de definitieve regeling van de levensmiddelen- en brandstofvoorziening wordt nog door geallieerde deskundigen gewerkt. Volgens de mededeelingen van den Britschen gouverneur, generaal Lyne, is de „Kommandantur" in beginsel overeengekomen, dat de Engelschen en Amerikanen zorg zullen dragen voor de voorziening van de bevolking hunner zones. Zoolang geen aanzienlijke aanvoer uit de rest van de Britsch-Amerikaansche bezettingszones in Duitschland mogelijk is, zullen de Russen er voor zorgen, dat er nergens in Berlijn gebrek aan voedsel is.
Er zijn vele andere problemen, die voortvloeien uit de gemeenschappelijke bezetting. Zij worden door zeventien subcommissies van de „Kommandantur" bestudeerd. Terwijl de Russen politieke bladen en partijen hebben toegestaan, hadden de Westelijke Geallieerden een andere meening op het stuk van Duitsche politieke activiteit. Verschillende door de Russen gecontroleerde Berlijnsche bladen hebben herinnerd aan de verklaring van Jalta, volgens welke de groote geallieerden niet streven naar vernietiging van het Duitsche volk, maar slechts naar uitroeiing van Hitlerisme en militarisme. Steeds meer teekenen wijzen er op, dat dit volgens de Russen alleen kan worden bereikt door politieke activiteit van Duitsche democraten onder geallieerd toezicht. (Reuter)

De verwoestingen in Berlijn —

11 Juli — Jan Goderie, de bijzondere correspondent van A.N.P.—Aneta, seinde: Berlijn is één groote verzameling van leege huizen en gebouwen met hoopen ruïnes er tusschen door en er omheen. Alle wereldvermaarde straten en pleinen, zooals Unter den Linden, Wilhelmstrasse, Potsdammerplatz, Alexanderplatz, Friedrichstrasse, enz. zijn een lange rij van puin en van uitgebrande gebouwen. Ik zag de zwaar beschadigde rijkskanselarij, het vernielde woonhuis van Goebbels, het met puin gevulde stadhuis, den onthoofden Berlijnschen dom, en verschrikkelijk gehavende regeeringsgebouwen, kerken, musea, monumenten, winkelstraten en huizen. Tusschen deze verwoestingen in, zag ik overblijfselen van tanks en kanonnen, welke het bewijs waren van de wanhopige gevechten der nazi's, alsmede versterkingswerken in het hart van de stad, welke thans door Duitsche arbeiders afgebroken worden.
Maar de Berlijners zijn nog altijd goed gevoed en goed gekleed. Zij rijden op fietsen met goede banden, zij zitten in trams of staan in rijen voor levensmiddelenwinkels. Ook zag ik scharen mannen en vrouwen, doch hoofdzakelijk vrouwen, gewezen leden van de nazipartij, die door de Russen gedwongen waren het puin op te ruimen. Dit moet werkelijk alleen maar een straf zijn, want het is totaal onmogelijk, de stad op deze wijze schoon te krijgen.
Dr. Runge, gewezen rijksbouwmeester, zei, dat in de stad meer dan 30 millioen kubieke meter puin alleen van woonhuizen ligt. Minstens 6000 treinen, elk uit 50 goederenwagons bestaande, zouden 16 jaar noodig hebben, om alles weg te voeren. In 1938 had Berlijn ongeveer anderhalf millioen huizen. Aan het einde van 1944 waren 400.000 huizen vernield en 800.000 beschadigd. Slechts 300.000 waren bewoonbaar gebleven. Sedertdien is nog meer vernield. Volgens dr. Runge zal het wederopbouwen van Berlijn tientallen van jaren vereischen. Hij verklaarde ook, dat dit tien milliard Reichsmark zou kosten. Dat is net zooveel, als bijna de halve waarde van de bouwproductie in de jaren van 1929 tot 1937 in heel Duitschland.

Voedselrantsoenen —

De Russische militaire commandant van de stad, generaal Bersarin, heeft groote hoeveelheden voedsel ter beschikking gesteld en de volgende rantsoenen per dag toegestaan: 600 gram brood voor hen, die zwaren arbeid verrichten, 500 gram voor de andere arbeiders, 400 voor beambten en 300 voor de overige bevolking. Voor peulvruchten zijn de hoeveelheden respectievelijk 80, 60, 40 en 30 gram, voor vleesch 100, 65, 40 en 20 gram en voor vet 30, 15, 10 en 7 gram. Iedereen krijgt 400 gram aardappelen per dag en 400 gram zout in de maand. Voorts krijgt ieder 100 gram koffiesurrogaat en 20 gram echte thee. Er is ook echte koffie, n.l. 100 gram per maand voor zwaren arbeid, 60 gram voor arbeiders en beambten en 25 voor anderen.
Van tijd tot tijd worden melk- en kaasrantsoenen bekend gemaakt. Onder de categorie van hen, die zwaren arbeid verrichten, vallen ook verdienstelijke geleerden, ingenieurs, dokters, kunstenaars en leidende personen uit stedelijke en gewestelijke bestuurslichamen, alsmede in groote industrieën en transportondernemingen, Technische beambten in bedrijven, leeraars en geestelijken zijn gelijkgesteld met arbeiders.
(A.N.P.)

Nazi's en Groot-industrieelen gearresteerd —

11 Juli — In tal van deelen van Duitschland worden thans zoowel door de Russen als door de Amerikanen massa-arrestaties uitgevoerd. Een van de grootste razzia's is aan den gang in het hart van Berlijn. Tienduizenden menschen zijn reeds in arrest genomen, waardoor een harde slag wordt toegebracht aan de resten van de nazi-organisaties. In Charlottenburg, waar de bevolking van 420.000 op 120.000 zielen is gedaald, hebben de laatste weken reeds meer dan 1000 politieke arrestaties door de Russen plaats gehad.
In Beieren zijn de Amerikanen tot tal van arrestaties overgegaan, voornamelijk van leidende Duitsche industrieelen en bankiers, die voor den oorlog uitgebreide connecties hadden in Engeland en de Vereenigde Staten. Bankrekeningen, safe-deposito's en de liquide middelen van de gearresteerde Duitschers zijn door de Amerikaansche militaire autoriteiten geblokkeerd. De gearresteerde groot-industrieelen en bankiers zullen dertig dagen vastgehouden worden, waarna zij zullen worden vrijgelaten wanneer er geen aanklacht tegen hen kan worden ingediend, maar zij zullen hun zaken niet meer kunnen voortzetten totdat de geallieerde regeeringen een beslissing hebben genomen, meldt de „Daily Express". Vele gearresteerden waren betrokken in een concern van Göring.

Duitschlands oorlogspotentieel nog steeds een bedreiging —

De mededeeling over deze arrestaties in Beieren kwam enkele uren na het bekend worden van het rapport aan den Amerikaanschen Senaat, waarin werd gezegd, dat de Duitsche grootindustrie haar economische reserves in de geheele wereld bezig is te ontwikkelen, als voorbereiding tot een derde poging, om de wereldheerschappij te veroveren.
In dit rapport heette het o.a.: „Geen enkele vredespoging kan succes hebben, wanneer zij er niet op uit is, deze plannen ongedaan te maken en Duitschlands oorlogspotentieel te vernietigen Het is de economische generale staf die altijd het eerst voorbereidingen voor een oorlog heeft getroffen. Deze economische generale staf is opnieuw aan het werk, zoo-

wel in het binnenland, waar een groot deel van de industrie onbeschadigd bleef, als in het buitenland, waar Duitschland een groot net heeft van commercieele relaties en spionnageposten die het zou kunnen mobiliseeren voor een nieuwen oorlog."
In het rapport van de commissie, waarvan senator Kilgore voorzitter is, wordt ten slotte gezegd, dat de Duitsche ijzeren staalindustrie — de op een na grootste in de wereld — met slechts geringe reparaties weer in werking kan worden gesteld. De productie van synthetische rubber bedraagt op het oogenblik in Duitschland meer dan 100.000 ton per jaar. (Het Parool)

A. FRANKRIJK —
De nieuwe grondwet —

14 Juli — In den op 13 Juli gehouden Franschen ministerraad is de tekst vastgesteld van het ontwerp der verordening en van het wetsontwerp betrekking hebbende op de algemeene raadpleging van het land. Beide ontwerpen zullen onverwijld worden voorgelegd aan de „Assemblée Consultative".
Het wetsontwerp inzake de volksstemming bepaalt, dat het kiezerscorps uiterlijk 14 October zal worden geraadpleegd over de volgende twee vragen: 1. Zal de door het land gekozen „Assemblée" constitueerende bevoegdheden hebben? 2. Zoo ja, keurt de natie dan het plan goed van de voorloopige regeering inzake de uitoefening der openbare bevoegdheden tot aan de totstandkoming eener constitutie?
Op drie wijzen kan het land op deze vragen antwoorden.
Antwoordt een absolute meerderheid met „neen" op de eerste vraag, dan wordt de tweede doelloos. In dat geval is de gekozen „Assemblée" de Kamer van Afgevaardigden en moet er, volgens de grondwet van 1875, nog een Senaat gekozen worden. De vereeniging van die beide kamers tot „nationale vergadering" is alleen bevoegd de grondwet te wijzigen.
Antwoordt de meerderheid met „ja" op beide vragen, dan is de gekozen „Assemblée" de constitueerende vergadering en wordt de uitoefening der openbare bevoegdheden geregeld bij regeeringsverordening, totdat binnen 7 maanden een nieuwe grondwet is opgesteld.
De derde mogelijkheid is, dat „Ja" wordt geantwoord op de eerste en „neen" op de tweede vraag. In dat geval zou de door het land gekozen „Assemblée" alle bevoegdheden bezitten. (De Tijd)
(Vor. ber. 6353 A.)

B. LEVANT —
Fransch verzoeningsgebaar —

8 Juli — De Fransche regeering heeft besloten het commando van de „troupes speciales", welke troepen uit de Levant zelf zijn gerecruteerd, over te dragen aan de regeeringen van Syrië en den Libanon. Dit besluit is meegedeeld door generaal Etienne Beynet, algemeen afgevaardigde van Frankrijk in den Levant. Door den woordvoerder van het Fransche ministerie van Buitenlandsche Zaken werd dit besluit aangemerkt als een gebaar ter verzoening en vrede-stichting. De contrôle over de „troupes speciales" onder Fransch commando was tot op heden een van de grootste moeilijkheden in de Levantijnsche situatie. Genoemde woordvoerder legde er den nadruk op, dat het plaatsen van deze troepen onder Syrisch en Libaneesch bevel moest worden opgevat zoowel als een teeken van het verlangen aan Fransche zijde om de vriendschappelijke betrekkingen met Syrië en den Libanon te hernieuwen, als een geste van verzoening tegenover de geheele Arabische wereld. Deze troepen tellen 25 à 30.000 man, terwijl de Fransche troepen in den Levant slechts vijfduizend man sterk zijn. Tot aan het einde van de vijandelijkheden was het daarom onmogelijk geweest om het verzoek van Syrië en den Libanon betreffende contrôle over deze troepen, in te willigen. (Reuter)

C. SHAEF —
Ontbinding —

Dagorder van Generaal Eisenhower —
14 Juli — Generaal Eisenhower heeft een afscheidsdagorder aan de volkeren van de Vereenigde Naties uitgevaardigd, waarin hij in zijn kwaliteit van geallieerd opperbevelhebber den wensch uitspreekt, dat de ongeëvenaarde eensgezindheid, die in den oorlog tusschen de geallieerde volkeren is ontstaan, de bron zal worden voor en den weg zal banen naar een permanenten vrede. Eisenhower is hiermede als opperbevelhebber afgetreden en de Shaef is formeel opgelost in afzonderlijke Amerikaansche, Britsche, Fransche en geallieerde commando's. (Het Parool)

D. TSJECHO-SLOWAKIJE —
Voorloopige Nationale Vergadering

12 Juli — De Minister-President van Tsjecho-Slowakije, Fierlinger, heeft de persvertegenwoordigers de plannen van de regeering ontvouwd om een voorloopige nationale vergadering bijeen te roepen. Deze zal worden gekozen door nationale comité's in de steden, districten en provincies. Zij zal de verkiezingen voor de stedelijke besturen en voor de constitueerende nationale vergadering voorbereiden. Tevoren echter wenscht de regeering het nationale economische leven tot herstel te brengen en de repatrieering van de gedeporteerden te voltooien. Een economische raad zal belast worden met het opstellen van een economisch plan voor de republiek, overeenkomstig de omstandigheden. Fierlinger uitte zijn voldoening over de economische en politieke situatie in de grensstreken, waar zich weldra Slavische bevolkingsgroepen zullen vestigen, met hulp van de te Praag en Bratislawa gevestigde bureaux voor kolonisatie in het binnenland. (A.F.P.)

E. TURKIJE —
De Buitenlandsche politiek —
Uiteenzetting van Saradjogloe —

11 Juli — Minister-president Saradjogloe heeft voor de parlementaire fractie van de republikeinsche volkspartij een duidelijke en gedetailleerde uiteenzetting gegeven over kwesties van buitenlandsche politiek in betrekking met Turkije. Het daarover verschenen communiqué bericht, dat alle sprekers de politiek van de regeering in overeenstemming vonden met de rechten en de belangen van de natie en aandrongen op voortzetting van die politiek. De fractie nam daarna eenstemmig een besluit van die strekking. De pers van Istamboel heeft haar meening in twee punten samengevat. Ten eerste: Turkije stemt niet toe in gebiedsafstand, ten tweede: wat betreft de kwestie der zeeëngten beroept het land zich op het verdrag van Montreux, waarvan herziening kan worden gevraagd op den voorgeschreven termijn en dan enkel op verzoek van drie naties, die het verdrag onderteekend hebben. Men is te Istamboel van meening, dat Engeland en Amerika het volledig eens zijn met Turkije en diens standpunt zullen steunen op de bijeenkomst van de drie groote mogendheden.

Onderhoud Saka—Eden —
De Turksche minister van Buitenlandsche Zaken Saka, heeft in een onderhoud met minister Eden het standpunt van zijn land uiteengezet t.a.v. de door Rusland op den Balkan nagestreefde territoriale wijzigingen. Het Russische plan zou met name betrekking hebben op Thracië. Een deel daarvan zou gegeven worden aan Bulgarije, dat aldus een toegang tot de Egeïsche Zee zou krijgen, terwijl het Westelijk deel weer aan Griekenland zou komen.
Gr. Brittannië zou deze oplossing niet toejuichen. De Grieksch-Turksche betrekkingen zouden hierdoor geschaad worden en deze landen zouden hun gemeenschappelijke grens verliezen, terwijl Griekenland ten koste van Turkije bevoordeeld zou worden. Voorts vreest men, dat Griekenland, welk land tot dusver buiten de Russische invloedszone is gebleven, zich aangetrokken zou voelen tot het Slavische bloc.
Wat de kwestie der zee-engten betreft, stemt men in met het beginsel van de herziening der overeenkomst van Montreux. Doch een zoodanige herziening doet internationale problemen ontstaan die de bevoegdheid van de „Big Three" overschrijden, zoodat hierover te Potsdam geen definitieve beslissing kan worden genomen. (A.F.P.)

Verklaring van Saka —
12 Juli — Saka verklaarde in Londen aan persvertegenwoordigers o.m., dat de territoriale integriteit, zoomede de vrije en onvoorwaardelijke zelfbeschikking de hoofdvoorwaarden moeten zijn van de toekomstige betrekkingen tusschen Rusland en Turkije. Turkije is van oordeel, dat de toekomstige positie van de Dardanellen en de herziening van het Turksch-Russische verdrag, twee geheel op zich zelf staande vraagstukken zijn, die dan ook afzonderlijk onder de oogen moeten worden gezien. Hij weigerde in discussie te treden over de berichten, volgens welke aan de Turksche regeering plannen waren voorgelegd, die het Turksch-Russische verdrag als „uiterst actueel" bestempelen. Wel gaf hij uiting aan zijn meening, dat de kwestie van een herziening der grenzen of territoriale concessies voor Turkije geen afzonderlijk probleem vormde.
Deze verklaring, aldus de diplomatieke correspondent van Reuter, zou een bevestiging kunnen zijn van de berichten, dat de Russische eischen voor de teruggave van Khars en het hierbij in de onmiddellijke nabijheid gelegen gebied als voorwaarde voor het aangaan van een nieuw verdrag, door Ankara in negatieven zin zullen worden beantwoord. Wat de toekomstige positie van de zeeengten betreft, legde Saka er den nadruk op, dat, aangezien de status bij de overeenkomst van Montreux was geregeld, een verandering hierin een kwestie is van internationale regeling. Er is, aldus Saka, in dit verband geen juridische basis aanwezig voor een bilaterale oplossing tusschen twee mogendheden. Saka wees er vervolgens op, dat het handhaven en consolideeren van een oprechte en voortdurende vriendschap met Rusland, een van de belangrijkste doelstellingen is van de Turksche buitenlandsche politiek. Met betrekking tot de herziening van de overeenkomst van Montreux binnen het kader van de nieuwe wereldorganisatie, gaf Saka nog als zijn meening te kennen, dat elke nieuwe status rekening diende te houden met „de rechten van een veilige doorvaart van de Oeverstaten van de Zwarte Zee, zoowel als met de rechten van Turkije."

DE OORLOG IN HET VERRE OOSTEN

Korea beschoten - Vorderingen op Borneo - Nederlandsch-Indische troepen in den strijd - Mokerslagen op Tokio en het Japansche Moederland - Terugtrekkende beweging der geallieerden in Birma - Sabang gebombardeerd - Chineesche vorderingen - Felle strijd op Nieuw Guinea.

8 Juli — Marine-vaartuigen hebben voor de eerste maal aanvallen gedaan op het vasteland van Korea, waarbij zij spoorwegverbindingen, electrische centrales en andere installaties onder vuur namen. (Het Parool)

9 Juli — De Australiërs bleven vorderen in het gebied van Balikpapan. Zij hebben hun linies langs de kuststrook van bijna 30 km omstreeks 2 tot 4 km landinwaarts verlegd. In de olieraffinaderijen van Padansari en in barakken in de Noordelijke buitenwijken van Balikpapan houden ingesloten Japansche afdeelingen nog stand.
Ten Noordoosten van het vliegveld Manggar is de tegenstand nog altijd hevig. De vijand beschiet daar met kustartillerie en mortieren de langzaam opdringende zevende divisie, die op weg is naar de rijke oliegebieden van Sambodja en Samarinda. Het bruggenhoofd, dat bij de nieuwe landing nabij Balikpapan werd gevormd, is naar alle zijden eenige kilometers uitgebreid. (U.P.)
Voor den 4en achtereenvolgenden dag, vielen gevechtsvliegtuigen Kyoesjoe aan. Amerikaansche oorlogsschepen bombardeerden Japansche artilleriestellingen langs de geheele Oostkust van Borneo. (Reuter)
Chineesche strijdkrachten hebben een pas veroverd op de grens tusschen China en Fransch-Indo-China. De Japanners trekken in verwarring terug en het geheele Zuidwestelijke gebied der provincie Kwangsi is thans van vijanden gezuiverd. (Reuter)

10 Juli — Nederlansche koloniale troepen hebben twee amphibische landingen verricht en zich van posities verzekerd in de moerassen van de Baai van Balikpapan, meldt Ass. Press. De strijdkrachten bestaan voor het grootste deel uit Indonesiërs onder aanvoering van Nederlandsche officieren. Aan land gaande aan de Oostkust van het schiereiland Teaktebang vormden zij een bruggenhoofd, terwijl een andere Nederlandsche groep de monding van de rivier de Soember overstak en het schiereiland Kaliango bezette.
De strijd tegen Japan zelf wordt steeds scherper. Meer dan duizend Amerikaansche vliegtuigen hebben Tokio gebombardeerd. Ook andere Japansche steden zijn gebombardeerd o.a. Sendai, Gufu en Sakai. In totaal waren tweeduizend vliegtuigen in de lucht, die den grootsten aanval ondernamen, die ooit in den Pacific heeft plaats gehad. Het voornaamste doel was de vernietiging van de Japansche luchtmacht, want om Tokio heen bevindt zich de grootste concentratie van vliegvelden en luchtvaartinstallaties in Japan. (Het Parool)

10 Juli — De geallieerde troepen hebben een terugtrekkende beweging gemaakt vanaf Naoengkasje in een bocht van de rivier de Sittang, 25 mijl Oost-Noord-Oost van Pegoe, in welke streek de Japanners een tegenaanval hebben ondernomen in het kader van hun poging tot uitbreken. (Reuter)
Volgens het Japanneesche nieuwsbureau hebben de Japanneezen in den sector Toengoe in Oost-Birma versterkingen aangevoerd en aldaar een nieuw offensief geopend. (Reuter).

11 Juli — Door een landing bij Djinabora, vier mijl benoorden Penadjam aan de kust ten Westen van Balikpapan, verkregen de Geallieerden de volledige contrôle over de baai. De raffinaderij Pandansa, ten Noorden van Balikpapan, is geheel in hun handen. Verder naar het Noorden drongen de Australiërs door tot bijna een kilometer voor de brug over de Soember, waar de pijpleiding over loopt. Zij landden ook bij het dorp Djinabora. Hevige gevechten werden gemeld langs de kust van de Straat van Makassar, ten Noordoosten van het vliegveld Manggar. Nader werd door A.P. gemeld, dat de Australische en Nederlandsche infanterie de verovering van de gebieden om Balikpapan heeft voltooid, waardoor nu een onbeperkte scheepvaart van uit zee naar de haven mogelijk is.
Ass. Press meldde, dat opnieuw 1000 vliegtuigen boven Japan verschenen. Zij beheerschen de lucht volledig. De grootste combinatie van zee- en landmacht in de wereldgeschiedenis is thans bezig de Japansche macht in de lucht volledig te breken. Slechts enkele Japansche jagers stegen op.
Intusschen trekken de Japanners snel uit het Zuid-Aziatische gebied terug. De vijand schijnt al in zijn verlies te berusten door toe te laten, dat de Hengjang-corridor, waardoor de troepen in Indo-China hadden kunnen ontsnappen, gesloten wordt. In elke belangrijke zône hebben zij echter zelfmoordtroepen achtergelaten om den opmarsch te vertragen. Zulke zônes zijn: Sumatra, Java, Borneo, Singapore, Malakka en Indo-China. (Het Parool)

11 Juli — In het geallieerd communiqué wordt toegegeven, dat de Japanners tijdens hun offensief bij de Sittang verder terrein hebben gewonnen. De plaats Nyitkio, vijf en twintig mijl ten Noordoosten van Pegoe, ging voor de geallieerden verloren. Nyitkio is gelegen op het punt waar de verbinding tot stand komt tusschen het Sittang-Pegoe-kanaal en de Sittang.
De Japanneezen hebben nog steeds verschillende dorpen in de bocht van de rivier de Sittang in handen.
Er wordt melding gemaakt van voortgezette Japanneesche bewegingen van Oost naar West, in het bijzonder bij de oversteekplaatsen in de Sittang. Op den weg naar het Oosten van Thazi tot Taunggyi hebben de geallieerden contact gekregen met de Japanneezen, zeven mijl ten Oosten van Heho. Van deze laatste plaats werd 10 Juli gemeld, dat zij door Indische troepen bezet was.

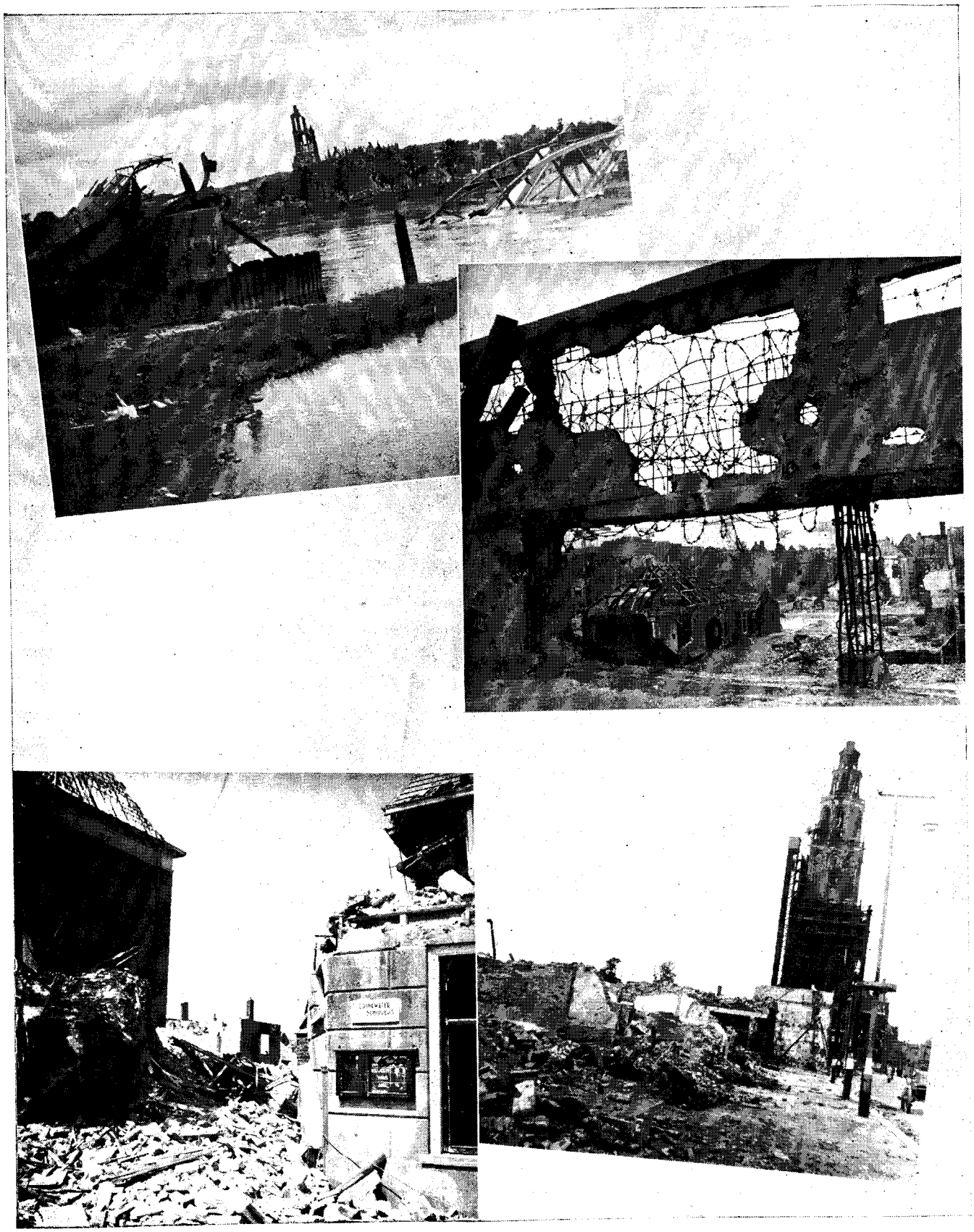
12 Juli — De Japanneezen hebben Nyaoengkashe, in de bocht van de Sittang op 25 mijl ten Oost-Noord-Oosten van Pegoe, bezet. „Drie dorpen in een gebied tien mijl ten Westen van Henzada en zes dorpen in het gebied achttien mijl ten Zuidoosten van Tharrawaddy zijn, naar gemeld wordt, vrij van den vijand". (Reuter)

12 Juli — Het Japansche verzetscentrum rond den berg Batochampar wordt op de flanken gepasseerd, de Australiërs rukken naar het Noorden op en de Nederlandsch-Indische troepen trekken op tegen den rechterflank der Japanneezen, zoo meldde het communiqué van MacArthur. Op Okinawa is thans het hoofdkwartier gevestigd van de luchtstrijdkrachten in het Verre Oosten onder Generaal George O'Kenny. De luchtstrijdkrachten in het Verre Oosten omvatten de vijfde, zevende en de dertiende Amerikaansche legerluchtmachten. De vijfde stond eerst onder bevel van Admiraal Chester Nimitz. (Reuter)
Radio Tokio bevestigde het bericht, dat ruim tweehonderd bommenwerpers een aanval hebben gedaan op Sabang.
Het Japansche communiqué voegde er aan toe, dat aanzienlijke zeestrijdkrachten langs de Noordkust van Sumatra kruisen en de vrees wekken, dat er tot een landing zal worden overgegaan. (A.F.P.)

12 Juli — Troepen van de Australische 6e divisie, die het binnenland van Nw.-Guinea intrekken, hebben vele vijandelijke versterkingen genomen. Acht Japansche formaties bieden evenwel hevigen weerstand op dicht beboschte heuvels en hebben aldus het Australische front uitgebreid, zoo deelt het Australische hoofdkwartier mede. De Japs op Zuid Bougainville ondernamen een krachtige poging om door de Australische verdedigingsstellingen bij de rivier de Nivo heen te breken. (Reuter)
Voor het eerst is in een der officieele communiqué's melding gemaakt van door Nederlanders bemande „Kittyhawks", in actie op Nieuw Guinea, waar achttien van deze toestellen Manokwari bestookten. Deze voor de Japanneezen zoo vitale basis is eerst onlangs weer Nederlandsch gebied geworden. Zooals bekend, waren de Amerikanen in Aug. van het vorige jaar daar voorbijgetrokken, toen zij landden te Sansapoer. Het was toen sterk bezet, en men neemt dan ook aan dat er zich nu nog een sterk bezettingsleger bevindt. (A.N.P.)

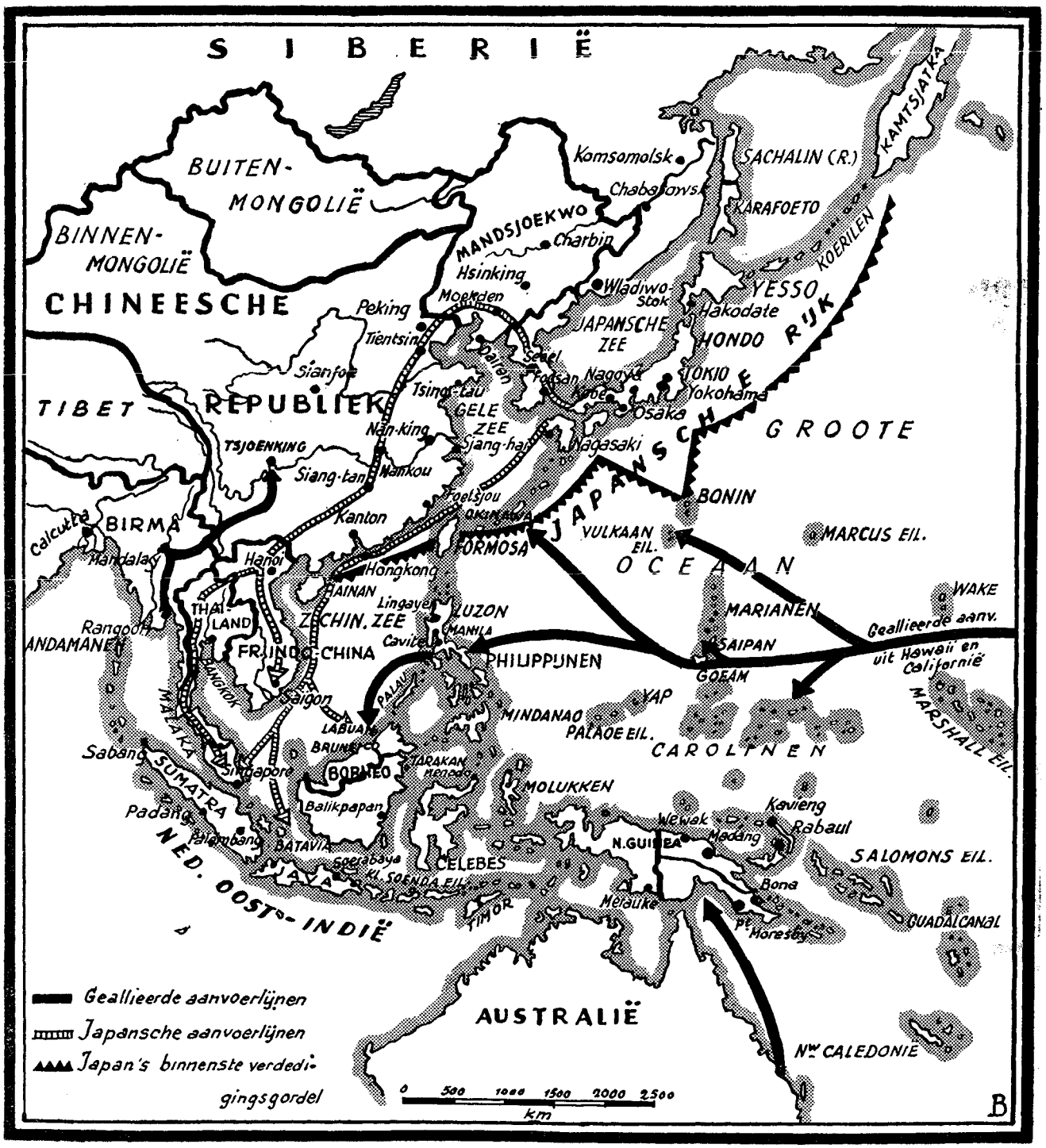
12 Juli — De Japansche strijdkrachten in China schijnen hun linies te verkorten als voorbereidenden maatregel tegen, zooals radio Tokio het noemt, de onvermijdelijke invasie in China, schreef de Timescorrespondent te Washington. Volgens te Washington ontvangen berichten uit Tsjoengking en Koenming zal de Japanneesche corridor tusschen de Yangtse en Kanton niet lang meer bestaan tengevolge van de terugtrekkende beweging van de Japanneezen en doordat de Amerikaansche bases voor luchtstrijdkrachten, die zes maanden geleden opgeheven moesten worden, weer in gebruik genomen zijn. (Reuter)

13 Juli — Opnieuw hebben Australische troepen een landing verricht, waardoor de vorderingen in Noordwest Borneo worden voortgezet. Onderdeelen van de negende Australische divisie rukken op langs den spoorweg naar Jesselton. Zij drongen door in Kimanis, 21 mijl ten Noorden van Beaufort, terwijl tegelijkertijd andere eenheden een verrassende landing bij Andus, 5 mijl ten Noorden van Kimanis, uitvoerden. De Australiërs zijn nu 30 mijl verwijderd van de havenplaats Jesselton. (Reuter)
In het gebied van de Sittangrivier in Birma concentreeren de Japanneezen hun strijdkrachten bij Nyitkio. De zware Moessonregen heeft uitgestrekte gebieden onder water gezet. (Reuter)
14 Juli — De Amerikaansche Pacificvloot opende een hevig scheepsbombardement op Japansche havens. In hoofdzaak Kamaisji, gelegen aan de Oostkust van Honsjoe, op 440 km ten N.O. van Tokio. (A.N.P.) **(Vor. ber. 6354)**

DE BALANS I

Tallooze plaatsen van Nederland zijn zwaar gehavend. 1. Links boven: Brug bij Arnhem, op den achtergrond, de verwoeste stad met Eusebiuskerk 2. Vlissingen, gezicht vanuit een kapotgeschoten onderdeel van de „Atlantik-Wall". 3. Tiel: waar eens de waterpoort stond. 4. Groningen, de Groote Markt met Martinitoren.

Overzichtskaart van het Strijdgebied in het verre Oosten

Nederland

A. Zuivering geldwezen — Uitzonderingen op blokkeeringsmaatregelen —

16 Juli — Teneinde diengenen te gemoet te komen, die door de inlevering van hun honderd gulden biljetten in moeilijkheden zijn geraakt, is een regeling gemaakt om enkele categorieën te helpen.

1e. Werknemers, pensioentrekkers en zij, die een lijfrente genieten, kunnen voor zoover zij over Juni niet meer dan ƒ 333.33 hebben ontvangen, in tweevoud een verzoek tot den inspecteur der belastingen richten, om de honderd gulden biljetten, waarin dit inkomen geheel of gedeeltelijk betaald is, terug te vragen.

Wanneer de inspecteur het verzoek inwilligt, krijgt de belanghebbende een exemplaar van zijn verzoek terug met een machtiging van den inspecteur er op. Als hij dit overlegt betaalt de bank hem ten hoogste drie vierde van zijn maandinkomen uit. Hij krijgt dan een nieuwe quitantie voor het resteerende bedrag. Werknemers in dienst van de overheid of semi-overheidslichamen (als de Spoorwegen) kunnen zich met een verklaring van hun werkgever rechtstreeks tot de bank wenden.

Hetzelfde geldt voor hen, die overheidspensioen ontvangen, waarbij de werkgeversverklaring wordt vervangen door een verklaring van de pensioenverstrekkende instantie.

2e. Zij, wier inkomen wordt uitbetaald over een langeren termijn dan één maand, kunnen, indien deze termijn op 9 Juli 1945 nog loopende was, een verzoek indienen, waarbij dezelfde verklaringen moeten worden overlegd. In hun geval kan ten hoogste worden ontdooid 75 pct. van het inkomen over de eerste maand, waarvoor het inkomen geldt en 100 pct. over de resteerende maanden.

3e. Door oorlogsgeweld getroffenen, die op of na 1 Maart 1945 een uitkeering of een voorschot hebben ontvangen, kunnen, onder overlegging van een verklaring van de betrokken schadeenquête-commissie, een bedrag terugontvangen tot ten hoogste de bedoelde uitkeering of het voorschot.

4e. Binnenschippers kunnen zich onder overlegging van hun persoonsbewijs, waaruit hun beroep blijkt, wenden tot den inspecteur der belastingen, ten einde met diens goedvinden een bedrag terug te ontvangen van ten hoogste ƒ 500.

De bovenvermelde uitzonderingen op de blokkeering der ƒ 100 biljetten gelden uitsluitend voor die gevallen, waarin de betrokkenen niet over andere geldmiddelen of over bank- of spaarbanktegoeden beschikken. Tegen degenen, die in hun verzoek onjuiste opgaven verstrekken, zullen door het Militair Gezag maatregelen worden genomen op grond van het besluit op den bijzonderen staat van beleg. (Het Parool)

(V. b. 6355; 6358 A.)

B. Inlevering Fransche bankbiljetten —

19 Juli — Alle Fransche bankbiljetten tot en met coupures van 50 frs., uitgegeven vóór 4 Juni 1945 hebben met ingang van dien datum hun hoedanigheid van wettig betaalmiddel verloren. Deze biljetten kunnen in ons land tusschen 23 en 28 Juli bij de Nederlandsche Bank of één harer agentschappen worden ingeleverd. De N.B. stelt voor deze inlevering couverten en formulieren beschikbaar. Op de formulieren moet o.m. de herkomst van de biljetten worden vermeld. Voor de op wettige wijze verkregen biljetten zullen de Fransche autoriteiten een vergoeding geven. Ook Fransche schatkistbiljetten en soortgelijk kortloopend papier moeten binnen den bovenvermelden termijn worden ingewisseld. (Het Parool)

C. De zuivering - Rechtspositie gedetineerden - Adres Orde van Advocaten aan H. M. de Koningin

16 Juli — Namens de Orde van Advocaten te Rotterdam heeft de Raad van Toezicht en Discipline dezer orde zich met een adres tot H.M. de Koningin gewend, waarin de Raad uitdrukking geeft aan zijn bezorgdheid over de wijze, waarop de persoonlijke vrijheid wordt bedreigt en over de handhaving der rechten, welke gearresteerde verdachten toekomen.

Het is in ons vaderland — aldus het adres — steeds een recht van iederen gedetineerde geacht, dat hem binnen korten tijd na zijn arrestatie de grond en aard der verdenking bekend gemaakt worden en hem bij een verhoor door daartoe bekwame personen gelegenheid wordt gegeven zich van de verdenking te zuiveren. Geen verdachte kan langer dan enkele dagen in verzekerde bewaring gehouden worden noch zonder rechterlijk bevel in voorloopige hechtenis gesteld worden of daarin gehouden worden, terwijl hem sinds lang verkeer met zijn raadsman toekomt en deze recht heeft de processtukken in te zien.

Op grond van lange ervaring aanvaard, zijn deze regelen geworden tot het fundament van de persoonlijke vrijheid, welke op haar beurt de hoofdpijler van den rechtstaat is.

Thans worden in ons land tallooze burgers gearresteerd en langen tijd in arrest gehouden, zonder dat hun bekend wordt gemaakt, welke verdenking op hen rust. Het verkeer met raadslieden is zoo goed als onmogelijk en aan den raadsman wordt als regel het inzien van stukken niet toegestaan. De gevangenneming geschiedt veelal niet door verantwoordelijke ambtenaren.

Het kan niet anders of de talloozen, die zich met de gevangenneming hebben bezig gehouden zonder daartoe eenige opleiding te hebben gehad, zijn niet allen geschikt om te beoordeelen welke gedragingen volgens de geldende strafbepalingen strafwaardig zijn, en welke verdachten in verzekerde bewaring dienen te worden gesteld.

Het is hierom dat naar de meening van adressanten juist in dezen overgangstijd zonder verwijl de gelegenheid dient te worden geopend tot toevoeging van een verdediger aan gedetineerden die dit wenschen en tot verkeer van gedetineerden met hun raadslieden, gekozen of toegevoegd. Aan deze raadslieden zal inzage der stukken moeten worden toegestaan. Een beroep op een verantwoordelijke instantie over de gevangenhoudinig zal mogelijk moeten worden gemaakt binnen korten termijn na een arrestatie.

Deze waarborgen achten zij des te meer noodzakelijk nu arrestaties plaats vinden op grond van verdenking van schuld aan gedragingen welke bij nieuwe wettelijke bepalingen strafwaardig zijn geacht en het nog niet mogelijk is, dat over de draagwijdte dier bepalingen vrijwel algemeen gelijk wordt geoordeeld, noch door rechtspraak voor de toepassing in bepaalde gevallen eenige leiding is gegeven. (A.N.P.-Aneta)

(V. b. 6357 A.)

D. Boodschap der Protestantsche Kerken —

16 Juli — Van alle kansels der in het Interkerkelijk Overleg verbonden Protestantsche kerken is 15 Juli een oproep voorgelezen, waarin gewezen werd op de groote moreele schade die aan het Nederlandsche volk is toegebracht. Het volk werd opgeroepen tot de normale Christelijke levenshouding terug te keeren en den strijd aan te binden met bandeloosheid, bedrog, gevoelens van wraak, zelfzucht en arbeidsschuwheid. (Trouw)

E. Brief van het R.K. Episcopaat

16 Juli — In een in alle R.K. kerken voorgelezen brief schetsten de bisschoppen van Nederland den geleverden strijd tegen het nationaal-socialisme. „Al is het nationaal-socialisme als regiem vernietigd, zijn geest is nog zeer levendig in het materialisme en nieuw-heidendom". De bisschoppen riepen op in eigen kring te werken: voor het herstel en de vernieuwing van de Christelijke geest in de huisgezinnen, voor de reinheid van leven, openbare zedelijkheid en arbeidzaamheid. (De Volkskrant)

F. Voedselrantsoenen vastgesteld

16 Juli — Op een conferentie van de Shaef-missie in Nederland met den Nederlandschen directeur-generaal van de Voedselvoorziening is overeengekomen, dat van medio Juli af een uniform basisschema voor de rantsoeneering zou worden ingevoerd voor geheel Nederland. Dit schema zou alleen bevatten in het land zelf voortgebrachte voedingsmiddelen en importen van de geallieerden. Dit basisschema voor de rantsoeneering (dus hier te lande voortgebracht voedsel en importen van de geallieerden) zou opleveren: 1850 calorieën voor den gewonen consument; 800 calorieën voor kinderen van 0—1 jaar; 1500 calorieën voor kinderen van 1—4 jaar; 2100 calorieën voor kinderen van 4—14 jaar; 2800 calorieën voor kinderen van 14—18 jaar; 2200 calorieën voor langdurigen- en nachtarbeid; 2600 calorieën voor zwaren arbeid; 3200 calorieën voor zeer zwaren arbeid; 2600 calorieën voor zelfvoedende en aanstaande moeders. Hierin zijn niet berekend verschę groenten en visch.

Het basis-schema was opgesteld om overeenstemming te verkrijgen met het stelsel van Shaef, om uit de invoeren der geallieerden een rantsoen van 2000 calorieën voor alle consumenten, met uitzondering van zelfverzorgers, te bereiken. Dit is een gedragslijn, die voor alle bevrijde landen wordt gevolgd.

(Het Parool) **(V. b. Voedselvoorz. 6348)**

G. Capaciteit Rotterdamsche havenbedrijf —

18 Juli — In de laatste jaren, voor het begin van den oorlog, werden in de Rotterdamsche haven dagelijks gemiddeld 80.000 ton goederen ingevoerd. Thans zijn er reeds weer dagen, dat 35.000 ton aankomen en Rotterdam is in staat belangrijk grootere hoeveelheden te verwerken.

Er is nog ongeveer 14 K.M. kade volledig in tact. Van de vroegere vloeroppervlakte voor opslagruimte is nog ongeveer 3/5 deel bruikbaar. De aanwezige drijvende outillage is voldoende om 2 à 3 maal zooveel goederen te verwerken als thans worden aangevoerd.

Wat graan betreft, kan de haven zelfs volledig op de vroegere capactieit werken, zoowel wat overslag als opslag betreft. (A.N.P.)

(V. b. Havenbedr. 6351; Tonnage 4174 A.)

A. Prins Bernhard tot de B.S. —

16 Juli — Prins Bernard sprak voor den zender „Herrijzend Nederland" tot de Binnenlandsche Strijdkrachten, wier driemaandelijksche verbandakte ten einde loopt.
Hij zeide o.m., dat zij die dit wenschen, kunnen deel uit maken van de gewapende macht. En voorts, dat van iedereen een positieve houding verwacht wordt bij den wederopbouw van de wereld, die al haar krachten heeft aangewend in den strijd tegen den overweldiger. Eenvoud en plichtsbetrachting, de kenmerken van een soldaat, zijn daarvoor noodig. (Het Vrije Volk)
(V. b. 6356 A.)

B. Vertrek Prinsessen uit Canada

17 Juli — Prinses Juliana en haar kinderen hebben 16 Juli Ottawa verlaten en zijn te New York aangekomen, waar zij zich ingescheept hebben op de „Queen Mary". Prinses Juliana reist direct door naar Nederland, maar de drie prinsesjes zullen in Engeland van boord gaan om daar korten tijd te verblijven. (A.N.P.)
(V. b. 6356 A.)

C. Ongesteldheid van H.M. de Koningin —

18 Juli — De behandelende geneesheer van H. M. de Koningin heeft het volgende bulletin uitgegeven:
Tengevolge van een gevatte kou lijdt H. M. de Koningin sedert eenige dagen aan een acute longaandoening, die aanvankelijk zorg baarde.
Sedert neemt de ziekte een gunstig verloop, al zal een geruimen tijd rust nog noodig zijn. Indien zich geen bijzonderheden voordoen, zullen geen verdere bulletins worden uitgegeven.
Arts Haverkamp.
(A.N.P.) **(V. b. 6356 A.)**

D. Annexatie - Nationale Actie - Werkcomité —

19 Juli — In Den Haag had 18 Juli een bijeenkomst plaats van de Nationale Actie tot schadevergoeding door annexatie van Duitsche gebieden, een organisatie, die onder leiding van dr. A. Kessen, drs. A. van der Poel en Th. R. Neutelings sinds geruimen tijd in het Zuiden met groote energie de annexatiegedachte propageert, met het dezer dagen in het Noorden opgerichte comité tot Actie voor Gebiedsuitbreiding, dat onder leiding staat van den oud-minister van Nijverheid en Handel, later ook van Financiën, ir. J. van den Broek, dr. ir. F. Bakker Schut en jhr. J. A. G. Sandberg.
In de vergadering werd besloten tot de oprichting van een Nederlandsch comité voor gebiedsuitbreiding, dat op groote schaal een krachtige propaganda zal gaan voeren voor annexatie van een strook grond langs de geheele Oostgrens, zulks met verdrijving van de Duitsche bevolking. Voor de centrale leiding is een werkcomité gevormd bestaande uit ir. J. van den Broek, voorzitter; dr. ir. F. Bakker Schut, secretaris; jhr. J. A. G. Sandberg, penningmeester; dr. A. Kessen, vice-voorzitter; ir. G. J. A. Bouma, H. A. Lunshof, dr. ir. D. R. Mansholt, drs. A. van der Poel, Th. R. Neutelings, dr. A. J. P. Tammes en drs. D. J. Wansink.
(Het Parool) **(V. b. 6357 A.)**

E. Generaal Kruls verzoekt ontheffing - Verzoek niet ingewilligd —

21 Juli — Aan den chef-staf Militair Gezag, generaal-majoor mr. H. J. Kruls, is dezer dagen gebleken, dat op grond van tijdens zijn afwezigheid voorgevallen betreurenswaardige feiten en omstandigheden, zijn naam betrokken zal worden in aangelegenheden, welke een gerechtelijk onderzoek zullen vorderen. In verband hiermede heeft de generaal gemeend, ontheffing uit zijn functie te moeten verzoeken. De regeering heeft dit verzoek zeer ernstig overwogen. Zij begrijpt de motieven, welke den generaal tot dit verzoek hebben geleid en waardeert zijn houding.
Gelet op de belangrijke diensten die generaal Kruls bij voortduring als chef-staf Militair Gezag den lande bewijst en op het feit, dat hij gedurende vijf jaren afwezig is geweest en ook na de bevrijding weinig contact met zijn gezin heeft gehad, zoodat hem de bovenbedoelde betreurenswaardige feiten geheel onbekend zijn gebleven, heeft de regeering gemeend, H. M. de Koningin te moeten adviseeren, het verzoek van generaal Kruls niet in te willigen.
(V. b. M.G. 6356 A.)

F. Nationale Advies Commissie voor het eerst bijeen - Prof. Mr. P. Scholten voorzitter —

21 Juli — In de Rolzaal van het oude Binnenhof te Den Haag, waaraan zooveel herinneringen uit onze geschiedenis verbonden zijn, is 20 Juli de Nationale Advies Commissie voor het eerst bijeengekomen en geïnstalleerd.
Voor het eerst sinds de bevrijding van het vaderland van de Duitsche tyrannie kwam hier een aantal mannen bijeen, afgevaardigd door de Nederlandsche verzetsbeweging, de oude politieke partijen en de nieuwe politieke stroomingen in ons land en de verschillende sociaal-economische groepen vertegenwoordigend. Gemeenschappelijk zullen zij — zoolang er nog geen Volksvertegenwoordiging is — de opvattingen en verlangens, die in ons volk leven, tot uitdrukking brengen en de Regeering van advies dienen.
De Nationale Advies Commissie heeft bovendien de functie van „veiligheidsklep der openbare meening", zooals prof. Schermerhorn het indertijd eens uitdrukte.

Samenstelling

Deze commissie werd samengesteld door het Vaderlandsch Comité, d.i. de werkcommissie van het Groot Burger Comité, en de Groote Adviescommissie der Illegaliteit. Tweederden werden op de lijst geplaatst door het Vad. comité, de overigen door de G.A.C. De door hen bij de regeering ingediende lijst bevatte de volgende namen: mr. J. Algera, prof. F. v. Asbeck, mr. F. Bach, dr. W. Banning, A. Bieuwenga, mr. M. de Boer, J. Brandenburg, dr. J. Bruins Slot, A. C. de Bruyn, ds. J. Buskes, J. Buys, ir. W. Dewez, mr. R. Dobbelman, prof. dr. N. Donkersloot, mr. dr. J. Donner, J. Doomen, dr. J. Gielen, F. Goedhart, P. de Groot, mr. C. ten Hagen, mr. J. Hangelbroek, J. Hendriks, mr. A. Joekes, E. Kuper, L. Lichtveld, mr. K. P. v. d. Mandele, H. Meijerink, mr. E. Menten, R. Nordheim, mevr. mr. E. Ribbius Pelletier, H. v. Randwijk, ir. H. v. Riessen, prof. dr. H. v. Rooy O. F. M., mr. A. Rutgers, mr. J. R. H. van Schaik, J. Schilthuis, prof. mr. P. Scholten, J. Schouten, Soenito, A. Stapelkamp, mr. D. Stikker, maj. dr. J. Stokman O. F. M., J. Stokvis, mej. dr. N. Tellegen, H. Tilanus, mr. J. In 't Veld, prof. dr. J. Verzijl, K. Vorrink, G. Wagenaar, mr. G. v. Walsum, dr. F. Wibaut, mr. H. Willemse en mr. dr. P. Witteman.

Min. W. Drees opent bijeenkomst —

Minister Drees opende de bijeenkomst als voorzitter van het Vaderlandsch Comité. Hij releveerde de geschiedenis der totstandkoming van het Vaderlandsch Comité en herinnerde aan de bijeenkomst van zes politieke partijen in Juli 1940, die het politiek convent vormden. Einde 1941 werd aanraking verkregen met het z.g. comité-Scholten. Uit dit contact kwam het Groot Burger Comité tot stand, waaruit mede een werkcomité ontstond. De heer Verschuur, die daarvan deel uitmaakte, heeft in die kwaliteit het offer van zijn leven gebracht.
Bij de samenstelling van de N.A.C. liet men zich leiden door de gedachte, dat bij het algemeen regeeringsbeleid niet alleen het verzet moest adviseeren.
Nooit is het de bedoeling geweest, dat de N.A.C. zou treden in de plaats van een parlement, noch de totstandkoming daarvan zou vertragen. Zij zal echter een belangrijke stem hebben bij de aanvulling van de volksvertegenwoordiging met nieuwe leden. Verheugend is de veelzijdigheid der commissie; er zijn in samengebracht vertegenwoordigers der gedachten, die in het volk leven. Allerlei tegenstellingen zijn hier overkoepeld, zoodat alle hoop bestaat op een vruchtbaren arbeid. De werkzaamheid der N.A.C. zal niet lang duren. Spr. hoopte echter, dat de commissie in het Nederlandsche volk een spoor zal achterlaten van den brandenden wil om het Nederlandsche volk in volle onbaatzuchtigheid te dienen.
Dr. J. J. Brutel de la Rivière, voorzitter van de G. A. C. gaf een schets van de N.A.C. en haar voorgeschiedenis. Op 8 Juni 1944 ontving de verzetsbeweging een telegram uit Londen van H.M. de Koningin en den toenmaligen minister-president, waarin werd aangedrongen op coördinatie van de illegaliteit, door samenstelling van een groep van voormannen uit de verschillende organisaties op zoo breed mogelijke basis. Aan dezen wensch van Koningin en premier werd voldaan, het bedoelde college van voormannen noemde men: „Groote Advies-commissie der Illegaliteit".
Haar na-oorlogsche taak, het geven van advies aan de Kroon, direct na de bevrijding gaf in de verzetsbeweging tot een langdurige discussie aanleiding.
Tenslotte kwam men tot overeenstemming: wanneer een algemeen adviescollege zou optreden, waarin voor een deel de leden door en uit de illegaliteit werden aangewezen, voor een ander deel door een andere groepeering, zou de Groote Advies Commissie der illegaliteit zonder bezwaar een bespreking van het algemeen regeeringsbeleid kunnen vermijden, aangezien wat op dat gebied onder de illegale werkers leefde, zou worden vertolkt door de uit de illegaliteit gekozen leden van het algemeen adviescollege. Een dergelijk gemengd college had tevens het voordeel, dat het ontstaan van een scherpe scheiding tusschen de illegaliteit en de rest van het volk zou worden tegengegaan. Op deze wijze is het moeilijke vraagstuk, waarmee alle voormalige bezette landen hebben geworsteld en meest nog worstelen, op bevredigende wijze opgelost, mits de Nationale Advies Commissie inderdaad die inhoud en beteekenis krijgt, die men zich bij de voorbereidende besprekingen voor oogen stelde.
Prof. Ir. W. Schermerhorn, minister-president, noemde het een voorrecht, uit naam der regeering te verklaren, dat zij de werkzaamheid der N.A.C. niet alleen aanvaardt, maar ook op prijs stelt.

Hij plaatste in gedachten na elkaar op een rij: college van vertrouwensmannen, N.A.C., noodparlement en volksvertegenwoordiging. Men ontdekt hierin een lijn, welke telkens een stap verder voert op een bepaalden weg, dien het Nederlandsche volk als den eenig gezonden beschouwt. In dat verband sprak de minister-president grooten dank uit jegens het college van vertrouwensmannen. De N.A.C. moet thans medewerken tot de vorming van de volgende etappe: de samenstelling van een noodparlement. Daarnaast zal zij van voorlichting dienen over allerlei onderwerpen, welke geen afdoening op korten termijn vergen.
Prof. mr. P. Scholten, die zal optreden als voorzitter van de N.A.C., dankte de regeering, dat zij de commissie heeft erkend. Men heeft thans opnieuw kunnen vaststellen, hoe zeer de illegaliteit ons volk heeft gediend.
De bijeenkomst werd o.m. mede bijgewoond door de ministers Kolfschoten, Lieftinck, Van Royen en Logemann.
Na de installatie-vergadering, hield de N.A.C. haar eerste besloten bijeenkomst. Tot griffier van de commissie is benoemd mr. J. Le Poole, tot voor kort een der secretarissen van het college van vertrouwensmannen.
(Trouw - Maasbode - A.N.P.)

België

A. De koningskwestie - Leopold treedt niet af - Aftreden R.K. ministers - Besluit volksvertegenwoordiging - Geen terugkeer zonder toestemming parlement —

19 Juli — Na tallooze besprekingen met leidende persoonlijkheden uit het Belgische openbare leven en na een periode van de wildste geruchten is de Belgische koningskwestie in een nieuw stadium getreden, doordat thans door den koning opening van zaken gedaan is, n.l. per brief zijn wensch heeft doen kennen, een beroep op het volk te doen.
De Kamer van afgevaardigden heeft daarop 17 Juli, volgens Reuter, een wet aangenomen, waarin verklaard wordt, dat koning Leopold zijn constitutioneele functies niet mag hervatten, zoolang beide Huizen van het Parlement niet verklaard hebben, dat hij weer mag regeeren.
De uitslag van de stemming hierover was: 98 voor de wet, 6 er tegen en 32 onthielden zich van stemming.
Alle 6 R.K. ministers, die zitting hebben in het kabinet van Van Acker — dat in totaal 18 ministerszetels telt — waren des morgens afgetreden.
Dit besluit wil zeggen, dat de R.-Katholieken niet kunnen samenwerken met de drie overige partijen in de coalitieregeering t.w. de socialisten, communisten en liberalen, die op verschillende gronden tegen den koning zijn. De R.-Katholieken zullen nu dus in de oppositie zijn, wat nog niet gebeurd is sinds 1884.

De brief van koning Leopold —
Minister-president Van Acker heeft in de Kamer van Afgevaardigden een schrijven voorgelezen, waarin koning Leopold verzoekt, dat er in België parlementaire verkiezingen worden gehouden om te onderzoeken of hij den troon moet behouden. Leopold zeide, dat de stemming op het oogenblik niet kon worden vastgesteld en dat „de wil van het volk alleen" hem tot abdiceeren zou kunnen bewegen. Als resultaat van talrijke besprekingen besefte hij, dat hij niet in staat was een regeering te formeeren met voldoende meerderheid. „Ik wensch mijzelf niet aan mijn land op te dringen", schreef Leopold, „hoewel ik mij echter realiseer, dat terwijl de parlementaire oppositie zich tegen mijn hervatting van de constitutioneele macht verzet, tevens een belangrijke meerderheid in het land op mijn terugkeer hoopt. Onder deze omstandigheden kan ik niet aftreden zooals verzocht is".
Van Acker heeft voorgesteld, dat er wettige stappen gedaan zullen worden, opdat het parlement de uiteindelijke beslissing in de crisis zal hebben. Van Acker zeide, dat Leopolds brief niet in overeenstemming was met de traditioneele wijze om kwesties op te lossen en dat volgens de parlementaire beginselen de beslissing aan de Belgische Kamer moest worden overgelaten.

Koning Leopold III

Stormachtige Kamerbijeenkomst —
Het besluit der Kamer werd gehouden in een stormachtige zitting.
De R.-Katholieken begroetten, aldus A. P. den premier in de Kamer door te roepen: „Leve de Koning", terwijl de anti-Leopoldleden „Leve België" lieten hooren. De R.-Katholieken waren nagenoeg allen afwezig toen de stemming begon. Leopolds tegenstanders domineerden daardoor in beide kamers en zij rekenen er op, dat het voorstel wet zal worden. Minister Van Acker wees bij de indiening van het wetsontwerp op artikel 82 van de grondwet, waarin staat dat indien het voor den koning „onmogelijk" wordt te regeeren, een regentschap ingesteld zal worden. Het wetsontwerp luidt: „Wanneer artikel 82 der grondwet in toepassing wordt gebracht, kan de koning zijn constitutioneele rechten slechts laten gelden na een bespreking in beide kamers, waarbij wordt besloten dat aan zijn onmacht om te regeeren een einde is gekomen".
De Senaat aanvaardde het wetsvoorstel met 77 tegen 58 stemmen, terwijl 5 leden afwezig waren.

Verklaring koning Leopold —
„Ik zal niet eerder aftreden, voordat het Belgische volk een democratische gelegenheid heeft gekregen, om zijn eigen leiders in een vrije en eerlijke verkiezing aan te wijzen", aldus heeft koning Leopold volgens A. P. in een interview verklaard, dat hij het blad „Stars and Stripes" heeft toegestaan. „Ik ben een mensch en ik heb fouten begaan, maar het zijn fouten van methode en niet van principe geweest. Ik heb een zuiver geweten en dat kan niet gezegd worden van iedereen, dien ik vertrouwd heb."
De koning ontkende, dat hij door de Geallieerden in St. Wolfgang als een gevangene wordt behandeld. Hij noemde het onwaar, dat de vader van zijn tweede vrouw een collaborateur was en ten slotte zei hij, dat zijn voorwaardelijke overgave aan de Duitschers in 1940 hem door zijn eigen geweten in het belang van zijn volk was opgelegd.

Voorgeschiedenis - Samenvatting —
16 Juli — Na de capitulatie van het Belgische leger in Mei 1940 verbleef Koning Leopold als krijgsgevangene in het slot te Laeken. Onmiddellijk na de geallieerde invasie in Normandië, werd hij, ondanks zijn protest, door de Duitschers met onbekende bestemming weggevoerd (een landhuis aan de Elbe in Saksen). Zijn zoons deelden spoedig dit lot. Gedurende 11 maanden werd hij daar bewaakt door S.S.-mannen en politiehonden. De rantsoenen waren zeer schraal en de Roode Kruis-pakketten uit België, Zwitserland en de Vereenigde Staten bereikten nooit hun bestemming. De prinsen zijn in deze periode allen ziek geweest. Tijdens de laatste faze van den oorlog werd de Koninklijke familie overgebracht naar Strobl, niet ver van Salzburg in Oostenrijk, waar zij door de Amerikanen werden bevrijd.
Toen begon het in België roerig te worden rondom de figuur van den Koning. Tevoren, in het najaar van 1944, had reeds het blad „Le Gaulois" den koning — en overigens al wat gezag droeg in België — aangevallen, doch dit blad werd door de regeering-Pierlot verboden wegens zijn Waalsch-separatistische strekking.
Na zijn bevrijding ontving de Koning te Salzburg een delegatie van Katholieke, liberale, socialistische en communistische ministers, die hem in kennis stelde van het standpunt van regeering en partijen ten aanzien van zijn terugkeer naar België. De regeering en de liberale, socialistische en communistische partijen hadden ernstige bezwaren tegen dien terugkeer, terwijl de Katholieke partij het grondwettelijke recht van den Koning, naar zijn land terug te keeren, niet betwistte. De Koning verklaarde geen afstand van den troon te zullen doen, zoolang hij de gevoelens van zijn volk niet volledig kende. Daarop zetten de partijen haar standpunt opnieuw uiteen.
De socialisten eischten abdicatie: zij verklaarden, dat de Koning een persoonlijke, autocratische politiek had gevoerd tijdens de capitulatie, door in het land te blijven in strijd met de grondwet en tegen den wensch der regeering. Nu houdt deze kwestie verband met de grondwettelijke dubbele functie van den Koning als staatshoofd en opperbevelhebber van het leger: als bevelhebber besloot de Koning bij zijn leger te blijven en het land niet te verlaten; de regeering wilde echter op dat oogenblik, dat de Koning als staatshoofd haar naar het buitenland had vergezeld. Hier was dus sprake van een conflict, waarvoor de grondwet zelve het zaad bevatte.
De Liberale partij heeft niet geëischt, dat de Koning zou aftreden, maar hem die abdicatie wel aangeraden. Zij verklaart, dat de Koning een omstreden figuur is geworden en dat de vorst niet de Koning van een deel van het land mag zijn.
Communisten noemen Leopold den Koning der reactie, terwijl de Katholieken wenschen, dat de Koning op den troon blijft.

In herhaalde besprekingen met den socialistischen premier van Acker, verklaarde Leopold niet te zullen aftreden en naar zijn land te zullen terugkeeren. Daarop bood de regeering den Regent haar ontslag aan, met de mededeeling, dat zij de loopende zaken niet zou afhandelen. Pas na aandringen van den Koning verklaarde zij zich alsnog bereid, overeenkomstig de grondwet de loopende zaken te zullen blijven behartigen, waarna de Koning toezegde niet te zullen terugkeeren, zoolang er geen nieuwe regeering was gevormd. Hij begon onmiddellijk de voorbereidingen voor de vorming eener nieuwe regeering en ontving de voorzitters van Kamer en Senaat en vervolgens die der partijen.

Uit de reacties van het volk zou men kunnen afleiden, dat de meerderheid den terugkeer wenscht. In Vlaanderen is men vrijwel eensgezind, terwijl in Wallonië de meerderheid voor den Koning kleiner is. In ieder geval komt in deze kwestie de tegenstelling Vlaanderen-Wallonië naar voren.

De werkelijke meerderheid van het volk schijnt den terugkeer te wenschen, terwijl de parlementaire meerderheid abdicatie wil. In dit geval zou er dus niet alleen een conflict bestaan tusschen vorst en parlement, maar ook verschil van meening tusschen parlement en volk. De Koning was niet in staat een regeering te vormen die steunde op een meerderheid in het parlement (Liberalen, Socialisten en Communisten hebben tezamen deze meerderheid).

De normale uitweg uit deze impasse zou zijn, dat het parlement werd ontbonden en — overeenkomstig de grondwet — binnen 40 dagen nieuwe verkiezingen werden gehouden. Dit is, aangezien de kiezerslijsten sedert 1939 niet zijn bijgewerkt, niet mogelijk.

In deze omstandigheden stonden den Koning drie wegen open:

1. Hij had afstand kunnen doen van den troon, doch dit zou in strijd met den wil van de groote meerderheid van het volk zijn. Het zou de crisis niet opgelost, maar verscherpt hebben, want de koningsgezinden zouden met kracht restauratie eischen. De eenheid van het land zou in het grootste gevaar zijn gebracht; immers, de betrekkingen tusschen Vlamingen en Walen, die sedert jaren goed genoemd kunnen worden, zouden plotseling weer in een scherpe tegenstelling ontaarden. Men mag niet over het hoofd zien, dat de Belgische Koning de belangrijkste band tusschen de beide bevolkingsgroepen is. En tenslotte, wat voor Nederland van groot belang is: de buitenlandsche politiek van België zou wellicht niet langer den koers van samenwerking met den Noorderbuur zeilen.

2. Hij had onmiddellijk naar België kunnen terugkeeren, een minderheidsregeering vormen en hiermede regeeren, tot de omstandigheden verkiezingen, na kamerontbinding, mogelijk zouden maken. Maar een terugkeer van den Koning zou waarschijnlijk leiden tot wanordelijkheden en de regeering, die in het parlement de minderheid zou hebben, zou voor een vrijwel hopelooze taak staan. Voor alle fouten en échecs zou de Koning verantwoordelijk worden gesteld.

3. Hij kon besluiten niet te abdiceeren en pas terug keeren als een beroep op het volk mogelijk is.

Deze laatste oplossing heeft de Koning 15 Juli gekozen.

(A.N.P. - Het Parool - Trouw)

Britsch-Indië

A. Conferentie van Simla mislukt

In de slotbijeenkomst der conferentie van de Britsch-Indische leiders heeft lord Wavell verklaard, dat de conferentie, waar de Britsche voorstellen inzake een beperkt zelfbestuur voor Indië werden besproken, mislukt is.

„Niemand — zoo zeide hij — kan dit meer betreuren dan ik. Ik wensch duidelijk naar voren te brengen, dat de verantwoordelijkheid voor de mislukking op mij rust. Ik stel voor, dat ik wat tijd neem om te overwegen, op welke wijze ik Indië thans het best kan helpen. Daar de conferentie het niet eens kon worden over den omvang en de samenstelling van den bestuursraad, verzocht ik den partijen mij lijsten met de namen van candidaten voor den bestuursraad te doen toekomen. Ik ontving die lijsten van alle hier vertegenwoordigende partijen, met uitzondering van de Mohammedaansche Liga. Daarom deed ik een voorloopige keuze en ik plaatste op mijn lijst ook namen van leden der Liga.

Dzjinnah zeide mij het met deze oplossing niet eens te zijn, en ik begreep, dat verdere besprekingen nutteloos zouden zijn. Ik kan geen van de partijen verantwoordelijk stellen. Ik verzoek den partijleiders alles te doen om wederzijdsche beschuldigingen te voorkomen, opdat het gevoel van gemeenschap niet te lijden heeft."

Oorzaak mislukking —

De directe oorzaak hiervan is het standpunt van de Mohammedaansche Liga inzake de wijze van vertegenwoordiging der Mohammedanen in de Britsch-Indische regeering. Volgens het Engelsche voorstel zou het All India-Congres de beweging van Ghandi waarin het Hindoe-element de overhand heeft, eveneens een aantal Mohammedanen in deze regeering mogen benoemen, terwijl de Mohammedaansche Liga daarentegen het standpunt inneemt dat hij de eenige organisatie is, die bevoegd is Mohammedanen aan te wijzen voor de regeering.

Ondanks deze mislukking zijn de bij de onderhandelingen betrokken partijen er van overtuigd, dat de deur open staat voor nieuwe besprekingen, die, naar men vertrouwd, binnen enkele maanden zullen kunnen aanvangen.

Beschuldigingen —

De voorzitter van de Congrespartij, Dr. Azad, verklaarde, dat hij Dzjinnah den voorzitter van de mohammedaansche liga, in de eerste plaats, en de Britsche autoriteiten in de tweede plaats verantwoordelijk achtte voor deze mislukking. De Britsche regeering, zoo zeide hij, had aan geen enkele speciale groep het recht van veto dienen te geven, waardoor de vooruitgang van het land wordt tegengehouden.

„Hindustan Times" het blad van de congrespartij, waarvan Gandhi's zoon hoofdredacteur is, heeft de schuld voor het mislukken van de conferentie te Simla op Lord Wavell en de Britsche regeering geworpen. „Wanneer de Britsche regeering de voorstellen van Dzjinnah redelijk achtte, had zij de anderen voor het probleem moeten stellen, deze te verwerpen of te aanvaarden". „Wanneer de Britsche regeering de eischen niet redelijk achtte had zij Lord Wavell moeten opdragen de Liga uit te sluiten en zonder haar voort te gaan".

Waarschuwing van Pandit Nehroe —

Pandit Nehroe gaat in dit opzicht nog verder en beschuldigt de Engelsche regeering er van, dat zij met opzet gebruik heeft gemaakt van de verdeeldheid tusschen Momammedanen en Hindoes. Terwijl zij immers in schijn belangrijke concessies deed, heeft zij zeer diplomatiek haar onwil om in werkelijkheid iets aan de status van India te veranderen weten te schuiven op de Mohammedanen en kan nu tegenover de buitenwereld haar handen in onschuld wasschen.

Het All India Congres heeft niet slechts een nationale maar ook een internationale taak. En daarom waarschuwde hij de volkeren van Indonesië, Malakka en de Philippijnen voor het Nederlandsche, Britsche en Amerikaansche imperialisme.

(Trouw - de Waarheid - Reuter)

China

B. Onderhandelingen China—Rusland —

16 Juli — De Chineesche ministerpresident Soeng, die hier binnenkort terug verwacht wordt, heeft zes maal een onderhoud gehad met Stalin. Dit wordt in Tsoengking als een hoopvol teeken beschouwd, dat er op wijst dat er tusschen Rusland en China op een breede basis overeenstemming bestaat. Na den terugkeer van Stalin uit Berlijn zullen de besprekingen worden voortgezet. Een geschoold diplomaat, Victor Hoo, blijft in Moskou, waarschijnlijk om détails uit te werken van eenige speciale punten, waarover in principe overeenstemming bestaat. Soeng zal aan Tsjang Kai Sjek verslag uitbrengen en instructies ontvangen over de gedragslijn die hij moet volgen bij zijn terugkeer naar Moskou. Waarnemers gelooven, dat indien Rusland niet gaat deelnemen aan den oorlog tegen Japan, het China hulp zou kunnen verleenen. (Reuter)

(V. b. 6353 D.)

C. Politieke Raad - Keizer van Japan Oorlogsmisdadiger - China en het Buitenland - Verklaring Tsjang-Kai-Tsjek —

20 Juli — De politieke raad, waarin de vertegenwoordigers van achttien volkeren zitting hebben, heeft voorgesteld, dat China den nieuwen volkenbond moet verzoeken den Japanschen keizer Hirohito als oorlogsmisdadiger te brandmerken. De raad stelt hem aansprakelijk voor het schandelijk Japansche optreden in China en in de Stille Zuidzee. Deze politieke raad is het Chineesche kernparlement. De hier genomen besluiten worden wet, nadat zij zijn goedgekeurd door den oppersten nationalen raad van verdediging.

De Chineesche Politieke Raad verlangde voorts, dat er verdragen worden gesloten met Groot-Brittannië, Rusland en Frankrijk voor een periode van twintig jaar. Ook heeft de Raad een resolutie aangenomen, waarbij er op wordt aangedrongen, dat Japan en zijn bondgenooten verantwoordelijk worden gesteld voor alle schade, geleden door Chineezen overzee. Wat de binnenlandsche aangelegenheden betreft, stelde de Raad den eisch, dat personen in regeeringsdienst niet geïnteresseerd mogen zijn bij eenigerlei onderneming.

Het woord voerend voor dezen raad, verklaarde Tsjang-Kai-Tsjek, dat China's voornaamste taak bestond in het behalen van de overwinning en het leggen van een vaste basis voor een democratische regeering. (Reuter)

(V. b. Tsjang-Kai-Tsjek 6352 B.)

Duitschland

A. Massa-arrestaties —

15 Juli — Het hoofdkwartier van het Amerikaansche leger heeft medegedeeld, dat ca. 50.000 nazis de laatste twee maanden door formaties van den Amerikaanschen veiligheidsdienst zijn opgepakt. De arrestaties duren voort in een tempo van 700 per dag. Zij betreffen oorlogsmisdadigers, leden van de Gestapo en andere elementen, die verdacht worden van schade te kunnen berokkenen aan de openbare veiligheid. (A.F.P.)

(V. b. 6360 A.)

B. Liberale democratische partij —

15 Juli — Onder voorzitterschap van Waldemar Koch, die in 1918 minister van economie is geweest, is in de door de Russen bezette zône de liberale democratische partij opgericht. Het programma bevat o.a. de volgende punten: herstel van de menschelijke rechten zonder onderscheid van ras, klasse, leeftijd of geslacht, veroordeeling van het militarisme en verwerping van „geweld voor recht", vrijheid van geweten en herstel van het cultureele en sociale leven in Duitschland. (A.F.P.)

C. Advies van Hugenberg —

17 Juli — De verslaggever van de „Daily Herald" bij het hoofdkwartier van de 21ste legergroep in Duitschland meldt, dat aan het Britsche militaire bestuur een plan is overhandigd voor den economischen wederopbouw van Duitschland. Het plan zou zijn opgesteld door Alfred Hugenberg, den man, die tot 1933 Hitler heeft gefinancierd. Nadien heeft Hugenberg, die thans 80 jaar is, zich uit het openbare leven teruggetrokken. Hij zou het plan hebben opgesteld op verzoek van het Britsche militaire bestuur en het zou elk aspect van Duitschlands economisch herstel behandelen.

Het plan behelst de oude „waarschuwing", dat de Duitschers communisten zullen worden, indien de levensomstandigheden te slecht voor hen worden. De geallieerden, aldus Hugenberg, moeten inzien, dat Duitschland een bron van besmetting wordt, die de gezondheid van de geheele wereld bedreigt, indien zijn ziekte niet tijdig genezen wordt. De wederopbouw van de Duitsche steden beschouwt hij als de basis van Duitschlands industrieele leven. De eenige overgebleven werkelijke activa van het Duitsche volk zijn de geestelijke en physieke capaciteiten van de bevolking. (Reuter) **(V. b. Hugenberg 670 A.)**

D. De voedselrantsoenen —

19 Juli — De rantsoenen zijn in de Amerikaansche en Engelsche bezettingszônes als volgt samengesteld (calorieën p. dag):

Schleswig-Holstein	1380
Weser-Ems	1320
Nieder Sachsen	1300
Westfalen	1050
Rheinland	1150
Wurttemberg	1240
Westmark-Rhein Hessen	1000
Hessen Nassau	1017
Kurhessen	1150
Beieren	1050
Salzburg (Oostenrijk)	934
Oberdonau (Oostenrijk)	727

De bovenstaande lijst heeft slechts betrekking op den normalen consument, wiens vredesrantsoen naar Amerikaanschen maatstaf tusschen 2500 en 3000 calorieën per dag lag. Het vraagstuk van de verdeeling der voedselvoorraden moet door de Duitschers zelf, onder toezicht van het militaire bestuur, opgelost worden. (A.N.P.-Aneta)

(V. b. Voedselrants. Berlijn 6360 A.)

E. Resolutie anti-fascistische partijen —

19 Juli — Ter conferentie van de anti-fascistische partijen, welke op 14 Juli te Berlijn werd gehouden, n.l. van de communisten, de sociaal-democraten, de christelijk-democraten en de liberaal-democraten, is een resolutie aangenomen, waarin tot uitdrukking wordt gebracht de erkenning, dat Duitschland door Hitler ten ondergang is gevoerd en dat groote kringen van het Duitsche volk, die Hitler aanhingen, daarvoor mede verantwoordelijk zijn. Slechts door een algeheele verandering van leven en ideeën van het geheele volk kan de natie worden gered, aldus constateert de resolutie. Door de 4 partijen is een gemeenschappelijk comité opgericht en de partijen zijn overeengekomen een gemeenschappelijk program van actie uit te werken. (Trouw)

(V. b. anti-fascisme 6352 C.)

F. Vrijlating krijgsgevangenen —

19 Juli — Radio Luxemburg meldde, dat in de twee maanden sinds Duitschlands onvoorwaardelijke capitulatie bijna 1.500.000 Duitsche krijgsgevangenen in het gebied onder Amerikaansche controle zijn vrijgelaten, d.i. ca. 30 proc. van alle Duitsche krijgsgevangenen die onder Amerikaansch toezicht staan. (Reuter)

G. Religie —

19 Juli — In het door de Russen bezette deel van Duitschland zijn belangrijke ontwikkelingen gaande, wat betreft het herstel der vrijheid van geloofsuiting. Voor het eerst sinds Januari 1939, toen de nazi-autoriteiten scherpe beperkingen oplegden aan de kerkelijke organisaties in het Derde Rijk, zal Radio Berlijn, thans onder contrôle van de Russen, een katholieken ochtenddienst en een predicatie uitzenden.

Voorts wordt de Evangelische Kerk, die in de latere stadia van het Hitlerbewind geheel door de nazis werd gecontroleerd, op een geheel nieuwe basis gereorganiseerd. (Reuter)

Engeland

H. Luchtverbinding met Australië

15 Mei — De dienst van de British Overseas Airways met Halifax vliegtuigen heeft de snelheid van de vlucht van Engeland naar Australië belangrijk opgevoerd. Thans duurt een vlucht van Engeland naar Sydney 63 uur. Binnenkort zullen er inplaats van een, zooals nu, twee vluchten per week in beide richtingen plaats vinden. De afstand Engeland—Australië bedraagt ruim 19.000 kilometer. (A.N.P. - Aneta)

I. Oorlogsverliezen —

16 Juli — De tol aan menschenlevens, die het Britsche Gemeenebest in 5¾ jaar oorlog betaalde, bedraagt 532.233, waaronder begrepen de gesneuvelden te land, ter zee, in de lucht, bij de Koopvaardij, bij de Home-Guard en onder de burgerbevolking in het Moederland. Inclusief het aantal gewonden en vermisten en nog-geïnterneerden komt men tot een cijfer van 1.427.634.

Het aantal slachtoffers onder de burgerij bedraagt in totaal 146.760, het aantal doodelijke gevallen bij de Home-Guard 1206 en bij de Koopvaardij 30.867.

(Amsterdamsch Dagblad)

J. Ontkenning „Gentlemans Agreement" met Vichy —

16 Juli — Het Foreign Office heeft vandaag ontkend, dat er in 1940 een geheime overeenkomst is afgesloten tusschen de Britsche regeering en de regeering van maarschalk Pétain te Vichy. Er zijn wel pogingen in het werk gesteld om geheime besprekingen te voeren met generaal Weygand, den toenmaligen Hoogen Commissaris in Fransch Noord-Afrika, om Noord-Afrika weer aan den oorlog te laten deelnemen „wanneer de tijd daartoe rijp was". De Britsche regeering heeft toen voorbereidingen getroffen om een bepaalde scheepvaart toe te staan tusschen Noord-Afrika en Zuid-Frankrijk als contraprestatie voor Fransche beloften. Churchill heeft op 12 Juni hierover in het Lagerhuis een verklaring afgelegd.

Deze verklaring en de ontkenning van het Foreign Office zijn een antwoord op een in Canada door Rougier uitgegeven boek. Rougier is in 1940 ontvangen door den minister-president en Lord Halifax. Hij kwam toen in persoonlijke opdracht van Pétain. In dit boek probeert Rougier het bestaan van een geheime overeenkomst te construeeren. Volgens de uiteenzetting van het Foreign Office had Rougier geen voorstellen bij zich en was hij ook niet gemachtigd voorstellen te doen. Wel was hem voorgesteld naar Algiers te gaan, om generaal Weygand volledig in te lichten over den toestand in Engeland en Vichy. Men hoopte dat Weygand dan tenslotte directe geheime onderhandelingen met Engeland zou beginnen om Noord-Afrika weer in den oorlog te betrekken. Rougier wilde deze missie op zich nemen. Zijn poging echter om te bewijzen dat er later een „gentlemans agreement" tusschen Vichy en de Engelsche regeering was gesloten, mist elken grond. De Britsche regeering heeft nimmer een mededeeling van Pétain of diens regeering ontvangen, waaruit viel op te maken, dat zij zich aan eenige afspraak tengevolge van de besprekingen van Rougier gebonden voelde. De bewering van Rougier, dat hij een door den minister-president persoonlijk geschreven nota, behelzend de condities voor deze overeenkomst, ontvangen heeft en dat Pétain opdracht gegeven had de overeenkomst te ratificeeren, wordt door het Foreign Office ontkend, evenals de bewering, dat Rougier op 21 November 1940 een telegram van het Foreign Office gekregen zou hebben, waarin de nota als een „gentlemans agreement" bestempeld wordt.

L. De Deken van Canterbury over Stalin —

18 Juli — De Deken van Canterbury, Hewlett Johnson, heeft in een artikel in de „News Chronicle" waarin hij verslag uitbrengt van zijn onlangs gehouden gesprek met Stalin, het verlangen naar Engelsch-Russische vriendschap van Stalin onderstreept. Stalin zeide: „Het was gemakkelijk eensgezind te blijven toen wij tegen Duitschland vochten. Maar de Duitschers zijn nu verslagen en het is minder eenvoudig wrijving te vermijden wanneer de spanning geweken is. Maar toch willen wij dat doen. Wij willen ons bondgenootschap sterk houden. Wij hebben geen enkel verlangen Engeland te kwetsen of te hinderen. Wij willen vrienden van Engeland blijven, zoowel met woorden als in daden. Wanneer Uw politici dat willen, willen wij het ook." Stalin voegde daar aan toe, dat in de afgeloopen jaren een van de moeilijkheden de pers is geweest, die heeft nagelaten een waarheidsgetrouw beeld van

de Sovjet-Unie te geven. Hij verklaarde, hoe Engeland een verkeerd idee kreeg van Ruslands militaire macht door in dit opzicht te vertrouwen op de Franschen, die hun inlichtingen weer van de Polen kregen. Churchill vroeg Generaal Gamelin, hoe groot Ruslands kracht was. Gamelin zei, dat Rusland geen kracht had. Gamelin vertrouwde ten aanzien van deze inlichting op de Polen, die Rusland vijandig gezind waren. Stalin heeft, volgens den Deken, ten aanzien van zijn houding jegens den Godsdienst verklaard: „Religie kan men niet tegenhouden. Het geweten kan niet tot zwijgen worden gebracht. Religie is een kwestie van geweten en het geweten is vrij. Godsdienst en religie zijn vrij." De Deken van Canterbury voegt hier aan toe, dat hij tijdens zijn bezoek aan Rusland met vele hooge kerkelijke dienaren gesproken heeft, die geen klachten hadden. (Reuter)

A. Havenstakingen —

20 Juli — In Engeland dreigen een aantal ernstige arbeidsconflicten uit te breken, vooral in de havens. In de Londensche dokken handhaven de havenarbeiders hun tactiek van langzaam werken. De werkgevers hebben den arbeiders meegedeeld, dat zij geen loon zullen ontvangen en naar de arbeidsreserve zullen worden overgeplaatst, hetgeen beteekent, dat zij naar elke Engelsche haven gestuurd kunnen worden. De autoriteiten besloten tevens een aantal schepen ter lossing naar andere havens te sturen, vooral naar Liverpool. De arbeiders stuurden daarop een delegatie naar Liverpool om hun kameraden daar over te halen, de schepen uit Londen niet te lossen. Verwacht wordt nu een algemeene staking in de Engelsche dokken.
In Cardiff is het scheepvaartverkeer eveneens door een nieuwe staking verlamd, en ook in Swansea is een conflict uitgebroken. De arbeiders zijn hun „go slow"-actie begonnen, uit protest tegen het beëindigen van de speciale betaling, die gedurende den oorlog is gegeven. (Het Parool)

Frankrijk

B. De Gaulle's referendum-plan terug verwezen —

19 Juli — De commissie voor staatshervorming uit de Fransche Nationale Raadgevende Vergadering, in welke commissie alle partijen zijn vertegenwoordigd, heeft met algemeene stemmen het regeeringsontwerp betreffende het te houden referendum naar de regeering terug verwezen voor nadere beschouwing. Het was duidelijk, dat de afgevaardigden van alle partijen bezwaren hadden tegen twee punten van het regeeringsontwerp: ten eerste staan zij afwijzend tegenover het idee van een referendum en ten tweede hebben zij bezwaar tegen het voorstel, dat de regeering gemachtigd zou worden om gedurende zeven maanden na de verkiezingen het bewind te voeren zonder verantwoordelijk te zijn tegenover de Assemblée. (Reuter)
(V. b. Nieuwe Grondwet 6361 A.)

C. Debat Auriol-Bidault over herstelbetalingen —

19 Juli — Nadat Bidault, de Fransche minister van Buitenlandsche Zaken, te kennen had gegeven, dat naar zijn meening een debat over het rapport Lapie betreffende het probleem van de herstelbetalingen, geen nut kon afwerpen, ontstond er een levendige gedachtenwisseling tusschen Vincent Auriol, den voorzitter van de commissie van Buitenlandsche Zaken, en den minister.
Vincent Auriol liet uitkomen, dat momenteel sommige geallieerde autoriteiten overgingen tot materieele transporten, wagons, machinerieën. Wat zal er van de Fransche rechten terecht komen, vroeg Auriol? Daar ons land niet vertegenwoordigd werd noch in Moskou noch in Potsdam, zou het daarom niet juist zijn door een debat in de Consultatieve Vergadering onze meening daarover kenbaar te maken? Deze argumenten konden Bidault niet overtuigen, die meende, dat een dergelijk debat de stappen van de regeering meer zou dwarsboomen dan dienen op dit moment. (Reuter)

Internationale Conferenties

D. De Conferentie te Potsdam —

17 Juli — Om 5 uur werd de driemogendhedenconferentie tusschen Churchill, Stalin en Truman over de problemen in Europa, geopend.
De president van de Ver. Staten werd door Stalin en Churchill uitgenoodigd de vergaderingen van de conferentie te leiden. Er hadden inleidende gedachtenwisselingen plaats over kwesties die een besluit vereischten van de leiders der drie mogendheden.
Besloten werd, dat de drie ministers van Buitenlandsche Zaken regelmatig zullen bijeenkomen om het voorbereidende werk der conferentie uit te voeren. (A.N.P.)

E. Bespreking handelsbetrekkingen Nederland—België—Luxemburg—Frankrijk —

19 Juli — Delegaties van België, Frankrijk, Nederland en Luxemburg zijn 17 Juli te Brussel samen gekomen om een nieuwe conferentie te beleggen over de economische betrekkingen tusschen deze vier landen. De leiders der delegaties zijn Suitens voor België, de la Baume voor Frankrijk, A. T. Lamping voor Nederland en Elvinner voor Luxemburg.
Deze conferentie is een derde stap tot oprichting van een systeem van handelstransacties, dat in den wederopbouw van Europa een groote rol speelt. De eerste conferentie te Parijs werd door de Ministers van Buitenlandsche Zaken van Frankrijk, België en Nederland gehouden. De tweede was de ontmoeting van experts, eveneens te Parijs.
Brussel is tot permanente zetel van den Raad voor economische samenwerking gekozen.
Er zal een permanente commissie met verschillende sub-commissies worden benoemd. Haar taak zal bestaan uit het bestudeeren en coördineeren van ideeën en overwegingen, die later in de practijk zullen worden gebracht. (Trouw)

Italië

F. Oorlogsverklaring aan Japan —

15 Juli — De Italiaansche regeering heeft den oorlog verklaard aan Japan. In een nota, volgende op het officieele communiqué werd gezegd, dat de diplomatieke betrekkingen tusschen beide landen sinds September 1943 zijn verbroken en dat de Japansche autoriteiten, in strijd met het internationale recht, het geheele diplomatieke en consulaire personeel van Italië in Japan hebben gearresteerd. Italië wenscht, met name aan den vooravond van de samenkomst te Potsdam, een nieuw bewijs te geven van zijn wensch, de regimes van agressie, militairisme en imperialisme te bestrijden, zelfs in het Verre Oosten, waar geen nationale belangen van Italië op het spel staan.
Voorts werd medegedeeld, dat aan de regeering van Zweden, die de Italiaansche belangen in Japan behartigt, verzocht is de Japansche regeering er van in kennis te willen stellen, dat Italië zich met ingang van 15 Juli als in staat van oorlog beschouwt met Japan. De regeeringen van de Ver. Staten en Gr. Brittannië werden hiervan tevoren verwittigd.
De correspondent van het A.F.P. te Rome schreef 17 Juli, het schijnt uitgesloten te zijn, dat men in het Verre Oosten deelen van het landleger zou gebruiken, evenmin is het waarschijnlijk, dat Italiaansche piloten gezonden zouden worden. Daarentegen zou deelneming van de vloot belangrijk kunnen zijn. Italië beschikte in Mei 1940 over drie zware kruisers, die nog aan geen enkelen slag hebben deelgenomen, een vierde kruiser van hetzelfde type ligt nog op stapel. Een belangrijk beletsel voor het gebruiken van de Italiaansche vloot is, dat deze schepen niet geschikt zijn om in de tropen gebruikt te worden, zoodat Italië vooral aan secondaire acties deel zou nemen. Van den anderen kant verwacht men, dat de industrie ingeschakeld zal worden. (Reuter - A.F.P.)

G. Standpunt der Siciliaansche separatisten —

18 Juli — De Sicilianen, die vóór de afscheiding van Italië zijn, hebben een vertegenwoordiger naar Rome gestuurd om met Parri over de mogelijkheid van een vergelijk te spreken. De separatisten zijn van plan deel te nemen aan de verkiezingen voor een constitueerende vergadering en een nieuwe administratie. Een hunner leiders heeft tegenover een journalist te kennen gegeven, dat hij Italië beschouwt als een in ontbinding verkeerende natie en dat de separatisten aangaande de kwestie Sicilië een internationaal oordeel wenschen. (A.F.P.)

Joego-Slavië

H. Houding Katholieken tegenover Tito —

17 Juli — Naar radio Belgrado meldde, heeft een deputatie van de Roomsch Katholieke geestelijkheid, onder leiding van Dr. Ante Vouk, pastoor van Ljoebljana, zich tot den president van de Sloweensche federatieve regeering gewend, waarbij de meening werd weerlegd, dat de Katholieke priesters van plan zijn zich tegen de regeering van maarschalk Tito te verklaren.
De deputatie stelde de vraag of de vele Katholieke priesters, die waren gevlucht, thans zouden mogen terugkeeren. In antwoord deelde de president hierop mede, dat het onjuist was, dat het nationale bevrijdingsfront ten opzichte van de Katholieken een onverdraagzame houding aanneemt. Alle priesters, die zich niet aan politieke vergrijpen hebben schuldig gemaakt, kunnen zonder vrees, dat zij in verband met hun religieuse overtuiging zullen worden vervolgd, terugkeeren. (Reuter)

I. Gedeeltelijke demobilisatie —

19 Juli — Het Joegoslavische persagentschap Tanjug meldt, dat een door het Joegoslavische parlement aangenomen demobilisatiewet bepaalt, dat alle mannen, geboren in 1909 of vroeger, binnen

de eerstvolgende acht weken zullen worden gedemobiliseerd, met uitzondering van het technisch personeel.
(Reuter)

Levant

A. Britsche druk in Syrië —

18 Juli — De Britsche druk in Syrië neemt van dag tot dag toe. Te Damascus werd de Britsche majoor Porter benoemd tot adviseur van de politie aldaar en geen enkele maatregel wordt zonder zijn machtiging genomen. Voorts heeft het Syrische ministerie van Binnenlandsche Zaken het aanbod aanvaard om Britsche officieren toe te voegen aan de plaatselijke Syrische autoriteiten. Bij de Mira, een Britsche organisatie, welke het Fransche graanbureau vervangt, worden alle Syriërs of Libaneezen ontslagen, welke door het Fransche bureau in dienst waren genomen en van pro-Fransche sympathieën worden verdacht.
(Reuter) **(V. b. 6361 B.)**

Palestina

B. Zionisten wenschen autonomen Joodschen Staat —

16 Juli — Op een te Londen gehouden persconferentie werd door een delegatie van de nieuwe zionistenorganisatie uit Palestina de eisch naar voren gebracht, dat de Engelsche regeering zou moeten verklaren, dat zij voornemens is Palestina te erkennen als een Joodschen Staat met zelfbestuur. I. Rosoff, lid van het Palestijnsche Centrale Comité en Dr. L. Altman, lid van het presidium der nieuwe zionistenorganisatie vroegen de vestiging van een Joodsche voorloopige regeering, welke gemachtigd zou worden alle maatregelen te treffen, noodig voor het uitroepen van een Joodschen Staat in den kortst mogelijken tijd. Dr. Altman zende nog: „De Joodsche voorloopige regeering zou gemachtigd moeten worden de vrijwillige overbrenging te organiseeren van Joden naar Palestina uit Europa en andere gebieden, waar het leven voor hen onverdragelijk is".
(Reuter)

Rusland

C. Russisch-Chineesche besprekingen —

16 Juli — Te Moskou is door de Chineesche en Russische regeeringen een gezamenlijk communiqué uitgegeven over de besprekingen tusschen Stalin, Molotof en den Chineeschen minister van Buitenlandsche Zaken dr. Soeng.
„Het doel van de besprekingen was verbetering der Russisch-Chineesche betrekkingen, in verband waarmee de belangrijkste problemen voor beide partijen werden aangeroerd. De onderhandelingen werden onderbroken in verband met Stalin's en Molotof's vertrek naar de conferentie van leiders der drie mogendheden. De besprekingen zullen in de naaste toekomst worden hervat". Toen Soeng naar Moskou vertrok, was hij er van in kennis gesteld, dat de Ver. Staten gaarne zouden zien, dat hij tot een vriendschappelijke overeenkomst met de Sovjet-regeering zou geraken. Soeng scheen na zijn vele discussies met de Sovjetleiders bereid een compromis-overeenkomst te sluiten, welke beide partijen zou hebben tevreden gesteld. In militaire kringen in Tsjoengking dacht men er echter anders over. Terwijl de besprekingen te Moskou de belangrijkste phase naderden, heeft generaal Chen Cheng, de Cineesche minister van oorlog, verklaard, dat China zich aan het voorbereiden was op de herovering van de Noordoostelijke provincies, met inbegrip van Mandsjoerije, waarbij hij er nog speciaal nadruk op legde, dat het Noordoostelijk gebied, waar het Chineesche verzet begon, een onderdeel uitmaakt van het Chineesche grondgebied en dit ook na den oorlog zal blijven.
(A.N.P.) **(V. b. 6366 B.)**

Spanje

D. Staatsvorm - Standpunt van Franco, Negrin en Don Juan —

17 Juli — Franco heeft in een radiorede tot de Phalanx verklaard, dat Spanje in een periode is gekomen van voorbereiding tot de monarchie, „waarin de essentieele waarden van onze beweging gewaarborgd zullen zijn." De Spaansche dictator zeide, dat hij alleen door de monarchie kan worden opgevolgd, en dat wanneer de tijd is gekomen, aan de Cortes een wet zal worden voorgelegd voor de instelling van de monarchie. Franco, aldus A.P., bevestigde tevens opnieuw zijn vertrouwen in de Phalanx. Dit regime, zoo zei hij, wordt in het buitenland verkeerd begrepen. Zijn regeering had den geheelen oorlog door een onafhankelijke politiek gevoerd. Franco beklaagde zich verder er over, dat Spanje, nu het zijn „groote sociale taak" uitvoert, stuit op een vijandige houding van het buitenland.
(Het Parool)

Negrin, de laatste Republikeinsche premier van Spanje, die momenteel in Mexico verblijft, heeft aangedrongen op de vorming van een republikeinsche regeering „om een einde te maken aan de diplomatieke wantoestand, die Franco aan het bewind houdt". Partijen en vakvereenigingen moeten het eens worden over vier punten:
1. herstel der republiek;
2. amnestie;
3. parlementsverkiezingen;
4. solidariteit met de vereenigde volken.
(Het Vrije Volk)

19 Juli — Uit een langdurig informeel onderhoud van een Reuter-correspondent met den troonpretendent en met leidende monarchistische kringen kan de volgende conclusie worden getrokken: Don Juan wenscht de monarchie niet uit de handen van Franco te ontvangen, daar hierdoor de troon a.h.w. belast zou worden met de nalatenschap van het Franco-regime, hetgeen een ernstige handicap zou beteekenen voor het vinden van een oplossing voor de Spaansche problemen. (De Nieuwe Dag)

Triëst

E. Britsche politiek —

17 Juli — Officieele Britsche kringen deelden 16 Juli mede, dat de Britsche politiek onveranderd blijft. Alle klachten aan het adres van het geallieerde militaire bestuur worden zorgvuldig nagegaan.
Volgens het officieele Britsche standpunt is het conflict tusschen de aanhangers van Maarschalk Tito en het geallieerd militair bestuur ontstaan door de klaarblijkelijke bedoeling van de Joegoslavische regeering om voor Joegoslavië het tijdelijk afgestane gebied te behouden en intusschen al de instellingen te handhaven, die in allerijl gevestigd zijn tusschen den datum van bevrijding en de aankomst van het leger van Maarschalk Alexander.
Britsche autoriteiten te Triëst hebben opdracht gekregen de Britsche politiek uit te leggen als een poging om te voorkomen, dat er, wat de toekomst van het thans omstreden gebied betreft, door een van beide partijen geprejudicieerd zou worden door het instellen van een definitieve regeering.
De leider van het geallieerde militaire bestuur in Triëst, Kolonel Bowman, heeft verklaard, dat hij er tevreden over was, dat de verhoudingen tusschen Italianen en Slovenen eenerzijds en de geallieerde autoriteiten anderzijds aanzienlijk waren verbeterd en dat er vooruitzichten waren voor een uitstekende samenwerking. Hij verklaarde, dat de arrestatie van 45 Italianen en Slovenen, welke onlangs heeft plaats gehad en waarover Maarschalk Tito zich zeer verontwaardigd had getoond, volkomen gerechtvaardigd werd op grond van militaire veiligheid. Onder de gearresteerden bevonden zich verschillende vooraanstaande burgers, waaronder de hoofdredacteur van het communistische blad „Il Lavoratore", Jaksetitsj en twee andere journalisten. (Reuter)
(V. b. Joego-Slavië 6368 H.)

Vereenigde Staten

F. Oorlogsverliezen —

16 Juli — In de V. S. bedraagt het totaal aantal bij Leger en Vloot 1.049.104, waarvan 243.165 gesneuvelden en 635.839 gewonden. (Amsterdamsch Dagblad)
(V. b. Oorlogsverl. Engeland 6367 I.)

G. De Amerikaansche vloot —

18 Juli — De Vereenigde Staten zullen dit jaar 223 oorlogsschepen voltooien en in 1946 eenige zwaardere eenheden, deelt het Departement van Marine heden mede. Hieronder zullen zijn twee slagschepen, drie vliegdekschepen van 45.000 ton, negen vliegdekschepen van 27.000 ton, zesentwintig escortevliegdekschepen, 22 zware en negentien lichte kruisers, 87 torpedojagers, 16 escorte-torpedojagers en 36 onderzeebooten.
Het strijdbare gedeelte van de vloot bedroeg op 1 Juli 4.433.418 ton. Sedert het vloot-programma voor twee Oceanen vijf jaar geleden werd opgesteld zijn 1.322 oorlogsschepen voltooid. (Reuter)

H. Critiek op het nieuwe Polen —

19 Juli — Een groep vooraanstaande Amerikanen heeft aan Truman te Berlijn een petitie gezonden, met het verzoek, van de U.S.S.R. te trachten te verkrijgen, dat deze zich zal onthouden van politieke inmenging in Polen, haar troepen terug te trekken en dat aan Polen vrije verkiezingen en vrijheid van meeningsuiting en pers worden verzekerd. De petitie critiseert de politiek van „verzoening" jegens Rusland, aangenomen door de Ver. Staten en Groot-Brittannië en verklaart dat de nieuwe Poolsche regeering niet onafhankelijk is. Hoover en de voormalige gouverneur van Kansas zijn onder de onderteekenaars. (A.F.P.)
(V. b. 6353 E.)

Vereenigde Staten

I. Amerika aanvaardt Bretton Woods —

20 Juli — De Amerikaansche Senaat heeft de voorstellen van de in Juli van het vorige jaar te Bretton Woods gehouden conferentie over een internationale regeling der wisselkoersen en de oprichting van een wereldbank, ter financiering van den wederopbouw van de door den oorlog verwoeste gebieden, aanvaard. (Het Parool)
(V. b. Bretton Woods 6019 A.)

DE OORLOG IN HET VERRE OOSTEN

Bombardementen vanuit de lucht en vanuit zee duren voort - Optreden van gecombineerde Anglo-Amerikaansche vloot - 1.500.000 Japanners gedood of krijgsgevangenen - Engeland's geheele vloot tegen Japan - Sambodja op Borneo veroverd -

JAPAN —

16 Juli — De nieuwste Amerikaansche slagschepen van 45.000 ton „Iowa", „Missouri" en „Wisconsin" bombardeerden Moereran, aan de kust van Hokkaido. Intusschen teisterden bommenwerpers opgestegen van vliegdekschepen doelen op Noord Hondo en op Hokkaido.

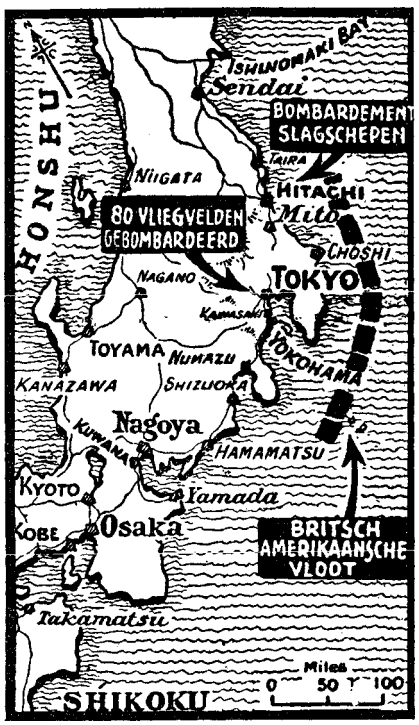
17 Juli — Terwijl het geallieerde vlootbombardement op de Japansche kust wegens het slechte weer moest worden stopgezet, wierpen 450 tot 500 vliegende supervestingen meer dan 2500 ton brandbommen op Oita, aan de Noordkust van Kioesjoe, Hiratsoeka, Koewana en Noemazoe.
Een vloot van 150 oorlogsschepen opereert geregeld ter hoogte van Tokio voor de Japansche kust.

18 Juli — In den nacht van 17 op 18 Juli bombardeerden een groote Anglo-Amerikaansche vloot Hitachi op Hondo, onder de schepen bevonden zich het Engelsche slagschip „King George V" (35.000 ton) en het Amerikaansche slagschip „Iowa" (45.000 ton). De voornaamste doelen waren een kopermijn, smelterijen en fabrieken. Het was het 3e bombardement van slagschepen in vier dagen.

Op 14 en 15 Juli leden de Japanners — aldus het communiqué van Admiraal Nimitz — de volgende verliezen:
140 schepen (71.000 ton) vernietigd, 234 (88.000 ton) beschadigd, 84 locomotieven vernield, 45 beschadigd, 37 vliegtuigen op den grond vernield, 45 beschadigd.
Het bombardement der slagschepen volgde op de grootste luchtaanval welke vanaf vliegdekschepen werd gelanceerd. Tokio en een gebied van 250 mijl in Centraal Japan was het doel van 1500 vliegtuigen.

19 Juli — De gecombineerde Zuidzeevloten van de Vereenigde Staten en Brittannië, de grootste vloot welke ooit verzameld werd, hernieuwden hun aanvallen op het gebied van Tokio en Noord-Oost Hondo. Lichte zeestrijdkrachten bombardeerden Nojima ten Z. van Tokio. Mitchells, Liberators, Mustangs, Thunderbolts en Invaders (een nieuw type gevechtsbommenwerper) bombardeerden Nabeoka een chemisch centrum, Suma en Miyazaki, op het centrale gedeelte van Oost Kyushu, en Fukushuna, Jorogaban en Kanoya, die meer Zuidelijk gelegen zijn. Volgens Tokio deden 250 vliegtuigen op 18 Juli een aanval op de vlootbasis Yokosuka aan de baai van Tokio. Radio Tokio vervolgde: „Van de Marianen, Iwojima en Okinawa doen vliegtuigen bijna dag en nacht aanvallen over het geheele Japansche moederland. De vijand concentreert zijn luchtaanvallen op Japansche luchtbases, militaire inrichtingen, munitiefabrieken, alle steden, groot of klein, met het doel Japans luchtmacht te breken".

Radio New-York meldde dat de Amerikaansche en Britsche troepen 1.500.000 Japanners hebben gedood of gevangen genomen. 600.000 man zijn op de Zuidzeeeilanden afgesneden, maar Japan beschikt nog over 5 à 10 millioen man voor de verdediging van het moederland.
20 Juli — Meer dan 600 super-vliegende vestingen wierpen ruim 3.500 ton aan brandbommen op 4 steden van Hondo,

n.l.: Hitachi, en kopercentrum en wapencentrum 60 mijl N.O. van Tokio, Choshi, groote visschershaven 50 mijl ten O. van Tokio, Okasaki, bewapeningscentrum 160 mijl ten Z.W. van Tokio, Fukui, bewapeningscentrum 200 mijl ten W. van Tokio.
Een zware luchtaanval had de Japansche luchtbasis bij Shanghai te verduren.
Er werd bekend gemaakt, dat Admiraal Lord Louis Mountbatten, opperbevelhebber Z.O. Azië, besprekingen heeft gevoerd met Gen. MacArthur, opperbevelhebber Z.W. gedeelte Zuidzee, op diens hoofdkwartier te Manilla, om de plannen voor de laatste phase van den oorlog, die gevoerd zal worden van uit bases in Indië, Birma, Oost-Indië en de Philippijnen, te coördineeren.

21 Juli — Een zegsman van de Britsche marine deelde mede, dat practisch de geheele Engelsche vloot ingezet is in den oorlog tegen Japan. Alle eenheden zijn na 1939 gebouwd.
Voor de tweede maal in 48 uur werd Shanghai aangevallen, door 200 bommenwerpers uit Okinawa. Voorts werden wederom doelen aangevallen op de Noord-Oostkust van Hondo.

BORNEO —

16 Juli — Australische amphibie-troepen hebben de basis der Japansche marineluchtmacht in de baai van Balikpapan veroverd. Thans maken geallieerde schepen gebruik van de haven. De Nederlandsche troepen, die op dit tooneel zijn ingezet, verrichten waardevol werk door hun kennis van land en bevolking. Zij treden niet als een gesloten eenheid op, maar worden in groepen toegevoegd aan verschillende Australische onderdeelen.

19 Juli — Australische troepen veroverden in Sarawak Marudi 30 mijl van Miri uit het binnenland in.

20 Juli — De Australische 7e Divisie vorderde 7 mijl en veroverde het belangrijke oliecentrum Sambodja, 35 mijl ten N.O. van Balikpapan.
De vredesproductie van Sambodja en het oliegebied in de Mahakamdelta bedroeg 7 millioen barrels per jaar.

BIRMA —

17 Juli — De Japanners zijn na meer dan een week vechten om hun bruggenhoofd over de Sittang te handhaven op sommige punten achter de rivier teruggetrokken.
Het veertiende leger deed na een artilleriebombardement aanvallen op de Japansche stellingen ten Noordoosten van Pegoe; de Japansche hoofdmacht bleek zich daar teruggetrokken te hebben.

20 Juli — Engelsche Gurkha-troepen hebben aan de spoorweg van Pegu naar de Sittang het station Laya genomen vier mijl ten N. van Nyaunkashe. De Japanners boden hevigen tegenstand bij Myitko, 29 mijl N.N.O. van Pegoe. De Japanners hebben daar blijkbaar een sterke strijdmacht geconcentreerd.

21 Juli — Engelsche Gurkha-troepen hebben vorderingen gemaakt langs de Tuongoo-Mawchi weg van O. Birma naar Siam.

CHINA —

18 Juli — In een communiqué van Tsjoengking is volgens A.P. bekend gemaakt, dat de Chineezen het vliegveld te Kansien, dat door de Amerikaansche 14e luchtvloot op 30 Januari is ontruimd, hebben heroverd. Voorts vernam U.P. dat de Chineezen in een opmarsch van meer dan 100 K.M. van Limkong in de provincie Kwangtoen uit Tinpak en Sjoeitang hebben prijs gemaakt. De Japanners trekken zich in snel tempo terug op Kanton.

19 Juli — Lt.-Gen. George F. Stratemeyer, nam het commando van de Amerikaansche luchtmacht in China op zich. De Chineezen hebben nieuwe posities ingenomen ten NW. en Z. van Kweilin. Zij heroverden Kankhow, ten O. van de Canton-Hankow spoorweg. Kankhow is een voormalige Amerikaansche luchtbasis.

21 Juli — De 14e luchtvloot bombardeerde doelen ten N. van de Gele rivier en in Fransch Indo-China.
Een Chineesche zegsman verklaarde, dat 1 millioen Japansche soldaten en 1 millioen man hulptroepen zich in de minder belangrijke gebieden van China terugtrekken op Kanton, Hankow, Shanghai en het Shantung-schiereiland.

NIEUW-GUINEA —

19 Juli — Australische troepen naderen afdalend van het Prins Alexander gebergte de Japansche hoofdverdedigingslinies.
(A.N.P. - „Daily Telegraph") (V. b. 6362)

INTERNEERINGSKAMPEN. In de loodsen aan de Levantkade te Amsterdam en in het voormalige Duitsche Kamp te Vught huizen thans N.S.B.ers en collaborateurs. Boven: Amsterdam: Gedetineerden helpen bij het aanvoeren van steenen, noodig voor den bouw van waschgelegenheden, enz. Onder: Vught: Achter tralies. Strafexercitie onder toezicht van de stoottroepen.
(foto: Anefo/Presser/de Jong)

In den strijd tegen Japan wordt in toenemende mate gebruik gemaakt van vliegdekschepen. De foto vertoont het Engelsche vliegdekschip „H.M.S. Victorious" op weg naar het oorlogsgebied in den Grooten Oceaan.

Nederland

A. Minister Logemann over Nederlandsch-Indië - Oproep tot de wereld —

19 Juli — Minister Prof. Dr. J. Logemann deed op 17 Juli via de radio een klemmend beroep op de vrije wereld om Nederland in staat te stellen zich te kwijten van zijn eersten plicht: Indië te bevrijden.
De min. zeide o.m.:
Met een geestdrift, die ons Nederlanders zelf een openbaring is, stroomen onze jonge mannen naar de wervingsbureaux. Het is niet onze schuld na vijf jaren van overheersching en uitplundering met Duitsche grondigheid, na onze marine grootendeels geofferd te hebben in den gemeenschappelijken strijd, dat wij onze soldaten niet uit eigen kracht kunnen kleeden, bewapenen, oefenen, vervoeren. Daarvoor vragen wij met aandrang de voortdurende hulp onzer bondgenooten. Zonder schroom, want wij meenen, door wat wij in den oorlog gaven van onze zwakheid, het recht te hebben verdiend, om onzen plicht te doen.
Nederland gaat geen kolonie heroveren, net trekt uit ter bevrijding van het millioenenvolk der Indonesiërs, dat het als deelgenoot in het Koninkrijk van Koningin Wilhelmina wil ontvangen.
(Trouw) **(V. b. min. Logemann 6343)**

B. Oud-minister Verschuur overleden —

19 Juli — In het Duitsche doodenkamp Bergen-Belsen is, tengevolge van de behandeling, overleden oud-minister mr. dr. T. J. Verschuur, die in 1943 door de Duitschers werd gearresteerd.
De overledene, Utrechtenaar van geboorte, is 59 jaar oud geworden. Zijn rechtskundige studie maakte hij in zijn geboorteplaats. Kort na zijn promotie in 1910 kwam hij bij de „Maasbode" in de journalistiek en van 1913 tot 1919 was hij parlementair redacteur van dit blad. In dat laatste jaar werd hij voorzitter van den Raad van Arbeid te Breda en secretaris van de Staatscommissie tot herziening van de loonen voor de Gemeenteambtenaren. Hij was ook lid van den Radio-Raad. In 1929 werd mr. Verschuur minister van Arbeid, Handel en Nijverheid in het kabinet Ruys de Beerenbrouck, in 1933 werd hij belast met Econ. Zaken. Het jaar daarop nam hij om gezondheidsredenen ontslag. Als lid van den Raad van Arbeid van de Ned. Indische Aardoliemaatschappij, welke benoeming hij op verzoek van de regeering aanvaardde bezocht hij in 1935—'36 Indië. Verschillende sociale functies vervulde mr. Verschuur; hij was o.m. rijksbemiddelaar in Limburg, Zeeland en Brabant, regeeringscommissaris bij de mijnen en voorzitter van de federatie van het Wit Gele Kruis. Hij vervulde ook het voorzitterschap van de R.K. Staatspartij en de Katholieke Kamerclub. Hij publiceerde o.m. de boeken „Beginselpolitiek", „Sociaal democratie" en „Bedrijfsorganisatie". (De Volkskrant)
(V. b. 3159 C)

C. Ziekenfondsbesluit nog van kracht —

20 Juli — Met betrekking tot het ziekenfondsbesluit bleek hier en daar een misverstand te bestaan.
Ter wegneming van dit misverstand vestigde men er van bevoegde zijde de aandacht op, dat het ziekenfondsbesluit ook na de bevrijding van ons land is blijven gelden. (Trouw)
(V. b. 5820 A)

D. Minister Mansholt over landbouwproblemen —

23 Juli — In zijn radiorede van 20 Juli zeide de minister van Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening, Ir. S. L. Mansholt o.m.:
Het is een absolute noodzakelijkheid dat er meer eenheid komt in de loon- en arbeidsvoorwaarden op het platteland en evenzeer, dat er een redelijke verhouding wordt bereikt, tusschen de loonen op het platteland en die in de stad. Vooral de kleine zandbedrijven verkeeren in groote moeilijkheden. Als noodmaatregel heeft de regeering daarom in overweging genomen een toeslagregeling, waarvan de bedrijven van den kleigrond en vooral de grootere, die dat niet noodzakelijk behoeven, niet zullen profiteeren. Deze toeslagregeling voor de kleine zandbedrijven zal naar schatting 100 millioen kosten.
Daarnaast wees spr. er nog eens met nadruk op, dat de winkelprijzen thans op geen stukken na de kosten dekken. Er is bijna 600 millioen per jaar noodig voor de overbrugging van de kloof tusschen consumenten- en productieprijzen, in hoofdzaak dan van de buitenlandsche. Door de devaluatie van den gulden tegenover dollar en pond alsmede door de prijsstijging van de artikelen zelf zijn de buitenlandsche prijzen voor levensmiddelen de binnenlandsche ver voorbij gegaan. Als sprekend voorbeeld hiervan vermeldde de minister, dat het brood waarvoor het publiek 19 à 20 ct. betaalt, in werkelijkheid 27 cent kost.
De minister deed hierna een beroep op alle boeren, wier bedrijven vrijwel intact zijn gebleven, om van vee en inventaris voor hun getroffen collega's in het Zuiden af te staan, wat ook maar eenigermate kan worden gemist. Ondanks de herhaalde beloften, dat het vee spoedig terug gebracht zou worden, is een groot aantal paarden en koeien, die door den bezetter werden gestolen, nog niet weergekeerd. De regeering stelt echter alles in het werk om onze rechtmatige eigendommen zoo spoedig mogelijk terug te krijgen.
Politieke gevangenen zullen bij het landwerk worden ingeschakeld; in grooten omvang is dat echter niet mogelijk.
Spr. deelde mede, dat de regeering niet zal schromen, schuldigen aan zwarten handel uit hun bedrijf te zetten en dit bedrijf, onverschillig of het een boerderij, handelszaak of winkel is, desnoods voorgoed, onder beheer te stellen. (A.N.P.)
(V. b. Min. Mansholt 6356 A)

E. Huwelijken met Canadeezen —

24 Juli — Huwelijken tusschen Nederlandsche meisjes en Canadeesche militairen, gesloten zonder inachtneming der bepalingen van de legerleiding, zijn wel wettig maar genieten niet de medewerking (o.a. kostelooze overtocht naar Canada), die de huwelijken hebben, welke aan de voorschriften voldoen. Deze zijn: het meisje moet een verklaring hebben, dat zij goed gezond is en politiek betrouwbaar. Daarna moet een periode van 4 maanden verstrijken waarin men elkaar voldoende kan leeren kennen, alvorens het huwelijk gesloten wordt.
(De Nieuwe Dag)

F. Koos Vorrink in dienst van de Regeering —

25 Juli — Minister-president Schermerhorn heeft den voorzitter der S.D.A.P., den heer Koos Vorrink benoemd tot commissaris-generaal in algemeenen dienst der regeering.
De taak van den heer Vorrink zal o.a. bestaan in het leiden van onderzoekingswerkzaamheden bij omvangrijke sociale conflicten in den lande en het optreden als verbindende persoon tusschen de regeering en de provinciale gezagsinstanties. (Het Parool)

G. Tijdelijke Stichting Nederlandsche „radio-omroep in den overgangstijd" - Radiotoespraak van minister-president Schermerhorn - Geen definitieve regeling —

28 Juli — Met betrekking tot het radiovraagstuk hebben wij gemeend zoo weinig mogelijk te moeten vooruitloopen op de beslissingen, die de volksvertegenwoordiging over de definitieve gestalte van den Nederlandschen omroep zal nemen, aldus minister Schermerhorn in zijn radiotoespraak van 27 Juli.
Rekening houdende met alle kanten van het vraagstuk, heeft de regeering gemeend, een oplossing te moeten vinden in de oprichting van een tijdelijke „Stichting Nederlandsche Radio Omroep in den Overgangstijd".
In het bestuur van deze stichting wordt van ieder der vijf omroepvereenigingen één lid opgenomen, op grond van hun kwaliteit van bestuurslid eener omroepvereeniging. Naast hen zullen worden uitgenoodigd toe te treden iemand behoorende tot het katholieke volksdeel, de voorzitter van de inter-kerkelijke radio-commissie, een vooraanstaande sociaal-democraat en de voorzitter van de federatie van kunstenaarsvereenigingen.
„Wij mochten, ging prof. Schermerhorn verder, de geestelijke vrijheid niet uit het oog verliezen en daarom treft men in het bestuur van de stichting geen vertegenwoordigers der regeering aan. De regeering heeft zich beperkt te bepalen, dat vertegenwoordigers van het ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van dat van Binnenlandsche Zaken steeds de bevoegdheid hebben de vergaderingen bij te wonen zonder daarin een stem te hebben.
Het kabinet heeft gemeend, het voornemen van de vorige regeering, om een commissie voor den omroep onder voorzitterschap van prof. Oranje als regeeringscommissaris in te stellen, niet te kunnen aanvaarden. Een verschil van inzicht tusschen de regeering en prof. Oranje in zake het te voeren beleid betreffende de bestaande organisaties op omroep-gebied heeft de regeering doen besluiten, van haar aanvankelijk voornemen, om de leiding van de stichting aan prof. Oranje op te dragen, af te zien. De regeering vertrouwt aan het bestuur der nieuwe stichting de liquidatie toe van den uit de bezettingsperiode dateerenden Nederlandschen Omroep.
De regeering is er van overtuigd, dat deze tijdelijke oplossing bevrediging zal schenken en de rustige sfeer zal bevorderen, waarin de plannen kunnen worden voorbereid voor de definitieve structuur van den omroep in Nederland. De regeering zal den uitgebreiden Radioraad verzoeken, plannen hierover in studie te nemen en hierover rapport uit te brengen. (Het Parool)
(V. b. o. cult. zaken 6348)

H. Textieldistributie, doch beperkt.

25 Juli — Met ingang van 1 Augustus zal een aanvankelijk zeer beperkte, doch regelmatige distributie van textielgoederen ten behoeve van het publiek beginnen. De voorziening zal voorloopig beperkt blijven tot noodgevallen. (A.N.P.)

Nederland

A. H.M. de Koningin hersteld —

23 Juli — H.M. de Koningin is hersteld en heeft haar werkzaamheden hervat. (A.N.P.) **(V. b. 6364 C)**

B. Prinses Juliana in Nederland terug —

23 Juli — H.K.H. Prinses Juliana arriveerde 22 Juli met de 3 prinsesjes aan boord van de „Queen Mary" in Gourock (West-Schotland). Vandaar vloog H.K.H. naar het vliegveld Teuge bij Apeldoorn. De prinsesjes zullen nog eenigen tijd in Londen vertoeven. (A.N.P.)
(V. b. 6364 B)

C. Prins Bernhard overhandigt onderscheidingen aan Generaal Eisenhower, Generaal Bedell Smith en Generaal Crerar —

23 Juli — Prins Bernhard heeft namens H.M. de Koningin aan generaal Eisenhower en aan den chef van diens staf, generaal Bedell Smith, het grootkruis van den Nederlandschen Leeuw overhandigd.
Het grootkruis in de Orde van Oranje-Nassau werd aangeboden aan den bevelhebber van het 1e Canadeesche leger, generaal Crerar. (A.N.P.)
(V. b. 6364 A; Eisenhower 6361 C)

D. Electrische stroom uit Duitschland —

18 Juli — Britsche genietroepen repareeren de bruinkoolcentrales in het Roergebied en de waterkrachtcentrale aan den Bovenrijn, welke voor het grootste deel door geallieerde bombardementen buiten werking waren gesteld. Via het Duitsche net, dat in Augustus zal zijn hersteld, wordt de stroom van Brauweiler en omgeving naar de Nederlandsche grens getransporteerd. Van Lutterade naar Jupille in België wordt hij gevoerd over een lijn, welke verleden jaar September al klaar was. Daar staat een transformator en van daar komt de eelctrische stroom terug in ons land over de hoogspanningslijn Lutterade, Geertruidenberg, Rotterdam. Deze laatste lijn zal in Augustus geheel voltooid zijn.
In totaal zal aan de Duitsche centrales een vermogen van 80.000 kW voor België en Nederland worden onttrokken, gelijkelijk over beide landen te verdeelen. (Het Parool) **(V. b. 6350 A)**

E. Nederlandsch bezit in Duitschland - Probleem der teruggave —

24 Juli — Voor milliarden aan Nederlandsche bezittingen bevinden zich op het oogenblik nog in Duitschland. Tot hetgeen de Duitschers van ons stalen behooren goud, zilver, diamanten, platina voor industrieel gebruik; kostbare schilderstukken (ongeveer 20.000 verdwenen er over de grens); antieke meubels; Chineesch porcelein; 100.000 paarden; 200.000 koeien; honderden tonnen landbouwwerktuigen; 5000 schepen; spoorwegmaterieel tot een bedrag van 500 millioen gulden; duizenden draaibanken, boormachines, maalmachines, persen; textielgoederen (tot een totaal van 300.000.000 punten!); 80.000 auto's; 4.000.000 rijwielen; kranen, baggermachines, laadbruggen uit de havens van Amsterdam en Rotterdam; het grootste deel van het materieel der telefoon- en telegraafbedrijven. Van dezen monsterroof is het meerendeel op Duitschen bodem te vinden. De gedupeerden weten dit, ze zouden het bijna onmogelijke willen doen om hun eigendommen terug te krijgen. Hiermee immers zijn onschatbaar groote Nederlandsche belangen gemoeid.
Met het terughalen van goederen uit Duitschland is belast het Commissariaat Generaal voor Ned. Economische Belangen in Duitschland, dat drie maanden geleden werd ingesteld. De taak van dit bureau is tweeledig.
In de eerste plaats het vaststellen van hetgeen de bezetter hier te lande heeft weggehaald, ook al is dit op een schijnbaar legale manier gebeurd, en de registratie van deze goederen. Dit gebeurt zoowel rechtstreeks (spoorwegen, mijnen) als door inschakeling van de bestaande bedrijfs- en vakgroepen. Men maakt hierbij gebruik van de archieven van Aussenstelle en Rüstungsinspektion — die vrijwel intact werden aangetroffen — en van gepakte Duitschers, die daar gewerkt hebben. Dan is er het werk aan de andere zijde van de grens. Dit bestaat uit het opsporen van identificeerbaar gestolen goed, het nemen van conservatoire maatregelen, het regelen der transporten en het terugbrengen dezer eigendommen naar Nederland.
De taak van het Commissariaat eindigt als de goederen zich op Nederlandschen bodem bevinden. Zij worden dan ter beschikking gesteld van den Staat, die beslist over teruggave aan eigenaren of ter beschikkingstelling daar waar dit het meest noodig is.
Op het oogenblik heeft in Moskou een conferentie plaats van het Reparations Committee, waarin Rusland, Amerika, Engeland en Frankrijk zijn vertegenwoordigd, terwijl ook de conferentie der Big Three in Potsdam zich vermoedelijk met dit probleem bezig houdt. In afwachting van de resultaten die hier bereikt worden, heeft men in Nederland niet stil gezeten. Tusschen Frankrijk, België, Nederland en Luxemburg is een working-agreement getroffen. Het was immers niet ondenkbaar dat strubbelingen zouden ontstaan als men uit deze landen links en rechts uit „claimen" ging. In het werkplan werd volledige overeenstemming bereikt. (Het Parool)
(V. b. 6346 o. Nederl. i. d. wereld)

F. De Geldzuivering - Afkoop en beleening verzekeringen —

23 Juli — Bij Kon. Besluit van 5 Juli 1945 is bepaald, dat niet-periodieke uitkeeringen, afkoop en beleening ten aanzien van bepaalde categorieën levens-, pensioen- of lijfrenteverzekeringen en inschrijvingen in een spaarkas, verboden zijn, behoudens door of namens den minister van Financiën te verleenen ontheffing. Het ligt in de bedoeling, ontheffing te verleenen in al die gevallen, waarin de goede trouw van den verzekerde of deelnemer boven elke verdenking staat. Verzoeken om ontheffing kunnen worden ingediend bij het ministerie van Financiën, kamer 40, te 's-Gravenhage. (De Tijd)

G. De banken en de ingeleverde bank- en muntbiljetten - Belegging in schatkistpromessen mogelijk —

25 Juli — De Nederlandsche Bank, daartoe gemachtigd door den Minister van Financiën publiceert de volgende mededeeling, bestemd voor: 1e. de handelsbanken, 2e de centrales der landbouwcredietbanken, 3e. de landbouwcredietbanken, welke bij de centrales zijn aangesloten.
Het bedrag, aan buiten omloop gestelde bank- en muntbiljetten van honderd gulden, dat deze instellingen bij de Nederlandsche Bank hebben ingeleverd of nog behooren in te leveren, kan worden belegd in geblokkeerde Nederlandsche schatkistpromessen met een looptijd van drie maanden, verkrijgbaar bij den agent van het ministerie van Financiën en tegen de rente van momenteel niet geblokkeerde driemaands-schatkistpromessen.
De bepaling geldt echter slechts voor die biljetten, welke op 7 Juli 1945 bij het afsluiten der kas deel uitmaakten van den eigen kasvoorraad der desbetreffende banken. Verder wordt een onderzoek dienaangaande voorbehouden. De bepaling geldt met in achtneming van het volgende:

a) dat aanvragen tot het verkrijgen van het geblokkeerde schatkistpapier, hierboven bedoeld, bij den agent van het ministerie van financiën moeten worden ingediend vóór of op 1 Augustus 1945; en

b) dat het schatkistpapier in dier voege zal worden geblokkeerd, dat het niet geoorloofd zal zijn het te vervreemden of te verpanden, doch dat dit verbod niet zal gelden ten opzichte van overdracht aan de Nederlandsche Bank, indien en voor zoover de liquiditeitspositie van een houder van aldus geblokkeerd papier dien houder te eeniger tijd mocht noodzaken — zulks ter beoordeeling van de Nederlandsche Bank — zoodanig papier bij de Nederlandsche Bank ter herdisconteering aan te bieden.
Voor zoover de individueele landbouwcredietbanken van de mogelijkheid tot het aankoopen van geblokkeerd schatkistpapier wenschen gebruik te maken, dienen zij bedoeld papier te koopen door tusschenkomst van de centrale waarbij zij zijn aangesloten.
Tegen het einde van den looptijd van het geblokkeerde papier zal nader worden beslist of het provenu der promessen op den vervaldag al dan niet kan worden vrijgegeven. Indien niet tot vrijgave kan worden overgegaan, zal opnieuw de mogelijkheid worden geboden tot belegging in geblokkeerd schatkistpapier.
(De Maasbode)

H. Deblokkeering bank- en muntbiljetten van ƒ 100.— —

25 Juli — Het is aan banken toegestaan overschrijvingen te verrichten van de door inleveringen der bank- en muntbiljetten van ƒ 100.— ontstane geblokkeerde rekeningen, mits deze geschieden voor het betalen van rijksbelastingen, voor het stellen van zekerheid voor belastingen of voor het betalen van schoolgeld. De overschrijvingen zullen bij voorkeur moeten geschieden door crediteering van de rekeningen van 's Rijks schatkist bij de Nederlandsche Bank, alhoewel overschrijvingen op de postrekening van den ontvanger of hypotheekbewaarder eveneens geoorloofd is.
(A.N.P. - Ec. Nieuws)

I. Ned. Bankbiljetten in de V.S. —

25 Juli — De Federal Reserve Bank heeft alle Amerikaansche banken medegedeeld dat een regeling is getroffen met de Nederlandsche regeering voor de inlossing van Nederlandsch geld in dollars. Alle bankbiljetten van ƒ 100.— of minder, ingeleverd door de Nederlandsche regeering of de Nederl. Bank, zullen tot en met 4 Augustus in dollars worden omgewisseld tegen een koers van $ 37.38 per ƒ 100. (Deze koers komt neer op ƒ 2.67½ voor den $. Zooals bekend is de dollarkoers in Nederland gesteld op ƒ 2.65).
Van deze regeling zijn uitgesloten alle bankbiljetten van hoogere waarde dan ƒ 100 en alle bankpapier van Neder-

landsch gebied overzee, Suriname, Curaçao en Nederlandsch Indië. Dit is de eerste omwisseling voor buitenlandsch geld sinds het einde van den oorlog tegen Duitschland. (U.P. Tijd)
(V. b. geldzuivering 6363 A)

Nederland

A. Weekstaat Nederl. Bank - Bankbiljettencirculatie in een week met ƒ 670 milliard gedaald —

25 Juli — De jongste weekstaat van de Nederlandsche Bank per 23 Juli weerspiegelt nog duidelijker dan de vorige den invloed van de inlevering der honderdjes en de houding, welke het publiek na de krachtige woorden van den minister-president aanneemt. Dagelijks stroomen pakketten klein bankpapier naar spaarbank en giro en zoo is het te verklaren, dat het bedrag der in omloop zijnde bankbiljetten in één week met ruim ƒ 670 millioen is gedaald tegen ƒ 225 mill. in de week daarvoor, tezamen dus een vermindering van bijna ƒ 900 millioen. De post „Andere saldo's" is van bijna ƒ 667 mill. tot ƒ 1150 mill. opgeloopen en deze beliep per 9 Juli ƒ 513 mill. Een stijging dus van totaal ruim ƒ 635 mill., van welk bedrag omstreeks ƒ 606 mill. door de bank wegens inlevering geblokkeerd is. Zooals men weet, was naar schatting pl.m. 1¾ milliard aan honderdjes onder het publiek. Men bedenke hierbij, dat nog niet alle in ons 'and ingeleverde biljetten bij de Ned. Bank zijn verantwoord. De daling van den post beleeningen geeft reden te veronderstellen, dat het omzeilen van betalingsmoeilijkheden door beleening reeds weer is afgeloopen. De vermindering van de binnenlandsche wisselportefeuille met bijna ƒ 230 mill. in veertien dagen is een gevolg van de betere positie van het Rijk, dat dit bedrag aan rechtstreeks bij de bank ondergebracht schatkistpapier heeft teruggenomen. Ook de stijging van het saldo van 's rijks schatkist met ruim ƒ 40 mill. wijst op een betere kaspositie.

	(in ƒ 1000) 23 Juli	16 Juli
Binnenl. wiss. . . .	366.350	509.350
Papier buit. . . .	4.431.106	4.431.106
Beleeningen . . .	130.916	138.045
Voorsch. Rijk . . .	—.—	—.—
Goudmunt	712.790	712.790
Zilvermunt	171	178
Div. reken.	34.051	28.319
Bijz.res. (goud) . .	209.277	209.277
Bankb. oml. . . .	4.005.187	4.676.465
Bankassign.	740	90
R.ct. saldo's schatk.	75.358	34.280
Id. spec. rek. . . .	105.208	105.207
Andere saldo's . .	1.150.617*)	666.832*)
Div. rekening. . . .	148.868	148.069
Schatk.pap. b. d. Bank . . .	366.000	509.000

*) waarvan geblokk. weg. inl. bilj. ƒ 100 605.910.551 (125.239.994). (De Tijd)
(V. b. 6350 A, 6372 I)

B. Overeenstemming in de Rotterdamsche haven —

21 Juli — Met de havenarbeiders in Rotterdam is overeenstemming bereikt. Zoo goed als alle door de samenwerkende Transportarbeidersbonden in het urgentie-program gestelde eischen zijn door de Scheepvaartvereeniging Zuid ingewilligd.
Alle valide arbeiders van voor den oorlog worden opnieuw in de bedrijven opgenomen, er komt een wachtgeldregeling op basis van de rijksregeling en met een minimum van ƒ 30.90 per week; het collectieve contract wordt gehandhaafd met enkele wijzigingen, waarover op korten termijn zal worden beslist en voorts wordt er een bedrijfsraad ingesteld.
Ook is er volledige overeenstemming bereikt betreffende het medezeggenschap in alle sociale maatregelen, terwijl de toezegging werd verkregen voor een pensioenregeling.
Tenslotte werd men het eens over de wenschelijkheid eenheid in de loon- en arbeidsvoorwaarden in alle havens van Nederland te bevorderen en internationaal overleg te plegen over de arbeidsvoorwaarden. (De Maasbode)
(V. b. Staking 6351, Havenbedrijf 6363 G)

C. De wachtgeldregeling - Nieuwe voorschriften —

24 Juli — De minister van Sociale Zaken heeft inzake goedkeuring en subsidieering van wachtgeldregelingen nieuwe algemeene regelen vastgesteld, welke van 1 Augustus 1945 tot 1 Januari 1946 gelden en voor het geheele land zullen worden toegepast.
Hierin is het volgende bepaald:
Het subsidie in wachtgelduitkeeringen zal in het algemeen zestig percent à fonds perdu bedragen. De verplichting van een onderneming tot terugbetaling vervalt voor wat betreft de subsidies, genoten over het jaar 1945, tenzij zij hooger waren dan zeventig procent. Die ondernemingen welke op 31 Juli 1945 een hooger subsidie in haar wachtgelduitkeeringen genoten dan zestig percent, blijven tot nadere opzegging in het genot van dat hoogere subsidie. Die ondernemingen, welke op 31 Juli 1945 wachtgelduitkeeringen verstrekten tot hoogere percentages dan voorkomen in de wachtgeldregeling, bij de nieuwe algemeene regelen vastgesteld, mogen deze hoogere uitkeeringen blijven betalen. Het wachtgeld voor arbeiders, behoorende tot een onderneming, waar een werktijd van 48 uur gebruikelijk is, bedraagt over een week:
Voor gehuwden en kostwinners: 38 uurloonen, voor ongehuwden, niet bij ouders inwonend, van 18 jaar en ouder: 34 uurloonen, voor ongehuwden, bij ouders inwonend, van 18 jaar en ouder en alle ongehuwden beneden 18 jaar: 26 uurloonen.
Voor ondernemingen, waar een afwijkende werktijd gebruikelijk is, kan de uitkeeringsschaal naar rato worden gewijzigd.
Voor de beambten bedragen de maandelijksche uitkeeringen: Voor gehuwden en kostwinners 80 pct., voor ongehuwden, bij ouders inwonend, van 18 jaar en ouder 70 pCt., voor ongehuwden, bij ouders inwonend, van 18 jaar en ouder en voor alle ongehuwden beneden 18 jaar: 60 pct. berekend naar het maandloon.
De wachtgelders zijn verplicht arbeid, aangeboden door hun werkgever of door het gewestelijk arbeidsbureau, te aanvaarden.
De ondernemer moet voor tijdige kennisgeving van geheele of gedeeltelijke op wachtgeld stelling van personeel aan het arbeidsbureau of het bijkantoor zorg dragen.
De aanvrage voor toepassing van een wachtgeldregeling dient te worden gericht aan den minister van Sociale Zaken en te worden ingediend bij den directeur van het gewestelijk arbeidsbureau, onder welks ressort de onderneming is gevestigd. Deze aanvrage dient vergezeld te gaan van een nominatieve opgave van het geheele personeel der onderneming met vermelding van de leeftijden, beroepen, burgerlijken staat, loonen (uur-, week- of maandloonen) en woongemeenten, alsmede, voorzoover de onderneming geen rechtspersoonlijkheid bezit, van een opgave van de namen en huisadressen der firmanten, c.q. van de(n) eigenaar(s). (Nieuwe Dag)

D. Bijzonder Gerechtshof te Amsterdam geïnstalleerd —

24 Juli — In het Paleis van Justitie te Amsterdam is het Bijzondere Gerechtshof — dat is dus het Hof, dat de ernstige zaken tegen landverraders en collaborateurs zal behandelen, waarbij het ook de doodstraf kan uitspreken, plechtig geïnstalleerd. Op deze installatie-zitting heeft de procureur-fiscaal, mr. M. J. G. Sikkel een rede uitgesproken waarbij hij o.m. verklaarde hoe het komt dat het zoolang duurt voor er met de bestraffing begonnen kan worden. De B.S. en de P.O.D. hebben zeer hard gewerkt, maar zij konden vaak niet ter zake kundig zijn en daarom waren fouten onvermijdelijk. Deze fouten moeten eerst hersteld worden. Mr. Sikkel wees er voorts op, dat ons volk er recht op heeft dat de landverraders vlug en rechtvaardig gestraft zullen worden. Ook tegenover hen die in den ondergrondschen strijd vielen zijn wij dat verplicht. De landverraders hebben zich van hun volk afgescheiden; zij zullen er nooit meer in terug keeren
De deken van de Amsterdamsche advocaten, mr. G. J. Solm, wees op de groote verantwoordelijkheid die op de schouders van de bali drukt. Ten slotte heeft de president, prof. mr. dr. J. A. van Hamel het woord gevoerd: wij moeten straffen niet uit wraak maar omdat er gerechtigheid moet zijn. Wat gebeurd is is te erg, te schandalig, te gemeen, dan dat wij er gemoedelijk de spons door zouden kunnen halen. Er moet snel en grondig recht gesproken worden. Een rechtspraak die treuzelt is geen rechtspraak. (Waarheid - A.N.P.)
(V. b. Zuivering 6363 C)

E. Nederlandsche Jeugd-Gemeenschap - Stichtingsacte gepasseerd

25 Juli — In het Groot Auditorium van de Rijksuniversiteit te Utrecht, werd opgericht de Nederlandsche Jeugd Gemeenschap, een organisatie, welke ten doel heeft de geheele Nederlandsche jeugd onder het parool van Eendracht te bundelen.
De bijeenkomst werd geopend met het zingen van jeugdliederen door een koor uit Amersfoort, waarna de zich bij de N.J.G. aansluitende jeugdbewegingen met vlaggen en vaandels hun entree maakten en zich terzijde van het spreekgestoelte opstelden. Dr. J. A. de Koning, voorzitter van het voorbereidingscomité, hield vervolgens de openingsrede. Hij schetste daarin het ontstaan van de bundelingsgedachte, waarvoor reeds in den oorlog contact door de vertrouwensmannen der jeugdorganisaties werd gezocht en gevonden. Dit tijdens de bezetting onder het parool Eendracht gevonden contact moet thans in de N.J.G. gewaarborgd blijven. Niet als een nieuwe eenheidsorganisatie en nog minder als een staats-jeugdopvoeding, doch als het samenwerken van groepen, van wie verwacht mag worden, dat zij ten volle opkomen voor den rijkdom aan geloofs- en levensovertuiging, welke hun is toevertrouwd.
Na de rede van dr. de Koning werd ten overstaan van Notaris A. M. Brouwer de stichtingsacte onderteekend door de volgende organisaties: Arbeiders Jeugd Centrale, Hervormde Jeugdraad, Katho-

lieke Jeugdbeweging, Ned. Bond van Jongelingvereenigingen, Nederlandsche Bond van Volkshuizen, Ned. Jeugd Herberg Centrale, Nederlandsche padvinders, Ned. Padvindstersgilde en Vrijzinnig Christelijke Jeugdcentrale.
Tijdens deze plechtigheid werden de wimpels, waarop de oranje cirkel als symbool van de N.J.G. is aangebracht, aan de vlaggen en vaandels gehecht, waarna de minister van Onderwijs, prof. dr. G. v. d. Leeuw, de N.J.G. de beste wenschen van hem persoonlijk en van de regeering meegaf, op dezen weg dien men de jeugd zoo gaarne zag gaan.
In aansluiting op de beteekenisrijke stichtingsbijeenkomst te Utrecht, zijn ook bijeenkomsten gehouden in het Amsterdamsche Concertgebouw en te Hilversum. Eveneens kwamen de plaatselijke groepen te 's-Gravenhage, Utrecht, Haarlem en 't Gooi bijeen. (De Tijd)

Nederland

A. Rijksmuseum weer geopend —

16 Juli — Namens de regeering heeft prof. Dr. G. van der Leeuw, min. van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen de tentoonstelling „Weerzien der Meesters" geopend. Hierin zijn samengebracht meesterwerken, afkomstig uit het Rijksmuseum, het Frans Halsmuseum te Haarlem, het Mauritshuis te Den Haag en het Dordrechts Museum, welke uit de schuilkelders in de St. Pietersberg en bij Steenwijk behouden terug kwamen. (Het Vrije Volk)

B. Litteraire prijzen —

24 Juli — Bij monde van wethouder mr. A. de Roos zijn in het Stedelijk Museum de Amsterdamsche prijzen voor verzetspoëzie en typografie uitgereikt. De Duwaer-prijs ging naar den meester-drukker J. van Krimpen; de Werkmanprijs werd aan H. N. Werkman zelf toegekend, hetgeen nogal vreemd aandoet, daar deze Groningsche kunstenaar kort voor de bevrijding nog door Duitsche hand is gestorven. Men had een levende kunnen bekronen zonder den man, naar wien de prijs genoemd is, er iets minder om te eeren. De jury die tot taak had, het beste verzetsgedicht te bekronen, achtte twee gedichten gelijkwaardig. „Rebel, mijn hart" van Jan Campert, en „Ballade van de waarheid" van Jan Engelman. Zooals bekend, is Jan Campert in 1943 in een Duitsch concentratiekamp gestorven, zoodat alleen de laatste zijn prijs in ontvangst kon nemen. Het bekroonde gedicht verscheen in het voorjaar van 1944 en werd uitgegeven door de Utrechtsche studentenvereeniging „Veritas". Van den katholieken dichter Jan Engelman verscheen in de bezettingsjaren een bundel „Hart en lied" (bij de „Final Stage"-pers) en een aantal als loopmare verspreide verzen, die binnenkort bij „Het Spectrum" uitkomen onder den titel „Vrijheid". Hij schreef voorts een „Feestcantate" voor de heropening van de Leidsche Universiteit op 17 September, die door Hans Brands Buys op muziek is gezet. (Het Parool)

C. Nederlandsche vliegers tegen Japan —

24 Juli — Korten tijd geleden werd bekend gemaakt, dat door Nederlanders bemande Mitchells zouden gaan opereeren van vliegvelden in de omgeving van Balikpapan. Dit beteekent, dat het Ned.-Indische luchteskader, dat steeds boven Java en later van Noord-Australië uit, als een bombardementseskader is teruggekeerd op Nederlandsch gebied. De inspecteur van de Ned.-Indische luchtmacht, kolonel B. J. Fiedeldij, die het eskader na den val van Java weer opbouwde, heeft aan een correspondent van A. N. P.-Aneta medegedeeld, dat de bemanningen momenteel voor 80 procent Nederlanders zijn, doch de kolonel hoopt, dat zij spoedig geheel uit Nederlanders zullen bestaan, gezien den toevloed van recruten uit bevrijd Nederland. Jongemannen uit de verzetsbeweging worden geoefend voor de toekomstige Ned.-Indische luchtmacht. Het grondpersoneel bestaat voor een groot deel uit Indonesiërs, die van Java naar Australië kwamen en daar bij de Australische luchtmacht werden geoefend.
Een speciale correspondent van A.N.P.-Aneta meldt uit Balikpapan, dat tot 14 Juli reeds meer dan 200 onderofficieren en manschappen van het K.N.I.L. onder de Nederlandsche vlag zijn teruggekeerd, terwijl dagelijks anderen zich aanmelden. (De Tijd) **(V. b. 6357 A)**

D. Nederlandsche vrijwilligers in Australië aangekomen —

25 Juli — Een nieuw contingent van 539 Nederlandsche vrijwilligers is te Sydney aangekomen. Het contingent is samengesteld uit soldaten, luchtvaartpersoneel en een kleine afdeeling van het vrouwelijke corps. Zij ontvingen hun opleiding in Engeland. (Maasbode) **(V. b. 6358)**

E. Demobilisatie brigade „Irene" —

25 Juli — De brigade „Prinses Irene" moet om technische redenen ontbonden worden, zij zal echter de kern vormen voor een op te richten regiment „Irene". Op de binnenplaats van de kazerne Clingendael te Den Haag stonden manschappen van de brigade 18 Juli opgesteld. Zij werden hier toegesproken door Prins Bernhard die hen bekend maakte dat H. M. de Koningin aan de brigade de Militaire Willemsorde vierde klas heeft toegekend, voor haar verrichtingen in St. Come, Pont Andemer, Beeringen en Tilburg in 1944 en in Hedel in 1945. De plechtigheid werd o.m. bijgewoond door generaal Clark en prof. Schermerhorn. (A.N.P.)

Balkan

F. De Grieksche minister van buitenlandsche zaken treedt af —

23 Juli — Na zijn terugkeer uit San Francisco heeft de Grieksche minister van buitenlandsche zaken Sofianopoulos zijn ontslag uit de regeering van admiraal Voulgaria aangeboden. Sofianopoulos verklaarde, dat hij een regeering van alle partijen wenschte, die in overeenstemming zou zijn met de algemeene meening van de geallieerde landen die hij bezocht. (Reuter) **(V. b. 6359 B)**

België

G. De Koningskwestie - Kamerdebatten - Beschuldigingen van den premier - Katholieken in de oppositie - Vertrouwensvotum —

27 Juli — Tijdens de debatten in de Kamer van Afgevaardigden, die 20 Juli begonnen, verklaarde de premier van Acker, dat de koning zijn land niet verraden heeft, maar dat hij geloofde in een Duitsche overwinning en fouten begaan heeft. Hij zeide o.a.:
De koning heeft op de bezetting niet gereageerd als de rest van de Belgen gedaan heeft. Hij heeft het land niet verlaten en is de regeering niet naar Londen gevolgd. De overwinning van België is niet te danken aan den koning, maar zij is behaald in weerwil van den koning. De koning heeft de gevoelens der Belgen geschokt door naar Duitschland te gaan. Zijn huwelijk heeft het prestige onder het volk geschaad. De gewone burger aanvaardt zulk een huwelijk niet, hij aanvaard het wel in de romanlitteratuur, maar niet in een regeerend vorstenhuis. De schoonvader van den koning is een vroegere provinciale gouverneur, die voor den oorlog van zijn post is ontheven.
Onder de Duitsche bezetting had de koning een symbool dienen te zijn van de lijdende natie en van het verzet tegen de indringers. Maar hij was niets van dit alles. Hij heeft zich zelfs niet verzet tegen de meest flagrante schending van het internationale recht: de deportatie van burgers. Zijn protest hiertegen kwam pas achteraf, was zwak en weinig overtuigend.
Van Acker onthulde, dat de koning een voorstel heeft afgewezen om te ontvluchten en leider van de verzetsbeweging te worden. Hij had geantwoord, dat hij liever naar Duitschland wilde gaan, omdat hij niet betrokken wilde worden „bij de bloedige reactie, die de bevrijding zou meebrengen" en dat hij er de voorkeur aan gaf terug te keeren, wanneer alles voorbij was.
De houding van den koning gedurende de bezetting vormt een slecht voorbeeld voor de jeugd en de komende generatie. Dat hij bij den intocht van de geallieerden te Brussel niet aanwezig was, kwam niet, doordat hij naar Duitschland was gedeporteerd, maar omdat hij vrijwillig zijn verwijdering had aanvaard — zoo niet uitgelokt — en zulks ondanks het advies en de vermaningen, die men hem had gegeven. Het herstel van België sinds de bevrijding loopt thans gevaar ineen te storten door de houding van een man, wiens optreden in mij gevoelens van spijt heeft gewekt.
Van Acker besprak vervolgens het onderhoud van Leopold met Hitler te Berchtesgaden in November 1940, dat door den koning zelf was verzocht en door zijn zuster, prinses Marie José, gearrangeerd. In dit onderhoud heeft Hitler zijn politiek jegens België uiteengezet. Wij geven toe, aldus Van Acker, dat de koning hiervoor niet verantwoordelijk was, maar het was reeds een ernstig feit, dat hij bereid was om deel te nemen aan besprekingen met Hitler. De onderwerpen van bespreking waren: de handhaving van de dynastie Saksen-Coburg op den Belgischen troon; het Duitsche militaire bestuur in België; de Duitsche contrôle op de buitenlandsche aangelegenheden en andere kwesties voor na den vrede.
Hitler heeft aan prinses Marie José meegedeeld, dat België uiteraard zou worden opgenomen in den Duitschen „Lebensraum". Er zouden nauwe betrekkingen tusschen Duitschland en België dienen te worden aangeknoopt, waarbij de monarchie gehandhaafd en koning Leopold op den troon zou blijven.
Na den premier zeide de socialistische afgevaardigde Max Buset: „De meerderheid van het Belgische volk wenscht de monarchie, zoolang zij constitutioneel is en open staat voor nieuwe denkbeelden. Daarom zal de socialistische partij tevreden zijn met het aftreden van Koning Leopold, dat reeds te lang is uitgesteld."
Graaf Henry de Wiart, leider van de katholieke partij, verwekte groote beweging in de Kamer door te verklaren, dat ten tijde van Koning Leopold's bezoek

aan Berchtesgaden, de Sowjetunie op vriendschappelijken voet stond met Duitschland.

Katholieken in de oppositie —
25 Juli — Oud-minister De Vleeschauwer verklaarde, dat toen Frankrijk in elkaar zakte en den weg van Vichy ging, België dien weg bijna gevolgd was. Dank zij den koning was dit niet gebeurd. Wat Van Acker ook moge verklaren, hij wil de dynastie en de monarchie ten val brengen. Wij hebben een regeering, die den Koning, wiens persoon volgens onze grondwet onschendbaar is, beschuldigt. Hij beschuldigde Van Acker den Koning verhinderd te hebben naar België terug te keeren. Door het Roode Kruis waren stappen ondernomen, maar op last van den minister-president was geen pas verstrekt. Valsche berichten werden over den Koning verspreid.
Van Acker sprak deze beschuldigingen tegen en ontkende tevens, dat alle persoonlijkheden, die naar St. Wolfgang waren ontboden, eerst door hem zouden zijn ontvangen.
Betreffende het bezoek van Koning Leopold aan Berchtesgaden merkte De Vleeschauwer verder op, dat Hitler Leopold had uitgenoodigd. Leopold weigerde, maar besloot later toch te gaan, daar hij hoopte bij het onderhoud met Hitler te verkrijgen, dat België beter behandeld zou worden, vooral in verband met het loslaten van gevangenen en in verband met het broodrantsoen, dat in België lager was dan in Nederland en Frankrijk.
De Vleeschauwer vermeldde, dat hij een brief had ontvangen van Kanunnik Leele, secretaris van den Aartsbisschop van Mechelen, waarin verklaard werd, dat de Koning zorgvuldig alles vermeden had, wat den Duitschers aanleiding zou kunnen geven om hem uit België te verwijderen, daar hij in het land wenschte te zijn op het moment van de bevrijding.
Henri Heyman, leider van de christen-democraten, verklaarde, dat indien Leopold niet gecapituleerd had, twee millioen Belgische burgers en soldaten afgeslacht zouden zijn. Heyman vroeg het parlement, den wensch van den Koning voor een referendum te eerbiedigen. Wordt een volksstemming gehouden, dan zal Leopold den troon weer bestijgen, aldus Heyman, want ofschoon zij, die tegen Leopold zijn, in het parlement een meerderheid hebben, is de openbare meening overwegend pro-Leopold.
Vervolgens gaven de minister-president en de minister van buitenlandsche zaken een uitvoerig overzicht over de besprekingen met Koning Leopold in de Meidagen van 1940, en hoe zij geprobeerd hadden den Koning van zijn voornemen af te houden om in België te blijven. De Koning had toen verklaard, dat hij niet wist, wat hij voor zijn volk zou kunnen doen, maar dat hij er een voorgevoel van had, dat hij het volk eenig lijden zou kunnen besparen.

Beschuldigingen Spaak.
De socialistische minister van buitenlandsche zaken, Spaak, behandelde het telegram dat admiraal Keyes, de Britsche verbindingsofficier bij Koning Leopold, aan Churchill gestuurd had, waarin Keyes verklaarde, dat Leopold er gelijk in had, zijn ministers niet te volgen. Spaak zei, dat hij een groote bewondering had voor Keyes als soldaat, maar dat Keyes zich vijandig betoond had ten opzichte van de regeering. Keyes had geen begrip voor de politieke rol van den Koning.
Spaak beschuldigde den Koning er van, zich met den vijand te hebben ingelaten. 's Konings reis naar Berchtesgaden en zijn gelukwenschtelegram aan den Koning van Italië, maken hiervan deel uit. „Indien men ziet dat het land zuivering en bestraffing van hen eischt, die zich met de Duitschers hebben ingelaten, dan voelt het volk, dat hetzelfde standpunt ten opzichte van de eerste burgers van België moet worden ingenomen". Hij refereerde verder aan brieven, die niet door den Koning waren geschreven doch diens standpunt zouden bevatten. In een van deze brieven stelde de secretaris van Leopold voor de diplomatieke betrekkingen met Duitschland te hervatten.

Het vertrouwensvotum —
Nadat de debatten drie dagen geduurd hadden, heeft de Kamer van Afgevaardigden met 95 voor, 68 tegen en 2 blanco stemmen een motie aangenomen, waarin vertrouwen wordt uitgesproken in de coalitieregeering van Van Acker.
(Het Parool - De Tijd - A.N.P.)
(V. b. Koningskwestie 6365 A)

Canada

A. Ontbinding Eerste Canadeesche leger —
23 Juli — Het eerste Canadeesche leger zal op 31 Juli ontbonden worden als veldleger, meldt de „Maple Leaf". Generaal Crerar zal naar Canada vertrekken, terwijl generaal Foulkes chef van den Canadeeschen generalen staf in Ottawa zal worden. De resteerende Canadeesche soldaten zullen worden ondergebracht in de Canadeesche strijdmacht in Nederland, welke den status van een corps zal krijgen. (Het Parool)
(V. b. gen. Crerar 6372 C)

Duitschland

B. Rede van Truman te Berlijn - Amerikaansche vlag geheschen —
20 Juli — De Amerikaansche vlag, die wapperde van het Capitool in Washington op 7 December 1941 en die nadien geheschen is te Casablanca, Algiers en Rome, verscheen vandaag aan den grooten mast van het hoofdkwartier der Amerikaansche Contrôlecommissie te Berlijn. Aanwezig waren o.m. President Truman en Generaal Eisenhower. De Amerikanen verklaren, dat deze vlag in Tokio zal zijn te aanschouwen, zoodra Japan veroverd is.
President Truman sprak een rede uit, waarin hij o.m. zei: „Wij hebben afdoende bewezen, dat vrije menschen de organisatie van de wereld op zich kunnen nemen . . . als wij deze vlag hijschen, moeten wij beseffen, dat wij dat doen in naam van de Vereenigde Staten, die een betere en vrediger wereld wenschen, een wereld, waarin elkeen de gelegenheid zal hebben van de goede dingen dezer aarde te genieten en waarin dit niet het voorrecht van enkelen blijft . . . Wij wenschen bij dezen oorlog geen territoriaal of financieel voordeel te behalen . . . wij verlangen vrede en wij hopen, dat spoedig de tijd komt, waarin wij rustig datgene kunnen doen, wat wij als oorlogvoerenden niet vermochten."
(V. b. Truman 6368 D) (Reuter)

C. Vakvereenigingsorganisatie toegestaan —
22 Juli — In de Amerikaansche, Britsche en Fransche bezettingszône is toestemming gegeven voor het vormen van vrije vakvereenigingsorganisaties. In de Russische zone was dit reeds langer toegestaan. (Reuter)
(V. b. Politieke ontwikk. 6367 B en E)

D. De repatrieering uit Duitschland
23 Juli — Uit de Amerikaansche, Britsche en Fransche zone's zijn volgens een Ass. Pr.-bericht 4 millioen „verplaatste" personen gerepatrieerd, en minder dan 2.275.000, waarvan een groot gedeelte Russen, wachten nog in West-Duitschland op terugzending naar hun huis. De uitwisseling van verplaatste personen tusschen de Westelijke mogendheden en de Russen is, ook weer hervat. De West-Europeanen, die nog uit de Amerikaansche, Britsche en Fransche zones gerepatrieerd moeten worden, zijn voor het meerendeel speciale gevallen, onder wie zieken, die behandeld worden, en later kunnen vertrekken. Zij omvatten o.a. 6.000 Franschen (reeds 1.420.000 terug), 3000 Belgen (270.000 terug), 3000 Nederlanders (255.000 terug), 1000 Luxemburgers (8000 terug).
Meer dan 1.600.000 Sovjet-burgers zijn reeds uit de Westelijke zones gerepatrieerd, en ongeveer 570.000 wachten hierop nog. (Trouw)

Engeland

E. 5-jarenplan voor de staalindustrie —
25 Juli — De British Iron and Steel Federation heeft een 5-jarenplan voor de Engelsche staalindustrie goedgekeurd, waarmee een bedrag gemoeid is van ongeveer £ 120 millioen. Op het oogenblik worden er plannen bestudeerd voor den bouw van cokesovens, welke 2½ millioen ton cokes zullen produceeren voor de staalindustrie; verder staan er op het program 19 nieuwe hoogovens, smelterijen, pletterijen, enz. Volgens een van de directeuren van deze federatie moet één derde van de 98 hoogovens, welke Engeland telt, òf verplaatst òf weer opgebouwd worden. Indien er voldoende bouwmaterialen en werkkrachten aanwezig zijn, zal dit werk binnen ca. 5 jaar voltooid kunnen zijn. Het gevolg hiervan zal zijn, dat de capaciteit van de Engelsche industrie van stalen staven met ongeveer 20% zal toenemen. In verband met het enorme tekort aan woonruimte is voorloopig aan de bouwnijverheid voorrang gegeven, zoodat er voorloopig slechts weinig plannen in de staalindustrie verwezenlijkt kunnen worden. In Schotland en aan de Noord-Oostkust is men begonnen met de vernieuwing van vier hoogovens. Tengevolge van de uitbreiding van de staalindustrie in de Midlands zal de productie van speciaal buisstaal met eenige honderden tonnen per jaar opgevoerd kunnen worden. In een aantal fabrieken zijn nieuwe installaties in bedrijf genomen, waardoor het cokesverbruik bij de ruw-ijzerproductie sterk verminderd is; 28 fabrieken voor de productie van huishoudelijke artikelen worden volledig gemechaniseerd. Ofschoon er vele honderden ijzer- en staalfabrieken in Engeland zijn, zullen deze 28 bedrijven, wanneer zij volledig gemechaniseerd zijn, meer dan 50% van de totale productie van ijzeren gietstukken verzorgen. Negentig procent van de oorlogsconstructies is voor den na-oorlogschen tijd van geen of weinig beteekenis, daar deze fabrieken uitsluitend werkten voor de wapenindustrie. De Engelsche ijzer- en staalindustrie heeft tijdens den oorlog in Europa ca. 86 millioen ton staal geproduceerd en verhandeld; hiervan werd 14 millioen ton ingevoerd, de rest in Engeland geproduceerd. Vijf millioen ton staalafval was het resultaat van drie groote inzamelingsacties.
(A.N.P. - Ec. Nieuws)

De Verkiezingen in Engeland

Voor de eerste maal in de geschiedenis een absolute overwinning van Labour - Churchill afgetreden - Attlee kabinetsformateur.

26 Juli — Uit de uitslag van de op 5 Juli gehouden verkiezingen bleek dat de Labourpartij een absolute overwinning heeft behaald. Van de 640 Lagerhuiszetels veroverde Labour er 390.
Deze overwinning van de Arbeiderspartij is voornamelijk behaald in de groote steden, maar ook de middenstand en tal van plattelandsdistricten maakten de zwenking naar links mee. In Londen won de Arbeiderspartij 21 zetels, vrijwel alle ten koste van de conservatieven. Van de 62 Londensche zetels zijn er 41 behaald door Labour, 19 door de conservatieven, 1 door een onafhankelijke en 1 door de communisten.

De nieuwe Eerste minister
C. R. ATTLEE
tot nu toe leider van de Labourpartij.

In Hull, Manchester en Liverpool leed de regeering een onverwachte nederlaag. In Manchester verwierf Labour 9 van de 10 zetels, in Liverpool 8 van de 11, in Glasgow 10 van de 15. Hoe groot de conservatieve nederlaag is blijkt wel uit het feit, dat niet minder dan 26 ministers uit het kabinet Churchill werden verslagen.
De conservatieven leden een échec, als zij sinds 1906, de verkiezingen na den Boerenoorlog, niet meer geleden hadden. Niet minder dan 21 ministers uit het kabinet-Churchill hebben tot dusverre de nederlaag geleden. Echte bolwerken van de conservatieve partij, zooals Birmingham en Manchester, zijn naar Labour overgegaan, terwijl de Londensche voorsteden, waar de middenstand de meerderheid uitmaakt, zich eveneens voor de socialisten hebben verklaard. Winston Churchill zelf werd herkozen, maar zijn zonderlinge tegencandidaat kreeg toch nog ruim 10.000 stemmen.
De oppositie-liberalen hebben het er eveneens bijzonder slecht afgebracht en al hun hoop op een herleving van het liberalisme is verdwenen als sneeuw voor de zon. De voornaamste twee liberale leiders, Sir William Beveridge en Sir Archibald Sinclair zijn verslagen.
De communisten krijgen in het nieuwe Lagerhuis 2 zetels in plaats van 1 in het oude. Gallagher is herkozen met een meerderheid van 2056 stemmen, terwijl Phil Piratin werd gekozen in een Londensch district. De secretaris-generaal van de Britsche Communistische Partij, Pollitt, is echter verslagen.

Aantal zetels —	Nieuw	Oud
Arbeiderspartij	390	168
Conservatieven	195	351
Nationale liberalen	14	25
Liberalen	11	18
Onafhankelijken	10	16
Ulster-Unionisten	—	9
Nationale Labourpartij	—	5
Nationalisten	1	5
Onafh. nationalen	—	2
Onafh. Labourpartij	3	3
Commonwealth	1	4
Communisten	2	1
Schotsche Nationalisten	—	1
Iersche nationalisten	—	2

De regeeringspartijen hebben in totaal 199 zetels verloren en 8 gewonnen, de oppositiepartijen wonnen 220 zetels en verloren er 29.
De conservatieven alleen verloren 182 zetels, de nationale liberalen 16, de liberalen 11. De Arbeiderspartij heeft slechts vier zetels verloren en er 214 gewonnen. Met de Liberalen, Onafhankelijken, Communisten e.a. beschikt Labour over een meerderheid van 417 zetels tegen 210. De enkele universitaire zetels, die nog te vervullen zijn kunnen in dit beeld geen verandering meer brengen.

Aantal stemmen —
Het aantal stemmen, dat op de Arbeiderspartij werd uitgebracht, heeft bedragen 11.941.501 tegen 8.292.288 bij de verkiezingen in 1935, het aantal stemmen op de conservatieven bedroeg 9.056.672 tegen 10.358.634 in 1935, op de nationale liberalen 779.781 tegen 840.034 in 1935. Op de onafhankelijken werden uitgebracht 559.228 stemmen tegen 155.957 in 1935, op de nationalisten 137.718 tegen 64.508 in 1935, op de Commonwealth-partij 124.730 stemmen (deze partij bestond in 1935 nog niet), op de communisten 102.780 tegen 27.117 in 1935 en op de Onafhankelijke Labour-partij 46.679 stemmen tegen 139.577 stemmen in 1935. De oppositie-liberalen kregen ten slotte 2.221.145 stemmen tegen 1.357.500 in 1935.

A. Afscheid van Churchill —

Churchill is 26 Juli 's avonds afgetreden, Clement Attlee, die in 1935 George Lansbury opvolgde als leider van de Labourpartij werd door den Koning met de kabinetsformatie belast.
In een afscheidsboodschap gaf Churchill de verzekering, dat „alle plannen gemaakt en alle voorbereidingen getroffen" zijn voor den oorlog tegen Japan, en dat „de resultaten wellicht veel eerder zullen komen dan wij tot dusver het recht hadden te verwachten."
„Er blijft mij nog slechts over", zoo vervolgde hij dan, „het Britsche volk, waarvoor ik in deze gevaarvolle jaren ben opgetreden, uit den grond van mijn hart mijn dank te betuigen voor den onwankelbaren en onophoudelijken steun, dien het mij tijdens het uitoefenen van mijn taak heeft verleend, alsmede voor de vele uitingen van vriendschap, welke het aan mij, den dienaar van het Britsche volk, heeft bewezen."

B. De Nieuwe Regeering - voornaamste ministers benoemd —

27 Juli — De bezetting van de voornaamste posten in de door Attlee gevormde regeering werd bekend gemaakt.
Hier volgt de lijst van ministers voor zoover bekend, met de voorgangers en het salaris. Het cijfer tusschen haakjes geeft den leeftijd aan.

Eerste minister, Eerste lord van de schatkist en minister van Defensie	C. R. Attlee (Churchill)	(62)	£ 10.000
Minister van Buitenl. zaken	Ernest Bevin (Eden)	(64)	£ 5.000
President van den raad en leider van het Lagerhuis	Herbert Morrison (Lord Woolton)	(57)	£ 5.000
Groot zegelbewaarder	Arthur Greenwood (Lord Beaverbrook)	(65)	£ 5.000
Minister van Financiën	Hugh Dalton (Sir John Anderson)	(58)	£ 5.000
Minister van Handel	Sir Stafford Cripps (Oliver Lyttelton)	(56)	£ 5.000
Minister van Justitie en voorzitter v. h. Hooger-huis	Sir William Jowitt (Viscount Simon)	(60)	£ 10.000

De verdere aanstellingen, waaronder die van het „India Office", zullen later worden medegedeeld.
De politieke correspondent van Reuter schrijft over de samenstelling van het kabinet Attlee o.m., dat de nieuwe premier groote handigheid aan den dag heeft gelegd bij de formatie van het z.g. inner cabinet."
Bevin, de vroegere directeur van de Engelsche oorlogsarbeidskrachten van 25 millioen man, en de kleine, agressieve Morrison, de vroegere minister van Binnenlandsche Zaken, zijn de twee domineerende persoonlijkheden der labourpartij en in potentie de opvolgers voor het leiderschap der partij. Door Morrison lord president van den raad te maken, een sinecure, die gepaard kan gaan met het waarnemend premierschap, en door Bevin te benoemen tot minister van Buitenlandsche Zaken, de belangrijkste functie na de zijne, heeft Attlee stilzwijgend een gelijken status gegeven aan zijn beide leidende collega's.
Bevin, bruusk, maar buitengewoon menschelijk, onbevreesd, maar toch vriendelijk, bezit niets van de lange ervaring op het diplomatieke terrein van zijn voorganger Eden, maar hij is zeer scherp-

zinnig en heeft zijn leven lang de internationale politiek bestudeerd. Hij gelooft, dat de naties vierkante taal beter begrijpen en waardeeren dan de traditioneele taal der diplomatie.

De benoeming van Dalton tot minister van financiën is een verrassing, maar men verwacht dat deze autoriteit op economisch gebied zijn taak goed zal vervullen.

Arthur Greenwood, de meest beminde man in de Labourpartij en vroeger in den oorlog lid van het oorlogskabinet der coalitieregeering, wordt groot-zegelbewaarder, een tweede sinecure, die dezen bewamen minister de handen vrij laat om een taak te vervullen in iederen tak van kabinetsarbeid.
Greenwood, die groote parlementaire en een aanzienlijke ministerieele ervaring heeft, komt in de plaats van den dagbladmillionnair lord Beaverbrook, dien Labour ervan beschuldigd heeft, deze algemeene verkiezingen zoo overijld te hebben doorgezet. Greenwood heeft niet de stuwkracht van Bevin of Morrison, maar is zeer bekwaam.

Cripps, die in 1942 het befaamde aanbod der coalitie-regeering aan Indië heeft overgebracht, wordt minister van handel. Hij is minister voor de vliegtuigproductie geweest, een portefeuille, die eerder in den oorlog ook beheerd is door Beaverbrook. Hij heeft groot succes gehad als ambassadeur in Rusland in een vroeger stadium van den oorlog.

Sir William Jowitt, evenals Cripps een juridisch deskundige, volgt lord Simon op. De Lord Chancellor is in 't Hooger-huis wat de speaker in het Lagerhuis is, zoodat hij vele belangrijke staatsfuncties bekleedt, zooals het leggen van het verband tusschen den troon en de wetgevende vergadering. Hij is een uitstekend redenaar.

Morrison zal in zijn kwaliteit van lord president van den raad optreden als leider van het Lagerhuis, d.w.z. hij zal de woordvoerder van de regeering zijn in het Lagerhuis. In de vorige regeering was dit de taak van Eden. (Parool - Nieuwe Dag - A.N.P. - Daily Telegr.)

A. Verklaring van Attlee en Eden.

Ik zal trachten beide einden van den stok vast te houden: het thuisfront en de buitenlandsche politiek", verklaarde Clement Attlee, na het bekend worden van de verkiezingen, in het Transport House, het hoofdkwartier van de Labourpartij.
Hij zeide, dat zijn buitenlandsche politiek als volgt kan worden samengevat: Voor een nieuwe wereldorde, vermijding van oorlog, en een economische wereldpolitiek, gebaseerd op het streven, den levensstandaard te verhoogen. Attlee zeide verder: „De verkiezingsuitslag zal ons in staat stellen, de politiek van een socialistische partij uit te voeren. Dit is de eerste maal in de geschiedenis van ons land, dat Labour de absolute meerderheid heeft. Het is een zeer bevredigend resultaat."

„De Arbeiderspartij maakt zich geen illusies over de taak, die dit land en de wereld in de komende jaren wacht. Wij staan op den drempel van een grooten vooruitgang en van samenwerking met onze geallieerden, de Vereenigde Staten en de Sovjet-Unie."
Eden zei: „Ik betreur diep dit besluit der natie maar aanvaard het, omdat ik in de democratie geloof."
(Parool - Tijd - A.N.P. - Daily Tel.)
(V. b. verkiezingen 6352 D)

Historisch Proces in Frankrijk

Maarschalk Pétain voor den rechter - De geschiedenis van Frankrijks ineenstorting in 1940. - Bekende politici als getuigen à charge.

23 Juli om 1 uur begon te Parijs het proces tegen den 89-jarigen Maarschalk Henri-Philippe Pétain. Hij wordt beschuldigd van twee misdaden:
1. Een complot tegen de binnenlandsche veiligheid van den staat; 2. verstandhouding met den vijand.
In de rechtszaal is plaats voor slechts 250 toeschouwers. De jury bestaat uit 24 leden.
Toen de magistraten met Paul Mongibeaux aan het hoofd hun plaatsen op de rechterstoelen in de zaal innamen, riep de griffier met luide stem: „Beklaagde Pétain, sta op".

Pétain

De 89-jarige maarschalk, die al zijn onderscheidingsteekenen droeg, verhief zich moeizaam en stijf van zijn stoel. De verdedigers deden bij monde van advocaat Payen een aanval op de bevoegdheid van het Hooge Gerechtshof, zeggende dat beschuldigde volgens de Grondwet van 1875 slechts door den Senaat berecht kon worden. Hierop begon de aanklager, André Mornet, die destijds de veroordeeling van de spionne Mata Hari bewerkstelligde, de acte van beschuldiging tegen Pétain voor te lezen. Deze beschuldiging is hoofdzakelijk gebaseerd op de openbare daden van de regeering-Vichy. De voorlezing nam een half uur in beslag.
Vervolgens kreeg Pétain gelegenheid tot het voorlezen van een verklaring. Hij zeide, dat dit Hof niet het Fransche volk vertegenwoordigde en dat hij op geen enkele vraag zou antwoorden. „Toen ik om een wapenstilstand verzocht," aldus Pétain, „verrichtte ik een beslissende en reddende daad waarmede ik de vrijheid van het Fransche rijk verzekerde. Voor het Fransche volk heb ik mijn prestige op het spel gezet; terwijl de Gaulle den strijd voortzette, heb ik de bevrijding voorbereid, door een wakend oog te houden over een wel is waar geschonden, maar toch nog levend Frankrijk. Tegenover de excessen vertegenwoordig ik de Fransche en christelijke beschaving. Indien ge mij veroordeelt, zoudt ge een onschuldige veroordeelen. Ik verlaat mij op Frankrijk."
De aanklager ging daarop scherp in tegen naar wat hij beweerde blijkbaar Pétain's wijze van verdediging was, nl. vol te houden, dat hij niet verantwoordelijk is voor de daden van Vichy, dat hij den wapenstilstand teekende om verder bloedvergieten te voorkomen en dat hij dubbel spel heeft gespeeld met de Duitschers, terwijl hij in werkelijkheid met de geallieerden sympathiseerde. Geen van deze veronderstellingen, aldus Mornet, blijken bestand tegen een critisch onderzoek.
Een geweldig tumult ontstond, toen de openbare aanklager zei: „Er zijn te veel Duitschgezinden in deze zaal". Vijf en twintig minuten lang zag men hoe de advocaten en verontwaardigde toeschouwers zich vereenigden tot een krijschend koor van protest. Pétain werd snel naar zijn appartement teruggebracht, nadat de president de rechtszaal had laten ontruimen door politie, gewapend met Tommy guns.

Verklaring Reynaud —

Nadat de orde was hersteld, werd de minister-president ten tijde van de Duitsche doorbraak in Frankrijk in 1940, Paul Reynaud, als getuige gehoord. Deze verklaarde, dat de gebeurtenissen, die op den wapenstilstand volgden, naar zijn meening een samenzwering tegen de belangen van den staat waren. Zijn beslissingen werden gedwarsboomd door Pétain en Weygand. Reynaud onthulde, dat hij in de uren van Frankrijks ineenstorting Roosevelt om hulp had getelefoneerd, welke deze toezegde. „Toen was het", aldus Reynaud, „dat ik een groote en monumentale fout maakte. Ik maakte die fout in het geloof dat het patriottisme van twee mannen grooter was dan hun politieke doeleinden en hun persoonlijke ambities".
Hierop werd het proces verdaagd.
„Nooit heeft een volk zich meer vergist dan het Fransche gedaan heeft in Pétain. Nooit heeft een leider zijn volk zooveel kwaad gedaan als Pétain deed". Deze beschuldiging werd op den tweeden dag van het proces tegen den ouden maarschalk door den vroegeren Franschen minister-president Reynaud geuit, aldus A.P.
Reuter meldde dat de tweede dag van het proces begon in een atmosfeer, welke meer deed denken aan een parlementair debat dan aan een proces wegens hoogverraad.
Reynaud besprak de op 13 Mei 1940 genouden bijeenkomst van den ministerraad in Bordeaux en verklaarde, dat hij geen voorstander was van het aanvragen van wapenstilstand. Pétain en Weygand wenschten toen niet den strijd in Noord-Afrika voort te zetten.
Reynaud was buitengewoon heftig. Hij zeide dat zelfs in den eersten wereldoorlog maarschalk Joffre ondervond dat Pétain geen vertrouwen had in de verdediging van Verdun en wilde capituleeren en dat Pétain zich in de vooroorlogsche jaren verzet had tegen de versterking van de Noordelijke grenzen

van Frankrijk. De vroegere Fransche premier sprak ook over koning Leopold, dien hij er van betichtte, dat hij tijdens den slag gecapituleerd had zonder ook maar iemand te waarschuwen. „Ik beschuldig hem van verraad," aldus Reynaud.
Reynaud onthulde verder, dat hij 15 dagen vóór Italië aan den oorlog ging deelnemen aan Engeland de mogelijkheid had voorgesteld zekere concessies aan Mussolini in Centraal-Afrika te doen, ten einde Italiaansche interventie te voorkomen. Hij ontkende evenwel Mussolini verzocht te hebben over Fransch Equatoriaal Afrika en Tunis te onderhandelen. Reynaud noemde het een leugen, dat hij den Spaanschen ambassadeur gevraagd zou hebben, bij Hitler te intervenieeren, toen Frankrijk bezig was ineen te storten.

Verklaring Daladier —
Na Reynaud legde Oud-premier Daladier een uitvoerige verklaring af. Daladier was zeer theatraal en barstte verscheidene keeren in snikken uit.
Daladier heeft in Maart 1939 Pétain benoemd tot Ambassadeur in Spanje, omdat Pétains prestige in Europa zeer groot was, en een 3e front vermeden moest worden. In September 1939 wilde Daladier Pétain in de Regeering opnemen, maar Pétain stelde als eisch, dat Laval ook opgenomen moest worden. Daladier heeft dit toen geweigerd.
Hij verklaarde, dat de Nationale Vergadering op 10 Juli 1940 aan Pétain volmacht had gegeven, om de grondwet te herzien. Twee dagen later was de republiek vernietigd en was de „Etat Français" verschenen, welke steunde op avonturiers en verraders, als Metenier, Deioncie en Darnand. De vroegere premier gaf toe, dat hij aan Italië „zekere concessies" in Afrika in 1940 heeft aangeboden, ten einde te trachten, Italië van deelneming aan den oorlog af te houden. Engeland was, volgens hem, van dit aanbod op de hoogte en Paul Reynaud had er zijn instemming mee betuigd. Mussolini weigerde, omdat de Franschen hadden nagelaten, de concessies nauwkeurig te omschrijven. „Ik heb echter Italië nooit de mede-heerschappij over Tunis of andere deelen van Afrika aangeboden." Verder zeide Daladier, dat hij gedurende den zomer van 1940 getracht heeft Nogues, gouverneur-generaal van Marokko, er toe te brengen, de Fransche weerstandskrachten in Noord-Afrika te hereenigen. Nogues had toen echter verklaard, dat men zonder vloot niets kon beginnen.
Daladier ontkende, dat Frankrijk in 1940 slecht gewapend was. Frankrijk beschikte over 3600 tanks, tegenover 3200 Duitsche en Duitschlands productievermogen was niet grooter dan dat van Frankrijk. Na den wapenstilstand bevonden zich 4200 legervliegtuigen in het onbezette deel van Frankrijk, waarvan 1200 toestellen van de eerste linie. „Had Pétain slechts het sein voor het oprijzen van Frankrijk gegeven op den dag van de geallieerde landing in Noord-Afrika, welk een glorieuze bladzijde in de geschiedenis van zijn lange leven zou hij hebben geschreven. Ik zou voor hem geknield hebben," riep Daladier uit, terwijl hij zich op de borst sloeg en zijn stem luid door de zaal klonk. „Ik wachtte er op en bad er voor. In plaats daarvan gaf Pétain onze troepen in Noord-Afrika bevel, tegenstand te bieden."
Na Daladier's verklaringen vroeg een jurylid, of Pétain wilde verklaren, of hij al dan niet een telegram aan Hitler had gezonden na de Britsche landing te Dieppe, waarin hij Hitler samenwerking met de Fransche troepen aanbood, ten einde verdere geallieerde invasiepogingen te verijdelen. Pétain weigerde hierop te antwoorden, waarop een jurylid zei: „De eer van den maarschalk staat op het spel, hij moet antwoorden." Pétain antwoordde: „Ik ben doof, ik heb niets verstaan. Ik heb reeds gezegd, dat ik niet zal antwoorden. Ik zeg geen woord." Niettemin heeft Pétain toch even zijn stilzwijgen verbroken, namelijk toen men hem vroeg, wanneer hij begonnen is met de organisatie van de regeering-Vichy. Hij zeide op helderen, gevoelloozen toon: „Ik had een paar namen op het oog, maar de lijst, die ik uit mijn zak haalde, was niet die, welke ten slotte in toepassing kwam".
Het jurylid was hiermede niet tevreden en stelde de vraag, wanneer de lijst was opgesteld en of en waarom Laval er op stond. Maar nu zweeg Pétain weer.

Verklaring van Lebrun —
Daarop nam Albert Lebrun, oud-president van de republiek, in de getuigenbank plaats. Ook deze veroordeelde vol emotie de politiek van Pétain. Hij verteide uitvoerig van de kabinetszitting op 12 Juni te Cange bij Tours, waarin generaal Weygand voorstelde een wapenstilstand aan te vragen. Reynaud verzette zich hiertegen, maar Pétain steunde het voorstel. Na het aftreden van Reynaud werd Pétain formateur, die terstond een blad papier uit zijn zak haalde en zei: „Hier is mijn nieuwe regeering". De naam Laval kwam hierop voor. Dat was op 16 Juni.
29 Juni vertrok de nieuwe regeering naar Clermont-Ferrand en vervolgens naar Vichy, waar Laval aan het werk ging. Op 7 Juli kwam een delegatie den president vragen om af te treden als president der republiek. De regeering van Vichy, aldus Lebrun, draagt een zware verantwoordelijkheid en niet alleen de maarschalk. Verschillende malen had ik den indruk, dat de maarschalk vele zaken dekte, waartoe hij zelf niet het initiatief had genomen. Er werd een dubbele, ernstige fout gemaakt, namelijk: 1e. de maarschalk geloofde in een Duitsche overwinning; 2e. hij meende, dat het prestige van zijn maarschalksterren er toe zou bijdragen, het land tegen den bezetter te beschermen.
Met name laakte Lebrun den stilzwijgenden afstand van den Elzas, het afwezig blijven van protesten tegen de toepassing van den wapenstilstand en van protesten tegen de deportatie, voedselvoorziening, de vervolging van de maquisards, enz.
Aan het einde van zijn verklaringen gekomen, werd Lebrun door juryleden en verdedigers ondervraagd. Naar aanleiding van zijn verklaringen, vroeg men Pétain, of hij in 1940 een nieuw kabinet onmiddellijk bij de hand had. Pétain ontkende dit. Lebrun verklaarde verder, dat in de wapenstilstandsverklaringen geen geheime bepalingen ten aanzien van Elzas-Lotharingen opgenomen waren. Ik was van meening, dat de Assemblee Nationale, die in 1940 naar Vichy verplaatst was, niet het recht gehad heeft haar bevoegdheden aan Pétain over te dragen. Lebrun wist niet of het in Bordeaux mogelijk geweest was, een kabinet van verzetslieden samen te stellen. Hij heeft toen gehandeld naar het gevoelen der meerderheid. Lebrun achtte Laval meer dan Pétain de oorsprong van het politieke spel van 1940.
Naar de meening van Lebrun was Frankrijk naar den letter van de verdragen met Engeland niet gerechtigd een afzonderlijken wapenstilstand te sluiten, doch na gemeenschappelijk overleg waren de geesten van beide partijen in andere richting georiënteerd. Hij achtte desniettegenstaande den wapenstilstand niet in overeenstemming met de eer van Frankrijk.

Verklaring van Jeanneney en Louis Marin —
Nadat de verdediger bij de hervatting van de strafzitting tegen Pétain een verklaring van den maarschalk had voorgelezen, dat hij na de gebeurtenissen bij Dieppe geen telegram verzonden heeft, kreeg Jeanneney, voorzitter van den Senaat in 1940 en thans minister van Staat, het woord.
Hij zeide, dat hij in 1940 voorstander was van het plan, den zetel der regeering naar Noord-Afrika te verplaatsen. Jeanneney deed verslag van de gebeurtenissen voor en na den wapenstilstand, en zijn verklaringen waren vrijwel gelijkluidend met die van Reynaud en Daladier. Hij deelde mee, dat in 1940 ook in den Senaat een vereenvoudigde en zeer versnelde procedure gevolgd was, om Frankrijk een nieuwen staatsvorm te geven en alle macht in handen van Pétain te leggen. Naderhand zei Jeanneney nog, dat hoewel rechtens de beslissing van de Assemblée Nationale wettig was, deze toch in werkelijkheid afgedwongen is. Jeanneney achtte den wapenstilstand onjuist, onvergeeflijk en ongelukkigerwijze onherstelbaar. Zoowel Herriot, de Kamervoorzitter, als hijzelf, had geweigerd de namen van Joodsche volksvertegenwoordigers op te geven. Pétain heeft dat toen zelf gedaan.
De volgende getuige was Louis Marin, de voorzitter van de Fédération Républicaine, die vooral heftig stelling nam tegen het sluiten van den wapenstilstand. „Nederland, België, Polen, Griekenland hebben geen wapenstilstand gesloten". Het sluiten van dien wapenstilstand is vooral een moreele fout geweest, die Frankrijk slechts heeft kunnen schaden. Weygand had van geen overgave willen hooren, omdat dit in strijd was met de eer van het leger. Marin achtte het verder onjuist, dat de parlementsleden zich te Vichy hadden laten overbluffen of bedriegen door wie dan ook. De zitting werd hierop verdaagd.

Verklaring Léon Blum en Charles Roux
Op den vijfden dag van het proces tegen Pétain heeft de leider der Socialistische partij Léon Blum tegen den maarschalk getuigd. Blum zeide, dat Pétain zijn grootste misdaad begaan had, door zijn naam te leenen aan de onderdrukkingsmaatregelen van den vijand.
Blum zeide, dat hij niet wist, of hij Pétain ooit ontmoet had voordat hij deel uitmaakte van het kabinet Doumergue. Ik was voorzitter van den ministerraad — aldus Blum — toen Max Dormoy het onderzoek opende naar de „Cagoule" (fascistisch getinte beweging). Ik werd door hem dagelijksch op de hoogte gehouden van den stand van het onderzoek. Ik herinner me niet dat hij ooit in dit verband den naam van Pétain genoemd heeft.
Hij verklaarde in September 1940 te zijn gearresteerd en zonder verhoor en zonder zich te hebben kunnen verdedigen door Pétain veroordeeld te zijn tot levenslange opsluiting. Blum kon zich niet aansluiten bij de hulde, die Daladier heeft gebracht aan de rechters van Riom. Indien het proces had kunnen voortduren, aldus Blum, hadden de rechters van

Riom stellig vonnissen geveld. Blum beschuldigde Pétain van verraad.
Een der advocaten stelde de vraag, waarom Parijs niet verdedigd was. Paul Reynaud antwoordde: „Om dit wereldwonder niet te laten verwoesten."
Charles Roux, vroeger ambassadeur van Frankrijk in Rome, bevestigde dat Pétain zich verzet had tegen het vertrek van de regeering naar Noord-Afrika. Pétain vertoonde tijdens het laatste deel van de zitting teekenen van groote vermoeidheid.
(Parool - A.F.P. - Daily Telegraph)
(V. b. Proces Riom 5071 B; Reynaud Daladier, Blum, 5482 B, Lebrun 4294 B)

Frankrijk

A. De Gaulle over zijn verkiezingsplannen —

23 Juli — Tijdens zijn bezoek aan Brest heeft generaal de Gaulle een rede gehouden, die door Frankrijk met groote spanning is tegemoet gezien.
De generaal wees op de noodzaak van diepgaande en uitgebreide hervormingen. Hij achtte het echter ongewenscht, dat de vergadering, die de nieuwe grondwet zou hebben op te stellen tevens regeeringsbevoegdheid zou bezitten. Er zouden daarom voor den duur van de opstelling van de grondwet aan de regeering uitgebreide volmachten moeten worden verleend.
Zijn rede, die slechts een bevestiging is van de plannen, die hij reeds voorlegde aan de Voorloopige Volksvertegenwoordiging, welks commissie voor de grondwetsherziening zich met 14 tegen 8 stemmen tegen het voorstel uitsprak, heeft geen gunstig onthaal gevonden bij de linksche pers. De „Populaire" schrijft, dat het land geen anoniem dictatorschap wenscht en evenmin een regeering, die geen verantwoording verschuldigd is aan de afgevaardigden van het volk. In de „Humanité" herinnert George Cognoit aan de uitspraak van Sumner Welles, dat de huidige politieke situatie in Frankrijk het herstel van het land belemmert. (De Waarheid - A.N.P.)
(V. b. 6368 B)

B. Paul Valéry overleden —

25 Juli — Op 20 Juli overleed op 74 jarigen leeftijd een van Frankrijks grootste en meest exclusieve dichters: Paul, Ambroise Valéry. Hij werd in 1872 in Cette geboren en behoorde tot de groep, waarin ook Mallarmé, Gide en Pierre Louys excelleerden, de groep der symbolisten. Reeds op twintigjarigen leeftijd schreef hij gedichten en studies over wijsbegeerte. Zijn „Introduction à la methode de Léonardo da Vinci" in 1895 in de „Nouvelle Revue" verschenen, trok zeer de aandacht. Hij zweeg geruimen tijd om zich aan andere studie dan de letteren te wijden. Na een periode van twintig jaar kwam hij in 1917 met zijn gedicht „La jeune Parque" voor den dag, waarmede hij de algemeene aandacht trok.
In 1921 volgde hij Anatole France op als lid van de Academie.
In die jaren produceert Valéry tal van dichtbundels en essays, te indringend en te wijsgeerig om gemeengoed te kunnen worden, doch oorzaak, dat de naam van Valéry bij de minnaars der schoone letteren legendarisch begon te klinken.
Men kan hem het best karakteriseeren door hem een dichterfilosoof te noemen. Tot zijn werken behooren behalve de reeds genoemde: „Charmes", „Variétés" (essays), „Narcisse", „Le Cimetière Marin", „L'ébauche d'un serpent", „L'album des vers anciens", „Essai sur Stendhal", „Moralités".
In 1936 werd Valéry benoemd tot president van het „Comité permanent des lettres et des arts".
In 1937 leeraar aan het Collège de France.
In 1942, dus tijdens de Duitsche bezetting, sprak hij bij het graf van Bergson, jood en een der belangrijkste wijsgeeren van onzen tijd, een moedige rede uit. Hij onderbrak zijn colleges aan het Collège de France en begon er pas weer mede in December van het vorig jaar.
Valéry is plechtig bijgezet. Bij de ceremonie waren o.a. vertegenwoordigd De Gaulle, de beroemde schrijver Georges Duhamel, secretaris van de Fransche Academie, Farat, administrateur van het Collège de France. Het stoffelijk overschot werd vervoerd naar het kerkhof te Sète. (De Tijd - de Waarheid.)

Iran

C. De Britsche en Sowjettroepen blijven voorloopig in Iran —

20 Juli — Britsche en Sowjettroepen zullen voorloopig in Iran blijven. Er is nog geen beslissing genomen over het verzoek van de regeering van Iran om het land te ontruimen nu de oorlog in Europa is geëindigd. Men weet niet of er in Potsdam gelegenheid zal zijn deze kwestie te bespreken, welke niet rechtstreeks de V.S. aangaat, daar al het Amerikaansche personeel Iran reeds verlaten heeft.
(Radio „Herrijzend Nederland")

Polen

D. Nationale Vergadering bijeen —

24 Juli — De Poolsche min.president Osoebka-Morawski heeft het woord gevoerd in de plenaire zitting van de Nationale Vergadering van Polen. Als voornaamste taak waarvoor de regeering staat noemde hij het herstel van het verwoeste land, en voorts:
1. de afbakening van de Poolsche Westelijke grenzen aan de Oder en de Neisse.
2. de repatrieering van de Polen die het land verlaten hebben op zoek naar arbeid en brood.
3. parlementsverkiezingen, en verkiezingen voor plaatselijke besturen.
4. ontwikkeling van den landbouw op basis van een agrarische hervorming.
5. herstel en wederopbouw van de industrie.
6. herstel van de hoofdstad Warschau, van de zeehavens en het verkeer.
7. opleiding van speciale werkkrachten om de verliezen aan te vullen.

De premier legde den nadruk op de noodzakelijkheid, dat het geheele Poolsche volk thans moet inzien, dat een radicale wijziging is ontstaan in de betrekkingen met de Sowjet-Unie. Voorts wenscht de regeering met name de betrekkingen te versterken met de Slavische naties en met Frankrijk. Polen zal er naar streven het pact met Gr. Brittannië te handhaven en te consolideeren en de vriendschap en samenwerking met de Ver. Staten te versterken, welke beide landen, samen met de Sowjet-Unie, de grootste bijdrage hebben geleverd voor de overwinning op de fascisten.
Wij gaan een groot-machtig, democratisch Polen opbouwen, zoo besloot Osoebka Morawski, en wij zijn er zeker van, dat wij deze taak gemeenschappelijk zullen kunnen verrichten. (Tass.)
(V. b. 6353 o. Poolsche bezit.)

Rusland

E. Vlootdag - Dagorder van Stalin

22 Juli — Ter herdenking van de 250ste verjaring der oprichting van de Russische marine werd een Vlootdag gehouden. Sedert het begin van haar geschiedenis heeft de vloot deelgenomen aan 24 groote zeeslagen, die in 22 overwinningen eindigden.
Stalin verklaarde in een dagorder het volgende: „Het volk van de Sovjet-Unie wil zijn vloot nog sterker en machtiger zien dan zij thans is. Ons volk wil nieuwe slagschepen en bases voor de vloot bouwen."
De volkscommissaris van Marine zeide in een rede, dat de Sovjet-vloot in den oorlog steun heeft verleend aan meer dan honderd groote en kleine landingen in de flanken van en achter den vijand. Zij heeft 1000 vijandelijke schepen tot zinken gebracht. De Sovjet-vloot is sterker en machtiger geworden, daar zij met nieuwe schepen is uitgebreid. Nu een periode van vreedzame ontwikkeling wordt ingegaan, moet de macht van de Russische vloot nog grooter worden.
Alle Russische bladen wezen op de noodzakelijkheid tot uitbreiding van de vloot.
(V. b. Stalin 6368 D) (Tass - Het Parool)

Spanje

F. Nieuw kabinet - Regeeringsverklaring —

22 Juli — Franco heeft op een aantal der belangrijkste posten van zijn kabinet nieuwe ministers benoemd. Fernandoz Cuesta, die Aunos vervangt als minister van justitie, is oud-algemeen secretaris van de phalange. Gallarza, de nieuwe minister van luchtvaart is werktuigkundige. Suances, de minister van handel en industrie is oud-minister van financieele en economische zaken. Rfajo is een nieuweling in de politiek en zeer bekend in katholieke kringen.
Het nieuwe Spaansche kabinet heeft een verklaring gepubliceerd, waarin o.m. wordt gezegd:
„De regeering, onder presidentschap van den Caudillo, vertegenwoordigt een nieuwe periode op den weg naar het geestelijke en materieele herstel van ons land. Deze periode wordt gekenmerkt door het voortzetten van den vruchtbaren arbeid, verricht door voorafgaande regeeringen, en dat met nieuwe kracht voortgezet zal worden in overeenstemming met de politiek, zooals die is uitgestippeld door den Caudillo in zijn laatste rede. Ten aanzien van de verhouding tot het buitenland onderstreept de verklaring het verlangen van het Spaansche volk naar samenwerking en vredelievende betrekkingen met andere naties. De regeering bevestigt de traditioneele banden van vriendschap met de Portugeesche en Zuidamerikaansche volken en van genegenheid jegens het Marokkaansche volk. Ten aanzien van de binnenlandsche politiek begint de regeering een nieuw tijdperk ingewijd door de voor korten tijd aangenomen wet op de rechten van den burger en de hervorming van het plaatselijk bestuur."
In welingelichte Londensche kringen was verwacht, dat een der oogmerken van de kabinetswijziging de verwijdering der falangisten zou zijn, ten bewijze van den tanenden invloed der Falange. Vier actieve leden van de Partij blijven echter in het kabinet zitting houden, terwijl de voormalige minister van justitie Aunos, die altijd openlijk sympathie betuigd had jegens de geallieerden, is uitgetreden.
(Reuter - De Tijd) **(V. b. 6369 D)**

DE OORLOG IN HET VERRE OOSTEN

Geallieerde proclamatie - Versterkte luchtactie - Vlootactiviteit duurt voort - Japansche verliezen in Birma - Opmarsch naar Siameesche grens.

Geallieerde proclamatie tot het Japansche volk —

26 Juli — In Potsdam is door de V.S., Engeland en China een proclamatie uitgegeven, waarin het Japansche volk opgeroepen wordt zich onvoorwaardelijk over te geven, aangezien anders Japan geheel vernietigd zal worden.
De proclamatie wijst op de „vreeselijke duidelijkheid" van het voorbeeld van Duitschland en zegt dan „de ontzaggelijke strijdkrachten te land, op zee en in de lucht van de Vereenigde Staten, het Britsche rijk en China, vele malen versterkt door legers en luchtvloten uit het Westen maken zich op, Japan de laatste slagen toe te brengen. Het totale gebruik van onze militaire macht zal de volledige vernietiging beteekenen van de Japansche gewapende macht en de volslagen verwoesting van Japan zelf.
De proclamatie roept Japan op den weg van de rede te gaan en zegt „de geallieerde voorwaarden zijn de verwijdering van de schuldigen aan den oorlog, en het vestigen van een vredelievende nieuwe orde. Tot dit tot stand is gebracht zal het Japansche gebied bezet worden om te verzekeren dat de Japansche souvereiniteit beperkt blijft tot de drie groote Japansche eilanden, dat Japan volkomen ontwapend wordt en dat de vrijheid van godsdienst, spreken en denken hersteld wordt. (Reuter)

JAPAN —

22 Juli — Tusschen de 75 en 100 superforten wierpen 450 ton bommen op industriecentra te Kobe op Honsjoe.
Volgens radio Tokio zijn de maatregelen voor de verdediging van Kioesjoe voltooid. In Kegosjma zijn ondoordringbare linies aangelegd en het geheele gebied is één groot fort geworden.
Ongeveer 100 super-vliegende forten wierpen 450 ton bommen op Kobe.
Lichte eenheden van de derde vloot vielen Omoera op het eiland Tsjitisjijima (Boninarchipel) aan. 200 gevechtsvliegtuigen vielen — aldus Radio Tokio — vliegvelden en olieinstallaties op Honsjoe aan.
23 Juli — Amerikaansche torpedojagers vielen bij de baai van Tokio een Japansch convooi aan.
Admiraal Nimitz maakte bekend dat bij de aanvallen van 18 Juli op de marinehaven Yokosoeka een ruim 32.000 ton metend slagschip en twee torpedojagers zwaar werden beschadigd, 12 schepen werden tot zinken gebracht.
Tot nu toe werden van steunpunten in Engeland, Frankrijk en Italië bijna 5.000 vliegtuigen met ruim 79.000 man personeel naar het verre Oosten overgebracht.
24 Juli — De 3e Amerikaansche vloot hervatte haar operaties. Vier Amerikaansche oorlogsbodems vielen wederom Tsjitsjijima (Bonin-Archipel) 700 mijl ten Z. van Tokio aan, aldus Domei. 1000 van 24 vliegdekschepen van de 3e Amer. vloot opgestegen vliegtuigen bombardeerden het Koeregebied (W. Honsjoe). 600 super-vliegende forten wierpen bijna 4000 ton bommen op het Osaka-Nagoya-gebied.
Op 21 Juli werd de Z.-kust van Paramoesjiro op de Koerillen door lichte marine-eenheden aangevallen.
Uit foto's bleek dat bijna de helft van de steden Sakai en Wakayama op Honsjoe vernield zijn tijdens de recente aanvallen door vliegende reuzenvestingen en dat 12 van de 14 gebouwen der Japansche olieraffinaderij en tankinstallaties te Amagasaki, eveneens op Honsjoe, zijn beschadigd.
Meer dan 600 super-vliegende forten wierpen 4.000 ton bommen op Osaka en Nagoya op het eiland Honsjoe. Zonder bescherming van jachtvliegtuigen hebben de supervestingen van middelmatige en groote hoogte hun bommen uitgeworpen op het tijdstip, dat de arbeiders 's middags (Japanschen tijd) de fabrieken verlieten. De aanval was de eerste aanval bij daglicht van supervestingen sedert bijna een maand. De laatste aanval bij daglicht vond plaats op 26 Juni j.l., toen 450 tot 500 supervestingen een tiental vliegtuigfabrieken hadden aangevallen. Bij dezen laatsten aanval gingen 5 toestellen verloren.
24 Juli — De Amerikaansche derde vloot heeft nogmaals duizend vliegtuigen van haar vliegdekschepen afgezonden op Koere en de Japanneesche steden in het binnenland. Ook spoorde zij enkele verscholen oorlogsschepen op. In totaal verschenen vandaag tweeduizend vliegtuigen boven Honsjoe, het Japanneesche hoofdeiland, waaronder zeshonderd vliegende reuzenforten.
26 Juli — 18 Japansche oorlogsschepen, waaronder zich vijf vliegdekschepen, vijf kruisers en drie slagschepen bevinden, werden beschadigd tijdens den grooten geallieerden aanval door 1200 vliegtuigen op de marinebasis Koere en Zuid-Honsjoe op 24 Juli. Een groot aantal Japansche handelsschepen en andere kleine schepen werd beschadigd, terwijl 92 vliegtuigen werden vernield of beschadigd.
27 Juli — Drie luchtvloten van tezamen meer dan 350 vliegende forten hebben 2200 ton brandbommen geworpen op Omoeta, op het eiland Kyoesjoe, Matsoeyama, op het eiland Sjikokoe en Tokoejmaa op het eiland Honsjoe. Doelen waren chemische fabrieken en olieïabrieken.
27 Juli — Engelsche autoriteiten in Washington deelden mede dat de Engelsche vloot in den Stillen Oceaan o.m. omvat:
3 slagschepen van de „King George V"-klasse (35.000 ton)
5 van de meest moderne vliegdekschepen
5 kruisers
12 torpedobootjagers.
Op den Indischen Oceaan bevindt zich een Engelsche vloot van 2 moderne slagschepen, een slagkruiser en een krachtige formatie kruisers en torpedobootjagers. Ook een Fransch slagschip bevindt zich hierbij.

BIRMA —

22 Juli — Een sterke Japansche strijdkracht deed pogingen om vanuit het gebied van Peguyomas via den weg Mandalay-Rangoon uit te breken naar de rivier Sittang. Pantserwagens en infanterie vingen de Japanners op. Liberators deden geslaagde aanvallen op Singora in Zuid-Siam.
De Japs bewogen zich nog steeds in N. richting naar de streek rond het dorp Myikyo, 29 mijl ten N. van Pegoe.
23 Juli — Over een afstand van 77 mijl woedden gevechten op den weg tusschen Toungoo en Nyaoenglebin. Liberators bombardeerden opslagplaatsen te Singora en beschoten schepen, wegen en spoorbanen.
24 Juli — De Japansche aanvallen tusschen Toungoo en Nyaoenglebin waren het hevigst tusschen Penwegon 22 mijl ten Z.O. van Pyoe en Nyaoenglebin.
Ongeveer duizend Japanneezen, onder wie ook generaal-majoor Koba, op wien in het bijzonder jacht gemaakt was, zijn 23 Juli op den derden dag van de Japansche massale poging den honderd km breeden geallieerden corridor tusschen Nyaoenglebin en Toegon te passeeren, naar de andere zijde van de rivier de Sittang overgestoken. Van het oorspronkelijk totaal van 9.000 Japanneezen, omsingeld in het gebied ten Westen van den weg Rangoen-Mandalay zijn er nog slechts 2.500 overgebleven.
Terwijl het opruimen van de Japansche troepen in Zuid Birma voortgaat, hebben de geallieerde troepen in centraal Birma nieuwe vorderingen gemaakt door de verovering van Taunggyi, meer dan 130 km ten Z.O. van Mandalay. Zij zetten hun opmarsch naar het Oosten verder voort.
26 Juli — Geallieerde patrouilles rukken op naar de Siameesche grens. De Noordelijke sector van het front in Birma, ten Westen van de Sittang-rivier, is van Japanneezen gezuiverd, met uitzondering van enkele achterblijvers. De gevechten duren op kleinere schaal voort langs den weg van Mandalay naar Rangoon, tusschen Toengoe en Nyaoenglebin.

BORNEO —

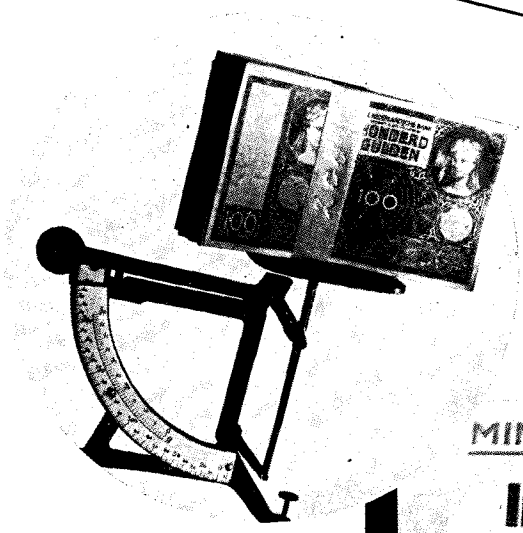
22 Juli — Australische troepen zijn weer eenige mijlen opgerukt langs de baai van Balikpapan op Borneo en landden bij de stad Tampadeong. Verder zetten zij de zuiveringsactie op Oost-Borneo voort. Als verliezen van den vijand werden tot dusver gemeld 4396 dooden en 431 gevangenen; van geallieerde zijde 386 dooden, 1351 gewonden en 12 vermisten.
Het vliegveld Limboeng op Z.-Celebes en transport- en brandstofopslagplaatsen in Halmahera werden gebombardeerd.

CHINA —

22 Juli — Volgens het Chineesche communiqué van Tsjoenking is Laipo op den weg van Kweilin naar Lioetsjou door de Chineezen heroverd. De Chineezen rukken op naar Jangso. Ook Yang in Hoenan is heroverd.
Japansche troepen braken over een breedte van 70 km door naar de Chineesche kust, tegenover Formosa, waar een verdedigingsmuur tegen een invasie wordt opgericht. (B.O.W.)
24 Juli — Gen. MacArthur meldde dat door vliegtuigen 10 Jap. vrachtschepen tot zinken werden gebracht tusschen Formosa en de Golf van Siam.
25 Juli — 350 vliegtuigen deden voor de tweede maal een hevigen aanval op het grootste Japansche vliegveld in China bij Sjanghai. Van een Japansch convooi op de rivier de Whangpo werden 3 schepen tot zinken gebracht, waaronder een torpedojager.

NIEUW-GUINEA —

24 Juli — Vliegtuigen wierpen voedsel en ammunitie neer ten Zuiden van Bougainville op de Salomonseilanden ten Oosten van Nieuw-Guinea, waar artillerie-duels en patrouille-gevechten zijn opgeleefd na de zware regens.
Australische troepen hebben belangrijke posities ingenomen in Noord Bougainville. Op Nieuw Guinea valt de zesde divisie de Japanneezen aan in de buurt van Wewak. (V. b. 6370)

MINISTERIE VAN FINANCIEN

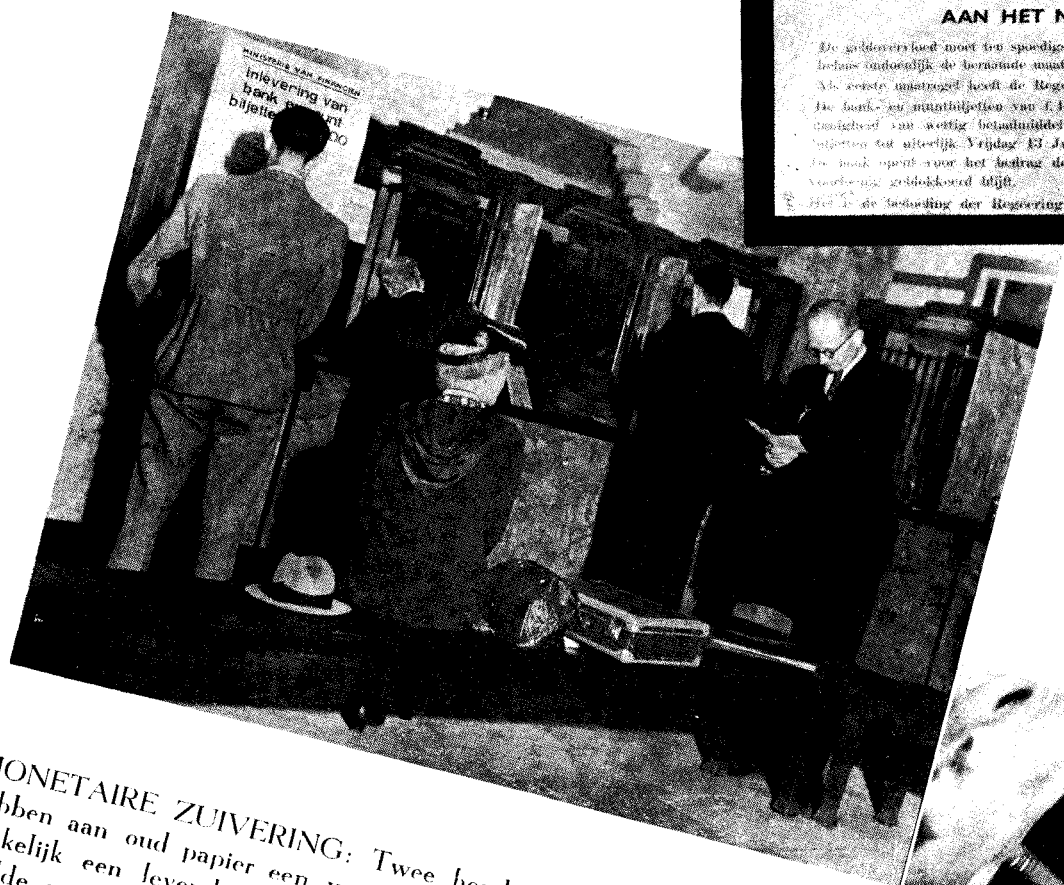
Inlevering van bank- en munt-biljetten van f 100

AAN HET NEDERLANDSCHE VOLK

De geldcirculatie moet ten spoedigste worden ingeperkt. Technische factoren maken het helaas onmogelijk de hiervoor aangekondigde maatregelen in zoo korten tijd geheel ten uitvoer te leggen. Als eerste maatregel heeft de Regeering dezhalve tot het volgende besloten:

De bank- en muntbiljetten van f 100.— verliezen met ingang van 9 Juli 1945 de hoedanigheid van wettig betaalmiddel en worden buiten omloop gesteld. Ieder kan zijn bezittingen tot uiterlijk Vrijdag 13 Juli inleveren bij een handelsbank of boerenleenbank. De bank reikt voor het bedrag der ingeleverde biljetten een renteloozen rekening-courant-tegoedbewijs uit.

De beschikking der Regeering dat men dadelijk met het saldo der geblokkeerde

MONETAIRE ZUIVERING: Twee honderd briefjes van 100 gld. hebben aan oud papier een waarde van . . . één cent. Werd er aanvankelijk een levendige handel in „honderdjes" gedreven, de prijs daalde spoedig tot 10 gulden en minder. Vele „Zwarte Pieten" weten geen raad en wachten met angst de volgende maatregelen af en . . . het oogenblik dat zij weer aan het werk zullen moeten gaan.

BALANS II

DE BETUWE. Boven van l. naar r.: Puinruimen te Opheusden; Wat er van het mooie kerkje te Haalderen overbleef; Spoorwegovergang te Kesteren. Beneden, van l. naar r.: Vernielde kerk te Ochten; stelling in de ruïnes van het kasteel bij Hemmen; vrijwilligers ruimen lijken.

Nederland

A. Het nieuwe Nederlandsche leger - Minister Meijnen voor de radio —

3 Aug. — Mr. J. Meynen, de minister van Oorlog heeft gesproken over den opbouw van ons nieuwe leger. Hij begon met te constateeren, dat, in tegenstelling tot vroeger, dat leger thans gedragen wordt door het medeleven van geheel ons volk.

Bij de vorming van het nieuwe leger staat een drieledige taak voor oogen: ten eerste om de Japanners uit Indonesië te verdrijven, waartoe een „expeditionnaire macht" geheel in Engeland zal worden opgeleid; ten tweede het herstellen van de orde en de rust in den Archipel na het uitdrijven der Japanners, waartoe de „gezagsbataljons" vermoedelijk in Australië zullen worden opgeleid; tenslotte de bezetting van Duitschland, waarvoor de reeds gevormde hulpverleeningseenheden — 33 bataljons, 2 pioniersgroepen plus additioneele eenheden grootendeels worden samengevat en geoefend.

Van de 200.000 man personeel zijn er 100.000 — twee à drie divisies — voor de expeditionnaire macht, 27.000 voor de gezagsbataljons inclusief Nica-personeel, 50.000 — twee divisies — voor bezettingstroepen; met de nog benoodigde luchtstrijdkrachten plus additioneele eenheden komt men tot 200.000 man — ongerekend het personeel van de vloot, waaronder 8000 mariners, die in Amerika worden opgeleid.

Eerst wanneer de oefening van het kader beëindigd is, kunnen de manschappen aan de beurt komen. Men is thans evenwel reeds zoover, dat in den loop van October-November de eerste divisie der expeditionnaire macht — rond 20.000 man — naar Engeland zal vertrekken.

Ook de legeruitrusting is een zeer voornaam punt, want niet alleen Nederland, maar ook Frankrijk, België, Denemarken en Noorwegen moeten die aanschaffen, zoodat buitengewoon groote eischen aan de geallieerde industrie worden gesteld.

Niettemin mag men aannemen, dat de eerste divisie der expeditionnaire macht in de eerste helft van 1946 gevechtsklaar zal zijn, de tweede ongeveer vier maanden later.

Een zeer belangrijk probleem is de geest, die in het leger heerscht: in de legerorganisatie, waarbij de hoogste waarden van leven en vrijheid op het spel staan, moeten alle leden gedragen worden door een sterk saamhoorigheidsgevoel; kader en manschappen moeten overtuigd zijn, dat zij één zijn, dat zij in het leger hebben te dienen in den meest volstrekten zin des woords, d.w.z. met uitschakeling van kleine persoonlijke belangen voor het groote gemeenschappelijke landsbelang.

Wat de selectie betreft van hen, die in het maatschappelijke leven onmisbaar zijn, noemde de minister het eenig juiste standpunt, dat de betrokkene zich ter beschikking stelt en dat de overheid de eventueele onmisbaarheid bepaalt. In het bijzonder deed de minister een beroep op de reserve-officieren, die zich in betreurend kleine mate hebben gemeld. Tot mijn spijt, aldus spr. zal ik mij genoodzaakt zien hen voor de expeditionnaire macht, gezagsbataljons en andere diensten aan te wijzen.

Bij het aanwijzen van hen, die leidende functies moeten bekleeden, zal men rekening moeten houden, zoowel met verstandelijke ontwikkeling als met karaktereigenschappen. Wie vroeger een rang bekleedde, zal niet zonder meer in dien rang hersteld worden; wie vroeger geen rang bekleedde, kan, op grond van zijn kwaliteiten van persoonlijkheid en karakter, in staat worden gesteld een rang te verwerven.

Het beroepskader heeft een verjonging noodig, wil men komen tot een werkelijk gevechtsleger, waartoe o.m. de rang zal verbonden worden met een maximalen leeftijd, de physieke eisch zal worden doorgevoerd en de officieren en onderofficieren een herscholing zullen ondergaan.

Aan dit alles gaat een zuivering vooraf onder leiding van generaal baron J. J. G. van Voorst tot Voorst en generaal H. Koot.

Van de reserve-officieren zal men vooreerst onder de wapenen roepen, die het best bruikbaar zijn naar leeftijd, karakter en persoonlijkheid en die in hun maatschappelijke positie het best gemist kunnen worden. Een wetsontwerp is in voorbereiding om hun na den strijd den terugkeer bij denzelfden werkgever te verzekeren.

Van de dienstplichtigen tenslotte zouden naast de vrijwilligers — 110.000 man ongeveer — nog drie lichtingen moeten worden opgeroepen; de eerste zeker niet voor de lente 1946, de tweede en derde in den zomer en dat zullen zijn zij, die in 1946 resp. 20, 21 en 22 jaar zijn. Als er veel uitvallers zijn, zouden ook vier à vijf lichtingen kunnen worden opgeroepen.

Om de studenten, die de loyaliteitsverklaring teekenden, in de gelegenheid te stellen zich in de oogen van het volk te rehabiliteeren, wordt hun thans, in tegenstelling met een vroegere beslissing, de kans gegeven als oorlogsvrijwilligers te dienen. (Tijd)

(V. b. Brigade „Irene" 6374 E.; Min. Meynen 6343)

B. Nederland en Nederl.-Indië — Oud-Minister P. A. Kerstens Indisch Regeeringscommissaris —

3 Aug. — Op een te Amsterdam gehouden persconferentie hebben de heeren P. A. Kerstens, met ingang van 29 Augustus 1944 benoemd tot regeeringscommissaris voor de behartiging van Ned.-Indische aangelegenheden in Nederland en directeur van onderwijs en eeredienst, en Mr. J. E. v. Hoogstraten, directeur van Economische Zaken, inlichtingen gegeven omtrent hetgeen is gedaan, wordt gedaan en nog op het programma staat van de Ned.-Indische regeering.

Drie feiten kwamen duidelijk naar voren:

1. de groote moeilijkheden waarvoor de Indische regeering zich gesteld zag bij 't voorbereidingswerk voor den opbouw van Indonesië;
2. het vele werk, dat daar in Australië en elders door de betrekkelijk kleine groep Nederlanders in dit opzicht is verricht;
3. de vastberadenheid, waarmede de problemen, die zich voordoen, worden aangevat.

De taak van den heer Kerstens als Indisch regeeringscommissaris is het bevorderen van een beter wederzijdsch begrip tusschen Nederland en Indië, dat een garantie moet zijn voor een zoo goed mogelijke samenwerking van beide rijksdeelen in de toekomst. Tegen de opvatting, dat bepaalde groepen in de Indische regeering min of meer heimelijk streefden naar een verzwakking van den band met Nederland, liet spr. een krachtig protest hooren. Nergens zal men een sterker streven naar een hartelijke samenwerking en inniger verstandhouding aantreffen, dan bij de Indische regeering, daarin voorafgegaan door den buitengewoon bekwamen Lt. Gouverneur-Generaal Van Mook.

Evolutie in regeeringsbestel —

De Indische regeering zetelt in Camp Columbia ongeveer 15 mijl buiten Brisbane. De directeuren der zeven departementen vormen den raad van departementshoofden, welk lichaam als geheel thans staatsrechterlijke verantwoordelijkheid draagt, daar de Lt. Gouverneur-generaal geen ordonnanties kan uitvaardigen dan in overleg met dezen raad. Dit is een evolutionaire ontwikkeling van zeer groote beteekenis, een kiem van den te verwachten voortgang op den weg naar zelfstandigheid van Indonesië.

Het bestuur in de bevrijde gebieden van Indonesië wordt uitgeoefend door de NICA, een lichaam, dat te vergelijken is met het Nederlandsche M.G. Militairiseering van het bestuur was een strikte eisch van het geallieerde hoofdkwartier. Er is nog een gunstige ontwikkeling: thans maken ook Indonesiërs deel uit van het Europeesche b.b., een ingrijpende verandering die tot aller tevredenheid is voltrokken.

Mr. van Hoogstraten gaf vervolgens een interessant overzicht van de tot in de finesses uitgewerkte plannen tot hulpvoorziening en economischen opbouw van Indonesië, onmiddellijk na de bevrijding.

(Amsterdamsch Dagblad)

(V. b. 6371 A.)

C. Credietverleening bedrijfsleven

30 Juli — De minister van Handel en Nijverheid deelt mede, dat voor industrieele ondernemingen de gelegenheid geopend is om weder-inbedrijfstellingscredieten aan te vragen. Deze aanvragen worden voorshands in behandeling genomen door de N.V. Mij. voor Industriefinanciering te 's-Gravenhage. Bovendien blijft de mogelijkheid geopend voor alle ondernemingen noodcredieten aan te vragen. Deze worden verstrekt aan stilliggende ondernemingen, die niet meer in staat zijn de kosten van de instandhouding van het apparaat zelf te financieren. (Tijd)

D. Invoer regeeringsgoederen —

1 Aug. — In Februari zijn 764 ton regeeringsgoederen in Nederland aangekomen. In Maart bedroeg de tonnage 4186, in April 24.048, in Mei 58.170 en in Juni 142.524. Het totaal van de door de regeering aangekochte goederen bedroeg op 21 Juli 319.077 ton. (N.R.C.)

(V. b. Invoer 6358 A.)

E. Regeering koopt vrachtauto's —

31 Juli — Het ministerie van handel en nijverheid is in de gelegenheid gesteld, in Frankrijk een aantal vrachtauto's, welke de geallieerden daar achterlaten, aan te koopen. Deze aankoop, waarbij de autohandel is ingeschakeld, geschiedt onder leiding van het rijksbureau metalen verwerkende industrie en voor een juiste verdeeling over het bedrijfsleven wordt de verkoop in overleg met de rijksverkeersinspectie geregeld. Reeds staan 363 „2½-tons"-trucks, waarvan het laadvermogen door het gebruik van aanhangwagens belangrijk kan worden vergroot, ter beschikking van Nederland. Nog zullen er voor ons land 1600 zware wagens kunnen worden aangekocht.

Wat betreft den aanvoer van personenauto's mag voor de naaste toekomst

niets worden verwacht. Vermeld kan b.v. worden, dat de Amerikaansche regeering voor 1946 een productie van slechts 600.000 personenauto's heeft toegestaan. De normale productie bedraagt 4.000.000 per jaar. (N.R.C.)

Nederland

A. Gepensionneerden en de honderd-gulden-biljetten —

1 Aug. — Met betrekking tot gepensionneerden ten laste van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds is bepaald, dat de bank, waar zij ƒ 100-biljetten hebben gedeponeerd, zal aannemen, dat hun gedurende de periode 15 Mei tot 9 Juli een termijn pensioen is uitbetaald (van maximaal ¼ van het jaarpensioen) en dat bij deze uitbetaling grootendeels gebruik is gemaakt van ƒ 100 biljetten. (Parool) **(V. b. 6372 H.)**

B. Open brief Eenheidsvakbeweging aan den Minister-President —

3 Aug. — Het bestuur van de Eenheidsvakbeweging te Rotterdam en het college van vertrouwensmannen der havenarbeiders hebben een open brief gericht aan den minister-president, prof. ir. W. Schermerhorn, waarin met nadruk wordt gewaarschuwd, dat er gevaar dreigt. De havenarbeiders, zoo vervolgt de brief, gevoelen zich bedrogen, tevergeefs hebben zij hun verantwoordelijkheidsgevoel t.a.v. de voedselvoorziening van ons volk getoond, toen zij, vertrouwende op het woord van den minister op 5 Juli hun strijd staakten. Elken dag opnieuw ervaren zij, dat hun sociale positie in het bedrijf, nog in geen enkel opzicht verbeterd is en dat de zgn. volledige overeenstemming tusschen de besturen van de „erkende" vakorganisaties en de werkgevers misleiding is. (Amsterd. Dagblad) **(V. b. 6373 B.)**

C. Korps Gezagstroepen ingesteld

28 Juli — Bij beschikking van den minister van Oorlog is een Korps Gezagstroepen in het leven geroepen, dat deel zal uitmaken van de Koninklijke landmacht. Het spreekt wel vanzelf, dat met de oprichting van het Korps Gezagstroepen eenige tijd gemoeid gaat. Verwacht wordt, dat de B.S. ook na 8 Augustus, bij de beëindiging van zijn dienstverband, op zijn post zal blijven, totdat het Korps Gezagstroepen in staat zal zijn de bewakings- en ordehandhavingstaken over te nemen. De dienstverrichting van dit nieuwe Korps zal uitsluitend in het rijk in Europa plaats vinden. (Vrije Volk) **(V. b. 6364 A.)**

D. Terugkeer Prinselijk gezin —

3 Aug. — Prinses Juliana met haar dochtertjes zijn per vliegtuig uit Engeland op het vliegveld Teuge bij Apeldoorn aangekomen. De twee oudste Prinsesjes betraden voor het eerst na 1940 weer den vaderlandschen grond, terwijl Prinses Margriet daarop haar eerste voetstappen zette.
Prins Bernhard kwam het eerst aan met een sportvliegtuig, kort daarop gevolgd door een tweemotorig toestel, waarmede Prinses Juliana en Prinses Margriet aankwamen. Beiden werden hartelijk door Prins Bernhard verwelkomd en er werden prachtige bloemen aangeboden van kinderen, die het plechtige moment met ongeduld hadden verbeid. Beatrix en Irene maakten de reis in een ander toestel, dat kort na het vliegtuig, waarmede Prinses Juliana den tocht had gemaakt, was vertrokken. Het liet echter wel een 20 minuten op zich wachten. Onderwijl trachtte de radioverslaggever de 2½-jarige Margriet aan het spreken te krijgen, doch zelfs de actieve hulp, welke Prinses Juliana hem verleende, mocht niet baten.
Toen het verwachte groote Douglasvliegtuig was geland en Beatrix en Irene, met poppen in de hand, waren uitgestapt, klonken enthousiaste kinderstemmen, en beide Prinsesjes hadden het al spoedig druk met het in ontvangst nemen van bloemen. Prinses Beatrix gaf dadelijk gevolg aan het verzoek van een meisje, dat haar bloemen had aangeboden, om haar eerste handteekening in Nederland te zetten.
(N.R.C.) **(V. b. 6372 B.)**

E. Reisverbod opgeheven —

2 Aug. — Door het Militair Gezag is ingaande 2 Aug. voor het geheele land het reisverbod opgeheven. (A.N.P.)

F. Plesman koopt vliegtuigen in de Ver. Staten —

1 Aug. — De heer Plesman, directeur der K. L. M., is, vergezeld van de heeren van Balkom en IJsselstein, 30 Juli in Suriname aangekomen. De heer Plesman verklaarde, dat hij naar de V.St. gegaan was, om vliegtuigen aan te koopen voor het transport van Ned. soldaten en burgers naar Indië.
(A.N.P.)

G. Dr. W. Banning voorzitter van de Ned. Volksbeweging —

3 Aug. — Voorzitter van de Nederlandsche Volksbeweging is thans dr. W. Banning, naar dezer dagen in een te 's-Gravenhage gehouden vergadering is meegedeeld. Ir. Schermerhorn had als zoodanig wegens zijn drukke werkzaamheden bedankt.
In een artikel in J.M. van 3 Aug. verklaarde Dr. W. Banning het volgende: De N.V.B. acht de terugkeer van de voor 1940 heerschende beginselen der politieke partijindeeling met de onverschilligheid van velen voor het politieke leven, voor de toekomst van ons volk funest; zij zal — met anderen — er naar streven, dat de gezondmaking van het politieke leven leidt tot een sterke socialistische partij op personalistischen grondslag; zij zal het toejuichen, indien de ontwikkeling der verhoudingen er toe leidt, dat deze partij tot stand komt zonder dat zij zelf als zoodanig optreedt of het initiatief neemt, zoodat zij als sociaal-paedagogische beweging kan blijven werken; zij is van meening, dat een socialistische partij in personalistischen geest er zijn moet vóór ons volk tot verkiezingen wordt opgeroepen, en tevens, dat het proces van politieke meeningsvorming behoorlijk tijd moet worden gegund, opdat de geestelijke chaos worde overwonnen en onze toekomstige democratie zoo sterk mogelijk zij. (N.R.C. — J.M.)

H. S.D.A.P. - Bijeenkomst te Amsterdam - Socialistische ministers spreken —

2 Aug. — De S.D.A.P. heeft in de Apollohal een groote bijeenkomst gehouden, waar het woord gevoerd werd door de democratisch-socialistische ministers in het huidige kabinet. Minister J. W. Drees noemde dit een kabinet met socialistische trekken en gispte de werkstakingen. Ir. S. L. M. Mansholt deelde mee dat de Regeering jaarlijks 600 millioen aan toeslagen uitgeeft om het brood en de blikjes voor ons betaalbaar te maken. Hij voorzag, dat brood binnen niet al te langen tijd niet meer gerantsoeneerd hoeft te worden. Ir. Vos sprak o.m. over den woningbouw, die volgend jaar met 40.000 woningen per jaar hervat zal worden. Dit cijfer zal tot 70.000 opgevoerd moeten worden om na 10 jaar over voldoende woonruimte te beschikken.
Oud-min. Ir. J. W. Albarda, die tenslotte het woord voerde, uitte eenige beduchtheid, dat de Nederlandsche Volksbeweging tot een partij zou worden, waarbij het gevaar zou bestaan, dat de N.V.B. de intellectueelen gaat omvatten terwijl dan de S.D.A.P. wederom gereduceerd zou worden tot een partij van arbeiders.
Aan het einde der vergadering werd de Internationale gezongen. (Trouw)

I. R.K. Staatspartij —

2 Aug. — De waarnemende voorzitter der R.K. Staatspartij, mr. dr. P. J. Witteman, heeft verklaard, dat deze partij zal blijven voortbestaan. Evenwel zullen jongere krachten in het partijapparaat de leiding in de diverse geledingen moeten overnemen, terwijl een nieuwe bezinning moet plaats hebben op de beginselen en de te voeren practische politiek. Voor de laatste taken is ingesteld het centrum voor staatkundige vorming, waarvan pater mag. Stockman een der leidende figuren is. Dit centrum zal ook in het bijzonder aandacht schenken aan het vraagstuk van het optreden der roomsch-katholieken bij de verkiezingen.
Mr. Witteman deelde voorts mede, dat gestreefd zal worden naar nauwer contact met andere partijen. De leiding der R.K.-Staatspartij staat welwillend tegenover de Nederlandsche Volksbeweging, zoolang deze een beweging blijft. Dan is ook het lidmaatschap van R.K. Staatspartij en N.V.B. tegelijkertijd mogelijk.
De Staatkundig Katholieke Vereeniging, welke in het Zuiden was opgericht, vóórdat de rest van Nederland was bevrijd, zal worden ontbonden.
Naar wij in De Tijd lezen is tot secretaris van het dagelijksch bestuur der R.K. Staatspartij benoemd, mr. F. M. J. J. Duynstee, als opvolger van mr. H. Kolfschoten, den huidigen minister van justitie. (N.R.C.)

K. Vrijz. Dem. Bond —

2 Aug. — Uit de leden van den vroegeren Vrijz.-Dem. Bond heeft zich een voorloopig centraal comité gevormd, waarvan de heer J. Schilthuis het voorzitterschap op zich heeft genomen. In de eerste bijeenkomst, welke onder presidium van mr. Joekes is gehouden, besloot het comité o.a.: 1. de werkzaamheden van den V.D.B. te hervatten. 2. Zoo spoedig mogelijk te doen onderzoeken of en zoo ja op welken grondslag samenwerking of samensmelting met andere partijen of groepen is te verkrijgen.
Naar het oordeel van dit comité kan het streven van de Ned. Volksbeweging in het algemeen met sympathie worden begroet en zoolang zij niet zelf als politieke partij optreedt, is er voor V.D. geen bezwaar tegen het lidmaatschap.
(Maasbode) **(V. b. Polit. partijen 4749 I.)**

L. De Nederlandsche Dagbladpers 1945 —

31 Juli — Overleg tusschen de bestaande organisaties van dagbladbedrijven in Nederland heeft geleid tot de oprich-

ting van de „Nederlandsche Dagbladpers 1945".
Deze vereeniging zal, zoolang de definitieve regeling van het dagbladwezen nog geen feit is, de vertegenwoordigende bedrijfsorganisatie van alle verschijnende Nederlandsche dagbladen zijn.
Het bestuur werd gevormd door de heeren: G. H. J. B. Bodewes (de Gelderlander), C. M. Dosker (Maas- en Roerbode), J. Groenewegen (de Rotterdammer), Mr. K. v. Houten (Trouw), J. v. d. Kieft (Het Vrije Volk), C. Slewe (De Volkskrant). (N.R.C.)

Nederland

A. Annexatie van Duitsch gebied en de landbouw - Een stem uit landbouwkringen —

13 Juli — Het lijkt van belang, het vraagstuk van gebiedsuitbreiding ten koste van Duitschland ook eens nader te bekijken uit een oogpunt van landbouwbelangen. Het landbouwbedrijf in Nederland is meer en meer een veredelingsbedrijf geworden. Nederland importeerde vóór den oorlog reusachtige hoeveelheden voedsel, veevoeder, meststoffen e.a. hulpmiddelen voor den landbouw en exporteerde zuivelproducten, eieren, groente enz. In 1937 b.v. werd, afgezien van een zeer belangrijke hoeveelheid tarwemeel voor menschelijke consumptie, 1.904.000 ton graan ter waarde van 121 mill. gulden en voor meer dan 30 mill. gulden aan grondstoffen, o.a. voor de fabricage van veekoeken, ingevoerd. Daartegenover stond een enorme export van agrarische producten. Zoolang de uitvoer vrijwel ongelimiteerd kon geschieden en de prijzen het veredelingsbedrijf loonend maakten, ging dit goed. Een Nederlandsche boer kon zelfs op een bedrijf van zeer beperkten omvang veel vee houden, ver boven een normale bezetting, omdat hij het veevoeder naar behoefte op de vrije markt kon aankoopen. Aan deze gunstige situatie kwam echter een einde. De afzet werd steeds moeilijker, er moest tot elken prijs worden verkocht. Regeeringssteun in een steeds toenemenden omvang en vernietiging van een deel der productie waren het gevolg van deze ontwikkeling.
Bestaat er kans, dat de toestand in de toekomst zal verbeteren? Menschelijkerwijs gesproken niet, immers Duitschland is verarmd en zijn groote industriecentra zijn verwoest, terwijl Engeland langdurige contracten heeft afgesloten met zijn dominions en al jaren lang voorkeur geeft aan producten uit het eigen Empire. Nederland zal gedwongen zijn, zooveel mogelijk zelfvoorziening na te streven in de behoefte aan levensmiddelen, iets waarvoor wij, bij de huidige indeeling van onzen bodem, wel zeer slecht zijn ingericht. Dit blijkt uit de volgende indeeling van den cultuurgrond naar de grootte der bedrijven in 1938:
1—5 ha 106.035 bedrijven met tezamen 278.877 ha; 5—10 ha 54.133 bedrijven met tezamen 393.332 ha; 10—20 ha 47.602 bedrijven met tezamen 668.978 ha; 20—50 ha 26.526 bedrijven met tezamen 765.671 ha; 50—100 ha 2.192 bedrijven met tezamen 135.456 ha; 100 ha en meer 176 bedrijven met tezamen 36.692 ha; totaal 236.663 bedrijven met tezamen 2.282.006 ha.
Men ziet uit deze cijfers, hoe sterk het kleinbedrijf overheerscht. Het landbouwfundament van Nederland is i.v.m. de aanzienlijk toegenomen bevolking, den sterk verhoogden levensstandaard en den steeds meer bemoeilijkten export te klein geworden. Onze staatsschuld is tot 12.6 milliard gestegen. Bedenkt men voorts, welke enorme bedragen gemoeid zullen zijn met het herstel hier te lande, de herovering en den wederopbouw van Indië en de aanvulling der grondstoffenvoorraden, dan lijkt een nationale schuld van 20—25 milliard niet al te hoog geschat. Dit beteekent bij een rente van 3½ en ½% lossing een jaarlijksche last van 800 à 1000 mill. gulden. Wil men volk en boeren beiden helpen, dan is de eenige oplossing: annexatie van een belangrijk stuk Duitschland. Zou men de oppervlakte van Nederland verdubbelen en de nieuw verworven gebieden tot eigendom van den Nederlandschen staat verklaren, dan zouden de pachten daarvan jaarlijks een bedrag van honderden millioenen guldens aan rente opbrengen; bovendien zouden de zeer vele bedrijven, waarvan de eigenaars of pachters inmiddels zijn verdwenen of straks als ongewenschte elementen kunnen worden afgeschoven, evenals het parcelleeren van grootbedrijven de gelegenheid bieden om tienduizenden boeren aan een pachtbedrijf te helpen. Daardoor zou het tevens mogelijk worden, bij den wederopbouw van bepaalde streken tot moderne bedrijfsomstandigheden te geraken en dus niet terug te keeren tot de kleinbedrijven, wier oer-oude structuur de uitoefening van een rendabel landbouwbedrijf onmogelijk maken.
(Boerenkrant - Ec. Nieuws) **(V. b. 6364 D.)**

B. Maatregelen tegen kunstenaars

1 Aug. — De eereraad voor de beeldende kunsten heeft de maatregelen bekend gemaakt, welke genomen zullen worden tegen beeldende kunstenaars, die tijdens de bezetting zich hebben gedragen in strijd met de nationale eer en de verplichtingen jegens hun kunstenaarschap. Deze maatregelen bestaan in het verbod om werken te exposeeren over een tijdsduur die varieert van een half tot tien jaar.
Aan bedoelde personen mogen in dezelfde tijdvakken van Overheidswege geen opdrachten worden verleend, noch zullen door hen leidende functies in vereenigingen mogen worden bekleed.
(Trouw) **(V. b. 6358 A.)**

Argentinië

C. Politieke toestand - Vlootofficieren in de oppositie - Manifest radicale partij - Communistische partij toegelaten —

1 Augustus — De officieren van de Argentijnsche vloot hebben generaal Farrel, den president, er van in kennis gesteld, dat zij hebben besloten de huidige binnenlandsche politiek van de regeering, gevoerd door den minister van oorlog, kolonel Peron, niet te ondersteunen. De officieren eischen onmiddellijk te houden vrije verkiezingen en hebben verklaard, dat indien hierin niet wordt toegestemd, de vloot zich onder bevel van het hooggerechtshof zal stellen, hetwelk zij dan als de eenige Argentijnsche regeering zal beschouwen.
De Argentijnsche minister van marine, schout-bij-nacht Tessaire, die eveneens tijdelijk de functie van minister van binnenlandsche zaken waarnam, heeft onder drang van zijn mede-vlootofficieren laatstgenoemde functie neergelegd.
Op 23 Juli heeft de radicale partij, de „Union Civica" een manifest uitgegeven, waarin zij opnieuw stelling neemt tegen de huidige regeering, welke volgens het manifest „tegen den wil van het volk in handelt en openlijk de constitutioneele rechten en garanties met voeten treedt". Het manifest eischt vrijheid van pers en woord, de bevrijding van politieke gevangenen, garantie voor den terugkeer van bannelingen en het uitschrijven van verkiezingen voor een bepaalden datum.
De communistische partij zal weer toegelaten worden als zij zich houdt aan constitutie en de wet. (Reuter)
(V. b. 6351 A.)

Australië

D. Chifley zegt: onvoorwaardelijke overgave gehandhaafd —

25 Juli — In antwoord op hem gestelde vragen heeft Joseph Chifley, de Australische minister-president in het Australische huis van afgevaardigden verklaard, dat hij geen inlichtingen — zelfs van den meest geheimen aard — ontvangen had, welke er op zouden wijzen, dat er eenige wijziging was gebracht in de Geallieerde politiek van onvoorwaardelijke overgave voor Japan, terwijl er ook geen wijziging had plaatsgehad, voor zoover het de Australische regeering betrof. (Reuter)
(V. b. Onvoorw. overgave 6380)

E. Opleiding en legering van Ned. strijdkrachten in Australië

1 Aug. — De leider der oppositie, Menzies, heeft in het Australische Huis van Afgevaardigden verklaard, dat de overeenkomst die het vorig jaar tusschen de Australische regeering en de Nederlandsche autoriteiten was aangegaan, waarbij de eerstgenoemde regeering op haar kosten een dertigduizend Nederlandsche soldaten op Australischen bodem zou huisvesten, opleiden en uitrusten, geannuleerd is. In verband daarmede verzocht hij nadere inlichtingen te mogen ontvangen. De Ministerpresident, Chifley, antwoordde, dat er over deze kwestie geen documenten bestonden. Wel waren er het vorig jaar voorstellen gedaan, dat Nederland waarschijnlijk een bepaald aantal strijdkrachten naar Australië zou zenden, waarvan een gedeelte in West-Australië zou worden gelegerd. Deze voorstellen hadden echter geen concreten vorm aangenomen. De Australische regeering had nu deze aangelegenheid bestudeerd en zich daarbij uitsluitend door den factor laten leiden, in welke mate Australië in staat was aan het gevraagde te voldoen.
Reuter meldde hieromtrent nader:
De Australische regeering stemde vorig jaar in principe er in toe, dat Nederlandsche soldaten zouden worden gelegerd, geoefend en uitgerust in West-Australië. Volgens een mededeeling, die alhier verstrekt werd, is deze overeenkomst vorige maand opgezegd.
De Nederlandsche autoriteiten zijn van oordeel dat dit de goede verstandhouding zou kunnen benadeelen, temeer, waar deze Nederlandsche troepen zouden dienen voor het vrijmaken van Australische troepen, die thans op Nederlandsch grondgebied zijn gelegerd.
Thans zijn de brieven tusschen beide regeeringen hierover gepubliceerd, waaruit blijkt, dat op 16 Augustus 1944 de Nederlandsche autoriteiten voorstelden de organisatie van een strijdmacht van 30.000 man, die in Australië zouden worden opgeleid. Op 26 September antwoordde de Australische regeering, dat dit voorstel in principe werd aanvaard en zij bereid was faciliteiten te verleenen, doch dat het noodzakelijk was eerst over bijzonderheden te beschikken om-

trent hetgeen de voorstellen inhielden. De Nederlandsche autoriteiten verklaren, dat de eerste aanwijzing voor de veranderde meening was een brief van 11 Juli, waarin werd medegedeeld, dat gebrek aan menschen verhinderde de voorstellen uit te voeren. De Nederlandsche autoriteiten verklaren nog, dat zij met de Australische legerautoriteiten besprekingen voerden over de bijzonderheden. Zij meenen, dat zij millioenen ponden sterling hebben verknoeid.

(Reuter - A.N.P.)
(V. b. 6374 D.; 6381 A.)

België

A. Elias gearresteerd —

1 Aug. — Hendrik Elias, leider van het V.N.V. en burgemeester van Groot-Gent tijdens de bezetting, is gearresteerd.
(Belga) **(V. b. Elias 5707 F.)**

B. Katholieken in oppositie - Nieuwe ministers —

2 Aug. — Reuter's correspondent te Brussel meldt, dat de Katholieke leden van Kamer en Senaat in België 31 Juli een bijeenkomst hebben gehouden, waarin het besluit is genomen, formeel in de oppositie te gaan.
De katholieke partij heeft hiermede, aldus U. P., alle banden met Van Acker's regeering verbroken.
In de plaats van de afgetreden katholieke ministers zijn in het Belgische kabinet benoemd: Robert Godding, liberaal, tot minister van koloniën, Lefebre, liberaal, tot minister van landbouw, Frans de Voghel, directeur van de Belgische nationale bank, tot minister van financiën, Marcel Gregoire, katholieke u.d.b. tot minister voor de oorlogsschade, Adrien van den Branden de Reth tot minister voor de burgerslachtoffers, katholiek uit de verzetsbeweging. Alleen de twee liberale ministers maakten deel uit van het parlement. Hun toevoeging aan de regeering versterkt de macht van de liberale partij. De vier andere ministers zijn niet-parlementaire figuren. (Reuter - Tijd)
(V. b. 6374 G.)

Canada

C. Alexander Gouverneur-Generaal van Canada —

1 Aug. — Koning George heeft veldmaarschalk Sir Harold Alexander benoemd tot opvolger van Lord Athlone als gouverneur-generaal van Canada.
Athlone, een oom van den Koning, heeft dit ambt vervuld sedert 1940. Alexander, sedert 1944 opperbevelhebber van de geallieerde strijdkrachten in het Middellandsehe Zee-gebied, dreef de Duitschers terug van Alamein naar de Alpen. Hij is 53 jaar oud en de jongste veldmaarschalk. Voor den veldtocht in Italië was hij belast met de leiding van den terugtocht uit Duinkerken en daarna uit Birma. Sommige Canadeesche bladen drongen onlangs aan op een benoeming van Churchill tot Gouverneur-generaal van Canada. (Tijd)
(V. b. Benoeming Athlone 4193; Alexander 5217 B.; 5725 C.; 5791 A.)

China

D. Wang minister van Buitenlandsche Zaken —

30 Juli — Wang Sjie Chie, de Chineesche Minister van Voorlichting, is thans Minister van Buitenlandsche Zaken geworden. Hij volgt in deze functie Dr. T. V. Soeng op. Laatstgenoemde is thans eerste minister.
Wang is oud-hoogleeraar aan de Universiteit van Peking. In 1928 was hij lid van het Permanente Hof van Arbitrage.
(Reuter) **(V. b. Soeng 6366 B.)**

E. Moeilijkheden - Regeeringstroepen vallen communisten aan —

31 Juli — Het onder communistische contrôle staande radiostation van Jenan meldde een intensiveering van het op 21 Juli begonnen offensief van de Tsjoengking-strijdkrachten tegen de communisten in het Noord-Oosten en geeft het verlies toe van Yehtaisjan, gelegen op een punt ten Zuiden van de grensstreek Msjensi-Kansoe op 27 Juli. Gedurende drie dagen sloegen de communisten alle aanvallen van de 59e Tsoengking-divisie af, maar zij moesten zich terugtrekken toen de aanvallers versterkt werden door de 3e reserve-divisie, die van het Honanfront afgevoerd werd. Yenan verklaart, dat de aanvallers voorzien zijn van zware veldartillerie, mortieren en antitankgeschut, die door de Amerikanen geleverd zijn. Yenan meldt andere aanvallen van de 15e Komintang-divisie, uit de provincie Kansu onttrokken, tegen Chinsjoei, 95 KM ten Noorden van Siam. De communistische troepen moesten meerdere dorpen ontruimen in de omgeving van Chinsjoei. Aan den anderen kant meldt radio Tokio dat Tsjoenking de elfde oorlogszone gevestigd heeft in Sjangtung, die bijna de heele provincie omvat, die tot op heden onder het beheer van Yenan stond.
De secretaris-generaal van den politieken volksraad heeft op 27 Juli verklaard, dat hij een onderhoud heeft gehad met den leider van de communistische afgevaardigden in Tsjoenking over de situatie die ontstaan is tengevolge van de botsing tusschen de regeeringstroepen en de communistische troepen ten Noorden van Sian, de hoofdstad van Sjensi. Naar de secretaris-generaal verzekerde, hadden de communisten zonder geprovoceerd te zijn Tsjoenghoea, 70 km. ten noorden van Sian, aangevallen en bezet, maar waren daarna weer verwijderd. Hij verklaarde dat de regeering de aangelegenheid als vriendschappelijk geregeld zou beschouwen indien de communisten zich zouden terugtrekken naar de grensstreken. De regeering hoopte dat de onderhandelingen met de communisten over alle belangrijke aangelegenheden voortgezet zouden worden.
(Reuter) **(V. b. 6014 D.)**

Denemarken

F. Handelsbesprekingen met Engeland - Boterexport —

31 Juli — Een bericht van „Financial News" maakt er melding van, dat handelsbesprekingen gaande zijn tusschen Engeland en Denemarken. Zooals men zich zal herinneren bestond er voor den oorlog op de Britsche markt een scherpe concurrentie tusschen de Nederlandsche en Deensche boter en bacon. Het moet daarom wel een pijnlijke verrassing zijn te vernemen, dat Denemarken klaarblijkelijk reeds in staat is zijn oude exportmarkt voor deze artikelen te gaan heroveren; de Deensche boeren schijnen zich thans zelfs zoo sterk te voelen, dat zij voor hun producten een prijs verlangen die 25 pct. hooger ligt dan de Britten wenschen te betalen. Om nu aan de verlangens van de Deensche exportbelangen tegemoet te komen, is o.a. voorgesteld de wisselkoersverhouding tusschen het pond sterling en de Deensche kroon zoodanig vast te stellen, dat de Denen de door hun gevraagden prijs — in kronen omgerekend — kunnen realiseeren. Dit zou dus m.a.w. neerkomen op een devaluatie van de Deensche kroon ten opzichte van het vooroorlogsche niveau, hetwelk voor het pond sterling uitkwam op ca. 22 kronen. Gezien het feit, dat het Deensche prijspeil tijdens den oorlog aanmerkelijk meer gestegen is dan het Engelsche, zou een dienovereenkomstige devaluatie van de kroon wel aannemelijk zijn.
Teneinde de handelsbesprekingen tusschen beide landen te bespoedigen, zijn één dezer dagen te Londen de Deensche minister van Buitenlandsche Zaken en de gouverneur van de Deensche Nationale Bank te Londen aangekomen, met het doel een betalingsovereenkomst te sluiten, waarbij o.a. de verhouding tusschen kroon en pond moet worden vastgelegd. (Ter bepaling van onze gedachten omtrent het groote belang dat Nederland bij een en ander heeft, herinneren wij er aan, dat in 1939 onze totale export naar Engeland een waarde had van ∫ 226 millioen; hiervan kwam voor rekening van boter, bacon en eieren resp. ∫ 32.7, ∫ 29.1 en ∫ 28 millioen.) (Vrije Volk)
(V. b. Deensche Zuivelproductie 5901 C.; Deensche Ec. positie 5791 B.)

Engeland

G. Aanvulling Kabinet —

4 Aug. — De Engelsche premier Attlee heeft de volgende benoemingen in het nieuwe Labourkabinet bekendgemaakt:
Binnenlandsche Zaken: Chuter Ede.
Dominions: Lord Addison.
Indië: Petwick Lawrence.
Koloniën: G. H. Hall.
Marine: A. V. Alexander.
Oorlog: J. J. Lawson.
Luchtvaart: Viscount Stansgate.
Schotland: Joseph Westwood.
Arbeid en Nationale Dienst: G. A. Isaacs.
Opvoeding: Miss Ellen Wilkinson.
Gezondheid: Aneurin Bevan.
Landbouw: Tom Williams.
Ravitailleering en vliegtuigproductie: John Wilmot.
Oorlogsvervoer: Alfred Barnes.
Voedselvoorziening: Sir Ben Smith
Energie: Emanuel Shinwell.
Minister zonder portefeuille: P. J. Noel Baker.
Pensioenen: Wilfred Paling.
Parlementair secretaris van Financiën: William Whiteley.
Zooals men weet, had Attlee de vorige week reeds de benoeming bekendgemaakt van Ernest Bevin, tot minister van Buitenlandsche Zaken, Dalton, Financiën, Sir Stafford Cripps, Handel, Morrison, leider van het Lagerhuis, Sir William Jowitt, Lord-kanselier en Greenwood, Lord-zegelbewaarder.
Het nieuwe kabinet bevat eenige interessante verrassingen. De grootste is wel de benoeming van George Isaacs, die de herculische taak op zich moet nemen, de demobilisatieproblemen op te lossen. Hij is 62 jaar en secretaris-generaal van den nationalen bond van drukkers en gezellen. Een andere verrassing is de benoeming van den uiterst linkschen Bevan uit Wales. Ook Shinwell behoort tot den linkervleugel van de Arbeiderspartij. De drie ministeries, die den oorlog met Japan tot een goed einde moeten brengen, zijn in handen gelegd van John James Lawson, een vroegeren mijnwerker, die thans minister van Oorlog is geworden, van Alexander, die weer zijn ouden post van minister van Marine aanvaardt, en van Lord Stansgate, den vroegeren minister van Indië, die thans minister van Luchtvaart wordt.

De vrij onbekende minister van Binnenlandsche Zaken, Chuter Ede, was parlementair secretaris van het ministerie van Opvoeding in de coalitie-regeering. (Parool)
(V. b. 6376.)

Engeland

A. Het leger en de verkiezingen —

27 Juli — Leger, vloot en luchtmacht zullen in het nieuwe Engelsche lagerhuis sterk vertegenwoordigd zijn, daar niet minder dan 170 militairen zijn gekozen. Leiders van alle partijen in Birmingham ramen, dat 75% van de door het leger uitgebrachte stemmenaantal ten gunste van Labour was. (Reuter)
(V. b. 6376)

B. Communisten steunen Labour-regeering —

31 Juli — Engelands 60.000 leden tellende communistische partij heeft een verklaring gepubliceerd, waarin zij volledigen steun toezegt aan de nieuwe Labourregeering „bij het uitvoeren van de groote sociale veranderingen en van de politiek van internationale samenwerking".
(Reuter)
(V. b. 6376)

C. Churchill blijft actief politicus - Hij weigerde de orde van den Kousenband —

30 Juli — Volgens de „Daily Mail" zal Churchill niet aftreden, doch actief leider worden van de conservatieve oppositie in het Lagerhuis.
De Koning heeft Winston Churchill de orde van den Kouseband aangeboden. Dit is de hoogste Britsche ridderorde. Maar Churchill heeft gevraagd of hij dit aanbod „onder de huidige omstandigheden" van de hand mag wijzen.
Dit is, naar men meent, de eerste keer, dat een burger de orde van den Kouseband heeft afgewezen. De laatste burger, die ridder van den Kouseband werd, was Sir Austin Chamberlain na zijn succesvol afsluiten van het verdrag van Locarno.
De Koning heeft de Orde verleend als dank voor Churchills „groote verdiensten gedurende den oorlog". Slechts drie andere burgers hebben deze orde tot dusver gekregen, welke dateert van 1348, toen zij als militaire orde door Eduard III werd ingesteld. (A.N.P—Reuter)
(V. b. Churchill 6376 A.)

D. Reactie Londensche beurs op verkiezingen —

30 Juli — De Londensche beurs zakte, toen 26 Juli omstreeks het middaguur de afmeting van de conservatieve débacle bij de verkiezingen duidelijk werd. Vooral binnenlandsche papieren vertoonden een scherpe daling uit vrees voor nationalisatie van ondernemingen onder een Labourregeering. Overigens ontkwam vrijwel geen enkele sectie der beurs aan scherpe dalingen. De handelaren vreezen blijkbaar een lawine van verkoopen. Hooggenoteerde industrieelen, zooals Courtaulds, verloren drie shilling tot 52 sh. 6 d, Woolworth vijf shilling tot 75 sh. De gematigde toon van de avondbladen kon niet verhinderen dat in het laatste beursuur een vloed van aanbod loskwam.
(A.P.—Tijd)
(V. b. 6376)

E. Ontmoeting Koning George-Truman —

2 Aug. — President Harry Truman van de Ver. Staten en koning George van Engeland hebben heden een historische ontmoeting gehad aan boord van het slagschip „Renown" voor de haven van Plymouth, de plek, waar in het jaar 1620 de eerste Britsche kolonisten met de „Mayflower" uitvoeren naar Amerika. De koning en de president hebben aan boord van het slagschip samen het noenmaal gebruikt.
Truman was vergezeld van James Byrnes den Amerikaanschen minister van Buitenlandsche Zaken, en admiraal Leahy, den chef van den Amerikaanschen Admiralen Staf. (Reuter)
(V. b. Truman 6368 D.)

F. Stakingsactie in Engeland —

1 Aug. — Officieel werd gemeld, dat in Engeland ca. 200.000 werkdagen als gevolg van 205 stakingen zijn verloren gegaan, die in de maand Juni of wel uitbraken ofwel voortduurden. In de maand Mei gingen door stakingen 129.000 werkdagen verloren.
Er worden besprekingen gevoerd tusschen de directies van de Engelsche spoorwegmaatschappijen en de vakbondleiders als een laatste poging om de impasse te verbreken die betrekking heeft op een half millioen spoorwegarbeiders en die, als ze niet wordt opgelost, kan leiden tot een het geheele land omvattende spoorwegstaking.
Een belangrijke, op het oogenblik reeds aan den gang zijnde staking is die van de havenarbeiders te Londen, van essentieele vrachten uit schepen die reeds lang aan de kaden liggen, ter hand hebben genomen. 300 man Britsche troepen zijn intusschen de „Surrey Commercial Docks" in de haven van Londen binnengetrokken, om het lossen van essentieele ladingen van schepen over te nemen, die bijna 14 dagen lang zijn blijven liggen als gevolg van de impasse die is ontstaan door de „go-slow" politiek der havenarbeiders. Het geschil is thans de negende week ingegaan en heeft betrekking op de grieven van 1500 arbeiders in zake de loonschaal. Tevens zijn vandaag besprekingen gevoerd over de looneischen van 500.000 man spoorwegpersoneel. Van deze besprekingen zal afhangen of Engeland voor een uitgebreide, wellicht het geheele land omvattende spoorwegstaking zal komen te staan. (Reuter)
(V. b. 6368 A.)

G. Kosten van levensonderhoud —

25 Juli — Op 30 Juni lag het officieele indexcijfer van de kosten van levensonderhoud 107 punten boven het niveau van Juli 1914, tegen 104 punten op 1 Juni j.l. Voor voeding lag het indexcijfer 76 punten boven dat van Juli 1914. De gemiddelde aardappelprijs is in Juni sterk gestegen tengevolge van het opraken der voorraden. Het huidige indexcijfer is het hoogste sinds October 1921. Ten tijde van het uitbreken van den oorlog bedroeg het 55, om eind 1941 reeds tot 100 te zijn gestegen. Op dit punt werd het door subsidies en prijsbeheersching gestabiliseerd. In April j.l. deelde de regeering mede, dat het niveau met 5% zou worden verhoogd. (Times—Ec. Nieuws)
(V. b. 5955 C.)

H. Mgr. Griffin over Polen —

27 Juli — De R.K. Aartsbisschop van Westminster, Mgr. dr. Griffin, heeft in een betoog te Birmingham een pleidooi gehouden voor het herstel van een vrij Polen. Hij verklaarde, dat het geheele politieke en sociale leven van Polen in feite, hoewel niet in naam, onder de striktste contrôle van de Sovjet-autoriteiten staat. Niet de minste politieke oppositie wordt toegelaten. Een overweldigende meerderheid van de Polen die nu in het buitenland zijn, wenscht niet naar het Polen van thans terug te keeren. Er zijn vele teekenen die er op wijzen, dat Midden-Europa een westelijke uitbreiding van de Sovjet-macht wordt. Indien een zoodanige politiek door de Vereenigde Naties wordt toegelaten, zal Europa verdeeld worden in twee blocs met noodlottige gevolgen voor de toekomst van de wereld. (Tijd)
(V. b. Buitenl. kritiek Polen 6369 H; Poolsche Reg. Londen 6353 C.)

I. Britsche beschuldiging tegen Laval —

1 Aug. — In een door het Britsche Ministerie van Buitenlandsche Zaken gepubliceerd witboek is een nieuwe en zware beschuldiging ingebracht tegen Pierre Laval, namelijk dat hij in 1940 van plan was de Vichy-regeering tot aggressieve actie te brengen en den nekslag toe te brengen aan de Gaullistische verzetsbeweging. In een telegram van sir Samuel Hoare, destijds Britsch ambassadeur te Madrid, is onthuld, dat het plan van Laval, waarvan Hoare door den Franschen ambassadeur in kennis werd gesteld, inhield het aanwenden van de Fransche vloot en zekere Fransche militaire eenheden bij een coup ter herovering van de Fransche koloniën, die zich achter generaal de Gaulle hadden geschaard, voor de regeering van Vichy. Het telegram onthulde eveneens, dat Laval ook was voorbereid op een botsing tusschen Fransche oorlogsschepen en de Britsche vloot, welke steun zou verleenen aan de Gaulle. Laval was van plan om deze actie te brandmerken als een „aanvalsdaad van de Britsche vloot, om de Franschen te verhinderen de orde in hun eigen imperium te herstellen". Hoare waarschuwde, dat een dergelijke uitspraak een bombardement van Vichy door Britsche vliegtuigen ten gevolge zou kunnen hebben, en Lavals plan is nimmer uitgevoerd. (Reuter)

Frankrijk

K. Financieele toestand en plannen tot saneering —

11 Juli — Frankrijks bankbiljettencirculatie is van 31 Aug. 1939 tot Oct. 1944 gestegen van 142 tot 632 milliard frs, derhalve met 345%. Thans beloopt de circulatie 574 milliard. De staatsschuld is gestegen van 31 Maart 1939 tot 31 Dec. 1944 tot 1960 milliard; een zeer aanzienlijk deel, nl. 858 milliard, dient op rekening van de Duitsche bezetting te worden gesteld. De dekking dezer uitgaven was als volgt: belastingontvangsten 30%, voorschotten van de Banque de France aan den staat 23%, leeningen 47%. Het einde van den oorlog beteekende nog niet het einde van de begrootingstekorten. Voor 1945 worden de staatsuitgaven geraamd op 406 milliard, w.o. begrepen 186 milliard oorlogskosten. Men beoogt een grooter deel dan voorheen door belastingontvangsten te dekken, nl. ca. 192 milliard of 47%.
Ter bereiking van dit doel, alsmede ter saneering van de staatsfinanciën en ter verkrijging van een grooter evenwicht tusschen de geldcirculatie en de reëele koopkracht zijn een aantal plannen ontworpen. Niet zal worden overgegaan tot gedeeltelijke blokkeering van ingeleverde bankbiljetten en van banksaldi. Evenmin zullen de inkomstenbelasting en de successierechten worden verhoogd, terwijl

ook geen algemeene vermogensheffing schijnt te worden ingevoerd. Wat vindt dan wel plaats? In de eerste plaats algeheele confiscatie van illegale winsten en kapitalen. Reeds zouden 28.000 personen ter verantwoording zijn geroepen, terwijl een bedrag van 55 milliard wordt genoemd, dat voor onmiddellijke confiscatie in aanmerking komt. Meer dan 50.000 personen moeten nog voor den fiscus verschijnen. De opbrengst van de confiscatie wordt op 120 milliard geraamd en zal voor 60% aan het budget van 1945 ten goede komen. Voorts zal een belasting worden ingevoerd op elke vermogenstoeneming, sinds 1939 ontstaan. De totale opbrengst van deze belasting wordt op 100 à 125 milliard geraamd.

Beloven bovenstaande twee maatregelen een belangrijke opbrengst, de bron is niettemin van tijdelijken aard. Een blijvende belastingverhooging denkt men te verkrijgen door scherpe maatregelen tegen belastingontduiking. Voorts is ter bevordering van de kapitaalvorming en ter beperking van de geldcirculatie een groote spaarcampagne op touw gezet.

Naar analogie van de Amerikaansche „victory bonds" en de Engelsche „war savings certificates" worden in Frankrijk sinds 3 April jl. „bons de liberation" uitgegeven, groot 960 frs. Deze spaarbons zijn alleen voor particulieren bestemd en naar gelang den looptijd betaalbaar na 6 maanden met 967 frs., na 1 jaar met 977 frs, na 2 jaar met 1000 frs, enz. tot na 5 jaar met 1080 frs. De rente varieert dus ruwweg van 1.45% tot 2½%. Uit fiscale overwegingen, doch tevens ter beïnvloeding van de consumptie zullen de rechten op tabak, alcohol en vele luxe-artikelen worden verhoogd.

(Fin. - Ec. Nieuws) **(V. b. 5382 A.)**

Frankrijk

A. Debat in Raadgevende vergadering - De Gaulle's referendumplan verworpen —

30 Juli — Na een driedaagsch debat, dat op 27 Juli begon, heeft de Raadgevende vergadering de Gaulle's voorstellen inzake Frankrijks toekomstige grondwet met 210 tegen 19 stemmen verworpen. Zij sprak zich daardoor indirect uit voor het uitschrijven van algemeene verkiezingen voor een wetgevende vergadering met souvereine macht.

De linkerpartijen waren aanvankelijk voorstanders van een éénkamerstelsel, de middenpartijen van een tweekamerstelsel naar de oude grondwet van de Derde Republiek. De Gaulle's plan voorzag in een enkele kamer (Constituante) die een grondwet zou hebben te ontwerpen, welke in Mei 1946 aan een volksstemming zou worden onderworpen. In dien tusschentijd zou de Gaulle op volmachten een persoonlijk bewind blijven voeren. De linkerpartijen hebben zich daar heftig tegen verzet en hebben thans aan terugkeer naar de oude grondwet van 1875 bestaande uit Senaat en Kamer en met volledige wetgevende autoriteit, de voorkeur gegeven boven een persoonlijk bewind van de Gaulle, ook al was dit maar voor zeven maanden.

Het verdedigingsbetoog van de Gaulle werd herhaaldelijk onderbroken door het geroep „weg met het dictatorschap"

Marcel Plaisant sprak in zijn kwaliteit van rapporteur van de herzieningscommissie. Hij vergeleek het voorstel van de Gaulle met het plebisciet, waarbij Napoleon III zich destijds van de macht meester maakte. De Gaulle verklaarde, dat dit heel iets anders was. „Deze regeering, welke de republiek, haar wetten en zelfs haar naam hersteld heeft, neemt maatregelen om het recht van beslissing weer aan het volk te geven". Niettemin drukten ook de volgende sprekers hun vrees uit voor een dictatuur of althans een te sterk persoonlijk bewind. 29 Juli herhaalde De Gaulle zijn bezwaren tegen herstel van de grondwet van 1875. Zijn bedoeling is niet de belangrijke zaken aan de constituante te onttrekken, maar ondergeschikte zaken moet de regeering beslissen. Er moet een einde komen aan de voortdurende wisseling van kabinetten, welke de democratie in discrediet brengt. Hij heeft geen andere ambitie dan aan het hoofd van Frankrijk te blijven tot het zijn lot weer in eigen handen neemt. „Ik zou zelfs zoo lang niet wachten, indien zij, die mijn makkers waren in den oorlog, zich van mij afscheidden".

Een voorstel, inhoudende rechtstreeksche en volledige verantwoordelijkheid van de regeering tegenover de constitueerende vergadering, die door het volk verkozen zal worden, is door de consultatieve vergadering met algeheele stemmen aangenomen.

(Tijd - Waarheid - A.F.P. - A.N.P.) **(V. b. 6368 B.)**

B. Laval uit Spanje gezet — in arrest in Frankrijk — getuige in Proces-Pétain —

31 Juli — Pierre Laval, de premier van de vroegere Vichy-regeering, die bij verstek ter dood veroordeeld werd en nu nogmaals gedagvaard is om in Frankrijk terecht te staan, is op bevel van de Spaansche regeering per vliegtuig uit Spanje vertrokken naar Horsching-

Linz in Oostenrijk, waar hij door de Amerikanen werd gearresteerd en overgeleverd aan de Fransche autoriteiten. 1 Augustus werd hij overgebracht naar de gevangenis van Fresnes bij Parijs.

A.F.P. meldde, dat de Spaansche regeering niet heeft overlegd met de Fransche, aangaande Laval's uitzetting. Het feit van de uitzetting werd de Fransche regeering slechts medegedeeld. Het Hooggerechtshof, dat de zaak tegen Pétain behandelt, heeft Laval als getuige in dit proces in verhoor genomen.

(Reuter - A.F.P.) **(V. b. Laval 6385 I.)**

C. Nieuw regeeringsplan —

31 Juli — De regeering van de Gaulle heeft besloten zelf een nieuw grondwetplan te ontwerpen, aangezien de raadgevende vergadering een zuiver negatieve houding heeft aangenomen. Bij het uitwerken van een wetsontwerp voor de verkiezingen zal de regeering als basis het socialistische plan nemen, dat ook in een referendum voorziet. Op dit punt is de Gaulle, naar verluidt, halsstarrig. Hij wil niet de verantwoordelijkheid nemen voor een willekeurige beslissing inzake de al- of niet-geldigheid van de oude grondwet.

Het hier bedoelde socialistische plan is het tijdens de debatten door den leider der socialistische fractie, Vincent Auriol, verdedigde compromisvoorstel, dat met 108 stemmen tegen en 101 voor werd verworpen. Het hield in beginsel vast aan de volksstemming en beoogde een sterk regeeringsgezag te verzoenen met de rechten van het parlement. (Tijd)

(V. b. Grondw. 6368 B.; De Gaulle 6379 A.)

D. Het proces Pétain - Beschuldigingen door Clemenceau en Herriot —

31 Juli. In de zesde zitting van het proces tegen maarschalk Pétain was de 73 jaar oude zoon van Clemenceau als getuige aanwezig. Het was een buitengewoon spannend oogenblik, toen Clémenceau, die wegens de groote gelijkenis met zijn vader den bijnaam „tijgerwelp" heeft gekregen, Pétain recht in het gelaat keek en bewogen verklaarde „Als mijn vader ooit had kunnen weten, wat gebeuren zou, zou hij hem nooit maarschalk van Frankrijk hebben gemaakt. Als mijn vader nog leefde, zou hij de eerste zijn om hem een slag in het gezicht te geven".

Clemenceau Jr. zeide nog, dat Pétain met Frankrijk ook Duitschlands vijanden No. 1, nl. Reynaud en Mandel heeft uitgeleverd.

Verscheidene keeren brak een helsch lawaai los, wanneer de advocaten, de rechters, het O.M., de jury en de getuigen kris kras door elkaar hun stemmen verhieven tegen de argumenten, die in het geding werden gebracht. Maar Pétain bleef roerloos zitten, speelde met zijn handschoenen, terwijl hij af en toe een hand achter zijn linkeroor hield, alsof hij zich inspande om naar het gesprokene te luisteren.

Edouard Herriot, de vroegere leider van de Fransche radicale partij, vele malen Kamervoorzitter en burgemeester van Lyon, heeft eveneens tegen Pétain getuigd. Hij verklaarde in Bordeaux tot Pétain gezegd te hebben, de regeering naar Noord-Afrika te laten vertrekken met het parlement en president Lebrun. Pétain stemde hierin toe, maar heeft zijn belofte verbroken.

Sprekend over Pétain's bewind zeide Herriot:

„Er was een volledige dictatuur". Tegenover Paul Reynaud had Herriot gezegd: „Liever word ik door de Duitschers doodgeschoten dan een voorwerp van verachting te zijn voor de Franschen".

Herriot verklaarde nog, dat hij gearresteerd was, toen hij zijn decoratie afrukte, na gezien te hebben, dat Fransche officieren bij het graf van Napoleon gelijktijdig het Legioen van Eer en het Duitsche IJzeren Kruis droegen.

Toen Herriot zijn betoog had geëindigd, richtte Pétain, die last van een keelontsteking heeft, zich tot zijn verdediger en

zei: „Daarvoor is Herriot niet hier gekomen".
Toen een der rechters Pétain vroeg, of hij op Herriot's verklaringen wilde antwoorden, zweeg Pétain, waarop de rechter sarcastisch opmerkte: „Hij heeft weer een van zijn doove buien".
Daarna werd een begin gemaakt met het verhooren der getuigen à décharge. De bejaarde commandant L'Oustaneau Lacau ontkende, dat Pétain lid was van de Cagoulards en dominee Buchner van de Gereformeerde Kerk in Frankrijk zeide altijd een welwillend oor bij Pétain gevonden te hebben, wanneer hij protesteerde tegen verschillende kwesties, als b.v. de Jodenwetten. Maar, erkende ds. Buchner, de resultaten waren meestal mager. (A.F.P. - Parool) **(V. b. 6377)**

Griekenland

A. Politieke toestand - Regeering afgetreden - Communistische critiek —

30 Juli — Volgens den afgetreden Griekschen minister van buitenlandsche zaken Sofianopoulos heerscht er in Griekenland een ongelooflijke terreur en kan de regeering Voelgaris volstrekt niet als onpartijdig beschouwd worden.
De Grieksche radio heeft op 28 Juli medegedeeld, dat de Grieksche ministerpresident, Admiraal Petros Voulgaris, het ontslag van zijn regeering heeft ingediend bij den regent. In de mededeeling van den Griekschen zender werd voorts nog verklaard, dat Voulgaris dezen stap had genomen om het voor den regent gemakkelijker te maken eenig door hem gewenscht initiatief te nemen.
29 Juli — Generaal Nicolaas Plastiras, die in April j.l. opgevolgd werd door Admiraal Voulgaris heeft een verklaring aan de Grieksche pers gericht, waarin hij vraagt: abdicatie van Koning George; aftreden van den Regent Aartsbisschop Damaskinos; vorming van een regeering zonder communisten en instelling door deze regeering van een Raad van Drie ter vervanging van den Regent, totdat de constitueerende vergadering het nieuwe hoofd van den Griekschen staat aanwijst.
Volgens Tass heeft Zahariadis, de leider der Grieksche communisten in zijn blad verklaard, dat de regeering Voulgaris naar zijn meening nog slechts een werktuig was in de handen der militairen en der royalisten en fascisten. Griekenland, zoo zegt hij, is bezig zich te isoleeren.
Zahariadis valt den regent scherp aan, die volgens hem de reactie op alle manieren steunt.
Nader wordt nog uit Athene gemeld, dat de politiechef Patra met toestemming van den gouverneur alle Sowjet-films heeft verboden, terwijl driehonderd films, die gedurende het bewind van Hitler in Duitschland werden vervaardigd, thans in Griekenland in omloop zijn, zonder dat de autoriteiten eenig bezwaar maken.
Radio Moskou meldde volgens Tass, dat sedert den avond van 24 Juli jl. in Athene en Piraeus massa-arrestaties plaatshebben, welke worden verricht door de politie, de nationale garde en bepaalde gewapende groepen. Gisteravond heeft de politie, gewapend met geweren en mitrailleurs een gebouw van de Vakvereeniging bezet. De arbeidershuizen worden bewaakt door patrouilles.
(Reuter - Tass - A.F.P.) **(V. b. 6374 F.)**

B. De Dodecanesus —

30 Juli — De Grieksche ondersecretaris voor het perswezen, Zakithynos, heeft heden geantwoord op een artikel van den voormaligen Turkschen minister van Buitenlandsche Zaken, Arras, waarin deze voorgesteld heeft om voor de Dodecanesus een autonoom regiem in te stellen, de eilanden te demilitariseeren en de veiligheid van deze eilanden te doen garandeeren door Turkije, Griekenland en Engeland.
Zakithynos verklaarde, dat de Dodecanesus wordt bewoond door een door en door Griekse bevolking, die tot dusver heftig vervolgd is door den vijand. Deze bevolking kan niet het onderwerp van internationale besprekingen worden.
„De gemartelde Dodecanesus behoort tot Griekenland. Elke andere oplossing zou onaanvaardbaar zijn. Wat de strategische belangrijkheid van de eilanden betreft, waar Arras op doelt, moet worden vastgesteld, dat de eilanden van de Dodecanesus binnen het kader van den Griekschen staat een factor van vrede en stabiliteit zullen worden, juist omdat Griekenland niet aan veroveringen denkt.
(Reuter)

Internationale Conferenties

C. De conferentie der „Groote Drie" in Potsdam beëindigd — Danktelegram aan Churchill —

3 Aug. — Op het Cecilienhof aan de Wannsee, waar eenmaal de Duitsche kroonprins woonde, is 2 Aug. om half één de bespreking van de „groote drie" geëindigd. Veertien dagen geleden werd de bijeenkomst geopend, waarin president Truman voor het eerst met Stalin en den Engelschen premier aan de ronde tafel plaats nam.
25 Juli vertrokken Churchill, Attlee en Eden naar Engeland voor de verkiezingen. 28 Juli keerde Attlee terug, vergezeld van Bevin, als minister van buitenlandsche zaken. Van de drie grooten, die de leiding hadden bij het neerslaan van het Duitsche geweld, is alleen Stalin gebleven. Maar toen de Engelsche vertegenwoordigers 28 Juli te Berlijn terugkeerden, was Stalin licht ongesteld. Molotov verving hem. 29 en 30 Juli was er geen bijeenkomst. Men begon zich buiten den conferentiekring al bezorgd te maken, dat de besprekingen niet het gewenschte beloop hadden, doch men had zich klaarblijkelijk vergist, gelijk bij de sfeer van geheimhouding, welke deze bijeenkomst tot het einde toe omgeven heeft, begrijpelijk is.
31 Juli was de maarschalk echter weer present en 's avonds vernam men, dat de besprekingen zeer vruchtbaar waren geweest. De slotzitting, gehouden rond een tafel gedekt met de nationale vlaggen, was in twee uur tijds afgeloopen en bestond hoofdzakelijk in het opstellen van het communiqué, dat overal ter wereld met spanning werd verbeid. Toen het gereed was, vroeg Truman: „Is er nog iets?" Attlee en Stalin knikten van neen.
Attlee dankte Stalin voor de voortreffelijke regeling en Truman voor zijn voorzitterschap. De maarschalk dankte op zijn beurt Truman en Attlee, evenals de ministers van buitenlandsche zaken, waarbij hij tevens het werk van Churchill en Eden huldigde. Daarop, aldus Reuter, schudden allen elkaar de hand in een sfeer van de grootste hartelijkheid. De conferentie was ten einde.
Telegrammen aan Churchill en Eden — Downingstreet no. 10 deelde mede, dat na afloop van de conferentie te Potsdam, Truman, Stalin en Attlee een telegram gezonden hebben aan Churchill, om hem te bedanken voor de ontelbare diensten, die hij aan de gemeenschappelijke zaak heeft bewezen.
De „Groote Drie" verklaarden, dat zij met voldoening terugdachten aan den onoverwinnelijken geest, waarmede Churchill op vroegere conferenties en geheel den oorlog door het geloof in de uiteindelijke zege en een duurzamen vrede levend heeft gehouden.
De geheele wereld, zoo vervolgt het telegram, kent den omvang van zijn werk en zal dit nimmer vergeten.
Ook aan oud-minister Eden werd een telegram gezonden. (N.R.C.-Tijd)
(V. b. 6368 D.)

Italië

D. Geen overdracht van oorlogsbodems aan Rusland —

25 Juli — Het Italiaansche Ministerie van Marine heeft officieel de berichten tegengesproken, dat zes eenheden van de Italiaansche vloot onlangs aan de Sovjetmarine werden overgedragen. In de desbetreffende verklaring wordt gemeld, dat sinds den wapenstilstand geen enkel Italiaansch oorlogsschip onder andere vlag is gaan varen en dat de wapenstilstandsvoorwaarden ook geen enkele voorwaarde inzake een dergelijke overdracht bevatten. De uiteindelijke beslissing over de Italiaansche vloot — welke thans met de geallieerden oorlogsdiensten verricht — komt toe aan de vredesconferentie.
(Reuter) **(V. b. Ital. vloot 5871 B.)**

Joego-Slavië

E. De politieke toestand —

29 Juli — Volgens Radio Belgrado heeft de waarnemende min.-pres. van Joego-Slavië tegenover den Joegoslavischen antifascistischen raad (het provisorische parlement gedurende den oorlogstijd), verklaard, dat de eerste taak van den Raad was den datum voor de verkiezingen van de Joegoslavische constitueerende vergadering vast te stellen en de voorbereidende maatregelen voor deze verkiezingen te treffen. De antifascistische raad blijft functionneeren, totdat de constitueerende vergadering zijn plaats inneemt. (Reuter)

F. Proces tegen leden van het voormalig Joegoslavisch „Nationaal Comité" —

1 Aug. — Op Zaterdag 28 Juli begon te Belgrado voor het militaire hooggerechtshof van Maarschalk Tito een landverraadproces tegen leden van het z.g. nationale comité van generaal Mihailowitsj en bevelhebbers van diens „Chetnik"-leger.
De hoofdbeschuldigde is dr. Djure Djurowitsj, die secretaris was van de z.g. Rawnogorska-regeering, welke door Mihailowitsj was samengesteld als rivale van Tito's comité van nationale bevrijding. De beklaagden worden beschuldigd van openlijke collaboratie met de Duitschers en van het leveren van strijd tegen de troepen van het nationale bevrijdingsleger.
In het middelpunt van dit proces staat Mihailowitsj, de vroegere minister van oorlog van de Joegoslavische regeering te Londen. Het blijkt, dat Mihailowitsj in geregelde verbinding heeft gestaan met Duitsche agenten. Volgens getuigenis van een der Chetnikcommandanten verbood Mihailowitsj op zeker oogenblik zijn

mannen te luisteren naar de Engelsche radio. De verblijfplaats van den voormaligen Joegoslavischen minister is onbekend. (Reuter)
(V. b. Joego-Sl. 6368 H.)

Levant

A. Fransch bericht en Syrisch dementi omtrent Fransch-Britsch accoord —

25 Juli — De Fransche gedelegeerde in den Levant, Generaal Beynet en Generaal Paget, bevelhebber van de Britsche troepen in het Midden-Oosten, hebben een voorloopige overeenkomst gesloten. Een deel van Syrië zal door de Fransche troepen worden ontruimd. Frankrijk behoudt de contrôle over eenige Libaneesche vliegvelden. (A.F.P.)
1 Aug. — De Syrische gezant in Londen heeft categorisch het bovenstaande tegengesproken. (Reuter)
(V. b. 6369 A.)

Rusland

B. Industrie voorloopig op oorlogsbasis - Tekort aan arbeidskrachten

24 Juli — Vassili Kouznetzov, president van het verbond van arbeiders in de Sovjet-Unie, heeft tijdens een bijeenkomst in de Vereenigde Staten o.m. verklaard, dat hij van meening was, dat de industrie op oorlogsbasis zal moeten gehandhaafd blijven, zoolang men er nog niet in geslaagd is een blijvende vrede te verzekeren.
Kouznetzov verklaarde voorts nog, dat het voornaamste probleem waarvoor de Sovjet-Unie zich thans gesteld ziet, het verkrijgen van een voldoende aantal arbeiders betreft. (A.F.P.)

C. Moskou en de overwinning van Labour —

29 Juli — De Observer schrijft, dat de socialistische overwinning in Engeland te Moskou met gereserveerdheid is ontvangen. Men hoopt, dat de nieuwe regeering, vooral wat betreft de nauwe samenwerking tusschen de Groote Mogendheden dezelfde buitenlandsche politiek zal volgen als Churchills regeering. Deze ontvangst door de Russische pers en Radio kan hierin haar oorzaak vinden, dat men liever afwacht wat de houding van Labour in haar buitenlandsche politiek zal zijn. Vervolgens zou de socialistische overwinning in Engeland een concurrentie kunnen inluiden tusschen Moskou en Londen met betrekking tot linksch Europa. Westminster kan de arbeidersklasse op het vasteland evenveel aanlokkelijks bieden als het Kremlin. Over het algemeen is de socialistische overwinning in Engeland in de door de Russen bezette en beheerschte landen in de pers meer toegejuicht dan in Rusland zelf. (A.N.P.)
(V. b. 6385 B.)

D. Longkanker met succes bestreden —

30 Juli — Op het medisch congres te Moskou, dat gewijd was aan het probleem der behandeling van kankerpatiënten, heeft de Sowjet-geleerde Jacob Dillon een uitgebreid rapport uitgebracht aangaande de door hem behandelde gevallen. Meer dan duizend patiënten werden door hem behandeld of geobserveerd in een speciale kliniek. In 95% der gevallen kon hij, dank zij zijn X-straalmethode, een juiste diagnose stellen. Hij is er voorts in geslaagd te bewijzen, dat de behandeling met X-stralen niet, zooals de meeste medici geloofden, het leven van den patiënt slechts verkort, maar dat ongeveer 50% der patiënten hetzij totaal genezen wordt hetzij aan de beterende hand geraakt. Dillon bereikte dit gunstig resultaat, doordat hij de zieke long — het betrof hier longkankerlijders — eerst verdeelde in 35 velden en deze afzonderlijk bestraalde; het vernietigend effect der stralen op de long als geheel bleef daardoor uit. (Tass)

Spanje

E. Republikeinsch Spanje - Barrio President, Negrin Premier —

31 Juli — De 21 op 28 Juli te Parijs vergaderende republikeinsche afgevaardigden van de Spaansche Cortes hebben een beroep gedaan op hun collega's in het buitenland met het oog op het vormen van een nieuwe regeering. In Mexico is er na besprekingen van het uitvoerend comité „Izquierda Republican" onder voorzitterschap van Mariono Reiz Funes overeenstemming bereikt over de keuze van den komenden Spaanschen president en hoofd van de regeering overeenkomstig de grondwet. Diego Martinez Barrio wordt genoemd als de komende president, terwijl Negrin de komende minister-president zal zijn. Het bureau van Negrin heeft een officiëele verklaring uitgegeven, waarin wordt gezegd, dat de genomen stap het inzicht van een groot deel der Republikeinen vertegenwoordigt en ten goede zal komen aan de pogingen tot eenheid. Negrin heeft ook besprekingen gevoerd met den vicevoorzitter van de Spaansche Cortes, Fernandez Clerigo. (Reuter)
(V. b. Negrin 6369 D.; Nieuw kab. 6379 F.)

Vereenigde Staten

F. Aanspraken op Japansch grondgebied —

24 Juli — De verklaring, welke Truman te Berlijn heeft afgelegd, dat de Ver. Staten geen grondgebied van den vijand in bezit zullen nemen, heeft in Amerika verrassing gewekt. Deze verklaring beteekent niet, aldus zegt Krock in de „New-York-Times" uiteen, dat de Vereenigde Staten de Japanneesche eilanden niet onder hun hoede zullen nemen, doch alleen, dat zij geen nationaal Japansch gebied begeeren. De Japanneesche eilanden maken deel uit van de veroveringen, die Japan zal moeten prijsgeven. Een ander onderwerp van verwondering was de verklaring van den vloot-expert kapitein Zacharias, die per radio aan Japan mededeeling deed van Amerikaansche vredesvoorwaarden. In Amerika vreest men, dat deze te zacht zijn, en dat de Japanneezen ze zouden kunnen uitleggen als een blijk van zwakheid. (A.F.P.)
(V. b. 6375 B.; Geallieerde procl. 6380)

G. Senaat ratificeert Handvest van San Francisco —

28 Juli — De Senaat van de Vereenigde Staten heeft met 89 tegen 2 stemmen het Handvest van den nieuwen Volkenbond geratificeerd.
De tegenstanders waren de Republikeinsche Senatoren William Langer en H. Shipstead, er waren geen stemonthoudingen. Met geweldig enthousiasme werd het resultaat van de stemming door de leden van den senaat ontvangen. (Reuter)

H. Heroprichting van de Communistische Partij —

28 Juli — Gisteren is de Communistische partij in de Vereenigde Staten opnieuw opgericht na veertien maanden ontbonden te zijn geweest. De wederoprichting had plaats na den tweeden dag der zitting van de nationale conventie van communistische politieke vereenigingen. (Reuter) **(V. b. 5967 A.)**

I. Betrekkingen met Argentinië en Spanje —

29 Juli — De mogelijkheid van een krachtiger houding t.a.v. Argentinië en Spanje wordt aangeduid in een artikel van George Butler, een ambtenaar van het Amerikaansch bureau voor aangelegenheden van de Zuid-Amerikaansche republieken, verschenen in het bulletin van het departement van Buitenlandsche Zaken te Washington.
Na dezen oorlog, zoo schrijft hij, dient een eind gemaakt te worden aan de regeeringen met een totaliteit-karakter, vooral aan de fascistische militaire dictatuurs. Sommige diplomatieke kringen te Washington zijn van meening, dat de Amerikaansche buitenlandsche politiek weldra tot wijzigingen in haar optreden zal worden genoodzaakt en wel:

1. door de houding van de nieuwe Engelsche Labourregeering tegenover Franco;
2. door het aan het bewind komen van James Byrnes, na diens terugkeer uit Potsdam.

Byrnes zou het niet eens zijn met de ambtenaren van het departement van Buitenlandsche Zaken, die Argentinië onder de Vereenigde Naties willen opnemen. De senatoren Ball en Magnison hebben Spanje en Argentinië gekwalificeerd als „helpers van de As". (A.F.P.)
(V. b. Byrnes 6353 E.)

K. De buitenlandsche financieele transacties sedert Juli 1940 —

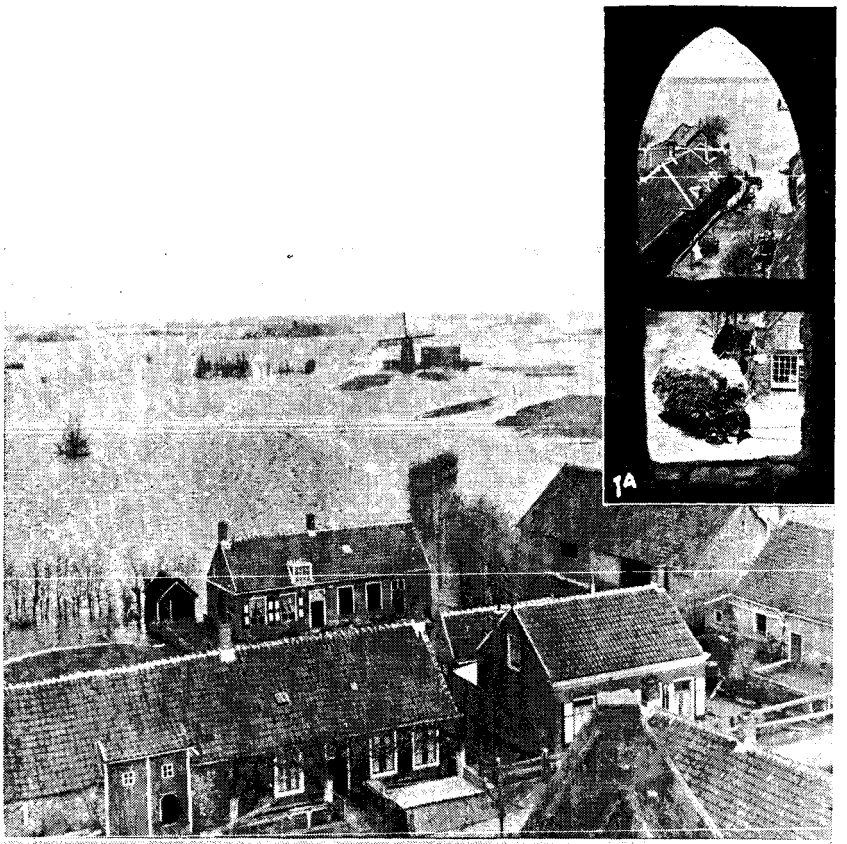
1 Aug. — Crowley, directeur van de Foreign Economic Administration, maakte bekend dat de uitgaven van de regeeringsinstanties naar het buitenland van Juli 1940 af, tot 31 Maart 1945, 14.437 millioen dollars bedroegen; zij ontvingen 3257 millioen dollars. Tot 31 Maart heeft de regeering voor een bedrag van 39.000 millioen dollars aan leen- en pachtgoederen verstrekt. 373 millioen dollars aan ravitailleeringsgoederen werden naar het buitenland gezonden. De gerenverseerde leen- en pachtsteun bedroeg 5600 millioen dollar. (Reuter)
(V. b. Leen- en pachtw. 5949 E.)

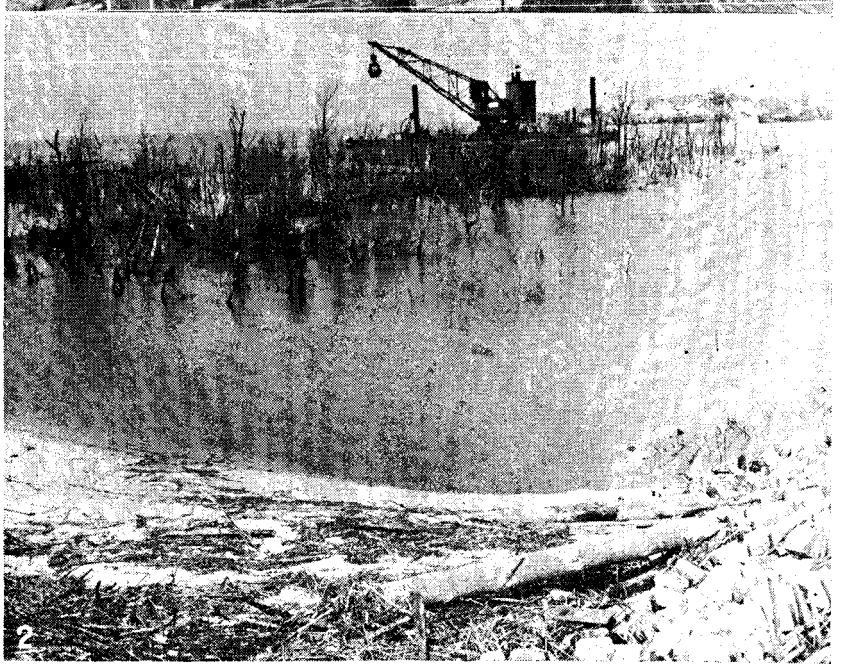
Zweden

L. Nieuwe socialistische regeering

1 Aug. — Officieel is, naar U.P. meldde te Stockholm medegedeeld, dat de voor 5½ jaar gevormde Zweedsche coalitieregeering, die bestond uit socialisten, liberalen, conservatieven en leden van de Boerenpartij, is afgetreden en dat Koning Gustaaf een geheel democratische regeering benoemd heeft, met Per Albin Hansson wederom als Premier.
Minister van Buitenlandsche Zaken is Professor Oesten Unden. Diens jongste rede ten gunste van een aansluiting van Zweden bij den nieuwen Volkenbond heeft de vraag doen rijzen, aldus Reuter, of zijn ambtsaanvaarding een ingrijpende wijziging zal brengen in de Zweedsche buitenlandsche politiek. De nieuwe regeering steunt slechts op de helft van het aantal zetels.
(Trouw) **(V. b. Biogr. Hansson 5470 A.)**

NEDERLAND EN DE OORLOG TEGEN JAPAN. Boven van l. naar r.: Luitenant-kolonel Max van Haselen, commandant van het 18e Medium Bomber Squadron geeft zijn orders; De machinegeweren van een Mitchell-Bommenwerper worden nagezien. Beneden van l. naar r.: Conferentie van militaire en burgerlijke autoriteiten te Joka (Febr. 1945); Amerikaansche verpleegsters bezoeken een N.I.C.A.-ziekenhuis op Biak.

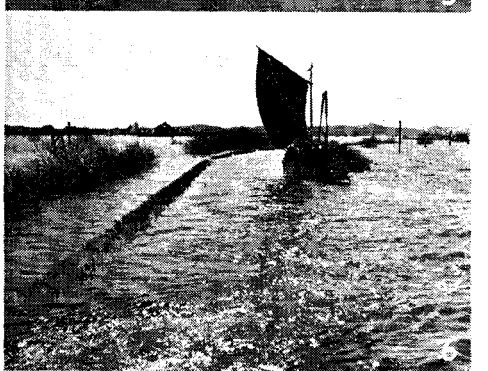

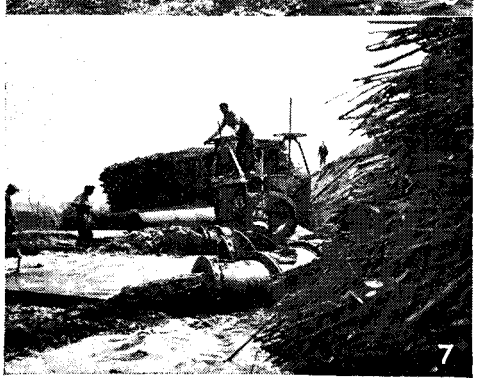

HET OVERSTROOMDE LAND VAN WALCHEREN.

1. Water zoover het oog reikt. 1a. Gezicht uit den toren van Meliskerke. 2. Het dichten van het gat in den dijk. 3. Vertrek uit Vlissingen. 4. De vaarroute is afgepaald. 5. 6. Waar eens auto's reden 7. Herstel van den dijk.

Nederland

A. Dr. Ir. J. A. Ringers over wederopbouw en openbare werken

4 Aug. — Bij de jongste regeeringswisseling hebben veranderingen plaats gevonden in de begrenzing der departementen. De werkzaamheden van het departement van Waterstaat bijvoorbeeld, zijn gedeeltelijk overgegaan naar het nieuwe ministerie van Verkeer en Energie en gedeeltelijk naar het departement van Openbare Werken.
Voortaan zullen onder meer onder het laatste departement resorteeren: De dienst van den wederopbouw, de volkshuisvesting, de dienst voor het nationale plan, de rijksdienst voor de uitvoering van werken (de zgn. „D.U.W.") en de rijksgebouwendienst, zoodat alle overheidsorganen die van beteekenis zijn voor de welvaartspolitiek op dit ministerie zijn ondergebracht.
De minister van Openbare Werken, Dr. Ir. J. A. Ringers, heeft op een persconferentie een aantal mededeelingen gedaan over den huidigen stand van den wederopbouw en de plannen voor de toekomst. In het algemeen kan men zeggen, aldus de minister, dat materiaalschaarschte en kolengebrek, nauw verband houdende met het transportvraagstuk, den wederopbouw langzamer doen verloopen dan noodzakelijk en wenschelijk is. Echter, ook de tijd van voorbereiding mag niet tekort genomen worden. Het is mij gebleken, dat, naarmate groote werken grondiger worden voorbereid, de uitwerking daarvan zich sneller zal ontwikkelen, zoo bijvoorbeeld bij de Zuiderzeewerken.
Inmiddels is de puinruiming in de gebieden die voor Januari 1945 zijn bevrijd, practisch voltooid en ook elders in het land wordt goede voortgang gemaakt.

De inundaties —
De geïnundeerde gebieden zijn voor het grootste deel weer drooggemaakt en men verwacht bevredigende resultaten van de gewassen, die hierop zijn uitgezaaid. De Wieringermeerpolder zou eigenlijk morgen (5 Augustus) al weer dicht kunnen zijn, ging de minister voort, maar eerst moeten nog eenige schepen, die niet door de vernielde sluizen kunnen, door het gat naar buiten gebracht worden. Een geluk is het, dat het binnenstroomende water van een vrij zoet gehalte bleek te zijn, waardoor de bodem niet grondig vergiftigd is.
Anders is dit met Walcheren. Het zoute water, dat met groote kracht stroomt en kostbare grond mee sleurt, heeft den bodem voor eenige jaren onproductief gemaakt.

Woningbouw en materialen —
Het groote vraagstuk is dat van den woningbouw. Van de 268.000 licht beschadigde woningen, zijn thans 181.000 weer bewoonbaar, terwijl van de zwaar beschadigde een deel tenminste eenigermate weer te bewonen is. In Venlo om een voorbeeld te noemen, zijn van de 9000 zwaar beschadigde huizen er 4000 gedeeltelijk bewoonbaar gemaakt. De bouw der noodwoningen kan niet op de schaal uitgevoerd worden, als waarop gehoopt was, dit jaar nog hoopt men er 4000 gereed te hebben, gedeeltelijk met nieuwe en gedeeltelijk met gebruikte materialen. Bovendien zal op basis van de „leen en pachtwet" door de Vereenigde Staten voor een bedrag van ƒ 5.000.000.— aan noodwoningen geleverd worden voor 1 Januari 1946.
De houtpositie van ons land is zeer moeilijk. Men schatte de benoodigde hoeveelheid voor 1945 op 700.000 m³., waarvan ruim de helft in het buitenland besteld is. Het normale jaargebruik bedroeg voor den oorlog echter ongeveer 2.000.000 m³ — wel een verschil met de gearriveerde 10.000 m³ en de aangekondigde 30.000 m³. Het gebruik van hout uit Duitsche bosschen ontmoet bij de geallieerden nog steeds bezwaren.
Naast de sombere berichten over de precaire glas- en steenpositie kan tenminste een gunstig beeld van de cementindustrie worden opgehangen. De Enci te Maastricht, onze grootste fabriek, is gespaard gebleven en levert alweer 15 à 20 duizend ton per maand, terwijl ook het hoogovencementbedrijf te Velsen 7.000 ton aflevert.
Al met al dus nog een vrij somber relaas maar gelukkig zijn er ook lichtpunten, die ons in staat zullen stellen, den wederopbouw in 1946 en 1947 op volle toeren te laten draaien. Zoo besloot de minister zijn expose. (A.N.P.)

B. De Wieringermeerdijk dicht —

6 Aug. — Het laatste gat in den Wieringermeerdijk werd 5 Aug. om 7 uur 's avonds dicht gemaakt. Met leegpompen kan begonnen worden. (N.R.C.)
(V. b. 6350; 6354 B.)

C. Radiotoespraak van prinses Juliana —

4 Aug. — Prinses Juliana heeft een toespraak voor de radio gehouden, waarin zij o.m. het volgende zeide:
Ik wil u eenige persoonlijke dingen meedeelen. Hiermede tracht ik te voldoen aan de groote belangstelling en het medeleven in de ziekte van mijn moeder. De longontsteking als zoodanig verloopt heel goed. Zij heeft alweer eenige malen mogen opstaan en eenige besprekingen kunnen hebben. Zelf zou ik hier aan willen toevoegen: De oorlogsjaren waren een periode van onafgebroken hard werken voor haar onder groote verantwoordelijkheid. Zeker in de twee laatste jaren heeft zij geen enkele vacantie gehad. De druk en spanning stegen vooral tegen het einde geweldig en toen tenslotte de algeheele bevrijding er was, begon een nieuwe phase, met een nieuwe reusachtige taak. Verder wil ik van deze gelegenheid gebruik maken om van harte dank te betuigen voor het grootsche welkom, dat wij van alle kanten en op allerlei wijze ondervonden, terugkeerende in het vaderland.
Bijzonder was ik overal getroffen, door de warme belangstelling, die onze kinderen betrof. Waar ik kwam zei men mij: „Had de kinderen maar meegebracht, wanneer komen zij eens hier?" Natuurlijk zou ik het heerlijk vinden ze overal mee te brengen. Toch zal het practisch niet mogelijk zijn, daar kleine kinderen een rustig en geregeld leven moeten hebben, waarin wat geschiedt in eigen omgeving, de groote belevingen voor ze zijn. Maar wel degelijk zullen wij ze naar enkele groote gebeurtenissen in ons nationale leven meenemen en ze een enkele maal een reisje laten maken om ze een indruk van hun vaderland en van zijn verwoestingen te geven. Wij zullen ze allerminst verstoppen. Zelf zijn ze dol op omgang met menschen en andere kinderen.
Wij zijn thans aan het zoeken naar een school voor Trix en Irene. Maar mogen mijn man en ik dan ook, als ouders, een ernstig beroep doen op de vaders en moeders in Nederland en op allen, die in kinderen zien: Opgroeiende menschen. die met wijsheid moeten worden behandeld. Verwen ze niet. Zeg al de aardige dingen, die U tegen mij over ze zeide, niet in hun bijzijn. Laat hen vrij in hun dagelijksche leventje. Kijk niet naar ze, zoodat ze het merken. Ik herinner me hoe machteloos en rampzalig je je voelt, als kind, wanneer er een groep of menigte menschen naar je „staat te kijken" In één woord: overweldig ze niet door belangstelling en liefde en spring even wijs met ze om — dat vragen wij u dringend — als ware het uw eigen kinderen.
De kinderen voelen zich al heelemaal thuis in ons eigen huis te Soestdijk en zijn verrukt over Nederland. Wanneer ik nu het groote voorrecht heb weer door mijn eigen huis te loopen, waar de oorlog wel niet spoorloos aan is voorbij gegaan, maar dat bewoonbaar is, worden mijn gedachten steeds getrokken naar de vele huizen in Nederland, die in puin liggen, en bij de diepe vreugde van hereeniging in het vaderland, denkt men voortdurend aan de velen, naar wier thuiskomst tevergeefs werd uitgezien, of op wie nog steeds in angst wordt gewacht en met beseft des te meer zijn verantwoordelijkheid tegenover dit alles om dan ook zijn uiterste krachten in te spannen en zijn alles te geven in den wederopbouw van ons aller vaderland. (A.N.P.)
(V. b. 6382 D.)

D. Feest in Soestdijk — De prinsesjes en de schooljeugd —

6 Aug. — De op 2 Aug. in ons land aangekomen prinsesjes werden 4 Augustus door de bevolking van Baarn en Soest ontvangen. Op het paleis Soestdijk vond een onvergetelijk tuinfeest plaats, waarbij de prinsesjes met de schooljeugd speelden. De schooljeugd gaf een ponywagen met Shetlandsche pony ten geschenke. (A.N.P.)
(V. b. 6382 D.)

E. De gezondheidstoestand van H. M. de Koningin —

7 Aug. — De gezondheidstoestand van H. M. de Koningin blijft zeer bevredigend. Toch zal H. M. gedurende de maand Augustus zich nog moeten ontzien en zich van groote vermoeienissen moeten onthouden. Het is de wensch van de Koningin haar eersten verjaardag na de bevrijding in Nederland in alle stilte in haar familiekring door te brengen. (A.N.P.)
(V. b. 6372 A.)

F. Antwoord regeering aan E.V.B.

7 Aug. — De regeeringsvoorlichtingsdienst deelde mede, dat de minister-president op 28 Juli een schrijven richtte aan de Eenheidsvakbeweging, waarin o.m. werd gezegd:
Uw brief, gedateerd 15 Juli 1945, bereikte mij eerst op 21 Juli. Uw schrijven blijft voor ons onbevredigend.
In de vergadering te Rotterdam is trouwens van wege uw organisatie uitdrukkelijk verklaard, dat wat de regeering verlangde, nl. dat u in overeenstemming met het buitengewoon besluit arbeidsverhoudingen u na onderhandelingen bij een beslissing van den Rijksbemiddelaar neerlegt, door u is afgewezen.
In een situatie, als waarin ons volk zich thans bevindt, is leiding van het economisch leven noodzakelijk.
In de eerste plaats beheersching van het prijsniveau. Niet dan met de aller-

uiterste moeite en ten koste van zeer groote financieele offers van het geheele volk, zal het mogelijk zijn de prijzen zoodanig te beheerschen, dat in de naaste toekomst, de arbeidende klasse in staat zal zijn, zich weer een behoorlijk levensonderhoud te verwerven. Vrije prijsvorming is voor het oogenblik ontoelaatbaar.
Het noodzakelijke complement hiervan is, dat ook de vrije loonvorming door middel van strijd eveneens wordt uitgeschakeld. Dit beteekent, dat de overheid niet alleen als richtend, doch op het oogenblik ook als bindend orgaan zal moeten optreden.
Dit beteekent geenszins, dat de organisaties van arbeiders geen wenschen zouden mogen voortbrengen, dat geen besprekingen en onderhandeling zouden kunnen worden gevoerd. Onder de tegenwoordige omstandigheden zullen zij echter, willen zij aan de onderhandelingen deelnemen, moeten aanvaarden, dat, zoo noodig, ten slotte de Rijksbemiddelaars beslissen en dat zij zich dan ook bij de beslissing neerleggen.
(Parool) (V. b. 6382 B.)

Nederland

A. Het Noodparlement —

7 Aug. — Naar de Regeeringsvoorlichtingsdienst meedeelde is in Staatsblad F 131 van 4 Augustus een besluit afgekondigd, hetwelk beoogt de eerste phase van de totstandkoming van een noodparlement te verwezenlijken. Deze phase bestaat uit de zuivering van de in 1940 fungeerende Staten-Generaal. Deze zal geschieden door een commissie van vijf leden, te weten den vicepresident van den Raad van State (voorzitter), de voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer, den voorzitter van de Nationale adviescommissie en den voorzitter van de Groote adviescommissie der illegaliteit. Bij deze zuiveringscommissie kunnen klachten worden ingediend door leden van de Staten-Generaal en van de Nationale-adviescommissie.
De normen voor de zuivering zijn dezelfde als die, van het (gewijzigde) Zuiveringsbesluit voor ambtenaren enz.
Het is de bedoeling, dat de zuiveringscommissie 25 Augustus met haar werk gereed zal zijn; klachten moeten uiterlijk 15 Augustus zijn ingediend.
De aldus gezuiverde Tweede Kamer zal bijeen worden geroepen uitsluitend om te beraadslagen over een door de regeering in te dienen wetsontwerp tot regeling van het Noodparlement. Is dit ontwerp door de Tweede Kamer aanvaard, dan zal de (gezuiverde) Eerste Kamer het behandelen. (N.R.C.)
(V. b. 6347; 6364)

B. De Nederlandsche Rijnvaartbelangen —

8 Aug. — In overleg met de Britsche militaire autoriteiten heeft de Nederlandsche regeering een onder Verkeer en Energie ressorteerende missie naar Duisburg gezonden ter behartiging van de Nederlandsche belangen bij de Rijnvaart. Zij zal o.m. trachten te redden, wat er te redden is van onze binnenschepen, die bij honderdtallen in Duitschland werkloos en voor een deel onbeheerd liggen en Nederlandsche medewerking bewerkstelligen aan de vaart van steenkolen van de Ruhr naar ons land. De berging van onze vaartuigen is ter hand genomen. (N.R.C.)

C. Bestellingen in Amerika —

9 Aug. — Vertegenwoordigers der Nederlandsche regeering hebben aan de F. E. A. verzocht materiaal voor huizenbouw te leveren. Over den aankoop van 200.000 ton vensterglas en 10.800.000 vierkante voet isoleerend materiaal wordt onderhandeld.
De regeeringsvertegenwoordigers stellen een onderzoek in naar de bruikbaarheid en den levensduur van woningen, die uit elkaar kunnen worden genomen. Bestellingen zijn nog niet gedaan.
De voorzitter van den Amerikaanschen oorlogsproductieraad zegde toe, dat de raad tot herstel van het economisch leven in de verwoeste landen zal bijdragen door aanzienlijke hoeveelheden industrieele goederen en transportmiddelen vrij te geven.
Volgens het „Journal of Commerce" wordt de Amerikaansche scheepsbouw gestimuleerd door groote orders van Brazilië en Nederland. (Parool)
(V. b. 6381 D.)

D. Import van auto's —

6 Aug. — De door de Regeering bij de geallieerden aangekochte legerauto's (ongeveer 4000) worden naar Nederland gebracht en de verschillende merken worden voor verdere distributie in handen gegeven aan de importeurs. Alleen zij, die beschikken over een aankoop-vergunning, kunnen deze auto's koopen tegen den door de regeering vastgestelden prijs, waarin een kleine winst voor den importeur is verdisconteerd. Bovendien hebben verscheidene importeurs, naast de regeering, belangrijke orders geplaatst in het buitenland, voornamelijk in Engeland en Amerika. Het eerste contingent nieuwe personenauto's wordt per s.s. Batavier in de tweede helft van September in Rotterdam verwacht, afkomstig uit Engeland. Wat de prijzen betreft, een auto, die voor den oorlog ongeveer ∫ 2000 kostte, zal nu komen op ∫ 2500 tot ∫ 3000.
(Maasbode) (V. b. 6381 E.)

E. Liquidatie N.A.F. —

31 Juli — Dr. Ir. A. H. W. Hacke, directeur-Generaal van den Arbeid, is benoemd tot liquidateur van het Nederlandsch Arbeidsfront. Een commissie van advies o.a. gevormd uit werkgevers en werknemers staat hem ter zijde.
(Volkskrant) (V. b. N.A.F. 6035)

F. Arbeidsdienst kostte *f* 45 millioen

6 Aug. — „Commentaar" deelde mede, dat de Nederlandsche Arbeidsdienst, die bij K.B. van 10 Sept. 1944 werd ontbonden, 45 millioen gulden gekost heeft. Elke arbeidsman kostte per jaar 3000 gulden. (Vrije Volk)
(V. b. A.D. 6003)

G. Band tusschen N.V.V. en S.D.A.P. verbroken —

6 Aug. — In een 5 Aug. te Rotterdam gehouden rede heeft de voorzitter van het N.V.V., de heer E. Kupers, gezegd, dat de band tusschen S.D.A.P. en N.V.V. verbroken zal worden, teneinde menschen van elke godsdienstige en politieke richting in staat te stellen lid van het N.V.V. te worden.
Hij besprak voorts de hechte samenwerking, welke in den bezettingstijd ontstond met de confessioneele vakbeweging en wees er op, dat de kleine vakcentrales, zooals het N.A.S. niet meer opnieuw aan het werk zullen gaan. (N.R.C.)
(V. b. S.D.A.P. 6382 H.)

H. Manifest der Communistische partij —

8 Aug. — De onlangs door een conferentie van Nederlandsche Communisten benoemde Partijraad heeft een Manifest gericht tot de leden der Waarheid-beweging en tot het Nederlandsche volk.
In dit document wordt uiteengezet, waarom de Communistische Partij terugkeert, er worden richtlijnen ontwikkeld voor een program, er wordt gewezen op de noodzakelijkheid van eenheid der arbeidersbeweging en van samenwerking der democratische krachten in ons land, als voorwaarde voor de snelle wederopbouw van een vooruitstrevend Nederland. (Waarheid)

I. De Koninklijke in 1944 —

De productie aan ruwe olie beliep 228.9 mill. t. of 626.000 t. per dag (1941: 191.3 mill. en 524.000). De Shell mijen in de V. S. leverden 80% meer vliegtuigbenzine van 109 octaan af dan in 1943. De raffinaderij op Curaçao is verbouwd, zoodat deze de huidige productie van 13.000 barrels per dag aan het einde van dit jaar tot 18.000 barrels zal zijn opgevoerd. In Venezuela zal een raffinaderij met een capaciteit van 40.000 barrels per dag worden gebouwd. Voor de vervaardiging van synthetische rubber en plastische stoffen werden procedé's uitgewerkt en gedeeltelijk toegepast. Van de scheepsruimte van 1939 ging 38½% verloren. Aan dividenden werd ∫ 32.073.000 ontvangen.
(Tijd - Ec. Nieuws 31 Juli)

J. De Nederlandsche Spoorwegen — voorloopig overzicht oorlogsschade — toekomstplannen — vergelijking met „Deutsche Reichsbahn" —

8 Aug. — De directeur-generaal der N.S. heeft een voorloopig overzicht gegeven van de schade door het spoorwegbedrijf geleden. Was het toen het, juist voor den oorlog zijn honderd-jarig bestaan vierde, een model-bedrijf, thans na 5 jaar bezetting is het teruggezakt tot het peil van 76 jaar geleden.
Van de 865 locomotieven zijn er 562 weg, 221 thans bruikbaar. De rest zwaar beschadigd.
Van het electr. materiaal 77% weg; van de 133 gestroomlijnde electr. treinstellen 65% weg; van de hier gebleven 46 zijn er 7 bruikbaar; de overige zijn grootendeels zwartgeblakerde geraamten. Van de 57 Diesel-electr. treinen over 33, daarvan zullen er 10 binnenkort hersteld zijn, terwijl van 23 niet veel meer staat dan onderbouw en chassis. Van de goederenwagons 65 % verdwenen. 20 % van de stations ernstig beschadigd; 40 % der seinhuizen en meer dan 50 % der draaischijven vernield; 870 km spoor opgebroken en weggevoerd; de geheele voorraad rails, 9000 ton (voor een afstand van pl.m. 200 km) en dwarsliggers (400.000 stuks) werden gestolen; 90 % van de electr. bovenleidingen werd gestolen; 80 % van de onderstations (waar de electr. wisselstroom in gelijkstroom wordt omgezet) is leeg; de werkplaatsen zijn volkomen leeggeplunderd. Van de spoorbruggen is 75 % zwaar beschadigd. Alleen op de lijn 's-Hertogenbosch—Lage Zwaluwe, zijn 90 bruggen verwoest. De totale schade is nog niet te overzien, maar bedraagt minstens eenige honderden millioenen.
Het aantal treinkilometers per dag bedraagt: 12.000 voor reizigers, 23.000 voor goederen tegen resp 120.000 en 30.000 voor den oorlog. Verder worden 400 bus-kilometers afgelegd. Tegenover een productie in onze mijnen van 12.000 ton per dag, staat thans een vervoer per trein van 18.000 ton, zoodat de voorraad steenkolen in Limburg dagelijks met 6000 ton vermindert.

Bij de vernieuwing van de spoorwegen, zal tot een zeer uitgebreide electrificatie worden overgegaan. Op alle lijnen van beteekenis zullen electr. treinen komen te rijden met een snelheid van meer dan 150 km per uur. Dit alles is echter nu nog toekomstmuziek. De hoeveelheid gestolen goed, die terugkomt is onbeteekenend. We hebben — aldus Ir. Hupkes — niet eens gelegenheid gehad om na te gaan, wat er zich van ons materiaal nog in Duitschland bevindt.

Naar de „News Chronicle" eenigen tijd geleden meldde, schijnt het wagenpark van de „Deutsche Reichsbahn" er zeer goed voor te staan.

Niettegenstaande de verliezen door de zware geallieerde bombardementen was het locomotieven- en wagenpark der Duitsche spoorwegen in 1945 veel grooter dan voor den oorlog. In Maart van dit jaar had de „Reichsbahn" 25.487 locomotieven, met inbegrip van de 4742, die uit Rusland waren gehaald in den tijd der „distanciëringen". Dit is 4000 meer dan in 1938. In Januari 1945 had Duitschland bijna 80.000 wagens meer dan in 1938. (Vrije Volk.)

(V. b. 6356)

Nederland

A. Paarden terug uit Duitschland

8 Aug. — Kapitein F. J. M. Roelvink van den veeartsenijkundigen dienst van het Nederlandsche leger heeft een vertegenwoordiger van de Britsche en Amerikaansche missies in Nederland er van in kennis gesteld, dat in totaal 2150 paarden, 950 wagens en 1911 stuks paardentuig, welke door de Wehrmacht naar Duitschland waren vervoerd, door de geallieerde militaire autoriteiten in het tijdperk van 21 Juli tot 1 Augustus aan het Nederlandsch militair gezag zijn teruggegeven.

Kapitein Roelvink heeft als de Nederlandsche vertegenwoordiger van de Nederlandsch - Geallieerde inspectiecommissie, de paarden uit de ongeveer 5000 dieren, die door de geallieerde strijdkrachten te Plaggenburg in Duitschland verzameld waren, uitgezocht. Volgens zijn verklaring waren de Nederlanders erg tevreden met de resultaten.

De paarden zijn aan het M.G. overgedragen, onder toezicht van kol. W. Chr. Posthumus Meyjes, commissaris-generaal der Nederlandsche economische belangen in Duitschland. Vervolgens werden zij in groepjes naar zeven centra afgevoerd ter distributie onder diegenen, wier paarden door de Wehrmacht waren gestolen.

(A.N.P. - Parool) **(V. b. 6372 E.)**

B. 400.000 Nederlanders waren naar Duitschland gedeporteerd — Het lot der joden —

8 Aug. — Het aantal naar Duitschland gedeporteerden wordt op ongeveer 370.000 à 400.000 geraamd. Tot 4 Augustus j.l. werden op het bureau van het militair gezag 261.208 gerepatrieerde Nederlanders geregistreerd. Van de in Duitschland overledenen werden tot dusverre 6.100 geregistreerd.

In Zweden bevinden zich nog 1076 Nederlanders. Verder nog een aantal in Denemarken, Zwitserland en Afrika.

Het aantal Nederlanders, dat naar Duitschland werd gevoerd, en waarover geen gegevens beschikbaar zijn, wordt op 65.000 getaxeerd. Een groot gedeelte hiervan zal overleden zijn. Een belangrijk aantal zal evenwel nog uit het Russische gebied komen. Eerst hebben de Russen medegedeeld, dat het repatrieeren van Nederlanders geen probleem was, daar het er slechts 1000 zouden zijn. Thans echter maken zij gewag, dat nog een 15.000 à 20.000 Nederlanders in de Russische zône zouden vertoeven.

Zij moeten zich naar de Westelijke demarcatielijn begeven. Zij zullen aldaar tegen Russische repatrieerenden worden uitgewisseld. Helaas lieten de Russische autoriteiten geen Nederlandsche verbindingsofficieren toe. Dit is te wijten aan het feit, dat de Nederlandsche S.S. — die in Rusland heeft gevochten — door haar gedragingen en misdaden, den Nederlandschen naam in Rusland bijzonder heeft geschaad. Vandaar, dat de Russen een zeker wantrouwen aan den dag leggen voor alles wat Nederlandsch is.

6 Aug. — Volgens een globale raming van de zijde van den repatrieeringsdienst wordt het aantal van naar Duitschland gevoerde Nederlandsche Joden op 110.000 personen getaxeerd. Hiervan zijn vermoedelijk 80.000 om het leven gekomen. Het zal jaren duren, alvorens precies kan worden medegedeeld, hoeveel Nederlandsche Joden in Duitschland zijn gestorven. (A.N.P.)

C. Territoriale bevelhebber hoofd Korps Gezagstroepen —

3 Aug. — Aan het hoofd van het Korps Gezagstroepen is gesteld de Territoriale Bevelhebber in Nederland (T. B. i. N.). Zoolang de uitoefening van den bijzonderen staat van beleg aan den chef staf militair gezag is opgedragen zal Generaal-Majoor Kruis optreden als territoriaal bevelhebber. Zoodra de staat van beleg wordt opgeheven, zal deze functie uitgeoefend worden door Luitenant-Kolonel V. E. Nierstrasz. (A.N.P.)

(V. b. 6382 C.)

België

D. Monetaire maatregelen —

21 Juli — Reeds in Oct. 1944 heeft de Belgische regeering drastische maatregelen genomen, teneinde de financieele positie te herstellen en de koopkracht van den franc te stabiliseeren. Bij besluit van 6 Oct. werd bepaald, dat de bankbiljetten van 100, 500, 1.000 en 10.000 frs. opgehouden hadden wettig betaalmiddel te zijn en door biljetten van een nieuw type werden vervangen. Ieder gezinshoofd kon onmiddellijk een bedrag van ten hoogste 2.000 frs. per gezinslid inruilen. Het overige bezit aan oude bankbiljetten moest worden gedeclareerd en later ingeleverd. De gedeponeerde biljetten werden op een speciale rekening gecrediteerd, waarvan 40% „tijdelijk niet beschikbaar" en 60% „geblokkeerd" is. Deze 60% zal aan de circulatie onttrokken blijven en worden omgezet in een gedwongen leening, die voorloopig onverkoopbaar is. De rentevoet dezer leening zal aanvankelijk 1 of 1½% bedragen en geleidelijk opklimmen tot 3 of 3½% per jaar. Voor deposito-rekeningen en rekeningen-courant bij credietinstellingen zijn overeenkomstige maatregelen getroffen, met dien verstande, dat de rekeninghouder vrij kan beschikken over een bedrag gelijk aan zijn tegoed op 9 Mei 1940. Was zijn tegoed hooger, dan werd van het overschot eveneens 40% tijdelijk niet beschikbaar en 60% geblokkeerd verklaard. Depositocertificaten aan toonder moesten binnen 30 dagen worden omgezet in een deposito op naam en werden overeenkomstig behandeld.

Alle niet ingeleverde bankbiljetten of niet omgezette deposito-certificaten werden vervallen verklaard ten gunste van den Staat. Een bedrag van 10 milliard werd niet gedeponeerd. Vermoedelijk zal dit bedrag nog verminderen tengevolge van latere deponeering van oude bankbiljetten in het buitenland, voorzoover deze bankbiljetten als bonafide bezit zullen worden erkend. De bankbiljetten-circulatie is door deze maatregelen aanvankelijk teruggebracht tot 25 milliard, maar nam inmiddels weer tot 50 milliard toe; hierin is evenwel begrepen een bedrag van ca. 12 milliard aan betalingen voor en aan de Geallieerde legers, welk bedrag is gedekt door vorderingen in dollars en ponden. Gelijktijdig met bovenstaande maatregelen werd de aangifte gelast van Belgische en buitenlandsche effecten, vorderingen in vreemde munt en buitenslands gelegen roerende en onroerende goederen. Levensverzekerings- en lijfrentecontracten, voorzoover na 9 Mei 1940 aangegaan of verhoogd, moesten eveneens worden aangegeven. Alles wat niet aangegeven is wordt verbeurd verklaard ten gunste van den Staat.

Effecten kunnen niet meer worden verhandeld, tenzij zij worden gedeponeerd bij de bank, aan welke de vereischte aangifte werd gedaan en de opbrengst bij verkoop moet door deze bank op een geblokkeerde rekening worden gecrediteerd. Dezelfde bepalingen gelden bij terugbetaling en uitloting. Het tegoed op de geblokkeerde rekening mag alleen worden gebruikt voor den aankoop van effecten, welke op hun beurt geblokkeerd blijven behoudens verkoop en wederbelegging in geblokkeerde rekening. De opbrengst van de vervreemding, terugbetaling of uitloting staat slechts dan ter vrije beschikking van den rechthebbende, wanneer kan worden bewezen, dat de effecten sedert een vroegeren datum dan 10 Mei 1940 aan hun tegenwoordigen bezitter hebben toebehoord.

(Fin. Dgb. - Ec. Nieuws)

E. Van Acker over herleving van het V.N.V. - Para-militaire organisatie in Vlaanderen —

6 Aug. — Van Acker, de Belgische minister-president heeft met de leiders van de Socialistische partij een bespreking gehad, waarbij de toestand besproken werd, die voortvloeit uit de bekendmaking dat een officieuse royalistische para-militaire organisatie in wording is in het Vlaamsch sprekend gedeelte van België.

De minister-president deelde zijn collega's mede, dat de toestand nog niet ernstig was, maar ernstig zou kunnen worden, indien men er niet in slaagde de algemeene ontevredenheid — betrekking hebbend op den economischen toestand — te verminderen.

Men is algemeen van meening, dat deze organisatie het begin is — of de organisatoren het al dan niet wenschen — van een poging tot weder-oprichting van het oude Vlaamsch Nationaal Verbond (V.N.V.). Deze partij, die voor den oorlog in Vlaanderen heel sterk was, verloor al zijn prestige door zijn bereidheid met de Duitschers samen te werken, maar het Vlaamsch Nationalistisch gevoel — al dan niet loyaal tegenover het begrip van een Vereenigd België — bestaat nog en het is slechts natuurlijk dat het tracht een meer solide uitlaat te krijgen. Of het zich zelf echter goed zal doen door gemeene zaak te maken met Koning Leopold en of het Koning Leo-

pold hiermee goed zal doen, staat nog te bezien.
De koningskwestie heeft er ongelukkigerwijze zeer toe bijgedragen de tegenstelling tusschen het in hoofdzaak anti-Leopold gerichte Wallonië en het in hoofdzaak royalistische Vlaanderen te verscherpen. (Manchester Guardian)
(V. b. V.N.V. 5964 A.)

België

A. Regeeringsverklaring - Verkiezingen - Finantieele zuivering - Kolenproductie - Handelspolitiek - Vertrouwensvotum —

7 Aug. — De Belgische premier Van Acker heeft in de kamer van afgevaardigden een regeeringsverklaring afgelegd. Hij zelde o.m.: Het aanleggen van verkiezingslijsten zal worden bespoedigd en de regeering zou de kamer vragen het reeds uitgewerkte ontwerp, dat er hoofdzakelijk toestrekt de buiten-de-wet geplaatsten hun stemrecht te ontnemen, goed te keuren. Het ware onbillijk, dat zij, die twijfel hebben gekoesterd omtrent 's-lands lotsbestemming tijdens den oorlog, vergunning zouden krijgen, zijn toekomst te beïnvloeden. Het administratief en rechtelijk werk zal begin Maart klaar zijn. Op dat tijdstip zullen de verkiezingen plaats hebben. De regeering zal eerst en vooral het werk der finantieele zuivering, dat sedert tien maanden wegens politieke crisissen werd vertraagd, voltooien. Sprekende over de moeilijkheden in de kolenproductie, zeide Van Acker, dat een beslissende poging om de werkkracht op te voeren door aanwending van Duitsche krijgsgevangenen en door een beroep te doen op buitenlandsche arbeiders, thans wordt doorgevoerd. Hij zeide, dat met ingang van October zal worden aangevangen met de maandelijkschе uitdeeling van huiskolen. Aangaande textielpositie deelde Van Acker mede, dat met ingang van September tamelijk groote hoeveelheden goederen ter beschikking zullen worden gesteld, van hen, wier inkomsten minder dan frs. 36.000 per jaar bedragen. Zonder voorals nog een volkomen terugkeer tot de handelsvrijheid te kunnen beloven, zal de regeering trachten, zoo spoedig mogelijk sommige belemmeringen op te heffen. Zij is van plan, de regeling betreffende de in- en uitvoer vergunningen gemakkelijker te maken door de tijdens de bezetting ingevoerde regelingen betreffende de handelspolitiek af te schaffen en vrije inschrijvingen in de handelsregisters toe te staan. In den landbouw zal de terugkeer tot vrijheid trapsgewijs geschieden. Ten aanzien van de salarissen van ambtenaren zal de regeering over gaan tot een volledige herziening. Ten aanzien der administratieve zuivering, zeide Van Acker, dat de regeering er voor zal zorgen, dat de groote schuldigen onmiddellijk en onmeedoogend worden vervolgd. Voorts deelde Van Acker mede, dat het Belgische leger aan de bezetting van Duitschland zal deelnemen. De regeering is van meening, dat opschortingen, methodes en kader van het leger dienen te worden verjongd. De Belgische officieren en soldaten, die in de geallieerde legers ingelijfd worden zullen zich binnenkort bij de Belgische troepen komen voegen en de soldaten, die in Ierland verblijven, zullen weldra naar hun eigen land terugkeeren. De regeering is ook voornemens de democratie krachtig te verdedigen en pogingen van neo-fascisme, om het even van welken kant ze komen, te beteugelen.
Na een debat van twee dagen over de regeeringsverklaring, heeft de Belgische kamer haar vertrouwen uitgesproken in het gewijzigde kabinet-Van Acker. De katholieke fractie stemde unaniem tegen de regeering. (Reuter - A.N.P.)
(V. b. 6384 B.)

B. Belgisch-Nederlandsche betrekkingen —

6 Aug. — Tijdens de vergadering van de kamercommissie voor buitenlandsche zaken stelde een lid aan den heer Spaak eenige vragen aangaande de Belgisch-Nederlandsche grensstreek. Hij zeide, dat er tusschen beide landen een overeenkomst zou moeten worden gesloten in den geest van het Fransch-Belgische accoord inzake grensarbeiders.
Verder werd op een nieuw cultureel accoord tusschen Nederland en België aangedrongen.
De minister zeide, dat de verbetering van de relaties met Nederland nogal moeilijk was tengevolge van den chaotischen toestand, waarin de Nederlandsche politiek zich bevindt. (N.R.C.)

C. Ruim 2000 Belgische collaborateurs ter dood veroordeeld —

3 Aug. — Volgens officieele mededeeling werden reeds 2117 collaborateurs ter dood veroordeeld. Meer dan 16.000 Belgen zijn schuldig bevonden aan collaboratie en 200 zijn tot levenslange gevangenisstraf veroordeeld. In de afgeloopen tien maanden zijn 70.000 personen, die verdacht werden van collaboratie, gearresteerd.
(Trouw)

Britsch-Indië

D. Verklaring van Nehroe - Zuid-Aziatische Statenbond —

4 Aug. — Pandit Jawajarlal Nehroe, de leider van het Voorindische congres, heeft zich uitgesproken voor de stichting van een Zuidaziatische statenbond, omvattende Indië, Iran, Afghanistan, Irak, Siak en Birma. Nehroe gaf te kennen, dat het congres tegenstander is van verdeeling van Indië en wel om economische en militaire redenen. De kleine staten, aldus Nehroe, hebben geen toekomst; zij zullen niet meer zijn dan vazal-staten, zooals bijv. Irak en Iran, die slechts in naam souverein zijn.
Behalve Rusland, zoo ging Nehroe verder, kan geen land ter wereld zich waarlijk vrij noemen, ook Engeland niet. Thans willen de groote mogendheden „statenbonden van bondsstaten" (federations of confederation) vormen. Zoolang dit niet geschiedt, zal de wereld niet gevrijwaard zijn tegen oorlog. In de wereld van heden bestaan slechts twee groote mogendheden: Rusland en de Vereenigde Staten. Er komen er twee bij: Indië en China. Een vijfde zal er niet zijn. (Reuter)

Denemarken

E. Inwisseling bankbiljetten —

Alle bankbiljetten moeten van 23 Juli af ter inwisseling worden aangeboden. Men beoogt hiermede o.a. een confiscatie van winsten tijdens de bezetting door arbeid voor de Duitschers gemaakt. Het maximum kassaldo aan nieuwe bankbiljetten bedraagt 500 kr. Aandeelen en obligaten moeten ter registratie worden aangeboden. Voorts zullen spaar- en bankrekeningen worden nagegaan. Eveneens moet alle kapitaal, voorzoover dit de 10.000 kr. te boven gaat, worden aangemeld. Er zijn reeds nieuwe bankbiljetten tot een bedrag van 1,2 mrd kr. gedrukt.
(Times - Ec. Nieuws)

Duitschland

F. Oorlogsverliezen —

Het Duitsche leger, de Duitsche marine en de luchtmacht hebben 4.064.438 man verloren tusschen het begin van den oorlog en 30 November 1944. Hiervan zijn de gewonden, die weer in dienst terugkeerden, uitgezonderd. De cijfers omvatten dooden, vermisten, gevangenen en gewonden, die hun ontslag kregen door blijvende invaliditeit.
De slag tegen Rusland alleen kostte het Duitsche leger 1.419.000 gesneuvelden en 907.000 vermisten of gevangenen. Aldus de bewijsstukken, die in Berlijn in beslag zijn genomen. A.P.

G. De behandeling der Duitschers - Eisenhower en Montgomery tot het Duitsche volk —

7 Aug. — Montgomery en Eisenhower hebben 6 Aug. door de radio toespraken gericht tot het Duitsche volk, elk in zijn eigen gebied. Eensgezind verklaarden zij, dat de Duitschers zullen worden verlost van de ellende der werkloosheid en van de vrees voor de toekomst. Zij krijgen vrijheid van drukpers en zullen zoowel vakvereenigingen als democratische politieke partijen mogen vormen. Hun zelfbestuur zal op democratischen grondslag worden hersteld. De rechtspraak zal worden georganiseerd in overeenstemming met de principes der democratie op den grondslag van gelijk recht voor alle burgers. Anderszijds zullen ontwapening en „denazificatie" verder worden doorgevoerd. De aanstaande winter zal moeilijk worden. Er zal tekort heerschen aan levensmiddelen en brandstof. Vervoer en distributie zullen niet functionneeren zooals 't moet. De Duitschers zullen al hun krachten moeten inspannen om zichzelf te helpen.
Montgomery heeft nog gezegd, dat, nu zijn soldaten met de burgers mogen spreken, het contact beter zal worden en de Engelschen de Duitsche problemen gemakkelijker zullen kunnen begrijpen.
(N.R.C.)

H. Grensincident Venlo 1940 —

3 Aug. — Majoor Stevens en Kapt. Best, officieren van de Britsche legatie in den Haag die in Maart 1940 door S.S. bij Venlo werden ontvoerd zijn levend in Duitschland aangetroffen.
(Daily Telegraph)
(V. b. 4160 B.)

Engeland

I. Kabinet volledig —

7 Aug. — Aan de reeds gepubliceerde ministerlijst kunnen nog worden toegevoegd de namen van George Tomlinson als Minister van Openbare Werken, Lewis Silkin als Minister van Uitbreidingsplannen voor Stad en Land, James Griffith als Minister van Nationale Verzekering. Lord Winster krijgt het Ministerie van Burgerlijke Luchtvaart, terwijl het Ministerie van Voorlichting onder J. E. Williams komt. Lord Listowel wordt Postmeester-generaal, H. W. Shawcross en Majoor Frank Soskice respectievelijk Procureur-generaal en Advoc.-generaal. Het aparte departement van Overzeesche Handel is opgeheven en wordt nu een afdeeling van het Ministerie van Handel onder H. A. Marquand, vroeger adviseur van arbeidszaken in Ministerie van Productie en een zeer bereisd economisch deskundige. Alles bij elkaar gerekend telt Attlee's regeering nu 68 leden. Het eigenlijke kabinet bestaat, de Premier

inbegrepen, uit 20 leden. Binnen dit kabinet zal nog een „inner-council" van 7 leden functionneeren, bestaande uit Bevin (Buitenlandsche Zaken), Morrison (Minister zonder Portefeuille en leider van het Lagerhuis), Greenwood (lordzegelbewaarder), Sir Stafford Cripps (Handel), Balton (Financiën), lord Jowitt (Lord Kanselier) en natuurlijk Attlee zelf. Het kabinet is voor het eerst bijeengekomen om te beginnen met het opstellen van het programma van het eerste jaar van Labour's „Vijf-jarenplan".
(Parool) **(V. b. 6384 G.)** (Parool)

Engeland

A. Engeland en Griekenland — Telegramwisseling Attlee-Damaskinos —

8 Aug. — De teksten zijn gepubliceerd van de telegrammen gewisseld door Attlee en den Griekschen regent Damaskinos. Attlee's boodschap onderstreept de belangstelling die de Britsche regeering koestert voor „den bijstand aan het Grieksche volk bij de vorming van zijn toekomstig regime en regeering in vrijheid en rust", „Wij hopen dat de overeenkomst van Varkiza volledig wordt uitgevoerd en het spijt ons dat er meldingen zijn van excessen van de rechterzijde in strijd met deze overeenkomst. Wij achten het van belang dat de regeering van admiraal Voulgaris de maatregelen uitvoert die zij heeft genomen om schendingen van de overeenkomst door extremisten van links of van rechts te voorkomen."
Aartsbisschop Damaskinos zeide in antwoord: „De beginselen van vrije en maatschappelijke rechtvaardigheid, waarvan gij heden de voorvechters zijt, moeten wel den steun ontvangen van allen die van goeden wil zijn en die het geweld en de uitspattingen van extremisten haten en veroordeelen." (Reuter)
(V. b. Grienkenl. 6387 A.)

Frankrijk

B. Oorlogsverliezen - Verhouding militairen-burgers 1 op 2 - Herstelbetalingen tot dekking van pensioenen enz. —

4 Aug. — Uit het regeeringsrapport over de oorlogsschade, dat zal voorgelegd worden aan de commissie van herstelbetalingen te Moskou, blijkt dat gedood werden: 450.000 burgers en 200.000 militairen; gewond werden burgers: 350.000 en militairen: 230.000.
Frankrijk zal 359.111 millioen francs als minimum herstelbetaling eischen, tot dekking van pensioenen, rechtstreeksche uitkeeringen en verschillende dringende betalingen aan civiele en militaire slachtoffers of aan hun bloedverwanten, aldus het rapport.
De Fransche regeering is uitgenoodigd zitting te nemen in de commissie voor herstelbetalingen te Moskou.
(Reuter - A.F.P.)
(V. b. Fin. Frankr. 6385.)

C. Betrekkingen met Spanje - Assemblée consultatieve gesloten —

3 Aug. — De commissie voor buitenlandsche aangelegenheden van de Assemblée Consultatieve heeft een motie aangenomen, waarin de Fransche regeering wordt verzocht, de diplomatieke betrekkingen met het Spanje van Franco te verbreken. Tevens wordt hierin aan de Fransche regeering verzocht, stappen te ondernemen bij de regeeringen van Engeland, Amerika en Rusland, teneinde haar steun te verleenen aan een republikeinsche Spaansche regeering, die, naar gezegd werd, op het oogenblik wordt samengesteld. (Reuter)

Onder voorzitterschap van Felix Gouin en in tegenwoordigheid van Generaal de Gaulle heeft de Assemblée Consultative haar laatste bijeenkomst gehouden. In een slotwoord zeide de voorzitter, dat de Assemblée diensten bewezen heeft aan de regeering en aan Frankrijk. Zij heeft alle vitale vraagstukken besproken, die voorwaarde vormen voor het bestaan van een natie. (A.F.P.)

D. Verkiezingen in September en October —

8 Aug. — Door den ministerraad zijn de data voor de verkiezingen als volgt vastgesteld: departementsverkiezingen op 23 en 30 September, referendum en algemeene verkiezingen op 21 October. Bij dit referendum zal de vraag worden voorgelegd: „Wenscht gij terugkeer van de oude grondwet (van 1875) of wilt gij verkiezingen voor een nieuwe constitueerende vergadering?"
Indien de meerderheid van het land zich uitspreekt voor terugkeer van de oude grondwet zullen de verkiezingen voor kamer en senaat worden gehouden. Indien de meerderheid een nieuwe constitueerende vergadering wenscht, zullen de verkiezingen de samenstelling dier vergadering bepalen. (A.F.P. - Reuter)
(V. b. 6386 A.)

E. Gemeenteraadsverkiezingen in Algerije —

6 Aug. — De Algerijnsche gemeenteraadsverkiezingen hebben een belangrijke verschuiving naar links te zien gegeven. De linksgerichte verzetsbeweging France Combattante heeft een beslissende meerderheid behaald. De verkiezingen zijn in volstrekte kalmte gehouden. (Reuter)

Internationaal

F. Internationale organisatie der opvoeding —

8 Aug. — In Engeland werden ontwerpen gepubliceerd voor een opvoedkundige en cultureele organisatie der vereenigde volkeren, die zijn voorgelegd aan de regeeringen. Zij zullen een grondslag vormen voor de besprekingen op de conferentie die op 1 November in Londen zal worden gehouden. De organisatie zal bestaan uit een algemeene vergadering, een uitvoerend lichaam en een secretariaat. Alle vereenigde volkeren zenden automatisch afgevaardigden naar de algemeene vergadering, andere landen kunnen toegelaten worden. De ontwerpen werden voorbereid op een conferentie van geallieerde ministers van opvoeding. De Sovjet-Unie, China, Indië en de Engelsche dominions hadden waarnemers gezonden. De voornaamste programmapunten zijn: Het bevorderen van overleg tusschen de leiders op opvoedkundig en cultureel gebied van alle vredelievende landen. Uitwisselen van ideeën door scholen, universiteiten, bibliotheken, pers, radio en andere opvoedkundige en wetenschappelijk onderzoek bevorderende lichamen. Uitwisseling van onderwijskrachten, studenten en andere cultureele werkers. Stimuleeren van onderzoek en studies op opvoedkundig en cultureel gebied. Hulp aan landen om hun cultureele en opvoedkundige werkzaamheden te ontplooien.
(Parool)

G. Berechting oorlogsmisdadigers

9 Aug. — De groote oorlogsmisdadigers uit den Europeeschen oorlog zullen berecht worden voor een internationaal militair gerechtshof te Berlijn.
Tien nationaal-socialistische leiders, die verantwoordelijk geacht worden voor dezen oorlog, zullen, volgens A.F.P., als eersten verschijnen voor het gerechtshof te Neurenberg.
Het zijn: Göring, Von Ribbentrop, Von Papen, Rosenberg, Keitel, Robert Ley, Julius Streicher, Seys-Inquart, Herman Frank, de protector van Tsjecho-Slowakije, en Jodl.
Het Hof zal de oorlogsmisdadigers berechten, wier misdaden niet aan een bepaalde plaats zijn gebonden. Dit Hof zal bestaan uit vier leden, vertegenwoordigers van Groot-Brittannië, de V. S., Rusland en Frankrijk — aldus het in Londen bereikte accoord.
(Tijd - Reuter)

Joego-Slavië

H. Tito contra Monarchie - Amnestie —

8 Aug. — Tito, de Zuidslavische maarschalk, heeft zich in zijn voorzittersrede op het congres van het volksfront uitgesproken voor een republiekeinschen regeeringsvorm. Hij beschuldigde den koning van samenwerking met de door de Duitschers aangestelde regeering en van openlijken steun aan de Chetniks, die steeds den vrijheidsstrijd der partisanen hadden trachten te belemmeren. De houding van Prins Paul, den voormaligen regent is thans een punt van onderzoek van de Zuidslavische commissie inzake oorlogsmisdaden.
Het voorloopig parlement van Zuidslavië heeft een wet aangenomen, waarin amnestie wordt verleend aan duizenden, die wegens collaboratie en dergelijke delicten in hechtenis zijn genomen of reeds zijn veroordeeld. Zij worden dadelijk in vrijheid gesteld. Uitgesloten zijn de Oestatsji (Kroatische terroristen), de troepen van Ljotitsj (Nazi-guerilla, de voornaamste leden van den „Kulturbund", leden van de Gestapo en andere fascistische politie-organisaties en de oorlogsmisdadigers. De Tsjetniks, de troepen van Mihailowitsj, vallen wel onder de amnestie. **(V. b. 6387 E.) (N.R.C.)**

Oostenrijk

I. Los van Duitschland - Inrichting van bestuur —

8 Aug. — In een communiqué, dat te Washington is verstrekt, wordt de opzet gegeven van het Oostenrijksch bestuursapparaat. Het is de bedoeling, dat een intergeallieerde contrôlecommissie de mogelijkheid zal voorbereiden om te komen tot de instelling van een vrijgekozen Oostenrijksche regeering. Voor alles moet de definitieve scheiding van Oostenrijk en Duitschland geregeld worden, daarna kan zoo spoedig mogelijk een centrale Oostenrijksche regeering worden gevormd. Inmiddels wordt gestreefd naar een uniform gezag in de vier bezettingszônes, door de instelling van een geallieerden gezagsraad, waarin zitting zullen hebben vier militaire commissarissen, in wier handen de hoogste leiding gelegd is. Voor het nemen van beslissingen is eenstemmigheid vereischt. Het bestuur van Weenen wordt aan een bijzonder intergeallieerd bestuurslichaam opgedragen, bestaande uit vier militaire commandanten en ondergeschikt aan den geallieerden gezagsraad. (A.F.P.)

Het Communiqué van Potsdam I

Principes van Duitschland's behandeling

Londen, 3 Aug. (Reuter) — Het op 2 Augustus verstrekte 7000 woorden omvattend communiqué over de conferentie der „Big Three" te Potsdam deelde mede, dat besloten is tot de vorming van een raad van ministers van Buitenlandsche Zaken ter voorbereiding van de vredesverdragen met de verslagen landen en tot het ontwerpen van plannen voor een vreedzame regeling met Duitschland, „wanneer een voor dit doeleinde geschikte Duitsche regeering zal zijn tot stand gekomen". Deze raad zal zijn samengesteld uit de ministers van Buitenlandsche Zaken van het Vereenigd Koninkrijk, Rusland, China, Frankrijk en de Ver. Staten met voor elk land een hooggeplaatst vervanger, teneinde de continuïteit te verzekeren. Normaal zal deze raad te Londen bijeenkomen en de eerste vergadering zal gehouden worden op of voor 1 September. Het secretariaat zal permanent gevestigd zijn in Londen. Naast de regeling van den vrede kunnen ook andere aangelegenheden door de regeeringen van deze vijf landen aan den raad worden voorgelegd. Buiten de vijf genoemde staten kunnen andere landen worden uitgenoodigd om in den raad te worden vertegenwoordigd, wanneer aangelegenheden, op hen betrekking hebbende, besproken worden, en Frankrijk zal deelnemen aan de vredesonderhandelingen met Italië. China en Frankrijk, die niet te Berlijn waren vertegenwoordigd, zijn uitgenoodigd tot dezen raad toe te treden, maar de „Big Three" van Berlijn behouden het recht om onderling overleg te plegen. De Europeesche commissie van advies wordt ontbonden en haar werkzaamheden gaan over op de geallieerde raden van contrôle in Berlijn en Weenen.

Op deze conferentie, zoo verklaart het communiqué, is overeenstemming tot stand gekomen ten aanzien van de politieke en economische beginselen eener gecoördineerde geallieerde politiek jegens het verslagen Duitschland. De bedoeling van deze overeenstemming is, de Krim-verklaring over Duitschland ten uitvoer te leggen. Het Duitsche militarisme en nationaal-socialisme zal worden uitgeroeid. Het is niet de bedoeling der geallieerden, het Duitsche volk te vernietigen of tot slavernij te brengen. Het is hun bedoeling dat het Duitsche volk de gelegenheid zal worden gegeven om zich voor te bereiden op een lateren wederopbouw van zijn leven op democratischen en vredelievenden grondslag. Wanneer zijn eigen pogingen gestadig op dit doel worden gericht, zal het te zijner tijd mogelijk zijn dat het zijn plaats inneemt onder de vrije en vredelievende volkeren der wereld.

Politieke beginselen —

1) Het gezag in Duitschland wordt uitgeoefend door de opperbevelhebbers der Amerikaansche, Britsche, Russische en Fransche troepen, op instructies hunner regeeringen, elk in zijn eigen bezettingszône en eveneens gezamenlijk als leden van den contrôle-raad.

2) Voorzoover uitvoerbaar, zal er eenheid bestaan in de behandeling van de Duitsche bevolking in geheel Duitschland.

3) De doelstellingen der bezetting zijn: a. volledige ontwapening en demilitarisatie van Duitschland en de verwijdering van of contrôle op iedere Duitsche industrie, die gebruikt zou kunnen worden voor militaire productie. Te dien einde zullen alle Duitsche strijdkrachten en alle andere militaire en quasi-militaire organisaties, clubs en vereenigingen, welke er toe dienen de militaire traditie in Duitschland levendig te houden, worden afgeschaft en niet weer opgericht. Alle munitie zal worden overhandigd of vernield en de productie van vliegtuigen en munitie zal verhinderd worden. b. Het Duitsche volk er van te overtuigen dat het militair verslagen is en zich niet kan onttrekken aan de verantwoordelijkheid. c. De nationaal-socialistische partij en alle nationaal-socialistische instellingen te vernietigen en alle nationaal-socialistische en militaristische propaganda te voorkomen. d. Voorbereidingen te treffen voor een lateren wederopbouw van het Duitsche politieke leven op democratische grondslagen en voor een latere vredelievende samenwerking door Duitschland in het internationale leven.

4) Alle nationaal-socialistische wetten die den grondslag hebben gegeven voor het regiem van Hitler of onderscheid hebben gevestigd om redenen van ras, geloof of politiek, zullen worden afgeschaft.

5) Oorlogsmisdadigers en ambtenaren en alle andere personen die gevaarlijk zijn voor de bezetting of haar doelstellingen zullen gearresteerd en geïnterneerd worden.

6) Alle leden van de nazipartij die meer dan alleen in naam aan de werkzaamheden van de partij hebben deelgenomen, moeten verwijderd worden uit verantwoordelijke functies en vervangen worden door personen die in staat geacht worden te kunnen helpen bij de ontwikkeling van de echte democratische instellingen.

7) De Duitsche opvoeding zal zoodanig gecontroleerd worden dat daaruit volledig de nazi- en militaristische leerstellingen worden verwijderd en dat een succesvolle ontwikkeling van de democratische denkbeelden mogelijk wordt gemaakt.

8) De rechtspraak zal worden gereorganiseerd in overeenstemming met de beginselen van de democratie.

9) Het bestuur in Duitschland dient gericht te zijn op de decentralisatie van de politieke structuur en op de ontwikkeling van de plaatselijke verantwoordelijkheid.

Te dien einde zullen de volgende maatregelen worden genomen:

a. In geheel Duitschland moet het plaatselijk zelfbestuur op democratische beginselen en vooral langs den weg van kiesraden hersteld worden. b. In heel Duitschland moeten alle democratische politieke partijen worden toegestaan en aangemoedigd. c. In het bestuur van district, provincie en staat (land) moeten de beginselen van vertegenwoordiging en verkiezing worden ingevoerd. d. Voorloopig mag er geen centrale Duitsche regeering worden gevormd, doch zullen essentieele centrale departementen van beheer onder leiding van staatssecretarissen worden opgericht, zij zullen optreden onder leiding van den contrôleraad.

10) Met inachtneming van de noodzakelijkheid der handhaving van de militaire veiligheid, moeten de vrijheid van het woord, van de pers en van den godsdienst worden toegestaan, moeten godsdienstige instellingen worden gerespecteerd en vakvereenigingen worden toegelaten.

Economische beginselen:

11) Ten einde Duitschlands oorlogspotentieel uit te schakelen, moet de productie van wapenen, munitie en oorlogstuig en van alle types vliegtuigen en zeegaande schepen verboden worden. De productie van metalen, chemische stoffen en machines, die noodig zijn voor de oorlogvoering, moet streng gecontroleerd en beperkt worden tot Duitschlands goedgekeurde na-oorlogsche behoeften in vredestijd. De productiecapaciteit, die niet noodig is voor de toegestane productie, moet in overeenstemming met het plan der herstelbetalingen verwijderd of vernietigd worden.

12) Alle cartels, syndicaten, trusts en andere monopolistische instellingen zullen uitgeschakeld worden.

13) Bij het organiseeren van het Duitsche bedrijfsleven zal in de eerste plaats de nadruk worden gelegd op de ontwikkeling van den landbouw en van vreedzame industrieën voor binnenlandsch gebruik.

14) Tijdens de bezettingsperiode zal Duitschland behandeld worden als een enkele economische eenheid. Een gemeenschappelijke politiek zal worden vastgesteld ten aanzien van: de mijn- en industrieele productie, den landbouw, den boschbouw en de visscherij, loonen, prijzen en rantsoeneering, invoer en uitvoer, valuta en bankwezen, centrale belastingen en invoerrechten, herstelbetalingen, transport en verbindingen.

15) Geallieerde contrôle zal opgelegd worden aan het Duitsche bedrijfsleven, doch alleen in zooverre dit noodig is om de industrieele ontwapening, demilitarisatie en herstelbetalingen uit te voeren en de productie en handhaving te verzekeren van de goederen en diensten, die noodig zijn om in de behoeften te voorzien van de bezettingstroepen van verplaatste personen, en die van essentieel belang zijn om in Duitschland een gemiddelde levensstandaard te handhaven, die niet uitgaat boven den gemiddelden levensstandaard der Europeesche landen (exclusief Groot-Brittannië en de Sovjet-Unie).

De contrôle zal ook een billijke verdeeling verzekeren van de essentieele goederen in de verschillende zônes, ten einde een evenwichtige huishouding in geheel Duitschland tot stand te brengen en de behoefte aan invoer te verminderen, deze contrôle omvat mede contrôle op de Duitsche industrie en op de internationale transacties teneinde Duitschland te verhinderen een oorlogspotentieel tot ontwikkeling te brengen en andere doelstellingen te bereiken. Voorts zal contrôle worden uitgeoefend op alle Duitsche openbare of particuliere wetenschappelijke lichamen, die verband houden met economische bedrijvigheden.

16) Bij het opleggen en handhaven van de economische contrôles zal een verantwoordelijke Duitsche bestuursmachinerie in het leven worden geroepen.

17) Er zullen snel maatregelen genomen worden om het noodzakelijke herstel van het transport ten uitvoer te leggen, de steenkoolproductie te vergrooten, de landbouwproductie tot een maximum op te voeren en noodherstellingen van woningen en noodzakelijke openbare nutsbedrijven te verwezenlijken.

18) Gepaste stappen zullen worden genomen door den contrôle-raad voor het uitoefenen van contrôle op en het afwikkelen van in Duitsch bezit zijnde buitenlandsche activa.

(V. b. 6387 C.)

Rusland

A. Oorlogsverklaring aan Japan — Op verzoek van de geallieerden — Aanval in Mandsjoerije begonnen

9 Aug. — Radio Moskou maakte op 8 Aug. in onderstaande bewoordingen bekend, dat de Sowjet-Unie zich met ingang van heden, Donderdag, in staat van oorlog met Japan bevindt.

„Molotof, de volkscommissaris der Sowjet-Unie, heeft heden den Japanschen ambassadeur Sato ontvangen en de volgende verklaring afgelegd:

Molotof

Met het oog op Japans weigering te capituleeren hebben de geallieerden zich tot de Sowjetregeering gewend met het verzoek deel te nemen aan den oorlog tegen de Japansche agressie, daarbij den duur van den oorlog verkortend, het aantal slachtoffers verminderend en medewerkend aan het spoedig herstel van den algeheelen vrede. Trouw aan het bondgenootschap met de geallieerden, aldus Molotof, heeft de Sowjetunie het aanbod aanvaard en heeft zij zich aangesloten bij de geallieerde verklaring van 26 Juli van dit jaar. De Sowjet-regeering is van meening, dat zulk een politiek van haar kant het eenige middel is, dat in staat is om den vrede naderbij te brengen, de volken voor verdere offers en lijden te behoeden en het Japansche volk de gelegenheid te geven die gevaren en vernietigingen te vermijden die door Duitschland na zijn weigering om onvoorwaardelijk te capituleeren geleden werden. Met het oog op het voorafgaande verklaarde de Sowjetregeering, dat zij met ingang van morgen 9 Augustus zich in staat van oorlog met Japan zal beschouwen".

De verklaring gaat verder: Op 8 Aug. ontving Molotof den Britschen ambassadeur Sir Archibald Clerk Kerr, den ambassadeur van de Ver. Staten Harriman en den Chineeschen ambassadeur Foeking Tsjang en lichtte hen in over de beslissing van de Sowjetregeering om op den 9 Aug. den staat van oorlog tusschen de Sovjet-Unie en Japan te verklaren. De ambassadeurs spraken hun voldoening uit over deze verklaring van de Sowjetregeering.

Molotof heeft Sato ervan op de hoogte gesteld, dat tezelfdertijd Marik, de Sowjet-ambassadeur te Tokio, aan de Japansche regeering te Tokio de verklaring van de Sowjet-regeering zou overhandigen. De ambassadeur deed toezegging, de verklaring van de Sowjetregeering aan de Japansche regeering te doen toekomen. (Tijd)

B. Molotof onthult Japansch vredesaanbod —

9 Aug. — Volgens radio Moskou heeft de Japansche keizer reeds in Juli tot het Kremlin het verzoek gericht een vrede tusschen Japan, Amerika en Engeland tot stand te willen brengen. (Tijd)

C. Russisch-Chineesche besprekingen —

8 Aug. — De op 16 Juli afgebroken besprekingen te Moskou zijn hervat. Dr. Soeng, de Chineesche Minister-President is op 7 Augustus door Stalin ontvangen. Het onderhoud werd bijgewoond door Molotof. Voorts waren aanwezig de Russische waarnemende volkscommissaris van buitenlandsche zaken N. Lozovsky, de Sovjetambassadeur in China, Petrov, de Chineesche minister van buitenlandsche zaken Wangsjihtse, de Chineesche vice-minister van buitenlandsche zaken en de Chineesche ambassadeur in Moscou. (Reuter) **(V. b. 6366 B.)**

D. Herstel diplomatieke betrekkingen met Finland en Roemenië

Naar radio Moskou meldde, heeft generaal Soezaikof, het hoofd van de geallieerde commissie in Roemenië, op last van de Sowjet-regeering aan den Roemeenschen eersten minister, Gorza, medegedeeld, dat Rusland de diplomatieke betrekkingen met Roemenië wenscht te herstellen, aangezien Roemenië tenslotte actief heeft deelgenomen aan den strijd tegen het Hitleriaansche Duitschland. Een soortgelijke verklaring is afgelegd tegenover den eersten minister van Finland Paasikivi. (A.F.P.)

(V. b. Capit. Roemenië 6070)

Spanje

E. Terugkeer José Ortega Y Gasset

9 Aug. — José Ortega Y Gasset, de bekende philosoof en auteur, is in Spanje teruggekeerd, na een vrijwillige ballingschap in Portugal sinds den Spaanschen burgeroorlog. (A.N.P.)

Vereenigde Staten

F. Monetaire politiek - Morgenthau over „Bretton Woods" —

8 Aug. — In een rapport, dat werd opgesteld onmiddellijk voor zijn aftreden als minister van Financiën, bespreekt Morgenthau de financieele politiek der Vereenigde Staten in de afgeloopen twaalf jaar, vooral met betrekking tot de economische oorlogvoering tegen de Spillanden.

Morgenthau begint met een uitvoerige schets van de internationale monetaire politiek der V. S. gedurende het laatste tiental jaren. Van zeer groot belang acht hij de driezijdige verklaring van Frankrijk, het Vereenigde Koninkrijk en de V. S. in Sept. 1936, waarbij zij besluiten elkander te raadplegen met betrekking tot de wisselpolitiek en samen te werken bij de beperking der verstoringen op de internationale wisselmarkt.

De ondervinding van de dertiger jaren gaf mij de overtuiging, dat het mogelijk was, in het belang van den vrede een internationale overeenstemming te bereiken ten aanzien van de buitenlandsche wisselproblemen. Daarom gaf ik in 1941 het personeel van het ministerie van Financiën opdracht een begin te maken met het werk aangaande naoorlogsche internationale monetaire en financieele problemen.

Bretton Woods —

De verschillende voorstellen, b.v. van de V.S., Engeland en Canada, vormden het voorwerp van lange besprekingen met de technische vertegenwoordigers van ongeveer 30 andere landen gedurende den tijd van meer dan een jaar. Hieruit bleek een groote mate van overeenstemming ten aanzien van internationale valuta- en beleggingsproblemen na den oorlog. Derhalve noodigde president Roosevelt de Vereenigde en Verbonden Volken uit tot 'n conferentie, welke te Bretton Woods gehouden zou worden tot instelling van een internationaal monetair fonds en een internationale bank voor herstel en ontwikkeling.

De essentieele kenmerken van het fonds zijn:

1e. De leden van het fonds erkennen de noodzakelijkheid van internationale samenwerking.

2. Het fonds voorziet in de vaststelling van pariteiten der valuta van de leden, in goud uitgedrukt. De leden stemmen er in toe, de wisselkoersen stabiel te houden binnen 1% van deze pariteiten en hierin geen wijziging te brengen, dan na overleg. Eveneens stemmen de leden toe:

3. Geen nieuwe beperkingen in te stellen op de betalingen van exporten e.d. De huidige restricties worden zoo spoedig mogelijk opgeheven.

4e. Teneinde de landen te helpen bij het handhaven van deze billijke wisselkoersstandaarden zal het fonds buitenlandsche wissels verkoopen tegen de eigen valuta van een land. Tot dit doel heeft 't fonds de beschikking over £ 8800 millioen in goud en valuta, door alle landen bijeengebracht. De V.S. dragen £ 2750 mill. dollars bij.

De essentieele kenmerken van de bank kunnen als volgt worden samengevat:

1) Particuliere internationale belegging in gezonde en productieve projecten is ten voordeele van de leenende en leeningverstrekkende landen en van de internationale economie.

2) Wanneer particuliere beleggers niet bereid zijn buitenlandsche leeningen van eenig belang tegen redelijke rentevoeten te verstrekken, zal de internationale bank de leeningen garandeeren of de leeningen rechtstreeks uit eigen kapitaal of door middel van de door verkoop van haar obligaties verkregen gelden verstrekken.

3) Alle landen dragen bij in het kapitaal van de bank van 9100 millioen dollar (w.v. de Ver. Staten $ 3175 mill.).

Goud- en Zilverpolitiek —

Volgens speciale overeenkomsten zullen de landen, die op grond van de leen- en pachtwetregelingen 335 mill. oz. zilver hebben ontvangen (Ver. Koninkrijk, Britsch Indië, Australië, Nederland, Ethiopië, Saoedie Arabië en de Fidzji eilanden) na den oorlog dit zilver wederom teruggeven. De vraag naar zilver van deze landen zal na den oorlog een stabiliseerenden invloed hebben op de zilvermarkten.

Militaire financieele operaties —

De onderhandelingen met de geallieerde uitgeweken regeeringen hadden regelingen ten gevolge voor de verschaffing van plaatselijk geld voor militair gebruik. Het gebruikte invasiegeld is in geen enkel opzicht geld der V.S. Het werd verschaft door de plaatselijke regeering van het bevrijde land, en die regeering is alleen verantwoordelijk voor de inwisseling ervan. (Tijd) **(V. b. 6369 I; 6353 E.)**

DE OORLOG IN HET VERRE OOSTEN

Japan wijst Potsdammer ultimatum af - Oshima vliegt naar Tokio - Russische oorlogsverklaring - Nieuwe bom richt ontzaggelijke verwoestingen aan - Japan wil voorwaardelijk capituleeren.

29 Juli — De Japansche premier Soezoekie, wees het geallieerde ultimatum van de hand. Generaal Jiro Minami, president van de Japansche (totalitaire) politieke vereeniging verklaarde: „Het Japansche volk is alleen bereid over vrede te spreken, wanneer geheel Azië bevrijd is van de Engelsch-Amerikaansche uitbuiting.

28 Juli — 11 steden werden door een pamflettenaanval gewaarschuwd, dat zij binnen 72 uur gebombardeerd zouden worden. Den 890.000 Japansche inwoners werd aangeraden zich in veiligheid te brengen. Dit pamflettenoffensief duurde voort.

30 Juli — Oshima de vroegere Jap. gezant te Berlijn, die door de Amerikanen met 192 in Europa gepakte Jap. diplomaten ondergebracht was in een hotel te Pensylvania is naar Tokio gevlogen, om zijn regeering van het hopelooze van Japan's situatie te overtuigen. Hij wordt uitgewisseld tegen Generaal Wainwright, den held van Corregidor.

Onophoudelijke vloot- en luchtbombardementen maken Japan murw. De Jap. tegenstand is practisch gebroken.

In drie weken van onafgebroken aanvallen, werden 915 Japansche schepen en 1076 vliegtuigen vernietigd.

6 kustbombardementen werden uitgevoerd.

Generaal Spaatz heeft het bevel over de luchtmachten in het gebied van den Stillen Oceaan overgenomen.

1 Aug. — Door Engelsche en Amerikaansche scheepsvliegtuigen werden in de Jap. binnenzee 64 Jap. schepen tot zinken gebracht, ruim 80 werden beschadigd. Er zijn geen zware Jap. oorlogsschepen meer te ontdekken. 138 Jap. vliegtuigen werden vernietigd.

De 3e vloot drong de Golf van Soeroega binnen, bijna tot aan Tokio en bombardeerden de duikbootbasis Sjunizoe.

2 Aug. — 800 supervestingen wierpen 6000 bommen uit op Hatsjisji, Toyama, Nagaoka-Mito en Tawaski.

3 Aug. — In de maand Juli werden 1546 Jap. schepen en meer dan 330 vliegtuigen vernietigd.

5 Aug. — De keten der Rioe-Kioe eilanden waartoe ook Okinawa behoort zijn gesteld onder het commando van Mac Arthur „als basis voor de vorming van een machtig invasieleger".

7 Aug. — President Truman onthulde, dat op 6 Aug. een nieuwe bom in gebruik is genomen: Een atoombom welks uitwerking grooter is dan die van 20.000 ton ontplofbare stoffen. De stad Hirosjima, een stad van ruim 318.000 inwoners, is hierdoor geheel verwoest, volgens de Amerikaansche minister van Oorlog is geen levend wezen ontkomen.

Het werpen van een bom ter grootte van een voetbal staat gelijk met een geconcentreerde aanval van 2000 superforten.

9 Aug. — Op de Russische oorlogsverklaring volgde een Russisch offensief tegen het Japansche Kwantoengleger (1 millioen man) in Mandsjoerije.

Ook de onder Russische bescherming staande, Mongoolsche Republiek heeft Japan den oorlog verklaard. Het Russische leger begon den grootsch opgezetten aanval vanuit Honsjoen, Wladiwostok en Mansjoeli. De steden Rasjin en Geusau werden gebombardeerd. De Russen rukken over een breed front op. De Amerikanen zijn van het krijgsplan geheel op de hoogte gesteld.

9 Aug. — De tweede aanval met de atoombom was gericht tegen Nagasaki.

10 Aug. — De Russen veroverden verschillende steden, o.a. Khailor, Prograitsnaja, Sakhalian, Rigoen, Argoen en Foejan.

Behalve de atoombomaanval op Nagasaki hebben aanvallen plaats gehad met scheepsvliegtuigen en vliegende reuzenforten op het Japansche moederland. Onder meer werd Tokio gebombardeerd. De Japansche radio-omroep heeft thans represaille-maatregelen aangekondigd. Ook Japan zou over geheime wapens beschikken.

Intusschen zetten de Amerikanen hun acties voort. Industrieele en militaire doelen te Makaisji op de Noordoostkust van Hondo zijn beschoten door de vloot, Naar aanleiding van de oorlogsverklaring van Rusland aan Japan heeft de Japansche Minister van Buitenlandsche Zaken, Togo, den Russischen ambassadeur in Tokio, Malik, tot een bezoek uitgenoodigd. Daar de oorlogsverklaring reeds overhandigd was, heeft deze geste allerlei vermoedens doen rijzen. Domei heeft verklaard, dat de Japansche regeering den Russischen ambassadeur zal toestaan „ruggespraak met zijn regeering" te houden.

10 Aug. — De Japansche regeering heeft het volgende telegram via de Zwitsersche en Zweedsche regeeringen aan de Vereenigde Staten, Groot-Brittannië en de Sovjet-Unie gericht.

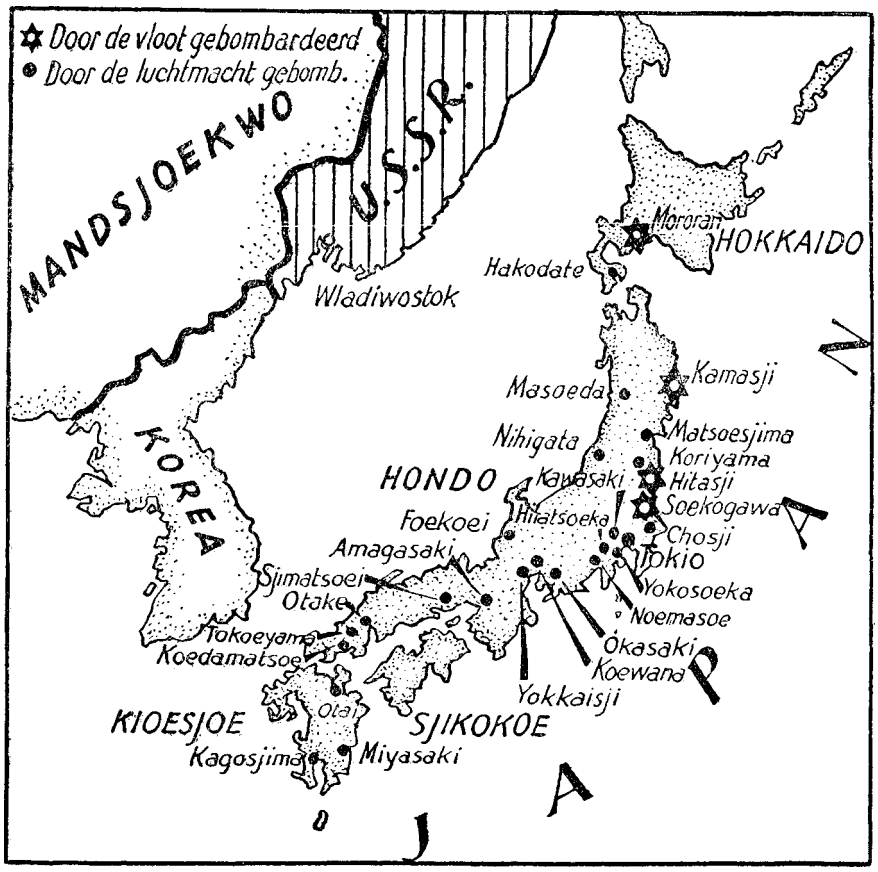
„In gehoorzaamheid aan het verheven bevel van Zijne Majesteit den Keizer, die steeds verlangend is de zaak van den wereldvrede te dienen, en ernstig een vroege beëindiging van de vijandelijkheden wenscht, ten einde de menschheid te redden van de rampen die door verdere voortzetting van den oorlog aan haar zouden worden opgelegd, heeft de Japansche regeering eenige weken geleden gevraagd de regeering waarmede toen neutrale betrekkingen werden onderhouden, haar medewerking te verleenen aan het herstellen van den vrede met de vijandelijke mogendheden.

Ongelukkigerwijze zijn deze pogingen in het belang van den vrede mislukt zoodat de Japansche regeering in overeenstemming met den Augustuswensch van Zijne Majesteit om den algemeenen vrede te herstellen en de verlangens om zoo snel mogelijk een eind te maken aan het ongetelde lijden dat door den oorlog is veroorzaakt, het volgende heeft besloten:

De Japansche regeering is gereed, om de voorwaarden te accepteeren die zijn neergelegd in de gemeenschappelijke verklaring die 26 Juli 1945 door de hoofden der regeeringen van de Ver. Staten, Groot-Brittannië en China is afgelegd en later medeonderteekend door de Sovjet-Unie met dien verstande, dat deze verklaring geen enkelen eisch inhoudt die de voorrechten van Zijne Majesteit als souverein heerscher kan benadeelen".

President Truman deelde mede, dat door de vier groote mogendheden een gezamenlijk antwoord zal worden gegeven.

(V. b. 6380) (Reuter - A.P. - A.F.P.)

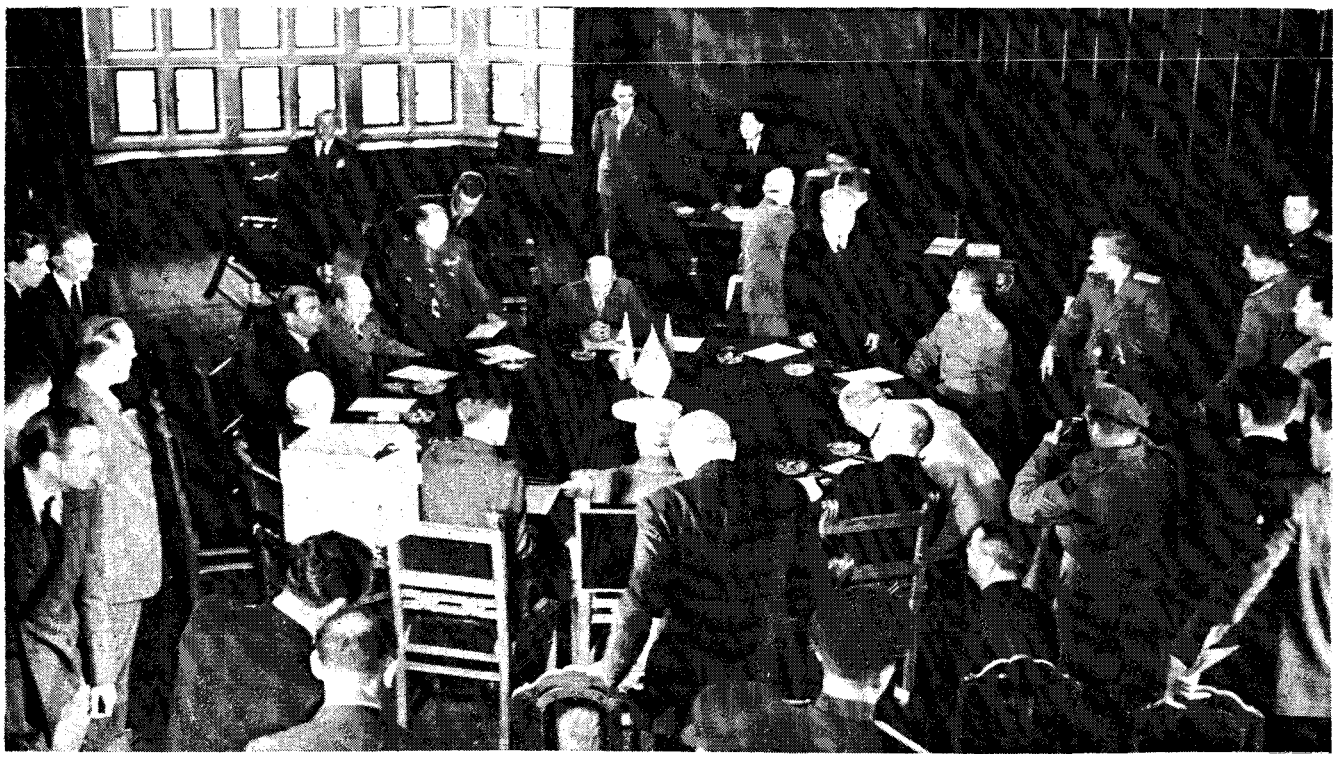

TERUG IN HET VADERLAND.

Na een afwezigheid van 5 jaren zijn Prinses Juliana en de Prinsesjes Beatrix, Irene en Margriet in Nederland aangekomen.

DE CONFERENTIE TE POTSDAM

Aan de ronde tafel in „Sans Souci" beslisten de „Big Three" over het lot van Europa. De eerste ontmoeting had plaats op 17 Juli. De slotzitting op 2 Augustus.

1 De Engelsche Premier Churchill brengt voor den aanvang der besprekingen een bezoek aan den President der V.S. Truman.
2 C. R. Attlee, die aanvankelijk als toeschouwer de conferentie bijwoonde, kwam als Engelsch Minister-President terug in Potsdam; hij wordt hier begroet door Truman. Zittend: de nieuwe Engelsche Minister van Buitenlandsche Zaken: Bevin.
3 De conferentietafel: men ziet hier o.a.: Eden, Churchill, Attlee, Molotof en Stalin, met den rug naar den lezer Byrnes en Truman.

(Fot. resp. Sheaf - Planet/A.B.C. Press)

Nederlandsch O. Indië en Japan's capitulatie

Redevoeringen van min. pres. Schermerhorn en min. Logemann

15 Aug. — Naar aanleiding van Japan's capitulatie hielden de ministerpresident en de minister van Overzeesche Gebiedsdeelen een radiorede.

Prof. Ir. W. Schermerhorn zeide o.m.: „15 Februari, tegelijk met den slag om Singapore, viel de zeeslag in de straat van Makassar, daarna de slag in de Straat Bali en in den nacht van 27 op 28 Februari de beroemde dramatische slag in de Java-zee, waar de Nederlandsche Marine, onder aanvoering van den admiraal Doorman, de beste tradities van de Koninklijke Marine hooghield.

Het past ons op dit oogenblik der bevrijding in grooten eerbied te herdenken alle helden in de lucht, op zee en te land, die in den ongelijken strijd het offer van hun leven brachten, maar daardoor voor het koninkrijk der Nederlanden den weg openden naar een nieuwe toekomst."

„Het is nu het oogenblik," zoo zeide hij daarin ook, „om namens de regeering een Nederlander van buitengewoon formaat te eeren."

„Op den 7den Maart 1942 bleef de gouverneur-generaal Van Starkenborgh eenzaam achter. Hij heeft met den moed en de wijsheid, die hem eigen zijn, zijn plaats op een historisch oogenblik gekend als weinigen. Hij wist, dat er voor den gouverneur-generaal van Hare Majesteit de Koningin slechts één mogelijkheid was, namelijk, het harde lot te deelen met het volk, dat aan zijn zorgen was toevertrouwd.

Het voorbeeld van Van Starkenborgh gold voor alle ambtenaren van de Indische regeering, voor de tallooze burgers van Nederlandsche nationaliteit. Tien dagen vóór de bezetting van Java lagen nog honderd schepen in de haven van Priok. Nog gedurende een paar dagen hadden duizenden menschen weg kunnen komen, maar het was, alsof een bepaalde kracht deze menschen in het uur van de ramp aan het land heeft gebonden. Het was het besef, dat het hun land was, het land, dat hun dierbaar was. Ik weet één van de weinige gevallen van iemand, die per eigen gelegenheid met een vliegtuig ontvluchtte en zijn naaste familie voegde hem bij dit afscheid toe: „Met u onderhoud ik verder in mijn leven geen betrekkingen meer".

Minister Schermerhorn verklaarde dat de regeering oogenblikkelijk maatregelen zal treffen om een schip naar de dichtstbijgelegen havenplaats te zenden, teneinde den gouverneur-generaal, indien zijn gezondheid dit toelaat, met eere terug te voeren naar de plaats, die hij op 7 Maart 1942 moest verlaten, den troon van Buitenzorg.

De minister-president herinnerde voorts aan de moeilijkheden, die ook in Indië wachten, maar niettemin kon hij met volle overtuiging zeggen, dat thans Indonesië door de duisternis naar het licht groeit. De Nederlanders en de Indonesiërs hebben tezamen geleden en gestreden, zij zullen ook tezamen dit land tot rust en vrede en bovenal tot meerdere welvaart brengen.

Prof. Logemann's rede —

Na den minister-president heeft de minister van Overzeesche gebieden, prof. Logemann, gesproken. Hij deelde o.m. mede, dat de regeering alles in het werk zal stellen de verbindingen met Nederlandsch-Indië dusdanig te herstellen, dat men hier te lande zoo spoedig mogelijk omtrent familieleden en andere betrekkingen kan worden ingelicht. De minister drukte er voorts zijn spijt over uit, dat wij hier in Nederland nog niet voldoende gereed konden zijn om Nederlandsch-Indië volledig te helpen: wij zijn te laat bevrijd en te radicaal uitgeplunderd. De regeering is afhankelijk van internationale omstandigheden en bondgenootschappelijke hulp — en die laatste heeft met meer te rekenen dan met ons alleen. Men zal evenwel alles op alles zetten om de hulp aan Nederlandsch Indië met den meesten spoed te doen verloopen. De regeering doet een beroep op de vrijwilligers, die wellicht niet meer kunnen vechten, maar die niettemin een groote taak te vervullen krijgen. De regeering oefent allen aandrang uit om de voor hun vervoer benoodigde tonnenmaat ter beschikking te krijgen.

Voorts deelde de minister mede, dat de regeering de eerste voorbereidende maatregelen voor de wijziging der Nederlandsch-Indische staatsregeling reeds getroffen heeft. Hij spoorde tenslotte aan met alle kracht aan het werk te gaan. (Tijd)

(V. b. 6371 A.; 6381 B.)

A. Herbezetting hoofdzakelijk door Britsche troepen — Herstel Nederlandsch Gezag —

13 Aug. — Er werd op het hoofdkwartier S.E.A.C. medegedeeld, dat de herbezetting van Ned.-Indië hoofdzakelijk zal worden ondernomen door Britsche troepen, doch in overeenstemming met de S.E.A.C. zal de Nica op Sumatra een burgerlijk bestuur mogen instellen, zoodra het eiland bezet is.

Aan deze mededeeling werd toegevoegd: de Nederlanders hadden gehoopt, dat Nederlandsche troepen de herbezetting ten uitvoer zouden leggen, maar de schepen, die noodig zouden zijn geweest voor het transport van voldoende talrijke troepen, waren dringender noodig voor de handhaving van een voldoenden stroom voorraden naar Europa.

Eerder was van officieele zijde uit Melbourne medegedeeld, dat een kleine afdeeling van de Nica gereed staat om naar Java over te steken.

Men verwacht, dat het eenigen tijd kan duren, aleer de Japanners in Indië gevangen genomen en ontwapend zullen zijn. Geallieerde militaire autoriteiten zullen daarom de leiding overnemen, totdat de wettige regeering is gearriveerd. De Japansche commandanten worden verantwoordelijk gesteld voor de daden van hun troepen en voor de veiligheid van de Ned.-Indische bevolking. Eventueele misdaden zullen uiterst gestreng worden gestraft.

Per radio is aan de bevolking den raad gegeven, met de grootste voorzichtigheid te handelen. Niets mag zonder instructies van de geallieerde commandanten te velde worden ondernomen.

In overleg met de geallieerde militaire autoriteiten worden maatregelen voor een noodbestuur uitgewerkt.

Men verwacht, dat in Indië het bestuursapparaat thans veel lijkt op dat van voor den oorlog, hoewel natuurlijk onder Japansche leiding, doch met veel lagere ambtenaren functionneerend.

Collaborateurs zullen onmiddellijk worden verwijderd, doch men zal zooveel mogelijk van het bestaand bestuursapparaat gebruik maken. Men hoopt vele oude ambtenaren, die thans in concentratiekampen vertoeven te kunnen terughalen en hun functie te hergeven. De lichamelijke toestand dezer ambtenaren is vermoedelijk slecht.

Het is niet uitgesloten, dat in de nog niet door geallieerden betreden gebieden Japansche ambtenaren in functie zullen blijven. Zij zullen geallieerde orders moeten uitvoeren tot het wettelijke bestuur arriveert. De bevolking moet hier dus tot op zekere hoogte collaboreeren, hoewel gehoorzaamheid niet verplicht is tegenover Japansche bestuurders, die weigeren geallieerde instructies uit te voeren.

Voorbereidingen worden getroffen om de bevolking in te lichten over plannen tot onmiddellijke bevrijding van politieke gevangenen en geïnterneerden en over bestuursplannen.

Door de Ned. Indische regeering worden thans zooveel mogelijk krachten gemobiliseerd voor arbeid onmiddellijk na de bevrijding.

In het Columbia-kamp worden vele jonge Nederlanders, waarvan velen afkomstig zijn uit de illegale beweging in Nederland, opgeleid voor een administratieve taak. Zij zullen spoedig kans krijgen het geleerde in praktijk te brengen.

(Tijd - Maasbode)

B. Werving Nica-personeel —

15 Aug. — De snelle capitulatie van Japan stelt de autoriteiten voor een bijzonder zware taak, allereerst wat betreft de uitzending van personeel naar Nederlandsch-Indië. De werving van het Nica-personeel zal zonder dat aan een goede selectie afbreuk wordt gedaan, zoodanig versneld worden, dat te beginnen met volgende maand 1000 mannen en vrouwen per maand kunnen worden verscheept, tot het in eersten aanleg noodige van 5000 à 6000 zal zijn bereikt. Dit plan is uiteraard afhankelijk van het probleem der scheepsruimte. De bevoegde instanties verwachten echter op goede gronden, dat de uitvoering van dit versnelde schema wel mogelijk zal blijken.

Verder zijn onmiddellijk, zoowel in Den Haag als in Londen en New York, alle krachten in het werk gesteld om ook de versnelde aflevering van de noodzakelijke goederen te bewerkstelligen. (Trouw)

(V. b. 6381 B.)

C. De Prinses over het Roode Kruis in Indië —

15 Aug. — H.K.H. Prinses Juliana heeft zich in een schrijven gericht tot het Nederlandsche volk. Nadat zij haar blijdschap had uitgesproken over het neerleggen der wapens door den vijand in het Verre Oosten, deelde Zij mede, dat het Nederlandsche Roode Kruis den vertegenwoordigers van het Internationale Roode Kruis, die zich het dichtst bij het benarde Indië bevinden, verzocht heeft zich daarheen te begeven. Hun rapporten omtrent de daar aangetroffen toestanden zullen de basis vormen waarop het Nederlandsche Roode Kruis mede kan helpen den eersten nood te lenigen.

Het voornemen om een groot aantal medische eenheden uit te zenden is door de Regeering goedgekeurd. Een tiental hiervan is al gemobiliseerd. De Prinses zegde toe dat niets onbeproefd gelaten zal worden om het contact te herstellen tusschen de families hier en ginds, waartoe dezer dagen Roode Kruis-formulieren beschikbaar gesteld zullen worden.

(Trouw) **(V. b. 6389 C.)**

Ned. O. Indië

A. Economische toestand —

Oud-Minister Kerstens, die tot Regeerings-commissaris voor Indië is benoemd, deelde betreffende den economischen toestand in Indië het volgende mede. Tijdens de periode tusschen de overweldiging van Nederland en de bezetting van Indië is Indië sterk geïndustrialiseerd, vooral op het gebied van textiel- en tabaksproductie, terwijl ook de aardewerknijverheid groote mogelijkheden biedt. Op Java werd een fabriek van Philips volledig geïnstalleerd. Hoewel de industrialisatie geremd wordt door gebrek aan staal, ijzer en steenkool, zullen toch in de toekomst tal van exportmogelijkheden voor afgewerkte Nederlandsche producten naar Nederlandsch-Indië weggevallen blijken te zijn. Wel zal er behoefte zijn aan kapitaal en aan leidend personeel voor de nieuw op te richten bedrijven.

Wat de cultures betreft, de meeste gronden, waarop rietsuiker werd verbouwd, zijn uitgeput, doordat zij zijn aangewend voor de productie van oliehoudende zaden. Een groot aantal suikerfabrieken is buiten werking gesteld. De rubbertuinen zijn grootendeels verwaarloosd. Van de jonge boomen, die rijp zijn voor tappen, doch nog niet in bewerking werden genomen, wordt echter groote productie verwacht. Voor de verwerking zal direct na de bevrijding materiaal en machines, die reeds zijn aangekocht, worden aangevoerd. In de theetuinen zijn uitgestrekte oppervlakten gekapt, terwijl vele tuinen overgroeid zullen zijn. De aspecten voor de palmolie-industrie zijn gunstiger. De Japanners hebben van deze industrie gebruik gemaakt en deze zelfs nog uitgebreid. De kinacultuur staat er niet zoo goed voor. De boomen zijn gekapt, de bast werd naar Japan vervoerd, waar groote voorraden zijn opgeslagen. Bovendien heeft de vervaardiging van synthetische kinaproducten een hooge vlucht genomen, zoodat geduchte concurrentie te verwachten is. De tabakscultuur heeft plaats moeten maken voor den aanplant van voedselgewassen, waardoor ook deze gronden zijn uitgeput. In verband met de wereldvraag naar tabak, zal deze cultuur spoedig na de bevrijding weer ter hand worden genomen, vooral op Java, waar den laatsten tijd sigarettentabak werd geteeld. Omtrent peperproductie en tinwinning is weinig bekend; men verwacht echter, dat het herstel van deze industrieën geen groote moeilijkheden zal opleveren. Voor het weer in exploitatie nemen van de olievelden zijn reeds verscheidene maatregelen voorbereid. De transportmogelijkheden naar en in Indië zijn zeer beperkt. De Koninklijke Paketvaart Mij. heeft ongeveer 60% van haar tonnage verloren. Over den toestand der spoorwegen zijn geen nauwkeurige berichten bekend geworden, veel zal afhangen van een al of niet overhaasten terugtocht der Japanners. De KNILM heeft reeds bestellingen gedaan om haar kleine in Australië gestationneerde luchtvloot uit te breiden. Evenals voor den wederopbouw van Nederland, zullen ook voor Indië op groote schaal leeningen moeten worden gesloten. Gelukkig is de credietpositie van ons land ongeschokt, zoodat te dien aanzien geen zorg behoeft te worden gemaakt. (Tijd - Ec. Nieuws - 7 Aug.)

(V. b. 6381 B.)

B. Invasie was voorbereid —

17 Aug. — Een geallieerde invasie in Indonesië was voorbereid, zoo heeft Churchill op 15 Aug. in zijn eerste redevoering als leider van de oppositie in het Lagerhuis meegedeeld. Hij onthulde, dat reeds tijdens de eerste dagen van de Conferentie van Potsdam door Truman en hem een plan van de gecombineerde generale staven was goedgekeurd voor een groot aantal veldslagen en landingen in Malakka, Indonesië en het Japansche moederland. (Parool)

C. Gouverneur-Generaal Jhr. Tjarda van Starkenborch Stachouwer bevrijd —

19 Aug. — Naar Luit.-generaal Wedemeyer, de Amerikaansche commandant in China bekend heeft gemaakt, is een medische eenheid per parachute neergelaten in een krijgsgevangenkamp 100 mijl ten noorden van Moekden in Mandsjoerije.

Onder de vele hooge geallieerde officieren en bestuursambtenaren bevond zich ook de Gouverneur-generaal jhr. Tjarda van Starkenborch Stachouwer, die, naar Reuter meldde, op speciaal verzoek van Koningin Wilhelmina uit Mandsjoerije geevacueerd wordt.

De medici ondervonden geen tegenstand van de Japanneezen en vonden de omstandigheden veel beter dan zij hadden verwacht. (Reuter)

(V. b. 5456)

Nederland

D. Prins Bernhard over zijn staatsrechtelijke positie en zijn ambities

9 Aug. — Een verslaggever van het Amsterdamsch Dagblad heeft een onderhoud gehad met Prins Bernhard.

Z.K.H. begon met er op te wijzen, dat hij zijn gansche werkkracht in dienst wil stellen van het land. Hoe dat hangt van de regeering af, zoo sprak hij. Twee dingen moet men voor oogen houden: „Ik mag als lid van het Koninklijk Huis nooit in de politiek betrokken worden. Ik moet dus altijd boven de partijen staan". En voorts: „Indien ik ooit, in welken vorm dan ook, aan een bepaalde verantwoordelijkheid gebonden zal zijn, zullen mijn daden altijd gedekt moeten worden door een bepaalden minister.

De moeilijkheid schuilt dus in de staatsrechtelijke „tegenstrijdigheid" tusschen mijn positie en mijn ambities. Ik voeg daar uitdrukkelijk aan toe, dat er wel een manier te vinden is, waarop ik mijn verlangen, om naar vermogen aan het herstel van ons land te kunnen meewerken, kan bevredigen, zonder staatsrechtelijk met mijn positie in conflict te komen".

„Maar die constitutioneele moeilijkheid kàn straks nog grooter worden . . . ."

„In zekeren zin, ja. Maar eerlijk gezegd heb ik mij nog niet zoo heel erg verdiept in de mogelijkheid en de consequenties van een eventueele positie als Prinsgemaal, omdat dit probleem niet urgent is. Het is vooreerst absoluut noodig, dat in dezen moeilijken tijd de leiding der staatszaken nog lang blijft rusten in de bekwame en deskundige handen van de Koningin".

„U zoudt echter niet tevreden zijn met een positie van Prins-gemaal zonder meer"

„Ik geloof niet dat dat noodig is. Er is mijns inziens gemakkelijk een oplossing te vinden, die een compromis vormt; een oplossing, die ook nu reeds geldt. Ik heb immers reeds zitting in den Raad van State, in den Economischen Raad en in den Mijnraad. In die functies kan ik toch reeds direct heel hard werken in het landsbelang. Ik kan over bepaalde zaken mijn stem doen hooren, trachten mijn medeleden mijn opinie te doen deelen of ik kan mij laten overtuigen dat een andere meening beter is.

Maar hoofdzaak is: ik kan iets doen. De raad als geheél is collectief verantwoordelijk voor besluiten en adviezen, ik als lid individueel niet.

Daar komt nog iets bij: in dezen oorlog heb ik in het buitenland en vooral in Engeland, Amerika en Frankrijk, zeer veel connecties en goede vrienden gekregen in hooge kringen. Daarvan kan ik, bijvoorbeeld door het voeren van besprekingen, een uitermate nuttig gebruik maken in het belang van het land".

Na den oorlog wil Z.K.H. ten eerste meehelpen aan den opbouw van ons leger, doch slechts in dien zin, dat hij toezicht kan uitoefenen op de geestelijke vorming ervan.

„Twintig jaren van zuinigheid en afbraak hebben zich wel wreed gewroken. Dat mag nooit meer voorkomen. Wij zijn moreel verplicht onze soldaten in staat te stellen hun werk te doen, door hen in ruime mate te voorzien van goede uitrusting en kleeding. Alléén zal ons leger nooit voldoende sterk kunnen zijn, want daarvoor is ons land te klein, maar het leger, dat wij op de been kùnnen — en mòeten — brengen, moet een gòed leger zijn, goed uitgerust en vooràl met een goeden geest".

In de tweede plaats zou Z.K.H. gaarne medewerken aan het economische herstel van ons land. (N.R.C.)

(V. b. 6382 D.)

E. 5 Mei Nationale Feestdag —

10 Aug. — De ministerraad heeft besloten voor de toekomst den dag der Duitsche capitulatie, 5 Mei, als nationalen feestdag in te stellen. (A.N.P.)

F. Nationale adviescommissie —

11 Aug. — Volgens het perscommuniqué, verstrekt over de op 10 Aug. gehouden vergadering der Nationale Adviescommissie — dit college vergadert met gesloten deuren — is de tekst vastgesteld van een aan de regeering uit te brengen advies inzake de verantwoording van het door de onderscheidene kabinetten sinds 10 Mei 1940 tot den terugkeer van de regeering in Nederland gevoerde beleid. Over de strekking van dit advies bevat het communiqué geen nadere gegevens. De vergadering heeft voorts oriënteerende besprekingen gehouden, waarover ook niets naders in het communiqué is vermeld, over de „wenschelijkheid van het houden van verkiezingen", waarna dit onderwerp in handen van een commissie van voorbereiding is gesteld.

Op initiatief van mag. dr J. G. Stokman is besloten de regeering uit te noodigen het advies van de N.A.C. in te winnen alvorens bij de Staten-Generaal een wetsontwerp inzake het noodparlement in te dienen. (N.R.C.)

(V. b. 6364 F.)

G. Verplichte arbeid in geteisterd gebied —

11 Aug. — Minister Schermerhorn heeft in zijn radiopraatje van 10 Aug. gesproken over de geteisterde gebieden. Voor den wederopbouw zullen veel werkkrachten noodig zijn. De geallieerden zijn bereid bij allerlei werk te helpen, als er tenminste geen Nederlanders blijven leegloopen.

In de groote steden zijn nog duizenden ongehuwden, die werkloozenuitkeering of wachtgeld ontvangen. Het plan is deze menschen systematisch op te roepen om in de geteisterde gebieden te werken. Zij zullen het loon ontvangen, dat daar geldt en zullen worden gevoed

uit door de geallieerden beschikbaar gestelde keukens. Weigerachtigen zullen geen werkloozenuitkeering of wachtgeld meer ontvangen. Zou het aantal opgeroepen ongehuwden te gering blijken, dan zullen ook gehuwden worden opgeroepen; hun gezin zal een uitkeering krijgen, alsof de man ter plaatse werkte. De opgeroepenen moeten, aldus de minister, het niet zoo voelen, dat zij nu alweer worden weggehaald om ver van huis te gaan werken, maar dat zij een nationalen plicht hebben te vervullen.
(N.R.C.)

Nederland

A. Prins Bernhard in Engeland —

Prins Bernhard is in Engeland gearriveerd met een Messerschmitt 108, die hij zelf bestuurde. Daar het kompas dertig tot veertig graden afweek, navigeerde hij op een zakkompas en kwam behouden, hoewel later dan verwacht werd, aan. (Maasbode)
(V. b. 6398 D.)

B. Telegramwisseling tusschen H.M. de Koningin en den Koning van Engeland —

De r.v.d. deelde mede, dat H. M. de Koningin van Z. M. den Koning van Engeland het navolgend telegram heeft ontvangen:
„In dit grootsche uur, nu ten langen leste de krachten van tyrannie en agressie in de geheele wereld definitief en volkomen overweldigd zijn, is het mij een groot genoegen, Uwe Majesteit mijn oprechte gelukwenschen met deze triomfantelijke en totale overwinning te doen toekomen. Mijn regeering, mijn volk en ik zullen nooit vergeten, dat Uwe Majesteit de eerste was, die vrijwillig deelnam aan den strijd tegen den Japanschen vijand, toen deze, na den verraderlijken bomaanval op Pearl Harbour, den oorlog verklaarde aan mijn land en de Vereenigde Staten.
Wij hebben de grootste bewondering gehad voor de dappere daden van Uwer Majesteits gewapende macht bij de verdediging van Uwer Majesteits gebiedsdeelen in het verre oosten tegen verre overmachtige vijandelijke strijdkrachten, en met bezorgdheid hebben wij de lotgevallen gevolgd van Uwer Majesteits getrouwe onderdanen van velerlei ras, die leden onder de wreede onderdrukking van een meedoogenloozen vijand.
Een in vreugde over het vooruitzicht op hun spoedige bevrijding, zien wij met vertrouwen de komende gelukkiger dagen van vrede tegemoet, als belooning voor Uw eensgezinde krachtsinspanning en die van onze bondgenooten in den gigantischen strijd, welke thans tot zulk een roemrijk einde is gebracht.
H. M. de Koningin heeft hierop het volgende geantwoord:
„Overgelukkig, dat de laatste der overweldigers volkomen overwonnen is en dat de vrede in de wereld is weergekeerd, dank ik Uwe Majesteit allerhartelijkst voor Uw vriendelijk telegram. Ik bied U mijn diepgevoelde gelukwenschen bij deze beslissende overwinning aan en betuig U mijn bewondering en dankbaarheid voor de schitterende verrichtingen van Uw dappere strijdkrachten te land en ter zee, welker moed, volharding en kunde, tezamen met die van onze bondgenooten, zoo zeer hebben bijgedragen tot deze eindoverwinning over de machten van duisternis en onderdrukking.
Ook ik verheug mij in het vooruitzicht van de spoedige bevrijding van mijn lijdende volken in de overzeesche gebiedsdeelen van Mijn Koninkrijk, die nooit zullen vergeten, wat zij te danken hebben aan al degenen, die hun meedoogenlooze onderdrukkers ten val hebben gebracht. (A.N.P.)
(V. b. H. M. 6389 E.)

C. Radiotoespraak van Britschen ambassadeur —

18 Aug. — De Britsche ambassadeur, Sir Neville Bland, heeft een toespraak tot het Nederlandsche volk gericht, waarin hij o.m. zeide:
Gij zijt door den vijand bezet geweest, inundaties hebben u geteisterd, alsmede bombardementen en gevechtshandelingen, gij zijt vervolgd geweest en beroofd van een deel van de mannelijke bevolking. Terwijl wij slechts werden gebombardeerd, maar, indien gij het bombardeeren had kunnen zien, dan denk ik wel, dat u zult toegeven, dat de oorlog ons niet heelemaal met rust gelaten heeft. Men is niet ver van de waarheid af, als men vaststelt dat in Engeland van elke drie huizen er één beschadigd of vernield is, inclusief onze bezittingen. En er zijn weinig Britsche families die in den oorlog niet een van hun naaste en dierbaarste familieleden verloren hebben.
Wij hebben ook gehad en hebben nog, onze beperkingen — op het gebied van het voedsel, en vooral van verwarming en kleeding. Wij hebben ook gehad en hebben nog, onze queue-vorming, praktisch al onze valide mannen en vrouwen waren gemobiliseerd voor den een of anderen vorm van oorlogvoering.
Maar laten wij niet te veel aan het verleden denken. U en wij hebben een geweldige taak voor den wederopbouw voor ons en ik geloof dat we elkander op velerlei wijze kunnen helpen. Grootendeels moet gij uw eigen herstel zelf bewerkstelligen: Gij zijt een groot en onafhankelijk volk, wiens gewoonte het sinds honderden jaren is geweest uw problemen op te lossen op uw eigen wijze en met uw eigen middelen. Maar de omstandigheden zijn heden volkomen anders dan vroeger, en ik hoop dat gij het zoo wilt zien, dat als er hulp van buiten wordt geboden, dit gedaan wordt in een geest, niet van bevoogding, maar van gelijkwaardige samenwerking tusschen vrienden en ik hoop, dat gij de Britsche ambassade wilt beschouwen als één van die vrienden.
Ik kan u de verzekering geven, dat de Britsche ambassade het zich tot een voorrecht rekent haar aandeel in het herstel te kunnen hebben en wij hopen dat men, wanneer men denkt, dat wij op eenigerlei wijze hiertoe kunnen bijdragen, hetzij in groote of kleine dingen, niet zal aarzelen een beroep op ons te doen." (A.N.P.)

D. Nota aan de V. S., Engeland, Rusland en Frankrijk betreffende schadevergoeding —

18 Aug. — De Ned. regeering heeft een nota gericht tot de regeeringen van de V.S., Groot Brittannië, Sovjet-Rusland en Frankrijk, waarin de Nederlandsche aanspraak op schadevergoeding van Duitschland formeel naar voren wordt gebracht. De nota herhaalt het eerder gedane verzoek om zoo spoedig mogelijke restitutie van door de Duitschers uit Nederland gestolen eigendommen, die als zoodanig kenbaar zijn, hetzij die eigendommen in Duitschland of elders gevonden worden. De nota zegt, dat de Nederlandsche regeering de onbevredigende toestand, die nog steeds en zonder noodzaak of rechtvaardiging t.a.v. vele gestolen goederen, van levend vee en andere Nederlandsche activa heerscht, niet kan aanvaarden. Deze goederen zijn nog niet vrijgegeven door de militaire autoriteiten in Duitschland. In de tweede plaats maakt de Nederlandsche regeering aanspraak op een eerlijk en rechtvaardig aandeel, waarbij rekening wordt gehouden met de bijzondere positie van Nederland, wat alle Duitsche binnenlandsche en buitenlandsche activa betreft, welke voor herstelbetaling zullen worden aangewend.
Voorts herhaalt de Nederlandsche regeering, dat zij het recht voorbehoudt aanspraak te maken op aangrenzend Pruisisch grondgebied, in dien zin, dat Nederland compensatie kan verkrijgen voor den Duitschen overval.
De nota roept vervolgens in herinnering, dat met het oog op de bewezen diensten en de zware verliezen, welke de Nederlandsche koopvaardijvloot gedurende den oorlog heeft geleden, de Nederlandsche regeering aanspraak maakt op een eerlijk en rechtvaardig aandeel van alle schepen, die Duitschland zal overgeven.
De nota legt den nadruk op de mate van de verwoesting, welke door den oorlog is veroorzaakt, en vervolgt met te zeggen, dat meer dan 8% van den bouwgrond van ons land onder water is gezet en dat meer dan 2% braak heeft gelegen met het oog op den aanleg van versterkte zones, mijnenvelden en vliegvelden door de Duitschers, 6% is bovendien onbruikbaar gemaakt voor onmiddellijk gebruik door de militaire operaties.
(Reuter)
(V. b. Potsdam 6394)

E. Het beleid der Londensche regeeringen - Een memorandum van prof. Gerbrandy —

18 Aug. — De ministerraad heeft besloten het verzoek tot prof. mr. P. Gerbrandy te richten om een uitvoerig memorandum samen te stellen, omtrent het beleid van de opeenvolgende Nederlandsche regeeringen te Londen, tijdens de bezettingsjaren. Ook de periode De Geer zou hierin dus begrepen zijn.
Het is de bedoeling, de behandeling van dit stuk in handen te stellen van de nationale-advies-commissie. Deze zou voorts de bevoegdheid krijgen ook zelfstandig onderzoek te doen en inlichtingen te vragen aan allen, wier getuigenis gewenscht wordt, opdat zij zich een zoo klaar mogelijk beeld ter zake kan vormen.
Prof. Gerbrandy heeft bereids verklaard, dat hij volgaarne wil medewerken tot het afleggen van rekening en verantwoording door de Londensche regeeringen en heeft met de samenstelling van het memorandum reeds een aanvang gemaakt. (A.N.P.)
(V. b. zie ook 6345)

F. Staatscommissie onderzoekt annexatievraagstuk —

18 Aug. — Na het accoord van Potsdam is het vraagstuk der annexatie door Nederland van Duitsch gebied hangende gebleven. De regeering meent dat deze aangelegenheid op dit oogenblik nog niet rijp is voor het doen van een voorstel, doch wel voor het doen instellen van een zakelijk onderzoek naar de verschillende aspecten daarvan.
Bij dit onderzoek zal in de eerste plaats de vraag worden gesteld, of annexatie moreel geoorloofd, juridisch rechtmatig en politiek (sociaal-economisch-cultureel) verantwoord zou zijn.
Voorts of annexatie doelmatig en uitvoerbaar is. En tenslotte hoe groot een

eventueel te annexeeren gebied zou moeten zijn.
Een staatscommissie zal op korten termijn een duidelijk omlijnd, zakelijk en zedelijk gefundeerd voorstel moeten doen. Deze commissie is samengesteld uit personen, niet aangewezen op grond van hun meening te dezen zake, doch op grond van bekwaamheid en integriteit. (A.N.P.)
(V. b. 6383 A.)

Nederland

A. Eerste gefusileerde gijzelaars herdacht —

18 Aug. — Op de open plek in de Goirlesche bosschen, waar 15 Augustus 1942 de eerste vijf Nederlandsche gijzelaars uit de kampen van St. Michielsgestel en Haaren werden vermoord, hebben honderden oud-gijzelaars een herdenking gehouden, waarbij drs. M. Kohnstamm, namens H. M. de Koningin een krans heeft gelegd. Prof. ir. W. Schermerhorn sprak als oud-kampleider.
(Tijd) **(V. b. 5209 A.)**

B. Raad voor rechtsherstel —

13 Aug. — Het herstel van door de Duitsche bezetting gestoorde rechtsbetrekkingen, het beheeren van vermogens hier te lande van Duitschers en N.S.B.-ers en daarmee verwante werkzaamheden is in het Besluit Herstel Rechtsverkeer opgedragen aan een Raad voor rechtsherstel en een beheersinstituut. Nadat die werkzaamheden tot nu toe door organen van het M.G. waren verricht zijn thans die raad en dat instituut benoemd. (N.R.C.)

C. P.O.D. blijft zelfstandig politie-orgaan —

13 Aug. — Volgens de destijds opgestelde plannen zouden de politieke opsporingsdiensten, bij het ingaan van de z.g. derde phase (waarin o.a. het Militair Gezag zijn taak zou beëindigen) in handen van de gewone politie overgaan. Van overheidswege is echter besloten, den P.O.D. als zelfstandig politie-orgaan te laten voortbestaan, dat rechtstreeks ressorteert onder de procureurs-fiscaal.
(Tijd)

D. De Ministerpresident over rechtspositie en berechting der politieke gevangenen - Max Blokzijl en Van Genechten —

18 Aug. — In de serie ministerieele toespraken heeft de minister-president prof. ir. W. Schermerhorn een aantal vragen, die samenhangen met de behandeling van geïnterneerden aan de luisteraars voorgelegd en enkele maatregelen toegelicht.
Bij de methode van interneering, die tot nu toe gevolgd werd, stond niet de rechtszekerheid, waaraan wij voor den oorlog gewend waren, op den voorgrond. Het is voorgekomen, dat menschen geïnterneerd werden op grond van een onjuiste interpretatie van feiten en het staat geenszins vast, dat de slachtoffers van dergelijke feiten thans allen weer op vrije voeten zijn. De bezetting heeft evenwel geleid tot abnormale toestanden, die niet met de normale middelen bestreden konden worden. Talrijke schuldigen zouden den dans ontsprongen zijn, wanneer men de oude zekere methode gevolgd had. Er zijn fouten gemaakt en er zijn dingen gebeurd, die de verantwoordelijke instanties moeten betreuren, aldus de minister-president, maar het is goed te weten, deze te moeten vergelijken met hetgeen had kunnen gebeuren, indien de bijzondere maatregelen, die thans genomen zijn, achterwege waren gebleven. Ik twijfel er daarom niet aan, hier uit te spreken, dat toch ondanks alles een juiste keuze is gedaan.
Dat beteekent echter niet, dat deze methode van arrestatie en onderzoek in de toekomst gehandhaafd moet worden. De rechtszekerheid, die in ons land op zulk een hoog peil stond moet worden hersteld en de waarborgen, die in Nederland ook den grootsten bandiet niet worden onthouden, moeten ook nu weer geleidelijk aan iederen verdachte worden gegeven. In de toekomst zal het er weer naar toe moeten, dat, alvorens een beschuldiging tot arrestatie en interneering leidt, een voorloopig onderzoek de rechtvaardigheid hiervan heeft aangetoond.
Met deze rechtszekerheid hangt ook de rechtspraak zelve in sterke mate samen. Het gevoel van rechtszekerheid wordt in ons land ernstig ondermijnd, indien menschen maanden geïnterneerd zijn, zonder dat van berechting sprake is. Ook de regeering heeft het gevoel, dat hier alles hopeloos langzaam gaat.
In dit verband kon de minister-president mededeelen, dat het bijzondere gerechtshof te Den Haag, dat 21 Augustus zijn eerste zitting houdt, in September de processen tegen een aantal leidende N.S.B.-figuren, o.a. tegen Max Blokzijl en tegen Van Genechten, zal voeren.
Ook andere gerechtshoven staan op het punt om te worden samengesteld of te beginnen. Moeilijker staat 't met de tribunalen, vooral omdat er weinig animo bestaat om de taken in deze colleges te aanvaarden. De minister-president deed een ernstig beroep op ieder, die een uitnoodiging voor de aanvaarding van een functie ontvangt, dit ernstig in overweging te nemen.

De „lichte gevallen"

Verder stelde prof. Schermerhorn de moeilijkheden in het licht, die zich ten aanzien van de „lichte" gevallen voordoen. Wat dient men eerstens onder lichte gevallen te verstaan. Moeten sommige groepen op een bepaald tijdstip weer in de maatschappij terugkeeren? Moeten daar bepaalde voorwaarden aan verbonden zijn? Wat moet er gebeuren, wanneer hun eigendommen in beslag genomen werden?
Men kan er niet mee uit met te verwijzen naar wat de Duitschers ons aandeden. Wie consequent zoo door redeneert, verlaagt zich zelf tot het Duitsche peil. Wanneer in het kamp te Ommen nu vlektyphus heerscht en in een ander kamp dyphterie, en de zieken niet in een ziekenhuis kunnen worden opgenomen, omdat de verpleegsters hun heil ergens anders zochten, dan zijn wij er niet mee uit met te zeggen, dat de Duitschers onze menschen bij duizenden hebben laten sterven. Immers, wij zijn Nederlanders en geen Duitschers. Ook een gedetineerde is een schepsel Gods, dat aan de gerechtigheid onderworpen ook de kans dient te krijgen langs den weg van schuld en boete het leven te hervinden.
De regeering heeft het voornemen over elk interneeringskamp een soort college van regenten samen te stellen, plaatselijk gekozen en plaatselijk werkzaam. Zij kunnen vrijelijk met alle gedetineerden spreken en hun belangen behartigen. Zij hebben bovenal de taak den ontspoorden landgenooten den rechten weg te wijzen en hen, die bestemd zijn om weer in de samenleving te worden opgenomen, daarop voor te bereiden.
De winter zal trouwens nog andere moeilijkheden brengen, omdat verschillende kampen ongeschikt zijn voor winterverblijf. Op korten termijn zullen al diegenen moeten worden uitgeschift, waarvoor vrijlating, zij het voorwaardelijk, in afwachting van hun berechting, mogelijk is. De Nationale Advies Commissie is verzocht haar meening over de te volgen normen kenbaar te maken, zooals de Groote adviescommissie der illegaliteit bereids heeft gedaan. (Tijd)
(V. b. 6363 C.)

E. N.A.C. en vraagstuk der politieke gevangenen —

18 Aug. — Bij het bureau der nationale advies-commissie is een verzoek van de regeering binnengekomen om haar te adviseeren omtrent het vraagstuk der politieke gevangenen. (A.N.P.)

F. Toekomstige ontwikkeling der sociale verzekering in Nederland

9 Aug. — Verschenen is het eerste deel van het rapport der commissie, ingesteld bij beschikking van den minister van Sociale Zaken van 26 Maart 1943, met de opdracht, algemeene richtlijnen vast te stellen voor de toekomstige ontwikkeling der sociale verzekering in Nederland.
Het bevat een overzicht van de bestaande stelsels in Nederland en een aantal andere landen, benevens van de in sommige dezer landen uitgewerkte plannen tot herziening en uitbreiding der bestaande voorzieningen.
Met betrekking tot Nederland bevat het rapport een beschrijving van den toestand vóór 10 Mei 1940, alsmede van de maatregelen gedurende de bezetting.
Ten aanzien van de jongste ontwikkeling der denkbeelden in het buitenland wordt aandacht gewijd aan Groot-Brittannië — het rapport Beveridge en de voorstellen der Britsche Regeering aan de Vereenigde Staten — de sociale verhoudingen in dit land, de voorstellen van de National Resources Planning Board en de Wagner Bill — benevens aan Canada, Nieuw Zeeland, Australië, de Unie van Zuid-Afrika en de Sovjet-Unie. Ten slotte bevat het een uiteenzetting betreffende de aanbeveling aangenomen door de 26ste zitting der internationale arbeidsconferentie 1944.
Het tweede deel van het rapport zal een aantal wijzigingen beschrijven, welke in het Nederlandsche systeem van sociale verzekering zouden kunnen worden aangebracht.
Het derde deel behandelt de medische vraagstukken (de rehabilitatie en de gezondheidsdiensten).

G. Vakbonden wijzen havenstaking af —

18 Aug. — In een zeer uitvoerig communiqué verklaarden de drie erkende bonden van transportarbeiders, dat zij voor een nieuwe staking geen verantwoordelijkheid kunnen aanvaarden. Zij achten die strijdig niet alleen met de algemeene Nederlandsche volksbelangen, maar eveneens met het belang van de havenarbeiders zelf.
De vakbonden zijn zeker niet bereid om afstand te doen van het recht tot staken in het algemeen, maar in deze bijzondere omstandigheden en gezien ook de resultaten, die, zooals reeds gebleken is, door onderhandelingen kunnen worden bereikt, acht zij staking overbodig en daarom ongewenscht en zelfs schadelijk. Zij zijn allerminst van meening, dat de arbeidsvoorwaarden van de havenarbeiders ideaal zijn. Er werd dan ook reeds geruimen tijd voor de bevrijding in het geheim met de werkgevers in onderhandeling getreden omtrent de nieuwe arbeidsvoorwaarden, waarbij belangrijke

toezeggingen werden verkregen. Op 7 Mei, den dag waarop de geallieerde troepen Rotterdam binnentrokken, publiceerden de vakbonden hun urgentie-program. Zij zijn van meening, dat ook voor de vervulling van deze verlangens onderhandelen de juiste methode is en mocht geen overeenkomst verkregen kunnen worden, dan zijn zij conform het wettelijk voorschrift bereid om het geschil aan het oordeel van den rijksbemiddelaar te onderwerpen.
Gezien den noodtoestand waarin het Nederlandsche volk zich nog bevindt, achten zij dit voor het oogenblik een juistere methode dan het forceeren van stagnatie bij den aanvoer van voedsel, kleeding en grondstoffen die voor de voorziening in de directe nooden moeten dienen. (Trouw)
(V. b. 6382 B.)

Nederland

A. Luchtpostverbinding met buitenland —

11 Aug. — Met de vluchten Amsterdam-Stockholm kan thans driemaal per week, n.l. Maandag, Woensdag en Vrijdag, luchtpostcorrespondentie worden verzonden naar Denemarken, Noorwegen, Zweden, Finland, Sovjet-Rusland (met inbegrip van de randstaten), Polen en Tsjecho-Slowakije. Verder wordt luchtpostcorrespondentie verzonden naar Groot-Brittannië en Noord-Ierland, den vrijen staat Ierland en IJsland, Portugal, Spanje en van Parijs af Zwitserland. (Tijd)

B. Regeeringsvliegdienst ingesteld —

17 Aug. — De regeering heeft besloten, ter bevordering van het contact tusschen het regeeringscentrum en de zuidelijke, oostelijke en noordelijke provinciën, een regeeringsvliegdienst in te stellen, waaraan de K.L.M. haar volle medewerking zal verleenen. Het geprojecteerde luchtnet omvat de lijnen: 's-Gravenhage-Eindhoven-Maastricht; 's-Gravenhage-Arnhem-Enschede en 's-Gravenhage-Leeuwarden-Groningen, met de mogelijkheid Amsterdam. De dienst zal ten nutte komen aan regeeringspersonen, ambtenaren en zakenlieden, op grond van urgentieverklaringen, af te geven door de departementen van algemeen bestuur, dan wel door of vanwege de commissarissen der Koningin in de provinciën. (Tijd)

C. Verbetering Kolenpositie —

13 Aug. — In Mei 1945 zijn uit Duitschland 1600 ton kolen in ons land ingevoerd, in Juni 22.000 ton en in Juli 49.000 ton. Voor Augustus wordt gerekend op 50.000 ton Ruhr-kolen en 25.000 ton Amerikaansche kolen.
Voor September zijn, in verband met de afspraken te Londen van de European Coal Organisation de verwachtingen niet ongunstig.
Zoowel de invoer van kolen als onze eigen productie zijn in de afgeloopen maanden ver bij de verwachtingen achtergebleven. Voor de komende maanden is echter een verbetering te verwachten, mede dank zij de hulp van onze bondgenooten. (Vrije Volk)
(V. b. 6356)

D. Directoraat voor herstel en voorziening - Aankoopen in het buitenland —

13 Aug. — De Minister van Handel en Nijverheid heeft ingesteld een directoraat voor herstel en voorziening. Teneinde de aankoopen van goederen in het buitenland in goede banen te leiden is dit directoraat, dat inmiddels zijn werkzaamheden heeft aangevangen, bezig aanvullende en corrigeerende gegevens te verzamelen voor het indertijd door de regeering te Londen opgestelde aankoopprogramma voor het 2e halfjaar van 1945. Voorts zal een nauwkeurige raming der behoeften voor de periode 1945/'48 worden vastgesteld, welke de basis zal vormen voor de toekomstige aankoopen in het buitenland. De rijksbureaux van handel en nijverheid, verstrekken in overleg met de organisaties van het bedrijfsleven de gegevens, welke voor het opstellen van een dergelijk behoefte-schema noodig zijn. Voor het tweede halfjaar van 1945 zijn de ramingen voor het allernoodzakelijkste herstel vrijwel gereed. Voor de periode van Juli tot December 1945 is de meest dringende behoefte aan chemische producten ongeveer 231.800 ton, aan papier en grondstoffen daarvoor 160.000 ton, aan ijzer en staal 500.000 ton, aan bouwmaterialen 2.013.700 ton en aan hout 1.266.300 m³.
De ramingen worden voorgelegd aan geallieerde instanties, die deze toetsen aan de beschikbare hoeveelheid goederen. Nadat een bepaalde hoeveelheid goederen op de wereldmarkt is toegewezen, kan tot aankoop worden overgegaan. Dit beteekent dus niet, dat aan de vastgestelde behoeften ook inderdaad ten volle voldaan zal kunnen worden.
Voor de tweede helft van dit jaar zijn reeds belangrijke aankoopen verricht. (N.R.C.)

E. Herziening belastingstelsel — Navorderingsbesluit —

15 Aug. — Het Ministerie van Financiën werkt een urgentieprogram uit voor een herzien belastingstelsel, dat de lasten, welke op de ondernemingen drukken, verlicht, waarvoor uiteraard op andere punten compensatie zal moeten gevonden worden.
Ook kan een vermogensaanwasbelasting verwacht worden.
Voorts werkt het Ministerie van Financiën aan een regeling oorlogsschade en aan de stichting van een nationale herstelfinancieringsmaatschappij, aan maatregelen voor de verdere geldzuivering, registratie van effecten en andere vermogensbestanddeelen.
Op het terrein van de belastingen kan ook een navorderingsbesluit worden tegemoet gezien. (Maasbode)

F. Financieele overeenkomst met Engeland —

11 Aug. — De minister van Financiën, prof. mr. P. Lieftinck, is uit Londen in Nederland teruggekeerd.
Binnenkort kunnen nadere mededeelingen over een financieele overeenkomst met Engeland worden verwacht.
De overeenkomst zal worden gesloten, zoodra de nieuwe Engelsche minister van Financiën, H. Dalton, is ingewerkt. (A.N.P.)

G. Hervorming Onderwijs —

10 Aug. — Dr. G. Bolkestein heeft plannen ontworpen voor een grondige reorganisatie van het onderwijs. De school zal in de eerste plaats de ontwikkeling van den geheelen mensch moeten bevorderen, die niet alleen intellectueel, maar ook lichamelijk, gemeenschapsvormend, aestetisch en muzikaal georiënteerd zal zijn. Over de lichamelijke opvoeding is tijdens de bezetting door een commissie onder leiding van prof. dr. M. W. Woerdeman een rapport samengesteld, waarin ook het departement van oorlog is geïnteresseerd, evenals de nieuwe hoofdafdeeling van het ministerie van O., K. en W., die der vorming buiten schoolverband.
In de school wordt de aula een der belangrijkste punten, waar de geest der samenwerking zich tot een vruchtbaren bodem voor het onderwijs zal moeten ontwikkelen. De afstand tusschen school en jeugdbeweging moet zoo klein mogelijk worden, de school moet als het ware naar het kamp toe groeien, zooals op verschillende scholen reeds incidenteel geschiedde. Verschillende soorten van onderwijs zullen worden gecoördineerd, opleidingen zullen aan elkaar worden aangepast. Onder de nieuwe hoofdafdeeling voor vorming buiten schoolverband ressorteeren behalve de jeugdbeweging o.a. de volkshoogescholen, volksuniversiteiten en jeugdherbergen. Men behoeft hierbij geen vrees te koesteren voor staatsopvoeding, de staat schept slechts kaders waarbinnen de jeugd van verschillende stroomingen, zich kan ontplooien en opvoeden. (Parool)

H. Wettelijke regeling i.z. spelling

10 Aug. — Een wettelijke regeling van het spellingvraagstuk is in voorbereiding, zoo verklaarde prof. dr. G. van der Leeuw, minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen. Met de Belgische regeering is contact gezocht om tot een uniforme spelling in Vlaanderen en Nederland te komen, die dan ook een wettelijk karakter zal dragen. (Maasbode)
(V. b. 3256 D.)

I. Reorganisatie cultureele leven

11 Aug. — Mr. H. J. Reinink, directeur-generaal der afd. Kunsten en Wetenschappen van het departement van O., K. en W. heeft op een persconferentie verklaard, dat een nieuwe stichting het dagelijksch bestuur der verschillende geestesstroomingen in ons land zal vereenigen, met tot taak het geheele land in de kunstmarkt te doen deelen, door middel van regionale kunstcentra in een 25-tal plaatsen.
Verder zal op verzoek van de Federatie voor Beroepsvereenigingen van Kunstenaars een Raad voor de Kunst ontstaan, dien men als het geweten van het kunstleven zou kunnen beschouwen. Ook wettelijk zal op sommige punten de positie van den kunstenaar geregeld worden. Het contact tusschen kunstorganisaties en radio zal zeer innig moeten zijn.
Prof. G. v. d. Leeuw zeide, dat ook het contact met Indië stevig zal moeten zijn, terwijl in het buitenland niet alleen cultureele attaché's benoemd zullen worden, maar ook in bepaalde hoofdsteden instellingen, als het kunsthistorisch instituut te Rome, waar een trefpunt voor internationale kunst ontstond, zullen worden ingericht. (Parool)

K. Eereraad letterkunde-uitspraken —

11 Aug. — De eereraad voor letterkunde heeft op grond van den verderfelijken invloed, die van hen is uitgegaan, of had kunnen uitgaan, geoordeeld, dat de letterkundigen: Henri J. Bruning, prof. dr. T. Goedewaagen, dr. J. van Ham, George Kettman, H. M. Klomp (Mien Proost), J. A. v. d. Made, Ernest Michel, mevr. J. H. Stroink, M. B. Versluis (Martien Beversluis), prof. dr. Jan de

Vries, dr. Gerard E. A. M. Wijdeveld en M. Wolters dienen te worden uitgesloten:
Ten eerste: van iedere publicatie hetzij van oorspronkelijk dan wel vertaald werk van het samenstellen van bloemlezingen en het doen of laten opvoeren en voordragen van eenig door hen geschreven werk benevens van het mededingen naar prijsvragen.
Ten tweede: van het aan de markt brengen of doen brengen van reeds verschenen werk of herdrukken.
Ten derde: van ieder ander optreden in het openbaar op het gebied der kunst.
Een en ander voor een tijdperk van 10 jaar, aanvangende op 1 Augustus 1945 met automatische verlenging van dezen termijn voor zoover het vonnis van de daartoe bevoegde rechterlijke instantie een langere veroordeeling oplegt.
(Maasbode) (V. b. 6383 B.)

Nederland

A. Amsterdamsche raadhuisplannen —

13 Aug. — De burgemeester van Amsterdam heeft den architecten J. F. Berghoef en ir. J. J. M. Vegter, die waren uitgenoodigd een ontwerp in te dienen voor den bouw van een nieuw raadhuis aan het Frederiksplein, doen weten, dat hun plan voor uitvoering is aangewezen en dat een daartoe strekkend voorstel aan den eerlang te benoemen gemeenteraad zal worden voorgelegd. (N.R.C.)
(A.N.P.) (V. b. 4144 B.)

Australië

B. De opleiding van Nederlandsche soldaten in Australië —

13 Aug. — Uit de uitvoerige verklaring, door den Australischen premier, Chifley, in het Australische parlement afgelegd over de bekende kwestie, welke verklaring thans is gepubliceerd, blijkt, dat Australië bestaande verplichtingen had, welke het dat land onmogelijk maakten, Australische krachten vrij te maken ten bate van een Nederlandsche Strijdmacht van 30.000 man.
De Australische regeering, die haar luchtmacht met 61.000 man verminderde, met het doel, het evenwicht met haar industrieele arbeidskrachten te herstellen, kon niet tegelijkertijd nieuwe verplichtingen aanvaarden, die dat doel zelf voorloopig onbereikbaar zouden maken.
(A.N.P.) (V. b. 6383 E.)

China

C. Nankingregeering ontbonden —

16 Aug. — Domei meldde, dat de z.g. Nationale Chineesche regeering te Nanking besloten heeft uiteen te gaan.
(A.F.P.) (V. b. 5724 B.)

D. Het Russisch-Chineesche verdrag —

17 Aug. — In Calcutta is men volgens U. P. van meening, dat de regeering van Tsjiang Kai Tsjek met de Russen tot overeenstemming is gekomen over het communistische probleem in China in ruil voor territoriale en economische concessies in het Noorden. De Chineezen zouden den Russen de volgende concessies hebben gedaan:
1. Rusland krijgt een vrijhaven te Port Arthur.
2. Volledige afstand aan de Russen van het strategische Tanoe Tavoegebied aan de grens van Buiten-Mongolië en Siberië alsmede de vrije hand in Buiten-Mongolië.
3. Aanzienlijke concessies in het omstreden Sinkiang. De Russen zouden Mandsjoerije aan China laten behouden om hierdoor een conflict te vermijden met de verklaring van Caïro. Rusland krijgt echter wel een invloedssfeer in Korea.
Hoewel de inhoud van het verdrag nog niet bekend is gemaakt, hecht men er te Londen groote beteekenis aan, omdat het er toe leiden kan de betrekkingen tusschen Tsjiang Kai-sjek en de Chineesche communisten te verbeteren. Tsjiang van zijn kant schijnt in ieder geval zijn best te doen om een burgeroorlog te vermijden. Hij heeft Mau Tse Toeng, den aanvoerder van de communisten, telegrafisch uitgenoodigd terstond naar Tsjoenking te komen om den toestand te bespreken. „Ons nationaal belang staat op het spel; sla mijn uitnoodiging niet af, bid ik u".
Intusschen komen er uit Noord-China nog berichten van botsingen tusschen communisten en guerillatroepen van de regeering te Tsjoenking. Mau Tse Toeng betwist trouwens ook aan Tsjiang het recht om op te treden als eenig vertegenwoordiger van China bij de overhandiging van de Japansche overgave, naar hij in een memorandum aan de Britsche, Amerikaansche en Russische ambassadeurs in Tsjiangs hoofdstad heeft meegedeeld.
Te Tsjoengking schijnt men bang te zijn, dat bij de overgave van Sjanghai en andere bevrijde streken de communisten wel eens zouden kunnen pogen hun slag te slaan. Vandaar dat er plannen zijn opgemaakt om te zorgen, dat de Japanners zich alleen zullen overgeven aan erkende vertegenwoordigers van de centrale regeering.
Gezien het feit, dat er in China naar schatting 25 millioen evacué's zijn, die naar de bevrijde streken willen terugkeeren, is het van het hoogste belang troebelen te vermijden. Ook zonder deze schat men, dat het tien jaar zal duren eer deze volksverhuizing volledig haar beslag zal hebben gekregen.
(Parool - N. R. C.) (V. b. 6395 C.)

Engeland

E. Nationalisatie in Engeland —

7 Aug. — In een radio-interview uit Amerika is den voorzitter van de Arbeiderspartij, prof. Laski, gevraagd, in welke volgorde de arbeidersregeering haar nationalisatieprogram zou uitvoeren. Laski antwoordde, dat eerst de Bank van Engeland zal worden genationaliseerd, daarna volgen de steenkolenmijnen en de electriciteitsbedrijven, vervolgens de ijzer- en staalindustrie. Als voorbeeld van haar nationalisatie in Engeland zal de arbeidersregeering voor oogen staan de ervaring, opgedaan met de Tennesseevallei in de Vereenigde Staten. (Vrije Volk)

F. Laski over Britsche buitenlandsche politiek - Griekenland - Spanje —

11 Aug. — Prof. Laski, de voorzitter van de Britsche Labourparty, die zich ter gelegenheid van het socialistische congres te Parijs bevond, verklaarde tegenover de pers o.m.:
De houding van Groot-Brittannië ten aanzien van Griekenland zal, naar zijn meening, een andere worden. Er moeten daar democratische verkiezingen plaats hebben en dan valt af te wachten, of dat in het voordeel van de Eam of van de Elas zal zijn.
De Britsche arbeidersregeering voelt er niets voor, kunstmatig koninklijke of andere regiems in stand te houden, die niet op het volk steunen. De Britsche regeering zal haar gedurende de verkiezingscampagne gegeven beloften betreffende hulp aan de Spaansche republikeinen houden. Een van de bedoelingen van mijn komst naar Parijs was deze kwestie met de Spaansche socialistische gedelegeerden te bespreken.
De Spaansche socialistische delegatie dringt er op aan, dat de cortes van ongeveer 100 in ballinschap zijnde afgevaardigden, die binnenkort in Mexico zal bijeenkomen, erkend zal worden door de geallieerde regeeringen als wettig vertegenwoordiger van het Spaansche volk. (A.F.P. - Reuter)

G. Troonrede - Churchill in de oppositie - Spanje - Griekenland - Rusland - De atoombom —

17 Aug. — Staatsbeheer van de Bank van Engeland, nationalisatie van de kolenmijnen en stappen om tot een snelle verwezenlijking van het zelfbestuur voor Indië te komen, waren de voornaamste punten van de troonrede, die de Engelsche koning 15 Aug. in het stampvolle Lagerhuis heeft gehouden. De troonrede was voornamelijk gericht op de binnenlandsche politiek. De volgende punten zijn door de nieuwe Arbeidersregeering aangekondigd:
Rechtvaardige en spoedige demobilisatie van de militairen in overeenstemming met de militaire regelen, en goede behandeling van alle dienst gedaan hebbende mannen en vrouwen.
Zoo groot mogelijke ondersteuning voor de oorlogsinvaliden.
Een zoo efficiënt mogelijk gebruik der nationale hulpbronnen op het gebied van werkkrachten en materiaal om tot een „geleidelijke verbetering van den levensstandaard te komen".
Energieke omschakeling der industrie van oorlog- op vredesbehoefte.
Uitbreiding van den export.
Nationalisatie of verstrekkende contrôle op de industrieën, zoodat „deze zooveel mogelijk tot den nationalen welstand bijdragen".
Reorganisatie der reserves der bouw- en fabrieksindustrieën om aan het tekort aan huizen en andere essentieele bouwbehoeften te kunnen voldoen.
Verbetering in de procedure ter verkrijging van grond voor particuliere doeleinden.
Een omvangrijk verzekeringsplan tegen bedrijfsongevallen.
Uitbreiding en verbetering van het bestaande plan der sociale verzekering.
Instelling van een nationalen gezondheidsdienst.
Uitbreiding van de binnenlandsche voedselproductie.
Reorganisatie van het luchtvaartverkeer.
Zoo snel mogelijke hervorming van het onderwijs.

Churchill in de oppositie.
Churchill deed als leider van de oppositie een hevigen aanval op de door professor Laski, voorzitter van de Arbeiderspartij, bepleite buitenlandsche politiek der nieuwe regeering.
„Het zou onjuist zijn, aldus Churchill, in Spanje op krachtdadige wijze tusschenbeide te komen. Het zou verkeerd zijn, den burgeroorlog nogmaals in dit land te doen ontbranden."
Over Griekenland zei Churchill, dat hij dacht, dat er overeenstemming bestond ten aanzien van de Britsche politiek tegenover dit land. Maar ook hier had Laski een geheel nieuwe politiek aangekondigd.

Verder oefende Churchill scherpe critiek op de Oosteuropeesche landen, waar regeeringen aan het bewind zijn, die door de Russen worden gecontroleerd. „Er is een stalen gordijn gevallen tusschen Europa en de rest van de wereld", aldus Churchill. „Daarachter trachten dictatoriale communistische krachten met terroristische methoden te regeeren".
Churchill prees Stalin voor het stipte nakomen van zijn militaire verplichtingen, maar, aldus de oud-premier, een groote tragedie is wellicht aan den gang in Oost-Europa, waar de vrees voor het politie-regiem millioenen in haar greep houdt. Churchill waarschuwde er voor, dat oneenigheid tusschen Rusland en de bondgenooten, opnieuw tot een conflict in Europa aanleiding zou kunnen geven, als eenige macht zou trachten, een politieke oplossing zonder overleg te dicteeren. Churchill verdedigde ten slotte het gebruik van de atoombom.
Attlee zeide in zijn antwoord, dat professor Laski dezelfde rechten heeft als iedere andere Britsche burger om zijn meening te uiten, doch de regeeringspolitiek wordt vastgesteld door de ministers.
Attlee gewaagde ten slotte van de vooruitzichten op een hongerwinter in Europa. „Wij zijn," aldus de Britsche premier, „tot op het been afgekloven en het heeft geen zin te denken, dat Engeland een groot overschot voor andere landen beschikbaar heeft." (U.P. - A.P. - Parool)
(V. b. Griekenl. 6393 A; zie ook 6399 D.; Churchill 6385 C.)

Engeland

A. „Go'-slow" staking ten einde —
14 Aug. — Evening News meldde dat de arbeiders van de Surrey havens na een „kalm-aan actie" die tien weken heeft geduurd weer normaal aan het werk zijn gegaan. Gedurende dezen tijd hebben soldaten ingegrepen zoodat men niet te ver achter kwam. De verhouding tusschen de stakers, als men ze zoo kan noemen, en de soldaten was goed.
(A.N.P.) **(V. b. 6385 F.)**

B. Ontbinding der Commonwealth partij —
13 Aug. — In verband met den uitslag der verkiezingen hebben de leiders der Commonwealth partij aangedrongen op ontbinding der partij. (A.N.P.)

C. Adviescommissie voor atoomenergie —
21 Aug. — Attlee heeft in het Lagerhuis de oprichting van een speciale adviescommissie voor atoom-energie aangekondigd. (A.N.P.)

Internationaal

D. Regeling der schadevergoedingen
15 Augustus — Edwin Pauley, de vertegenwoordiger van de V.S. in de geallieerde commissie voor de schadevergoedingen heeft verklaard: „Het is de gemeenschappelijke bedoeling van de regeeringen van de V.S., het Vereenigde Koninkrijk en Frankrijk, om er op aan te dringen dat zonder verwijl actie zal worden gevoerd om alle landen, welke aanspraak kunnen maken op schadevergoedingen, uit te noodigen hun eischen in te dienen, opdat een overeenkomst tusschen al deze landen in bespreking kan worden gebracht." Hij voegde er aan toe, dat de V.S. hun schepenbuit met andere landen wilden deelen. (Reuter)
(V. b. 6399 D.)

Het Communiqué van Potsdam II

Herstelbetalingen en Europeesche verhoudingen

(Vervolg van pag. 6394)

Herstel betalingen —
19) De herstelbetalingen zullen voldoende hulpbronnen laten om het Duitsche volk in staat te stellen zonder bijstand van buiten te bestaan. Er moeten middelen verschaft worden om te betalen voor goedgekeurde importen. De opbrengst van exporten zal in de eerste plaats beschikbaar zijn voor de betaling van dergelijke importen.
a. De herstelbetalingseischen der Sovjet-Unie zullen voldaan worden door het wegvoeren van goederen uit de zône van Duitschland die bezet is door de Sovjet-Unie en door Duitsche buitenlandsche activa.
b. De Sovjet-Unie neemt op zich de herstelbetalingseischen van Polen te regelen uit haar eigen aandeel in de herstelbetalingen.
c. De herstelbetalings-eischen der Vereenigde Staten, Groot-Brittannië en de andere landen die op herstelbetalingen recht hebben, zullen voldaan worden uit de Westelijke zones en uit Duitschland's buitenlandsche activa.
d. De Sovjet-Unie zal ter aanvulling uit de Westelijke zônes krijgen:
(1) Vijftien procent van de bruikbare en volledige industrieele machine-uitrusting der metaal-, chemische en machinebouw-industrieën, welke onnoodig is voor het Duitsche vredesbedrijfsleven in ruil voor een gelijke waarde aan levensmiddelen, steenkolen, potasch, zink, hout, aardewerk-producten en petroleumproducten.
(2) Tien procent van de industrieele machine-uitrusting, die onnoodig is voor de Duitsche vredes-economie.
e. Alvorens de totale omvang der uitrusting, die zal worden verwijderd, zal worden vastgesteld, zullen leveringen vooraf gedaan worden, die zullen worden vastgesteld door den contrôleraad.
f. De Sovjet-regeering heeft afgezien van alle eischen met betrekking tot herstelbetalingen op aandeelen in Duitsche ondernemingen die gevestigd zijn in de Westelijke zônes en op Duitsche buitenlandsche activa in alle landen met uitzondering van die, welke omschreven worden in paragraaf g. hieronder.
g. De regeeringen van Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten doen afstand van hun eischen met betrekking tot herstelbetalingen op aandeelen van Duitsche ondernemingen, gevestigd in de Oostelijke zône en op Duitsche buitenlandsche activa in Bulgarije, Finland, Hongarije, Roemenië en het Oosten van Oostenrijk.
h. De Sovjet-regeering stelt geen eischen t.a.v. het goud, dat buit gemaakt is door de geallieerde troepen in Duitschland.

Duitsche marine en koopvaardij - Koningsbergen - Oorlogsmisdadigers —
De drie regeeringen zullen deskundigen aanstellen om gedetailleerde plannen uit te werken t.a.v. marine en koopvaardij.
20) De conferentie is in beginsel tot overeenstemming gekomen, om aan de Sovjet-Unie over te dragen de stad Koningsbergen en het aangrenzende gebied. De president der Vereenigde Staten en de Britsche premier hebben verklaard, dat zij het voorstel der conferentie, om de stad Koningsbergen en het aangrenzende gebied aan de Sovjet-Unie over te dragen, bij de komende vredesregeling zullen steunen. De groote oorlogsmisdadigers, wier misdaden niet aardrijkskundig aan een bepaalde plaats gebonden zijn, zullen snel berecht worden.
(V. b. Standpunt Ned. Reg. 6399 D.)

Oostenrijk en Polen —
21) De conferentie heeft het voorstel van de Sovjet-regeering inzake uitbreiding van gezag van de Oostenrijkschc voorloopige regeering over geheel Oostenrijk in studie genomen en heeft besloten deze kwestie te behandelen na den intocht van de Britsche en Amerikaansche strijdkrachten in de stad Weenen.
22) De vroegere Poolsche regeering in Londen bestaat niet meer.
De drie mogendheden verwachten, dat aan de Polen, die naar hun vaderland terugkeeren, op dezelfde basis als zulks met alle Poolsche burgers het geval is, de rechten ten aanzien van persoon en eigendom zullen worden verleend. Na overleg met de leden der Poolsche voorloopige regeering zijn de drie regeeringsleiders overeengekomen dat, hangende de definitieve afbakening van de westgrens van Polen, de vroegere Duitsche gebieden oostelijk van de lijn, loopende van de Oostzee vlak ten Westen van Swinemuende en vandaar langs de rivier de Oder tot de samenvloeiing met de rivier de Neisse en vervolgens langs de Neisse tot de grens van Tsjecho-Slowakije — met inbegrip van dat deel van Oost-Pruisen, dat niet onder het beheer staat van de Sovjet-Unie — met inbegrip van het gebied van de vroegere **vrije stad Dantzig**, onder het beheer geplaatst zal worden van den Poolschen staat, en daartoe niet beschouwd mag worden als een onderdeel **van de Russische** bezettingszône in Duitschland.

De „Big Three" en Europa —
De drie regeeringen achten het gewenscht, dat aan de huidige afwijkende positie van Italië, Bulgarije, Finland, Hongarije en Roemenië door het sluiten van vredesverdragen een einde wordt gemaakt. Zij hebben de voorbereiding van een vredesverdrag met Italië als eerste taak opgenomen in de belangrijke aangelegenheden die onverwijld door den nieuwen raad van ministers van Buitenlandsche Zaken zullen worden ter hand genomen. Het sluiten van een zoodanig vredesverdrag met een erkende en democratische Italiaansche regeering zal het voor de drie regeeringen mogelijk maken, haar wensch in vervulling te doen gaan om de aanvraag van Italië tot opneming onder de leden van de Vereenigde Naties te steunen. De drie regeeringen hebben den raad van ministers van Buitenlandsche Zaken ook opgedragen vredesverdragen voor te bereiden met de andere genoemde landen.

Pers Neutralen en Spanje —
De drie regeeringen twijfelen er niet aan, dat met het oog op de gewijzigde omstandigheden, welke voortvloeien uit de beëindiging van den oorlog in Europa, de vertegenwoordigers der geallieerde pers volledige vrijheid zullen genieten, om de wereld in te lichten over de ontwikkelingen in Roemenië, Bulgarije, Hongarije en Finland. Wat de toelating betreft van andere staten tot de Vereenigde Volkeren zullen de drie regeeringen steun verleenen aan verzoeken om toelating van de staten, die gedurende den

oorlog neutraal zijn gebleven en die voldoen aan de qualificaties welke uiteengezet zijn in het charter van den nieuwen volkenbond. De drie regeeringen voelen zich echter verplicht, duidelijk te maken dat zij, wat haar betreft, niet gunstig zouden staan tegenover eenig verzoek om toelating, ingediend door de huidige Spaansche regeering, die, gevestigd zijnde met steun van de spil-mogendheden, gezien haar oorsprong, haar aard, haar geschiedenis en haar nauwe samengaan met de staten-agressoren, niet de qualificaties bezit, die noodig zijn tot rechtvaardiging van dit lidmaatschap.

Territoriaal beheerschap —
De conferentie heeft een voorstel van de Sovjet-regeering bestudeerd betreffende territoriaal beheerschap en er is besloten, dat de beschikking over alle vroegere Italiaansche gebieden beslist zal moeten worden in verband met de voorbereiding van het vredesverdrag met Italië.

Overbrengen van Duitsche bevolkingen
De drie regeeringen erkennen, dat een verplaatsing naar Duitschland van Duitsche bevolkingen of elementen daarvan, welke nog over zijn in Polen, Tsjecho-Slowakije en Hongarije, ondernomen zal moeten worden. Aangezien de immigratie van een groot aantal Duitschers naar Duitschland de lasten, die reeds op de bezettende autoriteiten drukken, zou vermeerderen, zijn zij van oordeel dat de geallieerde contrôleraad in Duitschland in de eerste plaats het probleem dient te onderzoeken speciaal met betrekking tot de kwestie eener billijke verdeeling dezer Duitschers over de verschillende bezettingszônes.
De Tsjechoslowaaksche regeering, de Poolsche voorloopige regeering en de contrôleraad in Hongarije worden van het vorenstaande op de hoogte gebracht en hun wordt verzocht, inmiddels verdere uitzettingen van Duitschers op te schorten hangende het onderzoek door de betrokken regeeringen van rapporten, die zij van hun vertegenwoordigers in den contrôleraad ontvangen hebben.
Gedurende de conferentie hebben besprekingen plaats gehad tusschen de stafchefs der drie regeeringen over militaire aangelegenheden van gemeenschappelijk belang.
Het rapport sluit als volgt: „goedgekeurd - J. V. Stalin, Harry S. Truman, C. R. Attlee." (Reuter)
(V. b. 6394)

Portugal

A. Twee divisies gereed voor Timor —

15 Aug. — Twee divisies Portugeesche troepen liggen op Lourenço Marques (Oost Afrika) gereed om het Portugeesche deel van het eiland Timor, dat door de Japanneezen in 1942 was bezet, opnieuw in bezit te nemen. (Reuter)
(V. b. 5009 B.)

Rusland

B. Rusland wenscht Slavische samenwerking —

15 Augustus — De Russische generaal Chabanov heeft in een toespraak, gehouden bij gelegenheid van de decoratie van Bulgaarsche soldaten die aan de zijde van het roode leger hadden gevochten, gezegd, dat de Sovjet-Unie een versterking wenscht van de goede betrekkingen tusschen alle Slavische landen. (Reuter)

C. De Russisch-Poolsche grens —

16 Aug. — Te Moskou kwam tusschen Rusland en Polen een verdrag tot stand dat de vaststelling behelst van de Poolsch-Russische grenzen en de vergoeding van oorlogsschade welke door de Duitschers werd aangericht.
De regeeringen aanvaarden als grens de vroegere Curzon-lijn, waarin eenige wijzigingen zijn gebracht ten behoeve van Polen. Zulks geschiedde overeenkomstig de bepalingen van de Krimconferentie. De nieuwe grenslijn loopt 600 meter ten Z.W. van de San en volgt den loop van de midden-San tot het dorp Solina, vervolgens ten Oosten van Przemysl, ten Westen van Rava Rousska, volgt de rivier Solokia, gaat naar het Oosten, bereikt het gehucht Niemirow Jalowka, omsluit een gedeelte van Bjalowiez-bosch en komt samen met de grenzen van Rusland, Lithauen en voormalig Oost-Pruisen, waar hij de stad Grodno aan de Russische kant laat. De afpaling van de exacte grenslijn zal door een gemengde Poolsch-Russische commissie, die Warschau tot zetel zal hebben, geschieden.
In afwachting van de definitieve beslissingen van de vredesconferentie is een voorloopig Russisch-Poolsche grens in de Baltische landen vastgesteld. Deze loopt van het uiterst oostelijke punt van de Golf van Danzig via Braunsberg-Goldpap naar het oude grenzenknooppunt Rusland-Polen-Lithauen.
Betreffende de vergoeding van oorlogsschade is overeenkomstig de besluiten van Potsdam bepaald, dat de Russische regeering alle eigendomsrechten, ook voor industrieele outillage en transportmiddelen, in het door Polen geannexeerde Duitsche gebied overdraagt.
De Russische regeering komt met Polen voorts overeen, dat 15 procent van de vorderingen in het door Rusland bezette Duitsche gebied, gerekend van de conferentie van Potsdam af, ten goede zullen komen aan Polen alsmede 30 procent van de industrieele uitrusting welke ten voordeele van Sovjet-Rusland uit de Westelijke bezettingzones zullen worden uitgeleverd. Hiervan zal 15 procent worden afgeschreven door middel van materieele concessies, welke door Polen en Rusland zijn overeengekomen. Van haar kant verplicht de Poolsche regeering zich te beginnen in 1946 en gedurende den geheelen duur van de bezetting van Duitschland tegen vastgestelden prijs steenkool te leveren tot een hoeveelheid van 8 millioen ton voor het eerste jaar, dertien millioen ton voor de vier volgende jaren en twaalf millioen ton in ieder jaar waarmede de bezetting verlengd zou kunnen worden. (A.F.P.)
(V. b. zie ook 6403 - Potsdam)

D. Russisch-Chineesch verdrag —

17 Aug. — Rusland en China hebben een verdrag van vriendschap en bondgenootschap gesloten. Minister Soeng Tse-wen heeft bij zijn vertrek uit Moskou verklaard, dat de oprechtheid, door Stalin en Molotof aan den dag gelegd, hem vervult van vertrouwen in de duurzaamheid van de Chineesch-Russische betrekkingen. (N. R. C.)
(V. b. 6402 D.)

Spanje

E. Spanje en het einde van den oorlog —

15 Aug. — De Spaansche regeering heeft bij decreet bepaald, dat van alle officieele gebouwen in geheel Spanje drie dagen lang de vlag zal wapperen ter viering van het einde der vijandelijkheden. (Reuter)
(V. b. 6379 F.)

Vereenigde Staten

F. De Amerikaansche oorlogsverliezen —

9 Aug. — Stimson maakte de volgende oorlogsverliezen bekend:
198.992 dooden; 570.878 gewonden en 118.302 krijgsgevangenen. Bijna 96.000 van deze laatste categorie werden uitgewisseld en 355.000 gewonden konden weer in actieven dienst terugkeeren. (A.F.P.)
(V. b. 6369 F.)

G. Truman voor de radio - Geen geheime overeenkomsten te Potsdam - Ver. Staten behouden militaire bases - Duitschland - Polen - De atoombom —

10 Aug. — In een radiorede, welke hij 9 Aug. na zijn terugkeer uit Potsdam hield, maakte President Truman het plan der V. St. bekend, ook na dezen oorlog de militaire bases in stand te houden, die noodzakelijk zijn voor de voliedige bescherming van hun belangen en van den wereldvrede. Dit zal geschieden in overeenstemming met het charter der Vereenigde Volkeren.

Over Potsdam zeide Truman, dat daar — afgezien van de loopende militaire overeenkomsten — geen geheime overeenkomsten zijn gesloten.
Een van die geheime militaire overeenkomsten was de oorlogsverklaring van Rusland aan Japan, waartoe de Sowjet-Unie reeds besloten was, voordat zij over het nieuwe wapen was ingelicht.
„Niemand kan voorzien wat een nieuwe oorlog zou beteekenen voor onze eigen steden en ons eigen volk", zoo zeide de president. Wat wij thans Japan aandoen, zelfs met de nieuwe atoombom, is slechts een klein deel van wat de wereld zou overkomen in een derden wereldoorlog.
Over Duitschland zeide Truman:
De Duitschers moeten geen hoogere levensstandaard hebben dan hun voormalige slachtoffers.
Wij hebben niet de bedoeling om weer de vergissing te maken om herstelbetalingen in geld te eischen en daarna Duitschland het geld te leenen, waarmee het betalen moet. Herstelprestaties zullen dezen keer voldaan worden uit feitelijke activa, uit die hulpbronnen van Duitschland, die niet noodzakelijk zijn voor zijn bestaan in vredestijd.
Over Polen zeide Truman:
„Wij zijn overeengekomen dat het aanbeveling verdient, dat in het vredesver-

drag een gedeelte van Oost-Pruisen afgestaan wordt aan Rusland. Dit zal de Sowjetunie een ijsvrije haven verschaffen ten koste van Duitschland."
Over den oorlog met de Atoombom verklaarde Truman:
Ik ben mij bewust van de tragische beteekenis van de atoombom. Haar productie en gebruik zijn niet lichtvaardig ondernomen door deze regeering. Maar wij wisten, dat onze vijanden er naar zochten. Wij weten thans hoe dicht zij genaderd waren tot de ontdekking er van en wij wisten welke ramp deze natie, alle vredelievende naties, de geheele beschaving zou zijn overkomen, wanneer zij haar het eerst hadden ontdekt. Daarom voelden wij ons gedwongen den langen en onzekeren en kostbaren arbeid te ondernemen van de ontdekking en vervaardiging. Wij hebben den wedloop der ontdekking tegen de Duitschers gewonnen. Wij hebben haar gebruikt om den doodsstrijd van den oorlog te bekorten.
De atoombom is te gevaarlijk om in een wettelooze wereld te worden losgelaten. Daarom hebben Gr. Brittannië en de Ver. Staten, die het geheim van haar vervaardiging bezitten, niet het voornemen dit geheim te onthullen, totdat er middelen zijn gevonden om de bom te beheerschen. (Nieuwe Dag)
(V. b. zie ook 6394; 6403 - Potsdam; Atoombom 6398; Truman 6385 E.)

Vereenigde Staten

A. Recruteering en demobilisatie —

14 Aug. — Terstond nadat Truman de Japansche capitulatie had bekend gemaakt, overhandigde hij de pers een communique, waarin bekend gemaakt wordt, dat de recruteering voor de strijdkrachten nog slechts 50.000 per maand zal betreffen in plaats van 80.000 man.
Voorts verklaarde Truman, dat tusschen de 5 en de 5½ millioen man in de eerstvolgende 12 tot 18 maanden zullen worden gedemobiliseerd. Hij voegde hieraan toe: „Het is nog te vroeg om definitieve cijfers te noemen voor de bezettingstroepen, die over 12 maanden op den Stillen Oceaan noodig zullen zijn of welke vermindering kan worden aangebracht in de legermacht, die thans voor bezettingsdoeleinden in Europa is aangewezen. Het is echter duidelijk, dat wij zoovelen kunnen vrijlaten als naar het vaderland gebracht kunnen worden met de beschikbare middelen — over zee, en door de lucht — in den loop van het eerstvolgende jaar." (A.F.P. - Reuter)

B. Vliegtuigproductie —

14 Aug. — Gedurende den oorlog heeft de Amerikaansche vliegtuigindustrie 298.792 militaire vliegtuigen gebouwd. (A.F.P.)

C. Joseph Grew afgetreden —

16 Aug. — President Truman heeft het ontslag aanvaard van den onderstaatssecretaris Joseph Grew en in zijn plaats benoemd Dean G. Acheson. (Reuter)

D. V. S. desavoueeren de Bulgaarsche voorloopige regeering —

18 Aug. — De Amerikaansche minister van buitenlandsche zaken, Byrnes, heeft verklaard, dat de regeering van de V.S. de voorloopige regeering in Bulgarije niet beschouwt als vertegenwoordigend de belangrijke elementen van de democratische gedachte, en dat zij geen vertrouwen heeft in de wijze waarop de voorloopige regeering in Bulgarije de verkiezingen van 26 Augustus a.s. organiseert. (A.F.P.)

De capitulatie van Japan

Het Japansche antwoord - Rede Hirohito, Attlee en Truman - Nieuw Japansch kabinet - Onderhandelingen te Manilla -

E. Japan capituleert —

14 Aug. — Op 10 Augustus om 14 uur maakte de Japansche radio-omroep bekend, dat Japan bereid was zich te onderwerpen aan de voorwaarden van Potsdam, op voorwaarde dat de positie van den keizer niet zou worden aangetast. Om 18 uur 45 bereikte de Japansche nota Washington. Op Zaterdag 11 Aug. om 10 uur 30 werd het Amerikaansche antwoord aan de Zwitsersche ambassade overhandigd ten einde te worden doorgegeven aan Japan. De V.S. namen het Japansche voorstel aan, maar de Mikado zou ondergeschikt zijn aan het geallieerde opperbevel. Op Maandag 13 Augustus schreven de Japanneezen het uitblijven van hun antwoord toe aan het niet ontvangen der Amerikaansche nota. Op Dinsdag 14 Augustus om 1 uur 43 maakte de Japansche radio bekend, dat Japan de Amerikaansche voorwaarden aanvaardt.

F. Strijd gaat voort —

In afwachting van het Jap. antwoord bleven de geallieerden aan alle fronten aanvallen. Het hevigst was de strijd in Mantsjoerije, waar de Russen snel vorderingen maakten. Maarschalk Wassilewski, de overwinnaar van Koningsbergen, heeft hier het opperbevel. Maarschalk Malinowski, die o.a. in Weenen heeft gevochten, leidde de troepenmacht in het N.W.; Poerkajew en Meretskow vielen respectievelijk in het Noord- en Zuid-Oosten aan. De troepen van Malinowski en Meretskow bewogen zich in elkaars richting, langs de spoorlijn, die van Hailar naar Wladiwostok loopt. In het N.W. werd het Khingan-gebergte gepasseerd. In het Noorden van Korea werd de havenstad Rasjin ingenomen.
Ondanks geruchten omtrent het staken der vijandelijkheden, ging de strijd in China voort.
14 Aug. hebben 800 geallieerde scheepsvliegtuigen doelen op midden-Hondo aangevallen. De Amerikanen hebben nog vijf eilanden der Noordelijke Marianen bezet.
Nadere berichten gaven het volgende beeld:
De Russische opmarsch in Mantsjoerije vorderde gestadig; dagelijks legden de legers 15 tot 40 km af. Vooral in het N.W. werden successen behaald: de stad Sjoloen ten Z.O. van het Khingan-gebergte werd hier veroverd. Verrassend was een bericht van Japansche zijde, meldende, dat de Russen de omstreken van Linsi hadden bereikt. Deze stad ligt in de Khingan-bergen, halfweg tusschen Sjoloen en Peking.
Volgens een bericht van radio Tsjoengking hebben de Japanners in de provincie Tsjekiang den strijd gestaakt. Op Bougainville hebben de Japansche troepen zich overgegeven. (N.R.C. - A.F.P.)

G. Het Japansche antwoord —

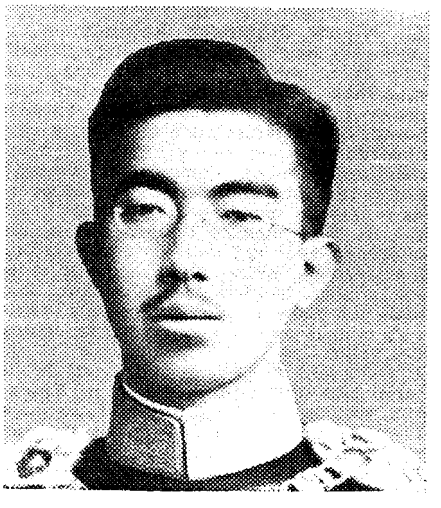
15 Aug. — Even na middernacht hebben Attlee, Truman en Stalin aan hun volken meegedeeld, dat Japan zich heeft overgegeven.
Het Japansche antwoord op de geallieerde voorwaarden luidt als volgt:
„Verwijzende naar de mededeeling van 10 Augustus, betreffende de aanvaarding van de bepalingen der verklaring van Potsdam, en het antwoord der regeeringen van de Ver. Staten, Groot Brittannië, de Sowjetunie en China, verzonden door staatssecretaris Byrnes op 11 Augustus, heeft de Japansche regeering de eer het volgende mede te deelen aan de regeeringen der vier mogendheden:

1. Z. M. de keizer heeft een keizerlijk rescript uitgegeven betreffende de aanvaarding door Japan van de bepalingen der verklaring van Potsdam.
2. De keizer is bereid machtiging te geven tot de noodzakelijke maatregelen voor de uitvoering van de bepalingen der verklaring van Potsdam en de onderteekening daarvan door zijn regeering en het keizerlijk hoofdkwartier te verzekeren.
3. Z. M. is ook bereid bevel te geven aan alle leger-, vloot- en luchtautoriteiten om den actieven weerstand te staken en de wapens over te geven, benevens gehoorzaam te zijn aan de bevelen van den geallieerden opperbevelhebber in overeenstemming met de sub 1 en 2 genoemde voorwaarden.

Deze autoriteiten zullen dit bevel doorgeven aan alle onder hun gezag staande strijdkrachten, waar deze zich ook mogen bevinden.

H. Hirohito tot zijn volk —

Ook de Japansche keizer heeft zich — voor de eerste maal in de geschiedenis — door middel van de radio rechtstreeks tot zijn volk gewend.

Hirohito gewaagde van de plechtige verplichting, „door onze keizerlijke voorouders overgeleverd", te streven naar gemeenschappelijke welvaart en geluk van alle naties, zoowel als naar veiligheid en welzijn van onze onderdanen. Hij zegt, dat het „verre van onze gedachten" was inbreuk te plegen op de souvereiniteit van andere naties of zich te begeven in gebiedsuitbreiding.
Ondanks den dapperen strijd en de inspanning van het volk is de loop der gebeurtenissen in Japans nadeel geweest. Bovendien is de vijand gebruik gaan maken van een nieuwe en uiterst wrede bom, welker vermogen om schade te doen onberekenbaar is en den tol eischt van veie onschuldige levens. Doorgaan

met strijden zou niet alleen de verdelging beteekenen van de Japansche natie, maar tevens leiden tot den totalen ondergang van de menschelijke beschaving. De keizer betuigde zijn leedwezen aan Japans bondgenooten in Oost-Azië, gedacht de dooden en gewonden en wekte het volk op de eendracht te bewaren en al zijn krachten te wijden aan den opbouw der toekomst.
In Amerika heeft men een Japansche radio-uitzending opgevangen, meldende, dat de menigte voor het keizerlijk paleis weende na het vernemen van de boodschap en uitriep: „Vergeef ons, o, keizer, onze inspanning was niet voldoende."
Anami, de minister van oorlog, heeft reeds harakiri gepleegd.
Het ministerie Soezoeki is afgetreden.

A. Toespraken Attlee en Truman

Attlee bracht hulde aan de mannen van het Britsche imperium en dank aan de bondgenooten, vooral de Ver. Staten, „zonder wier wonderbaarlijke inspanning deze oorlog in het Oosten nog vele jaren zou hebben geduurd". Hij besloot zijn rede als volgt: „De vrede is weergekeerd op aarde. Laat ons God danken voor deze groote bevrijding en voor zijn barmhartigheid. Leve de Koning."
Truman verklaarde van oordeel te zijn, dat het Japansche antwoord „een volledige aanvaarding is van de verklaring van Potsdam, welke de volledige overgave specificeert". In een toespraak tot de menigte voor het Witte Huis zei hij: „Dit is de dag, die het einde beteekent van het fascisme en het politiestelsel in de wereld. Dit is de dag van de democratie. Thans moeten wij de taak opvatten van ommekeer en van de verwezenlijking van vrije regeeringen in de wereld. Ik weet, dat wij tegen deze taak zijn opgewassen." (A.N.P. - N.R.C.)

B. Nieuw Japansch kabinet —

De keizer heeft Maroehikoe Higasjikoeni, zijn oom, die in April tot oppersten raadsman benoemd was, bevolen een nieuw kabinet te vormen. Het kabinet Soezoeki heet afgetreden omdat „de veranderde toestand een kabinet van mannen met nieuwe denkbeelden eischt."
Een dergelijke benoeming is zonder weerga in Japans moderne geschiedenis, doch zal er, naar men te Londen meent, toe bijdragen voor het volk de onaangename maatregelen, welke onvermijdelijk moeten volgen, aannemelijk te maken. Een man van zoo'n hooge geboorte als 's keizers oom is onbereikbaar voor de critiek des volks.
Higasjikoeni is 58 jaar oud, heeft in de jaren 1920—1926 zijn opleiding in Frankrijk voltooid, en heeft de militaire loopbaar gevolgd, welke voor lieden van zijn rang gebruikelijk is.
Het nieuwe kabinet is reeds gevormd. De ministers van oorlog en marine zijn er de eenige militairen in. De premier is tevens minister van oorlog. Sjigemitsoe wordt weer minister van buitenlandsche zaken en krijgt tevens het ministerie voor Groot Oost-Azië. (N.R.C.)

C. Nog gevechtshandelingen - Instructies aan Tokio —

Mac Arthur heeft op 15 Augustus den Japanners gelast de vijandelijkheden onmiddellijk te staken en vertegenwoordigers naar Manilla te zenden om instructies in ontvangst te nemen. Het antwoord hierop is vrij lang uitgebleven. Van Japanschen kant werd medegedeeld, dat de Japansche afgevaardigden uiterlijk 20 Aug. te Manilla kunnen zijn.
Wel heeft de keizer reeds het bevel gegeven om het vuren te staken en voorgesteld leden van de keizerlijke familie naar de gevechtsfronten te zenden om toezicht te houden op de nakoming van dit bevel. Drie delegaties zijn reeds vertrokken van China, Mantsjoerije en het Zuiden. Niettemin zal het volgens de Japanners, nog wel een dag of twaalf kunnen duren voor alle onderdeelen van het bevel op de hoogte zijn. Van verschillende fronten komen nog berichten van gevechtshandelingen. De Russen hebben medegedeeld door te zullen gaan tot de Japanners werkelijk de wapens hebben neergelegd.
Maarschalk Wassiliewski heeft de Japanners in Kwantoeng gesommeerd voor 20 Augustus 12 uur de wapens neer te leggen. Aan den anderen kant beklagen de Japanners zich, dat in Mantsjoerije, waar zij het vuren gestaakt hebben, de Russen blijven aanvallen.
De vertegenwoordigers te Manilla moeten vergezeld worden door bekwame adviseurs van marine en luchtmacht, grondig op de hoogte met alles wat de vliegvelden in de buurt van Tokio betreft. Men verwacht dan ook, dat een groote luchtvloot, vele belangrijke functionarissen voor sleutelposities naar Japan zal vervoeren. Een verdeeling van het land in bezettingszones, zooals in Duitschland, ligt volgens Truman niet in de bedoeling. Wel zullen van alle vier de groote mogendheden troepen aan de bezetting deelnemen. (N.R.C.)

D. Japansche vertegenwoordigers naar Manilla —

20 Aug. — Nadat Gen. Mac Arthur, naar aanleiding van het uitblijven der Japansche afgevaardigden, hun kort en bondig bevolen had onmiddellijk naar zijn Hoofdkwartier te komen, arriveerden deze in de loop van 19 Augustus te Manilla. De 16 afgevaardigden verzochten hun pistolen bij zich te mogen houden, hetgeen werd geweigerd. Wel werd hun toegestaan hun sierdegens en decoraties te behouden.
Nadat hun geloofsbrieven waren onderzocht, moesten zes hunner Gen. Sutherland, die namens Mac Arthur optrad, naar het conferentievertrek volgen. De eerste besprekingen gingen over inlichtingen in verband met de aanstaande bezetting van Japan. Zij duurden 9½ uur en eerst tegen half drie in de nacht werden de gedelegeerden onder gewapend geleide naar hun verblijf bij de haven gebracht.
Hoofd van de Japansche delegatie was Takasjiro Kawabe, onderchef van den Keizerlijken staf. Andere leden zijn: Schout bij Nacht Isjiro Jokoejama en Mohijo Jakawa, Secretaris van het dept. van buitenlandsche zaken.
Generaal Willoughby, die de delegatie ontving, negeerde de hand, die Kawabe hem toestak. (Tijd - Dail. Tel.)

E. Staking der vijandelijkheden in Mandsjoerije, N.-Guinea, Java —

De Japansche tegenstand in Mandsjoerije is gestaakt. Sovjet parachutisten hebben Charbin, Moekden en andere belangrijke steden bezet. Op 19 Augustus werden door het Roode Leger bijna 100.000 gevangenen gemaakt. In het gebied van Wewak (N.-Guinea) hebben de Japanners de strijd gestaakt.
Te New York is een bericht van den zender Batavia opgevangen met de mededeeling, dat de Japanners op Java van hun hoofdkwartier, het bevel „staakt het vuren" hebben ontvangen. Zij zullen, zoolang dat noodig is de leiding in handen houden om de rust en orde te verzekeren.
Volgens een bericht van Aneta uit Moratai schijnen in andere deelen van Ned.-Indië de Japansche troepen dit bevel nog niet ontvangen te hebben. (Tijd - N. R. C.)

F. Onrust in Japan —

20 Aug. — „Ernstige onrust in Japan" is 19 Augustus gemeld door 't Japansche nieuwsagentschap dat de „Tokio Asahi Sjimboen" aanhaalde, welk blad verklaarde, dat onrust teweeg was gebracht door de ongegronde geruchten, volgens welke „Amerikaansche troepen geland waren te Yokohama en overal aan het plunderen waren" en dat „troepen van Tsjoengking Osaka waren binnengerukt". Ter bestrijding van de onrust, aldus Domei, zijn instructies uitgegeven door de Japansche ministeries van Marine en Luchvaart, waarin er bij het volk op wordt aangedrongen „zich te voegen naar het keizerlijk besluit met opoffering van ieder persoonlijk voordeel of belang. Zij die niet aldus handelen, zijn geen loyale Japanners". Andere bevelen luidden: „Onthoudt u van overijlde daden — die het vertrouwen der wereld in Japan kunnen verloren doen gaan. Handhaaft strikte discipline en hechte eenheid. Hoedt u voor ongegronde geruchten". (Volkskrant)

G. Japansche Regeeringsverklaring

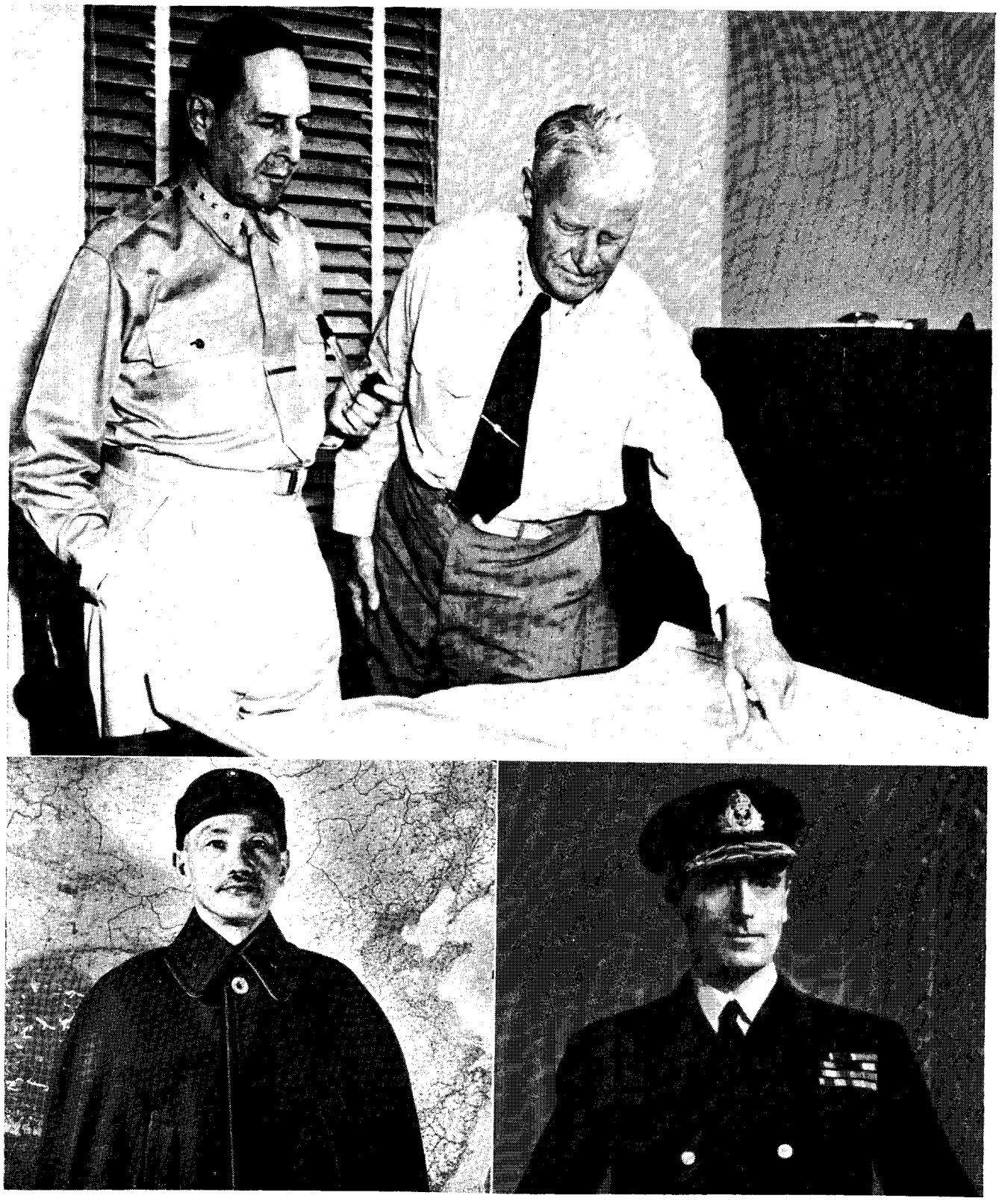
18 Aug. — Het Japansche agentschap Domei meldde dat de eerste taak der nieuwe regeering-Higasji Koeni het onderteekenen der vredesvoorwaarden zal zijn.
Koeni heeft zich de volgende taak gesteld:
1. Eerbied voor de grondwet.
2. Beheersching van het militaire apparaat.
3. Handhaving van de orde.

Deze politiek is door keizer Hirohito persoonlijk uitgestippeld. De nieuwe minister-president heeft voorts in een radiotoespraak aan de Japansche bevolking vrijheid van vereeniging en pers toegezegd. (Parool)

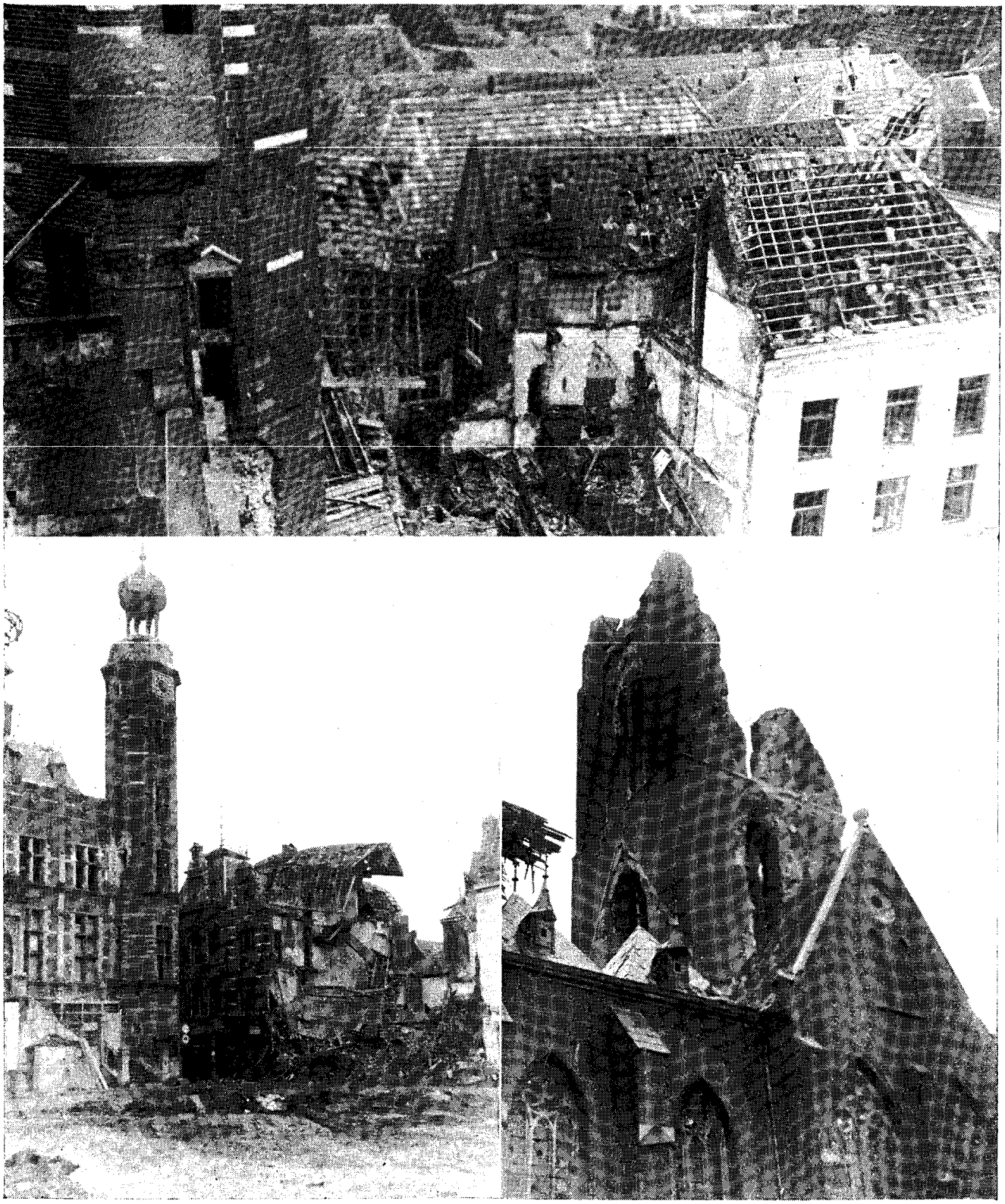
H. Wat Japan verliest —

Door de voorwaarden van Potsdam aan te nemen, wordt Japan teruggebracht tot den omvang van 1853 toen commodore Perry voor den Amerikaanschen handel de opening van Japan kwam eischen. Het verliest Mantsjoerije met 40 millioen inwoners, Korea met 23 millioen, Liaotoeng met 1.7 millioen inwoners en de havens Port Arthur en Dairen, het Zuidelijk deel van Sachalien met slechts 330.000 inwoners, doch belangrijk voor de vischvangst, Formosa met 5,25 millioen inwoners, de Rioekioe-eilanden met Okinawa, de Maarschalkseilanden, Caroline, Marianen en Pau met inbegrip van Saipan en Jap, de Sprathy-eilanden. Japans oppervlakte wordt hierdoor verkleind tot 385.278 vierkante k.m.
China ziet thans een voorloopig eind komen aan den strijd tegen het Japansche expansionisme, dat het land heeft bedreigd sinds 1895, toen Japan Formosa inpalmde. In 1905 kreeg Japan voet op het vasteland door de verovering van Port Arthur, in 1910 annexeerde het Korea en in de jaren 1931—'33 maakte het zich meester van Mantsjoerije. Daarop volgde op 7 Juli 1937 de huidige oorlog, die voor China een heel wat gunstiger afloop heeft gekregen dan zich de eerste jaren liet voorzien. Met de Japansche penetratie is het voorloopig gedaan.
Japan heeft in dezen oorlog, volgens Reuter, meer dan 300 oorlogsschepen verloren, waaronder 18 linieschepen en vrijwel zijn geheele koopvaardijvloot ter groote van 5.629.845 ton. Zijn economische verliezen tengevolge van de bombardementen zijn nog niet bekend, maar zullen ongetwijfeld hoog zijn. (N. R. C.)

(V. b. Oorlog 6396; Geall. procl. 6380)

De Opperbevelhebbers in het Verre Oosten. Boven v. l. n. r. Gen. Douglas Mac Arthur: geallieerde Opperbevelhebber der gebieden in de Z. W. Pacific en Opperbevelhebber van het leger in de Pacific; Adm. Chester Nimitz Opperbevelhebber ter zee in de Pacific en Opperbevelhebber van de Pacific vloot.
Beneden v. l. n. r.: Generalissimus Tsjiang Kai Tsjek; Adm. Lord Louis Mountbatten opperbevelhebber Z. O. Azië.

Ook Limburg werd het oorlogsgeweld niet bespaard. Boven en beneden links: Opnamen van het zwaar gehavende Venlo; beneden rechts: R. K. Kerk te Roermond.
(Foto - Anefo)

Nederland

A. Aantal Kamerleden —

18 Aug. — De Tweede Kamer heeft sinds 10 Mei 1945, 10 leden verloren wegens bedanken, 9 wegens overlijden en 4 wegens het aanvaarden van functies, welke met het Kamerlidmaatschap onvereenigbaar zijn. In 4 vacatures is nog voorzien, zoodat de zuiveringscommissie voor de Staten-Generaal over 81 Tweede-Kamerleden te oordeelen zal krijgen; 3 van hen zijn nationaal-socialist.
Van de Eerste Kamer zijn 8 leden na 10 Mei 1940 overleden; 1 lid heeft bedankt. Er zijn dus nog 41 leden over, van wie 4 nationaal-socialist. (N. R. C.)

B. Installatie Raad voor Rechtsherstel - Rede min. Kolfschoten

20 Aug. — Te Den Haag had in het gebouw van den Hoogen Raad de installatie van den raad voor rechtsherstel plaats. De minister van Justitie hield een openingsrede. „Het werk, dat u wacht, is moeilijk", aldus de minister. „Onder leiding van Prof. Cleveringa zal de afd. rechtspraak al die rechtsverhoudingen, die door den vijand zijn verstoord, weder zooveel mogelijk moeten herstellen. Men zal er naar moeten streven, het geroofde aan den bestolene terug te geven, afgedwongen contracten te vernietigen of te wijzigen en vergoeding te doen geworden aan wie door oorlogsonrecht schade is toegebracht. De afd. beheer en voorzieningen van rechtspersonen zullen het vijandelijk vermogen en dat van de landverraders moeten beheeren, en tevens zorg moeten dragen voor een herstel van al de organisaties op het gebied van den handel, de industrie en de banken, die door vijandelijken invloed zijn besmet, en van heel ons Nederl. vereenigings-wezen in den ruimsten zin, dat de Duitschers grondig hebben verstoord."
Op grond van overleg met den minister voor de Overzeesche gebiedsdeelen, neemt de minister aan, dat de leden van den raad, die als vertegenwoordigers van de Overzeesche gebiedsdeelen zullen optreden zeer spoedig benoemd zullen kunnen worden, waarna de raad zijn taak in vollen omvang ter hand zal kunnen nemen. (Telex)
(V. b. 6400 B.)

C. Wederopbouw vóór alles — Verklaring minister Ringers —

21 Aug. — Minister Ringers heeft een bespreking gehouden met ongeveer zeventig burgemeesters van gemeenten uit de geteisterde gebieden.
De minister wees er op, dat het weinige materiaal, dat nog in Nederland is, zwart wordt verhandeld. Er zal echter met harde hand worden ingegrepen tegen ieder, die zich poogt te verrijken aan de ellende van ons volk.
De regeering acht de huisvesting in de geteisterde gebieden van zoodanig belang, dat zij in het uiterste geval bereid is voedsel en kolen uit te voeren om aan het noodige bouwmateriaal te komen. Een plan voor den bouw van 5500 noodwoningen is gereed. (A.N.P.)
(V. b. 6389 A.)

D. Bijzondere staat van beleg verlengd —

22 Aug. — De bijzondere staat van beleg is met een half jaar verlengd. Dit beteekent niet dat ook het M. G. nog een half jaar lang zijn werkzaamheden zal voortzetten. (Vrije Volk)
(V. b. 4346)

E. Staatscommissie annexatie vraagstuk —

22 Aug. — Voorzitter van deze commissie is de heer K. Vorrink te 's-Gravenhage. Leden zijn de heeren mr. J. A. E. H. J. van der Dussen te Hengelo (O.), dr. Ph. J. Idenburg te 's-Gravenhage, C. van den Heuvel te Leiden, prof. Th. F. K. van Iterson te Heerlen, H. D. Louwes te Ulrum, jhr. mr. C. N. O. van Nispen tot Sevenaer te Vorden, prof. mr. F. de Vries te Rotterdam, prof. G. A. P. Weyer te Amsterdam en dr. ir. R. L. Wentholt te Utrecht. (N. R. C.)
(V. b. 6399 F.)

F. Herziening der sociale verzekeringen - Commissie tot samenstelling wetsontwerp —

22 Aug. — De minister van Sociale Zaken, W. Drees heeft aan een technische commissie opgedragen een wetsontwerp samen te stellen tot reorganisatie der sociale verzekering in ons land, ter uitvoering van het door den minister-president in zijn rede van 27 Juni uitgesproken programpunt: „Met kracht zal worden voortgewerkt aan de reeds te Londen ter hand genomen voorbereiding van een uitbreiding der sociale verzekeringen en voorzieningen én voor de loonarbeiders én voor de andere bevolkingsgroepen. Daarbij staat voorop de urgentie van een verbetering der ouderdomszorg".
De daarvoor in aanmerking komende organisaties zullen in de gelegenheid worden gesteld hun standpunt kenbaar te maken.
Voorzitter der commissie is mr. dr. A. A. van Rhijn, secretaris-generaal van het departement van Sociale Zaken.
(Nieuwe Dag) **(V. b. 6400 F.)**

G. Benoeming leden Raad van State —

23 Aug. — Zijn benoemd tot lid van den Raad van State: ir. J. W. Albarda, oud-minister van Waterstaat, J. Th. Fuerstner, luitenant-admiraal, oud-minister van Marine, dr. J. W. Meijer Ranneft, oud-vice-president van den Raad van Nederlandsch Indië en prof. dr. G. A. van Poelje, secretaris-generaal van het ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.
Ingetrokken is het besluit van den „rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied" tot ontslag van den heer T. Fj. Muller Massis als lid van den Raad van State.
Tot staatsraad in buitengewonen dienst zijn benoemd: Jhr. mr. dr. J. D. H. de Beaufort, secretaris van den Raad van State. Jhr. mr. dr. L. H. N. Bosch Ridder van Rosenthal, commissaris in de provincie Utrecht en prof. mr. R. P. Cleveringa, hoogleeraar aan de Rijksuniversiteit te Leiden. (Trouw)

H. Gezantschap in Italië - Oorlogsverklaring - Eerherstel —

24 Aug. — Het ligt in de bedoeling van de Nederlandsche regeering binnenkort het Nederlandsche gezantschap bij de Italiaansche regeering te herstellen.
Na den Italiaanschen aanval op Frankrijk heeft Nederland zich „de facto" in oorlog met Italië beschouwd, hetgeen weinig beteekende zoolang wij in militair opzicht niets tot de oorlogsinspanning konden bijdragen. Toen er echter eenige onderzeeërs voor de Middellandsche Zee vrijkwamen, veranderde de situatie en heeft Nederland op 22 Dec. 1942 Italië den oorlog verklaard.
Mussolini erkende deze oorlogsverklaring niet; hij kende geen Nederlandsche vlag, zooals hij zeide en zou Nederlandsche zeelieden als piraten beschouwen. Zoodra na den val van Italië, Bonomi optrad, heeft Nederland voldoening voor deze beleediging geëischt en deze verkregen in een telegram aan minister-president Gerbrandy waarin gezegd werd, dat men hoopte dat de oude vriendschapsbetrekkingen weldra zouden worden hersteld. (Volkskrant)

I. Dr. H. M. Hirschfeld, Mr. H. L. Woltersom en Mr. B. J. M. van Spaendonck moeten zich verantwoorden —

De minister van handel en nijverheid heeft ingesteld een commissie, welke tot taak heeft een onderzoek in te stellen naar het beleid en de gedragingen gedurende de vijandelijke bezetting van het rijk in Europa van Dr. H. M. Hirschfeld, secretaris-generaal van dat departement, Mr. H. L. Woltersom, voorzitter van de organisatiecommissie en later van den raad voor het bedrijfsleven, en Mr. B. J. M. van Spaendonck, directeur van het rijkstextielbureau. **(A.N.P.)**

K. Positie bedrijfsorganisaties —

Zooals in de regeeringsverklaring van 27 Juni reeds is medegedeeld, bereidt de Regeering een nieuwe organisatie van het bedrijfsleven voor. In afwachting van het tot standkomen hiervan neemt de Regeering het volgende standpunt in:
De huidige bedrijfsorganisaties worden voorloopig gecontinueerd en behouden haar bevoegdheden;
de bedrijfsorganisaties zullen spoedig aan een nadere zuivering worden onderworpen en worden gedemocratiseerd;
Het verplichte lidmaatschap der bedrijfsorganisaties blijft gehandhaafd, derhalve ook de verplichting contributie te betaling;
Ondernemingen, die zich eerst na de bevrijding voor het lidmaatschap hebben aangemeld, behoeven echter geen contributie te betalen over de periode gelegen vóór 1 Januari 1945.
(Ec. Voorl. 10 Aug. '45) **(V. b. 6348)**

L. Mijnwezen en annexatie —

18 Aug. — Tijdens een vraaggesprek tusschen den parlement. redacteur van de Maasbode en dr. ir. Ch. Th. Groothoff, Directeur der Staatsmijnen en gemachtigde der regeering voor het beheer van het heele mijnbedrijf in Zuid-Limburg, verklaarde deze o.m.:
„Wanneer wij het gebied links van den Rijn, dat aansluit bij ons kolengebied, kunnen annexeeren, zou de positie van de Zuid-Limburgsche mijnen gunstiger worden. Het mijnrecht bindt het exploitatierecht van de mijnen op Nederlandsch grondgebied tot de grenzen van dat gebied. Ook onder den grond mogen die grenzen niet worden overschreden. Voor een mijn als de Domaniale bijvoorbeeld zou een uitbreiding van die grenzen den levensduur aanmerkelijk vergrooten.
Bovendien zouden nieuwe mijnconcessies kunnen worden verkregen, die in ieder geval onze Zuid-Limburgsche arbeiders aan het werk houden. (Maasbode)
(V. b. 6407 E.)

M. Feest van den arbeid te Tilburg

In tegenwoordigheid van den minister-president Ir. W. Schermerhorn, den bisschop van 's-Hertogenbosch Mgr. W. Mutsaerts en vele andere wereldlijke en geestelijke autoriteiten is dezer dagen in het sportpark te Tilburg het „Feest van den arbeid" gevierd door de R.K. Arbeidersbeweging. (Binnenhof)

HAVENSTAKING TE ROTTERDAM

Resolutie E.V.B. - Proteststaking te Rotterdam en Amsterdam - Standpunt der partijen - E.V.B. legt zich neer bij voorwaarde der regeering.

21 Aug. — Op een op 12 Aug. door de E.V.B. belegde vergadering werd een resolutie aangenomen, waarin o.m. werd gezegd, dat door de regeering geen antwoord is gegeven op de door de E.V.B. gezonden „open brief" van 1 Aug. jl., noch van eenigerlei ingrijpen om recht te doen in het bestaande conflict sprake is geweest. Aangezien om deze reden van de Regeering geen steun meer wordt verwacht en de erkenning der „Eenheidsvakbeweging" bij onderhandelingen nog steeds uitblijft, gaat men over tot het zelfstandig uitvoeren van verschillende besluiten.

Op Maandag 13 Augustus zal het werk in de Rotterdamsche haven van 7 uur af voor 24 uur worden gestaakt, terwijl met ingang van Dinsdag 14 Aug. de volgende verbeteringen zelfstandig worden ingevoerd:

a. De bestaande 48-urige werkweek wordt op 45 uur teruggebracht;

b. Handhaving der ploegensterkte op minstens 16 man per ploeg, volgens den eisch, door hen gesteld op 29 Juni jl. en in nader overleg tusschen hun eigen vertrouwensmannen en het opzichthoudend personeel;

c. Uitsluitend werk aan te nemen voor twee opeenvolgende taken, zoodat de arbeiders niet de kans loopen hun acht uren werk over de 24 uur van dag en nacht verspreid te krijgen;

d. In plaats van de niet-toegelaten uit de arbeiders zelf gekozen contactcommissie een groot aantal vertrouwensmannen aan te wijzen, die in de geheele haven de belangen der havenarbeiders zullen behartigen en toezicht houden op de naleving dezer besluiten.

De resolutie werd bij handopsteken met algemeene stemmen aangenomen.

Men zal de mogelijkheid tot doorzetting van de overige eischen, tijdens de vorige staking op 29 Juni gesteld, nader onderzoeken.

13 Aug. legden de havenarbeiders het werk neer. Ook in Amsterdam gingen de havenarbeiders — na een pamflettenactie van de E.V.B. — over tot een 24-urige proteststaking. Het vaste personeel van de Mij. Nederland en de K.N.S.M. werkte evenwel door.

In verband met bovenstaande resolutie legde de regeering de volgende verklaring af:

Naar de regelen, gesteld bij het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen, wordt in arbeidsgeschillen op dit oogenblik ten slotte beslist door de Rijksbemiddelaars.

Als de z.g. Eenheidsvakbeweging bereidheid had getoond zich bij een dergelijke arbitrage neer te leggen, zou ook met haar niet alleen overlegd, maar onderhandeld zijn. Zij heeft dit echter geweigerd en op een naderen brief van de regeering hierover niet meer geantwoord. Het spreekt vanzelf, dat onder deze omstandigheden de regeering op „open brieven" niet ingaat.

De regeering zal zich ook niet neerleggen bij de anarchistische methode, die de E.V.B. wil gaan toepassen door zelf willekeurig van de geldende regelingen af te wijken. De regeering doet een dringend beroep op de arbeiders, zich niet verder op dit pad te begeven.

Nadat aanvankelijk het werk in de Rotterdamsche haven op 14 Aug. hervat was, rezen er in den loop van den dag weer moeilijkheden.

Op een der schepen, de „Towershill" hadden de werklieden buiten medeweten van de directie van Thomsen's Havenbedrijf, de ploegsterkte eigenmachtig van 6 op 8 man gebracht. Toen een van de controleurs den gebruikelijken toestand wilde herstellen, kwam het tot een conflict, dat zich spoedig over den geheelen lichter uitbreidde.

Van de ongeveer 100 man, die bij deze staking betrokken waren, hield men de boekjes in.

De overige havenarbeiders verklaarden zich solidair en legden eveneens het werk neer. Het gevolg was, dat 31 in de haven liggende schepen geladen met hout, wol, tarwe, levertraan, honing, katoen en kleeding, boter eieren en spek, niet gelost konden worden. Vier Libertyschepen met graan en meel verlieten de haven en zetten koers naar Antwerpen.

In een manifest aan de havenarbeiders, zeide de Scheepvaartvereeniging Zuid, dat zij tegen erkenning van een anderen bond dan de bestaande geen principieel bezwaar heeft, maar dat zij achter de regeering staat, die onder de huidige omstandigheden staking ongeoorloofd acht en verwijst naar de Rijksbemiddelaars.

Wat de door de E.V.B. bekend gemaakte maatregelen betreft, zeide de S.V.Z., dat het vaststellen van ploegsterkte en werktempo, door overleg tusschen vertrouwensmannen van de E.V.B. en de werkbazen niet wordt aanvaard; toezichthoudend personeel wordt verboden, dat overleg te plegen. Het weigeren om overboord in lichter te werken, wordt beschouwd als werkweigering. Er moet 8½ uur worden gewerkt; vroeger ophouden dan 5 uur 's middags of half 3 's nachts is werkweigering. Bij werkweigering zullen de boekjes van de havenarbeiders worden ingehouden. Z.g. vertrouwensmannen van de E.V.B. worden verplicht het werk te verlaten. Indien als gevolg daarvan andere arbeiders het werk zouden weigeren zullen zij als stakers worden beschouwd en zullen hun boekjes worden ingehouden. Weder tewerkstelling van hen, wier boekjes zijn ingehouden, geschiedt alleen als zij bereid zijn volgens de geldende bepalingen te werken.

De E.V.B. antwoordde hierop, dat de werkgevers ten onrechte de schuld voor het conflict op de arbeiders probeerden te schuiven: De Scheepvaartvereeniging Zuid verklaarde, dat het conflict slechts om twee ondergeschikte punten gaat, doch over 9 van de 13 eischen werd in het geheel geen overeenstemming bereikt en in sommige gevallen werden alleen eenige vage toezeggingen ontvangen. Over het belangrijkste deel van deze eischen, het aannemen van twee aaneensluitende taken en de gesplitste werkdagen wordt geheel gezwegen.

In een zeer uitvoerig communiqué verklaarden de drie erkende bonden van transportarbeiders, dat zij voor een nieuwe staking geen verantwoordelijkheid konden aanvaarden. Zij achtten die strijdig niet alleen met de algemeene Nederlandsche volksbelangen, maar eveneens met het belang van de havenarbeiders zelf. (Zie 6400 G.)

In een persconferentie gaf de Scheepvaartvereeniging „Zuid" een nadere uiteenzetting van haar standpunt t.o.v. de E.V.B. en de door haar gestelde eischen. Het gemiddelde weekloon van den lossen havenarbeider ligt tusschen de ƒ 45 en ƒ 50. Aan iederen geregistreerden havenarbeider is een uitstekend paar schoenen van prima kwaliteit uitgereikt. Werkkleeding is er niet, kan dus niet worden verstrekt. Over herziening der vacantie-regeling wordt met de erkende bonden onderhandeld. Bewaking is noodig om diefstallen tegen te gaan. De eisch: geen gewapende B.S. meer in loodsen en op schepen, gaat tegen de overheid, die zelf zal hebben te bepalen, hoe zij de bewaking wenscht te organiseeren.

In een door de E.V.B. op 18 Aug. belegde openluchtvergadering werd besloten het werk te hervatten op de arbeidsvoorwaarden, zooals vóór de staking van kracht waren. De Eenheidsvakcentrale heeft verklaard, zich neer te leggen bij de voorwaarde, die de regeering voor toelating tot het overleg heeft gesteld, n.l. dat ingeval geen overeenstemming verkregen wordt, de uitspraak van den rijksbemiddelaar als bindend wordt aanvaard.

De voorzitter van de Eenheidsvakbeweging te Rotterdam, de heer Van den Berg, zeide in zijn toelichting o.m.: „Het heele machtsapparaat is in werking gesteld, om dezen strijd te breken. Een sterke gewapende macht is in Rotterdam aangekomen en wij kunnen er zeker van zijn, dat, indien het werk niet wordt hervat, de hel losbarst. Intusschen zijn 17 Aug. den geheelen dag besprekingen gevoerd, gevolgd door een nachtelijke conferentie met den minister-president, waarbij de Eenheidsvakcentrale ten slotte de verklaring aflegde, zich bij de regeeringsvoorwaarde neer te leggen".

Wij hebben de sympathie van de Nederlandsche bevolking nog niet kunnen winnen. Vastgesteld moet worden, dat voedselvoorraden in de haven liggen te bederven.

Later zeide de heer Van den Berg nog eens nadrukkelijk, dat thans dus aan het werk gegaan moet worden op de vóór de staking geldende arbeidsvoorwaarden en dat de geldende werktijden gehandhaafd moesten worden.

(A.N.P. - Parool - Waarheid - Vrije Volk - N.R.C.) **(V. b. 6389 F.)**

A. Het stakingsrecht — niet uitgesproken rede van minister Drees

21 Aug. — Aan de rede, die min. Drees 19 Aug. zou hebben gehouden, maar die in verband met de opheffing der Rotterdamsche havenstaking niet werd uitgesproken, ontleenen wij het volgende:

Voor den oorlog bemoeide de overheid zich wel met arbeidsgeschillen, maar alleen doordat er bemiddelaars waren; beslissende bevoegdheid had een bemiddelaar niet.

Na den oorlog is de regeling anders geworden. Bepaald is, dat de arbeiders geen verandering mogen brengen in de arbeidsvoorwaarden zonder toestemming van den rijksbemiddelaar, maar dat die rijksbemiddelaar ook wijzigingen in de arbeidsvoorwaarden bindend mag opleggen. De werkgever kan aldus verhinderd worden, veranderingen aan te brengen, die hij wenscht, maar hem kan ook de verplichting tot belangrijke verbeteringen in de arbeidsvoorwaarden worden opgelegd. De arbeiders van hun kant hebben de waarborg gekregen, dat een onpartijdige instantie een onredelijken werkgever kan dwingen, maar

zij hebben ook een stuk bewegingsvrijheid verloren; zij kunnen niet door staking van den werkgever iets afdwingen, want de werkgever is zelf gebonden aan de goedkeuring van den rijksbemiddelaar. Wil de arbeider staken, dan richt zich dat al spoedig niet enkel tegen de werkgevers, maar tegen een beslissing van den rijksbemiddelaar, die optreedt namens de regeering.
Is daarmede het stakingsrecht afgeschaft? Zeker niet in dien zin, dat staking verboden zou zijn. Herhaaldelijk is er bij de regeering op aangedrongen, stakingen strafrechtelijk te verbieden, maar de regeering heeft dat zeer bewust niet gedaan. De maatschappelijke verhoudingen zijn nog niet zoo, dat ik, aldus minister Drees, het gerechtvaardigd zou achten van de arbeiders te vergen, dat zij blijvend hun laatste en sterkste wapen zouden prijsgeven.
Maar wij leven ook niet in een maatschappij, waar economische vrijheid heerscht: huren zijn gefixeerd, renten en dividenden worden tot een bepaald percentage beperkt, prijzen zijn aan banden gelegd.
Laat men toch goed begrijpen, dat het deze noodtoestand is, die tot de nieuwe, tijdelijke regeling heeft geleid. Komt er niet een geheel nieuwe maatschappelijke orde, dan vervalt ook weer de binding, die thans in het belang van heel het volk noodzakelijk is.
In gevallen, waar stakingen dreigen of werkelijk uitbreken, was het verstrekken van kleeding en schoeisel een van de eischen. Maar wij kunnen niet dadelijk voor allen kleeren en schoenen hebben en dat het niet billijk is alles uit te geven aan wie kunnen staken, en het dan te onthouden bijv. aan een teruggekeerden politieken gevangene of aan de bewoners van de verwoeste gebieden.
Wij weten, dat het er allemaal zoo snel mogelijk kan komen voor allen als er wordt geproduceerd en getransporteerd en wij roepen allen op, daartoe mede te werken. (Vrije Volk)
(V. b. 6351)

Nederland

A. Nederlands aankoopen in Amerika —

20 Aug. — Naar mr. M. P. L. Steenberghe, die optreedt als het hoofd van de Ned. economische missie in de V.S., mededeelde, werden tusschen medio Maart en 7 Juli van dit jaar 40 schepen, beladen met goederen aangekocht door de Ned. regeering uit Amerika en Canada verscheept. Een groot gedeelte van deze goederen was reeds in 1941 en 1942 gekocht, voordat de Combined Boards in werking traden. Nederland was het eerste land, dat toen reeds met de aankoopen van de ravitailleering begon.
Van deze oude voorraden zijn inmiddels door 't Food Purchasing Bureau 27.000 balen katoen, 600.000 bushels soyaboonen, 70.000 kilo sigarettenpapier, 570.000 kilo leer, 1.000.000 kilo tabak, 1.150.000 bushels tarwe, 12.000.000 kilo rijst, 5.000.000 kilo vet en 9.000 balen wol verscheept; voorts belangrijke hoeveelheden voedergranen en veevoeder tot een hoeveelheid van 47.000.000 kilo, 1.000.000 kilo buikspek, 400.000 paar schoenen, 70.000 kilo pindakaas en voorts belangrijke hoeveelheden courantenpapier, rozijnen, gerst, oliën, gras- en klaverzaden, leer, dekens, ondergoed, visch, gecondenseerde melk, levertraan, babyvoedsel enz.
Bij het bovenstaande, zoo zeide de heer Steenberghe verder, moet rekening gehouden worden met het feit, dat steeds gekocht moet worden op een zeer krappe markt.
Er bestaan voorts geen aanwijzingen om te vermoeden, dat Amerika ons op het peil van een landbouwstaat zou willen houden. Aan onze landbouwproducten heeft het geenszins behoefte. In Amerika is voor ons vooral afzetgebied te vinden voor artikelen van hooge kwaliteit. De terugschakeling der industrie in de V.S. zal vlug genoeg gaan, dat wil echter niet zeggen, dat er b.v. spoedig auto's beschikbaar komen. Er is in Amerika zelf een potentiëele vraag met groote koopkracht. (Binnenhof)
(V. b. 6401 D.)

B. Bijz. Gerechtshof te Den Haag - Eerste zitting - In twee gevallen doodstraf geëischt - Principieele uitspraken bedoeling —

21 Aug. — Het Bijz. Gerechtshof te Den Haag heeft in de Balzaal van het paleis Kneuterdijk zijn eerste zitting gehouden. De rol vertoonde een mengelmoes van verschillende zaken. Bij de samenstelling had nl. de bedoeling voorgezeten zoo spoedig mogelijk een aantal principieele uitspraken te krijgen, welke als leidraad in de toekomst kunnen dienen.
De eerste verdachte, welke voor het hof verscheen, was de fabrikant D. van Wijk uit Pijnacker, die in 1944 als groepscommandant van de Nederl. landwacht was opgetreden. Als zoodanig had verd., zooals tijdens de behandeling kwam vast te staan, jacht gemaakt op onderduikers en radiotoestellen. Zelfs had hij in één geval een onderduiker, die bij zijn arrestatie trachtte te ontsnappen aangeschoten.
De procureur-fiscaal, mr. Zaayer, was van oordeel, dat vast is komen te staan, dat de Ned. landwacht, welke onder de bevelen van Rauter stond, een onderdeel uitmaakte van de SS. Derhalve heeft verd. zich schuldig gemaakt aan het in dienst treden bij een vreemde krijgsmacht, ja erger, van de krijgsmacht van den vijand.
Mr. Zaayer hekelde in zijn requisitoir de landwacht. Hij noemde het een hyena-instituut, waarvan de leden niet wilden vechten aan het front, maar er in het op dat oogenblik voor hen veilige Nederland geen been inzagen de burgers op te jagen, te kwellen en soms zelfs te berooven van het kleine beetje voedsel dat zij op moeizame hongertochten hadden weten te verkrijgen. De proc.-fiscaal meende dan ook, dat lieden, die van deze organisatie lid zijn geweest, stuk voor stuk, op enkele zeer zeldzame uitzonderingen na, den dood verdiend hebben. Mr. Zaayer requireerde de doodstraf.
De verdediger, mr. Niessen uit Rotterdam, bestreed de conclusie van mr. Zaayer, dat de Ned. landwacht een Duitsche organisatie zou zijn. Hij verzocht naar het geestesvermogen van verdachte een onderzoek te laten instellen.
De tweede verdachte, welke in de zaal verscheen, was J. Breedveld uit Delft, die terecht stond wegens het plegen van verraad. Hij had, zooals uit het getuigenverhoor kwam vast te staan, verschillende Joden en leden van een organisatie, welke hulp aan Joden verleende, aan den S.D. of aan een als N.S.B.'er bekend staanden rechercheur van politie te Delft uitgeleverd.
De proc.-fiscaal noemde het verraad, zooals dit door verd. is gepleegd, gluiperig. Het gevolg is geweest, dat een aantal menschen den dood is ingejaagd. Op grond hiervan meende mr. Zaayer, dat verdachte niet minder dan de doodstraf heeft verdiend. Bovendien requireerde hij ontzetting uit het actieve en passieve kiesrecht. (Maasbode)
(V. b. 6373 D.)

C. Politieke gevangenen naar Duitschland - Aantal te detineeren politieke gevangenen —

22 Aug. — In verband met het feit, dat in de noodgevangenissen voor politieke gevangenen de opeenhooping gevaar voor besmetting oplevert, vooral nu zich betrekkelijk veel gevallen van schurft, diphtherie, typhus en open t.b.c. hebben voorgedaan, worden er met de geallieerden besprekingen gevoerd over het in gebruik nemen van vroegere Duitsche concentratiekampen in Westfalen en het Rijnland.
De minister van oorlog, mr. J. Meynen, heeft dezer dagen op 'n „vraagcongres", belegd op verzoek van den Raad van Verzet, verklaard, dat het aantal menschen, dat gedetineerd moet worden, op 125.000 geraamd kan worden. 80.000 personen zijn reeds gedetineerd, terwijl er in de momenteel beschikbare te verwarmen ruimten, welke ook aan hygiënische eischen voldoen, voor ongeveer 40.000 ruimte is. Materiaal voor den bouw van nieuwe kampen is er niet. Het in vrijheid stellen van de „lichtere gevallen" vereischt nauwkeurig onderzoek. En zelfs wanneer deze vrijgelaten zouden zijn, blijft het een vraag, of de beschikbare ruimte dan voldoende is. Dagelijks groeit het aantal gevangenen, die vaak uit Duitschland komen. (Nieuwe Dag)
(V. b. 6400 D.)

D. N.B.S.ers protesteeren tegen vrijlating politieke gevangenen —

23 Aug. — De Bond van N.B.S.-ers en oud-N.B.S.-ers heeft aan minister-president Schermerhorn een telegram gezonden, waarin geprotesteerd wordt tegen eventueele vrijlating van politieke gevangenen. (Nieuwe Dag)

E. Katholieken, N.V.B. en R.K. Staatspartij —

22 Aug. — In een aan de pers toegezonden verklaring deelden de Katholieke onderteekenaars van den oproep der Ned. Volksbeweging o.m. mede:
„Overtuigd van de noodzakelijkheid in dit tijdsgewricht van een fundamenteele vernieuwing van ons volksleven, ook in zijn staatkundigen sector, hebben wij den arbeid der Ned. Volksbew. mede aangevat.
Wij zullen dezen arbeid onverzwakt voortzetten, vooral nu de leiding der Ned. Volksbew. in formeelen zin het gesprek met de leidingen van die politieke partijen welke feitelijk en wezenlijk het personalistisch socialisme na staan, aan de orde heeft gesteld.
Wij koesteren groote waardeering voor de houding van openheid, voor het vernieuwingsstreven en bereidheid tot overleg, die de leiding der R.K. Staatspartij getoond heeft in de stichting van het landelijke „centrum voor staatkundige vorming".
Wij meenen, dat deze daad met vertrouwen moet worden beantwoord.
Derhalve stellen wij ons voor in positieven zin zoo krachtig mogelijk deel te nemen aan de gedachtenwisseling in het „centrum voor staatkundige vorming". (Maasbode)
(V. b. 6382 I.; 6382 G.)

F. Landbouwhoogeschool heropend

De minister van Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening, S. L. Mansholt, heeft met een kort, ernstig en hier en daar

zelfs bitter woord, om in herinnering te roepen, wat is geschied, de landbouwhoogeschool te Wageningen heropend.
De bewindsman verklaarde:

„De regeering, alles overwegende wat in de afgeloopen jaren aan de hoogeschool is geschied, betuigt over de meegaandheid der leiding en het hoogleeraarschap als geheel, haar afkeuring en heeft besloten enkele daarvoor in aanmerking komenden van de hoogeschool te verwijderen en zij heeft aan anderen nog persoonlijk haar ontevredenheid doen blijken. De regeering acht hiermede de zuivering van de hoogleeraren, docenten en personeel der hoogeschool beëindigd. Er ligt een eenigszins schrijnend gevoel in, dat de studentenzuivering niet tegelijkertijd kan worden beëindigd, doch het is een eisch, dat het werk, dat voor ons ligt, spoedig voortgang moet vinden en dat datgene, wat geschieden kan, zoo gauw mogelijk tot stand moet worden gebracht. Het is allerminst de bedoeling dat alles wat is voorgevallen, dient te worden vergeten. Maar laten we niet noodeloos terugkomen op wat voorbij is, zoodat dit afhoudt van vruchtbaar werk."
(Nieuwe Dag)

Nederland

A. Slachtoffers van Duitsche terreur plechtig ter aarde besteld - 1500 dooden op Leusderheide begraven

22 Aug. — Om alle gevallenen van het concentratiekamp Amersfoort onder Duitsche bezetting te eeren, zijn 21 Augustus op de begraafplaats „Rusthof" te Amersfoort op plechtige wijze tweeën-dertig gefusileerden ter aarde besteld. In de aula, waar vele familieleden waren bijeen gekomen, stond een baar, bedekt met de Nederlandsche driekleur, bedolven onder bloemen. Het woord voerden o.m. maj. Van Os namens de Regeering, de heer Van Helsdingen namens de Stichting 1940—'45, kapitein Zeegers, commandant van de B.S. Amersfoort en mevrouw Van Overeem, commandante van het Roode Kruis Amersfoort. Ds. Blok ging voor in gebed.

Tot op heden zijn bij opgravingen van gefusileerden in en om het kamp Amersfoort heen 135 lijken geborgen en geïdentificeerd. De kampleider tijdens de Duitsche bezetting, Van Bergen, die in het politiebureau te Amersfoort is opgesloten, wordt steeds geprest de plaatsen aan te wijzen, waar zich massagraven bevinden. Op deze wijze heeft men enkele dagen geleden een nieuw graf, waarin zich 79 lichamen moeten bevinden, blootgelegd.

Op de meest geraffineerde wijze hebben de beulen getracht hun werk voor de toekomst verborgen te houden. Zij maakten de graven in boschjes, onder kreupelhout en bedekten den omwoelden grond zoo goed mogelijk opnieuw met heiplaggen. Men schat het aantal lichamen, dat op de Leusderheide begraven moet zijn, op ongeveer 1500. De opgravingswerkzaamheden zullen zeker nog een halfjaar duren. (Nieuwe Dag)
(V. b. 6400 A.)

B. Amerikaansche onderscheiding voor Prins Bernhard —

23 Aug. — Generaal Eisenhower heeft 22 Aug. prins Bernhard met de Bronzen Ster gedecoreerd voor zijn werk om een ondergrondsche strijdmacht in Nederland te organiseeren en omdat hij „in hooge mate verantwoordelijk was voor de daadwerkelijke uitvoering van plannen van actie voor deze strijdkrachten". (Trouw) **(V. b. 6399 A.)**

C. Opruiming mijnen —

22 Aug. — Naar „Commentaar", uitgave van de sectie voorlichting van het M. G. meldde, verwachten zoowel Engelsche als Nederlandsche officieren dat voor het einde van 1945 ruim 90 % van alle in Nederland gelegde mijnen zal zijn opgeruimd. (A.N.P.)

D. Hulpverleening aan geallieerde vliegers in Peeldorpje America —

15 Aug. — In het peeldorpje America werden gedurende den oorlog 280 neergeschoten piloten door de organisatie Bert Poels verder geholpen.

We thank our friends, the brave population of the dutch „America"

Wij danken onze vrienden, de dappere bevolking van Nederlands „America"

15 Aug. 45
The flying Americans

De Amerikanen hebben hun dankbaarheid getoond door op 15 Aug. bij gelegenheid van de onthulling van een kruis, dat door de Duitschers was vernield, een krans uit te gooien. Tegelijkertijd werd bovenstaand pamflet uitgeworpen.
(foto Anefo/K. Raukamp)

E. De sympathieën van het Nederl. volk - Uitslag opinie-onderzoek in Noord- en Zuid-Holland en Utrecht

22 Aug. — Voor welke groote mogendheid hebt U de grootste sympathie?" Deze vraag werd aan vele duizenden gesteld door enquêteurs van de Nederlandsche Stichting voor Statistiek, die in samenwerking met de Vereeniging voor Opinie-onderzoek, onderzoekingen instelt naar de openbare meening. De antwoorden op deze vraag wezen uit, dat van de bevolking van Noord- en Zuid-Holland en Utrecht 48% Amerika het sympathiekst vindt, 22% Engeland, 9% Rusland en 4% Canada. Eveneens 4% der bevolking noemt overige landen, terwijl 13% geen voorkeur voor eenige groote mogendheid aan den dag legt.

Opvallend is, dat personen met leidende beroepen in veel sterkere mate (n.l. voor 36 %) de voorkeur geven aan Engeland dan de geheele bevolking. Daarentegen hebben boeren in 57% der gevallen de grootste sympathie voor Amerika.

Een andere vraag luidde: „Voor welke persoon, die de laatste 5 jaar op het wereldtooneel een rol speelde, hebt U de grootste waardeering?" Deze vraag werd midden Juli — dus vóór het bekendworden der Engelsche verkiezingsuitslagen — eveneens in de drie genoemde provincies gesteld. Hierbij bleek, dat Roosevelt de meeste waardeering ontmoet (50%), Churchill volgt met 23% en Stalin komt op de derde plaats met 5%. 12% noemt overige personen als Eisenhower, Montgomery, Gerbrandy en Van Kleffens.

Onderstaand overzicht geeft een waardeeringsoordeel van de groepen, die vóór den oorlog op verschillende politieke partijen stemden.

Politieke gezindte vóór den oorlog.	Roosevelt	Churchill	Stalin
Vrijz. dem.	56%	29%	2%
S.D.A.P.	56%	19%	7%
Liberaal	51%	32%	1%
Chr. Hist.	49%	30%	0%
R. K. S.	48%	27%	1%
Geen	48%	20%	5%
A.R., S.G., H.G. ..	47%	31%	1%
Communist	21%	4%	62%

(A'damsch Dgbl.)

Ned. O. Indië

F. Nederland herinnert aan zijn rechten —

20 Aug. — De regeeringsvoorlichtingsdienst te Londen deelde mede dat door de Nederlandsche regeering de noodige stappen zijn gedaan bij de regeeringen van de landen, welker strijdkrachten in de onmiddellijke omgeving van Nederlandsch-Indië aanwezig zijn, ten einde er voor zooveel noodig aan te herinneren, dat Nederland naar behooren dient te worden gekend in alles wat de overgave van Japan betreft. (Trouw)

G. Aantal Ned.-Ind. krijgsgevangenen —

21 Aug. — Ruim 70.000 Nederlanders bevinden zich onder de meer dan 200.000 sinds den overval op Pearl Harbour door de Japanneezen gemaakte Geallieerde krijgsgevangenen en door de Japanneezen geïnterneerde burgers, aldus heeft het algemeen Nederlandsch-Indisch hoofdkwartier bekend gemaakt.
Ongeveer 5.000 Nederlanders bevinden zich in het Japansche moederland, doch 20 à 40.000 krijgsgevangenen en geïnterneerden zijn ondergebracht in Nederlandsch-Indië.
Voorts bevinden zich 75.000 Nederlandsche vrouwen en kinderen in afgesloten gebieden, ofschoon niet als gevangenen in eigenlijken zin. (A'damsch Dagbl.)

H. Strooibiljetten voor bevolking van Nederl. Oost-Indië —

21 Aug. — Op bevel van de Ned.-Ind. regeering werden strooibiljetten uitgeworpen, waarvan de tekst als volgt luidde:
Inwoners van Indonesië: De oorlog is geëindigd. Verheugt u, ook al zult ge teleurgesteld zijn, dat het eenigen tijd vorderen zal voor de geallieerden in voldoende getale overal in de archipel aanwezig kunnen zijn om de Japanners gevangen te nemen. Het bevel van den opperbevelhebber luidt, dat de Japanners verplicht zijn orde en rust te handhaven totdat de geallieerde bezettingstroepen en de wettige regeering zijn aangekomen. De bestuursdiensten moeten voortgaan, de politie moet plunderaars en dieven arresteeren, openbare diensten als electriciteit, waterleiding, telefoon, telegraaf en transport moeten voortgezet worden. Den Japanners is bevolen krijgsgevangenen en geïnterneerden vrij te laten en goed te behandelen. Ook moeten de Japanners zorgen dat zij hun eigen troepen in de hand houden. Weest verheugd en gerustgesteld, maar doet alles om voedsel en goederen te produceeren. Onnoodige gewassen, zooals de djarak, behoeven niet meer verbouwd te worden. Ziet uit naar verdere instructies van de geallieerden en de regeering. (A.N.P.)

I. Lichte infanterie-bataljons ter sterkte van 8000 man naar Indië

22 Aug. — De regeering is voornemens in September en October een tiental zoogenaamde lichte infanterie-bataljons, te-

zamen ongeveer 8000 man, thans dienende onder den bevelhebber Nederlandsche Strijdkrachten (N.B.S.), naar Indië te laten vertrekken. Daarop zullen volgen eenige z.g. gezagsbataljons, samengesteld uit oorlogsvrijwilligers, die thans reeds zijn ingedeeld bij de troepen van den B.N.S. en derhalve eenigermate geoefend.
In het begin van 1946 zullen nog enkele lichte infanterie-bataljons worden uitgezonden en tenslotte bestaat het plan eenige gezags-bataljons te vormen uit oorlogsvrijwilligers, die thans nog niet in dienst zijn en voor wier kleeding dus nog moet worden gezorgd. Dit laatste is slechts mogelijk, wanneer de geallieerden deze kleeding tijdig in Nederland beschikbaar stellen. Het totaal zou dan 20.000 tot 25.000 man bedragen.
De encadreering der genoemde bataljons zal moeten worden versterkt of gevormd uit daartoe op te roepen reserve-officieren.
De nieuwe toestand in Indië heeft er toe geleid, deze maatregelen te nemen, om op korten termijn een zoo groot mogelijk althans eenigszins geoefende legermacht in Ned. Indië ter beschikking te hebben, teneinde de gezagshandhaving aldaar van de geallieerden over te nemen en eventueele resten van weerstand — wellicht in den vorm van guerilla — op te ruimen.
De geallieerden hebben toegezegd de noodige scheepsruimte en uitrusting beschikbaar te stellen.
De vorming en oefening der expeditionnaire macht, die, zooals bekend, in Engeland geschiedt, zal inmiddels volgens het met de Engelsche autoriteiten overeengekomen schema blijven doorgaan, opdat wij ten spoedigste een goed geoefende, bewapende en geëncadreerde macht in handen krijgen voor het geval in Indië nog met kracht van wapenen zal moeten worden opgetreden. En mede ten einde de kern te vormen van het nieuwe Nederlandsche leger. Bij deze expeditionnaire macht worden een groot gedeelte der jongere beroeps-officieren en eenige honderden jongere reserve-officieren, voor de hoogere rangen met maximum-leeftijd van 45 jaar, ingedeeld, terwijl half December a.s. nog omstreeks 20.000 man oorlogsvrijwilligers naar Engeland zullen uitgezonden ter vorming van de eerste divisie.
Tenslotte zullen bij de in Nederland en Duitschland blijvende troepen van den B. N. S. een aantal beroeps- en reserve-officieren worden ingedeeld, terwijl oudere van deze groepen noodig zijn voor de encadreering der gezagscompagnieën in Nederland onder den territorialen bevelhebber in Nederland.
(Tijd) **(V. b. 6381 A.)**

Ned. O. Indië

A. Boodschap van MacArthur aan Van Mook - Nederland heeft zich dapper geweerd —

23 Aug. — Generaal MacArthur heeft bij zijn aftreden als commandant van het gebied in de Zuid-West Stille Zuidzee aan den heer van Mook een afscheidsboodschap gezonden, waarin hij hulde brengt aan de Nederlandsche regeering en volk voor samenwerking en steun tijdens den opmarsch door de eilanden in de Stille Zuidzee naar Tokio. „Waar uw moederland en uw koloniën door den vijand bezet waren, aldus generaal Mac Arthur in diens boodschap, zijn uw steun wat hulpbronnen en personeel betreft noodzakelijkerwijs beperkt geweest. Maar uw hulpbronnen zijn altijd van ganscher harte geschonken en uw personeel heeft zich in onzen gemeenschappelijken strijd dapper geweerd. Ik zal van wege deze samenwerking uw volk ten zeerste zijn toegedaan en ik bid, dat God in de toekomst de zaak van uw land moge bevorderen.
(Trouw)

België

B. Christelijke Volkspartij - Eerste Congres - Politiek - Oud-minister De Schrijver alg. voorzitter —

22 Aug. — De Christelijke Volkspartij heeft op 18 en 19 Augustus haar eerste congres gehouden. Talrijke volksvertegenwoordigers en de oud-ministers De Vleeschauwer, Marck, Hehman en De Schrijver namen deel aan de besprekingen. De laatste werd tot alg. voorzitter gekozen.
De Christ. Volkspartij is eigenlijk de opvolgster van de Katholieke Partij, wier erfenis zij echter slechts onder beneficie van inventaris overneemt. Haar leiders zijn meerendeels nieuwe figuren in de politieke arena.
Daar de partij niet confessioneel wil zijn, doet zij een beroep op allen, die een door de christelijke beginselen geïnspireerde sociale overtuiging er op na houden.
De partij maakt ruim plaats voor de jongeren, zonder aan de traditie en de ervaringen der ouderen tekort te willen doen, aldus een ontvouwing van haar program in „La libre Belgique". De partij blijft vasthouden aan haar tegenover de koningskwestie ingenomen standpunt, dat de koning moet terugkeeren.
Naar het inzicht dezer partij zal het stemmen voor een bepaalde partij moeten worden afgeschaft; zij is voor familiekiesrecht en staat bepaalde wijzigingen in het stelsel der evenredige vertegenwoordiging voor. Zij eischt vervroegde verkiezingen.
Zij wil minder staatsbemoeienis en meer vrijheid voor het particuliere initiatief.
Wat de buitenlandsche politiek betreft: in het kader van San Francisco moet de mogelijkheid van een accoord met Frankrijk, Groot-Brittannië, Nederland en Luxemburg overwogen worden.
België moet geen politieke annexatie nastreven, doch een geringe grenswijziging in de streek van Eupen—Malmédy is gewenscht in het kader eener rechtvaardige herstelpolitiek.
Het congres was een belangrijke gebeurtenis, daar de rechterzijde, die van 1884 tot 1914 aan het bewind is geweest en er sedertdien steeds met andere partijen deel in gehad heeft, onlangs in de oppositie is gegaan.
(Gazet v. Antwerpen - Tijd - A.N.P.)
(V. b. 6384 B.)

Britsch-Indië

C. Soebhas Chandra Bose overleden —

23 Aug. — Het Japansche nieuwsbureau heeft het overlijden gemeld van den Britsch-Indischen „Quisling" Soebhas Chandra Bose, het hoofd van de voorloopige regeering van „Vrij Indië". Hij was per vliegtuig uit Singapore vertrokken naar Tokio, en werd zwaar gewond toen het vliegtuig op 18 Aug. j.l. op het vliegveld van Taihokoe verongelukte.
(Trouw) **(V. b. 5926 C.)**

Duitschland

D. Herstel cultureele leven —

21 Aug. — Na een jarenlange periode van nazi-terreur, beginnen zich in Duitschland heel voorzichtig en met behulp van de bezetters, de eerste kiemen van een opkomend cultuurleven te ontwikkelen. In Heidelberg heeft de eerste Duitsche uitgever toestemming gekregen zijn bedrijf voort te zetten. De uitgeverij — Meister Verlag — zal beginnen met een serie klassieken in klein formaat: Emerson, Poe. e.a. in Duitsche vertaling. Het plan bestaat een bloemlezing uit te geven, getiteld „Oorlog een misdaad", waarin werk zal worden opgenomen van Tolstoi, De Maupassant en Strindberg.
Aan Duitsche theaterdirecteuren zal toestemming worden verleend een bezoek te brengen aan Engeland en Amerika ter bestudeering van het tooneel in de democratische landen. Britsche en Amerikaansche tooneelstukken van dezen tijd zullen vertaald en opgevoerd worden. De grootste moeilijkheid vormt het gebrek aan schouwburgen. In Keulen, waar geen enkel theater meer stond is een openluchtvoorstelling gegeven van „Midzomernachtsdroom" met begeleiding van Mendelssohn's muziek, die door de nazi's verboden was.
(Vrije Volk)

E. Zelfmoordepidemie —

22 Aug. — Het resultaat van de conferentie van Potsdam heeft in Duitschland een epidemie van zelfmoord veroorzaakt. Alleen al in de Duitsche hoofdstad zijn 1200 gevallen voorgekomen waaronder heele gezinnen zich van het leven beroofden.
De slachtoffers komen hoofdzakelijk uit intellectueele industrie- en handelsmilieux, 600 zelfmoordgevallen zijn in Leipzig gesignaleerd, 450 andere in Hamburg en een bijna gelijk aantal in Frankfurt en ten slotte 300 in Keulen. Deze wanhoopsdaden vermenigvuldigen zich ook onder de Oostenrijksche onderdanen.
(Oost-Brabant)

F. Balans der concentratiekampen - Aantal dooden —

23 Aug. — In de Duitsche concentratiekampen zijn zes en twintig millioen mannen, vrouwen en kinderen vermoord. De meeste slachtoffers vielen te Dachau. Daar werden 13.000 menschen per dag omgebracht. De moordenaars van Dachau hielden een drinkgelag ter viering van hun recorddag, waarop zij 24.000 menschen gedood hadden. Deze cijfers zijn voor rekening van een officieele, door de Fransche regeering aangewezen, commissie.
(Trouw)

Engeland

G. Radar — een sensationeele ontdekking op luchtvaartgebied —

De sluier, die hing om het mysterieuze Engelsche wapen, het „magische oog" of de Radar, is opgelicht.
Reeds vier jaar voor den oorlog, in 1935, begonnen in Engeland de experimenten. Eigenlijk zocht men naar een „doodende straal" en bij de proeven daarmede ontdekte men het „magische oog". De Radar — een schuilnaam voor dit wonderlijke ding — maakt het door middel van steeds wisselende radiogolven mogelijk voorwerpen op verren afstand te ontdekken. Als deze radiogolven namelijk een voorwerp ontmoeten op hun weg door den aether, worden zij als een echo teruggekaatst. De teruggekaatste golven brengen in het zendstation licht- en schaduweffecten teweeg op een speciaal ontvanginstrument of geven in een soort spiegel de omtrekken van het voorwerp weer. Zoo werd het mogelijk met groote trefkans op overigens onzichtbare vliegtuigen te schieten en tenslotte was de Radar zoo geperfectionneerd, dat de piloten van in de wol-

ken vliegende bommenwerpers gemakkelijk alles op den grond konden waarnemen. De trefkans van luchtdoelgeschut werd door de Radar zelf van één op vijfhonderd tot één op tien verhoogd. De luchtaanvallen op Berlijn werden met behulp van het magische oog van Londen uit geleid. Convooien op den Atlantischen Oceaan werden in hun geheel overzichtelijk op de begeleidende oorlogsschepen, wat hun verdediging en bescherming aanzienlijk vereenvoudigde. Rommel's ravitailleeringsschepen werden dank zij de Radar op het kritieke moment voor El Alamein tot zinken gebracht. Maar het eerste en misschien wel het grootste succes van het magische oog werd bereikt in den slag om Engeland. Ondanks de verre ontoereikende bewapening van Engeland op dat oogenblik konden de Duitsche vliegtuigen worden afgeweerd.

Aan Sir Stafford Cripps, den huidigen minister van handel, maar destijds minister voor de luchtvaartproductie, en aan Sir Arthur Tedder, luchtmaarschalk, komt de eer toe, dat zij de ontwikkeling van het „magische oog" hebben bevorderd en de toepassing er van op duizenden vliegtuigen en schepen hebben doorgezet. (Nieuwe Dag 18 Aug.)

Engeland

A. Bevin ontvouwt Engeland's buitenlandsche politiek — Europeesche eenheid — Spanje — Balkan — Polen — goedkeuring van Eden en Churchill —

21 Aug. — In zijn eerste rede in het Lagerhuis heeft Ernest Bevin, de nieuwe Britsche min. v. buitenl. zaken o.m. verklaard, dat de Britsche regeering gun-

E. Bevin, de Britsche Min. van Buitenl. Zaken

stig zou staan tegenover stappen, ondernomen door het Spaansche volk zelf, om verandering te brengen in het in Spanje heerschende bewind. Zij is echter niet bereid eenigen stap te doen, die een burgeroorlog in dit land zou ontketenen.

Hij voegde hieraan toe, dat Spanje niet zal worden toegelaten tot de Vereenigde Naties, tenzij het het beginsel van deze naties, dat elk volk zijn eigen regeering moet kiezen, aanvaardt, maar hij was er tevens van overtuigd, dat interventie door buitenlandsche mogendheden in de binnenlandsche zaken van Spanje een tegenovergestelde uitwerking zou hebben en waarschijnlijk de positie van Franco zou versterken.

Ten aanzien van Duitschland zeide hij, dat, indien men er in slaagde, den oorlogsgeest uit het Duitsche volk te bannen, er een kans zou zijn, in Europa eenheid tot stand te brengen.

Vervolgens sprak Bevin over Griekenland. De Britsche regeering ziet er thans geen heil in, een nieuwe regeering in Griekenland te bevorderen, voordat er verkiezingen zijn gehouden.

„Het is onze meening, dat de regeering-Voulgaris, hangende de beslissing van het Grieksche volk, aan het bewind moet blijven. Wij zijn het er over eens, dat deze verkiezingen zoo spoedig mogelijk gehouden moeten worden. Amerika, Frankrijk en Engeland hebben besloten, deel te nemen aan de contrôle op deze verkiezingen. Aan de Dominions zal worden voorgesteld, eveneens waarnemers te sturen. Wij betreuren het, dat Rusland hieraan niet deelneemt."

Bevin besprak daarna den toestand in Bulgarije, Roemenië en Hongarije. De regeeringen, die daar aan het bewind zijn, vertegenwoordigen, volgens de Britsche regeering niet de meerderheid van het volk en de indruk, dien men van de jongste ontwikkeling heeft gekregen, is, dat de eene vorm van totalitair bestuur is vervangen door den anderen. Dat is niet wat wij begrijpen onder dat te veel gebruikte woord „democratie", dat noodig moet worden gedefinieerd.

Over Italië zeide Bevin, dat Engeland hoopte, dat het vredesverdrag op een faire basis zal worden gesloten en dat het Italiaansche volk een kans zal krijgen, om in vrijheid te leven.

Bevin behandelde hierop het Poolsche probleem. De kwestie van Polens toekomstige grenzen zal op de Vredesconferentie moeten worden beslist, doch hij wilde er reeds nu op wijzen, dat hij het een gevaar zou achten, indien de Polen te veel gebiedsuitbreiding naar het Westen zouden eischen. Bevin deed een beroep op alle Polen in de geheele wereld om naar hun vaderland terug te keeren, ten einde een verantwoordelijk aandeel op zich te nemen in den wederopbouw van het nieuwe Polen.

Ten aanzien van Nederland zeide Bevin het volgende: „De Britsche regeering verheugt zich over de bevrijding van Nederland en is volledig op de hoogte van de schade, die in dit land is aangericht.

Wij beseffen de gevoelens van het Lagerhuis tot uitdrukking te brengen, wanneer wij onze gelukwenschen doen toekomen aan het Nederlandsche volk, nu niet alleen Nederland zelf, doch ook de Nederlandsche gebieden in het Oosten zijn bevrijd."

Na verklaard te hebben, dat hij er van overtuigd was, dat Hongkong aan het Britsche Rijk zal worden teruggegeven, zeide Bevin ten slotte, dat de Engelsche regeering het economisch herstel in de geheele wereld als het belangrijkste doel van haar buitenlandsche politiek beschouwt.

Eden, de vroegere conservatieve minister van Buitenlandsche Zaken wenschte Bevin geluk met zijn rede. Eden verklaarde, dat hij met hetgeen Bevin had gezegd, eens was.

Volgens Reuter, knikte Churchill herhaaldelijk goedkeurend, terwijl Bevin zijn rede uitsprak. (Parool)

(V. b. 6376 B.; 6402 G.; 6402 F.)

B. Houding t.a.v. Balkanprobleem - Nota aan Bulgarije —

22 Aug. — De Engelsche gezant te Sofia heeft volgens een Reuterbericht uit Londen aan de Bulgaarsche regeering een nota overhandigd, waarin gezegd wordt, dat de Engelsche regeering niet gelooft, dat de aanstaande verkiezingen in Bulgarije het volk gelegenheid zullen geven, zijn meening vrij en onbelemmerd te uiten. De Engelsche regeering zal derhalve de regeering van Bulgarije, die als gevolg van deze verkiezingen zou kunnen optreden, niet beschouwen als democratisch of als representatief.

De Grieksche regeering heeft tot de regeeringen van de Vereenigde Staten, Groot-Brittannië, Frankrijk en de Sovjet-Unie een uitnoodiging gericht om vertegenwoordigers te sturen, die er op toe zouden zien, dat de in Griekenland te houden algemeene verkiezingen geheim en in volle vrijheid worden gehouden. Dit verzoek is door de eerste drie regeeringen aanvaard, maar door de regeering der Sovjet-Unie afgeslagen. (Tijd)

C. Teruggave door Duitschland geroofde goederen — Verklaring van Eng. min. v. oorlog —

22 Aug. — De Engelsche minister van oorlog Lawson heeft in het Lagerhuis meegedeeld, dat geallieerde autoriteiten in de Britsche bezettingszône van Duitschland reeds in bescheiden mate een begin hadden gemaakt met de teruggave van de door de Duitschers uit Nederland geroofde materieele goederen. Hij hoopte, dat als gevolg van kortelings uitgevaardigde instructies spoedig een behoorlijke hoeveelheid gemakkelijk als zoodanig te herkennen goederen aan Nederland en andere geallieerden zou worden teruggegeven. (N. R. C.)

(V. b. 6403 D.)

D. Bank van Engeland onder beheer van de Regeering —

22 Aug. — Het debat in het Lagerhuis was 21 Aug. gewijd aan economische en financieele vraagstukken. Dalton, de minister van financiën, deelde mede, dat de particuliere aandeelhouders van de Bank van Engeland zullen verdwijnen. Zij zullen een behoorlijke vergoeding ontvangen. De macht over en het bestuur van de bank zullen uitsluitend berusten bij de regeering. De belegging van kapitalen moet geschieden in overeenstemming met het nationale belang; credieten zullen worden verleend volgens een systeem van voorrang. De mijn-, staal-, ijzer- en katoenindustrieën hebben geld noodig voor modern materiaal; ook voor het bouwen van huizen zullen fondsen noodig zijn.

Dalton waarschuwde het Engelsche volk tegen te hoog gespannen verwachtingen t.a.v. belastingverlaging.

(V. b. 6402 G.)

Internationaal

E. Intern. Chr. Vakverbond hervat werkzaamheden —

20 Aug. — Het Internationaal Chr. Vakverbond, dat zijn secretariaat in Nederland heeft, hield te Brussel onder voorzitterschap van oud-minister Pauwels, de eerste vergadering na de bevrijding van zijn permanent comité. Dit comité omvat het bestuur der Internationale en de vertegenwoordigers der Chr. vakinternationales. Het I.C.V. heeft besloten op de agenda van zijn buitengewoon congres, dat op 8, 9 en 10 October te Brussel zal plaats hebben te bespreken: „De plaats van den arbeider in den komenden tijd, in onderneming en bedrijf, in staat en samenleving en internationaal." (Trouw)

Internationaal

A. De kleine naties en de „big Three" - Engelsche persstem n.a.v. Nederlandsche nota —

21 Aug. — De diplomatieke correspondent van Reuter, Sylvain Mengeot, schrijft over de nota die de Nederlandsche regeering heeft gericht tot Groot Brittannië, Frankrijk, Rusland en de Vereenigde Staten betreffende de Nederlandsche eischen ten aanzien van schadevergoedingen uit Duitschland, dat dit de eerste stap is, welke is ondernomen door een der kleinere geallieerden, die niet vertegenwoordigd zijn in de geallieerde schadevergoedingscommissie te Moskou, om zijn zaak naar voren te brengen, sedert het communiqué van Potsdam de besluiten van de schadevergoedingscommissie openbaar maakte.

In de Nederlandsche nota zijn twee punten van bijzonder belang, aangezien zij de beginselen in het licht stellen, die waarschijnlijk van invloed zullen zijn op de andere eischers:

1. de eisch betreffende een zoo spoedig mogelijk teruggeven van als zoodanig te herkennen geroofd Nederlandsch bezit hetzij dit in Duitschland of elders wordt aangetroffen. De nota maakt overal een onderscheid tusschen vergoeding voor schade toegebracht aan eigendommen in Nederland en als zoodanig te herkennen geroofd bezit, dat uit Nederland is weggehaald en dat weer kan worden opgespoord. De eerste categorie zal volgens de bepalingen van de overeenkomst van Potsdam gedekt worden uit de westelijke zônes van Duitschland alleen. Maar de Nederlandsche eisch ten aanzien van geroofd bezit heeft, naar officieel verluidt betrekking op bezit, waarvan men meent dat het zich zoowel in de oostelijke, Russische zône bevindt, als in de westelijke. Onder als zoodanig te herkennen geroofd bezit rangschikt de Nederlandsche regeering niet alleen kunstschatten, maar ook industrieele uitrusting, paarden, vee en schepen.

2. De eischen ten aanzien van een billijk aandeel in alle schepen die door Duitschland worden overgegeven, zulks met het oog op de bewezen diensten en ernstige verliezen die door de Nederlandsche koopvaardij geleden zijn tijdens den oorlog. Hier wordt wederom een onderscheid gemaakt tusschen de terugkeer van Nederlandsche schepen en de verwerving van Duitsche schepen.

Van betrouwbare zijde verluidt, dat de nota met haar eisch ten aanzien van schepen uitdrukkelijk noemt: schepen bestemd voor de binnenscheepvaart, waarvan er duizenden door Duitschland in beslag werden genomen en later werden vernield.

De Nederlandsche nota heeft in dit stadium meer dan zuiver nationale beteekenis en is een symptoom voor de ongerustheid der kleinere geallieerden ten aanzien van het verkrijgen van een snelle en duidelijke definitie van hetgeen de tusschen de groote mogendheden overeengekomen politiek zal beteekenen wanneer zij in practijk wordt gebracht. De nota die in vrij krachtige termen is gesteld zal er belangrijk toe bijdragen om opheldering te brengen in hetgeen nog duister is in de interpretatie van de passages in het communiqué van Potsdam betreffende de schadevergoedingen.
(Binnenhof) **(V. b. 6399 D.)**

B. Handvest der Vereenigde Volkeren - Rede van prof. Van Eysinga

22 Aug. — In een te Leiden gehouden lezing over het Handvest der Vereenigde Volken heeft prof. jhr. mr. W. J. M. van Eysinga geconstateerd, dat, na het Grondverdrag van den Volkenbond, in wezen weinig veranderd is, maar dat het groote verschil tusschen beide Handvesten is, dat de Vereenigde Volken den opzet van 1919 (ontwapening-arbitrage-veiligheid) precies omdraaien door de veiligheid voorop te plaatsen en slechts fluisterend over de ontwapening te spreken. Let men op de samenstelling van den Veiligheidsraad, die de beschikking krijgt over een internationalen generalen staf, waarin de vijf groote mogendheden in elk geval vertegenwoordigd zijn, dan blijkt „Vrede door veiligheid dank zij de groote mogendheden" de leidende gedachte. Zal echter bij hanteering van dezen sterken arm steeds het Recht richtsnoer zijn? Er is niet voldoende zekerheid, al is men tenslotte te San Francisco tenminste gelukkig ten deele aan een in dat opzicht van Nederlandschen kant geuite kritiek tegemoet gekomen. Als men bedenkt, dat rechthandhaving tot elken prijs evenzeer tot bedenkelijke verwikkelingen kan leiden als vrede tot elken prijs en dat het jongste Handvest geheel en al zwijgt van vreedzame wijziging van onhoudbaar geachte toestanden dan is het duidelijk hoezeer hierin een ernstig bezwaar besloten ligt. Een tweede, niet geringer bezwaar is de sterke macht van de groote overwinnende mogendheden, die wel eens zou kunnen blijken een reus op leemen voeten te zijn, als het zgn. veto-recht door een der groote mogendheden ingeval van gewapend optreden tegen een staat-aanvaller wordt uitgeoefend.

De taak van den vroegeren Volkenbondsraad is thans verdeeld over Veiligheidsraad, Economisch-Socialen Raad en Beheersraad. Dit doet de positie van den Secretaris-Generaal zeer in beteekenis stijgen. Het nieuwe Internationale Hof van Justitie gelijkt als twee druppels water op het oude, terwijl ook de Assemblée vrijwel met die van 1919 overeenkomt. Wat de zuivere activiteit in vredestijd betreft, valt van een stap vooruit te spreken, doordat veel tot de bevoegdheid van de internationale organisatie gaat behooren, wat vroeger louter onder de nationale souvereiniteit viel, t.w. grondrechten, menschheidsrechten, werkloosheid, koloniale vraagstuk.

In beginsel zou onzijdigheid niet meer mogelijk zijn, doch soms in de praktijk vermoedelijk nog wel. (N.R.C.)
(V. b. 6388 G.)

Joego-Slavië

C. Socialisatie van land —

23 Aug. — De Joegoslavische radio-omroep maakte bekend, dat het parlement een wet heeft aangenomen, volgens welke al het land, dat beploegd kan worden, door den staat wordt overgenomen en zal worden gegeven aan voormalige partisanen en gewonde voormalige soldaten, die gestreden hebben tegen de Duitschers. De wet geldt voor stukken land, die een oppervlakte hebben van meer dan ongeveer 4.000 m2., de wet laat toe, dat zeer groote stukken land tot eigendom eener collectieve boerderij worden gemaakt. (Reuter)

Noorwegen

D. Het proces Quisling —

23 Aug. — Het proces tegen Majoor Vidkun Quisling, minister-president in Noorwegen tijdens de Duitsche bezetting, is 20 Aug. te Oslo begonnen. Hij wordt o.a. beschuldigd van het voeren van onderhandelingen met Hitler vóór de Duitsche invasie. Ook wordt hij er van beticht zilveren voorwerpen uit het koninklijke paleis te Oslo te hebben ontvreemd.

In de acte van beschuldiging staat voorts nog, dat Quisling in brieven aan Duitsche politici herhaaldelijk heeft gerept van Noorwegens vrijwillige aansluiting aan het groote Germaansche Rijk. Hij wilde vrede sluiten met Duitschland, ten einde de Noorsche jeugd in de Duitsche gelederen te laten dienen. Door zijn politiek zou hij van Noorwegen een Duitsche kolonie hebben gemaakt. Het hof bestaat uit drie juristen en vier leeken.

Vidkun Quisling

Tijdens zijn verhoor heeft Quisling na eenige aarzeling toegegeven, reeds voor den Duitschen aanval op zijn vaderland in contact met de Duitschers te zijn geweest. In December 1939 heeft hij Hitler voor het eerst ontmoet. Militaire inlichtingen heeft hij echter nimmer aan de Duitschers verstrekt. Hij beweerde voorts, dat hij uitsluitend zijn land heeft willen redden, dat Noorwegen geen tweede Polen en ook geen slagveld in een eventueel conflict tusschen Duitschland en Rusland mocht worden, maar voortdurend kwamen zijn rechters met nieuwe documenten te voorschijn.

Bezwarende documenten —

Opzienbarend waren de volgende uittreksels uit het dagboek van Rosenberg, welke ter zitting werden voorgelezen:

14 December 1939: De Führer is niet ongeneigd de suggesties van Quisling te aanvaarden. 9 April 1940: Groote dag. Ik feliciteer den Führer, die straalt. Nu kan Quisling zijn regeering vormen.

In een brief van 1 Mei 1940 aan Schickedans, een van de voornaamste medewerkers van Rosenberg, beklaagt Quisling er zich over, dat de Duitschers in Noorwegen met anderen en niet met hem samenwerken. Hij is de eenige, die goede relaties tusschen Noorwegen en Duitschland tot stand kan brengen. Hij vraagt Duitschland hem de macht in Noorwegen te geven.

Amtsleiter Scheidt, een andere leidende persoonlijkheid van Rosenberg's staf, rept in een rapport van Quislings plannen betreffende de verdeeling van Noorwegen in militaire zones en het aanwijzen van een vertrouwensman op elk Noorsch schip. Overigens blijkt Quisling reeds in December 1939 een „Denkschrift" aan Hitler te hebben gezonden aangaande de strategische beteekenis van de Faröer, IJsland en Groenland.

Van elke gelegenheid maakte Quisling gebruik om lange politieke redevoeringen te houden. Toen men hem vroeg of hij op 9 April opdracht heeft gegeven de regeering te arresteeren antwoordde hij, dat hij alleen heeft willen verhinderen, dat de ministers naar Zweden zouden ontkomen. Hij had dien dag nog geen contact met de Duitschers — maar men heeft hem met Duitschers in een Duitsche auto gezien.
Ter zitting heeft men een rapport voorgelezen van twee Noorsche psychiaters. Zij hebben bij beklaagde geen symptomen van krankzinnigheid kunnen vaststellen.

Germaansche federatie —
Quisling bekende in October 1940 een memorandum te hebben opgesteld, waarin hij pleitte voor het vormen van een onafhankelijk koninkrijk Noorwegen, als deel van een groote Germaansche federatie, waarvan de Duitsche Rijkskanselier de voorzitter zou zijn. Alle aangesloten landen zouden een gemeenschappelijke buitenlandsche politiek voeren en de opperste militaire leiding zou bij Duitschland berusten. Een dergelijk plan beweerde beklaagde te hebben aanbevolen, om de inlijving van Noorwegen door Duitschland te dwarsboomen. Hij verzekerde op zeer pathetische wijze, dat de vijf jaar lange bezetting van zijn land voor hem een nachtmerrie is geweest en dat hij er steeds tegen heeft gestreden. Zeer pijnlijk voor Quisling was het voorlezen van brieven, door hem aan Duitsche instanties geschreven, waarin hij aandringt op het uit den weg ruimen van enkele leiders der Noorsche vakverenigingen. De Duitschers, aldus beklaagde, oefenden voortdurend pressie op hem uit. Men verlangde, dat hij menschen liet doodschieten, daar zij er anders veel meer ter dood zouden brengen. Hij beweerde voorts volkomen onschuldig te zijn. Hij heeft Joden gesteund en ze geholpen naar Zweden te ontkomen. Hij wist niets van gruweldaden in Noorsche en Duitsche concentratiekampen. Van Jodenvervolgingen in Europa had hij nimmer gehoord. Hij had ook geen zilver uit het koninklijke paleis te Oslo ontvreemd — hij had het alleen „geleend" omdat hij het noodig had. Hij geeft toe de initialen en het Noorsche wapen te hebben laten verwijderen uit het tafelzilver van de „Noorsche Vereeniging", maar zulks alleen om te voorkomen, dat de Duitschers beslag op dit zilver zouden leggen.
Quisling zit opgesloten in een vesting van de twaalfde eeuw, waarin tijdens de bezetting het „folterhuis" der Gestapo was gevestigd en waar talrijke Noren zijn doodgeranseld. (N.R.C.)

Roemenië

A. Internationale positie —
23 Aug. — Koning Michael van Roemenië heeft, één dag na de rede van Bevin, de regeeringen van Engeland, de Ver. Staten en Rusland verzocht hun medewerking te willen verleenen bij het vormen van een regeering, die door hen erkend zou kunnen worden en deel zou kunnen uitmaken van de vereenigde naties.
Naar Byrnes, de Amerikaansche minister van Staat, verklaard heeft, is dit verzoek gedaan nadat het den koning niet gelukt was het huidige Russisch georiënteerde ministerie Groza tot aftreden te bewegen. Reuter neemt aan, dat de koning zou kunnen rekenen op steun van Maniu en Bratianu, de aanvoerders van de boeren- en de liberale partij.
(Daily Tel. - N.R.C.)

Rusland

B. Luchtlijnen Sovjet-Unie—V.S. via Europa —
21 Aug. — De Sovjetrussische omroep heeft een communiqué uitgezonden van Luchtmaarschalk Astachow, den chef van de centrale administratie der civiele luchtvaart, waarin hij bekend maakt, dat nu de oorlog in Europa ten einde is nieuwe luchtlijnen tusschen de U.S.S.R. en de Ver. Staten via West-Europa zullen worden ingesteld. (A.F.P.)

C. Dimitroff legt mandaat van opperste Sovjet neer —
21 Aug. — De Sovjet-radio heeft medegedeeld, dat het presidium van de opperste Sovjet het ontslag als afgevaardigde bij de opperste Sovjet van Dimitroff heeft aangenomen. Dimitroff, leider van de Bulgaarsche communistische partij, is door het vaderlandsche front in Bulgarije candidaat gesteld voor de aanstaande verkiezingen van de nationale vergadering. Om dezelfde reden heeft Dimitroff besloten af te zien van zijn burgerschap van de Sovjet-Unie, dat hem tijdens zijn verblijf in Rusland was verleend. (A.F.P.)

D. Ratificatie Handvest van San Francisco —
Naar Radio Moskou meldde, heeft de Opperste Sovjet der U.S.S.R. het Handvest van de te San Francisco ontworpen organisatie van de Vereenigde Volken geratificeerd. (Waarheid)
(V. b. 6388 G.)

E. Russische waardeering voor Bulgarije —
22 Aug. — In een in het Engelsch gesteld overzicht van het wereldnieuws heeft radio Moskou o.m. gezegd, dat Bulgarije belangrijke stappen deed in de richting van inwendige re-organisatie op democratischen grondslag. Het volksfront, aldus constateerde de Sovjet-radio, dat de verkiezingslijsten van vele verschillende partijen heeft vereenigd, heeft reeds veel gedaan tot vernietiging van het fascisme. (Reuter)
(V. b. 6412 B.)

Spanje

F. Zwenking naar democratie —
23 Aug. — De Spaansche minister van Buitenlandsche Zaken, Artajo, heeft in een interview met het Spaansch Nieuws-Agentschap bekend gemaakt, dat „het huidige regiem op zekeren dag in een traditioneele monarchie" zal eindigen en dat het Spaansche regeeringssysteem „gecoördineerd zal worden met de Anglo-Saksische systemen door nieuwe vormen van volksvertegenwoordiging en politieke vrijheid." (Nieuwe Dag)
(V. b. 6379 F.)

Verre Oosten

G. Binnenlandsche politieke ontwikkeling in Japan —
19 Aug. — Volgens Domei heeft de Jap. totalitaire partij besloten zich te ontbinden en, zooals zij het uitdrukt „Opnieuw te beginnen volgens geheel nieuwe principes en idealen, nadat duidelijk de politieke verantwoordelijkheid van de partij in het verleden zal zijn vastgesteld."
(A.F.P.) **(V. b. 6406 G.)**

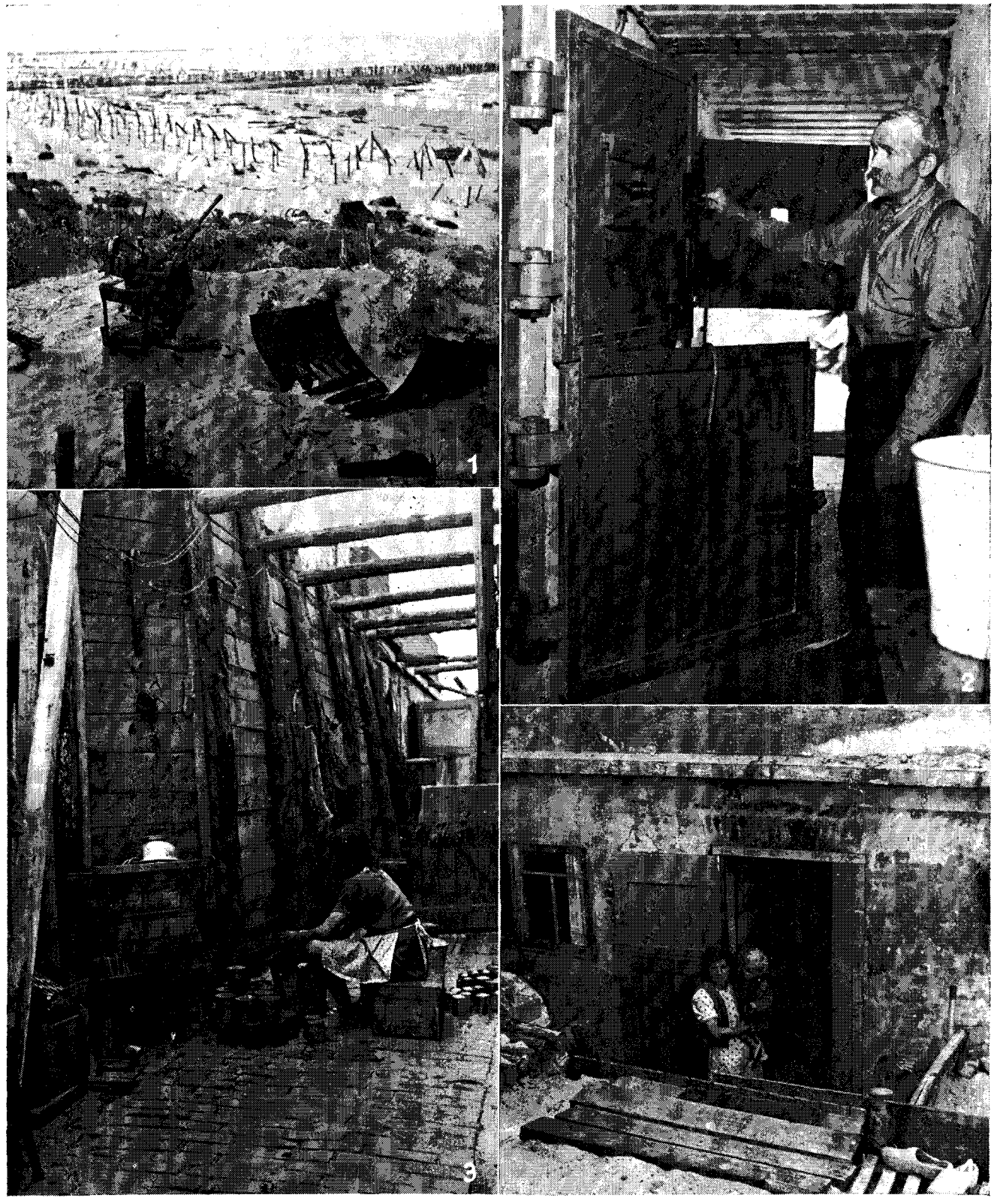
H. Nederland en de overgave van Japan —
20 Aug. — Het Nederlandsche hoofdkwartier heeft medegedeeld, dat de commandant der Nederlandsch-Indische strijdkrachten, luitenant-generaal van Oyen met generaal MacArthur naar Tokio zal reizen om daar officieel aan het ceremonieel van de overgave deel te nemen. (Tijd)

I. Einde bespreking te Manilla — Wie de akte van overgave onderteekenen —
22 Aug. — De radio-omroep van Manilla heeft een boodschap uitgezonden naar het Japansche hoofdkwartier, inhoudende, dat de Japansche afgevaardigden op 20 Aug. generaal MacArthur's hoofdkwartier hebben verlaten en zijn teruggekeerd naar Japan. Hun vertrek had plaats om dertien uur — Japanschen tijd —.
In den loop van Zondagnacht en Maandagmorgen waren zij — aldus nog Ass. Press — meer dan vijf uur lang door MacArthur's assistenten ondervraagd.
Generaal MacArthur heeft medegedeeld, dat de volgende personen zijn aangewezen voor de onderteekening der akte van overgave: voor de V.S. admiraal Nimitz, voor Engeland admiraal Sir Bruce Fraser, voor Rusland luitenant-generaal Derevyanko, voor Nederlandsch-Indië luitenant-generaal L. H. van Oyen, voor Australië generaal Sir Thomas Blamey, voor China generaal Hsjoe Young Tsjang, voor Frankrijk generaal Leclerc en voor Canada en Nieuw-Zeeland nog nader aan te wijzen afgevaardigden. (Tijd - A'd. Dagbl.)
(V. b. 6406 D.)

K. Verbroederingsverbod —
22 Aug. — Domei heeft 21 Aug. medegedeeld, dat de Japansche autoriteiten een verbod tot verbroedering hebben uitgevaardigd. In het betreffende bericht wordt verklaard: „Er zal geen direct contact bestaan tusschen het Japansche publiek en de gelande geallieerde strijdkrachten. Wij leggen hierop den specialen nadruk." (Nieuwe Dag)

L. Japan's oorlogsverliezen —
23 Aug. — Volgens het Japansche nieuwsbureau zijn bijna 10.000.000 menschen, dat is een zesde van de bevolking van het Japansche moederland, gedood, gewond of dakloos gemaakt door de geallieerde luchtaanvallen. Namelijk: 260.000 gedood, waarvan 90.000 door de atoombommen, 412.000 gewond, waarvan 180.000 door de atoombommen en 9.200.000 dakloos gemaakt. Het aantal totaal verwoeste of uitgebrande huizen bedraagt volgens de mededeeling van het nieuwsbureau 2.210.000. Van de 206 steden op het Japansche moederland zijn er 44 vrijwel geheel weggevaagd, terwijl 37 andere, waaronder Tokio, dertig procent van hun bebouwing hebben verloren. (Reuter)
(V. b. 6406 H.)

M. De Japansche vloot —
22 Aug. — Schout-bij-nacht Sherman, die admiraal Nimitz te Manilla heeft vertegenwoordigd, deelt mee, dat Japan van zijn oorlogsvloot van 370 schepen er nog slechts 49 over heeft. Van de 12 linieschepen is alleen de Nagoya zwaar beschadigd over, van de 9 vliegkampschepen nog een, van de 19 zware kruisers 2 welke zwaar beschadigd en onbemand te Singapore liggen, van de 24 kruisers nog 2, van de ongeveer 165 jagers 26, waarvan 4 zwaar beschadigd en van de 140 onderzeeërs 16, benevens 6 ex-Duitsche. De koopvaardijvloot daalde van 7 tot 1½ millioen ton.
Sherman deelt verder mee, dat er in Japan nog slechts zeer weinig voedsel is, dat de benzine schaarsch is en de toestand der transportmiddelen beklagenswaardig. (N.R.C.)
(V. b. 6396)

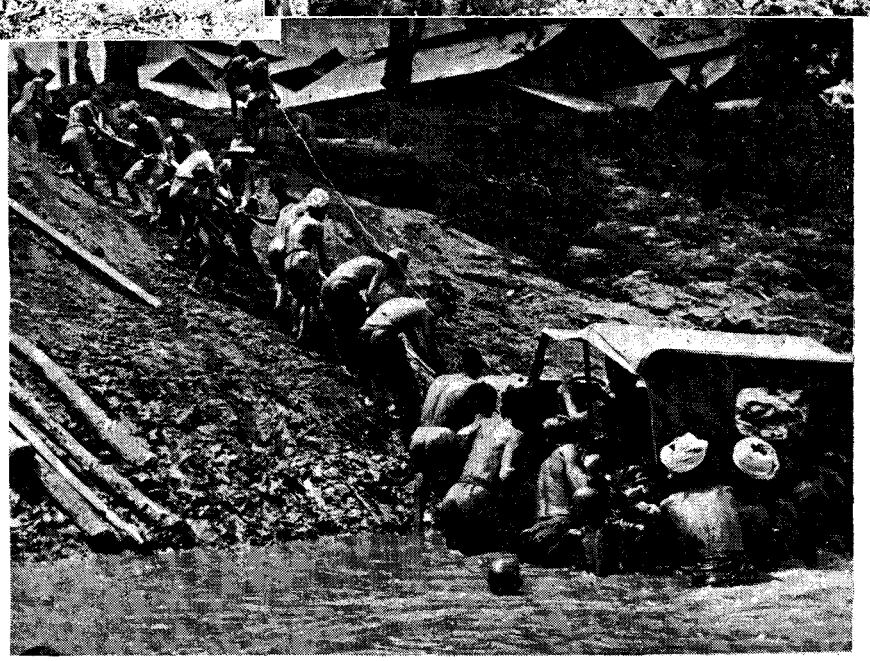

BUNKERSTAD BIJ BRESKENS. Ook Zeeuwsch-Vlaanderen heeft zijn tol betaald aan den oorlog. Bij Breskens, waar vele huizen verwoest zijn, wonen talrijke gezinnen in de door de Duitschers gebouwde bunkers. 1. Het strand bij Breskens. 2. Zware stalen deuren sluiten de bunkerwoningen af. 3. Straatje in Bunkerstad. 4. Aan de huisdeur.

Eenige foto's van het oorlogsterrein in het verre Oosten, waar nu de strijd ook gestaakt is.

1 Brandbommen op een dorpje in Birma.

2 Twee leden van de Britsch-Indische genietroepen aan de lunch bij hun z.g. Bulldozer.

3 De bergingstations der genie maakten gebruik van olifanten; een verongelukt vliegtuig wordt geborgen.

4 De natuur was vaak een even erge vijand als de Japs: een rivier nabij Rangoon wordt overgestoken.

(foto Shaef)

Nederland

A. Verkiezingen - Voorstel N.A.C. - Meening van dr. Brugmans —

28 Aug. — De Nationale Advies-Commissie heeft op 24 Aug. in het gemeentehuis aan de Javastraat te 's-Gravenhage onder voorzitterschap van prof. mr. P. Scholten een openbare vergadering gehouden over het voorstel de regeering een advies uit te brengen met betrekking tot de bepaling van het tijdstip, waarop verkiezingen van de vertegenwoordigende lichamen worden gehouden.

Het voorstel van de commissie van voorbereiding hield o.m. in, dat indien verkiezingen op normale — zij het niet op technisch volmaakte — wijze kunnen worden gehouden, deze plaats zullen hebben: 1. Voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal in de tweede helft van April 1946. 2. Voor de Provinciale Staten in de eerste helft van April 1946. 3. Voor de gemeenteraden zoo spoedig mogelijk, in ieder geval voor April 1946.

Er was ook nog een tegenvoorstel van dr. J. A. N. J. S. Bruins Slot (Amsterdam). Dit voorstel behelst van de technische bepalingen der Kieswet af te wijken en een noodregeling te ontwerpen, waarbij gebruik ware te maken van de in ons distributiesysteem aanwezige bevolkingsadministratie. Het voorstel wil gemeenteraadsverkiezingen voor 1 Dec. 1945, die voor de Prov. Staten begin Jan. 1946 en de stemming van de Tweede Kamer eind Jan. 1946.

De heer J. Buys (Zaandam) wenschte aan het tegenvoorstel toe te voegen, dat de gekozen Kamers niet langer zullen zitting hebben dan tot September 1946.

De heer Bruins Slot zegt het niet noodig geoordeeld te hebben een termijn te stellen voor den duur van het parlement, omdat de regeering met een voorstel tot Grondwetswijziging zal komen. Er komt dan vanzelf een nieuw parlement.

De voorzitter meent, dat, wanneer men eenmaal een Kamer kiest, deze ook onvermijdelijk de Grondwet zal moeten gaan wijzigen.

Na een uitvoerige discussie hebben verschillende stemmingen plaats; voor de gemeenteraadsverkiezingen werd met 24 tegen 21 stemmen Dec. gekozen; voor de Provinciale Staten en de Tweede Kamer met 29 tegen 16 stemmen April.

Dr. Brugmans over de verkiezingen.

„De noodzakelijkheid van spoedige algemeene verkiezingen wordt door de regeering ten volle onderschreven, maar er zijn nog zooveel moeilijkheden te overwinnen, dat er de eerstvolgende maanden nog geen sprake van zal kunnen zijn. Kap. dr. Hendrik Brugmans, regeeringscommissaris voor den Regeeringsvoorlichtingsdienst, acht het echter niet uitgesloten, dat Nederland eerder met de voorbereidingen klaar zal zijn dan België, waar in Maart van 't volgende jaar verkiezingen zullen worden gehouden. De moeilijkheden schuilen allereerst in den chaos, waarin onze bevolkingsregisters verkeeren. Aan de saneering daarvan wordt op het oogenblik gewerkt. Dan staan verschillende politieke partijen voor de noodzakelijkheid van een grondige heroriënteering, als gevolg van de veranderde omstandigheden in ons land. Als voorbeeld noemde de heer Brugmans de Christelijk Historische Unie, die vroeger de exponente van de Hervormde Kerk geacht kon worden, maar op het oogenblik niet meer als zoodanig in het politieke strijdperk terug kan komen. De verhouding S.D.A. P.-N.V.B. is een andere kwestie, die voor verkiezingen plaats hebben, nader zal moeten worden bezien. De mogelijkheid tot het houden van partijcongressen bestaat practisch niet in verband met verkeersmoeilijkheden en de pers verkeert nog te zeer in het beginstadium van den heropbouw, om ons volk op verkiezingen voor te bereiden en in te lichten. Het is dus al zeer optimistisch, wanneer men voor het eind van dit jaar verkiezingen verwacht, maar, zooals gezegd, is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat wij eerder dan de Belgen naar de stembus zullen gaan". (Tijd - Trouw)

(V. b. 6390 A.)

B. Zuivering Staten Generaal —

24 Aug. — In verband met het feit, dat slechts weinig klachten bij de zuiveringscommissie zijn binnengekomen, heeft deze zich genoopt gezien om al degenen, die op 10 Mei 1940 lid van een der beide kamers waren, op te roepen voor een persoonlijk onderhoud. Het spreekt vanzelf, dat dit een zeer tijdroovende procedure is. (A.N.P.)

(V. b. 6390 A; 6497 A)

C. De toestand in de interneeringskampen —

24 Aug. — In verband met geruchten over misstanden in de interneeringskampen heeft de chef staf van het Militair Gezag generaal-majoor mr. H. J. Kruls, vergezeld door den heer K. Vorrink, kolonel mr. F. J. H. Snijders en nog enkele officieren, een persoonlijk onderzoek ingesteld in het kamp te Kampen en dat bij Amersfoort. Het resultaat van een en ander was, dat de geruchten omtrent mishandeling en immoreele praktijken onjuist of in elk geval ten zeerste overdreven bleken. Er is door de genoemde autoriteiten uitvoerig en op voet van volkomen openhartigheid gesproken met een twintigtal gevangenen te Kampen, mannen zoowel als vrouwen, willekeurig gekozen uit verschillende groepen. Klachten van zeer ernstigen aard bleken niet te bestaan. Wel zijn de voeding en de medische voorziening tot dusver onvoldoende geweest. Inmiddels echter waren in dit opzicht reeds door de kampleiding maatregelen getroffen, terwijl thans ook door de centrale overheid maatregelen tot verbetering genomen zijn.

Het bovengenoemde onderzoek is te beschouwen als een inleiding tot verdere maatregelen, die eventueel noodig mochten blijken, om den toestand in de kampen waardig te doen zijn. (N. R. C.)

(V. b. 6409 C)

D. De vrijlating van N.S.B.ers - Protesten - Handtastelijkheden te Amsterdam —

24 Aug. — De Christ. Dem. Unie, de Amsterdamsche Bond van Oud-illegale strijders en de Vereeniging van Oud-politieke gevangenen te Delft, hebben resp. per telegram en per open brief bij den min.-president geprotesteerd tegen vrijlating van N.S.B.ers en collaborateurs. Genoemde organisaties drongen aan op spoedige berechting.

Te Amsterdam werden 23 Aug. N.S.B.ers, die vrij gelaten waren, door joelend publiek in hun huis bestookt.

Voor de deur van twee vrijgelaten N.S.B.ers ontstond een oploop van menschen, die het met de vrijlating niet eens waren. De N.S.B.ers waren zoo dom naar buiten te komen, waardoor een kloppartij ontstond. Spoedig arriveerde hulppolitie, die de mannen meenam naar het bureau Overtoom, waar zij den nacht konden doorbrengen.

Bij een N.S.B.-winkelier, die vrij was gelaten, gooide het publiek een groote spiegelruit en een ruit van de winkeldeur in. De politie heeft hier de joelende menigte verspreid. (A. N. P.)

(V. b. 6409 D)

E. Vrijlating geïnterneerden - Geen 60.000 - Alleen lichtste gevallen —

24 Aug. — In de interneeringskampen bevindt zich een betrekkelijk groot aantal personen, van wie men aannemen kan, dat hun berechting zou leiden òf tot vrijspraak, òf tot een zoodanige geringe vrijheidsstraf, dat deze reeds door de voorloopige hechtenis zou zijn geboet. Een snelle rechtsgang zal vrijlating van een aantal hunner ten gevolge hebben. Hoeveel personen hiermede gemoeid zullen zijn, is nog niet te zeggen, maar wel staat vast, dat de hooge cijfers, die hier en daar de ronde doen, iederen grond missen.

Voor het overige zal deze zaak behandeld worden in nauw overleg met de bevoegde instanties der illegaliteit en met de leiding der verschillende kampen. Op 18 Aug. deelde „de Waarheid" mede, uit departementale kringen vernomen te hebben dat 60.000 geïnterneerden vrijgelaten zouden worden. In een op 24 Aug. te Rotterdam gehouden vergadering der N.V.B. verklaarde min.-pres. Schermerhorn, dat dit een „praatje" was.

(Nieuwe Dag - Trouw - Waarheid)

(V. b. 6409 C. en D.)

F. De politieke gevangenen - N.A.C. adviseert „geen vrijlating" - Rapport P.O.D. over kampruimte —

1 Sept. — De Nationale Adviescommissie heeft aan de regeering het advies uitgebracht, geen N.S.B.-ers vrij te laten en zal thans bij het loslaten van andere gevangenen de oude richtlijnen, opgesteld door generaal H. J. Kruls, d.d. 7 Jan. 1945, willen toepassen; dit zal als gevolg hebben, dat er bijvoorbeeld in het kamp aan de Levantkade te Amsterdam ongeveer 1 procent van de gedetineerden (40 man) voor vrijlating in aanmerking komt, aangezien er volgens bovengenoemde richtlijnen geen aanleiding bestaat hen vast te houden.

A.N.P.-Aneta verneemt, dat op 30 Aug. op een landelijke vergadering van de P.O.D. te Den Haag een commissie, belast met het onderzoek, onder leiding van kolonel Snijders, een rapport heeft uitgebracht, waaruit blijkt, dat er alleen reeds in de kampen met een capaciteit van boven 1000 man per kamp, plaats is voor 93.000 personen (zooals bekend, nam men aan, dat er in alle kampen tezamen slechts plaats was voor 40.000 man). Er is, aldus het rapport, reden aan te nemen, dat alle N.S.B.-ers en collaborateurs, die nog gedetineerd moeten worden, ondergebracht kunnen worden.

De P.O.D. deelt mede, dat er reeds tientallen bunkerbouwers zijn gearresteerd. Dit zijn geen gevallen van menschen, die zichzelf opgegeven hebben. (Vrije Volk)

(V. b. 6409 C.; 6409 D.)

G. Koers der Overzeesche valuta

De wisselkoers voor Curaçao wordt in Londen nog steeds genoteerd op ca. ƒ 7,60, terwijl de koers van den Nederlandschen gulden belangrijk gedeprecieerd is en thans op ƒ 10,69 voor £ 1 staat. Men vraagt zich uiteraard af, wat de reden is van deze afwijkende noteering. Gedurende den oorlog is Curaçao, dat tot het dollargebied behoort, van debiteurenland crediteurennatie geworden. De verkoop van aardolieproducten leverde aanzienlijke dollarinkomsten op, terwijl voorts belangrijke dollarsaldi beschikbaar kwamen als

gevolg van de verteringen der geallieerde troepen, welke zich in Curaçao ophielden. Er heeft zich echter geruimen tijd een merkwaardige verandering in de situatie voorgedaan. Voor den afzet van aardolieproducten was Curaçao later hoofdzakelijk op Engeland aangewezen. Aanvankelijk kon Engeland de leveranties in dollars betalen. Toen dit wegens verregaande uitputting van zijn dollarsaldi niet goed meer mogelijk was, heeft Engeland aan de Nederlandsche regeering verzocht, betaling in ponden sterling i.p.v. dollars te accepteeren, welk verzoek werd ingewilligd. De betaling van de olieleveranties heeft nadien groote pondensaldi doen ontstaan, terwijl de dollarsaldi verminderden. In het licht van het bovenstaande was er voor Curaçao geen aanleiding, tot devaluatie over te gaan, terwijl voorts de monetaire positie geen devaluatie zou hebben toegelaten, want de dekking bij de Bank van Curaçao van de geldcirculatie was en is zeer ruim.
Ook voor den Ned.-Indischen gulden is de koers nog onveranderd gebleven t.o.v. de noteering, welke van het begin van den oorlog af heeft gegolden, nl. ƒ 7,60.
In een financieel accoord tusschen Nederland en Engeland, op 14 Juni 1940 gesloten, werd de officieele koers voor den Ned.-Indischen gulden op dit niveau vastgesteld, terwijl op denzelfden dag een accoord met Frankrijk tot stand kwam, waarbij de koers voor den Ned.-Indischen gulden op frs. 23,25 werd vastgesteld. Dat de koers voor den Indischen gulden onveranderd is gebleven, is toe te schrijven aan het feit, dat er voor Ned. Indië onder de gegeven omstandigheden nog geen directe aanleiding was, zijn valuta t.o.v. het pond en den dollar te devalueeren. Thans wordt te Londen onderhandeld over een monetaire overeenkomst tusschen Engeland en Nederland. Verwacht wordt, aldus Reuter, dat de koers voor Ned. West-Indië 7,60 en voor Nederland 10,691 zal blijven, terwijl in Fin. News sprake is van een onveranderden koers van 7,60 voor de Ned. overzeesche gebieden.
(Maasbode - Ec. Nieuws 20 Aug.)

Nederland

A. Prijsbeheersching grijpt in op meubelveilingen —

27 Aug. — In verschillende groote steden, o.a. Amsterdam en Den Haag, heeft de Prijsbeheersching op meubelveilingen ingegrepen.
Er verschenen nl. op den veilingdag enkele deskundigen van de Prijsbeheersching, die in het bezit waren van een taxatie van de te verkoopen goederen. De veilingmeesters moesten er zorg voor dragen, dat de prijzen niet boven het taxatie-bedrag werden opgedreven, waarna de goederen werden toegewezen aan hen, die ze hèt hardst noodig hadden. De opkoopers van tweedehandsch meubelen kwamen niet aan bod. (Parool)

B. Economische situatie - Rede van den minister van Handel en Nijverheid, Vos —

29 Aug. — Ir. Vos heeft op 28 Aug. in een radiotoespraak de economische situatie van ons land besproken. Nadat hij nog eens de huidige problemen van energievoorziening, verkeer, grondstoffenaanvoer, inschakeling van arbeidskrachten, zwarte handel en geldcirculatie de revue had laten passeeren, liet ir. Vos zich optimistisch uit over het tot dusverre bereikte, zoowel als over de naaste toekomst.
Behalve de Limburgsche kolenproductie, die thans 19.000 ton per dag haalt en nog stijgende is, bestaat er een koleninvoer van 75.000 ton per maand uit de V.S. en tevens is er import van kolen uit het Ruhrgebied. De totale kolenvoorziening bedraagt thans 60 pct van het normale cijfer.
Wat het verkeer betreft, werd gewezen op het aanzienlijk gestegen aantal vrachtauto's; het aantal personenauto's is nog vrij laag. Na het vrijkomen van de Maas werden 100.000 ton steenkolen uit Limburg vervoerd.
Terwijl de katoen- en wolinvoer bevredigend loopt, is de aanvoer van rubber nog krap. Een verbetering wordt verwacht, nu de oorlog met Japan geëindigd is.
De kolen-toewijzing voor de textielindustrie is verhoogd tot 30 pct. van het vooroorlogsche kwantum, zoodat er eenige ruimte kan komen voor de eerste noodvoorziening.
De schoenenproductie zal binnenkort 340.000 paren per maand bedragen, d.i. 30 pct. van het normale aantal; een beperkte distributie wordt hierdoor mogelijk gemaakt.
Enkele baksteenfabrieken zullen spoedig weer op gang komen; de fabricage van noodglas is reeds ter hand genomen.
Ook de zout-industrie is weer op gang gebracht, zoodat de volgende maand het zoutrantsoen op 3 à 4 ons per persoon en per 4 weken gebracht zal kunnen worden.
Wat de tabak betreft, merkte spr. op, dat dit een artikel is, dat ons deviezen kost. Tabak is evenwel zulk een groote volksbehoefte, dat zij oorzaak is van den zwarten handel. De regeering is voornemens het tabaksrantsoen op den duur te bepalen op twee pakjes sigaretten per week of een overeenkomstig rantsoen tabak. De regeering hoopt op deze wijze aan den zwarten handel paal en perk te stellen.
(Vrije Volk - Maasbode)
(V. b. Kolen 6401 C.; Zout 6356)

C. Conferentie Raad van vakcentrales met Minister van Sociale Zaken —

23 Aug. — In een op 22 Aug. gehouden conferentie van den Raad van Vakcentrales met den minister van Sociale Zaken werden o.m. de volgende zaken besproken:
Sociaal-economische ordening van het bedrijfsleven, financieele bijstand aan de bevolking voor den aankoop van textielgoederen, schoeisel en klompen, waarbij in het bijzonder aandacht werd geschonken aan de nooden van de bevolking der verwoeste gebieden, de stringente doorvoering van door de regeering toegestane loonsverhooging van 25% op basis van 1 Mei 1940 of 15% op basis van 1 October 1942, terugbetaling van aan de grens afgenomen gelden, welke het eigendom zijn van de gerepatrieerden, de moeilijkheden, welke zich voordoen bij de uitbetaling van de z.g. overbruggingsuitkeering.
De minister zegde toe, de te dien aanzien door den raad van vakcentralen geuite verlangens in ernstige overweging te zullen nemen. (A.N.P.)

D. Door Duitschers geroofd kunstbezit - Kunstobjecten werden door de geallieerden in kaart gebracht —

„Miss Tric", een Amerikaansche dame heeft ergens in de V. S. een groot huis, vol schilderijen en kunstvoorwerpen. Haar bibliotheek, een der beroemdste van de wereld, werd in den oorlog 't hoofdkwartier van de geallieerde „kunst"troepen. Dozijnen experts uit alle landen ter wereld confereerden hier met elkaar en maakten groote stafkaarten, die boordevol werden geteekend met kleine, zwarte stippen. Elk stipje beteekende een kunstobject, waarop experts en archaeologen verliefd waren. „Voor Nederland heb ik die stipjes gezet, vertelde overste Voornkamp, voorzitter van de Stichting Nederlandsch Kunstbezit. En met elk stipje heeft de geallieerde legerleiding rekening gehouden".
De posities van de kunstopslagplaatsen in bezet gebied waren aan de geallieerden volledig bekend en deze posities, in kaart gebracht en vergezeld van, in een millioenen-oplaag gedrukte, toelichtingen, gingen mee in de voorste gelederen. Er zijn ongelukjes gebeurd, maar in het algemeen gingen weinig kunstobjecten verloren. Aan deze organisatie is het ook te danken, dat de St. Janskerk te 's-Hertogenbosch gespaard bleef, evenals vele andere gebouwen in Nederland, België, Frankrijk en Italië.
Een element hadden de geallieerden niet in handen, de diefstal door de Duitschers.
In Duitschland zijn meer dan 600 depôts met kunstschatten gevonden, waarbij ook vele Nederlandsche eigendommen. Sommige depôts zijn ondergebracht in zoutmijnen en de Amerikaansche experts achten de kunstschatten daar niet erg veilig. Dies worden ze overgebracht naar groote bergplaatsen om straks naar Nederland, België, Frankrijk enz. te worden overgebracht.
De geallieerden verlangen dat men zijn eigendomsrecht op een bepaald kunstvoorwerp bewijst.

Verplichte documentatie —
Voor ons land heeft zich daarmede belast de Stichting Nederlandsch Kunstbezit, die alle gegevens verzamelt en gebruik maakt van alle inlichtingen die haar worden verstrekt. Het werk van deze Stichting is nationaal belang. Dit wordt door den Staat erkend en in verband daarmede heeft Militair Gezag een verordening in het leven geroepen, die een ieder, die kennis draagt van feiten omtrent verhuizing van kunstvoorwerpen van Nederland naar Duitschland, verplicht — op straffe van ƒ 2000 boete — deze feiten mede te deelen aan genoemde Stichting, Heerengracht 458 te Amsterdam.
(Volkskrant 21 Aug. '45)

E. Teruggave door Duitschland geroofde goederen - Schadevergoeding - Besprekingen te Den Haag en Frankfort —

24 Aug. — Nederlandsche autoriteiten en vertegenwoordigers van de British and United States Missions to the Netherlands hebben op 17 Augustus te Den Haag een bespreking gehad over het geallieerde programma betreffende de teruggave van door de Duitschers gestolen eigendommen en andere materialen aan de bevrijde landen.
De Nederlandsche eischen ten aanzien van Duitschland, zoo werd verklaard, behoeven niet beperkt te blijven tot de geroofde goederen. De geallieerde legers zijn bereid voorzieningen in overweging te nemen voor het overbrengen zoowel van geheele Duitsche industrieën als van materialen, van Duitschland naar Nederland.
Dit programma is het resultaat van de politiek, zooals die is vastgelegd op een conferentie over den Duitschen export, gehouden op het hoofdkwartier van de

strijdkrachten van de Ver. Staten op het Europeesche oorlogstooneel te Frankfort. Deze politiek is gebaseerd op de overeenkomst van Potsdam, waarin werd verklaard dat alle Duitsche hulpbronnen boven het minimum, dat noodig is om het economische leven in Duitschland op de been te houden, beschikbaar gesteld zijn voor het gebruik der vereenigde volken.
De conferentie te Frankfort werd bijgewoond door een vertegenwoordiger van de British and United States Missions to the Netherlands, die naar Duitschland werd gezonden om met de autoriteiten van de Engelsche 21ste legergroep en van de strijdkrachten der Vereenigde Staten te beraadslagen over de teruggave aan Nederland van door de Duitschers geroofde eigendommen. Terwijl eischen van deze soort in hooge mate voorrang zouden moeten hebben, is de doorslaggevende factor bij de beslissing of een artikel al dan niet geëxporteerd kan worden: de behoefte aan dat artikel in het land dat daarom vraagt. Het teruggeven van geroofde eigendommen en materiaal benoodigd voor herstelwerkzaamheden zal volgens een globaal beginsel behandeld worden.
Men heeft er eveneens den nadruk op gelegd, dat Duitschland beschouwd moet worden als een insolvente debiteur. Immers, het is weinig waarschijnlijk, dat de Duitschers de geheele schade die zij aangericht hebben zullen vergoeden. Bovendien besloten de Vereenigde Volken aan den Russischen bondgenoot de volledige contrôle te geven, wanneer men over de eigendommen in die Russische zône in Duitschland wil beschikken. Dit beteekent in feite, dat ook een groot deel van het Amerikaansch en Britsch bezit aan Rusland is overhandigd.
Alle Nederlandsche verzoeken om export van goederen en materialen zullen behandeld worden door de beide militaire missies te den Haag. De verzoeken worden aan de daarbij betrokken geallieerde legers voorgelegd. Om aan die verzoeken te voldoen, wordt uit het bezit in de Westelijke bezettingszône geput. De beide militaire missies zijn bereid, aandacht te schenken aan gevallen van vertraging. Zij zullen trachten met de geallieerde autoriteiten in Duitschland een overeenkomst te sluiten waarbij de komst van Nederlandsch personeel vereischt is, om de goederen op te sporen waarvan de Nederlandsche Regeering de export heeft verzocht.
Men heeft voorgesteld dat de Nederlandsche autoriteiten bij de beslissing, welke eischen zij ten aanzien van Duitschland zullen stellen, aan deze eischen een volgorde zullen geven die overeenkomt met de urgentie van de behoefte aan deze goederen voor het herstel van Nederland. (Parool)
(V. b. 6399 D; 6403 D)

Nederland

A. Officieren naar Duitschland om gestolen goederen op te sporen —

30 Aug. — De bezwaren van de geallieerde autoriteiten ten aanzien van uitzending naar Duitschland van Nederlandsche officieren van het commissariaat-generaal voor de Nederlandsche economische belangen in Duitschland zijn thans opgeheven.
Deze bezwaren waren gegrond op de vrees van geallieerde zijde, dat er bij de opsporing van buitenlandsch bezit in Duitschland tegenstrijdige eischen zouden kunnen voorkomen tusschen de belanghebbende landen onderling. Thans hebben de regeeringen van Nederland, België, Frankrijk en Luxemburg bij de geallieerden démarches gedaan en een rapport uitgebracht waaruit duidelijk blijkt, dat er geen aanleiding bestaat moeilijkheden van dien aard te veronderstellen. (Vrije Volk) **(V. b. 6403 D.)**

B. Annexatie - Openbare vergadering te A'dam —

24 Aug. — Twee sprekers hebben in een eerste openbare vergadering in het Concertgebouw te Amsterdam, uitgaande van het Amsterdamsche Comité voor Gebiedsuitbreiding, het vraagstuk van de gebiedsuitbreiding van Nederland behandeld.
Ir. J. C. L. Bauduin illustreerde zijn betoog met statistische gegevens: 270 menschen leven hier op één km², in Duitschland 135. De aangerichte schade beloopt 20 à 25 milliard vooroorlogsche guldens. Dat is de helft van ons toenmalige nationale vermogen. Elk vierpersoonsgezin heeft 10.000 gulden schuld.
Geen goud, grondstoffen of eindproducten, die een slepende geschiedenis van de schadevergoeding zouden maken, kunnen als betaling worden aanvaard, maar slechts Duitsch gebied en wel zonder Duitschers. Slechts in het te eischen mijngebied van Crefeld en Aken kunnen ongeveer ½ millioen Duitsche mijnwerkers een bestaan blijven vinden. Nederlanders mogen zij echter niet worden. Met de gewenschte gebiedstoevoeging van 30.000 km² zal ons vaderland ongeveer dubbel zoo groot worden. Deze eisch zal wel worden ingewilligd en stelt ons volk voor een taak, die het stellig aan kan. Prof. mr. dr. G. v. d. Bergh verklaarde den eisch uit zuiver rechtsgevoel, dat vergelding eischt. De gewonnen grond zal de credietwaardigheid van onzen staat verhoogen.
Tenslotte zal annexatie de kans op een nieuwen oorlog verkleinen, doordat evenals in het Oosten ook in het Westen van Duitschland aanzienlijke delfstoffengebieden worden afgesneden. Het Ruhrgebied moet onder gemeenschappelijk beheer komen, waar ook Nederland bij worde betrokken.
(Tijd) **(V. b. 6407 E; 6407 L)**

C. Het universitaire leven - Rede van minister v. d. Leeuw - De loyaliteitsverklaring —

25 Aug. — „De strijd om de loyaliteitsverklaring is de krachtproef van het studentenverzet geweest," aldus de min. van O., K. en W., prof. dr. G. v. d. Leeuw in een op 24 Aug. gehouden radiorede. „Een maand lang is er gevochten, ieder heeft den tijd gehad na rustig overleg partij te kiezen. Het resultaat was, dat ongeveer 2600 studenten de verklaring teekenden. Op een totaal van circa 16.000 is dit niet veel en alom in den lande werd dan ook deze daad van het studentenverzet gevoeld als een teeken, dat de Nederlandsche intellectueel, althans de jonge intellectueel, niet van plan was het verzet over te laten aan den kleinen man. De daad van de studenten heeft de eer der universiteit gered en heel Nederland moed gegeven."
De niet-teekenaars werden voor het werk in Duitschland opgeroepen, onder krasse bedreigingen voor henzelf en hun ouders. Helaas hebben velen aan den oproep van Rauter gehoor gegeven. En het moet hier openlijk worden gezegd, dat hun handelwijze volstrekt verkeerd is geweest. Het zal goed zijn, wanneer de z.g. Duitschlandgangers dit ruiterlijk erkennen, zooals verreweg de meesten dan ook doen. Gestraft zijn zij voor het meerendeel reeds overvloedig door de verschrikkelijke behandeling welke zij in Duitschland ondergingen.
Wat de teekenaars betreft: Hun moet een groote voorsprong worden ontnomen, terwijl de door hen afgelegde examina worden ongeldig verklaard. Zij, die eenmaal teekenden worden voor 9 mnd. van colleges, examina enz. uitgesloten. (Trouw)

D. Bijz. Raad van cassatie geïnstalleerd —

27 Aug. — In het gebouw van den Hoogen Raad te Den Haag werd op 24 Aug. de bijzondere Raad van cassatie geïnstalleerd, de cassatie-instantie voor de berechting van landverraders, collaborateurs e.d. (N. R. C.)

E. Uitspraken Eereraad muziek —

27 Aug. — De Eereraad voor de muziek heeft als zijn meening te kennen gegeven, dat den dirigent M. Adam tot 5 Mei 1948 verlof moet worden onthouden om als dirigent op te treden, omdat hij medegewerkt heeft met den vijand door bij den radio-omroep in Hilversum te dirigeeren. Verder bleek van zijn verkeerde gezindheid uit een sollicitatie, die hij inzond bij de Ned. Kameropera.
T.a.v. mej. Corry Bijster meent de raad, dat haar verlof tot optreden moet worden onthouden tot 5 Mei 1946, op grond van haar medewerking aan de Ned. Kameropera en bij den Nederrijnschen Landdag te Arnhem. (Parool)
(V. b. 6401 K.)

F. Herdenkingsweek - Rede Prinses Juliana —

27 Aug. — Tegenover de velen, die hun leven en hun goed offerden voor de vrijheid van ons volk, hebben wij een eereschuld, die terecht een eereplicht mag heeten, zoo zeide Prinses Juliana op 26 Aug. in de rede, waarmede Zij de actie inleidde, die Ned. Volksherstel en de Stichting 1940—1945 in de week van 26 Aug.—1 Sept. houden ter hulpverleening aan de oorlogsslachtoffers. Eigenlijk had H.M. de Koningin deze actie willen inleiden, doch in verband met haar gezondheidstoestand had Zij de Prinses verzocht deze taak van haar over te nemen.
Met deze actie, aldus de Prinses, wordt een beroep gedaan op aller offerbereidheid en verbondenheid tegenover hen, die tegengevolge van den oorlog in nood verkeeren.
Wij allen zullen er voor moeten zorgen, dat er geen verschil meer bestaat tusschen getroffenen en niet-getroffenen. Daartoe is ieders persoonlijke extra-hulp noodig. Zij, die offers brachten, moeten zich geborgen weten in een volk, dat eensgezind de nooden wil keeren, opdat Nederland herrijze. Het is een plicht van regeering en volk, zich vooral verantwoordelijk te voelen voor hen, die in woord of daad verzet pleegden. Ons volk heeft den plicht te zorgen, dat voor hen alles mogelijk zal zijn. Moge de nationale feestdag in deze herdenkingsweek een nationale offerdag worden, opdat Nederland zal herrijzen. (Tijd)
(V. b. Prinses 6397 C)

G. Raad van Beheer Volksherstel - Prinses Juliana voorzitster —

30 Aug. — H. K. H. Prinses Juliana heeft de benoeming aangenomen tot voorzitster van den Raad van Beheer van Nederlands Volksherstel.
Mr. E. E. Menten, tot dusverre regeeringscommissaris, werd benoemd tot on-

dervoorzitter. Tot secretaris werd gekozen mej. mr. M. Tjeenk Willink.
Tijdens de eerste groote bijeenkomst van Nederlandsch Volksherstel te Den Haag, zeide H. K. H. tot den Amerikaanschen Heer Cruger, vertegenwoordiger van het „Help Holland-fonds": „Geef ons hamers en spijkers, dan zullen wij onze vernielde huizen opbouwen." De heer Cruger zegde hulp uit Amerika toe. Ook min. Drees sprak op deze bijeenkomst. (Trouw)

Nederland

A. Spoorwegen - Canadeesche hulp bij busdiensten - Materiaal in onbruikbaren toestand uit Duitschland terug —

27 Aug. — Tijdens een conferentie van Nederlandsche, Canadeesche en Britsche autoriteiten, is een overeenkomst besproken, volgens welke de Canadeesche strijdkrachten in Nederland voertuigen, chauffeurs, benzine, olie en smeermiddelen zullen leveren om de Nederlandsche spoorwegen te helpen bij de organisatie van vijf nieuwe busdiensten.
De inkomsten dezer diensten zullen op een aparte rekening worden gestort, en over de bestemming hiervan zullen de Canadeesche en Nederlandsche autoriteiten later beslissen.
De Spoorwegen hebben overigens een teleurstelling moeten verwerken. Uit Duitschland zouden nl. over Kleef bij Nijmegen 52 rijtuigen binnenkomen. Van deze 52 bleken er echter slechts 8 direct bruikbaar. 44 waren dermate vernield, beschadigd of leeggeroofd, dat zij naar de werkplaatsen moesten voor revisie en deze werkplaatsen zijn op hun beurt dikwijls al zoo beroofd van machines en materialen. In verband met dit alles werd aangespoord de reislust te beperken. (Pr. Nb. Dgbl.)
(V. b. 6390 J.)

B. Meer wagons voor het Nederlandsche vervoer —

28 Aug. — Medegedeeld werd, dat van geallieerde zijde meer wagons voor het goederenvervoer in Nederland uit de West-Europeesche „Pool" van spoorwagons zullen worden beschikbaar gesteld. Behalve de kolenwagens, welke in Limburg worden gebruikt, zullen 15.000 wagons ter beschikking worden gesteld. Tevoren bedroeg dit aantal ongeveer 13.000. Voor het reizigersvervoer zullen acht treinen elk met 800 zitplaatsen ter beschikking worden gesteld; vijf voor het Westen, twee voor het Oosten en Noord-Oosten en één voor het Zuiden. (N.R.C.)
(V. b. 6390 J)

C. Henriëtte van der Mey, Nederland's eerste journaliste overleden

Op 94-jarigen leeftijd overleed op 26 Aug. Henriëtte van der Mey. Zij was de eerste vrouwelijke journaliste in Nederland en lid van den Hoogen Raad van Arbeid. Tot haar 80ste jaar heeft zij het journalistieke werk volgehouden.
(Vrije Volk)

D. A.V.R.O. en N.C.R.V. weigeren medewerking aan de Stichting N.E.R.O. —

30 Aug. — Zoowel het bestuur van de N.C.R.V. als van de A.V.R.O. hebben verklaard niet te zullen medewerken aan de Stichting „Nederlandsche Radio-Omroep in overgangstijd". (Trouw)
(V. b. 6371 G)

E. „Telegraaf" en „De Courant" zullen niet meer verschijnen —

30 Aug. — Naar het „Vrije Volk" berichtte, zullen De Telegraaf en De Courant Het Nieuws van den Dag niet meer verschijnen. Aan het personeel is ontslag verleend.

F. Aanbouw noodwoningen —

30 Aug. — Op een persconferentie deelde Ir. B. H. H. Zweers, de gemachtigde voor den noodwoningbouw, het volgende mede:
De bouw van noodwoningen zal tot het uiterste beperkt moeten worden, in verband met gebrek aan arbeidskrachten en schaarschte aan materaal. Bovendien beteekent de noodwoningbouw een teruggang in het woonpeil t.o.v. een permanenten bouw. Slechts daar, waar meer dan 20% van het aantal woningen is vernield, zal tot bouw van noodwoningen worden overgegaan. Men heeft nu een programma opgemaakt voor den bouw van 6000 noodwoningen — en niet van 10.300, zooals oorspronkelijk het plan was. Men hoopt reeds dit jaar 5000 hiervan gereed te hebben.
Als type voor den noodwoning heeft men een woning gekozen met één woonkamer (waar tevens gekookt wordt) en drie slaapkamers. Groote gezinnen zullen in permanente woningen worden ondergebracht. (Maasbode)
(V. b. 6389 A.)

G. Opheffing Amerikaansche „Recreation centres" —

27 Aug. — Met ingang van 1 September worden de „recreation-centres" voor Amerikaansche soldaten te Maastricht, Heerlen, Valkenburg, Treebeek en Eysden opgeheven. Alleen het „transitcamp" te Maastricht blijft bestaan; daarbuiten worden geen Amerikaansche soldaten meer voor ontspanning naar Limburg gezonden. (Tijd)

H. Naamsverandering Koloniaal Instituut —

27 Aug. — In de vergadering van het algemeen bestuur van 20 Aug. is besloten aan de leden voor te stellen den naam van het Koloniaal Instituut" te wijzigen in dien van „Indisch Instituut".
(Trouw)

Ned. O. Indië

I. Medische hulp uit moederland

28 Aug. — Reeds in December l.l. vormde zich te Tilburg, onder leiding van Dr. Edw. Hallewas, chirurg, een ambulance, bestaande uit ongeveer twintig personen, n.l. vier doktoren, één heilgymnast-masseur, één apothekeresse, één administrateur, één verpleger en een twaalftal verpleegsters. De voorbereidende werkzaamheden moesten toen, om militaire redenen, in alle stilte geschieden.
Eind Januari vertrok het gezelschap naar Londen en vandaar, na een wachttijd van plm. drie maanden, naar Australië. Eind Juni arriveerde de ambulance in Australië, waar ze werd ondergebracht in het Columbia Camp bij Brisbane.
Voorloopig werden de leden ingeschakeld bij de voorbereidende werkzaamheden voor de bevrijding van Ned.-Indië.
Dus thans, nu de capitulatie een feit is, staat in Australië al een volledige ambulance gereed om terstond aan het werk te gaan daar waar hulp het meest noodig is.
De regeering is van plan zeshonderd Nederlandsche medici naar Indië te zenden, zoodra de overgave van de Japanners in Indië haar beslag zal hebben gekregen.
(Maasbode - N. R. C.)

K. Plannen der K.P.M. —

29 Aug. — Een der oud-directeuren van de K.P.M., de heer J. J. B. Everts, die na vijf jaar in Nederland te hebben doorgebracht, thans in de Ver. Staten is, heeft verklaard, dat de K.P.M. nog maar 42 schepen van de 143 over heeft. De mij. heeft nu als geringe compensatie drie schepen van de American War Shipping Administration in de vaart, alsmede een schip, gecharterd van een Chineesche mij. en een Duitsch schip, dat in 1940 in de Golf van Sabang werd prijs verklaard. Voorts zeide de heer Everts, dat de Nederlandsche regeering zes en twintig schepen in Nederland zal laten bouwen en dat orders geplaatst zijn bij scheepsbouwers in Portland voor den bouw van twintig kustvaartuigen voor de vaart tusschen de eilanden. Het eerste dezer vijfhonderd-tonsschepen zal in September worden geleverd. In Mei 1940 had de mij. acht schepen op de helling staan. Twee daarvan werden door de Duitschers tot zinken gebracht; een werd te Aarhus teruggevonden. De vijf overige hebben de Duitschers verwijderd dan wel vernield. De K.P.M. wil achttien grootere schepen in Nederland en waarschijnlijk twintig kleinere in Indië doen bouwen. Zij heeft het Britsche ministerie van Oorlogstransport verzocht, de veertig in zijn dienst genomen schepen der K.P.M. terug te mogen krijgen om ze ter beschikking van Ned.-Indië te stellen. Deze schepen zullen voorloopig onder de Ned.-Indische afdeeling van Economische Zaken blijven.
(Tijd)

L. G.G. in Tsjoengking - Binnenkort naar Den Haag —

Jhr. Tjarda van Starkenborch Stachouwer, gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indië, die uit een gevangenkamp te Hsian in Mandsjoerije werd bevrijd, heeft verklaard binnen enkele dagen naar Den Haag te zullen vertrekken. Ondanks zijn 57 jaren en het feit, dat hij 3 jaren Japansch gevangenschap achter den rug heeft, zag hij er merkwaardig jeugdig uit. Op 8 Maart 1942 was hij te Bandoeng gearresteerd en naar Batavia gezonden. Aan het eind van dat jaar werd hij naar Formosa overgebracht waar hij drie kampen doormaakte. Op 5 October 1944 volgde zijn deportatie naar een kamp in Mandsjoerije en vervolgens naar Hsian. Starkenborch zeide dat iedere gevangene van aanzien, drie Amerikanen acht Engelschen en vijf Nederlanders, één van zijn landgenooten als oppasser had Hij beschreef zijn reis van Hsian naar Moekden als een nachtmerrie, die drie dagen duurde. De verbindingen waren slecht, de bruggen weggespoeld, de wegen met diepe geulen doorsneden, maar door de volharding van 3 Russische officieren met ongeveer 20 manschappen, bereikte het gezelschap eindelijk Moekden. Van daaruit is hij naar Tsjoengking gereisd, waar hij door Dr. A. H. J. Lovink werd ontvangen. (Trouw)
(V. b. 6398 C)

België

M. Rede Nederlandschen ambassadeur —

25 Aug. — Ter gelegenheid van een aan de stad Gent gebracht bezoek, heeft de Nederlandsche ambassadeur baron van Harinxma Thoe Slooten, bij de ontvangst op het gemeentehuis aldaar, een redevoering uitgesproken, waaraan wij het onderstaande ontleenen: Nu door het beëindigen van den oorlog een nieuw tijd-

perk aanbreekt, moeten de Belgisch-Nederlandsche betrekkingen daarvan even zeer profiteeren. De nieuwe rechtsorde zal gebouwd worden op de thans in de wereld geldende machtsverhoudingen en bij de herschepping der wereldorde zullen België en Nederland op politiek, militair, economisch en cultureel gebied nauw moeten samenwerken teneinde hun stemmen te kunnen doen gelden.
Daartoe is tijdens den oorlog reeds de grondslag gelegd getuige de te Londen gesloten douane-overeenkomst en het daarbij behoorend monetair accoord. Het gemeenschappelijk lijden van de beide volken, gevoegd bij hun hardnekkig verzet tegen den overweldiger, heeft het gevoel van saamhoorigheid vergroot, hetgeen er toe moet leiden, dat eenige hangende kwesties, bij voorbeeld die van de sluis te Terneuzen, worden opgelost. Tenslotte bepleitte de ambassadeur een uitwisseling van hoogleeraren en studenten der Gentsche hoogeschool met die der Nederlandsche universiteiten.
(Maasbode) **(V. b. 6392 B)**

Bulgarije

A. Bulgaarsche verkiezingen uitgesteld —

25 Aug. — De Bulgaarsche regeering heeft besloten de verkiezingen, die op 26 Augustus zouden worden gehouden, uit te stellen tot „later datum". Dit naar aanleiding van nota's van Engeland en de Vereen. Staten aan de geallieerde contrôle-commissie. De commissie heeft de Bulgaarsche regeering daarop in overweging gegeven de verkiezingen uit te stellen. De regeering heeft aan het verzoek voldaan, daar zij wenscht dat er geen bezorgdheid zal bestaan met betrekking tot deze verkiezingen. (Tijd)
(V. b. 6412 B)

Duitschland

B. Eerste lijst van Oorlogsmisdadigers —

30 Aug. — Op 29 Aug. is de lijst van de z.g. „groote" oorlogsmisdadigers opgesteld, die eind September of begin October te Neurenberg terecht zullen staan. Het zijn er 24, n.l. Goering, Hess, von Ribbentrop, Ley, Rosenberg, Hans Frank, Ernst Kaltenbrunner, Wilhelm Frick, Julius Streicher, Keitel, Funk, Schacht, Doenitz, Baldur von Schirach, Sauckel, Speer, Martin Borman, Von Papen, Jodl, Von Neurath, Seyss Inquart, Raeder, Fritsche en Krupp von Bohlen und Halbach. (N. R. C.)
(V. b. 6393 G.)

Engeland

C. Engeland en de opheffing der leen- en pachtwet —

18 Aug. — De Britsche eerste-minister Attlee heeft voor het parlement verklaard, dat de maatregel van president Truman, waardoor alle op grond van de leen- en pachtwet bestaande contracten werden geannuleerd, zonder overleg of voorafgaande bespreking met Engeland was genomen. Churchill, leider van de oppositie, noemde deze handeling van den kant van Amerika „van ernstig belang" en zeer verontrustend. (A.N.P.)
(V. b. 5949 E)

D. Zionistische wereldconferentie te Londen —

23 Aug. — Van 1 tot en met 13 Augustus is te Londen, onder voorzitterschap van prof. dr. Chaim Weizmann, een Zionistische wereldconferentie gehouden, de eerste, die na den oorlog in Europa kon worden samengeroepen. Er waren meer dan 100 afgevaardigden uit in totaal 18 landen. Als vertegenwoordigers der Nederlandsche Zionisten waren uitgenoodigd mr. K. J. Edersheim en A. de Jong.
Er werd een resolutie aangenomen, waarvan wij den inhoud in het kort weergeven.
De conferentie betreurt het ten zeerste, dat Engeland vasthoudt aan de politiek, die is neergelegd in het witboek van 1939 en acht een gevolg van deze politiek, dat duizenden Joden het leven hebben gelaten. Zoo hebben bijv. Joodsche vluchtelingen, die Palestina niet mochten betreden, uit wanhoop hun schip, de „Patria" tot zinken gebracht, ten einde deportatie te voorkomen.
De conferentie wijst er op, dat het witboek werd gepubliceerd zonder de goedkeuring van den Volkenbond en zonder dat overleg was gepleegd met de regeering van de V.S.
Gedurende den oorlog slaagden slechts 60.000 Joden er in, naar Palestina te ontkomen. Zes millioen Joodsche mannen, vrouwen en kinderen werden daarentegen door de nazi's vermoord.
De Joden zijn van meening, dat zij slechts onbedreigd zullen kunnen leven, wanneer de Joodsche staat Palestina is gegrondvest. De terugkeer der Joden naar Palestina zal niet ten koste van de Arabieren plaats hebben. Arabieren en andere inwoners van Palestina zullen, gelijk in het verleden geschiedde, de voordeelen genieten van Palestina's economische ontwikkeling. Bovendien wenscht Joodsch Palestina de beste betrekingen te onderhouden met de Arabische landen. (A.N.P.)
(V. b. 6369 B)

E. Sir John Chanceller voor deeling van Palestina —

24 Aug. — Sir John Chanceller, die van 1923 tot 1931 Britsche hooge commissaris en opperbevelhebber in Palestina is geweest, heeft een beschouwing van zijn hand in de „Times" doen plaatsen, waarin hij de deelings-politiek — die ook door genoemd blad is verdedigd in een hoofdartikel — ondersteunt.
Volgens Sir John bestaan er geen overwegende bezwaren tegen het in het leven roepen van twee kleine Palestijnsche staten, een Arabischen en een Joodschen. De Joodsche staat, aldus de voormalige hooge commissaris, zou zichzelf kunnen bedruipen, de Arabische zou onze financieele hulp noodig hebben. (Reuter)

F. Goedkeuring Handvest der Ver. Volkeren - Bevin over wereldorganisatie en atoombom —

24 Aug. — Het Engelsche Lagerhuis heeft het Handvest der Vereenigde Volken zonder stemming goedgekeurd, meldt Reuter. Reeds eerder had het Hoogerhuis een dergelijk besluit genomen.
(V. b. 6414 D) (Parool)

Frankrijk

G. Het Congres der Fransche socialisten - De eenheid van socialisten en communisten - De socialisten en de illegaliteit —

Voor de buitenwacht schijnt de kwestie der „eenheid" - het al of niet samengaan van Fransche socialisten en communisten, het hoever van dit samengaan - het centrale punt te zijn geweest op het onlangs gehouden congres der S.F.I.O.
In werkelijkheid stond het reeds van tevoren vast, dat dit vraagstuk der eenheid pas na de a.s. verkiezingen nader aan de orde zou worden gesteld en dat noch het communistische eenheidsprogramma noch de communistische voorstellen tot quasi-fusie, als een bruikbare grondslag voor de oplossing er van konden worden beschouwd.
Een motie van Jules Moch, die dit alles vastlegde, kreeg dan ook 10.112 stemmen tegen 274, bij 212 blanco en 5 niet-uitgebrachte stemmen.
De voorstelling van zaken, als zou deze eenheid het leidend motief van het congres zijn, doet n.l. geen recht wedervaren aan de veel gecompliceerder verhoudingen binnen het huidige politieke leven in Frankrijk. Hierin immers spelen de naweeën van den Duitschen bezettingstijd en de vernieuwing der ideeën een zeer groote rol. Zeker, de gemeenteraadsverkiezingen van 29 April tot 13 Mei j.l. hebben een sterke verschuiving naar links opgeleverd: de S.F.I.O. kreeg in 1935 de meerderheid in 1376 gemeenteraden, thans in 4115, de communistische meerderheden stegen van 310 tot 1413, terwijl de radicaal-socialistische meerderheden terugliepen van 9162 tot 6436. De gematigden hadden tevoren een meerderheid in 22685, thans in 15656 gemeenteraden.

De verzetsbeweging —

Deze neiging naar linksch bij de jongste verkiezingen is evenwel niet te verklaren zonder kennis van de Fransche verzetsbeweging. Anders dan bij ons, zijn er in Frankrijk uit het verzet politieke groepeeringen voortgekomen, en waarlijk niet alleen van hen, die zich nog steeds Gaullisten blijven noemen. Aanstonds in 1940 hebben de Fransche socialisten zich achter De Gaulle geschaard, maar toen, na de bevrijding deze naam meer en meer de vaan der nationalisten, ja der chauvinisten werd, spitsten de tegenstellingen in het verzetskamp zich toe.
Nu de politiek zich weer positief op de toekomst kon richten, werden beginselprogramma's weer belangrijker dan de strijdgemeenschap der afgeloopen jaren.
De algemeene teleurstelling over den gang van zaken na de bevrijding, over de onvoldoende zuivering, over de voortdurende geschillen tusschen de Gaullisten, over de conferenties van San Francisco en Potsdam, bevorderden in sterke mate de socialistische en democratische oriënteering der openbare meening.
In dit licht moet men het debat zien over de samenwerking met de U.D.S.R., de Union Démocratique et Socialiste de la Résistance (de democratische en socialistische unie van verzet). Het hoofdbestuur der S.F.I.O. had samenwerking en eenheid van actie met deze, uit de illegaliteit stammende organisatie nagestreefd en thans heeft het congres mandaat gegeven om dit contact voort te zetten en te versterken. De gisting van het Fransche politieke leven, tengevolge van de beroeringen tijdens den oorlog, begint haar eerste vruchten af te werpen in den vorm van een algemeene hergroepeering der socialistische krachten.
Dat de S.F.I.O. het middelpunt is van dit proces, is niet in de laatste plaats te danken aan de rol, die zij in de illegaliteit heeft gespeeld. Oogenschijnlijk vernield door het Duitsche geweld, is de partij als illegale strijdorganisatie gereorganiseerd.
Zij gaf in eerste instantie mede den stoot tot de oprichting van het C.N.R., het Comité National de la Résistance (de Nationale raad van verzet) en hoedt

thans jaloersch haar, ten koste van veel dierbaar bloed verworven naam.
Op het congres kwamen voorstellen aan de orde om de uitsluiting van leden, die in den strijd tegen den bezetter hadden versaagd, opnieuw onder de oogen te zien. Het congres wenschte hieraan zijn kostbaren tijd niet te verdoen, verwees deze gevallen naar een speciale commissie en nam later terloops de beslissingen dezer commissie over. Rechtvaardigheid — zeker! Maar rechtens lid van de partij zijn allereerst zij, die in de illegale organisatie der partij of die daadwerkelijk in de verzetsbeweging hebben gestreden. Tegenover die Kamerleden, die op 11 Juli 1940 voor Pétain hebben gestemd, staat de partij dan ook, zooal niet onverzoenlijk, toch zeer scherp: slechts wanneer zij hun illegale activiteit duidelijk kunnen aantoonen, worden zij weer aanvaard.
Zoo is het Fransche politieke leven nog doordrenkt van de naweeën van den oorlog, reeds bezig zich te hernieuwen volgens richtlijnen van sociale hervorming en onversaagden moed.
Aan dit vijfdaagsche congres namen 800 afgevaardigden deel, onder wie prof. Laski, voorzitter van de Britsche socialistische partij. Ook de secretaris van deze partij, Morgan Philips, was aanwezig. Obrecht, Bringolf en Stoher vertegenwoordigden Zwitserland. Uit Tsjechoslowakije waren o.a. Vanek en Kratochvil gedelegeerd.
Op de slotzitting op 17 Augustus werd het voorstel der Fransche communisten tot fusie van de socialistische en communistische partij verworpen.
(Vrije Volk, 22 Aug.)

Frankrijk

A. Oorlogsschade —

27 Aug. — Frankrijk verloor in dezen oorlog 45% van zijn nationale vermogen. 1.785.000 huizen werden vernield evenals 5000 bruggen en meer dan de helft der stations. 50% van het vee en 75% der landbouwwerktuigen zijn door de moffen weggesleept. (Waarheid)

B. Pétain ter dood veroordeeld - Vonnis veranderd in levenslang - De maarschalk overgebracht naar Portalet —

De procureur-generaal Mornet eischte op 11 Augustus de doodstraf tegen maarschalk Pétain en verzocht het hof geen rekening te houden met zijn leeftijd.
Mornet heeft in zijn requisitoir gezegd, dat verdachte Frankrijk heeft vernederd door het dienstbaar te willen maken aan Duitschland. Hij wilde Frankrijk de wetten, vooroordeelen en zelfs den haat van den vijand opdringen. Hij wilde onder het mom van een schijnheilige neutraliteit een geniepigen oorlog voeren tegen Frankrijks bondgenooten. De natie kan dit niet vergeven.
Pétain haatte het regiem, hetwelk aan het zijne was voorafgegaan. In zijn omgeving zeide men: „De republiek is dood. Dat is wel een nederlaag waard." Hij was het, die het eerst voorstelde wapenstilstand te vragen en die zich het eerst heeft verzet tegen het vertrek van de regeering naar Noord-Afrika.
Het bewind van Pétain, vervolgde Mornet, kon slechts steunen op geweld en dit was het geweld van de Duitschers. Pétain en Laval hebben de nederlaag aanvaard. Pétain heeft de vloot, het eenige strijdmiddel dat nog overbleef, vrijwillig opgeofferd. Mornet las daarop brieven voor van Pétain aan Hitler en herinnerde ten slotte aan het telegram van beklaagde, waarin deze den Führer militaire samenwerking heeft aangeboden.
De verdediging schilderde bij monde van Payen den maarschalk als een eenvoudig, geenszins ambitieus man, die, indien hij ter dood wordt veroordeeld, geen gratie zal vragen. In 1939 heeft hij een portefeuille in het kabinet van nationale eenheid geweigerd, omdat hij er zich physiek niet toe in staat achtte. Op 17 Mei 1940 heeft hij, uitsluitend op aandringen van Reynaud, de functie van vice-president van den raad van ministers aanvaard. Het sluiten van den wapenstilstand is niet het eerst voorgesteld door Pétain, maar door Albert Lebrun en Reynaud. Pleiter poogde aan te toonen, dat een voortzetting van den strijd onmogelijk was en wees vervolgens op de voordeelen, welke de wapenstilstand had opgeleverd.
Advocaat Lemaire heeft diverse uitspraken van bladen van links, alsook van Pierre Cot, de Gaulle e.a. ten gunste van den maarschalk geciteerd. Hij roemde de door Pétain, in zijn functie van ambassadeur te Madrid, gevoerde diplomatie.
Nadat zijn verdedigers hun pleidooien hadden gehouden heeft Pétain langzaam de volgende verklaring voorgelezen:
„Mijn eenige gedachte is geweest in Frankrijk te blijven en het lijden van het land te verzachten. Wat ook moge gebeuren, Frankrijk zal dat niet vergeten. Rechters en gezworenen, mijn leven en mijn vrijheid zijn in uw handen, maar mijn eer behoort aan Frankrijk, waaraan ik haar toevertrouw. Gedurende dit proces heb ik gezwegen, nadat ik aan het Fransche volk de redenen van mijn houding had verklaard. Het volk weet, dat ik het heb verdedigd, zooals ik Verdun heb verdedigd. Beschikt over mij, zooals uw geweten het u voorschrijft. Mijn geweten is zuiver. Aan het einde van mijn lange leven en op den drempel van den dood geef ik u de verzekering, dat ik geen ander verlangen heb gehad, dan Frankrijk te redden".
De beraadslagingen van het Hof duurden zeven uur. Hierna las de voorzitter, 15 Aug. om 4 uur, het vonnis voor, waarbij Pétain ter dood veroordeeld werd. Het Hof verklaarde hem bovendien „nationaal onwaardig". Al zijn bezittingen vervallen aan den Staat. Hij is schuldig bevonden aan wijziging van den regeeringsvorm met voorbedachten rade en aan verstandhouding met den vijand.
Het hof sprak den wensch uit, dat het vonnis, gezien den hoogen leeftijd van den veroordeelde, niet zal worden voltrokken.
Tijdens de beraadslagingen werd aan mevr. Pétain medegedeeld dat zij niet vervolgd zou worden. Maarschalk Pétain werd tevens veroordeeld tot de militaire degradatie, de nationale onwaardigheid en de inbeslagneming van al zijn goederen.
Tijdens de 19 zittingen van het proces waarbij politiek en rechtspraak dooreenvloeiden, kwamen politieke leiders, generaals, admiraals, diplomaten, een syndicalist en een huismoeder getuigen — verschillende getuigen zooals Reynaud, Daladier, Laval en anderen maakten dankbaar gebruik van deze gelegenheid tot publiciteit om hun eigen houding en beleid gedurende de laatste jaren te verdedigen. Het requisitoir duurde vijf uur, de pleidooien vergden meer dan twaalf uur.
Nadat Gen. de Gaulle het vonnis veranderd had in levenslange gevangenisstraf, werd Pétain overgebracht naar de vesting Portalet bij Pau. Hier werkt hij aan een lijvig stenografisch verslag, waarover hij niemand uitleg verschaft.
(N. R. C. - Gaz. v. Antwerpen - Laatste Nieuws) (V. b. 6386 D.)

C. Herstelbetalingen - Uitnoodiging tot indiening rekening —

30 Aug. — Een woordvoerder van het Fransche ministerie van buitenlandsche zaken heeft tijdens een persconferentie verklaard, dat Nederland, België, Joego-Slavië en andere geallieerde landen, die oorlogsschade geleden hebben, uitgenoodigd zijn, om bij de Engelsche, Amerikaansche en Fransche deskundigen ten aanzien van oorlogsschade schattingen in te dienen van de geleden schade en de kosten van de Duitsche bezetting.
De woordvoerder verklaarde verder, dat de geallieerden in het licht van hun ervaringen na den vorigen oorlog, waren overeengekomen, dat het herstelvraagstuk behandeld zal worden op de basis van „zekerheid voor allen" en ondergeschikt zal worden gemaakt aan de ontwapeningspolitiek ten aanzien van Duitschland.
De totale herstelprestatie, die van Duitschland gevraagd zal worden, zal bestaan in het verschil tusschen het minimum, dat noodzakelijk is om zijn vredeseconomie op gang te houden en zijn totale hulpbronnen. De taak deze beide totalen te schatten was uiterst moeilijk en gecompliceerd, aldus de woordvoerder.
De Sovjetregeering zal voorstellen dienaangaande voorleggen aan de eerstvolgende bijeenkomst van de commissie voor de herstelbetalingen, die te Moskou gehouden zal worden.
Een andere zijde van het herstelvraagstuk is het probleem van den essentieelen import, die Duitschland noodig zal hebben.
Het moet Duitschland niet toegestaan worden als gevolg van het herstelvraagstuk credieten te verkrijgen, die het in staat stellen zich wederom te bewapenen zooals na den vorigen oorlog.
(Maasbode) (V. b. 6403 D)

Griekenland

D. Leider der liberalen over den Koning —

29 Aug. — De leider van de Grieksche liberalen, Themistocles Sofoelis, heeft zich uitgesproken tegen het houden van een plebisciet betreffende het koningschap in November a.s. „Overhaaste terugkeer van den koning zou het communisme op een gevaarlijke manier versterken", zeide hij. „De koning is verantwoordelijk voor vijf jaren van tyranniek dictatoriaal bewind, dat door het Grieksche volk nog niet is vergeten.
(Tijd) (V. b. 6387 A)

Internationaal

E. Status van Tanger —

23 Aug. — De vier groote mogendheden hebben op de conferentie in Parijs, voorloopige overeenstemming bereikt over de status van Tanger. Dit gebied zal opnieuw onder internationale controle komen te staan, met de conventie van 1923 als grondslag voor het bestuur.
Alle mogendheden die het Verdrag van Algeciras (1906) geteekend hebben, zullen binnen de zes maanden een bijeenkomst beleggen, waar alle wenschen tot verandering kenbaar gemaakt kunnen worden. Volgens dit verdrag bezit een Controle Comité het recht van veto.
Het bestuur berust bij een administrateur met zijn assistenten.
Een vertegenwoordiger van den sultan is

President van de Vergadering en heeft het toezicht op binnenlandsche zaken. Dit verdrag werd onderteekend door: Duitschland, Oostenrijk-Hongarije, België, Spanje, Ver. Staten, Frankrijk, Gr. Brittannië, Italië, Nederland, Portugal, Rusland en Zweden. (Daily Telegraph)

Noorwegen

A. Het proces Quisling - Klacht over trage berechting —

29 Aug. — Men heeft eenige der te Neurenberg op hun vonnis wachtende nazileiders over Quisling gepolst en uit hun, in het proces te Oslo voorgelezen, verklaringen blijkt, dat zij eigenlijk niets anders dan verachting hadden voor dezen „doodgewonen spion".

De eerste getuigen zijn gehoord. Kolonel Hatledahl, die in 1940 chef was van den Noorschen generalen staf, verklaarde, dat Quisling heeft getracht de Noorsche mobilisatie in April 1940 ongedaan te maken. Door zijn optreden ontstonden verwarring en ontmoediging bij de troepen. Kolonel Hiorth werd op 9 April opgebeld door Quisling, die hem als „hoofd van den staat" bevel gaf de marxistische regeering te arresteeren. Egil Sundt, de directeur van de Noorsche radio, kreeg op 9 April 1940 van Quisling het telefonische bevel, uit te zenden, dat het fort Bolaerne in de Oslo-fjord het vuren moest staken. Toen getuige weigerde zulks te doen, dreigde Quisling deze weigering aan Hitler te rapporteeren. Een Jood repte van de slechte behandeling zijner geloofsgenooten in het Noorsche concentratiekamp en van zijn bevindingen te Auschwitz. Als hij het over de beruchte „gaskamer" aldaar heeft, verzekert Quisling, daar nu voor het eerst van te hooren. Een boekverkooper verklaarde, dat Quisling op 15 Maart 1940 dertig kaarten van Zuid-Noorwegen bij hem had gekocht.

Volgens Staatsraad Bergholdt een Duitscher, die tot de naaste medewerkers van Rijkscommissaris Terboven heeft behoord, mochten vele Duitschers Quisling niet.

Quisling had echter eens den Führer opgezocht en zijn aandacht gevestigd op de voor Duitschland dreigende gevaren voor het geval van een bezetting van Noorwegen door de geallieerden. Hitler, die aan deze mogelijkheid in het geheel niet had gedacht, bleef hem dankbaar en liet hem niet in den steek.

Dr. J. Scharffenberg, een bekend Noorsch psychiater, heeft in een persgesprek verklaard, dat volgens hem, Quisling heel wat normaler is dan Hitler.

Naar een correspondent van het agentschap Belga meldde, heeft op 27 Aug. een optocht in de straten van Oslo gemanifesteerd, waarbij tegen het langzame optreden van het Noorsche gerecht werd geprotesteerd. In antwoord er op heeft de voorzitter van het gerechtshof van Oslo doen opmerken, dat indien Quisling twee maanden vroeger gevonnist zou zijn men niet de beschikking zou hebben gehad over de door de geallieerden in Duitschland in beslag genomen doorslaande bewijzen, zooals bijvoorbeeld het dagboek van Rosenberg, dat verpletterend is voor Quisling. Men zou ook niet de verklaringen hebben gekregen van voorname gevangenen, zooals Goering en Jodl. In dit geval, heeft de voorzitter er aan toegevoegd, zou iedere overhaasting tegenstrijdig geweest zijn met de uitoefening van de rechtspraak, die onverzettelijk moet zijn.

Vidkun Quisling, heeft rust gehouden, nadat een onderzoek had uitgewezen, dat hij geheel toerekenbaar is en niet lijdt aan eenige kwaal, die op zijn toerekeningsvatbaarheid van invloed zou kunnen zijn. Inspuitingen in de bloedcellen van zijn hersenen hebben het nemen van foto's met X-stralen mogelijk gemaakt.
(N. R. C. - Maasbode) **(V. b. 6413 D)**

B. Doodstraf geëischt tegen Quisling —

Op 31 Aug. is tegen Vidkun Quisling de doodstraf geëischt. Nadat de procureur-generaal zijn requisitoir had gehouden in de zaak tegen den voormaligen leider der Noorsche nazi's, is de zitting tot 5 September verdaagd. (Nieuwe Dag) **(V. b. 6421 A.)**

Rusland

C. Vierde Russische vijfjarenplan

21 Aug. — Het vierde Sovjet-vijfjarenplan, dat bedoeld is voor de jaren 1946—1950, kenschetst het feit, dat de U.S.S.R. hebben overgeschakeld op de vredeseconomie. Ook hier is weer de grondslag: oprichting en instandhouding van een socialistischen staat temidden van een kapitalistische wereld. Door middel van dit vierde plan wil men niet alleen verder bouwen, maar tevens den tengevolge van de Hitleriaansche agressie verloren geganen tijd inhalen. De uitvoering van de vorige vijfjarenplannen heeft er toe geleid, dat vele veraf gelegen Sovjetgebieden, die eenmaal nauwelijks geëxploreerde woestijnen waren, thans industriegebieden zijn geworden of wel streken, waar de landbouw kan worden beoefend. Het socialistische ideaal is in de Sovjet-Unie van de grootste beteekenis geworden. Werkloosheid is uiteraard onbekend, de grondwet garandeert het recht op arbeid. Een „Stachanow-man" of een „held van den arbeid" is in de U.S.S.R. even populair als ten onzent een filmster of een bokskampioen. (A.F.P.)

D. Russisch-Chineesch verdrag gepubliceerd —

27 Aug. — De bepalingen van het verdrag, dat onlangs tusschen de Sovjet-Unie en China gesloten is, zijn tegelijkertijd te Tsjoengking en Moskou gepubliceerd. Het verdrag voorziet in samenwerking tusschen de beide landen, ter voorkoming van een herhaling der Japansche agressie. De Sovjet-Unie zal militairen en anderen bijstand uitsluitend aan de centrale regeering van China verleenen.

Het verdrag wordt beschouwd als een politieke nederlaag voor de Chineesche communisten onder Mao Tse Toeng.

Het verdrag bevestigt opnieuw erkenning der volledige souvereiniteit van China in de drie Oostelijke provincies. De hoofdlijnen der Oost-Chineesche en Zuid-Mandsjoerijsche spoorlijnen zullen gecombineerd worden in één lijn welke in gezamenlijke eigendom zal worden geëxploiteerd onder den naam Chineesche Tsjangsjoeanspoorlijn voor een periode van 30 jaar. Daarna wordt de lijn uitsluitend Chineesch bezit en komt geheel in Chineesch beheer. De Chineesche regeering verklaart Dairen tot vrijhaven. Gedurende 30 jaar zal Port Arthur een gemeenschappelijke Chineesch-Russische vlootbasis zijn.

Stalin heeft de verzekering gegeven, dat na de Japansche capitulatie de Russische troepen binnen drie maanden uit Mandsjoerije zullen worden teruggetrokken. Wat Sinkiang betreft bevestigt Rusland opnieuw dat het niet de bedoeling heeft, te intervenieeren in de Chineesche binnenlandsche aangelegenheden. China zal de onafhankelijkheid erkennen van Buiten-Mongolië, wanneer een plebisciet uitwijst, dat de bevolking dit wenscht.
(Trouw) **(V. b. 6404 D)**

Vaticaan

E. De Paus over plichten der overwinnaars —

30 Aug. — Radio Rome meldde, dat de Paus 29 Aug. het gezelschap Amerikaansche Congresleden heeft ontvangen, die thans een bezoek brengen aan Italië.

De Paus zeide: „Het is thans niet langer de tijd van veldslagen tusschen de staatslieden. Thans is het de tijd om slag te leveren tegen den haat, die de vijand is van de naastenliefde. Thans is het de tijd om het wantrouwen te bestrijden jegens de wereldorganisatie, die de rechten van de zwakkere naties moet beschermen. Thans is het de tijd om strijd te leveren tegen de materialistische wereldbeschouwing, die God en de fundamenteele rechtvaardigheid buiten beschouwing laat. Deze nauwkeurig afgebakende beginselen, aldus zeide de Paus, vormen een oproep tot de zegevierende naties, om haar overwinning niet te misbruiken." (Nieuwe Dag)

Vereenigde Staten

F. Journalisten naar Polen en Bulgarije —

25 Aug. — Het ministerie van Buitenlandsche Zaken te Washington heeft medegedeeld, dat er aan een aantal Amerikaansche journalisten vergunning verleend is Polen en Bulgarije onmiddellijk te bereizen. (Reuter)

G. Samenwerking kapitaal en arbeid in de V.S. - Stakingen —

In een persconferentie op 16 Aug. heeft pres. Truman verklaard, dat hij een conferentie zou bijeenroepen van vertegenwoordigers van arbeid en kapitaal om de bestaande moeilijkheden uit den weg te ruimen.

Gedurende de eerste twee maanden na V-E-dag, was het gemiddelde aantal stakingen van 20 tot 40 per dag gestegen volgens het Amerikaansche dep. van Arbeid.

De directe aanleiding tot deze stakingen is dikwijls onbeduidend (het heete weer, salaris, iets te laat uitbetaald, enz.) maar de werkelijke oorzaak ligt dieper: de vrees, dat na het staken der vijandelijkheden de loonen zullen dalen en ontevredenheid over de „War Labor Board". De econoom William H. Davis drong aan op een herziening van de minimum loonen. (Time, 2 Juli '45)

H. „Leen- en pacht"-overeenkomsten geannuleerd —

22 Aug. — De Vereenigde Staten hebben een einde gemaakt aan de leen- en pachtovereenkomsten. Alle volgens deze overeenkomsten nog uit te voeren orders moeten worden geannuleerd, behalve als de geallieerde regeeringen bereid zijn betalingen te doen of als het in het belang der Vereenigde Staten is de orders uit te voeren. Materiaal, dat zich reeds in het buitenland bevindt of dat men bezig is af te leveren, kan aangekocht worden door de geallieerde regeeringen. Voorloopig zullen de betalingen waarschijnlijk plaats hebben via de Export-Import Bank, ofschoon deze momenteel slechts $ 3.000.000.000 ter beschikking heeft. In de toekomst zou de Internationale Bank hierbij kunnen worden ingeschakeld, ofschoon deze waarschijnlijk eerst over een jaar zijn werk zou kunnen beginnen.

Het plan der leen- en pachtovereenkomsten werd door president Roosevelt aangekondigd in December 1940. Tot dit voorjaar zijn door de Vereenigde Staten goederen geleverd ter waarde van $ 40.000 millioen. Op grond van de omgekeerde leen- en pachtwet heeft Amerika goederen terug ontvangen ter waarde van $ 4500 millioen.
(Vrije Volk - Times) **(V. b. 5949 E)**

Vereenigde Staten

A. Geen snelle demobilisatie - Truman over Europa —

27 Aug. — „De toestand in het Verre Oosten bevat nog steeds vele gevaarlijke elementen", aldus zegt president Truman in een schrijven aan het Amerikaansche Congres, waarin hij aandringt op verdere mobiliseering van mannen tusschen 18 en 25 jaar.
De president waarschuwt het Congres ook tegen voorbarige pogingen den oorlogstoestand als geëindigd te verklaren. „Tragische omstandigheden zouden het gevolg zijn, indien wij den diensttijd van den soldaat aan de hand van de wet lieten eindigen, terwijl aanzienlijke deelen van onze legers nog niet van overzee waren teruggekeerd. Ik vertrouw er op, dat het Congres geen stappen zal doen, die het leger in een dergelijke positie zouden brengen", aldus Truman. En hij vervolgt: „Het gedesorganiseerde Europa heeft een moeilijken winter voor den boeg met schaarsch voedsel, brandstof en kleeding. De bezettingslegers moeten daar ook op veilige sterkte worden gehouden".
Het opperbevel van het Amerikaansche leger heeft, volgens A.F.P. voorts den wensch uitgesproken, dat de mobilisatie zal voortduren. Het heeft geweigerd den terugkeer tot het burgerlijke leven te verhaasten. Het is de bedoeling, dat 2.600.000 man onder de wapenen blijven, dat is negenmaal het aantal soldaten van vóór den oorlog. In September zullen nog 50.000 man worden ingelijfd. Voor de capitulatie van Japan bedroeg het maandelijkschе aantal 80.000 man. Afgevaardigden en senatoren zullen tegen dit voornemen van het opperbevel ernstig verzet aanteekenen.
(V. b. 6405 A) (Parool)

B. Frans Werfel overleden —

28 Aug. — Uit Californië wordt bericht, dat de beroemde Oostenrijksche schrijver Franz Werfel op 55-jarigen leeftijd plotseling is overleden. Werfel werd geboren in Praag. Hij heeft naam gemaakt als dichter, tooneelschrijver en romancier, was een der leidende figuren uit het Expressionnisme en bezong in zijn uitgesproken humanitaire lyriek de cosmische, sociale en vaag panthëistisch-religieuze àl-eenheid als doel van alle menschelijk streven. Zijn verhalend en dramatisch werk speelt gaarne met psycho-analytische motieven; zijn laatste ontwikkeling beteekende een terugkeer tot het historisch drama en den realistisch psychologischen tijdsroman. Werfel, van Joodschen huize, ging over tot het katholicisme. Onder zijn voornaamste werken rekent men o.a. Der Weltfreund, Der Gerichtstag, (lyriek) Die Troerinen, Paulus unter den Juden (tooneel), Der Abituriententag, Barbara, die Geschwister von Neapel (roman), „Das Lied von Bernadette" dat verfilmd werd, behoort eveneens tot het bekendste van zijn oeuvre. (Tijd)

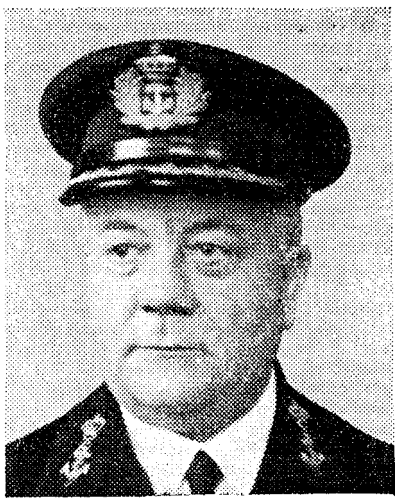
C. De Gaulle bezoekt V.S. en Canada —

29 Aug. — Generaal de Gaulle heeft een bezoek gebracht aan de Vereenigde Staten, waar hij besprekingen voerde met President Truman.
Op een persconferentie bracht hij de volgende punten van de Fransche politiek ten aanzien van Duitschland naar voren. 1) Duitschland moet bezet blijven door de vier groote mogendheden. 2) De Ruhr moet worden geïnternationaliseerd. 3) Frankrijk krijgt de contrôle over de linker Rijnoever.
Voor den economischen opbouw van Frankrijk meende hij, dat hulp van de V.S. op ruime schaal noodzakelijk was. Naar aanleiding hiervan zegt het Parijsche blad „le Monde", dat de V.S. bereid zouden zijn een leening van £ 60 millioen aan Frankrijk toe te staan.
Wat de buitenlandsche politiek betreft, besprak de Gaulle de mogelijkheid van een verdrag met een democratisch Italië. Hij hoopte, dat staatkundige veranderingen in Spanje binnenkort op vreedzame wijze zouden plaats vinden. Voorts wees hij op het groote belang van de toekomstige status van Indo-China, waar hij het herstel van de Fransche souvereiniteit verlangt.
President Truman en Generaal de Gaulle zeiden tevreden te zijn over den loop der besprekingen en verklaarden dat er fundamenteele harmonie bestaat tusschen de na-oorlogsche doelstellingen van beide landen.
Ook aan Canada bracht de Gaulle een kort bezoek, waar hij een bespreking had met Minister-President Mackenzie King.
(A.N.P. - Daily Tel.)

Verre Oosten

D. De bezetting van Japan - Bezettende troepen als toeristen behandeld - Overgave en ontwapening - Sabang wordt ontruimd —

1 Sept. — Op 30 Aug. is met de formeele bezetting van Japan een begin gemaakt. In de vroege ochtenduren zijn de eerste eenheden van de elfde luchtlandingsdivisie, die de spits vormden van de bezettingstroepen, geland op het vliegveld Atsoegi buiten Tokio. Zij begonnen met de eerste phase van hun 25 mijl langen opmarsch om het keizerlijk paleis aan de baai van Sagami in bezit te nemen, waar generaal MacArthur, de geallieerde opperbevelhebber in den Stillen Oceaan, die dezen ochtend in Japan is geland, zijn hoofdkwartier zal vestigen.

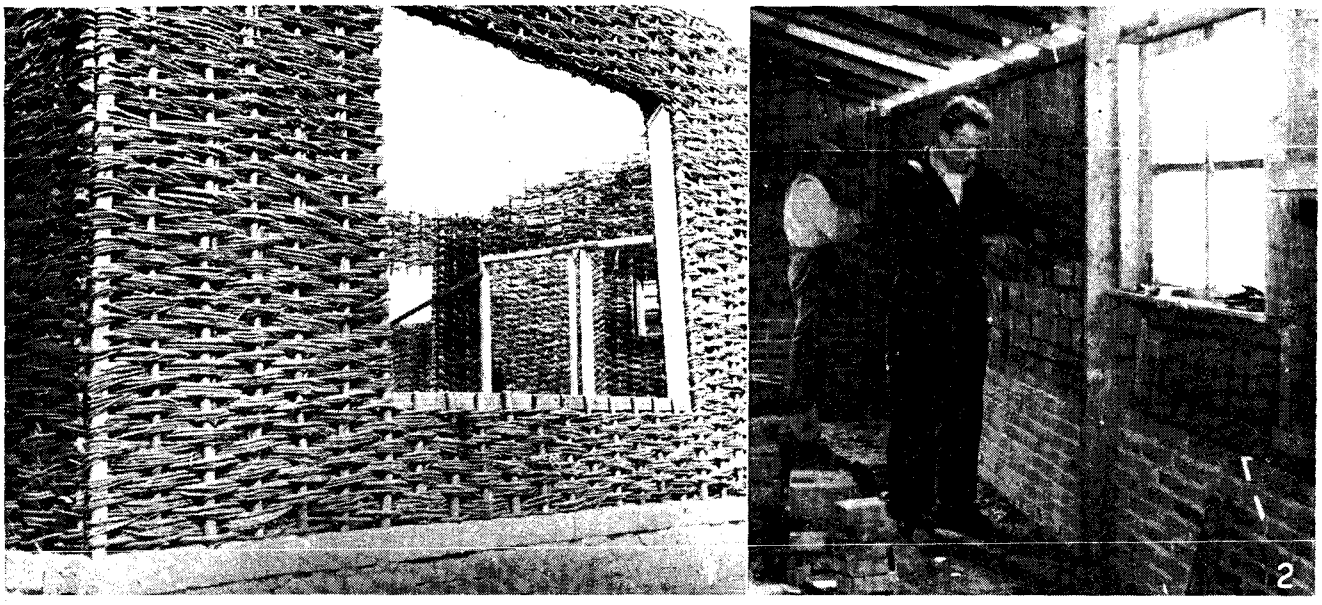

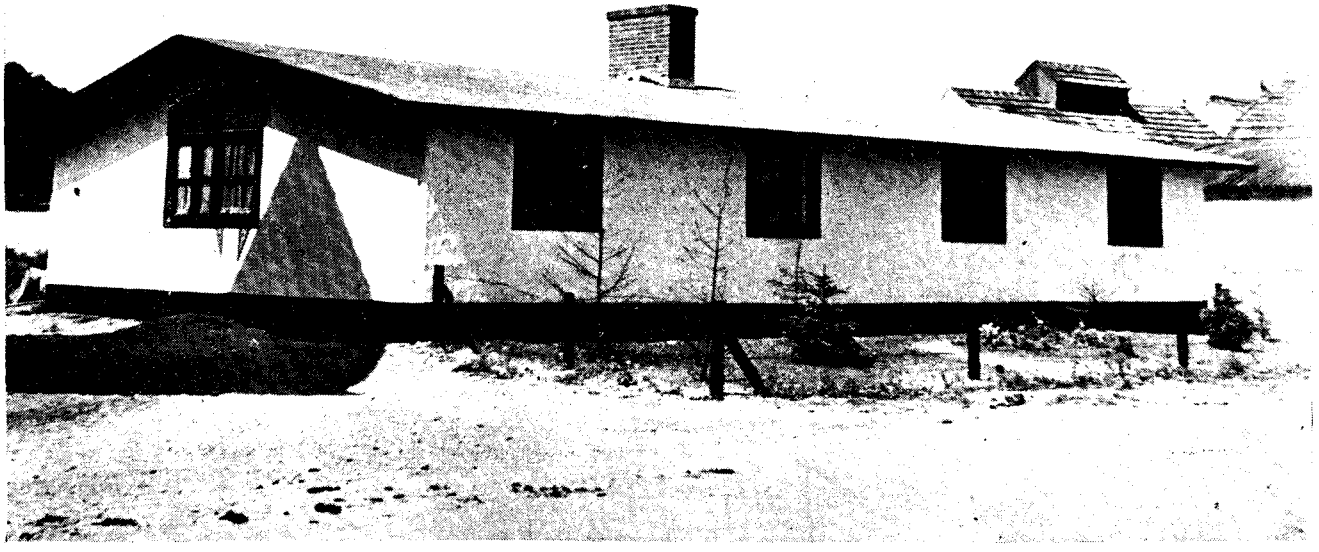
Admir. Helfrich, de Nederlandsche gedelegeerde bij de teekening der Japansche capitulatie.

Generaal MacArthur arriveerde in zijn vliegtuig „Bataan". Hij was vergezeld van de generaals Eichelberger en Sutherland.
Kort na de aankomst van de luchtlandingstroepen op het vliegveld Atsoegi begon de machtigste geallieerde vloot, die ooit bijeen is geweest, troepen aan land te zetten van het veertiende „Marine Combat Team" op de noordkust van de baai van Tokio, vlak boven Yokosoeka, de vlootbasis. Er werd geen schot gelost.
Een Amerikaansch vliegtuig is van het eiland Mijaka, dat twee uur van Atsoega afligt, beschoten. Op dit incident na hebben de geallieerden tot dusver in Japan niets dan welwillendheid ontmoet.
„Wij worden behandeld als toeristen, die de schoonheden van Japan komen bezichtigen", meldde Reuters speciale correspondent te Yokohama. „Wij zullen u laten zien, dat wij goede verliezers zijn; wij hopen, dat gij goede overwinnaars zult blijken", zei een Japansch collega tot hem. De menschen hebben totaal geen begrip, dat hun land bezet wordt, laat staan, dat zij eenig besef van oorlogsschuld toonen.
Associated Press meldde uit Tokio: Een Japansch zelfmoordvliegtuig is op een groep Amerikaansche soldaten neergekomen met het gevolg dat 35 soldaten zijn gedood en 21 gewond.
Higasjikoeni, de Japansche premier, heeft in een interview de afschaffing van de geheime politie aangekondigd. Het kabinet heeft besloten in December een buitengewone zitting van den Rijksdag te beleggen en tusschen 20 en 31 Januari verkiezingen uit te schrijven. In November wordt een volkstelling gehouden.
Tokio is voor de Amerikaansche soldaten tot verboden gebied verklaard.
31 Aug. kregen de geallieerden in de baai van Sagami 's werelds beide grootste onderzeeërs te aanschouwen. De grootste meet 5500 ton en bergt drie vliegtuigen, de andere is iets kleiner en heeft twee toestellen aan boord. Zij kunnen vier maanden op zee blijven zonder brandstof in te nemen.
Er zijn ongeveer duizend krijgsgevangenen bevrijd uit kampen rond de baai van Tokio. Allen waren ondervoed en er zijn eenige gevallen van wreedheden en verwaarloozing geconstateerd, doch over het algemeen viel hun toestand mee. Zij hadden dwangarbeid verricht in de oorlogsindustrie. De atoombom op Hirosjima heeft geen gevangenen getroffen.
Van alle kanten zijn berichten binnengekomen over de overgave en de ontwapening der Japanners, zoowel op het vasteland als op de eilandengroepen. Engelsche marinevliegtuigen hebben gisteren aanvallen gedaan op drie Japansche schepen, die (tevergeefs) trachtten uit de baai van Hongkong te ontsnappen. Sindsdien wordt er voortdurend boven de baai gepatrouilleerd.
Er is een regeling getroffen voor de ontruiming van Sabang. Britsche officieren zullen toezien, dat geen Nederlandsche of inheemsche eigendommen worden meegenomen. Van 3 Sept. af zullen de krijgsgevangenen op Sumatra pakketten uit de lucht ontvangen.
Het regeeringsgebouw te Singapore moet gereed gemaakt worden om 5 Sept. door de geallieerden te worden bezet.
De Japansche commandant op Nw. Guinea heeft om voedsel verzocht voor zijn troepen, die sinds April 1944 geen aanvoer hebben ontvangen. Er zijn nog 14.000 man over, van wie er 5000 lijden aan beriberi en malaria en 1000 niet tot loopen in staat zijn. (Nieuwe Dag - N.R.C.)
(V. b. 6414)

Jhr. Mr. A. W. L. Tjarda van Starkenborch Stachouwer, de onlangs uit Japansche gevangenschap bevrijde Gouverneur-Generaal van Ned.O.Indië

NOODWONINGEN IN AANBOUW: De Afd. Volkshuishouding van het M.G. heeft in de omgeving van Eindhoven bij wijze van proef eenige tientallen noodwoningen laten bouwen. De woningen bevatten een z.g. woonkeuken en twee tot drie slaapkamers. 1. Een z.g. biezenwoning in aanbouw. 2. Interieur van een ander type. 3. Een reeds bewoonde noodwoning.

Nederland

A. Taak regeeringsvoorlichtingsdienst —

1 Sept. — Op een persconferentie van den regeeringsvoorlichtingsdienst (R.V.D.) werd meegedeeld, dat die dienst niet alleen de pers zal voorlichten ten aanzien van plannen en maatregelen der regeering, doch ook tot taak heeft de regeering op de hoogte te houden van wat er leeft onder het Nederlandsche volk.
Daarnaast heeft de R.V.D. een propagandistisch karakter, in zooverre hij de politiek der regeering zal hebben toe te lichten en de volksopvoeding zal hebben ter hand te nemen.
Voor dit doel is een verbindingspersoon tusschen de regeering en den R.V.D. aangesteld en wel dr. H. Brugmans, die politiek de verantwoordelijkheid over de gesties van den R.V.D. moet dragen, geheel met de regeering samenwerkt en met de regeering verdwijnt.
De R.V.D. zal zich niet alleen met de pers, maar ook met de radio, de film en de fotopropaganda bezighouden.
(Maasbode) **(V. b. 6349)**

B. Montgomery bezoekt Amsterdam —

1 Sept. — Generaal-veldmaarschalk Montgomery bracht een kort bezoek aan Amsterdam, waar hem in het Amstelhotel door de regeering een lunch werd aangeboden. Bij de ontvangst waren o.m. aanwezig Z. K. H. Prins Bernhard, Min.-President Schermerhorn, Min. v. Kleffens, burgemeester F. de Boer en talrijke legerautoriteiten.
Op zijn tocht door de stad, werd hij door de bevolking enthousiast toegejuigd.
Alvorens hij zijn bezoek aan Amsterdam bracht, werd Montgomery op het paleis Soestdijk door H.M. de Koningin ontvangen. (A.N.P.)

C. „Civil affairs" verdwenen —

4 Sept. — Op 1 Sept. eindigde de verantwoordelijkheid van „Civil Affairs" voor de voorziening van Nederland met goederen, uitgezonderd aardolieproducten.
„Civil Affairs" beteekent in de geallieerde legerorganisatie: de zorg voor de burgerbevolking binnen het gebied, waarvoor de legercommandant verantwoordelijk is. Per defintiie is deze zorg beperkt tot het voorkomen van ziekte en onrust. Voor de uitvoering van deze zorg is een afzonderlijk corps van officieren in het leven geroepen.
Indrukwekkend zijn de cijfers voor wat „Civil Affairs" in Nederland heeft binnengebracht. Dit was tot 10 Aug. 670.000 ton goederen: w.o. 510.000 ton voedsel, 128.000 ton aardolieproducten, 6800 ton zeep, 4300 ton kleeding en schoeisel en 4700 voertuigen. Deze hoeveelheden zijn nog in aanzienlijke mate toegenomen. (Maasbode)

D. Troepen voor Indië - Snellere uitzending —

7 Sept. — Met de uitzending „gezagsbataljons Indië" zal reeds op 15 September een aanvang worden gemaakt. Een tweede contingent zal op 1 October vertrekken. Voorts zullen er nog uitzendingen geschieden in November, Januari en Februari. In totaal zullen er 27 bataljons worden uitgezonden met een totaalsterkte van ongeveer 20.000 man.
Deze troepen gaan rechtstreeks naar Indonesië. Zij worden gevormd deels uit reeds bestaande infanteriebataljons, deels uit burger-oorlogsvrijwilligers. Deze laatsten hebben uiteraard nog in het geheel het laatst vertrekken. Alles is er dus op geen training gehad en zullen derhalve ingesteld, om zoo spoedig mogelijk een belangrijke troepenmacht over te brengen, zij het ook, dat deze niet in divisieverband geoefend zal zijn. Niettemin heeft men niet uit het oog verloren het groote belang, verbonden aan de uitzending van waarlijk zwaar getrainde eenheden. Onafhankelijk van de uitzending van bovenvermelde troepen zullen daarom twee divisies worden uitgestuurd, 23.000 man sterk. Deze expeditionnaire macht zal in Engeland worden afgericht en uit zoogenaamde lichte eenheden bestaan, getraind in pantsergevechten, gemechaniseerde oorlogvoering, luchtlandingsoperaties enz. De manschappen voor de eerste divisie van de expeditionnaire macht zullen voor 1 Januari naar Engeland vertrekken. De tweede divisie zal in het begin van het volgende jaar denzelfden weg volgen. (Parool)

E. Helfrich opperbevelhebber vloot

4 Sept. — Met ingang van 25 Aug. j.l. is luitenant-admiraal J. Th. Furstner wegens zijn benoeming tot lid van den Raad van State eervol ontheven uit zijn functie van bevelhebber der zeestrijdkrachten. In zijn plaats is benoemd vice-admiraal C. E. L. Helfrich, die tevens met ingang van dezen datum bevorderd is tot luitenant-admiraal.
Tot dusver bekleedde admiraal Helfrich de functie van bevelhebber van onze zeestrijdkrachten in het Verre Oosten.
(Alg. Hand.bl.) **(V. b. 6422 D)**

F. Viering Koninginnedag —

1 Sept. — H. M. de Koningin vierde haar verjaardag in den familiekring ten Paleize Soestdijk.
Vergezeld van eenige hofdames sloeg H. M. te Baarn een historischen optocht gade. Aan twee meisjes, die collecteerden voor Volksherstel, gaf zij een brief, waarin zij mededeelde een bedrag van ƒ 75.000 gulden te schenken.
Overal in den lande werd de 31e Augustus als een nationale feestdag gevierd. (N.R.C.)
(V. b. 6399 B)

G. De Koningin in Scheveningen

De Koningin heeft op 7 Sept. haar intrek genomen in een villa in Scheveningen. H.M. zal daar blijven in afwachting van de voltooiing van de herstellingswerkzaamheden aan den Ruygenhoek.
(N. R. C.)

H. Vakbeweging in nieuwe banen „Stichting van den Arbeid" —

4 Sept. — De Heeren Kupers (N.V.V.), Vermeulen (N.V.V.), de Bruyn (R. K. Werkl. Verb.) en Stapelkamp (Chr. Nat. Vak Verb.) gaven een interessant overzicht van de plannen der Vak Centralen Het N.V.V., R.K.W.V., C.N.V. en de Neutrale Vakcentrale — welke laatste thans gefusioneerd is met het N.V.V. telden voor den oorlog respectievelijk 330.000, 105.000 en 50.000 leden terwijl deze drie centralen reeds nu weer 65% van hun oorspronkelijke ledental hebben bereikt.
In de toekomst zullen de centralen op sociaal en economisch gebied als een eenheid optreden. De oprichting van een Raad van Vakcentralen, waarin eenige bestuursleden van elke centrale zitting hebben, zal deze samenwerking nog bevestigen.
Om de goede verhouding tusschen werknemer en werkgever te bevorderen, is de „Stichting van den Arbeid" opgericht waarin vertegenwoordigers van elke groep zitting hebben.
De stichting heeft tot doel de orde in het bedrijfsleven te handhaven en de terugkeer tot normale verhoudingen tusschen werkgevers en werknemers te bevorderen. De regeering heeft haar toegestaan adviezen over arbeidsproblemen uit te brengen.
De vakbeweging zal als gelijkgerechtigde meebeslissen over loonen, arbeidsvoorwaarden enz. Ook op economisch gebied hebben de werkgevers de elschen der werknemers in principe aanvaard. De ontwikkeling der arbeiders zal met kracht ter hand worden genomen.
In de plaats van de oude vakbonden komen bedrijfsbonden, waarin alle werknemers in een bepaald bedrijf zullen worden opgenomen. In de plaats van de oude Vakcentralen worden bonden opgericht, waarin alle bedrijfstakken vertegenwoordigd zullen zijn, met de Raad van Vakcentralen als coördineerend lichaam. Op dezelfde leest geschoeid worden ook de bedrijfsunies met de werkgeversunie als tegenhanger.
(Het Vrije Volk) **(V. b. 6416 C)**

I. Schouten voor de A.R. Partij —

5 Sept. — De voorzitter van de Anti-Revolutionnaire Partij J. Schouten hield tijdens een bijeenkomst der A.R.P. te Rotterdam een rede, waarin hij o.m. zeide dat ook de A.R. van oordeel zijn, dat herstel en vernieuwing noodig is. Maar

J. Schouten, voorzitter der A.R.P.

dat toch het kabinet Schermerhorn in A.R.kringen tegenstand ondervindt. Het had een kabinet moeten zijn van herstel en voorbereiding van vernieuwing. Bovendien is het niet echt nationaal. Het steunt uitsluitend op sociaal democraten en N.V.B. en in haar programma zijn punten opgenomen die niet behooren tot de zaken van urgentie voor dezen tijd. De voorgestelde noodgemeenteraden vallen niet onder het noodrecht. Wij wijzen ze af, al zullen wij onderdanig zijn aan de besluiten door deze noodgemeenteraden genomen". Spr. meende dat de regeering met betreking tot de radio allereerst recht en wet had moeten herstellen. Hij bestreed de N.V.B. omdat deze christendom en humanisme als gelijkwaardige en gelijkgerichte krachten beschouwt terwijl zij in hun diepste wezen tegen elkaar ingaan. Voorts, omdat bij de gestelde normen: gerechtigheid, waarheid, naastenliefde en barmhartigheid de inhoud van die normen beslissen en die door de verschillende deelen van de N.V.B. verschillend worden opgevat.

En ten slotte is het personalistisch socialisme een zoo vaag en verwarringwekkend begrip, dat dit niet kan worden gebruikt als basis voor den opbouw van een staatsgemeenschap. Het socialisme in zijn historische beteekenis, of het dit wil of niet, kan slechts leiden tot verlies van recht en vrijheid van den individueelen mensch.
Spr. is voorstander van meerdere eenheid tusschen de partijen waar dit op principieele gronden mogelijk is.
Over de partijgroepeeringen in het Nederland van nu zeide spr., dat wij die niet bij het oude willen handhaven. Er moet meerdere eenheid komen, overal waar het op principieele gronden mogelijk is. De leidende persoonlijkheden van de A.R. Partij zijn van oordeel, dat zij van Godswege geroepen zijn de eenheid van alle positief belijdende protestante christenen te bevorderen. Er zijn besprekingen met de Chr. Historische Unie gaande om tot één partij te komen.
(Trouw)

Nederland

A. Samenwerking met communisten door S.D.A.P. afgewezen —

7 Sept. — Een voorstel der communistische partij om te komen tot een blijvende samenwerking met de S.D.A.P. is door de partijconferentie der S.D.A.P. afgewezen.

B. Chr. Hist. Unie —

7 Sept. — In een vergadering van het hoofdbestuur van de C.H. Unie is het dag. bestuur opgedragen een urgentieprogramma te ontwerpen, bespreking te blijven voeren in het politieke convent en met de andere prot. chr. partijen overleg te plegen over de mogelijkheid van federatief samenwerken. (N. R. C.)

C. Haven van IJmuiden vrij —

3 Sept. — Men is er op 31 Aug. in geslaagd de vaargeul in de haven van IJmuiden op een breedte van 65 m te brengen, hetgeen tot gevolg heeft, dat schepen met een diepgang van 27,4 voet de haven van Amsterdam weer kunnen binnenvaren. (A.N.P.)

D. Walcherens herstel — Nolledijk gedicht —

3 Sept. — In den nacht van 2 op 3 Sept. om twee uur en 8 minuten werd het eerste van de vier gaten in de zeewering van Walcheren gedicht, het gat in den Nolledijk nabij Vlissingen. Er wordt thans hard doorgewerkt om den nieuwen dijk veilig te stellen. H. M. de Koningin en de minister van Openbare Werken, Ringers, werden van het heuglijke bericht het eerst in kennis gesteld.
(Tijd) **(V. b. 6380 B)**

E. Rijnvaart hervat —

6 Sept. — De vaarweg van Duitschland is, nadat alle obstakels uit den weg zijn geruimd, op 5 Sept. heropend. Rotterdam kan hiermede zijn arbeid als Europeesche transito-haven weer hervatten. Een aantal ledige Rijnschepen is naar het Ruhrgebied vertrokken om kolen te laden, terwijl een aantal Rijnschepen dat in het Ruhrgebied lag, reeds met kolen naar Rotterdam onderweg is. De capaciteit van de te Rotterdam liggende Rijnvloot kan op 600.000 ton worden geschat. Er bestaan plannen voor samenwerking tusschen de particuliere schippers en de Rijnreederijen, ook ten aanzien van de bevrachting. (Alg. Hand.bl.)
(V. b. 6390 B.)

F. De Nederlandsche visschersvloot

6 Sept. — In Mei 1940, voor het uitbreken van den oorlog, telde de Nederlandsche visschersvloot 421 schepen. Thans in September 1945 zijn er nog maar in totaal 72 schepen voor de visscherij beschikbaar. Van IJmuiden varen thans 35 schepen uit en van Scheveningen 6. Voor de haringvisscherij zijn er op Scheveningen en Vlaardingen 10 schepen in de vaart. Verscheidene vaartuigen worden nog voor de visscherij in gereedheid gebracht, zoodat binnenkort uitbreiding van het aantal in bedrijf zijnde schepen kan worden verwacht, hetgeen vooral het geval zal zijn wanneer de in Duitschland ontdekte schepen terug zijn gekomen. Vijftig ervan zijn reeds weer in het bezit van de eigenaren gekomen en een dertigtal is in Delfzijl gearriveerd. Na de noodige verbouwingen te hebben ondergaan zullen deze schepen binnen enkele maanden wederom ten dienste van de Nederlandsche voedselvoorziening varen. Daarbij komen nog een aantal trawlers die zich thans nog in Engeland bevinden, maar die ook weer naar ons land zullen terugkeeren. (A.N.P.)

G. Monetair accoord met Engeland - Koers vastgesteld —

7 Sept. — Te Londen is een Engelsch-Nederlandsche monetaire overeenkomst onderteekend. Hierbij worden op financieel gebied de maatregelen getroffen voor een hervatting van den handel tusschen het sterlinggebied en Nederland met het Nederlandsche Rijk overzee.
In deze overeenkomst wordt de wisselkoers vastgesteld op 10,691 Ned. guldens = 1 pond sterling voor Nederland en Ned. West-Indië (hetgeen de voortzetting beteekent van de tot dusverre voorloopig vastgestelde verhouding), terwijl voor Indonesië de koers gehandhaafd blijft op 7,60 gulden in het pond sterling.
Nederland en het Nederlandsche rijk overzee zullen voortaan een Nederlandsch monetair gebied vormen. Inwoners van dit gebied zullen hun sterlingbezit vrijelijk overal in het sterlinggebied kunnen uitgeven, terwijl inwoners van het sterlinggebied vrijelijk hun guldens overal in het Nederlandsche monetaire gebied zullen kunnen uitgeven.
Voorts is bepaald op grond van de besprekingen te Londen, dat eventueele voorraden rubber, tin, oliezaden, suiker enz., welke zich in Indonesië bevinden, naar de wereldmarkten verscheept zullen kunnen worden, met gebruikmaking van Singapore als entrepot.
De Nederlandsche Bank zal een bedrag in sterling aanhouden van maximum 5 millioen pond sterling, terwijl de Bank of England dienovereenkomstig een bedrag in Ned. guldens zal aanhouden van maximum ƒ 53.450.000. Dit bedrag laat onaangetast Nederlands reeds bestaande sterlingsaldi, welke tijdens den oorlog zijn ontstaan, welke saldi echter thans voornamelijk worden gebruikt voor het betalen voor den meest dringenden invoer.
(Parool)

H. Export bloembollen naar Engeland —

5 Sept. — Engeland heeft zijn grenzen voor de Nederlandsche bloembollen geopend. Er is een contingent, ter waarde van 725.000 pond sterling, toegestaan, welke hoeveelheid alle soorten bloembollen omvat. (Volkskrant)
(V. b. 5993 A)

I. Nieuwe vliegtuigindustrie —

4 Sept. — In Leende, aan den grooten weg van Eindhoven naar Weert, hebben de heeren H. van Kuyk Sr. en J. van Kuyk Jr. uit Tilburg een nieuwe vliegtuigindustrie gesticht.
Zoodra allerlei belemmeringen opgeruimd zijn wordt met de serieproductie van het eerste ontwerp een aanvang gemaakt. Het betreft een reis- (zaken) vliegtuig voor 4 à 5 personen, waarvan het prototype al tijdens de bezetting in onderdeelen gereed kwam. (Nieuwe Dag)

K. Regeeringsaankoop wol —

4 Sept. — De Nederlandsche regeering heeft 12 millioen kg wol ingekocht van alle mogelijke landen van herkomst, van meerendeels heel goede kwaliteit.
Men mag aannemen, dat de Nederlandsche wolvoorziening daarmede zeker voor een jaar is gedekt. Bij de in het buitenland gekochte 12 mill. kg komt nog één millioen kg Nederlandsche scheer ter beschikking. Houdt men dan nog rekening met de wol, die er nog bij fabrikanten aanwezig was, dan komt men tot een totale hoeveelheid van 13 à 14 mill. kg.
In normalen tijd verwerkte Nederland 10 à 12 mill. kg per jaar, waarbij dan nog 8 à 10 mill. kg kwam, ingevoerd in den vorm van garens, halffabrikaten en stoffen. Onze totale verbruik dient dus eigenlijk op 20 à 24 mill. te worden gesteld. (Alg. Hand.bl.)
(V. b. 6409 A.)

L. Vrijlating politieke gevangenen - Regeering spreekt tegen —

4 Sept. — De Regeeringsvoorlichtingsdienst deelde mede:
Een snelle berechting is reeds dadelijk in uitzicht gesteld in de programrede van den minister-president.
Naar aanleiding van een verontrustend rapport van het M. G. heeft prof. Schermerhorn in een radio-praatje deze zaak besproken, zonder evenwel een getal van mogelijke vrijlating te noemen. Dit werd oorzaak van veel verontrusting. De van allerlei kanten genoemde hooge cijfers vonden min of meer steun in een uitlating van prof. Van Bemmelen, overste bij den staf M. G. Deze uitlating moet echter geheel voor rekening van den betrokkene blijven.
Sindsdien is er een advies van de N.A.C. bij de regeering ingekomen, dat in groote trekken zeer wel strookt met de bedoelingen der regeering.
In snel tempo wordt thans overal de beschikbare ruimte opgenomen en de berechting zal volgens de bestaande richtlijnen zoo snel mogelijk plaats vinden. Hoeveel personen, na voorleiding, in vrijheid kunnen worden gesteld, is thans nog niet bij benadering te zeggen.
(Trouw) **(V. b. 6415 F.)**

M. Bijz. Gerechtshof spreekt doodstraf uit —

4 Sept. — Het bijzonder gerechtshof te Den Haag heeft zijn eerste vonnissen geveld.
Tegen den fabrikant D. van Wijk uit Pijnacker, die als groepscommandant van de Landwacht was opgetreden en o.a. een vluchtenden onderduiker had neergeschoten, luidde het vonnis 20 jaar. De procureur-fiscaal had als eisch de doodstraf gesteld.
In de zaak tegen J. Breedveld uit Delft tegen wien de procureur-fiscaal de doodstraf had geëischt, wegens het uitleveren van Joden aan een als N.S.B.-er bekend staanden rechercheur van politie, met als gevolg, dat een aantal menschen den dood is ingejaagd, luidde het vonnis: doodstraf. (Alg. Hand.bl.)
(V. b. 6409 B.)

Nederland

A. Zuivering van het bedrijfsleven

5 Sept. — Er zijn drie redenen, waarom de regeering de „Woltersomsche" bedrijfsorganisaties niet heeft opgeruimd, zoo heeft mr. J. F. de Jongh, chef van het kabinet van het ministerie van Handel en Nijverheid, op 4 Sept. in een radiorede uiteengezet. Ten eerste zijn de meeningen over al of niet opheffing in het bedrijfsleven zelf nog te zeer verdeeld; ten tweede vormen de organisaties het eenige apparaat, dat op het oogenblik de overheid kan inlichten over de behoeften voor den wederopbouw van het bedrijfsleven; ten derde heeft de regeering zelf concrete plannen voor den opzet van nieuwe publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties met verordende bevoegdheid; voor die plannen uitgevoerd kunnen worden wil men zoo weinig mogelijk wijzigen, om verwarring te voorkomen. Niettemin waren bepaalde wijzigingen aanstonds noodig. Daarom zijn de besturen gezuiverd, daarom worden de bedrijfsorganisaties gedemocratiseerd en daarom is den raad voor het bedrijfsleven verzocht zijn werkzaamheden te staken.

Over de plannen van de regeering, waarover de minister-president reeds in zijn programmarede sprak, zal, zoodra zij voldoende uitgewerkt zijn, overleg worden gepleegd met het bedrijfsleven.

Voorts kondigde mr. De Jongh binnen enkele dagen een K.B. over de bedrijfszuivering aan. Per bedrijfstak zullen zuiveringsraden worden gevormd, die collaboreerende ondernemers voor korteren of langeren tijd uit hun bedrijf kunnen ontzetten. (Tijd)

B. Staking van personeel en medewerkers radio-omroep —

5 Sept. — De commissie voor de zuivering van het radio-omroeppersoneel heeft besloten, dat het aan een ieder, die hetzij individueel, hetzij in georganiseerd verband, na 1 April 1941 — den datum, waarop de Nederlandsche Omroep geacht wordt een nationaal-socialistische instelling te zijn geworden — voor de microfoon is opgetreden, of den omroep op eenigerlei wijze naar buiten heeft vertegenwoordigd, verboden zal zijn gedurende een periode van 5 maanden, ingaande 5 Mei 1945 en eindigende 5 Oct. 1945, voor de microfoon op te treden of den omroep naar buiten te vertegenwoordigen, behoudens in bijzondere door de commissie te beoordeelen omstandigheden. (Trouw)

C. Eereraad letterkunde oordeelt Jo. v. Ammers Kuller —

De eereraad voor letterkunde heeft ten opzichte van mevr. Van Ammers-Kuller als zijn oordeel uitgesproken:

1e. Dat zij dient te worden uitgesloten van iedere publicatie, hetzij van oorspronkelijk dan wel vertaald werk, alsmede van het samenstellen van bloemlezingen en het doen of laten opvoeren en voordragen van eenig door haar geschreven werk, benevens van het mededingen naar prijsvragen, zij het ook in manuscript.

2. Dat zij dient te worden uitgesloten van het aan de markt brengen of doen brengen van reeds verschenen werk of herdrukken.

3. Dat zij dient te worden uitgesloten van ieder ander optreden in het openbaar op het gebied der kunst. Een en ander voor het tijdvak loopende tot 1 Jan. 1953. (Pr. N.B. Dgbl.)

D. Jan Koetsier vraagt ontslag —

5 Sept. — Als protest tegen de bejegening, hem in verband met de zuivering op muziekgebied wedervaren, heeft Jan Koetsier ontslag gevraagd als tweede-dirigent van het Concertgebouworkest en besloten zich als dirigent en componist uit het Nederlandsche muziekleven terug te trekken. De raad van beheer van het Concertgebouw heeft hem zijn op korten termijn gevraagd ontslag echter niet verleend met het oog op de belangen van het orkest. (Trouw)

E. Toelating studenten-teekenaars tot universiteit —

4 Sept. — De Stct. van 30 Aug. bevatte een beschikking, waarin regelen worden vastgesteld met betrekking tot de studenten die de z.g. loyaliteitsverklaring hebben geteekend. Zij kunnen eerst tot het bijwonen van het onderwijs aan een openbare instelling van hooger onderwijs, tot het afleggen van een tentamen of examen, of tot een promotie worden toegelaten, nadat de rector-magnificus, gelet op de uitspraak van een daartoe aan elke universiteit of hoogeschool in te stellen commissie, heeft verklaard, dat daartegen bij hem geen bezwaar bestaat. Indien de student geen gegronde reden aanvoert voor zijn teekenen, zal de rector-magnificus, gelet op het advies van genoemde commissie, bepalen, welke tijdsduur zal moeten verloopen, voordat de student tot het bijwonen van het onderwijs weer zal worden toegelaten. Dit tijdsverloop moet ten minste van zoodanigen duur zijn, dat aangenomen kan worden, dat de student door zijn teekenen niet in betere positie is gekomen dan anderen, die niet geteekend hebben. (Maasbode) **(V. b. 6417 C)**

F. Studentenhuis te Amsterdam —

5 Sept. — Nadat een plan, om in de omgeving van de Oude Manhuispoort een studentenwijk te stichten niet uitvoerbaar bleek, hebben de huisvestingscommissie van de Alg. Studentenvereeniging Amsterdam en de Stichting Studentenhuis de hand gelegd op het ATVA-gebouw aan de Marnixstraat, dat kamers, eet- en studiezalen voor 360 mannelijke studenten bevat. Bovendien zullen restaurant en studiezalen toegankelijk zijn voor studenten, die elders in de stad wonen. (Tijd)

G. Positie „Telegraaf" —

6 Sept. — Het staat nog niet definitief vast dat de „Telegraaf" niet meer zal verschijnen.

De kwestie ligt zoo, dat: „aan een aantal leden van het personeel advies is gegeven naar een andere werkkring uit te zien, daar de herverschijning mogelijk nog eenige maanden op zich kan doen wachten". Voorts is aan dit deel van het personeel meegedeeld, dat het bij een herverschijning van „De Telegraaf" in de eerste plaats in aanmerking komt om weer in het bedrijf te worden opgenomen. **(V. b. 6418 E)** (Vrije Volk)

H. Herdenkingsmanifestatie te Amsterdam —

1 Sept. — Ter herdenking van het verzet werd onder enorme belangstelling op 31 Aug. in het stadion te Amsterdam „Het drama der bezetting" opgevoerd.

De bedoeling van de samenstellers, Carel Briels die de ideën ontwierp en A. den Doolaard die de teksten schreef, was: in ruwe trekken en in half-symbolischen, half realistischen stijl, vijf jaar bezettingsellende te verbeelden.

Nederland lag in kaart uitgespreid op het grastapijt van het stadion en hierop werd de strijd tusschen vrijheid en tyrannie voorgesteld. Aan het slot legde het Prinselijk Paar een krans aan den voet van het kruis, dat ter herdenking van de gevallenen werd opgericht.

I. Stichting 1940-1945 — Rede van minister Schermerhorn — De positie van de „illegaliteit" —

1 Sept. — Om de inzameling van de Stichting 1940—'45 bij het volk in te leiden heeft minister Schermerhorn op 31 Aug. een radio-rede gehouden.

„De Stichting stelt zich ten doel de leniging van de geestelijke, maatschappelijke en stoffelijke nooden van hen, die het slachtoffer werden van hun verzetshouding. De woorden verzetsbeweging en illegaliteit hebben een zekere kleur gekregen en daarom is het nuttig zich rekenschap te geven van de plaats van de voormalige illegaliteit in ons volk".

„In kringen van de verzetsbeweging, aldus de minister, bestaat een zekere onrust; er is teleurstelling over bepaalde maatschappelijke aspecten, teleurstelling ook in menig persoonlijk leven. Men kan erkennen, dat veler ambities misschien niet overeenkomstig hun capaciteiten zijn; in anderer oogen zijn verzetsmenschen slechts lastig gezelschap. Met dergelijke opmerkingen is men echter niet van het vraagstuk af, zooals de oud-illegale werker er niet altijd af is met zich te beklagen".

Er ging een bepaalde sfeer van het verzetswerk uit, er groeide kameraadschap in gevaar; den illegalen werd ingebrand, dat zij den strijd voor ons volk leidden en dat het verzet niet uitsluitend bestond uit afbreuk doen aan den vijand. Ziet men de illegaliteit in dit licht, dan is er inderdaad plaats voor teleurstelling, wanneer men in sommige persorganen staaltjes onder oogen krijgt van „de smerigste demagogie". Wanneer ik dan — zoo zei de minister — terugdenk aan hetgeen het illegale Je Maintiendrai, waaraan ik zelf heb meegewerkt, te lezen gaf, is dat in vergelijking met wat men nu soms leest, hartverheffend. De verzetsmenschen vragen geen „vette baantjes"; de Groote adviescommissie uit de illegaliteit heeft onlangs besloten geen eereteekenen toe te kennen en dit typeert hun geest. Een gemeenteambtenaar, die wegens verzetswerk moest onderduiken, hoeft geen burgemeester te worden, maar hij mag wel verlangen, dat zijn gedwongen afwezigheid zijn promotie niet zal schaden.

Velen meenen, dat de verzetsbeweging niets liever zou wenschen dan zich te laten gelden. Spr. stelt er daarom prijs op te verklaren, dat in geen ander land van Europa de verzetsbeweging zich zulke verstandige beperkingen heeft opgelegd als in Nederland.

Wat de Stichting 1940—1945 betreft, deze zal trachten den verzetsmenschen en hun nabestaanden een redelijk herstel van den toestand, welke voorheen bestond te geven: met financieele hulp maar ook door tegemoetkoming in zedelijke en maatschappelijke nooden. Opleiding en herscholing zijn ook punten van zorg. Het valt velen moeilijk na hun ervaringen naar den ouden werkkring terug te keeren; er heeft door het verzetswerk een karakterselectie plaats gehad, die wij niet straffeloos verloren kunnen doen gaan. De goede eigenschappen, door het verzet verworven en gebleken, zullen, zoo is spr.'s bedoeling, gebruikt worden ten bate van politie, leger en civiele doeleinden.

De stichting overkoepelt alle soortgelijke initiatieven en herstelt daardoor

onder de oud-illegale werkers de noodige eenheid.
Met een opwekking de stichting te steunen — de Koningin heeft reeds een half millioen geschonken — eindigde minister Schermerhorn zijn rede. (N.R.C.)
(V. b. 6346)

Nederland

A. Slachtoffers nazi-terreur herdacht - „Dolle Dinsdag" herdenking te Vught —

4 Sept. — Honderden familieleden en vrienden van hen, die in Vught zijn gevallen, waren aanwezig bij de herdenkingsplechtigheid, welke door de Groote Adviescommissie der Illegaliteit was georganiseerd.
Zij gingen zwijgend denzelfden gang als de slachtoffers, die door de nazis ter dood werden gebracht: van den beruchten doodenbunker, langs klinkerpad en karrespoor naar de open rechthoek in het bosch, aan drie zijden omgeven door aarden kogelvangers. Daar klonken tegen den avond de doodelijke salvo's vooral in de eerste dagen van September 1944, toen bijna 500 Nederlanders het slachtoffer werden van de waanzinnige moordpartijen.
Bij deze herdenking voerde de voorzitter van de G.A.C. het eerst het woord. „Met de bevrijding van ons land is onze strijd nog niet gewonnen" zei dr. Brutel de la Rivière o.m., „dat zal eerst het geval zijn, wanneer de thans nog heerschende belemmeringen voor de vrije ontplooiing van den mensch verdwenen zijn".
Vervolgens werd het woord gevoerd door ir. H. v. Riessen toplid van de Landelijke Organisatie en daarna door den heer H. M. van Randwijk. „Deze ruwe plek wordt voor ons een opdracht: wij moeten ons telkens opnieuw de prijs van onze vrijheid herinneren. Wij weten niet of deze gevallenen het visioen hebben gehad van een beter vaderland. Ik denk van wel en wij zullen dit visioen tot werkelijkheid moeten maken". Er werden bloemen op den grond gelegd en met het zingen van het Wilhelmus werd deze plechtigheid besloten. (Waarheid)
(V. b. 6076)

B. Zionistenbijeenkomst te Amsterdam —

4 Sept. — Tijdens de te Amsterdam gehouden 42e alg. vergadering van den Ned. Zionistenbond hield Dr. A. Büchenbacher een van de beide overlevende leden van het bestuur dat ruim vijf jaar geleden werd gekozen, een rede, waarin hij o.m. zeide:
De val van het nationaal-socialisme heeft het Joodsche probleem niet opgeheven; het anti-semitisme bestaat, al stemt daarnaast tot verheugenis het feit, dat zoovele niet-Joodsche Nederlanders zooveel waagden om Joodsche levens te redden.
De wereld bestaat uit staten en alleen daaruit is het te verklaren, dat voor het volk, dat meer dan een derde van zijn leden verloor en wiens soldaten aan de zijde der geallieerden vochten, nog letterlijk niets is gedaan.
De Joden treden de wereld tegemoet, niet als schuldenaar, dankbaar voor zijn vrijheid, maar als crediteur, die een plaats eischt als natie onder de andere vrije naties.
Niet enkele Palestijnsche provincies, maar het geheele Transjordanië omvattende gebied, moet de Joden behooren. Behalve de plichten jegens het land zijner inwoning, heeft de Jood den plicht tot oplossing van het Joodsche probleem. In assimilatie kan zij, aldus spr. niet gevonden worden; dat heeft de afgelopen tijd bewezen. Zij, die naar Palestina willen gaan, moeten daartoe in staat gesteld worden; men heffe de emigratiebeperkingen op.
(Vrije Volk) **(V. b. 6419 D.)**

C. Pronk wint stayerskampioenschap - Alg. sprintkampioenschap voor Van Vliet —

3 Sept. — Op de Amsterdamsche Stadionbaan werden op 2 Sept. de Nationale Wielerkampioenschappen verreden.
De voornaamste uitslagen waren:
Sprint amateurs: Bijster klopt Faanhof in 2 ritten, tijd laatste 200 m. beide malen 13.4 sec.; 3. Duyns, 4. Van Voorn. Sprint profs en onafhankelijken: 1. Van Vliet, 2. Derksen (12.4 sec.); 3 Kropman, 4. Peters. Achtervolging: 1. Schulte klopt Peters (2) 6 m. 37.8 sec. Peters op circa 15 meter; 3. De Ruijter, 4. Klink. Algem. sprintkampioenschap van Nederland: 1. Van Vliet, 2. Bijster (13.6 s.), Kampioenschap der stayers: 1 Pronk, 75 km. in 1 u. 5 m. 55 sec.; 2. Van der Voort op 490 m.; 3 Bakker op ruim een ronde.
(Vrije Volk)

Ned. O. Indië

D. Het Nica-plan —

In het Nica-plan is opgenomen een concentratie van het Indische bedrijfsleven in onder leiding van de Nica staande overheidsorganisaties. Naar het A.N.P. verneemt, is het de bedoeling, dat deze noodorganisaties slechts een beperkten tijdsduur zullen hebben; gedacht wordt aan een periode van 6 tot 9 maanden. Hieraan zij toegevoegd, dat de periode van militair bestuur in Indië wel langer kan duren. Dit hangt af van den tijd waarin orde en rust zullen terugkeeren.
De Nica is te vergelijken met het Militair Gezag hier te lande echter bestrijkt de Nica een uitgebreider terrein. Zij heeft niet alleen bestuursopdrachten, maar ook tot taak de uitzending en instandhouding van de medische hulpverleening, en voorts zal ze tijdelijk het economische leven leiden. Als reden voor deze figuur wordt opgegeven, dat in een bevrijd gebied slechts een militaire of gemilitariseerde organisatie met succes kan optreden. Bovendien is inschakeling van civiele instanties zeer moeilijk in gebieden, die onder militair bestuur staan. Voorts wordt gemeend, dat een centrale leiding ook noodig is voor het zoo rationeel mogelijk te werk stellen van arbeidskrachten.
De bovenbedoelde organisaties nl. het Rubberfonds, de Bank voor Nederlandsch-Indië (waarin deelnemen de drie cultuurbanken en het gouvernement van Nederlandsch-Indië) en de Nederlandsch-Indische Gemeenschappelijke Import- en Exportorganisatie zullen dus haar taak vervullen in de militaire phase. De Nederlandsch-Indische regeering wil zoo spoedig mogelijk na die phase de taak dier organisaties aan de particuliere bedrijven overdragen.
(N.R.C. 27 Aug.) **(V. b. 6397 B)**

E. Aantal geallieerde krijgsgevangenen op Java — Nederl. Krijgsgevangenen naar Manilla —

5 Sept. — Volgens een radiobericht uit Batavia bedraagt het totaal aantal geallieerde krijgsgevangenen op Java 3297, waaronder 1449 Nederlanders. Het aantal civiele geïnterneerden op Java bedraagt 62.532, waaronder 59.098 Nederlanders.
Volgens een Japansche radiobericht bevinden zich slechts 65 Nederl. mannen en 28 Nederl. vrouwen op Malakka. Er zouden zich 3613 Nederlandsche geïnterneerden op Sumatra bevinden.
Reuter meldde, dat een groep van ongeveer 4000 bevrijde Nederlandsche krijgsgevangenen, afkomstig uit kampen in Japan, Mandsjoerije en China, in Manilla zal aankomen.
Deze krijgsgevangenen behooren voor het meerendeel tot de Kon. Ned. Marine en het Kon. Ned. Oost-Indische leger.
(Reuter)

F. Groote order voor schepen —

28 Aug. — De Ned.-Indische autoriteiten hebben met de Odenbach Scheepsbouw maatschappij een contract afgesloten voor de levering van 1802 booten en pramen, bestemd voor den wederopbouw van de transportuitrusting van den archipel. De besten zullen worden gebruikt voor het transport van voedsel, geneesmiddelen en bouwmaterialen.
(Reuter)
(V. b. 6418 K)

Ned. W. Indië

G. Econ. ontwikkeling in Suriname tijdens den Oorlog —

De heer G. C. F. Schoch, voorzitter van de directie te Paramaribo van de Surinaamsche bank, deelde in een onderhoud, betreffende de economische situatie in Suriname, mede, dat Suriname tijdens den oorlog geheel self-supporting is geworden. In Februari 1941 werd een deviezenmaatregel afgekondigd, waarbij het buitenlandsch bezit aan $ en £ van Surinaamsche ingezetenen werd onteigend ten behoeve van het Deviezenfonds. De invoer, die van medio 1940 af sterk werd beperkt, werd door het verleenen van quota, gebaseerd op den invoer van 1939, van jaar tot jaar in overeenstemming gebracht met de beschikbare deviezen. Het is zoodoende gelukt niet alleen self-supporting te worden, doch bovendien nog een klein deviezenoverschot te vormen. De bauxietproductie is de voornaamste deviezenbron voor Suriname geweest. De bauxietuitvoer heeft zich als volgt ontwikkeld:

	in tons	in ƒ
1939	504.062	5.293.747
1940	615.434	6.353.632
1941	1.093.764	10.141.924
1942	1.227.512	10.487.186
1943	1.662.766	13.165.377
1944	644.058	6.231.422

De uitvoervermindering in 1944 werd veroorzaakt door het feit, dat men er, tengevolge van het in het begin van den oorlog steeds dreigende duikbootengevaar in Amerika toe was overgegaan drie fabrieken te bouwen voor de verwerking van het in Arkansas gewonnen „low-grade" bauxiet. Hoewel bij het gereed komen der fabrieken het duikbootengevaar geheel bedwongen was, werd het bedrijf toch in werking gesteld, waardoor de vraag naar Surinaamsche bauxiet geringer werd. Gedurende de vijf oorlogsjaren werd in bijna 1/3 van de Amerikaansche behoefte aan bauxiet door Suriname voorzien.
In de cultures was gedurende meergenoemde periode de toestand niet bepaald gunstig. Zoo moest bijv. in het suikerexportland Suriname in de tweede helft van 1944 een suikerdistributie worden ingevoerd van 1 kg per persoon per drie weken. De voornaamste oorzaak was het tekort aan arbeidskrachten. De bauxietontginning en andere voor den oorlog belangrijke werkzaamheden, zooals de aanleg van een vliegveld onder Amerikaansche supervisie, hebben vele arbeiders aan de plantages onttrokken, waardoor een aanzienlijk aantal plantages moest worden gesloten. De grootste suikeronderneming „Mariënburg" van de

Nederlandsche Handel Mij. werkt nog slechts met 10% van het aantal arbeiders, dat noodig is. De koffieplantages zijn vrijwel alle stilgelegd. De uitvoer van rijst is van 1943 af nagenoeg stopgezet. Alleen balata vormt een uitzondering; de vraag naar dit artikel is slechts weinig afgenomen. De goudproductie is niet zoo sterk teruggeloopen als de cultures. Goud wordt nl. nog veel gewonnen door hen, die het vrije leven in de bosschen verkiezen boven het werken onder toezicht. De hooge loonen oefenden op hen niet zooveel aantrekkingskracht uit. In 1939 werd 323.354 gram goud geëxporteerd ter waarde van ∫ 569.000, in 1940 300.186 gram ter waarde van ∫ 551.000. Daarna vond geen uitvoer meer plaats. Het goud, dat in de jaren 1941 en volgende werd geproduceerd, werd door het Deviezenfonds opgekocht. Tengevolge van de hooge loonen en de stijgende staatsuitgaven is de bankbiljettencirculatie gedurende de oorlogsjaren sterk gestegen. Toch is de Surinaamsche bank er in geslaagd het dekkingspercentage op 40 % te handhaven. Onderstaand overzicht geeft de cijfers van de bankbiljettencirculatie en het dekkingspercentage gedurende 1940—44.

	Bankbiljettenomloop	Banksaldi	Totaal	Dekkingspercentage
Dec. 1940	2.054.000	1.526.000	3.580.000	38.24
Dec. 1941	3.260.000	2.487.000	5.747.000	33.66
Dec. 1942	7.477.000	5.094.000	12.571.000	47.40
Dec. 1943	11.463.000	7.221.000	18.684.000	43.28
Dec. 1944	11.735.000	8.331.000	20.066.000	40.36

De staatsuitgaven konden niet steeds uit de inkomsten worden bestreden. In 1943 werd een 2½ % leening van ∫ 4 millioen met een looptijd van 15 jaar uitgeschreven. Er werd slechts voor ∫ 2½ millioen op ingeteekend. De leening luidt uitdrukkelijk in Surinaamsche courant. Voorloopig zal de devaluatie van den Nederlandschen gulden in Suriname niet gevolgd worden. Indien Suriname den $ op ∫ 2.67 stelde i.p.v. op ∫ 1.88, zou dit zeer nadeelige gevolgen hebben. De kosten van levensonderhoud zouden met 40% worden verhoogd, aangezien de Ver. Staten en Zuid-Amerika de twee groote importeurs zijn. (Ec. Nieuws 24 Aug.)

België

A. Verhouding socialisten — communisten —

27 Aug. — Op een verzoek van de Belgische communisten aan de socialisten om nauwe samenwerking, een z.g. „kiesverstandhouding", heeft de Belgische Socialistische Partij geantwoord, dat zij niet „vroegtijdig een kiesklimaat in het land wenscht te scheppen". Zij vereenigt zich met het plan van de regeering om de verkiezingen eerst volgend jaar te houden. De socialistische partij streeft echter naar een democratische concentratie, die het land kan regeeren. „Wij zullen", zoo eindigt het antwoord, „niet nalaten u daarover te raadplegen, wanneer de tijd daar is". (Vrije Volk)

B. De zuivering —

31 Aug. — Minister Gregoire heeft gisteren in den senaat een verklaring afgelegd, aangaande de zuivering. In totaal zijn er 65.000 gevallen van militaire medewerking, 60.000 van medewerking op politiek en administratief gebied, 1.757 gevallen betrekking hebbende op de pers, de radio en de bioscoop, 28.800 aanwijzingen van personen (verraad), 300 gevallen van spionnage en 43.000 van economische collaboratie. Bovendien zijn er nog 210.000 gevallen te onderzoeken. Wat de doodvonnissen betreft hebben er 110 plaats gehad waarvan de beschuldigden aanwezig waren. Twaalf van deze vonnissen zijn nog niet in kracht van gewijsde gegaan en 98 verzoeken om gratie zijn ingediend. Hiervan werden 60 afgewezen. Van deze 60 personen werden 58 terechtgesteld terwijl de twee anderen binnenkort zullen volgen. 1.940 doodvonnissen werden bij verstek uitgesproken. (A.N.P.)
(V. b. 6392 C.)

C. De staatsschuld —

31 Aug. — Minister de Voghel heeft bekend gemaakt, dat de Belgische staatsschuld op het oogenblik 195 milliard frank bedraagt. (A.N.P.)

D. De koningskwestie - Graaf d'Ursel beschuldigt Pierlot en Spaak —

5 Sept. — Door de anti-Leopoldpartij in België met name door minister Spaak, is tijdens de koningsdebatten, o.a. een brief uitgespeeld, welken de Belgische gezant te Bern, graaf d'Ursel, aan een aantal Belgische collega's in het buitenland had gezonden.
In dezen brief kwamen de zinsneden voor: „U moet probeeren met de Duitsche diplomaten correcte betrekkingen te onderhouden" en
„De oorlog is voor België beëindigd". Daar zoowel de koning als hijzelf over dit schrijven fel is aangevallen, heeft graaf d'Ursel nu in het weekblad „Septembre" een verweer gepubliceerd, waarin hij o.m. betoogt, dat op het tijdstip, waarop hij den gewraakten brief verzond, hij gedurende 11 weken reeds geen enkel teeken van leven meer had vernomen van Pierlot, premier, of van Spaak, minister van buitenlandsche zaken. De diplomaten meenden dan ook, dat de regeering dood of stervende was. Toen heeft een aantal vooraanstaande en hoogst verantwoordelijke mannen van Brussel overleg gepleegd, waarvan de instructies aan de door de regeering aan hun lot overgelaten consulaten en gezantschappen het resultaat waren. Hij, d'Ursel, werd met het doorzenden belast.
Met betrekking tot de zinsnede „De oorlog is voor ons ten einde", schrijft de graaf:
Dat was wat toen het meerendeel van onze leiders dacht, maar ze hebben het vergeten, omdat het nu minder prettig is dat te erkennen tegenover de Engelschen en omdat ze overigens bijtijds hun dwaling hebben ingezien en er van teruggekomen zijn. De meest optimistisch gezinden dachten toen, dat Engeland op zekeren dag in staat zou zijn, als Amerika mee wilde doen, de Duitschers in te halen, dat laatstgenoemden dus den oorlog niet zouden winnen en dat er noch overwinnaars noch overwonnenen zouden zijn.
Maar de regeering was geenszins optimist. Zij geloofde aan de Duitsche overwinning en de nederlaag van Engeland. Om het te bewijzen, haal ik een document aan, dat in mijn bezit is en dat tot op heden onbekend bleef: op 26 Juni 1940 heeft de Regeering, die toen in Bordeaux was, mij een boodschap gezonden ter overbrenging aan den Koning. Ik moest den Koning zeggen, dat de Regeering bereid was ontslag te nemen om vredesonderhandelingen met Duitschland te vergemakkelijken. Gij leest het goed: de Regeering trachtte een afzonderlijken vrede te sluiten met de Duitschers. Zij wilde niet, dat België den oorlog voort zou zetten. Zij zeide zelfs, dat zij elke vijandige actie tegenover de Duitschers zou vermijden. Ik verzin geen woord. Als de heeren Pierlot en Spaak er om vragen, zal ik de boodschap publiceeren, evenals de bevestiging, die zij mij den volgenden dag lieten toekomen door bemiddeling van den Staatssecretaris van den Paus.
Wie het eerst aan een Duitsche overwinning geloofde en heeft gezegd: „De oorlog is voor België geëindigd", dat was de regeering. (Tijd - Gazet v. Antwerpen)
(V. b. 6411 B.)

Britsch-Indië

E. Britsche vloot in de haven van Singapore —

4 Sept. — Na een afwezigheid van 3½ jaar is de Royal Navy teruggekeerd in Singapore, de grootste vlootbasis van het Verre Oosten. 24 uur nadat de mijnenvegers met hun werk in de Straat van Malakka waren begonnen, ging admiraal Sir Arthur Power, de opperbevelhebber van de Oost-Indische vloot, op den kruiser Cleopatra voor anker ter hoogte van de basis. (Reuter)

Bulgarije

F. Bulgaarsche verkiezingen in November —

3 Sept. — Officieel is aangekondigd, dat de algemeene verkiezingen in Bulgarije gehouden zullen worden op 11 Nov. van dit jaar. Door de regeering is een lange lijst gepubliceerd, waarop twintig organisaties voorkomen, die tijdens de Duitsche bezetting bestonden en aan welker leden alle actieve en passieve kiesrechten zullen worden ontzegd.
(De Waarheid)
(V. b. 6419 A)

China

G. Chineesche troepen trekken Indochina binnen —

1 Sept. — Volgens rapporten uit Tsjoengking hebben de Chineesche legers een begin gemaakt met de bezetting van Indochina. Drie colonnes hebben de Noordelijke grens van het land overschreden en zijn op weg naar Saigoen, Haipoen en N.O. Tonkin. (A.F.P.)

Duitschland

H. Arrestatie van Von Brauchitsch en Von Manstein — Aanslagen —

3 Sept. — Door het Britsche leger werden gearresteerd: veldmaarschalk Heinrich von Brauchitsch, opperbevelhebber van het Duitsche leger van 1938—1941, en veldmaarschalk Frits von Manstein, voorm.l. Duitsche bevelhebber aan het Oostelijk front. Deze arrestaties worden in verband gebracht met de reeds meer dan 100 arrestaties die gedaan zijn naar aanleiding van het optreden van een ondergrondsche beweging in Hamburg en omgeving.
Vier onbekenden hebben Dr. Hans Voss, politiechef in het Berlijnsche district Zehlendorf en Wilhelm Vogt, directeur van de Pruisische Staatsbank gedood. (Reuter)
(V. b. 6419 B)

I. „Regeering" in Russische zône —

3 Sept. — De New York Herald meldde, dat Maarschalk Zjoekof een uit Duitschers bestaande „regeering" heeft gevormd in de Russische bezettingszône. Zjoekof zelf is min.-president. Het „kabinet" bestaat uit 4 communisten, 2 christelijk-democraten, een liberaal-democraat en een onafhankelijke. 12 Russische offi-

cieren zullen aan het hoofd van elk ministerie komen. De Duitsche staatssecretarissen zullen tegenover die officieren verantwoordelijk zijn, doch hun personeel zal geheel uit Duitschers bestaan. De Amerikaansche autoriteiten zijn van dit voornemen op de hoogte gesteld maar niet geraadpleegd. Volgens een Amerikaansche hoofdofficier beteekent deze Russische stap geen schending van het accoord van Potsdam, en moet hij evenmin beschouwd worden als een unilaterale actie. (O. Brabant)

Duitschland

A. Het salaris van Hitler —
4 Sept. — Tijdens het Hitler-regiem werden geen begrootingscijfers gepubliceerd. De financieele onderafdeeling der Amerikaansche strijdkrachten in Europa heeft nu het budget over 1942 van het Duitsche Rijk in handen gekregen. Hieruit bleek, dat Hitler in genoemd jaar R.M. 26 millioen ontving, waarvan 1 millioen voor zijn functie als president en 24 millioen als Rijkskanselier. (Vrije Volk)

B. Grootgrondbezit verdeeld —
6 Sept. — De Duitsche autoriteiten in Saksen hebben bevel gegeven alle boerderijen en grondbezit van meer dan 250 acres zonder schadevergoeding in beslag te nemen. Het land zal verdeeld worden in stukken van 12 acres voor landarbeiders en uitgewekenen uit Polen. De boerderijen en landbezit, dat behoorde aan voormalige nazi-autoriteiten, zal zonder dat er gelet wordt op afmeting, verdeeld worden. (Reuter)

C. De contrôle op de kolenproductie in het Ruhrgebied —
7 Sept. — De Control commission voor Duitschland maakt bekend, dat de laatste 24 uur door de field security van het eerste Britsche corps, ongeveer 40 vooraanstaande leden van het Rheinisch Westfälisches Kohlen Syndikat, onder wie Hugo Stinnes, gearresteerd zijn. (A.N.P.)

D. Moordenaar der Joden gearresteerd —
7 Sept. — Volgens een radio-bericht uit Tokio, opgevangen door A. P., is Joseph Meisinger, de „beul van Warschau", in Japan gearresteerd.
Meisinger, die in 1941 naar Japan vertrok wordt er van beschuldigd tusschen 1939 en 1941 in Warschau 100.000 Joden te hebben vermoord. (Parool)

Engeland

E. Mijneigenaren accoord met nationalisatie —
6 Sept. — Robert Foot, de voorzitter van de mijn-eigenaren-organisatie, heeft den Engelschen minister van Brandstoffen en Energie, Shinwell, medegedeeld, dat de Britsche mijneigenaren de regeering zullen helpen bij haar pogingen om de Britsche steenkolenmijnen te nationaliseeren. Shinwell gaf hun de verzekering, dat de regeering alles zal doen om de stagnatie in de productie te voorkomen en dat zij zou zorgen voor moderne machinerieën. De onderhandelingen over de vergoedingen zullen zoo spoedig mogelijk beginnen. De hoodzaak is, dat de steenkoolproductie wordt opgevoerd en dat de bestaande twisten worden bijgelegd. (Vrije Volk)

Iran

F. Amerikaansche troepen vertrekken —
29 Aug. — Het Amerikaansche Departement van Oorlog heeft aangekondigd, dat de Amerikaansche troepen zich voor 1 November uit Iran zullen hebben teruggetrokken. Slechts ca. 2600 man zullen daarna nog blijven ter bewaking en handhaving van de militaire installaties. Op het hoogtepunt van de oorlogvoering hadden de Ver. Staten 27.000 man troepen in Iran. (Reuter)
(V. b. 6379 C.)

Italië

G. Dochter van Mussolini op de Liparische eilanden —
1 Sept. — Radio Rome meldde, dat Gravin Edda Ciano, de dochter van den Duce, die door de Amerikanen aan de Italiaansche politie uitgeleverd werd, op de Lipari-eilanden geïnterneerd werd.
Een onderzoek naar haar gedragingen zal worden ingesteld. (Laatste Nieuws)

Joego-Slavië

H. De verkiezingen in Joego-Slavië
3 Sept. — Maarschalk Tito heeft aan de Joego-Slavische Nationale Vergadering voorgesteld, op 11 November a.s. algemeene verkiezingen te houden.
Vier partijen in Joego-Slavië hebben besloten bij de aanstaande algemeene verkiezingen met een afzonderlijke oppositielijst uit te komen, aldus wordt uit bevoegde oppositie-kringen gemeld. Het „volksfront", dat bestaat uit verschillende partijen welke Tito steunen, had reeds eerder besloten met een lijst uit te komen. (A.N.P.)
(V. b. 6387 E.)

I. Joego-Slavië waarschuwt Griekenland - Amerika wil onderzoek instellen —
4 Sept. — Radio Belgrado heeft heden bekend gemaakt, dat de Joego-Slavische regeering een waarschuwing heeft doen toekomen aan de Griekse regeering in verband met de „vervolgingen op groote schaal van de bevolking van Macedonië en de incidenten aan de Grieksch-Joego-Slavische grens". „De Joego-Slavische regeering heeft ook de groote mogendheden van dezen stap in kennis gesteld en heeft hun aandacht gevestigd op de incidenten, welke in Macedonië voorvallen".
Radio Belgrado voegde er aan toe: „De regeering van de Vereenigde Staten, zich bewust van den ernst van den toestand, heeft voorgesteld twee commissies van onderzoek te vormen, nl. in Belgrado en Athene, samen te stellen uit geallieerde vertegenwoordigers om een onderzoek in te stellen naar de grensincidenten zoowel als naar de verschillende gewelddadige handelingen van de koningsgezinde fascisten. Onze regeering heeft het Amerikaansche voorstel aangenomen, doch heeft in een nota aan de geallieerden er op gewezen, dat zij verlangt, dat de vier groote mogendheden — de Sovjet-Unie, Groot-Brittannië, de Vereenigde Staten en Frankrijk — in deze commissies van onderzoek vertegenwoordigd zullen zijn."
(Gooische Klanken) **(V. b. 6359 B.)**

Noorwegen

K. Socialisten weigeren samenwerking met communisten —
3 Sept. — Een deputatie van de Noorsche communistische partij heeft op 2 Sept. het congres van de Noorsche arbeiderspartij bijgewoond en daar een voorstel ingediend, dat de onderhandelingen voor een fusie tusschen beide partijen zouden worden voortgezet. Tevens stelde zij voor, dat de beide partijen samen aan de verkiezingen zouden deelnemen. Met circa 400 tegen 25 stemmen nam de vergadering vervolgens een motie aan, inhoudende, dat de arbeiderspartij bij de verkiezingen met geen enkele partij zou samenwerken. (Vrije Volk)

Palestina

L. Joodsche immigratie —
3 Sept. — Nadat op 2 Sept. ongeveer 1600 Joden uit concentratiekampen bevrijd werden, in Marseille scheep zijn gegaan voor Palestina, en terwijl reeds 700 Joden te Haifa aan boord van een Fransch schip zijn aangekomen, is wederom een groep van 1500 Hollandsche, Fransche, Belgische en Poolsche Joden, die de concentratiekampen Belsen, Theresienstadt e.a. hebben overleefd, uit Marseille naar Palestina vertrokken. Eveneens is een groep van 375 Joden met hetzelfde reisdoel te Barcelona scheep gegaan. (A.F.P.)

Polen

M. Splitsing boerenpartij —
1 Sept. — In de Boerenpartij van Polen is een splitsing ontstaan. Er is een tweede partij gevormd, genaamd „Poolsche Boerenpartij", onder leiding van den vice-premier en minister van landbouw Mikolajczyk en minister Kiernik. Omtrent de oorzaken van de splitsing is nog niets met stelligheid bekend, maar men gelooft, dat na den terugkeer van Mikolajczyk uit Londen een strijd om de macht in de partij is ontstaan met de leiders die ter plaatse gebleven waren. (A.N.P.)

Rusland

N. Sovjet-communiqué Verre Oosten —
29 Aug. — Op den 28sten Augustus hebben Sovjet-troepen de zuidelijke helft van het eiland Sachalin gezuiverd van Japansche troepen. Een aantal eilanden der zuidelijke Koerillen werd bezet. (Tass)

O. Rusland eischt Sachalin en de Koerillen —
3 Sept. — Stalin heeft in een dagorder welke door Radio Moskou werd uitgezonden, meegedeeld, dat de Sovjet-Unie het Zuidelijk deel van Sachalin en de Koerillen zal overnemen, ten einde zich tegen isolatie van de Oceanen te verzekeren en voor altijd de dreiging van een Japansche agressie tegen Rusland van die bases uit te verwijderen.
Stalin bracht in herinnering, dat de Japansche agressie tegen Rusland reeds in 1904 begon met een verraderlijken aanval op Port Arthur. Dit was dan ook de dag, waarop mannen van een oudere generatie, zooals hijzelf, veertig jaar hadden gewacht. (Trouw)

P. Herdenking Konstantin Tsiolkofski —
4 Sept. — De Sovjet-Unie heeft Konstantin Tsjiolkofski herdacht, die tien jaar geleden stierf. Hij is een der grondleggers van de Russische luchtvaartwetenschap. Reeds in 1882 publiceerde hij voor eigen rekening een boek over „het bestuurbare, geheel metalen vliegtuig". Dit werk werd onmiddellijk in drie vreemde talen vertaald. Het is opmerkelijk, dat het eerste plan voor een zeppelin eerst drie jaar nadien openbaar werd gemaakt. Tsjiolkofski's artikel „de aeroplaan of vogelachtige vliegmachine" verscheen in 1894. Tsjiolkofski schreef voorts een aantal studies over de theorie van de

weerslag-vlucht d.w.z. over raketvliegtuigen, met name over interplanetair verkeer door middel van zoodanige toestellen. In 1932 kreeg hij de orde van den rooden banier van den arbeid. (Tass)

Spanje

A. Mgr. Play Daniel over de monarchie —

2 Sept. — Mgr. Play Daniel, aartsbisschop van Toledo en primaat van Spanje, heeft een herderlijk schrijven gepubliceerd.
In het schrijven dringt de aartsbisschop o.m. aan op herstel van de monarchie, raadpleging van het volk, terugkeer der ballingen, verwijdering uit den staat van alles, wat aanleiding tot achterdocht kan geven.
Van beteekenis acht men, dat het schrijven zich onthoudt van alles wat als een aanval op de huidige regeering zou kunnen worden beschouwd en dat het op eenige punten de regeering zelfs tegen het buitenland in bescherming neemt.
(A.F.P.) **(V. b. 6414 F)**

B. Protest i.z. Tanger —

6 Sept. — Een officieele bekendmaking die op den 5en September door het Spaansche ministerie van buitenlandsche zaken is gepubliceerd, bevat een protest tegen de gedragslijn, die in Parijs ten aanzien van Spanje is gevolgd in verband met de kwestie Tanger. De bekendmaking zegt niets over den eisch van de geallieerden betreffende het terugtrekken der Spaansche troepen uit Tanger en dit is de eerste officieele verklaring van Spaansche zijde aangaande de beslissingen, die door de geallieerden zijn genomen. (Reuter)
(V. b. 6420 E.)

Vaticaan

C. De Paus over filmjournaals —

1 Sept. — Z.H. de Paus heeft leidende vertegenwoordigers van Amerikaansche filmjournaalmaatschappijen ontvangen en er bij hen op aangedrongen hun verantwoordelijkheid bij het vervaardigen van waarheidsgetrouwe filmjournaals onder oogen te zien. De Paus zeide: „Men zegt, dat de camera niet kan liegen. Neen, maar zij kan selectief te werk gaan en op deze manier een instrument worden bij het scheppen van onjuiste indrukken". De Paus deed daarom een beroep op de vertegenwoordigers om het journaal te verdedigen tegen „weinig gewetensvolle lieden, die het journaal zouden willen gebruiken om halve waarheden te verspreiden, zoodat de toeschouwers bijna noodzakelijkerwijze tot onjuiste conclusies gedreven worden". Vertegenwoordigd waren o.m. Pathé News, Paramountnews en Fox Movietone News. (Maasbode)

Vereenigde Staten

D. Vredessterkte van Amerikaansche luchtmacht 8.000 machines —

30 Aug. — Een woordvoerder van de Amerikaansche luchtmacht heeft op een persconferentie medegedeeld, dat de Amerikaansche luchtmacht gereduceerd zal worden tot 600.000 man of minder, en tot ca. 8.000 vliegtuigen. Deze vermindering zal bereikt zijn tegen Juli 1946. De huidige sterkte van de Amerikaansche luchtmacht is 2.150.000 man en 65.000 vliegtuigen. (Reuter)

E. Herstel diplomatieke betrekkingen met Finland —

30 Aug. — Naar het ministerie van buitenlandsche zaken der V.S. heeft medegedeeld, zijn met ingang van 30 Aug. de diplomatieke relaties tusschen de V.S. en Finland hervat. (Reuter)

F. Rapport over „Pearl Harbour"

30 Aug. — Er is een rapport verschenen over de gebeurtenissen te Pearl Harbour in December 1941. Sinds dezen dag waren er in Amerika vele beschuldigingen geuit aan het adres van de verantwoordelijke marine- en legerleiders. Behalve admiraal Kimmel en generaal-majoor Short, de militaire bevelhebbers van Hawaii, stonden ook generaal Stark van het marinedepartement te Washington en generaal Marshall, chef van de generale staf, aan critiek bloot. Het rapport van president Truman en minister Stimson verwerpt de critiek op generaal Marshall, in wien zij hun vertrouwen uitspreken. De generaals Stark en Short en vice-admiraal Kimmel worden echter niet door de regeering gesteund. Kimmel en Stark zullen geen belangrijke posities bij de marine meer kunnen innemen. Een behandeling voor de krijgsraad werd niet gevraagd. (Vrije Volk)

G. De Amerikaansehe verliezen in Europa en den Pacific —

3 Sept. — 254.485 dooden en 51.000 gewonden, zijn de verliezen van het Amerikaansche leger en de vloot voor Europa en den Pacific. Deze cijfers werden door den Amerikaanschen minister van oorlog medegedeeld. Volgens officieele gegevens hebben de Vereenigde Staten 100.000 schepen gebouwd, 223.444 vliegtuigen en 119.000 automobielen. (Maasbode)

H. Rapport inzake leen- en pachtsteun —

4 Sept. — Verschenen is het rapport van President Truman aan het Congres inzake de leen- en pachtoperaties tot 30 Juni 1945. Dit rapport, dat nog geen 14 dagen na de stopzetting van het groote inter-geallieerde plan tot hulpverleening het licht zag, zegt niet veel over het moeilijke probleem, wat er in de plaats moet komen van de „lend-lease". De President waarschuwt, dat alle eischen voor betaling der schulden de fouten van den vrede na den eersten wereldoorlog zouden doen herhalen en een rampspoedig effect zouden hebben op den handel en de financiën van de vereenigde naties en van de V.S. zelf. Betaling van schulden van een zoodanigen omvang zou onze voornaamste bondgenooten tot wanhoopsmaatregelen brengen, zooals vóór den oorlog zijn genomen door de landen van de As, die exportoverschotten forceerden teneinde ons terug te betalen. Het rapport onthult, dat de bijdrage van de V.S. tot de geallieerde overwinning op Duitschland en Japan tot 30 Juni 1945 in totaal meer dan 280 milliard dollars heeft bedragen. Circa 15 % van dit bedrag vertegenwoordigt de kosten van munitie, goederen uit landbouw en nijverheid, schepen e.a. diensten, die krachtens de „lend-lease" aan de geallieerden zijn verstrekt. De overblijvende 85 % van Amerika's oorlogskosten werden besteed aan de directe oorlogsinspanning van het land zelf. De hulpverleening krachtens de „lend-lease" bedroeg in totaal 42 milliard dollars. Van het begin der „lend-lease" tot eind Juni 1945 ging 42 % van alle leen- en pachtgoederen naar Engeland. De tweede plaats werd ingenomen door Rusland met 28 % van de verschepingen. Afrika en het gebied van de Middellandsche Zee ontvingen 13 %, terwijl 12 % werd geëxporteerd naar den Stillen Oceaan en de oorlogsgebieden in Azië. Het rapport erkent, dat de V.S. groot voordeel hebben gehad van de terug-ontvangen hulp, de z.g. „reverse-lend-lease". Op 1 April hadden de V.S. van hun bondgenooten in totaal aan hulp krachtens de „reverse-lend-lease" voor 5600 mill. dollar ontvangen. Het grootste deel leverde Groot-Brittannië. In Nederland, België en Frankrijk hebben de Amerikaansche bevrijdingslegers hulp ontvangen door het gebruik van gebouwen en spoorwegen en de productie van de aldaar aanwezige industrieën, alsmede door de diensten van honderdduizenden, die voor de gemeenschappelijke oorlogvoering werkten. (Ec. Nieuws) **(V. b. 6421 H.; 6419 C.)**

I. Boodschap Truman aan Congres - Vredespolitiek —

7 Sept. — In zijn vijftienduizend woorden tellende boodschap aan het congres, heeft president Truman o.a. 550 millioen gevraagd voor de Unrra. De Amerikaansche bijdrage zal door verdere bijdragen vermoedelijk tot 1350 millioen stijgen. Het overschot van militaire en leen- en pachtgoederen zal zooveel mogelijk voor dit lichaam gebruikt worden.
Voor den militairen dienstplicht acht Truman een tweejarig dienstverband voor mannen van 18 tot 25 jaar voldoende. Voor de nationale veiligheid is een algemeene oefening noodig. De onderdeelen van de strijdmacht moeten samengebracht worden in een departement van nationale veiligheid, dat ook het toezicht zal krijgen op het gebruik van en de contrôle op de atoomenergie. De bouw van een- à anderhalf millioen huizen per jaar zal gelegenheid geven tot een particuliere belegging van 6 à 7 milliard dollar en millioenen handen werk verschaffen. Valleien moeten naar het voorbeeld van Tennesseedal productief gemaakt worden, een inventaris van 's lands rijkdommen opgesteld om de nationale hulpbronnen te herstellen en te verzekeren.
De president beval een wegenprogramma aan van drie milliard dollar, te verdeelen over drie jaar. Volgens het departement van handel zullen 3000 nieuwe vliegvelden noodig zijn en dient meer dan de helft van de reeds bestaande 3000 vliegvelden verbeterd te worden. Een herstel van de normale koopvaardij om het herstel van den handel met het buitenland te bevorderen is een eerste eisch. De regeeringsschepen moeten aan binnen-, zoowel als buitenlandsche reeders verkocht worden.
Ten slotte beval Truman een verhooging van het salaris der congresleden aan tot een bedrag van 20.000 dollar per jaar. (N.R.C.)

K. Amerikaansche vlootbases —

7 Sept. — Michael J. Bradley heeft in de zitting van het congres te Washington voorgesteld om onderhandelingen te openen met Engeland, teneinde dat land tot afstand te bewegen van zijn kolonie Bermuda. De Vereenigde Staten, zoo betoogde hij, hebben de daar thans gevestigde basis beslist noodig voor de landsverdediging. Ook de staf van de vloot zal er bij het congres op aandringen, dat deze basis voor de Ver. Staten behouden blijft. Bovendien zal de leiding van de vloot pleiten voor het in stand houden van de bases op Kodiak, Adak, Hawaii, Balboa, Guam, Tinian, Saipan, de Bonin-eilanden, de Rioekioe-eilanden, Manus en de Philippijnen. Dit moeten de voornaamste steunpunten blijven in den Pacific en bovendien wil men zeggenschap houden over Enniwiwok,

Kwajalein en Truk, teneinde daar ankerplaatsen te houden voor de vloot en te beletten, dat andere staten op die eilanden versterkingen zouden aanleggen.
In den Atlantischen Oceaan wil men de bases behouden op Argentia, Newfoundland, Roosevelt Roads, San Juan en Cocosolo. In officieele kringen weigert men zich uit te laten over de bases, die de Vereenigde Staten thans bezitten op Groenland, IJsland en in Noord-Afrika. Wel heeft Hensel, de ondersecretaris van marine, verklaard, dat de Vereenigde Staten geen aanspraken maken op de Koerillen. (N.R.C.)
(V. b. 6388 F)

Verre Oosten

A. Japansche overgave geteekend

3 Sept. — De Japansche capitulatie is op 2 Sept. om half elf — dat is vannacht om 3 uur 38 M.E.Z.T. — aan boord van het Amerikaansche linieschip Missouri ter reede van Tokio geteekend door de Japansche vertegenwoordigers en die der geallieerden, o.w. luit.-admiraal Helfrich namens Nederland.
Nadat de beide Japansche gedelegeerden, Sjigemitsoe, de minister van buitenlandsche zaken en generaal Oemezoe, chef van den legerstaf, geteekend hadden, zette daarna Mac Arthur zijn handteekening en vervolgens de vertegenwoordigers van China, Engeland, Rusland, Australië, Canada, Frankrijk, Nederland en Nieuw Zeeland, 51 Geallieerde generaals en 238 oorlogscorrespondenten sloegen de plechtigheid gade.
Tot slot zeide Mac Arthur o.m.: „Laat ons bidden, dat de vrede voor de wereld thans hersteld moge zijn en dat God hem altijd voor ons moge behouden. De werkzaamheden zijn hiermee voor ons geëindigd." Na de onderteekening hield de president der Ver. Staten, Truman, van Washington uit een radio-rede. Hierin heeft hij Zondag 2 September officieel tot V. J. (Victory Japan)-dag verklaard.

Hulde aan Nederland.

Toen de beurt aan den Nederlandschen gedelegeerde was gekomen om het capitulatie-verdrag te onderteekenen werd hij daartoe uitgenoodigd met de toevoeging, dat de Nederlandsche vloot, in een tijd dat Engeland en Amerika bijna nog niets hadden, in de Java-zee moedig en vastberaden ten aanval trok, en hoewel zij zelf ten onderging, door haar actie Australië voor een invasie behoedde, en aldus den grondslag van de huidige zegepraal legde.

De capitulatie-verklaring

De officieele tekst van de capitulatieverklaring luidt als volgt:

1o. In opdracht en in naam van den keizer, van de Japansche regeering en het Japansche keizerlijke hoofdkwartier aanvaarden wij hierbij de voorzieningen, vervat in de verklaring welke door de hoofden van de regeeringen van de Vereenigde Staten, China en Groot-Brittannië op 26 Juli te Potsdam is afgelegd, en waarmede vervolgens door de USSR instemming is betuigd, welke vier mogendheden hierna te noemen de geallieerde mogendheden.

2o. Hierbij kondigen wij de onvoorwaardelijke overgave af aan de geallieerde mogendheden van het Japansche keizerlijke algemeene hoofdkwartier en van alle Japansche gewapende machten, en van alle gewapende machten, welke onder Japansche controle staan, waar zij zich ook bevinden.

3o. Hierbij bevelen wij alle Japansche troepen, waar zij zich ook bevinden, en het Japansche volk, onmiddellijk de vijandelijkheden te staken, alle schepen, vliegtuigen en militaire en burgerlijke eigendommen voor beschadiging te behoeden, en alle eischen na te komen, welke eventueel door den opperbevelhebber voor de geallieerde mogendheden, ofwel op zijn aanwijzing door bemiddeling van de Japansche regeering zullen worden gesteld.

4o. Hierbij bevelen wij het Japansche keizerlijke algemeene hoofdkwartier onmiddellijk order te geven aan de bevelhebbers van alle Japansche troepen en alle onder Japansche controle staande troepen, waar zij zich ook bevinden, zich onvoorwaardelijk over te geven.

5o. Alle burgerlijke, militaire en vlootfunctionarissen moeten gehoorzamen aan en doen eerbiedigen alle afkondigingen, bevelen en richtlijnen, welke door den opperbevelhebber voor de geallieerde mogendheden dienstig zullen worden geacht om deze overgave tot uitvoering te doen komen en welke door hem of op zijn gezag zullen worden uitgegeven, en wij bevelen al dezen functionarissen op hun post te blijven en hun plichten als non-combattanten te blijven waarnemen, tenzij zij uitdrukkelijk door hem of op zijn gezag daarvan worden ontheven.

6o. Hierbij nemen wij in naam van de Japansche regeering en haar opvolgers op ons, de voorzieningen van de verklaring van Potsdam in goede trouw uit te voeren, en elk bevel te geven en elke actie te ondernemen, welke eventueel door den opperbevelhebber voor de geallieerde mogendheden of door een aangewezen vertegenwoordiger van de geallieerde mogendheden zal worden gevorderd, teneinde die verklaring tot effect te brengen.

7o. Hierbij bevelen wij de Japansche keizerlijke regeering en het Japansche keizerlijke algemeene hoofdkwartier terstond alle geallieerde krijgsgevangenen en burger-geïnterneerden welke thans onder Japansche controle staan, vrij te laten, en zorg te dragen voor hun bescherming, verzorging en onderhoud en hun onmiddellijke overbrenging naar de aangewezen plaatsen.

8o. De bevoegdheid van den keizer en de Japansche regeering om den staat te besturen zal onderworpen zijn aan den opperbevelhebber voor de geallieerde mogendheden, die de stappen zal nemen, welke hij dienstig zal achten ter uitvoering van deze voorwaarden van overgave.

De overgave.

De capitulatie behelst tevens, aan welke geallieerde bevelhebbers de diverse Japansche legeronderdeelen zich moeten overgeven. Ten noorden van den zestienden breedtegraad (N.B.) dient het Japansche leger te capituleeren voor Tsjiang Kai-sjek. (Dit geldt niet voor Mandsjoerije, dat tot de zone van het roode leger behoort). Ten Noorden van den 38sten breedtegraad (N.B.) in Mandsjoerije en op Karafoeto, heeft de bevelhebber der Sovjettroepen de leiding bij de capitulatie.
Ten Zuiden van den 16den breedtegraad voltrekt zich de overgave onder het oppertoezicht van generaal Mountbatten. In de Stille Zuidzee moeten de Japanners zich onderwerpen aan de schikkingen van den opperbevelhebber der Amerikaansche vloot en op Japan en Korea (ten Zuiden van den 38sten breedtegraad) alsmede op de Philippijnen aan die van den commandant van het Amerikaansche leger. (N. R. C. - Maasbode - Trouw)
(V. b. 6414 I)

B. De verwoesting van Hirosjima

5 Sept. — Een verslaggever van de „Daily Express" heeft zich als eerste oorlogscorrespondent naar de stad Hirosjima begeven en vastgesteld dat er reeds 53.000 dooden zijn geteld. Er worden nog 30.000 menschen vermist. Voorts zijn er nog 13.000 zwaar gewond, waarvan er gemiddeld per dag 100 sterven. De stad ziet er uit of er een geweldige stoomwals overheen is gegaan. Zoo ver het oog reikt staat er geen gebouw meer overeind. (Waarheid)
(V. b. 6396)

C. Japansche Rijksdag bijeen - Rede Hirohito - Oorzaken nederlaag — Rede Higasjikoeni —

5 Sept. — In de op 4 Sept. door hem gepresideerde zitting van den Rijksdag heeft Keizer Hirohito een rede gehouden, waarin hij er bij het Japansche volk op aandrong, „het vertrouwen van de wereld te winnen" en „zich aan de verplichtingen der natie te houden". De Keizer deelde mede, dat hij order heeft gegeven tot het opstellen van rapporten aangaande de oorzaken van de nederlaag.
De Japansche premier, Prins Higasjikoeni verklaarde dat Japan als gevolg van de geallieerde luchtaanvallen en de blokkade ter zee, reeds vóór dat de eerste atoombom op Hirosjima viel, aan den rand van de nederlaag verkeerde. De oorlogssituatie, zoo vervolgde hij, begon in het voordeel der geallieerden te verkeeren, toen de Japansche troepen zich terugtrokken van Guadalcanar in de groep der Salomonseilanden. In de lente van dit jaar werden de moeilijkheden onoverkomelijk en namen zij steeds toe. De algemeene toestand van het land vertoonde teekenen van verarming en uitputting. De nationale productie schrompelde ten slotte zóó sterk in, dat een snel herstel hiervan hopeloos geacht kan worden. Onze verliezen in de vloot- en luchtstrijdkrachten waren zoo enorm, dat zij de oorlogvoering ernstig belemmerden. Onze strijdkrachten te land zetten den strijd voort, maar het was practisch onmogelijk, hen van voldoende voorraden te voorzien. Inmiddels namen de luchtaanvallen op Japan steeds toe: ruim 2.200.000 huizen brandden af, en honderdduizenden menschen werden gedood en gewond. Het aantal oorlogsslachtoffers steeg tot ca. tien millioen.
Scherpe critiek op de voormalige regeering-Tojo, „die het volk heeft misleid door het in te prenten, dat het de oorlog kon winnen" is in het Hoogerhuis gehoord. Baron Wakatsoeki, oud-premier, zeide, dat „de Japansche regeering ons bij het begin van den oorlog heeft bedrogen, daar zij ons vertelde, dat wij sterker waren dan in werkelijkheid het geval was." (Alg. Handelsbl.)
(V. b. 6405 A.)

Zwitserland

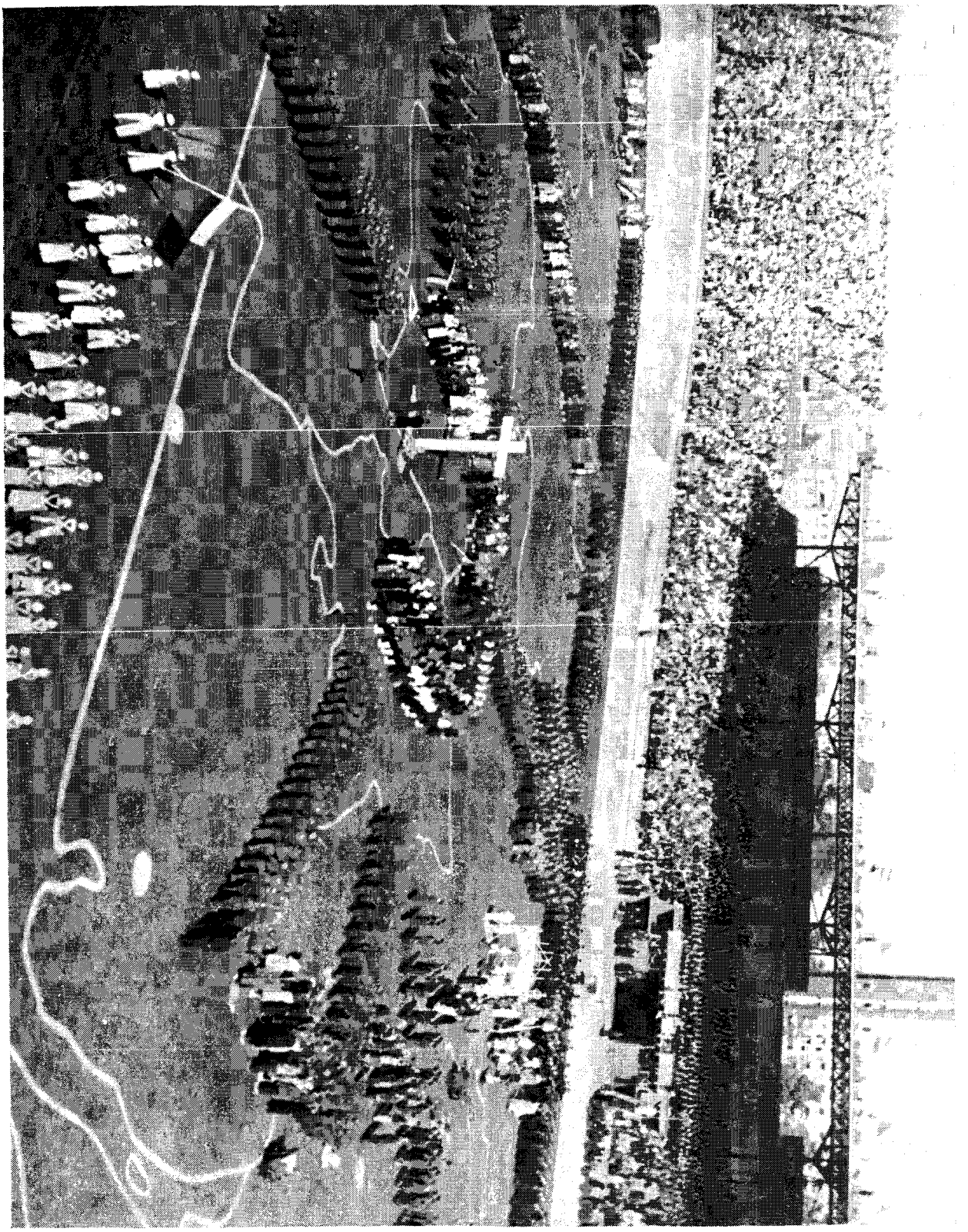
D. Kon. Leopold toegelaten in Zwitserland —

4 Sept. — De Zwitsersche Bondsraad heeft de toelating in Zwitserland van koning Leopold en zijn gevolg goedgekeurd onder de voorwaarde, dat zij gedurende hun oponthoud in Zwitserland zich niet met politiek zullen inlaten. (Volkskrant)
(V. b. Koningskwstie 6427 D.)

Veldmaarschalk Montgomery bracht op 1 September een bezoek aan Amsterdam. Boven: verpleegsters bieden bloemen aan; achter den Maarschalk min.-pres. Schermerhorn en Z. K. H. Prins Bernhard. Beneden: Burgemeester F. de Boer begroet den Maarschalk; naast dezen, min.-pres. Schermerhorn.

Op 31 Aug. werd in het Olympisch Stadion te Amsterdam een herdenkingsspel opgevoerd, samengesteld door Carel Briels en A. den Doolaard. De foto geeft weer de Apotheose: Het moment van stilte na de kranslegging aan den voet van het kruis door het Prinselijk Paar.

DE MONETAIRE ZUIVERING

Minister Lieftinck geeft een uiteenzetting van de Beschikking Geldzuivering 1945. - Inlevering van al het bankpapier.

13 Sept. — Nadat op 7 Sept. den houders van kasvoorraden vanwege het Ministerie van Financiën aangeraden was, hun niet strikt noodige geldmiddelen zoo spoedig mogelijk te storten op bank- of girorekeningen, heeft min. Lieftinck op 12 Sept. in een radiorede medegedeeld wat de inhoud was van de, inmiddels in het Staatsblad verschenen, Beschikking Geldzuivering 1945.

De hoofdpunten.

1. Op Woensdag 26 Sept. verliest al het in omloop zijnde papiergeld zijn geldigheid. Hieronder vallen: alle bankbiljetten uitgegeven door de Nederlandsche Bank, alle zilverbons en alle muntbiljetten, die door de geallieerde troepen zijn medegebracht en die vooral in het zuiden des lands in omloop zijn gebracht.
2. Met ingang van denzelfden dag worden alle tegoeden bij banken, spaarbanken en giro-instellingen geblokkeerd.
3. Ieder gezinshoofd zal in staat worden gesteld, vóór 26 September via den distributiedienst per gezinslid een bedrag van 10 gulden aan oud geld tegen nieuw geld in te wisselen.
4. Geen loonbetaling zal plaatsvinden in de week dat het oude geld moet worden ingeleverd (van 25 Sept.—2 Oct.). Voor zoover noodig dienen de werkgevers voor dien tijd loonvoorschotten te verstrekken. Na het einde van de inleveringsweek zal er een dubbele weekloonuitbetaling plaats vinden. Maandsalarissen over September worden in de tweede helft van de eerste Octoberweek voldaan.
5. In de inleveringsweek kan door particulieren per gezin 300 gulden ingeleverd worden. Inlevering van grootere bedragen moet voor 25 Sept. geschieden. Dit om de inlevering vlot te laten verloopen. Voor bedrijven geldt een andere regeling. De zinken pasmunt blijft geldig, evenals oud zilvergeld en koperen pasmunt.

Afgezien van eenige voorbereidende maatregelen moest de geldzuivering op zich laten wachten, omdat het nieuwe papiergeld nog niet gereed was. Het was door den vorigen bewindsman, dr. Huysmans, die den grondslag heeft gelegd van wat thans gaat gebeuren, ten deele in Engeland, ten deele in Nederland besteld. De laatste twee weken zijn de bestellingen losgekomen.

Na de inlevering wordt met verdere beschikbaarstelling van nieuw papiergeld begonnen, terwijl de geblokkeerde banken girorekeningen volgens bepaalde maatstaven, d.w.z. geleidelijk en naar behoefte, zullen worden vrijgegeven. Voor alle economisch gewenschte en gerechtvaardigde transacties zal volledige betalingsmogelijkheid worden geopend; ongewenschte transacties daarentegen zullen met kracht worden belet.

De doeleinden.

Het opsporen van zwarte winsten is niet het eenige doel. Het geheele Nederlandsche volk zij er van doordrongen, dat wij na vijf jaren van Duitsche afpersing en bankroetiers-politiek zoo berooid zijn als niemand voor mogelijk had gehouden. Aan den eenen kant een buiten alle verhouding gestegen hoeveelheid betaalmiddelen die bij de bezitters de illusie wekt van rijkdom, aan den anderen kant een sterk gedaald nationaal vermogen, in goederen gemeten. De staatsschuld nog niet nauwkeurig te berekenen, is van de orde van grootte van ƒ 20 à ƒ 25 milliard. De geldvernieuwing moet mede worden beschouwd tegen den achtergrond van deze feiten. Zij moet in belangrijke mate dienstbaar worden gemaakt aan het herstel van het evenwicht tusschen de hoeveelheid goederen en de hoeveelheid geld.

De geldzuivering, tezamen met aanvullende maatregelen, heeft een drieledig doel: ten eerste stelt zij de regeering in staat de hoeveelheid geld in omloop binnen gewenschte perken te brengen; ten tweede biedt zij gelegenheid een momentopname te maken van de liquide vermogensposities en een onderzoek in te stellen naar de zuiverheid van de bronnen van dit bezit; ten derde verschaft zij de regeering contrôle op de besteding van het geaccumuleerde geldbezit, opdat er zorg voor kan worden gedragen, dat dit in overeenstemming met de belangen van de volkswelvaart en de behoeften van den staat wordt aangewend.

1) **De beperking van den geldsomloop:** het streven van de regeering is er op gericht te verhinderen, dat haar door een overmaat van geld de beheersching van het prijs- en loonpeil uit de hand wordt geslagen. Nog altijd worden de bestaande prijs- en loonnormen op schrikbarende wijze overtreden. Dit vormt een gevaar voor de rust op de verschillende markten, vooral op de arbeidsmarkt, en een bedreiging voor de bestendigheid van de waarde van het geld. Het opjagen van prijzen heeft voor het binnenland groot bezwaar en ook in verband met onze internationale positie moet een stijging van het kostenpeil aan zekere grenzen worden gebonden.

2) **De inventarisatie van het geldvermogen:** hiermee valt samen registratie van effecten, van het buitenlandsche deviezenbezit, van tijdens de bezetting afgesloten levensverzekeringscontracten en hypotheken, alsmede een herwaardeering van onroerend bezit. Deze maatregelen zullen de gegevens verschaffen voor de beraamde belastingmaatregelen. Eén van de hulpmaatregelen is, dat in het navorderingsbesluit betreffende belastingen de opheffing van het bankgeheim is opgenomen. Ook nieuw verworven roerend bezit, zooals werktuigen, duurzame gebruiksgoederen en kostbaarheden, zal aan een onderzoek worden onderworpen. Zoo kunnen de winsten, voortgesproten uit zwarten handel, en inkomens, verdiend met hand- en spandiensten aan den vijand en misbruik van den nood van medeburgers, worden achterhaald. Met de daarbij betrokkenen zal de regeering bijzonder weinig consideratie hebben.

Verder kan men een zware heffing op door de buitengewone omstandigheden verkregen vermogensvermeerdering en een verdere vermogensheffing ineens verwachten.

3) **De contrôle op de besteding van het geaccumuleerde geldbezit:** afgezien van loonbetalingen, pensioenen, e.d. en voor financiering van het loopende handelsverkeer, zal de besteding van de tegoeden in de eerste plaats gericht moeten worden op herstel en herwinning van Nederlands plaats in de wereld. Deze gedachte heeft reeds toepassing gevonden t.a.v. uitkeeringen wegens oorlogsschade, waarvan de hervatting aanstaande is. Deze uitkeeringen mogen niet voor directe verbruiksdoeleinden worden gebruikt of op andere wijze aan hun bestemming worden onttrokken. Dit is ook van toepassing op het geld, dat straks voor deblokkeering in aanmerking zal komen.

Er is behoefte aan nieuwe huizen en gebouwen en aan aanvulling of vernieuwing van installaties en voorraden; het gevaar is groot, dat als men de bevrediging daarvan vrij laat, de rangorde der dringendheid zeer weinig in acht zal worden genomen. In een deel van deze behoeften moet de staat rechtstreeks voorzien en daarom is het onvermijdelijk dat hij een deel van de koopkracht aan zich trekt, en wel door belastingen en leeningen. Een deel van de opbrengst zal worden besteed voor vermindering van de staatsschuld, een ander deel voor de financiering van het herstel. Op de besteding van de bedragen, daarna beschikbaar en bestemd voor particulier gebruik, zal een zeker toezicht moeten worden uitgeoefend om de economische ontwikkeling in sociaal en economisch verantwoorde banen te leiden. De tijd is voorbij, dat ieder naar persoonlijk goeddunken met het geld, in het maatschappelijk proces verworven, vrij en te eigen nutte mag beschikken. Dit geldt in het bijzonder voor de huidige omstandigheden, waarin door het gemeenschappelijk ervaren leed en de schade, aangericht aan de nationale welvaartsbronnen, ieder van verantwoordelijkheid voor het welzijn van volk en natie sterker dan ooit moet zijn doordrongen. De toepassing van dit beginsel behoeft in geenen deele te leiden tot een verlamming van particulier initiatief. De regeering beseft zeer goed, dat zij niet de wijsheid in pacht heeft.

Geldzuivering geen onteigening.

De geldzuivering is geen onteigening. Een deel van het ingeleverde wordt voor belastingbetaling gereserveerd, een deel zal het karakter van een spaarsom krijgen, waarop rente kan worden gekweekt. De rest zal — voorzoover niet terstond na de inleveringsweek vrijgegeven — aan bepaalde bestemmingen worden gebonden, toelaatbaar in het kader van dit herstel.

Op overtredingen van de voorschriften zijn zware straffen gesteld, zoowel van strafrechtelijken als van vermogensrechtelijken aard. Velen hopen slimmer te zijn dan de regeering. Naar zal blijken **heeft de regeering** diverse verrassingen voor hen in petto.

„Wij staan aan den vooravond van een maatregel, die hier te lande nog nimmer is beproefd en die, naar ik hoop, in de toekomst nimmer zal behoeven te worden herhaald."

De minister verheelt zich niet, dat het volk een week tegemoetgaat, waarop het zich met groot overleg zal moeten voorbereiden. Het belang, met het welslagen van de geldvernieuwing gediend, is echter oneindig veel grooter dan het ongemak, dat zij zal veroorzaken. (Vrije Volk - N. R. C. - Alg. Handelsbl.) **(V. b. 6373 A.)**

A. De geldzuivering - De deblokkeering - Biljetten van 500 en 1000 gulden - Chèques en postwissels —

In een op 13 Sept. gehouden persconferentie heeft minister Lieftinck nog enkele toelichtingen gegeven op de beschikking—Geldzuivering 1945.

Volgens artikel 2 kan niet alleen het thans circuleerende bankpapier, doch kunnen ook de bankbiljetten van de Nederlandsche Bank, die reeds eerder aan den omloop waren onttrokken, worden ingeleverd, met uitzondering van die van ƒ 100, ƒ 500 en ƒ 1000.
Er is een regeling in voorbereiding om onder bepaalde voorwaarden alsnog de biljetten van ƒ 500 en ƒ 1000 (niet die van ƒ 100) te kunnen inleveren. Minister Lieftinck wenschte nl. niet diegenen de dupe te laten worden van Duitsche maatregelen, die uit bona fide overwegingen destijds niet tot inlevering waren overgegaan.
Om het verkeer niet te verlammen zijn de Spoorwegen gerechtigd tot en met 30 September oud bankpapier aan te nemen. Het is niet de bedoeling dat na de deblokkeering nog chèques of postwissels worden gehonoreerd, die vóór de blokkeering zijn uitgeschreven. (N.R.C.)
(V. b. 5456 B)

Nederland

A. Vordering op Duitschland — Voorbereiding van drie-jarenplan - Schoendistributie - Rede min. Vos —

8 Sept. — Tijdens een verg. van de afd. Rotterdam der S.D.A.P. besomde minister Vos het bedrag, dat Nederland binnenkort bij de Geallieerde Commissie zal moeten vragen als schadevergoeding voor de Duitsche bezetting op 16 milliard guldens. 20 à 30% van onzen landbouw, 40% van de industrie, 10% der woningen en 80% van onze handelsvoorraden werden vernield of geroofd: een derde deel van ons nationale vermogen of 8 milliard aan vooroorlogsche guldens. Daarbij moet worden gevoegd wat de Duitschers hebben weggesleept en niet betaald: 4 milliard guldens. Door het dalen van onze productie — sedert Sept. '44 40% van de normale — leden en lijden wij nog steeds verliezen, die spr. schatte op nogmaals 4 milliard guldens. Dat dit uit den faillieten Duitschen boedel wel nimmer zal worden gehonoreerd hoeft, aldus spr. geen betoog.
Voorts deelde spr. nog mede, dat in den loop van 1946 12 millioen paar schoenen zullen worden aangekocht, vóór Jan. '46 zullen nog een millioen paar in distributie worden gebracht.
De minister achtte thans den tijd gekomen om de grondslagen te leggen voor de verwezenlijking van het Plan van den Arbeid. Er zal o.a. een drie-jarenplan worden ontworpen en bovendien zullen de bedrijfsorganisaties in nieuwe banen worden geleid. De eerste stappen zijn gezet en opdrachten zijn reeds gegeven. Spr. hoopte dat binnen enkele maanden een wetsontwerp zal kunnen worden ingediend. (Alg. Hand.bl.)
(V. b. schadeverg. 6416 E, Plan v. d. Arb. 2440 F.)

B. Econ. betrekkingen met het buitenland - Mededeelingen van minister Vos —

14 Sept. — Teneinde onze economische betrekkingen wederom op te bouwen, is ingesteld het directoraat-generaal voor de buitenlandsche economische betrekkingen, ressorteerende onder het ministerie van handel en nijverheid. De leiding daarvan berust bij drs. Speekenbrink. Deze bekleedt tevens het voorzitterschap van den interdepartementalen raad voor de handelspolitiek, waar alle problemen inzake de buitenlandsche economische politiek worden gecoördineerd. Aldus minister Vos in een op 12 Sept. gehouden persconferentie.
Er zijn thans onderhandelingen gaande om de in Engeland berustende Nederlandsche pondensaldi, waarover wij tot dusverre in verband met de Engelsche deviezencontrôle geen beschikking voor import hadden, vrij te krijgen.
Zeer spoedig zal een handelsdelegatie naar Zweden en Zwitserland vertrekken. Het handelsverkeer met België en Frankrijk ontwikkelt zich tot normale toestanden, waarbij het particulier initiatief zijn plaats terugkrijgt. Het streven bestaat speciaal met België de bestaande banden nog nauwer aan te halen.
Met Tsjechoslowakije worden de handelscontacten weer aangeknoopt, hetgeen speciaal voor onze havens van belang zou kunnen zijn.
In de toekomst zal men met betrekking tot de aankoopen in het buitenland onderscheiden: regeeringsaankoopen, collectieve aankoopen en particuliere aankoopen.
Er zal een interdepartementale verificatiecommissie voor aankoopen in het buitenland worden ingesteld die de voorgenomen aankoopen in het buitenland toetst, teneinde met handelspolitiek en prioriteitsdesiderata te kunnen rekening houden.
De overheid streeft naar inschakeling van het bedrijfsleven bij aanvoer, herstel en voorziening. Met het oog op de schaarsche deviezen moet de overheid echter de centrale leiding houden.
De minister heeft voorts gewezen op de groote beteekenis van spoedige hervatting van den export, zoonoodig ten koste van de binnenlandsche voorziening. Wij zullen voorts in de handelspolitiek voortdurend rekening moeten houden met de belangen van Indië.
Bij onze ambassades zullen in de toekomst rechtstreeks door het ministerie van handel en nijverheid aangewezen ambtenaren den economischen sector behandelen.
De betrekkingen met Zuid Amerika loopen met het oog op de onzekere verbindingen over de missie-Steenberghe in Washington, doch de bedoeling is in de toekomst weer rechtstreeks contact te leggen. Op den duur ziet minister Vos in de Zuid Amerikaansche landen een goed afzetgebied.
Ten aanzien van Rusland merkte de minister op, dat de mogelijkheid bestaat dat Rusland de vroegere economische rol van Duitschland ten aanzien van ons land min of meer overneemt.
Er zijn onderhandelingen gaande om wederom normalen export uit Duitschland naar Nederland te doen plaats hebben, waarbij de rijksbureaux als centrale punten zullen worden ingeschakeld.
Een aantal industrieën zal volgens de verklaring van Potsdam uit Duitschland worden verwijderd. De Nederlandsche belangen zullen daarbij niet uit het oog worden verloren. Op een concrete vraag ten aanzien van verplaatsing van staalfabrieken naar ons land merkte de minister op, dat feitelijke verplaatsing van zoo een fabriek niet eenvoudig is.
Ter vredesconferentie, aldus minister Vos, zouden wij niet slecht doen met te eischen, dat Duitschland verplicht werd, bepaalde landbouwproducten van ons af te nemen. De minister zag overigens gevaren in een terugdringen van Duitschland tot landbouwstaat.
Daardoor zou het in stede van een afnemer van onze landbouwproducten een concurrent van ons elders in de wereld worden.
De Nederlandsche industrie zal er zich bewust van moeten zijn, dat zij de installaties en goederen, welke zij uit Duitschland ontvangt, aan de Nederlandsche regeering moet betalen en dat zij via de schaderegelingen de door de Duitschers aan haar bedrijf aangebrachte schade vergoed zal krijgen. Het commissariaatgeneraal voor de Nederlandsche economische belangen in Duitschland is thans bezig, de geroofde eigendommen terug te krijgen en minister Vos verwachtte van deze actie in het komende kwartaal meer succes dan in den tijd die achter ons ligt. (N. R. C.)
(V. b. 6416 B.; 6368 E.)

C. De invoer van regeeringswege —

De aanvoeren van regeeringsgoederen bewogen zich als volgt: Februari 1945 ongeveer 600 ton, Maart ongeveer 4.000 ton, April ong. 25.000 ton, Mei ong. 40.000 ton, Juni ong. 142.000 ton, Juli ong. 220.000 ton en Augustus ong. 258.500 ton. Totaal ongeveer 690.100 ton. (A.N.P.)
(V. b. 6424 J)

D. Diamant-import uit Londen —

7 Sept. — De onderhandelingen van de Amsterdamsche diamantdelegatie te Londen zijn met succes bekroond. Het ruwsyndicaat heeft een zeer behoorlijk kwantum afgestaan.
Hiermede is een landsbelang gediend, niet alleen uit algemeen oogpunt, doch vooral ook omdat de diamant-industrie een bij uitstek deviezen produceerende tak van nijverheid is, waardoor ons land de beschikking zal krijgen over aanzienlijke bedragen aan ponden en dollars. En wel dank zij de aanzienlijke marge, die verzekerd is tusschen inkoop- en verkoopprijzen. (Alg. Hand.bl.)
(V. b. 4419 D)

E. Voorrang voor „goede" bedrijven

Vaak zijn bedrijven tengevolge van hun weigering voor den vijand te werken in een ongunstigen toestand geraakt, vergeleken met die bedrijven, welke wel hebben gecollaboreerd. Deze laatste zijn dikwijls nog in het bezit van een volledige installatie of van grootere voorraden en hebben daardoor in sommige gevallen orders toegewezen gekregen, welke eerder toekomen aan de „goede" bedrijven.
Ten einde dezen ongewenschten toestand tegen te gaan, zal door het Ministerie van Handel en Nijverheid worden bevorderd, dat bedrijven, welke van hun principieele houding tijdens de bezetting schade hebben ondervonden, voorrang zal worden verleend bij het beschikbaar stellen van werktuigen, machines, grondstoffen e.d. (Ec. Nieuws v. 7 Sept.)

F. De boekenproductie in oorlogstijd —

7 Sept. — Blijkens de door het Centr. Bureau voor de Statistiek te Den Haag gepubliceerde gegevens is de boekenproductie sedert het uitbreken van den oorlog aanzienlijk ingekrompen.
In 1939 verschenen 6554 boeken. In 1940 was dit aantal reeds tot 4885 gedaald, in 1943 tot 3283. Vooral het aantal nieuwe uitgaven liep sterk terug. In 1943 bedroeg het nog slechts 1370 tegen 4678 in 1939, het aantal herdrukken daalde in deze periode van 1876 tot 1466. Van de in 1939 verschenen boeken waren er 144 uit het Duitsch vertaald; in 1943 was dit aantal tot 209 gestegen. Uit het Engelsch werden in 1939 vertaald 421 boeken en in 1943 6. De gemiddelde prijs per boek steeg van ƒ 1.98 in 1939 tot ƒ 2.68 in 1943. (A.N.P.) **(V. b. 5954 A.)**

MAX BLOKZIJL VOOR DEN RECHTER

Doodstraf geëischt

12 Sept. — In het z.g. filmzaaltje van het paleis-Kneuterdijk te Den Haag heeft op 11 Sept. Max Blokzijl terecht gestaan. President van het Bijzonder Gerechtshof was Mr. A. L. M. van Berckel, procureur-fiscaal mr. J. Zaayer. Als verdediger fungeerde Mr. A. V. de Lauwere.
Aan Blokzijl werd ten laste gelegd, dat hij tijdens de bezetting opzettelijk in het openbaar propaganda heeft gevoerd, voor een groot deel door de radio, gericht op het breken van het geestelijke verzet en het ontrouw doen worden van het Nederlandsche volk aan zijn regeering en de gemeenschappelijke geallieerde zaak. Om dit te adstrueeren bevat de tenlastelegging dertien passages uit Blokzijls radioredevoeringen over „brandende kwesties".
Er werd een getuige gehoord, de heer Kamstra van den P.O.D., die eenige inlichtingen gaf over de verhooren van Blokzijl.
Verdachte zegt te ontkennen, dat zijn propaganda er op gericht was, de Nederlandsche bevolking met Duitschland te doen meegaan. Hij had gewild dat men politiek zou samenwerken met de „kameraden" in Duitschland, niet met het Duitsche Rijk.
Naar verdachtes gevoel was na de oorlogsdagen in Mei 1940 de oorlog met Duitschland voor den Nederlandschen staat afgeloopen. Een homogeen geestelijk verzet heeft verdachte niet in het Nederlandsche volk kunnen ontdekken, wel verzet van groepen, overeenkomende met de oude politieke partijen. En dit soort verzet kon hij niet goedkeuren. De propaganda, die Blokzijl heeft gevoerd, was, naar hij aanvoerde, gericht niet tegen bepaalde landen, maar tegen geestelijke stroomingen, welke in die landen op den voorgrond kwamen.
Deze en dergelijke uitlatingen van verdachte waren het resultaat van vragen, gesteld door den president, die vervolgens een aantal passages uit verdachte's redevoeringen voorlas, waarin o.a. de regeering te Londen wordt gekleineerd en het verzet in Nederland als dwaas en nutteloos wordt gekenschetst en waaruit kon blijken, dat geen onderscheid kon worden gemaakt tusschen nationaal-socialisme en het Duitsche Rijk. Blokzijl beriep zich thans op een uitlating van Stalin om aan te toonen, dat zulk een onderscheid wel moest worden gemaakt. Verdachte houdt vol, nooit het gevoel te hebben gehad, dat hij „aan de zijde van den vijand" stond, omdat hij na 14 Mei 1940 Duitschland niet meer als vijand voelde.
Op een vraag van den president hoe hij het met zijn geweten overeen had kunnen brengen, nog propaganda te maken voor het nationaal-socialisme, nadat hij toch gezien had dat tienduizenden joden weggevoerd en vermoord werden, honderdduizenden arbeiders als slaven gedeporteerd en duizenden van de beste Nederlanders in concentratiekampen waren opgesloten, antwoordde Blokzijl, dat hij in 1942 en 1943 tot driemaal toe Mussert verzocht had ontheven te worden uit zijn functies, doch dat Mussert dit steeds geweigerd had, en daar de N.S.B. autoritair was had hij zich bij de beslissing van den leider neergelegd. Bovendien: in Nederland had zich een Duitsch beheer ontwikkeld, dat niets meer uit te staan had met het nationaal-socialisme, aldus Blokzijl. Ik vertrouwde er echter op dat Hitler na den oorlog met deze slechte Duitsche elementen, die slechts op eigen voordeel uit waren, zou afrekenen.
Nadat prof. mr. van Oven verdachte nog enkele vragen had gesteld, verleende mr. Van Berckel het woord aan den procureur-fiscaal, mr. Zaayer, voor het houden van zijn requisitoir.

Requisitoir.

Als er iemand is, die zich er in dezen oorlog in heeft gepraat, is Blokzijl het wel, aldus begon mr. Zaayer zijn betoog. Nogmaals citeerde hij enkele zeer duidelijke en zeer bezwarende passages uit den bundel „Brandende kwesties". Mr. Zaayer noemde deze propaganda doortrapt en door en door gemeen, want Blokzijl kende het Nederlandsche volk zeer goed. Hij heeft het aangevallen in zijn trouw aan zichzelf, aan zijn Koningin, en aan de zaak der geallieerden. De duivel, die dit volk tot twijfel wilde brengen was Max Blokzijl, aldus mr. Zaayer.

De eisch, welken de procureur-fiscaal aan het einde van zijn betoog stelde, was de doodstraf, gepaard gaande met ontzetting uit het recht om ooit weer als journalist of als radiospreker op te treden en ontzetting uit het actieve en passieve kiesrecht.
Aan zijn eisch voegde mr. Zaayer het verzoek toe, geen cassatierecht te verleenen.

Verdediging.

Mr. Aug. V. de Lauwere, toegevoegd raadsman, bepaalde zich uitdrukkelijk tot den juridischen kant van de zaak. O.m. meende hij, dat er van verleenen van hulp aan den vijand geen sprake is omdat de daden van verdachte niet het effect van hulp hadden, althans was dit niet bewezen. Er kan wel sprake zijn van poging tot hulpverleening, maar dit klopt niet met de tenlastelegging. Blokzijl zou, volgens pleiter, althans op de onderhavige tenlastelegging, niet mogen worden veroordeeld. Voor het geval het hof van andere meening zou zijn vroeg pleiter wèl vergunning te geven om in cassatie te gaan, daar in een rechtsstaat een verdachte het volle pond moet hebben.
Het „laatste woord" van Blokzijl was een snel voorgelezen betoog, waarin hij gewaagde van zijn patriottischen arbeid: Atjeh, oorlog 1914—1918, toen hij als vrijwilliger diende, de oprichting van een Bond van Nederlanders in Duitschland, waarvoor hij een Koninklijke onderscheiding ontving. Hij vertelde verder hoe de Duitschers hem tijdens de bezetting aan De Standaard hadden verbonden, hoe het episcopaat hem voor het dagblad De Tijd wilde laten werken, hoe het eerste verzoek om voor de radio te spreken gekomen was van den heer Wybrands van de Avro, hoe hij tenslotte bij het departement van dr. Goedewaagen was gekomen. Ook vertelde hij dat er kort geleden een man met een revolver in zijn hand en „C.D." op zijn mouw in zijn cel was gekomen en hem had gezegd: „We hebben je vroeger met rust gelaten, omdat je propaganda zoo nuttig was ter informatie van Londen". Aanvoerende dat hij steeds uit idealisme en vaderlandsliefde had gewerkt, vroeg hij vrijspraak.
(Trouw - Tijd - N. R. C.) **(V. b. 6400 D.)**

A. **Het proces tegen De Blocq van Scheltinga - Doodstraf geëischt** — 12 Sept. — Jhr. D. de Blocq van Scheltinga, chef van het kabinet van den „leider" sinds 1932 N.S.B.-er, was tijdens de bezetting (op 18 Aug. 1942) burgemeester van Wassenaar geworden. Hij had dit ambt geheel volgens den wensch van de Duitschers uitgeoefend en deswege heeft hij gistermiddag terechtgestaan. De tenlastelegging bevatte vier staaltjes van zijn beleid: hij had uit eigen beweging den Duitschers voorgesteld de Joden uit Wassenaar te verwijderen; hij had toegestaan dat N.S.B.-ers lijsten uit het bevolkingsregister maakten voor den „arbeidsinzet"; hij had een ambtenaar, die een portret van Mussert uit het gemeentehuis had verwijderd, voor straf in Duitschland te werk laten stellen; hij had een distributieambtenaar, die had staan lachen bij het opstellen van een begrafenisstoet van een N.S.B.-er, op staanden voet ontslagen.
Hij voerde aan dat hij steeds in Nederlandsch belang had willen werken en dat hij slechts tot zekere hoogte pro-Duitsch was; tegen veel dingen heeft hij zich verzet en verscheidene opdrachten heeft hij niet uitgevoerd: hij wilde geen „personeel" van de Duitschers zijn. De Joden had hij verwijderd om huizen voor andere inwoners van Wassenaar vrij te krijgen. (Maar hij had de Joden er door aan deportatie blootgesteld merkte de president op). Hoe het met de lijsten voor den „arbeidsinzet" was gegaan zei hij zich niet precies te kunnen herinneren; hij had de lijsten in elk geval niet aan Duitschers gegeven. Portretten van Mussert had hij in het gemeentehuis gehad, omdat hij zooveel respect had voor Mussert, die hem een nieuwen kijk op de politiek had gegeven; vandaar zijn verontwaardiging over de verwijdering. Het ontslag aan den distributieambtenaar had hij in drift gegeven, omdat hij het onbehoorlijk vond, dat men lachte om een begrafenisstoet.
De procureur-generaal zei, dat niet alle N.S.B.-burgemeesters over één kam kunnen worden geschoren. Dit geval achtte hij intusschen zoo ernstig dat hij, vooral de algemeene houding van verdachte in aanmerking nemende, de doodstraf eischte.

Verdediging en repliek.

In een met veel gevoel voorgedragen pleidooi zei de raadsman mr. Van Dal, dat verdachte zijn rechtvaardige straf zal moeten hebben, maar dat in dit geval de doodstraf niet rechtvaardig zou zijn. Er is een massapsychose: zet ze maar tegen

den muur. Van die psychose meent pleiter den weerslag te constateeren in het requisitoir van den procureur-fiscaal. Maar er moet recht geschieden. De doodstraf is iets zeer groots. Deze man is niet groot genoeg voor den dood, aldus pleiter. Hij voerde verder aan, dat verdachte veel vrijstellingen heeft gegeven en ook clandestien heeft laten geven van den „arbeidsinzet", dat hij geweigerd heeft gijzelaars aan den weermachtscommandant uit te leveren, dat hij menschen van wie hij wist dat ze leidende figuren in de illegaliteit waren, niet heeft verraden. De meening in Wassenaar is, dat deze N.S.B.-er de doodstraf niet verdient. Vier vooraanstaande ingezetenen van Wassenaar, onder wie de plaatselijke commandant van de B.S., hebben schriftelijk verklaard, dat de burgemeester geen willoos werktuig in handen van de Duitschers was en dat Wassenaar het erger had kunnen treffen.

Mr. Zaayer repliceerende, zei het te betreuren, dat er in het openbaar de nadruk op is gelegd, dat de doodstraf zoo iets geweldigs zou zijn; ons volk heeft er recht op, dat er niet te lang over gepraat en gedacht wordt als leidende figuren bij de kwellingen ons aangedaan, moeten worden berecht. Volgens de Volkskrant van 12 Sept. sprak de proc.-fiscaal zijn teleurstelling en zijn verontwaardiging uit over den geest der verdediging en handhaafde hij zijn standpunt reeds bij de installatie van het Bijz. Gerechtshof ingenomen „dat het Nederlandsche volk recht heeft op een vergeldende gerechtigheid en dat het volk in zijn geheel den dood eischt voor ieder, die aansprakelijk kan worden gesteld voor iets van al het leed, dat het heeft moeten dulden en verdragen." Waarop de raadsman constateerde, dat de procureur-fiscaal en hij ten aanzien van de doodstraf op tegengestelde standpunten stonden: „het hof beslisse." (N. R. C.)
(V. b. 5415 A.)

Nederland

A. Vrijz. Dem. Bond — Rede van Mr. P. J. Oud — Samengaan Vrijz.-Democraten met S.D.A.P.?

7 Sept. — In een op 6 Sept. voor de afd. Amsterdam van den Vrijz. Dem. Bond gehouden rede, noemde Mr. P. J. Oud het parlement den besten waarborg voor de staatkundige vrijheid. Mr. Oud drong aan op het spoedig houden van verkiezingen.

De economische democratie moet in het bedrijfsleven worden verwezenlijkt. Niet op den eigendom van de productiemiddelen komt het in de eerste plaats aan, maar op de verhouding in het bedrijf en de vrijheid van de menschelijke persoonlijkheid om zich ook daarin te ontplooien. Van een algeheele socialisatie vreest spr. een econ. staatsalmacht. Hij pleitte voor een in het bedrijf zelf gegroeide bedrijfsorganisatie met econ. decentralisatie.

Mocht de S.D.A.P. zich tot een algemeene democratische partij willen hervormen naar het voorbeeld van de Engelsche Labour Partij, zonder het volstrekte programpunt van de algeheele socialisatie, dan zouden de Vrijz. Democraten nauw kunnen samengaan met de S.D.A.P. (Alg. Hand.bl.)
(V. b. 6382 K.)

B. Partijconferentie der S.D.A.P. - Reden Vorrink en Drees - Verhouding S.D.A.P. tot N.V.B. en C.P.N. - De kabinetsformatie - S.D.A.P. en Godsdienst —

8 Sept. — Te Amsterdam is in gebouw Frascati een conferentie gehouden van de S.D.A.P., de voorzitter van de partij de heer K. Vorrink heeft in zijn openingsrede uitvoerig den gang van zaken in de partij in de afgeloopen jaren geschetst en wees er op, dat het partijbestuur een klare lijn gevolgd heeft. Het wees elken vorm van samenwerking met den bezetter af. Het tegen het advies van het partijbestuur blijven zitten van een aantal gedeputeerden en wethouders leidde in vele gevallen tot zeer ongewenschte toestanden en betreurenswaardige daden. In duizenden kleine bijeenkomsten heeft de kern van de partij, in een groot aantal gevallen onder leiding van het partijbestuur, niet alleen het onderling contact bewaard, maar zich tevens in een vruchtbare gedachtenwisseling een beeld gevormd van het politiek aspect van het oogenblik en van de naaste toekomst. Ook nam het partijbestuur het initiatief tot het contact der politieke partijen onderling. Voor wat de politieke verhoudingen betreft zoo hebben zich daarin reeds tijdens den oorlog twee momenten ontwikkeld. Het eene is, dat velen, ook tot dan toe politiek onverschillige medeburgers tot de overtuiging zijn gekomen, dat groote en fundamenteele hervormingen in ons sociaal en economisch bestel noodzakelijk zijn. Het andere is, dat velen, ook uit de oude vooroorlogsche partijen, zich de vraag hebben gesteld, of het juist is er naar te streven, dat die oude partijen nu weer terugkeeren en het politieke spel van voor 1940 weer hervatten. Spr. zette uiteen, dat de S.D.A.P. in dezen tijd een groote taak heeft, waarbij spr. tracht naar een verbreeding van de basis der S.D.A.P.

Het Beginselprogram van 1937 heeft reeds het bewijs geleverd, dat de partij de noodzakelijkheid inziet van het overwegen van nieuwe verschijnselen. De sympathie van orthodoxe protestanten, intellectueelen enz. voor de S.D.A.P. is hierdoor toegenomen.

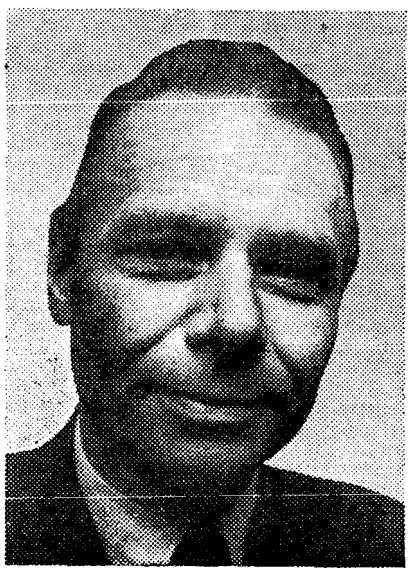
Openhartige en vriendschappelijke besprekingen tusschen de leiding van de N.V.B. en het partijbestuur zijn in gang teneinde in ieder geval onnoodige wrijvingen te voorkomen en zelfs zekere vormen van samenwerking te onderzoeken.

Minister Drees hield een rede, waarin hij breedvoerig de kabinetsformatie besprak. Gaarne hadden wij, aldus spr. een breedere samenstelling gewenscht door opneming van anti-revolutionnairen en communisten, maar bij de anti-revolutionnairen is dat afgestuit op hun opvattingen omtrent de samenstelling van het parlement, en bij de communisten omdat hun eischen omtrent bezetting van ministerzetels te ver gingen. Voor niemand vind ik een volksvertegenwoordiging zoo noodig als voor de regeering. Al het andere is surrogaat.

De samenwerking met de communisten wees spreker af. Ook een eenvoudige samensmelting tusschen S.D.A.P. en Ned. Volksbeweging kan men zich moeilijk denken. De spreiding van de Ned. Volksbeweging is van zoodanige breedte, dat zij, indien zij voor de oplossing der werkelijke problemen gesteld wordt, zich stellig niet op eenheid zal kunnen handhaven.

De verbreeding van onze eigen partij hebben wij zien voltrekken door de toetreding van figuren, die tot nu toe niet in onze rijen waren. Dit brengt met zich mede, dat wij, bijv. in vertegenwoordigende lichamen, aan onze vertegenwoordigers meer vrijheid van beweging moeten laten ten aanzien van die punten, waar de godsdienstige opvatting tot een verschil van inzicht kan leiden.

In de uitvoerige gedachtenwisseling, die op deze redevoering volgde, waaraan o.a. deelnamen dr. W. Banning, mr. A. de Roos, mr. H. Willemse en ds. J. J. Buskes jr., kwam tevens in bespreking

K. Vorrink

het denkbeeld om den naam van de partij te veranderen. De conferentie besloot de kwestie van de naamsverandering uit te stellen tot het eerste te houden partijcongres. **(V. b. 6424 A; 6390 G)**

C. Onderhandelingen E.V.C. en Scheepvaartver. „Zuid" - geen overeenstemming —

8 Sept. — De Eenheidsvakcentrale te Rotterdam deelde mede, dat de onderhandelingen tusschen de scheepvaartvereeniging Zuid en de vertegenwoordigers der havenarbeiders niet tot overeenstemming hebben geleid. De resultaten der besprekingen worden door de arbeiders onvoldoende geacht. De tusschenkomst van den Rijksbemiddelaar is ingeroepen.
(V. b. 6408) (Waarheid)

D. Advies Stichting van den Arbeid i.z. salarisverhoogingen —

12 Sept. — De Stichting van den Arbeid heeft haar standpunt bepaald ten aanzien van de vraag, welke richtlijn aan het bedrijfsleven dient te worden gegeven voor de verhooging der salarissen. De Stichting adviseert de salarissen op de volgende wijze te verhoogen. Een verhooging van 15 % wordt toegekend op de eerste ƒ 3000.— van het salaris van October 1942 en een verhooging van 10 % op de tweede ƒ 3000.— van October 1942, terwijl voor het overige geen verhooging wordt gegeven.

Indien wordt uitgegaan van het salaris van Mei 1940, dan wordt aanbevolen een verhooging van 25 % boven de eerste ƒ 3000.— en een verhooging van 12½ % boven de tweede ƒ 3000.— toe te kennen, terwijl voor het overige geen verhooging wordt gegeven. De toepassing van deze richtlijnen mag er nimmer toe leiden, dat de betrokkenen in inkomen zouden achteruitgaan. In zoodanige gevallen dient het huidige inkomen gehandhaafd te blijven. (Nieuwe Dag)
(V. b. 6423 H.)

E. Nijpend tekort aan verpleegsters - Zeventigduizend aanmeldingen voor de Marva —

8 Sept. — Minister Drees heeft in zijn radiopraatje „op de brug" van 7 Sept.,

het nijpend tekort aan verpleegsters besproken, dat een groot gevaar voor de volksgezondheid vormt. Wel is er groote geneigdheid als lid van een geuniformeerd corps naar het buitenland te gaan. 1.500 meisjes konden geplaatst worden als Marva's, 70.000 meldden zich aan.
Gedipl.-verpleegsters verdwijnen van haar post, te weinig leerl.-verpleegsters melden zich aan. De minister deed daarom een beroep op de verpleegsters, die zich uit de ziekenhuizen hebben teruggetrokken, het werk daar weer te hervatten. Op 21 j. leeftijd kan men thans het verpleegsters-diploma halen, zoodat men op 18-jarigen leeftijd kan beginnen. (Telex)

Nederland

A. Jhr. Tjarda van Starkenborgh in Nederland —

10 Sept. — Op 9 September arriveerde de Gouverneur-Generaal van Ned. O. Indië op het vliegveld Welschap bij Eindhoven. Hij was vergezeld van luit.-generaal H. Ter Poorten, commandant van het Indische leger.
Ter begroeting waren o.a. aanwezig: H.K.H. Prinses Juliana, Min.-pres. Schermerhorn, Min. Van Kleffens en Sir Neville Bland, de Engelsche gezant.
Na de begroeting vertelde de G.G. van zijn reis naar Nederland en zijn belevenissen na de bezetting van Ned. O. Indië door de Japanners.
„Ik vertrok," zeide de G.G., „op 21 Februari 1942 uit Batavia naar Bandoeng om de laatste dagen bij het leger te blijven. Dáár geschiedde 8 Maart de overgave. De Japanners kwamen de wacht betrekken rond de villa „Isola", waar ik mijn intrek had genomen. Tegen hun orders in drongen zij het gebouw binnen, liepen in alle vertrekken rond en maakten de villa ten slotte bijna onbewoonbaar. Op 6 April werden wij zonder bagage overgebracht naar de gevangenis Soekka Miskin bij Bandoeng. Daar bleven wij tien dagen.
Eind December voerden de Japanners ons naar Japan. Eind October 1943 bracht men ons naar Mandsjoerije."
Te Londen heeft de G.G. zijn dochter Frances aangetroffen, die onlangs in Nederland in het huwelijk trad met luitenant-ter-zee eerste klasse jhr. De Jonge van Ellemeet.
De echtgenoote van den G.G. en zijn jongste dochter vertoeven nog steeds op Java. Van haar had hij uiterst weinig vernomen, de laatste berichten dateerden van April 1944.

Luit.-Gen. Ter Poorten over het K.N.I. leger.

Gevraagd over de prestaties van het Kon. Ned.-Indische leger zei generaal Ter Poorten dat de fighting spirit in den beginne goed was. Doch het was een hopeloos gevecht tegen een veelvoudige overmacht. De Japanners hadden een uitgelezen legermacht aan veteranen, met hun ervaring uit de veldtochten in China, tegen Indië in het vuur gebracht, en dan nog met een verpletterend kwantitatief overwicht. Op het laatst stonden wij met anderhalve divisie tegen acht volledige, zwaar bewapende Japansche divisies. Bovendien werden wij voortdurend uit de lucht gebombardeerd en gemitrailleerd; wij zelf hadden vrijwel geen steun van luchtstrijdkrachten. Dit was voor onze troepen niet om uit te houden. En zoo was de capitulatie ten slotte onvermijdelijk. (Alg. Handelsbl.)
(V. b. 6418 L.)

B. „Nederland helpt Indië" — Rede Prins Bernhard —

10 Sept. — Z. K. H. Prins Bernhard heeft op 8 Sept. naar aanleiding van de oprichting van het comité „Nederland helpt Indië", een radiorede gehouden, waarin hij het Nederlandsche volk opwekte de actie van dit comité te steunen. Z. K. H. wees er op, dat vereenigingen en comité's die een dergelijke actie reeds hadden voorbereid, thans zijn verzameld in dit algemeene comité, waarvan Z. K. H. het eere-voorzitterschap heeft aanvaard. Overal waar nood is en de regeering dien niet, of niet voldoende kan lenigen, zal het comité helpen.
(Alg. Hand.bl.)
(V. b. 6426 D, v. b. Prins 6410 B)

C. Prinsesjes Beatrix en Irene naar de school van Ir. C. Boeke te Bilthoven —

12 Sept. — Naar het A.N.P.-Aneta van het secretariaat van H. K. H. Prinses Juliana verneemt, hebben Prinses Juliana en Prins Bernhard besloten, dat de prinsesjes Beatrix en Irene binnenkort de school „De Werkplaats" te Bilthoven, die onder leiding staat van ir. C. Boeke, zullen bezoeken.
Dit opvoedingscentrum is in 1926 door ir. C. Boeke gesticht en heeft sedertdien groote bekendheid verworven, ook in het buitenland.
Ir. Boeke was, voor hij met dezen arbeid begon, eerst in Engeland en daarna in Nederland medewerker in verschillende bewegingen, die zich bezighielden met de bestudeering van de diepere problemen van de samenleving, met name in de kringen van de „Society of friends" (Quakers), de „Fellowship of reconciliation", de „Broederschap in Christus" en de „Beweging voor een christelijke internationale". Het echtpaar Boeke zocht met grooten ernst naar de oorzaken van de verdeeldheid en de onderdrukking onder de menschen, waarbij telkens onderwijs en opvoeding het centrale probleem bleken te vormen. De nadruk kwam bij dit alles te liggen op het vraagstuk van de individueele verantwoordelijkheid voor het maatschappelijk gebeuren.
Kees Boeke acht het noodzakelijk den kinderen gelegenheid te geven zich in zoo groot mogelijke vrijheid naar aard en aanleg te ontwikkelen, waarbij aan de innerlijke tucht een eereplaats wordt gegeven. Dit is even belangrijk als de vrijheid zelve. Kees Boeke wil de kinderen niet in een bepaalde richting stuwen, maar hen helpen, zooals hij het uitdrukt „te worden wat zij zijn". (Trouw)
(V. b. 6389 C, D)

D. Uitspraak over Gem. Universiteit v. Amsterdam —

7 Sept. — De minister van O., K. en W. heeft, gelet op het door de commissie van herstel ingestelde onderzoek, zijn teleurstelling uitgesproken over het feit, dat gebeurtenissen als: de maatregelen tegen joodsche docenten en studenten, het ontzetten uit hun ambt van ettelijke hoogleeraren en het gevankelijk wegvoeren van een aantal hunner, het ter teekening leggen der z.g. loyaliteitsverklaring enz., hebben kunnen plaats vinden, zonder dat de universiteit door staking harer werkzaamheden te kennen heeft gegeven onder dergelijke omstandigheden haar taak niet te kunnen voortzetten. De minister sprak als zijn oordeel uit, dat de gang van zaken aan de gem. universiteit te Amsterdam tijdens de bezetting is gebleven beneden hetgeen van een Nederlandsche instelling van hooger onderwijs had mogen worden verwacht. (A.N.P.)
(V. b. 6425 E.)

E. Prof. dr. B. Schrieke overleden

13 Sept. — In zijn woning in Park Lane te Londen is overleden prof. dr. B. J. O. Schrieke, oud-minister van Onderwijs in het vijfde kabinet-Colijn. De thans overledene werd zeer onlangs nog benoemd tot lid van het uitvoerend comité van de organisatie der Vereenigde Volkeren.
(Nieuwe Dag)

F. Afscheid Deken van Amsterdam - Burgemeester biedt gouden eeremedaille aan —

13 Sept. — De 84-jarige R.K. Deken van Amsterdam heeft officieel afscheid genomen van zijn Dekenaat. De burgemeester F. de Boer bood den Deken, na diens verdiensten ook voor het niet-katholieke deel van Amsterdam gememoreerd te hebben, den gouden eeremedaille van de stad Amsterdam met oorkonde aan. (A.N.P.)

G. Het briefgeheim —

13 Sept. — Overeenkomstig den eisch van de geallieerde legerleiding, geldend voor geheel Europa, bestaat er in Nederland nog slechts censuur op briefverkeer van burgers aan militairen. Sinds 10 Aug. is de overige censuur in het binnenlandsche briefverkeer opgeheven. (N.R.C.)

Ned. O.-Indië

H. Voedsel en medicamenten voor geïnterneerden - Mountbatten gelast regeering der „Indonesische republiek" te ontbinden —

8 Sept. — Geallieerd personeel van de Cocoseilanden is per vliegtuig boven Batavia uitgeworpen om bevrijde krijgsgevangenen bij te staan, aldus A.N.P.-Aneta uit Colombo. Verscheidene zullen volgen, terwijl reeds steunverleeningseenheden te Medan, Padang, Palembang en Benkoelen zijn gearriveerd.

De eenheid voor Medan begaf zich naar Rantauparapat, waar de geïnterneerden met spanning op voedsel en medicamenten stonden te wachten. Admiraal Lord Louis Mountbatten heeft, naar thans bekend is gemaakt, den Japanners te Terauchi een krachtige waarschuwing toegediend om de door hen opgerichte regeering der Indonesische republiek onmiddellijk te ontbinden. In dezelfde waarschuwing werd verklaard, dat volgens de overgave-voorschriften de Japanners orde en rust dienden te handhaven. Honderdveertigduizend pakketten worden te Brisbane gereed gemaakt voor distributie onder bevrijde Nederlandsche en geallieerde krijgsgevangenen en geïnterneerden in Nederlandsch-Indië. Dit geschiedt onder auspiciën van het Nederlandsche Roode Kruis dat zelf voor honderdduizend pakketten zal zorgdragen. De rest komt van het Australische Roode Kruis.

De overgave door de Japanners van Nederlandsch Borneo zal aanvaard worden door generaal-majoor Milford, commandant der zevende Australische infanteriedivisie. (Nieuwe Dag)
(V. b. 6418 I.)

I. Minister Logemann in Australië

10 Sept. — Professor Logemann, Minister voor Overzeesche Gebieden, arriveerde komende van Sydney te Brisbane. Hij landde op het vliegveld Archerfield met een Nederl.-Indisch vliegtuig en werd begroet door Luitenant-Gouverneur-Generaal Dr. H. J. van Mook, Generaal van Oyen, Dr. van Hoogstraten en andere hooggeplaatste ambtenaren. Hij zei, dat

hij een prachtige reis gehad had en verheugd was in Australië te zijn waar hij besprekingen ging voeren met Luitenant-Gouverneur-Generaal van Mook over kwesties van algemeen belang voor Nederlandsch-Indië. Hij dacht hier een paar weken te blijven en mogelijk binnen een maand naar Nederland terug te keeren. Op een vraag of hij leden der Australische regeering ging opzoeken, zei Prof. Logemann, dat zijn bezoek louter interne zaken betrof, maar dat hij gaarne de gelegenheid te baat zou nemen om met het kabinet kennis te maken. Onmiddellijk na aankomst vertrok Minister Logemann met Dr. van Mook naar Camp Colombia. (A.N.P.)

Ned. O.-Indië

A. Kinine-productie intact —

13 Sept. — Naar voorloopige schatting, zal het mogelijk zijn, vrijwel onmiddellijk na de herbezetting van Java de wereldmarkt wederom van kinine te voorzien.
De kinine-plantages in de Preanger zijn door de Jappen gaande gehouden, evenals de fabriek te Bandoeng, zoodat aangenomen mag worden, dat althans op Java de productie van kinine spoedig hervat kan worden. In 1941 produceerden deze plantages 9300 ton kinabast, waarvan 140 ton kinine gemaakt werd. Hetgeen ongeveer gelijk stond met het geheele wereldverbruik. Ook al zal Nederlandsch-Indië niet dadelijk in alle vraag naar kinine kunnen voorzien, toch zal een groot deel geleverd kunnen worden.
Mogelijk zal gebrek aan scheepsruimte verscheping van groote hoeveelheden kinabast belemmeren, maar de productiecapaciteit van de fabriek te Bandoeng is grooter dan de wereld noodig heeft. (A.N.P.) **(V. b. 3270 E.)**

België

B. De Vlaamsche beweging - Rede van minister Vos —

8 Sept. — De minister van Openbare Werken, Herman Vos, heeft op 5 Sept. te Brussel een voordracht gehouden over de „Vlaamsche Beweging".
In een lang historisch overzicht over het talenvraagstuk betwistte hij o.a. de stelling van den grooten historicus Pirenne, dat de tweetaligheid in Vlaanderen een historische verworvenheid is. Andere historici aldus de spreker, hebben niet bewezen dat Vlaanderen tot in de 17de eeuw ééntalig is geweest. De verfransching begon in de 18de eeuw en werd nog versterkt in den loop van de 19de.
Wat de huidige stand van het talenvraagstuk in België betreft, verklaarde de heer Vos dat de Vlamingen geen „eischers" maar „verweerders" zijn.
De minister sprak vervolgens over het Waalsch probleem. Nu zijn het de Walen, verklaarde hij, die de houding aannemen van „eischers" en die schijnen te lijden aan een minderwaardigheidscomplex. Er is ontegensprekelijk een economische verschuiving ten voordeele van het Vlaamsche land vast te stellen, maar de Vlamingen willen met de Walen samenwerken.
De heer Vos was van meening dat zij die een leidende rol in België willen spelen, de twee landstalen moeten kennen. Hij wil een practische tweetaligheid aan den kop, niets meer. De Vlaamsche intellectueelen heben steeds getracht zich de groote Fransche cultuur zooveel mogelijk te assimileeren. De Waalsche intellectueelen dienen de Nederlandsche taal en de Vlaamsche cultuur te begrijpen.
(Gaz. v. Antw.)

Britsch-Indië

C. Nationalisten werken mee aan verkiezingen —

14 Sept. — De All-India-congrespartij heeft bekend gemaakt, dat zij zal deelnemen aan de komende verkiezingen voor de centrale en provinciale wetgevende vergaderingen. Het congres van die partij houdt op het oogenblik te Poena zijn eerste bijeenkomst, sinds zijn leden op den vooravond van de conferentie van Simla werden vrijgelaten uit gevangenschap. Het congres had overwogen niet aan de verkiezingen deel te nemen omdat het meende, dat de vrijlatingen op te beperkte schaal zijn geschied.
(Reuter) **(V. b. 6366 A.)**

Duitschland

D. Oorlogsmisdadigers naar Neurenberg - Goering van morphinisme genezen —

8 Sept. — Twaalf van de vierentwintig te Neurenberg te berechten Duitsche oorlogsmisdadigers, nl. Göring, Von Ribbentrop, Von Papen, Ley, Streicher, Frick, Keitel, Jodl, Hans Frank, Rosenberg, Seyss-Inquart en Kaltenbrunner zijn naar de plaats der terechtzitting overgebracht. Zij zijn in een gevangenis te Neurenberg opgesloten. Ieder heeft een kleine oel met een van onbreekbaar glas gemaakt raam, een tafel, stoel en een krib. De naam van iederen gevangene is op de deur geschilderd, zonder vermelding van hun rang of titel. Op de deur van Göring's cel b.v. staat eenvoudig H. Göring. Zij ontvangen de normale rantsoenen van krijgsgevangenen, worden dagelijks door Duitsche doktoren en tandartsen gecontroleerd en passeeren eens in de week een medisch onderzoek door Amerikaansche legerartsen. Dagelijks krijgen de gevangenen twintig minuten lichaamsbeweging op de binnenplaats, waar zij rondwandelen onder toezicht van een wacht. Zij mogen boeken lezen, die hun door het Amerikaansche Roode Kruis verschaft worden en zij mogen twee brieven en vier briefkaarten per maand aan hun familieleden zenden.
Göring is intusschen door de Amerikaansche doctoren van zijn morphinisme genezen. Toen de maarschalk gearresteerd werd, slikte hij veertig tabletten per dag. Hij had een koffer bij zich met 20.000 paracodeïne-tabletten, een vervangingsmiddel voor morphine. Geleidelijk verminderde men zijn rantsoen, totdat hij eindelijk met één tablet per dag tevreden gesteld was. De artsen hebben hem nu geheel van zijn verslaafdheid aan verdoovende middelen genezen verklaard.
(United Press - Vrije Volk) **(V. b. 6419 B.)**

Engeland

E. Priestley pleit voor de Duitsche kinderen —

14 Sept. — De bekende Engelsche schrijver John Priestley maakt met zijn vrouw een rondreis door Rusland en Scandinavië en heeft tijdens een bezoek aan Berlijn de jeugdherbergen en kampen bezocht, waarin de kinderen zijn ondergebracht die het slachtoffer zijn van de massale uitzetting van Duitschers uit het Oosten. „Deze kinderen zijn onschuldig, zoo verklaarde Priestley, maar toch betalen zij naar mijn meening den hoogsten prijs voor Duitschlands schuld. Ik geloof dat indien het Engelsche volk de ontberingen kon zien, waaraan deze kinderen zijn blootgesteld, velen gaarne een deel van hun rantsoen zouden willen afstaan. Wat er ook met Duitschland dezen winter gebeurt — en het ziet er naar uit, dat epidemieën en hongersnood niet te vermijden zijn — de wereld dient te zorgen, dat de Duitsche kinderen niet van ellende omkomen."
Priestley is derhalve van oordeel, dat de Vereenigde Naties moeten komen tot de oprichting van een internationaal handvest voor kinderzorg, niet alleen voor de kinderen in Duitschland, doch in alle landen, waar de kinderen het slachtoffer van den oorlogsnood dreigen te worden.
(A. N. P.)

Finland

F. Eerste Finsche diplomaat in Sovjet-Unie sinds einde van den oorlog —

14 Sept. — De Finsche gezant in de USSR, Kai Sindstroem, is te Moskou aangekomen. Hij is de eerste diplomatieke vertegenwoordiger, dien Finland sinds het einde van den oorlog naar de Sovjet-Unie afvaardigde. (Reuter)
(V. b. 6395 C)

Internationaal

G. De kolenvoorziening van Europa —

De kolenvoorziening is het grootste probleem van den komenden winter in Europa. Uitgaande van de normale behoeften van de bevrijde gebieden — hoofdzakelijk Frankrijk, Nederland, Noorwegen, Denemarken, België, Luxemburg, Griekenland en Italië — wordt het kolentekort op minstens 50 millioen ton geschat, waarbij nog is gerekend met aanvoer uit het buitenland. Als er geen buitenlandsche hulp wordt geboden, zal het tekort zeker 80 millioen ton bedragen.
De gecombineerde Engelsche en Amerikaansche commissie, die thans de kolensituatie van Noord-West-Europa bestudeert, dringt aan op het nemen van drastische maatregelen om deze dreigende schaarste aan brandstoffen zooveel mogelijk op te heffen. Hulp kan slechts worden geboden door opvoering van de steenkoolproductie in Duitschland en door verschepingen van Engelsche kolen. De bevrijde gebieden kunnen tengevolge van oorlogsschade en tekort aan arbeidskrachten en materiaal gedurende dit jaar slechts 55 millioen ton kolen produceeren tegen 92 millioen ton in 1938. Bovendien zullen de twee voornaamste productielanden Engeland en Duitschland, die vóór den oorlog samen ongeveer 50 millioen ton steenkool aan 15 Europeesche landen leverden, gedurende de eerstkomende maanden geen groote hoeveelheden kunnen uitvoeren. Engeland heeft nauwelijks genoeg voor eigen gebruik, terwijl Duitschland naar schatting hoogstens 25 millioen ton zal kunnen verstrekken. Naar verluidt dreigt zelfs een kolentekort in de Ver. Staten en in de Sovjet-Unie.
De Geallieerden hebben besloten, dat elke hoeveelheid steenkool, die in West-Duitschland gewonnen wordt, in dezen winter naar de door Duitschland leeggeplunderde gebieden zal worden gezonden. In Duitschland zullen geen kolen voor huisbrand beschikbaar worden gesteld, zoodat de Duitsche huiselijke haard met hout zal moeten worden gestookt. De behoefte aan steenkool der afzonderlijke Europeesche landen wordt op de volgende hoeveelheden geraamd: Frankrijk 13 millioen ton, België 3.800.000 ton, Nederland 2.400.000 ton, Noorwegen 2.600.000 ton, Denemarken 1.400.000 ton, Italië 5.600.000 ton en Griekenland 400.000 ton. De voornaamste moeilijkheden die zich voordoen

bij de opvoering der steenkoolproductie in het Saar- en Ruhrgebied en in de omgeving van Aken, zijn het tekort aan bekwame mijnwerkers, de door het oorlogsgeweld beschadigde mijnen, en het gebrek aan materiaal, transportmiddelen en woningen. (Ec. Nieuws 5 Sept.)

Joego-Slavië

A. Tito candidaat voor het Volksfront —

12 Sept. — Maarschalk Tito heeft zich aan het hoofd gplaatst van de candidatenlijst van het Joegoslavische volksfront voor de aanstaande verkiezingen. Het programma, waarmede dit voor het volk treedt, houdt in de vorming van een republiek, derhalve het aftreden van koning Peter.

„De monarchie" aldus het manifest, „heeft slechts tot verdeeldheid en onderdrukking geleid. In het bijzonder in de Balkan heeft het koningschap geleid tot verraad, verdrukking en corruptie."

Voor deze verkiezingen zullen driemaal zooveel stemmen kunnen worden uitgebracht als voorheen, daar thans voor het eerst ook vrouwen kiesrecht bezitten en de stemgerechtigde leeftijd is teruggebracht tot achttien jaar. (Waarheid)

(V. b. 6387 E.; 6393 H.)

Noorwegen

B. Quisling ter dood veroordeeld —

11 Sept. — Majoor Vidkun Abraham Lauritz Quisling is ter dood veroordeeld. Met plechtige en vastberaden stem las de rechter het vonnis voor. Onder de misdrijven, die hem ten laste worden gelegd, komen voor die van verraderlijken steun aan den vijand, poging om Noorwegen onder buitenlandsche controle te plaatsen, pogingen om Noorwegens grondwet op onwettige wijze te veranderen en de bekrachtiging van het doodvonnis over Noorsche patriotten. Zijn bezit van meer dan een millioen Noorsche kronen vervalt aan den staat. Aan het slot van de voorlezing gelastte de rechter Quisling op te staan, en vroeg hem of hem het vonnis duidelijk was. Quisling bevestigde dit.

Quisling is in hooger beroep gegaan.

(Waarheid)

(V. b. 6421 B)

Oostenrijk

C. Schuschnigg verdedigt zijn beleid —

11 Sept. — De oud-kanselier van Oostenrijk, Schuschnigg, die den in Juli 1934 vermoorden Dolfuss opvolgde en bij de overweldiging van Oostenrijk in 1938 door de nazi's in gevangenschap werd weggevoerd, heeft na zijn bevrijding in Tirol door de geallieerden, verblijf gehouden op Capri en te Rome. In laatstgenoemde stad is hij door een specialen verslaggever van het Agence France Presse geïnterviewd. „Waarom", zoo stelde hij zelf de vraag, „heb ik, na Dolfuss, gepoogd steun te vinden bij Italië, dat ons ten leste in den steek heeft gelaten? Omdat Italië in 1935 het eenige land was, dat ons onmiddellijken steun toezegde ingeval van Duitsche agressie." „Waarom heb ik geprobeerd te regeeren zonder de sociaal-democraten? Omdat het Italië van Mussolini mij zijn steun zou hebben opgezegd van het oogenblik af, dat ik de socialisten in de regeering zou hebben opgenomen". Schuschnigg zeide dat Hitler slechts op een voorwendsel wachtte om Oostenrijk binnen te rukken. „Mijn politiek" zoo verklaarde de oud-kanselier, „is tot het einde toe beheerscht gebleven door de zorg, hem nooit een dergelijk voorwendsel te verschaffen." Voor de toekomst achte Schuschnigg een principieele eenheid van alle partijen voor Oostenrijk onontbeerlijk. Tenslotte moeten, volgens Schuschnigg, aan de buren van Oostenrijk politieke en economische regelen worden voorgeschreven, die hen zullen verhinderen Oostenrijk de keel dicht te knijpen, daar anders alles weer precies zou gaan als in den tijd tusschen de twee wereldoorlogen. (A.F.P.)

(V. b. 3173 A.)

D. Geallieerde raad opgericht - Doel geallieerde politiek: een onafhankelijk Oostenrijk —

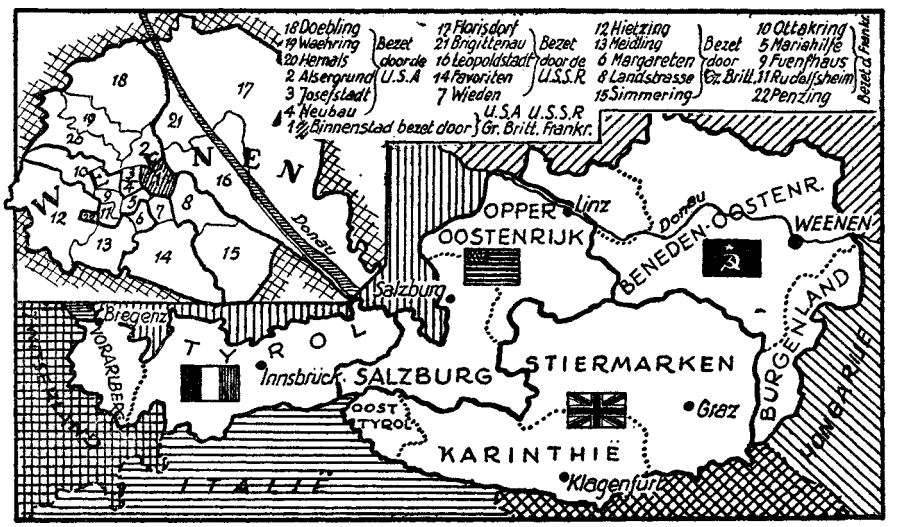
11 Sept. — Na besprekingen tusschen de 4 geallieerde opperbevelhebbers is te Weenen een Geallieerde raad voor Oostenrijk en een uitvoerend comité van vier geallieerde afgevaardigden gevormd. Tevens is te Weenen een intergeallieerde commandopost opgericht.

De eerste zitting van den raad werd bijgewoond door maarschalk Koniev, generaal McCreery, generaal Mark Clark en generaal Bethouard, ieder vergezeld door een afgevaardigde en een politiek adviseur. Het voorzitterschap van den raad zal, te beginnen op 15 September iedere maand wisselen in de volgorde: Amerika, Engeland, Frankrijk en Rusland. Op den tienden, twintigsten en dertigsten van elke maand zal de raad bijeenkomen.

Tijdens de eerste zitting zijn drie besluiten genomen: 1. Vrije beweging van vertegenwoordigers van Oostenrijksche firma's, ondernemingen en organisaties over geheel Oostenrijk en onbeperkte beweging van het spoorweg- en wegverkeer in het geheele land zal binnenkort worden toegestaan. 2. Op 23 Sept. zullen de voedselrantsoenen verhoogd worden. 3. Drie politieke partijen, n.l. de communistische, de socialistische en de volkspartij zullen verlof krijgen over het geheele land actie te voeren.

In een proclamatie werd gezegd, dat de raad zijn arbeid baseert op de verklaring van Moskou, waarin staat, dat de regeeringen der Ver. Volken de bedoeling hebben een vrij, democratisch en onafhankelijk Oostenrijk te bevorderen.

(Reuter - N. Y. Times) **(V. b. 6393 I.)**

De bezettingszônes in Oostenrijk

(Ontleend a. d. N. Y. Times)

Polen

E. Wet op de landbouwhervorming een jaar geleden afgekondigd —

10 Sept. — Ter gelegenheid van den eersten verjaardag van de afkondiging der wet op de landbouwhervorming in Polen hebben vier politieke partijen een adres gericht aan het Poolsche volk, waarin o.m. het volgende gezegd wordt: De wet werd uitgevaardigd te Lublin, destijds reeds bevrijd door het Poolsche leger en het geallieerde roode leger. Bijna twee millioen hectaren grond, die aan landeigenaars had toebehoord, gingen over in de handen van het volk. De agrarische hervorming is werkelijkheid geworden, omdat wij thans een democratisch Polen hebben, omdat de arbeiders en boeren er een bestaan hebben en het land regeeren. De hervorming is werkelijkheid geworden in weerwil van de tegenwerking van de zijde der landeigenaren en hun reactionnaire handlangers. Toch heeft de zaak nog niet geheel haar beslag gekregen. De vroegere bezitters hopen nog op teruggave van het land. Zij trachten nog altijd het den boeren weer af te nemen. Meer dan een kwart millioen hectare land moet nog verdeeld worden. (Tass)

F. Concordaat met Vaticaan beëindigd —

14 Sept. — Volgens radio-Warschau heeft de Poolsche regeering verklaard, dat zij het concordaat met den H. Stoel beëindigd acht, aangezien het Vaticaan de Poolsche voorloopige regeering niet heeft erkend. (Reuter)

G. Herstel diplomatieke betrekkingen met Roemenië —

14 Sept. — Op verzoek van Roemenië heeft de Poolsche regeering besloten de diplomatieke betrekkingen met Roemenië te hervatten.

Op 8 November 1940 had de Poolsche Ambassadeur te Boekarest zich genoodzaakt gezien Roemenië te verlaten, nadat enkele weken tevoren een aantal leden van den staf der Poolsche Ambassade door de Regeering Antonescu gearresteerd waren. (Reuter - Kees. Contemp. Arch.)

Roemenië

A. Rusland en Koning Michael - Engelsch beroep op verklaring van Yalta —

10 Sept. — Het Sovjet-orgaan „Isvestia" heeft op 8 Sept. in een hoofdartikel betreffende het door Koning Michael van Roemenië tot de geallieerden gerichte verzoek om hulp bij de vorming van een nieuwe Roemeensche regeering verklaard, dat dit verzoek is gedaan onder pressie van de Britsche en Amerikaansche vertegenwoordigers van de controlecommissie te Boekarest, die hierin geen overleg zouden hebben gepleegd met hun Russischen collega. De „Isvestia" schrijft:

„Na het schrijven van den brief heeft de Koning den vertegenwoordiger van de Sovjet-unie medegedeeld, dat hij geen bezwaren had tegen de regeering van Dr. Groza, en dat hij had gehandeld onder druk".

In Londen heeft dit bericht van het officieuse Sovjet-orgaan, verrassing en verontwaardiging gewekt. Officieele kringen ontkennen deze beweringen. De Britsche regeering, zoo wordt vastgesteld, nam geen enkel initiatief in deze zaak. Er wordt op gewezen dat, toen de regeering-Groza in Maart jl. door koning Michael werd benoemd — na een plotseling bezoek aan Boekarest, van Vyshinski, de vice-commissaris voor buitenlandsche zaken der USSR — de Britsche noch de Amerikaansche regeering deze regeering-Groza als representatief erkende. De houding dezer regeeringen is inmiddels niet gewijzigd, zooals uit de recente uitlatingen van Truman en Bevin blijkt. Het bericht in de Isvestia dat het Sovjet-volk krachtig vasthoudt aan het beginsel der niet-inmenging in de binnenlandsche aangelegenheden in Roemenië, aangezien het een onafhankelijke en souvereine staat is, is niet in overeenstemming met het 5e deel van de verklaring van Yalta. Hierin kwamen de Amerikaansche, Britsche en Sovjet-regeeringen overeen, hulp te verleenen aan de bevrijde volkeren en die van de vroegere As-satellieten, waar de omstandigheden dit vereischten, om voorloopige regeeringsinstanties te vormen, die alle democratische elementen vertegenwoordigen. Tevens werd besloten tot een zoo spoedig mogelijke vestiging van verantwoordelijke regeeringen door vrije verkiezingen. De publicatie van de Isvestia op den vooravond der bijeenkomst van den Raad van min. v. buitenl. zaken, waarop ook het vredesverdrag met Roemenië een agendapunt vormt, wordt als zeer ongelukkig beschouwd.

Koning Michael wiens doel geweest schijnt te zijn een regeering te hebben, waarmede alle drie de Groote mogendheden vrede zouden kunnen sluiten, heeft — naar bericht wordt — geweigerd decreten te teekenen, hem door de regeering-Groza voorgelegd.

Het feit dat de Sovjet-regeering onlangs aan Koning Michael de overwinningsorde heeft verleend voor zijn initiatief tot het omverwerpen van het bewind-Antonescu en het elimineeren van het Duitsche garnizoen te Boekarest, maakt de situatie noch raadselachtiger.

Inmiddels is de Roemeensche premier Groza van een bezoek van 10 dagen aan Moskou in Boekarest teruggekeerd. Hij heeft, volgens radio-Moskou, verklaard, dat hij „geheel en al voldaan" was over de resultaten van zijn bezoek. „Wij hebben een aantal wederzijdsche voordeelige overeenkomsten tot stand kunnen brengen met de Sovjet-regeering, welke de vriendschap en de samenwerking tusschen onze landen zullen versterken", aldus Groza. (Times-Reuter)

(V. b. 6414 A.)

Spanje

B. Intrekking decreet van Apr. 1937

13 Sept. — De Spaansche ministerraad heeft besloten tot annuleering van het decreet van April 1937, waarbij de partij der Carlisten werd opgenomen in de Falanx, waarbij alle andere partijen werden verboden en waarbij voor de meeste militairen en ambtenaren de toetreding tot de eenheidspartij, waarvan Franco de nationale leider was, verplichtend werd gesteld. (A.F.P.)

(V. b. 6414 F)

C. Ontruiming van Tanger —

13 Sept. — Alle onder Spaansche contrôle staande troepen zijn nu teruggetrokken uit Tanger, ook de twee inboorlingenbataljons die als laatsten waren achtergebleven. De internationale bestuurscommissie zal 25 September haar taak aanvangen en het Russische lid van de commissie zal eenige dagen tevoren te Tanger aankomen. (Reuter)

(V. b. 6429 B)

Turkije

D. Standpunt t.o.v. Dardanellen —

14 Sept. — De Turksche regeering heeft aan den op 13 September te Londen voor het eerst bijeengekomen Raad van ministers van buitenlandsche zaken (zie communiqué v. Potsdam I, pg. 6394.) haar standpunt inzake de Dardanellen-kwestie doen toekomen. De Turksche regeering is niet bereid tesamen met de Sovjet-Unie bases aan de Dardanellen te hebben, noch is zij bereid deze bases geheel aan de Sovjet-Unie over te laten. Zij is echter bereid deze bases ofwel met de Ver. Volken te deelen, ofwel ze aan de Ver. Volken over te dragen, waarbij de Sovjet-Unie, de Ver. Staten, Engeland en Frankrijk in evenredige sterkte betrokken zouden zijn.

De Turksche regeering is niet bereid een zoogenaamde rectificatie van de Russisch-Turksche grens ook maar te bespreken. Een dergelijke bespreking zou neerkomen op overdracht van Kars en Ardahan aan de Sovjet-Unie.

De Turksche regeering acht het een zaak van leven en dood en zal zich niet onderwerpen aan eenige grenswijziging van Armenië zonder haar toestemming.

In verband hiermede werd er in de Eng. pers op gewezen, dat nog geen begin is gemaakt met demobilisatie van het Turksche leger. Dit kan echter ook een gevolg zijn van de bewegingen onder de Koerden in Irak in de omgeving van de Mossoul-olievelden. De Koerden schijnen eenig succes behaald te hebben tegen de geregelde Iraksche troepen, de berichten komen echter zeer schaarsch door. (Reuter)

(V. b. 6361 E.)

Verre Oosten

E. Mac Arthur over de bezetting van Japan - Russische reacties —

14 Sept. — Generaal MacArthur heeft op 9 Sept. verklaard, dat de geallieerde strijdkrachten in Japan voornamelijk zouden gebezigd worden als een dienst, waarop hij een beroep zou kunnen doen wanneer het noodig was de uitvoering van zijn bevelen te verzekeren. Den Japanschen keizer en zijn regeering zal iedere mogelijkheid geboden worden om zonder dwang deze bevelen uit te voeren.

MacArthur voegde daar aan toe, dat er slechts contrôle over het Japansche economische leven zou worden uitgeoefend voorzoover dit dienstig was om de doelstellingen van de Vereenigde Volken te verwezenlijken. De Japansche burgers zullen niet te lijden hebben onder „onbevoegde inmenging" doch zij zullen aan de wetten, proclamaties en bevelen, die door de keizerlijke regeering gegeven worden als resultaat van MacArthur's directieven, moeten gehoorzamen.

Tegen dit liberale standpunt ten opzichte van den verslagen vijand werd in Moskou gewaarschuwd bij monde van de „Prawda", die schreef dat het met de huidige Japansche regeering is als met een operette. Voor elk nieuw bedrijf hebben zij een nieuwe ensceneering en een gewijzigde constumeering. De ervaring leert, „dat de grondslagen van het Japansche imperialisme moeten worden vernietigd. Het interne leven van Japan moet fundamenteel worden gewijzigd."

Generaal MacArthur gaf op 14 Sept. een commentaar op „de ongeduldigheid die in de pers getoond wordt ten aanzien van de zoogenaamde zachte politiek jegens de Japanneezen". Hij zeide: „De voorwaarden voor de overgave zijn niet zoo zacht en zij zullen niet met handschoenen aan worden toegepast. De militaire fase van de bezetting gaat volkomen bevredigend voort. Meer dan de helft van de vijandelijke strijdkrachten in Japan zelf zijn nu gedemobiliseerd en in het midden van October zal het geheele programma zijn uitgevoerd. Zoowel economisch als industrieel is Japan uitgeput. Het is volkomen ineengestort. Het is soms buitengewoon moeilijk voor mij om die mate van geduld te oefenen, die ontegenzeggelijk noodig is wanneer de politiek op langen termijn, waartoe besloten is, met succes zal worden uitgevoerd zonder dat er een terugslag plaats vindt die nadeelig zou zijn voor het welzijn van de wereld". (Maasbode - Waarheid - Reuter)

(V. b. 6430 A.)

G. Arrestatie te Tokio - Zelfmoordpoging van Tojo - Japansche Hoofdkwartier ontbonden —

14 Sept. — Nadat de 61-jarige ex-premier van Japan, Tojo, op 11 Sept., toen zijn arrestatie dreigde, een poging tot zelfmoord deed, heeft generaal MacArthur onmiddellijk bevel gegeven over te gaan tot de arrestatie van 39 Japansche autoriteiten, onder wie Togo, die tijdens Pearl Harbour lid was van het Jap. kabinet. Het keizerlijk Japansche hoofdkwartier is gisteren, overeenkomstig MacArthur's bevel ontbonden. Veldmaarschalk Soegijami, de opperbevelhebber van het Japansche leger, heeft zelfmoord gepleegd. De Japansche regeering heeft meegedeeld, dat zij bereid is alle oorlogsmisdadigers uit te leveren. Koizoemi, een der ministers uit het kabinet Tojo, heeft zelfmoord gepleegd. Hij stond als nummer 9 op de lijst.

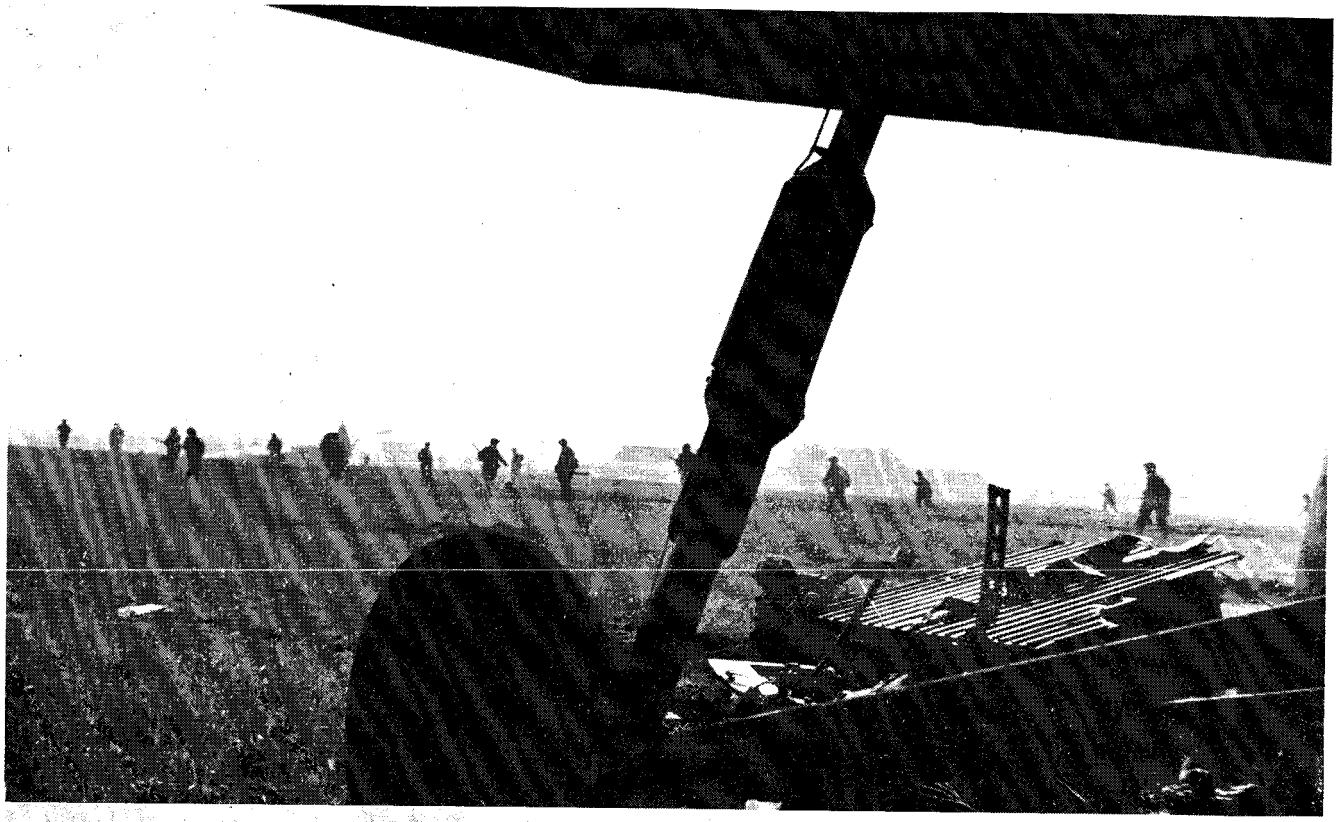
De Japansche nieuwsbladen hebben er in toegestemd staaltjes te vermelden van door Japanners bedreven wreedheden, aldus een begin makend met de uitvoering van een program „ter opvoeding van het Japansche volk".

Generaal MacArthur heeft order gegeven, dat alle werkzaamheden van het Japansche nieuwsbureau Domei moeten worden gestaakt. (A. F. P. - N. R. C.)

(V. b. Tojo 6030 A.)

Herinnering aan den slag om Arnhem. Op 17 September 1944 landde bij Arnhem de eerste Britsche luchtlandingsdivisie. Parachutisten op weg naar hun doel.

Na een week van felle gevechten, waarbij geheel de wereld in angstige spanning wachtte op de beslissing, moesten de Britten op 25 September 1944 weg trekken van het zwaar gehavende Arnhem. De Noordwestelijke provincies van Nederland gingen den laatsten winter van honger en naziterreur in.

Nederland

A. Verkeer en energie - Mededeelingen van minister van Schaik —

17 Sept. — In een persconferentie te Arnhem heeft minister van Schaik o.m. gezegd, dat zij, die de gasvoorziening graag uitgebreid zouden zien, dienen te bedenken, dat er in Limburg al kolen worden onttrokken aan het bedrijf voor stikstofmeststoffen voor den landbouw. Zou dit zoo doorgaan, dan zou dit tot gevolg kunnen hebben, dat de oogst het volgende jaar met 1/3 zou zijn verminderd. Er is dus geen sprake van, dat men in staat zou zijn, den geheelen dag gas te leveren. Ook de industrieën zullen het voorloopig nog zonder gas moeten stellen.

Wat den kolenaanvoer betreft, deelde de minister mede, dat de laatste maanden kolen worden ingevoerd uit het Ruhrgebied. In Augustus bedroeg deze aanvoer 50.000 ton, terwijl de toezegging voor September neerkomt op 100.000 ton. Men moet deze toezegging echter niet als vaststaand aannemen, omdat er in de praktijk nu eenmaal niet altijd gevolg aan kan worden gegeven. De toezeggingen voor October, November en December vertoonen echter een stijgende lijn.

In Augustus ontvingen we bovendien 25.000 ton kolen uit Amerika, terwijl de toezegging voor September 75.000 ton bedraagt.

Van het gerucht, als zouden de Russen beslag hebben gelegd op de kolen uit het Ruhrgebied, was den minister niets bekend. Uit het Ruhrgebied betrekt men de gaskolen; uit het gebied van Keulen wordt voor September ongeveer 30.000 ton aan bruinkoolbriketten verwacht. De vooruitzichten zijn dus wel bemoedigend. Men heeft bij de voorziening in de eerste plaats gedacht aan de huisvrouwen, door zoo snel mogelijk voldoende gas voor kookdoeleinden te verstrekken.

De stookolie-positie levert niet zooveel bijzondere moeilijkheden op. Mochten er bedrijven zijn die kunnen stoken met olie inplaats van met gas, dan wordt aangeraden hiervan gebruik te maken. Het is niet onmogelijk, dat particulieren een enkele maal olie kunnen gebruiken voor de centrale verwarming. Laten zij zich wenden tot de plaatselijke brandstoffencommissies.

De minister vestigde er voorts de aandacht op, dat er des nachts electriciteit over is. Industrieën, die des nachts kunnen werken, kunnen bij de bevoegde instanties een desbetreffende toewijzing verzoeken.

Uit Engeland zijn reeds veel vrachtauto's ingevoerd, die eerst veel door militair gezag werden gebruikt, maar thans grootendeels voor civiel gebruik beschikbaar zijn gesteld, waarbij in de eerste plaats is gedacht aan noodvoorziening in de getroffen gebieden. Er komen thans 520 nieuwe Amerikaansche vrachtwagens vrij voor de distributie. Bovendien is men in onderhandeling met de Canadeezen over overneming van een groote hoeveelheid wagens.

Met de personenauto's is het vrij hopeloos gesteld. Er is zeer weinig aanvoer en doordat er geen nieuwe onderdeelen aankomen, is herstel een groot probleem.

Men zal trachten, in den aanvoer van onderdeelen verbetering te brengen.

De chaos op het gebied der rijvergunningen moet verdwijnen. Spoedig zullen maatregelen te dezen opzichte worden bekend gemaakt. Er zal een scherpe contrôle op den weg worden ingesteld.

Fietsbanden worden thans in eigen land in vrij groote hoeveelheden aangemaakt. Het volgend jaar zullen er waarschijnlijk een millioen banden worden geproduceerd. Voor de eerstvolgende maanden zullen vooral de geneeskundige en openbare diensten via de distributie voorzien kunnen worden van banden van een redelijke kwaliteit. Langzamerhand zal ook het publiek banden kunnen krijgen. Gestreefd wordt naar een behoorlijken rubberimport.

Gas uit Duitschland.

De Duitschers hebben indertijd aangedrongen op den aanleg van een pijpverbinding tusschen het gasnet van de staatsmijnen en het gascompressorstation te Alsdorf (op 19 k.m. afstand van de staatsmijn Emma), teneinde cokesovengas van de staatsmijnen naar Duitschland af te voeren. Daarvan is gedurende den oorlog, dank zij de tegenwerking van de staatsmijnen niet veel terechtgekomen. Thans echter is onze belangstelling in deze gasleiding aanzienlijk gestegen, omdat men nu daardoor een deel van de Duitsche gasproductie naar ons land zou kunnen voeren. Een levering van 570.000 m3 gas per etmaal door Duitschland, geenszins een bijzonder groote eisch, gezien de productie aldaar, zou voor ons land heel wat beteekenen, o.m. een verhooging van gas voor industrieel- en huishoudelijk verbruik met 75 pct. van wat thans beschikbaar is. Onze regeering dringt dan ook, naar gemeld wordt, in overleg met de geallieerde autoriteiten ten zeerste aan op de uitvoering van het plan der verbinding Alsdorf—Treebeek.

Een nog kortere verbinding zou die tusschen Enschede en Gronau vormen: slechts 7 km. Daarmede zou de Twentsche industrie aanzienlijk met aardgas kunnen worden geholpen. (N. R. C.)

(V. b. 6418 A, B.)

B. Herdenking Spoorwegstaking te Utrecht - Rede min. van Schaik —

Op 17 Sept. was het een jaar geleden, dat de regeering te Londen het spoorwegpersoneel tot staking opriep en op 18 Sept. was het een jaar geleden, dat tot ontsteltenis van de Duitschers, het spoorwegverkeer in heel Nederland stillag. Van hoog tot laag heeft het geheele personeel aan ons bevel gevolg gegeven, kon minister Gerbrandy triomfantelijk voor de radio getuigen. In de geheele vrije wereld heeft deze daad van het spoorwegpersoneel, als éclatantste uiting van het Nederlandsche verzet, bewondering gewekt.

De herdenking van de staking werd ingezet met een treffenden wijdingsdienst in de overvolle Domkerk te Utrecht, waar ds. G. W. Oberman en Rev. T. T. Davies gesproken hebben.

Rede min. van Schaik.

Des middags heeft Ir. Th. S. G. J. M. van Schaik, minister van Verkeer en Energie, op een bijeenkomst van het spoorwegpersoneel een rede gehouden.

De minister herinnerde aan de jaren vóór den oorlog, toen het bedrijf tot de modernste, best uitgeruste en best georganiseerde spoorwegbedrijven van Europa en waarschijnlijk van de wereld kon worden gerekend.

Toen kwam de zware dag, waarop een misdadig inbreker ons land bezette. Gij hadt, zoo sprak de minister, het spoorvervoer, die pijler van het economisch leven en in het bijzonder van de voedselvoorziening, in stand te houden, om een ontijdig ineenstorten van het Nederlandsche leven te verhinderen.

Uw werk strekte tot heil van het Nederlandsche volk, maar leverde tegelijk een voordeel van den vijand. Uw taak was het, dat voordeel voor den vijand zoo klein mogelijk te maken door uw heimelijke tegenwerking. Dat was klein werk, maar van groote beteekenis. De tijd van het groote, openlijke verzet was nog niet gekomen.

Toen kwam het stakingsbevel op 17 September 1944 en gij hebt het als één man opgevolgd. De staking was een grootsche, openbare daad van verzet, van werkelijk, effectief en doelmatig verzet, zooals er geen tweede geweest is. Die daad heeft de bewondering gewekt van de geheele wereld en den naam van Nederland hoog gehouden.

(Trouw - Nieuwe Dag) **(V. b. 6105)**

C. Rapport zuiveringscommissie Staten-Generaal —

18 Sept. — Verschenen is het rapport der commissie die bij Kon. Besluit van 2 Augustus jl. belast is met de zuivering der Staten-Generaal.

Van hen die op 10 Mei 1940 lid waren van de Eerste Kamer, zijn overleden: S. de la Bella jr. J. A. M. Bruineman, jhr. dr. S. van Citters, dr. H. Colijn, J. ter Haar jr., P. W. de Jong, mr. W. M. van Lanschot, P. Moltmaker, F. L. D. Nivard, dr. H. B. Wiardi Beckman;

en van hen, die op 10 Mei 1940 lid waren van de Tweede Kamer: J. v. Gelderen, Mej. A. de Jong, dr. H. W. E. Moller, mr. M. M. Rost v. Tonningen, dr. J. R. Slotemaker de Bruïne, Th. J. Thijssen, dr. I. H. J. Vos, dr. ir. Th. v. d. Waerden, W. Wagenaar, D. Wijnkoop.

Het blijkt voorts, dat, behalve de leden, die bij de N.S.B. waren aangesloten en die vertegenwoordigden, als gevolg van de werkzaamheid der commissie in de Staten-Generaal niet terugkeeren de Eerste-Kamerleden prof. dr. A. Steger (r.k.) en A. B. de Zeeuw (s.d.a.p.) en het Tweede Kamerlid ds. G. H. Kersten (st. ger. partij).

De commissie merkt op, dat haar rapport geen positieve verklaring beduidt, omtrent de juistheid van houding en gedrag van de aangewezen leden tijdens de bezetting.

De Staten-Generaal zijn thans als volgt samengesteld:

Leden van de Eerste Kamer zijn:

mr. A. Anema, jhr. mr. H. A. M. v. Asch v. Wijck, dr. J. A. J. Barge, H. M. J. Blomjous, mr. P. E. Briet, A. C. de Bruyn, dr. P. A. Diepenhorst, dr. D. van Embden, A. N. Fleskens, J. Gelderman, dr. E. Heldring, P. Hiemstra, mr. F. I. J. Janssen, mr. C. H. J. A. Janssen de Limpens, J. van de Kieft, mr. G. Kolff, mr. R. Kranenburg, mr. G. C. J. D. Kropman, jhr. mr. G. A. H. Michiels van Kessenich, mr. J. C. A. M. van de Mortel, H. C. Nijkamp, mr. R. Pollema, mr. A. G. A. ridder van Rappard, M. A. Reinalda, mej. mr. A. E. Ribbius Peletier, jhr. mr. B. C. de Savornin Lohman, A. J. Schoemaker, P. Sikkes, mr. J. in 't Veld, J. J. Vorrink, mr. W. L. baron de Vos van Steenwijk, N. Vijlbrief, dr. R. H. Woltjer, dr. J. de Zwaan.

Leden van de Tweede Kamer zijn:

mr. J. Algera, H. Amelink, W. J. Andriessen, G. Baas Kzn., mr. F. J. H. Bachg, M. L. F. Bajetto, dr. L. J. C. Beaufort, dr. S. E. B. Bierema, J. Bommer, ir. M. C. E. Bongaerts, H. J. van den Born, H. J. van Braambeek, dr. H. Brugmans, H. E. van den Brule, mr. K. Bijlsma, mr. L. N. Deckers, mr. G. A. Diepenhorst, mr. L. A. Donker, dr. ir.

W. J. Droesen, L. F. Duymaer van Twist, mr. T. A. van Dijken, F. E. H. Ebels, R. Effendi, jhr. mr. M. van der Goes van Naters, J. Groen Azn., C. van den Heuvel, mr. A. M. Joekes, C. J. van Kempen, A. Kievit, mr. L. G. Kortenhorst, Tj. Krol, J. M. Krijger Jr., E. Kupers, C. J. van Lienden, A. J. Loerakker, mr. J. H. van Maarseveen, mr. A. J. J. M. Mes, H. J. W. A. Meijerink, H. Ploeg Jr., M. J. M. van Poll, H. Posthuma, mr. E. G. M. Roolvink, mr. A. B. Roosjen, jhr. mr. J. W. H. Rutgers van Rozenburg, jhr. mr. G. A. M. J. Ruys de Beerenbroeck, H. Ruijter, Th. F. M. Schaepman, mr. J. R. H. van Schaik, J. Schilthuis, J. Schouten, P. J. S. Serrarens, H. v. Sleen, W. van der Sluis, C. Smeenk, W. Steinmetz, J. E. Stokvis, E. J. M. Stumpel, J. G. Suurhoff, mr. J. C. M. Sweens, mr. J. Terpstra, mr. F. G. C. J. M. Teulings, H. W. Tilanus, J. Tjalma, mr. P. W. H. Truijen, A. E. J. de Vries-Bruins, J. Weitkamp, mr. W. C. Wendelaar, M. P. van der Weijden, mr. J. A. de Wilde, B. J. J. Wijkamp, J. J. W. IJselmuiden, A. W. IJzerman, C. van der Zaal, P. Zandt, dr. H. A. Zwijnenberg en A. Zijlstra. (Vrije Volk)
(V. b. 6396 A.)

Nederland

A. Wetsontwerp Noodparlement —

Bij de thans gezuiverde Tweede Kamer is aanhangig gemaakt het aangekondigde wetsontwerp houdende regelen omtrent de voorloopige Staten-Generaal.

De regeering is er van uitgegaan, dat niet verder van de grondwet dient te worden afgeweken, dan strikt noodzakelijk is.

De nieuw te vormen Staten-Generaal zullen in de eerste plaats bestaan uit de leden der tijdelijke Staten-Generaal. In de overblijvende plaatsen wordt voorzien door benoeming van leden door een commissie, waarin zoowel de tijdelijke Staten-Generaal als de Nationale Adviescommissie zijn vertegenwoordigd.

De Nationale Adviescommissie wordt in de gelegenheid gesteld een aanbeveling voor elke te vervullen plaats in te dienen. Voorgesteld wordt, vast te leggen, dat in de voorloopige Staten-Generaal de verschillende belangrijke staatkundige stroomingen zooveel mogelijk tot haar recht komen en dat de voorloopige Staten-Generaal ook uit een oogpunt van regionale geleding des lands op zoo breed mogelijke basis zijn samengesteld.
De voorloopige Staten-Generaal zullen niet bevoegd zijn tot veranderingen in de grondwet.

Art. 3 schrijft voor dat niet wordt voorzien in later openvallende plaatsen.
Krachtens art. 4 bestaat de Benoemingscommissie uit:

a. den vice-president van den Raad van State of, bij verhindering of ontstentenis, een door den raad uit zijn midden aan te wijzen lid, tevens voorzitter van de commissie;

b. twee door de Eerste Kamer der tijdelijke Staten-Generaal aangewezen personen, die deel uitmaken van die kamer;

c. drie door de Tweede Kamer der tijdelijke Staten-Generaal aangewezen personen, die deel uitmaken van die kamer;

d. vijf door de Nationale Advies-commissie aangewezen personen;

e. een secretaris, benoemd door den voorzitter der commissie. (Vrije Volk)
(v. b. 6415 B)

B. Constitueerende vergadering N.V.B. - Reden Dr. Banning en Min. Schermerhorn —

13 Sept. — Als voorzitter van de Nederlandsche Volksbeweging, die te Amsterdam haar constitueerende vergadering hield, sprak Dr. W. Banning de openingsrede uit.
Hij omschreef hierin de N.V.B. als ontmoetingspunt van verschillende geloofsovertuigingen en levensbeschouwingen, met als doel: geestelijke ontmoeting en samenwerking. Het ligt in de bedoeling om het volk op de a.s. kamerverkiezingen voor te bereiden en het op te wekken tot steun aan het ministerie.

Dr. W. Banning

Voorts maakte Dr. Banning melding van twee nieuwe tijdschriften, die in voorbereiding zijn.
Min. Pres. Prof. Ir. W. Schermerhorn, oud-voorzitter der Volksbeweging, stelde in zijn rede de idealen van de N.V.B. tegenover de verwildering van dezen tijd. De N.V.B. wil méér zijn dan een politieke partij, omdat gerechtigheid, waarheid en vrijheid veel meer omvatten dan het staatsleven. Zij hoopt het volk op te heffen boven de tegenstellingen, die het verdeeld houden.
Er werd een resolutie aangenomen, waarin de N.V.B. haar houding als volgt bepaalt:

1. Zij zet zich zelve niet om in een politieke partij omdat zij nadrukkelijk haar wezenlijke sociaal-paedagogische taak wenscht te vervullen.

2. Zij acht stichting noodzakelijk van een breede volkspartij met personalistisch socialistische doelstelling en roept alle partijen en groepeeringen, die instemmen met dit doel op, de voorbereiding van zulk een partij ter hand te nemen. De N.V.B. zelve acht het haar plicht hierbij bemiddeling aan te bieden.

3. De N.V.B. erkent, dat het onder 2 gestelde doel niet terstond bereikbaar is. Zij dringt er daarom met klem bij die politieke partijen, die geroepen zijn een politiek van herstel en vernieuwing in personalistisch socialistischen geest te voeren, op aan, om met een concreet gemeenschappelijk verkiezingsprogram en een gemeenschappelijke candidatenlijst uit te komen, waarop ook al dan niet politiek georganiseerde leden der N.V.B. een plaats vinden — opdat zonder onderlingen partijstrijd een zoo breed mogelijk steunvlak in het volk voor deze politiek worde gevormd.

4. Mochten de politieke partijen, die voor deze samenwerking het eerst in aanmerking komen, haar nochtans afwijzen, dan acht de N.V.B. het onvermijdelijk en noodzakelijk, dat in de aldus geschapen noodsituatie buiten de N.V.B., doch op grondslag van haar program een comité voor de komende verkiezingen zal worden gevormd, om aan den in breede kringen levenden wil tot politieke vernieuwing ook van het partijwezen, een voorloopige gestalte te geven.
(Alg. Handelsbl. - Trouw) (V. b. 6409 E.)

C. S.D.A.P. motiveert afwijzing samenwerking met C.P.N. —

15 Sept. — Het partijbestuur der S.D.A.P. heeft, in opdracht van de onlangs gehouden partijconferentie, een schriftelijk antwoord gezonden aan den partijraad van de Communistische Partij Nederland op zijn brief, waarin samenwerking, met fusie als doel, werd aangeboden. Na te hebben meegedeeld, dat de partijconferentie met algemeene stemmen de samenwerking heeft afgewezen, begint het partijbestuur de motiveering van die afwijzing met de vraag:
„Wat bedoelt gij evenwel precies wanneer gij ons schrijft, dat de strijd om de democratie niet is een streven naar handhaving van bestaande democratische instellingen, waarbij de werkelijke machtspositie in handen van de kapitalisten blijft?
Wij hebben, zoo vervolgt het partijbestuur, als sociaal-democraten de pretentie, dat wij het eerst de eischen eener sociaal-democratie, zooals die belichaamd zijn in de eischen van medezeggenschap, bedrijfsorganisatie, socialisatie, plan-economie en Nieuwe Organen, hebben gesteld en uitgewerkt en zoodoende een reëelen en duidelijken inhoud hebben gegeven. Wij wenschen dus de machtspositie niet in de handen der kapitalisten te laten. Maar tegelijkertijd is voor ons de strijd om de democratie wel degelijk een strijd om de handhaving van democratische instellingen. Zij zijn voor ons ten eerste een onmisbaar uitgangspunt in onzen strijd tegen de machtsposities der kapitalisten en ten tweede de even onmisbare voorwaarden voor den bloei en de ontwikkeling der Westeuropeesche cultuurvoorwaarden, waarvoor wij ons mede verantwoordelijk weten".
Met erkenning van wat de menschheid aan Rusland, naast Engeland en de Ver. Staten, verschuldigd is, stelt het partijbestuur vast, dat het politieke systeem van de Sowjet-Unie in de meest volstrekte tegenspraak staat tot het diepste wezen van de democratie en dat het gebruik van het woord democratie in verband met Russische verhoudingen dan ook niet meer is dan een grof misbruik van dat woord. Dit oordeel zullen wij, aldus het partijbestuur, herzien op den dag, dat in de Sowjet-Unie de vrijheid van drukpers en de vrijheid van vereeniging en vergadering zijn ingevoerd, zoowel als een politiek-parlementair systeem met o.a. aan een vrije volksvertegenwoordiging verantwoordelijke ministers.
Het partijbestuur constateert, dat de Comm. Partij zich nog steeds gedraagt als een vazal van Moskou en stelt vervolgens de vraag of tot het wetenschappelijk socialisme waarop volgens de Comm. Partij een arbeidersbeweging moet staan, nog steeds het dogma van de dictatuur van het proletariaat behoort.
„Zoo neen, dan zouden wij een duidelijke en ondubbelzinnige verklaring daaromtrent met groote belangstelling tegemoet zien. Zoo ja, dan is hiermee alleen

reeds een onoverkomenlijke hinderpaal voor samenwerking aangegeven".
Tenslotte wijst het partijbestuur het aanbod tot samenwerking af omdat de Comm. Partij de regeering aanvalt op een wijze, die gekwalificeerd moet worden als een betreurenswaardig misbruik van de herwonnen vrijheid. „Zoolang deze methode door u in practijk gebracht wordt, heeft het geen enkelen zin over samenwerking, te zwijgen over fusie, een woord te verliezen". (Vrije Volk)
(v. b. 6434 B)

Nederland

A. Christelijk-Democratische Unie

19 Sept. — Het algemeen bestuur der Christelijk-Democratische Unie heeft in een dezer dagen te Utrecht gehouden vergadering met den Unieraad, besloten de C.D.U. in stand te houden en haar arbeid krachtig voort te zetten. Het ligt in het voornemen, in den loop van November te Amsterdam een congres te beleggen. (A.N.P.)

B. Inlevering bankbiljetten van duizend en vijfhonderd gulden —

19 Sept. — De „Staatscourant" van 13 dezer bevat de nadere voorschriften betreffende de mogelijkheid van inlevering alsnog van de waardeloos verklaarde bankbiljetten van ƒ 500 en ƒ 1000.
De inlevering kan geschieden via een bank of commissionnair. Het inleveringskantoor zendt het verzoek tot omwisseling naar de belastinginspectie onder zoo nauwkeurig mogelijke opgave hoe de biljetten zijn verworven en met een verklaring dat de biljetten sedert 13 Maart 1943 onafgebroken bezit van den verzoeker geweest zijn en van de redenen waarom ze destijds niet zijn ingeleverd. De verklaring moet ook een opgave bevatten van namen van personen en instellingen, die bereid zijn een en ander te bevestigen.
(Alg. Handelsbl.) **(V. b. 6413 A)**

C. Strenge straffen voor oppotten van zinkgeld —

21 Sept. — In Staatsblad F 178 van 20 Sept. 1945 is een beschikking van den minister van Financiën afgekondigd, waarbij uitdrukkelijk wordt verboden zinken pasmunt op te potten of opgepot te houden tot hoogere bedragen dan tien gulden in vijf en twintig-centstukken en tiencentstukken, tot een gulden in stuivers, en tot vijf en twintig cent in twee en een halve-centstukken en een-centstukken.
Overtreding van het verbod is een misdrijf, waarop van toepassing zijn de strenge strafbepalingen van het „Machtigingsbesluit Geldzuivering."
De politie heeft opdracht om in voorkomende gevallen streng op te treden.
(Tijd) **(V. b. 6431)**

D. Conflict Geref. Kerken —

Het conflict in de Gereformeerde Kerken, waarbij o.a. prof. Schilder werd afgezet, heeft ten gevolge gehad, dat thans reeds meer dan 60.000 lidmaten zijn uitgetreden, die zich vereenigd hebben in over de 140 gemeenten met meer dan 100 predikanten. Hun aantal neemt nog dagelijks toe.
De nieuwe kerken noemen zich Gereformeerde Kerken, vrijgemaakt naar Art. 31 K.O. (= Kerkorde).
De uittreding door dit conflict is dus aanmerkelijk grooter dan die in 1926 ten gevolge van het conflict-Geelkerken. De tengevolge van het conflict van 1926 ontstane Gereformeerde Kerken in Hersteld Verband zijn tot overeenstemming gekomen met de Ned. Herv. Kerk, waarbij de terugkeer tot de Ned. Herv. Kerk wordt bevorderd. (Parool 10 Sept.)
(V. b. 5891 A.)

Universiteiten openen haar poorten

Leiden - Amsterdam - Delft - Nijmegen

18 Sept. — Op 15 Sept. is de 370-jaar oude Leidsche universiteit heropend: „als uit een verdooving tot nieuw leven opgestaan", zooals de rector magnificus, prof. dr. W. van der Woude in zijn voorwoord tot het feestprogramma schreef.
Een stoet van ongeveer 2500 reünisten trok door de stad. Vele oude bekenden bevonden zich onder de reünisten. H. K. H. Prinses Juliana was ook als reüniste aanwezig.
Te ruim half drie vertrok de stoet door een haag van toeschouwers naar de Hoogladsche kerk. Na orgelmuziek sprak de rector magnificus een begroetingswoord, waarna de praeses collegii, de heer W. J. Geertsema, een overzicht gaf van de geschiedenis van het L.S.C. en in het bijzonder van hetgeen de laatste jaren is geschied. Hij zeide o.m., dat de onderdrukking van den bezetter het verzet van alle studenten levendig wakker schudde, en herinnerde er aan, dat zelden woorden zijn gesproken, die zóó uit het hart kwamen, als die van prof. Cleveringa op 26 November 1940 naar aanleiding van de rechtsverkrachting en de vrijheidsonderdrukking. Prof. Cleveringa sprak hierna als praeses der reünisten. Hij zeide o.m.: Wie de universitaire maatschappij naar het beeld van een momentopname zou willen bestendigen, is meer op haar verstarring en verstijving dan op haar wezenlijke handhaving uit; hij berooft haar van een harer sieraden, haar vurige, krachtige, opstuwende levensdrift.
Het beheer der universiteit laat zich op allerlei manieren denken, die evenzoovele schakeeringen van een gegeven thema vormen. Met den tegenwoordigen toestand is men reeds lang minder tevreden; men wil meer universitaire autonomie, verlegging van de regeling van zekere administratieve en organisatorische aangelegenheden van Den Haag naar Leiden zelf. Deze wenschen zijn thans levendiger dan ooit.

Gemeente-universiteit Amsterdam

In een indrukwekkende toespraak heeft de, na de bevrijding benoemde rector-magnificus, prof. dr. J. J. van Loghem, de gemeente-universiteit van Amsterdam heropend. Ontroerd wanneer hij de offers herdacht die de universiteit heeft gebracht voor de bevrijding, verontwaardigd wanneer hij sprak over de landsverraderlijke houding van sommigen, hoonend-sarcastisch wanneer hij in het Duitsch uit een verordening van den Rijkscommissaris citeerde die de loyaliteitsverklaring in het juiste licht stelde, goedmoedig spottend wanneer hij tegenover veel overdrijving in de vernieuwingsgedachten bij het onderwijs stelde, dat prof. Van der Waals of prof. Zeeman er toch zeker niet minder om zouden zijn geweest wanneer zij aan een mensa academica of bij universitaire picknicks eens geen brillante causeurs waren gebleken, heeft prof. Van Loghem een overzicht gegeven van de 5 jaren van de bezetting en van de vooruitzichten voor de naaste toekomst. De tot op de laatste plaats gevulde aula luisterde gespannen naar zijn veroordeeling van de voorzichtige richting in den academischen senaat, die het onderwijs voortgang wilde doen vinden, wat er ook gebeurde en hoe deze houding door de uitkomsten werd gewraakt. Hij herdacht de gevallenen: de professoren dr. H. Frijda, dr. J. L. Palache, mr. dr. J. H. van Zanten, dr. J. Brouwer en ruim honderd privaat-docenten, assessoren en studenten, nadat hij ook aan de dezer dagen plotseling overleden hoogleeraren dr. B. J. O. Schrieke en dr. H. Sinzheimer woorden van rouw had gewijd. „Met een gedenkteeken is onze schuld aan de gevallenen niet afgedaan. Wij ouderen," aldus de rector-magnificus, „moeten doordrongen zijn, dat wij het diep besef van de afwijzing van den Duitschen geest bovenal danken aan de jeugd, aan haar beleid en dapperheid, aan haar opofferingen."
Prof. Van Loghem heeft voorts met dankbaarheid gewaagd van den steun, dien de Universiteit heeft gekregen na vijf jaar geestelijk isolement.
Meer dan van een verplichte wijsgeerige propaedeuse verwachtte spreker van den invloed der gezelligheidsvereenigingen in het studentenleven. Hij juichte in het bijzonder de oprichting toe van de Alg. Studentenvereeniging Amsterdam, die het verderfelijke nihilisme wil bestrijden.
Ten slotte droeg prof. Van Loghem op plechtige wijze het rectoraat over aan prof. dr. M. W. Woerdeman. (Alg. H'blad)

Technische Hoogeschool.

18 Sept. — In een openbare senaatszitting ter gelegenheid van de heropening der Technische Hoogeschool te Delft heeft de rector-magnificus prof. dr. ir. H. J. van der Maas een rede gehouden, waarin hij de gefusileerde hoogleeraren Mekel en Schoemaker, prof. Muysken, na Duitsche gevangenschap overleden, eenige weggevoerde Joodsche privaat-docenten en assistenten en de 150 door den oorlog omgekomen studenten herdacht. Spr. maakte verder gewag van de verdeeldheid, ontstaan door het advies van den senaat in April 1943 gegeven, om de loyaliteitsverklaring te onderteekenen. (N. R. C.)

Vrije universiteit te Amsterdam.

20 Sept. — Ter gelegenheid van de rectoraatsoverdracht hield de scheidende rector magnificus, prof. Oranje, een rede, waarin hij o.m. zeide:
In den strijd tegen den bezetter heeft de universiteit haar man gestaan. Na de fout van het teekenen der Jodenverklaring in 1940 heeft zij nimmer meer voor de overweldigers gebukt. Toen de loyaliteitsverklaring aan de orde kwam, heeft de senaat den studenten geadviseerd niet te teekenen. Slechts drie procent heeft wel geteekend, waarvan de helft van andere universiteiten aan de V.U. studeerde, en slechts 4 procent heeft zich naar Duitschland laten voeren. Herhaalde aanslagen zijn gedaan op de bezittingen der universiteit, met name op haar laboratoria, en dank zij aanwijzingen van prof. Van Dam zijn uit het laboratorium der wis- en natuurkundige faculteit verscheiden apparaten weggesleept, die betrekking hadden op de atoomsplitsing. Zeer vele instrumenten zijn evenwel aan het speurend oog der Duitschers onttrokken en thans weer in gebruik.
Op de universiteiten in het algemeen moest prof. Oranje critiek leveren. Zij hebben het Nederlandsche volk onvoldoende geestelijk voorbereid op een tijd van oorlog en bezetting en zij hebben in den oorlog niet voldoende de waarde ingezien van collectief verzet, zooals de artsen en de christelijke scholen dat hebben gevoerd. Het interacademiaal overleg liep op niets uit door de vrees en slapheid van hoogleeraren.

Het hoogleerarenverzet dat daarna werd opgericht, omvatte lang niet allen.
Sprekende over de toekomst meende hij, dat kunst en sport een grootere plaats moeten hebben in het leven der studenten, en opperde hij de gedachte van samenwerking met andere universiteiten door gemeenschappelijke bibliotheken, het gemeenschappelijk gebruik van laboratoria en ziekenhuizen en uitwisseling van hoogleeraren.
Met een woord van bijzondere hulde aan prof. Coops voor zijn aandeel in den strijd en in het lijden van het Nederlandsche volk, reikte hij aan dezen als nieuwen rector magnificus de ambtsketen over. (Trouw)

R. K. Universiteit.

20 Sept. — De aftredende rector-magnificus der R.K. Universiteit te Nijmegen, prof. mr. B. Hermesdorf, heeft in zijn overdrachtsrede de tijdens den oorlog gevallen leden der universitaire gemeenschap herdacht; in totaal werden 31 hoogleeraren, studenten en oud-studenten het slachtoffer. Vervolgens bracht prof. Hermesdorf verslag uit over het op den derden Maandag van Sept. 1944 begonnen schooljaar en herinnerde hij aan de onschatbare verliezen, welke de universiteit op dienzelfden dag geleden heeft. Desondanks werd de universiteit in de vuurlinie weer opgebouwd. Spr. bracht dank aan instanties in binnen- en buitenland voor den steun in dit jaar van de herrijzenis ondervonden. Na vermelding van de promoties, examens en mutaties in het corps van hoogleeraren en docenten, richtte de scheidende rector zich tot prof. dr. J. D. M. Cornelissen, in wiens handen hij zijn ambt overdroeg. (Maasbode)
(V. b. 6435 D)

(Zie ook Rijkscom. over loy.verkl. 5455)

Nederland

A. Uitzending arbeiders naar geteisterde gebieden —

20 Sept. — Van 1 October af zullen de arbeidsbureaux alle arbeiders die dan nog geen werk hebben gevonden, naar de geteisterde gebieden sturen, vooral naar het Zuiden, waar een groot gebrek aan werkkrachten bestaat. De werknemers krijgen goed voedsel, geregeld verlof en behoorlijk onderdak. Zij, die weigeren aan deze uitzending gevolg te geven, verliezen hun recht op wachtgeld of overbruggingssteun. Voor de belangen van kostwinners wordt speciaal gezorgd.
(Parool) **(V. b. 6398 G.)**

B. Minister Drees over vijfdaagsche werkweek —

18 Sept. — In een rede, gehouden voor een openbare bijeenkomst van de S.D. A.P. te Hilversum, heeft minister Drees gewezen op de mogelijkheid en de wenschelijkheid van de invoering van een 5-daagsche werkweek en van het tot stand komen van een alomvattende volksverzekering, wanneer de werkzaamheden aan den wederopbouw dit toelaten. Ter aanvulling hiervan schreef minister Drees aan het A.N.P.:
„Voorloopig acht ik verkorting van den arbeidstijd, bijzondere omstandigheden daargelaten, niet verantwoord. Daarvoor is de nood, waarin enkel door arbeid kan worden voorzien, te groot."
(Waarheid - Alg. Handelsbl.)

C. Voorbereiding Rijksconferentie

12 Sept. — De min. van Overzeesche gebiedsdeelen heeft in het kader van de voorbereiding tot de a.s. Rijksconferentie een commissie tot onderzoek ingesteld.
Deze commissie heeft de opdracht om, zoo mogelijk op korten termijn, te onderzoeken welke wenschen en opvattingen hier te lande leven met betrekking tot de aanpassing van de structuur der overzeesche gebiedsdeelen aan de eischen van dezen tijd en hun plaats in het koninkrijk der Nederlanden te bepalen overeenkomstig de gewijzigde omstandigheden.
Hiermede is dus in Nederland een eerste concrete stap gedaan ter uitvoering van wat H. M. de Koningin in haar historische radiorede van 6 Dec. 1942 aankondigde. In deze rede stelde H. M. een rijksconferentie in het vooruitzicht, waarbij 15 vertegenwoordigers van Indië, 3 van Suriname en 3 van Curaçao, zich zouden beraden over de nieuwe structuur van het koninkrijk. Voor deze ronde tafel conferentie, van adviseerend karakter, zijn de gedelegeerden van Suriname en Curaçao reeds aangewezen.
De commissie bestaat uit de volgende personen. Lid tevens voorz.: Mr. W. H. van Helsdingen, oud-voorzitter van den Volksraad. Leden: Prof. Mr. F. M. baron van Asbeck, bijz. hoogleeraar te Leiden. Mr. A. B. Cohen Stuart, oud-adv. voor decentralisatie in Ned. Indië, Mr. Z. W. G. F. Jongejan, voorz. ondernemersraad voor Ned. Indië, H. J. W. A. Meijerink, lid Tweede Kamer, Mr. M. N. D. Pamontjak, ass. Maleisch aan de universiteit te Leiden, R. A. Poeradiredja, journalist, M. J. M. van Poll, lid Tweede Kamer en J. E. Stokvis, lid Tweede Kamer. (Telex)

D. Deken van Amsterdam geïnstalleerd —

17 Sept. — Mgr. Dr. G. C. van Noort heeft op 16 Sept. zijn opvolger als deken van Amsterdam en pastoor van het Begijnhof, den Hoogeerw. Heer G. P. J. v. d. Burg, geïnstalleerd. (Nieuwe Dag)
(V. b. 6435 F.)

E. Dr. Loudon over Amerika - Nederlands „Goodwill" - Isolationisme - Scheepvaart —

19 Sept. — Amerika is ons welgezind. Het heeft ons in den oorlog beter dan tevoren leeren kennen als een volk dat de handen uit de mouwen weet te steken, dat ook onder de zwaarste omstandigheden den moed niet laat zakken, en dat voor de zaak der vrijheid — waarvan ook de geheele Amerikaansche geschiedenis is doortrokken — groote offers heeft willen brengen. Aldus vernamen wij tijdens een ontmoeting van den Nederlandschen ambassadeur uit Washington, dr. A. Loudon, en den gezant Daubanton, aan onze ambassade verbonden, met een aantal vertegenwoordigers der Nederlandsche pers. Van die groote Amerikaansche belangstelling is op tallooze manieren blijk gegeven, niet in de laatste plaats door de hulpacties die daarginds allerwegen ten bate van Nederland zijn georganiseerd. Alleen al in Washington hebben de schoolkinderen 140 kisten met goederen, kleeren enz. voor ons land verzameld, uit Chicago komen 800 kisten, en San Francisco en verscheidene andere steden volgden dit voorbeeld.
Maar wat er in de oorlogsjaren aan belangstelling en sympathie is opgebouwd, dient ook verder, in vredestijd, te worden warm gehouden. Daarvoor is een behoorlijke diplomatieke en consulaire vertegenwoordiging noodig, en een doeltreffende voorlichting op allerlei gebied. In dit enorme land van zoo groote verscheidenheid kan op den duur niet worden volstaan met een klein aantal beroepsconsuls. Ook aan de cultureele propaganda dient blijvende aandacht te worden besteed. Het voortreffelijke werk, dat in dit opzicht vóór en in de oorlogsjaren werd verricht door den nu helaas overleden Nederlandschen Amerikaan dr. Hendrik Willem van Loon, zou geëerd en voortgezet kunnen worden door een blijvend studiebeurzen-fonds, dat den naam Van Loon zou kunnen dragen. De in Nederland nog bestaande maar sluimerende Nederlandsch-Amerikaansche Fundatie zou dit werk — dat naar twee kanten gericht moet zijn, want wij dienen ook Amerikanen naar het Nederlandsche cultuur-leven te brengen — weer kunnen opvatten, en dan liefst op breederen grondslag, wellicht in den vorm van een goed toegerust Nederlandsch Amerikaansch Instituut met een eigen modern gebouw.

Ook het Nederlandsche Informatie Bureau dat in den oorlog door de regeering in New York werd opgezet, zal zijn taak moeten blijven vervullen. Hier valt nog veel te doen. Amerika heeft zich onder leiding van president Roosevelt en nu van zijn opvolger zoo nauw verbonden met het lot van de wereld buiten zijn grenzen, dat een terugkeer tot de vroegere isolatie-politiek niet meer is te verwachten. Ook economisch trekt het daaruit de consequenties. Dat de Leen- en Pachtwet bij het einde van den oorlog moest worden ingetrokken stond in die wet zelf. Maar op het terrein der handelspolitiek liggen groote mogelijkheden voor nieuw wederzijdsch ruilverkeer. De president kan de Amerikaansche invoerrechten verlagen tot en met 75% van het vóór-oorlogsche peil. Ook van de 61 millioen ton handelsscheepsruimte die Amerika thans bezit (tegen 11½ vóór den oorlog), wil het 10 millioen ton aan het buitenland verkoopen tegen vastgestelde prijzen (17 millioen ton wil het zelf behouden en de rest in hoofdzaak opleggen of sloopen). Het contact met de wereld is gelegd, en in dezen oorlog geconsolideerd. Het zal voor een groot deel aan ons liggen om daarvan door welgerichte studie en belangstelling, voorlichting en onderzoek, het beste te maken. (Alg. Hdbld.)

F. Ir. S. L. Louwes in Amerika - Beroep op V. S.

19 Sept. — Ir. S. L. Louwes, de Nederlandsche directeur-generaal voor de Voedselvoorziening, die zich in de V. S. bevindt, ten einde deel te nemen aan de onderhandelingen tot het aankoopen van voedsel en landbouwvoorraden, heeft op een persconferentie in het gebouw van de Nederlandsche ambassade te Washington het volgende meegedeeld:
„Geef ons de werktuigen om onzen wederopbouw uit te voeren, zoodat onze Nederlandsche gemeenschap van tachtig millioen zielen zijn oude betrekkingen met de andere landen van de wereld kan aanknoopen. Wij, Nederlanders, hebben nooit behoeven te steunen op weldadigheid. Hoe zeer we de belangrijke hulp, die we hebben genoten, op prijs stellen, we zouden toch graag zoo spoedig mogelijk op eigen beenen staan."
Met betrekking tot het benoodigde voedsel gaf de heer Louwes de volgende indeeling: 90.000 ton tarwe per maand voor het volgende jaar, 50.000 ton vleesch gedurende het eerstvolgende half jaar ten einde het vleeschrantsoen van vier Amerikaansche onzen op elf Amerikaansche onzen per week te brengen. 350.000 ton voedsel met hoog proteïnegehalte gedurende het eerstvolgende half jaar.
(Trouw) **(V. b. 6409 A.)**

Het probleem der politieke gevangenen

Directoraat-Generaal bijzondere rechtspleging - Verklaring Minister-president - Gevolgen van het Duitsche systeem

15 Sept. — De regeering heeft een directoraat-generaal ingesteld voor de bijzondere rechtspleging en ressorteerend onder den minister van Justitie. De nieuwe directeur-generaal krijgt voor zijn verantwoording het geheele complex vraagstukken, dat samenhangt met het opsporen, gevangenhouden en berechten van politieke misdadigers. Aan deze instelling ligt ten grondslag de idee, dat deze zaak niet, zooals tot nog toe gedeeltelijk, thuishoort in handen van leeken, welke verdienste die ook in de illegaliteit gehad mogen hebben, maar dat er een instantie moet komen, die zijn kracht zoekt in ambtelijke traditie. In een door de Nederl. Volksbeweging op 14 Sept. te Amsterdam gehouden openbare vergadering verklaarde min. pres. Schermerhorn o.m.: dat de grootste zorg van de regeering datgene betreft, dat speelt rondom de rechtszekerheid.
Wij hadden van ouds een abscluut onafhankelijke rechtspraak. Spr. kan zich niet onttrekken aan het gevoel dat het Duitsche systeem kwade gevolgen heeft. Daar moeten wij af, hoe eerder hoe beter. De regeering meent, dat deze heele affaire zoo gauw mogelijk moet komen in handen van de regulaire justitioneele apparaten.
De kampen vormen in wezen een deel van het gevangeniswezen. We moeten komen tot de erkenning, dat de materie in handen moet zijn van hen, die daarmee van huis uit vertrouwd zijn.
Het probleem moet opgelost worden, maar het neemt eenigen tijd. Ook de strafmaat is een zaak, die de rechter nog in studie heeft. In dit licht moet ook de maatregel der regeering gezien worden, tot het instellen van een rijkscommissie om de mogelijkheid van gedwongen emigratie na te gaan. De regeering kan de oplossing niet op een presenteerblaadje brengen; het heele volk moet meewerken.
(Trouw - Vrije Volk) **(V. b. 6400 D.)**

Politieke gevangenen te Vught 's nachts op pad met gestolen auto's.

15 Sept. — Naar het „Brab. Nieuwsbl." mededeelde, belden onlangs eenige Ned. militairen des nachts bij een huis te Roosendaal (N.B.) aan. Toen de bewoner opendeed, herkende hij in een der „militairen" den N.S.B.er Piet Dekkers uit Fijnaart.
Brutaal zeide de N.S.B.er „Je zult me wel kennen, ik ben Rooie Piet en ik heb een prachtig luxe wagentje voor je te koop". Inderdaad stond er buiten een lichte Hansa-wagen, welke voor ƒ 2000 te koop was.
Dit voorval werpt een merkwaardig licht op het toezicht en de kampleiding te Vught. Wat is er n.l. gebeurd? Aan het kamp te Vught is 'n garage verbonden, waar de auto's van M.G. en Stoottroepen worden hersteld. In deze garage werken mèt de soldaten ook eenige N.S.B.ers o.w. genoemde Dekkers. De verhouding tusschen de soldaten en N.S.B.ers schijnt zeer vriendschappelijk te zijn. Er was zelfs sprake van een belangengemeenschap. Des nachts trokken de soldaten, vergezeld van den N.S.B.er — ook in militair costuum gestoken — er op uit om hun auto's aan den man te brengen.
Inmiddels schijnt de kampleiding te Vught lucht van deze practijken te hebben gekregen en heeft zij ingegrepen. Dekkers evenwel is, naar men mededeelde . . . . ondergedoken,
(Gelderlander)

Het kamp te Vught - Protest tribunaal Den Bosch.

17 Sept. — Voor het Bossche tribunaal is de toestand in het interneeringskamp te Vught ter sprake gekomen, toen een beschuldigde, die begunstigend lid der S.S. was geweest en het hakenkruisinsigne had gedragen, moest terecht staan. De man werd door twee medegeïnterneerden op een stoel binnen gedragen, zag er zeer vermagerd uit en maakte een desolaten indruk. De verdediger mr. Scheefhals deed een beroep op de clementie van het tribunaal in verband met den toestand van den beschuldigde. Hij zeide dat deze man gezond en wel het kamp ingegaan is. Nadat het tribunaal in raadskamer geweest was, zeide de president mr. H. B. S. Holla, dat het tribunaal van meening is, dat de toestand, waarin de beschuldigden voorkomen, de beoordeeling niet mag beïnvloeden. Het tribunaal legde een interneering van vijf jaren op. Mr. Holla voegde hieraan toe: „indien het waar is, dat deze man gezond en wel in het kamp is gekomen en dat zijn toestand aan zijn behandeling aldaar te wijten is, dan moet het tribunaal ten sterkste protesteeren tegen dergelijke wantoestanden".
(Maasbode)

N.S.B.-feest te Harderwijk - Bevolking grijpt in - Verklaring van Koos Vorrink

19 Sept. — In het centraal interneeringskamp te Harderwijk, gelegen op eenige kilometers van het zoo zwaar geteisterde Putten, werd onlangs een feest aangericht voor de gedetineerde mannen en vrouwen van de S.S., landwacht, W.A., en N.S.B.ers. O.a. werd een revue opgevoerd, waarbij ongeveer 1000 gevangenen aanwezig waren. De kampcommandant G. van Dijk beloofde sigaretten en chocolade. Toen Van Dijk 17 Sept. terugkeerde van een reis naar Arnhem, werd hij door de bevolking van Harderwijk uit zijn auto gesleurd. Hij moest door B.S.ers ontzet worden. Nadat hij naar de kazerne was gebracht, teekende hij een verklaring, waarin hij ontslag vroeg als kampcommandant. (Trouw)

De persoonlijke adviseur van den minister-president inzake de interneeringskampen, de heer Koos Vorrink, heeft een onderzoek ingesteld en naar aanleiding daarvan heeft hij kunnen mededeelen, dat de kampcommandant Van Dijk en enkele andere leden van de kampleiding reeds ontslagen zijn, omdat zij de gezagsverhoudingen totaal uit het oog hebben verloren.
Dat er af en toe, zoo heeft de heer Vorrink gezegd, per kamer of hoogstens per barak een ontspanningsavond gehouden wordt, is geheel in overeenstemming met de bedoeling en de wenschen van de kampleiding, maar het is ongewenscht, dat alle geïnterneerden tegelijk aan zulk een avond deelnemen en het is even ongewenscht, dat er op zulk een avond persiflages voorkomen op de moeilijkheden, waarmede de Nederlandsche regeering thans te kampen heeft. Er zijn overigens nog enkele andere feiten aan het licht gekomen — zooals een levendige ruilhandel van groepen gedetineerden, die bij Stroe voor de Canadeezen werken, waardoor de kampcommandant op den feestavond sigaretten en chocolade kon uitdeelen — die getuigen van een te slappe houding van de kampleiding.
(Tijd 21 Sept.) **(V. b. 6415 F.)**

A. Actie kunstenaars - Leden van de Kultuurkamer —

19 Sept. — Een aantal kunstenaars en journalisten die tijdens de bezetting lid geweest zijn van de Kultuurkamer, hebben zich in een circulaire („Actie tot rechtsherstel der Nederl. kunstenaars"), tot het publiek gewend met het verzoek adhaesie te betuigen met een protest tegen de werkzaamheid der eereraden. De circulaire werd o.m. onderteekend door Cor van der Lugt Melsert, Aart van Dobbenburg en A. P. van Leeuwen oud-redacteur van de Telegraaf. (Parool)
(V. b. 6425 D.)

B. Uitspraken eereraad muziek - Jan Koetsier uitgesloten —

15 Sept. — De Eereraad voor muziek heeft Jan Koetsier tot 5 Mei 1955 uitgesloten, omdat hij „in een leidende functie mede heeft gewerkt aan de pogingen van den vijand om in het cultureele leven van ons land in te grijpen." Het betreft nl. zijn dirigentschap van de Nederlandsche Kameropera van Jan. 1942 tot den zomer van dat jaar, het dirigeeren van studioconcerten in April en Mei 1943 en het componeeren van een ouverture voor een radio-muziekfeest in 1942.
J. den Hartog is uitgesloten tot 5 Mei 1950. Hij werkte voor „Frontzorg" en is jaarlijks, tot 1944 toe, te Bayreuth, centrum van nat.-socialistische propaganda, werkzaam geweest.
W. van Otterloo is tot 5 Mei 1946 uitgesloten.
Door den Eereraad van muziek is tot 5 Mei 1948 uitgesloten Alex Voormolen. Ook P. van Egmont heeft tot dien datum geen vergunning tot dirigeeren. Beiden werkten mede met N.S.B.-instellingen en leverden daarvoor composities.
Tot 1 Januari 1946 is H. Schouwman uitgesloten. (Nieuwe Dag)
(V. b. 6417 E.; 6425 D.)

C. Nieuw persbesluit - De zuivering

20 Sept. — Ter vervanging van het op 5 Sept. 1944 te Londen uitgevaardigde persbesluit is een nieuw tijdelijk Persbesluit 1945 verschenen. Een redacteur, redactioneel medewerker of verslaggever van een dagblad die tijdens de bezetting zijn taak op zoodanige wijze heeft vervuld, dat mede daardoor nat. soc. beginselen of denkbeelden ingang zouden hebben kunnen vinden, alsmede hij, die door aanblijven in een leidende functie in de dagbladonderneming geacht moet worden tegen een vervulling van de taak op bedoelde wijze geen bezwaar te hebben gehad, kan voor ten hoogste 20 jaar ontzet worden van het recht om bij de onderneming werkzaam te zijn in eenige journalistieke of leidende niet-journalistieke functie.
De verschijning van eenig dag- of nieuwsblad zonder vergunning van de ministers van binnenlandsche zaken en van onderwijs, kunsten en wetenschappen is verboden. Dit verbod geldt niet voor dag- of nieuwsbladen, die in de week, liggende vóór den dag van inwerkingtreding van het Persbesluit, rechtmatig verschenen, en voor door de ministers te bepalen soorten van dag- of nieuwsbladen.
De vergunning wordt steeds en uitslui-

tend geweigerd, indien de redacteuren, redactioneele medewerkers en verslaggevers van het dagblad, alsmede zij, die in de onderneming een leidende functie bekleeden, niet alle in het bezit zijn van een geldig certificaat van geen bezwaar. De ontzetting geschiedt door de commissie voor de perszuivering.
Ingesteld wordt een persraad, welke de ministers van binnenl. zaken en van onderwijs, K. en W. van advies dient in alle aangelegenheden, de Ned. pers. betreffende. (Maasbode - N. R. C.)

Ned. O.-Indië

A. Interneeringskampen in Batavia

12 Sept. — De eerste uit Java ontvangen berichten maken melding van vijf interneeringskampen in Batavia, waar zich vrouwen en kinderen bevinden. (A.N.P.)

B. Ned. krijgsgevangenen —

16 Sept. — Ongeveer 25.000 Nederlandsche krijgsgevangenen zijn bevrijd uit door Japan bezet gebied buiten Ned. Indië.
Verschillende rapporten over de behandeling door de Japanners zijn reeds binnengekomen. Allen maken melding van de grootste wreedheden: zware slavenarbeid, weinig voedsel en lichamelijke folteringen. (A.N.P.)
(V. b. 6410 F.)

C. Mevr. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer —

19 Sept. — Mevr. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer werd met haar dochter aangetroffen in het kamp te Tjideng, waar de hygiënische toestand zeer slecht is. De Japanners hebben hier vrouwen en kinderen met honderd of meer in één woning bijeen gestopt.
De bevrijde gevangenen zullen voorloopig allen blijven waar ze zijn; Mevr. van Starkenborgh heeft verklaard het lot der anderen te blijven deelen. (A.N.P.)
(V. b. 6435 A.)

D. Ongeregeldheden op Java —

18 Sept. — Tengevolge van den gebrekkigen voedseltoestand en de vrijlating en ontsnapping van duizenden geïnterneerden en gevangenen is de toestand op Java zeer gecompliceerd. Ook op politiek gebied hebben zich ongeregeldheden voorgedaan. Op 17 Augustus j.l. heeft de leider der nationalisten, Soekarno, de „Indonesische Republiek" uitgeroepen. Welke rol de Japanners hierbij achter de schermen gespeeld hebben, is nog niet geheel duidelijk.
Gevaarlijker schijnt een groep, bestaande uit vroegere aanhangers van Soekarno, versterkt met overgebleven communisten, die bij den opstand van ongeveer twintig jaar geleden betrokken waren. Deze groep zou door Japanners worden geleid. Er zijn aanwijzingen, dat deze zoogen. „Zwarte Waaier" een guerilla voorbereidt tegen de geallieerde troepen, die eind September verwacht worden.
(Alg. Handelsbl.) **(V. b. 6435 H.)**

E. Indonesiërs terug naar Indië —

19 Sept. — De eerste groep Indonesiërs in de uniform van het Ned. Indische leger is heden per s.s. „Manoora" uit Rabaul naar Nederlandsch Indië vertrokken. (A.N.P.)

Ned. W. Indië

F. Telefoonverbinding Curaçao—Sint Maarten —

19 September — De radiotelefonische verbinding tusschen Curaçao en Sint Maarten is heden door den Gouverneur Kasteel ingewijd.
De regeering is van plan dezen dienst spoedig uit te breiden van Sint Maarten naar Saba en Sint Eustatius. (A.N.P.)

België

G. De cultureele betrekkingen met Nederland —

17 Sept. — Het Belgische ministerie van openbaar onderwijs deelde mede: Zooals bekend, heeft de Belgische regeering besloten de intellectueele betrekkingen met de geallieerde landen, inzonderheid met onze vrienden en onmiddellijken buren Engeland, Frankrijk en Nederland, opnieuw aan te knoopen en nauwer aan te halen.
Tot voortzetting van het eerste contact heeft de Nederlandsche regeering den heer H. J. Reinink, wnd. secretaris-generaal van het ministerie van onderwijs, k. en w. naar Brussel afgevaardigd. De heer H. J. Reinink werd door minister Buisseret ontvangen.
Naast de vernieuwing van de intellectueele overeenkomst werden de wijzen van inrichting van verschillende gemeenschappelijke kunstmanifestaties onderzocht. Daarenboven wenscht men zoowel in Nederland als in Vlaamsch-België tot een overeenkomst te komen inzake de spelling van de Nederlandsche taal.
Voor elf jaar werd door Nederland een vereenvoudiging bij het onderwijs ingevoerd, maar, noch de openbare besturen, noch de voornaamste persorganen hebben deze aanvaard. De mogelijkheid van een vlugge regeling op dit gebied wordt thans door de betrokken departementen onderzocht. De Nederlandsche leden van de in te stellen gemengde coördinatiecommissie zijn benoemd. De Belgische leden zullen binnenkort benoemd worden.
(Belga) **(V. b. 6418 M.)**

Britsch-Indië

H. Wavell en Attlee over den status van Britsch-Indië —

20 Sept. — De onderkoning van Britsch-Indië, Lord Wavell, heeft op 19 Sept., na zijn terugkeer uit Londen, in een radiorede voor den Britsch-Indischen omroep, een nieuw plan bekend gemaakt voor een spoedige verwerkelijking der Indische onafhankelijkheid.
Hij verklaarde, dat de Engelsche regeering besloten had, zoo spoedig mogelijk een constitueerend lichaam bijeen te roepen, en dat hij gemachtigd was, de voorbereidende maatregelen te treffen voor het bijeenroepen van een uitvoerenden raad, die gedragen zou worden door de leidende Indische partijen.
Er zullen spoedig verkiezingen worden gehouden zoowel voor de centrale als voor de provinciale lichamen, en het beginsel van ministerieele verantwoordelijkheid zal worden ingevoerd.
„Deze nieuwe plannen beteekenen, dat de Engelsche regeering voornemens is, voort te gaan met haar taak, Britsch-Indië tot zelfbestuur te brengen op een zoo vroeg mogelijk tijdstip," aldus lord Wavell.
Ook de Engelsche premier, Attlee, heeft gesproken over het nieuwe plan inzake Britsch-Indië. Hij gaf voor de B.B.C. een overzicht van de nieuwe voorstellen en voegde daar aan toe: „Niemand die eenige bekendheid heeft met de Indische aangelegenheden zal de moeilijkheden onderschatten, die overwonnen zullen moeten worden bij het instellen en doen functionneeren van een wetgevend lichaam, maar nog grooter zal de taak der gekozen afgevaardigden, die een grondwet zullen moeten construeeren voor 400.000.000 menschen."
Attlee wees op de schitterende rol, die Britsch-Indië in den afgeloopen oorlog heeft gespeeld en wekte de Britsch-Indiërs op, zich aan dit groote voorbeeld te spiegelen en samen te werken om deze nieuwe grondwet zóó te maken, dat zoowel de meerderheid als de minderheid van het Britsch-Indische volk ze kan aanvaarden. De Britsche regeering zal iederen mogelijken steun verleenen.
(Maasbode) **(V. b. 6436 C.)**

I. *Duitschland* — Het proces-Bergen-Belsen

Irma Grese, die toezicht hield op de dooden-cellen in Belsen, en Joseph Kramer, het „beest" van Belsen.

21 Sept. — 45 Duitschers, die verantwoordelijk worden geacht voor den dood van tienduizenden gevangenen uit de kampen van Bergen-Belsen en Auschwitz, staan sinds 17 Sept. te Lüneburg voor hun rechters. Onder hen bevinden zich een twintig vrouwen. Josef Kramer, de „beul van Belsen" en de niet minder beruchte

dr. Fritz Klein waren aan elkaar geketend.

Kolonel Blackhouse, de openbare aanklager, heeft op 20 Sept. een overzicht gegeven van den toestand van het kamp van Belsen, toen de geallieerden er aankwamen. In de barakken lagen levende wrakken, stervenden en dooden door elkaar. Buiten lagen 13.000 lijken op groote hoopen. Gedurende de laatste dagen voor het einde hadden 2000 man gedurende 12 uur per dag nog dooden begraven. Toen de gevangenen werden bevrijd hadden zij sinds vijf dagen geen eten gehad. Voordien kon trouwens ook moeilijk van „voeding" worden gesproken. 's Ochtends kregen de ongelukkigen een kop surrogaatkoffie, 's namiddags wat dunne soep en soms een stuk brood, 's avonds niets. De latrines waren vrijwel onbruikbaar, daar de waterleiding stuk was. Wilden de gevangenen water drinken, dan moesten zij zich naar de waterputten begeven, maar daartoe waren zij meestal te zwak.

De gevangenen, die, bij aankomst in het kamp, niet in staat bleken te zijn arbeid te verrichten, werden terstond naar de gaskamers gedirigeerd en daar op wetenschappelijke wijze afgemaakt. De anderen moesten zeer zwaar werken, 's zomers van 6 tot 6, 's winters van 6 tot 4. Voortdurend werden zij geranseld. Om zich te vermaken lieten de vrouwen en mannen van de SS herhaaldelijk groote honden op hen los en steeds werd dan een aantal slachtoffers in stukken gescheurd. 's Nachts werd er vaak „aantreden" gecommandeerd. Urenlang moesten de gevangenen dan buiten staan. Wie zich bewoog werd onmeedoogend geranseld. Het sterftecijfer was enorm. In één barak stierven de gevangenen gemiddeld zes dagen na hun aankomst. Ondanks alle goede zorgen zijn in zes weken tijds na de bevrijding nog 13.000 vrouwen en mannen overleden. Gebrek aan voeding en water, de onmenschelijke mishandelingen, het al te zware werk hebben hen gedood.

Het kamp van Belsen

Een Engelsch officier, die onmiddellijk na de bevrijding, door Kramer, den „beul van Belsen" in het kamp werd rondgeleid, heeft in het proces te Lüneburg verteld, dat er alom lijken lagen.

In vele barakken bleven de dooden tusschen de levenden liggen. Sommige vrouwenbarakken waren zóó vol, dat de geïnterneerden zich niet konden uitstrekken. In deze barakken lagen de lijken in de gangen tusschen de slaapplaatsen. Bedden waren er vrijwel niet. Sommige gevangenen hadden in het geheel geen kleeren en hadden zich maar in een deken gehuld. Van medische verzorging kon nauwelijks worden gesproken. Het kamp kreeg 300 aspirine-tabletten in de week voor 17.000 zieken. (De door het Hongaarsche Roode Kruis gestuurde medicamenten werden, aldus de openbare aanklager, gestolen door de S.S.). Maar in de onmiddellijke omgeving van het kamp bevond zich een uitstekend ingericht hospitaal der S.S. Slechts zij, die nauwelijks één week in het kamp vertoefden, waren nog eenigermate gezond. In het algemeen waren de kinderen er het minst slecht aan toe, dank zij de opofferende houding der moeders.

Op den vierden dag van het proces deelde de Britsche kampcommandant mede, dat hij bij aankomst in Belsen op den dag der bevrijding een bakkerij aangetroffen had met een bak-capaciteit van 60.000 brooden per dag en een overvloed aan grondstoffen bevattend. De voorraad medische artikelen was zoo groot, dat hij nog niet uitgeput is.

Toen de beklaagden na de zitting weer overgebracht werden naar de gevangenis werden zij door de menigte in de straten uitgejouwd. Dit was de eerste openlijke uiting van afkeuring van Duitsche zijde.
(N. R. C. - Vrije Volk)
(V. b. 6436 D.; concentr.kampen 6411 F.)

Duitschland

A. Eerste Duitsche partijvergadering - Sociaal democraten en communisten —

20 Sept. — Een speciale correspondent van de „Manchester Guardian" te Frankfort seint, dat daar voor de eerste maal sedert twaalf jaar de eerste vergaderingen hebben plaats gehad van sociaal-democraten en communisten. Beide partijen hebben van de Amerikanen toestemming gekregen zichzelf opnieuw te organiseeren en beide hielden eind van de vorige week hun eerste openbare vergaderingen. De sociaal-democraten vergaderden in de gebombardeerde beurs van Frankfort en de communisten in een bioscoop. Voor de sociaal-democratische vergadering stond het op straat zwart van de menschen en de communisten moesten er een tweede zaal bijhuren.

De leider van de communisten is Walter Fisch, in 1933 gearresteerd, maar naar de illegale beweging in Zwitserland en Tsjechoslowakije ontvlucht. De aanvoerders van de sociaal-democraten zijn prof. Ludwig Bergsträsser, hoogleeraar in de geschiedenis aan de universiteit van Frankfort en Wilhelm Knothe. In beide vergaderingen werden de dooden uit de illegale beweging herdacht. In de communistische vergadering werd een brief voorgelezen, die Wilhelm Beutel drie uur voor zijn executie schreef en waarin hij zei bereid te zijn te sterven voor zijn idealen. De laatste woorden luidden: „Ik sterf voor Duitschland". (Vrije Volk)
(V. b. 6367 E.)

Engeland

B. William Joyce ter dood veroordeeld —

20 Sept. — De „Old Bailey" heeft William Joyce, beter bekend als Lord Haw Haw, die tijdens den oorlog via radio-Bremen het Engelsche volk tegen zijn regeering trachtte op te stoken, wegens landverraad tot den dood door den strop veroordeeld. Joyce bleef volmaakt kalm, toen het vonnis werd uitgesproken. Hij kan nu nog in hooger beroep gaan.
(Parool)

Frankrijk

C. Tardieu overleden —

De vroegere Fransche minister-president André Tardieu is op 17 Sept. na een lange ziekte op zijn landgoed bij Menton overleden. Tardieu bereikte den leeftijd van negen en zestig jaar. (Vrije Volk)
(V. b. 2114 H.)

Internationaal

D. De Raad der ministers van buitenlandsche zaken te Londen bijeen

18 Sept. — Op 11 September begon te Londen de eerste bijeenkomst van den Raad der ministers van buitenlandsche zaken van Engeland (Bevin), Vereenigde Staten (Byrnes), Rusland (Molotof), Frankrijk (Bidault) en China (Wang Sjie Chie). Tot de vorming van dezen raad werd besloten op de bijeenkomst der „big three" te Potsdam (zie pag. 6394). Als doel werd toen aangegeven: de voorbereiding van de vredesverdragen met de verslagen landen en het ontwerpen van plannen voor een vreedzame regeling met Duitschland, „wanneer een voor dit doeleinde geschikte Duitsche regeering zal zijn tot stand gekomen". De besprekingen worden gehouden in het „Lancaster House".

De eerste week van de beraadslagingen werd voornamelijk besteed aan procedure kwesties. Bevin de Britsche minister van buitenlandsche zaken hield een ontvangst voor de delegaties en nog drie honderd buitenlandsche gasten. Molotov verscheen er vergezeld van een zestal zwaargewapende Russische detectives.

Op 14 Sept. werd medegedeeld dat de regeeringen van Joego-Slavië, Italië, Australië, Canada, Britsch-Indië, Nieuw Zeeland en Zuid Afrika uitgenoodigd waren vertegenwoordigers te zenden, om het standpunt dezer landen met betrekking tot de grens tusschen Italië en Joego-Slavië mede te deelen. Tevens werd bekend gemaakt dat alle Vereenigde Volkeren, die in oorlog zijn met Italië, desgewenscht, schriftelijk hun standpunt zouden kunnen mededeelen. De Griekse regeering protesteerde tegen het feit, dat zij geen uitnoodiging ontving.

De eerste berichten over de bespreking van principieele kwesties als het lot van de Italiaansche kolonies en de grens tusschen Joego-Slavië en Italië wezen op een fundamenteele verdeeldheid onder de „big five". Terwijl Engeland het plan van de V.S. steunde betreffende een internationaal „trusteeship" der Italiaansche kolonies waaraan over 10 tot 20 jaar onafhankelijkheid zou worden verleend scheen de Sovjet-Unie voorstander te zijn van het verleenen der bevoegdheid van „trusteeship" aan individueele staten en zou zij zelf het recht van „trusteeship" opeischen zoowel in Noord-Afrika als in de Roode Zee. (Daily Tel.)

Molotov definieert de politiek der Sovjet-Unie ten opzichte van de Balkanstaten en het „trusteeship"

19 Sept. — In de Sovjet-ambassade te Londen heeft de Russische commissaris voor buitenlandsche zaken Molotov, ditmaal niet vergezeld van zijn lijfwacht, een persconferentie gehouden. Ten aanzien van Triëst zeide hij, dat het voorbarig en niet verstandig zou zijn, wanneer hij thans reeds iets over deze aangelegenheid zou zeggen. Het zou overigens wel rechtvaardig en eerlijk zijn, wanneer de gebieden, die behooren aan de Kroaten en de Slovenen, aan deze volkeren, die thans tot Joego-Slavië behooren, gegeven zouden worden. Het zou verder juist zijn, wanneer de Italianen bleven in die gebieden, die Italiaansch zijn. Ook ten aanzien van Istrië en Stiermarken moet men trachten tot een billijke oplossing te komen. Over Roemenië, Bulgarije en Hongarije zeide Molotof: „Wij voelen, en wij hebben voldoende gronden om aan te nemen, dat in Roemenië, Bulgarije en Hongarije thans regeeringen aan het bewind zijn, die het vertrouwen van de meerderheid der bevolking van die landen hebben. Wij beschouwen het als de grootste verdienste van deze regeeringen, dat er thans rust en orde heerscht in hun landen. Zoowel de regeering van Roemenië als die der andere besproken landen namen oprecht de voorwaarden van den wapenstilstand in acht. Wij kunnen dit

niet zeggen van de regeering die voor de regeering-Groza aan het bewind was. Ik wil daaraan toevoegen, dat zeer spoedig in Bulgarije en Roemenië nationale verkiezingen op democratische basis zullen plaats vinden, en daarna ook in Hongarije. Het is de meening van de Sovjetregeering, dat hoe sneller een democratische regeering in Griekenland optreedt, hoe beter dat voor Griekenland zelf en de geallieerden zal zijn." Molotov waarschuwde voor de toepassing van het beginsel van het collectieve trustee-schap, omdat dit nog niet in de praktijk is beproefd.

Tenslotte deelde Molotov mede, dat spoedig algemeene verkiezingen zullen worden gehouden in de Sovjet-Unie.

Toen men Molotov vroeg, of Rusland het beheer over de voormalige Italiaansche koloniën voor zich opeischte, zeide hij, dat de Sovjet-Unie belang heeft bij deze zaak. Dat juist Rusland het beheer zou moeten hebben is een bewering die slechts „een korreltje waarheid" bevat. Tripolis een der gebieden waarover het hier gaat is een gebied van strategische beteekenis. Het ligt aan de Middellandsche Zee, tegenover Malta en Sicilië. Het heeft een oppervlakte van meer dan 300.000 vierkante mijl. De meeste inwoners wonen in het kustgebied. De autochthone bevolking bedraagt 500.000 zielen. Voor den oorlog woonden er 24.000 Italianen en eenige duizenden andere Europeanen.
(Reuter- Times)

Commissie zal beslissen over Italiaansche grens - Triëst een Vrije haven.

Op 19 Sept. kwam de Raad overeen dat een commissie de volgende voorwaarden voor de grenzen van Joego-Slavië en Triëst zal overwegen en bespreken.

De grenslijn zal bepaald worden door de ethnografische omstandigheden ter plaatse, met dien verstande, dat een zoo gering mogelijk aantal ingezetenen onder vreemde overheersching mag komen en dat een onderzoek ter plaatse zal geschieden vóór men zal overgaan tot het definitieve bepalen der grenzen. In Triëst zal een internationaal regiem worden ingesteld, dat zal zorgen voor haven- en doorvoerfaciliteiten, op gelijke voorwaarden te gebruiken door den internationalen handel en door Joego-Slavië, Italië en de staten van centraal Europa zooals dat gebruikelijk is in alle andere vrijhavens der wereld.

Deze twee richtlijnen vertegenwoordigen in hoofdzaak het Engelsch-Amerikaansche standpunt, dat strijdig was met het Joego-Slavisch-Russische.

Joego-Slavië had Istrië, Triëst en de Dalmatische eilanden geheel voor zich opgeëischt.

Dit toegeven van Rusland houdt evenwel verband met verhoogden Russischen druk inzake het toekomstig beheer der Italiaansche koloniën.

Het uiteindelijke ontwerp voor het Italiaansche vredesverdrag moet eerst aan de groote vijf worden voorgelegd en dan aan de vergadering der Vereenigde Naties. De voornaamste onderwerpen die nog behandeld moeten worden, zijn verdragen met de Balkanlanden, de status der Dodecanesos en een voorstel tot internationaal beheer der Europeesche binnenvaartwegen. Over de beschikking over Italië's koloniale bezittingen worden nog besprekingen gevoerd. De afgevaardigden hebben tot taak, zekere adviezen uit te werken op de basis van een „Afrikaplan", waarbij de Italiaansche koloniën onder internationaal beheer zullen worden geplaatst. (Tijd - Trouw)

De vredesverdragen met Finland en Roemenië.

21 Sept. — Nadat het ontwerpen van een vredesverdrag met Italië overgedragen was aan een commissie, is de Raad overgegaan tot het volgende agendapunt: vredesverdragen met Finland en Roemenië. Russische voorstellen vormden de basis van de besprekingen. De Britsche delegatie kwam evenecns met voorstellen. De V.S., die nooit in oorlog zijn geweest met Finland, brachten alleen voorstellen met betrekking tot Roemenië ter tafel. (Dail. Tel.)

Internationaal

A. Advies aan Grieksche regeering.

20 Sept. — Engeland, de V. S. en Frankrijk (maar niet Rusland) legden op 19 Sept. een verklaring af met betrekking tot Griekenland. Hierin werd gezegd, dat de Grieksche regent aartsbisschop Damaskinos tijdens zijn bezoek aan Engeland, besprekingen heeft gevoerd met de vertegenwoordigers van de genoemde landen. Deze landen adviseeren de Grieksche regeering zoo spoedig mogelijk (nog dit jaar), algemeene verkiezingen te houden, om te komen tot een regeering die in overeenstemming is met de wenschen van het volk en het parlement.

Slechts als aan deze voorwaarden voldaan is — aldus gaat de verklaring verder — zal het mogelijk zijn een vrij plebisciet te houden over het toekomstige regime in Griekenland. (Dail. Tel.)
(V. b. 6393 A.)

Rusland

B. Rusland vraagt leening aan Amerika —

21 Sept. — Stalin heeft op 18 Sept. tijdens de ontvangst van een delegatie van het Congres der V. S. medegedeeld, dat Rusland aan de V. S. een leening wenscht te vragen van 6 milliard dollar. Dit bericht bereikte Washington tijdens de besprekingen, welke Lord Keynes aldaar voert naar aanleiding van de groote financieele moeilijkheden waarin Engeland is komen te verkeeren als gevolg van het plotseling beëindigen der leen- en pachtleveringen door Amerika. (Tijd)
(V. b. 6429 H.)

Vereenigde Staten

C. Engelsch-Amerikaansche financieele besprekingen i.v.m. de beeindiging van de leen- en pachtwet —

Op 10 September begonnen te Washington tusschen Engeland en de V.S. besprekingen ten einde den economischen en financieelen toestand van Groot-Brittannië te regelen. Al dadelijk begonnen de isolationistische dagbladen in Amerika en verscheidene republikeinsche senatoren en congresleden een campagne tegen een inmiddels geopperd denkbeeld om aan Engeland een rentelooze leening toe te staan. Naar aanleiding van bepaalde persstemmen, als zouden de V.S. de „lend-lease"-leveringen stopgezet hebben, als reactie op het feit, dat in Engeland een socialistische regeering is opgetreden, verklaarde Pres. Truman op een persconferentie, dat het „volkomen dwaas is te meenen, dat de V.S. de Engelsche regeering niet moet helpen, omdat deze socialistisch is". De liberale pers, met name de „Baltimore Sun", die de houding van Truman steunt, verzekerde dat een rentelooze leening gunstig zou zijn zoowel voor het wereldevenwicht als voor de Amerikaansche volkshuishouding. Lord Keynes, de om zijn beschouwingen over het verdrag van Versailles wereldbekende, financieele adviseur van de Britsche schatkist, die met den Engelschen ambassadeur in Washington, Lord Halifax het Britsche standpunt vertegenwoordigt, verklaarde na zijn aankomst in Amerika, dat Engeland voor de keuze staat: Of het tracht met eigen bronnen — dus zonder hulp van anderen — uit zijn moeilijkheden te geraken, of het beproeft met Amerika zoo spoedig mogelijk tot een normaal handelsverkeer te geraken. Voorts verklaarde hij, dat Engeland geen „gunsten" vraagt aan de V.S. en dat het geen verplichtingen zal aangaan die het niet kan volbrengen.

In een na de eerste bespreking uitgegeven communiqué werden als onderwerpen aangegeven: 1) financieele problemen; 2) de beëindiging van de leen- en pachtwet en de oplossing van de daaruit voortvloeiende moeilijkheden. 3) de handelspolitiek; 4) de beschikking over de buitenlandsche saldi. Vier commissies van experts zouden elk een onderwerp behandelen.

De Britsche vertegenwoordigers, die de besprekingen een „wedloop met den tijd" noemden, wezen op de onmiddellijke behoeften van hun land. Dean Acheson, de Amerikaansche onderstaatssecretaris, (de staatssecretaris Byrnes vertegenwoordigt de V.S. in Londen op de conferentie van den Geallieerden Raad) noemde de financieele positie van Engeland zeer ernstig. Terwijl de besprekingen in Washington nog geen tastbare resultaten opleverden, heeft Engeland op 21 September een drastische beperking van zijn invoer uit Amerika aangekondigd. In de toekomst zullen alleen voedsel en zaken van vitaal belang ingevoerd worden. Totdat een overeenkomst in Washington is bereikt, zal deze politiek van strikte soberheid gehandhaafd blijven. Aangezien „Engelands financieele toekomst beveiligd moet worden". Engeland moet nl. sedert het stopzetten van de „leen- en pachtleveringen", ofwel contant betalen, ofwel tegen rente dollars leenen.

Op 22 September werden in de New York Times belangrijke punten van het rapport van Keynes over Engeland's financieele positie prematuur gepubliceerd. Deze publicatie verwekte groot opzien en een reactie ten gunste van de Engelsche thesis. Volgens deze, overigens niet betwiste, publicatie, heeft Lord Keynes o.a. gezegd dat het Vereenigd Koninkrijk meer geleden heeft door den oorlog dan de V.S. Engeland verloor meer aan menschen, geld, arbeid en industrieele uitrusting. Zijn levensstandaard werd meer naar beneden gedrukt. De hoofdpunten van Lord Keynes' betoog zouden volgens de New York Times zijn:

1) De hulpbronnen in aanmerking genomen, heeft het Vereenigd Koninkrijk aanzienlijk meer bijgedragen tot de nederlaag van de As dan de V.S.

2) De slijtage van Engelands industrieele uitrusting is veel grooter dan die van de V.S.

3) Quantitatief was de hulp der V.S. door middel van de leen- en pachtwet grooter dan die welke het Vereenigd Koninkrijk op zijn beurt aan zijn geallieerden verleende, maar gezien in het kader van de totale productie in beide landen, was het effect van de bijdrage der V.S. op haar volkshuishouding te verwaarloozen. De Engelsche hulp daarentegen had aanzienlijke gevolgen voor Engelands economie.

(Laatste Nieuws - Dail. Her. - Dail. Tel.)
(V. b. 6429 H.)

HEROPENING VAN DE LEIDSCHE UNIVERSITEIT: H.M. de Koningin en H.K.H. Prinses Juliana waren aanwezig. Een overzicht van de Pieterskerk tijdens een rede van den rector-magnificus. prof. dr. W. van der Woude. (foto Anefo/Blazer)

Nu het proces Bergen-Belsen begonnen is (zie pag. 6444) wordt de aandacht weer gevestigd op het lijden van millioenen menschen die ten prooi vielen aan het nazi-beest. Bovenstaande foto werd genomen na aankomst op 4 April 1945 van de heroemde Amerikaansche „fourth Armored Division" in het SS-moordkamp te Ohrdruf bij Gotha: voor hun vlucht schoten de SS bewakers alle Tsjechische, Russische, Belgische en Fransche gevangenen, die te zwak waren om te loopen, neer.

Deblokkeering ingeleverde bankbiljetten

Verdere maatregelen met betrekking tot de monetaire zuivering

27 Sept. — Voor de radio gaf de minister van Financiën Lieftinck op 26 Sept. een uiteenzetting van de verdere maatregelen die met betrekking tot de monetaire zuivering werden genomen.

Hoofdgedachte deblokkeering.

De hoofdgedachte, die aan de a.s. deblokkeering ten grondslag ligt, is, dat wij om het dreigende gevaar van een voortschrijdende vermindering der geldswaarde te ontgaan, voortaan zullen moeten leven uit het loopende inkomen, dat men ontvangt als belooning voor arbeid, verricht in loondienst of zelfstandig bedrijf, of als vrucht van een eerlijk verworven vermogen. Dit beteekent, dat terstond na de inleveringsweek een algemeene deblokkeering zal plaats vinden van al die gelden, noodig voor betaling van loonen, salarissen, wachtgelden, pensioenen en andere periodieke uitkeeringen, en voor renten. Zoo komt er een stroom nieuw geld in het verkeer in den vorm van bank- en muntbiljetten, waarover men vrij zal kunnen beschikken. Als deze geldstroom eenige weken zal hebben gevloeid, zullen de ondernemingen, die loonen, salarissen en renten betalen, door den verkoop van hun producten aan het publiek over voldoende middelen de beschikking krijgen om zonder verdere deblokkeering aan hun betalingsverplichtingen uit kasgeld te voldoen. Dit proces zal geleidelijk worden voltooid; het bedrag, tot deblokkeering toegelaten, zal van week tot week kunnen worden verminderd. Voor verdere deblokkeering zal men telkens slechts met succes kunnen aankloppen, indien men kan aantoonen, dat de ontvangen middelen ontoereikend zijn om de uitgaven te bestrijden, welke de voortzetting van de bedrijfsuitoefening vereischt. Deze procedure heeft mede het voordeel, dat zij een middel verschaft voor strenge contrôle op de naleving van de door de regeering vastgestelde loonen salarisnormen.

Correcties op de hoofdgedachte.

Op de hoofdgedachte, die hierop neerkomt, dat niet meer geld in het verkeer wordt gebracht dan noodig is voor loopende inkomensvorming en -besteding uit arbeid en eerlijk verkregen vermogens, moeten vijf correcties worden toegepast.

1o. Huishoudingen en bedrijven moeten zoo spoedig mogelijk weer de beschikking krijgen over normale kasreserve; daarom zal terstond, wanneer met de deblokkeering wordt begonnen, op elke geldkaart, die tenminste een zoodanig bedrag aanwijst, ƒ 100 worden vrijgegeven in bank- en muntbiljetten. Voor zoover de geldkaart dit bedrag niet mocht aanwijzen, maar men wel een saldo bezit wegens eerdere storting, zal het inleverkantoor uit dit saldo een overeenkomstig bedrag ter beschikking stellen. Bovendien zal van bank-, spaarbank- of girosaldi ƒ 1000 plus 25 pct. van het saldo per 12 September 1945, tot een gezamenlijk maximum van ƒ 10.000, in dezen zin worden gedeblokkeerd, dat daarover door overschrijvingen zal kunnen worden beschikt.

Deze bedragen dienen dus uitsluitend voor giraal verkeer. Deze correctie is noodig omdat velen hun kasreserves in den vorm van een banksaldo plegen aan te houden en ook omdat de hoeveelheid thans beschikbaar bank- en muntpapier nog onvoldoende is. Bovendien zal er onder de bank- en girosaldi een zekere hoeveelheid „besmet" geld zijn, wat echter niet op zeer korten termijn kan worden onderzocht. Staat men nu alleen overschrijving van de eene rekening op de andere toe, dan wordt elk bedrag vastgelegd en kan steeds worden nagegaan, wie op het moment van de deblokkeering houder was. Deze houder kan, al heeft hij over zijn saldo beschikt, te allen tijde aan een onderzoek worden onderworpen; de rest van zijn saldo blijft in ieder geval staan als onderpand, en ook voor het ontstaan van het gedeelte waarover hij giraal kan beschikken, blijft hij aansprakelijk met andere vermogensbestanddeelen. De belastinginspectie is bevoegd om saldi, waarvan zij reden heeft om te veronderstellen, dat zij besmet zijn, voor 100 pct. geblokkeerd te doen blijven.

2e. Voor hen die door de oorlogsomstandigheden schade hebben geleden in hun goederen, zal de mogelijkheid worden geopend tot herstel en aanvulling over te gaan. Voor bedrijven zal dit moeten uitgebreid tot hetgeen noodig is voor herstel van voorraden en inventarissen. De uitkeeringen wegens geleden materieele oorlogsschade zullen, voorzoover daarvoor een directe bestedingsmogelijkheid is, op basis van de toelaatbare besteding in vrij, nieuw geld worden beschikbaar gesteld, terwijl het overige bij gebrek aan directe bestedingsmogelijkheid aanvankelijk op geblokkeerde rekening zal worden bijgeschreven en in de toekomst zal worden geblokkeerd naarmate er zich bestedingsmogelijkheden voordoen. Hetzelfde geldt voor kassaldi in reserve gehouden om mettertijd daarmede de uitgestelde aankoopen te betalen om kapitaalbezit in den vorm van duurzame gebruiksgoederen, voorraden, inventarissen en gebouwen aan te vullen, te vernieuwen en op het gewenschte peil te brengen. Voorkomen moet worden dat zoo de geldstroom sterker aanwast dan in overeenstemming is met wat noodig is voor de financiering van den omzet, bereikbaar bij volledige inschakeling der beschikbare arbeidskrachten bij toelaatbare prijzen en loonen. Soortgelijke correctie zal toepasselijk zijn op liefdadige instellingen, voorzoover deze behulpzaam zijn bij het verzachten van oorlogsleed.

3e. Bij gebeurtenissen als geboorten, huwelijken en sterfgevallen, zal het noodige worden vrijgegeven.

4e. Zij, die voor levensonderhoud op de hoofdsom van hun kapitaal zijn aangewezen zullen in een mate, in verband met de levensomstandigheden van den betrokkene redelijk te achten, de beschikking over het geblokkeerde krijgen.

5e. In overige gevallen, waarin strikt handhaven van de grondgedachte tot ongewenschte individueele hardheden zou leiden, zullen uitzonderingen mogelijk zijn.

Aanspraken op ingeleverd onbesmet geld erkend.

In het vervolg van zijn rede zei minister Lieftinck:

Bij het antwoord op de vraag, wat er verder met het geblokkeerde en gedeblokkeerde geld gebeurt laat de minister aan hen, die hun geld op onoirbare wijze hebben verkregen, niet de minste illusie. Voor anderen kan het antwoord geruststellend zijn: hun aanspraken op het ingeleverde blijven erkend, maar ook zij moeten beseffen, dat in ons leeggeplunderde land groote offers zullen moeten worden gevraagd; en dit te meer, omdat moet worden voorkomen, dat de rouw, de armoede en de kommer, door den oorlog veroorzaakt, op den voet zullen worden gevolgd door de ramp van een geldontwaarding.

Het gedeblokkeerde geld blijft geheel ter vrije beschikking van hem of haar die het in handen krijgt, mits die handen zuiver blijken. De vrees dat de besteding geheel aan banden zou worden gelegd, zoodat de vrijheid van verbruik en bedrijfsuitoefening volkomen zou worden opgeheven, is volmaakt ongegrond. Niettemin maakt de goederenschaarschte handhaving van een veel omvattend distributiestelsel onvermijdelijk. Ook voor de bedrijven zal vooralsnog de aanschaf van voorraden hulpstoffen en machines aan een stelsel van toewijzingen moeten blijven gebonden. Tevens moeten de noodige waarborgen blijven bestaan dat minder dringende behoeften van enkelen niet zullen voorgaan bij meer dringende behoeften van velen. Bovendien zal een scherpe contrôle op den invoer noodig zijn. De vaak duur gekochte invoer moet een doelmatige en verantwoorde bestemming krijgen. Versterking van het nationale productievermogen staat daarbij op den voorgrond. Dit alles maakt het vooralsnog noodzakelijk dat de regeering aan het economische leven een krachtige en vergaande leiding geeft. De overgang van oorlogseconomie naar vredeseconomie kan zonder deze leiding niet zonder onrecht en ontsporingen tot stand worden gebracht.

Wat het nog geblokkeerd gebleven geld betreft moet men onderscheiden tusschen tijdelijk geblokkeerd geld en geld dat blijvend aan de circulatie wordt onttrokken. Het is het voornemen na de deblokkeering van de eerste ƒ 100 op latere tijdstippen deelen van het restant in ronde bedragen te deblokkeeren.

Het tempo hangt af van den aanvoer van het bank- en muntpapier en van de verkeersbehoefte.

Voor het geld dat blijvend aan de circulatie wordt onttrokken, staan vier bestemmingen open: 1. Betaling van achterstallige belastingen; 2. betaling van bijzondere heffingen ineens; 3. inschrijving op staatsleeningen; 4. omzetting in spaardeposito's bij spaarbanken en banken. Op de vraag of het zoo verkregen staatspapier en spaartegoed overdraagbaar zal worden gesteld, kan spr. op het oogenblik nog geen definitief uitsluitsel geven. Op beleenbaarstelling is voorloopig weinig kans.

Vertrouwenspersonen voor den fiscus.

Met betrekking tot de belastingen zeide de minister nog:

Ik heb aan de belastinginspecteurs den last gegeven plaatselijk uit de kringen der loyale burgers een aantal vertrouwenspersonen te kiezen teneinde hen behulpzaam te zijn bij het aan het licht brengen van gevallen van belastingontduiking en van overtredingen der geldzuiveringsvoorschriften. Ieder, die zich achter de regeering wil scharen, wordt uitgenoodigd aan de belastinginspecteurs zelf of aan de genoemde vertrouwenspersonen al die mededeelingen te doen, die zij naar eer en geweten verplicht en verantwoord achten om het recht in dit land zijn loop te verschaffen.

Sparen.

De staatsbegrooting zal voorloopig niet sluitend zijn te maken. De staat mag zich de benoodigde middelen, boven hetgeen de belastingen aan inkomsten opleveren, niet gaan verschaffen door het laten

draaien van de bankbiljettenpers. Deze methode, op ruime schaal door den bezetter toegepast, is on-Nederlandsch, en wij mogen er trotsch op zijn, dat wij haar zoo mogen noemen.
Er is slechts één uitweg, n.l. die der besparingen d.w.z. van het niet-verteren doch opzij leggen van een deel van het inkomen om dit aan den staat of, te zijner ontlasting voorzoover zulks wenschelijk is, rechtstreeks of via beleggingsinstellingen, die zich bezighouden met de financiering van het herstel, aan het bedrijfsleven ter beschikking te stellen. (N.R.C.-Nieuwe Dag)
(V. b. 6441 C).

Nederland

A. Tweede Kamer bijeen - Openingsrede van Mr. J. R. H. van Schaik —

25 Sept. — De Tweede Kamer kwam voor het eerst na de bevrijding weer bijeen. Vele leege banken herinnerden aan den dood van sommige leden, aan het bedanken van weer anderen en aan de verwijdering van wie onzuiver werden bevonden.
De Tweede en Eerste Kamer zullen spoedig worden aangevuld wanneer het wetsontwerp, houdende regelen omtrent de voorloopige Staten Generaal, wet zal zijn geworden.
Het geheele kabinet was tegenwoordig, toen de voorzitter, mr. J. R. H. van Schaik, den voorzitterszetel innam.

Mr. J. R. H. van Schaik.

Het verheugde spr., dat hij na lange, bange jaren van scheiding de vertegenwoordiging van het Nederlandsche volk weer had kunnen bijeenroepen. Hij wierp een terugblik op de bezetting, die voor geen methoden, hoe geraffineerd, wreed en misdadig ook, terugdeinsde, om het volk ook tot geestelijke onderwerping te brengen. De innerlijke gesteldheid van het Nederlandsche volk bleef echter onwrikbaar. De sterkste steun in het geestelijk verzet ging daarbij van de Koningin uit: de herinnering aan wat onze Vorstin met doortastende en volhardende geestkracht voor het Nederlandsche volk deed en bereikte, zal in onvergankelijke dankbaarheid blijven voortleven.
Spr. herdacht allen die voor de vrijheid vielen. De gedachtenis aan hen zal voor alle Nederlanders een bron van sterkte blijven.
De voorzitter constateerde, dat hier en daar lichte infecties schijnen te zijn overgebleven van zekere dreig- en dwangmethoden en van onnatuurlijke totalitaire strevingen; mogen die kwade uitwassen spoedig tot het verleden behooren.
Spr. vertrouwde, dat het al te lang onderbroken parlementaire regiem spoedig weer tot volledige gelding zal geraken.
Hierna nam de minister-president, prof. Schermerhorn het woord. Hij noemde dit een historisch oogenblik, waarop een belangrijke stap wordt gedaan om ons volk uit de chaos te leiden naar regelmatige toestanden, zooals die in de constitutie besloten liggen.
Vervolgens beëedigde de voorzitter de nieuw benoemd verklaarde leden en benoemde tot rapporteurs over het wetsontwerp, houdende regelen omtrent de voorloopige Staten-Generaal, de heeren Deckers, Schouten, Tilanus, Joekes en Van der Goes van Naters.
(Alg. Handelsblad) **(V. b. 6439 C.)**

B. Verkiezingen hebben voorrang.

22 Sept. — In een vergadering der Nederlandsche Volksbeweging te Enschedé heeft de minister-president prof. ir. W. Schermerhorn, o.m. meegedeeld, dat de saneering van de verkiezingsadministratie prioriteit zal genieten op de saneering van de stamkaarten. (Vrije Volk)
(V. b. 6415 A.)

C. Nederland aanvaardt het Handvest der Vereenigde Volkeren

26 Sept. — De Nederlandsche regeering heeft het handvest der Vereenigde Volkeren goedgekeurd, wordt uit Den Haag bericht. Dit handvest dient vóór 1 December te zijn geratificeerd, zoodat dit onderwerp een der eerste zal zijn, die door het noodparlement zullen worden behandeld. (Alg. Handelsbl.)
(V. b. 6419 F.)

D. De Nederlandsch-Belgisch-Luxemburgsche monetaire overeenkomst —

Feitelijke toepassing van deze overeenkomst, welke op 21 October 1943 te Londen werd gesloten, is thans mogelijk geworden door een regeling tusschen de Nederlandsche Bank en de Nationale Bank van België.
In de overeenkomst, die destijds reeds krachtens K.B. van 9 September 1944 in het Stsbl. nr. E 76 werd gepubliceerd, is in de eerste plaats een officieele koers vastgesteld en wel: 100 Belgische francs voor ∫ 6.053. (Door onderling overleg tusschen de Nederlandsche en Belgische monetaire autoriteiten zijn intusschen voor een Belgischen franc een aan- en een verkoopkoers vastgesteld van ∫ 6.038 resp. ∫ 6.068 per B.frs. 100. Voor bankpapier bedragen deze koersen resp. ∫ 6.00 en ∫ 6.10 per B.frs 100.—). Voorts houdt de overeenkomst in, dat partijen elkaar voor betalingen in elkaars gebied (met inbegrip van de Overzeesche Gebiedsdeelen) de benoodigde guldens of francs tegen den officieelen koers verschaffen. De monetaire autoriteiten zijn verplicht alle noodige maatregelen te treffen en tusschen hun eigen valuta en die van derde landen een zoodanige verhouding te handhaven als overeenkomt met den officieelen Nederlandsch — Belgischen koers. Ter verzekering van eenheid van optreden zullen zij voortdurend contact houden, elkaar op de hoogte houden en elkaar raadplegen omtrent alle vraagstukken van monetaire en economische politiek. Ook ten behoeve van een soepele werking van het betalingsverkeer is periodiek overleg gestipuleerd. De twee centrale banken zijn belast met dit contact en overleg. Met inachtneming van een termijn van twee jaar kan de overeenkomst van 1 Januari 1949 af op den 1sten Januari van ieder jaar worden beëindigd.
Daar de overeenkomst werd gesloten in een tijd, toen ratificatie door de parlementen der verdragsluitende partijen onmogelijk was, werd bepaald, dat zij van de onderteekening af voorloopig zou worden toegepast. Formeel trad zij dus wel in werking, doch in feite gebeurde er niets, omdat eerst eenige technische kwesties door de centrale banken moesten worden geregeld. Daar de Nederlandsche Bank in tegenstelling tot de Nationale Bank van België in bezet gebied gevestigd was gebleven, was dit onmogelijk, zelfs toen het Zuidelijk deel van ons land was bevrijd. Krachtens een aparte voorloopige regeling stond België toen aan Nederland een crediet toe, dat nadien nog eenige malen werd verhoogd, totdat het een bedrag van B.frs 500 millioen had bereikt.
O.a. is thans nog door onderling overleg tusschen de twee circulatiebanken overeengekomen, dat met het oog op de nog uit te voeren effectenregistratie in Nederland het transfereeren van kapitaal-opbrengsten voorloopig niet zal plaats hebben.
(Voor alle betalingen tusschen de twee landen blijft een vergunning van den Centralen Dienst voor In- en Uitvoer of van de Nederlandsche Bank noodzakelijk). (Ec. Nieuws 18 Sept.)
(Voor tolunie, zie 5836; monetair acc. met Engeland 6424 G.)

E. Besprekingen S.D.A.P.—N.V.B.

22 Sept. — Tijdens een op 20 Sept. gehouden vergadering van het partij-bestuur der S.D.A.P., sprak dit bestuur zijn instemming uit, met het advies van de Nationale Advies Commissie om de parlementsverkiezingen in April 1946 te houden. Tevens besloot het p. b. de N.V.B. uit te noodigen tot voortzetting van de op 27 Augustus begonnen besprekingen. (Vrije Volk)
(V. b. 6415 A.; 6434 B.)

F. Anti-Revolutionnaire Partij - Urgentieprogram — Afwijzing noodgemeenteraden gehandhaafd

24 Sept. — In afwachting van het definitieve resultaat der besprekingen met de C. H. Unie (welke nog gaande zijn), heeft het centraal comité een commissie benoemd voor het opstellen van een urgentieprogram ten aanzien van de sociale en economische vraagstukken, die tevens de vraag onder de oogen zal zien of het program van beginselen t.a.v. deze vraagstukken wijziging behoeft.
Voorts zijn benoemd commissies voor: a. annexatie van Duitsch grondgebied; b. de buitenlandsche politiek; c. Indische aangelegenheden; d. reorganisatie van de partij.
Het centraal comité heeft aan mevr. Colijn aangeboden t.z.t. het stoffelijk overschot van dr. H. Colijn naar Nederland te doen overbrengen.
Het advies om niet mee te doen aan de vorming van noodgemeenteraden wordt door het centraal comité met kracht gehandhaafd. (Trouw)
(V. b. 6423 I; 6424 B)

G. N.S.B. wilde in 1940 revolutie ontketenen —

22 Sept. — De P.O.D. te Hilversum heeft een belangrijk stuk in handen gekregen, dat een schel licht werpt op de landsverraderlijke houding van de nationaal-socialisten en van hen, die zich onder

Mussert's bevel hebben geplaatst. Het is gedateerd 9 Juli 1940 en opgesteld door een adjudant van de z.g. Mussertgarde. Deze man was sinds 1933 een groot vereerder van Hitler, nauw bevriend met Feldmeyer en Rost van Tonningen en hoog in aanzien bij Rauter en Seyss Inquart.
Het stuk draagt het opschrift: „Erfahrung einiger Niederländer, geworben in Deutschland" en vermeldt de volgende bezwarende gegevens:
1. De Nederlandsche reserve-officier Sprey leidde Nederlanders in Duitschland op tot verraderswerk.
2. Op 17 Maart 1940 eed van zwijgzaamheid en trouw aan Mussert.
3. Op 9 Mei 1940 uitzending van de beëedigden in sabotageploegen, gestoken in Nederlandsche uniformen.
4. Tegelijk met den inval zou een nat.-socialistische revolutie worden ontketend.
(Trouw)

Nederland

A. Expert naar Duitschland om kunstschatten terug te halen —

22 Sept. — Op uitnoodiging van generaal Eisenhower, is een Nederlandsch kunstexpert, overste prof. A. Vorenkamp, naar de Amerikaansche zône in Duitschland vertrokken, om uit de daar gevonden kunstschatten het Nederlandsch bezit te identificeeren en maatregelen voor te bereiden voor de restitutie. Een zelfde uitnoodiging is gekomen voor de Britsche zône, waar zich de uit Nederland weggevoerde klokken bevinden.
De transportmoeilijheden zijn in verband met den aard van het te vervoeren materiaal zeer groot.
Het M.G. heeft een verordening uitgevaardigd, dat alle kunstschatten, antiquiteiten en bibliotheken, die gedurende de bezetting in vijandelijk bezit zijn geraakt, moeten worden aangegeven bij de Stichting Nederland's Kunstbezit, Amsterdam, Heerengracht 458 en Den Haag, Korte Vijverberg 7. (Alg. Handelsbl.)
(V. b. 6416 D.)

B. Comité tegen de doodstraf —

22 Sept. — Op 17 September, de dag waarop vóór 75 jaar de doodstraf werd afgeschaft, is opgericht een Landelijk Comité van Actie tegen de Doodstraf. In het bestuur van dit comité hebben onder meer zitting Dr. P. J. Meertens, ds. J. A. v. d. Meiden en Henriette Roland Holst.
(De Vlam)

C. Blokzijl ter dood veroordeeld - Levenslang voor De Blocq van Scheltinga —

25 Sept. — Het Bijzonder Gerechtshof te 's-Gravenhage, onder presidium van mr. A. L. M. van Berckel, veroordeelde Max Blokzijl overeenkomstig den eisch tot de doodstraf met ontzetting uit het actieve en passieve kiesrecht en ontzegging van het recht als journalist of radiospreker werkzaam te zijn. Dit voor den tijd van het leven.
De overweging daarbij was dat Blokzijl getracht heeft den weerstand van het Nederlandsche volk te breken in oorlogstijd en op hoogst perfide wijze den vijand hulp heeft verleend. De gemeenschap behoort een zoo verderfelijk lid uit te stooten.
Jhr. de Blocq van Scheltinga, oud-burgemeester van Wassenaar, tegen wien eveneens de doodstraf geëischt was, veroordeelde het Hof tot levenslange gevangenisstraf, gepaard gaande aan ontzetting uit het passieve en actieve kiesrecht, terwijl hem tevens het recht van het bekleeden van ambten ontnomen werd. Beiden kregen het recht binnen 8 dagen beroep in cassatie aan te teekenen.
Blokzijl heeft van dit recht gebruik gemaakt. In de zaak De Blocq van Scheltinga heeft de procur.-fiscaal cassatie aangeteekend.
(Nieuwe Dag) **(V. b. 6433)**

D. Openbare aanklager voor Nederland bij het Internationaal Militair Tribunaal —

24 Sept. — Mr. A. M. baron van Tuyll van Serooskerken, procureur-fiscaal bij den Bijzonderen Raad van Cassatie te Den Haag, zal als chef-prosecutor voor Nederland optreden bij het Internationaal Militair Tribunaal te Berlijn en zal in die functie o.a. als openbaar aanklager van Seyss-Inquart fungeeren.
Het rechtsprekende college van dit I.M.T. bestaat uit vier leden, vertegenwoordigers van Rusland, Amerika, Engeland en Frankrijk. Voorzitter van dit college is mr. Jackson (Amerika). Mr. Baron van Tuyll van Serooskerken heeft voor deze gelegenheid den rang van luit.-kolonel gekregen. (Parool)
(V. b. 6436 D.)

E. Minister Beel over de ambtelijke zuivering —

22 Sept. — De Min. v. Binnenl. Zaken Dr. Beel, heeft op 21 September voor de radio gesproken over de zuivering der overheids- en semie-overheidsorganen, -diensten, -instellingen en -lichamen. De

Min. Dr. L. J. M. Beel.

gronden van het zuiveringsbesluit zijn 1) ontrouw, 2) het blijk geven van een nat. socialistische geestesgesteldheid; 3) het door houding, propageeren van opvattingen, die vreemd zijn aan den Nederlandschen zin voor recht en vrijheid, zoodat getrouwe medewerking aan het herstel van het vaderland niet kan worden verwacht; 4) het in ernstige mate te kort schieten in het betrachten van de juiste houding in verband met de bezetting.
Voor hen, die onder een dezer 4 gronden vallen, is uiteraard geen plaats in ons bestuurlijk bestel. Zij dienen, afgezien nog van strafrechterlijke veroordeeling, uit het openbare leven te worden uitgesloten. Het ontslag krachtens het zuiveringsbesluit draagt mitsdien een ontéerend karakter. Het heeft tengevolge verlies van iedere andere openbare functie, ja zelfs van de bevoegdheid om een natuurlijk persoon te vertegenwoordigen. Het brengt schorsing mede als bestuurder van rechtspersonen. De aanspraken op eigen pensioen en bij overlijden op weduwe- en weezenpensioen gaan als regel teloor.
Door de vorige regeering waren op grond van het toenmalige zuiveringsbesluit reeds 193 ontrouwe gezagsdragers ontslagen. Sedert de bevrijding zijn tot dusver mijnerzijds, aldus spr., ongeveer 400 personen met toepassing van het nieuwe zuiveringsbesluit uit den openbaren dienst verwijderd.
Naast deze categorieën, die den vijand rechtstreeks hebben gediend of daartoe bereid werden gevonden kan nog een andere groep niet langer deel uitmaken van ons ambtenarencorps. Deze groep wordt gevormd door degenen, die, in feite door hun houding en optreden onvoldoende tegenover den vijand stelling hebben genomen door het volgen van een opportunistische politiek op een tijdstip en onder omstandigheden, waarin dit niet langer geoorloofd was, daar dit in strijd was met onze hoogste belangen.
De minister maakte voorts melding van ambtenaren, die in ernstige mate het inzicht hebben gemist in den geestelijken weerstand van ons volk. Aan hen kan ongevraagd eervol ontslag worden verleend onder toekenning van wachtgeld. Door een a.s. wijziging van het K.B. kan ook ontslag worden verleend zonder het praedicaat „eervol". De uitkeering van wachtgeld wordt voorts facultatief. Tenslotte zijn er nog de disciplinaire straffen en voorloopige maatregelen als staking en schorsing. (Telex)
(v. b. Min. Beel 6343, 6354a)

F. H.M. de Koningin bezoekt Rotterdam —

24 Sept. — Voor het eerst na de bevrijding heeft H. M. de Koningin een officieel bezoek aan Rotterdam gebracht. De bevolking bereidde haar, ondanks den regen, een geestdriftige ontvangst.
(Maasbode) **(V. b. 6423 G.)**

G. H.M. de Koningin ontvangt buitenlandsche ambassadeurs —

26 Sept. — H. M. de Koningin heeft in het paleis aan het Lange Voorhout te Den Haag den ambassadeur der Ver. Staten, Dr. Stanley K. Hornbeck, alsmede zijn ambtsvoorganger Kolonel Anthony Drexel Biddle Jr. in audiëntie ontvangen. Later werden ontvangen de ambassadeur van China, Dr. Tung Ling; van Frankrijk, Hubert Guérin en van de Sovjet-Unie, Valkov. (A. N. P.)
(V. b. 6423 G.)

H. Prins Bernhard Inspecteur-Generaal der Kon. Landmacht —

22 Sept. — Bij K.B. is de luit.-generaal Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden eervol ontheven uit zijn functie van bevelhebber der Ned. strijdkrachten en is hij benoemd en aangesteld tot insp.-generaal der Kon. Landmacht. Aan luit.-generaal Prins Bernhard is H. M.'s dank betuigd voor de zeer gewichtige en belangrijke diensten in zijn functie van bevelhebber der Ned. strijdkrachten aan den lande bewezen. (Telex)
(V. b. 6410 B.)

I. Inkrimping M.G. —

26 Sept. — Per 1 Oct. worden de prov. mil. commissariaten van het M.G. opgeheven; ze worden vervangen door afdeelings militaire commissariaten. Er komt een A.M.C. te Den Haag voor Zuidholland en Zeeland, te Vught voor Noordbrabant en Limburg, te Arnhem voor Gelderland en Overijsel en te Groningen voor Groningen, Friesland en Drente. De

P.M. commissarissen te Amsterdam en Utrecht zullen als fung. A.M.C. voor resp. Noordholland en Utrecht optreden. Men hoopt de werkzaamheden zoo vlot te kunnen afwikkelen dat per 1 Dec. ook deze commissariaten kunnen worden opgeheven. Wat daarna nog te doen overblijft, zal worden behandeld door den staf van het M.G. te 's-Gravenhage.
Onlangs werd de bijzondere staat van beleg met een halfjaar verlengd om het M.G. de gelegenheid te geven zijn zaken af te wikkelen en taken te vervullen op gebieden die nog niet aan burgerlijke instanties kunnen worden overgelaten.
(Maasbode) **(V. b. 6407 D)**

Nederland

A. Fokkerfabrieken ontwerpen volksvliegtuig.

22 Sept. — De Fokkerfabrieken zijn bezig met de voorbereiding van den bouw van een volksvliegtuig. Bij het ontwerp van dit vliegtuig wordt niet gedacht aan een luxe voertuig voor den zeer welgestelden enkeling, maar aan een veelzijdig bruikbaar vliegtuigje, dat zoowel door prijs als eigenschappen aantrekkelijk zal zijn voor een grooteren kring van gebruikers. Een dier eigenschappen is dat een middelmatig piloot er veilig mee zal kunnen vliegen. (Trouw)
(Zie ook: 6424 I.)

B. Productie mijnen onvoldoende - geallieerd verwijt —

24 Sept. — De stijging der kolenproductie beantwoordt niet aan de verwachtingen. Aldus de beheerder der Limburgsche steenkolenmijnen, ir. Ch. Th. Groothoff in een bijeenkomst met bedrijfsleiders, beambten en arbeiders. Hij zeide verder: „Tot dusver zijn de mijnwerkers nog niet bereid geweest een poging te doen, de redelijke prestatie, die van hen mag worden verlangd te bereiken. Dit kan niet zoo blijven, zonder dat daaraan noodzakelijke en niet te vermijden consequenties zijn verbonden".
Verder deelde de heer Groothoff nog mede, dat de Engelsche en Amerikaansche autoriteiten ons nu verwijten, dat wij blijkbaar niet bereid zijn om met volledige toewijding mee te werken aan het herstel van Nederland en zoolang wij niet bereid zijn ons aandeel bij te dragen, zijn zij niet bereid ons meer kolen te sturen.
Wij staan aan het begin van de verwezenlijking van een bedrijfsorganisatie gebaseerd op gemeenschappelijk gedragen verantwoordelijkheid, maar er is een groep menschen, die graag onze bedrijfsorganisatie willen torpedeeren. Zij mag echter niet mislukken.
De vertegenwoordigers van alle bonden van beambten en arbeiders uit het mijnbedrijf, met uitzondering van die van den Eenheidsbond, hebben hun instemming betuigd met de uiteenzetting van den heer Groothoff. (Alg. Hand.bl.)
(v. b. 6356)

C. Commissariaat voor oorlogsschade — Oprichting Herstelbank.

24 Sept. — De minister van Financiën heeft het bij K.B. van 16 Juni 1945 ingestelde Commissariaat voor Oorlogsschade geïnstalleerd.
Het Commissariaat, dat onder voorzitterschap van Prof. Mr. Ph. A. N. Houwing is gesteld, zal in de eerste plaats leiding geven aan de registratie, het onderzoek en de taxatie van oorlogsschade. In de tweede plaats zal het Commissariaat de toekenning van voorschotten en credieten tot herstel van oorlogsschade regelen, alsmede de verleening van bijdragen in oorlogsschade, welke eventueel nader bij de wet ten laste van 's Rijks kas worden toegekend.
In dit verband verklaarde Minister Lieftinck in zijn installatierede, dat een wijziging van het tegenwoordige credietsysteem wordt overwogen en wel in samenhang met de spoedig te verwachten oprichting van de Maatschappij tot Financiering van het Nationaal Herstel. Deze maatschappij, welke ook als herstelbank wordt aangeduid, zal de financiering mogelijk moeten maken van vervangingen, saneeringen en uitbreidingen, welke in het algemeen belang noodig moeten worden geacht. Verder zal zij ondernemingen en bedrijven, die hun geldbehoeften voor den wederopbouw niet op de Nederlandsche kapitaalmarkt kunnen dekken, aan kapitaal moeten helpen.
De regeering is voornemens de verleening van bijdragen in oorlogsschade, waaronder dan ook bezettingsschade zou vallen, nog nader te regelen, waartoe een besluit materieele oorlogsschaden 1945 in voorbereiding is. (Maasbode)
(V. b. 6357; Zie ook: Financiën 6348)

D. Drie millioen dollar voor ons land —

24 Sept. — Het comité „American Relief for Holland" heeft een bedrag van 3.000.000 dollar gereserveerd voor den aankoop van de in Nederland noodzakelijkste levensbehoeften. De heer Heinz, directeur van de bekende Amerikaansche conservenfabrieken en afgevaardigde van het comité, heeft zich in Nederland persoonlijk op de hoogte gesteld, welke artikelen daarvoor in aanmerking komen.
(Alg. Handelsbl.)

Ned. O. Indië

E. De bezetting van Java —

24 Sept. — Officieel werd gemeld, dat de bezetting van Java door geallieerde strijdkrachten ongeveer 4 October zal plaats vinden. Het bestuur van Indië zal zoo mogelijk tezelfdertijd te Batavia worden ingesteld. Dit zal echter afhangen van de vraag, of men over voldoende communicatiemiddelen beschikt.
Voorts wordt bericht, dat Lt. Adm. Helfrich uit Colombo is vertrokken om zijn Hoofdkwartier te Batavia te vestigen.

„Indonesische Republiek van Soekarno - Stakingen in Australië —

28 Sept. — Dr. ir. Soekarno, „leider van de Indonesische nationalistische beweging", heeft een kabinet gevormd van 17 ministers. Zij zijn evenwel, nadat de Japansche politieke politie Soekarno en Hatta huisarrest had opgelegd, volgens het clandestiene blad „Berita Indonesia" (de stem van Indonesië), weer afgetreden.
Het is niet duidelijk, of de rol, welke Soekarno, de Indische nationalisten-leider, speelt wel zulk een effectieve beteekenis heeft, als hij zelf en zijn aanhangers het doen voorkomen.
Toen Soekarno zijn machtsaanvaarding wilde proclameeren, doch door de Japanners gewaarschuwd werd hiervan af te zien, heeft hij een „kabinet" gevormd, bestaande uit 17 ministers en heeft zich gevestigd in het statige oude gebouw met witte pilaren te Batavia, waarin vroeger het departement van financiën was gevestigd. Japansche en Javaansche nationalistische wachten staan buiten het gebouw. Soekarno beweert, dat de nationalisten 95 procent vertegenwoordigen der bevolking van 70 millioen zielen in Oost-Indië. Zijn standpunt is dat een volledige breuk met Nederland wordt gewenscht, doch dat het den Nederlanders vrij zou staan, zij aan zij met de Indonisiërs te leven. Hij verklaarde voorts, dat in de eerste tijden van zijn voorgesteld regime geen andere partijen kunnen bestaan in den gebruikelijken zin des woords.
Soekarno zeide dat een verzoek om erkenning der onafhankelijkheid wordt voorbereid hetwelk zal worden ingediend bij de Vereenigde Volkeren. Het verzoek zal worden overgebracht aan Lord Louis Mountbatten wanneer hij het militair gezag over Indië aanvaardt.
Toen hem werd gevraagd, wat hij zich voorstelde te doen met de buitenlandsche investeeringen, bijzonderlijk met de bestaande Nederlandsche investeeringen, antwoordde Soekarno: „Wij stellen ons een staatscontrôle voor op de economische hulpbronnen".
Als bewijs van de collaboratie der Indische nationalisten met den vijand wordt aangehaald, dat de heer Soekarno in zijn redevoeringen (welke door geallieerde radio-luisterposten werden opgevangen) herhaaldelijk de Indonesische bevolking heeft aangespoord, mede te helpen aan de vernietiging van Britten, Amerikanen en Australiërs, terwijl zijn medestander Mohammed Hatta in 1943 van keizer Hiro Hito een hooge Japansche onderscheiding ontving, „als erkenning van zijn samenwerking met de Japansche militaire overheid op Java".
Uit Singapore werd vernomen, dat admiraal Lord Louis Mountbatten aan de Japansche strijdkrachten op Java het bevel heeft gegeven het gezag niet over te dragen aan eenige Javaansche politieke partij. Het uitstel in de bezetting van Ned. Oost-Indië wordt te Singapore als ongelukkig, doch onvermijdelijk beschouwd, daar de genoemde admiraal niet de beschikking heeft over de noodige troepen, terwijl de Nederlanders, die troepen in Nederland gereed hebben, niet in staat zijn, deze naar het Verre Oosten te vervoeren wegens transportmoeilijkheden.

Terugslag in Australië.

Uit Sidney wordt gemeld, dat havenarbeiders geweigerd hebben schepen te laden, die munitie of militaire uitrusting naar Ned. Indië moesten brengen. De Australische communisten hebben veel propaganda gevoerd onder de Indonesiërs, die na den val van Java naar Australië waren uitgeweken.
De stakers van het vrachtschip Karsik te Melbourne, hetwelk levensmiddelen en medicamenten zou vervoeren, zullen door Lascaren worden vervangen, zoo heeft vice-consul Wessels verklaard.

Communiqué der Ned.-Ind.-regeering.

Mededeelingen uit onbekende bron in Canberra betreffende het vervoer van militair- en oorlogsmaterieel door Nederlansche schepen, die in Australische havens opgehouden worden, geven een volkomen verkeerd beeld van de werkelijkheid.
De Australische regeering heeft verzocht wapens en munitie voor Nederlandsch-Indië in een der Nederlandsche schepen te laden, waarin de Nederlandsch-Indische regeering onmiddellijk heeft toegestemd.
Dit materieel maakt slechts een klein gedeelte uit van de lading aan herstelvoorraden, waarmede vrijwel alle Nederlandsche schepen worden geladen. De veronderstelling, dat de „Karsik" te Melbourne wapens aan boord had, omdat het ruim werd bewaakt, mist allen grond, aangezien de kisten in het ruim gevuld zijn met nieuwe koperen munten voor Indië. Voorts bestaat de lading uit voedsel, kleeren, medicamenten en medische en tandheelkundige uitrustingsstukken.
De Nederlandsch-Indische autoriteiten hebben officials van den vakbond en

journalisten utgenoodigd, de lading van de „Karsik" te komen inspecteeren.
De Lascaren zijn ondanks de pressie, uitgeoefend door stakende Indonesiërs op de „Karsik" gebleven, die heden met een gemengde bemanning naar Java vertrokken is, zonder hulp van sleepbooten, die zich solidair verklaard hadden met de stakers. Voorts is de „Maetsuyker" uit Sydney naar Java vertrokken, eveneens zonder oorlogsmaterieel.
27 Sept. hebben de leden van de Waterside Workers Federation in Brisbane den arbeid hervat, hoewel op de Nederlandsche schepen het werk nog stil ligt en er geen overeenstemming is bereikt tusschen de Nederlandsche autoriteiten en de stakers over het laden van de schepen. De „Van Heutsz" wordt nu door eigen personeel bevracht, waarop de Australische arbeiders de werf besmet hebben verklaard.
De politie te Sydney moest optreden tegen demonstranten, die spandoeken meedroegen, waarop geprotesteerd werd tegen „het Nederlandsche imperialisme".
De verzekering der Nederlandsche vertegenwoordigers, dat geen wapens werden verscheept, hebben niet gebaat, nòch de belofte, dat geen enkele staker bij terugkeer in Indië zou worden gestraft. Zelfs hebben thans de Nieuw-Zeelandsche havenarbeiders hun sympathie betuigd met de actie der Indonesiërs en heeft de Amerikaansche vakcentrale, de C.I.O., een telegram gezonden aan de Australische havenarbeiders, waarin sympathie wordt uitgesproken met het streven te verhinderen, „dat Java opnieuw op imperialistische wijze zou worden geëxploiteerd".
De Australische regeering heeft evenwel besloten, op Indonesische stakers de immigratie-wetgeving toe te passen, welke bepaalt, dat personen die zonder te werken in het land vertoeven, uit Australië worden verwijderd.
(Alg. Handelsbl. - Maasbode - N. R. C.)
(V. b. 6444 D; Helfrich 6423 E.)

België

A. Verbinding Albert- en Julianakanaal - De „Stop van Lanaeken"

21 Sept. — Tijdens een vergadering te Luik onder voorzitterschap van den Gouverneur van Luik en in tegenwoordigheid van Minister Merlot en burgemeester Gruselin, hebben de heeren Delmar en Lambermont, resp. Secretaris-Generaal honoraire bij het ministerie van Openbare Werken en Directeur van Weg en Werken, eens te meer gepleit voor een practische verbinding tusschen het Albertkanaal en het Julianakanaal.
Tevens gaven zij een uiteenzetting van de verschillende plannen ter opheffing van de z.g. „Stop van Lanaeken".
Na afloop werd besloten een gemengde commissie tot stand te brengen, onder voorzitterschap van Minister Merlot. Deze commissie zal de wenschen van het district Luik, welke betrekking hebben op de hinderpalen in het verkeer tusschen Maas en Rijn, onderzoeken.
(Gazet v. Limburg)

B. Radiorede van min.-president Van Acker - De werkloosheid in België - De kolenvoorziening — De haven van Antwerpen —

24 Sept. — Op 23 Sept. hield ministerpresident Van Acker een radiorede waarin hij o.m. zeide, dat er in Februari 310.000 werkloozen waren. Sedertdien zijn meer dan 200.000 arbeiders uit Duitschland teruggekeerd, alsmede 100.000 militaire en politieke gevangenen. Niettegenstaande dit alles is het aantal werkloozen tot 111.000 gedaald. Bij den aanvang van het jaar was de kolenproductie gedaald tot 23.000 ton per dag. Momenteel is de productie bijna 60.000 ton. Eerlang zal zij 80.000 ton bedragen. Met ingang van 25 September zullen kolen gedistribueerd worden. Het rantsoen per gezin bedraagt voor October 200 kgr. Strenge straffen zullen toegepast worden op onregelmatigheden bij de kolenvoorziening.
Er zullen maatregelen genomen worden tegen den levendigen smokkelhandel aan de grenzen. De geallieerde overheid neemt zich voor op Duitsch grondgebied een verboden zône, voorzien van prikkeldraad en Duitsche mijnen af te palen. Dit om te verhinderen, dat Duitsche vrouwen zullen voortgaan zich in België van boter en andere levensmiddelen te voorzien. De Eerste-Minister logenstrafte de geruchten als zouden de geallieerden kolen en textielwaren uit ons land voeren en als zou de haven van Antwerpen voor 90 jaar in huur gegeven zijn aan de Ver. Staten. (Gazet v. Antwerpen)
(V. b. 6392 A.)

Britsch-Indië

C. Resolutie van Al-Indisch congres comité - Anti-communistisch incident —

23 Sept. — Het voltallige comité van het Al-Indisch congres heeft met overweldigende meerderheid van stemmen een resolutie aangenomen naar aanleiding van de nieuwe Britsche voorstellen, in welke resolutie wordt verklaard, dat Indië en het congres niet tevreden zullen zijn met minder dan onafhankelijkheid. In de resolutie worden de door Lord Wavell per radio voorgelegde voorstellen ontoereikend en onbevredigend genoemd.
Dit is de eerste belangrijke resolutie sinds 1942.
Patel verklaarde, dat de regeering gelijk had gehad met de beweging van 1942 „opstandig" te noemen. Onder daverende toejuichingen voegde hij er aan toe, dat dit de tweede „opstandige" beweging was.
Het comité legde er voorts den nadruk op, dat de congresmethoden nog immer bestaan in vreedzame, niet-gewelddadige actie.
Tijdens de derde zitting van het Al-Indische congres heeft zich een anti-communistische demonstratie voorgedaan. Toen nl. Dr. Ashraf, een van de zes communistische leden, een amendement op de resolutie te berde bracht, ontstond een hevig oproer. Het gehoor van 25.000 man eischte, dat aan geen communist zou worden toegestaan voor het forum van het congres het woord te voeren. Ashraf werd genoodzaakt het spreekgestoelte te verlaten. Den communisten wordt verweten, dat zij het congres hebben verraden, door steun te verleenen aan den „imperialistischen oorlog", welken zij, de communisten, een „oorlog van het volk" noemden. Het werkcomité heeft in overweging genomen een lijst op te stellen van beschuldigingen tegen de communisten in verband met handelingen, tegenstrijdig aan de politiek van het congres, en overweegt tevens de communistische leden van alle uitvoerende instanties uit te sluiten.
Er werd een resolutie aangenomen, voorgesteld door Pandit Nehroe, waarin gevraagd wordt om vrijlating van alle officieren, soldaten en vrouwen van het „nationale Indische leger" dat door Soebhas Bose in Birma en op Malakka was gevormd. (Reuter)
(V. b. 6444 H; zie ook 5777 E)

Duitschland

D. De Gestapo en het communisme. Een accoord met verschillende veiligheidsdiensten?

Een medewerker van „Associated Press" meldde, dat hij in het archief van de nationaal-socialistische partij een dokument heeft gevonden, waaruit blijkt, dat de Gestapo een geheim accoord had met dertien landen namelijk Brazilië, Polen, België, Nederland, Zuid-Slavië, Griekenland, Italië, Japan, Bulgarije, Finland, Hongarije, Portugal en Spanje, tot het opsporen van „gevaarlijke communisten". Dit verslag aan Goering werd onderteekend door Heydrich en dateerde van 22 Augustus 1938.
(Laatste Nieuws 13 Sept.)

E. Kardinaal Faulhaber: „Wir haben Schuld" —

22 Sept. — Tijdens een onderhoud dat een verslaggever van „De Gelderlander" te München had met kardinaal Faulhaber, een der weinige Duitschers, die tijdens het Hitler-regime openlijk critiek leverde op de nationaal-socialistische leerstellingen en in het bijzonder op de rassentheorieën en het nieuw-heidendom, verklaarde kard. Faulhaber o.m.: Wij leven hier in Duitschland in den nasleep van het nationaal-socialisme, „Aber, wir haben Schuld".
Het nat.-socialisme heeft ruïnes in geestelijk en maatschappelijk opzicht achtergelaten. Van Dachau zullen wij geen bedevaartsplaats — zooals abusievelijk werd gemeld — maar een verzoeningsplaats maken. Ik werd van de drama's in het kamp op de hoogte gehouden, maar protesten mijnerzijds hielpen niet. Veel priesters van mijn eigen diocees hebben er gezeten en zijn er gestorven. Ik heb alles gedaan wat in kon om het leed der gevangenen te laten verzachten en met geestelijke hulp hun verdriet te lenigen. Misschien weet u, dat de bewoners mèt de Volkssturm daar tegen de SS gevochten hebben. (De Gelderlander)
(v. b. Faulhaber 4568 C; 3536 E)

F. Von Neurath gearresteerd —

22 Sept. — In de Fransche zône, nabij Baden-Baden werd de vroegere minister van Buitenl. Zaken, Von Neurath, gearresteerd. Hij werd gezocht als oorlogsmisdadiger. (Trouw)
(V. b. 6419 A; arrest. 6428 D)

G. Industrieën als herstelbetaling.

26 Sept. — Generaal Eisenhower heeft op 25 Sept. vijf groote Duitsche industriëele ondernemingen in de Amerikaansche bezettingszône beschikbaar gesteld voor hersteldoeleinden aan de Vereenigde Volken. Tot de hiervoor aangewezen ondernemingen behooren een ondergrondsche krachtcentrale, scheepswerven te Bremen, de grootste Duitsche fabriek voor kogellagers te Schweinfurt en vliegtuigmotorenfabrieken te München. De betreffende fabrieken zullen onmiddellijk onder toezicht van officieren van het geallieerde militaire bestuur worden gedemonteerd, doch er is nog geen beslissing genomen naar welke landen de gedemonteerde fabrieken als herstelbetaling zullen worden gezonden. (Reuter)
(V. b. 6413 A.)

H. Gedragsregels voor Duitschland door geallieerde contrôleraad uitgevaardigd —

26 Sept. — De geallieerde contrôleraad te Berlijn heeft een zeer uitvoerig document openbaar gemaakt, waarin een codificatie wordt gegeven van de regels, waaraan het Duitsche volk zich heeft te houden. Hieruit blijkt, dat de toekomst van

Duitschland volkomen in handen is gelegd van den contrôleraad, die een allesoverheerschende macht heeft.
Alle Duitsche land-, lucht- en zeestrijdkrachten, de S.S.-formaties, de generale staf, de Gestapo, de militaire scholen en alle andere militaire of semi-militaire organisaties worden ontbonden. Alle vormen van militaire activiteit zijn verboden. Alle Duitsche autoriteiten in en buiten het Rijk moeten zich voorbereiden op een aftreden, zoodra zij daarvan bericht ontvangen. Duitsche burgers mogen het land niet zonder vergunning verlaten. De geallieerden controleeren alle verkeersmiddelen en alle middelen van volksbeïnvloeding en meeningsuitdrukking.
Voorts zullen de geallieerden iedere contrôle, welke zij noodig achten, uitoefenen over elk onderdeel van de Duitsche financiën, industrie, landbouw, boschbouw, mijnbouw, handel, distributie, enz. Over geen Duitsche bezittingen, aandeelen, rechten, enz. van maatschappijen, corporaties, kartels, trusts, firma's mag zonder vergunning worden beschikt. De Duitschers moeten alle gouden en zilveren munten of baren, alle platina in binnen- en buitenland aan de geallieerden overdragen.
Een ander hoofdstuk der verordening heeft ten doel de teruggave van oorlogsbuit te bevorderen. Ook moeten de Duitschers alle inlichtingen verschaffen, getuigenissen afleggen, enz. die noodig zijn in de processen tegen oorlogsmisdadigers.
De nationaal-socialistische partij is onwettig verklaard en verboden. Niemand mag door de Duitsche autoriteiten om redenen van ras, kleur, afkomst, taal of meening worden vervolgd.
(V. b. 6392 G; 6360 A) (Alg. Hand.bl.)

Engeland

A. Briefwisseling Churchill-Franco

Reuter's correspondent in Bazel kreeg de brieven in handen, die in October 1944 tusschen Franco en Churchill gewisseld zijn.
In zijn brief gewaagt de Spaansche Dictator van de vijandige uitlatingen in de Engelsche pers met een betrekking tot Spanje. Tevens doet hij een voorstel tot gezamenlijk optreden tegen Sovjet-Rusland, die hij als de vijand van den vrede in Europa beschouwt.
In zijn antwoord somt Churchill de verschillende punten van Spanje's beleid op, die tot deze vijandige uitlatingen aanleiding hebben gegeven; hij hekelt vooral de verschillende daden, die in strijd waren met Spanje's neutraliteit. Franco's toespelingen op gemeenschappelijke actie tegen Rusland wijst hij af: „Anglo-Russische samenwerking, gegrondvest in het verdrag van 1942, is niet slechts noodzakelijk in ons eigen belang, maar ook in dat van den vrede en welvaart in geheel Europa", aldus de Minister-President.
(Times - 19 Sept.)

B. Het Palestina-vraagstuk —

24 Sept. — Reuter meldde uit Londen, dat de Engelsche regeering besloten heeft het geheele vraagstuk van Palestina en de Joodsche immigratie over te dragen aan den raad van de Vereenigde Volkeren met de verklaring, dat dit een aangelegenheid is, waarvoor alle geallieerden gezamenlijk de verantwoordelijkheid moeten dragen.
Deze dramatische stap is gedaan na ontvangst van den brief van president Truman, waarin deze den Joodschen eisch tot onmiddellijke immigratie van 100.000 Joden in Palestina ondersteunt.
Britsche regeeringskringen hebben hun groote misnoegen geuit over den brief van den president, vooral omdat, naar thans onthuld wordt, het kabinet tevoren president Truman had gevraagd, dat de Vereenigde Staten met de Britsche regeering de verantwoordelijkheid zouden dragen bij de oplossing van het Palestijnsche vraagstuk. De Amerikaansche autoriteiten hadden echter dit aanbod afgewezen.
Naar men zelde bereikte Truman's brief de Engelsche regeering eerst, toen de beslissing aangaande de Engelsche politiek in het midden-Oosten al was genomen. De Joodsche voorstellen, inhoudende, dat de witboek-politiek zal worden verlaten en de immigratie in Palestina voor Joden totaal zou worden vrijgelaten, terwijl tevens een Joodsche staat in het leven zou worden geroepen, heeft de Britsche regeering niet aanvaard. De Engelschen wilden het witboek als uitgangspunt blijven nemen, maar enkele afwijkingen ervan lagen wel in de bedoeling. Boven het door de Britten toegestane aantal van 75.000 Joodsche immigranten in Palestina, zouden voorloopig nog maandelijks ten hoogste 1500 immigranten worden binnengelaten.
Een en ander heeft intusschen reeds tot gevolg gehad, dat de toestand in Palestina steeds meer gespannen wordt. Er hebben Britsche troepenbewegingen plaats en een der beste divisies van het Britsche achtste leger wordt van Duitschland overgebracht naar Palestina.
Reuter voegt er aan toe: „De Britsche socialistische leiders zijn natuurlijk ten zeerste geïnteresseerd bij deze ontwikkeling" en men gelooft, dat er pogingen in het werk zullen worden gesteld, om dezen tragischen, maar onverbiddelijken loop der gebeurtenissen te stuiten, voor het te laat is."
Intusschen zou, indien inderdaad de Britsche regeering het Palestijnsche vraagstuk naar den raad der Vereenigde Volkeren verwijst, en deze zich competent verklaart, een geheel nieuwe phase in dit zoo ernstige conflict worden ingeluid. (Maasbode)
(V. b. immigratie 6423 L.; Zionisme 6426 B)

Frankrijk

C. Economische wederopbouw —

Aan een rede, welke Cusin, Commissaris der Republiek voor Economische Aangelegenheden, eind Augustus te Bordeaux heeft gehouden, is het volgende ontleend.
De verliezen aan menschenlevens zijn in den afgeloopen oorlog geringer geweest dan in de jaren 1914/18. Het Fransche volk is het oudste van de geheele wereld: van elke 10.000 inwoners zijn er 147 ouder dan 60 jaar. Dit cijfer is voor de V.S. 100 en voor Rusland 60. De afwezigheid van werkloosheid is dan ook geen gunstig teeken, doch veeleer een voorteeken van een ernstig tekort aan vakarbeiders. De energiebalans van het land geeft een uiteenloopend beeld te zien. Terwijl de productie van electriciteit thans even groot is als in 1938, is van de petroleumraffinaderijen 75% verwoest of overgebracht naar Roemenië. De kolenproductie bedraagt 75 % van die van 1938, doch men mag niet vergeten, dat zij reeds toen slechts 1/7 bedroeg van de Duitsche productie en dat Frankrijk een belangrijk deel van zijn behoefte in het buitenland moest dekken. Het algemeene indexcijfer voor de industrieele productie, dat, vergeleken met 1938, na de bevrijding 20 was, is in Juni tot 43 gestegen, waaruit blijkt, dat de toestand nog verre van bevredigend is. Een andere ongunstige factor, welke het herstel in den weg staat, is de hooge leeftijd van het industrieele apparaat; het machine-park is gemiddeld 30 jaar oud, tegen 8 in Engeland en 5 in de V.S. Daar staat tegenover, dat de vitale industrieeën niet zijn verwoest zooals in 1918. Aan het verkeer is door de luchtaanvallen en den zeeoorlog zware schade toegebracht. De financieele toestand valt mee. De fiduciaire circulatie is niet veel meer gestegen dan in de V.S., maar men moet wel bedenken, dat de Fransche productie met 57 % is gedaald, terwijl die van de V.S. bijna is verdrievoudigd. Tien maanden na de bevrijding is het plan voor den invoer voor slechts 20 % verwezenlijkt.
Er zijn drie hoofdproblemen, die gedurende het eerste halfjaar alle aandacht en de volledige krachtsinspanning zullen eischen: het vraagstuk der warmte-energie, het transportprobleem en het vakarbeiders-vraagstuk. In 1950 zal het kolenverbruik naar schatting 100 mill. ton bedragen, waarvan 3/5 moet worden ingevoerd. Wellicht zal de invoer in 1955 tot 50% kunnen worden teruggebracht, als het plan voor den bouw van waterkrachtwerken zal zijn uitgevoerd. Wat het tweede probleem betreft voor de autoindustrie is reeds een vijfjarenplan opgesteld. Er is een acuut tekort aan locomotieven en wagons. De koopvaardijvloot moet geheel opnieuw worden opgebouwd; de behoefte aan scheepsruimte is met 5 mill. ton niet te hoog geschat. Het arbeidersvraagstuk is reeds aan de orde. Aan een modern statuut voor de technische organisatie van den arbeid wordt gewerkt, terwijl de regeering tracht door het invoeren van belangrijke voedingsmiddelen het arbeidspotentieel op te voeren. Zijn deze problemen eenmaal opgelost, dan zal men zich moeten bezighouden met den landbouw, opdat deze in staat wordt gesteld, aan de toekomstige concurrentie het hoofd te bieden. De wederopbouw zal een belangrijk deel van de beschikbare grondstoffen en arbeidskrachten voor zich opeischen. Bovendien moet Frankrijk tot elken prijs exporteeren. Men moet alles in het werk stellen om te bereiken, dat Duitschland door het afstaan van complete fabrieken, industrieele installaties en arbeidskrachten de middelen helpt verschaffen, die voor het herstel van Frankrijk onmisbaar zijn. (Ec. Nieuws 13 Sept.)
(V. b. 6385 K.)

D. Uitslag departementale verkiezingen —

26 Sept. — De Fransche minister van Binnenlandsche Zaken heeft de definitieve resultaten bekend gemaakt van de op 23 September gehouden departementale verkiezingen. De eerste sedert 1937. Hierbij zijn niet begrepen het district Parijs en de districten van de Seine, waarvoor andere verkiezingsbepalingen gelden.
De zetelverdeeling is als volgt: sociaal democraten 399, communisten 133, radicaal-socialisten 350, onafhankelijke socialisten 66, republikeinsche volksbeweging 127, onafhankelijke republikeinsch-radicalen 205, republikeinsch-democratische unie 203, conservatieven en rechtsche onafhankelijken 93, bij geen bepaalde politieke groepeering onder te brengen 48. (Reuter - Vrije Volk)

Hongarije

E. Economisch pact tusschen Rusland en Hongarije —

24 Sept. — Naar verluidde zou een overeenkomst tusschen Rusland en de voorloopige Hongaarsche regeering omtrent een vijfjarenplan van economische samenwerking tot stand zijn gekomen. De

correspondent van de „Sunday-Times" schreef, dat de regeeringen van Engeland en de Vereenigde Staten de verwikkelingen, welke door dit pact zijn geschapen, in overweging hebben genomen. Hij voegde er aan toe, dat noch Londen, noch Washington van te voren op de hoogte was gesteld omtrent deze overeenkomst, waardoor Rusland gelijkwaardig partner zou worden in een monopolistische staatscontrôle en -exploitatie van Hongarije's groote industrieën, natuurlijke hulpbronnen, landbouw en transportwezen. De correspondent van de „Observer" schreef, dat berichten uit Boedapest er op wezen, dat door de aankondiging van deze overeenkomst de politieke crisis in Hongarije is verscherpt, en dat de ratificatie van het pact in vele kringen op bitteren tegenstand stuitte. Voorts zeide de correspondent van de „Sunday Times" nog, dat de oplossing van de kwestie der contrôle op de Donau, welke op de agenda van de Londensche conferentie staat, niet vergemakkelijkt zou worden door „dit jongste voorbeeld van Ruslands neiging om zijn eigen weg te gaan in aangelegenheden, welke het, uit eigen beweging zou behandelen in samenwerking met zijn bondgenooten uit den oorlog".

Door officieuze Hongaarsche kringen werd categorisch tegengesproken het in de Engelsche pers gepubliceerde bericht, volgens hetwelk Hongarije, naar de voorwaarden van de met Rusland gesloten overeenkomst, aan de Sovjet-regeering een deelneming voor vijftig procent zou hebben toegestaan in het geheele economische leven van Hongarije, aldus heeft de Hongaarsche radio medegedeeld. In het geteekende accoord worden kwesties geregeld betreffende schadevergoedingsbetalingen, welke door Hongarije naar aanleiding van den wapenstilstand zijn onderteekend.

De bepalingen van den wapenstilstand voorzagen in het recht tot overneming van de installaties van zekere metallurgische en electriciteitsbedrijven. De Hongaarsche regeering heeft de aandacht van de Russische autoriteiten gevestigd op de nadeelige gevolgen van dezen maatregel voor de economische herleving van het land. De Russische autoriteiten hebben daarop een bewijs geleverd van hun verzoenings-streven door de overbrenging van die installaties naar Rusland te annuleeren en in de plaats daarvan voorstellen te doen tot het stichten van een deelgenootschap tot vijftig procent in de exploitatie van de bedoelde bedrijven. Er is in geen geval sprake van een deelneming tot vijftig procent in het geheele economische leven van Hongarije aldus werd door genoemde officieuse kringen verklaard.

(Reuter - A.F.P.)

Internationaal

A. De conferentie der ministers van Buitenlandsche Zaken — Aanval van de „Daily Herald" op Molotov —

Het Labour-orgaan de „Daily Herald" schreef op 24 Sept. o.m.:

Elk der vijf ministers van Buitenlandsche Zaken hebben op 23 September zich met hun staf beraden over den beslist onbevredigenden gang van de conferentie in Londen. Men had verwacht, dat na 14 dagen het grootste deel van de agenda afgewerkt zou zijn, maar een belangrijk punt als het vaststellen van Duitschlands Westelijke grens is zelfs nog niet ter sprake gekomen.

Molotov beschouwt klaarblijkelijk de heele conferentie niet als een bespreking van geallieerden maar als een conflict tusschen het Oosten en het Westen, waarbij het zijn taak is zooveel mogelijk doelpunten te scoren voor de leden van het Russische bloc. De politieke machine loopt traag en niet alleen traag, maar alsof er zand in zit. De Russische delegatie is er niet zoozeer op uit samenwerking te zoeken met de Westelijke geallieerden, dan wel om voordeelen te bereiken voor de landen, welke zij als „Oostelijk bloc" onder Russische leiding tracht te stellen. Het besluit van de Sovjet-Unie, om Europa te verdeelen in twee zônes, waarvan de Oostelijke onder Russische leiding moet staan, is overduidelijk. Molotov voert geen besprekingen over problemen, hij is vastbesloten tot diplomatieken oorlog in een raad, die een rechtslichaam zou zijn.

Molotov verklaarde 26 Sept. op een receptie te zijner eere gegeven, dat het de taak is van de conferentie van ministers van Buitenl. Zaken den vrede te consolideeren en een duurzamen vrede te waarborgen. Tegen het einde van den avond arriveerde ook de Engelsche minister van Buitenlandsche Zaken, Bevin, met wien Molotov in gesprek kwam. Men hoorde Molotov zeggen, dat zelfs wanneer tijdens deze zitting van den raad volledige overeenkomst ten aanzien van alle onderwerpen niet mogelijk zal zijn, alles bij een volgende zitting „soepel en loyaal" uitgewerkt zou worden.

(Daily Herald - Maasbode)
(V. b. 6445 D.)

Japan

B. Amerikaansche bezettingspolitiek — Verklaring van veldmaarschalk Sir Henry Maitland Wilson — Nieuwe instructies voor MacArthur.

25 Sept. — Er bestaat groote onzekerheid over den omvang der bezetting. Generaal MacArthur heeft namelijk gezegd, dat over een half jaar voor de bezetting van Japan niet meer dan 200.000 man noodig zouden zijn, terwijl hij nog maar een maand geleden voor hetzelfde doel het dubbele aantal noodig achtte. Een ander Amerikaansch hoofdofficier heeft dezer dagen in Tokio verklaard, dat hij aan het eind van het jaar in het geheel geen bezettingstroepen meer noodig oordeelde. Vooral MacArthurs mededeeling heeft in de Vereenigde Staten een storm van critiek opgewekt. Men uitte twijfel of hij wel de politieke eigenschappen zou bezitten om de verklaring van Potsdam ten aanzien van Japan uit te voeren.

In de controverse rondom MacArthur heeft zich nog gemengd de welbekende Engelsche veldmaarschalk Sir Henry Maitland Wilson, thans hoofd van de gemengde Britsche stafmissie te Washington, door in een interview met de Baltimore Sun zich uit te laten, dat de Vereenigde Staten, indien zij hun bezettingstroepen op groote schaal uit Japan zouden wegtrekken, het veld voor Rusland zouden ruimen. Maitland Wilson zou in dezen trant nog een heeleboel andere dingen hebben gezegd in verband met de ontwikkeling van de atoombom, met den Balkan en met het gevaar, dat Amerika zich ook uit Europa zou terugtrekken.

Inmiddels werden de uitlatingen van Wilson gedementeerd en werd verklaard, dat hij slechts in „algemeene termen" had gesproken.

Nieuwe instructies.

President Truman heeft generaal MacArthur een reeks instructies gezonden, volgens welke o.a. gezorgd moet worden voor volledige vernietiging van de economische basis van Japans militaire macht. De algemeene lijn van Uw politiek, aldus Truman, moet gericht zijn op het gebruiken van de bestaande Japansche regeering, niet op het steunen van haar.

De Japansche koopvaardijvloot moet beperkt worden tot wat noodig is voor de demilitarisatie. De liquidatie van groote industreele- en bank-combinaties moet bevorderd worden. Wel zal Japan worden toegestaan, eventueel normale handelsbetrekkingen met de rest van de wereld te hervatten. Tijdens de bezetting en onder de noodige contrôle zal Japan grondstoffen mogen koopen van het buitenland, alsmede andere goederen, die noodig zullen zijn voor vredesdoeleinden en het zal goederen mogen uitvoeren, teneinde te betalen voor toegestane invoeren. Op alle invoer-, wissel- en geld-transacties moet contrôle worden uitgeoefend. Voor het keizerlijk huis zal geen uitzondering mogen worden gemaakt ten aanzien van eenige actie, welke noodig is om de doeleinden van de bezetting te verwezenlijken.

Deze instructies zijn voorbereid door de ministeries van Buitenlandsche Zaken, van Oorlog en van Marine. Doelstellingen van de bezetting zijn volgens deze verklaring: 1. te verzekeren, dat Japan niet opnieuw een bedreiging voor de Ver. Staten of voor den vrede en veiligheid van de wereld zal kunnen worden; 2. de eventueele vestiging te bevorderen van een vredelievende en verantwoordelijke Japansche regeering, welke de rechten van andere staten zal respecteeren en de idealen en principes van de Vereenigde Volkeren zal onderschrijven.

MacArthur heeft voorts de Japansche regeering voorschriften gezonden, waarbij de productie van wapenen van alle types, munitie en vliegtuigonderdeelen wordt verboden. Den Japanners is evenmin toegestaan wetenschappelijke onderzoekingen te doen, welke ten doel hebben een methode te ontwikkelen tot het in massa afscheiden van uranium 235 van het element uranium of eenige andere radio-actieve elementen.

(V. b. 6430a). (N.R.C.)

C. De toekomst van Japan —

Als gevolg van de nederlaag zal Japan waarschijnlijk zijn koloniën verliezen, waaronder begrepen Korea en Formosa. Eveneens zal het gedaan zijn met den Japanschen invloed in Mandsjoerije en China. De eigenlijke Japansche eilandengroep, die ongeveer 1/5 maal grooter is dan Engeland, zal haar bevolking van bijna 80 millioen in de toekomst dus zelf moeten onderhouden.

Vóór den oorlog met China waren van de 34 millioen in het arbeidsproces ingeschakelde personen ongeveer 14 millioen werkzaam in den landbouw en ongeveer 600.000 in de visscherij. Deze takken van de volkshuishouding voorzagen voor het grootste gedeelte in de nationale levensmiddelenbehoefte. Japan was echter op voedingsgebied niet autarkisch; het verkreeg groote hoeveelheden levensmiddelen uit zijn imperium. Aldus werd rijst betrokken uit Korea en Formosa, suiker uit Formosa en boonen uit Mandsjoerije. In 1937, vlak vóór den oorlog met China, waren 9 millioen personen werkzaam in industrie en mijnbouw. Japan was zijn industrialisatie begonnen met de ontwikkeling van de textielindustrie, zoodat het in 1929 was gespecialiseerd in katoenen goederen en ruwe zijde. Daarna kwamen de kunstzij-, wol- en kamgarenbranches snel op. De grootste vooruitgang vertoonden echter de metaalindustrie en de ma-

chinebouw. Behalve de ruwe zijde kwamen de meeste grondstoffen voor de industrie uit het buitenland. Bovendien importeerde Japan, ondanks zijn waterkrachtinstallaties, steenkolen en olie.
Tot 1929 betaalde Japan zijn invoer door den export van ruwe zijde naar Amerika en katoenen goederen naar Oost-Azië, Voor-Indië en de Zuidzee-eilanden. Later legde Japan zich toe op den export van industrieele producten, waarbij het zich niet beperkte tot textielgoederen. Het bovenstaande zal voldoende zijn, om Japan's belang bij zijn buitenlandschen handel in het licht te stellen. Nu door het verlies van Korea, Formosa en Mandsjoerije de Japansche koloniale handel tot buitenlandschen handel is geworden, is er een tweede reden ontstaan om den export krachtdadig te bevorderen. Hierbij komt nog, dat Japan waarschijnlijk gedwongen zal worden om zijn zware industrie grootendeels te vernietigen. Als reactie op de veranderde omstandigheden zal Japan trachten den voedselinvoer te beperken door meer werkkrachten voor den landbouw en de visscherij te bestemmen. De bebouwde oppervlakte en de intensiveering van den landbouw hebben echter reeds hun maximum bereikt, terwijl Rusland waarschijnlijk den toegang tot de Noordelijke vischgronden zal afsluiten. De eenige oplossing kan dan ook gelegen zijn in een terugkeer tot de structuur van 1929, n.l. den opbouw van een uitgebreiden export van consumptiegoederen. In 1929 bestond echter de uitvoer voor 2/5 uit ruwe zijde, een product dat thans zal moeten concurreeren met kunstzijde. Derhalve zal Japan zich op den export van consumptiegoederen, vnl. textielgoederen moeten toeleggen, in welk geval de Europeesche industrieën nog meer concurrentie dan voorheen zouden ondervinden. De keerzijde is echter, dat de verarmde Aziatische volken van goedkoope Japansche producten zouden kunnen profiteeren, een factor die evenmin uit het oog mag worden verloren. (Ec. Nieuws 22 Sept.)

Oostenrijk

A. Renner over verkiezingen —

25 Sept. — Radio-Weenen heeft melding gemaakt van een verklaring, welke door het hoofd van de voorloopige Oostenrijksche regeering, Renner, voor een conferentie van provinciale afgevaardigden te Weenen is afgelegd en waarin deze zeide, dat hij hoopte einde November of begin December algemeene verkiezingen te doen houden. Hij betreurde de verdeeling van Oostenrijk in afzonderlijke zônes. Een dergelijke verdeeling kan slechts tot de uiteindelijke ontbinding van den Oostenrijkschen staat leiden, zoo zeide hij. **(V. b. 6437 D).** (Reuter)

B. Oostenrijk wil lid der Vereenigde Volkeren worden —

26 Sept. — De Oostenrijksche conferentie der provincies heeft een resolutie aangenomen, waarin den geallieerden wordt gevraagd de Regeering Renner onmiddellijk te erkennen, de demarcatie-lijnen minder streng te handhaven, de bezettingstroepen terug te trekken en Oostenrijk als lid van de Vereenigde Volkeren te aanvaarden. **(V. b. 6437 D)**

Spanje

C. Plannen bij eventueel herstel der monarchie in Spanje —

25 Sept. — In een interview met Reuters specialen correspondent, heeft Generaal Alfredo Kindelan, die optreedt als vertegenwoordiger te Madrid van den Spaanschen troon-pretendent Don Juan, het program ontvouwd van een eventueel herstelde monarchie. Kindelan was van meening, dat voor het herstel van de monarchie geen militaire coup noodig zou zijn. Hij oordeelde de vestiging van een republikeinsche regeering een absoluut onaanvaardbare oplossing. Kindelan zeide, dat de taken waarvoor de eventueel herstelde monarchie zich zou zien geplaatst, de volgende waren
1e. Aan het Spaansche volk alle vrijheden terug te geven, welke het thans mist, en hen wederom in het genot te stellen van de volledige rechten van de menschelijke persoonlijkheid.
2e. Herstel van de harmonie tusschen de Spanjaarden onderling, door het verleenen van amnestie voor alle politieke overtredingen, natuurlijk met uitzondering van de gewone en militaire vergrijpen. Aldus zou de monarchie blijk geven, boven de partijen te staan.
3e. Het bijeenroepen van de cortes, gekozen bij algemeene verkiezingen, zoodat het volk wederom in de gelegenheid zou zijn zijn inzichten kenbaar te maken, en contrôle uit te oefenen over de beslissingen van de regeering.
4e. Er voor te zorgen, dat Spanje de positie zal verwerven waarop het recht heeft in de gemeenschap der volkeren.
5e. Het consolideeren van de sociale verbeteringen, welke door het huidige regiem zijn ingevoerd. Kindelan verklaarde, dat de monarchie de idealen van voor den burgeroorlog, namelijk „god, Spanje, vrijheid en rechtvaardigheid" weer in hun volheid zou opvatten. De burgeroorlog, zeide hij, is uitgevochten voor de royalistische ideologie tegen die van republikeinen en communisten. Op de vraag, binnen welken tijd naar zijn meening het herstel van de monarchie een feit zou worden, antwoordde Kindelan: „Ik wil geen voorspelling doen, doch men veronderstelt zes maanden". (Reuter)
(V. b. Spanje 6438 C.; Don Juan 6369 D.)

Vaticaan

D. Vaticaan waarschuwde voor Duitschen inval in Nederland —

25 Sept. — Zooals men weet, aldus schreef de correspondent van A.F.P. uit Vaticaanstad, hebben bij het begin der vijandelijkheden in 1939, de ambassadeurs van Frankrijk, Polen en België, de gezant van Groot-Brittannië en later de gezant van Joego-Slavië en de vertegenwoordiger van den president der Vereenigde Staten, zich in het Vaticaan gevestigd, na een overeenkomst tusschen de pauselijke autoriteiten en de fascistische regeering.
De fascistische regeering heeft toegestaan, dat deze diplomaten langs de radio met hun regeering in verbinding traden, doch zonder gebruik te maken van een code. Zij dreigde den electrischen stroom voor het Vaticaan af te snijden in geval van overtreding. De pauselijke autoriteiten zijn genoodzaakt geweest in dezen eisch te berusten. Maar het vaticaan kon in cijferschrift met zijn vertegenwoordigers in het buitenland in verbinding treden. Dit maakte het den paus in 1940 mogelijk, de regeeringen van België, Nederland en Luxemburg drie dagen te voren in kennis te stellen van den aanval, waarvan zij van de zijde van Duitschland het slachtoffer zouden worden. Teneinde den argwaan der fascisten niet op te wekken, werden drie berichten opgesteld volgens drie verschillende code's. Toch slaagden de Italiaansche diensten er in, den boodschap te ontcijferen. Hevige woede van Mussolini en zijn trawanten was het gevolg.
Tijdens de bevrijding van Italië namen de Duitschers, Hongaren, Japanners en Slovaken de plaats in van de geallieerde vertegenwoordigers bij het Vaticaan. Thans blijft nog een enkele missie bij het Vaticaan, die alle diplomatieke voorrechten geniet, namelijk die van Japan. Alle andere vreemdelingen worden als particulieren en politieke vluchtelingen beschouwd. (A.F.P.)
(V. b. Vaticaan 6429 C.)

Vereenigde Staten

E. Verhouding tot het Spanje van Franco —

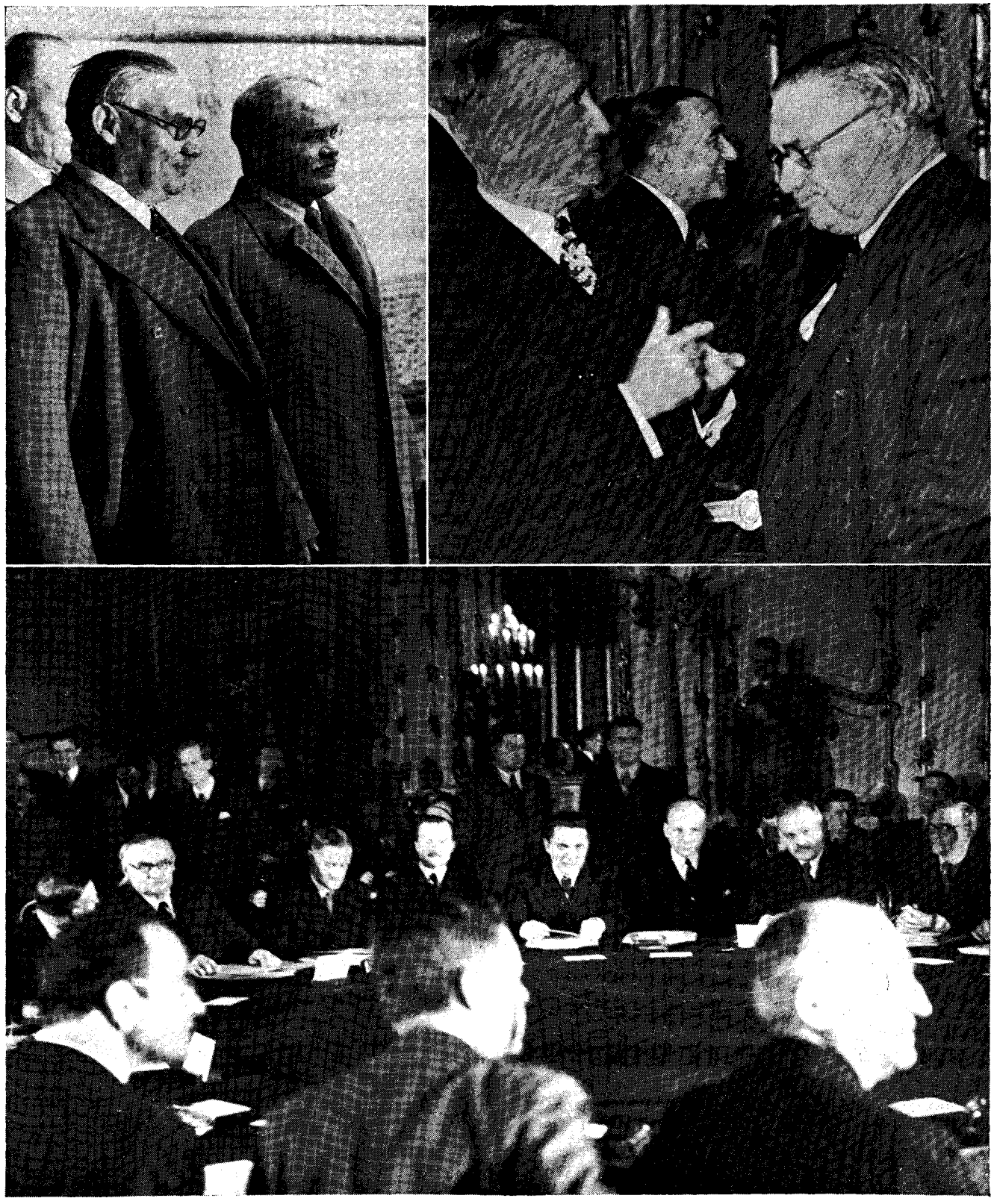
23 Sept. — Dean Acheson, de wnd. Amerikaansche minister van Buitenlandsche Zaken verklaarde in een persconferentie, dat niemand een bevredigende overeenkomst kan verwachten tusschen de regeeringen van de V.S. en het Spanje van Franco. (Reuter)

F. President Truman over de conferentie te Londen - Hij verwerpt Amerikaansch isolationisme —

26 Sept. — In een persconferentie weigerde president Truman commentaar te geven op de berichten uit Londen, welke melding maken van een dreigende mislukking van de ministersconferentie aldaar. De president wees er op, dat deze berichten gebaseerd zijn op veronderstellingen en dat men het rapport van den Amerikaanschen minister van Buitenlandsche Zaken eerst diende af te wachten. Op de vraag van een der journalisten of Amerika zich in de richting van isolationisme beweegt, evenals in 1920, antwoordde de Amerikaansche president met groote stelligheid, dat hij dacht van niet, waaraan hij nog toevoegde, dat, indien de Vereenigde Staten de evolutie van het genoemde tijdperk zouden herhalen, zij „op den weg zouden zijn naar ruïne" evenals in 1920.
(V. b. 6429 I; 6453 A.) (A.F.P.)

G. Beleid van Patton in Beieren.

26 Sept. — Generaal Patton, de commandant van het derde Amerikaansche leger heeft bevel ontvangen voor generaal Eisenhower te verschijnen om een persoonlijk verslag uit te brengen over zijn bestuur van Beieren. Deze oproep is het gevolg van een verklaring van Patton tijdens een persconferentie, waarin hij zeide: „de politieke bedrijvigheid der nazi's is precies als de republikeinsche en democratische verkiezingen in de Vereenigde Staten". Hij zag „geen noodzaak voor een denazificatie-programma bij de bezetting van Duitschland".
Patton — die bekend staat als een zeer impulsief eigenzinnig man, die heel wat stof in Amerika heeft doen opwaaien door tijdens de veldtocht in Sicilië een soldaat een klap in het gezicht te geven — heeft een verklaring over dit onderwerp gepubliceerd. Zijn verklaring begint met een uittreksel van een bevel van Eisenhower, waarin deze elke samenwerking en elk compromis met het nazi-dom uitdrukkelijk verbiedt, zelfs wanneer dit aanleiding zou geven tot een niet-behoorlijk functionneerend plaatselijk bestuur. Ondanks dit bevel en ondanks een nieuwe order van het militaire bestuur, volgens welke alle nazi's — behalve de arbeiders — onmiddellijk ontslagen moeten worden, zegt Patton in zijn verklaring, dat hij het noodzakelijk acht, dat de strijdkrachten der Vereenigde Staten samenwerken met kooplieden, kleine zakenlieden en menschen uit de vrije beroepen, die nazi's waren, totdat een behoorlijke organisatie in Beieren is gevormd om alle Duitschers dezen winter tegen honger en dood te beschermen. (Reuter)
(V. b. 6392 G)

De conferentie van ministers van Buitenlandsche Zaken te Londen. Boven van l. naar r.: Bevin (Engeland) en Molotov (Rusland); daarnaast Byrnes (Amerika) in gesprek met Bevin; op den achtergrond Bidault (Frankrijk). Onder: overzicht van de rondetafel conferentie.
(Foto A.B.C.)

De uitwerking van de Atoombom. Boven: op 6 Aug. 1945 werd de eerste Atoombom geworpen. Hiroshima een Japansch industriecentrum werd er totaal door verwoest. Onder: op 8 Aug. 1945 werd de Jap. haven Nagasaki het slachtoffer. (Foto A.B.C.)

DE ATOOMBOM

De Atoombom, welker sensationeele verschijning zulk een beslissenden invloed op het wereldgebeuren had en naar de verwachtingen van velen in de toekomst hebben zal, is slechts voor de oningewijden een groote verrassing geweest. Voor de wetenschap was de vrijmaking en beheersching der atoomenergie en meer speciaal die der atoomkernen een nuchtere droom, die tegelijk met de romantische der middeleeuwsche alchimisten in het stadium der werkelijkheid zou treden.
Om het probleem van de ontsluiting der kernenergie, waar de atoombom slechts een destructieve manifestatie van is, te verstaan, is het noodig een inzicht te krijgen in de moderne begrippen omtrent den bouw der materie.

Moleculen en Atomen.

Alle stoffen kan men verdeelen in samengestelde, die wel, en enkelvoudige die niet meer met de gewone chemische hulpmiddelen te splitsen zijn. Deze laatste noemt men de elementen; zij zijn 92 in getal. Uit deze elementen zijn de samengestelde stoffen opgebouwd.
Iedere stof kan men langs mechanischen (raspen, verstuiven) of physischen weg (oplossen, verdampen) in steeds kleinere deeltjes verdeelen, welke deeltjes nog steeds dezelfde physische en chemische eigenschappen hebben van het geheel. Deze verdeeling kan men echter niet onbeperkt voortzetten. Men komt ten slotte tot de kleinste deeltjes der stof die nog de eigenschappen dier stof hebben. Deze kleinste deeltjes noemt men moleculen; hun grootte varieert, al naar gelang de betrokken stof, en is van de orde van 10^{-7} cm. (0.0000001 cm.). Deze moleculen zijn op hun beurt weer samengesteld uit atomen, welke de kleinste deeltjes der elementen zijn. De krachten waardoor de atomen tot een molecule bij elkaar gehouden worden zijn van electrischen aard. Het atoom was voor den chemicus een onaantastbare eenheid, die, zooals het woord aangeeft, „ondeelbaar" is.
Van deze atomen kan men het atoomgewicht bepalen, d.w.z. het getal dat aangeeft hoeveel maal zoo zwaar dat atoom is als één atoom van het lichtste element: waterstof. Het atoomgewicht van waterstof is dan 1. Dat van het zwaarste element Uranium: 238.
Het is nu een van de belangrijke vorderingen der wetenschap dat men ontdekt heeft dat het atoom geen ondeelbaar star klein bolletje, maar een ingewikkelde wereld is die veel gelijkenis vertoont met ons planetenstelsel.
Het eerste feit, dat er al reeds op wees, dat de elementen niet onveranderlijk waren en het atoom dus niet de ondeelbare laatste bouwsteen der materie vormde, was het door Becquerel in 1895 ontdekte en door het echtpaar Curie tot klaarheid gebrachte verschijnsel der radioactiviteit.
Enkele der zwaarste elementen zooals Uranium b.v. blijken onder de uitzending van 3 soorten straling die alpha-, bêta- en gamma-straling genoemd werden uiteen te vallen, waarbij een ander element ontstaat met een kleiner atoomgewicht.
De bij dit proces vrijkomende straling blijkt de volgende eigenschappen te hebben: De alpha-straling bestaat uit electrisch positief geladen deeltjes met atoomgewicht 4. Bij ontlading vormen zij atomen van het edelgas Helium. Deze stralen hebben de reikwijdte van eenige cm. De bêta-stralen worden gevormd door zeer kleine electrisch negatief geladen deeltjes, electronen genaamd, die een gewicht hebben, dat 1/1800 van het gewicht van een Waterstofatoom is. Zij wegen dus bijna niets. Hun lading is de elementair-lading, d.w.z. elke in de natuur voorkomende lading is een veelvoud hiervan. De gamma-stralen tenslotte zijn geen deeltjes maar een electromagnetische trilling van zeer kleine golflengte, eenigermate verwant met de Röntgenstralen en zeer doordringend.
Het is met behulp van proeven waarbij men de alpha-deeltjes als projectielen gebruikte en die men afschoot op elementen met hoog atoomgewicht, dat Rutherford in 1911 zijn atoommodel opstelde dat later door Niels Bohr aangevuld werd (1913). Hierbij stelt men zich voor dat het atoom, dat een diameter van ongeveer 10^{-8} cm. bezit, bestaat uit een kern, die maar zeer geringe afmetingen heeft t.o.v. het atoom nl. 10^{-13} cm. Denkt men zich dit atoom vergroot, tot ongeveer de grootte der aarde, dan zou zijn kern nog maar de afmetingen van een flinken voetbal hebben. Toch bevat deze kern practisch de geheele massa van het atoom en is zij bovendien electrisch positief geladen, terwijl rondom deze kern, als planeten om de zon, een aantal electronen (negatief geladen, met zeer geringe massa) rondsuizen, in zeer bepaalde banen. Dit aantal electronen, neemt, bij klimmend atoomgewicht, toe, telkens met één, totdat bij het zwaarste atoom Uranium er 92 electronen aanwezig zijn, wier 92-voudige negatieve lading naar buiten gecompenseerd wordt door een 92-voudige positieve lading van de kern, die de electronen aan de kern gebonden houdt. Het atoom bestaat dus voor het grootste deel uit „leege ruimte". Een zware puntvormige kern, waarom heen een wolk van, in vaste, gepraeformeerde banen met enorme snelheden rondwentelende, electronen.

Heliumatoom

Deze electronenschil nu beheerscht het chemische gedrag van het atoom. En de moderne physica is er in geslaagd om op zeer fraaie wijze zeer veel van dit chemische gedrag uit de theoretische structuur van het atoom te verklaren. Doch wat zich in de kern afspeelde bleef een moeilijk en duister geheim, maar daardoor des te boeiender.

Kernen.

Omstreeks 1930 is het hoofdprobleem, zoowel van de theoretische als de experimenteele natuurkunde, de structuur van deze kern. De moeilijkheden waren groot, want de kern had een afmeting die ongeveer een millioen maal kleiner was dan het atoom, terwijl de energie waarmee men deze kernen te lijf moest gaan ongeveer een millioen maal zoo groot moesten zijn als die welke gebruikelijk waren om de structuur van de electronenschil te doorgronden. Voor de tot dan gebruikte methoden waren de kernen totaal immuun. Men moest met grover geschut beginnen. Er waren hoogspanningsinstallaties noodig die tot 10 millioen volt gingen, terwijl de physici in het cyclotron een inderdaad „zwaar geschut" kregen om de kernen te bombardeeren met kleine geladen deeltjes die men hiermee ontzaggelijke snelheden kan geven. De resultaten van dit bombardement kan men zichbaar maken in de nevelkamer van Wilson waar de banen der projectielen te photografeeren zijn, en men dus „treffers" kan registreeren en waarmee men bovendien nog allerlei gegevens omtrent „aangerichte schade" kan krijgen.
De theoretische natuurkunde had groote moeilijkheden om haar begrippen en methoden pasklaar te maken voor de omstandigheden in de kern, waar de situaties volledig verschillen van alles wat men tot dan toe aan de hand had gehad. In de eerste plaats de vraag: uit welke bestanddeelen is de kern opgebouwd? Men had eenige gegevens omtrent de kernen, nl. hun massa en hun kernlading. De laatste bleek exact, de eerste bij benadering, een veelvoud van een elementair-lading, resp. elementair-massa te zijn. De elementair-lading was de lading van het electron. De elementair-massa die van het waterstofatoom. Daarom stelde men zich oorspronkelijk voor dat de bouwsteenen van de kern waren:

1. Het electron (lading: —1. d.w.z. één neg. elem. lading, massa 1/1800 v. h. waterstofatoom).
2. Het proton (lading: +1. d.w.z. één pos. elem. ladingen met massa 1., dit is gelijk aan de massa v. h. waterstofatoom).

Het proton is dus een waterstofatoom met een pos. elem. lading. Daar het waterstofatoom echter, vlgs. het Rutherford-Bohr model uit een kern plus één rondloopend electron bestaat is het proton dus niets anders dan het waterstofatoom min het electron; het is dus de waterstofkern. Men stelde zich nu voor dat de kern opgebouwd moest worden uit protonen en neutronen.
Toch bleek deze theorie tot allerlei moeilijkheden te leiden, waardoor de theorie van de kernstructuur in een impasse raakte, waaruit zij gered werd door de ontdekking van het neutron in 1932 door Chadwick.
Het neutron is een deeltje met massa 1 (dus gelijk aan die van het waterstofatoom en het proton) maar ongeladen. Het was tot dan toe aan de aandacht ontsnapt, doordat het in de nevelkamer van Wilson geen zichtbaar spoor van zijn baan nalaat. Dit neutron nu zou een krachtig hulpmiddel worden bij het onderzoek van de atoomkernen.
De inzichten in den kernstructuur werden nu gewijzigd in dier voege, dat men in de kern zooveel protonen aannam als de kernlading bedraagt, terwijl men met neutronen aanvult totdat het goede atoomgewicht verkregen is. De afstootende krachten tusschen de pos. geladen protonen worden overwonnen door de op zéér korten afstand zeer sterk wordende, aantrekkende kernkrachten tusschen proton en neutron. Zoo stelt men zich dus nu de Helium kern (alpha-deeltje) voor, bestaande uit 2 protonen plus 2 neutronen, wat een bijzonder solide configuratie schijnt te zijn. Er komen dus volgens moderne inzichten in de kern geen electronen voor, enkel protonen en neutronen.
Bombardeerde men tot dan toe de kernen met protonen (waterstofkernen, lading +1, massa 1.), Deuteronen (kernen van „zwaar" waterstof, bestaande uit proton plus neutron, dus lading +1, massa 2.) of Helium kernen (alpha-deeltjes, 2 protonen plus 2 neutronen, lading: + 2 massa: 4) die men in het cyclotron groote snelheden gaf door deze geladen deeltjes met hooge electrische spanningen te versnellen, nu kwam er als projectiel het neutron bij. Dit kon men weliswaar,

daar het niet geladen is, niet in het cyclotron versnellen, maar het ondervindt ook in de buurt der positief geladen kernen, geen electrische afstooting zooals de andere bovengenoemde pos. geladen deeltjes waardoor hun snelheid weer voor een groot deel te niet gedaan wordt en hun trefkans zeer gering wordt. Bovendien behoeven de neutronen niet versneld te worden voor destructieve doeleinden, zij zijn nl. merkwaardiger wijze, effectiever als zij langzaam zijn. Het is daarom zaak de neutronen eer te remmen, hetgeen men doet door ze door een laag paraffine te laten gaan.

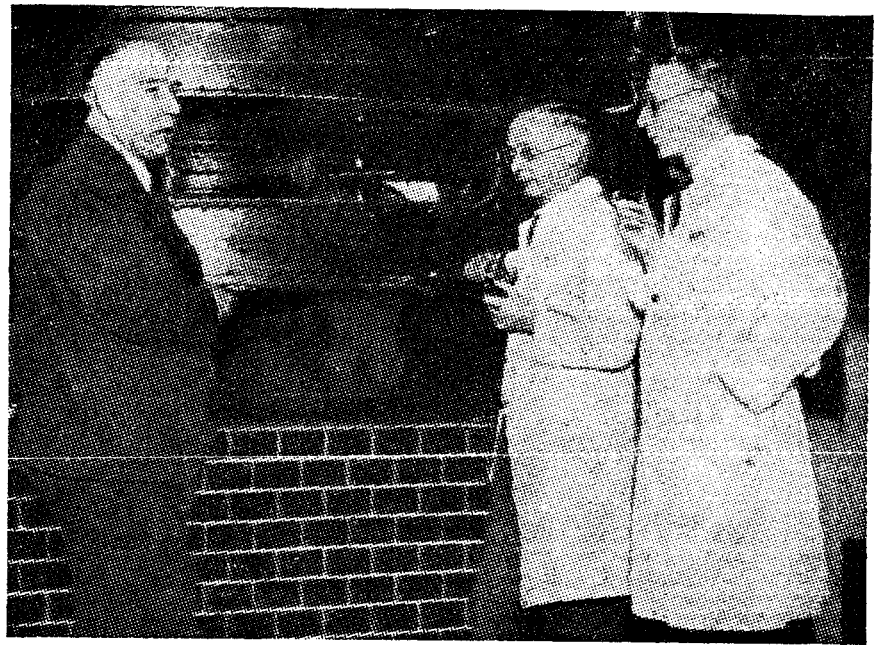
Kernbombardement.

Wat gebeurt er nu echter als men een projectiel, hetzij proton, neutron, deuteron of alpha-deeltjes in een kern schiet? Hierbij wordt dit deeltje in de kern opgenomen, waardoor een nieuwe kern ontstaat, die echter niet stabiel is, en één of meer van zijn kernbestanddeelen wegslingert. Dit heet transmutatie. En hiermede is in principe de oude alchimistendroom om goud te maken mogelijk geworden. De moderne physicus heeft echter andere idealen. Het is hem te doen de ontzaglijke energie, en die in de kernen sluimeren te ontsluiten, en aan de menschheid dienstbaar te maken.
In 1921 lukte het Rutherford voor het eerst een transmutatie tot stand te brengen. Met alpha-deeltjes van radioactieven oorsprong beschoot hij stikstof en kon bij zijn treffers in de Wilsonkamer vaststellen, dat de getroffen kern onder uitzending van een proton in zuurstof overging.

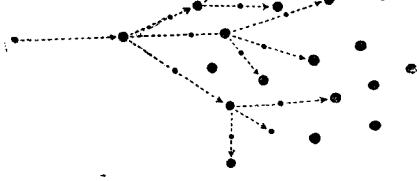
kerntransmutatie

De groote snelheden van het projectiel zijn noodig om de geladen kern, die een afstootende werking uitoefent te bereiken. Eenmaal in de kern, verloopt het verdere proces spontaan waarbij meestal nog een groote energie vrijkomt. Deze afstootende kracht is het geringste bij lichte kernen, die immers slechts weinig protonen bevatten. En zoo gelukte het Rutherford's medewerkers Cockroft en Walton het lichte element Lithium met protonen uit een gewone ontladingsbuis, die een spanning van ruim 100.000 Volt doorloopen hadden, te doen uiteenvallen in 2 alpha-deeltjes die op een explosieve wijze in tegengestelde richting uiteenvlogen. De zwaardere kernen waren echter onaantastbaar zoolang men met geladen projectielen werkte. En ook de vraag die men zich stellen zou of zulk een explosie zich niet zou voortplanten moest ontkennend beantwoord worden daar de trefkans voor de bij de explosie weggeslingerde deeltjes zoo gering is, dat de reactie onmiddellijk uitsterft.
Door deze geringe trefkans bij geladen deeltjes, was zelfs bij een proces, waarbij meer energie vrijkwam als het ingeschoten projectiel bezat, de transmutatie der elementen voorloopig slechts van wetenschappelijk en theoretisch belang, daar voor practische doeleinden het nuttig effect belachelijk klein is.
Dit veranderde echter toen men het neutron als projectiel kon gaan gebruiken. Dit kan men verkrijgen door Beryllium met alpha-deeltjes of Deuteronen te beschieten waarbij, onder uitzending van een neutron, resp. Koolstof en Boor ontstaat. Deuteronen zijn zooals gezegd de kernen van Deuterium het zwaar waterstof, bestanddeel van het „zwaar water". Met deze neutronenbronnen kon men nu allerlei kernen gaan beschieten, met groote trefkans daar het neutron geen afstootende krachten van de kernlading ondervindt.

Niels Bohr (links) **bij een z.g. cyclotron, een door Dr. E. O. Lawrence uitgevonden atoomsplitsings-apparaat.**

Deze trefkans is voor neutronen 1 op 140, voor protonen 1 op 100.000. Zou men nu een proces kunnen vinden waarbij meer neutronen vrijkwamen dan noodig zijn om het op gang te brengen, dan zou daardoor een kettingreactie ontstaan waarbij de vrijkomende neutronen de omliggende kernen treffen en zou zoowel een lawineachtige explosie met ongekende kracht, als een voortdurend werkende energiebron tot de mogelijkheden behooren, en stond de kernenergie de menschheid ter beschikking.

Kettingreactie

Inderdaad is het in 1939 aan Otto Hahn en E. Strassmann te Berlijn, medewerkers van de als jodin later uit Duitschland verdreven Prof. Lise Meitner, gelukt, door Uranium met neutronen te bombardeeren, dit in twee groote stukken te splitsen, een Barium-kern en een kern die misschien wel krypton, een edelgas, is. Maar bovendien komen er een aantal neutronen vrij, en een energie die 6 millioen maal zoo groot is als die van het neutron dat de explosie veroorzaakte. De kansen stonden dus gunstig. Maar in de wetenschappelijke publicaties werd het stil. Het scheen dat na de sensationeele ontdekking de practische toepassing toch niet lukte. Maar aan beide zijden werd met de uiterste inspanning gezocht naar de bruikbaarmaking van dit kettingproces voor het explosivum, welks ontdekking den bezitter de overwinning in dezen oorlog zou bezorgen. Met zorg bewaakte men zijn tegenstander en trachte zijn onderzoekingen te belemmeren. Men weet nu, dat, op het moment der capitulatie, de Duitschers waarschijnlijk nog maar enkele maanden van de uitvinding van de atoombom verwijderd waren. Het is duidelijk, welke groote beteekenis de daad van de Noorsche patriotten had, die de „zwaar water"bedrijven te Oslo opbliezen, daar deze van het grootste belang waren voor de ontwikkeling van de atoombom.
In Engeland en Amerika waren de onderzoekingen parallel geschakeld en een staf van 's werelds grootste geleerden, met een onbeperkte mogelijkheid tot onderzoek, gaf de leiding terwijl groote fabrieken met arbeiderskampen uit den grond verrezen, alles in record tempo. Een heele stad, Oak Ridge genaamd, met 78.000 inwoners, die, ter voorkoming van spionnage, geheel geïsoleerd leefden. Enrico Fermi, door Mussolini uit Italië verwijderd en de beroemde Deensche geleerde Niels Bohr, werkten aan de theoretische voorbereidingen. Op voorstel van Einstein aan Roosevelt, was een adviescollege voor Uranium samengesteld. Urey en Pegram werden van de V.S. naar Engeland afgevaardigd om daar contact te houden. Oppenheimer had de zorg voor het ontwerpen en de uitvoering van de bom.
Het actieve materiaal van de bom is het Plutonium, een kunstmatig radioactieve stof, die ontstaat door Uranium met atoomgewicht 235, met neutronen te bombardeeren, waarbij dit neutron gevangen wordt en het kunstmatig element Neptunium ontstaat, dat radioactief is en onder uitzending van een electron (bêtastraal) overgaat in Plutonium wat, ofschoon radioactief, toch betrekkelijk stabiel is.
De grondstof die noodig is, is dus

Uranium. Uranium komt echter in 3 modificaties voor, met verschillend atoomgewicht, namelijk 234, 235, 238. Isotopen genaamd. Het meeste komt voor het Uranium 238. Wat echter door de neutronen aangetast werd om Plutonium te maken was Uranium 235 dat slechts in een verhouding 1 op 140 t.a.v. Uranium 238 voorkomt. Bovendien is het chemisch niet te scheiden. Het zuiver af te zonderen zou met groote moeilijkheden gepaard gaan en bovendien ging het zeer langzaam.

Daarnaast diende de heele theorie van de kettingreactie theoretisch gefundeerd te worden. Het is voornamelijk aan Fermi te danken, dat de technische moeilijkheden overwonnen konden worden en hij wist op origineele wijze de benoodigde hoeveelheden Plutonium te bereiden.

Ten slotte was er nog het probleem van de detonatie. Men moest zorgen, dat de bom niet boven een kritische afmeting kwam om de spontane explosie, uitgelokt door neutronen, zooals die sporadisch in de natuur aanwezig zijn, te voorkomen.

Bovendien moest de reactie met een bliksemsnelheid zich voortplanten anders zouden de deelen van de bom uit elkaar geslagen zijn, en slechts een gedeelte van de atoomenergie benut worden, door het voortijdig stoppen der reactie. Hoe dit detonatie probleem opgelost is blijft voorshands geheim.

Data en cijfers

In April 1940 werd in Engeland een commissie tot bestudeering der mogelijkheid van de atoombom onder leiding van Sir George Thomson in het leven geroepen, dat na het wetenschappelijk onderzoekingswerk, experimenteel en theoretisch, zomer 1941, een gunstig verslag uitbracht. In September 1941 werd het atoombomproject de hoogste prioriteit gegeven „als zijnde van grootste urgentie". In October 1941 schreef Roosevelt aan Churchill om den nadruk te leggen op de noodzakelijkheid van samenwerking tusschen de Britsche en Amerikaansche pogingen, welke samenwerking zonder uitstel tot stand kwam. Zomer '42 begon de bouw van de groote fabrieken in Amerika te Oak Ridge en Richland, en een speciaal laboratorium te Santa Fe, terwijl op 16 Juli '45 de eerste proef atoombom te New Mexico tot ontploffing werd gebracht. De hitte werd geschat op verscheidene millioenen graden, de gloed was sterker dan die der zon. Waarnemers op 30 K.M. afstand, wier oogen beschermd waren met donker glas, waardoor de zon slechts nauw zichtbaar was, zagen op het moment der explosie een schitterend lichtende bal die grooter werd en alles in gloed zette. Er verhief zich een geweldige wolk als een paddestoel. (zie pag. 6462a en 6454b). De plaats blijft, naar men zegt, jarenlang voor levende wezens doodelijk door de radioactieve straling die de weefsels verwoest.

De mogelijkheid om de kernenergie als krachtbron te gebruiken hangt af van de verlangzaming en contrôle van het kettingproces. Dit schijnt nog een kwestie van jaren te zijn.

De grondstoffen: uraanertsen worden gevonden te Joachimthal in Bohemen, in de U.S.A., verder zijn rijke voorraden in de Belgische Congo, maar het rijkst is Canada.

De invoer van uraanoxyde in de V.S. bedroeg in 1938: 180 ton; in 1939: 900 ton; in 1940: 1250 ton.

Het vervaardigen van de atoombom heeft Amerika 2.000.000.000 dollar gekost: The greatest scientific gamble in history.

(V. b. 6430 B)

Nederland

A. Samenstelling der Staten-Generaal - Voorloopig verslag over het wetsontwerp - Critiek —

2 Oct. — Blijkens het voorloopig verslag van de Tweede Kamer over het wetsontwerp, houdende regelen omtrent de voorloopige Staten-Generaal, werd van verschillende zijden betreurd, dat de Kamer met niet geringe vertraging is bijeengeroepen. Algemeen was de opvatting, dat de thans bijeengeroepen Staten-Generaal de grondwettelijke zijn.

Van verschillende zijden werd aangedrongen op het verschaffen van inlichtingen t.a.v. de zuivering, met name, waarom drie kamerleden van het lidmaatschap zijn uitgesloten.

Tegen de beperking van de taak der tijdelijke Staten-Generaal (geen recht van interpellatie, initiatief of enquête) werd door vele leden ernstig bezwaar gemaakt.

Van verschillende zijden werd het in flagranten strijd met de grondwet geacht, dat de Staten-Generaal in de toekomst „benoemde" leden zullen tellen. Zij waren van meening, dat verkiezingen moeten worden gehouden, zoodra dit technisch mogelijk is, en dat niet mag worden gewacht tot ook de politieke voorwaarden aanwezig zijn.

Vele leden konden zich wel vereenigen met de voorgestelde noodoplossing, hoewel ook zij op spoed aandrongen. Verscheidene leden waren van oordeel, dat een te groote invloed is toegekend aan de N.A.C. (Nat. Advies Commissie).

Vele leden wezen er op, dat het zeer geruimen tijd zal duren voordat de voorloopige Staten-Generaal hun werkzaamheid kunnen uitoefenen. Met het oog hierop drong men er op aan de benoemingsprocedure te bespoedigen.

Ernstig bezwaar werd gemaakt tegen het voorschrift, dat later opengevallen plaatsen niet worden vervuld. (Tijd)

(V. b. 6448 A)

B. Het noodparlement - Memorie van antwoord —

5 Oct. — In de memorie van antwoord op het voorloopig verslag der Tweede Kamer over het wetsontwerp, houdende regelen omtrent de voorloopige Staten-Generaal, geeft de regeering te kennen, dat zij in de periode na de bevrijding het gemis van den democratischen regeeringsvorm terdege gevoeld heeft.

Tot de huidige oplossing van den op constitutioneel gebied ontstanen toestand is de regeering eerst gekomen na zorgvuldig overleg, mede met hen, die een vooraanstaande plaats in het openbare leven innemen.

Neigingen, de besluiten-regeering langer te handhaven dan strikt noodzakelijk is, zijn de regeering verre.

Wat de verkiezingen betreft, is te verwachten dat op het oogenblik, waarop de technische voorwaarden vervuld zijn, ook de politieke meeningen voldoende tot consolidatie zullen zijn gekomen.

In verband met de verkiezingen heeft de regeering zich als eerste taak gesteld, de reconstructie der bevolkingsregisters zoo spoedig mogelijk haar beslag te doen krijgen.

Nagegaan wordt welke wijzigingen met het oog op de komende verkiezingen in de Kieswet dienen te worden aangebracht, c.q. welke bepalingen van de Kieswet tijdelijk buiten werking dienen te worden gesteld.

Bedriegen de voorteekenen niet, dan kunnen in het voorjaar van 1946 de technische voorwaarden voor de verkiezingen vervuld zijn.

Gaarne geeft de regeering gevolg aan den wensch, de benoemingsprocedure te versnellen door den termijn, binnen welken de benoeming moet worden aanvaard, tot vier dagen te verkorten.

(Tijd) **(Vor. ber. 6448 A.)**

C. De opbouw van het leger - Binnenkort 27.000 man naar Indië - Radiotoespraak minister Meynen

29 Sept. — Door de gebeurtenissen der laatste zeven weken, aldus de minister van Oorlog, Mr. Meynen, in zijn radiotoespraak van 28 Sept., was het noodzakelijk, terstond troepen ter beschikking te stellen voor de bezetting van Nederlandsch-Indië. In den loop der volgende maanden zullen 27 bataljons naar Indië worden verscheept. Het totaal der troepenverschepingen zal 27.000 man bedragen.

Ter completeering van deze troepenmacht zijn nog ongeveer 15.000 oorlogsvrijwilligers noodig, die geselecteerd zullen worden uit degenen, die zich voor dienstneming in het Oosten opgaven.

De minister achtte het een allereerste eisch, dat een soldaat, die naar Indië vertrekt, de zekerheid heeft, dat zijn gezin in onbezorgde omstandigheden achterblijft. Een verdere consequentie van Japans snelle capitulatie is, dat uitzending van een expeditieleger geen zin meer heeft. De regeering stelt zich op het standpunt, dat de eerste divisie der expeditionnaire macht, welke in Engeland zou worden opgeleid, toch gevormd dient te worden. Daar momenteel de hier te lande beschikbare kazerneruimte onvoldoende is, moet de vorming van deze divisie worden opgeschoven tot de lente van het volgend jaar.

Nieuwe recruten.

Daar dan alle voorbereidingen zullen zijn getroffen, om de eerste lichting van jonge dienstplichtigen onder de wapenen te roepen, zal deze eerste divisie worden bemand met deze dienstplichtigen en niet met oorlogsvrijwilligers.

Voor de vorming der reeds genoemde 27 bataljons blijven echter op zeer korten termijn ± 15.000 oorlogsvrijwilligers noodig. Zij, die na een nader bekend te maken datum geen aanschrijving hebben ontvangen, weten hierdoor, dat zij voor opneming niet in aanmerking komen.

De minister deed in dit verband een dringend beroep op alle werkgevers om deze oorlogsvrijwilligers weer in dienst te nemen, wanneer blijkt, dat zij niet voor oproeping in aanmerking komen.

De officieren en onderofficieren, die voor de encadreering dezer troepen noodig zijn, zullen ten deele worden genomen uit de nu in Engeland in opleiding zijnden. Bovendien zal ons koninkrijk als geallieerde mogendheid met een regiment deelnemen aan de bezettingstaak van Japan, misschien met oorlogsvrijwilligers, mogelijk ook met mariniers.

De reserve-officieren.

De militair-technische kennis der reserve-officieren zal in zoo groot mogelijken omvang worden opgevoerd. Van de ongeveer 10.000 reserve-officieren zullen er omstreeks 3000 der jongeren worden herschoold. Een deel daarvan zal voor een bepaalde periode worden ingedeeld bij de bezettende macht in Duitschland. Zij zullen evenwel niet te lang aan hun arbeid worden onttrokken. (Amst. Dgbl.)

(V. b. 6423 D.; 6381 A.)

HET PROCES - VAN GENECHTEN

3 Oct. — Mr. Dr. R. van Genechten, die voor het Bijzonder Gerechtshof te Den Haag terecht stond, was aanvankelijk Belg, doch werd in 1930 genaturaliseerd. In 1934 werd hij lid der N.S.B.
In deze beweging vervulde hij de hoogste functies, zooals hoofd van de afdeeling vorming, hoofd van het opvoedersgilde en ten slotte gemachtigde van den „Leider" voor onderwijs, kunsten en wetenschappen. Bovendien was hij commissaris der provincie Zuid-Holland en sedert September 1940 procureur-generaal bij het gerechtshof te 's-Gravenhage, later tevens bij het zgn. vredegerechtshof, welke functies hem vooral worden verweten in de tenlaste legging van den procureur-fiscaal mr. J. Zaayer.

Aanklacht —
Deze las de aanklacht voor, die mr. Van Genechten oogenschijnlijk zonder belangstelling aanhoorde.

Mr. Dr. van Genechten in de beklaagdenbank

Hem werd o.m. ten laste gelegd dat hij, terwijl Nederland in oorlog was met Duitschland en leiding en geestelijke ontwikkeling van het Ned. volk in nat.-soc. en in jegens Duitschland vriendschappelijken zin door de vijandelijke bezettende macht werd gewenscht en voor Duitschland nuttig was, hij als procureur-generaal bij het gerechtshof te 's-Gravenhage (later ook bij het z.g. vredegerechtshof), tevens als fungeerend directeur van politie, als leider van het opvoedersgilde en vormingsleider der N.S.B. en later als commissaris der provincie Zuid-Holland, door zijn werkzaamheid in 't algemeen dergelijke leiding heeft gegeven en zoodanige geestelijke ontwikkeling actief heeft bevorderd. De dagvaarding noemt hiervan een aantal voorbeelden, o.m. het op kennelijk partijdige wijze optreden als proc.-generaal bij de behandeling door het vredegerechtshof van de strafzaak tegen Bom en Kruithof in verband met den dood van luit.-kol. Mussert. Voorts wordt genoemd het houden van anti-semietische radioredevoeringen en het houden van een aantal andere redevoeringen, het geven van persinterviews, het publiceeren van artikelen, waarin nat.-soc. en jegens Duitschland vriendschappelijke denkbeelden werden tot uitdrukking gebracht.
Desgevraagd ontkende hij, dat hij zich aan het telaste gelegde had schuldig gemaakt.
Als getuige werd o.a. gehoord mr. J. C. V. Meischke, subs. officier van Justitie te Rotterdam, die op instigatie van verdachte in November 1941 was ontslagen en korten tijd later was gearresteerd, omdat hij had geweigerd tegen zijn geweten in in een politieke zaak een straf te eischen, zooals mr. Van Genechten van hem had verlangd.
De president besprak vervolgens punt voor punt de dagvaarding, daarbij gaf verdachte toe, dat hij propaganda had gemaakt voor het nat.-socialisme, echter voor het Nederlandsche nat.-socialisme, en niet voor het Duitsche nationaal-socialisme, waartusschen verdachte een subtiel verschil meende te kunnen aantoonen. Zeer pertinent ontkende Van Genechten de hand te hebben gehad in de arrestatie van mr. Meischke door de Duitschers.

Requisitoir —
Mr. Zaayer begon met te zeggen:
Ieder, die nationaal-socialistisch gedacht en gehandeld heeft, in welken vorm ook, heeft getoond voor de Duitschers te zijn.
Mr. Zaayer toornde nogmaals heftig tegen het wanbegrip van talrijke N.S.B.-ers, die zich trachten te verdedigen, door voor te wenden, dat zij in de rechtsdwaling verkeerden, dat Nederland niet in oorlog met Duitschland was. Nederlandsche soldaten en Nederlandsche bondgenooten vochten tegen Duitschland, soms zelfs boven Nederlandsch grondgebied.
Punt voor punt ging de procureur-fiscaal de dagvaarding na, zich daarbij soms heftig wendende tot verdachte.
Lang stond mr. Zaayer stil bij het feit, dat Van Genechten na de sluiting van de universiteit van Leiden in een interview deze universiteit een „horzelnest" had genoemd. Mr. Zaayer noemde Leiden een bolwerk van onze vrijheid en begreep daarom, dat Van Genechten zoo fel was opgetreden. Mr. Zaayer zeide, dat Van Genechten een zeer helder verstand had voor zoover zijn politieke gezindheid dit niet benevelde. Hij paarde grooten ijver aan werkkracht.
Een man, die over lijken gaat om zijn doel te bereiken, aldus typeerde mr. Zaayer den verdachte, een man, die hoog uitstak boven het rapaille, dat de N.S.B. voortbracht en daarom — aldus de procureur-fiscaal — was deze man zoo gevaarlijk. Toen het Nederlandsche volk een strijd op leven en dood voerde tegen Duitschland, koos verd. de zijde van den vijand.
„Op grond hiervan eisch ik, aldus mr. Zaayer, de doodstraf, gepaard gaande aan levenslange ontzegging van het actieve en passieve kiesrecht." Voorts verzocht mr. Zaayer het Hof verdachte niet het recht van cassatie te verleenen.

Verdediging en repliek.
De president verleende hierna het woord aan mr. J. P. A. van den Oever, den verdediger, die op juridische gronden de vraag of verdachte op deze dagvaarding kan worden veroordeeld, besproken wilde zien.
Deze dagvaarding voldoet niet, aldus de verdediger, aan de eischen, welke het wetboek stelt. Bovendien zag mr. Van den Oever de zaak gaarne teruggewezen naar de instructie, daar volgens hem het vooronderzoek in deze zaak te vluchtig en daardoor niet volledig is geweest.
Hij verzocht het Hof de dagvaarding nietig te verklaren. Bovendien heeft — aldus mr. Van den Oever — verdachte geen leiding gegeven aan het Nederlandsche volk. Verdachte heeft in hoofdzaak voor de N.S.B. gesproken en in N.S.B.-bladen geschreven.
Mr. Zaayer, repliceerend, zeide, dat men bij het berechten van dit soort zaken de groote lijn dient te zien. Het opsporen van kleine foutjes in de dagvaarding heeft dernaive geen zin.

Pleidooi van Van Genechten.
Het woord was ten slotte aan den verdachte. „Wanneer men mijn ambtsbezigheden beziet", aldus mr. Van Genechten, „en de wijze, waarop ik deze heb vervuld, zal men zien, dat ik weinig nuttigs voor de Duitschers heb gedaan. Aan de gevangenneming van den heer Meischke door de Duitschers heb ik absoluut geen schuld. De Duitschers waren van zijn optreden in kennis gekomen door de bladen en zijn zelfstandig opgetreden.
„De wijze van optreden van de Duitschers tegenover de Joden had altijd mijn scherpe afkeuring."
Deze opmerking van verdachte lokte een gejoel op de publieke tribune uit, waaraan de president luid hamerend een einde maakte.
In 't vervolg van zijn pleidooi zeide Van Genechten overtuigd te zijn, dat de politieke moorden op Posthuma e.a., die gedurende de bezetting hebben plaats gevonden, gepleegd zijn door de Duitschers met de bedoeling een burger-

oorlog te ontketenen. Van Genechten, die af en toe zichtbaar bewogen was, zeide: de krachten, die van invloed waren, zijn sterker geweest dan ik en hebben mij vernietigd. Ik heb gevochten tegen verduitsching, tegen het ontketenen van een burgeroorlog en tegen het dienstnemen van Nederlanders bij de S.S. of de landwacht. Verslagen in alle opzichten, leg ik mijn lot, de gevangenis of den kogel, geheel in uw handen.
De president bepaalde de uitspraak van het Hof op 17 October a.s.
(Alg. Handelsbl. - Maasbode)
(V. b. 6400 D.; Proces Blokzijl 6449 C.)

Nederland

A. Doodstraf geëischt tegen verrader van illegale werkers en tegen leden Waffen-SS —

25 Sept. — Voor het bijz. gerechtshof stond op 24 Sept. in Rotterdam terecht C. Kooiman, die werkzaam was in de illegaliteit en het beheer had over de aan onderduikers te distribueeren bonkaarten. Hij verkocht deze echter en wel een 40 stuks voor ƒ 100 en meer per stuk. De organisatie kreeg er lucht van en besloot een geheime vergadering te houden waarin K. zich zou te verantwoorden hebben. Deze voelde zich in 't nauw gedreven en kwam er in zijn angst toe, de convocatie voor de bijeenkomst in handen van de S. D. te spelen. Het gevolg was dat er een inval gedaan werd in het huis aan de Hoekschestraat te Rotterdam, waar de vergadering plaats had. Dit kostte drie menschen het leven. Het verraad van K. werd nog schandelijker toen hij daarop gelden ging inzamelen z.g. voor de nagelaten betrekkingen van de drie slachtoffers en de opbrengst ten eigen bate gebruikte.
De adv. fiscaal mr. J. S. Loke eischte de doodstraf met uitsluiting van actief en passief kiesrecht.
De doodstraf werd ook nog geëischt tegen den 33 jarigen A. G. Scholten en den 26 jarigen W. A. van der Riet, die beiden vrijwillig dienst hadden genomen bij de Waffen-SS en den eed van trouw aan Hitler hadden afgelegd. (Maasbode)
(V. b. 6424 M.)

B. „Anti-annexatie comité Nederland" —

29 Sept. — Te Amsterdam is een „anti-annexatie comité Nederland" gevormd met als voorloopige voorzitter den heer T. Rot en als voorloopige leden mevrouw J. Verhey en den heer H. van der Klei, welk comité ten doel heeft om, zoodra een definitief comité gevormd is, uit daartoe aangezochte vooraanstaande personen in Nederland, alle personen, vereenigingen en plaatselijke comité's landelijk te organiseeren, die de annexatiegedachte uit politieke en idiëele overwegingen bestrijden.
Secretaris is Mr. W. M. Pronk, Keizersgracht 409, Amsterdam. (A.N.P.)

C. Voorloopig verslag staatscommissie i.z. annexatie - Geen eenstemmigheid in Kabinet —

29 Sept. — De staatscommissie inzake de annexatie is gereedgekomen met een voorloopig verslag, dat op 25 September '45 in de Ministerraad is gebracht en dat thans door de ministers individueel wordt bestudeerd.
Omtrent de wenschelijkheid en de mogelijkheid van annexatie bestaat in den kring der ministers allerminst eenstemmigheid. In het algemeen hebben zij zich nog slechts provisioneel een oordeel gevormd, of zij hebben hun oordeel opgeschort, omdat zij nog geen definitief standpunt konden bepalen. Misschien, dat het voorloopige rapport een leidraad kan zijn bij het nemen van een beslissing.
In de commissie zaten zoowel voor- als tegenstanders van de annexatie. Het rapport draagt daarvan de duidelijke sporen. Het voor en tegen is er namelijk rijpelijk in overwogen.
Bij de samenstelling van haar standpunt was de commissie volkomen vrij. Haar was geen wenk gegeven, dat het kabinet het op prijs zou stellen, dat de conclusie van haar rapport een bepaalde strekking zou dragen. De dienaangaande verspreide berichten waren onjuist.
In regeeringskringen is men het er over eens, dat men spoedig tot een beslissing zal moeten komen. (Vrije Volk)
(V. b. 6417 B.; 6407 E.)

D. H. M. de Koningin en de ex-illegale werkers - Vleugel van „Het Loo" beschikbaar gesteld —

28 Sept. — H. M. de Koningin heeft een vleugel van het paleis Het Loo ter beschikking gesteld van de „Stichting 1940—'45". Oorlogsslachtoffers, gewonden en ex-illegale werkers, die eenigen tijd rust noodig hebben, zullen in de gelegenheid gesteld worden daar volkomen te herstellen. (A.N.P.) **(V. b. 6449 G.)**

E. Toenemende kolenproductie —

28 Sept. — De productie van Maandag, 24 September, bedroeg voor de gezamenlijke Limburgsche Mijnen 19,922 ton, voor Dinsdag 25 September 21,145 ton, voor Woensdag 26 September 22,040 ton. Het effect per ondergrondschen dienst steeg over genoemde dagen van 1328 kg. op Maandag tot 1379 kg. op Dinsdag en 1431 kg. op Woensdag.
(Gazet van Limburg) **(V. b. 6450 B.)**

F. Verwijdering van tatoueeringen verboden —

1 Oct. — Volgens een besluit van den Chef van den staf militair gezag, is het verboden, op het menschelijk lichaam aangebrachte tatoueeringen of andere kunstmatige herkenningsteekens te verwijderen.
Deze bepaling is uitgevaardigd in verband met de opsporing en de berechting van landverraderlijke elementen. (A.N.P.)

G. Fiscaal Recherchebesluit —

1 Oct. — De door min. Lieftinck aangekondigde Beschikking Fiscale Recherche bepaalt o.a., dat opgegeven moet worden door spaarbanken enz. de stand op 30 Sept. 1945 van de rekeningen van spaarbankboekjes etc., waarvan het saldotegoed op dien datum meer dan ƒ 950 bedraagt.
Tot het verstrekken van deze opgave zijn o.a. ook verplicht notarissen, commissionnairs en levensverzekeringsmijen. Banken, hypotheekbanken, pensioenfondsen en bierbrouwerij-ondernemingen moeten opgeven alle bedragen welke tusschen 30 April 1940 en 1 Oct. 1945 ter aflossing op leeningen anders dan overeengekomen, zijn terugbetaald. Ook notarissen, administrateurs en andere door den min. aan te wijzen personen zijn tot deze opgave verplicht.
Voorts moeten worden opgegeven brandverzekeringsposten op inboedels, waarvan het verzekerde bedrag na 30 April 1940 met meer dan het tweevoud of met meer dan ƒ 20.000 is verhoogd, dan wel waarop na dien datum voor ƒ 20.000 of meer is verzekerd.
De Rijksverzekeringsbank, spaarkassondernemingen en verzekeraars moeten opgave verstrekken van alle op 30 Sept. '45 loopende posten, waarvoor na 1 Mei 1940 in eenigerlei vorm een koopsom is gestort, is verschuldigd of is verrekend. Niet behoeven te worden opgegeven polissen, waarvan de koopsom minder dan ƒ 950 bedraagt.
Opgave moet voorts worden verstrekt van alle bedragen, welke tusschen 30 April 1940 en 1 Oct. 1945 zijn terugbetaald op geldleeningen, anders dan overeengekomen. De opgaven moeten uiterlijk op 15 Nov. 1945 zijn ingeleverd bij den insp. der belastingen in wiens inspectie aangever gevestigd is. Deze insp. kan voorschrijven, dat een opgave niet bij hem wordt ingeleverd, doch bij het Hoofd van de Fiscale Inl.- en Opsporingsdienst te Amsterdam. (Telex)
(V. b. 6447)

H. Cultureele attachés in het buitenland —

29 Sept. — Naar het Vrije Volk berichtte zullen er cultureele attaché's benoemd worden aan de Nederlandsche gezantschappen in Parijs, Brussel, Moskou en Londen. De taak van deze te benoemen functionarissen zal bestaan in het bevorderen en organiseeren van cultureele uitwisseling in den ruimsten zin van het woord, dus zoowel op het gebied van de kunst, als van de wetenschap.
(Vrije Volk)
(v. b. 6346, Nederland in de wereld)

I. Eereraad letterkunde over Werumeus Buning, Roel Houwink, Klaas Smelik en A. F. Mirande.

3 Oct. — De eereraad voor de letterkunde heeft als zijn oordeel uitgesproken, dat schrijvers en vertalers, die met goedvinden van de Kultuurkamer in het openbaar als kunstenaar zijn opgetreden voor ten minste één jaar moeten worden uitgesloten, ingaande 5 Mei 1945.
Werumeus Buning heeft in strijd met de vrijheidsgedachte gehandeld door vrijwillig lid te worden van de Kultuurkamer. Hoewel de raad zijn waardige houding tijdens het verhoor apprecieert, meent hij, dat hij twee jaar moet worden uitgesloten van ieder openbaar optreden op het gebied der kunst, ingaande 1 Sept. 1945.
Roel Houwink heeft tot het laatst meegewerkt aan den Nederlandschen omroep. Hij moet worden uitgesloten voor den tijd van vijf jaar, ingaande 1 Sept. 1945.
Klaas Smelik heeft als dramaturg propaganda gevoerd. Hij moet worden uitgesloten van iedere publicatie voor vijf jaar en ten aanzien van literaire medewerking aan radio-instellingen voor den tijd van tien jaar, ingaande 1 Sept. '45.
A. F. Mirande was lid van de N.S.B. en bekleedde een verantwoordelijke functie op het departement van Volksvoorlichting. Hij moet worden uitgesloten voor den tijd van tien jaar ingaande 1 Sept. 1945. **(V. b. 6443 B).** (Vrije Volk)

K. Nationale vliegtuigindustrie —

28 Sept. — Bij gemeenschappelijke beschikking van 17 September 1945 van de ministers van Verkeer en Energie, van Oorlog, van Marine, van Handel en Nijverheid, van Overzeesche Gebiedsdeelen, van Openbare Werken en Wederopbouw, van Sociale Zaken en van Financiën, is ingesteld een commissie, ten einde de regeering van advies te dienen met betrekking tot den bouw van vliegtuigmaterieel hier te lande. Aan deze commissie is tevens de opdracht verstrekt tot het doen van voorstellen, ten einde in het belang van de werkgelegenheid en de ontwikkeling van een nationale vliegtuigindustrie, de Nederlandsche industrie in te schakelen bij de voorziening in de behoefte aan vliegtuigen in Nederland (rijk binnen en buiten de keerkringen). Het secretariaat is gevestigd Westermarkt 2, Amsterdam. (Trouw)
(V. b. 6450 A.)

SPANNING OM NED. O.-INDIË

Tegenstrijdige verklaringen van Britsche autoriteiten - Eenheid van het Koninkrijk basis van elk overleg - Radiorede Min. Logemann

6 Oct. — De berichten, die de afgeloopen week binnenkwamen, hebben nog geen duidelijk beeld gegeven van den toestand in Nederlandsch Oost-Indië. Hoewel op 29 September van Britsche zijde werd medegedeeld, dat de bezetting van Nederl. Oost-Indië zich in een versneld tempo zou voltrekken, was op 6 October nog slechts de contrôle over Batavia en omgeving door de Britsche bezettingstroepen overgenomen.

Proclamatie van Mountbatten —
Lord Louis Mountbatten, de Britsche opperbevelhebber van Zuid-Oost-Azië, heeft een proclamatie aan de bevolking van Indië uitgevaardigd, waarin hij o.m. zeide, dat troepen onder opperbevel van het South East Asia Command zijn aangekomen om de Japansche overgave namens de geallieerden in ontvangst te nemen en om het recht en de orde te handhaven tot het oogenblik, waarop de wettige regeering van Nederlandsch-Indië weer in functie treedt. De Japanners zullen aansprakelijk blijven voor het handhaven van recht en orde in alle deelen van Java, totdat deze door geallieerde strijdkrachten zullen zijn bezet. De Nederlandsch-Indische wetten, waarmede de bevolking vertrouwd is, zullen worden toegepast door ambtenaren van de Nica, slechts ondergeschikt aan nadere bevelen, welke Mountbatten mogelijk genoodzaakt zal zijn in het belang van de goede orde te geven.

Verklaringen van vice-admiraal Patterson en generaal Christison —
De bezetting van Batavia en omgeving is op 30 September voltooid. Tegelijkertijd zijn ruim honderd Nederlandsche matrozen van Hr. Ms. Tromp aan land gegaan. Zij hebben de bewaking van het krijgsgevangenkamp overgenomen. Ook zijn per vliegtuig Hollandsche troepen gearriveerd. Hun intocht verliep zonder demonstraties van nationalisten en extremisten, aldus meldt U.P.
De Soekarno-regeering zal niet worden erkend, aldus heeft vice-admiraal Patterson, commandant van het vijfde Britsche kruiser-eskader dat aan de bezetting van Batavia deelneemt, een lid van zijn staf doen verklaren. Op de leden van het Soekarno-kabinet werd een beroep gedaan om, niet als politieke leiders, doch als publieke figuren mede te werken. Intusschen sprak de geallieerde bevelhebber in Ned. Oost-Indië, sir Philip Christison, over het Soekarno-bewind als het „de facto-gouvernement van Ned. Oost-Indië". Men verwacht, dat het belast zal blijven met het bestuur in die gebieden, die niet door de geallieerden bezet zullen worden.
Batavia en Soerabaja op Java en Medan en Padang op Sumatra zullen vanuit zee bezet worden. „Ik mag niet verder het binnenland ingaan", aldus verklaarde Christison, „zelfs niet in het belang der menschelijkheid".
Voorts verklaarde gen. Christison, dat er geen Nederlandsche troepen aan wal zouden gaan, daar de Indonesiërs hadden verklaard zich tegen elke bezettingslanding te verzetten, indien er Nederlandsche troepen aan deel zouden nemen. Verder zou Christison gezegd hebben, dat de Nederlanders zich eerst duidelijk over hun plannen moesten uitspreken, en dat hij er naar streefde de Nederl.-Indische regeering met de Indonesische leiders aan een rondetafelconferentie bijeen te brengen. Hij zou zelf een ontmoeting met Soekarno c.s. hebben.
Volgens een met veel vertraging binnengekomen telegram uit Batavia had vlak vóór de geallieerde landing op Java een Britsche officier, Mountbatten vertegenwoordigende, reeds een bespreking met Soekarno, Hatta en vier Indonesische leiders gehad. De Britsche officier had daarbij uitdrukkelijk te kennen gegeven, dat deze bespreking niet een erkenning van de Indonesische republiek beteekende. Soekarno had gezegd hier begrip voor te hebben en zijn volgelingen reeds opdracht te hebben gegeven met de geallieerden samen te werken.
Op 4 October heeft generaal Christison tot verwondering van de Nederlandsch-Indische autoriteiten te Melbourne, verklaard, dat hij dr. Van Mook naar Java had ontboden in verband met de huidige spanning. In Nederlandsche kringen echter zegt men, dat de luitenant-gouverneur-generaal naar Java is vertrokken op eigen initiatief, om zich persoonlijk op de hoogte te stellen van den toestand.

Het standpunt der regeering —
De Regeeringsvoorlichtingsdienst deelde op 1 October over den toestand op Java mede, dat de Nederlandsche regeering niet kan ingaan op suggesties om met het z.g. Soekarno-bewind besprekingen te voeren.
Soekarno heeft er zich toe geleend werktuig en marionet der Japanners te zijn, waarvoor hij met een hooge Japansche keizerlijke onderscheiding is beloond. Deze fascistisch geörienteerde man heeft stelselmatig haat gepredikt tegen de Geallieerden (een van zijn slogans was: „America maoe di strika, Inggris maoe di linggis", hetgeen beteekent: „Wij zullen Amerika wegvagen en het Engelsche rijk met een breekijzer openbreken".) Met deze figuur, die zekere demagogische gaven moge hebben, doch die bewezen heeft een ontstellend opportunist te zijn in de keuze zijner middelen, kunnen zich vertegenwoordigers van het wettige gezag niet om de conferentietafel zetten.
Al hetgeen de laatste dagen in verband met de ontwikkeling der gebeurtenissen in Ned.-Indië gezegd en gedaan is, zal de Nederlandsche regeering niet afbrengen van het weloverwogen beleid, zooals dit o.m. is uitgestippeld in de welbekende rede van H. M. de Koningin van 6 December 1942, waarin volledig deelgenootschap van Nederlandsch-Indië in het koninkrijk en zelfstandigheid in inwendige aangelegenheden in uitzicht zijn gesteld. Dit was de lijn en dit blijft de lijn. De regeering heeft hieraan thans niets toe te voegen.

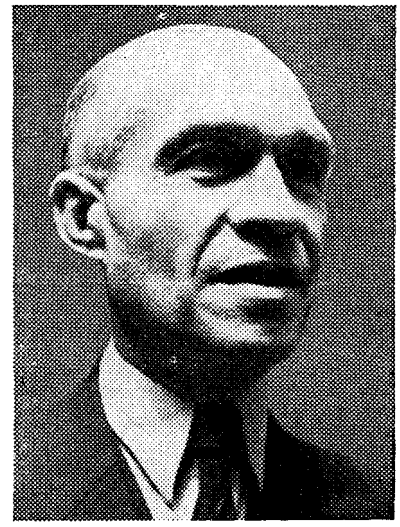
Minister Logemann desavoueert Dr. Van der Plas —
Intusschen kwam uit Singapore het bericht, dat in strijd met de verwachtingen het civiele bestuur van Nederl.-Indië, vertegenwoordigd door dr. Van der Plas, Soekarno toch tot een bespreking had uitgenoodigd, waarbij ook dr. Van Mook aanwezig zou zijn. De bespreking zou een poging zijn om de aspiraties der Indonesiërs te leeren kennen en een schema op te stellen voor het toekomstige beleid, ten einde de kloof te overbruggen tusschen West en Oost. Aan de uitgenoodigde Indonesiërs van alle schakeeringen was vrijgeleide beloofd.
De „New York Herald" vernam uit Singapore, dat Mountbatten aan dr. Van der Plas heeft medegedeeld, dat de Engelschen het bestuur over Nederlandsch-Indië pas aan de Nederlanders zullen overdragen, nadat Nederland een verklaring zal hebben afgelegd, waarin het den Indonesiërs binnen redelijken tijd zelfbestuur toezegt.
Volgens „Ass. Press" willen de Engelschen een zachtmoedige houding aannemen jegens allen, die met de Japanners hebben samengewerkt, doch door dezen tekortgesteld zijn. Onmiddellijk daarop heeft minister Logemann in Londen het volgende verklaard:
„De Nederlandsche regeering ondersteunt in geenen deele de maatregelen van den heer C. H. van der Plas om ir. Soekarno tot een bespreking over den toekomstigen politieken status van Nederlandsch-Indië uit te noodigen. Wij zullen hem onmiddellijk telegrafeeren, alle handelingen inzake deze kwestie te staken en hem adviseeren, in het vervolg geen soortgelijke besluiten te nemen zonder machtiging der Nederlandsche regeering. De heer Van der Plas was niet gerechtigd, namens de regeering te spreken, zonder dr. Van Mook te raadplegen."
Minister Logemann die op 30 September uit Australië terugkeerde en na een bijzonderen ministerraad bijgewoond te hebben op 1 October weer naar Londen vertrok, verklaarde voorts, dat de regeering met Indonesiërs wil onderhandelen, die niet door samenwerking met Japan gecompromiteerd zijn. Indonesische nationalisten zouden uit Nederland naar Indië terugkeeren. Zij hebben vertrouwen in de plannen der Nederlandsche regeering, om Indonesië naar zelfbestuur te leiden.
Soekarno heeft van zijn kant medegedeeld, dat hij weigert besprekingen te voeren met dr. Van der Plas.

Eenheid van het Koninkrijk grondslag - Indonesische meerderheid in Volksraad —
Op 3 October verklaarde de Regeeringsdienst o.m.:
Onmiddellijk na het optreden van het nieuwe kabinet, heeft de minister van overzeesche gebiedsdeelen, prof. dr. J. H. A. Logemann, de bijeenroeping voorbereid van een rijksconferentie, waar de structuur van het Koninkrijk openhartig zou worden besproken.
Het ware zinloos, thans op den arbeid van zulk een conferentie vooruit te loopen. Maar hoe de verdere regeling ook worden moet, één ding zou bij dit alles onbestreden hebben vastgestaan, de eenheid van het Koninkrijk.
Zonder dezen gemeenschappelijk aanvaarden grondslag ware iedere gedachtenwisseling onmogelijk.
Dit uitgangspunt nu, hebben Soekarno en de zijnen bewust losgelaten, toen zij zich inlieten met den Japanschen overheerscher.
Voorts werd nog gezegd, dat zonder het optreden van Soekarno's republiek voorbereidingen voor het bijeenroepen van den Volksraad reeds genomen zouden zijn. In dezen Volksraad zou voor het eerst een Indonesische meerderheid zitting hebben.
Met het oog op de bevrijding van Indië had de regeering te Londen in 1943 een regeling getroffen, die in groote trekken op het volgende neerkomt:
Voor de allereerste phase van herstel, d.w.z. de phase, waarin de Nederlandsch-Indische regeering zelf nog niet in Indië is aangekomen, doch er wel al gebied van den vijand bevrijd is, neemt — ingevolge het K.B. van 23 December 1943 — de raad van departementshoofden de plaats van den Raad van Indië in, terwijl de Volksraad nog niet optreedt.
Een ander Kon. besluit van denzelfden datum houdt zich met de tweede phase

bezig, t. w. die, waarin het bestuur wel in Indië aanwezig is, doch men nog niet de oude organen ter beschikking heeft. Hier is kennelijk gedacht aan gedeeltelijke bevrijding en dan wordt bij wijze van staatsnoodrecht, ter vertegenwoordiging der ingezetenen, zoo spoedig als de omstandigheden het toestaan een „tijdelijke Volksraad" in het leven geroepen, bestaande uit tenminste 15, ten hoogste 39 leden — er is dus rekening gehouden met geleidelijke uitbreiding van het bevrijde territoir — benoemd door den luitenant-gouverneur-generaal. Van de leden, zoo schrijft dit Kon. besluit verder voor, zal ten minste 3/5 moeten behooren tot de Indonesische bevolking. Voor het in werking treden van het in dit besluit bepaalde is noodig, dat de regeering in Nederlandsch-Indië zetelt en voorts bovendien nog een speciaal Kon. besluit, inhoudende dat het tijdstip voor het in werking treden van deze bepalingen is aangebroken.

Van Mook te Batavia - Sterkte Soekarno's leger —
Reuter meldde op 5 October uit Batavia, dat luitenant-gouverneur-generaal dr. Van Mook aldaar was aangekomen.
Generaal Christison heeft op 4 October een bespreking met Soekarno gehad.
Reuter meldde uit Londen dat nog twee Britsche bataljons in Batavia waren aangekomen; twee andere waren onderweg.
Volgens een telegram van Reuter uit Batavia zouden volgelingen van Soekarno de Japanners in Bandoeng en Soerabaja hebben verdrongen en het bestuur van deze steden in handen hebben genomen.
Naar Ass. Pr. meldt beweren de Indonesiërs dat hun leger uit 35.000 man bestaat met nog 10.000 man van het Moslim-leger als vrijwillige reserves, terwijl bovendien 75.000 Indonesiërs door de Japanners zouden zijn opgeroepen.

Radiotoespraak minister Logemann
Minister Logemann sprak op 5 October voor de radio. Hij zeide o.m.:
Bitter ervaren wij thans onze tijdelijke machteloosheid die ons belet heeft Indië de bescherming te schenken, die het tegen het ondermijnend gestook en gewroet van Japan behoefde.
Na V-J-dag denkt de publieke opinie in de Angelsaksische landen — begrijpelijk — slechts aan de thuiskomst der soldaten en zij vergeet dat er nog een politieke voortzetting van den oorlog na den vrede is. Zes weken na Japans capitulatie zijn er niet voldoende geallieerde troepen, schepen enz. om de bevrijding voor Indië tot een blijde waarheid te maken, terwijl de wereld „thanksgivingsweek" viert. Wij begrijpen dat, maar wij kunnen de bitterheid niet uit ons hart bannen dat het gemeenschappelijke werk te onzen koste onvoltooid blijft.
Het Roode Kruis zou zorgen voor zeer snelle familieberichtgeving, maar de paradoxale toestand in Batavia belet dit. Dit grieft mij, aldus de minister, en dit des te meer omdat de berichten uit de kampen slecht zijn. De geest is krachtig en bij de vrouwen zelfs van een voortvarende heldhaftigheid; maar de doodenlijst zal lang zijn. De voedseltoestand is slecht, de bevolking verarmd en een bodemlooze inflatie heeft het maatschappelijke verkeer ontwricht.
Ik vond, zoo ging de minister verder, in Brisbane een Indische regeering die haar plannen gereed heeft; bitterheid bevangt mij als ik bedenk hoe het dringende herstelwerk steeds blijft liggen wegens uitblijven van een effectieve gezagsovername en herstel van het wettig gezag.
In afwachting daarvan stelt het geallieerde opperbevel de Japanners verantwoordelijk voor rust en orde: maar onder hun hoede ontwikkelt zich een ongebreidelde haatcampagne, geleid door lieden, die men toelaat zich regeering te noemen, al erkent men haar niet, lieden die den prijs van de welvaart, de levens en de eer van hun volksgenooten niet te hoog hebben geacht voor de samenwerking met een vijand van wiens oprechtheid zij erkennen overtuigd te zijn geweest.

Min. Prof. Dr. J. H. A. Logemann

De Britsche regeering is voor onze aanhoudende en klemmende vertoogen niet ongevoelig gebleken. Wij hebben haar ondubbelzinnig doen weten, dat onderhandelen met de z.g. Soekarno-regeering voor ons uitgesloten is en wij instrueerden de Indische regeering dienovereenkomstig.
In de houding der bezettingsautoriteiten komt merkbaar meer kracht en meer lijn. De luitenant-G.G. en de bevelhebber zijn thans te Batavia en ik verwacht, dat nu spoedig een eind zal komen aan de verwarde berichtgeving, die tot dusverre de regeering weinig wijzer maakte dan het publiek.
Extra scheepsruimte is toegestaan, waarmede wij troepen naar Indië kunnen verschepen, alsmede versterking voor onze bestuursmiddelen.
Laat ons het hoofd koel houden. Ik zeg dit ook tegen de Indonesiërs, vooral hier in Nederland, wier gevoelens begrijpelijkerwijze sterk in beroering zijn gebracht, en tegen die Nederlanders die ook meenen, dat op dit moment ver strekkende staatkundige beloften den toestand zouden kunnen opklaren.
Beloften zouden tegenover die Soekarno-beweging even onwaardig als onvruchtbaar zijn. De voornemens met Indië en het Koninkrijk zijn duidelijk uiteengezet. Het stuit tegen de borst, telkens te moeten herhalen, dat de Kroon haar woord gesproken heeft en deze regeering zich op dat woord als program heeft vastgelegd. De voornemens waren duidelijk en stellig genoeg om toenmaals de instemming en de medewerking uit te lokken van Indonesische nationalisten en Nederlandsche democraten.
Men vraagt ons beloften en vergeet, dat er beloofd is over de structuur van Indië en het Rijk aan de ronde tafel te spreken. Men wil beslissingen, die de bevoegdheid der regeering verre te buiten zouden gaan. Men vraagt beloften en vergeet, dat er reeds daden zijn: b.v. een doorslaande Indonesische meerderheid in den Volksraad; een Indonesische resident en meer andere Indonesische bestuursambtenaren; men vergeet, dat meerdere daden in de lijn van het vaststaande regeeringsbeleid zouden kunnen volgen, indien wij tijd en krachten niet moesten wijden aan het incident-Soekarno.
Men waarschuwt, dat het geval-Soekarno niet gelijk te stellen is met het geval-Mussert. De regeering heeft begrip voor het feit, dat Indonesisch nationalisme wegens het koloniale verleden in een andere psychologische situatie verkeert dan het Nederlandsche. Maar al het water van de zee wascht niet af, dat een wettige regeering, die haar plicht voor 's lands ontwikkeling, stoffelijk, geestelijk en staatkundig, deed en doet, verbeneden haar verantwoordelijkheid zou blijven, indien zij zich inliet met hen die in beginselloos opportunisme juist dat alles lieten verkrachten, wier vrijheidsbegeerte zonder verantwoordelijkheidsbesef bleek.
Het zou kunnen zijn, dat het gerucht om het incident-Soekarno de scheiding deed vallen tusschen hen, die bezonnen verantwoorde vernieuwing willen in oprechte samenwerking en hen, die het Koninklijk woord van December 1942 slecht hebben begrepen of slecht hebben aangegrepen.
De regeering vervolgt haar weg.
(Tijd - N.R.C. - Alg. Handelsbl.)
(V. b. 6435 I; 6450 E.)

Duitschland

A. De toestand in Duitschland - Verklaring van Montgomery —

2 Oct. — Montgomery heeft te Londen een wat hij zelf noemde „somber beeld" opgehangen van het leven in Duitschland. Hij zeide o.m.: „Het is mijn plan niet de Duitschers te vertroetelen — verre van dat. Zij brachten zelf deze ramp over zich en zij moeten de consequenties daarvan zelf onder oogen zien. Aan den anderen kant ben ik niet bereid toe te laten dat ziekte en honger zich wijd over Europa zullen verbreiden — wat onvermijdelijk zal gebeuren wanneer wij toelaten dat honderden en duizenden Duitschers sterven". Montgomery legde den nadruk op de moeilijkheden van de voedseldistributie en de schraalheid van den oogst en zeide: „Er is werkelijk maar één oplossing en dat is het importeeren van voedsel in Duitschland. Ik wil het duidelijk maken dat wij geen voedsel zullen importeeren dat over de geheele wereld schaarsch is. Er zal graan worden geïmporteerd tot 1½ millioen of zelfs meer, wanneer daarvoor scheepsruimte kan worden vrijgemaakt".
Montgomery wees ook op het toenemen van de misdadigheid in Duitschland als gevolg van de werkloosheid, en op de wraaknemingen op Duitschers door voormalige buitenlandsche gedwongen werkkrachten, de Duitsche politie wordt daarom uitgebreid met op Engelsche wijze opgeleide ambtenaren. Ook met de Duitsche jeugd is het treurig gesteld: „De gemiddelde Duitsche jongens en meisjes kunnen niet meer logisch denken. Zij kunnen nog slechts steekwoorden en leuzen herhalen zonder eenig idee te hebben van wat deze werkelijk beteekenen. Hun kennisniveau is „onbegrensd laag". Volgens Montgomery klaagden de Duitschers er zelf over dat de denazificatie zoo langzaam geschiedt. En verder: „Tot dusver is het Duitsche volk apathisch en het toont weinig verlangen zich bezig te houden met politiek op een oogenblik waarop zijn aandacht slechts wordt in beslag genomen door den strijd om het bestaan." (Reuter)
(Vor. ber. 6360)

Frankrijk

A. Proces-Laval - Incidenten —

5 Oct. — De eerste zitting op 4 October van het proces tegen Pierre Laval, Frankrijks premier in de regeering van Vichy tijdens de Duitsche bezetting, heeft reeds onmiddellijk aanleiding gegeven tot heftige incidenten.

Bij den aanvang las de president van het gerechtshof, Mongibeaux, een verklaring voor van Lavals verdedigers, mr. Naud en mr. Barraduc, waarin dezen zeggen, dat de instructie onvoldoende is geweest en dat politieke invloeden daarbij een rol hebben gespeeld. In deze omstandigheden kunnen zij hun taak als verdedigers niet waarnemen.

Nadat de zitting was geopend, ontstond er aanstonds een woordenwisseling tusschen Mornet, den openbaren aanklager, en Laval, die verklaarde, dat rechtspraak en politiek in dit proces door elkaar zouden worden gehaald. „Jullie kunt mij veroordeelen", riep hij uit, „maar jullie hebben niet het recht om mij te beleedigen. Ik ben een Franschman, ik heb mijn vaderland lief."

In het verloop der zitting verklaarde Laval, dat hij zelf zijn verdediging zou voeren en dat zijn zaak na de verkiezingen ofwel door de Constitueerende Vergadering ofwel door den Senaat moest worden herzien. Hij zeide, niet verbaasd te zijn over het besluit van zijn advocaten. De president waarschuwde Laval, dat hij uit de zaal zou worden verwijderd, wanneer hij zich niet waardig gedroeg. Nadat nogmaals een heftige scène tusschen den president en den beschuldigde was ontstaan, verklaarde Mongibeaux dat hij onder dergelijke omstandigheden niet verder wilde gaan. De zitting werd verdaagd, terwijl Laval door de politie werd weggeleid. De president kondigde aan, dat het proces den volgenden dag buiten tegenwoordigheid van Laval zou worden voortgezet.

Zoover is het echter niet gekomen. Op 5 Oct. deelde de president mede dat Laval „nog een kans" zou worden gegeven, waarop de advocaten verklaarden Laval alsnog te zullen bijstaan.

(Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Laval 6420 B. en 6386 B.)

Internationaal

B. Politieke commissie voor het Verre Oosten —

29 Sept. — Engeland heeft toegestemd om het Amerikaansche voorstel tot het vormen van een commissie voor het Verre Oosten, welks taak het zal zijn de politiek te formuleeren voor het uitvoeren van de voorwaarden van de overgave van Japan. De commissie zal ook gevraagd worden in overweging te nemen of een bestuurscommissie gevormd zal worden en wanneer dit het geval zou zijn, welke mogendheden daarin zitting zouden nemen. Rusland en China hebben reeds hun toestemming gegeven tot het vormen van deze commissie. Frankrijk, de Philippijnen, Australië, Nieuw Zeelan, Canada en Nederland zullen worden uitgenoodigd zitting te nemen in deze commissie. Engeland heeft verzocht ook Britsch-Indië als lid aan te zoeken.

(Reuter)

C. De conferentie van Londen - Tegenstelling tusschen het Westen en het Oosten niet overbrugd —

3 Oct. — Hoewel de verstrekte communiqué's zeer summier waren bleek spoedig dat de conferentie der ministers van Buitenl. Zaken te Londen niet naar wensch verliep. Op 2 October werd een communiqué uitgegeven, waarin werd verklaard, dat de Raad besloten had haar eerste zitting op te heffen. Een korter en minder zeggend communiqué kon al moeilijk samengesteld worden.

De beslissing om de zitting op te heffen werd unaniem genomen. Het bijeenroepen voor de volgende zitting van den Raad is een zaak voor de regeeringshoofden. Er werd geen protocol geteekend.

Op dit oogenblik zijn twee oorzaken voor het afbreken van de conferentie te onderkennen:

Ten eerste de principieele tegenstelling in politieke opvattingen tusschen de Sovjet-Unie en de Westersche geallieerden in de kwesties betreffende Oost-Europa. Deze kwesties zijn echter nimmer ten volle besproken en vormen niet de oorzaak van het afbreken van de conferentie.

Ten tweede de vastberaden bedoeling van de Sovjet-delegatie om het aantal mogendheden, dat zou deelnemen aan de bespreking over de vredesverdragen met de voormalige satellieten van Duitschland, te beperken. Dit leidde tot een conflict omtrent de te volgen procedure, welk conflict de onmiddellijke oorzaak werd van de mislukking der besprekingen.

Inmiddels drukte de Amerikaansche pers haar ongenoegen uit over de persoonlijke botsingen welke ter conferentie te Londen zouden zijn voorgevallen. Het blad „P.M." beweerde, dat, op een van de zittingen, Molotov er door Bevin van beschuldigd werd Hitleriaansche methodes toe te passen. Op deze beschuldiging rees Molotov direct overeind uit zijn stoel, ging naar de deur en verklaarde, de conferentie te zullen verlaten, indien Bevin niet onmiddellijk zijn beschuldiging introk. Bevin bood daarop zijn excuses aan, doch de wrok tengevolge van dit incident bleef nasmeulen.

Op 2 October deed de Amerikaansche minister van Buitenlandsche Zaken nog een laatste poging om de conferentie te redden. Hij stelde, in aansluiting op een reeds eerder gedane suggestie, voor, dat een algemeene vredesconferentie bijeengeroepen zou worden, bij te wonen door alle staten die bijgedragen hadden tot het verslaan van den vijand. Dit voorstel werd nadrukkelijk ondersteund door Bevin, maar was voor Molotov onaanvaardbaar. (Maasbode - Dail. Herald)
(V. b. 6453 A.)

D. Wereldcongres van Vakvereenigingen - Nieuw Internationaal Verbond van Vakvereenigingen opgericht —

4 October — Op 25 Sept. werd door Léon Jouhaux de voorzitter van het vijf millioen leden tellende Fransche C.G.T. (Comité Général du Travail) te Parijs het wereldcongres van vakvereenigingen geopend. In zijn openingsrede zeide hij o.m., dat vrede alleen tot werkelijkheid kan worden gebracht na een algeheele verandering van de inrichting der wereld. Voorts, dat hij er zeker van was, dat de arbeiders directe vertegenwoordigers in de organen van de Vereenigde Volkeren zouden hebben. Hierna werd op voorstel van den Nederlandschen afgevaardigde Kupers, de Zweed August Lindberg tot zevende voorzitter gekozen. Louis Saillant werd benoemd tot secretaris-generaal van de conferentie.

Op 29 September eischte de Amerikaansche afgevaardigde dat het nieuwe internationale verbond van vakvereenigingen zitting zou hebben in den Raad der Vereenigde Volkeren. Tevens zou het een adviseerende stem moeten hebben in de geallieerde contrôle-commissies in Duitschland en Japan.

De Russische afgevaardigde sloot zich aan bij de Amerikaansche eischen en eischte tevens de verbreking der diplomatieke betrekkingen met Spanje en Argentinië.

Op 4 October werd onder groot enthousiasme een nieuw Internationaal Verbond van Vakvereenigingen opgericht. Toen het laatste artikel van de statuten, ontworpen door een eerst twee dagen tevoren opgerichte commissie, was goedgekeurd, verhieven de afgevaardigden zich onder gejuich van hun zetels en deelde de voorzitter, Léon Jouhaux, mede, dat het nieuwe I.V.V. was opgericht en onmiddellijk aan het werk zou gaan. Deze snelle oprichting is mogelijk gemaakt door de groote bereidwilligheid der delegaties om elkaar bij verschil van meening tegemoet te komen. Zoo wenschten de kleine landen meer zetels in het dagelijksch bestuur en vroegen de minder rijke landen financieele tegemoetkomingen voor hun leden; beide wenschen werden vervuld. (Vrije Volk)

Rusland

E. Russen trekken terug uit Mandsjoerije —

29 Sept. — Naar Radio Moskou meldde, hebben de Sowjet-troepen in Mandsjoerije een begin gemaakt met de ontruiming van dit land. In November zullen de troepen teruggetrokken zijn. (Reuter)
(V. b. 6406 E)

Vaticaan

F. Beschuldiging van Laski inzake Spaansche kwestie afgewezen —

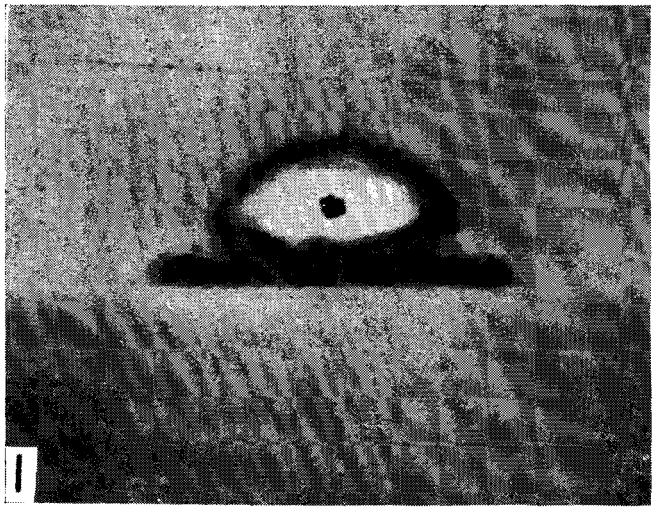
27 Sept. — Een woordvoerder in het Vaticaan heeft ontkend, dat het Vaticaan het herstel van de monarchie in Spanje wenschte. Deze verklaring werd afgelegd naar aanleiding van een bericht in het te Rome verschijnende communistische blad „Unita", waarin werd medegedeeld, dat de voorzitter van de Britsche Labour partij, prof. Harold Laski heeft gezegd, dat het Vaticaan in Spanje den koning terugwenschte. De Vaticaansche woordvoerder verklaarde: „Ik ben gemachtigd te verklaren, dat dergelijke beschuldigingen geheel en al ongegrond zijn. De Heilige Stoel heeft zich steeds strikt afzijdig gehouden van de Spaansche kwestie".

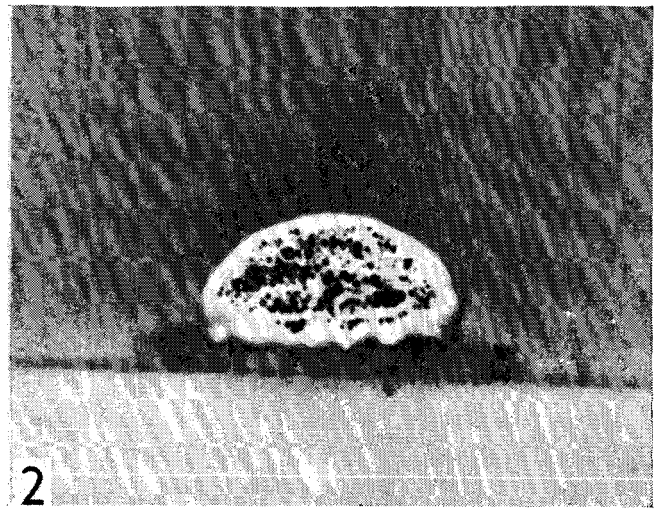
In een radiouitzending tot de Vereenigde Staten op 24 September j.l. maakte Laski de volgende opmerking over het Vaticaan en Spanje: „Onze volken brachten niet de ontzaglijke offers van dezen oorlog om een tyrannie te doen voortbestaan, zooals die van Franco of een onstichtelijke mythologie, zooals die van den door het Vaticaan ondersteunden koning van Spanje, die nog snel tracht den inhoud van de vier vrijheden te leeren, terwijl hij het op pijnlijke wijze laat blijken, dat hij de beteekenis der woorden misverstaat".
(Reuter) **(V. b. Vat. 6454 D.; Laski 6420)**

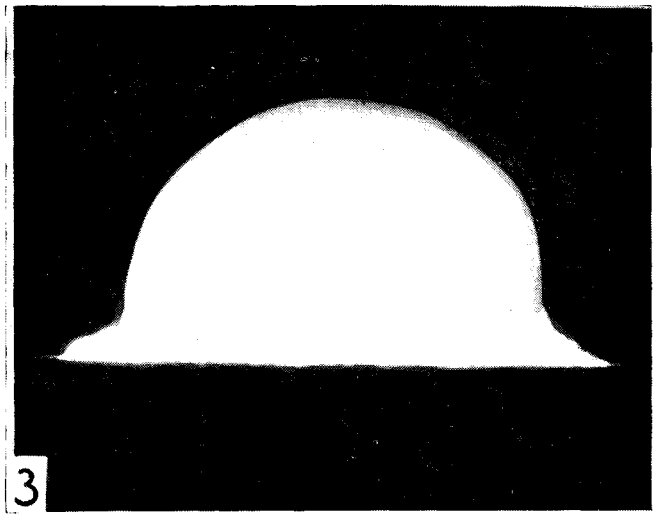
Vereenigde Staten

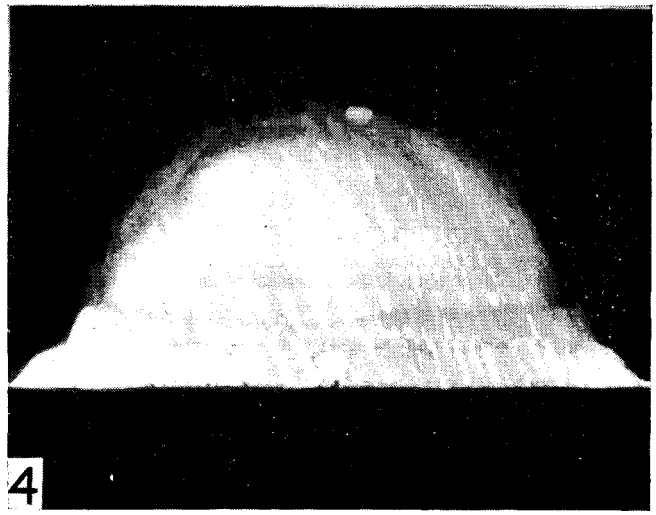
G. Diplomatieke betrekkingen met Hongarije —

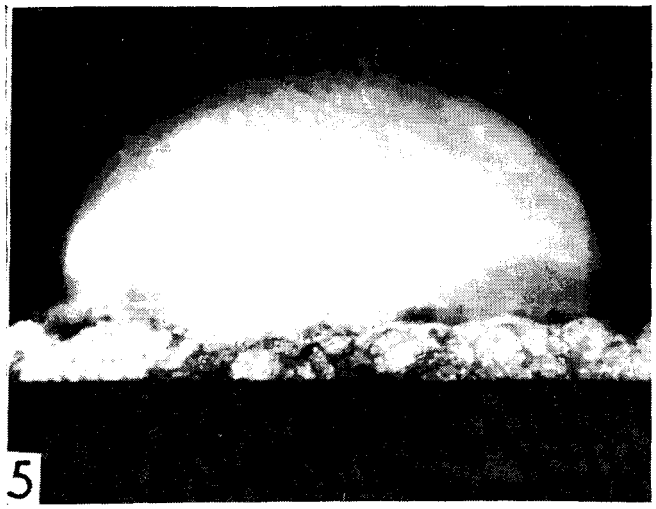
1 Oct. — De Ver. Staten hebben een overeenkomst gesloten met Hongarije met betrekking tot het herstel der diplomatieke betrekkingen en 't opstellen van 't vredesverdrag. Het Amerikaansche ministerie van Buitenl. Zaken heeft van den Hongaarschen min. van Buitenl. Zaken de verzekering gekregen, dat er vrije verkiezingen zullen worden gehouden en dat de vrijheid van politieke meeningsuiting en het recht van vergadering voor democratische partijen in Hongarije hersteld zal worden.
(Binnenhof) **(V. b. 5183 C.)**

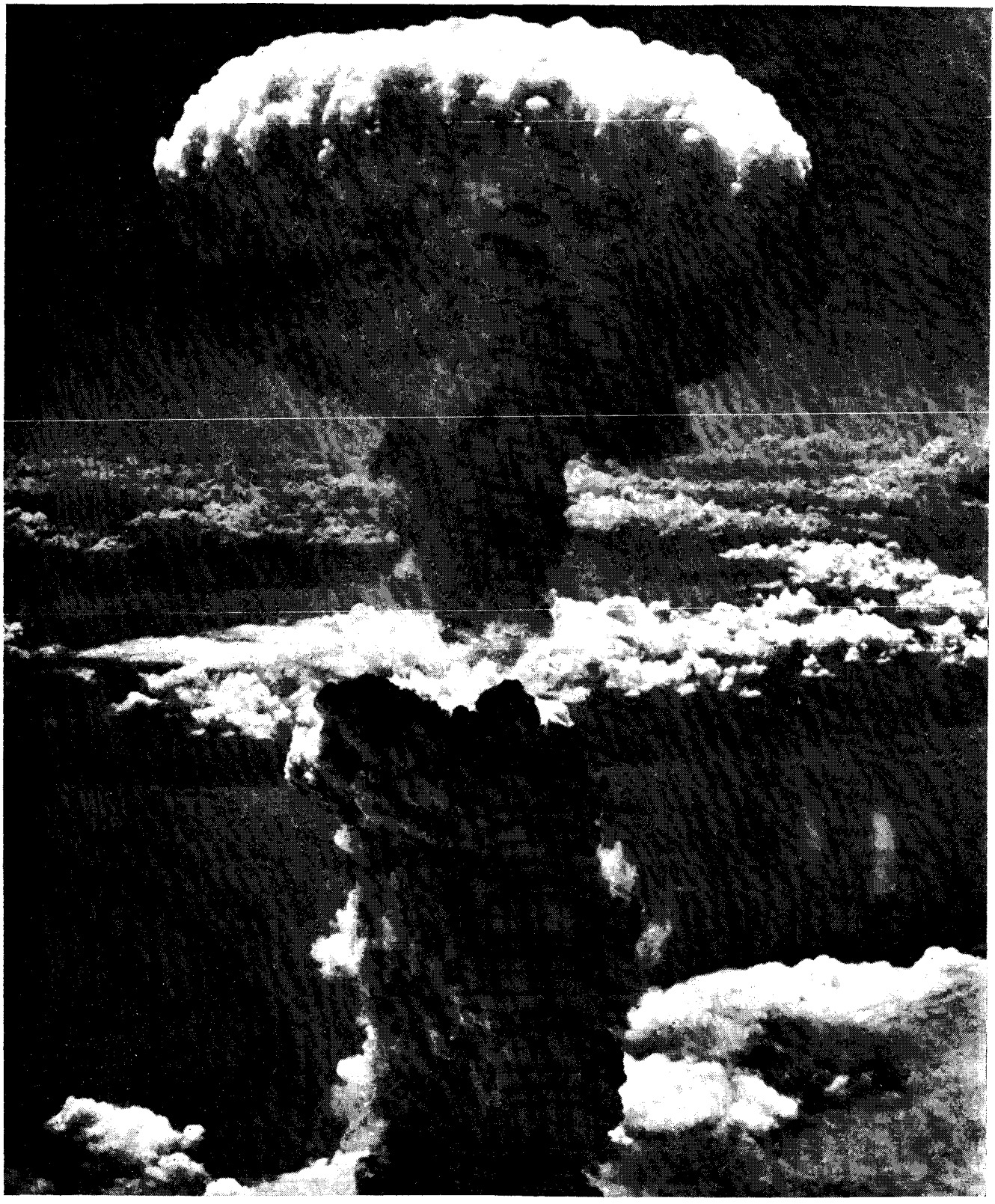

Deze serie foto's, genomen op een afstand van 12.8 km toont de explosie van een atoombom. De foto's werden genomen bij een proefneming in Nieuw Mexico op 16 Juli 1945. De explosie werd nog bemerkt op een afstand van 400 km. (zie ook pag 6455) (Foto A.B.C.)

Een dichte rookkolom steeg tot 18.000 meter, nadat op 8 Aug. 1945 een atoombom uitgeworpen was boven de Japansche haven Nagasaki. (Foto A.B.C.)

Rede H.M. Koningin Wilhelmina op 6 December '42

Op 6 December 1942, den vooravond van den dag, waarop het een jaar geleden was, dat de Japanners (op 7 December 1941) Pearl Harbour overvielen, en de gigantische strijd in het Verre Oosten begon, hield H.M. Koningin Wilhelmina te Londen voor Radio-Oranje een rede, waarin zij in aansluiting op de regeeringsverklaring van 27 Januari 1942, de groote lijnen aangaf, waarlangs zich de structuur van het Koninkrijk diende te ontwikkelen, H.M. zeide:

Het is heden een jaar geleden, dat de Japanneezen zonder voorafgaande oorlogsverklaring hun verraderlijken overval deden op onze bondgenooten.

Wij hebben toen geen oogenblik geaarzeld ons onmiddellijk in den strijd te werpen en onzen bondgenooten, wier zaak ook de onze is, ter hulp te snellen.

Japan had zich reeds jaren voorbereid op dezen oorlog en op de verovering van Nederlandsch-Indië en heeft gepoogd daarbij de gedragslijn te volgen van zijn asgenooten om het eene land na het andere aan te vallen.

Dit laatste hebben wij, dank zij onze onverwijlde oorlogsverklaring, kunnen verijdelen.

Na een jaar van strijd kunnen wij getuigen, dat het getij aan het kenteren is en dat de aanvaller van toen, die zoozeer in het voordeel was, reeds thans hier en daar in de verdediging wordt gedrongen.

Wel werd Nederlandsch-Indië, dat zich zoo heldhaftig verdedigd heeft, grootendeels door den vijand bezet, maar dit deel van den strijd bleek slechts een voorspel te zijn.

De Japanneezen naderen meer en meer de grenzen van hun kunnen tegen de steeds groeiende macht, die van alle zijden op hen aanvalt.

China's moed en uithoudingsvermogen hebben zij niet kunnen breken en Japan staat thans voor het keeren van den vloed van dien zelf gewilden oorlog, welke tot zijn volkomen ondergang zal leiden.

Meer dan ooit gaan op dit oogenblik mijn gedachten uit naar mijn land- en rijksgenooten in Nederland en Nederlandsch-Indië.

Na een historische verbondenheid van eeuwen, waarin het tijdperk van koloniale verhouding reeds lang tot het verleden behoorde, stonden wij aan den vooravond van een samengaan op voet van gelijkheid, toen wij plotseling voor de huidige harde beproeving werden geplaatst.

De verraderlijke overval op Nederland van 1940 was de eerste onderbreking in het ontwikkelingsproces; de heldhaftig gevoerde strijd van Nederlandsch-Indië, gevolgd door de bezetting van het overgroote deel van het gebied in 1942, was de tweede.

Reeds in den tijd, toen Indië nog vrij was en alleen Nederland was bezet, bleek de kracht van deze verbondenheid en leefde aan beide zijden een gevoel op van sterker saamhoorigheid, dan in vredige dagen zoo snel kon zijn gegroeid. Nu echter is dit wederzijdsch begrijpen nog verdiept, doordat dezelfde strijd in vollen omvang is gevoerd en hetzelfde leed in volle zwaarte wordt ondergaan. Zoowel in Nederland als in Nederlandsch-Indië hebben de vijanden met hun propaganda voor de zoogenaamde nieuwe orde niets onbeproefd gelaten om de geesten te verleiden en hun dwingelandij en onderdrukking met de leugens hunner toekomstbeloften te omkleeden.

Maar deze leugens en dit bedrog hebben niet gebaat, want schier allen hebben het doorzien en begrepen, dat onze vijanden slechts slavernij en uitbuiting beoogen, en dat er zoolang zij niet verdreven en verslagen zijn, van vrijheid geen sprake kan wezen.

In vroegere radioreden kondigde ik reeds aan, dat het in mijn bedoeling ligt, na de bevrijding de gelegenheid te scheppen om gezamenlijk te overleggen over een voor de veranderde omstandigheden passenden bouw van het Koninkrijk en zijn deelen.

De daartoe bijeen te roepen rijksconferentie werd in een regeeringsverklaring van 27 Januari 1942 nader omschreven. Deze conferentie waarin vooraanstaande vertegenwoordigers van de drie overzeesche deelen van het Koninkrijk met die van Nederland aan een ronde tafel zullen samenkomen, werd in de toen nog vrije gebiedsdeelen Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao reeds voorbereid.

Vooral in Nederlandsch-Indië, waren daartoe uitvoerige gegevens verzameld, welke mij nog in December 1941 vanwege den Gouverneur-Generaal hebben bereikt. De strijd in Nederlandsch-Indië heeft deze veelbelovende voorbereiding verstoord. Wij kunnen haar eerst weder hervatten, zoodra een ieder zijn overtuiging vrijuit zal kunnen uitspreken.

Staat het dus vast, dat vernieuwing noodig is in den staatkundigen bouw van het Rijk en in dien van Nederland en de overzeesche gebieden, het zou daarom niet juist en ook niet mogelijk zijn daarvan nu reeds den vorm te willen bepalen. Ik weet, hoeveel groots en goeds in Nederland onder den druk der bezetting aan het groeien is; ik weet dat zulks ook in Indië het geval is, waar de saamhoorigheid door het ondervonden leed wordt versterkt.

Dit kan slechts worden uitgewerkt in vrij overleg, waarbij de beide gebiedsdeelen van elkanders denkbeelden zullen willen kennisnemen.

Bovendien heeft de bevolking van Nederland en van Nederlandsch-Indië door haar lijden en haar verzet haar recht bevestigd om mede te beslissen over den vorm, die zal worden gegeven aan die verantwoordelijkheid van het geheele volk tegenover de wereld en van de verschillende bevolkingsgroepen tegenover elkander en tegenover zichzelf. Door daarop nu vooruit te loopen zou dat recht worden miskend en het door bittere ervaring verworven inzicht van mijn volk worden terzijde geschoven. Ik ben overtuigd — de geschiedenis en de berichten uit de bezette gebieden bevestigen mij daarin — dat het Rijk na den oorlog zal kunnen worden opgebouwd op den hechten grondslag van volledige deelgenootschap, die de voltooiïng zal beteekenen van hetgeen zich in het verleden reeds heeft ontwikkeld.

Ik weet, dat geen politieke eenheid en verbondenheid op den duur kunnen blijven bestaan, die niet gedragen worden door de vrijwillige aanvaarding en de trouw van de overgroote meerderheid der burgerij. Ik weet, dat Nederland dieper dan ooit zijn verantwoordelijkheid gevoelt voor den krachtigen groei der overzeesche gewesten en dat de Indonesiërs in de langzaam gegroeide samenwerking den besten waarborg vinden voor het herstel van hun vrede en geluk.

De laatste jaren hebben getoond, dat in beide volken de wil en het vermogen tot harmonisch en vrijwillig samengaan aanwezig zijn.

Een op dien grondslag gevestigde rijkseenheid stuurt aan op de verwezenlijking van het doel waarvoor de Vereenigde Naties strijden, zooals dit onder meer in het Atlantic Charter is belichaamd en waarmede wij aanstonds konden instemmen, omdat het de grondslagen bevat van onze eigen opvatting van recht en vrijheid, waarvoor wij in den loop der geschiedenis goed en bloed geofferd hebben.

Ik stel mij voor, zonder vooruit te loopen op de adviezen der rijksconferentie, dat zij zich richten zullen op een Rijksverband, waarin Nederland, Indonesië, Suriname en Curaçao tezamen deel zullen hebben, terwijl zij ieder op zichzelf de eigen, inwendige aangelegenheden in zelfstandigheid en steunend op eigen kracht, doch met den wil elkander bij te staan, zullen behartigen.

Ik meen, dat zulk een zelfstandigheid en samenwerking aan het Rijk en zijn deelen de kracht kunnen geven om hun verantwoordelijkheid naar binnen en naar buiten ten volle te dragen. Daarbij zal voor verschil van behandeling op grond van ras of landaard geen plaats zijn, doch zullen slechts de persoonlijke bekwaamheid der burgers en de behoeften van de verschillende bevolkingsgroepen den doorslag geven voor het beleid der Regeering. Ook in Indië heerscht thans een verdrukker, die in navolging van zijn verfoeilijke bondgenooten en met verwerping van beginselen die hij zelf in het verleden heeft erkend, vreedzame burgers interneert en vrouwen en kinderen van hun levensonderhoud berooft.

Hij heeft dat mooie en vredige land ontworteld en uit zijn voegen gerukt, zijn nieuwe orde brengt slechts ellende en armoede.

Maar desondanks kunnen wij getuigen, dat het hem niet is gelukt ons te bedwingen en thans, nu een immer groeiende macht van de verbonden volken alzijds op hen aanrukt, weten wij, dat hij daarin ook niet meer slagen zal.

Nederlandsch-Indië en Nederland zullen met hun helden te land, ter zee en in de lucht, met hun wakkere en moedige koopvaarders en door hun taai en nimmer wankelend verzet in den zwaren strijd dien zij streden, na de gemeenschappelijke overwinning hun zelfopoffering en onverschrokkenheid bekroond zien met de herwinning van vrede en geluk van land en volk in een nieuwe wereld.

Zij zullen dan onverwijld aan den slag kunnen gaan om te bouwen aan betere en gelukkiger toekomst.

(L. de Jong: „Je Maintiendrai" III, aanhangsel. Londen 1943)

A. Generaal H. G. Winkelman verlaat den dienst —

10 Oct. — Bij K. B. is met ingang van 1 October 1945, aan den generaal H. G. Winkelman van den Generalen Staf, opperbevelhebber van land- en zeemacht, eervol ontslag verleend uit den militairen dienst, onder bijzondere dankbetuiging voor de uitnemende diensten, door hem als opperbevelhebber van land- en zeemacht in buitengewoon moeilijke omstandigheden, bewezen. (G. Kl.)

(V. b. 4283 E.)

Wetsontwerp „Voorloopige Staten-Generaal" in Tweede Kamer aangenomen

Debat in „tijdelijke" Tweede Kamer - Interpellatie over Indië niet toegestaan - Anti-Revolutionnairen in oppositie.

10 Oct. — In de bijeenkomst van de tijdelijke Tweede Kamer op 9 Oct. kwam, nadat een verzoek van den heer **De Wilde (A.R.)** om te mogen interpelleeren over den toestand in Indië was afgewezen, het ontwerp aan de orde, houdende regeling omtrent de voorloopige Staten-Generaal.

Tevoren was mededeeling gedaan van een schrijven van ir. Bongaerts, volgens hetwelk hij ontslag nam als lid der Kamer.

De heer **Schouten (A.R.)** besprak de staatsrechtelijke positie der Kamerleden, nadat de zittingstermijn was verstreken. Z.i. zijn de leden steeds Kamerleden gebleven. Daarom is hun immers ook geen pensioen toegekend. Dit geschiedde wel aan de leden, die bedankten. Wat nu het wetsontwerp betreft, was deze spreker van meening, dat de verouderring van de Staten-Generaal nog niet beteekende, dat een maatregel als deze genomen werd. De nieuwe politieke beginselen leidden immers niet tot de vorming van nieuwe partijen, maar werkten in op de bestaande partijen. Spreker meende, dat dit ontwerp niet kan worden verdedigd op grond van het staatsnoodrecht. De voorloopige Staten-Generaal wijken in bijna alle opzichten van de bepalingen der grondwet af. Alleen dan is een beroep op het noodrecht gerechtvaardigd, indien het daartoe dient, de grondwet zoo spoedig mogelijk te doen naleven.

Thans hebben de Staten-Generaal niet mogen spreken, na de bevrijding, na die van Indië, ook niet over het beleid van het vorige kabinet, en dat van deze regeering. Opzettelijk is den Kamers de gelegenheid daartoe ontnomen. Wat zou het niet van groote beteekenis zijn geweest, als in de overheerschend belangrijke Indische aangelegenheid de Kamer van gedachten had kunnen wisselen met de regeering! De minister voor Indische zaken ware dan veel sterker geweest in zijn besprekingen in Londen. De toestand van thans is constitutioneel ongehoord en komt in geen enkel land voor. (Geroep: Zeer juist).

De regeering heeft niets gedaan voor het herstel van den rechtsstaat, wat van haar mocht en moest worden verwacht. De regeering zegt zelf den democratischen regeeringsvorm te hebben gemist. Maar waarom heeft zij dan op dien weg volhard? Ware het dan niet beter geweest te werken met een Staten-Generaal, die niet meer voldoende representatief waren dan zonder Staten-Generaal? Wij leven nu in een dictatoriaal tijdperk, dat ontoelaatbaar is in het Nederlandsche staatsrecht.

Dit wetsontwerp beschouwde de heer Schouten niet als een incident, maar als een symptoom. De noodgemeenteraden zijn eveneens zulk een symptoom.

Spr. critiseerde voorts het standpunt van de regeering ten opzichte van de verkiezingen. Er staat nu eigenlijk in de Memorie van Antwoord te lezen, dat het volk verkiezingsrijp zal zijn als de technische bezwaren tegen verkiezingen zullen zijn opgelost. Dit gaat spr. toch te ver. Het gaat trouwens de regeering niet aan of het volk verkiezingsrijp is. De regeering heeft alleen te zorgen voor naleving van grondwet en recht.

De heer **Deckers (R.K.)** zeide, dat het volk in het regeeringsbeleid een voortzetting der Duitsche methodes ziet. De onderdrukker is verslagen, maar van de waarachtige, burgerlijke vrijheid is er pas sprake als het parlement alle bevoegdheden kan hanteeren, welke het vroeger bezat.

Overigens was de heer Deckers geneigd, zijn goedkeuring aan het wetsontwerp niet te onthouden.

De heer **Tilanus (C.H.)** geloofde, dat grondwettelijke plicht van de regeering ware geweest, de Staten-Generaal — na zuivering — onmiddellijk bijeen te roepen direct na de bevrijding. Men had eenvoudig het mandaat kunnen verlengen. Dit had veel willekeur kunnen voorkomen. Wat willekeur betreft, dacht de heer Tilanus aan de aanwijzing van kiesmannen en ook aan de uitgebreide samenstelling van den Regeeringsvoorlichtingsdienst. Moet op dit alles niet het etiket worden geplakt: „Made in Germany"? Wat het eerste punt betreft, wees spr. op de lijst van kiesmannen in een groote gemeente. Een derde van hen behoort tot de zoogenaamde vrije lijst, dit is de Volksbeweging.

De heer **Van der Goes van Naters (S.D.)** zag dit wetsontwerp als een versterking van de democratie.

De heer **Joekes (V.D.)** kon zich niet vereenigen met de opvatting der regeering omtrent het niet meer bestaan van de oude Staten-Generaal door het verloopen van het mandaat. Hier kon men zich met recht op het staatsnoodrecht beroepen. Van belang achtte mr. Joekes het, dat men in de Kamers zoo spoedig mogelijk vertegenwoordigers krijgt van stroomingen, welke zich nieuw hebben ontwikkeld en van de jongere generatie, die kiesgerechtigd is geworden na 1937.

De heer **Bierema (Lib.)** wees erop, dat in België het parlement onmiddellijk na de bevrijding werd bijeengeroepen. Dit was juist. Geen regeering ontkomt aan een zekere machtsusurpatie wanneer overleg met het parlement niet plaats heeft. Spr. concludeerde, dat het wetsontwerp in kwestie geen ideale oplossing biedt. Als noodvoorziening achtte sprekers fractie het aanvaardbaar. Hij verzocht echter dringend het daartoe te leiden, dat de Kamer met de regeering van gedachten zal kunnen wisselen over belangrijke zaken als de Indische kwestie.

Amendementen.

Twaalf A.R. leden der Tweede Kamer hebben eenige amendementen ingediend op het wetsontwerp „voorloopige Staten-Generaal". Een der amendementen had tot strekking in de wet op te nemen de bepaling, dat voor 1 April 1946 verkiezingen worden gehouden voor beide Kamers der Staten-Generaal op de bij en krachtens de grondwet voorgeschreven wijze.

Een ander amendement had tot strekking om den tijdelijken Staten-Generaal de positie van grondwettige Staten-Generaal te geven, totdat de gewone zitting van de voorloopige Staten-Generaal zal zijn geopend.

Zitting van 10 October

De Tweede Kamer ging op 10 October voort met de behandeling van het wetsontwerp, houdende regelen omtrent de voorloopige Staten-Generaal.

De heer **Donker (S.D.A.P.)** gaat uitvoerig de voorgeschiedenis van dit ontwerp na. Het beteekent een grooten vooruitgang, al kan spr. de bezwaren van den heer Schouten grootendeels onderschrijven. Het gaat echter om een oplossing van tijdelijken aard. Spr. kan het ontwerp als een noodoplossing dan ook aanvaarden.

De heer **Roestam (C.P.)** meent, dat de Kamer in feite in de afgeloopen vijf jaar nimmer heeft opgehouden te bestaan. De oude Kamer was immers nimmer ontbonden. Des te meer is het een ongehoord feit, dat de regeering maanden lang den scepter heeft gezwaaid zonder controle door de volksvertegenwoordiging. Spr. kan geen enkele aantrekkelijkheid er in ontdekken. Toch zal de Kamer het met clementie tegemoet moeten treden. Zij zou daarmede toonen, begrip te hebben voor de grondwettelijke impasse, waarin wij zijn geraakt. Het hier toegepaste staatsnoodrecht aanvaardt spr. ten volle. Het vormt den eenigen weg om tot een volksvertegenwoordiging te komen.

De heer **De Wilde (A.R.)** merkt op, dat het al of niet representatief zijn niets met de bevoegdheden van de Kamer te maken heeft. Hij wraakt het K.B. van 2 Augustus; de Grondwet moet de bevoegdheden van de S.-G. regelen. De regeering zou heden nog constitutioneel kunnen regeeren als zij dat maar wilde. De regeering wil echter niet, omdat nieuwe stroomingen en nieuwe menschen niet in de Kamer vertegenwoordigd zijn. De regeering wijkt verder van de grondwet af dan noodzakelijk is, o.a. door vacatures door een college te doen benoemen. Om politieke redenen omzeilt zij dus de grondwet. De eed op de grondwet is ingesteld om subjectivisme te voorkomen. Spr. is er voor, dat jonge, frissche krachten in de Kamer komen. Maar dat dient dan te geschieden na de verkiezingen, niet door benoeming.

De heer **Bachg (R.K.)** verdedigt het ontwerp.

Spr. acht het noodzakelijk, dat nieuwe stroomingen, welke zich tijdens de bezetting hebben gevormd, in de Kamers zooveel mogelijk vertegenwoordigd zullen zijn. Het is de taak van deze Kamer, zoo spoedig mogelijk de poort te openen voor het noodparlement, dat volledige bevoegdheid zal hebben, deze regeering tot verantwoording te roepen.

De voorzitter van den Raad van Ministers, **Prof. Schermerhorn,** beantwoordt de sprekers. Hij dankt voor de waardeering, die het wetsontwerp gevonden heeft en voor het begrip voor de moeilijkheden, waarmede de regeering te kampen heeft. Ver van zich af werpt spr. het verwijt, dat subjectivisme zou moeten dienen om eigen denkbeelden door te kunnen voeren. Als doel wordt slechts nagestreeft, het Nederlandsche volk in zijn geheel uit den chaos te brengen naar geestelijke vrijheid en stoffelijke welvaart. Voor de hartekreten van de heeren Schouten en De Wilde is de regeering echter geenszins doof. Zij verkeert echter in de omstandigheid, de wet niet letterlijk te kunnen toepassen. De minister trad vervolgens in beschouwingen over het Nederland tijdens de bezetting. Talrijk waren de visioenen, die vele illegale werkers hadden van een beter Nederland in de toekomst. In dien geest diene men te zien een zekere tegenstelling, welke gegroeid is tusschen hen, die

vóór den oorlog ons volk in staatkundige organen vertegenwoordigden en de groep, welke ons volk met de daad vertegenwoordigde in den strijd tegen den overweldiger. Beide kabinetsformateurs zijn ten nauwste bij de verzetsbeweging betrokken geweest en hebben gezocht naar een zekere synthese. Dit ontwerp is een product van die pogingen om te komen tot synthese, zooals die tijdens de kabinetsformatie in beginsel is geschapen.
De minister doet een beroep op den heer Schouten om ertoe mede te werken, den elementen jeugd en verzet in de Kamer een redelijke vertegenwoordiging te geven.
Door de regeering wordt een vast beleid van overbrugging en synthese gevoerd. Had de regeering kunnen voorzien, dat de vorming van een voorloopige Staten-Generaal zooveel tijd in beslag zou nemen, dan ware zij wellicht tot een andere oplossing dan de tegenwoordige gekomen. Intusschen is de regeering bereid, met deze Kamer in urgente aangelegenheden overleg te plegen en dezer dagen zal zij een Kon. Besluit bevorderen, waarin zij wordt gemachtigd, dergelijke onderwerpen bij deze kamer aanhangig te maken. Het voornemen bestaat bij de regeering, in het begin der volgende week in deze Kamer een verklaring af te leggen over den toestand in Ned.-Indië.
De vergadering wordt hierop verdaagd.

Zitting van 11 October.
Na een verdediging van minister Beel, waarin hij uiteenzette, dat de grondwet niet naar de letter kon worden gevolgd, maar dat er van verkrachting van deze wet geen sprake is, diende de heer Schouten (A.R.) een motie in, waarin de Kamer als haar oordeel uitspreekt dat aan de tijdelijke Staten-Generaal dezelfde bevoegdheden moeten worden toegekend als aan de voorloopige Staten-Generaal. Min.-president Schermerhorn dupliceert en zegt, dat de heer Schouten er niet mee af is, door te zeggen, dat hij in het verzet leefde en van de jeugd houdt. Hij dient die jeugd en dat verzet niet buiten de Kamer te houden. De regeering staat niet op een star punt; zij vertrouwt dat over 4 à 5 weken het noodparlement tot stand kan komen. Dan kan de normale arbeid der Staten-Generaal aanvangen.
Aan de orde is dan de stemming over de motie-Schouten: zij wordt verworpen met 51 tegen 17 stemmen (vóór de A.R. en de katholieken Bajetto en Ruys de Beerenbrouck).
Een amendement-De Wilde, de aanvulling der beide Kamers te doen geschieden overeenkomstig de Kieswet wordt verworpen met 53 tegen 13 stemmen.
In een tweede amendement stelt de heer De Wilde voor een nieuw artikel 5a in te voegen: „Voor 1 April 1946 worden verkiezingen gehouden voor beide Kamers op de bij en krachtens de grondwet voorgeschreven wijze".
Minister Beel maakt bezwaar. De regeering wil en kan zich niet aan een datum binden. Het amendement wordt met 52 tegen 16 stemmen verworpen.
Het wetsontwerp wordt hierna aangenomen met 51 tegen 14 stemmen. Tegen stemmen alleen de A.R. De vergadering wordt daarna gesloten.
(V. b. 6457 A. en B.) (Alg. Hbld.)

Nederland

A. Herstel cassatierechtspraak —

13 Oct. — Staatsblad F 207 bevat een besluit, volgens hetwelk voortaan weer cassatierechtspraak mogelijk is, zulks met terugwerkende kracht tot 1 Sept. 1945.
Volgens het Noodbesluit Rechterlijke Organisatie van December 1944 (Stbl. E 154) kon men tot nader order geen beroep in cassatie instellen. De vraag was gerezen, of deze bepaling ook van toepassing was op sententies van de bijz. gerechtshoven. Dit was kennelijk niet de bedoeling, maar volgens de letter van de wet kon men tot de conclusie komen, dat de bijzondere raad van cassatie evenzeer tot werkloosheid gedoemd was als de Hooge Raad. Door het herstel van de cassatierechtspraak is deze vraag thans ook opgelost. (N. R. C.)

B. Uitwijzing ongewenschte Duitschers —

8 Oct. — Het ligt in de bedoeling van de regeering maatregelen te treffen, welke er toe leiden, dat alle niet-gewenschte Duitschers, Nederland verlaten.
Als Duitschers worden beschouwd zij, die op 4 Mei 1945 de Duitsche nationaliteit bezaten of zonder nationaliteit waren, doch tevoren de Duitsche of Oostenrijksche nationaliteit bezeten hebben en de uit hen geboren nakomelingen, die de Nederlandsche nationaliteit niet bezitten. Voorshands worden hierbij niet betrokken zij, die tengevolge van de tegen hen getroffen maatregelen van het nationaalsocialistisch regiem hun vaderland hebben verlaten en in Nederland een tijdelijk verblijf hebben gekregen. Ten aanzien van hen zal een afzonderlijke regeling worden getroffen.
Een vergunning tot tijdelijk voortgezet verblijf kan worden verleend aan Duitschers wier voortgezet verblijf in Nederland noodzakelijk wordt geacht in het algemeen Nederlandsch belang; die reeds vóór 10 Mei 1940 in Nederland met toestemming van de Nederlandsche overheid waren gevestigd en voor en tijdens de bezetting zich als oprechte vrienden van het Nederlandsche volk hebben gedragen; die op een zoodanige wijze aan het Nederlandsch binnenlandsch verzet hebben deelgenomen, dat hun als erkenning een voorloopig verblijf in Nederland kan worden toegestaan.
Zij, die meenen hiervoor in aanmerking te komen, dienen een met bewijzen gestaafd verzoekschrift in te zenden bij het hoofd van plaatselijke politie van de gemeente, waarin zij gevestigd zijn. De minister van justitie, onder wien het vraagstuk der vreemdelingenpolitiek ressorteert, heeft aan het hoofd van het bureau Rijksvreemdelingendienst de uitvoering van bovenvermelde maatregelen opgedragen. Het vorenstaande geldt ook voor personen, die behalve hun Duitsche nationaliteit een andere (dubbele) nationaliteit bezitten.
Aan hen, wien toestemming tot tijdelijk voortgezet verblijf wordt verleend, kan door of vanwege den minister van sociale zaken een arbeidsvergunning of door of vanwege den minister van handel en nijverheid een vergunning tot de uitoefening van eenig beroep of bedrijf worden gegeven. In afwachting hiervan kan een voorloopige arbeids-, beroeps- of bedrijfsvergunning worden uitgereikt. Indien zij werkzaam waren in rijksbetrekking of in een functie in het cultureele en wetenschappelijke leven, kunnen zij in zeer bijzondere gevallen — telkens ter beoordeeling van den betrokken minister — in deze functie worden gehandhaafd.
In verband met den moeilijken toestand in Duitschland is het de wensch der geallieerde bezetting aldaar, dat met de definitieve verwijdering uit Nederland wordt gewacht totdat zij daartoe haar toestemming zal hebben gegeven.
(N. R. C.)

C. Opening afd. „Oog en Oor" van den Reg. Voorl.dienst - De minister-president over de bestraffing van politieke delinquenten - Verdachten niet meer langer dan twee maal 24 uur zonder verhoor vastgehouden —

5 Oct. — Op 4 Oct. is de afdeeling „Oog en Oor" van de Regeeringsvoorlichtingsdienst, die wisselwerking wil zijn tusschen publiek en regeering, aan de Kalverstraat 111 te Amsterdam geopend. Bij die gelegenheid verklaarde de minister-president, ir. W. Schermerhorn o.m.:
De procedure, die gevolgd wordt bij de bestraffing van landverraderlijke elementen, moet voldoen aan behoorlijke eischen. De heele zaak is onder autoriteit van het departement van justitie gebracht. Kolonel Ter Veen is benoemd tot directeur van Bijzondere Rechtspleging. De wijze van werken is vergelijkbaar met de normale gang van zaken bij een rechtsaangelegenheid. Vasthouden van een verdachte langer dan twee maal vier en twintig uur, zonder verhoor, zal evenals bij gewone rechtszaken niet meer mogelijk zijn Voor langer in arrest houden, is de toestemming noodig van den procureur-fiscaal. De gevangenen zullen in verschillende categorieën worden verdeeld. Nu het instituut der kampen in ons volksleven een min of meer blijvend karakter heeft, moet veel meer selectie toegepast worden onder het personeel.
(Vrije Volk) **(V. b. 6443)**

D. Geen annexatie?

In het regelmatige overzicht, dat de Amerikaansche „Atlantic Monthly" publiceert, bevatte het Octobernummer van dit maandblad het volgende bericht:
„De Britsche Labourregeering heeft de voorloopige aanspraken van Nederland ten aanzien van een strook Duitsch grondgebied als vergoeding voor de overstroomingsschade, niet aangemoedigd.
Een dergelijke schade van tijdelijken aard, welke naar de meening van het Britsche kabinet in enkele jaren kan worden hersteld, vormt geen rechtvaardiging voor de annexatie van Duitschen grond.
De Nederlandsche socialisten, die vermoedelijk in toenemende mate een belangrijk aandeel zullen nemen in de Nederlandsche politiek, staan koel tegenover de annexatieplannen. Nederland zal het plan waarschijnlijk laten vallen."
Het A.N.P. teekende hierbij aan, dat dit bericht met voorzichtigheid moet worden gehanteerd, voor wat de informaties uit Londen betreft aangezien deze op niets zouden berusten.
(Vrije Volk) **(V. b. 6459 C.)**

E. Bezoek van generaal Dwight D. Eisenhower aan Den Haag en Amsterdam - Eereburger van Amsterdam - De B.S. - De verhouding met Rusland - Hitler niet dood?

6 Oct. — Met een uit vroegere privé-wagens van Hitler en andere hooge nazis samengestelden trein, komende van zijn hoofdkwartier te Frankfort a. M., heeft generaal Dwight D. Eisenhower, de opperbevelhebber van de voormalige geallieerde expeditionnaire macht, een bezoek gebracht aan Nederland.
Op weg naar Den Haag ontving hij in zijn trein een aantal journalisten, wier vragen hij beantwoordde.
Op de vraag hoe de samenwerking met de Nederlandsche ondergrondsche strijdkrachten was, antwoordde hij, dat deze uitstekend was. „Wij wisten van u,

meer dan van eenig ander volk, dat wij op u konden rekenen. Toen wij Prins Bernhard vroegen of de spoorwegen zouden staken, indien wij daarom zouden verzoeken, zei hij: „zij staken" en zij staakten".
Betreffende de verhouding met Rusland deelde Eisenhower mede, dat deze redelijk goed is. Er bestaan groote verschillen, maar met geduld en vertrouwen mogen wij hopen, op den duur zeker alle meeningen te kunnen coördineeren voor den wederopbouw van de betere wereld. Hij zeide verder, dat de invloed van de generaals, met name Sjoekof, groeit in Rusland, hetgeen vertrouwen voor de toekomst geeft, daar de samenwerking tusschen de geallieerde generaals voortreffelijk genoemd mag worden.
Op de vraag: „Denkt U, dat Hitler dood is", antwoordde Eisenhower: „Ik heb het langen tijd geloofd, maar door de verschillende bewijzen, die hiertegen zijn ingebracht, ben ik er aan gaan twijfelen".
In den Haag werd gen. Eisenhower aan het Staatsspoorstation door Z. K. H. Prins Bernhard begroet. H. M. de Koningin ontving den generaal in het Paleis Lange Voorhout, waar een lunch werd aangeboden.
Minister-president Schermerhorn was eveneens aanwezig. Van Den Haag reed de generaal per auto naar Amsterdam. Daar werd hij in de burgerzaal van het Paleis op den Dam ontvangen door Burgemeester en Wethouders en een 8 à 900 dames en heeren uit Amsterdams burgerij.
Burgemeester F. de Boer deelde mede, dat het gemeentebestuur besloten had gen. Eisenhower het eereburgerschap van de stad Amsterdam en de daaraan verbonden gouden medaille toe te kennen.
De tocht door Nederland was een triomftocht. Vooral in Den Haag en Amsterdam werd de generaal geestdriftig door de bevolking begroet.
(Telex - Vrije Volk - Tijd)
(V. b. 6392 G.)

Nederland

A. Wijziging voorwaarden arbeid in geteisterde gebieden —

9 Oct. — Naar aanleiding van het overleg tusschen den bedrijfsraad van het bouwbedrijf eenerzijds en het college van Rijksbemiddelaars anderzijds over de regeling van arbeidsvoorwaarden voor werknemers die buten hun woonplaats arbeid verrichten en gehuisvest worden, zijn in de desbetreffende regeling de volgende wijzigingen aangebracht.
1. Voor alle arbeiders geldt het loon, dat voor de plaats waar men werkt, is vastgesteld.
2. Gehuwden zoowel als ongehuwden ontvangen een woonplaatstoeslag gelijk aan het verschil tusschen het loon, dat geldt voor de woonplaats van den arbeider en de gemeente waar hij is te werk gesteld.
3. Gehuwden en kostwinners behoeven geen vergoeding voor voeding te betalen. Daartegenover vervalt de aanvankelijk voor hen vastgestelde vergoeding van ƒ 3 per week. Voor ongehuwden, niet kostwinners, blijft de verplichte vergoeding voor voeding ad ƒ 1 per dag gehandhaafd.
4. Alle noodzakelijke reisuren worden als werkuren vergoed.
5. De reiskosten zijn voor rekening van den werkgever.
De woonplaatstoeslag, bedoeld onder 2. zal voorloopig worden uitbetaald door het gewestelijk arbeidsbureau van de woonplaats van den arbeider. Omtrent dit punt zal nog verder overleg worden gepleegd.
(Trouw)
(V. b. 6412 A.)

B. De voedselpositie - Radiorede Ir. S. L. Louwes —

In zijn radio-rede van 5 Oct. heeft de Directeur-Generaal van de Voedselvoorziening o.a. het volgende gezegd:
Mijn verblijf in Engeland en de Ver. Staten heeft het mogelijk gemaakt een overzicht te krijgen van de wereldvoedselsituatie. Van het belangrijkste voedsel, de tarwe, is een voldoende voorraad aanwezig. Er kunnen reserves worden gehouden tot het einde van dit oogstjaar. De broodvoorziening van Nederland is derhalve verzekerd, doch de aardappeloogst hier te lande laat zich minder gunstig aanzien, hetgeen is toe te schrijven aan het tekort aan kunstmest, het slechte weer en het daardoor voortwoekeren van de aardappelziekte. Desondanks zal er meer beschikbaar zijn dan tijdens den oorlog, doch niet zooveel als vóór den oorlog. De veevoederpositie baart meer zorgen, voornamelijk door de groote droogte op het Zuidelijk halfrond. Hoewel de maisoogst in de Ver. Staten zeer groot is, zal toch vrijwel niets voor export beschikbaar zijn. Door de slechte veevoederpositie bestaat het gevaar, dat veel tarwe voor veevoeder gebruikt zal worden.
De veestapel telt 1.2 millioen melkkoeien tegen 1.55 millioen vóór den oorlog. Het zal vermoedelijk mogelijk zijn om voor het volgend jaar, wat de voeding met zuivelproducten in ons eigen land betreft, het peil van vóór den oorlog te bereiken. Of deze producten dan kunnen worden vrijgegeven, zal afhangen van den import van vet en olie.
De vooruitzichten voor de vleeschvoorziening zijn veel gunstiger geworden door het beëindigen van den oorlog.
Rantsoenverhooging zal binnenkort kunnen plaats hebben. Verdere verbetering van het vleeschrantsoen zal mogelijk zijn, zoodra onze varkensstapel is hersteld.
De eigen productie zal over de geheele linie moeten worden opgevoerd. De aankoopen in het buitenland moeten zooveel mogelijk worden beperkt. Vele distributiemaatregelen zullen moeten worden gehandhaafd. Het oogstjaar 1946 zal de beslissing brengen of de beperkende maatregelen geheel kunnen verdwijnen.
(Ec. N. 8 Oct.)
(V. b. 6442 F; 6348)

C. Toestand veehouderij —

10 Oct. — In een radio-toespraak over den toestand van onze veehouderij heeft ir. H. G. A. Leignes Bakhoven, dir. van het veeteeltwezen, meegedeeld, dat onze paardenstapel er numeriek het beste voorstaat. De rundveestapel vertoont een achteruitgang van ongeveer 18 pct., welk percentage voor melk- en kalfkoeien iets hooger ligt. Bij uitbreiding van den stapel zal een scherpe selectie noodig zijn. De kwaliteit is beter dan vóór den oorlog. De varkensstapel is teruggeloopen met ongeveer 60 pct., het aantal fokzeugen bedraagt 50 pct. van dat in 1939. Zoolang de varkensstapel zich niet heeft hersteld, zal er geen sprake kunnen zijn van een eigen vleeschvoorziening. De pluimveestapel is het zwaarst getroffen. Zij bedraagt 1/8 van de vooroorlogsche grootte. Een goede kern van fokmateriaal bleef behouden; de ervaring leerde dat met minder intensieve voeding en eigen geteeld voeder toch een behoorlijke productie mogelijk is. (Msb.)
(V. b. 4307 A; 6371 D.)

D. Centrale zuiveringsraad — bedrijfsleven —

5 Oct. — Ingesteld is de centrale zuiveringsraad voor het bedrijfsleven. Mr. dr. J. Donner, oud-minister van Justitie, raadsheer in den Hoogen Raad der Nederlanden, zal als voorzitter van deze centrale instantie optreden. Tot secretaris is benoemd mr. J. B. W. P. Kickert, lid secretaris van diverse beroepscolleges en raadsheer-plaatsvervanger bij het bijzondere gerechtshof te 's-Gravenhage.
(A.N.P.)
(V. b. 6425 A.)

E. Statuut Nederl. Bank aan omstandigheden aangepast - Mr. Trip zal voorloopig aanblijven als president —

10 Oct. — Bij Koninklijk Besluit no. F. 204 is de tijdens de bezetting op zijde geschoven bankwet, welke tot grondslag voor de Ned. Bank strekt, in eere hersteld. In het desbetreffende Besluit zijn nadere voorzieningen getroffen ten aanzien van de positie en de bevoegdheden van de Nederlandsche Bank.
De minister van Financiën kan ter coördinatie van de monetaire en financieele politiek van regeering en Ned. Bank de daartoe noodzakelijke aanwijzigingen geven, welke de directie der Bank gehouden is op te volgen.
Een bankraad wordt ingesteld. Deze raad dient den minister van voorlichting omtrent 's lands economische en financieele ontwikkeling en omtrent het door de bank gevoerde beleid.
Het aan de bank verleende octrooi wordt opgezegd, waardoor het recht om in den ouden vorm als circulatiebank op te treden na 1 Januari 1946 kan worden herzien.
De werkkring van de bank is uitgebreid met de bevoegdheid tot aan- en verkoop van overheidspapier ook van derden, waarmede een openmarkt politiek ter versteviging van den rentestand kan worden gevoerd.
Aangezien het bij de tegenwoordige financieele situatie nog onmogelijk is de dekkingsvoorschriften der bank vast te leggen, is bepaald, dat dienaangaande bij Koninklijk Besluit nadere voorschriften zullen worden gegeven.
De President en de Secretaris, die tijdens de bezetting zijn ontslagen, worden geacht met ingang van 7 Mei 1945 weder in functie te zijn getreden. De eerstgenoemde, mr. Trip, dien den wensch heeft te kennen gegeven zijn functie neer te leggen, heeft zich desgevraagd bereid verklaard zijn ambt te blijven bekleeden, tot de regeering het tijdstip gekomen acht om aan zijn verzoek te voldoen.
(N. D. - A. H.bl.)
(V. b. 5585 A; Trip 4607 C.)

F. Circulatie nieuw geld een half milliard - Het niet ingeleverde geld —

10 Oct. — De eerste weekstaat van de Ned. Bank na de geldzuivering geeft een interessant beeld van de nieuwe situatie. Er blijkt dat per 8 October aan nieuw bankpapier ƒ 397.7 millioen in omloop was gebracht. Dit bedrag is exclusief de nieuwe biljetten van een gulden en een rijksdaalder, waarvan naar schatting tenminste ca. ƒ 100 millioen circuleert. Aan oud bankpapier staat ƒ 855 millioen vermeld, welke som dus nog bij het publiek is achtergebleven en — behoudens na-inlevering — waardeloos is. In genoemd bedrag zijn begrepen de biljetten van ƒ 1000 en ƒ 500 (in 1943 ingetrokken), de biljetten van ƒ 100 (in Juli 1945 ingetrokken) en de kleinere coupures, die bij de jongste operatie buiten omloop werden gesteld. Van het kleinere bankpapier is tot nu toe dus ca. ƒ 200 millioen niet ingeleverd (voor honderdjes bedroeg dit bedrag ca. ƒ 450 millioen en voor de biljetten van ƒ 1000 en ƒ 500 ca. ƒ 200 millioen).
Het Rijk had per 8 October een saldo van ƒ 1686 millioen bij de circulatiebank; de

geblokkeerde saldi van derden beliepen ∫ 1707 millioen. Voor andere saldi (giraal vrije rekeningen van banken e.d.) staat ∫ 247 millioen vermeld. (Vr. V.)
(V. b. 6447)

Nederland

A. Credieten voor den middenstand - Aantal middenstandsbedrijven

10 Oct. — In een radiorede deelde dr. W. L. Groeneveld Meyer, directeur van den middenstand van het ministerie van Handel en Nijverheid mede, dat de regeering het mogelijk gemaakt heeft, dat binnen zeer korten tijd enkele tientallen millioenen beschikbaar zullen zijn voor middenstandscredieten aan zaken, die door oorlogsomstandigheden in den ruimsten zin in moeilijkheden zijn geraakt of kunnen geraken. Intusschen zullen ook de borgstellingsfondsen en het werktuigencrediet onverminderd doorwerken, een en ander uiteraard met inachtneming van de bepalingen ten aanzien van de geldzuivering.
(Tot den Nederlandschen middenstand kunnen ca. 400.000 bedrijven gerekend worden; een zesde gedeelte van de Ned. bevolking is daarbij rechtstreeks betrokken).
(Trouw) **(V. b. 6381 C.)**

B. Instelling van zeven raden bij het R.K. Werkliedenverbond —

6 Oct. — Tijdens de centrale raadsvergadering van het R. K. Werkliedenverbond in het bisdom Breda heeft de bondssecretaris, de heer Dré de Wolf, er op gewezen, dat het Werkliedenverbond nieuwe vormen gaat toepassen. In de toekomst zullen zeven raden worden ingesteld, t.w. een godsdienstige en zedelijke, een cultureele, een sociaal-hygiënische en een sociaal economische raad, een centrale jeugdraad en een centrale vrouwenraad. Zoo hoopt men te komen tot een effectieve bestrijking van alle deelen van het openbare leven. (N. D.)
(V. b. 6407 M.)

C. K.L.M.-verbinding met het Noord-Oosten —

9 Oct. — Van 11 October af vliegt de K.L.M. drie maal per dag op de route Schiphol—Leeuwarden—Eelde (bij Groningen) v.v. Voorloopig hebben hier, evenals op de lijn naar Eindhoven—Limburg, de door de regeering aangewezen personen voorrang. (Waarh.)
(V. b. 6401 B.)

D. Voorzitter V.B.N.A. gearresteerd - Protest van het bestuur - Verklaring procureur-fiscaal —

10 Oct. — Het bestuur van de V.B.N.A. (Ver. tot Behartig. v. d. Ned. Aard.handel) heeft geprotesteerd tegen de arrestatie en gevangenhouding van haar voorzitter, den heer Bouwman en vreest moeilijkheden in de aardappelvoorziening, omdat naar het bestuur mededeelt, in de kringen van den handel reeds van alle kanten is aangedrongen op staking van het werk der V.B.N.A.
De P.O.D. deelde in verband met deze affaire mede, dat de heer Bouwman een aanklacht had ingediend tegen de gedragingen van een aardappel-exporteur. De aanklacht kwam echter, aldus de P.O.D., terug op den heer B., die tijdens de bezetting zelf de opdracht had gegeven, die aanleiding was tot deze aanklacht.
Het V.B.N.A.-bestuur verklaarde omtrent dezen exporteur dat hij zich, ondanks ernstige collaboratie, nog steeds op vrije voeten bevindt. Als achtergrond van de arrestatie beschouwt het bestuur de becordeeling van het geheele beleid van de Nederlandsche voedselvoorziening.
De procureur-fiscaal te 's-Gravenhage bevestigde de verklaring van de P.O.D. en deelde nog mede:
Het is mogelijk, dat zijn gevangen houden door hem, den procureur-fiscaal, niet zal worden gehandhaafd, echter uitsluitend op grond dat niet deze, maar de officier van justitie tot de verdere behandeling van de zaak bevoegd is.
Het spreekt vanzelf, dat de justitie zich bij haar beslissingen niet kan laten beinvloeden door dreigementen met staking, die al bijzonder onbehoorlijk zijn van de zijde van personen, die, al zijn zij dan geen ambtenaren, toch van overheidswege in het algemeen belang met een zekere macht bekleed zijn. (N. D.)

E. Dr. C. van der Leeuw voorzitter Ned. Fed. van Beroepsvereenigingen van Kunstenaars - Het budget voor de kunst - Een Landelijke Stichting voor de Kunst —

6 Oct. — „Het ligt in de bedoeling der regeering het door het onwettige departement van volksvoorlichting met politieke oogmerken belangrijk opgevoerde budget voor de kunst op die hoogte te handhaven".
Aldus deelde prof. dr. Donkersloot mede, toen hij het voorzitterschap van de Ned. Fed. van Beroepsvereenigingen van kunstenaars aan dr. C. van der Leeuw overdroeg.
In voorbereiding is voorts een Landelijke Stichting voor de Kunst, waarin de voornaamste geestesrichtingen in den lande benevens de Federatie zullen zijn vertegenwoordigd. Doel der stichting is o.a. te komen tot een betere positie en regeling van de tooneelgezelschappen, de groote orkesten, de opera en de filmindustrie. (Alg. H.bl.)

F. Geroofde schilderijen terug —

10 Oct. — Per Amerikaansch legervliegtuig zijn uit Duitschland de eerste 26 schilderijen van Nederlandsche meesters op Schiphol aangekomen en onmiddellijk naar het Rijksmuseum vervoerd. Er bevinden zich enkele werken van Rembrandt onder, van Rubens en van Van Gogh.
Het grootste gedeelte van deze eerste zending is afkomstig uit particuliere verzamelingen. (Msb.)
(V. b. 6449 A.)

G. Prof. dr. Th. Colenbrander overleden —

10 Oct. — Te Leiden is op 74-jarigen leeftijd overleden prof. dr. H. Th. Colenbrander, oud-hoogleeraar in de vaderlandsche geschiedenis. Prof. Colenbrander werd op 16 December 1871 te Drachten geboren. Hij studeerde geschiedenis te Leiden. In 1918 werd hen benoemd tot hoogleeraar in de koloniale geschiedenis te Leiden en in 1925 volgde hij prof. Blok op in den leerstoel van de vaderlandsche geschiedenis. (Trouw)

ANARCHIE IN NEDERL. OOST-INDIE

H. *Besprekingen te Singapore. - Soekarno verlaat Batavia.*

13 Oct. — Admiraal Mountbatten vloog op 10 October naar Singapore waar hij besprekingen voerde met gen. Christison, Adm. Helfrich en Luit. Gouv.-Gen. dr. van Mook. Op 13 October meldde Reuter uit Batavia, dat op alle punten volledige overeenstemming werd bereikt. Verdere bijzonderheden werden niet gegeven.

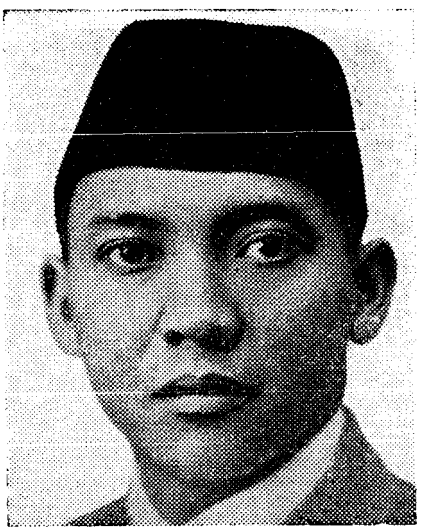

Lt. Gouv.-Gen. dr. Van Mook

Uit de berichten die uit Ned. Indië kwamen blijkt dat de toestand op Java nog steeds zeer verward is en dat de spanning toeneemt.
Op 10 October meldde A.N.P.-Aneta, dat de steunverleening aan geïnterneerden en krijgsgevangenen door de R. A. P. W. I. (Rehabilitation and administration of prisoners of war and internees) moest worden stopgezet tengevolge van de ongeregeldheden op het geheele eiland Java, waar plunderende elementen zonder politieke doelstellingen op groote schaal de orde verstoren. Het blijkt dat de Japanners, ondanks herhaald geallieerd bevel de orde te handhaven, daartoe niet meer in staat zijn. Hier en daar geven zij wanneer dit door nationalisten geëischt wordt hun wapens over.
Op 9 October meldde „United Press" dat Soekarno bezig was een leger te vormen dat ten doel zou hebben den terugkeer van de Nederlanders te voorkomen. Hij heeft de vroegere soldaten van de indertijd onder Japansche bescherming gevormde troepen opgeroepen benevens hen, die actief in het Japansche leger hadden gediend. In een radiorede zeide Soekarno, bereid te zijn voor de onafhankelijkheid te vechten.
Er heerscht op Java een chaos op financieel gebied, Soekarno heeft verboden, het nieuwe Nederlandsche geld te aanvaarden. Slechts Japansche guldens en vooroorlogsche Nederlandsch-Indische bankbiljetten zijn geldig. De prijzen stijgen echter dagelijks.
De Japansche bezetting van Soerabaja heeft op 5 October het marine-arsenaal opgeblazen, teneinde te voorkomen, dat het in handen van de nationalisten zou vallen, die overigens de stad Soerabaja en omgeving in hun macht hebben en probeeren met buitgemaakte Japansche vliegtuigen een kleine luchtmacht te vormen.
De Nederlanders zijn geïnterneerd in het Oranje-hotel en verschijnen slechts onder bewaking van nationalisten op straat. Vier Engelschen hebben 2000 Europeesche vrouwen en kinderen onder hun bescherming genomen.
De Japansche marine-commandant van Soerabaja heeft zelfmoord gepleegd.
Volgens officieele inlichtingen zijn de incidenten te Batavia in aantal en ernst toegenomen.

De ernstigste gebeurtenis viel voor, toen een gewapende menigte Indonesiërs eenige Britsche officieren en een officier van het Indische Penjab-bataljon aanviel en doodde. Britsch-Indische troepen grepen vervolgens in en arresteerden ongeveer veertig Indonesiërs, gewapend met geweren en dolken. Zes hunner werden daarbij gewond. De Britsche autoriteiten nemen deze zaak zeer hoog op.
Een Nederlandsch-Indisch officier, die in een jeep door Batavia-Zuid reed, is in een hinderlaag gelokt en daar gedood.
In tegenstelling tot vroegere berichten meldt „United Press", dat op het paleis van den gouverneur-generaal te Buitenzorg niet de Nederlandsche, maar de nationalistische rood-witte vlag waait.

Op 11 October deelde het nationalistische blad „Merdeka" mede, dat „de president van de Indonesische republiek", Soekarno, bij generaal Christison

Ir. Soekarno

heeft geprotesteerd tegen de „ordeverstoringen, veroorzaakt door agenten van de Nica en van het Nederlandsche leger". Dit protest zou volgens de „Merdeka" „in de krachtigste termen" vervat geweest zijn en zou den geallieerden opperbevelhebber er op gewezen hebben, dat „hij krachtens zijn instructie de landing van Nederlandsche troepen op Java zou moeten voorkomen."
Soekarno heeft voorts gedreigd, dat als de geallieerden geen maatregelen nemen, „de veiligheid van de zeer vele Nederlanders, die nog in handen van het Indonesische volk zijn, niet door de republikeinsche regeering gegarandeerd kan worden, omdat de Indonesiërs dan zelf hun maatregelen zouden kunnen nemen".
Het blad waarschuwde er verder voor, dat de Indonesiërs alle gebouwen in de stad, die de Nederlanders in bezit zouden willen nemen, zouden verdedigen en dat zij bereid zijn, een politiek der verschroeide aarde uit te voeren.
Inmiddels hebben de geallieerden alle vooraanstaande banken, die door Indonesiërs waren bezet, in handen.
In Batavia aldus een correspondent van de „Times", is de eerste Britsch-Indische brigade gestationneerd, zij houdt de wacht op het vliegveld en bij de haven. Twee Nederlandsche gezagscompagnieën nemen deel aan de bewaking. De grootste drukkerij van Zuid-Oost-Azië, Van Kolff, waar de Japansche bankbiljetten werden gedrukt, is geheel intact in handen der geallieerden.
A.N.P.-Aneta deelde op 11 Oct. mede, dat radio-uitzendingen uit Bandoeng aan het licht hebben gebracht, dat zich onder de nationalisten in Nederlandsch-Indië een scheuring heeft voorgedaan, doordat de gematigde elementen zich van de beweging van Soekarno hebben afgescheiden. Geen van beide richtingen heeft echter de situatie in de hand, want plunderende elementen zonder politieke doelstellingen verstoren op groote schaal de orde. Het gepeupel heeft de contrôle verkregen over gedeelten van de spoorweg Bandoeng—Batavia, aldus seinde de correspondent van de „Times". Op elk station molesteeren gewapende inheemschen de reizigers. Britsche en Nederlandsche vertegenwoordigers van de R.A.P.W.I. hebben een bezoek bij Soekarno gebracht om te protesteeren tegen het belemmeren van de hulpverleening aan gevangenen en geïnterneerden. Soekarno zegde alle mogelijke medewerking toe, maar men gelooft niet, dat hij de situatie beheerscht. Zijn regeering heeft den Chineezen bescherming beloofd, en hun aangeraden, de Chineesche vlag uit te hangen. Intusschen concentreeren 15.000 licht bewapende inheemschen zich in de kampongs nabij Batavia. Indonesische politie-officieren raden den blanken aan, zich niet op reis te begeven. In Batavia staakt het geheele personeel van de door geallieerde troepen bezette drukkerij Van Kolff.
In Bandoeng hebben de nationalisten Engelschen en Nederlanders gearresteerd en Nederlandsche vrouwen gefouilleerd. Botsingen tusschen Japanners en inheemsche nationalisten kwamen steeds veelvuldiger voor. Nadat zij aanvankelijk alle gezag verloren hadden, hebben de Japanners het gezag weer in handen en hebben zij het vliegveld heroverd.
United Press vernam van betrouwbare zijde, dat ir. Soekarno in gezelschap van andere nationalistische leiders Batavia met geheime bestemming heeft verlaten. Soekarno's vice-president, dr. Hatta, en zijn minister van Buitenlandsche Zaken, Soebardjo, hebben geconfereerd met generaal Hawthorn, commandant van de geallieerde landstrijdkrachten op Java, en met de Japansche leger- en marine-autoriteiten, in verband met de handhaving van orde en wet.

De toestand op Borneo, Celebes, de Molukken en Sumatra —
De geallieerde bezettingstroepen hebben noch op Borneo, noch op Celebes, noch op de Molukken eenig teeken van nationalistische activiteit aangetroffen, aldus deelden de Ned. Marine-autoriteiten volgens U. P. mede.
Hoewel Sumatra nog niet is bezet en zich te Padang slechts enkele Nederlandsche burgerlijke autoriteiten bevinden, bijgestaan door een Geallieerde commissie van acht leden, blijkt ook hier, aldus „United Press", de politieke situatie gespannen te zijn.
Soekarno heeft als gouverneur over Sumatra Tengkoe Hasan benoemd, en er bestaat ook hier een zeer actieve ondergrondsche nationalistische beweging, die slechts schijnt te wachten op het heengaan der Japanners, om zich te doen gelden.
Aan de Oostkust zijn tijdens botsingen tusschen Chineezen en inheemschen reeds dooden gevallen. Aan de Westkust bevinden zich bijna 3000 Nederlanders, terwijl de gouverneur van Sumatra, de heer Spits, ieder oogenblik wordt verwacht.
De inlandsche bevolking en vooral Minangkabausche nationalisten, zouden verlangend zijn naar het heengaan der Nederlanders.
De olievelden van Palembang op Zuid-Sumatra zijn geheel in geallieerde handen.

Min.-pres. Schermerhorn over Indië —
Op 12 October hield Minister-president Schermerhorn een radiorede, waarin hij de volgende punten behandelde:
1. In Indië wordt een wedloop gehouden tusschen de verwording en anarchie eenerzijds en de poging tot redding der geïnterneerden anderzijds.
De regeering heeft na overleg met Engeland goede gronden voor het vertrouwen, dat de voor de beveiliging van de levens der geïnterneerden noodzakelijke militaire maatregelen ten spoedigste zullen worden genomen. Veel hangt hierbij af van de beschikbare machtmiddelen.
2. De gezagscrisis op Java dreigt steeds ernstiger afmetingen aan te nemen: de regeering-Soekarno blijkt haar greep op de door haar tot opstand gevoerde massa der jeugdigen steeds meer te verliezen. Men zie dit echter niet te spoedig als bewijs voor verzwakking van de politieke gevoelens.
3. Het incident-Soekarno kon ontstaan doordat de bevrijding van Nederland een half jaar later en de bevrijding van Japan een half jaar eerder kwam dan algemeen werd verwacht, met het gevolg, dat de voorbereiding van regelmatige toestanden en de hulp onzer bondgenooten op allerlei gebied te kort zijn geschoten.
4. De regeering had vèrreikende plannen met de overzeesche gebiedsdeelen, gebaseerd op de rede van H. M. de Koningin en in de lijn van de ontwikkeling die Ned-Indië in de afgeloopen halve eeuw te zien heeft gegeven. Herstel van het gezag door militair geweld, dreigt bij alle partijen ernstige reacties te wekken.
5. De regeering zal den door haar als noodzakelijk beschouwden weg blijven volgen. Zij zal slechts onderhandelen met die nu nog vrij breede laag der inheemsche bevolking, die wel streeft naar zelfstandigheid, maar die haar plaats als volledig deelgenoot in het Koninkrijk wil blijven innemen. Dr. Van Mook is nauwkeurig ingelicht.
6. Op 16 Oct. legt de regeering over Indië in de Tweede Kamer een verklaring af, om naar aanleiding daarvan in nader overleg met de Kamer te treden.
7. De minister-president laakte in scherpe bewoordingen de houding van de Australische arbeiderswereld, die weigert dezelfde schepen met relief-goederen voor Indië te beladen, die hun broers of zoons huiswaarts brachten uit dienst of krijgsgevangenschap.
In de komende weken kan het Nederlandsche volk twee dingen doen: zich rekenschap geven van de positie die Indië in het Koninkrijk toekomt en de consequenties daaruit trekken. In de tweede plaats kan het een practisch werk verrichten door een nationale daad te stellen: hulpverleenen aan repatrieerende landgenooten en hulp aan Indië zelf.

(Alg. Hbld. - Par. - Tijd - N. R. C.)
(V. b. 6460; zie ook 6463)

België

A. Koning Leopold in Zwitserland - Proclamatie voor zijn vertrek - „Le Quotidien" geschorst - Protekst van Brusselsche pers tegen Van Acker —

7 Oct. — Op 1 Oct. is Koning Leopold te St. Gallen in Zwitserland aangekomen, van waar hij zich naar zijn nieuwe woning „Reposoir" bij Genève zou begeven. Alvorens St. Wolfgang in Oostenrijk te

verlaten heeft de Koning op 30 Sept. een proclamatie gericht tot het Belgische volk, waarin hij o.m. zeide:
In 1940 is het lot der wapens ons ongunstig geweest. Maar wij hebben de eer gered.
Men heeft het Belgische leger en zijn aanvoerder met schande beladen. Maar ik, die het gedrag van onze 600.000 soldaten ken, ik die hen in het vuur heb gezien, zonder bescherming tegen de voortdurende aanvallen van het Duitsche luchtwapen, ik die gedurende twee volle dagen, de meest geduchte pantserformaties heb zien te pletter loopen op het Leiefront, ik ken hun heldenmoed.
Soldaten, ware Uw weerstand op de Leie niet zoo verbeten geweest, al bestond daar geen andere hoop dan den Duitschen overweldiger in zijn opmarsch te vertragen, dan zouden de Engelsche divisies, die daarna de kern moesten worden van het machtige en zegevierende Britsche leger, te Duinkerken wellicht niet hebben kunnen scheepgaan. Het is een roemrijke stem, nl. die van admiraal Keyes, den held van Zeebrugge, die zich verhief toen de geheele wereld U ten onrechte wilde verantwoordelijk maken voor de nederlaag, en die U met bewonderenswaardige rechtschapenheid deze hulde bracht.
Nadat ik op 28 Mei, had moeten inzien dat alle verdere weerstand nutteloos was, besloot ik de wapens neer te leggen. Ik heb toen geoordeeld dat mijn geweten en mijn verantwoordelijkheid van aanvoerder van het leger mij beletten duizenden soldaten en vluchtelingen verder vergeefs op te offeren.
Na de overgave en bij den aanvang voor U van een langen lijdensweg, heb ik U noch willen noch kunnen verlaten. Vele Belgen, die den waren toestand niet kenden, hebben mij zulks toen verweten. Enkelen zelfs hebben gedacht dat ik hen verried en de weergalm van hun stem, die onlangs opnieuw heeft geklonken, dwingt mij de pijnlijke uren te herleven, die ik bij onze nederlaag in 1940 heb gekend.
Ik heb het recht te verklaren — en eens zal hiervan het bewijs geleverd worden — dat de lijdelijke weerstand, waarin ik heb volhard, België heeft belet over te gaan tot onderhandelingen met het momenteel zegevierende Duitschland.
Terwijl ik, als een gevangen Vorst, onder U bleef, terwijl ik aldoor weigerde te regeeren onder de bezetting, terwijl ik in weerwil van velerlei drukking, die men op mij uitoefende, elke onderhandeling met den vijand van de hand wees, heb ik niet alleen de eer van het land gered, ik heb bovendien zijn recht op onafhankelijkheid en zijn wil gehandhaafd om, trots het schandelijk geweld dat ons werd aangedaan, een zelfstandige Natie te blijven.
Men heeft U gezegd (daarbij getuigenissen van Duitschers inroepend) dat ik naar Berchtesgaden zou zijn gegaan om er, ten koste van mijn land, het Vorstenhuis te redden. Zij die zoo spraken hebben mij belasterd. Zij weten — of zij hadden kunnen weten, vermits ik hun mijn dossiers ter inzage heb aangeboden — dat, zoo ik de reis naar Hitler, die meineedig België was binnengevallen, heb aanvaard, ik zulks uitsluitend deed om te trachten die afschuwelijke poging tot nationale verbrokkeling te verijdelen, die er in bestond alleen de Vlaamsche gevangenen terug naar huis te sturen, en om onze kinderen meer brood te verschaffen.
Men heeft U gezegd dat ik mijn eigen deportatie en die van mijn familie heb uitgelokt, om te beletten dat ik bij de bevrijding nog onder U zou zijn. En men heeft niet geaarzeld mij er van te betichten U te hebben bedrogen toen ik openlijk het geweld aankloeg, dat mij werd aangedaan.
Het nationale geweten zal de houding kunnen beoordeelen van diegenen, die de verantwoordelijkheid dragen voor zulken laster.

Schorsing van de „Quotidien" - Protest Brusselsche pers
Op 6 Oct. werd het Brusselsche royalistische blad „Le Quotidien", door de regeering geschorst. „Le Quotidien" had op 4 en 5 Oct. artikelen gepubliceerd, waarin het blad de houding van de regeering-Van Acker inzake de Koningskwestie laakte. In de artikelen werd o.m. gezegd: „Een eerste minister bedriegt de publieke opinie — tot driemaal toe heeft de Koning inzage van zijn dossiers aangeboden, o.a. op 12 Juli te St. Wolfgang aan de voorzitters der beide Kamers — men heeft er de voorkeur aan gegeven nazis tot getuigenis te roepen".
De Brusselsche pers heeft op 6 Oct. eenstemmig geprotesteerd tegen deze schorsing die als een aanslag op de, door de grondwet gewaarborgde, persvrijheid werd beschouwd. (L. N. - Nat. Belge)
(V. b. 6430 D.)

Duitschland

A. Hervorming grondbezit - Regeeringswisseling in Beieren - Patton van zijn taak ontheven —

6 Oct. — Volgens den Berlijnschen correspondent van de Observer zou in alle bezettingszones van Duitschland een belangrijke verschuiving naar links zich aan het voltrekken zijn. Als resultaat van de herverdeeling van het grondbezit, aldus schrijft genoemde correspondent, voltrekken de belangrijkste veranderingen in de sociale structuur van Duitschland zich in de Russische zone, waar de Junkers en andere grootgrondbezitters, die meer dan 250 acres (een acre is 4047 vierkante meter) bezaten, uit hun bezit zijn ontzet. Van de Junkers werd in totaal een grondbezit van 6.250.000 acres afgenomen. Hiervan bestaan 2.250.000 acres uit uitgestrekte landerijen, die niet onder de boeren verdeeld zullen worden, doch door den staat zullen worden beheerd of door coöperatieve ondernemingen. De overige vier millioen acres worden verdeeld onder de boeren. Het maximum dat een boerenfamilie kan ontvangen is 20 acres. De groote landerijen hebben tot nog toe compacte productieve eenheden gevormd en het verdeelen daarvan schept moeilijke problemen. Volgens sociaal democratische bronnen, welke door den correspondent van de Observer worden aangehaald, hebben de boeren daarom verzocht om organisatie van deze landerijen op coöperatieven grondslag. Een nog drastischer maatregel is thans genomen op het gebied van de industrie. Het Duitsche bestuur van het door de Russen bezette Saksen en Thüringen heeft thans de nationalisatie verordend van de kolenmijnen, de potaschmijnen en de filmindustrie. De campagne voor nationalisatie van andere industrieën is de laatste dagen weer in kracht toegenomen.
Volgens den correspondent heerscht in de Britsche zône de neiging om de „rechtsche" katholieke figuren in de voorloopige Duitsche besturen meer en meer door socialistische te vervangen, wijl de bezettingsautoriteiten zulks meer in overeenstemming met den volkswil achten.
Op 30 September werd bericht, dat Friedrich Schaeffer als minister-president van Beieren is afgetreden en opgevolgd is door Wilhelm Hoegner. Deze laatste heeft verklaard dat hij de denazificatie in zijn gebied zou voltooien. Hij schatte het aantal nazis, die lagere functies bekleedden op 470.000. Er zijn reeds 50.000 nazis van hun functies ontheven.
Op 3 October werd medegedeeld, dat generaal Patton van het commando van het derde leger is ontheven. Hij zal het commando overnemen van het vijftiende leger, dat nog slechts op papier bestaat. (Reuter) **(V. b. 6451 H.; Patton 6454 G.)**

B. De plannen voor invasie in Engeland in 1940 —

De militaire correspondent van de „Times" meldde onlangs, dat blijkens documenten, die in Berlijn ontdekt zijn, de Duitschers 22 divisies en 17 reserve divisies in den herfst van 1940 gereed hadden voor de invasie van Engeland. De correspondent herinnert zich nog zijn indertijd gestelde vraag aan sir John Dill: „Ik vermoed dat zij ongeveer 20 divisies hierheen zullen sturen". Het antwoord van sir John Dill was: „Dat zou meer dan voldoende zijn".
De invasieplannen waren zoo ongeveer wat men er in Engeland van verwachtte. De twee voornaamste landingen zouden uitgevoerd worden op de kusten van Kent en Sussex, resp. tusschen Margate en Hastings en tusschen Brighton en Portsmouth. Het negende leger, dat uit Oostende, Duinkerken en Calais, zou varen, moest Kent aanvallen. Het 16e leger van Dieppe en Le Hâvre uit, Sussex. Daarenboven zouden luchtlandingen plaats vinden ten Noorden van Romney Marsh en in de South Downs achter Brighton. Wanneer het den Duitschers gelukt was de South Downs in hun bezit te krijgen, zouden zij bijna niet meer te verdrijven zijn geweest. Dan was er nog een leger, en wel het 6e, dat Cherbourg als uitgangspunt had en tot taak had in de baai van Weymouth te landen. Onder de 22 divisies bevonden zich 6 gepantserde en 2 gemotoriseerde divisies.
Nadat de landingslegers van Kent en Sussex zich vereenigd hadden, zouden zij in de eerste plaats een linie vestigen, die zich uitstrekte van Portsmouth via Aldershot en Caterham naar Tilbury, de tweede linie zou van Colchester naar de monding van de Severn loopen. Daarna zou het 6e leger in actie gekomen zijn. Verder zij nog te vermelden, dat de sterkte der beraamde Duitsche invasielegers ongeveer dezelfde was als die der geallieerden in Normandië in 1944.
Ten slotte zeide de correspondent nog, dat niets of niemand Engeland had kunnen redden indien de luchtslag om Engeland verloren en de landingen uitgevoerd waren geweest. (A.N.P.)
(Vor. ber. 4524 D.)

Frankrijk

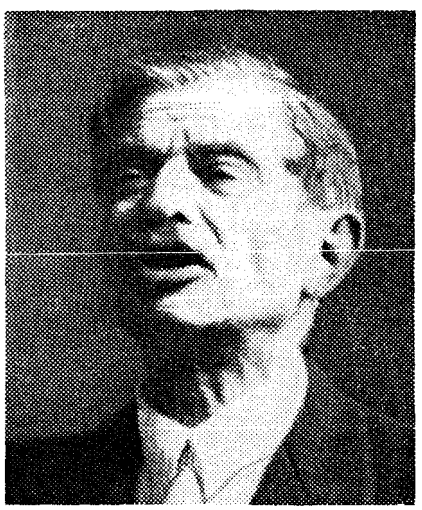
C. Bezoek van De Gaulle aan Brussel - Geen nieuw proces-Laval - Geen annexatieplannen - Westersch blok —

13 Oct. — Generaal de Gaulle heeft op 10 en 11 Oct. een officieel bezoek gebracht aan Brussel.
Na zijn terugkeer in Parijs heeft generaal de Gaulle verklaard, aldus Reuter, dat zijn bezoek aan België zeer belangrijk was geweest voor de toekomst van West-Europa.
In antwoord op een desbetreffende vraag deelde hij mede, dat aan Pierre Laval geen nieuw proces zou worden toegestaan.
„Ik wensch geen nieuw Duitsch „Reich", heeft De Gaulle in een persconferentie verklaard. Hij zou Duitschland in een aantal afzonderlijke staten verdeeld willen zien en ontkende, dat Frankrijk

een deel van Duitschland zou willen annexeeren.
Aangaande de betrekkingen met Rusland zei De Gaulle, dat een Westersch blok geen afbreuk zou doen aan een Europeesche organisatie.
(V. b. 6379 A.) (N. D. - Alg. Hbl.)

Frankrijk

A. **Laval ter dood veroordeeld —**
10 Oct. — Pierre Laval is op 9 October ter dood veroordeeld. Zijn proces heeft slechts vijf dagen geduurd, in tegenstelling met de zaak-Pétain, die bijna een maand in beslag nam. Het proces, dat zeer sensationeel begon, eindigde

Pierre Laval

in alle rust, daar nog Laval, noch zijn verdedigers aanwezig waren. Laval had in de 3e zitting gezegd, niet meer aanwezig te willen zijn. Ook de rechter was zeer kalm tijdens het voorlezen van het vonnis. Laval's verdedigers zouden zich tot de Regeering richten met het verzoek, het uitgesproken doodvonnis te vernietigen en het proces te herzien. Toen het vonnis aan Laval werd meegedeeld was zijn eenige reactie: „Ik heb het wel verwacht; ik zal geen verzoek om gratie teekenen".
Er werd in de Fransche bladen veel critiek geleverd op de wijze waarop het proces gevoerd is.
„Le Figaro" geeft in dit verband uiting aan de ontevredenheid van het Fransche volk, bij de onverantwoordelijke wijze, waarop het proces geleid werd. De laatste zittingen van dit proces, dat als het proces van het verraad zelf diende beschouwd, hadden plaats zonder beschuldigde, zonder verdediging en zonder getuigen ter ontlasting. Zoodat er van een proces nog bezwaarlijk sprake kon zijn, doch veeleer van een politieke meeting.
(V. b. 6462 A.) (N. D. - G. v. Aw.)

Hongarije

B. **Verkiezingen gemeenteraad van Boedapest - Overwinning liberaal-democraten —**
9 Oct. — De eerste vrije verkiezingen in Z.O. Europa op 8 Oct. gehouden voor den gemeenteraad van Boedapest, meldt Reuter. Hierin hebben de liberaal-democraten een groote overwinning behaald. De coalitie van communisten en sociaal-democraten, waarvan verwacht was, dat zij 2/3 van de stemmen zou behalen, bleef met 42 procent beneden de verwachting. De overwinning der liberaal-democraten in Boedapest is voornamelijk te danken aan de successen der conservatieve Kleine-Boerenpartij, die niet minder dan 122 zetels te bezetten krijgt tegen de Coalitie van sociaal-democraten en communisten met 103 zetels. (Tijd)
(V. b. 5902 D.)

Internationaal

C. **De mislukte conferentie te Londen —**
11 Oct. — Bevin heeft op 9 October in een stampvol Lagerhuis een verklaring afgelegd over de conferentie van de vijf ministers van buitenlandsche zaken te Londen. Omtrent deze verklaring seinde de Londensche correspondent van de N. R. C., dat zij een sober, feitelijk relaas was, hetwelk juist door zijn koude feitelijkheid nog eens een extra sterk licht wierp op de onhandelbaarheid der Russen gedurende de laatste phase der conferentie. De toehoorder kon zich onmogelijk aan den indruk onttrekken, dat Bevin en Byrnes al het mogelijke en onmogelijke hebben gedaan om op een of andere wijze een compromis te vinden, maar daarbij steeds weer zijn gestuit op de starre houding, niet zoozeer van Molotov zelf, dan wel van het Kremlin, welks instructies hem kennelijk verboden ook maar een centimeter van het voorgeschreven standpunt af te wijken.
Uit het betoog van Bevin bleek, hoezeer de conferentie althans in het laatste stadium een conflict tusschen de Westelijke mogendheden en Rusland is geweest. De slotperoratie, waarin Bevin zijn hoop uitsprak, dat dit maar een tijdelijke tegenslag zou zijn geweest en de reden der mislukking, welke hij aanvoerde, namelijk dat er te weinig tijd was geweest om van twee groote overwinningen op zijn verhaal te komen, klonken niet zeer overtuigend in Bevins motiveering van den wensch, voorloopig een algemeen debat uit te stellen, daar men nu langs den gewonen diplomatieken weg doende is te trachten de draden, weer aan elkaar te knoopen en den grondslag voor een tweede poging te leggen. Dat Engeland echter niet bereid zal zijn den Russischen wensch in te willigen, van beperking der besprekingen over den vrede tot de groote drie, heeft hij eveneens op ondubbelzinnige wijze te verstaan gegeven.
De houding van de oppositie was voorbeeldig en toonde wederom, dat Engeland, wanneer groote vraagstukken van buitenlandsch beleid aan de orde zijn, zijn politieke meeningsverschillen ondergeschikt weet te maken aan het nationaal belang.
(V. b. 6462 C.) (N. R. C.)

D. **Comité van advies voor het Verre Oosten - Kleine landen uitgenoodigd —**
12 Oct. — Byrnes, de Amerikaansche minister van Buitenlandsche Zaken, heeft verklaard, dat Nederland, Frankrijk, Australië, Nieuw-Zeeland, Canada en Britsch-Indië uitgenoodigd zijn om deel te nemen aan de besprekingen van het comité van advies der vijf groote mogendheden voor het Verre Oosten, dat op 23 October voor de eerste maal te Washington zal vergaderen. (Par.)
(V. b. 6462 B.)

Japan

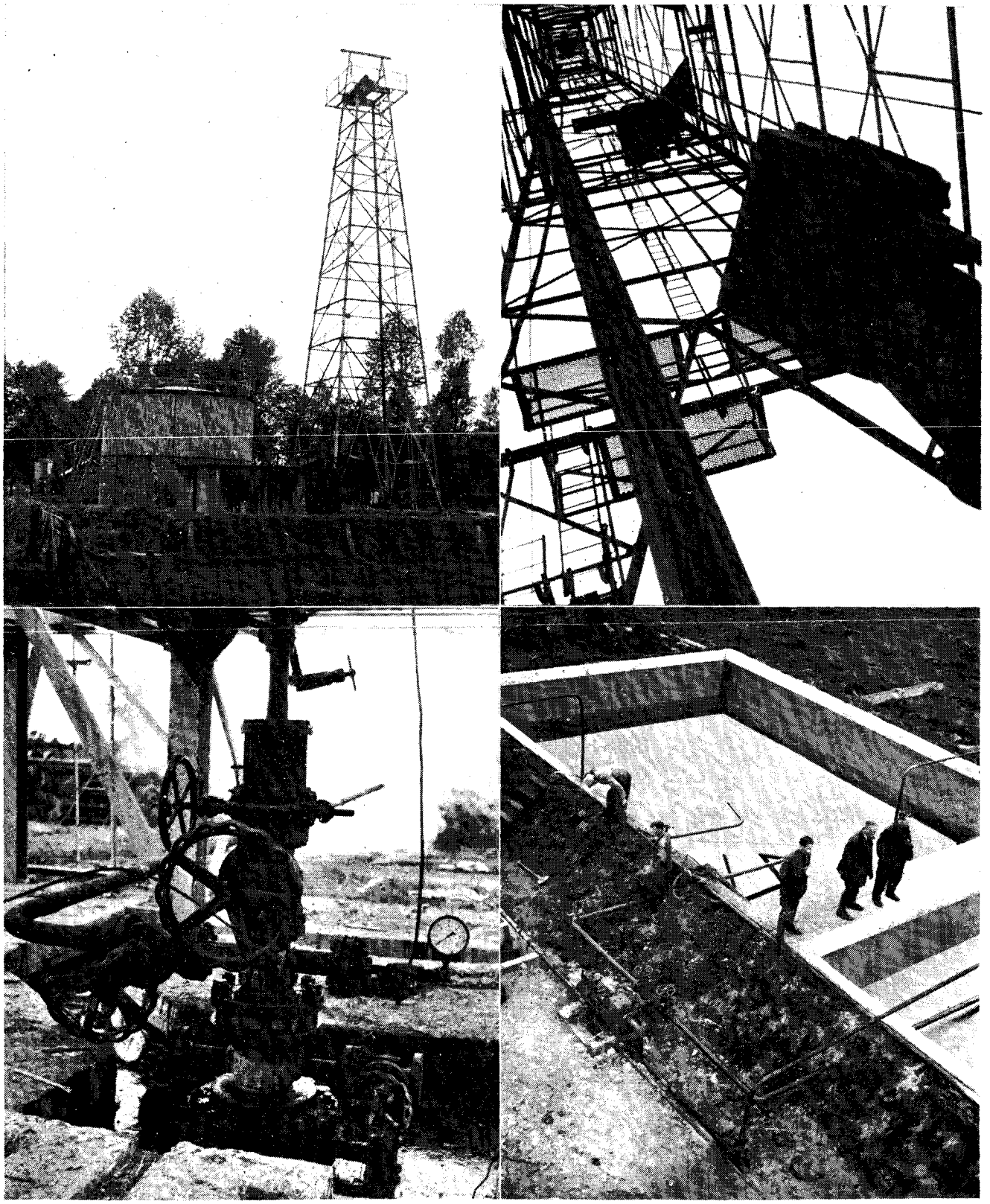
E. **MacArthur wijst contrôle af —**
Volgens een bericht uit Tokio, zoo vernam de „News Chronicle", heeft een van de officieren van den staf van generaal MacArthur verklaard, dat, indien een viermogendhedencommissie zou worden benoemd om contrôle uit te oefenen op Japan, generaal MacArthur zijn ontslag zou indienen, en bij zijn heengaan voor enkele verrassingen zou zorgen.
Byrnes heeft echter verklaard, dat het niet in de bedoeling lag, dat de adviescommissie voor Japan en den Stillen Oceaan de functies van generaal MacArthur zou overnemen of beperken.
(Tijd) **(V. b. 6453 B)**

Rusland

F. **Economische positie —**
In de Sowjet-Unie staan momenteel de problemen, voortvloeiend uit de demobilisatie en den terugkeer tot de vredesproductie in het middelpunt van de belangstelling. Tijdens den oorlog is de industrie van structuur veranderd; de fabrieken zijn dichter bij de grondstofbronnen gebracht, de oogsten dichter bij de afzetgebieden. Millioenen nieuwe arbeiders zijn ingeschakeld tengevolge van technische scholing en masse en er zijn proeven genomen met het coördineeren van verschillende takken van industrie. In den Oeral en in Siberië is het vervoer langs sommige spoorlijnen toegenomen met 70%. De Magnitogorsk bedrijven leveren tweemaal zooveel staal als in 1939. Tusschen 1940 en 1943 daalde het aantal collectieve boerenarbeiders met slechts 7%, terwijl de omvang van vrouwenarbeid in sommige streken dubbel zoo groot werd. Terwijl vóór den oorlog ¼ van het spoorwegpersoneel uit vrouwen bestond, werd dit cijfer tijdens den oorlog opgevoerd tot de helft. Bijna even belangrijk als de toevloed van vrouwelijke arbeidskrachten is de inschakeling van de jeugd geweest. Meer dan de helft van de Russische spoorwegarbeiders heeft minder dan 3 dienstjaren achter den rug. Gedurenden den oorlog hebben zich ongeveer 8 millioen nieuwe arbeiders aangesloten bij de verschillende vakvereenigingen.
Officieel is in het uitzicht gesteld, dat de gedemobiliseerden werk zullen krijgen, gelijkwaardig aan hun voor-oorlogsche positie of aan die, verworven in militairen dienst. Dit probleem wordt eenigszins verlicht door de geleidelijke demobilisatie. De eerste 13 leeftijdsgroepen die nu den dienst hebben verlaten, zullen waarschijnlijk worden opgenomen in de zware industrie en in het vervoerswezen.
De snelheid, waarmede spoorwegen worden aangelegd is verdrievoudigd, zoodat 50.000 km Sowjet- en 29.000 km vreemde spoorlijnen zijn hersteld. Men acht den weder-opbouw van de zware industrie en het vervoersapparaat het voornaamste punt van het officieele reconstructieplan. De automobielfabrieken te Moskou, Gorki en Yaroslavi worden uitgebreid, terwijl elders 3 nieuwe fabrieken in aanbouw zijn. De groote kapitaalinvesteeringen van 1943 in de kolen- en metaalindustrie hebben geleid tot een productievermeerdering van 20 à 30%. De ijzerertsproductie van de vorige maand was bijna de helft grooter dan in de overeenkomstige maand van 1944. De industrieele ondernemingen van Stalingrad zijn met groote snelheid hersteld en tellen nu meer arbeiders dan vóór den oorlog. Het grootste probleem voor de Sowjet-Unie is wel de huisvesting. In Stalingrad bijv. zijn ongeveer 1/6 van huizen bewoonbaar, terwijl 2/3 van de vroegere bevolking is teruggekomen. Er is op dit gebied geen gebrek aan experimenten, zooals „pre-fabricated" arbeiderswoningen en „Victory"-woningen, die door de arbeiders met eenige hulp zelf kunnen worden gebouwd. Ook is een standaardwoning ontworpen van het 2 of 3 kamertype. (Ec. Nieuws 26 Sept.)
(V. b. 6388 D)

HET BEZOEK VAN GENERAAL EISENHOWER AAN NEDERLAND. Ontvangst in de Burgerzaal van het Amsterdamsche raadhuis. Van links naar rechts: Jhr. Mr. A. W. R. Tjarda van Starkenborch Stachouwer; lt. gen. Bedel Smith; Z. K. H. Prins Bernard; Gen. Dwight D. Eisenhower; Minister-president Schermerhorn; Minister W. Drees.

Door de B.P.M. zijn reeds geruimen tijd olieboringen verricht in het land van Coevorden en niet zonder resultaat. In Juli bedroeg de productie 1200 ton. De gewonnen olie is roetzwart van kleur en bevat zeer weinig lichte bestanddeelen zooals benzine. Het is echter uitstekende stookolie. Als zoodanig wordt zij gebruikt, ook omdat Nederland geen raffinaderij bezit en dus de bijproducten niet kunnen worden afgescheiden. (A.Dgbl.)

Boven: boortoren met installatie om de buizen in den bodem te drijven. Beneden: De olie komt door eigen druk naar boven (links) en wordt in een reservoir opgevangen (Foto A. P.)

Minister Logemann over Nederlandsch Oost-Indië

In een zeer druk bezochte zitting van de Tweede Kamer legde de minister van Overzeesche Gebiedsdeelen op 16 October een verklaring af over de situatie in Ned. Oost-Indië, haar voorgeschiedenis en het door de regeering gevoerde beleid.

De minister begon met erop te wijzen dat — hoewel Ned. O.-Indië, nadat het moederland door de Duitschers onder den voet was gelooopen, trouw bleef — de aandrang tot ingrijpende staatkundige hervormingen al dadelijk door de oorlogsgebeurtenissen werd versterkt.

„Men herinnert zich uit 1939 de actie van de Gaboengan Politik Indonesia, een federatie van zeer talrijke Indonesische politieke en sociale organisaties, voor een volwaardig parlement. Noch de Nederlandsche regeering noch het Nederlandsche parlement achtten toenmaals den tijd tot ingrijpende hervorming gekomen.

Na Mei 1940 heeft de Indische regeering den voortgezetten aandrang steeds afgeweerd met het gerechtvaardigd argument, dat een verandering van de structuur van het Koninkrijk eerst in behandeling kon worden genomen, nadat het Nederlandsche volk zijn stem weer vrijelijk zou kunnen doen vernemen.

De radiorede van H. M. de Koningin.

Intusschen had H. M. de Koningin in een radiorede van 10 Mei 1941 de overweging van „de aanpassing van de structuur van de overzeesche gebiedsdeelen en de bepaling van hun plaats in het Koninkrijk overeenkomstig de gewijzigde omstandigheden" aan de orde gesteld. Op 16 Juni 1941 kondigde de gouverneur-generaal bij de opening van de Volksraadszitting, krachtens Koninklijke machtiging een Rijksconferentie aan, voor datzelfde doel bijeen te roepen aanstonds na den terugkeer van de regeering in het moederland en op 27 Januari 1942 openbaarde een Londensche regeeringsverklaring de gedachte samenstelling der Rijksconferentie en haar taak alsmede de verstrekte opdracht aan de landvoogden der overzeesche gebiedsdeelen om tot de aanwijzing der afgevaardigden over te gaan. Nederland en Indië zouden elk 15 leden aanwijzen. Suriname en Curaçao elk drie. Van de 15 leden zou de Indische regeering er tien benoemen op aanbeveling van den Volksraad. De conferentie zou „het karakter dragen van een round table conference, welke alle wenschen en opvattingen betreffende de positie der verscheidene gebiedsdeelen binnen rijksverband zou kunnen bespreken en op grond van deze besprekingen aanbevelingen zou kunnen opstellen".

Waren de nationalistische leiders dus allerminst onbekend met de door de houding van Indië gedurende den oorlog gegroeide bereidheid tot herziening der verhoudingen, men zal moeten aannemen, dat de fundamenteele radiorede van H. M. de Koningin van 6 December 1942 in Indië niet genoegzaam en niet tijdig is bekend geworden. Belangrijk is ook, dat Indië onbekend bleef met den geest van samenwerking en vertrouwen, die tijdens en door het verzet tegen de Duitsche onderdrukking, tusschen Nederlanders en radicale Indonesische nationalisten hier te lande was gegroeid."

De achtergrond.

Na er op gewezen te hebben, hoe tragisch het is, dat niet alleen enkele nationalistische leiders, die aan het positieve werk van 1940—1942 geen deel hadden, maar ook o.m. bekwame Parindra- en Gerindoleiders zich in een door de Japanners geïnspireerden revolutionnairen opzet hebben laten meesleepen, vervolgde de minister:

„Sedert 7 December 1941 bevindt ons Koninkrijk in het Oosten zich in oorlog met Japan. Op 7 Maart 1942 is het drama ten einde."

„Sedert Maart 1942 dan drijven Indië en zijn regeering uiteen. De Nederlanders worden geheel, de Indo-Nederlanders grootendeels uit 's lands administratie en justitie, alsmede uit het bedrijfsleven weggevaagd, vroeger of later geïnterneerd, vernederd en mishandeld.

De tragische doodenlijst ontrolt zich voor ons verbijsterd verdriet langer en langer. Een geheele maatschappelijke laag is van alles beroofd tot op het naakte bestaan. Maar ook de andere bevolkingsbestanddeelen worden zwaar beproefd. De volkswelvaart wordt vernietigend aangetast door wegvoering der voorraden (ook van voedsel), door stopzetting der importen, met name van textielgoederen, door het aanzetten van tot mislukking gedoemde cultures als katoen, de vernietiging van een groot deel der theeplantages, door ontwrichting van het verkeer, door het vrijwel wegvallen van het interinsulair goederenvervoer. Daarnaast drukken een hardvochtige arbeidsdwang, een barbaarsche politieke politie en het trieste beeld wordt voltooid door een teugellooze inflatie, vooral tijdens den ondergang van het regime bedreven.

De Japansche politiek.

Het is tegen dezen achtergrond, die naar mijn beste weten geenszins in te felle kleuren is geschilderd, dat men de politieke activiteit der Japanners zien mag en zich kan indenken, dat de binnenkomende geheime rapporten den indruk bleven wekken, dat deze veroveraars er niet in geslaagd waren de sympathie of het vertrouwen te winnen der bevolking. In wezen is die indruk ook wel juist. Maar weinigen zullen in het politieke spel door Japan gespeeld, ernst hebben gezien.

Indien wij de kracht en het anti-Nederlandsche karakter van de door Japan ontketende revolutionnaire beweging hebben onderschat, dan komt dit voornamelijk door twee factoren, afgezien van het feit, dat onze inlichtingen uit de hermetisch gesloten eilandenwereld steeds fragmentarisch zijn geweest.

De eerste is, dat wij onvoldoende inzicht hebben gekregen in intensiteit en omvang van de jeugdbeweging. Naar typisch totalitaire tactiek hebben de Japanners zich meester gemaakt van de jeugd, deze vervuld van een verhit nationalisme, van enthousiasme voor de Greater East Asia Co.-prosperity leuze en van activisme, zij hebben haar gemilitariseerd en volgegoten met blankenhaat.

Gelukkig hebben zij haar slecht bewapend, want het is naar mijn overtuiging haar breidellooze en critieklooze emotionaliteit, die thans het regime van Soekarno medesleept in de excessen, die den toestand op Java meer en meer verduisteren.

De tweede factor is de elementaire kracht der nationalistische verlangens. Het is in confesso, dat de republiek Indonesië is een Japansch maaksel, geproclameerd als zij b.v. is door den Japanschen maarschalk Tirauchi, een poging, geflankeerd door soortgelijke opzetten in Birma, Indo-China, Philippijnen om den overwinnenden United Nations nog zoo groot mogelijke politieke moeilijkheden op hun weg te leggen en de groeikiemen te bewaren van een nieuwe Japansche Groot Azië-politiek.

De leiders van de revolutionnaire beweging hebben dit geweten, maar misschien juist toen zij bemerkten, dat het een ineenstortend Japan was, dat hun de onafhankelijkheid aanbood, hebben zij wellicht gemeend als voltrekkers der historie die algeheele onafhankelijkheid, tijdig of ontijdig, te mogen en te moeten aannemen uit handen, die bezoedeld waren en dus de hunne medebezoedelden.

De Ned. Ind. Commissie in Australië - Herstel Ned. Ind. regeering.

In de laatste dagen voor de capitulatie zond de Gouverneur-Generaal een kleine groep hoofdambtenaren het land uit naar Australië. Als Nederlandsch-Indische commissie, te Melbourne gevestigd, heeft zij al haar aandacht besteed aan het toekomstig herstel van Indië. Het Masterplan van den te vroeg overleden Sitsen, het eenige gesloten herstelplan, naar men zegt, ter wereld, is grondslag geworden en gebleven, voor een stelselmatige verzorging van land en volk, overal, waar het wettig gezag zijn taak weer op zich heeft kunnen nemen. De resten van onze krijgsmacht bleven, onder eenhoofdig beheer van den bevelhebber der strijdkrachten in het Oosten (B.S.O.) aan den oorlog tegen Japan in bondgenootschappelijk verband deelnemen. De Indische handelsvloot, gelijk de Nederlandsche, werd voor de bondgenootschappelijke oorlogsinspanning ter beschikking gesteld.

Een Indische regeering fungeerde toen niet meer, haar functies werden waargenomen door den minister van Koloniën. Sedert begin 1944 naderden de Amerikanen onder MacArthur Nederlandsch Nieuw Guinea en ontstond in het z.g. Civil Affairs Agreement met de V.S., de vorm, waarin het wettig gezag gedurende de phase der militaire operaties in de bevrijde gebieden zou worden hersteld, te weten onder het militair gezag der bondgenootschappelijke bevelhebbers als gemilitariseerd burgerlijk bestuur, de Ned. Indische civiele administratie.

In September 1944 werd met de benoeming van dr. Van Mook tot lt. gouverneur-generaal, de Indische regeering hersteld. Zij vestigde zich te Brisbane en zette het vredeswerk der Ned.-Indische Commissie voort."

Geen strijd tegen Indonesiërs.

De minister zeide, dat na de bevrijding van Zuid-Nederland in Sept. 1944, de toenmalige regeering begon met de organisatie van een expedit.macht. Deze legermacht was niet bedoeld om te strijden tegen Indonesiërs, maar zou naast de bondgenooten strijden tegen Japan.

„Voorts wilde men een macht van 20.000 man lichte infanterie-, z.g. gezagsbataljons en 2000 man van de luchtmacht gereed houden voor de gezagsovername, nazuivering van den vijand en ordebewaking in Ned.-Indië.

Wanneer men bedenkt, dat alleen het politiecorps voor den oorlog al sterker was en dat de politie door de Japanners het meest is gecorrumpeerd, waarlijk geen overdreven getallen, maar genoeg voor het doel, dat men zich meende te mogen voorstellen en dat geen strijd met Indonesiërs omvatte".

Demobilisatie kreeg voorrang boven bevrijding.

Na de aanvankelijk veel belovende besprekingen met Australië over gelegenheid tot opleiding van gezagstroepen en Nica-personeel, maar die op niets uitliepen, gememoreerd te hebben, vervolgde de minister:

„Uiteraard kon het Nederlandsche Zuiden slechts een deel van deze mannen leveren en naarmate de oorlog tegen Duitschland ten einde spoedde, werd het duidelijk, dat in de strategische plannen van de „combined chiefs of staff" voor het transport van onze ongeoefende manschappen naar Australië niet of nauwelijks ruimte was.

Pijnlijker dan de voor ons begrijpelijke en waardeerbare overweging, dat de toevoer voor den strijd in Europa en daarna tegen Japan alle scheepsruimte opeischte, was de ervaring, dat ook de demobilisatie voorrang bleek te krijgen boven de bevrijdingsmaatregelen voor ons gebied in het Oosten.

De vorige en deze Nederlandsche regeering hebben aanhoudend en op alle militaire en diplomatieke niveaux de uitzending van deze troepen bepleit. Een beslissing op ons in Mei '45 ingediende concreet transportschema is zelfs nooit genomen."

De ineenstorting van Japan.

„Na de teleurstelling van acht maanden ten aanzien van de bevrijding van Nederland, kwam de ineenstorting van Japan medio Augustus organisatorisch te vroeg. De vraag werd niet meer hoe Nederland troepen voor den dienst in het Oosten kon opleiden, maar hoe het onverwijld een bijdrage zou kunnen leveren voor een taak, die vroeger over het bondschappelijk leger (incl. onze expeditionaire macht) en gezagsbataljons verdeeld mocht worden gedacht en waarbij nu als bittere verrassing, kwam de weerstand, te verwachten van de in de laatste drie à vier maanden door de Japanners in elkaar gezette republiek Indonesia."

De minister verklaarde, dat na de ineenstorting van Japan in het Oosten practisch geen Ned. machtsmiddelen aanwezig waren. Hij zeide voorts, dat de minister van Marine zorgt voor het uitzenden van oorlogsschepen en de spoedige mobilisatie van de in de V.S. in opleiding zijnde mariniersbrigade. De minister van Oorlog mobiliseert alle zich hier en in Engeland bevindende troepen, die voldoende getraind zijn en gemist kunnen worden. De eerste zending bataljons ging ten gevolge van moeilijkheden enkele kostbare weken later dan verwacht was, scheep. Een vlotter verschepingsprogram zal uitgevoerd worden.

Taak der bondgenooten.

„Intusschen konden wij nog niet gereed zijn, om onze taak in Indië te hervatten, om ook daar „herstel en vernieuwing" te brengen toen Japan de wapens neerlegde. Maar, let wel, daar lag en ligt niet alleen een taak voor ons, maar allereerst een taak voor de bondgenootschappelijke oorlogvoering, n.l. het ontwapenen en evacueeren van de Japansche bezettingsmacht en het herstel van het wettig gezag van den bondgenoot. Het is een zeer ernstige zaak, dat wij, die in dezen oorlog gegeven hebben wat wij konden, helaas uit moeten spreken, dat wij de bondgenooten voor dien gemeenschappelijken plicht niet gereed hebben gevonden en zelfs niet dan aarzelend bereid.

Ned.-Indië behoorde aanvankelijk tot het oorlogsterrein, bekend onder den naam van South West Pacific Area, waar generaal MacArthur het opperbevel voerde. De onmiddellijke bevrijding van geheel Indië stond niet op het programma en toen het geallieerde front voldoende Noordwaarts was opgeschoven, werd in de „Combined chiefs of staff", zonder ons te raadplegen, als militaire vraag aan de orde gesteld, wie t.z.t. met de opruimingstaak in dit afgesneden deel van het oorlogsterrein zou worden belast. Een periode trad in van onzekerheid, die onze belangen, vooral met het oog op onze herstelwerkzaamheden onder de werking der „Lend Lease"-overeenkomst met de Vereenigde Staten ernstig heeft geschaad. Het was juist 15 Augustus, tegelijk met de Japansche capitulatie, dat de beslissing viel, dat Nederlandsch-Indië voortaan zou ressorteeren onder het Britsche oppercommando in de South East Asia Command.

Zeker is, dat het voor de plotselinge opdracht om over het geheele gebied de Japanners te ontwapenen niet gereed was. Vandaar, dat in het oostelijke deel van den Archipel de bezetting van een aantal eilanden en plaatsen voorloopig is geschied door het Australische leger. Geleidelijk zal S.E.A.C. deze streken overnemen. Maar ook van het westelijk deel van den Archipel met name Java en Sumatra blijkt, dat òf troepen òf scheepsruimte en vermoedelijk beide niet aanstonds in voldoende mate beschikbaar gesteld zijn, terwijl het politieke verraad der Japanners toch dringend een onverwijld optreden vorderde."

Geen interne aangelegenheid.

Wij kunnen niet aanvaarden, dat men ons tegemoet voert, dat het conflict met de „Republiek Indonesia" een interne aangelegenheid is, welker beslechting ligt buiten de taak van het geallieerde militaire gezag. Wij ontkennen geen oogenblik, dat er een probleem is in ons Koninkrijk van het Indonesisch nationalisme, maar wij waren gereed en bereid en wij zijn dat nog, om dit probleem op te lossen langs den Koninklijken weg van overleg in wederkeerig begrip en waardeering met behoud van alle zedelijke waarden, die de historische verbondenheid voor beide naties, de Nederlandsche en de Indonesische, heeft opgeleverd. Wij zouden ten volle in staat zijn geweest dit probleem in vrede op te lossen, indien niet datgene, wat ik zoo even bestempelde als Japansch politiek verraad, de nationalistische leiders op Java verleid had een blinden weg in te slaan."

Tijdverlies.

„Tusschen 15 Augustus en het verschijnen ter reede van Batavia van admiraal Patterson op den Britschen kruiser Cumberland (tezamen met Hr. Ms. Tromp) ligt een volle maand. Vandaar tot de eerste landing van niet meer dan 2.000 man troepen op 29 September nogmaals twee kostbare weken. Gedurende dien tijd kon de opstandelingenregeering Soekarno zich versterken, ondanks de waarschuwing van Lord Louis Mountbatten aan den Japanschen opperbevelhebber Terauchi, dat de verantwoordelijkheid voor het bestuur op hem bleef rusten en ondanks diens betuiging, dat het Japansch militair bestuur gehandhaafd bleef. Maar als onze adviseur bij den staf van admiraal Patterson, de heer Van der Plas, op 16 September aan den wal gaat, vindt hij geen Japansche bezetting en de overheidsgebouwen in handen der Soekarnisten.

Hij vindt ook, hoewel er nog heelemaal geen Nederlandsche en geen Britsche troepen geland zijn, een Batavia vol politieke opwinding en, vooral 's avonds, vol onveiligheid. Molestaties, aanhoudingen van blanken in auto's, invallen in huizen o.a. van ons welgezinde Indonesiërs, zijn dan reeds aan de orde van den dag. Reeds toen, en dus niet door het laten optreden van Nederlanders, liep het gezag over de jeugdige vrijscharen uit de hand. Dit mogen zij bedenken, die van oordeel zijn, dat Nederlandsche troepenzendingen achterwege behoorden te blijven.

Ons wettig gezag gelooft in zijn recht en zijn plicht en het zou die laatste ernstig verzuimen, indien het zich niet van de middelen voorzag tot vestiging van orde en veiligheid."

Onjuiste behandeling van delicate situatie.

Na in het licht te hebben gesteld, dat de behandeling van een zoo delicate situatie niet was zooals de regeering zou hebben gewenscht, zeide de minister:

„Dezerzijds is de Britsche regeering onmiddellijk gewezen op den onverbrekelijken samenhang van het Soekarno-bewind met de Japansche occupatie en is bij herhaling aangedrongen op nadere instructies terzake aan den opperbevelhebber. De regeering constateert, dat in de laatste dagen een meer bevredigende opvatting zich gaat afteekenen.

Nadat het Soekarno-regime het heeft doen voorkomen, als ware het door de Engelsche autoriteiten als de factoregeering erkend, bezitten wij thans gelukkig de openbare verklaring van den opperbevelhebber, dat de Nederlandsch-Indische regeering als het eenige wettige gouvernement wordt erkend.

De zonderlinge toestand is evenwel gebleven, dat zelfs in de stad Batavia de Britten, noch de Japanners in hun opdracht, de orde handhaafden en dat op korten afstand van de door de Nederlanders en de Britten in gebruik genomen gebouwen Soekarno's departementshoofden hun kantoor hielden. Eerst na 6 October zou, na de aankomst van versterkingen, de Engelsche bezetting overgaan tot de beveiliging van civiele personen, maar zij rekende zich nog niet sterk genoeg om ook de openbare gebouwen te bezetten. Zondagavond 14 October meldde de radio, dat de Britsche bevelhebber het militair bestuur over Batavia zou hebben aanvaard.

Waarlijk, de regeering staat bij niemand achter in bewondering voor de kranige houding van de geheele Britsche natie in dezen oorlog en zij zal evenmin als wie ook hier te lande, ooit uit het oog verliezen, dat het die houding is geweest, tezamen met den moed der Britsche strijdkrachten, waaraan wij in aanzienlijke mate onze bevrijding danken.

Wanneer wij dan ook in deze verklaring verschil van inzicht tot uiting komt met onze Britsche vrienden, dan moet die uiteenloopende visie worden gezien tegen dezen achtergrond van groote waardeering. Dit zij duidelijk gezegd.

Maar dan mogen wij toch opmerken, hoe bedenkelijk het was, dat het voornemen van de bezettende macht om zich te bepalen tot bezetting der kuststeden Batavia en Soerabaia (dit laatste is nog steeds niet geschied) gepubliceerd is, waarmede aan het Soekarno-regime practisch onaantastbaarheid in heel de rest van Java voor afzienbaren tijd gegarandeerd scheen.

Het acute gevaar voor Nederlandsche levens heeft de Britten gedwongen deze beperking los te laten, maar haar kwaad heeft zij gedaan.

Bedenkelijk is ten derde, dat voor de ontwapening der Japanners en hun wegvoering weinig is verricht; dat anderzijds, zooals reeds is opgemerkt, niet de hand is gehouden aan de hun opgelegde ver-

antwoordelijkheid voor den goeden gang van het bestuur en dat dientengevolge een vrij plotselinge ineenstorting van hun discipline en hun gezag heeft plaats gehad. Op tamelijk groote schaal zijn daarbij wapens en verder zwaar oorlogstuig (pantserwagens, tanks, vliegtuigen) in handen geraakt van de vrijscharen en dientengevolge is de situatie — wederom als gevolg van aarzeling en kunstmatige scheiding der problemen — nog weer veel moeilijker gemaakt. Practisch in het geheele eiland buiten Batavia zijn de Japanners uit het bestuur en het beheer der verkeersmiddelen verdrongen en de persberichten stroomen binnen, die van de rampzalige gevolgen voor de verzorging en de veiligheid van de Nederlanders getuigen.
Onzerzijds wordt, zooals ik reeds vermeldde, alles gedaan om zoo snel mogelijk een troepenmacht naar Indië te dirigeeren, die in samenwerking met de Engelsche landingstroepen de Japanners zullen écarteeren, rust en orde zullen herstellen en daarmede de veiligheid van krijgsgevangenen en geïnterneerden garandeeren.
Het behoeft geen betoog, dat deze ernstige ontwikkeling aan de Nederlandsche regeering aanleiding heeft gegeven tot herhaalde krachtige vertoogen bij de Britsche regeering, waarbij niet nagelaten is te wijzen op de verantwoordelijkheid, die het gevolgde beleid onzes inziens op hare schouders laadt.
Ik mag niet zeggen, dat de regeering van onzen bondgenoot ongevoelig is gebleven voor die vertoogen, maar met bezorgdheid volgden wij niettemin den zeer langzamen voortgang van zaken."

Onderhandelen, maar niet met Soekarno.
„Van den aanvang af is van Engelsche zijde er op aangedrongen, dat wij door contact te zoeken met leiders der Indonesische nationale beweging de politieke situatie zouden verlichten. Naar zulke contacten is ook van het allereerste begin af uitgezien.
Maar de regeering heeft zich toch ook van den aanvang af voor oogen gesteld, dat praten met het Soekarno-regime even onwaardig als onvruchtbaar moest zijn. Onwaardig, omdat ir. Soekarno zich volledig geïdentificeerd heeft met het Japansche regime en volstrekt vijandig staat tegenover Nederland.
Onvruchtbaar, omdat met dezen leider — met niets minder tevreden dan volstrekte onafhankelijkheid — geen gemeenschappelijke basis van bespreking te vinden kon zijn.
De regeering constateert met voldoening, dat zij bij de Engelsche regeering voor dat standpunt ook volledig begrip heeft gevonden.
De regeering heeft voor zooveel noodig den luitenant-gouverneur-generaal die sinds 4 October te Batavia vertoeft opnieuw tot samenspreking met Indonesische voormannen gemachtigd met die eene restrictie welke ik reeds vermeldde. Zij heeft den luitenant-gouverneur-generaal ook gemachtigd eenige concrete punten van hervorming, die rechtstreeks voortvloeien uit den geest van de radiorede van December 1942, bij die samensprekingen te ontwikkelen.
Maar de feiten hebben uitgewezen, dat — evenzeer van den aanvang af — het Soekarno-regime om alleszins begrijpelijke redenen zich letterlijk met geweld tegen vrije samensprekingen keert en de regeering heeft dan ook niet nagelaten het Britsche gouvernement bij de bekendmaking van de zoojuist bedoelde machtigingen te doen weten, dat deze onverbrekelijk verbonden worden geacht aan door de bezettingstroepen te nemen maatregelen, die de veiligheid effectief waarborgen.
Ik zeide, dat de regeering gaarne begrijpt en gaarne begrepen wordt. Het is daarom, dat zij bereid is reeds in dit stadium besprekingen te voeren met daarvoor in aanmerking komende Indonesische leiders, ter uiteenzetting van haar inzichten en voornemens."

Koers der regeering.
„De regeering laat zich gelijk de minister-president elders reeds tot uitdrukking bracht, niet uit haren koers slaan.
Zij heeft de loyale uitvoering van de verklaring der Koningin van 6 December 1942 tot grondslag van haar programma gemaakt. Zij houdt daaraan ook onder de huidige omstandigheden vast en zij stelt er prijs op in deze vergadering duidelijk uiteen te zetten hoe zij die declaratie verstaat.
Het doel van de reeds eerder aangekondigde rijksconferentie wordt in de December-rede van H. M. de Koningin nauwkeurig aangegeven nl. „om gezamenlijk te overleggen over een voor de veranderde omstandigheden passenden bouw van het Koninkrijk en zijn deelen".
Tweeërlei object van staatshervorming dus: het regionale staatsrecht der rijksdeelen en het staatsrecht van het Koninkrijk als geheel. Over beide zegt de rede iets naders.
De verwachting wordt uitgesproken, dat de vier rijksdeelen binnen het rijksverband: „ieder op zichzelf de eigen inwendige aangelegenheden in zelfstandigheid en steunend op eigen kracht .... zullen behartigen".
Hare Majesteit sprak hier slechts van een verwachting, „zonder vooruit te loopen op de adviezen der Rijksconferentie."
Maar het spreekt vanzelf, dat voor een regeering, die zich stelt op den grondslag dezer declaratie, hier van meer sprake is dan een prognose, dat zij ten volle bereid is mede te werken tot een hervorming, die de zelfstandigheid der rijksdeelen in hun inwendige aangelegenheden inderdaad verwerkelijkt.
Omtrent de structuur der regionale organisatie, aan wie de zelfstandigheid zal toekomen, laat de radiorede zich niet uit. Het staat voor de regeering evenwel vast, dat zij niet zal medewerken aan de zelfstandigmaking van een bureaucratisch regime. En haar voorgangster heeft, door in het koninklijk besluit van 23 December 1943, Staatsblad no. d. 66 te bepalen, dat in den tijdelijken Volksraad weliswaar „de verschillende groepen der ingezetenen zoo spoedig mogelijk en zooveel mogelijk vertegenwoordigd" zullen moeten worden, maar dat in elk geval de leden „ten minste drie vijfde gedeelte zal moeten behooren tot de Indonesische bevolking van Nederlandsch-Indië wel voor goed vastgelegd, dat zij de zelfstandigheid des lands voor haar deel wil doen dragen door een volksvertegenwoordiging met substantieele Indonesische meerderheid.
Die zelfstandigheid in inwendige aangelegenheden zal voorts moeten medebrengen, dat als tegenspeelster van de volksvertegenwoordiging optreedt een regeering, die niet is samengesteld uit de ambtelijke hoofden der administratie, maar uit bewuste dragers van een bepaald regeerbeleid — een kabinet dus.
De regeering wil overigens niet vooruit loopen op het overleg aan de ronde tafel.

Geen rasdiscriminatie.
Omtrent de organisatie der Indische samenleving zegt de radiorede van H.M. nog één uiterst belangrijk ding: „Voor verschil van behandeling op grond van ras of landaard (zal) geen plaats zijn"... „slechts de persoonlijke bekwaamheid der burgers en de behoeften van de verschillende bevolkingsgroepen (zullen) den doorslag geven voor het beleid der regeering.
De regeering beoogt en verlangt een benoemingsbeleid, waarin alle rasgroepen werkelijk zonder onderscheid worden bejegend en ook de hoogste, hoogere en middelbare rangen voor allen worden opengeworpen, ook regeeringsplaatsen. Tenslotte over de radiorede nog 'n enkel punt. Op één plaats in den tekst wordt niet gesproken van Ned. Indië, maar van Indonesië. Ik zelf gebruikte heden dit laatste woord niet; daarom niet, omdat de grondwettige naam van dit rijksdeel nog steeds Nederlandsch-Indië luidt. Maar dit beteekent niet, dat de regeering afwijzend zou staan tegen een voorstel, den naam Indonesië te aanvaarden. Zij is van oordeel, dat een snel rijpende natie prijs stelt op eigen naam, als uitdrukking van eigen persoonlijkheid".
(Alg. Hbld. - N. R. C. - A'd. Dgb.)
(V. b. 6467 H.; 6461; Rede H. M. 6463)

Nederland

A. De Tweede Kamer over Indië - Vragen en wenschen - Antwoorden van minister Logemann - Kamer steunt regeeringsbeleid —

19 Oct. — Tijdens de gedachtenwisseling op 17 en 18 October over het in Indië te voeren beleid, bleek dat de meerderheid van de Kamer achter de Regeering stond. Tal van vragen en wenschen werden geuit.
De R.K. Indische specialist Van Poll stelde de vraag, of de afstand tusschen regeering en G.G. werkelijk wel zoo groot was, dat overbrugging was uitgesloten. De liberale afgevaardigde Van Kempen zeide, dat de regeering wat de kwestie met den G.G. betreft zijn sympathie niet had. Wie zijn, zoo vroeg hij, de Indonesische voormannen, met wie de regeering, welke van Soekarno en zijn aanhangers niets wil weten, dan wel contact wil hebben? Hoe weet de regeering of zij te vertrouwen zijn? Zal men, met hen sprekende, niet vooruitloopen op de ronde-tafel-conferentie? Wie zijn de voormannen met wie de regeering dan wel wil spreken, vroeg de A.R. woordvoerder Meijerink. De gematigde nationalisten kunnen het niet zijn, want die zijn in de sfeer van Soekarno getrokken; en de Mohammedanen hebben den heiligen oorlog verklaard. Wat blijft er dan over? De opstand is ongeoorloofd en moet eerst onderdrukt worden. En hij sprak van de hoogheid van het gezag en citeerde Rom. 13.
Wie zijn de voormannen, vroeg ook de S.D. afgevaardigde Stokvis; maar met andere bedoelingen. Hij wilde aantoonen, dat er wel besprekingen moeten komen en dan juist met Soekarno, dien hij niet als landverrader ziet. Mussert voegde zich bij den vijand om zijn land in de onvrijheid te storten; Soekarno heulde met den vijand om, desnoods uit diens handen, de vrijheid te krijgen. Aldus de visie van den heer Stokvis, die evenwel tevens zeide, dat Soekarno, na alles wat er gebeurd is, voor de regeering geen aannemelijke figuur kan zijn om mee te onderhandelen. Maar hij meent, dat er wel bemiddelaars te vinden zijn uit Soekarno's sfeer, in verband waarmee hij er op aandrong — ook de communist Roestam ging in die richting — een delegatie van de Perhimpoenan

Indonesia naar Indië te laten gaan, welke z. i. meer zou kunnen bereiken dan de geüniformeerde ambtenaren van de Nica.
Dit wat het vraagstuk der onderhandelingen en het door regeering en Kamer betreurde ontslag van den G.G. betreft. Andere aangeroerde kwesties waren de vraag of de Nederlandsche en Ned.-Indische regeeringen wel altijd voldoende op de hoogte waren geweest, of wel steeds even krachtig bij Engeland voor onze belangen was opgekomen e.d.
De heer Meijerink (A.R.) vond het niet juist, dat de Rijksconferentie zich alleen met staatkundige hervorming bezig zou houden; op cultureel, economisch en vooral sociaal terrein is er in Indië ook nog zoo veel te doen.
Geklaagd werd ook, o.a. door den heer Van Poll, over slechte en verwarrende berichtgeving. De communist en Indonesiër Roestam had het daar eveneens over: het bericht over de „oorlogsverklaring" (zie 6476 D) noemde hij een verwarring stichtende provocatie. Maar aan het bericht, volgens hetwelk tal van eerbiedwaardige lieden, verschillende stroomingen vertegenwoordigende, zitting hebben in Soekarno's „kabinet", scheen hij niet te twijfelen. Hij sprak verder over de radiorede van de Koningin: een blijde boodschap; over vrijwillige samenwerking binnen het raam van een gemeenebest, „geen toeval maar noodzaak" (Indonesië mag geen speelbal van imperialistische machten worden); over dubbelhartig Engelsch imperialisme, dat beide „partners" tegen elkaar uitspeelt. De regeering mag niet langer wachten met concretiseeren van de radiorede der Koningin. En tot slot een dreigement: Als het tot een militaire botsing in Indië komt, staan „de Nederlandsche arbeiders" achter de nationalisten. Hij is voorstander van onderhandelingen met Soekarno.

Zitting van 18 October

De heer Joekes (V.D.) toonde zich teleurgesteld over de trage overneming van het gezag in Indië en de weifelende houding van een onzer bondgenooten; hij informeerde naar den omvang van de zich nog in Indië bevindende Japansche krijgsmacht.
Van samenwerking met andere nationalisten dan Soekarno bleek mr. Joekes een voorstander, maar hij was verontrust door het bericht in de pers dat kolonel Abdoel Kadir een bespreking zou hebben gehad met Soekarno.
Hoeveel troepen zijn er op weg naar Indië en hoeveel zijn er nog in opleiding? Zal Nederland bij de geallieerden blijven aandringen op de beschikbaarstelling van de noodige transportmiddelen?. De heer Joekes verzocht de regeering voorts de Kamer op de hoogte te blijven houden van de gebeurtenissen in Indonesië. Met den wensch van de regeering, te spreken met betrouwbare nationalistische voormannen ter voorkoming van geweldmaatregelen kon hij zich vereenigen.
Hij vroeg nadere inlichtingen over de voorgenomen wijzigingen in de verhouding tusschen Indonesië en Nederland en informeerde tenslotte, welke punten de heer Van Mook bij de bespreking met nationalistische voormannen tot ontwikkeling mag brengen.
De heer Rutgers van Rozenburg (C.H.) meende, dat de van geallieerde zijde op onze regeering geoefende aandrang met de Indonesische nationalisten te onderhandelen, niet in overeenstemming is met onze souvereiniteit. Geen overhaaste onderhandelingen en in geen geval concessies!
De heer Wendelaar (V.B.) stipuleerde nog eens, wat zijn liberale fractiegenoot Van Kempen op 17 Oct. had gezegd.

De minister antwoordt — Geen delegatie van de P. I. naar Indië.

Minister Logemann zeide, dat de minister-president Attlee den moreelen plicht heeft erkend Nederland te helpen. De Australische regeering heeft in beginsel medewerking toegezegd, doch reserves uitgesproken, die door de plotseling veranderde oorlogsomstandigheden tot geldingmoesten komen. Over de beschikbaarstelling van scheepsruimte hebben wij op het oogenblik niet meer te klagen. Op Java bevinden zich ongeveer 35.000 man Japansche troepen en in geheel Indonesië circa 100.000 man. Met de uitzending van Nederlandsche troepen wordt groote spoed betracht. Spr. had gegronde hoop, dat gewapende botsingen vermeden kunnen worden. De laatste rechtstreeksche telegrammen uit Indië maken geen melding van omsingeling van het vrouwen- en kinderkamp ten zuiden van Batavia. Bandoeng is door de Britten bezet. De ruim 40.000 Nederlanders daar zijn veilig; de voedselvoorziening is gewaarborgd. De berichten uit Midden-Java zijn zorgwekkend. Inmiddels zijn er Britten geland en gepoogd wordt zoo spoedig mogelijk de kampen te bereiken. Oost-Java is nog gesloten, maar waarschijnlijk zal ook daar over een week voor de geïnterneerden en krijgsgevangenen gezorgd worden. Uit de buitengewesten komt niet veel nieuws, doch de toestand schijnt er zich gunstig te ontwikkelen.
De voedselvoorziening is moeilijk.
De regeering heeft stellig niet onder de pressie van anderen den koers ingeslagen dien zij thans volgt. Zij houdt ook niet vast aan den regel: „eerst onderwerpen en dan onderhandelen" doch is bereid te „praten", zoodra de nationalistische beweging blijk geeft, het wettig gezag te erkennen. Praten beteekent echter nog niet onderhandelen, maar het herstellen van de sfeer, die noodig is voor een nader contact. Met de Soekarno-regeering als zoodanig zal de regeering niet onderhandelen: voor deze besprekingen beschikt ons land over bekwame mannen, die in Nederland geweest zijn tijdens de bezetting. Een delegatie uit de Perhimpoenan Indonesia zou in Indië beschouwd worden als een politieke regeeringsmissie. De minister wees een dergelijke missie af.
De besprekingen van den kolonel Abdoel Kadir als verbindingsofficier van generaal Patterson, (zie 6476 D) zijn buiten de bedoeling der regeering gevoerd.
Na deze rede repliceerden de heeren Joekes (V.D.), Effendi (Comm.) en Stokvis (S.D.A.P.).
Laatstgenoemde wilde gaarne precies weten, welke de verlangens zijn van de Engelsche militaire instantie ten aanzien van het zoeken van contacten in Indië. Met het standpunt van de regeering betreffende de uitzending van een delegatie van de Perhimpoenan Indonesia was de heer Stokvis het niet eens. De verontrustende berichten over gruwelen in deze kampen neme men niet al te ernstig, aldus deze spreker.
Voorts repliceerden de heeren Meyerink (A.R.), Van Poll (R.K.) en Wendelaar (V.B.). (N.R.C. - Vr. V.) **(V. b. 6471; 6464)**

Nederland

A. Jhr. Mr. A. W. L. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer neemt ontslag als Gouverneur-Generaal.

16 Oct. — Jhr. Mr. A. W. R. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer heeft ten gevolge van verschil van inzicht tusschen hem en de regeering over het in Indië te voeren beleid, eervol ontslag uit zijn ambt verzocht.
Minister Logemann zeide naar aanleiding hiervan in zijn Tweede Kamer-rede op 16 October o.m.:
„De landvoogd is van meening, dat de hervatting van de normale functies van het wettig gezag niet door samensprekingen (als in Logemanns rede bedoeld) behoort te worden begeleid en dat in geen enkel opzicht vooruit mag worden geloopen op de vroeger uitgestippelde procedure van de Rijksconferentie. De regeering is van meening, dat zoodanig beleid de diepten niet zou bereiken, waarin geestelijk het huidig conflict zich afspeelt en dat zij geen gezag prijs geeft door te handelen als zij zich voorstelt. Zij schroomt ook niet in haar uitspraken en woordenkeus het Indonesisch nationalisme erkenning te geven, waar de aftredende landvoogd er eer indachtig op zou zijn vooralsnog te vermijden een sentiment aan te moedigen, op de gevaren, van welks onevenwichtig uitgroeien in deze bontgeschakeerde maatschappij hij met nadruk wijst.
De Gouverneur-Generaal heeft in dit principieel verschil van inzicht aanleiding gevonden zijn ontslag aan Hare Majesteit de Koningin aan te bieden. De regeering heeft dit met diep leedwezen vernomen. Zij is gemachtigd om mede te deelen, dat de Kroon dit ontslag aanvaardt. Zij is zich bewust, dat aan Indië hiermede een man ontvalt, wiens persoonlijkheid den grootsten eerbied heeft afgedwongen van de geheele wereld en wiens toewijding, bekwaamheid en karakter het land zwaar zal missen". (Par. - Alg. H'bl.)
(V. b. 6435 A)

B. Zitting Eerste Kamer —

18 Oct. — De voorzitter der Eerste Kamer mr. W. L. Baron de Vos van Steenwijk heeft op 18 Oct. de eerste vergadering van dit college geopend. (N.D.)

C. De vloot naar Indië - Vier Ned. bataljons vertrokken —

15 Oct. — Hr. Ms. kanonneerboot Van Kinsbergen is, naar de Marinevoorlichtingsdienst meldt, op 14 Oct. van Rotterdam naar Indië vertrokken. Op denzelfden dag is van IJmuiden een flottielje van acht mijnenvegers, onder escorte van Hr. Ms. Jan van Brakel naar Indië vertrokken.
Hr. Ms. Willem v. de Zaan is op 8 October te Batavia aangekomen. De torpedojagers Van Galen en Heemskerk zijn een week tevoren reeds in Indië gearriveerd, zoodat een belangrijk deel van onze vloot thans òf naar de Oost onderweg is, òf daar reeds is aangekomen.
In de laatste dagen der afgeloopen week zijn de vier bataljons, die enkele weken geleden naar Engeland waren vertrokken, daar ingescheept. Zij zijn op weg naar Indië. De eerstvolgende drie dagen zullen het 1ste bat. jagers, het 1ste bat. van het 11e, het 2e bat. van het 6e en het 1e bat. van het 8e reg. inf. naar Engeland vertrekken. Voor correspondentie met de naar Indië vertrokken bataljons moet aan het adres toegevoegd worden: Royal Neth. Army S.E.A.C., dus b.v. copl. J. Pietersen II-13 R.I. Royal Neth. Army SEAC.
(N.R.C. - Tijd)

D. Federatieve samenwerking A.R. en C.H. - Optreden als één fractie.

13 Oct. — Nadat gedurende de afgeloopen maanden besprekingen hebben plaats gehad tusschen het centraal comité der anti-revolutionaire partij en het dagelijksch bestuur der christelijk-historische unie over de mogelijkheid om te komen tot één partij, is daarbij gebleken, dat onmiddellijke fusie nog niet mogelijk is.

Ten einde echter een grootere mate van eenheid op staatkundig gebied tusschen de protestante christenen te bevorderen werd besloten aan te sturen op een federatieve samenwerking tusschen beide partijen.
Daartoe worde ingesteld een commissie van samenwerking, waarin voor het tegenwoordige zitting zouden kunnen hebben het moderamen van het centraal comité van de anti-revolutionaire partij en het dagelijksch bestuur van de christelijk-historische unie, welke commissie op regelmatige tijden, minstens eens per drie maanden, samenkomt.
Deze federatieve samenwerking beoogt te bevorderen, dat een gemeenschappelijk urgentieprogram wordt opgemaakt. Aan de prot. christelijke fracties in de gemeenteraden, provinciale staten en staten-generaal worde het advies gegeven als één fractie op te treden, of althans zeer nauw contact te onderhouden.
Voor de raadsverkiezingen worde het advies gegeven, indien plaatselijk mogelijk, met één candidatenlijst uit te komen.
Is dit niet mogelijk, dan één gecombineerde lijst door het in elkaar schuiven van lijsten. Gaat ook dit niet, dan afzonderlijke lijsten.
Voor de statenverkiezingen gelde hetzelfde.
Ten aanzien van de verkiezingen voor de Tweede Kamer worde, voorshands bij behoud van afzonderlijke candidatenlijsten, zoo nauw mogelijk samengewerkt. (Trouw)
(V. b. 6448 F en 6424 B)

Nederland

A. Aantal nog niet teruggekeerde, gedeporteerde Nederlanders —

10 Oct. — Op het informatie- en registratiebureau van den repatrieeringsdienst, Groenhovenstraat 13, Den Haag, liggen op het oogenblik 30.000 vragen om inlichtingen over personen, die nog niet uit Duitschland terugkeerden en over wie de familie nog niets heeft vernomen. Eenige maanden geleden was dit getal nog 60.000. Drie commissies van het Ned. Roode Kruis reizen door Duitschland om verdwaalde Nederlanders op te sporen en om inlichtingen te krijgen over omgekomen Nederlanders.
(V. b. 6391 B) (Alg. Hbld.)

B. Nederl.-Belg. besprekingen inzake de spelling —

17 Oct. — De Belgische sectie van de Nederlandsch-Belgische spellingscommissie heeft dezer dagen in Den Haag een ontmoeting met de Nederlandsche groep gehad. Het doel van deze bijeenkomst is, zoo spoedig mogelijk een algemeene overeenkomst te bereiken. De Belgische sectie, waarin o.a. zitting hebben de minister van staat, C. Huysmans, en de letterkundige Herman Teirlinck, staat onder voorzitterschap van den heer J. Hoste; deze laatste, directeur en eigenaar van Het Laatste Nieuws te Brussel, is geen voorstander van de vereenvoudigde spelling zooals deze in 1934 hier te lande is ingevoerd. „De spelling-Marchant, zoo heeft hij in 1938 als minister gezegd, heeft den toestand slechter gemaakt, in plaats van verbeterd. In België bestaat eenheid en stabiliteit in de spelling en het zou gevaarlijk zijn, deze op het spel te zetten, door over te gaan tot een wijziging, welker resultaten meer dan twijfelachtig zijn. Wij blijven gelooven, dat de tegenwoordige spelling-de Vries en te Winkel te verkiezen is boven welke andere ook."
(N.R.C.) **(V. b. 6444 G.)**

C. De winkelsluiting - Nieuwe regeling —

16 Oct. — De regeling voor de verplichte sluiting en openstelling van winkels is vervangen door een nieuw voorschrift krachtens hetwelk deze aangelegenheid ter regeling is overgedragen aan de gemeenteraden. Men hoopt hiermee te bereiken, dat met de plaatselijke behoeften rekening wordt gehouden.
Wat betreft de Zondagssluiting is de z.g. Crisis-winkelsluitingsregeling van 1934 ingetrokken. Van 1 November af zullen, behoudens wanneer de gemeenteraad een afwijkende regeling vaststelt, visch-, fruit- en bakkerswinkels op Zondag slechts gedurende ten hoogste vier uren en wel tusschen 8 en 18 uur in het tijdvak van 1 October tot 1 April en tusschen 8 en 19 uur in het tijdvak van 1 April tot 1 October open mogen zijn, slijterijen en tabakswinkels zullen van genoemd tijdstip af op Zondag niet open mogen zijn. (N.R.C.)
(V. b. 5256)

D. Verhooging gas- en electriciteitsrantsoen —

19 Oct. — Ten einde aan de ergste moeilijkheden gedurende de wintermaanden tegemoet te komen, heeft de minister van Handel en Nijverheid besloten, dat het electriciteitsrantsoen voor verlichting en huishoudelijk gebruik gedurende de wintermaanden als volgt zal worden verhoogd.
Over Sept./Oct. van 18 tot 26 kWh; over Nov./Dec. van 26 tot 38 kWh; over Jan./Febr. van 22 tot 34 kWh; over Mrt./Apr. van 16 tot 24 kWh; en over Mei/Juni en Juli/Aug. gehandhaafd op 9 kWh per periode.
De rantsoenen zijn verhoogd:
over Oct./Nov. van 23 tot 35 kWh; over Dec./Jan. van 26 tot 38 kWh; over Febr./Mrt. van 19 tot 27 kWh; over Apr./Mei en Juni/Juli gehandhaafd op resp. 12 en 8 kWh en verhoogd:
over Aug./Sept. van 12 tot 20 kWh.
De rantsoenen in het eerste en in het tweede lijstje genoemd gelden afhankelijk van de periode waarover de meters worden opgenomen. (Alg. H'bl.)
(V. b. 6350)

E. Schiphol intercontinentale luchthaven —

11 Oct. — De ministerraad heeft, na advies van de Rijkscommissie voor de luchtvaartterreinen, besloten Schiphol te bestemmen tot luchthaven voor het transoceanische en transcontinentale burgerluchtverkeer. (N.R.C.)

F. Het conflict in de Rotterdamsche haven - Uitspraak rijksbemiddelaar - Protestschrijven E.V.C. —

16 Oct. — De rijksbemiddelaar, professor Romme, heeft uitspraak gedaan in het geschil, dat tusschen de Scheepvaartvereeniging Zuid en de Eenheidsvakcentrale was gerezen, met betrekking tot de arbeidsvoorwaarden in de Rotterdamsche haven. Naar aanleiding van deze uitspraak heeft de E.V.C. een ledenvergadering gehouden, met het resultaat, dat het bestuur zich met een open brief tot de regeering heeft gewend en in een persconferentie dezen brief heeft toegelicht. Op deze conferentie betoogde men, dat de uitspraak van den rijksbemiddelaar in feite hierop neerkomt, dat de arbeiders precies zóóveel krijgen, als de S.V.Z. heeft willen geven; alle verdergaande eischen zijn òf afgewezen, òf op de lange baan geschoven. De arbeiders zijn hier zeer verbitterd over en al zal het bestuur thans geen staking proclameeren, het acht de rust in het bedrijf geenszins verzekerd en het voorziet opnieuw ernstige conflicten. In den open brief wordt er bij de regeering op aangedrongen, dat deze zal ingrijpen en de beslissing van den bemiddelaar zal herzien. (N.R.C.)
(V. b. 6434 C.)

G. Dagvaarding Mussert —

13 Oct. — Ir. Mussert zal op 13 November voor het bijz. gerechtshof te 's-Gravenhage terecht staan. Verwacht wordt dat het proces ten hoogste twee dagen zal duren.

In de tenlastelegging wordt er o.m. gewag van gemaakt, dat Mussert in Sept. 1940 aan de Duitsche autoriteiten een voor Hitler bestemden brief heeft overhandigd, waarin hij verzoekt een bond van Germaansche volken te stichten en het Nederlandsche volk daarin op te nemen; deze bond zou onder leiding moeten staan van „het krachtigste Germaansche volk, het Duitsche, staande onder oppergezag van Hitler als Germaansch Führer". Voorts heeft Mussert omstreeks denzelfden tijd in een telegram aan Hitler verklaard dat hij het welzijn van het Ned. Volk in zijn handen legde en zijn bevelen afwachtte, terwijl hij ongeveer tezelfder tijd ten overstaan van Seyss-Inquart schriftelijk Hitler heeft erkend als „Führer aller Germanen". Op 12 September heeft Mussert te Berlijn den eed van trouw tot in den dood aan Hitler afgelegd. Voorts heeft hij omstreeks 20 Juni 1942 te Utrecht een groot aantal functionarissen van de N.S.B. een eed van trouw aan hemzelf afgenomen.

Ook wordt Mussert ten laste gelegd dat hij, terwijl Nederland zich in de feitelijke macht van den Duitschen vijand bevond, den grondwettelijken regeeringsvorm in het Koninkrijk heeft willen vernietigen. Volgens zijn plan, dat in Juli 1942 schriftelijk aan Seyss-Inquart werd voorgelegd, zou de Raad van State door den Rijkscommissaris samengesteld, Mussert als staatshoofd uit moeten roepen; de Koninklijke bezittingen in Nederland zouden als vijandelijk vermogen door de Duitschers in beslag genomen en daarna ter beschikking van het nieuwe staatshoofd gesteld moeten worden. Tenslotte wordt ten laste gelegd dat Mussert door zijn werkzaamheden als leider van de N.S.B. actieve deelneming van Nederlandsche zijde aan de Duitsche oorlogvoering heeft bevorderd en bewerkstelligd, o.m. door op 14 Febr. 1941 een oproep te richten tot de leden der N.S.B., der W.A. en der Ned. S.S. om zich aan te melden voor krijgsdienst in de Waffen-S.S.
Als raadsman is mr. J. H. Rolandus Hagedoorn toegevoegd.
(Alg. H.B. - N.R.C.) **(V. b. 6458)**

H. Eerste zitting Bijzondere Raad van Cassatie - Doodstraf geëischt.

17 Oct. — In het gebouw van den Hoogen Raad der Nederlanden te Den Haag, in een der zalen der strafkamers, waar met marmeren letters aan den wand geschreven staat „Waar de rechtsoordeelen gaan ontbreken, begint de oorlog", heeft de Bijzondere Raad van Cassatie, onder presidium van mr. Haga, haar eerste zitting gehouden.
Tegen D. van Wijk, die vrijwillig in dienst was getreden bij de Landwacht, in welke functie hij een landgenoot had gedood, luidde de conclusie de doodstraf. Voor het Bijz. Gerechtshof was eveneens de doodstraf geëischt. Het vonnis luidde toen 20 jaar gevangenisstraf. (Tijd)
(V. b. 6417 D.)

Nederland

A. Meening Tribunaal van Den Bosch over N.A.D. —

18 Oct. — Het tribunaal te Den Bosch sprak op 17 Oct. als zijn meening uit, dat de Ned. Arbeidsdienst zoodanige mantelorganisatie van de N.S.B. was, dat vervulling van een kaderfunctie medewerking aan de N.S.B. beteekende. Het tribunaal zag in de N.A.D. een nationaal-socialistisch opvoedingsinstituut en wijst op het brengen van den Germaanschen groet. (Volkskr.) **(V. b. 6390 F)**

B. Van Genechten ter dood veroordeeld —

17 Oct. — Het bijzonder Gerechtshof te den Haag heeft in het proces-Van Genechten de doodstraf uitgesproken. Tevens werd aan Van Genechten ontzegd het actief en passief kiesrecht. Het recht tot cassatie werd toegestaan. (A.N.P.) **(V. b. 6458)**

C. Vergunningen aan kunstenaars.

15 Oct. — Sectie 11 van den staf militair gezag deelde mede, dat met ingang van 15 October 1945 de voorloopige vergunningen voor kunstenaars niet meer vereischt zijn. Van dien datum af zal aan artisten het optreden, exposeeren, publiceeren, enz. alleen worden ontzegd op grond van door de eereraden gedane uitspraken. (A.N.P.) **(V. b. 6443 A.)**

De toestand in Nederl. Oost-Indië

D. *Samenstelling Soekarno's regeering - „Heilige oorlog" - Verklaring dr. Van Mook - Hatta formuleert vijf eischen*

Volgens Parool van 13 Oct. omvat de door Soekarno samengestelde regeering de volgende personen:

Raden adipati Aria Wiranata Koesoema, Binnenlandsche Zaken; mr. Achmad Soebardjo, Buitenlandsche Zaken; prof. mr. raden Soepomo, Justitie; ir. Soerachman, Maatschappelijk werk; Ki Hadjar Dewantoro, Onderwijs; dr. Samsi, Financiën; dr. Boentaran Martoatmodjo, Volksgezondheid; mr. Iwa Koessoema Soemanti, Sociale Zaken; mr. Amir Sjarifoeddin, Voorlichting; Abikoesno Tjokrosoejoso, Verbindingen; dr. Amir Wachid Hasjim, mr. raden mas Sartono, mr. Maramis en Oto Iskondar Dinata, zonder portefeuille.

Inmiddels werd bekend, dat de besprekingen te Singapore op 11 Oct. (zie 6467 H) een veel minder gunstig resultaat hadden, dan het eerste bericht, dat een accoord op alle punten suggereerde. Het bleek nu, dat de Britten eenerzijds wel verder willen gaan dan tot dusver op het gebied van steunverleening aan het Koninkrijk der Nederlanden, doch anderzijds daaraan zekere voorwaarden verbinden op het stuk onzer toekomstige staatsregeling.

Op 13 Oct. vaardigde het z.g. Indonesische volksleger een proclamatie uit waarin de oorlog wordt verklaard aan de Nederlanders, Indo-Europeanen en Ambonneezen op Java. De proclamatie beveelt den Indonesiërs den guerilla-oorlog te beginnen en zegt: „Wanneer de zon ondergaat zijn wij, het Indonesische volk, in oorlog met de Nederlanders. Bij deze verklaring bevelen wij allen Indonesiërs hun eigen vijand te vinden — een Nederlander, Indo-Europeaan of Ambonnees.

Oorlogswapens zijn alle soorten vuurwapenen, ook vergif, vergiftigde pijlen, brandstichting en alle soorten wilde dieren — bijvoorbeeld slangen. De guerillaoorlog zal gelijken tred houden met de economische oorlogvoering: aan geen enkelen vijand mag voedsel verkocht worden. De markten moeten streng worden bewaakt en wie voedsel verkoopt aan onze vijanden, zal streng worden gestraft".

De Oemat Islam, hetgeen beteekent Mohammedaansch volk, heeft eveneens een oorlogsverklaring gedaan. Een beroep wordt van die zijde gedaan op alle belijders van den Islam in Batavia om bidstonden te houden voor alle geloofsgenooten die in Batavia en omstreken gevallen zijn, als het begin van een heiligen oorlog tegen de Nederlandsche „ongeloovigen". Voorts wordt allen belijders van den Islam verzocht niet naar hun werk te gaan en de rood-witte vlag half stok te hijschen en zorg te dragen dat alle verkeer, ook dat van trams, rijwielen, taxi's en paardentractie volkomen wordt stilgelegd.

Op 13 Oct. zijn geallieerde strijdkrachten geland te Padang (Sumatra's Westkust) en bij Medan (Sumatra's Oostkust).

Met ingang van 14 October werd de stad Batavia onder militair bestuur geplaatst. Generaal-majoor D. C. Hawthorne, commandant van de geallieerde landstrijdkrachten op Java, heeft een proclamatie uitgevaardigd, waarin verklaard wordt, dat hij de contrôle op wet en orde, openbare bedrijven, gezondsheidsdiensten en voedselvoorziening overneemt. De proclamatie noemt o.m. de volgende feiten welke door het militair bestuur zullen worden gestraft: sabotage, plundering, stakingen in openbare bedrijven, weigering levensbehoeften te verkoopen om redenen van rastegenstellingen en het dragen van wapenen door personen, die geen deel uitmaken van de geallieerde strijdkrachten of de geüniformeerde politiemacht. Alle openbare bijeenkomsten, die ophitsen tot onrust of die zelf onordelijk verloopen, zijn verboden. De meeste openbare diensten worden op het oogenblik uitgevoerd door Indonesiërs, die zelfstandig of onder Japansche leiding werken. De proclamatie verklaart, dat alle diensten nog door de nu aan het werk zijnde personen moeten worden uitgevoerd, tot zij door het militaire bestuur zullen worden overgenomen. Tot dat oogenblik zal de contrôle op de diensten door het Japansche burgerlijke bestuur geschieden.

De bezetting van Java - Nationalisten ontkennen „heiligen oorlog".

Op 15 Oct. werd Buitenzorg, 45 km ten Z. van Batavia zonder incidenten door Britsche troepen bezet. In Zuid-Batavia ontstonden gevechten. Twee Nederl. soldaten, die over het vliegveld Tjilitjan liepen, werden gedood.

Vroeger op den dag was een auto met Nederlandsche vrouwen, die naar het hospitaal vervoerd werden, beschoten. Een vrouw werd gedood, een andere ernstig gewond. 10 Nederlanders werden gewond.

Uit Batavia werd gemeld dat het naburige dorp Depok zeer door nationalistische plunderaars heeft geleden; een groot aantal inwoners is gedood.

Radio Bandoeng heeft, naar A.N.P.—Aneta op 17 Oct. meldde in een uitzending verklaard, dat de regeering van Soekarno in geen geval debet is aan, de oorlogsverklaring van de „Markas Barisan Rajat" en daarmede niet kan instemmen.

De republikeinen beweren, dat zoowel de „Oemat Islam" als de „Markas Barisan Rajat" tot hun vijanden behooren.

Aan deze verklaring die, naar gezegd werd van Soebardjo, Soekarno's minister van Buitenl. Zaken kwam, werd nog toegevoegd, dat niettemin het nationalistische leger goed georganiseerd en 500.000 man sterk was.

In Bandoeng en Semarang zijn Britsch-Indische Ghurka-troepen aangekomen. De bezetting van Sumatra vordert zonder incidenten.

„Republiek Indonesië" neemt particuliere eigendommen in beslag - Nieuwe jeugdorganisatie.

De „republiek Indonesië" heeft eigendommen in beslag genomen, die behooren aan particulieren en particuliere ondernemingen, en ze tot vrij eigendom der republiek verklaard. Tallooze bedrijven, als fabrieken en andere ondernemingen, zijn daarvoor in aanmerking gebracht, zooals de General Motors-fabriek te Tandjong Priok en de British American Tobacco Company-fabrieken in de verschillende steden op Java. Er is thans een nieuwe jeugdorganisatie, de „Angkatan Moedi" genaamd, in het openbaar opgetreden.

Verklaring van dr. Van Mook - Bereidheid tot onderhandelen, indien orde en rust hersteld.

„De Nederlandsche regeering heeft plannen uitgewerkt voor de toekomstige status van Indonesië, die gebaseerd zijn op de verklaring van Koningin Wilhelmina in 1942", verklaarde dr. Van Mook op 15 Oct. Hij zei, dat deze plannen echter niet in discussie konden worden genomen, terwijl het geheele land in een staat van opwinding verkeert.

Als er maar eerst een zekere veiligheid en vrijheid van gedachte en uitdrukking bereikt was, zou hij bereid zijn te onderhandelen met Indonesische leiders van alle schakeeringen, inbegrepen Soekarno. Enkele uren na deze verklaring liet de Nederlandsche regeering mededeelen, dat dit bericht noodzakelijk op een misverstand moet berusten. De regeering heeft dr. Van Mook uitdrukkelijk in tegengestelden zin geïnstrueerd en het is haar bekend, — aldus dit communiqué, — dat de heer Van Mook dit standpunt volledig deelt.

De regeering, aldus de heer Van Mook, zal niet ingaan tegen den nieuwen geest, die Indonesië bezielt. Verder verklaarde hij, dat de toestand op Java zeer verward is. Er zijn bijna 100.000 Nederlandsche krijgsgevangenen en geïnterneerden op Java en hij kon de gedachte niet verdragen, dat het leven van deze menschen nog steeds in gevaar was, na alles wat zij de laatste drie jaar hebben doorstaan. De Japanners hebben een rassenhaat tusschen blank en bruin veroorzaakt om hun eigen plannen te steunen. Maar, voegde hij er aan toe, de rassenhaat is even vreemd aan de Nederlanders als zij het was aan de Indonesiërs. Hij was er van overtuigd, dat een vrijwillige samenwerking tusschen Indonesiërs, Nederlanders en anderen, als de Chineezen, die op het eiland wonen, Indonesië zijn volledige status van zelfstandige natie zou verzekeren.

Onderhoud Abdoel Kadir—Soekarno.

Op 17 Oct. werd uit Batavia gemeld, dat kolonel Abdoel Kadir, die gedetacheerd is bij de NICA, als verbindingsofficier van het geallieerde hoofdkwartier op uitnoodiging van Soekarno een onderhoud van drie uur heeft gehad met den „president" der zoogenaamde Indonesische Republiek. Daarbij is gebleken, dat Soekarno en Hatta geneigd zijn om met de geallieerden tot overeenstemming te komen.

De extremistische jongeren, die ook verantwoordelijk waren voor de zooge-

naamde „oorlogsverklaring", gehoorzamen niet aan Soekarno's kabinet. Kolonel Abdoel Kadir meende, dat eerst de Japanners ontwapend moeten worden. Zij hebben den dood op hun geweten van millioenen Javanen en het feit, dat zij nog steeds in auto's rondrijden en gezag uitoefenen is zeer nadeelig voor het prestige der geallieerden.
De kolonel zou het tragisch vinden, indien de opgezweepte jongeren verzet zouden bieden, daar zij geen schijn van kans zouden hebben tegen modern bewapende strijdkrachten.

Verklaringen van Hatta - Vijf eischen. Namens de Indonesische regeering heeft dr. Mohammed Hatta, volgens U.P. op 19 Oct. verklaard, dat zij de voorstellen van Van Mook in zake het deelgenootschap in het Nederlandsche Rijk van de hand wijst. Indonesië is niet bereid om partner van het Hollandsche gemeenebest gemaakt te worden en wil geen buitenlandsch staatshoofd aan zich opgedrongen zien, aldus zeide Hatta, en hij voegde hieraan toe, dat Indonesië den Hollanders niets verschuldigd is, daar alle strijd geleverd is door de Australiërs, Amerikanen, Engelschen, Britsch-Indiërs en Indonesiërs. De Indonesiërs hebben volgens hem onaangename herinneringen aan de Hollandsche methodes, welke verwant zijn aan de fascistische. Over de verklaring van Koningin Wilhelmina van 1942 zeide Hatta: „Zij bedoelde het goed, doch Indonesië wenscht onafhankelijkheid, vrij van welken vorm van buitenlandsche overheersching ook."

dr. Mohammed Hatta

„De 40.000 Hollandsche soldaten, die naar deze eilanden komen, zullen den wensch der Indonesiërs, om onafhankelijk te blijven, niet kunnen dwarsboomen." Het aftreden van den G.-G. bewijst, volgens Hatta, wat de Hollanders voor Indonesië in petto hadden, nl. herstel van het oude systeem van onderdrukking en exploratie en niets, dat lijkt op den status van Dominion.
Volgens het A.N.P.-verslag verklaarde Hatta nog: „Principieel zijn wij niet tegen het voeren van besprekingen, maar wij weten, dat er geen mogelijkheid is voor een gemeenschappelijke basis. De zaak moet nu voor een grooter lichaam worden gebracht, bij voorkeur de Vereenigde Naties. Als de Nederlanders terugkeeren, kan ik niet voor de gevolgen instaan. Het volk zal dan reageeren. Onze politiemacht is echter nog niet gereed om op te treden."
Dr. Hatta heeft het program van de Indonesische republikeinsche regeering in de volgende vijf punten samengevat.

1. Er mogen geen nieuwe troepen meer in Indonesië aan land worden gezet.
2. Alle Nederlandsche troepen, die nu in Indonesië zijn, moeten uit het land verdwijnen.
3. Het Nederlandsche burgerlijke bestuur moet zich afzijdig houden.
4. Het huidige Indonesische bestuur moet worden erkend als een de facto regeering, tot een beslissing is genomen over den definitieven status quo door gezaghebbende personen uit de daarvoor in aanmerking komende landen in de geheele wereld.
5. Het geallieerde bezettingsleger, waaronder zich geen Nederlandsche elementen mogen bevinden, moet zich beperken tot de verzorging van krijgsgevangenen en de ontwapening van de Japanners.

(N.R.C. - V.V. - Par. - Alg. H'bl. - Tr.)
(V. b. 6471; 6467)

Argentinië

A. Regeering afgetreden - Kol. Peron gearresteerd - Driemanschap neemt regeering over —

14 Oct. — Generaal Farrell, President van Argentinië kondigde op 12 Oct. het aftreden van de regeering aan. Kol. Peron de op 9 October afgetreden minister van Oorlog en vice-President werd gearresteerd en door de Marine overgebracht naar Martin Garcia, een eiland in de Plata-rivier.
Tijdens een toespraak van admiraal Vernengo Lima, een aarts-vijand van Peron, tot een groote menigte, nadat hij juist tot minister van Marine was benoemd, werd geroepen: „Ook Farrell moet verdwijnen". Voorts werden vrije verkiezingen en opheffing van den staat van beleg geëischt.
De feiten die aan den val van de regeering vooraf gingen zijn als volgt:
19 Sept. „Vrijheidsmarsch" van 500.000 menschen in Buenos Aires om beëindiging van de dictatuur te eischen.
25 Sept. Arrestatie van generaal Rawson (die in 1943 twee dagen president was) en vijf andere officieren, beschuldigd van poging tot revolutie.
26 Sept. Afkondiging van den staat van beleg, die — na sedert 16 Dec. 1941 van kracht te zijn geweest — op 6 Aug. j.l. was opgeheven. Vele vooraanstaande burgers o.w. journalisten werden gearresteerd.
5 Oct. De politie bestormde de universiteit van Buenos Aires welke bezet was door studenten, die staakten uit protest tegen de arrestatie van professoren. Ook andere universiteiten werden door de politie bezet.
9 Oct. Kol. Juan Peron legt het ambt van vice-President, minister van Oorlog en dat van minister van Arbeid neer, na een ultimatum van de zijde van de vloot en luchtmacht en nadat troepenbewegingen waren gesignaleerd in Campo de Mayo, het Argentijnsche oefenkamp (met een garnizoen van 10.000 man).
10 Oct. Generaal Avalos, de commandant van Campo de Mayo volgt Peron op als minister van oorlog. Kol. Velasco de chef van Politie legt zijn ambt neer. Peron doet via de radio een beroep op het volk en dreigt met een burgeroorlog.
11 Oct. Een nieuw ultimatum van leger en vloot eischt het aftreden van de regeering en de overgave van het gezag aan het Hooggerechtshof. Alle burgerleden van de regeering-Farrell treden af.
12 Oct. De regeering treedt af.
Na het aftreden van de regeering, wordt er geregeerd door een driemanschap, bestaande uit President Farrell, admiraal Lima en Generaal Avalos. Vrijheid van pers, en verkiezingen op 7 April 1946, werden beloofd.
Lima, de minister van Marine, heeft ook het ministerie van Buitenl. Zaken, van Justitie en dat van Voorlichting overgenomen. Avalos heeft behalve het ministerie van Oorlog ook dat van Binnenl. Zaken en van Financiën onder zijn beheer. (Man. G. - Times)
(V. b. 6383 C.)

Duitschland

B. Eisenhowers uitlating inzake Hitlers dood gerectificeerd —

15 Oct. — Naar de „Times" meldt, heeft generaal Eisenhower in Frankfort, naar aanleiding van de bekende verklaring, dat hij van meening zou zijn, dat Hitler nog in leven zou zijn, medegedeeld, dat hij tijdens zijn jongste bezoek aan Nederland in werkelijkheid had gezegd: „Er is alle reden voor de veronderstelling, dat Hitler dood is, doch geen enkel doorslaggevend bewijs." Generaal Eisenhower voegde hier nog aan toe, dat hij nauwelijks kon gelooven, dat Hitler mogelijk nog zou leven.
(Trouw) **(V. b. 6465 E.)**

Engeland

C. Britsche politiek inzake Ned. Oost-Indië - Verklaring van Attlee - Erkenning Nederl. gezag.

15 Oct. — Attlee, de Engelsche minister-president, heeft inzake Indonesië verklaard: Engeland wil niet onnoodig betrokken worden in de interne zaken van niet-Britsche gebieden. Zij hebben echter hun verplichtingen jegens hun geallieerden. De bedoeling is de Engelsche troepen terug te trekken zoodra de omstandigheden dit toelaten. Er is nauw contact met de Nederlandsche regeering en Mountbatten. De plotselinge ineenstorting van Japan had tengevolge dat de Japanners voorloopig de orde moesten handhaven. Op Java droegen zij het bestuur over aan de Indonesiërs. Verder zei Attlee, dat men voorzichtig moet zijn met het vormen van een beeld over de situatie.
De luitenant-gouverneur-generaal is gemachtigd met de plaatselijke Indonesische leiders te bespreken hoe men zich voorstelt, de door koningin Wilhelmina beloofde hervormingen toe te passen.
Op de vraag van Anthony Eden, den voormaligen minister van Buitenlandsche Zaken, of Attlee wel wilde bedenken, dat de moeilijkheden van de Nederlanders in deze gebieden voor een zeer groot deel veroorzaakt zijn door hun eigen optreden als geallieerden, doordat zij namelijk uit eigener beweging den oorlog verklaard hebben aan de Japanners, antwoordde Attlee: „Ja, wij zijn ons zeer bewust, dat de Ned. Regeering al deze jaren aan onze zijde heeft gestaan en zij onvermijdelijk geleden heeft door de oorlogsomstandigheden. Wij houden zeer nauw contact met de Nederlanders".
Op andere vragen antwoordde Noël Baker, minister van Staat, dat Engeland natuurlijk geen ander gezag dan het Nederlandsche erkent, en dat de Nederlandsche regeering reeds zeer ver is gegaan bij het aanbieden van een liberaal programma. (V.V. - Man. G.)
(V. b. 6471; Attlee 6444 H)

Engeland

A. Havenstakingen —

17 Oct. — Op 1 Oct. brak in Sunderland een staking uit onder de havenarbeiders, die snel oversloeg naar andere havens o.w. Liverpool, Birkenhead, Hull, Manchester, Grimby, Hartlepool en Londen. Aangezien de voedselpositie in gevaar kwam liet de regeering troepen schepen lossen.

De stakers eischten een werkweek van 40 uur en een minimumloon van 25 shilling per dag. Het totaal aan stakers werd op 13 Oct. geschat 46.000.

De bond van transportarbeiders publiceerde een verklaring, waarin de staking geweten wordt aan communistische agitatie. De Labourregeering verklaarde niet tot bemiddelingspogingen te zullen overgaan, alvorens de arbeiders het werk zouden hervatten. Op 14 Oct. kwam het Nat. Comité der havenarbeiders te Londen bijeen. Blijkens een mededeeling werden door dit comité de stakingen afgekeurd.

Ondanks voorspellingen van de vakbondbestuurders en de stakingsleiders dat de Londensche havenarbeiders op 18 Oct. het werk zouden hervatten, besloten de stakers dit te weigeren.

In Londen alleen al werden 4.000 man troepen aan het werk gezet.

(Times - V.V.) **(V. b. Stakingen 6403 A)**

Frankrijk

B. Het einde van Laval —

15 Oct. — Pierre Laval is op 15 October te 12.31 uur geëxecuteerd.

Omtrent het verloop der gebeurtenissen die aan Lavals executie voorafgingen meldt A.F.P.: Te kwart voor negen arriveerden president Bouchardon, procureur-generaal Mornet, het parket en de advocaten van Pierre Laval in de gevangenis te Fresnes, om den veroordeelde mede te deelen dat hij zou worden geexecuteerd. Op het moment, dat zij de cel binnentraden, voltrok zich een dramatische scène. Voordat men tusschenbeiden kon komen, slikte Laval den inhoud van een klein fleschje in en viel op den grond.

Een half uur lang zweefde hij tusschen leven en dood.

Laval hoorde op 14 October de aankondiging van zijn executie zonder een woord te zeggen aan. Hij sprak over zijn vrouw en dochter en zijn eenige commentaar op de executie was, dat deze historische misdaad werd doorgevoerd tot het bittere einde.

„Ik hoop alleen", zeide Pierre Laval, „dat de geschiedenis mij recht zal doen wedervaren".

Toen Laval gereed was met het schrijven van afscheidsbrieven aan zijn vrouw, zijn dochter de gravin De Chambrun en aan zijn advocaten, vroeg hij zijn bewakers om een revolver. „Dit zou het veel eenvoudiger maken", zeide hij.

Lavals voornaamste verdediger mr. Naud, die zich in den ondergrondschen strijd sinds 1940 door dapperheid heeft onderscheiden, heeft aan een vertegenwoordiger van Reuter verklaard: „Ik moet toegeven dat het de houding van Laval niet aan een zekere grootheid ontbreekt. Het is verdrietig, dat door dit proces in geen opzicht eenige klaarheid is gebracht. Het is een parodie op de rechtspraak geworden, die wordt gevolgd door een gerechtelijken moord".

(Alg. H.bl.) **(V. b. 6470 A.)**

C. Frankrijk wenscht een autonoom Rijnbekken —

17 Oct. — De uitlating, die De Gaulle onlangs op een persconferentie deed: „Wij wenschen geen vierde Reich" schijnt van onmiddellijke practische beteekenis te zijn. De Parijsche correspondent van de Times meldt, dat het voorbereidende werk van den Geallieerden Contrôleraad in Berlijn voor het herstel van een centraal bestuursapparaat in Duitschland is opgeschort, omdat van Fransche zijde bezwaren zijn gerezen. In Potsdam was besloten een rudimentair centraal bestuursapparaat weder in het leven te roepen, in overeenstemming met het beginsel van de politieke en economische eenheid van Duitschland.

De Franschen achten zich door deze beslissing, waaraan zij niet hebben meegewerkt, niet gebonden en hebben hun vertegenwoordiger in den Geallieerden Contrôleraad zulks tot uiting doen brengen.

De Franschen zijn tegen het beginsel van de eenheid van Duitschland gekant en wenschen Duitschland in eenige afzonderlijke staten verdeeld te zien, met het zwaartepunt niet in Berlijn maar in Weenen. In het bijzonder voor het Rijnland eischen zij onafhankelijkheid.

(Tijd) **(V. b. 6469 C.)**

Internationaal

D. Opheffing „Scheepvaartpool".

13 Oct. — De „United Maritime Executive Board" die sedert 4 October bijeen was, heeft besloten de „United Maritime Authority" te handhaven tot 2 Maart 1946. Op welk tijdstip de internationale „scheepvaart-pool" zal ophouden te bestaan. Om de terugkeer tot een meer normale handelsscheepvaart te vergemakkelijken zullen bepaalde gebieden aangewezen worden waar vrije handelsscheepvaart is toegestaan. Van 31 October af zal geen contrôle meer bestaan op het handelsverkeer van tankschepen.

Admiraal Emory Land die als voorzitter fungeerde verklaarde, dat het de politiek was van de „Maritieme commissie" en de „War Shipping Administration" om een aantal van ongeveer 2000 schepen in reserve te houden. In Januari zal te Londen overwogen worden, of de voortzetting van eenigerlei internationale samenwerking na 2 Maart 1946 noodzakelijk is. De bijeenkomst werd bijgewoond door Frankrijk, Nederland, Noorwegen, het Vereenigd Koninkrijk en de Ver. Staten als volledige leden en 13 andere landen als toegevoegde leden.

(Times)

E. Na de mislukte Londensche conferentie —

15 Oct. — „Niets wijst er op, dat de moeilijkheden, welke tusschen Rusland en de andere geallieerden ontstaan zijn op de conferentie te Londen, haar oplossing tegemoet gaan," aldus schreef de diplomatieke correspondent van de „Observer".

Hij vervolgde: „De uitwerkingen hiervan doen zich reeds gevoelen, daar het werk van de geallieerde contrôlecommissies in Bulgarije, Roemenië, Hongarije en Oostenrijk vrijwel tot stilstand gebracht is. In Berlijn is de positie nauwelijks beter.

Er is ook wrijving ontstaan in het uitvoerende comité van de commissie der vereenigde volkeren, welke thans te Londen bijeen is ter voorbereiding van de eerste bijeenkomst van de organisatie der vereenigde volkeren. Het is de vraag of deze bijeenkomst, gelijk aanvankelijk verwacht werd, begin December zal plaats vinden.

Ook de commentaren in de Russische pers toonen weinig of geen teekenen, dat een oplossing binnenkort te verwachten zou zijn. De Russen blijken in het bijzonder verontrust te zijn over de campagne in de Ver. Staten en Engeland om de overeenkomsten van Berlijn te herzien en den algemeenen grondslag voor de samenwerking tusschen de drie groote mogendheden te wijzigen. De „Prawda" schrijft, dat de economen reeds bezig zijn en een nieuw economisch program voor Duitschland eischen, in strijd met de besluiten van Berlijn. De Russen handhaven hun houding in zake den steun aan de regeeringen van Roemenië en Bulgarije.

Een ander geluid laat Radio-Moskou hooren, die critiek leverde op de houding van de „reactionnaire" Turksche pers ten opzichte van den uitslag der Londensche conferentie, verklaarde, dat de huidige moeilijkheden slechts van tijdelijken aard zijn. (Trouw)

(V. b. 6470 C.)

Vereenigde Staten

F. Stakingsgolf en werkloosheid in Amerika —

17 Oct. — De arbeidsconflicten in Amerika, stakingen in de staal- en automobielindustrie, in de mijnen en in de havens, getuigen van het gistingsproces, dat ook daar sedert het einde van den oorlog versneld is. De taken van den oorlog waren geweldig, maar zij waren tenminste van één orde, bijeengehouden door één doel. Dit is nu weggevallen en in plaats daarvan is gesteld een ongekende veelheid van meeningen, programma's, belangen. Het aantal stakers wordt op 550.000 geschat, aan de meeste moeilijkheden ligt het loonvraagstuk ten grondslag.

Behalve het 11.000 man sterke liftpersoneel te New York (een staking die na 5½ dag werd beëindigd) hebben 250.000 arbeiders in de petroleumindustrie en 60.000 arbeiders in de houtzagerijen van het Noordwesten het werk neergelegd.

In de haven van New York gingen 60.000 havenarbeiders en in Pennsylvania, West Virginie, Ohio, Tennessee en Indiana gingen op 21 Sept. meer dan 165.000 mijnwerkers in staking.

In Hollywood wordt in de groote filmstudio's al reeds 7 maanden gestaakt.

Te Windsor in Ontario legden 10.000 Fordarbeiders het werk neer.

325.000 man personeel van General Motors eischen een loonsverhooging van 30%. Anderzijds werd door A.P. gemeld, dat in de auto-industrie van Detroit meer dan 90.000 werkloozen zijn.

Op 16 October werd gemeld dat de Amerikaansche minister van arbeid, Lewis Schwellenbach, heeft medegedeeld, dat de poging van de regeering om een regeling tot stand te brengen inzake de staking der mijnwerkers is mislukt. De besprekingen tusschen John Lewis, den leider van de mijnwerkers, en de arbeiders zijn voor onbepaalden tijd verdaagd, nadat de gedane voorstellen door de arbeiders waren verworpen.

De staking der havenarbeiders in New York die 14 dagen heeft geduurd is beeindigd.

Maar van de ongeveer 45.000 stakers in de havens zijn er, volgens de New Yorksche politie, nog slechts circa 6000 weer aan het werk gegaan.

Het aantal stakers in de steenkoolindustrie is thans gestegen tot 208.000 man.

Het autobuspersoneel in Oost-Massachusetts heeft zich uitgesproken tegen hervatting van het werk.

Men neemt aan, dat de regeering een loonsverhooging van 15% zal goedkeuren.

(Times - V.V. - L.N. - Msb.) **(V. b. 6421 G)**

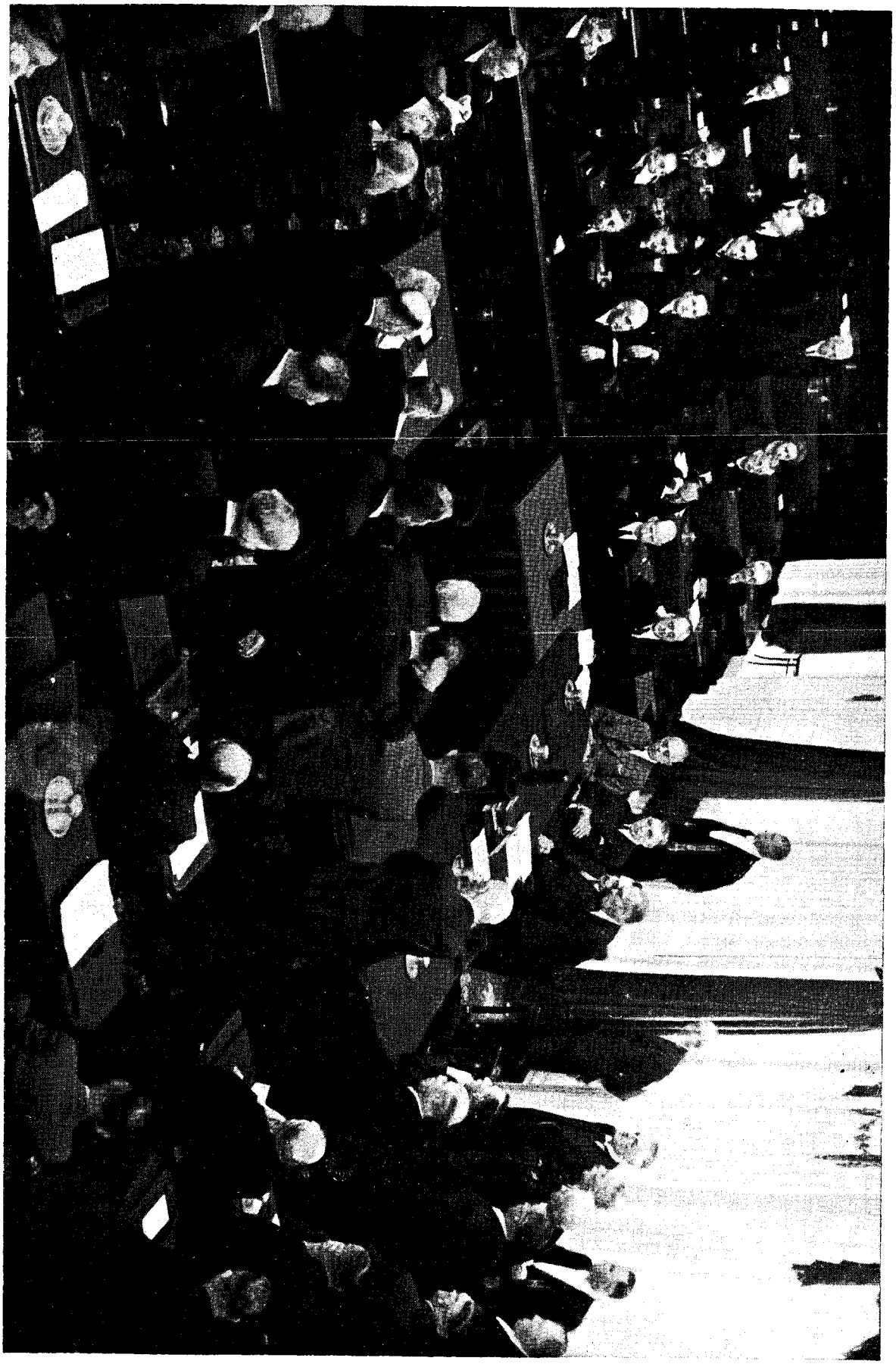
JAPANS CAPITULATIE: onderteekening van het overgavedocument op het Amerikaansche slagschip Missouri op 2 Sept. 1945 in de baai van Tokio (zie 6430 A).

Boven van links naar rechts. Aankomst der Jap. gedelegeerden, minister van Buitenlandsche Zaken Mamoroe Sjigemitsoe (met stok) en generaal Yosjyiro Oemezoe, Chef van den Keizerlijken Generalen Staf; Sjigemitsoe onderteekent. Onder: Adm. Ch. Nimitz zet zijn handteekening. Naast dezen Vice-adm. Forrest P. Sherman. Achter Nimitz staat gen. Dougl. MacArthur, geallieerd Opperbevelhebber, met zijn arm om adm. William F. Halsey jr., commandant van de 3e Amerikaansche vloot, op wiens vlaggeschip de plechtigheid plaats had.

Hier volgen nog de data van eenige officiëele overgaven:

2 Sept. Penang aan de Britten.
4 „ Sabang aan de Britten.
6 „ Z.W. Pacific (in Rabaul) aan de Britten.
9 „ China (Nanking) aan Tsjang Kai Sjek.
9 „ Z. Korea (Seoel) aan de Amerikanen.
10 „ Salomonseilanden aan de Australiërs.
10 „ Ned. Indië (t. O. van Lombok en Borneo) aan de Australiërs.
11 „ Timor aan de Australiërs.
12 „ Z.O. Azië, Java en Sumatra inbegrepen (te Singapore) aan de Britten.

(Foto Shaef)

In een zeer druk bezochte zitting van de Tweede Kamer legde de minister van Overzeesche Gebiedsdeelen op 16 October een verklaring af over de situatie in Ned. Oost-Indië, haar voorgeschiedenis en het door de regeering gevoerde en te voeren beleid. Een overzicht tijdens het uitspreken van de rede.

(Foto Aneta)

De Hooge Raad in bezettingstijd

Aan het herstel van de cassatierechtspraak ging een briefwisseling vooraf tusschen den Hoogen Raad der Nederlanden en de regeering

De Hooge Raad der Nederlanden wendde zich op 26 Sept. j.l. met den volgenden brief tot den raad van ministers:

„In aansluiting aan het onderhoud, hetwelk een drietal van zijn leden met een delegatie uit den ministerraad mocht hebben, bevestigt de Hooge Raad gaarne de daarbij van zijn zijde gegeven verzekering, dat hoezeer hij meent gedurende de bezetting te hebben gehandeld zooals dit — mede overeenkomstig de door de regeering achtergelaten en tijdens de bezetting in Mei 1943 nog bekrachtigde aanwijzingen — het meest in 's lands belang moest worden geacht, hij alleszins begrip heeft voor de bezwaren, die tegen de gevolgde gedragslijn worden gevoeld.

Gedurende de bezetting zag de Hooge Raad zich telkenmale gesteld voor de moeilijke vraag, of hij zou moeten heengaan — hetgeen ook een heengaan van het overgroote deel van de overige rechterlijke macht tengevolge zou hebben — dan wel zoolang mogelijk in functie behoorde te blijven, ten einde de Nederlandsche rechtspraak intact te houden. Moest de Hooge Raad door het werk neer te leggen of een openlijk scherp protest tegen het door den bezetter bedreven onrecht te doen hooren, zich mettertijd en openlijk stellen aan de zijde van het verzet, of moest hij het belang der bevolking bij een rechtspraak door Nederlandsche rechters en bij een uitblijven van den chaos op justitieel gebied ten slotte hooger waardeeren en hoe zwaar dit ook zou vallen, op zijn post blijven en zich onthouden van openlijk protest, dat naar zijn oordeel slechts eenmaal tot uiting zou komen, immers door den bezetter met ontslag zou zijn beantwoord of met andere maatregelen, waarop van de zijde van den Hoogen Raad slechts heengaan zou passen?

Beide standpunten berusten op respectabele motieven. Men kan aan den openlijken steun van het hoogste rechtscollege aan het verzet van hoedanigen steun de waarde voor het moreel der bevolking niet te miskennen zou zijn geweest, zulk een beteekenis toekennen, dat men de ontreddering op het gebied der burgerlijke en fiscale rechtspraak en het overleveren van de bevolking aan den bezetter op het gebied der geheele strafrechtspraak daarvoor ten slotte over heeft. Maar men kan ook voor dit laatste terugdeinzen en dit een zoodanige ramp voor de bevolking achten, dat daartegen het voordeel aan de andere houding verbonden, niet kan opwegen. De Hooge Raad heeft, zij het vaak in grooten tweestrijd, gemeend, dat voor hem het volgen van den laatsten weg verplicht was, zoolang hij daardoor niet voor een gewetensconflict zou worden gesteld. Het spreekt wel vanzelf, dat bij het college de trouw aan de opgedragen taak zwaar moest wegen.

De Hooge Raad heeft tijdens de bezetting begrepen, dat deze houding, vooral bij de geleidelijke verscherping van des bezetters optreden, niet algemeene waardeering zou vinden. Hij heeft toenmaals gerekend met de mogelijkheid, dat tusschen den Hoogen Raad en zijn justiciabelen, ook nadat de Hooge Raad gelegenheid zou hebben gehad zijn standpunt tegenover de geuite critiek toe te lichten, een zoodanige duurzame verwijdering zou blijken te zijn ontstaan, dat ernstig zou moeten worden overwogen, of niet vrijwillige terugtred — naar het oordeel van den Hoogen Raad in verband met de grondwettelijke bepalingen de eenige in aanmerking komende oplossing — zou zijn geboden. Reeds in verband echter met de grievende bejegening, welke de Hooge Raad zoowel door de zonder eenig voorafgaand contact uitgesproken buitenfunctiestelling als door de wijze van opheffing daarvan heeft moeten ervaren, rest het college thans niet anders dan tot beter verstand zijner houding het bovenstaande te uwer kennis te brengen."

Antwoord van den ministerraad.

De ministerraad heeft hierop als volgt geantwoord:

„Naar aanleiding van uw schrijven van 26 September j.l., waarin een onderhoud tusschen een drietal uwer leden met een delegatie uit den ministerraad wordt bevestigd, wenscht de regeering harerzijds haar standpunt omtrent de positie van den Hoogen Raad duidelijk te maken.

1. Bij haar optreden heeft de regeering met betrekking tot de cassatierechtspraak en de daarmede belaste leden van den Hoogen Raad der Nederlanden een verwikkelde en onbevredigende situatie aangetroffen.

Bij haar besluit E 154 van 23 December 1944, houdende vaststelling van het noodbesluit rechterlijke organisatie, meer speciaal artikel 2 van dit besluit, heeft de vorige regeering bepaald, dat tot een nader te bepalen tijdstip in burgerlijke zaken, in strafzaken en in belastingzaken geen beroep in cassatie kan worden ingesteld, ook niet in het belang der wet. Deze maatregel, voor het toenmaals bevrijde gebied getroffen, moet worden toegeschreven aan de omstandigheid, dat de Hooge Raad sedert September 1944 in de feitelijke onmogelijkheid was gebracht te functionneeren.

Anderzijds kon gereede twijfel rijzen aangaande de wezenlijke beteekenis van de door het vorige kabinet tegen de leden van den Hoogen Raad uit hoofde van het zuiveringsbesluit-1944 getroffen maatregelen en tegenmaatregelen, welke t.a.v. de voor het leven d.w.z. voor 10 Mei 1940 benoemde leden van het college uiteindelijk hebben geleid tot de formeele opheffing van staking en schorsing, waarbij de tijdelijke buitenwerkingstelling der cassatierechtspraak werd in stand gehouden en gelijktijdig vrijwillig heengaan werd in overweging gegeven.

2. Van het oogenblik af, dat de hierbedoelde leden van den Hoogen Raad aan de regeering hebben kenbaar gemaakt, dat zij aan dezen wenk geen gevolg wenschten te geven en zulks op motieven, welke de regeering, gezien al hetgeen sedert September 1944 is voorgevallen, in hun waarde wil laten, werd de regeering opnieuw gesteld voor een Hooge-Raadsprobleem in vollen omvang. Zij heeft den plicht, ook op dit teere stuk gezonde verhoudingen te herstellen en, voor zoover het van haar kan afhangen, een redelijke en rechtvaardige oplossing te treffen, waardoor het algemeen belang en in het bijzonder de belangen van een hervatte cassatierechtspraak, al zoo geruimen tijd onderbroken, worden gediend.

3. De regeering beseft daarbij ten volle de bijzondere verantwoordelijkheid, welke met name ten opzichte van het hoogste rechtscollege en zijn voor het leven benoemde leden op haar rust, een verantwoordelijkheid des te grooter, waar de samenhang, die bestaat tusschen eenerzijds de positie van den Hoogen Raad, welks leden met zuiveringsmaatregelen zijn in aanraking gebracht, en anderzijds de van haar te verwachten voortzetting van de zuivering van de lagere rechterlijke organen, niet kan worden ontkend.

4. De regeering, daaromtrent opnieuw voorgelicht, heeft zich, zooals tijdens het onderzoek bleek, onbevangen willen inleven in de opvattingen, welke de Hooge Raad omtrent zijn houding en plicht tijdens de bezetting heeft gemeend te moeten huldigen en waarop de raad het door hem tot het einde der bezetting gevoerde beleid heeft doen steunen, terwel zij evenzeer inzicht van den Hoogen Raad veronderstelde en heeft aangetroffen in hetgeen op dit beleid in meer en minder scherpen vorm wordt afgedwongen.

Hierbij staan tegenover elkaar: eenerzijds het belang, gelegen in het zoo lang mogelijk in functie blijven, teneinde de Nederlandsche rechtspraak door Nederlandsche rechters intact te houden en de bevolking voor een te duchten chaos op justitieel gebied tot grooten prijs te behoeden, anderzijds het belang gelegen in de hooge waarde voor het moreel der bevolking, indien het hoogste rechtscollege krachtens zijn hooge autoriteit metterdaad en openlijk de zijde zou hebben gekozen van het verzet tegen de schromelijke verkrachting van haar hoogste rechtsgoederen.

5. De regeering aarzelt niet als haar stellige meening kenbaar te maken, dat een krachtiger houding van den Hoogen Raad een kostbare bijdrage en steun zou hebben gevormd tot het energiek verzet van het volk tegen een zoo weergalooze kneveling van zijn elementaire rechtsgoederen, en al is zij bereid beide opvattingen naast elkaar naar eigen mérites te beoordeelen, toch wil zij niet verhelen, dat de wijze, waarop de Hooge Raad gemeend heeft de door den raad vooropgestelde belangen te moeten dienen en de prijs, dien hij daarvoor meende te moeten betalen, een sfeer hebben geschapen, buiten de strikt juridische vragen om, welke bij een steeds scherper wordend schrikbewind van den bezetter de vertrouwenspositie van het hoogste rechtscollege schadelijk moest influenceeren.

6. Van den anderen kant gevoelt de regeering het als rechtvaardig harerzijds onbewimpeld te verklaren, dat zij het in dit geval gevolgde beleid, bestaande in het, tegen de voor het leven benoemde leden van den Hoogen Raad treffen en weder intrekken van bepaalde zuiveringsmaatregelen, niet voor haar rekening wenscht te nemen, en begrip heeft voor de opvatting, dat deze maatregelen in hun collectief gevolg en op een behoorlijk onderzoek vooruitloopende, dat afweging van belangen had mogelijk gemaakt, hebben overschreden de grens van hetgeen ten aanzien van het hoogste rechtscollege in den lande onder alle omstandigheden passend zou zijn geweest. Afkeuring van beleid en aantasting van vertrouwen hadden in dit geval vastgesteld kunnen worden ook zonder directe verdenking van ontrouw aan de zaak van het Koninkrijk, aan het Staatshoofd en hoogstderzelver regeering, ook zonder de pijnlijke veronderstelling, dat van den Hoogen Raad in al zijn zittende leden zonder uitzondering niet de ge-

trouwe medewerking aan het herstel van het vaderland zou kunnen worden verwacht (artt. 2 en 3 Zuiveringsbesluit 1944).

7. Zooals de omstandigheden en verhoudingen rond den Hoogen Raad zich nu eenmaal ontwikkeld hebben en de regeering heeft zich op deze feitelijke basis te stellen, bestaat bij haar niet minder bedenking tegen het bevorderen van maatregelen waarvoor het vorige kabinet of zijn minister van justitie a.i. blijkbaar heeft geaarzeld. Zeker zal het van het huidige kabinet worden begrepen, dat dit zijnerzijds de grondwettelijk gewaarborgde onafzetbaarheid en onafhankelijkheid van de rechterlijke macht wenscht te eerbiedigen als een zaak van de hoogste principieele beteekenis, waarvan de regeering de consequenties voor het rechtsbestel in onzen rechtsstaat in allen deele overziet. De regeering onthoudt zich van aantasting van dit goed en zulks te stelliger ten aanzien van rechterlijke organen als zoodanig. Dat niettemin aanzien en gezag van onze rechterlijke macht eischen, dat onder de huidige omstandigheden in ontwijfelbare, tot het rechtsgevoel van een ieder sprekende individueele gevallen afwijkingen van deze principieele gedragslijn geboden en gerechtvaardigd zijn, zij tezelfder tijd met nadruk vastgesteld. Intusschen vertrouwt de regeering in een afzonderlijk besluit nopens de zuivering van de met rechtspraak belaste leden van de rechterlijke macht daartoe een procedure te kunnen aanwijzen, welke aan vorenbedoeld beginsel zoomin mogelijk tekort doet.

8. In het bovenstaande heeft de regeering in volle openheid en onbevangenheid haar zienswijze en oordeel omtrent het Hooge-Raadsprobleem bepaald. In het besef van de wel door niemand ontkende en onderschatte moeilijkheid om een uitweg uit de gerezen situatie aan te wijzen, acht zij zich niet verantwoord den toestand, waaronder de Nederlandsche rechtsbedeeling van cassatie-rechtspraak feitelijk is verstoken, nog langer te bestendigen, Zij is dan ook voornemens, de formeele belemmering, die thans volgens het K.B. van 23 December 1944 aan de cassatierechtspraak in den weg staat, zoo spoedig mogelijk uit den weg te ruimen. Daarnaast wenscht zij de vacatures in den Hoogen Raad niet aan de normale, in de Grondwet aangewezen procedure te onttrekken, waarna de voorziening in het presidium zal worden bevorderd". (N. R. C. 11 Oct.)

(V. b. 6465; 5522)

Nederland

A. „Voorloopige Staten-Generaal" - Eerste Kamer neemt wetsontwerp aan - Drie verkiezingen op een dag —

25 Oct. — De Eerste Kamer heeft het wetsontwerp houdende regelen omtrent de voorloopige Staten-Generaal, aangenomen met 16 tegen 8 stemmen. Tegen stemden de A.R. en de C.H., Pollema, De Savornin Lohman en De Vos van Steenwijk.

Tijdens de behandeling heeft minister Beel medegedeeld, dat de regeering overweegt, de drie verkiezingen voor het parlement, voor de provinciale Staten en de Gemeenteraden op één dag te houden. (Par.)

(V. b. 6474 B)

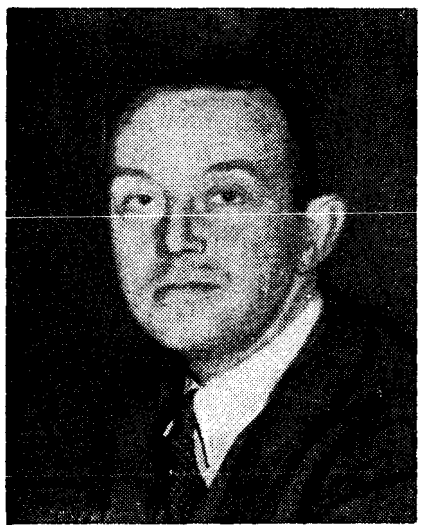
B. College van Rijksbemiddelaars

17 Oct. — Het college van rijksbemiddelaars is als volgt samengesteld: lid en voorzitter prof. C. P. M. Romme te Overveen: leden mr. J. A. Berger te Haren (Gr.), mr. A. M. Joekes te 's-Gravenhage, prof. mr. M. G. Levenbach te Amsterdam, J. Schouten te Rotterdam en dr. F. J. H. M. van der Ven te Tilburg. Het bureau van het college is gevestigd te 's-Gravenhage Bezuidenhout 121. (N.R.C.)

(V. b. 6475 F)

C. De politieke delinquenten - Nieuwe regeling - Minister Kolfschoten over den P.O.D., arrestatie, invrijheidstelling en onder toezichtstelling —

20 Oct. — In een radio-rede heeft de minister van Justitie mr. H. A. F. Kolfschoten, op 19 Oct. het vraagstuk der politieke delinquenten besproken. Het gaat nog niet goed met de justitie, stelde de minister voorop. Hij weet dit aan vijf

mr. H. A. F. Kolfschoten

jaar ontwrichting, tijdens welke politie en justitie zeer hebben geleden. Daardoor moest men voor de politieke reiniging terecht komen bij een door den nood in het leven geroepen apparaat van opsporing en berechting van politiek wangedrag. De rede kan verder aldus worden samengevat:

1. De diensten der politieke opsporing zullen worden overgebracht van den P.O.D. naar de gewone politie.

2. Niemand mag langer dan 24 uur onverhoord van zijn vrijheid worden beroofd.

3. Alle politieke gerechtshoven en tribunalen zullen weldra op volle toeren werken.

4. Bewarings- en interneeringskampen komen onder justitie. Ernstig en methodisch zal aandacht worden besteed aan de materieele en geestelijke verzorging.

5. In vrijheid moeten worden gesteld al die gevangenen, van wie moet worden aangenomen, dat hun schuld door het voorarrest reeds is geboet, of bij wie voortzetting der bewaring, gezien den gezondheidstoestand van den betrokkene dan wel in het belang zijner kinderen, niet gerechtvaardigd is.

6. De procureurs-fiscaal bij de bijzondere gerechtshoven krijgen de bevoegdheid personen die betrekkelijk lichte politieke vergrijpen hebben gepleegd, in vrijheid te stellen, voorwaardelijk of onvoorwaardelijk.

7. De voorwaarden, die zij bij invrijheidsstelling kunnen opleggen, zijn o.m.: a. Onder toezichtstelling; b. Verplichte tewerkstelling; c. Aanwijzing van bepaalde verblijfplaats; d. Meldingsplicht; e. Handhaving van beheer over vermogen (van groot belang bij collaborateurs en profiteurs); f. Afstand van eigendommen; g. Boete tot een onbepaald bedrag; h. Ontzetting uit burgerrechten.

Dit zijn, zeide de minister, de overwogen en voorbereide maatregelen om door een ons allen beklemmend vraagstuk, dat ons rechtsgevoel en ons rechtsleven zwaar belast, heen te breken. Zij zijn ingegeven en worden gedragen door een geesteshouding van bezinnende gerechtigheid. Het is onverdraaglijk voor een rechtsbeschaafd volk als het Nederlandsche, dat zijn politieke delinquenten en ontaarden, over één grove kam geschoren, als politiek agitatiemiddel gaan dienst doen. Hiermede zou de eene ontaarding de andere oproepen en zou in ons toch al aangetast rechtsleven de zedelijke grondslag, dit is het in de rechtvaardigheid gewortelde oordeel over graad van misdaad en vergelding, worden weggetrokken en weggezogen als in een kolk. (N. R. C. - Trouw)

(V. b. 6465 C.)

D. Nederlandsche delegatie naar de conferentie der F.A.O. te Quebec

17 Oct. — De delegatie die Nederland vertegenwoordigt op het eerste congres van de Voedsel- en Landbouw-Organisatie der Vereenigde Volken („Food and Agriculture Organisation of the United Nations") dat gedurende de maand Oct. te Quebec wordt gehouden, bestaat uit: de minister van Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening, ir. S. L. Mansholt (als lid); ir. S. L. Louwes, Directeur-Generaal van de Voedselvoorziening (als plaatsvervangend lid); als toegevoegde leden: prof. G. A. Ph. Weyer, directeur van de N.I. Escomptomaatschappij; ir. L. A. H. Peters, Rijkslandbouwconsulent bij den Buitenlandschen Landbouwvoorlichtingsdienst te Washington; als adviseurs: dr. M. J. L. Dols, hoofd van de afd. Voedingsvraagstukken van het Rijksbureau voor de Voedselvoorziening in oorlogstijd; drs. D. J. van Dijk, hoofd van de afd. Visscherijen van het ministerie van Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening, tevens voorzitter en directeur van het Bedrijfschap voor Visscherijproducten. (Ned. Stct.)

E. Schadevordering op Duitschland vijf en twintig milliard — Driejarenplan voor industrie —

20 Oct. — De schadevergoeding, welke Nederland van Duitschland eischt, bedraagt ƒ 25 milliard, aldus ir. Vos, minister van Handel en Nijverheid, in een lezing welke hij in Eindhoven heeft gehouden. De productie is tot 60% verminderd, zoodat deze centraal moet worden geleid. Hiertoe heeft de regeering een driejarenplan ontworpen, voor de jaren 1946, 1947 en 1948. (N.B.)

(V. b. 6432 A)

F. Installatie Persraad —

26 Oct. — De minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, prof. dr. G. van der Leeuw, heeft op 25 Oct. den Persraad geïnstalleerd. De minister zeide o.m.:

De persraad zal krijgen te adviseeren over herverschijning van bladen, intrekking van vergunningen, terbeschikkingstelling van outillage, benoeming van bewindvoerders en over tal van andere onderwerpen. De uitvoerende taak bestaat uit het doen opnemen van berichten, volgens art. 13 van het tijdelijk persbesluit, het treffen van voorzieningen tot het doen drukken, verschijnen, verspreiden van dag- en nieuwsbladen, volgens art. 15, het geven voor voorschriften betreffende oplage, formaat en verschijningsfrequentie, volgens art. 16. En de

hoofdzaak zal bestaan in de voorbereiding van een ontwerp perswet.
In den raad zijn vertegenwoordigd directies, redacties, de illegaliteit, de kerk en de regeeringsvoorlichtingsdienst; bij de samenstelling is tevens gedacht aan deskundigheid op het gebied van staatsrecht.
De samenstelling is:
Dr. C. Beekenkamp, Den Haag, voorzitter; dr. H. Brugmans, Den Haag; dr. E. Diemer, Rotterdam; Pater H. Gall, Den Haag; ds. K. H. E. Gravemeyer, Den Haag; J. v. d. Kieft, Amsterdam; G. Knuvelder, Eindhoven; H. Korte Jr., Amsterdam; Henri Kuypers, Lisse; drs. J. Meyer, Den Haag; H. M. van Randwijk, Amsterdam; mr. M. Rooy, Rotterdam; M. van Veen, Groningen; mr. W. G. J. Veenhoven, Haarlem. (N.R.C.)
(V. b. 6443 C)

Nederland

A. Deblokkeering bij huwelijk, geboorte en begrafenis tot 200 gulden

25 Oct. — Van de geblokkeerde rekeningen kan voortaan bij huwelijk een der twee partijen over ƒ 200 beschikken; bij geboorte kan een der ouders over ƒ 200 beschikken. In beide gevallen kan voorts ten hoogste ƒ 200 op de girale rekening worden overgeschreven. Voor begrafeniskosten kan men eveneens ƒ 200 krijgen. (Alg. Hlbl.) **(V. b. 6447)**

B. Buitengewoon besluit arbeidsverhoudingen 1945 —

17 Oct. — Het indertijd te Londen vastgestelde Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen is met ingang van 15 Oct. vervangen door een nieuw besluit, het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen 1945, dat een uitgebreider regeling der arbeidsverhoudingen inhoudt dan in het Londensche besluit was vervat.
In de eerste plaats bevat het besluit een regeling van de herplaatsing in de vroegere arbeidsbetrekking zoowel van gerepatrieerden en onderduikers, als van hen, die bij de B.S. of als oorlogsvrijwilliger dienst hebben genomen of in werkelijken dienst zijn opgeroepen.
Vervolgens geeft het besluit een regeling over het eindigen der arbeidsbetrekking. In het algemeen kan dit slechts geschieden met toestemming van den directeur van het gewestelijk arbeidsbureau. De mogelijkheid is geschapen, dat het georganiseerde bedrijfsleven in voldoende mate in de gelegenheid zal zijn dien directeur daaromtrent te adviseeren.
Zeer belangrijk zijn de bepalingen omtrent de loonen. De loon-politiek wordt onder verantwoordelijkheid van den minister van sociale zaken, die terzake algemeene aanwijzingen kan geven gelegd in handen van het college van rijksbemiddelaars.
Dit geeft algemeene richtlijnen voor de vaststelling van loonen en andere arbeidsvoorwaarden, van welke het zonder vergunning van het college niet geoorloofd is af te wijken. Voorts kan het college op verzoek van organisaties van werkgevers en werknemers of ook ambtshalve regelingen van loonen en andere arbeidsvoorwaarden bindend vaststellen. Van op 15 Oct. 1945 bestaande collectieve arbeidsovereenkomsten moet aan het college mededeeling worden gedaan. Nieuwe collectieve arbeidsovereenkomsten en wijzigingen van bestaande contracten behoeven de goedkeuring van het college. Overtredingen van het besluit of van op grond daarvan vastgestelde regelingen worden gestraft met hechtenis of geldboete, welke straffen ook tezamen kunnen worden opgelegd. Daarnaast kunnen bij overtredingen van loonvoorschriften als bijkomende straffen o.m. worden opgelegd geheel of gedeeltelijke stillegging van de onderneming van den veroordeelde en ontzetting van het recht bepaalde ambten te bekleeden of bepaalde beroepen uit te oefenen. In eersten aanleg worden deze strafbare feiten berecht door den economischen politierechter. De opsporing zal worden gecentraliseerd bij den dienst der arbeidsinspectie, die bij zijn taak te dezen aanzien o.a. zal worden bijgestaan door den centralen contrôledienst en den opsporingsdienst der prijsbeheersching.
Het besluit is niet van toepassing op de arbeidsbetrekkingen van werknemers bij een publiekrechtelijk lichaam, van onderwijzend en doceerend personeel, werkzaam aan onderwijsinrichtingen, van personen, die een geestelijk ambt bekleeden en van vrouwelijke werknemers, die uitsluitend of in hoofdzaak huishoudelijke of persoonlijke diensten in de huishouding van private personen verrichten.
Het besluit is afgekondigd in Staatsblad F 214. (N. R. C.)

C. Aankoopen in Canada voor het Nederlandsche leger —

20 Oct. — Naar „Oost Brabant" meldde, is een dezer dagen Generaal Majoor S. J. van den Bergh, Hoofdintendant der Koninklijke Nederlandsche Landmacht teruggekeerd uit Canada waar hij belangrijke aankoopen heeft gedaan voor het Nederlandsche leger, o.a. uniformen, ondergoed en schoeisel voor 200.000 man. De aankoopen zullen verrekend worden met de Canadeesche schuld aan Nederland, o.a. uit Nederlandsche diensten aan het Canadeesche leger. (O.B.)
(V. b. 6424 K)

D. Terugkeer van door de Duitschers gestolen binnenvaartschepen —

20 Oct. — Van de 700 tijdens de bezetting door de Duitschers gestolen schepen zijn er inmiddels 400 teruggekeerd. Dit was het resultaat van het opsporingswerk van een, enkele weken geleden naar Duitschland vertrokken, Nederl. militaire commissie. (Waarheid)
(V. b. 6467 F)

E. Amerikaansche leeningen —

Tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de In- en Uitvoerbank der Vereenigde Staten is een leeningsovereenkomst gesloten, krachtens welke de In- en Uitvoerbank ten bate van Nederland een crediet opent van $ 50 mill. ter financiering van den aankoop in de Vereenigde Staten van een reeks nader omschreven landbouw- en industrieproducten, welke bestemd zijn voor gebruik in het Rijk in Europa, alsmede ter financiering van bepaalde diensten van Amerikaansche zijde ten behoeve van Nederland. Met deze nader omschreven goederen en diensten worden bedoeld de goederen en diensten, waarvoor op grond van de z.g.n. „3-C-overeenkomst" door Nederland vóór V-J-dag (2 Sept. 1945) aanvragen bij de regeering der Vereenigde Staten waren ingediend, en waarvoor goedkeuring was verkregen. Het crediet zal beschikbaar zijn tot 30 Juni 1946. De bedragen waarover is beschikt, moeten worden afgelost in zestig ongeveer gelijke halfjaarlijksche termijnen, waarvan de eerste vervalt op 1 Juli 1946. De op grond van het crediet opgenomen voorschotten zullen een jaarlijksche rente dragen van 2⅜%.
Met de z.g.n. „3-C-overeenkomst" wordt bedoeld, een op 30 April 1945 tusschen Nederland en de Ver. Staten gesloten accoord op basis van artikel 3 C van de Leen- en Pachtwet. Dit artikel had de bedoeling te voorzien in een ordelijke afwikkeling van de leen- en pachtzaken, zoodra de eigenlijke oorlogstoestand zou zijn geëindigd. Het werd echter reeds vóór dat tijdstip door de Amerikaansche regeering gebruikt, om met landen als Frankrijk, België en Nederland, die op grond van andere verdragen al oorlogstuig op leen- en pachtbasis kregen, nog aparte overeenkomsten te sluiten voor de levering van goederen, die niet rechtstreeks voor de oorlogsvoering noodig waren, doch die in het algemeen het economische apparaat der betrokken landen in staat moesten stellen aan de oorlogvoering deel te nemen. Daar het staken der oorlogshandelingen tot beeindiging van de leen- en pachttransacties leidde, was het gewenscht een overgangsregeling voor reeds aangevraagde goederen en diensten tot stand te brengen. De leeningsovereenkomst voorziet thans hierin.
Een tweede leening van 50 millioen dollar is door de Im- en Exportbank in overweging genomen. (Ec. N. 18 Oct.)
(V. b. 6350)

F. Opening radiotelefoonverkeer met Suriname —

23 Oct. — Op 22 Oct. is, voor het eerst in de geschiedenis van den P.T.T.-dienst, het radiotelefoonverkeer met Paramaribo (Suriname) officieel geopend. (A.N.P.) **(V. b. 6444 F)**

G. Correspondentie met Ned. Indië

De correspondentie met Ned. Indië dient voorloopig te geschieden door middel van correspondentie-formulieren verkrijgbaar bij alle afd. van het Ned. Roode Kruis en na invulling te zenden aan het Informatiebureau van het Ned. Roode Kruis. Benoordenhoutscheweg 7, te Den Haag. Het bovenstaande geldt niet voor Nieuw Guinea, Balikpapan, Tarakan en Morotai, waarmee rechtstreeksche correspondentie per post mogelijk is. (Msb.)

H. Oproep van Nederlandsche bladen met betrekking tot het Indische beleid —

25 Oct. — De redacteuren van een aantal bladen, die vrijwel alle uit de illegaliteit zijn ontstaan, hebben een oproep gericht tot de regeering en het volk van Nederland en Indonesië, de spanning tusschen Nederland en Indonesië met democratische middelen weg te nemen.
Boven verscherping van het conflict moet de methode van overleg gekozen worden, opdat Nederland toone, dat het zijn democratische taak ook tegenover Indië begrijpt.
Christofoor, dr. W. J. Schuyt; De Groene Amsterdammer, mr. S. Davids; Je Maintiendrai; mr. W. Verkade; Paraat, Jan Rot; Parool, mr. G. J. van Heuven Goedhart; De Vlam, Wim Storm; De Vrije Katheder, mej. mr. P. E. Eldering; De Vrije Kunstenaar, mevrouw dr. Annie Romein—Verschoor; Vrij Nederland, H. M. van Randwijk; Het Vrije Volk, L. N. Palar; De Waarheid, A. J. Koejemans. (V.V.) **(V. b. 6471; 6473 A)**

I. Prof. J. van Ginneken overleden

22 Oct. — Op 20 October is in het Canisiusziekenhuis te Nijmegen overleden de bekende taalgeleerde pater Jac. van Ginneken.
Pater Jac. J. A. van Ginneken werd geboren 21 April 1877 te Oudenbosch. In 1895 trad hij in de Sociëteit van Jezus, studeerde aan verschillende colleges en aan de Universiteit te Leiden, werd in 1910 priester gewijd en was van 1911 tot 1915 leeraar in de Nederlandsche taal aan het Canisius-college te Nijmegen. Daarna werd hij benoemd tot hoogleeraar in de philosophie aan het Collegium Berchmanianum te Oudenbosch. Bij de oprichting van de Kath. Universiteit te Nijmegen in 1923 werd pater van Ginneken

aan de school hoogleeraar in de Ned. taal en letterkunde, de vergelijkende taalwetenschappen en het Sanskriet. Van zijn hand verschenen talrijke werken op taalkundig gebied. (N.D.)

Nederland

A. Ned. kinderen naar het buitenland —

20 Oct. — In totaal zijn thans 24.337 Nederlandsche kinderen voor herstel van krachten naar het buitenland uitgezonden.
Uit het Zuiden in totaal 4.465 kinderen; Amsterdam 3.332, Den Haag 3.231, Rotterdam 2.832, Arnhem 1.282, Haarlem 1.219, Leiden 901 en Utrecht 894.
Naar Engeland ruim 5000 kinderen, van wie 2.400 uit het Zuiden.
Naar Zwitserland elke maand 480 kinderen. In totaal zijn reeds 4.500 kinderen naar Zwitserland geweest. Denemarken liet vier transporten van 500 kinderen halen.
Eerdaags zullen weer 1000 kinderen naar Denemarken vertrekken. Ook Zweden heeft vier transporten van 500 kinderen gehad. Er was voorts ook nog uitzending naar België en Frankrijk van resp. 900 en 350 kinderen. (Pr. N.B. Dgb.)

B. Productie leder- en schoenindustrie —

25 Oct. — Evenals in andere schoenenproduceerende landen, nam de lederindustrie in Nederland in de laatste 20 jaar een hooge vlucht. Vooral de verkorting van het looiproces, dat vroeger een à twee jaar duurde, was van groote beteekenis voor de schoenfabricage. In 1938 werden in de ongeveer 200 Nederlandsche schoenfabrieken, met een personeelssterkte van 12.000 man, ruim 15 millioen paar schoenen vervaardigd, welke productie vrijwel geheel voor binnenlandsche consumptie was bestemd. Bovendien werd nog een millioen paar schoenen ingevoerd, zoodat in totaal 16 millioen paar schoenen ter beschikking van de bevolking stonden, wat overeenkomt met 1.87 paar per hoofd. In de lederbedrijven, waar voor 3.600 man werk was, werd in 1938 27.5 millioen voet bovenleer, 8.5 millioen kg zoolleder en 6 millioen voet voeringleer geproduceerd. De lederindustrie werkte niet alleen voor het binnenland; het Nederlandsche leer werd mede door zijn goede kwaliteitseigenschappen naar Noord- en Zuid-Amerika geëxporteerd. In 1939 werd 42 millioen kg ruwe huiden en vellen ter waarde van ƒ 21 millioen geïmporteerd, terwijl 29 millioen kg ter waarde van ƒ 14 millioen werd geëxporteerd. Ook thans is er reeds weer aanzienlijke vraag uit alle deelen der wereld naar Nederlandsch leer. Door de groote leerbehoefte der geallieerde legers zijn de wereldvoorraden vrijwel nihil geworden, zoodat voorloopig geen import van buitenlandsche huiden en vellen in Nederland te verwachten is, terwijl in verband met het peil van den nationalen veestapel ook het binnenlandsche aanbod vooreerst niet groot zal zijn. Na de bevrijding had de lederindustrie aanvankelijk met groote moeilijkheden te kampen. Machines waren door de terugtrekkende Duitschers vernietigd en er was een nijpend tekort aan steenkool. Geleidelijk trad een verbetering in; op het oogenblik worden 330 à 350 duizend paar schoenen per maand vervaardigd bij een productie-capaciteit van gemiddeld 40%. De productie wordt echter nog belemmerd door gebrek aan vrouwelijk personeel, doch ook daarin is reeds eenige verbetering geconstateerd. De schoenen, die worden vervaardigd, zijn evenals vóór den oorlog van hoog kwaliteitsgehalte en van degelijk fabrikaat, doch men zal voorloopig nog geen eischen betreffende verschillende modellen kunnen stellen. Van Januari af zullen er 600.000 paar per maand gemaakt worden. Daarvan zullen er ongeveer 500.000 in distributie komen. Er is nog steeds te kort aan zoolleer (waarvan Nederland voor den oorlog voldoende produceerde), te importeeren bovenleer en linnen voor de binnenvoeringen.
(Ec. N. - V.V.) (V. b. 3078 E)

C. Hervatting productie hoogovens en staalfabrieken —

26 Oct. — De Koninklijke Nederl. Hoogovens en Staalfabrieken hebben hun productie hervat. Werd op 16 October de eerste hoogoven weer in bedrijf gesteld, sindsdien hebben ook de cokes-, staal- en cementfabrieken het werk hervat, terwijl op 22 Oct. de dunne plaatwalserij is ingeschakeld, waardoor dit voor den wederopbouw zoo noodzakelijke artikel weer wordt geproduceerd. Binnen enkele dagen hoopt men ook de buizengieterij in bedrijf te hebben, terwijl ook een tweede hoogoven spoedig zijn functie zal hervatten.
Omdat de Duitschers in IJmuiden en Velsen vele huizen hebben afgebroken, moeten de arbeiders verder van het werk af gaan wonen. Een aantal, dat in Beverwijk woont, wordt per eigen spoor, in aansluitng op de dienstregeling van de Nederlandsche Spoorwegen van Beverwijk naar de hoogovens gebracht. Arbeiders uit andere plaatsen worden per bus aangevoerd. (V.K.)
(V. b. 4569 A)

D. Tabak en versnaperingen —

23 Oct. — Nadat gedurende de laatste maanden vele stemmen waren opgegaan, die getuigden van de onbillijke bevoorrechting van de mannen, die hun rantsoen tabak toegewezen kregen, terwijl de vrouwen noch tabak noch versnaperingen ontvingen, is een nieuwe regeling tot stand gekomen.
Mannelijke personen, geboren in 1927 of vroeger krijgen naar keuze een tabakskaart, een versnaperingskaart of een gecombineerde kaart.
Vrouwelijke personen, geboren in 1927 of vroeger: naar keuze een versnaperingskaart of een gecombineerde kaart.
Kinderen, geboren in 1928 of later ontvangen alleen een versnaperingskaart.
Met ingang van 25 Nov. worden op deze tabakskaarten 2 rantsoenen tabaksartikelen per week; op de versnaperingskaarten 100 gr. chocolade of suikerwerken per week; op de gecombineerde tabaks- en versnaperingskaarten één rantsoen tabaksartikelen en 50 gr. chocolade of suikerwerken per week beschikbaar gesteld. (Alg. H.b.)
(V. b. 6432 A)

E. Eerste zitting Bijz. Gerechtshof te Amsterdam - Doodstraf geëischt voor verraders —

26 Oct. — Onder presidium van prof. dr. J. A. van Hamel hield het Bijzonder Gerechtshof te Amsterdam zijn eerste zitting. Voorgeleid werd het echtpaar Bakker—Kooimans uit Purmerend, dat ervan beschuldigd werd aan den Sicherheitsdienst namen van mannen te hebben verstrekt, die bekend stonden om hun anti-nationaal-socialistische houding, met gevolg, dat een van hen op 4 Augustus 1944 door de S.S. werd doodgeschoten.
In zijn requisitoir eischte de procureur-fiscaal mr. N. J. G. Sikkel, voor beiden de doodstraf.
De verklaringen van de drie getuigen, den voormaligen hoofdrechercheur-staatsrecherche M. Kuiper en de twee leden van den Sicherheitsdienst Fibahn en Ruhl luidde hetzelfde: „Bakker stond bekend als nationaal-socialist, wij gingen verscheidene malen naar hem toe om inlichtingen en vroegen hem namen van personen, die duidelijk anti-nationaal-socialistisch waren en mogelijk in de ondergrondsche beweging zaten. Nadat er een overval was geweest op het distributiekantoor en het postkantoor van Purmerend, noemden Bakker en zijn vrouw ons een vijftal namen, waaronder dien van den belastingambtenaar J. Colijn. Dezen naam had hij ons bij vroegere bezoeken ook reeds genoemd. Den dag daarop gingen wij vanuit de Euterpestraat naar Purmerend met twee Nederlandsche S.S.-mannen, we hadden de opdracht Colijn te dooden". De twee S.S.-mannen gingen het huis van Colijn binnen, buiten waren de schoten te hooren.

Requisitoir
In zijn requisitoir, keerde de procureur-fiscaal, mr. N. J. G. Sikkel zich tegen het „schuim van 't schuim, de bloedhonden van den S.D.", die het nationaal karakter der Nederlanders alléén niet konden overwinnen en daarom het verraad te hulp riepen. Zij, die zich hiertoe leenden, behoorden tot hen. Als we alleen gingen vergelden, aldus de procureur-fiscaal, zou de hel van Bergen-Belsen nog maar een vacantieoord voor hen zijn. Maar we doen recht. H. M. de Koningin heeft gezegd, dat er voor den verrader geen plaats meer zou zijn in het Nederlandsche volksleven, zij moeten definitief worden weggedaan. Deze belofte deed H. M. aan de velen, die de vrijheid met hun bloed bekochten. Thans verlang ik van U, rechters, dat gij, die recht spreekt in naam van H. M. de Koningin, deze belofte inlost. Ik eisch daarom de doodstraf. (Tijd)
(V. b. 6459 A)

F. Eereraad voor de muziek - Collectieve uitspraak over musici.

18 Oct. — De eereraad voor de muziek oordeelt, in aanvulling op de door dezen raad reeds gedane uitspraken, dat alle musici, die gedurende de bezetting zijn opgetreden voor de Duitsche weermacht, voor Winterhulp, Vreugde en Arbeid, Frontzorg, op concerten in de Rolzaal, en andere concerten, in ons land georganiseerd door de Duitsche bezetters of door Duitsch-gezinde instellingen (uitgezonderd de Nederlandsche radio-omroep) of die concerten hebben gegeven in Duitschland of door Duitschland bezette gebieden buiten Nederland, dienen te worden uitgesloten van openbaar optreden (voorzoover hun optreden niet tot de kleinkunst wordt gerekend of als orkestlid is geschied) tot 5 Mei 1947.
Zij, die een functie hebben aanvaard op het gebied der muziek bij het Muziekgilde of overigens bij het departement van Volksvoorlichting en Kunsten, dienen te worden uitgesloten tot 5 Mei 1952
Deze collectieve uitspraak is niet van kracht voor personen over wie reeds individueel uitspraak werd gedaan.
(Parool) (V. b. 6459 I)

G. Uitspraak eereraad letterkunde

23 Oct. — De eereraad voor de letterkunde is van oordeel, dat de letterkundigen Jan H. Eekhout, Chris de Graaff, Mr. J. Huyts, D. Kalma, J. C. Nachenius, Jan van Rheenen, Dr. Joh. Theunisz, A. J. H. Wensink (Ps. George de Sevooy) dienen te worden uitgesloten van publicatie, het mededingen naar prijsvragen, het aan de markt brengen van herdrukken en ieder ander openbaar optreden op het gebied der kunst, tot 1 April 1953.
(A.N.P.) (V. b. 6401 K)

Naar besprekingen in Ned. Oost-Indië

Nationalisten bereid tot besprekingen. — Verklaring van Sjarifoedin. — Soerabaja bezet, Semarang zwaar beschadigd. — Moord op 11 Nederlandsche officieren.

26 Oct. — Er heerscht nog steeds verwarring in Indië. De vermeerdering van het aantal Engelsche troepen heeft echter een kalmeerenden invloed.

De z.g. nationalistische regeering publiceerde op 25 Oct. een verklaring, waarin werd gezegd, dat zij bereid was om alle belanghebbenden te ontmoeten (to meet any party), teneinde de toekomstige staatsregeling van Nederl.-Indië te bespreken. (Tot nu toe hadden de nationalisten geweigerd besprekingen te houden met Nederl. autoriteiten). Deze verklaring werd uitgegeven nadat in de voorafgaande dagen informeele besprekingen waren gehouden tusschen Generaal Christison, Denning, de politieke adviseur van Lord Mountbatten en Soekarno, die na een afwezigheid van 18 dagen weer in Batavia is gearriveerd. Een correspondent van de „Daily Telegraph" meldde nog, dat op Java ook informeele besprekingen hadden plaatsgevonden tusschen leden van de „Indonesische regeering" en een gezelschap juist uit Nederland aangekomen advocaten.

In de officieele verklaring van Amir Sjarifoedin, den minister van voorlichting in Soekarno's „kabinet", werd gezegd, dat „zijn regeering van meening is, dat besprekingen over de Indonesische kwestie slechts dan vrucht zullen dragen, indien zij plaats vinden op internationalen grondslag". De verklaring zegt voorts, dat voorbereidende internationale besprekingen over de uiteindelijk te houden conferentie door beide partijen, kunnen plaats vinden in tegenwoordigheid van een derde bemiddelende partij. Deze besprekingen zouden moeten worden gehouden op basis van de erkenning van het zelfbeschikkingsrecht van het Indonesische volk.

Sjarifoedin is communist. Hij werkte vóór den inval der Japanners als rechtskundige op het Departement van Economische Zaken, en streed tijdens de Japansche bezetting ondergronds tegen de Japanners, die hem wisten te vatten en hem ter dood veroordeelden. De Japansche capitulatie redde echter zijn leven. Pas op 1 Oct. j.l. herkreeg hij zijn vrijheid.

Associated Press berichtte, dat toen men Soekarno om inlichtingen vroeg over zijn samenwerking met Japan, hij die openlijk erkende. „Iedere Indonesiër begrijpt, waarom ik met de Japanners samengewerkt heb. De Japanners probeerden de Indonesiërs voor hun eigen doel te gebruiken en lieten ons onder valsche voorwendsels voorbereidselen treffen voor onze onafhankelijkheid, maar wij betaalden hen met gelijke munt. Wij bereidden ons voor op het uur van onze bevrijding en namen toen zelf de zaak in handen en geen macht ter wereld kan ons die ontrukken", zoo verklaarde hij.

Bevin heeft in het Engelsche Lagerhuis medegedeeld, dat nieuwe Britsche troepen ter versterking naar Java worden gestuurd. Hij zeide: „Hoewel de situatie in Batavia zelf rustiger is, blijft de algemeene situatie op Java reden tot ongerustheid geven".

In een interview met de „Times" heeft minister Van Kleffens, die voor het voeren van besprekingen te Londen verbleef, gezegd, dat hij zich er over verwonderde dat de Engelsche pers zoo weinig aandacht schonk aan het gevaar, dat de duizenden blanke, ook Britsche, geïnterneerden op Java liepen, en dat de Nederlandsche regeering geen aansporingen van buiten af noodig had gehad, om de zelfstandigheid van Nederl.-Indië te bevorderen.

Amerikaansche stemmen

In de „New York Herald Tribune" heeft Sumner Welles, de vroegere onderstaatssecretaris van buitenlandsche zaken, er op aangedrongen, dat de Vereenigde Volkeren, en dus ook de Vereenigde Staten, zich actief zouden bezig houden met het verleenen van bemiddeling in de conflicten in Oost-Azië.

John Carter Vincent, directeur van de afdeelingen van het Amerikaansche departement van Buitenl. Zaken, van de afdeeling Oost-Azië van het Amerikaansche departement van buitenlandsche zaken, heeft gezegd, „dat de Vereenigde Staten de Nederlandsche souvereiniteit in Nederlandsch-Indië buiten twijfel stellen". Hij hoopte, dat spoedig overeenstemming zou worden bereikt tusschen de regeering en de Indonesiërs. „Het is niet onze bedoeling te helpen of deel te nemen aan krachtdadige acties, die de souvereiniteit in deze gebieden zouden moeten herstellen, doch wij zijn bereid, bemiddeling te verleenen indien hierdoor vreedzame overeenkomsten zouden kunnen worden bereikt". Afhankelijke volken moeten worden opgevoed tot zelfbestuur en ten slotte tot onafhankelijkheid.

De bezetting van Semarang en Soerabaja

Toen de Britsch-Indische Gurkha-troepen op 20 Oct. Semarang binnenrukten, werden zij beschoten. Later kwam de Indonesische, door Soekarno aangestelde gouverneur, onder bescherming van de witte vlag het Engelsche kamp binnen. Hij verklaarde, dat de schoten waren gelost door Japanners. Deze verklaring werd zeer sceptisch ontvangen. Op 21 Oct. was het geheel rustig in Semarang. De stad heeft zwaar geleden door de gevechten, die er in de voorafgaande dagen tusschen Japanners, die voor het handhaven van de orde verantwoordelijk waren, en Indonesiërs hadden plaatsgehad. De Indonesische troepen zijn, afgezien van de politie, ontwapend. De telefoonverbinding met Batavia is hersteld. Van Semarang uit is ook Magelang bezet.

Op 25 Oct. zijn te Soerabaja de eerste Britsche troepen zonder verzet aan land gegaan, het waren de 49ste Britsch-Indische infanterie-brigade onder commando van brigadier-generaal A. W. S. Mallaby O.B.E.

Op het vliegveld van Batavia zijn het 61ste en 81ste escadrille der Engelsche luchtmacht gestationneerd.

Uit Tjeribon werden gevechten tusschen inheemschen en Japanners gemeld.

De Britsche lt.-kol. J. A. Mellsop heeft een rapport uitgebracht over de toestanden in de onder bevel van de Nica staande gevangenissen te Batavia en Buitenzorg. In de gevangenis op het Waterlooplein te Batavia trof Mellsop 208 Indonesiërs aan in vijf cellen en eenige vertrekken. De hygiënische toestanden waren verschrikkelijk. Het geheele Nica-personeel, dat over deze gevangenis ging, is in zijn functies geschorst.

Op 23 Oct. werd medegedeeld, dat 11 Nederlandsche officieren, die op weg waren naar Bandoeng, gevangen genomen en gedood. Van nationalistische zijde werd verklaard, dat de officieren die zwaar gewapend waren, gebruik hadden gemaakt van een R.A.P.W.I.-auto.

Te Buitenzorg zijn negen Nederlanders die door de nationalisten als gijzelaars gevangen waren genomen, gedood. De geallieerden troffen in de gevangenis aldaar negenduizend Europeanen aan, die daar „voor hun veiligheid" waren ingesloten.

Een in Nederland teruggekeerde Rawpi-officier heeft verklaard, dat naar zijn indruk de gematigdheid der bevolking, ondanks alle wilde geruchten, in het oog loopt. De toestand in de interneeringskampen vond hij beter dan tevoren.

Volgens Ass. Press heeft de nationalistische regeering evenwel aan generaal Christison meegedeeld, dat zij niet kan instaan voor de veiligheid der 250.000 Nederlanders en Indo-Europeanen die zich op Java bevinden, en dat landingen van Nederlandsche troepen tot bloedvergieten zouden leiden.

Buiten Java

Borneo: Een Australische strijdmacht, waarbij ook Nederlandsch-Indische troepen waren ingedeeld, heeft op 16 Oct. West-Borneo bezet. Te Pontianak is de Nederlandsche vlag geheschen. Tijdens de Japansche bezetting zijn er ongeveer 2000 inheemschen gedood, die hadden deelgenomen aan de guerilla tegen de Japanners. Er is een kleine, vreedzame groep nationalisten op het eiland.

Amerikaansche marine-eenheden trekken zich nu terug van de vooruitgeschoven basis Balikpapan op Noord-Borneo. Amerikaansche vrachtschepen voeren echter nog altijd voorraden naar dit oliecentrum aan.

Billiton: De Kruiser Tromp heeft hier troepen ontscheept.

Timor: Het Nederl. burgerlijk bestuur is naar het eiland teruggekeerd en werd door de bevolking enthousiast ontvangen. In de hoofdstad Koepang is 60% der huizen door Nederlandsche en Australische bombardementen verwoest.

Celebes: Nederlandsche bestuursambtenaren zijn naar de hoofdstad Makassar teruggekeerd. Zij troffen er bijna den geheelen vóór-oorlogschen staf burgerlijke autoriteiten aan. De openbare diensten komen weer langzaam op gang en de politieke situatie is hier gunstig. De huizen zijn allemaal leeggehaald. De burgerkampen hebben schade geleden door verkeerd uitgevoerde Australische bombardementen, waardoor eenige verliezen zijn veroorzaakt.

Sumatra: Generaal Hutchinson, de commandant der Britsche strijdkrachten, heeft op 23 Oct. te Padang de formeele overgave der troepen aanvaard. Er heerscht rust.

Financieele steunverleening

Dr. van Mook heeft een regeling vastgesteld, waarbij financieele steun wordt gegeven aan alle employé's van alle rassen, zoowel civiele officieren als particulieren binnen en buiten de gevangenkampen. Deze steun heeft het karakter van voorschot op salaris of pensioen, dat later vastgesteld zal worden en heeft ten doel, ieder in de gelegenheid te stellen het noodige geld te verkrijgen voor de hooge kosten van levensonderhoud.

Stakingen

In het Nederlandsche kamp bij Casino in New South Wales (Australië) zijn alle bewoners met uitzondering van zes soldaten en technici in staking gegaan. Meer dan 400 man zijn gearresteerd.

Uit Singapore meldde Ass. Press, dat aldaar 7000 havenarbeiders een wilde staking hadden geproclameerd uit solidariteit met de Indonesische nationalisten. Zij eischen echter tevens loonsverhooging.

In Sydney staken nu ook de Lascaren op

de Nederlandsche schepen „Japara" en „Generaal Verspeyck", waardoor deze niet konden uitvaren. De „Patras" is met vertraging naar Nederlandsch-Indië vertrokken.
Ongeveer 70 stakende Indonesische leden der bemanning van het stoomschip „Sibajak" werden onder sterk militair escorte van boord gehaald, toen het schip te Southampton meerde. Zij werden over de kade naar het Ned. schip „Indrapoera" gebracht, welk schip bestemd is voor Rotterdam. De mannen hadden gestaakt omdat zij dachten, dat de „Sibajak", die bestemd is voor Bombay, gebruikt zou kunnen worden voor het transport van Ned. troepen naar Java. Van disciplinaire maatregelen of arrestatie is niets bekend.
Dr. J. E. van Hoogstraten, leider der afdeeling Economische Zaken voor Nederlandsch Oost-Indië, heeft verklaard, dat vier millioen Indonesiërs onder de Japanners door gebrek waren gestorven en dat de Nederlandsche autoriteiten veelomvattende plannen hadden uitgewerkt om de geheele bevolking van Java te voeden en te kleeden, maar „tragisch genoeg kunnen 14 schepen met 30.000 ton lading Australië niet verlaten ten gevolge van de door de communisten op touw gezette stakingen". Voorts zeide hij, dat de Indonesiërs tot half December voldoende rijst hadden, maar dat daarna groote hoeveelheden voedsel zouden moeten worden geïmporteerd. Batavia bevindt zich in zulk een precaire positie, dat er binnen 'n week hongersnood zou uitbreken, gesteld dat er iets met het fragiele transportsysteem zou gebeuren. Te Finchhaven, Biak en Hollandia werden Libertyschepen door Amerikaansche soldaten geladen. Deze Libertyschepen brengen 2000 ton legerrantsoenen in blik, 15.000 ton textiel, 500.000 legerschoenen, 15.000 ton kleeren en 10.000 ton medicijnen.
(Alg. H.b. - N.D. - V.V. - Msb.)
(V. b. 6476 D)

Argentinië

A. Nieuwe regeering —

22 Oct. — Na een crisis van 12 dagen, veroorzaakt door het aftreden van Kol. Peron, is op 21 Oct. een nieuwe regeering gevormd.
Hierin hebben o.m. zitting:
Kolonel Descalzo: Binnenlandsche Zaken; Dr. Juan Cooke: Buitenl. Zaken; Kolonel Amaro Avalos (niet te verwarren met generaal Avalos): Financiën; Lt. Kol. Mercante: Arbeid; Gen. Pistarini Vicepresident en min. van Openb. Werken; Lt. Kol. Abarca: Handel en Nijverheid. De politiek is pro-Peron. Het meerendeel der nieuwe ministers bekleedden een ambt tijdens het régime-Peron.
Generaal Eduardo Avalos, die Kol. Peron tot aftreden dwong, is afgezet als commandant van het garnizoen Campo de Mayo. Ook Admiraal Vernengo Lima is als minister van het tooneel verdwenen. Perons rechterhand, Valazco, de politiechef is opnieuw benoemd.
Aan de vorming van deze nieuwe regeering ging vooraf, dat Kol. Peron, die op 14 Oct. gearresteerd werd, later werd overgebracht naar het militaire hospitaal te Buenos Aires. Overal werden demonstraties ten gunste van Peron gehouden. President Farrell verzocht hem de regeering over te nemen, Peron weigerde, maar eischte het onmiddellijke aftreden van Lima en Avalos. Peron wordt beschouwd als de held van Argentinië. Demonstreerende Argentijnen geraakten in een welhaast religieuze extase toen Kol. Peron verscheen en de menigte toesprak. (Times)
(V. b. 6477 A)

België

B. Waalsch Nationaal Congres - Anti-Belgisch standpunt —

23 Oct. — Te Luik werd op 20 en 21 Oct. een Waalsch Nationaal Congres gehouden, waar meer dan duizend Walen van alle politieke kleuren aanwezig waren.
De auctor intellectualis van dit congres was de ondervoorzitter van de Kamer van afgevaardigden, Van Belle. De algemeene voorzitter was staatsminister Merlot. Aanwezig waren nog de ministers Troclet en Buisseret.
De algemeene secretaris somde o.m. de volgende, door de Walen gekoesterde, grieven op:

1. Wallonië vindt in het huidige België den Staat van 1830 niet terug, dien het grootendeels gesticht heeft, en waar het Fransch overwegend was.

2. In het huidige België zijn de Walen, zelfs met Brussel er bij, in de minderheid tegenover de Vlamingen en wettelijk aan de willekeur van de Vlamingen overgeleverd.

3. De Waalsche economie gaat teloor. Met cijfers en statistieken wordt aangetoond dat het aandeel van de Waalsche nijverheid proportioneel gevoelig geslonken is en de Waalsche banken opgeslorpt zijn door de Brusselsche.

4. Op gebied van openbare werken werd van 1900 tot 1930 één milliard 110 millioen meer voor de Vlaamsche gewesten uitgegeven dan voor Wallonië. Het stop van Ternaaien stremt de Luiksche nijverheid. Het kanaal Brussel-Charleroi wordt niet verbreed en het kanaal Charleroi-Duinkerken geweigerd.

5. Tevergeefs vraagt Wallonië sinds jaren een economisch accoord met Frankrijk.

6. Op cultureel gebied klaagt Wallonië over onvoldoende onderricht van het Fransch, zedelijke dwang voor de keuze der tweede taal, verwaarloozing van de Waalsche geschiedenis in de officieele schoolboeken, onevenwichtige verdeeling van de academie's en toelagen van schouwburgen en ontstentenis van een Waalsche radio-omroep.

7. In de openbare besturen zijn de Walen in groote minderheid. In de Regeering en de officieele afvaardigingen zijn ze onvoldoende vertegenwoordigd.

8. De Waalsche landbouw wordt verwaarloosd en de Boerenbond dringt zich op in Wallonië.

9. Voor de buitenlandsche politiek houdt Wallonië er andere opvattingen op na dan Brussel en Vlaanderen. Wallonië was steeds gekant tegen de neutraliteitspolitiek.

De volgende mogelijke oplossingen werden voorgesteld:

1. De huidige Belgische structuur in stand houden mits met min of meer diepgaande hervormingen;

2. Autonomie van Wallonië in het Belgisch kader, waardoor een federalistische oplossing verkregen wordt;

3. Volledige onafhankelijkheid van Wallonië;

4. Aansluiting bij Frankrijk.

In het hieropvolgend debat braken eenige leden een lans voor de eenheid van België (een der sprekers werd het spreken belet omdat hij te zeer Belgisch gezind was), de meeste sprekers stonden evenwel de autonomie binnen het kader van België voor. Van Belle zag de redding alleen in een onafhankelijk Wallonië dat aansluit bij het militair en economisch systeem van Frankrijk. De leider van het blad „Le Gaulois", Simon wilde niet meer van België hooren. Hij was voor aanhechting bij Frankrijk. Verschillende sprekers vielen hem bij.
De uitslag van de stemming die hierover gehouden werd, was:
Aanpassing 17, Autonomie in het Belgisch kader 391, Onafhankelijkheid 154, Aansluiting bij Frankrijk 486.
Daar er 1048 stemmen waren, had geen enkele groepeering de meerdheid, en moest er overgegaan worden tot een tweede stemming.
Deze werd evenwel uitgesteld. De vergaderingen hadden een stormachtig verloop en stonden in het teeken van vijandschap tegenover België.
Een permanent werkcomité van 35 leden werd opgericht, een nieuw congres in 1946 in uitzicht gesteld.
Tenslotte werd door handopsteken gestemd over een motie, waarbij volledige autonomie binnen het kader van den Belgischen staat werd geëischt. De motie werd goedgekeurd.
De rechterzijde van Kamer en Senaat heeft geprotesteerd tegen de aanwezigheid van ministers en andere hooge functionarissen op dit „niet representatief" Waalsch congres. (L. N. - G. v. A.)
(V. b. 6436 B)

Duitschland

C. Duitsche oorlogsverliezen —

23 Oct. — Attlee heeft in het Lagerhuis medegedeeld, dat de verliezen, welke de Duitsche strijdkrachten gedurende den oorlog hebben geleden geschat worden op 3.000.000 dooden en 3.400.000 „blijvend gewonden". Hij kon geen schatting geven van het aantal vermisten, 350.000 Duitsche burgers werden ten gevolge van de luchtbombardementen gedood en ruim 430.000 gewond tusschen October 1940 en Mei 1945. (Ad. Dgbl.)
(V. b. 6392 F)

D. De Duitsche industrie - I. G. Farben worden opgeblazen - Russen eischen 40 fabrieken —

26 Oct. — De Amerikaansche radio van Frankfort-am-Main deelde mede dat generaal Eisenhower besloten heeft drie der voornaamste oorlogsfabrieken der I. G. Farben, die zich in de Amerikaansche zone bevinden, in de lucht te laten vliegen. De Amerikaansche radio voegt er aan toe dat generaal Eisenhower 5 andere Duitsche fabrieken heeft aangeduid waarvan de installaties zullen worden in beslaggenomen in het kader van herstelvergoedingen.
Naar Reuter meldde, is een geheime lijst met veertig Duitsche fabrieken in de zone van de Westelijke geallieerden, door de Russen ingediend. Deze fabrieken zouden moeten dienen als onderdeel van de herstelbetalingen aan Sovjet-Rusland. De lijst zou een hoog percentage van Duitschlands meest vitale industrieele bedrijven omvatten, onder meer de Krupp- en Hermann Goering-Werke in het Britsche bezettingsdeel, twee fabrieken van de I. G. Farben en drie scheepswerven. Van de werven wordt die van Blohm en Voss genoemd. Meer dan de helft van de lijst heeft betrekking op bedrijven in de Britsche zone, voornamelijk op die in het Ruhrgebied.
Hoewel de overeenkomst van Potsdam aan de Sovjet-Unie het recht op 25% van de Duitsche oorlogsindustrie in het Westelijk gebied toekent, lijkt een bespreking tusschen de Groote Vier over deze lijst onvermijdelijk. De andere geallieerden achten de thans gevraagde industrieën van essentieel belang voor het voortbestaan van Duitschland.
(G. v. A. - V. K.)
(V. b. 6469 A; 6451 G; Potsdam 6403)

Engeland

A. Petitie van parlementsleden inzake Fransch Indo-China en Ned. O.-Indië —

25 Oct. — Zestig Engelsche parlementsleden, allen leden van Labour, hebben een petitie onderteekend, waarin de Engelsche regeering verzocht wordt er bij Frankrijk en Nederland op aan te dringen de nieuwe nationalistische regeeringen in Indo-China en Indonesië te erkennen. De petitie stelt voor, dat met de leiders van de nationalistische bewegingen onderhandelingen worden aangeknoopt. De groep oppert verder de problemen, die in het Verre Oosten door het einde van den oorlog zijn gerezen, te beschouwen als zaken, die de Vereenigde Naties aangaan. (Par.)
(V. b. 6477 C)

B. Begrootingsrede van min. Dalton —

24 Oct. — De Engelsche minister van financiën Dalton, heeft in zijn begrootingsrede verklaard, dat de regeering besloten heeft het huidige niveau van kosten van levensonderhoud te handhaven. Het laaghouden van dit niveau kostte de regeering per jaar £ 200 millioen. De opheffing der leen- en pachtovereenkomsten zal dit bedrag verhoogen tot £ 300 millioen. Het deficit voor 1945—'46 zal ongeveer £ 2300 millioen bedragen. Vóór 1949 of 1950 verwachtte Dalton geen sluitende begrooting.
Men zal niet streven naar een sluitende begrooting per jaar maar per conjunctuurcyclus. De inkomstenbelasting zal ingaande April 1946 worden verlaagd van 10 tot 9 shilling per pond sterling.
(N. R. C.) **(V. b. 5933 D; 5514 E; Leen- en Pachtwet 6446 C)**

C. Nobelprijs voor ontdekker van penicilline —

26 Oct. — De Nobelprijs voor geneeskunde voor 1945 is toegekend aan Sir Alexander Fleming, hoogleeraar in de bacteriologie te Londen, dr. Ernst Boris Chaim en Sir Howard Walter Florey uit Oxford, voor de ontdekking van het penicilline en het gebruik hiervan bij de bestrijding van besmettelijke ziekten. Het Nobel Instituut eert Fleming als de ontdekker van het penicilline, doch Chaim en Florey hebben deze ontdekking verder ontwikkeld.
Fleming, die 64 jaar oud is en verleden jaar in den adelstand werd verheven, heeft het penicilline in 1928 ontdekt in zijn laboratorium in het St. Mary-hospitaal te Londen. De ware beteekenis van deze ontdekking bleek echter eerst gedurende den oorlog, toen Florey, een Australiër er in slaagde het „therapeutische penicilline" af te scheiden. Chaim is een zijner medewerkers. (N.R.C.)
(V. b. 5894 A)

Frankrijk

D. De verkiezingen - Drie groote partijen - Overwinning voor De Gaulle —

22 Oct. — De algemeene verkiezingen op 21 Oct. voor de Wetgevende Vergadering — de eerste sedert negen jaar — hebben een verrassend verloop gehad. Er zijn drie groote partijen uit de stembus gekomen, die tezamen 434 van de 522 zetels bezetten. De communisten vormen met 142 zetels de sterkste partij, daarna komt de Mouvement Républicain Populaire, een nieuwe partij onder leiding van den min. van Buitenl. Zaken, George Bidault en voornamelijk bestaande uit vooruitstrevende katholieken, met 140 zetels en de derde partij is de socialistische met 133. Voor het eerst hebben aan de algemeene verkiezingen vrouwen deelgenomen; hun aantal bedroeg 13 millioen.
De M.R.P., die zoo'n groote resultaten heeft geboekt werd in den vorigen winter opgericht, zij komt voort uit de verzetsbeweging. De socialisten onder Blum en de M.R.P. hebben steeds het beleid van De Gaulle ondersteund ook met betrekking tot de buitenlandsche politiek. Zooals bekend is De Gaulle voorstander van een West-Europeesch blok („West-Europeesche familie"). De communisten zijn hiervan heftige tegenstanders.
Leon Blum schreef in de „Populaire" van 23 Oct. o.m.:
„De drie partijen, die bijna de geheele natie vertegenwoordigen, zijn tot overeenstemming gekomen met betrekking tot een urgentieprogramma, n.l. het programma van den Conseil National de la Résistance.
Zij werkten dit gezamenlijk uit tijdens jaren van illegale actie".

Het referendum

Wat het gelijktijdig gehouden referendum betreft hierbij zijn 19 millioen stemmen uitgebracht; op de eerste vraag (nieuwe constitutie): 18.901.808 stemmen voor, 840.884 stemmen tegen; op de tweede vraag (volmachten voor de regeering): 13.224.753 stemmen voor, 6.613.653 stemmen tegen.
De uitslag te Algiers was: op vraag 1, 96.5 procent voor; vraag 2, 71.4 voor.
Hierbij blijkt dat de groote meerderheid van de kiezers zich uitgesproken heeft tegen de terugkeer van de grondwet van 1875. De nu gekozen constituante kan zelfstandig een nieuwe grondwet maken. Had de meerderheid „neen" geantwoord, dan zou een gewone kamer van afgevaardigden zijn gevormd, overeenkomstig de grondwet van 1875. Een senaat zou dan binnen 2 maanden gekozen moeten zijn.
Wat de tweede vraag betreft. Doordat ook deze in meerderheid met „ja" beantwoord is, is hiermede tevens instemming betuigd met een wet regelende de verhouding tusschen de regeering en de constituante, waarvan de tekst op het stembiljet was afgedrukt. Deze wet geeft volmachten aan de regeering, die wel verantwoordelijk is aan de constituante, maar die niet zonder meer ten val gebracht kan worden gebracht.
Was het antwoord in meerderheid „neen" geweest dan zou de constituante souverein zijn geworden d.w.z. zij zou naar believen haar bevoegdheden hebben kunnen vaststellen.
Het is duidelijk dat deze uitslag een versterking van de positie van Generaal de Gaulle beteekent.
De communisten hadden geadviseerd op de eerste vraag „ja", op de tweede „neen" te antwoorden.
(V.V. - N.R.C. - Dail. Her. - France Libre) **(V. b. 6386 A en C; 6419 G)**

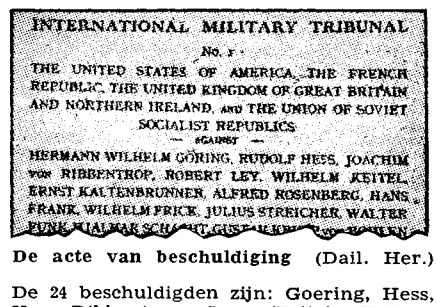
Internationaal

E. Handvest der Vereenigde Volkeren van kracht —

25 Oct. — Uit Washington wordt bericht, dat de organisatie der Vereenigde Volkeren op Woensdagavond 25 Oct. om kwart voor elf haar bestaan heeft aangevangen. De minister van buitenlandsche zaken der Vereenigde Staten, James F. Byrnes, teekende toen het protocol van ontvangst der ratificatie van 29 landen, waaronder die der groote vijf: Engeland, de Vereenigde Staten, China, Frankrijk en Rusland.
In het Alg. H.b. werd naar aanleiding van dit feit nog gezegd:
De tijd voor afzijdigheid en isolatie voor individueele staten is voorbij, en de redelijke mogelijkheid eveneens. Dat landen als Spanje, Zweden en Zwitserland ditmaal hun neutraliteit nog konden bewaren wil niet zeggen dat zij de nòg grootere gevaren van een toekomstig conflict niet volledig zouden deelen. Voor Nederland, op zijn geëxponeerde plaats in Europa en voor Indië op een niet minder geëxponeerde plaats in den Pacific, hebben die gevaren zich smartelijk geopenbaard. Alleen in groot verband kan de veiligheid, politiek, militair en economisch voortaan preventief en repressief nog worden beschermd. (Alg. H.bl.)
(V. b. 6448 C)

F. Acte van beschuldiging tegen Goering en andere Nazi-leiders - Eerste stadium van het proces te Neurenberg —

19 Oct. — Groot-Brittannië, Rusland, de Vereenigde Staten en Frankrijk hebben formeel 24 vroegere nazi-leiders, met Goering aan het hoofd, beschuldigd van de verantwoordelijkheid voor den oorlog in Europa. Er zijn vier algemeene beschuldigingen tegen hen ingebracht, n.l. samenzwering om een oorlog te ontketenen, misdaden tegen den vrede, oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menschelijkheid.

INTERNATIONAL MILITARY TRIBUNAL
No. 1
THE UNITED STATES OF AMERICA, THE FRENCH REPUBLIC, THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND, AND THE UNION OF SOVIET SOCIALIST REPUBLICS
— against —
HERMANN WILHELM GÖRING, RUDOLF HESS, JOACHIM von RIBBENTROP, ROBERT LEY, WILHELM KEITEL, ERNST KALTENBRUNNER, ALFRED ROSENBERG, HANS FRANK, WILHELM FRICK, JULIUS STREICHER, WALTER FUNK, HJALMAR SCHACHT, GUSTAV KRUPP VON BOHLEN

De acte van beschuldiging (Dail. Her.)

De 24 beschuldigden zijn: Goering, Hess, Von Ribbentrop, Ley, Keitel, Kaltenbrunner, Rosenberg, Frank, Frick, Streicher, Funk, Schacht, Krupp von Bohlen und Halbach, Doenitz, Räder, Baldur von Schirach, Sauckel, Jodl, Bormann, Von Papen, Seyss-Inquart, Speer, Von Neurath en Fritsche.
De 24 aangeklaagden worden zoowel individueel beschuldigd als ook als leden van de 6 verantwoordelijke organisaties. Deze zes organisaties zijn: de „Reichsregierung", het corps van politieke leiders van de N.S.D.A.P., de S.S. met inbegrip van de S.D., de Gestapo, de S.A., de generale staf en het opperbevel van de Duitsche gewapende macht.

Samenzwering

De acte van beschuldiging zegt, dat alle verdachten deel uitmaakten van het leiderscorps in de jaren, die aan 1945 voorafgingen. Zij zijn in die functies aanstichters van of betrokken bij de opstelling en uitvoering van een algemeen plan voor samenzwering geweest. Deze samenzwering was gericht op het plegen van misdaden tegen den vrede, op het plegen van oorlogsmisdaden en van misdaden tegen de menschheid. Zij zijn persoonlijk verantwoordelijk voor hun eigen daden en voor alle daden, welke door andere personen bij de uitvoering van het plan tot samenzwering werden verricht. De beschuldigingen zijn in 10 rubrieken gerangschikt.
In de acte van beschuldiging is Nederland rechtstreeks betrokken.
Over Mei '40 wordt gezegd, dat „deze invasie met opzet van te voren beraamd was". Wegens de Duitsch-Japansche samenwerking zijn beschuldigden medeverantwoordelijk voor den Japanschen aanval op Ned.-Indië.

Onder het hoofd misdaden wordt gezegd, dat „dergelijke moorden en mishandelingen plaats vonden te Vught en Amersfoort, en dat te Vught, toen het kamp geëvacueerd werd, 400 personen werden doodgeschoten".
Men leest voorts, dat „tusschen 1940 en 1945 bijna een half millioen Nederlandsche burgers naar Duitschland of andere door Duitschland bezette gebieden werden gedeporteerd" en dat „in Nederland vele honderden gijzelaars, onder anderen te Rotterdam, Apeldoorn, Amsterdam, Benschop en Haarlem werden neergeschoten".
„Een geweldige hoeveelheid eigendom op alle mogelijke gebied werd uit Nederland gestolen", zoo gaat de acte voort en „zonder eenige militaire noodzaak vond in Nederland op groote schaal uitgebreide vernieling plaats, terwijl ook geweldige schade werd aangericht door inundaties, die evenmin door militaire noodzaak te rechtvaardigen waren".

Woordbreuk

Een aanhangsel geeft te kennen, dat met den inval in Nederland inbreuk gemaakt is op de Haagsche Conventie van 1907, „nadat eerst de Duitsche wil tot vrede was uitgesproken, zonder eenige voorafgaande oorlogsverklaring of ultimatum". Met den inval heeft Duitschland ook inbreuk gepleegd op de overeenkomst tusschen Nederland en Duitschland betreffend arbitrage en gemeen overleg van 20 Mei 1926. Ten derde schond de inval in Nederland, aldus de acte, het Kellogg-Briand-pact van 27 Aug. 1928.
Van Seyss-Inquart wordt gezegd, dat beklaagde, uit hoofde van zijn lidmaatschap van 1932—1945 van de N.S. D.A.P., achtereenvolgens of tegelijkertijd de navolgende rangen of functies bekleedende: generaal der S.S., staatsraad van Oostenrijk, minister van Binnenlandsche Zaken en Veiligheid van Oostenrijk, Oostenrijksch kanselier, lid van den Duitschen Rijksdag, lid van het Duitsche Rijkskabinet als minister zonder portefeuille, hoofd van het binnenlandsch bestuur in Zuid-Polen, plaatsvervangend gouverneur-generaal in Polen en Duitsch rijkscommissaris van het bezette gebied van het koninkrijk der Nederlanden, inbezitneming van Oostenrijk en versterking van het toezicht door de samenwerkende nazi's op dat land heeft bevorderd, deel heeft genomen aan politieke toebereidselen en voorbereidingen van de nazisamenzweerders, lieden heeft gemachtigd tot deelneming aan oorlogsmisdaden van algemeenen aard en misdaden, begaan ten aanzien van personen en eigendommen en daaraan zelf heeft deelgenomen. (Par. - Tijd) **(V. b. 6451 F; 6436 D)**

Noorwegen

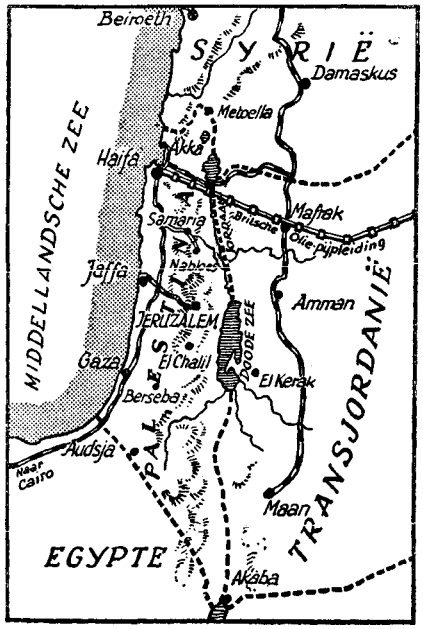
A. Quisling gefusileerd —

24 Oct. — Quisling is op 24 Oct. om 2 uur 40 doodgeschoten, nadat het doodvonnis in hoogste instantie was bevestigd en de koning het gratieverzoek had afgewezen. In een brief aan den koning van Noorwegen had hij opnieuw verzekerd onschuldig te zijn. (N. R. C.) **(V. b. 6437 B)**

Palestina

B. De toestand in Palestina - Het standpunt van Engeland en de V.S. - Joodsche eischen en Arabische ontstemming - Russische belangstelling —

17 Oct. — Het behoud van rust en vrede in het Midden-Oosten, dat voor het Britsche Empire van essentieel belang moet worden geacht, hangt grootendeels af van de oplossing, die Londen zal weten te vinden voor het Palestijnsche probleem. In de afgeloopen maanden heeft de situatie zich echter zoozeer verscherpt, dat een gunstige oplossing verder dan ooit verwijderd schijnt.
De Joodsche eischen voor onbeperkte toelating van immigranten, nu het hun volgens het Britsche Witboek toegestane quotum van 75.000 practisch is bereikt, zijn moeilijk te vereenigen met het standpunt der Arabieren, die blijven vasthouden aan het Witboek, volgens hetwelk geen verdere Joodsche immigratie zal worden toegestaan zonder Arabische toestemming, hetgeen feitelijk — gezien de houding der Arabieren — op een totale

stopzetting der immigratie zou neerkomen. Tot ernstige ontstemming van de Liga der Arabische landen heeft president Truman in een brief aan den Britschen Eersten Minister Attlee voorgesteld 100.000 Europeesche Joden in Palestina toe te laten, doch middelerwijl tevens aan de Amerikaansche troepen order gegeven, Palestina zoo snel mogelijk te verlaten. Dit wijst er op, dat de president niet het risico wenscht te nemen, in een gewapend conflict betrokken te raken en de handen vrij wil houden, om als neutrale buitenstaander ten gunste van de Joden aandrang op Londen te kunnen uitoefenen.
Intusschen zijn de consul-generaal voor Palestina en de gezanten van Egypte en Saoedisch Arabië — officieel voor een gewoon routinebezoek — in Washington aangekomen, terwijl de gezant der V.S. in Syrië daar binnenkort eveneens wordt verwacht.
Ook Moskou blijkt voor het Palestijnsche probleem een opvallende belangstelling te koesteren. Het Kremlin heeft zijn gezant in Egypte, Chiborine, met verscheidene leden van diens delegatie naar Tel Aviv gezonden, om ter plaatse de situatie te bestudeeren.
De Russische Orthodoxe Kerk bezat reeds voor den eersten wereldoorlog aanzienlijke eigendommen in Palestina. Moskou, dat den laatsten tijd een beschermende houding jegens de Orthodoxe Kerk heeft aangenomen, meent reeds op grond daarvan een titel te hebben om voor de Palestijnsche aangelegenheden belangstelling te toonen. Overigens is Moskou door Londen nimmer officieel over den toestand in Palestina ingelicht, omdat het nooit het Britsche mandaat over dit gebied heeft erkend en steeds geweigerd heeft diplomaten in Jeruzalem te accrediteeren, hetgeen op een indirecte erkenning van het Britsche mandaat zou zijn neergekomen.
Dat de belangstelling der groote mogendheden zich hierbij niet tot Palestina alleen beperkt, ligt voor de hand. Palestina ligt op de grens van Oost en West, het is een trefpunt van rassen en belangen en vormt de toegangspoort tot het Midden-Oosten en tot de oliegebieden van Iran en Irak.
Terwijl bij het uitblijven der Britsche beslissing de spanning in Palestina met den dag toeneemt, duren de pogingen tot illegale immigratie van Joden voort. Alles wijst er op, dat de Palestijnsche Joden een beslissing in hun voordeel willen afdwingen. Gewapende Joodsche groepen hebben dezer dagen zelfs een militair kamp te Rehoboth bij Tel Aviv overvallen en daar een groote hoeveelheid wapens buitgemaakt, terwijl anderen een groot aantal zonder toestemming geïmmigreerde Joden, die in een kamp waren opgesloten, hebben weten te bevrijden.
Tot nu toe heeft minister-president Attlee in het Lagerhuis tot tweemaal toe geweigerd een verklaring over de politiek der regeering af te leggen. Het standpunt der Britsche regeering schijnt te zijn, dat de beslissing over Palestina moet worden voorgelegd aan de organisatie der Vereenigde Volkeren. Hiertegen merkt de Daily Telegraph op, dat het nog geruimen tijd kan duren voor deze organisatie tot stand komt, terwijl het Palestijnsche probleem urgent is. In bepaalde kringen te Jeruzalem is men daarentegen van meening, dat de publicatie der Britsche beslissing op zich laat wachten, omdat Londen eerst zijn leger en politiemacht in Palestina voldoende wil versterken, om, wanneer de beslissing eenmaal genomen is, deze met ijzeren hand tegen ieder eventueel verzet van Joodschen of Arabischen kant te kunnen doorvoeren. (Tijd) **(V. b. 6452 B)**

Venezuela

C. Revolutie in Venezuela —

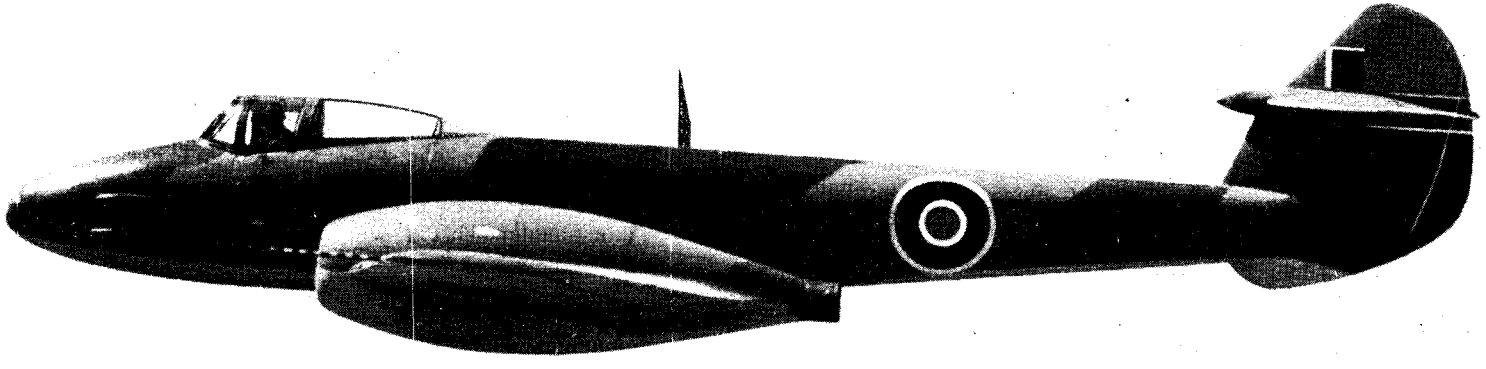
22 Oct. — Te Caracas, de hoofdstad van Venezuela brak op 18 Oct. een revolutie uit. De revolutionnairen verklaarden dat zij een einde wilden maken aan het spel der militairen en dat zij zijn voor de vestiging van een ware democratie. In Venezuela werd juist een campagne gehouden voor de a.s. presidents-verkiezingen. De rivalen hierbij waren de vroegere president gen. Lopez Contreras, een liberaal, en dr. Alfredo Biaggiani van de Democratische partij. Eerstgenoemde werd, evenals de huidige president Medina Angarito, gearresteerd.
Aan het hoofd van de revolutionnairen staat de socialistische leider, Romulo Bettancourt. Bettancourt begon zijn politieke loopbaan als communist. Tijdens de dictatuur van Gomez werd hij verbannen. Toen Medina Angarita in 1941 president werd, keerde hij naar Venezuela terug en werd daar een der oprichters van de „partij der democratische actie". Deze partij is voorstander van de nationalisatie van transport- en nutsinstallaties. Zij eischt ook een grooter aandeel voor Venezuela van de winsten der buitenlandsche oliemaatschappijen.
Er is een „Junta" ingesteld, die naar vriendschap met de Ver. Staten en de overige democratische volken zal streven. Zoo spoedig mogelijk zullen vrije en algemeene verkiezingen gehouden worden. (Times - Tijd) **(V. b. 4667 C)**

De torpedobootjager „Piet Hein", die enige weken tevoren uit Engeland te Amsterdam was gearriveerd vertrok op 22 October naar Ned. Oost-Indië. Het schip, dat een der modernste eenheden onzer marine is, werd door Nederland van Engeland overgenomen.

(foto A. P.)

De „Meteor" een product van de Engelsche Gloster-fabrieken. Het wordt door raket-aandrijving voortbewogen. In den neus bevindt zich een 20 m.m. kanon. Dit snelle eenpersoons gevechtsvliegtuig kwam in 1943 gereed. Het werd in 1944 door de R.A.F. gebruikt ter bestrijding van de vliegende bommen. Een vliegtuig van dit type zal dezer dagen een aanval doen op het wereldrecord. Dit laatste vliegtuig behaalde bij een proefvlucht een snelheid van bijna 600 mijl (960 km) per uur. (Foto Shaef)

Nederland

A. Het Handvest der Ver. Volkeren in de Tweede Kamer - Zonder hoofdelijke stemming aangenomen - Geen debat over de Buitenlandsche politiek —

31 Oct. — Het wetsontwerp tot goedkeuring van het Handvest der Ver. Naties is op 30 Oct. zonder hoofdelijke stemming door de Tweede Kamer goedgekeurd; alleen ds. Zandt (s.g.), wilde geacht worden tegen te hebben gestemd. Waarom het Handvest met zoo'n spoed nog in de „tijdelijke" Staten-Generaal moest worden behandeld heeft minister Van Kleffens uiteengezet. Op 4 December zou de eerste Algemeene Vergadering der Ver. Naties worden gehouden en hiertoe zouden alleen die staten toegang hebben, welke de ratificatie in Washington hadden ingediend. Achteraf bekeken was die spoed niet noodzakelijk geweest, aangezien op 27 Oct. bekend werd, dat de eerste vergadering is uitgesteld tot een dag tusschen 2 en 7 Januari 1946. Moeilijk heeft de Kamer het minister Van Kleffens, die gesecondeerd werd door zijn ambtgenoot zonder portefeuille Van Royen, niet gemaakt. De eenige werkelijke aanval kwam uit den hoek van de rechtsche oppositie, nl. van den a.r. afgevaardigde Smeenk, den s.g. ds. Zandt, en ook van den c.h. afgevaardigde Krijger, die in het Handvest elke verwijzing naar de Heilige Schrift misten. Er werden nog eenige bezwaren geuit, bijv. tegen het vetorecht van de groote mogendheden, bezwaren welke door den bewindsman werden gedeeld: men was het er over eens dat het Handvest niet ideaal was, maar dat het toch beter was dan niets. Een nieuwe en ernstige poging, noemde de minister het, welke aanleiding geeft tot een gematigd optimisme: een term, ook gebruikt door den r.k. dr. Beaufort, die deel heeft uitgemaakt van de Ned. delegatie in San Francisco. De kleine staten hebben hun best gedaan iets goeds te bereiken en door tenslotte te berusten in heet brengen van offers hebben zij den grooten mogendheden getoond hoe het wel moet. Intusschen blijft de mogelijkheid van verbetering in de toekomst, bijv. t.a.v. Nederlands voorstel tot instelling eener permanente commissie voor vrede en veiligheid, welke een versterking van de positie der Alg. Vergadering zou beteekenen, een punt dat te Londen thans voorloopig van de baan schijnt te zijn.

Met een breed debat over Nederlands buitenlandsche politiek, een verlangen van den s.d. mr. Donker, wilde de minister liever wachten tot de Kamer aangevuld was. Mr. Joekes (v.d.) beval de commissie voor buitenlandsche zaken in de aandacht van den minister aan.

De lib. afgevaardigde dr. Bierema was, evenals mr. Joekes, teleurgesteld over het op den achtergrond raken van de ontwapeningsgedachte. Intusschen zullen, zoo werd van de regeeringstafel in antwoord op een vraag van den heer Smeenk verklaard, de overeenkomsten met den Veiligheidsraad betreffende de strijdkrachten, welke ook Nederland voor de Ver. Naties zal moeten kunnen leveren, den Staten-Generaal ter goedkeuring worden voorgelegd.

Waar de zetel van de nieuwe organisatie zal komen staat nog niet vast. In Londen, zoo vertelde de minister, is op 27 Oct. gestemd over de wijze, waarop een stad als zetel zal worden aangenomen voor het geval deze in Amerika zou komen; hierbij heeft Nederland zich van stemming onthouden, omdat het een stad in Europa als zetel gewenscht acht. De kosten, aan het lidmaatschap verbonden — de heeren Donker en Smeenk hadden hiernaar geïnformeerd — zullen waarschijnlijk iets hooger zijn dan de contributie voor den Volkenbond. De minister wees er op dat Nederlands aandeel in de kosten van den oorlog heel wat meer bedraagt. Dat het thans met onze neutraliteitspolitiek gedaan is werd niet bestreden. Wij zijn aangewezen op collectieve veiligheid. Dat dit geen verontrustende nieuwe figuur voor ons is — een opmerking van dr. Bierema — omdat zij zich bij onze toetreding tot den Volkenbond destijds ook al voordeed, werd door den minister onderschreven. Als een soortgelijke figuur beschouwt hij de vraag, of art. 192 van de Grondwet, volgens hetwelk leden van de landmacht niet zonder hun toestemming naar de overzeesche gebieden kunnen worden gestuurd, moet verdwijnen: ook deze vraag had bij de toetreding tot den Volkenbond gesteld kunnen worden. Inmiddels is (aldus de N.R.C.) in de besluitennoodwetgeving reeds van dat grondwetsartikel afgeweken.

De r.k. afgevaardigde mr. Roolvink uit Almelo maakte de opmerking, dat men in Overijssel verontrust is omdat men daar merkt hoe thans in West-Duitschland weliswaar nazi's uit het bestuursapparaat worden verwijderd, maar hoe in hun plaats nazi's worden gesteld, die vroeger minder op den voorgrond kwamen. Is hierop Art. 107 van het Handvest van toepassing, dat de mogelijkheid open houdt van optreden tegen een staat die in den oorlog vijand was? Is hier interventie geoorloofd? De heer Roolvink opperde zelfs het denkbeeld van een soort parlementaire enquête. De minister zei, dat dit zeker een punt van discussie in de Alg. Vergadering kon zijn en dat ook diplomatieke stappen mogelijk waren, bijv. bij den Allied Control Council te Berlijn. Den heer Joekes antwoordde de minister dat de „vijandelijke" staten t.z.t. tot het handvest zullen kunnen toetreden. Ook de tot nu toe neutrale staten hebben de mogelijkheid van toetreding.

Het debat duurde ruim vier uur. (N.R.C.)
(V. b. 6485 E.)

B. Herplaatsing personeel —

31 Oct. — Werknemers, wier arbeidsverhouding door toedoen van den bezetter of in verband met de onder de bezetting heerschende omstandigheden anders dan uit vrijen wil, is beëindigd, hebben, op grond van het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen 1945, recht op herplaatsing. Dit geldt dus o.a. voor ontslagen Joden, en zij die door Verwalters e.d. uit hun betrekking zijn verwijderd, geëvacueerden en onderduikers. Men kan zich tot 14 November bij den ouden werkgever aanmelden. Wederindienststelling moet dan geschieden twee dagen na aanmelding, op voorwaarden, die thans in het bedrijf gelden. (V. V.)
(V. b. 6481 B)

C. Annexatie - Schadeloosstelling - Wederopbouw —

Over bovengenoemde onderwerpen sprak de Minister-President Schermerhorn, in een persconferentie te Groningen ter gelegenheid van de opening van het districtsbureau van den Regeeringsvoorlichtingsdienst. Het verslag hierover werd later door den Minister-President gecorrigeerd. Wat het annexatieprobleem betreft, zeide Minister Schermerhorn, dat dit niet een Nederlandsch, maar een internationaal probleem is. Zoolang de internationale toestand blijft zooals hij is en er vrijwel op geen enkel punt overeenstemming is tusschen de groote mogendheden, kan Nederland moeilijk zijn houding bepalen en met positieve plannen komen.

De stand van zaken is, dat de mislukking der conferentie van ministers van buitenlandsche zaken te Londen het onwaarschijnlijk maakt dat Nederland spoedig zijn standpunt kenbaar zal moeten maken. Zooals reeds is vermeld, heeft de regeering hieruit de consequentie getrokken en aan de staatscommissie voor bestudeering van het annexatievraagstuk verzocht haar werkzaamheden te willen voortzetten en enkele met name genoemde mogelijkheden nader te bestudeeren.

Ook al erkent Nederland, dat het annexatievraagstuk een internationaal karakter heeft en het tijdstip van beslissing hierin door de 5 groote mogendheden zal worden bepaald, voor Nederland zelf zijn de hierbij geldende overwegingen gedurende de laatste maand geenszins veranderd en zal aan de verbonden mogendheden onze zienswijze kenbaar worden gemaakt op het daarvoor passende oogenblik.

Betreffende de schadeloosstelling zeide de Minister, dat Nederland thans een officieele uitnoodiging heeft ontvangen, een missie te zenden naar de „Allied Control Council" te Berlijn. Er wordt door de geallieerden een lijst opgesteld van Duitsche bedrijven, die zullen worden afgebroken. De groote vraag is echter, of hetgeen daarvan voor de geteisterde gebieden beschikbaar wordt gesteld, ons te pas kan komen. Wat hebben wij aan verouderde installaties? Ook is het een vraag, of de economische vernietiging van Duitschland wel een Nederlandsch belang is. Het is voor ons belangrijk, onze eigen goederen weer uit Duitschland terug te krijgen. Men moet zich van de schadeloosstelling niet al te veel voorstellen. Lang heeft de Minister stilgestaan, zulks ook n.a.v. gestelde vragen, bij de grondige wijzigingen, welke er zullen komen in de economische positie van ons land door de totaal gewijzigde verhoudingen in Midden-Europa. De wederopbouw van onze industrie en landbouw kan niet aan het initiatief van individueele ondernemers of groepen van ondernemingen worden overgelaten. De totaal nieuwe omstandigheden maken het noodzakelijk, een plan van opbouw op langen termijn te ontwerpen. De overheid zal de groote lijnen moeten trekken voor den opbouw van het economische leven en daartoe heeft Nederland een Planbureau ingesteld, al zal dit voorloopig meer gericht zijn op het vermijden van armoede dan op het bevorderen van welvaart. Dit plan zal moeten aangeven, hoe de ontwikkeling in de komende 5 à 10 jaren zal moeten zijn. Het is niet de bedoeling, het geheele bedrijfsleven in een N.V. te vereenigen maar wel om bij de distributie van kapitaal en grondstoffen naar bepaalde richtlijnen te handelen. Het nationale welvaartsplan zal o.a. de vraag moeten beantwoorden, welke soorten van industrie Nederland kan overnemen. Het wachten is thans op de beslissingen van de groote mogendheden. De internationale voedselconferentie in Canada achtte de Minister van groot belang. Voorts verwacht hij veel van economische samenwerking met Rusland en, wat den tuinbouw betreft, van uitvoer van zaai- en pootgoed naar Oost-Europa.

(Ec. Nieuws 30 Oct. - A.N.P. 31 Oct.)
(V. b. 6465 D.; 6432 A.)

Nederland

A. Liquidatie van het Militair Gezag - Strijd tegen de „geldsmijterij" - Rede van min.-pres. Schermerhorn —

27 Oct. — Op 26 Oct. deelde min.-president Schermerhorn in een radio-rede mede, dat het M.G. op 1 Jan. 1946 ophoudt te bestaan. De minister-president zeide o.m.:

Per 1 December zullen de militaire commissarissen en de verbindingsofficieren worden ontslagen. Tal van secties hebben haar taken reeds overgedragen aan de correspondeerende departementen. Het commissariaat Noodvoorziening verdwijnt per 1 November; omtrent het bureau Nationale Veiligheid is nog geen beslissing genomen, doch ook dit zal vóór 1 Januari zijn beslag moeten krijgen.

Dat wij, aldus min. Schermerhorn, dezen stap met het M.G. kunnen ondernemen is een gevolg van het verheugende feit, dat het meerendeel der overheidsinstellingen, welke door toedoen van den bezetter zoozeer waren gedesorganiseerd, reeds nu weer zoodanig kunnen functionneeren, dat zij kunnen trachten den nog bestaanden moeilijkheden het hoofd te bieden.

De minister-president zeide een groot deel van de ongunstige verhalen die over het M.G. de ronde doen, wel te willen gelooven, omdat zich in de uniform van het M.G. lieden hebben gewrongen, die in een interneeringskamp thuishooren, terwijl er ook zijn, die faciliteiten ten eigen bate hebben aangewend. Toch zijn er ook goede dingen van het M.G. te zeggen.

Opheffing van het M.G., aldus besloot de minister, beteekent ook bezuiniging. Maar het M.G. heeft niet het monopolie van geld uitgeven. Als straks de staatsbegrooting komt, zal niet alleen den belastingsbetaler, maar ieder lid van het staatsapparaat de schrik om het hart slaan. Er wordt een zoodanig deel van ons nationale inkomen voor uitgaven van staat gebruikt, dat dit volstrekt ontoelaatbaar is. Na de opheffing van het M.G. zal de strijd tegen de geldsmijterij de tweede stap zijn op den weg omhoog. De staatsorganen hebben zich af te vragen of de kosten van hun werk in juiste verhouding staan tot de diensten, die zij bewijzen.

(V. b. 6449 I) (Alg. H'blad)

B. Generaal-majoor mr. H. Kruls bevorderd en chef van den generalen staf - Generaal-majoor A. Q. H. Dijxhoorn lid van het Hoog Militair Gerechtshof —

27 Oct. — Met ingang van 1 Nov. is de Generaal-majoor mr. H. Kruls benoemd tot chef van den generalen staf van het landleger, met den tijdelijken rang van luitenant-generaal. Luitenant-generaal Kruls blijft belast met de waarneming van de functie chef staf Militair Gezag. Min.-pres. Schermerhorn huldigde hem in zijn radiorede op 26 Oct. waarin hij bovenstaande benoeming bekend maakte. Op 26 Oct. bereidde het personeel van het M.G. zijn chef een huldigingsplechtigheid, tijdens welke gen. Kruls zeide, dat de populaire benaming „Malle Gevallen" (M.G.) een vondst van hemzelf was in de eerste dagen van het M.G. te Londen. (Bekend is nog de naam „Circus Kruls", waarin de volksmond het M.G. met den Chef vereenzelvigde). Generaal-majoor A. Q. H. Dijxhoorn, de wnd. chef van den generalen staf is bevorderd tot lt.-generaal. Hij zal zitting nemen in het Hoog Militair Gerechtshof.

(V. b. 6463; 6364 E; 6097 A) (Tijd - Trouw)

C. Het leger —

27 Oct. — Lt.-gen. Kruls heeft direct na zijn benoeming tot chef van den generalen staf eenige bijzonderheden medegedeeld omtrent het nieuwe Nederlandsche leger. Het voornaamste principe in de toekomst zal zijn dat het een werkelijk volksleger is.

Wij moeten niet verlangen „voor een dubbeltje op den eersten rang te willen zitten", hetgeen er op neerkomt, dat we geen leger van 300.000 man moeten hebben als we er maar 100.000 voldoende kunnen uitrusten. En ook deze uitrusting moet behoorlijk zijn; geen geïmproviseer

Lt.-gen. Kruls

en geen artillerie, welke in musea thuis behoort! Voldoende moderne strijdmiddelen moeten aanwezig zijn.

De vorming van het kader zal van onder af aan beginnen. Men zal geen officier meer worden terwille van de diploma's. Het lotingssysteem wordt afgeschaft. De opleidingstijd zal waarschijnlijk op een jaar worden gesteld.

Het nieuwe leger zal jong moeten zijn, ook het kader. In de toekomst is er geen sprake meer van neutraliteitspolitiek, de organisatie en bewapening van ons leger moet overeenstemmen met die van onze bondgenooten.

De invoering van het vrouwelijke hulpcorps kan belangrijke voordeelen afwerpen, mits dit op verstandige wijze geschiedt.

De banden tusschen het Nederlandsche en Nederl.-Indische leger moeten nauwer worden aangehaald, dan tot nu toe het geval was. (G.K. - N.D.)

(V. b. 6457 C)

D. Centralisatie legerleiding - Instelling legerraad - Nieuwe functies —

Teneinde te geraken tot grootere centralisatie dan voor 1940 het geval was, is den chef van den Generalen Staf, rechtstreeks onder den minister van Oorlog ressorteerende, met ingang van 1 November 1945 de hoogste bevelsbevoegdheid in de Kon. Landmacht opgedragen.

Onder zijn bevelen zullen worden gesteld de bevelhebber der Ned. Strijdkrachten met de onder zijn bevel staande onderdeelen (in hoofdzaak de lichte infanterie-bataljons, die uit oorlogsvrijwilligers zijn gevormd en waarvan er thans 27 naar Indië vertrekken), de commandant der Nederlandsche troepen in Engeland met het in Engeland in opleiding zijnde personeel der Kon. Landmacht (in hoofdzaak bestemd voor de encadreering van twee in den loop van 1946 in Nederland uit dienstplichtigen te vormen divisies), de territoriale bevelhebber in Nederland met de onder zijn bevel staande gezagstroepen en verder enkele andere commandanten en autoriteiten der Kon. Landmacht. Op denzelfden datum zal als sous-chef van den gen. staf optreden gen.-maj. P. L. G. Doorman.

Tevens zal worden ingesteld de functie van kwartiermeester-generaal der Kon. Landmacht, als hoedanig zal optreden de res. gen.majoor S. L. van den Bergh met gen.-majoor J. J. C. P. Wilson als plaatsvervanger. In deze functie zullen worden gecombineerd de vroegere functies van den hoofdintendant (verpleging), den directeur der genie met uitzondering van diens bemoeienissen met het personeel en de opleiding der genietroepen. De inspectie der genie zal op nader te bepalen datum worden opgeheven. Haar taak zal eensdeels overgaan op den chef van den Gen. Staf voor wat betreft de opleiding en het personeel der genietroepen, anderdeels op den kwartiermeester-generaal (staf der genie).

De inspecteur-generaal, de inspecteur van den geneeskundigen dienst der Kon. Landmacht onder wiens bevelen tevens de Mil. Pharmaceutische Dienst zal worden gesteld, en de inspecteur der mil. administratie zullen rechtstreeks onder den minister van Oorlog blijven ressorteeren. De overige inspecties zullen niet weder worden ingesteld. De opleiding in haar vollen omvang komt te behooren tot het ressort van den chef van den Gen. Staf, de materieelvoorziening tot dat van den kwartiermeester-generaal. Ten einde de werkzaamheden in de hoogere legerleiding te coördineeren wordt met ingang van 1 November onder voorzitterschap van den minister een legerraad ingesteld, waarvan de leden den minister van advies dienen omtrent de hoofdlijnen van zijn beleid. In dezen legerraad hebben zitting, behalve Prins Bernhard als inspecteur-generaal, de secretaris-generaal, de chef van het militaire kabinet, de chef van den generalen staf, de kwartiermeester-generaal en de adjudant-generaal.

Ook de werkzaamheden van het departement van Oorlog worden meer gecentraliseerd. Ingesteld wordt een militair kabinet van den minister van Oorlog, dat tot taak heeft den minister en den secr.-generaal rechtstreeks ter zijde te staan in alle aangelegenheden van strategischen, militair organisatorischen, militair technischen en krijgstuchtelijken aard, zoomede de van het departement uitgaande publieke voorlichting te verzorgen. Chef van het militair kabinet is de kolonel van den Gen. Staf, M. R. H. Calmeyer.

Voor alle aangelegenheden van personeelen aard betreffende het militair personeel der Kon. Landmacht wordt ingesteld de functie van adjudant-generaal, onder wien dus ook de sociale zorg, psychologische dienst en geestelijke verzorging ressorteeren. (Par.)

(V. b. 6449 H.)

E. Generaal Winkelman over Nederlands ineenstorting in 1940

30 Oct. — Generaal Winkelman, in Mei 1940 opperbevelhebber van land- en zeemacht, heeft aan een redacteur van het

A. N. P. een en ander verteld over de gebeurtenissen vóór, tijdens en na de Meidagen. De door de Duitschers voortdurende verdraaide feiten werden door den generaal punt voor punt met de waarheid geconfronteerd. De generaal memoreerde hoe hij, toen hij in 1940 het commando van generaal Reynders overnam, voor een zware en weinig uitzicht biedende taak kwam te staan, ook minister Dijxhoorn kon in korten tijd onmogelijk herstellen, wat langen tijd was verwaarloosd.

Rotterdam - De capitulatie —

Op 14 Mei belde kolonel Scharroo, commandant van Rotterdam, den generaal op en deelde hem mede, dat hij een ongeteekend briefje had ontvangen waarin de Duitschers op den zuidelijken Maasoever een ultimatum van twee uur stelden: overgave van Rotterdam of de stad zou er aan moeten gelooven. In opdracht van den generaal werd den Duitschers medegedeeld, dat op een dergelijk ongeteekend briefje niet kon worden ingegaan. Daarop is een onderteekend ultimatum binnengekomen, maar vóór het antwoord daarop ontvangen was, hebben de Duitschers het bombardement gedeeltelijk uitgevoerd.

Het gebrek aan vliegers en de absoluut onvoldoende sterkte aan luchtdoelartillerie — wij hadden een bestelling voor modern afweergeschut in Duitschland loopende, maar onder allerlei voorwendsels hebben de Duitschers ons niet meer dan één vuurmond afgeleverd — hebben den aanvallenden Duitschen vliegtuigen volkomen vrij spel gegeven. Zij konden doen wat zij wilden.

Door dezelfde oorzaken was de situatie in de Grebbelinie eveneens onhoudbaar geworden en daar de generaal begreep, dat achtereenvolgens Delft, Utrecht, Den Haag, Amsterdam en andere steden in ons land het lot van Rotterdam zouden deelen, besloot hij te capituleeren.

„Ik hoop één ding en dat is, dat Mei 1940 voor ons een goede les is geweest, die ter harte zal worden genomen. Voor een klein land, dat militair gesproken zoo ongunstig is gelegen als het onze, is een tot in het uiterste doorgevoerde neutraliteitspolitiek naar mijn meening niet aan te bevelen. Wij zijn verplicht willen wij met succes tegen een vijand optreden, ten eerste te zorgen voor goed uitgeruste en opgeleide strijdkrachten en ten tweede tijdig te zorgen voor bondgenooten.

Geen verraad door militairen.

De geruchten over verraad, gepleegd door Nederlandsche militairen, sprak gen. Winkelman tegen. Voor zoover hij kon nagaan, was verraad onder het leger te velde nauwelijks voorgekomen. Ook de geruchten over Duitsche parachutisten in Nederlandsche uniformen zijn eigenlijk nooit behoorlijk bevestigd. Wel zijn er Nederlandsche uniformen in Duitsch bezit gevonden en een brief in Musserts archief, waarin een N.S.B.-er vertelt, in Duitschen dienst gekleed in Nederlandsch uniform, het opblazen van een brug te hebben verhinderd.

Het verraad van de N.S.B. tijdens de oorlogsdagen staat dus wel vast. De z.g. lichtkogel-affaire werd nooit opgelost.

De capitulatie-voorwaarden zijn nooit officieel gepubliceerd. Zij hielden in, dat de geheele Nederlandsche weermacht krijgsgevangene zou worden. Mondeling werd de toelichting verstrekt, dat dit niet inhield, dat de officieren en manschappen naar Duitschland zouden worden gevoerd. Aanvankelijk lag het in de bedoeling, dat iedere Nederlandsche vlieger, die na 15 Mei 1940 nog tegen de Duitschers zou vechten, als franctireur zou worden beschouwd. Tegen deze opvatting heb ik mij verzet, aldus de generaal, en met succes, want het artikel werd geschrapt.

Vervaardiging oorlogstuig ontoelaatbaar.

De generaal vertelde van een onderhoud met Göring, over het verbod aan de Nederlandsche industrie om voor de Duitschers wapentuig te maken. Ik had nl., aldus gen. Winkelman, in besprekingen met vertegenwoordigers van de zware industrie, te kennen gegeven, dat vervaardiging van oorlogstuig ontoelaatbaar was. „U kunt er van verzekerd zijn, generaal, zei Göring, dat nooit een in Nederland gemaakte mitrailleur zal worden gebruikt om op Nederlanders te schieten. De oorlog is immers uit." „Neen, zei de generaal, de oorlog is niet uit. Er zijn nog Nederlanders die den strijd tegen Duitschland zullen voortzetten." Göring was zoo woedend, dat hij met de vuist op tafel sloeg en schreeuwde: „Hiervan zal ik den Führer nog vanmiddag in kennis stellen: Nu zal het uit zijn met die lankmoedige houding tegen over de Nederlanders!"

Het door de Duitschers gevonden document.

Ten slotte besprak de generaal het beroemde document, door de Duitschers te Parijs gevonden, waaruit zou blijken, dat Nederland reeds vóór 10 Mei den geallieerden bevelhebber zou hebben verzocht Nederland binnen te trekken. Dit document was een brief, die de generaal in Maart 1940 geschreven had aan de gezanten te Parijs en Londen met een omschrijving van de hulp die wij van de Britsche en Fransche regeering vroegen, voor het geval wij door Duitschland werden aangevallen. Maar die brieven waren — en dat hebben de Duitschers er niet bij verteld — verzegeld gezonden, met de opdracht ze pas te openen na ontvangst van een daartoe strekkend telegram. Dit telegram is in den morgen van 10 Mei 1940 verzonden. (Alg. H.b.)

(V. b. 6463 A.; zie ook 4280 A.)

Nederland

A. Prins Bernhard ontvangt Amerikaansche onderscheiding —

1 Nov. — Tijdens een bezoek op 31 Oct. van H. K. H. Prinses Juliana en Prins Bernhard aan de luchtvaarttentoonstelling van de R.A.F. en de U.S.A.A.F. in „De Bijenkorf" te Amsterdam, overhandigde kol. Griffith namens lt.-gen. John K. Carmon aan Prins Bernhard de Senior Officers Wings of the United States Army Air Forces (U.S.A.A.F.)

Deze onderscheiding wordt uitsluitend uitgereikt aan hen, die een opleiding van Amerikaansche vliegers hebben gekregen, vijf jaar regelmatig als piloot gevlogen hebben en minstens 1500 vlieguren op hun naam hebben. Den Prins zou het eereblijk reeds op den openingsdag van de expositie overhandigd zijn, indien zijn ongesteldheid dit niet had verhinderd. „De „Wings" geldt niet als eereteeken, maar moet verdiend worden. (Tr.)

(V. b. 6449 H.)

B. Geschenk voor Churchill door H. M. de Koningin aangeboden —

3 Nov. — Koningin Wilhelmina heeft op de Nederlandsche ambassade te Londen oud-minister Churchill en mevrouw Churchill ontvangen. Zij heeft den staatsman een geschenk van Haar volk overhandigd, bestaande uit een verzameling brieven, 630, door zijn voorvader den eersten hertog van Marlborough aan raadpensionaris Heinsius geschreven in het kader van het bondgenootschap tusschen het Koninkrijk Engeland en de Republiek der Vereenigde Nederlanden tijdens den Spaanschen successie-oorlog. De brieven zijn Churchill aangeboden in een fraai met schildpad belegd kistje, voorzien van gesmeed-zilveren hengseltjes en een zilveren sleuteltje. Het werd vervaardigd in het begin van de 18de eeuw en bevond zich in het Rijksmuseum te Amsterdam. Het deksel heeft een prachtige reliefversiering.

In het deksel bevindt zich een klapper op de brieven alsmede een oorkonde, waarvan de tekst in het Nederlandsch als volgt luidt:

„Als blijk van de groote dankbaarheid die het Nederlandsche volk koestert voor de bezielde en krachtdadige oorlogvoering tegen Duitschland, Italië en Japan (1939—1945) door Winston Spencer Churchill, welke leidde tot de nederlaag van de onderdrukkers en het herstel van de vrijheid van het Nederlandsche volk, biedt de Koninklijke Nederlandsche regeering hem 630 brieven in oorspronkelijk manuscript aan, door zijn voorvader den eersten hertog van Marlborough geschreven aan Antonie Heinsius, raadpensionaris van Holland, die, door vriendschap verbonden, gezamenlijk het Engelsche en het Nederlandsche volk ter overwinning leidden in een anderen langen en gedenkwaardigen strijd voor het behoud van hun godsdienstige, staatkundige en burgerlijke vrijheden. — 's-Gravenhage 25 October 1945."

De oorkonde is geteekend door de Koningin, den minister-president, prof. ir. W. Schermerhorn, den minister van Buitenlandsche Zaken, mr. E. N. van Kleffens en den minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, prof. dr. G. v. d. Leeuw. (N.R.C.)

C. De inundatie - De dichtingen op Walcheren trotseeren den storm - Gunstige berichten uit Wieringermeer —

27 Oct. — Tijdens de stormen in de afgeloopen week heeft men op Walcheren in hoogspanning geleefd. Men vroeg zich af of de gedichte dijken het zouden houden.

Nadat op 22 October het gat in de waterkeering bij Veere was gedicht, was het deel van Walcheren bewesten het kanaal Vlissingen—Veere, dat ongeveer 13500 ha. ondergeloopen grond omvat, die naar men toen hoopte, binnen 5 weken zouden droogliggen, afgesloten.

Inmiddels hebben de drie dichtingen bij Vlissingen, waar de op 25 Sept. weer bezweken Nolledijk opnieuw was gedicht, Westkapelle en Veere tot nu toe de van eenigerlei beteekenis. Bij fort stormen getrotseerd zonder schade Rammekens, waar het dichtingswerk nog niet voltooid is, veroorzaakte de storm enkele kleine beschadigingen, die van weinig beteekenis zijn en niet van dien aard, dat het dichtingswerk erdoor zou worden vertraagd. Met de dichting van dit gat, zouden ook de overblijvende 2060 ha. ondergeloopen land in den Z.O. hoek kunnen worden gered.

De Wieringermeer.

Ook uit de Wieringermeer kwamen gunstige berichten, het water is daar nu 2 meter gezakt, waardoor loozing in het waterschap de Vier Noorder Koggen niet meer mogelijk was, omdat het peil van de Wieringermeer tot op dat bedoeld waterschap is gedaald. Oogenschijnlijk zou deze laatste omstandigheid oorzaak kunnen zijn, dat de droogmaking nu minder snel in haar werk zal gaan, doch inmid-

dels zijn eenige noodpompen ingeschakeld, welke helpen het water nog in hetzelfde tempo te doen dalen. In het N.W. van den polder en aan den rand zijn nu honderden ha. drooggevallen, waarop ± 60 boerderijen staan. De schade welke de boerderijen hebben opgeloopen is natuurlijk aanzienlijk, maar valt, daar zij in een min of meer luwen hoek waren gelegen, toch nog mee. Ook de toestand van het wegennet valt bij nader inzien mee. (A. N. P. - Msb.)
(V. b. Walcheren 6424 D; Wieringermeer 6350)

Nederland

A. Bijeenkomst Convent der Anti-Revolutionnaire Partij - Mr. De Wilde over het regeeringsbeleid —

2 Nov. — In de Westerkerk te Utrecht, kwam op 31 Oct. het Centraal Convent der A.-R. Kiesvereenigingen voor het eerst na de bevrijding bijeen. De wn. voorzitter der A.-R. Partij, mr. J. A. de Wilde, hield een rede. Na dr. Colijn herdacht te hebben zeide mr. de Wilde o.m. „De strijd zal gaan tegen het staatssocialisme, voor het waken van rechtsinvloed, om een juiste verhouding tusschen Staat en Kerk, om sociale voorzieningen.
De christelijke grondslagen moeten gehandhaafd worden. Tegenover de machtusurpatie moet de souvereiniteit in eigen kring verdedigd worden. Het financieele regeeringsbeleid mag niet leiden tot onteigening ten algemeenen nutte. Het ordeningsstreven dient in A.-R.-zin te worden geleid.
Het is onze begeerte constructief mede te werken zooveel we kunnen maar we zullen critiek oefenen als we meenen, dat het verkeerd gaat.
We hebben geprotesteerd, dat de regeering vrijwel autocratisch en dictatoriaal is opgetreden.
Alles is volkomen inconstitutioneel. Antiparlementaire invloeden werken op de regeering in. En men tracht nu buiten het parlement om enkele lievelingsdenkbeelden door te voeren.
Spr. herinnerde er aan, dat de pogingen om te komen tot een fusie met de C.H. helaas mislukt zijn, zoodat vooralsnog genoegen zal moeten worden genomen met federatieve samenwerking. De zaak is nog niet rijp. Er zijn in het oog loopende nuances.
We zouden er nooit in hebben toegestemd, dat Tjarda van Starkenborgh Stachouwer als gouverneur-generaal zou worden prijsgegeven.
Wat zit ons volk dwars? De feitelijke machteloosheid en rechteloosheid, de bureaucratie, de besluitenregeering. Tegen de doodstraf werd in het verleden krachtig gestreden, thans werd deze bij K.B. ingevoerd. Het beste deel van ons volk snakt er naar dat recht en wet weer gelden." (Trouw)
(V. b. 6474 D.)

B. N.V.V. en Stichting van den Arbeid over loonen en prijzen - Loonsverhooging, waardebonnen en spaarregeling gevraagd —

1 Nov. — Tijdens een op 31 October gehouden congres van het N.V.V. hield de heer A. Vermeulen, lid van het voorloopig bestuur van het N.V.V., een inleiding waarin hij o.m. zeide:
„Wij moeten helaas constateeren, dat het niet gelukt is een evenwicht tusschen prijzen en loonen in Nederland te bereiken, zooals in Juli in de bedoeling der regeering lag. Het huidige loon van de arbeiders is niet hoog genoeg, het loonvraagstuk moet van overheidswege opnieuw onder de loupe worden genomen, er moet iets met de loonen gebeuren!"
Hij betoogde voorts, dat de gemiddelde prijzen van uit de V.S. geïmporteerde goederen minstens 100 % boven de vooroorlogsche liggen. Gezien het feit, dat de prijzen in Nederland lang geen 100 % hooger zijn en dat de import vooralsnog abnormaal groot zal zijn, gaat daarvan een tendens tot prijsverhoogmg uit. Het minimumbudget van een gezin met twee kinderen bedroeg in Juni ƒ 30.19 per week, in October ƒ 33.59. En hoewel nergens de hand gehouden is aan de norm. volgens welke de loonen 25 % hooger mochten zijn dan die van Mei 1940 of 15 % boven die van October 1942, zijn er groote groepen arbeiders, die met hun loon niet uitkomen. Nu werkt de geldsaneering ongetwijfeld prijsverlagend, de fiscale maatregelen, die eerlang zullen worden genomen, zullen dezelfde uitwerking hebben, en ook de toeneming der nationale productie moet op den duur de prijzen drukken. Of daarmee echter de tendens tot prijsverhooging voldoende wordt tegengegaan, is zeer de vraag. De staat besteedt één milliard aan haar pogingen de prijzen te handhaven. Daarmee kan hij niet blijven doorgaan. Maar als er dan een zekere inflatie onvermijdelijk is, mag men een beteugelde inflatie eischen.
Product voor product, geen glijmaarraakbeweging. Zij waarborgt in elk geval een ontwikkeling der loonen, die aansluit bij die van de prijzen.
In de Stichting van den Arbeid hebben de verlangens van de werknemers bij de werkgevers een willig oor gevonden. De besprekingen leidden tot de opstelling van een sociaal minimumloon, dat ƒ 35 voor de ongeschoolde arbeiders in de steden bedraagt, ƒ 38.50 voor de geoefende en ƒ 42 voor de geschoolde. Dit beteekent 35 % boven het loon van 1940. Voor het platteland zullen deze bedragen moeten zijn resp. ƒ 31, ƒ 34.50 en ƒ 38. De Stichting beveelt deze richtlijnen bij het voeren van de loonpolitiek dringend bij regeering en college van rijksbemiddelaars aan, ten einde een nieuw evenwicht tusschen loonen en prijzen te bereiken en het N.V.V. kan daar volkomen achter staan.
Voorts wordt bepleit een stelsel van distributiebonnen met alternatief gebruik, volgens hetwelk dezelfde bonnen recht zouden geven op een distributiepakket van verschillende samenstelling en dus ook van verschillende kosten. En, eveneens in samenwerking met de Stichting voor den Arbeid beveelt het N.V.V. dan tevens aan de toekenning van distributie-waardebonnen aan kinderrijke gezinnen, waarop bepaalde levensmiddelen gratis kunnen worden betrokken.
Ten slotte is wenschelijk een spaarregeling om op den duur in het tekort aan kleeding, dekking, huisraad en schoeisel in arbeidersgezinnen te kunnen voorzien.
Het congres nam een motie aan, volgens welke bij de regeering er op wordt aangedrongen tot een loonpolitiek in bovenvermelden zin over te gaan.
(Alg. H'bl.) **(V. b. 6481 B; 6434 D; 6390 G)**

C. Radio-belasting —

27 Oct. — Met ingang van 1 Nov. a.s. is weer een radio-belasting ad ƒ 1.— per maand verschuldigd. (Msb.)
(V. b. 5526 B; 5047 B)

D. Herstelbank opgericht —

2 Nov. — Op 1 Nov. is de akte van oprichting verleden van de Maatschappij tot financiering van het Nationaal Herstel N.V. in de praktijk Herstelbank genaamd.
Hoewel de bank niet zal streven naar een zoo hoog mogelijke winst, zal zij toch worden geleid naar zuiver bedrijfseconomische beginselen.
Het maatschappelijk kapitaal bedraagt ƒ 300 millioen en is verdeeld in 151.000 gewone aandeelen (a) en 149.000 preferente aandeelen (b). De aandeelen a luiden op naam en worden door den Staat genomen; zij zijn onvreemdbaar. De aandeelen b luiden aan toonder en komen in aanmerking om door particulieren te worden genomen. Bij de winstverdeeling komen de aandeelen b alleen in aanmerking voor een primair dividend van 3½ procent.
Bij de oprichting zijn geplaatst en volgestort 51.000 aandeelen a en 49.000 aandeelen b, welke laatste zijn genomen door financieele instellingen, die tot de oprichting hebben medegewerkt. Tot de oprichters, die hebben deelgenomen voor aandeelen b, behooren de Nederlandsche Bank voor een bedrag van ƒ 3 millioen, de groote particuliere banken voor een bedrag van ƒ 25 millioen, levensverzekeringsinstellingen v. ƒ 14.355.000, pensioenfondsen voor ƒ 3.345.000, de Centrale Raiffeisenbank en de Centrale Boerenleenbank tezamen voor ƒ 2 millioen en spaarbanken voor ƒ 1.300.000.
De samenwerking tusschen overheid en particulier kapitaal komt ook tot uitdrukking in de organisatie van de Herstelbank. Bij de oprichting van de bank zijn 15 commissarissen benoemd, tezamen vormende den raad van toezicht, waarvan er 5 zijn aangewezen door de aandeelhouders, te weten de heeren C. J. baron Collot d'Escury, H. A. A. de Vos, mr. H. L. Woltersom, mr. H. Versteeg en jhr. mr. W. C. Hooft Graafland, terwijl als commissaris zijn aangewezen de heeren mr. H. L. s'Jacob, dr. P. Kuin, ir. H. W. Mouton, mr. J. Oyevaar, mr. J. d'Ailly, prof. dr. N. J. Polak, prof. H. A. Kaag, prof. ir. D. Dresden, dr. J. Ph. Backx en H. Oosterhuis. Uit zijn midden benoemt de raad twee gedelegeerd commissarissen, die de commissie van advies vormen.
Ook Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden heeft van zijn belangstelling voor het herstel van het Nederlandsche bedrijfsleven doen blijken door in de functie van bijzonder adviseur met den titel van buitengewoon commissaris zijn hooge medewerking aan de werkzaamheden der Herstelbank te willen verleenen.
De vennootschap kent tenslotte een directie, bestaande uit tenminste 2 en ten hoogste 4 personen, waarvan 2 worden benoemd door de kroon. Bij K.B. van 20 October werd inmiddels benoemd tot president-directeur van de Herstelbank dr. G. W. M. Huysmans, oud-minister van financiën, en tot directeur-secretaris drs. J. F. Posthuma. (N.R.C.)
(V. b. 6450 C.)

5 Nov. — Inmiddels heeft mr. H. L. Woltersom in overleg met den minister van Financiën besloten zijn mandaat als lid van den raad van toezicht der Herstelbank, voorloopig niet te aanvaarden. Deze functie was aan mr. Woltersom opgedragen door de houders van aandeelen b. (V.V.)
(V. b. 6407 I)

E. Staatscrediet voor Philips —

31 Oct. — Een aantal met den oorlog samenhangende factoren (bombardementen, plundering door de Duitschers, wegvoeren van voorraden en machines, etc.) zijn oorzaak, dat de liquiditeit der Philipsfabrieken sterk in ongunstigen zin beïnvloed is.

De Staat der Nederlanden, heeft daarom met de N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken een belangrijke credietovereenkomst gesloten. Gedurende den looptijd van het crediet zal de minister van Financiën zich in het bestuur der vennootschap laten vertegenwoordigen door den heer Tj. Greidanus — firmant van het bankiershuis Pierson & Co. —, die als commissaris van Philips zal optreden. (V. V.)
(V. b. 4982 B.; 2873 H.)

Nederland

A. Bevroren activa in Amerika - Eischen voor deblokkeering —

31 Oct. — Volgens een Reuter-bericht bedragen de bevroren Nederlandsche en Nederlandsch-Indische activa 1619 millioen dollars, waarvan 210 millioen op korte termijn belegd zijn, dus onmiddellijk beschikbaar zullen zijn na de deblokkeeringen.
Als voorwaarden voor deze deblokkeering heeft het Amerikaansche ministerie van Financiën gesteld:
1. Onderzoek door de Nederlandsche regeering of zich onder genoemde activa vijandelijk vermogen bevindt.
2. Ontdooiing van de Amerikaansche activa in Nederland. (V. V.)

B. Besluit politieke delinquenten.

27 Oct. — Uitgegeven is het staatsblad F 244, Besluit van 23 Oct. 1945, houdende vaststelling van het besluit politieke delinquenten 1945. (A.N.P.)
(V. b. 6480 C.)

C. De politieke delinquenten - Vermaning der kerken —

29 Oct. — Van alle kansels der bij het Interkerkelijk Overleg (I.K.O.) aangesloten Nederlandsche kerken werd op 28 Oct. een boodschap voorgelezen waarin het volk van Nederland werd opgeroepen met betrekking van de berechting der politieke delinquenten niet naar wraak of haat maar naar recht te handelen.
„In den naam van God ontzeggen de Kerken aan een ieder het recht na de beslissing door de aangewezen instantie, in het bijzonder nog recht naar eigen inzicht toe te passen.
De Christelijke Kerken doen een beroep op het Nederlandsche volk, in zijn gedragingen ten opzichte van de politieke gevangenen en hun kinderen te toonen, dat het door den boozen Duitschen geest niet besmet is, maar dat het blijk wenscht te geven van het besef, dat ook bij strikte handhaving van het recht de christelijke barmhartigheid moet worden betracht."
(Trouw - Tijd) **(V. b. 6363)**

D. Nederlandsch protest te Canberra - Gebrek aan medewerking —

3 Nov. — Naar uit Den Haag werd gemeld heeft Hr. Ms. gezant te Canberra namens de Nederlandsche regeering met den meesten nadruk bezwaar gemaakt tegen het gebrek aan medewerking en hulp, dat ondanks verkregen toezeggingen werd ondervonden van de zijde der Australische autoriteiten bij ons streven om de moeilijkheden te overwinnen, ontstaan door de boycot onzer schepen en de staking van Indonesische bemanningen. Deze houding heeft o.m. ten gevolge gehad, dat Nederlandsche schepen beladen met „relief-goederen" niet kunnen uitvaren, waardoor tienduizenden uitgehongerde geïnterneerden en krijgsgevangenen in Ned.-Indië daarvan verstoken blijven. Doordat de politie naliet in te grijpen werd aan stakende zeelieden volop gelegenheid gegeven werkwilligen te intimideeren en zich te nestelen in bij de Ned.-Indische regeering in gebruik zijnde gebouwen en kampen.
De gezant heeft niet nagelaten er op te wijzen, dat deze gang van zaken, welke de Nederlandsche regeering met leedwezen en bezorgdheid gade slaat, het tegendeel van bevorderlijk is voor de goede verstandhouding tusschen beide landen. (N.R.C.)

E. Persconferentie K.L.M. - Positie in het wereldluchtverkeer - Plannen —

31 Oct. — De heer A. Plesman hield zijn eerste persconferentie na den oorlog. Als hoofdpunten van het program der K.L.M. noemde hij:
1) De verbinding Amsterdam-Batavia.
2) De verbinding met West-Indië.
3) De verbinding Amsterdam-New York.
De goede organisatie, welke de K.L.M. vóór den oorlog bezat, is geheel uiteen geslagen, de pilotenopleiding bijv. heeft 5 jaren stilgestaan, wat voor onze nationale luchtvaartmaatschappij een achterstand van 150 à 200 piloten beteekent. De omzet van ∫ 13 millioen per jaar van vóór den oorlog zal op ∫ 45 millioen moeten worden gebracht.
In Engeland zijn eenige De Havilland Dragon Rapide vliegtuigen gekocht en daarmee wordt een binnenlandsche dienst onderhouden.
Voor den dienst op Indië heeft de Ned. regeering in Washington de beschikking gekregen over 14 C-54 viermotorige Douglas-vliegtuigen (de militaire transportuitvoering van de Douglas DC-4), waarmede 41 passagiers per machine en een groote hoevelheid lading vervoerd kunnen worden. Deze machines worden door Amerikaansche vliegers via Parijs naar Nederland gevlogen en men heeft er in toegestemd één bemanning voor langen tijd af te staan voor de instructie van Ned. bemanningen. Het is de bedoeling op 7 November de eerste proefvlucht te ondernemen, op 21 November komt die machine dan in Amsterdam terug. Dan wordt een dienst, tweemaal in de week, ingesteld. Vervolgens telkens met 14 dagen tusschenruimte een dienst, drie-, viermaal in de week, tot een dagelijksche dienst op Indië is bereikt.
Dat zal, naar we hopen, op 1 Februari van het volgend jaar zijn. Deze dienst zal ook voor de repatrieering zorg dragen.
Voor de 14 toestellen zijn 28 bemanningen noodig. Die kan de K.L.M. nog niet uitbrengen. Daarom wordt onderhandeld over de aanwerving van 24 Amerikaansche en 24 Engelsche piloten.
Voor den dienst op West-Indië heeft de K.L.M. 4 nieuwe 4-motorige Douglas-1009-vliegtuigen (44 passagiers) aangeschaft, welke vóór April 1946 in Nederland zullen worden afgeleverd. De route voor dezen dienst zal zijn: Amsterdam, Lissabon, Dakar, Paramaribo, Curaçao, waar de K.L.M. reeds een goed geoutilleerden technischen dienst bezit.
En vervolgens is in voorbereiding een transatlantische dienst van de K.L.M., van Amsterdam op New-York, die in den zomer over de Noordelijke route via New Foundland zal worden gevlogen en in den winter waarschijnlijk over een meer zuidelijke route. Voor dezen dienst heeft de K.L.M. 4 4-motorige Lockheed-Constellations aangekocht, die in April hier te lande zullen aankomen. De heer Plesman hoopte eind Mei van het volgend jaar den dienst op New York te kunnen beginnen. Amsterdam—New York in 16 uur.
De groei van het personeel wordt tot einde volgend jaar geschat van 1600 tot 4500 man. De aanwas zal hoofdzakelijk uit buitenlanders bestaan.
De heer Plesman verwacht, dat in 1948 de omzet 100 millioen gulden zal bedragen. De K.L.M. zal dan 9000 man personeel in dienst hebben. Dit jaar zal de K.L.M. 32 toestellen moeten hebben. Van alle kanten zal men dan echter medewerking moeten ondervinden en de deviezen moeten geen moeilijkheden opleveren. Voor den oorlog liep de zaak heel gemakkelijk en was er een geleidelijke groei, thans is het heel anders. Het is zeer wel mogelijk, dat wij ditmaal de reis niet halen. Er komt een geweldige strijd om het burgerluchtverkeer en wij zullen als maatschappij met den oudsten naam daaraan moeten deelnemen. (Msb. - Tr.)
(V. b. 6475 E; 6459 K; 6382 F)

F. Het autoverkeer —

27 Oct. — Het totaal aantal motorvoertuigen in ons land, waaronder vrachtwagens en particuliere auto's enz., bedraagt bij benadering 60.234 tegen meer dan 218.000 voor den oorlog. Het tekort aan bussen doet zich het meest gevoelen. Naar verluidt heeft de regeering 15.000 particuliere auto's besteld. Ook heeft de regeering meer dan 12.000 vrachtwagens aangekocht, terwijl zij bovendien van plan is om er nog 10.000 te koopen. Er is dringend behoefte aan 3 millioen binnen- en buitenbanden. (Trouw)

Ernstige toestand in Nederl. O.-Indië

G. *Britsch generaal vermoord - Dr. Van Mook gedesavoueerd - H.M. ontvangt te Londen de ministers Schermerhorn en Logemann*

De belangrijkste berichten, welke in de afgeloopen week binnenkwamen, waren wel die van den moord op brigade-generaal A. W. Mallaby en van de ontmoeting van Van Mook en nationalistische leiders.

De moord op generaal Mallaby.

Nadat op 25 Oct. de eerste Britsch-Indische troepen te Soerabaja zonder verzet aan land waren gegaan, spitste zich de toestand ook daar toe. De nationalisten vielen met kleine tanks, die zij van de Japanners hadden weggenomen, de Europeesche troepen aan. Gedurende 24 uur woedden er hevige gevechten rondom het postkantoor, waarbij de soldaten van de 49ste Britsch-Indische Infanterie Divisie werden belegerd. Geallieerde vliegtuigen voerden schijnaanvallen uit. Soekarno die naar Soerabaja vloog om een einde te maken aan de gevechten, was bij het zien van de onlusten zichtbaar onthutst. Hij zou verklaard hebben dat de onlusten te wijten waren aan Moestopo, de Indonesische leider op O.-Java, die waanzinnig was en niet tot het „republikeinsche" bestuur behoorde. Na een gesprek met generaal Mallaby heeft Soekarno op 29 Oct. den nationalisten bevolen de wapens neer te leggen. Daarna werd het, volgens een bericht van Reuter rustiger in de stad.
Op 31 Oct. deelde generaal Christison,

de geallieerde bevelhebber in N.O.-Indië, mede, dat generaal Mallaby toen hij zich op 30 Oct. naar een bespreking met extremistische Indonesische leiders begaf, vermoord is.

Ultimatum aan rebellen.

Christison richtte op 31 Oct. een ultimatum aan Indonesische rebellen, waarin hij zeide, dat geweld met geweld zou worden beantwoord, als zij voortgingen zijn legers aan te vallen.
Hij zei, dat niet uitgelokte aanvallen op geallieerde strijdkrachten niet langer konden voortduren en verklaarde: „Tenzij de Indonesiërs die deze daden hebben bedreven, zich overgeven aan zijn troepen, ben ik van plan het volle gewicht van mijn zee-, land- en luchtstrijdkrachten en alle wapenen van de moderne oorlogvoering tegen hen te richten, totdat zij vernietigd zijn".
Christison herhaalde een reeds eerder gedane verklaring, dat hij Soekarno verantwoordelijk stelde „voor deze daden, die begaan werden in den naam van de door hem opgezette republiek". Onmiddellijk na zijn persconferentie ontbood Christison Soekarno naar zijn hoofdkwartier. Christison maakte bekend, dat de Japansche generaal Nakamoera aansprakelijk wordt gesteld voor het overleveren van Japansche wapenen aan de Indonesiërs en thans onder arrest naar Singapore is overgebracht. Hij zeide, dat alle andere Japanners, die aansprakelijk zouden worden bevonden gearresteerd zouden worden.
In een verklaring over de gevechten in de voormalige Nederlandsche marinebasis, heeft de geallieerde opperbevelhebber voor Ned.-Indië gezegd, dat vele Indonesiërs Japansche uniformen dragen, en dat er aanwijzingen bestonden, dat velen werden aangevoerd door Japansche officieren en Duitschers, vermoedelijk commandanten en leden van de bemanning van duikbooten. (Een maand geleden ontsnapten uit een kamp te Batavia 5 Duitsche duikbootkapiteins).
In een verklaring over de situatie te Soerabaja, zeide Christison: „Ten gevolge van de onbevoegde capitulatie van de Japanners aan den Nederlandschen officier kapitein Huyer, die in strijd was met de door schout-bij-nacht Patterson een maand geleden aan hem geschreven orders, bevonden zich in Soerabaja groote hoeveelheden wapens, munitie, pantserwagens en tanks, die de Japanners aan Huyer hadden overgegeven.
Op 28 October vielen de Indonesiërs Britsch-Indische troepen aan, nadat pamfletten uit vliegtuigen waren geworpen — zooals ook in andere steden op Java was gebeurd — waar op stond, dat onbevoegden hun vuurwapens in moesten leveren; het was, aldus generaal Christison, duidelijk dat dit bevel geen betrekking had op geüniformeerde politie of het „beveiligingscorps" der bevolking. Na het bezoek van Soekarno scheen elk misverstand uitgesloten; niettemin bleven de extremisten den wapenstilstand, welke bewerkstelligd was, schenden.
Toen men Christison vroeg of hij bijzonderheden over de zaak Huyer wist, zeide hij, dat de Ned. officier geen acht had geslagen op bevelen volgens welke hij niet gemachtigd was een Japansche overgave aan te nemen, vóórdat de Britsche troepen te Soerabaja zouden landen. Christison wees er op, dat alleen Britsche, Russische, Amerikaansche en Chineesche troepen gemachtigd waren, de Japansche overgave te accepteeren. Hij verklaarde ten slotte, dat het aan de Nederlanders zelf zal worden overgelaten om de kwestie-Huyer disciplinair op te treden.
Hatta, in Batavia teruggekeerd, weet de onlusten aan een „misverstand" inzake de regeling welke generaal Mallaby met Moestopo, die inmiddels verdwenen was, had getroffen.
De Nederlandsche regeering heeft haar deelneming met den dood van generaal Mallaby betuigd aan de familie van den generaal en aan de Engelsche regeering.

Ontmoeting Dr. Van Mook met nationalistische leiders - Dr. Van Mook gedesavoueerd.

Ten huize van generaal Christison heeft, volgens een bericht van Reuter uit Batavia, op 1 Nov. een bespreking tusschen Dr. Van Mook en Soekarno, welke twee en een half uur duurde, plaats gehad. De bespreking wordt gekenschetst als een vrije en informeele uitwisseling van gedachten. Dr. Van Mook was vergezeld door edeleer Van der Plas. Soekarno door Hatta, Dr. Soebardjo, Dr. Sjarifoedin en Hadji Agus Salin. Generaal Christison en Dening waren er niet bij tegenwoordig.
Van Indonesische zijde werd de opvatting bestreden, dat de „republikeinsche regeering" door de Japanners zou zijn geïnspireerd. Van Nederlandsche zijde werd op de voordeelen en de noodzakelijkheid van samenwerking ten wederzijdschen nutte voor Indië en Nederland gewezen.
Van „republikeinsche" zijde is meegedeeld, dat Dr. Van Mook den nationalisten een verklaring inzake de regeeringspolitiek ter bestudeering heeft overhandigd.
De regeeringsvoorlichtingsdienst te 's-Gravenhage deelde mede:
Indien moet worden aangenomen dat Dr. H. J. van Mook met Soekarno een bespreking zou hebben gehad, kan slechts worden verklaard, dat zulks zou zijn geschied tegen den uitdrukkelijken wil der regeering en haar instructies. Richtsnoer voor de regeering blijft, dat tusschen haar en Soekarno geen gemeenschappelijken grondslag voor bespreking bestaat en dat bespreking dus onjuist ware. Zij handelt dienovereenkomstig.

Soekarno kondigt verkiezingen aan -

„De republikeinsche regeering" zou binnenkort verkiezingen uit willen schrijven. Dit werd aangekondigd in een manifest, hetwelk ook een verklaring over de samenwerking met „vreemdelingen" bevat: „Wij haten geen vreemdelingen, ook niet de Nederlanders en zeker geen Indo-Europeanen, Ambonneezen of Menadoneezen, die in werkelijkheid tot ons volk behooren. Integendeel weten wij en begrijpen wij zeer goed, dat ons land, zoowel als ons volk, nog veel jaren den steun van vreemdelingen noodig heeft, speciaal dien van technici en intellectueelen, terwijl ook buitenlandsch kapitaal hier noodig is".

Engelsche reacties -

De Britsche minister van oorlog, J. J. Lawson, heeft er zijn volle goedkeuring aan gehecht, dat alle moderne wapenen zullen worden aangewend indien de nationalisten de Britsche bezettingstroepen zouden bedreigen. Hij hoopte, dat de gematigde Indonesiërs zich van de extremisten zullen losmaken.
De moord op generaal Mallaby wekte in de Engelsche pers groote beroering. De groote Londensche bladen publiceerden het bericht met koppen over de geheele pagina-breedte en waren eenstemmig in hun oordeel, dat in Ned.-Indië krachtig ingegrepen dient te worden.
Zoo schreef de „Daily Mail" o.a.: „Deze gemeene moord heeft Soekarno, den president van de door hem zelf gestichte Indonesische republiek, geheel in discrediet gebracht, al was zijn crediet voordien ook al niet groot. Aan zijn „gezag" over het Indonesische volk kan niet langer getwijfeld worden. Wij kunnen ons niet van Java terugtrekken voordat de misdadigers gestraft zijn. Het is mogelijk en zelfs waarschijnlijk, dat, als de krachtige politiek die Christison thans heeft aangekondigd, enkele weken geleden was begonnen, deze misdaad nooit gepleegd zou zijn. Het eiland zou dan onder controle zijn. Wij zijn het aan ons prestige verplicht deze taak tot een goed einde te brengen."
De „Daily Telegraph" schreef, dat de moord op generaal Mallaby de hoop vernietigd heeft dat ernstige moeilijkheden op Java voorkomen konden worden. „Het is duidelijk dat weinig of geen vertrouwen kan worden gesteld in de macht van de nationalistische leiders om het gezag te handhaven."

Toestand buiten Java

Volgens berichten van Reuter zijn ook op Bali Indonesische agitatoren aan het werk; troepen zijn naar dat eiland onderweg. Op Nieuw-Guinea moeten nog 51.000 Japanners worden ontwapend, die de bevolking slecht behandelen; zij zouden o.m. honderd Indonesiërs hebben vermoord. Op Celebes zijn geen bijzonderheden bij de ontwapening van de Japanners door Nederlandsche en Australische troepen voorgevallen. Op Halmaheira zijn 5000 Japanners. Boven Ambon waait onze driekleur. Timor is door Nederlanders en Australiërs bezet.
Pontianak is rustig, na eenige geringe actie van nationalisten; Australiërs hebben er de orde gehandhaafd en zijn sinds een week door Nederlanders vervangen. De nieuwe sultan, Alkadri, zoon van den vroegeren sultan Aladris, die in 1944 door Japanners is vermoord, heeft met veel plechtigheid den troon bestegen. De sultan, overste in het K.N.I.L., had den bezettingstijd in een kamp bij Bandoeng doorgebracht. Zijn gezag heeft tot behoud van de orde zeer bijgedragen.
Op Billiton is te weinig rijst, maar men is er rustig; er is zestig man veldpolitie. Dezer dagen is Hr. Ms. van Galen er aangekomen.

H. M. de Koningin confereert te Londen met min. Schermerhorn en Logemann - Het Engelsche standpunt.

De Londensche correspondent van de N.R.C. seinde op 2 November:
De ministers Schermerhorn en Logemann zijn hier vandaag door de Koningin ontvangen kennelijk om te spreken over het feit dat dr. Van Mook met Soekarno heeft gesproken en wellicht ook, gezien de krasse termen waarin de Ned. regeering dr. Van Mook heeft gedesavoueerd, om te overleggen in hoeverre deze zou kunnen worden gehandhaafd.
Beziet men nu een aantal feiten waarover ik reeds eerder heb geseind: ten eerste dat Londen steeds weinig sympathie heeft gehad voor de onbuigzame houding van Den Haag tegenover Soekarno; ten tweede dat Londen steeds de meening heeft gehad dat onzen hoogsten vertegenwoordiger op Java niet voldoende vrijheid van handelen is gelaten; dat men tot eind vorige week hier veronderstelde, dat Den Haag van koers veranderd was en dr. Van Mook had gemachtigd naar beste weten te handelen, inclusief de beslissing of al dan niet met Soekarno moest worden gesproken. Deze laatste meening had niet alleen in officieele kringen post gevat maar was ook

doorgesijpeld tot een zoo goed ingelicht blad als de Times, hetwelk verleden Donderdag nog schreef dat „de Nederlanders zich niet vastgeklampt hebben aan hun weigering Soekarno te erkennen (sic! — corr.) en besprekingen tusschen hem en Van Mook Woensdagavond zouden beginnen". Ook na den moord op gen. Mallaby, welke hier natuurlijk wel verontwaardiging heeft gewekt maar allerminst als een bewijs wordt opgevat dat het Ned. beleid daardoor als juist is bewezen, blijft de Times nog op besprekingen met Soekarno aandringen; het blad schroomt zelfs niet, de houding van hen die zich daartegen verzetten als „bevooroordeeld en kortzichtig" te beschrijven. Beziet men deze feiten dan zou men Engelsche bezwaren tegen een openlijke breuk met dr. Van Mook kunnen verwachten. De Engelschen zijn, wat ook hun meening mag zijn over de eerste stadia van hun beleid in Indië — daarover wordt inderdaad van verschillende kanten critiek gehoord — er in breeden kring van overtuigd dat het streven ook nu nog zooveel mogelijk geweld te vermijden de eenig juiste politiek is.
(Alg. H.bl. - N.R.C. - Msb. - V.V. - Tr.)
(V. b. 6483)

Brazilië

A. Omwenteling in Brazilië —

1 Nov. — Na eenige dagen van groote spanning had op 29 Oct. in Brazilië een omwenteling plaats. Catulio Vargas, die 15 jaar president is geweest, heeft afgezien van de regeering en de macht overgedragen aan dr. Jose Linhares, president van het federale gerechtshof. Op 31 Nov. is een nieuw kabinet voor het eerst bijeengekomen onder voorzitterschap van Linhares. Het nam een resolutie aan, waarin werd verklaard, dat zijn eerste plicht zou bestaan in het voorbereiden van het volk voor de presidentsverkiezing, en voorts, dat alle burgerlijke vrijheden, zonder eenig politiek of godsdienstig onderscheid, zouden worden gewaarborgd.
In het communiqué, dat na de kabinetszitting is uitgegeven, werd verklaard, dat de gewapende machten eensgezind waren in het streven, de dictatuur uit te roeien. Overigens scheen in het geheele land rust te heerschen. **(A.F.P.)**

Canada

B. Oorlogsverliezen - Oorlogshuwelijken —

29 Oct. — De Canadeesche minister van Defensie Abott heeft bekend gemaakt, dat het Canadeesche leger tijdens den oorlog het tiende deel van zijn leger verloor. Deze verliezen omvatten: 22.553 dooden en 51.487 gewonden.
Van de 750.000 Canadeesche militairen waren er 630.000 vrijwilligers.
Ruim 32.000 man zijn in Europa gehuwd, uit welke huwelijken reeds 16.500 kinderen geboren werden. (Trouw)
(V. b. 6375 A.)

Denemarken

C. Uitslag algemeene verkiezingen - Regeering Buhl afgetreden - De economische situatie —

1 Nov. — Geen der partijen van het Deensche parlement heeft een meerderheid boven de andere behaald. 2.000.000 kiezers hebben hun stem uitgebracht. De grootste partij blijft de sociaal-democratische partij, die echter 18 zetels heeft verloren aan de communisten, die aan de verkiezingen van 1943 door het verbod van hun partij door de Duitschers niet hebben meegedaan. De sociaal-democraten wonnen toen 2 zetels.
De regeering Buhl is inmiddels afgetreden.

De uitslag van de algemeene verkiezingen in Denemarken is als volgt:

	1945 zetels	1943 zetels
sociaal-democraten	48	66
conservatieven	26	31
linksche boerenpartij	38	28
radicalen	11	13
communisten	18	—
nazi's	—	3
Deensche Samling	4	3
kleine partijen	—	4
rechtsche liga	3	—
	148	148

Economische situatie.
De Duitsche bezetting heeft het land tien milliard kronen gekost en volgens den socialistischen minister van Financiën H. C. Hansen zal het begrootingstekort voor 1945 en 1946 ongeveer een milliard kronen bedragen. Tegenover dit sombere beeld staan een vrijwel ongeschonden gebleven productie-apparaat, een kapitaalheffing en confiscatie van alle aan de Duitschers verdiende winsten. Maar ook al beschikt Denemarken over zijn vooroorlogsche productie-apparaat, de afzetmogelijkheden voor den Deenschen boer zijn beperkt. Denemarken heeft voldoende agrarische producten aan te bieden voor het uitgehongerde Europa, voldoende vleesch, spek, boter, kaas en eieren. Kwaliteitsproducten, waarmee de Deensche boer zijn Hollandschen collega veel concurrentie heeft aangedaan. Doch de transportmiddelen voor het vervoer der Deensche landbouwproducten ontbreken en bovendien betaalden de Duitsche bezetters prijzen, met Deensch geld weliswaar, die ver boven de prijzen op de wereldmarkt lagen. De Duitsche markt is uitgevallen en de Engelsche markt is er tot dusver nog niet voor in de plaats gekomen. Om de boeren uit hun ergsten nood te helpen heeft het parlement een exportsubsidie van veertig millioen kronen toegestaan, waarmee de Deensche boeren, die devaluatie van de Deensche kroon hadden geprefereerd, maar half tevreden zijn geweest. (V. V.)
(V. b. 5658 B.; 5472 D.)

Duitschland

D. Dr. Robert Ley pleegt zelfmoord - Zijn politieke testament - Martin Bormann nog steeds voortvluchtig

27 Oct. — Dr. Robert Ley, de leider van het voormalige „Arbeitsfront" en een der als oorlogsmisdadigers aangeklaagde Nazi-leiders heeft zich op 25 Oct., met behulp van een badhanddoek, opgehangen. Hij heeft een geschrift achtergelaten dat den titel draagt: „Mijn politiek testament". Hierin zegt hij:
„Wij hebben God verzaakt en daarom laat God ons in den steek. Door ons anti-semitisme hebben wij een fundamenteel gebod van Zijn schepping geschonden. Anti-semitisme verduisterde ons uitzicht en wij maakten ernstige fouten. Het is moeilijk om fouten toe te geven, maar het geheele bestaan van ons volk staat op het spel. Wij, nationaal-socialisten moeten den moed hebben ons te bevrijden van het anti-semitisme. Wij moeten de jeugd vertellen, dat het een fout was. Ik was mede verantwoordelijk. Ik was met Hitler in zijn goede dagen en nu wil ik met hem zijn in de kwade dagen. God verhief mij en laat mij nu vallen. Ik kwel mij zelf, zoekende naar de oorzaak van dezen val en dit is het resultaat van mijn nadenken."
Ley liet ook een briefje achter, waarin hij zeide, dat de toestanden in de gevangenis goed waren. Hij voegde er aan toe: „Maar het feit, dat ik een misdadiger zou zijn, die schande kan ik geen oogenblik langer verdragen".
Martin Bormann, na de vlucht van Hess naar Engeland, plaatsvervanger van Hitler is nog steeds voortvluchtig.
(Dail. Tel. - Ce Soir) **(V. b. 6485 F)**

E. Inkomsten van Nazi-leiders —

2 Nov. — De Berlijnsche belastingautoriteiten hebben eenige interessante gegevens gepubliceerd over de inkomsten en het vermogen van een aantal der meest bekende kopstukken van het Derde Rijk. Deze gegevens zijn ontleend aan de door de betrokken nazi's zelf ingevulde belastingbiljetten. Hier volgen eenige uittreksels uit deze publicatie. Naast de inkomsten en het vermogen in 1943 vermelden wij de gegevens voor 1932, dus het jaar voor het veroveren van de macht door Hitler. Alles in Rijksmark.
Inkomsten: Rijksminister Funk 65.183 (16.973); Lutze, stafleider van de S.A. 77.878 (12.194); Rijksminister Von Ribbentrop 456.059 (38.572); Rijksminister Von Neurath 71.153 (17.184); Alfred Rosenberg 243.563 (18.870); Rijksminister Frick 60.319 (10.973); Rijksperschef Dr. Dietrich 59.981 (5.175); Rijksminister Dr. Schacht 399.460 (97.313).
Vermogen: Funk 634.000 (—); Lutze 396.000 (—); Von Ribbentrop 3.458.000 (1.256.000); Von Neurath 1.002.000 (488.000); Rosenberg 785.000 (231.000); Dr. Dietrich 24.000 (—); Dr. Schacht 1.192.000 (1.142.200).
Men heeft bovendien een lijst bekend gemaakt van schenkingen, welke eenige Nazi-leiders hebben ontvangen. Op deze lijst staan Dr. Frick en Von Neurath elk met een schenking van 250.000 Mark en Lutze met een schenking van 154.000 Mark. Theo Morell, de lijfarts van Hitler, kreeg in 1941, een schenking van 250.000 Mark. In 1943 volgden een verdere schenking van 100.000 Mark en nog een van 200.000 Mark, als premie voor het uitvinden van een middel ter verdelging van luizen. Ohnesorge, de rijksminister van posterijen, kreeg elk half jaar van de firma Siemens & Halske een bedrag van 100.000 Mark, als octrooirecht voor een technische uitvinding. Volgens zijn belastingbiljet bedroeg zijn inkomen in 1943 echter slechts 78.446 en zijn vermogen 104.000 Mark. (N.R.C.)
(V. b. 6485 F; 6428 A)

Engeland

F. Attlee zal een bezoek brengen aan Truman - De atoombom - Geheime Engelsch-Amerikaansche overeenkomst? —

30 Oct. — Attlee heeft op 29 Oct. in het Lagerhuis meegedeeld, dat hij begin November naar Washington gaat om met president Truman te spreken over vraagstukken naar aanleiding van de ontdekking van de atoomenergie. Sir John Anderson, de voorzitter van het comité van advies nopens de atoomenergie zal hem vergezellen.
Churchill wenschte hem succes op zijn reis en sprak de hoop uit, dat de besprekingen zich zouden uitstrekken over alle onderwerpen, welke de vriendschap tusschen beide landen kunnen versterken. Op een vraag van Kirkwood of het niet beter ware Rusland meteen bij de be-

spreking te betrekken, antwoordde Attlee: „Ik geloof, dat het beter is deze zaken geleidelijk aan te vatten.
Eenige uren na de aankondiging, dat minister-president Attlee Truman zal bezoeken, werd er in het Lagerhuis over gesproken, dat Churchill en Roosevelt te Quebec in September 1943 een geheime overeenkomst hebben gesloten met betrekking tot de atoombom.
Kapitein Blackburn van de arbeiderspartij vroeg den minister-president deze overeenkomst zoo spoedig mogelijk te publiceeren, zoodat het huis in overweging zou kunnen nemen de overeenkomst te ratificeeren. Hij drong er op aan, dat alle inspanning zou worden geconcentreerd op het gebruik van atoomenergie in vredestijd. Meer dan 90 pct. van de onderzoekingen in Amerika zijn er op gericht grootere en betere bommen te vervaardigen voor onbepaalde doeleinden. Volgens Blackburn berust de leiding van de fabrieken bij de firma Dupont. Deze naam klinkt den Russen zeer onaangenaam in de ooren, omdat deze onderneming overeenkomsten had met de Imperial Chemical Industries te Londen en met de I. G. Farbenindustrie in Duitschland. Deze werden door de Russen beschouwd als een onderdeel van de omsingelingspolitiek. Om deze belangen, die nu tegen de wenschen der geleerden en de meening der vooruitstrevenden in de Vereenigde Staten en Engeland hun werk voortzetten, hangt de walm der reactie. Hij drong aan op internationale controle der atoomenergie.
Minister Morrison antwoordde namens de regeering, dat Attlee aan deze en andere overwegingen de noodige aandacht zou schenken. De besprekingen zullen zich niet beperken tot de atoomenergie, doch zullen volledig en allesomvattend zijn. Morrison zeide voorts, dat de aspecten van de atoombom op het terrein van de buitenlandsche politiek „de regeering zware hoofdpijn geeft". Zij kan niet in vijf minuten een uitweg voor dit veelomvattende probleem bedenken. (N.R.C.)
(V. b. 6403 C.)

Engeland

A. Nationalisatie Bank van Engeland - Ook nationalisatie burgerluchtvaart, telefoon- en telegraafdienst —

2 Nov. — De wet op de nationalisatie van de Bank van Engeland is op 30 Oct. in tweede lezing met 348 tegen 153 stemmen in het Lagerhuis aangenomen.
Op 1 Nov. zijn nog 2 maatregelen bekend gemaakt op het gebied van nationalisatie: de eene betreft de burgerluchtvaart en de andere de telefoon- en telegraafdienst. Men wil drie luchtvaartcorporaties oprichten: één voor den dienst met de rest van het Britsche Rijk, Noord-Amerika en het Verre Oosten, één voor den dienst met Europa en in Engeland zelf en één voor den dienst tusschen Engeland en Zuid-Amerika. De regeering zal alle noodige luchthavens opeischen.
(N.D. - V.V.) (V. b. 6412 D; 6402 E.)

B. Proefstation atoomenergie —

30 Oct. — Volgens U.P. heeft Attlee op 29 Oct. in het Lagerhuis medegedeeld, dat Engeland ten Noordwesten van Londen zijn eigen proefstation voor de atoomenergie bouwt, en dat men hier volledige kennis draagt van hetgeen de Duitschers op dit gebied gepresteerd hebben. (N.D.)
(V. b. 6455; 6403 C.)

Ierland

C. Iersche hulpverleening aan Nederland —

26 Oct. — De Iersche minister van financiën, Frank Aiken, heeft in het parlement te Dublin medegedeeld, dat krachtens het programma van de regeering van Eire voor hulpverleening aan Europa de volgende verschepingen zijn verricht naar Nederland: 200 ton boter, 16 ton melkpoeder, 50 ton gecondenseerde melk, 50 ton kaas, 750 ton suiker, 10 ton zuigelingenvoedsel, 20.000 wollen dekens, 48.000 paar wollen sokken, 160 stuks vee en 6 paarden. (G.K.)

Vereenigde Staten

D. Boodschap van Truman aan Stalin - Bevredigend antwoord —

1 Nov. — Na allerlei speculaties over het onverwachte vertrek op 16 Oct. van Gremyko, de Russische ambassadeur te Washington naar Moskou, terwijl hij juist op 15 Oct. uit Londen te New York was gearriveerd, werd op 26 Oct. bekend gemaakt dat door den Amerikaanschen

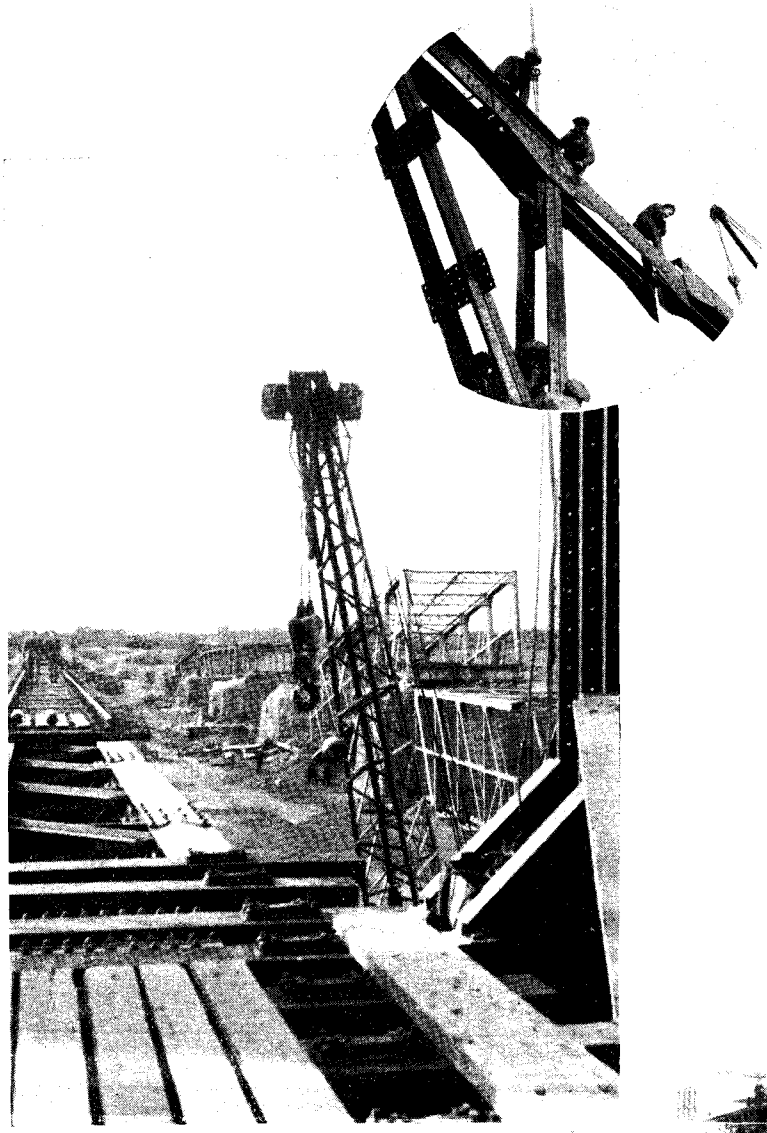
Harriman

Ambassadeur te Moskou Harriman op 24 Oct. een door President Truman op 14 Oct. verzonden boodschap aan Stalin is overhandigd. Harriman heeft Stalin bezocht te Sotsji aan de Zwarte Zee, waar de maarschalk zijn vacantie doorbrengt. Harriman heeft twee maal een onderhoud met Stalin gehad. Hiermede zijn de tallooze geruchten over Stalin (hij zou zelfs overleden zijn) die de laatste weken hebben gecirculeerd, ontzenuwd. President Truman heeft op een persconferentie meegedeeld, dat hij een bevredigend antwoord heeft ontvangen op zijn boodschap. Hij noemde Stalin's brief een vriendelijk antwoord op zijn mededeelingen en zei, dat de briefwisseling te zijner tijd zal worden gepubliceerd.
De president verwacht, dat de Sovjet-Unie zal deelnemen aan de Adviescommissie voor het Verre Oosten.
(Tass - Trouw)

E. Algemeene dienstplicht - President Truman over de buitenl. politiek - 12 punten —

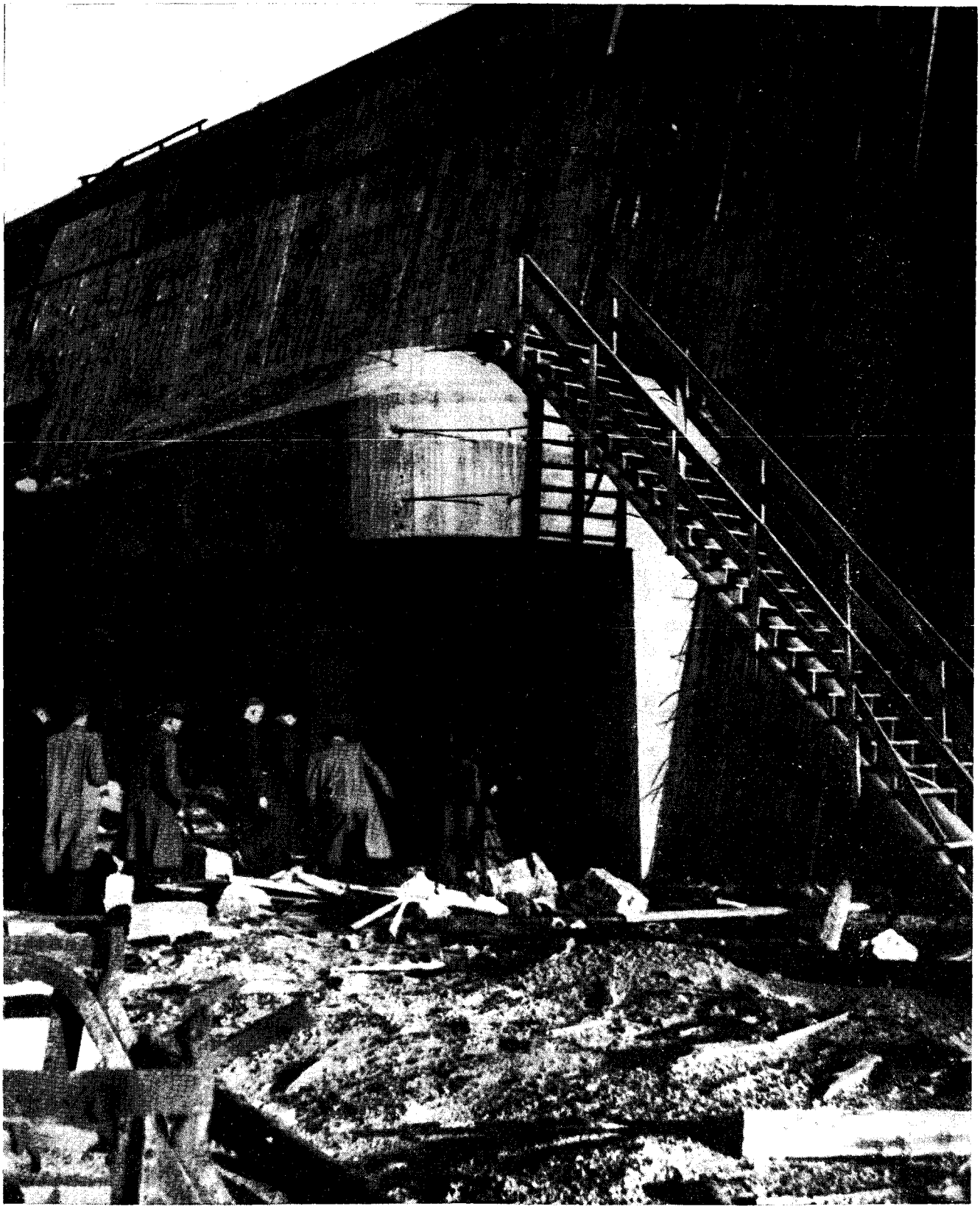
29 Oct. — President Truman heeft op 23 Oct. aan den Senaat een ontwerp van wet voorgelegd tot instelling van den algemeenen dienstplicht voor den duur van 1 jaar,

De buitenlandsche politiek.
In een rede welke hij op 27 Oct. ter gelegenheid van den Amerikaanschen vlootdag hield zeide president Truman o.m.:
„De atoombom brengt geen wijziging in de fundamenteele buitenlandsche politiek der Ver. Staten."
Wanneer de demobilisatie in de Ver. Staten zal zijn voltooid, zullen zij desniettemin de grootste vlootmacht en de grootste luchtmacht ter wereld bezitten. Waartoe zij deze noodig hebben? „Reeds vroeger heb ik gezegd" aldus Truman, „dat wij voor ons zelf geen duimbreedte grondgebied ergens ter wereld wenschen. Behalve de noodige steunpunten voor onze eigen bescherming, wenschen wij niets, dat aan een andere mogendheid toebehoort. De vloot en luchtmacht hebben wij noodig om de volgende redenen: 1. Wij moeten de militaire verplichtingen nakomen, die wij als lid van de Vereenigde Naties op ons hebben genomen, n.l. een duurzamen vrede, zoo noodig met geweld, te waarborgen; 2. Ons leger, onze vloot en onze luchtmacht moeten in samenwerking met onze bondgenooten de aan onze verslagen vijanden opgelegde vredesvoorwaarden doen uitvoeren; 3. Wij moeten samenwerken met andere Amerikaansche naties, om de territoriale onschendbaarheid en politieke onafhankelijkheid der landen van het westelijk halfrond te handhaven; 4. In deze verwarde en onzekere wereld moet onze militaire macht paraat zijn om de fundamenteele taak te vervullen haar opgelegd door onze grondwet, n.l. te zorgen voor de verdediging van de Ver. Staten.
Truman somde de twaalf punten op welke de grondbeginselen der Amerikaansche buitenlandsche politiek vormen:
1. Geen aanvalsplannen of uitbreiding van grondgebied;
2. Uiteindelijke terugkeer van souvereine rechten en zelfbestuur aan alle volken, die daarvan met geweld zijn beroofd;
3. Geen erkenning van territoriale wijzigingen in eenig deel der wereld, die niet in overeenstemming zijn met den vrijelijk uitgesproken wil van het betrokken volk;
4. Alle volken, die tot zelfbestuur in staat zijn, moeten naar vrije keuze zonder tusschenkomst van eenige vreemde zijde hun eigen regeeringsvorm kunnen kiezen. Dit geldt voor Europa, Azië en Afrika en evenzeer voor het westelijk halfrond;
5. Hulp aan verslagen vijandelijke landen opdat deze naar eigen vrije keuze vreedzame democratische regeeringen kunnen oprichten;
6. Weigering om eenige regeering te erkennen, die aan een land door een buitenlandsche mogendheid met geweld is opgelegd;
7. Vrijheid ter zee, gelijke rechten op scheepvaart-waterwegen, die door meer dan één land loopen;
8. Basis van gelijkheid in zake handel en grondstoffen voor alle staten der Vereenigde Naties;
9. Samenwerking van alle souvereine staten van het westelijk halfrond;
10. Een volledige economische samenwerking is van essentieel belang ter verbetering der levensomstandigheden over de geheele wereld;
11. Bevordering vrijheid van meeningsuiting en godsdienst;
12. Behoud van den vrede vereischt een organisatie van Vereenigde Naties, bereid zoo noodig geweld te gebruiken om den vrede te verzekeren.
(L.N. - Alg. H.b.) (V. b. 6454 F.)

Op 6 April lieten de Duitschers de spoorbrug te Deventer (schakel tusschen het oosten en westen) in de lucht vliegen, waarbij niet alleen alle overspanningen werden vernield, maar ook de pijlers ernstig werden beschadigd. Dank zij den energieken arbeid van geallieerde militairen en Nederlandsche spoorwegmannen, kon op 1 November, nog geen zeven maanden later, de nieuwe brug, welke naast de overblijfselen van de oude spoorbrug is gebouwd, en die een lengte heeft van 527 meter, worden geopend. Deze brug is een verbeterde constructie van het z.g. bailey-systeem, waar van luit.-kol. W. F. Everall de uitvinder is. De onderbouw van de brug is verzorgd door de Nederlandsche Spoorwegen, de bovenbouw door de Engelsche pionierstroepen.
De brug is Catharine Miller-bridge gedoopt, naar de dochter van den Engelschen generaal, onder wiens leiding de brug is gebouwd.
(foto A.P.)

De geweldige bunker voor onderzeeërs, door de Duitschers te IJmuiden gebouwd, zal waarschijnlijk overgedragen worden aan de Koninklijke Nederlandsche Marine

(Foto A. P.)

De organisatie der Vereenigde Volken

Londen - Atlantic - Moskou - Dumbarton Oaks - San Francisco

In Juni 1941, toen Hitler zijn invasie van Rusland nog niet was begonnen en Engeland nog alleen stond tegenover den op alle fronten zegevierenden Duitschen vijand, kwamen in Londen de vertegenwoordigers van veertien landen bijeen nl. Engeland, Canada, Australië, Nieuw-Zeeland, Zuid-Afrika, Frankrijk, Nederland, België, Polen, Tsjecho-Slowakije, Noorwegen, Joegoslavië, Griekenland en Luxemburg, om uiting te geven aan hun vaste geloof in de overwinning en om te verklaren, „dat de eenige wezenlijke basis van een duurzamen vrede gelegen is in de samenwerking van vrije volken in een wereld waarin, zonder de dreiging van agressie, allen zich kunnen verheugen in economische en sociale veiligheid en dat het de bedoeling van de 14 mogendheden is, voor dat doel met andere vrije volken samen te werken, zoowel in oorlog als in vrede".

Ongeveer zes weken later, op 14 Augustus 1941, kwamen Winston Churchill en President Roosevelt bijeen op een oorlogsschip in den Atlantischen Oceaan voor de opstelling van het „Atlantic Charter", de eerste poging om tot een formuleering van de voornaamste oorlogs- en vredesdoeleinden te komen (geen territoriale wijzigingen zonder rekening te houden met den volkswil; gelijke deelneming van allen aan de grondstoffen-verdeeling en den internationalen handel; samenwerking voor het verkrijgen van betere arbeidsvoorwaarden en sociale veiligheid; bescherming tegen gebrek en vrees voor alle volken; vrijheid der zeeën; ontwapening der agressor-staten en beperking van de bewapening van allen met het oog op een blijvenden vrede).

Kort daarna werd het Atlantic Charter door Rusland en alle andere Europeesche Geallieerden aanvaard. Op 1 Januari 1942 verklaarden 26 „United Nations", dat zij de beginselen van het Atlantic Charter onderschreven.

Op de Conferentie van Moskou, in November 1943, werd de eerste steen gelegd voor het fundament van het toekomstige gebouw der Vereenigde Naties. Op die conferentie werd nl. door de vier groote mogendheden (Engeland, Amerika, Rusland en China) verklaard, „dat zij de noodzakelijkheid erkenden van het zoo spoedig mogelijk tot stand komen van een algemeene internationale organisatie, gebaseerd op het beginsel van de souvereine gelijkheid van alle vredelievende staten, waarvan al die staten, kleine of groote, lid zouden kunnen worden, teneinde den internationalen vrede en veiligheid te handhaven."

Dit was de grondslag, waarop later de plannen van Dumbarton Oaks (Augustus 1944) werden uitgewerkt, die tenslotte leidden tot de opstelling en aanvaarding van het Charter van San Francisco, dat op 26 Juni 1945 door 50 Vereenigde Naties werd onderteekend.

De organisatie.

Zeer kort samengevat berust de structuur van de nieuwe wereldorganisatie (United Nations Organisation) op de volgende zes hoofdpunten:

1. Een **Algemeene Vergadering** (General Assembly), waarin alle 50 landen elk één stem zullen hebben. De Algemeene Vergadering heeft een uitgebreide bevoegdheid van discussie, doch geen macht om actief in te grijpen bij verstoring van den vrede (art. 10 van het Charter luidt: „The General Assembly may discuss any questions or any matters within the scope of the present Charter or relating to the powers and functions of any organs provided in the present Charter, and, except as provided in Article 12, may make recommendations to the members of the United Nations or to the Security Council or to both on any such questions or matters").

2 Een **Veiligheidsraad** (Security Council) bestaande uit elf leden. De vijf groote mogendheden (Engeland, de Ver. Staten, Rusland, China en Frankrijk) zijn permanente leden; de andere zes naties worden om de twee jaar gekozen. Bij deze Security Council ligt het zwaartepunt van het Charter. Voor besluiten inzake geschillen tusschen de naties is nl. een meerderheid van zeven stemmen noodig, met inbegrip van de 5 stemmen der groote mogendheden (de 5 permanente leden). Dit beteekent, dat gezamenlijke actie tegen een agressor-staat kan worden ondernomen, wanneer de vijf grooten het eens zijn. Is dat niet het geval, dan kan er niet worden ingegrepen. Onder dit Charter hangt de handhaving van den vrede dus af van de eensgezindheid der groote mogendheden. Is die eensgezindheid aanwezig, dan kunnen alle sancties, ook militaire, worden toegepast om den aanvaller tot rede te brengen.

3. Een **Economische en Sociale Raad** (Economic and Social Council), die uit 18 leden zal bestaan; de leden worden voor een termijn van 3 jaar gekozen; elk jaar treden 6 leden af, die onmiddellijk herkiesbaar zijn.

4. Een **Trust-Raad** (Trusteeship Council), die de belangen van inheemsche volken zal behartigen in de gebieden, die onder zijn beheer worden geplaatst.

5. Een **Internationaal Hof van Justitie** (International Court of Justice), dat de juridische geschillen tusschen de naties zal behandelen.

6. Het **Secretariaat,** dat de leiding heeft van alle administratieve en organisatorische werkzaamheden.

Dit zijn de voornaamste organen, waarmede men de doeleinden, in het Charter genoemd, zal plegen te bereiken: de handhaving van internationalen vrede en veiligheid; de berechting van geschillen tusschen de naties; het gezamenlijk optreden tegen agressieve staten; het respecteeren en beschermen van de rechten en vrijheden der volken; internationale samenwerking bij het oplossen van problemen van economischen, socialen cutureelen of humanitairen aard en bij het bevorderen en aanmoedigen van „eerbied voor menschenrechten en de fundamenteele vrijheden voor allen, zonder onderscheid van ras, sekse, taal of godsdienst".

Bij het uiteengaan van de Conferentie van San Francisco, werd een **Voorbereidende Commissie** (Preparatory Commission) ingesteld, bestaande uit een vertegenwoordiger van elk der 50 aangesloten landen.

Deze Voorbereidende Commissie kreeg de opdracht de voorbereidingen te treffen voor de eerste zitting der Algemeene Vergadering, voorloopige agenda's vast te stellen voor de voornaamste organen van de Organisatie en documenten en aanbevelingen te ontwerpen met betrekking tot de onderwerpen op deze agenda's vermeld.

Voorts moet de verhouding tot den vroegeren Volkenbond worden besproken (nl. wat men van die organisatie kan overnemen en wat niet), alsmede tot andere internationale organen, terwijl voorstellen moeten worden uitgewerkt betreffende de organisatie van het Secretariaat, de toekomstige zetel van de United Nations Organisation, enz.

Om deze taak snel en doelmatig te kunnen vervullen, is een **Executief Comité** ingesteld, bestaande uit vertegenwoordigers van 14 mogendheden. Naast de vijf groote mogendheden, hebben de volgende landen in deze Executieve zitting: Australië, Brazilië, Canada, Chili, Tsjecho-Slowakije, Iran, Mexico, Nederland en Joego-Slavië.

Deze Executieve is in een tiental subcommissies verdeeld, die elk een onderdeel ter behandeling hebben gekregen (Agenda Algemeene Vergadering, Veiligheidsraad, Trusteeship Council, Secretariaat, Hof van Justitie, enz.). Vanaf 15 Augustus zijn deze commissies thans hard aan het werk. De Nederlandsche delegatie, onder leiding van den hoofdgedelegeerde Minister Van Royen en diens plaatsvervanger A. Pelt, heeft met grooten ijver aan het werk van alle commissies deelgenomen. („Je Maintiendrai" 26 Oct.) (De eerste alg. vergadering die op 4 Dec. gehouden zou worden, is inmiddels uitgesteld tot een dag tusschen 2 en 7 Jan. 1946 - Red. K.H.A.). **(V. b. 6487 A)**

Nederland

A. Eerste Kamer aanvaardt Handvest der Vereenigde Volken - Westelijk blok - Russisch imperialisme —

8 Nov. — In een zitting, die 2½ uur duurde, heeft de Eerste Kamer, op verzoek van prof. Anema (a.r.) zonder hoofdelijke stemming, op 7 Nov. het Handvest der Vereenigde Volken aangenomen. Zonder enthousiasme waren prof. De Savornin Lohman (c.h.) en mr. In 't Veld (s.d.), een zekere geestdrift wekte het Handvest bij prof. Van Embden (v.d.), mr. Kropman (r.k.) en prof. Anema (a.r.).

Minister Van Kleffens, ofschoon niet in alle opzichten tevreden over het Handvest, waarschuwde tegen te veel pessimisme: men moet niet denken, zoo zei hij, „dat het al mis is"; er kan nog heel wat terecht komen.

Gesproken is o.m. over regionale regelingen, waar vooral prof. De Savornin Lohman op hamerde: zonder westelijk blok zou Nederland opnieuw overweldigd kunnen worden. De minister is in beginsel ook geen tegenstander van regionale pacten, mits zij niet gericht zijn tegen bevriende staten: omzichtig beleid. Prof. van Embden sprak met zorg over imperialisme van Rusland; waarop de minister met groote beslistheid bestreed dat Rusland imperialistische intenties zou hebben: het zorgt slechts op zijn manier voor eigen veiligheid. (N.R.C.) **(V. b. 6487 A)**

B. Vacatures Noodparlement aangevuld —

8 Nov. — De commissie voor de benoeming van leden van het Noodparlement heeft deze benoemd. De leden van deze commissie waren aangewezen resp. door de Nationale Advies Commissie (5), de Tweede Kamer (3) en de Eerste Kamer (2). Tot leden van de Eerste Kamer werden benoemd:

In de vacature De la Bella (sd): mr. J. H. Cramer te Assen; in de vacature Van der Bilt (sd): C. Woudenberg, Amster-

dam; in de vac. Von Bönninghausen (ns): prof. dr. J. H. W. Verzijl, Utrecht; in de vac. Bruineman (rk): Ch. I. J. M. Welter, 's-Gravenhage; in de vac. jhr. dr. S. van Citters (ar): mr. dr. E. J. Beumer, Utrecht; vac. Colijn (ar): A. Stapelkamp, Utrecht; vac. Ter Haar (ch): prof. mr. P. Scholten, Den Haag; vac. De Jong (rk): mr. Ch. M. J. H. Hustinx, Nijmegen; vac. mr. W. M. v. Lanschot (rk): ir. F. C. M. Wijffels, Brunssum; vac. J. Maarsingh (ns): A. J. Koejemans, Amsterdam, hoofdredacteur van De Waarheid; vac. P. Moltmaker (sd): dr. F. Wibaut, Amsterdam; vac. Nivard (rk): prof. dr. J. R. M. van de Brink, Laren (N.H.); vac. De Rijke (ns.): prof. dr. N. A. Donkersloot; vac. Steger (rk): mr. dr. P. J. Witteman, Overveen; vac. Van Vessem (ns): mr. M. N. D. Pamontjak (Leiden; vac. De Leeuw (sd): dr. J. P. Kruit, Utrecht.

In de Tweede Kamer in de vacature-Bakker Nort (vd): mej. mr. C. Tendeloo, Amsterdam; vac. Bakker (ch): J. de Ruiter, Balk; vac. Bongaerts (rk) dr. W. L. P. M. de Kort, Goirle; vac. Dieters (ns): R. M. Setyadjit, Amsterdam; vac. Drees (sd): H. J. Hofstra, Wassenaar; vac. Hermans (rk): Hubert Jongen, Heerlerheide; vac. Hilgenga (sd): L. N. Palar, Amsterdam; vac. Van Houten (cdu): R. van de Brug, Gouda; vac. mej. De Jong (sd): mevr. dr. H. Verwey-Jonker, Eindhov.; vac. Kerstens (sg): J. W. v. Bochove, Zeist; vac. Kuiper (rk): C. K. J. M. Receveur, Venlo; vac. Ter Laan (sd): mr. J. le Poole, Noordwijk aan Zee; vac. mevr. Mackay-Katz (ch): jkvr. mr. C. W. J. Wttewaall van Stoetwegen, 's-Gravenhage; vac. De Marchant et d'Ansembourg (ns): F. J. Goedhart, Amsterdam; vac. Moller (rk): dr. H. van Velthoven, 's-Hertogenbosch; vac. Rost van Tonningen (ns): dr. ir. P. M. Heertjes, Delft; vac. Slotemaker de Bruine (ch): mr. J. J. R. Schmal, Voorburg; vac.-Suring (rk): mej. mr. J. de Vink, Utrecht vac. Thijssen (sd): mr. J. A. W. Burger, Dordrecht; vac. L. L. H. de Visser (comm): G. Wagenaar, Amsterdam; vac. Vos (sd): H. van Kuilenburg, Rotterdam; vac. dr. I. H. J. Vos (lib.): drs. H. A. Korthals, Voorschoten; vac. Wagenaar (ar): J. Smallenbroek, Assen; vac. D. Wijnkoop (comm.): P. de Groot, Amsterdam; vac. Woudenberg (ns): H. M. van Randwijk, Amsterdam.

De genoemde leden behooren, behalve wat de n.s.b. betreft, tot de partijen, waartoe ook de leden behoorden, in wier vacature zij zijn benoemd.
(N.R.C.) **(V. b. 6474 B; 6464)**

Nederland

A. Minister Mansholt over de conferentie van de internationale voedsel- en landbouworganisatie te Quebec —

5 Nov. — Betreffende deze conferentie heeft de Minister van Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening, ir. S. L. Mansholt, in een radiorede op 2 November jl. het volgende medegedeeld: Het doel der conferentie is samen te vatten met de woorden „vrijwaring van gebrek voor ieder". Er werd een wereldorganisatie gesticht, genaamd de Food and Agriculture Organisation (F.A.O.), welke door internationale samenwerking zal trachten de bestaande problemen op te lossen. Z.g.n. overproductie zal worden voorkomen door de voortbrenging en afzet van de producten te binden aan de consumptie. De toestand van het oogenblik is, dat de ondervoeding b.v. in China en in Britsch- en Achter-Indië nog bij honderden millioenen voorkomt. De oplossing ligt in verhooging van den levensstandaard. Om dit te bereiken, moet aan alle takken van bedrijvigheid en ontwikkeling aandacht worden besteed.

Wat den landbouw in engeren zin betreft, staat Nederland t.a.v. de toepassing van wetenschappelijke methoden mede aan den top. Met verschillende andere West-Europeesche, Amerikaansche en Canadeesche gebieden vormen wij in dit opzicht echter een uitzondering. Op een zeer groot gedeelte van de wereld wordt de landbouw nog op vrij primitieve wijze bedreven, welke van vader op zoon wordt overgedragen. Daar kan door invoering van wetenschappelijke methoden het levenspeil aanmerkelijk worden verhoogd. De taak van de F.A.O. is, op dit gebied stimuleerend te werken door het verstrekken van betere middelen en het leeren toepassen van wetenschappelijke methoden. Hierdoor zal moeten worden voorkomen, dat er in één gedeelte van de wereld overschotten worden gekweekt, terwijl een ander gedeelte lijdt aan onderconsumptie en verkeerde voedingsgewoonten.

De vertegenwoordigers van 38 landen waren zich allen bewust, dat hierin overeenstemming noodzakelijk was.

Honderden deskundigen bereiden nu een concreet werkprogramma voor. De Nederlandsche delegatie heeft hierin een belangrijk aandeel. De F.A.O. zal de beschikking moeten krijgen over een grooten staf van deskundigen op het geheele omvangrijke arbeidsterrein. Tusschen het centrale orgaan en de aangesloten landen zal nauw contact moeten worden gelegd. Op vrij korten termijn kunnen met eenvoudige middelen resultaten in landen met een onontwikkelden landbouw worden bereikt. Voorts zal de F.A.O. zich vooral moeten bezig houden met de voortbrenging, den afzet en de distributie van agrarische producten. Er zal een afdeeling documentatie en statistiek moeten worden ingericht, waar de gegevens der diverse landen worden geregistreerd.

(Rusland had naar deze conferentie slechts een waarnemer gezonden - Red. K.H.A.). (Ec. Nieuws)
(V. b. 6480 D)

B. Deviezen voor buitenlandsche reizen - Cultureele betrekkingen met het buitenland - Fransche studiebeurzen —

30 Oct. — Aan de deviezenbanken is de bevoegdheid verleend om aan hen, die in het bezit zijn van een „ordre de mission" afgegeven door het departement van handel en nijverheid of door het departement van buitenlandsche zaken, zonder vergunning van de Nederlandsche Bank deviezen af te geven tot een waarde van ƒ 30 per dag met een maximum van ƒ 500.

Voor hen, die niet in het bezit zijn van een „ordre de mission" geldt dat zij zich via hun bankrelatie kunnen wenden tot de Nederlandsche Bank te Amsterdam met een aanvraag om vergunning tot het verkrijgen van een bepaald bedrag aan reismiddelen. (N.R.C.)

3 Nov. — Het ministerie van Financiën heeft aan het ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen een deviezenbudget van ƒ 5.331.000 toegestaan, waarvan ƒ 441.000 ten behoeve van de uitzendening van Nederlandsche studenten naar het buitenland. (Tijd)

5 Nov. — De Fransche regeering heeft 10 studiebeurzen ter beschikking gesteld van jonge Nederlandsche intellectueelen voor een verblijf van een jaar in Parijs. (A.N.P.) **(V. b. Cultur. betr.: 6459 H)**

C. Tweede credietovereenkomst met Amerika —

3 Nov. — Het ministerie van Financiën deelde mede, dat een tweede leeningsovereenkomst ten bedrage van 50 millioen dollar is gesloten met de in- en uitvoerbank der Ver. Staten.
(Binnenhof) **(V. b. 6481 E)**

D. Deblokkeering bij huwelijk —

3 Nov. — Het ministerie van financiën deelde mede, dat bij huwelijk, op de gebruikelijke formulieren, deblokkeering kan worden aangevraagd voor aankoopen van huishoudelijke artikelen, die niet giraal kunnen worden betaald.

Voor huwelijksfeesten kan deblokkeering tot ƒ 200 worden toegestaan. (Tijd)
(V. b. 6481 A)

E. Commissie van advies i.z. statuut Nederl. Bank —

6 Nov. — Het Ministerie van Financiën deelde mede, dat op grond van het bepaalde in het K.B. tot wederinvoering van de Bankwet 1937 een commissie tot herziening van het statuut van de Nederlandsche Bank is ingesteld. Deze commissie heeft tot taak den minister van Financiën van advies te dienen nopens versterking van het gemeenschapselement in het statuut van de Nederlandsche bank ter bereiking van den overgang van de bank van particulieren eigendom in publiekrechtelijken of semipubliekrechtelijken eigendom.

Als voorzitter der commissie zal optreden prof. mr. F. de Vries, ambtenaar aan de gemeente-universiteit te Amsterdam. Tot leden zijn o.a. benoemd prof. dr. J. R. M. v. d. Brink, hoogleeraar aan de R.K. Universiteit te Nijmegen, prof. mr. G. W. J. Bruins, koninklijk commissaris bij de Nederlandsche Bank, drs. J. H. Gispen, directeur van „Organon", dr. mr. M. W. Hultrop, prof. mr. A. M. de Jong, dir. Ned. Bank, prof. mr. H. A. Kaag, hoogleeraar aan de R.K. Economische hoogeschool. (Geld.l.)
(V. b. 6466 E)

F. Artsen protesteeren - Toewijzing van vervoermiddelen te traag —

2 Nov. — Te Amsterdam is een protestvergadering gehouden, waarop een aantal geneesheeren hun bezwaren hebben kenbaar gemaakt, tegen de uiterst trage wijze, waarop diverse overheidsinstanties de aanvragen behandelen, betreffende de toewijzing van vervoermiddelen voor medici. Terwijl dezen zomer aan typisten van het M.G. nieuwe fietsen met banden werden toegewezen, kregen de artsen afwijzende beschikkingen. Het is voorgekomen, dat patiënten zijn overleden doordat de geneesheer pas te laat bij hen kon komen, aangezien hij geen vervoermiddel had en moest loopen. (N.R.C.)

G. Voormalig ondergedoken P.T.T.-personeel protesteert - Achtergesteld bij naar Duitschland vertrokken ambtenaren —

7 Nov. — Het voormalig ondergedoken P.T.T.-personeel te Utrecht heeft een brief geschreven aan den voorzitter van den Ministerraad, waaraan het volgende is ontleend:

De Ministerraad heeft besloten voorloopig geen salaris toe te kennen aan voormalig ondergedoken P.T.T.-personeel, over de periode van ontslag tot wederindiensttreding. Het gevolg hiervan is o.a. dat de ambtenaar die zonder meer naar Duitschland is vertrokken bevoorrecht wordt boven hen, die, het advies van de vorige Ned. regeering opvolgend, zijn ondergedoken.

Voor den naar Duitschland vertrokken

ambtenaar liep het salaris bijvoorbeeld in Nederland onverminderd door met inbegrip van de periodieke verhoogingen terwijl in Duitschland, kost, inwoning, zakgeld, kleedingtoelage en waschtoelage werden verstrekt. Bij zijn terugkeer werd hem kleeding verstrekt door de H.A.R.K. of soortgelijke instantie.
Maar voor den ambtenaar die weigerde werd het salaris geblokkeerd. Hij moet nog steeds zijn periodieke verhoogingen missen en hem werd kleeding geweigerd, omdat hij niet in Duitschland was geweest. Hem wordt geen salaris toegekend van 12 Augustus 1944 tot Mei 1945, maar slechts een wachtgeldregeling.
Dit vormt wel een zeer schrille tegenstelling, temeer daar aan ambtenaren, die momenteel door de Zuiveringscommissie zijn geschorst (gestaakt) steeds het volle salaris wordt toegekend, zelfs met inbegrip van de verhooging ingaande Januari 1945, hoewel zij wegens collaboratie gevangen zitten, en enkelen, die op vrije voeten rondloopen, nevenwerkzaamheden verrichten. (N.R.C.)

Nederland

A. Verklaring van den Senaat van de Technische Hoogeschool - Houding tijdens bezetting - Commentaar studenten —

5 Nov. — De senaat van de technische hoogeschool te Delft heeft in zijne vergadering van 22 Oct. j.l. besloten het volgende bekend te maken.
De senaat wenscht in de eerste plaats de groote waarde van het principieele verzet in den strijd tegen den bezetter te erkennen. Dit verzet kwam bij de studenten o.a. tot uiting in de studentenstaking van Nov. 1940, toen het ontslag van de joodsche hoogleeraren bekend werd en in de weigering tot het teekenen der z.g. loyaliteitsverklaring.
In zijn vergadering van 8 April 1943 besloot de meerderheid van den senaat den studenten te adviseeren deze verklaring te teekenen. Reeds kort na de vergadering betreurden vele leden van den senaat de genomen beslissing en kwamen daarop terug; dit aantal groeide allengs. Tenslotte sprak de senaat den 19den Juni uit, dat het op 8 April 1943 aan de studenten gegeven advies onjuist is geweest.
Thans is de meerderheid van den senaat ervan overtuigd, dat dit advies op een onvoldoend inzicht in de beteekenis van den geestelijken strijd voor de vrijheid van ons volk berustte. Daarom aanvaardt de senaat de te dien aanzien op hem uitgeoefende critiek.
Voorts beseft de senaat, dat het gegeven advies voor een aantal studenten der hoogeschool mede aanleiding is geweest de bovengenoemde verklaring te teekenen. Ten aanzien van deze studenten gevoelt de senaat zijne medeverantwoordelijkheid voor de consequenties van de te hunnen opzichte getroffen maatregelen. Daarom gevoelt hij zich gedrongen de hoop en het vertrouwen uit te spreken, dat in hooge mate rekening zal worden gehouden met de bijzondere omstandigheden, waaronder deze studenten verkeeren. De senaat verwijst hierbij naar de uitspraak dienaangaande van den minister van onderwijs, kunsten en wetenschappen in zijn radiorede van 24 Augustus 1945.
In het officieel orgaan van de Delftsche studenten werd de bekendmaking van den senaat afgedrukt, gevolgd door een commentaar van de studenten van den volgenden inhoud: „het verheugt de Delftsche studenten contactgroep bijzonder, dat de senaat met zijn bekendmaking van 22 Oct. 1945 een weg heeft ingeslagen, die uiteindelijk zal kunnen leiden tot een volledig herstel van het door allen verlangde vertrouwen tusschen de docenten en de studenten aan onze hoogeschool." (A.N.P.) **(V. b. 6441; 6425 E)**

B. Kriterion bioscoop door studenten geëxploiteerd —

6 Nov. — Te Amsterdam is een bioscoop geopend, die geheel door studenten wordt geëxploiteerd. Het doel is dit theater, zakelijk, financieel en cultureel op een hoog niveau te brengen. Een aantal studenten, die zich in het verzet hebben onderscheiden, krijgt de gelegenheid door eenige uren arbeid per dag, onafhankelijk van thuis of beurs te studeeren. Het theater is ook voor het publiek toegankelijk. (A.N.P.)
(V. b. 6425 F)

C. Generaal Christiansen wordt uitgeleverd —

5 Nov. — Christiansen, de voormalige Duitsche militaire bevelhebber in Nederland, zal binnenkort aan de Nederlandsche autoriteiten worden uitgeleverd. Hij zal terecht staan wegens zijn optreden tegen het dorp Putten. (N.D.)
(V. b. 6356 A; 5625 A)

D. Toestand in interneeringskampen - Verklaring kol. P. Snijders.

5 Nov. — „De toestand in de kampen voor politieke gevangenen is thans redelijk te noemen", aldus kol. P. Snijders, inspecteur-gen. der kampen, op een persconferentie in Den Haag. De legering is zeer verschillend. Men is gehuisvest in steenen gebouwen, barakken, forten; de bewoners liggen op kribben, op stroozakken of op stroo op den grond. De kampleiders waren onvoldoende voorbereid.
In den beginne is er nogal op los geslagen. Dat is nu in de meerderheid der kampen afgeloopen. Gevallen van ernstige mishandeling zijn er zeer weinig. Omtrent grove bejegingen zijn de klachten over het algemeen juist.
In vele kampen werkt een groot percentage der daarvoor geschikte personen. De medische toestanden laten in het algemeen te wenschen, er is gebrek aan medicijnen en verbandmiddelen.
De voeding was aanvankelijk onvoldoende. Sinds Augustus is er een voorschrift, dat de rantsoenen vaststelt op dezelfde calorische waarde als het burgerrantsoen. Er is een tekort aan wasch- en badgelegenheden en groot gebrek aan schoeisel en kleeding. De geestelijke verzorging is nog niet overal voldoende; aan sociale verzorging en ontspanning is nog vrijwel niets gedaan. Correspondentie is thans eenmaal per maand toegelaten evenals bezoek. Zulks is nog niet het geval met het contact met raadslieden. Aan dit laatste wordt echter gewerkt.
De conclusie van kol. Snijders, die 60 kampen bezocht, is, dat op het oogenblik de situatie uit materieel oogpunt bezien, bevredigend is. (Alg. H.b.)
(V. b. 6443; 6415 C)

E. Directeur-Generaal voor Bijzondere Rechtspleging benoemd.

6 Nov. — Bij Kon. Besluit is ingesteld een directoraat-generaal voor Bijzondere Rechtspleging, ressorteerende onder het departement van Justitie.
Tot directeur-generaal voor Bijzondere Rechtspleging is benoemd mr. B. I. A. A. ter Veer, Kantonrechter te 's-Gravenhage. (N.D.) **(V. b. 6443)**

F. Mgr. J. W. M. Baeten coadjutor - Opvolger van den bisschop van Breda —

5 Nov. — Mgr. J. W. M. Baeten, sinds ongeveer een jaar vicaris generaal van Z. H. Exc. Mgr. P. Hopmans, bisschop van Breda, is door den Paus benoemd tot coadjutor met het recht van opvolging. Mr. Baeten werd op 8 April 1893 geboren en op 2 Juni 1917 priester gewijd. 1 Febr. 1933 werd hij deken en pastoor te Ginniken. Op 11 Maart 1943 werd hij benoemd tot kanunnik van het Kathedraal Kapittel van Breda. (Tijd)

Beginselprogram voor Ned. Oost-Indië

G. *Van Mook tot publicatie gedwongen*

Nadat de regeering Van Mook wederom had gedesavoueerd (zie 6492, kol. 2 en 6478 D, kol. 3) deelde de Regeeringsvoorlichtingsdienst op 5 Nov. mede:
„De regeering heeft van den luitenant-gouverneur-generaal de gevraagde inlichtingen ontvangen omtrent een bespreking met nationalistische vertegenwoordigers, waarbij ook ir. Soekarno aanwezig was. Het antwoord licht toe, onder welke omstandigheden en op welke motieven de luitenant-gouverneur-generaal gemeend heeft, tegen de aanwezigheid van Soekarno bij deze oriënteerende bespreking geen bezwaar te moeten maken. De regeering acht het niet in 's lands belang, thans in nadere beschouwingen hieromtrent te treden. In het afwijzend standpunt ten opzichte van overleg met Soekarno is ook bij den luitenant-gouverneur-generaal geen wijziging gekomen".
Dr. Van Mook ging, aangezien eenige correspondenten op onwettige wijze een verklaring van de Ned. Indische regeering inzake het toekomstige beleid in Indië, in handen gekregen en gepubliceerd hadden, zelf tot publicatie van dit document over. De Ned. regeering was (aldus de R.V.D. op 6 Nov.) van den inhoud op de hoogte en ging er volledig mee accoord. Dr. Van Mook mocht zelf het tijdstip der publicatie bepalen. In Nederland werd de verklaring eerst gepubliceerd, op 7 Nov., toen vaststond, dat Batavia hiertoe officieel was overgegaan. (Tijd - N.R.C.)

H. Verklaring der Ned.-Indische regeering —

Zij begint met er op te wijzen, dat omstandigheden, niet door de regeering in het leven geroepen, de bekendmaking van de voornemens tot staatkundige hervorming hebben verhinderd. Met verwijzing naar de aankondiging op 27 Jan. 1942 van een, na de bevrijding van alle rijksgebieden, te houden Rijksconferentie en naar eenige punten van H.M.'s rede op 6 Dec. 1942 (zie 6463, kol. 3, al. 3 en 4) vervolgt de rede:
Steeds dieper is het besef doorgedrongen, dat alleen op deze beginselen van gelijkwaardigheid en samenwerking het Koninkrijk kan worden gebouwd. Daarbij is de vorm van deelgenootschap naar voren gekomen, die nieuw is in de geschiedenis, doch die inderdaad aan het onder de bezetting gegroeide nationaal bewustzijn volle bevrediging kan schenken. In de ontstane verwarring heeft echter dit zelfbewustzijn niet alleen den

weg gekozen van de uitroeping — met medewerking van de Japansche militaire overheid — van de republiek Indonesië, maar bovendien tegen de Nederlanders een zoodanige propaganda en tegen andersdenkenden een zoodanige terreur ontketend, dat een bekendmaking geen nut zou hebben gehad en niet in overeenstemming te brengen viel met de waardigheid der regeering. Zoolang duizenden weerlooze Nederlanders, die de zwaarste verdrukking door den vijand doorstaan hadden, in gevaar verkeerden en door bedreigingen een vrije bespreking onmogelijk werd gemaakt, was ook ieder begin van gemeenschappelijke reconstructie uitgesloten.

Rechtmatig streven.

Nu door de hulp van onze bondgenooten het gevaar voor de bevrijde geïnterneerden verminderd is en eenige verbetering ingetreden schijnt te zijn ten aanzien van de vrijheid van spreken en van contact, is het oogenblik gekomen om het programma der regeering op de rede van H.M. de Koningin van 6 Dec. 1942 gebaseerd, nader uit te werken. De regeering gaat uit van de erkenning van het rechtmatig streven der Indonesiërs naar een nationaal bestaan en van de overtuiging dat dit streven door een goede samenwerking tusschen Indonesiërs en Nederlanders, langs den weg van een wettelijke evolutie, te verwezenlijken is.

Deelgenootschap in Koninkrijk.

Doelstelling is daarbij de spoedige ontwikkeling van Indonesië tot deelgenoot in een Koninkrijk, dat zoodanig geconstrueerd is, dat 't nationaal zelfrespect van alle daaraan deelnemende volkeren wordt gewaarborgd. Daartoe zal in dit land op wettige wijze de centrale regeering zoodanig gereconstrueerd moeten worden, dat zij uit een volksvertegenwoordiging op democratischen grondslag bestaat, in belangrijke meerderheid samengesteld uit Indonesiërs en een raad van ministers onder den gouverneur-generaal als vertegenwoordiger van de Kroon.

Door deze regeering zullen de inwendige aangelegenheden van het land worden bestuurd, terwijl daar beneden door een doelmatige decentralisatie de regionale en locale belangen zullen moeten worden behartigd.

Het kiesrecht zal een onderwerp van nader overleg zijn, doch behoort op vrije vorming van de openbare meening en vertegenwoordiging van de burgerij in haar belangrijkste geledingen te berusten.

Indonesië zal, overeenkomstig de toezegging van H. M. de Koningin, tot een volledig deelgenootschap in het Koninkrijk worden geroepen, welks organisatie dus uit de rijksdeelen zal worden opgebouwd. De vorm aan deze grondgedachte te geven, zal door het overleg in de rondetafelconferentie en de behandeling van haar voorstellen, door de wetgevende organen van het Koninkrijk moeten worden bepaald.

Ook vraagstukken, als die van een eigen vlag voor Indonesië, naast die van het Koninkrijk, zullen moeten worden beslist op grond van de voorstellen der rondetafelconferentie. De inschakeling van Indonesiërs en andere burgers van niet-Nederlandschen landaard in de diensten van het Koninkrijk, kan aanstonds systematisch worden uitgebreid.

Opheffing rasdiscriminatie - Hervormingen.

Regelingen en instellingen, welke nog berusten op of gevoeld worden als rasdiscriminatie, zullen verdwijnen of worden hervormd.

Zoo zal de scheiding worden opgeheven tusschen een Nederlandsch en Indonesisch bestuur, evenals de gescheiden strafrechtspraak. In alle publieke diensten zal de feitelijke opneming van burgers van niet-Nederlandschen landaard met kracht worden doorgevoerd tot in de hoogste rangen, evenals de onderlinge samenwerking op den voet van gelijkwaardigheid Ook in het bedrijfsleven zal door Indonesiërs en andere burgers van niet-Nederlandsche herkomst, hun plaats behooren te worden gevonden in de strafbetrekkingen en de leiding.

Het onderwijs zal op zoodanigen voet dienen te worden hervormd, dat zoo spoedig mogelijk een einde aan het analphabetisme komt en dat het voor de landskinderen openstelt iederen vorm van opleiding waaraan de maatschappij behoefte heeft.

Daarbij zal, ter verbreeding van den grondslag, uitwisseling met Nederland en het buitenland worden bevorderd, terwijl aan de ontwikkeling van de Indonesische cultuur volle aandacht zal blijven gewijd.

Ook een ruime en eerlijke volksvoorlichting kan in dit verband worden vermeld.

Voor modern gebruik zullen de Indonesische taal en andere belangrijke inheemsche talen systematisch verder worden ontwikkeld, zoodat het geheele sociale, cultureele en economische leven zich als voertaal daarvan zal kunnen bedienen.

De erkenning van de Indonesische taal als officieele taal naast het Nederlandsch zal volledig worden doorgevoerd.

Ook zal krachtig worden bevorderd de kennis van het Nederlandsch en van de voornaamste wereldtalen.

Onder systematische en krachtige leiding van de overheid zal de economische politiek gericht worden op het herstel en de vergrooting van de volkswelvaart, onder meer door de oprichting van de daarvoor geëigende organisaties en door het tot stand brengen van deugdelijke werkplannen. Daarbij zal eenerzijds voor de ontwikkeling van groote, middelsoort en kleine bedrijven voor alle landaarden ruimte worden geschapen en anderzijds deelneming van Indonesiërs, Indo-Arabieren en Indo-Chineezen in groote bedrijven worden bevorderd.

Met alle middelen, waaronder industrialiseering, zal worden gestreefd naar een verhooging van de productie en een verbetering van de verdeeling van het volksinkomen, terwijl tevens de eigen kapitaalsvorming met kracht zal worden bevorderd.

Met volle inachtneming van de hierboven aangegeven doelstelling zal door een doelmatige samenwerking met Nederland en het buitenland de grondslag van de volkshuishouding worden versterkt. Als gevolg van de ontwrichting die oorlog en bezetting hebben gebracht, zal een zich tot alle klassen van de maatschappij uitstrekkende sociale zorg meer dan ooit noodzakelijk zijn. Door voorloopige voorzieningen zal het muntwezen zoo spoedig mogelijk moeten worden gezuiverd om met inachtneming van de economische en financieele positie van Indonesië in de wereld op een vasten voet te worden gebracht.

Opgebouwd zal worden een krachtige weermacht op den grondslag van algemeene weerbaarheid, waaraan alle landaarden zullen bijdragen en waarin zij allen deel zullen hebben.

Een duidelijke inhoud zal worden gegeven aan het burgerschap van Indonesië, welke de gelijkwaardigheid tot grondslag heeft zonder echter bijzondere rechtsbehoeften van verschillende groepen van de burgerij te verwaarloozen. Verschillende vraagstukken zullen in dat kader een oplossing moeten vinden, zooals b.v. het agrarische vraagstuk.

Samenwerking bij wederopbouw

De wederopbouw van Indonesië is alleen te bereiken door werkelijke samenwerking tusschen de burgers van verschillende landaarden, tusschen moederland en Indonesië, die tezamen een veel sterker geheel kunnen vormen dan ieder op zichzelf. Deze wederopbouw moet snel ter hand worden genomen omdat anders de algemeene verarming en verwildering dusdanige afmetingen aan zullen nemen dat herstel bijna niet meer mogelijk zal zijn. Aan de steeds verder gaande afbraak en verwoesting moet een einde komen. Alleen door daarbij den wettigen weg te volgen van hervormingen kan dit proces in gang gebracht worden.

De regeering doet dan ook een krachtig beroep op allen, dien de belangen van dit land aan het hart liggen, hun krachten op dien grondslag te vereenigen. Hierbij is de regeering zich volkomen ervan bewust dat de jarenlange Japansche verdrukking en Japansche propaganda, de jarenlange afsluiting van de buitenwereld evenals de verwarring en de nood van het op die verdrukking gevolgde overgangstijdperk oorzaak geweest zijn van allerlei uitingen en handelingen die onder normale omstandigheden bestreden zouden zijn met de strafwet.

De regeering beseft, dat een basis van samenwerking alleen bereikt kan worden wanneer bij de beoordeeling van allerlei feiten over en weer ten volle met deze omstandigheden rekening gehouden wordt.

Deze samenwerking kan niet bereikt worden wanneer Nederlanders en Indonesiërs de door veel gewelddadige gebeurtenissen opgewekte gevoelens laten overheerschen.

Streep door verleden

Een streep zal door het verleden kunnen worden gehaald ten aanzien van veel van hetgeen tijdens en na de bezetting is gebeurd, doch ten aanzien van bepaalde handelingen zal de rechter uitspraak moeten doen, omdat anders het rechtsgevoel geen bevrediging zal vinden. Diegenen die willens en wetens aan hun medeburgers leed hebben berokkend, hetzij door vrijwillige samenwerking met den vijand, of door het plegen van of aanstoken tot misdrijven tegen personen en goederen, zullen ter verantwoording moeten worden geroepen. Ook zal zoover dat nog mogelijk is een ieder hersteld behooren te worden in hetgeen zijn rechtmatig eigendom was, wanneer hem dit door den vijand of anderen is ontroofd.

Daarbij zal het vraagstuk van de oorlogsschade afzonderlijk behandeld moeten worden en bij de oplossing daarvan zal rekening gehouden moeten worden met de draagkracht van de geheele samenleving en met de draagkracht der betrokkenen, terwijl ook daarbij herstel van de volkswelvaart het belangrijkste richtsnoer moet zijn.

Ten slotte zullen de wapenen, die de vijand wederrechtelijk heeft uitgeleverd aan onbevoegden of die door bepaalde personen zijn geroofd, overgedragen moeten worden aan de geallieerden. Het dragen van wapenen zal alleen geoorloofd

zijn aan hen, die daardoor krachtens hun functie of krachtens een vergunning van het wettig gezag gerechtigd zijn.
Het is noodig dat de reconstructie van Indonesië zoo spoedig mogelijk aangevangen wordt.
De verdeeldheid die heden heerscht doet het land steeds verder afglijden naar den chaos, die noch de internationale wereld noch de bevolking van Indonesië kan dulden.
Voor allen die deze reconstructie willen aanpakken, is het oogenblik gekomen om zich aaneen te sluiten.

Rondetafelconferentie —
Bovendien is het de bedoeling van de regeering om de in het uitzicht gestelde rondetafelconferentie zoo spoedig mogelijk te doen aanvangen. Daartoe is het noodig, dat de orde wederkeert, opdat kan worden overgegaan tot de aanwijzing van de afgevaardigden uit Indonesië met voortvarendheid en in een overleg dat vrij is van bedreigingen.
Het geheele land wacht op het oogenblik, waarop de herbouw kan beginnen en de ellende, waarin velen verkeeren, kan worden verzacht. De regeering ziet met groote bezorgdheid door misverstand en opwinding de tegenstellingen groeien. Zij is overtuigd, dat aan beide zijden de wil bestaat om uit het conflict te komen en tot constructieven arbeid te geraken. Zij heeft met het bovenstaande den weg voor allen aangegeven, waarlangs aan den onvruchtbaren strijd een einde kan worden gemaakt. (Alg. H.bl.)
(Vor. ber. Van Mook 6492; 6476 D; Logemann 6471; H. M. 6463)

Ned. O.-Indië

A. Sjarifoedin geen communist - Nam op zich voor familie van Van Mook te zorgen —

3 Nov. — In „Vrij Nederland" van 3 Nov. ontkende de Ind. student in de theologie F. K. M. Harahap dat mr. Amir Sjarifoedin communist zou zijn, zooals het dagblad „Trouw" op 26 Oct. meldde. (Zie 6483, kol. 1, al. 4). Harahap schreef:
„Wij kennen Amir persoonlijk, doch niet als communist, wel als christen en wij weten ook, dat hij de vriend en medewerker was van den huidigen lt.-gouverneur-generaal dr. Van Mook en dat hij op zich nam voor diens familie te zorgen toen Van Mook naar Australië moest vluchten".
(Inmiddels werd het bedoelde bericht op 3 Nov. ook door Trouw gerectificeerd). (Vrij Nederland) **(V. b. 6483)**

België

B. De Koningskwestie - Document inzake onderhoud Hitler en Koning Leopold - Antwoord van den Koning —

3 Nov. — De stormachtige debatten in den Belgischen senaat van 17 Oct. over de Koningskwestie, werden afgebroken toen bekend gemaakt werd, dat de Amerikaansche militaire overheden een door dr. Schmidt, secretaris van Hitler opgesteld verslag van de ontmoeting tusschen Hitler en Koning Leopold III op 20 Nov. 1940, aan de Belgische regeering uit eigen beweging had overhandigd. Overeenkomstig het eenparig advies der politieke leiders besloot de regeering de bekendmaking van dit document uit te stellen, en er den Koning, voor de publicatie, kennis van te laten nemen.
In het debat had premier Van Acker o.m. gezegd:
„Niet de aanwezigheid van den Koning te Laeken of in Oostenrijk heeft de eer van België gered en zijn recht op onafhankelijkheid bewezen. Neen, alleen het besluit van de Belgische regeering in 1940, om den strijd tot aan de eindoverwinning voort te zetten, heeft ons dit recht in handen gegeven".
Van Acker ontkende, dat de Koning ooit zijn persoonlijk dossier ter beschikking van de regeering had gesteld.

Het document
De opsteller van dit document, dr. Schmidt, is gedurende verscheidene jaren tolk geweest in den Volkenbond. Hij nam de redevoeringen stenografisch op en was in staat er onmiddellijk een samenvatting van te geven in Fransche en Engelsche vertaling.
Toen Duitschland onder het naziregiem kwam en zich uit den Volkenbond terugtrok, verliet dr. Schmidt Genève. Hij trad naderhand als tolk op van Hitler. Zoo woonde hij de ontmoetingen bij van den Führer met Chamberlain te Godesberg en te München.
(De Gazet van Antwerpen schreef op 22 Oct., dat Sumner Welles, speciaal gezant van Roosevelt, die begin 1940 een onderhoud met Hitler had, waarbij ook Schmidt aanwezig was, destijds verklaarde, dat deze herhaaldelijk de gesprekken slecht weergaf.)
Uit het document blijkt o.m., dat de Koning Hitler eerst bedankte voor „hetgeen hij tot nog toe voor België had gedaan".
Hitler beschuldigde de Belgische regeeringskringen vervolgens met Engeland en Frankrijk te hebben samengespannen. Duitschland zal niet dulden, dat België nog eens als springplank zal worden gebruikt voor een aanval tegen het Rijk of het Europeesche vasteland.
Koning Leopold vroeg den Führer of deze hem kon waarborgen, dat België in zijn politieke onafhankelijkheid zou worden hersteld. Hij besefte, dat België als tegenprestatie bepaalde overeenkomsten op militair gebied en ten opzichte van de internationale politiek zou moeten sluiten. Hij voegde er aan toe, dat hij waardeering had voor het grootsche werk van den Führer en zijn wensch kende om Europa een duurzamen vrede te schenken. De Belgen zouden zeker te vinden zijn voor medewerking aan dit plan.
De Koning verklaarde voorts, dat de reactie van de Belgische bevolking in 1940 geheel anders is geweest dan in 1941. Dit gold o.m. voor het moreel van het leger. Sedert 28 Mei viel echter een verandering der openbare meening waar te nemen, vooral omdat Duitschland twijfel had geopperd inzake de handhaving van de neutraliteit van het land. Voorts heeft Duitschland bepaalde extremistische elementen gesteund, welke niet eens het vertrouwen der Vlamingen genoten. Indien men den Belgen eenige beloften kon geven omtrent hun onafhankelijkheid, zou de openbare meening terstond veranderen. De onzekerheid hieromtrent wordt door de Engelsche radio-propaganda in ruime mate geëxploiteerd.
Het is natuurlijk, dat het Belgische volk liever gehoor geeft aan hem, die de onafhankelijkheid belooft, dan aan hem, die hierover zwijgt.
Op de vraag van den Koning of de invrijheidstelling der krijgsgevangenen niet kon worden overwogen, antwoordde Hitler, dat hij invrijheidstelling in overweging wilde nemen van de gevangenen, die vroeger ten aanzien van Duitschland een welwillende houding hadden aangenomen en wel in het bijzonder Vlamingen. De officieren moesten gevangen blijven tot het sluiten van den vrede.
Koning Leopold pleitte tenslotte opnieuw voor eenige verklaringen, welke de Belgische bevolking zouden gerust stellen. In Nederland heeft men iets dergelijks van Seyss-Inquart gehad. Hitler antwoordde, dat, zoover hem bekend, een dergelijke verklaring nimmer aan de Nederlanders was gegeven. Hij was verheugd over het besluit van den Koning een einde te maken aan den strijd. Het was ook goed, dat de Koning in het land bij zijn leger was gebleven. De Koning van Noorwegen en de Koningin van Nederland zouden nimmer hun troon meer bestijgen. Hij kon echter den Koning de verzekering geven, dat Duitschland niets zou ondernemen tegen de handhaving van het Belgische vorstenhuis.

Critiek van Koning Leopold
In een voor de Belgische regeering bestemd antwoord, hetwelk Leopold III via den heer Pirenne, zijn secretaris, op 30 Oct. aan de regeering heeft overgemaakt, zegt hij, dat het verslag van Schmidt geen stenografische weergave is van het onderhoud te Berchtesgaden. Er zijn aldaar slechts notities gemaakt en de inzage hiervan werd hem geweigerd toen hij er na afloop van de conferentie, om vroeg.
De Koning betreurt het, dat hij slechts een vertaling, geen fotocopie van het document zelf, ontving.
„Het is voldoende, aldus de Koning, het stuk te vergelijken met het verslag, dat ik zelf heb opgesteld, om er zich rekenschap van te geven, dat de essentieele lijnen van het onderhoud weliswaar werden geëerbiedigd, maar de uitlatingen zelf niettemin werden misvormd". De „verklaringen van Hitler werden „gezuiverd", terwijl die van den vorst zóó werden geïnterpreteerd, dat zij wel eens een zin konden krijgen, welken zij niet hadden.
Schmidt heeft den Koning enkele uitlatingen in den mond gelegd, welke feitelijk van Hitler afkomstig waren. Misvormd is o.a. hetgeen Leopold heeft gezegd over de Engelsche radio en over een eventueele samenwerking van België met Duitschland. „Deze enkele aanmerkingen, vervolgt de Koning, zijn voldoende om het verslag alle waarde te ontzeggen". Hij voegt er nog aan toe, dat hij niets te verzwijgen heeft en zijn dossier ter beschikking stelt van de natie. (L.N. - G. v. A. - N.R.C.)
(V. b. 6468 A)

China

C. Conflict tusschen regeering en communisten —

7 Nov. — Tijdens de besprekingen in Augustus en September tusschen Tsjang Kai Sjek en den communistenleider Mau Tse Toeng, die vijf weken duurden, kon geen overeenstemming bereikt worden over de voornaamste politieke verschillen. De belangrijkste concessie van regeeringszijde was toen het uitstellen van het volkscongres, terwijl Mau Tse Toeng, die eerst na het bekend worden van het verdrag, dat Tsjang Kai Sjek met Moskou afsloot (zie 6402 D) bereid was te onderhandelen, de vermindering der communistische strijdkrachten van 48 op 20 divisies toezegde. Aan alle politieke partijen zou wettelijke status worden verleend. Al spoedig na deze besprekingen hadden al weer schermutselingen plaats tusschen communistische en regeeringstroepen.
Op 28 October werd uit Tsjoenking gemeld, dat Tsjiang Kai Sjek den communisten hun volle kans wilde geven. Maar tevens werd zoowel van de zijde van de Kwo Min Tang als van die der

communisten te kennen gegeven, dat door het vastloopen van de besprekingen een zeer gevaarlijke situatie was ontstaan. Een Reuterbericht meldde tezelfdertijd, dat, volgens verklaring van communistische zijde in 11 van China's 28 provincies schermutselingen en kleine veldslagen aan den gang waren, maar dat het conflict nog niet den vorm van een burgeroorlog had aangenomen.
De communistische New China Daily News raamde dat bij elkaar 800.000 regeeringstroepen met de communisten waren slaags geraakt.
Deze troepen wilden den toegang forceeren naar Mandsjoerije. De strijd ontbrandde voornamelijk om het bezit van de groote spoorlijnen die het Zuiden met het Noorden van China verbinden (o.a. Hankow—Peking). De communisten, die een groot deel van deze spoorlijnen beheerschten weigerden ander verkeer dan dat voor vervoer van burgerpassagiers en goederen toe te staan.
Op 1 Nov. meldde A.F.P. dat Amerikaansche schepen waren begonnen regeeringstroepen aan land te zetten in het door de communisten gecontroleerde Noord-Chineesche gebied, o.a. te Tsjing Wang Tao, een Noord-Chineesche haven op de grens van Mandsjoerije. Zoowel door communistische als niet-communistische woordvoerders werd geprotesteerd tegen deze Amerikaansche inmenging. Communistische troepen werden samengetrokken in zuidelijk Mandsjoerije om eventueele landingen van regeeringstroepen te beletten.
Voorstellen en tegenvoorstellen werden gewisseld tusschen Tsjoengking en Yenan met betrekking tot de handhaving van den status quo en het spoorwegverkeer. De belangrijkste concessie der regeering was de bereidheid om de communisten te raadplegen over de troepenbewegingen langs de spoorlijnen.
In antwoord op de beschuldiging van inmenging heeft Washington een verklaring van generaal Wedemeyer gepubliceerd waarin het bericht van de New China Daily News, dat Amerikaansche mariniers positief deelnemen aan den Chineeschen burgeroorlog, werd gedementeerd.
Op 6 Nov. meldde Reuter, dat duizenden communisten een offensieve actie waren begonnen in Noord Hoepeh, 15.000 communisten rukten in Zuid Honan op, 5000 man hebben een aanval gedaan op het spoorwegstation van Kweisoei in de provincie Sjantung.
(Reuter - A.F.P. - V.V. - Wh.)
(V. b. 6402 D)

Duitschland

A. De dood van Hitler - Britsch rapport —

2 Nov. — Van Engelsche zijde is op 1 Nov. een uitvoerig rapport gepubliceerd over het einde van Hitler en Eva Braun. De Führer, aldus dit rapport, heeft zich op 30 April 1945, 's namiddags 2 uur, in de Rijkskanselarij te Berlijn doodgeschoten. Eva Braun heeft zich vergiftigd. Beide lijken zijn verbrand en volkomen verkoold. Eerst op 29 April, dus den vorigen dag, was het huwelijk tusschen Hitler en Eva Braun gesloten in het conferentievertrek van een bunkerschuilkelder.
De Britsche majoor, die het onderzoek in de aangelegenheid van Hitlers dood heeft geleid, heeft ongeveer twintig getuigen gesproken en wel in de eerste plaats de generaals en politici, die Hitler tusschen 20 en 30 April hebben bezocht, voorts leden van den staf van de rijkskanselarij, secretarissen, schildwachten van den bunker enz. Het onderzoek is uitsluitend gedaan door de Engelschen, doch in overleg met de Russen, die nog steeds schijnen te twijfelen aan den dood van Hitler.
De opstellers van het rapport gelooven niet aan het bestaan van een dubbelganger van den Führer, die in diens plaats zelfmoord zou hebben gepleegd. Daartoe was de ruimte in Hitlers particulieren bunker te beperkt. Bovendien kon Hitler vrijwel onmogelijk ontsnappen uit een stad, welke toen reeds vier dagen was omsingeld. Een vlucht per vliegtuig, hetwelk dan zou moeten zijn opgestegen op de breede Charlottenburger Chaussee, acht men uitgesloten, daar zijn beide vliegers tot 1 Mei te Berlijn hebben vertoefd. Hans Bauer, de eerste vlieger, bevindt zich in Russische krijgsgevangenschap. Majoor Bettez, de tweede, is nog op den avond van 1 Mei met een hoofdwonde gezien in Berlijn.
(N.R.C.) **(V. b. 6428 A)**

B. Duitsche rechtspleging in nieuwe banen —

3 Nov. — Tijdens een radio-uitzending uit Frankfort is medegedeeld, dat de geallieerde contrôleraad alle nationaal-socialistische wetten, betrekking hebbende op de rechtspraak, heeft afgeschaft. Door den raad zullen politie- en districtsrechtbanken worden opgericht. Vroegere nationaal-socialisten zullen uit alle posities bij de rechterlijke macht ontzet worden. De Duitsche rechtbanken zullen alle civiele en strafzaken behandelen, behalve misdaden, welke begaan worden tegen de geallieerde bezettingsautoriteiten. (Reuter) **(V. b. 6493 E)**

Engeland

C. „Westelijk blok" - Bevin over buitenlandsche politiek - Rede Churchill —

7 Nov. — In een rede in het Lagerhuis zeide de minister van buitenlandsche zaken, Bevin, dat de regeering in regeeringszaken noch haar macht, noch haar verplichtingen kan overdragen aan een deel der gemeenschap, i.c. de geleerden, die belast zijn geweest met de ontwikkeling der atoomenergie. Een campagne, zooals die gevoerd is, is niet fair jegens de regeering en de volksvertegenwoordiging. Bevin wenschte er den nadruk op te leggen, dat de problemen rond de atoombom een grooteren druk leggen op de geesten der Amerikanen als bezitters van de bom in verband met hun verantwoordelijkheid, dan op de geesten van de volken van die landen, die niet in het bezit van die geheimen zijn.
„Hoe groot de macht der wapenen ook moge zijn en wie minister van buitenlandsche zaken moge zijn, zoodra men afwijkt van de gedragslijn, waarbij de problemen niet worden opgelost op grond van wat recht is, zullen deze tot verderf voeren".
Als gevolg van den grooten strijd van de laatste zes jaren, is de groote moeilijkheid ontstaan, of de zoogenaamde invloedssferen en de machtspolitiek geheel kunnen verdwijnen. Ik moet bekennen, dat soms tijdens onderhandelingen de machtspolitiek mij naakt en onbeschaamd voor de oogen stond. Maar het andere oogenblik ziet men, dat men zoekt en streeft naar andere idealen.
„Ik doe namens de Britsche regeering een beroep op de groote mogendheden om de kaarten open op tafel te leggen. Wij zijn daartoe bereid".
Engeland zal in de oostelijke gebieden niets ondernemen dat schadelijk kan zijn voor de Sovjet-Unie. „Wanneer wij die verzekering geven, kan ik mij niet voorstellen dat de natuurlijke reactie zou zijn dat men de deur sluit en dat men alle contact tusschen menschen, hetzij voor den handel of iets anders zou verbieden. Ik ben ook niet van zins om de positie te aanvaarden, die radio Moskou zoo vaak uitbazuint: Zij eischen het recht om goede betrekkingen te onderhouden met hun naburen, terwijl ik een misdadiger ben, wanneer ik vraag om goede betrekkingen met de landen, die aan onze grenzen gelegen zijn. Engeland eischt het recht op met Frankrijk, Nederland, België, Scandinavië of andere landen in een westelijk blok in contact te treden; landen die Engelands cultureele vrienden waren, historische relaties, die eenzelfde opvatting van democratie hebben als Engeland.
„Internationale problemen moeten vrijwillig door de betrokken volken opgelost worden, en niet door geweld of agressie: dat is het standpunt der Britsche regeering. Niet omdat wij bevreesd zijn ons te verdedigen. Maar ik beschouw als belangrijkste zaak in de buitenlandsche politiek het verlichten van den last, die drukt op het leven der menschen. Ik geloof dat dit land veel heeft te geven en veel heeft te winnen bij een uitwisseling, cultureel, economisch en artistiek. Er is op de wereld genoeg voor ieder, er behoeft geen afgunst, geen naijver te zijn.
Bevin legde er voorts den nadruk op, dat ondanks de atoombom, een militaire macht steeds voor politiediensten noodzakelijk zal blijven. De eenige manier echter, waarop een internationale organisatie in stand kan worden gehouden is dat die organisatie volledig als verplichting en politiek aanvaardt dat men hen op hun woord vertrouwt, en dat er niet iedere vijf minuten een politieagent om den hoek komt kijken. Wij hebben dat stadium nog niet bereikt. Wij staan nog te dicht bij den oorlog. (Reuter)
(V. b. 6412 A)

Rede Churchill.
Churchill, als leider der oppositie opende het debat over de buitenlandsche politiek. Hij zeide o.m., dat in de buitenlandsche politiek de Engelschen één waren. Na hulde te hebben gebracht aan Rusland en gewaarschuwd te hebben voor een anti-Russische politiek, deed hij een beroep op steeds nauwere samenwerking met Amerika, achter welks politiek, in Trumans twaalf punten vastgelegd, hij zich geheel schaarde. Indien Amerika het geheim van de atoombom aan Rusland zou mededeelen, zou dat beteekenen dat een aanzienlijk aantal Russische specialisten Amerikaansche productie-centra zou bezoeken. Rusland heeft gedurende den oorlog vele geheimen van de geallieerden gekregen, maar zelf nooit iets daartegenover gesteld. Daarom moet het geheim bewaard blijven.
Dat er reeds een schending van het geheim heeft plaats gehad, blijkt uit de mededeeling van het Lagerhuislid Blackburn, gedaan tijdens de laatste zitting, over de geheime overeenkomst, in Quebec in September 1943, gesloten tusschen Roosevelt en Churchill. (Deze overeenkomst werd onlangs door Truman ontkend. - Red. K.H.A.). Hij had geen bezwaar tegen publicatie van welk document ook, doch dit is een kwestie die de beide regeeringen moeten regelen.
(N.R.C.)
(V. b. 6493 F; 6412 A; 6452 A; 6402 G)

D. Havenstakingen beëindigd - Nationaal stakingscomité contra Trade-Union —

5 Nov. — De staking der Engelsche havenarbeiders, welke ruim een maand heeft geduurd, en waarbij in de laatste weken meer dan veertigduizend arbeiders

betrokken waren, is beëindigd. De kwesties, waarom de staking was begonnen, zijn onbeslist gebleven.
De unie van transport- en andere arbeiders evenals de oud-voorzitter van de Unie, de minister van Arbeid Isaacs, hebben medegedeeld, dat de staking, na door de Unie gehouden stemming-per post, geëindigd is en dat de onderhandelingen tusschen de Unie en de werkgevers onmiddellijk zouden beginnen.
Door het nationaal stakingscomité, dat den steun geniet van enkele parlementsleden is echter aangekondigd, dat de arbeiders voor een termijn van dertig dagen wederom aan het werk zullen gaan, doch dat zij opnieuw een staking, zelfs op nog grooter schaal, zullen beginnen, indien binnen deze periode niet aan hun eischen wordt voldaan.
De staking heeft Engeland ongeveer 850 millioen gulden gekost.
In industrieele kringen is men onder den indruk van het feit, dat de gelegenheidsleiders van de „onofficieele" staking het zoo lang hebben kunnen uithouden en tenslotte een ordelijke hervatting van het werk hebben kunnen organiseeren. En dat, terwijl niet alleen de werkgevers tegenover hen stonden, doch ook de Unie, de regeering en het meerendeel van het publiek. Zelfs de communistische partij had aangeraden zich te houden aan de reglementen van de Unie. (Tijd - V.K. - Reuter)
(V. b. 6478 A)

Frankrijk

A. Bidault tegen centrale Duitsche regeering - Vóór „Westelijk blok".

5 Nov. — De Fransche minister van buitenlandsche zaken, Georges Bidault, heeft te Parijs een rede gehouden, waarin hij te kennen gaf, dat Frankrijk zich zou blijven verzetten tegen de vorming van een centrale Duitsche regeering, terwijl zijn land zich verder het recht voorbehield regionale pacten te sluiten, onafhankelijk van de kwestie, of men al dan niet zou wenschen te spreken van vorming van een „Westelijk blok".
De Berlijnsche correspondent van de Amerikaansche radio-omroepmij. C.B.S. meldde, dat Sovjet-Rusland, de V.S., en Engeland tot een centraal bestuur zouden hebben besloten, ongeacht Frankrijks oppositie. (Tijd - V.K.)
(V. b. 6478 C; 6469 C)

B. De constituante bijeen —

7 Nov. — De Fransche constituante is op 6 Nov. voor het eerst bijeengekomen, Generaal de Gaulle diende bij Cuttoli, den 81-jarigen nestor, die als voorzitter optrad, het ontslag der voorloopige regeering in. Zij is bereid de loopende zaken te behandelen totdat een ministerie gevormd zal zijn. (N.R.C.)

C. Zetels radic. socialisten - Overeenstemming tusschen communisten en socialisten inzake regeeringsprogram - Medewerking der Republikeinsche Volksbeweging gevraagd —

7 Nov. — Na de algemeene verkiezingen waarbij de radicaal-socialisten (Herriot) van 108 zetels in 1936 terugvielen op 19 zetels en Daladier in zijn eigen district Vaucluse verslagen werd, hebben delegaties van de communistische partij (Thorez, Duclos) en socialistische partij (S.F.I.O.-Blum) en de met hen samenwerkende, uit het verzet voortgekomen Mouvement Unifié de la Renaissance Française (commun. - 6 zetels) en Union Démocratique et Socialiste de la Résistance (soc. - 10 zetels), in overleg met de Liga der Rechten van den Mensch en het Comité Général du Travail (het linksche vakverbond) na ampele beraadslagingen die een week duurden, een regeeringsprogram uitgewerkt. De radicalen waren bij de besprekingen door een waarnemer vertegenwoordigd.
Het program, dat geïnspireerd is op dat van den Nationalen Verzetsraad (C.N.R.), kan als volgt worden samengevat:
1) Herstel der vrijheden en instelling van een doeltreffende democratie.
2) Bevestiging van den vrede door collectieve veiligheid en nationale en internationale waarborging van de rechten van den mensch.
3) Economische en sociale maatregelen die aan elken arbeider en zijn gezin een veilig en volkomen menschwaardig bestaan zullen waarborgen.
In de uitwerking van deze punten wordt nadruk gelegd op laiceering van het onderwijs, afwijzing van internationale blokvorming (moeilijke punten voor de M.R.P.) en diplomatieke breuk met Spanje en Portugal.
Het programma werd onmiddellijk aan de M.R.P. (Republikeinsche Volksbeweging) medegedeeld met het verzoek om samenwerking. (Cité Soir - Nation)
(V. b. 6485 D)

Italië

D. Wapenstilstandsvoorwaarden gepubliceerd - Italië niet in staat tot herstelbetalingen —

7 Nov. — De wapenstilstandsvoorwaarden in September 1943 aan Italië opgelegd, zijn op 6 Nov. te Londen en Washington bekend gemaakt. Van beteekenis zijn speciaal de punten 10 en 12:
10) De geallieerde opperbevelhebber behoudt zich het recht voor, elken maatregel te nemen, dien hij noodig acht voor de oorlogvoering en de Italiaansche regeering verplicht zich tot het nemen van elken administratieven of anderen maatregel, dien de opperbevelhebber verlangt: in het bijzonder zal hij een geallieerd militair bestuur instellen over die deelen van het Italiaansche grondgebied, die naar zijn meening daarvoor in aanmerking komen in het militair belang der vereenigde naties;
12) andere voorwaarden van politieken, economischen en financieelen aard zullen later worden meegedeeld.
De Gasperi, de Italiaansche minister van buitenlandsche zaken, die op 1 Nov. verklaarde, dat Italië zijn schuld reeds heeft ingelost door zijn bijdrage in den oorlog tegen Duitschland en dat Italië overigens niet in staat is nog herstelbetalingen te verrichten, heeft nu publicatie gevraagd van een document door Churchill en Roosevelt uit Quebec gezonden naar de geallieerde bevelhebbers, die met onderhandelingen belast waren. Dit document zou de verzekering bevatten, dat de wapenstilstandsvoorwaarden geen rekening hielden met Italië's actieve deelneming aan den oorlog tegen Duitschland en dat zij zouden worden veranderd of verzacht in verhouding tot Italië's goed gedrag en bijdrage tot de geallieerde zaak. (N.R.C. - A.F.P.)
(V. b. 6368 F)

E. De toekomstige grenzen - Briefwisseling Gasperi-Byrnes —

8 Nov. — Het Amerikaansche departement van staat heeft eenige brieven gepubliceerd, gewisseld tusschen Amerikaansche en Italiaansche staatslieden. Daarbij is een brief van Gasperi aan Byrnes, waarin Italië zich inzake de grens met Zuidslavië bereid verklaart de Wilsonlijn te aanvaarden. Voorts vroeg hij de autonomie van Fiume en Zara te waarborgen. Italië was bereid Pola te ontmantelen, mits hetzelfde met Carraro geschiedde en op voorwaarde, dat een volledig onafhankelijk Albanië een verder element van veiligheid en evenwicht in de Adriatische Zee zou vormen.
De stichting van een Duitsche „enclave" bezuiden den Brenner zou een broeinest worden van toekomstig Duitsch nationalisme. Inzake de vaststelling van de grens met Frankrijk voorzag de Gasperi geen moeilijkheden. Italië was bereid de Dodecanesos aan Griekenland af te staan, doch voor de Italianen op Rhodos moesten waarborgen gegeven worden, dat zij hun werk aldaar konden voortzetten. Inzake de koloniën zou Italië de hoogvlakte van Cirenaïca en Eritrea willen behouden. (N.R.C.) **(V. b. 6368 F)**

Luxemburg

F. Uitslagen der verkiezingen —

27 Oct. — De einduitslag der op 21 Oct. gehouden verkiezingen is als volgt:

Christ. Sociale Volkspartij	25 zetels
Arbeiderspartij (socialisten)	11 zetels
Groupement (vaderlandsch en verzet)	9 zetels
Communisten	5 zetels
Onafhankelijke	1 zetel
Totaal	51 zetels

In het jaar 1940 waren er 55 zetels te begeven. Dit aantal is, overeenkomstig de tijdens den oorlog geleden verliezen, gedaald. In 1940 was de verhouding de volgende:

Christ. Sociale Volkspartij	25 zetels
Arbeiderspartij	18 zegels
Communisten	1 zetel
(later ongeldig verklaard)	
Liberalen	6 zetels
Onafhankelijken	6 zetels

Daar de liberalen niet meer opkwamen, hebben hun vroegere kiezers zich in een vaderlandsch front gegroepeerd, het z.g. Groupement, waarbij vooral elementen uit verzetskringen actief optraden. Alle ministers zijn herkozen. Eerste minister Pierre Dupong heeft aan Grootheertogin Charlotte het ontslag van het kabinet aangeboden. (G. v. A. - N.R.C.)
(V. b. 3007 A.)

Oostenrijk

G. Dr. Karl Renner over de positie van Oostenrijk - „Met vier olifanten in een roeiboot" —

3 Nov. — Reuters speciale correspondent schrijft, dat de Oostenrijksche kanselier, dr. Karl Renner, de positie waarin hij door de geallieerden was gebracht heeft beschreven als die van „een man in een roeiboot met vier olifanten als passagiers". Behalve de oorspronkelijke bevolking van zes millioen zielen verblijven binnen Oostenrijks grenzen thans 600.000 Sovjet-Russische militairen, 200.000 Amerikaansche, 100.000 Britsche en 50.000 Fransche. Dit beteekent in totaal: een „bezettingssoldaat" op drie volwassen mannelijke Oostenrijkers.
Bovendien is Oostenrijk gedwongen gastvrijheid te verleenen aan ongeveer 300.000 Sudeten-Duitschers uit Tsjecho-Slowakije, wier aantal dagelijks aangroeit. Dan zijn er nog ongeveer 11.000 Titovijandige Joegoslaven in de Britsche zône en nog meer in de Fransche zône. Er zijn voorts Poolsche troepen van generaal Anders en nazi-gezinde Hongaarsche eenheden. In totaal herbergt Oostenrijk op het oogenblik meer dan een half millioen vluchtelingen en „verplaatste" personen.
De geldcirculatie neemt nog steeds toe, tengevolge van het inbrengen van

Reichsmarken uit de omringende landen en door leden van de bezettingslegers. Van een landelijk plan voor economischen heropbouw is geen sprake. In elke bezettingszône wordt op eigen gelegenheid gewerkt. (Reuter) **(V. b. 6454 B)**

Palestina

A. Algemeene staking Arabieren - Anti-joodsche demonstraties in Egypte - Lord Gort afgetreden —

8 Nov. — Hevige anti-Joodsche demonstraties hebben op 2 Nov. plaats gehad in de twee grootste steden van Egypte, Caïro en Alexandrië. De botsingen begonnen met de gebruikelijke algemeene 24 uurs-staking van de Arabieren in geheel Palestina naar aanleiding van de 28e verjaardag van de Balfour-verklaring over de stichting van een Nationaal Joodsch Tehuis in Palestina. Uit sympathie gingen de Arabieren in geheel Egypte eveneens over tot staking. Heftige anti-Joodsche demonstraties waren hiervan het gevolg. De politie moest gebruik maken van traangas. De staking van de Palestijnsche Arabieren is rustig verloopen. Ook in Tripoli hebben ernstige ongeregeldheden plaats gehad, 74 Joden werden door de Arabieren gedood, bijna 200 gewond.

British United Press seinde uit Jeruzalem, dat in geheel Palestina een uitgaansverbod is afgekondigd van 's avonds half zes tot 's morgens half zes. Deze maatregelen werden genomen naar aanleiding van de daden van geweld en sabotage der laatste weken. In die weken heeft een (blijkbaar sterke) Joodsche ondergrondsche organisatie bruggen opgeblazen en spoorwegen vernield, waarbij dooden en gewonden vielen. De secretaris van de Arabische Liga heeft verklaard, dat meer Joden naar Palestina kunnen emigreeren op twee voorwaarden: 1. de immigratie moet onder internationale contrôle staan; 2. de andere landen moeten eveneens Joden toelaten.

Dr. Weizmann, voorzitter van de Jewish Agency, heeft voor zijn vertrek naar de Vereenigde Staten een boodschap gezonden aan de Palestijnsche Joden, waarin hij o.m. zegt: niemand beter dan ik begrijpt den toestand der Joden in de wereld en in Palestina, maar daden van geweld dienen onvoorwaardelijk te worden afgekeurd.

Zoowel Arabieren als Joden betreuren het heengaan van Lord Gort als hoogen commissaris van Palestina. Lord Gort is om gezondheidsredenen afgetreden. In de Arabische pers kan men lezen, dat hij een der beste vrienden was van de Arabieren en de Joodsche bladen schrijven, dat Palestina in geen kwart eeuw zulk een populairen hoogen commissaris heeft gehad.

Op 2 Nov. verklaarde de Britsche min. van Koloniën, George Hall, dat pogingen om het Joodsche immigratieprobleem te regelen zouden worden opgeschort, totdat de opstanden bedwongen waren. Hij zeide, dat de Britten genoeg troepen in Palestina hebben om de situatie aan te vatten en dat de troepen daarbij den steun van de regeering zouden hebben. (A'd. Dgbl. - V.V. - Reuter)

(V. b. 6486 B)

Rusland

B. Proeven atoomenergie —

30 Oct. — Ook Rusland heeft belangstelling voor atoomenergie. Volgens de „News Chronicle" heeft dr. Guenter Hillmann van het Kaiser Wilhelm Instituut in Berlijn verklaard, dat de atoomdeskundigen van de Sovjet-Unie met assistentie van Duitsche deskundigen en Duitsche installaties en gegevens druk bezig zijn met het voortzetten van atoombomexperimenten. (N.D.) **(V. b. 6494 B; 6455)**

C. Herdenking revolutie - Rede van Molotov - De houding t.a.v. internationale problemen —

7 Nov. — Molotov de Sovjet-Russische volkscommissaris voor Buitenlandsche zaken heeft op 6 Nov. de viering van den 28sten verjaardag van de revolutie geopend met een rede tijdens een bijeenkomst van den Sovjet van Moskou.

Na de ontwikkeling van en het aandeel der Sovjet-Unie in den strijd tegen Duitschland en Japan gereleveerd te hebben, behandelde hij eenige actueele problemen der internationale politiek.

1) De vredelievende naties moeten, om den vrede te kunnen handhaven, gewapend blijven. Maar uitvindingen als die van de atoombom, kunnen in geen geval onder berusting van een staat of groep van staten blijven, zonder een bedreiging van den vrede te veroorzaken.

2) De oprichting van een geallieerde contrôlecommissie voor Japan is van het hoogste belang voor den toekomstigen wereldvrede.

3) De politiek van blokvorming is geen middel ter verdediging. In het westen worden pogingen gedaan een blok te vormen dat een duidelijk anti-sovjetkarakter draagt.

4) De ontwikkeling in democratischen zin van de verslagen fascistische landen moet worden aangemoedigd.

Wij willen — aldus Molotov — goede relaties hebben met alle volken, die den vrede wenschen. Men vraagt zich af, of het verbond van Engeland, de Vereenigde Staten en de Sovjet-Unie op het oogenblik even hecht is als het tijdens den oorlog was. Het fiasco van de conferentie te Londen verwekt te dien aanzien twijfel. Maar laten wij er op wijzen, dat ook tijdens den oorlog tusschen de Vereenigde Volkeren moeilijkheden zijn gerezen, en dat deze immer na een bepaald tijdsverloop zijn opgeholderd.

Molotov vergeleek de westersche en de Sovjet-democratie en zeide van de laatste, dat deze als voornaamste doel had de politieke opvoeding van het volk, om op die wijze tot een universeelen vrede te komen. Vrijheid van spreken beteekent in sommige landen voor nauwelijks gecamoufleerde nazis een mogelijkheid hun bezigheden voort te zetten. Molotov wees op het belang van de aanstaande verkiezingen in de Sovjet-Unie, die over de toekomst van het land zullen beslissen. In verband met de omzetting van de oorlogsindustrie naar den vrede zeide Molotov, dat ook de behoeften van het roode leger en de roode vloot niet moesten worden vergeten.

„In dit tijdperk van de ontwikkeling der atoomenergie moeten wij op de hoogte blijven van de ontwikkeling der techniek en in de pas marcheeren met de andere technici. Ook wij zullen atoomenergie hebben en nog vele andere dingen. Wij wenschen in vrede te leven met alle volken der wereld, maar onze waakzaamheid mag niet verslappen.

(A.N.P. - Wh.) **(V. b. 6445 D)**

D. Stalin nog op vacantie —

7 Nov. — Volgens berichten uit Moskou heeft Stalin de herdenkingsplechtigheid, welke op 6 Nov. in het Kremlin is gehouden, niet bijgewoond. Zelfs is — in tegenstelling tot de gewoonte — de herdenkingsdagorder van het Roode Leger ditmaal niet door Stalin uitgevaardigd, maar door den volkscommissaris voor de landsverdediging Maarschalk Wassilewski. (Alg. H'blad) **(V. b. 6494 D)**

Turkije

E. Rede Inönu - Democratie - Neutraliteit - Turksch-Russisch verdrag afgeloopen - De Dardanellen - Amerikaansch memorandum —

7 Nov. — De president der Turksche republiek Inönu, heeft op 2 Nov. tijdens de eerste zitting van de Nationale Vergadering een rede gehouden. Hierin beloofde hij grootere persvrijheid en vrijheid van partijvorming en vergadering. Bij de verkiezingen in 1947 zal het land gelegenheid krijgen zich uit te spreken over den toekomstigen status en over de

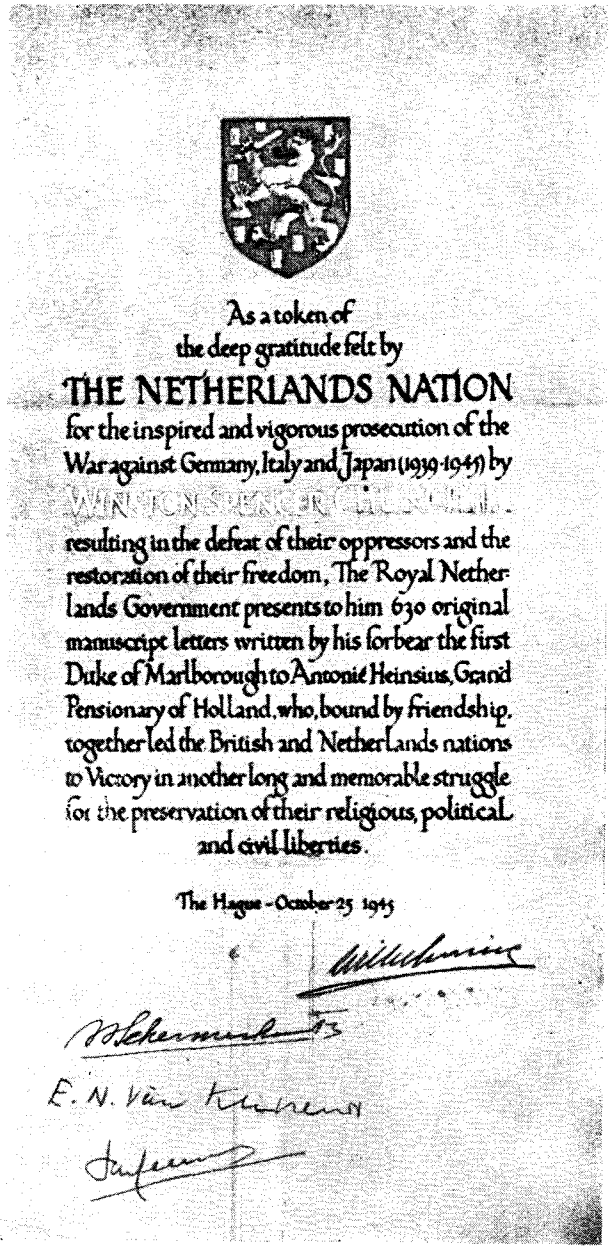
President Inönu

regeering van Turkije. Hij zeide voorts dat het feit, dat Turkije zich eerst in Maart openlijk aan de zijde der geallieerden had geschaard, veel critiek had verwekt. Inönu wees er in dit verband op, dat de Sovjet-Unie in Januari 1942 had verklaard, dat Turkije's neutraliteit „waarlijk nuttig" was voor de geallieerden.

„Toen Groot-Brittannië de diplomatieke betrekkingen met het Frankrijk van Pétain verbrak, heeft Turkije het driezijdig verdrag, dat het met Frankrijk en Groot-Brittannië verbond, niet opgezegd. Het verdrag bevatte een clausule, welke een gewapend conflict met de Sovjet-Unie op grond van verplichtingen jegens de verdragspartners uitsloot: „In 1941 hebben wij gemobiliseerd, gereed om Duitsche of Italiaansche aanvallen af te slaan", aldus Inönu.

Intusschen is het in April 1945 door de Sovjet-Unie opgezegd Turksch-Russisch vriendschapsverdrag op 7 Nov. afgeloopen.

Door den Amerikaanschen ambassadeur Edwin Wilson is op 2 Nov. aan den Turkschen minister van Buitenlandsche Zaken Hassan Saka een memorandum overhandigd inzake het probleem dat de Turksche buitenlandsche betrekkingen beheerscht: de Dardanellen. Berichten van eenige weken geleden over Russische troepenbewegingen in Bulgarije suggereerden de mogelijkheid van een oplossing, geforceerd door Rusland. Op de conferentie te Potsdam was het plan naar voren gebracht de Dardanellen te internationaliseeren. Maar naar „Associated Press" meldde, zou uit het Amerikaansche memorandum blijken, dat Amerika steun zal weigeren aan iedere actie welke de Turksche onafhankelijkheid bedreigt of Turksch grondgebied beoogt. (Reuter - V.K.) **(V. b. 6438 D)**

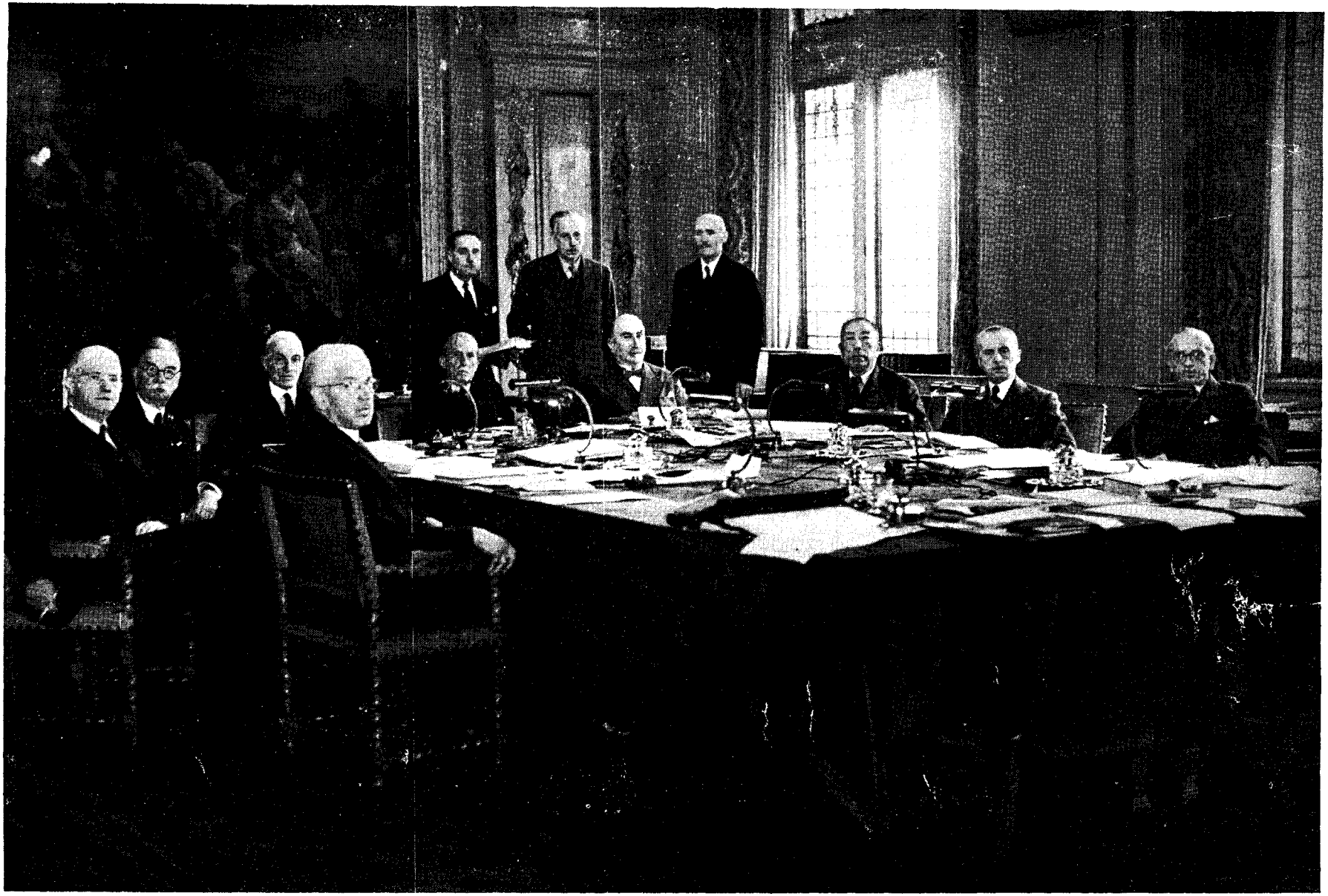

Het geschenk van Nederland aan Winston Churchill: Het met schildpad ingelegd kistje, waarin de brieven van John Churchill, hertog van Marlborough aan Antonie Heinsius. Het kistje is 27×40×25 cm groot.
De oorkonde werd met de hand geschreven door den graficus P. v. Trigt en onderteekend door H. M. de Koningin en de minsters: prof. ir. W. Schermerhorn, mr. E. N. van Kleffens en prof. dr. G. v. d. Leeuw. (zie: 6489 B.)

(foto: Anefo.)

Keesings Historisch Archief No. 751
Archief van 4—10 November 1945

Het Permanente hof van Internationale Justitie heeft in het vredespaleis te den Haag, onder voorzitterschap van den heer Guerrero, zijn eerste zitting gehouden sinds Februari 1940. Van links naar rechts (aan tafel): Hudson (V. St.); Jhr. van Eijsinga (Ned.); Sir Cecil Hurst (Eng.); Erich (Finl.); Guerrero (San Salv.); Negulesco (Roem.); Cheng (China); De Visser (Belg.); Olivan (Spanje). Staande de drie secretarissen van het Hof. (foto: Anefo/Meyer)

De Financiering van het Verzet

Nationaal steunfonds - ƒ 15 millioen per maand - De „olieman der illegaliteit"

In een vraaggesprek met het Alg. Handelsblad heeft mr. G. van Hall eenige onthullingen gedaan met betrekking tot de financiering van het verzet tegen den bezetter. Mr. G. van Hall had met zijn broer W. van Hall (in Febr. 1945 gefusileerd), die deze steunactie had opgezet, de centrale leiding.

Na de staking van 21 Febr. 1941, werd een aanvang gemaakt met de verzorging van de gezinnen der toen gefusileerden. Deze hulpverleening breidde zich tijdens de bezettingsjaren uit tot een landelijke organisatie, die overal haar vertegenwoordigers had.

Oorspronkelijk werd er gewerkt met vrijwillige bijdragen, maar toen de sommen, die vereischt waren te groot werden, werden leeningen gesloten. Voor de gezinnen der Nederlandsche zeelieden bestond hiervoor een basis: de zg. maandbrieven konden de scheepvaartmaatschappijen niet meer uitbetalen, maar de zeelieden verdienden buitengaats hun gage. Later is ons gebleken, dat de Nederlandsche regeering te Londen hiervan een Maandbrievenfonds heeft gevormd, dat tot een bedrag van £ 5 millioen pond is opgeloopen. W. van Hall, die de Amsterdamsche vertegenwoordiger was van wijlen kapitein Philippo, kwam toen op het denkbeeld om in plaats van een quitantie of schuldbekentenis — wat natuurlijk te gevaarlijk was — een waardeloos effect, een Rus of een obl. Geconfedereerde Staten, m.a.w. een effect dat een nummer draagt, te geven voor elke ƒ 1000 welke werd geleend. De administratie hiervan was eenvoudig en vrijwel zonder risico, want zij zag er zeer onschuldig uit: zij werd gevoerd onder den naam: „Waardelooze Effecten".

Toen evenwel de benoodigde gelden steeds grooter werden — ongeveer 2 ton per maand — was deze financiering onvoldoende. De banken en groote instellingen moesten bijspringen. De meeste, die hiertoe werden aangezocht, toonden zich hiertoe bereid, maar op welke manier moesten zij die gelden in hun boeken verantwoorden?

Een van de manieren was: het doen opnemen van een crediet door een vertrouwd cliënt, die zich hiertoe beschikbaar stelde. Ook dit was evenwel op den duur niet voldoende.

Mr. van Hall ontdekte toen — in het jaarverslag van „Kwatta" — het bestaan van het „Fonds voor Stilgelegde Bedrijven" van de hoofdgroep Industrie en hij bemerkte, dat dit fonds beheerd werd door twee bestuurders, die bereid bleken hun medewerking te verleenen tot het volgende: het Fonds voor Stilgelegde Bedrijven zou via de banken zijn „beleggingen" te gelde maken, (zoogenaamd omdat men gelden voor uitkeeringen noodig had) en deze gelden ter beschikking van het Nationaal Steunfonds (N.S.F.) stellen. Voor deze „beleggingen" werd gezorgd. In werkelijkheid was het fonds geheel bluf.

Deze wijze van financiering heeft goed voldaan; bovendien was inmiddels — nadat eerst op „eigen crediet" was gesteund, daarin ten zeerste geholpen door eenige vooraanstaande figuren uit het zakenleven, waaronder vooral mr. Trip genoemd moet worden — uit Londen de garantie ontvangen, dat de regeering de door ons aangegane verplichtingen zou erkennen, aanvankelijk tot een gelimiteerd bedrag, later werd een onbeperkte garantie gegeven.

Vooral na September '44 toen contante disposities beperkt werden tot ƒ 100.— per week, was de groote zorg: hoe zulke groote bedragen bij de Ned. Bank op te nemen, zonder argwaan te wekken. Dit gelukte dank zij de hulp van den kassiergeneraal mr. C. W. Ritter. Eerst hebben eenige financieele instellingen hun kassen vergroot onder het mom van veiligheidsmaatregelen bij eventueele bombardementen, waarvoor men een reservekas wilde vormen. Dit kon evenwel niet steeds doorgaan. Toen heeft het Fonds voor Stilgelegde Bedrijven goede diensten gedaan: mr. Ritter zorgde er voor, dat voor dit fonds zooveel contanten als noodig waren konden worden opgenomen.

De grootste krachtproef kwam met de spoorwegstaking. De gelden van de spoorwegen werden door de Duitschers geblokkeerd; wel hadden de spoorwegen die aan de regeering te Londen hadden laten weten, dat zij het bedrijf zou staken zoodra Londen daartoe het sein gaf, een z.g. evacuatie-reserve van vier weken loon en salaris gevormd, maar in sommige plaatsen lagen deze gelden, of lagen de sleutels van de safe, waarin zij waren opgeborgen, in het nu ontoegankelijke station. Hadden totnutoe de uitkeeringen uit het fonds circa ƒ 2 millioen per maand bedragen, nu bleek de noodzaak om nog 5 millioen per maand te financieren. Dit is ten slotte uitstekend gelukt, op de hiervoor geschetste wijze. De financiering die in April 1945 tot ƒ 15 millioen per maand is opgeloopen ging verder vlot.

W. van Hall, die onder zijn schuilnaam Van Tuyl tot zelfs in België en Frankrijk groote bekendheid genoot, heeft met zijn vriend Van den Bosch, die in Oct. '44 in Groningen gefusileerd is, zeer veel gepresteerd. Hij werd de „olieman der illegaliteit" genoemd. Toen hij door de Duitschers werd gevat en gefusileerd zat de organisatie zóó goed in elkaar, dat zij gewoon voortgang kon hebben.

„De administratie die zeer omvangrijk werd, was goed gecamoufleerd en wel met behulp van schadeformulieren, zooals in het assurantiebedrijf gebruikelijk is. Wel is er eens een moeilijkheid geweest toen een deel ervan gestolen werd en chantage werd gepleegd, maar dit is door de recherche-afdeeling met behulp van een K.P. afdoende opgeknapt.

„Moeilijker was het echter in den afgeloopen winter de gelden op hun plaats van bestemming te krijgen. Gewoonlijk werden zij door meisjes overgebracht, maar ook wel eens — b.v. naar Utrecht,

MINISTERIE
VOOR ALGEMEENE OORLOGVOERING
VAN HET KONINKRIJK
Chief Secretariat Ministry for the Coordination of War Effort
Report 2141

ARLINGTON HOUSE,
ARLINGTON STREET
LONDEN, S.W.1.

10 Januari 1944.

Zeer Geheim.

De Nederlandsche Regeering stelt zich bij dezen garant voor de terugbetaling van een bedrag groot ten hoogste dertig millioen gulden, hetwelk bestemd is voor ondersteuning van ondergedokenen, personen die zich hebben onttrokken aan den plicht tot melding voor krijgsgevangenschap of arbeid in Duitschland en hunnen gezinnen en voor andere, met hulpacties verband houdende doeleinden te Uwer beoordeeling, met dien verstande, dat voorloopig beschikt wordt over een bedrag van ten hoogste tien millioen gulden. Over het resteerende bedrag van ten hoogste twintig millioen gulden zal niet worden beschikt dan nadat Uwerzijds gegevens over de behoeften voor een bepaalde tijdsduur zijn verstrekt en dezerzijds daaraan goedkeuring is verleend.

De Minister voor Algemeene Oorlogvoering
van het Koninkrijk,
Voorzitter van den Raad van Ministers,

P. S. Gerbrandy

Vergroote micro-foto van een garantie verstrekt door de Nederl. regeering te Londen ten behoeve van het Nationaal Steunfonds. (Cliché-Alg. H.bl.)

dat elke maand ƒ 2 millioen voor de spoorwegmannen noodig had — met . . . een door Duitschers geconvoyeerde auto van De Nederlandsche Bank! En voor Groningen, waar de uitbetaling moeilijkheden opleverde, slaagde de vertegenwoordiger van het N.S.F. er in zijn auto te doen inschakelen bij de voedselvoorziening: hij kwam elke twee weken met levensmiddelen uit Groningen en keerde dan met een auto vol bankbiljetten terug . . .
Met deze financiering was een bedrag van 100 millioen gulden gemoeid.
(Alg. H'blad 10 Nov.)

Nederland

A. Commissaris van Gelderland treedt af - E. H. Ebels commissaris in Groningen —

9 Nov. — Ingevolge een Koninklijk Besluit waarbij alle ambtenaren, die den 65-jarigen leeftijd bereikt hebben, met ingang van 1 Januari a.s. aftreden, zal naar men ons mededeelt, mr. S. Baron van Heemstra Commissaris der Koningin in Gelderland met ingang van genoemden datum zijn ambt neerleggen, dat hij sinds 16 April 1925 heeft bekleed. (Geld.)
14 Nov. — Met ingang van 1 Dec. is benoemd tot commissaris der Koningin in de provincie Groningen: E. H. Ebels.
(N.R.C.)

B. Ambtenaren mogen „invasievoorschot" behouden —

10 Nov. — In September 1944 werd in verband met de oorlogsontwikkeling aan Rijkspersoneel een z.g. invasie-voorschot verstrekt ten bedrage van een maand salaris. Thans is bepaald, dat zij, die dit bedrag hebben ontvangen, het niet behoeven terug te betalen. Aan de Rijksambtenaren, die het invasievoorschot niet hebben gekregen, dan wel het reeds hebben gerestitueerd, zal het alsnog worden uitbetaald. (V.V.)

C. Resultaten geldsaneering - Vermeerdering bankbiljetten - Crediet en afbetalingsstelsel - Heffing ineens - 3 pct. staatsleening - Spaarcertificaten —

De Minister van Financiën, prof. mr. P. Lieftinck hield op 13 Nov. wederom een radiorede, waarin hij na een terugblik op de genomen maatregelen, nieuwe maatregelen aankondigde. Zijn rede kan in de volgende punten worden samengevat:
1) De aanvankelijk krappe toemeting van geld was mede een gevolg van den geringen voorraad bank- en muntbiljetten. Bovendien moeten wij zooveel mogelijk gaan leven van het loopende inkomen. Door volledige inlevering en blokkeering was een registratie van het aanwezige geldbezit mogelijk en werd een zware slag toegebracht aan den zwarten handel.
2) De bereidheid tot het verrichten van arbeid is aanzienlijk toegenomen. Voorzoover de zwarte handel ook het nieuwe geld tracht te vergiftigen, heeft de regeering andere niet-monetaire maatregelen in petto.
3) Ook de economische gevolgen van de geldsaneering geven reden tot voldoening. Er is tot nu toe voor bijna 900 millioen gulden aan bankpapier in omloop gebracht. Het dubbele van dit bedrag staat, naar spr. schat, op girale rekening. Tezamen beteekent dit — afgezien van de zilverbons en het zinkengeld — een circulatie van ruim 2½ milliard. De waarde van het volksinkomen kan geraamd worden op pl.m. vijf milliard gulden, zoodat de geldcirculatie zich thans tot het volksinkomen verhoudt als 1 tot 2) Naar vooroorlogschen maatstaf gemeten is deze verhouding aan te merken als de normale. Een verdere stijging van het volksinkomen wettigt een verdere uitbreiding van den geldsomloop, welke echter zoodanig in de hand moet worden gehouden, dat de stijging van het nationaal inkomen en van de geldhoeveelheid zooveel mogelijk evenwijdig loopen.
4) Om de wanverhouding tusschen de hoeveelheid papiergeld en giraalgeld te elimineeren zal het papiergeld ten koste van het giraalgeld worden vermeerderd. Het opdringen van de girale betalingsgewoonte ligt niet in de bedoeling.
5) De toestand van den „kleinen man" (kleine zaken, pensioentrekkenden en renteniers) baart de meeste zorg.
Zoo noodig zal een ruimere deblokkeering worden toegestaan. Iedere rekeninghouder bij den postchèque- en girodienst (en spaarbanken) die kan aantoonen dat hij over onvoldoende vrije middelen uit andere bronnen beschikt, zal elke 14 dagen i.p.v. vijftig gulden, ƒ 100.— op kunnen nemen.
6) De regeering overweegt de invoering van leveranties op crediet met een afbetalingsstelsel voor herinstallatie der gezinnen met kleeding, schoeisel en huisraad.
7) Het ontwerp, betreffende een vermogensbelasting in den vorm van heffing ineens van de tijdens den oorlog verkregen vermogensvermeerdering is gereed. (Ruwe schatting opbrengst: vier milliard gulden).
Ook een algemeene vermogensheffing staat op het programma.
8) De voorgenomen staatsleening zal geschieden door een inschrijving op een bijzonder grootboek, waarop de rente 3 pct. zal bedragen. De opbrengst dient tot consolideering van de vlottende staatsschuld, die bijna 9 milliard gulden bedraagt.
9) Bovendien zal een stelsel van spaarcertificaten ingevoerd worden om mogelijk hierdoor een bestemming aan het geblokkeerde geld te geven.
In tegenstelling tot de inschrijving op het grootboek zullen deze certificaten overdraagbaar zijn. Zij zullen rentedragend zijn, doch een veel korteren looptijd hebben dan de grootboek-inschrijvingen (A.N.P. - N.R.C.)
(V. b. 6496 D; 6447)

D. Ontslag mr. H. Albarda - Mr. s'Jacob secr.-gen. Financiën —

15 Nov. — Aan mr. H. Albarda is op zijn verzoek eervol ontslag verleend als secr.-generaal in tijdelijken dienst van het ministerie van financiën. Tot secr.-generaal is benoemd mr. H. L. s'Jacob. Mr. Albarda zal worden benoemd tot directeur der Ned. Handel Mij. (Msb)

E. Vier nieuwe Kamerleden benoemd —

16 Nov. — Wegens het niet aanvaarden van hun benoeming tot lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal door prof. dr. J. H. W. Verzijl te Utrecht en dr. J. P. Kruyt te Utrecht zijn thans door de benoemingscommissie voor de voorloopige Staten-Generaal tot leden van die Kamer benoemd mr. D. U. Stikker te Amsterdam en N. Stufkens te De Bilt.
Wegens het niet aanvaarden van hun benoeming tot lid van de Tweede Kamer door mevr. dr. H. Verwey—Jonker te Eindhoven en H. W. van Randwijk te Amsterdam zijn tot leden van deze Kamer benoemd: J. B. Vlam te Hengelo (O.) en mr. C. A. M. ten Hagen te Nijmegen. (Par.) **(V. b. 6495)**

F. Het vraagstuk der herstelbetalingen - Inaugurale rede prof. dr. J. R. M. van den Brink —

Op 26 Oct. hield de onlangs benoemde hoogleeraar in de Staathuishoudkunde en de statistiek aan de R.K. Universiteit te Nijmegen, dr. J. R. M. van den Brink bij de aanvaarding van zijn ambt een rede over „Eenige aspecten van het vraagstuk der herstelbetalingen". Hierin zeide hij o.m.:
Ontdaan van alle franje, kan het volgende worden vastgesteld: In een door politieke factoren vertroebelde sfeer, heeft men aanvankelijk over den omvang der herstelbetalingen verwachtingen gewekt, welke in strijd waren met de economische mogelijkheden. Bij de opstelling van de schadevergoedingsplannen heeft men zich niet laten leiden door de betaalkracht van Duitschland, maar door den omvang der schade, op de vergoeding waarvan men meende recht te hebben.
Van meet af aan heeft men getwijfeld tusschen twee systemen: eischen van betalingen uit het nationaal vermogen of uit het nationaal inkomen.
Deze twee methoden zijn onverenigbaar. Tast men het vermogen van den schuldenaar in belangrijke mate aan dan zal zijn inkomen zoo klein worden, dat hij er misschien nog juist van kan leven; hij zal er geen belangrijke betalingen aan derden uit kunnen doen.
Projecteert men de schadevergoedingen in den vorm van betalingen uit het nationaal inkomen, dan zullen deze, als het gaat om een groot bedrag, zich uitstrekken over een lange reeks van jaren Naarmate het tijdstip van het einde van den oorlog verder in het verleden ligt, worden de psychologische weerstanden tegen den jaarlijks terugkeerenden last grooter.
Met technische en economische overwegingen alléén komt men er niet. Beslissend is de vraag hoever men met de onttrekkingen van geld en goederen gedurende een bepaalde periode, gezien in het licht van het zedelijk toelaatbare, kan gaan. (Tijd 27 Oct.)

G. Delegatie herstelbetalingsconferentie te Parijs —

9 Nov. — Van Nederlandsche zijde nemen aan deze op 9 Nov. te Parijs geopende conferentie deel:
Mr. J. W. Beyen, financieel adviseur der Nederlandsche regeering;
G. W. Boissevain, tijdelijk zaakgelastigde bij de Nederlandsche ambassade te Parijs;
Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart, directeur van de Amsterdamsche Bank;
Mr. E. A. Lieftinck, Referendaris bij het Ministerie van Financiën;
Mr. E. D. M. Koning, Directeur van handels- en industrieel beleid aan het Ministerie van Handel en Nijverheid;
Prof. Dr. J. B. M. Derksen, Hoogleeraar aan de Nederlandsche Economische Hoogeschool;
Mr. A. Blom, lid van de Nederlandsche Militaire Missie bij den Geallieerden Contrôle-Raad; Dr. L. W. Soutendijk, secretaris van de Nederlandsche Militaire Missie bij den Geallieerden Contrôle-Raad. (Ec. N.)
(V. b. 6403 D; zie ook: 6509 B)

H. Handelsverdrag met België (Luxemburg) - Glasleveranties —

12 Nov. — Op 9 Nov. is een handelsverdrag tusschen Nederland en de Belgisch-Luxemburgsche economische unie onderteekend. Het verdrag is van beperkten omvang. Wij zullen uit dat land in hoofdzaak ontvangen glas en kalk. Voorzien

is in den invoer van 600.000 vierkante meter glas tot het einde des jaars. In het volgende jaar zal 250.000 vierkante meter glas per maand worden geïmporteerd.
Nederland zal aan België cokes leveren. Cokes was voor ons vroeger reeds een belangrijk export-artikel. De regeering acht het dan ook van belang, ondanks onze eigen moeilijke kolenpositie nu reeds met cokes op de internationale markt te verschijnen.
De drie betrokken regeeringen hebben zich bij dit accoord verbonden het goederenverkeer tusschen hun landen te hervatten en zooveel mogelijk op te voeren. Voorts werd overeengekomen de procedure bij het afgeven van in- en uitvoervergunningen te vereenvoudigen.
Naar Nederland zal o.a. uitgevoerd worden: chemische producten; ijzer en staal; vensterglas; bouwmaterialen; verschillende textielproducten; kalk; gresbuizen; bloemknollen en sierplanten. Hiertegenover zal Nederland aan de Belgisch-Luxemburgsche economische unie o.m. leveren: zand; grint; chem. producten; vlas; pootaardappelen; land- en tuinbouwzaden; fokstieren; fokvarkens; bloembollen; boomkweekerijproducten; visscherijproducten en Philips-artikelen.
De overeenkomst is geldig tot 31 December 1945.
Binnenkort zullen besprekingen gehouden worden voor het afsluiten van een accoord inzake het goederenverkeer gedurende het jaar 1946. (Ec. Nieuws)
(V. b. 6444; 6392 B.)

Nederland

A. Aanbrenger ter dood veroordeeld - Gevangenisstraffen voor bunkerbouwers —

9 Nov. — Het Bijzonder Gerechtshof te Amsterdam heeft den 45-jarigen veehandelaar S. Bakker uit Purmerend, die aan den Sicherheitsdienst een lijst van personen had verstrekt, als gevolg waarvan de belastingambtenaar Kolijn op 4 Aug. van het vorige jaar werd doodgeschoten, veroordeeld tot den dood, met recht van cassatie.
Tegen zijn 40-jarige echtgenoote M. Bakker-Kooiman luidde het vonnis vijf jaar gevangenisstraf.
Een broer van den veehandelaar, P. M. Bakker, werd wegens gebrek aan bewijs vrijgesproken.
Tegen den eersten aannemer die wegens het uitvoeren van werken voor de Duitschers voor een Bijzonder Gerechtshof terechtstond, den 40-jarigen C. J. Heinsius uit De Bilt, die in Frankrijk vliegvelden had aangelegd, had de proc.-fiscaal voor het Bijz. Gerechtshof te Amsterdam de doodstraf geëischt. Ook tegen F. L. Carré uit Naarden, die voor Heinsius leiding had gegeven bij den bouw van een vliegveld was de doodstraf geëischt. Uitspraak doende heeft het Bijzonder Gerechtshof Heinsius tot twintig jaar en Carré tot vijftien jaar veroordeeld. (Alg. H.b.)
(V. b. 6482 E)

B. Cultureel contact met buitenland - Novum in de Ned. diplomatieke geschiedenis - Deviezen aankoop buitenlandsche boeken —

13 Nov. — Enkele dagen geleden is prof. dr. F. A. Vening Meinesz, bekend om zijn slingermetingen aan boord van de K XVIII, in opdracht van den minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van Buitenlandsche Zaken naar New York vertrokken. Hij moet daar onderzoeken, in hoeverre het wenschelijk is, aan onze ambassade in de V. S. een cultureel attaché te verbinden. Een novum in de diplomatieke geschiedenis.
Tevoren had mr. H. J. Reinink, dir.-gen. van Onderwijs, reeds een summier onderzoek van soortgelijken aard ingesteld in Engeland. Ook Parijs en wellicht Moskou en Brussel komen in aanmerking voor het verbinden van een cultureel attaché aan onze ambassade of ons gezantschap. Bij andere diplomatieke vertegenwoordigingen denkt men aan de combinatie van deze functie met die van persattaché.
De cultureele attaché zal het buitenland door waardige en doeltreffende propaganda in kennis moeten brengen met de voortbrengselen van Nederlandsche cultuur. Wat in het buitenland op cultureel gebied aan interessants naar voren komt zal hij moeten verzamelen en rapporteeren aan de regeering, opdat deze er de bevolking mee in kennis kan stellen. Het organiseeren van tentoonstellingen, excursies, bijeenkomsten en lezingen kan hem worden toevertrouwd, evenals het leggen van contact tusschen cultuurdragers uit de verschillende landen.
De regeering heeft voor dit jaar deviezen tot een bedrag van ruim 1 millioen gulden beschikbaar gesteld voor den aankoop van boekwerken in het buitenland. (Par.)
(V. b. 6459 H)

C. Organisatie politie —

14 Nov. — Er is bij besluit van 8 Nov. een nieuwe algemeene regeling voor de Nederlandsche politie tot stand gekomen. Er bestaat voortaan gemeentepolitie, de politie van de gemeenten met een eigen korps, en rijkspolitie, bestaande uit hetgeen gedurende de bezetting onder den naam marechaussee, alias gendarmerie, uit het oude wapen der Kon. Marechaussee, de rijksveldwacht en de gemeenteveldwacht was samengesteld.
De burgemeesters en onder zekere omstandigheden de commissarissen der Koningin, dragen de verantwoordelijkheid voor en de bevelvoering ten aanzien van de handhaving van de openbare orde en rust in de gemeenten. Aan het hoofd van de rijkspolitie en de rijkspolitiezorg staat de minister van Justitie, die voor de bevelvoering over de rijkspolitie een „algemeen inspecteur der rijkspolitie" onder zich heeft; de uitoefening der rijkspolitiezorg — o.m. opsporing van strafbare feiten en toepassing van zekere rijkswetten — geschiedt ressortsgewijs door den procureur-generaal, fungeerend directeur van politie.
De benoeming van de hoofdcommissarissen en commissarissen van politie in de grootere gemeenten geschiedt voortaan op gemeenschappelijke voordracht van de ministers van Justitie en van Binnenlandsche Zaken. Eenzelfde samenwerking wordt gevonden ten aanzien van algemeen inspecteur en officieren der rijkspolitie. Afdeelingen van beide departementen behartigen in samenwerking de belangen van rijkspolitie en rijkspolitiezorg. (Tijd)
(V. b. 5837 A)

D. Landwacht geen vreemde krijgsdienst. Uitspraak bijzondere raad van cassatie —

14 Nov. — De bijzondere raad van cassatie heeft D. van Wijk uit Pijnacker, die door het bijzonder gerechtshof te Den Haag tot 20 jaar gevangenisstraf was veroordeeld, van rechtsvervolging ontslagen.
Van Wijk was destijds toegetreden tot de Nederlandsche Landwacht. Het hof beschouwde dit als treden in vreemden krijgsdienst. Naar de meening van den raad was de Nederlandsche Landwacht — niet te verwarren met de landwacht Nederland, later landstorm Nederland — een Nederlandsche politiedienst. Toetreding was dus niet het treden in vreemden krijgsdienst.
Wel heeft de Nederlandsche landwacht den vijand soms hulp verleend, maar dat was in dit geval niet ten laste gelegd.
Het ontslag van rechtsvervolging sluit niet uit, dat Van Wijk alsnog voor een tribunaal wordt gedaagd. (N.R.C.)
(V. b. 6475 H)

E. Voorzitter V.B.N.A. in vrijheid gesteld —

10 Nov. — De voorzitter van de V.B.N.A., (Ver. tot Beh. v. d. Ned. Aard. handel) de heer J. Bouwman, die door den P.O.D. was gearresteerd, verdacht van samenwerking met de Duitschers, is weer in vrijheid gesteld. (N.D.)
(V. b. 6467 D)

F. Onderzoek publieke opinie - Doodstraf - Indisch regeeringsbeleid —

13 Nov. — De vereeniging voor opinieonderzoek van de Nederlandsche Stichting voor Statistiek heeft onderzocht hoe het Nederlandsche volk staat tegenover de doodstraf voor de ergste politieke misdadigers.
Voor doodstraf was 73% der bevolking, tegen doodstraf was 22%, 5% had geen meening.
Verdeeld naar sekse en leeftijd luidt de uitslag:

	voor doodstr.	tegen doodstr.
mannen	76%	20%
vrouwen	69%	24%
Pers. v. 18 t.m. 24 j. ..	77%	19%
Pers. 55 j. en ouder ..	68%	26%

Bij de Gereformeerden was het aantal voorstanders (83%) grooter dan bij de katholieken (74%) en Hervormden (69%); bij de arbeiders (75%) grooter dan bij de intellectueelen (68%). Dat 68% van de intellectueelen voor doodstraf is, is niet het minst opmerkelijk. **(V. b. 6449 B)**

Het Indisch regeeringsbeleid
Het onderzoek naar de publieke opinie over het Indisch beleid der regeering leverde de volgende resultaten op:
Met de regeering waren het eens 48%, oneens 23%, geen oordeel hadden 29%. Zij, die het met de regeering oneens waren vielen in twee vrijwel gelijke helften uiteen. 47% (van de 23% dus) stond rechts van de regeering en wilde eerst het gezag hersteld zien voor gepraat werd; 45% stond links en wilde volledige onafhankelijkheid voor Indonesië.
Van de aanhangers van het regeeringsstandpunt was slechts 1/3 tegen Soekarno, omdat hij met de Japanners had gecollaboreerd.
De meeste voorstanders vond de regeering onder de aanhangers van Ned. Volksbeweging, S.D.A.P. en R.K.S.P. (plm. 60%); de meeste tegenstanders bij de protestantsche partijen en de C.P.
Van de beroepen waren de overheidsdienaren het gunstigst gestemd voor de regeering (leger, politie, ambtenaren). (Parool)
(V. b. 6481 H)

G. Berechting politieke delinquenten - De kinderen der gedetineerden - Oproep van Amsterdamsch comité —

14 Nov. — Een Amsterdamsch comité heeft zich met een oproep gericht tot de regeering en het Nederlandsche volk. Hierin wordt o.m. gezegd, dat niet alle politieke gevangenen misdadigers zijn. De mis-

dadigers moeten streng gestraft worden, maar zij, die geen misdadigers zijn, zullen gereclasseerd en opnieuw in de volksgemeenschap opgenomen moeten worden. Ons volk zal de geestelijke en zedelijke verantwoordelijkheid voor deze reclasseering welbewust op zich hebben te nemen. Een ernstig probleem apart is dat van de bijna 20.000 kinderen van al deze gedetineerden. Van deze kinderen zullen honderden voor hun leven verknoeid worden, omdat zij geen menschen om zich hebben, die hen in liefde trachten te verstaan. Zij leven in omstandigheden, waarin wezenlijke opvoeding een volslagen onmogelijkheid is. Voor zoover de vaders en moeders niet kunnen worden vrijgelaten, zal ons volk deze kinderen, zoo niet allen, dan toch die beneden de 10 jaar, in gezinsverband moeten opnemen om duizenden van deze kinderen voor geestelijken en zedelijken ondergang te bewaren.
De oproep was onderteekend door de volgende personen:
Z.E.W. heer G. P. J. van der Burg, Deken van Amsterdam. Ds. J. Buskes Jr., Hervormd predikant. A. A. Berteling, waarn. commandant Levantkade. J. van den Bergh, journalist. H. van den Eerenbecmt, uitgever. M. C. Falientin, secr. Nederl. Jongelings Verbond. J. L. Flipse, directeur Gem. Woningsdienst. Mej. H. J. Crevelt, secr. Geestelijke Verz., Levantkade. mr. W. E. Hassolt, ambtenaar v. d. Tuchtrechtspraak, secr. comité. Mevr. H. Haman, kolonel Leger des Heils. Mr. G. P. Haspels, burgemeester N.-Amstel. A. Ingwersen, architect, voorzitter comité. H. A. Lunshof, hoofdredacteur Elsevier. Pater v. d. Lubbe, aalmoezenier kamp Levantkade. Mr. H. F. van Meer, bankdirecteur. H. M. van Randwijk, hoofdredacteur Vrij Nederland. F. A. Stroethof, directeur Heil des Volks. Ing. J. C. Snijders, directeur Gem. Telefoon. Ds. J. C. Sikkel, Gereformeerd predikant. Ds. G. J. Sirks, Remonstrantsch predikant. Dr. G. G. Sevenants, arts. Mr. dr. Van Thiel, procureur-gen. H. J. Versteeg, oud-hoofdcommissaris van politie. Drs. G. L. Visser, directeur Herv. Diac. Weeshuis. W. van Vliet, directeur Amsterd. Maatsch. Jonge Mannen. Dr. A. J. Wierenga, arts, gemeente-arts. G. Warnink, secr. geestelijke verz. Gewest 10. Mevr. G. Wijsmuller, Int. Kerkelijk Bureau.
(V. b. 6491 C; 6358 A)

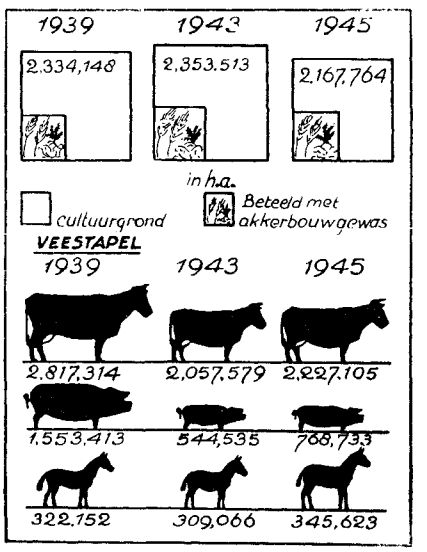
Nederland

A. Een partij van den arbeid - Vijftig predikanten richten brief tot S.D.A.P. —

9 Nov. — Meer dan 50 jongere predikanten van verschillende kerkgenootschappen hebben aan het voorloopige partijbestuur der S.D.A.P. een brief gezonden, waarin zij de vorming van één socialistische partij bepleiten en hun bezwaren tegen de S.D.A.P. formuleeren. Zij konden reeds voor den oorlog het partijprogram van 1937 geheel onderschrijven, maar de Partij droeg een traditie, die hun voor geestelijke zaken te afgesloten voorkwam. Zij was naar de meening dezer predikanten te zeer gebonden aan cultureele organen, die gedragen werden, door een materialistische geesteshouding om werkelijk rekening te kunnen houden met het denkleven der godsdienstigen; bovendien, zoo schrijven zij, oriënteerde de S.D.A.P. haar activiteit voornamelijk op de arbeidersklasse, op grond van een complex van gevoelens, die weliswaar geen steun vonden in het nieuwe beginselprogram, maar die in de practijk der beweging zeer levend bleven.
Ook in de na-oorlogsche S.D.A.P. wordt aan het verleden een gewicht gegeven, dat moeilijk te overwinnen zal zijn. Hun staat een Nederlandsche Partij van den Arbeid voor oogen.
De schrijvers van dezen brief opperen het denkbeeld, dat de S.D.A.P. een commissie benoemt, om de gedachtenwisseling te voeren met groepen, die den strijd voor een democratische socialistische orde willen voeren en tot een Partij van den Arbeid willen komen.
Om tot die partij te geraken, wordt aan de S.D.A.P. gevraagd, het offer van haar eigen bestaan te brengen.
Als andere mogelijkheid zien de briefschrijvers slechts de vorming van een tweede socialistische partij naast de vernieuwde S.D.A.P., waardoor de antisocialistische machten slechts sterker zouden worden.
(V.V.) **(V. b. 6440 C)**

B. Landbouw en veeteelt in cijfers.

Het stat. bulletin van het Centr. Bur. v. d. Statistiek verstrekte op 3 Nov. de volgende cijfers, die berusten op de uitkomsten van de inventarisatie van land- en tuinbouw 1945:

(overname zonder bronvermelding verboden). **(V. b. 6466 C; 4307 A)**

C. Aantal oorlogsslachtoffers te Nijmegen —

12 Nov. — Volgens de laatste opgave is het aantal oorlogsslachtoffers te Nijmegen in het oorlogsjaar 1944—1945:

Dooden	2200
Zwaar verminkt	5500
Lichtgewond	8000

(Alg. H.bl.) **(V. b. 6357)**

D. Aantal oorlogsslachtoffers - Vergelijking met Engeland —

10 Nov. — Dr. Ph. J. Idenburg, directeur van het Centraal Bureau voor de statistiek, heeft een schatting gemaakt van het aantal personen, dat Nederland ten gevolge van den oorlog heeft verloren. Hierbij zijn de militairen en burgers, gedood door oorlogshandelingen, de verliezen van de marine en de koopvaardij, de tengevolge van de executie en mishandeling in kampen in Duitschland overleden Joden, politieke gevangenen en de slachtoffers van den hongersnood inbegrepen.
Het totaal, waarin dus de verliezen in Nederlandsch-Indië nog niet zijn begrepen, bedraagt 200.000 personen. Per 1000 inwoners zijn er 22 omgekomen. Het cijfer van de militaire en civiele oorlogsslachtoffers voor Groot-Brittannië en Noord-Ierland bedraagt 7 per 1000 inwoners. (Msb.)
(V. b. 6357)

E. Zuidelijke provincies voor annexatie - Telegram Comité's voor gebiedsuitbreiding —

8 Nov. — De Comité's voor Gebiedsuitbreiding der drie Zuidelijke provincies hebben een telegram aan de regeering gezonden, waarin zij als hun meening uitspreken, dat de groote meerderheid van de bevolking beneden de groote rivieren gebiedsuitbreiding als schadevergoeding noodzakelijk acht, en waarin zij de regeering met grooten aandrang verzoeken ons volk de gelegenheid te geven zich bij referendum over deze kwestie uit te spreken.
Het telegram is namens alle Zuidelijke comité's onderteekend door: Dr. A. Kessen, Drs. A. A. van der Poel en Th. L. Neutelings. (Gaz. v. L.)
(V. b. 6487 C.)

F. Episcopaat verlangt terugkeer K.R.O. - Synode der Ned. Herv. Kerk vóór nationalen omroep —

8 Nov. — Naar de Gelderlander vernam is het de uitdrukkelijke wensch van het Nederlandsch Episcopaat, dat er met alle kracht naar gestreefd wordt om de autonome werkzaamheid van den K.R.O. (Katholieke Radio Omroep), overeenkomstig zijn doelstelling, d.i. het uitdragen der Katholieke levensbeschouwing op alle gebied, met den daartoe noodigen zendtijd, gewaarborgd te krijgen, zooals dit ook in het verleden het geval was. Onlangs sprak de Synode der Ned. Herv. Kerk zich uit vóór een nationalen omroep. (Gld.)
(V. b. 6418 D)

G. Telefoonverbinding met Denemarken —

13 Nov. — De telefonische verbinding tusschen Denemarken en Nederland is op 12 Nov. heropend tegen een tarief, dat beneden het vooroorlogsche is gelegen.
(Par.) **(V. b. 6481 F)**

Ned. O.-Indië

H. Ontwikkeling na de verklaring der Ned. Indische regeering —

Soekarno wijst Indisch program af.
Soekarno heeft, gevraagd naar zijn meening over de verklaring van dr. Van Mook (zie 6497 H), o.m. gezegd:
Ik ben er in het geheel niet van onder den indruk; het is slechts een herhaling van de oude bekende verklaring van Koningin Wilhelmina. Wij willen niets te maken hebben met het Koninkrijk der Nederlanden.
Volgens den correspondent van de Times te Batavia hechten Britsche waarnemers aldaar in het huidige stadium niet veel waarde aan de Indische regeeringsverklaring; als zij twee maanden of zelfs één maand eerder was gekomen, zoo is hun oordeel, had zij de politieke sfeer kunnen zuiveren.

Beroep van Soekarno op Truman en Attlee.
Op 9 Nov. werd bericht, dat Soekarno een beroep zou hebben gedaan op Truman en Attlee, om hun bemiddeling te verleenen „ter voorkoming van oorlogsgeweld op geheel Java".

De meening van de „Times"
De correspondent van de „Times" te Batavia schreef op 2 Nov. naar aanleiding van het herhaalde desavoueeren van Van Mook door Den Haag (zie 6492, kol. 2):
„Of de Nederlandsche regeering geeft blijk van onbekwaamheid, òf zij wenscht het geheele conflict zoo spoedig mogelijk met de wapens uit te vechten, òf beide veronderstellingen zijn juist, aldus de correspondent van de „Times". En verder: zooals de meerderheid van de Nederlandsche ingezetenen hier, leeft zij nog in een wereld van „ifs": als de Britsche troepen eerder op Java waren gekomen, als de Britten toen krachtiger waren opgetreden, als zij Soekarno hadden gearresteerd... Er is maar één verstandige politiek, welke de Nederlanders hadden kunnen voeren en dat zou een politiek geweest zijn welke ingang zou vinden bij groote deelen van de Britsche, Amerikaansche en Indonesische publieke opinie. Dat zou ten minste hun moreele positie in de oogen van de wereld hebben versterkt. Het ondoelmatig gemanoeuvreer met den opzet sommige van de nationalistische leiders van de algemeene beweging los te maken is gebaseerd op een verkeerd uitgangspunt. In den huidigen tijd heeft men in het Verre Oosten niet meer te maken met persoonlijkheden, maar met partijen."
Volgens den Londenschen correspondent van de N.R.C. was dit een meening, die in officieele Britsche kringen werd gedeeld.

Russische persstem.
In het Russische blad „Nieuwe Tijdingen" werden de Indonesische en Indo-Chineesche acties tot nationale bevrijding toegejuicht. Het blad veroordeelt de pogingen den vooroorlogschen kolonialen status te herstellen. De dreiging van herstel van het koloniale bestuur in den ouden vorm is onaanvaardbaar, de sympathie der vooruitstrevende krachten op de geheele wereld staat naast de volksmassa's die naar vrijheid streven en het recht daarop bezitten.

Opnieuw strijd te Soerabaja.
In de eerste gevechten te Soerabaja werden (volgens de nationalisten) 3000 Indonesiërs gedood. Op 10 November meldde U.P., dat de Britsche verliezen bij deze gevechten bestonden uit 303 dooden en gewonden, waaronder 4 gedoode en 3 gewonde Britsche officieren. Twee Britsche officieren werden vermist; drie Br.-Indische officieren werden gedood, twee werden vermist.
Het republikeinsche leger wordt op 60—70.000 man geschat. Men streeft naar 250.000 man. Naar verluidde zouden Japansche en Duitsche instructeurs dienst genomen hebben. Het leger zou beschikken over een groote hoeveelheid Japansche wapenen, waaronder machinegeweren, tanks, mortieren, geblindeerde gevechtswagens en minstens 62 gevechtsvliegtuigen.
Door een radiozender te Djokjakarta werd een oproep gericht tot de instructeurs van het K.N.I.L. om zich bij het opleidingscentrum aldaar te melden. In de Soekarnoïstische bladen staat een oproep van gelijke strekking van generaal Oerip Soemohardio, een Indonesiër, die destijds aan de K.M.A. te Breda tot officier was opgeleid; hij is thans chef van den staf van het T.K.R., een corps gesticht na Japans capitulatie o.a. door Indonesische agenten van de Japansche geheime politie.
De Indonesische Communistische partij (P.K.I.) is weer opgericht.

Op 8 Nov. had gen.-maj. Mansergh van de vijfde Br.-Indische divisie, opvolger van gen. Mallaby als commandant van Soerabaja den Indonesiërs aldaar in ultimatieven vorm geboden de wapens in te leveren aan de Engelsche troepen. Daar aan dit ultimatum, dat op 10 Nov. om 6 uur v.m. afliep, geen gevolg werd gegeven, openden Engelsche oorlogsschepen een hevig granaatvuur op de stad, terwijl troepen begonnen Soerabaja schoon te vegen. De tegenstand door de nationalistische troepen geboden, nam evenwel steeds toe.
Volgens het ultimatum moesten de leiders der jeugdbeweging en van het „piraten"-radiostation, alsmede de politiecommissaris, zich melden om te worden gevangen genomen. Wapens moesten voor een bepaald tijdstip worden ingeleverd; wie na dat tijdstip nog in het bezit van wapens zou worden aangetroffen zou ter dood worden veroordeeld. Op pogingen om geallieerden aan te vallen of te molesteeren is de doodstraf gesteld. Indonesische vrouwen en kinderen konden tot Vrijdagavond 9 Nov. 7 uur langs een bepaalden weg de stad verlaten naar Modjokerto of Sidoardjo. Het ultimatum was door middel van boven de stad uitgeworpen strooibiljetten bekend gemaakt.
Op 9 Nov. had gen. Christison een nieuwe proclamatie uitgevaardigd, waarin hij o.m. zeide, dat de extremisten schuldig zijn aan de maatregelen die genomen moeten worden.
Radio Soerabaja heeft een beroep gedaan op Amerika, China en Rusland om te bemiddelen. Als „gouverneur" van de „Republikeinsche regeering" trad te Soerabaja op: Soerio. Deze was door gen. Mansergh verantwoordelijk gesteld voor het naleven van de Britsche orders.
Op 9 Nov. had Soerio evenwel voor de radio o.m. verklaard, dat de Indonesiërs hun strijdkrachten moesten verzamelen om op alle eventualiteiten voorbereid te zijn. Het is beter, zoo zei hij, „onder te gaan dan opnieuw onder vreemde overheersching te moeten zuchten."
Op 13 Nov. was een derde van de stad in Britsche handen.
Bij het Britsche hoofdkwartier te Batavia acht men het onwaarschijnlijk, dat de Indonesiërs door drie jaar Japansche oefening de guerillatechniek zoo onder de knie zouden hebben gekregen als in Soerabaja blijkt. Hierdoor groeit het vermoeden dat er aanzienlijke Japansche activiteit achter de extremistische beweging schuilt.
Volgens betrouwbare berichten zouden er ook enkele Japanners gesneuveld zijn.
Op 15 Nov. werd gemeld, dat volgens officieele Britsche schatting 15.000 Indonesiërs met toenemend succes Soerabaja verdedigden. Gen. Christison verklaarde, dat aan den strijd te Soerabaja slechts een minimum aantal strijdkrachten deelneemt: niet meer, dan strikt noodzakelijk is om de strijdende Indonesiërs te verdrijven. Men wil onnoodig bloedvergieten voorkomen.

Volgens een bericht, dat afkomstig is van het Geallieerde hoofdkwartier in Ned.-Indië, zijn honderdvijftig vrouwen en kinderen in vrachtauto's om het leven gekomen, toen het konvooi, dat hen uit het gebied van Dharmo evacueerde, door Indonesiërs werd aangevallen.
Het konvooi werd twee uur lang verdedigd. De troepen drongen in eenige huizen door, waar zij enkele vrouwen en kinderen onder konden brengen. De Indonesiërs gebruikten handgranaten tegen de voertuigen. Zes vrachtauto's, waarin nog vrouwen en kinderen waren, geraakten in brand. Twee vrouwen en twee kinderen werden met zwaarden vermoord. Dit bericht werd opgemaakt uit mededeelingen van ooggetuigen.

Reorganisatie Nica
Naar de N.R.C. op 10 Nov. berichtte zou de Nica ophouden te bestaan op Java, Sumatra, Madoera, Bali en Lombok; zij zal doorwerken op Borneo en het grootste deel van Celebes. De werkzaamheden van de Nica in de eerder genoemde gebieden zullen worden overgenomen door de Amacab (Allied military administration civil affairs branch). De commandant van de Amacab op Java is generaal-majoor N. L. W. van Straaten, de commandant in het gebied van Batavia is kolonel Pino.

„Kabinet-Soekarno" afgetreden - Nieuw kabinet.
Voor zijn vertrek naar Djokjakarta heeft Soekarno den president van de „werkcommissie" Soetan Sharir aangewezen om een nieuw kabinet te vormen. Op 14 November werd de samenstelling bekend gemaakt:
Sharir: minister-president; Binnenlandsche Zaken a. i., Buitenlandsche Zaken; Amir Sjarifoedin: Binnenlandsche veiligheid en inlichtingen a. i.; Soenario: Financiën; dr. Abdoel Karim: Verbindingen; dr. Moelia: Opvoeding; dr. Soewandi: Justitie; dr. Adjidarmo: Soc. Zaken; dr. Darmasatiawan: Gezondheid; ir. Darmawan Economie; dr. Poetoehena: Publieke Werken; Hadji Rasjidi: minister zonder portefeuille.
Mr. Soenario studeerde in Leiden economie. In 1924 was hij voorzitter van de P. I. Hij oefende het beroep uit van advocaat, eerst te Medan, later te Makassar. Dr. Abdoel Karim heeft in Delft gestudeerd; hij was wetenschappelijk assistent van het Centraal Bureau voor de Statistiek te Batavia; hij is gehuwd met Soewarni, die leidster is van de vrouwenbeweging Istri Sedar. Dr. Moelia, ook voor den oorlog bekend als nationalist, was aanvankelijk onderwijzer en studeerde van 1928—1934 Indisch recht in Leiden. Hij was leerling van prof. Kohnstamm en promoveerde te Amsterdam op een proefschrift: „Het primitieve denken in de moderne wetenschap". Hij was leider van de Christelijke Staatspartij en had in Nederland vele relaties in antirevolutionnaire en zendingskringen. Dr. Soewandi, die notaris en jurist is, vertoefde van 1938 tot 1939 met een studieopdracht in Nederland en in Engeland; hij was tot aan het uitbreken van den oorlog afdeelingschef aan het departement van Onderwijs. Ook dr. Adjidarmo promoveerde te Amsterdam. Dr. Darmasatiawan studeerde medicijnen te Leiden; ir. Darmawan, die aan de Techn. Hoogeschool te Delft studeerde, was lid van de P. I. Hij werkte in den plantentuin te Buitenzorg en was later actief werkzaam voor de verbetering van den landbouw. Poetoehena, die aan de Technische Hoogeschool te Bandoeng gestudeerd heeft, is de eenige Ambonnees in het kabinet. Hadji Rasjidi ontving zijn universitaire opleiding in Caïro.
Sharir heeft in een onderhoud verklaard, dat de eerste taak van de nieuwe regeering zou zijn het banditisme te onderdrukken en de jeugd weer onder haar gezag te krijgen. De nieuwe regeering, zoo zeide hij, zal verantwoordelijk zijn aan het volk en niet aan den president. De grondwet zal veranderd worden zoodra de verkiezingen zijn gehouden. Sharir noemde de verklaring van de Nederlandsch-Indische regeering onvol-

doende, het geschil tusschen Indonesiërs en Nederlanders achtte hij niet zoo groot als men zou kunnen denken naar aanleiding van de ernstige wanordelijkheden van het oogenblik. Volgens hem staan de Nederlanders, die een Japansche bezetting hebben ondergaan, dichter bij de Indonesiërs dan de anderen. Over Van Mook zeide hij, dat deze voor den oorlog bekend stond als de meest vooruitstrevende Nederlander in vooruitstrevende kringen.
(N.R.C. - Tijd - V.V. - Par.)
(V. b. 6497 G)

Argentinië

A. Gecamoufleerd Duitsch kapitaal —

De Argentijnsche regeering heeft 136 in Argentinië gevestigde ondernemingen met Duitsch kapitaal hetzij overgenomen, hetzij onder scherpe staatscontrôle gesteld. Het laatste geschiedde met 77 bedrijven, terwijl 51 werden overgenomen door den staat en 8 ontbonden. Bovendien wordt van 85 kleine ondernemingen onderzocht, in hoeverre daarbij Duitsche financieele belangen betrokken zijn. De grootste moeilijkheid wordt echter ondervonden door camouflage, die ten aanzien van het Duitsche kapitaal in Argentinië is toegepast. Zoo is het aandeelenkapitaal van vele groote Duitsche ondernemingen overgedragen aan maatschappijen, gevestigd in neutrale landen, b.v. Zwitserland. Na onderzoek bleek steeds, dat de financieele en technische contrôle van dergelijke in Argentinië gevestigde ondernemingen ook na de overdracht van de aandeelen bij de hoofdonderneming in Duitschland berustte. De genoemde transacties kunnen dan ook slechts worden beschouwd als kapitaalverschuivingen in verband met ervaringen opgedaan in den eersten wereldoorlog. Onder de bedrijven, die zich aan dergelijke manipulaties hebben schuldig gemaakt komen voor: Siemens, Thyssen en Mannesmann. Ook een aantal kleine Duitsche ondernemingen in Argentinië heeft getracht zich voor te doen als Zwitsersch of Zweedsch eigendom. Pogingen van dien aard blijken steeds meer nutteloos te zijn, wanneer het geen ondernemingen betreft, die met kapitaal uit neutrale landen zijn opgericht. (Ec. N. 9 Nov.)
(V. b. 6361; zie ook 6510 K)

België

B. Van Acker vóór „Westelijke entente" - Oorlogsschade —

10 Nov. — De Belgische premier Van Acker heeft in Londen in een interview verklaard, dat België zich van de noodzakelijkheid van een entente tusschen de West-Europeesche landen bewust is. Van Acker zeide, dat deze entente een noodzakelijkheid was om politieke en bovenal om economische redenen, teneinde een economische crisis te vermijden.
Op de vraag of hij dacht, dat zulk een entente ook om militaire redenen noodzakelijk was, weigerde Van Acker in te gaan.
Sprekende over herstelbetalingen en schade, zeide hij:
De schade die door de nazi's is veroorzaakt, bedraagt 40 milliard francs, alleen al wat betreft particuliere en openbare gebouwen. De totale oorlogsschade kan men schatten op 200 milliard francs, waarbij dan nog niet het productieverlies of het verlies aan arbeidspotentieel door de deportaties van arbeiders naar Duitschland is meegerekend. (V.V.)
(V. b. 6502 C, 6501 A; 6500 C; 6495 A)

C. Spaak over Koning Leopold III Geen terugkeer op den troon - Motie van vertrouwen —

13 Nov. — Spaak, de Belgische minister van buitenlandsche zaken, heeft op 12 Nov. in een rede in den Senaat o.m. gezegd:
De Koning was geen verrader, doch hij wenschte voor België een terugkeer tot de neutraliteit. Dit was een ernstige vergissing, omdat deze oorlog onze oorlog was. Het was onze plicht hem voort te zetten tot het bittere einde. Koning Leopold heeft eveneens ernstige vergissingen begaan, door naar Berchtesgaden te gaan, door zijn kinderen naar Italië te sturen, door het zenden van een telegram aan Hitler enz.
Wij kunnen de politiek des Konings niet verdedigen, zulks zou een ernstige vergissing op internationaal gebied zijn. Wij kunnen geen politiek van dienstbaarheid en zelfvernedering aanvaarden. De Koning handelde te goeder trouw, doch zijn politiek faalde. Hij kan niet terugkeeren op den troon. Zij, die dit plan bepleiten, stellen 's Konings belang hooger dan het belang van het land.
De regeering heeft besloten het Witboek, met alle gegevens van vrienden en tegenstanders des Konings, in Januari te publiceeren.
De senaat nam met 69 tegen 35 stemmen een motie van vertrouwen in de regeering aan. (N.R.C. - V.V.)
(V. b. 6499 B)

Duitschland

D. Vernietiging der industrie - Geheim verdrag Churchill-Roosevelt?

13 Nov. — De Amerikaansche journalist Pearson heeft bijzonderheden gepubliceerd over een geheime overeenkomst, indertijd gesloten tusschen Roosevelt en Churchill met betrekking tot de Duitsche industrie.
Volgens deze overeenkomst zullen de Vereenigde Volkeren erop toezien, dat de Duitsche oorlogsindustrie in Ruhr- en Saargebied wordt geliquideerd. Het is de bedoeling van Duitschland een landbouwstaat te maken en men neemt aan, dat Truman niet van deze lijn zal afwijken, ondanks de politiek, welke sommige generaals schijnen te voeren.
Pearson komt op tegen de beschuldiging, dat Churchill ongenegen zou zijn geweest, het Duitsche oorlogspotentieel inderdaad te helpen vernietigen. Naar hij mededeelt, is de tekst van de overeenkomst juist door Churchill opgesteld en wel nadat Roosevelt ronduit te kennen had gegeven, dat hij er aan twijfelde, of hij op de volle medewerking van de Britten zou kunnen rekenen.
(Msb.) **(V. b. 6484 D)**

E. Conflict Kard. Faulhaber - Amerikaansche Censuur —

13 Nov. — Tusschen den Aartsbisschop van München, Kardinaal Faulhaber, en den Amerikaanschen Contrôleraad is een conflict uitgebroken naar aanleiding van eenige passages in diens herderlijken brief.
De Contrôleraad staat de publicatie niet toe, zoolang drie zinnen niet zijn geschrapt.
De eerste luidt: „Gij waart bereid voor uw land te sterven, weest dan nu bereid er voor te leven". De Amerikaansche raad houdt vol, dat niemand voor het land is gestorven, maar voor Hitler. Een andere zin 'prefereert katholieke parochiale scholen boven of naast openbare scholen. De Amerikanen willen schrapping van deze passage, wegens mogelijke tweedracht, die hierdoor veroorzaakt kan worden. In een derden zin wordt verklaard, dat niet allen, die teekenden voor het lidmaatschap van de nazi-partij, ook in feite met de doelstellingen sympathiseerden. De Amerikanen vatten dit op als te dienen voor alibi's van vele nazi's, wat in strijd is met de stelling van de collectieve schuld.
Daar kard. Faulhaber niet accoord kan gaan met het schrappen van passages uit den tekst en de Amerikanen alles verbieden wat tegen de geallieerde politiek indruischt, is het niet waarschijnlijk, dat men spoedig uit deze impasse zal geraken. (N.D.)
(V. b. 6451 E.)

Egypte

F. Onafhankelijkheid - Arabische Liga - Troonrede Koning Faroek —

13 Nov. — Tijdens de eerste zitting van het parlement heeft koning Faroek een rede gehouden, waarin hij o.m. zei: „Egypte is vastberadener en eensgezinder dan ooit, waar het er om gaat alle belemmeringen voor zijn onafhankelijkheid uit den weg te ruimen, hetgeen insluit de terugtrekking van vreemde troepen, alsmede de verklaring, dat de Nijlvallei een eenheid vormt."
De Arabische Liga beteekent volgens den koning het begin van een tijdperk van welvaart, grootheid en uitbreiding voor het Arabische volk, terwijl hij zijn stem tegen de Zionisten verhief. (N.D.)
(Zie ook 6502 A)

Engeland

G. Wereldsnelheidsrecord - 975 km per uur —

8 Nov. — Op 7 Nov. werd te Herne Bay het wereldsnelheidsrecord voor vliegtuigen, dat stond op naam van een Duitsche Messerschmitt 109 (Augsburg April 1939) gebroken door twee Engelsche gevechtsvliegtuigen van het type „Meteor" (zie 6486 B) resp. bemand door captain H. J. Wilson (Gloster Meteor IV, genaamd „Brittannia") en den testpiloot van de Glosterfabrieken Eric Greenwood (Meteor E E 455).
Wilson behaalde een snelheid van gemiddeld 606 mijl p. u. (975,05 km); Greenwood 603 mijl p. u. (970,2 km). De snelheid van de Messerschmitt was destijds 469,2 mijl p. u. (755 km).
De Gloster Meteor is een serievliegtuig en uitgerust met twee Rolls-Royce Derwent V raket-motoren. (Times)
(V. b. 6486 B; Messerschmitt 3777 E)

H. Verliezen R.A.F. —

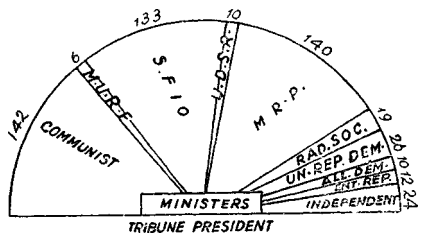
13 Nov. — De totale verliezen, die de Royal Air Force van 3 September 1939 tot 8 Mei 1945 heeft geleden, bedragen 79.147 man, t.w. dooden, gewonden en vermisten. (Tr.)
(V. b. 6367 I)

Frankrijk

I. De Gaulle president der voorloopige regeering - Geen overeenstemming tusschen de „Trois Grands" —

14 Nov. — Onder voorzitterschap van Félix Gouin (die ook voorzitter was van de Assemblée Consultative te Algiers en later in Parijs) kwam op 13 Nov. de onlangs gekozen Assemblée Nationale Constituante bijeen en koos met 555 stemmen (1 onthouding, 14 afwezigen) Generaal Charles de Gaulle tot president van de voorloopige Fransche regeering. In een verklaring zette De Gaulle uiteen in welken geest hij de regeering wenschte te leiden.
De wetgevende vergadering dient haar taak te beperken tot de practische mo-

gelijkheden en haar ondergeschikt te maken aan hetgeen het eerst noodig is: het opstellen (in dertig weken) eener grondwet en het behandelen der begrooting. De regeering moet daartoe beschikken over de samenwerking van

Samenstelling der Constituante

alle partijen. Zij moet zich daarom niet op zijpaden laten brengen en zich in academische discussies verliezen: alle minder belangrijke wetgeving moet terzijde worden gesteld.
Hoewel tusschen de drie groote partijen. ondanks de bemiddelingspogingen der socialisten, nog geen overeenstemming is verkregen met betrekking tot een regeeringsprogram, bleek zij — zooals „Le Parisien" schreef — het ten slotte eens te zijn met betrekking tot een naam (De Gaulle). Deze verkiezing werd zoodoende een demonstratie van nationale eenheid. Inmiddels zijn nog besprekingen gaande tusschen de „Trois Grands" (Blum), maar tot nu toe is nog niet op alle punten overeenstemming bereikt. Door verschillende bladen werd er op gewezen, dat dit een gevolg is van obstructie der communistische partij, die slechts tezamen met de socialisten een regeering zouden willen vormen. Deze zijn — evenals de M.R.P. — voorstanders van een drie partijen-regeering.
Opmerkelijk is dat het door de M.R.P. gepubliceerde program, dat zich in groote lijnen houdt aan dat van den Nationalen Verzetsraad (C.N.R.) niets definitiefs zegt over de laiceering van het onderwijs. (France Libre) **(V. b. 6501 B en C)**

Hongarije

A. Engelsch protest tegen Hong.-Russ. pact - Staat van beleg - Verkiezingen - Regeering Tildy —

Naar de B.B.C. op 21 Oct. meldde heeft de Britsche regeering te Moskou een protest ingediend tegen het handelsverdrag dat de Russen met Hongarije zouden hebben gesloten (zie 6452 E). Ook de Vereenigde Staten hebben hun ontstemming uitgesproken over het in het geheim aangaan door de Russen van een handelsverdrag met een land waarmede de Groote Drie nog geen vredesverdrag hebben gesloten. Dit protest werd van de hand gewezen.
Volgens een correspondent van de „Observer" zou het economische plan, vervat in het geheime gedeelte van het verdrag „de Sovjet-Unie een zoo groote stem geven in Hongaarsche aangelegenheden, dat het van de Hongaarsche souvereiniteit weinig meer dan een formaliteit zou maken." Het verdrag heeft betrekking op meer dan zeventig percent van het Hongaarsche nationale inkomen. Er zou een Russisch-Hongaarsche handelsmaatschappij gevormd worden, die alle door den staat geëxploiteerde industrieën, alle spoorweg-, scheeps- en luchtvervoer, gemeentelijke krachtstations, de kolenmijnen na de nationalisatie en concessies voor olie-exploiratie onder haar beheer zou krijgen.
Op 29 Sept. werd door Washington medegedeeld, dat er tusschen Washington en Hongarije een overeenkomst gesloten is met betrekking tot het herstel der diplomatieke betrekkingen en het opstellen van het vredesverdrag.
Nadat op 17 Oct. den staat van beleg was afgekondigd „omdat een golf van moorden en beroovingen over het land ging" werd bekend dat maarschalk Worosjilov, bevelhebber der Sovjettroepen in Hongarije, aan de Hongaarsche politieke partijen instructies had gegeven om bij de op 4 Nov. a.s. te houden algemeene verkiezingen uit te komen met gezamenlijke lijsten. Van Britsche zijde gaf men te kennen, dat men deze ontwikkeling ten zeerste betreurde. Op 23 Oct. publiceerde Radio Boedapest een proclamatie van de vier voornaamste Hongaarsche partijen (de kleine bezitters, de soc. democraten, de communisten en de nationale boerenpartij), waarin deze de oprichting van een „Nationaal Onafhankelijk Front" aankondigden. Deze partijen willen in dit front alle democratische krachten vereenigen: ook na de verkiezingen zou de dan te vormen regeering een coalitieregeering van deze vier partijen moeten blijven. Aan het verzoek van Worosjilov aan de politieke partijen om met één gezamenlijke lijst uit te komen werd geen gevolg gegeven.
De op 4 November gehouden algemeene verkiezingen leverden de volgende resultaten op:

Totaal aantal stemmen:	4.444.000	
Kleine bezitters:	2.547.000	stemmen
Soc.-Democraten:	772.000	,,
Communisten:	747.000	,,
Nat. Boeren Partij	301.000	,,
Burg. Democraten	70.000	,,

De kleine bezitters kregen in Boedapest ongeveer 52% der stemmen.

De regeering van generaal Miklos is afgetreden. Er is een coalitie-kabinet gevormd onder leiding van dr. Zoltán Tildy. De samenstelling is als volgt:

Minister-pres.: Zoltán Tildy	(Kl. Bez.)
Buitenl. Zaken: Gyöngyösi	,,
Binnenl. Zaken: Bela Kovács	,,
Defensie: Jenö Tombor	,,
Voedselvoorz.: Barányos	,,
Wederopbouw: Józseg Antal	,,
Justitie: István Riese	(Soc. Dem.)
Industrie: Antal Bán	,,
Handel: Sándor Rónai	,,
Financiën: Erno Gerö	(Commun.)
Verkeer: Nagy	,,
Sociale Zaken: Eric Molnár	,,

Spoedige erkenning door de Ver. Staten en Rusland werd verwacht.
(Reuter - L.N. - Times - Le Monde)
(V. b. 6470 B; 6452 E)

Internationaal

B. Conferentie herstelbetalingen te Parijs —

10 Nov. — De conferentie voor de herstelbetalingen is op 9 Nov. in het Palais du Luxembourg te Parijs begonnen. De Fransche min. van Buitenl. Zaken hield de openingsrede. De conferentie zal de memoranda van al die landen, die herstelbetalingen door Duitschland eischen, bestudeeren.
Vertegenwoordigd zijn: Engeland, de Ver. Staten, Frankrijk (die de agenda vaststelden), Australië, België, Canada, Tsj.-Slowakije, Denemarken, Egypte, Griekenland, Nederland, Luxemburg, Nieuw Zeeland, Noorwegen, Britsch-Indië, Zuid-Afrika en Joego-Slavië.
Krachtens de overeenkomst te Potsdam ontvangen Rusland en Polen schadevergoeding uit de Russische bezettingszône en bovendien 25% van de herstelbetalingen waartoe de drie westelijke bezettingszônes (de Engelsche, Amerikaansche en Fransche) verplicht zullen worden. De overige eischers ontvangen samen de overige 75% uit de westelijke zône. Uit de Russische zône ontvangen zij niets. Het doel van de huidige conferentie is: vast te stellen welk percentage van deze 75% aan elk der eischende landen moet worden toegewezen.
(Times - l'Aube)
(Potsdam 6403; zie ook: 6504 F en G)

C. Laatste herdenkingsdag wapenstilstand 1918? —

12 Nov. — In de geheele wereld is op 11 Nov. den wapenstilstand van 1918 herdacht. De Britsche minister van Binnenlandsche Zaken deelde als zijn persoonlijke meening mede, dat deze 11-Novemberherdenking wel de laatste zal zijn. (V.K.) **(V. b. 3534 A)**

D. Wereld-federatie der democratische jeugd —

13 Nov. — Tijdens een te Londen gehouden wereld-jeugdconferentie is besloten tot de oprichting van een wereldfederatie der democratische jeugd met zetel te Parijs. Tot voorzitter is benoemd Guy de Boisson, hoofd van de Fransche delegatie. (Le Monde)

E. Nobelprijzen voor Cordell Hull en Intern. Roode Kruis —

De Nobel-commissie van het Noorsche parlement heeft den Nobelprijs voor den vrede voor 1945 toegekend aan Cordell Hull. De Nobelprijs voor 1944 is toegekend aan het Internationale Comité van het Roode Kruis te Genève.
Cordell Hull, de „grand old man" van de buitenlandsche politiek der Vereenigde Staten, zooals Reuter hem noemde, is 74 jaar oud. Hij begon zijn loopbaan als advocaat en rechter en heeft gedurende lange jaren zitting gehad in de beide kamers van het Amerikaansche parlement. In 1933 werd hij tot minister van buitenlandsche zaken der Vereenigde Staten benoemd.
Vanaf zijn 19e jaar is Hull lid van de Amerikaansche democratische partij geweest.
Voor hij de hem door Roosevelt aangeboden portefeuille van buitenlandsche zaken aannam, was hij reeds de groote deskundige van zijn land op het gebied der handelspolitiek. Hij ijverde steeds voor het sluiten van handelsverdragen, welke de commercieele betrekkingen tusschen de Vereenigde Staten en het buitenland moesten vergemakkelijken. Zijn grootste succes op dit gebied boekte hij door het sluiten van het handelsverdrag met Engeland in 1938. Steeds heeft hij voorts gestreefd naar het verbeteren van de betrekkingen met de Zuid-Amerikaansche staten. In ruime mate heeft hij meegewerkt aan de voorbereiding van het handvest van San Francisco.
(N.R.C.)
(De Nobelprijzen werden gesticht door Alfred Nobel, uitvinder van het dynamiet, vervaardiger van nitroglycerine. Hij werd op 21 Oct. 1833 te Stockholm geboren en overleed op 10 Dec. 1896 te San Remo. Op 10 Dec. 1901 had de eerste uitreiking van de Nobelprijzen plaats. Jaarlijks worden 5 prijzen voor verdiensten op het gebied van natuurkunde, scheikunde, medicijnen, literatuur en wereldvrede uitgereikt. („Wie, wat, wanneer").
(V. b. Cordell Hull 5910 E; Nobelprijzen 3544 A)

Italië

F. Samenwerking met Frankrijk in Europeesch verband —

10 Nov. — Reo Valiani, secretaris van de actie-partij en lid van de commissie van Buitenlandsche Zaken verklaarde aan

de pers, dat Italië Frankrijk zou volgen op het terrein van samenwerking in Europeesch verband, of deze nu de vorm van een Latijnsche Unie, van een West-Europeesch blok of van een federatief Europa zou aannemen.
(L'Aube) **(V. b. 6501 A, D en E; 6500 C)**

Joego-Slavië

A. De verkiezingen —
13 Nov. — De algemeene verkiezingen van 10 Nov. voor het eerste Federale parlement hebben maarschalk Tito een groote overwinning bezorgd.
Volgens radio Belgrado stemde in Belgrado 81%, in Zagreb 83%, in Serajewo 87% en in Split 96% van het kiezerscorps voor het Nationale Front van Tito.
(Par.) **(V. b. 6437 A)**

Oostenrijk

B. Advocaten weigeren Seyss Inquart te verdedigen —
15 Nov. — De Oostenrijksche advocaten hebben geweigerd om op te treden als verdedigers voor de Oostenrijksche oorlogsmisdadigers Seyss Inquart en Ernst Kaltenbrunner bij het proces te Neurenberg. De Weensche orde van advocaten heeft een resolutie aangenomen, waarin de Oostenrijksche advocaten „ontheven worden van iedere verplichting op te treden als verdediger voor Oostenrijkers, die „door hun hooge positie in het Duitsche rijk hun Oostenrijksche burgerrecht hebben verspeeld". (Par.)
(V. b. 6485 F)

Palestina

C. Sir Allan Cunningham opvolger van Lord Gort —
9 Nov. — Als opvolger van veldmaarschalk lord Gort is lt. gen. Sir Allan Cunningham tot Hoogen Commissaris van Palestina benoemd. Cunningham is een broer van den opperbevelhebber der Engelsche vloot. Hij voerde in 1940 en '41 de succesvolle veldtocht in Abessinië uit en in 1941 begon onder zijn leiding de beroemde veldtocht van het 8ste leger in Cyrenaica. Sinds 1944 commandeerde hij het „Eastern Command" in Engeland.
(Ad. Dgb.) **(V. b. 6502 A)**

D. Verklaring van Bevin en Truman - Britsch-Amerikaansche commissie gevormd —
14 Nov. — Minister Bevin en President Truman hebben een verklaring afgelegd over de Palestijnsche kwestie. Bevin stond op het standpunt, dat de Joden Europa niet moesten verlaten en dat Palestina niet alle Joden kon opnemen. Truman bevestigde, dat hij toelating had gevraagd in Palestina voor 100.000 Joden.
Op voorstel der Engelsche regeering is een comité gevormd van Engelsche en Amerikaansche afgevaardigden, die de volgende punten zouden bestudeeren:
1. de positie der Joden in Europa; 2. de mogelijkheden eener Joodsch-Arabische verzoening;
3. het doen van voorstellen aan de Vereenigde Volkeren.
De verklaring is door beide partijen in het conflict ongunstig ontvangen. De Arabieren zien er een bedreiging in van hun onafhankelijkheid, de Joden hebben een proteststaking georganiseerd, omdat de emigratie beperkt blijft. (Alg. H.b.)
(V. b. 6502 A)

Portugal

E. Verbod politieke vergaderingen.
13 Nov. — Alle politieke vergaderingen in Portugal, die tegen de regeering zijn gericht, zijn door den civielen gouverneur verboden, omdat de oppositie besloten heeft, de Portugeesche verkiezingen te boycotten. Eenige leiders der oppositie zijn door de geheime politie van Salazar gearresteerd. (N.D.)
(V. b. 6404 A)

Spanje

F. Latente burgeroorlog - Zuid-Amerikaansche staten verbreken diplomatieke betrekkingen —
13 Nov. — Naar de „Times" uit Madrid meldt, is aldaar groote opwinding ontstaan door de ontdekking van een georganiseerd communistisch complot tegen de regeering. Van officieele zijde worden de berichten tegengesproken, maar in de geheele hoofdstad zijn de wachtposten versterkt.
Generaal Fernandez verklaarde, dat de guerillastrijders in Spanje niet alleen in de bergen, maar ook in de steden, zelfs te Madrid opereeren. Met buit gemaakte wapenen hebben zij vele aanvallen op Falangisten gedaan. Sommige katholieke priesters, die vroeger voor Franco waren, steunen nu de guerillastrijders. Reeds eerder kwamen uit alle groote steden berichten van botsingen tusschen voor- en tegenstanders van Franco. Het jongste decreet van Franco, waarin machtiging wordt verleend voor het vormen van troepeneenheden uit de burgerbevolking, wijst op een algemeene mobilisatie van alle verdedigers van het regime, teneinde op alle mogelijkheden voorbereid te zijn.
De Zuid-Amerikaansche mogendheden hebben òf officieel de diplomatieke betrekkingen met het Spanje van Franco verbroken òf benoemen geen nieuwen gezant. Het eerste geldt voor Guatemala, Bolivia en Mexico, het laatste voor Venezuela, Uruguay, Peru, Brazilië en Argentinië. (Alg. H'bl. - Msb.)
(V. b. 6454 C; 6438 B)

Tsjecho-Slowakije

G. Russische en Amerikaansche troepen worden teruggetrokken - Het parlement Fierlinger afgetreden —
12 Nov. — Naar radio Moskou meldde zijn de Sovjet-troepen begonnen Tsjecho-Slowakije in verband met de demobilisatie van het roode leger te ontruimen. De operatie zal binnen twee of drie weken uitgevoerd zijn.
Te Washington is bekend gemaakt, dat ook de Amerikaansche troepen worden teruggetrokken.
Op 29 Oct., den dag waarop in 1918 de eerste republiek werd gesticht, werd het Tsjecho-Slowaaksche parlement geopend. Het bestaat uit 300 leden, waarvan 200 Tsjechen en 100 Slowaken. Voorzitter is Joska David. De nationale vergadering is ingewikkeld van samenstelling. Zij is gevormd meer door selectie dan electie, want de getrapte verkiezing, waardoor de vertegenwoordigers uit de nationale comité's zijn voortgekomen, geschiedde op grond van aanwijzingen door de vier politieke partijen, nl. de clericalen, de Tsjechische socialisten, de sociaal-democraten en de communisten. Daarnaast zijn de vakvereenigingen, cultureele genootschappen, sport- en jeugdvereenigingen vertegenwoordigd.
De z.g. nationale comité's, die, uit het ondergrondsche verzet ontstaan, na de bevrijding een groot deel van de bestuurstaak hadden overgenomen, zijn daartegen over het algemeen niet opgewassen gebleken; de werknemerscomité's in de fabrieken en de nationale bestuurders, door het vakverbond of door de nationale comité's benoemd om de groote industrieën van Duitschers, Hongaren en „onbetrouwbare" Tsjecho-slowaken over te nemen, hebben dikwijls dieper ingegrepen dan practisch was en door een meerderheid in het land gewenscht werd. Men zegt thans, dat communisten hun tot dusver domineerenden invloed in het kabinet, in de nationale comité's en in het vakverbond beginnen te verliezen.
Volgens de B.B.C. is het kabinet Fierlinger afgetreden. President Benesj, die met algemeene stemmen als President van de Tsjecho-Slowaaksche Republiek is benoemd, heeft den afgetreden ministerpresident opdracht gegeven tot het vormen van een nieuw kabinet.
(Reuter - Wh. - A.F.P. - N.R.C.)
(V. b. 6361 D)

Vereenigde Staten

H. Troepen voor den veiligheidsraad —
8 Nov. — Volgens A.F.P. heeft de senaatscommissie voor buitenlandsche zaken met algemeene stemmen een wetsontwerp goedgekeurd, volgens welk den gedelegeerde der V. S. in den veiligheidsraad volmacht wordt verleend Amerikaansche troepen ter beschikking van de Vereenigde Staten te stellen. Hiervoor zijn alleen besprekingen met den president vereischt, terwijl geen afzonderlijke toestemming van het congres meer noodig zal zijn.
Daarentegen verlangt de nieuwe wet wel, dat gedelegeerden voor den economischen raad — hoewel door den President gekozen — slechts als zoodanig mogen optreden, nadat hun keuze door den Senaat bevestigd is.
(A.F.P.) **(V. b. 6495; 6388 G)**

Zuid-Afrika

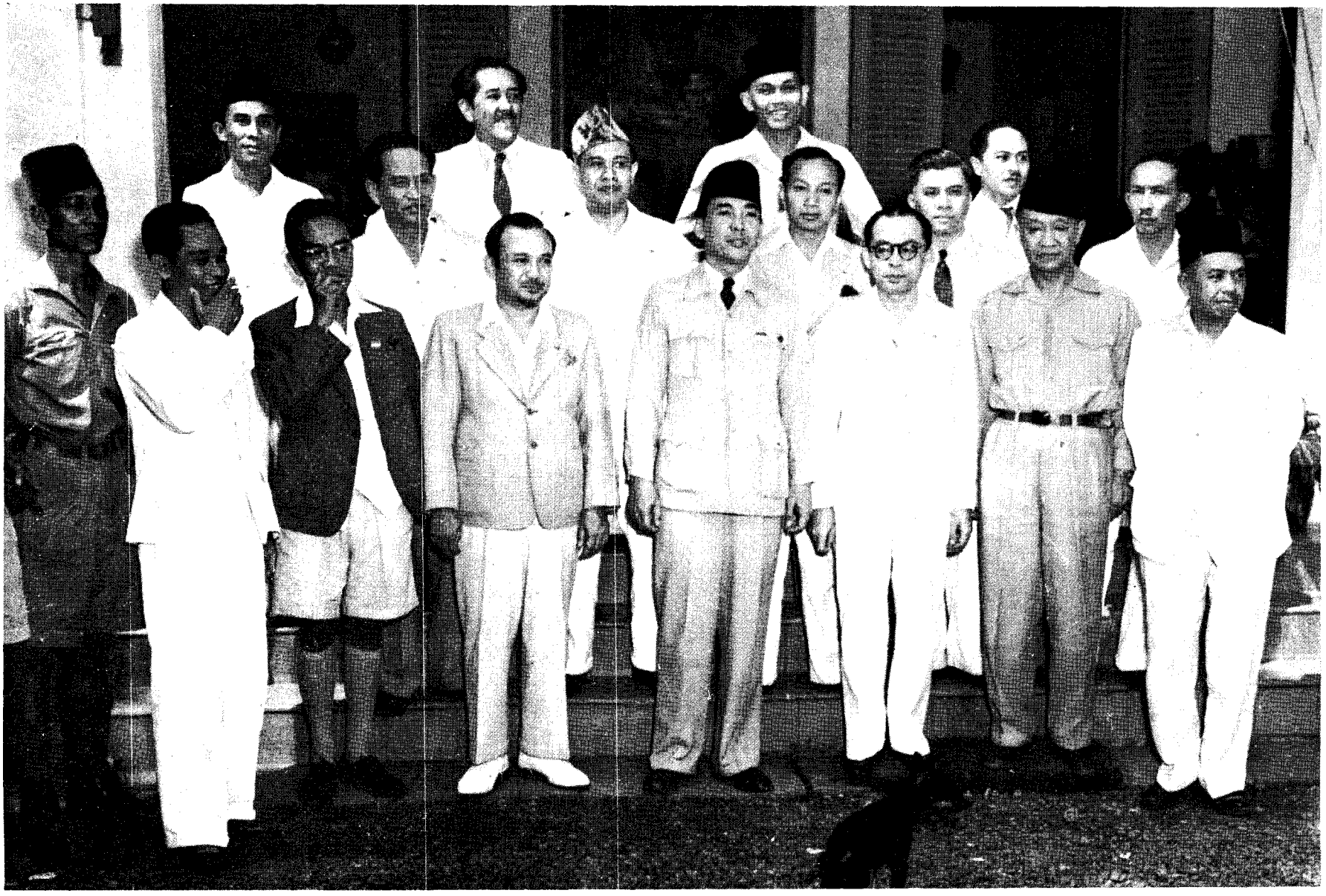
I. Kabinetswijziging —
10 Nov. — Daar de Labour Partij zich uit het oorlogs-coalitiekabinet terugtrok, heeft een kabinetswijziging plaats gehad. W. B. Madeley, minister van Arbeid en leider van de Labour Partij is opgevolgd door dr. Colin F. Steyn (sedert 1939 min. van Justitie). H. G. Lawrence, minister van Welvaart en Demobilisatie werd minister van Sociale Welvaart en Justitie. Minister van Openbare Gezondheid en Huisvesting werd: dr. Henry Gluckman (52 jaar oud, in 1938 voor het eerst gekozen in het parlement). (Times)
(V. b. 5367 F)

Zwitserland

K. Geheime overeenkomst met Nazi's? - Amerikaansche beschuldiging —
15 Nov. — De sub-commissie voor Militaire Zaken van den senaat der Ver. Staten heeft op 14 Nov. een zeer bezwarende correspondentie gepubliceerd, aldus Reuter, waaruit zou blijken, dat Zwitserland — in strijd met beloften, aan een bijzondere Amerikaansche missie gedaan — geheime overeenkomsten met de Nazi's zou hebben aangegaan. Deze overeenkomsten zouden de voorwaarden scheppen tot het vormen van een economische reserve, welke moest dienen om Duitschland tot een nieuwen oorlog in staat te stellen.
Het betreft hier brieven in het begin van 1945 gewisseld tusschen Emil Puhl en Dr. Funk, die destijds resp. vicepresident en president van de Duitsche Reichsbank waren. (A.N.P.)
De Zwitsersche regeering heeft inmiddels een onderzoek gelast. **(V. b. 6451 D)**

Cordell Hull, de vroegere minister van Buitenlandsche Zaken der Ver. Staten, aan wien de Nobelprijs voor den wereldvrede 1945 werd toegekend. (foto Shaef)

Het inmiddels door het „Kabinet" Sharir vervangen „Kabinet" Soekarno (zie: 6476 D.): Eerste rij van links naar rechts: dr. Boentaran, mr. Amir Sjarifoedin, Soebardjo, Soekarno, Hatta, Wiranata Koesoema, ir. Soerachman. Tweede rij: eerste persoon onbekend, Sartoeno, Koesoema Admodjo, Soepomo (achter Soekarno), Meramis en Iwa Koesoema Soemantri. Derde rij: Ali Sastro Amidjojo, middelste onbekend en Gafar Pringgodigdo. (Je Maint.) (foto: A.B.C.)

De opening van de Staten-Generaal

H.M. de Koningin heeft op 20 November bij de opening van de zitting der voorloopige Staten-Generaal de volgende Troonrede (de eerste na zes jaar) uitgesproken:

Leden der Staten-Generaal,

Gevoelens van diepe bewogenheid mengen zich met die van vreugde en erkentelijkheid, nu ik na zes jaren van bittere scheiding weer in uw midden verschijn. Leed en ontbering, nederlaag en ontreddering, maar ook offervaardigheid en heldenmoed kenmerkten de donkere jaren der Duitsche furie. In smart gedenken wij de tienduizenden Joodsche landgenooten, die werden gemarteld en vermoord, de millioenen Nederlanders en Indonesiërs, wier veiligheid werd bedreigd, wier levenskracht werd verteerd en wier zedelijk oordeel werd aangetast. Wij gedenken daarnaast het verzet tegen den vijand, dat sterke krachten wekte en dat ons thans onze vrijheid als een recht doet aanvaarden. Lijden en strijden werkten ook ten zegen. Wij werden ontvankelijker voor geestelijke bezinning, meer bereid tot offers, dieper bewust van onze saamhoorigheid en vaster besloten onze roeping als natie te verstaan.

Te midden der verwoesting liggen hier de krachten voor herstel en vernieuwing en wij gorden ons tezamen aan om de verworvenheden te bewaren en de zwakheden te overwinnen.

Te duur hebben wij onze vrijheid gekocht, dan dat wij haar nu zouden misbruiken of verspillen.

Daarbij denk ik aan de duizenden die vielen in den strijd om het vaderland, hetzij in onze krijgsmacht, op de koopvaardij of in het verzet. Moge hun offer inspireerend werken op hen, die gespaard bleven. Met groote voldoening zie ik de succesvolle krachtsinspanning gericht op de noodvoorziening in de geteisterde gebieden en op het herstel van verkeer en industrie. Wij zijn dankbaar voor de redding van Walcheren en van de Wieringermeer, dankbaar ter wille van deze getroffen landstreken, maar bovenal omdat zij het symbool zijn van herwonnen levenskracht.

Staatkundige hervorming

In mijn radiorede van 20 Maart 1941 riep ik u allen op tot gezette overweging van herzieningsplannen op staatkundig gebied, waarbij met de veranderde omstandigheden en met de opgedane ervaringen zou zijn te rekenen.

Met groote vreugde constateer ik, dat deze oproep grooten weerklank heeft gevonden.

De plannen van velen, gesmeed in den bezettingstijd, braken zich thans een weg naar hun verwerkelijking. Zij omvatten niet alleen hervormingen van het staatkundig bestel, maar zijn ook gericht op een nieuwe vormgeving van het maatschappelijke en cultureele leven.

In deze worsteling worden de krachten gesterkt en gebundeld, welke thans den aanval hebben ingezet tegen normloosheid en ontwrichting.

De overheid heeft bij dit alles slechts een beperkte taak en haar arbeid is alleen dan vruchtbaar, wanneer zij de activiteit der burgers in kerk en gezin, zoowel als in andere levensverbanden, positief waardeert.

Nederlandsch Indië

Met groote zorg vervult mij de ontwikkeling der gebeurtenissen op Java. In gespannen medeleven volg ik het lot der tallooze kinderen, vrouwen en mannen, beroofd, in lijfsgevaar of nog onverlost in de dreiging van een verdwaasde massa. Ik versta de gevoelens van bitterheid in de harten van hen, wien al dit onheil in onrecht is aangedaan. Ik betreur diep het leed, dat, tot aan het herstel der orde, over Java's bevolking onvermijdelijk zal komen.

En toch blijven wij pogen voor Nederlanders en Indonesiërs in dit thans geteisterde land de toekomst te redden, de toekomst van een gemeenebest, gebouwd op de vrijwillig aanvaarde saamhoorigheid der Rijksdeelen. Geen wraakoefening staat ons voor oogen noch de vestiging eener koloniale overheersching, doch wij houden ons er van overtuigd, dat slechts de gemeenschap onzer volkeren, hier en overzee, een waarborg biedt voor aller harmonische ontwikkeling, veiligheid en blijvende welvaart. Daartoe de mogelijkheid te scheppen is de groote krachtsinspanning waard, die te dien einde van ons volk zal worden gevergd. Moge het ons spoedig gegeven zijn de grondgedachten, die ik reeds schetsmatig ontwikkelde in mijn radiorede van 7 December 1942, langs constitutioneelen weg tot volle werkelijkheid te zien worden. Ik weet, dat Nederland bereid is, onbaatzuchtig mede te werken aan de totstandkoming van een nieuwen status van ons Koninkrijk. Het spoedige bijeenkomen van de Rijksconferentie blijft ik daarom bevorderen.

Vol bewondering ben ik voor het groote aandeel van Suriname en Curaçao zoowel in de oorlogvoering van het Koninkrijk, als in de hulpverleening aan Nederland. De nationale gevoelens van de bevolking van deze gebiedsdeelen zijn in de afgeloopen jaren op ondubbelzinnige wijze tot uitdrukking gekomen en zullen zonder twijfel op de aanstaande Rijksconferentie als een kracht ten goede medewerken.

De betrekkingen met het buitenland

Ten aanzien van onze betrekkingen met het buitenland valt in de eerste plaats met groote waardeering te gewagen van den steun, dien wij na de bevrijding uit verschillende landen in onzen tijdelijken nood ondervonden. De roof, gedurende de bezetting op ons volk gepleegd, heeft een afhankelijkheid op velerlei gebied ten gevolge gehad, die voorloopig onze internationale handelsbetrekkingen sterk beïnvloedt. Moge de eendrachtige vredesinspanning van ons volk dit tij weldra doen keeren. Met de verbonden landen zijn de betrekkingen hartelijk, in weerwil van de moeilijke problemen, die gezamenlijk moeten worden opgelost en waaromtrent, naast veel overeenstemmend inzicht, ook verschil van meening mogelijk is.

De totstandkoming van de Vereenigde Naties wettigt de verwachting, dat deze nieuwe poging tot vrede door organisatie en overleg ook in de moeilijke omstandigheden met kracht zal worden volgehouden. Ook al zijn niet al onze wenschen ten aanzien van deze organisatie bevredigd, toch zal mijn regeering met kracht haar medewerking verleenen aan de voorbereiding en werking van alle organen der Vereenigde Naties.

Met betrekking tot den geslagen vijand spant de regeering zich in, onze belangen overal, waar zulks mogelijk is, met de meeste kracht te bepleiten. In Duitschland ving de Nederlandsche militaire missie haar arbeid aan, terwijl het eveneens tot tevredenheid stemt, dat Nederland is vertegenwoordigd in het adviseerend comité voor het Verre Oosten, dat te Washington zetelt.

Leger, vloot en luchtmacht

Nederland dient in staat te zijn, in internationaal verband naar vermogen bij te dragen tot de handhaving van de rechtsorde. Daartoe zal met kracht worden gewerkt aan den wederopbouw van de Koninklijke Marine, welke in den oorlog zulke zware offers bracht, terwijl de Koninklijke Landmacht op doeltreffende wijze wordt georganiseerd.

Maatregelen zijn in voorbereiding ten einde in het voorjaar van 1946 een jaarklasse dienstplichtigen in werkelijken dienst op te roepen.

Ten behoeve van de ontwikkeling van de militaire en van de burgerlijke luchtvaart wordt een centrale dienst ingesteld, die alle gemeenschappelijke belangen zal behartigen.

Zuivering, berechting en rechtsherstel

Het is mij een behoefte uiting te geven aan het ernstige streven mijner Regeering, om Nederland te doen herleven als een rechtsstaat, waarin rechtszekerheid en vertrouwen in de rechterlijke organen volledig zullen zijn hersteld.

Een snelle en rechtvaardige berechting van de politieke delinquenten beschouwt de regeering als een dringende zorg. Het ligt in het voornemen om de bevoegdheden tot opsporing en aanhouding op dit gebied weldra toe te vertrouwen aan de normale politie-organen.

Bij het ongedaan maken van onrecht, tijdens de bezetting gepleegd, is voor den Raad voor het Rechtsherstel een belangrijke functie weggelegd. De Regeering heeft zich tot een taak gesteld, om hetgeen in strijd met onze rechtsopvattingen aan den bezetter herinnert, uit onze wetgeving te verwijderen en door nationale voorschriften te vervangen. Gestreefd wordt naar een snelle voltooiing van de noodzakelijke zuivering van de overheidsorganen.

Herziening van de Grondwet

De Regeering zal een staatscommissie instellen tot voorbereiding van een wijziging van de Grondwet, welke zonder twijfel van de eerder genoemde voorbereidende studies, waartoe de bezettingstijd velen opwekte, zal profiteeren. De arbeid dezer commissie zal voor de onderwerpen, welke de verhouding tot de overzeesche gebiedsdeelen raken, verband moeten houden met dien der reeds genoemde Rijksconferentie.

De herziening van de financieele verhouding tusschen het Rijk en de gemeenten heeft de bijzondere aandacht der Regeering. Herstel van de financieele zelfstandigheid der gemeenten als einddoel staat hierbij voor oogen. Het vraagstuk der gemeentelijke indeeling heeft mede haar aandacht.

Economische politiek

De financieele toestand kenmerkt zich door de noodzaak van zeer groote uitgaven. Voor mijn verarmde land, dat reeds onder een zeer zware staatsschuld gebukt gaat, beteekent dit alles een centenaarslast. Het streven zal er bij voortduring op zijn gericht een doelmatige besteding der gelden te verzekeren en de onvermijdelijke heffingen zoo billijk mogelijk te verdeelen.

De zuivering van het geldwezen zal ten spoedigste door een gezondmaking van de begrooting worden gevolgd. Door het opnemen van buitenlandsche leeningen

zal het tekort op de betalingsbalans worden aangevuld, tot deze door een hervatting van den uitvoer en van het internationale dienstbetoon weer in evenwicht zal komen.
Een overzicht van 's lands financiën en ingrijpende belastingplannen, die er mede op gericht zullen zijn om de loopende lasten op het bedrijfsleven te verlichten, zullen binnenkort aan de volksvertegenwoordiging worden aangeboden.
De regeering is voornemens het gelukkig reeds ingetreden herstel van industrie, handel en scheepvaart met kracht te blijven bevorderen, zoowel ten aanzien van de binnenlandsche productie als van den export. Reeds werden handelsverdragen afgesloten met eenige staten, terwijl verdere onderhandelingen gaande zijn. De industrieele ontwikkeling van het land — waarbij groote aandacht zal worden geschonken aan het wetenschappelijk onderzoek — zal verder worden geleid, uitgaand van een algemeen nationaal welvaartsplan, waarvoor de grondslagen thans worden gelegd.
Land- en tuinbouw nemen in dit plan een belangrijke plaats in. Met groote kracht wordt gewerkt aan het herstel van deze primaire bestaansbronnen van ons volk, zoowel ten behoeve van de verzekering onzer voedselvoorziening als van een voor de volkshuishouding onmisbaren export. De regeering streeft er naar, de organisatie van de boeren een belangrijke taak te doen vervullen in de regeling van productie en afzet en tegelijkertijd een grootere mate van vrijheid in eigen bedrijfsvoering mogelijk te maken.
In voorbereiding zijn wetsontwerpen tot regeling der bedrijfsorganisatie, waaraan zoowel een economische als een sociale taak zal worden toevertrouwd.

De sociale politiek

Beheersching van de ontwikkeling van prijzen en loonen en het scheppen van verhoudingen, waarbij het levensonderhoud voor allen gewaarborgd is, is een van de doeleinden, waarop de economische en sociale politiek wordt gericht.
Voorwaarde voor een verruiming van het levenspeil is daarbij opvoering der productie, zoowel door voller bezetting der bedrijven als door verhooging der arbeidsproductiviteit.
Op den grondslag van een reeds in Londen tot stand gekomen rapport wordt een herziening der sociale verzekering uitgewerkt, die deze van arbeidsverzekering zal doen uitgroeien tot een algemeene volksverzekering, in de eerste plaats ten einde te komen tot een betere verzorging voor den ouden dag.
De gezondheidstoestand van ons volk, die ernstig heeft geleden onder de gevolgen van de bezetting, zal groote waakzaamheid en krachtige maatregelen eischen.
Ten einde het de bevolking mogelijk te maken het groote tekort aan dekking, kleeding en schoeisel aan te vullen, wordt overwogen om, waar noodig, consumptiecredieten te verstrekken in de mate, waarin deze goederen beschikbaar komen.
In het jaar 1946 zullen de 300.000 licht beschadigde en de 40.000 zwaar beschadigde woningen definitief worden hersteld.
Daarnaast zullen 10.000 nieuwe woningen worden gebouwd, terwijl het drievoudige van het hiervoor benoodigde materiaal voor den wederopbouw van de industrie en het herstel van het verkeerswezen zal worden gebruikt. De plannen voor volledige bevrediging van de behoeften van volkshuisvesting en industrie worden krachtig ter hand genomen.
Wettelijke maatregelen zijn in voorbereiding tot verzekering van de doeltreffende uitvoering van dit bouwprogramma.

Onderwijs en Kunst

Ook de wederopbouw van het cultureele leven heeft de volle aandacht der regeering.
Een reorganisatie van het onderwijs, inbegrepen het hooger onderwijs, is in voorbereiding. Op de terreinen der kunst en der vrije jeugdvorming zal gestreefd worden naar coördinatie van hetgeen uit de samenleving opkomt.
Met groote aandacht volg ik den wederopbouw van de overheidsorganen, zoowel burgelijk als militair. De herziening van de rechtspositie en de bezoldiging van de ambtenaren is in studie. Moge het resultaat mede tot verbetering van de waardeering van den ambtenaar leiden, zoowel in eigen oog als bij het volk. Meer dan welke overheidsmaatregel ook kan echter hiertoe bijdragen de versterking van het bewustzijn van den ambtenaar, dat de diepste bevrediging in het arbeidsleven voor hem ligt in zijn dienst aan de volksgemeenschap.
Voor het overige wil ik niet pogen een overzicht te geven van alle problemen, die in den komenden tijd uw aandacht zullen vragen. Zeer veel is in het leven van ons volk nog in beweging, ondanks vermoeidheid en teleurstelling hier en daar. Het vergt beleid van hoog gehalte om eenerzijds de waarde van oude zekerheden en tradities in volle kracht te bewaren en anderzijds ruimte te laten voor een vernieuwing, die niet slechts historisch noodzakelijk is, doch ook de vrucht is van moreele bezinning in de jaren der verdrukking. De wegneming van den bezettingsdruk moge de eenheid, die ons deel werd in het verzet, maken tot eendracht in rijker schakeering. De nieuwe krachten, die gewekt zijn, zullen zich blijven opdringen en winnen aan bewustheid en energie. Wij hebben deze meer dan ooit van noode, nu wij gewikkeld zijn in een strijd van even groote hevigheid en beteekenis als die der oorlogsjaren: den strijd om den vrede, om de ware vrijheid en om hernieuwden voorspoed.
Met de bede, dat God mijn volk moge zegenen in dien strijd, dat Hij het in eendracht den weg der overwinning zal doen betreden en uwen arbeid moge doen strekken tot heil des lands, verklaar ik de gewone zitting der Staten-Generaal voor geopend. (N.R.C.)
(V. b. 6504 E; Troonrede: 3952 A)

Nederland

A. Radio Nederland - Overeenstemming tusschen regeering en omroepvereenigingen —

17 Nov. — De besprekingen tusschen de regeering en de omroepvereenigingen over den vorm van den Nederlandschen radio-omroep in den overgangstijd hebben uiteindelijk tot een gunstig resultaat geleid. Overeengekomen is, dat de omroepvereenigingen ieder met één afgevaardigde zullen zitting nemen in het bestuur der Stichting Radio-Nederland in den overgangstijd (Radio Nederland), terwijl zij daarnaast de gelegenheid krijgen de programmastof, elk voor haar aandeel, zelfstandig voor te bereiden.
De aldus vergaarde programmastof zal evenwel niet zonder meer worden uitgezonden, doch zal in onderling verband worden gerangschikt en, voorzoover het niet principieele programmadeelen betreft, ook naar haar waarde worden beoordeeld door een, door de Stichting aangewezen, coördinatie-commissie, zoodat geen doublures ontstaan, de programma's op hoog peil blijven en deze de noodige harmonie en het gewenschte evenwicht vertoonen.
De kerken zullen binnen gestelde tijdsgrenzen over de uitzending van kerkdiensten geheel zelfstandig kunnen beslissen. Verwacht wordt, dat bij het coördineeren van de programmastof zal blijken, dat een aantal programmadeelen, die vroeger gescheiden werden voorbereid en uitgezonden, thans door de Stichting als orgaan, waarin de verschillende stroomingen samenvloeien, kunnen worden verzorgd.
Daarenboven zijn de uitvoering van de programma's, het technische apparaat enz. geheel in handen van de Stichting. Aldus zal een omroep ontstaan, waarin de saamhoorigheidsgedachte tot uiting komt, terwijl de vóór den oorlog bestaande vrije uitingsmogelijkheden zullen behouden blijven. In belangrijke aangelegenheden van organisatorischen en technischen aard, den omroep betreffende, zal het stichtingsbestuur het beslissende woord spreken. Deze regeling is bestemd om te werken in den overgangstijd, d.w.z. tot het tijdstip, waarop de normaal gekozen volksvertegenwoordiging in de gelegenheid zal zijn geweest haar oordeel over het vraagstuk in zijn geheel uit te spreken. (Alg. Hbl.)
(V. b. 6506 F)

B. Taxatiemarkten afgeschaft -

13 Nov. — 1. Met ingang van 15 Nov. worden de taxatiemarkten voor gebruiksvee afgeschaft.
2. Met ingang van 19 Nov. vervallen eveneens de taxatiemarkten voor paarden.
3. Het verplicht wegen van elk huisslachtingsvarken wordt met ingang van heden vervallen verklaard.
4. Op grond van de gestegen productiekosten worden de varkensprijzen verhoogd. Sinds 28 October jl. is reeds een melkprijsverhooging van ƒ 0.03 per kg melk ingevoerd.
De consument zal van de prijsverhoogingen niets merken, omdat de overheid deze met een toeslag opvangt. Wel wordt de melkprijs voor den consument in het Zuiden, welke op een lager peil ligt dan elders, aangepast aan dien voor overig Nederland. (Trouw)

C. Laatste bijeenkomst N.A.C. —

17 Nov. — De Nationale Advies-Commissie is op 16 Nov. voor de laatste maal bijeen geweest. Nu de voorloopige Staten-Generaal in functie treden is haar taak beëindigd. (N.D.)
(V. b. 6457 A)

D. Besluit materieele oorlogsschade 1945 —

17 Nov. — Bij K.B. van 9 Nov. Stbl. F. 255 is afgekondigd het besluit materieele oorlogsschade 1945. De regeling draagt een voorloopig karakter. De materie zal nog definitief bij de wet (Staten Generaal) geregeld worden. Het besluit beperkt zich tot de bijdrage regeling. De bijdragen worden verleend ter hoogte van die in den bezettingstijd.
Door een nieuwe ruimere omschrijving van materieele oorlogsschade komt het besluit 1945 niet alleen in de plaats van het besluit 1940 (4492 A.) maar tevens in de plaats van het besluit op de bezettingsschade (5047 A.; 6326 B.). De nieuwe omschrijving omvat, behalve de schade aan goederen, die een rechtstreeksch gevolg is van oorlogsgeweld, ook die schade, welke een rechtstreeksch gevolg is van handelingen of maatregelen van den vijand, of — zeer ruim gesteld — van oorlogsomstandigheden. Dus de schade aan goederen, die door de vijand zijn opgeblazen als zgn. represaillemaatregel

(bezettingsschade), die door den vijand zijn afgebroken in verband met zijn defensieve maatregelen aan de kust; die tijdens evacuatie door weersinvloeden of door plundering door burgers zijn vernield of die door de zgn. jodenmaatregelen aan de eigenaren zijn ontnomen.
(Msb. - Telex) **(V. b. besluit 1940 4492 A.)**

Nederland

A. Mr. H. P. Linthorst Homan Commissaris van Friesland —

17 Nov. — Met ingang van 1 Dec. is mr. H. P. Linthorst Homan benoemd tot Commissaris der Koningin in Friesland. De vader en grootvader van den nieuwen Commissaris bekleedden dit ambt in Drente. Zijn broer mr. J. Linthorst Homan was commissaris in Groningen.
Mr. Linthorst Homan is sinds 1926 reserve-officier der Rijdende Artillerie. In December 1943 kwam hij in Engeland aan, hij weder in militairen dienst trad en werd ingeschakeld bij den opbouw van het M.G. Hij was van Januari tot October 1944 gedetacheerd op het ministerie van binnenlandsche zaken. Sedert October 1944 vervulde mr. Linthorst Homan in den staf van het M.G. de functie van hoofd der sectie Binnenlandsch Bestuur; in September werd hij benoemd tot souschef van den staf M.G. (N.H.C.-N.R.C.)

B. Nieuwe loonregeling bouwbedrijf

Het College van Rijksbemiddelaars heeft een bindende regeling van loonen en arbeidsvoorwaarden voor het bouwbedrijf vastgesteld, ingaande 12 November 1945. Het aantal gemeenteklassen is daarbij teruggebracht tot zes. De door den oorlog zwaar geteisterde gemeenten zijn tijdelijk geplaatst in een hoogere klasse. De duurtetoeslagen daarentegen vervallen. De loonen variëeren van 90 ct maximum tot 62 ct minimum. Bij arbeid in tarief of accoord mag daar slechts 10 pct boven uit worden gegaan.
De loonen voor de schilders zijn met ingang van denzelfden dag af hiermede gelijkgesteld. (V.V.)

C. Gezant te Madrid —

16 Nov. — De gezant te Buenos Aires mr. Teppema is benoemd tot gezant te Madrid. Als gezant te Buenos Aires zal optreden baron Van Pallandt, vroeger zaakgelastigde te Lissabon en daarna verbonden aan het departement van buitenl. zaken te Londen. (Alg. H.bl.)

D. Gezant in Portugal —

19 Nov. — Tot gezant bij de Portugeesche regeering is benoemd: Jhr. P. van Buttingha Wichers (geb. te Rotterdam 28 Nov. 1889). De nieuwe gezant was achtereenvolgens verbonden aan het consulaat-generaal te Antwerpen, vice-consul te Hamburg, consul in Melbourne en Kaapstad en zaakgelastigde te Teheran. Zijn vertrek als gezant naar Venezuela in 1940 kon door het uitbreken van den oorlog niet doorgaan. Op 6 Sept. 1940 werd hij opnieuw ter beschikking gesteld.
(A.N.P.).

E. De Vereenigde Volken - Beter dan niets - Rede minister van Kleffens —

17 Nov. — In het wekelijksche ministerieele radiopraatje „Op de brug" zeide de minister van Buitenl. Zaken, mr. E. N. van Kleffens met betrekking tot de organisatie der Ver. Volken o.m.:
„De staten, ook de groote, moeten zich voegen naar onpartijdige uitspraken en door de meerderheid juist geachte oplossingen. Misschien is de uitvinding van de atoombom geschikt, om hun dat besef bij te brengen".
Het ontwerp van het Handvest bevatte veel, dat ons, Nederlanders niet aanstond. Het eerste was, dat de groote mogendheden zeiden, dat elke oplossing goed was, mits er maar geen oorlog kwam. In het verdrag is tenslotte bepaald, dat beslissingen genomen moeten worden op den grondslag van recht en rechtvaardigheid.

Het recht van Veto.
De tweede groote hinderpaal in het ontwerp was, dat de groote mogendheden elk voor zich het recht wilden voorbehouden om te beletten, dat een bepaalde beslissing zou worden genomen. Dat is het recht van veto, waarover zooveel te doen is geweest. De nieuwe bond heeft hierdoor een tweeslachtig karakter. Voor de middelmatige en de kleine landen beteekent hij overleg en desnoods dwang, maar voor de grooten alleen overleg en geen kans om gedwongen te worden.

Regionale pacten.
Na een uitvoerige uiteenzetting van de organisatie van den nieuwen Volkenbond besprak de minister de bijzondere regionale regelingen, die kunnen dienen tot verhooging van de internationale veiligheid. Het Handvest staat toe, dat zulke regelingen worden gemaakt mits onder toezicht van den Veiligheidsraad, zulks om te voorkomen, dat zij machtsgroepeeringen vormen die zich richten tegen andere dergelijke groepeeringen.

Het internationaal gerechtshof.
Het internationaal gerechtshof zal in den vorm een nieuw gerechtshof zijn, maar met vrijwel hetzelfde statuut als het permanente hof. Het zal ook in Den Haag gevestigd zijn.
Voorts zal een economische en sociale raad worden ingesteld, welke ten doel heeft het scheppen van een hoogeren levensstandaard en het bevorderen van arbeid voor allen en van economischen en socialen vooruitgang.

Einde zelfstandigheidspolitiek.
Tenslotte zeide de minister dat Nederland met gematigd optimisme aan de nieuwe organisatie deelneemt. De tijd van de zelfstandigheidspolitiek behoort tot het verleden. Onze veiligheid kan slechts verkregen worden door samenwerking.
(Ad. Dgb.) **(V. b. 6495; v. Kleffens 6495 A.)**

F. Delegatie bijeenkomst voorbereidende commissie Vereenigde Volken —

20 Nov. — In de bijeenkomst van de voorbereidende commissie van de Vereenigde Naties, welke op 23 November te Londen zal aanvangen, zal Nederland vertegenwoordigd zijn door de volgende delegatie: dr. J. H. van Roijen, minister zonder portefeuille, hoofd der delegatie; A. Pelt, adviseur, plaatsvervangend hoofd der delegatie; prof. mr. F. M. Baron van Asbeck, jhr. mr. G. Beelaerts van Blokland, dr. J. W. Beyen, mr. P. A. Blaisse, mr. ir. B. W. Haveman, jhr. mr. M. P. M. van Karnebeek, B. J. de Leeuw, P. J. Schmidt, prof. mr. J. H. W. Verzijl en mr. Z. Zain, adviseurs; mej. mr. M. Z. N. Witteveen en mr. G. W. van Santen secretarissen. (N.D.)
(V. b. 6495)

G. Blokkeering safe-loketten - Fiscaal onderzoek naar inhoud —

19 Nov. — Krachtens K. B. van 17 dezer hebben de ambtenaren van de belastingen recht van toegang tot alle plaatsen, waarvan zij vermoeden, dat zich daar gegevens bevinden voor het juist vaststellen van belastingaanslagen, of zaken, die als zekerheid kunnen dienen voor belastingschulden. Voor woningen gelden speciale formaliteiten. Zij kunnen op eenvoudiger wijze dan volgens het gewone recht beslag leggen waartegen echter beroep open staat bij den President van de Rechtbank. Er wordt een onderzoek ingesteld naar den inhoud van alle safes, trommels, pakketten, enz. die in gesloten bewaargeving bij banken berusten. Het is verboden een safe of trommel te openen of iets te verwijderen zonder toestemming van den inspecteur. Zoo zijn thans alle safes en alle gesloten trommels, die zich bij banken bevinden, geblokkeerd, om eerst na onderzoek te worden vrijgegeven.
Uiterlijk Zaterdag 24 November moeten de huurders en bewaargevers een schriftelijke, onderteekende aangifte indienen, met:
1. omschrijving van safe met nummer, trommel met bewaarplaats;
2. inhoudsopgave voor zoover deze bestaat uit: a. buitenlandsche effecten, dan wel mantel, couponbladen of dividendbladen daarvan (tenzij waardeloos). Volstaan kan worden met aantal stukken en soort (niet behoeven te worden opgegeven binnenlandsche fondsen en certificaten van Amerikaansche aandeelen - N. D. 20 Nov.); b. vreemd geld en vorderingen daarin, goud, paarlen, edelgesteenten, platina en andere kostbaarheden. Vereischt is hierbij opgave van aantal, soort en te goeder trouw geschatte totale waarde.
Zijn er geen zaken als hiervoor genoemd in safe of trommel e.d. aanwezig, dan moet wel aangifte worden gedaan, maar met de vermelding, dat zich zulke zaken niet in de safe of de trommel bevinden, evenals van event. (gedeeltelijken) onbekenden inhoud.
De aangifte moet worden ingediend bij den verhuurder van de safe of den bewaarder van de trommel.
Aldus kan het onderzoek door de inspecteurs zoo snel mogelijk verloopen. T.z.t. zal men safe of trommel in tegenwoordigheid van den inspecteur moeten openen. In gevallen, dat safehouders door de blokkeering ernstig worden geschaad, doch alleen als de strikte noodzaak overtuigend wordt aangetoond, kan de ambtenaar, die in de safe-inrichting aanwezig is, toestemming geven, dat men onder zijn voortdurend toezicht de safe of trommel opent. Verwijderen mag men dan alleen gangbaar Nederlandsch geld en dringend benoodigde documenten. Is de safe of trommel niet verzegeld, dan kan de verhuurder of bewaarder den ambtenaar daarbij vervangen. Eerstgenoemde moet een en ander ten behoeve van de inspectie nauwkeurig aanteekenen.
Zware straffen staan op overtreding.
Omtrent alle aangelegenheden betreffende blokkeering en deblokkeering kan men zich wenden tot den inspecteur, in wiens kring safes of trommels zich bevinden. Is de inspecteur, welke de belastingaangelegenheden van den belanghebbende behandelt, een andere, dan moet men eerst met laatstgenoemde overleg plegen. (Alg. H.bl.)
(V. b. 6459 G.)

H. Zwarte handel - Gifhandel - Oproep regeering - Veenhuizen —

21 Nov. — De minister van Justitie, Handel en Nijverheid, Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening, Financiën en Sociale Zaken deelen mede:

1e. De regeering roept de geheele bevolking op, mede te werken aan een doortastende actie tot vernietiging van den zwarten handel, den gifhandel.

2e. Onder gifhandel worden verstaan: alle handelingen, waardoor goederen aan de eerlijke distributie worden onttrokken, en voorts het verkoopen of koopen van goederen of diensten tegen hoogere dan de vastgestelde prijzen.
3e. Zoowel het verkoopen als het koopen in den gifhandel is strafbaar.
4e. Door de op 19 November afgekondigde aanvulling van het K. B. E 135, „Berechtiging economische delicten", is het thans ook mogelijk, overtreders „verkoopers zoowel als koopers, in dezen gifhandel" direct te werk te stellen in de rijkswerkinrichting Veenhuizen.
5e. Aan de actie tot vernietiging van den gifhandel zal, behalve door politie en justitie, krachtig worden deelgenomen door de contrôle-organen van de Rijksbureaux voor Handel en Nijverheid, den Opsporingsdienst van de Prijsbeheersching, den C.C.D. en de fiscale recherche.
6e. Van nu af zal snel en streng worden opgetreden tegen verkoopers en koopers in den gifhandel, daar deze „handel" het herstel van ons aller welvaart in den weg staat. (Alg. H.bl.)
(V. b. 6416 B.)

Nederland

A. Ned. Kathol. Arbeidersbeweging - Fusie met andere vakvereenigingen afgewezen —

20 Nov. — De Nederlandsche Katholieke Arbeidersbeweging (R.K. Werkliedenverbond) heeft op 19 en 20 Nov. haar eerste congres na de bevrijding gehouden. De voorzitter A. C. de Bruyn hield een openingsrede, waarin hij de ontwikkeling sedert de laatste vergadering op 4 Oct. 1940 schetste.
Samenwerking met het genazificeerde N.V.V. werd afgewezen. Liquidatie volgde. Pater Stokman heeft een boek geschreven over deze geschiedenis van de Kath. Arbeidersbeweging in Oorlogstijd. Medegewerkt werd aan het vormen van de Stichting van den Arbeid, die van privaatrechtelijk lichaam een publiekrechtelijk orgaan zal worden.
Drie en negentig procent van het vroegere ledental is wederom aangesloten. Samenwerking met andere organisaties wordt gewenscht, samensmelting afgewezen.
„Het is in 's lands belang, op te merken, dat organisaties, welke voor den oorlog een socialistisch beginsel hadden, thans met communisten als met andere extremisten in één organisatie tot blijvend accoord trachten te komen. Aan nietszeggende „algemeene", „neutrale" of „eenheidsorganisaties" heeft ons volk allerminst behoefte en men kan slechts hopen op tijdig beter inzicht." (V.K.)
(V. b. Kath. Arbeidersbew. 6467 B.)

B. Zaak-Blokzijl in cassatie - Eisch doodstraf —

15 Nov. — De zaak-Blokzijl werd op 14 Nov. voor den bijz. raad van cassatie behandeld.
Er werden zeven cassatiemiddelen aangevoerd. Deze kwamen hier op neer, dat het tenlaste gelegde geen strafbare hulpverleening oplevert; dat het bijz. hof buiten de tenlastelegging om uitspraak heeft gedaan; dat de feiten en omstandigheden, door het hof in aanmerking genomen geen voldoende bewijs zijn; dat ten onrechte geen nader bewijs is noodig geacht voor de stelling, dat nat.-soc. op grond van hun politieke beginselen den vijand steunden, en dat de verdachte heeft geweten dat hij de feiten pleegde „in den tijd van oorlog" als bedoeld in art. 102 jo. art. 87 W. v. S.; dat niet ter terechtzitting is gebleken o.m. dat, zooals het hof overwoog, verdachte velen op den verkeerden weg heeft gebracht en in het ongeluk heeft gestort; dat de opgelegde straf niet in overeenstemming is met het bewezen verklaarde; dat o.m. de verzwaring van straffen en de terugwerkende kracht van het Besluit buitengewoon strafrecht wegens strijd met grondwet en wet niet verbindend zijn.
Bij zijn verhoor hield Blokzijl een lang betoog, vrijwel een herhaling van wat hij destijds voor het bijzondere gerechtshof heeft gezegd. Hij sprak uitvoerig, vlot en rustig.
Nadat de verdediger mr. de Lauwere de cassatiemiddelen in den breede had toegelicht, nam mr. Langemeijer, de advocaat fiscaal, conclusie. Deze achtte alle aangevoerde cassatie-middelen ongegrond en meende dan ook dat de opgelegde straf moest worden gehandhaafd.
De procedure voor den bijzonderen raad van cassatie is zoodanig, dat haar overwegend juridische karakter alles beheerscht; het pleidooi was een zuiver juridisch betoog, evenzoo de conclusie van den advocaat-fiscaal.
Deze zei van meening te zijn, dat ondanks alles de doodstraf ook thans met de grootste terughoudendheid moest worden gehanteerd; zelfs ten aanzien van dezen verdachte had hij nog geaarzeld. Het eenige wat volgens den advocaat-fiscaal voor Blokzijl pleit, is dat hij in financieel opzicht onbaatzuchtig is geweest.
Maar daar staat tegenover, dat waarschijnlijk geen Nederlander den vijand diensten heeft bewezen, welke zoozeer door dien vijand zijn gewaardeerd. Daarom achtte spr. de doodstraf hier op haar plaats. (N.R.C.)
(V. b. 6449 C.)

C. Stichting van den Arbeid - Richtlijnen inzake loonvorming —

21 Nov. — Onlangs heeft de Stichting van den Arbeid aan den minister van sociale zaken een nota aangeboden, waarin richtlijnen vervat waren inzake de loonvorming.
De strekking van de bedoelde richtlijnen komt in feite neer op het volgende:
Van geschoolde, geoefende en ongeschoolde arbeiders worden de gemiddelde inkomens aangegeven, waarnaar het college van rijksbemiddelaars zich naar de meening van de Stichting bij het verleenen van goedkeuring op voorgelegde loonregelingen zou moeten richten.
De voorgestelde gemiddelde inkomens voor de onderscheiden groepen, uitgedrukt als weekinkomen en als uurinkomen, zijn samengevat in onderstaande staatjes:

Voor de gr. steden	weekink.	uurink.
Geschoolde arbeiders	ƒ 42.—	87.5 cents
Geoefende arbeiders	„ 38.50	80 „
Ongeschoolde arb.	„ 35.—	73 „
Voor het platteland:		
Geschoolde arbeiders	„ 38.—	79 „
Geoefende arbeiders	„ 34.50	72 „
Ongeschoolde arb.	„ 31.—	65 „

De in de staatjes opgegeven bedragen zijn niet bedoeld als minima, maar als gemiddelden. De werkelijke loonen moeten zich daarom heen groepeeren, kunnen derhalve in concrete gevallen naar boven of beneden van de gemiddelden afwijken. Bij deze afwijkingen moet rekening gehouden worden met de bijzondere omstandigheden en de historisch gegroeide verhoudingen in de onderscheidene bedrijfstakken.
Voorts moet worden opgemerkt, dat bij het bepalen van deze gemiddelde loonen is uitgegaan van de behoeften van een gemiddeld gezin, bestaande uit man, vrouw en twee kinderen. Voor de grootere gezinnen zijn extra maatregelen voorgesteld.
Tenslotte is bij de voorgestelde loonen ook geen rekening gehouden met de uitgaven, noodig voor de aanschaffing van schoenen, kleeding, huisraad, dekking e.d. ook ter voorziening in deze nooden zijn speciale maatregelen voorgesteld in den vorm van een spaar- en voorschotregeling. (A.N.P.)
(V. b. 6430 B)

D. Katholieke Arbeidersbeweging vóór Annexatie —

22 Nov. — Tijdens een vergadering op 21 Nov. van de Katholieke Arbeidersbeweging waarin prof. dr. J. R. M. v. d. Brink, mr. J. H. v. Maarseveen en dr. A. C. J. de Vrankrijker een inleiding hielden over het annexatie-vraagstuk, werd een resolutie aangenomen waarin o.m. wordt gezegd, dat annexatie van Duitsch gebied als eenig mogelijke en redelijke schadevergoeding gerechtvaardigd is. Het recht op deze annexatie spruit voort uit het door Duitschland aan Nederland aangedane onrecht; massale uitdrijving van Duitschers hierbij is in strijd met de Christelijke barmhartigheid; verwijderd moeten worden de gevaarlijke elementen; de annexatie dient beperkt te blijven tot economisch, historisch en cultureel met Nederland samenhangend gebied. (V.K.)
(V. b. 6407 M.)

E. Dienstneming bij het N.S.K.K. gestraft —

19 Nov. — Het bijz. ger.h. te Rotterdam heeft 7 mannen wegens dienstneming bij het Nat. Soz. Kraftwagen Korps (N.S.K.K.) veroordeeld tot gevangenisstraffen varieerend van 1 maand tot 6 jaar, allen met ontzetten uit het kiesrecht, gedurende eenige jaren. (A.N.P.)
(V. b. Landwacht 6505 D.)

F. De Stoomvaart Mij. „Nederland" in de oorlogsjaren —

Van de vloot der S.M.N. gingen in de oorlogsjaren 2 passagiers- en 13 vrachtschepen verloren, waarbij nog in Augustus j.l. het verongelukken van de „Christiaan Huygens" kwam. (Op een mijn geloopen).
In Mei 1940 had de S.M.N. vier schepen op stapel staan. Hiervan werden de „Sumatra" en de „Celebes" door de Duitschers afgebouwd en weggesleept. De „Sumatra" vaart echter weer onder vaderlandsche vlag. De „Borneo" en de „Bali" worden tegen het a.s. voorjaar voltooid en dan in gebruik genomen. Momenteel telt de S.M.N. drie passagiers- en twintig vrachtschepen. (Wh.)

G. Eerste retourvlucht der regeeringstransportdienst naar Indië geslaagd —

23 Nov. — Op 10 Nov. startte voor het eerst na de bevrijding op Schiphol een vliegtuig, met bestemming Batavia. Het toestel, een DC 4 „Skymaster" in regeeringsdienst, vloog onder commando van Parmentier en had op de heenreis 1300 kg post en bagage en acht en twintig passagiers aan boord. Via Rome, Caïro, Sheiba, Karachi werd naar Colombo gevlogen. Daar bleef men twee dagen voor het voeren van besprekingen. Via de Cocos-eilanden is men vervolgens naar Batavia doorgevlogen.
De terugreis werd aanvaard op 19 Nov. er werd via Penang gevlogen.
Op 23 Nov. arriveerde het vliegtuig met 26 passagiers en 250 kg post te Schiphol. De passagiers, repatrieerenden, waren in Caïro voorzien van nieuwe kleeding.
(Tijd - Alg. H.bl.)

Nederland

A. De atoombom - Motie afd. Natuurkunde van de Koninklijke Nederlandsche Akademie van Wetenschappen —

17 Nov. — De Afdeeling Natuurkunde van de Koninklijke Nederlandsche Akademie van Wetenschappen heeft met algemeene stemmen een motie aangenomen, waarin zij vaststelt:

1. dat als vrucht van de natuurwetenschap de intra-atomaire energie een voor de samenleving toegankelijke energiebron geworden is;
2. dat daardoor vèr-strekkende mogelijkheden geopend zijn voor een betere wereldeconomie;
3. dat deze ontdekking echter aanvankelijk geleid heeft tot de atoombom, die afschrikwekkende vernietigingsmogelijkheden in zich sluit;
4. dat de wereld der wetenschap, die deze mogelijkheden geopend heeft, zich bewust is van de verantwoordelijkheid, die zij daarvoor draagt;
5. dat geheimhouding van de uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek onaanvaardbaar is voor de ontwikkeling der wetenschap en de daarmede samenhangende ontplooiing van mogelijkheden op het gebied van volkswelvaart en volksgezondheid.

Zij doet een beroep op het verantwoordelijkheidsgevoel van regeeringen en wetenschaps-organisaties om gezamenlijk er naar te streven, dat de vruchten van het wetenschappelijk onderzoek uitsluitend ten goede zullen komen aan de volkskracht en geen bedreiging daarvoor zullen worden.

Zij spreekt den wensch uit, dat zulks zal worden bevorderd, doordat inderdaad mannen van wetenschap duurzaam in het desbetreffend overleg zullen worden betrokken, en zij verzoekt allen zusterinstellingen in andere landen, deze motie te willen ondersteunen, opdat de geheele wetenschappelijke wereld uiting geve aan haar wensch, rechtstreeks mede-verantwoordelijkheid te dragen voor de uitkomsten der wetenschap en haar kunnen en kennen beschikbaar te stellen om de toepassingen der wetenschap uit te breiden tot voor de menschheid zegenrijke resultaten. (Gr. A.)

(V. b. Atoombom 6455)

B. Londensche Waterloo-bridge naar Nederland —

19 Nov. — De historische Londensche Waterloo-brug is door de Engelsche regeering aan Nederland afgestaan. Deze vermaarde brug is in Engeland steeds in reserve gehouden, nadat een nieuwe brug de verbinding tusschen Wellingtonstreet en Waterloo-road tot stand had gebracht.

Roermond, Venlo, Zwolle, Dordrecht en Moerdijk hebben of krijgen ieder één overspanning. Twee overspanningen worden in Oosterbeek gemonteerd. (V.K.)

C. Emigratie-mogelijkheden - Voorloopig geen immigratie in Australië.

20 Nov. — Een Australische immigratiecommissie, bestaande uit vertegenwoordigers van de Australische regeering en van de vakvereenigingen, heeft een kort bezoek aan ons land gebracht. Zij liet duidelijk uitkomen, dat de eerste 12 maanden van immigratie in Australië weinig of niets kan komen.

Daarna heeft, volgens de commissie, Australië behoefte aan jonge boeren, die, indien zij bereid zijn in Australië als boerenknecht de wijze, waarop ginds het boerenbedrijf wordt uitgeoefend, te leeren, in dat land zeker een goede toekomst kunnen vinden. Tevens bestaat er, als gevolg van de groote vlucht, welke de Australische industrie gedurende de oorlogsjaren genomen heeft — en daarbij denke men in de eerste plaats aan de zoo belangrijke staal- en optische industrie — een groote behoefte aan ingenieurs en geschoolde arbeidskrachten. Dan zijn er in Australië op het oogenblik groote plannen in voorbereiding ten aanzien van de spoorwegen. Ook hiervoor zijn arbeidskrachten welkom.

De Australische regeering stelt het zeer op prijs, indien de immigratie geschiedt in gezinsverband. (Trouw)

Ned. O.-Indië

D. Nog steeds gevechten in Soerabaja - Ook onlusten in Semarang en Batavia - Nieuwe besprekingen teleurstellend - Verklaring van Attlee - Ambonneezen uit Batavia teruggetrokken —

15 Nov. — Van Britsche zijde werd op 14 Nov. medegedeeld, dat de operaties te Soerabaja methodisch vorderen. Oorlogsschepen en vliegtuigen hebben opnieuw het hart van de stad gebombardeerd. Tot dan toe had de R.A.F. in totaal dertig 550 pounds-bommen op Soerabaja uitgeworpen. Ondanks fanatieke aanvallen der extremisten, worden alle voorzorgen getroffen, het bloedvergieten zoo gering mogelijk te doen zijn en wordt de burgerbevolking iedere gelegenheid gegeven, het gevaarlijke gebied te evacueeren. Te zelfder tijd wordt den extremisten alle gelegenheid geboden verder nutteloos bloedvergieten onder de eigen bevolking te vermijden. Volgens schatting strijden tusschen 15.000 en 18.000 man Indonesiërs tegen de Engelschen.

Volgens U. P. worden een groot aantal Europeanen en Indo-Europeanen in Wonosobo 45 km ten Westen van Magelang opgesloten gehouden. Nabij het Dieng Plateau op Oost Java hebben de nationalisten zich meester gemaakt van goed voorziene, onderaardsche opslagplaatsen van wapens en munitie.

16 Nov. — Dr. van Mook deelde mede, dat hij het nieuwe Indonesische kabinet tot officieuse besprekingen heeft uitgenoodigd, teneinde de bevolking voor hongersnood en ellende te bewaren. De voor 15 Nov. voorgenomen besprekingen waren door de Britten afgelast.

De regeeringsvoorlichtingsdienst te Batavia maakte (volgens A.P.) officieel bekend, dat sinds October 216 personen zijn verdwenen, o.w. 144 Nederlanders, 53 Ambonneezen, 5 Chineezen en 14 Indonesiërs.

Minister Logemann verklaarde op 16 Nov. tegenover een redacteur van Trouw, dat de Engelschen volkomen achter de Nederlandsche regeering stonden, in haar afwijzende houding tegenover het bewind-Soekarno.

Met velen uit het nieuwe kabinet van de z.g. Indonesische republiek valt zeer zeker te praten. De minister kent hen persoonlijk en acht hen onmiskenbaar de belangrijkste vertegenwoordigers van de nationalistische beweging. Hun houding is steeds loyaal geweest tegenover Nederland.

Op 15 Nov. drongen de Britsch-Indische troepen door in het Zuidelijke deel van Soerabaja en verdreven de nationalisten uit het regeeringsgebouw ten Zuiden van de spoorlijn, waar de voornaamste Indonesische tegenstand zich had geconcentreerd.

Radio-Soerabaja, dat nog altijd in handen der extremisten was, zeide, dat de meerderheid der Jap. troepen op Oost-Java klaar was, om naast de Indonesische strijdkrachten te vechten.

Nieuwe besprekingen teleurstellend

17 Nov. — Nieuwe besprekingen te Batavia tusschen Nederlanders, Britten en Indonesiërs, die drie uur duurden verliepen teleurstellend. Volgens het uitgegeven communiqué konden de Indonesische leiders op dat oogenblik niet de verantwoordelijkheid aanvaarden voor het geven van definitieve antwoorden op de besproken vraagstukken.

Aan de bijeenkomst werd deelgenomen door de volgende personen: Dr. H. van Mook, dr. C. H. van der Plas, prof. F. M. Baron van Asbeck (Nederland), Sjarir, Sjarifoedin, Poetoehena, Abdoel Karim (namens de „republiek Indonesië"). Behalve deze waren nog tegenwoordig van Britsche zijde: generaal Christison, Maberley Denning, Nery Walsh, nu de adviseur van het dep. van buitenl. zaken bij generaal Christison's hoofdkwartier, brigadier N. D. Wingrove, en brigadier Maclean. De heer J. Morsink was tegenwoordig als tolk, terwijl ook de secretaresse van Van Mook, mevr. R. Stokdijk, alsmede een aantal Indonesische tolken en secretaressen aanwezig waren. Als voorzitter fungeerde generaal Christison.

De Ned. politiek ten opzichte van Indonesië was een der hoofdpunten. Een tweede punt was een poging, om ten opzichte van de omstandigheden op Java een vorm van samenwerking te vinden. Door de Indonesiërs werden in het geheel geen vragen gesteld.

Te Semarang werden twee Britsch-Indische officieren vermoord, een plan van de extremisten om de Britten aan te vallen werd ontdekt. Als veiligheidsmaatregel bezetten de Britten het politiebureau en het telefoonkantoor.

Ned. troepen mogen niet landen.

19 Nov. — A.P. meldde, dat meer dan 3000 Nederlandsche soldaten, die met de „Nieuw Amsterdam" zijn aangekomen in Oost-Azië en in Penang (Malakka) wachten, benevens dat de Nederlandsche troepen in Singapore nog geruimen tijd zouden moeten wachten, voordat zij van het Britsche Hoofdkwartier verlof krijgen op Java voet aan wal te zetten.

Door U.P. werd echter bericht, dat binnenkort in Batavia de aankomst wordt verwacht van 8 bataljons Nederlandsche troepen, die zich aan boord bevinden van de Nederlandsche schepen „Alcantra" en „Nieuw Amsterdam". De Ned. autoriteiten te Batavia dringen er bij de Engelschen op aan, de vergunning voor het aan land brengen van deze ongeveer 6500 man te verleenen. Daarenboven verwacht men eind December nog 5 bataljons of ongeveer 4000 man en voor het einde van Januari een nieuw contingent, zoodat de totale Nederlandsche troepenmacht dan uit 27 bataljons of ongeveer 22.000 man zal bestaan.

In de wijk Kramat te Batavia hadden schermutselingen plaats. Het tramverkeer te Batavia was op 19 Nov. voor het eerst sedert de landing der geallieerden onderbroken. Twee Britsche officieren der militaire politie werden ontvoerd.

In Soerabaja hebben Britsch-Indische troepen op 18 Nov. het Emma college bezet.

Tusschen 10 en 16 November werden een Britsch officier en 17 Britsch-Indische soldaten gedood en 3 Britsche officieren, 6 Britsch-Indische officieren en 6 Britsch-Indische soldaten gewond.

Volgens de Indonesiërs werkt een munitiefabriek te Djokjakarta voor de nationalisten te Soerabaja.

Men schatte de verliezen der Indonesiërs op 30.000 tot 40.000 man. De Indonesiërs vechten zeer fanatiek. De menigte wordt vaak geleid door religieuse leiders die in Mekka zijn geweest (hadjis).

20 Nov. — Minister Attlee heeft wederom meegedeeld, dat de Britsche troepen geen politieke doeleinden nastreven, dat er geen overeenkomsten bestaan tusschen Nederland en Engeland en dat, zoodra de orde is hersteld, de Engelschen het aan de Nederlanders en Indonesiërs zullen overlaten, hun geschillen te regelen. In een verrassenden nachtelijken aanval op de stad Semarang hadden de Indonesische extremisten de stad in twee deelen weten te splitsen en de Britsche Brigade eveneens. Daarop hebben zes Thunderbolt-vliegtuigen ieder een bom van 500 pond geworpen op de stellingen der aanvallers, die anderhalf uur van te voren waren gewaarschuwd, dat een luchtaanval zou volgen. De Britsch-Indische troepen beheerschen weder de stad.

21 Nov. — De geallieerde bevelhebber heeft bevolen, dat alle tot het K.N.I.L. behoorende Ambonneezen in verband met het uitbreken van ernstige onlusten en wanordelijkheden uit Batavia moeten worden teruggetrokken.

Dit bericht volgde op een mededeeling van het „Kabinet-Sharir", dat alle leden van het geregelde Indonesische leger uit Batavia zouden worden teruggenomen. Op 20 Nov. publiceerde het Kabinet Sharir twee verklaringen.

In de eerste wordt gezegd dat de „Indonesische Republiek" wenscht toe te treden tot de gemeenschap der Vereenigde Volkeren en dat gestreefd zal worden naar een vreedzame oplossing der Indische kwestie, mits de souvereiniteit van het Indonesische volk zal worden geëerbiedigd. Hij stelde in uitzicht:

1. het bestuur te verbeteren;
2. recht en menschelijkheid te bevorderen;
3. den economischen toestand te wijzigen;
4. het monetaire probleem op te lossen.

In een tweede verklaring heeft de minister van voorlichting, Boediardjo betreurd dat door huiszoekingen van Nederlandsche en Engelsche militairen in het hoofdkwartier der Republikeinsche politie en het verwijderen van nationalistische vlaggen, de betrekkingen tusschen nationalisten en Engelschen worden geschaad.

De regeeringsvoorlichtingsdienst meldde op 21 Nov. o.m.:

Omtrent den toestand in Batavia moge het volgende worden opgemerkt. Vele weken lang heeft de grondslag voor vruchtbare samensprekingen met Indonesische politieke leiders ontbroken. De vorige leiders waren ook nog tè nauw verbonden met de ophitsende propaganda tegen de Nederlanders en daaruit voortvloeiende geweldplegingen, afgezien van de collaboratie met de Japanners. Thans wordt bericht, dat de eerste bijeenkomst met den heer Soetan Sharir en zijn groep geen duidelijk resultaat heeft opgeleverd. Dit valt zeker te betreuren, maar men beseft in Nederlandsche regeeringskringen zeer wel de moeilijke positie, waarin deze leiders verkeeren. De taak, die zij op zich genomen hebben om de nationale beweging ervan te overtuigen, dat voor Indonesië samenwerking met Nederland noodzakelijk blijft, is geen lichte. Het beteekent dat de beweging zich weder verzoent met het Koninkrijk, ondanks de omstandigheid, dat de massa in andere richting is opgezweept en de noodzakelijke maatregelen tot ordeherstel en beveiliging der Nederlanders onvermijdelijk scherper worden.

Te betreuren valt, dat telkens opnieuw, ook na de bekendmaking van een gedétailleerd hervormingsschema, het geluid wordt gehoord, dat de Nederlanders geen verdergaande staatkundige toezeggingen willen doen. Het is niet redelijk van ons te verwachten, dat wij bij elk nieuw contact een stap verder gaan. Wij wenschen het Koninkrijk te reconstrueeren op realistische en rechtvaardige grondslagen.

Het kader, waarin die reconstructie door Hare Majesteit is geplaatst, dit wil zeggen in kern: zelfregeering voor inwendige aangelegenheden en volledig deelgenootschap in het Koninkrijk, is niet vaag, zooals men het probeert voor te stellen, maar ruim. Ruim genoeg, dunkt ons, om het de moeite waard te maken aan de ronde-tafel plaats te nemen. Wij staan open voor constructief overleg, niet voor een loven en bieden, waarbij men telkens verdere concessies poogt uit te lokken. (N.D.-Alg. H.bl.-Tr.)
(V. b. 6506H; Logemann: 6471; Attlee: 6477 C; R.V.D. 6497 G.)

België

A. Churchill bezoekt België - „Vereenigd Europa" —

17 Nov. — Tijdens een officieel bezoek aan België, heeft Churchill op 16 Nov. in een gecombineerde vergadering der beide Kamers, waarin hem het eerelidmaatschap van dit parlement werd aangeboden, o.m. gezegd: niet in te zien waarom geen vereenigd Europa onder voogdij eener wereldorganisatie tot stand zou komen. Aldus zou Europa een eenheid worden, zooals het sedert den val van het Romeinsche Rijk niet meer is geweest. In dit Europa zouden alle volken kunnen samenleven in voorspoed, recht en vrede. (N.R.C.)
(V. b. 6500 C.)

Duitschland

B. Proces Belsen - Elf doodvonnissen - Veertien vrijspraken —

19 Nov. — In het proces tegen de 44 bewakers van het kamp te Belsen zijn elf doodvonnissen geveld. Hiervoor was vereischt dat twee derden van de leden van het Engelsche Hof zich voor deze straf uitspraken.

Kramer, dr. Klein, Weingärtner, Hössler, Irma Grese, Elizabeth Volkenrath, Juana Bormann en Sterfel werden veroordeeld tot den dood door den strop. Dor, Pichen en Frankisch werden ter dood veroordeeld zonder nadere toevoeging.

Verder werden veroordeeld tot levenslang Zodel, tot 15 jaar Kulessa, Schreirer, Ostrowski, Hertha Ehlert en Helena Kopper, tot 10 jaar Aurdziej, Hertha Bothe, Ilse Forster, Gertrude Sauer, Stanislawa Staroska, Juana Roth, Irene Haschke, Hannah Hampel en Hilde Lobauer, tot 5 jaar Burguf en Gertrude Feist, tot 3 jaar Frida Walter en tot 1 jaar Hilde Lisiewitz.

Onder het voorlezen van de vonnissen bleven de veroordeelden uiterlijk onbewogen. Irma Grese bloosde slechts even, toen de tolk, het vonnis vertalend, haar mededeelde, dat zij veroordeeld was tot den dood door ophanging. De andere vrouwen bleven meerendeels uiterlijk onbewogen, doch toen zij na het uitspreken van het vonnis werden weggeleid, hoorde men kreten. Kramer en dr. Klein bleven geheel onbewogen, doch Helena Kopper riep, toen zij hoorde, dat zij tot 15 jaren gevangenisstraf was veroordeeld, uit: „Ik smeek om een doodvonnis", waarna zij in elkaar zakte en moest worden weggedragen. Van de tot den strop veroordeelden zullen in hooger beroep gaan: Kramer, Irma Grese en zes anderen. Hössler, Elizabeth Volkenrath en Juana Bormann hebben zich bij het vonnis neergelegd.

Hertha Ehlert, die tot vijftien jaar gevangenisstraf is veroordeeld, zal eveneens appèl aanteekenen. 14 beklaagden werden vrijgesproken.

Het proces heeft meer dan zeven weken geduurd. (N.R.C.)
(V. b. 6444 I.)

Engeland

C. „Gloster Meteor" spoorloos verdwenen —

21 Nov. — Op 20 Nov. is van een Engelsch vliegveld (volgens geruchten: Molesworth) een „Gloster Meteor" spoorloos verdwenen. Alle Radarstations en vliegvelden in Engeland en op het continent werden gealarmeerd. (A.F.P.)

De bijzonderheden over de Derwent-motoren, waarmede dit type vliegtuig (het snelste ter wereld) is uitgerust werden tot nu toe strikt geheim gehouden.
(V. b. 6508 G; Foto: 6486 b.) **(Red. K.H.A.)**

Frankrijk

D. Pétain naar eiland d'Yeu overgebracht —

20 Nov. — Maarschalk Pétain is op 13 Nov. onder bewaking van 600 gendarmes van fort Portalet overgebracht naar het eiland d'Yeu, op een uur afstand van St. Nazaire gelegen. (A.N.P.)
(V. b. 6420 B.)

E. Door Duitschers gestolen aandeelen „Koninklijke" op Parijsche beurs —

21 Nov. — Op last van het Fransche departement van financiën is een onderzoek ingesteld naar den frauduleuzen invoer van buitenlandsche effecten in Frankrijk. Het had vooral de aandacht getrokken, dat er op de Parijsche beurs groote verkoopen van aandeelen Koninklijke Petroleum hebben plaatsgevonden. Banken en wisselmakelaars hebben opdracht ontvangen de namen van de cliënten bekend te maken, voor wie deze verkoopen werden verricht. En in verband hiermede zijn reeds arrestaties verricht.

De clandestiene aandeelen Koninklijke werden op de officieele markt beneden de geldende officieele noteering verhandeld.

Op grond van het onderzoek is men tot de conclusie gekomen, dat het hier transacties betreft in aandeelen, door de Duitschers uit Nederland weggehaald. Deze werden dan ingeruild tegen coupures van één tiende aandeel Koninklijke, zooals die op de Parijsche beurs worden verhandeld. (Alg. H.bl.)

F. Nieuw kabinet de Gaulle - Crisis overwonnen —

22 Nov. — Generaal de Gaulle, hoofd van de voorloopige Fransche regeering is er in geslaagd een coalitiekabinet te vormen. De samenstelling is als volgt:

De Gaulle: President, tevens belast met de verantwoordelijkheid voor de nationale defensie; **Michelet** (M.R.P.): Minister voor het leger; **Tillon** (Com.): Bewapening; **Auriel** (S.F.I.O.): Min. v. Staat; **Gay** (M.R.P.): Min. v. Staat; **Jacquinot** (Un. Rep. rechtsche vleugel van verzetsbewe-

ging): Min. v. Staat; **Thorez** (Com.): Min. v. Staat; **Teitgen** (M.R.P.): Justitie; **Tixier** (S.F.I.O.) Binnenl. Zaken; **Bidault** (M.R.P.): Buitenl. Zaken; **Giaccobbi** (Rad. Soc.): Onderwijs; **Soustelle** (Indep.): Koloniën; **Thomas** (S.F.I.O.): P.T.T.; **Prigent** (M.R.P.): Bevolking; **D'Autry** (partijloos): Wederopbouw; **Malraux** (partijloos): Voorlichting; **Billoux** (Com.): Nat. economie; **Pleven** (Ind.): Financiën; **Marcel Paul** (Com.): Industr. prod.; **Tanquy-Prigent** (S.F.I.O.): Landb. en voedselvoorz.; **Moch** (S.F.I.O.): Openb. werk. en vervoer; **Croizat** (Com.): Arbeid.

De letterkundige André Malraux staat als partijloos geboekt, maar mag door zijn deelneming aan de Kwomintang in China in 1927 en zijn vechten als vlieger voor het republikeinsche Spanje stellig tot de uiterst linkschen gerekend worden.

Als „kolonel Berger" is hij een groot man in de verzetsbeweging geweest.

De communisten wilden aanvankelijk een der drie voornaamste portefeuilles hebben (n.l. binnenl.-, buitenl. zaken of oorlog.) Dit werd door de Gaulle afgewezen, met het argument dat in dat geval geen nationale politiek gewaarborgd zou zijn. De communisten hierdoor beleedigd weigerden verder samen te werken met de Gaulle en spraken zich, nadat de Gaulle besloten had zijn mandaat ter beschikking te stellen, uit voor een candidatuur (als hoofd der regeering) van Felix Gouin. Deze weigerde. De S.F.I.O. verklaarde zich tegen een twee partijen regeering. Op 19 Nov. had een zitting van de constituante plaats. Duclos (com.) laakte de houding van de Gaulle, desondanks werd aan de Gaulle met 400 tegen 163 stemmen opdracht gegeven een drie-partijen regeering te vormen met gelijke verdeeling der portefeuilles en met toepassing van

Georges Bidault
(foto A.B.C.)

het program van den Nationalen Verzetsraad (C.N.R.). De communisten stemden tegen. (Par.-N.R.C.-Tijd)
(V. b. 6508 I.)

Het proces te Neurenberg

Twintig verdachten aanwezig - Verdediging betwist competentie van Tribunaal - Hindenburgs politiek testament werd vervalscht

Internationaal

24 Nov. — Het proces tegen de grootste oorlogsmisdadigers is op 20 Nov. in het gebouw van de rechtbank aan de Fürtherstrasse te Neurenberg begonnen. De kopstukken van het nationaal socialisme worden hier door een intergeallieerd militair gerechtshof bestaande uit vertegenwoordigers van Engeland, Amerika, Frankrijk en Rusland berecht. De dagvaarding (43 pagina's druk.) telt 24.000 woorden. Dit is de eerste maal in de geschiedenis, dat een internationaal gerecht niet alleen een staat ter verantwoording roept voor gepleegde misdaden, maar tevens staan hier de machthebbers van dien staat, individueel verantwoordelijk als zij zijn voor de misdaden door dien staat begaan, terecht. Misdaden tegen den vrede, tegen het oorlogsrecht en tegen de menschheid.

Van de 24 beklaagden verschenen er 20; Kaltenbrunner en Krupp zijn ziek, Ley is dood en Bormann onvindbaar (6485 F en 6493 D.). Zij mochten hun eigen verdedigers kiezen. Ribbentrop heeft er drie. Hess, Rosenberg, Frick en Seyss Inquart hebben hun verdedigers toegewezen gekregen. Deze laatste wordt verdedigd door mr. Robert Servatius uit Keulen (zie ook: 6510 B.)

Goering en Hess namen de plaatsen nr. 1 en 2 in.

Lawrence, de Engelsche rechter, opende de zitting. Hij drukte zijn voldoening uit over de gelegenheid die aan de verdedigers was gegeven hun standpunt voor te bereiden en hij wees erop, dat alle aanwezigen hun plicht moeten doen zonder vrees en zonder vooringenomenheid. Hij zeide nog, dat een strict decorum gehandhaafd diende te blijven.

Sydney Alderman, de Amerikaansche officier van justitie, las daarop de dagvaarding voor. Hij sprak langzaam en duidelijk. Veertien der verdachten zetten hierbij de hoofdtelefoons op, die alle aanwezigen in staat moeten stellen het proces te volgen in het Engelsch, Fransch, Russisch of Duitsch.

Jackson de bekende Amerikaansche aanklager heeft in een uitvoerige rede de geschiedenis van het nationaal-socialisme en zijn leiders geschetst. De grootste welwillendheid, zeide hij o.m., kan het feit niet verbloemen, dat de machten, welke deze verdachten vertegenwoordigen, de donkerste en onheilspellendste machten ter wereld zijn: dictatuur, onderdrukking, rechteloosheid, kwaadwilligheid en militaire hartstocht.

Ons standpunt is, vervolgde spreker, dat, welke grieven een land ook mag hebben agressieve oorlogvoering een onwettig middel blijft om deze grieven uit den weg te ruimen en den status quo te veranderen. Jackson las daarop lange uittreksels voor uit de werken van Rosenberg en citeerde aanteekeningen van gesprekken, welke Himmler in 1939 heeft gehad met Osjima, den Japanschen gezant, die toen had medegedeeld, dat hij tien met bommen gewapende Russen over de Kaukasische bergen had gestuurd om aanslagen op Stalin te plegen.

Ook citeerde Jackson nog het bevel van Hitler aan zijn generalen staf van 23 Mei 1939: „Er kan geen sprake van zijn Polen te sparen. Wij moeten dus het besluit nemen Polen aan te vallen bij de eerste gunstige gelegenheid. Wij kunnen geen herhaling verwachten van hetgeen met Tsjechoslowakije is gebeurd. Het zal oorlog worden".

Het anti-semitisme, aldus Jackson, was de voorlooper van de terreur tegen andere groepen. De uitroeiing der Joden is practisch verwezenlijkt. Van de 9.600.000 Joden in het door de Nazis beheerschte Europa is 60% vernietigd; 5.700.000 Joden worden vermist in landen waar ze vroeger leefden.

„De beschaving kan niet tot een compromis komen met deze machten, die nieuwe kracht zouden opdoen, indien wij hier met deze lieden halfslachtig of ongedecideerd zouden omgaan. Wij zullen u laten zien wat deze menschen wilden en waarnaar zij streefden; wij beschikken over een catalogus van misdaad en machtswellust. Ten slotte hebben de kwade trouw en de bestaliteit zulk een omvang bereikt dat zij de sluimerende krachten van de ingeslapen beschaving gewekt hebben. Met vereende krachten is de Duitsche oorlogsmachine nu fijn gemalen, maar de strijd heeft zulk een inspanning gekost dat het bevrijde Europa als bewusteloos terneder ligt en een gedemoraliseerde maatschappij een harden strijd zal moeten voeren om in het leven te blijven".

Competentie hof.

Namens alle verdedigers diende Dr. Stähmer een motie in bij het Tribunaal, waarin er op werd gewezen, dat de wet waarop de berechting der beschuldigden berust ex post factum is, dat is, voor de voleindiging der gewraakte daden werd gecreëerd.

De rechters, openbare aanklagers, en het Charter, waarop de rechtspraak van het Hof zich baseert, het is alles, zoo argumenteerde de verdediging, eenzijdig en door de overwinnende staten in het leven geroepen. In verband met de gecompliceerde juridische problemen, die met dit alles samenhangen, vroegen de verdedigers de benoeming van commissie van experts in het internationaal recht, om aan het Hof rapport uit te brengen over den wettelijken grondslag van dit proces en over de bevoegdheid van het tribunaal zelf.

De president antwoordde kort en krachtig, dat voor zoover de objecties de competenties van het tribunaal in twijfel durfden trekken, zij afstuitten op het charter, waarin de vier constitueerende volken, ondersteund door 15 andere staten deze competentie hebben vastgesteld. Voor zoover de verdediging andere internationaal rechterlijke argumenten wil aanvoeren, zullen deze in een later stadium van het proces ter sprake kunnen worden gebracht.

Een voor een traden na dit intermezzo de aangeklaagden voor de balie om te antwoorden op den vraag van den president: Bekent gij Uzelf schuldig of niet? Goering, als eerste, begon met de opmerking, dat hij een verklaring wilde afleggen. De president verhinderde dit, waarop Goering zeide: „Im Sinne der Anklage bin ich nicht schuldig". De overige 19 verdachten zeiden eveneens dat zij „onschuldig" waren.

Bij de opening van den derden zittingsdag, vroeg de verdediger van Julius Streicher een onderzoek naar de geestvermogens van zijn cliënt. Dit werd afgewezen. Streicher, zoo zeide de voorzitter, is in staat geweest zijn daden in den tijd, welke de dagvaarding omvat, te begrijpen en kan er dus de verantwoordelijkheid voor dragen.

Een verzoek van den advocaat van Martin Bormann, den eenigen verdachte, die nog zoek is, om zijn proces uitgesteld te krijgen, werd eveneens afgewezen.
Kolonel Storey, lid van de Amerikaansche delegatie, heeft vervolgens uiteengezet op welke wijze, de door den Amerikaanschen aanklager aangeboden documenten zijn verzameld en geïdentificeerd. Een bijzondere organisatie, verbonden aan elk Amerikaansch leger in Duitschland, was belast met het opsporen dezer stukken. Zij werden ontdekt in het hoofdkwartier der Duitsche legers, in regeeringsgebouwen, zelfs in zoutmijnen en soms ook onder de aarde. De briefwisseling van Rosenberg werd gevonden achter een muur in een kasteel in Oost-Beieren. De archieven van het hoofdkwartier van de Luftwaffe waren verborgen op diverse plaatsen in de Beiersche Alpen. Alle gevonden stukken werden gerangschikt en gecatalogiseerd. Een paar honderd stukken zullen aan het Hof worden voorgelegd, in het origineel en in de vertaling. De fotocopieën der stukken zullen ter beschikking van de verdediging worden gesteld.

In de namiddagzitting heeft Frank Wallis (Ver. St.) de wereldbeschouwing der partij van Hitler behandeld. Hij analyseerde haar grondbeginselen, in het bijzonder het „Führerprinzip", en wees op de innige verbondenheid van de verdachten met hun verderfelijke wereldbeschouwing, waarvan hij Rosenberg en Streicher de voornaamste exponenten noemde. Streicher scheen hierover zeer gevleid te zijn. Wallis stelde de aanwezigen in kennis van een aantal geheime documenten, welke duidelijk bewijzen op welke infame wijze de nazi's in 1933 de macht hebben veroverd en hun tegenstanders in concentratiekampen hebben vernietigd. Hij las o.a. een verslag voor van een zitting van het kabinet, hetwelk is geparafeerd door Von Papen, Von Neurath, Frick, Goering en Funk. In deze bijeenkomst heeft Goering voorgesteld de sociaaldemocraten niet toe te laten tot de zitting van den Rijksdag, waarin de nationaal-socialistische „machtigingswet" moest worden aangenomen. Frick stelde voor de communistische leden van den Rijksdag in concentratiekampen „op te voeden". Kort na de bijeenkomst hebben de nazi's de gansche macht in het Rijk in handen genomen.
Een schematische kaart, van den opbouw der nazipartij, die geverifieerd was met een beëdigde schriftelijke verklaring van Frick werd vertoond. Hieruit bleek de rangorde van de commando's in de nazipartij.

Hindenburgs politiek testament.

Een der belangrijkste punten welke op 23 Nov. behandeld werd, was het in 1934 gepubliceerde politieke testament van Hindenburg (zie: 1435 B).
Von Papen, de vroegere minister-president onder rijkspresident Von Hindenburg, bleek tijdens zijn gevangenschap bekend gemaakt te hebben dat Hitler niet Hindenburg's testament publiceerde, doch een vervalsching uitgaf.
Hitler deed het voorkomen alsof Hindenburg wenschte, dat hij Rijkspresident en Rijkskanselier zou worden, terwijl in werkelijkheid de president den monarchistischen regeeringsvorm terug wilde hebben na zijn dood en geen vereeniging van regeerings- en staatshoofd in één persoon.
Von Papen stelde het testament indertijd op en heeft het nu gereconstrueerd. Hitler heeft het na Hindenburg's dood vernietigd. (N.R.C. - N.D. - Alg. Hb. - Msb.)
(V. b. 6510 B; 6493 D; 6485 F)

Iran

A. Separatistische beweging in Iran.

20 Nov. — De democratische partij in Adzerbeidsjan is openlijk een separatistische beweging begonnen. Adzerbeidsjan ligt in het door Russische troepen bezette Noorden van Iran. Gevechten zijn uitgebroken tusschen de regeeringstroepen en de opstandelingen. Door de regeering te Teheran naar het Noorden gestuurde troepen werden in Kazvin 140 km ten Noorden van Teheran door de Russen tegengehouden. De regeering van Iran heeft op 17 Nov. een nota gezonden aan de Sovjet-regeering, waarin zij deze verzoekt de Souvereiniteit van Perzië te willen eerbiedigen. (A.N.P.)
(V. b. 6428 F.)

Vereenigde Staten

B. De atoombom - Overeenkomst te Washington tusschen Amerika, Engeland en Canada —

16 Nov. — Besprekingen tusschen president Truman, den Engelschen premier Attlee en den Canadeeschen minister-president Mackenzie King hebben geleid tot een overeenkomst inzake het geheim van de atoombom. Attlee arriveerde op 10 Nov. te Washington, waar de besprekingen onmiddellijk begonnen. Op 16 October werd medegedeeld, dat de Ver. Staten, Engeland en Canada besloten hebben het geheim van de fabricage der atoomenergie over te dragen aan de Vereenigde Naties, zoodra deze internationale organisatie in staat zal zijn den wereldvrede te verzekeren.
De Vereenigde Staten, Groot-Brittannië en Canada zijn thans bereid fundamenteele wetenschappelijke inlichtingen over de atoomenergie op basis van wederkeerigheid met alle naties uit te wisselen. Voorloopig echter zullen de geheimen van de industrieele toepassing der atoomenergie niet worden prijsgegeven
Truman, Attlee en King hebben de vorming eener commissie van de Vereenigde Naties voorgesteld om contrôle uit te oefenen op het gevaar van vernietiging, dat de wereld met de atoomenergie bedrijgt. Verklaard wordt, dat dit de beste methode is om het probleem van de atoomenergie te behandelen.
Het rapport is toegezonden aan de regeeringen van alle landen, die lid van de organisatie der Vereenigde Naties zijn. De te benoemen commissie zal slechts klein zijn en bestaan uit vertegenwoordigers van de „big three" waaraan Canada en wellicht ook nog eenige vertegenwoordigers van een of twee volken zullen worden toegevoegd. De leden zouden voornamelijk deskundigen op het gebied der atoomenergie zijn.

Communiqué

De tekst van het in de besprekingen te Washington opgestelde communiqué omvat negen punten.

1. In dit punt wordt erkend, dat geen enkel land in feite het monopolie mag bezitten van recente wetenschappelijke ontdekkingen inzake oorlogsmethoden, waartegen geen afdoende militaire afweer mogelijk is;

2. de verantwoordelijkheid voor het gemeenschappelijke bezit dezer mogelijkheden rust op de geheele beschaafde menschheid;

3. er kan geen systeem van veiligheidsmaatregelen worden gemaakt, dat een garantie zou geven tegen productie van atoomwapens door een land, dat op agressie uit is, omdat het militair gebruik van atoomenergie goeddeels op dezelfde methoden en processen berust als die welke voor industrieele doeleinden worden gebruikt;

4. volkomen bereidheid tot uitwisseling van fundamenteele inlichtingen en literatuur met elk ander land dat wederkeerigheid in acht wil nemen;

5. de vruchten van het wetenschappelijk onderzoek moeten allen landen beschikbaar worden gesteld. Vertrouwd wordt, dat anderen dezelfde politiek zullen volgen;

6. de overtuiging bestaat niet dat het bekend maken van bijzonderheden over het practisch gebruik van atoomenergie vóórdat de zekerheid van wederkeerigheid is gegeven zou bijdragen tot een opbouwende oplossing van het probleem der atoombom;

7. ten einde het gebruik der atoomenergie voor vernietigingsdoeleinden te elimineeren, dient een commissie te worden benoemd in het kader der Vereenigde Volken om de voorstellen, welke aan deze organisatie moeten worden voorgelegd voor te bereiden, met betrekking tot:

a. uitwisseling van inlichtingen;
b. uitbreiding der contrôle, opdat de atoomenergie uitsluitend voor vredesdoeleinden wordt aangewend.
c. verwijdering uit de bewapening van alle landen van atoomwapens en alle wapens, die massale vernietiging ten gevolge kunnen hebben;
d. doeltreffende inspectie tegen ontduiking en geweldpleging;

8. commissie zal haar aandacht schenken aan uitwisseling op groote schaal van geleerden en wetenschappelijke inlichtingen en de kennisneming betreffende de natuurlijke hulpbronnen van grondstoffen;

9. alle landen dienen steun te geven aan de Vereenigde Volken in deze aangelegenheid. (Alg. H.bl.)
(V. b. 6493 F.; zie ook 6502 B en C.)

C. Marshal afgetreden - Eisenhower Chef Staf - Nimitz volgt King op als opperbevelhebber der Amerikaansche vloot —

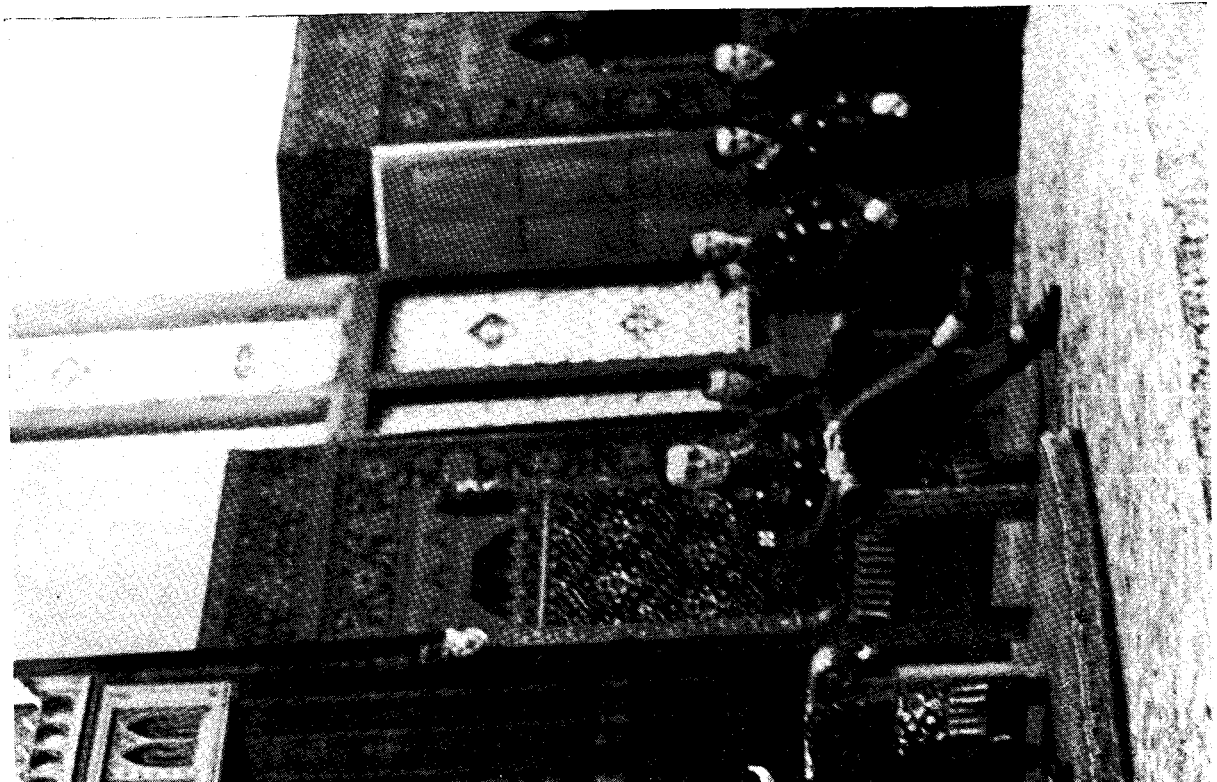
21 Nov. — Gen. Dwight D. Eisenhower is als opvolger van Gen. Marshal benoemd tot chef van den Staf der Ver. Staten. Gen. Joseph McNarney bevelhebber der Amerikaansche strijdkrachten in de Middellandsche Zee volgt hem op als commandant van de Amerikaansche bezettingszône (tevens als vertegenwoordiger in de bestuurscommissie voor Duitschland).
Adm. Chester Nimitz is als opvolger van adm. E. J. King benoemd tot bevelhebber der Amerikaansche vloot.
Eisenhower heeft zich te Chicago uitgesproken voor een dienstplicht van ten minste één jaar. „Er zou een dag kunnen komen, verklaarde hij, waarop de een of andere staat, welke dan ook, vernietigende krachten zou kunnen ontketenen, waartegen wij ons niet zouden kunnen verdedigen." (N.R.C.)
(V. b. Eisenhower 6484 D; Nimitz 6406 A; mutaties: 5846 F.)

D. Recordvlucht lange afstand B.29 —

21 Nov. — Een bommenwerper van het type Boeing 29 heeft de afstand Guam-Washington (ongeveer 12.870 km) afgelegd in 35 uur. De bommenwerper heeft hiermede een nieuw lange-afstands-record gevestigd.
Het toestel had bij aankomst nog 1400 van de 41.800 meegevoerde liters benzine over (genoeg voor een vlucht van 90 minuten). (Par.)
(V. b. snelheidsrec. 6508 G.)

H. M. de Koningin in de Ridderzaal, tijdens het uitspreken van de troonrede.

(foto Anefo/Meyer)

Te Cuxhaven hebben Britsche experts geëxperimenteerd met het V-2 raketwapen: De start van een V-2. (foto Anefo)

De behandeling van Japan en Duitschland

Verschillen en overeenkomsten

Het is nu mogelijk een vergelijking te maken tusschen de behandeling van Japan en die van Duitschland. Deze vergelijking toont aan, dat Japan er tot nu toe gemakkelijker afkomt, dan Duitschland. Zij toont tevens aan, waarom Rusland, China en Australië aanspraak maken op meerdere zeggenschap in Japan. Verantwoordelijke officieele kringen verklaarden evenwel dat — ondanks de verschillen — het doel van de bezettingspolitiek hetzelfde is: de definitieve vernietiging van het oorlogspotentiëel.

Verschillen.

Grondgebied: Japan behoudt de moedereilanden. Duitschland verliest groote gebieden, die gedurende eeuwen Duitsch zijn geweest.

Leiding: Japan heeft zijn keizer behouden, deze kan in overleg treden met den geallieerden opperbevelhebber, gen. Mac Arthur. Deze heeft overigens het hoogste gezag. Duitschland heeft noch leider, noch regeering.

Bestuur: Het bestuur van Japan is in handen van de Japanners gelaten, er is een centrale regeering. Het bestuur van Duitschland is in handen van geallieerde militairen, die slechts geleidelijk aan bepaalde zaken delegeeren.

Bezetting: Die van Japan bestaat slechts uit troepen van de Ver. Staten, die zich gemakkelijk over het geheele gebied kunnen verplaatsen. Duitschland is verdeeld in 4 zônes.

Graad v. toezicht: Japan: De Keizer geeft bevelen door. Slechts 200.000 man Amerikaansche troepen oefenen het toezicht uit over 70.000.000 inwoners. In Duitschland: de burgemeesters geven bevelen door, terwijl alleen al in de Amerikaansche zône het toezicht over 20.000.000 inwoners de taak is van 400.000 Amerikaansche soldaten.

Religie: De oude Shinto-godsdienst (vergoddelijking van den Keizer) blijft in Japan — al werd er van verschillende zijden tegen geprotesteerd — toegestaan. Duitschland moet het nationaal-socialisme prijsgeven. De Luthersche, Roomsch-Katholieke en andere orthodoxe groepen krijgen meer bewegingsvrijheid.

Industrie: In Japan: alleen vernietiging van oorlogsindustrie; Duitschland: alleen die industrie wordt gehandhaafd, welke absoluut noodzakelijk is voor de toe te stane vredesproductie.

Buitenl. handel: Voorbereidingen worde getroffen tot beperkt herstel van Japan's buitenlandschen handel. Wat Duitschland betreft, alleen in de Russische zône zijn plannen in die richting aangekondigd.

Levensstandaard: In Japan geen bepaalde limiet. In Duitschland wordt deze gehouden beneden het gemiddelde peil der door Duitschland geplunderde landen.

Oorlogsmisdadigers: Tot nu toe eenige honderden op bevel van MacArthur door de Jap. regeering zelf gearresteerd. In Duitschland werden in de Amerikaansche zône alleen al 70.000 arrestaties verricht, het arresteeren werd hier niet overgelaten aan Duitsche instanties.

Ambtelijke zuivering: In Japan bleven de lagere ambtenaren in het algemeen gehandhaafd. In Duitschland worden alle nazi's uit den publieken dienst en de belangrijkste particuliere betrekkingen ontslagen.

Heropvoeding: In Japan is de leiding van de opvoeding tot democratie in Japansche handen. In Duitschland wordt het heropvoedingsprogram rechtstreeks door de geallieerden uitgevoerd.

Gedwongen arbeid: Groote aantallen Duitschers worden opgeëischt om voor hun overwinnaars te werken. Dit gebeurt in Japan tot nu toe niet.

Deze verschilpunten hebben wijd en zijd commentaar uitgelokt, zoowel in de V.S. als daarbuiten. Algemeen wordt de klacht geuit dat Japan te soepel wordt behandeld.

Overeenkomsten.

Voor wat Amerika betreft: zoowel de richtlijnen voor Mc Arthur als die voor Gen. Eisenhower werden samengesteld door het „State, War en Navy Coordinating Committee" en officieele kringen wijzen er op dat mogelijke verschillen in de behandeling een gevolg zijn van de verschillende omstandigheden waarin Japan en Duitschland capituleerden en niet van eenig conflict t.a.v. het beoogde eindresultaat.

Het geallieerd gezag is het hoogste onaantastbare gezag in beide landen. Als de Japansche keizer het niet eens is met bepaalde maatregelen, zal hij toch moeten berusten. Hij kan worden afgezet.
De bestaande regeeringsvorm wordt voor de politiek der Ver. Staten gebruikt, zij wordt niet ondersteund.

Al het veroverde gebied wordt afgenomen.

Oorlogsschade moet worden hersteld zonder hulp van buiten.
Schadevergoeding moet gegeven worden door beide landen. Geroofde goederen moeten worden gerestitueerd.

Vernietiging der militaire macht is een eerste doel van de bezettingspolitiek.

a) Noch Japan noch Duitschland mogen een leger, vloot, luchtmacht, een geheime politie of civiele luchtvaart bezitten;

b) militaire instellingen en hun mantelorganisaties worden geëlimineerd. Geen uniformen (tenzij voor politie, brandweer e.d.) worden toegestaan.

c) militaire leiders en „ultra-nationalisten" moeten uit belangrijke ambten worden ontzet. In Japan is dit proces vergemakkelijkt doordat een zeer groot aantal hooge functionarissen „Harakiri" heeft gepleegd.

Oorlogsmisdadigers verantwoordelijk voor den oorlog of voor oorlogsmisdaden moeten worden gestraft (Neurenberg).

Naast deze directe maatregelen worden maatregelen met een verder liggend doel: de organisatie van den vrede, genomen.

Vreedzame regeeringen zullen naar men hoopt bijdragen tot de bevordering der democratie.

Politieke partijen en vakvereenigingen worden toegestaan, eveneens wordt het recht van vergadering gewaarborgd, voorzoover dit de veiligheid van de bezettingstroepen niet in gevaar brengt. Democratische tendenzen moeten worden aangemoedigd door vrijheid van spreken, van drukpers en van godsdienst.

Het opvoedingssysteem mag niet langer meer het kanaal vormen voor de propaganda van expansie en ultra nationalisme. Nieuwe leerboeken worden ingevoerd, militairistische onderwijzers worden ontslagen.

De administratie wordt, zoodra de geallieerden er zeker van zijn dat de bevoegdheden niet zullen worden misbruikt, overgedragen aan het volk zelf. Japansche ambtenaren houden de belasting-, monetaire- en crediet politiek in eigen land. In Duitschland zullen zoo spoedig mogelijk Duitsche vertegenwoordigers der 4 zônes belast worden met het transport, de verbindingen, de industrie, den buitenlandschen handel en de financiën. Dergelijke commissies zullen ook de volksgezondheid, opvoeding, arbeid en justitie in handen nemen, evenwel met de provincie als grondslag.

Verkiezingen zullen zoo spoedig mogelijk gehouden worden.

Een centrale regeering wordt in Duitschland overwogen. De invoering stuit op heftigen tegenstand van Frankrijk. In Japan is zij gehandhaafd.

Vredeseconomie. Hiervoor worden de grondslagen gelegd, zoodanig dat omzetting in oorlogseconomie onmogelijk wordt.

a) Eliminatie van de oorlogsindustrie: In Duitschland werden reeds vele machinerieën in het kader van de herstelbetalingen weggevoerd (Rusland) en fabrieken opgeblazen (I. G. Farben). Andere fabrieken zullen volgen (Krupp). In geen geval blijven deze oorlogstrust en financieele combinaties die den oorlog hebben voorbereid en gesteund in handen van Duitschers. In Japan worden dergelijke maatregelen voorbereid.

b) Ex- en import **zal scherp worden** gecontroleerd. Alleen zaken die noodig zijn om in de levensbehoeften te voorzien zullen worden geïmporteerd. De opbrengst van de export zal in de eerste plaats gebruikt worden voor de betaling van dien noodzakelijken invoer.

c) Het bezit van een handelsvloot wordt niet toegestaan. Dit zal de contrôle op de im- en export vergemakkelijken.

d) De productie van voedsel en kleeding voor binnenlandsch gebruik zal worden uitgebreid. Dit beteekent geen radicale verandering voor Japan, dat zich zelf reeds voor 80% hiervan voorzag. Voor Duitschlands industrie beteekent het een drastische omschakeling.

e) In beide landen moet den nadruk gelegd worden op de lichte industrie i.p.v. op de zware industrie.

f) Ten slotte zal een inspectie worden ingesteld om gecamoufleerde oorlogsvoorbereiding te voorkomen. Onderzoekingen voor militaire doeleinden, zooals het maken van atoombommen is verboden.

Dit alles beteekent: dat, indien de plannen der geallieerden slagen, Duitschland, noch Japan gedurende vele jaren in staat zal zijn wanorde te veroorzaken.
Dit slagen is voor Japan zekerder dan met betrekking tot Duitschland, omdat Japan een eiland is en het, zoolang zijn buren besloten zijn Japan zwak te houden, niet haar oude plaats als een der voornaamste militaire machten zal herwinnen. (United States News 5 Oct.)

Nederland

A. Handvest van San Francisco - Wet goedkeuring afgekondigd —

16 Nov. — In staatsblad F 253 is afgekondigd de wet van 8 November 1945, houdende goedkeuring van het handvest der Vereenigde Naties, onderteekend te San Francisco op 26 Juni 1945. (A.N.P.)
(V. b. 6495 A)

B. Invoerrechten geschorst - Accijns op wijn - De handel met België —

20 Nov. — Op 20 November is in werking getreden het K. B. van 13 November j.l. (Staatsblad F 261) houdende een tijdelijke regeling van heffingen op ingevoerde goederen, alsmede wederinstelling van een accijns op wijn. Bij dit besluit wordt in de eerste plaats het te Londen afgekondigd tariefbesluit 1944 ingetrokken en worden de Tariefwet 1934 en de daarop gegronde bepalingen weer verbindend verklaard. Het invoerrecht volgens tarief 1934 wordt echter tijdelijk geschorst.
De schorsing geldt niet voor goederen, belast met een specifiek invoerrecht, dat verband houdt met den accijns op gedistilleerd, houtgeest, suiker of zout. De heffingen voor deze goederen zijn vastgesteld bij beschikking van 16 November, opgenomen in de Staatscourant van 19 Nov. 1945.
In de tweede plaats wordt op 20 Nov. de voor den oorlog geldende regeling betreffende de heffing van accijns hersteld. Het bedrag van den accijns is vastgesteld op ƒ 24 per hectoliter.

De handel met België

Wat de op 5 September 1944 te Londen gesloten Nederlandsch-Belgische douaneovereenkomst betreft, is krachtens een notawisseling tusschen Nederland en België in Juni 1945 de toepassing van de artikelen 1 en 2 der overeenkomst — waarin o.a. wederkeerige vrijstelling van invoerrecht is vastgesteld — opgeschort, totdat de raden bedoeld in de artikelen 3, 5 en 6 hun voorstellen zullen hebben uitgewerkt. Het feit, dat desondanks voorloopig tot heffing van invoerrechten niet wordt overgegaan, moet mede worden beschouwd als een streven om vast te houden aan het in de douaneovereenkomst uitgesproken voornemen om de „gunstigste voorwaarden te scheppen voor de uiteindelijke verwezenlijking van een volledige duurzame douane-unie en voor het herstel van de economische bedrijvigheid".
Door de intrekking van het tariefbesluit 1944 is ook het daarin vervatte, feitelijk reeds in werking gestelde tarief der douane-overeenkomst ingetrokken. Evenals uit het feit, dat de schorsing van de heffing van invoerrecht ook tegenover derde landen geldt, blijkt daaruit, dat de schorsing niet vooruitloopt op een definitieve beslissing over de kwestie der douane-overeenkomst.
In België is reeds bij een besluit van 1 Februari 1945 de inning der „douane- en accijnsrechten" voor een groot aantal goederen, noodig voor het herstel e.d. geschorst. Feitelijk bestaat in België alleen nog een heffing van rechten aan de grens op luxe goederen. (Trouw)
(V. b. 6504 H)

C. Verplichte betaling van schulden aan vijanden, N.S.B.-ers e.d., alsmede verplichte afgifte van hun geldswaardige papieren en documenten —

23 Nov. — De Stsert. van 16 Nov. jl. no. 113 bevat een bekendmaking van het Nederl. Beheersinstituut, krachtens welke een ieder is verplicht zijn opeischbare schulden aan vijandelijke Staten en onderdanen, alsmede aan N.S.B.-ers en politieke gevangenen, vóór 1 Januari a.s. te voldoen door storting bij de eventueel aangestelde beheerders c.q. bij het Nederl. Beheersinstituut te 's-Gravenhage (giro 86085) of op de rekening van genoemd Instituut bij de Nederl. Bank N.V., agentschap 's-Gravenhage. Schulden, die nà 1 Januari 1946 vervallen, dienen te worden voldaan uiterlijk op den vervaldag.
Voorts moeten insgelijks vóór 1 Januari a.s. bij de eventueele beheerders c.q. het Beheersinstituut voornoemd worden afgeleverd de aan bovenbedoelde personen toebehoorende geldswaardige papieren, bewijzen van eigendom, authentieke of onderhandsche akten, bewijsstukken, documenten, boeken of bescheiden.
Niet-voldoening aan bovengenoemde verplichtingen is strafbaar. (Ec. N.)

D. Tweede Kamer - Mr. J. R. H. van Schaik voorzitter - Loon- en prijspolitiek —

23 Nov. — Mr. J. R. H. van Schaik is tot voorzitter van de Tweede Kamer herkozen.
E. Kupers verzocht aan de regeering vragen te mogen stellen over de loon- en prijspolitiek. De voorzitter deelde mede, dat de regeering een nota zal indienen die het geheele regeeringsbeleid zal overzien. In verband hiermede werd het verzoek aangehouden. (Msb.)
(Opening St.-Gen.: 6511)

E. Gen. maj. S. J. van den Bergh Kwartiermeester-Generaal —

23 Nov. — Bij K.B. is met handhaving in zijn rang en ouderdom in dien rang, benoemd tot Kwartiermeester-Generaal der Koninklijke Landmacht de reserve-generaal-majoor voor speciale diensten S. J. van den Bergh, van het dienstvak der intendance, zulks onder een gelijktijdige eervolle ontheffing van zijn functie van hoofdintendant. (A.N.P.)
(V. b. 6488 D)

F. Lichting 1945 naar Indië —

24 Nov. — Tijdens een bezoek aan de Nederlandsche opleidingseenheden in Engeland (te Glasgow, Wolverhampton en Brentwood) heeft de min. van Oorlog, mr. J. Meynen, verklaard, dat de lichting 1945, bestaande uit de in 1925 geboren jonge mannen, naar Indië zal worden gezonden. Deze lichting die omstreeks Mei 1946 wordt opgeroepen, zal eerst 5 à 6 maanden geoefend worden door het op het oogenblik in Engeland in opleiding zijnde kader. (Binnenhof)
(V. b. 6457 C; legerleiding: 6488 D)

G. Proces Mussert —

Op 27 Nov. te 10 uur begon voor het bijz. ger.h. te den Haag het proces tegen ir. A. A. Mussert.
Het hof bestond uit: mr. A. C. M. van Berckel, president; prof. mr. J. C. van Oven en mr. H. Burgersdijk: rechtsgeleerde raadsheeren; lt. gen. P. W. Best en gen. maj. H. Ch. van Lawick: militaire raadsheeren; proc. fisc. was mr. J. Zaayer. Mr. C. R. C. Wijckerheld Bisdom was toegevoegd verdediger.
De procureur-fiscaal eischte de doodstraf. Overzicht proces in het volgend Archief. (Red. K.H.A.) **(V. b. 6475)**

H. Overbruggingsuitkeering ten deele buiten werking —

29 Nov. — De minister van Sociale Zaken heeft besloten, de regeling der overbruggingsuitkeering voor timmerlieden, metselaars, straatmakers en loodgieters onmiddellijk voor het geheele land buiten werking te stellen.
Verder zal in bepaalde gemeenten ook voor andere beroepen de overbruggingsregeling buiten werking worden gesteld. Zoo b.v. te Amsterdam voor bakkers, kappersbedienden, schoenmakers, kleermakers, pinners en bontwerkers, te Haarlem voor drukkers, zetters, automonteurs, bakkers, kappersbedienden, schoenmakers, kleermakers en spinners. Te 's-Gravenhage voor kappersbedienden, automonteurs, schoenmakers, drukkers en zetters.
De buitenwerkingstelling zal zoo spoedig mogelijk moeten ingaan, maar in elk geval voor 15 December a.s.
(Alg. H.bl.)

I. Mr. J. H. Scholten lid van den Raad van State —

29 Nov. — Tot lid van den Raad v. State werd benoemd mr. J. H. Scholten tot dan referendaris bij dat college. (Par.)
(V. b. Ben. R. v. St. 6407 G)

K. Sociologische adviescommissie voor de Rijksconferentie —

30 Nov. — De minister van overzeesche gebiedsdeelen heeft een sociologische adviescommissie voor de voorbereiding van de Rijksconferentie geïnstalleerd. Met de instelling van deze commissie beoogt men, aldus het A.N.P., te voorkomen, dat men louter op grond van ideologieën en juridische abstracties, zich te veel in formules zou verliezen en onvoldoende met de maatschappelijke realiteit rekening zou houden.
De commissie zal studiemateriaal verzamelen, dat statistisch door het Centraal bureau voor de statistiek zal worden verwerkt. Zij zal geen enquêtes houden; wel wordt publicatie van een verslag verwacht.
Voorzitter van de commissie is mr. Van Helsdingen; leden zijn prof. Tinbergen, dr. Kuin, Fred. Oudschans Dentz en dr. Soemitro Djojohadi Koesoemo. (N.R.C.)

L. Algemeene eischen van de E.V.C. —

12 Nov. — De algemeene eischen welke de Eenheidsvakcentrale landelijk voor elk beroep of bedrijf, ingewilligd wil zien zijn:
1. Erkenning der organisatie. 2. Invoering van 40-urige werkweek met 5 werkdagen van 8 uur. 3. Medezeggingschap in alle bedrijven inzake loonen en salarissen, ontslag, werkindeeling, aanstelling leidinggevend personeel, etc. 4. Afschaffing van het tariefsysteem. 5. Afschaffing van het overwerk. 6. Gelijk loon voor mannelijke en vrouwelijke werknemers bij gelijken arbeid. 7. Veertien aaneensluitende dagen vacantie met behoud van loon en 50% toeslag op het gemiddeld weekinkomen als vacantietoeslag. 8. Vol loon bij ziekte of ongeval. Verandering van beroep of functie binnen het bedrijf, als gevolg van ziekte of ongeval, mag geen verlaging van loon of salaris veroorzaken. 9. Bevordering der hygiëne en grootere veiligheid in de bedrijven. 10. Premievrij pensioen vanaf 55 jaar. Premievrij weduwen- en weezenpensioen. Bij het bereiken van den pensioengerechtigden leeftijd 80% van het laatst genoten loon of salaris als pensioenuitkeering. (Wh.) **(V. b. 6475 F.)**

M. Werkloosheid —

20 Nov. — Volgens gegevens van het centraal bureau voor de statistiek bedroeg het aantal geregistreerde geheel werkloozen op 30 Juni 1945 112.622, welk aantal is verminderd tot 91.941 eind September j.l. Bij de D.U.W. waren eind September 37.221 menschen werkzaam.

Het aantal personen, die geheel of gedeeltelijk wachtgeld ontvingen was eind Juni 197.000 en is sindsdien verminderd tot naar raming 98.000 eind September. Het totale aantal personen, die nog niet in het arbeidsproces zijn ingeschakeld, bedroeg eind September in ons land bijna 230.000. (N.R.C.) **(V. b. 5137 D)**

Nederland

A. Eerste Congres Stichting van den Arbeid - Doel - E.V.C. - Loonpolitiek —

29 Nov. — De Stichting van den Arbeid heeft op 28 Nov. haar eerste congres gehouden. De eerste voorzitter mr. D. U. Stikker opende het congres met een rede, waarin hij o.m. zeide:

„Het is voor de eerste maal in de historie van ons land, dat een representatieve bijeenkomst is belegd in groot formaat, van de georganiseerde werkgevers en de arbeidersbeweging. De gedachte van zelf-doen, met paritaire medezeggenschap en als consequentie daarvan het bewust meedragen van verantwoordelijkheid heeft geleid tot oprichting van de Stichting. Tot de onderwerpen, die zij onder dat zelf-doen beoogt te betrekken, behooren: de loonvorming, de arbeidsgeschillen, aanneming en ontslag, werktijdverlenging en overgeld, werktijdverkorting en wachtgeld, arbeidersvacantie, vakopleiding en de geheele sociale verzekering, waaronder ook de werkloosheidsverzekering.

In het op 15 October afgekondigde Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen wordt de Stichting genoemd als Adviesinstantie van het College van Rijksbemiddelaars. Met betrekking tot de Eenheidsvakbeweging zei mr. Stikker o.a.: Wanneer mocht blijken, dat het de Eenheidsbeweging ernst is met het streven naar eenheid i.p.v. naar verdeeldheid, dat de Eenheidsvakbeweging niet alleen vertrouwen in zichzelf opeischt, maar zich dat ook waardig betoont en aan anderen datzelfde vertrouwen wil geven, dan zal er zeker een bevredigende oplossing zijn te vinden voor een samengaan met andersdenkenden.

Prof. mr. M. G. Levenbach hield een rede over de historie van betrekkingen tusschen werknemers en werkgevers. Prof. mr. C. P. M. Romme sprak over de taak van het College van Rijksbemiddelaars, waarvan hij voorzitter is. Hij zeide o.m.:

„Het College van Rijksbemiddelaars is zeker geen loon-dictator, hoewel het college, op grond van het Buitengewone Besluit Arbeidsverhoudingen 1940, dat 15 October 1945 in werking trad, vele en belangrijke bevoegdheden heeft gekregen". De Rijksbemiddelaars zijn juridisch aan banden gelegd, als was het slechts omdat zij zich moeten houden aan de algemeene aanwijzingen van den min. van Sociale Zaken, waarnaast buitendien voor kwesties van algemeene beteekenis het advies van de Stichting van den Arbeid moet worden gevraagd.

Belangrijker echter dan deze juridische banden, acht spreker de economische grenzen, welke het college immers zijn gesteld: met de bepaling van het algemeene reëele loonpeil (het Goederenloon) heeft het b.v. nauwelijks iets te maken, omdat het niets te zeggen heeft over de prijzen, en bovendien het vaststellen der verhouding tusschen prijzen en loonen door de Overheid niet naar vrije keuze kan geschieden.

Wanneer men zich dus voor de vraag ziet gesteld, op welke wijze de arbeider tot betere omstandigheden kan geraken, komt men slechts tot de conclusie, dat hier de weg openligt van den grooteren import van goederen — waarbij men, afgezien nog van de daaraan gestelde grenzen, moet bedenken, dat men productie-goederen moet importeeren, waarmede de arbeider niet geholpen is — òf de weg van een betere verdeeling van het nationale arbeidsproduct. Maar ook dit laatste is moeilijk, omdat de hoogere inkomens reeds zwaar belast zijn en bovendien moeten kunnen sparen voor de financiering van den wederopbouw.

„De kern voor de vaststelling van het reëele loonpeil is dus niet gelegen bij de vrije keuze van de overheid, doch slechts in de arbeidsproductiviteit", meende prof. Romme, „en dat daarna nog veel mankeert, ligt momenteel meer aan factoren buiten den arbeid — men denke aan de verwoestingen van organisatie en installatie — dan aan factoren van binnen uit.".

De tweede voorzitter, E. Kupers sloot het congres. (N.R.C. - Par.)
(V. b. 6514 C; Besl. Buit. Arb.verh.: 6481 B; Rijksbem.: 6480 B; E.V.C. 6475 F en 6520 L)

B. Tariefverhooging levensverzekeringen —

29 Nov. — In onderling overleg hebben de levensverzekeringsmaatschappijen besloten per 1 December a.s. tot een tariefsverhooging over te gaan. In groote lijnen is deze verhooging als volgt:

a. De jaarpremiën voor kapitaalverzekeringen, geen zuivere risico-verzekeringen zijnde, en voor weduwenpensioenen worden verhoogd met ƒ 2 per ƒ 1000 kapitaal of ƒ 100 pensioen per jaar. Bij een korteren duur dan 10 jaar is de verhooging het zooveelste deel van ƒ 20 per jaar als de duur in jaren der verzekering luidt.

b. De jaarpremie voor zuivere risicoverzekeringen en voor al dan niet zelfstandig gesloten verzekeringen van erf-, ideaal-, opvoedings-weezenrenten enz. worden verhoogd met ƒ 1 per ƒ 1000 kapitaal of ƒ 100 rente per jaar.

c. Jaarpremiën voor oudendagpensioen worden met 6% verhoogd en nog eens ƒ 1.50 per ƒ 100 pensioen.

d. de koopsommen voor dadelijk ingaande lijfrente worden verhoogd met 6% van het tegenwoordige tarief;

e. de tarieven voor collectieve verzekering worden volgens dezelfde regels verhoogd als die voor individueele verzekering. (Alg. H.bl.)
(V. b. levensverz. 6372 F.)

C. Import van drie en een half millioen kg vleesch —

24 Nov. — Met het s.s. Port Sidney is ruim 3½ millioen kg bevroren vleesch uit Argentinië te A'dam ingevoerd. Dit is de grootste hoeveelheid die ooit in Nederland werd ingevoerd. (A'd. Dgbl.)

D. I.D.- en O.D. proces '43 - Slachtoffers met militaire eer begraven —

22 Nov. — Op de algemeene begraafplaats Rusthof te Amersfoort werden de stoffelijke resten van 32 slachtoffers der nazi-terreur met militaire eer begraven.

Het waren de slachtoffers van het I.D. (inlichtingendienst)-proces:
Johan v. Hattem, J. W. van Pienbroek, C. Wegerif, W. van Hattem, R. Blaauw, K. L. Kamp, W. H. van Doorninck, G. A. Tuyl, F. A. van Oven, J. Stenger, W. Kooymans, J. Strobos, F. J. Brejaart, B. M. Cr. Braat, J. J. D. ten Bosch. Uit het O.D. (ordedienst)-proces: Jhr. Johan Schimmelpenninck, A. W. M. Abbenbroek, jhr. mr. W. Th. C. van Doorn, Chr. F. van den Berg, W. H. Hertly, S. Vaz Dias, R. Hartogs, J. van Straelen, A. Wijnberg, J. F. H. de Jonge Melly, G. J. F. Vinkesteyn, E. A. Latuperisa, A. A. F. Althoff, A. C. van Rijn, W. Mulder en A. L. J. E. M. Moonen.

De leden van de O.D. werden op 4 Aug. 1943 en die van de I.D. op 20 Juli 1943 op de Leusderheide gefusilleerd.

Lt. gen. Röell, die in 1940 de O.D. oprichtte en die de eenige overlevende is van de vier mannen uit het O.D.-proces, die na hun terdoodveroordeeling gratie kregen — de andere drie stierven in concentratiekampen — sprak een herdenkingsrede uit. (Parool)
(V. b. 5619 A.)

E. Herdenking 422 gefusilleerden - Eeregrafhof bij Bloemendaal —

27 Nov. — In de groote St. Bavo te Haarlem had een plechtige herdenking plaats van 422 in de duinen bij Haarlem neergeschoten leden van het binnenlandsch verzet tegen den vijand. In de Kerk stond het stoffelijk overschot opgebaard van Hannie Schaft de eenige vrouw onder deze slachtoffers. De baar werd gedekt door de Nederlandsche vlag, welke in Sept. 1944 werd geheschen op het verblijf van H.M. de Koningin in Engeland, toen daar werd bericht, dat de bevrijding van geheel Nederland begonnen was en spoedig een feit zou zijn.

Duizenden familieleden der gevallenen en talrijke officieele persoonlijkheden o.w. H.M. de Koningin en Z.K.H. Prins Bernhard waren aanwezig.

Na de plechtigheid in de Kerk, waarbij o.a. gesproken werd door dr. H. Wamsteker (namens het comité Eeregrafhof) en den minister-president, werd de baar door manschappen van de gezagstroepen naar den eeregrafhof in de duinen bij Bloemendaal gedragen. Een stoet van enkele kilometers lang volgde de baar. Bij de plechtigheid in de duinen waren H.M. en het Prinselijk paar aanwezig. Onder het lossen van een salvo door het eerepeleton werd de kist in de groeve neergelaten. (A.N.P.)

F. Roestam Effendi geschorst als lid der C.P.N. —

27 Nov. — De partijraad der C.P.N. heeft besloten Roestam Effendi als lid te schorsen. Hij wordt beschouwd niet langer te behooren tot de communistische Tweede-Kamer-fractie. Dit alles in verband met het feit, dat hij niet deelgenomen heeft aan het illegale partijwerk, en omdat hij na de bevrijding in tegenstelling stond tot de communistische politiek en o.a. de deelneming van Nederland aan den oorlog tegen Japan bestreed. (Wh)
(V. b. 6473 A; 6439 C)

G. Ned. Unie - Onderzoek naar gestes tijdens de bezetting —

1 Dec. — Het driemanschap der voormalige Ned. Unie heeft aan den minister-president persoonlijk verzocht een commissie in te stellen ter beoordeeling van de gestie van de Ned. Unie. Prof. Schermerhorn heeft zich bereid verklaard aan dit verzoek te voldoen en — echter niet in zijn ambt van minister-president — daartoe een commissie van vooraanstaande Nederlanders samen te stellen.
(V. b. 4776 E) (N.R.C.)

H. Koninklijke trein bij München teruggevonden —

24 Nov. — Een gedeelte van den partic. trein van H.M. de Koningin die door de Duitschers gestolen is, werd nabij München teruggevonden. (Msb.)

Nederland

A. Adres Haagsche dagbladdirecteuren aan den minister i.z. perszuivering —

17 Nov. — De Haagsche Kring, Vereeniging van Haagsche dagbladdirecteuren, heeft aan den minister van Binnenlandsche Zaken een adres gezonden over de zuivering van het perswezen. Zij dringen o.a. aan op een spoedige wijziging en aanvulling van het Tijdelijk Persbesluit 1945, opdat:

1. de huidige onhoudbare toestand, dat de uitgevers van de voormalige bladen, veelal zelfs zonder bewindvoerder, geldelijk voordeel trekken uit de uitgifte en verzorging van de nieuwe bladen, wordt opgeheven. De outillage en het kapitaal van deze ondernemingen behoeven niet zonder meer aan de nieuwe bladen te worden toegewezen; de Staat kan deze zoo noodig tot zich trekken en er later een bestemming aan geven. Het gezuiverde personeel van deze bedrijven kan, voor zoover dit noodzakelijk mocht blijken, volledig emploi vinden bij de nieuw verschenen bladen, gezien de groote behoefte aan vakkundig perso neel in het dagbladbedrijf. Het is absurd, dat de nieuwe bladen zeer afhankelijk zouden zijn van de medewerking van de oude, thans verboden bladen;
2. gehandhaafd worde de bepaling in art. 3 lid 5 van het Tijdelijk Persbesluit 1944, volgens welke geen toestemming wordt verleend aan een blad of tijdschrift, waaromtrent is vastgesteld, dat de verschijning daarvan schadelijk zou zijn voor een gezond perswezen, onder meer omdat met de uitgave daarvan uitsluitend het maken van winst wordt beoogd, dan wel omdat door de uitgave niet in een bestaande behoefte wordt voorzien;
3. de toestemming tot weder-verschijning in geen geval worde verleend aan dagbladen en tijdschriften, waarvan leiding en personeel tijdens de bezetting zich al of niet vrijwillig in dienst hebben gesteld van de Duitsche propaganda, zonder bij voortduring ernstige pogingen tot sabotage te hebben ondernomen.

(V. b. Persbesl.: 6443 C) (De Vlam)

B. Mgr. prof. dr. J. Th. Beysens overleden —

20 Nov. — De bekende Katholieke philosoof Mgr. prof. dr. J. Th. Beysens tot 1929 bijz. hoogleeraar in de wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, is op 18 Nov. overleden. (A.N.P.)

C. Opening instituut „Kerk en Wereld" —

29 Nov. — Het instituut „Kerk en Wereld" te Driebergen is geopend. In de Ned. Herv. Kerk werd een speciale kerkdienst gehouden. Van de 500 leerlingen die zich hadden aangemeld, werden er na psychotechnisch onderzoek 50 aangenomen. (Par.)

D. 700-jarig bestaan van Haarlem.

24 Nov. — Op 23 Nov. had te Haarlem de officieele herdenking plaats van het feit, dat de stad vóór 700 jaar van den Roomsch-Koning, Graaf Willem II stadsrechten ontving. (Msb.) **(V. b. 5527)**

E. Ivens weigert opdracht voor Indië-film —

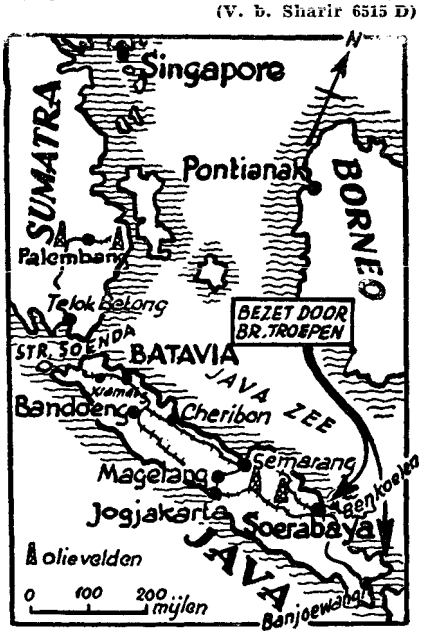
24 Nov. — De Nederlandsche filmer Joris Ivens, die een film zou maken van de bevrijding van Ned.-Indië, heeft het desbetreffende contract met de Nederlandsche regeering verbroken, daar hij zich niet met het inzake Indië gevoerde beleid kan vereenigen. Zijns inziens is dit beleid slechts dienstig aan de belangen van een kleine groep in Nederland. (Binnenhof)

Ned. O.-Indië

F. Indonesiërs weigeren besprekingen —

22 Nov. — Na een kabinetszitting heeft Sharir, de Indonesische „premier" een communiqué uitgegeven waarin o.m. werd gezegd: „Tengevolge van de Nederlandsche daden — verstoring van den vrede onder de Indonesiërs — is de republikeinsche regeering van meening, dat, zoolang de Nederlanders hun tegenwoordige houding handhaven, de Indonesiërs niet in staat zijn deel te nemen aan eenige conferentie, waar de Nederlanders vertegenwoordigd zijn. De regeering verklaart, dat zij te allen tijde bereid is met de Engelschen te onderhandelen". Verder werd verklaard, dat de Indonesische regeering een Ned. bevel aan de Ned. troepen, om een einde te maken aan het onderzoek naar schietpartijen, plundering en brandstichting, zal accepteeren als een bewijs, dat de Nederlanders hun houding hebben gewijzigd. (Tijd)

(V. b. Sharir 6515 D)

G. Vertrouwen van „Nationale conventie" in Sharir —

28 Nov. — De „regeering-Sharir" kreeg op 27 Nov. in de Nat. conventie een motie van vertrouwen met 89 stemmen voor, 7 tegen en 11 blanco. (A.P.)

H. De Ambonneezen - Verzoekschrift Nederlandsche vrouwen —

24 Nov. — Nederlandsche vrouwen in het kamp Tjideng hebben generaal Christison verzocht de Ambonneesche soldaten niet weg te zenden, aangezien zij onmisbaar zijn voor de bescherming van de Europeanen en bijzonder trouw zijn aan de Nederlandsche zaak. Een afschrift van het verzoek is aan de Koningin gezonden. In andere kampen worden dergelijke verzoekschriften voorbereid.

25 Nov. — Adm. Helfrich verklaarde, dat men niet diende te spreken van terugtrekking van Ned.-Ind. troepen, maar van hergroepeering. De gevechtskwaliteiten der Ambonneezen en Menadoneezen werden door de Britten geprezen. (N.R.C.)

I. Gevechten in Semarang —

26 Nov. — In Semarang hebben hevige gevechten plaats gehad. Een aanval van eenige duizenden Indonesiërs werd afgeslagen. (A.N.P.)

K. Soerabaja bezet —

29 Nov. — Het Britsche hoofdkwartier deelde mede, dat de bezetting van Soerabaja is voltooid. Een plaatselijk bestuur is ingesteld. Ten Z. van de stad duren de gevechten nog voort. (A.N.P.)

L. Oud-krijgsgevangenen en geïnterneerden buiten Java ontevreden —

30 Nov. — In alle kampen van oud-krijgsgevangenen en geïnterneerden op Java heerscht, volgens A.N.P.-Aneta, onrust en ontevredenheid over het feit, dat vele burgerlijke ambtenaren van den ouden stempel en in het bijzonder legerofficieren, die zich niet voorbeeldig hebben gedragen, in hun functies zijn hersteld. De kampbewoners achten dit niet den juisten weg naar een nieuwe democratie. Zij meenen, dat vele van de huidige leiders niet voor hun taak berekend zijn. Het oude bestuurssysteem, waarbij de leiders niet gekozen maar benoemd worden, achten zij uit den tijd.

M. Aanvallen op Ambarawa —

1 Dec. — De extremisten hebben herhaaldelijk aanvallen ondernomen op het kamp bij Ambarawa.
Van de bewoners van het kamp werden er 38 gedood en 70 gewond.

N. Ultimatum aan Bandoeng —

1 Dec. — De termijn, welke in een Britsch ultimatum aan de extremisten te Bandoeng voor de overgave van de stad was gesteld, is verstreken, maar de consequenties zullen nog niet worden toegepast, daar de Indonesische „gouverneur" Soetardjo en een Britsche officier trachten door besprekingen een eind aan den strijd te maken. Sjarifoedin heeft voor de radio de bevolking gewezen op het belang van het ultimatum, zulks in overeenstemming met de Britsche autoriteiten.
Intusschen nemen de Europeanen te Bandoeng, die de grootste moeite hebben om aan levensmiddelen te komen, de zaak hoe langer hoe meer in eigen hand. Zij hebben verschillende winkels met geweld geopend. (N.R.C.)

(V. b. Ned. Indië 6515 D)

België

O. Ned.-Belgische spellingscommissie geïnstalleerd —

1 Dec. — De Belgische minister van onderwijs heeft dezer dagen te Brussel de Nederlandsch-Belgische spellingscommissie geïnstalleerd. In deze commissie hebben zitting voor Nederland: oud-minister Bolkestein, dr. J. J. Gielen, dr. C. B. van Haeringen, prof. dr. J. Romein, dr. A. M. H. Schepman, C. Tazelaar, dr. J. Witlox en E. M. Hart; voor België: oud-minister Hoste, prof. dr. E. Blanquert, prof. dr. W. Couvreur, dr. Cam. Huysmans, dr. J. Pauwels, prof. dr. W. Pee, Herman Teirlinck en dr. A. van Hoof; secretaris is dr. Buiskool.

(V. b. 6475 B) (N.R.C.)

China

P. Russische eischen inzake Mandsjoerije —

26 Nov. — De „China Times" verklaarde op 25 November, dat de Russen een aantal eischen aan de Chineesche Regeering hebben overhandigd met betrekking tot Mandsjoerije.

Het inwilligen van deze eischen zou van Mandsjoerije een Chineesch-Russisch condominium maken, inplaats van een souverein deel der Chineesche Republiek. Maarschalk Malinowski zou de gezamenlijke exploitatie voorgesteld hebben van de groote Ansjan ijzer- en kolenmijnen. Russische scheepvaartrechten op de rivier de Sungari, zouden gewaarborgd moeten worden. Voorts zouden alle Japansche electriciteitsondernemingen, de Kirin-Heilunkian goudmijn en de voornaamste arsenalen in Mandsjoerije in gemeenschappelijken Russisch-Chineeschen eigendom overgaan.

De Chineesche troepen hebben Huentao, een belangrijke haven in Mandsjoerije bezet.

De Russen hebben zich in overeenstemming met het Chineesch-Russische verdrag uit verschillende steden in Mandsjoerije teruggetrokken. Aangezien de regeeringstroepen nog niet gearriveerd waren, werden de steden op deze manier overgeleverd aan de communistische troepen. De centrale regeering heeft in verband hiermede den Sovjet-autoriteiten verzocht het terugtrekken van hun troepen uit Mandsjoerije uit te stellen.
(Manch. Guard.) **(V. b. 6499 C)**

Duitschland

A. Krupp-fabrieken geallieerden eigendom —

24 Nov. — De Krupp-fabrieken in Essen (vijf vierkante mijlen groot) zijn in eigendom van de Geallieerde Militaire Controle overgegaan. Het bedrijf werd in 1812 opgericht. In 1843 vervaardigde het zijn eerste geweerloopen; in 1847 zijn eerste kanonnen.

De oude Krupp von Bohlen und Halbach die als oorlogsmisdadiger te Neurenberg zou terechtstaan is inmiddels overleden.
(V. b. 6419 B) (Vr. Ned.)

B. „Bismarck" was grootste slagschip —

29 Nov. — Uit Duitsche documenten is gebleken, dat het slagschip „Bismarck" 56.000 ton mat (en niet, zooals de Duitschers steeds beweerden, 35.000 ton).

Het Engelsche slagschip „Hood" (42.000 ton) dat door een treffer van de „Bismarck" tot zinken was gebracht, werd steeds aangezien als het grootste ter wereld. (A.N.P.)
(V. b. Hood 4690 B; v. b. Bismarck 4698 C)

C. Rudolf Hess simuleerde geheugenverlies —

1 Dec. — Tijdens een speciale zitting van het Tribunaal van Neurenberg, waarin aan de hand van rapporten van 7 psychiaters besproken werd of het geheugen van Hess al of niet in orde was, verklaarde Hess, dat hij om tactische redenen geheugenverlies had gesimuleerd en dat hij de volle verantwoordelijkheid van zijn daden op zich nam.

De verdediger had een, waarschijnlijk weken lang durend, onderzoek gevraagd. De Russische aanklager Rudenko had verklaard dat Hess geestelijk gezond was en dus voor het Tribunaal terecht moest staan. (V.K.)
(Vor. ber. 6417)

D. Jaarwedde voor Stauffenberg's weduwe —

26 Nov. — Het Duitsche bestuur van Württemberg in de Fransche bezettingszône heeft aan de weduwe en de kinderen van graaf von Stauffenberg, die wegens zijn deelnemen aan het complot tegen Hitler in 1944 ter dood werd gebracht, een jaarrente van 6.000 mark toegekend. (O.B.)
(V. b. 6044 A)

Engeland

E. Nationalisatie-programma —

26 Nov. — De Britsche regeering heeft aangekondigd, in de naaste toekomst over te zullen gaan tot nationalisatie van de electriciteits- en gasbedrijven, van het (landelijke) vervoer te water, met inbegrip van de exploitatie der havenwerken. Met betrekking tot de ijzer- en staalnijverheid wordt eerst het desbetreffend rapport afgewacht. Het ligt niet in het voornemen de koopvaardij-vloot en aanverwante bedrijfstakken te nationaliseeren.

Bij de schadeloosstelling zal men rekening houden met de omstandigheden op het tijdstip van overdracht. (Alg. H.bl.)
(V. b. 6494 A)

F. Handvest van San Francisco verouderd - Het recht van veto - Rede Eden —

23 Nov. — Nadat Attlee een samenvatting had gegeven van de besprekingen te Washington (zie 6518 B) opende Anthony Eden (conserv.) het debat over de buitenl. politiek met een door de Labour-leden toegejuichte rede, waaruit wij het volgende overnemen:

De atoom-energie

Door de ontdekking van de atoom-energie is de ontwikkeling der internationale politieke verhoudingen verschillende phases ten achter bij die der wetenschap. Tenzij deze politieke achterstand ingehaald wordt en wij de kracht die ons bedreigt aan ons onderwerpen, gaan we er allen aan (we are all going to be blown to smithereens). De wereld zal slechts veilig zijn voor de atoom-kracht, als wij onze tegenwoordige souvereiniteitsidée overboord werpen. Wij moeten den angel van het nationalisme verwijderen.

Het handvest van San Francisco, opgesteld vóór de ontdekking van de atoom-energie, is in het licht van die ontdekking verouderd. Niets toont duidelijker den vat van het nationalisme op ons allen, dan het besluit van de conferentie van San Francisco het recht van veto te behouden. Dit recht van veto is in de moderne wereld een anachronisme.
(Man. Guard.)
(V. b. atoom-energ: 6518 B; Eden 6477 C.)

G. Wereldparlement - Rede van Bevin —

24 Nov. — Tijdens een debat in het Lagerhuis over de buitenlandsche politiek kwam de minister v. buitenlandsche zaken, Bevin op 23 Nov. met een geheel nieuw opzienbarend voorstel voor de handhaving van den wereldvrede. Met verwijzing naar de ontwikkelingsgeschiedenis der Ver. Staten, waar de uitkomst van was, dat tenslotte de bewoners der afzonderlijke staten rechtstreeksch vertegenwoordigd werden in het federale parlement, stelde hij voor dat een wereldparlement gevormd zou worden, direct gekozen door het gewone volk. Dit parlement zou het volk beschermen tegen vernietiging door atoom- en andere wapens. Het zou vaststellen of een land als aanvaller optreedt of niet. Een wereldrecht zou geschapen moeten worden, en een wereld politiemacht om dit recht te handhaven.

Wederom betoogde Bevin, dat de kaarten der internationale politiek op tafel gelegd moeten worden. Iedereen moet in open discussie zeggen wat zijn wenschen zijn, zoodat afgerekend kan worden met het funeste wantrouwen, dat de sfeer vertroebelt. Wat betreft het z.g. Westersch blok: „Wantrouwen of geen wantrouwen, ik kan er niets aandoen als er ongemotiveerd wantrouwen heerscht. Men heeft geen recht ons te beschuldigen; en ik ben niet van plan deze beschuldigingen te accepteeren, maar ik moet — en Z. Ms Regeering moet voortgaan met den opbouw van vriendschap met onze onmiddellijke buren, economisch en elkander helpend in de bevordering van de welvaart van ons allen".

Bevin weigerde het standpunt in te nemen, dat de Engelsche politiek geheel gebaseerd moet zijn op de „big three". Hij wees op de waarde der bijdragen die elk land groot of klein kan leveren voor het welzijn van de geheele menschheid. (Dail. Tel.)
(V. b. 6500 C)

H. Bevin over Ned.-Indië —

24 Nov. In het Engelsche Lagerhuis heeft Bevin, de Engelsche minister van Buitenlandsche zaken op 23 Nov. o.m. gezegd, dat Engelands taak in Indonesië was opgedragen door de geallieerden. „Daarom verbaast het mij, dat ik nog altijd dezelfde resoluties ontvang van arbeidersvertegenwoordigers", zoo zeide hij. De Engelsche taak in Indonesië is de ontwapening en gevangenneming der Japanners, het naar huis brengen der geallieerde krijgsgevangenen en het redden van duizenden geïnterneerden. „Wij hebben niet de bedoeling gehad eenige Britsche strijdkrachten te gebruiken voor een ander doel tegen de bewoners van het land". Bevin legde er echter den nadruk op, dat wet en orde beveiligd en gehandhaafd moeten worden, al was Engeland dan niet van plan betrokken te worden in een constitutioneel dispuut tusschen de Nederlandsche regeering en de volken van Nederlandsch-Indië.

„Men moet evenwel bedenken, dat de Ned. Regeering ons terzijde stond, toen wij door Japan werden aangevallen. De Nederlanders waren, meen ik, de eersten, die Japan den oorlog verklaarden. Het was niet hun schuld of die van Ned. Indië dat zij niet in staat waren de contrôle in handen te nemen.

De ontwikkeling der gebeurtenissen heeft het echter onmogelijk gemaakt te voorkomen dat Engeland gewikkeld raakte in Indonesië's politieke gebeurtenissen.

Daarom is het duidelijk, dat wij een bepaalde overeenkomst hebben die beoogt, dat de wettige Ned. Indische regeering zoo spoedig mogelijk de verantwoordelijkheid voor het bestuur van het Ned. Indische gebied in handen neemt.

„Wij kunnen de taak, die generaal Mac Arthur ons opgedragen heeft, echter niet in den steek laten", zoo vervolgde Bevin. „Wij willen niet tegen de Indonesiërs vechten. Wij willen slechts het land binnengaan om de Japanners te ontwapenen".

„Toen onze troepen in Indië aankwamen vonden zij de publieke diensten, het transportwezen en het burgerlijk bestuur in handen van de republikeinen. De Nederlandsche ambtenaren zaten nog steeds gevangen. De Indonesiërs hadden niet alleen kleine wapens, maar ook Japansche machinegeweren, mortieren, pantserwagens en kleine tanks. Wij gaven het advies tot het openen van onderhandelingen".

„Hoe eerder de Indonesiërs hun strijd staken en besprekingen beginnen met de Nederlandsche regeering hoe beter het voor hun land zal zijn". (Dail. Tel.)

(Verklar. Attlee: 6515 D; 6477 C)

Frankrijk

A. Regeeringsprogram goedgekeurd

24 Nov. — De constituante heeft met algemeene stemmen het program van de nieuwe regeering-de Gaulle goedgekeurd. De belangrijkste punten van dit program zijn:

1) spoedige nationalisatie van het credietwezen en de electriciteitsvoorziening. Nationalisatie-maatregelen t.a.v. van het verzekeringswezen zullen hierop volgen.
2) Hervorming van het bestuur; hervorming van het rechterlijke apparaat.
3) Nieuwe grondslag voor de nationale verdediging.
4) Verhooging der productie, o.m. door vernieuwing van de industrieele uitrusting en methodes.
5) Vaststelling begrooting vóór 31 December; veilige grondslag voor het geldwezen.
6) Actieve deelneming aan de organisatie der Vereenigde Volken; overeenkomst met Engeland vooral t.a.v. het Rijnprobleem; herstel der traditioneele banden met België, Luxemburg en Nederland; herstel der betrekkingen met Spanje zoodra dit democratisch wordt.

(Les Nouvelles) **(V. b. 6516 F.)**

B. De grondwet - Communistische voorstellen —

30 Nov. — De communisten hebben voorstellen ingediend met betrekking tot de door de constituante op te stellen nieuwe grondwet.

Voorgesteld wordt o.m.: één enkele Kamer met souvereine macht en een president van de republiek, wiens bevoegdheden in eenige opzichten zouden overeenstemmen met die van de V.S.; de volksvertegenwoordiging zou voor vier jaar worden gekozen, alle wetgevende macht hebben en het recht om leden van uitvoerende organen te benoemen, te controleeren en te ontslaan. Voorts zou zij de beslissing hebben over alle internationale vraagstukken. (Reuter)

(V. b. Referend. Nwe Grdw.: 6485 D)

C. Koopvaardijvloot —

Bij het begin van den oorlog mat de Fransche koopvaardijvloot 2.728.911 ton. Hieronder bevonden zich 113 mailbooten, tezamen 1.022.944 ton; 63 tankschepen, tezamen 306.118 ton en 448 vrachtschepen, tezamen metende 1.399.799 ton. Na de bevrijding waren er nog over 38 mailbooten (351.050), 12 tankschepen (102.761 ton) en 144 vrachtschepen (392.530 ton); dus in totaal 846.341 ton.

Door het lichten van schepen en aankoopen in het buitenland is de tonnage der vloot thans als volgt samengesteld: 47 mailbooten 440.171 ton, 31 tankschepen 168.452 ton, 209 vrachtschepen 700.910, in totaal 1.309.533 ton.

Na ongeveer 15 maanden hoopt men de tonnage te hebben opgevoerd tot 1.683.075 ton door nog enkele gezonken schepen te lichten en door het ontvangen van bestellingen. Daarna zal een herstelplan van grooteren omvang worden uitgevoerd door de Fransche werven, welke dan eindelijk zullen zijn hersteld. De tonnage zal tot tegen de 4 millioen ton moeten worden opgevoerd. De vrachtprijzen zullen aan die van de buitenlandsche concurrentie moeten worden aangepast. De exploitatiekosten zijn hoog, **o.a. omdat** Frankrijk het eenige land is met een 40-urige werkweek in het scheepvaartbedrijf. Reeds vóór den oorlog heeft dit aanleiding gegeven tot voorkeur voor buitenlandsche schepen, waardoor Fransche schepen moesten worden opgelegd.

(Ec. N. 10 Oct.) **(V. b. 4939 C; 5541 A)**

Griekenland

D. Nieuwe regeering —

24 Nov. — Nadat op 20 Nov. de regeering Kanellopoulos, naar aanleiding van de Engelsche weigering een leening toe te staan, was afgetreden, vormde de 80-jarige leider der liberalen een nieuw kabinet dat uitsluitend bestaat uit republikeinen.

Sofopoelis: premier; **Kafandaris** en **Tsoederos:** resp.: 1e en 2e vice-premier; de laatste tevens min. v. productie; **Manetas:** oorlog; **Sofianopoelos:** buitenl. zaken, tevens Voorlichting a.i.; **Rendis:** binnenlandsche zaken en justitie a.i.; **Morazanis:** nat. economie; **Havinis:** publ. werken; **Kartalis:** ravitailleering; **Novas:** onderwijs; **Evelpides:** landbouw; **Mahas:** vervoer; **Assonides:** soc. voorzorg; **Merkoeris:** openb. orde; **Merenditis:** Noord-Griekenland.

De communisten hebben de nieuwe regeering erkend.

In overeenstemming met Engelsche wenschen zal het plebisciet over den terugkeer van den Koning uitgesteld worden tot 1948. De Koning achtte dit in strijd met het accoord van Kerstmis 1944, dat een einde maakte aan den burgeroorlog. Regent Aartsbisschop Damaskinos bood op deze verklaring zijn ontslag aan. Op Engelschen aandrang heeft de Koning hem verzocht aan te blijven. (Reuter)

(V. b. Griekenland 6420 D)

E. Benoeming Russischen ambassasadeur in Griekenland —

29 Nov. — De minister van Buitenlandsche Zaken Sophianopoulos deelde mede dat de Russische regeering Admiraal Rodionov tot ambassadeur in Griekenland heeft benoemd. (Times)

Hongarije

F. Zoltan Kodaly parlementslid —

20 Nov. — In de Hongaarsche nationale vergadering (409 leden) hebben 10 partijloozen zitting, o.w.

de afgetreden minister-president Bela Miklos, de voorzitter van het Hong. comité te Londen Graaf Michael Karolyi, de Nobelprijswinnaar prof. Albert Szent-Syörgyi, de componist Zoltan Kodaly en de president van het onafhankelijksheidsfront in Frankrijk Georg Bölöni.

(N.Z.Z.)

G. Imredy ter dood veroordeeld —

23 Nov. — Naar Radio Moskou meldde is de vroegere minister-president Bela Imredy, in Boedapest ter dood veroordeeld. (Reuter) **(V. b. Imredy 5998 E)**

H. Economische toestand —

De oorlog heeft het geheele economische leven ontwricht; meer dan 1/5 van het nationale vermogen ging verloren. Bij de komst der Russen was er geen rollend materieel meer, dat nog dienst kon doen. De veestapel was aanzienlijk kleiner geworden en vele fabrieken lagen in puin. Tegen September was men zoo ver, dat in Boedapest en omgeving weer gas en electriciteit kon worden verstrekt, terwijl ook de trams weer gingen rijden, het telefoonsysteem werd in werking gesteld en eenige bedrijven konden eveneens de werkzaamheden hervatten. De verbeteringen strekten zich echter niet uit tot het monetaire gebied, waar een steeds toenemende inflatie heerscht. Het huidige prijsniveau in Boedapest is ongeveer 100 maal zoo hoog als vóór den oorlog. Op de vrije markt betaalt men 3.500 tot 4.000 pengö voor 1 £ (in 1940 24 tot 28 pengo). De circulatie steeg van 1 milliard pengö in September 1939 tot 12 milliard in Januari 1944 en sindsdien werd 12 milliard pengö aan nieuwe biljetten gedrukt. Er schijnt geen andere wijze voor de financiering der staatsuitgaven open te staan.

In de steden is de nood het grootst. Er is een ernstig tekort aan voedsel, zoo is b.v. de hoeveelheid aardappelen te klein om tot distributie daarvan over te gaan, terwijl de distributie van brood zeer ongeregeld is. Vleesch wordt in verband met het slachtverbod geheel niet verstrekt en er is zoo weinig melk, dat zelfs de groepen, die bij verstrekking ervan voorrang genieten, hun deel niet krijgen. Bovendien zijn de prijzen der levensmiddelen zeer hoog. Door gebrek aan zaad en landbouwmachines was de tarweoogst dit jaar slechts 9.000.000 quintaal (tegen 22.000.000 vóór den oorlog), waarvan na aftrek voor zaaigoed, herstelbetalingen en de voedselvoorziening van het Roode Leger slechts 4.000.000 quintaal overblijft voor de Hongaarsche bevolking. De woningsituatie in Boedapest is zeer ongunstig; slechts 15% van het aantal woonhuizen zijn intact gebleven, hoewel slechts 5% geheel verwoest werd.

De niet al te zeer beschadigde fabrieken komen langzamerhand weer in bedrijf, doch evenals overal elders is het tekort aan brand- en grondstoffen en arbeidskrachten het groote struikelblok. Hoewel reeds eenige malen tot loonsverhooging werd overgegaan, is absentie zeer talrijk, daar de arbeiders door het nijpend voedseltekort gedwongen worden op het platteland te fourageeren. In de voor den wederopbouw zoo belangrijke zware industrieën is een tekort aan geschoolde arbeiders; in de textielindustrie heerscht daarentegen werkloosheid, daar er geen grondstoffen beschikbaar zijn. Men verwacht eenige verbetering op de arbeidsmarkt, als de krijgsgevangenen zullen zijn gerepatrieerd. De geheele industrie is onder staatstoezicht gesteld en de kolenmijnen zullen worden genationaliseerd. Het grondbezit van meer dan 280 acres, indien het land aan boeren toebehoorde, en van meer dan 140 acres, indien de eigenaar geen boer was, werd geconfisceerd. Landeigenaren, die tot de verzetsbeweging behoorden, mochten 420 acres behouden. De beboschte onteigende landerijen worden staatseigendom, terwijl de overige gronden onder de bevolking worden verdeeld of aan klein grondbezit worden toegevoegd. De toegewezen landerijen worden het eigendom der nieuwe bezitters. Een oppervlakte van 5.500.000 acres wordt onder meer dan 500.000 families verdeeld. Hongarije is meer dan ooit tevoren afhankelijk van den buitenlandschen handel. De importbehoefte is zeer groot. De U.N.R.R.A. zendt niets en waarschijnlijk zullen Engeland en Amerika niet deelnemen aan den wederopbouw van Z.O.-Europa. De eerste stappen om de Hongaarsche economische isolatie te doorbreken werden gedaan met het afsluiten van handelsovereenkomsten met Tsjechoslowakije, en Rusland, betreffende import van levensmiddelen en grond- en hulpstoffen in Hongarije. (Ec. N. 31 Oct.)

Internationaal

A. Vereenigde volken - Nederlandsch voorstel - Comité voor Vrede en Veiligheid —

29 Nov. — In de te Londen aan den gang zijnde zitting van de voorbereidende commissie der Vereenigde Naties heeft de Nederlandsche regeering een voorstel ingediend voor de oprichting van een permanent comité voor vrede en veiligheid uit de Algemeene Vergadering der organisatie.

Doel van dit comité is de Algemeene Vergadering aanbevelingen voor te leggen in zake de uitoefening der functies en bevoegdheden haar krachtens het Handvest toegekend, ten einde een betere voorbereiding te verzekeren van het werk ten gunste van vrede en veiligheid, dat binnen de bevoegdheid der Algemeene Vergadering valt. (Alg. H'b.)

(V. b. Ned. Deleg. 6513 F)

B. Overzicht groothandelsprijzen.

27 Oct. — Hieronder volgt een overzicht van de groothandelsprijzen. Bij de gegeven indexcijfers is het eerste halfjaar 1939 gelijk 100. Van de landen, die statistieken publiceerden, was in Tsjoenking-China de prijsstijging het grootst; de index voor dit land wees in 1941 733 aan, in 1942 2.280; in 1943 5.712 en het laatstbekende cijfer (November 1944) was 21.722.

Het cijfer onder 1945 heeft betrekking op het eerste halfjaar.

halfjaar	1940	1941	1942	1943	1944	1945
Venezuela	98	107	110	120	131	138
Ver. Staten	105	114	129	135	136	138
Australië	110	117	131	137	139	139
Canada	113	123	130	136	140	141
Nieuw Zeeland	113	125	134	144	149	150
Tsj. Slowakije	140	143	148	150	152	154
Unie v. Z. Afr.	112	123	139	151	156	157
Nederland	132	150	158	161	163	168
Engeland	140	157	164	167	171	173
Zweden	134	158	173	179	179	179
Noorwegen	137	167	177	179	181	182
Costa Rica	96	102	132	166	174	195
Mexico	103	108	120	144	184	196
Denemarken	157	185	194	195	198	198
Spanje	125	147	162	181	192	208
Zwitserland	135	173	198	206	210	209
Argentinië	120	141	182	197	205	211
Chili	114	133	180	199	205	214
Peru	119	141	177	201	207	217
Portugal	131	153	177	220	248	248
Frankrijk	127	153	181	210	242	265
Finland	142	174	214	243	269	295
Britsch-Indië	121	141	187	311	302	303
Egypte	129	160	213	272	311	332
Palestina	130	179	260	317	335	338
Turkije	123	170	330	573	446	445
Iran	115	146	257	471	510	483
Irak	138	179	345	547	534	489

(Ec. Nieuws)

Italië

C. Regeering Parri afgetreden —

26 Nov. — Nadat door het uittreden der liberale ministers de coalitie der zes partijen verbroken was, heeft de Italiaansche premier Feruccio Parri nog getracht de regeering op basis van de vijf overige, in het kabinet vertegenwoordigde, partijen bijeen te houden. Dit lukte niet, Parri heeft derhalve Prins Umberto zijn ontslag aangeboden. (N.Z.Z.)

Iran

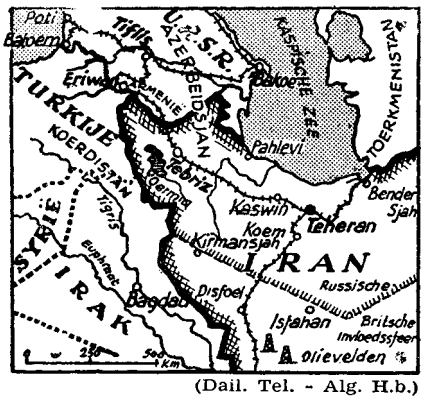
D. Amerikaansch voorstel - Britsche nota —

27 Nov. — De regeering der V. St. heeft aan Engeland en Rusland voorgesteld de op 2 Maart 1946 vastgestelde ontruiming van Iran door de geallieerde troepen, te vervroegen, en reeds op 1 Jan. tot ontruiming over te gaan. De V. St. hebben hun troepen van het maximum van 28.000 man reeds teruggebracht tot 6000 man.

Britsche nota aan Moskou - Het verdrag van 1942 - Verklaring van Teheran —

De Britsche gezant te Moskou, Sir Archibald Clark Kerr, heeft de volgende nota aan Molotov gericht:

„Ik heb van mijn regeering de opdracht gekregen u mede te deelen, dat zij verontrust is te vernemen, dat zekere gewapende strijdkrachten, welke de Iraansche regeering vanuit Teheran naar de provincie Azerbeidsjan wenscht te zenden, op hun weg door Sovjet Russische militaire autoriteiten zijn tegengehouden. Het komt mijn regeering geheel redelijk voor, dat de Iraansche regeering de orde in haar eigen gebied zou wenschen te handhaven en rechtmatig, dat zij daartoe haar veiligheidstroepen over haar eigen grondgebied zou dirigeeren. Volgens artikel 1 van het op 29 Januari 1942 tusschen de Sovjet-Unie, het Vereenigd Koninkrijk en Iran gesloten bondgenootschapsverdrag zijn de regeeringen van de Sovjet-Unie en het Ver. Koninkrijk verplicht de „territoriale onschendbaarheid, de souvereiniteit en de politieke onafhankelijkheid van Iran te eerbiedigen" en art. 4 van ditzelfde verdrag legt vast dat de aanwezigheid van geallieerde troepen op Iraansch grondgebied „geen

(Dail. Tel. - Alg. H.b.)

militaire bezetting beteekent en zoo weinig mogelijk het bestuur en de veiligheidstroepen van Iran in den weg ‚zal treden". Bovendien hebben de regeeringen van de Sovjet-Unie, het Vereenigd Koninkrijk en de Vereenigde Staten in de verklaring der drie mogendheden over Iran, welke op 1 December 1943 te Teheran is afgelegd, uitdrukking gegeven aan hun verlangen, dat de onafhankelijkheid, de souvereiniteit en de territoriale onschendbaarheid van Iran gehandhaafd zouden worden.

Mijn regeering is daarom van meening, dat het optreden van de Sovjet Russische militaire autoriteiten inzake het tegenhouden van Iraansche troepen op hun weg naar Azerbeidsjan geweten moet worden aan een misverstand over bevoegdheid. Mijn regeering vertrouwt er op, dat de Sovjet Regeering haar bevelhebber in Iran zal kunnen opdragen, de bewegingen van Iraansche troepen niet te hinderen of wel met de Iraansche regeering over de uitoefening van haar souverein recht tot handhaving van de orde in haar eigen gebied in overleg zal kunnen treden." (Usis-Reuter)

(V. b. verdrag 4985 C; Verkl. v. Teh.: 5773 C.)

E. Nationaal congres van Azerbeidsjan eischt autonomie —

28 Nov. — Het nationale congres van Azerbeidsjan, dat sinds 20 Nov. onder leiding van Gaji Azem Khan bijeen is, heeft autonomie binnen den Perzischen staat gevraagd. Het buitenland is op de hoogte gesteld.

Het congres, dat zich de „nationale constitutioneele vergadering" noemt, heeft verklaard, dat het zijn doeleinden langs vreedzamen weg wenscht te bereiken, doch dat er, indien noodzakelijk, voor nationale autonomie gevochten zal worden. (Bh.)

(V. b. 6518 A)

F. Negatief Russisch antwoord op Iraansche nota —

29 Nov. — Een Russische nota aan de regeering van Iran, betreffende het niet-doorlaten van Iraansche troepen naar de opstandige gebieden in het Noorden door het Roode leger, wordt te Teheran onbevredigend genoemd. Hoewel de nota in vriendelijke termen gesteld is, weigert men in feite alle Iraansche verzoeken. De Iraansche regeering heeft in één week tijd viermaal geprotesteerd tegen de houding van Rusland. (V.K.)

(V. b. 6518 A)

Japan

G. Desindustrialisatie —

23 Nov. — De Washinton Evening Star zette in een hoofdartikel uiteen, dat, hoewel het verkrijgen van schadeloosstelling van Japan onder het oog moet worden gezien, dit toch niet het voornaamste oogmerk is van Edwin S. Pauley, den specialen vertegenwoordiger van Pres. Truman voor herstelbetalingen. Volgens Pauley zal het voornaamste doel van Amerika en de geallieerden zijn, om Japan te desindustrialiseeren en wel op zulk een wijze, dat Japan voor goed buiten staat zal zijn oorlog te voeren. Dit is belangrijker dan betalingen in contanten of grondstoffen te forceeren. (Usis)

(zie ook: 6519)

Joego-Slavië

H. Uitroeping republiek - Mihailowitz spoort aan tot opstand —

30 Nov. — De op 29 Nov. te Belgrado onder voorzitterschap van Duna Babitch bijeen gekomen Constitueerende Vergadering heeft besloten tot het uitroepen van een federale volksrepubliek. Koning Peter II verliest evenals de geheele Karageorgevitsj-dynastie alle vroeger toegekende rechten.

Volgens berichten uit Saloniki zou gen. Mihailowitz, die vóór Tito de leider was van het verzet tegen de Duitschers, door middel van een geheimen zender het volk tot opstand hebben aangespoord. (V.K.)

(V. b. Verkiez.: 6510 A; Mihailow.: 6393 H)

Oostenrijk

I. Ontslag kabinet - Resultaat verkiezingen —

29 Nov. — Het Oostenrijksche kabinet heeft zijn ontslagaanvrage bij dr. Karl Renner en zijn politieken raad ingediend. De politieke raad heeft het kabinet verzocht in functie te blijven tot de bijeenkomst van het parlement op 18 December a.s. en heeft tot de katholieke volkspartij het verzoek gericht, te probeeren onderwijl een nieuwe regeering te vormen.

De resultaten van de op 25 Nov. gehouden verkiezingen zijn op twee zetels na compleet. Hieruit blijkt, dat de volkspartij met 84 zetels de absolute meerderheid heeft, gevolgd door de socialisten met 76 en de communisten met 3 zetels. (B.h.)

(V. b. Renner: 6501 G)

Polen

A. Terugkeer van soldaten naar Polen —

24 Nov. — In zijn Lagerhuisrede op 23 Nov. deelde Bevin mede, dat van de 180.000 man Poolsche strijdkrachten in Europa en het midden-Oosten, tot nu toe ruim 37.000 man den wensch te kennen hadden gegeven naar Polen terug te keeren. (Dail. Tel.)

Portugal

B. Verkiezingen - Democratie en dictatuur —

19 Nov. — De Portugeesche regeering heeft medegedeeld, dat bij de op 18 Nov. gehouden verkiezingen 50% der kiezers is opgekomen. 60% der stemmen is uitgebracht op de Nationale Unie van Salazar. Volgens de oppositie heeft buiten Lissabon slechts 20% der stemgerechtigden gestemd. Onmiddellijk na de verkiezingen is de algeheele perscensuur weer ingevoerd. (Trouw).

Portugal heeft een enkele kamer, de Nationale Vergadering (90 leden). Zij wordt gekozen voor 4 jaar, maar voor de Britsche algemeene verkiezingen besloot dr. Salazar, dat indien Labour in Engeland won, in Portugal alg. verkiezingen zouden gehouden worden. Na de Labouroverwinning werd aangekondigd, dat voor het eerst in 20 jaar de regeering een oppositie zou dulden, op voorwaarde dat deze niet buiten de grenzen van het huidige regime zou gaan. Decreten werden uitgevaardigd die in groote mate de rechten van den mensch schenen te herstellen. (Op 11 October bijv. een decreet, waarbij het inquisitoriale systeem bij de strafprocedure werd afgeschaft. - Red. K.H.A.).

De reden voor de verkiezingen en de decreten was, dat Salazar in Engeland en Amerika den indruk wilde vestigen dat Portugal op weg was naar de democratie, een „gedisciplineerde democratie". Salazar maakte bekend, dat candidaten van de oppositie voor den dag konden komen en dat nieuwe partijen gevormd konden worden.

Een nieuwe partij de Democratische Unie werd gevormd en op haar eerste bijeenkomst te Lissabon werd van de regeering geëischt, de verkiezingen uit te stellen „voor een periode niet langer dan 6 maanden", om de partij in de gelegenheid te stellen een programma uit te werken en de kiezerslijst aan te vullen.

In geestdriftige, maar ordelijk verloopende vergaderingen die daarop in geheel Portugal gehouden werden, werd hetzelfde geëischt.

De regeering was zeer verrast, door de onverwacht sterke oppositie die zich openbaarde in de reactie der gegoede klassen. De arbeidende klassen hielden zich op een afstand.

Salazar weigerde uitstel en de leiders der Democratische Unie deden een beroep op den President der Republiek, die Salazars besluit ondersteunde. De regeering nam vervolgens strenge maatregelen. Een aantal leiders der oppositie — niemand weet hoeveel — werd gearresteerd en verschillende vergaderingen werden verboden. Verschillende lijsten met namen van kiezers die een bepaalden candidaat ondersteunden, werden ongeldig verklaard en de bladen, die veel ruimte hadden besteed aan verslagen van vergaderingen der oppositie, beperkten die ruimte drastisch. Verschillende bladen werden geschorst. Niettemin verklaarde Salazar, dat de verkiezingen geheel vrij zouden zijn — „even vrij als in Engeland". Er zijn redenen om aan te nemen dat de onverschilligheid van de arbeiders meer schijn dan werkelijkheid is. De socialisten en communisten hebben zich niet laten zien en wachten wellicht hun tijd af. (Times)

(V. b. 6510 E)

Vaticaan

C. Paus over de doodstraf —

16 Nov. — De Italiaansche premier Parri heeft in den kabinetsraad bekendgemaakt, dat de Paus aan de Italiaansche regeering gevraagd heeft geen doodvonnissen, uitgesproken wegens politieke misdrijven, te voltrekken op een oogenblik, dat de hartstochten van het volk ontketend waren. (Tr.)

(V. b. Vaticaan: 6462 F)

Vereenigde Staten

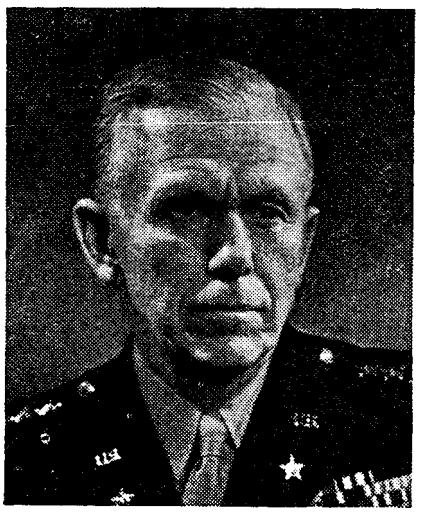
D. Aantal inwoners —

22 Nov. — Het aantal inwoners bedroeg op 1 Oct. jl. 140 millioen. Sedert de volkstelling van 1940 is het aantal derhalve met 8.331.000 toegenomen. (U.P.)

(V. b. Bevolk. 4395 G)

E. Patrick Hurley treedt af als ambassadeur in China - Gen. Marshall opvolger - Aanval op „state department" —

27 Nov. — Patrick Hurley, de ambassadeur der V.S. in China is afgetreden daar hij zich niet kon vereenigen met de door de beroepsdiplomaten van het

Generaal Marshall

„state-department" gevoerde politiek die z.i. in strijd was met de officieel aangekondigde (zie 6494 E).

Hurley heeft o.m. verklaard: dat de beroepslieden uit den buitenlandschen dienst de zijde hadden gekozen van de gewapende Chineesche communistische partij en het imperialistische blok van naties, wier politiek het is China tegen zichzelve verdeeld te houden.

Generaal Marshall is benoemd tot opvolger van Hurley. (N.D.)

(V. b. buitenl. pol.: 6494 E; Marshall: 6518 C)

F. Zeshonderdduizend stakers —

28 Nov. — Nadat 250.000 arbeiders der „General Motors" op 21 Nov. het werk hadden neergelegd, bedroeg het aantal stakers 600.000. (Daily Tel.)

(V. b. 6478 F)

G. Amerikanen nog tien jaar in Duitschland —

29 Nov. — Volgens de Amerik. radio zou gen. Mc Narney, de opvolger van gen. Eisenhower verklaard hebben, dat Duitschland waarschijnlijk nog tien jaar bezet blijft. (G. K.)

(V. b. 6518 C.)

Wetenschap

H. De Noordpool wordt warmer —

De Zweedsche Noordpoolvorscher prof. Ahlmann, heeft een artikel gepubliceerd. waaruit blijkt dat de Noordpool in een „Katastrophaal tempo" warmer wordt (N.B. De professor rekent niet met jaren maar met milleniën = 1000 j.)

Prof. Ahlmann heeft kunnen vaststellen, dat de gemiddelde temperatuur der arctische gebieden gedurende de laatste vijftien jaar merkbaar hooger is geweest, dan in de daaraan voorafgegane eeuw, zoodat met de mogelijkheid gerekend moet worden, dat deze ontwikkeling reeds in de eerstvolgende honderd jaar zijn invloed zal doen gevoelen op de algemeene klimatologische verhoudingen der aarde. (N.Z.Z. 23 Nov.)

I. Niels Bohr - De atoomenergie - Pleidooi voor internationale samenwerking —

Dr. Niels Bohr, de groote Deensche geleerde en Nobelprijs-winnaar, die in Amerika een belangrijke rol heeft gespeeld bij de ontwikkeling van de atoombom, verklaarde onlangs te Kopenhagen o.m.: Het lot der menschheid is, nu deze enorme explosieve atoom-energie kan worden vrijgemaakt, afhankelijk van het vermogen der volken om gevaren, die allen bedreigen, te vermijden. De tijd ligt ver achter ons, dat iedereen zich met de dichtsbijliggende steen kon verdedigen. Wij hebben eveneens het stadium bereikt, dat de veiligheid door nationale verdediging aan de burgers van een land geboden, volkomen onvoldoende is. Misschien is er geen verdediging mogelijk tegen de nieuwe destructieve krachten en het hangt af van de samenwerking der geheele wereld of voorkomen zal worden, dat de nieuwe energieën gebruikt worden voor doelen, welke niet dienstig zijn voor de menschheid als geheel. Het is duidelijk — zeide dr. Bohr nadrukkelijk — dat geen contrôle effectief kan zijn, indien niet alle wetenschappelijke gegevens vrij toegankelijk zijn en de gelegenheid wordt gegeven internationale contrôle uit te oefenen op alle ondernemingen, die — niet gecontroleerd — een catastrophe zouden kunnen veroorzaken. Deze waarborgen eischen de wegneming van alle slagboomen, welke tot nu toe noodzakelijk geacht werden ter beveiliging van nationale belangen.

Een overeenkomst met betrekking tot deze questie, welke van vitaal belang is, zal vertrouwen en harmonische betrekkingen tusschen de volken scheppen, die nauwelijks overschat kunnen worden. Geleerden van de geheele wereld zullen bij de oplossing van dit probleem de meest waardevolle diensten kunnen en willen bewijzen.

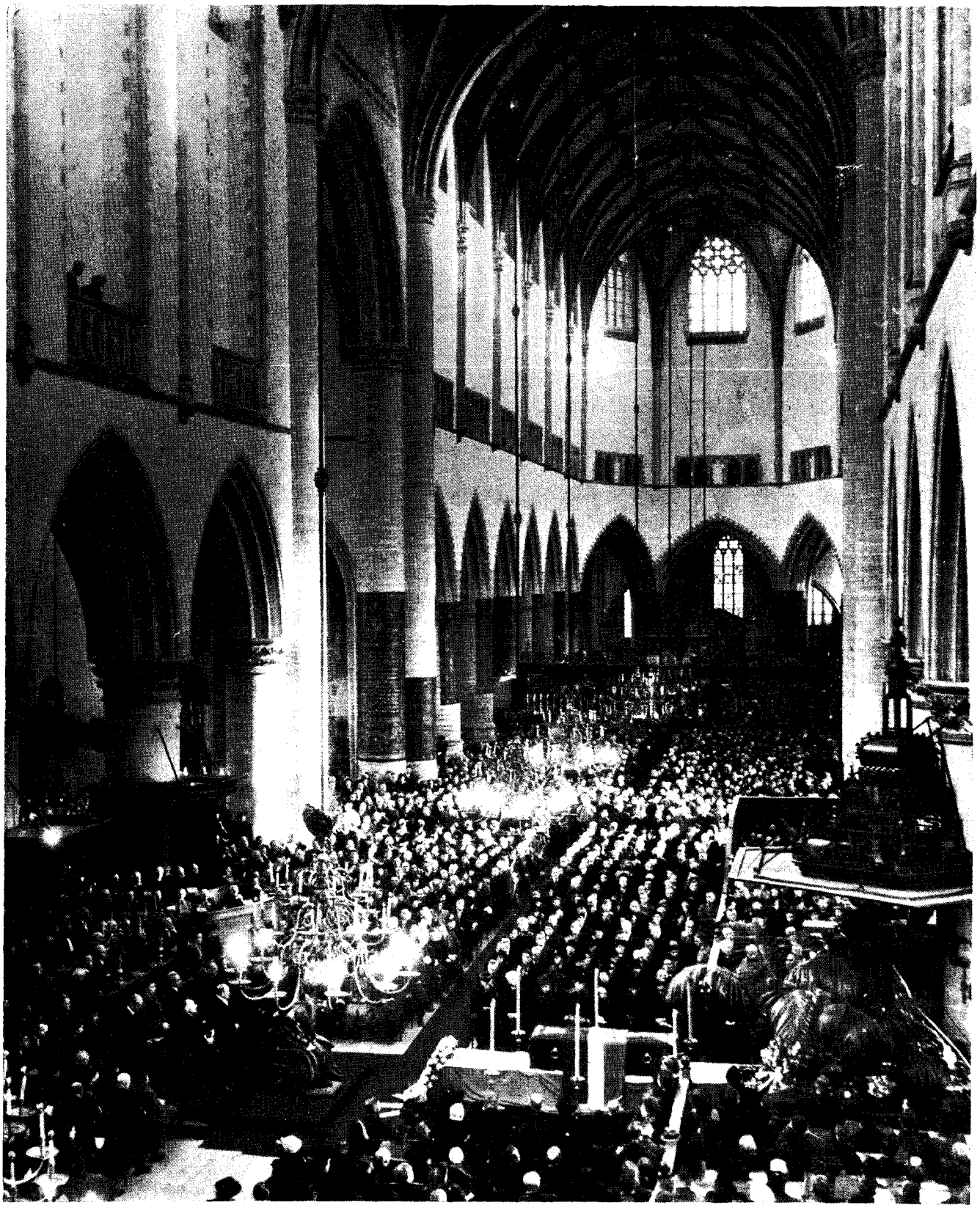
(Science News Letter, Oct. 20. '45)

(V. b. Bohr: 6455; zie ook: 6515 A)

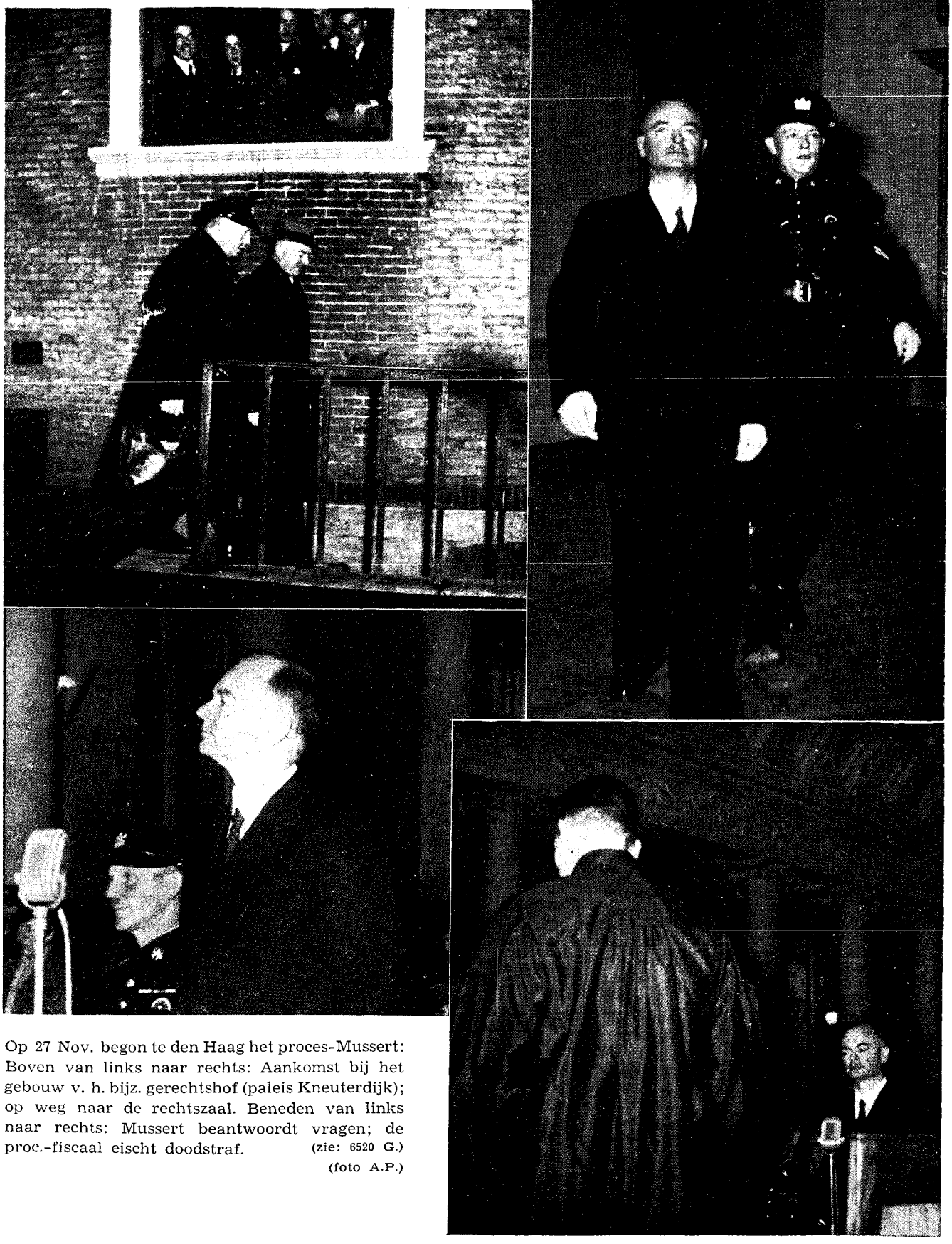
Zweden

K. Tegen „Westelijk Blok" —

22 Nov. — De min. v. buitenl. zaken Unden heeft verklaard, dat Zweden wachtte op een uitnoodiging om toe te treden tot de Vereenigde Volken. Unden wees elke vorming van een Westelijk blok evenals die van een Scandinavisch Blok, als een te riskante onderneming af. (N.Z.Z.)

Herdenking op 27 Nov. in de Groote St. Bavo te Haarlem van 422 door de Duitschers neergeschoten leden van de verzetsbeweging. Ook H. M. de Koningin was aanwezig. (foto A.P.) (zie ook 6521 E.)

Op 27 Nov. begon te den Haag het proces-Mussert: Boven van links naar rechts: Aankomst bij het gebouw v. h. bijz. gerechtshof (paleis Kneuterdijk); op weg naar de rechtszaal. Beneden van links naar rechts: Mussert beantwoordt vragen; de proc.-fiscaal eischt doodstraf. (zie: 6520 G.)

(foto A.P.)

HET NABIJE OOSTEN

I. Palestijnsche perikelen

De oorlog heeft een reeks politieke problemen achtergelaten, waarvan de oplossing de grootste moeilijkheden veroorzaakt, omdat ze dermate ingewikkeld zijn, dat vrijwel elke beslissing een der betrokken partijen nadeel moet brengen. Een van de moeilijkste is de Palestijnsche kwestie, waarin de Arabieren en Zionisten reeds ongeveer dertig jaar tegenover elkaar staan en zich beiden beroepen op rechten, die tot diep in de historie terugreiken.

Van de oudste geschiedenis af is Palestina aan wisselende machten onderhevig geweest. Babylonische en Egyptische invloeden volgden elkander op, Alexander de Groote veroverde het land; het was bufferstaat tusschen Egypte en Syrië, daarna onder Syrisch bestuur, vervolgens weer zelfstandig, daarna een Romeinsche provincie, wat aanleiding was tot de opstanden, die leidden tot de verspreiding van de Joodsche bevolking naar alle windstreken. Het jaar 636 bracht de bezetting door de Arabieren, wat overigens niet beteekende, dat het land tot rust kwam, want Seldsjoeken, Kruisvaarders en Mongolen drongen er achtereenvolgens binnen, vóór de Osmanische Turken het in 1517 tenslotte bezetten. Vier eeuwen bleef het daarna vrijwel onafgebroken onder Turksch bestuur, tot in den eersten wereldoorlog. De Arabieren begonnen zich toen openlijk te verzetten, drongen aan op zelfstandigheid en vonden gehoor bij de Engelschen.

Het Joodsche vraagstuk was toen nog niet zoo klemmend als thans. Het aantal der Joodsche inwoners bedroeg ongeveer tien procent.

Balfour-verklaring.

In het jaar 1917 gaf de Britsche minister van buitenlandsche zaken, de befaamde Balfour-verklaring uit, waarin het voornemen was vastgelegd het land te maken tot een nationaal tehuis voor de Joden, zonder dat aan de rechten van de overige bewoners tekort zou worden gedaan.

Deze poging om twee ongelijksoortige grootheden te combineeren, wekte reeds in 1919 een actie op van Emir Feisal, die de Joodsch-Arabische tegenstelling opnieuw onder het oog wenschte te zien en zich verzette tegen de plannen voor een Joodsch nationaal tehuis. De Vereenigde Staten weigerden bij de volgende besprekingen een mandaat over Palestina te aanvaarden en op de Conferentie van San Remo in 1921 werd dit aan Engeland opgedragen.

Na Hitler's Neurenbergsche rasbepalingen kreeg de steeds woelende Palestijnsche kwestie, met haar voortdurende incidenten, een onverwachten impuls. Bij duizenden vluchtten de Joden voor de terreur in Duitschland en het aantal dergenen, die op het Joodsche nationale tehuis hun hoop vestigden steeg snel. Verschillende pogingen om de tegenstellingen in Palestina op te heffen faalden en in 1936 brak de groote Arabische opstand uit, die het Britsche mandaat tot een voortdurende zorg maakte. Een Britsche Palestina-commissie opperde een plan om het land in drie gebieden te verdeelen: een mandaatsgebied, een Arabisch deel en het Joodsche tehuis. Van nieuwe besprekingen was het resultaat, dat geen der partijen zich met de voorstellen kon vereenigen. De praktijk van een dergelijke verdeeling bleek ook uiterst moeilijk te zijn. Een Britsche studie-commissie werkte niet minder dan drie projecten uit. In Londen werd een ronde-tafel-conferentie aan de kwestie gewijd, maar zij bleef zonder resultaat en de Britsche regeering liet haar verdeelingsplannen weer varen.

Witboek van 1939.

In 1939 bracht de Britsche regeering de kwestie andermaal in een nieuw stadium met de publicatie van een Witboek, waarvan het belangrijkste punt was de voorgenomen immigratie van 75.000 Joden in vijf jaar, zoodat na afloop daarvan een derde der inwoners Joden zouden zijn. Verder werd de zelfstandigheid van Palestina in het vooruitzicht gesteld, tegen 1949. Opnieuw was de ontvangst der plannen ongunstig. De Arabieren gaven aanvankelijk uiting aan de opinie als zouden hun rechten door de Britten worden miskend, maar op den duur namen ze een meer tegemoetkomende houding aan. De Zionisten daarentegen bleven een scherp verzet voeren en verwierpen het Witboek ten eenen male, waarbij het opviel, dat ze grooten aanhang vonden bij Joodsche kringen in de Vereenigde Staten.

Ook tijdens den tweeden wereldoorlog bleven de Zionisten hun actie voeren, al nam dit niet weg, dat zij naar vermogen de geallieerden steunden — evenals de Arabieren. Reeds tijdens den strijd begonnen zij clandestiene immigratie in de hand te werken. Ze beriepen zich principieel op de Balfour-verklaring van 1917 en wezen er verder op, dat zij de belangrijkste bijdragen leveren voor het economische leven van Palestina en per hoofd bijna tien maal zooveel belasting betalen als de Arabieren; dat zij de hygiënische toestanden hebben verbeterd en het land omvangrijke industrieën hebben geschonken. Volgens hun opvattingen biedt het land, dat op het oogenblik ruim een half millioen Joden telt, nog ruimschoots plaats voor twee tot vier millioen nieuwe inwoners, zonder dat de Arabische boeren den vrees behoeven te koesteren, dat zij in het gedrang komen, daar 95% van het land voor hen is gereserveerd. Zij wijzen er verder op, dat naar schatting driekwart van het aantal Joden in Europa door de Duitschers is uitgemoord en dat de overlevenden in grooten nood verkeeren en voor een belangrijk deel hun laatste hoop hebben gevestigd op een eigen nationaal tehuis.

De Arabische nationalisten, wier aantal op het oogenblik een millioen bedraagt, verweren zich heftig tegen het denkbeeld, dat een staat in den staat zou worden gesticht en betoogen, dat het Joodsche probleem, dat hun volle belangstelling heeft geen zaak is, die Palestina alleen aan gaat, maar een wereldzaak is en dat alle naties in evenredige mate de Joodsche vluchtelingen onderdak dienen te verschaffen. De Arabische Liga heeft in haar scherpste uitlatingen de Joodsche kolonie een voorpost van Europeesch imperialisme genoemd en uitbreiding van het aantal Joden een uitdaging.

De Engelsche regeering ziet zich naar beide kanten voor onverzettelijke eischen gesteld en voor partijen, die beide over gewapende organisaties beschikken om hun argumenten kracht bij te zetten. De Zionisten trachten door illegale immigratie te ontkomen aan de gestelde beperkingen en hun radicaalste groepen stellen zich voortdurend teweer. Zij voelen zich in den rug gesteund door het verzoek van president Truman om nog 100.000 Joden in Palestina toe te laten.

De Engelsche tegenzin om de Arabische nationalisten inwilliging van hun eischen toe te staan, komt op een gegeven oogenblik in conflict met het sinds jaren volgehouden streven der Britsche regeering om de Arabische beweging ter wille te zijn. Bovendien moet zij het oog houden op haar groote economische belangen in het Nabije Oosten en op het feit, dat dit gebied den verbindingsschakel is met het Verre Oosten. De olie-leidingen van Mosoel en Kirkoek naar de Middellandsche Zee binden de Engelsche belangen aan die der Arabische staten, die ook deel hebben in de olie-exploitatie. Deze staten, vereenigd tot de Arabische Unie vertegenwoordigen een niet te onderschatten politiek machtsblok, dat bovendien relaties heeft met de Moslem-liga in Britsch-Indië en zelfs met de Congrespartij, die in hun herhaalde sympathiebetuigingen weer factoren binnen het Britsche Empire in beweging kunnen brengen.

Houding der Ver. Staten.

Ook de Vereenigde Staten hebben, tijdens den oorlog gegroeide, economische belangen in het Nabije Oosten en het is onder andere op dezen grond, dat er in de Britsche politiek een neiging is te bespeuren om in Washington begrip te vinden voor de Engelsche moeilijkheden en wellicht bereidheid om de verantwoordelijkheid voor Palestina te deelen. De Amerikaansche belangstelling blijkt het duidelijkst uit de instelling van een Anglo-Amerikaansche commissie van onderzoek, die op korten termijn (in 120 dagen, aldus Byrnes, de Amerikaansche staatssecretaris) rapport zal moeten uitbrengen (zie 6510 D).

Een factor, die tot nu toe buiten het geding blijft, kan gelegen zijn in de Sovjet-Unie, die groot belang heeft bij zeewegen naar het westen. Dit uitte zich tot nu toe ten aanzien van de Dardanellen en in het Sowjetrussische aandeel in het opnieuw geïnternationaliseerde Tanger, als ook in een sterk toegenomen invloed in Noord-Perzië, en in suggesties aangaande een mogelijk Sowjetrussisch mededingen naar een trustee-schap over de voormalige Italiaansche koloniën. Het is allerminst een speculatie om te zeggen, dat wijzigingen in den status van Palestina, voorzoover zij internationale consequenties hebben, zeker de aandacht van de Sowjetrussische diplomatie zullen hebben. (Red. K.H.A.)

(V. b. Palestina 6510 D)

Nederland

A. Voorzitter raad van ministers voortaan door Koningin benoemd - Min.-pres. officieele titel - Niet-ministers secretaris —

6 Dec. — Het Reglement van Orde voor den raad van ministers, dat uit 1905 dateerde, is gewijzigd, waardoor de voorzitter van dien raad voortaan door de Koningin benoemd wordt en den officieelen titel van min.-president krijgt. Tot dusver was deze benaming officieus. Voorts kunnen in het vervolg niet-ministers benoemd worden tot secretaris van den ministerraad. (Par.)

Nederland

A. Gezant in Argentinië, Paraguay en Uruguay —

30 Nov. — Bij K.B. is mr. F. C. A. baron van Pallandt benoemd tot buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister te Argentinië, Paraguay en Uruguay.
(Stct.) **(V. b. gezant Portugal, Spanje: 6513 D en C)**

B. Staking ambtenaren opgeheven - Centraal Orgaan Zuivering neemt ontslag —

26 Nov. — Krachtens een circulaire van den minister van Binnenlandsche Zaken van 31 Oct., moeten alle gestaakte burgemeesters, gemeente- en provinciale ambtenaren (in totaal ongeveer 1500) op 1 Dec. in hun functie worden hersteld, tenzij met redelijke zekerheid vaststaat, dat ontslag moet volgen. Dit was voor het Centraal Orgaan voor de Zuivering, bestaande uit de heeren H. J. van Boeyen, mr. Hustinx en mr. H. P. Bloemers aanleiding om hun ontslag aan te bieden. Naar het A.N.P. meldde, laat de opheffing van de staking onverlet den voortgang van de loopende zuiveringsprocedure en geschiedt zij ongeacht eventueel nog te nemen definitieve maatregelen. (Wh. - Alg. H'bl.)
(V. b. Ambtel. zuivering 6449 E)

C. Huwelijken met vijandelijke onderdanen rechtsgeldig - Min. v. Just. beslist over toelating - Niet vijandelijke vreemdelingen —

28 Nov. — Het besluit van 7 Juni 1940 (besluit rechtsverkeer in oorlogstijd a. 6) bepaalde dat het verboden is zonder toestemming van de ter uitvoering van dat besluit ingestelde commissie met een vijandelijken onderdaan een overeenkomst aan te gaan of een handeling te verrichten, waaruit onmiddellijk of middellijk eenig recht of voordeel voortvloeit voor een vijandelijken onderdaan.
Overeenkomsten of handelingen aangegaan of verricht zonder de vereischte voorafgaande toestemming zijn nietig.
De art. 13, 14 en 15 van het besluit Vijandelijk vermogen van 20 Oct. 1944 (Stb. E. 133) bepaalden dit nog eens uitdrukkelijk. De toestemming werd hierbij in handen gelegd van het Beheersinstituut.
Uit deze regeling werd afgeleid, dat een huwelijk gesloten met een vijandelijken onderdaan, een N.S.B.er, politieken delinquent of gedetineerde nietig was te achten. Tegen deze consequentie van een regeling, die als een vermogensrechtelijke controle bedoeld was, werd herhaaldelijk geprotesteerd.
Krachtens het Koninklijk Besluit van 16 November 1945, staatsblad no. F 271 (besluit gevolgen van het huwelijk met vijandelijke onderdanen no. 1) zal nu, met terugwerkende kracht, een huwelijk met een vijandelijken onderdaan, een N.S.B.er of politieken delinquent of gedetineerde zonder toestemming van commissie of Beheersinstituut gesloten, rechtsgeldig zijn, mits het is gesloten met inachtneming van alle voor huwelijken overigens geldende voorschriften.
Dit geldt in het algemeen voor alle rechtshandelingen die familierechtelijke betrekkingen doen ontstaan of daarin verandering brengen (erkenning kinderen, huwelijksche voorwaarden, vordering echtscheiding enz.).
Om te voorkomen, dat een groote menigte vrouwen van vijandelijken oorsprong in ons land blijft of binnenkomt, verkrijgen deze vrouwen door hun huwelijk niet zonder meer de Nederlandsche nationaliteit en daardoor de toelating tot Nederland.
Krachtens een K. B. van 17 Nov. 1945 no. F 278 (besluit gevolgen van het huwelijk met vijandelijke onderdanen no. 2) verliest een vijandelijke onderdane, na 10 Mei 1940 met een Nederlander gehuwd, het Nederlanderschap. Een vijandelijke onderdane, die in de toekomst met een Nederlander huwt verkrijgt het Nederlanderschap niet. Het besluit voorziet tevens in de instelling van een commissie, die tot taak heeft den minister van Justitie van advies te dienen over de vraag, of de vrouwen — vijandelijke onderdanen — die na 10 Mei 1940 gehuwd zijn met een Nederlander in aanmerking komen voor toelating hier te lande. Ieder geval zal afzonderlijk worden beoordeeld volgens door den minister van Justitie vast te stellen normen. Voor diegenen, wier vrouwen niet in aanmerking komen voor toelating, zal langs den weg van onderhandelingen met de bezettingsautoriteiten verlof tot het zich voegen bij hun vrouwen en tot vestiging in Duitschland worden gevraagd.

Niet-vijandelijke vreemdelingen.
Vrouwen — niet-vijandelijke vreemdelingen — die sedert 10 Mei 1940 in Duitschland of, in de door Dl. bezette, of geannexeerde gebieden gehuwd zijn of in de toekomst in Duitschland in het huwelijk treden, verliezen eveneens de Nederlandsche nationaliteit, of verkrijgen deze niet. Ook zij moeten zich aan een onderzoek onderwerpen.
In het algemeen zullen de niet-vijandelijke vreemdelingen met formeel geldige huwelijkspapieren hier te lande worden toegelaten. Daar zij echter vreemdelingen blijven, kan contrôle op hun gedragingen worden uitgeoefend. Haar wordt in het besluit in het vooruitzicht gesteld, dat zij zelfstandig genaturaliseerd zullen kunnen worden op nader bij de wet te stellen voorwaarden, die gemakkelijker zullen kunnen zijn, dan de normale voorwaarden.
Verzoeken om toelating moeten voorloopig gericht worden tot den minister van Justitie. (A.N.P. - Red. K.H.A.)

D. Staatsloterij in ouden vorm —

30 Nov. — Krachtens een ministeriëel besluit komt de staatsloterij bijna geheel in zijn ouden vorm van voor den oorlog terug. De verkoop der loten komt weer aan de collecteurs en collectrices. Particuliere verkoopers worden uitgeschakeld. Bij de komende loterijen zal zoowel de betaling der loten, als de uitbetaling van prijzen en premiën in „vrij geld" plaats hebben. (Bh.)
(V. b. 5484 A)

E. Eerste Kamer - Vragen over Indië —

1 Dec. — Het eerste Kamerlid Ch. I. J. M. Welter (R.K.) heeft den minister van overzeesche gebiedsdeelen schriftelijke vragen gesteld over Indië, o.m. of de minister bereid is wekelijks op feitelijke gegevens berustende mededeelingen zonder commentaar te doen, waardoor het Ned. volk zich een oordeel kan vormen en waaruit blijkt wie en wat achter de „republiek Indonesia" staat, wie en wat de extremisten zijn, welke de omvang van door dezen gepleegde wandaden zijn, hoe de toestanden in de kampen zijn enz. Voorts of de minister kan meedeelen over welke machtsmiddelen de regeering in Indië beschikt en wanneer zij denkt met die machtsmiddelen zelf het herstel van rust en orde ter hand te kunnen nemen. (N.R.C.)
(V. b. Welter 6495 B; Ind. beleid 6497 H)

F. Repatrieering uit Ned. Indië - Financieele hulp —

5 Dec. — Tijdens een persconferentie te s-Gravenhage, hebben de heeren R. K. A. Bertsch, plaatsvervangend gecommitteerde voor Indische Zaken en kolonel van Os van Delden, hoofd van de Repatrieering, het een en ander medegedeeld over de repatrieering uit Indië.
De repatrieerenden, die in Suez uit een regeeringskleedingmagazijn van doelmatige kleeding voorzien worden, zullen per schip via Engeland naar Nederland gaan, waar ze na ontscheping, onder de hoede komen van het Centraal Bureau voor Oorlogslachtoffers, dat voor huisvesting en zoo noodig voor inkwartiering zorgt, en de opneming van zieken in gasthuizen en sanatoria regelt.
De regeering heeft bepaald, dat gedurende 3 maanden aan alle gerepatrieerden een inkomen gegarandeerd wordt van ƒ 150 per maand per gezinshoofd, ƒ 100 voor het eerstvolgend gezinslid van 17 jaar en ouder, ƒ 75 voor elk gezinslid boven 17 jaar en ƒ 60 voor jongere kinderen. Weduwen, met beschikking over een inkomen van ƒ 120 per maand, krijgen een maandelijksche toeslag van ƒ 30.
Na die 3 maanden vallen de gerepatrieerden in de sociale regelingen, die voor de Nederlanders gelden.
Het Centraal Distributiekantooor zal allen gedurende een bepaalde periode een extra bonkaart en een verhoogd rantsoen brandstoffen, nl. per hoofd 2 eenheden, verschaffen.
Men verwacht 10.000 repatrieerenden in December, 20.000 in Januari en 20.000 in Februari. Vijf- tot tienduizend menschen uit Indië zullen naar Australië gebracht worden. (Msb.)
(V. b. 6514 G)

G. Tegen samenwerking tusschen C.H. en A.R. —

5 Dec. — Negen en veertig leden der Christelijk Historische Unie hebben in een brief aan het hoofdbestuur der C.H.U. stelling genomen tegen de onlangs aangekondigde federatieve samenwerking met de Anti-Revol. Partij.
Zij verwijzen in hun schrijven naar art. 8 van het program van beginselen, waarin stelling wordt genomen tegen een zgn. antithese-politiek, welke zij van de voorgestelde samenwerking vreezen.
De onderteekenaars noemen als bezwaar tegen de samenwerking met de A.R. de opvatting van deze partij in zake de radio, het sociaal-economisch beleid en het Nederlandsch-Indische vraagstuk.
De eerste onderteekenaars van den brief zijn de oud-min. mr. dr. A. A. van Rhijn en mr. M. Ch. de Jong te 's-Gravenhage. Verder behooren tot de onderteekenaars minister prof. mr. P. Lieftinck en prof. mr. F. de Vries; de heeren J. M. Krijger jr., dr. C. W. Th. baron van Boetzelaer van Asperen en Dubbeldam, ds. J. Langman, jhr. dr. C. G. C. Quarles van Ufford te Apeldoorn, dr. Ph. J. Idenburg te Wassenaar en dr. S. Rozemond te Leiden, de vroegere voorzitter van den Indischen Volksraad mr. W. H. van Helsdingen. (Tr.)
(V. b. A.R. 6490 A; Samenwerk. 6474 D)

H. Besprekingen N.V.V.—E.V.C. gestaakt —

6 Dec. — Op 1 Dec. zijn te Amsterdam besprekingen gevoerd tusschen de heeren Kupers en v. d. Lende van het N.V.V. en Blokzijl en Koenen van de E.V.C. om te geraken tot een fusie. 's Middags heeft de heer Blokzijl over deze besprekingen in een vergadering van de E.V.C. te Rotterdam mededeelingen gedaan. Dit

was, naar het N.V.V. bericht, tegen de gemaakte afspraak, omdat er voorloopig over de onderhandelingen nog niets zou worden bekend gemaakt. Volgens het N.V.V. waren de mededeelingen van den heer Blokzijl bovendien onjuist. Hij zeide o.m.: „over de voorwaarden voor een fusie zal echter niet in de conferentiekamer worden beslist, maar door de arbeiders in de bedrijven". In een brief van het N.V.V. aan de E.V.C. wordt deze uitlating demagogisch genoemd, omdat werd overeengekomen, dat het resultaat van de fusiebesprekingen t.z.t. in alle instanties binnen den kring van de vakbeweging zou worden behandeld. Het N.V.V. heeft dan ook opheldering gevraagd en in afwachting daarvan de besprekingen, die zouden worden voortgezet, gestaakt. Het bestuur van de E.V.C. heeft geantwoord niet te begrijpen, waarom de uitlating van den heer Blokzijl demagogisch zou zijn. (N.R.C.)
(V. b. 6490 B)

Nederland

A. Atoomonderzoek bij Philips - Nieuwe cyclotron in aanbouw - Pleidooi voor centraal laboratorium —

7 Dec. — Tijdens een bezoek van Amerikaansche professoren aan de Philipsfabrieken te Eindhoven werd — toen zij iets wilden vertellen over de cyclotron een hypermoderne en kostbare apparatuur voor het transmuteeren van atomen, waarmede men het eene element in het andere kan omzetten — een dergelijk apparaat getoond, dat voor 85 pct. gereed is en op een na het grootste van de wereld zal worden. Dit apparaat, dat 250 ton weegt, is tijdens de bezetting onder het oog van de Duitschers gebouwd, met ijzer en koper van de Duitsche weermacht, zonder dat de bezetters er ook maar eenig vermoeden van hadden. Er werden in de laboratoria van Philips reeds sedert 1934 uitgebreide atoomonderzoekingen gedaan. Philips bouwde o.a. apparaturen voor het Rutherfordlaboratorium te Cambridge, dat tijdens den oorlog zooveel tot de atoomwetenschap bijdroeg, en ook voor het laboratorium van de Broglie te Parijs. In de laboratoria van Philips werden tal van nieuwe transmutaties ontdekt (er werd bijv. al in 1938 uit kwik goud gemaakt) en ook de beroemde splitsing van atomen, die in 1939 gevonden werd, is in de Eindhovensche laboratoria onderzocht. Als het zou moeten, aldus vertelde dr. ir. F. A. Heyn, en het geld er aan besteed werd, zouden de Nederlandsche geleerden binnen een jaar atoombommen kunnen fabriceeren.
De heer Heyn zeide voorts, dat, wil Nederland mede vooraan blijven en zijn wetenschappelijke wereldreputatie behouden, een groot centraal laboratorium noodig zou zijn, waar de studenten met de nieuwste methoden en apparaten zouden leeren werken. Deze onderzoekingen brengen kosten mee, die voor kleinere laboratoria niet mogelijk zijn.
O.a. zou ook de medische wetenschap van een dergelijk laboratorium kunnen profiteeren. Er ontstaan bij deze atoomonderzoekingen namelijk radio-actieve stoffen, die voor medici en biologen van groot belang zijn. De ontwikkeling der wetenschap in den oorlog heeft aangetoond, dat organisatie der wetenschappelijke werkers in gezamenlijke onderzoekingen voor de toekomst van het allergrootste belang is, ook de industrie zal dezen weg moeten gaan. Zooals de toestand nu is, kunnen de Nederlandsche universiteiten de menschen, die voor een dergelijk georganiseerd researchwerk noodig zijn, niet leveren. (N.R.C. - Par.)
(V. b. Atoomenergie: 6526 I; spec. pag.: 2925 A; 6455; Philips 4982 B)

B. Gouden medaille van Amsterdam voor gen. Eisenhower —

6 Dec. — De wnd. burgemeester van Amsterdam F. de Boer, heeft op 5 Dec. de gouden stadsmedaille bestemd voor gen. Eisenhower aangeboden aan lt.-kol. F. Strong van het Amerikaansche hoofdkwartier te Frankfort a. M. (V.K.)
In ons verslag van het bezoek van gen. Eisenhower aan A'dam (zie 6465 E) werd ten onrechte vermeld, dat hem het eereburgerschap van deze stad was aangeboden. Burgemeester de Boer zeide destijds in zijn toespraak: „Amsterdam kent geen eereburgerschap, maar wel de onderscheiding van de medaille van de stad voor diegenen, die zich zeer verdienstelijk hebben gemaakt voor Amsterdam" Alg. H.b. 8 Oct.).
De aanbieding van de medaille werd uitgesteld, daar er geen goud aanwezig was.
Eerder werd deze medaille reeds uitgereikt aan: Ned. Gymnast. Verb. en Liedertafel Zanglust (1908); Middenst.tent.st. (1909); Lied.t. Ond. Oef. (1912); Bouwmij.: Eigen Won. (1918); Handw. Vr. Kr. (1919); Louis Bouwmeester (1920); Willem Mengelberg (1920); A'd. Zwemclub (1920); Liefdadigheid naar Vermogen (1921); Kon. Ver. Vereenigde Zangers (1923); Bern. Zweers (1924); S. P. v. Eeghen (1928); Lord Mayor van Londen (1929); Lord Mayor van Liverpool (1930); Dr. F. M. Wibaut, Wethouder, (1931); Dr. E. Heldring (1933); A.N.W.B. (1933); Amato (1934); Mr. H. K. Westendorp (1934); Jul. C. Bunge (1934); C. G. Vattier Kraane (1934); Dr. C. J. K. v. Aalst (1936); Mgr. G. C. v. Noort (1945). **(V. b. Eisenh. 6513 C; bezoek Nederl. 6465 E)**

C. Telefoontoestellen uit Duitschland terug —

6 Dec. — Een groot aantal telefoontoestellen, eigendom van de P.T.T. zijn in Neurenberg achterhaald. Zij worden naar Nederland gezonden. (V.V.)
(V. b. 6482 C)

D. Proces Blokzijl - Cassatieberoep verworpen —

5 Dec. — De bijz. raad van cassatie heeft het cassatieberoep van Blokzijl verworpen. Blokzijl zal dus, behoudens de mogelijkheid van gratie, worden terechtgesteld.
Tevens heeft de bijz. raad van cassatie Blokzijl vervallen verklaard van de hem verleende Orde van Oranje-Nassau en van het Eereteeken voor belangrijke krijgsverrichtingen. (N.R.C.)
(V. b. 6514 B)

E. De Blocq van Scheltinga in cassatie - 20 jaar —

5 Dec. — De bijzondere raad van cassatie heeft den voormaligen burgemeester van Wassenaar, jhr. D. de Blocq van Scheltinga, die door het bijzondere gerechtshof was veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf, tot 20 jaar gevangenisstraf veroordeeld. (N.R.C.)
(V. b. 6449 C)

Het proces tegen Ir. A. A. Mussert

F.

De doodstraf geëischt

Op 27 en 28 November stond ir. A. A. Mussert, civiel ingenieur, geboren op 11 Mei 1894 te Werkendam, leider van de N.S.B. (Nationaal Socialistische Beweging in Nederland) in eersten aanleg terecht voor het Bijzonder Gerechtshof te Den Haag (zie 6520 G.). Een sensationeel proces is het niet geworden. De publieke belangstelling was geringer dan bij het proces Blokzijl.
Mr. J. Zaayer, de procureur fiscaal zeide van dit proces meer werk gemaakt te hebben, dan strikt noodig was, aangezien toch geen zeer snelle en summiere berechting plaats had. Voor hem was dit proces, dat van de geheele N.S.B. geworden.
Toch werden in dit proces slechts de daden van Mussert sedert 10 Mei 1940 geoordeeld en werd geen nieuw licht geworpen op zijn gestes en die van de N.S.B. vóór 10 Mei 1940.

De tenlastelegging.

In de tenlastelegging werd Mussert er van beschuldigd:

1) Nederland onder Duitsche heerschappij, en wel bepaaldelijk onder heerschappij van Hitler te hebben willen brengen. (Germaansche Statenbond)

2) een aanslag te hebben voorbereid om den grondwettigen regeeringsvorm in Nederland te vernietigen of op ongrondwettige wijze te veranderen. (Raad-van-State-plan)

3) actieve deelneming van Nederlandsche zijde aan de Duitsche oorlogvoering te hebben bevorderd en te hebben bewerkstelligd.

Tot staving van deze feiten werd in de tenlastelegging verwezen naar allerlei documenten (zie ook 6475 G.)
Op de vraag van den president, of hij het tenlastegelegde bekende, antwoordde Mussert: „Voorzoover de aanklacht uittreksels bevat uit mijn redevoeringen en artikelen, zal zij wel juist zijn, maar de bedoeling was niet Nederland onder Duitsche heerschappij te brengen. Integendeel: vijf jaren lang heb ik gedaan wat mogelijk was om het onder vreemde heerschappij vandaan te krijgen".

De Germaansche Statenbond.

Na voorlezing van de tenlastelegging werden achtereenvolgens als getuigen gehoord T. J. van Dien van den P.O.D. die op een vraag van den verdediger verklaarde, dat Mussert tijdens het eerste verhoor z. i. oprecht was geweest bij het geven van antwoorden. Mr. J. J. Carp (thans gedetineerd) voormalig president van het vredesgerechtshof en een der adviseurs van Mussert, en kap. P. v. Houten, hoofd van het Nederlandsch documentatiebureau in Londen, waar in bezettingstijd knipsels en fotocopieën werden geordend, die voor een deel door den proc. fiscaal zijn gebruikt.
De president las documenten voor die betrekking hadden op het plan voor een Germaanschen Statenbond, waarvan mr. Carp in 1941 op verzoek van Mussert een ontwerp-statuut heeft opgesteld.
De voornaamste aanwijzing, welke Mussert daarbij gaf, aldus mr. Carp, was, dat men moest trachten, zich een dubbelen waarborg te verzekeren, zooveel mogelijk vrijheid en onafhankelijkheid tegenover Duitschland en het opwerpen

van een dam tegen het streven van internationaliseering uit het Oosten.
Mussert erkende dat hij heeft geijverd voor een Germaanschen Statenbond, waarvan ook Nederland lid zou zijn. Dat aan den leider van dezen bond, die de beschikking zou krijgen over de gezamenlijke legers, een onverantwoordelijk groote macht ten aanzien van de onafhankelijkheid der aangeslotenen zou zijn gegeven, bestreed Mussert. Hitler zou direct na den oorlog aftreden als leider van het Duitsche volk en optreden als „Führer aller Germanen".
„Was u daar zoo zeker van?" vroeg mr. v. Berckel.
„Dat had Hitler mij verzekerd".
Volgens den authentieken tekst van het ontwerp-statuut zou de bond staan onder den Führer van het Groot-Duitsche Rijk. Mussert zeide dat dit het gebrek was, dat het stuk vertoonde, maar dat hij met het bijschaven heeft willen wachten tot hij van gedachten zou kunnen wisselen met Noorwegen, Zweden en Denemarken. Wat betreft den eed van trouw aan Hitler (Berlijn 12 Sept. 1940), zeide Mussert dat hij de restrictie had gemaakt, dat Hitler niets zou ondernemen, wat met de Nederlandsche belangen in strijd zou zijn. Hiervan is echter niets te vinden in het van deze plechtigheid opgemaakt protocol.

Aanslag op den grondwettigen regeeringsvorm.

Mussert verklaarde, dat mr. J. J. Carp hem het idee aan de hand had gedaan, den Raad van State (waarin eerst N.S.B.-ers opgenomen zouden worden) te doen bekleeden met een regentschap. Dit — aldus getuigde mr. Carp — op Musserts klacht, dat de bezettende macht zooveel mogelijk het bestuur aan zich trachtte te trekken. De bedoeling was te komen tot een tijdelijk centraal Nederlandsch gezag. Dat was slechts mogelijk, door den Raad van State in zijn grondwettelijke bevoegdheden te herstellen, daarin leden te benoemen, die Musserts vertrouwen hadden en die hem tot regent zouden uitroepen.
Op de vraag van den raadsman, of Mussert belangstelling voor en begrip van de juridische kanten van het geval had, antwoordde getuige Carp: „Niet in het minst".
Raadsman: Hebt u hem dien gang van zaken als legaal voorgesteld?
Ik heb erop gewezen, dat het niet zuiver legaal kon zijn, maar dat nood wet en zelfs grondwet brak.
Verdachte heeft aanstonds met Seyss Inquart over dit plan gesproken. Deze vond het te ver gaan. In '42 is Mussert er op teruggekomen; hij wilde er toen ook een onderhoud met Hitler over hebben.
De president: Het blijkt nergens, dat het bedoeld was als een voorloopige maatregel. Trouwens, u vond het vertrek van de Koningin een zegen voor ons volk.
Mussert: Daar zou ik zoo geen antwoord op kunnen geven.
President: Ik heb het hier onder me bij de stukken. Spr. leest onder meer een passage voor uit een artikel in Volk en Vaderland, waarin gezegd werd, dat het Oranjehuis als Vorstenhuis op 13 Mei had opgehouden te bestaan.

Requisitoir.

Op den tweeden dag van het proces gaf de president onmiddellijk het woord aan den proc.-fiscaal.
Mr. Zaayer wees er op, dat Mussert van oorsprong ingenieur was en een zeer bekwaam ingenieur. Ten aanzien van het Belgische verdrag deed hij indertijd zeer verdienstelijk werk. Spreker stelt er prijs op dit te constateeren, omdat het hem in dien tijd een voorrecht was met Mussert contact te onderhouden. In 1931 werd de N.S.B. opgericht, een product van ontevredenheid en een slaafsche copie van het Duitsche voorbeeld.
Wat ieder weldenkend mensch een laffen, verraderlijken aanval noemde, was voor Mussert de bevrijding. „Er is een onzalige broederkrijg geweest, en wel van 10 tot 15 Mei", zoo zeide hij in 1940 te Lunteren. Hij constateerde toen, dat wij niet meer in oorlog waren met Duitschland en dat er geen broederschap met Engeland zou zijn. Men stond „op den drempel van den nieuwen tijd".
Thans vragen wij Mussert, aldus spreker, wat hij in dien tijd heeft gedaan. Dadelijk na de zgn. bevrijding is hij met de Duitsche autoriteiten in contact getreden. Reeds na eenige dagen bereikte hij volkomen overeenstemming met luitenant Töpfer, die in die dagen van Duitsche zijde de politieke zaken behandelde.
Zoolang hij met Töpfer te doen had, leek de situatie nogal hoopvol, maar verder is het tegengevallen. Generaal Winkelman, met wien Mussert gaarne een onderhoud wilde hebben op 22 Mei, liet hem met zijn trawanten in de wachtkamer zitten, tot zij wegliepen.

Mede aan de hand van Musserts aanteekeningen ging de procureur-fiscaal daarna in den breede den gang van zaken gedurende dien eersten tijd der bezetting na. Mussert en de zijnen hadden reeds lang van tevoren hun keuze gedaan: solidariteit door dik en dun met Duitschland. Bij een bespreking met Seyss Inquart kwam Mussert met een plan voor een gemeenschappelijk leger en een gemeenschappelijke economie, het geheel onder leiding van Hitler als Germaansch Führer. Ter verwezenlijking van dit plan wendde Mussert zich tot Hitler. Op het geestelijke landverraad is het werkelijke landverraad gevolgd, dus is het strafbare feit gepleegd. Wij zien hier van Mussert een poging om Nederland onder vreemde heerschappij te brengen. Heerschappij wil niet alleen zeggen volstrekte afhankelijkheid of inlijving bij een vreemde mogendheid. Het brengen in gedeeltelijke afhankelijkheid valt er evenzeer onder.
Spr. releveerde daarna Musserts bezoek aan Hitler op 23 September en constateerde, dat verdachte zich bij den neus heeft laten nemen en zich heeft laten drijven waar de Duitschers hem wilden hebben. Van de nota over den bond der Germaansche volken heeft niemand zich verder iets aangetrokken, maar Mussert heeft werkelijk de illusie gehad, dat hij het beste gedaan had wat hij kon doen. Dit stuk, dat hij zijn politieke geloofsbelijdenis noemde, is voor zijn verdere beleid van groote beteekenis geweest en de basis, waarop hij zijn landverraderlijke activiteit voortzette. De feiten wijzen erop, dat Mussert getracht heeft, Nederland onder vreemde heerschappij te brengen. De Duitschers wilden ditzelf ook en wel in een voor Nederland nog onaannemelijker vorm, doch dit doet aan het karakter van Musserts daden niet af.

De procureur-fiscaal bracht vervolgens het tweede punt van de tenlastelegging ter sprake: den aanslag op den grondwettigen regeeringsvorm. Dit is niet meer geweest dan een incident zonder verdere gevolgen, dat echter Musserts streven: belangrijk zijn, een rol spelen, duidelijker in het licht stelt. Bij zijn ontmoeting met Hitler in '42 kreeg hij echter niet de regeering, maar werd hij door den Führer aanvaard als „de leider en voorspreker van de belangen van het Nederlandsche volk." Dit was niet eens een half ei, maar een leege dop. De aanslag is in het stadium van voorbereiding blijven steken door gebrek aan medewerking van Duitsche zijde.

Wat het derde punt der tenlastelegging betreft: men moet het kwaad dat Mussert voor de Duitsche oorlogvoering heeft gedaan, niet onderschatten.
Er is niets dat zoo duidelijk Musserts zwakheid aantoont als de manier waarop hij zich heeft laten gebruiken om de Duitschers aan soldaten te helpen. Op den Grebbeberg zei hij in 1943, dat hij meer dan iemand verantwoordelijk was voor de offers, die het Nederlandsche volk aan het Oostfront bracht. De procureur-fiscaal voegt hier aan toe: meer dan iemand anders verdient gij dan ook daarvoor te worden gestraft.

Wat is er van Musserts plannen gekomen?, zoo vraagt de procureur-fiscaal. Zijn politiek is een volslagen mislukking geworden. Mussert heeft het misschien heel erg gevonden, zooals het gegaan is, maar zijn leidraad was de wil van den Führer; de werkelijkheid was onderwerping en medewerking aan Duitsche wenschen. De gang van zaken is bepaald door de Duitsche politiek en Mussert heeft dat geslikt, al is hij wel degelijk voor zijn standpunt opgekomen, soms zelfs zóó fel, dat men er respect voor moet hebben als men nagaat, met wat voor schurken hij dan te doen had. Maar het eind van het lied was altijd, dat de dingen die Mussert niet wilde, toch gebeurden en hij er zich toch bij neerlegde en bleef medewerken. En naarmate de oorlog vorderde, nam de activiteit der Duitsche extremisten toe. Hun tactiek is algemeen bekend!
Heeft de N.S.B. zoo vervolgde de procureur-fiscaal, de Duitschers metterdaad geholpen bij den inval in Mei 1940? Ik heb geen enkele aanwijzing gevonden, dat Mussert het meevechten van zijn volgelingen tegen Nederland zou hebben bevorderd of gewild. Men moet Musserts daden niet slechter zien dan zij toch al zijn. Doch men moet hieruit geen verstrekkende conclusies ten gunste van Mussert en de N.S.B. trekken. Met de armen gekruist den vijand laten binnentrekken, is geen blijk van vaderlandsliefde! De activiteit van Mussert en de N.S.B. is er op gericht geweest Nederland aan Duitschland te onderwerpen. Hij, die tijdens een strijd op leven en dood een leiderspositie bekleedt en dan niet voorgaat in den strijd tegen den vijand, of hij nu Mussert heet of De Geer, begaat een misdaad jegens zijn volk. Tegen dezen man eischt spreker dan ook de doodstraf.

Het pleidooi.

De verdediger, mr. C. R. C. Wijckerheld Bisdom, die tijdens de bezetting in verschillende processen tegen Engelandvaarders en leden van het verzet, als verdediger optrad, wees erop, dat men algemeen zijn oordeel over Mussert al gereed heeft, maar dat het aan het Hof is, een beslissing te nemen, die voor honderd procent is verantwoord. Wij willen in Nederland een politieken tegenstander zijn vrijheid niet ontnemen, dan door middel van de rechtspraak. Deze brengt echter beperkingen mede tot de feiten, welke onder het wetboek van Strafrecht vallen. Men kan daaraan geen afbreuk doen, zonder het wezen van de rechtspraak aan te tasten. Het gaat hier dus niet om politieke, doch uitsluitend om strafrechtelijke verantwoordelijkheid. Dit proces heeft niet als onderwerp het nationaal socialisme. Ook mag men Mussert

niet aanrekenen wat tal van individuen, die geen lid van de N.S.B. waren, gedurende de bezettingsjaren hebben misdaan. Zelfs voor de daden van de individueele N.S.B.-ers is verdachte niet strafrechtelijk verantwoordelijk. Wij hebben hier alleen een proces tegen ir. Mussert.

Na aan de hand van het dagboek van Mussert en van zijn brieven aan Hitler en andere Duitsche autoriteiten in den breede te hebben betoogd. dat Mussert bij voortduring tegen de annexatie-gedachte heeft gestreden en bij hem het streven naar een zelfstandige positie van Nederland voorzat, ging pleiter de dagvaarding in details na. Voor wat de overtreding van artikel 35 van het wetboek van Strafrecht betreft, betwijfelde hij, of daaronder ook begrepen is het geval, dat het land zich reeds onder de feitelijke heerschappij van een vreemde macht bevindt. Is er bovendien wel reeds een begin van uitvoering aan het misdrijf gegeven? Tenslotte is het de vraag, of de Germaansche Statenbond, zooals Mussert zich die voorstelde, een verdergaande beperking van de Nederlandsche souvereiniteit inhield, dan thans in verschillende plannen voor statenbonden wordt voorgesteld. Naar sprekers meening moeten de daden van Mussert eerder onder artikel 94 wetboek van Strafrecht worden gebracht.

Ten aanzien van het tweede punt en de tenlastelegging betoogde de raadsman, dat de ongrondwettigheid van het plan, betreffende den Raad van State, in aanmerking genomen de bijzondere omstandigheden waaronder ons land verkeerde, niet vaststaat. Het is daarenboven onzeker of Mussert zelf zich gerealiseerd heeft, dat dit plan ongrondwettig was. Spreker wees erop, dat Mussert herhaaldelijk, zij het gemeenlijk zonder succes, bij de Duitschers heeft gepleit voor de belangen van het Nederlandsche volk. Hij was echter volkomen onmachtig.,
Als politicus verkeerde hij in een uiterst moeilijke positie. Hij had geen ervaring en werd slecht ingelicht, ten deele zelfs bedrogen. Hij is uitgegaan van een volstrekt vertrouwen in de bedoelingen van Hitler. Van de lijn, die hij vandaaruit trok is hij nooit afgeweken. Spreker citeerde een door Mussert in de gevangenis opgesteld geschrift, waaruit blijkt, hoe hij teleurgesteld is geweest door de „Duitsche furie" die over ons land is gekomen. Van lage motieven bij Mussert is niet gebleken. Het is niet aannemelijk, dat hij van bepaalde misdaden heeft geweten of deze heeft goedgekeurd. Als hij tot iederen prijs aan de macht had willen komen, had hij dit gemakkelijk kunnen bereiken door verder met de Duitschers mee te gaan. Wanneer wij moeten aannemen dat Mussert niet uit weinig verheffende motieven heeft gehandeld, dan mag men dit tot bewijs van het tegendeel, ook bij zijn volgelingen veronderstellen.
Pleiter sprak tenslotte den wensch uit, dat op waarlijk Nederlandsche wijze recht zal worden gedaan met inachtneming van alles wat voor en tegen verdachte pleit.

Musserts apologie.

Mussert beloofde kort te zijn. Hij had aan het Hof een in zijn cel geschreven geschrift „De offergang der N.S.B." aangeboden en aan de hand van de dagvaarding een nieuw gemaakt, welks voorlezing vijf uur zou vergen. Zijn apologie ter zitting duurde ongeveer 2½ uur.
Verdachte beantwoordde eerst de drie punten van de dagvaarding. Wat het eerste punt, den bond van Germaansche volken, betrof, zeide hij dat er z.i. rekening moest worden gehouden met de mogelijkheid, dat Nederlands bondgenooten den oorlog niet zouden winnen. Het was dan onze taak, zoo sprak hij, er voor te zorgen, dat Nederland niet onder de blijvende macht van Duitschland zou komen. De eenige mogelijkheid daartoe was de Statenbond. Dat men daarbij een stukje van de souvereiniteit zou moeten prijsgeven was onvermijdelijk. Ook nu is het met de souvereiniteit van Nederland niet honderd procent. Nederlandsche soldaten op weg naar Indië zijn onlangs op een Engelsch eiland ontscheept. Eden heeft gezegd, dat wij onze huidige ideeën over souvereiniteit moeten afschaffen. Er stond mij een bond van gelijkgerechtigde naties voor oogen. Nu is Engeland bezig, iets soortgelijks te maken.

Ten aanzien van het tweede deel der tenlastelegging, den aanslag op den grondwettigen regeeringsvorm, herinnerde verdachte aan wat hij eens geschreven had: dat de slechtste regeering in Den Haag hem liever was dan de beste in Parijs, Berlijn of Londen. Ik heb alle moeite gedaan, zoo vervolgde hij, om de Nederlandsche belangen te behartigen zonder feitelijke macht. Door de afwezigheid van een eigen regeering was altijd weer de weg vrij voor hen, die het volk zijn ziel wilden afnemen. Steeds weer heb ik getracht, die regeering te krijgen. In 1940 had ik hoofd van de Nederlandsche regeering kunnen worden, als ik me aan Himmler had willen onderwerpen. Maar ik zei: „Dat nooit". Zóó'n ijdeltuit was ik toch niet! Mijn doel was immers juist, in tegenstelling tot wat Himmler wilde, een inkrimping van het Duitsche regeeringsapparaat, dat zich voortdurend uitbreidde, omdat de heeren liever hier zaten dan aan het Oostfront, en een Nederlandsche regeering, die volkomen Nederlandsch zou voelen. N.S.B. of niet-N.S.B.

Wat het laatste punt van de dagvaarding betreft, erkende verdachte, actieve deelneming van Nederlandsche zijde aan de Duitsche oorlogvoering te hebben bevorderd, maar, zoo voegde hij er aan toe, alleen om de hoogste Nederlandsche volksbelangen te behartigen, het aanzien in Europa te behouden en het Himmlerregime uit Nederland te krijgen. Onze actieve deelneming is betrekkelijk gering geweest en nimmer beslissend. De offers zijn gebracht door onze eigen menschen (de N.S.B.-ers); de voordeelen zouden komen aan gansch het volk. In 1942 vroeg de Rijkscommissaris of ik den dienstplicht wilde invoeren; mijn antwoord luidde dat ik er niet over dacht.

In het vervolg van zijn betoog, zeide Mussert o.m.:
De gedachte dat wij het staatsabsolutisme wilden brengen was geheel onjuist. Staatsabsolutisme is het ergste wat een volk kan overkomen.
Van 1931 af is er maar één beweging geweest, die zich met al haar krachten had ingezet voor Indië. Het geld, waarmee de N.S.B. propaganda kon maken, kwam dan ook niet uit Duitschland, zooals de procureur-fiscaal had verondersteld, maar uit Indië. Onze actie in Volk en Vaderland is de eenige geweest tegen het Duitsch-Japansche geschrijf over het slechte Nederlandsche bestuur, dat in Indië werd gevoerd. Die actie werd geleid door een 75-jarigen man, die thans in de gevangenis te Scheveningen zit, omdat hij N.S.B.'er was. Zij werd gestaakt op bevel van Berlijn.
Toen verdachte voor de vraag stond, of hij moest doorgaan of ophouden, liet hij zich leiden door de overweging, dat het laatste uitlevering zou beteekenen van de beweging aan hen, die ons volk bij Duitschland wilden aansluiten. Met Hitler tegen het Duitsche imperialisme, dacht hij toentertijd. Een lijdensweg! Er waren in Nederland in al die jaren drie Duitsche politieken: een annexatiepolitiek, een uitbuitingspolitiek en een vriendschapspolitiek. Ik had tot taak, aldus Mussert, de politiek van vriendschap te steunen tegen de beide andere. De grondslag was: met de enkele goedwillenden samen tegen hen die het verkeerd willen. De N.S.B. is deze jaren de bovengrondsche verzetsbeweging tegen Himmler geweest. Mijn grootste zorg was te voorkomen, dat wij onder vreemde heerschappij zouden blijven. Ik dacht daarbij: in Engeland werkt men voor Nederlands toekomst voor het geval Engeland wint; wij doen dit, voor het geval Duitschland wint. Toen ik Hitler den eed van trouw zwoer, maakte ik het voorbehoud dat er nimmer iets tegen de eer en de waardigheid van het Nederlandsche volk zou worden ondernomen. Wij stippen uit verdachte's rede nog een opmerking aan over de capitulatie van ons leger, welke opmerking, nadat hij was uitgesproken hem een chasse bezorgde van den militairen raadsheer.

Mussert zeide namelijk dat de capitulatie kwam toen het leger voor 90 procent intact was, en dat generaal Winkelman haar had bevolen om het land een algeheele verwoesting te besparen. Voor zoover hij wist was den opperbevelhebber daar nooit een verwijt van gemaakt, hoezeer hij daardoor hulp aan den vijand had verleend. Daarbij vergeleken had de N.S.B. weinig gepresteerd op het gebied der verhooging van het Duitsche oorlogspotentieel. De raadsheer merkte in dit verband op: „Generaal Winkelman handelde als vertegenwoordiger van het heele Nederlandsche volk. U niet. U had daarom niet het recht, deze vergelijking te maken". Mussert had in dit verband ook gezegd, dat hem het schaamrood naar de kaken was gestegen over die 4½ dag strijd. Kwam dat schaamrood misschien, vroeg de raadsheer, door de ploertige mededeeling van Goebbels d.d. 9 Mei, dat Nederland niets te vreezen had? Pardon, antwoordde Mussert, voor wat een Duitscher deed behoefde ik niet te blozen.
Verdachte haalde ook de recente uitlating van generaal Winkelman aan, dat in zijn (verdachte's) archief een brief is gevonden, waaruit bleek, dat er landverraad is gepleegd. Hij deelde mede, dat de betrokkenen aanstonds uit de N.S.B. waren gegooid. Als ik zooiets had toegelaten was ik een schoelje geweest, zoo zeide hij, omdat ik tienduizenden had die mij vertrouwden en die zooiets nooit zouden hebben goedgevonden. Ik neem aan, dat er verraad is gepleegd door N.S.B.ers, maar laat men mij iemand noemen uit de leiding van de N.S.B., die daarvoor te vinden was geweest! De N.S.B.ers in Duitschland heb ik aan hun lot moeten overlaten, omdat de N.S.B. daar te lande in 1937 ontbonden moest worden. Vandaar wellicht de ontsporingen.

Verdachte besloot met te zeggen, dat hij zich niet moreel schuldig gevoelde en dat hij, altijd met de weegschaal in de hand, heeft gedaan wat zijn plichtsgevoel hem voorschreef. Hij hoopte, dat toch eens de synthese zal komen van allen, die van goeden wille zijn, en dat het oordeel van het hof zal samengaan met het oordeel, dat eens de geschiedenis over hem en de zijnen zal vellen.

(V. b. 6520 G.) (Tijd - N.R.C. - Msb.)

Ned. O.-Indië

A. Repatrieering —

1 Dec. — 3400 Nederlanders zijn uit Batavia naar Singapore vertrokken. Vandaar zullen zij per s.s. Nieuw Amsterdam naar Nederland reizen. (N.R.C.)

B. De toestand op Sumatra —

3 Dec. — Generaal Christison heeft een bezoek gebracht aan Padang, Medan en Palembang. Door zijn toedoen is er contact tusschen de nationalistische leiders en de Nica ontstaan. In Medan heeft dr. Hassan, Republikeinsch Gouverneur van Sumatra, evenals de nationalistische leider Shafei, te Padang, verklaard te willen samenwerken met de Britten en voorbereid te zijn op informeele besprekingen met de Nederlanders, teninde waarborgen te krijgen voor het economische leven van het land. Zij moeten evenwel wachten op bevelen uit Java. (Par.)

(V. b. Sumatra: 6507)

C. Britsche vliegtuigbemanning vermoord —

3 Dec. — In Bekassi, op 18 km van Batavia, zijn lijken gevonden van 4 Engelsche en 18 Britsch-Indische soldaten, die met een Dakota-vliegtuig waren neergestort en door extremisten zijn vermoord. (Par.)

D. De stakingen in Australië —

3 Dec. — Een Nederlandsch woordvoerder heeft, volgens A.P., verklaard, dat 30.000 ton levensmiddelen, kleeren en geneesmiddelen, bestemd voor hulpacties in Ned.-Indië, weken in Australische pakhuizen liggen, omdat de bootwerkers weigeren voor Java bestemde goederen in de schepen te laden.

De voorraden hebben een waarde van 7.000.000 pond. Alléén in Sydney liggen acht groote pakhuizen vol met meer dan 15.000 ton. (Par.)

(V. b. Staking in Australië: 6491 D)

E. Onderhoud met prof. Logemann - De Nederlandsche Voorlichtingsdienst rectificeert —

3 Dec. — De B.B.C.-correspondent, Chester Wilmot, heeft op 28 Nov. voor de radio gesproken over een onderhoud, dat hij met prof. Logemann gehad heeft. In dit gesprek, dat ook door dr. van Mook op een persconferentie werd aangehaald, zou min. Logemann o.m. gezegd hebben, dat het mogelijk is met de nationalisten te onderhandelen over autonomie binnen het kader van het Nederlandsche koninkrijk, maar niet over een onafhankelijke Indonesische republiek. De tegenwoordige gebeurtenissen bewijzen, volgens prof. Logemann, dat het Indonesische volk niet rijp is voor absolute onafhankelijkheid. Met Soekarno zou niet kunnen worden onderhandeld, maar wel met Sjahrir en diens kabinet. Sjahrir wordt dan beschouwd als leider van de nationalisten, niet als leider van de Indonesische republiek. Woordelijk verklaarde de minister, volgens de B.B.C., dat het den Nederlandschen soldaten zou moeten worden toegestaan, aan land te gaan om te helpen bij de ontwapening van de Japanners en den strijd tegen de extremisten. De R.V.D. deelde naar aanleiding hiervan mede, dat deze publicatie geenszins de opvattingen van den minister dekt, dat in het standpunt der Nederlandsche regeering geen wijziging is gekomen en dat er volkomen overeenstemming heerscht tusschen haar en de Nederlandsch-Indische regeering (Par.)

(V. b. Logemann: 6515 D.)

F. Gevechten in Bandoeng —

7 Dec. — In het N. van Bandoeng hebben georganiseerde groepen Indonesiërs huizen bestookt met petroleumbommen. Afgevaardigden van de Indonesische „regeering" trachtten een kalmeerenden invloed uit te oefenen.

Volgens een officieel communiqué had een op 6 Nov. uitgevoerde luchtaanval tot gevolg, dat de Indonesiërs het zuidelijk deel van Bandoeng ontruimden.

Sjarifoedin is naar Bandoeng vertrokken.

(V. b. 6522 N.) (N.R.C.-Tijd)

China

G. Reguleering van de Yang-Tse Amerikaansche waterbouwexperts naar China —

29 Nov. — Harold Ickes, de Amerikaansche staatssecretaris voor Binnenl. Zaken heeft medegedeeld, dat een contract is gesloten tusschen de V.S. en de Chineesche regeering, krachtens hetwelk ingenieurs van het Amerikaansche Bureau voor Waterwerken behulpzaam zullen zijn bij de verbetering van de vallei van de Yang Tse. De plannen beoogen een einde te maken aan de overstroomingen. 4 millioen hectaren land en landbouwgrond zullen geïrrigeerd worden. Voorts zullen groote hydro-electrische installaties gebouwd worden voor de industrialisatie van China. Een groote dam zou gebouwd worden in het hart van China, bij Itsjang. De uitvoering van de plannen zal verdeeld worden over 10—25 jaar. (Usis)

(V. b. 6522 P; 6526)

Duitschland

H. Geallieerde politiek - Fransche obstructie - Rapporten van Byron Price en gen. Eisenhower —

1 Dec. — In een rapport heeft Byron Price, chef van de Amerikanasche censuur, die in opdracht van president Truman een onderzoek heeft ingesteld naar den toestand in Duitschland, Frankrijk beschuldigd van obstructie bij het uitvoeren van de voorgenomen plannen. Volgens Price heeft Frankrijk stelselmatig verhinderd dat Duitschland — in overeenstemming met de verklaring van Potsdam — als een economische eenheid behandeld wordt en dat het de economische verminking van Duitschland beoogt. Price doet in zijn rapport de volgende voorstellen: Omzetting van het militaire bestuur in een civiel bestuur; herziening van de door Washington aan de Amerikaansche bezettingsautoriteiten gegeven instructies; maatregelen tot onmiddellijke verbetering van de ravitailleering van Duitschland, die momenteel gevaarlijk slecht is.

In zijn laatste rapport (over October) keert ook gen. Eisenhower zich tegen de Fransche politiek en vraagt hij een spoedige oprichting van een centrale administratieve organisatie in Duitschland. De generaal waarschuwt voor dreigende wanordelijkheden en epidemieën. (Le Monde) **(V. b. 6523 D, 6518 C)**

I. Centraal bestuur desnoods zonder Frankrijk - Verklaring van Byrnes —

5 Dec. — De Amerikaansche minister van Buitenlandsche Zaken, Byrnes, heeft tijdens een persconferentie verklaard, dat de Ver. Staten bereid zijn om zonder Frankrijk maatregelen te nemen tot het instellen van een centraal bestuur in Duitschland. Byrnes voegde hier aan toe, dat Amerika het zou betreuren dezen stap te moeten nemen. (V.K.)

(V. b. Byrnes: 6501 E.)

Engeland

K. Conservatieven en Labour - Felle rede van Churchill —

In een rede op 28 Nov. gehouden in den centralen raad van de conservatieve partij deed Churchill (die sedert October 1940 de leiding heeft van deze partij) een fellen aanval op de Labour partij, welke hij verkwisting, vernietiging van de koopkracht en vermindering van het aanzien van Engeland in de wereld verweet.

Churchill verklaarde dat voor de conservatieve partij nog een groote toekomst was weggelegd. In dit verband wees hij er op, dat in Engeland voorloopig die wetten het belangrijkst zouden zijn, welke door de conservatieven ontworpen waren tijdens het coalitiekabinet nl. de wetten betreffende de sociale verzekering, de volksgezondheid en de opvoeding.

„Ik voorzie met smart" — aldus besloot Churchill — „maar zonder vrees, dat wij in de eerstkomende jaren tot fundamenteele twisten zullen komen tusschen het volk en de socialistische doctrinairen." (Man. Guard.) **(V. b. Churchill 6500 C.)**

L. Sir Oswald Mosley —

3 Dec. — Sir Oswald Mosley, de voormalige Engelsche fascistenleider, die tijdens den oorlog geïnterneerd is geweest, maar reeds voor V.E.-day werd vrijgelaten, heeft verklaard, dat hij van plan is zich als zakenman, niet als politicus, te gaan bezig houden met het publiciteitswezen. Voorts verklaarde hij dat zijn politieke ideeën niet gewijzigd waren.

(V. b. 5778 A) (Man. Guard)

M. Het haven-conflict —

3 Dec. — Tweehonderd afgevaardigden uit alle Engelsche havens hebben in een bijeenkomst te Londen besloten het door de werkgevers aangeboden loon van 18 shilling per dag te weigeren. (De arbeiders hadden 25 shilling gevraagd).

(G. v. Antw.) **(V. b. 6478 A)**

Frankrijk

N. Herstelbetalingen - Fransche eisch tot schadevergoeding —

5 Dec. — De Fransche regeering heeft bij de Intergeallieerde Commissie voor Duitsche Herstelbetalingen een eisch tot schadevergoeding ingediend ten bedrage van frs. 4897 milliard. (Tijd)

(V. b. 6509 B)

Fransch Indo-China

O. Vervanging Britsche troepen door Fransche —

7 Dec.— Naar U.P. uit Londen meldde, worden de Britsche en Britsch-Indische troepen in Indo-China, waar reeds geruimen tijd spanningen en gevechten zijn (gelijkende op die op Java) teruggetrokken en vervangen door Fransche, die thans in voldoende mate arriveeren.

(V. b. 4940 D) (Par.)

Internationaal

P. Pensioenen voor zeelieden - Maritieme conferentie te Kopenhagen —

28 Nov. — De eerste internationale maritieme conferentie te Kopenhagen heeft het volgende voorstel aanvaard: zeelieden wordt een pensioen gewaarborgd van 1½% van het salaris per dienstjaar, wanneer zij op 55-jarigen leeftijd en van 2% wanneer zij op 60-jarigen leeftijd den dienst verlaten. (Ec. N.)

Internationaal

A. Herstelbetalingsconferentie - Nederlandsche schadevergoedingseisch —

Nederland heeft op de op 9 November jl. te Parijs begonnen conferentie, welke de herstelleveringen uit de Engelsche, Amerikaansche en Fransche bezettingszônes van Duitschland behandelt, zijn eischen tot schadevergoeding ingediend. In verband met den korten tijd, welke sedert de bevrijding verliep, konden nog geen definitieve cijfers worden opgegeven. De voorloopige ramingen zijn echter met zooveel zorg opgesteld, dat het verschil met de later in te dienen definitieve cijfers waarschijnlijk niet groot zal zijn.

In overeenstemming met den wensch der betrokken mogendheden is voorloopig de vervangingswaarde van 1938 als basis genomen. Uitgedrukt in het tegenwoordige prijspeil, zouden alle schadecijfers evenwel met 75 pct. moeten worden verhoogd. In het ingediende memorandum zijn de diverse bedragen ook nog aangegeven in Amerikaansche dollars van de waarde in 1938, toen de koers van den dollar ƒ 1.81 —82 bedroeg. De schade, welke in geld kan worden uitgedrukt, omvat vier hoofdgroepen. Voor deze groepen tezamen is de rekening als hieronder aangegeven.

Ten aanzien van punt 4 wordt aangenomen, dat de productie aan het einde van 1947 weer 100 pct. zal bedragen.

Uit een gegeven overzicht van Nederlands nationale vermogen blijkt, dat dit op 1 September 1939 nog ƒ 34.950 millioen bedroeg, doch — alles gebaseerd op het prijsniveau van 1938 — in den oorlog met ƒ 11.425 millioen verminderde. Verliezen in Nederlandsch-Indië zijn hierbij niet inbegrepen.

	in millioenen	
1. Materieele verliezen van nat. vermogen ..	ƒ 11.425	$ 6.284
2. Gederfde prod. gedurende den oorlog ..	ƒ 4.000	$ 2.200
3. Verliezen door gedwongen afvoer naar Duitschland van een deel der gereduceerde productie	ƒ 6.000	$ 3.300
4. Gederfde productie na 7 Mei 1945	ƒ 4.300	$ 2.364
	ƒ 25.725	$ 14.148

(N.R.C. - 16 Nov.)

(V. b. conf. 6509 B; Ned. eisch: 6480 E)

B. Herstelbetalingsconferentie - De Duitsche activa in het buitenland.

5 Dec. — De herstelbetalingsconferentie heeft drie voorstellen aangenomen, betreffende de Duitsche activa in het buitenland. Deze voorstellen zullen worden overgelegd aan den controle-raad te Berlijn die hierover moet beslissen.

De conferentie beveelt in de eerste plaats de confiscatie aan van alle Duitsche activa in het buitenland, zoowel bij de Vereenigde Naties als bij de neutrale landen. De conferentie beveelt elk der betrokken mogendheden aan onverwijld tot liquidatie dezer activa over te gaan. Zij zullen op rekening van elk dezer naties geschreven en in mindering gebracht worden van de herstelbetalingen waarop zij recht hebben. Wat de neutrale landen betreft beveelt de conferentie aan, dat de vier mogendheden welke zitting hebben in den contrôleraad te Berlijn, stappen zullen ondernemen bij elk der betrokken regeeringen teneinde te bewerkstelligen, dat de Duitsche activa ter beschikking van die mogendheden zullen worden gesteld. Zij zullen gestort worden bij het herstelbetalingsbureau teneinde tusschen de rechthebbenden te worden verdeeld. **(Msb.)**

(V. b. 6509 B)

C. Adviescommissie voor het Verre Oosten - Nog geen Russische deelneming —

6 Dec. — Op 30 October kwam de adviescommissie voor het Verre Oosten (waarin Nederland vertegenwoordigd is door Dr. A. Loudon) voor de eerste maal bijeen.

Hoewel Truman na zijn brief aan Stalin de verwachting uitsprak dat Rusland een vertegenwoordiger zou sturen (zie 6494 D) heeft Rusland op de drie tot nu toe gehouden zittingen verstek laten gaan.

Rusland weigert in de commissie zitting te nemen, als niet vooraf bepaald wordt dat en in welke mate gemeenschappelijke contrôle over Japan zal worden uitgeoefend. Rusland legt er zich niet bij neer, dat Amerika, wat betreft de contrôle op Japan, de beslissingen aan zichzelf houdt.

Een tweede geschil is ontstaan door de weigering van landen als Australië, Frankrijk en Nederland om erin toe te stemmen, dat zij klakkeloos alle besluiten hebben te aanvaarden van de Big Four, of van één der Big Four, over punten die hun levensbelangen raken.

De commissie heeft intusschen besloten een studiereis naar Japan te maken.

(Tijd) **(V. b. 6470 D; zie ook 6519)**

Iran

D. Russisch antwoord op verzoek van Teheran - Nieuwe Iraansche nota - Evacuatie door geallieerde troepen gevraagd - Russisch antwoord op Britsche nota —

3 Dec. — Het afwijzende Russische antwoord op het verzoek van Teheran tot doorlating van regeeringstroepen naar het Noorden is te Teheran in extenso gepubliceerd. Men leest er o.m. in:

„Het zenden van troepen naar het Noorden zou gevechten veroorzaken. Rusland zou dientengevolge gedwongen worden zijn troepen in Iran te versterken. Aangezien Rusland dit wil voorkomen, ziet het zich genoodzaakt het verzoek van Teheran af te wijzen." De nota ontkent elke inmenging van Rusland in de politieke en economische aangelegenheden van Perzië.

De Russische troepen hebben zich uit Teheran teruggetrokken naar een kamp 6 km buiten de stad gelegen.

4 Dec. — In een nieuwe nota aan de ambassadeur der U.S.S.R. heeft de Iraansche regeering opnieuw aangedrongen op toelating van regeeringstroepen tot het Noorden uitsluitend met het doel de orde te herstellen. Voorts verzoekt zij de spoedige en volledige evacuatie van haar grondgebied door de geallieerde strijdkrachten.

5 Dec. — In antwoord op het Britsche verzoek om inlichtingen, heeft Moskou verklaard, dat het streven naar autonomie in Azerbeidsjan een vreedzaam karakter draagt en dat de U.S.S.R. zich strikt houden aan de bepalingen van het verdrag van 1942 tusschen de U.S.S.R., Engeland en Iran. (Le Monde)

(V. b. 6525 F)

E. Het vertrek der geallieerde troepen —

4 Dec. Het State Department der V. S. heeft bekendgemaakt, dat de Russen het voorstel om alle Geallieerde troepen per 1 Januari a.s. Iran te doen ontruimen, verworpen hebben. Hierbij werd opgemerkt, dat deze weigering niets verandert aan het feit, dat Rusland en Engeland zich bij verdrag verbonden hebben hun troepen tegen 1 Maart a.s. terug te trekken. (Usis)

(V. b. 6525 F)

Japan

F. Hirosjima, Nagasaki - Aantal slachtoffers atoombom —

4 Dec. — Generaal-majoor Leslie Greves, die belast was met het „manhattan" plan (de codenaam voor het geheime werk aan de atoombom) heeft officieele cijfers verstrekt over de slachtoffers die de twee op Japansche steden uitgeworpen atoombommen hebben gemaakt. De cijfers zijn: in Hirosjima 70.000 tot 120.000 dooden of vermisten, 75.000 tot 200.000 gewonden. In Nagasaki 40.000 tot 45.000 dooden of vermisten, 40.000 gewonden. (G.K.)

(V. b. Hirosjima: 6430 B; Nagasaki 6396)

G. Atoomsplitsing in Japan - Vernietiging cyclotrons —

Amerikaansche troepen hebben in Japan 5 cyclotrons (w.o. een in Amerika gebouwde van 200 ton) vernietigd. Volgens Amerikaansche geleerden hadden de Japanners geen belangrijke vorderingen gemaakt in het onderzoek naar de atoomenergie. (Usis)

(spec. pag.: atoom-energie 6455)

Joego-Slavië

H. Verklaring Koning Peter —

30 Nov. — Ex-koning Peter II van Joego-Slavië heeft een verklaring uitgegeven, waarin gezegd wordt, dat de regeering van Tito eenvoudig al haar verplichtingen vertrapt heeft, overeenkomsten

Koning Peter en Koningin Alexandra

vernietigd en een totalitaire regeeringsvorm ingesteld heeft, in volkomen tegenstelling tot de idealen van de Vereenigde Volken, de besluiten van Jalta en de beloften, die zij zelf heeft afgelegd.

Peter beschuldigt er verder Tito van, de documenten, betrekking hebbende op hun overeenkomsten, niet openbaar gemaakt te hebben, en hij meent, dat de verkiezingen niemand overtuigd hebben dat hierbij de volkswil vrijelijk tot uitdrukking is gekomen. (A.N.P.)

Nadat zijn vader, Koning Alexander te Marseille vermoord was, besteeg Koning

Peter op 9 Oct. 1934 den troon. Op 27 Maart 1941 verklaarde hij den oorlog aan Duitschland. Hij week toen uit naar Londen. In 1943 ging hij naar Caïro, waar de regeering zich had gevestigd. In Maart 1944 keerde hij terug naar Londen, waar hij in April huwde met Prinses Alexandra van Griekenland. In Juli 1945 werd hem een zoon geboren, die bij zijn doop in de Westminster Abdy den naam Alexander kreeg. De koning is 22 jaar oud. In Juni '44 kwam er een rechtstreeks contact met maarschalk Tito tot stand. De daaruit voortvloeiende onderhandelingen leidden tot de vorming van een Regentschapsraad. Deze Raad kwam in 1945 in conflict met den Koning, die den raad zijn mandaat ontnam en alle grondwettelijk gezag voor zich alleen opeischte. (Times - L.N.)
(V. b. 6525 H.)

Joego-Slavië

A. Van koninkrijk tot republiek —
30 Nov. — Den 29sten November 1945 is in Joego-Slavië het koningschap afgeschaft en de Federale Volksrepubliek Joego-Slavië gesticht.
Feitelijk gaat deze stichting terug op het besluit van het groote partisanencongres in Jajce van 29 Nov. 1943. Het congres stelde een program van actie op, dat den overgang tot een federale republiek voor noodzakelijk verklaarde en waarbij aan Koning Peter den terugkeer in zijn vaderland werd verboden, totdat het volk door vrije verkiezingen over den toekomstigen staatsvorm zou hebben beslist.
Deze verkiezingen hadden den 29sten Nov. plaats. Vóór Tito, den grondlegger van den nieuwen staatsvorm, stemden 6.6 millioen, voor de oppositie 0.8 millioen kiezers. De regeeringslijst kreeg dus ongeveer 90% der uitgebrachte stemmen. Daarmee was een einde gekomen aan het koninkrijk en de „Federale Republiek Joego-Slavië" gegrondvest. Deze zal bestaan uit 6 afzonderlijke staten: Servië, Kroatië, Slovenië, Montenegro, Macedonië en Bosnië-Herzegowina, en twee autonome gebieden: de Wojwodina (ten N. van de Donau) en Kosowo-Metohya. De nieuwe „federatieve volksrepubliek" berust op een verbrokkeling van Servië. De door het huis Karageorgewitsch steeds voorgestane groot-Servische gedachte is verworpen.
Uitgaande niet van de theorie van het ééne Joego-Slavische volk, maar van een unie van vele volkeren, krijgen de Montenegrijnen, Bosniërs, Macedoniërs, enz. niet slechts autonomie, maar wordt hun nationale individualiteit erkend.
Het oude tweekamerstelsel van Skupstina en senaat is verworpen. De Skupstina, waarin van elke 40.000 inwoners een afgevaardigde zitting heeft, is gehandhaafd, maar daarnaast komt een „huis der volken" met 175 leden. Elk der zes volken zendt daarheen 25 afgevaardigden, de Wojwodina 15 en Kosowo-Metohya 10. De grondwet van de Sowjet-Unie diende bij deze staatsinrichting tot voorbeeld. Ook deze kent verschillende trappen van autonomie en federalisme. (N.Z.Zt.)

Rusland

B. Kennis van vreemde volken - Rede van Kalinin —
3 Dec. — In een rede te Moskou gehouden voor de Liga van Jonge Communisten heeft de president van de S.U. Kalinin de jeugd aangespoord zich meer kennis eigen te maken van de gewoonten, cultuur en karakter van vreemde volken. (Daily Her.)

C. Censuur op persberichten minder streng —
5 Dec. — Hoewel de censuur niet afgeschaft is, ondervinden de buitenlandsche correspondenten minder last. Zij kunnen sinds eenige dagen in hun berichten practisch alles mededeelen, mits zij objectief zijn. (Le Monde)
(V. b. Rusland 6502 D)

Siam

D. Koning uit Zwitserland vertrokken —
30 Nov. — De 20-jarige Koning van Siam, Ananda Mahidol, die gedurende den oorlog in Zwitserland heeft gewoond, is met zijn familie in een vliegtuig van de R.A.F. naar Siam vertrokken. (Dail. Tel.)
(V. b. 5604 C)

Turkije

E. De zeeëngten - Amerikaansch voorstel - Britsch memorandum —
6 Dec. — De Turksche premier Saradjogloe heeft medegedeeld, dat Turkije in beginsel bereid is het Amerikaansche plan tot herziening van de conventie van Montreux aan te nemen als uitgangspunt voor onderhandelingen. Hij acht het noodzakelijk, dat de Ver. Staten aan de conferentie dienaangaande zullen deelnemen. Het plan behelst vrije doorvaart voor alle koopvaarders, idem voor de oorlogsschepen van de landen aan de Zwarte Zee en een doorvaartverbod voor oorlogsschepen van andere landen, met uitzondering van kleine schepen, en andere, voor zoover de Zwarte Zeemogendheden Rusland, Roemenië en Bulgarije daartegen geen bezwaar maken.
Onlangs heeft Engeland een memorandum gezonden, dat in groote lijnen overeenkomt met de Amerikaansche voorstellen. (N.R.C.)
(V. b. 6502 E)

Vereenigde Staten

F. Geen bijeenkomst meer van „Big Three?" - Herziening van Potsdammer besluiten - Verklaring president Truman —
30 Nov. — In een persconferentie verklaarde president Truman o.m., dat hij verdere bijeenkomsten van de „Big Three" niet noodzakelijk achtte. Truman drukte zijn vertrouwen uit in het vermogen der Vereenigde Volken om de internationale problemen op te lossen. Voorts onthulde hij, dat de Ver. Staten pogen een Viermogendheden-overeenkomst te verkrijgen, voor de herziening van de verklaring van Potsdam. „De Volkenbond" — aldus Truman — „werd ondermijnd door speciale conferenties". (Usis)
(V. b. Truman: 6518 B; 6494 D; Potsdam: 6394; 6403.)

G. Algemeene dienstplicht - Oorlogsveteranen en politieke partijen er vóór —
Volgens een door het Galliop-instituut gehouden proefstemming zijn 80% van de veteranen uit den jongsten wereldoorlog vóór algemeenen dienstplicht in vredestijd.
Wat de politieke partijen betreft: 70% der Republikeinen en 79% der Democraten zijn er eveneens vóór. (Usis)
(V. b. Dienstplicht: 6494 E.)

H. Krijgsgevangenen der „as" in Amerika —
In totaal werden ruim 400.000 Duitsche en Italiaansche krijgsgevangenen naar Amerika overgebracht. Omstreeks Mei '46 zullen allen gerepatrieerd zijn. (Usis)

I. Oplegging oorlogsvloot - Vredessterkte marinepersoneel —
3 Dec. — Van de oorlogsvloot der Ver. St. worden 2.080 schepen (1/5 van de oorlogssterkte) op zoodanige wijze opgelegd, dat zij in geval van nood binnen tien dagen in de vaart kunnen worden gebracht. Het betreft hier 400 eigenlijke gevechtseenheden, de rest bestaat uit hulpvaartuigen. De schepen worden op wetenschappelijke wijze o.a. door „airconditioning" gevrijwaard tegen bederf. Kleine bemanningen blijven aan boord. Men hoopt de schepen op deze wijze 20 jaar en langer in goeden staat te kunnen houden.
Volgens een door het Huis van afgevaardigden goedgekeurd wetsontwerp zal de sterkte van de marine bedragen 600.000 manschappen en 66.000 officieren (tweemaal vooroorlogsche sterkte). (Usis - V.V.)
(V. b. Oorlogsvloot 6433 E)

K. La Guardia radio-commentator.
3 Dec. — La Guardia die op 1 Jan. aftreedt als burgemeester van New York

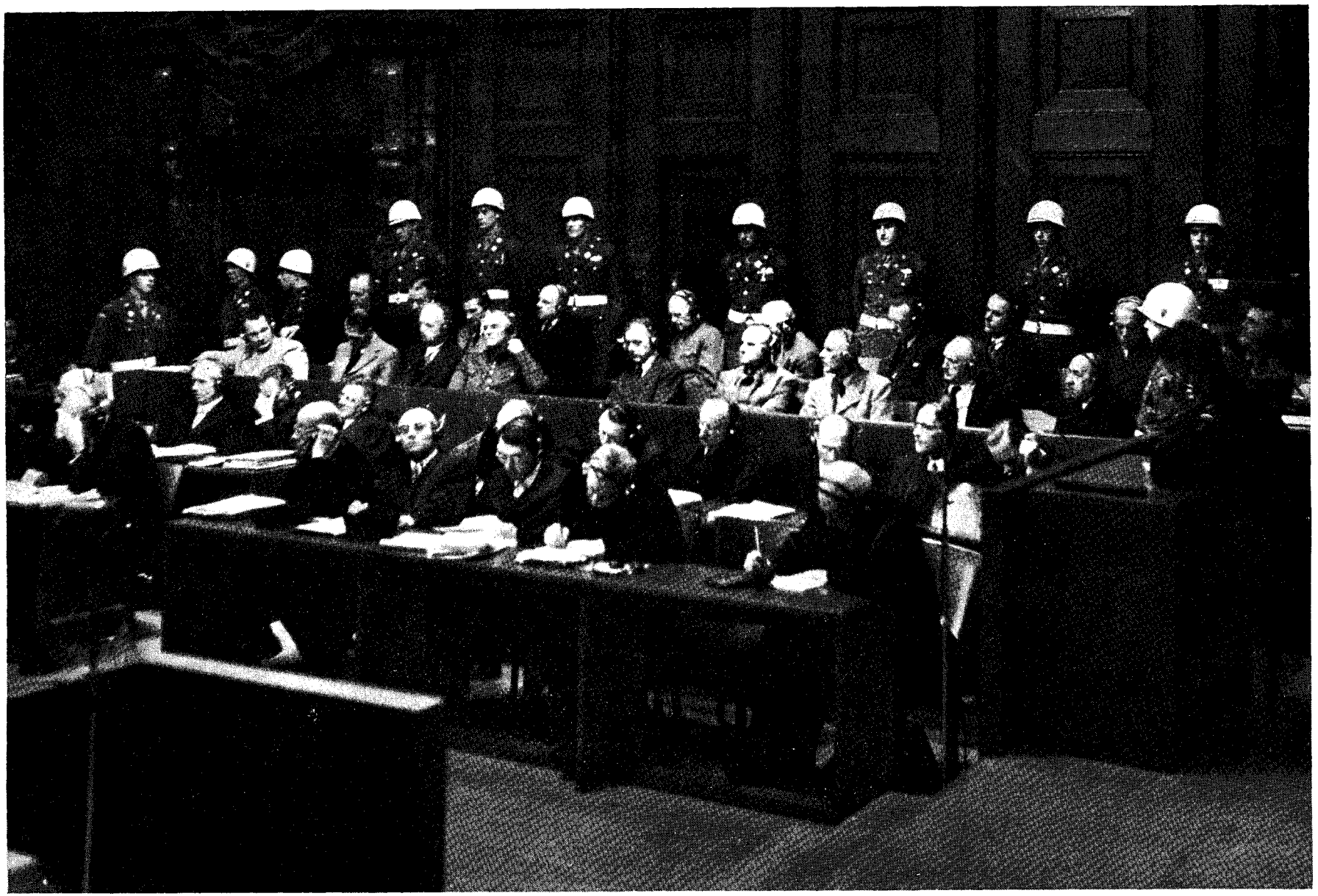
La Guardia

zal van 6 Jan. af optreden als radiocommentator van de A.B.C. Hiervoor toucheert hij 100.000 dollar per jaar. (Usis)
(V. b. 4893 G)

L. Deblokkeering buitenlandsche activa —
6 Dec. — Vinson heeft medegedeeld, dat alle buitenlandsche bezittingen in de Ver. Staten gedeblokkeerd zouden worden. Hij voegde er aan toe, dat de opheffing van de oorlogscontrôle niet van toepassing zou zijn op Spanje, Portugal, Zweden, Zwitserland, Liechtenstein en Tanger. De Duitsche en Japansche bezittingen blijven geblokkeerd, evenals de Italiaansche, Bulgaarsche, Hongaarsche en Roemeensche bezittingen, die in een speciale categorie zijn ondergebracht. (N.R.C.)
(V. b. 6491 A)

Zwitserland

M. De Duitsche activa - Opheffing bankgeheim —
30 Nov. — De bondsraad heeft de instantie die met het onderzoek naar de buitenlandsche activa in Zwitserland belast is, gemachtigd tot opening en onderzoek van banksafes. De geallieerde gezanten werden uitgenoodigd persoonlijk kennis te nemen van de wijze waarop het onderzoek plaats heeft. (N.Z.Zt.)
(V. b. 6510 K)

Het proces te Neurenberg: Overzicht van de beklaagdenbank. Op den voorgrond de verdedigers, daarachter: 1e rij van links naar rechts: Göring, Hess, v. Ribbentrop, Keitel, Rosenberg, Frank, Frick, Streicher, Funk, Schacht (niet zichtbaar). 2e rij van links naar rechts: Dönitz, Raeder, Baldur v. Schirach, Sauckel, Jodl, v. Papen, Seyss Inquart, Speer, v. Neurath, Fritsche. (Foto: A.B.C.)

Koning Leopold met zijn gemalin in Zwitserland.

Nota in zake regeeringsbeleid

Namens het kabinet heeft de minister-president prof. Ir. W. Schermerhorn aan de Staten-Generaal een nota aangeboden, gedateerd 11 December 1945, waaraan wij het volgende ontleenen:

I. Kabinetsformatie.

Met betrekking tot de **totstandkoming van het huidige Kabinet** zij er op gewezen, dat, alvorens de beide Kabinetsformateurs werden aangewezen, Hare Majesteit de Koningin zich over den politieken toestand in Nederland heeft doen voorlichten door de leden van het Convent der Politieke Partijen, zooals dit tijdens de bezetting werkzaam is geweest, door een representant van de organisaties der Vrienden van de Waarheid en door een aantal personen uit de verzetsbeweging.

De beide Kabinetsformateurs hebben getracht een Kabinet op een zoo breed mogelijken grondslag samen te stellen. Door hen is geen overleg gepleegd met de besturen van politieke partijen, die op dat tijdstip ook nog niet alle in een duidelijken vorm hun bestaan hadden hervat. Er zijn wel besprekingen gevoerd met leidende personen van verschillende richtingen.

Met betrekking tot **den grondslag**, op welken dit Kabinet berust, moge worden verwezen naar de programrede, welke door den Minister-President op 27 Juni 1945 is uitgesproken (zie 6345).

II. Overzicht van de ontwikkeling der gebeurtenissen in Ned.-Indië.

Verwezen wordt naar de mededeelingen van Min. Logemann aan de Kamer (zie 6471 en 6473 A) en naar de verklaring van den Britschen min. v. Buitenl. Zaken Bevin over de taak der Britten en het doel der operaties in Ned. Indië (zie 6523 H). Gedurende deze operaties draagt het geallieerd militair gezag, in casu dus het S.E.A.C. (zoover niet in het oostelijk deel van Nederlandsch-Indië het Australische leger zich met deze taak voorloopig belast heeft), de verantwoordelijkheid voor rust en orde, welke echter, ingevolge het tusschen Engeland en Nederland gesloten **Civil Affairs Agreement**, zoo spoedig mogelijk aan het wettig gezag des lands, d.i. de Nederlandsch-Indische Regeering, zou worden overgedragen.

Bij de vorige behandeling werd de Kamer er reeds op gewezen, dat de enorme uitbreiding van de taak, die op 15 Augustus jl. plotseling aan het S.E.A.C. toeviel, veroorzaakte, dat eerst zeer laat, nl. 29 September, en met zeer zwakke krachten de bezetting van Java kon worden aangevangen, terwijl Nederland op dit tijdstip nog niet in staat was een noemenswaardige bijdrage te leveren. Deze omstandigheid bracht het Britsche opperbevel er toe de bezetting van Java in beginsel te beperken tot bepaalde arealen in Batavia en Soerabaja — een gedragslijn, die helaas onmiddellijk wereldkundig is gemaakt. Het is voorts bekend, hoe zelfs binnen deze zoogenaamde „perimeters" de bezetting geenszins exclusief is.

Java.

De toestand op Java heeft zich thans zóó ontwikkeld, dat achter de intellectueele leiders van de „republiek Indonesia" de door de Japanners ideologisch bewerkte en gemilitariseerde jeugdbeweging in handen is gevallen van de meest extreme groepen en deze, gedreven door radicale sociale en raciale instincten, een toestand van anarchie heeft geschapen, die tot dusverre telkens aan de contrôle van het regime is ontsnapt. De Japansche wapenvoorraden zijn vooral in Midden- en Oost Java practisch volledig aan de Indonesiërs overgedragen en voor het meerendeel in handen van extremisten en rampokkers geraakt. De gevolgen voor de over vele plaatsen verspreide krijgsgevangenen- en interneeringskampen werden in hooge mate dreigend; die voor de in vrijheid verspreid levende Indo-Nederlanders en ook wel andere groepen zeer ernstig en soms fataal.

Dat de nationalistische vrijheidsdrang practisch alle ontwikkelden en een groot deel van het volk beheerscht, is al wel dadelijk duidelijk geweest. De verovering van Java, de wegvaging van alle Nederlanders uit het openbare leven, het betrekkelijk zelfstandig doorwerken der Indonesiërs in openbaren dienst en particulier bedrijf, hebben de geesten diep en blijvend beïnvloed.

Niet zoo dadelijk is een goed inzicht verkregen in de diepgaande sociale omwenteling, die onder het Japansche beheer is in gang gezet en nog steeds verder doorvreet. De Japanners hebben door talrijke maatregelen het gezag van vorsten en prijajies en zelfs van de dorpshoofden ondermijnd. De algemeene nood heeft de dorpsbevolking op drift doen slaan; het rooverswezen kreeg daardoor ongekende uitbreiding. De militaire jeugdorganisaties schuiven alle gezag op zijde — ook dat van de republiek — en leven op kosten van den boer, die zelfs het planten gaat verzuimen.

Zeer ernstig is ten slotte, dat de stuurloosheid der jeugd en de wanhoop der armoede niet alleen in nationalistische excessen zich ontlaadt, maar ook in religieuze. In Bantam en Cheribon met name heeft de revolutie een fel moslimsch karakter. Christenvervolgingen komen over het geheele land voor.

Het bestuursapparaat, reeds door de Japanners van zijn beste elementen beroofd, viel in vele streken — b.v. Bantam en Java's noordkust — zoo goed als weg. Elders mist het alle gezag over de extremistische vrijscharen.

De Britsche bevelhebber had de bevoegdheid om ter bescherming der geïnterneerden en krijgsgevangenen en om redenen van menschelijkheid zijn strijdkrachten zoo noodig ook buiten de „perimeters" der kustplaatsen aan te wenden. Van medio October af is zulks geschied. Den 15den October trok een bataljon Ghurka's naar Buitenzorg; den 17den van die maand werd vervolgens Bandoeng bezet. Twee dagen later landden Ghurka's in Semarang; op 23 October zijn ook de Rapwikampen te Ambawara onder bewaking van Ghurka's gesteld.

Op 25 October landden de eerste Britsche troepen te Soerabaja (zie 6522 K). Ook in Semarang werd optreden van de militaire macht weder noodzakelijk. De situatie verergerde echter in het bijzonder te Magelang, waar de Rapwi-teams gevaar liepen. Ingegrepen werd aldaar op 1 November; sindsdien werd de stad geëvacueerd en de bezetting overgebracht naar Ambarawa, waar vervolgens de Rapwi-kampen door extremistische elementen werden aangevallen en zelfs met artillerievuur bestookt. Ook de evacuatie van de kampen in en rondom deze plaats zal weldra voltooid zijn.

De eigenaardige situatie te Batavia vereischt afzonderlijke bespreking, wijl zij eenerzijds teekenend is voor de resultaten der hier gevolgde gedragslijn, anderzijds licht werpt op de omstandigheden, waaronder de Indische Regeering zich moet trachten heen te slaan door den arbeid, die op politiek en economisch terrein te doen staat. Behalve enkele gebouwen, welke door de Nederlandsche en de Britsche autoriteiten zijn geoccupeerd, bevinden zich de Regeeringskantoren nog steeds in handen van personen uit den kring der „republiek Indonesia"; hetzelfde geldt voor de openbare diensten, inclusief den telefoondienst. Overneming daarvan zou alleen tot gevolg hebben desertie van het Inheemsche personeel, hetwelk het niet zou kunnen wagen aan het werk te blijven wegens de extremistische terreur. De onveiligheid manifesteert zich hierbij in een van haar schadelijkste gedaanten; haar meest tragische uitdrukking vindt zij echter in de verdwijningen van ruim 600 personen.

Het is begonnen met het wegvoeren van een aantal Indonesiërs, later werden Europeanen het slachtoffer, zoowel kinderen als ouderen, en ook een groot aantal Japanners.

Zoodoende is het contact met Indonesiërs dan ook buitengewoon moeilijk, omdat dit door de extremisten als compromitteerend voor de betrokken Indonesiërs wordt aangemerkt, en zij hen openlijk of bedekt bedreigen met roof, moord en brandstichting bij elke aanraking met de Nederlanders.

De moeilijkheden zijn nog verzwaard door de minder gunstige voedselpositie, waartoe ook de voedselboycot zijn deel bijdraagt, die door extremistische terreur in gang wordt gehouden. Er wordt met den komenden oogst een groot rijsttekort verwacht.

Er zijn geen teekenen, dat de republikeinen in staat zijn maatregelen tegenover den algemeenen nood te nemen. Het geldwezen blijft in schromelijke verwarring. Van een ordelijke belastingheffing of van een geordend financiewezen in het algemeen kan onmogelijk sprake zijn.

De Buitengewesten.

Van de toestanden op de Buitengewesten kan nog geen aaneengesloten beeld worden gegeven.

In de Groote Oost, op Borneo, Billiton, Banka en Riouw werden tot dusverre geen ernstige moeilijkheden ondervonden. Een complicatie vormt hier de aanwezigheid in deze gebieden van nog ruim 170.000 Japanners. Tot dusverre werden dezen door de Australiërs op ruim tien plaatsen geconcentreerd en aan den landbouw gezet. De bewapening werd voor zoover mogelijk bijeengebracht en vernietigd. Ter handhaving van de discipline werd aan 5% der gevangenen toegestaan de wapens te behouden. Het gevolg van een en ander was, dat thans op vele plaatsen duizenden Japanners vereenigd zijn, die slechts sporadisch door de Australiërs worden gecontroleerd.

Ten aanzien van Sumatra is bekend, dat de Westkust en de Bataklanden in vrij sterke mate, de Oostkust en Palembang minder door soortgelijke nationalistische stroomingen als op Java zijn aangetast, terwijl de situatie in Atjeh eveneens onbevredigend is. Daartegenover staat, dat het adat-gezag zich over het algemeen vrij goed heeft kunnen handhaven, zoodat er geen anarchie is ontstaan, welke met den toestand in het binnenland van Java is te vergelijken.

De eilanden Riouw, Lingga en Karimoen zijn weer onder het gezag van de Nederlandsch-Indische Regeering. Op het eiland Billiton heeft het herstel van geregelde toestanden op 21 October en volgende dagen plaats gehad, toen Hr. Ms. Kruiser Tromp aldaar troepen aan land had gezet.

De productie van tin zal spoedig, zij het op bescheiden schaal, kunnen worden hervat.

Te Pontianak en omgeving (West-Borneo) is de orde door de Australiërs hersteld, die op 23 October weer vertrokken bij de komst van Nederlandsche troepen. De troonsbestijging van den nieuwen sultan heeft veel bijgedragen tot het herstel van rust en orde.

De aanvankelijk verwarde toestand in Zuid-Celebes werd aanmerkelijk opgehelderd door een medio November voor de radio afgelegde verklaring van den nationalistischen leider ter plaatse, welke onder meer inhield, dat er geen reden bestaat voor de vrees, dat de Nederlandsche beloften niet zouden worden nagekomen.

Dr. van Mook — Besprekingen.

De Luitenant-Gouverneur-Generaal, die op den 2den October te Batavia arriveerde, ten einde zoo groot mogelijken in-

vloed op den gang van zaken uit te oefenen, heeft uiteraard geen gelegenheid verzuimd om bij de Britsche autoriteiten begrip te wekken voor het Nederlandsche standpunt, dat de op Java en elders ontstane situatie meer effectieve actie, daadwerkelijke handhaving der orde in Batavia en het bezetten van meerdere plaatsen in het binnenland vereischte.

Bij zijn eerste ontmoeting met de Kamer heeft de Minister van Overzeesche Gebiedsdeelen daarnaast duidelijk gemaakt wegens welke redenen en op welken voet de Regeering van het Koninkrijk tot het opnemen van contact met acceptabele nationalistische leiders bereid was. Daarbij werd niet in de eerste plaats gedacht aan leden van het Soekarno-regime, al achtte men enkele gematigde figuren er uit zeker niet uitgesloten. Van den aanvang af is naar contact dan ook gestreefd, maar daarbij is niet verzuimd den bondgenooten duidelijk te maken, dat een ondubbelzinnige en daadwerkelijke erkenning van het wettig gezag der Regeering de noodzakelijke basis voor dit optreden behoorde te verschaffen. Inderdaad hebben de Britsche autoriteiten op dit gebied ondubbelzinnige taal tot de nationalisten gesproken, met name ook de politieke adviseur van luitenant-generaal Christison, mr. Dening, op 24 October, maar in de practijk moesten zij telkens op exponenten van het republikeinsche regime, die het wettig gezag verwierpen, een beroep doen, zoowel ten aanzien van de openbare diensten, die door de nationalisten en niet meer door de Japanners aan den gang werden gehouden, als in pogingen om extremistische geweldpleging door den invloed der leiders te beteugelen.

Ook van Britsche zijde wordt om begrijpelijke redenen bijzonder veel waarde gehecht aan ernstige pogingen om door besprekingen tot een beperking van het conflict en zoo mogelijk tot een vreedzame oplossing te komen. Immers voor onze bondgenooten is dit de meest voor de hand liggende mogelijkheid om hun boven omschreven internationale taak los te maken van de verstrengeling met onze interne moeilijkheden. Het was dan ook onmogelijk om de ontmoeting met de nationalistische leiders afhankelijk te blijven stellen van een grootere mate van veiligheid en vrijheid van meeningsuiting in Batavia, gelijk anders aanbeveling zou hebben verdiend. Omgekeerd, wij konden slechts hopen op een meer bevredigenden staat van zaken, nadat aan de nationalisten de gelegenheid was geboden van ons standpunt kennis te nemen en daarop te reageeren.

Bij de voorbereiding van het contact met de voornaamste nationalistische leiders had de Luitenant-Gouverneur-Generaal uitdrukkelijk doen weten aan ir. Soekarno, dat hij voor ons onaanvaardbaar was en dus overleg met hem onvruchtbaar. Een verdere toespitsing van ons standpunt leek over het doel heen te schieten en bovendien onder de omstandigheden van het oogenblik — men zat midden in de zeer ernstige moeilijkheden te Soerabaja — onaanvaardbaar voor den militairen bevelhebber. Daarom heeft dr. van Mook, toen ir. Soekarno op 31 October onaangekondigd toch ter conferentie verscheen, zich niet gerechtigd geacht hem terug te wijzen en daarmede het contact te doen afspringen. Hij heeft echter geen actief aandeel aan de bespreking genomen.

Deze zelf droeg vooral een oriënteerend karakter. Dr. van Mook heeft de punten uiteengezet, die der Kamer op 18 October reeds zijn medegedeeld. De nationalisten hebben hun houding gedurende de Japansche bezetting uiteengezet.

De openbare meening in Nederland is zeer geschokt geweest door het onverwachte bericht van de samenspreking met ir. Soekarno en de Regeering heeft, in afwachting van nadere toelichting op dit ook voor haar verrassende feit, op 1 November verklaard, dat, indien dit bericht werd bevestigd, hier tegen haar instructies zou zijn gehandeld (zie 6492). De uiteenzettingen van den heer Van Mook hebben haar nadien overtuigd, dat de Luitenant-Gouverneur-Generaal in een dwangpositie had gehandeld, waaruit hij den voor 's Lands belang besten uitweg heeft gekozen.

Een uitvoerige Regeeringsverklaring, die bestemd was in de lucht verbeterde condities in Batavia het algemeen te bereiken en niet slechts de leiders, verscheen op 6 November (zie 6497 H). Te voren had de toestand van onveiligheid elk benaderen van de openbare meening onvruchtbaar doen voorkomen. Intusschen voltrokken zich in het nationalistische kamp merkwaardige wijzigingen, die ten deele door den Luitenant-Gouverneur-Generaal reeds waren voorzien. De groep dergenen, die met Japan hadden samengewerkt, verloor ook binnen de nationale beweging aan gezag. Het optreden van het z.g. kabinet-Sharir beteekende een zuivering. De eerste geluiden van het nieuwe regime schenen gunstig; te verstaan gegeven werd, dat het geschil met de Nederlanders niet onoverbrugbaar leek. Later werd de toon stroever.

Met dat al is het 17 November geworden, vóór een bijeenkomst onder presidium van generaal Christison heeft plaats gehad, die echter in geen enkel opzicht het gewenschte resultaat heeft opgeleverd. (zie 6515 D.). De pas opgetreden leden van het regime waren tot geen enkele positieve uitspraak te bewegen. Sedert schijnt hun interne positie versterkt door de instemming, die Sjahrir voor zijn beleid vond bij de zg. nationale vergadering. (zie 6522 G.)

Voor de regeering ligt het probleem aldus, dat vooreerst zij is uitgegaan om met een gezond Indonesisch nationalisme samen te werken en zij daartoe bereid blijft, vervolgens dat nog steeds geen eervolle poging mag worden verzuimd om de blinde machten te beteugelen, die Java's lot en dat onzer weerlooze landgenooten in handen hebben genomen, en voorts, dat noodzakelijk de voorwaarden moeten worden geschapen, die den Britschen bondgenoot tot doeltreffend handelen tegen extremistische excessen in staat moeten stellen.

Bij de beoordeeling van de voor ons stellig niet bevredigende situatie is het noodig rekening te houden met de delicate positie der Britsche Regeering tegenover het eigen volk en de wereldopinie.

Uit het feit, dat onze Britsche bondgenooten niet geaarzeld hebben onder voor hen bijzonder moeilijke omstandigheden hun in Nederlandsch-Indië in te zetten troepenmacht tot het huidige niveau op te voeren, blijkt, dat zij voornemens zijn — zooals trouwens de heer Bevin in zijn rede voor het Lagerhuis deed uitkomen — de hun door het geallieerde opperbevel toebedeelde taak tot het einde toe uit te voeren. De op 6 December te Singapore gevoerde besprekingen onder leiding van Lord Louis Mountbatten zullen, naar wij hopen, blijken van groot practisch nut te zijn. Het is echter niet in 's Lands belang daaromtrent gedetailleerde mededeelingen te doen.

Wat de politieke gedragslijn betreft, is de Regeering niet te schokken in haar streven om de deur open te houden voor constructief overleg met die personen uit de Indische samenleving, die met de Indische Regeering te zamen een nieuw tijdperk willen ingaan van politieke, economische en sociale ontwikkeling, waarbij gerechtvaardigde Indonesische aspiraties ten volle bevrediging zullen vinden.

Militaire vooruitzichten.

Omtrent de militaire vooruitzichten meent de Regeering zich op dit oogenblik niet te mogen uitlaten.

Wel moge de Kamer zich realiseeren, dat het militaire probleem zwaar is. Schattingen van de sterkte van het zg. nationale leger noemen 80.000 modern gewapenden. Een zekere uitrusting met artillerie en tanks is aanwezig. Ten gevolge van de Japansche opleiding is een goed deel dezer troepen uitstekend geoefend en geëncadreerd. Hun gevechtskracht wordt door de Engelschen hoog aangeslagen.

Wat de Nederlandsche machtsmiddelen betreft, moge in herinnering gebracht worden, dat de aanvankelijke opzet was om een bijdrage te leveren aan de bondgenootschappelijke oorlogvoering, bestaande uit ten eerste de versterking van de zeestrijdkrachten met een modern smaldeel van harmonische samenstelling, ten tweede uit een in Engeland op te leiden Expeditionnaire Macht, uit luchtstrijdkrachten en uit een in de U.S.A. op te leiden mariniersbrigade en voorts om een 20.000-tal gezagstroepen te formeeren, op te leiden in Australië, die, naar men zich voorstelde in de door de geallieerde legers gelederdelijk te bevrijden gebieden de militair-politioneele ordetaak zouden vervullen. Daarnaast moest Nederland in zijn eigen behoefte aan militaire machtsmiddelen voorzien, na September 1944 met name als bijdrage tot zijn algeheele bevrijding, overeenkomstig de eischen van het geallieerde opperbevel (Shaefrequirements). Het behoeft geen uitleg, dat het organiseeren, encadreeren en oefenen van deze eenheden, van den grond af, in de weinige maanden na de bevrijding nog niet was voltooid.

Toen de zaken een geheel onvermoed verloop namen, zijn onmiddellijk maatregelen genomen om zoo veel mogelijk troepen paraat te hebben voor Indië. Uit de gezamenlijk beschikbare mankracht worden thans, naast de mariniersbrigade, die uit Amerika onderweg is, 27 bataljons uitgezonden en de noodige hulpwapens geformeerd. De lichting 1945 wordt met het kader, dat voor de expeditionnaire Macht werd opgeleid, geëncadreerd en komt na oefening beschikbaar. (zie 6520 F.)

Voor de vloot zijn in Nederlandsch-Indië thans aanwezig 2 kruisers, 3 torpedojagers, 6 onderzeebooten, 1 kanonneerboot, 1 mijnenlegger, een viertal mijnenvegers en eenig verder hulpmaterieel en een aantal vliegtuigen van de Marine Luchtvaartdienst.

De tegenwerking, die onze verschepingen ondervinden door havenstakingen, welke met politiek oogmerk in Australië en elders worden op touw gezet, verhinderen ons de reeds gekochte reliefgoederen aan te voeren. Maar ook zonder dat zou er aan rijst en textiel niet genoeg zijn, omdat er nergens ter wereld genoeg te krijgen is.

Repatrieering.

Het evacuatievraagstuk groeit snel in afmetingen en urgentie. De omringende landen zullen relatief weinigen kunnen opnemen.

Gerekend wordt thans op de thuisbrenging van 50.000 personen tot eind Februari 1946. De Regeering ziet de repatrieering als een Regeeringszaak, waarbij zij uiteraard volgaarne de meest mogelijke medewerking van particuliere zijde aanvaardt.

De organisatie van het transport Indië—Nederland is opgedragen aan den Repatrieeringsdienst van het Militair Gezag, welke intusschen in verband met de voorgenomen opheffing van het Militair Gezag is overgegaan naar het Departement van Overzeesche Gebiedsdeelen. De verdere verzorging der gerepatrieerden valt onder de taak van het Centraal Bureau voor de verzorging van oorlogsslachtoffers (C.B.V.O.).

Beide genoemde Overheidsinstanties ondervinden ruime medewerking van particuliere zijde, welke voornamelijk tot uiting komt in de werkzaamheid van het Roode Kruis en van het Comité Nederland helpt Indië (N.H.I.).

In groote lijnen zal de repatrieering het volgende beeld vertoonen.

De taak van den Repatrieeringsdienst vangt aan bij de inscheping in Indië en strekt zich uit tot aan het eindpunt van de reis, nl. de plaats van voorloopig verblijf in Nederland.

Na aankomst in Nederland biedt het Comité N.H.I. hun, zoo mogelijk tegen betaling der zelfkosten, een pakket aan met dekens, beddegoed en andere nuttige zaken.

Met betrekking tot de huisvesting der repatriandi is er van uitgegaan, dat een aanzienlijk gedeelte van hen, althans voorloopig, bij familie of vrienden onderdak zal vinden. Intusschen worden hier, o.m. door de zorgen van het Lan-

delijk Comité Amsterdam van het Comité N.H.I., de aanbiedingen van huisvesting door het geheele land geregistreerd. Aan het C.B.V.O. valt daarna de taak toe om, zoo veel mogelijk rekening houdende met het verlangen der betrokkenen, de beslissing te nemen omtrent het adres, waarneen zij na aankomst zullen worden vervoerd. (zie ook 6528 F.)
De Regeering ontveinst zich geenszins, dat het beeld, in deze nota geteekend, over het algemeen nauwelijks voldoende bevrediging kan brengen. De stand der kennis van den toestand in het binnenland, de verbindingen en de mogelijkheden der berichtgeving zijn voorshands hinderlijk onvolduende, wat ter verbetering is ondernomen zal binnenkort slechts gedeeltelijk satisfactie kunnen brengen. In algemeenen zin is er met de politieke, sociale en economische reconstructie des lands geen begin te maken in zulke streken, waar, gelijk op Java, de noodzakelijke basis van orde en veiligheid ontbreekt. Het herstel van dien grondslag en haar versterking voor de toekomst poogt de Regeering te verwezenlijken door een bewuste samenwerking tot stand te brengen tusschen haar en alle groepen, welke bij den politieken en stoffelijken vooruitgang zijn gebaat.
(Door ons werd tusschen den tekst van bovenstaand overzicht verwezen naar vorige terzake dienende publicaties. Herlezing van onze berichtgeving over Ned. Indië sedert 1 Juli 1945 in haar geheel, zal den lezer een gedetailleerde illustratie bieden van de regeeringsnota — Red. K.H.A.)

III. Het door de Nederlandsche Regeering te Londen gevolgde beleid.

Een door Prof. dr. P. S. Gerbrandy op te stellen memorandum zal aan de Staten-Generaal worden aangeboden. (zie 6399 E.)

IV. De organisatie van de Overheidsdiensten.

Allerlei oorzaken hebben de stichting van een groot aantal Overheidsdiensten en een onmatige uitbreiding van bestaande diensten ten gevolge gehad. Het naast elkaar bestaan van organisaties voor hetzelfde doel in Londen, in het bevrijde Zuiden en in het Westen van Nederland, heeft doublures met zich meegebracht, die slechts met moeite blijken te kunnen worden opgeheven.
De zeer ondergeschikte rol, die 's Lands financiën ook tijdens de bezettingsjaren in de geesten van velen hebben gespeeld verwijderde op allerlei plaatsen de natuurlijke remmen tegen uitgaven, die wel is waar niet nutteloos zijn, doch waarvan men te eeniger tijd zal moeten vaststellen, dat zij toch een niet te verantwoorden aandeel van het volksinkomen opeischen.
De Regeering meent, dat het samenstellen van een begrooting een eerste stimulans zal vormen bij haar pogen om verdere uitzetting van uitgaven voor den publieken dienst tegen te gaan. Een eerste stap werd op den weg der beperking gezet door het besluit van den Ministerraad, dat geen nieuwe organisatie-eenheid mag worden geformeerd of een bestaande mag worden uitgebreid, voordat zulks, hetzij door den Minister van Financiën, hetzij door den Ministerraad, is goedgekeurd, ook al zijn de gelden daarvoor op de begrooting aanwezig.

M.G. — Bur. Nat. Veiligheid.
Bij het optreden van dit Kabinet is besloten het Militair Gezag te liquideeren met ingang van 1 September, uitgezonderd voor die functies, welke nog niet door de normale overheidsorganen konden worden overgenomen. Voor deze laatste is in September een liquidatieschema door den Chef Staf Militair Gezag opgemaakt, welk schema door den Raad van Ministers is goedgekeurd. Thans zijn met ingang van 1 December alle organen van het Militair Gezag in liquidatie en zal na 1 Januari 1946 het Militair Gezag tot het verleden behooren.
Het Bureau Nationale Veiligheid, welks werkzaamheden noodzakelijk waren in aansluiting op het werk der Geallieerde Field Security, is een instelling, welke eveneens een afloopende taak heeft. In den loop van het komende jaar zal deze dienst worden geliquideerd. De taken, die dan nog vervuld dienen te worden, zullen worden toevertrouwd aan de normale organen (zie 6488 A).
Ten aanzien van een tweetal der bijzondere diensten zij het volgende medegedeeld:

A. Regeeringsvoorlichtingsdienst.
Bij de formatie van den Regeeringsvoorlichtingsdienst is er eenerzijds naar gestreefd al het voorlichtingswerk, dat voordien door de onderscheiden ministeries afzonderlijk en ongecoördineerd werd verricht, met elkander in verband te brengen en te komen tot een gemeenschappelijken technischen dienst. Anderzijds heeft de Regeering behoefte aan een behoorlijk geoutilleerd apparaat, dat zoowel snel de gewenschte informaties kan verschaffen (radioluisterdienst, documentatie- en knipseldienst), alsook naar buiten de Regeering steunt bij haar te voeren beleid (campagnes van den economischen voorlichtingsdienst, bestrijding van den gifhandel, propaganda voor spaarsystemen, waarbij van de moderne middelen der publiciteit, pers, radio en film gebruik gemaakt wordt. (zie ook 6423 A).

B. Regeeringsdienst „Oog en Oor".
Deze dienst is de voortzetting van den informatiedienst van het Militair Gezag, welke in het algemeen een nuttige functie heeft vervuld. De belangrijkste functie van dezen dienst wordt gezocht in het verband tusschen de Centrale Overheid en de bevolking.
Hieruit vloeit voort, dat deze dienst informatiebureau moet zijn en aan den anderen kant de Overheid heeft in te lichten over moeilijkheden, die plaatselijk worden ondervonden. Deze dienst is een kind van den overgangstijd (zie 6465 C).

V. Rechtskracht der wetsbesluiten.

De Regeering neemt het standpunt in, dat de Koninklijke besluiten, welke onderwerpen regelen, die in normale omstandigheden bij de wet geregeld zouden zijn, rechtsgeldig zijn tot stand gekomen, gezien den noodtoestand, waarin het Koninkrijk verkeerde, en nadere bekrachtiging niet behoeven.

VI. Het beleid der Regeering ten aanzien van politieke delinquenten

De Regeering trof bij haar optreden op 25 Juni 1945 een zeer groot aantal politieke delinquenten aan, die telkens terstond na de bevrijding van een bepaald gedeelte des lands in bewaring waren gesteld ingevolge een **Algemeene Lastgeving van den Chef van den Staf Militair Gezag** van 12 September 1944 (later vervangen door de Algemeene Lastgeving van 18 Februari 1945), waarbij opdracht gegeven werd aan in die lastgeving genoemde opsporingsambtenaren om bepaalde categorieën politieke delinquenten in bewaring te stellen. Het bedroevend groot aantal maakte het feitelijk onmogelijk aan deze inbewaringstelling steeds een behoorlijk opsporingsonderzoek te laten voorafgaan. In dezen onvermijdelijken gang van zaken ligt de oorsprong van achteraf niet te rechtvaardigen arrestaties.
Het was en is het streven der Regeering, deze gedetineerden op snelle, doch daarom niet minder zorgvuldige wijze te doen berechten. Zij was daarbij aangewezen op de bij haar optreden bestaande regelingen van het **Besluit Buitengewoon Strafrecht**, het **Besluit Buitengewone Rechtspleging**, het **Buitengewoon Gratiebesluit** en het **Tribunaalbesluit**.
De berechting dezer politieke delinquenten valt in twee categorieën uiteen. In de eerste plaats oordeelen de Bijzondere Gerechtshoven over de strafbare feiten, waarop het Besluit Buitengewoon Strafrecht van toepassing is. Deze feiten waren, zij het met een ander strafmaximum, voor het grootste gedeelte ook voor de invoering van dit besluit bereids strafbaar ingevolge de bepalingen van het Wetboek van Strafrecht en van het Wetboek van Militair Strafrecht, terwijl ook de straffen dezelfde zijn, die deze wetboeken kennen. Daarnaast oordeelen de Tribunalen over gedragingen, die artikel 1 van het Tribunaalbesluit opsomt en die geen strafbare feiten zijn, in den zin van het Wetboek van Strafrecht. Het betreft hier het nemen van maatregelen tegen personen, die zich tijdens de vijandelijke bezetting tegenover het Vaderland hebben misdragen en in strijd hebben genandeld met de belangen van het Nederlandsche Volk. Deze als tuchtmaatregelen bedoelde maatregelen, die eveneens in artikel 1 van het Tribunaalbesluit zijn genoemd, zijn: interneering, ontzetting van bepaalde rechten, verbeurdverklaring van vermogen.
Gewezen wordt voorts op het probleem der ruim 90.000 gedetineerden, waarvan het meerendeel nog langen tijd, zonder vonnis, gedetineerd zou moeten blijven, tengevolge van het slechts traag op gang komen der rechterlijke colleges.
De Regeering heeft daarom het **Besluit Politieke Delinquenten 1945,** (zie 6491 B en 6480 C) uitgelokt, waarbij den procureurs-fiscaal niet alleen het recht is verleend gedetineerden in vrijheid te stellen, doch ook al dan niet voorwaardelijk buiten vervolging te stellen. In dit Besluit is de verwezenlijking te vinden van het dezerzijds gehuldigd beginsel, dat, indien aard en graad van het delict zich daartegen niet verzetten, geen politieke gedetineerde in bewaring mag blijven, indien sociale of gezondheidsredenen vrijlating wenschelijk maken, of, indien de tijd, in bewaring doorgebracht, vermoedelijk even lang is als de duur van de straf of den maatregel, waartoe de rechter den betrokkene zou veroordeelen.
De Regeering is zich er van bewust, dat in beginsel berechting door een rechterlijk college de voorkeur verdient boven het uitoefenen van een — zij het ook door de mogelijkheid van verzet bij den rechter getemperde — discretionaire bevoegdheid door het openbaar ministerie.
Het Besluit Politieke Delinquenten 1945 is derhalve een noodmaatregel van transitoir karakter, waaraan onvolmaaktheden kleven, welke enkel door het abnormale probleem worden gerechtvaardigd. Het is echter tevens de eerste schrede op den door de Regeering gevolgden weg van overbrenging van opsporing, aanhouding en inbewaringstelling van politieke delinquenten door het Militair Gezag naar de justitieele organen. Bij het **Koninklijk besluit van 19 November 1945 tot wijziging van het Besluit Politieke Delinquenten 1945** is het einddoel op dezen weg bereikt. Een geselecteerd gedeelte der Politieke Opsporingsdiensten, die als organen van het Militair Gezag de Algemeene Lastgeving van den Chef van den Staf Militair Gezag ten uitvoer legden, zal bij de gewone politie worden ingelijfd en opsporingsbevoegdheid krijgen ten aanzien van de strafbare feiten en gedragingen, waarop onderscheidenlijk het Besluit Buitengewoon Strafrecht en het Tribunaalbesluit van toepassing zijn. De bevoegdheid van het Militair Gezag om personen in bewaring te doen stellen, berustte op het Besluit op den bijzonderen staat van beleg. Zoodra de reorganisatie der Politieke Opsporingsdiensten haar beslag zal hebben gekregen en dan de wijziging van het Besluit Politieke Delinquenten 1945 in werking kan treden, zal niemand meer op grond van een destijds door de bijzondere omstandigheden gerechtvaardigde bevoegdheid van het Militair Gezag om politieke redenen in bewaring worden gesteld. Detineering wegens politieke delicten zal dan nog slechts mogelijk zijn op grond van een door justitieele organen gehanteerde wettelijke regeling.
De Regeering heeft voorts gemeend, de coördinatie van alle werkzaamheden —

met uitzondering uiteraard van de rechtspraak —, welke ter oplossing dezer problemen noodzakelijk zijn, in handen te moeten leggen van een **Directoraat-Generaal voor Bijzondere Rechtspleging,** deel uitmakende van het Departement van Justitie (zie 6497 E).
Het Directoraat-Generaal voor Bijzondere Rechtspleging ziet in de verbetering der kampen een zijner meest urgente taken.
De Regeering is zich er van bewust, dat met berechting en bestraffing nog geenszins alle problemen zijn opgelost. Zij ziet in, dat na afloop van den straf- of interneeringstijd en na ontslag uit de bewaring op grond eener voorwaardelijke buitenvervolgingstelling, toezicht op de dan ontslagen politieke geïnterneerden en leiding bij hun wederinschakeling in het maatschappelijk leven noodzakelijk zal zijn. **De Stichting „Toezicht politieke delinquenten"** zal den ontslagenen deze leiding verleenen; zij werkt nauw samen met het Directoraat-Generaal voor Bijzondere Rechtspleging. De grondslag dezer reclasseering van bijzonderen aard moet echter voor hen, wien door het Tribunaal de maatregel van interneering is opgelegd, reeds tijdens de interneering worden gelegd.
Volgens het Besluit Vijandelijk Vermogen (Staatsblad no. E 133) staat het vermogen van N.S.B.'ers en van hen, die op grond van veroordeeling wegens of verdenking van politiek misdrijf van hun vrijheid zijn beroofd, onder beheer.
Krachtens het Tribunaalbesluit (Staatsblad no. E 101) is een der maatregelen, die op politieke delinquenten kunnen worden toegepast, verbeurdverklaring van het vermogen.
De omstandigheid, dat de Tribunalen lang niet zoo snel blijken te kunnen werken als was verwacht, maar vooral het schrijnende feit, dat een aanzienlijke voorraad onder beheer gesteld en daartoe opgeslagen meubilair aan verval en bederf was prijsgegeven, terwijl tal van door oorlogsgeweld getroffen of door den vijand beroofde personen het allernoodzakelijkste huisraad ontbeerden, noopten tot een ruimere opvatting van de beheerstaak van het Nederlandsche Beheersinstituut dan in het Besluit Vijandelijk Vermogen aanvankelijk was voorzien. Onvermijdelijk was daarbij bepaalde, kort na de bevrijding ontstane onregelmatige toestanden op dit gebied te aanvaarden; voor zoover daarbij onschuldigen benadeeld blijken te zijn, zullen deze als oorlogsslachtoffers worden behandeld.
Intusschen heeft de Regeering het gewenscht geacht de feitelijke uitoefening van deze ruimere beheerstaak van het Beheersinstituut aan beperkende instructies te binden.
De kinderen van gedetineerden, die onverzorgd achterbleven, zijn door het Militair Gezag ten deele in daartoe ingerichte tehuizen, ten deele in gezinnen ondergebracht. Met ingang van den 1sten November 1945 is de zorg voor deze kinderen opgedragen aan het **Bureau Bijzondere Jeugdzorg,** onder het Ministerie van Justitie. Het ligt in de bedoeling aan deze zorg een wettelijken grondslag te geven. Gedacht is aan een civielrechtelijke parallel van de strafrechtelijke terbeschikkingstelling van de Regeering, bedoeld in artikel 39 van het Wetboek van Strafrecht. De ouderlijke macht blijft op die wijze in stand en kan zoo noodig onder toezicht weer worden uitgeoefend, zoodra de ouders daartoe in staat zijn. Getracht wordt kinderen zooveel mogelijk in gezinnen onder te brengen onder toezicht van het Bureau Bijzondere Jeugdzorg. Van de gedachte uitgaande, dat opvoeding in gezinsverband voor het welzijn der kinderen boven gestichtsverband verre te verkiezen is, wordt er naar gestreefd gedetineerde moeders van jeugdige kinderen, voor zoover zulks met den ernst der door haar gepleegde delicten in overeenstemming te brengen is, in vrijheid te stellen.
De Regeering vertrouwt, dat de weg, dien zij thans bewandelt, behalve voldoende waarborgen voor rechtszekerheid, ook de beste mogelijkheden voor snelle berechting geeft.
De Regeering meent voorts, dat hoezeer de rechtvaardigheid ook het opleggen van strenge straffen en maatregelen aan hen, die zich door daad of gezindheid gedurende de bezetting tegenover de Nederlandsche gemeenschap hebben geplaatst, eischt, anderzijds bij het bepalen harer houding ten opzichte dezer politieke delinquenten nimmer uit het oog mag worden verloren, dat zij na het einde van hun straftijd weder op een of andere wijze in deze gemeenschap zullen moeten worden opgenomen.
(V. b. toest. intern.kampen: 6497 D: N.S.B.-kinderen: 6505 G).

VII. Financieele voorzieningen met betrekking tot oorlogsschade.

1. Reeds gedurende den bezetungstijd golden regelingen, welke voorzagen in de verleening van Rijksbijdragen in de door den oorlog of de oorlogsomstandigheden geleden schade. In het bijzonder valt hierbij te denken aan het **Besluit op de Materieele Oorlogsschaden** (Verordening 221-1940), krachtens hetwelk Rijksbijdragen werden verleend in materieele oorlogsgeweldschade, en aan het **Besluit op de Bezettingsschaden** (Verordening 30-1942), op grond waarvan bijdragen werden verleend in schade als gevolg van handelingen van de Duitsche Weermacht en daarmede gelijkgestelde instanties (zie 4492 A en 5047 A).
Op grond van het **Besluit Bezettingsmaatregelen** (Koninklijk besluit van 17 September 1944, Staatsblad no. E 93) werden beide besluiten evenwel geschorst, waardoor de afwikkeling der desbetreffende schadegevallen geen verderen voortgang kon vinden.
Hierin is sedert de algeheele bevrijding van ons land als volgt voorzien.
2. Bij Koninklijk besluit van 16 Juni 1945 (Staatsblad no. F 98) kwam tot stand het **Besluit Overgangsregeling Oorlogsschade.**
Dit besluit voorzag in een regeling in zake de registratie, het onderzoek en de taxatie van oorlogsschade en de toekenning van geldelijke uitkeeringen bij wijze van voorschot en van kredieten ter zake daarvan. Het begrip oorlogsschade, waarvan werd uitgegaan, omvatte zoowel de oorlogsgeweldschade als de bezettingsschade, waarvoor voorheen afzonderlijke regelingen golden.
Met de registratie, het onderzoek en de taxatie dezer schade werden wederom belast de schade-enquête-commissies, die ook gedurende den bezettingstijd op dit terrein werkzaam waren.
Tevens werd bij dit besluit ingesteld het **Commissariaat voor Oorlogsschade,** hetwelk tot taak kreeg de algeheele leiding van bovenbedoelde werkzaamheden, alsmede de verleening van voorschotten en kredieten.
3. Weldra bleek evenwel, dat de onbekendheid met de plannen der Regeering op het stuk van de oorlogsschadevergoeding remmend werkte op den herstelarbeid.
Op grond van het vorenstaande kwam het der Regeering derhalve juist voor om, in afwachting van een definitieve regeling bij de wet, een nadere regeling te treffen in zake de verleening van financieele tegemoetkomingen in oorlogsschade aan goederen.
Deze regeling is neergelegd in het **Besluit op de Materieele Oorlogsschaden** 1945, vastgesteld bij het Koninklijk Besluit van 9 November 1945 (Staatsblad no. F 255). (Zie 6512 D).
Het algemeene uitgangspunt, van waaruit in dit besluit het vraagstuk van de tegemoetkoming wegens materieele oorlogsschade wordt bezien, is de overtuiging, die in breede kringen leeft, dat de schade, welke aan de economische goederen van een deel van het Nederlandsche volk door den oorlog is toegebracht, door de getroffenen ten behoeve van het geheele volk is geleden. Het Nederlandsche volk heeft, door verzet te bieden, collectief have en goed in de waagschaal gesteld. Het besef, dat men de schade, die daaruit voortvloeit, ook collectief moet dragen, verdient in een daad van het geheele volk te worden omgezet. Uit laatstbedoelde overweging vloeit tevens voort, dat algemeen een bijdrage in de schade wordt verleend en dat de tegemoetkomingsregeling in oorlogsschade niet is beperkt tot de gevallen, waarin de noodzaak daartoe, in verband met financieel onvermogen, blijkt.
De materieele oorlogsschade wordt daarbij psychologisch geheel anders gewaardeerd dan de schade aan andere vermogensbestanddeelen, respectievelijk inkomensbronnen, zooals koersverlies, bedrijfsschade of verlies van betrekking. Laatstgenoemde schaden behooren binnen zekere grenzen tot de normale risico's van het individueele economische bestaan en zijn ten deele quantitatief onmeetbaar. De oorlogsschade aan goederen daarentegen is van anderen aard en raakt tevens de bestaansbasis van het volk als geheel.
Met de vergoeding daarvan is mede een groot sociaal-economisch belang gediend. Bij de regeling der bijdragen in deze schade staat het herstel van 's Lands welvaartsbronnen zelfs op den voorgrond, niet het integrale herstel van individueele vermogensposities. De bedoelde regeling heeft dan ook de strekking een algemeenen grondslag te leggen voor de materieele reconstructie van ons land. Zij richt zich daarbij welbewust op het sociaal-economisch en financieel verantwoorde minimum. In het licht van deze motiveering moet men tevens zien, dat voor verlies van contanten of van effecten geen bijdrage in uitzicht wordt gesteld.
Voor de verschillende categorieën van inkomensschade (i.c. derving van huur en pacht, bedrijfsschade e.d.), waarvoor tot dusver bij oorlogsgeweld geen regeling bestond, doch waaromtrent wel bepalingen waren opgenomen in het Besluit op de Bezettingsschaden, zijn ook in het nieuwe besluit geen voorzieningen getroffen.
Voor zoover deze bepalingen evenwel nog niet konden worden afgeschaft, zijn in de Overgangsbepalingen van het nieuwe besluit verschillende maatregelen getroffen, welke inhouden, dat de bovenbedoelde bijdragen ter zake van huurderving, gemis van inkomsten uit bedrijf of beroep door maatregelen van den vijand, alsmede ter zake van onvermijdelijke uitgaven, slechts tot een bepaalden datum alsnog zullen worden verleend.
Verdere tegemoetkomingen uit dezen hoofde worden, in overleg met het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, toegekend door het **Centraal Bureau Verzorging Oorlogsslachtoffers,** dat daartoe provinciaals- en districtsgewijze is georganiseerd.
Overeenkomstig de vroeger geldende regeling wordt de schade vastgesteld en worden de bijdragen bepaald naar de waarde op 9 Mei 1940, behalve voor handels- en bedrijfsvoorraden, waarvoor, in verband met de schadevaststellingen en de bijdragenbepaling, de waarde wordt gesteld op den historischen inkoopsprijs (c.q. kostprijs). Dat in het algemeen en in het bijzonder voor de schade aan onroerend goed de bijdragenbepaling plaats vindt naar de waarde per 9 Mei 1940, verdient nadere motiveering.
Een algeheele schadeloosstelling, die op de vervangingskosten zou moeten zijn ingesteld, moest onaanvaardbaar worden geacht, zoowel wegens de onoverzienbare financieele consequenties daarvan voor 's lands financiën, als wegens de gevreesde inflatorische werking, indien loon- en prijsbeheersching zou worden blootgesteld aan de onuitputtelijke koopkracht, die zou ontstaan.
Volgens de vroegere regeling, zooals zij laatstelijk gold, werd ook de bijdrage in huisraadschade bepaald na onderzoek van het werkelijk verlies op basis van kostprijs, verminderd met afschrijvingen. Na rijp beraad werd gemeend hieraan te kunnen vasthouden, met dien verstande, dat — om mogelijke misbruiken bij moeilijk te controleeren aangiften, te voorkomen — de bijdrageregeling voor huisraadschade (de schade aan lijfgoederen en verbruiksvoorraden is daaronder begrepen) nader is geobjectiveerd door het stellen van maxima op basis van de huurwaarde der woning.

4. De verplichte besteding der bijdragen in het herstelproces wordt nader geregeld. De bedragen in huisraadschade zullen worden betaalbaar gesteld op zg. huisraadschade-boekjes, die geadministreerd worden door de Nederlandsche Middenstandsbank; ten laste daarvan kunnen de benoodigde bedragen worden uitgekeerd al naar gelang huisraadgoederen kunnen worden aangekocht.
Bijdragen in schade aan bedrijfsuitrusting, alsmede aan bedrijfs- en handelsvoorraden, zullen worden uitgekeerd door crediteering van de rechthebbenden bij de sinds kort opgerichte Maatschappij tot Financiering van het Nationaal Herstel N.V. (zie 6490 D.)
Bijdragen wegens schade aan onroerend goed en aan schepen zullen wederom worden tegoedgeschreven in het Grootboek voor den Wederopbouw. (zie 4788 M.).

5. Evenals in het vroegere Besluit op de Materieele Oorlogsschaden, is weer een verband gelegd tusschen de door het Rijk te verleenen bijdragen en door de onderlinge molestmaatschappijen te verrichten uitkeeringen, in dier voege, dat hetgeen de Staat uitkeert, in mindering komt op hetgeen de maatschappijen aan haar verzekerden moeten uitkeeren. De door die instellingen te heffen omslagen kunnen dienovereenkomstig worden verminderd dan wel worden aangewend tot aanvullende schadevergoedingen.

6. In verband met de vergoeding van bezettingsschade verdienen afzonderlijke vermelding de gevallen, waarin, in verband met bezettingsschade, goederen in eigendom worden gevorderd.
De rechtszekerheid, alsmede het belang van een doeltreffenden herbouw, hebben het noodzakelijk gemaakt de rechtsgeldigheid van deze vorderingen te bekrachtigen. Ook de inschrijvingen in het Grootboek voor den Wederopbouw ter zake daarvan zijn gehandhaafd. Een voorziening bleek evenwel noodig, ten einde de beoogde gelijke behandeling van gelijksoortige schadegevallen te bereiken. Tot dat doel zullen de toegekende schadeloosstellingen, die zijn vastgesteld op basis van de waarde tijdens de vordering, worden teruggebracht tot de verkoopwaarde op 9 Mei 1940; indien mocht blijken, dat zij zijn vastgesteld op een andere waarde dan de verkoopwaarde, zullen hertaxaties plaats vinden.

7. Zooals hiervoor reeds is vermeld, geschiedt de registratie, het onderzoek en de taxatie van oorlogsschadegevallen in het algemeen door de schade-enquêtecommissies onder leiding van het Commissariaat voor Oorlogsschade (zie 6450 C). De vaststelling der bijdragen is opgedragen aan den directeur van het Bureau van het Commissariaat voor Oorlogsschade, tegen wiens beslissingen in beroep kan worden gekomen bij den Minister van Financiën.
Op grond van de in het besluit geopende mogelijkheid om deze werkzaamheden met betrekking tot bepaalde schadegevallen aan reeds bestaande of nieuwe instanties op te dragen, ligt het in de bedoeling de behandeling van alle gevallen van agrarische oorlogsschade op te dragen aan den Rijksdienst voor Landbouwherstel; de directie van dezen Dienst wordt belast met de vaststelling der bijdragen in agrarische schade, zij het — tot waarborging van de noodige uniformiteit — in overleg met en onder toezicht van den directeur van het Bureau van het Commissariaat voor Oorlogsschade. Tegen de aanvankelijke schadevaststellingen zal beroep worden opengesteld bij den Minister van Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening.
De regeling van de bijdragen ter zake van schade aan gebouwd onroerend goed — boerderijen daaronder begrepen — wordt overgelaten aan het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw en de daaronder ressorteerende bouwbureaux, in overleg met en onder toezicht van den inspecteur van 's Rijks belastingen, die gewoonlijk tevens optreedt als secretaris van de schade-enquêtecommissie.

8. Voor de wederaanschaffing van door den oorlog verloren gegaan huisraad kunnen door de oorlogsslachtoffers voorschotten worden opgenomen bij de regionale kantoren van het Centraal Bureau Verzorging Oorlogsslachtoffers. Deze voorschotverleening kan plaats vinden, hetzij door tegoedschrijving op huisraadschadeboekjes, welke door de Nederlandsche Middenstandsbank worden geadministreerd, of in natura uit goederenaankoopen, die door het C.B.V.O. kunnen worden gefinancierd. Middels een administratie, waarmede de Districtsbureaux Verzorging Oorlogsslachtoffers zijn belast, wordt er voor gezorgd, dat dergelijke verstrekkingen met de nader te verleenen bijdragen oorlogsschade worden verrekend.
Het herstel van landbouwgronden wordt gefinancierd door den Rijksdienst voor Landbouwherstel; de kosten der werken worden verrekend met de later te verleenen Rijksbijdragen.
In het belang van den wederopbouw kunnen voorts vanwege het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw al of niet door tusschenkomst van de gemeentebesturen voorschotten worden verleend op te verwachten bijdragen wegens schade aan gebouwd onroerend goed.
Ook voor den eigenlijken wederopbouw zullen financieele maatregelen kunnen worden tegemoet gezien ter financiering van het verschil tusschen Rijksbijdrage en bouwkosten. Zulks zal kunnen geschieden in den vorm van rentedragende en desnoods rentelooze kredieten.
Ter bevordering van het herstel van het bedrijfsleven geldt eveneens een voorschotregeling, welke is neergelegd in het kredietsysteem, dat wordt uitgevoerd door de Provinciale Herstelstichtingen 1940 en de Stichting Rotterdam 1940, welke stichtingen zich bezighouden met het verleenen van voorschotten op de Rijksbijdragen wegens oorlogsschade in den vorm van rentedragende kredieten, welke door tusschenkomst van de handelsbanken worden ter beschikking gesteld. Deze kredieten worden in hoofdzaak verleend voor de wederaanschaffing van bedrijfsgoederen.
Met de Nederlandsche Middenstandsbank is een regeling getroffen voor hulpverleening aan door den oorlog getroffen middenstandsbedrijven. Deze instelling zal kredieten kunnen verleenen bij wijze van voorschot op de Rijksbijdrage, terwijl zij tevens onder garantie van het Rijk in staat is gesteld verdere financieringskredieten te verleenen, in totaal met het bij wijze van voorschot ter beschikking gestelde krediet tot een maximum bedrag van ƒ 20.000. Laatstbedoelde kredieten beoogen niet alleen in de financiering van het materieele herstel te voorzien, doch strekken tevens ter tegemoetkoming in moeilijkheden, waarin overigens volwaardige middenstandsbedrijven ten gevolge van de oorlogsomstandigheden in den ruimsten zin zijn geraakt of nog zullen geraken en waarin het den kleinen ondernemer niet mogelijk is te voorzien door het opnemen van een normaal bankkrediet (zie 6447 A).
Voor het bedrijfsleven in het algemeen in al zijn schakeeringen is daartoe opgericht de Maatschappij tot Financiering van het Nationaal Herstel N.V. (zie 6490 D). Door de Herstelbank zal in de kapitaalbehoeften kunnen worden voorzien van die ondernemingen en bedrijven, welke op de kapitaalmarkt, zooals deze in Nederland is georganiseerd, hun geldbehoeften voor den in het belang van de nationale welvaart noodzakelijken wederopbouw niet zouden kunnen dekken.

9. Een bijzondere maatregel geldt tot bevordering van een spoedig herstel van oorlogsschade aan onroerende goederen tot verkrijging van bewoonbare ruimten en tot voorkoming van verdere beschadiging aan opstallen.
Daartoe is bij beschikking van den Minister van Financiën van 18 Juni 1945, gebaseerd op het Besluit Overgangsregeling Oorlogsschade, vastgesteld, dat de kosten van maatregelen welke noodzakelijk zijn ter voorkoming van verdere beschadiging aan opstallen, zonder dat die maatregelen aan een definitief herstel ten goede komen, voor rekening van het Rijk kunnen worden genomen. Voorts kunnen de kosten van maatregelen om herstelbaar beschadigde perceelen weder in redelijk bruikbaren toestand te brengen, voor zoover die kosten ƒ 3000 per object niet te boven gaan, eveneens voor rekening van den Staat worden genomen.

10. Het uitgangspunt (van bovenvermelde fin. voorzieningen - red. K.H.A.) is een algemeene financieele bijdrage, die is gebaseerd op de waarde per 9 Mei 1940 of op den inkoops- of kostprijs van het verloren gegane, verminderd met afschrijvingen. Uit het oogpunt van de Staatshuishouding is daarmede gegeven de totale financieele last, die, voor zoover hij niet door herstelbetalingen uit Duitschland wordt goedgemaakt, wegens vergoeding van materieele oorlogsschade ten laste van 's Rijks kas moet worden genomen; voor de huishouding van de individueele oorlogsslachtoffers beteekent de Rijksbijdrage het minimum, waarop zij voor de financiering van het herstel van hun gezins- (huisraad en woningen) en bedrijfshuishouding kunnen rekenen. Bovendien zijn ter geheele of gedeeltelijke financiering van het verschil tusschen Rijksbijdrage en herstelkosten aanvullende financieele regelingen getroffen. Voor het bedrijfsleven gelden kredietregelingen, die op bedrijfseconomischen grondslag berusten. Ter aanvulling van het kortloopend bankkrediet kan voor de financiering van bedrijfsvoorraden en bedrijfsoutillages een beroep worden gedaan op de Nederlandsche Middenstandsbank (kredieten onder Rijksgarantie voor kleinere middenstandsbedrijven tot een maximum bedrag van ƒ 20.000) of op de Herstelbank. Dergelijke kredieten mogen het karakter hebben van een kapitaalsverstrekking op langen termijn. Voor de financiering van den eigenlijken herbouw zullen door het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw kredietregelingen worden toegepast, onder vigueur waarvan rentedragende dan wel rentelooze kredieten kunnen worden opgenomen, al naar gelang voor de verschillende categorieën van panden de verhouding van bouwkosten tot opbrengsten varieert. In dit verband moet de hiervoor vermelde financieringsregeling, welke is neergelegd in de beschikking van 18 Juni 1945, als een uitzondering worden beschouwd. De daarbij feitelijk toegestane extra bijdrage à fonds perdu ten laste van 's Rijks kas, eventueel tot het volle bedrag van de herstelkosten, wordt gemotiveerd door de doelstelling op zoo kort mogelijken termijn een zoo groot mogelijk aantal woningen weder in redelijken staat van bewoning te brengen.

11. Tot slot dient nog een korte opmerking te worden gemaakt over het financieele plan tot dekking van de uitgaven, waarvoor 's Rijks schatkist zich ziet gesteld, ter zake van de vergoeding van oorlogsschade. Het ligt voor de hand hier terug te grijpen op de gedachte van de averij-grosse en wel in dezen algemeenen zin, dat het gemeenschappelijk ondergane gevaar tot eisch stelt, dat door allen de noodige offers worden gebracht. De gevaarsgemeenschap moet dan aldus worden gezien, dat de geheele oorlog als een schadegeval en de geheele volkshuishouding als „een schip" wordt beschouwd. De schade zal dan moeten worden omgeslagen naar het totale vermogensbelang. Deze gedachtengang leidt ertoe de middelen te vinden uit de algemeene belastingheffing en in het bijzonder uit een algemeene vermogensheffing, alsmede uit de heffing op het „tijdens de vaart" verworven voordeel, de vermogensaanwasbelasting.

Het verhaal der oorlogsschade op Duitschland.

Het voortdurend streven der Regeering is er uiteraard op gericht voor Nederland een redelijk aandeel te verkrijgen

in het totaal van de reparatiebetalingen, die aan Duitschland zullen worden opgelegd. Voorshands is de Regeering daarbij gebonden aan het bepaalde in hoofdstuk 4 van de Declaratie van Potsdam van 1 Juli 1945 (zie 6403; zie ook 6509 B). De vaststelling van den omvang en den aard van de industrieele uitrusting van Duitschland, die niet noodzakelijk is voor de vredeseconomie van dit land en derhalve beschikbaar voor herstelbetalingen zal geschieden door de Geallieerde-Contrôle-Commissie.
Vooralsnog bestaat er geen uitzicht dat daarnaast herstelbetalingen kunnen worden verwacht in den vorm van jaarlijksche betalingen of leveranties gedurende een langere periode.
Wel is de mogelijkheid geopend om reeds aanspraak te doen gelden op industrieele installaties, die thans reeds voor wegvoering werden aangewezen. In verband daarmede heeft de Regeering een uitgebreide lijst ingediend, waarop de industrieele installaties staan vermeld, waarvoor Nederland belangstelling heeft.
Daarenboven zijn reeds wenschen kenbaar gemaakt in zake preferenties op bepaalde industrieele installaties, die uit de Amerikaansche en Engelsche bezettingszone ter beschikking komen.
Inmiddels werd de Regeering uitgenoodigd den schadevergoedingseisch van Nederland jegens Duitschland bij de Geallieerde Autoriteiten in te dienen. In de desbetreffende Nota waren de richtlijnen vervat volgens welke de eisch moest worden opgesteld.
Bij een Nota van 15 October 1945 van het Ministerie van Buitenlandsche Zaken van Frankrijk werd de Nederlandsche Regeering voorts uitgenoodigd een vertegenwoordiging af te vaardigen naar de Conferentie in zake Herstelbetalingen, welke op 9 November 1945 te Parijs is geopend. Nederland is ter conferentie vertegenwoordigd. (zie 6533 A)
Het is niet aannemelijk dat in deze Conferentie ook compensatiemogelijkheden in den vorm van annexatie van grondgebied ter sprake zullen komen. Deze aangelegenheid zal dienen te worden behandeld in rechtstreeksch overleg met de groote Mogendheden.

VIII. Loon- en prijspolitiek.

A. Loonpolitiek.

Gedurende de laatste jaren van de Duitsche bezetting was het toezicht op de vaststelling van loonen en de beheersching van het loonpeil opgedragen aan den Gemachtigde van den Arbeid. Art. 1 van Besluit 120/1942 tot handhaving van het loon- en salarispeil verbood elke verandering van de bestaande loon- en salarisnormen en van andere regelmatige uitkeeringen, evenals elke verhooging van beloning van arbeid door een uitkeering in eens, welke niet berustte op een rechtsvoorschrift, zonder toestemming van dezen Gemachtigde.
Deze loonstop werd na de bevrijding gehandhaafd. wel werd het Besluit 120/1942 bij het Besluit bezettingsmaatregelen ingetrokken, doch reeds op 6 September 1944 was in het bevrijde gebied in werking getreden het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen — Besluit van 17 Juni 1944, Staatsblad nr. E 52 —, hetwelk den werkgever verbood, anders dan met toestemming van of vanwege den Rijksbemiddelaar, hetzij wijziging in bestaande arbeidsvoorwaarden of arbeidsregelingen aan te brengen, hetzij daarvan afwijkende arbeidsvoorwaarden of arbeidsregelingen in nieuwe arbeidsovereenkomsten op te nemen. Voorts gaf het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen den Rijksbemiddelaar de bevoegdheid eigener beweging of op verzoek van den werkgever of van den werknemer wijziging in bestaande arbeidsvoorwaarden en arbeidsregelingen aan te brengen. De Rijksbemiddelaar moest daarbij de door den Minister van Sociale Zaken te stellen richtlijnen volgen.
Het B. B. A. verstond onder den Rijksbemiddelaar den Rijksbemiddelaar, bevoegd ingevolge de Arbeidsgeschillenwet 1923, en ging er dus van uit, dat de loonen en andere arbeidsvoorwaarden territoriaal zouden worden geregeld. Iedere Rijksbemiddelaar trad in zijn eigen district ten aanzien van alle bedrijven regelend op.
De territoriale bemiddelaars hebben zich van hun moeilijke taak met bekwaamheid en toewijding gekweten. Toch heeft dit systeem in de practijk niet bevredigend gewerkt. Eenheid in de beslissingen der verschillende Rijksbemiddelaars was niet of uiterst moeilijk te verkrijgen.
Was dus op dit punt de in het B. B. A. getroffen regeling onbevredigend, de sancties, waarin het voorzag bij overtreding van loonvoorschriften, waren geheel onvoldoende. Na de bevrijding van het Westen des lands is dan ook een herziening van het B. B. A. ter hand genomen, welke geleid heeft tot de totstandkoming van het Koninklijk besluit van 5 October 1945, Staatsblad nr. F 214, houdende vaststelling van het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen 1945. (zie 6481 B)
Artikel 11 van dit Besluit voorziet in de instelling van een **College** van Rijksbemiddelaars, een instituut, dat ook in de eerste jaren der bezetting effectief heeft gewerkt. (zie 6521 A en 6480 B). Door de instelling van dit College is eenheid in het loonbeleid verzekerd. Ook te voren kwamen de bemiddelaars wel nu en dan bijeen om met elkander overleg te plegen en een hunner was reeds als voorzitter benoemd, maar elk voor zich had beslissingsrecht in het hem toegewezen gebied. Nu is met de territoriale indeeling gebroken. Doordat de werkzaamheden bedrijfsgewijze onder de leden zijn verdeeld, wordt van hun verschillende deskundigheid het meeste profijt getrokken.
Gedurende den laatsten tijd der bezetting was van beheersching van het loonpeil nauwelijks sprake. De Gemachtigde van den Arbeid werd door het bedrijfsleven veelal genegeerd; tal van werkgevers pasten clandestiene loonsverhoogingen toe.
Na de bevrijding van het Zuiden bleek reeds spoedig, dat in verband met de gestegen kosten van het levensonderhoud de bepaling, dat voor loonsverhooging toestemming noodig was, niet zoo kon worden toegepast, dat over elk geval afzonderlijk moest worden beslist. Op 27 November 1944 gaf de tijdelijke Rijksbemiddelaar voor het vierde district dan ook een algemeene vergunning om de loonen te verhoogen tot 125 pct. van het op 10 Mei 1940 geldende peil. Het was logisch, dat deze algemeene vergunning na de bevrijding van het geheele Rijk in Europa ook voor de andere deelen des lands werd toegestaan. Op verzoek van de Stichting van den Arbeid is daarnaast echter vergunning gegeven de loonen te verhoogen tot 115 pct. van het peil van 31 October 1942. Tusschen 10 Mei 1940 en 31 October 1942 heeft het toenmalige College van Rijksbemiddelaars nl. in de onderlinge loonverhoudingen correcties aangebracht, welke door een verhooging uitsluitend met 25 pct. boven het peil van 1940 weer te niet zouden zijn gedaan.
Ook onder het B. B. A. 1945 is de binding van de loonen in beginsel gehandhaafd. Het accent is echter anders gelegd. Artikel 16 van het B. B. A. 1945 geeft het College van Rijksbemiddelaars de bevoegdheid binnen het kader van door den Minister van Sociale Zaken gegeven algemeene aanwijzingen met betrekking tot de regeling van loonen en andere arbeidsvoorwaarden richtlijnen vast te stellen. (zie 6521 A) Doet het College dit, dan is het ingevolge artikel 17 den werkgever verboden loonen of andere arbeidsvoorwaarden toe te kennen, welke daarvan afwijken. Bij zijn beschikking van 15 October 1945 heeft het College als richtlijn vastgesteld, dat zonder voorafgaande toestemming zijnerzijds geen wijzigingen in rechtens geldende loonen mogen worden aangebracht, tenzij het loon door de wijziging niet verhoogd wordt boven 125 pct. van het op 10 Mei 1940 of 115 pct. van het op 31 October 1942 rechtens geldende loon.
De oplossing is echter niet te zoeken in één percentage over de geheele linie.
Gezien de ontzettende verarming, die de bezetting en de oorlogshandelingen op ons grondgebied ten gevolge hebben gehad en de nog volkomen onvoldoende productie, is het voorshands niet mogelijk alles weer te brengen op het peil van vóór den oorlog of daarboven. Daartegenover is het echter ook onverdedigbaar, indien het inkomen van de laagst betaalde arbeiders beneden een zeker bestaansminimum zou liggen. Zoo wordt niet alleen gedacht aan een „loonplafond", maar ook aan een „loonvloer". Aangestuurd wordt op een betere verhouding tusschen de belooning der verschillende categorieën dan vroeger (b.v. landarbeiders in verhouding tot vele andere groepen). Daarbij wordt niet geaarzeld loonsverhoogingen toe te staan, die veel verder gaan dan 25 pct. boven het peil van 1940. (zie ook 6514 C)
Thans wordt bedrijfstakgewijze nagegaan, welke loonen onder de huidige omstandigheden, gelet eenerzijds op de noodzakelijkheid inflatie te voorkomen, anderzijds op het bovengestelde doel der loonpolitiek, voor den desbetreffenden bedrijfstak aanvaardbaar zijn.
Het College van Rijksbemiddelaars brengt thans met spoed een aantal loonregelingen tot stand. (zie bijv. 6513 B)
Bij de bepaling van het sociale minimum voor de verschillende bedrijfstakken houdt het College van Rijksbemiddelaars zooveel mogelijk rekening met de kosten van het distributiepakket.
Ten einde te gemoet te komen aan de speciale moeilijkheden voor de groote gezinnen, is reeds vóór de bevrijding van het gebied ten noorden van de groote rivieren besloten den kinderbijslag, welke in den loop der bezetting van minimum ƒ 0.10 op ƒ 0.20, onderscheidenlijk ƒ 0.25 per dag en per kind was gebracht, te rekenen van 1 Januari 1945, te brengen op het uniforme bedrag van ƒ 0.40 per dag en per kind. Ingevolge het Koninklijk besluit van 10 Augustus 1945 (Staatsblad no. F 143) worden voor het jaar 1945 de kosten van deze verhooging van den kinderbijslag gedragen door het Rijk. Met ingang van 1 Januari 1946 is echter het desbetreffende artikel der Kinderbijslagwet gewijzigd — Koninklijk besluit van 22 September 1945, Staatsblad no. F 189 —, zoodat met ingang van dien datum de kosten der verhooging, evenals de oorspronkelijke kinderbijslag, door de werkgevers zullen worden opgebracht.
Voorts zal bij de samenstelling van het distributiepakket de mogelijkheid worden geopend van een keuze tusschen goedkoopere en duurdere artikelen van gelijke voedingswaarde. Ook dit zal in de eerste plaats voor de grootere gezinnen eenige verlichting kunnen geven.

B. De prijzen in verband met de loonen.

Bij bespreking van de loon- en prijspolitiek pleegt te worden vooropgesteld, dat in de eerste plaats beheersching van de prijzen noodig is. De Regeering onderschrijft dit ten volle. Deze beheersching is echter slechts binnen zekere grenzen mogelijk. Het tekort aan grondstoffen, brandstoffen, levensmiddelen, machines, meststoffen en zooveel meer dwingen ons op groote schaal in te voeren, in de eerste plaats uit Engeland en Amerika.
De prijzen zijn daar tijdens den oorlog zeer sterk gestegen. Bovendien zijn valuta-verhoudingen vastgesteld, die neerkwamen op een tweede, vrij sterke devaluatie van den gulden, zoodat Nederland voor ponden en dollars veel meer moet betalen dan vroeger, wat de prijzen der geïmporteerde artikelen verder verhoogt. (z.e 6372 I en 6424 G). Voorts zijn de transportkosten sterk gestegen, zoowel voor vervoer overzee als in het binnenland (ook deze in hoofdzaak door oorzaken, die niet in korten tijd zijn weg te nemen). Bovendien zijn in ons land de opbrengsten van den grond, de bedrijvigheid in de fabrieken, de omzet in den handel zooveel kleiner dan vroeger, dat dit de kosten per eenheid van product zeer ongunstig beïnvloedt. Ook deze omstandigheid werkt sterk prijsverhoogend, al wordt de onderbezetting niet eenvoudigweg in de prijzencalculatie opgenomen. Daarbij komt dan nog, dat de ontzaglijke stijging der geldcirculatie bij ingekrompen goederenvoorraad tijdens de bezetting, ondanks alle pogingen tot beheersching, in vele gevallen tot krasse prijsstijgingen had geleid, die ook

door de geldsaneering niet onmiddellijk zijn te niet gedaan. En ten slotte werkt de door de prijsverhooging noodig geworden loonsverhooging uiteraard op haar beurt op de prijzen in.
Een deel van deze factoren is, naar men mag aannemen, van tijdelijken aard. De Regeering heeft het daarom gerechtvaardigd geacht de prijsstijging te remmen door op de levensmiddelen, brandstoffen en grondstoffen toeslagen te geven, die van de schatkist honderden millioenen per jaar vragen. (zie 6382 H). Dit kan echter niet onbeperkt doorgaan.
De voorwaarde voor het tot stand komen van gunstiger verhoudingen en een verhooging van het levenspeil is, zooals overigens voor de hand ligt, maar in de practijk niet altijd begrepen schijnt te worden, toeneming der productie. Zonder opvoering van de productie kan loonsverhooging slechts tijdelijk en partieel verlichting geven. Een productieverhooging, die prijsverlaging mogelijk maakt, komt ten goede aan aller levenspeil.
Intusschen acht de Regeering ook op dit oogenblik niet alle geldende prijzen of winstmarges gerechtvaardigd. Op sommige punten zijn reeds verlagingen voorgeschreven, op andere zijn deze te verwachten.
Overigens dient men in aanmerking te nemen, dat het toenemen van de moeilijkheid voor verschillende groepen om het levensmiddelenpakket te betalen het gevolg is, niet in de eerste plaats van prijsverhoogingen, maar van een snelle en verneugende uitbreiding van het levensmiddelenpakket.

C. Spaar- en voorschotregeling.

Met betrekking tot de moeilijkheden, welke niet alleen de loonarbeiders, maar groote groepen der bevolking ondervinden bij de aanschaffing van schoeisel, kleeding, huisraad e.d. geeft de nota het principe aan van een te treffen regeling. Telkens wanneer iemand een aankoopvergunning voor duurzame gebruiksgoederen voor zich of zijn gezinsleden aanvraagt, resp. ontvangt, kan hij daarbij tevens het verzoek doen in het bezit te worden gesteld van voorschotwaardebonnen tot een bedrag, noodig voor den aankoop van de goederen. Voor het in totaal te verleenen voorschot zullen maxima worden gesteld, verband houdend met de gezinsgrootte. Ten bewijze, dat de aanvrager het voorschot noodig heeft, moet hij een formulier onderteekenen, waarin hij verklaart, dat zijn gezinsinkomen een nader vast te stellen bedrag niet te boven gaat en dat hij ook overigens financieel niet in staat is de goederen aan te schaffen, met name niet beschikt over saldi, vorderingen op den Staat of op derden, enz. De terugbetaling zal moeten geschieden volgens een nader vast te stellen schaal, waarbij de te sparen of af te lossen bedragen variëeren naar de hoogte van het inkomen, alsmede naar de grootte en de samenstelling van het gezin, terwijl minima worden gesteld, waar beneden niet gespaard of afgelost behoeft te worden.

D. D.U.W.

Nadat een gedeelte van het land bevrijd was, is daar tot stand gekomen de Dienst tot uitvoering van werken in het bevrijde gebied (D.U.W.), later genaamd Rijksdienst voor de uitvoering van werken. Deze dienst is in de plaats gekomen van den Rijksdienst voor de werkverruiming.
Op de vroegere werkverschaffings- en werkverruimingswerken waren de loonen lager dan die, welke golden voor de arbeiders in het vrije bedrijf. Met dezen regel is bij de D.U.W. gebroken. Besloten werd, dat de D.U.W. dezelfde loonen zou betalen als het vrije bedrijf. Met ingang van 25 December 1944 zijn de loonen van de landelijke collectieve arbeidsovereenkomst voor den water-, spoor- en wegenbouw 1940—1941, vermeerderd met een toeslag van 25 pct., mede van toepassing verklaard op werken, welke door of namens den D.U.W. worden gesubsidieerd of uitgevoerd. De na de bevrijding van het Westen des lands tot stand gekomen nieuwe loonregelingen voor het bouwbedrijf zijn eveneens (behalve aanvankelijk in de noordelijke provinciën) door den D.U.W. toegepast.
Wil de D.U.W. een nuttige functie vervullen en schadelijke nevenwerkingen voorkomen, dan moet aan ten minste twee vereischten worden voldaan. In de eerste plaats zullen bij D.U.W.-werken alleen die arbeiders geplaatst en in dienst gehouden mogen worden, die in het normale bedrijfsleven geen plaatsing kunnen vinden. In de tweede plaats zullen de arbeidsvoorwaarden zoodanig moeten worden geregeld, dat bij een prestatie, die als normaal kan worden aangemerkt, dezelfde belooning wordt verkregen als in het vrije bedrijf voor soortgelijke werkzaamheden geldt.
Deze voorwaarden konden in den eersten tijd na de bevrijding niet worden vervuld. Thans is als gedragslijn vastgesteld, dat, alvorens een D.U.W.-werk wordt aangevangen, overleg wordt gepleegd met het betrokken Arbeidsbureau, dat de benoodigde werkkrachten uitsluitend via het Arbeidsbureau worden betrokken, dat alleen werklooze arbeiders worden geplaatst en deze arbeiders bij het Arbeidsbureau ingeschreven blijven, dat, indien tijdens de uitvoering van het werk blijkt, dat te werk gestelde arbeiders in het vrije bedrijf plaatsing kunnen vinden, de D.U.W. hun tewerkstelling zal beëindigen en eventueel het werk zal stopzetten.
Ook in de loonpolitiek is eenige wijziging moeten worden gebracht. Doordat de D.U.W. de loonen van het bouwbedrijf volgde, ook voor de z.g. cultuurtechnische werken, en deze loonen veelal hooger waren dan in den landbouw en andere bedrijfstakken, terwijl bovendien de tarieven voor akkoordwerk hier en daar zoo waren gesteld, dat onevenredig veel boven de contractloonen werd verdiend, oefenden de D.U.W.-werken in sommige streken op tal van arbeiders een zuigende werking uit, waardoor de functioneering van het normale bedrijfsleven werd geschaad. Dit bezwaar wordt thans reeds goeddeels ondervangen door de bovenvermelde inschakeling der Arbeidsbureaux, doch afgezien daarvan is besloten, de D.U.W.-werken te onderscheiden in civieltechnische werken, waarop de loonregeling voor het bouwbedrijf toepassing vindt, en cultuurtechnische werken, waarvoor de loonregelingen in den landbouw zullen gelden. In dit verband is mede van belang, dat thans, nadat het bouwbedrijf was voorgegaan, ook voor den landbouw en andere bedrijfstakken nieuwe loonregelingen, welke aan de huidige omstandigheden zijn aangepast, in snel tempo tot stand komen.

E. Het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen 1945.

In het voorgaande is reeds eenige malen melding gemaakt van het op 15 October 1945 in werking getreden B.B.A. 1945, hetwelk strekt ter vervanging van het voorheen geldende B.B.A.-Besluit van 17 Juli 1944, Staatsblad no. E 52, laatstelijk gewijzigd bij besluit van 29 December 1944, Staatsblad no. E 157.
Ook het nieuwe besluit draagt een tijdelijk karakter. (zie 6481 B. en 6521 A)
Wanneer een regeling van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie tot stand komt, zullen de in het B.B.A. 1945 geregelde bevoegdheden van de centrale Overheid, voor zoover mogelijk, worden overgedragen aan bedrijfsorganen. Het interdepartementaal overleg over deze aangelegenheid heeft geleid tot het ontwerpen van een voor-ontwerp van wet op de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, dat dezer dagen aan een aantal organisaties en instellingen uit het bedrijfsleven om advies zal worden gezonden en tevens algemeen verkrijgbaar zal worden gesteld.

IX. Wachtgeldregeling.

Tijdens de bezetting gold een subsidieregeling voor wachtgelduitkeeringen, vastgesteld door den waarnemenden Secretaris-Generaal van het Departement van Sociale Zaken van 30 December 1940. Zij werd eenige malen gewijzigd en in 1944 vervangen door een regeling van 31 October, welke op haar beurt plaats maakte voor een regeling van 21 December 1944. Bij dit alles zat o.m. de bedoeling voor, de wachtgelders zooveel mogelijk ter beschikking van de arbeidsmarkt te krijgen.
Toen in 1944 het zuidelijke gedeelte van ons land bevrijd werd, werden in het zuiden des lands aanvankelijk afwijkende wachtgeldregelingen vastgesteld, totdat ten slotte de beschikking verscheen van den Minister van Sociale Zaken van 20 December 1944. Deze was gebaseerd op principes, die afweken van de regeling van 30 December 1940, die hierboven is genoemd. Met name kwam daarin niet voor de verplichting om bij later gemaakte winst een deel van het genoten subsidie terug te betalen. De uitkeeringen waren gebaseerd op 80, 70 of 60% van de niet gewerkte uren, terwijl de regeling van 30 December 1940 lagere uitkeeringen kende. Volgens deze regeling kon ook subsidie worden gegeven bij werken in de eigen onderneming aan ander werk dan het normale. Ten slotte was er geen maximum aan het subsidie gesteld voor hen, die hooge loonen verdienden, hetgeen in het noorden wel het geval was.
De wachtgeldregeling in het zuiden des lands werd uitgevoerd door de Gewestelijke Arbeidsbureaux, terwijl bij de wachtgeldregeling in het noorden des lands de gemeenten waren ingeschakeld.
Naar mate de bevrijding vorderde, werd in alle bevrijde gebieden door het Militair Gezag de regeling van 20 December 1944 ingevoerd. Nadat ons land geheel bevrijd was, moesten de beide regelingen aan elkaar worden aangepast. In verband daarmede werd op 1 Augustus 1945 een nieuwe wachtgeldregeling ingevoerd, die echter nog overgangsbepalingen bevatte in verband met de hoogere subsidies, die volgens de zg. zuidelijke regeling genoten waren (zie 6373 C).
Na de stillegging van het bedrijfsleven in September 1944 is het aantal wachtgeldregelingen, dat werd aangevraagd, bijzonder groot geweest. Het kan geschat worden op ± 8000.

TIJDVAK	Aantal personen, dat wachtgeld ontving: over de geheele week, resp. maand	over een gedeelte der week resp. maand	geplaatst bij derden tegen lager loon	aan wachtgeld (× f 10.0,—)
Laatste week Juni 1945	99 920[1])	62 814[1])	nog onbekend	nog onbekend
Laatste week September 1945	20.422[2])	20.133[2])	nog onbekend	nog onbekend

[1]) Voorloopige cijfers, o.a. ontbreken het wachtgeldfonds in de grafische bedrijven en dat in de sigaren-industrie.
[2]) Idem als noot 1. Bovendien zijn van 1/5 deel der ondernemingen de opgaven nog niet ingekomen.

Werkloosheidsverzekering.
Tijdens de bezetting gold nog het Werkloosheidsbesluit 1917. Na 1943 vond dit echter geen toepassing meer, omdat er geen gesubsidieerde vereenigingen meer waren. Het Nederlandsche Arbeidsfront had zijn werkloozenkas op 1 Augustus 1943 opgeheven. Inmiddels kwam te Londen tot stand het Koninklijk besluit van 8 September 1944, Staatsblad no. E 72, houdende vaststelling van het **Bijzonder Besluit Werkloosheidsverzekering**. Aan dit besluit is tot dusver geen uitvoering gegeven.
De Regeering heeft over de vraag hoe een verplichte werkloosheidsverzekering wettelijk ware te regelen, advies gevraagd aan de Stichting van den Arbeid. Bij de uitwerking van denkbeelden omtrent deze materie zal rekening moeten worden gehouden met den arbeid van de technische commissie in zake de sociale verzekering (de commissie van Rhijn - zie 6407 F) en met de plannen, die er bestaan op het gebied van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie.
Inmiddels wordt in de gevolgen van de werkloosheid, behalve door de wachtgeldregeling, voorzien door de zg. overbruggingsuitkeering. (zie hoofdstuk XII)

X. Arbeidsbemiddeling.

Gewezen wordt op het vraagstuk der personeelsvoorziening. O.m. is de vraag naar arbeiders in de geteisterde gebieden oorzaak, dat vooral werkkrachten uit den landbouw daarheen afvloeien. In verband hiermede werden arbeiders uit de groote steden, benevens gedetineerden gebruikt bij het binnenhalen van den oogst. Nieuwe loonregelingen die, voor de verschillende bedrijfstakken, onderling juister verhoudingen scheppen, en een beschikking inhoudende, dat werkgevers in de bouwnijverheid en bij de opruimings- en herstelwerkzaamheden geen werknemers in dienst mogen nemen zonder toestemming van het Gew. Arb.bur., zullen mede orde moeten scheppen.
Een enquête wordt ingesteld om een inzicht te krijgen in de vraag, waar de meisjes, die voorheen in de textiel- en confectiefabricken, wasscherijen e.d. werkten, zijn gebleven en wat als oorzaak van hun wegblijven moet worden beschouwd, terwijl mede het vraagstuk van het dienstbodentekort in studie is genomen.

Scholing, her- en omscholing van arbeiders.
Tegenover een tekort aan geschoolde arbeiders, dat zich thans in het bijzonder in de bouwvakken doet gevoelen, maar dat zich, naarmate het herstel van de bedrijvigheid toeneemt, steeds sterker ook in verschillende andere bedrijven zal voordoen, staat vooralsnog groote werkloosheid onder ongeschoolden. De omstandigheden tijdens de bezetting hebben op de vakbekwaamheid vooral van vele jongeren een zeer ongunstigen invloed gehad. Het vraagstuk der scholing, her- en omscholing van arbeiders is dan ook van groote beteekenis. Als doel van scholing stelt de Regeering zich op den duur het aanvullend opleiden van jeugdige arbeiders, die de normale leeftijden voor het nijverheidsonderwijs reeds zijn gepasseerd en die, door welke omstandigheden ook, in hun jongensjaren geen vak hebben geleerd, maar toch den noodigen aanleg hebben een goed vakman te worden. Thans is daarnaast ook herscholing en omscholing dringend noodzakelijk.
Overleg is geopend met het Ministerie van Onderwijs, met de Stichting van den Arbeid, met het Instituut voor Onderzoek en Voorlichting voor overheid en bedrijfsleven, ten einde te komen tot een samenwerking van alle betrokken instanties in een commissie, welke adviseerend zal kunnen optreden bij den opbouw van de organisatie der her- en omscholing in den lande.
Voor het vaststellen van de aantallen arbeiders, die voor scholing, om- en herscholing in aanmerking kunnen worden gebracht voor de verschillende beroepen, zal door den economischen dienst van het Rijksarbeidsbureau, in samenwerking met het **Planbureau** en het Ministerie van Handel en Nijverheid, een analyse van het bedrijfsleven dienen te worden ontworpen, welke zoowel een beeld zal geven van de structuur van het bedrijfsleven als van de daarin optredende verschuivingen.
Om geen tijd te verliezen zijn de bestaande centrale werkplaatsen in bedrijf gezet. Intusschen was in Eindhoven in de periode, dat Zuid-Nederland reeds was bevrijd, een proefopleiding ontworpen voor bouwvakarbeiders, welke berust op een wetenschappelijke analyse van het aan te leeren vak en welke is opgebouwd in nauwe samenwerking, niet alleen met practijkmenschen uit het vak, maar ook met arbeids-efficiency-adviseurs en psychologen. Deze proefopleiding is uitmuntend geslaagd, zoodat thans ook in enkele andere plaatsen (Venlo, Arnhem, Nijmegen) opleidingen van bouwvakarbeiders volgens dit systeem worden georganiseerd. Overal waar het bedrijfsleven in staat en bereid is door eigen initiatief te komen tot het organiseeren van een aan te stellen eischen voldoende vakopleiding — zooals b.v. het grafische bedrijf herscholing gaat ter hand nemen —, kan de Overheid zich tot een stimuleerende en controleerende taak beperken.

XI. Sociale verzekering.

Op 26 Maart 1943 werd door den toenmaligen Minister van Sociale Zaken een commissie ingesteld met opdracht algemeene richtlijnen vast te stellen voor de toekomstige ontwikkeling der sociale verzekering in Nederland. (zie 6400 F.) Die commissie heeft een rapport uitgebracht, waarin zij als haar oordeel uitspreekt, dat het wenschelijk is over te gaan tot de invoering van een volksverzekering, welke uitgevoerd zou moeten worden door sociale raden, territoriale organen, waarin naast de Overheid als zoodanig de belangrijkste en meest representatieve organisaties uit de kringen der belanghebbenden in het betrokken gewest zitting zullen hebben. Thans is een kleine technische commissie ingesteld met opdracht om, voornoemd rapport tot grondslag nemende, uitgewerkte voorstellen tot herziening en uitbreiding der sociale verzekering te ontwerpen. (zie 6407 F.)

XII. Sociale Hulpverleening aan werklooze arbeiders.

Na de bevrijding werd bij de verordening van het Militair Gezag van 16 Mei 1945 de oude steunregeling vervangen door de regeling **„Overbruggingsuitkeering"**. Deze regeling wijkt op verschillende punten af van haar voorgangster. Als voornaamste verschillen kunnen worden genoemd:
a. uitkeering, gelijk aan een bepaald percentage van het loon in plaats van steun op basis van behoeftenormen;
b. geen aftrek van gezinsinkomsten;
c. mogelijkheid van uitkeering aan verschillende leden uit één gezin.
Het was een overgangsmaatregel, die — bij langer voortbestaan — ongewenschte bepalingen en leemten bevatte. Dit heeft genoopt tot het aanbrengen van enkele wijzigingen, waarvan de voornaamste zijn: het binden van de uitkeeringen aan een bepaald maximum; de inschrijving van de gezinsleden boven 16 jaar van de overbruggingsuitkeering genietenden bij de Gewestelijke Arbeidsbureaux en de mogelijkheid van uitsluiting van arbeiders, die behooren tot een groep, waarin ieder geacht kan worden arbeid te kunnen vinden.
Het aantal overbruggingsuitkeeringen vermindert. Zoo bedroeg respectievelijk in de maanden September, October en November het aantal overbruggingsuitkeering genietenden in een 7-tal groote gemeenten in het westen, waaronder Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage en Utrecht: 35.480, 31.942 en 31.584, en beliepen de uitgaven, daaraan verbonden, resp. ƒ 4.257.931, ƒ 3.170.821 en ƒ 3.056.395. (zie 6520 H. en M.)

XIII. Volksgezondheid.

Gewezen wordt op den achteruitgang van den gezondheidstoestand vergeleken met de periode van vóór 1940, met name op de toeneming van besmettelijke ziekten, Vlektyphus, Febris Typhoidea, Diphterie, Scabies, Tuberculose en Geslachtsziekten.
Met betrekking tot de **Tuberculose** zegt de nota:
Nederland verkeerde vóór den oorlog, wat de tuberculose betreft, in een bijzonder gunstige positie. Deze is, evenals in den vorigen oorlog het geval is geweest, totaal gewijzigd. Terwijl in 1939 per 10.000 inwoners de totale sterfte aan tuberculose 4,10 bedroeg, is deze in 1943, het laatste jaar, waarover volledige gegevens beschikbaar zijn, gestegen tot 6,99. Een stijging van 70,5 pct. De sterftecijfers over 1944 en 1945 zijn nog niet bekend, maar gezien de sterke stijging van het aantal nieuwe ziektegevallen bij de consultatiebureaux, mag worden aangenomen, dat ook in deze jaren de stijging steeds is voortgeschreden.
Volgens een per 1 October 1945 ingesteld onderzoek, dat nog niet geheel volledig was, waren er in totaal bij de Consultatiebureaux ingeschreven 46.944 patiënten met actieve tuberculose. Hiervan zijn 11.568 gevallen met open tuberculose. Opgenomen werden tot dusverre 5936 patiënten, terwijl 3788 patiënten op opname wachten en bovendien nog 2749 patiënten wegens besmettingsgevaar eigenlijk zullen moeten worden opgenomen.
Door uitzending naar Zwitserland (o.a. 500 pat. op kosten van de „Don Suisse"), uitbreiding der sanatoria (300 barakken uit Zweden) wordt getracht aan de sterk toegenomen noodzaak tot opname tegemoet te komen.

Geslachtsziekten. Volgens een in 1943 door den geneeskundig hoofdinspecteur onder de artsen gehouden enquête waarbij van 2183 artsen een antwoord werd ontvangen, bedroeg het aantal gevallen van gonorrhoe, dat door deze artsen behandeld was: in 1939: 1288, 1940: 1571, 1941: 2745 en 1942: 5047. Het aantal gevallen was dus in deze jaren verviervoudigd. Hetzelfde beeld vertoont het aantal gevallen van primaire lues, dat in die jaren respectievelijk 80, 82, 95 en 334 bedroeg. Wat vooral bij deze cijfers beangstigend is, is de sprongsgewijze toename, die ook tot uiting komt in de cijfers van de door de militaire instanties opgegeven infectiebronnen, waarover ook cijfers beschikbaar zijn van de jaren 1943 en 1944. Deze cijfers bedroegen nl. voor 1940 (Oct.—Dec.): 390, 1941: 2217, 1942: 2631, 1943: 3990 en 1944: 5225.

Zuigelingen- en jeugdzorg — Hoewel de achteruitgang hier niet zoo sterk is geweest als op de andere tot dusverre besproken gebieden, is de gezondheidstoestand der zuigelingen in de oorlogsjaren belangrijk geschaad, zooals nu blijkt uit de cijfers der zuigelingensterfte, die van 33.7 in 1939 steeg tot 40.3 in 1943. Over de laatste jaren zijn geen betrouwbare gegevens beschikbaar. De winter 1944-45 is echter zeer ongunstig geweest en uit de rapporten van de geneeskundige inspecteurs van de Volksgezondheid is gebleken, dat in de zomermaanden van dit jaar de sterfte onder de zuigelingen een stijging van + 300% ten opzichte van het basisjaar 1939 vertoonde.

Geestelijke Volksgezondheid.
Aan de Nationale Federatie voor Geestelijke Volksgezondheid is verzocht de Regeering van advies te dienen over de maatregelen, die in de naaste toekomst moeten worden getroffen, met betrekking tot het herstel van de op dit gebied door bezetting, concentratiekampen enz. toegebrachte schade. Als een belangrijke stap ter bevordering van meer eenheid in de geestelijke gezondheidszorg kan worden beschouwd het overbrengen van de zorg voor het krankzinnigenwezen naar de afdeeling Volksgezondheid van het Departement van Sociale Zaken, die in het voornemen ligt.

Reorganisatie van de organen der Volksgezondheid.
Uitbreiding van de inspecties der Volksgezondheid is noodzakelijk. Wat de geneeskundige inspectie betreft:
Aanvankelijk hebben naast elkaar bestaan verschillende geneeskundige inspecties, bestaande uit vak-hoofdinspecteurs, bijgestaan door territoriale vakinspecteurs. Deze verschillende inspecties zijn geleidelijk vereenigd tot ten slotte is overgebleven één geneeskundig hoofdinspecteur met een aantal territoriale geneeskundig inspecteurs, welke hoofdinspecteur in de laatste jaren werd bijgestaan door één geneeskundig inspecteur in algemeenen dienst.
Het is wenschelijk gebleken om naast den algemeenen hoofdinspecteur en inspecteurs het specialistisch element weer in de inspectie te brengen. Gedacht is hierbij aan een specialist voor de tuberculosebestrijding, voor de kinderhygiëne, voor de besmettelijke ziekten- en geslachtsziektenbestrijding, voor de prefentieve geestelijke gezondheidszorg, voor de zorg voor lichamelijk gebrekkigen en de rheumatiekbestrijding en voor de tandheelkunde.
Plannen tot reorganisatie van den **Gezondheidsraad,** waarbij dit thans nooit in pleno vergaderend groote college wordt teruggebracht tot een betrekkelijk klein college, waaraan ad hoc speciale deskundigen kunnen worden toegevoegd, zijn in voorbereiding.
In het verband met de organisatorische maatregelen moet verder melding worden gemaakt van de bij beschikking van 29 September 1945 **(Nederlandsche Staatscourant** van 3 October 1945, no. 81) in het leven geroepen **Centrale Commissie voor de Volksgezondheid.** Deze Commissie beoogt, naast het wetenschappelijk adviescollege, den Gezondheidsraad, het adviescollege van de Regeering te worden over de dagelijksche beleidsvragen op het gebied van de volksgezondheid.

Ziekenfondswezen — Het in den bezettingstijd tot stand gekomen Ziekenfondsenbesluit kan niet buiten werking worden gesteld, maar eischt herziening, waarbij allereerst Duitsche insluipsels moeten worden verwijderd.

XIV. Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening.

De nota merkt op, dat slechts door vergrooting van productie, verbetering der kwaliteit, en aanpassing (door **rationalisatie)** van den kostprijs aan het binnenlandsche en internationale prijspeil, de landbouw den achterstand bij de overige wereld (op het gebied van wetenschappelijke methoden en rationalisatie) kan inhalen.
De regeering zal het landbouwkundig onderwijs krachtig bevorderen. En de voorlichting op het gebied van bedrijfseconomie, rationalisatie en verbeterde arbeidsmethoden — vooral op de kleine bedrijven — bevorderen.
De instelling van een modern geoutilleerd instituut van zuivelonderzoek met daaraan verbonden proefzuivelfabriek kan spoedig worden verwacht, terwijl centralisatie van het werk van de boter-, kaas- en melkproducten-contrôlestations in het voornemen ligt.
Provincale gezondheidsdiensten voor vee zullen worden georganiseerd. Medewerking wordt verleend aan het tot stand brengen van internationale regelingen voor de bestrijding van besmettelijke veeziekten. Een ontwerp voor een Algemeene Melk- en Zuivelwet is in voorbereiding.
De toekomst van den export van landbouwproducten is nog zeer onzeker.
De **export** van **veredelingsproducten** als zaaizaden, pootaardappelen en bloembollen is gaande.
Zoodra de voedselpositie dit eenigszins toelaat zullen zuivelproducten uitgevoerd moeten worden. Dit ter versterking van onze devlezenpositie en ter verkrijging van buitenlandsche afzetgebieden.
De vertegenwoordiging van de belangen van den landbouw in het buitenland wordt wederom opgebouwd. De organen, gesticht ten tijde van den oorlog, zullen worden opgeheven zoodra hun taak is beëindigd.
De nota wijst er op, dat kunstmest gebrek, inundaties, vernielingen, gebrek aan veevoeder (over de geheele wereld) enz. de ontplooiïng van land- en tuinbouw en veeteelt ten zeerste belemmeren, en dat hierdoor deze bedrijfstakken en de voedselvoorziening nog in groote mate afhankelijk zijn van importen. De importen op het gebied van de voedselvoorziening geschiedt nog vrijwel geheel op toewijzingen van de **Combined Food Boards,** die de wereldproductie registreeren en de exportsurplussen verdeelen. Daardoor is de aankoop van voedsel en veevoeder in hoofdzaak nog een Regeeringszaak.
Ter uitvoering van de bestaande maatregelen en in afwachting van de totstandkoming van een publiekrechtelijke organisatie van het bedrijfsleven (zie 6407 K en hoofdstuk XV) worden de bestaande bedrijfschappen — afgezien van een zekere reorganisatie — gehandhaafd.
Visscherij — Het op verschillende punten verouderde visscherij-apparaat zal — o.a. door nieuwbouw en moderne verwerking der visscherijproducten — vernieuwd moeten worden. Een groot aantal schepen is uit Duitschland teruggekeerd. Vele schepen zijn tijdens den oorlog verloren gegaan.
Met betrekking tot het herstel van de zwaar getroffen landbouwbedrijven kan het volgende worden opgemerkt.
De geïnundeerde gronden (zie pag. 6489 C) worden direct na het droogvallen ontwaterd en bij de daarna uit te voeren werken wordt getracht tevens tot verbetering dier gronden te komen. De gebieden, welke door zout water overstroomd zijn geweest, eischen bijzondere zorg; door het toedienen van gips, hetgeen uit het buitenland wordt betrokken, worden goede resultaten bereikt.
Aan het herstel van Walcheren wordt extra aandacht gewijd en bijzondere maatregelen worden te dien aanzien voorbereid. Van deze gelegenheid wordt gebruik gemaakt om de op dit eiland, alsook de in de Bommelerwaard, de omgeving van Groesbeek en Noord-Limburg gelegen vernielde boerderijen zoo noodig op een andere plaats weder op te bouwen, ten einde tot een betere bedrijfsvoering te geraken.
Het Pachtbesluit werkt bevredigend en wordt zoowel door verpachter als pachter aanvaard.
De **emigratie** staat bij vele jonge boeren in het middelpunt der belangstelling.
Door een juiste technische voorlichting zal dit streven in goede banen dienen te worden geleid. De mogelijkheden tot emigratie van landbouwers zijn voorloopig echter nog zeer beperkt.
Door het geven van tegemoetkomingen in geld zal worden bevorderd, dat de zeer groote schade, toegebracht aan de bosschen zoo snel mogelijk zal worden hersteld.

XV. Organisatie van het bedrijfsleven.

De Regeering is van meening, dat een nieuwe pubiekrechtelijke bedrijfsorganisatie moet worden opgebouwd met organen, die in staat zijn het geheele sociaaleconomische beleid, voor zoover niet de centrale Overheid dat zelf in de hand moet houden, over te nemen. Daartoe zullen deze bedrijfsorganisaties een aantal beginselen moeten belichamen. In de eerste plaats zal de Overheid moeten participeeren in de leiding der bedrijfsorganisaties, ten einde te waarborgen, dat deze organen de bedrijfsbelangen zullen behartigen in het kader van het algemeen belang. Voorts zal, omdat sociale en economische quaesties niet los van elkander behandeld kunnen worden, in de leiding der bedrijfsorganisatie een coördinatie van sociaal en economisch beleid moeten worden tot stand gebracht. Ten slotte is het noodig het bedrijfsleven grootendeels in verticale kolommen, omvattende de producenten, den groothandel, de verwerkende industrie en den detailhandel van dezelfde soorten goederen, samen te brengen. (zie ook 6407 K)
De bovenstaande overwegingen hebben geleid tot het opstellen van een voorontwerp van wet betreffende publiekrechtelijke organisaties van het bedrijfsleven (bedrijfschappen).
De nota merkt op, dat zij zullen moeten steunen op een representatief complex van vakorganisaties (van werknemers en werkgevers). Vertegenwoordigen deze voornamelijk het groepsbelang, door wettelijke regeling en medezeggenschap van de Overheid zal het algemeen belang zijn stem krijgen.
Een **Sociaal-Economische Raad** zal het toporgaan vormen (advies aan regeering over algemeene vraagstukken).
Organisaties, die een functie uit het sociaal-economische leven in haar geheel vertegenwoordigen, (hierbij is te denken aan **dwarsverbindingen,** zooals vóór den oorlog b.v. Nijverheidsraad en de Middenstandsraad vormden zouden — als horizontaal vertegenwoordigende lichamen — vaste organen van dien S. E. Raad kunnen vormen.
Als sluitstuk zal dan ten slotte een regeling moeten worden getroffen voor de rechtspraak op overtredingen van de verordeningen der bedrijfschappen, de bedrijfsrechtspraak en de administratieve rechtspraak.

XVI. Buitenlandsche handelspolitiek.

Het financieele en economische verkeer moet in principe als een onschendbaar complex beschouwd worden; in verband met de verschillende phasen der bevrijding, alsmede in verband met de voorbereidingen, door de Regeering tijdens haar verblijf te Londen getroffen, waren met eenige landen kredieten gearrangeerd voor den aankoop van goederen voor herstel en noodvoorziening. Daarnaast werden in een betrekkelijk snel tempo **monetaire overeenkomsten** gesloten met **België, Engeland, Zweden, Tsjecho-Slowakije, Noorwegen en Zwitserland** en een voorloopige regeling met **Denemarken.** Deze monetaire regelingen voorzien in de technisch noodzakelijke modaliteiten van het bilaterale betalingsverkeer tusschen Nederland en de genoemde landen; hoewel in de meeste gevallen ook het kapitaalverkeer in principe binnen het kader dezer monetaire regelingen mogelijk is, worden zij in de praktijk nog slechts uitsluitend toegepast ten aanzien van het goederenverkeer met al hetgeen daarbij behoort, alsmede ten aanzien van alle andere betalingen, in de economische sfeer vallende, met uitzondering van het zuiver financieele verkeer. In deze regelingen, welke in het wezen van de zaak daarop neerkomen, dat de wederzijdsche centrale banken over en weer elkaars valuta op daartoe speciaal geopende rekeningen koopen, resp. verkoopen, zijn zekere kredietmarges vastgesteld. Deze dienen om de schommelingen in het bilaterale verkeer op te vangen en het betalingsverkeer zonder belemmeringen en overbodige formaliteiten te laten loopen. (zie 6448 D)
Daarnaast zijn met **Zweden, Tsjecho-Slowakije, Zwitserland, België en Noorwegen** overeenkomsten afgesloten ten aanzien van het **handelsverkeer.** (zie 6504 H) Hierin zijn in- en uitvoercontingenten overeengekomen voor goederen, welke beide partijen elkaar in bepaalde perioden zullen leveren. Naast de financiering van den Nederlandschen invoer uit de opbrengst van Nederlandschen export en Nederlandsche dienstprestaties zijn met **Zweden en Zwitserland kredietovereenkomsten** aangegaan, waardoor de mogelijkheden voor invoer aanmerkelijk hooger zijn dan onze exportverplichtingen. Het opnemen van kredieten in het buitenland moet binnenkort alleen nog toelaatbaar worden geacht voor het herstel en de uitbreiding van ons productieapparaat.
In de regelingen met **België en Tsjecho-Slowakije** is door middel van het manipulatiekrediet in het kader der monetaire regelingen de mogelijkheid van een goederenkrediet geschapen.
Over het verkeer met Frankrijk vinden thans onderhandelingen plaats.
Ten aanzien van het verkeer met **Groot-Brittannië** wordt overleg gepleegd om ook daar te komen tot een algemeene regeling. De monetaire regeling met dit

land is reeds tot stand gekomen. (zie 6424 G) waarbij de mogelijkheid is geopend goederen te koopen ten laste van de in Engeland geaccumuleerde Nederlandsche tegoeden. Het **goederenverkeer** met de **Vereenigde Staten van Amerika** speelt zich tot dusverre nog af op basis van Amerikaansche kredieten, aan den Nederlandschen Staat verleend. Gedeeltelijk vonden ook de Amerikaansche leveringen plaats op lend-lease basis en op de bij het wegvallen daarvan toegestane dertigjarige overgangskredieten. (zie 6421 H)

XVII. Nationaal Welvaartsplan.

Een interdepartementaal **Centraal Planbureau** zal, door een harmonische samenvatting der plannen der afzonderlijke ministeries, een **Nationaal Welvaartsplan** moeten opstellen.

Tot den arbeid van het Planbureau dienen wetenschap, Overheid en bedrijfsleven elk hun bijdrage te leveren, zoowel in de leiding van het bureau als in den Raad van Advies als ook in de z.g. Werkcommissies zullen vertegenwoordigers van elk der drie sferen worden opgenomen. De werkzaamheden van het Planbureau zullen geschieden in nauwe samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek, de Generale Thesaurie, den Rijksdienst van het Nationale Plan en vele andere Rijksdiensten.

XVIII. Vervoer.

De Regeering streeft naar een harmonisch samengesteld transportapparaat, niet naar eenig vervoermonopolie.

XIX. Scheepvaart.

In September 1939 bedroeg de totaal beschikbare tonnage rond 2,830,000 B.R.T., waarvan thans nog 1.520.000 ton in de vaart is (verliespercentage 47,5%). Een klein gedeelte van dit verlies is opgevangen door het feit, dat gedurende den oorlog aan de vloot eenige op den vijand prijsgemaakte schepen werden toegevoegd, terwijl de Regeering onder het z.g. Allied Tonnage Replacement Scheme nog een aantal schepen van totaal 140.000 B.R.T. in het buitenland verwierf. Verder waren er in 1940 hier te lande een aantal schepen in aanbouw, welke voor een deel voor onze vloot behouden zijn gebleven. Inclusief dezen aanwas beschikken wij thans over een vloot van rond 1.680.000 ton.

Aangezien de scheepvaartdiensten onze belangrijkste actieve bijdrage vormden tot de geallieerde oorlogsinspanning, heeft de Regeering het destijds als haar plicht erkend de reeders voor de geleden scheepsverliezen integraal schadeloos te stellen. Vooruitloopende op een algemeen reconstructieprogramma is tijdens den oorlog in de Vereenigde Staten reeds een 10-tal z.g. C 3-schepen (10—12.000 ton elk) besteld, welke in 1946 zullen worden afgeleverd.

XX. Zuivering.

A. Zuivering ambtenaren.

Ter bevordering van een zoo spoedig mogelijke beëindiging van de zuivering der Rijks-, provinciale en gemeenteambtenaren, voor zoover krachtens het Zuiveringsbesluit 1945 behoorende tot de competentie van den Minister van Binnenlandsche Zaken, zijn de volgende maatregelen genomen.

Aan de Commissarissen der Koningin zijn gedelegeerd de krachtens het **Zuiveringsbesluit 1945** aan den Minister toekomende bevoegdheden tot staking en schorsing van burgemeesters en tot staking en schorsing van de personen, in dienst van de provincie, en van het gemeentepersoneel, bedoeld in artikel 3, onder e, van genoemd besluit. Gelijke bevoegdheden zijn, voor zoover het gemeentepersoneel betreft, toegekend aan een aantal burgemeesters, en, voor wat het personeel der P.T.T. betreft, aan den Directeur-Generaal der P.T.T.

Aan de Commissarissen der Koningin is bovendien de bevoegdheid verleend tot het opleggen van disciplinaire straffen op grond van het Zuiveringsbesluit 1945 aan het personeel, in dienst der provincie, en aan het gemeentepersoneel. Deze bevoegdheid is mede toegekend aan de burgemeesters van 8 groote gemeenten en aan den Directeur-Generaal der P.T.T.

Zoowel de Commissarissen der Koningin als deze burgemeesters en genoemde Directeur-Generaal nemen bij de toepassing van de disciplinaire maatregelen de richtlijnen en aanwijzingen in acht, welke ter zake door den Minister in overeenstemming met het **Centraal Orgaan op de zuivering van het Overheidspersoneel** worden gegeven. De rechtsgelijkheid wordt hierdoor, zooveel als mogelijk is, gewaarborgd.

Ten einde op korten termijn een einde te maken aan het buiten functie zijn van personeel, dat niet voor ontslag in aanmerking komt, zijn de Commissarissen der Koningin thans uitgenoodigd, de staking c.q. schorsing van burgemeesters, provinciaal en gemeentepersoneel onverwijld te beëindigen, voor zoover met redelijke zekerheid kan worden aangenomen, dat de betrokkenen niet voor ontslag in aanmerking komen. (zie 6528 B.)

De gevallen, waarin tot ontslag zal moeten worden overgegaan, worden met den meesten spoed door het Centraal Orgaan, voor zooveel noodig na completeering der dossiers, aan het Ministerie doorgezonden. Nadat ter zake het advies is ingewonnen van de commissie, bedoeld in artikel 5, 4de lid, van het Zuiveringsbesluit 1945, wordt omtrent het ontslag een beslissing genomen.

Een overeenkomstige gedragslijn t.a.v. het onder andere ministeries ressorteerende personeel wordt overwogen.

De afdoening der zuivering is, voor zoover deze onder het Ministerie van Binnenlandsche Zaken ressorteert, tot het hoogst bereikbare tempo opgevoerd. Zij zal omstreeks 1 Febr. 1946 practisch beëindigd zijn.

B. Zuivering van de universiteiten en hoogescholen.

Door het M.G. na de bevrijding ter hand genomen, is deze zuivering grootendeels door het ministerie van O., K. en W. overgenomen.

Bij het Herstelbesluit Instellingen van Hooger Onderwijs 1945 van 22 Augustus 1945 (**Staatsblad** no. F 145) zijn de Colleges van Curatoren der openbare universiteiten en hoogescholen tijdelijk vervangen door **Colleges van Herstel,** die o.a. de eerst noodzakelijke herstelmaatregelen nemen en tevens optreden als adviescommissies in zake de zuivering van het docentencorps en het overig hooger-onderwijs-personeel. Op grond van hun adviezen zijn door het Militair Gezag ongeveer 70 schorsingsbevelen en ± 50 stakingsbevelen uitgevaardigd (assistenten inbegrepen). De meerderheid der stakingen kon na voortgezet onderzoek reeds worden ingetrokken, terwijl door den Minister als definitieve zuiveringsmaatregel ± 20 berispingen werden gegeven. Een groot aantal dossiers betreffende gevallen, waarin ontslag wordt overwogen, is toegezonden aan de Commissie van Advies, bedoeld in artikel 4, lid 3, van het Zuiveringsbesluit.

Ten einde den arbeid der Colleges van Herstel te coördineeren, is krachtens bovengenoemd Herstelbesluit een **Centraal College van Herstel** ingesteld, waarin o.a. de voorzitters der Colleges van Herstel zitting hebben en dat onder het voorzitterschap van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen regelmatig vergadert. Het ligt in de bedoeling, zoodra dit mogelijk is, weer te komen tot de benoeming van curatoren ingevolge de wet op het Hooger Onderwijs.

In het Herstelbesluit, dat genomen is overeenkomstig de adviezen van het z.g. „hoogleeraren-contact" worden diverse noodmaatregelen getroffen ten aanzien van interne universitaire quaesties zooals samenstelling der senaten, benoemingen van faculteitsvoorzitters, enz.

Ingevolge het Herstelbesluit werden door den min. van O., K. en W. tezamen met den min. van Landb., Visscherij en Voedselvoorz. maatregelen genomen tegen studenten, die in het voorjaar van 1943 of later de door de Duitschers en den Secretaris-Generaal van Dam geeischte loyaliteitsverklaring hebben geteekend of zich op eenigerlei andere wijze in het kader van de bijzondere omstandigheden tijdens de bezetting hebben misdragen, terwijl voorts de na onderteekening der loyaliteitsverklaring afgelegde examens, tentamens en promoties als niet rechtsgeldig afgelegd verklaard werden.

Deze maatregelen werden vastgelegd in de **Beoordeelingsbeschikkingen Studenten 1945 nos. 1 en 2,** van 26 Augustus 1945 (**Nederlandsche Staatscourant** no. 58), gewijzigd bij beschikkingen van 31 October 1945 (**Nederlandsche Staatscourant** no. 115). de in de Beoordeelingsbeschikking No. 1 gegeven maximum termijnen (voor uitsluiting van onderwijs en examens) varieeren van 9 maanden voor hen, die de verklaring voor Juni 1943 slechts eenmaal teekenden en daar niet van profiteerden, tot 2½ jaar voor hen, die na Juni 1943 teekenden en er wel van profiteerden. De bedoeling van deze uitsluitingstermijnen is het profijt, dat de teekenaars in studie of door extra-veiligheid tegen Duitsche maatregelen getrokken hebben, teniet te doen. Studenten, die tijdens het onderzoek een valsche verklaring afleggen, kunnen voorgoed worden uitgesloten. De in de Beoordeelingsbeschikking No. 2 gegeven uitsluitingstermijnen varieeren van 3 maanden voor eerstaankomende studenten, die, zonder van hun vrijheid te zijn beroofd, in den Arbeidsdienst zijn gegaan, tot levenslang voor studenten, die lid van de N.S.B. of aanverwante organisaties zijn geweest. Ook deze termijnen zijn maxima, waarvan in geval van bijzondere disculpeerende omstandigheden kan worden afgeweken.

Tegen de op advies van daartoe ingestelde commissies (waarin o.a. hoogleeraren en studenten zitting hebben) door den rector magnificus genomen uitsluitingsmaatregelen kan de betrokkene, na goedkeuring door den minister in beroep komen bij een **Centrale Commissie van Beoordeeling.** Bij het nemen en uitvoeren van zuiveringsmaatregelen is gepoogd het vertrouwen van jonge menschen, die gedurende den bezettingstijd getoond hadden karaktervastheid en fierheid te bezitten, niet te zeer teleur te stellen. (zie 6417 C.; 6425 E. en 6441.)

Ten slotte is eveneens de zuivering van de **Koninklijke Nederlandsche Akademie van Wetenschappen** ter hand genomen.

C. Zuivering der kunstwereld.

Voor de zuivering van het filmtheateren verhuurwezen en van het filmproductiewezen werden twee Koninklijke besluiten voorbereid, welke op 27 Augustus 1945 onder de nummers F 148 en F 149 in het **Staatsblad** kwamen. Een zuiveringscommissie werd ingesteld.

De zuivering van kunstenaars, die tot nu vanwege het M.G. geschiedde, zal wettelijk geregeld worden. (v. b. 6482.)

D. Zuivering van het bedrijfsleven.

Wat de zuivering van het bedrijfsleven betreft, kan worden medegedeeld, dat het apparaat hiervoor, nl. een groot aantal zuiveringsraden, thans vrijwel gereed is. In deze raden, staande onder een jurist-voorzitter, zijn naast vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, die voor de noodige deskundigheid kunnen zorgen, onafhankelijke buitenstaanders en vertegenwoordigers van de arbeidersvakvereenigingen opgenomen. Voor de samenstelling van deze raden werd de groote Adviescommissie der Illegaliteit geraadpleegd. De Regeering is reeds bezig, de inmiddels door verschillende zuiveringsorganen van het Militair Gezag, door den P.O.D. en door de politie verkregen gegevens omtrent gevallen van collaboratie in handen te stellen van deze zuiveringsraden, die bestemd zijn om in eerste instantie als deskundige organen over collaboratie te oordeelen. (zie 6466 D.; Perszuivering 6522 A.)

XXI. Richtlijnen bij benoeming.

Zooveel mogelijk wordt het beginsel van „de juiste man op de juiste plaats" in acht genomen. Het Koninklijk besluit van 10 October 1945 (**Staatsblad** 1945, no.

F 224) tot aanvulling van het **Rechtspositiebesluit Burgemeesters** maakt het mogelijk op grootere schaal dan vroeger het geval was zwakke schakels uit het bestuursapparaat weg te nemen.
Behalve bekwaamheid en geschiktheid van den candidaat, moet rekening gehouden worden met de sfeer der gemeente.

XXII. Kieswet noodgemeenteraden, Provinciale Staten.

I. Wijziging Kieswet.
Binnenkort wordt een desbetreffend wetsontwerp aan de Tweede Kamer aangeboden.

II. Bevoegdheden noodgemeenteraden.
In artikel 15 van het Besluit van 12 April 1945, houdende vaststelling van het **Besluit Tijdelijke Voorziening Gemeenteraden (Staatsblad** 1945, no. F 45), is onder verantwoordelijkheid van het vorige Kabinet een taakverdeeling aangegeven tusschen den raad en B. en W. De in dit artikel bedoelde delegatie van bestuursbevoegdheden was in hoofdzaak reeds mogelijk in de gemeentewet, zooals deze luidde vóór 10 Mei 1940. Behoudens de delegatie van bestuursbevoegdheden van den raad aan B. en W., zijn de bevoegdheden van den raad dezelfde als vroeger.

III. Bijeenroeping Provinciale Staten.
De dag der candidaatstelling voor de verkiezing van de leden der Provinciale Staten zal waarschijnlijk zijn: de tweede Dinsdag van April 1946.
Beoogd wordt, indien eenigszins mogelijk, den dag voor de stemmingen voor de Provinciale Staten te doen samenvallen met dien voor de Tweede Kamer. De bijeenroeping van de Provinciale Staten zal met inachtneming van de in de Provinciale Wet gestelde termijnen zoo spoedig mogelijk te verwachten zijn.

XXIII. Gemeentefinanciën en financieele verhouding tusschen het Rijk en de gemeenten.

Als gevolg van de in den bezettingstijd tot stand gekomen wijzigingen in het belastingstelsel, waarvan als de voornaamste mogen worden genoemd: de afschaffing van de Rijksinkomstenbelasting, de gemeentefondsbelasting met alle op die belastingen geheven opcenten, de afschaffing van de grondslagen dienstboden, paarden, motorrijtuigen, pleziervoertuigen en biljarten voor de heffing van de Personeele belasting, de wijziging van de Vermogensbelasting 1892 (afschaffing gemeentelijke opcenten), de invoering van de ondernemingsbelasting, gepaard gaande met afschaffing van de Zakelijke belasting op het bedrijf, is het tijdens de bezetting noodig gebleken mede een vrij ingrijpende herziening tot stand te brengen van de bepalingen betreffende de gemeentefinanciën.
(Besluiten van 15 Juli 1943, **Nederlandsche Staatscourant** no. 167.)
Verreweg de meeste belastingmaatregelen uit den bezettingstijd zijn bij de bevrijding voorloopig gehandhaafd. Het lag derhalve voor de hand, de in 1943 tot stand gekomen herziening van de bepalingen betreffende de gemeentefinanciën eveneens voorloopig te bestendigen. Dit is bereikt door de voorloopige schorsing van de besluiten van 15 Juli 1943 op te heffen.
De financiën der gemeenten verkeeren, mede ten gevolge van den oorlog, in een deplorabelen toestand.
Een Commissie zal de Regeering te dezen aanzien adviseeren.
Zoolang de arbeid dezer Commissie niet tot resultaat heeft geleid, is de Regeering voornemens, de gemeenten de behulpzame hand te blijven bieden bij het overbruggen van de tekorten. De nood van 's Rijks schatkist dwingt hier intusschen tot beperkingen. Sedert 1941 is het dan ook niet langer mogelijk gebleken, de tekorten der gemeenten in beginsel integraal voor rekening van het Rijk te nemen.
(Wij bevelen den lezer aan bovenstaande nota te vergelijken met de programmarede van den minister-president op 27 Juni 1945 zie 6345. — Red. K.H.A.)

Nederland

A. Persstemmen nota regeeringsbeleid —

13 Dec. — **Alg. Handelsblad:** Alles tezamen biedt de Nota een breeden eersten grondslag voor verdere samenspraak. De deugden en feilen van het Regeeringsbeleid kunnen nu met meer kennis van zaken tegen elkaar worden afgewogen. In zooverre vertegenwoordigt de Nota staatkundig winst.
Vrije Volk: Wij kunnen niet verwachten, dat de regeering na een half jaar reeds met resultaten van beteekenis voor de volksvertegenwoordiging verschijnt.
De beteekenis van de nota is dan ook niet te zoeken in hetgeen reeds bereikt is. Zij moet in de eerste plaats gezien worden als een uiteenzetting van de maatregelen, die genomen zijn, en van de koers, waarin gevaren wordt.
Maasbode: Parlement, hervat uw contrôle-regeering, doe opening van zaken, zoo volledig en zoo spoedig mogelijk.
De Waarheid zegt naar aanleiding van de paragraaf over Indië: „Het blijft: veel geweld en weinig toezeggingen."
Parool: Hoofdzakelijk is deze nota een teleurstelling, al zal niemand willen tekortschieten in respect voor de er aan bestede moeite of in bewondering voor de zinswendingen, waarmede in talrijke passages om kernkwesties wordt heengedraaid.
Nat. Rott'd. Crt.: Openhartigheid „op de brug" ten aanzien van bepaalde misstanden wekt vertrouwen in de oprechtheid van den spreker, maar het verwachte vertrouwen in het gevoerde beleid blijft uit of vervliegt, wanneer de misstanden, voor het voortduren waarvan de minister immers de eerste verantwoordelijkheid draagt, niet of niet snel genoeg worden opgeruimd. Een zeker gemis aan politiek realiteitsbesef speelt hier een rol.
14 Dec. — **Volkskrant:** Er staat veel in de nota, wat nadere bespreking waard is, en veel ook wat opnieuw met instemming kan worden begroet. Daarnaast zijn er ook passages — wij denken b.v. aan Indië — waar men de verzuchting voelt opkomen: Regeering, regeer! Maar, zooals de zaken zijn voorgedragen, is het enkel een wandeling van boom tot boom, zonder dat men een bosch ziet.
Trouw: De nota is irenisch. Zij komt niet aanzetten met punten waarop de gedachten in felle discussie uiteen zullen gaan. Wij zijn bang dat dit een beetje schijn is. Wij gelooven dat er in Nederland aangaande het regeeringsbeleid meer meeningsverschil is dan deze nota verwachten doet. Daarom slaan wij haar beteekenis niet erg hoog aan.

B. Rechtherstel ambtenaren - Ontslag tijdens de bezetting —

4 Dec. — Staatsblad F 298 bevat een besluit betreffende de herziening van tijdens de bezetting verleende ontslagen of getroffen maatregelen t.a.v. overheidspersoneel. Hieraan ontleenen wij:
Ontslag wordt ambtshalve herzien als de betrokkene na de bezetting zijn betrekking weer is gaan vervullen. Is dit niet het geval, dan kan de betrokkene binnen 60 dagen na de inwerkingtreding van het besluit — dit tijdstip zal nader worden bepaald — een verzoek om herziening indienen bij de autoriteit, die bevoegd is ontslag te verleenen (als het ontslag bij Kon. besluit moest worden verleend moet het verzoek bij den betrokken minister worden ingediend).
Is de ontslagene overleden, dan kunnen zijn weduwe of zijn kinderen een verzoek indienen. Geen herziening vindt plaats zoolang t.a.v. den betrokkene een maatregel op grond van het Zuiveringsbesluit van kracht is. (N.R.C.)

C. Centrale vermogensopsporingsdienst —

8 Dec. — Het is de bedoeling der regeering de autoriteiten, werkzaam op het gebied van de opsporing van vermogens, zoo spoedig mogelijk te coördineeren. Te dien einde is een centrale vermogensopsporingsdienst ingesteld, welke te Amsterdam in het gebouw van de Kon. Holl. Lloyd is gevestigd en onder leiding van de heeren S. G. Appeldoorn en A. B. J. Prakken staat. Deze dienst zal het eenige orgaan zijn dat zich met vermogensopsporing in binnen- en buitenland zal bezig houden. (N.R.C.)
(V. b. 6513 G)

D. Vereenvoudiging textieldistributie —

8 Dec. — Met ingang van 10 Dec. mag onder- en bovenkleeding worden gekocht op punten. Voor deze artikelen is dus geen bereidverklaring meer noodig. Deze blijft gehandhaafd voor de aanschaffing van huishoud- en woninginrichting artikelen, schipperstruien e.d., bedrijfs- en vakkleeding. Een bereidverklaring mag eerst door den winkelier worden afgegeven, nadat de distributiedienst bepaald heeft voor welke artikelen betrokkene in aanmerking komt. (N.R.C.) **(V. b. 6371 G)**

E. Ned. Coöperatieve Raad ontbonden —

11 Dec. — De Nederl. Coöperatieve Raad (ingesteld 20 Mrt. 1942) is bij K.B. ontbonden, het beheer over zijn vermogen en de afwikkeling zijner zaken heeft de afdeeling Beheer van den Raad van Rechtsherstel. (V.V.)
(V. b. Voedselvoorzieningsraad 5055 A)

F. Vrijstelling van werkelijken dienst —

8 Dec. — De volgende categorieën van personen, ressorteerende onder het ministerie van Binnenlandsche Zaken, worden vrijgesteld van opkomst in werkelijken dienst:
1. burgemeesters en wethouders. 2. gemeentesecretarissen; 3. gemeenteontvangers; 4. één of, in gemeenten met meer dan 50.000 zielen, twee door den burgemeester aan te wijzen personen, die ter gemeente-secretarie belast zijn met de behandeling van militaire zaken; 5. de hoofdambtenaren, ambtenaren en bezoldigde beambten bij de gemeentelijke politie, wier werkkring uitsluitend tot het politie-wezen beperkt is. (N.R.C.)
(V. b. 6520 F)

G. Generaal H. F. M. Baron van Voorst tot Voorst —

11 Dec. — Bij K. B. is eervol ontslag uit den militairen dienst verleend aan generaal-majoor H. F. M. baron van Voorst tot Voorst van den generalen staf. (Msb.)
(V. b. 6357)

H. De Duitsche inval - Plan „Geel" —

8 Dec. — Tijdens het proces te Neurenberg heeft de Britsche aanklager G. D. Roberts het een en ander medegedeeld over den Duitschen inval in Nederland. Deze was — aldus Roberts — sinds Nov. 1939 telkens uitgesteld. Toen kwam Mei 1940. Den achtsten noteerde Jodl „alarmeerend" nieuws uit Nederland, intrekking van verloven, evacuaties, wegversperringen, enz. Volgens den spionnagedienst hadden de Engelschen verzocht Nederland te mogen bezetten, wat onze regeering had geweigerd. Hitler wilde toen dadelijk toeslaan, doch Goering eischte tenminste tot den 10den uitstel. Keitel drong aan op spoedige actie. Hitler, zeer opgewonden, stemde ten slotte toe in uitstel tot den tienden. 9 Mei 's avonds om 9 uur krijgen de bevelhebbers het codewoord „Danzig" toege-

seind, dat het bevel beteekende 7½ uur later met den inval te beginnen.
Roberts achtte het overbodig den nadruk te leggen op de valschheid van de gebruikte diplomatieke excuses. De wereld weet, dat de aanval lang tevoren was voorbereid. (N.R.C.)
(V. b. 6488 E; Neurenberg 6535 C)

Nederland

A. Onderwijs - Kinderen van N.S.B.-ers en Rijksduitschers —

24 Nov. — De minister van O., K. en W. acht het wenschelijk, dat kinderen van N.S.B.-ers en Rijksduitschers, voorzoover zij in den leerplichtigen leeftijd vallen, in het normale lagere schoolverband zullen worden opgenomen. Zij mogen slechts van school worden verwijderd, indien zij den geregelden gang van het L.O. verstoren of een verkeerden invloed uitoefenen op de andere leerlingen. Er is geen bezwaar tegen om kinderen tot een inrichting van voortgezet onderwijs toe te laten, indien er grond is aan te nemen, dat deze leerlingen voor een nationaal gerichte, anti-nationaal-socialistische opvoeding toegankelijk zullen zijn.
Wat de kweekscholen betreft, acht de minister het — in verband met haar nationale karakter — niet verantwoord, dat kinderen uit bovengenoemde gezinnen, die lid zijn geweest van nationaal-socialistische jeugdorganisaties, als opvoeders(sters) van de jeugd optreden. Tot de kweekscholen mogen bedoelde kinderen derhalve niet worden toegelaten. Voor kinderen uit gezinnen van leden der voormalige N.S.B. en van Rijksduitschers, die geen lid zijn geweest van de bedoelde organisaties, geldt hetzelfde voor de toelating tot de kweekscholen als hiervoren bij het voortgezet onderwijs is opgemerkt. (A.N.P.)
(V. b. 6505 G)

B. Ondersteuning gezinnen geïnterneerde politieke delinquenten.

14 Dec. — De minister van binnenland sche zaken heeft aan de gemeentebesturen medegedeeld, dat 75% van de kosten voor ondersteuning van in behoeftige omstandigheden verkeerende gezinnen van politieke delinquenten — voor zoover deze omstandigheden een gevolg zijn van de van overheidswege t.a.v. politieke delinquenten genomen maatregelen — door het rijk zullen worden vergoed. De regeling heeft terugwerkende kracht. (N.R.C.)
(V. b. Pol. delinq. 6537 VI)

C. Adv.-generaal Hoogen Raad —

7 Dec. — Bij K. B. is benoemd tot advocaat-generaal bij den Hoogen Raad der Nederlanden jhr. mr. dr. L. H. K. C. van Asch van Wijck, thans advocaat-generaal bij het gerechtshof te 's-Gravenhage. **(V. b. H. R. 6479)** (Alg. H.b.)

D. Amsterdamsche advocaten over de doodstraf —

10 Dec. — De orde van advocaten te Amsterdam heeft onlangs in een vergadering de doodstraf besproken. Het onderwerp werd ingeleid door mevrouw prof. mr. D. Hazewinkel Suringa, die het standpunt contra verdedigde. Na de bespreking werd gestemd over 3 vraagpunten met het volgende resultaat:
1 Zijt gij voorstander van onbeperkte wederinvoering van de doodstraf? Ja: 6. Neen: 82. Blanco: 1.
2. Zoo neen, zijt gij voorstander van een tijdelijke toepassing van de doodstraf als repressie tegen misdrijven gedurende den bezettingstijd begaan? Ja: 33. Neen: 49. Blanco: 7.
3. Moet de regeering worden verzocht,

MILLIOENENNOTA

De Minister van Financiën, P. Lieftinck, bood op 12 Dec. aan de Tweede Kamer der Staten Generaal een nota aan betreffende den toestand van 's Rijks Financiën. Ter inleiding van de stukken betreffende de ontwerp-begrooting voor het tweede halfjaar 1945, wordt eerst een overzicht gegeven van de uitkomst der vorige dienstjaren, aansluitende bij de laatst uitgebrachte millioenennota, nl. die voor het dienstjaar 1940. Deze uiteenzetting heeft betrekking op het geldelijk beheer in Nederland en in Londen. De begrootingen over deze dienstjaren zullen binnenkort in haar vollen omvang nog aan de Staten Generaal ter beschikking worden gesteld, terwijl een uit de begrootingscijfers samengesteld overzicht in den vorm van een Witboek aan de volksvertegenwoordiging zal worden aangeboden.

Overzicht geldelijk beheer in Nederland (in ƒ 1000)

Dienstjaren	1940	1941	1942	1943	1944
Gewone dienst:					
Uitgaven	867.410	1.062.215	1.317.577	1.536.756	1.839.724
Middelen	831.743	1.383.658	1.735.486	1.431.132	1.462.966
Nadeelig/Voord. saldo	— 35.667	+ 321.443	+417.909	—105.624	—376.758
Kapitaaldienst:					
Uitgaven	852.921	2.401.639	2.321.285	1.867.956	1.871.990
Middelen	173.336	365.031	95.879	55.410	62.054
Nadeelig saldo	679.585	2.036.608	2.225.406	1.812.546	1.809.936
Geheele dienst:					
Uitgaven	1.720.331	3.463.854	3.638.863	3.404.713	3.711.714
Middelen	1.005.079	1.748.689	1.831.366	1.486.543	1.525.020
Nadeelig saldo	715.252	1.715.165	1.807.497	1.918.170	2.186.694

De cijfers geven bij oppervlakkige kennisneming een gunstigen indruk, doordat in enkele gevallen de gewone dienst een overschot laat. Deze indruk verdwijnt echter, wanneer men er rekening mede houdt, dat het grootste deel der uitgaven van den kapitaaldienst op den Gewonen dienst thuisbehoort. Alleen over 1940 zijn definitieve rekeningcijfers bekend, over 1941 en 1942 zijn slechts voorloopige of vermoedelijke gegevens beschikbaar, terwijl over 1943 en 1944 begrootingscijfers moeten worden gegeven. In de gegeven cijfers is geen rekening gehouden met uitgaven, gefinancierd uit het Leeningfonds 1940, uitgaven van het voormalig Herstelfonds en het nadeelig saldo van het Landbouwcrisisfonds.

Overzicht geldelijk beheer Londen (in £ 1000)

Dienstjaren	1940	1941	1942	1943	1944
Uitgaven gew. dienst	5.196	8.668	8.435	16.639	27.230
Uitgaven kapitaaldienst	212	5.057	1.132	3.014	94.851
	5.408	13.725	9.567	19.653	122.081
Middelen	749	760	2.034	900	68.187
Nadeelig saldo	4.658	12.965	7.533	18.753	53.894

De gegevens over 1940-'43 zijn rekeningcijfers, die over 1944 begrootingscijfers.

Het nadeelig saldo over deze dienstjaren heeft voor den Gewonen dienst en den Kapitaaldienst in Nederland en Londen ongeveer ƒ 11 milliard bedragen.

Na de gegevens betreffende de vorige dienstjaren volgt een schets van den desolaten financieelen toestand, waarin de Regeering het land na de algeheele bevrijding aantrof, waarvoor genomen wordt de toestand per 30 Juni 1945. Deze toestand wordt geschetst in drie financieel-budgetaire gegevens nl.:

1. den stand van 's Rijks Kas per 30 Juni 1945;
2. de openingsbalans per dien datum;
3. de kasbegrooting voor het tweede halfjaar 1945.

Stand van 's Rijks Kas per 30 Juni 1945

Vorderingen op korten termijn (in ƒ 1000)

Saldo 's Rijks Schatkist bij de Nederl. Bank	184.473
Saldo Bank Nederl. Gemeenten	22.746
Saldo Postchèque en Girodienst	38.940
Saldo postrekeningen Rijkscomptabelen	269.177
Vord op Staatsbedr., Gem. en Provinciën	218.566
Vord. op overzeesche gebieden	451.410
Voorsch. aan Gem. wegens aandeelen belasting	P.M.
Verplichtingen op korten termijn	
Schatkistpromessen	6.213.700
Schatkistb.ljetten	6.006
Spaargelden R.P.S. en tegoed Postchèque en Girodienst	783.000
Schuld Alg. Burg. Pensioenfonds	62.002
Schuld Staatsbedrijven	2.894
Schuld aan div. instellingen	818.345
Schuld Gemeenten	P.M.
Zilverbons in circulatie	354.903

De totale vlottende schuld in Nederland beliep ult. 1939 ƒ 825 millioen en per 30 Juni '45 circa ƒ 7 milliard. De toename is voornamelijk afkomstig van de sterke stijging van schatkistpapier en zilverbons in omloop.

Kasstand van het Ag. Londen v. h. Depart. v. Financiën

Vorderingen op korten termijn (in £ 1000)

Goud	84.571
Bank en kassaldi	24.309
Dollarsaldi te Londen	815
Rekeningen in and. valuta te Londen	2
Diverse vorderingen	4.935
Verplichtingen op korten termijn	
Diverse creditsaldi	23.683
Schuld a. d. Nederl. Bank	106.954
Schuld tegenover fondsen van derden	27.937

Rekening houdend met de Londensche cijfers **komt het totaal der vlottende schuld van het Rijk ruwweg op ƒ 7½ milliard.**

De geconsolideerde staatsschuld bedroeg 30 Juni '45	ƒ 5.8 milliard
De schuld ingeschreven i. h. Grootb. v. d. Wederopbouw	„ 1.5 milliard
Vlottende schuld volgens bovenstaande cijfers	„ 7.5 milliard
Totaal zichtbare staatsschuld	ƒ 14.8 milliard

VERVOLG MILLIOENENNOTA

Daarnaast bestaat nog een onzichtbare staatsschuld bestaande uit de geleden oorlogsschade, welke nog niet is ingeschreven in het Grootboek, nog uitstaande crediteuren posten, de door den Staat over te nemen vordering van de Nederlandsche Bank op Duitschland en dergelijke posten.
Deze posten zijn ten deele tot geschatte bedragen, anderdeels pro memorie opgenomen in de

Openingsbalans per 30 Juni 1945 (in millioenen guldens)

Staatsbezittingen (domeinen, wegen, enz.)	P. M.	Gecons. staatsschuld	5.767
Staatsbezit in publ. en semi-publ. bedrijven	P. M.	Stort. op staatsschuld door institut. beleggers	646
Goudbezit	1.090	Grootb. Wederopbouw	1500
Banksaldi bij De Ned. Bank, banksaldi en kassen in binnen- en buitenland	589	Schadeverg. wegens geleden oorlogsschade	P. M.
Treasury Bills	243	Door den staat over te nemen vord. v. De Ned. Bank op Duitschland in R. M.	4.500
Dispositieruimte op i. h. buitenland opgenomen credieten	272	Schatkistpapier	6.220
Vord. uit hoofde van en voorraden i. h. buitenl. gek. verbruiksgoed.	P. M.	Onbel. spaargelden R.P.S. en onbel. saldi rek.houders Girodienst	783
Vord. u. h. v. en voorraden v. i. h. buitenl. gek. industriegoederen	200	Schuld aan De Ned. Bank tegenover goud	1.337
Nog uit het buitenl. te ontv. goed. en loopende koopcontracten	245	Credieten i. h. buitenl. opgenomen	722
Vord. wegens opgelegde, nog niet ingevorderde belastingen	170	Schulden uit aank. i. h. buitenland	692
Vord. op div. instellingen	501	Verpl. uit hoofde van rente en aflossing van staatsschuld, loopende betalingsopdrachten, enz.	158
Vord. op Staatsbedr., gem. en provinciën uit verschillende hoofde	219	Verpl. op langen termijn als die t.o. het Scheepvaartfonds, het Egalisatiefonds, Ned. Spoorwegen, Pensioenfonds enz.	1.153
Vord. op overz. gebiedsdeelen	482	Schulden aan gemeenten, provinciën en anderen	398
Bezittingen der Rijksfondsen	P. M.	Schulden aan overz. gebiedsdeelen	117
Diverse debiteuren	P. M.	Verpl. der Rijksfondsen	P. M.
Vord. uit omgekeerde Lend-Lease	P. M.	Credit. wegens gedane leveranties, uitgevoerde werken, enz.	P. M.
Vord. uit hoofde van intergeall. scheepsexpl.	P. M.	Lend-Lease verplichtingen	P. M.
Reparatie-vord. op Duitschland	P. M.	Verpl. uit Civil-Affairs Supplies	P. M.
		Zilverbons in circulatie	355

Bij deze balansopstelling wordt een voorbehoud gemaakt voor de juistheid der gegeven bedragen. De achterstand in de administratie maakte het noodzakelijk met geschate cijfers te werken, terwijl het totaal-beeld onvolledig werd door de vele pro memorieposten, die moesten worden opgenomen.
Dit heeft in het bijzonder betrekking op de verplichtingen uit Lend-Lease overeenkomsten met de Ver. Staten en de schuld uit de Civil Affairs Supplies (de levering van levensbenoodigdheden gedurende de eerste maanden na de bevrijding). Hiervoor te noemen bedragen zijn slechts ruwe berekeningen, terwijl mogelijkheid bestaat, dat afrekening niet noodig zal zijn. Een globale berekening van de Civil Affairs Supplies toont aan, dat tot en met 30 Juni voor $ 142 millioen werd geleverd.
De P.M. opgenomen post schadevergoedingen wegens oorlogsschade zal circa ∫ 3 milliard bedragen.
In het balansbeeld behoort de totale staatsschuld te staan tegenover de waarde van allerlei Rijksbezittingen. Bij het uitbreken van den oorlog was dit evenwicht ongeveer aanwezig, thans is dit lang niet meer het geval en het valt momenteel niet bij benadering op te geven, met hoeveel de schulden de aanwezige activa overtreffen. Maatregelen zijn in bewerking om ook hierover inzicht te verschaffen.

De voornaamste posten op de openingsbalans worden gevormd door de bedragen der geconsolideerde staatsschuld, Grootboek Wederopbouw, over te nemen vordering Nederlandsche Bank op Duitschland en schatkistpapier, welke totaal ca. ∫ 18 milliard vormen. Daarnaast is voor den financieelen toestand van het land van belang, het bedrag van ∫ 722 millioen credieten in het buitenland opgenomen, waarvan per 30 Juni '45 nog ∫ 272 millioen ongebruikt was.
Een overzicht dezer credieten volgt hieronder:

Datum	Land	Bedrag in vr. val.	Koers	Bedrag in Ned. Crt.
13 April 1944	Gr. Brittannië	£ 10 mill.	10.691	∫ 106.910.000
2 October 1944	Zweden	ZWKr 50 „	63,26	31.630.000
16 October 1944	Gr. Brittannië	£ 2,5 „	10,691	26.727.500
19 October 1944	België	Bfrs 50 „	6.053	3.026.500
23 November 1944	Zwitserland	Zwfrs. 25 „	61,62	15.405.000
24 November 1944	België	Bfrs. 70 „	6,053	4.237.100
5 December 1944	Frankrijk	Ffrs. 50 „	5,345	2.672.000
19 Januari 1945	Zweden	ZWkr. 25 „	63.26	15.815.000
8 Februari 1945	U.S.A.	US $ 100 „	2.65285	265.285.000
13 Maart 1945	België	Bfrs. 80 „	6,053	4.842.400
9 April 1945	Frankrijk	Ffrs. 150 „	5,345	8.017.500
1 Mei 1945	Canada	Can. $ 25 „	2.402	60.050.000
1 Mei 1945	U.S.A.	US $ ± 60 „	2,65285	159.171.000
9 Juni 1945	België	Bfrs. 300 „	6,053	18.159.000
Totaal 30 Juni 1945	—	—	—	∫ 721.948.000

Tegenover deze credieten en de schulden uit aankoopen van de Administration for Relief and Rehabilitation, de Netherlands Purchasing Committee en het Food Bureau, per 30 Juni bedragende ∫ 692 millioen, staan nog vorderingen en voorraden, waarvan de grootte ten deele nog moet worden bepaald. Bij vergelijking van schulden en activa op deze transacties betrekking hebbend, zal een verlies onvermijdelijk zijn, ten eerste, omdat vele goederen met verlies aan de bevolking zijn geleverd, ten tweede, omdat bij aankoop meer op noodzaak dan op administratieve verantwoording is gelet, terwijl ook ontvangen gelden in de oorlogsperiode met andere middelen zijn vermengd.
Bij beschouwing van de balans valt voorts nog in het oog, het nadeelig saldo van ∫ 247 millioen tusschen de waarde van het nog aanwezige goud ad ∫ 1090 millioen en de bij overname van het goud aan de Nederlandsche Bank ontin kracht van gewijsde gegane doodvonnissen, op grond van het besluit D 61 uitgesproken en nog uit te spreken, niet ten uitvoer te doen leggen alvorens de Staten-Generaal de invoering der doodstraf zullen hebben gesanctionneerd? Ja: 65. Neen: 21. Blanco: 3. (N.R.C.)
(V. b. opinieonderzoek 6505 F)

Nederland

A. Gratieverzoek Blokzijl —

17 Dec. — De verdediger van Max Blokzijl heeft op de griffie van het Bijzonder Gerechtshof te Den Haag, een verzoek om gratie ingediend. Over dit verzoek zullen zoowel het Hof als de Bijzondere Raad van Cassatie advies aan H.M. de Koningin moeten uitbrengen. (Alg. H.b.)
(V. b. 6529 D)

B. Mussert ter dood veroordeeld —

12 Dec. — Het Bijzonder Gerechtshof te 's-Gravenhage heeft ir. A. A. Mussert, leider der N.S.B. ter dood veroordeeld. Het Hof overwoog hierbij, dat de dagvaarding wettig en overtuigend bewezen was. Het Hof verleende het recht van cassatie.
Evenals voor het proces zelf was ook voor de uitspraak de publieke belangstelling gering. **(V. b. 6529 F)** (N.D.)

C. Repatrieering uit Duitschland en Rusland - Totaalcijfers —

7 Dec. — Door het ministerie van Sociale Zaken werden de volgende gegevens verstrekt:
In totaal zijn 540.000 Nederlanders gedeporteerd of uitgeweken, ongeveer 360.000 zijn gerepatrieerd. Van de 110.000 Joden, die onder de gedeporteerden waren, zijn 90.000 omgekomen. Verder bevinden zich nog 7000 Nederlanders in geallieerde landen, zooals Engeland, Frankrijk en België. Er bestaat dus nog onzekerheid over pl.m. 83.000 landgenooten. Hoevelen van deze 83.000 tijdens de bombardementen op Duitschland om het leven zijn gekomen, is nog niet met zekerheid te zeggen. Deskundigen en statistici noemen echter herhaaldelijk een cijfer, varieerend van 60.000 tot 80.000.

Rusland en het door Russen bezet gebied.

De door de Russen gegeven cijfers zijn als volgt: in Rusland geregistreerd: 30.703 Nederlanders. Per 15 Augustus 1945 gerepatrieerd: 30.495 Nederlanders. Op 15 Augustus 1945 waren nog te repatrieeren 288 Nederlanders. Deze cijfers mochten als officieele cijfers juist zijn, het vermoeden bleef gewettigd, dat zich, verspreid over het geheele enorme gebied, nog steeds kleine groepjes niet geregistreerde Nederlanders bevonden.
Dit bleek ook uit het feit, dat na 15 Augustus 1945 niet 288, doch belangrijk meer Nederlanders uit de Russische zône werden gerepatrieerd.
In Februari 1945 kregen de Engelschen en Amerikanen bij de overeenkomst van Yalta toestemming te Odessa een verzamelcentrum in te richten. Ruim 1100 Nederlanders konden toen ook via Odessa en Marseille worden gerepatrieerd.
Sedert eind 1943 is de Nederlandsche regeering met de Russische in contact over het repatrieeringsvraagstuk, en pogingen worden in het werk gesteld om toestemming te verkrijgen voor het zenden van repatrieeringsploegen naar alle deelen van Rusland, waar de aanwezigheid van Nederlanders wordt verondersteld.
Door een Nederlandsche repatrieeringscommissie o.l.v. het Tweede Kamerlid mr. G. A. Boon, sinds Juni 1945 te Praag gevestigd, kon het geheele bezette gebied ten Zuiden van Warschau worden be-

streken. Met behulp van radio-oproepen werd aan de verspreide Nederlanders verzocht, zich naar Praag te begeven. Ook wordt Tsjecho-Slowakije in alle richtingen met auto's doorkruist.
De missie bereisde reeds Opper- en Neder-Silezië, een deel van Polen tot Krakau en gedeelten van Duitschland en Oostenrijk, die de Russen hebben bezet. Wekelijks vervoeren Nederlandsche trucks de gevonden landgenooten van het verzamelcentrum Praag naar Pilsen. Vandaar gaan zij verder naar Nederland. Een andere taak van de missie is het zoeken naar de namen van Nederlanders, die in concentratiekampen gevangen hebben gezeten en daar gestorven zijn.
Inmiddels heeft de repatrieeringsambtenaar, die aan de Nederlandsche ambassade te Moskou is verbonden, toestemming gekregen ook in het gebied ten Noorden van Warschau een onderzoek in te stellen. Hij is hier half Augustus mede begonnen. **(V. b. 6475 A)** (Tijd)

Nederland

A. Zelfmoord Dr. van Genechten —

13 Dec. — Dr. R. van Genechten, de gewezen procureur-generaal, die op 17 October door het Bijzonder Gerechtshof te 's-Gravenhage ter dood was veroordeeld wegens het opzettelijk in tijd van oorlog hulp verleenen aan den vijand, heeft zich in de strafgevangenis te Scheveningen door ophanging van het leven beroofd.
In cassatie zou de zaak Van Genechten 24 December a.s. voor den Bijzonderen Raad van Cassatie te 's-Gravenhage hebben gediend. **(V. b. 6476 B)** (Alg. H.bl.)

B. „Nederland helpt Indië" - Radiotoespraak van H.K.H. Prinses Juliana - Gift van H. M. de Koningin —

8 Dec. — H.K.H. Prinses Juliana heeft een radiotoespraak gehouden, waarin zij aandrong op gezamenlijke inspanning bij de hulp aan land- en rijksgenooten in Indië. H.K.H. wees op het voorbeeld gegeven door Indië, dat na den overval op Nederland spontaan een bedrag van bijna 3 millioen gulden ter beschikking stelde.
Naast de bemoeiingen der regeering, moet het particulier initiatief zorgen, dat de duizenden getroffenen, ongeacht geloof en ras, teruggebracht worden tot een normaal leven en een normaal milieu. Reeds 300 Nederlandsche vrouwen en mannen zijn in het kader van het Nederl. Roode Kruis naar Indië vertrokken. De Vereeniging Oost en West, de S.I.M.A.V.I. en Nederlands Volksherstel zullen samenwerken in een grootsch opgezette hulpactie. Na H.K.H. spraken nog oud-minister Welter en de heer Van Ketwich Verschuur, directeur-generaal van het Roode Kruis.
H.M. de Koningin heeft een bedrag van ƒ 250.000 beschikbaar gesteld voor het comité „Nederland helpt Indië". (N.R.C.) **(V. b. Prinses Juliana: 6397 C; 6489 A; 6521 E; Hulp Indië: 6435 B; 6528 F; Koningin Wilhelmina: 6521 E)**

C. Leger des Heils - Nieuwe leiders —

14 Dec. — In een dienst van het Leger des Heils in de Parkkerk te Amsterdam zijn op 13 Dec. de heer en mevr. Charles Durman, onlangs uit Engeland in Nederland aangekomen, als nieuwe leiders van het Leger des Heils in Nederland geïnstalleerd; de heer Durman heeft gedurende den oorlogstijd de leiding gehad van het War Service Department van het Leger, de organisatie die na de invasie in Normandië op het vasteland verplegingswerk deed. (Alg. H.bl.)

VERVOLG MILLIOENENNOTA

stane schuld van ƒ 1337 millioen. Het verschil vertegenwoordigt de waarde van goud, dat gedurende den oorlog voor oorlogvoering en voor het bestuur in Engeland werd verbruikt tot gedeeltelijke dekking van het exploitatietekort.

Kasbegrooting 2e halfjaar 1945.

De kasbegrooting voor het tweede halfjaar 1945 houdt slechts rekening met de werkelijke betalingen en ontvangsten en vermeldt daarom b.v. alleen de uitgaven voor zooverre deze ook naar alle waarschijnlijkheid in feite zullen plaats vinden, zij het ook, dat deze uitgaven veelal hun oorsprong vinden in verplichtingen in vroegere dienstjaren aangegaan.

(in millioenen guldens)

	Uitgaven	Ontvangsten
Salarissen en loonen	340	
Mat.behoeften, uitgaven Departementen	112	
Subsidies	47	
Werken	46	
Pensioenbetalingen	58	9
Andere Staatsdiensten	2	
Diversen	2103	510
Rente	80	)
		) 72
Aflossing	206	)
Buitenl. leening		600
Inlagen R.P.S. en Girodienst		700
Dir. belastingen		755
Verbruiksbelastingen		143
Overige belastingen		49
Zekerheidsstellingen		200
Totaal	2994	3038

De uitgaven kunnen worden verdeeld in:

Kosten van het bestuurs-apparaat; salarissen, loonen en mat. uitgaven	ƒ 452 millioen
Vaste en onveranderlijke lasten: subsidies, pensioenen, rente en aflossing	„ 393 „
Uitgaven inzake beleidsmaatregelen: uitrusting leger en vloot, wederopbouw, steun aan oorlogsslachtoffers, soc. maatregelen als wachtgeldregeling, buitenl. aankoopen voor handel, industrie, landbouw, scheepvaart enz.	„ 2149 „
	ƒ 2994 millioen

Onder de beleidsuitgaven komen voor als voornaamste posten: (in ronde cijfers)

betalingen voor geallieerden	ƒ 50 millioen
afwikkeling mil. gezag, intern.kampen	„ 50 „
uitrusting leger	„ 150 „
uitrusting vloot	„ 25 „
wederopbouw	„ 144 „
aankoopen handel en nijverheid	„ 258 „
landbouw en landbouw-crisisfonds	„ 491 „
scheepvaart	„ 139 „
sociale zaken (wachtgeld-regeling)	„ 166 „
steun oorlogsslachtoffers	„ 110 „
verkeer en energie	„ 109 „

Onder de ontvangsten nemen de belastingen met ƒ 1147 millioen de voornaamste plaats in. De bestaande achterstand in oplegging en invordering der directe belastingen wordt gecompenseerd door de verplichte en onverplichte zekerheidsstellingen, wier bedragen zooals te verwachten was, het totaal der achterstallige posten overtreffen.

Er werd aangenomen, dat de nog beschikbare dispositieruimte der buitenlandsche credieten ad ƒ 272 millioen zou worden verbruikt en dat bovendien nog ƒ 330 millioen aan buitenlandsche credieten zou worden opgenomen, volgens onderstaande specificatie:

Datum	Land	Bedrag in vr. val.	Koers	Bedrag in Ned. Crt.
17 Juli 1945	Denemarken	DKr. 10 millioen	55,28	5.528.000
23 Augustus 1945	Zweden	ZWKr. 25 „	63,26	15.815.000
22 September 1945	U.S.A.	US $ 50 „	2,65285	132.642.500
25 October 1945	Zwitserland	ZWfrs. 65 „	61,62	40.053.000
31 October 1945	U.S.A.	US $ 50 „	2,65285	132.642.500
Totaal 1 November 1945		—	—	ƒ 326.681.000

Voorts werden als geraamde ontvangst in de kasbegrooting opgenomen:

Ontv. Landbouwcrisisfonds	ƒ 100 millioen
Rijksbureaux	212 „
Pens.bijdr. Rijk en Gem.	124 „
Div. andere ontvangsten	34 „
Totaal	470 millioen

Het bedrag van ƒ 40 millioen opgenomen onder ontvangsten buitenland betreft een terugbetaling door de Canadeesche regeering voor te haren behoeve gedane uitgaven.

Begrooting 2e halfjaar 1945.

De toestand van 's Rijks financiën, zooals deze uit de cijfers der kasbegrooting naar voren komt, wordt nog gecompleteerd door een autorisatie-begrooting. Herin is de splitsing in Gewonen- en Kapitaalsdienst vervangen door een scheiding in Gewonen en Buitengewonen dienst. De nieuwe scheiding vloeit voort uit de Regeeringsverklaring, volgens welke op den Buitengewonen dienst zouden komen de uitgaven van de oorlogvoering, de noodhulp en den steun bij den herbouw en het op gang brengen der bedrijven. Hieraan worden nog toegevoegd de kosten van voorzieningen in afwachting en ten behoeve van de wederinschakeling van arbeiders in het productieproces, de kosten van distributie en prijsregeling en ten slotte de uitgaven, die vroeger op de kapitaalrekening werden geplaatst.
De gemaakte splitsing is nog niet definitief en zal nog nader worden uitgewerkt. De autorisatie-begrooting vermeldt:

Gewone dienst

Uitgaven	ca. ƒ 1142 millioen
Middelen	„ „ 549 „
Nadeelig saldo	ca. ƒ 593 millioen

Buitengewone dienst

Uitgaven	ca. ƒ 1309 millioen
Middelen	„ „ 90 „
Nadeelig saldo	ca. ƒ 1219 millioen

Geheele dienst

Uitgaven	ca. ƒ 2451 millioen
Middelen	„ „ 639 „
Nadeelig saldo	ca. ƒ 1812 millioen

V E R V O L G M I L L I O E N E N N O T A

Verdeeling van uitgaven, middelen en saldi over de Hoofdstukken van den gewonen dienst:

Gewone dienst

(in millioenen guldens) Hoofdstuk der begroting	Uitgaven	Middelen	Nadeelig saldo
Huis der Koningin	0,8	—	0,8
Hooge Coll. van Staat	1,3	—	1,3
Alg. Oorlogvoering van het Koninkrijk	0,8	—	0,8
Buitenl. Zaken	11,2	0,1	11,1
Justitie	19,9	2,6	17,3
Dir.-Gen. van Politie	38,1	4,2	33,9
Binnenl. Zaken	89,1	6,4	82,7
Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	95,4	8,5	86,9
Nationale Schuld	330.3	21.1	309,2
Financiën	49,1	483.3	*434,2
Oorlog	244.7	2,7	242,0
Marine	78,7	0,6	78,1
Openbare Werken	40,5	7,6	32,9
Transporteeren	999,9	537,1	462,8

*) Batig saldo.

(in millioenen guldens) Hoofdstuk der begroting	Uitgaven	Middelen	Nadeelig saldo
Transport	999,9	537,1	462,8
Verkeer en Energie	25,4	2,7	22,7
Handel en Nijverheid	8,9	1,6	7.3
Scheepvaart	3,9	—	3,9
Dir.-Gen. v. d. Prijzen	4,2	4,2	—
Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening	30.7	1.6	29.1
Sociale Zaken	65,9	1,7	64,2
Overzeesche Gebiedsdeelen	2,9	0,5	2,4
Onvoorziene uitgaven	—	—	—
Landbouw-Crisisfonds	—	—	—
Totaal van den Gewonen dienst	1.141,8	549,4	592,4

De uitgaven, middelen en saldi van den Buitengewonen dienst worden hieronder niet hoofdstuksgewijs weergegeven, doch met het oog op het inzicht in den materieelen inhoud van dezen dienst, naar de uitgavengroepen, welke hieronder worden weergegeven.

Buitengewone dienst

(in millioenen guldens)

Omschrijving	Uitgaven	Middelen	Nadeelig saldo
Oorlogvoering	105	40	65
Steun bij den herbouw	380	9,5	370,5
Op gang brengen bedrijven	7	—	7
Noodhulp	76	2,5	73,5
Voorzieningen in afwachting en ten behoeve van de wederinschakeling van arbeiders in het productieproces	176	Memorie	176
Overheidsbemoeiing met distributie- en prijsregeling	409	18	391
Totaal zonder kapitaalsuitgaven	1.153	70	1.083
Kapitaalsuitgaven			
Kapitaalsverstrekking en kredietverleening aan Staatsbedrijven, -fondsen en -instellingen	42	12	30
Kredietverleening aan particuliere bedrijven	60	—	60
Middenstandssteun	12	—	12
Aanschaffing van materieele uitrusting leger en vloot	35	—	35
Overige kapitaalposten	7	8	*1
Totaal van den Buitengewonen dienst	1.203	90	1.219

*) Batig saldo.

Een groot deel van de stijging der uitgaven op den Gewonen en Buitengewonen dienst is het gevolg van de toeneming der loonen en salarissen. Deze zijn, met inbegrip van wachtgelden en pensioenen, gestegen van ƒ 274 millioen in 1939 tot ƒ 345.5 millioen over het tweede halfjaar 1945. Hoewel rekening moet worden gehouden met een algemeene stijging der loonen van circa 25% sedert 1939 en een sterke toename der loonen voor Oorlog en Marine, is het groote verschil ook toe te schrijven aan uitgezette overheidsbemoeiing en aan een inefficient functioneeren van het bestuursapparaat, hetwelk gevolg is van de tijdens de bezettingsperiode heerschende toestanden.

Ook het omvangrijke apparaat van het Militair Gezag met allerlei opsporings-, bewakings- en hulpdiensten werkt niet efficient. En ten slotte moest de regeering om haar program te kunnen uitvoeren en den grooten achterstand op allerlei terrein in te halen, nieuw personeel in dienst stellen. De Minister van Financiën zal, in samenwerking met zijn ambtgenoot van Binnenlandsche Zaken zoo spoedig mogelijk maatregelen treffen om verbetering aan te brengen. Voorts zal doelbewust worden aangestuurd op een lagen rentestand voor overheidsschuld om aldus te komen tot een verlaging der schuldverplichtingen. De aflossing der schuld voor zoover niet door bijzondere heffingen in eens te bereiken, zal zich over een lange periode dienen uit te strekken.

Tot de fiscale maatregelen, die getroffen zullen worden tot dekking der onvermijdelijke uitgaven, behoort o.m. een vermogensaanwasbelasting. Daarnaast komt in aanmerking een heffing ineens van de vermogens. Voorts is een belastingherziening op komst, die door afschaffing van de vennootschapsbelasting en vervanging door een minder drukkende overwinstbelasting Nederland aantrekkelijker zal maken voor nieuwe ondernemingen. En ten slotte zal overgegaan worden tot verhooging van de algemeene omzetbelasting, gepaard gaande aan vermindering of vrijstelling dezer heffing- op noodzakelijke levensbehoeften, invoering van een weeldebelasting, alsmede tot verhooging van successie en schenkingsrechten.

In het algemeen is het streven er op gericht, de uitgaven op den gewonen dienst uit de belastingen te dekken en voor den Buitengewonen dienst te putten uit binnenlandsche besparingen en buitenlandsche leeningen.

Ondanks het belangrijke deficit op de autorisatie-begrooting, vertoont de kasbegrooting een overschot, hetwelk nog belangrijk hooger belooft te worden dan de raming. Dit overschot is te danken aan de omstandigheid, dat vele in het buitenland op crediet gekochte goederen contant worden verkocht en voorts aan belangrijke stortingen bij de Rijkspostspaarbank en den Postcheque- en Girodienst.

De deflationistische werking, die hiervan uitgaat heft in belangrijke mate den inflationistischen invloed van het deficit op de staatsbegrooting op. De werking is slechts tijdelijk, doch de toegestane credieten en de geldsaneering geven de regeering tijd, orde op haar zaken te stellen, waarvan zij een dankbaar gebruik zal maken. De wederopbouw maakt voorloopig een hoog uitgavencijfer noodzakelijk. De buitengewone uitgaven, die in hoofdzaak een afloopend karakter dragen, eischen een voortgaand beroep op de besparingen. De regeering wenscht een actieve financieele politiek te voeren, teneinde den wederopbouw zooveel mogelijk te stimuleeren. Naast maatregelen van fiscalen aard, beoogt zij tot dat doel tevens het nationaal inkomen op te voeren, om een belangrijk deel van dat inkomen in den vorm van besparingen te doen dienen tot dekking van het aanvankelijk nog bestaand budgetair deficit.

Geleidelijke toename van het nationaal inkomen met stijging der fiscale inkomsten zullen in de toekomst, wanneer overheidsuitgaven niet meer als stimudienen, leiden tot een saneering van het lans voor de bedrijvigheid behoeven te staatsbudget.

(V. h. Begrooting 1940 3949 A)

Nederland

A. Persstemmen over de begrooting —

Alg. Handelsblad. Minister Lieftinck wil de publieke financiën zien als integreerend bestanddeel der volkshuishouding, en een bepaald verband tusschen begrooting en volksinkomen leggen. Dit klinkt eenigszins vaag. Verband tusschen begrooting en nationaal inkomen heeft steeds bestaan, gewoonlijk in dier voege, dat, naarmate dit laatste toenam in rekenkundige reeks, het staatsbudget in bijkans meetkundige reeks steeg! Dit bedoelt de minister waarschijnlijk dan ook niet; veeleer wil hij de overheidsfinanciën zien als een middel — misschien wel hèt middel bij uitstek — om via belastingen en uitgaven het nationaal inkomen en de opvoering en verdeeling daarvan te beïnvloeden. Zeide de minister niet reeds bij de geldzuivering, dat men hierin een middel had om een in socialen zin betere verdeeling van het nationaal inkomen te helpen bewerkstelligen?

Dit beteekent een principieele ommezwaai. Vroeger trachtte men ook wel bij de belastingen rekening te houden met sociale en economische belangen, maar het fiscale doel stond reeds voorop. Verder zal de minister de publieke financiën zien als een belangrijken hefboom bij conjunctuur-beïnvloeding. Hier komen wij in de buurt van hetgeen de Britsche minister van Financiën, Dalton, onlangs noemde een „cyclische begrooting", d.i. een begrooting, waarbij niet wordt gestreefd naar een evenwicht van jaar tot jaar, maar over een geheele conjunctuurperiode (zie 6485 B).

Nat. R'damsche Crt.: De beteekenis van deze eerste inleiding op het herstel van normale budgetaire omstandigheden kan dan ook nog geen andere zijn dan dat het een inventarisatie is, en wel een van onze armoede, van onzen toomeloos gestegen schuldenlast.

Maasbode: Daar zullen kostbare maar overbodige takken van den rijk woekerenden boom van het ambtelijk apparaat moeten worden afgesneden. Anders gaan wij ten gronde. Met boom en takken en al!

Parool acht het beeld van den financieelen toestand niet bemoedigend en meent dat de saneeringsplannen iets concreter opgesteld hadden kunnen worden.

Het Vrije Volk: Thans is het duidelijk, dat wij den enormen last der sinds 1940 gemaakte staatsschulden niet door een rigoureuze afschrijving overboord zullen gooien, doch in de toekomst zullen hebben te dragen. Dat spruit voort uit het feit, dat deze staatsschuld een geheel andere beteekenis heeft gekregen dan in de 19de eeuw: waarschijnlijk bevindt zich meer dan de helft dezer schuld in het bezit van groote instellingen met een sociale taak, zooals pensioenfondsen, verzekeringsmaatschappijen, spaarbanken e.d.

Met een afschrijving zouden thans groote lagen der bevolking worden gedupeerd. Anderzijds maakt de moderne financieele politiek het mogelijk den rentelast der staatsschuld te verminderen door omzetting in leeningen met een laag rentetype; in de Nota wordt een dergelijk streven zonder voorbehoud aangekondigd, terwijl voorts de last der aflossingen over een zeer lange periode verdeeld zal worden.

Trouw wijst op het eindcijfer van het tweede halfjaar 1945 (nadeelig saldo van 1812 millioen gulden) en vervolgt dan:

Zelfs de meest onverstoorbare optimist zal hiermee toch in zijn maag zitten. Want wij doen deze uitgaven, wij hebben deze tekorten gemaakt nadat de Duitschers ons vijf jaren uitgeplunderd hebben, nadat wij als volk een algemeene oorlogsschade hebben geleden van 25 milliard gulden.

Daarna hebben wij nu een halfjaar geleefd alsof het geld niet opkon. Alle mogelijke maatregelen kostten fantastisch veel. Als men meende geld noodig te hebben, gaf men het uit. De vraag of het ook kon, kwam niet aan de orde. Daar stond het hoofd niet naar. Dit moet uit zijn.

Nederland

A. Postduiven - Een geschenk van de R.A.F. —

5 Dec. — Op 4 Dec. zijn uit Engeland 1000 koppels postduiven in Nederland aangekomen, die onder de postduivenliefhebbers verdeeld zullen worden. Waarschijnlijk komen er in totaal 50.000 vogels. De duiven zijn een geschenk van de R.A.F. De meeste zijn 3 jaar oud en hebben ongeveer 2 jaar oorlogsdienst gedaan, in Afrika, Gibraltar, Malta en het nabije Oosten. Tijdens de bezetting hebben de Duitschers 99% van onze postduiven doen afmaken. (N.R.C.)

(V. b. 5201 C en 4778 A)

B. De vloot der Kon. Paketvaart Mij. —

10 Dec. — De directie van de Koninklijke Paketvaart Maatschappij heeft volgens een Reuterbericht uit Batavia medegedeeld, dat 49 van de grootste schepen der vroegere 135 schepen tellende vloot der K.P.M. zijn overgebleven. De mij. verwacht nog te ontvangen: 20 schepen door de Ned. regeering in de Ver. Staten besteld, 1 schip, de IJmuiden, dat weer hersteld is en 36 schepen, die bij Nederlandsche werven besteld zijn. De Paketvaart hoopt in de toekomst den dienst uit te breiden tot Australië, Z. Afrika en Z.-Amerika. (N.R.C.)

(V. b. K.P.M. 6418 K; Scheepv. S.M.N. 6514 F)

C. Opening spoorbrug bij Oosterbeek —

11 Dec. — De door de Duitschers over een lengte van 420 m vernielde Rijnbrug bij Oosterbeek is geopend. De herstelwerkzaamheden begonnen 1 Aug. Gebruik is gemaakt van 2 z.g. Waterloo-bruggen, een gedeelte van de Waalbrug bij Zaltbommel en eenige Engelsche legerbruggen van verschillende constructies. Het verkeer geschiedt over enkel spoor. (V. b. Waterloobrug: 6515 B) (N.R.C.)

D. Verdere Amerikaansche leeningen noodig —

11 Dec. — Volgens een verslag in de New-York Times heeft dr. F. H. Fentener van Vlissingen, die zich op het oogenblik in de Ver. Staten bevindt, verklaard, dat Nederland buiten de reeds overeengekomen leening van 100 millioen dollar nog een leening van 1 milliard dollar van de Ver. Staten noodig heeft voor het herstel van zijn productiemiddelen. (N.R.C.)

(V. b. 6496 C)

E. Wieringermeer droog —

12 Dec. — De commissie „Wederopbouw Wieringermeer" heeft het volgende telegram aan H. M. de Koningin gezonden: De commissie „Wederopbouw Wieringermeer" heeft de eer Uwe Majesteit te berichten, dat heden te 9 uur bij de droogmaling van de Wieringermeer een peil van 5 M min N. A. P. is bereikt, waardoor alle gronden in den polder droog zijn gevallen.

De commissie voornoemd: ir. C. Krijn, voorzitter: G. G. Loggers, ir. A. Ovinge, leden: A. N. Nap en mr. Th. A. J. Vosters, secretarissen. (Tr.)

(V. b. 6489 C)

F. Oorlogsschade in Zeeland en Brabant —

12 Dec. — De volgende cijfers geven een duidelijk beeld van de oorlogsverwoestingen in Zeeland en Brabant. Van de 7052 woningen in West-Zeeuwsch-Vlaanderen zijn er 2753 verwoest, 1245 zwaar beschadigd en 1420 licht beschadigd. Op Walcheren zijn van 19.180 woningen 3711 geheel verwoest, 7669 zwaar beschadigd en 3639 licht beschadigd. Voor West-Brabant zijn de cijfers het meest sprekend. Van de 29.000 woningen zijn er 1513 geheel vernield, 2703 zwaar beschadigd en 10732 licht beschadigd. (N.D.)

(V. b. Oorlogsschade 6357 A)

G. 45.000 auto's gingen verloren —

12 Dec. — Op schriftelijke vragen van het Tweede Kamerlid Ruijs de Beerenbrouck heeft de minister van verkeer en energie geantwoord, dat volgens de beschikbare gegevens in de verhouding tusschen de aantallen auto's, welke in de verschillende provincies in gebruik zijn, nauwelijks wijziging is gekomen t.o.v. den toestand vóór den oorlog. Op grond van globale cijfers wordt aangenomen, dat pl.m. 45.000 auto's verloren zijn gegaan.

Het ministerie beschikt niet over gegevens hoeveel auto's het M. G. vóór en in Mei heeft gebezigd om bijstand aan het hulpbehoevende Westen te verleenen. Aan andere dan rijksdiensten waren per 1 November 1945 afgegeven 27.024 rijvergunningen, waarvan in Limburg 1337 stuks, dus 4.9 pct. In 1939 had Limburg (deze provincie was door den vraagsteller in het bijzonder genoemd) 5 pct. van de in Nederland rijdende auto's. Voor zoover daartoe aanleiding bestaat, zullen de door oorlogsgeweld getroffen gebieden, zooals o.m. Noord-Limburg, voorrang hebben bij het toewijzen van auto's. (N. R. C.)

(V. b. Autoverkeer 6491 F)

H. De mijnen vragen zesduizend arbeiders —

De Limburgsche mijnen zullen binnenkort beginnen met de werving van nog 6000 arbeiders, die noodig zijn om de personeelsterkte op peil te brengen. Door het geheele land zal een actie op touw worden gezet. Zou deze onverhoopt niet voldoende personeel opleveren, dan zal een beroep worden gedaan op Poolsche werkkrachten, die op het oogenblik in Engeland en in de Skandinavische landen vertoeven. (N.R.C.)

(V. b. Kolenproductie 6459 E)

I. Chr. Nat. Vakverbond - Ledenaantal —

12 Dec. — Op een te Utrecht gehouden vergadering, heeft de heer A. Stapelkamp, voorzitter van het C.N.V. medegedeeld, dat het verbond ruim 87.000 leden telt (75% van het vooroorlogsche cijfer).

Zonder zich aan een politieke partij te binden, aldus de heer Stapelkamp strijdt het Vakverbond voor land en volk en bovenal voor de eer van Hem, die de wereld verlost heeft. (Tr.)

K. Het Indisch beleid - Antwoord van S.D.A.P. aan prof. Laski —

6 Dec. — Het bestuur van de S.D.A.P. heeft op 1 Dec. naar aanleiding van een verklaring van Prof. Laski, voorzitter der Britsche Labour Party, waarin hij het gebruik van Britsche troepen, om de tyrannie in Azië te herstellen en zoo de financiers in Amsterdam kans te geven, het volk van Java weer uit te buiten, als vertegenwoordiger van een land en een Partij die zelf pas bevrijd zijn, verklaard, aan geen tyrannie en uitbuiting van de Javanen van den kant van de financiers mede te werken, maar in deze kwestie in hoofdlijnen achter de huidige vooruitstrevende en democratische regeering te staan, die stelling genomen heeft tegen de reactie van sommige persorganen en universitaire kringen en die zelfs het ontslag van den G.G. aanvaard heeft.

Het Partijbestuur is van meening, dat de politiek van zelfbestuur en gelijkgerechtigheid van de inheemsche bevolkingen der Rijksdeelen, die het sinds lang nastreeft, en die thans bij deze regeering erkenning vindt, geheel in overeenstemming is met de normen van gelijkgerechtigdheid en eerbied voor den menschelijken persoon, die het uitgangspunt vormen van de internationale sociaaldemocratie.

(V.V.) **(V. b. S.D.A.P. 6506 A)**

L. Een socialistische volkspartij? - Onderhandelingen tusschen S.D.A.P., N.V.B., V.D.B. en „Christofoor" —

13 Dec. — Onderhandelingen van de S.D.A.P., den Vrijz. Dem. Bond, de Chr. Dem. Unie, een deel van de Christofoorgroep en de Ned. Volksbeweging in Nov. en Dec. hebben op 8 December geleid tot principieele overeenstemming ten aanzien van de politieke grondslagen en waarborgen voor samenwerking.

Aldus wordt medegedeeld in een communiqué van de studiecommissie, gevormd door verschillende partijen en groepen, dat er aan herinnert, dat aanvankelijk overleg werd gepleegd ook met de R.K. S.P. en de C.H.U.

De besprekingen in November en December werden gevoerd door dr. W. Banning, mr. dr. J. Barents, mr. B. W. Haveman, C. Kleyweg, prof. W. Schermerhorn en mr. G. v. Walsum voor de N.V.B.; W. Drees, mr. M. van der Goes van Naters, mr. N. Stufkens en K. Vorrink voor de S.D.A.P.; R. v. d. Brug en J. Janze voor de C.D.U.; J. C. Deering, mr. A. M. Joekes, prof. mr. R. Kranenburg, mr. P. Oud, ir. S. A. Posthumus en J. Schilthuis voor den V.D.B., dr. B. S. S. Al, G. Ruygers en J. Willems voor de Christofoorgroep en W. Thomassen als secretaris.

Aan de samenwerkende partijen en groepen zal een kort program van beginselen van een te stichten nieuwe Socialistische Volkspartij op breeden grondslag worden voorgelegd, alsmede een ontwerpurgentieprogram, wanneer daaromtrent in de studiecommissie overeenstemming zal zijn bereikt. De partijen en groepen staan in haar beoordeeling van de plannen vrij. Zij zullen daarover haar leden en partij-instanties dus hebben te raadplegen. (Alg. H.b.)

(V. b. S.D.A.P. 6506 A; N.V.B. 6448 E; V.D.B. 6434 A)

M. Nederlandsche kasteelenstichting —

5 Dec. — Minister Van der Leeuw heeft dezer dagen de Nederlandsche kasteelenstichting geïnstalleerd.

Deze stichting zal in de eerste plaats waken voor het in stand blijven van in Nederland gelegen kasteelen en andere onroerende zaken, welker behoud van algemeen belang is uit een oogpunt van monumentenzorg, natuurbescherming of landschapsschoon. In de tweede plaats zal zij, in overleg met het Nederl. Beheersinstituut, kasteelen en andere onroerende zaken, welke in eigendom toebehooren of toebehoord hebben aan een vijandelijken staat of een vijandelijken onderdaan, in beheer nemen. (N.R.C.)

N. Rijksdienst voor de lichamelijke opvoeding en de sport —

5 Dec. — Bij K.B. is ingesteld een rijksdienst voor de lichamelijke opvoeding en de sport. Hij ressorteert onder den minister van onderwijs, kunsten en wetenschappen. De leiding wordt opgedragen aan een directeur.

De dienst verricht voor den minister van onderwijs alle werkzaamheden van

administratieven, organisatorischen, controleerenden en adviseerenden aard op het gebied van de lichamelijke opvoeding en de sport, diens ministerie betreffende. De ministers van sociale zaken, van binnenlandsche zaken, van oorlog, van marine en van justitie kunnen afzonderlijke regelingen treffen ten aanzien van de aan den dienst op te dragen werkzaamheden, opdat de maatregelen en voorzieningen op het gebied van de lichamelijke opvoeding en de sport, deze ministeries betreffende, worden gecoördineerd. (N.R.C.)

Nederland

A. Eere-promotie dr. ir. D. S. Huizinga —

3 Dec. — Op 3 November heeft de senaat van de landbouwhoogeschool te Wageningen aan ir. D. S. Huizinga, den scheidenden directeur van het landbouwonderwijs, op grond van zijn verdiensten op het gebied van den landbouw en het landbouwonderwijs, het eere-doctoraat der landbouwhoogeschool aangeboden. De promotie had plaats op 6 Dec. Promotor was prof. dr. ir. G. Minderhoud. (N.R.C.)

B. Kunstzuivering - Schorsing zonder sanctie —

11 Dec. — Teneinde een principieele beslissing uit te lokken inzake de vraag of een op grond van een uitspraak van een Eere-raad voor zekeren tijd uitgesloten artist een strafbaar feit pleegt, indien hij binnen dezen termijn optreedt, heeft de amusementsmusicus Willy Lescu (W. Bril) op 8 December in het openbaar muziek ten gehoore gebracht in het café van het Parkhotel te Rotterdam. Tegen Willy Lescu was een uitspraak van den Eere-raad gedaan, welke hem voor anderhalf jaar uitsloot.
Tevoren had de raadsman van den musicus, mr. H. P. M. Hoogenbergh, na met den officier van justitie in contact te zijn getreden, bij de politie aangifte gedaan van het eventueel strafbare feit. De opsporingsambtenaren lieten, na ingewonnen advies van het M.G., weten dat zij geen proces-verbaal zouden opmaken en het optreden van den heer Lescu had dan ook zonder inmenging van politie of justitie plaats. (N.R.C.)
(V. b. 6482 F.)

C. Fusie Bond v. Nederl. Onderwijzers en Nederl. Onderwijzers Genootschap —

10 Dec. — De Bond van Nederl. Onderwijzers heeft tijdens zijn op 8 en 9 Dec. gehouden congres besloten tot een fusie met het Nederlandsch Onderwijzers Genootschap. De nieuwe onderwijzersorganisatie „Nederlandsche Onderwijzers Vereeniging" genaamd, zal het eerste jaar niet bij het N.V.V. zijn aangesloten. (V.V.) **(V. b. Onderwijs: 6401 G)**

D. Protest van studenten-teekenaars —

10 Dec. — De Amsterdamsche studenten-teekenaars hebben op 8 Dec. in Den Haag een vergadering gehouden, waarbij de kwestie der zuivering en de maatregelen, door minister Van der Leeuw genomen, aan critiek werden onderworpen. Uit Londen, zoo betoogde men, is nooit een officieele gedragslijn gegeven. De houding van den Amsterdamschen senaat munte uit door halfslachtigheid. Te Amsterdam werkt een zuiveringscommissie zonder wettelijke basis. Het is aan te raden daarvoor niet te verschijnen. De studenten dringen op een eerlijke en objectieve behandeling aan: de strafmaat is veel te hoog. Men heeft zich thans met een adres tot de Tweede Kamer gericht. Tenslotte namen de studenten bij acclamatie een motie aan, waarin zij als hun oordeel uitspreken, dat de studentenzuivering dient te geschieden volgens de normen, welke gelden voor het bedrijfsleven. (Tijd)
(V. b. 6425 E.)

Ned. O.-Indië

E. Verklaring Sharir - Eerst erkenning onafhankelijkheid - Geen dominion-status —

4 Dec. — Sharir heeft op 4 Dec. verklaard, dat de verklaringen van Attlee en Bevin, dat de Engelschen moreel verplicht waren het Nederlandsche gezag te herstellen, rechtstreeks in tegenspraak waren met de verzekeringen van militaire zijde.
De onlangs gehouden Nationale Conventie wilde van geen matiging weten, en Sharir zeide, dat er geen sprake van kon zijn den status van dominion te aanvaarden. Een Nederlandsche erkenning van de Indonesische republiek moest alle verdere besprekingen voorafgaan. Economische samenwerking kon daarna worden besproken. (Reuter)
(Verkl. Bevin: 6523 H; Attlee: 6515 D)

F. Rapport over kapitein Huyer —

7 Dec. — De Inlichtingendienst der Ned.-Indische regeering heeft, volgens U.P., een rapport gepubliceerd over de handelingen van kapitein F. J. G. Huyer, te Soerabaja, die volgens een van Britsche zijde geuite beschuldiging verantwoordelijk zou zijn voor het uitbreken der vijandelijkheden in deze stad, doordat hij eigenmachtig de capitulatie der Japanners in ontvangst genomen zou hebben. Men toont hierin aan, dat kapitein Huyer niet schuldig is geweest.
Kap. Huyer had nl. orders ontvangen van den Eng. schout bij nacht Patterson, om „de herbezetting" van Soerabaja voor te bereiden en de orde te handhaven, waarbij hij zelfstandig kon handelen.
Toen de situatie zich toespitste, gaf Huyer den Japanschen vice-admiraal Sjibatoe en den commandeerenden generaal Iwahoe bevel, de wachten te versterken, zoo zegt het bericht. Men besloot extra Japansche troepen uit een interneeringskamp aan te laten rukken om 300 Nederlandsche vrouwen en kinderen te beschermen. Huyer zeide, dat generaal Iwahoe van houding veranderde, schijnbaar na ontvangst van geheime orders van het Japansche opperbevel te Batavia of Tokio.
Toen de Idonesische opstand kwam, bleek, dat Iwahoe zijn wachten uit het Nederlandsche kamp teruggeroepen had, dat zich zonder strijd aan de Indonesiërs overgaf. De Japanners gaven tanks, machinegeweren en munitie zonder slag of stoot over.
„Het is duidelijk, dat vice-admiraal Sjibatoe trachtte te vechten, maar het algemeene opperbevel te Batavia zette hem den voet dwars", schreef Huyer.
(V. b. Kap. Huyer 6492)

G. Conferentie te Singapore —

7 Dec. — Op 6 Dec. is te Singapore een conferentie gehouden tusschen Mountbatten, Dr. van Mook en Gen. Christison. Bijzonderheden werden niet bekend gemaakt.

8 Dec. — Na aankomst van Generaal Christison op het vliegveld te Batavia, werd er een handgranaat geworpen naar zijn toestel. De generaal bleef ongedeerd. (G. K.)

H. Dienstplichtigen mogen niet uit Java —

— Dec. — Op last van het Nederlandsch-Indisch departement van Oorlog is het allen Nederlandschen en Indo-Europeeschen mannen van 18 tot 55 jaar verboden, Java te verlaten. Met toestemming der Engelschen zijn de Nederlandsche militaire autoriteiten begonnen met de registratie en keuring van deze mannen, alsmede met die der Ambonneezen, Menadoneezen en Timoreezen, met het oog op hun inlijving in het Koninklijk Nederlandsch-Indische Leger. In Bandoeng is de medische keuring reeds begonnen. (Alg. H.bl.)

I. De buitengewesten —

10 Dec. — De „Daily Herald" publiceerde een artikel, waarin gezegd wordt, dat in sommige buitengewesten, met name Celebes, Halmaheira, de Molukken en Ambon, de Indonesische bevolking den Nederlanders in het geheel niet vijandig gezind is. Er bestaat wel haat tegen de Japanners, maar geen algemeen verlangen naar onafhankelijkheid.
12 Dec. — Op Sumatra verslechtert de toestand snel. (N. D.)
(V. b. 6535; Sumatra 6532 B; Celebes 6507)

K. Aanval op convooi - Tjibadak met grond gelijk gemaakt —

11 Dec. — Als represaille voor een aanval op een convooi van 70 Britsche vrachtwagens, op weg van Batavia naar Bandoeng, waarbij het convooi 50 man aan dooden en gewonden verloor, heeft de R. A. F. bommen uitgeworpen op Tjibadak, dat met den grond gelijk werd gemaakt. (Msb.)

L. Dreigende taal van Sharir en Soetomo —

12 Dec. — Sharir verklaarde, dat de Indonesiërs Engelsche pogingen om met geweld de orde te herstellen, met geweld zouden beantwoorden.
De Indonesische nationalistenleider Soetomo heeft gedreigd met vergelding door massa-vergiftiging. (A.P.)
(V. b. Sharir 6551 E.)

Ned. W. Indië

M. De begrooting van Suriname —

8 Dec. — De Staten accepteerden de begrooting van Suriname van ongeveer 1 millioen guldens met 7 tegen 18 stemmen. Gedurende de besprekingen besloten de Staten den gouverneur te verzoeken de Ned. regeering mede te deelen, dat volgens de meening van de Staten de devaluatie van den Surinaamschen gulden niet in het belang van Suriname is. Op snelle politieke hervormingen werd de nadruk gelegd, maar de economische basis van het welvaartsplan, dat door Nederland gefinancierd moet worden werd van primair belang geacht. (A.N.P.)
(V. b. Suriname: 6427 G; zie ook 6511)

Albanië

N. Verkiezingen - Erkenning door Engeland —

5 Dec. — Volgens Radio Tirana heeft 92% van de Albaneesche bevolking deelgenomen aan de verkiezingen (de eerste sedert 21 jaar). Hiervan heeft 85% gestemd voor het „democratisch Front" van den premier, Enver Hodja.
Londen had reeds te voren de Albaneesche regeering erkend daar deze vrije verkiezingen had gegarandeerd.
(A.P. - Exchange) **(V. b. 4940 A)**

België

A. Aantal geïnterneerde politieke delinquenten —

19 Nov. — Op 1 Januari 1945 verbleven in totaal 43.589 politiek verdachte personen in de gevangenissen, waaronder 32.491 krachtens wetsbesluit van 12 Oct. 1918 geïnterneerd.
Voor dien datum was het onmogelijk met zekerheid het cijfer vast te stellen der personen, die in de gevangenissen en interneeringscentra ondergebracht waren, daar de massa-aanhoudingen op het einde van 1944 verricht, niet alle werden uitgevoerd overeenkomstig het bevel der gerechterlijke overheid. Voorts waren er naast de bestaande strafcentra een groot aantal (170) gemeentelijke centra opgericht, die alle niet onmiddellijk bekend waren. (Belga)
(V. b. 6392 C.)

Brazilië

B. Presidentsverkiezingen —

7 Dec. — De op 2 Dec. gehouden verkiezingen (de eerste sedert 15 jaar) voor een nieuwen president, voor den senaat en de wetgevende Kamer zijn rustig verloopen. Opmerkelijk was de massale deelneming van de katholieke geestelijkheid.
Bij de presidentsverkiezingen heeft gen. Gaspar Dutra (Soc. Dem.) 344.000 stemmen gekregen, daarna kwam Gomas (Nat. Dem. Unie) met 239.000 stemmen. (Le Monde - Tijd) **(V. b. 6493 A)**

Duitschland

C. Sterftecijfer Berlijn —

4 Dec. — Het sterftecijfer in Berlijn bedraagt 59 per 1000 inwoners. In 1938 bedroeg het 13 per 1000.
Het huidige cijfer is vastgesteld met uitsluiting van alle sterftegevallen, waaraan oorlogsoorzaken ten grondslag liggen. 75 van de sterfgevallen heeft betrekking op kinderen jonger dan één jaar of op ouden van dagen. (V.K.)
(V. b. Berlijn 6360)

D. Beulen van Bergen-Belsen geëxecuteerd —

14 Dec. — Joseph Kramer en de tien andere veroordeelden van het proces van Bergen-Belsen zijn, nadat gen. Montgomery alle gratieverzoeken had afgewezen op 13 Dec. opgehangen. (Reuter)
(V. b. 6516 B)

E. Zes en dertig doodvonnissen te Dachau —

14 Dec. — Veertig vroegere bewakers van het concentratiekamp Dachau hebben terechtgestaan voor een Amerikaansch militair gerechtshof. Er werden 36 doodvonnissen uitgesproken. Een bewaker werd tot levenslange gevangenisstraf veroordeeld. De drie overigen tot tien jaar. Tot de ter dood veroordeelden behoort dr. Schilling, die heeft bekend gevangenen te hebben gebruikt voor medische experimenten. (N.R.C.)
(V. b. 6411 F)

Engeland

F. Door V.-projectielen veroorzaakte schade in Londen —

De V-projectielen hebben door vernieling van huizen in Londen een schade van 24 millioen pond sterling veroorzaakt.
(V. b. 6367 I; 5344 F) (A.N.P.)

G. Engelsche regeering verafschuwt Franco-regime —

5 Dec. — Tijdens de Lagerhuisdebatten heeft de Engelsche minister van buitenl. zaken — onder luide toejuichingen van de regeeringsbanken — verklaard, dat de Engelsche regeering het regime van Franco verafschuwt. (Tijd)
(V. b. 6452 A)

H. Lagerhuisdebat over Ned. Indië en Fransch Indo-China —

12 Dec. — In het Lagerhuis heeft Driberg (Labour) er zijn afkeering over uitgesproken, dat vier maanden na het einde van den oorlog in het verre Oosten, Britsche en Britsch-Indische troepen verliezen leden in een oorlog in Ned. Indië en Fransch Indo-China — een oorlog die het herstel van den status quo ten doel heeft — en waarbij ook Japanners waren gebruikt. Driberg was van meening, dat het verzet tegen de Britsche troepen pas was begonnen, toen deze gebruikt werden om het Ned. gezag te herstellen. Driberg achtte de Ned. beloften onvoldoende.
„Het „deelgenootschap in het Rijk" is niet te vergelijken met onzen dominion-status. Het minste wat de Nederlanders nu kunnen doen is iets dat lijkt op dezen status aanbieden. Als het al niet te laat is".
Hij stelde voor, de kwestie volgens artikel 106 van het Handvest der Vereenigde Volkeren te behandelen als een geschil tusschen volkeren, dat oorlogsgevaar zou kunnen opleveren.
Daarna becritiseerde Walkden, dat 200 Britsche onderdanen sneuvelden in Indië, terwijl de Nederlanders hun problemen niet zelf kunnen oplossen, ook niet in hun eigen land, waar zij een leger noodig zouden hebben tegenover hun eigen collaborateurs.

Antwoord minister Noel Baker.

Minister Noel Baker beantwoordde de sprekers. Volgens hem heeft Nederland in den strijd tegen de gemeenschappelijke vijanden alles gedaan wat mogelijk was.
De huidige Nederlandsche regeering vooral heeft na de lange jaren van onderdrukking door de Nazis in elk geval „een prachtig stuk wederopbouw" gepresteerd. De minister verklaarde ook nu weer, dat de Britsche strijdkrachten slechts Japanners wilden ontwapenen en personen, die daarvoor in aanmerking komen, beschermen en bevrijden. Er bestaan met de Nederlandsche en Fransche regeering geen andere overeenkomsten dan die, welke het overnemen van het bewind betreffen, wanneer de Engelschen hun taak hebben vervuld. In Indo-China was dat al bijna het geval.
De Japanners hadden slechts in een bepaald geval een aanval moeten ondernemen op Indonesiërs, om geïnterneerden te redden, aldus de minister. De Engelschen konden zich niet terugtrekken, zoolang honderdduizenden weerloozen bedreigd werden door extremisten, die geen enkel gezag erkenden. De minister prees het koloniale bewind der Nederlanders, achtte de voorstellen van Den Haag vrijzinnig en vèrstrekkend en gevoelde niets voor een conferentie buiten Java. Hij ontkende, dat de Nederlandsche regeering zou hebben geweigerd, met de nationalistische leiders te onderhandelen. Deze laatsten hebben besprekingen afgewezen, aldus Noel Baker, en niet bewezen, dat zij de orde konden handhaven. (Man. Guard - Alg. H.b.)
(V. b. 6523 H)

I. Hitlervereering —

Bij den verkoop van den inboedel van het Duitsche gezantschap te Londen werd de granieten buste van Hitler, welke in de hal van het gebouw gestaan had, verkocht voor 500 pond. Kooper was kapitein Robert Gordon-Canning, die in den oorlog wegens zijn fascistische houding geïnterneerd is geweest. Op een vraag van een journalist, waarom hij de buste had gekocht, zei Canning: „Twee duizend jaar geleden bespotte, hoonde en kruisigde men Christus, maar thans is Hij een levende macht in de huizen en geesten van tientallen millioenen menschen in het Westen. Zij, die hem bespot en gehoond hebben, tellen niet meer mee". Op de vraag wat dit met Hitler te maken had, zei Canning, dat de journalist zijn hersens maar eens gebruiken moest. „Wat hij met die buste zou doen?" „Misschien gaat zij binnen een kwarteeuw naar Duitschland. Tot zoolang zal zij in een museum geplaatst worden".
Naar aanleiding van dit en dergelijke voorvallen zijn de bladen aan het speuren gegaan en hebben ontdekt, dat er in Engeland een Hitlervereering bestaat, welke georganiseerd is en zich het Verbond van Christelijke Hervorming noemt, dat gevestigd is in een dorpje in Sussex. De aanhangers dezer „leer" zouden Hitler vereeren als een tweeden Messias. In het Lagerhuis is gevraagd waarom de buste en de swastikavlaggen van het gezantschap niet vernield waren. Het antwoord was, dat de bestemming van de opbrengst nog niet geregeld was en dat de verkoop dus geschiedde uit naam van de vier mogendheden. Onder die omstandigheden was het niet mogelijk die artikelen te vernietigen, welke „een sentimenteele aantrekkelijkheid konden bezitten voor zekere lieden".
Minister Chuter Ede heeft verder verklaard, dat de handelingen van het genootschap nauwlettend gevolgd worden. Het departement van binnenlandsche zaken is echter niet bevoegd tot ingrijpen alleen omdat de beweging impopulair of belachelijk zou zijn, zoolang zij geen westovertreding begaat. De minister deelt overigens de gevoelens van afkeer tegen de beweging, welke onder een godsdienstig mom tracht een eeredienst te maken van Hitler en de krachten der boosheid, welke de Vereenigde Naties onlangs met succes hebben neergeslagen, vereert. (N.R.C.)

Frankrijk

K. Nationalisatie Banque de France —

3 Dec. — Een wetsontwerp tot nationalisatie van de Banque de France is na stormachtige debatten in de Fransche Wetgevende Vergadering aangenomen. De socialisten wilden aanvankelijk ook de handelsbanken nationaliseeren. Op verzoek van De Gaulle echter hebben de communisten de socialisten overgehaald daarvan voorloopig af te zien. (Tijd)
(V. b. 6524 A)

Hongarije

L. Buitenlandsche politiek - Functie staatshoofd —

10 Dec. — De Hongaarsche premier Tildy heeft in een rede verklaard dat de Hongaarsche politiek gericht moet zijn op de versterking der vriendschap met de Sowjet-Unie, en het herstel der normale betrekkingen met de Westersche Democratieën. Voorts deelde hij mede, dat de Nationale vergadering een Hoogen Raad gekozen heeft, die de functie van staatshoofd zal uitoefenen. (Tijd)
(V. b. Hong. 6524 H; Tildy 6509 A)

M. De Hongaarsch-Russische handelmij. ontbonden —

12 Dec. — Naar Reuter meldde, is de Hongaarsch-Russische handelmij., welke voorzien was bij het Russisch-Hongaarsche

handelsverdrag, ontbonden, zonder dat zij ooit in werking is getreden. Het verdrag zelf is nog altijd niet geratificeerd. Zooals men weet, hebben Engeland en Amerika bezwaren gemaakt tegen het verdrag, dat vijftig procent van de Hongaarsche industrie onder Russisch toezicht plaatste. (N.R.C.)
(V. b. 6509 A)

Internationaal

A. „Vereenigde Volken" - Nederlandsch voorstel verworpen —

8 Dec. — De voorbereidende commissie heeft, naar het A.N.P. meldt, met 16 tegen 3 stemmen besloten het Nederlandsche voorstel tot oprichting van een permanent comité voor vrede en veiligheid, niet in discussie te nemen. (N.R.C.)
(V. b. 6525 A)

B. Wereldjeugdconferentie - Fascisme en democratie - Verklaring Ned. delegatie —

12 Dec. — De Nederlandsche delegatie, op de te Londen gehouden Wereldjeugdconferentie, heeft een verklaring gepubliceerd, waarin o.a. wordt gezegd, dat de delegatie zich niet kon vereenigen met de manier waarop de politiek in de besprekingen werd gebracht, dusdanig, dat men geen aandacht meer schonk aan andere aspecten. De verklaring zegt verder, dat de delegatie het niet eens was met de zienswijze, op de conferentie tot uiting gebracht, dat het fascisme de eenige bron van ellende van het verleden en het eenige gevaar voor de toekomst is. Met het gebruik van den term „democratisch" wanneer alléén bedoeld werd „niet-fascistisch", *kon zij niet accoord gaan.*
De internationale banden, die ter conferentie werden aangeknoopt zullen reeds in de nabije toekomst vrucht dragen. (Alg. H.bl.)
(V. b. 6509 D.)

Italië

C. Nieuw kabinet —

10 Dec. — Alcide de Gasperi is er in geslaagd een kabinet te vormen waarin alle vroegere regeeringspartijen, zes in getal, vertegenwoordigd zijn. Op het laatste oogenblik heeft de sociaal-democraat Ruini (leider van zijn partij) zich teruggetrokken als protest tegen de wijze waarop de portefeuilles verdeeld zijn. De voornaamste leden der nieuwe regeering zijn: De Gasperi, premier en minister van Buitenlandsche Zaken; vice-premier en minister voor de constitueerende vergadering: Nenni; minister van Binnenlandsche Zaken: Romita. (Tijd)
(V. b. 6525 C; 6509 F)

Joego-Slavië

D. Presidium gekozen —

7 Dec. — Dr. Iwan Ribar is door de Kamer gekozen tot voorzitter van het op 29 Nov. ingestelde presidium van de Zuidslavische republiek, dat verder zes vice-voorzitters en 30 leden telt. Dr. Ribar, die 64 jaar oud is, is lid geweest van het Oostenrijksch-Hongaarsche parlement en voorzitter van de eerste Zuidslavische constituante in 1920. Van het begin van de dictatuur in 1920 af was hij in de oppositie en in 1941 sloot hij zich bij de ondergrondsche beweging aan. Hij was voorzitter van de anti-fascistische vergadering voor de nationale bevrijding sinds 1942 en werd in Augustus van dit jaar gekozen tot voorzitter van de voorloopige Kamer. (N.R.C.)
(V. b. 6534 A; 6525 H)

Luxemburg

E. Economische toestand —

Vier geheel verschillende factoren bepalen de welvaart van het Groot-Hertogdom Luxemburg: de groote mijn- en metallurgische industrie, de kunstnijverheid, de landbouw en het vreemdelingenverkeer. Meer dan een derde der bevolking vindt in den landbouw een bestaan en vóór den oorlog wijdden zich ongeveer 50.000 personen uitsluitend aan den landbouw. De opbrengst van den export van ijzer en staal en van de producten der landbouwindustrieën is aanzienlijk. Talrijke Luxemburgers werken in het buitenland. Het grootste deel van het kapitaal der groote ondernemingen is in handen van buitenlanders en de dividenden dezer ondernemingen vinden dan ook hun weg over de grenzen evenals de winsten van den geldhandel, die door buitenlandsche banken wordt gedreven. In haar geheel beschouwd, was de economische situatie vóór den oorlog zeer gunstig. Men raamde het nationale vermogen op 15 milliard frs., d.i. 50.000 frs per hoofd der ca. 300.000 zielen tellende bevolking.
De vier jaren onderdrukking hebben menige bron van welvaart doen opdrogen. Vooral het offensief van Von Rundstedt heeft veel schade berokkend aan het economische leven van Luxemburg. Talrijke dorpen en kleine steden zijn door het oorlogsgeweld verwoest, bijna alle industrieën zitten zonder grondstoffen, de handelsbetrekkingen met het buitenland zijn verbroken, de landbouwbedrijven hebben enorme schade geleden door de militaire operaties; 40% van hun capaciteit is zwaar getroffen. Het budget *voor 1945 sluit met een tekort van 700* mill., de openbare schulden zijn vertienvoudigd en 8 milliard is noodig voor het herstel van de oorlogsschade. Vereischte de amortisatie van de openbare schulden vóór den oorlog 30 mill. per jaar, thans moet hiervoor jaarlijks 80 mill. worden opgebracht. De belastingen drukken zwaar. De economische situatie is ongetwijfeld ernstig. Maar geen enkel belangrijk deel van het economische organisme is doodelijk getroffen en reeds zijn in vele sectoren teekenen van herstel waar te nemen.
De industrie der ijzerverwerking speelt in het economische leven van Luxemburg een zeer voorname rol. Bij een totale bevolking van 300.000 zielen vonden in 1929 22.800 en in 1937 en 1938 16.000 personen in deze industrie arbeid. Na de bezetting van het land in 1940 maakten de Duitschers zich van de industrie meester. De fabrieken van Differdange (Hadir) en Rodange (groep Ougrée) gingen over in handen van de „Vereinigte Stahlwerke". Over de fabrieken van Arbed werd een „Verwalter" aangesteld. De Luxemburgsche fabrieken hebben in de eerste phase van den oorlog weinig geleden. De productie werd gedurende den oorlog sterk opgevoerd. Zij bereikte in October 1943 haar hoogtepunt. Toen de Duitschers in September 1944 voor de naderende Amerikanen moesten wijken, hebben zij geen kans gezien, veel schade aan de industrieele installaties toe te brengen. Evenmin heeft de industrie der ijzerverwerking van het meergenoemde offensief van Von Rundstedt te lijden gehad. Na de bevrijding kon de productie slechts langzaam en met moeite worden hervat. De Luxemburgsche ijzerindustrie is op cokesleveranties uit naburige landen aangewezen. De vooruitzichten zijn evenwel gunstig. (Ec. Nieuws 19 Sept.)
(V. b. 5241 D)

Oostenrijk

F. Schilling eenige wettige betaalmiddel —

5 Dec. — Naar het Russische persbureau Tass mededeelde, zal van 20 Dec. 1945 af de Oostenrijksche schilling, uitgegeven door de nationale bank van Oostenrijk, het eenige wettige betaalmiddel zijn. (N.R.C.) **(V. b. Oostr. 6525 I; Munt 6501 G)**

G. Kabinet gereed —

10 Dec. — De kabinetsformateur Figl (Volkspartij) is met zijn kabinet gereed gekomen. De lijst van ministers moet eerst door de Geallieerden worden goedgekeurd. (Tijd)
(V. b. 6525 I)

H. Schuschnigg als gevangene der Nazi's —

De vroegere Oostenrijksche Bondskanselier Schuschnigg, die te Rome verblijf houdt, heeft aan een medewerker van het Parijsche weekblad „Carrefour" iets van zijn ervaringen verteld:
Van den 12en Maart 1938 af was hij gevangene in eigen huis te Weenen, dat door S.S.-lieden was omsingeld. Eind Mei werd hij officieel gearresteerd en naar het hoofdkwartier van de Gestapo in het Hotel Métropole gebracht. Hier stopte men hem in een klein kamertje op de vijfde verdieping, dat als cel was ingericht. Hij werd nooit verhoord; ééns beschuldigde men hem ervan de Habsburgers te hebben willen herstellen met behulp van Engeland.
In December 1938 kreeg hij bezoek van Himmler, die hem zeide dat hij spoedig voor een volksrechtbank zou terecht staan.
Gedurende anderhalf jaar verbleef hij in Hotel Métropole. Daarna werd hij naar de Gestapo-gevangenis te München overgebracht, waar hij twee jaar vertoefde. Vandaar ging hij naar het concentratiekamp van Sachsenhausen, waar hij meer dan drie jaar werd vastgehouden. In Februari 1945 twee maanden in het kamp van Flossenbrück, drie weken in Dachau en toen de bevrijding. Van een verhoor is nooit iets gekomen. (Alg. H.bl. 13 Nov.)
(V. b. 6437 C)

Polen

I. Het massagraf te Katyn —

In een kasteel in de omgeving van Weenen heeft men een brief gevonden van een Oostenrijkschen luitenant Slowenesik aan zijn vrouw, waarin hij zegt:
„Katyn, dat ik eigenlijk uitgevonden heb, geeft mij oneindig veel werk. Ik leid de opgravingen, evenals de afvaardigingen, die dagelijks aankomen. Het succes, waar ik het fierst op ben is de diplomatieke breuk tusschen Rusland en Polen." (L.N.)
(V. b. Katyn 5498 A)

Rusland

K. De oorlogsschade - Officieele cijfers —

Tijdens zijn rede op den 28sten verjaardag van de Russische revolutie heeft Molotov de volgende officieele cijfers gegeven:
Geheel of gedeeltelijk opgeblazen of in brand gestoken zijn: 1710 steden, meer dan 70.000 dorpen (ruim 6 millioen gebouwen).
Beroofd van onderdak: ± 25 millioen personen.
Verwoest zijn 31.850 industrieele ondernemingen, die werk verschaften aan bijna 4 millioen arbeiders.

Gesloopt of naar Duitschland gebracht zijn: 239.000 electromotoren en 175.000 machines. De metaalverwerkende industrie heeft bijzonder geleden.
Geheel of gedeeltelijk verwoest zijn: 37 fabrieken (168.000 arbeiders), met een jaarlijksche productie van 11 millioen ton gietijzer, 10 millioen ton staal en 8 millioen ton ander metaal.
Verwoest zijn: 18 mijnen, die meer dan 20 millioen ton ijzer opleverden: 749 constructiewerkplaatsen, waar 919.000 arbeiders werkten. In de kolenbekkens van Donetz en Moskou, waar 1135 mijnen jaarlijks meer dan 100 millioen ton kolen opleverden, is productie nog niet mogelijk.
In de petroleumgebieden van Grosnyi en Krasnodar zijn meer dan 3000 putten, die jaarlijks 5 millioen ton petroleum opleverden, vernield.
De Duitschers hebben 65.000 km spoorrail, 4100 stations, 36.000 P.T.T.-kantoren of andere verbindingsstations opgeblazen.
Verwoest zijn voorts: 40.000 hospitalen, en andere geneeskundige instellingen, benevens 84.000 onderwijsinstellingen, 43.000 bibliotheken, 93.000 kolchozen, 1876 sovchozen.
Vernield of geplunderd zijn 2900 stations van tractors en andere landbouwmachines; geslacht, gestolen of naar Duitschland gebracht zijn: 7 millioen paarden, 17 millioen runderen, 20 millioen schapen en geiten, en 110 millioen stuks pluimvee; om den omvang van deze schade te accentueeren, herinnert de commissie, aan wier rapport deze cijfers ontleend zijn, er aan, dat in het invasiegebied vóór den oorlog 88 millioen menschen woonden, wier totale industrieele productie (in den loop van 1926—1927) 46 milliard roebel bedroeg.
Men had er 109 millioen stuks vee (w.o. 31 millioen runderen, 12 millioen paarden), 71 millioen hectaren bezaaid land, 122.000 km spoorwegen. (Le Monde - 1 Dec.)
(V. b. Molotov 6502 C.; Ec. Pos. 6470 E.)

Rusland

A. Vierde vijfjarenplan —

11 Dec. — Rusland is bezig, van hoog tot laag, een vierde vijfjarenplan uit te werken, dat in de jaren 1946 tot en met 1950 verwezenlijkt moet worden: Het centrale planbureau (Gosplan) zendt via ettelijke tusschen-instanties iederen molen, iedere fabriek, iedere mijn enz. zijn ontwerp toe en ontvangt het na verloop van tijd langs denzelfden weg van al die duizenden werkplaatsen terug, voorzien van opmerkingen, inlichtingen en verzoeken. Deze worden gecoördineerd en zoo wordt het plan geboren.
Het eerste doel van het plan is natuurlijk het herstel der door de Duitsche bezetting veroorzaakte schade, maar daarnaast wil het programma de economische ontwikkeling van het land ver boven het vooroorlogsche peil uit brengen. Eenige bijzonderheden heeft men reeds mogen bekend maken.
Het verkeersnet over land zal door den aanleg van nieuwe wegen en grootendeels geëlectrificeerde spoorwegen, dat door de lucht door de verbouwing van oorlogs- en den bouw van nieuwe vliegtuigen belangrijk uitgebreid worden, terwijl ook tot de vergrooting van de koopvaardijvloot krachten aangewend zullen worden. Over het geheele land zullen nieuwe auto-fabrieken verrijzen. Hiervan moet de Molotov-fabriek te Gorkij de productie van 1000 auto's per dag bereiken. De landbouwproductie en de veestapel zullen worden vergroot, mede door een ruimere electriciteitsvoorziening van het geheele land. Hiertoe moet de totale capaciteit van de electrische krachtstations worden verdubbeld o.a. door den bouw van een stuwdam in de rivier de Angara in de provincie Irkoetsk, (25 maal grooter dan de beroemde dam in de Dnjepr,) wat weer ten goede zal komen aan de gewenschte ontwikkeling der industriegebieden van het Don-bekken, den Oeral en Koesnetzk (West-Siberië). Tenslotte zal de bouw van vijf millioen huizen het ook in Rusland nijpende huisvestingsprobleem moeten oplossen.
(N.R.C.) **(V. b. 6534 B)**

Spanje

B. Tegenstanders van Franco staan terecht —

13 Dec. — Door een militair gerechtshof te Cadiz zijn 39 Spanjaarden, die van aansporing tot rebellie tegen de regeering Franco beschuldigd werden, veroordeeld tot gevangenisstraffen van 6 maanden tot 30 jaar. (V.V.)
(V. b. Spanje 6510 F)

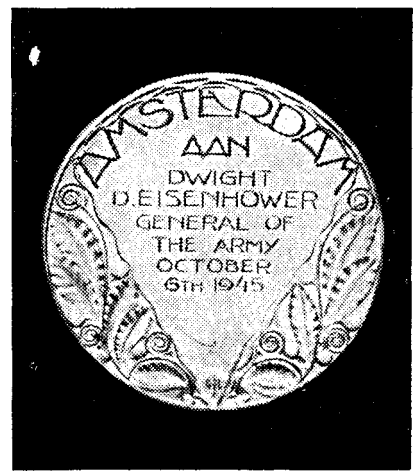
Tsjecho-Slowakije

C. Demonstraties ten gunste van Tiso - Slowaken vragen autonomie —

De leden van de voormalige Slowaaksche regeering zijn naar Bratislava overgebracht, waar zij voor een volksgerecht terecht zullen staan. Naar aanleiding hiervan hadden demonstraties tegen de Joden en ten gunste van Tiso (het voormalig regeeringshoofd) plaats.
Een groep katholieken heeft een memorandum opgesteld, waarin de oprichting van een Katholieke partij wordt aanbevolen en de hulp van de Westersche mogendheden wordt ingeroepen, om van Slowakije een onafhankelijken staat te maken. (Gazet v. Antw.)
(V. b. Tsj.-Slowak.: 6510 G; Tiso: 6078 B)

Vereenigde Staten

D. Amsterdam's geschenk aan Eisenhower —

De onlangs door de stad Amsterdam aan Gen. Eisenhower aangeboden gouden stadsmedaille
(V. b. 6529 B.)

E. Engelsch-Amerikaansche financieele overeenkomst —

12 Dec. — De onderhandelingen betreffende een financieele overeenkomst hebben ten slotte toch resultaat opgeleverd en het volgende is bepaald tusschen Engeland en de Ver. Staten:
De V.S. verstrekken aan Engeland een leening van in totaal $ 4.4 milliard, waarvan $ 650 millioen wordt bestemd voor betaling van Lend-Lease goederen, welke bij het afbreken der Amerikaansche leveringen in Engeland aanwezig waren.
De te betalen rente is 2%, rentebetaling en aflossing verdeeld over een periode van 50 jaar vindt echter voor het eerst pas op 31 Dec. '51 plaats, zoodat voor de eerste 5 jaar de leening renteloos is.
De V.S. zullen de intrestberekening laten vervallen in eenig jaar, dat Engeland op grond van zijn financieelen toestand en met het oog op zijn goud- en valutareserves, daartoe een verzoek heeft ingediend. Het Internationale Stabilisatiefonds moet daartoe bevestigen, dat Engeland uit exporten van binnenlandsche industrie plus het netto-inkomen van zijn onzichtbaren export, over de laatste 5 jaren minder dan £ 866 millioen heeft ontvangen. Dit bedrag is het gemiddeld jaarbedrag der Engelsche exporten over de jaren 1936-'38.
Een jaar na de ratificatie der tegenwoordige overeenkomst door de regeeringen van beide landen, dient Engeland alle bestaande sterling-saldi vrij te geven voor handelstransacties.
Alle bestaande voorkeursrechten inzake dollar-pool en sterling-area zullen worden opgeheven en ieder lid van het sterlingblok zal zijn dollar- en pondensaldi vrij ter beschikking krijgen voor besteding naar zijn keuze.
Het verleende crediet van $ 3.75 milliard zal dienen ter vergemakkelijking van aankoopen van goederen en diensten in de V.S. en voorts om Engeland te helpen om tekorten op de betalingsbalans in de eerstvolgende jaren goed te maken, en het land in staat te stellen, voldoende goud- en dollarreserves te verschaffen, om de verplichtingen voortvloeiende uit een vrijen wereldhandel na te komen.
(Keesings Fin. Arch.) **(V. b. 6446 C)**

F. Gezant in Hongarije —

6 Dec. — President Truman heeft op 5 Dec. H. F. Arthur Schoenfeld benoemd tot gezant in Hongarije. (Tijd)
(V. b. 6462 G)

G. Werkloosheid en stakingen - Het nationale inkomen - Rapport van Henry Wallace —

1 Dec. — Volgens een officieel rapport van den Amerikaanschen minister van Handel, Henry Wallace, aan het betreffende comité van het Huis van Afgevaardigden, zullen er het volgend jaar 7 millioen Amerikanen werkloos en 1 millioen tegen het midden van Januari a.s. aan het staken zijn. Het rapport voorspelt, dat de activiteit in het bedrijfsleven in de volgende vier jaren tweemaal zoo groot als voor den oorlog zal zijn, maar dat de inkomens van loonen en salarissen met 25 milliard dollar zouden verminderen. Het nationale inkomen van dit jaar bedraagt 194 milliard dollar. Wallace deelde het comité mede: „indien er zeven millioen werkloozen zijn en de inkomsten van het bedrijfsleven tweemaal zoo groot als voor den oorlog, dan zullen deze 7 millioen hun stem zoo luid verheffen, dat er zeer ernstige moeilijkheden zullen ontstaan, nog ernstiger dan in 1932.
(Tegen het midden van dat jaar was het aantal werkloozen n.l. meer dan 11 millioen). Indien de stakingen tot in Jan. zullen duren, gaan nog 600.000 arbeiders van de staalindustrie en arbeiders van de electriciteitswerken in staking. Men zegt, dat de vakvereenigingen van de staal- en automobielindustrie een stakingsfonds hebben van 9 millioen dollar.
(Reuter) **(V. b. 6526 F)**

Lt. Gouverneur-Generaal dr. H. J. van Mook tijdens een persconferentie te Batavia.

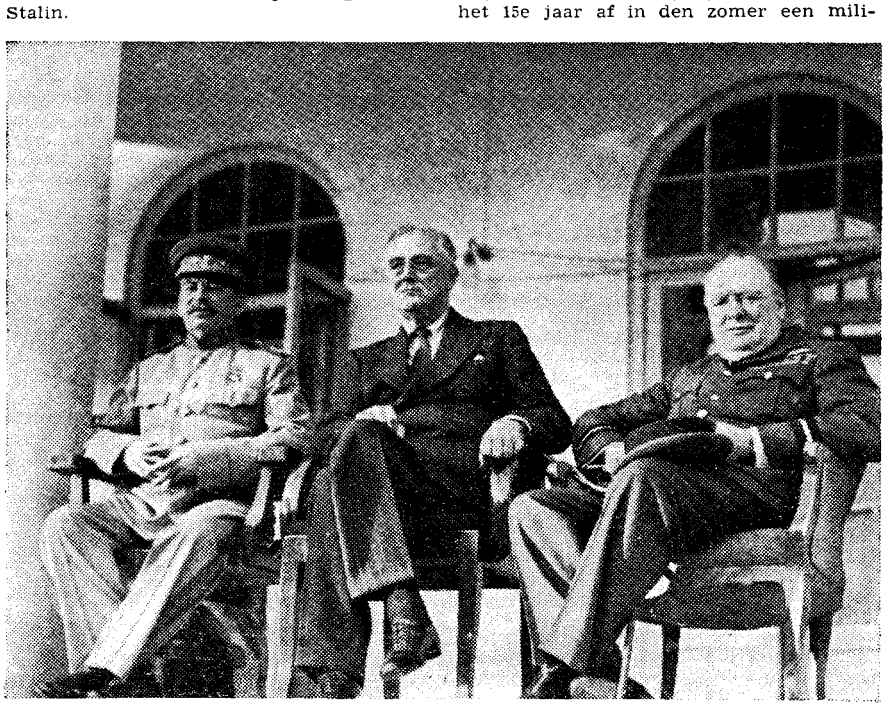
De tegenspeler van Van Mook: ir. Soekarno tijdens een toespraak tot de nationalistische jeugd.

Het na-oorlogsche Rusland

Rusland en het Russische regime hebben een zwaren vuurproef doorstaan. Ondanks desorganisatie, veel leed en een levensstandaard, die zelfs lager is dan vóór den oorlog, heeft dit regime zich gehandhaafd en alle krachten worden nu gericht op den wederopbouw. Hierbij doen zich groote problemen voor van economischen, socialen en psychologischen aard

Joseph Stalin.

Er hebben in de laatste maanden vele geruchten de ronde gedaan dat Stalin's gezondheid (hij is nu 65 jaar) zeer slecht zou zijn, zelfs zijn dood werd reeds gemeld. In feite is zijn invloed op het bestuur van Rusland nog steeds even sterk. Indien er iets met hem zou gebeuren, zou — volgens dezelfde geruchten — Andrei Zhdanov, lid van den Oppersten Raad, opvolger worden. In dit verband werden ook de namen van V. M. Molotov, den tegenwoordigen commissaris voor buitenlandsche zaken en maarschalk Georgi Zhukov, lid van den Geallieerden Contrôle-Raad in Berlijn, genoemd. Al deze menschen gaan door voor nationalistischer in hun opvattingen dan Stalin.

Stalin, Roosevelt en Churchill tijdens de conferentie te Teheran

Stalin neigde tot samenwerking met het buitenland en hooge Amerikaansche ambtenaren verklaren, dat zoowel President Roosevelt als president Truman, wanneer er oneenigheid was met bepaalde Russische instanties, herhaaldelijk een beroep op hem deden en zoo bereikten, dat er overeenstemming kwam.

Het verdwijnen van Stalin van het tooneel der Russische politiek zou de isolationistische tendens in deze politiek waarschijnlijk versterken.

Het leger.

De demobilisatie van de gewapende macht is aan den gang en wel op groote schaal. 7.000.000 soldaten van een leger waarvan de sterkte geschat wordt op 12 tot 16.000.000 man (preciese cijfers zijn nooit bekend gemaakt) zullen voor het einde van 1945 gedemobiliseerd zijn.

Het huidige leger zal zoo goed als geheel worden gedemobiliseerd. Twee factoren spelen hierbij een rol: 1) De behoefte aan arbeidskrachten voor den wederopbouw. 2) Het verlangen van de Communistische Partij, een mogelijke Coalitie van officieren, die — werd zij permanent — een bedreiging voor deze partij zou vormen, te voorkomen.

De officieren zullen naar huis en naar hun oude beroepen gaan. Men zegt, dat ook Stalin het beter acht, dat de partij en niet het leger in de naoorlogsche politiek van Rusland den boventoon zal voeren. De algemeene dienstplicht, vastgelegd in de grondwet wordt evenwel gehandhaafd. 18-jarige recruten worden nu in het leger opgenomen om ouderen vrij te maken en de jongens krijgen van het 15e jaar af in den zomer een militaire training. Dit wijst er op, dat het de bedoeling van de Sovjet Regeering is, militair sterk te blijven.

De Communistische Partij.

De Communistische Partij blijft de eenige partij. Vele oorlogshelden mogen toetreden en het aantal leden is gegroeid tot 6.000.000 (tegen 3½ mill. vóór den oorlog). Duizenden personen, die gekozen zijn in de plaatselijke Sovjets, behooren niet tot de Partij. Aan eenigen wordt het toegestaan toe te treden. De uitbreiding van de partij is evenwel geen snel proces. Het lidmaatschap brengt zware verantwoordelijkheden met zich mede en menigeen wenscht deze niet te dragen. Niets wijst er op, dat de macht van de partij verzwakt of gebroken kan worden.

Voor het eerst sedert 1937 zullen in Februari 1946 algemeene verkiezingen gehouden worden.

Door de grondwet wordt de vrijheid van spreken en de persvrijheid gegarandeerd, maar deze vrijheid wordt anders geïnterpreteerd dan in het Westen. Openstelling van Rusland's grenzen voor vrij reizigersverkeer wordt nog steeds zeer onwaarschijnlijk geacht. Men zegt, dat invloedrijke Russische kringen tegenstanders zijn van een te nauw contact van de Russen met de buitenlanders en zij zien niet gaarne, dat buitenlanders te veel van Rusland zien. Dit raakt een voor het Westen meest interessant aspect van de naoorlogsche problemen van Rusland. Door het contact van de Russische soldaten met het Westen (al bestaat dit Westen dan voornamelijk uit de bezette gebieden in Duitschland) hebben deze soldaten gezien, dat het levensniveau aldaar aanmerkelijk hooger was dan in eigen land.

Er zijn eenige aanwijzingen dat de verhalen van uit het Westen terugkeerende soldaten indruk gemaakt hebben op het Russische volk. In een zijner laatste redevoeringen heeft President Kalinin*) dan ook zijn landgenooten gewaarschuwd niet te veel waarde te hechten aan de oppervlakkige burgerlijke cultuur der Duitschers. Hij sprak ook over een boerenvrouw, die om lederen schoenen vroeg. Deze zinnen karakteriseeren de 2 voornaamste na-oorlogsche problemen van de Sovjet-Unie.

Contact met het buitenland.

Gedurende 20 jaar heeft de Regeering van dit volk groote offers geëischt. Eerst voor de industrialisatie van het land. Later om het te verdedigen en te redden. Gedurende 20 jaar heeft dit zelfde volk geleefd in een hermetisch afgesloten isolement zonder kennis van de wereld daarbuiten, geconcentreerd op een poging tot socialistischen opbouw. Het duldde in dien tijd materieele omstandigheden, waarvan het te gemakkelijker het zeer lage niveau verdroeg, naarmate het minder mogelijk was deze levensomstandigheden te vergelijken met die van andere volken. Op den langen duur verdraagt de massa een dergelijk streng en op opofferingen ingesteld regime niet. De menschelijke natuur verlangt naar geluk en streeft naar welvaart. Na 20 jaar van groote krachtsinspanning en na de harde ervaring van den oorlog (die steeds en overal gevolgd wordt door een zeer versterkt verlangen naar genot en comfort), behoeft het geen verwondering te wekken, dat het volk zijn deel wil hebben van de rijkdommen der aarde en in het bijzonder van het eigen land. Hierbij komt dan het feit dat millioenen soldaten andere steden en dorpen hebben gezien, en vergelijkingen hebben kunnen maken. Zij moeten wel — tamelijk plotseling — tot de ontdekking gekomen zijn dat hun levensniveau beneden dat van de volken, waarmede zij kennis maakten, ligt. De consequenties van dit contact met een andere wereld zijn moeilijk te voorzien. Het zou onjuist zijn er dadelijk politieke conclusies uit te willen trekken. Men mag evenwel aannemen, dat de ervaringen van de Russische soldaten in den vreemde, het volk in zekeren zin hebben doen ontwaken. Het Russische volk schijnt althans eenigszins meer over zijn rechten na te denken. De instructies door het hoofd van de Russische vakvereenigingen Kouznetzoff aan de plaatselijke vakvereenigingen gegeven, kunnen als illustratie dienen. Deze hielden in, dat, ten behoeve van de verbetering der arbeidsvoorwaarden en der sociale in-

*) In een latere rede laat Kalinin een ander geluid hooren. (zie 6534 B)

stellingen, de belangen der arbeiders bij de directie der fabrieken verdedigd moesten worden.

Consumptie- of Kapitaalgoederen?

De vraag naar consumptiegoederen is door dit alles sterk toegenomen. En, evenals voor 25 jaar, moet de Sovjet-regeering kiezen tusschen consumptie- en kapitaal-goederen (machines). Zonder den oorlog en zijn verwoestingen zou de Russische industrie nu waarschijnlijk zoo ontwikkeld zijn, dat zij kon beginnen met de productie voor de verbruikers. De Duitsche agressie heeft de plannen omvergeworpen en de verwachtingen te niet gedaan. Uitgestrekte gebieden zijn veranderd in een woestenij. Alvorens tot productie over te gaan moet men herstellen, niet alleen de steden en dorpen, maar ook — en vooral — de fabrieken en machines. Na de overwinning — en ondanks de overwinning — zal de regeering nieuwe offers moeten vragen aan het volk, indien zij niet de industrialisatie van het land wil opofferen ten gunste van de productie van consumptiegoederen. Men zal begrijpen, dat het haar niet gemakkelijk zal vallen, de arbeiders en boeren over te halen. Goedschiks, ten tweeden male, afstand te doen van den zoozeer begeerden welstand. Deze economische en sociale problemen drukken hun stempel op de Russische politiek. De belangrijkste taak is de wederopbouw van het geweldige gebied tusschen Oostzee en Zwarte zee, een gebied waar vroeger 88 millioen menschen woonden. (Zie rede Molotov 6553 K) Men schat dat het 5 jaar zal duren, eer de Russische levensstandaard op het vooroorlogsche niveau gebracht is. De S.U. heeft belangrijke credieten gevraagd aan Engeland en de Ver. Staten, maar Engeland is zelf niet rijk en de Ver. Staten schijnen openstelling van Ruslands grenzen als voorwaarde voor zulk een leening te stellen. Maar de Russen zijn blijkbaar niet bereid eenige verandering aan te brengen in hun politiek van gesloten economie.

Gedurende den oorlog werden met de „Lend-Lease" hulp van de Ver. Staten en door overbrenging van fabrieken vanuit de Oekraïne nieuwe industrieele centra opgericht in den Oeral en Centraal-Azië. Deze centra zullen in het kader van een 5-jaren plan (zie 6554) dat nu uitgewerkt wordt een deel der machines en uitrustingsstukken verschaffen, om het verwoeste gebied in het Westen weder op te bouwen. Reeds is de staalproductie, die gedurende den oorlog daalde van 22 millioen tot 12 millioen ton weder opgevoerd tot 18 mill. ton. Bovengenoemde leening zou de Russische Regeering in staat stellen in het buitenland machines en andere kapitaalgoederen te koopen en een deel der eigen productie te gebruiken voor de door het Russische volk zoo zeer begeerde consumptiegoederen.

Realistische politiek.

Een en ander verklaart de houding van de Sovjet-Unie tegenover de vijandelijke en eertijds door den vijand bezette gebieden. De industrieele installaties van Duitschland, Oostenrijk, Hongarije en Roemenië zijn naar Rusland getransporteerd, tot de spoorwegrails en tramwagens toe. Het roode leger heeft zelfs de fabrieken, die door de Duitschers in Tsjecho-Slowakije en Polen geïnstalleerd waren, als oorlogsbuit in beslag genomen, zonder rekening te houden met de door die landen geleden materieele verliezen. En Molotov heeft aan Italië — als herstelbetaling — het grootste deel van de industrieele uitrusting der Noordelijke provincies gevraagd.

Men verwijt de Sovjet-Unie soms, dat zij zich weinig bekommert over de economische ontwikkeling van Centraal- en Oost Europa en over het lot van de arbeiders in de eertijds vijandelijke landen. Men verlangt dan van haar een meer idealistische politiek. Uit alles blijkt evenwel, dat de Russische regeering een realistische politiek voert ter verdediging van de belangen van het Russische volk en dat zij weigert zich op te werpen als de kampioen van een idealistische internationale politiek.

(Red. K.H.A. — gegevens ontleend aan U.S. News 26 Oct.; N. Y. Times 4 Nov.; Libertés 30 Nov.) **(V. b. 6554 A)**

Nederland

A. Minister van Oorlog roept vrijwilligers op voor Indië —

De minister van Oorlog heeft den volgenden oproep tot de oorlogsvrijwilligers gericht:

In mijn radiorede van 28 September 1945 heb ik medegedeeld, dat ik voor de taken, welke ons leger in Indië te wachten staan nog 15.000 oorlogsvrijwilligers zou noodig hebben.

Nu in de afgeloopen periode met het oproepen dezer oorlogsvrijwilligers een aanvang werd gemaakt, is gebleken, dat zeer velen aan dezen oproep geen gehoor meer hebben gegeven. Dit is begrijpelijk, immers zij, die het langst op hun beurt hebben moeten wachten, hebben in verschillende gevallen werk gevonden.

Er is hiervoor echter nog een belangrijke oorzaak. Tallooze oorlogsvrijwilligers, die als eerste voorkeur dienstneming bij de luchtmacht, marine of mariniers te kennen hadden gegeven, bleken niet bereid deze voorkeur te wijzigen en zich voor de voor Indië bestemde troepen te doen inschrijven, ondanks het feit, dat er voor hen geen plaats bij het dienstvak hunner keuze beschikbaar was.

Helaas heeft zich bovendien de toestand in Indië na 28 September in ongunstigen zin ontwikkeld. Deze ontwikkeling maakt het noodzakelijk om tusschen heden en het tijdstip, waarop de eerste divisie kan worden uitgezonden, nog sterkere contingenten troepen naar Indië te zenden.

Ik ben overtuigd, dat het noch de bedoeling is der Nederlandsche bevolking noch der oorlogsvrijwilligers om in dit moeilijk tijdsgewricht voor ons vaderland verstek te laten gaan.

De regeering doet dan ook een dringend beroep op alle jonge mannen, die zich als oorlogsvrijwilliger hebben laten inschrijven om aan de oproeping, welke hen nu bereiken, gehoor te geven. Dit geldt ook voor de oorlogsvrijwilligers, die geboren zijn in de jaren 1925, '26 en '27 welke ik eerst meende niet direct noodig te zullen hebben. Hun wordt verzocht zich alsnog ten spoedigste te melden bij het aanmeldingsbureau, waar zij geregistreerd zijn, ten einde hun inschrijving te vernieuwen. Hun uitzending kan binnen korten tijd tegemoet worden gezien.

Het gaat om de eer en de toekomst van Nederland en Indië beide.

De Minister van Oorlog,
Mr. J. MEYNEN

's-Gravenhage, December 1945.
(Alg. H.bl.) **(V. b. 6457 C)**

B. De in Amerika opgeleide mariniers naar Indië —

15 Dec. — De commandant van het korps Mariniers, generaal-majoor H. von Frytag Drabbe, is teruggekeerd van een bezoek aan de Ver. Staten. Gedurende dit bezoek heeft hij de kampen bezocht, waar de verschillende onderdeelen van de brigade mariniers zijn opgeleid: de officiersopleiding te Quantico, de trainingskampen Lejeune en Davis voor onderofficieren en manschappen, alsmede de specialisten-opleidingen in andere plaatsen.

Thans is de brigade mariniers onderweg naar Ned.-Indië. Evenals de Amerikaansche mariniers, die zulk een belangrijk aandeel hebben gehad in de bevrijding van de eilanden in het Verre Oosten, is de brigade voorzien van de modernste bewapening en uitrusting.

Oorspronkelijk bestemd om deel te nemen aan de bevrijding van Ned.-Indië, gaat de brigade thans — na de capitulatie van Japan — naar de Oost om daar het herstel van de orde en rust te helpen bevorderen. (Msb.)
(V. b. 6474 C)

C. Tweede Kamer - De Japanners in Indië - Vragen Kamerlid Koejemans —

17 Dec. — Op vragen van het comm. Eerste Kamerlid Koejemans heeft min. Logemann geantwoord, dat inderdaad in enkele gevallen door het geallieerd opperbevel op Java noodgedwongen gebruik is gemaakt van Japansche strijdkrachten ter beteugeling van ordeverstoringen. Bij de wapenstilstandsvoorwaarden werd den Japanners de plicht opgelegd de orde en rust in de door hen bezette gebieden te handhaven, totdat de geallieerde troepen deze taak zouden kunnen overnemen. De bezwaren tegen het gebruik van Japansche troepen erkennende, zegt de minister, dat moet worden bedacht, dat de verzekering van de veiligheid der bevolking, waaronder vele duizenden geïnterneerde vrouwen en kinderen, in sommige omstandigheden een beweegreden van nog hoogere orde vormt.

In Ned.-Indië bevinden zich nog ruim 200.000 Japanners, die, zoodra mogelijk, naar Japan dienen te worden afgevoerd; zulks is afhankelijk van de beschikbare scheepsruimte. De regeering heeft bij de betrokken geallieerde mogendheden stappen ondernomen, ten einde onze belangen in dezen met klem naar voren te brengen. (N.R.C.)
(V. b. vragen 6528 E)

D. Luchtpost naar Indië —

18 Dec. — Met ingang van 18 December vertrekt voorloopig elken Dinsdag, Donderdag en Zaterdag een vliegtuig van Schiphol naar Batavia. Tot nader order kan slechts post worden medegegeven voor Italië, Egypte, Britsch-Indië, Ned. Indië, Birma, Siam, Hongkong en China. (Ec. N.) **(V. b. 6514 G)**

E. G. A. van Bovene overleden —

17 Dec. — De heer G. A. van Bovene, oud-hoofdredacteur van Aneta te Batavia, in Nederland o.m. bekend door zijn gesproken mailbrieven, is na een maagoperatie in den nacht van 16 op 17 Dec. in het Roode-Kruis-ziekenhuis te 's-Gravenhage plotseling overleden. Hij was 48 jaar oud. (Par.)

F. Eerste doodvonnis zonder recht van cassatie —

17 Oct. — Meinte van der Kunn, oud-burgemeester van Midden-Beemster, is wegens verraad, dat de dood van een ondergrondschen strijder ten gevolge had, door het Amsterdamsch Bijzonder Gerechtshof ter dood veroordeeld. Het recht tot cassatie werd geweigerd. (V.K.)
(V. b. Doodstraf 6529 F)

Nederland

A. Tweede Kamer aanvaardt „Bretton Woods" —

14 Dec. — Een wetsontwerp tot toetreding tot de overeenkomsten van de conferentie te Bretton Woods (1-22 Juli 1944, vertegenwoordigd waren 44 landen) werd op 13 Dec. zonder hoofdelijke stemming door de Tweede Kamer aangenomen. Het betrof hier de overeenkomsten tot oprichting van een internationaal monetair fonds en van een internationale bank voor herstel en ontwikkeling als instrumenten om het internationale betalingsverkeer in geregelde banen te leiden. De memorie van toelichting zegt hierover o.m.:

De voornaamste belemmeringen van het internationale betalingsverkeer worden gevormd door onzekerheid t.a.v. de wisselkoersen en beperkingen met betrekking tot de inwisselbaarheid en transfer van de opbrengsten van internationale transacties.

Internationaal monetair fonds.

Het is in het bijzonder het internationale monetaire fonds, dat tot taak heeft deze belemmeringen zooveel mogelijk op te heffen. De leidende gedachte hierbij was, dat hoewel stabiliteit der wisselkoersen en vrijheid van het betalingsverkeer inderdaad van het grootste belang zijn voor den opbloei van den internationalen handel, anderzijds een star systeem als dat van den gouden standaard voor de tegenwoordige verhoudingen toch niet meer gewenscht is. Ten einde verwerkelijking van de hiergenoemde doelstellingen te bevorderen, beschikt het fonds over twee middelen. In de eerste plaats schept het fonds een regelmatig georganiseerd overleg tusschen de deelnemende landen over hun monetaire politiek en over de daarmede samenhangende internationale valuta-problemen. In de tweede plaats opent het fonds voor de deelnemende landen faciliteiten tot het koopen van valuta, waardoor dezen landen voor zooveel mogelijk de gelegenheid wordt gegeven verstoringen van het evenwicht hunner betalingsbalansen te herstellen zonder dat zij hun toevlucht behoeven te nemen tot maatregelen, die schadelijk zijn voor de welvaart van andere landen.

Internationale bank voor herstel en ontwikkeling.

Blijkens artikel 1 van de bankovereenkomst heeft de bank tot doel internationale investeeringen voor productieve doeleinden te vergemakkelijken, waaronder begrepen het herstel van oorlogsvernielingen, het omschakelen van oorlogs- op vredesproductie en het tot ontwikkeling brengen van de productieve mogelijkheden van economisch minder ontwikkelde landen.

In een slotbeschouwing merkt de regeering o.a. op, dat het een eerste belang is, dat het Koninkrijk der Nederlanden heeft bij de toetreding tot de overeenkomst van Bretton Woods. De internationale monetaire positie van het koninkrijk heeft door den oorlog ernstig geleden en de faciliteiten, welke voor de leden van het fonds worden geopend, zullen een welkome vergemakkelijking vormen van die positie. De groote behoeften, die het koninkrijk voor zijn economisch herstel aan invoeren uit het buitenland heeft, maakt het voorts van eminent belang, dat ook een beroep zal kunnen worden gedaan op de te scheppen bank voor herstel en ontwikkeling.

Meening van minister Lieftinck

Minister Lieftinck gaf een uitvoerig exposé. Persoonlijk had de bewindsman meer gevoeld voor het plan-Keynes, dat hij fraaier en breeder vond dan het plan White; in Bretton Woods is een oplossing gezocht in een kruising van beide plannen. Hij betoogde dat er alleen kans van slagen is als men een zeker parallelisme tusschen geld- en goederenverkeer tot stand weet te brengen. De Ver. Staten zullen hun grenzen open moeten zetten, maar hun houding is nog niet duidelijk. De organisatie van den internationalen handel zal intusschen geregeld worden in een door Amerika ontworpen conventie; in Juni 1946 zal een conferentie ter behandeling daarvan bijeenkomen, welke op een conferentie van 15 staten in Maart in Dumbarton Oaks zal worden voorbereid.

De leden Kortenhorst (R.K.), Hofstra (S.D.) en Schilthuis (V.D.) voerden nog het woord. (N.R.C.)

(V. b. Bretton Woods 6554 E; Lieftinck 6504 C; zie ook 6019 A)

B. Annexatie niet van de baan - Verklaring minister Schermerhorn.

17 Dec. — „Het probleem van de Oostgrens van Nederland is", aldus zeide minister-president Schermerhorn op een te Nijmegen gehouden persconferentie, „het probleem van de West-grens van Duitschland".

Minister Schermerhorn legde er den nadruk op, dat de vraag of het idee van annexatie van gebied in het Oosten van de baan zou zijn, bepaald ontkennend moet worden beantwoord. Het vraagstuk kàn niet opgelost zijn, omdat het probleem van Duitschlands Westgrens nog niet is opgelost.

Het vraagstuk van de annexatie vormt, aldus de minister, een onderdeel van het groote vraagstuk van onze economische positie in West-Europa. Het ware onverantwoord, wanneer wij dit object reeds van te voren uitsloten. Of Nederland pro of contra annexatie is, is een vraag waarover het Nederlandsche volk uitspraak zal moeten doen, maar zeker is, dat dit probleem in den komenden tijd onze internationale politiek een bepaalde richting en kleur zal moeten geven.

(Alg. H.b.) **(V. b. Annex. 6514 D; 6506 E; Schermerhorn 6535)**

C. Besluit Oorlogs- of Vredesgedenkteekens —

Begin November is afgekondigd het Besluit Oorlogs- of Vredesgedenkteekens (Staatsblad F. 231 15 Oct. 1945), waarbij het oprichten van deze gedenkteekens eerst mogelijk wordt met toestemming van den minister van O. K. en W.

Provinciale commissies, bestaande uit 6 leden, waaronder tenminste 3 architecten of beeldende kunstenaars en een centrale commissie, bestaande uit 5 leden, waaronder een beeldhouwer en een architect, worden ingesteld. Deze commissies zullen advies uitbrengen aan den minister. De bedoeling is te bevorderen, dat aesthetisch verantwoorde monumenten worden opgericht. (St.b.)

D. Beschikking Levensverzekeringsuitkeeringen 1945 —

In het Staatsblad F 256 - 8 Nov. 1945 is opgenomen een beschikking van den minister van Financiën. Hierin is o.a. een regeling getroffen voor de betaling van niet-periodieke uitkeeringen uit hoofde van op 26 September 1945 bestaande levensverzekeringsovereenkomsten, alsmede van uitkeeringen wegens afkoop of beleening. Met name geldt deze regeling voor zoodanige uitkeeringen verschuldigd door de Rijksverzekeringsbank, de ondernemingen, vallende onder de wet op het levensverzekeringsbedrijf 1922, de pensioenfondsen en de fondsen tot het treffen van voorzieningen, welke naar haar aard met pensioenen op een lijn kunnen worden gesteld.

Periodieke uitkeeringen, zooals de uitbetaling van pensioenen en lijfrenten, zullen in beginsel op vrije rekening worden geboekt.

Uitkeeringen uit hoofde van overeenkomsten, gesloten na 26 September 1945, zijn niet onder de nieuwe beschikking begrepen en kunnen te allen tijde in vrij geld geschieden.

(V. b. Verzekering 6521 B.)

E. Geblokkeerde saldi en belastingen —

7 Dec. — De bepalingen betreffende het betalen van belastingen uit geblokkeerd tegoed zijn gewijzigd krachtens de „Zesde Aanvullingsbeschikking Deblokkeering 1945" (Staatsblad nr. F 307).

In verband met het bereikte circulatievolume moet thans de deblokkeering rigoureus worden beperkt. Dit heeft ten aanzien van de belastingen, welke niet volgens kohieren worden geheven, een wijziging van de te vrijgevige regeling noodig gemaakt. Voor deze belastingen is de hierbovengenoemde datum van 1 Jan. 1946 dan ook vervangen door 5 Dec. 1945. Bij betaling mag in deze gevallen dus alleen uit geblokkeerd tegoed worden geput, voorzoover de belasting materieel voor 5 Dec. verschuldigd was.

Dit betreft bijvoorbeeld accijnzen, omzetbelasting, vermakelijkheidsbelasting, invoerrechten, loonbelasting, vereveningsheffing enz. „Materieel" verschuldigd is een belasting zoodra het feit, waaraan de wet de heffing vastknoopt, is geschied. Als voorbeeld diene, dat derhalve de vermakelijkheidsbelasting ter zake van voorstellingen enz. welke op 5 Dec. of later hebben plaats gehad, niet meer uit een geblokkeerd tegoed mag worden voldaan.

Voor de overige belastingen is de oude regeling blijven bestaan. Zij vormen dus thans een afzonderlijke groep naast de hierboven genoemde. (Tijd)

(V. b. 6490 C; zie ook 6504 C)

F. Pachtregeling 1945 —

Bij K. B. van 17 Nov. Staatsblad F 279, houdende tijdelijke voorzieningen in zake de Pacht (Pachtregeling 1945), wordt het Pachtbesluit 1941 en eenige uitvoeringsmaatregelen wederom met wijzigingen en beperkingen voorloopig gehandhaafd. Deze voorloopige handhaving vervangt die vastgesteld bij de Pachtregeling Militair Gezag, van 18 Febr. verordening no. 74 (Publicatieblad M.G. no. 19).

De Pachtregeling 1945 vervalt met ingang van 1 April 1947.

Bepaald wordt o.m., dat ontbinding van de pachtovereenkomst mogelijk is, indien deze, — op grond van de houding van den pachter — in strijd is met het algemeen of het landbouwbelang. (Stbl.)

(V. b. 5411 A; zie ook 6543 XIV)

G. Het opperbevel in Indië —

Bij K. B. Staatsblad F 287, van 19 Nov. 1945 is bepaald, dat de bevelhebber der Nederlandsche Strijdkrachten in het Oosten het bevel voert over alle aldaar aanwezige strijdkrachten van het Koninkrijk, onverminderd hun administratieve betrekkingen tot de Nederlandsche departementen van Oorlog en Marine en het Nederlandsch-Indische departement van Oorlog. De Nederlandsch-Indische civiele administratie is daaronder niet begrepen.

De bevelhebber der Nederlandsche Strijdkrachten in het Oosten is verantwoordelijk aan den Luitenant-Gouverneur-Gene-

raal en neemt de door dezen gegeven aanwijzingen in acht, een en ander behoudens zijn verantwoordelijkheid aan en ondergeschiktheid jegens de bondgenootschappelijke bevelvoering ter zake van de daaraan ter beschikking gestelde strijdkrachten. (Stbl.)

Nederland

A. Zuivering rechterlijke macht - Beginselen - Benoeming Hooge College voor de rechterlijke macht

18 Dec. — Een drietal Koninklijke Besluiten regelt de zuivering van de rechterlijke macht. Het eerste (Staatsblad F 242), dat betrekking heeft op de leden van de rechterlijke macht, die voor 10 Mei 1940 zijn benoemd, bepaalt, dat deze ontslagen worden door het Hooge College voor de rechterlijke macht, indien zij van ontrouw aan de zaak van het koninkrijk of aan de kroon hebben doen blijken, door gedragingen of uitlatingen blijk hebben gegeven van een nationaal-socialistische geestesgesteldheid of bij de vervulling van hun taak tijdens de bezetting in ernstige mate op voor de Nederlandsche rechtsbedeeling schadelijke wijze zijn te kort geschoten. Het Hooge College voor de rechterlijke macht kan ook stakingen of schorsingen ongedaan maken.
Volgens het tweede K.B. (Staatsblad F 243) wordt aan de leden van de rechterlijke macht, die gedurende de vijandelijke bezetting van het Rijk in Europa zijn benoemd, of herbenoemd, door den minister van Justitie ontslag verleend. Het K.B. regelt voorts de rechtsgevolgen van het ontslag en bepaalt, dat zij, die zijn teruggekeerd in een rechterlijk ambt, waarin zij voor 10 Mei 1940 waren benoemd, geacht worden dit ambt zonder onderbreking te hebben bekleed, zij het, dat in dit laatste geval ten aanzien van aanspraken op bezoldiging en pensioen nadere regelen zullen worden gesteld.
Bij het derde K.B. zijn benoemd in het hooge college voor de rechterlijke macht, belast met de zuivering: tot lid tevens president: mr. J. R. H. van Schaik; tot lid: prof. mr. P. Scholten, mr. J. K. Onnen, mr. G. Kirberger, mr. J. Verdam, jhr. mr. P. J. H. M. van der Does de Willebois, mr. F. F. Viehoff, mr. Th. L. van Berckel, mr. F. J. W. M. de Neree tot Babberich en mr. H. de Bie, Secretaris is dr. L. W. G. Scholten, directeur van de Chr. Kweekschool te Utrecht.
Onder de bevoegdheid van dit college valt ook de Hooge Raad. (St.b. - V.V. - Msb.)
(V. b. 6479, 6449 E.; zie ook 6544 XX)

B. De „Trompenberg" vergaan - Bemanning gered —

5 Dec. — Het s.s. Trompenberg van de Stoomboot Mij. „Hillegersberg" is op de Zweedsche kust bij Ornskjoldsvik aan den grond gelooopen. Door den hevigen storm is het schip in tweeën gebroken. De bemanning kon met een whippertoestel aan land worden gebracht.
(Msb.) **(V. b. Scheepsverliezen 6514 F)**

C. De Noord- en Zuid Hollandsche Redding Mij. in oorlogstijd —

In den oorlog zijn de reddingsbooten van de N. Z. Hollandsche Redding Mij. 470 maal uitgevaren. Ongeveer 350 Nederlanders, 350 Duitschers en een aantal Zweden, Denen, Amerikanen, Canadeezen en Britten werden gered. In de oorlogsjaren zijn drie maal zooveel schipbreukelingen gered als in normalen tijd. Door het drukste station den Helder werden 350 man gered.
De Britsche reddingsvloot, die 10 maal grooter is, heeft naar verhouding evenveel menschenlevens gered.
Na de capitulatie in 1940 werd de Mij. officieel erkend als een internationale Roode Kruis-instelling. De Duitschers hebben dezen status over het algemeen gerespecteerd.
De berichtendienst van de Duitsche kustwacht was slecht. Ook de gebrekkige kustverlichting heeft heel wat ongevallen veroorzaakt.
De Mij. heeft geen schepen verloren. In 1940 is de „Zeemanshoop" met 40 Joodsche vluchtelingen naar Engeland overgestoken. Zij is nu — na dienst bij de marine aldaar — teruggekeerd. Een andere boot stak in April 1945 met enkele leden van de B.S. en vier Russen van Texel naar Engeland over om hulp te halen. (Voor den opstand op Texel — Red. K.H.A.) Ook dit vaartuig is teruggekeerd, zij het in defecten toestand. De Mij heeft geen menschenlevens door oorlogshandelingen te betreuren. Er is zelfs niemand gewond.
(Tr. 16 Nov.) **(V. b. 5154 G)**

D. De bombardementen van Rotterdam - Aantal burgerslachtoffers.

Rotterdam is het meest gebombardeerde Nederlandsche bevolkingscentrum. Na het Duitsche bombardement op 14 Mei 1940 is de stad 125 keer van de lucht uit aangevallen. Daarbij zijn 1131 brisantbommen geworpen, welke ontploften. Deze hebben, met de brandbommen, welker aantal niet kon worden vastgesteld, 884 menschen gedood en 631 gewond.
Deze cijfers zijn als volgt samengesteld:

	aantal aanv.	ontplofte bommen	dooden	gew.
1940	49	180	47	81
1941	53	415	213	299
1942	9	146	76	74
1943	3	293	401	112
1944	8	64	99	43
1945	3	33	48	22

Zeer fatale data waren 3 October 1941 (106 dooden), 28 Januari 1942 (71 dooden) en 31 Maart 1943 (401 dooden).
Het Duitsche bombardement op 14 Mei 1940 heeft alleen meer slachtoffers gemaakt, dan de luchtoorlog verder in de vijf jaar kostte, n.l. een 900, die als overleden tengevolge van het bombardement zijn geregisteerd, welk cijfer tot ongeveer 1000 moet worden verhoogd, wegens het overlijden van zwaar gewonden geruimen tijd na Mei 1940. Al deze cijfers hebben alleen betrekking op getroffen burgers. (N.R.C.)
(V. b. R'dam 1940; 6488 E; zie ook 5478 B)

E. Medezeggenschap in het bedrijf verleend —

13 Dec. — Ter gelegenheid van het 125-jarig bestaan van de drukkerij C. A. Spin & Zn. N.V. te Amsterdam, hebben directie en aandeelhouders besloten een Stichting te vormen, waarbij het personeel in de economische organisatie en in de winst van het bedrijf wordt ingeschakeld. Vijftig procent van de jaarlijksche netto-bedrijfswinst is voor het personeel. Een personeelsvertegenwoordiger wordt opgenomen in het college van commissarissen der N.V.
Het personeel zal het recht krijgen leden te ontslaan met een stemmenmeerderheid van tweederde. Het bestuur van de Stichting zal bestaan uit zeven leden, de directie, drie van de op maandloon en drie van de op weekloon aangestelde leden van het personeel. (V.V.)
(V. b. Medezeggenschap 6521 A)

F. Leden van Parool-groep te Overveen bijgezet —

Op 19 Dec. is het stoffelijk overschot van 13 illegale werkers, die na een proces in December 1942 voor het Feldgericht te Utrecht (eerste Parool-proces) op 5 Februari 1943 gefusilleerd werden, bijgezet in het Eeregraf te Overveen. Het waren: Willem A. de Tello, Wibo S. Lans, Jacob Melkman, Robert Douma, Nicolaas Snijders, Jan C. Zwanenberg, Willem F. Gerrese, Adriaan J. van Leeuwen, Herman J. Meinardi, Lambert G. Rima, Franciscus Robbe en Julius B. Varwijk, en Krijn Breur, die, hoewel niet behoorend tot de Parool-groep, in de kampen bevriend raakte met de leden van deze groep. (Parool)
(V. b. Overveen 6521 E; proces 5398 B)

G. Tuberculose-bestrijding - Sterftecijfer verdubbeld —

8 Dec. — In de te Utrecht gehouden algemeene vergadering van de Nederlandsche Centrale Vereeniging tot bestrijding van de tuberculose is medegedeeld dat er plannen gemaakt worden om met een rijdend tuberculosemuseum, vooral de kleinste plaatsen van Nederland te bezoeken en daar het begrip van de tuberculosebestrijding bij te brengen.
Medegedeeld werd, dat het sterftecijfer voor tuberculose, dat in 1939 vergeleken met andere landen het laagste was, sindsdien verdubbeld is.
Er is een groot tekort aan sanatoriumruimte. (N.R.C.)
(V. b. 5697 A; 5170 D; zie ook 6542 XIII)

H. Installaties van de „Shell" in Duitschland teruggevonden —

18 Dec. — Installaties van door de Duitschers in 1944 gesloopte olieraffinaderijen der Koninklijke Shellgroep zijn door de Nederlandsche commissie te Deggendorf in Zuid-Duitschland ontdekt. (N.R.C.)
(V. b. 6390 I.)

Ned. O.-Indië

I. Conferentie te Singapore —

10 Dec. — Uit gezaghebbende bron werd vernomen, dat te Singapore de taak van Gen. Christison opnieuw nader omschreven is. Er van uitgaande dat — in het kader van de Nederl. souvereiniteit — zekere constitutioneele hervormingen en een zekere mate van zelfbestuur ingevoerd zullen worden zou strenger opgetreden worden tegen de extremisten. Men verwachtte dat Sharir c.s. zijn medewerking zal verleenen aan maatregelen tot herstel der orde en voorkoming van hongersnood. Op den duur zouden Nederlandsche troepen de Engelsche vervangen. Slechts zij, die Indië wenschen te verlaten zouden worden geëvacueerd. Nederland zou 50.000 evacués opnemen, Singapore 2000, Siam 4000, Australië en Nieuw-Zeeland 5000, Ceylon 5000. **(V. b. 6551 G)** (Alg. H.bl.)

K. Raad van Ned. Indië - Dr. Van der Plas vraagt ontslag —

15 Dec. — Dr. C. H. O. van der Plas heeft ontslag gevraagd als lid van den Raad van Indië. Naar zijn meening moet de oude generatie plaats maken voor een jongere. Behalve de heer Van der Plas, hebben ook dr. H. J. Spit, vicepresident en dr. O. F. de Bruyn Kops, ontslag gevraagd als leden van den Raad van Ned.-Indië. Bij K.B. is beiden laatstgenoemden dit ontslag eervol verleend.
(V. b. 6515 D; 6460) (Alg. H'bl. - Tijd)

L. Japanners steunden nationalisten —

13 Dec. — De Japansche generaal Jamamota heeft erkend, dat hij verantwoordelijk is voor het feit, dat het Indonesische nationalisme door de Japanners is gesteund o.a. met wapens.
(zie ook 6507 kol. 1)

Ned. O.-Indië

A. **Gen. van Straten afgetreden —**
17 Dec. — Gen.-majoor N. L. W. van Straten heeft ontheffing gekregen van zijn functie als „hoofd van het Geallieerde Militaire Gezag, afdeeling burgerlijk bestuur", van West- en Midden-Java, Djokjakarta en Soerakarta. Mr. Ch. W. A. Abbenhuis is aangewezen als zijn opvolger. (Tijd)
(V. b. 6397 A)

B. **Indonesische bestuursambtenaren vermoord —**
12 Dec. — Volgens het, te Batavia verschijnend, Nederlandsche blad „Het Dagblad" zijn alle Indonesische bestuursambtenaren in de residentie Bantam door extremisten gedood. De macht is in handen der „Kijai". (A.N.P.)
(V. b. 6535)

C. **Sultan van Langkat —**
15 Dec. — De sultan van Langkat, die bekend staat als een vriend van Nederland, is door de nationalisten in zijn paleis te Tandjong Poera opgesloten en eerst weer vrijgelaten, nadat hij een verklaring had onderteekend, „accoord te gaan met de vestiging van de republiek Indonesia". (Tijd)
(V. b. 6535 II)

D. **Dr. van Mook in Nederland —**
18 Dec. — Dr. van Mook is op Schiphol gearriveerd. Naar U. P. uit Batavia meldde, heeft v. Mook voor zijn vertrek via den Indonesischen kolonel van het K.N.I.L. Abdoel Kadir contact met de Indonesische leiders gehad. Te Batavia is men van meening dat Dr. v. Mook in zijn taak gefaald heeft. Het is een publiek geheim, dat Van Mook veel verder wil gaan dan de Nederlandsche voorstelling voor een hervorming van Indië.
(V. b. v. Mook 6535 kol. 3; hervorming 6497 H; Abdoel Kadir 6474 A, kol. 2)

E. **„Kabinet"-Sharir - Twee „ministers" afgetreden —**
19 Dec. — Twee „ministers" uit het „kabinet"-Sjahrir zijn afgetreden, nl. de „minister" van financiën Soenardjo Kilapaking en de „minister" van Economische Zaken Adidarmo Tjokronegoro. (N.D.)
(V. b. 6506 H)

F. **Nieuwe Britsche troepen in Batavia —**
14 Dec. — Nieuwe Britsche troepen, onder wie het geheele zevende luchtlandingsbataljon, vermaard uit den slag om Arnhem, zijn in Batavia aangekomen.
Volgens de N.D. meldde de „New York Times" dat er nu bijna 3 Britsche divisies op Java zijn: de Britsche 36ste en de Britsch-Indische 26e zijn reeds in Batavia, terwijl de Britsche 141e brigade en de 5de Britsch-Indische divisie, die onlangs te Soerabaja zijn geland, ook naar de hoofdstad zijn vervoerd.
(Alg. Hb.) **(zie ook 6535 kol. 2)**

G. **Soerabaja - Duizend gijzelaars weggevoerd —**
17 Dec. — Gedurende de gevechten in Soerabaja hebben de extremisten bijna 1000 gijzelaars, o. w. Ambonneezen en Menadoneezen weggevoerd. Een aantal vrouwen kon door de Gurkhas bevrijd worden. (A.N.P.)
(V. b. 6522 K; 6515 D)

H. **Jacques de Kadt mag niet naar Sidney —**
18 Dec. — Op bevel van den procureur-generaal is aan den onafhankelijken socialist Jacques de Kadt de toegang geweigerd tot het vliegtuig, dat hem van Batavia naar Sydney zou brengen. Hij had het voornemen om via Sydney naar Washington te reizen, waar hij zich zou vestigen als dagbladcorrespondent. (Par.)

I. **Bekassi verwoest - Britsche strafexpeditie —**
17 Dec. — De extremisten uit Bekassi, tegen welk dorp een strafexpeditie is ondernomen en waar 600 huizen verwoest zijn, hebben hun centrum verplaatst naar Tikampek, ongeveer 110 km. ten oosten van Batavia. (N.D.)
(V. b. 6532 C)

Argentinië

K. **Immigratiemogelijkheden —**
De belangstelling voor emigratie naar Argentinië schijnt in verschillende Europeesche landen zeer groot te zijn, wat begrijpelijk is, daar Argentinië van de gevolgen van den oorlog verschoond is gebleven. Afgezien van de verbruiksbeperkingen van brandstoffen en rubber kent men er geen rantsoeneering. Argentinië heeft nog landbouwgrond voor millioenen menschen beschikbaar, terwijl zijn industrie vakarbeiders en technici noodig heeft, die voorloopig nog uit het buitenland moeten komen. Ook voor ambachtslieden en zelfs voor handelsbedienden zijn er mogelijkheden.
Voorloopig ziet het er niet naar uit, dat — m.u.v. boeren — immigranten zullen worden toegelaten, ofschoon volgens de Argentijnsche wet de grens voor iedereen openstaat. In de practijk echter is sinds de groote wereldcrisis de immigratie door bureaucratische maatregelen onmogelijk gemaakt. Op het oogenblik mogen slechts boeren en gespecialiseerde arbeiders het land binnen komen, de laatsten alleen indien geen inlandsche arbeiders voor hetzelfde werk beschikbaar zijn. Het is echter te verwachten, dat binnen afzienbaren tijd de immigratiemogelijkheden weer grooter zullen worden, echter niet voor iedereen. Reeds vóór den oorlog gaf Argentinië zijn voorkeur voor bepaalde nationaliteiten te kennen, doordat het emigratieverdragen aanging met Nederland, Zwitserland en Denemarken en het lag in de bedoeling, ook met de Noord-europeesche landen en Hongarije dergelijke overeenkomsten aan te gaan.
(E.N. - 5 Dec.)
(V. b. Argentinië 6508 A; Immigr. 6515 C.)

België

L. **„Belga" afgeschaft —**
20 Dec. — De Belgische regeering heeft besloten de „Belga", een geldstuk ter waarde van vijf franc, dat in 1926 bij een poging tot devaluatie van den Belgischen franc, ontstaan was, af te schaffen.
(V. b. België 6552 A)

Bulgarije

M. **Bulgarije republiek? - Kolarov president van de Sobranje —**
De regent Ganev heeft in zijn troonrede, aangekondigd, dat een nationale vergadering de Grondwet in overeenstemming zal brengen met de democratische hervormingen, die sedert den staatsgreep op 9 Sept. 1944 zijn verwezenlijkt.
De communistische leider Kolarov is gekozen tot voorzitter van de Sobranje.
(L'Aube) **(V. b. 6427 F; staatsgr. 6077 B)**

Canada

N. **Souvereiniteit en Wereldregeering - Verklaring Mackenzie King.**
18 Dec. — De Canadeesche premier, Mackenzie King heeft als zijn meening te kennen gegeven, dat er een of andere vorm van wereldregeering, met een beperkt prijsgeven der nationale souvereiniteit, moet worden ingesteld. Zijns inziens was de U.N.O. (de organisatie der ver. volkeren) niet voldoende, om de problemen van vrede en veiligheid, die de wereld thans onderzoekt, op te lossen. (U. P.)
(V. b. Canada 6493 B; Mack. K. 6518 B; zie ook 6523 G en F)

Congo (Belg.)

O. **Ontwikkeling gedurende den oorlog —**
11 Dec. — De geheele economische politiek van den Belgischen Congo was van 1941 tot 1944 op den oorlog afgestemd. Nieuwe productieplannen werden opgesteld om zoo vlug mogelijk aan de geallieerde behoeften te kunnen voldoen. Het verlies van Malakka en Nederlandsch-Indië deed 80 % van de wereldrubberproductie, 50 % van de palmolieproductie, 45 % van de tinproductie en bijna de geheele kinineproductie voor de Geallieerden verloren gaan. De rijkdommen van den Belgischen Congo wonnen daardoor zeer aan belangrijkheid. Er werd een beroep op het land gedaan voor de levering van rubber, tin, olie, koper, strategische mineralen, textielgrondstoffen, koffie en andere producten. Door de oprichting van nieuwe industrieën kon aan de importmoeilijkheden tegemoet worden gekomen. Het oorlogsbudget stelde zware eischen. Het exportrecord van 1937, in welk jaar 600.000 ton werden uitgevoerd, werd in 1943 met 25.000 ton verbeterd. Het meest steeg de uitvoer van mijnbouwproducten, nl. van 150.000 ton in 1939 tot 250.000 ton in 1941. Jaarlijks werden 160.000 ton koper geëxporteerd. De goudmijnen leverden in 1941 20.247 kg. De diamantproductie handhaafde zich op het hoogste vóór den oorlog bereikte niveau. Van 1941 tot 1944 werden jaarlijks gemiddeld 10.000 ton tin uitgevoerd; d.w.z. het dubbele van den uitvoer in 1939. De uitvoer van zink bedroeg in 1939 10.800 ton, in 1941 en 1942 15.000 ton en in 1943 21.000 ton. Andere materialen, zooals cadmium, tantalium, niobium, wolfram etc. deden hun intrede in de exportstatistieken. In 1943 werden bijna 8000 ton rubber geëxporteerd, tegen 1127 ton in 1939. Ook de uitvoer van palmolie, copal, koffie, vezels en rijst steeg merkbaar. Tevens werden een aantal nieuwe producten geëxporteerd.
De export van sommige plantaardige producten daalde daarentegen eenigszins.
De waarde der uitgevoerde producten steeg eveneens, waarbij de agrarische producten een sterkere stijging vertoonden dan de industrieele producten, daar de prijzen dezer laatste waren gestabiliseerd. Toch hebben de koloniale ondernemingen geen extra-winsten als gevolg van den oorlog gemaakt, gezien de zware eischen die aan de productiemiddelen werden gesteld, de verhooging der salarissen en loonen, de fiscale lasten en de prijsbeheersching. (E. N. 11 Dec.)
(V. b. 5239 C.)

Duitschland

P. **Schending van verdragen —**
6 Dec. — De Engelsche Openb. aanklager Sir Hartley Shawcross verklaarde tijdens het Neurenberger proces dat Hitler sedert 1936, negen- en zestig verdragen, accoorden en garanties heeft geschonden. Duitschland heeft destijds 6 garanties gegeven aan Denemarken, 7 aan Noorwegen, 9 aan Nederland, 11 aan België, 7 aan Luxemburg, 3 aan Joego-Slavië, 2 aan Griekenland, 3 aan Oostenrijk, 5

aan Tsjecho-Slowakije, 5 aan Rusland, 5 aan Polen, 1 aan de Ver. Staten. Het heeft 3 maal beloofd den status van het Rijnland, 1 maal die van het Memelgebied, en van Dantzig, te respecteeren. (L'Aube) **(V. b. Neurenberg 6523 C; 6517)**

Duitschland

A. I. G. Farben en de oorlog —

12 Dec. — Naar het hoofd van de Commissie van Onderzoek van Kartels aan het Bureau van het Militair Bestuur in de Amerikaansche zône, Kol. Bernstein, op 11 Dec. voor de Amerikaansche Senaatscommissie van Onderzoek naar Duitschlands oorlogspotentieel verklaarde, heeft het chemische concern I. G. Farben van het najaar 1932 af actief de oorlogsplannen van de Nazi-regeering ondersteund.

In Februari 1933 werd door den president van de I. G. Farben een twintigtal leidende Duitsche industrieelen in vergadering bijeen geroepen. Hitler voerde daar het woord en op verzoek van Dr. Schacht, werden daar gelden bijeengebracht tot een bedrag van RM. 3.000.000 om de verkiezing van de Nazi-partij te financieren. In 1934 waren de betrekkingen tusschen de Weermacht en de I. G. Farben zoo talrijk geworden, dat bij de I. G. Farben een speciaal bureau werd ingesteld, de z.g. „Vermittlungsstelle" voor alle transacties met de Weermacht. De I. G. Farben kreeg toen instructies om het heele industrieele apparaat te mobiliseeren voor de oorlogsvoorbereidingen. De I. G. Farben maakte zich verder meester van de chemische industrieën in Oostenrijk, Polen, Tsjecho-Slowakije en Frankrijk. Op deze wijze profiteerde zij in hooge mate van deze veroveringen. Volgens schatting van de leiding van de I. G. Farben zelf was op V.E.-dag 87% van de oorlogscapaciteit van 1943 in tact gebleven. Dit is veel grooter dan het oorlogspotentieel van de I. G. Farben bij het uitbreken van den oorlog in September 1939. (Usis) **(V. b. 6484 D; 6360)**

B. Repatriëering uit Centraal-Europa —

10 Dec. — De geallieerde Contrôle Raad te Berlijn heeft een plan opgesteld volgens hetwelk 6.650.000 Duitschers, die in de omliggende landen verblijf houden, naar Duitschland overgebracht zullen worden.

Polen: Van de 3.500.000 Duitschers zullen 2.000.000 overgebracht worden naar de Sovjet-zône en 1.500.000 naar de Britsche zône.

Tsjecho-Slowakije: 1.700.000 gaan naar de Amerikaansche zône. De rest naar de Sovjet-zône.

Hongarije: 500.000 Duitschers worden overgebracht naar de Amerikaansche zône.

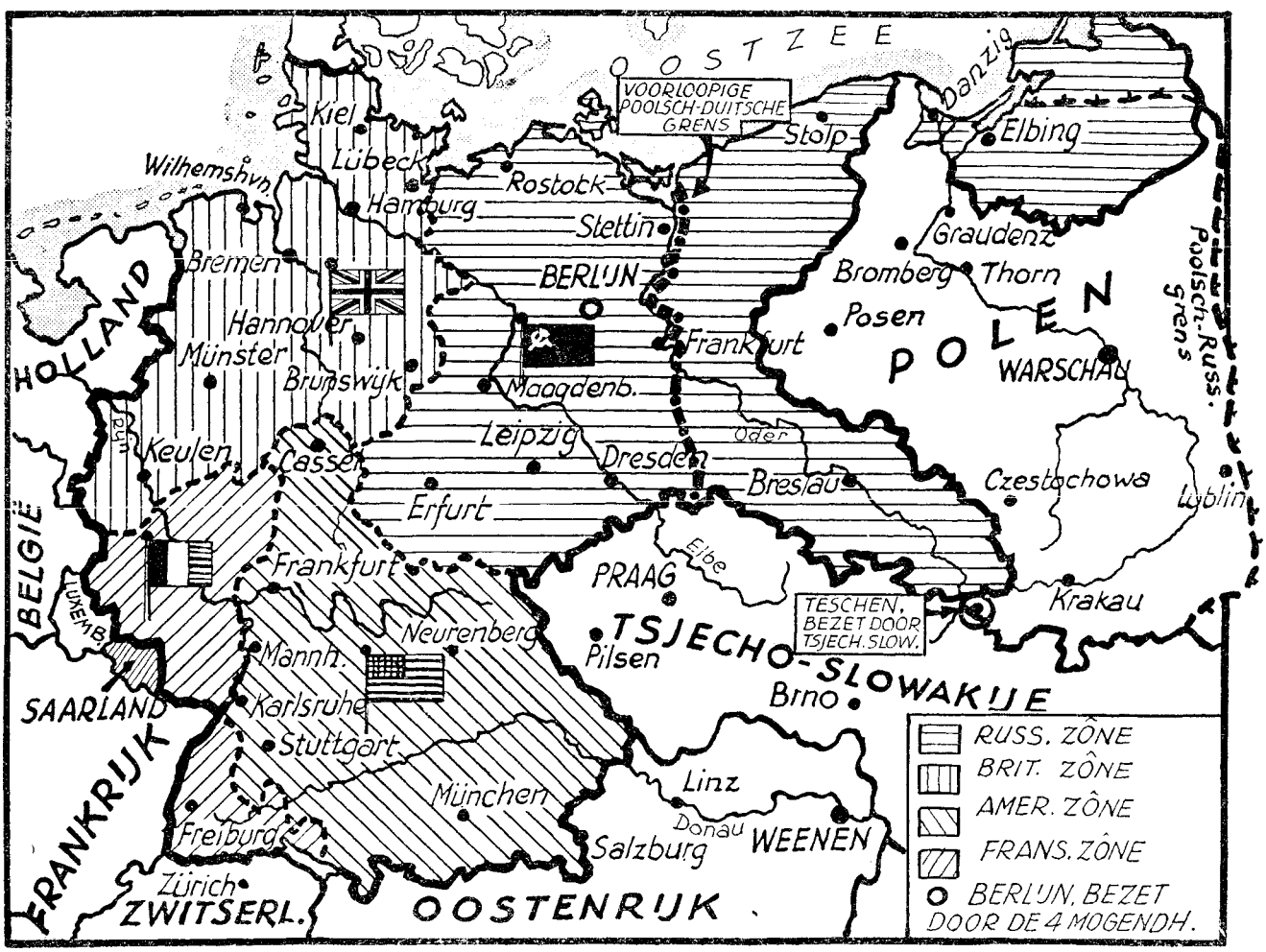
Oostenrijk: 150.000 Duitschers gaan naar de Fransche zône.

Het plan zou op 1-8-1946 ten uitvoer gelegd zijn. (Le Monde)

(V. b. 6404; Oostenrijk 6501 G; Polen 6494 C; 6353 C)

C. Journalisten in Sovjet-zône toegelaten —

15 Dec. — Naar de Amerikaansche radio te Berlijn meldde, hebben de militaire Sovjet-autoriteiten aan de correspondenten van vier Amerikaansche dagbladen toestemming verleend, om de Sovjet-Russische bezettingszône in Duitschland te bezoeken.

De bezettingszônes in Duitschland

D. Civiel bestuur in Amerikaansche zône —

11 Dec. — Per 1 Jan. 1946 wordt in de Amerikaansche zône het civiele bestuur in handen van Duitsche ambtenaren gelegd. De Amerikanen zullen als hoogste instantie slechts algemeene bevelen geven. (W.h.)

(V. b. 6532 H en I)

Reuter meldt nog uit Berlijn, dat een officier van de Britsche contrôle-commissie heeft medegedeeld, dat maarschalk Zjoekof verklaard heeft gaarne het bezoek tegemoet te zien van Britsche journalisten en parlementsleden aan de Sovjet-bezettingszône. (Tr.)

(V. b. Zjoekof 6427 I; zie ook: 6555)

Duitschland

A. Duitschers roofden 22.000 kunstwerken uit West Europa —

19 Dec. — Tijdens het Neurenberger proces is komen vast te staan, dat tot Juli 1944 ± 22.000 kunstschatten van allerlei soort uit West-Europa naar Duitschland zijn overgebracht. Het waren hoofdzakelijk schatten uit Joodsch bezit.
Rosenberg had de leiding van deze rooftochten. De kunstwerken waren hoofdzakelijk bestemd voor Hitler, Goering en voor Nazi-musea. **(V. b. 6517)** (V.V.)

Engeland

B. Fransch-Engelsche overeenkomst in zake Syrië en den Libanon —

18 Dec. — Op 14 Dec. zijn te Londen twee Fransch-Engelsche overeenkomsten inz. Syrië, den Libanon en het Nabije Oosten onderteekend. Naar Reuter verneemt zijn Frankrijk en Engeland overeengekomen:
1. gemeenschappelijk overleg te plegen en overeenstemming te bereiken inzake het hergroepeeren en het terugtrekken van Britsche en Fransche troepen uit Syrië;
2. zooveel mogelijk de Engelsche en Fransche politiek in het Naburige Oosten op elkander af te stemmen, met het doel op duurzame wijze alle politieke verschijnselen, die de Engelsche of Fransche belangen zouden kunnen schaden, uit den weg te ruimen.

Krachtens de militaire overeenkomst zullen Frankrijk en Engeland Syrië tegelijkertijd ontruimen. De veiligheid van Syrië, den Libanon en het geheele Naburige Oosten zal afhangen van den veiligheidsraad der vereenigde naties.
De politieke overeenkomst heeft betrekking op de wederzijdsche raadpleging in alle vraagstukken betreffende het Naburige Oosten.

Beide regeeringen verklaren de welvaart en de veiligheid van de volken van het Naburige Oosten te zullen trachten te vergrooten en aan Syrië en den Libanon de volledige uitoefening van hun onafhankelijkheid door Frankrijk in 1941 toegezegd en door hun opneming als leden der vereenigde naties bevestigd, te waarborgen. **(V. b. 6361 B.)** (N.R.C.)

Frankrijk

C. Legerleiding —

1 Dec. — Gen. de Gaulle heeft, als min. van de nationale verdediging, generaal Juin gehandhaafd als chef van den Generalen Staf der nationale verdediging. De minister van het leger Michelet, heeft tot chef van den gen. staf van het landleger benoemd gen. de Lattre de Tassigny (oud-opperbevelhebber van het eerste Fransche leger). Deze is tevens inspecteur-generaal van het leger.
Generaal Touzet du Vigier (oud-gouverneur van Straatsburg) is tot zijn sous-chef benoemd met den titel van chef van den Generalen Staf. (Le Monde)
(V. b. Fr. 6532 N)

D. Bevolkingsstatistieken —

Het geboorte- en sterftecijfer is in 1944 sterk gestegen. Het aantal huwelijken is verminderd.
Het geboortecijfer van 86 departementen (Boven- en Beneden Rijn, Moezel en Corsica niet inbegrepen) bedraagt in totaal 600.449 tegen 589.301 in 1943 en 576.510 in 1938.
Het sterftecijfer (bij den burgerlijken stand geregistreerd) bedraagt 709.675 tegen 609.396 in 1943 en 618.565 in 1938.
In werkelijkheid is dit getal hooger. Het wordt voor geheel Frankrijk geschat op 750.000, wat zelfs hooger is, dan in 1940 (740.000), waarvan 100.000 tengevolge van oorlogsgeweld (30.000 in 1940).
Een natuurlijken dood stierven 650.000 personen (begin 1944 zijn velen tengevolge van koude en ontbering omgekomen) tegen 603.000 in 1943 en 710.000 in 1940.
Het geboorte overschot bedraagt in genoemde 86 departementen 109.226 tegen 20.245 in 1943, 199.718 in 1940 en 42.055 in 1938. Voor geheel Frankrijk wordt het op 150.000 geschat. In deze cijfers zijn evenwel de gesneuvelde soldaten en de in Duitschland gestorven gedeporteerden niet inbegrepen.
Het aantal huwelijken is zeer gering geweest (ongetwijfeld tengevolge van de opeischingen en deportaties). Het bedroeg 199.442 tegen 211.503 in 1943 en 258.637 in 1938. Het dieptepunt was 1940 met 160.035 huwelijken.
De cijfers voor de eerste drie maanden van 1945 zijn gunstiger. Met name wijzen zij op een toename van het aantal huwelijken. Het aantal geboorten blijft stijgen, ondanks het geringe aantal huwelijken in 1944. Het sterfte cijfer is iets lager. **(V. b. 6393 B)** (Le Monde 1 Dec.)

E. Prix Concourt voor Jean Louis Bory —

11 Dec. — Jean Louis Bory, een 25-jarige onderwijzer uit Straatsburg, heeft den Prix Goncourt, de hoogste Fransche literaire onderscheiding, gewonnen met zijn boek „Mon Village à l'heure Allemande". (Alg. H.b.)

Griekenland

F. Amnestie —

12 Dec. — De Griekse Minister van Justitie heeft bekend gemaakt, dat er amnestie zal verleend worden aan een aantal personen, die wegens politieke misdrijven, bedreven tusschen April 1940 en Februari 1945, zijn opgesloten.
Niet in aanmerking komen zij, die schuldig zijn aan moord en aan misdrijven tegen het gewone recht. De amnestiemaatregelen zijn toepasselijk op ± 80.000 personen. **(V. b. 6524 D)** (G. v. A.)

Internationaal

G. Statuut van de herstelbetalingscommissie —

10 Dec. — Tijdens de herstelbetalingsconferentie te Parijs is het Statuut van de geallieerde herstelbetalingscommissie vastgesteld. Zij zal haar zetel in Brussel hebben. Haar taak is de verdeeling der herstelbetalingen tusschen de rechthebbenden.
Een arbitragecommissie wordt belast met de beslechting van de geschillen tusschen de landen, die aanspraak maken op dezelfde goederen. (Le Monde)
(V. b. 6533 A en B)

H. „Bretton Woods" verzekerd —

15 Dec. — De secretaris van het Amerikaansche ministerie van Financiën, Fred M. Vinson heeft op 14 Dec. in een persconferentie verklaard, dat het rechtsgeldig worden van de te Bretton Woods gesloten overeenkomst verzekerd was, aldus Ass. Pr. De overeenkomst voorziet in een internationaal monetair stabilisatiefonds van 9.1 milliard dollars en een bank voor reconstructie en ontwikkeling ter waarde van 8.8 milliard dollar.
Vinson verklaarde, dat de volgende landen de overeenkomst geteekend hebben: Amerika, China, Joegoslavië, Cuba, Venezuela, de Philippijnen, Ethiopië, Ecuador en Guatamala. Hun totale bijdrage is 3.456 milliard dollar. Voorts verklaarde hij, dat het ook niet lang zou duren totdat het Vereenigde Koninkrijk, Canada, België, Mexico, Columbië en Frankrijk het document zouden onderteekenen en deze landen voor een totale waarde van 4.415 milliard dollar zouden inschrijven. Het totale kapitaal voor beide groepen zou meer dan 66% van het totale bedrag zijn terwijl er voor 65% moet worden ingeschreven voordat de overeenkomst van kracht wordt, zeide Vinson. (Tr.)
(Zie ook 6557 A)

I. Conferentie Molotov-Byrnes-Bevin te Moskou —

16 Dec. — Op 16 Dec. is te Moskou een conferentie begonnen tusschen de ministers van Buitenlandsche Zaken van Rusland, de Ver. Staten en Engeland, Molotov, Byrnes, Bevin.
Er werd een weinigzeggend communiqué gepubliceerd.
Na zijn aankomst in Moskou heeft Byrnes de Anglo-Amerikaansche journalisten ontvangen. Hij verklaarde, dat het houden van deze conferentie in overeenstemming was met de overeenkomst van Jalta, welke inhield, dat de Ministers van Buitenlandsche Zaken der 3 mogendheden, elke 3 maanden bijeen zouden komen.
Het doel van de conferentie is een uitwisseling van gezichtspunten, betreffende kwesties van gemeenschappelijk belang. (L'Humanité) **(V. b. Londensche conf. 6478 E; zie ook 6534 F)**

K. Oude Int. Vakverbond opgeheven —

16 Dec. — De Algemeene Raad van het oude internationale vakverbond, die dezer dagen onder voorzitterschap van Sir Walter Citrine bijeenkwam, heeft het besluit genomen tot opheffing van dit verbond. (L'Aube)
(V. b. Int. Vakverb. 3280 D; Nw. I. V. V. 6462 D)

L. Herstelbetalingen - Het door de Duitschers weggevoerde goud —

17 Dec. — De herstelbetalingsconferentie te Parijs heeft besloten, dat het door de Duitschers weggevoerde goud, in verhouding tot de verloren hoeveelheden, aan de oorspronkelijke eigenaars zal worden teruggegeven. (Ec. N.)
(V. b. 6533 A en B)

M. Zetel der Ver. Volken in Amerika? —

18 Dec. — De voorbereidende commissie der Organisatie der Vereenigde Volken heeft met 30 tegen 14 stemmen en 6 onthoudingen besloten, aan de algemeene vergadering voor te stellen, den zetel der organisatie in de Vereenigde Staten te vestigen. Nederland hoorde tot de tegenstemmers. **(V. b. 6553 A)** (Par.)

Iran

N. „Republiek Azerbeidsjan" - Russische persstemmen - Teheran protesteert - De Koerden —

17 Dec. — De separatisten hebben de macht in Tebris, de hoofdstad van Azerbeidsjan, aan zich getrokken. (Reuter)
Radio Moskou heeft medegedeeld, dat in Tebris een regeering is gevormd. Officieren die zich niet aan het nieuwe regime willen onderwerpen kunnen naar Teheran terug keeren. Het 400 man sterke garnizoen heeft op bevel van Teheran geen tegenstand geboden.
Officieel is de Republiek Azerbeidsjan geproclameerd. De leider der regeering is Jafar Pisjevani.
De bezittingen der Nationale bank in Tebris zijn overgedragen aan de „British Imperial Bank".
De Russische pers drukte haar sympathie uit voor de separatisten.
De „Prawda" beroept zich op het verdrag van 1921. Volgens hetwelk Rusland

het recht heeft troepen naar Perzië te zenden, wanneer daar Russische belangen bedreigd worden.
(Met een beroep op art. 6 van dit Russisch-Perzisch vriendschapsverdrag trokken Russische en Britsche troepen 25-8-41 Iran binnen - Red. K.H.A.)
De overeenkomst van 1942 bepaalde echter, dat alle vreemde troepen 6 maanden na den oorlog moesten worden teruggetrokken. (Alg. Hb.)
19 Dec. — De Perzische ambassadeur te Londen heeft geprotesteerd tegen de „flagrante schending van het Engelsch Russisch-Perzische verdrag van 1942 door een der onderteekenaars." (N.R.C.)
De Iraansche Premier Hakimi heeft verklaard dat zijn Regeering het bewind van Azerbeidsjan niet zal erkennen. De Iraansche Regeering heeft een memorandum tot de Ver. Staten gericht waarin gezegd wordt, dat in Azerbeidsjan een ware terreur heerscht. (Tr.)
Berichten uit Teheran meldden, onrust in geheel Iran en in het grensgebied van Iran, Irak en Turkije. De Koerden in dit gebied zouden een nieuwen opstand voorbereiden. Vele leiders der Koerden zijn politiek gevormd in Bakoe (Sovjet-Rusland). (Reuter)
De leiders der Koerdische stammen Sheik Amad Al Barazani en Moellah Moestafa slaagden er dezen zomer in, de Koerden in Irak tot opstand te brengen. Deze werd door Bagdad bloedig onderdrukt, maar de opstand bleef smeulen, ook in Turkije. (Red. K.H.A.)
(V. b. Iran 6533 D; Koerden 6438 D)

Iran

A. Sowjet-Russische olieboringen in Iran —

8 Dec. — Volgens een bericht van den correspondent van de Daily Mail zijn de Sovjets bezig olieboringen te verrichten in Iran, zonder daarvoor de toestemming van de Iraansche regeering, welke hun verleden jaar werd geweigerd, af te wachten. Voorzoover thans bekend is, geschieden de exploraties bij Tebriz en bij Sjahi. Hiermee zou reeds bijna drie maanden geleden een aanvang zijn gemaakt.
Tot op dit oogenblik heeft de Iraansche regeering nog geen protest ingediend.
(A.N.P.) **(V. b. Iran 6533 D)**

Italië

B. Scorza gearresteerd —

17 Dec. — Te Padova, in de omgeving van Milaan, is Carlo Scorza, door de politie gearresteerd. Scorza is de vroegere secretaris van de fascistische partij, lid van den grooten raad, en een der vertrouwelingen van Mussolini. (W.h.)
(V. b. Italië 6553 C; Scorza 5504 H)

Japan

C. Proces tegen oorlogsmisdadigers - Afschaffing grootgrondgezit en Shintoïsme - Verbreking diplomatieke betrekkingen met buitenland - Zelfmoord Prins Konoye —

17 Dec. — In Yokohama is een proces begonnen tegen 300 Japansche oorlogsmisdadigers. Dit is het eerste proces van dien aard. Mac Arthur heeft wederom de arrestatie bevolen van een zestigtal Japanners, die verantwoordelijk gesteld worden voor de gruwelen ten opzichte van geallieerde krijgsgevangenen of geïnterneerden.
Voorts heeft Mac Arthur een reeks, op verschillende gebieden diep ingrijpende, maatregelen genomen, waarvan wij de volgende noemen.
1. Afschaffing van het grootgrondbezit. De groot-grondbezitters worden onteigend. De grond zal verdeeld worden onder de kleine boeren. Meer dan de helft van het Japansche volk zal daardoor bevrijd worden van een toestand, gelijkende op slavernij.
2. Het Shintoïsme (zie 6519) is als staatsgodsdienst afgeschaft en gelijkgesteld met andere godsdiensten.
Het Shintoïsme leerde o.m. dat de Japanners een superieur volk waren en dat hun keizer verheven was boven de vorsten van andere landen.
3. De diplomatieke betrekkingen met alle vreemde mogendheden moeten verbroken worden.
Prins Konoye, wiens arrestatie volgens N.D. op 6 Dec. door Generaal Mac Arthur bevolen was, heeft 16 Dec. in Tokio zelfmoord gepleegd door vergif in te nemen. Hij is driemaal eerste-minister van Japan geweest. Konoye moest zich melden, daar hij verdacht werd van oorlogsmisdaden. In een nagelaten brief zegt hij, dat hij de schande niet wilde overleven gearresteerd en veroordeeld te worden door een Amerikaansch gerechtshof. Konoye was eerste-minister vlak voor den aanval op Pearl Harbour. Volgens hem was Tojo het groote struikelblok bij alle vredespogingen met Engeland en Amerika. Hij, Konoye, had een onderhoud aangevraagd met Roosevelt, doch ook dit werd verijdeld. Drie jaar lang, zoo schrijft Konoye, ben ik door de Japansche militaire politie achtervolgd. (A.F.P. - Usis - Tr. - V.V.)
(V. b. Japan 6455 G.; Mac Arthur 6519; Tojo 6438 G; Konoye 5688)

Polen

D. Positie der Joden —

12 Dec. — Vóór den oorlog woonden er 3.500.000 Joden in Polen, er zijn er nog slechts 70.000 over, die veelal hun vroeger bezit terugverlangen en daardoor de woede der Polen, die zich in hun bedrijven hebben gevestigd, opwekken, waardoor progroms ontstaan.
Het terroristisch optreden van kleine benden richt zich in de eerste plaats tegen de regeering, doch leeft zich uit in moordpartijen op de Joden. Dezen hebben nog slechts één verlangen, naar Palestina te gaan.
Hun tijdelijk verblijf in Duitschland, waarheen ze gevlucht zijn om bescherming te zoeken, verschaft den Amerikanen veel zorg. De toestand in de kampen, waar zij zijn ondergebracht, is volkomen onvoldoende. (Alg. H.bl.)
(V. b. 6553 I)

Rusland

E. Weer strenge censuur —

8 Dec. — Nadat de buitenlandsche journalisten te Moskou, gedurende eenigen tijd hun berichtgeving vrijwel zonder ingrijpen van de Sovjet-censuur konden verzorgen, worden sedert 7 Dec. de censuurbepalingen weer streng toegepast.
(N.R.C.) **(V. b. 6534 C)**

F. Stalin in Moskou teruggekeerd.

18 Dec. — Het Sovjet-persagentschap heeft medegedeeld, dat Stalin naar Moskou is teruggekeerd en zijn werkzaamheden als president van den raad van volkscommissarissen heeft hervat.
(V. b. Stalin 6502 D; zie ook 6555)

Vereenigde Staten

G. De Amerikaansche politiek in China —

8 Dec. — Minister Byrnes verklaarde voor de Senaatscommissie voor de buitenlandsche betrekkingen, dat gedurende den oorlog, het onmiddellijke doel van de Vereenigde Staten in China was een militaire Unie van de verschillende politieke groepeeringen te bevorderen, teneinde hun gezamenlijke macht aan te wenden tegen den gemeenschappelijken vijand, Japan.
Ons doel op langeren termijn is thans de ontwikkeling van een sterk, vereenigd en democratisch China. De oplossing van dit probleem hangt in de eerste plaats af van den goeden wil van de Chineesche leiders zelf. Onze troepen zijn in China uitsluitend voor het doel om de overgave van groote aantallen Japansche troepen aan de troepen der Nationale Regeering te vergemakkelijken. (Usis)
(V. b. 6526 E.)

H. Truman doet beroep op Chineezen —

17 Dec. — President Truman heeft een beroep op de Chineezen gedaan om de vijandelijkheden te staken en een nationale conferentie van de voornaamste politieke elementen van het Chineesche volk samen te roepen ter oplossing van de binnenlandsche tweedracht. Hij legde er den nadruk op, dat Amerika de regeering van Tsjiang Kai-Sjek als de eenige wettige beschouwt, hoewel het een verbreeding van de basis dezer regeering zou verwelkomen. (N.R.C.)
(V. b. Truman 6534 F.; China 6532 G.)

I. Nederlandsche onderscheiding voor La Guardia - Zijn opvolger als burgemeester —

Op 5 Dec. heeft de Nederlandsche gezant te Washington Jhr. A. Loudon de versierselen van de onderscheiding van Groot Officier in de Orde van Oranje-Nassau tijdens een plechtigheid op het Gemeentehuis te New York aan burgemeester La Guardia overhandigd. (Usis)

De opvolger van La Guardia als burgemeester van New York is Bill O' Dwyer (Salaris $ 25.000).
O'Dwyer is uit Ierland afkomstig. Hij studeerde godgeleerdheid te Salamanca (Spanje) en vertrok in 1910 naar de Ver. Staten. In 1923 werd hij advocaat. In 1934 werd zijn broer door gangsters neergeschoten. Hij werd toen een van de groote bestrijders der gangsters. In 1940 werd hij districtsrechter. In 1941 democratisch candidaat voor het burgemeesterschap van New-York. Na Pearl Harbour werd hij majoor in het leger en verliet als generaal den dienst. Hij was lid van de Geallieerde Contrôle-commissie in Italië. Hij is nu 55 jaar oud. (L.N. - 17 Dec.)
(V. b. 6534 K.)

Zuid-Afrika

K. Gen. Smuts over immigratie —

4 Dec. — In een toespraak op het jaarlijksche congres van de Ver. Partij van den Vrijstaat heeft de premier Generaal Smuts o.m. verklaard, dat Zuid-Afrika in de eerstvolgende 10 à 15 jaren menschelijke arbeidskrachten tekort zal komen voor de industrieele ontwikkeling. In verband hiermede zal immigratie aangemoedigd worden. (A.N.P.)
(V. b. 6510 I; Smuts 6352 D)

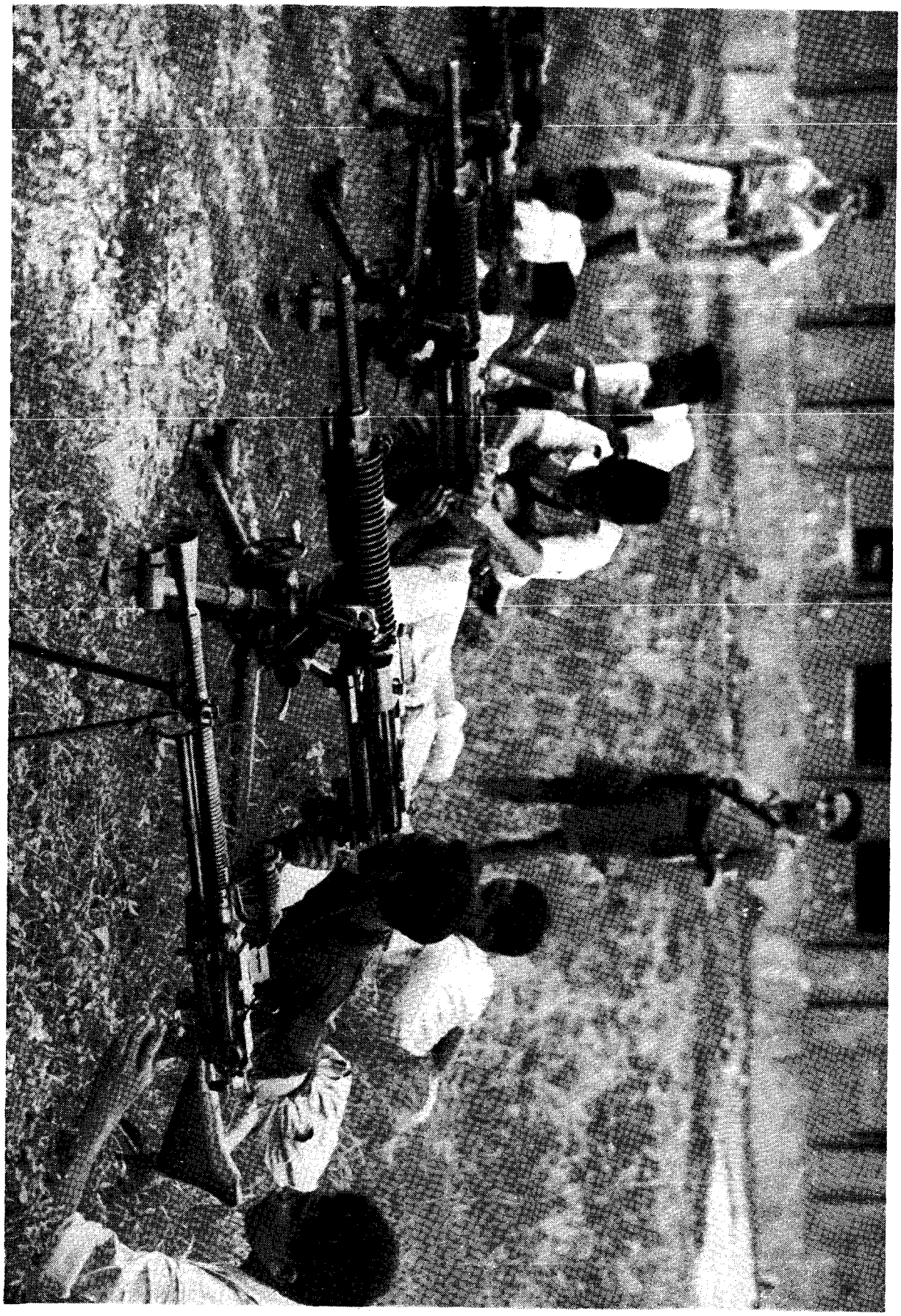
Zwitserland

L. Neutraliteitspolitiek - Commissie atoomonderzoek —

6 Dec. — De min. van landsverdediging Kobelt heeft verklaard, dat Zwitserland slechts tot de Vereenigde Volken zal toetreden, zoo het zijn neutraliteit behoudt en zijn bescherming met eigen middelen kan verzekeren. Een speciale commissie voor de atoombom is ingesteld.
(G. v. A.) **(V. b. 6534 M)**

Batavia 1945: De opschriften spreken van „zelfbeschikking, vrijheid, gelijkheid en broederschap. Rechts: „Elke poging ons te overheerschen zal met ons bloed uitgewischt worden".

Ned. Indië 1945: Jeugdige leden van het nationalistische leger oefenen met de Japansche wapens.

Het Proces te Neurenberg

Sedert 20 November staan voor het Intern. Militair Gerechtshof te Neurenberg een aantal kopstukken van de N.S.D.A.P. als oorlogsmisdadigers terecht (zie 6485 F en 6517). Met dit proces wordt een nieuwe phase van het internationale recht ingeluid

De voorbereiding.

De uitgebreide propaganda der geallieerden ten gunste van een snelle berechting der oorlogsmisdadigers heeft geleid tot consequenties, welke in de geschiedenis zonder precedent zijn. Wel is in 1919 de door de Nederlandsche regeering geweigerde uitlevering gevraagd van den Duitschen Keizer en zijn daarna te Leipzig voor het Duitsche Volksgerecht (in aanwezigheid van waarnemers der overwinnende mogendheden) eenige mislukte pogingen gedaan tot vervolging van hen die schuldig werden geacht aan het verwekken van den eersten wereldoorlog, doch in het algemeen zijn staatsautoriteiten niet persoonlijk verantwoordelijk gesteld voor tijdens hun bewind bedreven misdaden van het leger of de militaire politie in bezet gebied of in het eigen land.

Ditmaal echter werd bij **verklaring van Moskou van 30 October 1943** voorzien in de berechting van beklaagden, die zouden moeten terechtstaan in het land, waarin zij hun oorlogsmisdaden hadden gepleegd en die zouden worden berecht volgens de wetten van den staat, waarin de Duitsche of Italiaansche bezettingstroepen zich hadden bevonden.

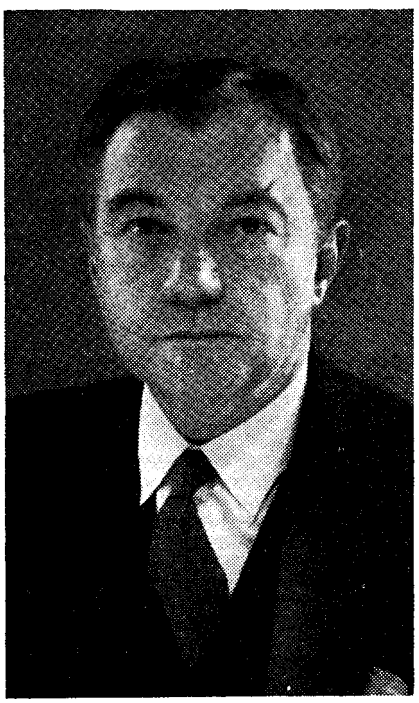
Daarna vormden zestien landen een commissie **(United Nations War Crimes Commission)** onder Engelsch voorzitterschap en gevestigd in de Royal Courts of Justice te Londen, welke commissie in een bijeenkomst van 31 Mei 1945 voorstellen deed voor de berechting van een tweede categorie van oorlogsmisdadigers, namelijk van hen, wier misdaden niet gebonden waren aan één land, en voor wie een nieuw internationaal Hof moest worden gevormd. Hierbij werd de voorkeur gegeven aan een **militaire** rechtbank, daar de opperbevelhebbers of de instanties waaraan dezen hun gezag ontleenden de bevoegdheid bezaten, zulk een gerechtshof samen te stellen, terwijl het scheppen van een internationaal burgerlijk Hof lange voorbereidingen zou vereischen. Op 8 Augustus 1945 (zie 6393 G) werd een overeenkomst gesloten tusschen Engeland, de Vereenigde Staten, Frankrijk en Rusland, waarbij deze landen de organisatie van het proces op zich namen en tevens een Handvest publiceerden **(Charter for trial of chief war criminals)** dat dienst doet als strafwet voor dit bijzondere geval, doch waarvan de vonnissen bindend kunnen worden verklaard door alle leden van de Vereenigde Volkeren, die eigen oorlogsmisdadigers willen berechten. Indien bijvoorbeeld het Internationale Militaire Gerechtshof een organisatie als misdadig veroordeelt, kunnen nationale rechtbanken op grond dier veroordeeling leden van zulk een misdadig-verklaarde groep berechten.

Het I. M. Gerechtshof kan krachtens het handvest ook andere oorlogsmisdadigers dan de op het oogenblik te Neurenberg gedetineerden berechten.

Het Handvest van het I. M. Gerechtshof.

Het Handvest van 8 Augustus bestaat uit 30 artikelen. De artikelen 1—5 betreffen de samenstelling van het Internationale Militaire Gerechtshof gevormd door vertegenwoordigers van Engeland, de Vereenigde Staten, Rusland en Frankrijk, welke niet gewraakt kunnen worden noch door de aanklagers, noch door de beklaagden of hun raadslieden. Schuldigverklaringen en vonnissen vereischen een meerderheid (van minstens drie tegen één stem dus) en in geval bij het nemen van andere beslissingen de stemmen staken, geeft die van den president den doorslag. De vier rechters kiezen uit hun midden een voorzitter. Gekozen werd Lord Lawrence (Engeland).

De artikelen 6—13 betreffen de rechtspraak en haar algemeene beginselen.

Jackson, de Amerikaansche hoofdaanklager, die een groote rol speelde bij de voorbereiding van het proces.

De strafbare feiten worden onderscheiden in drie groepen: a) die **tegen den vrede,** met name: het beramen, voorbereiden, inleiden of voeren van een aanvalsoorlog of van een oorlog die internationale verdragen, overeenkomsten of verzekeringen schendt, of wel deelneming aan een gemeenschappelijk plan of samenzwering voor het uitvoeren van het voorgaande. b) **oorlogsmisdaden;** namelijk: de schending van de wetten of gewoonten van den oorlog. Dergelijke inbreuken zullen insluiten (hoewel zij daartoe niet beperkt zijn) moord, mishandeling of deportatie (voor slavenarbeid of voor eenig ander doel) van de burgerlijke bevolking van (of in) bezet gebied, moord of mishandeling van krijgsgevangenen of van op zee gevangen genomen personen, het dooden van gijzelaars, het plunderen van openbaar of particulier bezit, moedwillige verwoesting van steden of dorpen, of vernielingen die niet door militaire noodzaak worden gerechtvaardigd. c) **misdaden tegen de menschelijkheid,** namelijk: moord, uitroeiing, het in een toestand van slavernij brengen, deportatie en andere onmenschelijke handelingen gepleegd tegen de burgerbevolking vóór of gedurenden den oorlog, of vervolgingen op politieke, rassen- of godsdienstige gronden bij de uitvoering van of in verband met eenige misdaad binnen het rechtsgebied van het Gerechtshof, al of niet in strijd met de wet van het land waar zij bedreven is.

De officieele positie der beklaagden zal hen niet vrijwaren voor verantwoordelijkheid, hoewel het feit dat zij handelden op bevel van superieuren kan gelden als verzachtende omstandigheid. Het Hof heeft het recht, een groep of orgaan als misdadig te bestempelen en derhalve de leden daarvan te doen veroordeelen door andere lagere en nationale rechtbanken.

De artikelen 14—15 geven voorschriften aangaande het vooronderzoek en de aanklacht en bepalen dat de aanklagers gezamenlijk handelen als commissie. Artikel 16 eischt nauwkeurige omschrijving van de aanklacht en erkent het recht van verdediging der beklaagden. De artikelen 17—25 houden zich bezig met de bevoegdheden van het Hof en met de noodzaak, alle documenten en verklaringen te vertalen in het Engelsch, Russisch, Fransch en in de taal der beklaagden. De artikelen 26—29 bepalen, dat het Hof het recht heeft te veroordeelen tot de doodstraf en tot confiscatie van goederen, terwijl het slotartikel inhoudt, dat de kosten van het proces ten laste komen van het fonds van den Contrôle-Raad over Duitschland.

Nieuw of oud recht?

In de zitting van 4 December heeft de Britsche hoofdaanklager Sir Hartley Shawcross de vraag behandeld, in hoeverre hier sprake was van nieuw-gevormd recht. Hij noemde de redeneering, dat in het verleden iemand, die zijn toevlucht nam tot oorlog, niet als misdadiger werd beschouwd, misleidend. Het Handvest van 8 Augustus deed niet anders dan een „competente jurisdictie" vaststellen ter bestraffing van wat niet slechts het geweten der menschheid doch ook het internationale recht als misdaad bestempelde vóórdat het Gerechtshof was gevormd en het Handvest deel uitmaakte van de internationale wetgeving. Het Statuut van den Volkenbond voorzag reeds in sancties tegen den staat-aanvaller en Duitschland was nog immer gebonden door het Kellogg-pact dat den oorlog buiten de wet stelde. „Het Pact van Parijs (Kellogg-pact) is de wet der volkeren. Dit Gerechtshof wil haar versterken". Door het Kellogg-pact was elke aanvalsoorlog illegaal geworden, en zij die hem zouden voeren met verkrachting van deze wet der naties moesten weten, dat zij een strafbaar feit begingen. Het Handvest heeft deze persoonlijke strafbaarheid bevestigd. „Een nieuwe wet is gegrondvest op oud recht".

De Akte van Beschuldiging.

Op 18 October 1945 werd de **dagvaarding** openbaar gemaakt (Indictment of Major War Criminals) welke bestaat uit elf artikelen.

Deze aanklacht was onderteekend door **Robert H. Jackson** (Amerika), **François de Menthon** (Frankrijk), **Sir Hartley Shawcross** (Gr.-Brittannië) en **R. A. Rudenko** (U.S.S.R.). Deze staan elk aan het hoofd van een commissie van openbare aanklagers en zij legden den 24 beschuldigden een reeks misdaden ten laste, strafbaar gesteld in het hierboven genoemde artikel 6 van het Handvest van 8 Augustus (zie 6485 F).

De aanklacht betreft eenerzijds een groep van **personen**, anderzijds een aantal **organisaties**, welke als misdadig worden bestempeld (art. 1—2). In twee aanhangsels worden beide nader omschreven. Zij bestaat voorts uit een gedetailleerde beschrijving der misdaden, welke volgens het Handvest zijn verdeeld:

§ 1. de gemeenschappelijk beraamde **samenzwering** tot het bedrijven of doen bedrijven van misdaden tegen den vrede, oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menschelijkheid (art. 3—4).

Daarbij wordt de nationaal-socialistische partij als het centrum der samenzwering aangewezen, welker doel was, het verdrag van Versailles te schenden, de in 1918 verloren gebieden benevens die, welke door Volks-Duitschers zijn bewoond te herkrijgen en tenslotte de landen te bezetten die tot de Duitsche „Lebensraum" zouden behooren. Behandeld worden dan de onwettige onderdrukking der binnenlandsche oppositie, de uitroeiing der Joden en het met politieke doeleinden verheerlijken van Germaansch „ras en bloed", de economische oorlogsvoorbereiding, de herbewapening, de bezetting van het Rijnland, het beramen en uitvoeren der plannen om Oostenrijk, Tsjecho-Slowakije, Danzig en Polen te bezetten en Japan in den oorlog te betrekken, gevolgd door het beramen en uitvoeren van aanvalsoorlogen tegen 12 landen. Uitvoerig wordt beschreven hoe deze oorlogen werden beraamd, zoodat zij inderdaad als aanvalsoorlogen kunnen worden beschouwd.

§ 2. het planmatig voorbereiden en uitvoeren van **misdaden tegen den vrede** (art. 5—7) door het voeren van aanvalsoorlogen, in strijd met bestaande verdragen, overeenkomsten en gegeven garanties.

De bedoelde oorlogen waren: tegen Polen (1 Sept. 1939); tegen het Vereenigd Koninkrijk en Frankrijk (3 Sept.); tegen Denemarken en Noorwegen (9 Apr. 1940); tegen België, Nederland en Luxemburg (10 Mei 1940); tegen Joego-Slavië en Griekenland (6 April 1941); tegen de U.S.S.R. (22 Juni 1941); en tegen de Ver. Staten (11 Dec. 1941).

§ 3. het planmatig voorbereiden en uitvoeren van **oorlogsmisdaden** (art. 8—9). Uitvoerig wordt uiteengezet op welke wijze en in welken getale onderdanen van aangevallen landen slachtoffer werden van moord, mishandelingen, wreedheden, uitroeiing, uithongering, plundering en gevangenschap, terwijl gijzelaars, krijgsgevangenen en gedeporteerden werden gedood of mishandeld, bewoners van door Duitschland bezette gebieden (Elzas-Lotharingen, Luxemburg, Polen enz.) gedwongen tot onderdanen van het Duitsche Rijk werden gemaakt, landen van hun ec. hulpbronnen, kunstschatten enz. werden beroofd, zoodat werden geschonden:

1. de bepalingen der Haagsche conventie van 1907.
2. de artikelen der Overeenkomst inzake de behandeling van krijgsgevangenen gesloten te Genève in 1929.
3. de wetten en gebruiken van den oorlog.
4. de algemeene beginselen van het strafrecht, zooals dit voortvloeit uit de strafwetgeving van alle beschaafde landen.
5. de binnenlandsche strafwetten der landen waarin deze misdaden zijn bedreven.
6. artikel 6 van het Handvest van 8 Augustus 1945.

§ 4. het plegen van **misdaden tegen de menschelijkheid** (art. 10—11): vóór en gedurende den oorlog, moord, uitroeiing, deportatie, het in een toestand van slavernij brengen van burgers en vervolging op grond van politiek inzicht, ras en godsdienst. Van al deze misdaden worden voorbeelden aangehaald.

Aanhangsel A heeft betrekking op artikel 1 der akte van beschuldiging en legt elk der beklaagden ook nog afzonderlijk een aantal der genoemde misdaden ten laste.

Aanhangsel B vermeldt de organisaties welke als misdadige organisaties bestempeld dienen te worden. Zij zijn: de Rijksregeering sinds 30 Januari 1933, toen Hitler Rijkskanselier werd, het corps van politieke leiders der N.S.D.A.P., de S.S. met al haar organisaties (waaronder de S.D.), de „Geheime Staatspolizei", de S.A., de Generale Staf en het Opperbevel van de Duitsche strijdkrachten.

Aanhangsel C noemt de verdragen, overeenkomsten en verzekeringen welke geschonden werden. Ze zijn:

1. de conventie voor vredelievende beslechting van geschillen, geteekend te Den Haag, 29 Juli 1899.
2. de conventie van Den Haag van 18 October 1907, welke poging tot vredelievende oplossing van geschillen nastreeft en aanvallen zonder oorlogsverklaring veroordeelt.
3. het verdrag van Versailles van 28 Juni 1919.
4. het verdrag tot herstel der vriendschappelijke betrekkingen gesloten te Berlijn, 25 Augustus 1921, tusschen Duitschland en de Vereenigde Staten.
5. De overeenkomst van Locarno van 16 October 1925, waarbij Duitschland, België, Frankrijk, Groot-Brittannië en Italië elkanders onschendbaarheid garandeerden.
6—8. het arbitrage-verdrag tusschen Duitschland en Tsjecho-Slowakije gesloten te Locarno, 16 October 1925, evenals de terzelfder tijd gesloten arbitrageverdragen tusschen Duitschland eenerzijds en België en Polen anderzijds.
9. de arbitrage- en verzoeningsovereenkomst tusschen Duitschland en Nederland gesloten op 20 Mei 1926.
10. een soortgelijke conventie tusschen Duitschland en Denemarken van 2 Juni 1926.
11. het verdrag waarbij Duitschland afziet van den oorlog als instrument van nationale politiek, geteekend te Parijs op 27 Aug. 1928, bekend als het Kellogg-Briand pact.
12. het arbitrage- en verzoeningsverdrag tusschen Duitschland en Luxemburg gesloten op 11 September 1929.
13. de Duitsch-Poolsche niet-aanvalsverklaring van 26 Jan. 1934.
14. de Duitsche verzekering van 21 Mei 1935, dat Duitschland de onschendbaarheid van Oostenrijk erkent.
15. de Oostenrijksch-Duitsche overeenkomst van 11 Juli 1936.
16—19. de Duitsche verzekeringen van 30 Jan. 1937, 28 April 1939, 26 Augustus 1939 en 6 October 1939, de neutraliteit en onschendbaarheid van Nederland te zullen eerbiedigen.
20—24. de Duitsche verzekeringen aan België van 30 Jan. 1937, 13 October 1937, 28 April 1939, 26 Aug. 1939 en 6 October 1939 waarbij de Belgische neutraliteit en onschendbaarheid worden gegarandeerd.
25—26. soortgelijke verklaringen gegeven aan Tsjecho-Slovakije op 11 Maart 1933 en 26 Sept. 1933.
27. de overeenkomst van München van 29 Sept. 1938.
28—30. plechtige verzekeringen gegeven aan Noorwegen op 3 Sept. 1939, 28 April 1939 en 6 October 1939.
31—32. verzekeringen aan Luxemburg van 28 April 1939 en 26 Augustus 1939.
33. het Duitsch-Deensch niet-aanvalsverdrag van 31 Mei 1939.
34. het niet-aanvalsverdrag gesloten tusschen Duitschland en Rusland van 23 Augustus 1939.
35. de aan Joego-Slavië gegeven verzekering van 6 October 1939, dat dit land niet zou worden aangevallen.

Betwisting van rechtsgeldigheid Handvest en van competentie Hof.

Op 21 November, tijdens de tweede zitting van het Hof in het voormalige Justiz-Palast te Neurenberg, heeft de verdediging de rechtsgeldigheid van het Handvest en de competentie van het Hof betwist en wel op de volgende gronden: 1. het Handvest voor de berechting is samengesteld **nadat** de daden zijn gepleegd, welke het Handvest als misdaden bestempelt. 2. Op grond van het internationale recht zijn wel staten, doch nimmer staatslieden, generaals en economische leiders ter verantwoording geroepen. Hier is geen sprake meer van voortgezet internationaal recht, maar van nieuw-geschapen strafrecht. 3. het Hof is samengesteld uit vertegenwoordigers van de overwinnende staten en dezen zijn als zoodanig alles tegelijk: scheppers van de strafwet, aanklagers en rechters.

De president van het Hof merkte daartegenover op, dat het Hof niet gewraakt kan worden, daar artikel 3 van het Handvest dit uitsluit.

In een schrijven aan President Truman had de Amerikaansche hoofdaanklager Robert H. Jackson reeds op 7 Juni 1945 rekening gehouden met eventueele argumenten der verdediging om dit proces onwettig te verklaren en derhalve had hij er den nadruk op gelegd, dat: „1. in de procedure van deze speciale strafvervolging de mogelijkheid van obstructie en uitstel moest worden voorkomen en dat dus verhinderd moest worden dat het Hof gewraakt zou kunnen worden. 2. het als een verouderde stelling moest worden beschouwd, dat het hoofd van den staat boven de wet verheven zou zijn. Het is in strijd met de houding welke wij tegenover onze eigen ambtenaren aannemen, die vaak voor de rechtbank ter verantwoording worden geroepen door gewone burgers, die hebben aangevoerd dat hun rechten zijn geschonden. Wij weigeren de paradox te aanvaarden, dat de wettelijke verantwoordelijkheid afneemt naarmate de macht grooter wordt".

Wij merken hierbij op, dat het Handvest uitgaat van de veronderstelling, dat de souvereiniteit der staten wordt beperkt door internationale wetten, waaraan elke regeering is onderworpen, en dat de regeering, welke zulke wetten overtreedt, door een internationale rechtbank ter verantwoording kan worden geroepen. Het te San Francisco aangenomen Handvest der Vereenigde Volkeren echter erkent weliswaar het Internationale Hof in Den Haag als opperste Gerechtshof, doch heeft op geenerlei wijze een strafwet ontworpen noch sancties vastgesteld ten aanzien van de leiders of ministers der staten, die eventueel in overtreding zijn.

Het Handvest van 8 Augustus is geen internationale strafwet der vereenigde Volkeren, doch tot nu toe slechts een door vier staten ontworpen regeling ter berechting van de oorlogsmisdadigers uit den Tweeden Wereldoorlog.

(Red. K.H.A. - gegevens ontleend aan The Economist, Times, New York Times)

(V. b. 6559 P)

Nederland

A. Debatten in Tweede Kamer - De nota i.z. het regeeringsbeleid - Loon- en prijspolitiek - Politieke delinquenten - Volksgezondheid - Indië —

19—22 Dec. — In de middag- en avondzitting van 18 Dec. werden de eerste debatten gehouden over de nota der regeering betreffende eenige punten van haar beleid. Aan de orde was de loon- en prijspolitiek (zie 6540 VIII).

18 Kamerleden voerden het woord. De ministers Drees, Mansholt en Vos dienden van repliek.

Minister Drees achtte een algemeen minimumloon, in guldens uitgedrukt, niet vast te stellen. In de berekening van het wetenschappelijk bureau van de C.P.N. (ƒ 50 p. w.) had hij dubbelgetelde posten ontdekt.

Het algemeene percentage van 25 waarmee de salarissen van 1940 zonder vergunning mogen worden verhoogd, is, zoo zei de minister van sociale zaken, in November 1944 in het Zuiden betrekkelijk willekeurig vastgesteld. Men moet uit de handhaving van dat percentage echter niet opmaken, dat de regeering een verhooging van 25 pct in het algemeen voldoende vindt. Elk geval zal afzonderlijk worden bezien en een verdere verhooging zal geen uitzondering hoeven te zijn.

De Kamer was het er over eens, dat de prijzen, evenals de loonen, onder de huidige omstandigheden moeten worden beheerscht. Gewezen werd op den monetairen kant van de prijspolitiek. Daarover zal een nota van minister Lieftinck verschijnen.

Het bedrag van de regeeringsbijslagen werd geschat op ƒ 800 millioen, volgens een nadere berekening zou dit — aldus min. Mansholt — ƒ 630 millioen zijn. Min. Vos zeide in dit verband nog, dat deze subsidieering — wil men inflatie vermijden — niet dadelijk kon worden losgelaten. Met betrekking tot den landbouw zeide min. Mansholt o.m., dat oneconomische bedrijven, in hoofdzaak die van minder dan 5 ha tot groote, wèl economische bedrijven moeten worden samengevoegd.

Uit de debatten bleek, dat de regeering in de practijk niet ver af staat van de opvattingen van de Stichting van den Arbeid (zie 6514 C).

Politieke delinquenten.

In de zitting van 19 Dec. en 20 Dec. kwam het probleem der politieke delinquenten (zie 6537 VI) ter tafel. Verschillende leden oefenden critiek uit op de interneering en berechting. Geklaagd werd o.m. over slordig vóóronderzoek, traagheid der berechting stroeve vrijlating, vermenging bevoegdheden van O.M. en rechten, weinig égards voor de balie, wantoestanden in de kampen (slechte gezondheidstoestand, laag moreel peil der bewakers, zie ook: 6497 D), verwaarloozing. De Kamer achtte min. Kolfschoten niet verantwoordelijk voor al deze tekortkomingen, daar hij dezen toestand bij zijn ambtsaanvaarding aantrof. Echter — zoo luidde de critiek verder — de toestanden zijn nadien eer verslechterd, dan verbeterd. Het lid Kortenhorst (R.K.) wenschte een Kamercommissie, die onbeperkt toegang tot de kampen diende te hebben. Oud-minister Burger (s.d.) zeide destijds in Londen het Tribunaalbesluit niet te hebben willen onderteekenen, omdat dit de rechtsbeginselen te zeer aantastte. Het Besluit politieke delinquenten echter — aldus de spr. — een jaar later tot stand gekomen, gaat in dit opzicht zooveel verder, dat ik al blij zou zijn, wanneer de toestand van het eerste Tribunaalbesluit-1944 zou zijn hersteld.

Hij deed de volgende voorstellen:

1. Voor een tweede verlenging van de algemeene machtiging tot inbewaringhouding zij toestemming van het Tribunaal vereischt;
2. Als het Tribunaal tot invrijheidstelling besluit, moet de procureur-fiscaal dit niet kunnen tegenhouden.

Tegenover den wensch van het lid Wendelaar (lib.) naar een algemeene Kerstamnestie stelde de heer Posthuma (c.d.) tenslotte:

„Het lijkt haast wel, of het Nederlandsche volk de oorzaak is van de ellende, die wij nu ondervinden. Niet zij maar wij zijn de dupe. Zij zijn het, die den vijand handlangersdiensten hebben bewezen. Hun interneering, die ons 80 millioen per jaar kost, moet hen tot inzicht van schuld brengen. Verbeurdverklaring van vermogen is heel erg noodzakelijk. Onze vastberaden houding zij hun tot een correctie."

Minister Kolfschoten zeide, dat versnelling der berechting tot verschillende tijdelijke maatregelen noopte. Ter wille van de snelheid moesten de procureursfiscaal rechtersbevoegdheden krijgen, is beroep in cassatie aan een vergunning gebonden en is de bepaling geschrapt, dat den Staten-Generaal zoodra mogelijk de vraag moet worden voorgelegd of de regeling, volgens welke de procureurfiscaal tenslotte beslist over een vrijlating, waartoe een tribunaal besloten heeft, gehandhaafd kan blijven.

Het contact tusschen raadsman en verdachte zou verbeterd worden.

In de avondvergadering van 21 Dec. vervolgde min. Kolfschoten zijn betoog. Hij verkondigde de stelling: „beter 10 schuldigen vrij, dan een onschuldige opgesloten". De vaste Commissie voor privaat- en strafrecht mag de kampen en kindertehuizen gaan controleeren. Op een voorstel van het lid Kortenhorst (r.k.) om de balie te betrekken bij het werk der parketten, wilde de minister niet ingaan. Hij verklaarde zich bereid een eind te maken aan de ongrondwettige bepaling in het Tribunaalbesluit, dat het geheele vermogen van een beschuldigde verbeurd kan worden verklaard: eerlang zal een wetsontwerp worden ingediend, volgens hetwelk de bevoegdheid van de Tribunalen tot verbeurdverklaring zal worden beperkt tot vermogensbestanddeelen; de bijz. hoven zullen dezelfde bevoegdheid krijgen.

Wat de doodstraf betreft: Het toepassen van de doodstraf is een „eisch der gerechtigheid". (De doodstraf van ons militair strafrecht wordt alleen opgelegd indien de „veiligheid van den staat" dit naar het oordeel van den rechter, eischt). De regeering, die te Londen het Besluit Buitengewoon Strafrecht ontwierp en rechtsgeldigheid gaf, achtte deze gruwelijkste der straffen noodzakelijk. Aan die rechtsgeldigheid behoeft thans niet getornd te worden. Zij heeft geen bekrachtiging van de volksvertegenwoordiging meer noodig en kan deze ook niet verwerven, nu er doodvonnissen zijn gevallen!

De minister weigerde een voorstel van wet tot legalisatie van het buitengewone strafrecht te bevorderen en meende, dat de Kamer maar van het recht van initiatief gebruik moest maken, als zij haar zin wilde doordrijven. Tenslotte werd ingezien, dat het vraagstuk der legalisatie bij het hoofdstuk Rechtskracht van wetsbesluiten (zie: 6537 V) behandeld diende te worden.

Volksgezondheid - Indië.

In de avondvergadering van 20 Dec. gaf min. Drees nadere inlichtingen over de maatregelen op het gebied van de volksgezondheid (wat de auto's voor artsen betreft: 4000 artsen zijn voorzien, voor 1500 worden er nog aangevraagd; intusschen zijn er nog 421 toegewezen en er zullen voorloopig nog 600 auto's en 150 motorfietsen worden toegewezen — zie ook: 6542 XIII en 6496 F). In de middagzitting van 21 Dec. legde min. Logemann nog een op 20 Dec. aangekondigde verklaring over Indië af (zie ook 6535 II). Hij zeide o.m., dat de Ned. Troepen volledig zullen worden ingezet; het wanneer en hoe staat ter beoordeeling van den Supreme Allied Commander. Tot groote teleurstelling van verschillende Kamerleden bracht deze verklaring (hangende de besprekingen in Londen) verder weinig of geen nieuws.

(V.V. - N.R.C. - V.K. - Msb. - Alg. H'bl.) **(V. b. Tweede Kamer: 6520 D; reg. nota 6535)**

B. Leening Curaçao door Kamer aangenomen —

19 Dec. — Zoowel de Eerste als Tweede Kamer hebben z. h. st. het wetsontwerp houdende goedkeuring van de leening van ƒ 2.000.000 ten laste van Curaçao aangenomen. (Par. - N.D.) **(V. b. Curaçao 6444 F)**

C. Nieuwe commissaris der Koningin in Gelderland —

19 Dec. — Met ingang van 1 Jan. 1946 is benoemd tot commissaris der Koningin in Gelderland jhr. dr. C. G. C. Quarles van Ufford, burgemeester van Apeldoorn, als opvolger van Baron van Heemstra.

Jhr. Quarles van Ufford was sinds 1934 burgemeester van Apeldoorn. In Juni 1941 werd hij uit zijn ambt ontzet en bracht 2 jaar in gevangenschap door Op 5 Mei 1945 hervatte hij zijn taak.

(Par.) **(V. b. 6504 A)**

D. Belastingvoldoening uit geblokkeerd tegoed —

Onveranderd kunnen voortaan nog uit geblokkeerd tegoed worden voldaan (mits materieel vóór 1 Jan. 1946 verschuldigd):

a) ondernemingsbelasting voor het belastingjaar 1946 en vroegere belastingjaren;

b) vennootschapsbelasting over de boekjaren, welke vóór 1 Januari 1946 zijn geëindigd;

c) personeele belasting, inkomstenbelasting, grondbelasting en de beide vermogensbelastingen over de belastingjaren welke vóór 1 Januari 1946 zijn aangevangen, alsmede plaatselijke belastingen welke volgens kohieren worden geheven, over de belastingjaren welke vóór 1 Januari 1946 zijn geëindigd;

d) nog in te voeren heffingen voor éénmaal;

e) zekerheidsstellingen, voor zoover zij dienen tot dekking van de onder a, b, c en d, bedoelde belastingen.

(Ec. N. - 7 Dec.) **(V. b. 6557 E)**

E. Verhooging huren zonder toestemming verboden —

19 Dec. — De prijzenbureaux voor onroerende zaken nemen verzoeken om huurverhooging op basis van de huur op 9 Mei 1940 alleen in overweging, indien deze verband houden met woningverbetering, woningsplitsing, wijziging van bestemming, onderverhuur door den hoofdbewoner. Alle overige verzoeken om huurverhooging worden ter zijde gelegd. Overtreding van de huurprijsbesluiten is zoowel voor den huurder als den verhuurder strafbaar. (V.V.)

(V. b. 4924 F)

Nederland

A. De monetaire zuivering geslaagd - Inflatie afgewend —

22 Dec. — Minister Lieftinck heeft op 21 Dec. in een radiorede verklaard, dat de monetaire zuivering geslaagd is. Hij zeide o.m.:

De hoeveelheid van gereed en giraal geld samen is tot een economisch verantwoorden omvang teruggebracht en de ernstige gevaren waarmede de geldovervloed ons land heeft bedreigd, zijn krachtdadig bezworen.

De splitsing van het geld in giraal en vrij, die tijdelijk noodzakelijk was, wordt opgeheven. De mogelijkheden van gebruik en beschikking worden t.a.v. al het geld, dat in omloop is — dus met uitzondering van het geblokkeerde gedeelte — weer gelijk.

De maatregel, die nu ongeveer drie maanden geleden werd genomen, waarbij de z.g. girale rekening werd ingesteld ten bedrage van ƒ 1000 plus 25 pct., van het saldo op 12 September, had verschillende redenen.

Uitgifte nieuw geld.

Toen met de uitgifte van het nieuwe geld werd begonnen, hebben wij met financiën en de directie van de Ned. Bank een spannenden tijd beleefd. Met slechts een paar honderd millioen aan nieuw geld zijn wij de uitgifte begonnen, omdat langer uitstel onverantwoord werd geacht. Met de eerste 90 millioen, die met de bekende ƒ 10 per persoon was gemoeid als basis, moest van week tot week worden gezorgd, dat in de loopende behoeften van het verkeer voor de betaling van loonen, salarissen en renten kon worden voorzien.

Het tempo van aflevering der nieuwe biljetten werd in die dagen tot het uiterste opgevoerd.

Na enkele weken begon de geldbehoefte te verminderen en liepen wij gestadig met onzen voorraad uit.

Na deze spannende etappe op den weg der geldvernieuwing kwamen wij in een veiliger zone. Intusschen had het geld op girale rekening een deel van de behoeften opgevangen.

Men zal zich misschien afvragen of dat niet het juiste moment was geweest om de girale rekening af te schaffen en alleen nog maar de onderscheiding te handhaven tusschen geblokkeerd en vrij geld. De bezwaren aan de girale rekening verbonden, hebben wij niet licht geteld. Deze bezwaren werden bovendien aanmerkelijk vergroot door de technische moeilijkheden, die de uitvoering van de opdrachten tot overschrijving aan de banken berokkende, moeilijkheden, die zich in versterkte mate voordeden bij den postcheque- en girodienst en bij de rijkspostspaarbank. Voor deze zoo belangrijke instellingen moesten in verband daarmede afwijkende regelingen worden getroffen. De vertraging in de afwikkeling der betalingen via die girale rekeningen liet zich een tijd lang bedenkelijk aanzien, maar door de heldhaftige inspanning van het bankpersoneel werd deze vertraging geleidelijk minder en kon de achterstand, die aanvankelijk was ontstaan, van stap tot stap worden ingehaald.

Een ander bezwaar school in de voorkeur, die zich meester maakte van vele leveranciers voor het ontvangen van vrij geld.

Toch waren er anderzijds dwingende redenen om het doorsteken van den dam tusschen het geld op girale rekening en het vrije geld nog eenigen tijd uit te stellen.

In de eerste plaats was men op een aantal bankinstellingen t.w. op kleinere kantoren ten plattelande, nog niet gereed met het afsplitsen van het girale gedeelte der geblokkeerde saldi, zoodat bij het vrijgeven der girale rekeningen het gevaar bestond, dat ook de tegoeden op geblokkeerde rekening daar zouden wegstroomen. De volledige splitsing der bankrekeningen moest dus eerst voltooid zijn.

Zwarte handel zwaar getroffen.

In de tweede plaats dreigde van een voortijdig doorsteken van den dam — waarvan ongetwijfeld een vermeerdering van de hoeveelheid bank- en muntpapier in circulatie is te verwachten — een krachtige opleving van den zwarten handel. Deze toch maakt vrijwel uitsluitend van gereed geld gebruik en het was dus de kat op het spek binden, indien wij het zwarte gilde, dat wij met de geldvernieuwing zulk een zwaren slag hadden toegebracht, wederom ruime middelen in handen stelden. Een verdere vermindering der schaarschte met betrekking tot de goederen ter voorziening in de eerste levensbehoeften moest dus worden afgewacht en de morcele en politieele bestrijding van den zwarten handel moest dezen eerst verder terugdringen.

In de derde plaats moesten andere bestemmingsmogelijkheden voor het vrije geld worden geopend om een deel van dit geld te kunnen leiden in de kapitaalssfeer.

Hervatting effectenhandel.

De hervatting van den effectenhandel, waartoe in de eerste dagen van Januari zal worden overgegaan, moet voorloopig nog beperkt blijven tot overdracht van binnenlandsche obligaties en pandbrieven tegen betaling van geblokkeerde rekening op geblokkeerde rekening. Vrij geld kan tot den handel in oud effectenbezit nog niet worden toegelaten, juist omdat op het vrije geld een beroep zal moeten worden gedaan voor nieuwe kapitaalvorming ten behoeve van den opbouw.

Spaarcertificaten.

Met het oog daarop is voor dit geld een nieuwe beleggingsmogelijkheid geschapen.

Begin Januari zal een aanvang worden gemaakt met de uitgifte van verhandelbare spaarcertificaten ter waarde van ƒ 100, die een rente zullen dragen van 2½ pct.

Deze rente is aangepast aan de algemeene rentepolitiek, die de regeering voert. Zooals u bekend is, streeft de regeering, mede in verband met de sterk gestegen staatsschuld, naar een verlaging van den rentevoet voor langloopende staatsleeningen tot 3 pct. Dit percentage zal voorloopig gelden voor nieuw uit te geven staatsleeningen zonder dat daaruit de gevolgtrekking behoeft te worden gemaakt, dat het in het voornemen ligt een algemeene renteconversie van reeds bestaande obligatieleeningen op korten termijn ter hand te nemen.

Bij het begin van het nieuwe jaar zal de rente op tegoeden bij de Rijkspostspaarbank van 2.64 op 2.16 pct. worden verlaagd, waarmede een aansluiting zal worden bereikt aan de rente, die tegenwoordig door de meeste spaarinstellingen wordt vergoed.

Om de belegging in spaarcertificaten aantrekkelijk te maken, is bepaald, dat deze zullen kunnen dienen tot betaling van de te verwachten bijzondere heffingen en van de successiebelasting.

Bovendien zal op deze spaarcertificaten kunnen worden ingeschreven tot een bedrag van ƒ 300.— uit geblokkeerd tegoed, waardoor althans een gedeelte van dat tegoed vlottend en verhandelbaar wordt gemaakt. Verder kan men voor den aankoop van deze certificaten voor een onbeperkt bedrag gebruik maken van het tegoed op voormalige girale rekening en van andere vrije gelden.

Grootboek 1946.

Voor het overige zal het tegoed op geblokkeerde rekening kunnen worden gebruikt voor inschrijvingen op het grootboek 1946, welke inschrijvingen 3 pct. rente zullen dragen. Het Grootboekbezit zal niet terstond overdraagbaar zijn, doch deze toestand zal ten hoogste drie jaren duren. Daarna wordt ook dit verhandelbaar. Vanaf het moment der verhandelbaarstelling zal de aflossing beginnen, die in 47 jaren zal worden voltrokken. Ook met de inschrijvingen in het Grootboek zal men zijn aanslag in de bijzondere heffingen kunnen voldoen.

Het economisch herstel voltrekt zich in ons land bijzonder snel. Wanneer men denkt aan den enormen achterstand met betrekking tot de meest noodzakelijke goederen, waarmede wij moeten beginnen en let op het late uur der bevrijding van het grootste deel van ons land, is dit herstel zelfs sneller verloopen dan in eenig ander land, dat tijdens den oorlog was bezet en actief aan den strijd heeft deelgenomen.

De periode, waarin wij tegenover het buitenland noodgedwongen niet anders konden doen dan de hand ophouden, is thans voorbij. Onze export begint zich op verheugende wijze te herstellen.

Geen herhaling.

Landgenooten, zoo zei minister Lieftinck, de slotacte van de geldsaneering is ingeluid. Een operatie als thans heeft plaats gevonden, voert men, als zij slaagt, slechts eenmaal uit. Ik durf te zeggen, dat zij geslaagd is en voor een herhaling behoeft u dus niet beducht te zijn.

Voor uw tegoed op geblokkeerde rekening staan verschillende bestemmingsmogelijkheden open. Gij kunt er, bv. halve de bijzondere heffingen en successierecht, vele andere belastingen mee betalen. Op verdere deblokkeering mag ik u echter geen hoop geven, behoudens in individueele gevallen.

Het geld op uw girale rekening en op uw geldkaart wordt per 1 Januari a.s. vrij. In het vervolg zal uw vrije bankrekening ongemoeid worden gelaten.

De gegevens voor de fiscale recherche zijn verzameld, resp. vastgelegd. Wij kunnen thans het nieuwe jaar met een schoone geldlei beginnen.

Het gevaar voor inflatie is afgewend, hetgeen van de allergrootste beteekenis is, vooral voor hen, die van een vast inkomen moeten leven. Mocht dit gevaar onverhoopt opnieuw den kop opsteken, dan zullen tijdig andere middelen worden gebezigd om het optreden daarvan te voorkomen. (N.R.C.)

(V. b. 6504 C)

B. R.K. Staatspartij wordt „Katholieke Volkspartij" —

24 Dec. — Tijdens de op 22 Dec. te Utrecht gehouden vergadering van den Partijraad der R.K. Staatspartij is een resolutie aangenomen, waarin wordt uitgesproken dat de naam der Partij gewijzigd dient te worden in „Katholieke Volkspartij" en dat deze partij opengesteld wordt voor niet-katholieken. (Tijd)

(V. b. Staatspartij 6550 L; zie ook 6409 E)

Nederland

A. Benoeming leden Centraal Stembureau —

21 Dec. — Bij K.B. van 17 Dec. 1945 zijn met ingang van 1 Jan. 1946 benoemd tot leden van het Centr. Stembureau prof. mr. dr. G. van den Bergh, oud-lid van de Tweede Kamer (voorzitter); mr. F. G. C. J. M. Teulings, lid van de Tweede Kamer (pl.verv. voorzitter); mr. dr. J. Donner, raadsheer in den Hoogen Raad; mr. L. A. Nijpels, idem; J. J. Wallien, geneeskundige bij de Arbeidsinspectie te Haarlem. Tot plaatsvervangende leden zijn benoemd: E. H. Gohres, hoofd afd. bevolk. der gemeente-secretarie te Rotterdam en mr. E. H. J. baron van Voorst tot Voorst, lid van Gedep. Staten van Gelderland. (Stct.)

B. Productie - 75% voor consumptie —

19 Dec. — Minister Vos heeft op 18 Dec. in de Kamer medegedeeld, dat 25 tot 30% van de nationale productie gereserveerd moet worden voor investeeringsdoeleinden. De rest kan in consumptie komen. **(V. b. min. Vos 6416 B)** (Par.)

C. Oorlogsschade spoorwegstations.

21 Dec. — Van de 625 spoorwegstations zijn er 54, waaronder 20 groote stations, geheel vernield, 44 zwaar beschadigd, 118 beschadigd en 170 licht beschadigd. (N.D.) **(V. b. 6390 J)**

D. Kerstboodschap van de Koningin —

22 Dec. — Op 21 Dec. heeft de Koningin over de beide radio-zenders van Hilversum een Kerstboodschap uitgesproken. H.M. zeide o.m.:

„Met nog versch geslagen wonden en schrijnend leed, gelijk onze geschiedenis nog nimmer heeft gekend, verzamelen wij ons om Gods heerlijke gave ons in Christus geschonken, als vrij volk.

Als vrij volk! Bij het uitspreken van deze woorden maakt zich een diepe ontroering van mij meester, een ontroering die natuurlijk door u wordt gedeeld. Moge dit Kerstfeest bovenal voor u er een zijn van innerlijke waarachtige blijdschap en moge die vrede, die alle verstand te boven gaat en verlicht, die vrede dien alleen de Vredevorst schenken kan, uw deel zijn.

Ik weet niet hoe gij dit aanvoelt, maar mij schijnt het toe, dat het komende feest in het teeken staat van de bezinning. In dit woelige leven moeten wij tijd hebben om tot ons zelf te komen en tot geestelijke klaarheid om ons te bezinnen op onze verantwoordelijkheid tegenover elkaar en om ons te bezinnen op ons doel. Voor ons ligt onze taak om den vrede te winnen en dit zal geen eenvoudige taak zijn.

Het verheugt mij op dit gebied verblijdende verschijnselen waar te nemen. Doch het bestaan alleen van deze hoopvolle verschijnselen en mogelijkheden waarborgt nog niet het winnen van den vrede. Dit zal groote krachtsinspanning van ons vragen op ieder gebied van het leven. Willen wij ons doel bereiken, dan moeten wij mettertijd en eendrachtig den schouder er onder zetten, zoowel in de maatschappij als in den huiselijken kring."

„Waar wij in gedachten vereenigd zijn om het Kerstfeest, gaan onze wenschen en gebeden uit naar onze zwaar beproefde land- en rijksgenooten in Nederlandsch-Indië, zoowel mannen als vrouwen en kinderen, naar onze bevrijde krijgsgevangenen en geïnterneerden en naar de velen die hier nog in onzekerheid over de hunnen verkeeren of treuren over één of meer van hen, die hun lief zijn. Ik spreek de hoop uit, dat velen tusschen de keerkringen deze woorden zullen kunnen beluisteren. Tot nu toe is het vrijwel onmogelijk gebleken hen te bereiken en toch is er in onze gedachten niet één vergeten geweest. Moge spoedig hun lijden beëindigd worden en ook daar de vrede worden gewonnen.

Een hartelijken Kerst-en-Nieuwjaarsgroet zenden wij ook aan onze rijksgenooten in Suriname en Curaçao die, ik heb het zelf ervaren, zoo innig medeleven met het lijden hunner rijksgenooten in het moederland en in Azië". (N.R.C.) **(V. b. 6548 B)**

E. Oorlogsgedenkteekens - Centrale adviescommissie —

24 Dec. — In de centrale commissie van advies voor de oorlogsgedenkteekens zijn benoemd W. Bruin (voorzitter), dr. ir. Th. P. Bijhouwer, mr. M. Nijhoff, jhr. W. J. H. B. Sandberg en prof. L. O. Wenckebach; secretaris is K. E. Schuurman. **(V. b. 6557 C)** (N.R.C.)

F. Waarom Van Genechten zelfmoord pleegde —

19 Dec. — Voor hij een einde maakte aan zijn leven, heeft dr. R. van Genechten het volgende schrijven gericht tot den griffier van het Bijz. Gerechtshof te Den Haag:

Naarmate ik in de eenzaamheid der cel de gebeurtenissen der laatste jaren overwogen heb, ben ik mij mijn schuld hoe langer hoe meer bewust geworden. Het is, alsof ik uit een droom ontwaakt ben. De houding die de leidende Nederlandsche nationaal-socialisten tijdens den oorlog hebben ingenomen, werd ingegeven door de gedachte, dat zij beter dan de overgroote meerderheid der bevolking inzagen, waar het belang en de toekomst van het Nederlandsche volk lagen. Zij werd bepaald door drie overwegingen: 1) Dat het nationaal-socialisme bij de volkeren, waarin het doordrong, eigenschappen zou ontwikkelen, die hen sterker zouden maken en in staat stellen een krachtige en rijke cultuur te scheppen; 2) Dat Duitschland, dat door dien geest gedragen werd, Europa zou leiden en dat het daarom een Nederlandsch belang was zich een vriend van Duitschland te toonen en 3) dat, wanneer Duitschland ten onder ging in dezen strijd om de toekomst van Europa, dit onmiddellijk den ondergang, ook van het Westen zou beteekenen, omdat zich dan een vernietigend bolsjewisme hiervan zou meester maken. Deze overwegingen wogen zoo zwaar, dat zij zich zelfs van de regeering en van de overgroote meerderheid van het volk afscheidden, toen Duitschland Nederland binnenviel.

Geen van deze drie overwegingen is echter door de feiten bevestigd.

Het nationaal-socialisme heeft tijdens den oorlog tot consequenties geleid en sommige vooraanstaande Duitsche en ook Nederlandsche persoonlijkheden tot het volgen van een politiek genoopt, die juist datgene brachten, wat wij van het bolsjewisme duchtten en die huiveringwekkende gevolgen hadden. Duitschland heeft den oorlog niet gewonnen en het Westen is niet in bolsjewisme ten onder gegaan.

De vergissingen, die wij begaan hebben, zijn dan ook te fundamenteel om door een beroep op de goede trouw gedekt te worden. Wanneer men zich in een zoo critischen tijd als het Nederlandsche volk heeft meegemaakt, afscheidt van de overgroote meerderheid en van de politiek der wettige regeering, kan dit alleen verontschuldigd worden doordat men blijkt juist te hebben gezien.

Daarbij komt in mijn persoonlijk geval, dat ik er mij bewust van ben geworden, dat ik door mijn optreden het Nederlandsche volk ten diepste heb gegriefd, zulks alhoewel ik mij er steeds ten zeerste mede verbonden heb gevoeld en zeer gelukkig was temidden er van te kunnen leven. De oorzaak van dit optreden ligt in een verbitterden verstandelijken hoogmoed.

Dit alles is voor mij aanleiding mij bij de sententie van het Bijzonder Gerechtshof neer te leggen en ik trek dan ook bij dezen de aanteekening van het beroep in cassatie tegen de sententie, op 17 October 1945 tegen mij uitgesproken, in.

Ik zal ook geen gratieverzoek aan H.M. de Koningin richten, omdat een schuldbekentenis van zoo principieelen aard als die, welke ik hierboven doe, haar beteekenis verliest, wanneer zij met een gratieverzoek gepaard gaat en omdat overigens mij de dood liever is dan het leven, dat mij bij verleening van gratie zou wachten en waarin ik wel nooit meer het besef zou kwijt raken, dat ik mij, gedreven door een rampzaligen gedachtengang, heb laten leiden tot een houding die ik nu ten zeerste veroordeelen moet. Begenadiging zou alleen voor mij beteekenis hebben, wanneer de mogelijkheid bestond op een of andere wijze aan land en volk goed te maken, wat is misdaan en ik zie niet, hoe dit zou kunnen geschieden.

Ik heb gewacht op het arrest van den Raad van Cassatie in de zaak Blokzijl, omdat de mogelijkheid bestond, dat deze Raad van meening zou zijn, dat inderdaad door de capitulatie de oorlogstoestand had opgehouden te bestaan — immers is de oorlog met Duitschland en met Japan ook met een dergelijke capitulatie geëindigd — of, dat het besluit bijzondere strafpleging onwettig zou zijn. Nu deze punten zijn beslist, is er ook juridisch geen reden meer om langer met de verklaring te wachten. Het is mij echter tevens gebleken, dat, waar door mij geen gratieverzoek wordt ingediend, dit door het Bijzonder Gerechtshof ambtshalve zou dienen te geschieden*). Om een dergelijke mogelijkheid te ondervangen, heb ik besloten, zelf het vonnis van het Bijzonder Gerechtshof te executeeren.

Ik doe dit, omdat de gevolgen bij een langer in leven blijven voor mijn gezin nog rampzaliger zouden zijn dan reeds het geval is en omdat ik van meening ben, dat alleen werkelijke zoenoffers de heillooze verwijdering tusschen onze duizenden volgelingen en het Nederlandsche volk kunnen doen verdwijnen.

Het is mij duidelijk geworden, dat alleen de verdwijning van de leidende nationaal-socialisten een werkelijke verzoening met de duizenden ongelukkigen, voor wier gedachtengang wij in hooge mate verantwoordelijk zijn, kan mogelijk maken.

De pogingen om deze diepgewortelde behoefte aan vergelding in een strafrechtelijken vorm te gieten, heeft, geloof ik, alleen een aanzienlijke verergering van het leed voor alle betrokkenen ten gevolge: van de volgelingen, van de leidende persoonlijkheden en van hen, die deze straffen moeten hanteeren. Op deze wijze zal men deze tegenstelling als een etterende wonde in het volkslichaam blijven dragen, terwijl zij, door de bevrediging van de behoefte aan vergelding zal genezen.

Ik dank God dat er ten gevolge van mijn optreden niemand den dood heeft

gevonden en dat ik niemand heb aangezet in het Duitsche leger te dienen, maar meerderen daarvan heb weerhouden. Ik betuig in het bijzonder mijn spijt over de bitsige en haatdragende woorden, die ik tegenover de Joden heb gebruikt op een tijd, dat zij reeds zoo getroffen waren, al draag ik niet de minste schuld aan hun afslachting en heb ik die altijd huiveringwekkend gevonden.

Waar ik er een verzoenende werking van verwacht, hoop ik, dat u mijn schulderkenning zult willen publiceeren en ik roep het mededoogen van het Nederlandsche volk in voor mijn gezin.

Hoogachtend,

Uw

w.g. R. VAN GENECHTEN

*) De president van het hof, mr. A. L. M. van Berckel, deelde naar aanleiding hiervan mede:

Hetgeen Van Genechten zegt, is niet juist. Geen enkel rechtscollege, dus ook niet het Bijzonder Gerechtshof, dient ambtshalve gratieverzoeken in, het adviseert alleen op ingekomen gratieverzoeken. **(V. b. 6543 A)** (Par. - N.R.C.)

Nederland

A. Antwoord der regeering aan de V.S. inzake Indië —

24 Dec. — De Ned. Regeering heeft op de verklaring van 19 December (zie pag. 6570 K) van het Departement van Staat der Vereenigde Staten over den huidigen toestand in Ned. Indië o.m. geantwoord, dat zij volledig begrip heeft voor de moeilijkheden, welke met de uitvoering van de taak van South East Asia Command gepaard gaan, doch dat zij moet blijven aandringen, dat deze taak en met name het ontwapenen en evacueeren van het Japansche leger, het zich in bezit stellen van Japansche wapenen en het in veiligheid brengen van de krijgsgevangenen en geïnterneerden, niettegenstaande deze moeilijkheden, vervuld zal worden.

Om het levensgevaar, waarin velen als gevolg van niet te verontschuldigen uitspattingen van extremistische zijde nog verkeeren, komt de regeering een spoedige bereiking van de geallieerde doeleinden om redenen van menschelijkheid uiterst wenschelijk voor. De regeering wil met alle middelen hiertoe mede bijdragen met name door het vinden in gemeenschappelijk overleg met de Indonesiërs van een vreedzame oplossing. Zij zal niets nalaten om een oplossing van het Indonesische vraagstuk te bevorderen, overeenkomstig de beginselen van het Handvest der Vereenigde Naties, dat, ook voor de niet onafhankelijke gebieden, mede dank zij het ijveren van de Ned. delegatie, een liberalen en vooruitstrevenden geest ademt. De regeering zegt verder, dat de besprekingen met de Indonesische leiders niet zijn onderbroken. Tenslotte verklaart de Ned. regeering zich bezield door den uitsluitenden wensch een voor alle betrokkenen bevredigende regeling te kunnen bereiken.
(Zie: 6579 K) (Tijd)

B. Prof. Rümke neemt ontslag —

14 Dec. — Prof. H. C. Rümke, hoogleeraar in de psychiatry aan de Rijksuniversiteit te Utrecht heeft naar aanleiding van een hem door den minister van O., K. en W. toegediende berisping ontslag gevraagd.

Prof. Rümke was in verband met zijn houding tijdens de bezetting gestaakt. Tegelijk met de berisping was de staking opgeheven. (Alg. H'bl.)
(V. b. 6544 XX B)

C. De toekomst van de A.J.C. - Los van S.D.A.P. en N.V.V. —

17 Dec. — Tijdens het op 15 en 16 Dec. te Amsterdam gehouden congres der A.J.C. is besloten, dat deze jeugd-organisatie in de toekomst los zal komen te staan van de S.D.A.P. en het N.V.V.

Voorts werd besloten tot toetreding tot de Nederlandsche Jeugd-Gemeenschap, hoewel bezwaren naar voren werden gebracht tegen eenige passages uit de beginselverklaring van de N.J.G. betreffende de oranje-cirkel als embleem, de uitdrukking „Trouw aan het Vorstenhuis kweeken" en het niet opnemen van het Humanisme in de beginselverklaring als bron, waaruit de zedelijke normen zijn afgeleid.

Wat Indonesië betreft, staat de A.J.C. achter de door de regeering afgelegde verklaringen, inzake zelfstandigheid en zelfbestuur. (V.V.)
(V. b. 6373 E)

D. Overtocht naar Canada van met Canadeesche soldaten gehuwde vrouwen —

18 Dec. — De Canadeesche regeering heeft een prioriteitslijst opgesteld van Nederlandsche vrouwen, getrouwd met Canadeesche soldaten, die het eerst voor den overtocht in aanmerking komen:

1. Nederlandsche vrouwen van Canadeesche soldaten in Canada, die uit den dienst zijn ontslagen.
2. Vrouwen van Canadeesche soldaten, die in een ziekenhuis in Canada liggen.
3. Vrouwen die kinderen verwachten. In dit geval moet een doktersattest worden overgelegd. Daarbij moet de overtocht binnen de zesmaandenperiode plaats hebben.
4. Vrouwen van voormalige Canadeesche krijgsgevangenen, die thans in Canada verblijven.
5. Vrouwen van Canadeesche soldaten in Canada, die nog steeds in het leger zijn.
6. Speciale gevallen, hieronder vallen de vrouwen van gesneuvelde Canadeesche soldaten; of indien de vrouw in Nederland door oorlogshandelingen in haar persoonlijk bestaan zwaar getroffen of benadeeld is.
7. Alle overige gevallen, die niet onder de punten 1—6 vallen.

Nederlandsche meisjes, die naar Canada wenschen te gaan, ten einde met Canadeesche soldaten in het huwelijk te treden, dienen de volgende bepalingen in acht te nemen:

1. Een verklaring dient te worden overgelegd, dat de Canadeesche soldaat met het betreffende meisje wil trouwen.
2. De Canadeesche militair dient ten behoeve van de Canadeesche emigratie-autoriteiten een verklaring over te leggen waaruit blijkt, dat hij een positie heeft en in staat is zijn a.s. vrouw te onderhouden. **(V. b. 6371 E)** (Par.)

E. Nationale geen staatsomroep - Verklaring minister Van der Leeuw —

24 Dec. — Minister Van der Leeuw heeft te Groningen verklaard, dat er geen Staatsomroep zal komen. De vooroorlogsche toestand is ook niet gewenscht. De toestand, dat iedere omroep uitzendingen naar eigen inzicht regelde is principieel doorbroken door het hoofdfeit, dat de Protestantsche kerken zich in meerderheid niet bij deze situatie neerleggen. De godsdienstige verzorging dient, volgens de V.P.R.O., door de kerken te geschieden en ook in de Generale Synode, die zich voor een nationalen omroep uitsprak, is dit tot uitdrukking gekomen.

Spr. noemde een nationale omroep, waarbij elke overtuiging van eenige beteekenis tot zijn recht komt, het ideaal. (G.K.)

F. Bestuur radio-stichting —

27 Dec. — Het bestuur der stichting Radio Nederland in Overgangstijd is thans als volgt samengesteld: mr. L. A. Kesper, Rijswijk (Z.H.), voorzitter; H. E. K. Ezerman, Arnhem, ondervoorz., dr. W. Banning, Driebergen; J. B. Broeksz, Hilversum; mej. dr. Nicolette A. Bruining, Rijswijk (Z.H.); J. Corver, Hilversum; dr. N. A. Donkersloot, Amsterdam; prof. dr. mag. J. B. Kors, O.P., Hilversum; C. A. Keuning, Amsterdam; mr. L. G. A. Schlichting, Amsterdam en mr. G. E. van Walsum, Rotterdam. (Tijd)
(V. b. 6512 A)

G. Kerstboodschap der Gen. Synode der Ned. Herv. Kerk —

27 Dec. — Een synodale kerstboodschap in de Ned. Hervormde Kerken voorgelezen, werpt een terugblik op 1945: „Het was het jaar, waarin, na onze wonderbare bevrijding, nieuwe uitzichten en mogelijkheden werden geopend om tot herstel en vernieuwing van den rechtsstaat en een betere samenleving te geraken". Er is echter „een bijkans barbaarsche ondankbaarheid" waarvan bv. de genotzucht, die breede kringen van ons volk aangreep, een uiting is. Wij zijn in een tijd gekomen, waarin het bijzonder noodig is, onszelven en allen die de oogen weer afwenden van het heil, aan ons volk bereid, toe te roepen: „vergeet toch geene van Gods weldaden!" (Alg. H'bl.)

H. Sociaal-economische raad voor de stad Tilburg —

27 Dec. — Op initiatief van het Comité voor maatschappelijken wederopbouw is te Tilburg een raad gevormd, bestaande uit de voorzitters van de plaatselijke standsorganisaties; voorzitter is prof. dr. Fr. v. d. Ven. De raad is bedoeld als kop-organisatie van de nog te stichten ondernemings- en bedrijfsraden.

Zijn doel is den bedrijfsvrede te dienen, in dezen zin, dat in het algemeen een sfeer wordt geschapen, waarin de werkers hun sociaal-economische, godsdienstige en cultureele belangen veilig gesteld weten. (Msb.)

I. Mr. Deckers gaat heen als Kamerlid —

29 Dec. — Het lid van de Tweede Kamer der Staten Generaal, mr. dr. L. N. Deckers, heeft aan het bestuur van den kring 's-Hertogenbosch der Katholieke Volkspartij medegedeeld dat hij zich niet meer opnieuw voor het Kamerlidmaatschap beschikbaar kan stellen. (N.D.) **(V. b. 6448 A; 6464)**

K. Door repatrieerenden ingeleverd Duitsch geld —

3 Jan. — Naar het ministerie van financiën mededeelde zal onder bepaalde voorwaarden het Nederlandsche geld en de tegenwaarde van het vijandelijk geld, dat door repatrieerende Nederlanders aan de grens werd ingeleverd, kunnen worden uitbetaald. Belanghebbenden kunnen zich daartoe wenden tot den inspecteur der belastingen van de laatste woonplaats vóór hun vertrek naar het buitenland.

De tegenwaarde van de aan de grens ingeleverde rijksmarken zal worden berekend tegen den koers van 1 R.M. = ƒ 0,265 welke gelijk is aan de koers van de marken welke door de geallieerde legers in Duitschland in omloop zijn gebracht (z.g. bezettingsmarken). (Ad. Dgb.)

Engelsch-Nederl. besprekingen in zake Ned.-Indië

29 Dec. — Op 27 Dec. hadden op Chequers het buitenverblijf van den Britschen premier Cl. Attlee Engelsch-Nederlandsche besprekingen plaats over de ontwikkeling in Ned. Indië, waaraan van Nederlandsche zijde werd deelgenomen door den minister-pres. Schermerhorn, min. Logemann, min. van Royen en dr. Van Mook. Van Engelsche zijde waren o.m. aanwezig premier Attlee, min. van staat Noel-Baker, de Britsche ambassadeur in Den Haag sir Nevill Bland en lord Alanbrooke, chef van den Imperialen Staf.

De inhoud van het na afloop gepubliceerde communiqué luidt in het kort als volgt:

De bespreking, welke een bevredigend resultaat had, betrof den toestand op Java, die in den laatsten tijd is achteruitgegaan, en de meest doelmatige wijze, om rust en orde te herstellen. De Britsche regeering is volledig op de hoogte gesteld van de consequente en vooruitstrevende politieke gedragslijn, welke de Nederlandsche regeering heeft gevolgd en voornemens is te volgen met betrekking tot het Indonesische vraagstuk. De Britsche regeering heeft naar verplichting jegens haar Nederlandsche geallieerden bevestigd, om zonder uitstel een toestand van veiligheid te scheppen, waarin het voor de regeering van Nederlandsch-Indië mogelijk zal zijn de besprekingen met representatieve Indonesiërs voort te zetten.

Een oplossing van het politieke conflict moet worden beschouwd als een essentieele bijdrage tot de succesvolle vervulling van de door het oppercommando van de geallieerde mogendheden aan Groot-Brittannië toevertrouwde taak, de Japansche bezetting van deze gebieden te liquideeren; dit is een gemeenschappelijke zaak van de Britsche en Nederlandsche regeeringen en van het Indonesische volk.

De Britsche en Nederlandsche regeeringen zijn het daarom eens over de gedragslijn, te bevorderen, dat de leiders van de nationalistische beweging tot overeenstemming komen met de Nederlandsche autoriteiten.

Middelerwijl zullen onmiddellijk verdere stappen worden ondernomen, om zooveel mogelijk de veiligheid van de krijgsgevangenen en geïnterneerden in Indonesië, die bedreigd worden door geweld der extremisten, te verzekeren.

(A'd. Dgb.)

Verklaring dr. Van Mook - Geen verschil van inzicht met regeering - De rede van H. M. de Koningin niet doorgedrongen - De Javanen en de Japanners - Sharir - De buitengewesten - Nieuwe grondwet —

29 Dec. — Op een te Londen gehouden persconferentie heeft dr. Van Mook o.m. gezegd, dat er tusschen hem en de Nederlandsche regeering nooit verschil van meening was geweest, en dat hij nooit te voren een zoo groote overeenstemming in politiek en gezichtspunt had meegemaakt."

Reeds in 1942 is de regeering tot de overtuiging gekomen, dat de eerste faze van de Japansche bezetting een verdere verspreiding van de nationalistische gevoelens onder de Indonesiërs ten gevolge zou hebben en hen de noodzakelijkheid zou doen gevoelen, een eigen nationalen status te verwezenlijken ten einde soortgelijke gebeurtenissen in de toekomst te vermijden. Meergenoemde rede van H. M. de Koningin, waarin het Indonesische volk een hoogere politieke status werd beloofd, was ten gevolge van de volkomen isolatie, waarin de Japanners Java hadden gebracht, nimmer tot de bewoners van dit eiland doorgedrongen.

In 1944 en 1945 zijn er op Java opstanden geweest, omdat de Javanen de Japanners als meesters verfoeiden. Toen het duidelijk werd, dat de oorlog in hun nadeel begon te verloopen, begonnen de bezetters de Javaansche jeugd op militair-fascistische wijze op te voeden. De Indonesische republiek is gevormd kunnen worden, doordat de geallieerden door de plotselinge Japansche capitulatie werden verrast en doordat zij niet voldoende schepen ter beschikking hadden om snel troepen naar Indonesische gebieden over te brengen.

De groep van Sharir kan worden beschouwd als het beste deel der nationalistische beweging, maar deze groep is niet in staat de gewapende extremisten te beteugelen, doordat zij ongewapend is. Deze groep vertegenwoordigt de groote meerderheid der intellectueelen en het gevoel van millioenen, die een einde willen zien komen aan den chaos en het bloedvergieten en die verlangen naar den terugkeer van een behoorlijke regeering. Op dit oogenblik is het vrijwel zeker, dat in Februari of Maart hongersnood op Java zal uitbreken. De Indonesiërs moeten geholpen worden, zij kunnen zich niet alleen staande houden.

Met de groep van Sharir werden besprekingen, waarin de rede van de Koningin op liberale en opbouwende wijze werd uitgewerkt, gevoerd. Wij moeten, aldus dr. Van Mook, de realiteit niet uit het oog verliezen. Indonesië heeft materieelen steun hard noodig en die kan alleen gegeven worden door samenwerking.

Op Borneo, Celebes en de Molukken zijn de goede betrekkingen met de Nederlanders bereids weer hersteld op basis van gelijkheid. De grondwet, die aan de Indonesiërs zal worden voorgesteld, zal betrekking hebben op geheel Nederlandsch Oost-Indië, dat een soort van gemeenebest zal worden met plaatselijke besturen, aangepast aan den aard en de bijzondere omstandigheden van het desbetreffende gebied. (A'd. dgb.)

(V. b. v. Mook 6559 D; Sharir 6559 E; Rede Koningin 6563)

Ned. O.-Indië

A. Japansch rapport in zake Indië.

15 Dec. — Na de capitulatie van Japan is in geallieerde handen gevallen een rapport van den luitenant-generaal Reikichi Tada over Indië, dat hij in 1943 aan de regeering te Tokio uitbracht. Hierin wordt o.m. gezegd:

„De Nederlanders hebben zeer goed voor de Indonesische volken gezorgd, 60.000.000 Inlanders werden geleid door slechts 200.000 Nederlanders — dat is 300 Inlanders op één Nederlander. Dit is geen gewone administratie! De Nederlanders leven voor de inheemschen; zij maken dat zij zichzelf redden kunnen en aan niets gebrek hebben. Met behulp van hun eerste-klas wetenschappelijke methoden hebben zij Nederlandsch-Indië ontwikkeld, de welvaart der bevolking bevorderd en hen voorzien van voedsel, kleeding en onderdak. Het resultaat is dat dit land een paradijs genoemd mag worden". (Tr.)

Denemarken

B. De Amerikanen verlaten Groenland —

21 Dec. — De Amerikaansche bezettingstroepen zijn bezig hun installaties af te breken. Zij hebben de meeste kleine bases aan de Deensche autoriteiten overgedragen. Men verwacht dat zij als eenige basis Juliane Loob in handen zullen houden. (N.Z. Zt.)

(V. b. Denemarken 6493 C)

Duitschland

C. Mijnen in Saargebied door Franschen in beslag genomen —

23 Dec. — De Fransche bezettingsautoriteiten hebben de mijnen van het Saargebied in beslag genomen. (A.F.P.)

(V. b. 6560 A)

D. Politieke partijen in Fransche zône —

23 Dec. — De Fransche autoriteiten hebben in hun bezettingszône de vorming van politieke partijen officieel toegestaan. (L'Aube)

(V. b. Fransche zône: 6560)

Engeland

E. De Engelsche fascisten - Lagerhuisdebat —

20 Dec. — In het Engelsche lagerhuis ontspon zich een levendige discussie naar aanleiding van het jongste optreden van Oswald Mosley. Deze verscheen nl. onlangs op een Kerstbijeenkomst van 800 Engelsche fascisten, een journalist die aanteekeningen van Mosley's rede wilde maken, werd met geweld uit de zaal verwijderd. Voorts kwam het bestaan van de „Liga van Christelijke hervormers", die een Hitlercultus bedrijven, ter sprake.

De minister van binnenl. zaken Chuter-Ede, verklaarde op desbetreffende vragen, dat hij het moeilijk en ook niet gewenscht achtte, dat de vrijheid van spreken aan banden werd gelegd.

(Reuter) **(V. b. Hitlervereering: 6552 I; Mosley: 6532 L)**

F. Nationalisatie Bank van Engeland —

20 Dec. — De wet op de nationalisatie van de Bank van Engeland werd op 19 Dec. met 306 tegen 126 stemmen door het Lagerhuis aangenomen. (Exchange)

(V. b. Nationalisatie: 6523 E)

G. Geen wapens voor Spanje —

20 Dec. — De Britsche minister van Staat Noel Baker heeft verklaard, dat Engeland sedert het uitbreken van den Spaanschen burgeroorlog in 1936 geen wapens naar Spanje had verkocht. De Britsche regeering heeft besloten niet alleen den export van wapens naar Spanje, maar ook die van semi-militaire en andere goederen, welke het Spaansche leger zouden kunnen versterken, te verbieden. (Times)

(V. b. 6552 G)

Finland

H. Oorlogsschuld 1914—1918 afbetaald —

19 Dec. — Het Amerikaansche ministerie van financiën deelde mede, dat het van Finland het volle bedrag van den termijn der afbetaling van de oorlogsschuld 1914—1918, afloopende op 15 Dec. a.s. heeft ontvangen. Dit bedrag bedroeg 253.054 dollar en 74 cents. (Reuter)

(V. b. Finl. 6446; oorlogsschuld 4282 C)

Frankrijk

A. Moordenaar van Darlan gerehabiliteerd —

23 Dec. — Op 24 Dec. 1942 werd Adm. Darlan te Algiers door Fernand Bonnier de la Chapelle doodgeschoten. Bonnier werd den dag daarop door een militair gerechtshof ter dood veroordeeld en onmiddellijk geëxecuteerd. Thans is dit vonnis vernietigd „met al zijn wettelijke en strafrechtelijke consequenties." (L'Aube) **(V. b. 5384 D)**

B. Devaluatie van den franc —

26 Dec. — De regeering heeft besloten tot devaluatie van den franc. De koers is vastgesteld op 119 frs. 10669 tegen 1 dollar en 480 frs. tegen 1 pond sterling. De vroegere koersen bedroegen resp. 50 en 200 frs. (L'Aube)

Internationaal

C. Uitlevering van door Duitschers geroofd goud aan Geallieerden —

16 Dec. — De Spaansche regeering heeft aan de ambassadeurs van Groot-Brittannië en Amerika een voorraad goud overhandigd welke vermoedelijk afkomstig is uit Frankrijk, Nederland en de Balkan. Deze goudvoorraad, ter waarde van ongeveer 50 millioen frank, was door de Nazivertegenwoordiging te Madrid aan de Spaansche regeering ter bewaring overgedragen. Sedert den wapenstilstand hadden Engeland en Amerika stappen gedaan bij generaal Franco om dit goud aan de commissie voor herstelbetalingen uit te leveren. (L.N.)

D. Herstelbetalingsconferentie te Parijs - Slotzitting - Percentages vastgesteld - Permanent bureau opgericht —

22 Dec. — Onder voorzitterschap van den Franschen min. v. buitenl. zak., Georges Bidault is op 21 Dec. de herstelbetalingsconferentie, waaraan door 17 landen werd deelgenomen gesloten. De laatste zitting was in tegenstelling met de voorgaande openbaar.

Een indeeling in twee categorieën van de objecten, waarmede vergoed kan worden, is vastgesteld:

A) alle Duitsche bezittingen en alles wat de huidige Duitsche productie oplevert.

B) de geheele industrieele en andere outillage in Duitschland, evenals de schepen voor binnenlandsch verkeer.

De volgende percentages werden aan de verschillende landen toegewezen:

	categ. A in %	categ. B in %
Ver. Staten	28	11.8
Engeland	28	27.8
Frankrijk	16	22.8
Joego-Slavië	6.6	9.6
Nederland	3.9	5.6
België	2.7	4.5
Tsjecho-Slow.	3	4.3
Canada	3.5	1.5
Griekenland	2.7	4.35

(L'Aube) **(Vor. ber. 6561 G)**

E. Einde zitting voorbereidende Commissie der Ver. Volken —

24 Dec. — De voorbereidende commissie der Ver. Volken heeft op 23 Dec. haar zitting te Londen beëindigd. (A.F.P.) **(V. b. 6561 M)**

Iran

F. Minister van binnenl. zaken afgetreden - De capitulatie van Tebris.

21 Dec. — De min. van binnenl. zaken Khali Fahimi is afgetreden. Opvolger werd de nationalist Allayar Safeh, tot nu toe minister zonder portefeuille. Generaal Darachani, die als commandant van het garizoen te Tebris voor de separatisten capituleerde, is in een Russisch vliegtuig naar Teheran gebracht, waar hij werd gearresteerd. (Exchange) **(V. b. Iran: 6561 N)**

Japan

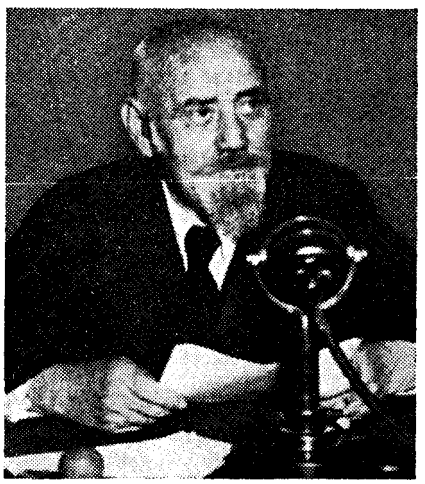
G. MacArthur handhaaft den Keizer - Hirohoto geen oorlogsmisdadiger —

20 Dec. — Gen. MacArthur heeft op 19 Dec. verklaard, dat hij Japan zal blijven controleeren door middel van Keizer Hirohito. Hij zal den Keizer niet op de lijst van oorlogsmisdadigers plaatsen, tenzij er bewijzen voor zijn schuld zijn, of hoogere autoriteiten het bevelen. (Dail. Her.) **(V. b. 6562 C)**

Oostenrijk

H. Karl Renner bondspresident - De Grondwet —

20 Dec. — Karl Renner, die tot nu toe staatskanselier was, is door de Bondsvergadering eenstemmig gekozen tot president van den Oostenrijkschen bondstaat. De rechten van het staatshoofd, die tot nu uitgeoefend werden door het „politieke comité" der provisorische regeering zijn overgegaan op den bondspresident.

Karl Renner werd op 14 Dec. 1870 in Untertannowitz in Moravië geboren. Van zijn hand verschenen verschillende werken over staatkunde. Hij werd in 1907 lid van den „Reichsrat". Hij vertegenwoordigde de eerste republiek in St. Germain en stond later aan het hoofd van de gematigde sociaal-democraten.

Toen Dolfusz destijds de heropening van den „nationalen raad", waarvan Renner president was, met geweld verhinderde, kwam aan zijn politieke loopbaan voorloopig een einde.

In Febr. 1934 werd hij voor korten tijd gearresteerd.

Tijdens het nat.-soc. regime bleef hij geheel op den achtergrond. Na het binnenrukken van het roode leger nam hij via overste Pitersi, contact met het Russische commando. Hij slaagde er in het vertrouwen van Maarschalk Koniev te winnen, hoewel hij vaak zeer resoluut voor zijn eigen meening opkwam.

Doordat op 19 Dec. een z.g. „Verfassungs-Uebergangsgesetz" is aangenomen is de provisorische grondwet van 1 Mei 1945 buiten, en de grondwet van 1929 (behoudens eenige wijzigingen) in werking getreden. Bij de talrijke wetten, die tegelijkertijd in werking zijn getreden, ontbreekt de „volmachtenwet" van 1917, op welken noodsprong der Habsburgers de autoritaire koers van Dolfusz en Schuschnigg gegrondvest was. (N.Z.Zt.) **(V. b. Schuschnigg 6553 H; Renner 6525 I)**

Rusland

I. Territoriale eischen aan Turkije.

20 Dec. — De Moskousche dagbladen publiceerden een uitvoerig schrijven van twee historici uit Georgië, waarin de teruggave werd geëischt van alle in de jaren 1921 en 1922 door Turkije aan de republiek Georgië ontnomen gebieden: w.o. Ardahan, Artwin, Olty en Lgdyr. In het schrijven, dat oorspronkelijk in een blad te Tiflis was gepubliceerd, werd er op gewezen dat deze gebieden slechts een deel zijn van het door de Turken bezette deel van Georgië.

Kars en Erzerum, waarop de Sovjet-Armeniërs aanspraak maken, worden in het schrijven niet genoemd. (U.P.) **(V. b. 6502 E; Turkije: 6534 E)**

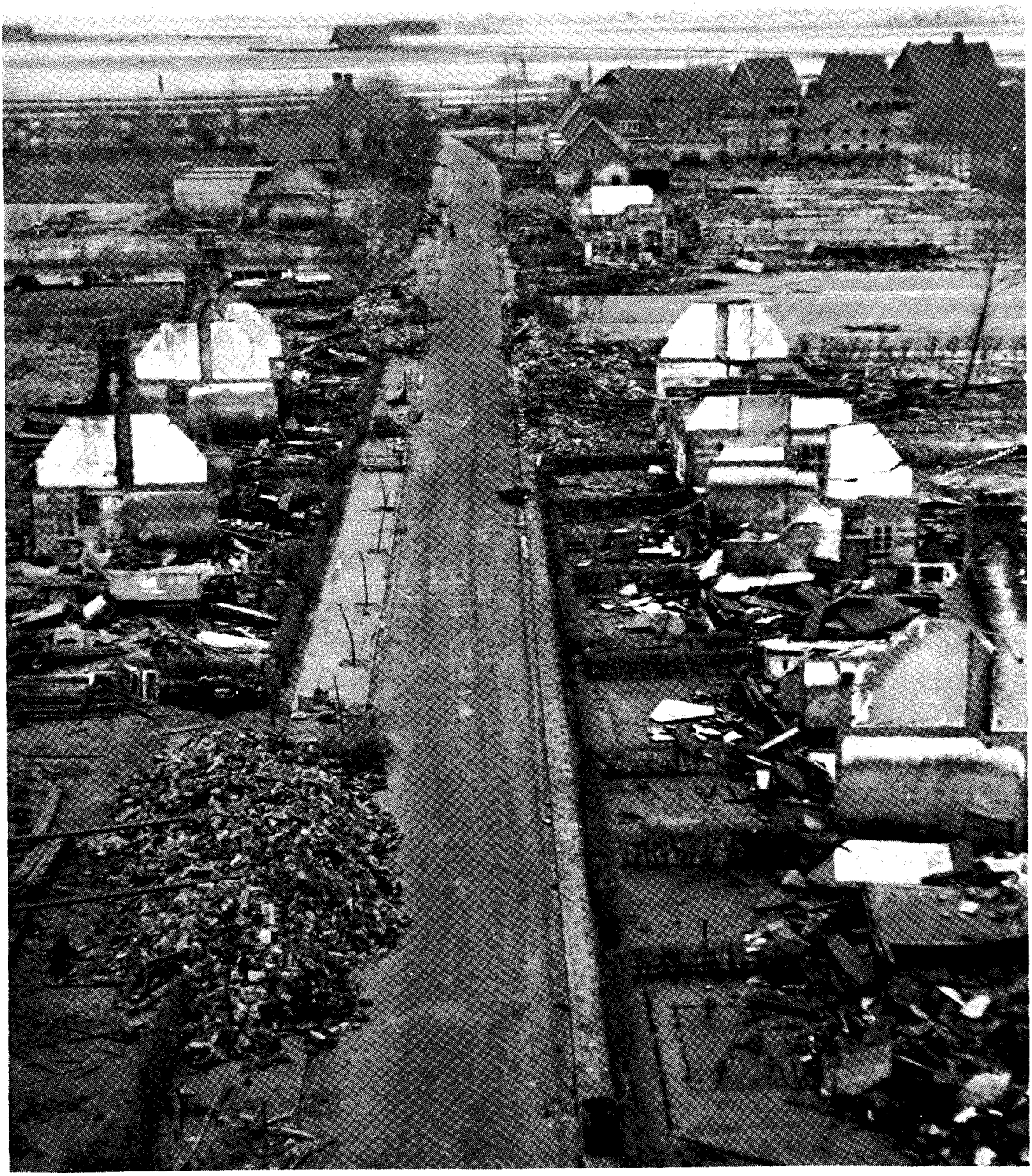
Vereenigde Staten

K. Het „Statedepartment" over Nederlandsch Indië —

19 Dec. — Het departement van buitenlandsche zaken publiceerde een verklaring, waaraan wij het volgende ontleenen:

„De Vereenigde Staten hopen, dat alle partijen in Nederlandsch Indië de noodzaak zullen inzien van een spoedig wederopvatten der besprekingen, die zullen leiden naar een vreedzame oplossing van het geschil in overeenstemming met de principes en idealen van het handvest en de verklaring van de Vereenigde Volkeren, waaronder de overwinning op de as werd behaald."

„Extremisme of onverantwoordelijke daden, of het achterwege blijven van het aanbieden of het beschouwen van bepaalde voorstellen kunnen slechts tot een rampzalige situatie leiden. De Ver. Staten erkennen, dat in den eersten plaats de verantwoordelijkheid voor het bereiken van een overeenkomst bij de Nederl. autoriteiten ligt, als de vertegenwoordigers van het territoriale gezag, en de Indonesische leiders." De verklaring bracht voorts in herinnering, dat de aansprakelijkheid voor het accepteeren van de Japansche overgave in Nederl. Indië, van het ontwapenen en wegvoeren der Japansche strijdkrachten en van de bevrijding der geallieerde krijgsgevangenen en de beveiliging van meer dan 100.000 geïnterneerde burgers, na onderling geallieerd overleg aan het South East Asia Command van Lord Louis Mountbatten was toegewezen. Het uitvoeren van deze opdracht is bemoeilijkt door de geschillen tusschen de Indonesische en de Nederlandsche autoriteiten, zoo zeide de verklaring verder, „maar voor zoover de Vereenigde Staten er bij betrokken zijn, denkt men er niet aan het geallieerde mandaat uit te breiden voor zaken buiten deze bepaalde aansprakelijkheden." Het ministerie van buitenlandsche zaken drukte de hoop uit, dat een vreedzame regeling van het geschil tusschen de Nederl. autoriteiten en de Indonesiërs, zoowel een erkenning zou beteekenen van de natuurlijke aspiraties van het Indonesische volk, als van de wettelijke rechten en belangen van Nederland. De woordvoerder van het departement voegde er aan toe, dat voor zoover de toestanden te vergelijken waren, dezelfde politieke principes der Vereenigde Staten van toepassing zijn op de problemen van Indo-China. Deze verklaring werd aan de Britsche en Nederlandsche autoriteiten overhandigd, voordat zij is uitgegeven. (Reuter) **(V. b. 6506 H)**

De Wieringermeer droog: Wat er overbleef van het eens zoo moderne en bloeiende Slootdorp. (Zie 6550 E.)
(foto Anefo)

Het „Kabinet" Sharir: V.l.n.r. Sharir, minister-president en Sjarifoeddin, minister van voorlichting. (Ass. press.)

RECAPITULATIE WERELDGEBEUREN 1945

JANUARI

3. **Turkije** verbreekt diplomatieke betrekkingen met **Japan.**
5. Het **Poolsche comité van Lublin** door Rusland erkend als voorloopige regeering; Engeland en de Ver. St. blijven de Poolsche regeering te Londen erkennen (zie 28 Juni).
9. Amerikaansche strijdkrachten landen op **Luzon** (op 9 Dec. 1941 door Japan overweldigd).
11. De Russen trekken **Warschau** binnen.
20. Wapenstilstand met **Hongarije** in Moskou onderteekend. **Engelschen trekken bij Roermond over de Maas.**

FEBRUARI

4. **België** definitief bevrijd.
4—11. **Conferentie te Yalta (Krim) tusschen Churchill, Roosevelt en Stalin:** plannen voor de overwinning op Duitschland, bezetting en contrôle; verklaring betreffende bevrijd Europa; samenwerking tot vestiging en handhaving vrede.
6. De Fransche minister van voorlichting verklaart, dat Frankrijk voornemens is voor den duur van den oorlog, de militaire bescherming van **Syrië** en den **Libanon** te handhaven (zie 19 Mei).
8. **Britsche en Canadeesche troepen openen een offensief ten Z.O. van Nijmegen;** Kleef en Gennep veroverd. Nederl. Regeering te Londen treedt af.
12. Vrede geteekend in Griekenland tusschen **regeering** en **E.A.M.**
13. **Boedapest** geheel door Russen onder gen. Malinowski bezet.
14. Churchill en Eden in **Athene;** staat van beleg opgeheven.
15. **Fransch-Russisch pact** (geteekend in Dec. 1944) geratificeerd door Frankrijk. De Joego-Slavische min.pres. vertrekt uit Londen naar **Belgrado.**
19. Amerikaansche troepen landen op **Iwo Jima** (Vulkaaneilanden).
23. **Nieuw Nederlandsch kabinet Gerbrandy te Londen gevormd.**
24. De minister presid. v. **Egypte** Ahmed Maher Pasha na de oorlogsverklaring aan de as-mogendheden vermoord. **Manilla** geheel door Amerikanen bezet.

MAART

2. Koning Peter van **Joego-Slavië** benoemt drie regenten. **Venlo en Roermond bevrijd.**
3. De constitutie der **Arabische Liga** te Cairo geteekend. **Britsch bombardement van den Haag.**
6. De Amerikanen bezetten **Keulen.**
7. De Amerikanen steken bij **Remagen** den Rijn over.
12—23. **H. M. Koningin Wilhelmina bezoekt de bevrijde Nederl. gebieden.**
22. Pact van Eenheid der **Arabische Staten** te Cairo geteekend.
23. De geallieerde legers trekken onder bevel van Veldmaarschalk Montgomery bij Wezel **den Rijn** over.
27. De 1.050ste (en laatste) **V.raket** bereikt Engeland bij Orpington.

APRIL

1. Invasie van **Okinawa** (Rioe-Kioe eilanden) door de Amerikanen. **Bevrijding van Enschedé.**
5. **Rusland** zegt neutraliteitspact met **Japan** op.
9. **Koningsbergen** capituleert voor de Russen. De **Ver. St.** en **Engeland** hervatten dipl. betrekk. met **Argentinië.**
11. **Von Papen** gearresteerd. Verdrag tusschen **Rusland** en **Joego-Slavië.**
12. President **Roosevelt** overleden. **Spanje** verbreekt dipl. betr. met **Japan.**
15. **Oost Nederland — behoudens zuiveringsacties — geheel bevrijd.**
19. **Dijken Wieringermeer doorgestoken.**
24. **Himmler** biedt aan te capituleeren voor de **Anglo-Amerikanen.** Engelschen en Canadeezen rukken **Bremen** binnen. **Contact Amerik. en Russische troepen in Torgau aan de Elbe.**
25. Opening **Conferentie van San Francisco.**
28. **Mussolini** door Italiaansche partisanen geëxecuteerd.
29. **Onvoorwaardel. overgave der Duitsche troepen in Italië;** de vijandelijkheden eindigden op 2 Mei (12 uur v.m.). Dr. Renner vormt voorloopige regeering in **Oostenrijk. Weenen** bevrijd. **Eerste voedseltransporten door de lucht naar N.W. Nederland.**

MEI

1. **Duitschers melden dood van Hitler.**
2. **Berlijn capituleert voor de Russen.**
3. **Terugkeer Koningin Wilhelmina en Prinses Juliana naar Nederland. Hamburg** veroverd door Britten. **Rangoon** veroverd door 14e Britsche leger.
5. **Overgave van alle Duitsche troepen in Nederland, N.W. Duitschland en Denemarken.**
7. **Onvoorw. overgave van alle Duitsche troepen onderteekend te Reims;** (op 9 Mei te Berlijn geratificeerd; in werking op 5 Juni). Dood van **Goebbels** (zelfmoord) gemeld.
10. Russen bezetten **Praag.**
19. Ongeregeldheden in **Syrië en den Lybanon** n.a.v. de landing van Fransche troepen.
Zelfmoord van **Himmler** in Lüneburg.
31. Noorweegsche regeering keert terug naar **Oslo.**

JUNI

5. Duitsche overgave van kracht.
9. Overeenkomst te Belgrado tusschen de regeeringen van Engeland, de V. St. en Joego-Slavië betreffende **Venezia Giulia.**
14. **Von Ribbentrop** te Hamburg gearresteerd.
21. De georganiseerde tegenstand op **Okinawa** gebroken.
23. **Kabinet Schermerhorn gereed.**
26. **Het Handvest der Vereen. Volken te San Francisco geteekend.**
28. **Poolsche** voorloopige **regeering** van Nationale eenheid gevormd.
29. Overeenkomst tusschen **Rusland** en **Tsjechoslowakije; Roethenië** komt aan Rusland.

JULI

1. Australiërs landen te **Balikpapan (Borneo).**
5. **Philippijnen** geheel bevrijd.
9. **Min. Lieftinck kondigt eerste maatregelen aan betr. monetaire saneering.**
12. Britsche en Amerikaansche zônes in **Berlijn.**
13. **S.H.A.E.F.** ontbonden.
14. **Japan** gebombardeerd door Am. oorlogsschepen.
17—25. **Conferentie te Potsdam tusschen Truman, Stalin en Churchill** (later vervangen door Attlee) Proclamatie aan Japan.
26. **Verkiezings-overwinning van Labourparty; Churchill treedt af; Attlee vormt Labour-regeering** (op 27ste).
30. Eerste zitting geallieerde contrôleraad te **Berlijn.**

AUGUSTUS

3. **Het Prinselijk gezin definitief in Nederland terug.**
6. **Eerste atoombom geworpen op Japan (Hiroshima);** tweede en laatste op 9 Aug. op Nagasaki.
8. **Russische oorlogsverklaring aan Japan;** van kracht op 9 Aug.
14. **Japan capituleert onvoorwaardelijk. Russisch-Chineesch vriendschapsverdrag.**
15. **Maarschalk Pétain ter dood veroordeeld.** (Gen. de Gaulle wijzigt vonnis in levenslange gevangenisstraf).
17. **Russisch-Poolsch grensverdrag.**
18. **Republiek „Indonesia" uitgeroepen.**
20. Pres. Truman annuleert alle **leen- en pachtovereenkomsten.**
21. Leden van de **Spaansche Cortes** van 1939 vormen in Mexico een regeering. Bijeenkomst te Londen van de **Internat. Commissie voor de luchtvaart.**
29. **Amerikaansche troepen landen in Japan.**
30. Britten bezetten **Hongkong.**

SEPTEMBER

2. **Onvoorw.** overgave v. Japan geteekend. Uitbreken Anamitische ongeregeldheden in **Fr. Indo China.** Amerika's **Leen- en Pachtwet** buiten werking gesteld.
5. Britsche troepen landen te **Singapore.**
6. Overgave der Jap. in de Z.W. Pacific te **Raboul** geteekend.
8. **Gen. Mac. Arthur arriveert te Tokio. Overgave der Jap. in Ned.-Oost-Indië** - idem in **Bougainville** (N. Nieuw Guinea).
9. **Overgave der Jap. in China te Nanking geteekend** (gen. Okamura).
10. **Quisling** door het Noorsche Hof ter dood veroordeeld. Ontbinding **Japansch Keizerlijk Hoofdkwartier** (op bevel van MacArthur).
11. Eerste zitting **Raad** v. **ministers** van **buitenl. zaken te Londen. Gen. Tojo** gearresteerd.
12. Officieele Jap. overgave in **Z.O. Azië** te Singapore.
13. **Opening Anglo-Amerik. fin.- en handelsbesprekingen te Washington.** Overgave der Jap. troepen in **Malakka;** Overgave Jap. 18e leger op **N. Guinea.**
16. Jap. overgave in **Hongkong.**
17. Italianen eischen geheel Venezia **Giulia** op.
19. Nieuw plan voor **Britsch-Indië** aangekondigd.
24. **Petroleum overeenkomst** tusschen Engeland en V.S.
25. **Consulta** te Rome geopend (voorzitter: Graaf Sforza). Eerste zitting. **Int. contrôle-commissie voor Tanger. Wereldvakvereenigingsconferentie te Parijs.**
Ned. Tweede Kamer voor 't eerst bijeen. Max Blokzijl ter dood veroordeeld.
30. **Hongaarsche regeering** door de V.S. erkend.

OCTOBER

1. **Verbroederingsverbod in Duitschland** voor geall. troepen **opgeheven.**
2. Conferentie **Raad v. min. v. buitenl. zaken te Londen mislukt.**
3. **Lt. Gouv.-Gen. dr. Van Mook arriveert in Batavia.**
8. Alg. verkiezingen in **Noorwegen** (terugkeer socialistische regeering).
9. **Pierre Laval** ter dood veroordeeld (op 15 Oct. geëxecuteerd). **Grieksche regeering** (adm. **Vulgaris**) treedt af; (de Grieksche regent **Damaskinos** werd op 17 Oct. premier; 1 Nov. werd de regeering **Kanelopoulus** gevormd; trad op 20 Nov. af; **Sophoulis** vormde nieuwe regeering).
11. Internationale status van **Tanger** hersteld.
15. **Gen. MacArthur kondigt de vol-**

tooiing aan der ontwapening van 7.000.000 Japanners.
16. Het Handvest van de „United Nations Food and Agricultural Organisation" te Quebec geteekend. **Regeeringsverklaring over Ned. O. Indië** (min. **Logemann): „Onderhandelen, maar niet met Soekarno".**
17. Aartsbisschop Damaskinos vormt **Grieksche regeering.**
20. De geallieerden erkennen regeering Renner in **Oostenrijk.**
21. **Fransche verkiezingen:** drie groote partijen (comm.; S.F.I.O.; M.R.P.) overwinning voor De Gaulle; voor de eerste maal stemrecht voor vrouwen en soldaten.
22. **Gevechten tusschen troepen der Chin. regeering en communisten in Shantoeng.**
24. Offic. overgave der Jap. troepen in **Birma.**
25. **Robert Ley** (leider „Deutsche Arbeitsfront") pleegt zelfmoord in zijn cel te Neurenberg.
26. **Vaststelling Finsch-Russische grens.**
27. **12 punten der Amerik. buitenl. politiek** (pres. Truman).
28. **Britsche troepen op Java door Indonesiërs aangevallen.** Opening Parlement v. **Tsjecho-Slowakije** (voor het eerst sinds Dec. 1938); President Benesh teekent decreten betreffende nationalisatie van 1.000 groote industrieën.
29. President Vargas van Brazilië afgetreden (opgevolgd op 30 Oct. door Linhares).
30. **Britsche commandant van Soerabaje door Indonesiërs vermoord.** Alg. verkiezingen in **Denemarken;** minderheidsregeering gevormd op 7 Nov.
31. **Eerste bijeenkomst Gen. Synode Ned. Herv. Kerk.**

NOVEMBER

1. Grieksche regeering gevormd onder Kanelopoulus; afgetreden op 20 Nov.
2. Alg. staking en ongeregeldheden door **Arabieren** in Cairo en Alexandrië (protest tegen Balfour-verklaring). **Lord Gort** afgetreden als Hooge Commissaris van **Palestina.**
4. **Alg. verkiez. in Hongarije;** coalitieregeering gevormd op 15 Nov.
6. Opening **Fransche constituante;** Gen. de Gaulle hoofd der regeering; drie partijenregeering.
7. **Wereldsnelheidsrecord** gebroken te Herne Bay (Engeland) door Gloster Meteor IV. (gemidd. snelh. 606 mijl p. u.) **Dr. van Mook maakt te Batavia een Beginselprogram bekend; deelgenootschap in Koninkrijk.**
10. **Albaneesche regeering** door „big three" erkend.
15. Gemeenschapp. verklar. van de V. St., Engeland en Canada betreffende het toekomstige gebruik van de **atoomenergie.** Autonomische beweging in **Azerbeidsjan** (Iran).
17. **Hongaarsche regeering** door Engeland erkend.
18. **Alg. verkiez. in Portugal. Einde proces-Belsen** (30 van de 44 schuldig; 11 ter dood veroordeeld en op 13 Dec. geëxecuteerd). **Alg. verkiez. in Bulgarije.**
19. **Britsche regeering** kondigt vijfjarenplan voor de **nationalisatie** aan.
20. **Aanvang proces tegen voornaamste oorlogsmisdadigers te Neurenberg. Opening Staten-Generaal.**
23. De Engelsche min. v. buitenl. zaken oppert plan tot vorming van een algemeene **wereldvergadering,** rechtstreeks door de volken gekozen.
24. Eerste zitting **Voorbereid. Commissie der Ver. Volken. Ital. regeering** (Parri) afgetreden.
25. **Alg. Verkiez. in Oostenrijk;** meerderheid voor Christ. Volkspartij.
26. Uitroeping **republiek in Joego-Slavië.** (op 22 Dec. door Engeland en V. St. erkend).

DECEMBER

2. Wet op de nationalisatie van de **Banque de France** (met 521 tegen 35 stemmen) aangenomen.
6. **Anglo-Amerik. financieele overeenkomst** te Washington geteekend.
9. Italiaansche regeering-de Gasperi gevormd.
12. **Wieringermeer droog.**
15. **Verklaring over politiek der Ver. Staten t.o.v. China.**
16—26. **Conferentie der ministers v. buitenl. zaken van Rusland, Engeland en de V. St. in Moskou.**
17. **Ir. A. A. Mussert ter dood veroordeeld.**
18. Gen. Tsjang Kai Sjek arriveert te **Nangking,** waaruit de Chineezen in Dec. 1937 verdreven werden.
20. **Dr. Renner** president van Oostenrijk.
21. De Britsche autoriteiten trekken de directe controle over alle **kolenmijnen in de Britsche bezettingszône** in Duitschland aan zich.
26. Devaluatie **Fransche franc. Mgr. dr. J. de Jong aartsbisschop van Utrecht tot kardinaal benoemd.**
27. **Eng.-Ned. besprekingen te Engeland i.z. Ned. O. Indië.**

Nederland

A. Oudejaarsrede min.-pres. Schermerhorn - De geallieerde politiek in Duitschland —

2 Jan. — In zijn oudejaarsrede heeft min.-pres. prof. ir. W. Schermerhorn zijn bezorgdheid uitgesproken over den gang van zaken in Duitschland.
Zal men — aldus de min.-pres. — in Duitschland dezelfde fout maken van 1918, n.l. door het te vroeg verschaffen van zelfbestuur aan Duitschland met gebruik van de weinige beschikbare werkelijk democratische elementen? Opnieuw zullen dan alle na-oorlogsche catastrofen door een verblind volk op de rekening der Rathenau's en Stresemann's worden geschreven, zoodat nog eens de democratie in het hart van Europa in discrediet wordt gebracht. Daar ligt in wezen een der allergrootste vragen, op welker beantwoording wij helaas niet zeer gerust zijn.
Zullen de verantwoordelijke staatslieden het vraagstuk Europa als zoodanig willen onderkennen en tot een oplossing brengen of gaan wij den ouden, door slechte resultaten beproefden weg? De grooten der aarde hebben de macht, laten zij bedenken, dat daaruit ook de verantwoordelijkheid voortvloeit."
(A.N.P.)
(V. b. min.-pres. Schermerh. 6569; 6557 B)

B. Consentgeld ter financiering van rijksbureaux —

3 Jan. — Ter financiering van de rijksbureaux zal weer een consentgeldregeling worden ingevoerd, welke hoofdzakelijk zal drukken op den invoer van grondstoffen (1½ pct.) en eindproducten (¾ pct.), alsmede op enkele binnenlandsche grondstoffen en fabricaten. De consentgelden mogen in de prijzen worden doorberekend, behalve als een vaste maximumprijs is vastgesteld. (N.R.C.)

C. Scheepvaartbeweging Rotterdam en Amsterdam toegenomen —

3 Jan. — Uit onderstaande opgave blijkt, hoe het aantal binnengekomen schepen in de havens van Amsterdam en Rotterdam blijft toenemen. Voor de maand October zijn er minder schepen en tonnage binnengekomen, hetgeen moet worden toegeschreven aan de Engelsche havenstaking. In Rotterdam zijn de eerste maanden na de bevrijding veel groote schepen binnengekomen, terwijl in October en November veel kleine kustvaarders de haven aandeden, vandaar het feit dat bij een grooter aantal binnengekomen schepen te Rotterdam de inhoud in b.r.t. niet veel verschilt met dien van de maand Juni.

Amsterdam

	aang. schepen	inh. in m3
Mei '45	—	—
Juni	2	10.848
Juli	25	62.461
Augustus	52	210.723
September	91	491.744
October	89	463.093
November	110	507.800
December	101	409.690
	470	2.156.359

Rotterdam

	aang. schepen	inh. in m3
Mei	40	44.800
Juni	101	281.600
Juli	98	239.850
Augustus	141	290.150
September	213	290.440
October	193	259.220
November	252	288.375
December	300	373.625
	1338	2.068.060

(Alg. H.b.)
(V. b. R'dam 6363 G; IJmuiden 6424 C)

D. Effecten - Verkoop - Opening A'damsche beurs - Opheffing stopkoersen —

29 Dec. — De Vereeniging voor den Effectenhandel (Bedrijfsgroep Effectenhandel) maakte de volgende uitvoeringsmaatregelen bekend met betrekking tot den verkoop van effecten:
1. Alle voorschriften met betrekking tot stopkoersen zijn buiten werking getreden.
2. Alle vroeger opgegeven en nog niet ingetrokken orders tot aan- of verkoop van effecten worden als vervallen beschouwd.
3. Met ingang van Maandag 7 Jan. 1946 zal er te Amsterdam dagelijks, behalve Zaterdags, beurs worden gehouden van 13.30 tot 14.30 uur.
4. Voor de schriftelijke mededeeling welke na elken verkoop aan de Vereeniging moet worden gedaan, kan gebruik worden gemaakt van daartoe bestemde formulieren „Verkochte Effecten", welke verkrijgbaar zijn bij de N.V. De Beursdrukkerij, Warmoesstraat 117—119, Amsterdam-C.
5. Leden, die ten behoeve van particulieren aanvragen indienen tot het verkrijgen van Effectenverkoopvergunningen, zijn verplicht dezen particulieren (waaronder begrepen zijn Rijksorganen, Rijksinstellingen en Rijksfondsen), boven en behalve de aan de Vereeniging verschuldigde 2% vergunningsprovisie, voor hun bemoeiingen een provisie in rekening te brengen ten bedrage van ¼% van de nominale waarde van de te verkoopen effecten, voorzoover het vaste rente dragende schuldbrieven betreft, resp. ¼% van de effectieve waarde van de te verkoopen effecten, berekend naar de laatst bekende koersen, wanneer het andere effecten dan vaste rente dragende schuldbrieven betreft. (N.R.C.)
(V. b. 5962 A)

Nederland

A. Nederland en het proces te Neurenberg - Seyss-Inquart over N.S.B.-verraad en Mussert —

29 Dec. — Tijdens een kort verblijf in Nederland heeft mr. A. M. Baron van Tuyll van Serooskerken, vertegenwoordiger van de Nederlandsche regeering bij het proces tegen de oorlogsmisdadigers te Neurenberg, aan een redacteur van het A.N.P. het een en ander verteld over hetgeen binnenkort door den Franschen aanklager over het Nederlandsche aandeel in de processtukken ter sprake zal worden gebracht. Begin Januari zal de Fransche aanklager, Menthon, aan het woord komen.

Op de vraag, waarom Nederland niet zelfstandig in de gelegenheid is gesteld, de misdaden der Duitschers, in Nederland tijdens den oorlog bedreven, in het proces ter sprake te brengen, deelde de heer Van Tuyll van Serooskerken mede,

Seyss-Inquart in de beklaagdenbank
(zie 6485 F)

dat de aanklacht beperkt blijft tot die van de Vereenigde Staten, Engeland, Frankrijk en Rusland. Wanneer men ook den overigen betrokken landen de gelegenheid zou geven het woord te voeren, zou dit tot verbrokkeling en versnippering leiden, terwijl de duur van het proces aanmerkelijk zou worden verlengd.

De belangen der West-Europeesche landen worden door Frankrijk, die der Oost-Europeesche staten door Rusland behartigd. Op deze wijze wordt een beter harmonisch geheel van de gezamenlijke aanklachten verkregen.

Door de Nederlandsche delegatie wordt naast tal van andere documenten een „vertrouwelijk rapport van Seyss-Inquart aan Hitler" overgelegd, waarin Seyss-Inquart den toestand in Nederland beschrijft gedurende de periode van 29 Mei tot 19 Juli 1940. Zeer belangwekkend is de passage, waarin het aandeel van de N.S.B.-ers in den strijd tegen Duitschland wordt beschreven. Seyss-Inquart schreef hierover woordelijk het volgende:

„Es liegen konkrete Anhaltspunkten dafür vor, dass N.S.B.-leute in Uniform niederländischen Soldaten zu Gunsten der einmarschierenden Reichstruppen eingegriffen haben."

(Er zijn concrete bewijzen aanwezig, dat N.S.B.-ers in de uniform van Nederlandsche soldaten ten gunste van de binnenrukkende Duitsche troepen hebben ingegrepen).

Interessant is verder het oordeel van Seyss-Inquart over Mussert. Na eerst te hebben geconstateerd, dat Mussert bang was voor het Groot-Duitsche Rijk, vervolgt Seyss-Inquart: „Seine politischen Qualitäten dürften die eines durchschnittlichen Gauleiters im Reiche nicht erreichen." (Zijn politieke capaciteiten staan ten achter bij die van den gemiddelden Duitschen gouwleider). (Alg. Hb.)
(V. b. v. Tuyll v. Sk.: 6449 D; Seyss-Inquart: 6510 B; Mussert: 6529 F; Neurenberg: 6563)

B. G.A.C. en de voordracht voor lidmaatschap Hoogen Raad - Stellingname prof. Cleveringa —

27 Dec. — De Groote Adviescommissie der Illegaliteit (G.A.C.) heeft een adres gericht aan H.M. de Koningin waarin zij eerbiedig in overweging geeft niet tot benoeming te willen overgaan van mr. P. H. Smits tot lid van den Hoogen Raad.

Mr. Smits werd door den H.R. als no. 1 geplaatst op de voordracht, welke door de Tweede Kamer op 14 Dec. na stemming werd overgenomen. In het adres wordt overwogen, dat mr. Smits zijn benoeming uit handen van den gewezen Rijks-commissaris Seyss-Inquart aanvaardde en dat tegen mr. Smits nog geen onderzoek heeft plaats gevonden of is beëindigd door de met de zuivering in de rechterlijke macht belaste lichamen het Hooge College en de Rechterlijke Zuiveringsraden.

De G.A.C. geeft ten slotte te kennen, dat zij zich verwant gevoelt aan de houding van prof. mr. R. P. Cleveringa, die op grond van de voordracht van mr. Smits, zijn functie als voorzitter van de studentenzuiveringscommissie te Leiden neerlegde. (Alg. H'blad)
(V. b. H.R.: 6546 C; zuiv. Rl. macht: 6558 A; Cleveringa 6441; G.A.C. 6425 I; 6364 F)

C. Landwacht geen Duitsche dienst - Gevangenisstraf gewijzigd in doodstraf - Twee belangrijke uitspraken Bijz. Raad v. Cassatie —

2 Jan. — Voor de tweede maal heeft de bijzondere Raad van Cassatie dezer dagen een landwachter ontslagen van rechtsvervolging, den 29-jarigen Haagschen matroos Albert Starink, die door het Bijzondere Gerechtshof tot 10 jaar gevangenisstraf was veroordeeld. Ook in dit geval ging de Bijzondere Raad er van uit, dat — in de bewoordingen der overweging — diegenen die bij deze Nederlandsche Landwacht dienst namen, niet in Duitschen krijgsdienst zijn getreden, omdat deze formatie door den bezetter niet was bestempeld tot een onderdeel van zijn krijgsmacht, terwijl van deze landwachters evenmin gezegd kan worden in eenigen anderen Duitschen staats- of publieken dienst te hebben gestaan.

Het ten laste gelegde „toetreden" tot de Nederlandsche landwacht houdt zonder meer nog niet een misdrijf in, doch het dienstdoen als landwachter en feitelijke misdragingen, daarbij voorgevallen, hadden moeten zijn ten laste gelegd.

Tegelijkertijd wees de Bijzondere Raad een ander opzienbarend arrest door het vonnis van 20 jaar gevangenisstraf jegens Adrianus Steentjes te vernietigen en te wijzigen in de doodstraf.

Zoowel de procureur-fiscaal als de veroordeelde was in beroep gegaan, eerstgenoemde wegens verkeerde toepassing van de art. 9 en 10 W. v. S.

Steentjes zat in Januari 1942 opgesloten in het Huis van Bewaring te Den Haag wegens clandestien slachten. Om zijn eigen straf te verzachten en de door de Duitschers uitgeloofde judaspremie van 250 gulden te bemachtigen, heeft hij, gebruikmakende van hetgeen hij in de cel van een politieken medegevangene te weten was gekomen, een Westlandsche sabotagegroep bij de politie aangegeven. Een lid van deze groep is door de Duitschers gefusilleerd.

De Bijzondere Raad heeft ten dezen overwogen, dat Steentjes zeer goed geweten heeft, aan welke gevolgen hij zijn dorpsgenooten blootstelde. Immers tot October 1941, het tijdstip waarop hij werd ingesloten, waren reeds meer dan 30 Nederlanders door den bezetter ter dood gebracht. Het misbruik van vertrouwen jegens zijn medegevangenen en de minderwaardige motieven hebben aanleiding gegeven de zwaarste straf op te leggen, welke onze wet kent. (Par.)
(V. b. 6505 D.)

D. Schiermonnikoog weer Nederlandsch bezit —

27 Dec. — Schiermonnikoog dat sedert 1892 Duitsch bezit was, is krachtens art. 3 van het besluit vijandelijk vermogen van rechtswege in eigendom overgegaan aan den Nederlandschen staat.

Tot ongeveer het midden der zestiende eeuw behoorde het eiland toe aan het klooster Claerkamp. De bewoners van dit klooster, de Claerkampster monniken, grijze of schiere monniken, zijn de oudste eigenaars, die bekend zijn. Zij gaven aan het eiland zijn naam en in het wapen van Schiermonnikoog staat nog altijd haar beeltenis. Toen in 1580 de Friesche kloostergoederen in beslag genomen werden, werd het eiland provinciaal domein. De Staten van Friesland kregen echter in 1638 geldgebrek en verkochten een deel der domeinen, waaronder ook het geheele eiland, dat later van hand tot hand ging. In 1853 werd het voor ƒ 98.000 gekocht door mr. E. J. Banck te 's-Gravenhage, die het eiland in 1892 overdeed aan een Duitschen graaf, in 1903 opgevolgd door zijn zoon, G. E. A. Graf von Bernstorff. (A.N.P.)

E. Moerdijkbrug weer open —

2 Jan. — Op 1 Jan. heeft ir. W. J. H. Harmsen, directeur-generaal van den Rijkswaterstaat, de verkeersbrug over de Moerdijk officieel in gebruik gesteld. De door de Duitschers vernielde overspanningen werden voorloopig vervangen door 2 overspanningen van de spoorbrug en door Engelsche Callender-Hamiltonbruggen. (Par.)
(V. b. Spoorbr. Oosterb. 6550 C.)

F. Zeesleepvaart - De vloot van L. Smit & Co. te Rotterdam —

31 Dec. — De vloot van zeesleepbooten bestaat op het oogenblik uit de volgende schepen: Zwarte Zee, motorsleepboot, 4200 P.K.; Thames, m.s. 3000 P.K.; Ganges, stoomsleepboot, 1200 P.K., Schelde, s.s., 900 P.K.; Seine, s.s., 850 P.K., Hudson, m.s., 800 P.K., Ebro, s.s. 600 P.K.; Blankenburg, m.s., 750 P.K.; Maas, s.s., 600 P.K., Donau, s.s., 500 P.K.; Tyne, m.s., 1100 P.K. (in 1944 gebouwd); Witte Zee, m.s., 850 P.K. (in 1944 gebouwd); Poolzee, m.s. 850 P.K. (in 1944 gebouwd). Verloren zijn gegaan de Roode Zee, m.s., 1800 P.K.; Humber, s.s., 1500 P.K.; Witte Zee, s.s., 1200 P.K.; Indus, s.s. 1100 P.K.; Oostzee, s.s., 900 P.K.; Noordzee, s.s., 750 P.K.; Lauwerzee, s.s., 600 P.K. en Java Zee, m.s., 850 P.K. (in 1944 gebouwd).
(N.R.C.) **(V. b. Scheepvaart 6550 B)**

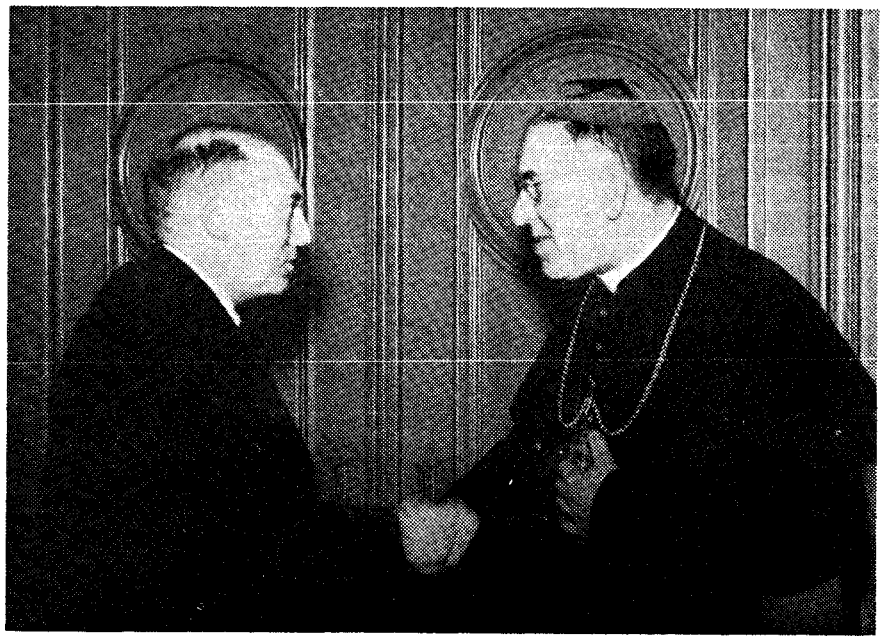
Nederland

A. A.N.O.V. - Generaal appèl der onderwijzersbonden —

31 Dec. — Het Alg. Ned. Onderwijzersverbond, de federatie van het Kath. Onderwijzersverbond, het N.O.G. (waarin de Bond van Ned. Ond. is opgegaan) en de Unie v. Chr. Ond., is op 28 Dec. te Utrecht voor het eerst in vergadering bijeen gekomen, de voorzitter, de heer W. Wiltschut uit Arnhem, opende dit „generaal appèl". Het A.N.O.V. vertegenwoordigt 33.000 onderwijzers.
(Alg. H.bl. - V.V.) **(V. b. 6551 C)**

B. Mgr. dr. J. de Jong, Aartsbisschop van Utrecht, benoemd tot Kardinaal —

27 Dec. — Paus Pius XII heeft den Aartsbisschop van Utrecht, mgr. dr. J. de Jong benoemd tot Kardinaal. Kard. de Jong is de vierde kardinaal van Nederlandschen bloede.

Min.-pres. Schermerhorn wenscht Kard. de Jong geluk met zijn benoeming.

(1. Adriaan Florisz. Boeyens geb. te Utrecht in 1459, de latere — en eenige Ned. Paus —, 2. Willem van Enckevoirt, geb. te Mierlo in 1464 en 3. Willem, Marinus van Rossum CssR, te Zwolle geboren in 1854). Kard. de Jong werd op 12 Sept. 1885 te Nes op Ameland geboren. Hij bezocht de Seminaries te Culemborg en Rijsenburg. Op 15 Aug. 1908 werd hij priester gewijd. Hij voltooide zijn opleiding te Rome, waar hij promoveerde in de wijsbegeerte (1910) en theologie (1911). Na eenige jaren van zielzorg volgde in 1914 het professoraat in de Kerkgeschiedenis aan het Groot-seminarie te Rijsenburg-Driebergen. In 1929 verscheen van zijn hand een uitgebreid Handboek van Kerkgeschiedenis.
In 1933 werd hij Kanunnik Poenitentiarius van het Metropolitaan Kapittel. In 1935 titulair-aartsbisschop van Rusio en tot coadjutor met recht van opvolging van Mgr. J. H. G. Jansen (geconsacreerd 12 Sept. 1935). Op 14 Febr. 1936 volgde hij dezen op als aartsbisschop van Utrecht.
(Par. - Msb.) **(V. b. 2176 D)**

C. Bisschopswijding Mgr. Baeten.

29 Dec. — Op 27 Dec. is in de kathedraal van Breda, Mgr. J. W. H. Baeten, coadjutor met recht van opvolging van den bisschop van Breda, door dezen tot titulair bisschop van Doryla gewijd. (O.B.)
(V. b. mgr. Baeten 6497 F)

D. Het Kerkelijk leven in het jaar 1945 —

In de N.R.C. van 29 Dec. wordt een terugblik gegeven over het Kerkelijke leven in Nederland, in het jaar 1945, waarbij tevens wordt teruggegrepen naar de oorlogsjaren vóór 1945.
Het blad wijst op den geest van verzet tegen den Duitschen overweldiger en de volharding in het geloof, die de kerken te zien gaven. Uit het gemeenschappelijk verzet werd een geest van eendracht geboren. De ecumenische beweging won aan kracht. Als voorbeeld van samenwerking noemt het blad het Interkerkelijk Overleg (I.K.O.) waaraan alle belangrijke kerkgenootschappen medewerkten.
De kloeke houding der kerken, aldus het blad, wekte grootere belangstelling van den kant der overheid, de publieke organen en de openbare meening voor haar wezen en streven en werden die kerken zelve gedwongen om zich steeds weer rekenschap te geven van de concrete eischen van het Evangelie.
Het blad vervolgt dan:
Het smartelijkst is het **Ned. Israëlietisch Kerkgenootschap** getroffen en tot het geteisterde volk der Joden gaat zeker de deernis thans uit van heel de beschaafde wereld. Door beestachtigen moord gedecimeerd, zag dit oude cultuurvolk zijn synagogen verwoest, zijn Joodsche leven uitgeroeid. Hier en daar worden er weer synagogediensten gehouden, zij het ook voor sterk gedunde gemeenten.
Voor de **Ned. Herv. Kerk** was het jaar al zeer belangrijk. Het „bracht" de Generale Synode *), waarbij principieel met 1816 werd gebroken en een dusdanige kerkorde wordt bedoeld, dat voortaan de kerk, op den bodem der belijdenisschriften, meer overeenkomstig wat in haar lééft zich op elk gebied kan openbaren. Aan deze wedergeboorte der kerk werkten alle richtingen mede, hoewel een deel der vrijzinnigen protesteerde tegen de „orthodoxe zuiging" en zich organiseerde rondom het orgaan „Zwingli".
Velerlei was dit jaar de bemoeiing der kerk met de publieke vraagstukken en vele boodschappen gingen van haar uit. De kerk wil meer „midden in het leven" staan.
De **Roomsch-Katholieke Kerk** handhaafde onder de krachtige leiding van haar aartsbisschop haar anti-nationaal-socialistische houding en sprak in haar bisschoppelijke brieven een duidelijke taal. Ook van haar dienaren vielen er velen en bij de organisatie en betrachting der christelijke chariteit nam zij een belangrijke positie in.
In de **Gereformeerde Kerk** nam het bekende conflict over de leer van het Genadeverbond steeds scherpere vormen aan. Prof. dr. Schilder werd het vorige jaar uit zijn ambt ontzet en prof. dr. Greidanus voor drie maanden geschorst. Predikanten en ouderlingen volgden. Diverse kerkeraden protesteerden en maakten zich vrij van „het synodale juk".
Naast het kerkgenootschap der **Gereformeerden in Hersteld Verband,** dat rustig voortbestaat en waarmee de Ned. Herv. Kerk waarschijnlijk een overeenkomst zal aangaan, zijn nu ook de **„Vrijgemaakte Gereformeerde Kerken"** ontstaan, die thans een eigen theologische faculteit hebben, in het hospitium der Theologische school te Kampen.
De **Oud-Katholieke Kerk** had natuurlijk ook onder den oorlog te lijden — de oude fraaie Laurentiuskerk te Rotterdam ging verloren — en telde ook hare martelaren, maar kwam er relatief toch nog vrij behoorlijk af. Het belangrijke ecumenische werk, dat deze kerk placht te verrichten, heeft zij met vertrouwen en energie weer ter hand gevat.
De **Doopsgezinde Gemeenten** en de **Remonstrantsche Broederschap** kregen samen met den **Protestantenbond,** de **Vrije Gemeente** en de **Vereeniging van Vrijzinnige Hervormden** een nieuwen liederenbundel.
Bijzonder zwaar waren de verliezen, die de **Zending in Indië** leed onder haar dienaren: Christenvervolgingen teisterden de Indische gemeenten, die onzegbaren druk hadden te weerstaan.
Het **Leger des Heils** kon in Nederland zijn werk hervatten en kreeg een nieuwen commandant in Charles Durman.

*) Op 31 October 1945 kwam deze Gen. Synode in de Nieuwe Kerk te Amsterdam voor het eerst bijeen. In de plaats van een klein bestuur, dat van boven af regeerde en geen bevoegdheid had de geestelijke vragen der kerk geheel aan de orde te stellen, treedt thans een groote Synode op, waarin vertegenwoordigers van groepen gemeenten (Classes) met nieuwe opdracht zitting hebben.
(V. b. N. H. Kerk 6568 G) (J.M. 9 Nov.)

Ned. O.-Indië

E. De extremisten - De Indo-Europeanen - Het K.N.I.L. - Dreigende hongersnood - Houding georganiseerde Indonesiërs - De Nederlanders in Indië - Verklaringen van dr. Van Mook en dr. Verboeket —

27 Dec. — In een interview met den Indischen redacteur van het A.N.P. heeft dr. Van Mook verklaard, dat geen vergoelijkende houding wordt aangenomen tegenover de excessen der extremisten, maar dat dezen niet het grootste probleem vormen. Men onderscheidt onder de nationalisten in Indië actieve, passieve, extremistische en gematigde elementen, doch onder den invloed van de bezettingsjaren zijn de nationalistische gevoelens bij het geheele volk

doorgedrongen, ook tot den eenvoudigen dessaman, die vóór den oorlog wellicht niet door deze problemen werd beroerd. Dr. Van Mook constateerde de volgende feiten:

1. Het Indo-Europeesche volksdeel verkeert, omdat het gewoonlijk buiten de kampen vertoeft, in het grootste gevaar, hoewel Indië hun vaderland is. Zoo mogelijk worden zij echter speciaal beschermd.
2. Er is nimmer sprake geweest van het terugtrekken der inheemsche soldaten van het K.N.I.L., slechts werd voorkomen, dat zij gewapend patrouilleerden binnen de stad om onnoodige conflicten te vermijden. Ze bewaken echter de kampen.
3. Op Midden-Java dreigt ernstige hongersnood en de regeering zal alles doen om door rijstinvoer dien nood te lenigen, al is medewerking der Indonesiërs daarbij noodzakelijk.
4. De houding der georganiseerde Indonesiërs in Nederland kwam dr. Van Mook bijzonder beheerscht en constructief voor, hoewel hij het niet in alle opzichten met hen eens was.

De dr. Van Mook vergezellende perschef dr. Verboeket meende, dat 90% der Nederlanders in Indië achter de politiek der regeering staat. (Alg. H'bl.)
(V. b. v. Mook: 6569; extremisten 6559 G; K.N.I.L. 6551 H; Indon. 6532 F; Ned. in Indië 6522 H; reg. beleid Indië 6535).

Ned. O.-Indië

A. Luchtmacht - Ned. escadrille te Soerabaja —

18 Dec. — Het Nederlandsche escadrille — bekend als de 321ste RAF-escadrille — die eerst op Colombo haar basis had en later van de Cocos-eilanden uit heeft geopereerd, is te Soerabaja gestationneerd. **(V. b. 6388 a)** (Tr.)

B. Maritieme activiteit der Indonesiërs —

20 Dec. — In een officieel communiqué van de Nederlandsche vloot werd melding gemaakt van de eerste maritieme activiteit van de Indonesiërs, aldus bericht A.P. Op 14 December heeft, volgens dit communiqué, een houten motorschip, dat voorzien was van een Roode Kruisteeken, geschoten op troepen, die te Billiton van den torpedobootjager „Kortenaer" aan land gingen. Eén soldaat werd gedood. Het Indonesische schip en nog twee andere Indonesische vaartuigen werden buitgemaakt.
(N.R.C.) **(V. b. Indonesiërs 6522 I)**

C. Indonesisch volksleger mag Japanners ontwapenen - De veiligheid der geïnterneerden —

24 Dec. — Uit Batavia werd gemeld dat een overeenkomst is gesloten, krachtens welke het Indon. Volksleger Japanners mag ontwapenen en concentreeren.
Deze overeenkomst is het resultaat van stafbesprekingen die op Britsch initiatief gehouden zijn.
De Indon. zullen (naar een officieele zegsman verklaarde) de geïnterneerden in veiligheid brengen. Deze overeenkomst betreft gebieden van Midden- en Oost-Java, die niet onder Britsche contrôle staan. (Par.) **(V. b. Ind. Volksleger 6476 D)**

D. De Japansche oorlogsmisdadigers op Java —

21 Dec. — De commissie tot onderzoek naar oorlogsmisdaden op Java heeft een kaartsysteem kunnen samenstellen dat een zoo goed als volledig overzicht bevat van alle wreedheden, die door de Japanners op dit eiland bedreven zijn. Er is een lijst van ruim 200 oorlogsmisdadigers opgesteld, waarvan er tot nog toe 43 zijn gearresteerd. Tot de beruchtsten der gearresteerden behoort luitenant generaal Imamura, die voor het vermoorden van 300 Britsche officieren en manschappen verantwoordelijk wordt gesteld.
De voornaamste oorlogsmisdadigers zullen terecht staan voor een Britsch Militair Gerechtshof, waaraan Nederlanders zullen worden toegevoegd indien Nederlandsche belangen in het geding zijn. Professor Jonkers, procureur-generaal te Batavia, treedt op als hoofd van het regeeringsbureau voor het opsporen van oorlogsmisdadigers. De Japansche „Gestapo", de Kempeitai is officieel ontbonden. (A.N.P. - Aneta)
(V. b. Jap. oorlogsmisd. 6562 C)

E. Aanslag op Sharir —

27 Dec. — Een auto waarin Sharir gezeten was, werd op 26 Dec. op den Mentengweg te Batavia door een anderen auto ingehaald, uit welken op Sharir werd geschoten. Sharir werd niet geraakt.
Britsche autoriteiten hebben verklaard, dat de menschen, die de schoten losten, niet wisten dat Sharir in den auto zat. Van republikeinsche zijde wordt evenwel gesproken van een aanslag op Sharir; de plegers van den aanslag zouden Indo-europeanen en Surinamers in Nederlandsche uniform zijn geweest.
De Britsche militaire politie heeft de vier belagers van Sharir's auto gearresteerd. **(V. b. Sharir 6559 E.)** (N.R.C.)

F. Christison neemt actieve maatregelen - Sharir wil medewerken.

27 Dec. — Generaal Christison heeft in een verklaring geconstateerd, dat hij gedwongen is actievere maatregelen dan tot dusver te nemen, om wet en orde te handhaven, nu eenige verbetering in den toestand is uitgebleven en zijn troepen, die het beginsel hadden aangenomen niet te vuren, tenzij zij werden aangevallen, dagelijks verliezen lijden door terroristische en extremistische organisaties. Bij de nieuwe maatregelen zal gen. Christison gaarne de medewerking der Indonesische leiders ontvangen. Hij stelt voor, dat zij die afdeelingen van het „leger tot handhaving van den vrede" (TKR), die hij noodig zou kunnen hebben, tot zijn beschikking stellen. U.P. verneemt, dat reeds bepaalde stappen zijn ondernomen. De besprekingen in het geallieerde hoofdkwartier tusschen Christison, Sharir en Sjarifoeddin duren voort. (Tijd)
28 Dec. — Sharir heeft na een conferentie met generaal Christison verklaard, dat hij in beginsel instemt met de plannen van den generaal. „Wij zijn nu even ver als eenige maanden geleden — voegde hij er aan toe —; toen vroeg men ons onofficieel samen te werken. Een van onze voorwaarden voor samenwerking zal zijn, dat hier niet meer Nederlandsche troepen zullen landen." Hij zei voorts, dat de oproep van generaal Christison de positie van de Britsche troepen op Java, waarover na de conferentie van Singapore twijfel was geweest, duidelijk maakt. Ook wordt het door de republikeinen zeer belangrijk gevonden, dat de oproep van den generaal geen enkele zinspeling maakte op herstel van de Nederlandsche souvereiniteit.
Generaal Christison heeft Sharir en Sjarifoeddin bezocht om persoonlijk een beroep op samenwerking te doen.
Het optreden van generaal Christison moet beschouwd worden als het resultaat van rechtstreeksche orders der Britsche regeering aan het S.E.A.C. (N.R.C.)
(V. b. Christison 6551 G; 6532 B)

G. Ontbinding Indonesische politie - Britsch-Indonesisch-Nederlandsch politiecorps ingesteld —

De geheele Indonesische burgerlijke politie te Batavia is door generaal Christison ontbonden. Alle leden van de politie, officieren en manschappen, zijn ontwapend en in hun hoofdkwartieren opgesloten. Het dragen van uniformen is verboden. Een grootscheepsche overval op de Indonesische politie-hoofdkwartieren had geen volledig succes, daar vele Indonesische politiemanschappen niet aanwezig waren.
Intusschen is een nieuw politiekorps, waarin Britsch, Indonesisch en Nederlandsch personeel is opgenomen, ingesteld. De Britsche militaire politie (hierbij inbegrepen de Britsch-Indische militaire politie) zal verantwoordelijk zijn voor het geheele stadsgebied en in het bijzonder voor die deelen, waar verschillende nationaliteiten bij elkaar wonen. Het Indonesische contingent van de nieuwe politiemacht is verantwoordelijk voor de Indonesische wijk van de stad, en de Nederlanders voor het beschermde gebied. De leden van deze politiemacht zullen een khaki uniform dragen en een zwarten armband met witte letters C.P.; zij zullen alleen met pistolen gewapend zijn. De politiemacht staat onder commando van den Britschen lt.-kol. H. C. G. Harding. (N.R.C.)

H. Meldingsplicht vloot-personeel.

31 Dec. — De fungeerende bevelhebber van de Nederlandsche zeestrijdkrachten in Nederlandsch-Indië maakt bekend, dat alle geregelde leden van de Nederlandsche vloot en de Nederlandsche vlootreserve als ook de vloot-dienstplichtigen die na hun vrijlating uit krijgsgevangenkampen en die sinds hun werkelijke beëindiging van hun actieve diensten tengevolge van de bezetting, zich nog niet gemeld hebben bij het hoofdkwartier van de vloot, dit alsnog zoo spoedig mogelijk moeten doen.
De redenen van dèzen maatregel zijn:
a) dat de huidige toestand het noodzakelijk maakt, dat we kunnen beschikken over het geheele personeel van de Nederlandsche vloot en
b) de noodzaak tot zooveel mogelijk volledige registratie van hen, die in de periode tusschen 25 Februari en 8 Maart 1942 uit den actieven dienst zijn afgevloeid, als afwezig zijn opgegeven of die om andere redenen aan krijgsgevangenschap ontsnapt zijnde, nog steeds als „vermist" vermeld staan. (G.K.)
(V. b. 6551 H)

Ned. W. Indië

I. Bezwaren H.M. de Koningin tegen Curaçao's begrooting —

31 Dec. — Minister Logemann heeft aan gouverneur Kasteel te kennen gegeven, dat H.M. de Koningin bezwaren heeft tegen de begrooting van Curaçao over het jaar 1946 zooals vervat in het schrijven van den gouverneur aan de wetgevende vergadering. De begrooting zal bij de wet worden vastgesteld. (Tijd)
(V. b. Curaçao 6565 B)

K. Het Curaçaosche Roode Kruis adopteert 1000 kinderen —

4 Jan. — Het Curaçaosche Roode Kruis heeft een plan bekend gemaakt inzake het adopteeren van 1000 peetkinderen. Het zal ƒ 30.000.— ter beschikking stellen, waarvoor ten hoogste 1000 pakketten ad ƒ 30.— zullen worden samengesteld, die aan 1000 kinderen zullen worden uitgereikt. Bovendien zal het een hulpactie onder de Curaçaosche bevolking organiseeren.

Engeland

A. Delegatie Alg. Vergadering Vereenigde Volkeren —

20 Dec. — De Britsche delegatie voor de eerste Algemeene Vergadering der Vereenigde Volken is samengesteld uit Premier Attlee, den minister van buitenl. zaken Bevin, den minister van staat Noel Baker, den minister van Onderwijs Wilkinson en den „Attorney-General" Shawcross. (Reuter)
(V. b. 6561 M; Attlee: 6523 F; Bevin 6552 G; Noel Baker: 6552 H; Wilkinson: 6384 G; Shawcross: 6559 P)

Frankrijk

B. Broodkaart opnieuw ingevoerd.

28 Dec. — Bij decreet is ingaande 1 Jan. 1946 de broodkaart, die op 1 Nov. 1945 was afgeschaft, weer ingevoerd. (Le Monde)

C. Socialisten treden uit „delegatie der linksche groepen" —

29 Dec. — De S.F.I.O. heeft besloten zich terug te trekken uit de „delegatie der linksche groepen". Deze groepeering was vóór de October-verkiezingen gevormd op initiatief van de communisten en omvatte de radicaal-socialisten, de communisten, de syndikalisten en de vertegenwoordigers van de „Liga van de rechten van den Mensch". (L'Humanité)
(V. b. S.F.I.O. 6516 F)

D. De Gaulle dreigde met aftreden —

2 Jan. — Naar aanleiding van een socialistische motie, welke voorstelde de legeruitgaven met 20% te verminderen, kwam het in de Constituante tot hevige debatten. De motie was bedoeld als protest tegen „de verkwisting in het leger". De Gaulle verklaarde: „De door de regeering gevraagde credieten zijn noodzakelijk om de uitgaven van de overgangsperiode, welke aan de reorganisatie van het leger voorafgaat, te dekken. Het gaat om den overgang van het oorlogsapparaat naar dat van den vrede."
De Gaulle dreigde te zullen aftreden als de motie werd aangenomen.
De communistische afgevaardigde Jean Duclos verklaarde aan de zijde der socialisten te staan, maar wilde niet, dat dit beschouwd zou worden als een houding van wantrouwen tegenover de regeering.
Ten slotte werd overeenstemming in zake een amendement bereikt. De vermindering zal namelijk pas na 15 Febr. a.s. in werking treden en dan alleen indien de regeering vóór dien datum geen wet tot reorganisatie van het leger heeft ingediend. Deze toevoeging werd zoowel door de socialisten als de regeering goedgekeurd. (L'Aube)
(V. b. 6516 F)

Griekenland

E. E.A.M. veroorzaakt ongeregeldheden —

28 Dec. — Achtduizend leden der E.A.M. werden op 27 Dec. vrijgelaten. Aanhangers der E.A.M. die afkondiging van volledige amnestie eischen, hebben naar aanleiding van deze gedeeltelijke vrijlating te Athene gedemonstreerd tegen de regeering en ongeregeldheden veroorzaakt. (Exchange)
(V. b. E.A.M. 6359 B; amnestie 6561 F)

Indo-China (Fr.)

F. Fransch-Chineesche overeenkomst —

26 Dec. — Frankrijk en China zijn het eens geworden over het bewind in Noord Indo-China. De Franschen zullen de troepen in Tonkin en Noord Annam gaan vervangen en zullen in Cochinchina de taak van de Engelschen overnemen, zoodat sinds het einde van den oorlog met Japan geheel Indo-China weer voor het eerst onder Fransch bewind staat.
Indo-Chineesche studenten te Parijs hebben vierentwintig uur gevast uit protest tegen het optreden van de Fransche strijdkrachten in Indo-China en het bombardeeren van Dalat in Annam. (Dit laatste geschiedde door de Britsche luchtmacht op verzoek van de Fransche autoriteiten). (Reuter)
(V. b. 6532 O)

CONFERENTIE TE MOSKOU

G. *Communiqué der „Big Three"*

28 Dec. — Ondanks de verklaring van Truman, (zie 6534 F) dat hij verdere bijeenkomsten der „Big Three" niet noodzakelijk achtte is van 16 tot 27 Dec. te Moskou een conferentie gehouden tusschen de ministers van Buitenl. zaken van Rusland, Engeland en de Ver. Staten (Molotov, Bevin, Byrnes).
Na eenige voorloopige mededeelingen via Radio Moskou werd op 27 Dec. het volgende slotcommuniqué uitgegeven.

Opstelling vredestractaten —

Aan Frankrijk en China is verzocht de volgende procedure van voorbereiding bij het opstellen van de vredestractaten goed te keuren:

1) Aan het opstellen van de vredestractaten met Italië, Roemenië, Bulgarije, Hongarije en Finland door den raad van ministers van buitenlandsche zaken zullen slechts die leden van den raad kunnen deelnemen, die de wapenstilstandsvoorwaarden hebben onderteekend alsmede de ministers van buitenlandsche zaken van de landen, die daartoe zijn aangewezen bij het besluit tot instelling van den raad van ministers van buitenlandsche zaken, dat op de conferentie te Berlijn is genomen, tenzij en totdat de raad verdere stappen onderneemt, voorzien bij de overeenkomst om andere leden van den raad uit te noodigen om deel te nemen aan de bespreking van quaesties, die hen rechtstreeks aangaan.
2) Zoodra de voorbereidingen tot het opstellen van elk dezer vredestractaten zullen zijn getroffen, zal de raad van ministers van buitenlandsche zaken een conferentie bijeenroepen teneinde genoemde vredesverdragen te bestudeeren. Deze conferentie zal bestaan uit 5 leden van den raad van ministers van buitenlandsche zaken, tezamen met alle leden van de U.N.O., die met een behoorlijk militaire kracht tegen de vijandelijke staten in Europa oorlog gevoerd hebben. Hiertoe worden gerekend: de USSR, het Ver. Koninkrijk, de Ver. Staten, China, Frankrijk, Australië, België, Wit-Rusland, Brazilië, Nieuw-Zeeland, Canada, Tsjecho-Slowakije, Ethiopië, Griekenland, Indië, Nederland, Noorwegen, Polen, Zuid-Afrika, Zuid-Slavië en de Oekraine.
De conferentie zal uiterlijk 1 Mei 1946 worden gehouden.
3) Na de besprekingen op deze conferentie en rekening houdende met hare adviezen zullen de mogendheden, die de wapenstilstandsvoorwaarden met Italië, Roemenië, Bulgarije, Hongarije en Finland hebben onderteekend (hiertoe wordt met betrekking tot Italië ook Frankrijk gerekend), den tekst opstellen van de vredestractaten.
4) De uiteindelijke teksten van de vredestractaten zullen worden onderteekend door vertegenwoordigers van die Staten, vertegenwoordigd ter conferentie, die met de betrokken vijandelijke mogendheden in oorlog zijn. De teksten der resp. vredestractaten zullen vervolgens worden voorgelegd aan de andere vereenigde volken die met de betrokken vijandelijke mogendheden in oorlog zijn.
5) De vredesverdragen zullen van kracht worden terstond na hun ratificatie door de onderteekenaars.

Korea —

Met het oog op het herstel van Korea als onafhankelijken staat, zal er een voorloopige democratische regeering gevormd worden.
Met het doel hulp te verleenen bij de vorming van de voorloopige Koreaansche regeering zal er een gemengde commissie ingesteld worden, bestaande uit vertegenwoordigers van het Amerikaansche opperbevel in Zuid-Korea en het Russische opperbevel in Noord-Korea.

China —

De ministers van buitenlandsche zaken hebben van gedachten gewisseld over de situatie in China. Zij waren het eens over de noodzakelijkheid van een eensgezind en democratisch China onder een nationale regeering, van het deelnemen van democratische elementen aan alle takken van de nationale regeering en van het eindigen van den burgerstrijd. Zij hernieuwden hun verzekering, dat zij een politiek wenschten van niet-inmenging in de aangelegenheden van China.
Molotov en Byrnes hebben enkele malen besprekingen gehouden over de Sovjet- en Amerikaansche strijdkrachten in China. Beiden waren het volkomen met elkander eens wat betreft de wenschelijkheid der terugtrekking van de vreemde troepen uit China op een zoo spoedig mogelijk practisch bereikbaar oogenblik als overeenkomt met het zich kwijten van hun verplichtingen en verantwoordelijkheden.

Adviescommissie Verre Oosten.

Met instemming van China is overeenstemming bereikt betreffende het instellen van een adviescommissie voor het Verre Oosten. Bepaald is o.a.:
1. Deze commissie voor het Verre Oosten, welke thans is ingesteld, is gevormd uit vertegenwoordigers van de U.S.S.R., het Ver. Koninkrijk, de Ver. Staten, China, Frankrijk, Nederland, Canada, Australië, Nieuw-Zeeland, Indië en de Philippijnen.
2. De functie der commissie zal zijn:
a) Het formuleeren van de politieke beginselen en maatstaven, in overeenstemming waarmede Japan zijn verplichtingen volgens de wapenstilstandsvoorwaarden dient na te komen.
b) Op verzoek van eenig lid de richtlijnen te toetsen, welke aan den geallieerden opperbevelhebber gegeven zijn, of de maatregelen te beoordeelen, welke door den opperbevelhebber genomen zijn, voorzoover daarmede politieke beslissingen gemoeid zijn, die binnen de bevoegdheid van de commissie vallen.
c. De aangelegenheden, die door de deelnemende regeeringen bij overeenkomst, gesloten in overeenstemming met de stemprocedure voorzien bij artikel

5—2 hiervolgend, aan haar worden voorgelegd.
De commissie zal geen voorstellen doen met betrekking tot het voeren van militaire operaties of met betrekking tot territoriale correcties.
De commissie zal bij haar werk uitgaan van het feit dat er een geallieerde raad voor Japan gevormd is, zij zal de bestaande bestuursmachinerie, met inbegrip van de commando-verbindingen tusschen de regeering der Vereenigde Staten en het opperbevel der bezettingsmacht, eerbiedigen.
3. a) De regeering der V.S. zal richtlijnen voorbereiden in overeenstemming met de politieke beslissingen der commissie en zij zal deze aan den opperbevelhebber overbrengen.
b) Wanneer de commissie besluit, dat een richtlijn of handeling, herzien in overeenstemming met art. 2, veranderd moet worden, zal haar beslissing beschouwd worden als een politieke beslissing.
c. De regeering der V.S. is gerechtigd interimaire richtlijnen uit te vaardigen, hangende een actie door de commissie, wanneer er dringende aangelegenheden zich voordoen, die niet zijn voorzien bij de politieke richtlijnen, die reeds door de commissie zijn geformuleerd. Richtlijnen met betrekking tot fundamenteele veranderingen in de Japansche constitutioneele structuur zullen worden uitgegeven na overleg met en na het bereiken van overeenstemming in de commissie voor het Verre Oosten.
4. Het instellen van de commissie sluit andere methoden van overleg over aangelegenheden van het Verre Oosten door de deelnemende regeeringen niet uit.
5. De commissie zal bestaan uit een vertegenwoordiger van ieder der bij deze overeenkomst betrokken partijen. Het aantal leden van de commissie kan vergroot worden bij overeenkomst tusschen de deelnemende mogendheden.
De commissie kan handelen ook bij gebrek aan eenstemmigheid, mits er tenminste een meerderheid van stemmen is bij alle afgevaardigden, met inbegrip van de volgende mogendheden: de Vereenigde Staten, Engeland, de Sovjetunie en China.

Geallieerde raad voor Japan.
Met instemming van China is tevens overeenstemming bereikt ten aanzien van een geallieerden raad voor Japan. Er zal een geallieerde raad ingesteld worden met zetel te Tokio, onder voorzitterschap van den opperbevelhebber, optredend voor de geallieerde mogendheden.
De leden van den geallieerden raad zullen gevormd worden door den opperbevelhebber, die voorzitter zal zijn, en als leden: de Vereenigde Staten, de Sovjet-Unie, China en een vertegenwoordiger van Engeland, Australië, Nieuw-Zeeland en Britsch-Indië gezamenlijk.

Roemenië.
De drie regeeringen zijn bereid koning Michael advies te verstrekken aangaande de uitbreiding van de Roemeensche regeering. Aan den koning zal worden geadviseerd om een lid van de nationale boerenpartij en een lid van de liberale partij in de regeering op te nemen.
De drie regeeringen nemen er nota van, dat de aldus gereorganiseerde Roemeensche regeering moet verklaren, dat zoo spoedig mogelijk vrije verkiezingen zullen worden gehouden op de basis van algemeen en geheim kiesrecht. Alle democratische en anti-fascistische partijen zullen het recht hebben aan deze verkiezingen deel te nemen.
Zoodra een en ander is gewaarborgd zullen de Vereenigde Staten en Engeland tot erkenning overgaan.

Bulgarije.
De drie regeeringen kwamen overeen, dat de Sovjetregeering de taak op zich neemt om op vriendschappelijke wijze advies te verstrekken aan de Bulgaarsche regeering wat betreft de wenschelijkheid in de Bulgaarsche regeering, welke thans door het vaderlandsche front wordt gevormd, nog twee vertegenwoordigers op te nemen van andere democratische groepeeringen. Hierop zal erkenning volgen.

Controle der atoomenergie —
De besprekingen over het onderwerp der atoomenergie hadden betrekking op het vraagstuk der oprichting van een commissie door de algemeene vergadering van de Vereenigde Volken. De Ministers zijn overeengekomen om aan de algemeene vergadering van de vereenigde volken in overweging te geven over te gaan tot de oprichting van een commissie ter bestudeering van de atoom-problemen. Zij zijn overeengekomen om de andere permanente leden van den veiligheidsraad n.l. Frankrijk en China, alsmede Canada uit te noodigen met hen het initiatief te nemen voor het indienen van de volgende resolutie in de eerste bijeenkomst van de algemeene vergadering van de Vereenigde Volken in Januari 1946: „De algemeene vergadering van de Vereenigde Volken besluit over te gaan tot de oprichting van een commissie, waarvan de samenstelling en competentie nader wordt uiteengezet en welke de vraagstukken zal behandelen, verband houdend met de ontdekking van de atoomenergie en andere hierbij betrokken aangelegenheden.
De commissie wordt opgericht door de algemeene vergadering.
De commissie zal haar rapporten en aanbevelingen voorleggen aan den veiligheidsraad en deze rapporten en aanbevelingen zullen bekend worden gemaakt, tenzij de veiligheidsraad in het belang van den vrede en de veiligheid anders bepaalt. De veiligheidsraad zal deze rapporten eventueel overdragen aan de algemeene vergadering en aan de leden der Vereenigde Volken, evenals aan den economischen en socialen raad en aan de andere organen binnen het kader van de vereenigde volken.
De commissie zal haar werkzaamheden met den grootsten spoed verrichten, alle phases der vraagstukken onderzoeken en naar gelang van haar bevindingen van tijd tot tijd aanbevelingen doen. Meer in het bijzonder zal de commissie voorstellen doen: a. voor een uitbreiding tusschen alle landen van de uitwisseling van wetenschappelijke inlichtingen voor vredelievende doeleinden: b. voor de contrôle der atoomenergie tot een omvang, noodig voor de verzekering van haar gebruik, uitsluitend voor vredelievende doeleinden; c. voor de verwijdering van de atoomwapens en alle andere belangrijke (major) wapens, welke gebruikt kunnen worden voor massale vernietiging, uit de nationale bewapeningen; d. voor een doeltreffende beveiliging door middel van toezicht en andere middelen ter bescherming van de zich aan de bepalingen onderwerpende staten tegen de gevaren van overtredingen en ontduikingen.
De werkzaamheden van de commissie moeten volgens afzonderlijke phases verloopen. De met succes bekroonde voltooiing van elk dezer phases zal het noodzakelijke vertrouwen der wereld doen ontstaan, voordat met de volgende phase wordt begonnen. De commissie zal geen inbreuk maken op de verantwoordelijkheden van eenig orgaan van de Vereenigde Volken, doch zal aanbevelingen indienen ter bestudeering van deze organen, ter uitvoering van hun taken volgens de bepalingen van het Handvest der Vereenigde Volken" (N.R.C.)

(V. b. 6561 I; Raad min. v. buit. zaken 6478 E en 6394; Korea 6430 A; China 6562 H; Adv. Comm. V. O. 6533 C; zie ook 6519; Roemenië 6438 A; Bulgarije 6559 M; Veil.h. raad 6495; Atoomenerg. 6523 F en G; 6526 I; 6502 B en C)

Internationaal

A. Persstemmen conferentie van Moskou —

Vereenigde Staten:
Terwijl de diplomatieke medewerker van de **„New York Herald Tribune"** persoonlijke opvattingen van officieele kringen citeert, volgens welke de genomen besluiten vergaande concessies aan de Sov. Unie beteekenen, noemt de **„New York Times"** de overeenkomst van Moskou het beste Kerstgeschenk dat deze conferentie kon geven. Zij wil bovenal zeggen, dat de vredesverdragen, die den grondslag moeten vormen voor de Vereenigde Volkeren en de toekomstige wereld, niet gedicteerd zullen worden door machtspolitiek alleen, doch onderworpen zullen zijn aan het geweten en de critiek van een uitgebreider vredesconferentie, waarop de belangen van individueele naties elkaar waarschijnlijk zullen neutraliseeren.

Engeland:
De **„Times"** spreekt van een opvallend succes. De **„Yorkshire Post"** schrijft: „Het wantrouwen wijkt langzaam voor het begrip". De **„Manchester Guardian"** (Lib.) schrijft n.a.v. het ontbreken van een verklaring Iran betreffende: Laten wij hopen, dat Bevin in staat was, Molotov en Stalin te overtuigen, dat onze troepen in het Nabije Oosten niet wachten, tot Rusland door den Kaukasus stoot. Hoe dwaas dit denkbeeld ook moge schijnen, toch gaf de Russische pers den laatsten tijd voldoende bewijzen, dat dergelijke plannen ernstig door het Kremlin werden overwogen. Spannen wij onze verwachtingen te hoog, indien wij aannemen, dat Molotov heeft ingezien dat de Russische actie in Azerbeidsjan en de aanspraken van Georgie t.o.v. Turkije niet de beste wijze vormen om het begrip en vertrouwen der geallieerden te winnen.
Naar aanleiding van de verklaring over de atoomenergie zegt de **„Daily Express"** (cons.): De „geheimzinnigdoenerij" blijft en dat is niet goed. De **Daily Worker** (com.) zegt, dat alleen de onophoudelijke waakzaamheid tegen saboteerende reactionairen, het voeren van een internationale democratische politiek kan verzekeren.

Frankrijk:
„Zeker is niet alles geregeld", schrijft **„Liberation".** Iran, de zeeëngten, het probleem Triëst en ook het klemmende atoomvraagstuk zijn niet opgelost. Toch is de balans in het algemeen gunstig. De **„Franc Tireur"** zegt dat i.p.v. de „samenzweringen", waarvan men de laatste weken sprak een loyale samenwerking is gekomen. **L'Humanité** verklaart, dat het wederkeerig begrip bij de toekomstige conferenties, zeer goed kan blijven bestaan. Dit is ook het beste voor Frankrijk, daar oneenigheid het Duitsche gevaar weer zou versterken.

Italië:
Het aan de zijde van de Gasperi staande blad „Il Popolo" beklaagt zich over de uitsluiting van Italië van de vredesonderhandelingen met die staten, waartegen het aan de zijde der geallieerden gestreden heeft. Het blad spreekt van een „Byzantijnsche procedure".

Rusland:
De **„Prawda"** schrijft: „Groote en practische beteekenis moet men toekennen aan het besluit het atoomprobleem over te dragen aan een commissie der Volken." „De vorming van twee internationale organen voor de samenwerking en controle in het Verre Oosten beantwoordt aan een steeds meer gevoelde behoefte".
De **„Iswestiga"** schrijft: „In de door oorlog verscheurde wereld verwachten alle volken allereerst zekerheid voor de toekomst. Zonder de samenwerking der drie groote mogendheden is deze zekerheid ondenkbaar; zonder deze samenwerking kan er geen vertrouwen in de stabiliteit van den vrede bestaan.

Internationaal

A. Commissie voor de Caribische eilanden —

21 Dec. — Frankrijk en Nederland hebben de Anglo-Amerikaansche uitnoodiging om zitting te nemen in de in Maart 1942 door Engeland en Amerika gevormde Commissie voor de Caribische eilanden, aangenomen. (Reuter)

Luxemburg

B. Voormalige „Gauleiter" pleegt zelfmoord —

21 Dec. — De vroegere „Gauleiter" van Luxemburg Gustaaf Simon heeft zich in zijn cel opgehangen.
Simon werd 19 Dec. door een Engelsch kapitein aangehouden in de Britsche zône in Duitschland. Tijdens de bezetting voerde hij den verplichten militairen dienst voor de Luxemburgers in. (L.N.)
(V. b. 4334 A)

Oostenrijk

C. Samenstelling kabinet —

20 Dec. — De samenstelling van het nieuwe Oostenrijksche kabinet is als volgt:
Dr. Leopold Figl (soc.): kanselier en buitenl. zaken; **Adolf Schaerf** (soc.): vicekanselier; **Oscar Helmer** (soc.): binnenlandsche zaken; **Felix Hurdes** (volkspartij): opvoeding; **Joseph Gerve** (partijloos): justitie; **George Zimmerman** (partijloos): financiën; **Joseph Kraus** (volkspartij): landbouw; **Eugen Fleischacker** (volkspartij): handel; **Franz Fensel** (soc.): voedselvoorziening; **Karl Meisel** (soc.): soc. verzekering; **Vincent Uebeleis** (soc.): verkeer; **Peter Krauland** (volkspartij): openbare werken en wederopbouw; **Karl Waldbrunner** (soc.): onder-secr. openb. werken en wederopbouw; **Karl Altmann** (comm.): energie; **Alois Weinberger** (volkspartij): zonder portefeuille; **Karl Gruber** (volkspartij): waarnemend buitenlandsche zaken; **Ferdinand Graf** (volkspartij): ondersecretaris voor de veiligheid. De regeering is op 19 Dec. goedgekeurd door de Geallieerde Contrôle Raad. (Dail. Tel.)
(V. b. 6553 G; 6570 H)

Rusland

D. Oorlogsmisdadigers te Smolensk berecht —

20 Dec. — De Sovjet-radio meldde, dat een te Smolensk gehouden proces tegen negen Duitsche oorlogsmisdadigers is geëindigd. Zes beschuldigden zijn tot den dood door ophanging veroordeeld en de drie anderen resp. tot 20, 15 en 12 jaar dwangarbeid. (A.F.P.)
(V. b. Rusland 6562 F)

Vaticaan

E. Nieuwe kardinalen benoemd —

24 Dec. — Een extra-editie van de Osservatore Romano heeft de namen van 32 nieuw-gecreëerde gepubliceerd. Slechts vier hunner zijn van Italiaansche nationaliteit, waardoor de Italiaansche Kardinalen voor het eerst in de annalen der Kerkgeschiedenis, in het II. College de minderheid vormen.
In vier eeuwen tijds is dit het grootste aantal benoemingen, ooit door één Paus in één keer verricht. Het college van Kardinalen is hierdoor weer op volle sterkte (70) gebracht.
De nieuwe benoemingen zijn:
Argentinië: Mgr. Caggiano, bisschop van Rosario.
Australië: Mgr. Gilpoy, aartsbisschop van Sydney.
Brazilië: Mgr. Camara, aartsbisschop van Rio de Janeiro; Mgr. de Cascencellos Mottas, aartsbisschop van Sao Paulo.
Canada: Mgr. Mac Guigan, aartsbisschop van Toronto.
Chili: Mgr. Rodriguez, aartsbisschop van Santiago de Chile;
China: Mgr. Tien, apostolisch vicaris van Tsingtao.
Cuba: Mgr. Artega y Beons, aartsbisschop van Havanna.
Duitschland: Mgr. Fring, aartsbisschop van Keulen; Mgr. von Preysing, bisschop van Berlijn; Mgr. von Galen, bisschop van Münster.
Engeland: Mgr. Griffin, aartsbisschop van Westminster.
Frankrijk: Mgr. Saliège, aartsbisschop van Toulouse; Mgr. Roques, aartsbisschop van Rennes; Mgr. Petit de Julleville, aartsbisschop v. Rouaan.
Hongarije: Mgr. Mindszenti, aartsbisschop van Esztergom.
Italië: Mgr. Ruffini, aartsbisschop van Palermo; Mgr. Masella, apostolisch nuntius te Rio de Janeiro; Mgr. Micaro, apostolisch nuntius voor België en Luxemburg; Mgr. Bruno, secretaris van de H. Congregatie van het Concilie.
Nederland: Mgr. dr. J. de Jong, aartsbisschop van Utrecht.
Peru: Mgr. Guevara, aartsbisschop van Lima.
Polen: Mgr. Sapieha, aartsbisschop van Krakau.
Portugeesch Oost-Afrika: Mgr. de Gouvcia, aartsbisschop van Lourenco-Marques.
Spanje: Mgr. Parrado y Garcia, aartsbisschop van Granada; Mgr. Pla y Daniel, aartsbisschop van Toledo; Mgr. Arce y Ochotorena, aartsbisschop van Tarragona.
Syrië: Mgr. Agágquianian, patriarch van den Armeenschen ritus.
Vereenigde Staten: Mgr. Spellman, aartsbisschop van New York; Mgr. Stritch, aartsbisschop van Chicago; Mgr. Mooney, aartsbisschop van Detroit; Mgr. Giennon, aartsbisschop van Saint Louis. (Tijd)
(V. b. Kard. De Jong 6574 B)

F. Kerstboodschap van den Paus - Gerechtigheid - De tyrannie van den totalitairen staat —

27 Dec. — In een Kerstboodschap, die ook via de radio werd uitgesproken heeft Paus Pius XII o.m. gezegd, dat de volken de handen ineen moeten slaan, met elkaar moeten samenwerken en onderling de rivaliteit en vijandschap moeten uitbannen, die den vrede kunnen verstoren. De bestraffing van de schuldigen en het opleggen van herstelbetalingen moeten geschieden op moreelen grondslag, met eerbied voor de onschendbare rechten der natuur. Moge ook dezelfde geest van gerechtigheid overheerschen in de betrekkingen tusschen de overwinnaars en overwonnenen.
De H. Vader besloot Zijn Kerstboodschap als volgt: „De kracht van den totalitairen staat heeft haar tyrannie getoond. Een pennestreek en grenzen werden veranderd. Een haastig besluit en millioenen menschen hadden te lijden. Dit was een systeem, dat in strijd was met het menschelijke welzijn. Slechts één oplossing blijft er over: terug te keeren naar God en naar het ware christendom. (Msb.)
(V. b. 6526 C)

Vereenigde Staten

G. Generaal Patton overleden —

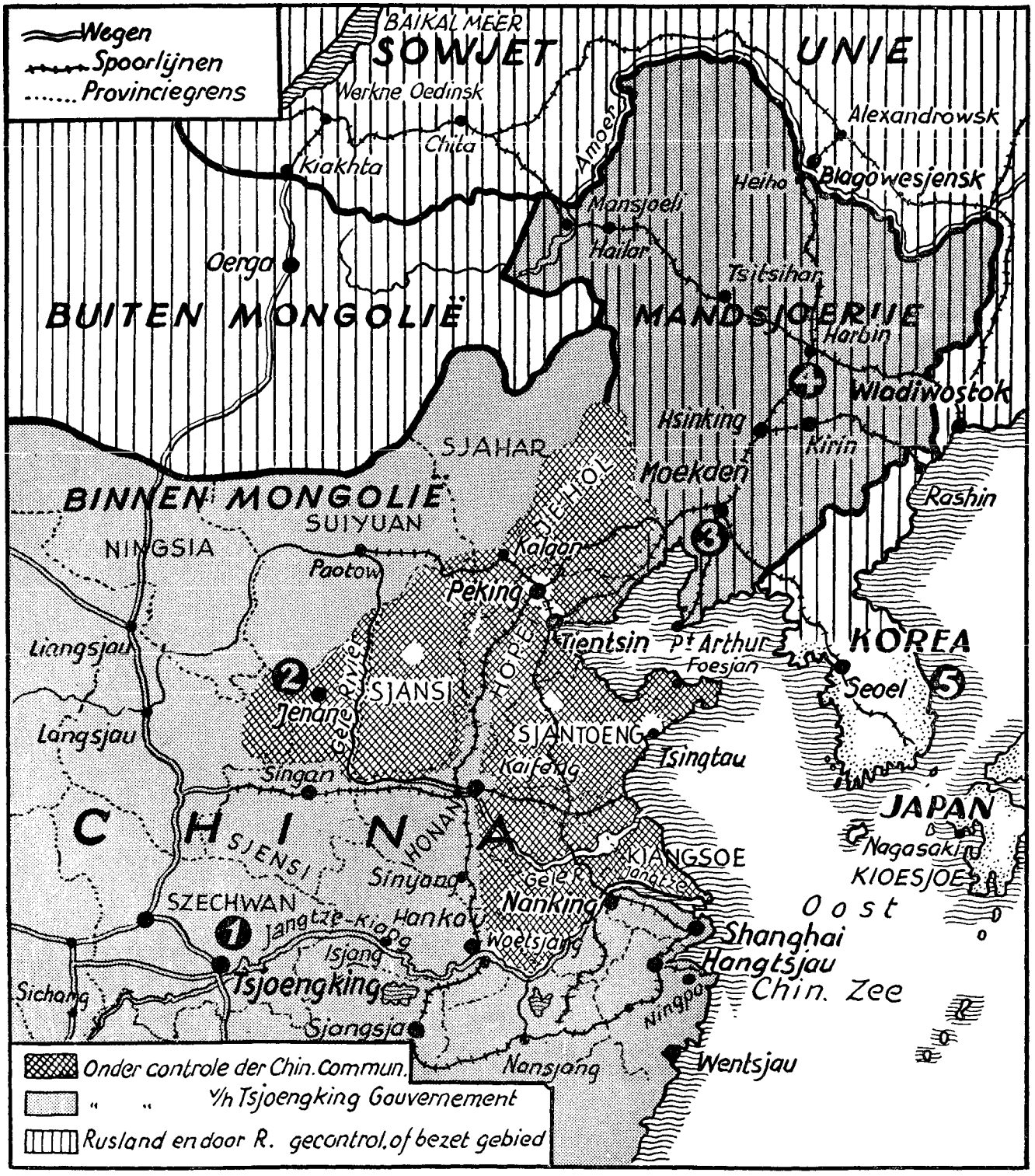
22 Dec. — Generaal George Patton, de commandant van het 3e Amerikaansche leger is te Heidelberg ten gevolge van verwondingen opgeloopen bij een autoongeluk, overleden.

Generaal George Patton werd op 11 Nov. 1885 te San Gabriel in Californië geboren. Ofschoon hij aanvankelijk de cavallerie had verkozen, ging hij in Juli '40 bij het tankcorps. Met zijn onstuimig temperament en zijn typische uitingen van pronkzucht (hij droeg pistolen met paarlemoeren kolven en een Franschen degen) was hij een van de meest besproken geallieerde generaals. Evenals voor zichzelf was hij ook voor zijn soldaten niet gemakkelijk. Bij den geallieerden doorbraak in Normandië in Aug. 1944 was hij door Eisenhower aan het hoofd van het befaamde derde Amerikaansche leger gesteld. Zijn tankdoorbraken vanuit de Ardennen naar het hart van het „Reich" hebben geschiedenis gemaakt en een groot aandeel gehad in het keeren van Von Rundstedts laatste wanhoopsoffensief. Als commandant was Patton bekend om zijn nimmer verslappende aandacht voor de uitrusting van zijn manschappen. Na de overwinning in Europa werd Patton benoemd tot bevelhebber van het oostelijke militaire district van de Amerikaansche bezettingszône in Duitschland. Op grond van beweringen, dat hij in Beieren een te langzame denazificatiepolitiek voerde, werd hij van dezen post ontheven en aangesteld tot bevelhebber van het vijftiende Amerikaansche leger, dat uit niet veel meer dan een hoofdkwartier bestond, en belast was met het opschrijven van de geschiedenis der Amerikaansche deelneming aan den oorlog in Europa. (Dail. Tel. - A.N.P.) **(V. b. 6469 A)**

Op 27 Dec. hadden op „Chequers", het buitenverblijf van den Engelschen premier Engelsch-Nederlandsche besprekingen plaats i.z. Ned. Oost-Indië: De Ned. delegatie v.l.n.r.: Jhr. E. Michiels van Verduynen, Ned. Ambassadeur in Londen, Prof. G. H. A. Logemann (min. overz. geb.), Prof. ir. W. Schermerhorn (min.-pres.) en dr. H. J. van Mook, lt. gouv.-gen. van Ned. Oost.-Indië. (Ass. Press)

Na het einde van den oorlog tegen Japan, werd de oude tegenstelling tusschen Kwomintang (regeeringspartij) en communisten in China weer manifest. Tusschen Tsjoengking (1), hoofdstad van de Chineesche regeering van Tsjang Kai Sjek en Jenan (2), hoofdstad der communisten werden onderhandelingen gevoerd, maar toch deden zich ernstige gewapende conflicten voor.

Amerikaansche transportvliegtuigen brachten regeeringstroepen over naar Zuid-Mandsjoerije (3), dat geleidelijk door de Russen wordt ontruimd. In Korea (5) dat een onafhankelijke staat zal worden is een Russische en Amerikaansche bezettingszône. (Zie ook 6522 P.) (naar New York Times)

Nederland

A. Waarom generaal Reijnders in 1940 aftrad - Sterke of symbolische verdediging van het Zuiden - Vaststelling der verantwoordelijkheid gevraagd - Brochure van gen. Reijnders —

Het aftreden van Generaal I. H. Reijnders als opperbevelhebber van Land- en Zeemacht (28 Aug. 1939 - 6 Febr. 1940) (zie 4122 G en 4128 A) was gedurende langen tijd oorzaak van vele geruchten. De verklaring van de zijde der regeering sprak destijds slechts van „verschil van inzicht van technisch militairen aard."

Wrijving Regeering-Opperbevelhebber.

Thans heeft gen. Reijnders een brochure gepubliceerd*) waaruit — naar de N.R.C. mededeelde — blijkt, dat er gedurende de geheele periode van zijn opperbevelhebberschap wrijving is geweest tusschen de regeering en hem en wel over de noodzakelijkheid van de afkondiging van den Staat van Beleg voor het geheele land, over de onder s.d. leiding staande mobilisatieclubs, doch tenslotte vooral over de strategische uitvoering van de landsverdediging. Wat dit laatste punt betreft, merkt de generaal op, dat hij gedurende de jaren, dat hij chef van den generalen staf was, ter zake een vaste lijn heeft gevolgd (die aan den minister van defensie als oud-stafofficier volkomen bekend was) en dat dientengevolge zijn operatieplan het resultaat was van jarenlange studie en overdenking.

De Peel - Raamstelling.

Dit plan was de uitwerking van een z.g „neutraliteitsopstelling", waarvan een der wezenlijke bestanddeelen was de (op den N. vleugel het sterkst bezette) Peel-Raamstelling, als eerste lijn van weerstand in Brabant, zulks om den doormarsch van een belligerent naar België te vertragen, ook al had de Z. vleugel van deze linie geen aansluiting aan het Belgische verdedigingsstelsel. Voorts was het beginsel van het plan het voeren van de hoofdverdediging ten N. van de groote rivieren in de Vesting Holland, doch zou de eerste ernstige weerstand worden geboden in de Grebbelinie, teneinde de evacuatie van het gebied vóór het Oostfront van de Vesting Holland te dekken, waarna de troepen van de Grebbelinie (twee legerkorpsen) zouden terugtrekken op dat Oostfront. Hiertegenover bleek de heer Dijxhoorn als minister zeer sceptisch gestemd omtrent de uitvoerbaarheid van dezen terugtocht, waaruit tenslotte voortvloeide de aan den opperbevelhebber gestelde eisch, dat in beide laatstgenoemde linies verdeeld verzet zou worden geboden, een standpunt dat generaal Reijnders onaanvaardbaar achtte.

Dit was evenzeer het geval met 's ministers standpunt, dat de verdediging ten Z. van de groote rivieren met een minimum aan troepen zou moeten geschieden, zoodat daar slechts een symbolisch optreden zou worden getoond. Dit in Januari 1940 acuut geworden geschil leidde tot de ontslagaanvrage van generaal Reijnders.

De N.R.C. teekent hierbij aan, dat het verloop van den vijfdaagschen oorlog in Mei 1940 de juistheid van de inzichten van generaal Reijnders heeft bevestigd, omdat:

a. de Zuidelijke vleugel van de Peel-Raamstelling niet door de Duitsche troepen strategisch is omvat;

b. de hoofdaanval der Duitsche troepen bezuiden de Maas is gericht geweest op den Noordelijken vleugel van die stelling bij Mill;

c. Fransche troepen met groote snelheid zijn opgerukt naar Noordbrabant om de verdediging van de Peel-Raamstelling te versterken;

d. de terugtocht van het Nederlandsche veldleger uit de Grebbelinie naar het Oostfront der Vesting Holland is gelukt en nog wel onder uiterst bezwarende omstandigheden. (N.R.C.)

In zijn brochure vraagt gen. Reijnders aan het Kabinet om een onderzoek naar het beleid der verschillende autoriteiten die voor het ingrijpen in het krijgsbeleid verantwoordelijk zijn. (Red. K.H.A.)

(V. b. Reijnders 4128 A; zie ook 6488 E)

*) De wisseling in het opperbevel van Land- en Zeemacht in Febr. 1940 — hare oorzaken en hare gevolgen, Den Haag '45.

B. Critiek op het nieuwe leger - Het „oude leger" verzoekt om een nieuwen bevelhebber - Petitie officieren —

Een aantal officieren, zich noemende soldaten van het „oude leger", heeft een petitie gericht tot H. M. de Koningin, waarin zij hun bezorgdheid uitspreken om het behoud van het Koninkrijk en over de wanordelijkheid en ondoelmatigheid van 's lands defensiebeleid. De petitie gaat vergezeld van een uitvoerig memorandum.

In dit memorandum wordt het defensiebeleid scherp becritiseerd.

Hoewel reeds in Juni 1940 hier te lande begonnen werd met de ondergrondsche reconstructie van het leger, dat, ondanks verliezen door executie en krijgsgevangenschap, bij de bevrijding voldoende intact was om zijn zware taak met hulp van de Nederlandsche troepen uit Engeland ten uitvoer te leggen, werd dit leger toen zonder geldig motief en met de grootste ondankbaarheid opzij geschoven, aldus de strekking van het betoog, dat vervolgens opmerkt: „Thans zien wij echter, dat achter al deze tegenwerking en miskenning sinistere, onze onafhankelijkheid in wezen vijandige krachten werkten en nog werken.

Tijdens de bezettingsjaren maakten antinationale duisterlingen gebruik van jeugdige onbezonnenheid, maar even voor de bevrijding van avonturiers en zelfzuchtige opportunisten. Het werk der soldaten van Mei 1940, tevens de soldaten van het nieuwe leger in Juni van dat jaar opgericht, werd als onbelangrijk gedoodverfd, zijn discipline als lafheid gehekeld, zijn vaderlandsliefde „bespot".

Het memorandum wijst er vervolgens op, dat ondanks het prediken van een z.g. „nieuwen geest", muiterij, dienstweigering enz. aan de orde van den dag zijn. „Persoonlijke eerzucht, zucht tot avontuur en dorst naar bloedvergieten alleen uit strijdlust, worden — in stede van volkomen ondergeschikt te moeten zijn aan een christelijk ideaal — tot einddoel gemaakt, ja, zelfs van ministerieele zijde gepredikt. De geoefendheid beperkt zich tot exercitie, om op parades en inspecties een schoonschijnenden indruk te geven." „Onbegrijpelijk en onverantwoordelijk was het verzuim der legerleiding om niet het voorbeeld te volgen, dat in België en in Frankrijk werd gegeven, om na bevrijding van de zuidelijke provinciën en naderhand na de geheele bevrijding des lands het geoefende kader op te roepen. Ten gevolge dáárvan is Nederland slechts in staat tot het naar Indië verschepen van enkele losse bataljons, waarvan niet alleen de gevechtswaarde te gering is door gebrek aan ervaren kader en onvoldoende training, maar waarvan de ontoereikende discipline en zelftucht bovendien op zichzelf een gevaar vormen voor de noodzakelijke pacificatie van dat zoo uitermate belangrijk deel van ons Koninkrijk, waar thans over de toekomst van ons volk wordt beslist".

„De wijze, waarop onze geldzuivering behandeld, ons verkeer hersteld en ons land weer aan het water ontrukt wordt, bewijst, dat, waar vakmenschen het roer in handen hebben, de toekomst beveiligd is."

„Wij kunnen", aldus de petitie, „onder Gods zegen met het door ons opgebouwde apparaat, mits wij de beschikking krijgen over het voorhanden zijnde materieel, Nederland aanstonds een leger teruggeven, dat door zijn vakkundige leiding, zijn goede organisatie, zijn zelfverloochening en discipline, in staat zal zijn de orde, rust en veiligheid in ons Rijk in Europa en overzee te verzekeren."

De petitie vraagt voorts aan de „oude soldaten" van 1940 nogmaals vertrouwen te willen schenken en dit te belichamen in een legerleiding en hoogste legeraanvoering door een volkomen en beproefd vakkundige, dien de groote meerderheid van ons volk kent en vertrouwt. „Het schijnt ons overbodig," aldus de petitie, „Uwe Majesteit zijn naam in dit petitionement te noemen. 1941 sprak hierin een duidelijke taal."

De onderteekenaars zijn: lt.-gen. der art. Van Ermel-Scherer; gen.-maj. hoofdintendant Numans; gen.-maj. tit. der art. Oudendijk; kol. K.N.I.L. dr. Feuilleteau de Bruyn; lt.-kol. der huzaren v. d. Wall-Bake; res. lt.-kol. der inf. Willemsen; res. maj. der inf. De Groot; res. maj. der inf. v. d. Burg; res. kap. der mil. adm. Hoedemaekers; res. kap. der art. Bijl; res. 1e luit. der inf. Augustijn; res. kap. der inf. Kluck; res. kap. der inf. Geurts; res. 1e lt. der art. Merkus; res. 1e lt. der art. Bos; res. 1e lt. der inf. Kwint; 2e lt. K. N.I.L. Navis; res. 2e lt. der inf. v. d. Bosch; res. 2e lt. der inf. Jans; adj. onderoff. instr. Timmermans. (A.N.P.)

(V. b. leger 6488 C; lichting '45 6520 F; Winkelman over Mei '40 6488 E)

C. Sympathiebetuiging vorming leger doordrongen van christelijke beginselen —

Een aantal personen, zich bewust van de ernstige gevaren, die de grondslagen, de orde en de rust van onze volksgemeenschap, ook na de bevrijding bedreigen, betuigt zijn sympathie met het streven, om zoo spoedig mogelijk te komen tot het vormen van een leger, dat in zijn leiding, zijn doelstelling en zijn streven doordrongen is van den geest der christelijke beginselen, waarop heel onze volksgemeenschap moet zijn opgebouwd. Onder hen bevinden zich dr. Poels, oud hoofd-aalmoezenier van soc. werken; jhr. De Jonge, oud-min. v. Oorlog en oud gouv.-gen. van Ned.-Indië; prof. C. Gerretson; A. C. de Bruyn, voorz. Ned. Kath. Arbeidersbeweging; F. P. Fuykschot, secr. Chr. Nat. Vakverbond in Nederland; Timmermans, voorz. Ned. R. K. Bond van Spoor- en Tramwegpers.; Jan Maenen, waarn. voorz. Kath. Arbeiders-beweging in Limburg; Fr. Dohmen, voorz. R.K. Mijnwerkersbond; J. H. Krooshof, voorz. Prot. Christ. Mijnwerkersbond; prof. dr. H. v. Rooy, O.F.M. Lid Nation. Raad Gen. oud-ill. Werkers en der Groote Advies Commissie. (N.R.C.-V.V.)

D. Officieren naar Amerik. legercursus te Biarritz —

4 Jan. — Op uitnoodiging der Amerikaansche legerautoriteiten volgen 8 Ned. officieren een 8 weken durende Amerikaansche legercursus te Biarritz (Fr.) (A.N.P.)

(V. b. leger 6545 G en 6520 F)

Nederland

A. „Firefly" jagers voor Marine —

5 Jan. — De Nederl. Marine heeft in Engeland een aantal „firefly" verkenningsjagers besteld. Dit is de eerste verkoop van Britsche oorlogsvliegtuigen aan een buitenlandsche mogendheid.
De „firefly" (vuurvlieg) is een standaard tweezits verkenningsjager van de Britsche marine. Zij is ontworpen voor operaties van een vliegtuigmoederschip af. De vleugels kunnen opgevouwen worden. Het eerste Britsche vliegtuig, dat boven Tokio vloog, was een „vuurvlieg".
(A.N.P.) **(V. b. photo 6586a; Marine 6357 A; photo vliegtuigmoederschip 6370b)**

B. Oorlogsverliezen Ned. Luchtmacht —

12 Jan. — De Voorlichtingsdienst van de Kon. Ned. Luchtmacht meldde:
„Tusschen 15 Mei 1940 en het einde van den oorlog hebben 247 van het 521 man sterke vliegend personeel der Nederlandsche luchtmacht opereerend van Engeland uit den dood gevonden. Nog 13 vliegers werden als vermist opgegeven, doch moeten nu eveneens geacht worden den dood te hebben gevonden. Deze cijfers omvatten niet de verliezen onder de mannen die naar Engeland vlogen en later naar het Verre Oosten zijn gegaan. Evenmin zijn hierin begrepen de verliezen onder het personeel van vliegdekschepen." (N.D.)
(V. b. oorlogsslachtoffers 6506 D)

C. Het bombardement van Rotterdam op 14 Mei 1940 - Officieele cijfers —

11 Jan. — In zijn Nieuwjaarsrede tot den nood-gemeenteraad heeft burgemeester Oud van Rotterdam officieele gegevens bekend gemaakt met betrekking tot het bombardement van 14 Mei 1940, dat, zooals hij zeide, aan ruim 900 burgers het leven heeft gekost. Het verwoeste gebied beslaat 258 H.A. 11.000 panden, 24.601 woningen, 1212 fabrieken en werkplaatsen, 2393 winkels, 566 café's en hotels, 21 kerkgebouwen, 4 ziekenhuizen, 69 scholen, 20 bankgebouwen, 12 bioscopen, 2 schouwburgen en 6 vergaderzalen werden met den grond gelijk gemaakt. 77.000 inwoners werden door het bombardement dakloos. (N.D.)
(V. b. 6558 D)

D. Oud-minister Burger over zijn ontslag —

10 Jan. — De oud-minister van binnenlandsche zaken in het Londensche kabinet, mr. J. A. W. Burger, heeft op een te Groningen gehouden Nieuwjaarsbijeenkomst van de Groninger afdeeling van de S.D.A.P. gesproken over zijn ontslag. (25 Jan. 1945 - Red. K.H.A.)
Toen spr. in het bevrijde deel van ons land kwam, in zijn hoedanigheid van minister van Binnenlandsche Zaken, heeft hij daar een bureau Binnenlandsche Zaken opgericht, om overschrijding van de bevoegdheden van het M. G. tegen te gaan.
De werkzaamheden en mogelijkheden van dit bureau werden zeer beperkt door toedoen van anderen zoodat het niet veel resultaat kon hebben.
Spr. heeft den toenmaligen minister-president geschreven van plan te zijn het ambt van minister van Binnenlandsche Zaken neer te leggen, indien het M. G. niet binnen de grenzen van zijn bevoegdheden zou blijven; indien er geen vertegenwoordigende lichamen zouden komen en tenslotte indien er geen katholieke ministers in het kabinet zouden worden opgenomen.
Dit ontslag volgde inderdaad, maar de Regeering greep voor de motiveering ervan terug op een door spr. reeds ongeveer veertien dagen eerder gehouden radiorede over de zuivering. Van de zuiverings-politiek van de regeering kon spr. niet afgeweken zijn, omdat hij, als minister van Binnenlandsche zaken, die politiek zelf vaststelde. Tenslotte was overleg met den minister-president niet noodig, omdat schriftelijk was vastgelegd, dat èn de te Londen èn de in Nederland verblijvende ministers dezelfde bevoegdheden zouden hebben. Tenslotte herinnerde mr. Burger er aan, dat Radio Oranje het gelijktijdige ontslag van de minister Albarda en v. d. Tempel veertien dagen later dan het heengaan van spreker heeft gepubliceerd, en wel nadat dit via een Amerikaanschen zender was uitgelekt. (N.R.C.)
(V. b. Burger 6565 A en 6001)

E. „Partij van den Arbeid" — Resultaten politiek overleg S.D.A.P., N.V.B., V.D.B., C.D.U. en „Christofoor" —

10 Jan. — De secretaris van het politiek overleg tusschen Ned. Volksbeweging, S.D.A.P., Vrijz. Dem. Bond, Chr. Dem. Unie en een deel van de Christofoorgroep meldde:
De vergadering van het politiek overleg van 5 Januari is met haar voorstellen betreffende de stichting van een partij van den arbeid gereed gekomen. De voorstellen zijn met algemeene instemming aanvaard. Teneinde gerezen misverstand weg te nemen, wijst de commissie er op, dat naar haar meening de nieuwe partij, die uiteraard zal optreden met een nieuw bestuur, een nieuwe vertegenwoordiging in de openbare lichamen en een nieuwe vlag, er te zijner tijd recht op heeft, beoordeeld te worden naar haar eigen daden en program. Een nieuw begin bleek mogelijk, omdat de samenwerkende partijen en groepen een ontwikkeling hebben doorgemaakt, waardoor ze thans staan voor een gezamenlijke politieke taak.
Ten aanzien van de symbolen erkent de commissie het als wenschelijk, dat de leidinggevende kringen gemeenschappelijk de verantwoordelijkheid aanvaarden voor het groeiproces dat te dien opzichte gaande is. Daarbij wordt uiteraard eenerzijds van niemand verloochening gevraagd van wat hem lief is, anderzijds van allen gevergd elkander niets op te dringen en een geest van verdraagzaamheid te waarborgen. De commissie is van oordeel, dat de discussies over deze aangelegenheid onnoodig misverstand hebben gewekt; misverstand, dat in de practijk der samenwerking naar haar meening stellig zal verdwijnen.
De constitueerende vergadering van de partij van den arbeid zal begin Februari worden gehouden, terstond na de verschillende partijcongressen.

Uitgangspunt.
In de uitgangspunten, welke hebben geleid tot de voorstellen, wordt o.m. gezegd:
1. Bij talloozen is reeds vóór den oorlog de vurige begeerte en wil gegroeid van een waarlijk nieuw begin in het Nederlandsche politieke leven.
2. De te stichten Partij v. d. Arbeid erkent het innig verband tusschen levensovertuiging en politiek inzicht, maar verwerpt principieel en practisch de organisatie van het politieke partijleven op grondslag der godsdienstige belijdenis (Antithese).
3. Zij wil derhalve in zich vereenigen allen die, bij welk diepgaand verschil in levensovertuiging ook, een zelfde economisch, sociaal en politiek program willen verwezenlijken.
4. Zij zal het thans nog verspreide verzet tegen de kapitalistische maatschappij samenbundelen.

Beginselprogram.
Het voorgestelde beginselprogram behelst o.a. het volgende:
1. De partij plaatst zich op den grondslag der democratie, die als beginsel, niet uit opportuniteit wordt aanvaard en verwerpt elken vorm van staatsabsolutisme, dictatuur of één-partijstelsel.
2. De partij verwerpt het winstbejag als richtsnoer voor het economische leven; zij streeft naar planmatige leiding en ordening van voortbrenging en verdeeling. Socialisatie van de voortbrengingsmiddelen behoort te worden toegepast met het algemeen welzijn als richtsnoer.
3. Noodzakelijk is een rechtsorde van den arbeid.
4. De staat moet zijn een rechtsstaat.
5. De partij erkent de rechtsgelijkheid op politiek en economisch gebied van alle leden der gemeenschap.
6. De overheid is geroepen het zedelijk en geestelijk leven van het volk te beschermen en te bevorderen, doch is gehouden daarbij de verdraagzaamheid te betrachten. Den Kerken wordt de vrijheid gewaarborgd haar roeping te vervullen.
7. De partij erkent de groote waarde van huwelijk en gezin voor een gezonden opbouw van de samenleving.
8. De partij acht handhaving van rechten en plichten der ouders inzake onderwijs en opvoeding noodzakelijk.

Verkiezingen.
Teneinde den invloed van de Partij van den Arbeid, waarvan de organisatie, (statuten en huish. regl.) eerst na de verkiezingen definitief kan worden geregeld, reeds bij de verkiezingen zoo sterk mogelijk te doen zijn, wordt besloten:
1. een voorloopig partijbestuur in te stellen;
2. een candidatenlijst der partij voor ditmaal op te stellen door de vergadering van het voorl. partijbestuur met een vertegenwoordiging der fuseerende partijen en groepen.
3. Voor de Kamerverkiezingen wordt een later te publiceeren urgentie- en verkiezingsprogram vastgesteld.
4. Ook andere dan de thans fuseerenden worden uitgenoodigd, hetzij vóór of na de verkiezingen, zich aan te sluiten.
(N.R.C.-Alg. H.bl.) **(V.b. 6550 L.)**

F. Roestam Effendi uit de C.P.N. geroyeerd —

12 Jan. — In de huishoudelijke zitting van het congres der C.P.N. „De Waarheid" is het Tweede Kamerlid Roestam Effendi, die reeds eerder door het partijbestuur geschorst was als resultaat van een geheime stemming, uit de C.P.N. geroyeerd. (A.N.P.)
(V. b. 6521 F)

G. Alg. Ned. Grafische Bond opgericht - Pleidooi voor medezeggenschap - Geen afstand van stakingsrecht —

11—12 Dec. — Op 10 Jan. is te Amsterdam de Alg. Ned. Grafische Bond opgericht. Deze bond is voortgekomen uit de fusie van den Alg. Ned. Typografenbond, den Ned. Litho-, Foto- en Chemigrafenbond, den Nederl. Grafischen Bond en de Ned. Ver. van Chefs in het Grafisch Bedrijf.
De bondsvoorzitter, de heer H. Korte Jr. zeide in een rede o.m.:

„Het is onze vaste overtuiging, dat het meer dan ooit noodzakelijk is te streven naar een stelsel, waarbij de werknemers in elken tak van industrie medezeggenschap en mede-verantwoordelijkheid zullen hebben op elk terrein van het sociaal-economische leven".
Dit zal slechts bereikt kunnen worden door een stelsel van publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties, dat, naar sprekers meening, gedragen moet worden door de vrije organisaties van werkgevers en werknemers.
De bond heeft nadrukkelijk uitgesproken, dat hij geen afstand wenscht te doen van het stakingsrecht. (V.V.)
(V. b. stakingsrecht 6408 A; medezeggenschap 6558 E)

Nederland

A. Verlaging rente Rijkspostspaarbank —

In verband met de onder de huidige omstandigheden geboden rentepolitiek is bij K.B. van 28 Dec. 1945 (Stbl. F 335) met ingang van 1 Jan. 1946 de door de Rijkspostspaarbank aan hare inleggers uit te keeren rente van 2,64 % verlaagd tot 2,16%. (Stct. 28 Dec.)
(V. b. Rijksp. Sp.bk. 5996 A.)

B. Buitengewone commissarissen Herstelbank aangewezen —

5 Jan. — Bij beschikking van den minister van financiën zijn aangewezen als buitengewoon commissaris bij de Maatschappij tot Financiering van het Nationaal Herstel N.V.: Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard der Nederlanden, prof. dr. J. Tinbergen en mr. W. van Eiden. (Msb.)
(V. b. Pr. Bernh. en Herstelb. 6490 D)

C. Grootboekschuld 1946 - Spaarcertificaten —

5 Jan. — Blijkens een vanwege den min. van Financiën, huis aan huis bezorgd prospectus wordt ingaande 15 Jan. de inschrijving opengesteld voor de 3% Grootboekschuld 1946 en 2¼% Spaarcertificaten.
Naast de mogelijkheid om nieuw gespaard, vrij geld op veilige wijze te beleggen, biedt deze inschrijving in het bijzonder de gelegenheid om een nuttige bestemming te geven aan de overgebleven geblokkeerde tegoeden. Dit laatste is te belangrijker, nu het vrijgeven van deze tegoeden in beginsel is stopgezet, hetgeen voor de eigenaars de bestendiging van een zeer onbevredigende situatie zou beteekenen. Inschrijving op 3% Grootboekschuld 1946 biedt nu een uitweg, welke tevens het nationaal belang dient in den vorm van consolidatie van een zoo groot mogelijk deel van de vlottende schuld.
De voordeelen van de inschrijvingen op het Grootboek boven geblokkeerd tegoed zijn in de eerste plaats het hoogere rendement (3%) en de mogelijkheid om de inschrijvingen uiterlijk 1 Maart 1949 over te dragen. Voorts zal de Grootboekschuld kunnen worden gebruikt voor de voldoening van aanslagen in de te verwachten Vermogensaanwasbelasting en de Vermogensheffing, waarbij zij tot de nominale waarde zal worden aangenomen. Op nader te stellen voorwaarden zal zij als zekerheid voor herstelcredieten kunnen worden verbonden.
De inschrijving zal kunnen geschieden door alle natuurlijke en rechtspersonen voor elk gewenscht bedrag, mits afgerond op ƒ 100.— of een veelvoud daarvan. De koers van uitgifte is 100 pct. De storting moet plaats vinden op 1 Maart a.s.
Op de 2½% Spaarcertificaten, groot ƒ 100.—, met een looptijd van 5 jaar, zullen uitsluitend natuurlijke personen (dus geen rechtspersonen) kunnen inschrijven. Voor zoover men daarbij gebruik wil maken van geblokkeerd geld, is men gebonden aan een maximum van ƒ 300.— per geblokkeerde rekening. Afgezien van de rente, ligt het voordeel dezer certificaten voornamelijk in het feit, dat zij verhandelbaar zullen zijn, al zullen zij anderzijds niet door de Nederlandsche Bank in onderpand worden genomen. De nota's van aan- en verkoop zijn vrijgesteld van beursbelasting. De certificaten zullen kunnen worden gebruikt voor de betaling van Vermogensaanwasbelasting, Vermogensheffing en Successierechten. De koers van uitgifte bedraagt 100%. De storting is bepaald op 15 Februari a.s.
Zoowel bij inschrijving op de Grootboekschuld als op de Spaarcertificaten moet een strook, welke zich aan de prospectussen bevindt, in tweevoud worden ingeleverd bij de kantoren van de leden van de Vereeniging voor den Effectenhandel (bedrijfsgroep Effectenhandel, de bedrijfsgroepen Handelsbanken, Landbouwcredietbanken en Spaarbanken), alsmede bij de Nederlandsche Bank. De gelegenheid tot inschrijving op de Grootboekschuld staat open tot en met 5 Febr. 1946; voor de Spaarcertificaten zal alsnog een einddatum worden bekend gemaakt. **(V. b. 6566 A)** (Ec. N.)

D. Min. Lieftinck tegen loterijspel.

7 Jan. — In antwoord op vragen van het Kamerlid Hofstra heeft minister Lieftinck medegedeeld, dat hij niet bereid is de op 8500 geschatte particuliere loterijagenten bij den verkoop van staatsloten in te schakelen. Voor degenen, die beslist in een loterij willen spelen, is hij bereid de gelegenheid daartoe open te stellen, zoodat hij een goed gecontroleerde staatsloterij wel wil handhaven, maar aangezien hij het loterijspel principieel afkeurt, wil hij niet dat tot zoodanig spel wordt aangemoedigd, hetgeen zou geschieden, indien een leger van agenten in staat zou zijn het koopen van loten aan te prijzen. (V.K.)
(V. b. Lieftinck 6566 A; st.loterij 6528 D)

E. Distributie - Aantal levensmiddelen in vrijen verkoop —

Van 1 Jan. af worden de volgende artikelen in vrijen verkoop gebracht: grutterswaren, vermicelli-puddingpoeder, peulvruchten, zout, biscuits, toast, paaschbrood (matzes), paneermeel, koekjes, banket, gebak, ontbijtkoek en taaitaai; voor poffertjes e.d. is nog een wisselbon boter vereischt.
Hiermede wordt de eerste stap gedaan op den weg naar geleidelijke liquidatie van de officieele rantsoeneering en distributie van levensmiddelen.
(Ministerie Lb., en Vissch. en Voedselvrz. 31 Dec.) **(V. b. distr. 6545 D.)**

F. Plannen walvischvaart - Intern. conferentie - Het seizoen 1946-1947

4 Jan. — Van 20—24 Nov. 1945 werd te Londen een internat. walvischconferentie gehouden. In verband met de plannen van particuliere zijde om de walvischvaart te gaan uitoefenen, werd ook van Nederlandsche zijde aan deze conferentie deelgenomen. Er werd o.m. besloten den duur van het seizoen 1946—'47 vast te stellen op vier maanden, nl. van 8 December 1946 tot 7 April 1947. Vóór den oorlog was het seizoen beperkt tot drie maanden. In verband met de dringende behoeften aan vet en door de omstandigheid, dat in het volgende seizoen nog geen voldoend aantal schepen zal kunnen uitvaren, is een verlenging van het seizoen met één maand gerechtvaardigd. Teneinde den walvisch tegen uitroeiing te beschermen werd tevens bepaald, dat niet meer dan 16.000 blue whale units mogen worden verwerkt, wat neerkomt op een traanproductie van ruim 400.000 ton per seizoen. Daartoe zullen de expeditie wekelijks hun vangsten seinen naar het „International Bureau of Whaling Statistics" te Oslo.
Er bestaan plannen om in het seizoen 1946—47 één Nederlandsche eenheid te laten uitvaren en dit aantal in de toekomst tot vier uit te breiden.
(Persd. dep. Lb., Vissch. en Voedselvoorz.)
(V. b. Walvischvangst 5783 C.)

G. Productie mijnen 1940-1945 —

5 Jan. — De productie der steenkolenmijnen bedroeg (in mill. tonnen):

1940	12.145	....	1943	12.497
1941	13.356	....	1944	8.312
1942	12.330	....	1945	5.097

In het topjaar 1937 werden 14.321.000 ton gedolven. In 1945 bedroeg de productie tot en met Juli minder dan 400.000 ton, van Juli tot en met September meer dan 400.000 ton, in October en November meer dan 600.000 ton, doch in December slechts 505.000 ton door de vele vacantiedagen. (Ec. N.) **(V. b. mijnen 6550 H)**

H. Aankoop Amerikaansche bouwmaterialen —

5 Jan. — De Ned. regeering heeft, ten behoeve van den wederopbouw, tot een bedrag van 685.965 dollar aankoopen van bouwmaterialen gedaan uit Amerikaansche surplusvoorraden.
Hieronder bevinden zich meer dan 1.000.000 voet ijzerdraad en henneptouw, 4.000.000 pond spijkers, 22.550 handzagen, 137.000 voet staaldraad-afrastering en verder groote hoeveelheden boren, vijlen enz.
(Persd. dep. H. en N.)
(V. b. aank. i. h. buitenl. 6521 C en 6504 H)

I. Het vraagstuk der motorvoertuigen - Radiorede min. Van Schaik —

12 Jan. — Op 11 Jan. heeft de minister van Verkeer en Energie, ir. Th. S. G. J. van Schaik in het radiopraatje „op de brug" een overzicht gegeven van den stand van zaken op het gebied van de motorvoertuigen, dat wij als volgt samenvatten:

Motorrijwielen: Van de 65.000, die er in 1939 op den weg waren, zijn er nu reeds weer ongeveer 30.000 in bedrijf en ca. 15.000 kunnen bij aanvoer van banden en onderdeelen gebruiksklaar gemaakt worden.

Vrachtwagens: Tegenover een aantal van 48.000 in 1939 staat op het oogenblik een park van 37.000 stuks, hetgeen gedeeltelijk te danken is aan een belangrijken import.

Autobussen: Er rijden er thans ongeveer 1000 tegenover 5000 in 1939. Als noodmaatregel zullen 1000 vrachtwagens dienst moeten doen voor autobusvervoer. Tegen het einde van het jaar zal het autobuspark waarschijnlijk zoodanig uitgebreid zijn, dat een redelijke voorziening kan plaats vinden.

Personenauto's: Tegenover 100.000 in 1939 rijden er nu minder dan 50.000. Het inkoopbureau zal dit jaar waarschijnlijk niet meer dan 10.000 nieuwe wagens, die vrijwel alle noodig zijn ter vervanging van nu rijdende wagens leveren.

Prioriteit-vordering-artsen: Er is een rangorde van prioriteit opgemaakt, waarbij de voorziening van de noodgebieden, de medische verzorging en de noodzakelijkste overheidsbemoeienissen bovenaan staan.

Voor uiterst dringende behoeften zal overgegaan kunnen worden tot vordering van wagens, die gebruikt worden voor minder dringende gevallen. Het particuliere belang zal hier moeten wijken voor het algemeene, al is dit voor de betrokkenen nog zoo onaangenaam. Ieder geval zal echter met de grootste zorgvuldigheid worden uitgezocht en een commissie ter plaatse, waarin de belanghebbenden zijn vertegenwoordigd, zal worden gehoord.
De laatste maanden zijn ongeveer 1000 motorrijwielen en wagens voor medische verzorging gereserveerd; in November waren echter reeds 5800 rijvergunningen voor dit doel verleend. De inspectie voor de volksgezondheid maakt uit welke individueele arts voor een wagen in aanmerking komt. (A.N.P.)
(V. b. autoverkeer 6491 F; artsen: 6565 A en 6496 F; min. v. Schaik 6448 A)

Nederland

A. De financiering van de N.S.B. - Vraag aan den minister —

7 Jan. — Het tweede Kamerlid Mr. L. A. Donker (s.d.) heeft den minister van Justitie schriftelijk gevraagd of het juist is, dat, zooals tijdens de behandeling van de zaak-Mussert voor het Bijzonder Gerechtshof te Den Haag de verdachte heeft beweerd, het geld, waarmede de N.S.B. propaganda kon maken, niet uit Duitschland doch uit Indië kwam. De heer Donker vraagt of de minister, indien deze bewering juist is, na kan gaan wie de geldschieters zijn geweest, en of hij bereid is de Staten-Generaal van het resultaat van een diepgaand onderzoek op de hoogte te stellen. (V.V.)
(V. b. Donker 6439 C; Mussert 6547 B; zie ook: 6531, kol. II).

B. Taak Tribunaal - Het leekenclement - Geen wraakneming - Installatie Tribunaal Amsterdam —

9 Jan. — Op 8 Jan. werd door den vicepresident van het Amsterdamsche gerechtshof mr. A. W. Vos het tribunaal te Amsterdam geïnstalleerd. Mr. Vos zeide o.m.:

De zaken, die wij ter behandeling zullen krijgen, zijn voor verreweg de meesten van ons geheel nieuw. Voor het overgroote deel der leeken-leden echter is de strafrechtspraak totaal vreemd. Ik zou hun dan ook nog eens, voor zooveel dat noodig mocht zijn, ernstig op het hart willen binden, dat hun taak als lid van dit tribunaal zal zijn: recht te spreken en dat de tribunalen niet zijn in het leven geroepen om te fungeeren als veiligheidsklep voor de overigens niet ongegronde rancune van ons volk tegenover hen, die zich in den bezettingstijd misdroegen. Dat dit ook bezig is door te dringen tot wat men zou kunnen noemen het openbare geweten, moge blijken uit hetgeen daaromtrent den laatsten tijd in de dagbladen en andere organen van de pers wordt geschreven. Toch is een woord van waarschuwing hier wellicht niet misplaatst. Hij die met strafrechtspraak wordt belast, moet zich bij het nemen van iedere beslissing in hoofdzaak omtrent drie punten rekenschap geven: 1. Zijn de feiten, die den verdachte worden ten laste gelegd, bewezen? 2. Zijn die feiten strafbaar? 3. Welke straf of maatregel behoort hem te dier zake te worden opgelegd? De laatste vraag zal u ongetwijfeld het meeste hoofdbreken kosten. Bij de beantwoording daarvan speelt de persoonlijkheid van den rechter een groote rol. Maar juist omdat wij recht spreken, moet steeds in het oog worden gehouden, dat er geen wanverhouding ontstaat tusschen het gepleegde feit en de straf of maatregel die wordt opgelegd.
Men zal er voor moeten waken, dat de beslissingen niet het karakter krijgen van een wraakoefening. Aan den anderen kant hoede men zich voor te lankmoedige uitspraken. Niet uit het oog moet worden verloren, dat alle verdachten, die voor u worden gebracht, indien zij schuldig worden bevonden, de een meer, de ander minder, passief of actief, door woord of daad, op grond van meer of minder laakbare motieven, hebben getoond te staan aan den kant van den vijand van onze Vorstin en van ons land. (N.R.C.)
(V. b. Trib. 6537 VI)

C. Repatrieering uit Indië - Eerste groep in Nederland - Radiotoespraak H.M. de Koningin —

4 Jan. — Op 3 Jan. arriveerde de „Almanzora" uit Southampton met 1804 repatrieerenden aan boord te A'dam, o.w. 157 brancardpatiënten. Het was een gedeelte der 3800 repatrieerenden, die door de „Nieuw Amsterdam" naar Southampton waren gebracht. H. K. H. Prinses Juliana was bij de ontvangst aanwezig. Met de „Almanzora" kwamen 40 politieke gevangenen mede. (A.N.P.)

7 Jan. — H. M. de Koningin heeft op 6 Jan. tot de gerepatrieerden uit Ned. Indië en tot de uit gevangenkampen teruggekeerden een radio-toespraak gehouden waarin Zij deze landgenooten hartelijk welkom heette. Na haar groote bewondering te hebben uitgesproken voor de houding en het bezielend voorbeeld van deze strijders en strijdsters, zeide Zij, dat wij aan onze driekleur, die ons in deze jaren zoo dierbaar is geworden, verplicht zijn te toonen, dat het ons diepen ernst is met onze dankbaarheid tegenover al deze vrouwen en mannen, die het beste gaven voor Nederland, voor ons Rijk en voor ons. Het is onze eereplicht, hen niet teleur te stellen. (Telex)
(V. b. Repatr. 6548 B)

D. Reizen naar het buitenland - Geen uitreisvergunning noodig —

10 Jan. — De chef-staf Militair Gezag heeft besloten met ingang van 15 Januari 1946 de uitreisvergunningen voor reizen naar het buitenland af te schaffen.
Noodig blijven voorloopig een geldig paspoort en visum. Voor zakenreizen, waarvoor men deviezen wenscht, blijven de z.g. „Ordres de mission", te verkrijgen bij het ministerie van Handel en Nijverheid, Bezuidenhout 58, Den Haag, noodig. (N.D.)
(V. b. reizen Duitschland 6350 A)

E. Delegatie Alg. Verg. Ver. Volken

5 Jan. — De Ned. delegatie voor de Alg. Vergadering der Vereenigde Volken is als volgt samengesteld:

Vertegenwoordigers: Mr. E. N. van Kleffens, minister van Buitenlandsche Zaken, hoofd der delegatie; mr. J. H. van Roijen, minister zonder portefeuille, plv. hoofd der delegatie; jhr. mr. E. F. M. J. Michiels van Verduynen, ambassadeur te Londen; A. Pelt, oud-chef van den Regeeringsvoorlichtingsdienst.

Plv. Vertegenwoordigers: A. Th. Lamping, gezant te Londen; prof. mr. F. M. baron van Asbeck, hoogleeraar te Leiden; prof. dr. J. Tinbergen, hoogleeraar te Rotterdam; generaal-majoor ir. J. B. Ridder de van der Schueren; mevr. dr. H. Verwey-Jonker, vertegenwoordigster van het Ned. Vrouwencomité.

Rechtskundig adviseur is: prof. dr. J. H. W. Verzijl, hoogleeraar te Leiden; **deskundigen** zijn: jhr. mr. G. Beelaerts van Blokland, gezantschapssecretaris der eerste klasse; mr. H. van Blankenstein, ambtenaar aan het Dep. van Handel en Nijverheid; mr. ir. B. W. Haveman, secr. van den minister-president; jhr. mr. M. P. M. van Karnebeek, oud-burgemeester van Zwolle; B. J. de Leeuw, oud-directeur van Financiën in Ned.-Indië; mr. E. M. J. A. Sassen, lid van Ged. Staten van Noord-Brabant; P. J. Schmidt, ref. aan het Dep. van Alg. Oorlogvoering; mr. Z. Zain.

Secretarissen: mej. J. M. ten Bosch; de heer R. Fack; mej. dr. A. F. W. Lunsingh Meijer; de heer mr. C. W. van Santen; jkvr. P. J. M. Schimmelpenninck; mej. mr. M. Z. N. Witteveen; mej. C. W. A. Walburgh Schmidt. (Alg. H.b.)
(V. b. Ver. Volk. 6570 E)

F. „Europeesche actie voor Federale Unie" —

De Vereenigingen „Europeesche Actie" en „Federale Unie", die zich beide ten doel hebben gesteld, in zeer nauwe samenwerking met soortgelijke organisaties in het buitenland, te streven naar het tot stand komen van een democratische Europeesche federatie, zijn een fusie aangegaan, onder den voorloopigen naam „Europeesche Actie voor Federale Unie". (A.N.P. - 2 Jan.)

G. Vereeniging voor Internationale Rechtsorde —

8 Jan. — Te 's-Gravenhage is, voornamelijk uit de kringen dergenen, die hebben behoord tot de „Vereeniging voor Volkenbond en Vrede", opgericht de „Vereeniging voor Internationale Rechtsorde". Zij stelt zich ten doel: 1e, het bevorderen van vrede en veiligheid op den grondslag der internationale rechtsorde; 2e. bevorderen van de versterking van den rechtsgrondslag der Vereenigde Naties; 3e. wekken van belangstelling voor vraagstukken van internationale staatkunde.
Als leden van het voorloopig hoofdbestuur treden op de heeren P. J. S. Serrarens, voorzitter; K. Vorrink en mevr. Bakker-Van Bosse, ondervoorzitters; mr. N. J. C. M. Kappeyne van de Coppello, penningmeester; H. Ch. G. J. van der Mandere, algemeen secretaris; mr. A. M. Joekes, mej. mr. G. J. H. van der Molen; R. Peereboom en G. J. de Voogd. Het secretariaat is voorloopig gevestigd: Riviervischmarkt 3a te 's-Gravenhage. (Alg. H.bl.)
(V. b. Ver. v. Volkenb. en Vrede 3279 D)

H. Cultureel contact met V.S. en Engeland - Cultureele conventie - Ned. Instituut te Londen - Cultureele attachés —

7 Jan. — Op een vergadering van het Haagsche leerarenconvent deelde oud-minister Bolkestein mede:

Een cultureele conventie tusschen Engeland en Nederland kan zeer spoedig tot stand komen. Een Nederlandsch Instituut te Londen is in voorbereiding. Blijkens een ministerieele mededeeling wordt het plan overwogen, cultureele attachés aan verschillende ambassades te verbinden. Bij de nieuwe oriënteering van ons onderwijs zal het Engelsch een belangrijke plaats moeten innemen en het Duitsche studieboek door het Angelsaksische moeten worden vervangen. (Alg. H.bl.)
(V. b. cult. cont. 6505 B; cult. att. 6459 H)

I. Benoeming gezant in Tsjecho-Slowakije —

4 Jan. — Benoemd tot buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister te Praag de heer A. Merens. (Alg. H.b.)
(V. b. gez. Arg. 6528 A)

Nederland

A. Oorlog of vrede - Onderzoek publieke opinie - Vergelijking met de Ver. Staten - De invloed der kleine staten —

Het Nederlandsch Instituut voor de Publieke Opinie te Amsterdam heeft een onderzoek ingesteld naar de meening van het Nederlandsche volk over de volgende vraag: „Wat denkt U, zullen wij nog eens een **wereldoorlog** meemaken of blijft het in onzen tijd wel vrede?
(De enquêteurs wezen er hierbij nadrukkelijk op, dat „plaatselijke" conflicten (China, Java) niet bedoeld werden).
De antwoorden waren als volgt:

Nog een wereldoorlog 50%; vrede 29%; geen oordeel 21%.

Antwoorden:	Oorlog	Vrede	Geen oordeel
20 t/m 34 jarigen	57%	20%	23%
35 t/m 49 jarigen	53%	25%	22%
50 t/m 64 jarigen	40%	39%	21%
65 jaar en ouder	34%	48%	18%

Mannen en vrouwen zijn vrijwel dezelfde meening toegedaan.
(Over hetzelfde vraagstuk zijn gedurende dit jaar in de Vereenigde Staten eenige opinie-peilingen gehouden door het National Opinion Research Center van de University of Denver. Bij de laatst gehouden enquête (September 1945) bedroeg het percentage, dat een derden oorlog, waaraan de U.S. zal deelnemen, verwachtte: 69%, vrede verwachtte 18%, en 15% had geen oordeel).

De invloed der kleine staten.

Een tweede vraag, die met het probleem „Oorlog-Vrede" nauw verband houdt, werd in dezelfde enquête gesteld, n.l.:
„Kunnen kleine landen, zooals Nederland, naar Uw meening eenigen werkelijken invloed op het behoud van den wereldvrede uitoefenen?"
Antwoorden: Wel invloed 43%; geen invloed 39%; geen oordeel 18%.

Antwoorden:	Wel invloed	Geen invloed	Geen oordeel
20 t/m 34 jarigen	37%	45%	18%
35 t/m 49 jarigen	38%	43%	19%
50 t/m 64 jarigen	58%	32%	10%
65 jaar en ouder	46%	21%	33%

Welke invloed?
Van alle ondervraagden zijn er 16%, die den invloed van Nederland en andere kleine staten op het behoud van den wereldvrede van het stimuleeren van **internationale samenwerking** verwachten. 10% ziet dezen invloed in het geven van een goed voorbeeld, door, ook als klein land, op het Recht te wijzen en door het Nederlandsche intellect, 8% geeft andere redenen op waaronder Nederlands internationale verbindingen en de internationale handel het meest genoemd worden. (Inst. v. Publ. Op. 19 Dec.)
(V. b. Publ. opinie 6505 F)

B. Letterkunde - Van der Hoogtprijs 1941 en 1945 - Regeeringsprijzen —

De Nederlandsche Maatschappij van Letterkunde heeft den prijs van aanmoediging, den Lucy B. en C. W. van der Hoogtprijs 1945 toegekend aan **Ida Gerhardt** voor haar bundel „Het Veerhuis" en aan **dr. K. Heeroma (Muus Jacobse)** voor zijn clandestien verschenen verzen, thans verzameld in **„Vuur en Wind"**. De Van der Hoogtprijs 1941 is alsnog toegekend aan **Beb Vuyck** voor haar roman „Duizend Eilanden". Deze schrijfster verblijft op het oogenblik in Batavia. (Parool 27 Dec.)

Op advies van de commissie voor toekenning van letterkundige prijzen heeft de regeering aan eenige schrijvers prijzen van duizend gulden toegekend. De overweging was dat in de bezettingsjaren geen prijzen zijn verleend. De prijzen zijn onder meer toegekend aan: **A. Roland Holst,** voor Helena's Inkeer, aan **H. M. van Randwijk** voor Celdroom, aan **Theun de Vries** voor W.A.-man, aan **Yge Foppema** voor Spijkerschrift, aan **dr. K. H. Heeroma (Muus Jacobse)** voor „Vuur en Wind", aan **Fedde Schurer** voor verspreide gedichten in het Friesch en Nederlandsch, aan **Jan H. de Groot** voor verspreide gedichten en aan **Jan Engelman** voor zijn bundel Vrijheid.
(V. b. 6374 B) (N. R. C. 27 Dec.)

C. Muziekprijs voor Rudolf Escher —

3 Jan. — De prijs van ƒ 1.000 door de gemeente Amsterdam uitgeloofd voor een instrumentale of vocale compositie gedurende den afgeloopen oorlog gemaakt, is op voorstel van de beoordeelingscommissie, bestaande uit de heeren dr. K. Ph. Bernet Kempers, Eduard van Beinum en Willem Pijper, toegekend aan den heer Rudolf Escher te Amsterdam.
(V. b. Muziek 6551 B.) (Alg. H.bl.)

D. Ned. Federatie van kunstenaars opgericht —

7 Jan. — Onder groote belangstelling van tal van kunstenaars en officieele persoonlijkheden heeft op 5 Jan. in het Stedelijk Museum te Amsterdam de plechtige oprichting plaats gevonden van de Nederlandsche Federatie van Beroepsverenigingen van Kunstenaars.
Dr. C. H. van der Leeuw, voorzitter van de Federatie, wees op het verheugende feit, dat minister Van der Leeuw een open oog had voor de eischen van de kunstenaars, evenals zijn collega van Financiën. Prof. dr. G. H. van der Leeuw, minister van O., K. en W., zeide, dat de kunstenaars zich niet buiten de maatschappij stellen. Aan de beroepsopleiding valt allerlei te verbeteren. „Wil de kunst universeel zijn, dan moet zij ook populair wezen," aldus de minister. (Alg. H.bl.)

E. „Stichting Kath. Volkshoogescholen" —

5 Jan. — Officieel is tot stand gekomen de Stichting tot oprichting van volkshoogescholen op Katholieken Grondslag. De leiding berust voorloopig bij de bestuursleden van het Kath. gemeenschapsoord „Drakenburg" bij Hilversum.
(A.N.P.)

F. Pers - D. Hans overleden —

5 Jan. — De hoofdredacteur van het Haagsche dagblad „De Telex", is op 63 jarigen leeftijd plotseling overleden. De heer Hans werd op 4 Dec. 1882 te Hellevoetsluis geboren. Na een opleiding voor het onderwijs, begaf hij zich in de journalistiek. Hij was achtereenvolgens redacteur van „De Telegraaf" (sport-parlement), hoofdredacteur van verschillende periodieken, hoofdred. „Avondpost" 1930—1940). Hij was jarenlang voorzitter van den Ned. Journalistenkring. Zoowel op journalistiek als op sportgebied en in de politiek nam hij een vooraanstaande plaats in. Hij was off. i. d. orde van Oranje-Nassau, Off. i. d. orde van de Witte Roos van Finland en drager van het Witte Mobilisatiekruis. (Telex)
(V. b. Pers 6556 E)

G. D. J. Lambooy hoofdredacteur A.N.P. —

8 Jan. — De heer D. J. Lambooy, chef van de persafdeeling van de Regeerings Voorlichtings Dienst, heeft ontslag gevraagd in verband met zijn benoeming tot algemeen hoofdredacteur van het A.N.P. (Bh.)
(V. b. Reg. voorl. d. 6423 A.)

Ned. O.-Indië

H. Bataljons mariniers te Priok geland —

31 Dec. — Een bataljon Ned. mariniers (800 man) in de V. S. opgeleid, is op 30 Dec. in Tandjong Priok aangekomen. Het zal de Ned. inheemsche troepen, die buiten Batavia worden gestationneerd, vervangen bij de wachtdiensten. De Indonesische leiders zijn van de komst van deze eenheid op de hoogte gesteld. De mariniers staan onder bevel van den bekenden kolonel der mariniers De Bruyne.
(Tijd)

3 Jan. — Op order van den geallieerden bevelhebber, lt.-gen. Sir Philip Christison, zullen de afdeelingen mariniers, die nog aan boord zijn, niet aan land gaan; de Noordam vertrekt spoedig weer uit Priok. Dit beteekent, zoo seinde de Aneta-correspondent, dat de in Amerika getrainde Ned. brigade mariniers gesplitst is. Andere schepen, die de rest van de brigade vervoeren, zullen geen koers naar Java zetten. (Telex)

7 Jan. — De „Noordam" is met 1200 Nederlandsche mariniers teruggekeerd naar Singapore. Slechts een gedeelte van de in de V. S. opgeleide 3000 mariniers is in Batavia aan land mogen gaan; volgens verklaringen te Batavia, waren de ontscheepten voor het meerendeel geen gevechtstroepen. (Alg. H'bl.)
(V. b. opl. mariniers 6556 B.)

I. De tinmijnen op Banka - Jap. contrôle —

5 Jan. — Te Batavia heeft een langdurige conferentie plaats gevonden tusschen een groep tin-experts en den Japanschen commandant van het eiland Banka (dat in tegenstelling tot het onder Nederlandsch bestuur staande Billiton nog steeds onder Japansche contrôle staat) over den toestand der tinmijnen.
(Alg. H'blad)

K. Admiraal Helfrich naar Nederland —

2 Jan. — Luit.-admiraal Helfrich zal, zoo meldt A.N.P., naar Den Haag terugkeeren om zich daar geheel te wijden aan zijn functie van commandant der marinestrijdkrachten, daar de thans bestaande éénhoofdige leiding over alle strijdkrachten in het Verre Oosten komt te vervallen. Administratief zijn de marine, het Nederlandsch-Indische en het Nederlandsche leger steeds gescheiden gebleven, doch admiraal Helfrich leidde ze alle als Bevelhebber Strijdkrachten Oost. Nadat een reorganisatie zal zijn doorgevoerd in overeenstemming met het geallieerd opperbevel, zal admiraal Helfrich naar ons land terugkeeren.
(Alg. H'bl.) **(V. b. Opperbevel 6557 G; Helfrich 6450 E)**

L. Dagorder van adm. Helfrich - Zelfbeheersching en discipline geëischt —

3 Jan. — Luitenant-admiraal C. E. L. Helfrich heeft een dagorder uitgegeven voor alle Ned. troepen, die onder bevel staan van den opperbevelhebber der Ned. strijdkrachten in het Verre Oosten. In dit stuk wordt gezegd:

„Het is misschien niet aan u allen bekend, dat ik onlangs openlijk heb verklaard, volledig in te stemmen met de krachtiger maatregelen door den verantwoordelijken geallieerden opperbevelhebber in Ned. Oost-Indië aangekondigd en terstond in werking gesteld.
De opzet van deze maatregelen was grootere veiligheid te verzekeren in dat gedeelte van Java, dat thans door de geallieerden bezet is. Deze maatregelen zijn niet alleen noodzakelijk voor de persoonlijke veiligheid van al diegenen, die sedert het optreden der extremisten hun leven niet langer zeker zijn, maar ook — in steeds toenemende mate — is hun doel een goede basis te scheppen voor vruchtbare uitwisseling van opvattingen tusschen vertegenwoordigers der Nederl. regeering en de Indonesiërs.
De waarde, welke in de huidige phase aan zulke besprekingen moet worden gehecht, wordt kritisch beoordeeld door velen, die belangen op het spel hebben staan, evenals het succes, dat door Nederland bereikt kan worden door dergelijke onderhandelingen: succes voor Nederland, zoowel als voor de weldenkende bevolking van Ned. Indië.
Omdat ik in mijn positie van opperbevelhebber een beter inzicht kan hebben in hetgeen wij kunnen en moeten doen, gaf ik in mijn bovenvermelde openlijke verklaring uitdrukking aan mijn verlangen, dat — zij het ten koste van veel geduld en zelfbeheersching — recht en wet zoo spoedig en zoo volledig mogelijk moesten worden hersteld. Daartoe heb ik de medewerking verzocht van burgers zoowel als van militairen.
Sedert deze nieuwe phase is ingegaan, schijnt het mij, dat deze uitdrukkelijke wensch van mij door het militaire personeel niet is uitgevoerd. Reeds hebben berichten mij bereikt van agressie, door sommigen uwer gepleegd, hetgeen in volstrekte tegenstelling staat tot de militaire waardigheid. Zeker geldt dit in een tijd, waarin zoowel burgers als militairen niet weten, wie vriend en wie vijand is en waarin recht en orde in de waagschaal liggen.
Ik weet maar al te goed, hoe het u te moede moet zijn, wanneer gij tot non-activiteit verplicht bent en soms zelfs passief de gebeurtenissen moet afwachten, die uw gevoelens van recht en eer schokken.
Ik eisch niettemin — in het volle besef van wat er op het spel staat — de uiterste zelfbeheersching en discipline, zelfs al zouden anderen fouten maken. Represaille en vergelding kunnen slechts haat brengen en vervreemding en onze reputatie schaden.
Het geheele militaire personeel dat onder mijn bevel staat, moet zich in ieder opzicht verre houden van daden, hoe gering ook, die recht en orde kunnen verstoren. (N.R.C.)

Ned. O.-Indië

A. Ontslagaanvrage lt.-gen. Van Oyen - Gen. Uhl met pensioen - Commentaar N.I.G.I.S. —

7 Jan. — Nederlandsche militaire kringen te Batavia hebben bevestigd, dat luitenant-generaal L. H. van Oyen aan H. M. de Koningin zijn ontslag heeft aangevraagd, omdat hij het niet eens kan zijn met de politiek der Nederlandsche regeering. De tegenwoordige chef-staf, generaal Uhl, heeft verzocht op pensioen te worden gesteld. (N.D.)

8 Jan. — Op de ontslagaanvragen van hooge officieren in Nederl.-Indië heeft een zegsman van de N.I.G.I.S. (de Nederl. Regeeringsvoorlichtingsdienst te Melbourne) den volgende commentaar geleverd:
„De Nederlandsche regeering is zich er van bewust, dat de situatie in Nederlandsch-Indië buiten de contrôle van oudere Nederlandsche militairen ligt en de bestuursautoriteiten hebben een scherpomlijnde politiek vastgesteld, volgens welke plaats moet worden gemaakt voor de jongeren, die door nauwer contact beter op de hoogte zijn met de situatie.
Luitenant-generaal Van Oyen is van dezen gang van zaken reeds eenige weken op de hoogte en heeft daarin aanleiding gevonden zijn ontslag te nemen. Hij heeft zich terecht tot de Nederlandsche regeering gewend om gepensionneerd te worden. Als gevolg van de regeeringspolitiek zal zijn aftreden niet een alleenstaand geval blijven. De regeering heeft ingezien, dat de persoonlijke overtuiging van oudere ambtenaren er niet op berekend is te leiden tot de meest vlotte en de meest billijke regeling van de moeilijkheden in Ned.-Indië."
(V. b. ontslag 6559 A)

B. Uitbreiding kabinet-Sharir —

7 Jan. — Sharir heeft zijn „kabinet" uitgebreid met de benoeming van den vroegeren „minister" zonder portefeuille Rasjidi tot „minister" voor Religieuze Zaken en Soepeno tot staatssecretaris voor de „Pemoeda"-jeugdbeweging. Sjarifoeddin is afgetreden als „minister" van Voorlichting en zal worden benoemd tot hoofd van de T.K.R. (het Indonesische Volksleger). De nieuwe „minister" van Voorlichting is Mohammed Nasir. Soekarno, Hatta en Sjarifoeddin hebben Djokjakarta als hoofdkwartier gekozen. Sharir zal met de overige leden van zijn „kabinet" in Batavia, den zetel van de Republikeinsche „regeering" blijven.
(N.D.) **(V. b. Sharir 6575 F; foto 6570b)**

C. Britsche verliezen —

7 Jan. — De totale verliezen den Engelschen in Nederlandsch-Indië tot 1 Jan. 1946 bedroegen: 1289 dooden, gewonden en vermisten. (Alg. H'bl.)
(V. b. oorlogsverl. 6508 H)

D. Alle Japanners van Java naar Galang —

8 Jan. — Alle Japanners op Java, in totaal ongeveer 70.000 man, worden naar het onbewoonde, woeste eiland Galang overgebracht. De eerste 500 zijn reeds daar aangekomen. (N.R.C.)
(V. b. Jap. in Indië 6575 D)

E. De actie tegen Ned. schepen in Australië - Schade van 20 millioen p. st. —

9 Jan. — A.N.P.-Aneta meldde uit Sydney:
Er liggen goederen ter waarde van 5 millioen p. st., bestemd voor Ned. Indië, in de loodsen der Australische havens opgeslagen. Hieromtrent heeft de directeur van den Australischen bond voor export en import verklaard: „Sedert September worden deze goederen hier opgehouden. Het zijn machines, handgereedschappen, rijstbouwwerktuigen, huisraad, dekens en wollen goederen, die alle van vitaal belang zijn voor den wederopbouw van Ned. Indië".

Op het oogenblik liggen 11 schepen in de Australische havens te wachten. De directeur verklaarde, dat de actie tegen de Nederlandsche schepen reeds een schade van 20 millioen p. st. (over een jaar gerekend) aan den handel van Ned. Indië en Australië heeft berokkend.
(N.R.C.) **(V. b. stak. Australië 6532 D)**

Albanië

F. Uitroeping republiek —

12 Jan. — In de Constitueerende Vergadering is op 11 Jan. mededeeling gedaan van het einde der regeering van Koning Zogoe en van de instelling der Albaneesche republiek. (Reuter)
(V. b. 6551 N)

China

G. Einde van den strijd - Democratiseering —

11 Jan. — Eenige uren nadat Tsjang Kai Sjek een exposé had gegeven van het regeeringsprogram tot democratiseering van China, is op 10 Jan. het bevel gegeven om het vuren te staken. Het program van Tsjang Kai Sjek bevat de volgende vier punten:

1. De beperkingen en politieke wetten uit den oorlogstijd worden opgeheven of herzien.
2. Alle politieke partijen mogen volgens de wet bestaan en krijgen gelijke rechten.
3. Het bestuur zal in al zijn geledingen gedemocratiseerd worden.
4. Alle politieke gevangenen worden vrijgelaten, met uitzondering van misdadigers. (Par.)

(V. b. Oproep Truman: 6562 H; comm. Moskou: 6576 G; Kaart 6573b).

Egypte

H. Osman Pasja doodgeschoten —

7 Jan. — Reuter meldde uit Kaïro, dat de voormalige Wafdistische minister van financiën, Amin Osman Pasja, in een van de straten der binnenstad werd doodgeschoten. De 22-jarige moordenaar, Hoessin Tewfik, is een zoon van den tegenwoordigen onderminister van verkeer en staat bekend wegens zijn anti-Britsche gezindheid. Amin Osman Pasja had een belangrijk aandeel in de onderhandelingen over het Britsch-Egyptische verdrag van 6 November 1936. Zijn begrafenis, op 6 Jan., gaf aanleiding tot betoogingen der Wafdisten tegen de regeering. (Reuter)
(V. b. Egypte 6508 F; Wafd 5653 D)

Engeland

I. Betalingsbalans —

Men verwacht, dat de betalingsbalans van Engeland ongeveer 5 jaar passief zal zijn. Voor 1946 wordt het tekort geschat op £ 750 mill. en voor 1947 op £ 150 mill. De buitenlandsche schuld bedroeg 30 Juni 1945 £ 3.355 mill., geografisch verdeeld als volgt:

In het Sterling gebied:	in mill. £
Dominions	384
Br. Indië en het Midden Oosten	1.732
Andere landen	609
	2.725
Buiten het Sterling gebied:	
Noord en Zuid Amerika	303
Europa	267
Andere landen	62
Totaal	3.357

(E.N. - 7 Jan.)

K. Churchill krijgt „Orde van Verdienste" —

2 Jan. — De Engelsche koning heeft aan Winston Churchill de „Orde van Verdienste" verleend. Dit is de hoogste onderscheiding, welke een burger kan ontvangen. De orde telt 24 leden. (Man. G.)
(V. b. Churchill 6500 C en 6489 B)

Engeland

A. Admiraal Keyes overleden - De held van Zeebrugge - Verdediger van Koning Leopold —

Op 26 Dec. is Adm. Lord Keyes op 73 jarigen leeftijd overleden. In 1885 kwam hij bij de vloot. Hij maakte den Bokseropstand mee en werd bekend door zijn verovering van het fort Takoe.

Tijdens den oorlog van 1914—18, voerde Lord Keyes het bevel over het smaldeel dat op 23 April 1918 er in slaagde de uitgangen van de havens van Ostende en Zeebrugge te blokkeeren, door het tot zinken brengen van eenige eenheden in de havengeulen.

In Mei 1940 werd hij Britsch verbindingsofficier bij het Belgisch opperbevel. Naderhand verdedigde hij het optreden van koning Leopold in verband met de militaire operaties en verzekerde, dat de overgave van het Belgisch leger te velde onvermijdelijk was.

De held van Zeebrugge, zooals hij gewoonlijk werd genoemd, ontwikkelde het plan van de kommando-operaties. Hij ontwierp persoonlijk de eerste kommando-aanvallen in Noorwegen, in 1941, en werd daarbij gesteund en aangemoedigd door Winston Churchill.

Zijn oudste zoon, luitenant-kolonel Geoffrey Keyes werd gedood in 1941, terwijl hij een kommando-aanval tegen het hoofdkwartier van Rommel in Noord-Afrika leidde. (Dail. Tel. 27 Dec.)

B. William Joyce („Lord Haw Haw") terechtgesteld —

3 Jan. — William Joyce, bijgenaamd „Lord Haw Haw", die tijdens den oorlog in Duitschen dienst was en zich aan anti-Britsche radio-uitzendingen schuldig maakte, is in de gevangenis van Wandsworth te Londen terechtgesteld.
(V. b. Joyce 6445 B) (Dail. Her.)

Finland

C. Herstelbetalingen aan Rusland - Verlenging betalingstermijn —

2 Jan. — De Sovjet-regeering heeft op 31 Dec. een overeenkomst betreffende de verlenging van den leveringstermijn der Finsche herstelbetalingen onderteekend. Finland heeft reeds 50 millioen dollar betaald. In plaats van 5 jaarlijksche betalingen van 50 millioen dollar zullen nog 7 jaarlijksche betalingen, elk van 36 millioen dollar, plaats vinden. (N.Z.Zt.)
(V. b. oorlogsschuld 6569 H)

Internationaal

Eerste Algemeene Vergadering der U.N.O.

D. *Ontvangst der gedelegeerden door Engelschen Koning - Openingsrede Attlee - Spaak voorzitter*

Op den vooravond van de eerste Alg. Vergadering der U.N.O. (United Nations Organisation: Organisatie der Vereenigde Volken) heeft Koning George tijdens het officieele banket in het paleis van St. James een welkomstrede tot de gedelegeerden uitgesproken, waarin hij o.m. zeide:

„Het is u in handen gegeven, het geluk van millioenen medemenschen en millioenen nakomelingen te maken of te breken. Gij zult de fundamenten moeten leggen voor een nieuwe wereld, waarin geen conflict, als waardoor onze wereld nog pas op de grens van algeheele vernietiging is gebracht, meer mogelijk mag zijn".

Openingsrede Attlee

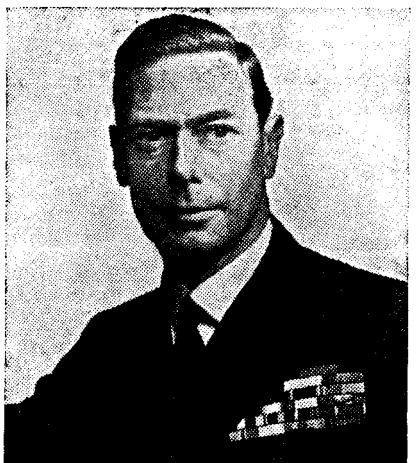
Op 10 Jan. had in de Central Hall te Londen de eerste vergadering plaats.

De voorzitter van de voorbereidende commissie, Dr. Eduard Zuleta Angel, gedelegeerde van Columbia, opende de zitting met een korte rede.

Vervolgens sprak de Britsche Minister-President Clement Attlee. Deze zeide o.a.: Als nooit tevoren wordt de wereld voor een keuze gesteld. Twee keer in een generatie heeft de oorlog ongekende ellende gebracht en indien er een derde zou uitbreken zou de opwaartsche weg der beschaving waarschijnlijk tot stilstand komen.

Door de eensgezinde samenwerking werden er in den oorlog unieke prestaties bereikt, zoowel door het Britsche volk en de wereld als de verzetsbewegingen in vele landen. Het eenige doel was de overwinning. Particuliere belangen en nationale aspiraties weken voor de gemeenschappelijke inspanning. Thans echter, nu de overwinning is behaald, is het onze taak de blijvende voorwaarden voor den vrede te scheppen.

De U.N.O (United Nation Organisation) moet de overheerschende factor in de buitenlandsche politiek worden. Na den eersten wereldoorlog bestond er de neiging om den toenmaligen Volkenbond te

(Foto Anefo)
Koning George van Engeland

beschouwen als iets, dat buiten de gewone sfeer der buitenlandsche politiek lag. De regeeringen zetten de oude politiek voort en volgden den weg van de machtspolitiek, daar zij niet begrepen, dat de wereld in een nieuw stadium was getreden. Zoo werd er vroeger op dit eiland door edelen oorlog gevoerd, die het gezag van de centrale regeering niet erkenden. Maar de tijd kwam, dat de particuliere legers werden afgeschaft en recht en wet in Engeland werden vastgelegd. Wat in Groot-Brittannië en in andere landen op kleine schaal heeft plaats gevonden, moet ook nu over de geheele wereld geschieden. Thans moeten allen de waarheid erkennen van het woord, dat de Russische Min. van Buit. Zaken in Genève sprak: „De vrede is ondeelbaar". Wij moeten allen inzien, dat het welzijn van een ieder nauw verbonden is met het welzijn van de geheele wereld. Het verheugt mij, dat het Handvest niet alleen over regeeringen, staten, oorlog en vrede handelt, maar ook over de eenvoudige elementaire behoeften van de menschelijke wezens, ongeacht hun ras, kleur of godsdienst.

Sprekend over de ontwikkeling van de vernielingswapens, met als climax de ontdekking van de atoombom verklaarde Attlee, dat de atoombom de laatste der vele waarschuwingen is, dat — tenzij de krachten der vernietiging onder contrôle kunnen worden gebracht — een ontzettende ruïne het lot zou worden van de meeste hoogbeschaafde deelen van de menschheid. Ik verwelkom daarom de beslissing om het geheele probleem van de contrôle op de atoomenergie over te dragen aan een commissie van de U.N.O. Thans rust op de volkeren der aarde de taak hun keuze te maken tusschen leven en dood.

De oude volkenbond had vele gebreken en was waarschijnlijk het meest gehandicapt door het feit, dat twee groote landen, nl. de V.S. en de Sovjet-Unie, niet hadden deelgenomen aan de oprichting. Thans echter is de wereld meer dan ooit tevoren verbonden. De constitutie van de nieuwe organisatie getuigt van zeer grooten zin voor de werkelijkheid, daar zij uitgaat van de toepassing van machtsancties teneinde de rechtsregelen te handhaven.

In de doeleinden van de organisatie der vereenigde volken hebben wij het bereiken van vrijheid van vrees verbonden aan de bevrijding der menschheid van de vrees voor gebrek. Voor den individueelen burger is het uitzicht op economische onzekerheid iets, dat voor hem dreigender is dan de oorlogsdreiging. Zonder sociale rechtvaardigheid en zekerheid bestaat er geen werkelijke grondslag voor den vrede, want vooral onder de sociaal misdeelden vinden de bandieten en de aanvaller hun aanhangers. Ik ben daarom van meening, dat hoe belangrijk de arbeid van den veiligheidsraad ook moge zijn, het van niet minder vitaal belang is den economischen en socialen raad tot een doeltreffend internationaal instrument te maken.

Wij wenschen den voorrang te bevestigen van recht boven macht en van het algemeene welzijn boven zelfzuchtige en groepsbelangen.

Spaak president.

De Belgische minister van Buitenlandsche Zaken Paul, Henri Spaak, werd vervolgens met 28 tegen 23 stemmen tot voorzitter van de Algemeene Vergadering van de Uno gekozen.

De Sovjet-Russische gedelegeerde, Gromyko, had de keuze voorgesteld van den Noorschen minister van Buitenl. Zaken, Trygve Lie, welk voorstel gesteund werd door de Oekraine, Polen en Denemarken. Het voorstel om Lie bij acclamatie te kiezen werd verworpen, waarna een geheime stemming volgde met bovengenoemd resultaat.

De leider van de Sovjet-delegatie, Wysjinsky, was niet aanwezig geweest op de openingsvergadering, daar hij nog eenige dagen in Sofia zal blijven.
(Times) **(V. b. Ver. Volk. 6582 E; Koning George 6399 B; Attlee 6576 A; Spaak 6508 C)**

Internationaal

A. Dollar-koers op de zwarte markten van Europa —

Op de zwarte markten, die momenteel de eenige zijn, die de bewegingen van de geldkoersen weergeven, is de dollar vaster dan ooit. Het aanbod van dollars is afkomstig van hen, die in het begin van den oorlog zich niet gehouden hebben aan de order van de bellingerente regeeringen om hun tegoed in dollars in het bellingerente land of in het buitenland te repatrieeren. Daar de meerderheid wel het bevel van de betrokken regeeringen heeft opgevolgd, werden de dollars zeldzaam, doch er werd op de zwarte markt een zeer levendige handel in gedreven met een zeer aanzienlijke stijging van de koersen. Doch niet alleen in het buitenland, ook in Amerika zelf heeft de dollar een goede positie, zooals de zwarte markt in edele metalen te New York laat zien. De noteering voor goud bedroeg aldaar tijdens den oorlog $ 48 en is nu gezakt tot $ 36, hetgeen al zeer dicht de officieele noteering van $ 35 nadert. In de vroegere oorlogsgebieden van Europa is de dollar sedert September 1939 met 240% à 150.000% gestegen. De koers van den dollar in Brussel, die vóór den oorlog B frs 29,58 bedroeg, bedraagt op de zwarte markt nu B frs 100. In Frankrijk bedragen deze cijfers respectievelijk F frs. 36.80 tegen F frs. 140. In Nederland kost een „zwarten" dollar ƒ 7,00 tegen ƒ 1,47 voor den oorlog. Het onderstaande staatje biedt een vergelijkend overzicht:

	Dec. 1945	Vóór den oorlog	Stijging in %
België, francs	100	29.58	238
Frankrijk, francs	140	36,80	280
Nederland, guldens	7	1,47	376
Joego-Slavië, dinars	400	55	627
Roemenië, lei	1.000	137	729
Tsj.-Slowakije, kronen	250	24,81	907
Oostenrijk, schilling	40	4.20	950
Griekenland, drachme	1.300	113.60	1.044
Duitschland, marken	35	2,48	1.311
Italië, lires	400	19,—	2.005
Polen, zlotys	200	8,91	2.114
Hongarije, pengös	20.000	3,39	600.000

(Ec. N. 12 Dec.)

(V. b. off. dollarkoers in gld. 6350 A)

Oostenrijk

B. Erkenning door Engeland, Ver. Staten, Frankrijk en Rusland - Geallieerde raad nog hoogste gezag.

8 Jan. — Oostenrijk is door Engeland, Amerika, Frankrijk en Rusland erkend als staat met dezelfde grenzen als in 1937, in afwachting van een definitieve grensregeling. Dr. Renner is als staatshoofd, en het Kabinet-Figl als wettige regeering erkend. De positie van den geallieerden raad als hoogste gezag in Oostenrijk blijft onaangetast. (Reuter)

(V. b. Renner: 6570 H; Kab. Figl: 6578 C.)

C. Oostenrijk eischt het Noordelijk deel van Z. Tirol—Trentino —

De Oostenrijksche regeering heeft een nota gericht tot de regeeringen van Engeland, Rusland en de V. S., waarin zij aanspraak maakt op het Noordelijk deel van Z. Tirol. Trentino wordt daarentegen erkend als Italiaansch gebied. De Ital. premier heeft onlangs verklaard, dat Zuid-Tirol autonomie zou krijgen. (Reuter 26 Dec.)

Zuid Tirol (omvattend de vroeger Oostenrijksche provincies Alto, Adige en Trentino), werd bij het Verdrag van St. Germain (1919) aan Italië toegewezen. De Italiaansche indeeling in provincies is: Bolzano en Trento, met de steden Bolzano (Bozen), Merano (Meran), Salorno (Salurn) en Trento (Trent). (Times)

(V. b. Oostenrijk 6553 H; It. grenz. 6446)

Palestina

D. Engelsch-Amerikaansche commissie bijeen - Voorstel van Sir Allan Cunningham - Beduchtheid der Arabieren —

9 Jan. — Nu de Engelsch-Amerikaansche onderzoekingscommissie voor Palestina te Washington bijeengekomen is, worden de Arabieren kennelijk beducht voor een toevloed van de Joden naar hun land van herkomst; temeer daar Sir Allan Cunningham, de hooge commissaris voor Palestina dezer dagen heeft voorgesteld maandelijks 1500 Joden toe te laten. (Volgens het Engelsche witboek van 1939 mogen per jaar 75.000 Joden immigreeren - red. K.H.A.). De Arabieren willen thans alles wat Joodsch is meer dan ooit boycotten en een geheime organisatie dreigt zelfs met den dood aller Arabische renegaten, die land aan Joden verkoopen. (N.R.C.)

(Overz. 6527; Cunningh. 6510 C)

Polen

E. Kolen-, staal- en textielproductie —

In een radio-boodschap heeft de Poolsche president Bierut o.m. gezegd, dat de steenkoolindustrie de vóóroorlogsche productie reeds heeft overschreden. De staal-industrie levert 75% en de textielindustrie 50% van de vóóroorlogsche productie. (N.Z.Zt. 27 Dec.)

Rusland

F. De verkiezingen - Candidatuur Stalin - Legerchefs candidaat voor opperste Sovjet —

4 Jan. — Generalissimo Stalin is candidaat gesteld in het kiesdistrict Stalin. Er zullen 656 leden voor den raad van afgevaardigden en 631 leden voor den raad der nationaliteiten gekozen worden. De lijsten zijn niet beperkt tot communistische candidaten.

De bekende legerchefs gen. Zjoekov, Koniev, Rokossovsky, Malinovsky en Meretskovsky, zijn candidaat gesteld voor de verkiezing van de opperste Sovjet.

(V. b. Stalin 6562 F) (Reuter)

G. De Russische geestelijkheid en de komende verkiezingen —

In de nieuwe kieswet, die in Moskou is aangenomen met het oog op de Algemeene Verkiezingen, die in Februari in Rusland gehouden zullen worden, is vastgelegd, dat de geestelijkheid kiesrecht zal hebben en gekozen kan worden in de opperste Sovjet. Reeds in 1936 was aan de geestelijken al weer kiesrecht gegeven, maar dit is de eerste maal, dat de hoogste bestuursorganen van de U.S.S.R. ook voor hen geopend zijn. (Persber. N.H. Kerk - 19 Nov.)

(V. b. 6555)

H. Alle mannen boven de 33 jaar gedemobiliseerd —

11 Jan. — De demobilisatie in Rusland is thans zoover gevorderd, dat alle mannen boven de 33 jaar uit den militairen dienst zijn ontslagen, uitgezonderd de officieren en manschappen in het Verre Oosten. (Tijd)

(V. b. Rusl. 6578 D; demob. 6555.)

Siam

I. Vredesverdrag met Engeland - Herstel der diplomatieke betrekkingen met de Ver. Staten —

6 Jan. — Op 1 Jan. is tusschen Engeland en Siam een vredesverdrag gesloten. Hierbij is bepaald, dat Siam het tusschen 1942 en 1945 veroverde gebied teruggeeft, voorts zal Siam zijn rijstoverschot (1,5 millioen ton) uitleveren. Een Engelsch-Amerikaansche commissie zal voor de requireering en verdeeling onder de vroegere importeurs (Britsch-Indië, Achter-Indië, Nederl. Indië en Hongkong) zorg dragen. De staatkundige grenzen van 1941 worden hersteld.

De Ver. Staten die aanvankelijk bezwaar maakten tegen het sluiten van een vredesverdrag, waarover zij niet geraadpleegd zouden worden, hebben intusschen de diplomatieke betrekkingen met Siam weer opgevat. (Dail. Tel. - A.F.P.)

(V. b. 5604 C)

Vaticaan

K. Encycliek „Quemadmodum" —

5 Jan. — Z.H. de Paus heeft een encycliek „Quemadmodum" uitgegeven, waarin de aandacht wordt gevraagd voor het lijden van duizenden kinderen, die door den oorlog van alles beroofd zijn.

De H. Vader herinnert aan de belangstelling, die de Katholieke Kerk in den loop der eeuwen, zoowel geestelijk als materieel, voor de kinderen gehad heeft. Hij prijst het werk, dat reeds gedaan is, maar de nooden der kinderen zijn zóó groot, dat een intense activiteit ten bate van het kind nu geboden is. (Msb.)

(V. b. Paus P. XII 6578 F; encycl. 4001 A)

Vereenigde Staten

L. Buitenlandsche handel 1941-'44.

De **export** steeg in de jaren 1941—'44 van $ 5 mrd tot $ 14 mrd. Grootendeels is dit een gevolg van de leveringen onder de Leen- en Pachtwet. De export van reuzel is naar schatting verdrievoudigd, die van melkproducten is meer dan verdrievoudigd, terwijl de export van groenten, visch, rijst en suiker in mindere mate is gestegen.

De **import** steeg in totaal van $ 3,2 mrd in 1941 tot $ 3,9 mrd in 1944, te verdeelen als volgt (in mill. dollars):

	1941	1944
tarwe	8	163
koffie	177	326
suiker	17	212
whisky en andere dranken ..	45	89

(E.N. - 7 Jan.)

(V. b. leen- en pachtwet 6388 K)

M. Staatsfinanciën 1940-1945 —

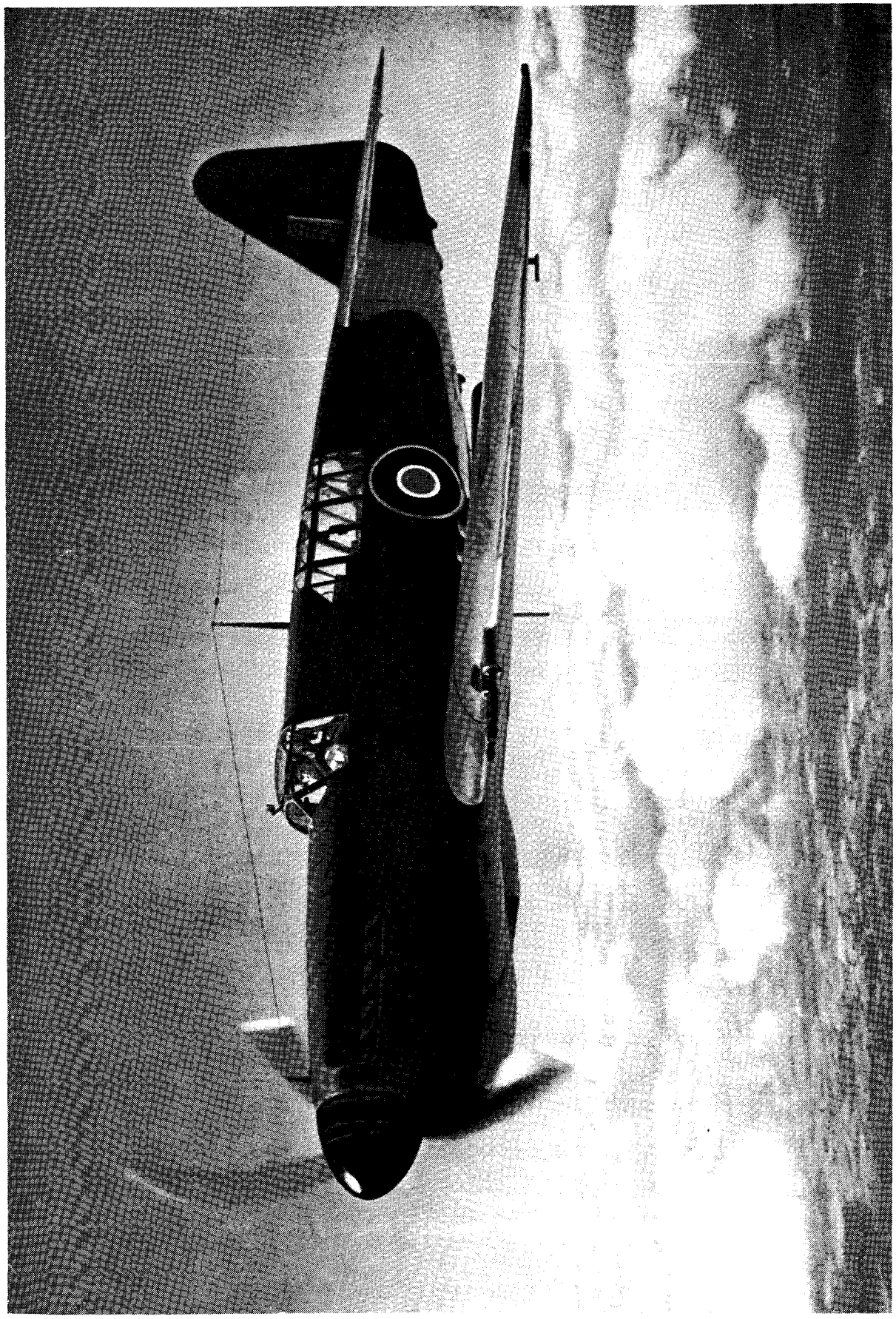
De publieke schuld van de Ver. St. bedraagt nu £ 68,7 mrd d.i. vier en een half maal zooveel als in den zomer van 1940. De inkomsten beliepen in 1940 £ 1.250 mill. en £ 11.5 mrd in 1945. De uitgaven stegen echter van £ 2.240 mill. in 1940 tot £ 25 mrd in 1945. Van deze laatste uitgaven betroffen ongeveer 90 % de oorlogvoering. (E. N. - 7 Jan.)

(V. b. staatsschuld 4253 F)

N. Memorandum val van Singapore - Verdediging door de Nederlanders —

De Amerikaansche enquêtecommissie in zake den Japanschen overval op Pearl Harbour behandelde een memorandum van de generaals Marshall en Stark, waarin gewezen wordt op het practisch ontbreken van Britsche schepen voor de verdediging van Malakka. De verdediging ter zee van deze positie was uitsluitend toevertrouwd aan de strijdkrachten van de Vereenigde Staten en van Nederland. (Alg. H'bl. 14 Dec.)

(V. b. Pearl Harbour 4934; 5002 A; 6429 A)

„Firefly" jager-verkenner tijdens vlucht. De Kon. Ned. Marine zal een aantal vliegtuigen van het bovenstaande type in gebruik nemen. Vleugelwijdte: ruim 13 m.; lengte: ruim 11 m.; motor: één Rolls-Roice Griffon II; schroef: driebladig; snelheid: geheim; bewapening: vier 20 m.m. Hispano-snelvuurkanonnen. De vleugels kunnen naar achteren worden omgeklapt, om het toestel manoeuvreerbaar te maken op vliegdekschepen. (*foto Shaef.*)

De Spaansche troonpretendent Don Juan (foto A.B.C. Press)

HET TESTAMENT VAN ADOLF HITLER

Zijn laatste uren — Huwelijk met Eva Braun — Laatste verklaring van Goebbels — Dood van Bormann

Het politieke en particuliere testament van Hitler, alsmede zijn trouwacte zijn onlangs door leden van den Anglo-Amerikaanschen contraspionnagedienst in een landhuis te Tegernsee, 50 km ten Z. van Muenchen, gevonden. Alle documenten zijn gedateerd 29 April 1945, juist voor de weerstand van Duitschland geheel in elkaar zakte.

Zij maken het waarschijnlijk, dat Hitler en zijn vrouw Eva Braun in den nacht van 29 op 30 April 1945 vrijwillig den dood zijn ingegaan.

Op den avond van den 28sten April kwam Hitler tot de conclusie, dat het einde in zicht was en dat er voor het belegerde Berlijn geen hulp meer mogelijk was. Op 29 April, om 2 of 3 uur 's nachts, trad hij in het huwelijk met Eva Braun. Om vier uur 's nachts dicteerde hij zijn testament. Om 10 uur trof Hitler maatregelen om de verzending der documenten te waarborgen: een boodschapper ging naar admiraal Doenitz in Flensburg, een tweede naar veldmaarschalk Schoerner in Praag, een derde stel documenten bleef in reserve achter. In een begeleidend schrijven aan Doenitz van Bormann, zegt deze: „Aangezien al onze divisies hebben gefaald en de toestand hopeloos schijnt, heeft de Fuehrer gisteravond bijgaand testament onderteekend, dat aan uw zorgen wordt toevertrouwd. Heil Hitler". De boodschappers hebben hun doel niet bereikt en vertrokken naar huis. Inmiddels had Doenitz een telegram ontvangen van Bormann, waarin deze hem mededeelde, dat Hitler Doenitz tot zijn opvolger had benoemd. Op 1 Mei telegrafeerden Goebbels en Bormann aan Doenitz, dat Hitler dood was en de „regeering" van Doenitz door Hitler was benoemd.

Het huwelijk van Hitler had plaats ten overstaan van een Berlijnschen magistraat Walter Wagner. In de huwelijksakte worden Bormann en Goebbels als getuigen genoemd. Voorts staat er in: „Adolf Hitler en Eva Braun verklaren, dat zij van zuiver arische afstamming en met geen erfelijke ziekte belast zijn."

HITLERS TESTAMENT

In een particulier testament zegt Hitler o.m.: „Het is mijn wensch, dat Eva Braun, die met mij huwde toen zij vrijwillig op zich nam mijn lot in het belegerde Berlijn te deelen, onmiddellijk gecremeerd wordt, op de plaats, waar ik het grootste deel van mijn werk gedurende twaalf jaar van dienst aan mijn volk, heb verricht. Mijn vrouw en ik hebben den dood gekozen om te ontsnappen aan de schande gedwongen te worden tot aftreden of overgave."

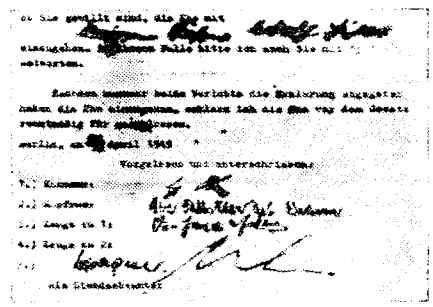
In zijn politiek testament geeft Hitler Engeland en het „internationale jodendom" de schuld van het uitbreken van den oorlog.

„Het is niet waar, dat ik of wie ook in Duitschland in 1939 den oorlog wenschte. Alleen de internationale staatslieden van Joodschen oorsprong en zij die voor Joodsche belangen werkten, hebben den oorlog gewild en uitgelokt."

„Ik heb duidelijk uiteengezet, vervolgt Hitler, dat indien de volkeren van Europa opnieuw werden beschouwd als stukken in het spel, gespeeld door de internationale samenzwering van geld en financiën, de Joden, de werkelijk schuldige partij in dezen strijd, hiervoor verantwoordelijk zouden worden gesteld. Ik heb niemand in twijfel gelaten, dat ditmaal niet slechts millioenen kinderen van het Arische ras zouden verhongeren, dat niet slechts honderdduizenden vrouwen en kinderen den dood zouden vinden in gebombardeerde steden, doch dat ook de werkelijke schuldigen voor hun schuld zouden moeten betalen, zij het ook door humaner middelen dan den oorlog."

„Na zes jaren oorlog, die ondanks allen tegenslag eens in de geschiedenis zal worden beschreven als de meest glorierijke en heldhaftigste manifestatie van strijd om het bestaan van een volk, kan ik de hoofdstad van dit land niet verlaten."

„Onze troepen zijn te zwak om nog langer den vijandelijken aanval tegen deze plaats staande te houden en onze eigen verdedigers, eenvoudige blinde automaten, zullen zich van lieverlede uitputten; daarom wensch ik het lot te deelen van de millioenen anderen, die in deze stad gebleven zijn."

Fragment van de huwelijksakte.

„Ik zal niet in handen van den vijand vallen."

„Ik sterf met een voldaan hart, bewust van de onvergelijkbare heldendaden van onze soldaten op het front, van onze vrouwen in hun haardsteden, van de prestaties van onze boeren en onze arbeiders en van de deelneming, eenig in de geschiedenis, van de jeugd die mijn naam draagt.

Ik verzoek den bevelhebbers van de legers, van de marine en van de luchtmacht, den geest van verzet van onze soldaten door alle mogelijke middelen te verstevigen, evenals hun nationaal-socialistisch geloof, door in het bijzonder het feit te beklemtonen, dat ik, stichter en bezieler van de beweging, den dood verkies boven een laffe berusting of zelfs boven de capitulatie.

Dat het in de toekomst voor de Duitsche officieren, zooals dit reeds in onze marine het geval is, een punt van eer weze, dat er geen sprake kan zijn van de overgave van een district of van een stad, en dat boven alles de bevelhebbers een stichtend voorbeeld moeten geven van de trouwe plichtsvervulling tot in den dood."

Goering en Himmler uit de partij gesloten.

„Alvorens te sterven sluit ik uit de nationaal-socialistische partij een voormaligen maarschalk van het Reich, Hermann Goering, en ik ontneem hem alle rechten, die hem toegekend werden bij verordening van 29 Juni 1941 en in mijn redevoering van 21 September 1939 in den Reichstag."

„Eveneens sluit ik uit de partij den voormaligen Reichsfuehrer en minister van Binnenlandsche Zaken, Heinrich Himmler, en verklaar ik hem van alle ambten vervallen."

„Goering en Himmler hebben niet alleen verraad gepleegd te mijnen opzichte, maar zij hebben ook het land en geheel de natie in een onuitwischbare schande gedompeld door zonder mijn medeweten en mijns ondanks, in geheime onderhandelingen te treden met den vijand en door hun poging, om op onwettige wijze het bewind in handen te krijgen."

Kabinet Doenitz.

Vervolgens benoemt Hitler het nieuwe Rijkskabinet en geeft het de opdracht om den strijd met alle middelen voort te zetten. Aangewezen werden: Doenitz (president); Goebbels (Rijkskanselier); Bormann (min. voor de N.S.D.A.P.), Seyss-Inquart (buitenl. zaken); Gauleiter Giesler uit Muenchen (binnenl. zaken); gen. Schoerner (opperbevelh. van het leger), gen. Greim (opperbevelh. van de luchtmacht), Gauleiter Hanke uit Silezië (Reichsfuehrer SS en hoofd der politie); Funk (ec. zaken), Backe (landbouw); graaf Schwerin von Krosigk (financiën), Thierack, president van het Volksgerechtshof (justitie), Scheel (religie); Hupfauer (arbeid) en Ley (arbeidsfront).

(Uit deze ministerlijst blijkt, dat ook Ribbentrop afgedaan had - red. K.H.A.)

Het testament was gedateerd: Berlijn 29 April 1945 te 4 uur en onderteekend door Hitler met als getuigen: Goebbels, Bormann, Burgdorff en Krebs.

VERKLARING VAN GOEBBELS.

Bij het gevonden testament was gevoegd een bijlage van Joseph Goebbels, gedateerd 29 April 1945 5 u. 30 voormiddag, 1½ uur na Hitlers testament. Hierin verklaart Goebbels, dat hij besloten heeft voor de eerste maal een bevel van Hitler niet op te volgen en tot het einde bij hem te blijven. „Mijn vrouw en kinderen sluiten zich bij deze weigering aan." (Het stoffelijk overschot van Goebbels werd op 2 Juli 1945 in de binnenplaats van de Rijkskanselarij gevonden - Reuter)

MARTIN BORMANN DOOD

Naar de Britsche Secret Service nog meldde staat het vast, dat Martin Bormann (waarnaar langen tijd gezocht is) gedood werd, toen hij trachtte te ontsnappen uit den bunker onder de rijkskanselarij, waarin Hitler en eenige andere leidende figuren verbleven. De tank, waarin hij zich tijdens zijn vlucht bevond, vloog in de lucht.

De dertig personen, die bij Hitler in den bunker waren, hadden een plechtigen eed gezworen den dood te zoeken aan 's Fuehrer's zijde, doch zoodra de lijken van Hitler en Eva Braun verbrand waren, hebben zij getracht achter tanks uit de kanselarij te ontkomen.

Het feit, dat ook Bormann bij de „zelfmoordgroep" in de rijkskanselarij was, werd het eerst onthuld door Hanna Reitsch, de pilote, die per vliegtuig de laatste documenten uit Berlijn haalde.

(Dail. Tel. - N.Z.Zt. - N.R.C. - Ad. dgb.)

(V. b. Hitler en Eva Braun 6500 A; Bormann 6493 D; Goebbels: 6352 C; Goering: 6517; Hanna Reitsch: 5320 B)

Nederland

A. Tweede Kamer - Vervolg debatten over nota i.z. het regeeringsbeleid - De kabinetsformatie, het te Londen gevoerde beleid, de rechtskracht der wetsbesluiten (hoofdst. I, III en V) - De „Partij van den Arbeid" - Socialisatie - Vrouwelijke burgemeesters - Het rechterlijke toetsingsrecht —

8—11 Jan. — Tijdens de voortgezette debatten over de regeeringsnota in zake het regeeringsbeleid betwistte de heer **Schouten (a.r.)** het huidige kabinet het predicaat nationaal. Het droeg het stempel van de 6 ministers, die aanhangers zijn van de N.V.B. en van de 3 socialistische ministers. Spr. had een „Godsvrede" gewild, maar hij kon geen combinatie van humanisme en christendom aanvaarden. „Mijn principieele leven, mijn geloof, mijn buigen voor het Woord van God laten dat niet toe. Ik zou het niet mogen, want wat de kracht is van mijn leven, maakt dit niet mogelijk."
Het kabinet is de bureaucratie — een groot gevaar — nog niet meester. Dit is ook een gevolg van het overladen program. Het overleg tusschen regeering en Staten-Generaal is onvoldoende. De nota kwam laat.
De heer **Tilanus (c.h.)** vroeg, wat men onder „personalistisch socialisme" had te verstaan.
Dr. Kortenhorst (r.k.) vroeg evenals de heer **Bierema (lib.)** opheldering met betrekking tot de nieuwe „Partij van den Arbeid".
De S.D.A.P. — aldus de R.K.-afgevaardigde — ijvert volgens het program van 1937 principieel voor een maatschappij op den grondslag van gemeenschapsbezit. Aanvaardt de minister en ook het kabinet deze opvatting van een maatschappelijke structuur? De Roomsch-Katholieken wenschen een bedrijfsorganisatie onder toezicht van den staat, maar met handhaving van den privaten eigendom.
Minister-president Schermerhorn heeft op deze en andere vragen en verwijten een bevredigend antwoord trachten te geven en legde daarbij een belijdenis af van zijn socialistische beginselen. Het was volgens hem nooit de bedoeling geweest een N.V.B.- plus S.D.A.P.-ministerie te vormen.
Bij de samenstelling van het kabinet was ook de heer Schouten geraadpleegd; ook aan een a.r. verzetsleider was een portefeuille aangeboden. De medewerking der A.R.-partij was afgestuit op den antirevolutionnairen eisch van onmiddellijk herstel der oude Tweede Kamer, na aanvulling uit de candidatenlijsten en dat zij een bepaalde reeds vergeven portefeuille zouden krijgen.
Als feitelijke bijzonderheid stippen wij aan, dat de Groote Advies-Commissie der illegaliteit zal blijven bestaan tot er een normaal verkozen parlement voorhanden is. Het kabinet hoopt uiterlijk 1 Maart de begrooting 1946 bij de Kamer in te dienen.
Socialisatie — aldus de minister — is geen programmapunt van het kabinet. Het ministerie acht een privé-bezit een noodzakelijken factor voor de vorming der menschelijke persoonlijkheid. Maar daarom behoeven in de visie van dit kabinet niet alle productie-middelen in privaten eigendom blijven.
Van geval tot geval zal worden nagegaan bij welke productiemiddelen men dit niet wenschelijk acht.
De minister-president hield nog eenige beschouwingen over de Partij van den Arbeid, die hij als een doorbreking van het enge isolement van de oude partijdiscipline beschouwt en met veel warmte verdedigde.
Het memorandum van prof. Gerbrandy is gereed. Echter met deze restrictie, dat deze oud-premier daaromtrent alsnog met enkele vroegere Londensche ambtgenooten overleg wil plegen.
Over het geval De Geer zoomede over het ontslag van generaal Reijnders suggereerde de minister de Kamer een enquête-commissie in te stellen.
Minister Beel stelde de benoeming van vrouwelijke burgemeesters in het vooruitzicht.
Een spannend debat werd gevoerd over de kwestie of de 7 à 8 honderd tusschen 14 Mei 1940 en 20 Nov. 1945 (toen de voorl. Staten-Generaal bijeenkwamen) uitgevaardigde besluiten rechtsgeldig waren. Een oogenblik leek het er op dat **min. Kolfschoten** de portefeuille-kwestie zou stellen, maar tenslotte werden twee moties, een van **mr. Joekes (v.d.)**, waarin de regeering werd uitgenoodigd wetsontwerpen tot legalisatie van deze besluiten in te dienen en één van **mr. Donker (s.d.)**, waarin onmiddellijke bekrachtiging van de besluiten werd gevraagd, met de bepaling, dat zij binnen een zekeren tijd zouden vervallen en de materie dan bij de wet geregeld zou worden verworpen; resp. met 49 tegen 17 en 42 tegen 24 stemmen.
Wat de juridische zijde van de kwestie betreft, had de minister reeds een wetsontwerp toegezegd, waarbij art. 124 der Grondwet 2e lid toepasselijk wordt verklaard op deze kon. besluiten, zoodat ook deze wetsbesluiten onschendbaar zijn en aan het toetsingsrecht der rechterlijke macht worden onttrokken.
(Tr. - N.R.C. - V.V. - Alg. H'bl. - Tijd - V.K. - Wh.) (V. b. Tw. K. deb. 6565 A; Reg.-nota: 6535 I, 6537 III en V, 6543 XV, 6544 XXI; Partij v. d. Arb.: 6580 E; Reijnders 6579 A; De Geer 6399 E)

B. Aanvullende nota regeeringsbeleid i.z. Indië - Gunstige en ongunstige veranderingen - De mutaties —

15 Jan. — In een nota aan de Tweede Kamer over het regeeringsbeleid in zake Nederlandsch-Indië heeft min. Logemann medegedeeld, dat het algemeene beeld van den toestand, zooals dat is gekenschetst in de nota van 11 December en in de regeeringsverklaring van 21 Dec. niet in beslissende mate is gewijzigd.
Gunstiger elementen welke zich sindsdien hebben voorgedaan zijn de volgende:

1. de voortschrijdende consolidatie van den toestand in de buitengewesten, waar nieuwe samenwerking werd bereikt;
2. de in Batavia en Soerabaja sinds 27 December ingetreden verandering ten gunste van het handhaven der orde;
3. de medewerking der bevolking bij de muntzuivering buiten Java;
4. de medewerking van het Indonesische vredesleger, de TKR, bij het optreden tegen ongeregelde benden, het bewaken van transporten en het evacueeren der geïnterneerden, die thans overal veilig kunnen worden geacht behalve in de streek van Bantam en tusschen Cheribon en Semarang. 13.000 hunner bevinden zich nog buiten de door de geallieerden bezette gebieden. 7000 geëvacueerden zijn thans in Nederland aangekomen, doch de overbrenging van velen is een belang van de eerste orde, mede omdat de toestand der opeengehoopte menschenmenigten veel te wenschen laat;
5. het contact dat verkregen is met personen die een rol spelen in de nationalistische beweging buiten den kring der republikeinen;
6. het voortgezet contact met de groep-Sharir;
7. de overeenstemming tusschen de Nederlandsche en Britsche regeering, ook inzake de interne politieke moeilijkheden op Java, waarin ook Engeland is verwikkeld. Buiten den tekst der indertijd afgelegde verklaring over de besprekingen te Londen kunnen geen verdere mededeelingen worden gedaan. Zoowel inzake het scheppen van voorwaarden tot een overeenkomst met de Indonesiërs als wat betreft het herstel der orde is met de Engelsche regeering volledige overeenstemming bereikt.

Ongunstiger factoren die zich hebben voorgedaan zijn:

1. verslechtering van den toestand ter Oostkust van Sumatra;
2. moeilijkheden, mede door voortgezette stakingen in Australië, bij den aanvoer van consumptie-goederen en dus bij herstel van het economische leven;
3. de algemeene toestand in Bandoeng, Buitenzorg en Semarang, waar volslagen anarchie heerscht;
4. het zorgbarende voedseltekort op Java.

In zake de talrijke mutaties merkt de minister op, dat oudere ambtenaren physisch of psychisch minder geschikt waren in de veranderde omstandigheden, hoewel zij den lande groote diensten hebben bewezen, terwijl verjonging van het officierenkorps met het oog op de vele dreigende gevaren gewenscht bleek. (Alg. H.bl.) **(V. b. nota: 6535 II; zie ook: 6565 A)**

C. Geen geheime overeenkomst tusschen Van Mook en Sharir - R.V.D. ontkent bewering van „Trouw" —

11 Jan. — De Regeeringsvoorlichtingsdienst neemt stelling tegen een op 9 Jan. in „Trouw" gepubliceerd artikel, waarin de formeele vraag wordt gesteld „of er een geheime overeenkomst bestaat tusschen dr. Van Mook en Sharir".
„Anders gezegd," aldus „Trouw", „heeft dr. Van Mook buiten het Nederlandsche volk en zijn volksvertegenwoordiging om, in afwachting van de overgave der Nederlandsche souvereiniteit aan de rebellenregeering de uitoefening dier souvereiniteit maar vast stopgezet?"
De regeering wenscht op deze vraag een categorische ontkenning als antwoord te geven. Zij voegt er aan toe, dat zij ook reeds het opwerpen van een dergelijke vraag ten zeerste betreurt, zoowel omdat de persoon van dr. Van Mook aldus volkomen onverdiend wordt aangetast, alsook omdat hooge internationale belangen van het koninkrijk hierdoor kunnen worden geschaad. (A.N.P.)
(V. b. v. Mook 6569; photo 6578a; Sharir: 6584 B)

D. De berichtgeving over Indië - De minister beantwoordt vragen van den heer Welter —

12 Jan. — Op vragen van het Eerste Kamerlid Welter heeft de minister van Overzeesche Gebiedsdeelen medegedeeld, dat het de regeering niet mogelijk is geregeld gegevens te verstrekken over den toestand in Indië. De minister wijst o.m. op de slechte verbindingen, die de berichtgeving belemmeren. Voorts meent hij, dat de Aneta-berichten juist zijn, zoodat voorloopig volstaan kan worden met het rectificeeren van voorkomende onjuiste berichten. (A.N.P.)
(V. b. vragen Welter: 6528 E)

Nederland

A. Financieele positie burgerlijk rijkspersoneel en onderwijzend personeel —

16 Jan. — Een Kon. besluit van 15 Jan. 1946 (Stbl. G 13) bevat de voorloopige maatregelen ter verbetering van de financieele positie van burgerlijk rijkspersoneel en onderwijzend personeel.
Het besluit geeft een samenvatting van de reeds vroeger en thans genomen maatregelen tot verbetering. Deze bestaan uit:

1. Een vaste verhooging van 15 pct. en een tijdelijke verhooging van 5 pct. van de salarissen, zooals die op 10 Mei 1940 luidden;

2. Een tijdelijke verhooging voor de lager bezoldigden van 5 pct. van de salarissen, zooals die op 10 Mei 1940 luidden;

3. Vermindering van de minimum kindertoelage van ƒ 200 per jaar, per kind, tot ƒ 150.— per jaar, per kind.
Tegenover de onder 1 t.m. 3 omschreven maatregelen, die reeds van 1 Januari, resp. 1 Mei 1945 in werking zijn, staat, dat voor hen die daaronder vallen, niet meer gelden de tijdens de bezetting genomen maatregelen tot verbetering der financieele positie, te weten: intrekking van de 5 pct. korting 1936, zoomede de salarisverhoogingen van 6 pct. en 10 pct. voor het lager bezoldigde rijkspersoneel. Als nieuwe maatregelen worden thans met ingang van 1 September 1945 voor meerderjarigen twee toelagen geïntroduceerd, n.l.:

4. Een tijdelijke overbruggingstoelage ten bedrage van ƒ 240.— per jaar voor gehuwden en van ƒ 120.— per jaar voor ongehuwden;

5. Een garantietoelage, waardoor bereikt wordt, dat het ambtsinkomen van gehuwden ten minste ƒ 1800 (1e kl. standplaats), ƒ 1675 (2e kl. standplaats) of ƒ 1550 (overige standplaatsen) per jaar bedraagt en voor ongehuwden ten minste ƒ 1400, ƒ 1325 of ƒ 1250.

De garantiebezoldiging van de gehuwden ad ƒ 1550 komt neer op een loon van 62 cts. per uur, waardoor aansluiting is verkregen bij den z.g. loonvloer, welke op het oogenblik voor particuliere werknemers geldt. Tot nu toe bedroeg de gegarandeerde minimum bezoldiging voor meerderjarigen ƒ 1200 per jaar;

6. Ten slotte is bepaald, dat de vroegere kindertoelage van ƒ 200 per jaar, per kind, van 1 Februari 1946 af weer onbeperkt zal gelden voor de kinderen, waarvoor die kindertoelage vóór 1 Mei 1945 werd genoten. Daartegenover staat afschaffing van de door den bezetter geïntroduceerde bepaling, krachtens welke bij eerste huwelijk aan meerderjarig mannelijk personeel een toelage ineens van ƒ 360.— werd gegeven. (Msb.)
(V. b. salarissen 5419 A)

B. Oorlogsschade aan huisraad - Regeling vergoeding —

In de St.ct van 9 Jan. No. 6, is ter uitvoering van het Besluit op de Materieele Oorlogsschaden 1945 gepubliceerd de Regeling Oorlogsschade aan Huisraad.
Krachtens deze regeling wordt voor elk stuk verloren gegaan huisraad, aan welk begrip een ruime uitleg is gegeven, in het algemeen vergoed de aankoopprijs verminderd met een redelijk bedrag voor afschrijving. Mocht de op deze wijze berekende vergoeding evenwel beneden de verkoopwaarde blijven, dan wordt deze verkoopwaarde aangehouden. Anderzijds worden bij herstelbaar beschadigde goederen de herstelkosten vergoed.
Naast beperkende bepalingen ten aanzien van luxe-voorwerpen en weeldeartikelen, zooals bontmantels, sieraden, plezierjachten, renpaarden enz. en de uitsluiting van een vergoeding voor verloren gelden, geldswaardige papieren en genotmiddelen, bindt de Regeling de bijdrage, die het Rijk per gezin zal verstrekken aan een maximum, dat verband houdt met de huurwaarde van de woning, of, wanneer het huisraad op een schip betreft, met de grootte van het schip. Zoo zal bij een huurwaarde van ƒ 500.— per jaar in de groote steden Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht ten hoogste ƒ 4500, in kleinere steden ten hoogste ƒ 5550.— en op het platteland ten hoogste ƒ 6000.— worden toegekend, terwijl voor het huisraad op een sleepschip van 300 m³ waterverplaatsing niet meer dan ƒ 1500.— beschikbaar zal worden gesteld. Het maximum wordt echter voor elk inwonend gezinslid beneden de 6 jaar verhoogd met ƒ 75 en voor ieder ander inwonend gezinslid met ƒ 125.—.
De uitbetaling van een rijksbijdrage, die op ƒ 100.— of meer is vastgesteld, geschiedt niet in contanten, maar door overschrijving van het toegekende bedrag op een spaarbankboekje van de Nederlandsche Middenstandsbank N.V. Het tegoed, dat 2¾% rente bedraagt, kan slechts opgenomen worden om de aanschaffing van ander huisraad te betalen. (St.ct) **(V. b. Besluit mat. oorl.sch. 1945: 6512 D; zie ook: 6538 VII)**

C. De doodstraf - Vóór en tegen - Herderlijke brief van Generale Synode der Ned. Herv. Kerk - Manifest Landelijk Comité van Actie tegen de doodstraf —

18 Jan. — In een uitvoerigen herderlijken brief aan classes en kerkeraden heeft de Synode der Ned. Herv. Kerk zich uitgesproken over de doodstraf. Zij verklaart, „dat de overheid als dienaresse Gods, zich gesteld ziende voor de taak de gerechtigheid te handhaven en de daarop gepleegde inbreuken te bestraffen, naar Gods Woord het recht heeft in geval van zeer zware schuld de doodstraf toe te passen".
Het Landelijk Comité van Actie tegen de doodstraf gaf een manifest uit tegen de wederinvoering van de doodstraf. Het is door ongeveer 700 Nederlanders onderteekend, doch bij het afdrukken waren reeds 1500 adhaesiebetuigingen binnengekomen van mannen en vrouwen, die „één in hun afwijzing van de nationaalsocialistische levens- en wereldbeschouwing, zich met den meesten nadruk verzetten tegen de wederinvoering van de doodstraf en hun landgenooten oproepen alles in het werk te stellen, opdat deze schande ons volk bespaard blijve."
(Alg. H.bl.) **(V. b. Ned. Herv. Kerk: 6574 D; 6568 G; 6506 F; doodstraf: 6505 F)**

D. Ned.-Belg. cultureel accoord —

14 Jan. — Door min. A. Buisseret (voor België) en min. prof. Van der Leeuw (voor Nederland) werd een cultureel accoord onderteekend. Het accoord is een voortzetting van vóór den oorlog afgesloten overeenkomsten. Het heeft betrekking op het onderwijs, de uitwisseling van scholieren, studenten en leeraren, een nauwer contact tusschen de jeugdbewegingen van beide landen, de wetenschappen en alle kunstvormen. België heeft reeds een dergelijk accoord met Frankrijk afgesloten, terwijl aan een accoord met Engeland nog wordt gewerkt. (A.N.P.)
(V. b. 6444 G; cult. contact met V. St. en Engeland: 6582 H)

E. Crediet-overeenkomst met Canada —

16 Jan. — Het Ministerie van Financiën deelt mede, dat Hr. Ms. gezant te Ottawa is gemachtigd een overeenkomst met Canada te onderteekenen betreffende nieuwe belangrijke credieten voor Nederland, welke zullen dienen voor den aankoop van Canadeesche goederen en het transport daarvan naar ons land.
In de eerste plaats zijn de gezamenlijke credieten, welke Nederland in de periode van 1 Mei 1945 tot 1 Mei 1947 zou verkrijgen (55 millioen) verhoogd tot 125 millioen Can. dollar.
In de tweede plaats is de looptijd van deze leeningen belangrijk langer dan in het eerste accoord werd overeengekomen. De aflossing zal namelijk plaats vinden over een periode van 27 jaar, te beginnen in 1950. Ook de reeds opgenomen 25 millioen, welke krachtens het eerste accoord op vijf jaar was geleend is onder de nieuwe aflossingsvoorwaarden gebracht, hetgeen dus een consolidatie beteekent. In verband met den langeren looptijd is de rente van alle credieten (met inbegrip van de eerste 25 millioen) op 3,05 pct. bepaald. (Msb.)
(V. b. 6481 C; cred. V.S. 6496 C; zie ook: 6543 XVI)

F. Nieuwe legerleiding - Britsch voorbeeld —

De N.R.C. van 21 Dec. wijdde een beschouwing aan de nieuwe samenstelling van de legerleiding, waaraan wij het volgende ontleenen: Met ingang van 1 Nov. 1945 werd de samenstelling van de legerleiding door den Minister van Oorlog vastgesteld. Ze wijkt in hooge mate af van die van vóór 1940 en heeft kennelijk den invloed van de organisatie der Britsche legerleiding ondergaan.
Deze reorganisatie zal het mogelijk maken, sneller en met minder wrijvingen belangrijke beslissingen te nemen, dan vroeger het geval was. Voorts is een einde gemaakt aan den toestand van vóór 1 November 1945, toen onze Nederlandsche bevelsverhoudingen onvoldoende waren vastgesteld. Deze toestand was ontstaan na de bevrijding van het Zuiden des lands. De destijds gevormde Nederlandsche infanteriebataljons, pionier-eenheden en overige formaties maakten deel uit van de XXIe Britsche Legergroep en stonden onder de bevelen van Prins Bernhard, die tevens commandant van de Binnenlandsche Strijdkrachten was. Naast deze Nederlandsche troepen en Binnenlandsche Strijdkrachten werden in Juni 1945 de Generale Staf en de Inspecties der Genie, van den Geneeskundigen Dienst en van de Militaire Administratie opgericht. Na 8 Augustus gingen de Binnenlandsche Strijdkrachten gedeeltelijk over in de infanteriebataljons, welke voor Indië werden bestemd en gedeeltelijk in de gezagstroepen, die onder den Chef van den Staf van het Militair Gezag met bewakingsdiensten werden belast. Bovendien stond naast al deze formaties de Expeditionnaire Macht, waarvan het kader in Engeland werd opgeleid voor den oorlog in het Verre Oosten.

Positie Chef Generalen Staf —
Thans is de Chef van den Generalen Staf belast met het bevel over alle Nederlandsche troepen, ook die zich in Engeland en Duitschland bevinden, waardoor aan den min of meer chaotischen toestand een einde is gemaakt en tal van wrijvingen zullen kunnen worden voorkomen. Door dezen maatregel is de positie van den Chef van den Generalen Staf volkomen gewijzigd.

Vóór 1940 stonden deze autoriteit en de Commandant van het Veldleger naast elkander; wanneer thans over eenigen tijd weder een Commandant van het Veldleger zal worden benoemd, komt deze autoriteit onder de bevelen van den Chef van den Generalen Staf te staan, die dus hoogste bevelvoerende autoriteit van de Landmacht is. Een tweede kenmerkend verschil met den toestand van vóór 1940 is, dat destijds de Chef van den Generalen Staf in vredestijd alléén belast was met de voorbereiding van de mobilisatie en van de oorlogvoering, terwijl de hoogste instructieve macht was gelegd in handen van den Commandant van het Veldleger. Thans zijn beide bevoegdheden aan den Chef van den Generalen Staf gegeven, die dus troepencommandant is geworden, zij het in hoogste instantie. Het is ons (red. N.R.C.) bekend, dat vele oudere officieren deze figuur niet gelukkig vinden en de oplossing van vóór 1940 verkozen, omdat toen de zuiver voorbereidende werkkring van den chef van den Generalen Staf was gescheiden van de opleidende autoriteit (den Commandant Veldleger), aan wien uit hoofde van zijn taak geheel andere eischen moesten worden gesteld. De tijd zal moeten leeren of bedoeld bezwaar al dan niet te hoog werd aangeslagen. Bovendien is thans het voordeel verkregen, dat de hoogste landmachtautoriteit tevens verantwoordelijk is voor alle opleidingen en dus voor de gevechtsvaardigheid van het leger, dat hij in oorlogstijd zal moeten aanvoeren.

Vorming leger —

De Chef van den Generalen Staf vormt dus het leger. Hij moet hiertoe beschikken over personeel en over materieel. Deze worden hem ter beschikking gesteld door twee autoriteiten, het personeel door den Adjudant-Generaal, het materieel door den Kwartiermeester-Generaal. Deze organisatie is zuiver Britsch. In het geheele Engelsche legerstelsel treft men in alle staven deze 3 diensten aan: de z.g. „G" Staff (General-Staff), belast met oefening en operatiën, de „A"-Staff voor de personeelsvoorziening en de „Q"-Staff voor de materieelvoorziening. De Adjudant-Generaal is opgenomen in de organisatie van het Ministerie van Oorlog, waar hij alle personeels- en dienstplichtafdeelingen onder zich heeft, terwijl de Kwartiermeester-Generaal naast den Chef van den Generalen Staf rechtstreeks onder den Minister van Oorlog ressorteert en slechts voor enkele aangelegenheden onder den Chef van den Generalen Staf staat. Voorts staan eveneens rechtstreeks onder den Minister van Oorlog de Inspecteur-Generaal en Inspecteurs van den Geneeskundigen Dienst en van de Militaire Administratie. Tenslotte heeft de Minister als raadgevend lichaam een Militair Kabinet en is een Legerraad in het leven geroepen. (N.R.C.)

(V. b. 6579 A en B)

Nederland

A. Militaire keuring - Nieuw systeem - Differentiatie - Psychologisch onderzoek —

18 Jan. — Dezer dagen is de keuring begonnen van de in 1925 geborenen, die als de „lichting 1945" in het voorjaar onder de wapenen komen. Zij zullen, na opgeleid te zijn, een divisie vormen, welke in het najaar naar Indië zal vertrekken. Bij deze keuring wordt een geheel nieuw systeem gevolgd, sterk afwijkend van dat vóór 1940.

Een keuringscommissie van vijf artsen en een selectiecommissie bestaande uit personeel van den in ons leger nieuwen psychologischen dienst houden zich bezig met een uitgebreid medisch en zielkundig onderzoek, dat voor iederen keuringsplichtige twee volle dagen in beslag neemt.

De keuring is sterk gedifferentieerd en voor elken betrokkene wordt nagegaan voor welke militaire diensten en functies hij lichamelijk geschikt of ongeschikt is. Deze diensten en functies zijn daartoe in groepen verdeeld — bij de landmacht alleen al dertig — en voor al deze groepen werden minimum-eischen vastgesteld.

Aan hen, die frontdiensten moeten kunnen verrichten worden zwaardere eischen gesteld dan aan degenen wier taak in het etappengebied of achterland zal zijn gelegen.

Voor chauffeurs van pantserwagens liggen de eischen hooger dan voor collega's van niet-bewapende voertuigen; voor zware wagens moet meer worden gevraagd dan voor lichte, enz., enz.

Met dit medisch onderzoek gaat een psychologisch onderzoek gepaard door de genoemde selectie-commissie. Hierbij wordt elke keuringsplichtige aan een serie tests onderworpen, terwijl hij vervolgens nader wordt beoordeeld in een persoonlijk onderhoud met den selectie-officier. Dit verschaft den jongeman tevens gelegenheid zich uit te spreken omtrent zijn wenschen en voorkeur ten aanzien van wapen, troepen-onderdeel, functie, garnizoensplaats, enz.

Op deze wijze wordt er naar gestreefd elken dienstplichtige te brengen op de plaats waarvoor hij psychisch de meeste geschiktheid toont, waarbij met zijn persoonlijke wenschen wordt rekening gehouden in zooverre deze met de resultaten van de medische en psychologische keuring zijn overeen te brengen.

Dit rekening houden met persoonlijke wenschen zal niet altijd mogelijk zijn, want de indeeling geschiedt niet door de keuringsraden, maar door het departement, dat met de behoeften van elk wapen rekening moet houden. (Msb.)

(V. b. leger: 6579 D)

Ned. O. Indië

B. Instelling Ned. Mil. Gerechtshoven - Oprichting bijzondere gerechtshoven —

4 Jan. — De geallieerde opperbevelhebber zal in Indië Nederlandsche voorloopige militaire gerechtshoven instellen; deze zullen berechten hen, die voorschriften van het geallieerde militaire bestuur hebben overtreden en die niet onderworpen zijn aan de Britsche krijgswet. Het zullen Nederlandsche hoven zijn, aldus een officieele verklaring, omdat Nederland in Indië souverein is. Zij zullen een integreerend deel vormen van het geallieerde militaire bestuur. De hoven zullen bestaan uit een Nederlandschen president en leden, van wie een of meer Indonesiërs kunnen zijn, die daarvoor geschikt worden geacht. Doodvonnissen zullen slechts na beoordeeling door den geallieerden opperbevelhebber ten uitvoer gelegd kunnen worden. Vonnissen boven twee jaar zullen niet ten uitvoer worden gelegd dan na beoordeeling door den opperbevelhebber van de geallieerde landstrijdkrachten in Ned.-Indië.

Twee dezer hoven zijn reeds ingesteld, n.l. te Batavia en te Soerabaja. De president van het hof te Batavia is kolonel mr. J. H. Peter; leden zijn kapitein mr. L. Tielenius Kruythoff, luitenant-kolonel mr. J. Breekouer, auditeur-militair is majoor P. Okma. De president van het hof te Soerabaja is mr. J. Zeydner, leden zijn mr. A. J. W. Arsa, mr. J. P. Roelofsz, auditeur-militair is mr. Kiveron.

Bovendien zijn nog twee bijzondere gerechtshoven opgericht, een voor civiele en een voor die strafrechtelijke zaken, welke buiten de competentie van de militaire gerechtshoven vallen; de civiele zaken worden door een landrechter behandeld. Ook in de Buitenbezittingen zullen voorloopige militaire gerechtshoven opgericht worden; landrechters, onder wie verscheidene Indonesiërs zijn daar reeds in functie. (N.R.C.)

C. Pest in Bandoeng —

11 Jan. — Bandoeng, waar een rattenplaag heerscht, wordt thans door pest geteisterd. Het leven in het Noordelijk gedeelte van de stad, waar de Europeanen verblijven, is zeer primitief. Vele districten hebben geen water of electriciteit. De voedseltoestand is slecht. (N.D.) **(V. b. Bandoeng 6532 F; pest 3087 A)**

D. Gen.-maj. N. L. W. van Straaten vraagt ontslag uit mil. dienst.

11 Jan. — Generaal-majoor N. L. W. van Straaten van het K.N.I.L. heeft ontslag uit den militairen dienst gevraagd. In een interview heeft hij er den nadruk op gelegd, dat zijn ontslagaanvrage in geen verband stond met de mogelijkheid, dat een jongere officier tot commandant van het K.N.I.L. zou worden benoemd. (Par.) **(V. b. v. Straaten 6559 A; ontslag: 6584 A; zie ook 6588 B)**

E. Samenwerking op Borneo —

12 Jan. — Uit Bandjermasin (Borneo) komen berichten over een nauwe samenwerking tusschen de Nederlandsche en Indonesische bevolking. Onder auspiciën van de „Nigeo" is door de oude handelshuizen de export weer ter hand genomen. Het „Rubberfonds" tracht de vooroorlogsche uitvoercapaciteit weer te bereiken. De bevolking wordt met voorraden uit Amerika en Australië door de Ned.-Indische regeering van voedsel en kleeding voorzien. In kleinere plaatsen, ten Zuiden van Bandjermasin, met Sampit als centrum, is een eenigszins wanordelijke toestand ontstaan door de aanwezigheid van eenige niet-inheemschen (waarschijnlijk Javanen), die de bevolking trachten te terroriseeren. Er is een afdeeling uitgezonden om de orde en rust te herstellen. (Tijd)

(V. b. Borneo: 6569)

F. Open brief aan H.M. de Koningin van Mas Slamet —

14 Jan. — In een Open Brief aan H.M. de Koningin heeft de bekende financieele expert mr. Mas Slamet zich verklaard tegen fascistische strekkingen in de nationalistische beweging en zijn droefheid uitgesproken over den onwrichtenden chaos op Java. Schrijvende „met het zelfrespect van een Indonesiër die zich gedurende de Japansche bezetting naar eer en geweten heeft gedragen" en die zich thans bedreigd acht door landgenooten, meent hij dat het zeker is „dat talrijke Indonesiërs met rijke ervaring en kennis naar voren zullen komen om het huis der vrijheid op te bouwen, wanneer de vrees en de verschrikking waarin men nu leeft zullen zijn geweken." (Alg. H'b.)

G. Britsch Lagerhuislid in Batavia.

14 Jan. — Het Britsche Lagerhuislid Arnold Davies is in Batavia aangekomen, naar men meent om rapport uit te brengen aan minister-president Attlee. (A.N.P.)

Ned. O. Indië

A. De besprekingen op „Chequers" - Reactie van Sharir —

16 Jan. — Tijdens een persconferentie met republikeinsche persoonlijkheden heeft Sharir met bewogen stem een verklaring voorgelezen: „Te Londen zijn tusschen Britsche en Nederlandsche instanties besprekingen gehouden over Indonesië. Een ieder moet duidelijk weten, dat wij, Indonesiërs, niet veel acht kunnen slaan op beslissingen over ons, die buiten ons om genomen zijn. Wij kunnen geen overeenkomst over de positie van ons land als voor ons bindend beschouwen, tenzij wij zelf aan het opstellen daarvan actief hebben deelgenomen.

Wij willen een vredelievende regeling van alle moeilijkheden, die gerezen zijn door onzen strijd voor vrijheid. Wij zien gaarne iederen stap van toenadering tot ons als vrije natie tegemoet. Wij willen Van Mook beschouwen en verwelkomen als den eersten afgevaardigde van een vreemd maar bekend land om met ons naar wij hopen op de meest vriendschappelijke manier de Nederlandsche belangen en het Nederlandsche standpunt te bespreken. Maar wij kunnen in de toekomst als vrije natie tusschen alle andere vrije naties van de wereld geen fundamenteel verschil maken tusschen Nederland en de andere volkeren der aarde." (N.R.C.) **(V. b. Chequers 6569)**

B. Verhouding tusschen Nederlanders en Engelschen - Gen. Christison vraagt begrip —

18 Jan. — Op 1 Jan. heeft gen. Christison een brief gericht tot alle Britsche en Britsch-Indische officieren van den rang van majoor of hooger en tot alle officieren der Britsche marine en luchtmacht van gelijken rang, dienende in Ned.-Indië.

De generaal noemt hierin de Britsche critiek op de Hollanders onrechtvaardig, daar de Nederlanders zich gedurende den oorlog edelmoedig in dienst hebben gesteld van de geallieerde zaak en de Nederlandsche marine, de koopvaardij en de luchtvloot grootsch werk hebben verricht, zij aan zij met de Engelschen. De Nederlanders hebben alles verloren, huizen, auto's, geld en kleeren en zij moeten toezien, dat in vele gevallen huizen en auto's door anderen gebruikt worden. Nog de laatste maanden zijn honderden mannen en vrouwen ontvoerd en vermoord, anderen zijn uitgesloten van markten, zij en de Nederlandsche troepen moeten vernederingen ondergaan. Moet het dan verwondering wekken, dat hun tucht en moreel niet zijn zooals men normaal zou verwachten? Indien zij er slecht gekleed en slordig uitzien, is dat niet hun schuld.

Het is waar, dat een gering percentage der ontvoeringen door de Nederlanders is geschied, maar we zijn geneigd hun wandaden breed uit te meten en die van de andere zijde te vergoeilijken. Wij vinde Nederlanders ongemanierd en verwonderen ons over hun gebrek aan dankbaarheid, maar wij moeten ons voor oogen houden, dat zij niet denken zooals wij en dat de meerderheid dezer ongelukkige Nederlanders geestelijk is geschokt. Velen hunnen beseffen niet, dat zonder Engeland de oorlog zou zijn verloren, dat wij reeds 1200 dooden en gewonden hebben verloren bij onze pogingen hen te redden. Indien zij als onbruikbaar, onzakelijk en tuchteloos worden beschouwd, niet bereid met ons samen te werken voor de gemeenschappelijke zaak, mogen we niet vergeten, dat hun moreel door de Japanners is vernietigd en dat de meerderheid van hen nog in dezelfde verschrikkelijke omstandigheden verkeert als voorheen. Wij becritiseeren hen om baldadige aanvallen op Indonesiërs, maar menschen, die hun evenwicht verloren hebben en dorsten naar wraak, kunnen of willen geen onderscheid maken tusschen gematigden en terroristen. Zij zien de Britten onder veel gerieflijker omstandigheden. Hoe zouden wij, Engelschen, zelf reageeren, wanneer dit in Engeland gebeurde en de Amerikanen de bezettingsmacht zouden vormen?

Ten slotte wekt generaal Christison op tot verdraagzaamheid en hulpvaardigheid jegens de Nederlanders. (Alg. H'bl.) **(V. b. Christison: 6575 F)**

België

C. Borms opnieuw ter dood veroordeeld —

7 Jan. — August Borms, de leider der Vlaamsche nationalisten, die met de Duitschers samenwerkten, is door het Militair Gerechtshof ter dood veroordeeld. In Oct. l.l. had de krijgsraad hem reeds bij verstek ter dood veroordeeld. (Na den oorlog van 1914-'18 werd Borms eveneens ter dood veroordeeld, doch kreeg toen gratie). (Alg. H.bl.) **(V. b. V.N.V. 6391 E)**

D. Ontbinding parlement —

10 Jan. — De Belgische minister-president Van Acker heeft op 9 Jan. in de Kamer een door den Regent onderteekend decreet voorgelezen, waarbij het huidige parlement wordt ontbonden.

Het thans ontbonden parlement werd gekozen in 1939. Het mandaat der gekozenen moest normaal vier jaar later vervallen, maar de regeering te Londen verlengde den duur ervan.

Verkiezingen 1939.

Bij de laatste verkiezingen werden de zetels in de Kamer van Volksvertegenwoordigers verdeeld als volgt:

Liberalen	33
Katholieken	73
Socialisten	64
Communisten	9
V. N. V.	17
Rexisten	4
Afzonderlijken	2
Totaal	202

De samenstelling van den Senaat was als volgt:

Liberalen	25
Katholieken	62
Socialisten	61
Communisten	3
V. N. V.	12
Rexisten	4
Totaal	167

Bij de verkiezingen van 1936 werden gekozen voor de Kamer: 23 liberalen, 63 katholieken, 70 socialisten, 9 communisten, 16 V.N.V.-ers en 21 rexisten. (L.N.) **(V. b. België 6559 L; verkiez. 1939: 3729 B)**

Britsch-Indië

E. Soebhas Chandra Bose zou nog leven - Verklaring van Gandhi —

Gandhi heeft verklaard dat hij gelooft, dat de Indische Nationalistenleider Soebhas Chandra Bose, waarvan in Aug. 1944 gemeld was, dat hij bij Tokio met een vliegtuig verongelukt was, nog leefde en zich verborgen hield. „Ik bewonder zijn moed en patriottisme" — aldus Gandhi — „maar ik heb geen vertrouwen in de door hem toegepaste methode. Het volk van Indië kan de vrijheid niet winnen met het zwaard."

(Man. Guard - 3 Jan.) **(V. b. Soebhas Chandra Bose 6411 C; Gandhi 6366 A en 5449 A)**

Duitschland

F. Nieuws over den Rijksdagbrand - Het bloedbad van 30 Juni 1933.

Een pas gevonden document heeft eenig licht geworpen op den brand in het Duitsche Rijksdaggebouw in 1933. Het is een brief, een paar dagen na het bloedbad van 30 Juni waarbij alle leiders van de S.A. uit den weg geruimd werden, door Ernst Kruse aan president Hindenburg geschreven. Deze Kruse behoorde tot den staf van den S.A.-leider Röhm. De brandstichting is uitgevoerd door twee groepen van vijf S.A.-mannen, die op den avond van den 27en Februari het Rijksdaggebouw binnendrongen. Elke groep had een cellophanen zak bij zich met een poeder gevuld en rollen celluloid. Nadat de zakken op de bestemde plaatsen waren, werd het celluloid afgerold tot waar zich een ondergrondsche vluchtgang bevond. Toen Röhm het bericht kreeg, dat ook Van der Lubbe, die als dader moest fungeeren, zich in het gebouw bevond, gaf hij bevel het celluloid aan te steken.

Kruse beschrijft, hoe Van der Lubbe door Röhm tot medewerking was overgehaald met de belofte, dat hij na een paar maanden gevangenis, welvoorzien van geld, naar Amerika gezonden zou worden.

Volgens Kruse is het bloedbad van 30 Juni een uitvloeisel van den Rijksdagbrand. De moord op Röhm volgde op zijn dreigement alles bekend te maken. Ook ex-kanselier Schleicher wist, blijkens een uitlating van hem, dat hij zich niet wenschte te verbinden met mannen, die schuldig aan brandstichting waren, te veel. (N.R.C.)

(V. b. Rijksdagbrand 1844 B; Röhm 1370 A; v. d. Lubbe 1120 F; Schleicher 1720 I)

Egypte

G. Bezoek van Koning Ibn Saoed aan Caïro - De Arabische rechten in Palestina - De Arabische Liga - Verklaring van Koning Ibn Saoed en Koning Faroek - De „Times" over het bezoek —

Koning Ibn Saoed van Saoedi-Arabië heeft tijdens een officieel bezoek aan Egypte tezamen met Koning Faroek van Egypte een verklaring afgelegd, waarin o.m. wordt gezegd:

„Wij zijn één met alle Arabieren in hun geloof, dat Palestina een Arabisch land is, en dat zijn bevolking — evenals alle Arabieren, waar dan ook — het recht heeft, het als een Arabisch land te bewaren."

„Wij bevestigen de constitutie van de Arabische Liga, welke inhoudt, dat elk Arabisch land het recht heeft om zijn eigen toekomst te bepalen en om onafhankelijk te zijn. Wij verlangen, dat onze regeeringen en volken snel voorwaarts gaan op den weg naar eenheid, dat zij overeenkomsten aangaan en een toenadering tot elkander tot stand brengen."

De „Times" van 9 Jan. kent groote beteekenis toe aan het bezoek van Koning Abdoel Aziz Ibn Saoed aan Koning Faroek en schrijft:

„Een jaar geleden ontmoetten de twee koningen elkaar voor het eerst in Yambo, een havenplaats in Hedsjas, waar zij door onderling overleg den overgang der Arabische Liga van het voorbereidende stadium naar den status van politieke organisatie verzekerden."

En verder: „Er is geen beter voorbeeld van de kracht der stroomingen naar Arabische eenheid, dan deze nieuw, gegrondveste samenwerking tusschen

Egypte en Saoedi Arabië. De huidige omstandigheden der twee landen, hun economische ontwikkeling en hun geschiedenis zijn geheel verschillend. Egypte is een uitstekend voorbeeld van een Arabisch land, dat vele Europeesche instellingen heeft overgenomen en zoo een brug werd, waarlangs de denkbeelden van Oost en West vrijelijk kunnen passeeren. Saoedi Arabië staat in wezen op de oude grondslagen der Arabische grootheid, vandaar vloeien de zuivere en krachtige stroomen van Islamitische energie uit naar de geheele Arabische wereld. Het is van niet weinig belang voor de rust in het Nabije Oosten, dat de vertegenwoordigers van beide landen harmonieus samenwerken.
De „Times" wijst er verder op, dat het aan het beleid van Koning Ibn Saoed, die een geweldig gezag heeft in de geheele Arabische wereld, te danken is, dat de Arabische Liga (in oorsprong een plan van bepaalde staatslieden uit Irak en Egypte) niet vastgeloopen is in een eng nationalisme. Dit laatste zou de samenwerking — op basis van gelijkheid — tusschen Oost en West in gevaar gebracht hebben. De Liga bouwt — terwijl zij moedig de Arabische belangen verdedigt — aan een samenwerking met de Westersche mogendheden. Het feit, dat Ibn Saoed een zoodanige samenwerking steeds sterk begunstigd heeft, maakt de ontmoeting der twee heerschers — op een oogenblik, dat een aantal problemen die de Arabische wereld in beroering brengen, om een oplossing vragen (Palestina, de Levant, verdragsherziening) — bijzonder belangrijk. (Times)
(V. b. Ibn Saoed 1721 E; Farouk 6508 F)

Finland

A. Oorlogsverliezen —

17 Jan. — In de twee Finsch-Russische oorlogen zijn 80.458 Finsche soldaten gesneuveld — twee procent van de Finsche bevolking. Hierbij zijn meer dan 1000 vrouwen (Lotta's en verpleegsters) begrepen. In den eersten, den zoogenaamden winteroorlog, vielen in totaal 24.817 soldaten. (Tijd)
(V. b. Finl. 6585 C; Winteroorlog 4163 A)

Frankrijk

B. Politiek t.o.v. Duitschland - Saar en Roer —

18 Jan. — De min. van buitenl. zaken, Georges Bidault, heeft op 17 Jan. in de Constituante een rede gehouden, waarvan de belangrijkste punten als volgt kunnen worden samengevat:

1. De mijnen in het Saargebied dienen weer in Frankrijks bezit te komen en het gebied zelf worde in het Fransche economische en monetaire stelsel opgenomen. Een in overeenstemming met de groote geallieerden genomen beslissing zal den bestuursvorm van het Saargebied bepalen.
2. De Fransche regeering meent, dat de rijkdommen van het Roergebied dienstbaar behooren te worden gemaakt aan de welvaart en den vrede van geheel Europa. Bijgevolg dient dit gebied èn politiek èn economisch genationaliseerd te worden. (N.R.C.)

(V. b. politiek t.o.v. Duitschland 6501 A; Bidault 6517)

Internationaal

C. Rede Minister-president Schermerhorn voor de U.N.O. —

11 Jan. — Minister-president prof. ir. W. Schermerhorn, voor eenige dagen optredend als leider van de Nederlandsche delegatie, heeft in de Assemblee der Vereenigde Volkeren een lange rede gehouden, waaraan wij het volgende ontleenen:
Tengevolge van wat de volken, die direct bij den oorlog betrokken zijn geweest, hebben meegemaakt, bestaat er bij hen een sterke hunkering naar nieuwe politieke vormen en naar toepassing van de beginselen van menschelijkheid en recht. Hij wees er op, dat dezelfde moreele beginselen die gelden in de binnenlandsche politiek, ook de internationale moeten beheerschen. Ook daar is macht noodig, mits in toom gehouden door de ethiek. Hoewel Nederland niet in alle opzichten tevreden is over de nieuwe wereldorganisatie, zal ons land toch alle medewerking verleenen. Want, slagen de Vereenigde Volken niet in hun taak, dan overwint de Duitsche opvatting: „recht is, wat nuttig is voor den staat". De vrees alleen echter voor het atoomwapen zal niet voldoende zijn den oorlog uit te bannen; moreele beginselen behooren daartoe den impuls te geven.

P. H. Spaak, voorzitter van de Alg. Vergadering der U.N.O. (zie: 6585 D)

Bijzondere belangstelling vroeg minister Schermerhorn voor het vraagstuk der uitgewekenen, dat internationaal geregeld moet worden; voorts wenschte hij een korte bespreking teneinde handelsbelemmeringen en voorkeurstelsels op te heffen. Het credietvraagstuk kan opgelost worden door het instrument dat te Bretton Woods geschapen is.
Gaarne had de Nederlandsche delegatie gezien, dat de algemeene vergadering een permanent comité voor vrede en veiligheid had ingesteld, maar zij had besloten een gunstiger moment af te wachten om daar op aan te dringen.
Nogmaals wees de minister op den vooruitstrevenden geest in Nederland. In Nederlandsch-Indië grenst de sociale verandering zelfs aan een omwenteling. De vraagstukken, die zich daarbij voordoen, worden door ons land, in samenwerking met de volken van Indonesië, aangevat volgens de moreele normen, die algemeen bij den herbouw van het land worden toegepast. (N.D. - N.R.C.)
(V. b. Schermerhorn 6569)

D. Norman Makim voorzitter Veiligheidsraad —

17 Jan. — Norman Makim, de Australische minister van Marine, hoofd van de Australische delegatie bij de Ver. Volkeren, is tot voorzitter van den veiligheidsraad gekozen. (Tijd)

E. U.N.O.-samenstelling Veiligheidsraad - Economische en Sociale Raad - Verschillende commissies —

11—15 Jan. — Als niet permanente leden van den **Veiligheidsraad** der Ver. Volken zijn gekozen: Australië, Brazilië, Polen (elk voor 2 jaar), Egypte, **Nederland** en Mexico (elk voor 1 jaar).
Krachtens het Handvest van San Francisco hebben de 5 groote mogendheden (Engeland, de Ver. Staten, Rusland, Frankrijk en China) permanent zitting in den Raad.
Tot leden van den **Economischen en Socialen Raad** zijn gekozen: België, Br.-Indië, Canada, Chili, China, Columbia, Cuba, Engeland, Frankrijk, Griekenland, Joego-Slavië, Libanon, Noorwegen, Oekraine, Peru, Rusland, Tsjecho-Slowakije en de Ver. Staten.
Tot voorzitter zijn gekozen van de
1. **Politieke commissie:** Manoeilski (Oekraine).
2. **Econ. en fin. commissie:** Kanderski (Polen).
3. **Sociale commissie:** Peter Fraser (Nieuw Zeeland).
4. **Commissie voor „Trusteeship":** Mac Achen (Uruguay).
5. **Administratieve en budgetaire commissie:** Al Khoery (Syrië).
6. **Jurid. commissie:** Roberto Jimenez (Panama).

(Times - l'Aube - N.R.C.) **(V. b. Ver. Volk.: 6585 D; zie oo: 6495)**

F. Wereldfederatie van Vakvereenigingen - Verzoek toelating tot U.N.O. —

16 Jan. — Louis Saillant, voorzitter van de Wereldfederatie van Vakvereenigingen heeft tot den president der voorbereidende commissie van de UNO een, in zeer dringende termen gesteld, schrijven gericht waarin de toelating van de wereldfederatie tot deze organisatie wordt geëischt. (Wh.)
(V. b. 6462 D)

G. Charter voor mijnwerkers —

De kolenmijn-commissie der Intern. Arbeidsorganisatie, welke in December 1945 te Londen heeft vergaderd, heeft haar werkzaamheden voltooid met de aanneming van acht grondbeginselen voor een internationaal charter voor mijnwerkers. Deze zijn:

1. Geregelde werkgelegenheid, bevorderd door stabilisatie van de productie en het gebruik van steenkool en de ontwikkeling van alternatieve gebruiksmogelijkheden voor steenkool.
2. Loonen, welke een aanlokkelijk inkomen bieden vergeleken bij de industrie in het algemeen. Voldoende jaarlijksche vacantie met behoud van loon.
3. De werktijd in de mijnen moet effectief korter zijn dan in de industrie in het algemeen.
4. Voorwaarden, welke veiligheid, gezondheid en gerief bevorderen; schema's voor het voorkomen van ongelukken; compensatie bij ongelukken.
5. Sociale verbeteringen.
6. Voldoende pensioenen.
7. Opleidingscursussen.
8. Samenwerking tusschen de belangen betrokken bij het succes der industrie, met inbegrip van het voeren van collectieve onderhandelingen. (Ec. N. - 18 Dec.)

H. Kosten wereldoorlogen —

De kosten van den tweeden wereldoorlog tot den zomer van 1945 bedroegen ruw geschat 680 milliard dollar. Als men den dollar van 1913 omrekent in den dollar van 1945, kostte de eerste wereldoorlog 180 milliard dollar. (N.D. - 12 Jan.)

Internationaal

A. Plan voor een internationale handelsorganisatie —

De bepalingen van de Britsch-Amerikaansche credietovereenkomst geven duidelijk aan, dat deze overeenkomst voor de geheele wereld van groote beteekenis is. Niet alleen heeft de Britsche Regeering toegezegd, dat zij zich zal aansluiten bij de bepalingen van Bretton Woods, maar ook worden de Lend-Lease-verplichtingen definitief geregeld. Tijdens de besprekingen te Washington werd door Amerika een plan voorgelegd, dat „voorstellen, te overwegen door een internationale handelsconferentie" behelst. De Britsche Regeering heeft dit plan in beginsel goedgekeurd.

Het doel van de handelsconferentie is het sluiten van overeenkomsten, die de vrije ontwikkeling van den internationalen handel mogelijk zullen maken. Men gaat van het standpunt uit, dat economische samenwerking der naties een voorwaarde vormt voor den Wereldvrede. Als basis van deze samenwerking moet een „Internationale Handelsorganisatie der Vereenigde Volkeren" gesticht worden. Deze organisatie zal bestaan uit drie hoofdorganen, te weten de **voltallige vergadering, een uitvoerend bestuur** en een **secretariaat,** terwijl er voorts drie permanente commissies aan verbonden zullen zijn en wel een **handelspolitieke commissie, een commissie voor handelspraktijk** en een **commissie voor wereldproducten.** De bepalingen betreffende het lidmaatschap zijn met opzet zeer algemeen gehouden, omdat het in de bedoeling ligt, de organisatie een wereld omvattend karakter te geven. Alle besluiten van de voltallige vergadering zullen worden genomen met meerderheid van stemmen; ieder deelnemend land heeft slechts één stem.

Het uitvoerend bestuur bestaat uit 18 landen; de belangrijkste landen hebben permanent zitting, terwijl de overige zetels voor telkens drie jaar door landen van minder beteekenis zullen worden ingenomen. Het aantal niet-permanente zetels zal grooter zijn dan het aantal permanente. Men streeft dus welbewust niet naar een dictatuur van de groote mogendheden.

Aan het hoofd van het secretariaat zal een **Directeur-Generaal** staan, die zal worden geassisteerd door drie of meer vice-Directeuren. De commissies zullen onder het uitvoerend bestuur staan en zullen de grootst mogelijke vrijheid van handelen genieten; experts worden als lid benoemd. De Handelsorganisatie is als zoodanig onafhankelijk, maar er zal naar worden gestreefd, een nauw contact tot stand te brengen met het Verbond der Vereenigde Volkeren en met andere internationale organisaties zooals de Voeding- en Landbouworganisatie.

Beginselen.

Alle leden van de Handelsorganisatie moeten zich verplichten, hun internationale handelspolitiek te laten leiden door bepaalde vastgestelde principes. Deze principes hebben betrekking op de volgende gebieden: 1) Regeeringsmaatregelen in de afzonderlijke landen, die den internationalen handel moeten beïnvloeden. 2) Beperking van handelsrestricties, voortvloeiend uit tweezijdige overeenkomsten. 3) Regeling van de wereldmarkten.

De voorstellen onder (1) zijn zeer gedetailleerd en hebben betrekking op accijnzen, im- en exportrestricties, staatssubsidies, staatsmonopolies enz. De voorstellen onder (2) hebben vooral betrekking op internationale handelscombinaties.

Veertien landen, waaronder ook Nederland, zullen door Amerika worden uitgenoodigd tot het houden van voorbesprekingen betreffende de in den volgenden zomer te houden groote handelsconferentie. (Kees. Fin. Arch. - 27 Dec.)
(V. b. 6554 E; Ver. Volk. 6592 E)

B. Proces Neurenberg - Seyss-Inquart vraagt Nederlandsche getuigen à décharge —

15 Jan. — De speciale correspondent van het A.N.P. te Neurenberg vernam, dat Seyss-Inquart het gerechtshof heeft verzocht dr. Hirschfeld, voormalig secretaris-generaal van de departementen van handel, nijverheid en scheepvaart en van landbouw en visscherij, in persoon als getuige à décharge te dagvaarden. Voorts verzocht hij om schriftelijke getuigenissen van prof. Van Dam, voormalig secretaris-generaal van het Departement van opvoeding, wetenschap en kultuurbescherming, van mr. Woltersom, voorzitter van den raad voor het bedrijfsleven, en van dr. Hannema, voormalig directeur van het Museum Boymans te Rotterdam. (N.R.C.)
(V. b. 6573 A; Hirschfeld 6407 I; Woltersom 6425 A en 6407 I; v. Dam 6441)

C. De aanklacht van West-Europa - De Fransche aanklager De Menthon aan het woord - Systematische criminaliteit - De plundering van Nederland - Aantal slachtoffers —

18 Jan. — Voor het eerst sinds vele weken was de gerechtszaal in Neurenberg weer bezet en aandachtig, toen op 17 Jan. de

François de Menthon (foto A.B.C.)

Fransche aanklager F. de Menthon in een rede, die den geheelen dag duurde, de aanklacht van West-Europa behandelde. Door citaten van Nietzsche, Fichte en Hegel verklaarde hij de mythe van de door een elite geregeerde massa, de rassenleer, het pangermanisme, de verheerlijking van den oorlog, de theorie van de levensruimte en het staatstotalitarisme, zoodat men niet staat tegenover toevallige misdaden maar tegenover een systematische criminaliteit die noodzakelijk voortspruit uit een monsterachtige leer.

Daarna ging hij over tot de verschillende aspecten der Duitsche misdaden: slavenarbeid, economische plundering, misdaden tegen personen en tegen de menschheid. Hij wees Sauckel, Speer en Goering aan als hoofdschuldigen aan den slavenarbeid.

In Nederland waar Seyss-Inquart de door Sauckel ingestelde verordeningen uitvoerde, werden bij de razzia in Nov. 1944 vijftig duizend menschen opgepakt. De Menthon wees Goering aan als een van de grootste zwarthandelaren toen hij betoogde, dat Duitschland zijn als wettig gecamoufleerde aankoopen aanvulde met koopacties van clandestien karakter.

Men kan bijvoorbeeld in een rapport van het Duitsche ministerie van Buitenlandsche Zaken van 4 Sept. 1942 lezen, dat Goering bevolen heeft dat alle goederen, die voor Duitschland bruikbaar waren, moesten worden **opgekocht, zelfs al zou** dat inflatie in het bezette gebied tengevolge hebben.

„In Nederland," zei hij, „was de Duitsch roof zoo sterk, dat het, ofschoon het in verhouding tot zijn bevolking een van de rijkste landen ter wereld was, thans vrijwel volslagen geruïneerd is. De financieele lasten, hier door den bezetter opgelegd, bedragen meer dan 20 milliard gulden."

Hoe zeer Nederlands bevolking heeft geleden kwam tot uiting toen De Menthon in dit verband achtereenvolgens de executie van gijzelaars, de politie-misdaden, de deportaties, de misdaden tegen krijgsgevangenen, de terreur tegen het verzet behandelde. Het is niet mogelijk exacte cijfers van slachtoffers te geven, maar men zal waarschijnlijk beneden de werkelijkheid blijven, wanneer men spreekt van 250.000 voor Frankrijk, 1000 voor Luxemburg, 5000 voor Denemarken en Noorwegen, 120.000 voor Nederland en 37.000 voor België zeide hij.

Nu de Fransche aanklacht is begonnen, aldus A.N.P., is ook Nederland in de zittingszaal vertegenwoordigt. Aan de lange middentafel van den openbaren aanklager heeft kolonel van Tuyll van Serooskerken plaats genomen, met Luxemburgsche en Belgische collega's.

De Fransche aanklager te Neurenberg, De Menthon, heeft verzocht van zijn functie te worden ontheven wegens zijn benoeming tot voorzitter van de constitutioneele commissie van de Assemblée Nationale. Zijn opvolger zal de voormalige minister Auguste Champetier de Ribes zijn. (Tijd)
(V. b. Neurenberg: 6573 A)

Italië

D. Edda Ciano verbannen —

Gravin Edda Ciano, echtgenoote van den vroegeren Italiaanschen minister van buitenl. zaken en dochter van Mussolini is door een gerecht te Messina voor twee jaar verbannen naar de Liparische eilanden. (N. Z. Zt. - 20 Dec.)
(V. b. 6428 G)

Japan

E. Vijf ministers afgetreden - Verkiezingen - Meer dan twintig politieke partijen - Het einde van 's Keizers „goddelijkheid" —

12 Jan. — Minister-president Shidehara deelde mede, dat 5 ministers, die gedurende den oorlog hooge ambten bekleedden, zijn afgetreden. (N.Z.Zt.)

14 Jan. — Generaal Douglas MacArthur heeft de Japansche regeering gemachtigd algemeene verkiezingen te houden na 15 Maart aanstaande.

In zijn onlangs gepubliceerd rapport merkte gen. MacArthur op: „Het blijkt, dat in verband met het feit, dat het partijwezen in Japan jarenlang beperkt is gebleven, de begrippen van democratie en menschelijke waardigheid voor de meeste Japanneezen slechts vaag zijn. Op het oogenblik zijn er meer dan 20 politieke en zoogenaamde politieke partijen, doch over het algemeen kunnen zij in vier hoofdgroepen worden verdeeld n.l. uiterst rechts, conservatief, socialistisch en communistisch." (A.N.P.)
In een nieuwjaarsproclamatie heeft Keizer Hirohito de legende van zijn goddelijkheid als onwaar bestempeld. Voorts verzekerde hij plechtig, dat hij de in 1868 door Keizer Meiji afgelegde 5 beloften zou verwezenlijken. In dit charter van 1868 wordt gesproken van: gelijk recht voor allen, afschaffing der privileges der leidende klassen, volksvertegenwoordiging, afschaffing der verouderde gebruiken, opening van Japan voor de buitenwereld. (Times - N.Z.Zt.)
(V. b. 6570 G; zie ook: 4457)

Joego-Slavië

A. Oorlogsschade —

De oorlogsschade in Joego-Slavië wordt geraamd op een bedrag van 402,2 milliard dinar (9,1 milliard dollar). (Ec. N. - 7 Dec.)
(V. b. Joego-Slavië 6553 D)

Oostenrijk

B. Karel Rudolf en Lodewijk van Habsburg in Innsbruck - Monarchistische activiteit in Tirol —

19 Jan. — Karel Rudolf en Lodewijk van Habsburg zijn eenige dagen geleden in Innsbruck aangekomen. De afdeeling Tirol van de monarchistische „Reichsbund" heeft brochures over het herstel van de monarchie verspreid, naar aanleiding waarvan de secretaris is gearresteerd. (Tijd)
(V. b. Habsburg 3057 B; Tirol 6586 C)

Polen

C. Nationalisatie industrie —

15 Jan. — De Poolsche regeering heeft een decreet uitgevaardigd, waarbij alle ondernemingen worden genationaliseerd, waar per ploeg meer dan 50 arbeiders werken. Daaronder bevinden zich de transportmiddelen, mijnen, banken, fabrieken en openbare nutsbedrijven. De Minister van Nijverheid raamt, dat ongeveer één derde van alle basisindustrieën zonder compensatie onder staatscontrôle zullen komen, aangezien zij vroeger Duitsch bezit waren. Compensatie zal worden betaald aan onderdanen van geallieerde landen in den vorm van obligaties of contanten. Hij gaf geen cijfers aan van het buitenlandsch bezit, dat onder het decreet valt. (Ec. N.)
(V. b. Polen: 6586 E)

D. Protest te Londen - Poolsche troepen in Engeland —

17 Jan. — De Poolsche minister van Buitenlandsche Zaken heeft — naar A.P. meldde — officieel bij het Engelsche ministerie van Buitenlandsche Zaken geprotesteerd tegen het instandhouden van Poolsche strijdkrachten, die in Engeland gerecruteerd zijn door de voormalige Poolsche regeering in Londen.
De bedoelde Poolsche strijdkrachten worden in de eerste plaats gevormd door het leger van generaal Vladislaf Anders, dat gestationneerd is in Italië en waarvan het effectief wordt geschat op ongeveer 100.000 man. (V.K.)
(V. b. 6526 A)

Roemenië

E. Uitbreiding regeering - Verkiezingen aangekondigd - Geallieerde missie geslaagd —

9 Jan. — De geallieerde missie, bestaande uit de Russische vice-commissaris voor buitenlandsche zaken Wischinsky, de Amerikaansche en Engelsche ambassadeurs in Moskou, Harriman en Sir Archibald Clark-Kerr, die ingevolge de besluiten van Moskou (zie 6576 G) op 31 Dec. te Boekarest arriveerde, heeft na een lange reeks van besprekingen met Koning Michael en de regeering, bereikt dat op 7 Jan. in het Roemeensche kabinet-Groza twee nieuwe ministers zijn opgenomen, nl. Hatieganoe (Nat. boerenpartij) en Romiceanoe (nat. lib. partij). Zij hebben geen bepaalde portefeuille. Bij de eedsaflegging in het Koninklijk paleis was ook premier Groza aanwezig. Dit was het eerste contact sedert vijf maanden tusschen Koning Michael en Groza. Het kabinet Groza bestond tot nu toe uit communisten, socialisten, eenige deskundigen en aanhangers der kleine liberale groepeering van Tatarescoe. De communisten hebben de belangrijke portefeuilles van binnenl. zaken, justitie, verkeer, onderwijs en voorlichting.
Voorts heeft de Roemeensche regeering verklaart, dat — in overeenstemming met de Anglo-Amerikaansche voorwaarden voor erkenning der regeering — zoo spoedig mogelijk algemeene en geheime parlementsverkiezingen zullen worden gehouden. De vrijheid van pers, spreken, godsdienst en van vergadering wordt gegarandeerd. (N. Z. Zt.)
(V. b. Roemenië: 6438 A; Moskou: 6576 G)

Rusland

F. Voorloopig geen deelneming aan „Bretton Woods" —

16 Jan. — De Sovjet-Unie heeft de V.S. medegedeeld, dat zij niet voornemens is, thans reeds deel te nemen aan de Bretton Woods overeenkomst. Men wenscht het resultaat nog nader te bestudeeren. Niet-deelneming der Sovjet-Unie beteekent, dat een aanzienlijk deel van het kapitaal voor het Stabilisatie-fonds en de Bank voor het Intern. Herstel ontbreekt. Maar bepaald is, dat als 82% van het totaal-kapitaal aanwezig is, de overeenkomst in werking treedt.
(Kees. Fin. Arch.) **(V. b. Rusland 6586 H)**

G. Geologisch onderzoek ten dienste van de economie —

500 verschillende geologische expedities (16.000 geologen) zijn bezig met een grootsch opgezet geologisch onderzoek in Westelijk Siberië, den Oeral en de steppen van Centraal-Azië. Reeds zijn nieuwe goud-, tin-, koper-, lood- en nikkellagen ontdekt. Ook zijn er zeldzame mineralen gevonden.
(L'Humanité - 25 Dec.)

Spanje

H. Vrijlating van gen. L. Castello.

10 Jan. — Gen. L. Castello, die bij het uitbreken van den Spaanschen burgeroorlog in 1936 enkele dagen minister van oorlog was in het kabinet-Giral, is vrijgelaten. Castello werd tijdens de Duitsche bezetting van Frankrijk gearresteerd en aan Spanje uitgeleverd. In Spanje werd hij ter dood veroordeeld, welk vonnis werd veranderd in levenslange tuchthuisstraf. (N.Z.Zt.)
(V. b. Spanje 6554 B)

Turkije

I. Nieuwe Democratische Partij in Turkije —

9 Jan. — De vroegere minister-president Jelal Bayar, heeft de vorming aangekondigd van een nieuwe Democratische Partij, waarvan hij de leider is. Het program van de nieuwe partij komt in groote trekken overeen met dat van de Volkspartij. Zij is eenigszins links georiënteerd. Het hoofddoel is de onmiddellijke en onbeperkte toepassing van de Turksche grondwet en een grootere invloed van het volk op de aangelegenheden van den staat. (Times)
(V. b. Turkije 6534 E en 6502 E)

Vereenigde Staten

K. Sumner Welles bepleit toelating van Zweden, Zwitserland, Eire en Portugal tot de Ver. Volken - Uitsluiting van Spanje —

Sumner Welles bepleitte in de New York Herald Tribune de toelating van Zweden, Zwitserland, Eire en Portugal tot de Organisatie van de Vereenigde Volkeren, terwijl Spanje moet uitgesloten blijven als gevolg van den aard van de Regeering van Franco en Spanje's politiek tijdens den oorlog. Zweden en Zwitserland behooren sedert lang tot de meest vooruitstrevende democratieën. Zweden heeft een belangrijke rol gespeeld in den Volkenbond. Zij kunnen een belangrijke bijdrage leveren voor de stevige grondvesting van de wereldorganisatie. Portugal heeft de Azoren in gebruik afgestaan aan de Britsche en Amerikaansche lucht- en zeestrijdkrachten. Wanneer men de genoemde vier Europeesche Staten niet onverwijld tot de Vereenigde Volkeren toelaat zal daardoor de politieke reconstructie van Europa worden vertraagd.
(Usis - 3 Jan.) **(V. b. Ver. Volk. 6592 C; Sumner Welles: 4584 B en 6483)**

L. Immigratie 1940—1945 —

In de periode tusschen 1 April 1940 en 1 Juli 1945 kwamen 187.327 immigranten Amerika binnen en 552.375 vreemdelingen voor tijdelijk verblijf. (Usis)

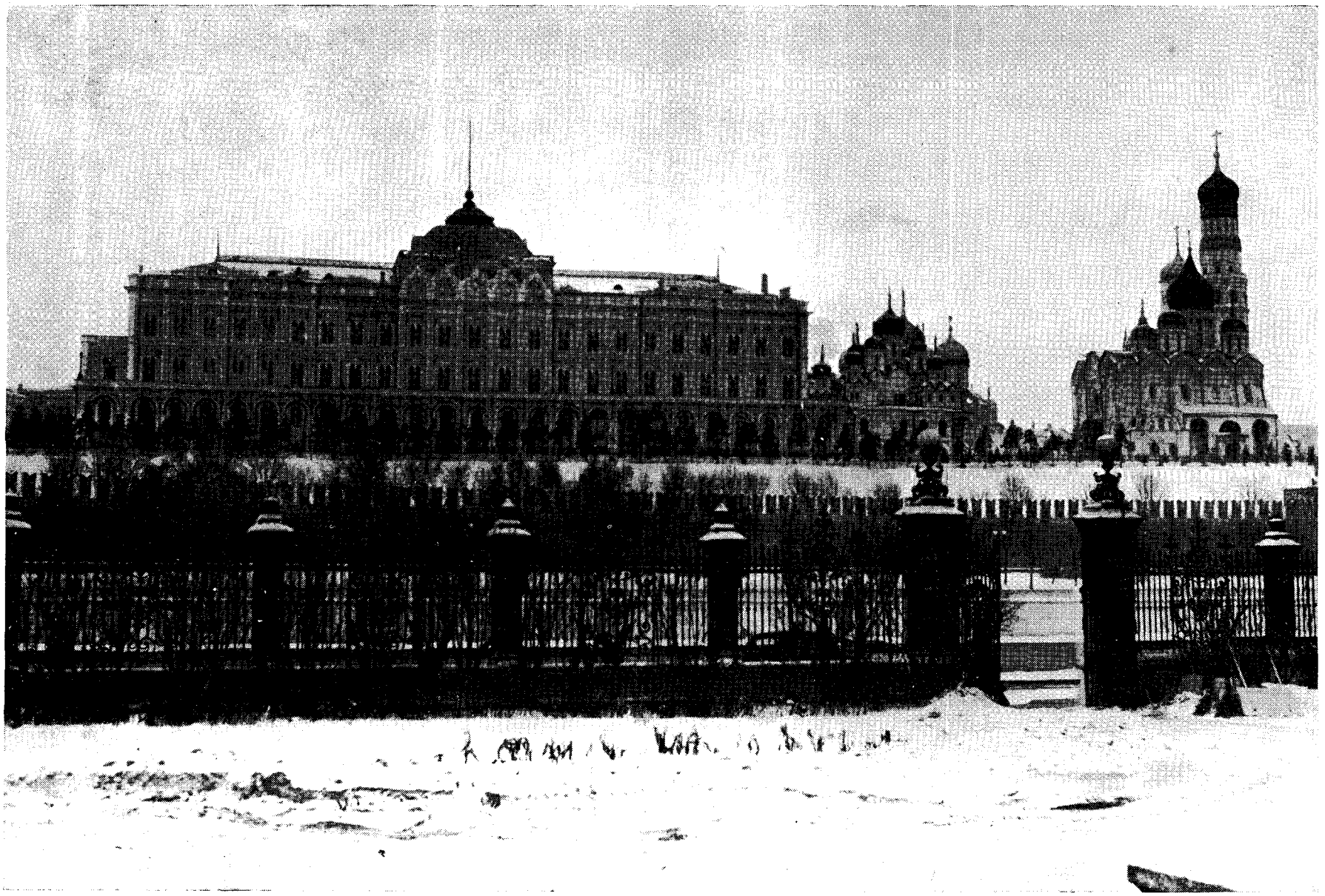
M. Spionnen en saboteurs in Noord- en Zuid Amerika —

Gedurende den oorlog werden er in Noord- en Zuid Amerika meer dan 1500 spionnen, saboteurs, propagandisten en andere agenten van de As gearresteerd. In Amerika werden verder gedurende den oorlog 16.062 gewone vijandelijke onderdanen gearresteerd. Dit laatste om het optreden van een vijfde colonne te voorkomen. (Usis)

Wetenschap

N. Atoomenergie en de medische wetenschap —

Aan de Universiteit van Rochester hebben sedert 1943 geheim gehouden onderzoekingen plaats gehad omtrent de mogelijke goede resultaten van de productie van atoomenergie voor medische doeleinden. De observatie van het effect van zoowel chronische als groote plotselinge doses radiumstralen, zal, naar werd bericht, belangrijke resultaten opleveren voor de behandeling van shock, zooals die in de gewone medische practijk voorkomt.
Geen enkele arbeider van de vele duizenden, die bij de productie van de atoombom in honderden fabrieken door het heele land betrokken waren, ondervond nadeeligen invloed van radiumuitstraling of dergelijke verschijnselen.
(Usis) **(V. b. 6529 A; zie ook 6563 kol. 2)**

Het Kremlin te Moskou: Een groep geheimzinnige gebouwen, (Paleizen, Kerken, een Arsenaal en de bureaux der centrale regeering) omgeven door een hoogen muur. Uiterst rechts: de kerk van Iwan de verschrikkelijke; daarnaast de Ouspensky Kathedraal, waar vroeger de Tsaren gekroond werden.
(foto Ass. Press)

Tonsil: Een raket-batterij, waarmede de Engelsche marine experimenteerde, bij de bestrijding van de Duitsche vliegende bommen. De batterij van 20 op vrachtwagens gemonteerde projectors kon 400 raketten tegelijk afschieten. (foto A.B.C. Press)

Hervorming van het Duitsche Grondbezit

In de Russische zône

Ongeveer vier maanden geleden kondigde het Duitsche bestuur dat werkzaam is in de Russische bezettingszône, aan, dat in de onder Russische contrôle staande provincies een hervorming van het grondbezit moest worden doorgevoerd. Op het oogenblik kan deze drastische sociale maatregel als uitgevoerd worden beschouwd en wel met een stiptheid en grondigheid, welke maar weinig toeschouwers voor mogelijk hebben gehouden.

In het begin van September, werd de wereld en het Duitsche volk verrast door de publicatie van deze van boven af bevolen revolutie. Het eene provinciale bestuur na het andere kondigde wetten af, waarbij alle landeigenaren met meer dan 250 acres grond, benevens alle oorlogsmisdadigers en leidende leden der Nazi-partij hun bezit aan grond verloren. Het land moest onmiddellijk worden geleverd en verdeeld onder kleine boeren, pachters, boerenarbeiders en refugiés uit het Oosten. Elk dezer moest een stukje grond toegewezen krijgen van ongeveer 12½ acres. Bij uitzondering mochten de nieuwe boerenbedrijven 25 acres groot zijn. Het was wel duidelijk, dat deze hervorming niet plaats vond op verzoek van de talrijke boeren zonder land of boerenarbeiders. Hoewel zij niet door de Russische autoriteiten zou zijn verzocht of voorgeschreven, geschiedde de hervorming ongetwijfeld met hun uitdrukkelijke instemming. Hoe de houding van het Duitsche volk bij het doorvoeren van deze maatregelen zou zijn, kon men moeilijk voorzien.

De nieuwe bezitters

De wettelijke verdeeling heeft plaats gehad met een verbazingwekkenden spoed en geheel volgens het voorgenomen tijdrooster. Wat niet zeggen wil, dat de nieuwe bezitters in staat zijn geweest ook in feite bezit te nemen van de hun toegewezen bedrijven. Vele vroegere eigenaars verlieten al in een vroegtijdig stadium hun bezittingen en maakten het de verdeelingscommissie op deze wijze gemakkelijk. Maar er is weinig voor gedaan, dat de nieuwe kolonisten zich ook konden vestigen. Het bezit van land is op zich zelf van zeer weinig waarde voor den kleinen man, als hij niet tegelijk beschikt over een bedrijfskapitaaltje voor levensonderhoud, het aanschaffen van machinerieën, voor zaad enz. Hier lag de groote moeilijkheid der hervorming.

In de geheele Russische zône hadden de bezettingslegers voor hun eigen gebruik en ter voorziening in de behoeften van de uitgeplunderde Russische gebieden paarden en vee, tractors en andere werktuigen, graan en aardappelen gevorderd. In Brandenburg, dat waarschijnlijk meer te lijden had dan de gebieden, die grenzen aan de Britsche en Amerikaansche zônes daalden de voorraden in enkele maanden tijds met meer dan 50 %. In verschillende dorpen is geen enkel dier meer te zien. Tal van nieuwe grondeigenaars hebben geen middelen om hun grond te bewerken. Onder deze omstandigheden is het niet te verwonderen, dat door de boeren onderlinge hulpcommissies gevormd zijn, om het landbouwbedrijf zoo goed en zoo kwaad als het kan weer op gang te brengen in de zoo gewijzigde omstandigheden. In andere streken werd de feitelijke overdracht van het land tot later uitgesteld en namen beheerders de landgoederen voorloopig onder hun hoede.

Collectief Boerenbedrijf?

Men heeft de vraag gesteld, of deze toestand al of niet tot het collectieve boerenbedrijf zal voeren. De kans is er ongetwijfeld groot voor. Het ontbreken van de meest essentieele uitrustingsstukken maakt de bewerking van elk stukje door den nieuwen bezitter of zijn familie bijna onmogelijk. Toch ontkennen de leiders van de communisten hardnekkig, dat het de bedoeling zou zijn het land te collectiviseeren.

De voorzitter van de Duitsche Communistische Partij, Pieck en Hoerne, hoofd van het directoraat voor den landbouw te Berlijn hebben uitdrukkelijk verklaard, dat het principe van particulieren eigendom zal worden gerespecteerd, zoodra de nieuwe verdeeling van het land geheel ten uitvoer gelegd zal zijn. Van den anderen kant zijn in sommige deelen van de Russische zône de nieuwe bezitters er van op de hoogte gebracht, dat zij maar één vierde van hun land naar keuze kunnen bebouwen (in hoofdzaak voor eigen levensonderhoud). De rest moet met de aangrenzende gronden van andere eigenaren in exploitatie worden gebracht. De overeenkomst met het Russische landbouwsysteem is duidelijk.

De houding, welke het Duitsche volk tegenover deze gebeurtenissen aanneemt, varieert naar hun politieke overtuiging. De communisten zijn de eenige onvoorwaardelijke voorstanders van de hervorming. Maar eenigen hunner zijn tenvolle overtuigd, dat de moeilijkheden tengevolge van het te geringe weerstandsvermogen der nieuwe boeren enorm zijn. Leidende sociaal-democraten vinden, dat de herverdeeling, hoe moeilijk de toestanden ook zijn, de vervulling is van een hunner voornaamste politieke leuzen. Zij zouden de stukjes grond alleen wat grooter willen zien dan 12½ acres. Zij vreezen, dat op de manier van thans een agrarisch boerenproletariaat zal worden gevormd, waarmee de reactionnairen straks een gemakkelijk spel zullen kunnen spelen. De Christen Democraten eischen met nadruk, dat alle landeigenaren schadeloos gesteld zullen worden. Gebeurt dit niet, dan willen zij niet geacht worden, met de nieuwe landverdeeling in te stemmen.

Over het algemeen kan men zeggen dat er onder die boeren en landarbeiders, welke geen politieke belangstelling hebben, wel eenig enthousiasme is voor de hervorming. Dit geldt in het bijzonder voor de tallooze refugiés, die de Oder overstaken en daardoor hun grondbezit in het Oosten verloren. Deze willen weer zoo spoedig mogelijk aan den slag. Zelfs in de moeilijkste omstandigheden.

In de westelijke zônes

Ook in de Westelijke zônes zijn er landarbeiders, die een dergelijke hervorming van het grondbezit wenschen.

In Helmstadt, waar de Britsche en Russische zônes elkander ontmoeten, kan men menschen treffen, die vier maanden geleden nog 10.000 acres grond bezaten, en die vandaag niets meer bezitten dan het veege lijf. Twintig mijl verder vertoont zich een geheel ander beeld. Bij uw aankomst op het bedrijf van laat ons zeggen Graaf Wartenberg zal men u verzoeken te willen wachten in de groote hall, die alle teekenen vertoont van geaccumuleerde weelde. Gij zult buigende dienaren zien en bekenden en verwanten, die de hand kussen van de gravin. Misschien vindt gij dat ceremoniëel in dezen tijd wel een beetje misplaatst. Zoo denken er tenminste tal van West-Duitschers over. Niet alleen Duitsche arbeiders, maar ook Duitsche intellectueelen zijn de meening toegedaan, dat nu maar eindelijk eens moet worden afgerekend met deze overblijfselen van Germaansch feodalisme, niet alleen in het Oosten van het land, maar ook in het Westen.

Pro en Contra

De westersche geallieerden zijn op de hoogte van deze stroomingen en overwegen het pro en contra van een landverdeeling in het Westen. Het zou echter heel wat gemakkelijker zijn geweest als de Russische autoriteiten hun geallieerde vrienden even hadden geraadpleegd alvorens zij met een zoo alles ingrijpende verandering der sociale structuur waren gekomen, een verandering, die de demarcatielijn tusschen Oost en West in een permanente grenslijn kan veranderen.

De Russische stap zou de Geallieerden ook kunnen dwingen een besluit te nemen tègen hun wil. Zij weten immers, dat van de 12½ millioen acres land, welke vroeger in bezit waren van Duitschland's groote landeigenaren 80% was gelegen in dat deel van het Rijk, wat nu onder Russisch bestuur staat of onder Poolsch bewind is gekomen. Het bolwerk van het Jonkerdom lag in het Oosten en dit is in den loop van de laatste vier maanden totaal geslecht. In het Westen is minder dan 10% van het land in handen van grootgrondbezitters en een herverdeeling van het land zou in normale omstandigheden zoowel uit politiek als uit economisch oogpunt, van betrekkelijk weinig belang worden geacht. Maar de omstandigheden zijn op het oogenblik in Duitschland nu eenmaal niet normaal. Voor millioenen refugiés zal moeten worden uitgezien naar een plaats van vestiging. Daar het Duitsche industrieele apparaat aanzienlijk aan capaciteit heeft ingeboet, lijkt de eenige oplossing van althans een der meest urgente problemen, dat een zoo groot mogelijk aantal Duitschers in het agrarisch bedrijf wordt opgenomen. Toch moet de kans om het vluchtelingenvraagstuk op te lossen door middel van verdeeling van het grootgrondbezit niet al te hoog worden aangeslagen. Het Duitsche bestuur in de Russische zône heeft zoo juist cijfers gepubliceerd over de verdeelingen, welke in het Oosten hebben plaats gegrepen. Ongeveer 7.000 bezittingen met in totaal een gebied van plus minus 4.000.000 acres werden verdeeld; 200.000 kleine boeren en landarbeiders hebben ieder ongeveer twaalf acres land gekregen, terwijl 65.000 nieuwe kolonisten ieder 17 acres ontvingen. Voor vluchtelingen, welke in de komende maanden worden terug verwacht, blijven 25.000 stukken grond gereserveerd. Gezien de uitgebreidheid van het probleem is de uitkomst van deze hervorming in de bakermat der Jonkers, eenigszins teleurstellend.

Dit heeft de Amerikaansche bezettingsautoriteiten niet weerhouden om het vraagstuk wat hun deel betreft in overweging te nemen. Zij zijn echter bang, dat zij de Amerikaansche burgers maar moeilijk zullen kunnen overtuigen, dat er in hun gebied slechts enkele Jonkers zijn. Het ontslag van gen. Patton waarschuwde menig officier voor

wat hem kan overkomen indien hij zich niet „progressief" toont.

De Britsche houding is anders. De Britsche bezettingsautoriteiten stellen zich allereerst het economisch herstel en de voeding van de noodlijdende bevolking ten doel. Zij vreezen, dat een verandering in de bestaande sociale structuur hun plannen in de war zal sturen. Waarschijnlijk zullen zij er den voorkeur aan geven de groote landgoederen onder beheer te stellen van de militaire bevelhebbers der verschillende districten, zooals ook met de kolenmijnen in het Roergebied is geschied. Voorts zullen zij waarschijnlijk de politieke groepeeringen aansporen, zich over de onderhavige kwesties uit te spreken en hun bereidheid te toonen, om de verantwoordelijkheid te aanvaarden voor een beslissing, die de sociale en economische structuur van Duitschland definitief kan veranderen. (Man. Guard. 2—3 Jan.)
(V. b. 6428 B; kaart bezettingszônes 6560; Patton 6578 G)

Nederland

A. Overzicht handels- en betalingsverkeer met de Ver. Staten - Belemmeringen - „Lend-lease" - Credieten - Geblokkeerde saldi - Particuliere handel —

17 Jan. — De Persdienst van het Ministerie van Handel en Nijverheid heeft een overzicht gegeven van het handels- en betalingsverkeer met de Ver. Staten, waaraan wij het volgende ontleenen:

Ten tijde van de bevrijding en gedurende de daarop volgende maanden geschiedde de aanvoer van goederen uit de U.S.A. op basis van lend-lease. Na de beëindiging op 28 Augustus 1945 van dezen vorm van hulpverleening, werden de reeds gecontracteerde, doch nog niet uitgevoerde lend-lease requisities uit een overbruggingscrediet, het z.g. 3C-crediet gefinancierd. Het bedrag aan binnen het kader van lend-lease en 3C-crediet geplaatste orders beloopt ca. $ 28.000.000. Behalve het reeds verkregen crediet van de Chase National Bank, ten bedrage van $ 100.000.000 en een bedrag aan goudbeleening van $ 35.000.000 werden hierop van de Ex- en Importbank achtereenvolgens 2 credieten elk van $ 50.000.000 verkregen, terwijl ten slotte $ 31.000.000 als leening op Indische fondsen voor aankoopen uit de U.S.A. ter beschikking stonden.

Van het aldus in totaal beschikbaar verkregen dollarbedrag van $ 293.000.000 was reeds voor de bevrijding van het Westen des lands een belangrijk deel voor de eerste noodaankoopen, zooals voor voedings- en transportmiddelen en primaire grondstoffen besteed, resp. bestemd. Gedurende de laatste maanden zijn in dusdanigen omvang, ten behoeve van de meest urgente voorziening in de Nederlandsche behoeften, aankoopen in de Vereenigde Staten verricht, dat tegen het einde van het vorige jaar deze aankoopen wegens gebrek aan betalingsmiddelen, moesten worden stopgezet. Binnen het kader der getroffen dispositie is hierna in vele gevallen door allerlei omzettingen gepoogd in plaats van sommige dringend noodzakelijke artikelen andere artikelen aan te schaffen, waaraan nog grooter behoefte bestond.

Ten einde den omvang van de behoefte aan goederen uit de dollar-area te bepalen, was aanvankelijk een aankoopprogramma opgesteld voor 1946, ten bedrage van in totaal rond $ 500.000.000, dat als basis zou kunnen worden gebruikt voor onderhandelingen omtrent een nieuw te sluiten crediet.

Geblokkeerde saldi.

Daarnaast mocht worden verwacht, dat Nederland de beschikking zou verkrijgen over een bedrag van ca. $ 200.000.000 van de nog in Amerika te deblokkeeren Nederlandsche tegoeden aan renten, coupons enz. Voor dit bedrag werd een urgentieprogramma opgesteld, binnen het kader waarvan de aankoop van goederen in de U.S.A. voortgang zou kunnen vinden. De besprekingen omtrent de deblokkeering dezer tegoeden, welke in den beginne een vlot verloop schenen te hebben, werden al spoedig vertraagd door de van Amerikaansche zijde gestelde voorwaarden. welke in hoofdzaak neerkomen op de zekerheid, welke men zich van Amerikaansche zijde wil stellen ten aanzien van de mogelijk in deze tegoeden aanwezige vijandelijke vermogens.

Terwijl dus thans eenerzijds voor den invoer van de allernoodzakelijkste goederen gedurende het eerste kwartaal 1946 geen betalingsmiddelen uit de oude credieten beschikbaar zijn en ook de revenuen uit den export naar de U.S.A. nog te belangrijk zijn om daaruit te putten, kan anderzijds, wat de te deblokkeeren tegoeden betreft, voor de naaste toekomst op de ontdooiing van maximaal $ 100.000.000 gerekend worden. Dit beteekent, dat in het gunstigste geval gedurende het eerste kwartaal 1946 een bedrag van $ 50.000.000 ter beschikking komt. Als gevolg van de uit anderen hoofde reeds bestaande betalingsverplichtingen zal slechts een gedeelte van dit laatste bedrag voor de meest urgente aankoopen in de U.S.A. kunnen worden besteed. Het is duidelijk, dat onder de gegeven omstandigheden ook zelfs niet ten deele aan de meest dringende invoerwenschen uit de U.S.A. kan worden voldaan.

Wijze van aankoopen.

Uiteraard konden de aankoopen voor de voorziening van Nederland vóór de bevrijding slechts van Regeeringswege geschieden. Ook gedurende de eerste maanden na de bevrijding stond met het oog alleen al op het ontbreken van voldoende communicatiemiddelen geen andere weg open. Daarnaast evenwel leverden de voorwaarden, waaronder de Amerikaansche credieten aan de Nederlandsche Regeering als eenige crediet-nemer, werden verleend, ten aanzien van de besteding en de wijze van beschikken vrijwel onoverkomelijke hinderpalen op, om te komen tot de inschakeling van den particulieren handel. Van Nederlandsche zijde zijn alle maatregelen genomen om aankoopen door den particulieren handel, uiteraard binnen het aankoopprogramma onverwijld te doen aanvangen, zooals deze ook ten aanzien van vrijwel alle landen waarmee reeds handelsverkeer mogelijk is, reeds in praktijk worden gebracht. Voorwaarde hiervoor is echter, dat in redelijken omvang en op hanteerbare wijze over betalingsmiddelen kan worden beschikt. Voor de wijze van aankoopen is het onverschillig of de dollars waartegen in de U.S.A. gekocht moet worden uit eigen middelen stammen dan wel uit credieten beschikbaar zijn. De huidige situatie is helaas van dien aard, dat credieten niet meer beschikbaar zijn en wellicht na moeizame en langdurige onderhandelingen beschikbaar zouden komen, terwijl de procedure om te komen tot vrijmaking der eigen Nederlandsche middelen in de U.S.A. als gevolg van de Amerikaansche voorwaarden en voorschriften dermate traag en moeilijk is, dat voorshands uit deze bron niet over een zoodanigen omvang aan betalingsmiddelen kan worden beschikt, dat op eenigszins beteekenende schaal voor den particulieren handel gelegenheid tot het afsluiten van contracten kan worden opengesteld.
(Persd. Min. H. en N.) **(V. b. lend-lease: 6429 H; Am. cred. 6496 C; geblokk. saldi 6491 A; zie ook 6543 XVI)**

B. Zuivering - Eervol ontslag mr. dr. K. J. Frederiks —

14 Jan. — De minister van binnenlandsche zaken heeft overeenkomstig het advies van de commissie, bedoeld in het zuiveringsbesluit 1945 (voorzitter prof. mr. Paul Scholten), met toepassing van het besluit van 10 October 1945 eervol ontslag met wachtgeld toegekend aan mr. dr. K. J. Frederiks, oud-secretaris-generaal van het departement van binnenlandsche zaken.

De minister heeft daarbij overwogen, dat uit een ter zake ingesteld onderzoek, mede naar het oordeel van vorengenoemde commissie, is gebleken, dat de heer Frederiks, hoewel aan zijn trouw aan de Koningin en het vaderland niet valt te twijfelen en hij inderdaad door zijn aanblijven ook veel leed en schade heeft weten te voorkomen, niettemin door te veel toegeven aan de eischen van den bezetter en het verleenen van medewerking, waar een stellige weigering op haar plaats ware geweest, een verslappenden invloed uitoefende op den weerstand tegen den vijand en het vertrouwen verloor van hen, die zich onvoorwaardelijk en principieel tegen den bezetter en alle door dezen gepropageerde beginselen te weer stelden.
(N.R.C.) **(V. b. zuivering 6553 A)**

C. Het stemrecht der politieke delinquenten —

16 Jan. — Op de vraag: „Kunnen de N.S.B.-ers en andere politieke delinquenten en collaborateurs aan de verkiezingen deelnemen?" gaf het A.N.P. hes volgende antwoord:

Allen, die rechtens van hun vrijheid zijn beroofd (dus alle geïnterneerden) zijn krachtens art. 3 van de Kieswet uitgesloten van de uitoefening van het kiesrecht.

Volgens art. 11 van het Besluit Politieke Delinquenten 1945 zijn zij, die voorwaardelijk buiten vervolging zijn gesteld, voor tien jaar uitgesloten van het kiesrecht. Onder deze groep vallen de z.g. „lichte gevallen".

De derde categorie, de groep die in vrijheid is gesteld in afwachting van verdere berechting, zonder dat hieraan eenige voorwaarde is verbonden, heeft het kiesrecht behouden. Dit betreft dus de „lichtste gevallen".

Natuurlijk zijn zij, wien door tribunaal of Bijz. Gerechtshof het kiesrecht is ontnomen, ook uitgesloten. (Alg. H'bl.)
(V. b. 6491 B; zie ook 6537 VI)

D. Eerste Rijksbrandweerschool geopend —

15 Jan. — In de brandweerkazerne Van Ostadestraat 341 te Amsterdam is op 14 Jan. de eerste Nederlandsche Rijksbrandweerschool geopend door den hoofdinspecteur van het Brandweerwezen en de Luchtbescherming, den heer P. J. van Boven. (N.D.)

Regeeringsnota i. z. financieel beleid

Belastingen - Vermogensaanwas en heffing ineens

In een nota aan de Tweede Kamer doet de minister van financiën o.m. mededeeling van de in de naaste toekomst op het gebied der rijksbelastingen te treffen voorzieningen.

Vermogensvermeerdering

Wat de bijzondere voor eenmaal te treffen maatregelen betreft, is de minister van oordeel, dat in de eerste plaats in aanmerking komt een heffing ineens over de tijdens den oorlog ontstane vermeerderingen van vermogens. Voor betaling van die belasting komen in de eerste plaats in aanmerking de personen en lichamen, die door hulp te verleenen aan den vijand of door gebruik te maken van den nood van ons volk, rechtstreeks oorlogswinst hebben gemaakt. Naast deze, uit nationaal oogpunt bezien, ongerechtvaardigde vermogensvermeerdering gedurende den oorlog, staan de normale vermogensvermeerderingen, voor een groot deel ontstaan door besparingen van inkomsten verkregen uit werkzaamheden, waarop uit nationaal oogpunt bezien geen critiek kan worden geleverd, voor een ander deel ontstaan uit vermogensvermeerderingen door stijging van de waarde van activa. Voor het onderwerpen ook van die vermogensvermeerderingen aan een zware belasting kan een voldoende rechtsgrond worden aangewezen. Degenen die uit dezen oorlog zijn gekomen met een grooter vermogen dan waarmede zij den oorlog zijn ingegaan, nemen in verhouding tot anderen een zoo bevoorrechte positie in, dat van hen in de eerste plaats een bijzondere bijdrage tot verlichting van den financieelen last welke op ons volk rust mag worden gevraagd, en wel voordat aangesproken worden degenen, die zijn achteruitgegaan, althans gelijk zijn gebleven. De minister ziet hierbij niet voorbij, dat het toenemen van de in guldens uitgedrukte waarde van de vermogens nog niet een reëele verrijking van den bezitter er van beteekent, doch hij merkt op, dat het probleem dat hier aan de orde is in den grond van de zaak het vraagstuk is van een op redelijke wijze verdeelen van de verarming van ons volk. Degene, die in guldens is vooruitgegaan, kan in ieder geval meer dragen dan hij, die ook in guldens niet is vooruitgegaan, of zelfs is achteruitgegaan.

Oirbaar en onoirbaar

Bij de vaststelling van het tarief wordt onderscheid gemaakt tusschen vermogensaanwassen, welke op oirbare wijze zijn verkregen en vermogensaanwassen, welke op onoirbare wijze zijn verkregen, laatstbedoelde aanwassen worden belangrijk zwaarder belast.

De moeilijkheden (welke een dergl. onderscheid met zich meebrengt) kunnen eenigermate worden beperkt door onder de omschrijving van de op onoirbare wijze verkregen aanwassen enkel de meer sprekende verkeerde voordeelen te doen vallen en overigens door een speciale instantie in het leven te roepen, die bedoeld criterium zal hanteeren.

Voorloopig houdt de minister rekening met een bate ter zake van de heffing van vermogensaanwasbelasting van ƒ 3 à 4 milliard.

Hoe belangrijk deze bate ook is, nochtans is de min. van oordeel, dat daarnaast een heffing ineens over de waarde van alle vermogens — uiteraard berekend met aftrek van de reeds te betalen vermogensaanwasbelasting — niet zal kunnen worden ontgaan. In het desbetreffende ontwerp van wet zal men de kleinere vermogens op bijzondere wijze ontzien. Personen en lichamen, die indertijd in verband met de oorlogsomstandigheden Nederland hebben verlaten, behooren, naar het oordeel van den minister te worden onderworpen aan de vermogens aanwasbelasting, onverschillig of zij hier te lande terugkomen of niet.

Herziening belastingstelsel

De minister acht een gedeeltelijke herziening van het belastingstelsel noodzakelijk en zal bevorderen dat een ontwerp van wet waarin deze is belichaamd, binnenkort aan de Kamer zal worden aangeboden. In dit ontwerp is de afschaffing van de vennootschapsbelasting voorzien. Evenmin kan naar de meening van den minister gehandhaafd blijven de vermogensbelasting voor lichamen. Daartegenover zal de minister de totstandkoming van een niet te hooge belasting bevorderen, welke van alle ondernemingen, onverschillig of zij door natuurlijke personen of rechtspersonen worden gedreven, zal worden geheven naar de z.g. overwinst. Voor de berekening van de overwinst zullen belangrijke reserveeringen, zoomede een vast percentage van het in de onderneming gestoken kapitaal en een vergoeding voor ondernemersloon op de winst in mindering mogen worden gebracht.

Versterking van de inkomsten

De uit bovenstaande voorzieningen voortvloeiende vermindering van inkomsten en de ook overigens voor 's Rijks schatkist bestaande noodtoestand, dwingen den minister anderzijds uit te zien naar maatregelen tot versterking van de inkomsten. Hij is van oordeel, dat daarvoor in de eerste plaats in aanmerking komt een **verhooging van de rechten van successie en van schenking.** Die verhooging zal in het bijzonder betrekking hebben op de grootere verkrijgingen in rechte lijn, welke tot dusverre met een zeer matige belasting worden getroffen.

In de tweede plaats zal worden voorgesteld om de ondernemingsbelasting, welke tot dusver nagenoeg alle landbouwbedrijven vrij laat, om te zetten in een **algemeene belasting op alle binnenlandsche bedrijven,** zulks voorloopig in afwachting van de vraag, welke herzieningen overigens deze belangrijke bron van inkomsten behoeft.

Daarnaast heeft de minister in overweging een **verhooging van het algemeene tarief van de omzetbelasting** van 2 procent tot 3 procent. Hij onderschat niet de bezwaren, welke daaraan zijn verbonden, doch van alle kwaden heeft hij dezen maatregel gekozen, die over een groot vlak wordt gedragen en in staat is een belangrijke bate op te brengen. Hij heeft daarbij mede overwogen, dat tijdens de bezetting een zoodanige sterke verschuiving van druk naar de directe belastingen heeft plaats gehad — men bedenke dat ook de invoerrechten zijn weggevallen —, dat een algemeene verhooging van de tarieven in den sector der directe belastingen niet in aanmerking komt.

Bij den minister bestaat intusschen geen twijfel, dat onverwijld de omzetbelasting in dien zin moet worden gewijzigd, dat een **hoog tarief op weelde-artikelen** moet worden ingevoerd, terwijl aan den anderen kant, vooral ten bate van de minst draagkrachtigen en van de groote gezinnen, sommige voor den oorlog bestaande, doch door den bezetter ingetrokken, vrijstellingen van omzetbelasting voor noodzakelijke levensbehoeften moeten worden hersteld.

De minister is tot de overtuiging gekomen, dat het aanbeveling verdient met betrekking tot naamlooze vennootschappen en andere winstverdeelende lichamen, als voorheffing op de inkomstenbelasting, een z.g. **winstgerechtigdenbelasting** te heffen Deze belasting zal verschuldigd zijn door winstverdeelende lichamen naarmate winst wordt gemaakt, ten einde op de aandeelhouders en andere winstgerechtigden te worden verhaald, zoodra zij wordt uitgedeeld.

De minister merkt nog op, dat naar zijn meening te gelegener tijd ook de **ondernemersbelasting** op de helling zal moeten komen. In verband echter met de omstandigheid, dat bij zoodanige herziening het netelige onderwerp der financieele betrekking van het Rijk tot de gemeenten ten nauwste is betrokken, zal dit punt in de thans in het oog gevatte gedeeltelijke herziening niet principieel aan de orde komen. Wel bestaat aanleiding om onverwijld de voor de ondernemingsbelasting geldende, doch niet voldoende gemotiveerde, vrijstellingen voor landbouwbedrijven in te trekken. De baten van dien maatregel zullen ten goede komen aan de gemeenten.

Verdere plannen

Het zal daarna noodig zijn algemeen te bezien, welke belastingen bij de bestaande gewijzigde situatie van ons land, mede uit internationaal oogpunt bezien de meest juiste zijn. Behalve andere belastingen, zullen daarbij tevens de invoerrechten en accijnzen, vooral ook in verband met de met België gesloten douane-overeenkomst aan de orde moeten komen.

Tenslotte zal het niet alleen noodig zijn te onderzoeken, welke belastingen hier te lande moeten worden geheven, maar zal bovendien een technisch-juridische herziening van de belastingwetgeving ter hand moeten worden genomen. De belastingwetgeving is immers in den loop van den tijd op vele onderdeelen dermate verward en onoverzichtelijk geworden, dat verbetering in dezen toestand dringend gewenscht is. Daarbij zal, in het belang van een betere systematiek, het tot stand brengen van een algeheele wet betreffende de rijksbelastingen een eerste punt van overweging moeten uitmaken.

In het volgend archief komen wij op deze nota terug. — red. K. H. A.

(N.R.C.-23 Jan.)

(V. b. Lieftinck: 6581 D; nota 6565 A; zie ook: 6535 vlg.)

A. Vennootschapsbelasting - Aanmoediging buitenlandsche kapitaalverstrekking —

16 Jan. — Krachtens een ministerieele beschikking zullen buitenlandsche deelnemingen in Nederland, zoolang de vennootschapsbelasting blijft bestaan, in het algemeen slechts dividendbelasting verschuldigd zijn. Deze aanzienlijke belastingverlichting is verleend met terugwerkende kracht tot den dag van het inwerking treden van de vennootschapsbelasting.

Aldus wordt het vestigen van buitenlandsche dochterondernemingen aangemoedigd, evenals buitenlandsche kapitaalverstrekking door deelneming in het Nederlandsche bedrijfsleven. (Alg. H'bl.)

(V. b. Vennootschapsbelasting 5588 A)

Nederland

A. Tweede Kamer - Voortgezette debatten over regeeringsbeleid - Scherpe critiek op Indisch beleid - Indië internationale kwestie - Motie Van Poll: Kamercommissie naar Indië - De zuivering —

16-18 Jan. — Na een debat van drie dagen over het regeeringsbeleid i.z. Indië, werd, op voorstel van den heer van Poll (R. K.), met 49 tegen 30 stemmen een motie aangenomen, waarin de Kamer als haar oordeel uitspreekt, dat zij niet over voldoende gegevens beschikt om zich een zelfstandig oordeel te vormen over het beleid van den lt. Gouverneur-Generaal en de regeering wordt uitgenoodigd te bevorderen, dat een commissie uit beide Kamers der Staten-Generaal naar Ned.-Indië wordt afgevaardigd. Vóór stemden de r.k. fractie (behalve de heer Bachg), voorts de a.r., c.h., s.g., c.d. en drie van de vier liberalen (één afwezig). In de voorafgegane debatten werd vooral critiek uitgeoefend op dr. van Mook. De heer **Schouten (a.r.)** vertelde o.m., dat dr. van Mook in een bijeenkomst van jeugdorganisaties te Amsterdam had gezegd, dat op het oogenblik niet alles volgens het „boekje" ging, maar dat men het daarmee niet zoo nauw kon nemen; met dat „boekje" was de grondwet bedoeld. **Minister Logemann** zeide in antwoord op de scherpe critiek van de rechterzijde o.m.:

De Indische kwestie is een internationale aangelegenheid, die zoo delicaat is, dat de regeering heeft moeten afzien van het geven van volledige opheldering aan het parlement in comité-generaal.

Het vastloopen van besprekingen met de Sharir-groep zou een ernstige zaak zijn, maar het zou dan aan de wereld duidelijk worden, dat Nederland op zeer ruime wijze de nationalistische aspiraties tegemoet wenscht te treden. Bij afwijzing zou de regeering kunnen rekenen op internationale instemming om dan die maatregelen te nemen, welke noodig zouden blijken. De minister ontkende ten stelligste, dat ook de groep-Sharir moet worden beschouwd als Japansche wajang-poppen. Velen hebben deelgenomen aan het verzet.

19-23 Jan. — Ook over het hoofdstuk zuivering hebben vele sprekers het woord gevoerd. Algemeen was de Kamer van gevoelen, dat de aan te leggen maatstaf strenger dient te zijn naarmate de aangeklaagde een meer verantwoordelijke post bekleedde. Oud-minister **Burger** (s.d.) poneerde wederom de stelling, dat het niet gaat om het vinden van fouten, maar om het vinden van hen die fout zijn geweest.

Een onderwerp, door bijna alle sprekers aangeroerd, is de studentenzuivering, waarbij de nadruk werd gelegd op de divergentie in de maatregelen tegen studenten en tegen professoren.

Dr. Kortenhorst (r.k.) achtte in het bijzonder de behandeling van de secretarissen-generaal niet juist. Het Landoorlog-reglement en de Aanwijzingen waren voor de ambtenaren maatstaven en daar dient men bij hun beoordeeling rekening mee te houden.

Minister Beel erkende weliswaar de rechtskracht van de Aanwijzingen van '37, doch hij ontkende, dat het beroep van een ambtenaar op deze Aanwijzingen opgaat, aangezien zij zijn verplichting, om de bepalingen, die werden uitgevaardigd, aan zijn eigen geweten te toetsen, niet ophieven. Ook stelde minister Beel, dat het regeeringsgezag, de jure liggend bij de regeering te Londen, de facto in de handen der Duitschers was, van wie de secretarissen-generaal hun gezag slechts afleidden. Dr. Kortenhorst betoogde daartegenover, dat het gezag de jure inderdaad mede bij de secretarissen-generaal berustte. Bij monde van Snouck-Hurgronje hebben zij aan de Duitschers verklaard, dat zij hun gezag niet van dezen afleidden, doch het ontleenden aan eigen recht. De minister zal overleg plegen over het aan de Kamer ter inzage geven van het dossier van den ontslagen secret.-gen. Frederiks.

Wat de studentenzuivering betreft: **Minister Van der Leeuw** blijft „teekenen" als een criterium voor het opleggen van maatregelen beschouwen. Men moet, aldus de bewindsman, het teekenen zien in het licht van de verordening betreffende den numerus clausus en een daarmee verband houdende beschikking van secretaris-generaal Van Dam, waar het streven achter zat jonge mannen beschikbaar te krijgen voor „den inzet in den strijd tegen het bolsjewisme". Wie dit streven niet wilde steunen moest weigeren te teekenen.

In verband met de perszuivering ontkende **minister Beel**, dat de dagbladpers in het algemeen afhankelijk zou zijn van het groot-kapitaal, en eveneens bestreed hij de generaliseerende veroordeeling van de oude pers, die tijdens de bezetting bleef doorverschijnen. De pers, aldus de minister, had meer te doen dan berichten van den vijand te publiceeren. Zij vervult een onmisbare taak in het maatschappelijk leven. De minister trok zelfs een parallel met de spoorwegen. (N.R.C.-Alg. H.bl.-Tr.-Tijd-V.K.-V.V.-Wh.)

(V.b. Tw. K. deb.: 6588 A; Reg. nota: 6535 II en 6544 XX; aanv. nota: 6588 B; berichtgeving Indië: 6588 D, Indië zie ook 6568 A en 6569; Kunstzuiv. 6551 B; stud. zuiv. 6551 D; zuiv. recht.l. macht: 6558 A; H.R. 6573 B)

B. De Tweede-Kamerleden Beaufort en Roestam Effendi bedanken —

23 Jan. — De Tweede Kamerleden mr. dr. L. J. C. Beaufort (R.K.) en Roestam Effendi (comm.), die respectievelijk sinds 1937 en 1933 deel uitmaken van de Tweede Kamer, hebben als zoodanig bedankt. (Tr.) **(V. b. Beaufort 6487 A; Roestam Effendi 6580 F)**

C. Het Nederlanderschap van oud-Spanjestrijders - Massabetooging te Amsterdam - Vragen aan den minister —

Op 5 Januari werd te Amsterdam een massabetooging gehouden tegen het Franco-regime in Spanje. Aan deze betooging, welke in samenwerking met verschillende politieke partijen en vakcentrales was georganiseerd door het initiatief-comité „Vrij-Spanje" werd deelgenomen door 20.000 à 25.000 personen, o.w. een aantal oud-Spanjestrijders. Mr. Benno Stokvis deelde mede, dat hij de kwestie der oud-Spanjestrijders (die, zooals bekend, door hun deelnemen aan den burgeroorlog in Spanje de Nederl. nationaliteit verloren) op openhartige wijze met minister-president Schermerhorn, en den minister van justitie heeft besproken.

Als gevolg daarvan zullen de oud-Spanjestrijders, binnen afzienbaren tijd de Ned. nationaliteit terugkrijgen. (A.N.P.)

21 Dec. — Op desbetreffende vragen van het lid der Tweede Kamer, van der Goes van Naters, heeft de min. van justitie geantwoord: De regeering is van oordeel, dat een aantal Nederlanders, door zich zonder verlof van de Koningin in Spaanschen krijgsdienst te begeven, geacht moet worden het Nederlanderschap te hebben verloren. Zij acht het zeer twijfelachtig, of artikel 7 van de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap toelaat, het indertijd niet verleende verlof, in vreemden krijgsdienst te treden, alsnog te geven. Toepassing van een bijzondere wetsbepaling op deze groep van personen acht de regeering niet wenschelijk, daar zij de oplossing zooveel mogelijk binnen het kader van de bestaande wetgeving zou willen houden.

De regeering is voornemens wetsontwerpen, waarbij naturalisatie in dit bijzondere geval kosteloos, verleend wordt, met bekwamen spoed bij de Staten-Generaal aanhangig te maken. (N.R.C.)

(V. b. verbod deeln. strijd Spanje 2831 A)

D. Landelijk Comité voor Rechtszekerheid —

14 Jan. — Te Amsterdam is gesticht het Landelijk Comité voor rechtszekerheid; doel der stichting is o.a. de bevordering dat de in de grondwet en de wetten neergelegde beginselen omtrent recht, rechtszekerheid en grondrechten zoo spoedig mogelijk weer in vollen omvang en ten aanzien van iedereen door de verschillende Overheidsorganen worden geeerbiedigd. In den Raad van Advies namen vooraanstaande politici zitting; secretariaat Vondelstraat 30. (Alg. H'bl.)

(zie ook 6565 A)

E. Gen. Christiansen aan Nederlandsche autoriteiten uitgeleverd Hij zal in Nederland terechtstaan.

14—15 Jan. — Op 14 Jan. heeft de Netherlands Warcrimes Commission op het Departement van Justitie in Den Haag, den voormaligen Wehrmachtsbefehlshaber in den Niederlanden, generaal Christiansen aan de Nederlandsche autoriteiten overgegeven.

De ex-bevelhebber werd, na geregistreerd te zijn, naar de strafgevangenis te Arnhem vervoerd, alwaar hij werd opgesloten.

Christiansen wordt er o.a. van verdacht in October 1944 het bevel te hebben gegeven het dorp Putten plat te branden en de mannelijke bevolking te fusilleeren als represaille-maatregel in verband met het doodschieten van twee Duitsche officieren.

Oberst Fritz Fullriese, die in naam van Christiansen het bevel gaf om te Putten huizen in brand te steken en de mannen naar Duitschland te transporteeren, is gearresteerd. Zijn uitlevering aan de Nederlandsche autoriteiten is binnenkort te verwachten. (N.R.C.)

(V. b. 6497 C)

F. Beleediging Militair Gezag - Aanklacht lt.-gen. Kruls —

22 Jan. — Luit.-generaal mr. H. J. Kruls heeft in zijn functie van chef van den staf van het militair gezag, bij den officier van justitie te Breda een klacht ingediend naar aanleiding van een in de Bredasche Courant opgenomen artikel, waarin de schrijver zich in beleedigenden vorm over het Militair Gezag heeft uitgelaten. (A.N.P.)

(V. b. M.G. 6488 A; Kruls 6488 C)

G. Contact Commissie Onroerende Zaken —

19 Jan. — Officieel is opgericht de Contact Commissie voor Onroerende zaken. Deze commissie bouwt voort op het werk, hetwelk reeds voor den oorlog in beperkter verband op dit gebied werd verricht en sindsdien ook gedu-

durende den bezettingstijd ondershands werd voortgezet en uitgebreid.
Het correspondentie-adres is voorloopig: Beursplein 5, Amsterdam-C.(N.R.C.)

Nederland

A. Walserij van de Hoogovens uit Duitschland terug —

24 Jan — De directie der Kon. Nederl. Hoogovens en Staalfabrieken te IJmuiden heeft van den minister van buitenlandsche zaken de mededeeling ontvangen, dat de Britsche autoriteiten de walserij voor zware platen, welke in 1943 door de Duitschers is weggesleept, hebben vrijgegeven. (N.R.C.)
(V. b. Hoogovens 6482 C)

B. H. M. de Koningin decoreert leden der koopvaardij —

22 Jan. — Op 21 Jan. heeft H.M. de Koningin in het Instituut voor Scheepvaart en Luchtvaart te Rotterdam aan een aantal leden der Koopvaardijvloot, die zich tijdens den oorlog, bijzonder verdienstelijk gemaakt hebben, onderscheidingen uitgereikt:
het bronzen kruis aan de kapiteins E. H. van der Veen en C. J. H. Wyker, aan den tweeden machinist H. Goosens en aan den olieman J. B. Klein; het kruis van verdienste met gesp aan den hoofdmachinist D. J. E. Mos en voorts het kruis van verdienste aan de kapiteins J. Bakker, M. J. H. G. Corten, B. van Dijk, C. Drijver, A. van Duyn, J. M. van Driest, J. Fooy, T. C. van Gelder, A. H. Helsdingen, A. van Hilten, C. L. A. den Hamer, W. Jansen, H. Karssies, S. van Keulen, N. K. Kruisinga, K. T. van der Kooi, M. J. H. Meyer, R. Postma, E. Roukema, W. J. Schneider, H. Schaap, C. J. Tapperwyn, J. C. Vinken, J. Vermast, A. Verhoef, C. de Vries den eersten marconist C. Hissink, den tweeden machinist A. A. Goedhart, den vierden stuurman J. J. Petersen en de matrozen J. Bakker en J. Spaans. (N.R.C.)
(V. b. H. M. 6582 C)

C. H. M. de Koningin verdeelt giften uit Curaçao en het buitenland —

13 Jan. — Gedurende den oorlog en na de bevrijding zijn door H.M. de Koningin, zoowel in Engeland als in Nederland, vele giften ontvangen.
Op de lange lijst van schenkers vindt men de namen van Engelsche schoolmeisjes, van een Engelsche Zondagsschool, van Nederlandsche kolonies in Zuid-Amerika, van Engelsche en Amerikaansche particulieren en den Keizer van Abessinië, Haile Selassi. Met groote erkentelijkheid werd een zeer aanzienlijk bedrag ontvangen van de Curaçaosche regeering.
H.M. de Koningin heeft gemeend de ontvangen bedragen als volgt te moeten besteden:
1. Aan het Groene Kruis: ƒ 50.000.
2. Aan het Wit-Gele Kruis: ƒ 50.000.
3. Aan de Ned. Ver. ter Bestrijding van Tuberculose: ƒ 140.000.
4. Aan het comité voor Kinderuitzending naar Engeland: 40.000 Engelsche ponden. (Alg. H'bl.)
(V. b. H.M. de Koningin 6582 C)

D. Nieuwe radioregeling - Voorloopige oplossing - Bezwaren der regeering - „Herrijzend Nederland" verdwijnt —

19 Jan. — Op 18 Jan. sprak min. van der Leeuw voor de radio over de (op 20 Jan. in werking getreden) stichting Radio Nederland in den overgangstijd.
De voorloopige oplossing, aldus de minister moest een compromis zijn. Wat bereikt is, is dat aan de nieuwe stichting, waarin vertegenwoordigers van de omroepvereenigingen zitting hebben naast buiten die vereenigingen staande representanten van de groote geestelijke richtingen in ons volk, de algeheele uitvoering van het radioprogramma is toevertrouwd.
Elk der omroepvereenigingen brengt een deel der programmastof in, welke deelen worden gerangschikt en zooveel mogelijk tot een geheel verwerkt door een coördinatiecommissie. Ook de stichting zelf kan programmastof in brengen.
Voor de aanvaarding daarvan is in het algemeen de instemming van de meerderheid der omroepvereenigingen noodig; één der vereenigingen kan, als zij principieel bezwaar heeft, de aanvaarding tegenhouden.
Intusschen zijn er twee dingen in deze nieuwe regeling, waarbij de regeering zich niet kan neerleggen. Het eerste bezwaar betreft de mogelijkheid, dat één enkele vereeniging het volstrekte vetorecht in de programma-coördinatiecommissie zou hebben. In de tweede plaats is de regeering van meening, dat de kerken ook aanspraak op zendgelegenheid mogen maken buiten de eigenlijke godsdienstoefeningen om. Zij behoudt zich dan ook voor binnen korten tijd op deze punten in gemeen overleg met de Staten-Generaal terug te komen.
(N.R.C. - Par.)

(Na een activiteit van 15 maanden verdwijnt hiermede „Herrijzend Nederland" uit den aether.
Op 3 Oct. 1944 begon deze Nederl. zender op Nederl. bodem — eerst in Eindhoven, later in Hilversum — haar uitzendingen, die vooral in het nog bezette Westen zeer welkom waren).

E. Manifest vóór nationalen radio-omroep —

22 Jan. — Een aantal Nederlanders uit geheel verschillende kringen hebben een manifest uitgegeven, teneinde den bevoegden autoriteiten met den meesten aandrang te verzoeken, zonder concessies aan een verouderd en onsamenhangend radiobestel, met de grootst mogelijke voortvarendheid te streven naar de totstandkoming van een waarlijk nationalen omroep. Zij verstaan daarbij onder nationalen omroep niet een z.g. neutralen of staatsomroep, maar een omroep, die aan de levende verscheidenheid van ons volk op religieus, cultureel en sociaal terrein gestalte geeft in een met eerlijke zorg vastgestelde en wettelijk gegarandeerde verhouding".
De onderteekenaars van het manifest zijn: ds. B. J. Aris, predikant bij de Vrijzinnig Ned. Hervormden, mr. dr. E. Brongersma, advocaat en procureur, ds. J. J. Buskes, Ned. Hervormd predikant, prof. dr. F. J. J. Buytendijk, hoogleeraar aan de Rijksuniversiteit te Groningen, mej. mr. P. E. Eldering, hoofdredactrice van „De Vrije Katheder", ds. K. H. E. Gravemeijer, secretaris der Generale Synode van de Ned. Hervormde Kerk, dr. C. P. Gunning, rector van „Het Amsterdamsch Lyceum", Pieter 't Hoen (F. J. Goedhart), lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, A. J. Koejemans, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, H. M. van Randwijk, hoofdredacteur „Vrij Nederland", mr. dr. A. A. van Rhijn, oud-minister van Landbouw, prof. dr. Th. Rutten, hoogleeraar aan de R.K. Universiteit te Nijmegen, dr. Jos. M. A. F. Smits van Waesberghe, S.J., N. Stufkens, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, J. G. Suurhoff, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. (Tijd) **(V. b. 6568 E en F)**

Ned. O. Indië

F. Comité voor gebiedsuitbreiding

14 Jan. — Te Bandoeng is een Ned.-Indische afdeeling van het Nederlandsche comité voor gebiedsuitbreiding opgericht. (N.R.C.)**(V. b. gebiedsuitbr. 6557 B)**

G. De nieuwe politie in Batavia —

15 Jan. — De nieuwe politiemacht in Batavia zal bestaan uit 300 Nederlandsche, 300 Indonesische en 20 Chineesche beambten onder leiding van den Britschen luitenant-kolonel Harding. Zij zullen Amerikaansche uniformen dragen.
(V. b. 6575 G) (Alg. H.bl.)

H. Mr. Peradiredja over de oorzaken van de moeilijkheden in Indië

17 Jan. — Mr. H. K. Peradiredja die in October 1945 door het ministerie van Overzeesche Gebiedsdeelen ter beschikking van de Ned. Indische regeering werd gesteld, om zich een meening te vormen aangaande de huidige politieke situatie op Java, heeft tegenover den Indischen redacteur van het A.N.P. o.m. verklaard, dat de „republiek" niet door toedoen van den Japanschen overheerscher ontstond, maar werd mogelijk gemaakt door diens verzwakte positie.
Onder de oorzaken, die het ontstaan van de gruweldaden mede in de hand hebben gewerkt, noemde mr. Peradiredja o.a. het feit, dat direct na de capitulatie Ned. geïnterneerden, die door hun verblijf in de kampen niet op de hoogte van de gewijzigde verhoudingen waren, op verschillende plaatsen de rood-witte vlaggen afrukten en zoodoende de inheemsche bevolking ten zeerste tegen zich innamen. (Tijd)

I. Reactie op motie-Van Poll - Commentaar R.V.D. —

19 Jan. — In alle kringen te Batavia is de grootste verbazing uitgedrukt over het bericht, dat de Tweede Kamer verzocht heeft de uitzending van een parlementaire commissie naar Java te bevorderen.
„Dit bericht is als een bominslag" zei Sharir. „Het bezoek van de commissie beteekent, dat het Nederlandsche parlement dr. van Mook niet vertrouwt".
Een welingelichte Britsche commentator heeft te Batavia verklaard: „Een zoodanige daad zal waarschijnlijk het werk van de laatste maanden teniet doen. Wij hebben getracht een gematigde groep aan te moedigen waarmede onderhandelingen mogelijk zijn. Een reactionnaire daad zou hen verzwakken en de positie der extremisten versterken".
Sharir heeft verklaard, dat hij er de voorkeur aan zou geven „af te wachten en te zien, welke ontwikkelingen nog op het aannemen van de motie zouden volgen". Hij was echter duidelijk over het feit, dat als een commissie inderdaad in Indië zou aankomen, om naast dr. van Mook op te treden bij mogelijke besprekingen „er weinig reden zou zijn voor dergelijke besprekingen".
De regeeringsvoorlichtingsdienst meldde n.a.v. bovenstaande berichten:
„Blijkens persberichten maakt men zich in Indië een onjuiste voorstelling van de strekking der door de Tweede Kamer aangenomen motie-Van Poll. De strekking is geen andere, dan om deze door eigen waarneming de voorlichting te verschaffen, waaraan zij behoefte gevoelen. De gedachte is dan ook onjuist, dat de uitzending dezer commissie het door de regeering en namens haar door den lt.-gouverneur-generaal te voeren beleid zou gaan doorkruisen"
(Zie ook 6598 A) (A.N.P. - Aneta)

Ned. O. Indië

A. Oprichting „Democratische Liga" - Tegen Soekarno —

17 Jan. — Zeer binnenkort zal in Indië de „democratische liga" worden opgericht, een nieuwe politieke groepeering van inheemsche intellectueelen. Een voorbereidend comité van 8 personen onder voorzitterschap van Mr. Mas Slamet, die onlangs een open brief aan Kon. Wilhelmina zond, zal een schets opstellen van een werkschema voor een democratische groepeering, die zich uiteindelijk tot een politieke partij zal kunnen ontwikkelen.

De andere leden van dit comité zijn: Mr. Koesomo Oetojo, P. F. W. Wakary, (beiden oud-functionarissen bij de Ned. Ind. regeering), A. C. Toepamahoe (Ambonnees), R. Joostenz, Roebini, OngKie-Hong (dit Chineesche lid van het comité bekleedt op het oogenblik een functie bij het Ned. Ind. dep. van Financiën) en J. L. F. Rhemrev. Doel van de Liga is de uiteindelijke onafhankelijkheid van Indië, doch zij is scherp gekant tegen de „Republiek" van Soekarno. Het aannemen of weigeren van Ned. voorstellen dient niet bepaald te worden door „het dictatorschap van Soekarno, maar moet voorgelegd worden aan een competent lichaam dat een werkelijke vertegenwoordiging is van het Indonesische volk". Volgens het werkschema zal een zoodanig lichaam samengesteld moeten worden bij vrije verkiezingen, met stemrecht voor iedereen, onafhankelijk van ras of geloof, die „een zekeren graad van ontwikkeling heeft". De groep zal alleen diegenen als lid aannemen, „wier onkreukbaarheid bewezen is en die gedurende de Japansche bezetting van onbesproken gedrag zijn geweest".

(V. b. Mas Slamet 6590 F) (Telex)

B. Sir Archibald Clark Kerr als bijzondere Engelsche ambassadeur naar Batavia —

21 Jan. — Het Engelsche ministerie van buitenlandsche zaken heeft op 19 Jan. een communiqué uitgegeven waarin o.m. wordt medegedeeld, dat Z. Ms. regeering — met toestemming van de Nederl. regeering — besloten heeft „dat Sir Archibald Clark Kerr, Z. Ms. ambassadeur te Moskou, zich naar Batavia zal begeven als een speciale ambassadeur ten einde Z. Ms. regeering in te lichten over de ontwikkelingen en om op alle mogelijke wijzen behulpzaam te zijn in het bereiken van een vriendschappelijke en bevredigende regeling". (A.N.P.)

De Londensche correspondent van de N. R.C. teekende bij dit communiqué aan: De passage uit de Britsche verklaring omtrent de missie van Sir Archibald Clark Kerr, waarin gezegd wordt dat hiertoe besloten werd met instemming van de Nederlandsche regeering, is geen leege phrase. Hoewel het misschien te ver zou gaan te zeggen, dat het initiatief voor dit plan van Nederlandschen kant is gekomen, lijdt het toch geen twijfel, dat het besluit van de Engelsche regeering een van de meest vooraanstaande Britsche diplomaten naar Batavia te sturen voorziet in een reeds lang door Nederlandsche autoriteiten gevoelde behoefte. In de afgeloopen weken hebben onze vertegenwoordigers in hun besprekingen met de Britten er geen geheim van gemaakt, dat het voor den goeden gang van zaken in het driehoeksverkeer Batavia-Londen-Den Haag wenschelijk was, dat de Britten in Batavia op politiek niveau vertegenwoordigd waren door iemand, die meer gewicht in de schaal legt en zijn regeering een duidelijker beeld kan geven van de gecompliceerde problemen op Java dan met de bestaande Britsche bezetting te Batavia mogelijk is gebleken. Dit houdt geen geringschatting in voor den persoon van Mountbatten's politieken adviseur, Denning, daar deze laatste het grootste deel van zijn tijd te Singapore moet doorbrengen met vele andere taken, die op zijn schouders zijn gelegd, en dus niet in staat is zijn volle aandacht aan het Indonesische probleem te wijden. (N.R.C.)

(Eng.-Ned. bespr. 6569; Clark Kerr 6594 E; Denning 6492 kol. 2)

België

C. De monarchie - Koning Leopold wil referendum - Weigering door Belgische regeering —

21 Jan. — Leopold III heeft een brief gericht tot de regeering te Brussel, waarin hij voorstelt een referendum te doen houden onder het Belgische volk over zijn al of niet aanblijven als Koning der Belgen. Hij zegt daarin dat het koningschap altijd buiten en boven den partijstrijd is gebleven en dat het conflict rondom zijn persoon het gevaar insluit het werk van den wederopbouw van het land te belemmeren. Hij wil alles doen om te vermijden dat het koningschap het onderwerp van een verkiezingsstrijd wordt en stelt daarom voor om op een datum dien het parlement zou bepalen een referendum te houden over zijn persoon, nadat beide dossiers, dat van het secretariaat van den Koning en van de regeering, gelijktijdig zouden gepubliceerd zijn.

„Indien de natie zich niet klaar en duidelijk te mijnen gunste uitspreekt, zal ik aftreden", — aldus Leopold — „indien zij mij haar vertrouwen bekrachtigt, zal ik de uitoefening van mijn prerogatieven hervatten." De Koning voegt er aan toe, dat zijn aanwezigheid in het land gedurende den oorlog door het vermijden van binnenlandschen strijd het snelle herstel van België na den oorlog heeft mogelijk gemaakt.

Op dit schrijven heeft minister-president van Acker geantwoord dat de bewering van den Koning in zake zijn aanwezigheid in België gedurende den oorlog niet gefundeerd is. Integendeel heeft de aanwezigheid van den Koning tweedracht gezaaid, en de pers, in dienst van den vijand, heeft niet nagelaten den Koning en zijn neutraliteit en de Belgische regeering, die te Londen den strijd aan de zijde der geallieerden verder voerde, tegenover elkaar te zetten. Het voorstel van een referendum is tegen de grondwet. Van Acker verklaart ten slotte dat het principe van de monarchie, noch dat van de dynastie worden bestreden: deze twee zullen blijven, ongeacht den persoon die ze vertegenwoordigt.

(Alg. H.bl. - N.R.C.)

(V. b. Kon. Leopold 6430 D, photo 6534 b; Van Acker 6591 D)

China

D. Regeeringstroepen in Moekden -

17 Jan. — De eerste regeeringstroepen zijn onder commando van gen. Tu Liming, opperbevelhebber der Nationale Chineesche troepen in Mandsjoerije, Moekden binnengerukt. Er waren nog een groot aantal Russische troepen in de stad. Deze zouden binnen tien dagen vertrekken. (Dail. Tel.) **(V. b. 6584 G)**

Duitschland

E. Eerste vrije verkiezingen sinds 1933 —

24 Jan. — Bij de gemeenteraadsverkiezingen in groot-Hessen (Amerik. zône) hebben de sociaal-democraten 156.000 stemmen gekregen, de christen-democraten 95.000 en de communisten ongeveer 16.000.

In totaal werden 356.000 stemmen uitgebracht d.i. door 83 pct. van alle stemgerechtigden. Dit zijn de eerste vrije Duitsche verkiezingen sinds 1933. (A.N.P.)

(V. b. Verk. Hessen '31 106 E; DI. '33 692 G; 497 A)

F. Amerikaansche zône - Soldaten ontevreden over demobilisatie - Gen. McNarney verbiedt massabetoogingen —

17 Jan. — Naar aanleiding van onlangs in de door de Amerikaansche troepen bezette zône van Duitschland gehouden demonstraties, tijdens welke Amerikaansche soldaten hun ontevredenheid uitten over de trage demobilisatie, heeft gen. MacNarney alle, niet te voren goedgekeurde, massabijeenkomsten van soldaten verboden. (Dail. Tel.)

(V. b. bezettingszônes 6560; McNarney 6518 C)

G. Toekomstige staalproductie —

23 Jan. — Onlangs besloot de geallieerde contrôleraad, dat de Duitsche staalproductie de 5.8 millioen ton niet te boven zou gaan. In de raadszitting van 21 Jan. kwam een Britsch voorstel ter sprake, aan Duitschland een productie van 7.4 millioen ton toe te staan. De Russen zijn evenwel van meening, dat den Duitschers daardoor de mogelijkheid tot herbewapening geboden zou worden. Een beslissing werd nog niet genomen. (N. Z. Zt.)

(V. b. Contrôleraad 6560 B)

Engeland

H. Opperrabbijn dr. Joseph Hertz overleden —

15 Jan. — De opperrabbijn van het Britsche Empire, dr. Joseph Hertz is op 14 Jan. te Londen in den ouderdom van 73 jaar overleden. (Exchange)

Frankrijk

I. De betrekkingen met Spanje - Nota aan Engeland en de Ver. St. - Breuk met Franco - Motie van de Constituante —

19 Jan. — Onlangs heeft Frankrijk aan de regeeringen der V. St. en van Engeland voorgesteld, om gezamenlijk de betrekkingen met het Spanje van Franco te verbreken. Amerika verklaarde zich bereid besprekingen hierover te houden; hoewel ook Engeland zich hiertoe bereid verklaarde, werd in het Engelsche antwoord tevens gezegd, dat de Engelsche regeering niet te zeer in de binnenlandsche aangelegenheden van Spanje wilde ingrijpen. Thans heeft de „Assemblée nationale constituante" een motie aangenomen, waarin de Fransche regeering wordt uitgenoodigd om de betrekkingen met Spanje te verbreken, het asylrecht toe te staan aan de verbannen Spaansche republikeinen, in het bijzonder aan de leidende politieke tegenstanders van Franco, en om met deze laatsten in contact te treden. (l'Humanité)

(V. b. Spanje: 6594 H)

K. De Gaulle afgetreden - Félix Gouin kabinetsformateur —

21-24 Jan. — Op 20 Sept. heeft Gen. Charles de Gaulle in een korte kabinetzitting medegedeeld, dat hij aftreedt als president van de voorloopige Fransche regeering.

In een brief aan den voorzitter der Constituante Félix Gouin zeide de Gaulle o.m., dat hij zijn taak het land te brengen naar de bevrijding, overwinning en souvereiniteit, als beëindigd beschouwt.

Nadat de communisten aanvankelijk Maurice Thorez, secret. gen. der comm. partij en minister van staat, als candidaat hadden voorgesteld, werd Félix Gouin met 497 van de 555 geldige stemmen tot president van de te vormen drie-partijen-regeering gekozen.
Bij de M.R.P. bleek een sterke strooming te bestaan (onder Teitgen) om de drievoudige coalitie (comm., soc. en m.r.p.) niet te vernieuwen en om in de oppositie te gaan.
Felix Gouin, het nieuwe hoofd der voorloopige Fransche regeering, werd te Peypin, dep. Bouches du Rhône geboren. Hij studeerde rechten aan de universiteit van Aix-en-Provence. In 1904 trad hij toe tot de socialistische partij, welke hij sedert 1924 als afgevaardigde van Aix in de Kamer vertegenwoordigde. Hij behoorde tot de tachtig opposanten, die na de capitulatie weigerden, de republiek aan de regeering Laval uit te leveren. Tijdens het proces van Riom trad hij op als een der advocaten van Leon Blum. In Augustus 1942 vluchtte hij naar Londen, vanwaar hij zich in 1943 naar Algiers begaf. Hij was de officieele vertegenwoordiger van de socialistische partij bij de regeering De Gaulle.
(l'Aube - l'Humanité - N.R.C.)
(V. b. Frankrijk: 6592 B; de Gaulle: 6576 D; Kabinet: 6516 F; Gouin: 6508 I)

Frankrijk

A. Commissariaat voor atoomenergie - Frédéric Joliot benoemd tot Hooge Commissaris —

Op 30 October 1945 werd een commissariaat voor de atoomenergie ingesteld.
Thans is benoemd tot Hooge Commissaris de beroemde geleerde Fréderic Joliot-Curie.
Joliot werd op 19 Maart 1900 te Parijs geboren. Hij is professor in de kernphysica aan de „Ecole de Physique et Chimie" te Parijs.
Sedert de bevrijding van Frankrijk is hij directeur van het „Centre National de la Recherche Scientifique". Met zijn vrouw Irène Joliot-Curie ontving hij den Nobelprijs voor hun ontdekking van de kunstmatige radio-activiteit.
(l'Humanité - 5 Jan.)

Griekenland

B. Burgeroorlog - De Engelsche bezettingstroepen —

23 Jan. — De berichten over den burgeroorlog in Griekenland gewagen van een herleving van gevechten, welke sinds de Duitsche nederlaag het land immer hebben geteisterd.
Het Grieksche extremisme, monarchistisch, annexionistisch (het wilde behalve de Dodekanesos ook het eiland Cyprus, groote gedeelten van Albanië en van Bulgarije aanhechtten) en terroristisch, heeft immer gevechten geleverd met de linksche EAM, waarin de ook weinig democratische communisten der KKE onder leiding van Zachariades een groote rol spelen. In dezen strijd is het gebeurde in den Peloponnesos, waarbij 2200 goed bewapende monarchisten der KHI van bijna 200 gijzelaars er acht terechtstelden en zich toen terugtrokken slechts een incident. De groote grief der communisten, die dreigen met een algemeene staking, is, dat de regeering-Sofoelis niet krachtig optreedt tegen de monarchisten, wier gelederen vol zitten met pro-fascistische collaborateurs uit den bezettingstijd.
De politieke verwarring wordt ten zeerste in de hand gewerkt door den economischen chaos, werkloosheid, levensmiddelenschaarschte, zwarte handel (die zich ook meester maakt van UNRRA-goederen, welke den hongersnood moesten voorkomen), prijsstijging, noodzakelijke loonstijging en inflatie, een cirkelgang zonder einde. In de maanden November en December stegen de prijzen tot het viervoudige. Daarbij komt nog, dat door buitengewone droogte en gebrek aan meststoffen de graanoogst, die normaal 800.000 ton oplevert, slechts 350.000 ton groot was.
De aanwezigheid der Engelsche bezettingstroepen heeft ten gevolge, dat de linkerzijde er de Engelschen van beschuldigt, de reactionnairen te beschermen, hun ontwapening te verhinderen en aldus de EAM bloot te stellen aan de terreur der tegenstanders. Hier nu treedt het internationale aspect der kwestie duidelijk naar voren. De Grieksche communisten zijn, in overeenstemming met de Russische politiek, voor een Balkanbond, waarin Griekenland tot overeenstemming zou komen met Bulgarije en Joego-Slavië. Indien het naar het Pan-slavisch blok zou overhellen, zou Saloniki de haven worden voor de Slavische Balkanvolkeren, en Griekenland zou worden opengesteld voor een Russischen invloed, die er naar streeft, den weg open te breken naar de Middellandsche Zee, dezen slagader van het Britsche Rijk. Parallel met de Panslavische actie inzake Griekenland loopt die tegen Turkije. Men weet, dat de Russen trachten, bases te verkrijgen aan de Dardanellen, en dat Turkije zich fel daartegen verzet, gerugsteund door Engeland. In hetzelfde verband herinnere men zich, hoe weinig geneigd men in Londen is, Triëst af te staan aan Joego-Slavië. (Alg. H.bl.)
(V. b. Griekenl. 6524 D; EAM 6576 E; UNRRA 6429 I; Dardan. 6534 E; Triëst 6446 kol. 1)

Hongarije

C. Bardossy terechtgesteld —

12 Jan. — De vroegere Hongaarsche min.-pres. Bardossy, die in Nov. 1945 door het Volksgerecht wegens samenwerking met den vijand ter dood veroordeeld was, is op 10 Jan. gefusilleerd. (N. Z. Zt.)
(V. b. 5737)

Internationaal

D. Wereldkoopvaardijvloot —

21 Jan. — De wereldkoopvaardijvloot telt thans 86 millioen bruto register ton, waarvan de **Ver. Staten** 42.5 millioen ton of bijna de helft bezitten, **Engeland** 14 millioen ton en **Nederland** 1.680.000 ton. Een vergelijking met de cijfers van 1939 doet de groote verschuivingen zien, die sindsdien voor de genoemde landen zijn ingetreden. **In 1939** bedroeg n.l. de wereldtonn. bijna 69½ millioen b.r.t. waarvan de **Ver. Staten** 11.784.384 b.r.t., **Engeland** 18 millioen b.r.t. en **Nederland** 2.890.000 b.r.t. bezaten. De tonnage der Ver. Staten was als volgt verdeeld: zeevaart 2733 schepen met 9.336.155 b.r.t. en vaart op de Groote Meren 537 schepen met 2.538.229 b.r.t. (N.R.C.)
V. b. Koopvaardijvloot 4033 A)

E. Ver. Volk - Salaris secretarisgeneraal —

22 Jan. — Het salaris van den secretarisgeneraal der Vereenigde Volken is vastgesteld op 40.000 dollar per jaar; vrij van belasting. (N.R.C.)
(V. b. organ. U.N.O. 6592 E)

F. Wyshinski te Londen gearriveerd

22 Jan. — De Russische vice-commissaris voor buitenl. zaken Wyshinski is op 22 Jan. te Londen gearriveerd waar hij de leiding der Russische delegatie ter U.N.O.-vergadering van Gromyko zal overnemen. (Reuter)
(V. b. Wyshinski 6594 E)

G. Vereenigde Volken - Perzische Indonesische en Grieksche kwestie voor Veiligheidsraad —

18 Jan. — De Perzische delegatie heeft de kwestie Azerbeidsjan voorgelegd aan den Veiligheidsraad.
22 Jan. — Dr. Manoeïlski, het hoofd van de delegatie der Oekraïne heeft in een

Dr. Manoeïlski

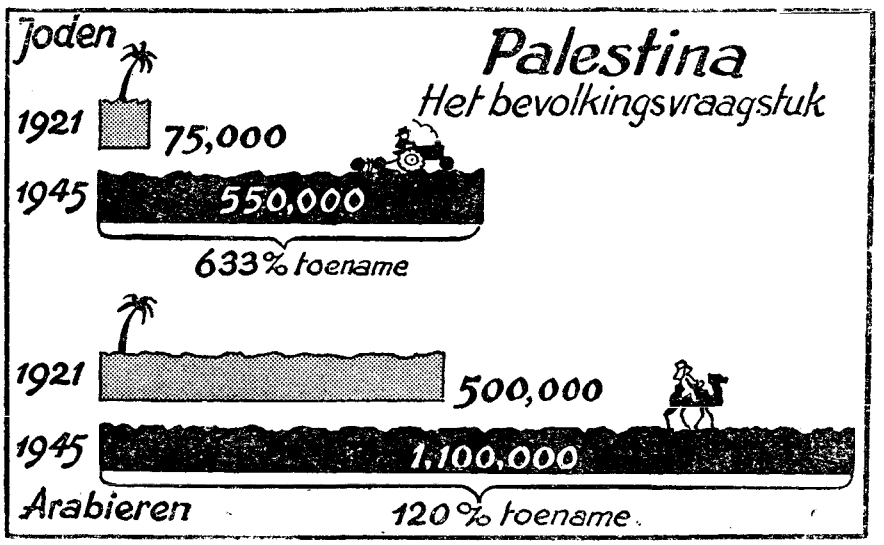
brief het Indonesische probleem bij den Veiligheidsraad aanhangig gemaakt. De brief luidt als volgt:
„De delegatie van de Oekraïnsche Sovjet Socialistische Republiek bij de eerste zitting van de algemeene vergadering der Vereenigde Volken vestigt in opdracht van haar regeering de aandacht van den Veiligheidsraad op de situatie, die in Indonesië gerezen is. Zooals bekend is, worden in dat land reeds gedurende eenige maanden militaire acties ondernomen, welke gericht zijn tegen de plaatselijke bevolking, waaraan zoowel Engelsche strijdkrachten als Japansche gewapende strijdkrachten deelnemen.
Naar het oordeel van de Oekraïnsche regeering schept deze situatie een staat van bedreiging tegen de handhaving van den internationalen vrede en veiligheid, welke wordt omschreven in artikel 34 van het Handvest.
De Oekraïnsche delegatie vraagt den Veiligheidsraad, de noodzakelijke onderzoekingen te doen en de maatregelen te nemen, waarin het Handvest voorziet, om aldus een einde te maken aan de tegenwoordige situatie".
23 Jan. — Namens Rusland zal de „Grieksche kwestie" aan den veiligheidsraad worden voorgelegd. De leider der sovjetdelegatie ter Uno-vergadering heeft op 22 Jan. een desbetreffend schriftelijk verzoek ingediend. Rusland wenscht de terugtrekking uit Griekenland van alle zich daar nog bevindende Britsche troepen. De aanwezigheid van Engelsche legerafdeelingen in Griekenland acht Rusland „nadeelig voor de binnenlandsche situatie van het land". Moskou ziet er een interventie in, in de binnenlandsche Grieksche aangelegenheden; „interventie, welke ernstige consequenties met zich sleept, zoowel voor Griekenland zelf, als voor het handhaven van vrede en veiligheid". (Dail. Tel. - N.R.C. - Msb.)
(V. b. Ver. Volk 6592 F; Iran 6570 F; Griekenland 6576 E en 6601 B)

Iran

H. Regeering-Hakimi afgetreden —

22 Jan. — De reeds geruimen tijd dreigende ministercrisis in Perzië is een feit geworden. De eerste minister, Hakimi,

heeft zijn ontslag bij den Shah ingediend. Hakimi verklaarde, dat, nu hij er in geslaagd was, de Perzische kwestie aan de organisatie der Vereenigde Volken voor te leggen hij meende gerust te kunnen aftreden. Dit aftreden van den minister-president brengt tevens het heengaan van het geheele kabinet mede.
(V. b. Iran 6570 F; ber. op U.N.O. 6601 G)

Rusland

A. Het patriottisme der Russische Kerk - Het patriarchaat en Rome

Het afgeloopen jaar is belangrijk geweest voor de Russisch orthodoxe kerk. In het binnenland heeft zij haar positie geconsolideerd en in het buitenland is haar invloed toegenomen. In dit jaar werd de tegenwoordige patriarch geïnstalleerd, en een kerkvergadering gehouden, die door kerkelijke leiders uit vele deelen der wereld werd bijgewoond. Vele kerkgebouwen en kloosters werden hersteld en heropend.

Russische kerkelijke waardigheidsbekleeders bezochten de heilige plaatsen van het Nabije Oosten en door bezoeken aan Engeland werden de banden tusschen Russische en Engelsche geloovigen versterkt.

Terzelfdertijd is het gezag van het Moskousche Patriarchaat onder de orthodoxe gemeenten in Parijs, Mandsjoerije, in den Karpatho-Oekraine, en eenigermate in Noord Amerika hersteld.

Naar men zegt, is onder de lagere geestelijkheid van de (met Rome) geunieerde kerk in het westen van den Oekraine een spontane beweging ontstaan, die zich snel uitbreidt, om terug te keeren binnen de Russische Kerk.

Door de opening van nieuwe seminaries is het aantal candidaten voor het priesterschap toegenomen. Te oordeelen naar haar patriottische publicaties is de Russisch Orthodoxe Kerk van plan te volharden in de heftige oppositie tegen de „politieke machinaties" van het vaticaan, die — zoo zegt men — „er op gericht zijn, de vijanden van Rusland te vereenigen en de basis van den vrede te verzwakken, door tweedracht te zaaien tusschen de Sovjet-Unie en haar bondgenooten. (Man. Guard. - 8 Jan.)
(V. b. 6586 G; zie ook 6602 B)

Vaticaan

B. Pauselijke encycliek - Rome en de Roetheensche Kerk —

21 Jan. — De „Osservatore Romano" van 20 Januari publiceerde een pauselijke encycliek „Orientales omnes ecclesias" ter herdenking van de 350ste verjaring van de vereeniging der Roetheensche kerk met de kerk van Rome.

De encycliek bevat drie deelen, waarvan het eerste de geschiedenis geeft van de Roetheensche kerk en het tweede de weldaden opsomt, gesproten uit de vereeniging der Roetheensche kerk met Rome, voor het Roetheensche volk. Deel III geeft een beeld van den droevigen toestand waarin heden ten dage de Roetheensche kerk zich bevindt. Herinnerd wordt o.a. aan den brief, dien onlangs de schismatieke patriarch van Moskou Alexis, tot de Roetheensche kerk richtte en waarin hij deze openlijk aanspoorde tot apostasis.

In Roethenië wordt alle kerkelijk bestuur verboden. De bisschoppen en de geestelijken worden gevangen genomen. Onder het politieke voorwendsel dat de katholieken vijanden zouden zijn van den staat, wordt alle godsdienstvrijheid afgeschaft. (Msb.)
(V. b. 6586 K; zie ook 6602 A)

Vereenigde Staten

C. Begrootingsplan - Rede van Truman - Beroep op werkgevers en arbeiders - Loonsverhooging —

22 Jan. — Afwijkend van de tot dusverre gevolgde gewoonte heeft president Truman het uitbrengen van de jaarlijksche boodschap aan het Congres over den toestand in de Ver. Staten dit jaar gecombineerd met het algemeene begrootingsprogramma. De boodschap van den president, welke wordt uitgesproken temidden van een der ernstigste industrieele crises der Ver. Staten bevat een ernstig beroep voor het tot standkomen van den bedrijfsvrede, waarbij de president de werkgevers er op wijst, dat het zakendoen een zaak van publiek vertrouwen is, terwijl hij tot de arbeiders de waarschuwing richt, dat met de stijging van hun macht ook een stijging van hun verantwoordelijkheid gepaard is gegaan. Terwijl Truman zich met kracht uitspreekt voor aanzienlijke loonsverhoogingen, wijst hij er op, dat de meeste industrieën en maatschappijen heel goed in staat zijn om de loonen te verhoogen. Vervolgens zet de president voor dit „jaar der beslissing" de plannen uiteen welke voor elk gebied van het nationale leven der V.S. zijn opgesteld. Dit plan omvat o.m. de volgende punten: verlenging van de aan den president toegekende volmachten en voortzetting van de vele in den oorlog totstandgekomen contrôle- en subsidie-maatregelen, staatshulp ter bevordering van de kleine bedrijven, het opmaken van een inventaris van de nationale hulpbronnen, uitvoering van programma's op het gebied van publieke werken, woningbouw, gezondheid en opvoeding.

Uit Truman's begrootingsboodschap blijkt dat de begrooting der V. S. uitkomt op een totaal bedrag van $ 35.8 milliard voor het jaar 1947. Voor het eerst sinds 1930 zal, naar Truman mededeelt, in 1947 geen sprake behoeven te zijn van een stijging van de nationale schulden. (N.R.C.)
(V. b. Truman 6562 H; begr. 5814 C; zie ook 6421 G)

D. Staking in de staalindustrie - Aantal stakers en werkloozen —

21-24 Jan. — Ingaande 20 Dec. 24 uur zijn 800.000 staalarbeiders in staking gegaan. 1292 ondernemingen zijn bij deze staking betrokken.

Zij is een gevolg van de weigering der United States Steel Corporation (waarin alle staalmagnaten zijn georganiseerd) om een compromis voorstel van pres. Truman, (dat door de C.I.O. was geaccepteerd), en dat een loon vaststelde 3½ dollar-cent hooger dan de Corporation wenschte te geven, te aanvaarden. Alleen Henry Kaiser heeft de looneischen ingewilligd. Zijn fabrieken werken door.

Het totale aantal stakers in Amerika bedraagt op het oogenblik 1.622.000, het hoogste cijfer sedert de massale staking na den vorigen oorlog. Volgens officieele gegevens bedroeg het aantal werkloozen in de Vereenigde Staten in December j.l. 3 millioen. (Wh. - Alg. H.b. - V.K.)
(V. b. staking 6554 G)

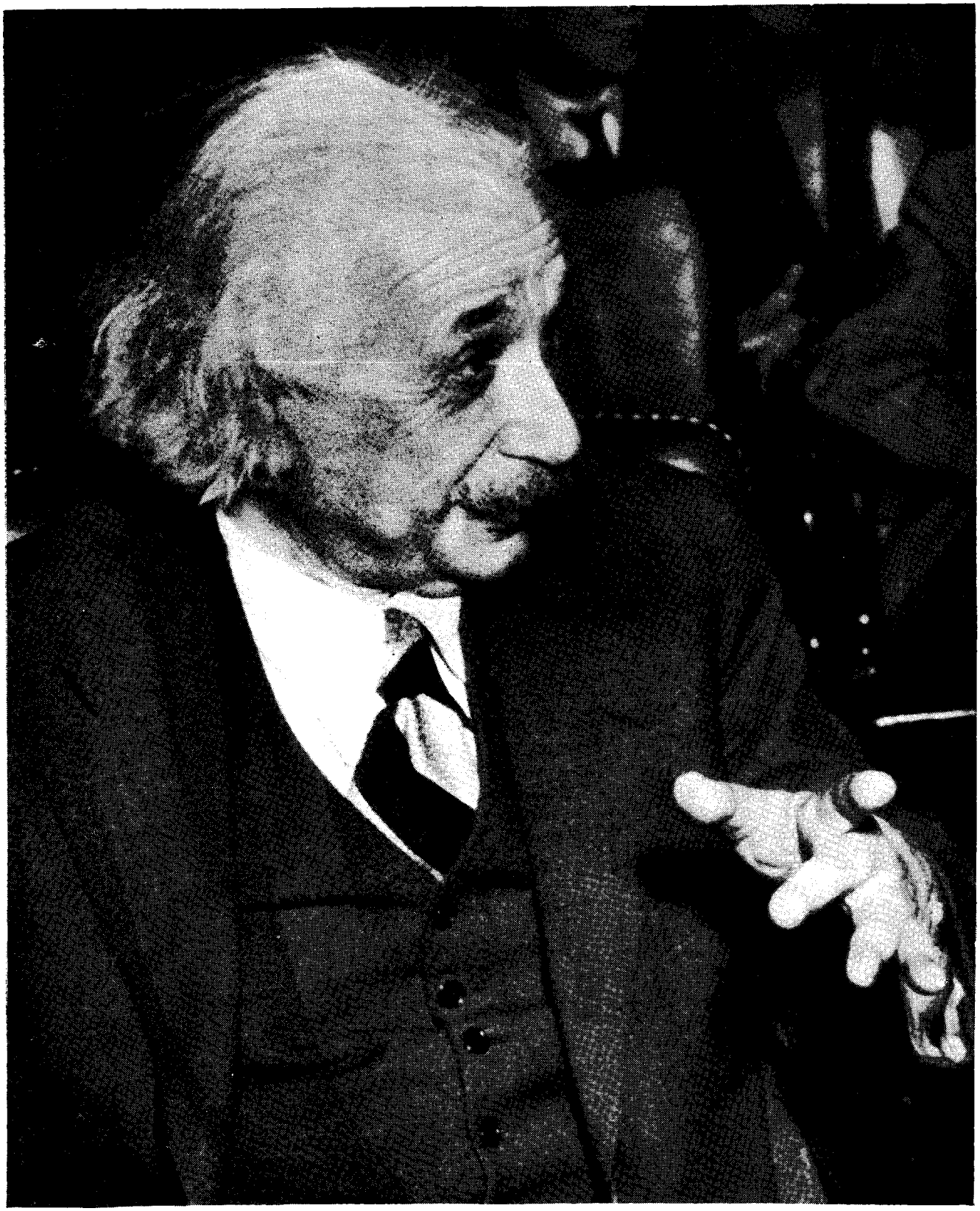
E. Export- en Importbank —

Bij de opvoering van den Amerikaanschen uitvoer zal de Export- en Importbank een belangrijke rol gaan spelen. Deze reeds in 1934 ten dienste van de Amerikaansche handelspolitiek opgerichte bank is een publieke instelling ter financiering van het goederenverkeer tusschen de Vereenigde Staten en het buitenland. Daartoe mogen allerlei bankzaken worden behartigd, mits den particulieren banken geen concurrentie wordt aangedaan. Ook mag de Export- en Importbank geen aandeelen koopen; evenmin mag worden deelgenomen aan emissies van aandeelen. Ter aanvulling van haar grondkapitaal van $ 1 milliard kan de bank bij den staat nieuwe leeningen sluiten tot een bedrag van $ 2½ milliard.

De credietverleening door de Export- en Importbank geschiedt overeenkomstig de volgende richtlijnen: de bevordering van den Amerikaanschen buitenlandschen handel vereischt de directe financiering van den invoer, resp. uitvoer van bepaalde goederen; de export kan echter ook worden gefinancierd in combinatie met ontwikkelingsschema's voor de betreffende landen. Een dergelijk schema beoogt de verhooging van productie- en inkomstenpeil van een bepaald land, opdat dit zoowel een betere leverancier als afnemer van de Vereenigde Staten wordt.

De looptermijn van de leeningen is afhankelijk van het gefinancierde object; aldus kan voor consumptiegoederen slechts crediet op korten termijn worden verleend. De rentevoet moet volgens den aard van het crediet zoo worden vastgesteld, dat de bank zich financieel zelf zal kunnen onderhouden.

(Ec. N. - 12 Jan.)
(V. b. Export-, imp.bank: 6481 E; 6421 H)

De beroemde physicus prof. Albert Einstein, die na uit Duitschland verbannen te zijn, in Amerika een nieuw vaderland vond, speelde een leidende rol bij het construeeren van de atoombom. (Zie: 6455) (foto Ass.pr.)

Bij het herstel der oorlogsschade van de Kathedraal van Weenen werd op een muur van het koor een zeer oude wandschildering van een onbekenden kunstenaar ontdekt. (foto Ass.pr.)

Regeeringsnota i.z. financieel beleid

Vervolg

In een nota aan de Tweede Kamer, gedateerd 22 Jan. 1946 heeft de minister van financiën een overzicht gegeven van de binnen- en buitenlandsche financieele politiek der regeering. Reeds namen wij (zie 6597) een en ander over uit het hoofdstuk belastingen. Aangezien de nota van groot belang is voor de kennis van den na-oorlogschen ontwikkelingsgang in Nederland laten wij nog een uitvoerig uittreksel volgen.

I De Valutapolitiek

Het belangrijkste onderdeel van de valutapolitiek vormt het vaststellen van den wisselkoers met het buitenland. Door de bezetting van bijna het geheele Koninkrijk had na den val van Java de wisselkoers van Nederland met het buitenland practisch geen beteekenis meer. De beteekenis van de gebiedsdeelen Suriname en Curaçao is voor de vaststelling daarvan te gering.

De vraag van het vaststellen van een koers voor den Nederlandschen gulden en later voor den Nederlandsch-Indischen gulden is tijdens dit vacuum het eerst opgenomen in verband met de verstrekking aan de geallieerde troepen van het zgn. invasiegeld in Noord-Afrika.

Bij de Britsche autoriteiten werd er op aangedrongen, dat bij een eventueele invasie op het vaste land van Europa, de nationale munt-eenheden zouden worden gebruikt.

Deze biljetten, in den vorm van muntbiljetten, zijn in het buitenland voor dit doel aangemaakt en ook aangewend.

Het monetair belang, van het gebruik van deze nationale munt-eenheden lag voor de hand. Voorkomen werd het in circulatie brengen van vreemde valuta met alle gevolgen van dien, waarvan wel het belangrijkste is de koersvorming in het binnenlandsche verkeer. Deze koersvaststelling kon bij het nu gekozen systeem te voren plaats vinden, zonder dat in het binnenland er veel van zou worden bemerkt.

Het op grond van belangrijke overwegingen gekozen systeem van het gebruik der nationale munt-eenheden bracht met zich mede, dat te voren een koers moest worden vastgesteld omdat de geallieerde Regeeringen deze munteenheden tegen contante betaling in dollars, resp. ponden wenschten over te nemen.

De samenwerking met de Belgische Regeering is in deze voor Nederland van groote beteekenis geweest. In verband met het feit, dat Belgisch Congo gedurende den oorlog een intensief handelsverkeer met de geallieerden had onderhouden en de koers van den Congo-franc in 1940 was gedevalueerd van frs. 120/£ tot frs. 176/£ en deze koers ook voor het Belgische moederland werd aanvaard, werd in de Nederlandsch-Belgische monetaire overeenkomst van 21 Oct. 1943 de voor-oorlogsche koers tusschen franc en gulden aangenomen. Jegens den bovenvermelden koers van den franc t.o.v. het £ impliceerde deze handhaving van de voor-oorlogsche pariteit tusschen franc en gulden, dat de Nederlandsche gulden t.o.v. het pond in dezelfde mate depreciëerde als de franc. De Nederlandsche £ koers belandde aldus op het peil van ƒ 10.09.

Toen deze koers eenmaal vaststond, was het voor de hand liggend dat deze ook gebruikt werd bij verrekeningen met de militaire autoriteiten, terwijl het reeds in het Zuiden op gang gebrachte handelsverkeer gebruik maakte van de wisselkoersen, vastgesteld in de Belgisch Nederl. monetaire overeenkomst.

De Minister heeft, na overweging geen vrijheid gevonden te pogen in dien koers verandering aan te brengen. Wel is naar zijn gevoelen de koers van den gulden met betrekking tot zekere onderdeelen van het Nederlandsch economische leven in hun verhouding tot het buitenland eer te laag dan te hoog. Daar staat tegenover, dat van een harmonisch uitgebalanceerd prijspeil in Nederland op dit oogenblik nog niet kan worden gesproken, terwijl ook de vastheid van den koers op zich zelf een wezenlijk element is, dat in de valuta-politiek een eerste beteekenis heeft.

Een punt dat nog geregeld moet worden is de vaststelling van den datum van koerswijziging van den Nederlandschen gulden. De ondergeteekende is voornemens een desbetreffend wetsontwerp, waarin deze datum wordt vastgesteld op 1 April 1945, binnenkort aan de Staten-Generaal voor te leggen.

Ten opzichte van den Ned. Indischen gulden was de situatie anders, daar deze nog steeds een officieelen koers had, ingevolge een op 14 Juli 1940 met de Engelsche regeering gesloten overeenkomst, welke steeds van kracht is gebleven. Het verschil in politiek met betrekking tot den Nederlandschen en Nederlandsch-Indischen gulden berustte niet op een verschillende beoordeeling van den monetairen toestand in de twee gebiedsdeelen, maar op het feit, dat het Indische bestuur van meening was, dat men zich t.o.v. den monetairen toestand van Nederlandsch-Indië geen enkel oordeel kon vormen en daarom geen basis had voor afwijking van den eenmaal bij overeenkomst met Engeland vastgestelden koers. Het reeds genoemde Britsch-Nederlandsche betalingsverdrag van 7 Sept. 1945 bracht in deze situatie geen wijziging van beteekenis. Weliswaar trad de Indische Regeering principieel toe tot deze overeenkomst, maar art. 10 daarvan vermeldt uitdrukkelijk, dat daardoor de bepalingen van het accoord van 14 Juli 1940 niet ter zijde worden gesteld.

In dit verband is nog van belang, dat hierdoor de pariteit tusschen den Ned.-Ind. gulden en het pond sterling is gefixeerd op ƒ 7.60 in het pond voor den duur van de overeenkomst van 14 Juli 1940. Dit verdrag loopt evenwel automatisch af zes maanden na de totstandkoming van het vredesverdrag, hoewel de mogelijkheid van eerdere beëindiging met wederzijdsch goedvinden van de betrokken partijen op elk oogenblik openstaat.

Voor West-Indië ligt de situatie anders. Voor den geheelen duur van den oorlog heeft hier het betalingsverkeer met het buitenland practische beteekenis gehad. Op 25 Juni 1940 was daartoe reeds met de Britsche Regeering een overeenkomst aangegaan, waarbij, zonder meer werd uitgegaan van den toestand op 10 Mei 1940. Deze overeenkomst werd ter gelegenheid van de onderteekening van het Britsch-Nederl. verdrag van 7 Sept. 1945 opgeheven. West-Indië is van dien datum af begrepen in het laatste verdrag, dat op de Nederl. monetaire area, d.w.z. het Rijk in Europa en Overzee, betrekking heeft. De pariteit van den Curaçaoschen en Surinaamschen gulden is intusschen gehandhaafd op ƒ 7,60 in het pond. Voor dezen koers ontbreekt echter eenige verdragsbasis. Uitgangspunt hiervoor is de gedachte, dat de koersverhouding tusschen de valuta's van moederland en overzeesche gebiedsdeelen een zuiver intern Nederlandsch vraagstuk is. Het Britsch-Nederlandsch monetair verdrag fixeert uitsluitend de pariteit tusschen de moedervaluta's, te weten het pond sterling en den Nederlandschen gulden.

II. De monetaire accoorden.

Reeds gedurende den oorlog is het der Regeering duidelijk geworden, dat na de bevrijding het betalingsverkeer niet op vooroorlogsche vrije wijze kon worden hervat. Gecentraliseerd beheer van onzen deviezenvoorraad, neergelegd in het Deviezenbesluit 1945, werd daartoe noodzakelijk geacht. Het voor-oorlogsche clearing-systeem met zijn lange wachttermijnen kwam voor het betalingsverkeer met het buitenland niet meer in aanmerking en daar te dien opzichte niet gewacht kon worden op het inwerkingtreden van het voorgestelde monetaire fonds en de reconstructiebank (Bretton Woods), werd getracht met de afzonderlijke Staten tot het afsluiten van monetaire verdragen te komen, welke ten doel hadden het verkeer met de betrokken landen op bilaterale basis op gang te brengen.

In de meeste tweezijdige monetaire verdragen is met het oog op de internationale financieele samenwerking steeds de clausule opgenomen waarin de mogelijkheid, dat deze verdragen t.z.t. zullen worden opgelost in een multilateraal transferstelsel, is voorzien. Er is derhalve een duidelijk verschil tusschen deze monetaire verdragen, waarbij noodgedwongen het accent op het bilaterale karakter ligt, en het type clearing-verdrag van voor den oorlog, dat bewust tweezijdig was opgezet. Bovendien bevatten alle verdragen de bepaling, dat transacties met derde landen over het betreffende monetaire accoord kunnen worden verrekend, mits de beide partners daarvoor hun bestemming hebben gegeven. Hierin komt wederom tot uiting het verlangen tot multilaterale verrekening, ook al kan deze binnen het kader dezer verdragen slechts incidenteel worden toegelaten.

Van financieel-technisch standpunt bezien hebben de gesloten monetaire verdragen niet onaanzienlijke voordeelen boven het oudere type. Zij missen de starheid der vroegere clearingverdragen, ten gevolge waarvan elke onevenwichtigheid zich uitdrukte in een wachttermijn voor den exporteur van het land, dat een actief saldo in de clearing bezat. Bovendien hield het clearingverdrag geen rekening met verschil in betalingscondities voor den import en den export, waardoor deze figuur in verscheidene gevallen leidde tot vervalsching van de ware credietverhoudingen.

Het huidige monetaire verdrag houdt zoowel rekening met seizoensinvloeden als met verschil in de betalingscondities. Het erkent dat ook bij een evenwichtige ontwikkeling van de betalingsbalans voortdurend kortloopende afwijkingen van het evenwicht normaal zijn. Vandaar dat partijen elkaar rentevrije credietmarges toestaan, die als stootkussens fungeeren, waardoor de nu eenmaal onvermijdelijke afwijkingen van het evenwicht soepel kunnen worden opgevangen. De vroegere correctieven van den gouden standaard, te weten een binnen de goudpunten flexibele wisselkoers en goudbewegingen zoodra de koers een der goudpunten overschrijdt, zijn verdwenen, terwijl de internationale credietverleening op korten termijn, welke vroeger als evenwichtsherstellende factor van de grootste beteekenis was, door de deviezencontrole vleugellam is geraakt. Van spontane goederen- en dienststroomen uitgelokt door variaties in den wisselkoers, kan onder de huidige omstandigheden al evenmin sprake zijn. Het tegenwoordige bilaterale evenwicht kan daarom alleen worden verkregen door het binden van den invoer en den uitvoer aan een programma. Doch zelfs bij de meest nauwkeurige planning zijn kortloopende schommelingen van de betalingsbalans normaal, waardoor het noodig was aan het op zich zelf starre organisme der betalingsverdragen de benoodigde veerkracht te geven, hetgeen geschiedt door de wederzijdsche credietmarge. Indien het verdrag goed functionneert, zullen derhalve deze rekeningen afwisselend debet en credit moeten staan.

Worden de credietmarges overschreden, dan treden bepaalde sancties in werking. De verrekening van het extra genoten crediet geschiedt hetzij in goud, hetzij in goud of in een voor den crediteur acceptabele valuta, terwijl ook de

MONETAIRE VERDRAGEN

Datum van Afsluiting	Land	Koersfixatie	Crediet-marge (maxima)	Bijzonderheden.
21—10—'43	België—Luxemburg	Ned. gld. 6,053 = B. frs. 100 (20 belga's)	B. frs. 1.000.000.000 Ned. gld. 50.500.000	1. De overeenkomst omvat tevens de overzeesche gebiedsdeelen onder souvereiniteit of mandaat der contracteerende Staten. 2. Van 1 Januari 1949 af kan de overeenkomst op 1 Januari van elk jaar worden beëindigd met een opzeggingstermijn van 2 jaar. 3. Overeenkomst opent mogelijkheid gezamenlijk toe te treden tot multilaterale overeenkomsten betreffende stabilisatie van wisselkoersen. Derde landen kunnen tot de overeenkomst toetreden.
7— 9—'45	Gr. Brittannie	Ned. gld. 10.691 = £ 1	£ 5.000.000 plus een additioneele som equivalent aan Nederlandsche sterlingsaldi op datum afsluiting overeenkomst. Ned. gld. 53.450.000,—	1. De overeenkomst geldt voor een „sterling-area" en een „gulden-area". Onder „sterling-area" wordt verstaan het gebied, zooals omschreven door de British Exchange Control, terwijl de „gulden-area" Nederland en de overzeesche gebiedsdeelen omvat. Hierbij neemt Nederlandsch-Indië een bijzondere positie in, daar de koers van den Ned.-Indischen gulden 7,60 blijft en valuta wederzijds zonder beperking wordt afgegeven. De Indische sterling-vorderingen worden gebracht onder de in de overeenkomst getroffen regeling t. a. v. de additioneele som. De afrekening, zoowel voor Curaçao als Suriname zal geschieden op basis van ƒ 7.60. 2. De Nederlandsche vorderingen in sterling vormen een onderdeel van pl.m. 4 milliard £, die Engeland in totaal aan verschillende landen schuldig is. De liquidatie dezer sterlingschulden is een moeilijk probleem. Voor Nederland is de oplossing gekozen, dat voor den individueelen houder de saldi vrij komen, maar Engeland haar aankoopen in de „gulden-area" in sterling kan voortzetten boven de vastgestelde marge tot het bedrag van haar schuld op het moment van het afsluiten van het accoord, met dien verstande, dat voor het bedoelde bedrag door Nederland een doorloopend aanvullend crediet wordt verschaft. Dit bedrag wordt genoemd „additioneele som". Het voordeel voor Nederland is, dat de additioneele som vrij binnen de sterling-area kan worden gebruikt, terwijl, naarmate Engeland meer in de gulden-area koopt, voor Nederland nieuwe aankoopmogelijkheden in de sterling-area ontstaan. 3. De overeenkomst geldt voor 3 jaar, doch kan tusschentijds met een opzeggingstermijn van 3 maanden worden beëindigd. 4. Er is voorzien in de mogelijkheid dat partijen toetreden tot een internationaal monetair accoord.
20—10—'45	Tsjecho-Slowakije	Tsj. Kr. 1884.75 = Ned. gld. 100	Tsj. Kr. 94.237.500 Ned. gld. 5.000.000,—	1. De monetaire overeenkomst is een integraal deel van het betalings- en handelsverdrag met Tsjecho-Slowakije. 2. Looptijd 6 maanden. 3. De overeenkomst regelt het commercieele betalingsverkeer.
6—11—'45	Noorwegen	Ned. gld. 53.455 = N. Kr. 100	Kr. 37.410.000 Ned. gld. 20.000.000,—	1. De Nederlandsche monetaire zône omvat Nederland, Nederlandsch-Indië, Curaçao en Suriname. 2. Onbepaalde looptijd met een opzeggingstermijn van 3 maanden. 3. Vrachten verdiend door Noorsche resp. Nederlandsche schepen, gecharterd door inwoners van beide landen, anders dan voor het vervoer van goederen tusschen de twee landen, vallen onder de overeenkomst indien uitgedrukt in kronen of guldens. 4. Er is voorzien in de mogelijkheid, dat partijen toetreden tot een internationaal monetair accoord.
10—11—'45	Zweden	Ned. gld. 100 = Zw. Kr. 158.0769	Zw. Kr. 31.620.000 Ned. gld. 20.000.000,—	1. De overeenkomst omvat onder „Nederlandsch monetair gebied" eveneens Nederlandsch-Indië, Curaçao en Suriname. 5. Aansluitend op het monetair verdrag is een handelsverdrag met Zweden gesloten. 4. Er is voorzien in de mogelijkheid, dat partijen toetreden tot een internationaal accoord. 2. Looptijd tot 31 December 1949, tenzij anders overeengekomen, terwijl tusschentijdsche beëindiging mogelijk is met een opzeggingstermijn van 3 maanden. 3. Indien credietmarge met meer dan 1/3 overschreden wordt, zal 2% rente in rekening gebracht worden.
24—11—'45	Zwitserland	Ned. gld. 100 = 162,29 Zw. frs.	Zw. frs. 25.000.000 Ned. gld. 15.000.000	1. De overeenkomst verstaat onder Nederland uitsluitend Nederland, terwijl onder Zwitserland mede begrepen is het vorstendom Lichtenstein, zoolang dit vorstendom een douane-overeenkomst met Zwitserland heeft. 2. Duur van de overeenkomst 3 jaar met stilzwijgende verlenging van jaar tot jaar, behoudens opzegging 3 maanden vóór het tijdstip van beëindiging. 3. De overeenkomst regelt het commercieele betalingsverkeer. 4. Tegelijkertijd is een handelsverdrag afgesloten.

Verdragen met Frankrijk en Denemarken zijn in voorbereiding.

variant voorkomt dat het surplus wordt geconsolideerd in schatkistpapier van den debiteur, waardoor dus het extra crediet rentedragend wordt gemaakt.

Structureele onevenwichtigheden kunnen alleen worden opgevangen door een wijziging van de pariteit, indien de oorzaak een blijvende is, en verder door kapitaaluitvoer en door commercieele credieten, indien mag worden aangenomen dat het evenwicht zich na afloop van den credietduur zal hebben hersteld. In de phase waarin het Nederlandsche bedrijfsleven thans verkeert, d.w.z. de periode van wederopbouw die vooraf dient te gaan aan het ontplooien der exportactiviteit, is het steunen op commercieele credieten onvermijdelijk. Het is onder de huidige omstandigheden niet steeds mogelijk deze credieten aanstonds op te nemen voor een termijn die voldoende is om het bedrijfsleven gelegenheid te geven zich van de slagen, welke het door den oorlog zijn toegebracht, te herstellen. De Regeering blijft er evenwel naar streven een consolidatie dezer credieten te bereiken zoodra de omstandigheden dit mogelijk maken.

III. De buitenlandsche leeningpolitiek.

De omvangrijke verwoesting van het Nederlandsche productie-apparaat, zoowel in de industrieele als de agrarische sector, stelt ons land voor welhaast onoverkomelijke moeilijkheden. Een daarvan is het totaal gebrek aan grondstoffen en het groot gemis aan productiemiddelen zoowel in den vorm van kapitaalgoederen als werktuigen.

Het overgroote deel ervan moet — wil het productieproces weer op gang komen — in het buitenland worden aangekocht. In normale omstandigheden was de financiering daarvan voor Nederland geen probleem. De credit-posten van de betalingsbalans, bestaande uit kapitaalsrevenuen, betalingen voor dienstprestaties, met name van de scheepvaart en de opbrengsten van onze goederen gaven practisch steeds een overschot boven de behoeften van het betalingsverkeer naar het buitenland uit hoofde van hetgeen dat buitenland ons op allerlei gebied verschafte.

Export en scheepvaart komen slechts langzaam op gang; de eerste is geheel aanvang van deze paragraaf genoemde goederen.

Voor de financiering van dezen invoer zijn op dit oogenblik twee bronnen voorhanden, de opbrengst van de Nederlandsche beleggingen in het buitenland en eventueel deze beleggingen zelve en voorts buitenlandsche credieten en leeningen.

In de practijk is nog slechts de tweede bron aangeboord.

Hiervoor zijn verschillende redenen aan te voeren.

De bron der kapitaalopbrengsten was door de Regeering terstond na haar aankomst te Londen gestopt, teneinde te verhinderen dat deze in handen van den bezetter zouden kunnen geraken. Daartoe diende het op 24 Mei 1940 uitgevaardigde K. B. A 1.

Maar tezelfdertijd vielen deze beleggingen onder de autonome bepalingen der verschillende geallieerde Regeeringen die daarmede hetzelfde doel najaagden. Hierdoor was het onmogelijk, gedurende den oorlog de gelden, welke uit die beleggingen voortvloeiden, te gebruiken.

HERSTELCREDIETEN.

A. Overbruggingscredieten op korten termijn.

Datum van afsluiting	Credietgever	Hoofdsom in valuta		Koers	Ned. Crt.	Rentevoet	Aflossingsmodaliteiten
13— 4—'44	Engelsche Regeering	$	10.000.000	10.691	106.910.000	1 %	Terugbetaling binnen 12 maanden na de bevrijding v. Nederland, d.w.z. dus vóór 7 Mei '46.
16—10—'44	Id.	,,	2.500.000		26.727.500		
19—10—'44	Belgische Regeering	B. frs.	50.000.000	6.053	3.026.500	renteloos	Aflossing in 25 maandelijksche termijnen van B. frs. 20.000.000 van 1 Januari 1946 af.
24—11—'44	Id.	,,	70.000.000		4.237.100		
13— 3—'45	Id.	,,	80.000.000		4.842.400		
9— 6—'45	Id.	,,	300.000.000		18.159.000		
8— 2—'45	Chase Nat. Bank c.s.	$	100.000.000	2.65285	265.285.000	1½%	Terugbetaling uiterl. 1 Nov. 1947.
Oct. 1945	Federal Res. Bank	,,	35.000.000	2.65285	92.849.750	1 %	Terugbetaling vóór 31 Jan. 1946.
5—12—'44	Fransche Regeering	Fr. frs.	50.000.000	5.345	2.672.500	2 %	Terugbetaling in kader af te sluiten monetaire overeenkomst.
9— 4—'45	Id.	,,	150.000.000		8.017.500		

B. Credieten op langen termijn.

1— 5—'45	Canadeesche Regeering	Can. $	25.000.000	2.402	60.050.000	2¼%	Aflossing van 1 Mei 1950 af in halfjaarlijksche termijnen gedurende 5 jaar.
16—10—'45	Id.	,,	15.000.000		36.030.000		
?—10—'44	Zweedsche Regeering	Zw. Kr.	50.000.000	63.26	31.630.000	3 %	Aflossing te beginnen 3 jaar na de bevrijding van Nederland (dus van 7 Mei 1948) in 5 gelijke jaarlijksche termijnen.
19—1—'45	Id.	,,	25.000.000		15.815.000		
23— 8—'45	Id.	,,	25.000.000	63.26	15.815.000	1 %	Terugbetaling in 3 gelijke jaarlijksche termijnen van 1949 af.
23—11—'44	Soc. de Banque Suisse Crédit Suisse Union de Banques Suisses	Zw. frs	25.000.000	61.62	15.405.000	3½%	Terugbetaling 3 jaar na eerste betaling uit het crediet, d.w.z. April 1948. Openingsprovisie ½%. Driemaandelijksche provisie ⅛% van opgenomen bedrag.
25—10—'45	Soc. de Banque Suisse	,,	50.000.000	61.62	40.053.000	3¾%	Terugbetaling 5 jaar na afsluiting van het crediet, d.w.z. 25 October 1950. Openingsprovisie ½%.
	Crédit Suisse	,,	15.000.000				
	Union de Banques Suisses						
30— 4—'45	Amer. Regeering	$	85.000.000	2.65285	225.492.250	2⅜%	Aflossing van 1 Juli 1946 af in 30 jaar.
22— 9—'45	Export Import Bank	,,	50.000.000	2.65285	132.642.500	2⅜%	Aflossing van 30 Juni 1946 af in 60 halfjaarlijksche termijnen.
31—10—'45	Id.	,,	50.000.000	2.65285	132.642.500	2½%	Promessen, vervallen 31 Dec. 1950, kunnen omgezet worden in aflossingen als volgt: 10 halfjaarlijksche termijnen, rente 2½%, van 30-6-1951 af. 10 halfjaarlijksche termijnen, rente 3%, van 30-6-1956 af. 10 halfjaarlijksche termijnen, rente 3½%, van 30-6-1961 af.
13— 7—'45	Deensche Regeering	D. Kr.	10.000.000	55.28	5.528.000		Terugbetaling in kader van toekomstig monetair accoord.

Na het beëindigen van de vijandelijkheden en de bevrijding van het Koninkrijk heeft de Regeering zich er terstond toe gezet tot ontdooiing van deze financieele tegoeden te geraken.
Deze ontdooiing vereischt evenwel het voldoen aan verschillende eischen, ten deele van formeelen aard. Een van de belangrijkste hiervan is wel dat voldoende waarborgen moeten worden geschapen teneinde te voorkomen, dat de ontdooide en terugkeerende saldi in handen komen van eventueele wel formeel rechthebbenden, maar door hun bedrag gedurende de bezetting of hun nationaliteit van dat recht vervallen personen of maatschappijen.
Hier ligt zoowel een Nederlandsch belang als een interesse van de andere mogendheid.
Een en ander vereischt nader onderzoek en veelal diepgaand overleg. De eerste stappen tot opheffing van het beslag onder het vermelde K.B. zijn reeds genomen.
Teneinde het noodzakelijk overleg met de Regeering der Ver. Staten te plegen, vertoeft te Washington een delegatie, waarvan de eerste rapporten een goeden voortgang der besprekingen melden.
Blijkt uit het voorgaande reeds dat er met alle kracht naar wordt gestreefd de kapitaalopbrengsten in het buitenland voor de financiering van het herstel vrij te maken, zoo is het niet de bedoeling, dan alleen bij uiterste noodzaak, deze kapitalen zelf daarvoor aan te wenden. De buitenlandsche beleggingen van ons land hebben steeds een niet te onderschatten steun gevormd voor onze betalingsbalans. Ook vormen deze kapitalen een peiler van Amsterdam als internationaal financieringscentrum.
Voorgaande beschouwingen maken het duidelijk waarom de Regeering te Londen ter financiering van de aankoopen in het buitenland — met name in Noord- en Zuid-Amerika — gedwongen werd haar toevlucht te nemen tot het opnemen van credieten in het exportland. Het opnemen van crediet werd meestal afgestemd op de mogelijkheden van aankoop van goederen, hetgeen verklaart het eenigszins onoverzichtelijke en onsystematische geheel der gesloten crediet- en leeningsovereenkomsten.
In de buitenlandsche leeningspolitiek zijn drie phasen te onderscheiden.
De eerste phase wordt gevormd door het tijdvak, dat reeds vóór de bevrijding is begonnen en waarin credieten van Regeeringswege werden opgenomen ter financiering van de voorbereiding van het herstel van Nederland en waarbij de aankoopen vooral op consumptiegoederen werden gericht, terwijl in een iets later stadium ook aandacht aan kapitaalgoederen werd besteed. Deze credieten staan in geen enkel verband tot de regeling van het betalingsverkeer van Nederland met die andere landen.
In de tweede en derde phase is dit anders. Daar wordt de credietverleening nauwkeurig afgestemd op de regeling en prognose van het betalingsverkeer. Hiervoor werden reeds uiteengezet de beginselen der gesloten monetaire accoorden, waarbij de wederzijdsche monetaire autoriteiten elkaar wel ter dekking van een deficit in het betalingsverkeer crediet verleenen, maar waarbij uitdrukkelijk dit crediet dient ter voorziening in een tijdelijk tekort.
Het gaat in feite om dekking van seizoenschommelingen in de betalingsbalans. De credietbehoefte van Nederland heeft echter een wijdere strekking. Het crediet dient ter overbrugging van het tijdvak tusschen den invoer van kapitaalgoederen en grondstoffen en den met behulp daarvan te herstellen goederenuitvoer. Hieruit volgt, dat deze credieten een langeren duur moeten hebben en wel zoolang mogelijk als noodig is totdat het evenwicht in de betalingsbalans is hersteld.
Aanvankelijk neemt de Regeering nog het initiatief bij het afsluiten der credietovereenkomsten, waarmede de aangeduide tweede phase is getypeerd. Dit afsluiten van credieten dient evenwel ten spoedigste door het particuliere bedrijfsleven te worden overgenomen, waarbij de taak der Overheid zich vooral zal beperken tot een toezicht zoodanig, dat deze credieten slechts worden toegelaten naarmate er een mogelijkheid bestaat de terugbetaling er van binnen een aangegeven termijn te bewerkstelligen. Het spreekt voor zich zelf, dat dit criterium ook bij de Regeeringscredieten in acht wordt genomen.
(V. b. buitenl.hand.pol. 6543 XVI; met Ver. St. 6596 A; Exp.-Imp. bank 6602 E; „Bret. Woods" 6594 F)

IV. De rijksbelastingen.

Na een overzicht van de rijksbelastingen welke ten tijde van het uitbreken van den oorlog werden geheven en van de voornaamste wijzigingen, door den bezitter in de belastingwetgeving aangebracht, geeft de nota een overzicht van:

Na de bevrijding op het gebied der belastingen getroffen maatregelen.
Hierbij moet worden opgemerkt, dat de door den vijand uitgevaardigde bezettingsmaatregelen op het gebied van 's Rijks belastingen voorloopig zijn gehandhaafd.

A. **Zekerheidsstelling voor belastingen.**
Bij het K.B. van 11 Juni 1945, Stbl. no. F 90, is de Min. van Fin. gemachtigd, ter bevordering van de regelmatige heffing, zoo van bestaande als van mogelijk nieuw in te voeren belastingen, algemeen verbindende voorschriften uit te vaardigen met betrekking tot het verplicht of vrijwillig stellen van zekerheid, in geld of anderszins, voor bestaande of toekomstige belastingschulden. Deze maatregel was noodig om de administratie der belastingen in staat te stellen te kunnen vooruitloopen op te verwachten heffingen voor eenmaal, die anders voor een belangrijk deel niet invorderbaar zouden kunnen blijken, terwijl zij tevens de mogelijkheid opende om vooruitbetalingen te doen geschieden — vrijwillig of gedwongen — op de normale belastingen, in de heffing waarvan een belangrijke achterstand was ontstaan.

B. **Navordering van belastingen.**
Bij K.B. van 3 Sept. 1945, Stbl. no. F 159, is de mogelijkheid tot het instellen van navordering verruimd en zijn verdere maatregelen getroffen welke bevorderlijk zijn voor het alsnog tot de juiste bedragen heffen van belastingen over het tijdperk van de bezetting. Ingevolge dit besluit is voor verschillende met name genoemde belastingen de termijn voor navordering verlengd tot en met 31 Dec. 1950, terwijl voorts enkele andere voor navordering geldende beperkende bepalingen zijn ter zijde gesteld en een complex van wettelijke vermoedens in het leven is geroepen, strekkende om de heffing van inkomstenbelasting, vermogensbelasting, ondernemingsbelasting en vennootschapsbelasting te vergemakkelijken. Op grond van dat besluit zijn voorts aan groote groepen belastingplichtigen buitengewone aangiftebiljetten uitgereikt, terwijl voorts aan een ieder die gedurende de bezetting te weinig belasting heeft voldaan, de verplichting is opgelegd zoodanig aangiftebiljet aan den inspecteur te vragen, indien hem niet een biljet is uitgereikt.
Voor dengene die het buitengewoon aangiftebiljet volledig en naar waarheid invult, geldt een **generaal pardon voor tijdens de bezetting gepleegde belastingfraude.**
Ten slotte behelst het besluit de verplichting aan een ieder om desgevorderd aan den inspecteur en aan andere belastingambtenaren alle gegevens te verstrekken welke van hem, ten behoeve van de uitvoering van het Buitengewoon Navorderingsbesluit of ten behoeve van de heffing van eenige rijksbelasting, worden gevorderd. Daarmede is ook **het bankgeheim ter zijde gesteld.**
In verband hiermede is ook, ter uitvoering van het Buitengewoon Navorderingsbesluit, een ministerieele beschikking tot stand gebracht (Beschikking Fiscale Recherche), ingevolge welke bepaalde categorieën personen, als banken, girodiensten, commissionnairs, verzekeringsmaatschappijen, notarissen, administrateurs en anderen, gehouden zijn aan de administratie der belastingen opgaven te verstrekken nopens saldi, aflossingen op geldleeningen of andere schuldvorderingen, afgesloten polissen en dergelijke.

C. **Uitbreiding bevoegdheden belastingambtenaren.**
Bij K.B. van 9 Nov. 1945, Stbl. no. F 254, zijn aan de ambtenaren van 's Rijks belastingdienst tijdelijk eenige bijzondere bevoegdheden toegekend. Vooreerst hebben zij het recht verkregen van toegang tot en onderzoek van alle plaatsen, ten aanzien waarvan ernstig vermoeden bestaat, dat zich aldaar gegevens of voorwerpen bevinden, waarvan de kennisneming van belang is voor de heffing van belastingen, of welke in aanmerking komen voor het leggen van beslag.
Vervolgens is op dat besluit gegrond de plaats gehad hebbende blokkeering van safes en in gesloten bewaring gegeven trommels, koffers, enz.
Ten slotte behelst het besluit de bevoegdheid om, ter invordering van belastingen, op eenvoudige wijze conservatoir beslag te leggen op roerende en onroerende zaken.

D. **Directe belastingen.**
Bij K.B. van 6 Mei 1945, Stbl. No. F 219, zijn in het Besluit op de Vennootschapsbelasting 1942 een tweetal wijzigingen aangebracht.
Vooreerst is het, door het vervallen van art. 14, onder 5, van het besluit, mogelijk gemaakt uitgaven ten algemeenen nutte en voor liefdadige, kerkelijke en dergelijke doeleinden, bij de berekening van de winst in aftrek te brengen.
Voorts is door intrekking van art. 19 de z.g. minimum-belasting afgeschaft.
Bij K.B. van 15 Aug. 1945, Stbl. no. F 139, is **het belastingjaar** van de personeele belasting, tot dien tijd samenvallende met het kalenderjaar, gewijzigd; het **vangt thans aan op 1 Juni en eindigt met 31 Mei.** Deze wijziging vindt haar oorzaak in de noodzakelijkheid om bij de belastingadministratie een opeenhooping van werkzaamheden te vermijden. Een bijzondere regeling is getroffen in zake de belastingheffing van belastingplichtigen, die indertijd in verband met de oorlogsomstandigheden Nederland hebben verlaten om zich aan den greep van den bezetter te onttrekken. Bij het ontwerpen van deze regeling is onder meer overwogen, dat het voor sooveel natuurlijke personen betreft, niet aangaat deze achteraf nog aan de hooge door den bezetter opgedrongen belastingen over de verstreken jaren te onderwerpen, te minder nu in vele gevallen — te recht of ten onrechte — de opvatting heeft bestaan, dat heffing van de hier te lande geldende belastingen niet zou plaats hebben. Dit overwegende en mede op practische en organisatorische gronden is besloten de belasting op gewone wijze te heffen over het jaar van bezetting en over dat van bevrijding, terwijl over de tusschenliggende jaren deze personen als „buitenlanders" zullen worden beschouwd. Zij zullen dus gedurende laatstbedoelde jaren in de inkomstenbelasting en in de vermogensbelasting slechts betrokken worden voor hun „binnenlandsche" bronnen en hun „binnenlandsche" vermogensbestanddeelen. Tot deze „binnenlandsche" bronnen worden niet gerekend in het buitenland uitbetaalde salarissen en loonen uit 's Rijks kas, noch de loonen e.d. van scheepsbemanningen. Zulke inkomsten worden niet tot het inkomen gerekend, ook niet — zulks om practische redenen — indien zij genoten zijn in het jaar 1945. Lichamen zullen gedurende de bezetting geacht worden nog hier te lande te zijn gevestigd ook al hebben zij hun zetel of leiding naar het buitenland overgebracht. Met betrekking tot de heffing van de vennootschapsbelasting en de vermogensbelasting over de jaren 1941 tot en met 1944, en van de ondernemingsbelasting over de belastingjaren 1942 tot en met 1945, zal echter een restrictie wor-

den aangelegd en wel in dier voege, dat alleen de hier te lande door middel van een vaste inrichting of van een vasten vertegenwoordiger behaalde winst en de niet in het buitenland gelegen vermogensbestanddeelen bij de belastingheffing in aanmerking zullen worden genomen.
De bedoelde personen en lichamen behooren, naar het oordeel van den Minister wel te worden onderworpen aan de eventueel in te voeren vermogensaanwasbelasting, onverschillig of zij hier te lande terugkomen of niet.

E. Accijnzen.
Bij K.B. van 29 Maart 1945, Stbl. no. F 36, zijn de opcenten op den accijns van tabaksfabrikaten — welke voor sigaren en sigaretten 200 en voor rooktabak, pruimtabak en snuif 300 beliepen — teruggebracht tot 100. Bij K.B. van 10 Oct. 1945, Stbl. no. F 223, zijn voorts de opcenten op den accijns van sigaretten voor het tijdvak van 1 Oct. 1945 tot en met 30 April 1946 verlaagd van 100 tot 40. Deze laatste verlaging vindt haar rechtvaardiging in de pogingen, om door de daardoor mogelijk geworden verlaging van den prijs van sigaretten, den gifhandel een goeden slag toe te brengen.
Bij K.B. van 14 Nov. 1945, Stbl. no. F 263, is de accijns op bier tot de helft teruggebracht, welke vermindering echter slechts een technisch karakter draagt. Immers in verband met de vergrooting van de dichtheid van het bier, is de accijns berekend per hectoliter bier dezelfde gebleven.
Bij K.B. van 13 Nov. 1945, Stbl. no. F 261, is de tijdens de bezetting tot stand gebrachte vervanging van den wijnaccijns door een invoerrecht op wijn ongedaan gemaakt.

F. Omzetbelasting.
Ingevolge het Besluit Bezettingsmaatregelen is de bijzondere regeling voor de omzetbelasting en de invoerbelasting, getroffen met betrekking tot de verhouding Nederland-Duitschland, buiten werking gesteld.

G. Invoerrechten.
Ingevolge het Besluit Bezettingsmaatregelen is de vrijstelling van invoerrecht bij invoer van goederen van Duitschen oorsprong buiten werking gesteld.
Op aanwijzing van het Militair Gezag is te kennen gegeven, dat bij invoer van goederen uit alle landen, heffing van invoerrecht, invoerbelasting, statistiekrecht en accijns achterwege zal blijven voor alle goederen, waarvoor een invoervergunning werd overgelegd of welke in opdracht of met machtiging van de Regeering worden ingevoerd. Deze regeling is bij beschikking van den Minister van Financiën na de bevrijding van het Noorden van het land voor het geheele land van toepassing verklaard.
Voorts zij hier de aandacht gevestigd op de in Sept. 1944 te Londen tusschen Nederland eenerzijds en België en Luxemburg anderzijds, gesloten douane-overeenkomst, houdende, in het algemeen gesproken, vrijstelling van invoerrecht over en weer bij invoer van goederen, herkomstig uit de verdragsluitende landen, en vaststelling van een gemeenschappelijk tarief bij invoer van goederen, herkomstig uit derde landen. De wederzijdsche regeeringen hebben om practische redenen bij notawisseling van Juni 1945, de toepassing van de belangrijkste artikelen van de douane-overeenkomst opgeschort.
De heffing van invoerrecht is echter tijdelijk geschorst met het oog op de aan de douane-overeenkomst ten grondslag liggende gedachte. Dit niet heffen van invoerrecht lijdt uitzondering voor die goederen, waarvan hier te lande accijns wordt geheven: als aequivalent voor dien accijns zijn ingevolge K.B. rechten vastgesteld.
(V. b. toek. maatr. 6597; acc. en invoerr. 6520 B; fisc. rech. 6459 G; Venn.sch.bel. 6597 A; blokk. safe 6513 G)
(Vervolg nota in volg. arch.)

Opbrengst van de vroeger van Rijkswege geheven belastingen (in millioenen guldens)

Naam der belasting	1939	*)
Inkomstenbelasting	108,5	
Gemeentefondsbelasting	130,1	
Belastingen naar het inkomen	238,6	id.
Vermogensbelasting	36.4	
Verdedigingsbelasting I	10,8	
Belastingen naar het vermogen	47,2	
	285,3	id.
Dividend- en tantièmebelasting	32,7	—32,7
Winstbelasting		+ 57,5
Couponbelasting	4,7	
Belasting van de doode hand	2.2	— 2,2
Grondbelasting	54,5	
Personeele belasting	70.9	
Rechten van successie, overgang en schenking	44,2	+ 5,5
Registratierecht	13.5	
Zegelrecht	18.0	
Invoerrechten	122,8	+ 16,0
Statistiekrecht	2,5	
Accijnzen (te zamen)	153.3	+ 5,5
Motorrijtuigenbelasting	23.8	
Rijwielbelasting	8.4	
Belasting op gouden en zilveren werken	0.6	
Omzetbelasting	88,8	
Totaal	926.7	+ 83,5

*) Wijzigingen voor 1940 gedeeltelijk ook nog van toepassing op 1939.

Opbrengst van de thans van Rijkswege geheven belastingen (in millioenen guldens)

Naam der belasting	1943
Inkomstenbelasting	453,8
Loonbelasting	191,4
Dividendbelasting	12,0
Belastingen naar het inkomen	657,2
Vermogensbelasting (natuurlijke personen)	49,2
	706,4
Vennootschapsbelasting	127,6
Vermogensbelasting (lichamen)	31,7
Ondernemingsbelasting	118,1
Commissarissenbelasting	2,0
Vereveningsheffing	98,4
Grondbelasting	82,9
Personeele belasting	57,5
Rechten van successie, overgang en schenking	56,2
Registratierecht	20,3
Zegelrecht	11,6
Invoerrechten	9.3
Statistiekrecht	1,1
Accijnzen (te zamen)	172,6
Motorrijtuigenbelasting	6,6
Belasting op gouden en zilveren werken	0,7
Omzetbelasting	196,2
Totaal	1699,2

Nederland

A. Financieele zelfstandigheid gemeenten - staatscommissie ingesteld —

28 Jan. — Ingesteld is een staatscommissie in zake herstel der financieele zelfstandigheid van gemeenten en provincies. Voorzitter is mr. P. J. Oud; vicevoorzitter prof. mr. C. W. de Vries.
(Alg. H.bl.) **(V. b. 6545 XXIII)**

B. Ver. v. d. Effectenhandel wijst bedrijfschappen af —

28 Jan. — In een op 26 Jan. te Amsterdam gehouden alg. ledenvergadering werd een bespreking gehouden over het advies, dat ter zake van het „Voorontwerp van Wet op de Bedrijfschappen" aan den minister, op diens verzoek, zal worden uitgebracht.
Nadat verscheidene sprekers, o.a. prof. mr. A. C. Josephus Jitta en prof. dr. G. M. Verrijn Stuart, het woord hadden gevoerd, werd bij acclamatie een motie aangenomen, waarin het bestuur werd verzocht, aan den minister van Handel en Nijverheid een afwijzend advies uit te brengen.
Prof. Josephus Jitta vatte zijn bezwaren als volgt samen:
De bedrijfschap krijgt een onmogelijke taak, waartoe zij niet geschikt en bestemd is. Uitgangspunt is, wat producenten en consumenten behoeven, zonder dat nagegaan is, of het kan worden betaald, zonder dat gelet is op het belang van export en consumptie. Kunnen wij niet meer exporteeren, dan sterven wij langzaam. Dit stelsel beteekent de toepassing van de totalitaire gedachte op economisch gebied gecamoufleerd in den vorm van moderne gilden, die alle initiatief dooden allen ondernemingsgeest blusschen. Als de ondernemers niet meer kunnen of willen ondernemen, ziet het er slecht voor ons uit.
(Alg. H.bl. - V.V.) **(V. b. 6543 XV)**

C. Eereraad voor het Driemanschap der Ned. Unie —

26 Jan. — Prof. Schermerhorn heeft op verzoek van het driemanschap der voormalige Ned. Unie een eereraad ingesteld. Deze zal de gedragingen van het driemanschap tijdens den bezettingstijd beoordeelen. In den raad hebben zitting: Jhr. mr. W. M. de Brauw, advocaat te 's-Gravenhage; H. M. J. Dassen, adj.-dir. Gew. Arbeidsbureau te Heerlen; dr. J. P. Fockema Andreae, oud-comm. der Koningin te Groningen, Bilthoven; mr. W. A. Offerhaus, notaris te Groningen; prof. dr. F. L. R. Sassen, dir.-generaal van het Onderwijs te 's-Gravenhage; dr. L. W. G. Scholten, dir. bijzondere kweekschool te Utrecht; mr. L. J. A. Trip, dir. Nederlandsche Bank te Amsterdam; mr. J. in 't Veld, burgemeester van Zaandam. Secretaris is mr. J. de Visser, Plein 1813 nr. 4, 's-Gravenhage. (Alg. H.bl.)
(V. b. Driemanschap 6521 G)

D. Spion ontsnapt - het vergaan van de „Simon Bolivar" —

29 Jan. — Uit de strafgevangenis in Scheveningen is Jan Kloosterboer ontsnapt. K. wordt er van verdacht in de laatste jaren vóór den oorlog spionnagewerk te hebben verricht ten gunste van de Duitschers en hun o.a. te hebben doorgegeven, dat het s.s. „Simon Bolivar" de haven van Amsterdam had verlaten, het-

geen de torpedeering tot gevolg heeft gehad. (18 Nov. 1939). Bij deze ramp verloren 86 menschen het leven, o.w. de kapitein van het schip, Voorspuy.
Kloosterboer werd in Januari 1940 gearresteerd, doch voordat het onderzoek naar zijn gedragingen geheel was geëindigd, capituleerde ons land. Vast is komen te staan, dat Kloosterboer onmiddellijk door de Duitschers uit de strafgevangenis te Groningen, waar hij was opgeborgen, is bevrijd. Na de nederlaag van de Duitschers werd hij gearresteerd en ter beschikking van het bureau Nationale Veiligheid gesteld. Dit bureau heeft een uitvoerige instructie tegen hem gevoerd, waarvan het resultaat vooralsnog geheim is. Op 11 Jan j.l. was dit onderzoek gereed en is K., die opgesloten was in de cellenbarak te Scheveningen, ter beschikking gesteld van den procureur fiscaal in Groningen. (Msb.)
(V. b. „Simon Bolivar 4025 A; Spionnage 4213)

Nederland

A. Ned. Spoorwegen - opbouw modern bedrijf - ondergrondsche verbindingen —

29 Jan. — Tijdens de te Utrecht gehouden eerste alg. persconferentie na de bevrijding heeft de president der N.S. ir. W. Hupkes een uiteenzetting gegeven van de plannen der N.S. Gewerkt wordt aan den opbouw van een nieuw modern spoorwegbedrijf, dat een plaats en een taak heeft, speciaal voor het vervoer op groote afstanden, voor het vervoer tusschen dichtbevolkte steden en het forensenvervoer; het vervoer dus met groote snelheden en frequenties. De bedoeling is in den kortst mogelijken tijd de snelheden der electrische treinen op te voeren tot 150 à 160 km per uur, waarbij het den reiziger mogelijk blijft te lezen en te schrijven. De consequentie is, dat de baan wordt vernieuwd (steenslag inplaats van grint), de rails worden verzwaard, het seinwezen gemoderniseerd (automatische lichtseinen). Het electrisch materieel zal goeddeels in het binnenland worden gemaakt, de electrische uitrustingen zullen in het buitenland besteld worden. De overwegen in niveaukruising gaan er uit, om ze te vervangen door kruisingen op twee verdiepingen. Het is niet de bedoeling van de Spoorwegen zich meester te maken van het wegvervoer. Toch behouden zij zich het recht vóór ook ander vervoer dan het railvervoer ter hand te nemen, speciaal wanneer het busijnen betreft, die parallel gaan aan de treinroute.
De coördinatie van het verkeer is afhankelijk van de regeling, welke de overheid voorbereidt, ook voor het goederenvervoer. (De regeling van '39 geldt uitsluitend voor het vervoer van personen).
Zal het goederenvervoer per spoor met de te ontwikkelen snelheden geen groote concurrentie meer te duchten hebben, ook van het luchtvervoer verwachten de Spoorwegen hier te lande, met zijn relatief korte afstanden geen ernstige concurrentie. De luchtvaart krijgt groote kansen in het internationale verkeer.
In de toekomst zal er naar gestreefd worden ook de groote internationale verbindingen door middel van D.E.-treinen belangrijk te versnellen (Amsterdam—Parijs in 4½ uur, Amsterdam—Bazel in 8 uur). Voor electrificatie komt het allereerst Amsterdam—Brussel in aanmerking. Het hierboven geschetste urgentieprogram zal binnen 4-5 jaar uitgevoerd zijn.
Het euvel, dat in de groote steden de stations steeds verder verwijderd zijn komen te liggen van de eigenlijke woon-centra, heeft de gedachte doen rijzen aan ondergrondsche verbindingen, waarmee de bestaande lijnen tot diep in de stad worden verlengd, een Nederlandsche métro dus. Tenslotte staat een spoorlijn over den Afsluitdijk op het programma. (N.R.C.) **(V. b. 6439 A en B)**

Ned. O. Indië

B. Dr. van Mook te Batavia - Algemeene toestand verbeterd —

31 Jan. — Na zijn vertrek op 12 Jan. uit Nederland, is dr. van Mook, na eenige dagen door ziekte te Cairo te zijn opgehouden, te Batavia gearriveerd.
In een pers-conferentie verklaarde hij o.m. het volgende: In Nederland bestaat veel begrip voor de noodzaak, om zoo spoedig mogelijk te komen tot een toestand van autonomie in Ned. Indië. Tenslotte verklaarde hij, dat hij onder den indruk was van de verbetering in den algemeenen toestand. (A.N.P.)
(V. b. v. Mook 6574 E)

C. Christison wordt vervangen —

28 Jan. — Luitenant-generaal Christison zal zijn commando in Indië neerleggen: hij wordt bevorderd tot generaal en zal naar Londen gaan om daar het opperbevel over het Britsche Noordelijke commando op zich te nemen. Zijn opvolger in Indië is luit.-generaal sir Montague Stopford, thans militair gouverneur in Birma. (N.R.C.) **(V. b. Christison 6591 B)**

D. Lt.-generaal van Oyen draagt commando over aan lt.-gen. S. H. Spoor —

31 Jan. — Lt.-gen. L. H. van Oyen, waarnemend commandant van het leger en hoofd van het departement van oorlog in Ned.-Indië, heeft op zijn verzoek, eervol ontslag verkregen uit den militairen dienst.
Hij heeft het bevel overgedragen aan Lt.-gen. S. H. Spoor. De tijdel. kolonel van den Gen. Staf S. H. Spoor werd benoemd tot gen. majoor, onder tijdelijke benoeming tot lt.-generaal.
Lt.-gen. van Oyen is bevorderd tot commandeur in de orde van Oranje-Nassau. (A.N.P.) **(V. b. v. Oyen 6584 A)**

E. Kunstschatten op Java —

29 Jan. — Uit Batavia wordt gemeld, dat de Japanners de zeer rijke kunstschatten der Javaansche Musea ongemoeid hebben gelaten, ondanks hun gebrek aan goud en diamanten. Zelfs de uit Japan afkomstige „Decima-collectie" is gespaard. (Alg. H.b.)

België

F. Bert Decorte krijgt staatsprijs voor poëzie —

De dertig-jarige Vlaamsche dichter Bert Decorte is bekroond met den drie-jaarlijkschen Belgischen staatsprijs voor de poëzie over het tijdvak 1940-'43.
Decorte debuteerde in het Juni-nummer (1935) van het litteraire maandblad „Forum" met een groot gedicht: „De Ruiters" dat onmiddellijk sterk de aandacht trok. Dit en later werk werd gebundeld in „Germinal" ('37).
Van Decorte zagen behalve bovengenoemde nog het licht de bundels: Orpheus gaat voorbij; Een stillere dag, driemaal 24 sonnetten. Refreinen, Yoshiwara, vertaalde Geisha-liedjes. (Tr.)
(V. b. België 6600 C)

Duitschland

G. Schuld aan den oorlog - het Duitsche volk in de oogen van Amerikaansche soldaten —

Volgens een enquête, die onder de leden van het Amerikaansche leger in Duitschland werd gehouden, en waarvan de resultaten tot nog toe geheim waren gehouden, zijn de Amerikaansche soldaten, die Duitschland bezetten, geneigd het Duitsche volk niet de schuld van den oorlog te geven.
De enquête die — aldus A. P. — verleden jaar in den herfst onder de troepen werd gehouden, toonde aan dat 51% geloofde, dat Hitler voor 1939 het rijk veel goed gedaan had.
Een hoog percentage van de soldaten, die ondervraagd werden, is geneigd de massa van het Duitsche volk niet verantwoordelijk te stellen voor de gruwelen, bedreven in de concentratiekampen.
De meerderheid der soldaten echter was voor een tienjarige Amerikaansche bezetting; algemeen heerscht de opinie, dat de Amerikaansche militaire regeering niet streng genoeg optreedt. Uit de enquête blijkt sterk de invloed op de Amerikaansche troepen der Duitsche verontschuldigingen voor den oorlog.
Negentien procent verklaarden te gelooven, dat Duitschland tot op zekere hoogte, of grootendeels terecht het wereldconflict heeft ontketend; elf procent zeiden dat zij het niet zeker wisten; negen en twintig procent moesten toegeven, dat zij sedert de bezetting een „gunstiger" indruk van hun vroegere vijanden hadden gekregen. Daartegenover meenden slechts 14%, dat zij tijdens de bezettingsperiode minder gunstig tegenover de Duitschers waren komen te staan. **(V. b. Am. zône 6600 F)** (V.K. 25 Jan.)

Engeland

H. Minister Stansgate over Roer en Rijn —

25 Jan. — Stansgate, de Britsche minister van Luchtvaart, heeft bij de discussies in het Hoogerhuis gewezen op de noodzakelijkheid te verhinderen, dat Duitschland ooit weer het Rijnland kan gebruiken als springplank voor agressie.
Het arsenaal van de Ruhr mag niet in Duitsch bezit zijn en het Rijnland mag nooit meer voor hetzelfde doel door Duitschland worden gebruikt. Behalve de vier landen van de contrôlecommissie zijn ook België, Nederland en Luxemburg bij deze kwestie geïnteresseerd.
Het initiatief ligt bij Frankrijk, zeide de minister. (Tijd)
(V. b. Fransch standpunt 6592 B)

Frankrijk

I. Maurois in opspraak - Terugkeer in Frankrijk niet gewenscht —

Na de ineenstorting van Frankrijk in Juni 1940 is de bekende Fransche schrijver, André Maurois naar Engeland vertrokken. Van het begin van den oorlog af bleek hij sympathieën te hebben voor de figuur van Pétain, die hem destijds een zetel in de Académie heeft bezorgd en met wien hij trouwens nog andere vriendschapsbanden had.
Maurois heeft niet kunnen of willen breken met het verleden, wat hem thans zeer kwalijk wordt genomen. Als verbindingsofficier was hij aan het hoofdkwartier van lord Gort, den commandant van het Britsche expeditieleger in Frankrijk, toegevoegd en als zoodanig kwam hij in Engeland aan.
„Wij dachten in hem een vriend te krijgen, maar wij kregen alleen maar een klant" zou Churchill van Maurois in Juni 1940 gezegd hebben. Na een paar radiotoespraken voor de B.B.C. stak de schrijver over naar Amerika, waar hij zijn vrouw terugvond en lezingen ging houden voor verschillende universiteiten, zooals Princeton. Verder schreef hij er

eenige boeken, die hij in New York deed uitgeven: zijn Mémoires o.a. en hij begon een Histoire des Etats Unis. In deze mémoires blijft hij Pétain trouw en ook in verschillende artikelen in Amerikaansche bladen verschenen, geeft Maurois Pétain een aureool, dat op zijn zachtst gezegd onverdiend moet worden genoemd.
Na de landing in Noord-Afrika duikt Maurois weer op en zocht aansluiting bij generaal Giraud, die hem tenslotte met een missie naar Amerika terugstuurt. Nog altijd kan hij niet besluiten kleur te bekennen en zich aan te sluiten bij generaal de Gaulle. Thans zou hij gaarne naar Frankrijk terugkeeren, maar zijn komst wordt allerminst gewenscht.
(N.R.C. 19 Jan.)

Maurois schreef een beschouwing over de oorzaken van de Fransche ineenstorting in 1940, waarin hij vooral inging op de tegenstelling tusschen en de intriges rondom de twee laatste Fransche premiers vóór de bezetting, Daladier en Reynaud. Dit boekje „Tragédie en France" werd tijdens de bezetting Nederland binnengesmokkeld, en clandestien uitgegeven. (Red. K.H.A.)
(V. b. Pétain 6516 D; Giraud 5620 D; de Gaulle 6600 K; Daladier 6420 B; Reynaud 6420 B)

Frankrijk

A. Nieuwe regeering - Gouin minister-president - regeeringsprogramma - nationalisatie - verlaging militair budget - Vincent Auriol president van de Constituante —

28-30 Jan. — Felix Gouin is er in geslaagd een nieuw 3-partijen-kabinet samen te stellen. Twaalf leden van de regeering de Gaulle hebben ook zitting in het nieuwe Kabinet, dat bestaat uit 7 socialistische ministers (en 2 soc. staatssecretarissen), 6 communisten (en 2 staatssecretarissen) en 6 leden van de M.R.P. (en 1 staatssecretaris) en 1 onafhankelijke.

Felix Gouin

De socialistische leden zijn de premier **Felix Gouin**, die tegelijkertijd minister van Nationale Defensie is; **André le Troquer**, Binnenlandsche Zaken; **André Philip** voor Financiën en Nationale Economie; **Pierre Tanguy-Prigent** Landbouw; **Marcel Naegelen**, Onderwijs; **Jules Moch**, Openbare Werken en Transport; **Marius Moutet**, Koloniën (en als staatssecretarissen **Gaston Deferre**, Voorlichting en **André Gazier** voor Nationale Economie). De communistische ministers zijn: **Maurice Thorez**, vice-premier, **Charles Tillon**, Bewapening, **Marcel Paul**, Industrieele Productie; **Ambroise Croizat**, Arbeid; **François Billoux**, Wederopbouw; **Laurent Casanova**, Aangelegenheden van Oudstrijders (en **Auguste le Coeur**, als staatssecretaris voor Productie en Kolen, toegevoegd aan het kabinet van den president).
De MRP is vertegenwoordigd door **Francisque Gay**, vice-premier en evenals Thorez minister zonder portefeuille; **Pierre Henri Teitgen**, Justitie; **George Bidault**, Buitenlandsche Zaken; **Armand Michelet**, Leger: **Jean Letourneau** minister van PTT; **Robert Prigent** Openbare Gezondheid; (en de staatssecretaris voor Arbeid, **Marius Patinaud**).
Partijloos **Henry Longchambon**, minister van voedselvoorziening.
Twee staatssecretarissen zullen nog worden benoemd.
Felix Gouin heeft in de Nationale Vergadering de nationalisatie van handelsbanken, bepaalde verzekeringsmaatschappijen en van mijnbouwondernemingen aangekondigd, alsmede een drastische verlaging der uitgaven voor civiele en militaire zaken. Hij zeide, dat de regeering in geen geval haar toevlucht zal nemen tot wetsdecreten.
Met betrekking tot Groot-Brittannië zeide Gouin, dat een nieuwe alliantie met dit land ten zeerste gewenscht is, doch dient te worden ingeschakeld in een drielandenaccoord van de Sovjet-Unie, Engeland en Frankrijk.
Over het koloniale vraagstuk zeide Gouin den toestand van loyale en vertrouwelijke samenwerking tusschen Frankrijk en de volken langs den weg van democratie en vrijheid te willen herstellen. Het Duitsche probleem wil Frankrijk trachten te regelen in het teeken van internationale samenwerking.
Het streven blijft gericht op internationalisatie van het Roergebied.
De wetgevende vergadering heeft met 514 tegen 51 stemmen haar vertrouwen in de regeering Gouin uitgesproken.
1 Febr. — Met 457 van de 467 stemmen is **Vincent Auriol (soc.)** gekozen tot president der constituante.
(Wh. - N.R.C. - Alg. H.b. - l'Humanité - l'Aube) **(V. b. Kabinet 6600 K; nationalisatie 6552 K; Roergebied 6592 B)**

B. Leon Blum buitengewoon ambassadeur —

29 Jan. — Leon Blum is benoemd tot buitengewoon ambassadeur. Het zal zijn taak zijn met de bevriende mogendheden verdragen af te sluiten, waardoor aan de slechte voedselpositie van Frankrijk op korten termijn een einde komt.
(Wh.) **(Vor. ber. Blum 6600 K)**

Internationaal

C. Vereenigde Volken - de mandaatgebieden: Tanganjika, Kameroen, Togo, Roanda-Oeroendi, Austral. Nieuw Guinea - prof. van Asbeck over „Trusteeship" —

18-19 Jan. — Nadat Engeland op 17 Jan. bij monde van zijn minister van buitenlandsche zaken de mandaatgebieden Togo, Tanganjika en Kameroen ter beschikking had gesteld, zijn ook België en Australië gevolgd, resp. met Roanda-Oeroendi en Australisch Nieuw-Guinea. Bevin heeft verklaard, dat Groot-Brittannië gaarne bereid was over de gebieden, waarover het tot dusver het mandaat had gevoerd, het trusteeship uit te oefenen.
Ook Frankrijk heeft er in toegestemd, zijn mandaatgebieden onder U.N.O.-contrôle te plaatsen. (Tijd - N.R.C. - Alg. H.b.)
24 Jan. — De Ned. afgevaardigde prof. F. M. van Asbeck heeft te Londen in het comité voor het voogdijschap verklaard, dat, hoewel artikel 77 van het handvest inzake het voogdijschap de leden schijnbaar niet verplicht de mandaatsgebieden onder voogdijschap te stellen, de geest van het handvest dat wel degelijk eischt. Hij stelde voor, dat gedurende de liquidatie-periode van den Volkenbond en het oprichten van den raad van voogdijschap de gebieden onder gezag van de Ver. Volken zouden komen. Nederland als lid van de Ver. Volken voelt zich gedeeltelijk verantwoordelijk voor de taak het welzijn der afhankelijke volkeren te bevorderen.
De samenwerking tusschen den raad van voogdijschap, het bestuursapparaat en de betrokken volken moet gebaseerd zijn op vertrouwen en samenwerking.
(U.P. - V.V.)
(V. b. Ver. Volk. 6601 G; Trusteeship 6495)

D. Vereenigde Volken - Resolutie i. z. atoomenergie —

24 Jan. — De Alg. Verg. der O.V.V. heeft nadat de Amerikaansche minister van Buitenlandsche Zaken, Byrnes, en de waarnemende Sovjet-minister van Buitenlandsche Zaken, Wyshinski, het woord hadden gevoerd, de voorgestelde resolutie inzake de oprichting van een commissie voor de atoomenergie met algemeene stemmen aangenomen. (Reuter - V.V.)
(V. b. Atoomenergie 6601 A; 6585 D, 6576 G)

E. Veiligheidsraad - Perzië, Griekenland en Indonesië op agenda - Russisch en Britsch en Nederl. standpunt —

26 Jan. — De veiligheidsraad heeft in zijn bijeenkomst van gistermiddag besloten, zoowel de Perzische als de Indonesische en de Grieksche kwestie op zijn agenda voor de volgende vergadering te plaatsen.

Wyshinski

Het hoofd van de Sovjet-delegatie, Wyshinski, zeide, dat de Sovjet-delegatie wenschte voor te stellen, dat de Perzische kwestie niet door den veiligheidsraad in behandeling zou worden genomen.
De Britsche delegatie-leider, Bevin, drong aan op volledige en openhartige behandeling van de Indonesische en Grieksche kwestie. „Al die aantijgingen van de Sovjetregeering in besloten bijeenkomst ben ik beu", zeide Bevin. De Britsche regeering is, in de Grieksche kwestie, op de eerste plaats verantwoordelijk. In-

donesië is echter een aangelegenheid, welke op de eerste plaats de Nederlandsche regeering aangaat, aldus de Britsche minister.
Toen nam de Nederlandsche gedelegeerde, minister Van Kleffens het woord: „De gedelegeerde van het Vereenigd Koninkrijk heeft gezegd, dat de kwestie-Indonesië een aangelegenheid is, welke op de eerste plaats de Nederlandsche regeering aangaat. Ik wil hierbij verklaren, dat wij er geen bezwaar tegen hebben, dat deze kwestie, zooals zij is geformuleerd, op de agenda voor de volgende vergadering wordt geplaatst". Minister Van Kleffens legde sterken nadruk op de woorden „zooals zij is geformuleerd". (Msb.) **(V. b. CC01 G)**

Internationaal

A. Veiligheidsraad - Russisch-Iraansch overleg —

29-31 Jan. — Nadat de Iraansche gedelegeerde, wiens land geen lid is van den Veiligheidsraad, de gelegenheid had gekregen het standpunt van Iran uiteen te zetten, verklaarde Wyshinski, dat de Russen het Iraansche voorstel om het Iraansch-Russisch geschil door den Raad te laten beoordeelen, in strijd achtten met hun waardigheid.
De Iraansche delegatie verklaarde zich vervolgens bereid tot rechtstreeksche onderhandelingen met Rusland, mits, onder oppertoezicht van den Raad. Na ampele discussies diende mr. Van Kleffens een voorstel in om den partijen te verzoeken, den Raad in te lichten, zoodra zij overeenstemming hebben bereikt, opdat de aangelegenheid van de agenda kan worden afgevoerd, zonder dat de Raad echter afstand doet van zijn recht, de behandeling ervan, indien noodig, weer op te nemen.
Dit voorstel werd, na het aanbrengen van een aantal amendementen door Engeland overgenomen en door den Veiligheidsraad aanvaard.
(V. b. 6609 E) (V.V. - Alg. H.bl.)

B. De uitvoering van de overeenkomst van Bretton Woods —

29 Jan. — De Regeering der Vereenigde Staten heeft uitnoodigingen gezonden aan de staten-leden van het Internationale Monetaire Fonds en van de Internationale Bank voor Reconstructie, om de eerste vergaderingen van de Raden van Bestuurders bij te wonen. De vergaderingen zullen gehouden worden in Wilmington Island, bij Savanna (Georgia) op 8 Maart 1946, teneinde de twee instellingen te constitueeren.
Staten-leden van het Fonds en van de Bank zijn: België, Bolivia, Brazilië, Canada, Chili, China, Columbia, (lid van het Fonds, doch nog niet van de Bank), Costa Rica, Cuba, Tsjecho-Slowakije, de Dominicaansche republiek, Ecuador, Egypte, Ethiopië, Frankrijk, Griekenland, Guatamala, Honduras, IJsland, Indië, Iran, Irak, Luxemburg, Mexico, Nederland, Noorwegen, Paraguay, Peru, de gemeenebest der Philippijnen, Polen, de Unie van Zuid Afrika, Engeland, de Vereenigde Staten, Uruguay en Joego-Slavië.
De volgende landen zijn uitgenoodigd om waarnemers naar deze vergaderingen te zenden: Australië, El Salvador, Denemarken, Haiti, Liberia, Nieuw Zeeland, Nicaragua, Panama, Rusland en Venezuela.
(Usis) **(V. b. Br. Woods 6593 A; 6594 F; 6561 H)**

Ver. Staten

C. Harry L. Hopkins overleden —

30 Jan. — Harry Hopkins, een intiem vriend van wijlen president Roosevelt, is op 29 Jan., op 55-jarigen leeftijd te New York overleden.
Tijdens den oorlog doorkruiste hij de geheele wereld om een nauwere samenwerking tot stand te brengen tusschen de Vereenigde Volkeren. Na Roosevelt's dood in April van het vorige jaar bleef Hopkins in regeeringsdienst. Ondanks zijn zwakke gezondheid ging hij op verzoek van President Truman naar Moskou.
Hopkins begon zijn carrière als maatschappelijk werker in New York City en werd later directeur van de New Yorksche T.B.C.-vereeniging. Sedert 1933 vervulde hij verschillende ambten bij de werkverschaffing, terwijl hij in 1938 tot minister van Handel werd benoemd. In 1940 nam hij ontslag in verband met zijn gezondheidstoestand. Toen Amerika in den oorlog kwam werd Hopkins een van Roosevelt's voornaamste adviseurs. Hij nam o.a. deel aan de conferentie van Casablanca in Januari 1943, in Quebec in Augustus 1943, in Cairo en Teheran in November 1943 en in Yalta in Februari 1945. Hij nam ook deel aan de conferentie aan boord van een oorlogsschip in Augustus 1941 toen het Atlantisch Handvest werd opgesteld. Toen in Maart '41 de Lend-lease-wet werd aangenomen, werd Hopkins benoemd tot speciaal administrateur van de Lend-lease. Hij ging later naar Londen en Moskou om den weg te effenen voor de uitbreiding ervan tot Engeland en Rusland. (Usis)
(V. b. Hopkins 5643 I; Roosevelt 6571)

D. De organisatie van de oorlogsvloot - 12e vloot naar Middellandsche Zee —

De Amerikaansche oorlogsvloot zal uit 1079 gevechtseenheden bestaan. Het ligt in de bedoeling de schepen te laten rouleeren tusschen de vloten der beide oceanen. (Atlantic en Pacific)
Het Hoofdkwartier van den Opperbevelhebber van de Pacific-vloot zal in Pearl Harbour gehandhaafd blijven. Admiraal Raymond A. Spruance zal later worden opgevolgd door Generaal John S. Towers als opperbevelhebber Pacific Vloot. De 5de vloot onder vice-admiraal Frederick C. Sherman, zal haar basis hebben in Amerikaansche havens en zal in den centralen en oostelijken Pacific opereeren. Zoowel de 5de als de 7de vloot, zal zware schepen omvatten en in het bijzonder vliegtuigmoederschepen. De 3de vloot zal de reserve-vloot voor den Pacific vormen en zal belast worden met de opleiding van reserve-personeel aan de Pacific kust.
De Atlantische vloot, met Admiraal Jonas S. Ingram als opperbevelhebber, zal de 4de, 8ste en 10de vloot omvatten. De 8ste vloot onder Admiraal Marc A. Mitscher zal over een sterke macht van vliegtuigmoederschepen beschikken en over hulpschepen, die in Amerikaansche havens gestationneerd zullen zijn, en die onder normale omstandigheden zullen opereeren in den Noordelijken Atlantischen Oceaan en de Caribische zee. De 10de vloot onder Vice-Admiraal Bernhard H. Bieri, bestaande uit kruisers en destroyers en eventueel andere aan te wijzen schepen, zullen de Caribische zee en den zuidelijken Atlantischen Oceaan bestrijken.
De 4de vloot zal de Atlantische reserve vloot vormen en zal de opleiding van het reserve personeel in het gebied van den Atlantischen Oceaan leiden. De 12de vloot onder bevel van Admiraal Henry K. Hewitt zal bestaan uit eenheden, die in de Europeesche wateren en in de Middellandsche zee noodig zullen zijn.
(V. b. Vlootbases 6429 K) (Usis 14 Jan.)

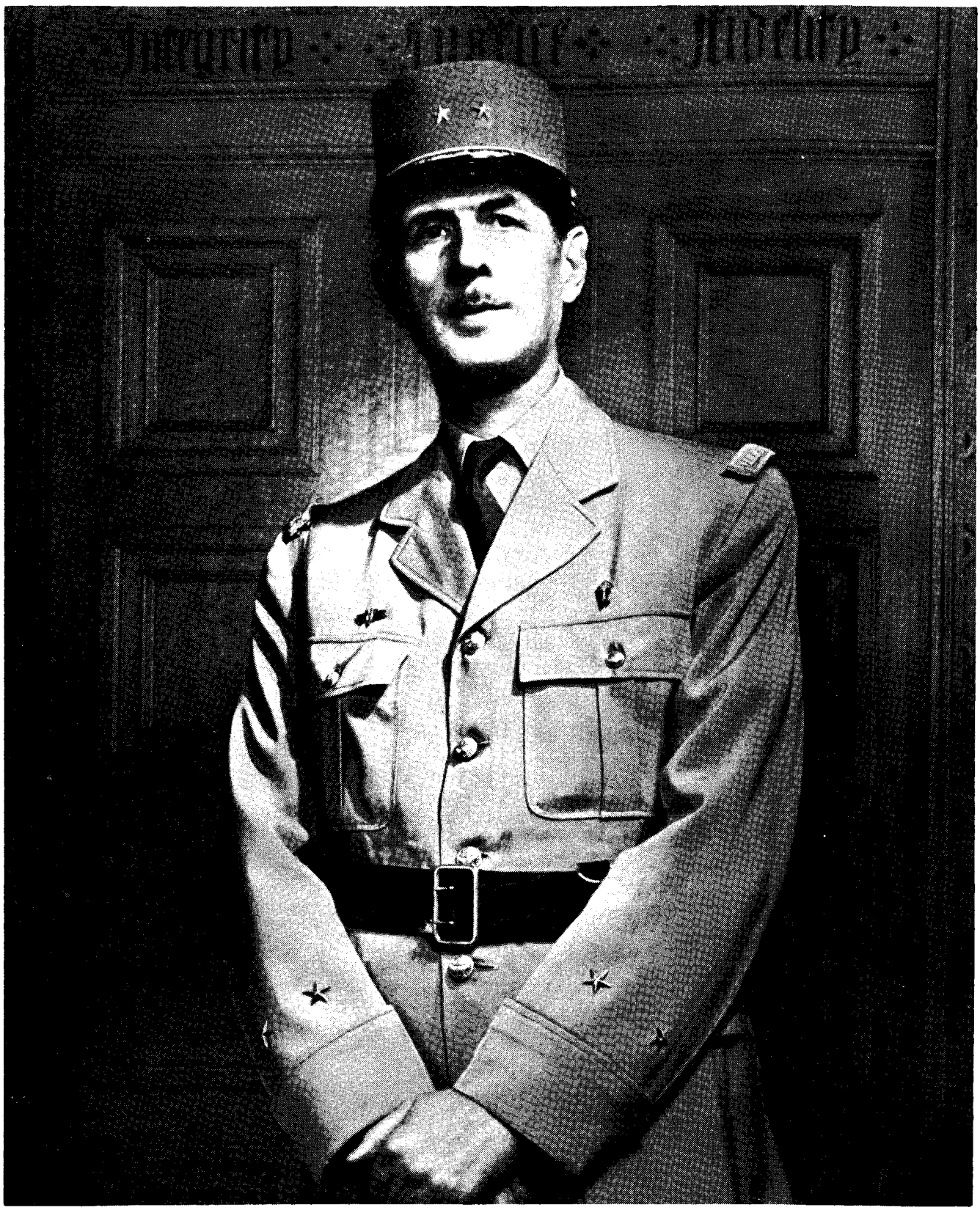
E. Sterkte Oorlogsvloot vergeleken met die van Japan —

© 1945, By The United States News Publishing Corp.

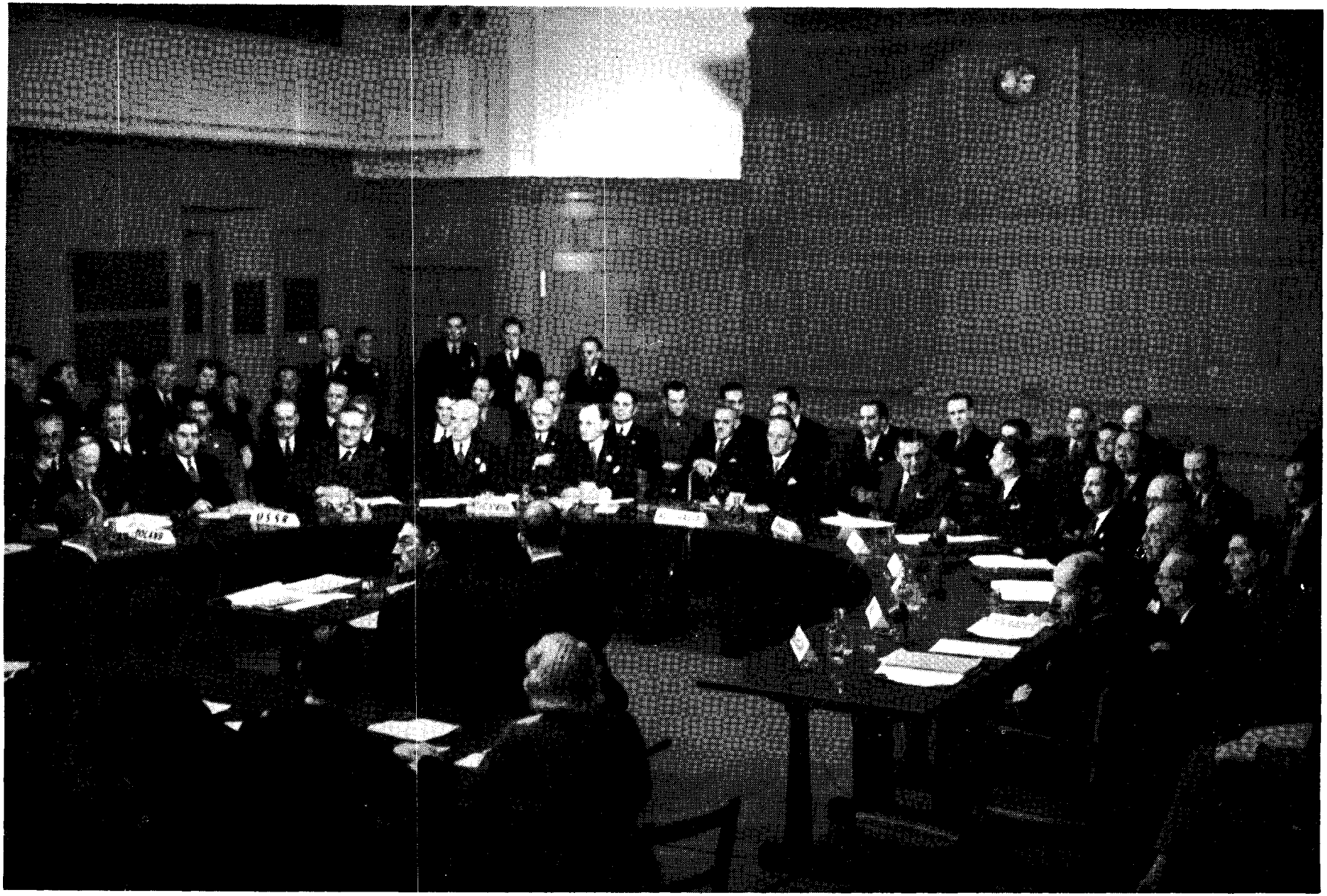
F. Wereldsnelheid en hoogterecord autogiro —

Een autogiro-toestel van het Amerikaansche leger heeft een voor dit type nieuw wereldhoogterecord bereikt van 7000 meter en een wereldsnelheidsrecord van 183 km. per uur. (V.K. 14 Jan.)

De onlangs afgetreden President der Fransche voorloopige regeering, gen. Charles de Gaulle. (zie 6600 K)

(foto Anefo)

6610b

De eerste zitting van den veiligheidsraad in het „Church House" te Londen op 17 Januari 1946: Van l. n. r.: Zygmunt Modzelewski (Polen), M. Andrey A. Gromyko (Rusland), Ernest Bevin (Engeland), Stettinius (U.S.A.), Gladwyn Jebb (secretaris executive), J. O. Makin (Australië), M. C. de Freita-Balle (Brazilië), dr. Wellington Koo (China), Abdul Hamid Badaw Pasha (Egypte), V. Auriol (Frankrijk), Alfonso de Rosenzweig Diaz (Mexico), Dr. E. N. van Kleffens (Nederland). (zie ook 6609 E)

(foto A.B.C.)

Regeeringsnota i.z. financieel beleid

Vervolg van pag. 6607

De geldzuivering.

In den bezettingstijd werd het evenwicht tusschen de hoeveelheid geld (in chartalen en giralen vorm) en de hoeveelheid goederen volkomen verstoord. Eenerzijds nam de hoeveelheid goederen sterk af, terwijl anderzijds de hoeveelheid geld door de wijze van financiering der Staatsuitgaven (geldcreatie tegen afgifte van schatkistpapier), door gedwongen goederenexporten naar het Oosten (geldcreatie tegen vorderingen in Rijksmarken) en door desinvesteering enorm werd vergroot.

Deze situatie borg groote gevaren van inflatoiren aard in zich. Weliswaar verhinderden de distributie- en prijsbeheerschingsmaatregelen de vrije in- en doorwerking van den geldovervloed op het stelsel van prijzen en loonen, maar de aanwezigheid van ettelijke milliarden „zwevende koopkracht" bemoeilijkte in hooge mate de handhaving der genoemde maatregelen en werkte de zwarte markt in de hand.

Met het oog hierop was het noodzakelijk de overtollige hoeveelheid geld af te roomen en het monetaire evenwicht te herstellen. Dit was tegelijkertijd een der onmisbare voorwaarden om den strijd tegen den zwarten handel met meer succes te voeren. In de derde plaats kan de monetaire saneering worden dienstbaar gemaakt aan fiscale doeleinden, nl. door een inventarisatie van het liquide vermogensbezit en door blokkeering van een gedeelte daarvan bij wijze van verhaalsobject voor reeds bestaande of in de toekomst op te leggen belastingen, resp. heffingen.

Als eerste maatregel werden bij K.B. van 5 Juli 1945 (Stbl. No. F 115) de bank- en muntbiljetten van ƒ 100 buiten omloop gesteld, zulks met ingang van 9 Juli. De betrokken biljetten konden tot 13 Juli worden ingeleverd bij de banken, die de tegenwaarde op geblokkeerde rekening van de inleveraars crediteerden. De bankbiljettencirculatie, die na haar hoogtepunt op 7 Mei 1945 (ƒ 5518 millioen) op 9 Juli reeds geleidelijk was gedaald tot ƒ 4901 millioen, onderging na laatstgenoemden datum een scherpe daling, die in de volgende cijfers tot uiting komt.

Bankbiljetten in omloop (millioenen guldens).

Datum weekstaat	Bedrag	Datum weekstaat	Bedrag
9-7-1945	4901	6-8-1945	3087
16-7-1945	4676	13-8-1945	2858
23-7-1945	4005	20-8-1945	2723
30-7-1945	3448	27-8-1945	2573
		3-9-1945	2532

Deze voortgezette daling kan niet alleen worden toegeschreven aan de intrekking der ƒ 100 biljetten, waarvan een bedrag van ca. ƒ 1750 millioen in omloop was. Klaarblijkelijk ging het publiek, onder invloed van de veranderde omstandigheden en van de verwachte verdere geldzuiveringsmaatregelen, er toe over zich van zijn overmatige kassaldi te ontdoen.

Ter verzekering van de snelle tenuitvoerlegging van alle maatregelen, die het verdere verloop van de monetaire zuivering zou vereischen, werd afgekondigd het Machtigingsbesluit Geldzuivering (K.B. van 3 Aug. 1945, Stbl. no. F 133.) Krachtens dit besluit is de Min. v. Fin. gedurende een tijdvak van een jaar gemachtigd tot vaststelling van alle door hem noodig geachte bepalingen met betrekking tot de zuivering van het geldwezen. Op grond van deze machtiging konden verdere geldzuiveringsmaatregelen bij ministerieele beschikkingen worden uitgevaardigd. Deze beschikkingen worden in het Staatsblad opgenomen.

Als eerste belangrijke beschikking verscheen de Beschikking Geldzuivering 1945 van 12 Sept. 1945 (Stbl. no. F 169). Hierbij werd met ingang van 26 Sept. alle papieren geld ingetrokken en werden voorts alle saldi geblokkeerd. Na afloop van de blokkadeweek (3 Oct.) werd onmiddellijk op grond van de Beschikking Deblokkeering 1945, van 26 Sept. 1945, (Stbl. No. F 196) een begin gemaakt met de deblokkeering en wel op zoodanige wijze, dat de chartale circulatie, die in haar werking het minst controleerbaar is, voorshands zoo beperkt mogelijk werd gehouden.

In dit verband is het mede van belang, dat omstreeks 1 Oct. de hoeveelheid beschikbaar nieuw bankpapier nog ontoereikend was, zoodat ook uit dien hoofde de chartale circulatie moest worden beperkt. Aan de verkeersbehoefte werd zooveel mogelijk tegemoet gekomen door een bepaalde hoeveelheid geld giraal ter beschikking te stellen. Ter regeling van deze materie verschenen een aantal Aanvullingsbeschikkingen Deblokkeering '45 in het Stbl. (F 202, F 211, F 216, F 239, F 262 en F 307) en een aantal Uitvoeringsbeschikkingen Deblokkeering 1945 in de Ned. Stcrt.

In nauw contact met bankwezen en bedrijfsleven werd voorts met de individueele behoeften van bepaalde categorieën van burgers en bedrijven rekening gehouden door middel van verdere ontdooiing van het geblokkeerde geld. De Nederlandsche Bank nam deze deblokkeeringstaak op zich, waarbij zij, ter vermindering der administratieve werkzaamheden, zooveel mogelijk trachtte categorieën van gelijksoortige individueele vergunningen in algemeene vergunningen samen te vatten. Op deze wijze werd een elastisch stelsel geschapen, dat de eischen van het economisch verkeer als het ware op den voet volgde.

Als gevolg van de deblokkeering bewoog de aanvankelijk sterk ingekrompen chartale en girale circulatie zich weer in stijgende lijn. Over den omvang der girale circulatie kunnen, als gevolg van het feit, dat de gegevens van de banken door de overstelpende drukte met groote vertraging beschikbaar komen, geen recente cijfers worden verstrekt. Volgens een waarschijnlijk betrouwbare schatting bestond aan het einde van het jaar 1945 het bij de banken uitstaande geld voor 10% uit vrije, voor 30 à 35% uit girale en voor 55 à 60% uit geblokkeerde saldi. Onderstaand staatje geeft een beeld van de ontwikkeling der bankbiljettencirculatie onder invloed der zuiveringsmaatregelen der tweede phase.

Bankbiljetten in omloop (millioenen guldens)

Datum weekstaat	Bedrag	Datum weekstaat	Bedrag
10- 9-1945	2445		Nw. Oud
17- 9-1945	2118	12-11-1945	890 485
24- 9-1945	1683	19-11-1945	942 463
1-10-1945	1161	26-11-1945	1011 440
	Nw. Oud	3-12-1945	1111 349
8-10-1945	398 855	10-12-1945	1162 344
15-10-1945	613 718	17-12-1945	1320 327
22-10-1945	668 630	31-12-1945	1386 327
29-10-1945	748 563	7- 1-1946	1442 322
5-11-1945	830 521	14- 1 1946	1541 314

Op 10 Dec. '45 had de nieuwe circulatie het peil van 1 Oct. jl. weer bereikt. De geleidelijke daling der bedragen oud bankpapier illustreert het inloopen van den achterstand, die in de administratieve verwerking van het bij de banken ingeleverde papier was ontstaan. Op de niet ingeleverde biljetten is ten bate van 's Rijks schatkist een winst gemaakt, waarvan de hoogte thans nog niet definitief vaststaat, maar die kan worden geraamd op een bedrag van ƒ 200 à ƒ 300 millioen.

De totale circulatie heeft thans een dusdanig peil bereikt, dat het monetaire en fiscale belang eischt de verdere uitholling van het geblokkeerde geldvolume ingrijpend te beperken. Met ingang van 1 Dec. '45 werd reeds een aantal algemeene vergunningen ingetrokken, terwijl het verkrijgen van individueele deblokkeeringsvergunningen werd verzwaard. Voor het geval de behoefte zou rijzen aan het verwerven van liquide middelen anders dan langs den weg der deblokkeering, werd de mogelijkheid tot credietverleening verruimd, ook als men nog over geblokkeerd geld beschikt; de terugvloeiing van door credietverleening in het verkeer gebracht geld, na beëindiging der transactie, die tot de credietverleening aanleiding gaf, wordt daardoor gestimuleerd.

In den loop van de maand December was de ontwikkeling bovendien zoover voortgeschreden, dat het verantwoord werd geacht aan te kondigen dat met ingang van 1 Jan. 1946 de girale rekening zou worden opgeheven. De girale rekening heeft eenerzijds een zeer nuttige functie verricht doordat zij het mogelijk heeft gemaakt het tijdstip van de geldzuivering enkele weken vroeger te stellen dan op grond van de beschikbare hoeveelheid nieuw bankpapier mogelijk zou zijn geweest. Anderzijds echter gaf zij in het betalingsverkeer tot moeilijkheden en wijzigingen aanleiding. De Minister heeft, ondanks de laatst genoemde nadeelen, nagelaten de girale rekening reeds in den loop van het najaar af te schaffen, omdat aanvankelijk van de tegoeden, die aldus in de semiblokkade van het girale verkeer zouden worden onttrokken, geen normale beleggingsmogelijkheid beschikbaar was. Het gevaar leek onder die omstandigheden niet denkbeeldig, dat het girale geld, indien eenmaal vrijgemaakt, in grooten omvang een uitweg zou zoeken op de zwarte markt. Een en ander is ondervangen door de thans geopende mogelijkheid tot inschrijving op de 2½% Spaarcertificaten.

Aan houders van geblokkeerde geldrekeningen is tezelfder tijd de gelegenheid geboden door middel van inschrijving op het Grootboek 1946 (en voor zoover particulieren aangaat evencens tot een beperkt bedrag op de reeds genoemde spaarcertificaten) van hun bezit een behoorlijke rente te kweeken; de mogelijkheid om bepaalde belastingen en de heffingen ineens hieruit te voldoen, zal overigens blijven gehandhaafd.

Als ten slotte de thans in voorbereiding zijnde maatregelen tot reguleering van het kapitaalverkeer (met de opening van de Effectenbeurs op bescheiden schaal is hiermede inmiddels een eerste begin gemaakt) van kracht zullen zijn geworden, zal de volledige aandacht moeten worden geconcentreerd op maatregelen ter verbetering der budgetaire positie om nieuwe inflatoire tendenties tegen te gaan.

De minister stelt zich voor binnen enkele weken de Kamer een witboek voor te leggen, waarin betreffende alle ter zake van de geldzuivering getroffen maatregelen volledig verantwoording zal worden afgelegd.

(V. b. geldzuiv. 6566 A. nota 6603)

Nederland

A. Berechting van oorlogsmisdadigers —

26 Jan. — Staatsblad no. G 5 bevat het besluit van 4 Januari, bepalende de bekendmaking van de toetreding van Nederland tot de te Londen op 8 Augustus onderteekende overeenkomst tusschen de regeering van het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland, de regeering van de Vereenigde Staten van Amerika, de voorloopige regeering van de Fransche Republiek en de regeering van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken voor de vervolging en bestraffing van de groote oorlogsmisdadigers van de Europeesche as. (N.R.C.)

(V. b. ber. oorl.misd. 6593 C; overeenk. 6393 G)

Nederland

A. Tweede Kamer - Voortgezet debat over regeeringsbeleid - De vergoeding van oorlogsschade (nota, hoofdst. VII) - Waarom geen vervangingswaarde herziening regeling huisraadschade - Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening (hoofdst. XIV) - Intensiveering van den landbouw - Organisatie bedrijfsleven (hoofdst. XV) —

24—25 Jan. — In de zitting van 23 Jan. kwam de financieele voorziening met betrekking tot de oorlogsschade ter sprake. Aanvaarde de Kamer in het algemeen den grondslag van de regeling, dat „de schade, welke aan de economische goederen van een deel van het Nederlandsche volk door den oorlog is toegebracht, door de getroffenen ten behoeve van het geheele volk is geleden", de regeling zelf, was voorwerp van felle critiek. Het werd door eenige leden betreurd, dat deze materie bij K.B. en niet bij de wet was geregeld.

Ernstiger echter waren de bezwaren tegen de waarde in Mei 1940 als grondslag voor de schadevergoeding. Vrij algemeen vond men, dat de vervangingswaarde de grondslag moest zijn. Het werd door eenige leden onjuist geacht, dat de huurwaarde was gekozen als norm voor de vergoeding van huisraad. Ook werd opgekomen tegen de bureaucratie die op de schaderegeling woekert. Speciale aandacht werd gevraagd voor Walcheren, het zwaarst getroffen gebied.

In zijn repliek op 24 Jan. heeft minister Lieftinck uiteengezet, waarom de regeering niet van het beginsel schadevergoeding op basis van 1940 kan afwijken. Inflatie is het groote argument van den minister. Hij deelde mede, dat per 31 Mei 1945 het totale bedrag der molestverzekering beliep 25.8 milliard, terwijl de verzekerde schade, voorzoover bekend bij de maatschappijen, die over de cijfers beschikten, bedroeg 2.5 milliard.

De geraamde schade-aangifte bij de schade-enquête-commissies is pl.m. 4.5 milliard. De minister rekende het niet precies voor, maar hij gaf de Kamer toch een zoodanige aanwijzing, waar integrale schadevergoeding op zou neerkomen, dat zij er stil van werd.

De regeering houdt vast aan haar beginsel, dat het niet haar taak kan en mag zijn de menschen terug te brengen tot den ouden toestand, doch dat zij zich ermede moet vergenoegen, hun een redelijken bestaanstoestand terug te geven. Voorts deelde de minister mede, dat de gemaakte opmerkingen over de vergoeding van de huisraadschade voor hem aanleiding waren te overwegen de bestaande regeling te herzien t.a.v. 3 belangrijke punten: 1. de normen voor de schadevergoedingen voor de laagste klassen te verhoogen of de tabel voor de laagste klasse te schrappen; 2. de vergoeding per gezinslid te verhoogen; 3. het verschil in huisraadschade tusschen stads- en plattelandsgemeenten opnieuw te bezien.

26-30 Jan. — In de vergadering van 25 Jan. hebben meer dan een dozijn sprekers het woord gevoerd over het hoofdstuk Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening. De prijzen, kleine boeren, verkaveling en de organisatie van den Land- en Tuinbouw waren het onderwerp van de belangrijkste redevoeringen.

Minister Mansholt zeide in zijn antwoord, maatregelen te willen nemen om de concurrentiecapaciteit op te voeren: door onzen kostprijs in overeenstemming te brengen met de wereldmarkt. Met bijzonderen nadruk wees de minister voorts op het belang van her- en ruilverkaveling, ten aanzien waarvan dwingend moet worden opgetreden.

Intensiveering van onzen landbouw — ziedaar het kernprobleem van het geheele vraagstuk. Hebben wij dat opgelost, dan kunnen wij den kostprijs drukken en tevens een bijdrage leveren tot het kwijtraken van onze overtollige boeren. Aan de oplossing van dit laatste probleem moeten natuurlijk ook middelen te pas komen als voortgezette inpoldering, industrialisatie van het platteland en op den duur emigratie. Voorts zal er — dit om de kleine boeren niet te doen verpauperen — een teeltplan worden opgesteld. En om den tuinbouw te helpen zou in de eerste plaats het areaal worden teruggebracht tot dat van 1939, vervolgens de productie worden opgevoerd en alles worden gezet op export, niet alleen van onze overtollige producten.

In de zitting van 29 Jan. kwam ook nog het hoofdstuk organisatie van het bedrijfsleven aan de orde. In feite ging het over niets anders dan over een voorontwerp van wet (van min. Vos) dat nog niet bij de Kamer is ingediend. Minister Vos wees erop, dat nu de adviezen waren gevraagd van het bedrijfsleven, het onjuist zou zijn op de eigenlijke discussie vooruit te loopen.

(N.R.C. - Tijd - Alg. H.bl. - V.K. - Tr. - Msb. - Par. - Wh. - V.V.)

(V. b. Tw. Kam. deb. 6598 A; oorlogsschade 6538 VII; Nota reg.bel. hfst. XIV: 6543 XIV; Bedrijfsorg. 6607 B)

B. Tweede Kamer-kieswetwijziging - Opkomstplicht - Afschaffing verworpen - Geen stemming voor Kamer en Prov. Staten op één dag - Kiesgerechtigde leeftijd van 25 op 23 jaar gebracht —

31 Jan. — De Kieswet, Gemeentewet en Provinciale wet moesten worden gewijzigd wegens de bijzondere omstandigheden waaronder met den grootsten spoed verkiezingen moeten worden gehouden. Van deze gelegenheid heeft de regeering gebruik willen maken om behalve eenige tijdelijke technische wijzigingen ook een aantal blijvende veranderingen voor te stellen. Een der wijzigingen van deze laatste soort was de afschaffing van den verschijningsplicht, meestal — doch strikt genomen ten onrechte — stemplicht genoemd. Een amendement van den heer **Ruys de Beerenbrouck** (R.K.), strekkende tot handhaving van deze verschijningsplicht werd met 37 tegen 36 stemmen aangenomen. Vóór stemden R.K., C. H. en Lib. Een amendement van den heer **Van den Heuvel** (A.R.) dat de mogelijkheid uitsluit van stemming voor de Kamer en de Prov. Staten op één dag, werd met 50 tegen 21 stemmen aangenomen. Vóór stemden: A.R., R.K., C.H. en Lib.

Overigens werd de „aanvulling en wijziging van de kieswet, de prov. wet en de gemeentewet, alsmede bijzondere voorzieningen met het oog op de in 1946 te houden verkiezingen" z. h. st. aangenomen. In het wetsontwerp, zooals het thans is aangenomen, wordt voorgesteld, den kiesgerechtigden leeftijd van 25 jaar tot 23 te verlagen.

(Tijd - Alg. H.bl. - N.R.C. - Msb. - V.V.)

(V. b. verkiez. 6480 A; 6567 A; stemr. pol. del. 6596 C)

C. Demobilisatie marine-personeel

4 Febr. — Het dienstplichtig reserve- en hersteld actief personeel der marine beneden den rang van officier, dat in Nederland is opgekomen en dat sedert 10 Mei 1940 onafgebroken in werkelijken dienst is, zal uiterlijk 1 Juli 1946 uit Oost- en West-Indië naar Nederland terugkeeren ter demobilisatie. Het overeenkomstige personeel, dat in Nederland of in het Vereenigd Koninkrijk in werkelijken dienst is, zal niet meer naar Oost- of West-Indië worden uitgezonden en zoo spoedig mogelijk na 1 Juli 1946 worden gedemobiliseerd. **(V. b. 6575 H)** (V.K.)

D. Protest van onderofficieren tegen uitzending —

25 Jan. — Ongeveer 300 dienstplichtige onderofficieren van de Kon. Mil. Academie te Breda hebben dezer dagen aan den min. van Oorlog een request ingediend, waarin zij bezwaar maken tegen het h.i. willekeurige oproepen voor de expeditionnaire macht. In een begeleidend schrijven, waarvan een afschrift aan alle leden van de Staten-Generaal is gezonden, wijzen zij erop, dat zich nu reeds een ontstemming bij de opgeroepenen openbaart.

De adressanten verzoeken tenslotte maatregelen te nemen, die hun bezwaren kunnen wegnemen en dat de lasten van den militairen dienst gelijkelijk over alle daarvoor in aanmerking komende Nederlanders verdeeld worden.

(Wh.) **(V. b. 6579 B)**

E. Officieren van civielen dienst - Nieuwe functie bij landmacht —

31 Jan. — Er is bij de Kon. landmacht een nieuwe functie ingesteld namelijk die van officieren van civielen dienst.

Deze officieren worden bij K.B. benoemd en door den minister van oorlog als zoodanig bij schriftelijke benoeming aangesteld.

Voor benoeming tot officier van civielen dienst kunnen in aanmerking komen ambtenaren in overheids- of in semi-officieelen overheidsdienst, zij die door eenig ministerie van alg. bestuur op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht in dienst zijn genomen of zij die zich zonder kosten van het rijk ter beschikking hebben gesteld.

De officier civiele dienst staat onder de bevelen van de autoriteit die hem voor de benoeming heeft voorgedragen, en heeft ten aanzien van legering en voeding aanspraak op gelijke behandeling als een officier van de landmacht. (Msb.)

(V. b. landmacht 6590 A)

F. Oorlogsmuseum te Overloon —

2 Febr. Te Overloon zal een oorlogsmuseum worden ingericht in dezelfde bosschen, waar in het najaar van '44 twee tankdivisies van het Amerikaansche eerste leger slag hebben geleverd met de Duitsche Tiger- en Panthertanks.

(V.K.)

G. Mr. Röling lid Int. Hof ter berechting van Jap. oorlogsmisdadigers —

1 Febr. — Mr. B. V. A. Röling, thans rechter in de Arrondissementsrechtbank te Utrecht, is door de Nederlandsche regeering aangewezen om te worden benoemd tot lid van het Internationale Hof dat te Tokio de Japansche oorlogsmisdadigers zal berechten.

(Ad. Dgb.) **(V. b. Jap. 6570 G)**

H. Nationale feestdag op 4 Mei —

26 Jan. - De Regeering heeft besloten, den nationalen feestdag, waarvoor als datum de 5e Mei was vastgesteld, dit jaar op den 4en Mei te vieren, zulks in verband met het feit, dat 5 Mei op een Zondag valt. **(V. b. Nat. feestd. 6398 E)** (Tr.)

Nederland

A. Kapt. A. Romijn, „dapperste kapitein der koopvaardij" —

6 Febr. — Te Rotterdam werd, aan boord van de „Oranjefontein" Kapt. Ary Romijn gehuldigd als „dapperste kapitein der koopvaardij".
Min. De Booy heeft hem daarbij den zilveren beker uitgereikt, welke door den heer A. Groenenberg uit Cardiff beschikbaar was gesteld voor den Nederlandschen zeeman, die bij moeilijke en gevaarlijke operaties den meesten moed betoonde.
Kapitein Romijn sloeg in Januari 1943 als gezagvoerder van het m.s. „Aagtekerk" een duikboot-aanval af, waarbij de onderzeeër vermoedelijk tot zinken werd gebracht. Hiervoor werd hij door H.M. de Koningin onderscheiden met den bronzen leeuw. Tijdens een Malta-convooi werd zijn schip door een aanval van een vijandelijk vliegtuig tot zinken gebracht.

Kapt. A. Romijn en dochter

Ofschoon zelf ernstig gewond, heeft kap. Romijn toen het uiterste gedaan om passagiers, schip en lading (deze bestond uit 1100 ton petroleum en benzine) te bergen. Voor deze daad ontving hij het kruis van verdienste met gesp. Voorts heeft H.M. hem gedecoreerd, omdat hij twee jaar lang gezagvoerder was in gevaarlijke zeegebieden; ook werden hem diverse Britsche onderscheidingen uitgereikt. (Alg. Hbl.)
(V. b. Koopv. 6573 F; Wer. Koopv. 6601 D; onderscheid. 6599 B)

B. Repatrieering - Koers ingeleverde Rijksmarken —

25 Jan. — De tegenwaarde van de Rijksmarken, welke door gerepatrieerden aan de grens werden ingeleverd, zal krachtens een nieuwe ministerieele beschikking, niet tegen een Markenkoers van ∫ 0.265 maar van ∫ 0.7536 worden berekend. (Par.) **(V. b. 6568 K)**

C. Effectenregistratie - Bevoegdheid en verplichting tot aangifte —

30 Jan. — Bij Besluit no. F 272 van 16 Nov. 1945, tot wijziging van het Besluit herstel rechtsverkeer (E 100) en van het Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) werd een uitvoerige regeling gegeven voor de registratie van alle effectenbezit. Doel van deze registratie is, het opsporen van oorlogswinsten, het achterhalen van vijandelijk effectenbezit en het opsporen van gestolen of geconfisceerde effecten.
Voor een ieder die op onrechtmatige wijze het bezit van effecten heeft verloren, wordt de gelegenheid opengesteld een aanvraag tot herstel van recht met betrekking tot deze effecten in te dienen. Hierbij wordt niet alleen gedacht aan handelingen van den vijand, maar ook aan oorlogsmolest, verlies, diefstal en brand.
Diegene, aan wien het bekend is, dat iemand op onrechtmatige wijze bezit van effecten heeft verloren, is verplicht hiervan aangifte te doen. De gedupeerde zelf zal in vele gevallen b.v. doordat hij is gedeporteerd en niet is teruggekeerd, niet voor zijn belangen kunnen opkomen. Een andere aangifteverplichting geldt voor een ieder, die weet, dat een effect of een zakelijk recht op een effect op of na 10 Mei 1940 toebehoorde aan of is afgegeven ten gunste van een vijandelijken staat of een vijandelijken onderdaan dan wel een lid van de N.S.B. of een soortgelijke organisatie.
Er bestaat ook een aangifteverplichting voor allen die binnenlandsche effecten hebben uitgegeven of te hunnen laste hebben uitstaan, (dus niet alleen vennootschappen maar ook b.v. fondsen, vereenigingen en organisaties, onverschillig of zij rechtspersoonlijkheid bezitten of niet).
De gelegenheid tot aangifte is opengesteld tot 15 Febr. 1946. Voor alle aanvragen en aangiften geldt echter, dat deze alleen moeten plaats vinden, indien de effecten en vooral de nummers, volledig bekend zijn.
Men dient zich voor alle aanvragen en aangiften tot een bank of commissionnair te wenden.
Het spreekt van zelf, dat de uitvoering van dit proces geruimen tijd in beslag zal nemen.
De min. van Financiën prof. P. Lieftinck, verklaarde in een persconferentie ten aanzien hiervan, dat hiermede ongeveer een jaar gemoeid zal zijn, behoudens de gevallen, waarover geprocedeerd moet worden. (Ec. N. - N.R.C. - V.V.)
(V. b. Eff.reg. 6566 Kol. 2)

D. Ir. S. L. Louwes adviseur van de F.A.O. - Ir. A. H. Boerma regeeringscomm. voor buitenl. agrar. aangelegenheden - Ir. J. S. Keyser pl.v.v. direct.gen. voedselvoorz. —

31 Jan. — Ir. S. L. Louwes, treedt op als adviseur van Sir John Orr, directeur-generaal van de Food and Agriculture Organisation der Ver. Volkeren. Ir. A. H. Boerma, de wnd. directeur-generaal van de voedselvoorziening, is benoemd tot regeeringscommissaris voor buitenlandsche agrarische aangelegenheden. Dit commissariaat is wegens onze omvangrijke bemoeiingen in het buitenland op het gebied van den landbouw, ingesteld voor het onderhouden van buitenlandsche agr. betrekkingen. Met ingang van 1 Febr., is benoemd tot plaatsvervangend directeur-generaal van de voedselvoorziening, ir. J. S. Keyser te Zwolle, voorheen prov. voedselcommissaris voor Overijsel. (A.N.P.)
(V. b. ir. Louwes 6480 D; F.A.O. 6496 A)

E. Werkloosheid per 31 Dec. 1945 —

31 Jan. — Volgens opgave van het Centr. Bureau voor de Statistiek bedroeg het aantal geregistreerde geheel werkloozen in Nederland op 31 Dec. j.l. 90.446, terwijl 43.500 personen op dien datum nog geheel of gedeeltelijk onder een wachtgeldregeling vielen. Bij den Dienst Uitvoering Werken (D.U.W.) waren aan het einde van 1945 63.000 arbeiders geplaatst. Per 30 September 1945 bedroegen deze cijfers resp. 91.941, 90.400 en 43.000.
(V.V.) **(V. b. 6541 D en E, 6542 XII, 6520 M)**

F. Overleg met Ned. Indië — Massavergadering in Amsterdam —

4 Febr. — Onder auspiciën van de vereeniging „Nederland-Indonesië", heeft Zaterdag 2 Febr. in de Markthallen te A'dam, een massabetooging plaats gehad voor overleg met Ned.-Indië.
Deze bijeenkomst werd door 20.000 personen bijgewoond. Achtereenvolgens werd door de volgende sprekers het woord gevoerd:
Dr. J. A. Verdoorn, lid van het landel. bestuur der vereeniging „Nederland-Indonesië, ds. J. J. Buskes, mej. E. G. Poetiray, lid van het hoofdbestuur van de „Perhimpoenan Indonesia", P. de Groot, afgevaardigde van de C.P.N. en mr. G. J. van Heuven Goedhart, hoofdredacteur van „Het Parool".
Er werd een resolutie aangenomen, waarin tot uitdrukking werd gebracht, dat het „Indonesische conflict" opgelost moet worden, niet door gewapend geweld, doch door vreedzaam overleg met de regeering-Sharir. „Het is slechts deze politiek" — aldus de resolutie — „welke een oorlog van volk tegen volk kan voorkomen." (N.R.C. - Par. - Wh.)
(V. b. Indië 6608 B/E; Tweede Kamer i.z. Indië 6598 A)

G. Publieke opinie i.z. Indische vraagstuk —

2 Febr. — De Nederlandsche Stichting voor Statistiek heeft in haar serie opinie-onderzoekingen getracht de meening van het Ned. volk i. z. Ned. Indië te peilen.
De eerste vraag welke aan het publiek werd voorgelegd luidde: Heeft u een meening over de verhouding Nederland-Indië?
De antwoorden wezen uit, dat 73 procent der Nederlandsche bevolking deze vraag bevestigend kon beantwoorden.
Zooals verwacht mocht worden, is dit percentage niet gelijk voor de verschillende samenstellende deelen van de bevolking. Zoo bleek van de mannen 84 procent, daarentegen van de vrouwen slechts 63 procent over dit vraagstuk een meening te hebben.
Van de leeftijdsgroep 18-24 jarigen, bleek gemiddeld 70 procent een meening te hebben. Bij personen van 55 jaar en ouder bleek dit percentage 75 te bedragen.
Vrij sterke variaties in het al of niet hebben van een meening treden naar voren, indien men de ondervraagden groepeert naar hun politieke sympathieën:

	Wel een meening	Geen meening
V.D.	86	14
A.R.	84	16
Lib. St.Partij	83	17
C.P.N.	80	20
C.H.U.	79	21
S.D.A.P.	79	21
R.K.S.P.	69	31
Overige partijen	75	25
N.V.B.	73	27
Geen partij	63	37

Deze meening wordt nader bepaald door de antwoorden gegeven op de volgende vragen:
Hoe moeten de betrekkingen tusschen Nederland en Indië thans worden geregeld:

a. op dezelfde wijze als voor den oorlog, of
b. met een belangrijke versterking van den Indonesischen invloed, of
c. Indië onafhankelijk van Nederland?
De resultaten wijzen uit, dat 70 procent der ondervraagden een belangrijke versterking van den Indonesischen invloed wenscht, 11 procent wil Indië geheel onafhankelijk van Nederland zien, terwijl 17 procent de betrekkingen wil laten zooals ze voor den oorlog waren. Voegt men de personen die b of c kozen samen, dan blijkt dus dat 81 procent der bevolking, voor zoover deze zich inzake het Indische vraagstuk een meening gevormd heeft, een nieuwen koers in Indië wenscht.
Een splitsing naar politieke gezindheid geeft zeer uiteenloopende cijfers te zien. Wij vermelden de cijfers hieronder en nemen tevens hierbij op de percentages van de personen, die de vooroorlogsche situatie gehandhaafd willen zien[1]).

	Verhouding als voor den oorlog	Belangrijke versterking Indonesischen invloed	Indië onafhankelijk
N.V.B.	3	94	3
V.D.	12	82	6
C.H.U.	17	79	4
S.D.A.P.	7	74	17
A.R.	24	73	1
Overige partijen	8	73	19
R.K.S.P.	25	69	3
Geen partij	19	65	13
Lib. St. Partij	41	57	2
C.P.N.	3	30	67

Het blijkt, dat het den voorstanders van een belangrijke versterking van den Indonesischen invloed met dit woordje „belangrijk" ook wel degelijk ernst is. Wel wil men dezen grooteren invloed vooral op het terrein der binnenlandsche politiek een rol laten spelen. Het blijkt nl., dat 65 procent dezen invloed op het gebied der binnenlandsche politiek ook van doorslaggevenden aard wil doen zijn; 26 procent wilde zoo ver niet gaan, terwijl 9 procent zich hier van een oordeel onthield. Op het gebied van buitenlandsche politiek is evenwel slechts 11 procent voorstander van een doorslaggevenden Indonesischen invloed, 77 procent is daarvan in dit geval een tegenstander, terwijl 12 procent zich hierover geen meening gevormd bleek te hebben.
[1]) Voor zoover het totaal niet op 100 uitkomt, wordt het ontbrekende gedeelte gevormd door wie geen meening te kennen gaven. (Elsev. Wbl.)
(V. b. Opinie-onderzoek: 6583 A; Tw. Kam. over Indië: 6598 A)

Nederland

A. Partijcongres C.P.N. —

8—14 Jan. — Tijdens een te Amsterdam gehouden congres der Communistische Partij Nederland werd een nieuw partijbestuur gekozen, dat als volgt is samengesteld:
Paul de Groot, G. Wagenaar, F. Baruch, A. J. Koejemans, J. Brandenburg, C. Borst, N. v. d. Drift, F. Reuter, C. Koenen, J. van Santen, B. v. d. Ham, mevr. v. d. Zaken, Annie Averink, M. H. Gregoire, J. Haken, W. Mans, H. Otto, B. Gillerion, F. Dias, J. Weistra, J. Teiwis, J. Schalker, K. Coolen, W. Kremer.
Candidaatbestuurders werden: G. Geelhoed, H. Goudkuil, J. van Wieringen, Marcus Bakker, R. Kogenhop-Huig.
In zijn openingsrede op 7 Jan. wees de Heer Paul de Groot er o.m. op, dat het kapitalisme sterk verzwakt, het socialisme versterkt is o.m. door de totstandkoming van de internationale vakvereenigingseenheid. „Onze politiek — aldus de heer de Groot — is de politiek van Stalin, de zegevierende toepassing van het Marxisme op onzen huidigen tijd. Onze vijanden noemen dit smalend „Stalinisme". Welnu, wij nemen dezen scheldnaam over.
„Stalin heeft het socialisme gebouwd en tegen alle Trotzkistische aanvallen in tot een onoverwinlijke kracht gemaakt. Onder zijn leiding is de Sovjet-Unie opgebouwd, waaraan de menschheid het thans te danken heeft, dat zij van het Hitlerdom is verlost en den weg naar den vooruitgang is geopend.
Daarom vereeren wij hem, die als grootste wereldhervormer van alle tijden de geschiedenis zal ingaan, den zoon van het werkende volk, onzen kameraad Stalin." (Wh.)
(V. b. C.P.N. 6390 H, zie ook 6440 C)

B. A.R.partij - Federatieve samenwerking met C.H. Unie - J. Schouten partijleider —

24 Jan. — In een te Utrecht gehouden deputatenvergadering van het centraal comité van A.-R. kiesvereenigingen is eenstemmig besloten tot federatieve samenwerking met de C.-H. Unie. De heer J. Schouten is als nieuwe partijleider gekozen. (Alg. H.b.)
(V. b. 6528 G)

C. Britsch eeredoctoraat voor prof. Kraemer —

30 Jan. — Op 1 Maart aanstaande zal vanwege de St. Andrews-universiteit het eere-doctoraat in de Godgeleerdheid worden verleend aan prof. H. Kraemer te Leiden. (Par.)

D. Psychologisch instituut voor Limburg —

6 Febr. — Door de samenwerking tusschen R.K. stands- en vakorganisaties en andere R.K. vereenigingen, is het mogelijk geworden binnen het kader van den Gemeenschapsdienst, te Heerlen, een instituut in het leven te roepen, dat de psychologische verzorging van geheel Limburg op zich kan nemen.
Er zijn drie afdeelingen, een voor Opleidings- en Beroepsoriëntatie, een afdeeling psychotechniek voor Handel, Verkeer en Industrie, en een psycho-paedogogische afdeeling.
Het instituut, dat onder leiding staat van Drs. Benders, psycholoog bij de staatsmijnen, is reeds met zijn werkzaamheden begonnen. (G. v. L.)

E. Jhr. Mr. A. W. L. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer ambassadeur te Parijs - H. M. verleent Grootkruis in de orde van den Ned. Leeuw —

4 Febr. — H. M. de Koningin heeft aan Jhr. mr. A. W. L. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer, die onlangs tot ambassadeur te Parijs benoemd is, het Grootkruis in de Orde van den Nederlandschen Leeuw verleend.
Tjarda van Starkenborgh Stachouwer werd in 1936 benoemd tot G.G. van Ned. O.-Indië, als opvolger van Jhr. B. C. de Jonge. Na de overweldiging van Ned.-Indië door de Japanners werd hij geïnterneerd en eerst na de Japansche capitulatie herkreeg hij zijn vrijheid.
Op 15 Dec. 1945 vroeg hij eervol ontslag uit zijn ambt, hetgeen hem door H. M. de Koningin werd verleend. (A.N.P.)
(V. b. Tj. 6474 A; biogr. 2349 A)

F. Erkenning Oostenrijksche regeering —

5 Febr. — De Nederlandsche regeering is er toe overgegaan, de tegenwoordige Oostenrijksche administratie te erkennen als voorloopige Oostenrijksche regeering. (V.K.) **(V. b. Oost.r. 6594 B)**

G. Monetair verdrag met Denemarken —

1 Febr. — Tusschen Nederland en Denemarken is een monetaire overeenkomst gesloten. De koers van de Deensche Kroon is daarbij vastgesteld op 55,28 ct.; wederzijds wordt een monetair crediet verleend van 20 millioen gulden. Het voor onbepaalden tijd geldende verdrag, omvat ook de Nederlandsche overzeesche gebiedsdeelen. (V.V.)
(V. b. Denem. 6569 B; monet. verdr. 6604)

Ned. O. Indië

H. Overeenkomst met Australiërs

24 Jan. — Na besprekingen tusschen den Australischen minister van buitenlandsche zaken dr. Evatt en den Nederlandschen gezant Baron van Aerssen is volledige overeenstemming bereikt tusschen beide landen.
Dr. Evatt verklaarde, dat geen botsing van belangen had plaats gehad en dat Australië volledig de rechten en belangen van Nederland in het Zuid-Westelijk deel der Stille Zuidzee erkende. (Alg. H.bl.)
(V. b. Austr. 6584 E)

I. Radio en pers te Batavia onder censuur —

26 Jan. — Met ingang van 24 Januari zijn de kranten en het radiostation te Batavia onder geallieerde supervisie gesteld, in dier voege, dat zij door de geallieerden kunnen worden overgenomen, blijvend kunnen worden gecontroleerd dan wel tijdelijk of blijvend geschorst.
Het geallieerde hoofdkwartier is de eenige rechter in deze aangelegenheid. (N.D.) **(V. b. 6600 A en B; 6608 B/E)**

K. Parade van Britsche en Nederlandsche troepen —

1 Febr. — Ter eere van den achtsten verjaardag van prinses Beatrix werd op Java de eerste officieele parade gehouden na de capitulatie van de Japanners. De parade werd afgenomen door den lt. gouverneur-generaal, dr. van Mook, admiraal Helfrich en den commandant van de geallieerde strijdkrachten. De beide laatsten zijn intusschen vervangen.
Dit was tevens de eerste parade, waaraan zoowel Britsche als Nederlandsche troepen deelnamen. (Times)
(V. b. v. Mook: 6608 B; Helfrich 6583 L)

L. Stopford te Batavia —

1 Febr. — Sir Montague Stopford is op het vliegveld Kemajoran bij Batavia aangekomen. Generaal Christison verwelkomde zijn opvolger.
Ook lt.-generaal Spoor was bij de aankomst tegenwoordig. (Ad. dgb.)
(V. b. Stopford en Christison 6608 C; Spoor 6608 D)

M. Vorming van een volksfront op Java —

1 Febr. — Volgens het nationalistische blad „Merdeka", hebben zich 141 „Indonesische" organisaties vereenigd tot een „Volksfront", hetwelk een minimumwerkprogram heeft aangeboden aan de „republikeinsche regeering". Dit program vraagt o.m.: „opvordering en voortzetting van de exploitatie der cultures en industrieën welke aan den vijand behooren".
Tot zijn leiders behooren o.a. Sudirman, hoofd van het „republikeinsche volksleger" en Atmadji, hoofd van de zeestrijdkrachten der T.K.R. (Tr.)

Ned. O. Indië

A. Buitengewesten onder Ned. bestuur - Timor nog onder Australiërs —

2 Febr. — Volgens een officieel communiqué uit Batavia zullen alle aan den buitenkant gelegen eilanden van Ned.-Oost-Indië, met uitzondering van Timor, vanaf 2 Febr. onder het A.F.N.E.I. (Allied Forces Netherlands East Indies) ressorteeren. Timor zal door de Australiërs bezet blijven. (V.V.)
(V. b. Buitengewesten 6569 en 6551 I)

België

B. Opheffing staat van beleg —

26 Jan. — De staat van beleg die op 10 Mei 1940 werd afgekondigd is voor geheel België opgeheven. (Le Monde)

C. Diamantbeurs heropend —

31 Jan. — In Antwerpen is de bekende diamantbeurs in de Pelikaanstraat heropend. (Ec. N.) **(V. b. België 6600 C; 6608 F)**

China

D. Volledige overeenstemming in China - Samenstelling Nationale vergadering —

1 Febr. — De subcommissie van de Chineesche politieke conferentie, die een evenwichtige politieke verdeeling in China tot stand tracht te brengen, is tot overeenstemming gekomen over de reorganisatie van de Nationale Vergadering. Haar beslissing is formeel goedgekeurd door het machtige uitvoerende comité van de Kwomintang (de regeeringspartij). Dit beteekent het einde van de impasse, die ontstaan was over de zetelverdeeling in de nieuwe Nationale Vergadering.
De Nat. Vergadering zal bestaan uit 2.050 leden. 220 leden, waarvan 60% aanhangers zijn der Kwomintang, waren vroeger reeds benoemd. 450 leden zullen nog gekozen worden (inclusief 150 uit Mandsjoerije en Formosa) de rest zal worden benoemd en wel in de volgende verhouding:
Kwomintang 220; Comm.: 190; Democr. Liga: 120; Partij der jeugd 100; Partijloos: 70. De Nat. Verg. zal op 5 Mei bijeenkomen om een nieuwe constitutie vast te stellen, welke intusschen door een uit 35 leden bestaande revisie-commissie zal ontworpen worden. Hiervoor is een ¾ meerderheid der Nat. Verg. vereischt.
(Times) **(V. b. 6584 G)**

Engeland

E. Het atoomonderzoek —

30 Jan. — Eerste-minister Attlee, deelde in het Lagerhuis mede, dat Luchtmaarschalk Lord Portal, voormalig stafchef bij de R.A.F., tot leider van de organisatie benoemd is, die het materiaal moet verschaffen, dat het instituut voor atoomonderzoek, bij Didcut, 30 kilometer van Oxford verwijderd, noodig heeft. Tot directeur van het instituut is benoemd prof. Cockroft, destijds leider van het Canadeesche atoomonderzoek. (N. Z. Zt.)
(V. b. Atoomonderz. 6523 F; in Fr.r. 6601 A)

F. Montgomery Chef van den Imperialen Generalen Staf —

1 Febr. — Het min. van Oorlog, heeft als opvolger van veldmaarschalk Lord Alanbrooke, tot chef van den Imperialen generalen staf, benoemd veldmaarschalk Sir Bernard Montgomery. De koning heeft de benoeming van veldmaarschalk Montgomery met ingang van 26 Juni 1946, goedgekeurd.
Lord Alanbrooke, die in 1941 veldmaarschalk Sir John Dill opvolgde en die op speciaal verzoek van Z. M.'s regeering na het einde van den oorlog nog in dienst bleef, zal dit ambt dan precies 4½ jaar hebben bekleed. (Dail. Tel.)
(V. b. Montg. 6430 a)

G. Britsch pleidooi voor Westersch blok —

25 Jan. — Lord Vansittart verklaarde gisteren in het Hoogerhuis, dat een nauwere samenwerking van West-Europa ook voor Engeland een van de belangrijkste kwesties is.
Het samenwerkingsschema voor het Westen, aldus Vansittart, zou veel minder strak zijn dan het schema, dat aan het Oosten is opgelegd. In het Westen zou er geen vooruitzicht zijn op overheersching door één mogendheid. De samenwerking in West-Europa zou op de eerste plaats Engeland, Frankrijk, Nederland, België, Luxemburg en Scandinavië moeten omvatten.
Vansittart wees de beweringen, dat een dergelijke samenwerking een blokvorming tegen Sowjet-Rusland en de Vereenigde Staten zou beteekenen, van de hand. (Alg. H.bl.)
(V. b. Fr. pleid. v. West. Blok 6501 A)

H. E. Phillips Oppenheim overleden

3 Febr. — De beroemde schrijver van avontuurlijke romans, E. Phillips Oppenheim is op tachtig jarigen leeftijd in zijn huis te St. Peter Port in Guersney overleden. Oppenheim schreef meer dan 100 romans, waarvan vooral „Rijk en geen geld" in Nederland groote bekendheid verwierf. (A.N.P.)

I. Drastische verlaging rantsoenen - Gevolg van wereldvoedseltekort - Contact met Ver. Staten, Canada en Australië —

2 Febr. — De Minister van Voedselvoorziening, Sir Ben Smith, heeft in het Lagerhuis een drastische verlaging van de voedselrantsoenen in Engeland afgekondigd. „De maatregelen, waartoe de Britsche regeering zich ziet genoodzaakt over te gaan", aldus de minister, „beteekenen een terugkeer naar de soberheid en beperking uit de oorlogsjaren." De vermindering, waartoe Engeland thans in de voedselrantsoenen heeft moeten besluiten, is een gevolg van een wereldvoedseltekort, droogte en transportmoeilijkheden. Het ontstellende tekort aan tarwe en rijst heeft er toe geleid, dat in Britsch-Indië groote hoeveelheden landbouwproducten worden vastgehouden, waardoor de vetpositie in Engeland ernstig in gevaar wordt gebracht.
De minister verklaarde, dat de regeering in nauw contact stond met de regeeringen van de Ver. Staten, Canada en Australië met het doel, den export uit deze landen te verhoogen.
„Wij vertrouwen er op, zei de minister, dat zij geen krachten zullen sparen. De behoeften van de landen, welke van import afhankelijk zijn, schreeuwen om hulp.
Sir Ben Smith deelde het Huis mee, dat hij de cijfers van de huidige voedselpositie in de landen van West-Europa aan president Truman had voorgelegd, en dat de president hem had beloofd, dat de Ver. Staten alles in het werk zouden stellen, om meer graan voor de rest van de wereld beschikbaar te stellen.
(V.K.) **(V. b. Engeland 6608 H)**

K. Nationalisatie der mijnen - Door het Lagerhuis aangenomen - De verwaarloozing dezer industrie —

5 Febr. — In een Lagerhuis-zitting, die duurde tot drie uur in den morgen, werd dezer dagen het regeeringsvoorstel tot nationalisatie van de Engelsche mijnen in tweede lezing aangenomen.
Hugh Dalton, Kanselier van de Schatkist, noemde de wet „een groot avontuur". „Wij zijn vastbesloten," aldus Dalton, „voor den eersten keer aan de mijnwerkers te geven wat hun toekomt. Het is tijd, dat aan deze mannen recht geschiedt." Eden leidde de oppositie in Churchill's afwezigheid en deed het met een te verwachten gebrek aan overtuiging en geestdrift. Zijn integriteit is te groot, om de waarheid op te offeren aan louter politieke doordrijverij. Wat is de waarheid? Dat in deze achterlijkste van alle Engelsche industrieën meer dan 12.000 mijnwerkers omkwamen in twaalf jaar tijd; dat ieder jaar 170.000 mijnwerkers niet op het werk verschijnen ten gevolge van beroepsziekten en verwondingen; dat tusschen 1924 en 1945 het aantal produceerende mijnen terugliep van 2.718 tot 1.634, het aantal mijnwerkers van 1.172.000 tot 694.000, en de productie van 267.000.000 tot 174.000.000 ton. De Liberalen steunen, veelbeteekenend, de Labourregeering in haar nationalisatieplan en hun zegsman Clement Davies sprak de volgende krasse veroordeeling uit over de mijnindustrie: „Deze industrie heeft een lange geschiedenis van een particuliere onderneming op zijn slechts — een geschiedenis van louter verwaarloozing in de meest belangrijke industrie in het land." (N.D.) **(V. b. 6523 E)**

L. Sir Maurice Drummond Peterson ambassadeur te Moskou —

3 Febr. — De koning heeft de benoeming van sir Maurice Drummond Peterson, ambassadeur te Ankara, tot ambassadeur te Moskou, als opvolger van Sir Archibald Clark Kerr, goedgekeurd. (A.N.P.)
(V. b. Clark Kerr 6600 B; Turkije 6594 I; Eng. 6608 H)

Egypte

M. Herziening van het Engelsch-Egyptisch verdrag - Engeland bereid te onderhandelen - De Soedan —

31 Jan. — De tekst van de nota's, gewisseld tusschen de regeeringen van Engeland en Egypte zijn gepubliceerd. Hieruit blijkt, dat de Britsche regeering bereid is te onderhandelen over de herziening van het verdrag van 1936. Egypte verlangt grootere contrôle over den Soedan, met het uitzicht op aaneensluiting.
(Man. Guard.)
(V. b. 6584 H; 6508 F; Verdrag 2556 F)

Finland

N. Beperking persoonlijke vrijheid

28 Jan — Op grond van de - ondanks felle critiek in den Rijksdag - verlengde wet tot bescherming van den Staat, heeft de Finsche regeering een verordening uitgevaardigd, door welke de communistische minister van binnenlandsche zaken verstrekkende volmachten krijgt ter beperking der persoonlijke vrijheid. Volgens de verordening kan eenieder, die een activiteit ontwikkelt, schadelijk voor de landsverdediging of voor de betrekkingen met andere staten, of die aanleiding geeft tot gegronde vermoedens van een zoodanige activiteit, uit zijn verblijfplaats uitgewezen, onder politietoezicht gesteld of gearresteerd worden. Beroep op een hooge instantie is niet mogelijk; slechts in het geval van arrestatie, moet de regeering onverwijld een definitieve beslissing nemen.
De sociaaldemocratische en burgerlijke dagbladen hebben scherpe critiek geleverd op de verordening. Het liberale blad „Nya Pressen" schreef, dat zelfs gedachten in de toekomst niet zonder risico zullen zijn.

De „Suomen Sosialdemokrati" verklaarde, dat de verordening zoo ver van de democratie verwijderd is, als de hemel van de aarde. (N.Z.Zt.) **(V. b. Finl.: 6592 A)**

Finland

A. Sterkte Koopvaardijvloot —

30 Jan. — De totale sterkte van de Finsche handelsvloot bedraagt op het oogenblik 302.000 BRT, verdeeld over 120 schepen. (Ec. N.) **(V. b. Finl. 6592 A; Wereldkoopvaardij 6601 D)**

Frankrijk

B. Monetaire positie précair - Legerleiding protesteert tegen beperking der defensiebegrooting —

2 Febr. — Frankrijk gaat nog steeds gebukt onder den last der overheidsuitgaven, die de inkomsten vèr overtreffen. Het deficit over 1945 bedroeg niet minder dan frs 325 milliard. Een derde van de uitgaven was bestemd voor het leger, een ander derde voor staatssubsidies en den aankoop van materiaal en machines voor den wederopbouw en de rest was voor civiele doeleinden. De openbare schuld, welke op 31 Dec. 1938 frs. 421 milliard beliep, is gestegen tot frs 1.860 milliard in Oct. 1945. De schuld aan het buitenland beliep op 31 Dec. j.l. $ 1.282 millioen. Het kapitaalverlies gedurende den oorlog wordt geraamd op frs 3000 milliard, wat overeenkomt met frs 75.300 per hoofd der bevolking.

Gezien deze ontwikkeling valt het niet te verwonderen dat nieuwe rigoureuze maatregelen worden overwogen voor steun aan den franc. In financieele en beleggingskringen is reeds eenige opschudding ontstaan.

Hoewel het niet in de bedoeling der regeering schijnt te liggen de banksaldi te blokkeeren, vreest men toch dat maatregelen zullen worden genomen om de contante deposito's te steriliseeren. Er is een vlucht in goederen gekomen. Postzegels, schilderijen en tweedehandsch meubelen doen opgeld. De Louis d'or steeg in prijs van frs 6500 tot 6900, terwijl veertien dagen geleden de koers frs 5000 bedroeg. (Tr.)

4 Febr. — De Fransche minister van financiën André Philip, heeft de commissie voor de financiën van de Nationale Vergadering voorgesteld, de begrooting van defensie tot op de helft te verminderen. Het voorstel heeft verzet uitgelokt van generaal De Lattre de Tassigny, den inspecteur-generaal van het leger. De Lattre heeft geprotesteerd bij Gouin, en naar men zegt, heeft het onderhoud een stormachtig karakter gedragen.

Zoowel Michelet (M.R.P.), minister voor de strijdkrachten als Tillon (communist) minister van bewapening, achten de voorgestelde verlagingen eveneens te drastisch en gevaarlijk. (Msb.)
(V. b. 6609 A; Devaluatie 6570 B)

Griekenland

C. Britsche hulp aan Griekenland

26 Jan. — De Britsche min. van Buitenlandsche Zaken, heeft in het Lagerhuis een overeenkomst met de Grieksche regeering bekend gemaakt. Deze overeenkomst voorziet in hulp aan Griekenland, voor het uitvoeren van een uitgebreid plan voor econ. herstel.

De Britsche regeering zal een crediet verleenen van £ 10.000.000 voor stabilisatie van de Grieksche munt. Er zal geen rente in rekening worden gebracht, terwijl de terugbetaling niet voor 1951 zal beginnen. Bovendien wordt afgezien van de terugbetaling van de £ 46.000.000, die in 1940 en '41 aan Griekenland werden geleend. Van deze som was reeds £ 19.000.000 door de Grieksche banken vastgehouden om dienst te doen als extra dekking voor de Grieksche munt en voor den aankoop van belangrijke importgoederen.

„We waren op die manier reeds voorbereid, op het verleenen van allen steun aan het Grieksche programma van wederopbouw", aldus Bevin. Over het Grieksche inflatieprobleem zei Bevin, dat maatregelen genomen zullen worden, om de prijzen en de productiekosten te controleeren, de loonen te herzien en het tekort op de begrooting te verminderen. (Man. Guard.)
(V. b. 6609 E; 6601 B; zie ook 6617 G)

Hongarije

D. Uitroeping republiek - Zoltan Tildy president - Russische invloeden - Overname nationale bank door Russen —

3 Febr. — Op 1 Febr. is in Hongarije de republiek uitgeroepen. De leider van de partij der Kleine boeren, Zoltan Tildy, is met eenparigheid van stemmen tot president gekozen.

De correspondent van de „Observer" constateert in Hongarije een toenemende ongerustheid over de politieke ontwikkeling. De communisten en socialisten, zoo schrijft hij, hebben met het presidentschap van Tildy, ingestemd op voorwaarde, dat een socialist eerste minister en een communist voorzitter van de nationale vergadering zou worden. De partij der kleine boeren heeft zich hiermede slechts met tegenzin accoord verklaard, gezien de door haar bij de recente verkiezingen behaalde meerderheid. De socialist Arpad Szakasits zal nu vermoedelijk ministerpresident worden. Er kan geen twijfel over bestaan, zoo vervolgt de correspondent, dat deze ontwikkeling aan Sovjet-Russische invloeden moet worden toegeschreven. Men heeft opgemerkt, dat sinds het recente bezoek van maarschalk Worosjilof aan Moskou een neiging is ontstaan om den socialisten en communisten meer invloed te geven. Deze nieuwe politiek beteekent ongetwijfeld een vasteren Russischen greep op Hongarije. Moskou meent bij de zuivering des lands van reactionnaire elementen beter op beide genoemde arbeiderspartijen te kunnen vertrouwen dan op de kleine boeren.

De partijleiders zijn besloten hun samenwerking te handhaven, hoewel steeds meer berichten doorsijpelen over grootere binnenlandsche spanning, teekenen van wantrouwen tusschen de arbeiderspartijen en de kleine boeren en ernstige persoonlijke moeilijkheden in de partijen. Voorts vraagt men zich af, wat de ware bedoelingen van maarschalk Worosjilof zijn voor het overnemen van de nationale bank, die onlangs heeft plaats gehad. Sovjet-Russische officieren hebben thans de leiding hierover in handen. Ook hebben zij de namen opgevraagd van alle commissarissen en aandeelhouders der particuliere banken en industrieën. (Msb. - N.Z.Zt. - A.N.P.)
(V. b. Hong. 6601 C; Tildy 6552 L; Worosjilof: 6509 A)

Internationaal

E. Geheim pact tusschen de „Big Three" — De Koerillen en Z. Sachalin —

30 Jan. — Op de conferentie van Yalta (4—11 Febr. '45) werd tusschen de „Big Three" een geheime overeenkomst gesloten, waarbij de Japansche Koerillen en het zuidel. gedeelte van Sachalin aan Rusland werden toegewezen, aldus de Am. min. van Buitenl. Zaken, James Byrnes.

Ofschoon hij zelf bij de Yaltaconferentie tegenwoordig is geweest, wist hij tot voor kort niets van het bestaan van deze overeenkomst af. Dit document is steeds zorgvuldig geheim gehouden, omdat Rusland toen nog niet in oorlog met Japan was en een publicatie van dit pact Tokio had kunnen waarschuwen.

„Ik ben echter van meening," aldus Byrnes, „dat de toewijzing van eenig territoriaal gebied, bij de vredesonderhandelingen bevestigd moet worden. (Dail. Her.)
(V. b. Yalta 6571 (Febr.); Sachalin en Koerillen 6428 O)

F. Het proces te Neurenberg - De plundering van Nederland - Ariseering der bedrijven - Roof van Nederl. kunstschatten - De verantwoordelijkheid van Seyss-Inquart - Koos Vorrink getuige —

22 Jan.—2 Febr. — Door den Franschen aanklager werden lange staten met getallen aan het Hof in Neurenberg voorgelegd, betreffende den door de Duitschers in Nederland gepleegden massaroof. Eind 1943 hadden de Duitschers 600.000 varkens, 275.000 koeien en 30.000 ton vleesch in blik naar Duitschland gesleept. In totaal werd tijdens de bezetting voor 300 millioen gulden aan landbouw en veeteeltproducten geroofd. 56 procent van de locomotieven werd gestolen; van de 30.000 goederenwagons verdwenen er 28.950, van de 1950 personenwagens gingen er 1466 in Oostelijke richting en van de 300 electrische wagens 215, terwijl er van de 37 Dieseltreinen, 36 naar Duitschland verhuisden. Voorts werd anderhalf millioen ton ruimte aan binnenvaartuigen door de Duitschers in beslag genomen, alsmede een millioen fietsen en 600.000 radiotoestellen. De materieele schade aan het Nederlandsche vermogen sinds 1 Sept. 1939 bedraagt 11.425 millioen, door productiederving gedurende de oorlogsjaren 4 milliard gulden. De Duitsche bezetting kostte ons land per maand 300 millioen gulden.

In het geheel kan men het verlies van Nederland op 25 milliard 725 millioen ramen.

Aangaande de „ariseering" van Nederlandsche bedrijven, door Seyss Inquart verordend, zijn belangrijke documenten voorgelegd. Oorspronkelijk kwamen 21.000 ondernemingen daarvoor in aanmerking, doch 10.000 zaken vielen successievelijk af, omdat zij tijdens de operatie ophielden te bestaan. Daarna werden 8000 bedrijven van de lijst geschrapt, omdat Joden er slechts met aandeelen bij waren betrokken. Er werden dus 3000 ondernemingen feitelijk geariseerd; 400 (een kapitaal van 60.5 millioen gulden vertegenwoordigend) gingen in niet-Joodsche handen over; 340 andere (waarde 103 millioen gulden) werden aan Duitschers gegeven; 250 waren voor Nederlandsche „oorlogsvrijwilligers" gereserveerd. Ten slotte had Mussert voorgesteld leden van de N.S.B. van de ariseering te laten profiteeren (het bleken leden te betreffen, die Mussert liever niet langer op belangrijke posten in de partij wilde zien!)

Seyss Inquart was van oordeel, dat de Nederlanders tijdens de Duitsche inflatie honderden millioenen hadden verdiend en nu de geariseerde zaken voor een matigen prijs kregen. Zij dienden de verwijdering van de Joden als een weldaad te beschouwen. Tevens zou de ariseering Duitschland en Nederland nauwer aan elkaar binden.

Hoezeer Seyss Inquart zich ook beijverd heeft met betrekking tot den Duitschen roof van kunstschatten, blijkt uit de brieven, die in het Haagsche Bureau van

den „Rijkscommissaris" zijn gevonden. Een zekere Mühlman was hem hierbij behulpzaam. De „Führer" kwam aldus in het bezit van Rembrandts zelfportret uit zijn sterfjaar (geschatte marktwaarde 2 millioen mark).
Tenslotte werd Seyss Inquart verantwoordelijk gesteld voor de systematische destructies en roof van grondstoffen bij het keeren van de krijgskansen, voor de aanstelling van Rauter en dientengevolge voor alle moorden, op bevel van Rauter gepleegd en voor het veroorzaken van den hongersnood.
Op 1 Febr. is door den Franschen aanklager Faure in Neurenberg gesproken over de pogingen tot verduitsching van verscheidene West-Europeesche landen. In Luxemburg kregen de onderwijzers een exemplaar van „Mein Kampf" en hun werd drie maanden tijd gegeven om overtuigde nazi's te worden; na dien tijd moesten zij den eed van trouw op Hitler afleggen.
Als hoofdgetuige voor de Nederlandsche regeering trad Koos Vorrink op. Hij verklaarde, dat in 1940, toen de ruïnes van Rotterdam nog rookten, de N.S.B. een demonstratie hield, waarbij aan Göring de groote bronzen klok der Nederlandsche nazi's werd aangeboden uit dankbaarheid voor alles, wat hij voor Nederland had gedaan.
(V.K. - Alg. Hbl. - V.V.)
(V. b. Neurenberg 6593 B en C)

Internationaal

A. Emigranten en verplaatste personen in Europa, China en Japan —

1 Febr. — George L. Warren, adviseur van het Amerikaansche Departement van Buitenlandsche Zaken, inzake vluchtelingen en verplaatste personen, heeft in een bespreking van het vraagstuk van de internationale migratie er de aandacht op gevestigd, dat er een neiging schijnt te bestaan om bij de immigratie selectie toe te passen, waarbij de aandacht geconcentreerd wordt op immigranten, die bijzondere beroeps-, technische of landbouwkundige vaardigheden bezitten, welke noodig zijn om de binnenlandsche economie van het betrokken land in evenwicht te brengen.
Wat de verplaatste personen in Europa betreft, zal de repatrieering in het voorjaar 1946 worden hervat en waarschijnlijk voltooid. Eerst dan zal het mogelijk zijn om vast te stellen, welk aantal personen niet in staat of niet bereid is om terug te keeren naar hun land van oorsprong. Er worden op het oogenblik nog 1.125.000 verplaatste personen in Duitschland verzorgd, in afwachting van hun repatrieering.
In China wordt het aantal verplaatste personen, van de kust in Westelijke richting, geraamd op 20.000.000. In Japan werden 12.000.000 personen van verschillende nationaliteiten verplaatst. Daarbij zijn 2.000.000 Koreaansche arbeiders, die nu naar Korea gerepatrieerd worden. De repatrieering van 6.500.000 Japansche burgers uit China, Mandsjoerije, Korea, Formosa enz. begint thans eerst te loopen.
(Usis)

B. De liquidatie van den Volkenbond —

31 Jan. — De door de voorbereidende commissie der Ver. Volkeren, ingestelde commissie voor de overdracht van de bezittingen van den Volkenbond, aan de Organisatie der Ver. Volkeren maakte het volgende bekend:
De Commissie houdt het voor wenschelijk, dat de Volkenbond zoo spoedig mogelijk ophoudt te bestaan. Om de liquidatie te bespoedigen stelt de commissie voor, dat de Ver. Naties alle bezittingen van den Volkenbond overneemt. Dit betreft o.a. de gebouwen in Genève, benevens de omliggende gronden, meubilair, kantoorinrichtingen en archieven. De gezamenlijke waarde dezer goederen wordt op 47½ millioen Zw.frs. geschat. (N. Z. Zt.)
(V. b. Volkenb. 6413 B)

C. Aantal vermoorde Europeesche Joden —

6 Febr. — Blijkens een statistiek van het in Duitschland werkzame „Joint Distribution Committee", welke door het te München verschijnende Amerikaansche blad „Die Neue Zeitung" gepubliceerd is, hebben van de 6 millioen Joden, die vroeger in Europa leefden, slechts 1½ millioen Hitler overleefd.
De statistiek geeft verder voor de verschillende landen de cijfers aan van de Joden, die er vroeger woonden en die er nu nog leven. Deze cijfers zijn, in volgorde van de tegenwoordige grootte:

Roemenië	325.000	vroeger	850.000
Hongarije	280.000	vroeger	403.000
Frankrijk	175.000	vroeger	300.000
Duitschland	85.000	vroeger	240.000
Polen	80.000	vroeger	3.250.000
Tsj.-Slowakije ..	36.000	vroeger	360.000
Nederland	30.000	vroeger	150.000
België	22.000	vroeger	110.000
Oostenrijk	20.000	vroeger	60.000
Joegoslavië	14.000	vroeger	70.000
Griekenland	9.000	vroeger	75.000

Het zwaarst hebben de Joden in Polen geleden, waar meer dan 97 pct. vermoord werd. De cijfers voor Duitschland en Oostenrijk misleiden eenigszins, daar zij mede de vele vluchtelingen omvatten. Van de Duitsche Joden bleven slechts 10.000, van de Oostenrijksche niet meer dan 5.000 gespaard.
Van de gevluchte Joden, die in Beiersche kampen vertoeven, wenschen 95 pct. naar Palestina te emigreeren. Een gering aantal wenschte naar de V.S. of naar andere landen te gaan. Sommigen antwoordden: „Naar het crematorium".
(Tr.)

D. Int. Hof van Justitie - Rechters gekozen - Het salaris —

7 Febr. — Tot rechter van het internationale hof van justitie zijn door de algemeene vergadering en den veiligheidsraad der vereenigde volken gekozen: Mo Hsoe (China), C. de Visscher (België), J. Basdevant (Frankrijk), J. G. Guerrero (Salvador), S. V. Krylow (Rusland), Sir Arnold McNair (Groot-Brittannië), A. Fabela (Mexico), G. H. Hackworth (Ver. Staten), A. Alvarez (Chili), Badawy Pasja (Egypte), J. E. Read (Canada), M. Zoritsjitsj (Zuidslavië) en J. P. Azevedo (Brazilië). Er moeten nog twee rechters gekozen worden. De Nederlandsche candidaat Prof. Mr. J. H. W. Verzijl kon niet het vereischte stemmenaantal verkrijgen. Het salaris van de rechters is vastgesteld op ƒ 54.000.
(N.R.C.) **(V. b. 6413 B; fot. 6502 b)**

E. De commissie van den militairen staf bijeen —

4 Febr. — De eerste bijeenkomst van de commissie van den militairen staf der U.N.O. heeft plaats gehad. De commissie bestaat uit de vertegenwoordigers van de chefs van staven van de Sovjet-Unie, de V. S., Groot-Brittannië, Frankrijk en China. Haar eerste taak bestaat uit het kiezen van een voorzitter en het doen van voorstellen betreffende de organisatie en procedure. Als de voorstellen eenmaal door den veiligheidsraad zijn goedgekeurd, zal de commissie verder gaan met het werk tot vorming van een internationaal apparaat ter handhaving van den vrede. Dit zal besprekingen met ledenstaten vereischen nopens de sterkte van de strijdkrachten, die zij voor de internationale politiemacht kunnen leveren en de regelingen voor de vrije beweging van marine-luchtstrijdkrachten onder controle van de U.N.O. door de geheele wereld.
(Reuter) **(V. b. 6510 H)**

F. Ver. Volken - Trygve Lie secretaris-generaal —

2 Febr. — De Noorsche min. v. Buit. zak., Trygve Lie is op 1 Febr. door de Al-

Trygve Lie

gemeene Vergadering der Vereenigde Volken met 46 tegen 3 stemmen gekozen tot secretaris-generaal der O.V.V.
(Reuter) **(V. b. 6601 E)**

G. Grieksche kwestie in den Veiligheidsraad - De Russische afgevaardigde Wyshinski beschuldigt Engeland, den vrede in gevaar te brengen —

2-5 Febr. — De Russische aanklacht, dat de aanwezigheid van Britsche troepen in Griekenland een bedreiging vormt voor den vrede, is Vrijdag 1 Febr. voor den Veiligheidsraad gekomen.
De leider van de Russische delegatie, **Wyshinski** drong aan op een snelle en onvoorwaardelijke ontruiming van Griekenland door de Britsche troepen. „Er zijn immers geen Duitschers meer te verdrijven, terwijl het handhaven der orde in Griekenland een zaak is die uitsluitend de Grieksche regeering aangaat."
Bevin beschuldigde in zijn antwoord de Grieksche communisten ervan, een minderheidsregeering te willen vormen en maakte vergelijkingen tusschen het pogen van de Britten om een democratische regeering tot stand te brengen, met het optreden der Russen op den Balkan.
Engeland wenscht niets liever dan vrije verkiezingen en zou samen met Amerika en Frankrijk hierbij behulpzaam zijn. Ook de Sovjet-Unie was uitgenoodigd hieraan deel te nemen, maar had geweigerd. Bevin kon niet gelooven, dat de zaak aanhangig was gemaakt om Engelands optreden in Griekenland; er moest een dieperen grond zijn.
Bevin eischte vervolgens, dat de raad met ja of neen zou antwoorden, op de

vraag of Engeland den vrede in gevaar had gebracht door op verzoek van de Grieksche regeering troepen naar Griekenland te zenden. De Grieksche gedelegeerde Aghnides verklaarde, dat het Grieksche volk de aanwezigheid van Britsche troepen nooit had beschouwd als een van buiten af opgelegde verplichting; deze was het gevolg van een verzoek der Grieksche regeering, geteekend door alle politieke partijen, inclusief de uiterste linker vleugel.

De zitting van 4 Febr. werd geopend door een rede van **Wyshinski**.

„Niets is zoo erg in de rede van Bevin," aldus Wyshinski, „als zijn verklaring, dat een door Moskou geïnspireerde anti-Britsche propaganda een bedreiging vormt voor den wereldvrede. Dergelijke beschuldigingen zijn ook in het verleden herhaaldelijk geuit, en ook thans weer wordt critiek van de Sovjet-Unie op het buitenlandsch beleid van Engeland als „propaganda" betiteld. Daarentegen acht de Sovjet-Unie de aanwezigheid van Britsche troepen in Griekenland een bedreiging van den wereldvrede en zij blijft bij haar eisch, dat deze troepen onverwijld moeten worden teruggetrokken.

In zijn antwoord wees **Bevin** er op, dat men niet kan beweren, dat hij onvriendelijk gestemd is jegens Rusland.

De beschuldiging, dat Engeland in Griekenland de rechterzijde steunt wees Bevin van de hand.

Hij eindigde met te zeggen, dat het voor het vlotte regelen van internat. zaken beter was, wanneer klachten zooals deze, via de gewone diplomatieke wegen ter kennis van de Britsche regeering waren gebracht.

De leider der Amerikaansche delegatie, **Stettinius** verklaarde dat de Am. regeering overtuigd is, dat de aanwezigheid van Engelsche troepen in Griekenland, geen gevaar oplevert voor den wereldvrede, en dat de veiligheidsraad niet juist zou handelen, wanneer hij in dezen stappen zou ondernemen. De Fransche, Australische en Poolsche gedelegeerden sloten zich hierbij aan.

Wyshinski stelde een motie voor, dat „in verband met de Britsche verklaring, dat de Engelsche troepen zoo spoedig mogelijk zullen worden teruggetrokken, de raad van oordeel is, dat de kwestie is afgehandeld". **Bevin** eischte evenwel een duidelijke verklaring, dat de aanwezigheid van Britsche troepen in Griekenland geen bedreiging voor den vrede vormen. Tenslotte legde de voorzitter de volgende verklaring ter goedkeuring aan den raad voor:

„De meerderheid van de leden van den Raad heeft uitdrukking gegeven aan haar meening, dat de aanwezigheid van Britsche troepen in Griekenland geen gevaar voor den wereldvrede oplevert en dat de aangelegenheid als afgedaan moet worden beschouwd. De Raad gaat over tot de orde van den dag."

Wyshinski weigerde deze verklaring te aanvaarden. Hij wilde wel met de volgende procedure genoegen nemen:

1o. de Veiligheidsraad neemt geen formeele beslissing met betrekking tot de situatie in Griekenland; 2o. de Sovjet-delegatie zal tevreden zijn met een verklaring afgelegd door den voorzitter; 3o. de verklaring van den voorzitter moet inhouden, dat de Veiligheidsraad acte genomen heeft van de verklaringen, afgelegd door de Sovjet-Unie, het Vereenigd Koninkrijk en Griekenland, en eveneens door de vertegenwoordigers van de Vereenigde Staten, Frankrijk, China, Polen, Egypte en Nederland met betrekking tot de aanwezigheid van Britsche troepen in Griekenland, zooals deze zijn vastgelegd in de notulen van de vergaderingen. De Raad verklaart dan dat de zaak is afgedaan.

Nadat de zitting een half uur was geschorst verklaarde **Bevin** bij de heropening, dat hij met genoegen had geconstateerd, dat de Sovjet-Unie niet langer bij haar oorspronkelijke eischen persisteerde. Aangezien de afgevaardigden van de Vereenigde Staten, Australië, Frankrijk, China, Polen, Egypte, Brazilië en Nederland hebben verklaard dat de aanwezigheid van Britsche troepen in Griekenland geen bedreiging voor den vrede oplevert, ben ook ik bereid — aldus Bevin — tot concessies en zal ik niet langer op een formeele uitspraak van den Raad aandringen. (Times - Alg. H.b. - V.V. - N.R.C. - Msb. - Wh. - Tr.)

(V. b. 6609 E.)

Internationaal

A. Syrië en de Libanon eischen terugtrekking der Britsche en Fransche troepen —

5 Febr. — Faris al Khoery, chef van de Syrische delegatie bij de U.N.O., heeft bekend gemaakt, dat Syrië en de Libanon een gemeenschappelijken eisch bij den Veiligheidsraad hebben ingediend, tot onmiddellijke terugtrekking der Britsche en Fransche troepen. (Tr.)

(V. b. Syrië en Libanon: 6561 B; U.N.O. 6609 C; Al Khoery 6592 E)

B. Motie van Uruguay - Geen doodstraf voor oorlogsmisdadigers - Ingetrokken —

7 Febr. — Een motie van Uruguay, om de beklaagden van Neurenberg niet met den dood te bestraffen werd gisteren in de Algemeene Vergadering door den Oekraïenschen gedelegeerde Manoeilskij als fascistisch bestempeld.

Wist men niet, dat de motie was ingediend door een lid van de U.N.O., zoo zei hij, men zou geloofd hebben dat zij van Nazi-Duitschland afkomstig was. Manoeilskij herinnerde aan de honderdduizenden burgers, die zijn omgebracht in de Oekraïensche hoofdstad Kiew en aan de duizenden paren schoenen van kinderen, die het leven lieten in gaskamers.

Het voorstel van Uruguay werd door den gedelegeerde Fernandez verdedigd met het motief, dat in zijn land doodstraf in strijd met de wet is en deze ook niet als de zwaarste straf beschouwd moet worden.

De motie werd hierna op verzoek van voorzitter Spaak door den gedelegeerde van Uruguay ingetrokken. In den Veiligheidsraad sprak Gromyko er zijn verontwaardiging over uit.

Het voorstel werd ook door de autoriteiten te Neurenberg eenparig verworpen, als zijnde gedaan door een land dat van Hitler's Blitzkrieg geen notie had.

(Tr.)

Iran

C. Nieuwe minister-president - Het geschil met Rusland —

28 Jan. — Het Iraansche parlement heeft Ghavam Sultanah met een kleine meerderheid van stemmen tot minister-president gekozen. Ghavam Sultanah is grootgrondbezitter uit Noordelijk Iran.

De nieuwe premier van Iran heeft verklaard, dat hij aan de Iraansche delegatie bij de Vereenigde Naties opdracht heeft gegeven te onderhandelen met de Russische delegatie over het geschil betreffende Azerbeidsjan. (N.D.)

(V. b. 6610 A; 6601 H)

Oostenrijk

D. Moordenaar van Dolfuss gearresteerd —

7 Febr. — In een krijgsgevangenenkamp in Noorwegen, is een Oostenrijksche nazi, Winter genaamd, ontdekt, die deel heeft genomen aan den moord op den Oostenrijkschen bondskanselier Dolfuss. Hij ontving daarvoor van Hitler de z.g. bloedorde.

Winter heeft bekend, inderdaad medeplichtig te zijn geweest. (Msb.)

(V. b. Dolfuss: 6637 C)

Polen

E. Repatrieering uit Rusland —

30 Jan. — Tot 15 Jan. zijn 900 000 Polen uit Rusland gerepatrieerd; nog 860.000 zullen er in de eerstvolgende drie maanden terugkeeren. Zij zullen zich voornamelijk in het westelijk deel van Polen vestigen. (N.Z.Zt.)

(V. b. Russ. 6594 G)

F. Nationalisatie in Polen —

26 Jan. — Over de nationalisatie van de Poolsche industrie deelt Le Monde nog het volgende mede: Onder het decreet van Jan. '46, vallen niet de ondernemingen die toebehooren aan vakvereenigingen en aan coöperaties. Bovendien zullen alle ondernemingen die thans nog door den staat beheerd worden, en die niet onder de wet op de nationalisatie vallen, aan de eigenaars worden teruggegeven. (Le Monde)

(V. b. Nat. ind. 6594 C)

Rusland

G. Polemiek tegen Ver. Staten i.z. Korea —

27 Jan. — Het Russ. persbureau Tass publiceerde een officieele mededeeling, waarin o.m. werd gezegd: „Men kan vaststellen, dat in de onder Amer. contrôle staande Z. Koreaansche bladen een zeer onnauwkeurige berichtgeving over de besluiten van Moskou i.z. Korea plaats heeft".

De Sovjetunie, heeft den nadruk gelegd op de vorming van een nationale Z. Koreaansche regeering, niet op de instelling van een orgaan der vier mogendheden, zooals dit oorspronkelijk door de Amerikanen, was voorgesteld. De Sovjet-Unie stelde ook voor de periode van het „Trusteeship" tot 5 jaren te beperken. De Amerikanen hadden een event. verlenging met nog 5 jaren voorgesteld.

(N.Z. Zt.) **(V. b. 6576 G)**

Ver. Staten

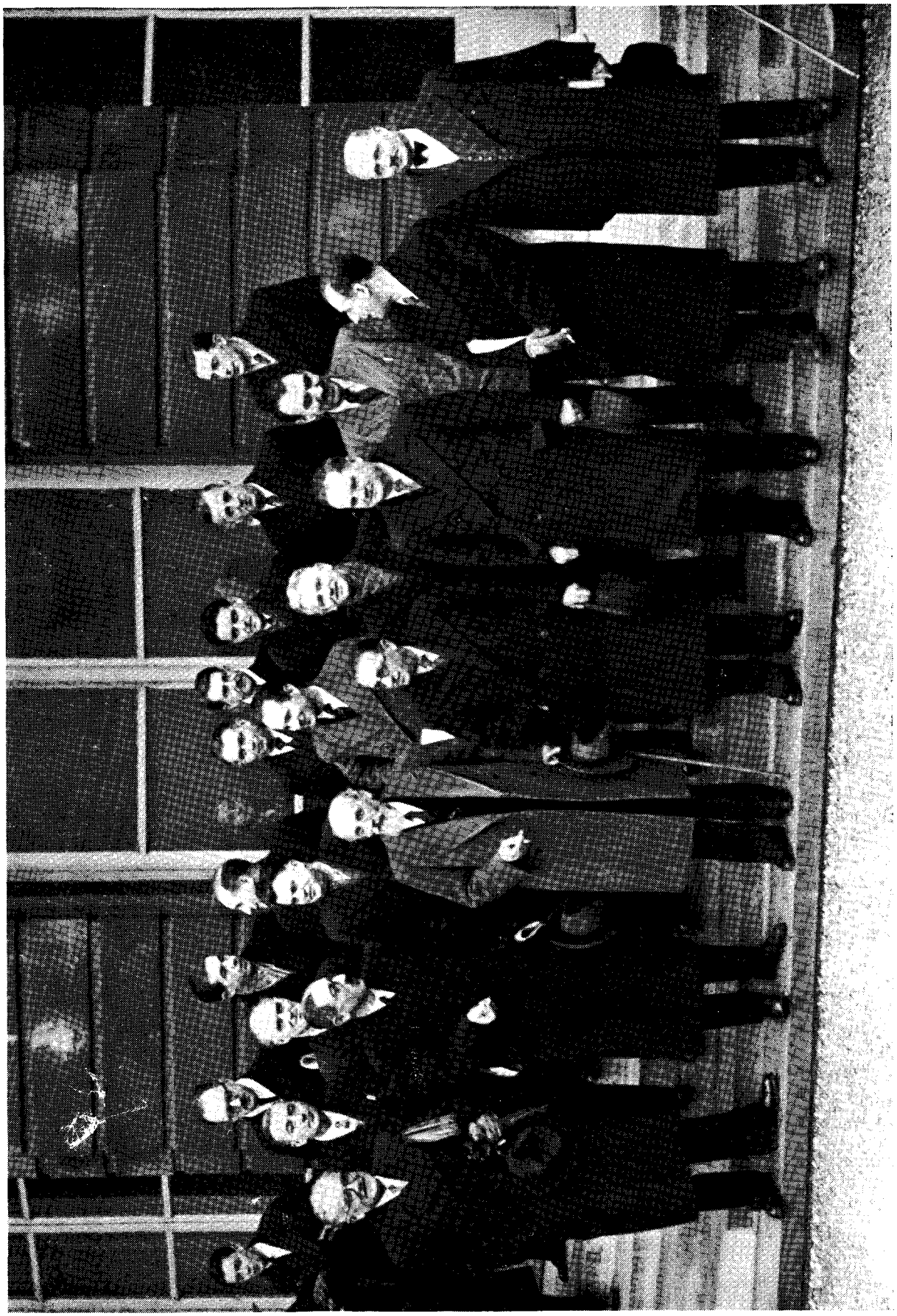
H. Spaatz opperbevelhebber luchtstrijdkrachten —

26 Jan. — President Truman heeft de benoeming bekend gemaakt van gen. Carl A. Spaatz als opperbevelhebber der luchtstrijdkrachten. Spaatz volgt gen. Henry Arnolds op. (Le Monde)

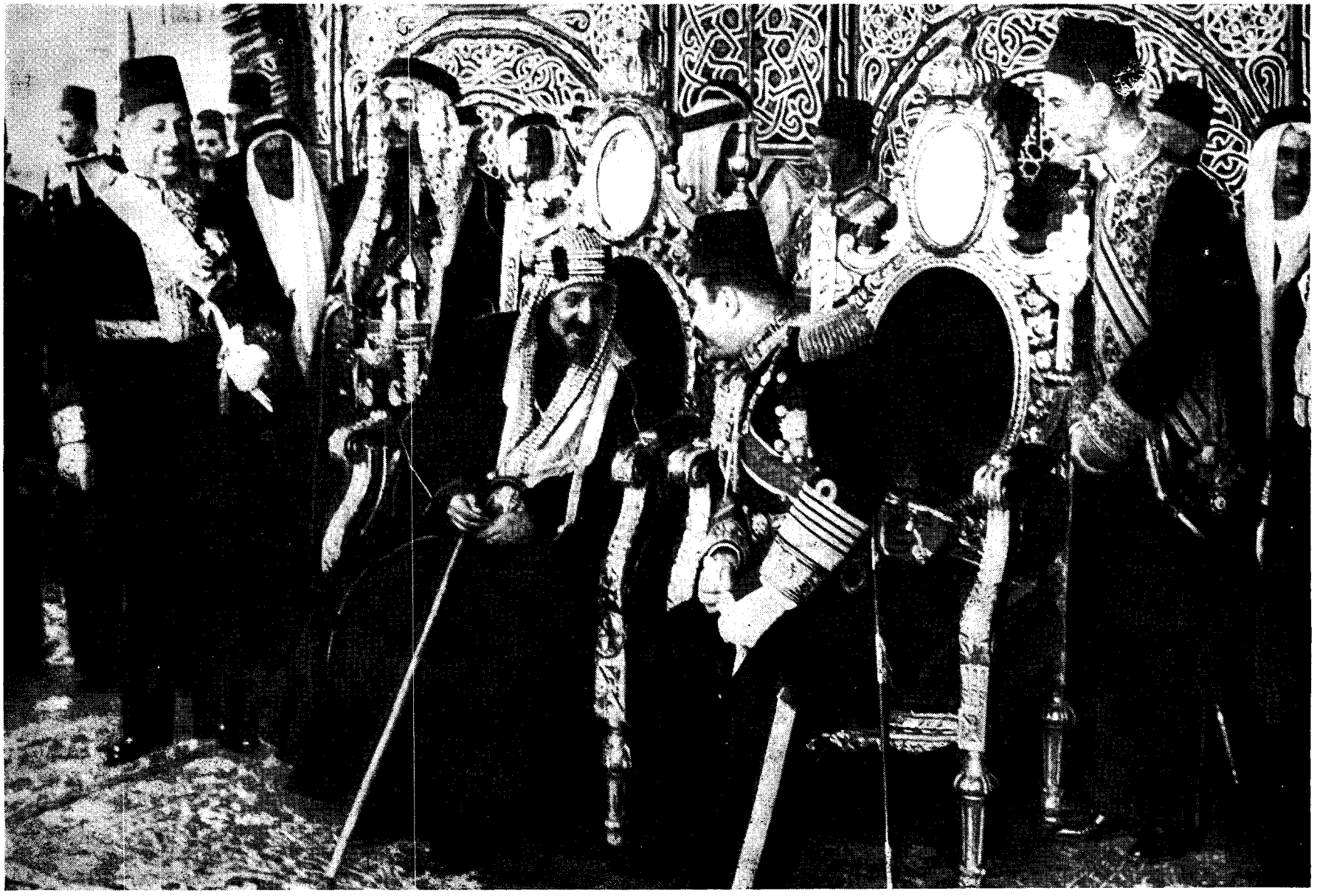
I. Naoorlogsche sterkte luchtmacht

Volgens mededeeling van het Departement van Oorlog zal de sterkte van de luchtmacht van het leger teruggebracht worden tot 400.000 officieren en manschappen, zulks per 30 Juni. Hiervan zullen ongeveer 150.000 man gestationneerd worden in de Vereenigde Staten. De resteerende 250 000 man zullen verdeeld worden over de bezettingstroepen in Europa en den Pacific en verder over ver weg gelegen verdedigingsbases. Voor Europa is 66.828 man luchtmachtpersoneel van het leger bestemd en voor den Pacific 107.672 man. (Usis)

(V. b. Luchtm. 6429 D)

De nieuwe Fransche regeering: Eerste rij van l. n. r.: M. Moutet (overz. geb.), J. Moch (verkeer), F. Gay (vice-pres.), F. Gouin (pres. en verded.), M. Thorez (vice-pres.), P. H. Teitgen (justitie), A. Le Troquer (binn. zak.); tweede rij: v. l. n. r. G. Bidault (buitenl. zak.), Ch. Tillon (bewap.), M. Paul (productie), G. Deferre, M. Naegelen (opvoed.), A. Philip (Fin.); de rde rij v. l. n. r. J. Letourneau (P.T.T.), E. Michelet (leger), L. Casanova (veteranen), F. Billoux (wederopb.), H. Longchambon (voedselvoorz.), P. Tanguy Prigent (landb.), A. Croizat (arbeid), R. Prigent (gezondh.). (zie ook 6609 A) (foto Ass.pr.)

De Koning van Saoedi-Arabië, Ibn Saoed III, arriveerde op 10 Jan. in Port Tewfik bij Suez voor een officieel bezoek van 14 dagen aan Koning Faroek I van Egypte. V. l. n. r.: De Egypt. min.-pres. Mohammed Fahmy-el-Nokraschi; de jongste broeder van Koning Ibn Saoed, prins Abdoellah-ibn-Abdoelrahman; Koning Ibn Saoed; Koning Faroek; de Secretaris-Generaal der Arabische Liga, Azzam-Pascha. (Zie ook: 6591 G.) (foto Ass.pr.)

Regeeringsvoorstellen: Gemeenebest Indonesië

Op 10 Febr. werd tegelijkertijd in den Haag, Londen en Washington een verklaring der Nederlandsche Regeering gepubliceerd, waarin het Nederl. standpunt t.a.v. aen toekomstigen status van Ned. Indië is neergelegd. De tekst luidt als volgt:

11 Febr. — De Nederlandsche regeering gaat bij haar beleid ten aanzien van Indonesië uit van de overtuiging, uitgedrukt in de rede van H. M. de Koningin van 6 December 1942, met de woorden: „Ik weet, dat geen politieke eenheid en verbondenheid op den duur kunnen blijven bestaan, die niet door de vrijwillige aanvaarding en trouw van de overgroote meerderheid der burgerij worden gedragen."

Zij plaatst zich, daarop voortbouwend, op het standpunt, dat de bevolking van Indonesië na een begrensde periode van voorbereiding in vrijheid over haar staatkundig lot zal moeten kunnen beslissen. Mitsdien acht zij het haar plicht, uit hoofde van de op haar rustende en door haar diep gevoelde verantwoordelijkheid, alles in het werk te stellen om zoo spoedig mogelijk de voorwaarden in het leven te roepen of tot vervulling te brengen, die zulk een vrije beslissing mogelijk zullen maken en haar internationale erkenning zullen verzekeren, daarmede tevens uitvoering gevende aan het bepaalde in artikel 73 van het Charter der United Nations.

Zij is daarbij, zonder iets aan het in den aanvang gestelde beginsel te kort te doen, harerzijds eveneens overtuigd, dat ook daarna het heil van het land en van de onderscheiden volken van Indonesië zijn besten waarborg zal kunnen blijven vinden in de vrijwillige bestendiging naar de woorden van H. M. van „een Rijksverband, waarin Nederland, Indonesië, Suriname en Curaçao tezamen deel zullen hebben, terwijl zij ieder op zichzelf de eigen inwendige aangelegenheden in zelfstandigheid en steunend op eigen kracht, doch met den wil elkander bij te staan, zullen behartigen".

Op den grond van het vorenstaande stelt de Nederlandsche regeering zich voor om in overleg met veelzijdig gekozen, gezaghebbende vertegenwoordigers van Indonesië een structuur te ontwerpen voor het Koninkrijk en voor Indonesië, gebaseerd op een deelgenootschappelijken democratischen grondslag. Deze structuur zal gelden voor een begrensden tijdsduur, binnen welken het mogelijk wordt geacht, dat de voorwaarden voor de hierboven bedoelde vrije beslissing zullen zijn vervuld. Aan het einde van dien tijdsduur zullen de deelgenooten zelfstandig beslissen omtrent de voortzetting hunner betrekkingen op den grondslag van een alsdan volledig en vrijwillig deelgenootschap. Verschil van meening over de vraag of die tijdsduur alsnog behoort te worden verlengd voordat een vrije beslissing mogelijk is, zal worden onderworpen aan een verzoeningsprocedure of, zoo noodig, aan arbitrage.

Ten aanzien van de in de vorige alinea genoemde structuur zal het overleg worden gevoerd aan de hand van de volgende hoofdregels:

1. Er zal zijn een Gemeenebest Indonesië, deelgenoot in het Koninkrijk, samengesteld uit landen met uiteenloopende graden van zelfregeering.

2. Er zal ingesteld worden een Indonesisch burgerschap voor allen, die in Indonesië geboren zijn. Nederlandsche en Indonesische burgers zullen bevoegd zijn tot het uitoefenen van alle burgerschapsrechten in alle deelen van het Koninkrijk.

3. De inwendige aangelegenheden van het Gemeenebest Indonesië zullen door de eigen organen van dat Gemeenebest zelfstandig worden geregeld, waarbij voor het Gemeenebest als geheel wordt gedacht aan een op democratische wijze samengestelde volksvertegenwoordiging, derhalve met een substantieele Indonesische meerderheid, een ministerie samengesteld in politieke harmonie met de volksvertegenwoordiging en een vertegenwoordiger van de Kroon als Hoofd van de Regeering.

4. Ten einde in staat te zijn om de plichten na te komen, die art. 73 van het Handvest der Vereenigde Volken op het Koninkrijk legt, zal de vertegenwoordiger van de Kroon onder verantwoordelijkheid van de Regeering van het Koninkrijk met enkele bijzondere bevoegdheden bekleed zijn ter waarborging van fundamenteele rechten, van goed bestuur en gezonde financiën. Hij oefent deze bijzondere bevoegdheden alleen uit indien deze rechten en belangen worden aangetast.

5. De Constitutie, waarin de vorenbedoelde structuur zal zijn vervat, zal waarborgen bevatten ten aanzien van fundamenteele rechten als godsdienstvrijheid, rechtsgelijkheid, ongeacht geloof en ras, bescherming van persoon en goed, onafhankelijkheid der rechtspraak, bescherming van de rechten van minderheden, vrijheid van onderwijs, vrijheid van meening en meeningsuiting.

6. De centrale organen, die functies uitoefenen voor het geheele Koninkrijk, zullen worden samengesteld uit vertegenwoordigers van de rijksdeelen. Gedacht is aan een Rijkskabinet samengesteld uit ministers uit alle rijksdeelen en aan een rijkswetgeving, die de instemming behoeft van de volksvertegenwoordigingen der onderscheiden rijksdeelen.

7. Na de inwerkingtreding van de bovengenoemde constitutie zal de Nederlandsche regeering de spoedige toelating bevorderen van het Gemeenebest Indonesië als lid van de U.N.O.

(Alg. H.bl.) **(V.'b. Br.-Ned. bespr.: 6569, 6591 A; Reg. voorst.: 6497 G en H; Rede H. M. de Koningin 6463)**

A. Artikel 73 van het Handvest van San Francisco —

Members of the United Nations which have or assume responsibilities for the administration of territories whose peoples have not yet attained a full measure of self-government recognise the principle that the interests of the inhabitants of these territories are paramount, and accept as a sacred trust the obligation to promote to the utmost, within the system of international peace established by the present Charter, the well-being of the inhabitants of these territories, and, to this end:

a) To ensure, with due respect for the culture of the peoples concerned, their political, economic, social and educational advancement, their just treatment, and their protection against abuses.

b) To develop self-government, to take due account of the political aspirations of the peoples, and to assist them in the progressive development of their free political institutions, according to the particular circumstances of each territory and its peoples and their varying stages of advancement.

c) To further international peace and security.

d) To promote constructive measures of development, to encourage research, and to co-operate with one another and, when and where appropriate, with specialised international bodies with a view to the practical achievement of the social, economic and scientific purposes set forth in this Article; and

e) to transmit regularly to the Secretary-General for information purposes, subject to such limitation as security and constitutional considerations may require, statistical and other information of a technical nature relating to economic, social and educational conditions in the territories for which they are respectively responsible other than those territories to which Chapters XII (International Trusteeship System.) and XIII (The Trusteeship Council Composition) apply. (Handvest, uitg. Sijthoff, Leiden) **(V. b. Ver. Volken Trusteeship 6609 C; Handvest: 6495; door Eerste K. aangenomen: 6495 A)**

B. Toelichting min. prof. Logemann

11 Febr. — De minister van overzeesche gebiedsdeelen, prof. dr. J. H. A. Logemann, hield op 10 Febr. een radiorede, waarin hij o.m. zeide:

„Gij allen weet, dat vandaag in Batavia besprekingen worden geopend, die voor de toekomst van Nederland en Indonesië beide van beslissende beteekenis kunnen worden.

De poging, die daar wordt ondernomen om een einde te maken aan de vernietiging van levens en eigendommen, welvaart en cultuurgoed, een einde aan de negatie van al wat tusschen onze volken aan eerbied en genegenheid gegroeid was — die poging zal door het geheele Nederlandsche volk met spanning worden gevolgd. Zij wordt ook, ik ben daar zeker van, door de groote meerderheid van ons volk goedgekeurd, ondanks al hetgeen het in al zijn lagen en groepeeringen te verduwen heeft over de wijze waarop dit conflict is ontstaan en over het leed en het onrecht, dat de revolutie heeft gestapeld op het lijden onzer landgenooten onder de Japansche overweldiging."

„Evenals in de ontwikkeling van ons eigen Nederland en nog in veel grooter mate heeft de oorlog in de ontwikkeling van Indië een geestelijke breuk gebracht. Het Nederlandsch bewind heeft vóór 1940 eerlijk gestreefd naar een geleidelijke ontplooiing van Indonesische volkskracht. Wij hebben het land goed bestuurd en goed toegerust. Maar wij hebben de spanningen onderschat, die in de menschelijke ziel veroorzaakt worden door de dooreenstrengeling in één enkele samenleving op ongelijken voet van twee volken, dragers van tweeërlei cultuur, tweeërlei godsdienst, tweeërlei economie, tweeërlei levensrhythme.

Daarom heeft de plotselinge nabijheid der vrijheid de Indonesiërs zelf overrompeld. Daarom heeft de breuk ons verrast en ontgoocheld. Maar ze heeft ons ook gebracht tot bezinning. Die is noodig aan beide zijden.

Want de breuk in de ontwikkeling heeft het feit niet weggevaagd, dat de Indische samenleving in haar meest wezenlijke stoffelijke en geestelijke elementen is opgebouwd uit dat samen-leven van Indonesiër en Nederlander. Het Nederlandsche element laat zich niet verwij-

deren zonder noodlottige gevolgen voor welvaart en cultuur. Daarom mag Nederland zijn verantwoordelijkheid niet prijsgeven voor de toekomst van Indonesië. Daarom snijdt Indonesië in eigen vleesch als het den Nederlander zou pogen uit te werpen uit zijn maatschappij en zijn staat.
Wat noodig is, is het vinden van den nieuwen vorm van samenwerking, waarin de Indonesiër ontlast zal zijn van den psychischen druk waaronder de oude verhoudingen hem stelden en dien hij als zijn onvrijheid voelde.
De Nederlandsche regeering is bereid tot een uiterste poging om dien nieuwen vorm te vinden. In harmonie met de door haar als grondslag aanvaarde Koninklijke rede van 1942 denkt zij zich een mate van zelfregeering voor Indonesië, waarin Nederland slechts steun verleent en overigens een laatste verantwoordelijkheid draagt voor de waarborging van internationale maatstaven van goed bestuur.
Zij denkt zich een behartiging der gezamenlijke belangen in een Rijksstructuur, waarin Indonesiërs gelijkwaardig naast Nederlanders (en natuurlijk vertegenwoordigers van Suriname en Curaçao) aan de bewindstafel zullen plaats nemen en waarin zij de noodige internationale ervaring kunnen opdoen.
En vooral is zij bereid als duidelijk en binnen afzienbaren tijd bereikbaar doel te stellen voor Indonesië's staatkundige ontwikkeling datgene, wat in het Atlantisch Handvest en in het Handvest der Vereenigde Volkeren als het rechtmatig doel van ieder volk is erkend: het recht van zelfbeschikking.
De regeering honoreert daarmede niet alleen de handteekeningen, die namens Nederland onder die documenten zijn gezet. Zij honoreert er ook mede de belofte, die uiteindelijk in de sedert 1901 aanvaarde politiek van zedelijke verplichting jegens Indië lag verscholen. Zij erkent, dat de tijden gaan rijpen en zij meent, dat alsdan geen beteren waarborg te vinden is voor de blijvende eenheid van ons rijk, dan de vrijheid van zijn samenstellende deelen."
„Landgenooten, ik weet dat de mannen, die daarginds in Batavia zullen samenkomen, beschikken over verantwoordelijkheidsbesef, werkelijkheidszin en tegelijk idealisme. Daarom durf ik hopen, dat zij den vreedzamen uitweg zullen vinden, die onze volken leiden zal uit de tragische impasse, waarin zij zich bevinden." (Alg. H.bl.)
(V. b. Logemann 6598 A; 6588 B; 6556 C; 6535 II)

Nederland

A. Afschaffing bezettingsrecht - Staatscommissie uitgesteld —

13 Febr. — De minister van justitie heeft een staatscommissie geïnstalleerd, welke de opdracht heeft de regeering van advies te dienen inzake de afschaffing van het bezettingsrecht of de vervanging daarvan door voorzieningen van den Ned. wetgever en inzake het opstellen van het noodige overgangsrecht.
Voorzitter der commissie is dr. J. P. Fockema Andreae, leden zijn de heeren mr. M. de Boer, prof. mr. M. G. Levenbach, prof. dr. J. Verzijl en dr. J. Bruins Slot, de vier opstellers van het z.g. souverein noodbesluit, alsmede de Tweede Kamerleden Donker en Kortenhorst. (Msb.)
(V. b. Fockema Andreae: 6607 C; De Boer: 6364 F; Levenbach: 6521 A; Verzijl 6617 D en 6364 F; Bruins Slot: 6364 F; Donker: 6588 A; Kortenhorst 6598 A)

B. S.D.A.P., V.D.B., C.D.U., R.D.V., en „politiek dakloozen" besluiten tot opgaan in „Partij van den Arbeid" - Eerste congres Partij van den Arbeid —

Van 6—8 Febr. is te Amsterdam het 46ste congres gehouden van de Soc. Dem. Arbeiders Partij. Dit was tevens het laatste congres der S.D.A.P., daar in de vergadering van 8 Febr. op voorstel van het partijbestuur met algemeene stemmen besloten werd de partij te doen opgaan in de nieuwe „Partij van den Arbeid". Het voorstel hiertoe werd door den voorzitter van de S.D.A.P., Koos Vorrink toegelicht. Deze schetste de ontwikkeling, welke de S.D.A.P. heeft doorgemaakt, de perspectieven welke de nieuwe partij voor het democratisch socialisme biedt en de onmogelijkheid om met de C.P.N. samen te werken.
„De communisten hebben, hun traditie getrouw, een brief aan dit congres gezonden, maar aangezien de sociaaldemocraten alles, wat zweemt naar dictatuur, zonder aarzeling van de hand wijzen, kunnen wij op hun uitnoodigingen niet ingaan."
„De Partij van den Arbeid zal voor een radicale politiek niet terugschrikken, maar het moet zijn een radicale politiek op de basis der werkelijkheid. Wie een dergelijke politiek met ons willen voeren, moeten niet blijven in een partij, die het omtrent de hoofdpunten van politiek beleid nog niet met zichzelf eens is."
„Voor het eerst hebben de democratische socialisten de gelegenheid de grootste partij des lands te worden, dat beteekent, dat mogelijkheden zullen openbreken, waarnaar wij hunkerend hebben uitgezien." (V.V.)

9 Febr. — Ook op de congressen van den **Vrijz. Dem. Bond** (te A'dam) en der **Chr. Dem. Unie** (te Utrecht), werd besloten toe te treden tot de nieuwe partij. Een zich verzettende minderheid der C.D.U., besloot tot oprichting van een Chr. Dem. Volkspartij.
In de vergadering van het hoofdbestuur der **Rad. Dem. Volkspartij** (te Utrecht) werd, met één stem tegen, besloten de leden te adviseeren, zich individueel bij de Partij van den Arbeid aan te sluiten. Te Amsterdam werd voorts nog een bijeenkomst gehouden van de z.g. „Politiek Dakloozen". Gesproken werd o.m. door S. Tas namens de groepeeringen rondom „Het Parool", „De Baanbreker" en een deel van de groep „Vrij Nederland" en mr. dr. E. Bungersma namens een deel van de Christofoorgroep. Voorts werd het woord nog gevoerd door prof. mr. P. Lieftinck en prof. ir. W. Schermerhorn. Aan het eind van de bijeenkomst besloot men tot de Partij van den Arbeid toe te treden.

11 Febr. — Na al deze vergaderingen werd op 9 Febr. te Amsterdam het eerste congres van de Partij van den Arbeid gehouden.
Prof. dr. W. Banning, voorzitter van de politieke studie-commissie, die de vergadering leidde, voerde het eerst het woord. Hij zeide o.m.: „Het socialisme dat ons vereenigt, heeft vier essentieële kenmerken:

1. Het is onverbrekelijk verbonden met de democratie.
2. Het gaat uit van de persoonlijke waarde van den mensch.
3. Het erkent het recht en den plicht der gemeenschap om in bezitsverhoudingen door socialisatie of andere middelen, in te grijpen.
4. Het wil geen levensbeschouwing zijn; het is dus aan geenerlei philosophie gebonden.

Er werd bekend gemaakt, dat het partijbestuur als volgt is samengesteld:
J. J. Vorrink, mej. mr. A. E. Ribbius Pelletier, W. Drees, jhr. mr. M. van der Goes van Naters, L. N. Palar, ds. N. Stufkens, C. van Lienden, J. van de Kieft, C. Woudenberg voor de vroegere S.D.A.P., prof. mr. R. Kranenburg, mr. P. J. Oud, mr. A. M. Joekes, J. Harmsen voor den vroegeren Vrijz. Dem. Bond, G. Ruygers en J. Willems voor de Christofoor-groep, R. van den Brug en Coenraads voor de vroegere Chr. Dem. Unie, C. Kleywegt en mr. ir. B. W. Haverman voor de vroegere dakloozen en prof. ir. W. Schermerhorn.
Dit bestuur zal uit zichzelf een praesidium van vijf leden kiezen, die om beurten den voorzittershamer zullen hanteeren.
Het congres heeft aan het bestuur machtiging verleend, zich, indien noodig, uit te breiden met vertegenwoordigers van andere groepen, zooals bijv. die rond „Het Parool" en „De Baanbreker".
(Alg. H.bl. - Msb. - V.V. - Par.)
(V. b. 6580 E)

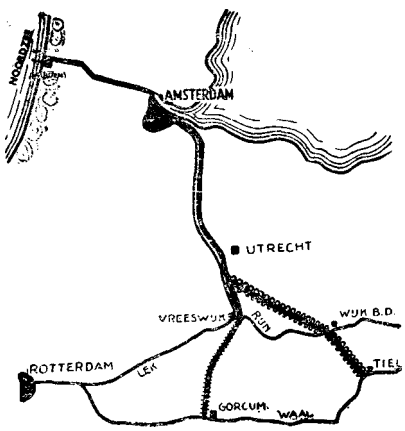
C. Accoord over fusie N.V.V.-E.V.C.

14 Febr. — Blijkens een gezamenlijk communiqué van het N.V.V. en de E.V.C. is tijdens de op 12 en 13 Febr. gehouden fusiebesprekingen tusschen vertegenwoordigers van het Nederlandsch Verbond van Vakvereenigingen en de Eenheids Vak Centrale, op bijna alle punten overeenstemming bereikt.
Aan een kleine commissie is opgedragen een fusierapport samen te stellen, dat binnen den kortst mogelijken tijd aan de wederzijdsche besturen zal worden voorgelegd. Zoodra het rapport door deze besturen is aanvaard, zal het ter verdere behandeling aan de betrokken organisaties van beide vakvereenigingen worden doorgegeven. (V.V.)
(V. b. bespr. E.V.C.-N.V.V. 6528 H)

D. Het A'dam-Rijn-kanaal - Nieuwe verbinding klaar voor 1949.

11 Febr. — In Trouw werd een beschouwing gewijd aan de kanaal-verbinding A'dam-Rijn, waaraan wij het volgende ontleenen:
De regeering heeft besloten, het Amsterdam-Rijnkanaal, als een der meest urgente objecten spoedig te laten voltooien.
Hoewel het geheele object reeds voor 75 procent voltooid is, moet er nog enorm veel werk verzet worden.
Het is de bedoeling, dat het van Amsterdam naar Utrecht loopende Merwedekanaal allereerst wordt verbeterd en op de vereischte breedte wordt gebracht. Hoewel zij een handicap voor de scheepvaart vormen, moeten de drie spoorbruggen over dit kanaal voorloopig gehandhaafd blijven, daar de kosten van het omhoogbrengen zeer hoog zijn en daarmede toch geen bevredigende oplossing verkregen zou worden. In beginsel is echter besloten, de bruggen mettertijd door nieuwe te vervangen.
Ten Noorden van Utrecht zal dan het nieuwe kanaal naar Tiel op het Merwedekanaal aansluiten. Ten Zuiden van deze stad is er een aftakking naar de Lek bij Vreeswijk.
Is het geheele kanaal voltooid, dan zal de Amsterdamsche scheepvaart de Lek bij Wijk bij Duurstede en bij Vreeswijk kunnen bereiken met slechts één schutting en de Waal bij Tiel met twee schuttingen. Alleen bij zeer hooge water-

standen — ongeveer 20 dagen per jaar — zal de sluis bij Ravenswaay ook dienst moeten doen. Over het kanaal van Utrecht naar Tiel komen slechts vaste hooge bruggen, die zoodanig worden gebouwd, dat zij geen plaatselijke insnoeringen van het kanaalprofiel vormen.
Van de sluis bij Tiel zijn alleen de binnenhoofden gereed en waar het kanaal moet komen is nu nog grond. Het spoor- en wegverkeer zal niet, zooals in de meeste gevallen, langs aparte bruggen geleid worden, maar over een brug boven de sluis. Waterstaat acht het mogelijk, het geheele object in drie jaar te voltooien.

(Cliché „Trouw")

De voordeelen van dit nieuwe kanaal blijken duidelijk uit het volgende:
De verbinding Amsterdam—Pannerden langs de oude route, via Merwedekanaal (Gorcum) v.v. neemt 40 uur in beslag, via Merwedekanaal (Vreeswijk) 29 uur, maar via A'dam-Rijnkanaal (Tiel) slechts 20 uur.
Daar komt nog bij, dat de afstand Rotterdam—Tiel 82 en Amsterdam—Tiel slechts 72 km bedraagt. Bovendien is de verbinding met Amsterdam beter. In de sluizen zullen Rijnschepen van elk type geschut kunnen worden. (Tr.)
(V. b. 3256 A)

Nederland

A. Am. leen- en pachtleveranties 1941—1945 - Ned. tegenprestaties -

7 Febr. — De Amerikaansche leen- en pachtleveranties aan Nederland, over de periode van 1 Maart 1941 tot 1 October 1945 hadden een waarde van $ 162.157.000 (iets meer dan 1/3% van de totale door de Ver. Staten verrichte leen- en pachtleveranties).
De door de Ver. Staten van Nederland ontvangen leen- en pachtleveranties hadden een totale waarde van $ 2.050.000, waarvan $ 917.000 uit Curaçao en Suriname. (Ec. N.)
(V. b. 6596 A; zie ook: 6586 L en 6543 XVI)

B. Niet afgeleverde bommen - Actie van Ned. Regeering bij het Federale Hof te New York —

7 Febr. — De Nederlandsche regeering heeft op 5 Febr. een actie ondernomen bij het Federale Hof, teneinde 495.962 dollar van de „American Asmendt Corporation" terug te ontvangen. Hierbij werd verklaard, dat geld vooruit werd gegeven, bij drie contracten, voor het vervaardigen van bommen, welke niet zijn afgeleverd. De Nederlandsche inkoopcommissie heeft, volgens de verklaring, de helft van den prijs vooruit betaald, maar in Febr. 1943, toen nl. de Amerikaansche regeering de contracten annuleerde, is één geheel en de beide andere gedeeltelijk onvervuld gebleven. (A.N.P.)

C. Canadeesch crediet van $ 100.000.000 —

13 Febr. — Op 5 Febr. jl. is door den Canadeeschen minister van Financiën en den Nederlandschen gezant jhr. J. W. M. Snouck Hurgronje een overeenkomst geteekend, waarbij Canada aan Nederland als aanvulling op de reeds verstrekte leening van $ 25 millioen een nieuwe leening van $ 100 millioen zal toestaan. (Par.)
(Overzicht buitenl. cred. 6605 III, A en B)

D. Repatrieering - 33.122 Nederlanders uit Rusland teruggekeerd —

25 Jan. — Het Tweede Kamerlid Le Poole had de regeering om inlichtingen gevraagd over het aantal Nederlanders, dat zich nog in de Russische zône van Duitschland of in de Sovjet-Unie bevindt. De ministers Van Royen en Drees hebben hierop schriftelijk geantwoord, dat van dit aantal geen schatting kan worden gemaakt, omdat niet bekend is, hoeveel naar het oosten gedeporteerde arbeiders zijn omgekomen en hoeveel leden van „Nederlandsche" SS, vrijwillige frontarbeiders enz. zich nog in deze gebieden schuilhouden. Het overgroote deel der Nederlanders uit Russische gebieden — in totaal 33.122 personen — is reeds gerepatrieerd. Omtrent de nog vermiste personen zal de Russische regeering gegevens verstrekken, zoodra zij deze heeft gekregen van den Nederlandschen gezant te Moskou. Het is niet waar, dat de Russische autoriteiten geweigerd hebben medewerking te verleenen aan de repatrieering van hen die voor den vijand hebben gewerkt. Wel zijn in het begin soms, behalve zij, die vrijwillig voor den vijand werkten, personen die door de Duitschers waren weggevoerd, te werk gesteld. Zij werden dan echter behandeld en gevoed als Sovjet-arbeiders. (V.V.)
(V. b. repatr. uit R'land: 6547 C)

E. Dies Leidsche universiteit - Rede H. M. de Koningin —

9 Febr. — Onder groote belangstelling werd voor het eerst sedert de bevrijding op plechtige wijze de „dies natalis" van de Leidsche Universiteit gevierd.
H. M. de Koningin hield een rede, waarin zij den strijd herdacht van hoogleeraren en studenten tijdens de bezetting. (A.N.P.) **(V. b. Leidsche Un.: 6441; H.M. de Koningin: 6599 B en C)**

F. Leidsch eere-doctoraat voor Churchill —

9 Febr. — Prof. Escher, rector magnificus van de Leidsche Universiteit, heeft bij gelegenheid van den Dies mededeeling gedaan van een door den senaat genomen besluit, om het eere-doctoraat in de rechtsgeleerdheid te verleenen aan den grooten Engelschen staatsman Winston Churchill, waarbij prof. mr. R. P. Cleveringa te zijner tijd als promotor zal optreden. (Tijd)
(V. b. Churchill 6584 K)

G. Waarschuwing aan militairen - oproeping onderofficieren —

9 Febr. — Het ministerie van oorlog vestigde er de aandacht op, dat binnen korten tijd, voorzoover niet reeds ten uitvoer gebracht, de oproep is te verwachten van alle dienstplichtige onderofficieren der lichtingen 1939 t.m. 1930 en van reserve-officieren, vaandrigs en kornets t/m den leeftijd van 45 jaar. (N.R.C.)
(V. b. 6612 D)

H. Rauter in de gevangenis te Scheveningen —

14 Febr. — Rauter, die tijdens de bezetting commissaris-generaal voor de Veiligheid en de Politie was, vertoeft op het oogenblik in de gevangenis te Scheveningen. Er is nog geen beslissing genomen voor welk Bijzonder Gerechtshof hij terecht zal staan. (Alg. H.bl.)
(V. b. Rauter: 6448 G en 6409 B)

I. Overste J. Feenstra voor het Bijzonder Gerechtshof - Doodstraf geëischt —

9 Febr. — Op Vrijdag 8 Febr. stond Overste J. Feenstra, de ex-commandant van de Marechaussee in het Gewest Arnhem, voor het Bijzonder Gerechtshof te Arnhem, terecht.
De dagvaarding behelsde o.m., dat Feenstra in dertien gevallen mannen en vrouwen aan den S.D. had overgeleverd, nadat zij eerst waren mishandeld. De proc.-fiscaal, mr. H. A. J. Reumer, eischte de doodstraf. (N.R.C.)
(V. b. pol. proc.: 6598 E, 6573 C)

K. Het Nederlandsch Oorlogsgraven Comité opgericht —

4 Febr. — Te Amsterdam is opgericht „Het Nederlandsch Oorlogsgraven Comité", dat zich ten doel stelt de graven van alle in Nederlandschen bodem rustende eigen en geallieerde soldaten te doen verzorgen door het Nederlandsche volk. (A.N.P.)

L. Internationaal Persmuseum —

9 Febr. — In Den Haag is men bezig met de inrichting van een Internationaal Persmuseum (Javastraat 32). De oprichter, de heer W. N. van der Hout, privaatdocent in de publiciteitsleer aan de Rijks Universiteit te Utrecht, heeft in den loop der jaren een rijke verzameling dagbladen, nieuwsbladen, tijdschriften, een groot aantal curiosa, alsmede een uitgebreide bibliotheek op het gebied der Pers bijeengebracht.
De verzameling bevat ongeveer zeven en twintig duizend exemplaren van het begin der 17e eeuw af, uit vrijwel alle landen ter wereld, alsmede een boekerij van ongeveer vijf en twintig honderd nummers, en daarnevens een uitgebreide collectie perscuriosa van den meest uiteenloopenden aard. (Lond. V.N.)

M. Emigranten uit Rusland - Mennonieten van Ned. afkomst —

10 Febr. — Aan den grenspost te Glanerbrug arriveerden een aantal nakomelingen van de Nederlandsche Mennonieten, die tijdens de regeering van keizerin Catharina op haar verzoek naar de Oekraine vertrokken. Zij vormden daar kleine gemeenschappen.
Toen de Duitsche troepen in dezen oorlog de Oekraine binnendrongen, beschouwde het Duitsche bestuur hen als Rijksduitschers. Toen de Duitschers moesten terugtrekken, dreven ze de Mennonieten voor zich uit, de mannen werden ingelijfd bij SS-regimenten en velen hunner werden gedood.
Na Duitschlands capitulatie eischte het Russische bestuur, dat de Mennonieten weer naar de Oekraine zouden terugkeeren. Zij besloten echter een ander vaderland te zoeken en wel Canada.
Honderden Mennonieten passeeren in deze dagen de grens, vanwaar zij naar Amsterdam en andere plaatsen in het westen zullen gaan, om van daar uit te trachten Canada te bereiken.
Hoewel de meesten hunner de Nederlandsche taal niet meer machtig zijn, dragen deze Mennonieten vrijwel alle nog echt Nederlandsche namen. (A.N.P.)

Nederland

A. De door de Duitschers geroofde goederen - Activiteit van het C.G.R. —

„Commentaar" van 11 Febr. wijdde een beschouwing aan de activiteit van het Commissariaat-Generaal voor de Nederl. Econ. Belangen in Duitschland (Comm.-Gen.-Recuperatie, zooals het kortweg genoemd wordt). Uit deze beschouwing blijkt dat de restitutie van de door de Duitschers geroofde goederen geleidelijk op gang komt.

De autoriteiten in de Fransche, Amerikaansche en Engelsche bezettingszône verleenen hierbij hun medewerking. Met de Russische zône, waar ook vele Nederlandsche goederen liggen, wil het nog niet vlotten, ondanks de bemoeiingen van het Min. van Buitenlandsche Zaken.

Om een indruk te geven van de soorten van goederen, die teruggevoerd worden, volgt hier een lijstje van alles wat tot 1 Januari 1946 is gerestitueerd:

234 gereedschapswerktuigen; 1800 ton plaatijzer, stafmateriaal, etc.; 8 lieren; 45 m³ teakhout; 1 telefooncentrale; 1 radiozendinstallatie; 150 ton celvezel; 2993 paarden; 1091 karren; 2160 tuigen; 300 schepen; 316 locomotieven; 615 personenwagons; 4000 goederenwagons; 19862 handdoeken; 9450 borden; 77 rollen canvas; ong. 500 schilderijen; 300 kerkklokken. Verder een plaatwals van de Hoogovens, de installatie van Gazelle's rijwielfabriek en zelfs kwam te Arnhem een schip aan vol met meubelen die door de Duitschers uit deze stad waren gestolen.

Op landbouwgebied (vee, transportmateriaal, e.d.) ziet het er niet rooskleurig uit. Van hetgeen is buitgemaakt, wordt niet veel teruggevonden en het is bovendien moeilijk aantoonbaar wat oorspronkelijk Nederlandsch bezit was. Hier blijft de restitutie dus in gebreke, hetgeen de vraag wettigt, in hoeverre levering van overeenkomstige goederen van Duitschen oorsprong kan worden verkregen.

Het Commissariaat-Generaal bepaalt zich er toe de goederen in Nederland terug te brengen. Het bemoeit zich niet met het terugleveren aan den oorspronkelijken eigenaar. Zoodra het teruggevondene in Nederland is, draagt het C.G.R. het over aan een overheidsdienst en wel als het economische goederen zijn aan Rijksmetallum en het overige aan de Stichting Nederlandsch Kunstbezit.

(Commentaar) **(V. b. C.G.R. 6372 E; Restitutie 6416 E; zie ook: 6599 A; 6558 H; 6529 C; 6467 F; 6391 A)**

B. 2700 processen-verbaal wegens prijsovertredingen —

5 Febr. — In de maand December van 1945, werden bijna 2700 processen-verbaal wegens prijsovertredingen opgemaakt.

976 wegens prijsovertredingen in levensmiddelen, 576 wegens veronachtzaming van den prijsaanduidingsplicht en de overige wegens een bonte verscheidenheid van te hooge tarieven en prijzen op allerlei gebied.

In dezelfde periode werden niet minder dan 1807 klachten ingediend en groote partijen goederen in beslag genomen.

(Persd. Min. H. en N.)

(V. b. Prijsbeh. 6565 A; 6540 VIII)

C. Opheffing censuur op civiele post van en naar Indië —

9 Febr. — De regeering heeft opdracht gegeven de censuur op de burgerlijke in- en uitgaande post van en naar Ned.-Indië stop te zetten.

Op 31 Jan. had de min.-president in de Tweede Kamer medegedeeld, dat er alleen censuur op de militaire post werd uitgeoefend. Hem was op dien datum niet bekend, dat de opdracht tot stopzetting der civiele censuur nog niet was uitgegaan. (A.N.P.)

(V. b. censuur 6435 G)

Ned. O. Indië

D. Clark Kerr ontvangt Sjahrir - Besprekingen tusschen Van Mook en Sjahrir begonnen - De voorlichting gecoördineerd —

4-12 Febr. — Op Zondag 3 Febr. had de eerste ontmoeting plaats tusschen Sir Arch. Clark Kerr en Sjahrir.

Nadat Sjahrir van een reis naar Midden-Java was teruggekeerd, werden op 10 Febr. de eerste formeele besprekingen tusschen Van Mook, Sjahrir en Clark Kerr gehouden. Door de Britsche ambassade te Batavia werd het volgende communiqué uitgegeven:

Op Zondag 10 Februari 1946 te 15 uur heeft een bijeenkomst tusschen dr. Van Mook, dr. Sjahrir en sir Archibald Clark Kerr in de ambassade plaats gehad.

Het eerste onderwerp van discussie vormde de coördinatie van de voorlichting gedurende den voortgang der besprekingen. Men is ten aanzien van de volgende punten tot overeenstemming gekomen.

1. De officieele instanties voor voorlichting van elke partij moeten de officieele verklaringen van de andere partij in haar geheel publiceeren.

2. Er zullen door geen der partijen eenige moeilijkheden in den weg gelegd worden aan de circulatie van zuiver en rechtstreeksch nieuws en commentaar.

3. De drie partijen zullen haar best doen iedere toespeling van provocatieve en opruiende publiciteit tegen te gaan.

Voorts besloot men een gemeenschappelijke Commissie van Voorlichting te vormen. Deze bestaat uit: den heer dr. Posthumus, hoofd van den Ned.-Indischen regeeringsvoorlichtingsdienst, als vertegenwoordiger van dr. Van Mook, den heer G. Whitteridge, namens Sir Arch. Clark Kerr, lt.-kolonel Wilcox namens gen. Stopford en mr. Ali Boediardja namens Sjahrir.

Deze commissie zal tot taak hebben gemeenschappelijke verklaringen voor de pers op te stellen en zal voorts fungeeren als inlichtingenbureau.

Dr. Van Mook overhandigde aan Sjahrir de voorstellen der Nederl. regeering.

Op 12 Febr. heeft dr. Van Mook ten huize van Sir Archibald Clark Kerr een bespreking gehad met Soetan Sjahrir. De bijeenkomst was voor het grootste deel gewijd aan het toelichten van bepaalde punten uit de verklaring der Nederlandsche regeering. (Tr. - V.V. - Msb.)

(V. b. Van Mook: 6614 K; Clark Kerr: 6600 B; Sjahrir: 6599 I; zie ook: 6619)

E. Java in den bezettingstijd - Japansche invloed op alle gebied van het publieke leven —

4 Febr. — In „Commentaar", wijdt mr. K. F. J. Verboeket, onderhoofd van den regeeringsvoorlichtingsdienst te Batavia een beschouwing aan de toestanden op Java tijdens de bezetting door de Japanners.

Onmiddellijk na de bezetting heeft de Japansche propaganda een zorgvuldig voorbereide, grootscheepsche actie ingezet om de Ned.-Indische gemeenschap geheel in te schakelen bij het Japansche militaire bestuur.

Te dien einde vormden de Japanners op vrijwel ieder gebied organisaties op zuiver fascistischen grondslag, op het terrein van de politiek, den godsdienst, de politie en het leger, terwijl speciale aandacht besteed werd aan de Indische jeugd. De jeugd hebben de Japanners van den aanvang af vereenigd in een enkele jeugdvereeniging, de „Seimendan", die onder Japansche militaire leiding stond en geoefend werd volgens militaire principes.

Aan de militaire opleiding werd trouwens zeer veel aandacht besteed. Van den aanvang der bezetting af werd de gelegenheid opengesteld zich te laten inschrijven als „Heiho", als hulpsoldaat. Deze werden opgenomen in het Japansche leger en geheel volgens het Japansche systeem gedrild. De oorspronkelijke kern werd gevormd door inlandsche soldaten van het vroegere K.N.I.L. Het meerendeel van de Menadoneesche en Ambonneesche soldaten weigerden echter toe te treden en bleef in krijgsgevangenschap.

Het inheemsche bestuursapparaat, de ruggegraat van het Nederlandsche gezagsstelsel hebben de Japannners vrijwel geheel afgebroken. Zij hebben de, aan bestuursambtenaren ter beschikking staande, politie geheel onder directe Japansche leiding gesteld. Inheemsche bestuursambtenaren werden openlijk vernederd en mishandeld, hun gezag werd volledig ondermijnd. In vrijwel elke dessa werd een „Keilodan" ingesteld, een soort hulpdessapolitie. De agenten werden speciaal geoefend voor politiespion en verklikker. Naast deze „gewone" politie trad op de geheime militaire politie, de beruchte Kempai, de Japansche Gestapo.

Op het economisch terrein werden overal „Kai's", d. z. corporaties, opgericht, waarin elk ambacht en beroep werd georganiseerd. Buiten deze corporaties was al het economische leven officieel onmogelijk.

In 1944 en '45 hebben deze kai's aanzienlijke contingenten ervaren ambachtslieden en zelfs doctoren moeten leveren voor het Japansche leger, dat deze menschen slavenarbeid liet verrichten. Ongeveer 2 millioen man zijn hierdoor uit Java weggevoerd. (Comm.)

(V. b. Indië 6614 H - 6615 A; zie ook: 6535 II en 6588 B)

F. Suikerproductie 1942-1945 —

9 Febr. — De suikerproductie op Java daalde tijdens de Japansche bezetting als volgt

Jaar	Aantal fabrieken	Prod.
1942	75	1.326.000
1943	51	680.000
1944	47	500.000
1945	13	84.000

(Ec. N.) **(V. b. Ec. toest. 6398 A; prod. '38-'39: 4115 A)**

G. Het republ. leger van naam veranderd —

In een officieele verklaring, geteekend door Soekarno en Sjarifoedin, maakt de „republikeinsche regeering" bekend, dat de T.K.R. in het vervolg de „eenige militaire organisatie van de republiek zal zijn, welke op internationale militaire basis is ingericht."

De naam T.K.R. is veranderd in T.R.I. hetgeen beteekent „Tentara Repoeblik Indonesia" (leger van de republiek Indonesië).

Het republikeinsche leger heeft nu voor de derde maal zijn naam veranderd, het was eerst bekend als B.K.R. (Barisan Keamanam Rajat).

(A.N.P.) **(V. b. rep. leger: 6575 C)**

Ned. W. Indië

A. Geen devaluatie van gulden te Curaçao - Devaluatie in Suriname?

14 Febr. — Op een persconferentie te Willemstad verklaarde de heer Rutgers, lid van de Nederlandsche economische missie in Amerika, dat de financieele toestand van Suriname totaal verschillend is van dien van Curaçao. De kwestie van een eventueele devaluatie van den Curaçaoschen gulden is volledig opgelost. De Nederlandsche regeering is namelijk niet van plan tot devaluatie over te gaan. Hij zei echter, dat indien de Surinaamsche gulden niet werd gedevalueerd, de exportprijzen verlaagd zouden moeten worden, en daarmede ook de loonen. (Tijd)

(V. b. koers gulden overz. geb.d. 6603 I; zie ook 6415 G)

België

B. Pirenne weerlegt beschuldigingen tegen Leopold III —

13 Febr. — In een persconferentie, verklaarde Pirenne, secretaris van Koning Leopold III, o.m. het volgende:

Het is onjuist, dat de Koning zich naar Seneffe zou hebben begeven om er generaal von Falkenhausen, den militairen gezagvoerder van België te ontmoeten. Canaris, die in België aan het hoofd van de Gestapo heeft gestaan, heeft in een verslag over de besprekingen van Falkenhausen te Seneffe de aanwezigheid aldaar van Leopold III in het geheel niet vermeld. De Koning, vervolgt Pirenne, is niet alleen niet naar Seneffe gegaan, maar hij heeft evenmin betrekkingen van persoonlijken aard met von Falkenhausen of met andere Duitschers gehad.

De Koning heeft nooit verklaard, dat de oorlog voor België op 28 Mei 1940 was geëindigd. Uit diverse door Pirenne geciteerde uitlatingen blijkt, dat de Koning, België als nog steeds in oorlog zijnde beschouwde, dat hij verzekerd had nimmer te zullen onderhandelen met den bezetter en dat hij het ongeoorloofd achtte voor den vijand te werken. De Koning heeft nimmer een onderhoud met Hitler aangevraagd. Hitler heeft den Koning verzocht naar Berchtesgaden te komen. Eerst heeft de Koning dit verzoek van de hand gewezen, maar op 19 November 1940 heeft hij er ten slotte gevolg aan gegeven. (N.R.C.)

(V. b. Leopold III 6600 C)

C. Terechtstelling Burgemeester en Districtshoofd van Groot-Luik —

8 Febr. — Theophile Dargent, voormalig burgemeester van Groot-Luik en Maurice Jadoul, burgemeester van Jemeppe-sur-Meuse en Districtshoofd van Groot-Luik, zijn gefusilleerd. Eerstgenoemde had talrijke patriotten aan de Duitschers verraden en stond voortdurend in verbinding met de Gestapo en de rexistische leiders. Jadoul trad vooral op als hoofd van de rexistische politie van de provincie Luik. (A.N.P.)

(V. b. polit. proc.: 6591 C)

Denemarken

D. Hulp aan Nederland —

6 Febr. — De heer Hedtoft, ex-minister van Arbeid en Sociale Zaken in Denemarken heeft een bezoek gebracht aan Nederland. Hij heeft o.a. als vertegenwoordiger van de Deensche Soc.-Democratische partij, waarvan hij voorzitter is, het congres der S.D.A.P. bijgewoond. Over de hulp van Denemarken aan Nederland deelde hij het volgende mede:

In de afgeloopen maanden bezochten 200 illegale werkers, 300 huisvrouwen, 350 intellectueelen en 450 kinderen Denemarken. De bond van Deensche spoorwegarbeiders heeft 250 kinderen van Hollandsche spoorwegbeambten uitgenoodigd hun gast te zijn. Op het oogenblik bevinden zich in Denemarken 1200 Hollandsche kinderen en in het voorjaar zullen er weer 1000 kinderen worden opgenomen.

In totaal zullen 35.000 kinderen in Denemarken te gast zijn. Het transport van al deze menschen wordt door de Deensche regeering verzorgd en heeft reeds 2½ millioen Deensche kronen gekost.

Ook het vervoer van de 2000 kinderen, die Zweden zal opnemen, wordt door de Denen geregeld. 60.000 levensmiddelenpakketten zijn door het comité „Help the children" naar Nederland gestuurd om te worden verdeeld onder de noodlijdende jugd. (N.D.) **(V. b. 6482 A)**

Duitschland

E. Massagraven in Lansdorf ontdekt —

4 Febr. — Naar radio Moskou berichtte heeft men in Lansdorf (Silezië) massagraven ontdekt, waarvan sommige meer dan dertig voet diep zijn. Deze waren gevuld met de lijken van ongeveer 190.000 Russische, Poolsche, Fransche en Engelsche krijgsgevangenen, die in rijen van 10 en 12 op elkaar gelegd waren. Op grond van een medisch onderzoek vermoedt men, dat de gevangenen òf werden doodgeschoten òf door volledige lichamelijke uitputting, ziekte of marteling stierven. Het stoffelijk overschot van de lijken is onder groote belangstelling plechtig ter aarde besteld. De feitelijke gegevens over deze massale vernietiging zullen aan het militaire tribunaal te Neurenberg worden voorgelegd. (A.N.P.) **(V. b. massagraf: 6553 I)**

F. Sir Shalto Douglas opperbevelhebber in Britsche zône —

14 Febr. — Sir Shalto Douglas, maarschalk van de R.A.F., is benoemd tot opperbevelhebber van de Britsche troepen in Duitschland, militair bestuurder van de Britsche zône en Engelsch lid van den geallieerden contrôleraad in opvolging van veldmaarschalk Montgomery. **(V. b. Montgomery 6615 F)** (N.R.C.)

G. „Zuid-Sleeswijksche Unie" wil afscheiding van Duitschland —

10 Febr. — Een deputatie van afgevaardigden der „Zuid-Sleeswijksche Unie" heeft bij de Deensche regeering een petitie, geteekend door meer dan 500.000 personen, ingediend, waarbij om volledigden der „Zuid-Sleeswijksche Unie" verzocht. (Reuter)

Engeland

H. Oorlogskosten en -schulden —

Het Engelsche volk ziet zich voor de buitengewoon moeilijke taak van de overschakeling van oorlogs- naar vredesproductie en het gelijktijdige herstel van de oorlogsschade gesteld. Ongetwijfeld zal bij de vervulling van deze taak het groote Amerikaansche crediet van $ 4,4 milliard van groot belang blijken te zijn. Weliswaar is op deze credietovereenkomst van alle kanten critiek uitgeoefend, maar men heeft de voorwaarden van deze leening toch geaccepteerd, daar men de leening als een noodzakelijk kwaad beschouwde.

Het Witboek, dat gelijk met deze credietovereenkomst werd gepubliceerd, geeft een overzicht van de door Engeland gemaakte oorlogskosten. Hieruit blijkt, dat Engeland als gevolg van den oorlog ongeveer een vierde van zijn nationaal vermogen heeft ingeboet, nl. 7,3 van 30 milliard £. De tonnage van de handelsvloot is van 22,1 tot 15,9 millioen t. teruggeloopen, zoodat het nettoverlies meer dan een kwart bedraagt; 210.000 gebouwen zijn totaal verwoest en 250.000 zijn zoo ernstig beschadigd, dat zij voor bewoning ongeschikt zijn.

De volgende tabel geeft een overzicht van de verdeeling der oorlogskosten over de loopende consumptie en het nationaal vermogen.

	in procenten van het nationale inkomen		
	1938	1941	1944
Oorlogsbehoeften	8	53	53
Consumptie	87	62	57
Netto toe- of afneming van het nat. vermogen	5	—15	—10

Uit het Witboek blijkt tevens, dat de totale buitenlandsche schuldenlast van Groot-Brittannië van £ 467 millioen in Aug. 1939 tot £ 3,355 milliard in Juni 1945 is gestegen. De schulden, voortvloeiend uit de Lend-Lease Bill, zijn hier evenmin inbegrepen als de schulden uit den vorigen wereldoorlog. Deze laatste worden door de Ver. St. blijkens de overeenkomst van Washington van 6 Dec. 1945 als geliquideerd beschouwd, waaraan echter door de openbare meening wel zeer weinig aandacht wordt geschonken. Deze groote toeneming van Engelands schuldenlast is slechts voor een zeer klein deel, nl. 11 % (£ 303 mill.) door middel van leeningen geconsolideerd. De resteerende £ 2,576 milliard worden in den vorm van banktegoeden aangehouden, waarin de landen van het sterlinggebied met niet minder dan £ 2,723 milliard (80 %) een overwegend aandeel hebben.

Ondanks den enormen aanwas van de buitenlandsche schuldenlast bedragen de bruto-ontvangsten uit buitenlandsche investeeringen nog steeds £ 170 millioen. Hieruit is te concludeeren, dat Groot-Brittannië nog steeds over een groot bedrag aan buitenlandsche beleggingen beschikt.

De netto-opbrengsten liepen echter veel sterker terug en wel van £ 203 millioen tot £ 97 millioen. Een verdere daling van dit bedrag wordt verwacht, doordat het aan het buitenland te betalen bedrag, door de consolideering van de buitenlandsche schuld, zal toenemen. Bovendien is na 1952 gedurende 50 jaar een jaarlijksch bedrag van £ 36 mill. noodig voor rentebetaling en aflossing van de Amerikaansche leening. (Ec. N. 29 Jan.)

(V. b. Br.-Am. fin. acc. 6554 E; Wereldkoopv. 6601 D.)

I. Serawak aan Britsche Kroon —

6 Febr. — Sir Charles Vyner Brooke, de blanke radjah van Serawak (Br. N. Borneo), heeft zijn onafhankelijk vorstendom afgestaan aan de Britsche kroon. De voorwaarde is, dat de Britsche regeering een fonds ter waarde van een millioen pond sterling zal vormen ten bate van den radjah en zijn familie. (V.K.)

Griekenland

K. E.A.M. stelt eischen —

11 Febr. — De E.A.M. heeft aan Engeland, Frankrijk en Amerika medegedeeld, dat zij de Grieksche verkiezingen zal boycotten, indien niet aan de volgende voorwaarden wordt voldaan: 1. vorming van een democratische regeering, waarin de E.A.M. een groot aandeel heeft; 2. ontbinding van rechtsche terroristische groepen; 3. algemeene amnestie voor alle leden der verzetsbeweging; 4. zuivering der kiezerslijsten; 5. verwijdering der collaborateurs uit het leger. (N.R.C.)

(V. b. 6616 C)

Internationaal

A. Het proces te Neurenberg - Russische aanklagers aan het woord Von Paulus getuige - Massamoord in het bosch van Katyn —

9-14 Febr. — Op Vrijdag 8 Febr. werd begonnen met de Russische aanklacht. Hoofdaanklager was lt.-generaal Roedenko, die o.m. een overzicht gaf van

Roedenko

de vernielingen die de Duitschers in Rusland hebben aangericht. De Duitschers hebben op Sovjet-gebied 1670 Grieksch-Orthodoxe kerken, 237 katholieke kerken en 532 synagogen verwoest. Zij hebben 1710 steden en meer dan 7000 dorpen vernietigd, meer dan 6 millioen huizen en gebouwen verbrand en 25 millioen menschen verdreven van hun woonsteden. Zij hebben 40.000 kilometer spoorlijnen vernield, 40.000 ziekenhuizen, 84.000 scholen en 43.000 openbare bibliotheken.

Zij hebben in Rusland zeven millioen paarden, 17 millioen stuks vee, 20 millioen varkens, 27 millioen schapen en geiten gestolen. De totale schade, welke aan Rusland werd berokkend, wordt geraamd op 679 billioen roebels, waarde 1941.

Roedenko sprak van de vervolging der Joden en van het lijden van hen, die opgesloten waren in de concentratiekampen, waarvan hij de lange lijst opsomde. Te Riga leefden bij het uitbreken van den oorlog 80.000 Joden. Op het oogenblik der bevrijding waren er nog 140 van over.

Kolonel Pokrovsky, de tweede Russische aanklager, heeft vervolgens het bewijsmateriaal overgelegd. Hij heeft in het bijzonder uitgeweid over de actie der vijfde colonne in Tsjecho-Slowakije. Volgens een uitlating van Karl Hermann Frank, den adjunct van den stadhouder voor dit land, had de partij van Henlein al sedert 1936 geregeld geld uit Duitschland gekregen door tusschenkomst van den Duitschen gezant te Praag.

Pokrovsky heeft ook uiteengezet op welke wijze de activiteit der fascistische partijen in het buitenland steeds door de Duitsche diplomatieke vertegenwoordigingen werd gesteund.

Na de behandeling van de Duitsche aanvallen op Polen en Zuid-Slavië, begon op 11 Febr. de Russische aanklager Zorya met dat gedeelte van de aanklacht, dat den aanval op Rusland behandelt. Hieruit bleek, dat het plan voor den aanval op Rusland al van Juli 1940 dateerde.

Toen de verdediging bezwaar maakte tegen een schriftelijke getuigenis van veldmaarschalk Von Paulus, den bevelhebber van het voor Stalingrad vernietigde 6de leger, had de aanklager een verrassing in petto, door te verklaren dat Von Paulus persoonlijk gehoord kon worden.

Von Paulus zeide in Sept. 1940 opdracht te hebben gekregen het nog niet voltooide plan Barbarossa uit te werken. De aanval had op 10 Mei 1941 moeten beginnen, maar Hitlers besluit eerst Zuid-Slavië aan te vallen, leidde tot vijf weken uitstel. Het doel van Hitler was Rusland tot de lijn Wolga—Archangel te veroveren.

Voorts heeft Von Paulus verklaard, dat de inhoud van de meeste telegrammen van aanhankelijkheid, welke door de bezetting van Stalingrad aan Hitler werden gezonden, hem volkomen onbekend was.

In de zitting van 12 Febr. moest Von Paulus een kruisverhoor door 9 verdedigers ondergaan.

De verdediger van Jodl, Exner, merkte op, dat Von Paulus het volste vertrouwen van Hitler bezat en zelfs in aanmerking kwam boven Jodl, met wien Hitler niet meer wilde samenwerken.

Voorts heeft de Russische aanklager zijn betoog over Duitschlands oorlogsvoorbereidingen voortgezet.

Tenslotte memoreerde hij, dat de Duitsche doeleinden niet alleen betrekking hadden op Rusland maar ook op verdere militaire ondernemingen: Iran, Perzische Golf, Egypte, Turkije en Gibraltar.

Dit was tevens de honderdste zitting van het tribunaal.

In de zitting van 13 Februari gaf de Russ. aanklager Pokrovsky, een opsomming van de onmenschelijke martelingen, die de Russische gevangenen in Duitschland moesten ondergaan.

Voorts werd de Finsche president Mannerheim er van beschuldigd, mede schuldig te zijn aan de agressie tegen Rusland.

In de zitting van 14 Febr. werd den massamoord op 15.000 Poolsche krijgsgevangenen, in het bosch van Katyn, behandeld.

Voorts sprak de Russische aanklager Smirnoff over de 54.804 rapporten betreffende Duitsche misdaden tegen de burgerbevolking. (N.R.C. - Msb.)

(V. b. pr. Neurenb. 6616 F; Von Paulus 5412 A; massagraf Katyn 6553 I; Mannerheim 6093 A)

B. Intern. spoorwegcongres te Brussel —

3 Febr. — De vaste commissie van het Internationaal Verbond van Spoorwegcongressen heeft te Brussel een vergadering gehouden onder voorzitterschap van den heer Henning, algemeen directeur van de N.M.B.S. Voor den oorlog reeds brachten de spoorwegadministraties van de diverse landen hun bevindingen en de uitslagen van hun wetenschappelijke navorschingen ter algemeene kennis. Om deze samenwerking weer mogelijk te maken, nam België het initiatief de afgevaardigden bijeen te roepen van China, Tsjechoslovakije, Gr.-Brittannië, Frankrijk, Zwitserland, Nw. Zeeland, Nederland, Zuid Afrika, Spanje en Italië.

De vaste commissie werd opnieuw samengesteld en verkoos tot voorzitter dhr. Henning en tot ondervoorzitters de heeren Goursa, algemeen directeur der Fransche spoorwegen, en Ghilain, directeur bij de N.M.B.S. Tot leden van het directie-comité werden de heeren Dorges, vertegenwoordiger van de Fransche regeering, Hurcomb, vertegenwoordiger van de Britsche regeering en Sir William Wood, voorzitter van de E.M.U. benoemd. (A.N.P.)

C. Ver. Volken - De permanente zetel —

12 Febr. — Met 22 tegen 17 stemmen heeft de speciale zetelcommissie van de Algemeene Vergadering der Ver. Naties zich voor de vestiging van het permanente U.N.O. hoofdkwartier in het gebied van Wechester, County New York, en het aangrenzende Fairfield County, Connecticut, uitgesproken.

Hiermede is het Nederlandsche voorstel, zooals dat geamendeerd was door Canada, aangenomen. Dit beteekent dus, dat eerst later in dit jaar besloten zal worden waar de permanente zetel van de U.N.O. precies gevestigd zal worden, al is men het er over eens, dat dit aan de Oostkust van Amerika zal zijn. (Tr.)

(V. b. zetel U.N.O. 6561 M)

D. Ver. Volken - Vrouwelijke gedelegeerden spreken —

13 Febr. — In de Alg. vergadering van de U.N.O. hebben op 12 Febr. vier vrouwelijke gedelegeerden gesproken over het aandeel van de vrouw in het openbare leven en in de aangelegenheden van de wereld.

Namens de Ver. Staten sprak mevr. Roosevelt, namens de republiek San

Mevr. Roosevelt

Domingo, mej. Bernardine, mevr. Darlen namens Noorwegen en mevr. Verwey—Jonker namens Nederland. De Engelsche minister van Staat, Noel Baker, stelde voor, verantwoordelijke posten in het secretariaat door vrouwen te laten bekleeden en de informatie-afdeeling van de UNO in nauw contact te brengen met de groote wereldvrouwenbewegingen. (N.R.C.)

E. Ver. Volken - Spaak's Voorzitterschap der Algemeene Vergadering

6 Febr. — Paul Henri Spaak, Voorzitter van de Algemeene Vergadering der Organisatie der Vereenigde Volkeren te Londen, zal ook bij de bijeenkomsten in de V.S. — welke bijeenkomsten aanstaanden herfst worden gehouden — presideeren, daar de Algemeene Commissie heeft besloten, dat de zitting van Sept. zal beschouwd worden als „het tweede gedeelte der eerste Algemeene Vergadering". (Reuter)

(V. b. Spaak 6618 B, 6585 D; foto: 6592)

Internationaal

A. Ver. Volken - Wereldtekort aan voedsel —

13-15 Febr. — Aan het einde van de op 13 Febr. gehouden vergadering der Vereenigde Volken werd besloten aan alle regeeringen van de Europeesche landen, die lid zijn van de Vereenigde Volken en aan de Turksche regeering, telegrammen te zenden met de uitnoodiging om hun ministers van voedselvoorziening naar een conferentie over de Europeesche voedselsituatie te zenden. Deze conferentie wordt volgende maand te Londen gehouden.

Dit besluit was het resultaat van een zeer ernstige, door Bevin ingeleide bespreking, waarin de Britsche minister van Buitenlandsche Zaken er op wees, dat de wereld te kampen heeft met een tekort van vijf millioen ton tarwe en twee millioen ton rijst. Bevin hield een pleidooi voor een algemeene krachtsinspanning over de geheele wereld om hongersnood te voorkomen.

In de zitting van 14 Febr. sprak o.a. de afgevaardigde van Britsch-Indië die o.m. een beroep deed op Rusland, om datgene te verschaffen, wat noodig is voor het in leven houden van millioenen Indiërs.

Aan het slot der vergadering werd bij acclamatie een resolutie van de „Groote Vijf" aangenomen, waarin een beroep wordt gedaan op de leden van de U.N.O. om „onmiddellijke en ingrijpende maatregelen" te nemen ten einde de voorraden te bewaren en een maximale graanproductie te verzekeren. (V.K.)
(V. b. 6615 I)

B. Voedselpositie der groote graan- en rijstproducenten —

13 Febr. — In Rusland is de voedselpositie t.o.v. het peil van 1943 belangrijk gestegen, doch zij ligt nog steeds beneden dat van vóór den oorlog. De Argentijnsche tarwe-oogst wordt geraamd op 2/3 van de raming in den vorigen herfst. De Canadeesche tarweoogst van 1945 ligt 10% beneden de aanvankelijke verwachtingen. De voedselproductie in Australië blijft 14% beneden die van vóór den oorlog. De Japansche rijstoogst brengt 15% minder op dan het gemiddelde. Het overschot der rijstproduceerende gebieden in Z.O.-Azië staat ver ten achter bij de aanvankelijke raming. Ook in China is de voedselproductie verminderd. De droogte in de Zuidelijke deelen van Britsch-Indië is oorzaak, dat de vooruitzichten voor den winteroogst belangrijk minder gunstig zijn. (Ec. N.)

C. Atlantic Shipping Conference —

De leidende scheepvaartmaatschappijen welke lid zijn geweest van de vooroorlogsche Atlantic Shipping Conference, zijn op 6 Februari in Londen bijeengekomen voor de heroprichting van deze conferentie voor het Noord-Atlantische passagiersvervoer. Op deze conferentie waren vertegenwoordigd Engeland, Polen, Zweden, Nederland, Frankrijk, België, Noorwegen en de Ver. Staten. (Ec. Nieuws)

Japan

D. Yamashita ter dood veroordeeld - geen herziening vonnis —

5 Febr. — Het Amerikaansche Hooggerechtshof heeft de uitspraak gedaan, dat het proces van de Amerikaansche legerautoriteiten tegen den Japanschen generaal Tomoyuki Yamashita, voormalig bevelhebber van de Japansche strijdkrachten in de Philippijnen, een wettelijke berechting was en dat het vonnis, waarbij Yamashita schuldig werd verklaard, niet in aanmerking komt voor herziening door het Hooggerechtshof. Slechts het Militaire Gerechtshof zou het vonnis kunnen herzien. Yamashita werd schuldig bevonden aan oorlogsmisdaden tijdens een proces, dat in Manilla gevoerd werd door een Amerikaansche Militaire Commissie, ingesteld door Generaal Mac Arthur. (Usis)
(V. b. oorl.misd.: 6575 D; 6562 C; Intern. Hof Tokio: 6612 G; zie ook: 6570 G; 6519)

Noorwegen

E. Halvard Lange opvolger van Trygve Lie als min. v. buitenl. zaken —

1 Febr. — Halvard Lange, die de opvolger wordt van Lie als Noorwegens min. van buitenlandsche zaken, is daartoe aangewezen door de socialistische fractie van het Storting. De nieuwe minister zal zeer binnenkort zijn ambtsbezigheden aanvaarden. Hij is 43 jaar oud, een vooraanstaande figuur in de socialistische partij en lid van het Nobelcomité uit het Storting. (A.F.P.)
(V. b. Lie: 6617 F)

Rusland

F. Critiek op Fransche socialisten

5 Febr. — In het orgaan van het centraal comité der Communistische Partij („de Bolsjewiek"), wordt in een artikel de houding der socialisten in Frankrijk becritiseerd.

Het blad doet een aanval op Léon Blum en zijn „reactionnairen aanhang".

„Deze groep," aldus het blad, „bestrijdt met alle middelen den steeds grooter wordenden invloed der Communistische partij en de solidariteit der arbeidende klasse en steunt het imperialisme in Frankrijk." (N.Z.Zt.)
(V. b. Rusl. 6618 G; Blum 6609 B)

Ver. Staten

G. Minister Ickes neemt ontslag - Critiek op Truman —

14 Febr. — Truman heeft het ontslag aanvaard van den Amerikaanschen min. van Binnenlandsche Zaken, Harold Ickes. Ickes heeft zich op bittere wijze uitgelaten over Truman's keuze van ministers en adviseurs. In het bijzonder beschuldigt hij den pas benoemden onderminister van Marine, Pauley, van pogingen tot het aanwenden van zijn politieken invloed ten eigen bate, en wel in een geschil, dat hangende is tusschen de regeering en den staat Californië en betrekking heeft op oliegebieden.

Ickes is leider van den New-Deal-vleugel der democraten en men verwacht, dat de dreigende politieke crisis door zijn aftreden acuut wordt. Deze zou het geheele program der regeering de leening aan Engeland inbegrepen, in gevaar kunnen brengen, meldt Reuter. (Tr.)
(V. b. Truman 6602 C)

H. Het Vakvereenigingswezen - groei - machtspositie —

De georganiseerde arbeid komt in een veel sterkere positie ten opzichte van de werkgevers uit dezen oorlog te voorschijn, dan na den vorigen oorlog het geval was. Tegenwoordig behoort 1/3 deel der industrie-arbeiders tot een vakvereeniging, terwijl dit cijfer in 1919 ongeveer 1/7 was.

Van de 30.000.000 personen, geregistreerd als industrie-arbeiders, waren er na den vorigen oorlog slechts 4.300.000 aangesloten bij een vakvereeniging. Dit was tot op dat tijdstip een hoogtepunt. Aan het einde van den tweeden wereldoorlog zijn er ongeveer 43.000.000 industrie-arbeiders, waarvan ong. 14.500.000 tot een vakvereeniging behooren, hetgeen een recordcijfer is.

De beschikbare cijfers geven het volgende beeld:

In 1919. American Federation of Labour, 4.000.000 leden; onafhankelijke organisaties 300.000. Er was toen geen **Congress of Industrial Organisations** en in de industrieën der massaproductie stond het vakvereenigingswezen nog in zijn kinderschoenen. De vereenigingen werden toen voornamelijk georganiseerd op vaktechnischen grondslag.

De vakverbonden maakten vele slappe jaren door na het bereiken van het hoogtepunt in 1919. Tijdens de depressie zakte het ledenaantal tot ongeveer 3.000.000. Ongeveer 10 jaar geleden begonnen zij weer sterker te worden, en sindsdien zijn zij steeds vooruit gegaan.

In 1945. A.F.L. 7.000.000; **C.I.O.** 6.000.000; **United Mine Workers of America** 600.000; **Standard Railroad Brotherhoods** 450.000, overige vereenigingen 450.000. In deze laatste groep zijn ongeveer 200.000 georganiseerde telefoon-arbeiders en 80.000 brouwerij-arbeiders inbegrepen. In de industrieën der massaproductie zijn de vakvereenigingen tegenwoordig het machtigst.

De twee belangrijkste factoren voor den snellen groei der vakvereenigingen waren het tot stand komen van de wet op de nationale arbeids-verhoudingen en de oprichting van het C.I.O., dat onmiddellijk begon met een actie onder de industrie-arbeiders.

De vakverbonden worden tegenwoordig beschouwd als een machtige factor bij de verkiezing voor openbare ambten. Toch vertegenwoordigen zij slechts een minderheid der arbeiders. Vaak moeten zij het tegen hun niet-georganiseerde mede-burgers afleggen. De politieke sterkte der vakverbonden is ongeveer gelijk aan die van den bond van oud-strijders. Vele oud-strijders zijn evenwel ook aangesloten bij een vakvereeniging.

Bij de onderhandelingen over loonsverhoogingen zijn de vakverbonden tegenwoordig eenigszins in het nadeel, niettegenstaande hun toegenomen ledenaantal. De oorzaak hiervan is, dat de vakverbonden in het verleden dikwijls in staat zijn geweest voordeelen te behalen ten koste van den niet-georganiseerden arbeid. De aangesloten arbeiders kregen loonsverhooging, die hoogere prijzen tengevolge hadden, welke mede betaald moesten worden door de niet-aangesloten arbeiders, die geen verhooging hadden gekregen. Nu een groot deel van alle arbeiders aangesloten is, hebben de organisaties minder gelegenheid om zichzelf te bevoordeelen, zonder reacties te veroorzaken in de geheele industrie, en zonder alle consumenten te treffen.

De vakvereenigingen vormen de grootste georganiseerde groep in de Ver. Staten. (U.S. News - 4 Jan.)
(V. b. 6602 D)

I. Scheepsbouw 1939—1945 —

De scheepswerven leverden in totaal aan koopvaardijschepen af, in:

	Aantal	Tonnage
1939:	28	341.219
1940:	55	641.056
1941:	99	1.137.163
1942:	746	8.089.732
1943:	1896	19.238.626
1944:	1677	16.343.436
1945:	1070	10.523.550

(N.R.C. - 7 Febr.) **(V. b. 6601 D)**

De Vereenigde Staten, bankiers der wereld

President Truman, secretaris van de schatkist Fred Vinson, onderstaatssecretaris Dean Acheson en ten slotte staatssecretaris James Byrnes, zij allen hebben een beroep gedaan op de publieke opinie in de Ver. Staten ten gunste van de Anglo-Amerikaansche leeningsovereenkomst, die inmiddels ter goedkeuring aan het Congres is voorgelegd en waartegen nogal wat oppositie blijkt te bestaan. Hoewel ingewijden meenen, dat de meeningsverschillen tusschen Bevin en Wyshinski in den Veiligheidsraad, de stemming gunstig zal beïnvloeden (uit deze incidenten zou immers geconcludeerd kunnen worden dat „Labour-Engeland" niet zoo linksch is als in kapitalistische kringen werd aangenomen), toch hebben de propagandisten der Amerikaansche regeering het hoofd te bieden aan een heftige agitatie.

De reactionaire, ultra-nationalistische en isolationnistische bladen — met aan het hoofd de pers van den krantenkoning Hearst — voeren sedert twee maanden een hardnekkige campagne tegen de leening, waarbij zij gebruik maakt van de wapens haar door de Engelschen zelf verstrekt. Deze hebben n.l., te snel oordeelend, Uncle Sam vergeleken met den woekeraar Shylock. Bovendien hebben zij te verstaan gegeven, dat Engeland, geruïneerd door de economische clausules van de overeenkomst, waarschijnlijk niet in staat zou zijn de geleende som terug te betalen. De vraag ligt voor de hand, waarom Truman vasthoudt aan zijn plan, om aan Engeland milliarden te leenen, welke door dit land op een zoo weinig bevallige wijze aanvaard worden.

De leening en de wereld-economie.

Het antwoord werd door president Truman zelf gegeven in zijn persoonlijke boodschap aan het Congres: de Britsche leening is slechts een der onderdeelen van een groot plan, gericht op het herstel der handelsvrijheid en van de monetaire stabiliteit in de geheele wereld, welke twee dingen de wezenlijke voorwaarden vormen voor de welvaart der Ver. Staten, wier geweldig productie-overschot behoorlijke afzetgebieden eischt en wel in landen die economisch gezond en politiek stabiel zijn. Het internat. monet. fonds, en de internat. bank voor de reconstructie („Bretton Woods"), de hulpverleening door de Unrra, de besluiten van „Hot Springs" met betrekking tot de voedselvoorziening en den landbouw der Vereenigde Volken, de Britsche leening tenslotte — dat alles zijn de kernpunten der economische wereld-politiek van de Ver. Staten.

Het Witte Huis en het State-department, verwachten dat dit organisch opgebouwd geheel van maatregelen, veel meer dan hun zuiver diplomatieke overeenkomsten, zal bijdragen tot een herstel van het evenwicht in de naoorlogsche wereld. Een evenwicht dat — naar zij wenschen en hopen — aan de Vereenigde Staten een overwegende invloed in de wereld zal verzekeren.

Het geld door de Export-Import Bank voorgeschoten, is niet à fonds perdu geleend, zelfs indien het slechts gedeeltelijk wordt terugbetaald. Het dient om de voorwaarden te scheppen voor de Amerikaansche macht van morgen, die volstrekt economisch moet zijn.

Economische en politieke garanties.

Deze millioenen dollars worden evenwel niet zoomaar gegeven, er moeten garanties tegenover staan: niet alleen moet instemming betuigd worden met de nieuwe economische wereldorde (en deze clausules hebben in Engeland de meeste oppositie opgeroepen), niet alleen moet afstand gedaan worden van elk systeem van autarkie en imperiale preferenties, van alle eng koloniale opvattingen, en van elke bilaterale overeenkomst met derden, maar ook moeten er zuiver politieke garanties gegeven worden: stabiliteit van régime, ondersteuning door de publieke opninie van de regeering en „liberale" geest. Niet zonder reden heeft de Britsche premier Cl. Attlee tijdens zijn verblijf te Washington, aan het Congres de verzekering gegeven, dat de Labour party in het geheel niet totalitair was, maar integendeel vasthoudt aan „de groote lijn der vrijzinnige partijen". Hoewel het om politieke redenen natuurlijk was, dat de Europeesche deelgenoot in het Anglo-Saksische blok het eerst profiteerde van de Amerikaansche herstelfondsen, ligt het niet in de bedoeling van Washington om de voorschotten tot Engeland alleen te beperken. Washington's slogan is dat „de welvaart evenals de vrede ondeelbaar is".

Het is duidelijk, dat de reacties van plaatselijke crises minder voelbaar zullen zijn in het nieuwe economische systeem, naarmate het draagvlak van dit systeem uitgestrekter is. Organisaties als in de overeenkomst van Bretton Woods voorzien, en als de Unrra, geven aan, dat de economische plannen der Ver. Staten wereld-omvattend zijn. Men behoeft er zich dan ook niet over te verwonderen, dat alle landen die zwaar door het oorlogsgeweld geleden hebben — zelfs indien zij aan de zijde van de „As" hebben gestreden — zich verdringen aan de loketten van de Export-Import Bank. Italië, Tsjecho-Slowakije, Polen, Joego-Slavië, Finland, China en eenige andere landen vragen voor hun voedselvoorziening en wederopbouw credieten, die — indien zij zonder meer verleend werden — het astronomische cijfer van 16 milliard dollar zouden opleveren (7 maal het bedrag dat in 1945 door de Ver. Staten werd uitgeleend).

De Ver. Staten willen evenwel weten, aan wie zij leenen, waarvoor de geleende bedragen gebruikt worden en hoe zij de komst van de nieuwe economische wereldorde kunnen bespoedigen. (Een der voornaamste argumenten van president Truman in zijn reeds genoemde boodschap was, dat de leening aan Engeland het uitstel in de toepassing van het systeem van „Bretton Woods" aanzienlijk zou bekorten).

Wat de garanties betreft: Volgens „officieele kringen" zouden Tsjecho-Slowakije en Joego-Slavië — in verband met de „onzekere toestanden" aldaar — weinig kans maken voor het einde van 1946 iets van de gevraagde bedragen te ontvangen. Met deze onzekere toestanden zouden dan bedoeld worden het regime van maarschalk Tito en de Russische invloed in de Tsjechische Republiek. Polen is gewaarschuwd dat het op geen enkele hulp behoeft te rekenen, indien de plannen tot nationalisatie de Amerikaansche belangen in dit land zouden benadeelen. Met betrekking tot China, heeft president Truman duidelijk te kennen gegeven, dat het geen financieele hulp zou ontvangen, zoolang zijn binnenlandsche problemen niet op een gelukkige wijze zouden opgelost zijn.

Griekenland heeft, ondanks de bouwvalligheid van zijn economisch systeem, als eerste een Amerikaansch crediet gekregen.

De Amerikanen zien blijkbaar in de aanwezigheid van Britsche troepen een waarborg voor de „orde". Bovendien heeft de Grieksche regeering een Amerikaan uitgenoodigd om zitting te nemen in de onlangs opgerichte monetaire commissie en heeft het verder ter dege nota genomen van wat het State-department het „vriendschappelijk belang" der Ver. Staten bij een program van „economisch herstel en stabilisatie", noemde.

Rusland en Frankrijk en de Amerikaansche dollars.

Wat Rusland betreft, weet men alleen, dat Stalin het vorige jaar tegenover een lid van het Amerikaansche parlement verklaard heeft, dat Sovjet-Rusland 6 milliard dollar zou kunnen gebruiken en voorts, dat een aanvang werd gemaakt met onderhandelingen betreffende een leening van 100 millioen dollar, voor den aankoop van Amerikaansche surplusvoorraden in Europa en terug te betalen binnen 30 jaar. Overigens wordt in officieele kringen een voistrekt stilzwijgen in acht genomen. Men heeft het nog niet-deelnemen van Sovjet-Rusland aan de overeenkomsten van Bretton Woods wel geïnterpreteerd als een poging om druk uit te oefenen op de regeering der Ver. Staten, ter verkrijging van een voorschot van minstens 600 millioen dollar.

Frankrijk heeft in 1945 reeds een aanzienlijk Amerikaansch crediet gekregen (850 millioen dollar), maar daarmede heeft het geen wonderen verricht: de economische toestand in Frankrijk is nog zeer verontrustend. Voor een nieuwe leening (van 2 tot 6 milliard dollar) is het moment niet zeer gunstig, nu de politieke situatie op zijn zachtst gezegd precair is. Reeds werd na het vertrek van De Gaulle, door invloedrijke Amerikaansche kringen gewezen op het „bolsjewistische gevaar". Door dit alles zal de missie van Léon Blum een zeer delicate zijn. Te meer, daar deze figuur in de Ver. St. niet overal populair is.

Ook het feit dat een der Fransche dagbladen de Ver. Staten onlangs beschreef als „de woekeraars der wereld", zal de publieke opinie niet gunstig beïnvloeden. („Terre des Hommes" - 9 Febr.)

(V. b. Eng. fin. overeenk. 6554 E; Truman 6618 H; Bevin-Wyshinski in Veiligh.r. 6617 G; „Bretton Wood" 6610 B; Unrra 6429 I; F.A.O.: 6613 D; Exp.-Imp. Bank 6602 E; Attlee 6615 E; De Gaulle 6600 K; Blum: 6609 B; Stalin 6586 F)

A. Argentinië beschuldigd van collaboratie —

13 Febr. — Door het ministerie van Buitenlandsche Zaken te Washington werd een gedocumenteerd memorandum gepubliceerd, waarin de regeering van Peron er rechtstreeks van wordt beschuldigd „positieve hulp" te hebben verleend aan de Asmogendheden en het Amerikaansche blok te hebben „ondermijnd" door een „camouflage-strategie". Hierdoor is de regeering van Argentinië volgens de verklaring der Amerikaansche regeering er gedeeltelijk in geslaagd op het Westelijk halfrond een „totalitairen staat" te stichten.

In de documenten wordt aangevoerd, dat Franco in het Duitsch-Argentijnsche systeem was ingeschakeld om de Zuid-Amerikaansche staten in den ban van de As te lokken. (A'd. Dgbl.)

(V. b. Argentinië 6559 K; Franco: 6554 B)

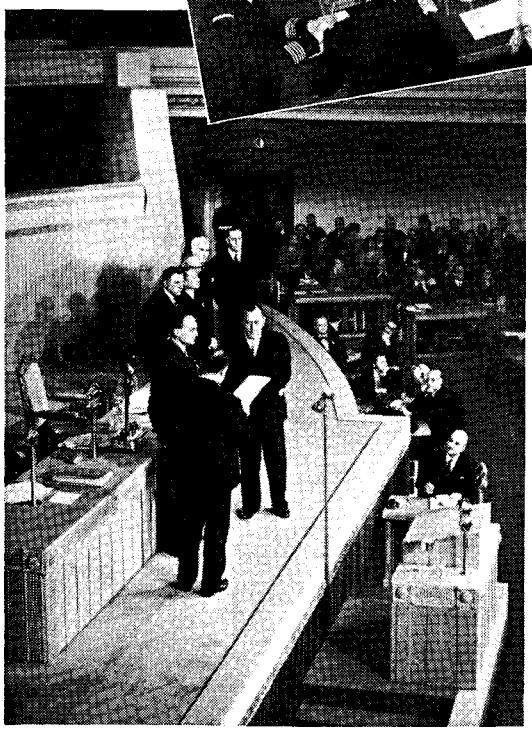
Repatriëering uit Ned. O. Indië: Boven: Zieken en lichamelijk zwakken worden aan boord van het hospitaalschip „Oranje" gebracht. Beneden: In één der ziekenzalen van de „Oranje" worden de noodige gegevens genoteerd. (foto-A.B.C.)

Vereenigde Volken. Boven: Wyshinski (Rusland) en Bevin (Engeland) drukken elkaar voor den aanvang van een der zittingen van den Veiligheidsraad de hand; naast Bevin zit Stettinius (Ver. Staten). In midden: de eerste bijeenkomst van den militairen staf. Onder v.l.n.r.: Trygve Lie (Noorwegen) legt den eed af als secr.-gen. van de U.N.O.; Byrnes (Ver. Staten) houdt in de Alg. Verg. een pleidooi voor de contrôle op de atoomenergie.

(foto-A.B.C., Anefo, Ass.pr.)

Mussert voor den Bijzonderen Raad van Cassatie

Advocaat-Fiscaal concludeert: doodstraf

20—21 Febr. — Op 20 Febr. omstreeks tien uur is in het gebouw van den Hoogen Raad aan het Plein te Den Haag een aanvang gemaakt met de laatste phase van de berechting van ir. A. A. Mussert, leider der N.S.B.
Door den Bijzonderen Raad van Cassatie werd Musserts verzoek om cassatie van het doodvonnis van het Bijzonder Gerechtshof te Den Haag, behandeld.
De Raad was samengesteld uit mr. Haga, president, prof. Van Brakel, mr. dr. Feber en prof. mr. Kranenburg als juridische leden; mr. Tollenaar en mr. Van Driest als militaire leden. Advocaat-fiscaal was prof. mr. G. E. Langemeier.
Als verdedigers van Mussert traden op mr. C. R. C. Wijckerheld Bisdom, te 's-Gravenhage, en mr. J. H. de Pont, te Amsterdam.
Mr. Zaayer had in zijn dagvaarding Mussert drie punten ten laste gelegd, t.w. het trachten Nederland onder vreemde (Duitsche) heerschappij te brengen, het pogen den grondwettelijken regeeringsvorm van het Koninkrijk der Nederlanden omver te werpen en hulpverleening aan den vijand.

Cassatiemiddelen.

De verdedigers hebben zes cassatiemiddelen naar voren gebracht, welke op juridische gronden moesten aantoonen, dat het vonnis van het Bijzonder Gerechtshof ten onrechte was geveld.
Volgens het eerste cassatiemiddel leverde het desbetreffende deel van de tenlastelegging niet op het trachten een ander, n.l. Adolf Hitler, te bewegen eenig misdrijf mede te plegen, noch hield het tenlastegelegde in, dat die ander het oogmerk bezat het geheele rijk onder vreemde heerschappij te brengen. Het tweede cassatiemiddel verzette zich er tegen dat het hof in zijn sententie had beslist, dat het rijk, opgenomen in den door verdachte bevorderden Bond van Germaansche volken, geacht zou kunnen worden onder vreemde heerschappij te zijn gebracht. Ten derde werd aangevoerd, dat het van toepassing geachte art. 93 W. v. S. alleen doelde op het onder feitelijke vreemde heerschappij brengen van het rijk, terwijl daarvan blijkens de tenlastegelegde feiten niet kon worden gesproken.
Het vierde cassatiemiddel betrof Musserts plan zich tot regent te laten benoemen. Het hof had dit plan ongrondwettig genoemd, omdat volgens de Grondwet een dergelijke benoeming niet zonder medewerking van de Staten-Generaal kon worden gedaan. Dit voorschrift gold, aldus het vierde cassatiemiddel, alleen als de mogelijkheid voor de Staten-Generaal bestond te vergaderen, wat tijdens de bezetting niet het geval was. Bovendien werd bestreden, dat de benoeming van een regent, als door Mussert bedoeld, een vernietiging van den grondwettelijken regeeringsvorm zou hebben beteekend.
Het vijfde cassatiemiddel hield in, dat het hof geen gemotiveerde beslissing had gegeven op Musserts verweer, dat hij naar eigen overtuiging steeds het belang van Nederland en het Nederlandsche volk had gediend. Het zesde en laatste middel bestreed, dat de opgelegde doodstraf geacht kon worden te beantwoorden aan den ernst van de tenlastegelegde misdrijven, de omstandigheden waaronder zij zijn gepleegd en de persoonlijke omstandigheden van den veroordeelde.
De eerste vier middelen werden toegelicht door mr. Wijckerheld Bisdom, de laatste twee door mr. De Pont.

Verhoor.

Nadat prof. Kranenburg als rapporteur de sententie van het Bijzonder Gerechtshof had voorgelezen en ook aan de andere gebruikelijke formaliteiten was voldaan, stelde mr. Haga Mussert de vraag of hij wist, dat de Duitschers Nederland in Mei 1940 zouden binnenvallen.
„Weten deed ik het niet," aldus Mussert, „maar na den inval in Noorwegen moest het iedereen duidelijk zijn geweest, dat de Duitschers ook bij ons zouden binnenvallen. Ik had geen enkele relatie met Duitschland."

De president las echter een verslag voor van een onderhoud met een afgezant van Goebbels, waaruit de plannen der Duitschers duidelijk bleken.
De ondervraging richtte zich vervolgens op de aanbieding van de N.S.B.-klok aan Goering. Mussert motiveerde dit door te zeggen, dat hij de hoop had Goering uit te kunnen spelen tegen Himmler, welke opzet overigens een volkomen mislukking werd. „Den eenigen steun, welken ik vond was bij Reichskommissar Schmidt," aldus Mussert. „Maar achter ons stond Hitler, die ons niets wilde ontnemen. In hem had ik vertrouwen. Hitler wilde in het Oosten zijn uitbreiding hebben. Niet in het Westen."
Vervolgens vroeg mr. Haga: „Wist u niet, dat Hitler vele beloften had gedaan zonder ze ooit na te komen?"
Mussert: „Men vertelde zooveel propagandaverhalen over Hitler, die ik niet kon gelooven!"
„Nadat Schmidt was vermoord, verloor u toen niet uw zelfvertrouwen?" was de volgende vraag.

„Ik mocht toen het schip niet meer verlaten," antwoordde Mussert.
Het gesprek tusschen Mussert en den president kwam vervolgens op het punt uit zijn ontwerp-statuten voor den bond van Germaansche staten, waarin Mussert spreekt over het Koninkrijk Zweden en het Rijk der Nederlanden. Mussert verklaarde, dat door de afwezigheid van H.M. de Koningin het zeker niet meer vast stond, dat ons land als koninkrijk zou herrijzen en hij dus niet als zoodanig over ons land kon spreken.

De president haalde een gesprek aan tusschen mr. Schriecke en Funder, Duitsch staatssecretaris, waarin gezegd is, dat Nederland door Duitschland met huid en haar zou worden opgeslokt. Mussert ontkende ooit van dit gesprek geweten te hebben.

Bij de voortgezette ondervraging verdedigde Mussert de hulp aan het Oostfront door te zeggen dat hij Europa als een geheel tegenover Azië beschouwde. De Arbeidsdienst? „Was mij steeds een doorn in het oog." Geld van de Duitschers? „Heb ik nooit aangenomen; ik was zelf gefortuneerd." Er den boel bij neergooien? „Ondanks alles wat Seyss-Inquart enz. deden, was ik overtuigd, dat Hitler zou ingrijpen „en alles zich ten goede zou keeren."
De president bracht vervolgens het antisemitisme der N.S.B. ter sprake. Mussert ontkende, dat de N.S.B. de wreedheden der Duitschers ten opzichte van de Joden goedkeurde. „Integendeel, het was mijn plan in 1938 om alle Joden naar Guyana te vervoeren. Was dat gebeurd, dan zouden zij nu nog allen leven."
De president haalt evenwel een brief aan van Mussert aan Seyss-Inquart, waarin Mussert naar aanleiding van den moord op Duitsche soldaten in Januari 1943 te Haarlem zegt: „Het was een verstandige maatregel als represaille Joodsche communisten dood te schieten. Wij moeten er consequent mee doorgaan: voor iederen nationaal-socialist die valt tien Joodsche communisten."

Prof. Van Brakel vroeg vervolgens of Mussert een voorbeeld kon geven waaruit zou blijken dat hij ooit wel eens iets had gedaan dat ten voordeele van het Nederlandsche volk, doch tegelijkertijd ten nadeele van de N.S.B. of Mussert had kunnen zijn. Mussert moest op deze vraag een antwoord schuldig blijven.
„Zelfs toen u zag, dat Duitschland verloor, heeft u vastgehouden aan samenwerking met Duitschland ten nadeele van Nederland," vervolgde prof. Van Brakel. Mussert onthulde hierop, dat met hem door de Duitschers over een atoombom is gesproken, zoodat hij dus altijd is blijven gelooven in een Duitsche overwinning.

Op een vraag van mr. Haga antwoordde Mussert: „De verhouding tusschen Seyss-Inquart en mij was van het begin af een gewapende vrede."
Prof. Kranenburg vroeg Mussert of het feit, dat hij den titel regent ambieerde, wilde uitbeelden, dat hij slechts tijdelijk de koninklijke macht aan zich wilde trekken.
Mussert: „Er viel op dat moment geen beslissing te nemen. Ik wilde trachten, hoe dan ook, de macht over het Nederlandsche staatsapparaat weer in Nederlandsche handen te brengen."

Vervolgens verklaarde hij, dat hij alles heeft gedaan om te toonen, dat hij een tegenstander is geweest van Gestapo en concentratiekampen. „Dat ik het lot van Schmidt (door de Duitschers uit den weg geruimd te worden, Red. Alg. Hbld.) niet heb gedeeld, is uitsluitend het gevolg van het feit, dat Himmler uit angst voor de reactie van Hitler, mij niet dorst aan te vallen."
Mussert had zich een referendum over den terugkeer van de Koningin heel goed kunnen denken; Hitler had immers zelf een referendum in Duitschland gehouden!

Toelichting van Mussert.

Gedurende een half uur kreeg Mussert gelegenheid zelf zijn standpunt uiteen te zetten.

„De strijd tegen Rusland en het communisme was voor mij een heilige oorlog", aldus Mussert. „Niet alleen ik was getroffen door het feit, dat Nederland na vier en een halven dag moest capituleeren. Dat blijkt uit het adres van het „oude leger". Ik heb misschien fouten gemaakt. Mag men echter de fouten en laagheden van de incorrecte leden van de N.S.B. op de geheele partij verhalen? Ik was in een positie die mij was opgedrongen en heb trachten te bereiken wat te bereiken was. Nu is voor mij het einde gekomen. Ik geloof niet in een wereldvrede, tenminste niet op het oogenblik. Maak daarom de breuk niet grooter in ons volk."

Pleidooi.
Nadat mr. Wyckerheld Bisdom had gepleit over den zuiveren juridischen gang van zaken, schorste de president de zitting tot 3 uur 's middags.
Na heropening van de zitting werd het woord gegeven aan den tweeden toegevoegden verdediger, mr. J. H. de Pont uit Amsterdam. Deze behandelde in hoofdzaak het derde punt der tenlastelegging: de hulpverleening aan den vijand, en vroeg zich ten slotte af, of Mussert strafrechtelijk inderdaad de doodstraf heeft verdiend.
„Ik geloof niet," aldus mr. De Pont, „dat Mussert dom of ijdel was of lijdende aan een minderwaardigheidsbegrip of aan machtswellust. Hij is alleen maar iemand die uitsluitend met concrete dingen kan omgaan en die het abstracte niet begrijpt". „Bij de behandeling voor het Bijz. Gerechtshof is overduidelijk gebleken, dat Mussert heeft gehandeld volgens idealistische motieven. Is het rechtvaardig dezen man de doodstraf op te leggen?"

Conclusie.
Hierop kreeg de advocaat-fiscaal, prof. mr. G. E. Langemeyer, het woord:
„De tragiek van Mussert is, dat, wanneer hij zich nooit met politiek had beziggehouden, hij thans een ingenieur van groot aanzien zou zijn. Hij heeft een zeer ernstig feit gepleegd, niet in de eerste plaats uit lage, maar toch in ieder geval uit bedenkelijke motieven. Hij zal hiervoor een ernstige straf moeten ondergaan."
De drie punten besprekende, die Mussert ten laste zijn gelegd, zeide de advocaat-fiscaal:
„Het is duidelijk, dat Mussert alles wat in zijn vermogen lag, heeft toegepast om Hitler te bewegen Nederland onder vreemde heerschappij te brengen."
„Mussert heeft een regentschap willen doen instellen op een wijze, welke in strijd is met de Grondwet; bovendien zou de regent, Mussert zelf, zeker tegen den wil van H. M. de Koningin worden benoemd en zich daarenboven nog op het standpunt stellen de Koningin niet meer als wettig staatshoofd te erkennen."
„Het Bijzonder Gerechtshof", zeide spr. vervolgens, „heeft Musserts beroep op overmacht niet erkend. Ik onderschrijf dit oordeel volkomen."
De advocaat-fiscaal besloot:
„Inderdaad vallen er punten aan te voeren ten gunste van Mussert. Hij is niet een typische landverrader, maar hij is wel een typische hoogverrader, die onderwijl niet teruggedeinsd is voor het feit, ook landverraad te plegen. Een matelooze zelfoverschatting en een hooge moreele lichtvaardigheid hebben hem tot zijn daden gebracht.
Zijn daden zijn zeker niet gespeend geweest van een zekere mate van idealisme, doch dit rechtvaardigt niet het hem onthouden van de zwaarste straf. Mussert heeft gemeend dat hij met Duitschland moest samenwerken. Dit bewijst zijn moreele stompheid. Iedereen kon reeds voor 1940 begrijpen, dat samenwerken met het Duitsche regiem nooit in het belang van Nederland kon zijn. Hoe nauw het nationaal-socialisme van Mussert aansloot bij de ideeën van Hitler blijkt uit het feit, dat het programma der N.S.B. een slechte vertaling was van Hitlers programma.
Zijn gebrek aan inzicht heeft een zware moreele schuld op hem geladen, doordat hij getracht heeft niet uit innerlijke slechtheid, doch uit lust een rol te spelen, Nederland medeplichtig te maken aan de wreedheden van het Duitsche regiem.
Ik verzoek derhalve verwerping van het beroep, dus bevestiging van de doodstraf."
Uitspraak over vier weken of eerder.
(N. R. Crt. - Alg. Hbld.)
(V. b. Proc. Mussert 6547 B.)

Nederland

A. Tweede Kamer - Critiek op R.V.D. - „Geestelijke voorlichting niet geoorloofd" —

1 Febr. — In de zitting van 31 Jan. werd felle critiek uitgeoefend op den Regeerings-Voorlichtings Dienst. Met name werd zijn regeeringscommissaris dr. H. Brugmans verweten, zich bemoeid te hebben, met de politieke opvoeding van het Ned. volk, met de Kerk, met interne journalistieke kwesties enz. Ook voor „Oog en Oor" had de Kamer weinig goede woorden. De R.V.D. kost per jaar ƒ 700.000, van welk bedrag ƒ 600.000 voor rekening van „Oog en Oor" komt.
Minister Schermerhorn meende, dat bij het geven van voorlichting volstrekte objectiviteit een fictie is: hij vond het gewenscht, dat de regeering eenigen invloed blijft uitoefenen.
Tenslotte verklaarde hij, dat „het geven van geestelijke voorlichting (geestelijke leiding), door den R.V.D. niet geoorloofd is". (V.V. - Alg. H'bl.)
(V. b. Tw. K. 6612 A; R.V.D. 6588 C; Brugmans 6480 F, 6423 A, 6415 A; Schermerhorn 6620 B; 6607 C)

B. Commissie-Van Poll samengesteld —

21 Febr. — De parlementaire commissie Ned. Indië is als volgt samengesteld:
M. J. M. van Poll, voorzitter; H. A. Korthals, H. J. W. A. Meijerink, jhr. mr. B. C. de Savornin Lohman, Ch. J. I. M. Welter, leden.
Tot haar secretaris heeft de commissie benoemd mr. J. van Andel Gzn., commies-griffier van de Eerste Kamer der Staten-Generaal. De commissie stelt zich voor op korten termijn naar Ned.-Indië te vertrekken. Zij zal haar arbeid beperken tot het inwinnen van inlichtingen. Interviews zal de commissie of hare leden niet kunnen toestaan. (Alg. H'bl.)
(V. b. motie v. Poll: 6599 I)

C. Katholieke Volkspartij - Urgentieprogram: aansluiting aan program der Partij van den Arbeid —

11 Febr. — Tijdens de op 9 Februari te Utrecht gehouden vergadering van den partijraad der Katholieke Volkspartij werd een communiqué uitgegeven, waarin de K.V.P. mededeelde, na kennisneming van het gepubliceerde urgentie-programma van de Partij van den Arbeid, een ontwerp voor een gezamenlijk urgentie-program te hebben opgesteld, dat mede ten grondslag zal liggen aan besprekingen, die terzake met een aantal daartoe uitgenoodigde partijen zullen worden gevoerd. In dit ontwerp der K.V.P. is voorzoover mogelijk aansluiting gezocht aan het urgentie-programma van de Partij van den Arbeid. Meerdere punten daarvan zijn hierin zelfs letterlijk opgenomen. Het bevat voorts, naast wijzigingen, een niet onbelangrijk aantal aanvullingen. Hierdoor is bereikt, aldus het communiqué, dat het ontwerp zoowel voor wat den inhoud als voor wat de daaruit blijkende sfeer betreft rekening houdt met de bijzondere staatkundige en maatschappelijke eischen die uit de beginselen der K.V.P. voortvloeien. (N.D.)
(V. b. K.V.P. 6566 B; P. v. d. A. 6620 B)

D. Prins Bernhard onderscheiden —

19 Febr. — De koning van Engeland heeft, op voordracht van veldmaarschalk Sir Bernard Montgomery, aan Z.K.H. Prins Bernhard het Grandcross in the order of the British Empire verleend, als erkenning van zijn groote verdiensten als bevelhebber der Nederlandsche strijdkrachten gedurende de operaties in Noord-West Europa. (N.D.)
(V. b. Pr. Bernh. 6489 A en 6581 B; Montg. 6623 F)

E. Helfrich in Nederland terug —

21 Febr. — Luitenant-admiraal C. E. L. Helfrich is op 20 Febr. op Schiphol aangekomen. Minister-president Schermerhorn was ter verwelkoming aanwezig. Admiraal Helfrich dankte voor de hartelijke ontvangst en zeide o.m., dat hij gereed was mede te werken aan het herstel van een ongeschonden koninkrijk. (N.R.C.) **(V. b. Helfrich: 6614 K)**

F. Inschrijving Grootboek en Spaar-certificaten —

16 Febr. — Op de 3 pCt. Grootboekschuld 1946 is ingeschreven voor ƒ 1003 millioen en op de 2½ pCt. Spaarcertificaten voor ƒ 117 millioen. (Tijd)
(V. b. 6581 C)

G. Wijziging Besluit Politieke Delinquenten —

20 Febr. — Verschenen is Staatsblad G 32 waarin bepaald is, dat het K. B. van 19 November 1945, houdende wijziging van het besluit politieke delinquenten 1945 in werking treedt met ingang van 1 Maart 1946. (Par.)
(V. b. Besl. Pol. Del. 6537 VI)

H. Politieke moord - Doodstraf voor de vijf daders —

13 Febr. — Het Bijzondere Gerechtshof te 's-Hertogenbosch heeft de doodstraf uitgesproken tegen de daders van den politieken moord op den burgemeester van Soeren en Asten in Augustus 1944. Het Hof verklaarde zich, in tegenstelling tot het betoog der raadslieden, bevoegd, en veroordeelde H. Kromhout en B. J. Besteman, die behalve voor moord, ook nog terechtstonden wegens het indienststreden bij een vijandige mogendheid, J. S. van der Ploeg, en J. Rollema, wien medeplichtigheid en uitlokking ten laste was gelegd en J. R. P. van Lieshout-Esbers, die beschuldigd werd van het uitleveren van gegevens aan den vijand hetgeen den dood van anderen tengevolge had, ter dood met recht op cassatie. (A.N.P.) **(V. b. pol. proc. 6621 I)**

I. Voorwaardelijke gevangenisstraffen voor collaborateurs - Bijzondere praestaties als voorwaarden —

15 Febr. — De scheepsbouwers W. J. Baarveld en G. Stapel uit Zaandam, die tijdens den oorlog kotters voor de Duitsche weermacht bouwden, zullen als straf gratis voor de Zuid-Hollandsche Reddingmaatschappij een motorreddingboot exclusief motor moeten bouwen ter vervanging van de verloren gegane reddingboot van Cadzand. De boot moet binnen twee jaar zijn voltooid; gedurende den resteerenden proeftijd van drie jaar moeten de scheepsbouwers voor het onderhoud van de boot zorgen. Dit is de voorwaarde gesteld bij het opleggen van een voorwaardelijke straf van onderscheidenlijk een jaar en tien maanden gevangenisstraf en ƒ 1000 en ƒ 600 boete door het Bijz. Gerechtshof te Amsterdam.
De gebroeders Cornelis en Roelof Gort uit Nieuw-Vennep, die houtwol hadden vervaardigd, die als camouflage werd gebruikt voor de startbanen te Schiphol moeten gedurende drie jaar elk kwartaal onderscheidenlijk ƒ 3000 en ƒ 1000 storten bij de Kon. Vereen. voor Lucht-

vaart te Den Haag, welk bedrag voor nationale luchtvaartdoeleinden zal worden gebruikt. Ook dit is een voorwaarde gesteld bij het vonnis van het Bijz. Gerechtshof te Amsterdam, dat den gebroeders Gort resp. voorwaardelijk een jaar en zes maanden gevangenisstraf en ƒ 4000 en ƒ 1000 boete oplegde. (Alg. H.bl.) **(V. b. collaboratie 6357 Kol. 2)**

Nederland

A. Studentenzuivering - Centrale beoordeelingscommissie —

16 Febr. — De centrale commissie van beoordeeling studenten (hooger beroep studentenzuivering) heeft haar taak aangevangen.

Gemotiveerde verzoekschriften om in hooger beroep te komen moeten worden gericht tot den min. van O., K. en W., voor Wageningsche studenten, aan den min. van Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening en voor studenten der gem. universiteit van A'dam tot burgemester en wethouders van A'dam. Deze verzoekschriften moeten zijn ingediend uiterlijk 1 Maart 1946, of voor zoover de beslissing van den rector-magnificus gedagteekend is na 31 Januari 1946, uiterlijk een maand na deze dagteekening." (Tijd) **(V. b. stud.zuiv.: 6598 A)**

B. „Humanistisch Verbond" opgericht —

18 Febr. — Op 17 Febr. is opgericht het „Humanistisch Verbond". Het doel is een wereldbeschouwing op redelijken grondslag te propageeren, en door publicaties, cursussen, ontspanning, maatschappelijk werk, cultureele bijeenkomsten, niet-geloovigen filosofische verdieping, geestelijken steun en bezieling te verschaffen.

Het rekent tot een van zijn voornaamste taken, den niet-geloovigen leden van de Partij van den Arbeid een geestelijk tehuis te verschaffen. Met verwante vereenigingen zal samenwerking, zoo mogelijk versmelting nagestreefd worden. Zoo onder meer met De Dageraad, van welke men zich onderscheiden acht, doordat het optreden van het verbond een minder defensief karakter zal dragen, terwijl de positieve uitwerking der levensbeschouwing meer naar voren zal treden.

In het bestuur werden o.m. gekozen: prof. Hoetink, voorz., drs. J. P. v. Praag, secr., dr. Brandts Corstius, prof Tielrooy, mr. Waslander, dr. G. Stuiveling.

C. Repatrieering Sovjet-burgers -

15 Febr. — Het Russische persbureau Tass heeft een bericht verspreid van zijn Haagschen correspondent, dat de repatrieering van Sovjet-burgers in Nederland zeer langzaam zou verloopen en dat een aanzienlijk aantal in Nederlandsche kampen wordt vastgehouden. Sovjet-ambtenaren zouden de aanwezigheid van meer dan 700 Sovjet-burgers op Nederlandsch grondgebied hebben vastgesteld, terwijl de verblijfplaats van nog 300 tot dusver onbekend is. Het A.N.P. verneemt, dat het departement van Buitenlandsche Zaken einde December j.l. in een nota, gericht tot de Sovjet-ambassade in Den Haag, uitdrukkelijk te kennen heeft gegeven, dat de Nederlandsche regeering bereid is alles te doen om alle Sovjet-burgers, die naar de U.S.S.R. willen terugkeeren met den meesten spoed te repatrieeren.

Bevoegden Sovjet-autoriteiten, die den wensch te kennen geven Nederlandsche kampen te bezoeken, waar zich Sovjetburgers bevinden, worden daartoe alle faciliteiten verleend. (N.R.C.)

Gebruik van geblokkeerd geld

Ook velen, die hun geld niet in den zwarten handel hebben verdiend, hebben een geblokkeerd tegoed gekregen, hetgeen geenszins in strijd is met de bedoelingen, welke aan de geldsaneering ten grondslag liggen. Meermalen is in officiëele verklaringen duidelijk te verstaan gegeven, dat zij dit tegoed niet „kwijt" zijn, maar anderzijds vragen deze bezitters van een geblokkeerd tegoed zich af: „Wat kan ik er nu toch eigenlijk mee doen?"

In het hier volgende artikel wordt daarom een gedétailleerd overzicht gegeven van alle mogelijkheden, welke er op 't oogenblik ten aanzien van het gebruik van geblokkeerd geld bestaan.

In het algemeen denkt men allereerst aan deblokkeering. Afgezien van deblokkeering krachtens de later nog te noemen algemeene vergunningen van De Nederlandsche Bank of voor productieve investeeringen, welke naar de meening der overheid in het urgentieprogramma van het economisch herstel passen, kunnen particulieren hun geblokkeerd tegoed eigenlijk alleen nog vrij krijgen in zeer bijzondere gevallen. Want de Min. van Financiën wil het geblokkeerde tegoed zooveel mogelijk uit de geldsfeer overhevelen naar de kapitaalsfeer. Doet zich echter zulk een uitzonderingsgeval voor, dan kan de betrokkene een verzoek tot individueele deblokkeering indienen bij de instelling, waar hij het tegoed heeft staan. Alleen indien het geblokkeerde tegoed bij den Postchèque- en Girodienst staat, moet het verzoek rechtstreeks aan De Nederlandsche Bank, afd. Deblokkeering worden gezonden.

Ook zonder individueele deblokkeering staan er echter nog verschillende wegen voor het geblokkeerde geld open, welke wij hier samenvatten in een zestal mogelijkheden.

1. BETALING VAN BELASTINGEN

Betaling van de ten laste van den rekeninghouder of zijn echtgenoote (dan wel van de rekeninghoudster en haar echtgenoot) komende belastingen in de daarvoor aangewezen gevallen.

Bij de opstelling der geldzuiveringsmaatregelen werd als theoretisch uitgangspunt het principe aanvaard, dat alle belastingen, welke verband hielden met de inkomsten, die na 26 September 1945 zouden ontstaan, met nieuw geld zouden behooren te worden betaald; de bedragen, verschuldigd over een vroegere periode, zouden uit geblokkeerd tegoed kunnen worden voldaan. Voor de practijk was dit omslachtig, omdat dan bij de belastingen, welke volgens kohieren worden geheven, een splitsing der aanslagen in een gedeelte van vóór 26 September 1945 en een gedeelte van na dien datum noodig zijn. In den oorspronkelijken tekst van de Beschikking Deblokkeering 1945 werd daarom bepaald, dat de grens niet bij 26 September 1945, maar bij 1 Januari 1946 zou worden getrokken. Aanvankelijk werd deze regeling gemakshalve uitgebreid tot alle belastingen, doch later werd de grens voor de niet-kohierbelastingen, alsmede voor retributies (zooals college- en examengelden), omslagen, boeten enz., verlegd naar 5 December 1945.

Aldus moeten drie groepen worden onderscheiden, waarbij voldoening uit geblokkeerd tegoed is toegestaan:

a. Kohierbelastingen

Inkomstenbelasting	t/m het belastingjaar 1945
Ondernemingsbelasting	„ „ „ 1946
Vermogensbel. v. natuurlijke personen	„ „ „ 1945
Vermogensbelasting van lichamen	„ „ boekjaar 1945 of 1945-1946
Vennootschapsbelasting	„ „ „ 1945 of 1944-1945
Personeele belasting	„ „ belastingjaar 1945-1946
Grondbelasting	„ „ „ 1945

Nog in te voeren heffingen voor eenmaal.

Zekerheidsstellingen, voorzoover zij dienen tot dekking van de hierboven genoemde belastingen.

Indische belastingen tot en met het belastingjaar 1945.

Gemeentelijke belastingen, die volgens kohieren worden geheven.
(bijvoorbeeld de wegen-, straat- en vaartbelasting, de woonforensenbelasting) tot en met het belastingjaar 1945 of 1944-1945.

Schoolgelden tot en met het schoolgeldjaar 1945 of 1944-1945.
(Hieronder vallen alle schoolgelden, zoowel voor het openbaar als voor het bijzonder onderwijs).

Waterschapslasten e.d. tot en met het belastingjaar 1945 of 1944-1945.

b. Niet-Kohierbelastingen

Loonbelasting Vereveningsheffing Omzetbelasting	a. bij betaling per maand: t/m Nov. 1945 en bovendien 13% van de belasting over December 1945; b. bij betaling per kwartaal: t/m het 3e kwartaal 1945 en bovendien 70% over het 4e kwartaal van 1945; c. bij de omzetbelasting bij betaling over het 2e halfjaar 1945 of over het geheele jaar 1945: het geheele bedrag.
Commissarissenbelasting:	wat salarissen en andere vaste beloningen betreft: conform de loonbelasting; wat tantièmes betreft: de tantièmes, die vóór 5 December 1945 zijn genoten.

Dividendbelasting / Superdividendbelasting	de belasting over het voor 5 December 1945 gedeclareerde dividend.
Invoerrechten / Invoerbelasting / Statistiekrecht	de belasting verschuldigd ter zake van invoer of uitslag uit entrepot, welke uiterlijk op 4 December 1945 heeft plaats gehad.
Successierecht / Schenkingsrecht / Recht van overgang	de belasting verschuldigd terzake van een overlijden, schenking of overgang, welke uiterlijk op 4 December 1945 heeft plaats gehad.
Motorrijtuigenbelasting:	de belasting over belastingtijdvakken welke vóór 5 December 1945 zijn aangevangen.
Vermakelijkheidsbelasting:	de belasting terzake van voorstellingen e.d., welke uiterlijk op 4 December 1945 hebben plaats gehad.

Met betrekking tot de accijnzen, de **registratierechten, de zegelrechten, de belasting op gouden en zilveren werken**, het recht op de mijnen, enz. wordt volstaan met op te merken, dat slechts die belasting uit geblokkeerd tegoed mag worden voldaan ten opzichte waarvan het feit of de gebeurtenis, waaraan de belastingheffing is vastgeknoopt, vóór 5 December 1945 heeft plaats gehad.

c. Retributies, omslagen, boeten.
Slechts die **retributies** mogen uit een geblokkeerd tegoed worden voldaan, welke vóór 5 December 1945 materieel zijn verschuldigd. „Materieel verschuldigd" is de retributie, zoodra het feit of de gebeurtenis, waaraan zij is vastgeknoopt, heeft plaats gehad.
Onder deze retributies vallen bijv. de collegegelden en examengelden aan universiteiten en hoogescholen, welke vóór 5 December 1945 moeten worden voldaan. Hoewel de Beschikking Deblokkeering hieromtrent niets zegt, zijn de schoolgelden voor het bijzonder onderwijs voor de uitvoering van de hier besproken regelingen gelijkgesteld met die voor het openbaar onderwijs. Onder retributies vallen niet: domeingelden, erfpacht, huren en pachten aan de overheid, bedragen verschuldigd aan overheidsbedrijven, bijv. terzake van electriciteit, gas, water, enz.
Wat de **omslagen** betreft, zullen deze voor zoover ze aan waterschappen, veenschappen en polders verschuldigd zijn, in het algemeen onder de hierboven (aan het slot onder a) genoemde waterschapslasten vallen. Is dit niet het geval, dan kunnen zij, evenals omslagen, kosten e.d. verschuldigd aan van overheidswege ingestelde bureaux, diensten of andere instellingen, uit een geblokkeerd tegoed worden voldaan, indien zij vóór 5 December materieel verschuldigd zijn geworden. Hieronder vallen ook premies, welke verschuldigd zijn aan Raden van Arbeid.

Geldboeten, welke vóór 5 December 1945 bij rechterlijk vonnis onherroepelijk zijn geworden en geldbedragen, welke vóór 5 December 1945 ingevolge afdoening buiten proces moesten worden voldaan, mogen eveneens uit een geblokkeerd tegoed worden bestreden.

2. AANKOOP VAN EFFECTEN

Aankoop van effecten ter beurze, waar tot dusver alleen binnenlandsche obligaties en pandbrieven worden verhandeld.

3. STAATSLEENINGEN

Inschrijving op nieuw uit te geven staatsleeningen. Tot en met 5 Februari was het aldus mogelijk in te schrijven op de 3% Grootboekschuld 1946. Met het oog op het feit, dat de storting uiterlijk op 1 Maart moet plaats hebben, moest de inschrijving op 5 Februari worden gesloten. O.a. in verband met het ontstaan van nieuwe geblokkeerde rekeningen (bijv. door uitkeering van achterstallige Amerikaansche dividenden) mag worden verwacht, dat de inschrijving binnen afzienbaren tijd zal worden heropend, waarbij uiteraard een nieuwe stortingsdatum zal worden vastgesteld.

4. LEVENSVERZEKERING OF LIJFRENTE

Het sluiten van een levensverzekering of een lijfrente. Aanvankelijk bestond op dit punt alleen een regeling voor het geblokkeerde deel van een kapitaaluitkeering en dan nog uitsluitend voor het geval, dat hiervan gebruik werd gemaakt voor het verzekeren van niet-periodieke uitkeeringen Sedert 21 Januari 1946 hebben de algemeene vergunningen nrs. 45 en 46 van De Nederlandsche Bank de mogelijkheden zóódanig verruimd, dat thans elk geblokkeerd tegoed voor het sluiten van een levensverzekering of lijfrente mag worden gebruikt en zulks zoowel ter verzekering van periodieke als van niet-periodieke uitkeeringen.

Niet-periodieke uitkeeringen vallen hierbij geheel onder de regels van de „Beschikking Levensverzekeringsuitkeeringen 1945", zoodat de met geblokkeerd geld verzekerde niet-periodieke uitkeering op den overeengekomen datum voor 75% op geblokkeerde rekening en voor 25% in vrij geld zal worden uitgekeerd.

Ten aanzien van **periodieke uitkeeringen** waren naast de regels van de „Beschikking Levensverzekeringsuitkeeringen 1945", nog eenige beperkende bepalingen noodig en wel ter voorkoming van ongerechtvaardigde verkapte deblokkeeringen, bijv. door met geblokkeerd geld de uitbetaling van een paar (normaliter vrije) periodieke uitkeeringen te verzekeren. Hierbij moet nog onderscheid worden gemaakt tusschen levensverzekering en spaarverzekering eenerzijds en lijfrente anderzijds.

a. Levensverzekering en spaarverzekering:

De met geblokkeerd geld verzekerde periodieke uitkeeringen mogen alleen in vrij geld worden uitbetaald, wanneer de uitkeeringen afhankelijk waren van het overlijden van den verzekerde. Zoolang de verzekerde leeft, mogen eventueele uitkeeringen dus alleen op geblokkeerde rekening worden uitbetaald. Pas als de verzekerde is overleden, mogen de bedoelde uitkeeringen in vrij geld plaatshebben.

b. Lijfrenten:

In dit geval worden de met geblokkeerd geld verzekerde periodieke uitkeeringen wel in vrij geld uitbetaald, indien aan drie voorwaarden is voldaan, n.l. dat de uitkeeringen (1) niet ingaan voor den zestigsten verjaardag van den verzekerde; (2) zullen voortduren tot zijn overlijden en (3) niet meer bedragen dan ƒ 3000.— per jaar. Het beschikken over geblokkeerd tegoed tot het aangaan van een overeenkomst van lijfrente zal daarom pas mogelijk zijn, nadat het Secretariaat van de Bedrijfsgroep Levensverzekering heeft verklaard, dat na 26 September 1945 ten behoeve van denzelfden begunstigde geen overeenkomst(en) van lijfrente met geblokkeerd tegoed is (zijn) gesloten, welke tezamen met de te sluiten overeenkomst een bedrag in het uitzicht stelt (stellen) van meer dan ƒ 3000.— per jaar.

5. ALGEMEENE VERGUNNINGEN

Overschrijvingen toegestaan volgens algemeene vergunningen van De Nederlandsche Bank:

no. 1 (levensonderhoud van ingezetenen voor rekening van hen, die in de overzeesche gebiedsdeelen wonen);
no. 2 (aankoop van buitenlandsche reismiddelen);
no. 11 (levensonderhoud van ingezetenen voor rekening van Nederlanders in Australië);
no. 15 (geblokkeerde afrekeningen door notarissen en advocaten);
no. 20 (geblokkeerde afrekeningen door deurwaarders enz.);
no. 22A (geblokkeerde overboekingen wegens voorschotpremies, omslagen etc. ter zake van molestverzekering);
no. 26 (provenu van de ontvangsten in vreemde valuta);
no. 27 (geblokkeerde overboekingen wegens oorlogsmolestuitkeeringen);
no. 33 (beschikkingen door bedrijfsorganisaties);
no. 34 (bijdragen aan bedrijfsorganisaties);
no. 37 (geblokkeerde afrekeningen door rentmeesters);
no. 39 (uitkeeringen van levensverzekeringsmaatschappijen);
no. 40 (credietgeving door banken enz.);
no. 41 A (geblokkeerde onderlinge overboekingen tusschen leden van de bedrijfsgroep Makelaars in Assurantiën, Assurantiebezorgers en Assurantie-agenten);
no. 44 (hypothecaire geldleeningen van hypotheekbanken voor belastingbetaling);
no. 45 / no. 46 sluiting van een levensverzekering of een lijfrente);
no. 47 (betalingen aan publiekrechtelijke lichamen uit tegoed van woningbouwvereenigingen);
no. 48 (geblokkeerde overboeking van toevertrouwde gelden);
no. 49 (geblokkeerde overboeking voor rechtspersonen wegens 3% Grootboekschuld);
no. 50 (geblokkeerde overboeking voor gehuwde vrouwen wegens 3% Grootboekschuld ten behoeve van haar echtgenoot);
no. 51 (kosten wegens sociale verzekering voor zoover materieel verschuldigd vóór 5 December 1945).

6. GIFTEN AAN LIEFDADIGE INSTELLINGEN

Overmaking van bijdragen aan daarvoor aangewezen instellingen met charitatief doel, zooals Volksherstel, de Stichting 1940-1945, Herstellingsoorden van Nederlandsche Oud-Illegale werkers, Nationale Hulpactie Roode Kruis, het Nederlandsche Roode Kruis, het Nationale Steunfonds enz., enz.
Tenslotte zij er hier nog op gewezen, dat geblokkeerde rekeningen, die ten name

van dènzelfden rekeninghouder luiden, door overboeking kunnen worden samengevoegd. Ook in andere gevallen mogen geblokkeerde rekeningen alleen in haar geheel worden overgeboekt. Banken, effectenkantoren, enz. zijn verplicht de desbetreffende opdrachten van rekeninghouders uit te voeren
(Commentaar - 18 Febr.)
(V. b. geldzuiv. 6611)

Nederland

A. Schaderegeling voor getroffen woningen —

13 Febr. — Bij definitief herstel van getroffen woningen, waarvoor minder dan ƒ 3.000 vereischt is, betaalt het Rijk of 75 procent of 100 procent. 75 procent der kosten ontvangen degenen, die voor definitief herstel maximum ƒ 3.000 moeten uitgeven en in het belastingjaar 1943 aan inkomstenbelasting, loonbelasting hierbij inbegrepen, moesten betalen ƒ 300 of meer. Tot deze categorie behooren ook degenen, die over het jaar 1943 in de vermogensbelasting zijn aangeslagen of aangeslagen hadden moeten zijn. 100 procent der kosten ontvangen degenen, die minder dan de bovengenoemde bedragen aan inkomstenbelasting, loonbelasting inbegrepen, over 1943 verschuldigd waren, of niet in de vermogensbelasting over dat jaar waren aangeslagen of hadden moeten zijn. Rechtspersonen ontvangen steeds 75 procent. (Tijd)
(V. b. Schadereg. 6612 A)

B. Herstel beschadigde woningen - Noodwoningen - Nieuwbouw - Tekort bouwvakarbeiders in verwoeste gebieden - Glasvoorziening

22 Febr. Dr. ir. Z. IJ. v. d. Meer, algemeen commissaris voor den wederopbouw, heeft tijdens een excursie van journalisten naar de Betuwe medegedeeld, dat van de 300.000 beschadigde woningen er 270.000 hersteld zijn. Er zijn sinds de bevrijding 7000 noodwoningen gebouwd. In 1946 zullen 10.000 nieuwe woningen worden gebouwd, voornamelijk arbeiders- en middenstandswoningen. De bouwvakarbeiders in niet-geteisterde provincies zullen in de verwoeste gebieden voor den wederopbouw aan het werk kunnen gaan.
Het is niet gelukt om alle noodwoningen nog voor den winter klaar te krijgen. Verwacht wordt, dat de laatste noodwoningen voor 1 April a.s. gereed komen. Men hoopt, dat deze noodwoningen over 5 jaar kunnen worden verlaten, in ieder geval over 10 jaar. De 10.000 nieuw te bouwen huizen zullen grootendeels in de gebieden Zeeuwsch-Vlaanderen, Noord Limburg en de Betuwe komen. In deze streken bestaat echter een groot tekort aan bouwvakarbeiders. Deze zullen van elders moeten worden aangevoerd. In de door den oorlog nauwelijks geteisterde provincies, zooals Utrecht, Friesland en Noord-Holland zal dit jaar vrijwel niet worden gebouwd. De bouwvakarbeiders uit deze gebieden zullen derhalve in de voornoemde streken werk kunnen vinden. Gezorgd zal worden voor een goede sociale verzorging, huisvesting en ontspanning voor deze menschen.
Uit Zweden komen dit jaar 700 houten noodwoningen, uit Engeland komen 1000 „pre-fabricated houses". Bruijnzeel's fabrieken zullen 600 houten woningen leveren.
Door den oorlog is in Nederland een achterstand ontstaan van ongeveer 300.000 woningen. Men hoopt dezen achterstand in tien jaar tijds te kunnen inhalen, hetgeen niet gemakkelijk zal zijn. De kosten van nieuwbouw worden in 1946 geschat op 2½ maal het peil van 1939. Een moeilijk probleem zal de scholing en herscholing van bouwvakarbeiders zijn. Gestreefd zal moeten worden naar een rationalisatie van den woningbouw. Men zal zooveel mogelijk tot besteding overgaan. Op het oogenblik doet zich het verschijnsel voor, dat de bouwprijzen een neiging tot dalen vertoonen.
Een moeilijk probleem is gelegen in de glasvoorziening. In totaal is in Nederland 13 millioen m² glas noodig. Verwacht wordt dat hiervan dit jaar niet meer dan 3,3 millioen kan worden ingevoerd. (Tr.)
(V. b. woningbouw 6418 F; invoer glas 6504 H; arb. in verw. geb. 6466 A)

C. Gen. Synode der Geref. Kerken - Poging tot herstel der kerkelijke eenheid —

19 Febr. — De Generale Synode der Gereformeerde Kerken heeft een beslissing genomen, welke een belangrijken stap beteekent op den weg naar herstel van de verbroken eenheid. Naar aanleiding van het eerste gedeelte van het rapport der commissie tot herstel van de kerkelijke eenheid heeft de Synode namelijk eenstemmig besloten, zeven deputaten te benoemen, wien wordt opgedragen contact te zoeken met de Geref. kerken onderhoudende art. 31 K.O. en met de Chr. Geref. kerk om met de eventueel door die beide kerkformaties aangewezen deputaten samen te spreken op de basis der H. Schrift en der Drie Formulieren van Eenigheid, teneinde gezamenlijk voorstellen te ontwerpen, welke leiden tot overeenstemming inzake leerpunten, welke de Geref. kerken, de „vrijgemaakte" Geref. kerken en de Chr. Geref. kerk tot nu toe nog gescheiden houden. Deze deputaten zullen ook het gevoelen vragen der buitenlandsche kerken, met welke de Geref. kerken in correspondentie zijn, over de bedoelde leerpunten, terwijl de afgevaardigden naar de dezen zomer in Amerika te houden internationale Synode over de kerkelijke moeilijkheden, voor zoover die dan nog niet opgelost zijn, advies zullen vragen.
(N.R.C.) **(V. b. 6574 D en 6441 D)**

D. Verkeer met België - Geen pasvisa meer noodig —

16 Febr. — Officieel werd medegedeeld, dat, krachtens een tusschen de Nederlandsche en de Belgische regeering gesloten overeenkomst de wederzijdsche onderdanen, die voornemens zijn naar België of Nederland te reizen, in welk land zij zich ook bevinden, met ingang van 1 Maart, vrijgesteld worden van het inreis-, uitreis- en transit-visum.
Voor hun legitimatie bij overschrijding van de grens, moeten de Nederlandsche onderdanen voorzien zijn van een geldig paspoort en de Belgische onderdanen van een geldig paspoort of van een geldig toegangsbewijs ter vervanging van een reispas te hunnen name, waaruit blijkt, dat de houder Nederlandsch, resp. Belgisch onderdaan is. (N.D.)

Ned. O. Indië

E. Petitie van „Democratische Liga" —

15 Febr. — De „Democratische Liga" van Mas Slamet heeft aan Sir Montague Stopford een petitie gezonden, waarin wordt verzocht: a. zoo spoedig mogelijk herstel van recht en orde in geheel Indonesië, b. verwijdering van alle fascistische elementen ongeacht hun nationaliteit, zoomede van andere gevaarlijke lieden, zooals „misdadigers tegenover de gemeenschap", daar dit een onmisbare voorwaarde is om het bovengenoemde te verwezenlijken. c. gelegenheid te geven tot het vormen van een waarlijk democratische coalitie, welke het recht tot vrije meeningsuiting en vrijheid van vergadering en pers zal verkrijgen en welke de beschikking over radiozendtijd zal mogen hebben. De Democratische Liga wil het huidige conflict tusschen Nederland en Indonesië door vreedzame onderhandelingen en zonder brute kracht of dreiging blijvend doen oplossen. (Par.)
(V. b. Dem. Liga 6600 A; Stopford 6614 L)

F. Ex-lid van den Volksraad wegens collaboratie gearresteerd

21 Febr. — De Britsche geheime dienst heeft op beschuldiging van collaboratie den Indo-Europeaan Dahler, ex-lid van den Volksraad, gearresteerd. (Alg. H.bl.)

G. Schout-bij-Nacht Pinke bevorderd —

14 Febr. — Schout-bij-nacht A. S. Pinke, opvolger van adm. Helfrich, als opperbevelhebber van de Kon. Ned. Marine in Ned.-Indië, is met ingang van 28 Dec. 1945 bevorderd tot vice-admiraal. (A.N.P.)
(V. b. Helfrich 6614 K)

H. Militaire mutaties —

16 Febr. — Kolonel Buurman van Vreede, opvolger van gen.-majoor Uhl als chefstaf van het K.N.I.L., is thans te Batavia aangekomen. Overste Van Gulick volgt kolonel Buurman van Vreede op als Nederlandsche adviseur bij den staf van Mountbatten.
Voorts is te Batavia aangekomen gen.-majoor Daubenton, belast met de medische verzorging van de Nederlandsche troepen in Indië. (N.R.C.)
(V. b. Uhl 6584 A)

I. Verjonging officierencorps K.N.I.L. —

21 Febr. — Ten einde in het Kon. Ned. Ind. Leger een jonger officierencorps te verkrijgen zijn de oudere officieren in staat gesteld, tegen 30 April ontslag aan te vragen, zonder dat daaruit voor hen geldelijke nadeelen voortvloeien.
(Alg. H.bl.) **(V. b. Verj. off.c. 6588 B; zie ook 6584 A)**

K. Dertien officieren ontslagen —

15 Febr. — Dertien officieren van de Nederlandsche kustwacht — de Gouvernementsmarine — zijn, onder beschuldiging van collaboratie tijdens de Japansche bezetting, ontslagen. (Alg. H'bl.)

L. Muiterij te Menado —

22 Febr. — Te Batavia is het volgende officieele communiqué uitgegeven: Onder inheemsche soldaten van het Nederlandsch-Indische leger te Menado (Celebes) is muiterij uitgebroken. Als redenen voor de muiterij worden opgegeven de verschillen, die gemaakt zouden worden bij de bezoldiging en de voeding tusschen Nederlandsche en inheemsche militairen. Het geheele militaire en burgerlijke gezag is door de aanvoerders der muiters overgenomen.
Alle Nederlandsche mannen en vrouwen zijn gearresteerd; de aanvoerders hebben verklaard, dat zij goed verzorgd worden. Er is een missie aangekomen bestaande uit subalterne Britsche en Nederlandsche officieren, die een onderzoek zullen instellen en zullen trachten den toestand op te helderen. (A. N. P.)
(V. b. Celebes 6569; Buitengewesten 6615 A., 6590 E., 6551 I.)

Ned. O. Indië

A. 30 à 35.000 Europeanen in Indonesische handen —

18 Febr. — Twee vertegenwoordigers van het Internationale Roode Kruis, die zijn teruggekeerd van een inspectiereis deelden mede, dat zij het aantal Europeanen, die zich in Indonesische handen bevinden, op 30.000 à 35.000 schatten. De toestand in de kampen konden zij „met eenige reserve bevredigend" noemen. (N.R.C.)

B. Tom Dribergen: gen. Mallaby niet vermoord, maar gesneuveld.

22 Febr. — In het Britsche Lagerhuis heeft de Labour-afgevaardigde, Tom Driberg, die kortgeleden een bezoek aan Ned.-Indië heeft gebracht, verklaard dat generaal Mallaby, Britsch opperbevelhebber in Soerabaja, niet vermoord, doch in den strijd gevallen is. De mogelijkheid bestaat zelfs — aldus Driberg — dat Mallaby door een Britsche granaat is gedood. (V. K.)
(V. b. Driberg 6552 H.; Mallaby 6491 G.)

C. Verklaring van het Indonesische „Min. v. Vooriichting" - Onderhandelingen nog niet begonnen —

19 Febr. — Het Indonesische „Ministerie van Voorlichting" heeft de volgende verklaring afgelegd:

„De twee ontmoetingen, welke tusschen Sjahrir en dr. Van Mook zijn gehouden, schijnen den indruk te hebben gevestigd, dat de onderhandelingen begonnen zijn. De huidige stand van zaken is echter als volgt:

a. Tijdens de eerste ontmoeting, welke 10 Februari op uitnoodiging van Sir Archibald Clark Kerr geschiedde, heeft dr. Van Mook aan Sjahrir een voorstel van de Nederlandsche regeering overhandigd, dat een basis moest vormen voor onderhandelingen;

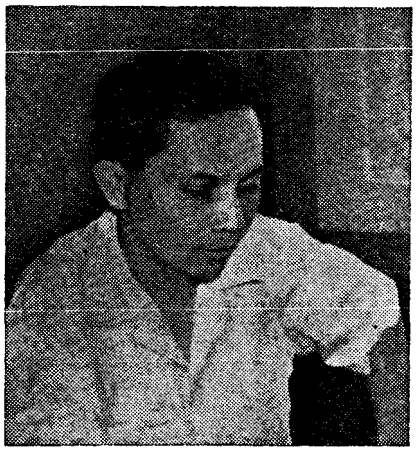
b. Tijdens de tweede ontmoeting, op 12 Februari, lichtte dr. Van Mook eenige dezer voorstellen toe;

c. De ontmoetingen waren tot dusverre zuiver informeel en droegen een informatief karakter;

d. De Nederlandsche regeering heeft uitsluitend een voorstel als basis voor onderhandelingen naar voren gebracht. Bijaldien zijn de onderhandelingen nog niet begonnen. (N.D.)
(V. b. onderhand. 6622 D; zie ook 6619)

D. Indonesisch „Werk-Comité" wijst Ned. voorstellen af - Besprekingen in Djokjakarta - Nat. Comité zal beslissen of voorstellen in beginsel aanvaardbaar - Kabinetswijziging? —

21 Febr. — Het Indonesische „Werk-Comité", geselecteerd uit leden van het Nationale Comité (het Republikeinsche parlement) heeft in een resolutie de regeering-Sjahrir opgedragen, de U.N.O. te verzoeken, een commissie te zenden ten einde zich te vergewissen dat alleen de „Indonesische Republiek" de feitelijke souvereiniteit over Indonesië bezit en om een volksstemming te laten houden ten einde vast te stellen, dat de verantwoordelijkheid, welke door de Nederlanders ten aanzien van de Indonesiërs wordt gevoeld, zonder basis is, daar de Indonesiërs de „Republikeinsche Regeering" daarmede hebben belast. In de toelichting op het besluit verklaarde het Comité: „De Indonesiërs erkennen de Indonesische regeering als de eenige instantie welke bevoegd is namens Indonesië te onderhandelen. De Nederlanders negeeren dit standpunt door zichzelf naar voren te brengen als de eenige regeering.
„Dit beteekent, dat zij de erkenning van een Nederlandsche koloniale regeering vragen. Ten eerste ontkennen de Nederlanders, dat de toestand veranderd is en dat sinds 9 Maart 1942, toen de Nederlanders zich onvoorwaardelijk aan de Japanners hebben overgegeven, de souvereiniteit in andere handen is overgegaan. Ten tweede negeeren zij de proclamatie van de Indonesische onafhankelijkheid op 17 Augustus 1945, welk recht op onafhankelijkheid door het handvest van de vereenigde volken is erkend. Ten derde negeeren zij het de facto bestaan van de Indonesische regeering." (Alg. Hbld.)
22 Febr. — Sjahrir is uit Djokjakarta te Batavia teruggekeerd na besprekingen met Soekarno, waaraan leden van zijn kabinet hebben deelgenomen. De vertegenwoordiger van het A.N.P. bij Aneta schrijft dat de beslissing over de houding ten aanzien van de Nederlandsche voorstellen eerst genomen zal worden op de vergadering van het Centrale Comité op 28 Februari.

Sjahrir

Het besluit, dat te Djokjakarta genomen is, beteekent, dat in feite aan het Nationale Comité wordt overgelaten, vast te stellen of de voorstellen in beginsel aanvaardbaar zijn als basis voor de besprekingen.
Het tweede punt van bespreking te Djokjakarta was de aangelegenheid betreffende de kabinetswijziging, waarop onlangs in Indonesische politieke kringen, vooral door het „Volksfront", het Werkcomité en de Masjoemi (een vereeniging van de voornaamste Islamietische partijen) sterk is aangedrongen.
Deze aangelegenheid is ook uitgesteld tot na de vergadering van het Centrale Nationale Comité. (Alg. H'bl.)
(V. b. Ned. voorst. 6619, 6622 D.; Nat. Conventie 6551 E, 6522 G; Sjahrir 6622 D; Soekarno 6584 B., 6506 H., 6491 G.; Ind. „Kab." 6584 B., 6559 E.; Volksfront 6614 M.)

Australië

E. Einde boycot Nederlandsche schepen —

20 Febr. — De Australische conferentie van vakvereenigingen heeft een resolutie aangenomen, waarin een beroep op de betrokken vakbonden wordt gedaan om de Nederlandsche schepen onmiddellijk te bemannen en te laden, daar de volkeren van Indonesië dringend behoefte hebben aan voedsel en medicamenten. Deze stap werd aanbevolen onder Nederlandsche garantie, dat de voorraden ten goede zullen komen van hen, die er het meest behoefte aan hebben, ongeacht hun politieke overtuiging, met absolute voorkeur voor vrouwen en kinderen.
(V. b. 6614 H) (U.P. - Par.)

België

F. Aantal niet teruggekeerde politieke gevangenen —

18 Febr. — Gillet, voorzitter van het Fonds voor Politieke gevangenen en onder-voorzitter van het Nationaal Verbond van Politieke gevangenen, heeft medegedeeld, dat van de 25.000 naar Duitschland gevoerde politieke gevangenen er 16.500 niet teruggekeerd zijn. (L.N.)

G. Kabinet afgetreden - De Schrijver ontvangt informatie-opdracht

19 Febr. — Minister-pres. Van Acker heeft den Prins-regent het ontslag van de regeering aangeboden. De Prins heeft het ontslag aanvaard.
De Prins-regent heeft den heer De Schrijver, voorzitter van de Christelijke Volkspartij, een informatie-opdracht gegeven in verband met het samenstellen van een nieuwe regeering. (L. N.)
(V. b. Van Acker 6600 C.;
De Schrijver 6411 B.)

H. Uitslag wetgevende verkiezingen - Groote winst van Katholieken en Communisten —

20 Febr. — De op 17 Febr. gehouden wetgevende verkiezingen hebben een rustig verloop gehad. De samenstelling van de Kamer is (kleine wijzigingen voorbehouden) als volgt:

Christelijke Volkspartij (Kath.)	92 (+ 19)
Socialisten	69 (+ 5)
Communisten	23 (+ 14)
Liberalen	17 (— 16)
Union Démocratique Belge	1 (—)
Totaal	202

Door de eerste vier partijen in de verschillende provincies behaalde zetels:

	C.V.P.	Soc.	Comm.	Lib.
Brab.	16 (+4)	14 (+3)	6 (+3)	5 (−6)
Antw.	16 (+5)	10	1 (+1)	2 (—1)
W. Vl.	14 (+3)	6 (+1)	—	2 —
O. Vl.	17 (+4)	8	2 (+2)	2 (—2)
Heneg.	7	14 (—2)	8 (+5)	3 (—3)
Luik	7 (+2)	10 (+1)	5 (+2)	2 (—3)
Limb.	7 (+1)	1 (+1)	—	1 (+1)
Luxemb.	4	2	—	—
Namen	4	4 (+1)	1 (+1)	— (- 2)

De U.D.B. behaalde haar zetel in Brabant.
De definitieve samenstelling van den nieuwen Senaat is nog niet bekend, aangezien bij de gehouden (rechtstreeksche) verkiezingen slechts een deel (101) der 167 te kiezen senatoren gekozen werden. Van deze 101 zetels behaalde de C.V.P. 51 zetels (+13), de Socialisten 34 (—1), de Communisten 11 (+ 8) en de Liberalen 5 (— 11).
Door de provinciale raden moeten nog 44 provinciale Senatoren aangewezen worden, daarna wijst de Senaat zelf nog 22 leden aan. (L. N.)
(V. b. 6591 D.)

Canada

I. Russische spionnage i.z. atoombom-productie - Meening van Joseph Davies: Ruslands recht tot spionnage —

16 Febr. — Naar de Canadeesche min.-president Mackenzie King heeft medegedeeld, heeft de Royal Canadian Mounted Police, de Canadeesche politie, een niet nader genoemd aantal personen in

hechtenis gesteld wegens het mededeelen van „geheime en vertrouwelijke" inlichtingen — naar men zegt over atoomenergie — aan leden van een buitenlandsche missie te Ottawa. (Tr.)
19 Febr. — Uit Ottawa werd gemeld, dat een jonge Sovjet-Rus, Iwor Gosenko, zou hebben onthuld, dat de Russische ambassade zou beschikken over geheime gegevens inzake de atoombomproductie in Canada en de Ver. Staten. Hij zou hebben gehandeld uit vrees dat een derde oorlog onvermijdelijk zou zijn, indien ook Rusland atoombommen zou kunnen vervaardigen. Gosenko en zijn vrouw, die zich bedreigd achten door hun landgenooten, werden in arrest gesteld.
De voormalige Amerikaansche ambassadeur in Moskou, J. E. Davies heeft verklaard, dat Rusland uit een oogpunt van zelfverdediging het recht had, door middel van spionnage te trachten, het geheim van de atoombom te verwerven. Volgens hem hadden Engeland en Amerika schuld aan het bestaande wantrouwen, daar de Ver. Staten en Engeland de Russen als kinderen behandelden, door te trachten hun de atoomgeheimen te onthouden. „Dit is niet de weg naar den vrede," aldus Davies — „op deze manier wordt het zaad voor een nieuwen oorlog gezaaid."
Uit Toronto werd nader gemeld, dat Fransche communisten er toe zouden hebben medegewerkt, om Russische agenten van Fransche papieren te voorzien, terwijl zij via Parijs een koerierdienst op Moskou zouden hebben onderhouden. (Tr. - Alg. H.bl. - Dail. Her.)
(V. b. atoomenergie: 6615 E, 6609 D; zie ook: 6634 G)

China

A. Opnieuw conflict in Mandsjoerije - Roode Leger nog niet teruggetrokken —

18 Febr. — In Mandsjoerije dreigt opnieuw burgeroorlog tusschen de communisten en de strijdkrachten van Tsjoengking, aldus de correspondent van de Times te Washington. De communisten verlangen een sterk door hen beïnvloed autonoom regiem voor Mandsjoerije, welk gebied bij de onlangs te Tsjoengking gevoerde vredesbesprekingen buiten beschouwing is gelaten. De communisten beweren, dat de gevechten reeds in vollen gang zijn en dat steeds meer Tsjoengking-troepen met Amerikaansche hulp worden aangevoerd.
Van den anderen kant is de voortdurende aanwezigheid van het Roode Leger in Mandsjoerije, dat per 1 Februari j.l. had moeten zijn vertrokken, een bron van groote bezorgdheid voor de Chineesche regeering. (Tijd)
(V. b. overeenstemming: 6615 D; Mandsjoerije 6522 P, 6462 E)

Duitschland

B. Schoengarth, „Befehlshaber der Sicherheits Polizei" in Nederland, als oorlogsmisdadiger ter dood veroordeeld - Het „Kommando Beeck" —

13 Febr. — Het bijzondere militaire gerechtshof te Burgstein Furt veroordeelde vijf voormalige leden van de Sicherheitspolizei in Nederland tot den dood door middel van den strop, omdat zij betrokken waren geweest bij het dooden van een krijgsgevangen gemaakten onbekenden geallieerden vlieger, die op 21 November 1944 met zijn parachute uit een aangeschoten 4-motorigen bommenwerper gesprongen was en terecht was gekomen op het terrein van de villa „De Hooge Boekel" bij Enschede dat in dien tijd bezet was door het „Einsatzkommando Beeck".
Er waren in totaal zeven verdachten, waarvan de voornaamste was dr. Eberhardt Schoengarth, destijds „Befehlshaber der Sicherheits Polizei" in Nederland en plaatsvervanger van Rauter. Dit heerschap wordt ook verantwoordelijk geacht voor de représaillemaatregelen, die genomen zijn naar aanleiding van den aanslag op Rauter, waarbij vele honderden onschuldige Nederlandsche burgers werden doodgeschoten.
Hij werd ter dood veroordeeld, evenals de commandant van het Kommando Beeck, dat onder meer betrokken is geweest bij den moord op zes gijzelaars in Gorssel in de maand September van het jaar 1944, Friedrich Beeck. (Msb.)
(V. b. Oorl.misd. 6624 A; Rauter 6621 H)

Egypte

C. Graf uit Oudheid ontdekt —

21 Febr. — In een verborgen kamer in een graftombe te San el Hagar in Egypte heeft een Fransche archeologische expeditie onder leiding van prof. Montet de mummie gevonden van een generaal uit den tijd van koning Pasb Khanoe, de eerste van de zeven koningen van Tanis der 21ste dynastie. Bij de mummie bevonden zich tal van kostbaarheden, sieraden en beeldjes; het gelaat was bedekt met een gouden masker, zijn vingers en teenen met gouden kokers. (Alg. H'bl.)
(V. b. Archeologie: 6480 B; Toet-Ank-Amen: Synopsis 38 AG)

Engeland

D. Lord Keynes, gouverneur van de Int. Bank voor Herstel en Wederopbouw —

20 Febr. — Lord Keynes, de Engelsche financieele expert, is benoemd tot Gouverneur van het Internationaal Monetair Fonds en de Internationale Bank voor Herstel en Wederopbouw. (Reuter)
(V. b. Keynes 6446 B en C)

Frankrijk

E. Militaire uitgaven gehalveerd - Sterkte leger, vloot en luchtmacht

12 Febr. — De Fransche Generale Staf heeft toegestemd in een verlaging van de militaire begrooting van 200 milliard francs tot 96 milliard francs. Teneinde een geleidelijke inkrimping van de strijdkrachten mogelijk te maken, zullen echter nog buitengewone credieten ter hoogte van 46 milliard francs worden verstrekt. In ieder geval zal het nationale budget dus met 60 milliard francs worden ontlast.
Het Fransche landleger zal voor het einde van Juli 1946 worden verminderd van 700.000 tot 400.000 man, de luchtmacht van 110.000 tot 50.000, de vloot van 70.000 tot 45.000 man. (V.V.)
(V. b. 6616 B)

Internationaal

F. Ver. Volken - Slotzitting Alg. Vergadering - Rede Attlee —

15 Febr. — In de slotzitting van de Alg. Vergadering der Ver. Volken, die op 14 Febr. des nachts om 12 uur begon, hield min.-pres. Attlee een rede, waarin hij de bereikte groote resultaten memoreerde en teleurstellingen aan té hoog gespannen verwachtingen weet. Hij achtte het zeer belangrijk, dat de macht van de publieke unie nu haar invloed heeft kunnen doen gelden.
Ook de commissie voor de atoom-energie achtte Attlee een „groote gebeurtenis" in de wereldgeschiedenis.
Om 0.35 uur sloot de voorzitter de vergadering. De 51 landen zullen niet eerder dan in September weer bijeenkomen. (Reuter) **(V. b. Alg. Verg. 6624 D, 6625 A; Attlee 6615 E)**

G. Ver. Volken - Levant-kwestie in Veiligheidsraad - Wyshinski maakt gebruik van veto - Frankrijk en Engeland aanvaarden Amerikaansch voorstel —

15-18 Febr. — De kwestie van de Fransche en Engelsche troepen in Syrië en den Libanon is in den Veiligheidsraad, ondanks het feit, wat Wyshinski van het veto-recht gebruik heeft gemaakt, tot een oplossing gekomen. Engeland en Frankrijk hebben n.l. beloofd, het Amerikaansche voorstel te aanvaarden volgens hetwelk de Veiligheidsraad nota neemt van de verklaringen, afgelegd door de vier betrokken partijen en de andere leden van den Raad, terwijl deze er zijn vertrouwen in uitspreekt, dat de buitenlandsche troepen zoo spoedig mogelijk zullen worden teruggetrokken en onderhandelingen te dien einde onmiddellijk zullen beginnen met het verzoek aan de betrokkenen, den Raad van de resultaten op de hoogte te houden.
De reden, dat Wyshinski van zijn vetorecht gebruik maakte, was de verwerping van drie Russische amendementen o.m. inhoudende, dat de Raad zal aanbevelen, dat de Engelsche en Fransche troepen onmiddellijk zullen worden teruggetrokken en dat daarover technische besprekingen door de betrokken partijen zullen worden gevoerd.
Bevin en Bidault, die beiden vrijwillig van deelneming aan de stemming hadden afgezien, zeiden tenslotte, dat zij zich met het Amerikaansche voorstel accoord verklaarden.
Onvoorziene omstandigheden voorbehouden, zal de Veiligheidsraad op 31 Maart te New York weer bijeenkomen. (A'd. Dgb.) **(V. b. Levant kwestie 6618 A; Veiligh.raad: 6617 G)**

H. Ver. Volken - De heeren Pelt, Sobolew en Feller benoemd tot adjunctsecretarissen-generaal —

17 Febr. — De secretaris-generaal der U.N.O., Lie heeft de heeren A. Pelt (Ned.), Sobolew (Rusl.) en A. H. Feller (Am.) benoemd tot adjunctsecretarissen-generaal.
De heer A. Pelt was gedurende den oorlog hoofd van den Nederlandschen Regeeringsvoorlichtingsdienst te Londen. Van 1909 tot 1919 werkte hij bij de redacties van verschillende Ned. dagbladen. Van 1920 af maakte hij deel uit van den Inlichtingendienst van den Volkenbond, van welke afdeeling hij in 1940 directeur was. In dat jaar begaf hij zich naar Londen. De heer Pelt maakte deel uit van de Ned. delegatie bij de conferentie te San Francisco.
De heer Sobolew is buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister van de Sovjet-Unie. Op 43-jarigen leeftijd werd hij Secr.-Gen. van het Volkscommissariaat van Buitenlandsche Zaken, welke functie hij van 1932 tot 1942 vervulde. Nadien werd hij raadsheer met den rang van minister bij de Sovjet-ambassade te Londen. Hij was Sovjetgedelegeerde bij de conferenties te Dumbarton Oaks en San Francisco. Te Berlijn was hij hoofd van de Sovjetdelegatie bij de commissie voor herstelbetalingen. Hij was ook adviseur van generaal Zjoekof en is een voortreffelijk kenner van vreemde talen

De 41-jarige Amerikaan A. H. Feller heeft reeds een belangrijke loopbaan in Amerikaanschen regeeringsdienst achter zich. Van 1942 tot 1944 was hij onderdirecteur en algemeen raadsheer van het bureau voor oorlogsvoorlichting, bekleedde eenige belangrijke functies bij de Unrra en was adviseur van de Amerikaansche delegatie bij de eerste algemeene zitting van de Vereenigde Volken. (A.N.P.) **(V. b. Pelt: 6582 E; Ver. Volken: 6624 B — 6625 A)**

Internationaal

A. Het Proces te Neurenberg - Goering en het weelderige Nederland - Nederlanders aan het Oostfront: „zwemmen of zinken" —

21 Febr. — Een der Russische aanklagers, Leo Romanowits Sheynin, citeerde het stenogram van een op 6 Aug. 1942 te Berlijn onder leiding van Goering gehouden bijeenkomst van Duitsche leiders uit de bezette gebieden, waaraan ook Rosenberg, Seyss-Inquart en Frank hebben deelgenomen. In deze vergadering heeft Goering met verbazingwekkende openhartigheid toegegeven, dat Duitschland niet anders deed dan rooven, wat er te rooven viel. „Weet," zeide hij, „dat gij niet zijt uitgezonden om te werken voor het belang van de u toevertrouwde volken, maar om het uiterste uit hen te halen ten bate van Duitschland. Met de bezorgdheid voor vreemde volken moet het eens en voor goed gedaan zijn. Ik zal u zeggen, welke leveringen ik verwacht en het interesseert mij heelemaal niet, wanneer gij opmerkt, dat het volk, dat u is toevertrouwd, zal honger lijden." Tot Seyss-Inquart richtte Goering bij deze gelegenheid de volgende woorden: „Zware luchtaanvallen hebben de bevolking van het Roergebied ernstig doen lijden. Voor de poorten van het Roergebied ligt het weelderige Nederland. Het zou veel meer groenten naar het getroffen gebied kunnen sturen dan tot nu toe. Wat de Nederlanders er van denken laat me onverschillig.

„Het zou nog zoo kwaad niet zijn, als de weerstandskracht van het Nederlandsche volk ernstig werd verzwakt, want, van ons standpunt beschouwd, zijn zij niets anders dan een natie van verraders. Op zichzelf kan ik hun dat niet kwalijk nemen, want ik zou in hun plaats niet anders doen. Maar het is niet onze taak een volk te voeden, dat ons vijandig gezind is. Wordt dit volk zoo zwak, dat het niet langer de hand tegen ons kan opheffen, dan is dat des te beter, tenminste voor zoover wij het niet noodig hebben voor het verrichten van arbeid. Als dit volk zóó wordt verzwakt zal het niet tegen ons kunnen opstaan, als wij in den rug worden bedreigd.

Het is mij om het even of de Nederlanders Germanen zijn of niet. Als zij het zijn, dan zijn zij er slechts des te meer stijfkoppen om en in het verleden hebben reeds grootere menschen getoond, hoe Germaansche stijfkoppen moeten worden behandeld."

Ook protesteerde Goering nog tegen het feit, dat in Nederland fabrieken, die slechts in naam voor de bewapening werkten, nog extra-voedsel voor haar arbeiders kregen. „Ik zal hun wat oude Kozakken-zadels sturen," zeide hij. „De Russen hebben die ook gegeten."

Goering gaf verder te verstaan, dat hij zelfs de Nederlanders, die als vrijwilligers aan den Duitschen kant vochten, niet vertrouwde. Toen Daluege opmerkte, dat hij tevergeefs had getracht in Nederland een paar bataljons voor het Oosten bij elkaar te krijgen, zeide Goering: „De kunst is slechts hen zonder wapens naar het partisanengebied te lokken en hun daar pas wapens te geven. Dan moeten ze zwemmen of zinken." (N.R.C.)

(V. b. Proces Neurenberg: 6624 A)

B. West-Indische conferentie geopend —

22 Febr. — Op 21 Febr. is op St. Thomas de West-Indische Conferentie geopend. Zij staat onder auspiciën van de leden der Caraïbische Commissie (Amerika, Engeland, Frankrijk en Nederland). Er wordt aan deelgenomen door afgevaardigden van een veertiental gebieden zonder zelfbestuur, waaronder Suriname en Curaçao. President Truman richtte een boodschap tot de conferentie, waarin hij allen steun toezegde aan elk plan ter bevordering van de sociale en conomische ontwikkeling der volkeren van de Caraïbische zee en ter voorbereiding van hun zelfbestuur.

De voorzitter zei, dat er twee handvesten noodig waren, één van de rechten en één van de plichten van den mensch. (Tr.) **(V. b. Car. Commissie: 6578 A)**

Iran

C. Het geschil met Rusland - Perzische delegatie te Moskou —

20 Febr. — De Perzische minister-president Ghavam Sultanah, is te Moskou aangekomen. Hij werd door Molotow op het vliegveld begroet. De Russisch-Perzische besprekingen moeten voor de volgende zitting van den veiligheidsraad (dus binnen één maand) ten einde zijn gebracht. (N.R.C.) **(V. b. 6618 C)**

Italië

D. Leening van de Ver. Staten —

12 Febr. — De Ver. Staten hebben aan Italië een crediet op langen termijn van $ 60 mill. verleend voor den aankoop van restanten der Amerikaansche legeruitrusting en -voorraden in Italië. (Ec. N.)

Japan

E. Gen. Yamashita geëxecuteerd —

22 Febr. — Generaal Yamashita, de „Tijger van Malakka", die door een tribunaal als oorlogsmisdadiger ter dood was veroordeeld, is te Manilla opgehangen. **(V. b. Yamashita 6625 D)** (Tr.)

Polen

F. Nat. Poolsche Kath. Kerk —

14 Febr. — In het Poolsche staatsblad is een decreet gepubliceerd, waarin het bestaan van de nationale Poolsche Katholieke Kerk voor de wet wordt erkend. Deze kerk volgt den Romeinschen ritus, maar erkent het gezag van den Paus niet. (A.F.P. - Tijd)

Rusland

G. Russische regeering bekent spionnage in Canada - Aanval op Canada —

21 Febr. — Radio-Moskou heeft een officieele verklaring uitgezonden, waarin gezegd werd, dat Sovjet-agenten in Canada „bepaalde technische inlichtingen" hebben verkregen, „waaruit echter bleek, dat de Sovjettechniek op dit gebied verder is gevorderd". Deze agenten waren niet gemachtigd tot deze actie en zij zijn teruggeroepen.

De verklaring voegt hieraan toe dat het hier individueele medewerkers van den militairen Sovjet-attaché in Canada betrof, die tegen het einde van den oorlog van Canadeesche burgerkennissen eenige inlichtingen van vertrouwelijken aard hadden verkregen. Deze inlichtingen, welke voor de Sovjet-autoriteiten van geen belang waren, hadden betrekking op bepaalde technische gegevens, die „met het oog op de hoogere technische prestaties in de Sovjet-Unie", door de Sovjet-regeering niet werden verlangd.

De verklaring legde er den nadruk op, dat de Sovjet-ambassadeur en andere medewerkers van de ambassade in Canada in geen enkel opzicht bij de zaak zijn betrokken.

Vervolgens werd een fellen aanval gedaan op de Canadeesche regeering, die er van beschuldigd werd een campagne op touw gezet te hebben om de Sovjet-Unie politieke schade te berokkenen. (Dail. Her.)

(V. b. atoomenergie: 6615 E, 6609 D; zie ook: 6632 I)

H. Beperking echtscheiding - Nieuwe bepalingen - Belastingverhooging voor ongehuwden en kleine gezinnen —

22 Febr. — De echtscheidingsbepalingen zijn op drastische wijze verscherpt door een decreet van het presidium van den oppersten sovjetraad van Juli 1944. Hierin wordt voorgeschreven, dat echtscheidingen slechts verkregen kunnen worden door berechting door een openbare rechtbank. De eisch moet worden ingediend bij de volksrechtbank, terwijl daarbij volledig de redenen voor echtscheiding moeten worden ingediend en honderd roebels betaald dienen te worden. Tezelfdertijd werden bepalingen uitgevaardigd tot verhooging der belasting voor kinderlooze burgers en voor gezinnen met weinig kinderen.

Officieele cijfers zijn niet beschikbaar doch onlangs is verklaard, dat sinds de nieuwe bepalingen in werking zijn getreden, het aantal echtscheidingen tot op een derde van het normale is teruggebracht. (Msb.)

Ver. Staten

I. Truman kondigt nieuwe loon- en prijspolitiek aan - Einde staking staal-industrie —

15 Febr. — President Truman heeft bekendgemaakt, dat hij een nieuwe loon- en prijspolitiek zal gaan voeren, waardoor een einde zal worden gemaakt aan de sociale conflicten. De president heeft met de uitvoering van deze nieuwe politiek den huidigen directeur van de prijsbeheersching, Bowles, belast.

Truman heeft een grens gesteld aan de loonsverhoogingen, opdat de prijsverhoogingen de limiet, die de regeering heeft gesteld, nl. ongeveer 17%, niet zullen overschrijden. De verhooging van de staalprijzen zijn nog niet vastgesteld, doch deze zullen spoedig in overeenstemming gebracht worden met de nieuwe politiek. Ten slotte deed Truman een beroep op werknemers en werkgevers om den arbeid te hervatten. (Par.)

16 Febr. — De staalondernemingen en de vakvereenigingen in de Vereenigde Staten zijn tot overeenstemming gekomen. De arbeiders zullen een loonsverhooging krijgen van 18½ dollarcent per uur. Deze loonsverhooging stemt overeen met die, welke Truman vóór de staking had bepleit.

Men verwacht dat de overeenkomst met de U.S. Steel den terugkeer naar het werk van 625.000 metaalarbeiders zal verzekeren. (Par.)

(V. b. Truman: 6626 en 6625 G; vakver.: 6625 H; staal-stak.: 6602 D; loon- en prijspolitiek 6602 C)

Harry L. Hopkins, intiem vriend en adviseur van wijlen pres. Roosevelt is op 29 Jan., op 55-jarigen leeftijd overleden. (Zie 6610 C) (foto-Shaef)

Amerikaansche surplus-voorraden. In de verste uithoeken der aarde bevinden zich enorme hoeveelheden Amerikaansche goederen, waaraan leger en vloot, nu de oorlog ten einde is, geen behoefte meer hebben. De Ver. Staten zijn bezig deze voorraden te verkoopen. De foto geeft een beeld van een parkeerterrein voor overtollig geworden vrachtauto's. (foto-Ass.pr.)

DE SLAG IN DE JAVAZEE

Op 27 Febr. werd alom in den lande in scholen en openbare plechtigheden de slag in de Javazee herdacht. Hoewel alle bijzonderheden van dezen voor onze vloot zoo noodlottigen slag nog niet bekend zijn, nemen wij uit „Je Maintiendrai" het volgende overzicht der gevechtshandelingen over.

In de laatste jaren voor den tweeden wereldoorlog was in Nederland het besef levendig geworden, dat wij geografisch en economisch een groote mogendheid vormden, doch staatkundig en maritiem slechts tot de kleine mogendheden waren te rekenen. De plannen om het evenwicht te herstellen, beloofden werkelijkheid te worden: 2 kruisers, 4 torpedobootjagers, 10 onderzeeërs en een aantal kleinere hulpvaartuigen stonden op stapel of waren reeds aan de sterkte toegevoegd. Bovendien was de Regeering tot de overtuiging gekomen, dat in verband met de veranderingen in de algemeene politieke situatie in Oost-Azië en Europa, het noodzakelijk was de maritieme verdediging van Nederlandsch-Indië op een belangrijk hooger peil te brengen. De gedachtengang, die uitgangspunt was bij het vaststellen van de vlootsterkte in de periode 1927—1930 kon niet meer worden gehandhaafd, n.l. dat, gezien het stelsel der collectieve veiligheid van den Volkenbond, de militaire machtsmiddelen slechts een supplementaire term behoefden te vormen bij de beveiliging van de normale, vreedzame ontwikkeling van ons overzeesch gebied in Oost-Azië.
Het doel werd nu, de beschikking te verkrijgen over een zeemacht, welke Nederlands neutraliteit ook in dat deel der wereld kon doen eerbiedigen en zoo noodig met klem Nederlands rechten in het Verre Oosten zou kunnen handhaven. De artilleristische kracht werd daar gevormd door de aanwezigheid van lichte kruisers en hoe goed de bemanningen daarvan ook geoefend waren, een andere zeemogendheid van eenige beteekenis zou niet meer dan een zeker aantal zwaardere kruisers noodig hebben, om de zeegebieden in den Indischen Archipel te beheerschen.
Het zou hier te ver voeren, om alle overwegingen op te sommen, welke tenslotte leidden tot het plan om 3 slagkruisers van 27.000 ton te bouwen. Volstaan kan worden met te memoreeren, dat het plan behalve de slagkruisers, nog omvatte: een tankboot, 18 onderzeebootjagers, een 40.000 tons droogdok en de bouw van nieuwe havenwerken in Soerabaja. De totale kosten zouden ƒ 283,2 millioen bedragen, verdeeld over de jaren 1940—1945. Zoo was de toestand toen wij in Mei 1940 overvallen werden.
De Koninklijke Marine was er op 14 Mei in geslaagd de meeste schepen naar Engeland over te brengen, maar deze waren, op eenige onderzeebooten na, bestemd om den oorlog in de Europeesche wateren voort te zetten, zoodat een noemenswaardige versterking van het eskader in de Ind. wateren onmogelijk was.
Op den laatsten dag van den vrede in den Pacific — 6 Dec. 1941 — was de Japansche Marine reeds sterker dan de gezamenlijke Pacificvloten van de landen, die den volgenden dag met haar in oorlog zouden zijn. Wel was de keizerlijke vloot kleiner dan de zeemacht van de Vereenigde Staten, maar de eerste was geconcentreerd in den Pacific, terwijl de laatste verdeeld moest worden over twee oceanen. In den Atlantischen Oceaan had de Duitsche duikboot-agressie het punt van den onverklaarden oorlog bereikt, zoodat van de 216 schepen waaruit de Amerikaansche bovenwaterstrijdkrachten bestonden — slagschepen, vliegdekschepen, kruisers en torpedobootjagers — er zich 114 op den Atlantischen Oceaan bevonden. De overige 102 schepen waren in den Pacific gestationneerd, van de Philippijnen tot aan de kust van Zuid-Amerika.
Ongeveer 2/3 van deze schepen bevond zich in Pearl Harbour, Oahoe en Hawaii op den dag van den Japanschen overval. Tegenover deze 102 schepen en de ong. 50 bovenwaterschepen van de Koninklijke Nederlandsche Marine, Engeland, Australië en Nieuw-Zeeland, bracht Japan er minstens 180 in actie en waarschijnlijk zelfs meer.

Schout-bij-Nacht Karel Doorman

In deze moeilijke omstandigheden aanvaardde Schout-bij-Nacht Doorman op 1 Februari 1942 het commando over het Geallieerde Eskader.
De situatie was verre van rooskleurig voor de Geallieerde Pacific-mogendheden, temeer daar het resultaat van den overval op Pearl Harbour op het eerste bericht verpletterend leek voor de Amerikanen: 8 slagschepen gezonken of beschadigd, 3 kruisers getroffen en vele kleinere schepen uitgebrand of gezonken. (Alle schepen, behalve het slagschip „Arizona" werden later geborgen en hersteld). Nog slechter werden de omstandigheden, toen de „Prince of Wales" en de „Repulse" bij Malakka ten onder gingen. De vinger van het noodlot wees onafwendbaar op Nederlandsch-Indië en na de inleidende gevechten in de eerste weken van Februari 1942, werden op 26 Februari onmiskenbare aanwijzingen ontvangen, dat de Japanners hun convooien naar het Zuiden dirigeerden.
Het sinds jaren verwachte oogenblik was aangebroken. Een laatste bespreking werd door Schout-bij-Nacht Doorman gehouden in het Marine-hoofdkwartier te Soerabaja: de algemeene toestand was zeer ernstig en het Geallieerde Eskader zou volledig in den strijd gaan om de Japansche landingspogingen zooveel mogelijk afbreuk te doen. Bij deze actie zou het eskader bestaan uit de kruisers „De Ruyter", „Exeter" (Eng.), „Houston" (V.S.), „Perth" (Austr.) en „Java", voorts de torpedobootjagers „Witte de With" en „Kortenaer" (Ned.), „Jupiter", „Electra" en „Encounter" (Eng.) en de Amerikaansche „Edwards", „Alden", „Ford" en „Paul Jones". Van de 7 in Indië aanwezige Hollandsche torpedobootjagers waren er reeds 3 gezonken en 2 lagen in reparatie. Onze lichte kruiser „Tromp" was op 23 Februari, voor herstel van de tijdens het nachtgevecht in Straat Bandoeng opgeloopen schade, naar Australië vertrokken.
De eerste verkenningsoperatie bracht geen contact met den vijand, zoodat de eskader-commandant de vloot naar Soerabaja liet terugkeeren. Toen men echter het Westervaarwater binnenstoomde, werd een verkenningsbericht ontvangen en de schepen gingen onmiddellijk op tegenkoers. Met een 25-mijls vaart ging het op de Japanners af en om 10 minuten over vier kwam het eerste contact tot stand met 'n vijandelijk dekkingseskader, bestaande uit 2 zware en 2 lichte kruisers en 12 torpedobootjagers. Op 27.000 m. afstand openden de zware Japansche kruisers het vuur met hun 20 cm.-geschut. Alleen de „Houston" en „Exeter" beschikten over 20 cm.-kanons en konden het vuur beantwoorden. Spoedig werd echter over stuurboord naar den vijand toegedraaid om ook de 15 cm-batterijen van de lichte kruisers in den strijd te kunnen brengen.
De Japanners trachtten dit te beletten, door een torpedo-aanval: zes jagers maakten hun run op de Geallieerde kruiserlinie, waarbij de voorste door het vuur van de kruisers in den grond werd geboord. De overige jagers bliezen den aftocht.
Ongeveer een uur na het begin van den slag, werd de „Exeter" getroffen, waardoor 6 van de 8 ketels uitvielen en de kruiser uit de gevechtslinie moest draaien. Tien minuten daarna werd de „Kortenaer" door een torpedo geraakt en brak in tweeën. De Britsche jagers maakten een nevelgordijn om de „Exeter" op zijn aftocht te dekken, waarbij de „Electra" in een duel geraakte met drie Japansche jagers en in den grond werd geboord, na zware schade aan een der aanvallers te hebben toegebracht.
Hierop volgde een vuurgevecht van de „Exeter", „Jupiter" en „Witte de With" met een lichten kruiser en eenige jagers terwijl de overige schepen door het vijandelijke cordon probeerden te breken om een slachting onder de invasie-transportschepen te kunnen aanrichten. De ongunstige verhouding in zware artillerie — zes 20 cm. kanons van de „Houston" tegen 20 stukken van de beide zware Japansche kruisers — maakte dit echter onmogelijk. Bovendien moest de aftocht van de langzaam wegvarende „Exeter" gedekt worden. Door de inmiddels toenemende duisternis hadden de vloten elkaar om 6.30 uit zicht verloren.
Een uur later kwamen vier Japansche kruisers opdagen en op 8000 m. afstand ontspon zich een artillerie-duel. Vermoedelijk vuurde de vijand torpedo's af, waardoor afgedraaid moest worden. Het eskader bleef zoeken naar de vijandelijke transportvloten en daarbij vloog om 9.25 de „Jupiter" tengevolge van onderzeeboottorpedo's in de lucht.
Alleen de vier kruisers waren nu nog over — de Amerikaansche jagers waren naar Soerabaja gestoomd om brandstof en torpedo's te laden.

Om kwart over elf werden twee zware Japansche kruisers gesignaleerd en een heftig gevecht ontbrandde op een afstand van ca. 8000 m. De „De Ruyter" ontving een zwaren treffer in het achterschip, waardoor afgedraaid werd en tijdens dezen afdraai werden het vlaggeschip zoowel als de „Java" door torpedo's getroffen.
Onmiddellijk braken op de beide schepen felle branden uit. De bemanning van de „De Ruyter" verzamelde zich op het voorschip, want het heele achterschip tot aan de catapult stond in vlammen. Daarna begon de 40-mm. ammunitie te explodeeren, waardoor velen werden getroffen en het schip moest worden verlaten. Het zonk binnen enkele minuten. Eenigen tijd bleef de commandobrug nog boven water, toen sloot het water van de Javazee zich, na een zware explosie in den kruiser, boven het graf van ons vlaggeschip. Ook de „Java" verdween in de golven.
De „Houston" en „Perth" zetten met hooge vaart koers naar Tandjong Priok. De slag in de Javazee was hiermede afgeloopen; aan Geallieerde zijde waren verloren gegaan de kruisers „De Ruyter" en „Java", zwaar beschadigd was de „Exeter". Van de torpedobootjagers waren gezonken de „Kortenaer", „Electra" en „Jupiter". De „Witte de With" werd op 1 Maart 1942 door een bomtreffer te Soerabaja vernield, de „Perth" en „Houston" trachtten tezamen met onzen torpedobootjager „Evertsen" door Straat Soenda den Indischen Oceaan te bereiken, maar werden onderschept door een Japansche overmacht en zonken de een na den ander. Ook de „Exeter" was eenzelfde lot beschoren en het gelukte alleen den vier Amerikaanschen jagers, na een gevecht in Straat Bali, om den Indischen Oceaan te bereiken.
Aan Japansche zijde werden vermoedelijk één kruiser en twee jagers in den grond geboord, één kruiser en één jager werden beschadigd.
In materieel opzicht is deze slag niet succesvol geweest: er moest gestreden worden met de schepen, die op dat moment beschikbaar waren, onder voor ons ongunstige weersomstandigheden zonder bescherming van en verkenning door vliegtuigen en tegen een groote overmacht. De Japanners waren echter aan de grens van hun maritieme kracht, waardoor een directe aanval op Australië uitbleef en de Amerikaansche vloot den tijd kreeg om de noodige „Task Forces" samen te stellen die via den slag in de Koraalzee (9 Mei '42) en den slag bij Midway (4—6 Juni '42) den Pacific-oorlog uit het defensieve naar het offensieve stadium leidden.
Meer dan 800 Hollandsche marinemannen hadden hun graf gevonden in de Javazee ten N. van Rembang bij de verdediging van Indonesië. (J. W. Klinkenberg in J. M. van 23 Febr. 1946) **(V. b. Slag in Javazee 5018; „De Ruyter" 2484 B)**

Nederland

A. Minister Meynen licht toe - Opbouw nieuwe leger - De oproepingen - Tekort aan kader - Bestemming opgeroepenen - De troepen op Malakka - Het oude en nieuwe leger - Decoraties -

26—27 Febr. — In een persconferentie heeft de minister van Oorlog, mr. J. Meynen, dezer dagen inlichtingen verstrekt over den opbouw van het leger. De minister wees, aan de hand van cijfers, op het tekort aan kader en zeide, dat dit de oorzaak was van de oproeping van officieren en onderofficieren.

Officieren.
In 1940 waren aanwezig omstreeks 1600 beroeps- en 11.000 reserve-officieren. Vijf jaar lang hebben we de normale aanvulling van onder op moeten missen. Voorts vielen er heel wat af door overlijden, afkeuring, pensionneering, onbetrouwbaarheid en ongeschiktheid.
Het resultaat is dat er van het oude kader beschikbaar zijn: ongeveer 1200 beroepsofficieren, die allen ingedeeld zijn, en 3700 reserve-officieren, van wie er momenteel 2600 in dienst zijn. Hieraan kunnen worden toegevoegd een 900 vaandrigs, die na de bevrijding tot officier werden benoemd, een 1500 beroeps- en dienstplichtige onderofficieren, die als tijdelijk officier werden aangesteld. Zoo komt men tot een totaal van 6200 officieren. Op een leger van 90.000 man is dat uitermate weinig (in het oude leger was de verhouding 1 op 10) zoodat er zelfs nog eenige honderden officieren te kort zijn.

Onderofficieren.
Ten aanzien van de onderofficieren is de toestand dezelfde. De **beroepsmen**schen zijn, voorzoover zij in aanmerking komen, volledig ingedeeld (2317 van de 2359).
Van de **dpl. onderofficieren** waren er op 15 Febr. 43.292 geregistreerd, van wie 20.849 ingedeeld, terwijl 681 onbetrouwbaar worden geacht en 1.585 vrijstellingen zijn verleend. De overigen, ruim 20.000, zijn dus nog niet opgeroepen. Ten deele zijn zij afgekeurd, te oud of behooren tot oudere lichtingen dan die van 1930. De tot dusver gedane oproepingen zouden voldoende zijn, ware het niet, dat voor Indië ongeveer 40 pct. der opgeroepenen wordt afgekeurd.

Bestemming opgeroepenen.
De mannen, die thans opgeroepen worden, hebben tweeërlei bestemming. Een deel van hen zal, na een aanvullende training doorgemaakt te hebben, het kader vormen van de tweede divisie, die in October op moest komen.
Een ander deel is bestemd voor Indië. De lichte infanterie-bataljons, die thans grootendeels nog op Malakka liggen, zullen nl. omgevormd worden tot twee lichte divisies. Infanterie is daarom in voldoende mate aanwezig. Deze moet echter aangevuld worden met artillerie, mortieren, tanks, enz.

Vrijstellingen.
Oproeping van het kader is dus uit militair oogpunt beslist noodzakelijk. Maar er kunnen andere, niet minder gewichtige belangen door geschaad worden. Daardoor is echter de mogelijkheid van vrijstelling geopend.
Er komen practisch evenveel verzoeken om vrijstelling binnen als er menschen opgeroepen worden. Personen beneden de 30 jaar komen nagenoeg in het geheel niet voor vrijstelling in aanmerking.
Door een commissie samengesteld uit vertegenwoordigers van verschillende departementen zijn richtlijnen opgesteld, volgens welke het verleenen van vrijstelling plaats heeft. De beslissing ligt bij een ambtenaar, niet van het departement van Oorlog, maar van Sociale Zaken. Er is dus geen sprake van, dat alleen maar naar het militair belang gekeken wordt. Wel is het zoo, dat slechts enkele categorieën voor vrijstelling in aanmerking komen. Voedsel- en kolenvoorziening en de kleedingindustrie nemen daarbij de eerste plaatsen in.

Rechtmatigheid uitzending.
Over de rechtmatigheid van de uitzending, aldus minister Meynen op de persconferentie, bestaat geen twijfel. Ze berust op een **K.B. van 22 Juni 1944 (St. E 45)**, een zoogenaamd wetsbesluit, gebaseerd op het staatsnoodrecht, waardoor in bepaalde gevallen wet en grondwet terzijde gesteld worden. Zoowel de regeering als de Raad van State kennen aan deze besluiten volledige rechtskracht toe.

De troepen op Malakka
Ook over den toestand, waarin onze jongens op Malakka zich bevinden, komen allerlei klachten binnen, meest naar aanleiding van brieven van deze soldaten. Niet de minister, maar Leonard Huizinga, die zelf geheel onaangekondigd enkele kampen heeft bezocht, vertelde daarover iets. Er wordt niet de lijn getrokken, maar integendeel hard gewerkt. En met animo. Wat echter direct opvalt, is de groote teleurstelling, die er onder de jongens heerscht. „Waarom gaan we nu niet naar Indië?" Die teleurstelling maakt hen soms down en dan gaan er brieven naar huis met klachten. Te begrijpen als men bedenkt hoe het idealisme van deze jongens vastgeloopen is in het steeds maar afwachten op Malakka. Maar juist daardoor geven deze brieven geen juist beeld van den toestand.
Met name is onjuist de bewering dat de troepen aan moreel verval ten prooi zouden zijn en dat de venerische ziekten zich sterk zouden uitbreiden. Bij een bataljon van 800 man, dat blijkens een brief van een soldaat 10 pct. lijders aan deze ziekten zou tellen, werden bij medisch onderzoek slechts twee gevallen geconstateerd.

Het „oude" en „nieuwe" leger.
Met klem betoogde minister Meynen, dat een tegenstelling tusschen het oude en het nieuwe leger niet bestaat. De cijfers wijzen het uit, hoe het gros van het oude kader weer onder de wapenen is. Een tegenstelling mag hier niet gemaakt worden. Het goede van het oude en het goede van het nieuwe behooren samen te gaan in de Koninklijke Landmacht, die voor 1940 bestond en nu nog bestaat.
Wel heeft aan den top een afvloeiing plaats gehad. Men bedenke, dat gedurende de bezetting alle officieren vijf jaar ouder geworden zijn. Daar kwam bij, dat verscheiden jonge officieren (tusschen de 40 en 50 jaar), den oorlog in Engeland hadden meegemaakt en dus op de hoogte waren met den opbouw van moderne legers. Zij, die na de bevrijding in Engeland een aanvullingstraining hebben meegemaakt, weten hoezeer we in deze vijf jaar achtergeraakt zijn.
Op grond daarvan achtte de minister het den juisten weg, aan deze officieren uit Engeland de verantwoordelijke taken aan den top toe te vertrouwen. Tevens kwam daardoor ruimte voor jonge officieren, b.v. de tijdelijke officieren en die, welke straks van de school voor reserve-officieren te Harderwijk komen. Van een disqualificatie van het oude leger is hiermee echter geen sprake.

Decoraties.
Het verwijt wordt gehoord, dat nog steeds geen decoraties zijn uitgereikt. Voor vijf dagen oorlog zijn 800 voorstellen ingediend tot uitreiking van de Militaire Willemsorde! Dat is meer, dan het geheele Engelsche expeditieleger gekregen heeft voor den veldtocht van Cotentin tot Berlijn.
De maatstaf voor heldenmoed is blijkbaar niet de juiste geweest. Er zal dus

streng geselecteerd moeten worden. Bovendien zijn in Londen naast de M.W.O. ingesteld het Bronzen Kruis, de Bronzen Leeuw en het Kruis van Verdienste. Het onderzoek, aan wie en welke decoraties verleend zullen worden, vergt zoodoende veel tijd en is nog gaande. (Tr. - N.R.C.) **(V. b. Meynen: 6556 A; oproepingen: 6621 G; „oude leger" 6579 B)**

Nederland

A. Min. Van Kleffens permanent vertegenwoordiger voor Nederland in Veiligheidsraad - Min. Van Royen hoofd Buitenlandsche Zaken

26 Febr. — De R.V.D. meldde:
Het lidmaatschap van den permanenten te New York zetelenden Veiligheidsraad der Vereenigde Naties vereischt, dat Nederland daarin, evenals de andere statenleden, permanent vertegenwoordigd is.

Mr. J. H. van Royen.

De regeering heeft besloten, dat mr. E. N. van Kleffens Nederland in den Raad zal vertegenwoordigen. Aangezien de minister van Buitenlandsche Zaken in den regel te 's-Gravenhage aanwezig moet zijn, heeft de Koningin goedgevonden, dat mr. Van Kleffens aftreedt als hoofd van het departement van Buitenlandsche Zaken, en in deze hoedanigheid wordt opgevolgd door mr. J. H. van Royen, tot dusverre minister zonder portefeuille, terwijl de heer Van Kleffens deel blijft uitmaken van het kabinet als minister zonder portefeuille.
Politieke beteekenis heeft deze eerstdaags intredende wijziging niet. (N.R.C.) **(V. b. Van Kleffens 6610 A; Van Royen 6582 E)**

B. Prof. dr. F. Sassen hoogleeraar te Leiden - Dr. P. Idenburg dir.-gen. van het Onderwijs —

27 Febr. — Bij K. B. is prof. dr. F. L. R. Sassen, directeur-generaal van het Onderwijs, met ingang van 1 Maart benoemd tot hoogleeraar in de faculteit der letteren en wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit te Leiden.
Met denzelfden datum is hem eervol ontslag verleend uit zijn functie van directeur-generaal van het Onderwijs onder dankbetuiging voor de in die functie aan den lande bewezen diensten.
Met ingang van 1 Maart is dr. P. H. J. Idenburg benoemd tot directeur-generaal van het Onderwijs met verleening van eervol ontslag als directeur van het Centraal Bureau voor de statistiek, onder dankbetuiging voor de in die functie aan den lande bewezen diensten. (Tijd) **(V. b. Sassen 6607 C; Idenburg 6407 E)**

C. Nieuwe Kamerleden benoemd —

22 Febr. — De benoemingscommissie voor de voorloopige Staten-Generaal heeft als opvolgers van pater dr. L. Beaufort en den heer R. Effendi tot leden der Tweede Kamer benoemd mag. dr. J. G. Stokman te Utrecht en den heer C. Borst te Amsterdam. (Msb.) **(V. b. Beaufort en R. Effendi 6598 B; Stokman 6364 F)**

D. Grondwetsherziening - Staatscommissie ingesteld —

28 Febr. — Bij K. B. is ingesteld de Staatscommissie, welke tot taak heeft op zoo kort mogelijken termijn te onderzoeken in hoeverre het wenschelijk is, wijziging te brengen in de bepalingen van de Grondwet.
De commissie zal in zake de punten, waaromtrent zij niet eenparig oordeelt, bij meerderheid van stemmen beslissen. Het staat echter aan de leden vrij, hun gevoelen, voor zoover dit van dat der meerderheid afwijkt, in een afzonderlijk advies tegelijk met dat der commissie kenbaar te maken.
Benoemd zijn: tot voorzitter dr. L. J. M. Beel, minister van Binnenlandsche Zaken; tot vice-voorzitters mr. H. A. M. T. Kolfschoten, minister van Justitie en prof. dr. J. H. A. Logemann, minister van Overzeesche Gebiedsdeelen; tot leden dr. S. E. B. Bierema, mr. L. N. Deckers, jhr. mr. M. van der Goes van Naters, mr. A. M. Joekes, allen leden der Tweede Kamer; mr. J. C. A. M. van de Mortel, M. A. Reinalda, leden van de Eerste Kamer; J. Schouten, H. W. Tilanus en G. Wagenaar, leden der Tweede Kamer; tot secretaris met raadgevende stem dr. M. J. Prinsen, secretaris-generaal van het departement van Binnenlandsche Zaken; tot adjunct-secretaris mr. B. H. Kazemier, referendaris bij het departement van Justitie. (Parool) **(V. b. grondwetsherz. 6511)**

E. De geldzuivering - geblokkeerde saldi beneden *f* 100 vrij —

28 Febr. — Het ministerie van Financiën deelde mede, dat tegoeden op geblokkeerde rekening, welke volgens den stand per 1 Maart 1946 na kassluiting minder dan ƒ 100.— bedragen, naar vrije rekening worden overgeboekt. (Par.) **(V. b. geblokk. geld: 6629)**

F. Ned. saldi in de V. S. gedeblokkeerd - Am. bezit in Nederland —

18 Febr. — De min. van Fin. der V.S., Fred Vinson, heeft op 4 Febr. het ontdooien van de Nederlandsche geblokkeerde saldi in de V.S. aangekondigd. Het vrijmaken van de Nederlandsche saldi zal geschieden volgens een procedure van certificaten, zooals reeds voor de Fransche, Belgische, Noorsche en Finsche activa in werking is.
Het betreft hier een bedrag van $ 1800 millioen. Van zijn kant heeft Nederland de blokkeering opgeheven, welke was toegepast op het bezit van Amerikaansche staatsburgers tijdens de Duitsche bezetting, en verder een procedure in het leven geroepen om afwezige eigenaren in hun rechten te herstellen.
In afwachting van de ontdooiing der saldi werden reeds groote bestellingen in de V.S. geplaatst, die thans kunnen worden uitgevoerd. Een groot deel van het tegoed wordt echter gevormd door het effectenbezit, dat, zooals minister Lieftinck heeft verklaard, indien mogelijk in tact wordt gelaten. (Tr.)
Nu de deblokkeering van Nederlandsche saldi in de V.S. van Amerikaansche zijde is geregeld, kan een aanvang worden gemaakt met het vrijgeven uit de Nederlandsche blokkade, welke een gevolg was van het door de Nederlandsche regeering te Londen uitgevaardigde K.B. van 24 Mei 1940 (Staatsblad a 1). In bepaalde gevallen — n.l. wanneer er vijandelijke belangen bij betrokken zijn — zal in overleg met de Amerikaansche autoriteiten ook van Nederlandsche zijde echter niet tot vrijgave worden overgegaan.
Uitdrukkelijk zij er hier op gewezen, dat noch de Amerikaansche deblokkeering, noch de Nederlandsche vrijgave uit de A 1-blokkade beteekenen, dat Nederlandsche deviezen-ingezetenen vrijelijk over de betrokken saldi kunnen beschikken, aangezien de beperkende bepalingen van de Nederlandsche deviezenwetgeving onverminderd van kracht blijven.
Bij de vergoeding van de tegenwaarde der saldi in guldens moet bovendien rekening worden gehouden met de geldsaneeringsmaatregelen.
Wanneer in een A.N.P.-Aneta-bericht van 13 Februari j.l. wordt gezegd, dat „in feite alle belemmeringen voor valutatransacties met Nederland begin December zijn opgeheven", dan wordt daarmede kennelijk bedoeld, dat volgens de „general license no. 94" van 7 Dec. 1945 van Amerikaansche zijde geen beperkende bepalingen meer bestonden voor de sedert 7 Dec. 1945 nieuw opgekomen Nederlandsche saldi in de Ver. Staten. (N.R.C.) **(V. b. 6605 III; 6596 A; registr. Am. vermog.w. 5090 D)**

G. Totaal der Amerikaansche credieten —

27 Febr. — Volgens een mededeeling van het ministerie van Financiën, heeft ons land tot dusver in de V.S. $ 185 millioen lang en $ 135 millioen kort crediet opgenomen. Van het korte crediet is inmiddels $ 35 millioen afgelost, zoodat totaliter uitstaat $ 285 millioen, of ong. ƒ 756 millioen. Wat het lang crediet betreft, in April 1945 verleende de Amerikaansche regeering een crediet van $ 85 millioen tegen 2⅜%, aflosbaar in 30 jaar. De Export-Import Bank verstrekte (in September en October 1945) 2 credieten van $ 50 millioen, resp. à 2⅜ en 2½%. Het eerste crediet zal in 30, het tweede in 20 jaar moeten worden afgelost.
Wat de kortloopende credieten betreft, in Februari 1945 verstrekte de Chase National Bank een crediet van $ 100 millioen à 1½%, dat uiterlijk op 1 Nov. 1947 moet worden terugbetaald, terwijl de Federal Reserve Bank in October 1945 een crediet gaf van $ 35 millioen, dat 31 Januari 1946 moest worden terugbetaald.
In zake het verzoek van een aanvullend Amerikaansch crediet van $ 200 millioen heeft volgens A.P. een Amerikaansche financieele autoriteit als zijn meening te kennen gegeven, dat de a.s. besprekingen met minister Lieftinck een accoord zullen bevorderen. Hij voegde er echter aan toe, dat de Export-Import Bank de overtuiging moest hebben, dat Nederland zijn andere beschikbare bronnen tot de uiterste grens gebruikt, voordat een nieuw crediet kan worden toegestaan. (Par.)
(V. b. Am. cred. 6596 A; overz. buitenl. cred. 6605 III A en B; Exp.-Imp. Bank: 6626, zie ook: 6602 E)

Nederland

A. Bijz. Alg. Verg. der C.H.U. - Nauw contact tusschen protestantsche partijen gewenscht - De federatieve samenwerking met de A.R.P. —

28 Febr. — In een op 27 Febr. te Amsterdam gehouden bijz. algemeene vergadering der Christelijk-Historische Unie is met groote meerderheid van stemmen uitgesproken, dat, in verband met de staatkundige ontwikkeling in Nederland een nauw contact tusschen de protestantsch-christelijke partijen gewenscht is, zoodat het dagelijksch bestuur van de C.H.U. met het moderamen der Anti-Revolutionnaire Partij contact moet bewaren.

Met betrekking tot het voorstel van federatieve samenwerking tusschen beide partijen werd voorts besloten, dat de plaatselijke kiesvereenigingen vrij gelaten moesten worden om in dezen naar plaatselijke omstandigheden te handelen.

De heer A. A. v. Rhijn, secretaris-generaal van het departement van Sociale Zaken, oefende hierbij scherpe critiek uit op het beleid van het hoofdbestuur, terwijl hij bovendien meende, dat door de houding van de Chr. Hist. Unie in het verleden verschillende economische en sociale verbeteringen waren tegengewerkt. Dit gaf aanleiding tot groote oneenigheid en interrupties uit de zaal. In de middagzitting bleek bij alle sprekers de wensch naar behoud van de zelfstandigheid der C.H.U. sterk te leven.

Over het besluit tot en de mate van samenwerking met de A.R. Partij bestond verschil van meening. Enkele sprekers wezen federatieve samenwerking geheel af òf uit vrees voor stemmenverlies, òf uit angst voor een scheuring in de Unie. De overgang naar de Partij van den Arbeid van prof. mr. P. Lieftinck, prof. mr. P. Scholten e.a., werd door hen betreurd.

Prof. jhr. mr. B. C. de Savornin Lohman noemde het voorstel van het hoofdbestuur „een uiterst minimum".

Velen in Nederland zijn zeer teleurgesteld, dat nog steeds niet tot een fusie met de A.R. besloten is. Onvermijdelijk zou z.i. de C.H.U. te zamen met de A.R. partij tegenover „het Roomsch Roode blok" in de oppositie gedrongen worden. (Par.) **(V. b. samenwerking C.H.U.-A.R.P. 6614 B; critiek: 6528 G)**

B. K.V.P. en Partij v. d. Arbeid - Geen gemeenschappelijk urgentieprogram —

28 Febr. — Het partijbestuur van de Partij v. d. Arbeid heeft het voorstel van de Kath. Volkspartij om met een gemeenschappelijk urgentieprogram uit te komen, afgewezen. Het bestuur acht het niet gewenscht, dat beide partijen met een gelijkluidend verkiezingsprogram den verkiezingsstrijd ingaan, omdat het daardoor den kiezers onmogelijk gemaakt zou worden zich een begrip te vormen aangaande de verschillen tusschen de beide partijen. (A.N.P.) **(V. b. K.V.P. 6628 C; P.v.d.A.: 6628 C; gemeensch. urgentieprogr.: 6628 C)**

C. Indo-Europeesch comité „Vrij Indonesië" opgericht —

26 Febr. — In Den Haag is opgericht het „Indo-Europeesche comité Vrij Indonesië". Het comité gaat er van uit, dat de Indo-Europeesche bevolkingsgroep deel uitmaakt van het Indonesische volk en dat Indonesië voor deze groep het vaderland is. Het streeft naar onverkorte handhaving en onmiddellijke erkenning van Indonesië's politieke onafhankelijkheid (secretariaat Nieuwe Schoolstraat 115). (N.R.C.)

D. Prof. dr. W. Banning opgevolgd door mr. G. E. van Walsum, als voorzitter van de N.V.B. —

22 Febr. — Dr. W. Banning, die onlangs tot buitengewoon hoogleeraar in de Kerk. Sociologie aan de Universiteit te Leiden werd benoemd, is als voorzitter van de Nederlandsche Volks Beweging opgevolgd door mr. G. E. van Walsum. (N.R.C.) **(V. b. Banning 6620 B, 6440 B; v. Walsum 6550 L, 6364 F; N.V.B. 6580 E)**

E. Prins Bernhard moet rust nemen Gezondheidstoestand van Prinses Juliana vooruitgaande —

27 Febr. — Prins Bernhard is in ernstige mate overwerkt door de opeenhooping van taken, welke Hij vervult, en moet op medisch advies eenige weken volstrekte rust houden. Te dien einde heeft Z.K.H. zich naar een herstellingsoord begeven, dat uitsluitend is gereserveerd voor geallieerde officieren, die rust behoeven.

De gezondheidstoestand van Prinses Juliana die lijdt aan een lichte longontsteking, is langzaam vooruitgaande, doch laat nog niet toe, dat H.K.H. den Prins vergezelt. Het ligt in de bedoeling van de Prinses om zich, zoodra Zij geheel zal zijn hersteld, naar de verblijfplaats van den Prins te begeven. (N.R.C.) **(V. b. Pr. Bernh. 6628 D; Pr. Jul. 6582 C)**

F. Amerikaansche hulp - Kruis van Verdienste voor H. Mansfield —

26 Febr. — Aan den heer H. Mansfield, penningmeester van het American Relief for Holland, is het Kruis van Verdienste uitgereikt. Deze onderscheiding viel den heer Mansfield ten deel voor het vele werk dat hij na de bevrijding voor Nederland heeft verricht. (N.R.C.) **(V. b. Am. Relief f. Holland: 6450 D)**

G. Bat. Petr. Mij. - Schenkingen voor wetenschappelijke doeleinden

28 Febr. — De N.V. De Bataafsche Petroleum Maatschappij heeft aan den staat der Nederlanden aangeboden:

1) ƒ 1.000.000 voor den bouw en inrichting van een natuurkundig laboratorium voor de Leidsche universiteit, ter vernieuwing van het beroemde Kamerlingh Onnes laboratorium. (Het is de bedoeling, dat dit laboratorium wordt voorzien van de modernste installaties voor het verkrijgen van lage temperaturen).

2) ƒ 1.000.000 voor den bouw en inrichting van een laboratorium voor physische technologie aan de Technische Hoogeschool te Delft.

3) ƒ 1.000.000 voor uitbreiding en inrichting van het laboratorium voor chemische technologie aan de Technische Hoogeschool.

4) De Bataafsche stelt verder gedurende de volgende vijf jaren jaarlijks een twintigtal studiebeurzen beschikbaar voor studenten aan Nederlandsche universiteiten en de T.H.; elke beurs is ten hoogste ƒ 2000 per jaar groot en wordt voor maximaal vier jaren uitgereikt.

5) Tevens worden toelagen gegeven voor binnen- en buitenlandsche studiereizen. Voor beurzen en toelagen is in totaal ƒ 900.000 uitgetrokken.

6) Ten slotte zal de Bataafsche bijdragen in de kosten, verbonden aan het geologische veldwerk, dat Nederlandsche studenten voor hun studie in het buitenland moeten verrichten, waarvoor ƒ 200.000 beschikbaar is gesteld.

De Staat der Nederlanden heeft, bij monde van den minister van onderwijs, kunsten en wetenschappen, prof. dr. G. van der Leeuw, de directie der Bataafsche dank betuigd. (N.R.C.) **(V. b. B.P.M. 3569 A)**

H. Tooneel - Marie van Westerhoven overleden —

28 Febr. — Marie van Westerhoven, een der oudste actrices van ons land, is op 89-jarigen leeftijd overleden. Zij kwam uit een echt tooneelspelersgeslacht; haar moeder was de actrice Christine Stoetz een telg der Majofski's die getrouwd was met A. S. van Westerhoven. Reeds als zevenjarig kind speelde zij rollen in „Het welbewaakte Kind" en „De gesluierde wichelares". Later, gehuwd met L. Chrispijn, speelde zij in Nederland en Vlaanderen veel komisch werk. In 1912 vergezelde zij Cor Ruys en Tilly Lus naar Indië. (Par.) **(V. b. Marie v. Westerhoven 1706 A en photo 2794 A)**

I. Arrestaties bij de Unilever - Verduistering van minstens 500.000 boterbonnen - 24 arrestaties —

13—23 Febr. — Door de recherche te Rotterdam zijn de directeuren van de N.V. Unilever Verkoopcentrale, alsmede enkele leidende functionarissen gearresteerd. Zij worden verdacht van het verduisteren en het daarna weer in omloop brengen van minstens 500.000 boterbonnen. De zaak kwam aan het licht door de aanhouding op straat van een man, die 15 kg margarine bij zich had. Deze deelde bij een verhoor mede, dat hij de margarine had gekocht van een vertegenwoordiger van de Unilever. Ook deze werd gearresteerd en hij bekende, dat hij in den loop der jaren voor duizenden kg margarine in bonnen en in natura had verkocht aan diverse lieden voor den chef van een afdeeling van de genoemde onderneming, die belast was met de administratie van de bonnen.

Nadat de bonnen-administrateur was gearresteerd, verklaarde deze, dat hem in het begin van den bezettingstijd een groote partij bonnen ter hand was gesteld door den procuratiehouder van de Unilever-Verkoopcentrale. Gedurende de oorlogsjaren, aldus de administrateur, werden een half millioen, maar het kan ook zijn twee tot drie millioen, rantsoenbonnen in omloop gebracht. Bij het achterhouden van bonnen was ook betrokken de administratieve leider van de U.V.C. te Rotterdam, die eveneens werd gearresteerd.

De procuratiehouder deelde na zijn aanhouding mee dat hij in opdracht van zijn directeur had gehandeld. De directeur van de U.V.C. en de drie adj.-directeuren kregen zeer groote aantallen bonnen, de directeur soms duizend per week. Hij voerde daarmee ruilhandel. Na de bevrijding werd opnieuw een reservepot met achtergehouden bonnen gevormd op instigatie van dezen directeur, met medeweten van de adj.-directeuren.

In het kantoor van de U.V.C. werd het restant, 180.000 rantsoenbonnen, in beslag genomen. Voorts werd gearresteerd een magazijnchef van de U.V.C., die zorgde voor de afgifte van margarine op achtergehouden bonnen aan het personeel en die ook zichzelf niet vergat en op groote schaal zwarten handel dreef.

Deze verklaarde, dat de directeur alleen al vele duizenden kg vet en margarine, alsmede eenige duizenden flesschen slaolie heeft gehad. In het kantoor van de U.V.C. is een groote partij levensmiddelen in beslag genomen, verkregen door

het rullen met margarinebonnen. Er waren een paar vrachtauto's noodig om alles te vervoeren.
Bij het naspeuren van de wegen, waarlangs de bonnen en de margarine in den zwarten handel kwamen, werden bovendien nog elf zwarte handelaren, niet behoorende tot het personeel van de onderneming, gearresteerd. In totaal zijn 24 personen in arrest. (Msb. - N.R.C.)
(V. b. Unilever 4754 E)

Ned. O. Indië

A. Toelichting op regeeringsvoorstellen i.z. Indië - Volledige zelfbeschikking beoogd —

26 Febr. — De Nederlandsch-Indische regeering heeft een toelichting op de regeeringsvoorstellen van 10 Februari bekendgemaakt, waarin zij bevestigt, dat de voorstellen de volledige zelfbeschikking van Indonesië beoogen. De regeering aanvaardt uitdrukkelijk den plicht om zoo spoedig mogelijk het rechtmatige Indonesische ideaal van vrij zelfbeschikkingsrecht te verwerkelijken. De verklaring verwerpt de opvatting, dat de voorstellen een uitgangspunt zouden kunnen bieden voor koloniale politiek in een nieuw spoor.
De verklaring gaat voort met te zeggen, dat de duur van de overgangsperiode inderdaad een aangelegenheid voor overleg is.
„Wanneer men de zekerheid in het oog houdt, dat vrij zelfbeschikkingsrecht aan het einde van deze overgangsperiode staat, dan kan de duur van deze periode eenerzijds bepaald worden in overeenstemming met de zware taak van uitbreiding der consolideering en anderzijds met de uitdrukkelijke bedoeling van de regeering om zoo krachtig mogelijk mee te werken tot verdere ontwikkeling van Indonesië als natie".
Men moge er van uitgaan, dat de aldus bepaalde overgangsperiode haar eindpunt zal hebben binnen den arbeidsduur van de thans opgroeiende generatie.
Na gewezen te hebben op de democratische basis, waarop de Volksvertegenwoordiging gebouwd zal worden waarin de Indonesiërs een groote meerderheid zullen hebben, vervolgt de verklaring: „De mogelijkheid van inmenging in Indonesische zaken wordt beperkt tot eenige duidelijk aangegeven punten, welke uitsluitend verband houden met de internationale verantwoordelijkheid en de verplichtingen van Nederland. Ook dan zou het geen eenzijdige Nederlandsche inmenging zijn, maar een daad van een bestuursapparaat, waarin Indonesië is vertegenwoordigd." (Par.)
(V. b. Reg.voorstellen 6632 D)

B. Australische waarnemer bij Nederlandsch-Indische besprekingen.

25 Febr. — Keith Officer, vertegenwoordiger van de Australische regeering, zal, op weg naar Bangkok, eenigen tijd te Batavia verblijven en waarschijnlijk als officieele Australische waarnemer de Nederlandsch-Indonesische besprekingen bijwonen. (N.R.C.)
(V. b. bespr. 6632 D)

C. Worden Britsch-Indische troepen teruggetrokken - Verklaring van gen. Auchinleck —

28 Febr. — Generaal Sir C. Auchinleck, opperbevelhebber in Britsch-Indië, heeft heden in het Hoogerhuis (den Raad van State te New-Dehli) verklaard, dat op 29 Febr. een begin zal worden gemaakt met het terugtrekken van Britsch-Indische troepen uit Indonesië.
(A.N.P. - Aneta) (V. b. Br. troepen 6614 K)

België

D. Uitbreiding koopvaardijvloot —

18 Febr. — De regeering heeft 500 millioen frs ter beschikking gesteld voor de voltooiing van de 20 schepen, die voor rekening van de Duitschers op de Belgische werven moesten worden gebouwd. Aldus zullen binnen een tijdsbestek van 30 maanden 80.000 brutoton beschikbaar komen. (Ec. N.)
(V. b. wereldkoopv. 6601 D)

China

E. De Russische troepen in Mandsjoerije - Het weghalen van machines - Verklaringen van gen. Trotsenko en Byrnes —

27 Febr. — Luitenant-Generaal Trotsenko heeft een verklaring afgelegd over het terugtrekken van de Sovjettroepen uit Mandsjoerije. Hij verklaarde, dat reeds in November 1945 met dit terugtrekken een aanvang was gemaakt, doch dat het, op herhaald verzoek van de Chineesche regeering, werd opgeschort tot 1 Febr. Een aanzienlijk gedeelte der Sovjettroepen heeft Mandsjoerije reeds verlaten. Het terugtrekken ondervindt evenwel vertraging daar de troepen van de Chineesche regeering, die de Sovjettroepen moeten komen vervangen, slechts in langzaam tempo en met vertraging arriveeren. Tezelfdertijd is van Russische zijde aan Un. Press verklaard, dat het weghalen van zware machines uit Mandsjoerije, gebeurd is krachtens afspraak der Groote Drie.
Byrnes daarentegen heeft op een persconferentie te Washington verklaard, dat hij geen berichten had ontvangen omtrent het terugtrekken van de Sovjettroepen uit Mandsjoerije. Evenmin wist Byrnes er iets van, dat er een afspraak bestaan zou omtrent het weghalen van machines. (Tijd)
(V. b. Mandsjoerije 6633 A; Byrnes 6626 en 6609 D; photo 6626 b)

Egypte

F. Nieuw kabinet — Ismail Sedky Pasja premier

18 Febr. — Nadat op 16 Febr. gemeld was, dat het kabinet van Nobrosji Pasja, mede ten gevolge van het uittreden der onafhankelijke Wafdisten, was afgetreden, werd op 18 Febr. de samenstelling van het volgende kabinet onder Ismail Sedky Pasja bekend gemaakt.
Ismail Sedky Pasja, voorz., Binn.l. Zak. en Fin.; **Ahmed Loefti Ensayed Pasja,** Handel en Bevoorrading; **Abd el Kawi Ahmed Pasja,** Op.b. Werk; **Abd el Gabil Abusamri Pasja,** Soc. Zak.; **Hefni Mahmoed Pasja,** Verkeer; **Lewa Ahmeatia Pasja,** Defensie; **Mohamed Kamel Poersi Pasja,** Just.; **Mohamed el Abhmawi Pasja,** Opvoed.; **Hussein Enan Pasja,** Landb.; **Soliman Azmi Pasja,** Volksgez.h.; **Dessoeki Abza Pasja,** Eeredienst.
Het nieuwe kabinet is samengesteld uit 3 liberalen en 8 onafhankelijken.
De parlementaire oppositie bestaat uit de leden van de Saad-, Wafd- en Kotlapartijen.
Ismail Sedky Pasja, de vormer van het nieuwe kabinet, is 71 jaar oud.
Hij studeerde aan het college van de broeders van de Christelijke Scholen te Kaïro, en presideert thans het verbond der oud-leerlingen van deze belangrijke instelling voor Fransche opvoeding in Egypte.
Hij was reeds een eerste maal minister in 1914, en nam actief deel aan de nationalistische beweging. Ismail Sedky Pasja werd door de Britten in 1919 naar Malta verbannen. In 1921 kreeg hij de portefeuille van Binnenlandsche Zaken, in het kabinet van Saroit Pasja, wiens toenaderingspolitiek tot Groot-Brittannië hij steunde.
Hij diende zijn ontslag in toen hij heftig door de Wafdisten werd aangevallen.
Daarna hield Ismail Sedky Pasja zich bezig met financieele en industrieele zaken, en werd een vermaard economist. In 1930 vormde hij een kabinet. Drie jaar lang bleef hij aan het bewind, niettegenstaande de heftige oppositie van de Wafd-partij, door Nahas Pasja geleid. In 1933 diende hij weer zijn ontslag in. In 1936 maakt hij deel uit van de Egyptische afvaardiging die er mede belast was met Groot-Brittannië te onderhandelen met het oog op een bondgenootschapsverdrag.
Sindsdien hield Ismail Pasja zich uitsluitend bezig met economische zaken. Hij is de voorzitter van de Egyptische Nijverheidsfederatie.
(A.F.P. - Gaz. v. Antw.) **(V. b. Wafd 6584 H; Sedky Pasja 638 C)**

G. Regeering eischt onmiddellijke ontruiming van Caïro en Alexandrië door de Engelsche troepen —

28 Febr. — De Egyptische regeering heeft in een nota aan het Engelsche ministerie van Buitenlandsche Zaken de onmiddellijke ontruiming van Caïro en Alexandrië door de Engelsche troepen verzocht. (Tijd)
(V. b. eisch tot ontruiming 6615 M)

Engeland

H. Bevin in het Lagerhuis - Het bondgenootschap met Rusland - „Westelijk Blok" - Geen starre vredesverdragen - De status van het Roergebied - Italië, Dodekanesos, Turkije, Dardanellen, Perzië - De Poolsche troepen in Italië —

22 Febr. — In zijn rede in het Lagerhuis maakte Bevin op 21 Febr. bekend, dat hij in December j.l. te Moskou den Russen had aangeboden, het bondgenootschap met dertig jaren te verlengen, dus tot 1991. In dit verband zou dan ook de kwestie van een Westelijk blok ter sprake moeten komen. Rusland wil goedgezinde buren hebben. Engeland heeft daar ook recht op, maar het zal niets doen, wat Rusland schaadt, en Rusland van alles op de hoogte houden. Bevin was tegen starre vredesverdragen, zooals het verdrag van Versailles. Uit het oogpunt van veiligheid was hij nog niet tot een conclusie gekomen over den toekomstigen status van het Roergebied. In ieder geval mogen echter de groote industrieën niet meer over dit „hart van agressie" beschikken. Er zijn menschen die zeggen: voor onze veiligheid is het beter, dat de industrieën in het Roergebied ontmanteld worden. Hoe echter zal Duitschland dan ooit zijn schuld kunnen betalen? Is het niet beter om er een gemeenschappelijk productie-centrum voor Europa (Rusland inbegrepen) te maken onder het toezicht van alle regeeringen? Deze, en niet particulieren, zouden dan het bestuurslichaam moeten uitmaken. De productie zou beperkt moeten worden tot half voltooide artikelen. De voltooiing zou dan moeten geschieden in andere landen. Over deze kwestie is Engeland in voortdurend contact met Frankrijk, België en Nederland. Wanneer zij tot overeenstemming zullen zijn gekomen, zullen zij Amerika en Rusland raadplegen.
Bij het opmaken van het vredesverdrag met Italië komt men voor het conflict te staan tusschen de ethnische grenzen

en economische belangen. Men moet Italië niet behandelen alsof het nog onder Mussolini staat. Engeland doet al het mogelijke om Italië economisch weer op de been te helpen.
Ook tegenover Griekenland wordt dezelfde politiek gevolgd. Volgens Bevin verzet Rusland zich niet tegen de teruggave van den Dodekanesos aan Griekenland.
Over Turkije sprekende, zeide Bevin, dat hij te Moskou eenigszins geschrokken was van den zenuwoorlog, die tegen dat land gaande was. Wat de grensprovincies tusschen Rusland en Turkije betreft — sinds den vorigen oorlog zijn er daar zooveel volksverhuizingen geweest, dat er geen minderhedenprobleem meer is. Bovendien is de huidige grens indertijd door Stalin zelf vastgesteld. De Dardanellen leveren een andere kwestie op. De Sovjet-Unie denkt, dat wij Rusland thans anders behandelen dan toen het onder den Tsaar stond. Wat wij echter den Tsaar aan den Bosporus aanboden, is in een moderne wereld overbodig geworden. Wij zijn bereid de kwestie der zeeëngten te herstellen, maar ik geloof niet, aldus Bevin, dat het zal bijdragen tot den vrede, indien een bepaalde mogendheid daar bases krijgt en een ander niet.
Om de moeilijkheden met Perzië op te lossen, had hij getracht een commissie in te stellen bestaande uit de drie onderteekenaars van het verdrag van 1942. Dit is toen niet gelukt. Het geschil is toen voor den veiligheidsraad gekomen, tegen Bevin's advies in. Hij geloofde echter niet, dat de betrekkingen tusschen Engeland en Rusland erdoor in gevaar waren gebracht. De Sovjet-Unie is een land van proletariërs, ik ben ook een proletariër zeide Bevin, en proletariërs zijn gewend hard toe te slaan, maar de vriendschap onder elkaar blijft. De discussies in den veiligheidsraad zijn eerlijk en openhartig geweest en in het geval van Perzië is de oplossing goed: het blijft op de agenda; als de Perzen niet tevreden zijn, kunnen ze terugkomen.
De Poolsche troepen in Italië, de mannen, die ons verdedigd hebben toen de vijand voor Kaïro stond, zal Engeland nooit in den steek laten; het doet evenwel zijn best een oplossing voor de moeilijkheden, die zij opleveren, te vinden.
(N.R.C.) **(V. b. Bevin: 6617 G; „West. Blok": 6615 G; Roergebied: 6592 B; Dodekanesos: 6601 B en 6387 B; Dardan. 6601 B; Perzië in Veiligh.r: 6618 C; Poolsche troepen: 6594 D)**

Engeland

A. Vloot - Sir Algernon Willis opvolger van Admiraal Cunningham.

21 Febr. — Sir Algernon Willis is benoemd tot opvolger van admiraal Sir John Cunningham als opperbevelhebber van de Britsche Middellandsche-Zeevloot. (N.R.C.) **(V. b. Cunningham 4938 G)**

B. Sterkte beroepsleger —

21 Febr. — Het nieuwe Britsche beroepsleger zal naar schatting een sterkte hebben van 1.100.000 man. Dit is meer dan tweemaal de sterkte van voor den oorlog. De kosten zullen veel hooger zijn dan voorheen, o.a. als gevolg van de betere uitrusting. Van de drie takken van dienst — leger, luchtmacht en vloot — zal de R.A.F. in verhouding de sterkste worden. (V.K.)
(V. b. vooroorlogsche sterkte 2161 F; oorlogsverliezen 6367 I)

Finland

C. Staatslieden veroordeeld —

22 Febr. — Het Finsche gerechtshof voor oorlogsmisdaden heeft na een langdurig proces uitspraak gedaan tegen een achttal aangeklaagde staatslieden. De straffen varieeren van twee tot tien jaar dwangarbeid.
Ex-president Ryti kreeg tien jaar, de gewezen premier Linkomies en ex-min. Tanner beiden vijf en een half jaar. De voormalige gezant in Berlijn, Kivimaki kreeg vijf jaar. Vertegenwoordigers der Geallieerde Contrôlecommissie woonden de slotzitting bij. (Tr.)
(V. b. Ryti 6046 B; Linkomies 6014 A; Tanner 5793)

Frankrijk

D. Fransche regeering vraagt voedsel aan de Sovjet-Unie —

27 Febr. — Op voorstel van den communistischen minister Thorez heeft de Fransche regeering tot de Sovjet-Unie het verzoek gericht voor de leverantie van 5 millioen centenaar graan.
(Alg. H.bl.)

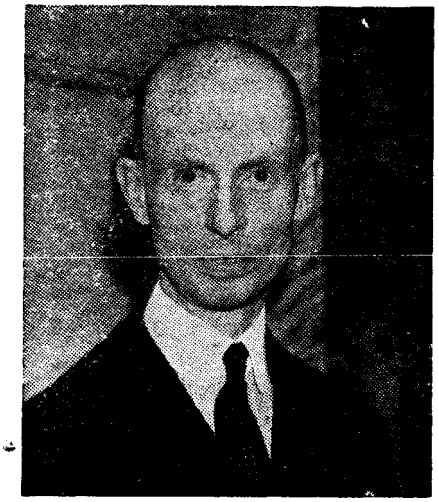
Internationaal

E. Herstelbetalingen - Bureau te Brussel —

26 Febr. — Het geallieerd bureau voor herstelbetalingen, opgericht in uitvoering van het accoord, dat op 21 Dec. 1945 te Parijs onderteekend werd, is thans definitief samengesteld. Het bureau omvat de volgende 18 landen, die belang hebben bij de herstelbetalingen uitgaande van de Fransche, Engelsche en Amerikaansche zônes in bezet Duitschland: Albanië, de Vereenigde Staten, Australië, België, Canada, Denemarken, Egypte, Frankrijk, Groot-Brittannië, Griekenland, Britsch-Indië, Luxemburg, Noorwegen, Nw.-Zeeland, Nederland, Tsjecho-Slowakije, de Zuid-Afrikaansche Unie en Joego-Slavië.
Het Bureau heeft zijn vasten zetel te Brussel. (Belga) **(V. b. herstelbet. 6570 D)**

F. Ver. Volken - Indonesische kwestie in Veiligheidsraad - Langdurige discussies - Geenerlei actie ondernomen —

8-14 Febr. — Op 7 Febr. begon de Veiligheidsraad met de behandeling van de Indonesische kwestie. Zulks naar aanleiding van de door de Sovjet-republiek der Oekraïne aanhangig gemaakte klacht inzake het gebruik van Britsche en Britsch-Indische troepen in Indonesië.
De Oekraïnsche afgevaardigde Manoeïlski verklaarde aan de hand van citaten uit de „Daily Mail", „Observer" en „Times", die van oorlogshandelingen gewaagden, „dat er in Indonesië een toestand heerschte, die een gevaar beteekende voor den internationalen vrede".
Hij haalde artikel 1, par. 2 van het handvest aan en zeide, dat de aanwezigheid van Britsche troepen in strijd was met deze bepalingen. Ook art. 73 (zie 6619 A) werd volgens hem geschonden.
De Oekraïnsche delegatie stelde niet de kwestie der terugtrekking van de Britsche troepen, doch zij achtte zich verplicht de aandacht van den Veiligheidsraad te vestigen op de „abnormale en ontoelaatbare situatie" van het gebruik van Japansche troepen. Zij stelde voor een commissie te benoemen om ter plaatse een onderzoek in te stellen
Bevin, de Britsche minister van buitenlandsche zaken, zeide in zijn antwoord: „Het is mij niet duidelijk, waarop ik antwoord moet geven. De heer Manoeïlski vraagt niet om de terugtrekking van de Britsche troepen uit Indonesië en ik neem aan, dat zulks beteekent dat de aanwezigheid van de Britsche troepen niet als een gevaar voor den vrede wordt beschouwd.
Na hem zette **dr. Van Kleffens** het Nederl. standpunt uiteen.
Honderden geïnterneerden waren op afschuwelijke wijze vermoord door extremisten, nadat de Japanners reeds verslagen waren. De Britsche troepen waren gekomen om deze slachtoffers van den oorlog te bevrijden en hij prees nadrukkelijk de gematigdheid van de Engelsche troepen onder groote provocaties.
„Wat?," vroeg Van Kleffens, „zou een Oekraïnsche soldaat in het Sovjetleger doen als hij werd beschoten tijdens zijn dienst op het Deensche eiland Bornholm?"
Met grooten nadruk verklaarde minister Van Kleffens, dat de Nederlandsche regeering zich niet verzet tegen het nationalistisch streven van de Indonesiërs.

Dr. van Kleffens

Wat de interne situatie betrof herinnerde hij den Veiligheidsraad aan het feit, dat de raad niet de competentie bezat zich te bemoeien met de interne aangelegenheden van een land. Evenals Bevin begreep hij niet, wat de Oekraïne eigenlijk verlangde. „Zij eischt niet, dat de Britsche troepen zich terug zullen trekken. Wat wil zij dan?" Wat ten slotte het zenden van een commissie betrof, dat was een aangelegenheid, waarover de in het dispuut betrokken partijen moesten beslissen, de Oekraïne en Groot-Brittannië. Hij had over dit onderwerp niets te zeggen.
In de zitting van 9 Febr. stelde **Manoeïlski** een resolutie voor, waarin werd gevraagd om een commissie, samengesteld uit vertegenwoordigers van Groot-Brittannië, de Vereenigde Staten, de Sovjet-Unie, China en Nederland, welke commissie naar Indonesië zou moeten gaan om te dezer zake een onderzoek in te stellen, vrede tot stand te brengen en verslag uit te brengen aan den Raad.
De voorzitter, **Makin**, stelde toen het probleem, of de Oekraïnsche afgevaardigde, die geen zitting in den Raad had, doch daar slechts zijn aanklacht voordroeg, wel het recht had om een dergelijk voorstel te doen.
Van Kleffens stelde voor, het voorstel ontvankelijk te verklaren, hetgeen geschiedde.
Voorzitter **Makin** constateerde, dat de Oekraïne de noodzaak eener Commissie niet had aangetoond.
Vervolgens kreeg de Amerikaansche gedelegeerde **Stettinius** het woord. Hij deelde de meening van Makin en verklaarde zich tegen het instellen van eenige commissie van onderzoek. „De Vereenigde Volken moeten beginnen met elkanders goede trouw te veronderstellen," zoo zeide hij, „en zulk een com-

missie zou getuigen van twijfel dienaangaande. De beste hoop op een oplossing ligt in de onderhandelingen, die momenteel tusschen de Nederlanders en Indonesiërs gevoerd worden en het zou ernstig zijn als de Raad iets zou ondernemen wat het succes daarvan zou kunnen schaden."
De Chineesche afgevaardigde **dr. Wellington Koo** zeide, dat de Raad de bespreking van het Oekraïnsche voorstel behoorde te verdagen, totdat het resultaat van de huidige onderhandelingen te Batavia bekend zou zijn.
In de zitting van 12 Febr. stelde de Egyptische afgevaardigde, **Riaz**, een amendement voor, op de resolutie van Manoeïlski.
Dit amendement hield in, dat de Britsche troepen in Indonesië onder geen voorwaarde tegen de Indonesische beweging zouden worden gebruikt. Zij zouden worden teruggetrokken, zoodra zij zich van hun rechtmatige taak — de bescherming van personen uit de geallieerde landen en het ontwapenen der Japansche troepen — zouden hebben gekweten. De Raad hoopt — aldus het amendement — dat de onderhandelingen, die nu in Indonesië begonnen zijn, gunstige resultaten zullen hebben, in overeenstemming met het Atlantisch Handvest en het recht van zelfbeschikking der volken. Voorts verlangt de Raad den uitslag der onderhandelingen te vernemen **en behoudt zich het recht voor in de** toekomst acties te voeren, welke de Raad noodig acht.
De Russische gedelegeerde, **Wyshinski**, verklaarde dat het Egyptische voorstel „het bestudeeren waard was".
In de zitting van 13 Febr. werd het voorstel der Oekraïne verworpen. Polen en Rusland stemden vóór. Vervolgens werd de Egyptische resolutie besproken. **Bevin** zei, dat de resolutie van Egypte inhield, dat Britsche troepen tegen de nationalisten waren gebruikt en nog gebruikt worden. „Een dergelijke uitlating", aldus Bevin, „ is een zeer groote onvriendelijkheid, waardoor de eer van het geheele Britsche rijk op het spel wordt gezet".
Minister **Van Kleffens** verklaarde, dat hij, hoewel Nederland hiertoe geenszins verplicht was, de Nederlandsche regeering zou verzoeken den Raad van de onderhandelingen in Batavia op de hoogte te houden.
De resolutie werd verworpen. Vóór stemden Egypte, Mexico en Polen.
Een amendement van den Russischen afgevaardigde, **Wyshinski**, om een commissie, bestaande uit vertegenwoordigers van Engeland, Amerika, Rusland, China en Nederland uit te zenden om een onderzoek in te stellen naar den toestand in Indonesië, werd eveneens verworpen. Alleen de Sovjet-Unie en Polen stemden vóór. **Bevin** verklaarde, dat dit een herhaling was van het voorstel der Oekraïne.
De Raad ging hierna over tot het volgende punt van de agenda (het Zuid-Slavische voorstel tot toelating van Albanië als lid van de U.N.O.), zonder tot het ondernemen van een actie inzake Indonesië te besluiten. (Dail. Tel. - N.R.C. - Msb. - Alg. H.bl. - V.V. - N.D.)
(V. b. Indon. kwestie 6609 E; zie ook 6619 en 6631 E — 6632 D)

Rusland

A. Verkiezingsuitslagen - Het kiesstelsel —

15 Febr. — Bij de op 10 Febr. gehouden verkiezingen hebben 101.717.686 kiezers (99.18%) hun stem uitgebracht. Ongeveer 900.000 Sovjet-burgers stemden tegen de (eenige) officieele lijst.
Na de verkiezingen bestaat de Opperste Sovjet uit 1339 leden van den Raad der Unie en 647 van den Raad der Nationaliteiten. De verkiezing beteekent het grootste vertrouwensvotum voor de communistische partij sinds de revolutie. Ondanks den oorlog is het aantal kiezers sinds 1937 toegenomen met ongeveer 8.300.000, voornamelijk afkomstig uit de Baltische republieken, de Westelijke Oekraïne, Bessarabië, Roethenië en Karelië, welke gebieden in 1939 en 1940 ingelijfd werden.
Maarschalk Stalin en Molotov werden herkozen in den nieuwen Oppersten Sovjet. Kalinin werd eveneens herkozen. De bekende militaire leiders, de maarschalken Malinovsky, Timosjenko, Zjoekov, Worosjilov, Rokossovsky, Tolboekine en Bagramiane werden eveneens gekozen. (N.Z. Zt. - Reuter)

Het Kiesstelsel

Volgens de Stalinistische Grondwet van de U.S.S.R. van 1936 en de nieuwe uitgebreide wettelijke regeling in de Kieswet van 11 October 1945 is het actief kiesrecht algemeen, gelijk, enkelvoudig, direct en geheim. Ieder burger zonder onderscheid van ras, nationaliteit, godsdienst, genoten onderwijs. welstand, woonplaats, afkomst of vroegere werkzaamheid heeft het recht te kiezen. Slechts krankzinnigen en diegenen, aan wie bij rechterlijk vonnis het kiesrecht ontnomen is, zijn uitgesloten. Ook de geestelijken hebben recht op de kiezerslijsten geplaatst te worden. Vrouwen en mannen staan gelijk. Ook de militairen, die onder dienst zijn, hetzij zij zich op Sovjet-grondgebied bevinden, hetzij daarbuiten nemen aan de verkiezingen deel. De Raad van de Unie bestaat uit één afgevaardigde op de 300.000 inwoners. Volgens een decreet van het presidium van den Oppersten Raad waren er ditmaal 656 districten. Deze vaardigen elk één gedelegeerde af. De candidaat, die de absolute meerderheid behaalt, wordt in het district gekozen. Behaalt geen der candidaten deze, dan heeft er herstemming plaats. De Raad der Nationaliteiten telt 25 afgevaardigden van elke federatieve republiek, 11 van elke autonome republiek, 5 van elk autonoom gebied, en één van elk nationaal district.
Wat het passief kiesrecht betreft, elke burger is verkiesbaar, mits hij den leeftijd van 23 jaar bereikt heeft. Deze leeftijdsgrens was eerst lager maar is sinds 1945 verhoogd. De afgevaardigden kunnen — theoretisch althans — ieder oogenblik teruggeroepen worden.
De candidaatsstelling in de districten kan volgens artikel 141 van de Grondwet slechts door de maatschappelijke organisaties en vereenigingen van de werkers geschieden: de communistische partijorganisaties, de vakvereenigingen, de coöperaties, de jeugdorganisaties en de cultureele vereenigingen. In de Kieswet wordt dit herhaald. Volgens deze nadere wettelijke regeling betreft dit niet alleen de centrale, maar ook de regionale en plaatselijke organisaties, terwijl ook de vergaderingen van de arbeiders en employé's in de fabrieken en andere ondernemingen, van de boeren op de kolchozen en de sovchozen en in de dorpen, van de militairen in hun eenheden candidaten kunnen stellen. De verkiezingsvergaderingen zijn kosteloos voor een ieder toegankelijk.
Het kiezen geschiedt door het stembiljet in een afgesloten hokje in te vullen en in de stembus te werpen. In de stemlokalen en ook in hospitalen, ziekenhuizen, sanatoria, in de regimenten en in de treinen op langen afstand. Er zijn stembureau's en als bij ons, een centraal stembureau, van welk laatste Vassili Kugnetsov van het Hoofdbestuur van de Sovjet Vakvereenigingen voorzitter is. (Paraat - 9 Febr.)
(V. b. Verk. 6586 F en G; verk. 1937 3059 C)

De Spaansche Republiek in ballingschap

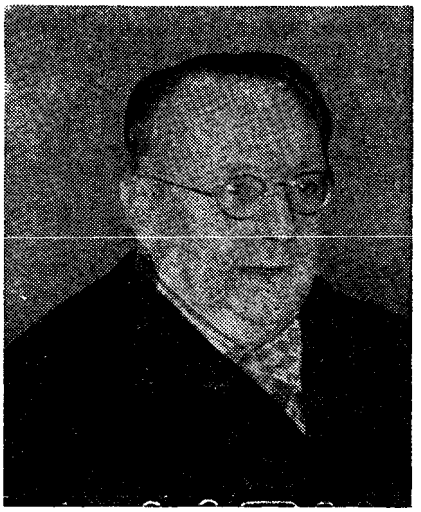
De laatste dagen van Madrid.

In Febr. 1939 is de positie van Madrid, het belangrijkste bolwerk der Spaansche Republiek, welhaast wanhopig geworden. Op 1 Maart treedt de president, Azana, af. Verkiezing van een nieuwen president (door algemeene verkiezingen) is onmogelijk. Door dit aftreden wordt een zware slag toegebracht aan het gezag van de regeering Negrin. In feite is er geen constitutioneele regeering meer. Negrin, overtuigd van een spoedig uitbreken van den tweeden wereldoorlog, tracht tot het uiterste vol te houden en verzet zich tegen de vredespropaganda. Kolonel Casado, opvolger van gen. Miaja, als verdediger van Madrid, wil een waardigen vrede voor alle Spanjaarden. Negrin en zijn ministers vertrekken uit Madrid. Hun vertrek wordt door de belegerden als een vlucht gevoeld. Hij doet nog een laatste poging om zijn gezag te herstellen. Hij kondigt een reorganisatie van het leger af en plaatst het onder communistische leiding. Hiermede verspeelt hij het weinige gezag, dat hem overgebleven was. Een nationale verdedigingsraad, met gen. Miaja als president, maar waarvan kolonel Casado in feite de leiding heeft, verklaart zich voor vredesonderhandelingen. De bevolking is den oorlog moe en betuigt zijn instemming. Op 8 Maart rukken twee divisies onder het bevel van communistische officieren op, om Madrid te bezetten. Straatgevechten ontbranden. Des middags wordt bekend, dat Negrin met zijn ministers, politieke en militaire leiders in Toulouse is aangekomen. Casado onderhandelt met de communisten die den legalen coup van Negrin, ondanks diens vertrek willen doorzetten. Na hevige straatgevechten is de nationale veiligheidsraad op 11 Maart meester van de situatie.
Op 18 Maart richt de oude leider van de socialistische partij, Besteiro, zich namens den raad tot Franco. De raad vraagt hem de integriteit van het Spaansche grondgebied te waarborgen, het leven te eerbiedigen van de burgers en militairen die aan den oorlog hebben deelgenomen en geen politieke represailles toe te passen; om een termijn van 25 dagen vast te stellen, binnen welke de evacuatie kan plaats hebben van hen, die Spanje wenschen te verlaten, en tenslotte, om de Marokkaansche en Italiaansche troepen terug te trekken. Op 22 Maart accepteert Franco het aanbod tot onderhandelen, maar op 26 Maart zet hij een offensief in tegen Cordova. Casado wil een bloedbad vermijden en beveelt geen tegenstand te bieden. Hij telegrafeert aan Chamberlain en Lebrun om schepen te zenden, om hen die Spanje willen verlaten, te evacueeren. Op 27 Maart valt Franco Toledo aan. Op 28 Maart is Madrid aan de beurt en het leger van meer dan

300.000 man, dat de hoofdstad verdedigt, geeft zich na een belegering van twee jaar, zonder slag of stoot over.
Engeland en Frankrijk — slecht ingelicht en besluiteloos — komen te laat om de politieke vluchtelingen te redden. Het door Negrin in Frankrijk gevormde internationale anti-fascistische comité stuurt twee schepen. Ook deze komen te laat.

Republikeinen in ballingschap.
Van de 478 leden der Spaansche Cortès, waren er tijdens den burgeroorlog 27 gefusilleerd door de Republikeinen, 56 door Franco. Achttien andere werden door den dictator tot lange gevangenisstraffen veroordeeld. Sedert 1939 zijn er 19 een natuurlijken dood gestorven, 41 zijn aanhangers van Franco geworden. Overigens zijn ong. 100 leden in Spanje gebleven, waar zij het verzet tegen Franco hebben georganiseerd. 132 leden vonden een toevluchtsoord in Amerika, terwijl er 75 naar Frankrijk of de Fransche koloniën uitweken.
Zeer spoedig organiseerden deze ballingen zich weer, naar hun oude politieke richting.
Idalecio Prieto, socialistisch leider en oud-minister van oorlog, organiseerde in Mexico de „Junta de Auxilios a los republicanos espanoles", terwijl Juan Negrin te Londen de „Service d'evacuation des réfugiés espagnols" stichtte.
Couranten en periodieken werden opgericht, politieke en cultureele centra gesticht (vooral in N. en Z. Amerika).
Het groote aantal afzonderlijke instellingen gaf spoedig een getrouwe spiegeling van de veelheid der meeningen bij de Spaansche republikeinen onderling. Een in hun verlangen om het regime van Franco omver te werpen, botsten de meeningen met betrekking tot de middelen en de inrichting van de nieuwe republiek.
Juan Negrin vroeg in Londen erkenning van zijn regeering, er op wijzend, dat hij het hoofd van de wettige regeering der Spaansch Republiek was. Martinez Barrio, radicaal republikein en president van de Cortès en de socialist Prieto, die naar Mexico gevlucht waren, verzetten zich tegen de pretenties van Negrin wien zij zijn communistische sympathieën niet vergaven.

Barrio president der Republiek.
Barrio riep voor den 20sten Januari 1945 te Mexico de Cortès bijeen om een nieuwen president te kiezen. Negrin verklaarde deze bijeenkomst voor illegaal. Toch had zij plaats, maar het voor de presidentsverkiezing vereischte quorum werd niet bereikt.
Terwijl er tusschen Londen en Mexico luidruchtige onderhandelingen plaats hadden, kwam de Europeesche pers met het sensationeele nieuws:
Franco zou bereid zijn plaats te maken voor een overgangsregeering onder leiding van den rechtschen republikein. Miguel Maura. Deze verklaarde, dat hij Spanje een nieuwen wereldoorlog wilde besparen. Na een niet gewelddadige zuivering, zou hij de constitutie van 1931 herstellen en zijn ontslag aanbieden aan Martinez Barrio. Maura kon evenwel niet tot overeenstemming komen met de afgezanten van Franco. Dit échec schijnt voor een deel te wijten aan de houding van non-interventie der Anglo-Saksische mogendheden. Door te verklaren dat geen economische pressie op Spanje zou worden uitgeoefend en dat „een pressie van buiten af de positie van den Caudillo slechts kon versterken", hergaven Byrnes en Bevin aan Franco het vertrouwen in de toekomst, dat hij een oogenblik verloren scheen te hebben.
Gedurende de eerste 6 maanden van 1945 bemiddelde Alvarez del Vayo, oud-min. van Buitenl. Zaken tusschen Negrin en Barrio. Tijdens een reis naar Toulouse en Pau, slaagde Negrin er in de eenheid tot stand te brengen tusschen de in Frankrijk vertoevende republikeinsche groepeeringen en de Baskische en Catalaansche organisaties; tevens kreeg hij contact met de leiders van de Spaansche (ondergrondsche) binnenlandsche strijdkrachten. Allen verklaarden zich bereid, de groote republikeinsche eenheidsbeweging, in Mexico voorbereid, te steunen.

Giral

Negrin vertrok naar Mexico en kwam met Del Vayo en den president van het Spaansche Comité der Nationale Bevrijding, Alvaro de Albornoz, tot overeenstemming i.z. de bijeenroeping van de Cortès en de verkiezing van Martinez Barrio tot president van de Republiek. De meerderheid der partijen was het hier mee eens, alleen Maura en de communisten hielden zich afzijdig.
Op 8 Augustus definieerde Barrio in een proclamatie de vijf punten der republikeinsche politiek.
1) Onmiddellijke bijeenroeping van de Cortès en verkiezing van den president der Republiek.
2) Eedsaflegging door den president voor de Cortès.
3) Een periode van overleg tusschen de politieke leiders.
4) Vorming van een regeering samengesteld uit, in Spanje populaire en door het buitenland gerespecteerde, persoonlijkheden.
5) Vestiging van den president en de regeering in Frankrijk om te kunnen voortgaan met de werkzaamheden noodzakelijk voor de wederinvoering van een constitutioneel republikeinsch regime.
Op 15 Augustus kozen 140 Cortès-afgevaardigden in de oude raadzaal van Mexico, Barrio tot president der Republiek. De Mexicaansche regeering had de zaal voor deze gelegenheid tot exterritoriaal gebied verklaard.

De regeering Giral.
Op 25 Augustus kreeg José Giral, oudpresident van den Raad der Spaansche Republiek opdracht tot vorming eener regeering. Deze vormde een kabinet van nationale eenheid, dat bij acclamatie een vertrouwensvotum kreeg.
In deze regeering namen zitting: vier linksch-republikeinen, een lid van de republikeinsche Unie, twee syndicalisten (vertegenwoordigers van de Marxistische Arbeidersunie en van het anarchistische vakverbond), drie Katholieken (waarvan een Bask en een Catalaan), een u't Spanje gekomen verzetsleider en een militair.
Deze regeering heeft zich op 9 Febr. in Parijs gevestigd. Alleen de vrienden van Maura, eenige aanhangers van Negrin en de communisten hebben zich tot nu toe afzijdig gehouden. De communisten zeggen ondergeschikt te zijn aan een te Madrid in de illegaliteit gevormde republikeinsche junta.
Giral heeft zich bereid verklaard ook vertegenwoordigers van nog niet vertegenwoordigde groepen in zijn „regeering van alle Spanjaarden" op te nemen.
In zijn regeeringsverklaring heeft Giral uitvoerig het program zijner regeering uiteengezet. De regeering zal de grondwet van 1931 en de wetten die in 1939 van kracht waren, herstellen om zoodoende te kunnen terugkeeren naar het parlementaire stelsel en de republikeinsche instellingen. Er zullen weer algemeene verkiezingen gehouden worden. Een rechtvaardige zuivering zal plaats hebben.
Godsdienstvrijheid zal gewaarborgd worden, maar de Kerk zal uit het politieke leven verdwijnen. Binnen het kader van de Spaansche Republiek zullen de autonomistische strevingen gerespecteerd worden: Baskenland en Catalonië zullen hun oude grenzen herkrijgen. De militaire uitgaven zullen verlaagd worden. Een republikeinsch leger zal gevormd worden. Een groot plan voor openbare werken zal uitgevoerd worden. Met den steun der syndicalistische bewegingen, zal een systeem van sociale zekerheid ontworpen worden, geïnspireerd door de plannen van Parodi en Beveridge.
Het — gelaïceerde — onderwijs zal voor allen toegankelijk zijn. De agrarische wetten der tweede Republiek zullen weer ingevoerd worden en een einde maken aan het schandaal der, voor de agrarische ontwikkeling zoo schadelijke, latifundia.
(Naar „Terre des Hommes" - 23 Febr.)
(V. b. capitulatie Madrid: 3723 C; Azana 3680 C; Negrin: 6369 D, 5361 D; Casado: 3686 C; Miaja 3834 A; Besteiro: 3873 E; Franco: 6554 B; Prieto: 2786 E en 2656; Del Vayo: 3460 D; Giral 2786 E)

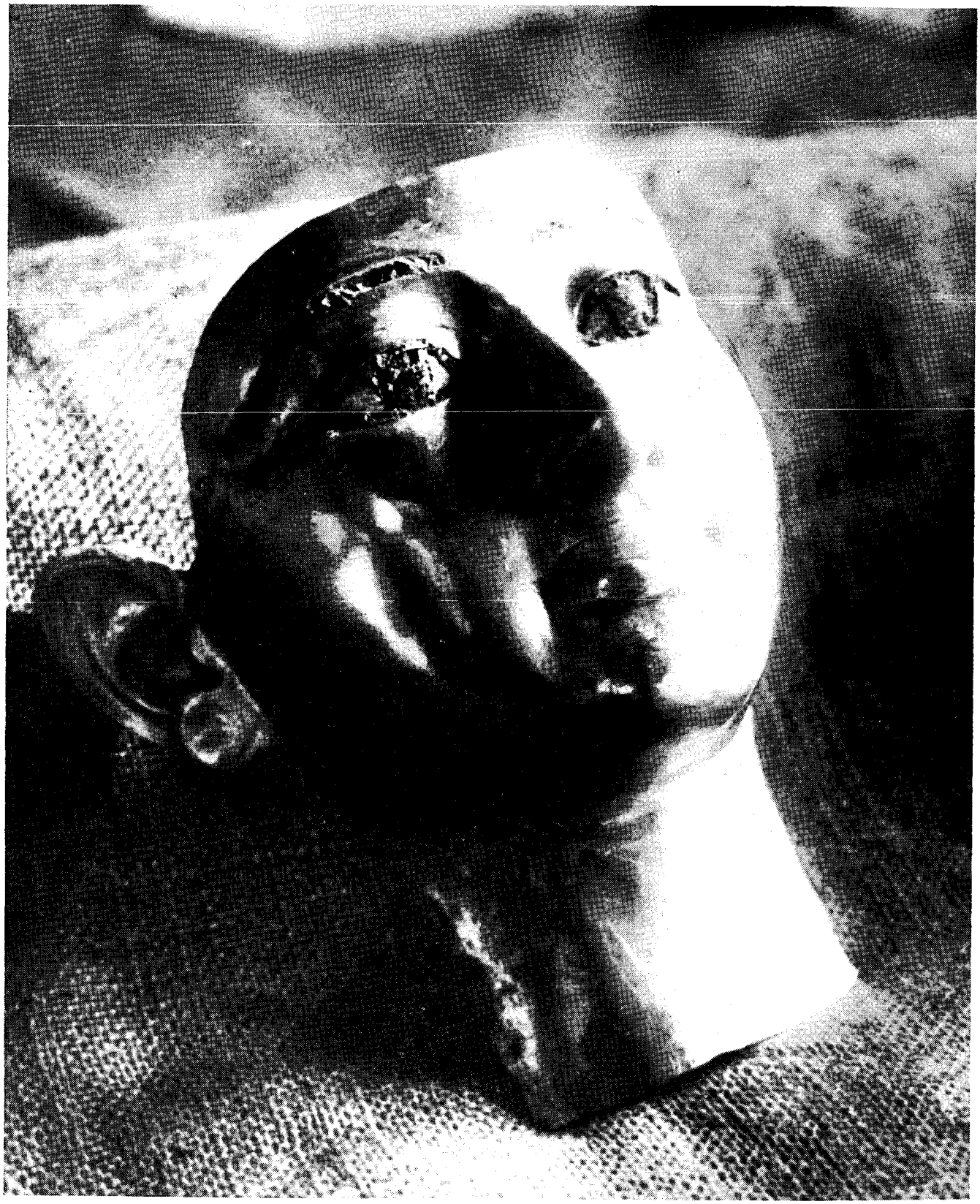
Ver. Staten

B. Diplomatieke privileges voor leden van de U.N.O. en andere internat. organisaties —

20 Febr. — President Truman heeft bepaalde diplomatieke privileges toegestaan aan de leden van de U.N.O. en 4 andere internationale organisaties. Dit zijn de Unrra, de Internationale Organisatie voor Voedsel en Landbouw, de Pan American Union en de International Labor Organization.
De 5 genoemde organisaties vallen hierdoor onder de Amerikaansche International Organizations Immunities Act van December 1945. Daardoor zullen de leden van deze organisaties, welke geen Amerikaansch staatsburger zijn, vrij gesteld worden van Amerikaansche Inkomstenbelasting, terwijl zij evenmin onder het immigratiequotum van hun land vallen. De bezittingen en activa van deze organisaties zullen vrij zijn van onderzoek en belastingen. De leden van de organisaties zullen niet gearresteerd kunnen worden voor daden begaan in de uitoefening van hun plicht. (Usis)
(V. b. Truman 6634 I; UNO 6633 A)

Op het Waterlooplein te Amsterdam had op 25 Februari een herdenking plaats van de groote staking in 1941, protest tegen het beestachtige optreden van den bezetter en zijn knechten tegen de Joden. Deze staking die spontaan en algemeen was, heeft de Duitsche plannen tot uitroeiing der Joodsche landgenooten niet kunnen verhinderen (van de ruim 700 in de Februaridagen te Amsterdam gegrepen en weggevoerde Joden kwam er geen terug - Parool), maar zij heeft den stoot gegeven tot een krachtigen groei der verzetsbeweging, die voor dien tijd slechts uit een kleine Gidconsbende bestond.
De foto geeft een overzicht van de herdenkingsplechtigheid: Burgemeester de Boer deelt mede, dat H. M. de Koningin besloten heeft aan het wapen van Amsterdam een devies toe te voegen luidende: „Heldhaftig, vastberaden, barmhartig". (foto Anefo)

Het gouden masker van een generaal uit den tijd van Koning Pasb Khanoe, gevonden in een door prof. Pierre Montet in Egypte ontdekt graf. (zie ook: 6633 C)

Buitenlandsche hulp aan Nederland

22 Febr. — Het buitenland heeft zich tegenover den grooten nood in Nederland niet onbetuigd gelaten. Van de landen, die in het achter ons liggende jaar hebben medegewerkt om ons land er weer bovenop te helpen, kunnen als voornaamste worden genoemd: Amerika, Engeland, Denemarken, Zweden en Zwitserland. Vele andere landen, zooals Argentinië, Brazilië, Canada, Portugal, Ierland, België en Zuid-Afrika hebben eveneens door aanzienlijke giften van hun medeleven blijk gegeven.
Ten opzichte van den omvang der in natura verleende hulp spreken de volgende cijfers een duidelijke taal.

Amerika
Door de Amerikaansche reliefacties zijn van Februari t/m December 1945 166.315 kisten of colli naar Nederland verscheept. De inhoud van deze kisten bestond voor het grootste deel uit nieuwe en gebruikte kleeren en schoenen, keukengerei, looden afvoerbuizen, geconserveerde voedingsmiddelen, waaronder kindervoedsel en melkproducten, zeep en zeeppoeder, levertraan, ledikanten en dekens. Voor doktoren zullen bovendien nog 25 auto's worden gezonden, waarvan er reeds vier zijn aangekomen. Verder kwamen nog mee 17 driewielers, 16 kisten gereedschap en 4 cartons serviesgoederen.

Engeland
Uit Engeland waren op 1 November 1945 in totaal bijna 1 millioen artikelen naar Nederland verscheept. Deze goederen bestonden voornamelijk uit kleeren, ondergoed, kinderkleeren, dekens, schoenen en laarzen, bedden en fietsen. Bovendien werden groote hoeveelheden timmergereedschappen, spijkers en rubberzolen en -hakken verzonden. Als speciaal geschenk van het Engelsche volk werden 133 ambulanceauto's aan Nederland aangeboden, terwijl 14.000 boeken, waaronder romans en wetenschappelijke werken, ten behoeve der getroffen Nederlandsche bibliotheken werden geschonken. In totaal is in Engeland een bedrag van £ 161.000 in gereed geld voor Nederland geofferd. Bovendien werd £ 12.200 beschikbaar gesteld voor den aankoop van kleeren, fietsen en boeken ten behoeve van de studenten. Door de Society of Friends werd een bedrag van £ 4.750 toegezegd als bijdrage in de helft van de kosten voor het in stand houden van de zoogenaamde medical teams, die voortreffelijk werk verrichten in de verwoeste streken in de Betuwe en op Walcheren. Bovendien werden door de Help Holland Council 27 Tea-cars en Mobile canteens en 115 „Help Holland Council"-wagens gegeven. Deze laatste zijn gedeeltelijk aan de H.A.R.K., gedeeltelijk aan doktoren uitgeleend.
Door het Ministry of Food werden 6 convoy's of Queens Messengers ter leen aangeboden.
In het tijdvak van 1 November 1945—1 Januari 1946 deed Engeland ons nog toekomen: 17.679 colli met goederen van allerhande aard. Bovendien werden vier ambulancetrailers geschonken.

Denemarken.
Tot eind December werden uit Denemarken in totaal 3690 ton levensmiddelen naar Nederland geëxpedieerd. Deze bestonden voornamelijk uit meel, eieren, kaas, marmelade, boter, worst en ingeblikte artikelen. Ook werden verzonden, alleen in het tijdvak van 1 November—1 Januari, 100 ton huishoudelijke artikelen en gereedschappen, 190 ton levensmiddelen en 242 colli, bestaande uit meubelen en doktersartikelen. Bovendien werd een plan van „Collega-Hulp" ontworpen, waarbij een bepaalde bevolkingsgroep in Denemarken eenzelfde bevolkingsgroep in Ned. zal helpen. Teneinde de buitengewoon groote offervaardigheid van de Denen ten behoeve van Nederland te illustreeren kan het volgende voorbeeld worden genoemd. Op een in Kopenhagen en in de provincie georganiseerden „Hollanddag" werd ingezameld: 1100 ton levensmiddelen en 1.085.000 kronen aan contant geld.

Zwitserland.
Door den Zwitserschen Bondsraad is een bedrag van Zw. frs. 100.000.000 geschonken voor alle geteisterde gebieden in Europa. Door de Zwitsersche bevolking is bovendien nog een bedrag van Zw. frs. 50.000.000 bijeengebracht, waarvan 65% voor Nederland is bestemd. Door de „Croix Rouge Suisse" is een groote partij medicijnen en watten beschikbaar gesteld, terwijl ook een groot aantal huishoudelijke artikelen uit Zwitserland in Nederland is aangekomen. Vanzelfsprekend ontbraken ook de kaas en gecondenseerde melk niet. Tevens werden verzonden 10.000 paar schoenen, 110.000 stuks nieuwe kleeren en 3.000 wollen dekens (ten behoeve van Gelderland) en 40 kisten timmergereedschap. Daarbij kwamen nog 7947 colli huisraad, dekens, bedden, kleeding en schoenen gedurende het tijdvak 1 October tot 31 December 1945. Afzonderlijke vermelding verdient, dat Zwitserland een 140-tal barakken, vroegere legerbarakken, ter beschikking heeft gesteld. Deze barakken zijn compleet ingericht en dienen voor huisvesting van arbeiders in Zeeuwsch-Vlaanderen, op Walcheren, in de Betuwe en in Noord-Limburg. terwijl ook een aantal voor noodwoningen voor gezinnen wordt gebruikt.

Zweden
De hulp uit Zweden is reeds vóór de capitulatie van Duitschland begonnen. Het Zweedsche brood en de Zweedsche margarine, welke Nederland gedurende de laatste oorlogsmaanden ontving, zullen wel niet worden vergeten. Na den oorlog bracht Zweden in totaal Kr. 2.000.000 bijeen voor algemeene hulpverleening aan Nederland. Bovendien werd 5 ton papier geschonken, terwijl ook kleeren, huishoudelijke artikelen en gereedschap den weg naar Nederland vonden. Buitengewoon veel is in Zweden gedaan voor de Nederlanders, bevrijd uit Duitsche concentratiekampen.

Overige landen.
Uit de overige landen, uit Argentinië, Brazilië en Canada werden talrijke pakketten levensmiddelen en kleeren ontvangen. Door Portugal werden stoffen aangekocht, welke thans tot kleeren worden verwerkt. Ierland schonk ons zuivelproducten en slachtvee en uit Zuid-Afrika werden 25.000 kisten met reliefgoederen verzonden, bestaande uit jam, rozijnen, erwten, boonen en babyvoedsel, terwijl nog een geschenk van 1.000.000 sigaretten en 13 balen dekens kan worden vermeld. (Ec. Voorl.)
(V. b. buitenl. hulp 6623 D)

Nederland

A. Opheffing bijzonderen staat van beleg - Einde M.G. —

5 Mrt. — Met ingang van 4 Mrt. is de bijzondere staat van beleg in geheel Nederland opgeheven. Deze staat van beleg steunde op het Besluit op den bijzonderen staat van beleg, hetwelk bepaalde, dat het grondgebied van het Rijk in Europa, naar gelang het door den vijand werd ontruimd, in bijzonderen staat van beleg zou komen te verkeeren. Het besluit, dat op 4 September 1944 in werking trad, zou behoudens tusschentijdsche verlenging slechts voor 6 maanden werken. De oorlogsomstandigheden hebben echter medegebracht, dat de duur van den bijzonderen staat van beleg tot tweemaal toe met zes maanden moest worden verlengd.
De opheffing beteekent o.m. het einde van de bevoegdheden van het M.G. en de buitenwerkingtreding van de 56 nog bestaande verordeningen van het M. G.; geen mogelijkheid meer van briefcensuur; het afloopen van vorderingen-ingebruik van roerende en onroerende goederen (vorderingen-in-eigendom blijven van kracht), tenzij zij op grond van de Inkwartieringswet en de Alg. vorderingsregeling 1944 en niet ten behoeve van het M. G. zelf zijn geschied.
Zuiveringsmaatregelen getroffen op grond van door het M. G. toegekende bevoegdheden blijven in het algemeen van kracht.

Maatregelen t.a.v. politieke verdachten zijn grootendeels overgenomen door burgerlijke autoriteiten (Besluit politieke delinquenten). Alleen de vrijheidsbeperkende maatregelen als huisarrest, gedwongen verblijfplaats, meldingsplicht en beperkte bewegingsvrijheid konden slechts door het M. G. worden opgelegd en zijn thans komen te vervallen. Dit geldt uiteraard niet voor soortgelijke maatregelen, door de procureurs-fiscaal bij voorwaardelijke buitenvervolgingstelling opgelegd.
Voor afwikkeling van loopende zaken van het M. G. is een Afwikkelingsbureau M. G. ingesteld: Parkstraat 26, Den Haag. (Alg. H.bl. - N.R.C.) **(V. b. Bijz. st. v. bel. 6407 D; M.G.: 6537 IV en 6488 A en B; besl. pol. del. 6628 G)**

B. Nederlandsch goud in Amerika

5 Mrt. — Bij K. B. van 16 Febr. 1946 is een regeling getroffen ten aanzien van de deposito's van de Nederlandsche Bank in de Ver. Staten.
Destijds werd te Londen bij K.B. van 18 Mei '44 bepaald, dat alle rechten en aanspraken van de Nederlandsche Bank op haar rekening-courantsaldi en gouddeposito's bij de Federal Reserve Bank of New York in eigendom van den Nederlandschen staat overgingen en voor zoover noodig ten behoeve en in het belang van den staat konden worden aangewend. Op grond van het laatste werd goud tot een gewicht van 123.772 kg fijn gebruikt.

Bij het jongste K. B. is thans de minister van financiën gemachtigd de overgebleven rekening-courantsaldi ten bedrage van $ 285.10, alsmede een gouddeposito ter grootte van 177.482 kg fijn, bij de Federal Reserve Bank te New York terug te brengen in den eigendom van de Nederlandsche Bank. Het goud werd door den staat van de Nederlandsche Bank gekocht tegen een bedrag van ƒ 259.674.001. (N.R.C.)
(V. b. gebl. saldi in Am. 6637 F; goudvoorraad 6350 A)

Nederland

A. Nederlandsche militairen in Japansche krijgsgevangenschap - Ruim 20 % overleden —

27 Febr. — Door bemiddeling van het Zweedsche gezantschap zijn van Japansche zijde cijfers verkregen omtrent het aantal overledenen onder de Nederlandsche krijgsgevangenen in en buiten Japan.
Aan het einde van den oorlog waren in totaal 24.794 nog in leven. Overleden waren van de gevangenen in Japan 508 van de 6000 man (ongeveer 8 pct.) en buiten Japan 4125 krijgsgevangenen (benevens ongeveer 1800 man in Siam, wier aantal niet in de rapporten staat vermeld). In totaal derhalve ongeveer 6000 van de bijna 24.000 man of 30 pct.
Tezamen genomen zijn van ruim 30.000 man er 6400 overleden of meer dan 20 pct. (Alg. H.bl.)
(V. b. Ned. krijgsgevangenen 6444 B)

B. Walvischvaart - Nederl. maatschappij opgericht —

2 Mrt. — Op 22 Februari is te Amsterdam officieel opgericht de Nederlandsche Maatschappij voor de Walvischvaart. Het doel der Vennootschap is:
a. het uitoefenen van de walvischvaart, zoo voor eigen rekening als voor rekening van derden, in den ruimsten zin des woords, onder meer door het koopen, verkoopen, bouwen, verbouwen, inrichten, in de vaart brengen, charteren, huren, in charter geven, verhuren en exploiteeren van schepen, moederschepen, jagers, transportschepen en verder benoodigd drijvend materiaal, bestemd voor de walvischvaart en de tankvaart;
b. het verwerken aan boord en aan den wal van den walvisch en zijn producten, alsmede het verhandelen der producten van de vangst, zoo voor eigen rekening als voor rekening van derden;
c. het exploiteeren van de benoodigde installaties aan den wal voor opslag der producten van de vangst, waaronder begrepen het koopen, verkoopen, huren en verhuren van zoodanige installaties, zoo voor eigen rekening als voor rekening van derden;
d. het oprichten en exploiteeren van bureaux en laboratoria voor onderzoek en techniek ten dienste der met de walvischvaart en de walvischproducten samenhangende industrie, zoo voor eigen rekening als voor rekening van derden en in den ruimsten zin des woords.
Het kapitaal der vennootschap bedraagt ƒ 15.040.000.— verdeeld in 40 preferente en 15.000 gewone aandeelen, elk groot ƒ 1000.—. Verder worden 600 oprichtersbewijzen uitgegeven. Van deze aandeelen zijn geplaatst en volgestort alle preferente en 3.366 gewone aandeelen.
Tot de oprichters behooren o.m. Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden, de Nederlandsche Handel Maatschappij, de Twentsche Bank, de Amsterdamsche Droogdok Mij, de Nederlandsche Dok Mij, Vinke & Co., Pierson & Co., Handel Mij. H. Alb. de Bary, Radio-Holland en vele vooraanstaande persoonlijkheden uit het zakenleven.
De Directie wordt gevoerd door de firma Vinke & Co. Tot commissarissen werden benoemd de heeren C. J. Baron Collot d'Escury, ir. W. v. d. Laan, mr. H. F. van Leeuwen, P. Schoen en A. M. Versluys. (Ec. Voorl.)

Inmiddels is te Amsterdam het Noorsche tankschip „Pan Gothia" van 10.409 bruto ton gearriveerd, dat zal worden verbouwd tot een drijvende traankokerij voor de pas opgerichte walvischvangstonderneming. Het schip krijgt den naam „Willem Barentsz". (Red. K.H.A.)
(V. b. Walv.vangst: 6581 F)

C. K.L.M. - Aankoop en pacht van Amerikaansche vliegtuigen —

1 Mrt. — De K.L.M. heeft van de overtollige Amerikaansche legervoorraden voor 250.000 dollar 10 vliegtuigen van het type C 47 aangekocht en voor 210.000 dollar 14 vliegtuigen van het type C 54, gepacht.
De C 47's, die tijdens den oorlog als twee-motorige Workhouse-vliegtuigen bekend stonden, hebben een bemanning van drie man en een vermogen van drie ton aan vracht (of 21 passagiers). (Tr.)
(V.b. K.L.M. 6514 G en 6491 E; photo Am. surplusvoorraden: 6634b)

D. Nieuwe leden Radioraad —

1 Mrt. — De voorzitter en de leden van den Radioraad zijn herbenoemd t.m. 31 Dec. 1949. Voor de eerste maal zijn benoemd F. von Eugen, Amsterdam; mr. C. M. J. Hustinx, Nijmegen; dr. Ph. J. Idenburg, 's-Gravenhage; J. van der Kieft, Amsterdam; J. Meyer, Amsterdam; prof. dr. B. van der Pol, Eindhoven; H. M. van Randwijk, Amsterdam; mevrouw mr. A. de Ranitz—Cohen, Winsum en ir. F. C. M. Wijffels, Bussum. (Tijd)
(V. b. Radioraad 6568 F)

E. Amsterdam - Afscheid burgemeester De Boer - Gouden stadsmedaille verleend —

28 Febr. — In de op 27 Febr. gehouden zitting van den Amsterdamschen gemeenteraad heeft de waarnemend burgemeester, F. de Boer afscheid genomen.
De raad heeft, overwegende, dat de heer De Boer, als waarnemend burgemeester, zich jegens de stad in hooge mate verdienstelijk heeft gemaakt, hem de gouden medaille der stad verleend. (Par.)

F. de Boer

1 Mrt. — Nu de waarnemend burgemeester, de heer F. de Boer, is afgetreden, is de oudste wethouder, de heer B. C. Franke, waarnemend burgemeester. De heer Franke werd op 22 November 1889 te Kapelle-Biezelinge (Z.) geboren. In 1931 werd hij lid van den raad; van 1939—1941 was hij wethouder van Openbare Gezondheid en Volkshuisvesting. Nadat hij in 1941 van zijn functie ontheven was, werd hij op 7 Mei 1945 opnieuw wethouder, thans van Arbeidszaken, Levensmiddelen en Distributie. De heer Franke is lid van de Partij van den Arbeid. (Par.)
(V. b. De Boer 6529 B; Franke 3842 A)

F. Kardinaal De Jong geïnstalleerd en gehuldigd —

28 Febr. — Op 27 Febr. is de nieuwe Ned. kardinaal Z. Em. dr. J. de Jong, te Utrecht gehuldigd.
In de ochtenduren had in de Kathedrale Kerk aan de Lange Nieuwstraat de plechtige overreiking plaats van de kardinaalsbonnet door den pauselijken internuntius, mgr. Giobbe. Talrijke officieele persoonlijkheden woonden de plechtigheid bij. Toen de vertegenwoordiger van het Koninklijk Huis, J. H. F. Graaf du Monceau, het kerkgebouw betrad, speelde het orgel het Wilhelmus. Voorts waren aanwezig de minister-president prof. Schermerhorn, de ministers Beel, Kolfschoten en Van Schaik, de minister van staat mr. Aalberse, de voorz. der Tweede Kamer mr. J. R. van Schaik, de buitengewoon geheim-kamerheeren met kap en degen van den paus, R. Graaf de Marchant et d'Ansembourg en W. J. R. graaf Dreesmann, de commissarissen der Koningin in de provincies Utrecht, Limburg, Noord-Brabant en Overijssel, zoomede de pastoor van Ameland, waar mgr. De Jong is geboren, en verschillende particuliere betrekkingen en oud-schoolvrienden van den nieuwen kardinaal.
De internuntius deed voorlezing van de pauselijke breve en wenschte den kardinaal namens den Paus geluk, waarop de kardinaal in enkele hartelijke bewoordingen antwoordde. Toen mgr. De Jong ten overstaan van den internuntius den eed had afgelegd werd hem de roode bonnet, de „kardinaalshoed" overhandigd. Hierna werd een pontificale hoogmis gecelebreerd.
Des middags werd in Tivoli een bijeenkomst gehouden. Prof. G. Brom hield een feestrede, waarin hij getuigde van de trouw van katholiek Nederland aan paus en kerk. Nederland ziet op het oogenblik de verbroedering van ons volk bezegeld door het bloed dat katholieken en protestanten samen voor de vaderlandsche vrijheid geofferd hebben.
Des avonds werd een groote fakkeloptocht gehouden, waaraan duizenden deelnamen en welke door den nieuwen kardinaal uit het bisschoppelijk paleis aan den Maliebaan werd gadegeslagen.
Wij memoreeren nog dat bij de opening van de Gereformeerde Synode te Utrecht kardinaal De Jong in het gebed is herdacht. (Msb. - Tijd - N.R.C.)
(V. b. kard. De Jong: 6574 B)

G. „Vastenbrief" der R.K. Bisschoppen - Eenheidsvakbeweging voor Katholieken verboden - Het N.V.V.

Op Zondag 3 Maart werd in alle R.K. Kerken van Nederland een brief van den Aartsbisschop en de Bisschoppen voorgelezen, waaraan wij het volgende ontleenen:
„In de afgeloopen jaren hebben Wij onophoudelijk getuigd, dat zonder de aanvaarding van de christelijke grondslagen geen maatschappelijke en staatkundige orde mogelijk is. Daarom is het de plicht van iederen katholiek om èn als goed Nederlander èn als trouw lidmaat der Katholieke Kerk aan den wederopbouw van ons dierbaar Nederland mede te verken op den grondslag der christelijke beginselen, waarop ook het leven van staten en volkeren moet zijn opgebouwd. Over deze fundamenteele doelstelling kan er onder ware christenen geen verschil van meening zijn. Het is daarom ook zonder meer duidelijk, dat organisaties, wier beginselen in strijd zijn met de christelijke leer of wier daden en practijken in feite den christelijken

geest ondermijnen, voor katholieken onaanvaardbaar zijn.
Wanneer wij derhalve op sociaal terrein zien, dat een Eenheidsvakbeweging, onder het mom van nationale eenheid, haar doel nastreeft met middelen, die onbetwistbaar een communistisch karakter verraden en daarom bij het weldenkend deel van ons volk afkeuring vinden, is het geen vraag meer, of de katholieken lid mogen zijn van deze Eenheidsbeweging.
Wat Wij vroeger bepaalden omtrent het lidmaatschap van communistische vereenigingen, geldt thans ongetwijfeld ook voor de Eenheidsvakbeweging. Aan katholieken die lid daarvan zijn moeten de H.H. Sacramenten geweigerd worden.
In socialistische vereenigingen, zooals het N.V.V., openbaart zich een streven om deze vereenigingen los te maken van de door de Kerk steeds veroordeelde marxistische grondslagen en louter materialistische doelstellingen.
Hoewel Wij geenszins de oogen sluiten voor de ontwikkeling, die zich thans in socialistische vereenigingen afteekent, meenen Wij toch, dat de deugd van voorzichtigheid eischt, dat Wij onze vroegere bepalingen omtrent het lidmaatschap van socialistische vereenigingen handhaven, totdat uit de feiten blijkt, dat haar streven niet meer in strijd is met de christelijke beginselen of den christelijken geest. Te zijner tijd zullen Wij daaromtrent een nadere verklaring geven."
De brief wijst er vervolgens op, dat de plaats van den katholiek niet is in algemeene neutrale organisaties.
„Allerminst sluit dit uit — aldus het schrijven — een samenwerking met hen, die alhoewel zij niet op den grondslag der christelijke beginselen staan, toch, op welke gronden dan ook, bij den opbouw eener betere maatschappelijke samenleving naar soortgelijke richtlijnen als de katholieke te werk willen gaan. Samenwerking met behoud van eigen zelfstandigheid en handhaving der christelijke beginselen is de aangewezen weg om het doel van aller streven te bereiken. De wederopbouw van het vaderland is een gemeenschappelijke zaak, die slechts door de samenwerking van alle goede vaderlanders bereikt kan worden"
(Tijd) **(V. b. herderlijk schrijven 6363 E; E. V. C. 6620 C; N. V. V. 6620 C)**

Nederland

A. Geref. Kerken in hersteld verband - Hereenigd met Herv. Kerk

7 Mrt. — De generale synode der Ned. Herv. Kerk heeft in de op 6 Maart gehouden vergadering met algemeene stemmen de voorstellen ter hereeniging van de Geref. kerken in hersteld verband met de Herv. Kerk aangenomen. Deze hereeniging zal op 15 Mei haar beslag krijgen en betreft de in 1926 van de Geref. kerken afgescheiden kerk, tellende 21 gemeenten, 17 predikanten en 7000 belijdende lidmaten. (Par.)
(V. b. Geref. Kerk 6631 C)

B. Deel der C.D.U. naar de C.H.U.

1 Mrt. — Dezer dagen zijn besprekingen gehouden tusschen vertegenwoordigers — o.a. twee Provinciale bestuursleden — van een groote groep van de Chr. Democratische Unie in Friesland, voor zoover deze niet wenscht over te gaan naar de Partij van den Arbeid, en een commissie uit het Kamerkringbestuur der Chr. Historische Unie in Friesland. Tusschen beide groepen werd, wat Friesland betreft, algeheele overeenstemming bereikt. Een fusie is tot stand gekomen.
(Tr.) **(V. b. C.H.U.: 6638 A; C.D.U.: 6620 B)**

C. Bestuur van de Partij van den Arbeid —

7 Mrt. — Het bestuur van de Partij van den Arbeid is aangevuld, waardoor het presidium is samengesteld uit K. Vorrink, algemeen voorzitter, R. v. d. Brug, mr. A. M. Joekes, G. Ruygers, voorzitters en het secretariaat uit C. Woudenberg algemeen secretaris, J. Willems en W. Thomassen secretarissen. Leden zijn: J. Coenraads, W. Drees, F. J. Goedhart, mr. M. v. d. Goes van Naters, J. Harmsen, mr. ir. B. W. Havelman, J. van der Kieft, C. Kleywegt, prof. mr. R. Kranenburg, C. J. van Lienden, mr. P. J. Oud, L. N. Palar, mevr. mr. A. E. Ribbius Pelletier, prof. ir. W. Schermerhorn en mr. G. E. van Walsum.
Het secretariaat van het werkverband op katholieken grondslag staat onder leiding van dr. V. A. M. Beerman te Nijmegen, het protest.-christelijke werkverband onder leiding van mr. G. E. van Walsum te Rotterdam. (Par.)
(V. b. Partij v. d. Arb. 6638 B)

D. Verb. van Prot. Chr. Werkgevers tegen het voorontwerp inzake bedrijfsorganisaties —

25 Febr. — Het Verbond van Prot. Chr. Werkgevers heeft zich overeenkomstig een voor het Verbond door een commissie uitgebracht rapport uitgesproken tegen het voorontwerp van minister Vos inzake bedrijfsorganisaties. Besloten werd minister Vos in een adres de gedachten van het Verbond kenbaar te maken. (Msb.)
(V. b. Bedr.org. 6607 B)

E. Mr. W. F. G. Borgerhof Mulder openbaar aanklager voor Nederland bij het internat. tribunaal te Tokio —

28 Febr. — Mr. W. F. G. Borgerhof Mulder, rechter in de arrond. rechtbank en raadsheer in het bijzonder gerechtshof te 's-Gravenhage zal optreden als openbaar aanklager voor Nederland bij het internationale tribunaal ter berechting van Japansche oorlogsmisdadigers, dat te Tokio zal zetelen en waarvan vermoedelijk de installatie-bijeenkomst op 16 Maart zal plaats hebben. Deze benoeming is geschied door generaal Mac Arthur, op voordracht van de Nederlandsche regeering. (N.R.C.)
(V. b. Int. Trib. Tokio 6612 G)

F. Doodstraf geëischt voor verraders - Vijf gulden voor het aanbrengen van een Jood —

5 Mrt. — De advocaat-fiscaal van het bijzonder gerechtshof te Amsterdam heeft de doodstraf geëischt tegen drie employé's van de Zentralstelle für Jüdische Auswanderung, te weten F. H. Meyer uit Amsterdam, H. W. J. Tomlo uit Scheveningen en H. P. M. Bartelsman uit Amsterdam, die samen met nog twee anderen, van wie er één reeds dood is en de tweede onvindbaar, aan de hand van de door hen zelf bijgewerkte kartotheek in hun vrijen tijd Joodsche families uit hun huizen haalden en aan den S.D. uitleverden. Ze kregen ƒ 5.— voor iederen Jood, dien ze aanbrachten.
(N.R.C.) **(V. b. doodstraf 6628 H; 6627)**

Ned. O. Indië

G. Generaal pardon voor politieke overtredingen —

1 Mrt. — In een officieele verklaring betreffende de personen, die met de Japanners gecollaboreerd hebben, herhaalt de Ned.-Indische regeering, dat niemand in dit land vervolgd zal worden louter en alleen vanwege politieke collaboratie met de Japanners, daar het noodzakelijk is, dat men het verleden afsluit en men aan den wederopbouw begint. Wat betreft de verschillende handelingen, begaan als gevolg van nationalistisch enthousiasme en politieke overdrijving gedurende de periode, volgende op de Jap. bezetting, meent de regeering, die zich tenvolle bewust is van de noodzaak om onderscheid te maken tusschen vaderlandschlievende en misdadige bedoelingen, dat gelijksoortige maatstaven aangelegd moeten worden, daar de toekomst van Indonesië eischt, dat pacificatie niet vergezeld ga van politieke vervolging of wraak. (Msb.)
(V. b. collabor. i. Indië: 6631 F en K)

H. Japansch geld door Ned.-Ind. geld vervangen — Bestrijding inflatie - Nieuw papiergeld slechts tijdelijk - Geen vreemde valuta meer voor Indische pensioenen —

6 Mrt. — Bij proclamatie van lt.-generaal Stopford, bevelhebber van de geallieerde landstrijdkrachten in Nederlandsch-Indië, is met ingang van 6 Mrt. het Nederlandsch-Indische geld in Nederlandsch-Indië formeel ingevoerd en de intrekking van het Japansche geld bevolen. Het Japansche geld zal van 7 Maart af ingekocht worden tegen een koers van 3 cent per Japanschen gulden. Bankbiljetten, welke door de Javasche bank zijn uitgegeven en het vooroorlogsche Nederlandsch-Indische geld zullen uit de circulatie worden genomen, maar zilverbons van 1 gulden, twee en een halven gulden en van vijf gulden kunnen tegen dezelfde waarde voor het nieuwe geld worden ingewisseld. Regelingen betreffende de inwisseling van bankpapier van tien gulden en hooger zullen later worden bekendgemaakt.
De inwisseling van Japansch en vooroorlogsch geld zal aan onderdanen van vijandelijke staten, gewezen onderdanen of collaborateurs worden geweigerd. Ook zal inwisseling geweigerd worden, wanneer men vermoedt, dat het ter inwisseling aangeboden Japansche geld voor minder dan drie cent per gulden is verkregen. Een ter inwisseling aangeboden bedrag kan ook op een geblokkeerde rekening worden gecrediteerd.
De uitvoer van Japansch geld, evenals dat van vooroorlogsch Nederlandsch-Indisch geld is verboden. Overtreding wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste 5 jaren of een geldboete van ten hoogste 10.000 Nederlandsch-Indische guldens.
De uitvoer van meer dan 50 Nederlandsch-Indische guldens is eveneens verboden.
Van officieele zijde wordt er op gewezen, dat het nieuwe papiergeld slechts tijdelijk gebruikt zal worden en zoo vroeg mogelijk zal worden vervangen door „een soort bankpapier, dat in het kader van de grondwet, welke voor deze gebieden zal worden opgesteld, zal passen".
Voorts legt men er van officieele zijde den nadruk op, dat de Japansche bezetters een enorme inflatie teweeg hebben gebracht. Indien men deze inflatie nog langer zou doen voortduren, zou een economische chaos hiervan het gevolg zijn. De wisselwaarde van een Japanschen gulden (één gulden tegen 3 cent van het nieuwe geld) wordt, het prijspeil in Batavia en andere steden in aanmerking genomen, hoog geacht, doch daar de prijzen in het binnenland niet zoo gestegen zijn, heeft men gemeend tot deze verhouding te moeten besluiten.
Daar men het beter acht, op de zeer

beperkte markt niet te veel geld vrij te geven, zal de hoogere waarde der vooroorlogsche Indische guldens gecrediteerd worden op geblokkeerde rekeningen. Deze zullen zoo spoedig mogelijk met volledig behoud van de waarde worden vrijgegeven.
Volgens een schatting van gezaghebbende zijde zijn er thans drie milliard Japansche guldens op Java en Sumatra in omloop. Het aan de circulatie onttrekken van dit geld zal honderd millioen Nederlandsch-Indische guldens kosten.
De directeur van het Ned.-Indisch departement van Financiën heeft besloten, dat na 1 Mei 1947 geen vreemde valuta voor de betaling van in het buitenland wonende Ned.-Indische gepensionneerden meer beschikbaar zullen worden gesteld. Het Deviezeninstituut is gemachtigd om dezen termijn in zeer bijzondere gevallen te verlengen. Dit beteekent, dat vrijwel alle gepensionneerden, die in het buitenland leven en geen eigen middelen hebben, vóór dezen datum naar Nederland of Indonesië zullen moeten terugkeeren. (Tr.)

8 Mrt. — Officieel is medegedeeld, dat het met ingang van 2 Maart aan inwoners van Nederlandsch-Indië niet langer zal zijn toegestaan te beschikken over de in hun bezit zijnde vreemde betaalmiddelen. Alle vrijstellingen zijn ingetrokken. Het publiek moet zijn vreemd bezit onmiddellijk laten registreeren bij een van de volgende banken: de Javasche Bank, de Nederlandsche Handelmaatschappij, de Nederlandsch-Indische Handelsbank of de Nederlandsch-Indische Escomptomaatschappij. De overdracht zal geschieden met omrekening tegen den officieelen wisselkoers. (N.R.C.)

Ned. O. Indië

A. Koers Ned. Ind. gulden gelijk aan Ned. gulden —

4 Mrt. — De koers van den Ned.-Indischen gulden is verlaagd van ƒ 140—141½ tot ƒ 99¾—100¼ voor telegrafische en schriftelijke overmaking en tot ƒ 100 per ƒ 100 Ind. courant voor binnenlandsche verrekening.
De koers, waartegen de door het Ned.-Indische gouvernement uitgegeven nieuwe muntbiljetten worden overgenomen ten behoeve van uit Ned. Indië gerepatrieerde personen, is op ƒ 99½ bepaald. (Tijd) **(V. b. Koers overz. valuta 6603 I - 6415 G; W. Indië: 6623 A)**

B. Bijeenkomst Centrale Nationale Comité - Sjahrir aanvaardt opdracht tot vorming van nieuwe regeering - Volksfront deel van Centr. Nat. Comité —

1 Mrt. — Op 28 Febr. kwam het Indonesische Centr. Nat. Comité te Djokjakarta bijeen. Het besloot met 140 tegen 67 stemmen, dat Sjahrir's kabinet moest worden uitgebreid in overeenstemming met de politieke constellatie.
Sjahrir trad af als minister-president.
Op den derden dag van de vergadering gaf Soekarno Sjahrir opdracht tot het vormen van een nieuw kabinet.
Volgens een republikeinsch woordvoerder zou Sjahrir de aanvaarding van een nieuwe opdracht afhankelijk hebben gesteld van de volgende voorwaarden:
a) vorming van een politiek kabinet, waarvoor de verschillende Indonesische politieke partijen of combinaties candidaten naar voren konden brengen:
b) volledige vrije hand om zulk een kabinet samen te stellen;
c) volledige verantwoordelijkheid tot het door hemzelf kiezen van afgevaardigden en tot het voeren van de onderhandelingen met de Nederlanders, zonder dat telkens ruggespraak behoeft te worden gehouden met Djokjakarta. (A.N.P. - N.R.C.)

5 Mrt. — Sjahrir heeft van het Centrale Nationale Comité, een opdracht gekregen, die uit de volgende vijf punten bestaat:
a) De onderhandelingen moeten worden gevoerd op den grondslag van erkenning van de republiek.
b) Er moeten voorbereidingen voor de verdediging van de Indonesische republiek getroffen worden op het stuk van defensie, economische en sociale zaken.
c) Een democratische grondslag voor het centrale en het provinciale bestuur zal worden gevestigd.
d) Ontwikkeling van een zoo groot mogelijke productie en van een billijke distributie van voedsel en kleeding.
e) Onontbeerlijke ondernemingen en industrieën moeten onder het toezicht van de regeering worden gebracht. (N.R.C.)

5 Mrt. — Op een persconferentie heeft Sjahrir medegedeeld, dat in het ledental van het Centrale Nationale Comité een kleine wijziging was gekomen, doordat de hoofdvertegenwoordigers van het volksfront tot leden zijn gekozen. (Alg. H.bl.) **(V. b. Sjahrir, Nat. Comité, Volksfront: 6632 D)**

C. Kleine Soenda-eilanden bezet —

8 Mrt. — De kleine Soenda-eilanden Soembawa, Flores, Soemba en Roti zijn alle door Nederlandsche troepen, politieformaties en Nica-detachementen „vreedzaam bevrijd". (N.R.C.)

Ned. W. Indië

D. Arbeidsbemiddeling op Curaçao

4 Mrt. — De gouverneur van Curaçao, de heer P. Kasteel, heeft bij de wetgevende vergadering een wetsontwerp voor arbeidsbemiddeling ingediend. Hierdoor zal voorloopig worden voorzien in de uitwisseling van arbeidskrachten tusschen Curaçao en Aruba. (N.R.C.) **(V. b. Curaçao 6634 B en 6623 A)**

Australië

E. Critiek van Menzies op regeeringsbeleid t.a.v. Indonesië - Boycot van Ned. schepen —

7 Maart — Robert Menzies, leider van de oppositie in Australië, heeft ernstige critiek uitgeoefend op de houding van de Australische regeering t.a.v. Indonesië in de laatste maanden. In den tijd, dat vele geïnterneerden verhongerden, had de regeering schepen met voedsel en medicamenten moeten zenden, c.q. het vertrekken van die schepen niet mogen beletten door directen of indirecten steun aan de stakers. Hij drong aan op hulpverleening, zoolang de ongeregeldheden voortduren.
Chifley ontkende, dat de groote sympathie voor een nieuwe orde in Nederlandsch O.-Indië tot de vakvereenigingskringen beperkt zou zijn en evenmin is zij uitsluitend communistisch. Hij was bevreesd dat een krachtdadige actie tot beteugeling van de havenarbeiders tot industrieelen stilstand in alle havens zou leiden.

Op een te Sydney gehouden conferentie van de federatie der vakvereenigingen is op alle herstel- en onderhoudswerkzaamheden aan schepen, die eigendom zijn van, of van welke men vermoedt, dat ze eigendom zijn van Nederlandsche autoriteiten, een boycot ingesteld (N.R.C.) **(V. b. boycot Ned. sch. 6632 E; Menzies 6383 E; Chifley 6402 B)**

België

F. Provinciale verkiezingen —

26 Febr. — De uitslagen van de op 24 Febr. gehouden verkiezingen voor de provincie-raden, zijn als volgt:

	C.V.P.	Lib.	Soc.	Com.	Soc.-lib. Cartel
Antwerpen	50	5	33	2	—
Brabant	36	12	33	9	—
W. Vlaand.	51	4	23	2	—
O. Vlaand.	53	8	26	3	—
Henegouw.	22	5	45	18	—
Luik	26	7	37	16	—
Limburg	49	5	6	—	—
Luxemb.	31	3	3	3	10
Namen	26	4	25	5	—
Totaal	344	53	231	58	10
In 1936	227	88	221	28	—

(Gaz. v. Antw.) **(V. b. Verkiez. 6632 H)**

G. De regeeringscrisis - De Schrijver van informatieopdracht ontheven - Hij weigert opdracht tot kabinetsformatie - Spaak na mislukte informatieopdracht, kabinetsformateur - Standpunt der partijen —

1 Mrt. — De voorzitter van de Chr. Volkspartij, De Schrijver, belast met een informatieopdracht onderhandelde met de leiders der andere partijen om te komen tot de vorming van een nieuwe regeering. Hij onthield zich hierbij van de regeling der ministerportefeuilles, daar hij eerst overeenstemming over een regeeringsprogramma wilde bereiken. Ook had hij de leiding van de regeering, namelijk het eerste-ministerschap onverlet gelaten.
Hier volgt het ontworpen programma:

1. De koopkracht van de munt verhoogen door een economische politiek van volledige tewerkstelling. Vermeerdering der nijverheids -en landbouwproductie; grootere omvang van den uitvoer; verbetering van de industrieele uitrusting en van het technisch onderwijs.
2. Een vooruitstrevende sociale politiek.
3. Bedrijfsorganisatie van den handeldrijvenden middenstand.
4. Toezicht, in het algemeen belang, over de feitelijke monopolies.
5. Versnelde terugkeer naar vrijheid der handels- en landbouwverrichtingen: contrôle over de hoedanigheid der waren.
6. Vastleggen der verhoudingen tusschen eigenaars en pachters.
7. Normale werking van de vrije politieke en parlementaire instellingen.
8. Zoeken naar een formule tot raadpleging der Belgen over de koningskwestie.
9. Verwezenlijking van het vrouwenkiesrecht voor Kamer- en provincieraadsverkiezingen.
10. Begrootingsevenwicht.
11. Het vastleggen der lasten, die zullen voortvloeien uit het billijk herstel, verschuldigd aan de burgerlijke en militaire oorlogsslachtoffers en aan de geteisterden: financieringsplan dezer uitgaven.
12. Familiepolitiek, woningpolitiek en politiek van volksgezondheid.
13. Maatregelen ten einde het leger aan de nieuwe toestanden aan te passen.
14. Zedelijke erkentelijkheid van de Natie tegenover diegenen, die hun land hebben gediend ten koste van persoonlijke offers.
15. De andere punten van het algemeen programma zouden later worden besproken.

Op 28 Febr. verzocht De Schrijver van zijn opdracht ontheven te worden. Hij verklaarde dat de Belgische socialistische

partij een voorstel van de Christelijke Volkspartij, om een coalitie te vormen, verworpen had, wijl een dergelijke coalitie het deelnemen van de communistische partij aan de regeering zou uitsluiten.
Een tweede oorzaak voor het mislukken der onderhandelingen was: de oppositie der socialisten tegen een volksreferendum inzake de koningskwestie.
De prins-regent belastte vervolgens den heer Spaak met een informatie-opdracht. (L.N. - N.R.C.)

4 Mrt. — Op 3 Mrt. werd ook Spaak van zijn taak ontheven. Zijn poging slaagde niet, daar de liberalen niet wenschten in te gaan op het voorstel tot vorming van een socialistisch-liberaal-communistische regeering. Zij voerden hiervoor voornamelijk twee redenen aan. De eerste was dat het kiezerscorps de liberale partij op 19 Febr. heeft gedesavoueerd en een houding van niet-deelneming aan een linksch kabinet voorschrijft. De tweede was dat de meerderheid van slechts één stem in den Senaat een linksche combinatie bovendien te riskant zou maken. (L.N. - N.R.C.)
8 Mrt. — Nadat de heer De Schrijver een verzoek tot vorming van een regeering van de hand had gewezen, heeft de heer Spaak deze opdracht aanvaard.
De Belg. communistische partij maakte op 7 Maart de politieke situatie nog gecompliceerder, door mede te deelen, dat de communisten met geen kabinet van nationale eenheid zouden samengaan, waaraan de Katholieken deelnemen. De eenige samenwerking, die de communistische leiders wilden aangaan, zou zijn met een linksch-georiënteerde democratische regeering. Zooals uit het voorgaande blijkt staan de liberalen zulk een coalitie echter in den weg. (Tr.)
(V. b. De Schrijver 6632 G; Spaak 6624 E)

Biographie

A. Clark Kerr —

Anders dan in de Vereenigde Staten, waar het State Department voor de vervulling der belangrijkste diplomatieke posten herhaaldelijk een beroep doet op zakenlieden, militairen en andere personen buiten den eigenlijken dienst om, spant het Foreign Office zijn wereldwijde web in het algemeen via ervaren beroepsdiplomaten, in wier beperkten kring een wel haast eeuwenoude traditie, vertrouwdheid met vraagstukken van wereldpolitiek en begaafdheid tot het vinden van een compromis deed groeien. Nummer één op de ranglijst dezer Engelsche diplomaten staat de Rt. Hon. Sir Archibald John Kerr Clark Kerr, de vijfde zoon van een met weinig aardsche goederen gezegend Schotsch edelman uit Lanarkshire. Hij bezocht noch één der bekende public schools noch Cambridge of Oxford. Hij had zijn onderwijs privé gekregen toen hij in 1906, op zijn 22ste jaar, in diplomatieken dienst trad. Een vroolijk leventje was hem toevertrouwd en zijn eerste posten in Berlijn, Buenos Aires, Washington, Rome en Teheran boden hem daartoe de noodige variatie. In 1918 werd hij opgenomen in het beroemde keurcorps der Scots Guards. Na den oorlog werd hij eerst in Tanger geplaatst, waarna hij naar Caïro vertrok en daar als legatieraad zijn eersten belangrijken post kreeg. Toen de Sirdar, de Britsche opperbevelhebber, Sir Lee Stack in 1924 vermoord werd, was hij het die aan de Egyptische regeering het Britsche ultimatum overhandigde. Het jaar daarop werd hij gezant bij de Midden-Amerikaansche Republieken. Na drie jaar verwisselde hij dezen post voor dien van gezant in Chili, waar hij in 1929 met Maria Teresa Diaz Salas in het huwelijk trad. Nog eenmaal werd hij als gezant overgeplaatst, nu naar Zweden, waar hij tot 1935 verbleef. Toen volgde een nieuwe promotie: Sir Archibald werd ambassadeur, eerst in het voor de Britten zoo belangrijke Baghdad, daarna in 1938, in China. Op het dieptepunt van den oorlog, toen de Duitschers steeds verder Rusland binnendrongen, werd hij geroepen tot de moeilijkste taak waarvoor het Foreign Office een diplomaat kon plaatsen: het moeizaam door Sir Stafford Cripps herstelde contact met de Russen uit te bouwen en te bestendigen. Clark Kerr's eerste ontmoeting met Stalin had onder het loeien der sirenes plaats in een schuilkelder. Het waren niet alleen vraagstukken van wereldbelang die daar ter sprake kwa-

Clark Kerr

men. Een tactvolle hint van Sir Archibald aan Stalin om zijn leeggerookte pijp niet direct weer te vullen, maar hem eerst te laten afkoelen om er dan met meer smaak van te kunnen genieten, brak het conventioneele ijs tusschen beiden. Stalin, weinig toegankelijk voor de in Moskou geaccrediteerde diplomaten, wist Clark Kerr's bezoeken op prijs te stellen. Hij zal ze voortaan moeten missen, want na Batavia zal niet Moskou, maar Washington de standplaats van Sir Archibald worden.
(I. O. in „Je Maintiendrai")
(V. b. Clark Kerr: 6622 D)

Buiten-Mongolië

B. Verdrag met Rusland —

2 Mrt. — De Sovjet-Unie en de republiek Buiten-Mongolië hebben voor den duur van 10 jaar een verdrag van wederzijdsche vriendschap en hulp geteekend. Volgens de bepalingen van dit verdrag zullen de Sovjet-Unie en Buiten-Mongolië elkander raadplegen en onmiddellijk maatregelen nemen, indien een der landen door een ander land bedreigd wordt. Indien één der beide landen aangevallen wordt, zal het andere militaire hulp verleenen.
Ook een economisch en cultureel accoord werd gesloten.
Het nieuwe verdrag geeft een concreten vorm aan het in 1934 geteekende „gentleman's agreement" en het vriendschapsverdrag van 1932.
Buiten-Mongolië had in 1932 een bevolking van ruim 500.000 inwoners. Het land bezit goud- en andere mijnen. De in 1924 ingevoerde grondwet vertoont veel overeenkomst met die van de Sovjet-Unie.
(Le Monde) **(V. b. Buit.-Mong.: 6421 D)**

China

C. Fransche exterritoriale rechten in China opgeheven —

1 Mrt. — De Fransche exterritoriale rechten in China zijn in een verdrag dat te Tsjoengking geteekend is, opgeheven.
(N.R.C.) **(V. b. Vichy en exterr. rechten 5449 G)**

Duitschland

D. Berlijns banken door Russische troepen bezet —

7 Maart — Naar de Berlijnsche correspondent van de „Daily Express" berichtte hebben gewapende Russische troepen alle groote banken in de Russische zone van Berlijn bezet. Zij arresteerden alle hoofdbeambten en fouilleerden de rest van het personeel ter plaatse.
De banken waren sinds Juni voor het publiek gesloten, maar werkten achter gesloten deuren door ten behoeve van houders van bankrekeningen. (Par.)
(V. b. Russ. zône 6595)

Engeland

E. Koning George ontvangt het Samoerai-zwaard van Terachi —

28 Febr. — Aan koning George is een historisch zwaard der Samoerai aangeboden, dat het eigendom is geweest van den Japanschen veldmaarschalk Graaf Terachi en in diens naam als teeken van de overgave der Japansche strijdkrachten aan Lord Louis Mountbatten was aangeboden.
Het zwaard is in 1420 door den befaamden wapensmid Osafune Yasumitsu vervaardigd en werd als een van Japan's nationale kunstschatten beschouwd. Het heeft een kort gebogen kling, een gevest van wit segrijn en een met lakwerk versierde schede, terwijl het in een met rood brocaat bekleed étui geborgen is.
Lord Louis ontving tezelfdertijd een ander zwaard van veldmaarschalk Hisaichi. Beide zwaarden waren toen in houten doozen verpakt, omdat het schenken van een onverpakt zwaard in Japan wordt beschouwd als een verzoek om daarmede harakiri te plegen.
(A. N. P. - Aneta) **(V. b. overz. capitulatie: 6478a en 6571; Kon. George: 6585 D; Lord L. Mountbatten: 6551 G)**

F. De Bisschop van Chichester over de gedwongen volksverhuizingen in Oost-Europa - Een gevaar voor den vrede —

4 Mrt. — De Bisschop van Chichester heeft de aandacht van het Hoogerhuis gevestigd op de massale volksverplaatsingen van Duitschers uit Polen, Tsjecho-Slowakije en Oost-Duitschland. Hij schatte dat hierbij veertien millioen personen waren betrokken en wees er met nadruk op, dat men zich niet hield aan de overeenkomst van Potsdam, waarin bepaald was, dat deze verplaatsing op een ordelijke en menschelijke wijze zou plaats hebben
„Nog nimmer, zelfs niet in de geschiedenis van het oude Azië," zoo zeide de Bisschop, „heeft een dergelijke volksverhuizing plaatsgehad. Het gaat hier niet alleen om een overdracht van land, maar om een volledige ontworteling van enorme bevolkingsgroepen uit rassenoverwegingen, teneinde plaats te maken voor nieuwe bewoners. Er wordt hier

een groot onrecht bedreven. Men ontkent totaal de rechten van den mensch en in principe is dit moeilijk te onderscheiden van de massa-deportaties der burgerbevolking, waarvoor de nationaal-socialistische leiding nu terecht staat in Neurenberg. Ik weet, dat op grond van de ervaringen, die de Tsjechen met Himmler opgedaan hebben, er maatregelen noodig waren om Duitschers uit Polen en Sudetenland te verwijderen."
„Doch hoe dit ook zijn moge, in ieder geval zijn we verplicht, acht te slaan op het meedoogenlooze rassenonderscheid, dat er gemaakt wordt bij het oprichten van deze homogene nationale staten en op het precedent, dat nu geschapen wordt. Waar zijn de grenzen, indien de volkeren dit alles wordt toegestaan? Wij moeten ook het onberekenbare gevaar overwegen, dat er zoo ontstaat voor den toekomstigen vrede van Europa . . ."
(Persbur. Ned. Herv. Kerk) **(V. b. Overeenk. Potsdam 6403; volksverhuiz. 6560 B)**

Engeland

A. Bevins populariteit gestegen —

7 Mrt. — In December van het afgeloopen jaar stelde het instituut Gallup een onderzoek in naar de opinie van het Engelsche volk over het beleid van den minister van Buitenlandsche Zaken Bevin. De vraag, die werd voorgelegd luidde: „Bent u van meening dat Bevin zich goed van zijn taak als minister van Buitenlandsche Zaken kwijt"? 47 pct. antwoordde ja, 18 pct. neen, en 35 pct. had geen meening.
Sindsdien is de U.N.O. bijeen geweest, en hebben de scherpe discussies van Bevin met Wyshinski over de Engelsche politiek in Griekenland, Indonesië en het Verre Oosten plaats gehad. Het onderzoek van December is dezer dagen herhaald, met de volgende resultaten: 73 pct. zeide ja, 12 pct. neen en 15 pct. had geen meening. (A.N.P.)
(V. b. Bevin: 6640 F; U.N.O.: 6642 B)

Frankrijk

B. Schaken - Zuiveringscommissie onderzoekt Aljechins houding tijdens oorlog —

28 Febr. — De voorzitter van den Franschen Schaakbond heeft meegedeeld, dat de door zijn bond samengestelde zuiveringscommissie het geval-Aljechin gaat onderzoeken, ten eerste diens artikelen in o.a. de Deutsche Zeitung en Pariser Zeitung, ten tweede zijn omgang in Duitschland met Gauleiter Frank, in wiens omgeving hij tijdens den oorlog verblijf hield. (Par.)
(V. b. Aljechin: 3060 A; photo 3052 A)

C. Twee-kamerstelsel - Compromisvoorstel van Auriol door partijleiders aangenomen —

1 Mrt. — De leiders van de drie voornaamste partijen in Frankrijk hebben zich in beginsel accoord verklaard met het plan van Vincent Auriol, den voorzitter van de nationale vergadering, om het Fransche parlement uit twee kamers te doen bestaan, en wel één kamer, die de souvereine vergadering zal vormen en één kamer, die een zuiver adviseerend lichaam zal zijn.
De M.R.P. wilde aanvankelijk, dat ook de tweede vergadering wetgevende bevoegdheid zou krijgen, terwijl de socialisten en communisten voorstanders van één enkele kamer waren. De nieuwe voorstellen vormen een compromis tusschen deze twee meeningen. (Msb.)
(V. b. Auriol en M.R.P. 6609 A; Tweek.st. 6386 A)

DE ROL VAN DARLAN

Onthullingen van Churchill - Eisenhower aan Darlans kant - Meening van Wendell Willkie.

Men zal zich herinneren, dat Darlan destijds deel uitmaakte van de Vichy-regeering en daar zelfs een zeer belangrijke rol in speelde. Plotseling echter, toen Darlan op een inspectiereis in Noord-Afrika was, kwamen er berichten, dat Darlan „niet fout" was en hij werd zelfs tot Hooge Commissaris voor Fransch Noord Afrika benoemd. Op 24 December 1942 werd hij echter in Algiers door een jongen Franschman, Fernand Bonnier de la Chapelle vermoord en generaal Giraud volgde hem toen op.

Over deze heele historie hing tot nu toe een geheimzinnig waas. Niemand begreep eigenlijk, hoe het mogelijk was, dat een man, die zóó'n groote rol in Vichy had gespeeld, onderhandelde met de geallieerden. De speech, die Churchill op 23 April 1942 in de geheime zitting van het Lagerhuis hield en die onlangs door het Amerikaansche weekblad „Life" werd gepubliceerd, werpt een nieuw licht op deze affaire.

„Het verwondert mij niet," zei Churchill, „dat dit geval-Darlan heel wat stof heeft opgeworpen. Het is echter noodzakelijk om vast te stellen, dat de regeering en in hooge mate het volk van de Vereenigde Staten niet zoo over Darlan denken als wij. Hij heeft hen niet verraden, hij heeft tegen hen geen gemeene streken uitgehaald. Zij zijn niet buitengewoon op hem gesteld, maar zij haten en verachten hem niet, zooals wij dat doen." Churchill besprak de Amerikaansche politiek jegens Vichy en de Amerikaansche activiteit in Noord-Afrika, die er op gericht was om bij een invasie een vriendelijke ontvangst voor de Amerikaansche legers te kunnen verwachten. Aangezien de Amerikanen geloofden, dat de Britten zeer onpopulair waren bij de Franschen, werd de geheele invasie-organisatie op Amerikaansche basis geschoeid. Vele Fransche officieren vonden echter nog steeds, dat de autoriteit van den Franschen staat berustte bij „dien antieken défaitist Pétain". Zij kronkelden zich in allerlei bochten, maar stemden er ten slotte toch in toe om Darlan als hun leider te aanvaarden. Den dag daarna bezette Hitler, tegen alle voorwaarden van den wapenstilstand in, het onbezette Frankrijk, Pétain had nu geheel afgedaan en zijn autoriteit ging in N.-Afrika over op Darlan. Na vastgesteld te hebben, dat generaal Eisenhower Darlan als de hoogste Fransche autoriteit beschouwde, ging Churchill voort: „Over al deze haastige transacties werd de Engelsche regeering niet geraadpleegd en wij kenden evenmin de details van de veelbewogen gebeurtenissen, die plaats hadden.

President Roosevelt moest beslissen of hij gen. Eisenhower dekte of desavoueerde. Hij besloot hem te steunen. De zaak voor ons was toen, of wij Eisenhower al dan niet moesten afwijzen, met het risico, dat een zeer ernstige breuk met de U.S.A. zou ontstaan. Wij zouden onvoorzichtig geweest zijn met de levens van onze soldaten en de belangen van de gemeenschappelijke zaak, als wij het daarop hadden laten aankomen."

Churchill citeerde voorts een brief van Darlan aan generaal Clark, den Amerikaanschen commandant in Afrika, waarin Darlan schreef:

„Informaties uit verschillende bronnen bevestigen mijn gevoel, dat ik slechts een citroen ben dien de Amerikanen zullen weggooien, nadat ze hem leeggeperst hebben!" Ten slotte zei hij nog, dat het publiceeren van de feiten in de zaak-Darlan achterwege moest worden gelaten, toen De Gaulle het hoofd van een bevrienden staat (i. c. Frankrijk) werd.
(Wereldkroniek - 2 Maart)

Wendell L. Willkie, die van 26 Aug.—14 Oct. 1942 per vliegtuig een wereldreis maakte, tijdens welke hij alle fronten bezocht en met tallooze politieke en militaire leiders sprak, heeft in een boek („One World") een verslag van deze reis gegeven. In dit merkwaardige boek maakt hij ook een opmerking n.a.v. een gesprek met den commandant van de Fransche vloot in Alexandrië. Het is interessant deze opmerking te vergelijken met bovenstaande onthullingen. Wij laten haar hier volgen:

„Two memories stand out in my mind today of Alexandria. The first was a long discussion with Rear Admiral René Godfroy, in command of the forlorn units of the French fleet in the harbor. His ships were visible from all over town. Their breechblocks were on the shore, their hulls were covered with barnacles, they had oil for only a short run. But still they represented an important potential striking power. And their presence there, great machines of death into which French peasants had poured their savings and French engineers and sailors their skill, useless, crippled and without honor while France was still enslaved by the Nazis, was a tragic reminder that this war was still a confused and dirty business in which too many men and groups have not yet chosen sides.
Admiral Godfroy was sorely troubled by the turn of events in France and almost uneducated in any meaning of the war outside his simple officer's discipline. He had obviously been deeply embittered by the naval actions of the British against French ships after June, 1940. But he expressed great friendship for the United States and a desire for our victory. Although, he said, he took his orders only from Marshal Pétain so long as the Marshal was alive, it was obvious from what he said to me about his own feelings, as well as the feelings of his sailors, that he hoped that American forces would come, and he gave me every indication that if they did the resistance of his fleet would be only a token one.
Since my talk with him and with other French officers, sailors, and soldiers in North-Africa, I have never accepted without discount stories of the probable losses we would have sustained at the hands of the French if we had gone in directly as Americans without dealing with Darlan. I have always suspected tales that can be neither proved nor disproved and which too aptly support a political policy."
(Willkie, „One World" - New York 1943)
(V. b. Darlan 6570 A; W. Willkie: 5712 en 5265 A)

Internationaal

A. Het herstel van de Rijnscheepvaart —

1 Maart — Met medewerking der geallieerde bezettingsautoriteiten is te Duisburg opgericht het Interim Rhine Working Committee, dat in samenwerking met de European Centr. Inland Transp. Organization (E.C.I.T.O.) optreedt. Tegenover een al te sterken invloed op de Rijnscheepvaart hebben de op vrijheid van handelen bedachte regeeringen, betrokken bij de scheepvaart op den Rijn er op gewezen, dat voor het herstel van normale verhoudingen uitsluitend de tot aan het uitbreken van den oorlog optredende Centrale Commissie voor de Rijnscheepvaart in aanmerking komt. Deze commissie bestaande uit Fransche, Belgische, Nederlandsche, Zwitsersche, Engelsche en Amerikaansche regeeringsvertegenwoordigers heeft dan ook op 20 Nov. 1945 hare werkzaamheden hervat. Zij onderhoudt contact met het Interim Rhine Working Committee en met de E.C.I.T.O. Een der voornaamste vraagstukken, die zich bij het herstel voordoen is dat der economische organisatie der Rijnscheepvaart. Vooral de behandeling van de groote Duitsche scheepvaartmijen, die voor en gedurende den oorlog een zeer belangrijke rol hebben gespeeld, vormt een probleem. Hierbij komt dan nog de vraag, of Frankrijk, België en Nederland als schadeloosstelling voor hun scheepsverliezen Duitsche schepen krijgen toegewezen. Voorloopig worden de in Duitschland gevonden schepen door de bezettingsautoriteiten gebruikt. Hieruit blijkt, dat de scheepvaart op den Rijn nog lang niet is teruggekeerd tot de voor den oorlog bestaande vrijheid inzake de aanwending van schepen, welke van oudsher een kenmerk vormde van de internationale Rijnscheepvaart. Een ander bezwaar is het feit, dat sommige landen aan Duitsche bemanningen geen toestemming geven in hun gebied te varen. Hierdoor wordt het reeds bestaande gebrek aan personeel nog vergroot. De zuiver economische belangen worden thans nog overheerscht door overwegingen van politieken en militairen aard, zoodat ten opzichte der Rijnscheepvaart slechts gesproken kan worden van geleide economie.
Door den oorlog is ongeveer de helft van de tonnage der Rijnvloot verloren gegaan. Tengevolge van gebrek aan materiaal hebben bergings- en herstelwerkzaamheden tot heden slechts weinig resultaat opgeleverd. De kolenvoorziening vormt thans geen bezwaar meer, wel die van stookolie. De van de monding tot Straatsburg geopende vaargeul is op sommige plaatsen slechts 25 meter breed. Sommige moeilijke passages bij vernielde bruggen, wrakken en noodbruggen bemoeilijken de vaart en hebben het verkeer op den Rijn gereduceerd tot een fractie van hetgeen het voor den oorlog was.
Desondanks rekent men er op, dat in het komende voorjaar de voornaamste moeilijkheden overwonnen zullen zijn.
(Kees. Fin. Archief) **(V. b. 6424 E)**

B. Capaciteit waterkracht-installaties —

23 Febr. — De totale productie-capaciteit van alle bestaande waterkrachtinstallaties ter wereld bedroeg op 31 Dec. 1945 77.800.000 PK. Daarvan leverden de waterkracht-installaties van Amerika 24.200.000 PK en die van Canada 10.284.000 PK. In de laatste 5 jaar is de capaciteit van de waterkracht in Amerika jaarlijks met meer dan 1.000.000 PK gestegen. Juiste verliezen in andere landen ten gevolge van oorlogshandelingen zijn niet bekend, doch het grootste verlies was dat ten gevolge van de vernietiging van den Dnjepr-dam in Sovjet-Rusland, welke een vermogen had van 810.000 PK.
(Usis)

C. Herstelbetalingen - Nederlandsche gedelegeerden bij Agentschap te Brussel —

27 Febr. — Tot permanent gedelegeerde van Nederland bij het intergeallieerde agentschap voor de herstelbetalingen te Brussel is benoemd oud-minister prof. dr. ir. H. C. J. H. Gelissen. Tot plaatsvervangende gedelegeerden zijn aangewezen mr. E. D. M. Koning, directeur voor handels- en industriebeleid bij het ministerie van handel en nijverheid en mr. E. A. Lieftinck, hoofdambtenaar bij het ministerie van financiën. (A.N.P.)
(V. b. 6640 E)

Japan

D. Prov. Hirosjima Britsche bezettingszône —

26 Febr. — Uit alle deelen van het Britsche Rijk zijn troepen op weg naar de Japansche provincie Hirosjima, het aan de Engelschen als bezettingszône toegewezen gebied. De troepen staan onder bevel van Generaal Northcott.
(Tijd)

Oostenrijk

E. Monarchistische groepen mogen geen partijen vormen —

28 Febr. — Het verzoek van zeven Oostenrijksche monarchistische groepen om wettige partijen te mogen vormen, is door den geallieerden contrôleraad afgewezen. (Alg. H.bl.)
(V. b. Monarch. activiteit 6594 B)

Portugal

F. Duitsche diplomaten en journalisten moeten het land verlaten —

1 Mrt. — De Portugeesche reg. heeft den Duitschen diplomaten en journalisten, die hotels te Sintra bewonen, doen weten dat zij het land moeten verlaten.
(Wh.)

Rusland

G. Stalin Volkscommissaris der Russische strijdkrachten —

26 Febr. — Stalin is benoemd tot Volkscommissaris van de strijdkrachten der Sovjet-Unie en tot Opperbevelhebber van de Sovjet-Unie. Aldus voert Stalin thans het bevel over alle gewapende machten van de Sovjet-Unie, te land, ter zee en in de lucht. Aan deze benoeming is de instelling van een nieuw commissariaat van gewapende machten, in de plaats van het commissariaat van defensie, voorafgegaan. Het commissariaat van de vloot is opgeheven.
(Reuter) **(V. b. Stalin 6641 A en 6586 F)**

H. Timosjenko gezant in Abessinië

28 Febr. — Maarschalk Timosjenko is tot buitengewoon gezant van Sovjet-Rusland in Abessinië benoemd. (Tijd)
(V. b. 6641 A)

I. Verzoek aan de Ver. Staten om leening —

2 Mrt. — De Amerikaansche minister van financiën heeft medegedeeld, dat Rusland aan de Ver. Staten om een leening ter grootte van $ 1 milliard heeft verzocht. (N.R.C.)
(V. b. 6626)

Spanje

K. Druk op Franco - Terechtstelling van 10 republikeinen - Sluiting Fransch-Spaansche grens - Amerikaansch Witboek i.z. Franco's collaboratie met de „As" - Drie mogenhedenverklaring: vreedzame regeeringswisseling —

26 Febr. — De terechtstelling van tien republikeinen, o. w. Cristino Garcia, Rodriguez en Vega, heeft het Spaansche vraagstuk, dat reeds een internationaal vraagstuk was geworden, acuut gemaakt. Te elfder ure hadden de Fransche, Britsche en Amerikaansche regeeringen een beroep op Franco gedaan den veroordeelden gratie te verleenen, waarop niet werd gereageerd.
Garcia was majoor in de F. F. I. Gedurende den Spaanschen burgeroorlog was hij officier bij de guerillatroepen. Na 1940 heeft hij de Spaansche maquis in Zuid-Frankrijk georganiseerd en geleid.
Hij nam deel aan talrijke operaties; één maal maakten zijn troepen 2000 Duitschers krijgsgevangen. Hij werd één maal gewond.
Na Frankrijks bevrijding heeft Garcia zich opnieuw gevoegd bij de guerillatroepen in Spanje.

Nadat de Fransche minister van Buitenlandsche Zaken, Bidault, in den ministerraad een overzicht van den internationalen toestand had gegeven, besloot de regeering:

1. Tot een nieuwe diplomatieke démarche, met het doel de Engelsche en Amerikaansche regeeringen nogmaals te wijzen op de gevaren, die het tegenwoordige régime in Spanje voor de internationale veiligheid beteekent.
2. De Fransch-Spaansche grens te sluiten met ingang van 1 Maart te middernacht.

Franco sloot evenwel op 27 Febr. de Fransch-Spaansche grens. Alle verloven voor de Spaansche troepen in de grensstreken werden ingetrokken. Berichten van de Spaansch-Fransche grens maakten melding van toenemende concentratie van Moorsche troepen.
(Alg. H.bl. - Par. - N.R.C. - Dail. Her.)

5 Mrt. — Het Departement van Buitenlandsche Zaken der Ver. St. heeft een Witboek van 37 pagina's gepubliceerd, bevattende 15 documenten, die de Spaansche collaboratie met de As-mogendheden tijdens den oorlog onthullen en Spanje's positieve voornemen bewijzen om aan den oorlog tegen de Geallieerden deel te nemen.
Het Witboek bevat documenten, die als strikt geheim gemerkt zijn, die door Franco en Spaansche regeeringspersonen aan Hitler en Mussolini werden overgebracht. De namen van den Spaanschen minister van Binnenlandsche Zaken, Serrano Suner, van Graaf Ciano en van Von Ribbentrop komen veelvuldig in de geheime documenten voor, waaruit duidelijk blijkt, dat Spanje volledig aan de zijde van de As-mogendheden stond.
In een document gedateerd 8 Augustus 1940 rapporteerde de Duitsche Ambassadeur in Spanje, dat Spanje had aangeboden aan de zijde van Duitschland en Italië aan den oorlog deel te nemen op het tijdstip, dat daarvoor het meest geschikt was. Een andere boodschap van Franco aan Hitler deed mededeeling van zijn plannen om de As te helpen en verklaarde dat een van de hoofddoelen zou zijn een zoo spoedig mogelijke verovering van Gibraltar op de Engelschen.

waardoor de Britsche „levenslijn" in de Middellandsche Zee zou worden doorgesneden.
In een brief d.d. 22 September 1940 gaf Franco Hitler de plechtige verzekering van „onveranderlijke en oprechte loyaliteit jegens U persoonlijk, jegens het Duitsche volk en de zaak, waarvoor Gij vecht". Uit den brief blijkt verder, dat Hitler Franco o.a. modern oorlogsmateriaal, geoefende troepen, een sterke luchtmacht en economische hulp aanbood.
In een anderen brief aan Hitler van 26 Februari 1941 schreef Franco o.a.: Ik zal altijd een loyaal aanhanger van Uw zaak zijn. Ik beschouw het zoo, dat Gij, zooals Gij zelf ook doet, door het lot met mij en met den Duce door onverbreekbare handen verbonden zijt. In een strikt geheim rapport aan Berlijn schreef de Duitsche Ambassadeur Stohrer op 8 Aug. 1940, dat hij de volledige zekerheid had, dat Spanje aan den oorlog zou deelnemen. In een brief aan Mussolini van Augustus 1940 berichtte Franco hoe Spanje alle krachten inspande bij zijn voorbereidingen om aan den oorlog deel te nemen aan de zijde van de As bij een gunstige gelegenheid.
De plannen voor de verovering van Gibraltar door de As werden besproken op een bijeenkomst van den Spaanschen minister van Binnenlandsche Zaken Suner en Hitler in Berlijn in September 1940. De Spaansche Afgezant verzekerde Hitler, dat Spanje gereed was om aan den oorlog deel te nemen, zoodra de voorziening met levensmiddelen en oorlogsmateriaal verzekerd was. Uit gewisselde telegrammen en documenten blijkt verder, dat de Spaansche regeering Duitsche tank-schepen in afgelegen baaien aan de Spaansche kust gelegenheid gaf Duitsche torpedo-jagers en onderzeeërs van brandstof te voorzien. (Usis)
5 Mrt. — De regeeringen van Frankrijk, Engeland en Amerika hebben hunne inzichten uitgewisseld omtrent de huidige Spaansche regeering en hunne betrekkingen met dat regiem. De naar aanleiding hiervan gepubliceerde drie mogendheden-verklaring kan in de volgende punten worden samengevat:
1. Zoolang Franco aan het bewind is kunnen er geen hartelijke betrekkingen bestaan met de landen die het Nazisme en het Fascisme ten val brachten, welke regiems het huidige Spaansche regiem aan de macht hielpen.
2. Geen inmenging in de binnenlandsche zaken van Spanje. Het Spaansche volk moet zijn eigen politieke lot bepalen. De drie regeeringen hopen dat er geen nieuwe burgeroorlog zal ontstaan.
3. Franco moet op vreedzame wijze tot aftreden gedwongen worden. De Falange moet worden afgeschaft.
4. Er moet een Interim-regeering worden gevormd om het Spaansche volk de gelegenheid te geven zijn eigen regeeringsvorm en leiders te kiezen.
5. Politieke amnestie, terugkeer van Spaansche bannelingen, vrijheid van vergadering en politieke vereeniging, alsmede vrije openbare verkiezingen zijn noodzakelijk.
6. Met de Interim-regeering zouden volledige diplomatieke betrekkingen kunnen worden onderhouden. Hulp bij de oplossing van Spanje's economische problemen zou mogelijk zijn.
7. Instandhouding of verbreking van de diplomatieke betrekkingen met het huidige Spaansche regiem is een zaak, die beslist zal worden in het licht van de gebeurtenissen en rekening houdende met de pogingen van het Spaansche volk om zijn eigen vrijheid te verwerven. (Usis)
(V. b. 6641; polit. proc. 6554 B; Fr. betrekk. m. Sp. 6600 I; Engelsche opinie over Franco 6552 G; 6569 G)

Vaticaan

A. Vaticaan heeft nooit vredesplannen voorgesteld —

In Vaticaanstad heeft men officieel tegengesproken, dat Z.H. de Paus tijdens den oorlog ooit een vredesplan zou hebben voorgesteld. Toegegeven werd alleen, dat de H. Vader, vroeg in 1940, voorstellen uit zekere Duitsche kringen aan de geallieerden heeft overgebracht.
(Msb. - 12 Febr.) **(V. b. Vaticaan 6602 B)**

Ver. Staten

B. Julius Krug - Opvolger van Ickes —

27 Febr. — De afgetreden Amerikaansche minister van binnenlandsche zaken, Harold L. Ickes, zal worden opgevolgd door Julius Krug. (Alg. H.bl.)

Krug zal het jongste lid van het Kabinet zijn (38 jaar). Voordat hij in 1941 als hoofd-consulent voor electriciteit aan het Bureau van de Productieleiding naar Washington kwam, was hij hoofdingenieur bij het Tennessee-Valley project. Toen het Bur. v. d. Prod.leiding werd omgezet in den Raad v. d. Oorlogsprod. bleef Krug in functie en werd tenslotte voorzitter van een van de belangrijkste commissies. Van April tot Augustus 1944 diende hij bij de Marine als Lieutenant Commander. Toen Donald Nelson aftrad als voorzitter van den Raad voor Oorlogsproductie benoemde President Roosevelt Krug als zijn opvolger. Sedert November 1945 werkte Krug in New York City bij zijn eigen Ingenieursfirma. De benoeming van Krug moet worden goedgekeurd door den Senaat.
(V. b. Ickes 6625 G) (Usis)

C. Buitenlandsche politiek - Rede van Byrnes —

2 Mrt. — De minister van Buitenl. Zaken heeft op 28 Febr. voor de „Overseas Press Club" een rede gehouden, waaraan wij het volgende ontleenen:
„Ik zou in oprechtheid te kort schieten, wanneer ik zou zeggen, dat de wereldsituatie op het oogenblik gezond of geruststellend is. Overal om ons heen is er argwaan en wantrouwen, die op hun beurt weer argwaan en wantrouwen kweeken. Sommige verdenkingen zijn ongegrond en onredelijk. Van sommige andere kan dat niet worden gezegd. Dat vereischt openhartige bespreking tusschen de groote mogendheden van de dingen, die aanleiding geven tot argwaan. Door tot de Vereenigde Volkeren toe te treden hebben wij ons verbonden om geen geweld te gebruiken, behalve ter verdediging van het recht volgens de bepalingen van het Handvest," aldus Byrnes.
Byrnes wees er voorts op, dat de vele problemen tusschen de groote mogendheden het wenschelijk kunnen maken, voor zoover zij twee of drie of vier betreffen, deze telkens in conferenties van twee of drie of vier te bespreken, naar gelang van wie daarbij het nauwst betrokken zijn.
Speciaal met het oog op de betrekkingen met de Sovjet-Unie, zeide Byrnes, dat slechts een niet te verontschuldigen tragedie van vergissingen een ernstig conflict tusschen de Ver. Staten en de Sovjets zou kunnen veroorzaken. Hij wees er op, dat vele regelingen te hunnen gunste waren goedgekeurd en daardoor veel ernstige twijfel opgelost.
Ondanks de verschillen in levenswijze, zoo zeide Byrnes, bewondert en respecteert ons volk onze geallieerden en het wenscht ook verder vrienden en partners te zijn in een wereld van toenemende vrijheid en stijgenden levensstandaard. Doch in het belang van den wereldvrede en van onze traditioneele vriendschap moeten wij het duidelijk maken, dat de Ver. Staten het Handvest wenschen te verdedigen. Wij willen niet en kunnen niet afzijdig blijven staan, wanneer geweld of bedreiging met geweld wordt gebruikt in strijd met de bedoelingen en de principes van het Handvest.
Geen mogendheid heeft het recht zichzelf aan beweerd vijandelijk bezit te helpen in bevrijde gebieden, voordat door de geallieerden overeenstemming is bereikt over een herstelregeling. Wij zullen er niet in toestemmen, dat eenige andere mogendheid voor zichzelf uitmaakt, wat zij uit die landen zal nemen. Wij moeten het vestigen van de aandacht op situaties, welken den vrede in gevaar zouden kunnen brengen, niet beschouwen als een affront voor de natie of naties, die verantwoordelijk zijn voor zulke situaties. (Tr.)
(V. b. Byrnes: 6626; Truman over buitenlandsche politiek: 6494 E)

D. De regeering protesteert tegen de aanwezigheid van Russische troepen in Mandsjoerije —

6 Mrt. — De Amerikaansche regeering heeft tot Moskou een protestnota gericht tegen de voortgezette aanwezigheid der Russische troepen in Mandsjoerije.
Minister Byrnes heeft meegedeeld, dat Rusland een voorstel heeft gedaan om de voornaamste industrieën in Mandsjoerije gezamenlijk met China te exploiteeren. China heeft het voorstel van de hand gewezen. (Tr.) **(V. b. 6639 E)**

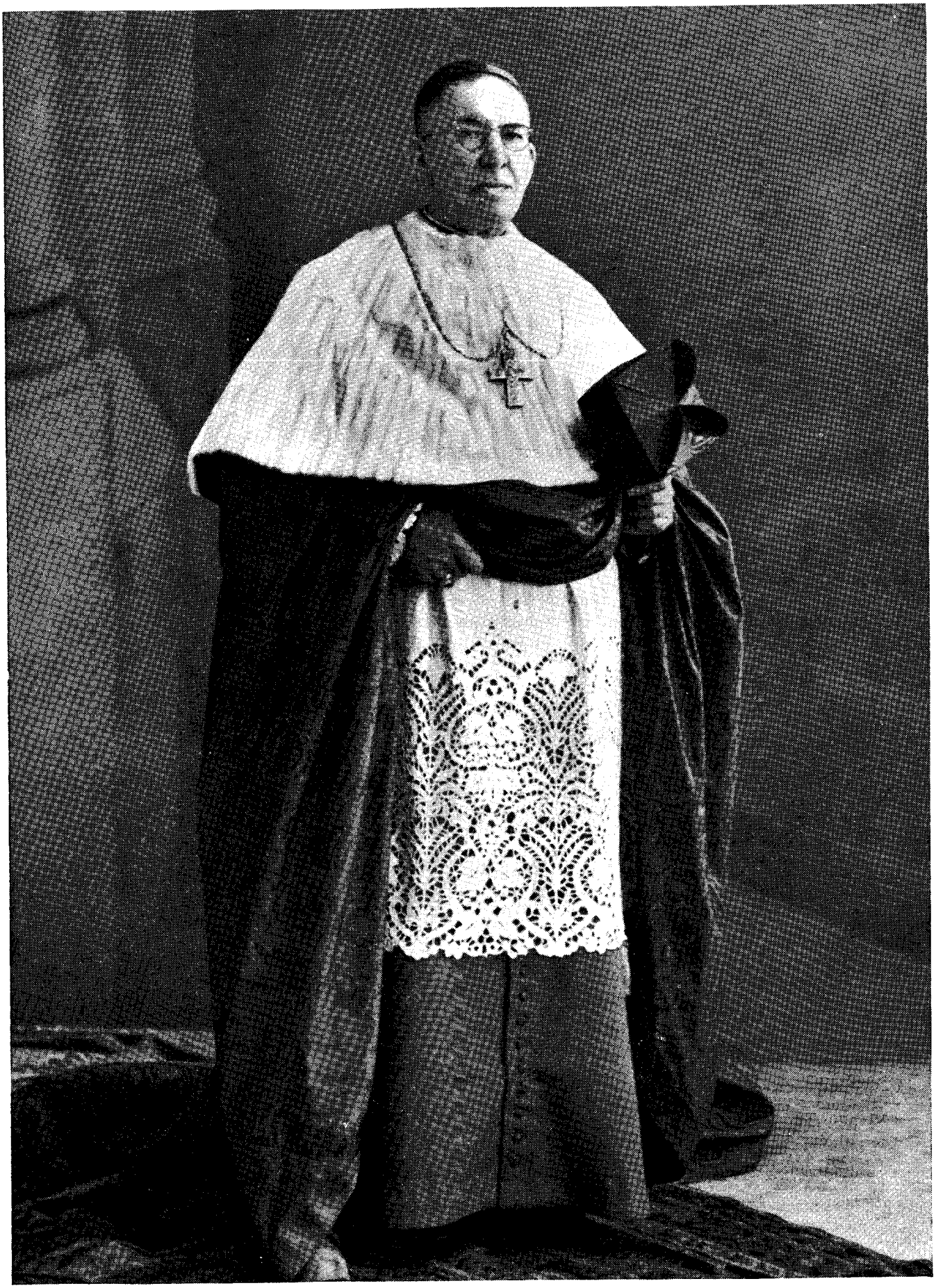
E. Vliegtuigproductie 1942-1944 —

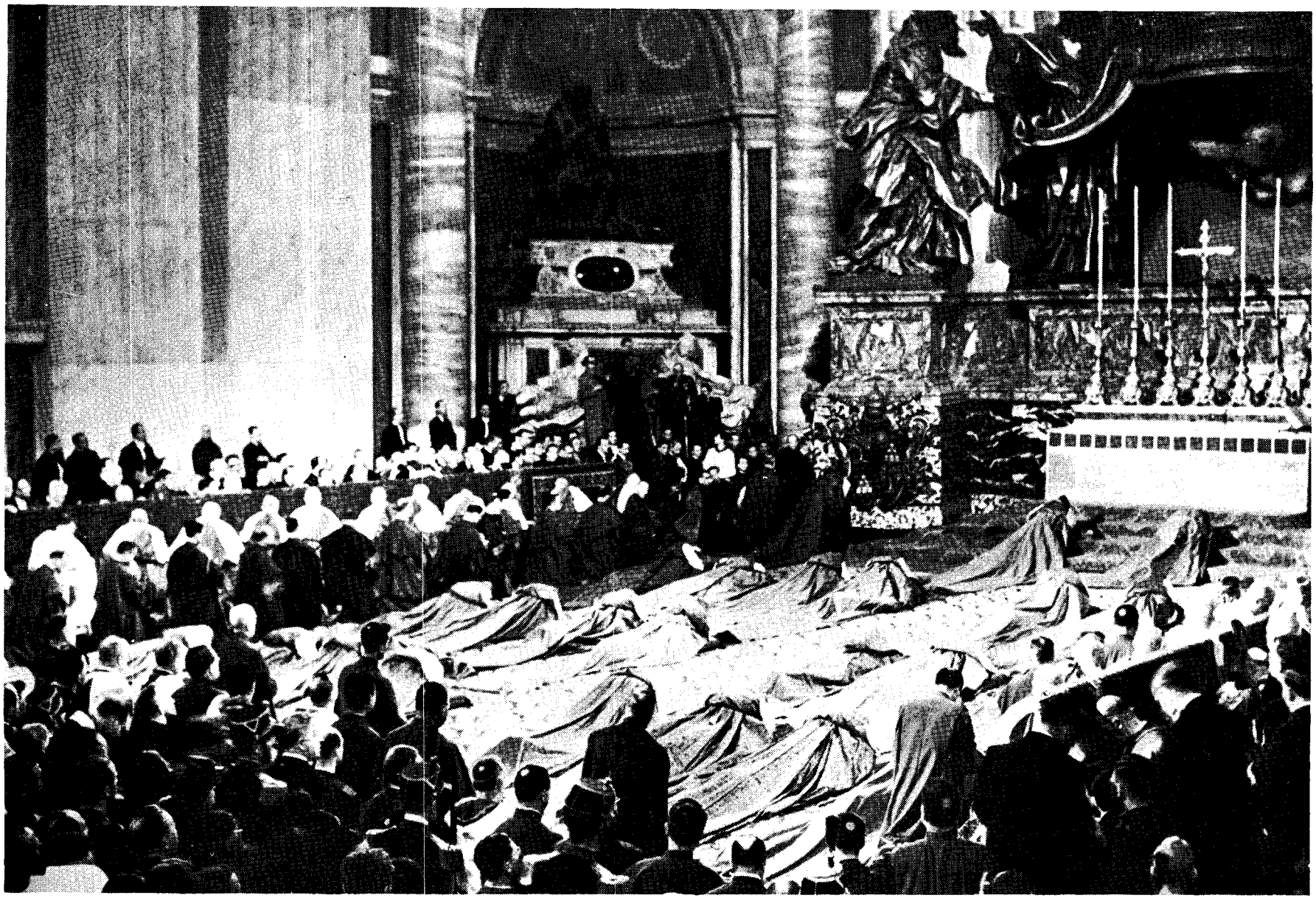
Volgens een rapport van de Amerikaansche vereeniging voor de luchtvaartindustrie hebben de Ver. St. in de jaren 1942 tot 1944 meer vliegtuigen geproduceerd dan Engeland en Rusland tezamen. Uit de statistieken blijkt, dat de Ver. St. in de jaren 1942 tot 1944 de productie hebben verdubbeld en totaal 230.188 toestellen in drie jaar hebben vervaardigd.
(Ec. N. - 22 Febr.)

Zweden

F. Opperbevelhebber Jungs van meening dat Zweden zich moet aansluiten bij de Ver. Volken —

5 Mrt. — De Zweedsche opperbevelhebber Jungs heeft in een aan het ministerie van buitenlandsche zaken toegezonden verklaring Zweden aangeraden zich bij de organisatie der Vereenigde Volken aan te sluiten. Jungs zegt in deze verklaring onder meer het volgende:
„Indien Zweden zich bij de U.N.O. aansluit, moet men trachten eenig voorbehoud te maken bijv. dat elke Zweedsche legereenheid, die gerequireerd wordt, onder Zweedsche contrôle zal staan. Toetreding tot deze organisatie impliceert het opgeven van de neutraliteit, hoewel Zweden in geval van een conflict tusschen de groote mogendheden kan staan op het handhaven van zijn traditioneele neutraliteit, welke in dat geval door een effectieve verdediging ondersteund moet worden". (Reuter)
(V. b. Zweden 6526 K; Sumner Welles over toelating van Zweden: 6594 K)

Paus Pius XII hield op 21 Febr. in de Sint Pieterskerk te Rome een openbaar consistorie, waarbij 28 van de 32 onlangs (zie 6578 E) gecreëerde Kardinalen als teeken van hun waardigheid de roode bonnet ontvingen. De foto geeft een moment van de plechtigheid. (foto Ass. press)

Nederland

A. Het voorontwerp-Vos i.z. bedrijfsschappen - Brief aan regeering van Stichting v. d. Arbeid - Sociaal-Economische Raad als adviesinstantie van de regeering, voorgesteld —

12 Mrt. — De Stichting van den Arbeid heeft een brief gericht aan de ministers van Handel en Nijverheid, Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening, Sociale Zaken, Verkeer en Energie; Openbare Werken en Wederopbouw, Scheepvaart en Financiën. In dezen brief worden eenige algemeene conclusies getrokken van meer opbouwenden aard, waarover vrijwel algemeene overeenstemming zal blijken te bestaan, zoowel in kringen van ondernemers als in de georganiseerde arbeidersbeweging.

Na o.m. hun teleurstelling te hebben uitgesproken over het feit, dat over dit voorontwerp geen voorafgaand overleg is gepleegd met daarvoor in aanmerking komende instanties uit het bedrijfsleven, zooals bij herhaling is gevraagd, stellen de onderteekenaars de volgende drie punten als hoofdbeginselen voorop:

1. Het mede-betrekken van de arbeiderswereld in het dragen van verantwoordelijkheid;
2. het handhaven zoolang en zooveel mogelijk van het beginsel van autonomie;
3. de uiteindelijke zeggenschap van de overheid.

Uitgaande hiervan worden de volgende practische suggesties naar voren gebracht:

a) Men late het bedrijfsleven vrij zich te organiseeren op de wijze, als door het bedrijfsleven zelf doeltreffend wordt geoordeeld, mits aan de overheid ter samenwerking worden aangeboden organen, die op sociaal en/of economisch gebied representatief zijn voor bepaalde door de overheid aan te wijzen gebieden der volkshuishouding. Komt een dergelijk orgaan binnen een daarvoor naar redelijkheid te stellen termijn niet tot stand, dan behoudt uit den aard de overheid de bevoegdheid, een orgaan in te stellen.

b) Aan dergelijke bedrijfsorganen worden, binnen bij de wet te stellen normen, door de overheid bevoegdheden toegekend, resp. opdrachten verstrekt, naarmate de onderwerpen, die door het bedrijfsorgaan worden behandeld, zich daartoe leenen. Aan de overheid komt een recht van veto toe ten aanzien van beslissingen, die naar haar meening onvoldoende rekening houden met het algemeen belang.

c) Het bedrijfsorgaan regelt zijn eigen financiën, regelt zijn bestuursinrichting, formeert zijn eigen bestuur enz. Een passende vorm voor contact met de overheid zal moeten worden gevonden.

d) Organen van centrale samenwerking van ondernemers en arbeiders, gelijk b.v. de Stichting van den Arbeid en de Stichting voor den Landbouw dienen in de komende bedrijfsorganisatie hun plaats te vinden.

e) Er kome een Sociaal-Economische Raad als adviesinstantie van de regeering en met verdergaande bevoegdheden, al naarmate zulks wenschelijk en mogelijk wordt geoordeeld.

f) Over door de overheid te stellen richtlijnen op sociaal-economisch gebied, wordt de Sociaal-Economische Raad gehoord.

De onderteekenende organisaties — te weten het Centraal Sociaal Werkgevers Verbond, het Verbond van Nederlandsche Werkgevers, de Algemeene Katholieke Werkgeversvereeniging en het R. K. Verbond van Werkgeversvakvereenigingen, het Verbond van Protestantsch-Christelijke Werkgevers in Nederland, de Stichting voor den Landbouw, de Raad van Bestuur in Middenstandszaken, het Nederlandsch Verbond van Vakvereenigingen, de Nederlandsche Katholieke Arbeidersbeweging en het Chr. Nat. Vakverbond — bevelen den minister aan een kleine, doch representatieve commissie van vertegenwoordigers van de overheid en van het georganiseerde bedrijfsleven opdracht te geven tot uitwerking van den hierboven geschetsten gedachtengang, overtuigd als zij zijn, dat dit de eenige methode is om tot een snelle en vruchtdragende oplossing te komen van het organisatie-vraagstuk.

(Alg. H.bl.) **(V. b. Voorontw.-Vos 6645 D; Stichting v. d. Arbeid: 6638 B)**

B. Productieve investeeringen uit geblokkeerd tegoed - Commissie benoemd —

11 Mrt. — De minister van financiën heeft een investeeringscommissie benoemd, waarin zitting hebben de vertegenwoordigers van de ministeries van handel en nijverheid en openbare werken en wederopbouw van de Nederlandsche Bank, de Herstelbank, de hoofdgroepen industrie en handel en van het Centraal Planbureau.

De taak van deze commissie zal zijn te beslissen of en in hoeverre de financiering van het herstel van de productie in uitgebreiden zin, den wederopbouw en het ontwikkelen van den handel, kan worden toegelaten uit geblokkeerd tegoed. Aanvragen voor deblokkeering moeten bij de Nederlandsche Bank te Amsterdam of haar agentschappen worden ingediend. (N.R.C.)

(V. b. geblokk. tegoed: 6637 E)

C. Verplichte inlevering van goud, edele metalen en deviezen - Sieraden uitgezonderd —

12 Mrt. — Volgens een mededeeling in de Ned. Staatscourant moeten ingezetenen rechtstreeks of door tusschenkomst van een deviezenbank het in hun bezit zijnde goud, edele metalen en buitenlandsche betaalmiddelen aan de Nederlandsche Bank aanbieden en desverlangd in eigendom overdragen. Het betreft hier waarden, welke in het binnenland berusten.

Onder goud wordt verstaan: gouden munten (Nederlandsche en buitenlandsche ongeacht of deze gangbaar zijn of niet), fijn goud en alliages van goud (onbewerkt of halffabrikaat). Sieraden en gebruiksvoorwerpen worden derhalve niet als goud beschouwd. Met edele metalen worden bedoeld zilver, platina en platina-metalen (onbewerkt of halffabrikaat). Ook hier zijn sieraden en gebruiksvoorwerpen uitgezonderd. De buitenlandsche betaalmiddelen omvatten ten slotte metalen geld, bankbiljetten, muntbiljetten en soortgelijke betaalmiddelen. Van de verplichting tot inlevering van goud en edele metalen zijn de ondernemingen in den zin van de goud- en zilverbeschikking No. 1 uitgezonderd, terwijl geen aanbieding behoeft te geschieden van buitenlandsche betaalmiddelen welke vóór 10 Mei 1940 niet meer gangbaar waren. Ook is het geoorloofd buitenlandsche betaalmiddelen vóór het sluiten van den inleveringstermijn aan een deviezenbank te verkoopen. Deze bekendmaking is op 11 Maart in werking getreden. (Par. - Stct.)

D. Leden Centraal College voor de Reclasseering —

11 Mrt. — Tot lid van het Centr. College voor de Reclasseering zijn benoemd prof. mr. W. P. J. Pompe, hoogl. te Utrecht; mr. A. Rombach, adv.-gen. Hoogen Raad; dr. C. Kortenhorst te Vught; mr. M. Ch. de Jong, rechter arr.-rechtbank te 's-Gravenhage; dr. G. Th. Kempe te Utrecht; mr. G. H. A. Feber, raadsheer Bijz. Raad van Cassatie te 's-Gravenhage. Herbenoemd zijn mr. dr. W. A. J. M. Fick, tevens voorz., mr. E. L. M. H. baron Speijart van Woerden, prof. dr. H. Dooijeweerd en mr. dr. N. Muller.

(Tijd)

E. Gentsch eeredoctoraat voor min.-pres. Schermerhorn —

11 Mrt. — De universiteit van Gent heeft aan minister-president prof. ir. W. Schermerhorn het eeredoctoraat dier universiteit verleend. (A.N.P.)

(V. b. Schermerhorn 6588 A)

F. Generaal Kruls gehuwd —

12 Mrt. — Lt.-Generaal mr. H. J. Kruls, chef van den Generalen Staf is te Londen in het huwelijk getreden met mevr. M. E. Rowland-Dyxhoorn, Res. Kapitein V.H.K. (A.N.P.)

(V. b. Kruls 6598 F)

G. Unie van Nederlandsche Ambtenaren opgericht - strijd tegen corruptie —

11 Mrt. — Opgericht is de Unie van Nederlandsche Ambtenaren; doel van deze organisatie is den strijd aan te binden tegen alle corruptieve toestanden en zich daaraan schuldig makende ambtenaren. De U.N.A. stelt zich voorts te weer tegen overtollige ambtenarij en bureaucratie. (Alg. H.bl.)

H. Geraamde im- en export 1946 - inschakeling particulieren handel - bezoek van min. Vos aan Ver. Staten —

Teruggekeerd van een kort bezoek aan de Ver. Staten heeft de minister van Handel en Nijverheid o.m. medegedeeld, dat men schat, dat Nederland in 1946 voor 3 milliard gulden zal invoeren en voor 1 milliard gulden zal uitvoeren. Een derde van den invoer — dus ongeveer een milliard gulden — zal uit de Vereenigde Staten moeten komen.

Deze import zal voornamelijk betrekking hebben op grondstoffen, hulpstoffen en machines. Wij hebben uit Amerika o.a. noodig, metalen, als ijzer, grondstoffen voor de textielindustrie, chemicaliën, steenkool, olie, benzine, etc.

Van de drie à vierhonderd millioen dollar, die daarvoor benoodigd zijn, zal een zeer groot gedeelte in den vorm van crediet moeten worden verstrekt, aangezien de dollars, die wij uit de blokkade krijgen, niet voldoende zijn om deze importen te financieren. Of wij deze credieten krijgen, hangt voornamelijk af van de vraag, hoe het zal loopen met het groote crediet aan Engeland en met de ontwikkeling van de verhouding tusschen Amerika en Rusland. Het was den minister n.l. zoowel op de persconferentie als in Amerikaansche bladen opgevallen, dat Nederland zelf als behoorlijken debiteur wordt beschouwd, dat de moeilijkheden in Indië bij de beoordeeling voor de credietwaardigheid van Nederland geen rol van beteekenis schijnen te spelen, maar dat het vooral de eerstgenoemde factoren zijn, die de bereidheid van de Amerikanen om gelden in Europa te investeeren beïnvloeden.

De indruk, dien de Minister in Amerika gekregen had, was deze, dat men algemeen van oordeel was, dat de particuliere handel in zoo snel mogelijk tempo dient te worden ingeschakeld. Hierbij zal toch echter de noodige omzichtigheid moeten worden betracht. In de allereerste plaats zijn er nog goederen, waarvoor 'n allocatiesysteem van toepassing is en in die gevallen moeten de aankoopen door de Regeringsapparatuur plaats hebben. Nu is het gebleken, dat indien de allocaties waren togewezen en men na de toewijzing den particulieren handel wilde inschakelen, het wel eens voorkwam, dat door gebrek aan contanten de particuliere handel de allocaties niet ten volle kon opnemen.

Verder is er een aantal producten dat nog schaarsch is. Indien hier de particuliere handel geheel wordt vrijgelaten, dan bestaat er vrees voor prijsopdrijving. Het ligt in de bedoeling om de door de overheidsinstanties in Amerika gesloten contracten in ieder geval door die instanties te laten afhandelen. In Engeland hebben wij getracht de A.R.R.-contracten over te doen aan particulieren, doch toen bleek dat de Nederlandsche importeurs wel bereid waren, de contracten uit te voeren, maar dat de Engelsche exporteurs de regeeringsgarantie prefereerden boven particuliere garanties.

Wat onze uitvoermogelijkheden met Amerika betreft, memoreerde minister Vos, dat wij vooral bloembollen gezonden hebben. De Amerikanen hebben verder vooral belangstelling voor kaas en jenever en voor industrieele specialiteiten — geen massa-artikelen — dus voor producten van onze kunstnijverheid en ambachtsbedrijven. (Ec. Voorl.)

(V. b. Vos: 6565 A; buitenl. handel 6596 A)

Nederland

A. Luchtvaart - Herstel K. L. M. - binnen- en buitenlandsche verbindingen - Sterkte luchtvloot —

Het Nederlandsche burgerluchtverkeer vertoont thans reeds in Europa een groei die in het bijzonder met het oog op de deviezenpositie verheugend genoemd mag worden. Het Europeesche luchtnet van de K.L.M. telt van 4 Maart af weer 7 lijnen, terwijl verschillende buitenlandsche maatschappijen in samenwerking met de K.L.M. dit aantal nog belangrijk vergrooten. Op genoemden datum zijn de K.L.M.-diensten op Londen, Brussel en Parijs heropend.

De dienst Amsterdam-Londen is de oudste K.L.M.-lijn. Op den 17den Mei 1920 steeg van Croydon een open vliegtuigje op, om bijna 4 uur later op Schiphol te landen met twee journalisten aan boord, een zak met ochtendbladen en een brief van den Lord Mayor aan den burgemeester van Amsterdam.

De luchtverbinding tusschen Groot-Brittannië en Nederland heeft zich sederdien gestadig uitgebreid en in 1939, vlak voor het uitbreken van den oorlog, werden 8 diensten per dag en één dagelijksche nachtpostdienst tusschen beide landen onderhouden.

De luchtverbinding tusschen Londen en ons land werd dadelijk na de bevrijding van het Zuiden hersteld door de Netherlands Military Air Transport Service, die dezen dienst van September 1944 tot 4 Mrt. heeft onderhouden.

Onder commando van Majoor M. S. Kamphuis en later van Lt. C. Sobels werden van September 1944 tot eind 1945 meer dan 26.000 passagiers vervoerd, terwijl bovendien aanzienlijke hoeveelheden medicijnen en andere dringend noodige goederen werden vervoerd.

Deze militaire luchtverbinding werd op 4 Maart door het burgerluchtverkeer overgenomen. Op 4 Februari j.l. reeds openden de Britsche European Airways, onderdeel van de Britsche luchtvaartmaatschappij B.O.A.C., een luchtverbinding Londen-Amsterdam. Van 4 Maart af onderhouden de K.L.M. en de B.O.A.C. 4 retourdiensten per dag tusschen Nederland en Engeland.

Het hervatten van de luchtverbinding Amsterdam-Brussel door de K.L.M. valt samen met de opening van een dienst Brussel-Amsterdam door de Belgische luchtvaartmaatschappij Sabena. De vliegtuigen van de K.L.M. zullen alle werkdagen des ochtends van Schiphol opstijgen, terwijl ook de terugreis voor den middag wordt gemaakt. Het vertrek van de vliegtuigen van de Sabena uit Brussel en uit Amsterdam zal in den namiddag geschieden.

Ook de verbinding Amsterdam-Parijs zal door de K.L.M. op werkdagen worden onderhouden. De dienst van Air France, die het traject Parijs-Amsterdam driemaal per week vliegt, wordt naast onze eigen K.L.M.-lijn gehandhaafd. Een definitieve dienstregeling voor de nieuwe verbindingen zal binnenkort worden vastgesteld.

Er worden nu weer geregelde diensten onderhouden:
naar Stockholm per K.L.M.-A.B.A.;
naar Kopenhagen-Malmö per K.L.M. of A.B.A.;
naar Praag per K.L.M.;
naar Zürich per K.L.M. of Swissair;
naar Brussel per K.L.M. of Sabena;
naar Parijs per K.L.M. of Air France;
naar Madrid-Lissabon per K.L.M.;
naar Londen per K.L.M. of B.O.A.C.;
naar Batavia of tusschenliggende stations per Netherlands Government Air Transport;
naar New York per American Overseas Airlines, aan welk verkeer de K.L.M. zeer binnenkort ook zal gaan deelnemen;
en in het binnenlandsche luchtnet:
naar Eindhoven-Maastricht, naar Enschedé en naar Leeuwarden-Groningen per Regeeringsvliegdienst.

(De Stem van Nederland - 2 Mrt.)

Op een persconferentie te Brussel ter inwijding van den regelmatigen handelsluchtdienst Brussel—Amsterdam, deelde een vertegenwoordiger van de K.L.M. mede, dat de K.L.M.-vloot thans bestaat uit 18 Skymasters. 4 Douglas DC4, 4 Lockheeds, die ieder 64 personen kunnen vervoeren, 21 Douglas DC 3 en Dakota's. Thans, 10 maanden na de bevrijding, is de luchtvloot dus grooter dan in 1940, terwijl ook de inkomsten beduidend hooger zijn. (Ec. Voorl.)

(V. b. K.L.M. 6644 C)

B. „Stichting Unievisch" - diepgevroren vischfilet - nieuwe industrie —

11 Mrt. — Een aantal groothandelaren in zeevisch te IJmuiden hebben de „Stichting Unievisch" opgericht, die zich zal bezighouden met productie van en handel in „diepgevroren vischfilet". Reeds is contact gelegd met een reederij, die zich op dit werk zal toeleggen. Ook de kleinhandel zal worden ingeschakeld. Er zal zoowel voor de binnenlandsche markt als voor export gewerkt worden. (Alg. H.bl.)

C. Uittreden uit C. H. U. —

11 Mrt. — Mr. dr. A. A. van Rhijn, mr. M. Ch. de Jong en de heer J. M. Krijger Jr., hebben in het besluit van de algemeene vergadering der Chr. Historische Unie tot het bewaren van contact met de A.R. Partij, aanleiding gevonden voor het lidmaatschap der C.H. Unie te bedanken.

In een schrijven aan het hoofdbestuur voeren zij als motief voor hun besluit aan, „dat zij de genomen beslissing een miskenning achten van het beginselprogram der C.H. Unie, dat de kerk een bijzondere positie toekent en dat bovendien wijst in nationale en niet in separatistische lijn." (Tr.)

(V. b. C.H.U. 6645 B; van Rhijn: 6638 A)

D. Partij van de Vrijheid - manifest tot oprichting nieuwe politieke partij —

12 Mrt. — Een comité van initiatief tot oprichting van een nieuwe politieke partij („Partij van de Vrijheid") heeft het volgende manifest uitgegeven:

„De eerste voorwaarde voor een op Christelijken grondslag berustende samenleving als de onze is de vrijheid. Alleen in vrijheid kan de mensch zijn persoonlijkheid ontwikkelen. Deze vrijheid, gepaard aan verdraagzaamheid en verantwoordelijkheid en gewaarborgd in een rechtsstaat, bewerkt welvaart en geluk en is noodzakelijk voor het bereiken van een menschwaardig bestaan voor alle groepen onzer maatschappij.

Dit uitgangspunt eischt een vrije uitoefening van bedrijf en arbeid, een vrije beschikking over de vruchten hiervan en een vrije maatschappelijke organisatie, waarbij de staat, wakende voor het belang der gemeenschap, een corrigeerende taak heeft. Onverbrekelijk verbonden aan de vrijheid is de sociale gerechtigheid. In het bedrijfsleven worde deze door samenwerking tusschen werkgevers en werknemers nagestreefd.

Zij, die zich verzetten tegen socialistische systemen, welke onvermijdelijk leiden tot dwang en tot het heerschen van weinigen over velen, en zich niet thuis gevoelen bij naar kerk of confessie gevormde politieke partijen, verlangen naar de vorming van een nieuwe politieke groepeering, die den strijd voor de vrijheid binnen door het algemeen belang gestelde grenzen zal voeren.

Uit dit inzicht is geboren: de Partij van de Vrijheid, die de eenheid van het Koninkrijk der Nederlanden en binnen dit Koninkrijk eigen meesterschap der deelen en gewesten vooropstelt".

Het initiatief-comité is samengesteld uit: Mr. D. U. Stikker, prof. mr. R. P. Cleveringa, J. M. F. A. van Dijk, mevr. A. Fortanier-de Wit, mej. dr. Jane de Iongh, drs. H. A. Korthals, mr. K. P. van de Mandele, mr. C. H. Telders, R. Zegering Hadders.

Het voorloopig secretariaat is gevestigd: 2e Weteringplantsoen 21, Amsterdam-C. (N.R.C.)

(V. b. Stikker 6364 F; Cleveringa 6441; v. d. Mandele 6364 F)

E. Voetbal - Nederland wint met 6—2 van Luxemburg —

Het Nederlandsche Elftal heeft zijn eersten officieelen interlandwedstrijd na den oorlog gewonnen. Het won in Luxemburg met 6—2 van het Luxemburgsche Elftal. (A.N.P.)

(V. b. Interl. wedstrijd 4214 A)

F. Oproer van politieke delinquenten te Amsterdam —

11 Mrt. — In het interneeringskamp voor politieke delinquenten aan de Levantkade te Amsterdam hebben zich op 10 Maart ernstige ongeregeldheden voorgedaan, waarbij de gevangenen kans hebben gezien, een der loodsen in brand te

steken. De bewaking slaagde er ten slotte met veel moeite in, den opstand te bedwingen; zeven personen werden gewond. (Par.)
(V. b. pol. delinq. 6643 A)

Nederland

A. Het proces-Carp - De „Vrederechtspraak" De Hooge Raad - Levenslang geëischt —

5 Mrt. — Mr. J. H. Carp, die in den bezettingstijd president is geweest van het z.g. vredegerechtshof, heeft terecht gestaan voor het bijzonder gerechtshof te 's-Gravenhage. Carp trad destijds op als secretaris van het kabinet van staat van Mussert. Hij ontwierp ook het statuut voor den Germaanschen statenbond, dat in het proces-Mussert zulk een groote rol heeft gespeeld. Hem werd o.m. ten laste gelegd, dat hij de geestelijke ontwikkeling in Nederland in nationaal-socialistischen zin heeft bevorderd door middel van de rechtspraak van het vredegerechtshof, welke in haar algemeene strekking ten doel had het verleenen van steun door de rechterlijke macht in den strijd voor de nieuwe orde en om bij het volk in het algemeen een nieuw besef van recht en onrecht te wekken in nationaal-socialistischen geest, waarbij de justitie optrad als vormend orgaan voor de voorbereiding van den nieuwen tijdgeest met een opvoedende taak. Deze taak bestond in het bijbrengen aan het volk van begrip voor een gewijzigde rechtswaardeering, o.m. tot uitdrukking komende in zware bestraffing van hen, uit wier optreden een gezindheid sprak, die op ontbinding van de nat.-soc. gemeenschap was gericht.
Op de eerste vragen van den president, mr. A. L. M. van Berckel, trachtte verd. tot een discussie te komen, maar de president hield hem bij de feiten.
Verd. zeide, dat de tijd nog niet rijp was geweest voor de nieuwe rechtspraak. De eenige reden, waarom de vrederechtspraak was ingesteld, zulks met instemming van de Duitschers, was om orde en rust te handhaven.
Het straffen van menschen, die N.S.B.-ers voor landverrader hadden gescholden, geschiedde alleen, aldus verd., om de orde en rust te handhaven. Dat in geschriften gepleit werd voor het geven van steun door de rechterlijke macht aan de „nieuwe orde", gaf verd. na veel praten toe. Partij-rechtspraak, al had het hiervan misschien soms den schijn, werd niet gepleegd, meende hij te kunnen zeggen.
De president las daarna gedeelten voor uit arresten van het vredegerechtshof, waaruit bleek, dat het bijvoorbeeld W.A.-mannen niet kwalijk werd genomen, als zij tegenstanders sloegen.
Getuige à décharge Smink, evangelist van beroep, die vlak bij verd. woonde, verklaarde, dat verd. moest hebben geweten dat er bij hem illegalen vergaderden, maar dat hij dit nimmer heeft aangebracht.
De procureur-fiscaal, mr. J. Zaayer, schetste de verschillende functies van verd., waarin hij het nationaal-socialisme bevorderde. Essentieel was niettemin zijn werk voor de z.g. vrederechtspraak. Hij werd uit overtuiging N.S.B.-'er maar ontwikkelde zich later tot een bondgenoot van de Duitschers. Zijn houding voor het Hof thans kon de proc.-fiscaal niet bewonderen. Den eerlijken afscheidsbrief van Van Genechten stelde hij dan ook ten voorbeeld. Over het bewijs meende mr. Zaayer kort te kunnen zijn. Het boek, de artikelen en de arresten van verd. geven de feiten en den geest, waarin zij werden bedreven, duidelijk weer. De bedoeling was, propaganda voor het nationaal-socialisme te maken.
Scherpe verwijten richtte mr. Zaayer tot den Hoogen Raad, die door tekort aan moreelen moed er zich toe leende de leden van het vredegerechtshof te beëdigen en te erkennen. In principe gaat de procureur-fiscaal ervan uit, dat leidende figuren van de N.S.B. de doodstraf verdienen. In het optreden van verd. valt evenwel op te merken dat dit soms meer de bedoeling had ten goede dan ten kwade te werken. Hij heeft niettemin de Nederlandsche justitie verlaagd tot een propagandamiddel voor den vijand. Hierdoor is de Nederlandsche justitie grievend beleedigd, evenals ons geheele volk. Mr. Zaayer wilde verhoeden, dat professioneele ressentimenten — in zekeren zin is ons rechtswezen partij in deze zaak — de straf zouden verhoogen. Ook is er de betreurenswaardige houding van den Hoogen Raad.
Wegens opzettelijke hulpverleening aan den vijand eischte spr. levenslange gevangenisstraf met levenslange ontzetting uit het recht ambten te bekleeden en uit de beide kiesrechten. (V.V. - N.R.C.)
(V. b. Carp: 6529 F; proces-Mussert: 6627; Vredegerechtshof: 5771 A; Van Genechten 6567 F; Hooge Raad in bezett. tijd: 6479)

Ned. O. Indië

B. Nederl. troepen op Java geland - protest van Sjahrir - terugtrekking Britsche troepen —

9 Mrt. — Negen Nederlandsche bataljons zijn te Batavia aan land gegaan. Grootere eenheden zouden, volgens Reuter, tegelijk landen bij Semarang en Soerabaja. Men neemt aan, dat ze de voorhoede vormen van 20.000 man, welke uit Malakka en uit deelen van den Archipel buiten Java worden aangevoerd.
Soetan Sjahrir was op 8 Mrt. op de hoogte gesteld van deze landingen, terwijl een Britsch verbindingsofficier ook Soekarno ervan heeft verwittigd.
Sjahrir heeft bij generaal Stopford krachtig geprotesteerd tegen de landingen. (Alg. H.bl.)
11 Mrt. — Het protest van Sjahrir luidt als volgt:
„Wederom zijn Nederlandsche troepen in Batavia ontscheept. Ik herhaal met nadruk het standpunt van mijn regeering, dat de Nederlandsche militaire inval in Indonesië een schending van de souvereiniteit van de Indonesische republiek beteekent.
„De tegenwoordigheid van Nederlandsche troepen kan in dezen tijd van spanning geen enkele goede uitwerking hebben en zal niet nalaten de sfeer der onderhandelingen nadeelig te beïnvloeden.
„Tenzij de Nederlandsche regeering inderdaad zekere vijandelijke voornemens koestert, gaat het boven ons begrip, waarom deze versterkingen nu noodzakelijk zijn. Ik protesteer met kracht tegen de nieuwe versterkingen en tegen dergelijke gebeurtenissen in de toekomst." (Alg. H.bl.)
11 Mrt. — De aankomst van Nederlandsche bataljons moet, zoo blijkt o.m. uit een relaas van een correspondent van A.N.P.-Aneta, worden beschouwd als een begin van een aflossing der Britsche en Britsch-Indische troepen. Tot terugtrekking daarvan is kort geleden besloten; men schat dat een periode van ongeveer zes maanden noodig zal zijn voor al deze troepen uit Indië zijn vertrokken. Tot zoolang zal het militaire commando in Indië in Engelsche handen blijven. (N.R.C.) **(V. b. landing Ned. tr. 6646 C)**

C. Twee dagorders van Gen. Spoor - aanmaning tot discipline —

12 Mrt. — Luitenant-generaal Spoor heeft in een dagorder hulde gebracht aan het derde bataljon, dat Banka heeft gezuiverd en het eerst op Java landde. (Alg. H.bl.)
12 Mrt. — Lt.-gen. S. H. Spoor, opperbevelhebber van het K.N.I.L., heeft opnieuw met nadruk gewezen op het gebrek aan discipline onder de soldaten, zoowel als onder de officieren van het Ned.-Ind. leger. Hoewel hij toegeeft, dat daarvoor wel verontschuldigingen aan te voeren zijn, legt generaal Spoor er nogmaals den nadruk op, dat het absoluut noodzakelijk is aan dezen toestand, welke een schande is voor het leger, een einde te maken. (Msb.)
(V. b. Spoor: 6608 D)

D. Japansche overgave op Bali - bezet door Nederl. troepen —

11 Mrt. — Generaal-majoor B. Mansergh, geallieerd opperbevelhebber op Oost-Java, heeft op 8 Mrt. in de residentie Bali en Lombok de Samurai-zwaarden van den Japanschen kolonel Kobungo Tsunuha ontvangen ten teeken van de onvoorwaardelijke overgave van alle Japansche strijdkrachten op Bali. (N.R.C.)
Op 2 Mrt. waren Nederlandsche troepen op Oost-Bali aan land gegaan. Den Pasar en later Singaradja op Noord-Bali werden zonder incidenten bezet.
De bevolking was rustig en nam over het algemeen een vriendelijke houding aan. (Exchange)
(V. b. 6646 C en 6615 A)

E. De muiterij in de Minahassa geëindigd —

13 Mrt. — De muiterij te Menado is geëindigd. De leiders der rebellen, drie inheemsche sergeants, die zichzelf tot resp. kolonel, majoor en kapitein „bevorderd" hadden, werden op 11 Maart door hun eigen manschappen gearresteerd en naar H. M. „Piet Hein" gevoerd. Hierna kwamen drie peletons uit de bemanning van het schip, volledig bewapend en met de Nederlandsche vlag voorop, aan land. Zij marcheerden dwars door de stad naar de kazernes om het bevel daarover op zich te nemen en werden zeer geestdriftig verwelkomd.
Pamfletten met een boodschap van Koningin Wilhelmina tot de „twaalfde provincie" werden onder de bevolking verspreid. (Tijd)
(V. b. muiterij: 6631 L)

F. Nieuw Kabinet Sjahrir —

12 Mrt. — Sjahrir heeft een kabinet gevormd, dat als volgt is samengesteld: **Sjahrir:** premier en Buitenlandsche Zaken: **Soedarsono:** Binnenlandsche Zaken; **Darma Setiawan:** Openbare Gezondheid; **ir. Soerachman:** Financiën; **ir. Darmawan:** Handel en Industrie; **dr. Djamaloedin Rasat:** Handel en Voedselvoorziening; **dr. Amir Sjarifoedin:** Defensie; **mr. Soewandi:** Justitie; **Mohamed Sjafei:** Opvoeding; **Mohamed Natsir:** Informatie ad int.; **Maria Ulfah Santoso:** Sociale Zaken; **Hadji Rasjidi:** Godsdienst ad int.; **mr. Abdoel Karim:** Verbindingen; **ir. Poetoehena:** Openbare Werken; **Wikana:** minister zonder portefeuille; **ir. Djoeanda** (Verkeer).
Voor bijna alle ministeries zijn vice-ministers benoemd, nl. Hadji Agoes Salim

(Buitenlandsche Zaken); Samadikoen (Binnenlandsche Zaken); dr. Leimena (Gezondheid); dr. Sjafroedin (Financiën); Samsoe Oedaja (Handel en Industrie); dr. Saksono (Landbouw en Voedselvoorziening); Aroedji (Defensie) hij heeft een speciale taak, n.l. van minister van de Indonesische vloot; mr. Hadi (Justitie); dr. Moelia (Opvoeding); mr. Djojoadiningrad (Sociale Zaken); dr. Laoh (Openbare Werken).
Van dit ministerie zijn elf ministers overgenomen uit het vorige. Nieuw zijn de volgende: dr. Djamaloedin Rasat, Mohamed Sjafei, Maria Ulfah, Mohamed Natsir. Tot de Masjoemi, de Islamietische massa-partij, die niet vertegenwoordigd is door haar meest radicale figuren behooren: de heeren Natsir en Rasjidi. Mej. Ulfah heeft in Leiden gestudeerd; zij heeft een actieve rol gespeeld in de vrouwenbeweging en heeft in het bijzonder geijverd voor een burgerlijke regeling van het huwelijk.
Noch communisten, noch vertegenwoordigers van het volksfront zijn in het kabinet opgenomen. De meest radicale minister Wikana (zonder portefeuille), een links-nationalist van de vroegere Gerindo Sjafei (P.N.I.) en vice-minister Saksono, zijn beiden onderwijsdeskundigen, de meeste overigen waren vroeger aan regeeringsdepartementen verbonden. Sjafroedin (financiën) is tevens voorzitter van het werkcomité en de meest invloedrijke vice-minister. Van de vice-ministers noemen wij verder dr. Leimena, (openb. gezondheid), medicus en Christen Ambonnees, ir. Saksono, (landbouw), radicaal-nationalist, die te Wageningen heeft gestudeerd, dr. Moelia (onderwijs) een ger. Christen Batak, mr. Abdoelmadjid Djojoadiningrad, (sociale zaken) bekend P.I.-lid. (Par.)
(V. b. Sjahrir: 6646 B; kabinet: 6559 E)

Ned. O. Indië

A. Reactie op invoering nieuw geld - decreet van Soekarno —

9 Mrt. — De eerste reactie op de invoering van het nieuwe geld was een zeer sterke stijging der prijzen. De politie treedt echter streng op tegen prijsopdrijving. (N.R.C.)
12 Mrt. — Volgens een bericht in de Merdeka heeft Soekarno bij decreet de thans in Indië geldende strafwet gewijzigd. De wijzigingen houden ook in een verhooging van gevangenisstraf tot 15 jaar als straf voor het in circulatie brengen van geld, dat niet door de regeering als wettig wordt erkend. (N.R.C.) **(V. b. 6645 H)**

B. Republ. universiteit geopend —

9 Mrt. — Het Nationalistische dagblad Merdeka meldt de opening van de Republikeinsche universiteit Gadjah Mada te Djokjakarta. (N.R.C.)

Abessynië

C. Aanspraken op Ital. Erythrea en Somaliland —

9 Mrt. — De minister-president van Abessynië, Makonnen Endal-Katchew, heeft de aanspraken van Abessynië op de vroegere Italiaansche koloniën, Erythrea en Somaliland, verdedigd. Hij zeide dat de bevolking van deze koloniën uit oude Ethiopische volksstammen bestaat en eischte de overgave van deze omstreden gebieden aan Abessynië.
(N.Z.Zt.) **(V. b. Abess. 5360 B)**

Australië

D. Houding der havenarbeiders - minister Evatt over betrekkingen met Nederland en Indonesië —

14 Mrt. — In een op 13 Mrt. gehouden vergadering van de havenarbeiders van Brisbane heeft volhard bij het besluit om te weigeren, de Nederlandsche schepen te laden.
Dr. H. V. Evatt, de Australische minister van buitenlandsche zaken, heeft in het parlement verklaard, dat het voor Australië van vitaal belang is, de vriendschappelijke betrekkingen, die men tijdens den oorlog met Nederland onderhield, te behouden. Over Ned.-Indië zeide hij, dat het belangrijk was goede betrekkingen met de Indonesiërs aan te knoopen, zoowel als met andere afhankelijke volken in de wereld, die bezig zijn zich een grootere mate van zelfbestuur te verwerven. (N.R.C.)
(V. b. havenarb. 6646 E; Evatt 4858 D)

België

E. Nieuwe regeering van socialisten en specialisten —

14 Mrt. — Paul-Henri Spaak, aftredend minister van Buitenlandsche Zaken in het kabinet-Van Acker, is er in geslaagd een nieuw ministerie te vormen, dat als volgt is samengesteld.
Eerste-Min. en buitenlandsche zaken: **Spaak (soc.)**; binnenlandsche zaken: **Joseph Merlott (soc.)**; justitie: **Henri Rolin (soc.)**; economische zaken: **Achille van Acker (soc.)**; buitenlandsche handel: **De Smaele (partijloos)**; oorlogsschade en oorlogsgetroffenen: **Pierre Vermeylen (soc.)**; openbare werken: **Herman Vos (soc.)**; verkeer: **Ernest Rongvaux (soc.)**; financiën: **Frans De Voghel (partijloos)**; opvoeding: **Leon Collard (soc.)**; koloniën: **Lode Craeybeeckx (soc.)**; landbouw: **Arthur Wauters (soc.)**; volksgezondheid: **prof. Van Beneden (partijloos)**; bevoorrading: **Moens de Fernig (partijloos)**.
De minister van landsverdediging moet nog aangewezen worden. (L.N. - Gaz. v. Antw.) **(V. b. 6646 G)**

F. Geroofde kunstschatten uit Duitschland —

12 Mrt. — 27 meesterwerken, waaronder twee werken van Memling, een „Madonna" van Van der Weyden, een „Madonna met het kind" van Quinten Massijs, een Rubens, een Albert Cuyp, een Van Goyen, een Ruysdael, een Potter, twee Taddeo Gaddi, een schilderij van den meester Willem van Keulen en een beeldhouwwerk dat aan Veit Stess wordt toegeschreven zijn uit Duitschland in het museum voor Kunst en Geschiedenis te Brussel aangekomen. (Belga)

Canada

G. Rapport over Russische spionnage —

5 Mrt. — De premier, Mackenzie King, heeft een rapport gepubliceerd, waarin wordt medegedeeld, dat 4 ambtenaren in openbaren dienst direct of indirect aan vertegenwoordigers van de Sovjet-Unie geheime en vertrouwelijke inlichtingen hebben verstrekt, waardoor zij de wet op officieele geheimen van 1939 hebben overtreden.
De Russische agenten kregen in Augustus 1945, tegen het einde van den oorlog in den Stillen Oceaan, opdracht van Moskou, om „inlichtingen in te winnen over het verplaatsen van Amerikaansche troepen uit Europa naar de Ver. Staten en den Stillen Oceaan".
Kolonel Zaboltin, militaire attaché bij de Sovjet-ambassade in Ottawa, heeft volgens het rapport getracht den zetel van de hoofdkwartieren van eenige tientallen Amerikaansche divisies of legerkorpsen en die van het negende Amerikaansche leger op te sporen. (V.K.)
(V. b. spionnage: 6634 G)

China

H. De Russische troepen in Mandsjoerije - Vrouwen eischen terugtrekking - anti-Russische betoogingen - Russische troepen trekken zich uit Moekden terug - spanning tusschen communistische en regeeringstroepen —

8 Mrt. — Meer dan 7000 vrouwen, vertegenwoordigsters van 36 vrouwen-organisaties, hebben tijdens een door mevr. Tsjiang Kai-sjek voorgezeten vergadering de terugtrekking der Russische troepen uit Mandsjoerije geëischt.
In Tsjoengking en andere Chineesche steden hebben anti-Russische betoogingen plaats gehad. (N.Z. Zt.)
11 Mrt. — Het Chineesche nieuwsbureau „Central News" heeft medegedeeld, dat de Russen zonder voorafgaande waarschuwing begonnen zijn met de evacuatie van Mandsjoerije.
Hetzelfde persbureau meldt, dat de toestand in Moekden, de voornaamste stad in Zuid-Mandsjoerije, waarvan de evacuatie door de Sovjetstrijdkrachten is voltooid, „gespannen" is. De Chineesche communisten treden actief op in de voorsteden, waar branden woeden.
De regeeringstroepen trachten de stad in bezit te krijgen. (Alg. H.bl.)
(V. b. Mandsjoerije: 6650 D)

Duitschland

I. Britsch zône - Rantsoenen der bevolking met een derde verminderd —

28 Febr. — De voedselschaarschte in de wereld en speciaal in het Britsche Rijk heeft het militaire bestuur in de Britsche zône van Duitschland genoopt tot drastische vermindering der rantsoenen voor de Duitsche burgerbevolking. Naar officieel is medegedeeld, zal met ingang van 4 Maart aanstaande het rantsoen met een derde worden verminderd.
De nieuwe rantsoenen voor Duitschers in deze zône zijn teruggebracht van 1500 cal. per dag tot 1014. Het was noodzakelijk de broodrantsoenen terug te brengen tot op de helft: van 10.000 gr. tot 5000 gr. per 4 weken. Ook andere levensmiddelen zijn eveneens tot op de helft verminderd. (Tr.)

K. Socialistische eenheidspartij opgericht in Russische zône - Critieke voedselpositie - sombere vooruitzichten - import Nederl. groente - export van machines en onderdeelen —

2 Mrt. — De leiders der socialistische en communistische partijen in de Russische bezettingszône van Duitschland hebben besloten over te gaan tot het oprichten van een gemeenschappelijke partij, die bekend zal staan als de „Duitsche socialistische eenheidspartij". (V.K.)
11 Mrt. — De Berlijnsche correspondent van de N.R.C. seinde aan zijn blad:
De uiterst kritieke voedselpositie en de min of meer gedwongen samensmelting

van sociaal-democraten en communisten in de Russische zône zijn de feiten, die op het oogenblik in het middelpunt der belangstelling staan. Aangaande de voedselsituatie heeft de plaatsvervanger van Montgomery den persvertegenwoordigers medegedeeld, dat, indien er geen zendingen van overzee komen, de rantsoenen nog meer zullen moeten worden verlaagd, hoewel deze reeds thans ver beneden het minimum zijn. Het ligt allerminst in de bedoeling der Engelschen om de Duitschers te laten verhongeren. Zulks niet zoo zeer uit medelijden, maar om politieke redenen, daar men het gevaar niet wil loopen, dat ten slotte toch weer radicale opvattingen de overhand krijgen. Zooals de situatie thans is in de Britsche zône, moeten tien millioen menschen tevreden zijn met het onvoldoende rantsoen van duizend calorieën. Berichten uit de Fransche en de Russische zône toonen aan, dat de levensmiddelenpositie aldaar eveneens kritiek is. Voor ons is het belangwekkend te vernemen, dat de Engelschen, om de bevolking van de industriegebieden in hun zône eenigszins te ondersteunen, in Nederland zevenduizend ton versche groente hebben aangekocht. Een deel hiervan is bereids aangekomen, terwijl de rest onderweg heet te zijn. Uit Engeland is elfduizend vijfhonderd ton groente geïmporteerd, terwijl ook de Amerikanen bij ons onder meer groente en zaden hebben gekocht voor hun zône. Ten einde den import van levensmiddelen te kunnen betalen, is het Amerikaansche militaire bestuur er toe overgegaan, voorraden machines en machineonderdeelen, speelgoed, pharmaceutische producten, huishoudelijke artikelen en meetinstrumenten uit te voeren. Op de lijst van goederen, die mogen worden uitgevoerd, komen voor auto-motoren, rotatiepersen, micrometers, grindmolens, klinkmachines en generatoren. De aankoopen moeten echter in dollars worden betaald, terwijl de Duitsche verkooper dan het equivalent in marken ontvangt. (N.R.C.)

Duitschland

A. Arrestaties van communistische leiders te Berlijn —

11 Mrt. — Gedurende de laatste dagen zijn twaalf communistische leiders te Berlijn gearresteerd. Volgens een Duitsch persagentschap zullen zij voor een militair tribunaal worden gebracht onder beschuldiging, dat zij getracht hebben functionarissen te intimideeren en dat zij tegen de bestuursregelen van het Amerikaansche bestuur hebben gehandeld. (Msb.)

B. Nieuwe Duitsche partij - Democratisch Socialistische Unie - Vereenigde Staten van Europa - politieke amnestie —

13 Mrt. — In Düsseldorf is de eerste vergadering gehouden van een nieuwe Duitsche partij, de Democratisch Socialistische Unie. Zij stelt zich ten doel de bevordering van het denkbeeld der Vereenigde Staten van Europa, naar het voorbeeld van Amerika. De partij juicht toe, als voorbereidende stappen tot dit doel, de vorming van federale staten in Duitschland, zooals thans geschied is met Beieren, Wurtemberg en Hessen. Een soortgelijken bestuursvorm wenscht de partij ook voor het Rijnland.
De vergadering keurde met groote meerderheid goed den geallieerden mogendheden voor te stellen om op den „eersten verjaardag van de overwinning" een politieke amnestie te verleenen aan de partijleden van de N.S.D.A.P. (A.N.P.)
(V. b. pol. partij 6569 D)

C. Geen bezetting van Berlijnsche banken —

13 Mrt. — De Sovjet-vertegenwoordigers bij de geallieerde bestuurscommissie voor Berlijn hebben verklaard, dat de berichten volgens welke de banken in den Sovjet-Russischen sector van Berlijn zouden zijn bezet, onjuist zijn. De banken waren al sinds Juni jl. gesloten geweest, maar door officieele personen waren clandestiene transacties — tegen de Russische orders in — voortgezet. Daarom waren gewapende machten voor 35 van de 150 banken geplaatst.
(Alg. H.bl.) **(V. b. 6647 D)**

D. Duitsche oorlogsmisdaden tijdens Ardennen-offensief —

6 Mrt. — De Belgische commissie voor oorlogsmisdaden heeft een rapport gepubliceerd over den massamoord op Belgische burgers tijdens het tegenoffensief van Von Rundstedt in de Ardennen in December 1944. Te Bande in de Belgische provincie Luxemburg werden 34 jongemannen, willekeurig gekozen door agenten van de Gestapo, neergeschoten. Slechts één man kon ontsnappen.
(Reuter)

Engeland

E. Verdachte scheepsbranden - sabotage? —

11 Mrt. — In de laatste dagen hebben in verscheidene Britsche havens scheepsbranden gewoed, die aan kwaadwilligheid worden toegeschreven. Te Liverpool brandde de „Empire Waveney", te Southampton het grootste passagiersschip ter wereld, de „Queen Elisabeth". Voorts brak brand uit op nog zes andere schepen. Te Devonport ontstond brand op het vliegdekschip „Victorious" (27.000 ton). De branden konden snel worden beperkt, doch er zijn uitgebreide politiemaatregelen genomen, daar in de haven van Southampton ook de „Ile de France", de „Athlone Castle", de „Alcantara" gemeerd liggen en de „Queen Mary" en de „Aquitania" in aantocht zijn.
Drie van sabotage verdachte vreemdelingen worden gezocht. (Alg. H.bl.)

Finland

F. President Mannerheim afgetreden - Paasikivi nieuwe president

5 Mrt. — De Finsche premier Paasikivi maakte in een radiorede bekend, dat veldmaarschalk Carl Gustav baron Mannerheim om gezondheidsredenen afgetreden is als president der Finsche Republiek.
Paasikivi wees er in zijn rede op dat op het critieke oogenblik in Augustus 1944 niemand anders dan Mannerheim het ambt van president op zich kon nemen. Reeds maanden lang was Mannerheim het object van felle aanvallen van linksradicale zijde. Door de onthullingen tijdens het proces tegen Finsche politici achtte men zijn positie onhoudbaar geworden. (N.Z.Zt.)
12 Mrt. — Juho Kovho Paasikivi is tot opvolger van Mannerheim gekozen.
Paasikivi is 75 jaar oud. (G.v.A.)
(V. b. Mannerheim: 6067 B; Paasikivi: 6395 D; pol. proces: 6640 C)

Frankrijk

G. François Mauriac bepleit politieke amnestie —

8 Mrt. — In verband met een langen brief dien François Mauriac ontving van een jongen katholieken Belg, die wegens collaboratie met den vijand ter dood werd veroordeeld en terechtgesteld, schreef hij in „Le Figaro":
„Men geraakt maar niet gewend (tenzij wij het al te gewoon gaan vinden) aan deze gruwzame tijden, waarin misdadigers — die van uit een bepaald standpunt gezien werkelijk misdadigers kunnen genoemd worden — tevens menschen kunnen zijn die dorsten naar waarheid en wier hart van liefde kan blaken. Op welk ander oogenblik van het menschelijk drama heeft de geschiedenis onze jonge menschen zoo parten gespeeld, hun politieke hartstochten, hun abstracte verdwazing benut, om hun dan plotseling rekenschap te vragen en ze vervolgens neer te schieten na ze van hun eer te hebben beroofd?"
„Wat mijn land betreft, aldus Mauriac — vraag ik mij af: of men voor eeuwig de levenspoorten zal sluiten voor de massa onvoorzichtigen, menschen van allen leeftijd die op een dwaalspoor werden gebracht, en in de eerste plaats voor de jongeren, die onder den invloed van hun omgeving zijn gaan denken en gelooven wat zij gedacht en geloofd hebben, en of men hen zal verbieden, zich aan te sluiten bij de ploegen, die werken aan den wederopbouw van Frankrijk.
Mauriac geeft toe, dat er een gevaar aan verbonden is, en nochtans in weerwil van dit gevaar, nu de verkiezingen voor de deur staan, oordeelt hij dat het de plicht van de Christenen is openlijk voor het land de amnestie-kwestie te stellen. Alvorens hun stem uit te brengen, zoo zegt hij, hebben zij het recht aan de partijen te vragen welk antwoord zij hierop denken te geven.
(Belga - Gaz. v. Antw.)

H. Oogst 1945 slechtste dezer eeuw - import Russisch graan—

11 Mrt. — De Fransche min. v. staat, Thorez, heeft verklaard, dat de Fransche oogst van 1945 de slechtste van deze eeuw in Frankrijk is geweest.
De Russische regeering heeft medegedeeld, dat Rusland aan Frankrijk 500.000 ton graan zal leveren. (L'Humanité)
(V. b. 6640 D)

I. 240.000 Franschen vroegen tijdens den oorlog Duitsche naturalisatie aan —

11 Mrt. — De Amerikaansche autoriteiten hebben Duitsche archieven aan de Fransche regeering overgedragen, waaruit blijkt dat 240.000 Fransche onderdanen tijdens de bezetting Duitsche naturalisatie aanvroegen. (A.F.P.)

K. Koopvaardijvloot - De opheffing van de „scheepvaartpool" —

7 Mrt. — In Frankrijk betreurt men het besluit tot ontbinding der internationale scheepvaartpool. Men acht er een verdere internationale samenwerking op scheepvaartgebied noodzakelijk.
Dit standpunt is te verklaren, als men weet, dat Frankrijk thans niet meer in staat is de dringend noodzakelijke invoeren met een eigen vloot te doen geschieden. Volgens cijfers der statistische afdeeling der United States Maritime Commission is de Fransche handelsvloot

van 3 millioen ton in 1939 gedaald tot 1.1 millioen ton begin 1946. Er wordt nog 400.000 ton hersteld op verschillende werven en 430.000 ton is in aanbouw.
Men verlangt, dat Engeland of Amerika aan Frankrijk scheepsruimte ter beschikking zal stellen. Met het oog op Amerika's surplus aan tonnage schijnt dit land daartoe het meest aangewezen te zijn. (Kees. Fin. Arch.)
(V. b. Fr. Koopv.vl.: 6524 C; int. scheepv. pool: 6478 D; wereldkoopv.: 6601 D)

Griekenland

A. Tien ministers afgetreden - de verkiezingen - boycot door linksche partijen - brief van Bevin - buitenlandsche waarnemers —

11 Mrt. — Tien republikeinsche ministers zijn afgetreden.
Rechtsche kringen te Athene zijn van meening, dat de republikeinsche ministers zijn afgetreden, omdat „zij nu geplaatst zijn tegenover het onweerlegbare bewijs, dat zij bij de verkiezingen zullen worden verslagen".
Linksche kringen zeggen, dat onder de huidige omstandigheden gedeeltelijk gewapende royalisten onpartijdige verkiezingen op 31 Maart onmogelijk zullen maken.
De Grieksche premier Sofoulis heeft verklaard dat de algemeene verkiezingen op 31 Maart zullen doorgaan. De linksche partijen zullen deze verkiezingen boycotten; als een der redenen hiervoor geven zij op, dat de kiezerslijsten op onjuiste wijze zijn samengesteld.
De Engelsche minister van Buitenlandsche Zaken, Bevin, heeft in een brief aan Sofoulis verklaard het te betreuren, dat de linksche partijen zich afzijdig zullen houden; dit kan volgens hem echter slechts beteekenen, dat deze partijen niet op den steun van het volk durven te rekenen. Bevin ziet in dit besluit van de linkerzijde geen reden om het Grieksche volk de gelegenheid te onthouden vrijelijk zijn eigen regeering te kiezen en hij vertrouwt, dat Sofoulis zal weten te voorkomen, dat de monarchistische groep zal worden versterkt door de Grieksche politie. In elk geval kan Bevin niet inzien, hoe deze monarchistische organisatie de kiezers zou kunnen dwingen tegen hun overtuiging in te stemmen, als er geheime verkiezingen worden gehouden.
Meer dan zeventig leden van het Engelsche parlement, meerendeels behoorende tot de Arbeiderspartij, hebben een verklaring onderteekend, waarin de mogelijkheid om reeds eind Maart geheime verkiezingen te houden, in twijfel wordt getrokken. De regeering-Sofoulis, die enkele maanden geleden nog een centrum-regeering was, is snel naar rechts afgezakt, aldus deze verklaring.
Ongeveer 250 Engelsche, Amerikaansche en Fransche officieren zijn begonnen met de voorbereidingen voor hun ambt van waarnemers bij de verkiezingen.
(Alg. H.bl. - V.V. - Reuter) **(V. b. 6623 K)**

Hongarije

B. Rusland pacht Hongaarsche vliegvelden - Russisch-Hongaarsche luchtvaartmaatschappij —

11 Mrt. — Het Hongaarsche kabinet heeft een overeenkomst met de Russische regeering goedgekeurd.
Volgens deze overeenkomst verpacht de Hongaarsche regeering Hongaarsche vliegvelden en het gebruik van land voor vliegvelden en werkplaatsen voor den duur van dertig jaar, terwijl de Sovjet-Unie voor de technische uitrusting zorg draagt.
De Hongaarsche regeering moet de verpachte vliegvelden binnen vijf jaar in orde maken. Er zal een Sovjet-Russisch—Hongaarsche maatschappij voor de burgerluchtvaart worden gevormd die internationale luchtvaartverbindingen zal onderhouden. De raad van commissarissen zal bestaan uit drie Sovjet-Russische en drie Hongaarsche leden. Er zal een Sovjet-Russische directeur en een Hongaarsche onder-directeur zijn. (Tr.)
(V. b. betr. met R'l. 6616 D)

Indo-China (Fransch)

C. Fransche regeering erkent de Republiek Viet-Nam - deel van de Indo-Chineesche Federatie en van de Fransche Unie —

16 Mrt. — Op 6 Maart werd te Hanoi (Indochina) een overeenkomst geteekend door Ho Sji Minh, president van de republiek Viet-Nam (de oude, thans herleefde naam van de gebieden Annam en Tonkin tezamen), en den vertegenwoordiger van den Franschen Hoogen Commissaris, Sainteny.
Er bestaat een groote mate van analogie tusschen de verhouding Frankrijk—Indochina en de verhouding Nederland—Indonesië, een analogie, waarop thans in de Engelsche pers de aandacht wordt gevestigd. Zoowel Indochina als Indonesië waren door Japan bezet; in beide gebieden hebben de Japanners gepoogd, bestaande vrijheidsverlangens ten eigen bate te exploiteeren; Franschen noch Nederlanders konden terstond na Japans nederlaag de gebieden in Z.O.-Azië her-bezetten; zooals Indonesië aanvankelijk werd „overgenomen" door de Engelschen, zoo werd Viet-Nam aanvankelijk „overgenomen" door de Chineezen; en zoowel in Viet-Nam als in Indonesië ontwikkelde zich na Japans nederlaag met toegenomen snelheid en kracht het streven naar onafhankelijkheid.
De tekst van het accoord, thans bereikt tusschen Frankrijk en Viet-Nam (dat het Noord-Oostelijke dichtst-bevolkte deel van Indo-China omvat) luidt als volgt:
„1o. De Fransche regeering erkent de Republiek Viet-Nam als een vrijen staat, met een eigen regeering, een eigen parlement, een eigen leger en eigen financiën, een staat die deel uitmaakt van de Indo-chineesche Federatie en van de Fransche Unie; zij verplicht zich, de besluiten te bekrachtigen, welke door de bevolkingen bij referendum zullen worden genomen. (Dit doelt op de aansluiting van andere gebieden, zooals Cochinchina, bij Viet-Nam).
2o. De regeering van Viet-Nam verklaart zich bereid, het Fransche leger vriendschappelijk te ontvangen, wanneer dit, krachtens de internationale accoorden, de Chineesche troepen aflost. Een toevoegsel bij deze voorloopige overeenkomst zal de methoden vaststellen, volgens welke de aflossing in haar werk zal gaan.
3o. Bovenstaande bepalingen zullen terstond na de uitwisseling der handteekeningen van kracht worden. Elk der contracteerende partijen zal alle vereischte maatregelen treffen voor het terstond beëindigen van de vijandelijkheden, haar troepen in de huidige stellingen laten, en een sfeer scheppen, die gunstig is voor het onmiddellijk aanknoopen van vriendschappelijke betrekkingen met Frankrijk. De onderhandelingen zullen o.a. gaan over de diplomatieke betrekkingen van Viet-Nam met andere staten, over den toekomstigen status van Indochina, en over economische en cultureele belangen.
Hanoi, Saigon of Parijs kunnen worden aangewezen als zetel van de conferentie."
Later werd nog medegedeeld, dat Tonkin zal worden bezet door 10.000 man van het leger van Viet-Nam en 15.000 Franschen, allen onder Fransch opperbevel. Jaarlijks zullen 3000 Franschen vertrekken, zoodat over vijf jaar geen Fransche troepen meer aanwezig zullen zijn. In geen geval mogen Japanners worden gebruikt voor handhaving van de orde.
Terstond na het onderteekenen van de overeenkomst gingen Fransche troepen in Tonkin aan land. (Gr. Amsterd.)
(V. b. 6576 F, zie ook: 6427 G)

Internationaal

D. Fransch voorstel tot conferentie van vier i.z. Duitschland —

5 Mrt. — De Fransche regeering heeft aan de regeeringen te Washington, Londen en Moskou het houden eener viermogendhedenconferentie voorgesteld ter bestudeering van alle problemen, die Duitschland betreffen. (Msb.)
(V. b. centr. Duitsche best.: 6532 I; Bevin over Duitschl.: 6639 H)

E. Duikbootverliezen van de as tijdens den tweeden wereldoorlog

8 Mrt. — Volgens mededeeling van de Britsche en Amerikaansche Admiraliteiten werden in wereldoorlog II in totaal 996 vijandelijke onderzeeërs vernietigd, waarvan 781 Duitsche, 85 Italiaansche en 130 Japansche. De Engelschen vernietigden 524 Duitsche vaartuigen en Amerika 174. De Britten brachten 68 Italiaansche onderzeeërs tot zinken, de Amerikanen 4. De andere schepen gingen door andere oorzaken verloren. In den Pacific brachten Amerikaansche vliegtuigen, schepen en mijnen 110 Japansche onderzeeërs tot zinken en de Engelschen 9. (Usis)
(V. b. oorlogsverliezen D'tschl.: 6392 F; Italië: 5862 C; Japan: 6414 L en M)

F. De verdeeling der Duitsche koopvaardijvloot - Het rapport van de commissie voor de koopvaardijvloot goedgekeurd —

8 Mrt. — Op de conferentie van Potsdam (17 Juli—2 Aug. 1945) zijn Rusland, Engeland en de Ver. St. overeengekomen, dat de Duitsche Koopvaardijvloot gelijkelijk tusschen de drie mogendheden zou worden verdeeld, met uitzondering van de binnenschepen en de kustvaartuigen. Amerika en Engeland zouden uit hun deel schepen afstaan aan Geallieerde mogendheden, wier koopvaardijvloot zware verliezen leden in den gemeenschappelijken strijd tegen Duitschland. Rusland zou uit zijn deel schepen afstaan aan Polen.
Het rapport van de Commissie voor de Koopvaardijvloot van de drie mogendheden ten aanzien van deze verdeeling is door de drie betrokken regeeringen goedgekeurd en inmiddels is met de verdeeling een begin gemaakt. Totaal zijn er koopvaardijschepen beschikbaar met een gezamenlijke tonnage van 1.189.600 bruto register ton. Zij vertegenwoordigen een waarde van ruim 20.000.000 Pond Sterling.

Een aantal schepen van onder de 2.250 ton, totaal 200.000 ton, zal aan Duitschland gelaten worden voor de instandhouding van de Duitsche vredeseconomie. De beschikking over de Duitsche visschersvloot, baggerschepen, havenfaciliteiten en binnenscheepvaart-tonnage zal het onderwerp vormen voor een aparte mededeeling. (Usis)
(V. b. commun. Potsdam i.z. koopv. 6403)

Internationaal

A. West-Indische conferentie geëindigd - aanbevelingen opgesteld

14 Mrt. — De West-Indische Conferentie in St. Thomas, Virginia-eilanden, werd besloten met een rede van Gouverneur Rexford G. Tugwell uit Puerto Rico. Drie Commissies hebben aanbevelingen opgesteld voor de instelling van een Centraal Secretariaat, gevestigd binnen het Caraibische gebied, voor de toevoeging van een Economische Sectie aan de bestaande Caraibische Commissie en voor de oprichting van een Regionale Organisatie ter Bevordering van het Toeristenverkeer. Deze aanbevelingen zullen thans onderworpen worden aan de gezamenlijke goedkeuring van Frankrijk, Engeland, Nederland en Amerika.
Er werden ook nog aanbevelingen opgesteld op het gebied van de sociale wetgeving o.a. ten opzichte van loonderving, maatschappelijke zekerheid en kinderarbeid. Een ander Commissie-verslag wijst op de noodzakelijkheid van internationale besprekingen, en wel zoo spoedig mogelijk, aangaande de voornaamste export-landbouwproducten in het West-Indische gebied, teneinde zoo spoedig mogelijk tot een algemeen aanvaarde internationale politiek en gespecificeerde programma's te komen omtrent productie-prijzen, distributie en verbruik. (Usis)
(V. b. 6634 B)

B. Rede van Churchill - Samengaan der Engelsch sprekende volken bepleit - aanval op Rusland - Critiek van Stalin —

5 Mrt. — Winston Churchill, die reeds eenige maanden in de Ver. Staten vacantie houdt, heeft eenige redevoeringen gehouden, die de aandacht van de geheele wereld hebben getrokken. De eerste werd in aanwezigheid van president Truman uitgesproken in het Westminster College te Fulton (Missouri) (Churchill ontving van dit College het eere-doctoraat).
Churchill is van oordeel, dat de U.N.O. niet in aanzien zal kunnen stijgen zonder een broederlijke vereeniging van de Engelsch-sprekende volken, d.w.z. een bijzonder nauw contact tusschen het Britsche Rijk en de Ver. Staten. Dit dient gepaard te gaan met het handhaven van de huidige faciliteiten voor de wederzijdsche veiligheid door het gemeenschappelijk gebruik van alle vloot- en luchtmachtbases der beide landen over de geheele wereld. Ten slotte zou men wellicht zelfs kunnen geraken tot een gemeenschappelijk staatsburgerschap.
De tijd dringt, zoo zeide hij, want niemand weet, wat Sovjet-Rusland in de nabije toekomst van plan is. Churchill stelde voor, de U.N.O. onmiddellijk van een internationale gewapende macht te voorzien. Hevig kantte hij zich tegen het prijsgeven van het geheim der atoombom.
Het samengaan van de Vereenigde Staten en het Britsche Gemeenebest is in geenen deele in strijd met de verplichtingen ten opzichte van de U.N.O. Het zal integendeel de eenige manier zijn waarop deze organisatie tot volle ontplooiing zal kunnen komen.
Bijzondere aandacht wijdde hij vervolgens aan de politiek van Sovjet-Rusland. Ondanks zijn groote bewondering voor het dappere Russische volk en zijn oorlogskameraad Stalin, kon hij toch moeilijk zeggen, dat dit het Europa was, waarvoor de geallieerden zoo hard gevochten hadden.
Churchill gaf als zijn meening te kennen, dat de communistische partijen, die in de landen van Oost-Europa van weinig beteekenis waren, thans een macht hebben gekregen, welke ver boven haar getalsterkte uitsteekt. Overal trachten zij een totalitairen invloed te verwerven; in bijna al die landen heerscht een politie-regime. Uitgezonderd in het Britsche Rijk en in de Vereenigde Staten, waar het communisme nog in zijn kinderjaren is, zijn de communistische partijen of vijfde colonnes een toenemende uitdaging en gevaar voor de Christelijke beschaving.
„Ik geloof niet, dat de Sovjet-Unie oorlog wil," zoo vervolgde Churchill, „zij verlangt de vruchten van den oorlog en een onbeperkte uitbreiding van haar macht en leerstellingen."
„Hier moeten de Westelijke democratieën kracht tegenoverstellen, want voor niets hebben de Russen zoo'n minachting als voor militaire zwakte. Deze tweede wereldoorlog had ook op een dergelijke manier voorkomen kunnen worden en wij mogen nu niet weer dezelfde fout maken. Nu, in 1946, moet een goede verstandhouding met Rusland op alle punten bereikt worden onder de autoriteit van de Vereenigde Volkeren en deze goede verstandhouding moet door dit wereldinstrument gehandhaafd worden met steun van de geheele kracht der Engelsch sprekende volkeren.
Laat niemand, zoo besloot Churchill, de verborgen kracht van het Britsche rijk en gemeenebest onderschatten.

Churchill bij zijn aankomst in Fulton: beschermd door gewapende detectives en zelfs pantserwagens rijdt hij door de straten.

9 Mrt. — Te Richmond, Virgina, heeft Churchill, in aanwezigheid van generaal Eisenhower, lord Halifax, generaal Maitland Wilson en andere autoriteiten een tweede rede gehouden, waarin hij wederom aandrong op nauwe Engelsch-Amerikaansche samenwerking, om den vrede te handhaven.
De vrede, zoo zeide hij, zal niet behouden worden door vrome gevoelens, uitgedrukt in alledaagsche bewoordingen, officieele gebaren en diplomatieke beleefdheden, noch door in gevaarlijke tijden de wapenrusting ter zijde te leggen, doch door gezamenlijk sterk te blijven. Hij meende, dat het op deze wijze bewaren van den vrede de wensch was van het overwegend deel der 200 millioen Amerikanen en Engelschen.

Antwoord van Stalin - Churchill oorlogsophitser - Oorlogsverliezen - Groei van het communisme.

14 Mrt. — In een door radio-Moskou uitgezonden interview met de Prawda heeft Stalin geantwoord op de rede van Churchill te Fulton.
Churchill heeft nu de houding van een oorlogsophitser aangenomen, aldus Stalin, en hij is evenals Hitler die ophitsing begonnen met het proclameeren van een rassentheorie. Stalin noemde Churchill's rede gevaarlijk en berekend op het zaaien van tweedracht en op het verhinderen van een samenwerking tusschen Groot-Brittannië en de Sovjet-Unie.
Wat de Sovjet-politiek in Oost-Europa betreft, merkte Stalin op, dat slechts een dolleman kan spreken van een neiging bij de Russen, om hun macht onbeperkt uit te breiden.
Hitler heeft geleerd, aldus Stalin, dat alleen de Duitschsprekende volken een waarachtig volk waren. Zoo is nu ook Churchill zijn oorlogsophitserij begonnen met een rassentheorie, die beweert, dat de Engelsch sprekende volken de eenige volken van werkelijke waarde zijn en over de andere volken der aarde moeten heerschen. Om duidelijk te zijn: Chur-

chili en zijn vrienden stellen aan al die andere volken een soort ultimatum.
Stalin verklaarde, dat er geen twijfel over kan bestaan, dat Churchill's koers gericht is op een oproep tot oorlog tegen de Sovjet-Unie. Een koers, die met het bestaande vriendschapsverdrag tusschen Engeland en Rusland onvereenigbaar is. Daarom kan men de valsche verklaringen van Churchill's vrienden in Engeland, om dit verdrag te verlengen tot 50 jaar, niet ernstig opvatten, want het is nu reeds tot een waardeloos vodje papier gemaakt.
Met zijn beweringen over „de matelooze neiging tot expansie" der Sovjet-Unie, welke blijken zou in Warschau, Berlijn, Praag, Weenen, Boedapest, Belgrado, Boekarest en Sofia, heeft Churchill de Sovjet-Unie en haar buren ruw en niet ontziend belasterd.
Stalin wees er op, dat de Sovjets in den oorlog 7 millioen dooden méér hebben dan Engeland en Amerika te zamen. Is het dan zoo verwonderlijk, zoo zei hij, dat wij pogen, om in de naburige landen loyale regeeringen te vestigen?
Sprekende over den regeeringsvorm in de Oost-Europeesche landen, zei Stalin: in Engeland heeft de oppositie geen recht om aan de regeering deel te nemen en dat noemt Churchill ware democratie. In de Oost-Europeesche landen daarentegen zijn blokken van vier tot zes partijen aan het roer en als de oppositie min of meer loyaal is, mag ze aan het bewind deelnemen, maar dat noemt Churchill totalitair.
Waarom? Verwacht geen antwoord van Churchill, aldus Stalin.
Stalin sprak ten slotte over den historischen groei van het communisme in Europa, welke niet kan worden tegengehouden. De communisten hebben zich in den strijd tegen het fascisme moedige partisanen betoond. Millioenen eenvoudigen geven thans de voorkeur aan linksche partijen. Daarom zal Churchill's tweede militaire campagne tegen de Sovjet-Unie zeker mislukken.
(N.R.C. - Alg. H.bl. - V.V. - Tr. - Times)
(V. b. Churchill: 6621 G; Stalin: 6649 G)

Internationaal

A. Commissie voor het Verre Oosten - Dag. best. samengesteld

De Commissie voor het Verre Oosten te New York heeft een dagelijksch bestuur samengesteld uit vertegenwoordigers van Engeland, Indië en Sovjet-Rusland. De Groote Drie en China hebben in deze commissie het recht van veto. (Tijd)
(V. b. Comm. v. V.O.: 6576 G)

Irak

B. Nieuwe regeering - Eisch tot herziening van het verdrag met Engeland —

8 Mrt. — Na een regeeringscrisis van 24 dagen heeft Tawfik Assuwaidi op 24 Febr. een regeering gevormd. Hijzelf heeft de portefeuille van Buitenlandsche Zaken. Saad Salih is minister van Binnenlandsche Zaken.
Irak heeft de herziening gevraagd van het verdrag met Engeland van 1930. Dit verdrag regelde de betrekkingen tusschen de twee landen op basis van een bondgenootschap tusschen twee onafhankelijke en gelijke staten. Er werd in voorzien dat Groot-Brittannië, van 1932 af — d.w.z. van het jaar waarop Irak, ingevolge zijn opneming in den Volkenbond, vrijgesteld werd van de contrôle vanwege de gemandateerde mogendheid — verantwoordelijk zou zijn voor de verdediging van het land gedurende 25 jaar, d.w.z. tot in 1957. (Reuter)
(V. b. Irak 5982 E)

Iran

C. Russisch-Iraansche besprekingen mislukt - Russische troepen niet teruggetrokken - Britsche en Amerikaansche nota's - parlement ontbonden —

8 Mrt. — Ghavam Sultaneh de Perzische premier, is, eenige dagen later dan oorspronkelijk was aangekondigd, te Teheran teruggekeerd. Radio Moskou heeft in een communiqué betreffende de besprekingen, die Sultaneh te Moskou met de Sovjet-regeering heeft gevoerd, verklaard, dat de besprekingen in vriendschappelijken geest zijn gevoerd.
In Perzië zelf is het allesbehalve rustig. Dagelijks hebben betoogingen plaats der linksche pro-Russische Tudeh-partij tegen de regeering en tegen het huidige parlement.
Engeland heeft op 5 Maart aan de Russische regeering opheldering gevraagd over het Russische besluit om Perzië slechts gedeeltelijk te ontruimen. Engeland acht dit besluit in strijd met het Britsch-Russisch-Iraansche verdrag van 1942, volgens welk verdrag de Britsche en Russische troepen met ingang van 2 Maart zouden worden teruggetrokken.
De Sovjet-radio had medegedeeld, dat tijdens de conferentie in Moskou op 25 Febr. aan den Iraanschen premier is gezegd, dat met ingang van 2 Maart een begin zou worden gemaakt met de ontruiming van de gebieden Meshed, Sjahroed en Benlan in Oostelijk Iran. De Sovjet-troepen in de andere gebieden zouden blijven „totdat de situatie is opgehelderd".
Op 6 Maart heeft de regeering der Ver. Staten in een in vriendschappelijke termen gestelde nota een beroep gedaan op de Russische regeering om Iran te ontruimen.
„De aanwezigheid van troepen — aldus de nota — op het grondgebied van een land, dat ook lid is van de Vereenigde Volkeren, zonder toestemming van de regeering van dat land, is niet in overeenstemming met de beginselen van de Vereenigde Volkeren. Het terugtrekken van zoodanige troepen behoort niet afhankelijk te worden gemaakt van andere kwesties".
14 Mrt. — Inmiddels kwamen tallooze berichten binnen, die melding maakten van Russische troepenbewegingen. Reuter meldde, dat volledig met tanks en pantserwagens uitgeruste troepen de steden Mianeh (152 km ten Z. O. van Tebris), Maragha en Miandoeab (80 en 130 km ten Z. van Tebris) zijn binnengerukt.
Maarschalk Bagramian, Russisch tankexpert zou te Tebris zijn. Ook werden bewegingen in de richting van de Turksche grens gemeld.
Na afloop van een besloten vergadering gedurende welke de Iraansche premier verslag heeft gedaan van zijn onderhandelingen te Moskou, werd het parlement ontbonden.
Er werd een presidentieel lichaam opgericht, dat de aan het parlement toegewezen bevoegdheden zal uitoefenen.
De premier heeft verklaard, dat zijn reis naar Moskou geen enkel resultaat heeft opgeleverd. (N.R.C. - Alg. H.bl. - V.V. - N.Z.Zt. - Reuter - Dail. Her.)
(V. b. 6634 C)

Japan

D. De uitschakeling van Japan als exportland —

14 Mrt. — Het Amerikaansche Ministerie van Handel heeft voor de eerste maal officieel bevestigd, dat de uitschakeling van Japan als exporteur van industriëele producten een feit zal worden.
In een overzicht wordt aangetoond, dat vóór den oorlog 56½% van de goederen, die Amerika naar het Verre Oosten exporteerde, naar Japan gingen. Japan leverde ongeveer een zesde deel van zijn geheelen export aan Amerika en ongeveer 75% van de goedkoope producten op de Aziatische markt.
(Kees. Fin. Arch.)

Libanon

E. Ontruiming door Britsche en Fransche troepen in 1947 voltooid

12 Mrt. — De ontruiming van den Libanon, door de Fransche en de Britsche troepen, zal op 1 April 1947 geëindigd zijn.
De Britsche troepen zullen den Libanon op 30 Juni 1946 verlaten hebben, doch de Fransche troepen (ongev. 8.000 man) en het Fransche materieel zullen de ontruiming in drie periodes uitvoeren, zij zal op 1 April 1947 geëindigd zijn.
Deze besluiten zijn genomen, tijdens de besprekingen tusschen Fransche en Britsche militaire deskundigen, die te Parijs van 2 tot 6 Maart hebben plaats gehad. (Gaz. v. Antw.)
(V. b. 6633 G)

Palestina

F. Britsch-Amerikaansche Palestina-commissie in Jeruzalem - Arabisch voorstel: volledig burgerschap voor Joden in Arabischen staat —

15 Mrt. — Een memorandum dat het Arabische bureau in Palestina heeft overhandigd aan de op 6 Maart te Jeruzalem gearriveerde Engelsch—Amerikaansche commisie van onderzoek voor Palestina, biedt volledig burgerschap aan in een voorgestelden democratisch-Arabischen staat Palestina voor de 500.000 Joden, die de laatste 25 jaar in Palestina zijn binnengekomen. (A.F.P. - V.V.)
(V. b. Palestina 6586 D; zie ook: 6591 G en 6602)

Roemenië

G. Samengaan van socialisten en communisten —

11 Mrt. — Het congres van de Roemeensche sociaal-democratische partij heeft zich met 232 tegen 29 stemmen en zestig onthoudingen uitgesproken voor een samengaan met de communisten in een regeeringsblok bij de komende algemeene verkiezingen. (Reuter)
(V. b. Roemenië: 6594 E)

Ver. Staten

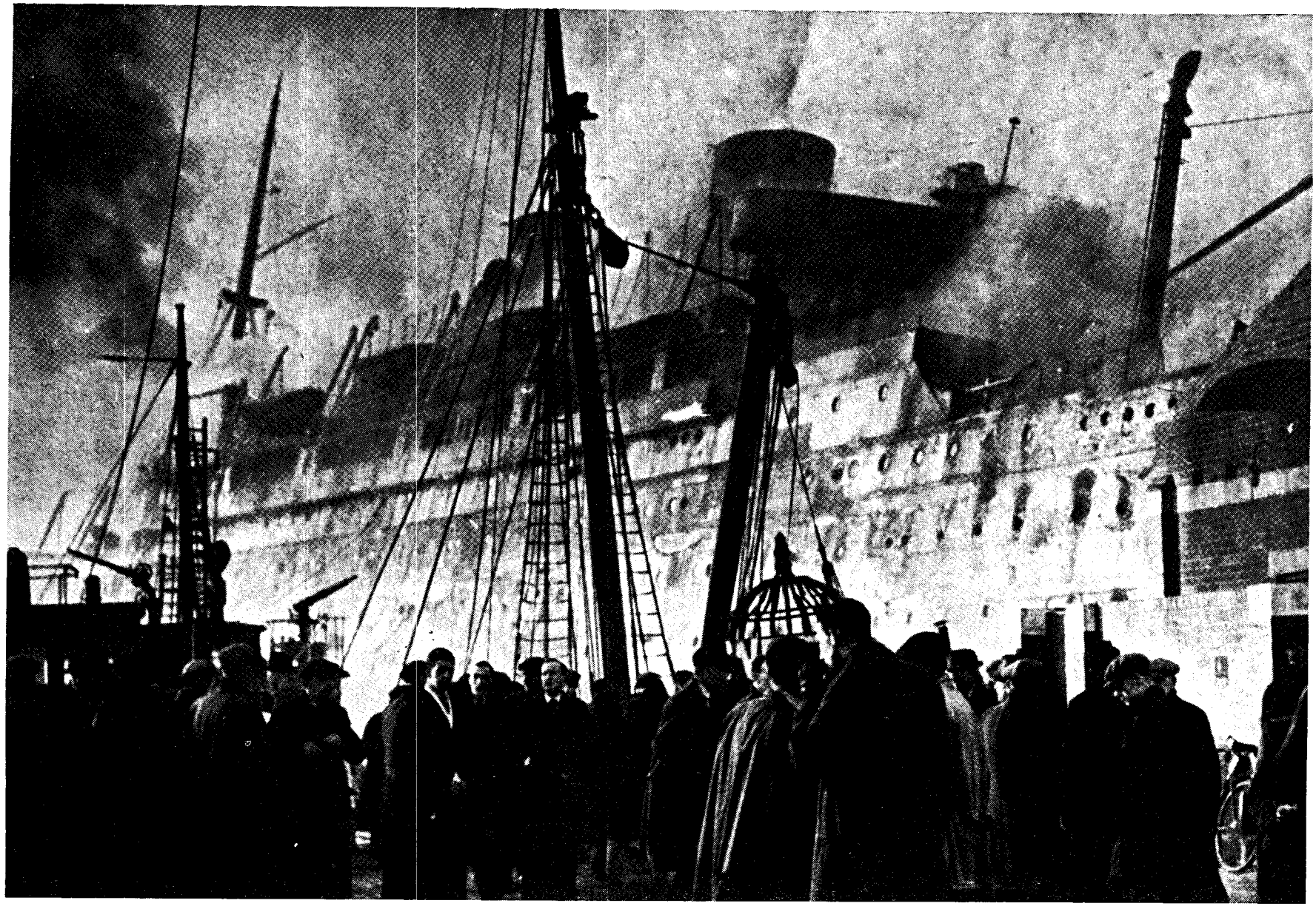
H. Einde staking General Motors

14 Mrt. — Na een staking van 113 dagen is overeenstemming bereikt bij de General Motors. De 175.000 arbeiders, die hierbij betrokken waren, krijgen een loonsverhooging van 16½ percent, d.i. 18½ Am. cent per uur. (N.R.C.)
(V. b. Staking 6634 I)

„Weerbare democratie": In de Nieuwe Kerk te Amsterdam werd op 1 Maart door min.-pres. ir. W. Schermerhorn een groote verzetstentoonstelling geopend. Onder auspiciën van de Groote Advies Commissie der illegaliteit werkten talrijke kunstenaars mede om het verzet tegen den Duitschen overweldiger in beeld te brengen.

(foto Arbeiderspers)

In verschillende Engelsche havens woedden in de laatste dagen scheepsbranden, waarvan het ontstaan aan sabotage werd toegeschreven. Hierboven: het voormalige „Kraft durch Freude"schip, dat door de geallieerden was buitgemaakt en omgedoopt in „Empire Waveney", in brand in de haven van Liverpool. (zie ook 6655 E)

(foto Anefo)

De Toekomst der Engelsche Democratie

In October 1945 verscheen bij de Blandford Press Ltd. in Londen een werkje van den Engelschen journalist Peter Howard, getiteld "Men on trial". Het is in de eerste plaats een persoonsbeschrijving van de grootste Engelsche politieke figuren van dezen tijd, Churchill, Attlee, Eden, Bevin, Morrison, Cripps, Shinwell en anderen. Het heeft echter een veel meer dan anecdotische beteekenis door de wijze, waarop de algemeene aspecten van de politieke situatie binnen Engeland er in wordt toegelicht. Onderstaande beschouwing is een samenvatting van den tekst, los van de persoonsbeschrijvingen.

Twee hoofd-vragen zullen in de toekomst beantwoord moeten worden en het antwoord zal beslissen over het wezen der Engelsche — en daarmee in belangrijke mate over de geheele Westersche — democratie. De eerste is, door welk begrip Labour geleid zal worden in zijn regeeringsbeleid. Zal het een Labour zijn, dat de wereld een ander aanzien zal kunnen geven, of zal het alleen den huidigen chaos een ander aanzien verleenen? De tweede vraag is, welk aandeel de conservatieven in de toekomst zullen kunnen hebben. Hun kans om vitaal en constructief werk te leveren, is op het oogenblik minstens even groot als toen zij de regeering in handen hadden. Engeland heeft behoefte aan de tradities van trouw en vaderlandsliefde, die het Engelsche conservatisme op zijn best belichaamt.

Churchills rol behoeft, naar het inzicht van politieke deskundigen, verre van uitgespeeld te zijn; dat is trouwens in de Lagerhuisdebatten reeds gebleken. Weliswaar is hij reeds over de zeventig, maar hij is nog vol energie en strijdlust. Gladstone won de moeilijkste verkiezing van zijn leven, toen hij al over de tachtig was. En tenslotte beschikt de leider der oppositie nog over een van de machtigste politieke partijen, die er ooit bestaan hebben, en die over tweehonderd zetels beschikt. Ten tijde van Duinkerken verklaarde premier Churchill, dat kapitaal en arbeid beide hun belangen terzijde hadden gesteld ten bate van de gemeenschappelijke zaak. Thans is deze eensgezindheid minstens evenzeer van noode, doch ver te zoeken. Het is mede aan Churchill en zijn partij, òf haar tot stand te helpen brengen en zoo een nieuwe beteekenis te geven aan het begrip democratie, òf om de natie scherper te verdeelen dan zij voor den oorlog reeds was.

Het beslissende moment in deze verhouding ligt, naar de zienswijze van Engelsche schrijvers, in de wijze, waarop de Tories op den duur zullen blijken te reageeren op hun stembus-nederlaag. Er is onder de conservatieven een school, die gelooft aan een politieke ontwikkeling, die met den naam „slinger" wordt aangeduid. In „Review of World Affairs" werd deze theorie als volgt samengevat: „De landverschuiving, die de Tories nu heeft getroffen, kan op het einde toch wel blijken een voordeel te zijn. Wanneer de tijd rijp is, zal de machtige wet der reactie beginnen te werken en een nationale partij met de macht bekleeden, misschien op een oogenblik, dat het regeeren gemakkelijker zal zijn, dan het de naaste jaren zal blijken te wezen".

Deze theorie gaat uit van de veronderstelling, dat de politieke beweging naar links haar hoogtepunt reeds of bijna, heeft bereikt, maar zij voorziet niet in de mogelijkheid, dat de kiezers ook op den langen duur geen terugkeer wenschen naar de denkbeelden, die de Tories de laatste vijfentwintig jaar hebben voorgestaan. Wanneer de conservatieven onder die omstandigheden onveranderd blijven wachten op een terugkeer van den politieken slinger, zal op een gegeven oogenblik, wanneer teleurstelling ontstaat ten aanzien van het Labourbeleid, geen terugkeer naar rechts volgen, maar een nog verder verschuiven naar uiterst links, waar reeds nu zonder ophouden een zeer militante levenshouding wordt gepropageerd.

Het is van belang in dit opzicht aandacht te wijden aan de Jong-Tories, die een grondige wijziging van het conservatieve programma voorstaan. Zij nemen op het oogenblik ongeveer veertig zetels van de banken der oppositie in en deden in 1943 voor het eerst in een welomschreven vorm van zich spreken, toen zij aankondigden, dat het conservatisme niet alleen gegrondvest kon zijn op een verlangen naar den goeden ouden tijd en den wensch de socialisten te bestrijden. Zij verlangden nationale veranderingen, eenheid en vooruitgang, gebaseerd op een eenheid, die boven elk partijverband uitgaat, zooals die mogelijk was onder het gezamenlijk dragen van de ontberingen van den oorlog. Tot de Jong-Tories behooren mannen als Quintin Hogg, Arthur Hugh Esdale, Peter Thorneycroft en Lord Hitchingbroke.

Het is typisch voor de gesteldheid van het Engelsche politieke leven, dat de verdeeling der partijen geenszins correspondeert met de grenzen der maatschappelijke klassen. De Labour-Partij is geen klasse-partij. Zij wortelt in de arbeidersklasse, maar evengoed in de midden-klasse en zelfs in de aristocratie. Even goed nu, als onder de Jong-Tories de overtuiging leeft, dat het niet mogelijk is terug te keeren naar den goeden ouden tijd, houden bekende vertegenwoordigers van de Labour-groep zich bezig met het probleem, dat noch de overwinning op Duitschland, noch de stembus-zege van Labour alle garanties bevatten voor een betere toekomst. Politici uit beide kampen zijn het erover eens, dat de beslissing over de Engelsche democratie — en daarmee in belangrijke mate ook die der landen waar het Engelsche voorbeeld een directen en uitgebreiden invloed heeft — niet ligt in de verwezenlijking van louter materialistische politieke programma's. Het grootste gevaar, aldus redeneeren zij, dat de politieke partijen bedreigt, is dat van teleurstelling. Kiezers, die met een programma en met beloften zijn gevoed, vragen steeds meer en de politieke leiders, die op een gegeven oogenblik niet meer kunnen geven, loopen het gevaar hun invloed te verliezen — onafwendbaar aan hen, die meer beloven. Dit is geen slingerende beweging, maar een rechtlijnige, met eventueel eenige vorm van dictatuur aan het eind.

Het kernprobleem der Engelsche democratie is dan ook van geestelijken en niet uitsluitend van materieelen aard. Er is al opgemerkt, dat de werkelijke scheidingslijn in het Engelsche parlement niet meer loopt tusschen rechts en links, maar tusschen de elementen in beide kampen, die willen streven naar een geestelijk doel, dat in het algemeen gekenschetst wordt als christelijke democratie, en tegenover hen een groep, die thans nog in de minderheid is en welbewust streeft naar materialistische doeleinden, macht en klasse-overheersching. Aan het einde van den vorigen wereld-oorlog teekende dit probleem zich reeds af. Het is in de jaren er na niet opgelost. Thans zijn de gevaren van een mislukte oplossing veel grooter geworden. Vandaar dat men spreekt van de vuurproef der democratie.

(Red. K.H.A.) **(V. b. Churchill: 6657 B; verkiezingen: 6376)**

Nederland

A. Bouwplan 1946 - tewerkstelling arbeiders in getroffen gebieden - cijfers schade-opgaven —

15 Mrt. — Het college van Algemeene Commissarissen voor den Wederopbouw heeft het „bouwplan 1946" gepubliceerd. Het gaat uit van o.a. de volgende beginselen: 1. inschakeling van alle beschikbare bouwvakarbeiders. 2. In eenige der zwaarst getroffen gebieden worden arbeiders uit de overige minder zwaar getroffen gebieden te werk gesteld. 3. de op deze wijze in elk bouwbureau beschikbaar komende of blijvende arbeiders verrichten in de eerste plaats het daar nog resteerende herstel der lichte schade. Vervolgens het herstel van zware schade tot ten hoogste 50 pct. van het aantal gevallen en in de derde plaats den herbouw c.q. den noodzakelijken nieuwbouw. Voorts wordt uitgegaan van een gebiedsvolgorde (eerst de zwaarst geteisterde, vervolgens de minder zwaar geteisterde gebieden en het laatst de gebieden zonder noemenswaardige schade).

Volstrekte prioriteit van de zwaarst getroffen gebieden vereischt een volstrekte mobiliteit van het arbeiderscorps. Dit is èn uit een oogpunt van huisvesting en uit sociale en gezins-overwegingen onaanvaardbaar. Het zou bovendien in de practijk onuitvoerbaar blijken.

Er is dus een redelijke maatstaf aangenomen voor de maximaal op den grondslag van vrijwilligheid te verwachten mobiliteit en het aldus als mobiel aangenomen gedeelte van het arbeiderscorps is toegevoegd aan die plaatsen, waar, op grond van de schadecijfers, aanvoer van arbeidskrachten noodig bleek.

Voor het met de beschikbare arbeidskrachten maximaal te verwezenlijken bouwprogramma is een relatieve maatstaf ingevoerd, welke voor dit bouwplan werd gevonden in het begrip schade-niveau, dat voor elk bouwbureau werd uitgedrukt in het cijfer van de totale schade per inwoner, waarbij als geografische grondslag werd uitgegaan van de indeeling der bouwbureaux.

Bij de vraag of de arbeidsmogelijkheid of de materiaalpositie maatgevend dienden te zijn is duidelijk de eerste gekozen.

Het programma omvat voorts als hoofdbestanddeelen: een gebouwenprogramma (woningbouw, bedrijfsbouw, openbare gebouwen) en een openbare werkenprogramma, beide gebaseerd op de meest urgente schadereductie.

Cijfers schade-opgaven.
De schadeopgaven van de bouwbureaux naar den toestand op 1 Jan. 1946 leveren de volgende cijfers op: Schadegroep 1 (totaal verwoest) 773.5 millioen; schadegroep 2 (zwaar beschadigd) 214.7 millioen; schadegroep 3 (licht beschadigd) 66.0 millioen, totaal 1054.2 millioen.
Deze bedragen zijn uitgedrukt in geldswaarde 1939.
Voor de groep openbare werken kon vooralsnog alleen beschikt worden over een ruwe schatting van de totale schade. Deze bedraagt plm. 500 millioen gulden op basis 1939.
Aan de hand van de schadegegevens betreffende gebouwen en het aantal inwoners per bouwbureau werd het „schadeniveau", d.w.z. de nog te herstellen schade per inwoner per bouwbureau berekend.

Aantal beschikbare timmerlieden maatstaf.
Bij de voorstudie bleek, dat de nauwste doorgang in absoluten zin bepaald wordt door het aantal beschikbare stucadoors. In overleg met deskundigen werd besloten, het bouwplan niet te koppelen aan het aantal stucadoors, daar dit een te groote beperking van de bouwactiviteit met zich zou brengen. Dit houdt evenwel in, dat maatregelen dienen te worden genomen om het stucadoorswerk zooveel mogelijk te beperken en te vervangen, en voor de stucadoors overwerk te bepleiten. Na ampele overwegingen werd het aantal timmerlieden een geschikte maatstaf geacht voor het bepalen van het mogelijke bouwvolume. Op basis van het aantal beschikbare timmerlieden werd dan ook het plan berekend.

De woningbouw.
De in 1946 te bouwen woningen worden als volgt over de provincies verdeeld:

Groningen	400
Friesland	250
Drenthe	250
Overijsel 1)	700
Gelderland	1000
Utrecht	150
Noord-Holland 2)	1750
Zuid-Holland 3)	4550
Zeeland	600
Noord-Brabant 4)	1500
Limburg	1350
Totaal	12.500

1) w.o. 100 voor den Noordoostpolder.
2) w.o. 500 voor Amsterdam
3) w.o. 1000 voor 's-Gravenhage en 2500 voor Rotterdam.
4) w.o. 600 voor Eindhoven.

Verondersteld wordt, dat van de 12.500 woningen in 1946 aan te vangen, er eind 1946 10.000 voltooid zijn.
Het openbare-werkenprogramma vertegenwoordigt op basis van geldswaarde 1939 een bedrag van ƒ 116.000.000. Door het aantrekken van niet-geschoolde bouwvakarbeiders kan men, indien daartoe behoefte bestaat, dit plan nog aanmerkelijk uitbreiden. Krijgt het evenwel den in het ontwerp vastgestelden omvang, dan zal de verwezenlijking daarvan in 1946 ƒ 290.000.000 vereischen.
Het totale bouwplan is dus tezamen rond ƒ 790.000.000 (geldswaarde 1946).
De deviezenbehoefte voor 1946 wordt voor het bouwplan voorloopig globaal bepaald op rond ƒ 234.000.000. (Msb.)
(V. b. 6631 A en B)

Nederland

A. K. L. M. - Vanaf 1 April weer een luchtlijn op Oslo —

18 Mrt. — Ingaande 1 April zal elken Maandag, Woensdag en Vrijdag een K.L.M.-vliegtuig van Schiphol naar Oslo vertrekken. (N.R.C.)
(V. b. K.L.M. 6652 A)

B. Amsterdam - Katholieken houden eersten „Stillen Omgang" na den oorlog —

18 Mrt. — In den nacht van 9 op 10 Mrt. en van 16 op 17 Mrt. hebben vele Katholieken voor het eerst na den oorlog hun „Stillen Omgang" gemaakt.
In den nacht van 16 op 17 Mrt. namen ongeveer 20.000 Amsterdammers en 25.000 niet-Amsterdammers deel aan dezen bede-tocht.
De spoorwegen hadden veertien extra-treinen ingelegd en meer dan 100 autobussen voerden van nabij en ver de leden aan van het gezelschap.
Tot de deelnemers in dezen tweeden nacht behoorde ook Haarlems bisschop Mgr. J. P. Huibers. (A.N.P.)
(V. b. Stillen Omgang 4176 B)

C. Prins Bernhard en Prinses Juliana met vacantie in Berner Oberland —

12 Mrt. — Naar Ass. Press meldde vertoeft Prins Bernhard met vacantie te Wengen in het Berner Oberland.
21 Mrt. — H.K.H. Prinses Juliana is per vliegtuig naar Zwitserland vertrokken.
(V. b. Prins. Paar: 6638 E)

D. Commissie Van Poll naar Indië vertrokken —

16 Mrt. — De Commissie Van Poll is per vliegtuig naar Indië vertrokken. Prof. jhr. mr. B. C. de Savornin Lohman was wegens ziekte verhinderd mee te gaan. (A.N.P.) **(V. b. Comm. V. Poll 6628 B.)**

E. Uitkeering ineens voor mobilisatieslachtoffers —

18 Mrt. — De minister van Oorlog heeft in antwoord op vragen van het Tweede-Kamerlid Van Steen medegedeeld, dat maatregelen in voorbereiding zijn om aan de mobilisatieslachtoffers over 1945 een uitkeering ineens ad 25 pCt. te verleenen. Hierdoor zal in feite de verhooging voor bedoelde categorie, als gevolg van reeds eerder tot stand gebrachte verbeteringen, zelfs meer bedragen dan 25 pCt. boven het peil van Mei 1940.
Overwogen wordt, in hoeverre er aanleiding is om tot een verder gaande verbetering van de positie der mobilisatieslachtoffers te geraken. Contact is hiertoe gezocht met het ministerie van Sociale Zaken waardoor bereikt zal worden, dat de eventueel tot stand te brengen wijzigingen zullen passen in het raam van de maatregelen tot uitbreiding van de sociale verzekeringen. (Tr.)
(V. b. Mobilisatie 4122 G)

F. Doodvonnis tegen Blokzijl voltrokken —

16 Mrt. — Namens den minister van justitie werd medegedeeld, dat het doodvonnis tegen M. Blokzijl, wiens gratieverzoek door de Koningin werd afgewezen, is voltrokken.
De executie geschiedde op de schietbaan van de Waalsdorpervlakte in den ochtend van 16 Mrt. om vijf minuten voor zeven. De omtrek was afgezet door gezagstroepen. (N.R.C.) **(V. b. Blokz. 6547 A)**

G. S.S.-man Mooyman gearresteerd

18 Mrt. — Op 16 Mrt. heeft de politie te Bodegraven aangehouden Gerardus Mooyman, drager van het Duitsche Ridderkruis en van nog negen andere kruisen. Hij was in gezelschap van een zekeren Puyker, lid van de Kriegsmarine.
Eenige dagen geleden waren zij uit een interneeringskamp in Duitschland ontvlucht.
Zooals bekend was Mooyman destijds onderscheiden, omdat hij 34 Russische tanks buiten gevecht had gesteld. De N.S.B. maakte daarna met hem een geweldige reclame. Als een kermisattractie werd hij door het land gevoerd en door de nazi-pers als een Germaansche held bewierookt. In Voorburg werd zelfs een plein naar hem genoemd. Beiden zijn thans aan den P.O.D. uitgeleverd. (Tr.)
(V. b. Mooyman 5448)

H. Kolenproductie verhoogd, maar nog onvoldoende - Tekort aan arbeiders —

15 Mrt. — De productie der Limburgsche Mijnen is bij lange na niet voldoende om aan de Nederlandsche behoefte aan huisbrand en industriekolen te voorzien. Bedroeg het voor-oorlogsche verbruik 14 millioen ton per jaar, thans wordt slechts een productie van 7 millioen ton per jaar bereikt.
Door 't vertrek van vele duizenden Duitschers en personen welke in de Mijnen waren „ondergedoken", alsmede een lagere — alhoewel redelijke — arbeidsprestatie, welke thans ongeveer 80 pCt. van die van 1938 bedraagt, blijft de productie ver beneden het mogelijke peil. In de Mijnen is nog plaats voor minstens 6000 ondergrondsche arbeiders. (G.v.L.)
Toch is de gemiddelde dagproductie weer stijgende, zooals uit onderstaande statistiek, die wij aan het „Stat. Bulletin van het Centr. Bur. voor de Statistiek" ontleenen, duidelijk blijkt.

De kolenpositie

	1945					1946			
	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.*)	Nov.*)	Dec.*)	Jan.*)	Febr.*)
Productie Limburgsche mijnen ..	372.219	400.274	404.703	473.776	618.574	610.832	500.346	623.260	585.000
Productie per werkdag	14.316	15.395	16.863	18.951	22.910	24.433	23.826	23.972	24.400
Idem, indexcijfers (1938 = 100) ..	32	34	38	42	51	55	53	53	54
Verzonden door de mijnen voor binnenlandsche behoefte	189.597	376.265	378.296	391:838	467.362	449.196	400.039	474.314	412.886 1)
Ingevoerd uit het buitenland	17.258	102.012	58.178	192.290	285.947	201.460	222.643	219.905	265.000

*) Voorloopige gegevens. 1) Tot 26 Februari 1946. (C.B.S.) **(V. b. kolenprod. 6550 H en 6459 E)**

Nederland

A. Rechteloosheid en rechtszekerheid - Oud-minister mr. J. A. W. Burger over Tribunaalrechtspraak - opening Tribunaal te Dordrecht

16 Mrt. — Ter gelegenheid van de plechtige opening van het Tribunaal te Dordrecht heeft de president, oud-min. mr. J. A. W. Burger, een uitvoerige rede gehouden, waarin hij een schets gaf van de Tribunaalrechtspraak zooals hij die zag en in menig opzicht critiek oefende op den toestand van rechteloosheid, waarin volgens hem de velen verkeeren, die — thans van hun vrijheid beroofd — verblijven binnen de kampen zonder een redelijk uitzicht op een spoedige afdoening van hun zaak.

Anders dan bij het strafrecht speelt bij de Tribunaalrechtspraak het element van de gezindheid waaruit de gelaakte handelingen voortvloeien een beslissende rol, zoo vervolgde mr. Burger. De daad is niet zonder meer beslissend, maar de vraag of en in hoeverre de dader moet geacht worden „des-bewust" het Nederlandsche volk te hebben benadeeld. Weliswaar eischt de rechtszekerheid de vaststelling der daden, maar dit op zich zelf alleen is niet voldoende; het gaat niet om het vinden van begane fouten, maar om het vinden van hen die fout waren. Deze opvatting, aldus spr., is geen constateering zonder meer, maar de constateering van een wettelijke situatie, zooals die werd en wordt nagestreefd, zoowel door de Londensche regeering, als door de regeering Schermerhorn—Drees. Het laatste meende spr. te mogen afleiden uit het feit, dat hij tot president van het Tribunaal was benoemd, nadat hij nogmaals uitdrukkelijk van zijn inzichten ten deze had blijk gegeven. Met betrekking tot de vraag waarom het Londensche Tribunaal-besluit, waarvan art. 1 zoozeer zijn inzichten weergeeft, wèl door den heer Gerbrandy werd mede-onderteekend, niettegenstaande hij een, zooals later is gebleken van de meerderheid van den Ministerraad afwijkende opvatting voorstond, en daarentegen niet door spr., moet de oorzaak hiervan worden gezocht in het feit, dat belangrijke Kon. Besluiten in Londen bij voorkeur door alle ministers werden onderteekend, ook door hen, die bezwaren hadden.

Dat spr. de mede-onderteekening naliet, had niet zijn oorzaak in het bovengenoemde art. I noch in den al te centralistischen en onpractischen opbouw, die zich zoozeer in de vertraging van de uitvoering van het Tribunaalbesluit heeft gewroken, maar in art. 37. Krachtens dit art. n.l., heeft de uitvoerende macht de bevoegdheid om dengene wiens invrijheidstelling door het Tribunaal is gelast, niettemin gevangen te houden. De rechter beveelt invrijheidstelling, de administratie houdt gevangen. Deze regeling nu, aldus spr., is dictatoriaal en onvereenigbaar met de rechtsstaatgedachte.

Volgens spr. is het verzet daartegen in kringen van rechtsgeleerden dan ook zóó algemeen geweest, dat de minister van Justitie dit voorschrift in feite buiten werking heeft gesteld.

Vervolgens terugkomende op de Tribunaal-rechtspraak was mr. Burger van meening, dat niet de strikt innerlijke gezindheid van den te berechten persoon ter beoordeeling staat, maar wel de gezindheid zooals die zich openbaart uit de daden. Wij mogen uit reactie tegenover het geleden leed niet vervallen in de fouten der Nat.-Socialisten, en geestelijke vrijheid gaan uitsluiten; dat zou toch een overwinning van den nazigeest beteekenen. Slechts recht, ook wanneer het streng en hard is, worde betracht met inachtneming van alle waarborgen. Dat slechts rechtvaardigheid worde gediend, zulks met uitbanning van alle elementen van wraak.

Hoezeer ook nu nog de noodzaak van noodweer tegen den geest van de Nazi-terreur voorhanden is, moge volgens spr. blijken uit de rechteloosheid, die nog steeds in ongekende mate onder ons heerscht. Duizenden, zoo zeide hij, zijn van hun vrijheid beroofd zonder de mogelijkheid van eenig beroep op een rechter. Duizenden worden door den Nederlandschen staat behandeld alsof de Nazi-staat den oorlog gewonnen had en niet de vrijheid. Het is waarlijk niet alléén op dit terrein, aldus mr. Burger, dat recht nog ver te zoeken is.

Het wegnemen van dezen kanker van rechteloosheid in ons staatsbestel is mede de taak van het Tribunaal. De rechter beslist uiteindelijk over vrijheidbeneming, niet de administratie.

Mr. Burger sprak de hoop uit, dat niettemin voor de Tribunaal-leden uitsluitend eigen rechtsovertuiging binnen het kader der wet zal gelden, zooals goeden rechters betaamt. Maar het zal onvermijdelijk zijn, aldus spreker, te blijven streven naar een toestand dat niemand gevangen zij dan na een rechterlijk oordeel, bij voorkeur dat van eigen Tribunaal. (N.D.)

(V. b. Burger: 6580 D; Tribunaal-rechtspraak: 6582 B; zie ook: 6537 VI)

B. Dr. Carp veroordeeld tot achttien jaar gevangenisstraf —

19 Mrt. — Het Bijzonder Gerechtshof te 's-Gravenhage heeft dr. J. H. Carp, tijdens de bezetting president van het Vredegerechtshof en secretaris van Musserts „kabinet van staat", veroordeeld tot 18 jaar gevangenisstraf met ontzetting uit het actief en passief kiesrecht voor het leven.

Dr. Carp heeft het recht van cassatie.

(Tr.) **(V. b. Carp 6653 A)**

C. Overtreder van het „Persbesluit 1945" voor de rechtbank - beroep op grondwettelijke persvrijheid —

15 Mrt. — De rechtbank te Rotterdam heeft de zaak behandeld tegen den 25-jarigen journalist W. van G., die in de periode September tot en met December 1945, in strijd met het Tijdelijk Persbesluit 1945, het veertiendaagsche tijdschrift Criterion heeft uitgegeven; hij had ook geen opgave gedaan aan den Persraad van redacteuren en medewerkers en geen volledige lijst opgenomen van de namen en functies van redactie, directie, uitgever en drukker.

De verdachte verklaarde geen vergunning te hebben gevraagd. Hij had de beschikking over voldoende papier en was van oordeel, krachtens het artikel betreffende de persvrijheid in de Grondwet, van niemand machtiging of vergunning noodig te hebben. Het Persbesluit 1945 was hem niet bekend.

De officier, mr. Van Oosten, betoogde dat wel is waar de Grondwet vrijheid van drukpers waarborgt, maar er was een noodtoestand ontstaan, die het nemen van bijzondere maatregelen noodzakelijk maakte.

De officier eischte een boete van ƒ 10.— en een boete van ƒ 5.—, subs. 5 en 3 dagen hechtenis.

De verdediger, mr. Hoogenbergh, was van oordeel, dat de rechtbank moest kiezen tusschen onze democratische Grondwet en een autocratisch Persbesluit. De handhaving van de Grondwet prevaleert. Koninklijke besluiten zijn geen wetten en bovendien kunnen de rechters niet beoordeelen, of er inderdaad van een noodtoestand sprake was. De rechters moeten de feiten toetsen aan de Grondwet. Er was trouwens geen sprake van een noodtoestand, meende de raadsman, die vrijspraak vroeg.

(N.R.C.) **(V. b. Persbesl.: 6443 C)**

D. Joodsch vermogen - Lippmann, Rosenthal & Co. verstrekt voorschotten - Administratie een chaos.

15 Mrt. — Het Beheersinstituut heeft Lippmann, Rosenthal & Co., gemachtigd voorwerpen en rechten, waarop derden kennelijk geen rechten kunnen doen gelden, aan de rechthebbenden te restitueeren. Uiteraard blijven de algemeen geldende beperkingen van monetairen aard, betreffende effecten, enz. ook hierop van toepassing.

In dit verband wordt medegedeeld, dat van de ingeleverde sieraden, meubels, e.d. nagenoeg niets meer aanwezig is; deze voorwerpen werden zoo spoedig mogelijk van de hand gedaan. Ook spaarbankboekjes zijn er vrijwel niet meer. Het meerendeel der levensverzekeringspolissen is afgekocht. Courante aandeelen zijn op een enkele uitzondering na verkocht, obligaties zijn in sommige gevallen nog aanwezig, incourante aandeelen grootendeels.

De Phöbus Mij. tot het voeren van Administraties, Beheer en Financieele Zaken N.V. heeft alleen bij uitzondering over de gecedeerde vorderingen beschikt of deze geïnd, in tegenstelling met „Lippmann". De terugboeking van de rekeningen zal rechtstreeks met de betrokken bankinstellingen geschieden, zoodat belanghebbenden zich het eerste met deze in verbinding dienen te stellen. Voorzoover waarden vóór 25 Mei 1945, toen „Lippmann" onder beheer werd gesteld, zijn verkocht, hebben de betrokkenen alleen een geldvordering. Voor het vaststellen van de vorderingen ontbreken echter in de meeste gevallen de noodige gegevens, doordat alles na 1 Jan. op een „Sammelkonto" werd geboekt. Getracht wordt deze rekening uiteen te rafelen.

De financieele positie van L. is niet bij benadering te beoordeelen. Deze positie is vooral ook afhankelijk van de vraag, hoe groot de vordering van L. is op de „Vermögens-verwaltung und Rechten-Anstalt", aan welke stichting groote geldbedragen en fondsenpakketten werden afgedragen, zonder dat zij daarvoor iets ontving en hoe de financieele positie van deze stichting is. De administratie dier stichting is nog steeds zoek.

Alle in omloop gebrachte taxaties van hetgeen nog van het Joodsche vermogen aanwezig zou zijn, missen dan ook volgens de beheerders een feitelijken grondslag.

Hoewel het verstrekken van een voorschot derhalve wegens het ontbreken van een betrouwbare basis uiterst bezwaarlijk is, is, met het oog op de bestaande dringende behoeften aan een kleine uitkeering, aan de beheerders een machtiging verstrekt om voorschotten te verleenen van ten hoogste ƒ 1000 per persoon. Voor zoover dit straks de uiteindelijke uitkeering mocht overtreffen, zal echter het verschil moeten worden terugbetaald.

De restitutie en voorschotverleening kan voorloopig slechts geschieden aan rekeninghouders zelf of aan over hen benoemde bewindvoerders. (Alg. H.bl.)

(V. b. Lippmann: 5120 A)

Nederland

A. Prof. jhr. mr. B. C. de Savornin Lohman overleden —

18 Mrt. — Na een kort ziekbed is te Utrecht op 62-jarigen leeftijd overleden, prof. jhr. mr. B. C. de Savornin Lohman, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Prof. jhr. mr. B. C. de Savornin Lohman

Met hem is één van de meest vooraanstaande persoonlijkheden in de C. H. Unie heengegaan.

De heer De Savornin Lohman werd in 1883 geboren, kreeg zijn opleiding aan het Chr. Gymnasium, te Utrecht, en studeerde daarna aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, in de rechtswetenschappen.

Hij promoveerde in 1910 cum laude en vestigde zich spoedig als advocaat en procureur. Tevens werd hij lid van de redactie van het dagblad „De Nederlander". In 1912 werd hij benoemd tot hoogleeraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht in het Nederlandsch staatsrecht, het administratief recht en de wijsbegeerte van het recht (algemeene staatsleer).

Van 1918—1927 was hij rechter-plaatsvervanger in de rechtbank te Utrecht en van 1921—1927 lid van den Onderwijsraad. Sinds 1926 maakte de overledene deel uit van de Eerste Kamer. In 1929 werd hij voorzitter van de Chr. Hist. Kamerfractie. Hij was voorts lid van de Legercommissie sinds 1929 en van de commissie tot herziening van de grondwet, ingesteld in 1936. Zijn scherpe bestrijding van het Nederlandsch-Belgische verdrag in 1927 trok destijds sterk de aandacht. In 1928 heeft hij een reis naar Ned.-Indië gemaakt, ter bestudeering van het koloniale vraagstuk. Hij was ook benoemd tot lid van de commissie-Van Poll die Zaterdag 16 Mrt. naar Ned.-Indië is vertrokken, doch zijn ongesteldheid verhinderde hem aan deze studiereis deel te nemen.

Prof. Lohman heeft in den tijd der bezetting ongeveer vier jaren in het kamp der gijzelaars te St. Michielsgestel doorgebracht. In de eind Februari gehouden algemeene vergadering der C. H. Unie bepleitte hij met vuur en overtuiging samenwerking tusschen C. H. Unie en A. R. Partij.

(Tr.) **(V. b. Sav. Lohman 6638 A.; C. H. U. 6645 B.)**

B. Dr. A. Bredius overleden —

15 Mrt. — In den nacht van 13 op 14 Mrt. is de bekende kunstkenner dr. A. Bredius te Monaco overleden. De begrafenis heeft op 15 Mrt. aldaar plaats gehad. Namens den minister van onderwijs, kunsten en wetenschappen heeft de heer Kuyper daarbij het woord gevoerd.

Abraham Bredius werd 18 April 1855 te Amsterdam geboren. Hij werd aanvankelijk voor muziek opgeleid, maar door het contact met verscheidene kunstgeleerden, dat hij in Italië had, begon zijn belangstelling vooral uit te gaan naar de beeldende kunst en liet hij zijn muziekstudie varen. Zijn uitgebreid archiefonderzoek en diepgaande studiën leidden tot ontelbare publicaties.

Hij was tevens een scherpzinnig beoordeelaar. Zijn speurzin en vrijgevigheid hebben talrijken musea in ons land zeldzame aanwinsten bezorgd. Bij zijn vertrek naar het buitenland in 1922 gaf hij de door hem uitgebreide kunstverzameling van zijn grootvader en vader, ondergebracht in het Museum Bredius aan de Prinsegracht te 's-Gravenhage en die oude schilderijen, antiek porselein, zilver en kristal omvat, voor den duur van zijn leven in bruikleen aan deze gemeente. (N.R.C.)

(V. b. museum Bredius: 3916 E)

Ned. O. Indië

C. Sjahrir protesteert tegen invoering van Nederlandsch geld - Ned.-regeering wijst protest af —

16 Mrt. — De Nederlandsche regeering heeft het protest van Sjahrir tegen de uitgifte van Nederlandsch geld in Indonesië, omdat Nederland een overeenkomst met de Indonesiërs zou hebben gesloten om geen geld in de circulatie te brengen voor het einde der onderhandelingen, van de hand gewezen. Zij ontkent, dat er zulk een overeenkomst zou hebben bestaan. (U.P. - V.V.)

(V. b. protest i. z. nieuw geld: 6654 A)

D. Extremisten vallen Britsche convooien aan - Hevig gevecht bij Soekaboemi —

12 Mrt. — Indonesische extremisten hebben twee Britsche convooien bij Soekaboemi aangevallen. Deze aanvallen hebben tot omvangrijke gevechtshandelingen geleid, waarbij Thunderbolts ondersteuning hebben verleend. Beide convooien waren op weg van Batavia naar Bandoeng. Thunderbolts ontdekten, dat deze convooien in de buurt van Soekaboemi tot staan waren gebracht. Hulp uit de lucht bleek dringend noodzakelijk, aangezien een hevig vuurgevecht gaande was. De Thunderbolts deden vijf aanvallen in scheervlucht en wisten een einde te maken aan het vuren van de Indonesische sluipschutters.

Het officieele Britsche communiqué deelde o.m. mede:

Tot 11 Mrt. des avonds acht uur waren onze verliezen in de gevechten bij Soekaboemi tot zeven dooden en 25 gewonden gestegen. (N.R.C.)

13 Mrt. — Ongeveer 25.000 man Britsche troepen waren betrokken bij de gevechten om het tusschen Soekaboemi en Tjiandjoer staande convooi. Tankcolonnes uit Buitenzorg voegden zich bij het convooi, doch leden zware verliezen ten gevolge van landmijnen. Een brug bij Tjibadak, ten Zuiden van Buitenzorg, werd door Indonesiërs opgeblazen, nadat de tankcolonne was gepasseerd, klaarblijkelijk om den aanvoer van verdere versterkingen te voorkomen.

De verliezen der geallieerden waren in totaal 10 dooden en 59 gewonden. (Alg. H.bl.)

15 Mrt. — Na het beëindigen van de gevechten is de aanvoer-colonne uit Soekaboemi, op 14 Mrt. des avonds om 19.00 uur, te Bandoeng aangekomen. (N.R.C.) **(V.b. Br. troepen 6639 C; extr. 6559 B)**

E. Besprekingen tusschen dr. Van Mook en Sjahrir begonnen - Dr. Van Mook heeft volmacht tot onderhandelen —

13 Mrt. — De besprekingen tusschen dr. Van Mook en Sjahrir zijn op 13 Mrt. om 17.15 plaatselijken tijd in tegenwoordigheid van Clark Kerr in diens ambassade te Batavia begonnen.

De Indonesische delegatie bestaat uit Soetan Sjahrir (leider), dr. Darmawan, dr. Darma Setiawan, Hadji Agoes Salim en dr. A. K. Pringgodigdo (secretaris). De Ned. delegatie bestaat uit dr. Van Mook, graaf Van Bijlandt, dr. Idenburg en dr. Koets. Deze laatste is kortgeleden uit Bangkok te Batavia aangekomen. Voor den oorlog was hij ambtenaar en op het oogenblik is hij directeur van het Ned.-Ind. departement van onderwijs en eeredienst. De delegaties zullen permanent zijn.

Bijzonderheden werden niet bekend gemaakt, maar in den ochtend had een Indonesische woordvoerder verklaard, dat Sjahrir tegenvoorstellen zou doen, daar de Ned. voorstellen omtrent een gemeenebest onaanvaardbaar zijn. (Tijd)

Aan het einde van de bespreking, welke twee uur duurde, zeide een officieele woordvoerder:

„Ik geloof, dat er een werkelijke voortgang gemaakt is".

Op een vraag, of dr. Van Mook op de voorstellen van Sjahrir antwoord uit Den Haag ontvangen had, antwoordde de woordvoerder: „Dr. Van Mook heeft volmacht tot onderhandelen".

17 Mrt. — Over de tweede bespreking tusschen Sjahrir en dr. Van Mook werd het volgende communiqué uitgegeven: „Op den 16en Maart om 15.30 uur heeft ten huize van den Britschen gezant wederom een ontmoeting plaats gehad tusschen de Nederlandsche en de Indonesische delegatie. Over de te volgen procedure is overeenstemming bereikt. Er zijn sub-commissies gevormd om de bijzonderheden te behandelen. Zoodra de sub-commissies verslag uitgebracht hebben zal de conferentie worden voortgezet". (Msb.)

19 Mrt. — De beide sub-commissies, welke zijn benoemd om voorbereidend werk ten behoeve van de verdere besprekingen tusschen dr. Van Mook en Sjahrir te verrichten, zijn op 18 Mrt. in vergadering bijeen geweest. (V.K.)

(V. b. Sjahrir 6653 F; Van Mook 6632 C)

F. Twee nieuwe politieke groepeeringen - „Democr. Bond van Indonesië" en „Org. van rep. Indo-Europeanen" opgericht —

14 Mrt. — Onder voorzitterschap van L. Rubini is op 10 Maart een „Democratische Bond van Indonesië" opgericht. De bond streeft naar „de erkenning van het recht van „Indonesië" op zelfbeschikking als een vrijen staat en natie, met een regeeringsvorm op democratischen grondslag, overeenkomstig de in het Atlantisch Handvest neergelegde beginselen".

Tot den bond, die zich tegen alle totalitaire vormen, zoowel als tegen de kolo-

niale verhouding verklaart, kan ieder, die in Nederlandsch-Indië is geboren, toetreden.
Voorts is onlangs een organisatie van republikeinsche Indo-Europeanen, de „Badan Deroesa Deranakan Repoeblik Indonesia", opgericht. Deze organisatie staat onder leiding van ir. Berkely en Verhey, die hun namen veranderd hebben in resp. Waloejo en Hardjo Slamet. Waloejo is benoemd tot lid van het „Centrale Nationale Comité". Voor deze benoeming heeft hij in een radio-rede zijn dank uitgesproken. Hierin heeft hij erop aangedrongen, dat geen geïnterneerden bevrijd zouden worden, zoolang Dahler, een Indo-Europeaan, gearresteerd op de beschuldiging van collaboratie met de Japanners, alsmede de Pemoeda's die op het eiland „Onrust", worden vastgehouden, niet in vrijheid worden gesteld. (A.N.P.)
(V. b. pol. part. 6600 A; Dahler 6631 F)

Ned. O. Indië

A. Partij van den Arbeid opgericht.

9 Mrt. — Leden van de vroegere Ind. Soc.-Dem. Partij hebben thans een Partij van den Arbeid opgericht op gelijken basis als de Nederlandsche. Een werkprogram is in voorbereiding.
(Stem v. Ned.) **(V. b. P. v. d. Arb. in Ned.: 6645 C)**

B. Nieuwe benoemingen bij het K.N.I.L.

12 Mrt. — De Ned. Indische voorlichtingsdienst deelde mede: Kolonel S. de Waal, die eenigen tijd geleden het commando over de troepen in het gebied ten Zuiden van Batavia van gen. majoor W. Schilling had overgenomen, heeft thans het bevel gekregen over alle troepen die in het gebied van Batavia onder commando van zijn voorganger hebben gestaan. Luit.-kolonel Statius Muller is in plaats van luitenant-kolonel Fokkema, die naar Nederland vertrekt, benoemd tot territoriaal bevelhebber. Kol. C. van de Hoogenband is als chef-staf van het troepencommando vervangen door majoor J. M. J. Wegner. De sultan van Koetei is benoemd tot luitenant-kolonel bij den generalen staf. (N.R.C.)
(V. b. benoemingen K.N.I.L. 6631 H)

C. Republikeinsche leger trekt de verloven in —

15 Mrt. — Het republikeinsche persbureau Antara heeft gemeld, dat alle verloven van de manschappen der T.R.I., het nationalistische Indonesische leger, zijn ingetrokken. Alle officieren en manschappen hebben het bevel ontvangen naar hun garnizoenen terug te keeren.
(Tr.) **(V. b. T.R.I. 6622 G)**

D. Medicamenten voor de burgerbevolking —

16 Mrt. — Tot half Februari zijn te Batavia 12.000 ton medicamenten aangekomen voor de burgerbevolking van Ned.-Indië, ongeacht haar nationaliteit. Een belangrijk deel hiervan is afkomstig uit de Vereenigde Staten. De waarde der medicamenten wordt geschat op 7½ millioen dollar. De medicijnen worden vrij aan de bevolking verstrekt.
(V.V.) **(V. b. medic. v. geïnt. 6435 H)**

Australië

E. De regeering wenscht geen Amerikaansche contrôle over bases in Australië's rechtsgebied —

18 Mrt. — Chifley, de Australische minister-president heeft verklaard, dat Australië zich krachtig verzet tegen Amerika's wensch, contrôle te mogen uitoefenen over haar bases, gelegen in het rechtsgebied van Australië. (N.R.C.)
(V. b. Australië: 6654 D; Amerikaansche vlootbases: 6429 K)

België

F. Nieuwe schrijfwijze van de Nederlandsche taal - De Belgisch-Nederlandsche studiecommissie brengt verslag uit —

16 Maart — De Belgisch-Nederlandsche studiecommissie betreffende de schrijfwijze van de Nederlandsche taal bracht voor kort haar verslag uit. De Prinsregent van België heeft het bekrachtigd en dezer dagen zal het desbetreffende besluit in het Belgische Staatsblad verschijnen.
In Nederland is de procedure niet zoo eenvoudig. Hier moet een desbetreffend wetsontwerp aan het parlement worden voorgelegd.
Van de hieronder vermelde bepalingen kan dus nog altijd worden afgeweken. De nieuwe regeling zal binnen hoogstens drie jaar worden ingevoerd.

De wijzigingen

De voornaamste bepalingen zijn:
De officieele schrijfwijze van de Ned. taal is de schrijfwijze volgens De Vries en Te Winkel, met inachtneming van het onderstaande:
1. De „e" wordt in open lettergrepen niet verdubbeld. De dubbele „e" blijft echter aan het einde van een woord alsmede in samenstellingen en afleidingen van woorden op „ee", als weemoed, zeeschip enz.
Als samenstelling met woorden op „ee" worden ook beschouwd samenstellingen waarvan het eerste lid, op „ee" uitgaande, niet of niet meer als afzonderlijk woord voorkomt, zooals deemoed, eega enz.
2. De „o" wordt in open lettergrepen niet verdubbeld. De „oo" blijft echter in goochelen, goochem, loochenen, alsmede in hun samenstellingen en afleidingen. Verkleinwoorden van woorden op „o" worden behandeld als de overeenkomstige woorden op „a" en „u": Strootje, evenals slaatje, vlaatje en derg.
3. „sch" wordt alleen daar geschreven, waar de „ch" uitgesproken wordt. De „ch" blijft echter in het achtervoegsel „isch".
4. De uitgangen „-e" en „-en" van het lidwoord „een", van „geen" en van de bijvoeglijke bezittelijke voornaamwoorden „mijn", „uw", „zijn", „hun" en „haar" mogen, behalve in staande uitdrukkingen als „hare majesteit", „te zijnen huize" e.d. worden weggelaten.
5. De naamvalsuitgang „-n" bij lidwoorden, voornaamwoorden, bijvoeglijke naamwoorden of daarmede gelijkstaande woorden mag, behalve in staande uitdrukkingen als onder 4 bedoeld, worden weggelaten.

Overgangsbepalingen

1. a) Op de schrijfwijze van de Nederlandsche aardrijkskundige namen zijn de regels 1—5 niet van toepassing, totdat een officieele spelling van deze namen zal zijn vastgesteld.
b) In woorden, die van aardrijkskundige namen zijn afgeleid en niet van zoodanige namen deel uitmaken, volgt het achtervoegsel de regels 1 tot 3.
Het grondwoord of het gedeelte daarvan, dat in de afleiding voorkomt, behoudt den vorm, dien het volgens het onder a) bepaalde heeft, evenwel met dien verstande, dat de regels 1—2 worden toegepast op den klinker van de lettergreep, die onmiddellijk aan het achtervoegsel voorafgaat. Voorbeelden: Utrechtse theerandjes, Leidse kaas, Brugse kant enz.
In afleidingen van aardrijkskundige namen, die volgens a) „sch" aan het einde hebben, blijft „s(sch)" bewaard. Voorbeelden: Oudenbossche kwekers, Bossche koek.
c. Namen van straten, pleinen, lanen e.d. worden niet als aardrijkskundige namen behandeld en volgen mitsdien de spelregels met inachtneming van het onder b) bepaalde. Voorbeelden: Hoogeveense, Naamse vest, Grote markt, Roosendaalse.
d. Namen van landen, zeeën, rivieren, steden enz. buiten Nederland en België, waarvoor het Nederlandsch een eigen vorm heeft, alsmede hun samenstellingen en afleidingen, volgen de regels 1—3. Voorbeelden: Wenen, Duitsland, Parijse mode.
2. Ten aanzien van het voornaamwoordelijk gebruik en het gebruik van tweede-naamvalsvormen als „der", „dezer", „zijner" enz. zullen aanwijzingen worden gegeven in een samen te stellen volledige woordenlijst. Totdat deze van kracht wordt, richte men zich naar de woordenlijst van De Vries en Te Winkel.
3. De schrijfwijze van de bastaardwoorden, alsmede die van de z.g. tusschenklanken in samenstellingen zal nader worden geregeld in de onder 2 (overgangsbepalingen) bedoelde woordenlijst. Totdat deze van kracht wordt, geldt de schrijfwijze van de woordenlijst van De Vries en Te Winkel.
Een vaste commissie van advies zal ermee worden belast de regeering voorstellen te doen inzake de verdere uitvoering en toepassing. **(V. b. spelling 6401 H)** (Msb.)

G. De Senaat definitief samengesteld —

15 Mrt. — De Senaat is definitief samengesteld. Hij bestaat uit 167 leden, waarvan 83 katholieken, 55 socialisten, 17 communisten en 12 liberalen. (A.N.P.)
(V. b. Senaat 6632 H; 6646 F)

H. Kabinet volledig —

15 Mrt. — De persdienst van den eersteminister verstrekte 14 Mrt. de volgende mededeeling:
„De heer A. van Acker zal het ondervoorzitterschap van den ministerraad waarnemen. Hij is belast met de coördinatie van de economische politiek en is minister van Arbeid en Sociale Voorzorg.
L. E. Troclet wordt minister van Economische Zaken. Kolonel De Fraiteur is houder van de portefeuille van Landsverdediging. (L.N.) **(V. b. Kabinet 6654 E)**

I. Nieuwe treinen rijden traject Antwerpen-Brussel in 25 minuten.

15 Mrt. — Onlangs werden op de lijn Antwerpen—Brussel drie nieuwe treinen in dienst genomen, die zonder oponthoud te Mechelen, het traject afleggen in 25 minuten. (G.v.A.)

K. Aantal doodvonnissen en terechtstellingen sedert de bevrijding.

14 Mrt. — Sedert de bevrijding tot 1 Mrt. 1946 hebben de krijgsraden 2222 doodvonnissen uitgesproken bij verstek en 1064 contradictoire. 78 personen werden terechtgesteld. Geen enkele van deze straffen werd gewijzigd. (A.N.P.)
(V. b. pol. proc.: 6623 C).

L. IJzer-monument door dynamietaanslag volkomen verwoest —

18 Mrt. — In den nacht van 16 op 17 Mrt. werd het gedenkteeken der Vlaamsche gevallenen in den oorlog '14—'18, dat bekend stond onder den naam van IJzermonument, door een dynamiet-aanslag volkomen vernietigd. Deze daad heeft

onder de Vlamingen een groote opschudding verwekt.
Het monument, bestaande uit een groot kruis is steeds een symbool geweest van de Vlaamsche Beweging en werd als een soort van heiligdom beschouwd, mede door het feit dat er een achttal Vlaamsche soldaten begraven lagen. Er werden jaarlijksche IJzerkruis-bedevaarten gehouden, welke georganiseerd werden door de thans gesequestreerde gelijknamige beweging. De leiders daarvan werden aangehouden. Want men kan niet ontkennen, dat — ofschoon heel Vlaanderen deze plek vereerde — het toch vooral de kringen der flaminganten waren, die achter deze vereeniging geschaard stonden.
Zoo werden ook tijdens den oorlog deze bedevaarten gehouden, ingericht door het V.N.V., waarbij dan het bekende Gebed voor het IJzer-kruis van de hand van Pater Callewaert (zoo pas veroordeeld tot 6 jaar gevangenisstraf wegens collaboratie) werd gebeden. (N.D. - G.v.A.)
(V. b. IJzerbedev.: 4341 B)

België

A. Regeeringsprogram van Spaak - Vertrouwenskwestie - Kabinet afgetreden —

20 Mrt. — Op 19 Mrt. is minister-president Spaak met zijn kabinet, bestaande uit uitsluitend socialisten en twee technici, voor het parlement verschenen.
In zijn regeeringsverklaring zeide Spaak, dat zijn ministerie een minderheids- en tevens een noodregeering is. Betreffende de koningskwestie verklaarde hij, dat zijn regeering het logisch acht, indien een wetsvoorstel inzake een volksreferendum zou worden ingediend. Wordt dit niet goedgekeurd, dan zou kunnen worden geconstateerd, dat een dergelijke oplossing niet mogelijk is. Het ware alsdan gewenscht, dat de politieke partijen overleg pleegden aangaande een andere oplossing.
Ten aanzien van de taalkwestie betoogde Spaak, dat er thans geen Vlaamsche, doch een Waalsche kwestie is, voortspruitend uit een buitensporige daling van het geboortecijfer, economische moeilijkheden, cultureele aspiraties in het Walenland. De toekomst van België vereischt, dat zij onverwijld wordt opgelost.
Een wijziging der kieswetten is in voorbereiding. De regeering wil de waarde van den franc handhaven en de kosten van het levensonderhoud verlagen en de productie opvoeren om de buitenlandsche afzetgebieden te heroveren. De regeeringspolitiek zal noch inflatie, noch deflatie inhouden, noch nationalisatie van de nijverheid en den handel. De regeering is nochtans van oordeel, dat het geloof en de wil om terug te keeren naar de economische vrijheid, een gevaarlijke utopie zou zijn. De economie dient heden volgens een vast plan te worden geleid, doch binnen het bestek van dit program moet aan het particulier initiatief de grootst mogelijke vrijheid worden gelaten.
Terzake van de buitenlandsche politiek zeide Spaak, dat België, getrouw aan de verbintenisen, die het heeft aangegaan, niet wenscht deel te nemen aan de vorming van een politiek blok, dat — in hoe geringe mate ook — tegen eenig lid der Vereenigde Naties zou zijn gericht. Het staat er echter op, gebruik te maken van zijn recht om bepaalde problemen in het regionale kader te regelen.
Van Cauwelaert werd tot voorzitter der Kamer, Gillon tot voorzitter van den Senaat herkozen.
In de zitting van 20 Maart werd de motie van vertrouwen der nieuwe regeering-Spaak met één stem meerderheid verworpen. Voor stemden 89 leden, 90 tegen en 15 blanco (de liberalen). Een communistische afgevaardigde protesteerde dat zijn stem niet was geteld. Men stond hem toe alsnog vóór Spaak te stemmen, waardoor de uitslag 90—90 werd, dus nog één stem te weinig om Spaak aan een meerderheid te helpen.
21 Mrt. — Spaak heeft bij den prins-regent het ontslag van zijn kabinet ingediend, deze heeft het ontslag aanvaard. (Alg. H.bl. - L.N.) **(V. b. kab. Spaak 6654 E)**

B. Wederom informatie-opdracht voor De Schrijver. —

22 Mrt. — De leider der Chr. Volkspartij, De Schrijver, is door den prins-regent wederom belast met een informatie-opdracht. **(V. b. De Schrijver 6646 G)** (L.N.)

Bulgarije

C. Amerikaansch memorandum aan Bulgaarsche regeering - Notawisseling tusschen de Ver. Staten en de Sovjet-Unie —

13 Mrt. — Op 22 Febr. zond het Amerikaansche State-department een memorandum aan de Bulgaarsche regeering, waarin het volgende werd gezegd:
„De regeering der Ver. Staten interpreteert de overeenkomst van Moskou (zie 6576 G) aldus, dat de Bulgaarsche regeering en de oppositie worden uitgenoodigd, om een voor beide partijen aanvaardbare basis te vinden tot deelneming van twee werkelijk representatieve leden der oppositie-partijen aan de tegenwoordige Bulgaarsche regeering.
Het is nooit de opvatting der Ver. Staten geweest, dat op de oppositie druk uitgeoefend zou worden om pro forma twee candidaten te benoemen, zonder acht te slaan op de voorwaarden van hun deelneming. Ofschoon in het akkoord van Moskou geen enkele specifieke voorwaarde voor deze deelneming aan de regeering, werd vastgelegd, is de regeering van de Vereenigde Staten van oordeel dat deze vertegenwoordigers aan de regeering zullen moeten deelnemen op basis van wederzijdsch aanvaardbare voorwaarden, zoowel voor de Bulgaarsche regeering als voor de oppositie.
„De regeering van de Vereenigde Staten hoopt nog steeds dat de vertegenwoordigers van de regeering en van de oppositie in Bulgarije verzoeningsgezind zullen zijn en zullen kunnen en willen samenwerken op een beiderzijds aanvaardbare basis die het aan twee werkelijk representatieve leden van de oppositie zal mogelijk maken deel uit te maken van de regeering".
Nader werd gemeld dat dit memorandum door de Engelsche regeering werd ondersteund.
De Russische regeering werd tegelijkertijd van den inhoud op de hoogte gebracht.
Radio-Moskou deelde op 8 Mrt. mede, dat de Sovjet-regeering aan de regeering der Ver. St. een antwoordnota zond, waarin deze laatste er van beschuldigd werd zich niet te houden aan de overeenkomst van Moskou. Het aanbieden van het memorandum werd door de Russische regeering als een ontoelaatbare unilaterale stap beschouwd.
Radio-Moskou gaf nog het volgende commentaar:
„De Russische regeering heeft reeds gelegenheid gehad de aandacht van de regeering der Vereenigde Staten te vestigen op het feit, dat de heer Barnes, Amerikaansch vertegenwoordiger te Sofia, de leden van de Bulgaarsche oppositie er stelselmatig toe aanzet te handelen niet in overeenstemming met de te Moskou genomen besluiten, doch nieuwe voorwaarden te stellen voor hun deelnemen aan de regeering.
De verklaring van de regeering der Vereenigde Staten is doordrenkt met een neiging, overeenkomende met die welke de activiteit van Barnes kenmerkt en kan slechts de vertegenwoordigers van de Bulgaarsche oppositie aanmoedigen weerstand te bieden aan de toepassing der besluiten van Moskou".
Een Amerikaansche antwoord-nota van 10 Maart verklaart, dat de inhoud van het Amerikaansche memorandum aan Bulgarije door de regeering der Ver. Staten beschouwd wordt als de kern van de overeenkomst van Moskou, waarover in Bulgaarsche kringen misverstand scheen te bestaan.
Het uit den weg ruimen van misverstand was dan ook het doel van den Amerikaanschen stap.
Ten aanzien van het uni-laterale optreden wordt er aan herinnerd, dat op 16 Februari 1946 in Londen over deze aangelegenheid werd gesproken door een raadsman van het Amerikaansche Departement van Buitenlandsche Zaken met den Heer Wyshinski, onder-Commissaris voor Buitenlandsche Zaken van de Sovjet-Unie. Bij die gelegenheid werden de Sovjet-Unie de inzichten van de Amerikaansche Regeering in deze aangelegenheid medegedeeld, zooals die vervolgens werden uiteengezet in het memorandum aan Bulgarije.
De activiteit van den politieken vertegenwoordiger der Ver. Staten in Sofia — aldus besluit de nota — is geheel in overeenstemming met zijn instructies en gericht op de samenwerking van alle partijen. (N.Z.Zt. - Reuter - Usis)
(V. b. Bulgarije: 6559 M; comm. Moskou: 6576 G)

China

D. Mandsjoerije - Ook Britsch protest i.z. wegvoering industrieele uitrustingsstukken - Communisten en Kwomintang - Het nieuwe leger - Verklaringen van gen. Marshall - Situatie in Mandsjoerije kritiek - Rapport van gen. Liu Fei.

13 Mrt. — Naar de Chineesche regeering mededeelde, heeft zij nooit verzocht, dat de Russische troepen hun vertrek uit Mandsjoerije zouden uitstellen. Daarentegen was op 31 Dec. overeengekomen dat deze troepen niet zouden terugtrekken.
De Chineesche regeering was niet op de hoogte gebracht van het vertrek der Sovjet-troepen uit Moekden.
De Britsche regeering heeft te Moskou een protest ingediend tegen het als oorlogsbuit wegvoeren van machines en industriegoederen uit Mandsjoerije. Deze fabrieksinstallaties zouden volgens de Britsche nota toebehooren aan China. Er is nog geen antwoord van Moskou op deze nota ontvangen. (Le Monde - N.D.)
15 Mrt. — Volgens het Chineesche persbureau „Central News" hebben de Chineesche communisten, terwijl het overnemen van Noord Moekden door de regeeringstroepen, vertraagd werd, in de Mandsjoerijsche provincies Kirin, Heiloeng-Kiang en Hokiang marionetten-regeeringen gevormd. (Reuter)
17 Mrt. — Het bestuur van de Chineesche regeeringspartij heeft een communiqué uitgegeven, waarin de wil wordt uitgedrukt het accoord met de communisten na te komen en den vrede te versterken

door nauwere vriendschap met de Sovjet-Unie. De strikte naleving van het Sovjet-Chineesche verdrag van vriendschap en bondgenootschap is echter de eerste voorwaarde voor het vermeerderen van het wederzijdsch vertrouwen, aldus het communiqué. (Reuter - A.N.P.)

18 Mrt. — De buitengewoon ambassadeur der Ver. Staten in China, generaal Marshall, tijdelijk te Washington teruggekeerd, heeft aldaar de verklaring afgelegd, dat de situatie in Mandsjoerije „buitengewoon kritiek" is. Hij zeide de volgende twee maanden van enorm belang voor China en den toekomstigen wereldvrede te achten.
Hij deelde mede, dat thans een Chineesch leger naar Mandsjoerije onderweg is. De nationale Chineesche troepen bestaan uit 250 divisies, waarvan 39 door Amerika uitgerust en opgeleid zijn. Het communistische leger bestaat uit 1.300.000 man. China zal binnen het jaar een doelmatig, modern leger van 50 à 60 divisies, dat ongeveer 1.500.000 man omvat, opbouwen. Het nieuwe leger zal volkomen onafhankelijk zijn van de politieke partijen en volgens de overeenkomst tusschen de regeeringspartij en de communisten worden gerecruteerd door een systeem van algemeenen dienstplicht. Het zal trouw verschuldigd zijn aan den staat en niet langer aan de traditioneele krijgsheeren. Generaal Marshall zal waarschijnlijk een belangrijke medezeggenschap hebben in het vormen van het nieuwe nationale leger onder vereenigd opperbevel.
(Reuter)

19 Mrt. — Gen. Liu Fei, vice-minister voor de militaire operaties, heeft in een rapport aan het Centraal Executief Comité o.m. verklaard, dat de Chineesche Nationale regeering slechts ongeveer 3% van de Noord-oostelijke provincies heeft overgenomen. Ofschoon regeeringstroepen Moekden hebben bezet, wordt deze stad omringd door communistische troepen. Het totale aantal der communistische troepen in de Noordoostelijke provincies is 300.000 man. Hiervan schijnen 100.000 man — na het sluiten van de overeenkomst tusschen de communisten en de Centrale regeering doorgedrongen te zijn in de meer zuidelijk gelegen provincies.
Gen. Liu Fei gaf de volgende gegevens met betrekking tot de Sovjet-Chineesche onderhandelingen: Krachtens een eerste, op 15 Oct. tusschen gen. Hsjung Sjih-Lui en gen. Malinovski gesloten overeenkomst, zouden de Sovjet-troepen in 3 phasen teruggetrokken worden. Op 1 Dec. zouden zij het Sovjet-gebied bereikt hebben.
In het begin van October maakte de Sovjet-commandant van Tsjang-Tsjoeng bezwaar tegen de landing van Chineesche troepen in Dairen, hij had geen bezwaar tegen landingen in Yinkow en Hulutao. Op 29 October stelde gen. Malinovski voor, dat de Chineesche troepen tusschen 6 en 10 November te Yinkow aan land zouden gaan, maar toen zij daar op 6 Nov. aankwamen, bleek de haven reeds op 4 Nov. door communisten bezet te zijn. Op 14 Jan. werd het regeeringsgarnizoen in Yinkow volkomen overweldigd door 10.000 met artillerie en tanks aanvallende communisten. (Times)
(V. b. China: 6654 H; Marshall: 6526 E)

China

A. De Chineesche oorlogsbuit - Repatrieering Japanners —

11 Mrt. — Op het Chineesche oorlogsterrein hebben 1.283.000 Japanners gecapituleerd. De Chineesche oorlogsbuit omvat 1400 Japansche schepen (54.000 ton), 15.000 motorvoertuigen, 3000 tanks en pantserwagens en 10.000 stukken geschut. China heeft de beschikking gekregen over 100 „Liberty"-schepen voor de repatrieering der Japanners. Tot 20 Febr. werden 440.000 Japanners gerepatrieerd. In Noord-Indo-China werden 29.800 Japanners ontwapend. (N.Z.Zt.)

Duitschland

B. Duitsche geleerden in Russischen dienst. —

19 Mrt. — Duitsche geleerden en technici zijn bezig onder Russisch toezicht van geheim gehouden plaatsen aan de Baltische kust uit V 2 projectielen af te schieten. De Duitsche natuurkundigen, die aan de atoomsplitsing werkten, werken nu voor de Russen. (Alg. H.bl.)

C. Ontploffing in politiekazerne te Berlijn. —

18 Mrt. — Officieel is medegedeeld dat een zware explosie op 16 Mrt. de Alexander-politiekazerne in de Russische zône te Berlijn heeft verwoest. Er werden drie personen gedood en meer dan honderd gewond.
Eenerzijds verluidt dat het onhandig hanteeren van een handgranaat de oorzaak zou zijn, anderzijds heet het dat een Duitsche politie-agent een handgranaat wierp op een munitie-depot op het terrein van de kazerne.
De schade is zeer groot en vele omwonenden zijn dakloos geworden.
(Alg. H.bl.) **(V. b. Russ. zône 6655 C)**

D. Russische troepen worden door militaire politiemacht vervangen.

18 Mrt. — Het roode leger trekt uit Oost-Duitschland terug en wordt vervangen door een kleine, goedgedisciplineerde en uitgeruste militaire politiemacht, aldus meldde een correspondent van de „Observer".
Naar schatting is reeds 75 procent van de oorspronkelijke bezettingstroepen vertrokken. De rest zal in de komende weken vertrekken.
Het terugtrekken der troepen is vrijwel onopgemerkt geschied. (Msb.)
(V. b. Russ. troepen 6647 D)

Engeland

E. De arbeidstoestand in cijfers —

De veranderingen, die de oorlog in Engeland heeft veroorzaakt en de moeilijkheden, die er een gevolg van zijn, worden op duidelijke wijze toegelicht door een nieuwe Engelsche publicatie, „Monthly Digest of Statistics", waaraan wij de volgende cijfers ontleenen:

	Juni 1939	Nov. 1945
Totale werk. bevolking (in duizendtallen)	19.750	2.134
Mannen	14.656	14.813
Vrouwen	5.094	6.321
Hiervan waren in het leger:		
Mannen	477	3.929
Vrouwen	—	319
Bij Politie, Brandweer e.d.:		
Mannen	80	109
Land- en tuinbouw	910	1.010
Mijnen	873	785
Rijksdienst	539	950
Gemeentedienst	846	850
Transportwezen	1.273	1.308
Fabrieken	6.940	6.423
Bouwwerken	1.310	860
Winkels e.d.	2.887	2.037
Handel, vermakelijkheden, wasscherijen	2.105	1.529
Werkloozen	1.270	816

Uit deze cijfers blijkt, dat het aantal werkende vrouwen met ongeveer 25% vermeerderd is.
De vermindering van ongeveer 10 pct. van het aantal werklieden in de mijnen verklaart de veel lagere kolenproductie, met alle fatale gevolgen zooals moeilijkheden in de fabrieken en verminderde steenkolen export, die vroeger van zooveel belang was.
Het aantal ambtenaren is er met ongeveer 80% toegenomen met ongeveer gelijke gevolgen als bij ons.
Het terugloopen van het aantal fabrieksarbeiders is een veeg teeken, gezien de algemeene behoefte aan waren, als gevolg van de oorlogsvernielingen en van de onmogelijkheid tijdens den oorlog iets nieuws te koopen.
Het aantal bouwvakarbeiders is met bijna 40% achteruit gegaan. Daar ongeveer een derde van alle woningen in Engeland beschadigd zijn en tijdens den oorlog vrijwel geen enkele woning gebouwd kon worden, is dit een onrustbarende achteruitgang.
De cijfers voor diverse afdeelingen der productie zijn dikwijls teekenend voor den toestand. Zoo werkten in de

	1939 (Juni)	Eind 1945
Metaalindustrie		
Mannen	2.289,6	2.356,0
Vrouwen	427,1	916,0

Deze vooruitgang is mede te verklaren uit den noodzaak te exporteeren. Bij de verdere demobilisatie kan verwacht worden, dat het aantal nog sterk toeneemt.
Chemische industrie:

Mannen	210,5	73,9
Vrouwen	209,9	142,7
In Juni 1943 waren die cijfers	272,9	292,4

Hetgeen te verklaren is uit den noodzaak tot productie van enorme hoeveelheden munitie. Ook de cijfers over 1945 werden nog sterk beïnvloed door de productie van munitie voor het nog steeds enorme leger.

Het aantal werkloozen, die verzekerd waren, bedroeg in

	Juli 1938	Eind 1945	Juli 1939
Mannen	1.380,4	184,8	988,0
Vrouwen	466,1	127,6	262,4

Vergelijkt men deze laatste cijfers met die voor ons land (Aug. '39: 191,3 en Jan. '46: 83,3) dan blijkt, dat de tegenwoordige toestand in Engeland in dit opzicht veel beter is dan bij ons (rekening houdend met een bevolking, die 5 maal zoo groot is). **(V. b. arbeid 6532 M)**

F. De toekomst van India - Britsche regeeringsdelegatie naar India Verklaring van Attlee: desgewenscht volledige onafhankelijkheid —

23 Mrt. — In verband met het uitzenden naar India, van een regeeringscommissie die in New Delhi zal onderhandelen over India's toekomst, heeft minister-president Clement Attlee op 15 Maart in het Lagerhuis de volgende verklaring afgelegd:
„India zal moeten beslissen, welke regeeringsvorm het huidige regime moet vervangen. Wij zijn verlangend, India te helpen, onverwijld het apparaat op te bouwen, dat het besluit nemen moet. Daarbij stuit men soms op de moeilijkheid om zulk een apparaat op gang te krijgen. Wij zijn vastbesloten, dat het op gang zal komen, en wij streven er naar, de grootst mogelijke medewerking van alle Indische leiders te verkrijgen om dit te bereiken. India zelf moet uit-

maken, hoe zijn toekomstige constitutie er uit zal zien en wat zijn positie in de wereld zal zijn."
„Ik hoop, dat het Indische volk er de voorkeur aan zal geven, binnen het Britsch Gemeenebest te blijven. Ik ben er van overtuigd, dat het daarbij veel baat zal vinden, en dat in onze dagen de eisch, een volkomen op zichzelf staande volksgemeenschap te zijn, los van de rest van de wereld, uit den tijd is. Of de eenheid nu komt door middel van de Vereenigde Volken of door het Britsch Gemeenebest, een groot volk kan niet op zichzelf staan en geen deel hebben aan wat er in de wereld gebeurt."
„Als India in het Gemeenebest wil blijven, dan moet dat geschieden door zijn eigen vrijen wil. Het Britsche Rijk wordt niet bijeengehouden door ketenen van dwang. Het is een vrij verbond van vrije volken. Als India de voorkeur geeft aan onafhankelijkheid, dan is het onzes inziens daartoe gerechtigd, en dan is het onze plicht, den overgang zoo soepel en vlot mogelijk te maken."
De bovengenoemde commissie bestaat uit de minister voor India Lord Pethick-Lawrence, de minister van Handel Sir Stafford Cripps en de minister van Marine A. V. M. Alexander. Politiek, economie en defensie zijn dus gelijkelijk vertegenwoordigd in de Britsche commissie, die, nauw samenwerkend met den Onderkoning Lord Wavell, het beslissende gesprek met India's vertegenwoordigers gaat voeren. (Man. Guard. - Gr. Amsterd.) **(V. b. Br. Indië: 6591 E; verklaring Attlee en Wavell i.z. toek. status: 6444 H; Ind. reactie: 6451 C)**

Hongarije

A. Politieke crisis - Concessie van partij der kleine bezitters - Nationalisatie —

15 Mrt. — Een politieke crisis is geëindigd door het besluit van de partij der kleine bezitters om twintig door de communisten en socialisten als reactionnair beschouwde leden uit het parlement te verwijderen en de nationalisatie van de bauxiet-mijnen, de oliebronnen en de energiebedrijven te aanvaarden.
De communisten en socialisten hadden van Ferenc Nagy, eerste minister en leider der partij der kleine bezitters, de verwijdering van zestig leden geëischt. (N.R.C. - Reuter) **(V. b. 6616 D)**

Internationaal

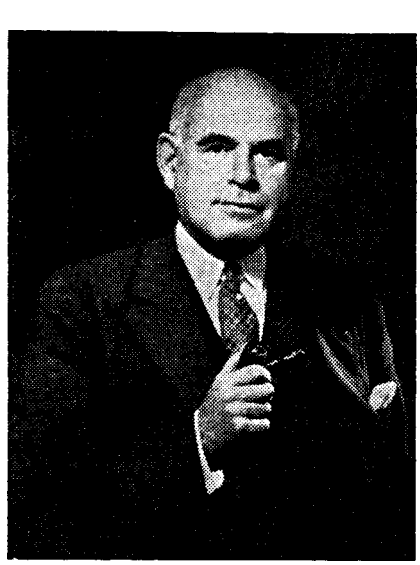
B. De Iraansche kwestie - Verklaring van Bevin - Iran protesteert bij Veiligheidsraad —

14 Mrt. — Bevin verklaarde op 14 Maart in het Lagerhuis, dat de Britsche regeering elke oplossing van de Iraansche kwestie zou betreuren, die van een Perzische regeering — terwijl zich nog Sovjet-troepen in een deel van het land bevonden, — zou worden afgedwongen. „Het is moeilijk voor de Britsche regeering — aldus Bevin — de tegenwoordige politiek van de Sovjet-Unie in deze aangelegenheid te begrijpen en nog moeilijker is het voor ons te gelooven, dat alle door de Sovjet-autoriteiten gedane verzekeringen t.a.v. de verplichte ontruiming van het Perzische gebied, niet zouden worden nagekomen. Thans wachten wij het antwoord van de Sovjet-regeering af op de vragen die wij haar hebben gesteld."
20 Mrt. — De Iraansche ambassadeur in de Ver. St. heeft op 19 Mrt. verzocht om behandeling van de Iraansche kwestie door den Veiligheidsraad. Dit verzoek is op de voorloopige agenda geplaatst van de zitting, die op 25 Maart in New York zal beginnen. Op de eerste bijeenkomst van den Veiligheidsraad zal de voorloopige agenda ter goedkeuring worden voorgelegd.
De Secretaris-Generaal van de U.N.O. heeft medegedeeld, dat Iran het geschil met de Sovjet-Unie onder de aandacht van den Veiligheidsraad brengt overeenkomstig art. 35, par. 1 van het Handvest. Het geschil is ontstaan op grond van het feit, dat de Sovjet-Unie troepen op Iraansch grondgebied handhaaft na 2 Maart 1946, in strijd met het driemogendheden-verdrag van 29 Januari 1942. Voorts gaat de Sovjet-Unie door met zich te mengen in de binnenlandsche aangelegenheden van Iran door middel van Sovjet-agenten, ambtenaren en gewapende troepen. Deze daden zijn tevens in strijd met de verklaring van Teheran en het Handvest. (Manch. Guard. - Reuter - Usis) **(V. b. 6658 C)**

C. Lehman afgetreden als directeur-generaal van de UNRRA - La Guardia zijn opvolger —

13 Mrt. — Herbert H. Lehman zal om gezondheidsredenen per 15 Maart als directeur-generaal van de UNRRA aftreden. Sedert December 1942 toen President Roosevelt een beroep op hem deed en hij 3 weken voor het einde van zijn ambtsperiode als gouverneur van den Staat New York aftrad, heeft hij zich aan de taak van de UNRRA gewijd. De organisatie van dit groote apparaat voor hulpverleening over de geheele wereld was het werk van Lehman.
De UNRRA heeft reeds meer dan 6.000.000 ton goederen gezonden naar de noodlijdende volkeren. Behalve door het zenden van voedsel en andere goederen heeft zij ontelbare en waardevolle diensten bewezen op het gebied van de gezondheidszorg, maatschappelijk werk, herstel van landbouw en industrie. Zij heeft de Geallieerde autoriteiten bijgestaan door de zorg op zich te nemen voor vele millioenen „verplaatste personen" en vluchtelingen in verschillende deelen van de wereld.

22 Mrt. — De voormalige burgemeester van New York, La Guardia, is benoemd tot opvolger van Lehman. (Usis - Tr.) **(V. b. Lehman: 6553 E; La Guardia 6534 K)**

Herbert H. Lehman

Polen

D. De Poolsche troepen buiten Polen - Demobilisatie - Advies van Bevin: keer terug naar uw vaderland —

21 Mrt. — Op 14 Febr. eischte de Poolsche regeering in een nota aan de Engelsche regeering de liquidatie van de onder Engelsch commando staande Poolsche troepen (in Italië, Groot-Brittannië, Duitschland en het Nabije Oosten). Op 13 Maart werd uit Londen gemeld, dat Generaal Anders, Poolsch opperbevelhebber der Poolsche troepen in Italië te Londen was aangekomen. Daar werden langdurige besprekingen gehouden tusschen de ministers Attlee en Bevin en de Poolsche bevelhebbers.
Op 20 Maart maakte Bevin in het Lagerhuis de overeenkomst bekend die met betrekking tot de Poolsche soldaten onder Britsch bevel bereikt is. De Britsche en Poolsche regeeringen hebben besloten aan iederen Poolschen militair een geschrift uit te reiken, waarin de voorwaarden genoemd worden, die hem den terugkeer en de vestiging in Polen mogelijk maken. Bij dit geschrift is een boodschap van Bevin gevoegd, waarin hij verklaart, dat de Britsche regeering de verklaringen van de Poolsche regeering bevredigend acht en het als den plicht van alle Poolsche soldaten beschouwt, thans te besluiten naar het vaderland terug te keeren. Hun, die desondanks weigeren te repatrieeren, zal de Britsche regeering zooveel steun verleenen als in haar vermogen ligt. Zij kan echter geen waarborg geven voor de vestiging van al deze menschen in Britsch gebied. Wat ook hun besluit zal zijn, in ieder geval zullen alle Poolsche troepen gedemobiliseerd worden. Daarom vertrouwt Bevin erop, dat een overweldigende meerderheid van deze gelegenheid om terug te keeren gebruik zal maken, te meer daar hij niet kan garandeeren, dat er zich nog eens een dergelijke gelegenheid zal voordoen.
(Reuter - N.R.C.) **(V. b. 6594 D)**

Spanje

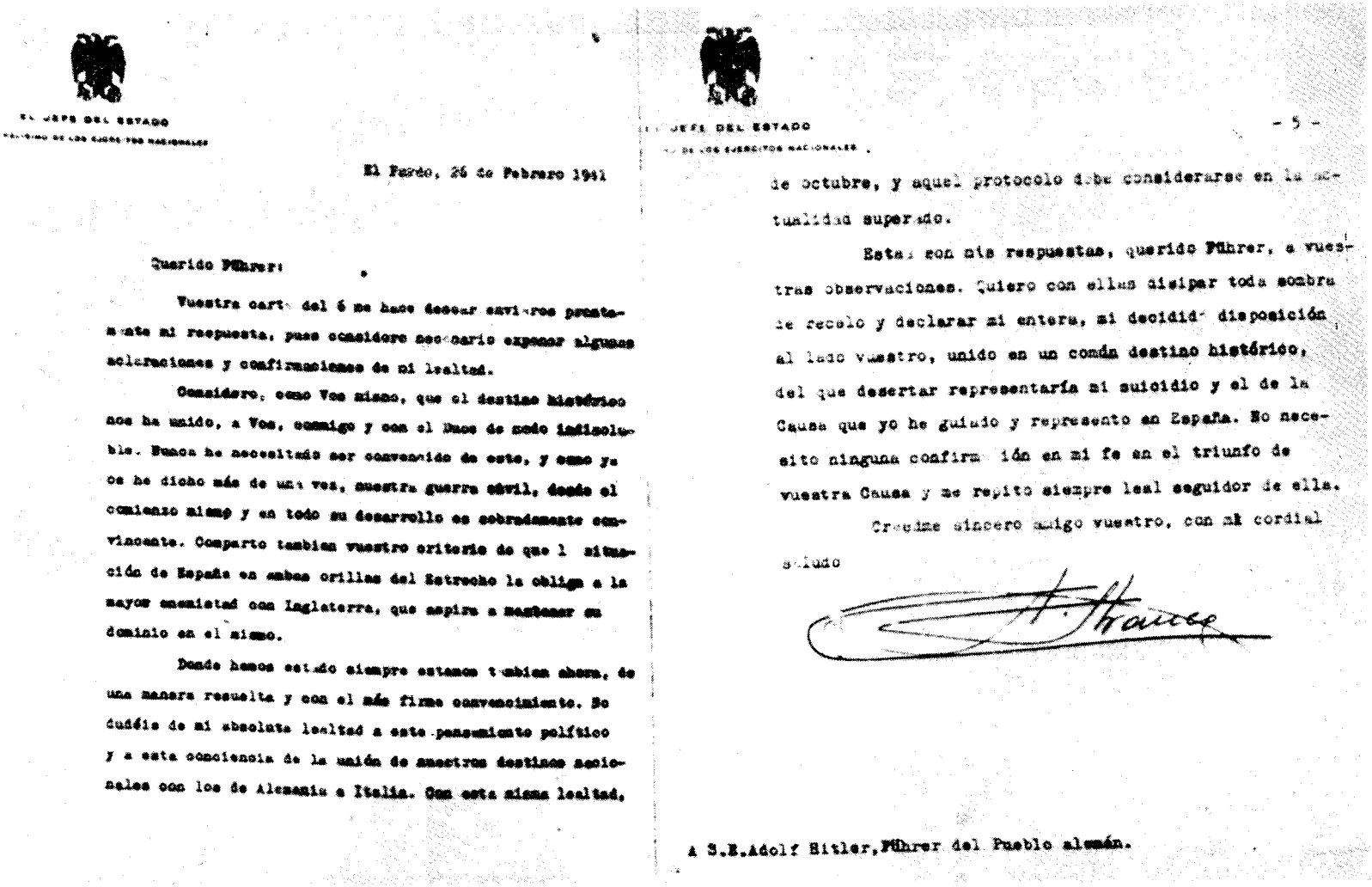
E. Antwoord op Amerikaansch Witboek —

19 Mrt. — De Spaansche regeering heeft in antwoord op het Amerikaansche Witboek, waarin Franco van collaboratie met de „As" beschuldigd wordt, een document van 30 pagina's gepubliceerd. Hierin wordt er op gewezen, dat 13 van de 15 door de Ver. St. gepubliceerde documenten dateeren uit den tijd voor Pearl Harbour (7 Dec. 1941), toen zoowel Spanje als de Ver. St. nog neutraal waren. Het document somt voorts 20 bewijzen op voor den goeden wil van Spanje jegens de Vereenigde Volken. (Times) **(V. b. Witboek: 6649 K)**

Zwitserland

F. Diplomatieke betrekkingen met Sovjet-Unie —

19 Mrt. — Het Zwitsersche min. van Buit. landsche Zaken heeft bekend gemaakt, dat Zwitserland en de Sovjet-Unie overeengekomen zijn om de diplomatieke betrekkingen, die sinds den val van het tsaristisch bewind verbroken waren, te herstellen.
Het accoord tusschen beide regeeringen over deze aangelegenheid is uitgedrukt in twee nota's, die op 18 Maart te Belgrado zijn uitgewisseld tusschen den Zwitserschen gezant in Joego-Slavië en den zaakgelastigde der Sovjet-Unie aldaar. (Reuter - A.N.P.)

EL JEFE DEL ESTADO

El Pardo, 26 de Febrero 1941

Querido Führer:

Vuestra carta del 6 me hace desear enviaros prontamente mi respuesta, pues considero necesario exponer algunas aclaraciones y confirmaciones de mi lealtad.

Considero, como Vos mismo, que el destino histórico nos ha unido, a Vos, conmigo y con el Duce de modo indisoluble. Nunca he necesitado ser convencido de esto, y como ya os he dicho más de una vez, nuestra guerra civil, desde el comienzo mismo y en todo su desarrollo es sobradamente convincente. Comparto tambien vuestro criterio de que la situación de España en ambas orillas del Estrecho la obligan a la mayor enemistad con Inglaterra, que aspira a mantener su dominio en el mismo.

Donde hemos estado siempre estamos tambien ahora, de una manera resuelta y con el más firme convencimiento. No dudéis de mi absoluta lealtad a este pensamiento político y a esta conciencia de la unión de nuestros destinos nacionales con los de Alemania e Italia. Con esta misma lealtad,

EL JEFE DEL ESTADO

- 5 -

de Octubre, y aquel protocolo debe considerarse en la actualidad superado.

Estas son mis respuestas, querido Führer, a vuestras observaciones. Quiero con ellas disipar toda sombra de recelo y declarar mi entera, mi decidida disposición al lado vuestro, unido en un común destino histórico, del que desertar representaría mi suicidio y el de la Causa que yo he guiado y represento en España. No necesito ninguna confirmación en mi fe en el triunfo de vuestra Causa y me repito siempre leal seguidor de ella.

Creedme sincero amigo vuestro, con mi cordial saludo

F. Franco

A S.E.Adolf Hitler, Führer del Pueblo alemán.

Het State-department der Ver. Staten publiceerde een aantal documenten, die een scherp licht werpen op de Spaansch-Duitsche verhoudingen tijdens den oorlog. In den bovenstaanden brief van Franco aan Hitler, gedateerd 26 Februari 1941 (wij reproduceeren hier de eerste en laatste pagina), schrijft Franco: „Ik beschouw het zoo, dat Gij, zooals Gij zelf ook doet, door het lot met mij en met den Duce door onverbreekbare banden verbonden zijt". De brief besluit met te verklaren dat „hij", Franco, „gereed staat aan de zijde van Hitler, en geheel tot zijn beschikking is, vereenigd in een gemeenschappelijke historische lotsbestemming". (foto Anefo)

Gezicht op een gedeelte van den Birma-weg, welke door de Ver. Staten wordt geabandonneerd, aangezien de installaties onverkoopbaar blijken te zijn. De Birma-weg was tijdens den oorlog van vitaal belang voor den toevoer van levensmiddelen en wapens naar het China van Tsjiang Kai-Sjek. (foto Shaef)

Nederland

A. Nationaal welvaartsplan - Centraal planbureau - Project voorloopig voor drie jaar —

28 Mrt. — De ministers van handel en nijverheid, van landbouw, visscherij en voedselvoorziening, van scheepvaart a.i., van verkeer en energie, van openbare werken en wederopbouw, van financiën a.i., van buitenlandsche zaken, van overzeesche gebiedsdeelen en van sociale zaken hebben bij de Tweede Kamer ingediend een ontwerp van „wet tot voorbereiding van de vaststelling van een nationaal welvaartsplan".

In de memorie van toelichting wordt o.m. gezegd dat overheidsingrijpen geboden blijft, sociaal gezien om de bevolking te vrijwaren voor de gevolgen van het vrije spel van blinde economische krachten, economisch gezien om het economische leven in banen te leiden, waardoor binnen het kader der internationale mogelijkheden de grootste nationale economische prestatie kan worden verkregen.

Het tijdstip is daarom genaderd, waarop men in het beheer der volkshuishouding enkele der middelen kan gaan bezigen, die hun waarde bewezen hebben bij het beheer eener groote onderneming. Tot deze middelen behoort het werken volgens een centraal plan, gebaseerd op ramingen van de productie- en afzetmogelijkheden. Deze overweging geldt ondanks het feit, dat het gewenscht kan zijn, groote deelen van de volkshuishouding te doen verzorgen door particuliere bedrijfshuishoudingen.

Het regeeringsbeleid zal in groote lijnen moeten worden uitgestippeld, voorloopig voor een periode van drie jaren — voor enkele onderdeelen, als een program voor woningbouw, voor langeren tijd —, terwijl aan de hand van dit plan telkens voor een periode van een jaar een meer gedétailleerd overzicht dient te worden opgesteld.

In verband met de verantwoordelijke taak, die het opstellen van zulk een plan beteekent, is het gewenscht, dat de desbetreffende werkzaamheden uitgevoerd worden door een goed geoutilleerd bureau, waarin de uiteenloopende vormen van deskundigheid vertegenwoordigd zijn, welker samenwerking hiertoe onmisbaar is. Ter verwezenlijking van de boven geschetste gedachte ware het gewenscht, aldus de toelichting, een centraal planbureau en de verdere noodzakelijke apparatuur: centrale plancommissie, raad van advies voor het nationaal welvaartsplan en werkcommissies in het leven te roepen.

De taak van het centraal planbureau en de bijbehoorende commissies beperkt zich tot advies aan de regeering omtrent het economische regeeringsbeleid.
Het centraal bureau voor de statistiek vormt het apparaat dat de economisch-statistische gegevens verzamelt en bewerkt, het centraal planbureau heeft tot taak met dit materiaal en de daaruit gewonnen conclusies een project te ontwerpen voor het economische beleid.

Uit de bijgevoegde begrooting van het centraal planbureau over het jaar 1946 blijkt dat het totaal der personeelsuitgaven is geraamd op ƒ 289.414 en het totaal der materieele uitgaven op ƒ 68.775.
Verder wordt uitgetrokken voor den post „reis- en verblijfkosten" ƒ 10.000, voor den post „overige uitgaven" ƒ 15.000 en voor den post „onvoorzien" ƒ 10.000.
(Alg. H.bl.) **(V. b. Welv.plan 6544 XVII; zie ook: 6347 kol. III)**

B. Vergoeding van oorlogsschade in den landbouw - Waarde in Mei 1940 basis —

20 Mrt. — Voor de vergoeding van oorlogsschade in den landbouw zal voor de rijksbijdrage in principe de basis van de waarde in Mei 1940 worden aangehouden, aldus ir. J. Sevenster, directeur van den Rijksdienst voor Landbouwherstel, voor de radio.
De pachtvergoedingen zullen om verschillende redenen worden uitgekeerd aan de gebruikers en niet, zooals eerst in de bedoeling lag, aan de eigenaren. De vaststelling van de meest juiste pachtvergoedingen geschiedt in nauwe samenwerking met de landbouwkundigen van de afdeeling grond- en pachtzaken van de directie van Grondgebruik en Landbouwherstel en met de grondkamers.
De vergoeding voor de herstelkosten wordt alleen gegeven voor de eerste periode, wanneer de opbrengsten nog onvoldoende zijn om de bewerkings- en andere kosten te dekken.
Voor de werktuigen en de boomgaarden op de zwaar getroffen bedrijven zal de rijksbijdrage eveneens gebaseerd zijn op basis Mei 1940. Voor producten, handelsvoorraden en gewassen te velde zijn de productiekosten of de oogstwaarde de basis.
Het zal mogelijk zijn den veestapel te vergoeden tot ongeveer ¾ van de huidige officieele aankoopprijzen. De vergoeding van deze schade heeft echter voor het grootste gedeelte in natura plaats gehad.
(N. D.) **(V. b. Landbouwschade 6538 VII, 6487 C; Tw. K. over verg. schade 6612 A)**

C. Installatie Radioraad - regeering wenscht nieuwe radiowet —

21 Mrt. — De minister van onderwijs, kunsten en wetenschappen, prof. dr. G. van der Leeuw, heeft op 21 Maart den onlangs benoemden Radioraad geïnstalleerd. Hij zeide hierbij o.m., dat de regeering gaarne zal zien, dat deze raad zoo spoedig mogelijk een ontwerp van een nieuwe radiowet zal samenstellen.
Niemand wenscht hier een staatsomroep, wel een nationalen omroep, met een straffe organisatie van het geheele zend- en omroepbedrijf. Te bereiken valt dit door elke omroepvereeniging haar eigen specialité de la „maison" te laten verzorgen, inplaats van dat ieder een radio-programma in elkaar zet van preek tot lunchmuziek en gymnastiek.
De omroepvereenigingen dienen zich bij het bepalen van hun voorkeur te richten naar drie gezichtspunten: wereldbeschouwing, politiek en maatschappelijke structuur. (N.R.C.)
(V. b. Radioraad: 6644 D; toekomst radio: 6599 E; V. d. Leeuw: 6599 D)

D. Dr. G. Brouwer over: De ontwikkeling van de loon- en prijspolitiek - grens van aanpassing bereikt - verbruiksgoederen — straffe prijspolitiek gehandhaafd —

27 Mrt. — De directeur-generaal van de prijzen, dr. G. Brouwer, heeft voor de radio gesproken over: De ontwikkeling van de prijspolitiek.
Daarbij wees hij er op, dat wij, wat de prijsontwikkeling aangaat, op een beslissend punt zijn aangekomen.
Wij hebben sedert de bevrijding een periode van aanpassing achter den rug, zoowel wat prijzen als loonen betreft. Wij hebben dit proces op beheerschte wijze laten verloopen, het is bijna afgewikkeld. Maar nu geldt het ook, tot hiertoe en niet verder, aldus spr. Wordt de grens, die wij op het oogenblik hebben bereikt, belangrijk overschreden, dan ontstaat gevaar voor onzen guldenkoers en kunnen wij aanstonds in de concurrentie op de wereldmarkt niet mee.
Hoe meer wij produceeren, hoe lager de kostprijs en hoe goedkooper het levensonderhoud wordt.
Daarnaast zal de straffe prijspolitiek nog geruimen tijd gehandhaafd moeten worden en hier en daar zelfs moeten worden verscherpt. Zoo zal de broodprijs niet verhoogd kunnen worden. Andere prijzen zullen nog omlaag gaan, al zal daar waarschijnlijk een zekere verhooging van den vleeschprijs, die zwaar gesubsidieerd wordt, tegenover moeten staan. Op korten termijn zullen voorts de vischprijzen opnieuw naar beneden moeten. Met betrekking tot de groenten wordt verwacht, dat het aanbod over eenigen tijd dusdanig zal zijn, dat de vrije werking van vraag en aanbod tot redelijke prijzen voor de nieuwe groenten zal leiden.
Voor zoover dat financieel verantwoord is zullen de subsidies op levensmiddelen gehandhaafd worden teneinde de kosten van het levensonderhoud te blijven drukken. De huren zullen in de naaste toekomst niet worden verhoogd.
Daarnaast zijn echter nog tal van andere maatregelen noodig. Textiel, schoenen, meubelen, glas en aardewerk, potten en pannen, kortom huishoudelijke artikelen van alle mogelijke soort, zullen binnenkort in iets ruimere mate beschikbaar komen.

De prijscalculaties van de schoenindustrie worden verscherpt. Voor meubelen is een zeer belangrijke maatregel getroffen. Na overleg met de meubelindustrie is 'n viertal typen van ameublementen ontworpen, die tegen belangrijk lagere prijzen dan tot dusver aan de markt zullen komen.

Zoowel voor textiel als voor schoenen, aardewerk, meubelen, enz. zal de productie in de eerste plaats gericht moeten worden op de behoefte van de massa van het volk. Deze goederen zullen tegen de laagst mogelijke prijzen op de markt moeten worden gebracht. Eventueel kunnen de prijzen van de goederen voor beter gesitueerden dan wat worden verhoogd. (N. D.)
(V. b. loon- en prijspolit. 6540 VIII; in Tw. K. 6565 A; verhooging huren: 6565 E)

E. Molestuitkeeringen - Uitsluitend storting op geblokkeerde rekening der Herstelbank —

22 Mrt. — Bij beschikking van den Minister van Financiën is bepaald dat onderlinge molestverzekeringsmaatschappijen verplicht zijn alle uitkeeringen, van welken aard ook, ter zake van schade aan roerende en onroerende goederen, z.n. na daartoe van de Ned. Bank verkregen vergunning, te storten op een ten name van den betrokken verzekerde te openen geblokkeerde rekening bij de Herstelbank, zulks z.n. in afwijking van de bepalingen der desbetreffende overeenkomsten.
Onder uitkeeringen zijn niet begrepen die, welke verschuldigd zijn op grond van een overeenkomst van transportverzekering op goederen. (Msb.)
(V. b. Verzek. 6557 D; Molest 3799 A; Herstelbank: 6490 D)

F. Hoofden van scholen, beneden den rang van officier, vrij van militairen dienst —

22 Mrt. — Na overleg met den minister van Onderwijs heeft de minister van Oorlog zich bereid verklaard aan hoof-

den van scholen beneden den rang van officier en, in zeer bijzondere gevallen ook aan onderwijzers van bijstand vrijstelling van opkomst onder de wapenen te verleenen. (Msb.)
(V. b. mil. dienst: 6636 A)

Nederland

A. Prof. Kaag regeeringsvertegenwoordiger bij de Unilever —

22 Mrt. — De Regeeringsvoorlichtingsdienst deelde mede, dat de regeering, in verband met de onregelmatigheden bij de Unilever Verkoop Centrale maatregelen beraamt om een meer direct toezicht te kunnen oefenen op die bedrijven, die in het verband van de distributieregeling voor de voedselvoorziening van ons land van vitaal belang zijn.
Zij heeft met instemming van den raad van bestuur van Lever Brothers en Unilever N.V. besloten, in afwachting van een meer algemeene regeling van deze materie, reeds thans bij de Nederlandsche bedrijven van Lever Brothers en Unilever N.V. een regeeringsvertegenwoordiger aan te stellen. Deze regeeringsvertegenwoordiger krijgt tot taak de regeering in staat te stellen zich een volledig inzicht in die bedrijven te verschaffen.
In hoeverre overheidsorganen in de uitvoering van hun taak te kort zijn geschoten, wordt op het oogenblik grondig onderzocht. De regeering zal niet aarzelen ook daar zoo noodig krachtig in te grijpen. (Tr.)
23 Mrt. — Prof. Kaag, hoogleeraar aan de R.K. Econ. Hoogeschool te Tilburg, is aangewezen als regeeringsvertegenwoordiger bij de Unilever. (Msb.)
(V. b. Unilever: 6638 I)

B. Mr. Van Kleffens lid der Atoomcommissie —

25 Mrt. — De Secretaris-generaal van de Vereenigde Naties heeft medegedeeld, dat mr. Van Kleffens tot Nederlandsch vertegenwoordiger bij de commissie der Vereenigde Naties voor de atoom-energie is benoemd.
Van bevoegde Nederlandsche zijde werd naar aanleiding van dit bericht medegedeeld, dat de heer Van Kleffens, als vertegenwoordiger van Nederland in den Veiligheidsraad, ambtshalve ook zitting heeft in de atoomcommissie. Als deskundige staat hem hierbij terzijde prof. dr. H. A. Kramers uit Leiden.
(N.D. - A.N.P.) **(V. b. Van Kleffens: 6640 F en 6637 A)**

C. Distributie - Verlaging broodrantsoen - de wereldvoedselpositie - handhaving suikerrantsoen door leening van Engeland —

23 Mrt. — In een radiorede heeft minister Mansholt de onvermijdelijkheid van de op 1 April ingaande verlaging van het broodrantsoen tot 2400 gram uiteengezet. Hij wees hierbij op de ongunstige wereldvoedselpositie.
Niemand behoeft echter bevreesd te zijn voor een acuten voedselnood in Nederland. Het broodverbruik bedraagt ongeveer een derde méér dan de vooroorlogsche consumptie. Er kon een zeer behoorlijke reserve-voorraad worden aangelegd.
Het geraamd tekort aan broodgraan voor het eerste halfjaar van 1946 in de wereld is 8 millioen ton. In het kader van de herverdeeling van broodgraan zullen wij 50.000 ton aan Frankrijk moeten afstaan.
Na September zal de binnenlandsche oogst van groote beteekenis kunnen zijn. Van het huidige rantsoen wordt ca. 10% niet opgenomen.
25 Mrt. — Op 24 Mrt. werd voorts bekend gemaakt, dat de in Maart hier te lande aanwezige voorraad suiker, die zal moeten dienen voor het verbruik in Maart en April 22.000 ton bedraagt. Voor een distributieperiode van vier weken is echter 13.000 ton noodig, zoodat er voor April een tekort van 4000 ton zou zijn. Reeds is er een zending suiker van Cuba op komst, waarover men begin Mei zal kunnen beschikken. Daarom was voorgesteld in April een pond inplaats van een kilogram per persoon beschikbaar te stellen en in Mei datgene, wat de verbruikers in April te kort zouden zijn gekomen, te suppleeren. Met dit denkbeeld is de regeering echter niet accoord gegaan. Ingevolge haar opdracht heeft de heer S. Rietstra, secretaris van het bedrijfschap voor suiker, in Engeland een leening voor een hoeveelheid geraffineerde suiker afgesloten, teneinde aldus het suikerrantsoen over April ongewijzigd te handhaven. Daarna zal dezertijds een gelijke hoeveelheid Cubaansche ruwe suiker aan Engeland worden teruggegeven.
Aan deze oplossing is het nadeel verbonden, dat aldus de bijproducten van het raffineeren ons ontgaan. Bovendien ligt het gemiddelde van de raffinagekosten in Engeland belangrijk hooger dan in Nederland; deze transactie zal ƒ 5 à 600.000 aan deviezen kosten. (N.R.C.)
(V. b. distributie 6581 E; wereldvoedselpositie: 6625 A en B)

D. Minister Van der Leeuw over onderwijsvernieuwing - Neutrale school onmogelijk - „De school een werkgemeenschap" —

23 Mrt. — Minister Van der Leeuw heeft bij de opening van een onderwijscongres, dat in Groningen werd gehouden, verschillende belangwekkende dingen gezegd over de onderwijsvernieuwing, die wordt nagestreefd. Deze vernieuwing, zoo zeide hij, moet van binnen uit komen en zich niet alleen beperken tot de wettelijke bepalingen. De vernieuwing beteekent echter niet, dat de historische ontwikkeling uit het oog mag worden verloren. De vrijheid van het onderwijs blijft; er komt geen wijziging in de verhouding tusschen het bijzonder en het openbaar onderwijs. Het openbare onderwijs zal echter op eenige punten dichter bij het bijzondere komen; opvoeding is niet mogelijk zonder besef van normen, en de minister achtte dan ook een „neutrale" school een onmogelijkheid.
Op de openbare school zal godsdienstonderwijs worden gegeven; de regeering zal, indien mogelijk, hiertoe na de verkiezingen een wetsontwerp indienen.
Voorts zag de minister de openbare school minder als een overheidsinstelling en meer als een werkgemeenschap van kinderen, leerkrachten en ouders, die zich onder een zeker toezicht van den staat vereenigen.
Minister Van der Leeuw kondigde aan dat de Onderwijsraad verordenende bevoegdheid zal krijgen en dat de regeering de beteekenis van het experimenteele onderwijs metterdaad zal erkennen. Uitbreiding van de leerstof, vooral wat de lichamelijke en aesthetische opvoeding betreft, is noodig. Gebroken zal dienen te worden met het systeem, dat allen alles en allen het zelfde moeten leeren. Dat beteekent dus ook: breken met het examenstelsel van onpersoonlijke eischen. De school zal in grootere mate een werkgemeenschap moeten zijn.
De minister heeft tenslotte toegezegd, dat hij, indien hem na de verkiezingen verdere verantwoordelijkheid gegeven zal worden, hij zijn uiterste best zal doen voor het verbeteren van de onderwijzerssalarissen. (Stem v. Nederl.)
(V. b. Onderwijs 6589 A)

E. „Stichting Putten's Jeugd" - oproep van min.-pres. Schermerhorn —

25 Mrt. — Minister-president Schermerhorn heeft op 24 Mrt. voor de radio een woord van aanbeveling gesproken voor de „Stichting Putten's Jeugd". Deze Stichting, aldus spr., is in het leven geroepen, om de zoo zwaar getroffen jeugd van Putten bij te staan en te helpen, zoowel moreel als financieel bij het zoeken van een nieuwe levensmogelijkheid. Zooals bekend hebben de Duitschers 675 mannen weggevoerd, van wie slechts 40 levend zijn teruggekeerd. In Putten zijn thans 500 weduwen, en 1000 kinderen zonder vader.
De minister-president deed een hartelijk beroep op allen, om de stichting financieel te steunen. (N.D.)
(V. b. Putten: 6356 A; zie ook: 6598 E; Schermerhorn: 6651 E)

F. De geregelde lijndienst Rotterdam-Hull v.v. hersteld —

21 Mrt. — Op 15 Maart jl. arriveerde te Rotterdam de „Molrose Abbey" van de Associated Humber Lines. Hiermede is de geregelde lijndienst Rotterdam—Hull v.v. hersteld. Ofschoon de dienst voorloopig nog eenmaal per week wordt onderhouden, ligt het in de bedoeling de afvaarten nog gedurende dit jaar twee à driemaal per week te doen plaats hebben. (Ec. N.)

G. Rotterd. Loyd hervat geregelde bootdienst op Indië —

27 Mrt. — Het 7300 ton groote passagiersschip van de Rotterd. Lloyd, de „Kota Gede", kort geleden door de geallieerden aan de mij. teruggegeven, heeft op 26 Mrt. voor het eerst weer de reis naar Ned.-Indië aanvaard. Hiermede is de geregelde dienst op Indië hervat. (Msb.)
(V. b. Scheepvaart 6550 B)

H. Mariniers naar Indië —

21 Mrt. — 850 mariniers en 50 marinespecialisten zijn van de Javakade te Amsterdam per „Boissevain" van de K.P.M. naar Indië vertrokken. Dit is het eerste transport van in Nederland opgeleide mariniers naar Indië. Het staat onder leiding van den majoor der mariniers H. A. G. van den Hardt Aberson. (N.R.C.)
(V. b. Mariniers 6583 H)

I. Scheepsbouw - Buitenlandsche opdrachten —

27 Mrt. — De bouw van het nieuwe vlaggeschip van de Norske-Amerika-lijn, ter vervanging van de „Oslo-fjord" die in den oorlog verloren ging, is gegund aan de Nederlandsche Dok- en Scheepsbouwmaatschappij te Amsterdam.
De bouw voor Noorsche rekening van het nieuwe schip, dat uitsluitend voor passagiersvervoer zal dienen en plaats biedt voor 550 personen, is de grootste buitenlandsche opdracht, welke de Nederlandsche werven ooit op het gebied van passagiersschepen hebben ontvangen. Na de „Oranje" met een inhoud van 20.000 ton, welke in 1939 gebouwd werd, zal dit het grootste passagiersschip zijn, dat de Ned. Dok Mij. gebouwd heeft.
De technische installatie van dit 16.000 ton metende schip, dat een vaarsnelheid

van 20 knoopen zal hebben, is opgedragen aan de fa. Stork te Hengelo, die twee Dieselmotoren van 8000 en een van 4000 P.K. hiervoor zal leveren.
Bovendien zijn vijf vrachtschepen van 9500 ton bij de Dok-Mij. besteld; ook hiervoor zal Stork de technische installaties verzorgen. Het bouwprogram is op twee jaar gesteld.
De firma Stork heeft bovendien uit Zwitserland opdracht ontvangen voor een aantal scheepsinstallaties voor eenige groote Rijnsleepbooten, met een totale capaciteit van 2000 P.K.
Voorts worden door de Ned. Scheepsbouwmaatschappij voor Russische rekening de schepen „Molotov" en „Stalin" resp. gedokt en gebouwd. (Tr. - Alg. H.bl.)
(V. b. Scheepsbouw 3852 D)

Nederland

A. Cassatieberoep van Mussert verworpen - familieleden vragen gratie —

20 Mrt. — De Bijzondere Raad van Cassatie heeft in hoogste instantie uitspraak gedaan in de zaak tegen ir. A. A. Mussert, die door het Bijzonder Gerechtshof te 's-Gravenhage ter dood is veroordeeld wegens hulpverleening aan den vijand.
De Raad van Cassatie heeft het door Mussert tegen de sententie van het Hof ingestelde cassatieberoep verworpen.
De president, mr. Haga, las de sententie van den Raad voor. Ir. Mussert was ook ditmaal volkomen onbewogen. Bij het betreden van de rechtszaal maakte hij een buiging voor den Raad, evenals na de uitspraak.
De Raad overwoog in zijn uitspraak o.m., dat ir. Mussert „tot zijn houding slechts is kunnen komen, doordat hij, de oogen sluitend voor de verwerpelijkheid van het regime van den bezetter en den weerzin daartegen van het Nederlandsche volk, eigengerechtigd een rol heeft willen vervullen, welke hem maakte tot een valsch, doch voor velen verleidelijk symbool van toenadering en zelfs vriendschap met den vijand, terwijl hij deze rol nog is blijven vervullen in een tijd, toen de door den bezetter begane gruwelen iedere zoodanige toenadering zelfs voor hem onaanvaardbaar moesten maken." (Tr.)
26 Mrt. — Familieleden van ir. A. A. Mussert hebben bij de Koningin te zijnen behoeve een verzoek om gratie ingediend.
Mussert zelf heeft geen gratieverzoek ingediend. (A.N.P.)
28 Mrt. — De verdediger, mr. C. R. C. Wijckerheld Bisdom, deelde mede, dat ir. Mussert er prijs op stelt te verklaren, dat de indiening van een gratieverzoek door een zijner familieleden is geschied buiten zijn voorkennis en zonder zijn instemming. (N.R.C.)
(V. b. Mussert: 6627)

B. „Engelandvaarders" verraden - doodstraf geëischt —

25 Mrt. — Voor een van de Rotterdamsche kamers van het Haagsch bijzonder gerechtshof heeft terechtgestaan de 42-jarige garagehouder H. Luijendijk uit R'dam. Verd. had in Maart 1942 met een groepje z.g. Engeland-vaarders afgesproken een auto te leveren, die hen naar Simonshaven zou brengen, alwaar een boot op de Engelandvaarders lag te wachten. L. verried echter het plan aan den S.D. Het gezelschap reed naar Simonshaven, doch werd in de nabijheid van de boot gearresteerd. Zes van hen, o.w. J. F. Goedhart, die met een regeeringsopdracht naar Engeland zou gaan, werden later ter dood gebracht. Twee anderen zijn tijdens hun verblijf in een concentratiekamp eveneens omgekomen. De procureur-fiscaal, mr. J. C. Donker eischte de doodstraf. (N.R.C.)
(V. b. verraad: 6645 F)

C. De berechting van Duitschers in Nederland —

25 Mrt. — Op vragen van den heer Goedhart betreffende de berechting van Duitschers, die zich hier te lande aan misdaden jegens het Nederlandsche volk hebben schuldig gemaakt, heeft de min. van Justitie het volgende geantwoord:
Het strafrechtelijke optreden tegen de Duitschers verkeert grootendeels nog in het stadium van het opsporingsonderzoek. Voor zoover over voldoende gegevens inzake de identiteit der daders wordt beschikt — van velen hunner zijn vooralsnog namen noch nadere bijzonderheden bekend —, wordt de opsporing met kracht ter hand genomen. Daar de meeste verdachten niet in Nederland verblijven, moet hun overbrenging aan de bevoegde Geallieerde autoriteiten worden gevraagd, hetgeen veel en tijdroovend overleg vereischt. (N.R.C.)
(V. b. 6598 E)

D. Onderzoek naar de gedragingen van „Koninklijke" vereenigingen tijdens de bezetting —

26 Mrt. — H.M. de Koningin heeft opdracht gegeven een onderzoek in te stellen naar de gedragingen gedurende de bezetting van die vereenigingen, waarvan Zij lid of beschermvrouwe is of waaraan Zij het praedicaat „Koninklijk" heeft verleend. (Tr.)
(V. b. H. M. de Koningin: 6621 E)

E. Italiaansche activa - Italiaansch protest tegen eventueele confiscatie

26 Mrt. — Uit Rome meldde A.F.P., dat de Italiaansche minister van buitenlandsche zaken een protest heeft ingediend bij den Nederlandschen zaakgelastigde te Rome tegen een voornemen, dat bij de Nederlandsche regeering zou bestaan om Italiaansche activa in Nederland te blokkeeren. Voorts meldt A.F.P. dat de Nederlandsche legatie Italiaansche houders van Nederlandsche fondsen verzocht heeft, daarvan aangifte te doen vóór 31 Maart, daar niet aangegeven fondsen waardeloos zullen worden.
Over deze kwestie vernam het A.N.P. van bevoegde zijde:
Het Wetsbesluit E. 133 van October 1944 bepaalt, dat alle vermogensbestanddeelen van vijandelijke staten en onderdanen, waaronder ook de Italiaansche geconfiskeerd worden. De mogelijkheid werd echter tevens geschapen voor incidenteele „ontvijanding".
Thans is een wetsontwerp in voorbereiding, waarbij bepaald wordt, dat alle vermogensbestanddeelen van den Italiaanschen staat en van Italiaansche onderdanen, welke in Nederland zijn, en ontstaan na het herstel der diplomatieke betrekkingen, geheel vrij zijn. Hierbij zouden Italië en Italiaansche onderdanen niet meer als vijanden worden beschouwd.
Naar het A.N.P. verder verneemt, is te verwachten, dat 90 procent van de individueele gevallen, waarbij confiscatie is toegepast, op korten termijn zullen worden geacht niet meer tot vijandelijk vermogen te behooren, terwijl voor de overblijvende gevallen het onderzoek in welwillenden zin zal worden bespoedigd. (N.R.C.) **(V. b. Vijandelijk vermogen: 6613 C en 6520 C)**

F. Samenwerking uitgetreden leden der C.H.U. met de Herv. (Geref.) Staatspartij —

25 Mrt. — In een op 23 Mrt. j.l. te Utrecht gehouden vergadering van uit de C.H.U. getreden leden en van het hoofdbestuur der Herv. (Geref.) Staatspartij is besloten met één lijst deel te nemen aan de komende Kamerverkiezingen. (A.N.P.)
(V. b. C.H.U. 6652 C)

G. Sociaal-Democratisch Centrum opgericht - radicale en principieel-socialistische groepeering in Partij van den Arbeid —

Naar de „Vlam" meldde is op 17 Maart te Amsterdam een Sociaal-Democratisch Centrum opgericht. Een voorloopig bestuur werd gevormd, waarin zitting hebben: Edo Heere, Ria de Korte, D. Langkemper, W. Romijn, mr. Joh. Rugge, ds. dr. A. K. Schipper, Adr. Scholten en S. de Wolff.
Het secretariaat wordt waargenomen door Adr. Scholten, Marnixlaan 92 bis, Utrecht.
Deze werkgemeenschap ziet eenerzijds de socialisatie der productie-middelen en anderzijds de verwezenlijking van een volledige democratie, niet alleen op politiek, maar ook op sociaal en economisch gebied, als onafwijsbare voorwaarden voor het tot stand komen van een socialistische maatschappij-orde. (De Vlam - 30 Mrt.) **(V. b. partij v. d. arb.: 6638 B)**

H. Generale Synode der Ned. Herv. Kerk over Indië - Herderlijk schrijven —

26 Mrt. — De Generale Synode der Ned. Herv. Kerk heeft een herderlijk schrijven doen uitgaan over de Indonesische kwestie. Zij meent dat de Koninklijke toezegging van 1942 behoort te worden gestand gedaan: een gelijkwaardig en gelijkberechtigd deelgenootschap binnen een vrijwillig aanvaard Rijksverband aan Indonesië aan te bieden schijnt haar de eenige loyale wijze van handelen na de gedane beloften en een weg om met klaarder besef hetgeen het Nederlandsche volk aan de Indonesische volkeren schuldig is te realiseeren. De Synode spreekt daarnaast den wensch uit, dat aan de Kerk in Indonesië eenzelfde vrijheid gelaten zal worden als in Nederland en aan de zending de volle vrijheid tot ontplooiing blijve gewaarborgd.
(Alg. H.bl.) **(V. b. Ned. Herv. Kerk 6645 A; 6574 D; 6568 G; Rede Koningin '42: 6463)**

I. Utrechtsche eeredoctoraten voor Kard. De Jong, ds. Gravemeyer en den heer A. van Luyk —

27 Mrt. — De 310de dies der Universiteit te Utrecht is op plechtige wijze gevierd met een bijeenkomst in het groot auditorium, waarbij drie eeredoctoraten werden verleend. Er was zeer veel belangstelling uit kerkelijke, universitaire, studenten- en maatschappelijke kringen.
Na een rede van den rector-magnificus prof. dr. J. Boeke over „Analyse en Synthese", ging men over tot het verleenen van de eeredoctoraten. Prof. dr. J. Severijn las het besluit van den Senaat voor, waarbij ds. K. H. E. Gravemeyer tot doctor in de theologie werd benoemd, waarna prof. dr. H. Th. Obbink ds. Gravemeyer de cappa uitreikte. Prof. Severijn sprak vervolgens den promovendus toe. Kardinaal De Jong wien het eeredoctoraat in de letteren en wijsbegeerte werd verleend, werd toegesproken door prof. dr. P. Geyl, waarna prof. H. Wagenvoort hem de cappa overhandigde.
De toekenning der eeredoctoraten aan Kard. De Jong en ds. Gravemeyer kan

beschouwd worden als een erkenning van hun beider beteekenis voor het geestelijk verzet tijdens de bezetting.
Aan den heer **A. van Luyk** werd het eeredoctoraat in de wis- en natuurkunde verleend. Deze heeft zeer verdienstelijke onderzoekingen gedaan op mycologisch en phytopalhologisch gebied. Op grond van antagonistische werkingen tusschen plantaardige parasieten kwam hij tot onderzoekingen over antibiotische stoffen, die geheel parallel liepen aan de Engelsch-Amerikaansche onderzoekingen over penicilline.
Nadat prof. V. Koningsberger de cappa had overhandigd, werd deze promovendus toegesproken door prof. dr. Johanna Westerdijk, die de groote verdiensten van dezen autodidact uiteenzette. Vijf-entwintig jaar lang werkte hij onverdroten doch zijn ijver is beloond door de groote vondsten, die hij gedaan heeft.
(N. R. C. - Msb.) **(V. b. De Jong 6644 F; Penicilline 6485 C)**

NEDERLAND

A. Cultureel contact tusschen België en Nederland - Tentoonstelling van „Hieronymus Bosch tot Rembrandt" in Brussel; „van Jan van Eyck tot Rubens" in Amsterdam - Nederlandsche schrijvers gast in België —

22—26 Mrt. — Het onlangs tusschen België en Nederland gesloten cultureel accoord is geen doode letter gebleven. Het is al aanstonds gevolgd door een levendige uitwisseling van cultuurschatten.
In Brussel werd op 2 Maart een tentoonstelling geopend van door Nederland tijdelijk afgestane meesterwerken „Van Hieronymus Bosch tot Rembrandt". In enkele dagen tijds bezochten 40.000 personen de tentoonstelling.
Met de oude Nederlandsche schilderijen is een aantal Nederlandsche schrijvers enkele weken geleden naar Brussel getogen als gasten der Belgische regeering en van de Vlaamsche Vereeniging van Letterkundigen en het Vlaamsche PEN-Centrum. In Mei wordt een tegenbezoek van Belgische letterkundigen aan Nederland verwacht.
Op 22 Maart werd in het Rijksmuseum een tentoonstelling geopend van door België tijdelijk afgestane meesterwerken „Van Jan van Eyck tot Rubens".
Jhr. D. C. Roëll, directeur van het Rijksmuseum, had van de Belgische regeering en kardinaal Van Roey, aartsbisschop van Mechelen, volledige vrijheid gekregen om uit de Belgische musea en kerken te kiezen wat hij voor de tentoonstelling noodig achtte. Er is dan ook een selectie gemaakt eenig in haar soort. Er zijn verscheidene schilderijen aanwezig, die nog nimmer buiten België zijn geweest.
In den catalogus van de Amsterdamsche tentoonstelling schreef de Belgische minister van Openbaar Onderwijs, Aug. Buisseret, o.m.:
„Een paar weken geleden hadden wij de eer meer dan honderd doorluchtige vertegenwoordigers van Nederlands glorie welkom te heeten in onze hoofdstad. Rembrandt, Bosch, Vermeer, Ter Borch, Hals, De Hooch en de andere hooge gasten brengen ons niet alleen het getuigenis van een roemrijk verleden, maar leggen ook een belofte af voor de toekomst. Een natie, die haar beschaving op zulke basis heeft gegrondvest, trotseert zegevierend de zwaarste stormen. In dezen tijd van materieele zorgen en moreele ontwrichting is geen tijding ons zoo dierbaar als de verheven boodschap dier uitzonderlijke kunstenaars, die de diepste essentie van hun volksaard hebben vertolkt en tevens toppunten hebben bereikt van algemeen-menschelijke kultuur. In hun gezelschap voelen wij ons sterker, groeit ons vertrouwen in de grootheid van den Mensch en in den zin van de beschaving.
België heeft gemeend dergelijk koninklijk bezoek met een gelijkwaardig tegenbezoek te moeten beantwoorden en heeft aan de besten zijner oude meesters opdracht gegeven aan het Nederlandsche volk den groet en de hulde te brengen van een innig bevriende natie. Onze ambassadeurs zijn in het bezit van geloofsbrieven, die te allen tijde in de Lage Landen als adellijke vrijgeleiden werden beschouwd. Jan van Eyck, die in zijn „Aanbidding van het Lam Gods" de heerlijkheid van Hollands torens heeft vereeuwigd; Hieronymus, die den naam van 's-Hertogenbosch onsterfelijk maakte; Jordaens, die verkoos in Noord-Brabantsche aarde te rusten; Dieric Bouts, de Haarlemmer, die in de Vlaamsche kunst iets van de nuchtere distinctie der Nederlanders heeft ingevoerd; allen zullen zij zich in het Rijksmuseum en in het museum Boymans volkomen thuis gevoelen. En de meesters Memling, Van der Weyden, Van der Goes, Rubens en Van Dijck zullen gewis ook in het Hollandsche klimaat niets van hun luister inboeten. Laten wij den grooten Bruegel in het middelpunt plaatsen van dit uitgelezen gezelschap. Alle kloven overbruggend, staat hij Noord zoo na als Zuid, want hij belichaamt den eigen aard van al de menschen, die wonen omheen de rijke delta van Schelde, Maas en Rijn".
(L.N. - Alg. H.bl. - Msb. - red. K.H.A.) **(V. b. cult. contact 6589 D)**

Ned. O. Indië

B. Tan Malaka, Soebardjo e.a. door T.R.I. gearresteerd —

23 Mrt. — De communistenleider Tan Malaka, de organisator van het zoogenaamde volksfront, is door de T.R.I. gearresteerd.
Tan Malaka. die in het nationalistische hoofdkwartier in Djokjakarta gevangen zou zitten, heeft een aanzienlijken aanhang onder de extremistische jeugd, onder wie officieren van de T.R.I.
Zijn invloed was in het bijzonder groot in West-Java. (Tr.)
Behalve Tan Malaka zijn op bevel van minister Sjarifoedin ook gearresteerd Soekarni (Volksfront), Joesoef (communist), Tjokrosoejoso (Mohamm. Masjoemipartij), Yamin (Trotzkist) en twee leiders der jeugdbeweging. (Alg. H.bl.)

27 Mrt. — Officieele Indonesische kringen bevestigen, dat Soebardjo, minister van Buitenlandsche Zaken in het eerste Indonesische kabinet, in Djokja is gearresteerd. Uit de op hem gevonden documenten is gebleken, dat hij een staatsgreep tegen Soekarno beraamde. Hij spande met Tan Malaka, Soekarni en anderen, samen. Volgens een republikeinschen woordvoerder waren de motieven van Soebardjo hoofdzakelijk van persoonlijken aard, daar hij meende door Soekarno opzij gezet te zijn. (V.V.)
(V. b. Volksfront 6653 F; 6646 B; Masjoemipartij 6653 F, 6632 D; Soebardjo 6476 D)

C. 26.000 Japanners op Midden-Java nog niet onder Britsche contrôle —

25 Mrt. — De Engelsche minister van Oorlog, Lawson, heeft medegedeeld, dat zich in Ned. Indië, naar schatting, nog 54.000 Japanneezen onder Britsche contrôle bevinden, waarvan 50.000 op Java en Sumatra. Bovendien zijn er nog 26.000 Japanneezen in Midden-Java, die niet onder Britsche contrôle zijn. (Tr.)
(V. b. Japanners in Indië: 6653 D)

D. Ned.-Indische troepen bezetten Depok - Nederlandsche strijdkrachten landen op Lombok —

25 Mrt. — Op 24 Mrt. is Depok, aan de spoorlijn van Batavia naar Buitenzorg, door Nederlandsch-Indische troepen van het eerste en tweede regiment infanterie bezet. (N. D.)
27 Mrt. — Een communiqué der Ned. marine meldde dat Nederlandsche strijdkrachten zijn geland op Lombok. De landing, die plaats had in den morgen van 27 Mrt. verliep zonder tegenstand en werd uitgevoerd 20 km ten Zuiden van Ampenam. De Nederlanders werden geestdriftig verwelkomd. (Msb.)
(V. b. Landing op Bali 6653 D)

E. Derde bijeenkomst van de Nederlandsche en Indonesische delegaties —

25 Mrt. — De derde plenaire bijeenkomst van de Nederlandsche en Indonesische delegaties is 23 Mrt. gehouden. O.a. werden behandeld toestand en evacuatie van geallieerde krijgsgevangenen en geïnterneerden, die zich nog in de binnenlanden van Java bevinden. Er werd besloten een subcommissie te vormen, welke de aangelegenheden zal behandelen met betrekking tot het maken van een constitutie. (N.D.) **(V. b. besprekingen 6662 E)**

F. Mountbatten verwacht spoedige overeenstemming - Hongersnood bedreigt Z.-O.-Azië —

26 Mrt. — Lord Louis Mountbatten, de opperbevelhebber voor Z.O.-Azië, heeft in Canberra verklaard, dat hij hoopvol gestemd is ten aanzien van een spoedige overeenstemming in Nederlandsch-Indië. Hij was van meening, dat Sjahrir een „redelijk" man is, en de Nederlanders zien, naar hij meende, in, dat men over millioenen Indonesiërs geen dwangheerschappij kan oefenen. Overigens was hij er van overtuigd, dat het nationalisme der Indonesiërs is aangewakkerd door de Japanners en dat de Indonesische terroristen een belemmering vormen voor de regeering van Sjahrir. (Alg. H.b.)
Lord Mountbatten was somberder gestemd ten aanzien van de voedselvoorziening in Zuid-Oost-Azië. Hij zeide, dat hongersnood al deze streken bedreigt. (Tr.) **(V. b. Mountbatten: 6551 G)**

G. Geruchten over Russische duikbooten aan de Zuid-kust van Java - 23ste Britsche divisie geeft verklaring —

27 Mrt. — In den avond van 21 Mrt. werd bericht dat Russische duikbooten aan de Zuid-kust van Java gesignaleerd zouden zijn. Op 26 Mrt. heeft de 23ste Britsche divisie betreffende deze kwestie het volgende geseind:
„Men zegt, dat de onderzeebooten inderdaad de Russische vlag hebben gevoerd, doch, naar verluidt, bestonden de bemanningen uit Japanneezen of Indonesiërs en werd de vlag gevoerd voor propagandadoeleinden, n.l. om den indruk te wekken, dat de Sovjet-Unie de Indonesische onafhankelijkheidsbeweging steunt. (N. D.)

H. Prijzen der levensmiddelen thans en voor den oorlog —

27 Mrt. — „Het Dagblad" te Batavia vergelijkt de prijzen van de voornaamste voedingsmiddelen voor den oorlog en

thans. Rijst kostte voor den oorlog 8 cent per kg thans officieel 12 cent en 60 cent op de zwarte markt. Brood kostte vroeger 10 cent per zes ons, thans 36 cent. Aardappelen vroeger 12 cent per kilo, thans een gulden vijftig. Rundvleesch vroeger 80 cent per kilo, thans 2 gulden. Varkensvleesch vroeger 80 cent per kilo, thans 6 gulden. Klapperolie vroeger 12 cent per liter, thans een gulden tachtig. Suiker vroeger 8 cent per kilo, thans 15 cent en op zwarte markt een gulden. Vruchten zijn gemiddeld vijf maal zoo duur als voor den oorlog. (N.R.C.)
(V. b. prijzen 6645 H)

Ned. O. Indië

A. Brief van den Labourafgevaardigde Tom Driberg, aan Sjahrir —

18 Mrt. — De Heer Tom Driberg, Labourafgevaardigde in het Britsche Lagerhuis, en een der deskundigen in zake het Verre Oosten van de Labourpartij, heeft den volgenden brief, gedateerd 4 Maart, aan Sjahrir gestuurd:

Zeer Geachte Heer Sjahrir,

Hoewel voor U een vreemde, neem ik de vrijheid U een brief te schrijven. Gij weet wellicht, dat ik sinds eenigen tijd een diepe en meelevende belangstelling koester voor den verwarden, doch hoopvollen toestand in Uw land. Door het vertrek van Zarin Zain, Uw collega en mijn vriend, naar Indonesië word ik in de gelegenheid gesteld U een persoonlijke boodschap te zenden en daarin tot uitdrukking te brengen, hoe zeer vervuld van warm medeleven en bezorgdheid velen onzer in de Labourfractie van het parlement en in de Labourbeweging in Engeland de ontwikkeling op Java volgen. Gij weet, hoe moeilijk het voor ons is op zulk een afstand de gebeurtenissen te volgen. De berichten zijn onvolledig en soms verminkt. Niet ter zake dienende vooroordeelen zijn er in geslopen en zoodoende hebben wij, overigens met de beste bedoelingen, hetgeen gij en uw vrienden hebt gedaan, verkeerd uitgelegd. Ook op het oogenblik, dat dit geschreven wordt, is het ons niet duidelijk hoe het resultaat van de onderhandelingen, welke gij nu voert, zal zijn. Gij kunt er echter zeker van zijn, dat wij geheel en al aan uw kant staan in uw strijd om voor Indonesia de volledige onafhankelijkheid te verwerven en een vrije, democratische en socialistische samenleving op te bouwen.

Met broederlijke groeten, Tom Driberg".
(A.N.P.) **(V. b. Driberg 6632 B)**

Ned. W. Indië

B. De toekomst van Suriname en Curaçao - deel van „Nieuwe Wereld" - Oost Indische bestuursmethoden misplaatst —

De Maasbode wijdde een beschouwing aan de toekomst van Suriname en Curaçao, in verband met de ontwikkeling in Ned.-Oost-Indië. Wij ontleenen hieraan het volgende:

De ontwikkeling der gebeurtenissen in Indië heeft in de West en vooral in Suriname, een zeer diepen indruk gemaakt. Ten einde moeilijkheden daarginds, onder de oogen der V.S., met hun voortreffelijk ingericht State Department, te voorkomen, zullen onderhandelingen met de Indonesische nationalisten gepaard moeten gaan met een positieve politiek ten opzichte van de West.

De regeerings-verklaring van 16 Juni '41 werd vooral te Paramaribo ontvangen met groote koelheid, zoo niet met openlijke vijandigheid en de verklaring van 7 December 1942 maakte geen indruk en werd in Suriname reeds spoedig gevolgd door een langdurige periode van politieke onrust en verbittering.

Suriname en Curaçao hebben zich, vooral sinds den oorlog, meer en meer ontwikkeld tot Amerikaansche gebieden met een Amerikaanschen blik op het leven. Niets verwekt onder de bevolking dieper ontstemming dan dat hoogbezoldigde Indische bestuursambtenaren, die volkomen vreemd staan tegenover de Nieuwe Wereld, en niet de minste neiging hebben zich aan haar aan te passen, Oost-Indische bestuursmethoden komen toepassen. Overschakeling van een volkomen misplaatst Oost-Indisch systeem tot een Amerikaansch, een Nieuwe-Wereldsysteem, is de allereerste noodzakelijkheid. Het is een veel dringender noodzakelijkheid dan overschakeling van het feitelijk nog steeds vigeerende koloniale systeem tot een autonoom systeem.

Een liberale en elastische interpretatie en toepassing van de bestaande staatsregelingen zal in Suriname en Curaçao veel meer bijdragen tot een betere verstandhouding tusschen „inheemschen" en „Hollanders", en tot het aanwakkeren van loyaliteit jegens het Moederland, dan hoogdravende verklaringen betreffende toekomstige constitutioneele rijksher-vormingen, die slechts wantrouwen gaande maken zoolang de bestaande democratische mogelijkheden geïgnoreerd worden ten gunste van een stram koloniaal gezagsbeleid.

In aanmerking zal genomen moeten worden, dat de z.g. Creool (West Indiër van Afrikaansche afstamming) beheerscht wordt door dezelfde emancipatie-gedachten als de Noord- en Latijnsch Amerikaansche kleurlingen; dat hij zich beschouwt als lid van de groote Amerikaansche kleurlingen-gemeenschap, en zich niet anders dan in Amerikaanschen geest ontwikkelen wil, en verder dat de numeriek sterke Aziatische bevolking niet behandeld moet worden volgens het dessa-stelsel.

Geen staatkundige hervorming zal tot eenig practisch resultaat kunnen voeren, indien niet eerst gepoogd wordt een hechtere belangengemeenschap tot stand te brengen tusschen de verschillende bevolkingsgroepen, in plaats van deze tegen elkaar uit te spelen.

Elk streven naar gelijkvormigheid in constitutioneele hervormingen in de Oost en in de West zou in laatstgenoemd gebied opgevat worden als een bewijs, dat van Nederlandsche zijde de onvermijdelijke Amerikaansche ontwikkelingsgang van de West niet begrepen wordt, en dat het probleem bezien wordt als een van koloniale ontwikkeling.

Het zal niet gewenscht zijn het ontwerpen van een positief plan uit te stellen tot na de bijlegging der moeilijkheden in de Oost. (Msb. - 20 Mrt.)
(V. b. W. Indië 6646 D)

C. Juridische Hoogeschool op Curaçao —

27 Mrt. — De Staten van Curaçao hebben op 25 Maart een wetsontwerp van den gouverneur P. Kasteel aangenomen, betreffende de oprichting van een jurid. Hoogeschool. (A.N.P.)
(V. b. Curaçao: 6646 D)

België

D. Koning Leopold zal geen troonsafstand doen —

26 Mrt. — „Koning Leopold III koestert geenszins het voornemen eerlang afstand te doen van den troon, noch wat hem zelf, noch wat zijn zoon Boudewijn betreft. Het heeft nooit in 's Konings bedoeling gelegen af te treden" aldus een verklaring van het secretariaat van Koning Leopold III te Genève aan het Agentschap France Presse. Dit laatste is hiermede tevens gemachtigd een onlangs door het Luiksche blad „Le Gaulois" gepubliceerd bericht, te logenstraffen. (Belga)
(V. b. Leopold 6623 B)

E. De regeeringscrisis - standpunt der communisten - De Schrijver niet geslaagd - Van Acker formateur —

26 Mrt. — Het politiek bureau van de Belgische communistische partij heeft een motie aangenomen, waarin het tot dusver gevoerde beleid van de kamerfractie ten volle wordt goedgekeurd. Men stelt vast, dat de nederlaag van de regeering van Spaak volstrekt niet inhoudt dat nu de vorming van een regeering van de linkerzijde uitgesloten zou zijn. Het bureau verzet zich thans ten sterkste tegen de deelneming van de katholieke volkspartij aan de regeering. Ook neemt men stelling tegen de vorming van een zoogenaamde regeering van nationale unie. (Wh.)

27 Mrt. — De leider der Katholieken, August de Schrijver, heeft aan Un. Press verklaard, dat hij den prins-regent heeft medegedeeld, dat hij zijn informatieve opdracht tot kabinetsvorming beëindigd heeft.

De Schrijver zeide, toe te geven dat hij voor de tweede maal geslagen was en dat „de partijleiders volhardden in hun weigering om een nationale eenheid te vormen". (U.P.)

De Prins-Regent heeft den vroegeren premier Van Acker belast met de vorming van een regeering.

Vooraf had Van Acker de bijeenkomst van den socialistischen partijraad bijgewoond. Op deze vergadering werd de gedachte van een vezamelregeering der vier partijen door verschillende sprekers opgeworpen, maar de vergadering, die geleid werd door den partijvoorzitter Buset, besloot ten slotte, dat nog eens een poging tot vorming van een linksche regeering moest ondernomen worden. Anderzijds werden van katholieke zijde bezwaren geopperd tegen den persoon van Van Acker als eerste-minister, in verband met de regeling van de koningskwestie.

De heer Van Acker verklaarde 's avonds dat hij zich niet zou laten storen door banbliksems van rechts of van links en dat hij vastbesloten was een regeering te vormen. Hij zou een financieel en economisch programma voorstellen, dat eenieders goedkeuring zal wegdragen.
(L.N.) **(V. b. De Schrijver: 6664 B; Van Acker: 6654 E en 6600 C)**

F. Oprichting vlootmacht —

28 Mrt. — Een besluit houdende oprichting van een vlootmacht werd door den ministerraad goedgekeurd en zal eerlang den minister ter handteekening voorgelegd worden en in het Staatsblad verschijnen.

De vlootmacht bestaat in hoofdzaak uit volgende eenheden:

1) Het fregatschip „Artevelde". Dit schip dat oorspronkelijk bedoeld was als visscherijwachter en om te dienen bij officieele plechtigheden in het buitenland, stond nog op stapel toen de oorlog in België uitbrak. De Duitschers hebben het achteraf van een tamelijk zware bewapening voorzien. Het werd na den oorlog in een Duitsche haven weergevonden. Het staat zoowat gelijk met een torpedojager.

2) De oude visscherijwachter „Zinnia", schip dat in 1918 van Groot-Brittannië werd verkregen.
3) Het passagiersschip „Marie-José", dat als kazerneschip gebruikt zal worden.
4) Acht mijnvegers, die door het Britsche ministerie van Marine geleend werden, voor den duur van het mijnvegen in de territoriale wateren.
5) Zes sneibooten, die zullen dienen bij de zeevaartpolitie in de kustwateren en de Schelde. Zij zullen eveneens kunnen dienen voor de reddingswerken van in zee gevallen vliegeniers en zeelieden.
Behalve het vegen der mijnen, zal de vlootmacht een opvoedende taak worden toegewezen. De officieren, waarvan het statuut eerlang zal worden vastgesteld, zullen overkomen uit de koopvaardij en de staatsmarine. Het lager kader zal gevormd worden uit de 500 tot 600 leden van de Belgische afdeeling der Royal Navy.
De manschappen zullen vrijwilligers zijn. Militianen zullen op hun verzoek bij de vloot-macht kunnen worden ingelijfd. Zoo zij wenschen kunnen zij hiertoe een jaar vóór hun dienstklasse worden opgeroepen. De diensttijd zal dezelfde zijn als voor het leger. Zij zullen in de vlootmacht een onderricht krijgen dat in hen den zucht naar het zeeleven zal ontwikkelen, en waardoor zij, na hun diensttijd, twee jaar kunnen volgen aan de hoogere zeevaartschool te Antwerpen, waar de officieren voor de koopvaardijvloot gevormd worden.
De vlootmacht zal in totaal een 1000 tal manschappen bedragen. In vredestijd zal zij onder het beheer staan der marine, in oorlogstijd onder het ministerie van Landsverdediging. (Gaz. v. Antw.)

Duitschland

A. „Vrije markten" in Berlijn —

18 Mrt. — De Amerikaansche, Britsche en Fransche bezettingsautoriteiten hebben in aansluiting op het reeds door de Russen ingevoerde systeem, in Berlijn z.g. vrije markten opgericht. 30 procent der uit de omgeving van Berlijn (Russische zône) komende landbouwproducten kunnen daar tegen niet gecontroleerde prijzen verkocht worden. (N.Z.Zt.)
(V. b. voedselpositie 6654 K)

B. Veldmaarschalk Von Blomberg overleden —

14 Mrt. — Veldmaarschalk Werner von Blomberg, minister van oorlog in Hitler's eerste kabinet, is op 13 Mrt. in een Amerikaansch legerhospitaal te Neurenberg, tengevolge van een hartaanval overleden. Hij was 67 jaar oud. (Dail. Her.)
(V. b. Blomberg: 2821 C)

Engeland

C. Churchill over Rusland, Anglo-Amerikaansche samenwerking, Spanje en het communisme —

16 Mrt. — Churchill heeft tijdens een diner te New York een rede gehouden, waarin hij o.m. zei, dat volgens hem oorlog noch onvermijdelijk noch ophanden was. Hij geloofde niet, dat de machthebbers in de Sovjet-Unie thans oorlog wenschen.
„Mijn eerbied en bewondering voor het Russische volk en mijn oprechte wensch, dat Rusland een beveiligd en welvarend land zij, kunnen niet verzwakt worden door welke beweringen van anderen ook".
Spreker wenscht, dat dit land een eervolle plaats zou innemen aan de spits van de wereldorganisatie. Of dit geschieden zal of niet, hangt af van een handvol bekwame mannen, die over het lot van honderd tachtig millioen Sovjetburgers en vele millioenen meer buiten de Sovjet-Unie beslissen.
Als de Sovjet-regeering van de sympathie voor het Russische volk, die de Engelsch sprekende wereld toont, geen vruchten wil plukken, dan valt op haar de verantwoording voor die houding.
Churchill betoogde, dat hij nooit om een militair verbond of verdrag met de Vereenigde Staten had gevraagd, wel om een vrijwillig broederlijk samengaan. Niemand kon ontkennen, dat een harmonieuze samenwerking tusschen Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten de voornaamste hoop is, die de wereld koestert. (Msb.)
22 Mrt. — Aan den vooravond van zijn vertrek naar Engeland heeft Churchill aan boord van de „Queen Mary" een interview met de „United Press" gehad. Hij zeide o.a. ironisch, dat Franco de Fransche regeering zeer dankbaar moet zijn, dat deze zijn bestaan heeft willen verlengen. Hij betreurde het dat de regeering te Parijs onder den druk der communisten een twist met Spanje is begonnen. De Spanjaarden houden er niet van dat vreemde mogendheden hun voorschrijven wat zij moeten doen en laten. Zij herinneren zich hun strijd tegen Napoleon. Zij zullen zelf wel een vrijheidslievender bewind scheppen.
Met betrekking tot het communisme zeide Churchill: „Het is mij nooit gelukt sympathie te koesteren voor het communisme. Wij moeten niet vergeten dat alle communisten ter wereld er mede accoord zouden zijn gegaan wanneer Engeland door de vloot van Hitler-Duitschland ten onder zou zijn gebracht. De Sovjet-Unie heeft zich pas met de moderne wereld verbonden, toen zij zelf werd aangevallen". (Le Monde - Alg. H.bl.)
(V. b. Churchill: 6657 B)

D. Manifest der Labour Party - Scherpe reactie op voorstel der communistische partij tot samengaan —

28 Mrt. — Op een onlangs van communistische zijde gedaan voorstel tot samengaan, heeft de Britsche Labour Partij in een uiterst scherp manifest geantwoord.
In dit manifest wordt gezegd, dat er in de „Labour Party geen plaats is voor een tweede volledige partij met eigen statuten en program". De communisten beschouwen democratie als „een burgerlijke bedriegerij"; een voorkeur voor de dictatuur heeft hun innerlijke organisatie geïnfecteerd, de politiek der partij wordt over de hoofden harer leden bepaald. De communisten, „geïsoleerd in hun celletjes en zich bedienend van een vreemd jargon, zijn totaal ontoegankelijk voor de gedachten en wenschen van normale mannen en vrouwen". (Alg. H.bl.)

E. Levering van electrische centrales aan Spanje —

24 Mrt. — De eerste van dertien electrische centrales, die aan Spanje verkocht zijn, is afgeleverd. De centrales zijn gebouwd op spoorwegwagons. Volgens een beslissing van het Departement van Buitenlandsche Zaken mogen de centrales niet voor de gewapende macht worden gebruikt.
De centrales waren oorspronkelijk voor Sovjet-Rusland gebouwd door Metro-Vickers, doch niet afgenomen. Men hoopte dat zij door een lid van het Britsche gemeenebest zouden worden aangekocht, doch de Franco-regeering deed een bod en de koop werd gesloten. (Reuter - A.N.P.)

Frankrijk

F. Léon Blum in Amerika - Onderhoud met president Truman - Frankrijks internationale politiek

22 Mrt. — Léon Blum, de vroegere Premier van Frankrijk, die voor een speciale financieele missie in Washington verblijft, heeft in een onderhoud met Pres. Truman medegedeeld, dat Frankrijk in dezelfde richting als Amerika wenscht te werken door een internationale organisatie voor de veiligheid op te bouwen, waarbij Frankrijk zal medewerken zoowel op politiek als economisch gebied. Frankrijk voert een liberale, economische en financieele politiek, die deel uitmaakt van de Fransche internationale politiek als geheel. Frankrijk zou onder alle omstandigheden het zijne bijdragen om den internationalen handel weder op te bouwen. Wanneer Frankrijk echter niet wordt geholpen bij zijn eigen economisch herstel, zou het langeren tijd duren, voor het in staat zou zijn alle beperkende maatregelen op zijn internationalen handel op te heffen. (Usis)
(V. b. Blum: 6626)

Internationaal

G. Proces tegen oorlogsmisdadigers van Neuengamme begonnen —

19 Mrt. — Op 18 Mrt. is te Hamburg het proces tegen 14 leden van den voormaligen staf van het concentratiekamp Neuengamme begonnen. Alle verdachten verklaarden „niet schuldig" te zijn.
De acte van beschuldiging echter houdt in, dat de Kampcommandant Max Pauly, en twee „doktoren" met voorbedachten rade de geïnterneerden hebben vermoord door uitputtenden arbeid, honger, medische experimenten en schandelijke hygienische toestanden. Van de 90.000 personen, die in het kamp hebben vertoefd, zijn 40.000 overleden.
(V. b. oorl.misd. 6633 B) (Alg. H.bl.)

H. Veiligheidsraad en Iraansche kwestie - Russen verzetten zich tegen behandeling vóór 10 April - voorstel tot uitstel verworpen - Russen verlaten vergadering - de Russische eischen aan Iran —

28 Mrt. — Op 25 Maart werd te New York de tweede zitting van den Veiligheidsraad door den Amerikaanschen min. van buitenlandsche zaken, Byrnes, geopend. Byrnes las een boodschap van Truman voor. Met deze tweede zitting begon — zooals in het handvest is voorgeschreven — de Veiligheidsraad onafgebroken te functionneeren.
Op 26 Maart werd een Russisch voorstel om de Russisch-Perzische kwestie niet op de agenda te plaatsen, met 9 tegen 2 stemmen verworpen. De Sovjet-Unie en Polen stemden voor (zie 6666 B).
Reeds op 21 Maart had de Russische gedelegeerde, Gromyko tot tweemaal toe gevraagd om de zitting van den raad uit te stellen tot 10 April. De Ver. Staten eischten echter (bij monde van Stettinius) dat de zitting op den vastgestelden datum geopend zou worden.
Het motief van Gromyko was, dat de Perzische kwestie „onverwacht" op de agenda was geplaatst. Onverwacht, omdat de onderhandelingen tusschen Perzië en de Sovjet-Unie nog aan den gang waren. Nadat het bovengenoemde Sovjet-Russische voorstel was verworpen, verklaarde Gromyko, dat uitstel van de behandeling dezer kwestie tot 10 April als een minimum-eisch van de Sovjet-Russische regeering moest worden beschouwd. „Indien niet tot uitstel wordt overgegaan,"

aldus voegde hij er aan toe, „zal de Sovjet-regeering niet bereid zijn, aan de discussies over de kwestie deel te nemen."
De Nederlandsche afgevaardigde **mr. Van Kleffens** zeide in de hierop volgende discussie o.m.: „De belangen van Perzië zijn betrokken bij de discussie over de vraag, of de behandeling van de kwestie al dan niet moet worden uitgesteld. Perzië behoort aan deze tafel vertegenwoordigd te zijn. Wanneer de Raad besluit de kwestie te behandelen, behoort, naar mijn meening, geen individueel lid een dergelijke actie te verlammen door bij voorbaat mede te deelen, dat hij er geen deel aan zal nemen. Dat is een soort van pressie uitoefenen."
Henri Bonnet, de Fransche ambassadeur te Washington stelde voor, een subcommissie van drie gedelegeerden te benoemen, welke commissie de verschillende voorstellen, om uit de impasse te geraken, zou moeten bestudeeren en hierover den volgenden dag aan den Raad rapport zou moeten uitbrengen.
Dit voorstel werd aanvaard. Alleen Nederland en Mexico stemden tegen. De voorzitter van den Raad weigerde in de sub-commissie zitting te nemen. De gedelegeerden van de Vereenigde Staten, de Sovjet-Unie en Frankrijk werden daarop tot leden van de sub-commissie benoemd.
De voorzitter van den raad, **dr. Kwo Tai Tsji,** deelde op 27 Maart mede, dat de pogingen van de sub-commissie om tot een overeenkomst te geraken waren mislukt. Hij zeide dat de Raad daarom moest stemmen over:
1. het Russische verzoek, dat de besprekingen tot 10 April zouden worden uitgesteld.
2. een Egyptisch voorstel, dat de Perzische afgevaardigde zou worden uitgenoodigd een verklaring af te leggen.
3. een Australisch voorstel, dat de Perzische afgevaardigde een geschreven verklaring over zou leggen.

Gromyko las vervolgens een verklaring van Stalin voor, waarin melding wordt gemaakt van „positieve" resultaten der onderhandelingen, en één van Sultaneh die gezegd zou hebben, dat de kwestie van het uitstellen „vrijwel geen belang voor hem" had. **Byrnes** ontkende dat een regeling van het geschil bereikt zou zijn. Byrnes verklaarde: „Indien de Perzische delegatie geen kans krijgt om gehoord te worden, zal de organisatie der Vereenigde Naties kort na haar geboorte sterven".
Minister **Van Kleffens** vroeg vervolgens: „Wat zijn de voorwaarden van wat Gromyko „overeenkomst" en „overeenstemmig" heeft genoemd? Waarom wil hij dit uitstel? Wat bepaalt de keuze van dien datum, 10 April, welke tamelijk willekeurig schijnt?"
Het Russisch voorstel werd daarop verworpen, en **Gromyko** verliet de bijeenkomst.
Na eenige discussie kwam men overeen de vergadering voort te zetten en de Perzische verklaring aan te hooren.
De Perzische ambassadeur in de Ver. Staten, **Hoessein Ala,** zeide daarop dat de Perzische regeering de volgende Russische eischen had verworpen:
1. In sommige deelen van Perzië zouden roode troepen achterblijven.
2. De autonomie van Azerbeidsjan zou erkend moeten worden.
3. In een op te richten Perzisch-Russische olie-maatschappij zou de Sovjet-Unie 51% der aandeelen moeten bezitten.

Intusschen is de situatie nog verwarder geworden, doordat volgens U. P. de Amerikaansche en Engelsche gezanten in Iran den indruk hebben, dat er wèl een geheime Russisch-Perzische afspraak zou bestaan.
(Dail. Her. - V.K. - N.R.C. - Alg. H.bl.)
(V. b. Veiligh.r. : 6640 F; Iran in Veilh.r.: 6609 E; Iran: 6666 B; zie ook: 6674 A)

Internationaal

A. UNRRA-bijeenkomst in Atlantic City - Voedseldistributie over de geheele wereld gewenscht - critiek op Russisch beleid in Oostenrijk —

26 Mrt. — De sedert 16 Maart te Atlantic City vergaderende raad van de Unrra heeft eenstemmig de resolutie aangenomen, waarin erop wordt aangedrongen, dat alle vereenigde naties rantsoeneering van levensmiddelen zullen invoeren. De directeur-generaal, Laguardia, zal nagaan in hoeverre de voedsel-leverende landen hun leveringen aan de verarmde landen zullen kunnen verhoogen.
De Amerikaansche gedelegeerde Tyler Wood becritiseerde het vorderen van land voor het bezettingsleger, door de Russische bezettingsautoriteiten in Oostenrijk.
Hij zeide, dat het roode leger in Oostenrijk land gevorderd had, genoeg om brood en meel te verschaffen aan 25.000 personen. Hij werd gesteund door den Britschen afgevaardigde sir George Rendel.
De raad verklaarde zich daarop voor het intrekken van Unrra-leveringen aan landen, waar de bezettende strijdkrachten land vorderen. De Russische afgevaardigde weigerde aan de beraadslagingen deel te nemen, terwijl de Oekraïne zich niet gebonden verklaarde door de resolutie en Zuidslavië zich onthield van stemming. De Russische afgevaardigde verliet de bijeenkomst, die daarop werd verdaagd. (Dail. Tel.)
(V. b. UNRRA 6666 C)

B. Internationale tarwe markt —

In de vooroorlogsche jaren bedroeg de wereldtarweproductie ongeveer 5,35 milliard bushel per seizoen. Hiervan produceerde Sovjet-Rusland 1,35 milliard bushel. Van de overige 4 milliard bushel was ruim 2/5 van Europa afkomstig en bijna 2/5 van de vier groote overschotgebieden: de U.S.A., Canada, Argentinië en Australië. De tarwehoeveelheden, die op de internationale markt verhandeld werden, bedroegen echter niet meer dan 1/8 van de totale wereldproductie. Meer dan 4/5 van den wereldexport was afkomstig van de vier groote overschotgebieden van het Westelijk halfrond. Een even groot aandeel van den wereldimport werd door het Europeesche continent opgenomen. Over een lange tijdsperiode gerekend wegen de importen van Engeland en het vasteland tegen elkaar op. Tijdens den oorlog is de tarweproductie van Groot-Brittannië sterk toegenomen en bereikte haar hoogtepunt in 1943, toen de opbrengst 129 millioen bushel bedroeg, terwijl deze in 1939 slechts 61 millioen bushel bedroeg. Sindsdien is de productie weer dalende. Het land consumeert ongeveer 250 millioen bushel per jaar, zoodat men sterk van import afhankelijk is. De Britsche reservevoorraden, welke in de afgeloopen jaren werden gevormd, zullen einde 1946 verbruikt zijn, aangezien de import momenteel niet groot is. De oorlogsomstandigheden zijn oorzaak, dat de import van het vasteland van Europa dit jaar minstens 2½ maal zoo hoog zal zijn als vóór den oorlog. De Balkanlanden, die vóór den oorlog meer dan 10% van den wereldexport leverden, zijn thans zelf op import aangewezen. In het totale tekort van 500 à 600 millioen bushel zal voorzien moeten worden door de vier groote leveranciers van het Westelijk Halfrond. De totale wereld-importbehoefte over de periode Augustus 1945/Juli 1946 zal een milliard bushel bedragen. De importbehoefte van het eerste halfjaar van 1946 bedraagt 635 millioen bushel. Beschikbaar zijn echter slechts 448 millioen bushel.
Na den eersten wereldoorlog had een groote verandering in de verhoudingen plaats. Rusland, eens „de graanschuur van Europa" viel uit als exportland. De ontginning van de uitgestrekte prairiën en de mechanisatie van den landbouw maakte Amerika tot den grootsten graanleverancier. De graanoverschotten van Noord- en Zuid-Amerika konden tijdens den oorlog niet naar Europa geëxporteerd worden. Deze werden grootendeels gebruikt voor veevoeder, voor de alcoholbereiding en als brandstof. Voor de periode 1945/1946 hebben de groote overschotgebieden een hoeveelheid van 938 millioen bushel beschikbaar. Nog steeds wordt echter een groot deel van het beschikbare graanoverschot in Noord- en Zuid-Amerika gebruikt voor veevoeder. Blijkens de resolutie van de Vereenigde Volkeren zal overgegaan worden tot een sterke beperking van het gebruik van tarwe voor veevoederdoeleinden, waardoor meer beschikbaar komt voor export. Indien dit jaar de oogst niet gunstig zal zijn, zal de internationale tarwepositie zeer ernstig worden, aangezien de aanwezige reservevoorraden ook sterk zullen inkrimpen. Tot een verbetering van de tarwepositie zal bijdragen: 1. De goede oogsten van voedergranen; 2. De intensieve rijstverbouw in het Verre Oosten; 3. Vergrooting van het tarwe-areaal. De vergrooting van de Europeesche productie zal in sterke mate afhankelijk blijven van de beschikbare machines, transportmiddelen, meststoffen, zaaigoed en arbeidskrachten.
(N.Z.Zt. - Ec. Voorl. 26 Maart)
(zie ook volgend bericht)

C. Raming van de wereldroggeproductie —

Het Amerikaansche Departement van Landbouw schat den wereldroggeoogst voor 1945 op 1,4 mrd bushels, hetgeen 10% minder is dan het vooroorlogsche gemiddelde. De Europeesche oogst ligt ver beneden het gemiddelde. Deze geringe oogst, welke de geringste sedert 1920 is, maakt dat de rogge het meest schaarsche van alle granen is. De oorzaken zijn: een tekort aan kunstmeststoffen, grondhervormingen, volksverhuizingen, vorderen van paarden, vermindering van het zaaien in den herfst van 1944 als gevolg van de oorlogshandelingen. Voor 1945 wordt de oogst van het Europeesche Continent op 573 millioen bushels geschat. Dit rogge-tekort heeft voor Centraal-, Oost- en Noord-Europa, waar rogge normaliter het voornaamste broodgraan is, ernstige gevolgen. De verminderde Europeesche voorraden komen op een tijdstip, waarop elders ter wereld heel weinig voor uitvoer beschikbaar is. Kleine oogsten in Canada en de Vereenigde Staten sluiten de mogelijkheid van eenige beteekenenden uitvoer naar Europa uit.
(A.N.P. - Ec. Voorl. - 26 Maart)
(V. b. 6625 B en 3572 E; zie ook hier boven)

D. Wereld-Varkensstapel —

Naar verluidt bedroeg de grootte van den wereldvarkensstapel bij het begin van 1945 249 millioen stuks, hetgeen 16% be-

neden het cijfer voor 1940 is en 13% minder dan het gemiddelde van de voorafgaande 10 jaren. De daling was scherp in Centraal Europa en geringer in Canada en Argentinië. Deze vermindering werd slechts gedeeltelijk door matige uitbreiding in de Vereenigde Staten, Frankrijk, Rusland en geringere elders gecompenseerd. De oorzaak moet men zoeken in het wereldgraantekort. Voor 1946 wordt buiten de Vereenigde Staten een verdere vermindering van het aantal varkens voorspeld. Het Amerikaansche Departement van Landbouw dringt er bij de Amerikaansche boeren op aan het verbruik van graan als veevoeder te beperken, indien elders in de wereld in dringende behoefte aan graan voor menschelijk verbruik moet worden voorzien. (A.N.P. - Ec. Voorl. - 26 Mrt.)
(V. b. wereldveestapel: 4758a)

Iran

A. Separatistische beweging der Koerden - optreden van Moella Moestapha —

21 Mrt. — Uit Teheran werd gemeld, dat de Koerden. die onlangs een nieuwe partij (Koomeleh-partij) opgericht hebben, in een aan de west-grens van Iran liggende stad een republiek hebben uitgeroepen.

22 Mrt. — Naar uit Teheran werd gemeld hebben 3.000 Koerden de Iraansche garnizoenen Sakkys, Baneh en Serdecht aangevallen.

Zij zouden hun regeering in Mehabad gevestigd hebben en den grooten weg in het Noorden. die naar Irak leidt, controleeren. Volgens berichten uit Bagdad zouden 30.000 Koerden zich in Azerbeidsjan concentreeren onder leiding van Moella Moestapha, de leider der Iraaksche Koerden.

De Iraaksche en Britsche troepen in Irak hebben maatregelen genomen ter bescherming van de petroleumvelden en pijpleidingen in de omgeving van Kirkuk. (Le Monde)
(V. b. Koerden: 6561 N)

Joego-Slavië

B. Generaal Mihailowitsj gearresteerd —

26 Mrt. — Op 24 Maart heeft de minister van binnenl. zaken Rankowitsch bekend gemaakt, dat de bekende generaal Mihailowitsj zich sedert 13 Maart in handen der regeering bevindt.

Mihailowitsj wordt beschuldigd van steun aan de Duitsche bezettingstroepen door het gebruiken van zijn „Tsjetniks" tegen de partisanen van Tito, in plaats van tegen den werkelijken vijand. Deze oud-officier van het leger weigerde de capitulatie van het Zuid-slavische leger te erkennen en bleef met een klein troepje getrouwen doorvechten tegen de Duitschers en Italianen. Voor de geallieerden was hij een gewaardeerd bondgenoot.

Toen echter Rusland aan den oorlog was gaan deelnemen, waren de communisten ook in Zuidslavië het verzet gaan organiseeren. Zij beloofden o.a. een federatieve indeeling des lands, afzwering der monarchie, rechtvaardige verdeeling van bezit en inkomen en wonnen veel aanhang. Mihailowitsj, trouw aan den koning en aan Servië, zag in die beweging voor beiden een groot gevaar, maar juist door zijn trouw aan koning en eigen landsdeel had hij niets aantrekkelijks om tegenover de beloften der communisten te stellen. In 1943 verklaarde de Russische regeering, dat Mihailowitsj handelde in overleg met elementen van de spil. In November van dat jaar waarschuwde de Engelsche opperbevelhebber in het Midden-Oosten de „Tsjetniks" om den strijd tegen de partisanen te staken — zonder succes. Het gevolg was dat Churchill in 1944 verklaarde, dat alle hulp zou worden overgebracht van Mihailowitsj naar Tito, omdat gene naliet den vijand te bevechten. (N.R.C.)
(V. b. Mihailowitsj 6393 H)

Midden-Oosten

C. Engelsche en Amerikaansche oliemijen in het Midden Oosten —

29 Mrt. — Met het oog op de Russische troepenbewegingen in Perzië geven we hier enkele bijzonderheden over oliemaatschappijen, werkzaam in het Midden Oosten:

Anglo-Iranian Oil; Iraq Petroleum; Mosul Petroleum (een zustermij. van de Iraq Petroleum); Basra Petroleum (een zustermij. van de Iraq Petroleum); Petroleum Concessions (een zustermij. van de Iraq Petroleum); Syria Petroleum (een zustermij. van de Iraq Petroleum); Khanagin Oil (een zustermij. van de Anglo-Iranian); Kuwait Oil (50% A.I.O.C., 50% Gulf Oil V.S.), Bahrein Petroleum (een Canadeesche Mij., maar onder contrôle van de V. S.); Arabian American Oil.

De Anglo-Iranian Oil heeft, nadat zij in 1901 een concessie gekregen had, een pijpleiding aangelegd naar de raffinaderij in Albadan aan de Perzische golf. Vlak voor den oorlog werd ongeveer 10 millioen ton per jaar geëxporteerd.

De Iraq-Petroleum Company kreeg in 1925 een concessie en begon te boren in de omgeving van Kirkuk. Er werd besloten een pijpleiding aan te leggen van Kirkuk tot de Middellandsche Zee. De Mij. was het eigendom van vijf andere maatschappijen; 95% van de aandeelen der Iraq Petroleum Company waren gelijkelijk verdeeld onder de Anglo-Iranian, Royal Dutch Shell, de Near East Development Corporation en de Compagnie Française des Petroles. De resteerende 5% waren in het bezit van Mr. Gulbenkian. Omstreeks '39 bedroeg de jaarlijksche opbrengst ongeveer 4 millioen ton; tijdens den oorlog werd een raffinaderij bij Haifa gebouwd.

Door middel van de Mosul Petroleum en de Basra Petroleum bezit de Iraq Petroleum Cy. bovendien concessies in heel Irak, een gedeelte van Syrië en Palestina. Van deze maatschappijen heeft de V. S. (d.m.v. de Near East Development Corp.) 23¾% der aandeelen in handen.

Voorts zijn de V. S. voor 50% geïnteresseerd bij Kuwait Oil Company, welke concessies heeft in het Zuid Oosten van Irak.

Ook de Bahrein Company staat onder Amerikaansch toezicht, door de Standard Oil Cy. of California en de Texas Cy., die in 1931 de concessie voor een groep eilanden in de Perzische Golf kreeg.

Sinds 1939 exporteerde de Bahrein Company 1 millioen ton per jaar. De beide Amerikaansche maatschappijen bezitten door de Arabian-American Oil bovendien concessies in Saudi Arabië. In 1944 werd voorgesteld een pijpleiding van de Kuwait en Saudi-Arabische olievelden naar de Middellandsche Zee aan te leggen. Toen vooral bleek dat de toenemende Amerikaansche belangstelling voor het Midden Oosten vooral de enorme oliebronnen gold. Men veronderstelt, dat er zich nog olie in het Noorden van Iran bevindt. Rusland vroeg reeds een jaar geleden om concessies in dit gebied.

De Perzische regeering weigerde evenwel en verklaarde, dat geen concessies verleend zouden worden, zoolang er zich vreemde troepen op Perzisch grondgebied bevonden. (Kees. Fin. Arch. - 28 Mrt.)
(V. b. Iran 6666 B; Petroleum 5958 B)

Rusland

D. Stalin over de Vereenigde Naties

23 Mrt. — In een interview met Ass. Press heeft Stalin zijn vertrouwen uitgesproken in de Ver. Naties als instrument ter handhaving van den vrede en de veiligheid in de wereld, en hij verklaarde overtuigd te zijn, dat noch de mogendheden, noch de militairen naar een oorlog streven.

„Ik geloof dat de huidige angst voor oorlog veroorzaakt wordt door handelingen van bepaalde politieke groepeeringen, die bezig zijn propaganda te voeren voor een nieuwen oorlog, en daarom het zaad der tweedracht en onzekerheid zaaien".

Stalin achtte het noodzakelijk een tegenpropaganda te organiseeren, de oorlogshetzers aan de kaak te stellen en hun geen gelegenheid te geven, de vrijheid van meeningsuiting te gebruiken ten nadeele van den vrede".

„De kracht der Ver. Naties", zoo zeide Stalin nog, „bestaat hierin, dat de organisatie op het beginsel van de gelijkberechtigdheid der naties is gebaseerd, en niet op het beginsel van overheersching van één staat over een anderen". (Alg. H.bl.)
(V. b. Stalin 6649 G)

Spanje

E. Spaansche kwestie niet voor Veiligheidsraad - Nieuw Fransch voorstel - Spaansche nota aan Ver. Staten —

27 Mrt. — Officieel wordt medegedeeld, dat Frankrijk er in heeft toegestemd zijn voorstel om de Spaansche kwestie aan den Veiligheidsraad voor te leggen, voorloopig in te trekken. De Fransche regeering vraagt thans om bespreking van de kwestie door den raad der geallieerde ministers van buitenlandsche zaken en stelt tevens aan de Ver. Staten en Engeland voor den export naar Spanje stop te zetten, de ambassadeurs te Madrid terug te roepen en ze te vervangen door „diplomatieke gedelegeerden".

De Spaansche regeering heeft een nota aan de regeering der Ver. Staten overhandigd, waarin generaal Franco wordt verdedigd en waarin de communisten worden beschuldigd van actie tegen het regiem van Franco. Zij zouden bij alle aanvallen op den achtergrond staan.
(Alg. H.bl.) **(V. b. 6666 E)**

Ver. Staten

G. Duitsche geleerden in Amerikaanschen dienst —

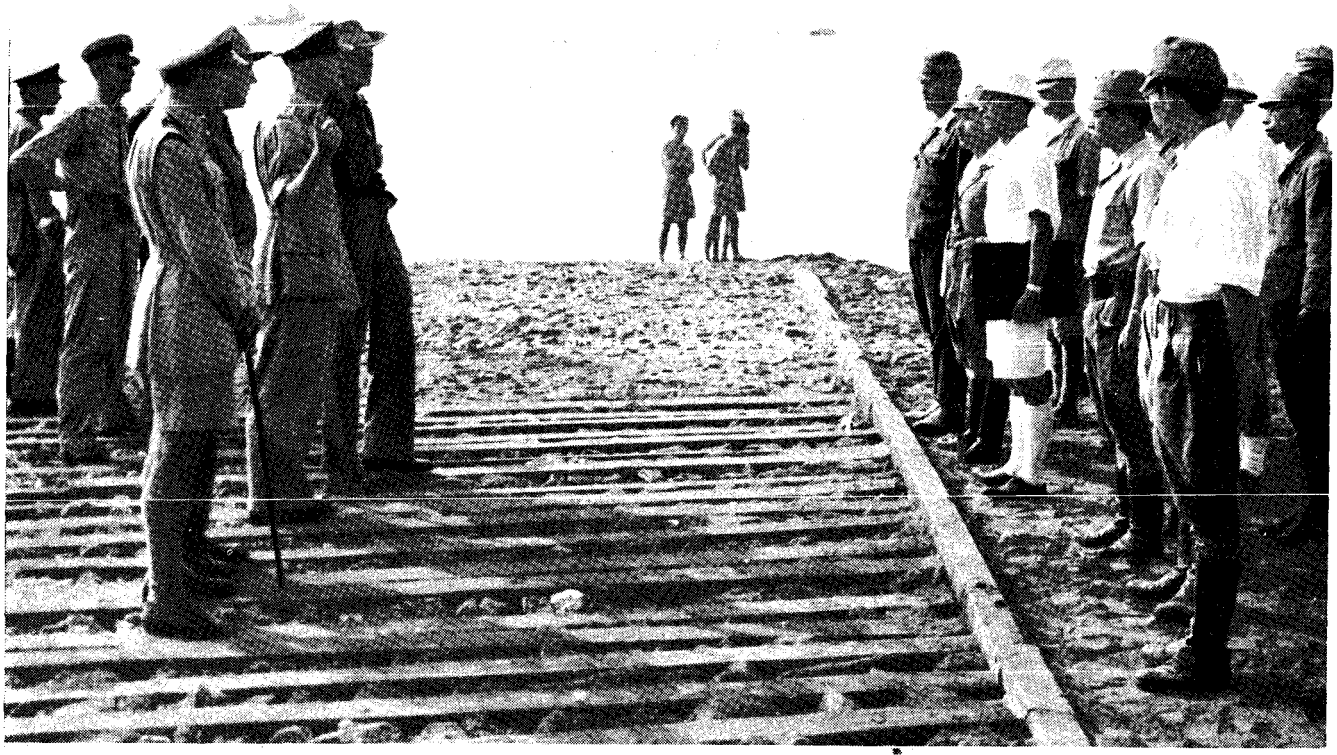
22 Mrt. — De minister van Oorlog Patterson heeft medegedeeld, dat er op het oogenblik 160 Duitsche geleerden in Amerika werkzaam zijn aan militaire projecten in verband met veroverd Duitsch materiaal. Men overweegt nog ongeveer 120 Duitsche geleerden naar Amerika over te brengen, op grond van een desbetreffend program, dat oorspronkelijk na V.E.-dag werd opgesteld. Volgens het oorspronkelijke plan zou men bij het offensief tegen Japan op groote schaal gebruik maken van Duitsche experts. Na de Japansche capitulatie werd dit plan drastisch ingekrompen.

De geleerden werden geselecteerd uit een groep van ongeveer 6000 vrijwilligers. De grootste groep bestaat uit experts op het gebied van raketprojectielen.
(Usis - A.N.P.) **(V. b. Duitsche geleerden in Russ. dienst: 6665 B)**

Landing op Bali — Nederlandsche L.C.A.'s naderen in formatie de kust van Bali. (zie 6653 D)

(foto Marvo-Stevens)

Landing op Bali — Boven: De Japanners met aan het hoofd Col. K. Tsunuha nemen de bevelen van Kapt. ter Zee Tetenburg in ontvangst.
Beneden: Twee Ned. marine L.C.T.'s zetten manschappen en materiaal aan land. (fotc Marvo-Stevens)

Amerikaansch crediet voor Nederland

Minister Lieftinck die, als hoofd van de Nederlandsche delegatie, deelgenomen heeft aan de op 8 Maart te Wilnington Island bij Savannah begonnen besprekingen i.z. de uitvoering der z.g. Bretton-Woods plannen (oprichting Internat. Monet. Fonds en Intern. Herstelbank), heeft van deze gelegenheid gebruik gemaakt om besprekingen te houden met de financieele autoriteiten der Ver. Staten. Nederland staat n.l. voor het probleem, hoe de noodzakelijke importen te financieren, nu de reeds verkregen credieten zijn uitgeput en het nog wel eenige maanden zal duren, eer de Internat. Herstelbank haar werkzaamheden zal beginnen. In Nederlandsche financieele kringen bestond de vrees, dat in verband hiermede overgegaan zou worden tot gedwongen liquidatie van het Amerikaansche effectenbezit. In een op 29 Maart voor de radio uitgesproken rede, heeft minister Lieftinck een overzicht gegeven van den stand van zaken en van de bereikte resultaten. Aan deze rede ontleenen wij het volgende:

8 December 1790.

Op 8 December 1790 hield President George Washington een rede in een zitting van het eerste Congres van de Vereenigde Staten, waarin hij mededeelde, dat de Amerikaansche regeering erin was geslaagd, in Nederland een leening van 3.000.000 gulden op te nemen. Hij sprak daarbij zijn bijzondere voldoening uit over het bewijs van vertrouwen in de credietwaardigheid van den jongen Amerikaanschen staat, dat hieruit was gebleken. Ook in de handelingen van volgende zittingen van het Amerikaansche Congres wordt herhaaldelijk melding gemaakt van financieele hulp, die door Nederland aan de regeering der V.S. verleend werd.

Vergeleken met de verhoudingen, die omstreeks 1790 bestonden, zijn de rollen tusschen Nederland en de V.S. wel volkomen verwisseld. Toen had de jonge Amerikaansche staat juist zijn onafhankelijkheid bevochten en zocht men daar naar crediethulp uit het bevriende buitenland, om zich van den strijd te herstellen en de nationale economie te versterken. In dien tijd gold Nederland als een der kapitaalkrachtigste landen ter wereld.

Maart 1946.

Thans moeten wij om buitenlandsche hulp vragen, teneinde voedingsmiddelen, grondstoffen en fabrikaten, noodig voor het herstel en den wederopbouw, van elders te kunnen importeeren.

Onze invoerbehoefte is voor de eerstkomende jaren abnormaal groot; onze uitvoer kan voorloopig slechts beperkt zijn. De opbrengsten in vreemd geld van onze koopvaardijvloot zijn sterk teruggeloopen. In de inkomsten van buitenlandsche beleggingen zijn diepe gaten geslagen.

De Nederlandsche betalingsbalans vertoont dus vanzelfsprekend een groot tekort, dat slechts met behulp van aanzienlijke buitenlandsche leeningen is aan te vullen.

Noord-Amerika is inmiddels uitgegroeid tot het economisch sterkste land ter wereld, zoowel wat zijn goederenuitvoervermogen als wat zijn kapitaalkracht betreft. Het is dan ook niet verwonderlijk, dat practisch alle West-Europeesche bondgenooten, zoowel de groote (met Engeland en Frankrijk vooraan), als de kleinere, maar ook Rusland en China, die alle economisch min of meer zijn uitgeput, nu bij de V.S. aankloppen om daar crediet te verkrijgen.

De Amerikaansche regeering is zich er van bewust, dat hier voor haar waardevolle mogelijkheden liggen om den uitvoer van het eigen land te bevorderen en andere landen bij het herstel te helpen. Nog voor het einde van den oorlog ging zij over tot de oprichting van een export-importbank, waaraan met machtiging van het Congres eenige milliarden dollars ter beschikking werden gesteld, om leeningen aan het buitenland te kunnen verstrekken.

Ook Nederland heeft reeds eerder bij deze bank aangeklopt en tot tweemaal toe een lang crediet van 50.000.000 dollars bij haar gekregen.

Aan het begin van dit jaar waren deze credieten echter uitgeput en bleek het noodig een nieuw beroep te doen op de Amerikaansche kapitaalmarkt, teneinde de noodzakelijke aankoopen voor het loopende jaar te kunnen betalen.

Nederl. bezit in Amerika.

Inmiddels waren de noodige maatregelen genomen om de tijdens de bezettingsjaren opgeloopen renten en dividenden, die voortvloeien uit ons Amerikaansch bezit, ter vrije beschikking te krijgen.

Deze zijn namelijk door de Amerikaansche regeering geblokkeerd, eenerzijds om deze saldi te reserveeren voor de Nederlandsche rechthebbenden, anderzijds om te gelegener tijd de hand te kunnen leggen op die bestanddeelen, waarvan mocht blijken, dat zij, hoewel staande op een Nederlandschen naam, in feite Duitsche of andere vijandelijke belangen vertegenwoordigen. Deze blokkade strekt zich niet enkel uit over de opbrengsten van ons effectenbezit, maar tevens over het effectenbezit zelf.

Het bedrag aan dollars, waarover ons land door een deblokkeering van genoemde opbrengsten, de beschikking kan krijgen, een bedrag dat zich laat schatten op ongeveer 120.000.000, is echter bij verre na niet voldoende om aan onze behoeften voor het loopende jaar te kunnen voldoen. Bovendien verloopt de deblokkeering in verband met de daaraan verbonden formaliteiten in een te langzaam tempo.

Dientengevolge was eenige weken geleden een vrij hachelijke toestand ontstaan. Wegens gebrek aan voldoende dekking moesten onze bestellingen in het dollargebied practisch worden stopgezet.

Credietonderhandelingen.

De onderhandelingen over een verder crediet, die reeds maandenlang gaande waren, wilden niet vlotten. De Export-Importbank, stond op het standpunt, dat de Amerikaansche particuliere banken zoo spoedig mogelijk een deel van de buitenlandsche credietverleening van haar moesten overnemen. Dit leidde de besprekingen in de richting van een z.g. gemengd crediet, van de particuliere banken en de Export-Importbank samen. Maar noch de eene, noch de andere instantie toonde zich bijzonder geneigd om aan onze wenschen tegemoet te komen; de particuliere banken niet, in verband met den onzekeren internationalen toestand en voor de Export-Importbank gold het bezwaar, dat zij ten behoeve van allerlei andere landen reeds over zulke groote bedragen had beschikt, dat zij een aanvullende machtiging van het Congres behoefde om haar fondsen te versterken. Bovendien maakte de verstrekking van een groote leening van de V.S. aan Engeland een punt uit van heftigen binnenlandschen strijd, hetgeen niet naliet de houding van de betrokken Amerikaansche instanties t.a.v. het verleenen van buitenlandsche credieten in het algemeen ongunstig te beïnvloeden. Tenslotte waren velen in de Ver. Staten bevreesd, dat — door een voortgaande credietverleening aan het buitenland — de vraag naar Amerikaansche goederen, die, tengevolge van de groote binnenlandsche koopkracht reeds buiten verhouding staat tot het aanbod, nog grooter zou worden.

Al deze factoren tezamen werkten op den voortgang der besprekingen uitermate remmend.

Onder deze omstandigheden besloot de Regeering door een persoonlijke afvaardiging van een der leden van het Kabinet een rechtstreeksch beroep te doen op de Amerikaansche Regeering.

De eerste bijeenkomst van de Gouverneurs van het Internationale Monetaire Fonds en van de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling, die gedurende de eerste helft van deze maand in Savannah in den staat Georgië werd gehouden, bood daartoe een welkome aanleiding. Op deze conferentie toch bestond een ruime gelegenheid tot persoonlijk contact met den Amerikaanschen Minister van Financiën, den heer Vinson, die als voorzitter der vergaderingen optrad en die vergezeld werd door een staf van deskundigen onder wie leden van de Nationale Adviescommissie van de Export-Import Bank.

Tijdens deze conferentie werd bereikt, dat de aanvrage van de Nederlandsche Regeering voor een groot crediet op de agenda van de eerstvolgende vergaderingen van de Nationale Advies Commissie en van de directie van de Export-Import Bank zou worden geplaatst, hetgeen, gelet op de vele aanvragen, die op behandeling wachtten, reeds getuigde van een hoopvolle tegemoetkomendheid. De oprichting van de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling („Bretton Woods" - red. K.H.A.), waartoe op deze conferentie de voorwaarden werden geschapen, opende voor een verdere toekomst een weg tot credietopneming op langen termijn, waarvan ook Nederland t.z.t. stellig gebruik zal wenschen te maken. Op het inwerking treden van deze bank kan echter voor het einde van dit jaar nauwelijks worden gerekend, zoodat onze credietbehoeften voor 1946 door een overbruggingscrediet moeten worden gedekt. Gezien de terughoudendheid der particuliere banken kwam voor de verleening daarvan alleen de Export-Import Bank in aanmerking. Dit overbruggingscrediet zou zeker 200.000.000 dollars moeten bedragen.

Verkoop effectenbezit.

Het is niet geheel onbegrijpelijk, dat van Amerikaansche zijde de wensch werd geuit, dat Nederland onder de omstandigheden, waarin het verkeert, door verkoop van een deel van zijn effectenbezit zijn bereidheid zou toonen zooveel mogelijk zich zelf te helpen.

Op korten termijn zou een dergelijke verkoop echter op zeer groote moeilijkheden stuiten. Niet alleen zouden de daaraan verbonden formaliteiten zeker geruimen tijd vorderen, maar bovendien zou een geforceerde liquidatie slechts

mogelijk zijn door een overhaaste onteigening van particulier bezit. Voorts zou van een plotseling aanbod van groote, door de Regeering overgenomen, partijen Amerikaansche effecten op de New Yorksche beurs een koersdalende invloed zijn te verwachten.
Ook een verpanding onzer effecten werd te berde gebracht. In dat geval zou de liquidatie geleidelijk kunnen geschieden, waardoor het laatstgenoemde bezwaar zou vervallen, althans in veel mindere mate zou zijn te duchten. Ook dit zou echter een overhaaste onteigening vereischen terwijl bovendien na den eigendomsovergang der effecten het koersrisico der verpande fondsen voor rekening zou komen van den Staat. Het grootste bezwaar, dat aan een verpanding van effecten was verbonden, bestond echter hierin, dat dit de credietwaardigheid van ons land zou hebben ondermijnd. Het standpunt kon en moest worden ingenomen, dat een land als Nederland, dat nog nooit in gebreke is gebleven aan geldelijke verplichtingen tegenover het buitenland te voldoen, aanspraak mag maken op een ongedekt crediet en mag vergen, dat aan de regeering zelf wordt overgelaten tijdig de middelen te vinden om dit crediet af te lossen.
Voor deze argumenten bleek men van Amerikaansche zijde niet ongevoelig en zij werden, toen na afloop van de conferentie van Savannah de credietonderhandelingen in Washington begonnen, dan ook al spoedig als juist aanvaard.
Dit alles verklaart, dat ondanks de, door de behandeling van buitenlandsche credietaanvragen ongetwijfeld ongunstige, omstandigheden, het door de Nederlandsche regeering ingediende verzoek om crediet op de dezerzijds bepleite voorwaarden werd ingewilligd. Zoowel t.a.v. den looptijd van het overbruggingscrediet, die op twee jaar werd bepaald, als t.a.v. de rente, die 2¼ pct. zal bedragen, waren de resultaten bevredigend.
De noodige maatregelen om tijdig aan onze verplichtingen te kunnen voldoen zullen thans door de regeering met voortvarendheid worden getroffen. Onder deze maatregelen zullen voorzieningen, om te komen tot een zooveel mogelijk vrijwilligen verkoop van een gedeelte van het Nederlandsche effectenbezit in Amerika niet kunnen worden gemist.
(Commentaar 1 April) **(V. b. Totaal d. Am. cred. 6637 G; Min. Vos over import uit V.S. 6651 H; Exp.-Imp. Bank 6637 G; deblokk. Ned. Saldi in V.S. 6637 F; V.S., bank d. wereld 6626; Eng.-Am. fin. acc. 6554 E; Fr.-Am. cred. onderh. 6672 F; Russ. verz. om Am. Cred. 6649 I; „Bretton Woods" 6610 B)**

Nederland

A. Internationale pakketpost hervat - pakketten voor den handel - pakketpost naar Indië - Roode Kruis pakketten voor geïnterneerden - medewerking Indonesische Roode Kruis —

31 Mrt. — Met ingang van 1 April zal de internationale pakketpost met België, Denemarken, Finland, Frankrijk, Groot-Brittannië, N.-Ierland, Luxemburg, Noorwegen, Portugal, Zwitserland, de Ver. Staten van Amerika, Canada, Curaçao, Suriname, de Unie van Zuid-Afrika en eenige andere landen worden hervat. Voorloopig zullen slechts postpakketten voor den handel verzonden worden. (N.R.C.)

2 April — Met ingang van 2 April is het weer mogelijk particuliere pakketten per zeepost naar Ned. Indië te verzenden. Het gewicht van de pakketten mag ten hoogste 5 kg bedragen, de pakketten kunnen worden verzonden aan burgers in en buiten de kampen, en wel naar de volgende plaatsen: Batavia, Buitenzorg, Bandoeng, Semarang, Soerabaja, Borneo, Celebes, Ambon, Ternate, Koepang, Morotai, Tandjong-Pandan, Medan, Palembang, Pandang en Sabang. (Tr.)
3 April — De delegatie van het internationale comité van het Roode Kruis van Genève maakte bekend, dat pakketten met levensmiddelen, kleeren, geneesmiddelen, tabak en familiefoto's — mits niet zwaarder dan 1 kg — kunnen worden gezonden naar de geïnterneerden in het niet onder geallieerde contrôle staande deel van Java. Het Indonesische Roode Kruis zal zorgdragen voor het vervoer en de distributie der pakketten. (N.R.C.)

B. Postverkeer met Duitschland hervat —

3 April — Met ingang van 3 April is het postverkeer met Duitschland hervat. De P.T.T. deelde mede, dat uitsluitend zijn toegelaten: brieven tot en met 20 gr. en niet geïllustreerde briefkaarten. Voorts zal de inhoud van strikt persoonlijken aard moeten zijn. (Tr.)

C. Wetsontwerp Wijziging Tijdelijk Persbesluit 1945 —

29 Mrt. — Verschenen is het wetsontwerp Wijziging Tijdelijk Persbesluit 1945. Aan de Mem. van Toelichting ontleenen wij, dat ook redacteuren en andere functionarissen van persbureaux en fotopersbureaux zich aan de perszuivering zullen hebben te onderwerpen. Er zijn dagbladen, zoo gaat de Memorie van Toelichting verder, welke zich tijdens de bezetting op zoo ergerlijke wijze hebben geleend voor de verbreiding van vijandelijke propaganda, dat een herverschijning van zulk een blad — onder welke leiding ook — in breede kringen terecht groote verontwaardiging zou wekken. Het is gebleken, dat in enkele gevallen de naam van een dergelijke courant toch een zoodanige goodwill in zich bergt, dat een opnieuw uitgeven onder denzelfden naam uit commercieel oogpunt aantrekkelijke aspecten zou bieden. De voorgestelde wijziging opent de mogelijkheid om een dusdanig besmetten naam voor geruimen tijd uit de perswereld te bannen. De commissie voor de perszuivering is de aangewezen instantie om hierin een beslissing te nemen.
Toepassing van het tweede lid van art. 14 (waarbij aan een drukkerij, die een „oude" krant drukte, de opdracht kan worden gegeven den druk van een „nieuwe" krant te verzorgen) kan een bron van ongenoegen zijn tusschen den eigenaar van de drukkerij — tevens uitgever van een courant — en den uitgever, wiens blad mede op deze drukkerij wordt verzorgd. Indien blijkt, dat sprake is van bewuste tegenwerking van de zijde van den drukker, is de mogelijkheid, om de desbetreffende onderneming onder bewind te stellen, onontbeerlijk.
De termijn der zuiveringsprocedure, die op een maand was gesteld, is ontoereikend gebleken. Voorgesteld wordt deze op 120 dagen te brengen. (Alg. H.bl.)
(Persbesluit 1945: 6443 C; perszuivering: 6522 C; zie ook: 6661 C)

D. Wetsontwerp consumentencrediet - Ten hoogste *f* 100 per persoon —

1 April — Bij de Tweede Kamer is ingediend het wetsontwerp betreffende het consumentencrediet, dat beoogt, door verleening van voorschotten, het aankoopen van onontbeerlijke duurzame gebruiksgoederen voor degenen, die deze aanschaffingen niet uit hun loopende inkomens kunnen bekostigen, te vergemakkelijken.
De bedragen, die zullen worden verstrekt, zijn ten hoogste ∫ 100.— per persoon. Een gezin kan ∫ 100.— extra krijgen. De voorschotten zullen alleen worden verstrekt in zooverre daaraan behoefte bestaat. Er zal rekening worden gehouden met het inkomen en met de grootte van het gezin, met dien verstande, dat inkomsten van verdienende gezinsleden tot een lager voorschot zullen leiden. Ook met eventueel bezit zal rekening worden gehouden. De geheele regeling moet worden gezien als een noodmaatregel.
De credieten zullen moeten worden terugbetaald op basis van ∫ 1.— per week voor iedere 100 gulden, die men gekregen heeft. In gevallen, waarin daartoe aanleiding bestaat, kan echter verlaging van de afbetalingsbedragen worden toegestaan. Bij werknemers zal de afbetaling geschieden in den vorm van inhouding op het loon, waarvoor de werkgever zegels zal moeten plakken op een spaarkaart.
De credieten zullen worden verstrekt in den vorm van waardebonnen, die geleidelijk zullen worden geldig verklaard en die slechts zullen kunnen worden gebruikt voor den aankoop van bepaalde goederen, waarbij vooral moet worden gedacht aan kleeding en schoeisel. De winkeliers, die deze artikelen mogen verkoopen, zullen verplicht zijn de bonnen aan te nemen. Zij zullen deze kunnen verzilveren bij de kantoren der Middenstandsbank en wellicht ook bij de Boerenleenbanken. (Tr.)
(V. b. consum. cred.: 6541 C)

E. Nederlandsche activa in Zwitserland vrij —

31 Mrt. — Zwitserland heeft erin toegestemd, de in Zwitserland sinds 1940 bevroren Nederlandsche activa vrij te geven. (Msb.)
(V. b. deblokk. saldi in V. St.: 6637 F)

F. Handelsovereenkomst met Denemarken —

1 April — Tusschen Nederland en Denemarken is op 29 Maart een handelsovereenkomst gesloten voor de periode 1 April 1946 tot 31 Maart 1947.
Denemarken zal in dat jaar voor een waarde van 29 millioen gulden leveren, o.a. boter, vee, zaden, huiden, zalm, pharmaceutische producten, kryoliet en machines.
Nederland's export in dezelfde periode wordt op 20 millioen gulden getaxeerd en zal o.a. bestaan uit tuinzaden, bloembollen, kunstzijden garens, stukgoederen, confectie, linoleum, chemicaliën, radiomateriaal en machines. De betaling van interest en aflossing op door Denemarken in ons land opgenomen leeningen zal het importoverschot aan Nederlandsche zijde dekken. (V.V.)
(V. b. mon. accoord: 6614 G)

G. Reizen naar Frankrijk - Geen visum meer noodig - Transitvisum voor Spanje blijft vereischt —

2 April — Krachtens een tusschen de Ned. en de Fransche regeering gesloten overeenkomst zullen met ingang van 15 April a.s. de wederzijdsche onderdanen zijn vrijgesteld van het verplichte bezit van een pasvisum voor toelating in, doorreis door of uitreis uit beide landen. Het bezit van een geldig paspoort is voldoende.
Voor doorreis naar Spanje blijft Frank-

rijk echter een transitvisum eischen. Voor een verblijf in Frankrijk langer dan 2 maanden heeft men een verblijfsvergunning noodig. (Msb.)
(V. b. visa België 6631 D)

Nederland

A. Eervol ontslag mr. A. C. baron van Voorst tot Voorst als commissaris van Overijsel —

4 April — Aan mr. A. C. baron van Voorst tot Voorst is met ingang van 6 Mei eervol ontslag verleend als commissaris der Koningin in Overijsel met dankbetuiging voor de vele en gewichtige diensten, door hem aan den lande bewezen. (N.R.C.)
(V. b. V. Voorst tot Voorst: 4789 B)

B. Eerste vrouwelijke burgemeester benoemd —

4 April — Met ingang van 16 April is benoemd tot burgemeester van Oost-West- en Middelbeers (N.-Br.): mevrouw C. Th. M. Smulders—Bellen. Zij is de eerste vrouw in Nederland, die aan het hoofd van een gemeente zal staan.
Mevrouw Smulders is de weduwe van den vroegeren burgemeester, J. W. A. Smulders, die in een Duitsch concentratiekamp om het leven kwam.
(N.R.C.) **(V. b. Vrouw. burgem.: 6588 A)**

C. Vorderingen van schippers op geallieerden - overgenomen door regeering —

1 April — Nederlandsche schippers, die transporten voor geallieerde rekening, in Nederland en/of in het bezette Duitschland, hebben uitgevoerd of nog zullen uitvoeren, ondervinden moeilijkheden doordat zij niet voldoende op de hoogte zijn van de betalingsmogelijkheden.
De Nederlandsche regeering heeft daarom besloten, de vorderingen terstond na de beëindiging van de prestaties over te nemen en aan de rechthebbenden te doen uitbetalen. De overheid heeft daarvoor aangewezen de firma's R. Mees en Zn. te Rotterdam en Pierson en Co. te Amsterdam. (A.N.P.)

D. Verliezen der K. P. M. —

2 April — Tijdens den oorlog heeft de Koninklijke Paketvaart Mij. groote verliezen geleden.
Van het personeel vonden 300 man den dood. De luxe- en vrachtschepen gingen voor meer dan 70 pct. verloren, terwijl prauwen, lichters, sleep- en motorbooten zoo goed als alle verloren gingen. De werkplaatsen zijn er nog, doch de gereedschappen zijn verdwenen. Van de pakhuisruimte bleef nog geen derde deel gespaard.
De Parapattan kolenmijnen, bezit van de K.P.M., zijn door de Japanners vernield. (Alg. H.bl.) **(V. b. K.P.M. 6550 B)**

E. Oorlogsverliezen Nederlandsche tankvloot —

2 April — Volgens Nederl. scheepvaartkringen te Batavia zijn de oorlogsverliezen van de Nederlandsche tankvloot de volgende: La Corono Petroleum maatschappij van 36 schepen (tonnage 261.673) 36 pct. verloren, Curaçaosche Stoomvaart Mij. 37 schepen (100.260 ton) 10 pct. verloren; Maas Stoomvaart Mij. 22 schepen (78.200 ton) 61 pct. verloren; Petroleum Industrie Mij. 3 schepen (26.000 ton) alle verloren, Nederlandsche Koloniale Tank Mij. 4 schepen, (16.000 ton) alle verloren; Nederlandsch-Indische Tankscheepvaart Mij. 22 schepen, (78.000 ton) 60 pct. verloren. (U.P. - V.V.)

F. Aanslag op Rauter opgehelderd

30 Mrt. — Langen tijd heeft een waas van geheimzinnigheid gehangen over den aanslag op Rauter op 6 Maart 1945 bij de Woeste Hoeve, die tengevolge had, dat daar 117 Nederlanders werden vermoord. Thans is duidelijk geworden hoe de zaak zich heeft toegedragen. Een K.P.-groep uit Apeldoorn moest de beschikking hebben over een auto. Zooals dit wel meer gebeurde, werd door vier leden van de groep, op den weg bij de Woeste Hoeve, een wagen aangehouden. De inzittenden openden, toen zij bemerkten, dat zij met een verzetsgroep te maken hadden, het vuur en zoo ontstond een hevige schietpartij, waarbij Rauter werd gewond. Het gevecht trok de aandacht van de in de buurt gelegerde Duitschers en de K.P.-groep wist ternauwernood te ontsnappen. Eerst den volgenden dag vernam men, dat Rauter in den wagen had gezeten.
Toen de K.P. hoorde van de voornemens tot massa-executies, ontwierp men een plan, om door gewapend optreden deze moordpartij te verhinderen, doch het moest bij een plan blijven, omdat men er, voornamelijk door vervoersmoeilijkheden, niet in kon slagen, den ongelukkigen te hulp te komen. (Alg. H.bl.)
(V. b. Rauter: 6621 H)

G. Oud-secretaris-generaal mr. J. J. Schrieke ter dood veroordeeld - cassatie aangeteekend —

2 April — Het bijzondere gerechtshof te 's-Gravenhage heeft prof. mr. J. J. Schrieke, die in bezettingstijd secretaris-generaal van het departement van justitie is geweest, overeenkomstig den eisch van den procureur-fiscaal, ter dood veroordeeld.
In Juni 1940 trad mr. Schrieke toe tot de N.S.B. In 1941 werd hij secretaris-generaal van justitie.
Hem werd ten laste gelegd, dat hij in zijn hoedanigheid van secretaris-generaal den Duitschers op verschillende wijzen hulp heeft verleend. De dagvaarding noemde allereerst het verleenen van steun aan de verwezenlijking van een Duitsch plan om de Nederlandsche marechaussee aan of achter het front tegen Rusland krijgs- of politiedienst te laten doen. Het uitvaardigen van het besluit — door de Duitschers gewenscht en voorbereid — waarbij het vredegerechtshof werd ingesteld en de vrederechters werden aangesteld. Voorts het medewerken aan de ten uitvoerlegging van strafvonnissen van Nederlandsche rechters in kampen te Ommen en Heerte (Duitschland), over welke kampen slechts Duitsche autoriteiten zeggenschap hadden.
Het spreken met sollicitanten over hun standpunt ten aanzien van de „nieuwe orde" op een wijze, waaruit bleek, dat het voor hun kansen gunstig zou zijn, indien bij hen daarvoor sympathie bestond.
Het aandringen bij Seyss-Inquart op evacuatie van mr. J. Donner, toen deze ontslag had gevraagd als lid van den Hoogen Raad, uit het gebied rondom Den Haag, onder toevoeging, dat, indien mr. Donner het ontslag al te licht werd gemaakt, ongetwijfeld meer verzoeken tot ontslag van leden van den Hoogen Raad en van rechters te verwachten waren.
Het tegengaan in een vergadering van de secretarissen-generaal van een brief aan Seyss-Inquart, waarin hem zou worden medegedeeld, dat de inbeslagneming van het vermogen van het Huis van Oranje-Nassau de verhouding tusschen ons volk en de bezetters veel slechter zou maken. Alsook het tegengaan van een collectieven stap van genoemd college ten gunste van de vervolgde Joden.
In het college van de secretarissen-generaal heeft verd. ook zijn misnoegen uitgesproken over het achterwege blijven in het begin van '42 van nieuwjaarswenschen namens dit college aan Seyss-Inquart.
In de zitting van het Hof op 19 Maart had de procureur-fiscaal mr. J. Zaayer de doodstraf geëischt voor dezen „weldoordacht handelenden, intelligenten landverrader in het groot".
De bewijsvoering was grootendeels gebaseerd op een uitvoerig rapport, samengesteld door de ook als getuige gehoorde mej. Eusman, vroeger secretaresse van den verdachte, thans van minister Kolfschoten. Zij had hiertoe kunnen putten uit de notulen van vertrouwelijke vergaderingen van het college van secretarissen-generaal en de departementale archieven.
Het hof, onder presidium van mr. A. L. M. van Berckel, achtte bijna alle ten laste gelegde feiten bewezen en verwierp het door den verdediger, mr. C. B. Reinhold, aangevoerde, dat prof. Schrieke een ondergeschikte positie bekleedde en geen hoofd van het departement was. In feite was hij wel hoofd, aangezien hij bekleed was met zuivere regeeringsbevoegdheden. Het hof wees in zijn sententie voorts op toespraken, welke prof. Schrieke tot Duitsche autoriteiten, o.a. Himmler heeft gehouden, op een brief welken hij aan Rauter schreef na den op Rauter gepleegden aanslag, voorts op het brengen van den Duitschen groet met „Heil Hitler". Kenschetsend voor zijn beleid is ook de waardeering, van Duitsche zijde voor zijn persoon uitgesproken, terwijl hij uitnoodigingen ontving, in Duitschland lezingen te komen houden. Toegegeven wordt, dat zijn nationaal-socialistisch en Duitsch-gezind bestuur soms overeenkwam met het welzijn van het Nederlandsche volk, doch dit ging ten koste van hoogere belangen. Daar prof. Schrieke er zich op beriep de functie te hebben aanvaard om nog grootere verwarring te voorkomen, wijst het hof erop, dat dit in 1941 zeker niet meer kon gelden, terwijl hij zelfs, toen hij wist, dat Duitschland de annexatie van Nederland voorstond, verzuimde daarvan Mussert in kennis te stellen en zijn landverraderlijk bedrijf voortzette. Prof. Schrieke heeft cassatie aangeteekend. (N.R.C. - Par. - 19 Mrt. en 2 Apr.)
(V. b. Schrieke: 5950; pol. proces 6653 A; aanslag op Rauter: zie hierboven)

H. Collaboratie - drie jaar gevangenisstraf voor directeuren der Amsterdamsche Ballastmaatschappij

1 April — Het Bijzonder Gerechtshof te Amsterdam heeft A. F. de Vilder en C. F. de Vilder, directeuren der Amsterdamsche Ballastmaatschappij, beschuldigd den vijand hulp te hebben verleend door het uitvoeren van werken aan vliegvelden e.d., veroordeeld tot drie jaar gevangenisstraf, door te brengen in een Rijkswerkinrichting. Daarbij ontzegde het Hof beiden verdachten voor het leven het recht een beroep of een functie uit te oefenen in het grond- en bouwbedrijf, alsmede het actief en passief kiesrecht.
Het Hof hield er rekening mede: dat verdachten onder druk van de Duitschers hebben gehandeld aan welken druk zij als directeuren der Amsterdamsche Ballastmaatschappij meer dan een kleinere onderneming hebben blootgestaan; dat verdachten geen blijk hebben gegeven

van pro-Duitsche gezindheid; en dat zij reeds geruimen tijd onder moeilijke omstandigheden in voorarrest hebben doorgebracht.
De proc.-fisc. mr. W. P. Bakhoven had op 19 Maart resp. 5 en 3 jaar Rijkswerkinrichting geëischt. (Tr.)
(V. b. collaboratie 6628 I)

Nederland

A. Aantal politieke gevangenen - ontvluchtingen - snellere afdoening - vrijlating - niet veel onschuldigen meer in arrest —

3 April — Op een, namens den directeur-generaal voor de bijzondere rechtspleging bijeengeroepen, persconferentie werden de volgende cijfers verstrekt:
Na de bevrijding zijn meer dan 100.000 politieke verdachten gearresteerd, van wie er nog 78.400 gedetineerd zijn. In totaal berusten bij de P.R.A. (Politieke Recherche Afdeeling, vroeger Politieke Opsporingsdienst) in geheel Nederland ongeveer 290.000 dossiers; circa 90.000 dossiers zijn afgewerkt.
In totaal zijn 1692 personen uit de kampen ontvlucht; hiervan zijn er 1039 weer gegrepen; 653 zijn nog voortvluchtig. (V.V.)

Mr. R. Prins, hoofd van de afd. juridische zaken wees er op, dat gebrek aan materieel o.m. oorzaak is van het zoo langzaam op gang komen van tribunalen. Betere leiding en organisatie der P.R.A. zullen de vlottere beschikbaarstelling der dossiers en daarmee de snellere afdoening door de procureurs-fiscaal, bespoedigen. Mr. Prins legde er nog eens den nadruk op, dat invrijheidstelling nog niet beteekent, dat de gedetineerde „er af" is.
Het Besluit Politieke Delinquenten-1945 kent verschillende mogelijkheden, waardoor een politieke delinquent op vrije voeten kan komen, nl. invrijheidstelling en buitenvervolgingstelling, en deze laatste al dan niet voorwaardelijk. Geschiedt de buitenvervolgingstelling voorwaardelijk, dan kan daaraan bijv. de verplichting worden verbonden tot betaling van een bepaald bedrag. Hierop moge in 't bijzonder de aandacht worden gevestigd, omdat vaak de meening wordt vernomen, dat politieke delinquenten „vrij" gekomen zijn, nadat zij een zeker bedrag aan geld hadden betaald.
Mr. Prins gaf als zijn meening te kennen, dat er in de kampen niet veel onschuldigen meer zitten. De kampcommandanten laten niet vrij. (Alg. H.bl.)
(V. b. politieke delinquenten: 6652 F)

B. Internationaal Crimineel Voorlichtingsbureau opgericht - samenwerking met New Scotland Yard

26 Mrt. — Einde 1945 heeft het Nederlandsche ministerie van Justitie, afdeeling politie, in overleg met New Scotland Yard te Londen, het „Internationaal Crimineel Voorlichtingsbureau" opgericht. Het is gevestigd in Den Haag.
Men is hiertoe gekomen, daar men van meening was, dat, met het oog op den internationalen toestand en de zich overal uitbreidende criminaliteit, langer wachten met internationale samenwerking op het gebied der crimineele opsporing noodlottig zou kunnen worden.
De taak van het bureau is het voorkomen en ontdekken van internationale misdrijven, zooals namaak en vervalsching van geld, waardepapieren en documenten, internationale bankovervallen, hoteldiefstallen, zakkenrollerij en handel in vrouwen en verdoovende middelen. Te dien einde bevordert het bureau een internationale uitwisseling van politie-gegevens. Om ten aanzien van die uitwisseling tot afspraken te komen, stelt het bureau zich voor, binnenkort een samenkomst van politie-autoriteiten van de geinteresseerde landen te organiseeren.
Met de leiding en de verzorging van de officieele publicaties van het bureau is belast de heer J. A. Adler, die vroeger te Weenen adviseur was van de internationale commissie voor crimineele politie. Toen Oostenrijk in 1938 werd geannexeerd, week hij uit naar Nederland. (V.K.)

C. Mr. dr. Elize van Dorp overleden —

26 Mrt. — De bekende strijdster voor den vrijen handel mej. mr. dr. E. C. van Dorp, is, naar thans bekend is geworden, een dag na haar 73sten verjaardag op 6 September j.l. in een kamp te Banjoe Biroe bij Ambarawa door uitputting overleden. Kort vóór den oorlog was zij naar Indië vertrokken.
Elize van Dorp werd in 1922 lid der Tweede Kamer voor de groep-Van Houten; zij bleef dat tot 1928. Later trad zij toe tot den Vrijheidsbond; zij werd lid van het hoofdbestuur, maar legde deze functie in 1936 neer wegens diepgaand meeningsverschil over de agrarische politiek.
Ook aan de actie voor het vrouwenkiesrecht heeft zij krachtig deelgenomen. Op economisch gebied heeft zij zich vooral bekendheid verworven door haar in 1931 verschenen studie over de geldtheorie en de geldpolitiek, waarin zij de renteleer van Böhm-Bawerk verwerkte. (Alg. H.bl.)

D. Tooneel - Elias van Praag in 1942 overleden —

1 April — Bevestiging is ontvangen van het bericht, dat de tooneelspeler Elias van Praag in December 1942 in het Duitsche concentratiekamp Mauthausen het leven heeft verloren.
Elias van Praag kreeg aanvankelijk een universitaire opleiding. Na het behalen van zijn diploma aan de Tooneelschool kwam hij bij de „Nederlandsche Tooneelvereeniging", de gezelschappen van Royaards en H. Heijermans en „Het Masker". De laatste jaren van zijn leven wijdde hij aan het radio-hoorspel. (Alg. H.bl.)

E. Verzameling Bredius aan den Staat vermaakt - legaat voor de gemeente 's-Gravenhage —

2 April — Bij testament van 26 April 1944 heeft dr. A. Bredius een zeer belangrijke verzameling schilderijen (o.w. 7 doeken van Rembrandt), welke zich in het Mauritshuis te Den Haag bevindt, aan den Staat der Nederlanden vermaakt.
Voorts heeft hij aan de gemeente 's-Gravenhage gelegateerd alle schilderijen en alle kunstvoorwerpen, die in het museum Bredius daar ter stede zijn tentoongesteld, en aan den Staat, ten behoeve van het rijksbureau voor kunst-historische documentatie, alle onuitgegeven wetenschappelijke aanteekeningen, welke hij in den loop der jaren in archieven heeft gemaakt. (N.R.C.) **(V. b. Bredius 6662 B)**

F. Herstellingsoord voor oud-illegale werkers in Het Loo geopend - H. M. de Koningin aanwezig —

1 April — H. M. de Koningin heeft op 30 Mrt. de feestelijke opening bijgewoond van het herstellingsoord voor oud-illegale werkers in Het Loo. Dit herstellingsoord is ondergebracht in een vleugel van het koninklijk paleis, die door H. M. hiervoor ter beschikking is gesteld. Behalve de Koningin waren aanwezig de minister van Binnenlandsche Zaken, de heer Beel, de oud-commandant der B.S., generaal-majoor Koot en verschillende andere militaire en civiele autoriteiten. Men kan in dit herstellingsoord 300 patiënten verplegen. (V. K.)
(V. b. 6459 D; H. M. de Koningin: 6669 D)

G. Liberale Staatspartij steunt de Partij van de Vrijheid —

3 April — De algemeene vergadering van de Liberale Staatspartij heeft, op voorstel van het hoofdbestuur, met slechts één stem tegen (afdeeling Breda) besloten, om bij de aanstaande verkiezingen voor de Tweede Kamer, de Provinciale Staten en de gemeenteraden geen candidaten te stellen, maar samen te werken met de Partij van de Vrijheid en de candidaten van deze partij te steunen. (Alg. H.bl.)
(V. b. Partij v. d. Vrijheid: 6652 D)

H. De spelling - 70% der bevolking voorstander van vereenvoudiging - enquête C. B. D. —

Volgens een enquête van het Centraal Bureau voor Documentatie, is bijna 70% der bevolking voorstander van een of anderen vorm van vereenvoudiging der spelling.
5% van de ondervraagden had geen meening over dit vraagstuk.
Van degenen, die wel een meening hadden, wenschten 30.5% de oude spelling, 69.5% een nieuwe spelling, en wel 45.5% de spelling Marchant en 24% een andere nieuwe spelling.
Bij de diverse beroepsgroepen waren de percentages van degenen, die hun meening te kennen gaven, als volgt

Beroepsgroep	Oude speli. %	March. %	Andere nieuwe speli. %
Vrije beroepen	29	39	32
Studenten	9	68	23
Ambt., onderwijzers ..	26	46	28
Zakenmenschen	38	41	21
Hand.- en Kant.pers.	32	44	24
Landb. en Veeteelt ..	44	43	13
Arbeiders	30	49	21
Huisvrouwen	34	47	19

(Paraat - 30 Mrt.) **(V. b. spelling: 6663 F)**

I. Prijsstijging - indexcijfers —

Het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft evenals vroeger weer index-cijfers bekend gemaakt van de prijzen in den klein- en groothandel. Uit deze cijfers blijkt, dat zich groote veranderingen hebben voorgedaan, en dat verhoogingen tot meer dan driemaal het normale niet tot de uitzonderingen behooren, zelfs voor de allernoodigste zaken.
Als basis heeft het bureau de maanden Juli 1938-Juni 1939 genomen, hiervan is het indexcijfer op 100 gesteld. De groothandelsprijzen bleken toen einde Dec. 1945 gestegen te zijn tot 216,7, d.w.z. tot meer dan het dubbele. De kleinhandelsprijzen zijn voor een zestal Nederlandsche gemeenten berekend en deze waren gestegen tot 161,8.
Deze stijgingen blijken over verschillende groepen zeer uiteenloopend te zijn. Wanneer het index-cijfer voor den kleinhandel voor de periode 1938-1939 weer op 100 gesteld wordt, dan bleken deze in September 1945 te zijn voor:

voeding	165,6
kleeding	325,2
schoeisel	290,0
reiniging	234,3
meubilair	308,6
overige art.	121,3

Hieruit blijkt, dat in Sept. j.l. kleeren, schoenen en meubilair drie maal zoo duur als vroeger waren. De kosten van

ons voedsel hebben gelijken tred gehouden met de algeheele stijging. Sinds September zijn er een aantal prijzen niet onbelangrijk verlaagd, na ingrijpen van de prijsbeheersching. Dit geldt bijv. voor kleeren, schoenen en wasscherijen, die onder „reiniging" vallen. Ook meubels zijn goedkooper geworden. (Stem v. Ned. - 23 Mrt.) **(V. b. ind.-cijfers 2880 A)**

Ned. O. Indië

A. Doodenlijn Bangkok-Moulmein kostte duizenden Nederlandsche krijgsgevangenen het leven —

28 Mrt. — In de jaren 1942 en '43 zijn 17.391 Nederlandsche krijgsgevangenen naar Birma en Siam getransporteerd, waar zij werden gebruikt voor den aanleg van een spoorlijn, tusschen Bangkok en Moulmein. Deze spoorweg staat sindsdien bekend als „de doodenlijn". Van deze krijgsgevangenen zijn er 3096 in Birma en Siam gestorven en toen op den 16den Augustus 1945 de bevrijding kwam, kon men langs de spoorlijn 144 kerkhoven zien liggen. Men weet nog niet nauwkeurig, hoevelen er gestorven zijn van de verscheidene duizenden, die in de jaren 1944 en '45 uit Siam en Birma naar Singapore, Malakka, Indo-China en Japan gevoerd zijn. (Msb.)
(V. b. Ned. Krijgsgevangenen 6644 A)

B. De landing van Ned. troepen op Java - verklaring Ned.-Ind. regeering —

29 Mrt. — Omtrent de beteekenis van de landing der Ned. troepen op Java, heeft de Ned.-Indische regeering thans een officieele verklaring afgelegd.
Zij constateert daarin, dat geen enkel verband bestaat tusschen deze landing en de gevoerde onderhandelingen en vervolgt dan o.m.:

„Op grond van zuiver militaire overwegingen en met het doel Britsche en Britsch-Indische eenheden af te lossen, worden deze troepen naar Java overgebracht. Het feit, dat er zich nog groote groepen gewapende Japanneezen buiten het door de geallieerden gecontroleerde gebied bevinden en het feit, dat vroegere geïnterneerden en krijgsgevangenen in onmiddellijk gevaar verkeerden of daarmede bedreigd worden, zijn op zichzelf voldoende redenen om het handhaven van een militaire macht noodzakelijk te maken.
Het hoeft nauwelijks meer herhaald te worden, dat het niet in de bedoeling van de Nederlandsche regeering ligt den strijd aan te binden met de nationalistische beweging als zoodanig."

Inmiddels deelde de Ned. Ind. regeeringsvoorlichtingsdienst mede, dat weer eenige Ned. bataljons, ingedeeld bij de tiende Britsche brigade, te Tandjong Priok zijn gearriveerd en onmiddellijk naar Soerabaja doorgezonden.
Een bataljon Friezen, onderdeel van de vijfde Britsche brigade, dat te Batavia is gearriveerd, verblijft momenteel in een doorgangskamp te Priok. (N.R.C.)
(V. b. landing op Java: 6653 B; op Lombok: 6670 D)

C. Nederlandsch-Indonesische besprekingen - voortzetting in Nederland —

1 April — Officieel wordt uit Batavia gemeld, dat op den 30en Maart ten huize van Clark Kerr een plenaire vergadering gehouden is. Uit de besprekingen bleek, dat de gezichtspunten van de Nederlandsche en de Indonesische delegaties betreffende de toekomst van Indonesië nu voldoende elkaar genaderd waren, om een bezoek van dr. Van Mook aan Nederland ter raadpleging van zijn regeering te rechtvaardigen.
Daarom zal dr. Van Mook met eenige van zijn raadgevers Batavia verlaten en op Donderdag 4 April naar Den Haag reizen. Sir Archibald Clark Kerr zal hem vergezellen om de besprekingen te vergemakkelijken en een middel te vinden de nog resteerende moeilijkheden op te lossen.
Tevens zullen meekomen dr. Idenburg, de Sultan van Pontianak en twee inheemsche officieren van het K.N.I.L.
Sjahrir heeft dr. Soewandi, dr. Soedarsono en dr. A. K. Pringgodigdo aangewezen om mee naar Nederland te reizen.
Dr. Soedarsono, lid van de Partai Sosialist (van dezelfde partij derhalve als Sjahrir en Sjarifoedin) behoort tot de intellectueelen. Hij geldt als een bekwaam en rustig man, wiens artikelen tot de meest leesbare in de inlandsche pers behooren.
Dr. Soewandi heeft voor den oorlog op het Indische departement van Onderwijs gewerkt. Hij is partijloos, en zeker niet fel anti-Nederlandsch. Tijdens den oorlog bleef hij zijn functie vervullen, maar hij mag niet als collaborateur worden beschouwd.
Dr. Pringgodigdo is een deskundige, een econoom. Hij is een stille figuur, geen staatsman maar een zeer bekwaam ambtenaar. Hij wordt als een typische intellectueel en eerlijke nationalist beschouwd, die echter los van het volk staat.
Dr. van Mook heeft medegedeeld, dat hij hoopte, dat de komende onderhandelingen in Den Haag slechts een kwestie van een week of korter zouden zijn en hij voegde er aan toe, dat de onderhandelingen in Batavia zouden worden afgesloten.
De overeenkomst tusschen Frankrijk en Annam had de onlangs gehouden besprekingen belangrijk bevorderd — hoewel de omstandigheden in Indonesië verschillend waren — en een oplossing gegeven, welke anders moeilijk te vinden zou zijn geweest.
Dr. Van Mook heeft medegedeeld, dat hij dat de contingenten Nederlandsche troepen, welke in de toekomst nog zouden landen, moesten worden beschouwd als louter plaatsvervangers en zeker niet als een overmachtig leger.
De onderhandelingen hadden alleen den grondslag voor een nieuwe constitutie tot onderwerp. Met het eigenlijke opstellen van een staatsregeling kon slechts een begin worden gemaakt, indien andere bevolkingsgroepen, die niet hadden deelgenomen aan de huidige besprekingen, waren gehoord.
Sjahrir is naar Djokjakarta gevlogen om Soekarno in te lichten. (Alg. H.bl. - Msb.)
(V. b. besprek. 6670 E; Sjahrir, Van Mook Clark Kerr, Pringgodigdo 6662 E; Soedarsono, Soewandi 6653 F)

D. Eisch tot schadevergoeding door Japan —

30 Mrt. — Op verzoek van de Ver. Staten heeft de Ned.-Indische regeering een eisch tot schadevergoeding door Japan ingediend. De vordering beloopt een bedrag van enkele milliarden Nederlandsche guldens. (N.R.C.)

E. Extra uitkeering aan ambtenaren en gepensionneerden i.v.m. waardevermindering Ned.-Ind. gulden —

3 April — Om de burgerlijke landsdienaren en de gepensionneerden, die door de devaluatie van den Ned.-Ind. gulden getroffen zijn, te helpen, heeft de Ned.-Ind. regeering besloten, gedurende een overgangsperiode van vier maanden een extra-uitkeering te doen, overeenkomend met 40 pct van de desbetreffende bedragen. Deze maatregel heeft betrekking op: 1) De „delegaties" voor de in Nederland wonende families van de Ned.-Ind. burgerlijke landsdienaren; 2) de salarissen der in opdracht van de Ned.-Ind. regeering in het buitenland vertoevende burgerlijke landsdienaren; 3) het inkomen van de in het buitenland wonende gepensionneerden, voorzoover dit door Ned.-Indië betaald wordt. **(V. b. 6645 H en 6646 A)** (Msb.)

F. Alle Japanners en geïnterneerden zullen worden geëvacueerd - verklaring van Sjarifoedin —

4 April — Op een persconferentie heeft Sjarifoedin aangekondigd, dat de evacuatie van de Japanners en de geïnterneerden binnen tien dagen zal beginnen. De geallieerden zullen aan de Indonesiërs verstrekken: vrachtauto's, kolen, technici, medisch personeel en vliegtuigen voor het onmiddellijke transport van de zieken. Bovendien zal de T.R.I. krijgsmateriaal, voldoende voor 2 bataljons, in leen krijgen om in staat te zijn de geïnterneerden op hun reis te beschermen.
Sjarifoedin veronderstelde, dat de geheele operatie ongeveer 2 of 4 maanden zou duren. Het aantal Japanners op Java bedraagt thans 36.653. Sjarifoedin schatte, dat ongeveer 14.000 door de Japanners geïnterneerden zullen worden geëvacueerd. Er blijven verder nog ongeveer 16.000 anderen over, die door de republikeinen of onafhankelijke groepen zijn geïnterneerd. Ook zij kunnen vertrekken. (N.R.C.) **(V. b. Sjarifoedin: 6653 F; T.R.I.: 6670 B, 6663 C)**

G. Groote schade aan theecultuur - De beste gebieden echter gespaard gebleven —

11 Mrt. — Het totale areaal der theeondernemingen op Java, die in 1943 door de Japanneezen werden overgenomen, bedroeg 260.802 acres. Omtrent 171.590 acres kwamen regelmatig berichten binnen. Midden 1945 waren 134.120 acres nog steeds intact. Door de Japanners zijn dus gerooid 37.470 acres (22%). De theeproductie op Java was beperkt en bedroeg niet meer dan 4.3 millioen pond in 1943 en 3.4 millioen in 1944. Daarvan ging 1/3 naar de bevolking. Vijftig theefabrieken werden in bedrijf gehouden. In 1941 was het aantal theefabrieken 220. Het totale areaal aan de Oostkust van Sumatra bedroeg 53.660 acres, waarvan 14.850 acres werden gerooid. De geheele theeproductie op Sumatra in 1944 wordt geschat op 6 millioen pond, dit is 1/10 van de standaardproductie van 1941. De positie van de theecultuur in Ned.-Indië is echter niet slecht. Groote gebieden der beste ondernemingen zijn gespaard en thee kan niet vervangen worden. (Tr.) **(V. b. Cultuur 6622 F; zie ook 5659 G)**

Argentinië

H. Kolonel Perón tot president gekozen —

28 Mrt. — Op 24 Februari werden in Argentinië presidentsverkiezingen gehouden. Een hartstochtelijke en bloedige verkiezingsstrijd, voornamelijk tusschen den leider der Democratische Unie, dr. Tamborini, en den leider der Laboristen, kol. Perón, ging er aan vooraf. Volgens de laatste berichten is kol. Perón, met 27 stemmen meer dan hij noodig had, tot president gekozen. (N.Z.Zt. - Reuter)
(V. b. Perón 6484 A)

Argentinië

A. Antwoord op Blauwboek der Ver. Staten —

30 Mrt. — In een memorandum aan de ministers van buitenl. zaken der Amerikaansche staten heeft de Argentijnsche regeering geantwoord op het Blauwboek der V.S. Het memorandum wijst alle beschuldigingen der Ver. Staten met betrekking tot sympathieen van de vroegere en tegenwoordige regeering voor de as-mogendheden af. Het Blauwboek wordt onjuist, inopportuun en een aanval op de Argentijnsche souvereiniteit genoemd.
De Argentijnsche neutraliteitspolitiek wordt vergeleken met de isolationistische richting in de Ver. Staten.
(N.Z.Zt. - Times) **(V. b. 6626 A)**

België

B. Raming oorlogsverliezen - Nationale rijkdom gehalveerd —

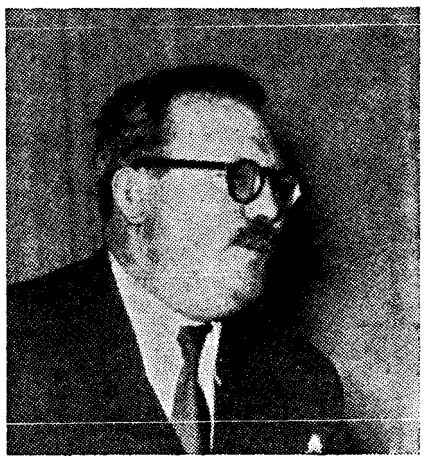
26 Mrt. — Uit een raming van de oorlogsverliezen, opgesteld door de Belgische regeering en bestemd voor de Commissie voor de Herstelbetalingen, blijkt, dat België meer dan de helft van zijn nationalen rijkdom heeft verloren. De Belgische oorlogsverliezen worden daarbij gesteld op 237 mrd frs., terwijl de vooroorlogsche rijkdom geschat wordt op 450 mrd frs. De aan eigendommen aangerichte schade vertegenwoordigt iets meer dan ¼ van het totale verlies. (Ec. V.)
(V. b. oorlogsschade 6508 B; Herstelbetalingen 6649 C)

C. Belgische bezettingstroepen in Britsche zône —

3 April — Een onlangs tusschen Bevin en Spaak gesloten overeenkomst betreffende de deelneming van de Belgische strijdkrachten aan de bezetting in de Britsche zône in Duitschland trad op 1 April in werking.
De Belgische troepen zijn ondergebracht in de streken van Aken, Keulen, Godesberg en Bonn, welke tot dusver door de Britsche troepen waren bezet.
De Belgische regeering is van plan voor deze bezetting twee divisies te gebruiken.
(L. N.)

D. Nieuw kabinet-Van Acker - socialisten, liberalen, communisten en partijloozen - C. V. P. weigerde deel te nemen —

1 April — Achille van Acker heeft een uit zes socialisten, vier communisten, zes liberalen en drie extra-parlementairen samengesteld kabinet gevormd.
De portefeuilles zijn als volgt verdeeld: minister-president en minister van kolenproductie: **Van Acker (soc.)**; vice-voorzitter van den ministerraad en economische zaken: **Devèze (lib.)**; buitenl. zaken en buitenl. handel: **Spaak (soc.)**; binnenl. zaken: **Buisseret (lib.)**; financiën: **De Voghel** (extra-parl.); justitie: **Van Glabbeke (lib.)**; landbouw: **Levebvre (lib.)**; nationale verdediging: **kol. De Fraiteur (extra-parl.)**; koloniën: **Godding (lib.)**; invoer: **Kronacker (lib.)**; voedselvoorziening: **Lalmand (com.)**; volksgezondheid: **Marteaux (com.)**; arbeid en sociale voorzorg: **Troclet (soc.)**; openbare werken: **Borremans (com.)**; onderwijs, kunsten en wetenschappen: **Herman Vos (soc.)**; Spoorwegen en P.T.T.: **Rongvaux (soc.)**; budget: **Merlot (soc.)**; wederopbouw: **Terfve (com.)**; nationaal herstel: **de Smaele (extra-parl.)**.
Van Acker verklaarde aan de pers dat de regeering zich slechts met economische, financieele en sociale zaken zal bezighouden. Men veronderstelt dat dit de koningskwestie en andere politieke kwesties buitensluit. (L.N.)
De Christelijke Volkspartij had besloten niet deel te nemen aan een vier partijen-regeering onder Van Acker, daar deze regeering feitelijk de regeering-Van Acker zou zijn van een jaar geleden, voordat de katholieken besloten deze te verlaten na de incidenten i.z. de koningskwestie. De katholieken willen niet den

Achille van Acker

indruk geven, dat zij over de geheele linie toegeven aan Van Acker. Wèl zouden zij bereid zijn toe te treden tot een katholiek-socialistische of een katholiek-liberaal-socialistische regeering onder Van Acker. De C.V.P. stelde ten slotte een zgn. zakenkabinet voor, dat geen politieke problemen zou oplossen. Dit zakenkabinet zou een aantal extra-parlementairen omvatten en voorts vertegenwoordigers der politieke partijen, die echter niet door deze partijen zouden zijn aangewezen. **(V.V.) (V. b. Kabinetscrisis 6671 E)**

Bulgarije

E. Nieuw kabinet-Georgiev —

1 April — De op 21 Maart afgetreden min.-president, Kimon Georgiev, heeft een nieuwe regeering gevormd. Zij bestaat voornamelijk uit leden van het „Vaderlandsche Front" (een coalitie der linksche partijen). Er zijn geen leden der oppositie in opgenomen.
Het kabinet is als volgt samengesteld: Min.-president: **Kimon Georgiev (Zveno-Unie)**; vice-premier en electrificatie: **Kostov (com.)**; vice-premier en landbouw: **Obov (Agrar.)**; buitenl. zaken: **Kulichev (Zveno-Unie)**; binnenl. zaken: **Yugov (com.)**; opvoeding: **Kostoerkov (radicaal)**; oorlog: **Kolonel Velchev (Zveno-Unie)**; verkeer: **Tonchev (agrar.)**; openb. werken: **Dragnev (agrar.)**; soc. zaken: **Popov (soc.dem.)**; financiën: **prof. Stefanov (com.)**; volksgez.h.: **dr. Angelov (com.)**; voorlichting **Kazasov (onafh.)**; Nijverheid: **Lilkov (Zveno-Unie)**; president van den Hoogen Economischen Raad: **Tarpechev (com.)**. (Times)
(V. b. 6664 C)

Denemarken

F. De Russen ontruimen Bornholm

4 April — De Russen zijn begonnen het Deensche eiland Bornholm te ontruimen. De ontruiming geschiedt in een zeer snel tempo.
Koning Christiaan heeft op 1 April aan gen. Yakushev en diens staf tijdens hun afscheidsbezoek aan Kopenhagen onderscheidingen uitgereikt. Gen. Yakushev was commandant van de Russische troepen op Bornholm. (N.Z.Zt. - Wh.)
(V. b. Bornholm: 6640 F)

Duitschland

G. Kardinaal Von Galen overleden

23 Mrt. — Graaf Clemens, kardinaal Von Galen, aartsbisschop van Münster (Westfalen), die kort geleden den kardinaalshoed heeft ontvangen, is te Münster op 68-jarigen leeftijd overleden.
30 Mrt. — Kardinaal Von Galen is in de ruïnes van zijn kathedraal te Münster ter aarde besteld. De begrafenis werd bijgewoond door kardinaal Bernard Griffin, aartsbisschop van Westminster, vertegenwoordigers van het Britsche militaire bestuur en vele hoogwaardigheidsbekleeders van de Katholieke kerk in Duitschland. (Msb.)
(V. b. Von Galen: 6578 E)

H. Ondergrondsche nazi-organisatie ontdekt - beïnvloeding jeugd —

1 April — Naar officieel wordt meegedeeld, is er in de Britsche en Amerikaansche zône van Duitschland een wijdvertakte ondergrondsche nazi-organisatie ontdekt.
Zes leiders dezer organisatie, welke bestond uit voormalige leden van de „Hitlerjugend" en van den „Bund deutscher Maedel" zijn gearresteerd o.a. Arthur Axmann, rijks-jeugdleider.
De organisatie, die werkte onder den camouflagenaam „Kindergarten", stelde zich niet ten doel om sabotage of directe acties tegen de bezettingstroepen uit te voeren, doch zij trachtte op langen termijn vat op de jeugd te krijgen, teneinde de nazi-ideologie te doen voortleven.
(Msb.) **(V. b. Axmann: 5794 A)**

I. Sociaal-democraten in Berlijn tegen fusie met communisten —

1 April — De sociaal-democraten in Berlijn hebben op 31 Mrt. hun stem uitgebracht, bij een referendum inzake onmiddellijke fusie met de communistische partij. De stembureaux in de Russische zône werden, na een uur open te zijn geweest, op bevel van de Russische autoriteiten gesloten. De bijna volledige uitslag was: 19.000 tegen fusie, 3000 voor, 10.000 onthoudingen. (Reuter - V.V.)
(V. b. fusie: 6654 K)

K. Vermindering van het voedselrantsoen —

1 April — Officieel is medegedeeld dat met ingang van 1 April het voedselrantsoen in Duitschland van 1550 tot 1275 calorieën zal worden teruggebracht.
(Alg. H.bl.) **(V. b. rantsoen: 6367 D)**

L. Economisch herstel - Gemeenschappelijk plan van geallieerden

29 Mrt. — De Ver. Staten, Rusland, Engeland en Frankrijk hebben een gemeenschappelijk plan goedgekeurd voor de positie van Duitschland op economisch gebied, ten doel hebbend de Duitsche oorlogsmachinerie te vernietigen en Duitschland een levensstandaard te geven, die niet hooger ligt dan de rest van Europa. Het plan geldt tot 1949 en bevat de volgende vier punten:

1. Er wordt een contrôle ingesteld op het gebruik van grondstoffen; welke deze contrôles zijn, zal op de vredesconferentie beslist worden;

2. De Duitsche levensstandaard komt te liggen op ongeveer 2/3 van die van onmiddellijk vóór den oorlog;

3. Duitschland wordt in staat gesteld te exporteeren om voor essentieele importen te betalen. De exporten zullen voornamelijk bestaan uit producten der lichte of vredesindustrieën.

4. Duitschland krijgt toestemming om 5.800.000 ton staal per jaar te produceе-

ren, doch geen magnesium, eenwaardig aluminium, synthetische rubber, vliegtuigen en wapenen. (Alg. H.bl.)
(V. b. 6600 G; zie ook: 6394 en 6403)

Engeland

A. Lord Gort overleden —

1 April — In een ziekenhuis te Londen is op zestigjarigen leeftijd Lord Gort overleden. Gort was bij het uitbreken van den oorlog bevelhebber van het Britsche expeditieleger in Frankrijk. Later werd hij gouverneur van Malta en tenslotte hooge commissaris voor Palestina en Transjordanië. In den eersten wereldoorlog kreeg Gort reeds het Victoria kruis; toen koning George in 1943 Malta bezocht, heeft hij Gort tot veldmaarschalk benoemd. (N.R.C.)
(V. b. Gort: 6502 A)

Frankrijk

B. Begrootingstekort van 318 milliard francs - steenkoolgebrek - buitenlandsche credieten - rede van Gouin —

25 Mrt. — In een op 24 Maart te Straatsburg gehouden rede zeide de president van de voorloopige regeering, Felix Gouin, o.m.:
Het eerste deel van een programma voor groote bezuiniging wordt thans uitgevoerd, om het ongehoorde begrootingstekort van 318 millioen francs weg te werken. (Uitgaven: 607 milliard, waarvan 407 voor civiele en 200 voor militaire doeleinden; inkomsten: 289 milliard). Het financieele verval is het kernprobleem van dit oogenblik en vereischt een duidelijk plan, dat aller medewerking vraagt. De sleutels tot de verbetering van het bedrijfsleven liggen in den landbouw, de kolenmijnen, de electrische centrales en de metaalnijverheid. Daarop dienen in de eerste plaats de inspanningen gericht te zijn. In hooge mate lijdt het Fransche bedrijfsleven aan steenkoolgebrek. Frankrijk had zijn hoop gesteld op steenkool van de bondgenooten. Groot was onze verbazing, aldus Gouin, toen wij bemerkten, dat het verdeelingsplan van Duitsche steenkool voor het tweede trimester van 1946 slechts voorzag in den export van 1.121.000 ton, waarmede de voor Frankrijk gereserveerde tonnage werd gehalveerd. „Hiermede worden wij in een ongunstiger toestand dan Duitschland geplaatst."
Buitenlandsche credieten zijn ook noodig, aangezien Frankrijk geen voldoende kapitaal kan opbrengen, noodig om het productie-apparaat te moderniseeren. De medewerking die wij daartoe vragen van de groote Amerikaansche republiek is bestemd om onze productie te verhoogen door een snellen invoer in Frankrijk van alle noodige productiemiddelen en grondstoffen, waarvan wij beroofd zijn.
(A.F.P. - A.N.P.) (V. b. Gouin 6600 K)

C. S. F. I. O. en de komende verkiezingen - geen samenwerking met communisten - De nieuwe grondwet —

3 April — Het buitengewone congres van de Fransche socialistische partij (S.F.I.O.) in Montrouge heeft zich duidelijk uitgesproken over de verkiezingstactiek en de regeeringspolitiek. Met een groote meerderheid is besloten den verkiezingsstrijd in te gaan met eigen lijsten en niet langer in samenwerking met verzetsgroepen. Een samengaan van de communisten werd eveneens met groote meerderheid verworpen. Depreux, de voorzitter van de socialistische fractie in de Constituante, deelde mede, dat zeker drie kwart der socialisten tegen een socialistisch-communistische regeering zijn, hoewel de omstandigheden haar natuurlijk noodzakelijk kunnen maken.
Het congres besloot verder de onderhandelingen over de laatste belangrijkste geschilpunten betreffende de constitutie in vol vertrouwen over te laten aan de parlementaire fractie, maar sprak zich niettemin uit voor een president van de Republiek, uitsluitend gekozen door één Kamer. Het sprak zich voorts uit tegen de contrôle van de wetten op hun grondwettigheid.
De M.R.P. stelt zulk een contrôle op elke nieuwe wet voor, wat het gevaar inhoudt, dat de oppositie in de Kamer elke nieuwe wet in opspraak kan brengen door haar voor een constitutioneel lichaam te brengen. (V.V.)
(V. b. S.F.I.O.: 6576 C)

D. Frankrijk en het Roergebied - - internationaal consortium voorgesteld - geen annexatie van Rijnland —

1 April — In de laatste week van Maart heeft het hoofd der regeering, Félix Gouin, zich driemaal uitgelaten, en nog wel coram populo, over het Fransche standpunt inzake de toekomst van westelijk Duitschland.
Temidden der Elzassers in Straatsburg verkeerend, heeft president Gouin op 24 Maart in een ook door de radio verspreide rede zich uitgesproken ten gunste van een internationaal consortium, dat de mijn- en staalindustrie in het Roergebied zal controleeren. „Een zeer ruime formule, die niet de politieke afscheiding van dit gebied van de rest van Duitschland beteekent", zoo interpreteerde Le Monde deze presidentieele verklaring, en het gezaghebbende blad voegde eraan toe, dat politieke afscheiding een oplossing is, waartegen alle geallieerden gekant schijnen te zijn, en dat deze nieuwe formule een nuttige gedachtenwisseling met de betrokken mogendheden zal moeten veroorloven. Van annexatie van het Rijnland, in welken vorm ook, kan geen sprake zijn, verklaarde Gouin in dezelfde rede, en hij bepaalde zich tot den eisch van een geprolongeerde militaire bezetting.
De afgevaardigde Captain (een aanhanger van De Gaulle) vroeg in de Constituante van 27 Maart, of Gouin met bovenvermelde verklaring het oorspronkelijke standpunt gehandhaafd had of dat hij een stap terug gegaan was. Captain preciseerde zijn vraag als volgt:
„De Fransche veiligheid, gelijk De Gaulle definieerde, was, dat Rijn- en Roergebied dienden te worden afgescheiden van Duitschland; handhaaft gij deze opvatting?"
Gouin verklaarde, dat hij geen stap terug had gedaan, en dat hij bleef bij de opvatting, dat het gebied van Rijnland en Westfalen nooit meer de springplank van een Duitsche aggressie tegen Frankrijk mag worden.
Ten derden male zich in het openbaar uitsprekend, en wel ter gelegenheid van het congres der soc. partij, heeft Gouin op 31 Maart gezegd, dat men de administratie en contrôle van het Saargebied, het Rijnland en het Roergebied uit een internationalen hoek moet bezien.
Met de uiterlijke onbewogenheid, die den beroepsdiplomaat eigen heet te zijn, werd in den loop van de week op de Quai d'Orsay verklaard, dat het schier klassieke Fransche standpunt niet veranderd was, dat men op buitenlandsche zaken overtuigd blijft van het feit, dat de territoriale afscheiding van het Roergebied één van de essentieele voorwaarden blijft voor Frankrijk's veiligheid.
De Quai d'Orsay ten spijt mag men aan deze openhartigheid van president Gouin wel bijzondere aandacht wijden. Het woord consortium, door één van de ochtendbladen den sleutel van de Straatsburgsche rede genoemd, biedt eenig houvast.
Tot goed begrip van Gouin's standpunt dient men in aanmerking te nemen een serie artikelen, verschenen in het socialistisch orgaan Le Populaire van de pen van Rosenfeld. Daarin wordt de stelling geponeerd en verdedigd, dat de geprolongeerde militaire bezetting in de zône, waarnaar Frankrijk's bijzondere belangstelling uitgaat, plus een economische contrôle dier gebieden niet alleen een voldoende waarborg, maar de gewenschte oplossing is voor Frankrijk's veiligheid. Deze stelling verder uitwerkend, concludeert Rosenfeld, dat geheel West Europa en dus ook de overige deelnemers aan den laatsten oorlog bij zulk een oplossing baat zouden vinden. Het is een stelling, die veel bekoring heeft, vooral voor den Nederlander met het belang van zijn land voor oogen. Rotterdam b.v. zou weer een transitohaven van beteekenis kunnen worden, wanneer het consortium, waarin ook ons land in den socialistischen gedachtengang een plaats zou krijgen, West-Duitschland weer tot eenigen bloei zou kunnen brengen, met natuurlijk de gewapende macht als onontbeerlijken stok achter de deur. (N.R.C.)
(V. b. Gouin: 6609 A; Fr. standp. i. z. Roergebied: 6592 B)

Internationaal

E. Ver. Volken - betaling contributies —

2 April — De Secretaris-Generaal van de U.N.O. heeft medegedeeld, dat Wyshinski telegrafisch een bedrag v. $ 1.723.000.— heeft overgemaakt als Rusland's aandeel in het fonds voor het werkkapitaal van de U.N.O.
Behalve Rusland hebben België, Noorwegen en Nederland het volledige bedrag van hun aandeel betaald. Amerika heeft totnutoe $ 500.000 betaald van zijn aandeel van $ 6.152.500, dat 24,61 procent bedraagt van het werkkapitaal van $ 25.000.000. Engeland heeft $ 300.000 betaald van zijn aandeel van $ 3.690.000. Frankrijk's aandeel bedraagt $ 1.400.000, en dat van China $ 1.600.000. (Usis)

F. Voedselconferentie te Londen - Verklaring van min. Mansholt —

4 April — De voedselconferentie te Londen, waaraan vertegenwoordigers van 18 Europeesche landen deelnemen, is op 3 April door den Britschen minister van buitenlandsche zaken geopend.
Noel Baker, de Engelsche minister van staat, die de conferentie presideert, heeft er op gewezen, dat men rekening zal moeten houden met een eventueele verlaging van rantsoenen in sommige Europeesche landen, teneinde het leed van andere te verzachten.
Tijdens de conferentie werd onder meer het voorstel gedaan, de Sovjet-Unie te verzoeken een gedeelte van haar voorraden aan gebreklijdende landen af te staan.
Min. Mansholt heeft op deze conferentie verklaard, dat de behoefte aan broodgraan van Nederland tot midden Juni is gedekt. De nieuwe oogst is pas begin October beschikbaar. De minimum import zal 90.000 ton moeten bedragen. De oogst in 1946 zal slechter zijn dan die, welke het land ooit gekend heeft, zulks als gevolg van het optreden van een ge-

nadeloozen bezetter, alsmede door het tekort aan arbeidskrachten en kunstmest. Het melkvee is met 20 pct. verminderd. De productie van vleesch is ver onder normaal, gelukkig is er wel veel jong vee. De regeering had gehoopt het aantal dagelijksche calorieën op te voeren tot 2800, maar het bedroeg op 1 April slechts 2150, inclusief 250 calorieën van ongerantsoeneerd voedsel. Door verlaging van het broodrantsoen is dit getal thans gedaald tot 2.000. Ook de vetpositie is ongunstig; slechts 15.000 ton zijn geïmporteerd van de toegewezen hoeveelheid van 60.000 ton. Indien men realistisch is, kan men niet verwachten, dat het wereldtekort van 8 millioen ton graan over de eerste helft van 1946 kan worden gedekt. De toestand zou minder ernstig zijn, indien wij een overzicht hadden van hetgeen beschikbaar is. De Nederlandsche regeering heeft bewondering voor den arbeid van den Combined Food Board, maar zij acht het gewenscht, dat in de organisatie veranderingen worden aangebracht, opdat zij doelmatiger kan functionneeren. Daartoe strekkende voorstellen zullen door de Nederlandsche delegatie worden ingediend. (N.R.C.)

(V. b. wereldvoedselsituatie: 6673 A en B)

Internationaal

A. Veiligheidsraad - Iraansche kwestie - vragen aan Rusland en Iran - voorloopige overeenstemming —

4 April — In verband met talrijke berichten over terugtrekking der Russische troepen uit Iran en over Russisch-Iraansche onderhandelingen, besloot de Veiligheidsraad, op voorstel van den Amerikaanschen minister van buitenl. zaken, **Byrnes**, aan Rusland en Iran vragen te stellen omtrent den stand hunner onderhandelingen. Hoewel de Russische afgevaardigde, **Gromyko**, bleef weigeren om op de zittingen, tijdens welke de Iraansche kwestie werd behandeld, te verschijnen, zond hij een schriftelijk antwoord op de door den raad gestelde vragen. In dit antwoord werd o.m. gezegd:

„De besprekingen tusschen de Sovjet-Unie en Iran hebben reeds geleid tot een mondelinge overeenkomst betreffende de kwestie van de terugtrekking van de Sovjet-troepen uit Iran. Die overeenkomst werd hernieuwd op 24 Maart van dit jaar en de terugtrekking zal gereed zijn in anderhalve maand, iets waarvan ik den Veiligheidsraad reeds op 26 Maart officieel op de hoogte had gesteld.

„Daardoor is de kwestie, die op 18 Maart in den Veiligheidsraad door de Iraansche regeering naar voren werd gebracht betreffende de evacuatie van de Sovjet-troepen, opgelost door een mondelinge overeenkomst, die bereikt werd tusschen de Sovjet-Unie en Iran.

„Wat de andere kwesties betreft, zij houden geen verband met de kwestie van het terugtrekken der troepen. Zooals bekend, is de kwestie betreffende olie-concessies of de vorming van een gemengde maatschappij, in 1944 begonnen, en houdt daarom geen verband met de kwestie van de evacuatie der troepen."

De Iraansche gedelegeerde **Hoessein Ala** had weder verklaard, dat de Russische voorstellen van 25 Maart (vorming van een Russisch-Perzische oliemaatschappij, erkenning der autonomie van Azerbeidsjan en terugtrekking der Russische troepen behoudens onvoorziene omstandigheden), onaanvaardbaar waren geacht.

Toen **Byrnes** de vraag stelde, welk voorstel Perzië kon doen, antwoordde Hoessein Ala:

„Indien de vertegenwoordiger van de Sovjet-Unie bereid zou zijn, zijn voorwaarde van de „onvoorziene omstandigheden", die verbonden is aan de evacuatie, terug te trekken, en indien zijn regeering dezen Raad de verzekering geeft, dat de terugtrekking van de Russische troepen onvoorwaardelijk zal geschieden vóór 6 Mei a.s., dan kan ik zeggen, dat Perzië bereid zal zijn niet verder aan te dringen op deze kwestie, mits deze ter overweging op de agenda geplaatst blijft."

Hierna is men in den veiligheidsraad tot een voorloopige overeenstemming gekomen.

De gedelegeerden hebben de Russische verzekering, dat de Sovjet-troepen op 6 Mei onvoorwaardelijk Perzië zullen hebben verlaten, geaccepteerd en hebben besloten de besprekingen van de Perzische kwestie tot dien datum uit te stellen. Beide partijen zal worden verzocht dan opnieuw een rapport bij den raad in te dienen. (Dail. Her. - Alg. H.bl.)

(V. b. 6672 H)

B. Diamantindustrie —

Het aantal diamantbewerkers te Amsterdam bedraagt momenteel ongev. 1000 tegen 2400 in 1939 en 8500 in 1919. Ter vergelijking van het belang van verschillende centra voor diamantbewerking kunnen onderstaande cijfers, welke de thans aldaar werkzame arbeidskrachten geven, dienen: België 13.000, Ver. Staten 4.000, Brazilië 4.000, Palestina 3.500, Cuba 2.500. (Kees. Fin. Arch. - 4 Apr.)

Iran

C. Accoord met Moskou - onvoorwaardelijke terugtrekking Russische troepen - de olie van Noord-Perzië —

5 April — Naar Ass. Pr. uit Teheran meldde, hebben de Iraansche premier, Ghavam es Sultaneh, en de Sovjet-ambassadeur te Teheran een overeenkomst geteekend, volgens welke de Sovjet-troepen Iran „onvoorwaardelijk" zullen verlaten binnen zes weken, te rekenen vanaf 24 Maart.

Deze formeele overeenkomst kan gezien worden als het effectief worden der verzekeringen, op 4 April in den Veiligheidsraad gegeven.

Sultaneh en de Sovjet-ambassadeur hebben ook een overeenkomst getroffen tot oprichting van een gemengde olie-onderneming in Noord-Perzië.

Deze overeenkomst zal in werking treden, zoodra de Sovjettroepen geheel zullen zijn teruggetrokken en een nieuw gevormd parlement de wet zal hebben herroepen, welke het verleenen van olieconcessies aan elke buitenlandsche mogendheid verbiedt.

Het probleem-Azerbeidsjan wordt als een zuiver binnenlandsche aangelegenheid erkend. (Ass. Pr. - Tr.)

(V. b. 6658 C; Iran in Veilh.r.: 6672 H)

Portugal

D. Dr. Alexander Aljechin overleden —

26 Mrt. — De wereldkampioen schaken, dr. A. Aljechin, is op 24 Maart te Lissabon overleden.

Aljechin werd in 1892 in Moskou geboren uit welgestelde Russische ouders; hij bezat de laatste jaren de Fransche nationaliteit. In 1913 won hij in Scheveningen zijn eerste tournooi, van 1914 tot 1918 was hij in Duitschland geïnterneerd. Na 1920, in welk jaar hij Rusland verliet, begon zijn opmarsch naar den wereldtitel, dien hij in 1927 op den Cubaan Capablanca veroverde.

In 1935 verloor Aljechin zijn wereldtitel aan dr. Euwe, doch in 1937 slaagde hij er in, dank zij zijn enorme wilskracht, zijn kampioenschap te heroveren.

De Fransche schaakbond was bezig een onderzoek in te stellen naar Aljechin's gedragingen tijdens den oorlog. (V.K.)

(V. b. Aljechin: 6648 B)

Rusland

E. Luchtvaartovereenkomst met Polen —

24 Mrt. — Radio Moskou meldde, dat te Moskou een overeenkomst is geteekend ten aanzien van de oprichting van een burgerluchtvaartdienst tusschen de Sovjet-Unie en Polen. De overeenkomst betreft drie luchtvaartverbindingen: Moskou-Warschau, Moskou-Warschau-Berlijn en Warschau-Berlijn. (A.N.P.)

Spanje

F. Don Juan's aanspraak op den troon —

30 Mrt. — De rechtsche partijen in Spanje hebben 12 punten opgesteld in verband met de aanspraak van Don Juan op den Spaanschen troon. Don Juan heeft deze verklaring aan Franco doen toekomen. De voornaamste punten zijn de volgende: 1. Vrijheid van godsdienst; 2. handhaving der nationale eenheid; 3. roomsch-katholicisme als staatsgodsdienst, maar garantie van gelijke rechten voor aanhangers van andere godsdiensten; 4. de staat moet zorgen voor een eerlijker verdeeling van goederen en het levenspeil der minderbedeelden verhoogen; 5. de Spaansche monarchie moet een gematigde zijn binnen de wettige ethische en traditioneele grenzen; 6. de rechten en plichten van de Spaansche monarchie moeten in den persoon van Don Juan belichaamd zijn.

De essentieele bepalingen zouden, volgens het plan der rechtsche partijen, ter goedkeuring aan een volksreferendum onderworpen moeten worden, behoudens het feit dat zij voorloopig in werking zullen treden, van het oogenblik af, dat de monarchie wordt uitgeroepen. (N.R.C.)

(V. b. Don Juan: 6369 D; photo: 6586b)

Ver. Staten

G. Surplus-voorraden —

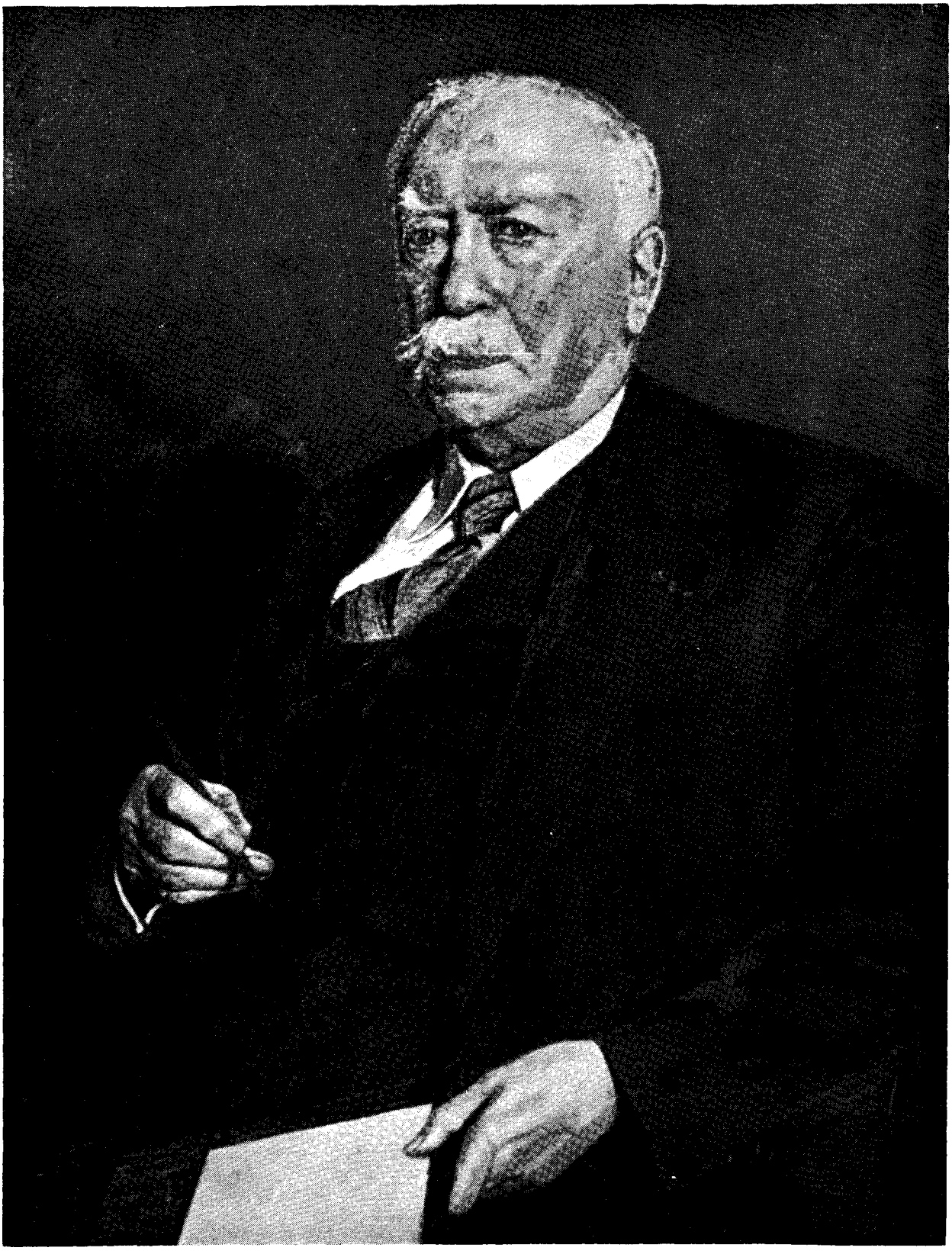
27 Mrt. — Tot op heden is voor een waarde van $ 14.000.000.000 aan Amerikaansche regeeringsgoederen enz. in Amerika, de overzeesche gebieden en bezittingen tot surplusvoorraden verklaard. Hierbij is inbegrepen een bedrag van $ 5.000.000.000 aan onverkoopbare vliegtuigen. Van dit totaal is ongeveer $ 2.000.000.000 verkocht, terwijl voor $ 1.600.000.000 aan onverkoopbare vliegtuigen voor den sloop is bestemd. De verkochte surplus-voorraden brachten ong. $ 900.000.000 op. (Usis)

(V. b. Photo surpl. voorr. 6634b)

H. Vloedgolf teistert kusten van Hawaii-eilanden, Alaska en Californië —

2 April — Een groote vloedgolf heeft de kusten van de Hawaii-eilanden. Alaska en Californië geteisterd. Vele personen werden gedood. Duizenden menschen zijn dakloos geworden. Er werd voor millioenen dollars schade aangericht. De vloedgolf schijnt ontstaan te zijn door een onderzeesche aardbeving.

(Reuter - Msb.)

De onlangs overleden kunstkenner dr. A. Bredius, naar een schilderij van den Hongaarschen schilder Somos-Talbor. (zie 6662 B) (foto „Trouw")

Boven v.l.n.r.: vice-admiraal V. Bogdenko en Gen. majoor I. Saraev (Rusland) in gesprek met generaal Chin Chang (China), tijdens de openingszitting van den Veiligheidsraad in het Hunter College te New York. (25 Maart)
Onder: de „Big Three" tijdens de discussies in den Veiligheidsraad; aan tafel v.l.n.r.: A. Gromyko (Rusland), Sir Alex Cadogan (Engeland) en Edw. R. Stettinius (Ver. Staten). (zie ook 6672 H) (foto Ass. Press)

DE BIRMA-WEG

China's levensader tijdens den oorlog wordt aan de elementen prijsgegeven - De „Vliegende Tijgers"

Amerika zal den beroemden Stilwell-Road en 11 militaire vliegvelden in Birma abandonneeren, in verband met het feit, dat verschillende installaties onverkoopbaar zijn. Er zouden meer dan 12.000 Amerikaansche soldaten en ruim 11.000 Inlandsche arbeiders noodig zijn om den Stilwell-Road in stand te houden. De kosten van onderhoud zouden buiten verhouding staan tot het nut in vredestijd, daar de weg door den moesson gedeeltelijk onbruikbaar wordt en geen der regeeringen van de landen, waarin hij gelegen is hem wenscht aan te koopen.

Amerika heeft in den Stilwell-Road, voorheen genaamd Ledo-Road een bedrag van $ 137.000.000.—, in de vliegvelden $ 15.000.000.— belegd. Deze bedragen vertegenwoordigen grootendeels de kosten van verrichten arbeid, veel meer dan van installaties. (Usis - 11 Mrt.)

In 1937, toen China reeds jaren zuchtte onder den druk der Japansche overweldigers, toen de groote Chineesche havensteden in handen van den vijand waren gevallen, gaf Tsjiang Kai-sjek opdracht een weg aan te leggen, die Birma met Tsjoengking, het centrum van het Chineesche verzet, zou verbinden. Honderdduizenden Chineezen hakten in den rotsigen bodem van Zuid-Azië dezen weg uit en anderhalf jaar later stroomden oorlogsmateriaal en levensmiddelen via deze route naar de bedreigde Chineesche vesting.

De Birmaweg was er, maar hij was primitief en onbetrouwbaar, niet berekend op modern transport. Amerikaansche ingenieurs kwamen er aan te pas. In alle stilte hielp Amerika het strijdende China. In alle stilte want tusschen Washington en Tokio bestonden nog „vriendschappelijke" betrekkingen. Weldra leidde een moderne verkeersweg naar het hart van China, maar nóg waren de moeilijkheden niet overwonnen. De auto-colonnes werden keer op keer overvallen door Japansche vliegtuigen, die een gemakkelijke prooi vonden in de voertuigen, die tusschen de rotsen in volstrekt weerloos waren. Maar wéér kwam Amerika te hulp. In het geheim werden vrijwilligers aangeworven, moedige, vermetele mannen, avonturiers misschien, trokken naar de oerwouden en rotsgebergten van dit ontoegankelijke land. Deze mannen waren de vliegers die den Birmaweg zouden moeten verdedigen. Nog voor den Japanschen overval op Pearl Harbour Amerika in den oorlog bracht, hadden deze vliegers den strijd tegen de Japanners aangebonden. Zij vochten in Amerikaansche toestellen zonder Amerikaansche kenteekenen. Hun embleem bestond uit een springenden tijger, op de flanken geschilderd. Hun eerste optreden was voor de Japanners, die zich heer en meester waanden in de lucht, een volslagen verrassing, en het doel werd bereikt: de Birma-weg was weer begaanbaar. De Japanners ondervonden dat hun beste jagers niet opgewassen waren tegen de „Vliegende Tijgers".

Ook na het uitbreken der vijandelijkheden tusschen Amerika en Japan bleef de formatie gehandhaafd. De „Vliegende Tijgers" vochten boven Rangoon en Mandalay en niemand minder dan Winston Churchill getuigde, **dat deze mannen** in moed en bekwaamheid de piloten, die in 1940 Engeland redden, naar de kroon staken.

Honderden Japansche jagers en bommenwerpers werden door de „Tijgers" — door mevrouw Tsjiang Kai-sjek „mijn engelen" genoemd — neergeschoten. Ook de Amerikanen leden verliezen, doch voor elken neergeschoten „Tijger" moesten minstens 10 Japanners het onderspit delven. Het Zuidelijk deel van den Birma-weg werd ten slotte door de Japanners overstroomd, doch via Britsch-Indië bleef China's levensader intact, want, hoewel de Japanners talrijke pogingen deden ook het Noordelijk gedeelte af te snijden, wisten de „Tijgers" steeds door vernietigende aanvallen de Japansche tankcolonnes tot den aftocht te dwingen.

In 1942 hadden de „Tijgers" hun taak vervuld, de Amerikaansche luchtmacht was groot en sterk genoeg geworden om uit de handen van deze vrijwilligers de verdediging over te nemen, die later in een ontzaglijk offensief zou overgaan.
(V. b. Birma-weg 5724 E; photo: 6666b)

Nederland

A. Handelsverdrag met Frankrijk - Monetair accoord voor onbepaalden tijd - Koers franc —

10 April — De op 27 Maart te Parijs geopende handelsbesprekingen hebben geleid tot de totstandkoming van een verdrag dat op 9 April is onderteekend. Tezelfdertijd is een betalingsovereenkomst gesloten.

Frankrijk zal exporteeren: phosphaten, chemische producten, potasch, metaalwaren, inlandsche en tropische houtsoorten, cacao, wijnen en likeuren, enz., alsook kunstnijverheidsartikelen. Nederland zal daartegenover leveren: landbouwproducten, aardappelen, zaden van vlas en suikerbieten, fokdieren, versche visch, hennep, industrieproducten, benzol en cokes.

Frankrijk heeft ook belangrijke bestellingen in Nederland gedaan voor het vervaardigen van baggermaterieel en haveninstallaties, aken en zeeschepen. Het verdrag loopt van 1 April tot 31 December 1946.

De monetaire overeenkomst geldt voor onbepaalden tijd en kan steeds met een termijn van drie maanden worden opgezegd.

De koers van den Franschen franc is vastgesteld op ∫ 2.2273 per fr. 100 en kan slechts worden gewijzigd na voorafgaand overleg tusschen beide partijen.

Er wordt wederzijds een monetair crediet verleend van ∫ 40 millioen (resp. een overeenkomstig bedrag in francs). Wanneer het saldo na compensatie der wederzijdsche rekeningen dit crediet overschrijdt, is het crediteurland gerechtigd goud te verlangen.

(Alg. H.bl.) **(V. b. overz. mon. acc.: 6604; devaluatie franc: 6570 B; acc. met Denem.: 6676 F; zie ook: 6675)**

B. K. H. Broekhoff, waarnemend Hoofd-Commissaris van politie te Amsterdam, medewerker en supervisor van het Historisch Archief, overleden —

Tot onze diepe droefheid is in den nacht van 10 op 11 April overleden, onze medewerker en supervisor (Crimineele Zaken), de heer K. H. Broekhoff, waarnemend Hoofd-Commissaris van politie te Amsterdam.

UITGEVERS EN RED. K.H.A.

De heer Karel Henri Broekhoff, die op 28 April 1886 te Amsterdam werd geboren, trad op 1 December 1906 als surnumerair bij de Amsterdamsche politie in dienst en werd een jaar later bevorderd tot inspecteur derde klasse. Op 1 Mei 1912 volgde zijn benoeming tot inspecteur 2e klasse, op 1 Augustus '16 werd hij inspecteur 1e klasse en op 15 Mei 1922 hoofdinspecteur. Bovendien werd hij bij K.B. van 13 Maart 1926 benoemd tot commissaris van rijkspolitie (een onbezoldigde functie). Tot commissaris van gemeentepolitie werd hij aangesteld op 23 November 1932. Een dag voor het uitbreken van den Tweeden Wereldoorlog, nl. op 2 September 1939 kwam het K.B. af, waarbij de benoeming van den heer Broekhoff tot waarnemend Hoofd-Commissaris bekend werd gemaakt.

Tijdens de bezetting heeft hij slechts korten tijd zijn functie kunnen blijven uitoefenen: de bezetter had andere figuren noodig op zulke hooge posten en op 31 Augustus 1941 werd hij door Rauter ontslagen. Hij werkte samen met den O. D. en maakte verder deel uit van 't Strijdend Gedeelte der N.B.S. Na de bevrijding keerde de heer Broekhoff terug en het sprak vanzelf, dat de militaire commissaris in het district Amsterdam hem belastte met de waarneming van het ambt van Hoofd-Commissaris te Amsterdam. Korten tijd later werd de heer Broekhoff ziek en opgenomen in het Diaconessen-ziekenhuis te Utrecht.

De heer Broekhoff werd in 1914 gedetacheerd bij de centrale recherche en jarenlang heeft hij de functie van chef van het bureau voor falsificaties bekleed, waarvoor hij vele malen naar het buitenland reisde, o.m. naar Indië. Ook was hij het hoofd van de Nederlandsche centrale, in zake falsificaties en internationale misdadigers.

De overledene was ridder in de orde van Oranje-Nassau, officier in de orde van Leopold II, officier de l'Instruction publique (een Fransche onderscheiding), terwijl hij voorts drager was van het commandeurskruis in de orde van St. Sava (Joego-Slavië). (Par.)

C. Politie-maatregelen tegen Bond van Oud-Illegale Werkers-Anti-Fascisme - arrestaties te Groningen - officieel communiqué —

10 April — Te Groningen is de politie overgegaan tot de arrestatie van een aantal leden van den Bond van Oud-Illegale Werkers-Anti-Fascisme (B.O.I.W.-A.F.).

Van officieele zijde werd het volgende communiqué verstrekt:

„In het Noorden des lands ageeren sedert eenige maanden lieden, die zich vaak door het misbruiken van de goodwill van de verzetsbeweging, allerlei bevoegdheden aanmatigen, waarover zij niet beschikken.

Soms bevinden zij zich onbevoegd in het bezit van wapens en verschillende gevallen van terreur onder de bevolking

zijn voorgekomen. De bevoegde politieorganen hebben in den afgeloopen nacht een aantal arrestaties verricht ten einde krachtdadig een einde te maken aan deze praktijken.
De terugkeer van Nederland tot den toestand van rechtsstaat vereischt ook, dat de politieele taak en de gezagshandhaving uitsluitend worden toevertrouwd aan de daarvoor door de overheid ingestelde organen. Elk particulier initiatief op dit terrein schaadt het gezag en zal door de regeering krachtig worden bestreden". (Tr.)

Nederland

A. De toestand van 's Rijks financiën - totale staatsschuld 23 milliard - het regeeringsapparaat te Londen - Kosten M. G. - rente politiek - vrijwillige of gedwongen besparingen —

6 April — In een memorie van antwoord heeft minister Lieftinck een nadere toelichting gegeven van den stand van 's Rijks financiën.
Allereerst wordt opgemerkt, dat de financieele positie van het Rijk moeilijk kan worden beoordeeld zonder een inzicht te hebben verkregen in den stand der financiën van de andere publiekrechtelijke lichamen en wel in het bijzonder van die der gemeenten. De gemeentelijke rekeningstekorten over de jaren 1940 t/m 1943 vertoonen over het algemeen een veel gunstiger beeld dan zich aanvankelijk bij de begrooting liet aanzien, hoewel nauwkeurige cijfers nog niet beschikbaar zijn.
Vast staat eveneens, dat de uitkomsten voor de jaren 1944 en 1945 belangrijk ongunstiger zullen zijn. Als factoren, die de ontwikkeling nadeelig beïnvloed hebben, moeten worden genoemd: het uitvallen van de openbare nutsbedrijven, de scherpe daling van de opbrengsten der belastingen t. b. v. het gemeentefonds en die de gemeenten rechtstreeks ontvangen. De financieele verhouding rijk—gemeente vormt het onderwerp van bestudeering door een daartoe benoemde commissie onder voorzitterschap van mr. P. J. Oud, burgemeester van Rotterdam. Voorts is een interdepartementale commissie voor gemeentefinanciën ingesteld.

Totale staatsschuld.
Volgens de momenteel ten dienste staande gegevens moet de totale Staatsschuld per 31 December 1945 op ƒ 23 milliard worden becijferd en wel volgens onderstaande specificatie:

Geconsolid. staatsschuld	ƒ	5.800.000.000
Storting op Staatsschuld door institutioneele beleggers	,,	1.300.000.000
Schatkistpapier	,,	8.800.000.000
Door den Staat over te nemen vorderingen van de Nederlandsche Bank op Duitschl. in Reichsmarken	,,	4.500.000.000
Grootboek Wederopbouw	,,	1.500.000.000
Andere verplicht. wegens oorlogsschade	,,	1.500.000.000
Overige verplichtingen	,,	6.600.000.000
	ƒ	30.000.000.000
Waartegenover staan:		
Banksaldi, grondbezit en diverse vorderingen	,,	7.000.000.000
	ƒ	23.000.000.000

Een overzicht van de ontvangsten en uitgaven van het Londensche regeeringsapparaat zal worden samengesteld. Ook het memorandum van prof. Gerbrandy zal in hoofdzaken een beeld geven van het financieele beleid aldaar. Het Londensche apparaat wordt ingekrompen en telt momenteel 928 ambtenaren, van wie 509 werkzaam zijn bij het kantoor van de Bewindvoering der Koopvaardij.

Begrootingstekort.
De schatting van het begrootingstekort over 1945 ad ƒ 3,5 milliard acht de Minister eerder aan te lagen dan aan te hoogen kant. Ook voor 1946 zal de begrooting voor den geheelen dienst een tekort van buitengewoon ernstigen omvang aanwijzen.
Bijzondere aandacht verdient, dat een groot deel dier tekorten ontstaat uit de noodzaak van den wederopbouw van leger, vloot en luchtmacht en van een reconstructie van ons industrieel en agrarisch productie-apparaat, alsmede van de volkshuisvesting en het verkeer. De Minister wijst nadrukkelijk op het feit, dat de economische politiek in al haar vertakkingen van het grootste belang is voor de ontwikkeling der Rijksfinanciën, waarbij het hoofddoel de vergrooting van het nationale inkomen is. Om dit doel te bereiken moeten het productieapparaat, de productietechniek, de geschooldheid van den arbeid, de bedrijfsleiding en organisatie zooveel mogelijk op de hoogte van den tijd worden gebracht. Herstel van den export is voor een stijging van het nationale inkomen stellig één der voorwaarden, doch niet de eenige. In dit verband is ook gedacht aan de samenwerking met onze nabuurlanden, België, Luxemburg en Frankrijk. Aan het in de Nota reeds aangekondigde liquidatieschema wordt nog voortdurend gewerkt. Enkele organen, die voor liquidatie in aanmerking komen, zijn: het Bureau Nationale Veiligheid, „Oog en Oor" de P.O.D. e.d., alsmede de Rijksbureaux en diensten in het buitenland, zooals de Netherlands Purchasing Commission enz.

Kosten M.G.
De kosten van het M.G. hebben de bijzondere belangstelling van den Minister gehad. Eerst over enkele maanden zal een overzicht kunnen worden verstrekt van de totale kosten. Een schatting hiervan luidt echter als volgt:

1ste halfj. 1945 (incl. enkele maanden 1944)	ƒ	30.000.000
2de halfj. 1945	,,	67.220.000

Het laatstgenoemde bedrag kan worden gesplitst in:

Kosten Staf Militaire Commissariaten, Commissariaat Noodvoorziening B 2 en geteisterde gebieden, repatriëering en B.N.V.	ƒ	14.370.000
Benzinekosten	-	4.250.000
Telefoon- en telegraafkosten	-	250.000
Interneeringskampen	-	33.500.000
P.O.D.	-	9.100.000
N.S.B.-kinderen	-	5.750.000
	ƒ	67.220.000

De kosten van liquidatie worden op ƒ 1.5 millioen geschat. Wat de politiek van lage rente betreft, is de minister er zich van bewust, dat het bereiken en handhaven van een lageren rentestand gedurende de periode van wederopbouw niet mogelijk zal zijn, zonder een zekere beheersching van vraag en aanbod op de kapitaalmarkt, welke eveneens noodzakelijk is voor het doen slagen van het investeeringsprogramma.
Het hooge bedrag der vlottende schuld maakt, dat consolidatie voor de naaste toekomst het voornaamste doel van de leeningpolitiek blijft. Van het loopende inkomen zal zooveel mogelijk moeten worden bespaard. Alles zal dan ook gedaan worden om de benoodigde middelen te mobiliseeren. Het zal hierbij van de bereidheid van het publiek tot het doen van vrijwillige besparingen afhangen of in het uiterste geval in den een of anderen vorm gebruik zal moeten worden gemaakt van een systeem van gedwongen besparingen. (Ec. Voorl.)
(V. b. Nota fin. bel. 6611; Begrooting 6546; M. G. 6643 A.)

B. Hypothecaire geldleening in vrij geld —

3 April — Onder verband van hypotheek geleende bedragen, afkomstig uit vrij tegoed of vrije betaalmiddelen van den credietgever, mogen op vrije rekening of in vrije betaalmiddelen aan den credietnemer worden uitbetaald, indien partijen reeds vóór Zaterdag 23 Maart 1946 ter zake van de hypothecaire geldleening met elkander definitief overeenstemming hadden bereikt en de voorbereiding dezer transactie vóór genoemden datum reeds ten minste zoodanig was gevorderd, dat nog slechts aan formaliteiten moest worden voldaan.
Het verlijden van de hypotheek-acte en de inschrijving van de hypotheek in de daartoe bestemde registers moet plaatshebben vóór 1 Mei 1946. (Alg. H.bl.)
(V. b. 6630 Nr. 5)

C. Jaarbeurs te Utrecht - Koninklijke belangstelling - buitenlandsche deelneming groot - gunstige perspectieven - Najaarsbeurs voor een deel exportbeurs —

12 April — Van 2—11 April werd te Utrecht de 46e jaarbeurs (de eerste na den oorlog) gehouden. Bij de openingsplechtigheid waren o.m. aanwezig: H.M. de Koningin, H.K.H. Prinses Juliana, min.-pres. Schermerhorn, min. ir. H. Vos, de Amerikaansche ambassadeur, Hornbeck, en de Britsche ambassadeur, Sir Neville Bland.
Ondanks de moeilijkheden die verbonden zijn aan het internationaal handelsverkeer waren toch eenige landen officieel vertegenwoordigd, te weten: België, Frankrijk, Zwitserland en Tsjecho-Slowakije, terwijl naast individueele firma's uit deze landen er ook individueele deelneming was uit Amerika, Denemarken, Engeland en Zweden, hetzij door haar Nederlandsche vertegenwoordiging, hetzij direct.
Het totaal aantal deelnemers bedroeg 1.463, waarvan 526 uit het buitenland.
Er waren 175 firma's uit Groot-Brittannië, 91 uit de V.S., 83 uit Zwitserland, 61 uit België, 32 uit Frankrijk, 47 uit Tsjecho-Slowakije, 21 uit Zweden, 10 uit Denemarken, 4 uit Canada, 1 uit Portugal en 1 uit Noorwegen. België, Frankrijk, Tsjecho-Slowakije en Zwitserland hadden een eigen sectie.
Ook deze Jaarbeurs diende naar het oude recept, maar onder de geldende omstandigheden in veel sterkere mate dan in normale jaren, het contact tusschen fabrikant en afnemer; het karakter van de Nederlandsche Jaarbeurs echter, die tot nu toe voornamelijk haar functie vervulde ten baie van het binnenlandsche handelsverkeer, is thans dermate gewijzigd, dat haar reeds aanwezige functie ten dienste van het internationale verkeer, met één slag aanmerkelijk is uitgebreid.
Deze wijziging bergt mogelijkheden, die de grootste aandacht verdienen. Besloten is nu een deel van de najaarsbeurs, die van 10—19 September zal worden gehouden, het karakter van een speciale exportbeurs te geven. Behalve dat er plannen zijn voor een vierde jaarbeursgebouw, verkeeren ook de plannen voor den bouw van een nieuw administratie-

gebouw in vergevorderden staat van voorbereiding.
„Wij hopen op een stukje erfenis van Leipzig," zeide de voorzitter van het Jaarbeursbestuur, dr. F. H. Fentener van Vlissingen. Utrecht kan in West-Europa een nog belangrijker punt worden dan vroeger. (Ec. Voorl. - N.R.C. - Alg. H.bl. - Tijd) **(V. b. Jaarbeurs: 743 E)**

Nederland

A. „Comité van Belgisch-Nederlandsch-Luxemburgsche samenwerking" —

12 April — Onlangs werd opgericht het „Comité van Belgisch-Nederlandsch-Luxemburgsche samenwerking". Dit comité heeft tot doel de cultureele, sociale en economische banden tusschen deze landen nauwer aan te halen en de voorwaarden te scheppen voor een beter contact, zoo deelde de heer L. Thole, secretaris van de Nederlandsche afdeeling mede.
Hiertoe is men begonnen met de coördinatie van de bestaande organen, die op dit terrein werkzaam waren. Doch daarnaast stelt men zich voor, de samenwerking tusschen de landen uit te breiden tot gebieden, die tot nog toe door geen enkele vereeniging werden bestreken.
Het comité bestaat uit drie afdeelingen, een Belgische onder leiding van den heer J. Hoste, een Luxemburgsche onder voorzitterschap van P. Frieden, en een Nederlandsche. Hiervan is de heer F. Beelaerts van Blokland voorzitter, oud-min. Bolkestein vice-president, en de heer L. Thole secretaris.
Op 28 en 29 Maart heeft het comité in Brussel een vergadering van de drie landelijke afdeelingen gehouden. Daar heeft men besloten, dat in alle drie de landen overgegaan zal worden tot oprichting van een cultureele, een economische, een technische en een sociale studiecommissie. De cultureele commissie zal verdeeld worden in een juridische en een letterkundige afdeeling en een afdeeling voor toerisme. De technische commissie zal zich speciaal met waterwegen en stedebouwkundige vraagstukken bezighouden, terwijl de sociale afdeeling vooral het loonniveau in de verschillende landen zal bestudeeren. De Belgische economische afdeeling zal een nauw contact met de Nederlandsche Kamer van Koophandel te Brussel onderhouden. (Par.)
(V. b. cult. contact met België: 6670 A)

B. De toekomst van de Rotterdamsche havens - Aanpassing aan veranderde omstandigheden noodzakelijk —

2 April — Voor het departement 's-Gravenhage van de Nederl. Maatschappij voor Nijverheid en Handel sprak de heer ir. N. Th. Koomans over „de toestand en de toekomst van de Rotterdamsche havens". In zijn uitvoerig overzicht van de vernielingen die door de Duitschers in en na September 1944 systematisch zijn toegebracht, belichtte spreker in het bijzonder de moeilijkheden, die ontstaan zijn door het tekort aan opslagruimte. Hoewel het stukgoederenverkeer nog slechts op een intensiteit van plm. 25% van het peil van 1938 gekomen is, en van de vroeger ter beschikking staande 700.000 m² vloerruimte in loodsen en pakhuizen nog de helft intact is gebleven, is het tekort door de eenzijdige instelling van het tegenwoordige handelsverkeer (immers: vrijwel alleen invoer) zeer aanzienlijk te noemen. In de Duitsche havens is ook veel opslagruimte weggevallen. Er zijn goede mogelijkheden voor Rotterdam, bij het overnemen van deze stapelfunctie der Duitsche Rijnhavens. Het herstelwerk in de Rotterdamsche haven, dat wegens de groote risico's en de onzekerheid voorloopig in regie wordt uitgevoerd, maakt goeden voortgang. Een combinatie van vijf Nederlandsche en drie Engelsche aannemingsmaatschappijen is ingeschakeld. De vraag doet zich voor, of de herbouw in den ouden vorm zal geschieden. Men streeft naar een saneering en vereenvoudiging bij de verdeeling der beschikbare terreinen. Door combinatie hoopt men met een mindere outillage toch een groot rendement te bereiken. In plaats van de 26 verloren laadbruggen, zou men dan met 8 of 9 van deze werktuigen, heel wat kunnen doen.
Hoewel door de vernielde Rijnbruggen, het tekort aan scheepsruimte en vooral ook door het gebrek aan sleepkracht de Rijnvaart nog lang niet op volle toeren kan draaien, is het te verwachten, dat in den loop van dit jaar gunstiger toestanden bereikt zullen worden.
Belemmeringen van economischen en politieken aard, spelen, naast de technische moeilijkheden, een rol.
Rotterdam zal zich echter moeten aanpassen aan de veranderde omstandigheden. Het transitoverkeer zal misschien nooit meer zijn ouden vorm aannemen en een overschakeling op de industrie zal dan noodig blijken. Reeds is er veel vraag van industrieelen naar terreinen in de omgeving van Rotterdam.
Het verkeer op Zwitserland en Tsjecho-Slowakije biedt, op zijn minst genomen, zoo zei ir. Koomans, bemoedigende perspectieven evenals de mogelijkheid tot het overnemen van een deel der distributiehandel op Skandinavië en Rusland. (Ec. Voorl.) **(V. b. 6363 G)**

C. Liquidatie van het Ned. Arbeids Front —

10 April — Naar mr. F. W. Blase Ezn., bij afwezigheid van den regeeringscommissaris voor de liquidatie van het Ned. Arb. Front, mr. Hacke, in een persconferentie mededeelde, is de situatie van den N.A.F.-boedel als volgt:
De totale vordering der vroegere bonden, vereenigingen en organisaties (die wij verder als „de oude bonden" zullen aanduiden) op den N.A.F.-boedel bedraagt ƒ 36.427.000 (waarbij de door de oude bonden in het buitenland belegde gelden, tot een totaal van ƒ 6 millioen, en het kapitaal der werkloozenkassen, tot een totaal van ƒ 12 millioen, buiten beschouwing zijn gelaten).
Hiertegenover staat een vermogen van het N.A.F. in liquidatie van circa ƒ 29.180.000.
Bij een ponds-ponds gewijze verdeeling van den boedel onder de oude bonden zal de uitkeering zeker boven de 70 pct. liggen.
Voorts zullen de oude bonden, die gelden in het buitenland belegd hebben, die saldi volledig terugkrijgen. Woudenberg heeft hierop nooit beslag kunnen leggen. De gelden van de werkloozenkassen vormen een vordering der oude bonden op den Staat.
De liquidatie van het N.A.F. is op tweeërlei wijze mogelijk. Geschiedt zij via den Raad voor het Rechtsherstel, dan zullen alle oude bonden de van hen afkomstige goederen en rechten, voor zoover die zich nog in den N.A.F.-boedel bevinden, terug krijgen. Dan zal er een klein actief overblijven, waartegenover de nog niet bevredigende vorderingen van de oude bonden en de overige crediteuren staan. Dit restant zal dan onder alle crediteuren pond-ponds gewijze moeten worden verdeeld.
De liquidateur is echter van meening, dat dit tot groote onbillijkheden zal leiden en daarom stelt hij een andere werkwijze voor, n.l. dat alle oude bonden gelijkelijk in het nog aanwezige actief deelen.
Verreweg de meeste belanghebbende bonden hebben te kennen gegeven, dat zij het standpunt van den liquidateur volkomen deelen.
De regeering zal ten deze een beslissing moeten nemen.
Op voorstel van den liquidateur heeft de minister van Sociale Zaken inmiddels goedgevonden, dat, in afwachting van de beslissing over de wijze van liquidatie, reeds nu aan de oude bonden kunnen worden overgedragen: de saldi in het buitenland, de onroerende goederen, al dan niet bezwaard met hypotheek, hypotheken, uitgezette gelden, uitstaande leeningen en effecten, voor zoover deze aan de hand van de door de oude bonden te verstrekken nummers als vroegere eigendom aanwijsbaar zijn.
Het reëele vermogen, dat op deze wijze naar de oorspronkelijke eigenaren zal terugkeeren, wordt (de ƒ 6 millioen der saldi in het buitenland buiten beschouwing gelaten) getaxeerd op circa ƒ 25 millioen. **(V. b. N.A.F. 6390 E)** **(Tr.)**

D. Film - Bioscoopbond contra monopolie der groote Amerikaansche filmmaatschappijen —

10 April — De Bioscoopbond heeft dezer dagen mededeelingen gedaan over een conflict met de groote Amerikaansche filmmaatschappijen. De bond is tot deze mededeelingen gedwongen door een open brief aan minister-president Schermerhorn in het Engelsche blad „Cinema Weekly", waarin Nederland ondankbaarheid wordt verweten, omdat het de condities van de Amerikaansche filmverhuurmaatschappijen niet wenscht te accepteeren.
Nadat de SHAEF als filmdistributieapparaat was verdwenen en met hem het aandeel in de recettes van ongeveer 80 pct., arriveerden Amerikaansche zakenlieden, die dergelijke condities stelden voor de huur van Amerikaansche films. Ter oriënteering diene, dat het normale percentage, waaraan de Bioscoopbond ook nu vasthoudt, 35 pct. bedraagt.
De Bioscoopbond had zijn voordeel gedaan met de voorgeschiedenis in andere bevrijde deelen van Europa: De geallieerde legers werden n.l. gevolgd door Amerikaansche kooplieden, die probeerden links en rechts filmtheaters op te koopen ten einde op deze wijze de algeheele zeggenschap te krijgen in de filmexploitatie op het continent.
In Noord-Afrika hadden de Amerikanen 80 pct. van de recette bedongen, in Indië dito, in België 60 pct, in Engeland 50 pct. Dat wilde men hier tot elken prijs verhinderen, want de gevolgen voor den bioscoopexploitant zouden funest zijn. En een exploitant, die met handen en voeten aan Amerikaansche filmmaatschappijen gebonden is, vertoont uiteraard nog slechts uitsluitend Amerikaansche films.
De maatregel der Nederlandsche regeering, die den verkoop van onroerende goederen boven ƒ 2000 verbood, sneed in Nederland den film-Amerikanen den pas af.
De Bioscoopbond had inmiddels nog andere regelingen ingevoerd. Zoo werd het den leden (440 in getal) verboden

„blind" te boeken, d.w.z. een film te huren zonder haar te hebben gezien.
„Blokvorming", d.w.z. het koppelen aan één „milliondollar-production" van soms twintig of dertig den exploitant onbekende films, werd verboden voor meer dan zes films tegelijk.
Vijf Amerikaansche maatschappijen, 20th. Century Fox, Paramount, Warner Bros, Metro-Goldwyn-Mayer en R.K.O. traden, toen zij hun zin niet kregen, uit den Bond. Wie geen lid is van den Bond, kan in Nederland geen films verhuren en dus stond de import van Amerikaansche films goeddeels stop. Slechts United Artists en eenige kleinere maatschappijen verhuren op het oogenblik in Nederland nog films. In totaal zullen er dit jaar 300 films worden ingevoerd; honderd hiervan zijn Amerikaansche, de andere komen uit Frankrijk, Engeland, Scandinavië, België en Rusland.
Het is een merkwaardig en belangrijk facet van den strijd, dat — hoewel dit misschien in den beginne niet zoo in het oog sprong — hier een lans wordt gebroken voor de filmproductie van de kleinere landen. Door het wegblijven van een monopolistische hoeveelheid Amerikaansche films krijgen de Fransche, Engelsche, Deensche, Zweedsche, Russische en Zwitsersche films in ons land een kans, die zij, op de met Amerikaansche films overstroomde markt van voor den oorlog, nimmer ontmoetten.
Het is dan ook niet te verwonderen, dat het conflict met de Amerikaansche maatschappijen en de pogingen van den Nederlandschen Bioscoopbond baas in eigen huis te blijven, de belangstelling hebben in andere kleine landen, die deels reeds zijn gezwicht, deels nog in een dergelijken strijd als te onzent, zijn gewikkeld. Er is reeds eenmaal een poging tot bemiddeling gedaan. Merkwaardig genoeg — en typisch voor de pogingen van de zijde der Amerikaansche maatschappijen, om het conflict op een ander plan te brengen dan het zuiver zakelijke — via de Amerikaansche Ambassade en het departement van O., K. en W. De maatschappijen verklaarden zich bereid om op dezelfde voorwaarden, als gesteld door den Bond, films te leveren, echter zonder weer lid te worden van den Bond.
Dit op het oog redelijke voorstel verborg klaarblijkelijk de bedoeling, om een tijdlang de markt te voorzien van Amerikaansche films, het publiek en daardoor de bioscoop-exploitanten aan deze producten te wennen en te binden en om zoodoende een greep te krijgen op de exploitanten, buiten den Bond om. Dit zou den weg effenen voor elke conditie die de maatschappijen zouden wenschen te stellen. Het voorstel werd derhalve verworpen. Een daaropvolgend bezoek van den vertegenwoordiger van de Export Association, Henry Kahn, kon evenmin tot overeenstemming leiden.
(V.K. - Alg. H.bl.) **(V. b. Film: 6522 E)**

Nederland

A. Prof. Gerbrandy over houding van Colijn in 1940 - vorming van één Chr. Nationale Partij bepleit - critiek op Indisch beleid —

30 Mrt. — Prof. mr. P. S. Gerbrandy heeft in een op 29 Mrt. te Amsterdam gehouden vergadering der A.R. Kiesvereeniging „Nederland en Oranje", een rede gehouden, waarin hij o.m. zeide:
„Toen dr. Colijn in 1940 in zijn brochure („Op de grens van twee werelden") de Ned. regeering verweet, dat zij was gevlucht, was dat een dolkstoot in den rug van de regeering, die voor uw bevrijding bleef strijden. Het anti-revolutionnaire volk had zich toen van Colijns beleid moeten afkeeren."
„De A.R. partij moet — aldus prof. Gerbrandy — afstand doen van het begrip „leider". Na Groen en Kuyper was de tijd voor zulk een leider voorbij. Noodig is een scherpe uitwisseling van gedachten.
Een heroriënteering als in de R.K. Staatspartij (waar de deur voor toetreding van Protestanten op een kier is opengezet) en in de S.D.A.P. (een verbinding van ijzer en leem, die, naar spr. meent, geen stand kan houden), kan hij niet bewonderen."
Ernstig klemt echter de eisch van één Chr. Nationale Partij, waarin ook de mogelijkheid gelegen is om van de verstarring los te komen en die kan zijn de klaroenstoot van „het waarachtig christelijk beginsel".
Met betrekking tot Indië zeide prof. Gerbrandy o.m.:
„Toen Japan capituleerde had men den G.G., jhr. Tjarda van Starkenborgh, die tijdens de bezetting van Ned.-Indië het lot der door hem geregeerde volken is blijven deelen — een standpunt, dat door de regeering te Londen ten volle is gewaardeerd en als juist is erkend —, moeten uitnoodigen de taak van den G.G. weer op zich te nemen en men had hem weer boven den Luitn. G.G., dr. Van Mook, moeten stellen, terwijl het te volgen beleid in overleg en overeenstemming met den G.G. had moeten worden bepaald.
Men heeft niet het standpunt ingenomen, dat, hetgeen in Indië geschieden moest, was het liquideeren van een stukje van den oorlog. Men heeft jhr. Van Starkenborgh laten gaan, den man, die, beter dan iemand, in staat was de mentaliteit en de rijpheid voor zelfstandigheid der inlandsche bevolking te peilen — welk peilen niet kon plaats hebben, zoolang er terreur door de inlandsche beweging werd geoefend — en men is gaan onderhandelen met de z.g. regeering van de z.g. republiek Indonesië, met Sjahrir, den z.g. vertegenwoordiger van Soekarno.
Bij die onderhandelingen wordt er met onze constitutie gesold en het prestige van het Ned. gezag is in ernstige mate geschaad! Deze onderhandelingen moeten dood loopen. Wie met de revolutie onderhandelt, mist den vasten bodem, waarop alleen de staatkunde kan staan".
Ten slotte zeide spr., dat onze politiek ten aanzien van Ned.-Indië hierdoor bepaald moet worden, dat Nederland, i. c. het Ned. gezag, van God geroepen is het waarachtig belang der inlandsche bevolking te behartigen en het tot zelfstandigheid binnen de Rijkseenheid te leiden.
„Alleen als men die taak zoo ziet, kan men zich veilig weten en in dien weg zal een vaste, staalharde politiek noodig zijn". (Alg. H.bl. - Tr.)
(V. b. Gerbrandy: 6537 III; A.R.P. 6638 A; Kath. Volkspartij 6638 B; P.v.d.A. 6669 G; Tj. v. Starkenb.: 6614 E; Colijn: 4704, 5712, 6448 F)

B. De a.s. verkiezingen - Candidaatstelling Kamerverkiezingen - elf partijen nemen deel —

10 April — De candidaatstelling voor de verkiezing van leden der Tweede Kamer had op 9 April in de achttien kieskringen plaats. Bij de candidaatstelling is gebleken, dat in totaal 11 partijen aan de verkiezingen zullen deelnemen, n.l.: Anti Revolutionnaire Partij, Partij van den Arbeid, Protestantsche Unie (een onlangs tot stand gekomen concentratie van eenige politieke groepen, o.w. de Vrij Christ. Hist. en de Herv. Ger. Staatspartij, Katholieke Volkspartij, Staatkundig Gereformeerde Partij, Christelijk Historische Unie, Communistische Partij Nederland (De Waarheid), Partij van de Vrijheid, Nederlandsche Bellamy Partij, Onafhankelijke Partij (groep Lopez, een uit de lezers van het Amsterdamsche weekblad „de Ochtendpost" voortgekomen groepeering), en de Christelijk Democratische Volkspartij.
Het aantal deelnemende partijen is vergeleken met vroegere Kamerverkiezingen aanmerkelijk teruggeloopen. In 1933 was dit aantal 54; in 1937 (toen voor het eerst ƒ 250.— gestort moest worden bij de indiening van elke candidatenlijst) 20.
De Nederlandsche Bellamypartij heeft candidaten gesteld in de kieskringen V Rotterdam, VI 's-Gravenhage, X den Helder, XI Haarlem en XVI Groningen; de Onafhankelijke Partij (groep Lopez) in de kieskringen V Rotterdam en IX Amsterdam en de Christelijk Democratische Volkspartij in de kieskringen IX Amsterdam en XVI Assen. De andere staatkundige partijen hebben in alle achttien kieskringen candidaten gesteld met uitzondering van de Protestantsche Unie, welke partij geen lijst heeft ingediend in de kieskringen IV Nijmegen en XVIII Maastricht. (Red. K.H.A. - N.R.C.)
(V. b. candidaatstelling 1937: 2757 B)

C. Tegen Franco-Spanje - resolutie Kamerleden Partij van den Arbeid

11 April — De leden der Tweede Kamer, behoorende tot de Partij van den Arbeid, hebben een resolutie van den volgenden inhoud aan de regeering gezonden:
„De leden der Tweede Kamer, behoorende tot de Partij van den Arbeid, hebben met verontrusting en verontwaardiging kennis genomen van de tegemoetkomende houding, tijdens den oorlog door het Franco-regime in Spanje aangenomen tegenover het fascistische Italië en het nationaal-socialistische Duitschland, zooals mede uit het onlangs gepubliceerde Amerikaansche witboek is gebleken, waarin thans nog wordt volhard door het verleenen van asyl aan oorlogsmisdadigers.
Zij zijn voorts van oordeel, dat ook de recente terechtstellingen en vervolgingen van personen van alle richtingen, die het verbod van vrije meeningsuiting en van vereeniging en vergadering hebben overtreden, toestanden openbaren, die ter wille van de menschelijkheid en de handhaving van vrede en veiligheid niet kunnen worden geduld.
Zij spreken de wenschelijkheid uit, dat de regeering nauw overleg pleegt met de andere Westersche democratieën, om, op grond van haar gezamenlijke verantwoordelijkheid voor West-Europa, te bevorderen, dat het thans in Spanje bestaande regime wordt vervangen door een werkelijk democratisch, op vrije meeningsuiting en vrije partijvorming berustend stelsel, waarbij zij gezamenlijk de taak hebben, dit democratische Spanje door economische en financieele hulp in zijn wederopbouw bij te staan.
(V.V.) **(V. b. P.v.d.A.: 6645 C; Am. witboek: 6666 E)**

D. Door Duitschers gestolen boeken terug —

5 April — Met het beurtschip „Ideaal" zijn 371 kisten met, door de Duitschers in Nederland gestolen en in Duitschland teruggevonden, boeken, te Amsterdam aangekomen. Er zijn zeer beroemde verzamelingen bij, o.a. de collectie van het Spinozahuis, de Rosenthaliana van de

Amsterdamsche Universiteitsbibliotheek (de grootste boekenverzameling over joodsche aangelegenheden ter wereld), die alleen al 194 kisten beslaat, de bibliotheek van de Port. Isr. gemeente Amsterdam (109 kisten) en andere collecties. (Tr.) **(V. b. 6622 A)**

Nederland

A. Voedselsituatie - bezoek van oud-president Hoover aan Nederland —

Herbert Hoover, die van 1928—1932 president der Ver. Staten was, arriveerde op 9 April op Schiphol. De 71-jarige oud-president maakt, in opdracht van pres. Truman, een reis door Europa om zich op de hoogte te stellen van de voedselsituatie. (A.N.P.)
(V. b. Hoover 6369 H; wereldvoedselsituatie: 6681 F)

B. Amerikaansche onderscheiding voor luit.-gen. A. Q. H. Dijxhoorn

9 April — De militaire attaché der Vereenigde Staten, kolonel Johnson, heeft aan den oud-minister van oorlog, luit.-gen. A. Q. H. Dijxhoorn, de versierselen van het commandeurskruis van de „Legion of merit" overhandigd. (N.R.C.)
(V. b. Dijxhoorn: 6488 B)

C. Baldadigheid der jeugd - politiebevoegdheid voor onderwijzers —

12 April — Ter bestrijding van de baldadigheid onder de jeugd, die ook in Hilversum ernstige vormen heeft aangenomen, heeft de burgemeester, mr. J. A. G. M. van Hellenberg-Hubar, een groot aantal leerkrachten bij het lager, middelbaar en nijverheidsonderwijs beeedigd als onbezoldigd rijksveldwachter. (Par.)

D. Politiek-sociale faculteit aan de Amsterdamsche universiteit —

6 April — De Senaat der universiteit van A'dam heeft het voorstel van de daartoe benoemde Senaatscommissie, zich met een uitgewerkt ontwerp tot oprichting eener politiek-sociale faculteit, tot het gemeentebestuur te wenden, aangenomen. Deze zevende faculteit zal volgens het ontwerp drie afdeelingen omvatten: een politiek-sociale ter opleiding van diplomatieke en consulaire ambtsdragers, een voor z.g. „planning," d.w.z. maatschappelijken en materieelen opbouw, speciaal stedebouw, en de derde voor sociale psychologie en paedagogie, ten behoeve van hen, die de psyche van de massa willen bestudeeren; deze laatste afdeeling zal niet voor een bepaald ambt of beroep opleiden. (Alg. H.bl.)
(V.b. Universiteit A'dam: 6441)

E. Dr. Van Mook, Sir Archibald Clark Kerr en Indonesische delegatie in Nederland gearriveerd —

8 April — Dr. Van Mook, Sir Archibald Clark Kerr en de Indonesische afgezanten, Soewandi, Soedarsono en Pringodigdo zijn op Schiphol gearriveerd. Het vliegveld was voor het publiek gesloten en werd streng bewaakt door marechaussees.
Ter verwelkoming waren van Nederlandsche zijde o.a. aanwezig mr. P. Sanders, secretaris-generaal van Algemeene Oorlogvoering, jhr. mr. H. F. L. K. van Vredenburgh, chef afd. Politieke Zaken van het ministerie van Buitenlandsche Zaken, en mr. P. T. A. Westerouen van Meeteren, chef van het kabinet van het min. van Overz. Gebiedsdeelen. Ook de Engelsche ambassadeur Sir Neville Bland was aanwezig. Dr. Van Mook en Sir Archibald Clark Kerr weigerden verklaringen af te leggen en reisden na korten tijd door naar Den Haag.
De drie leden van de Indonesische delegatie begaven zich, omstuwd door leden van den Perhimpoenan, getooid met de zwart-fluweelen mutsen en Javaanschen sarong, naar de ontvangstloods.
Op de stoep van de loods hield de heer Soewardi een kleine toespraak tot zijn geestdriftige, met rood-witte strikjes getooide landgenooten. Enthousiast „Merdeka" (vrijheid)-geroep en de Maleische versie van „lang leve een vrij Indonesië" klonken op. Gebalde vuisten werden opgestoken.
„Wij hopen," zei de heer Soewardi ons, „dat onze missie met succes zal worden bekroond. Wij zijn niet alleen gekomen om besprekingen te voeren, maar ook om ons op de hoogte te stellen van de gevoelens van de Nederlandsche regeering en van het Nederlandsche volk ten opzichte van de voorstellen, die dr. Van Mook overbracht."
Op de vraag, of het waar was, wat eenige Nederlandsche bladen schreven, dat de Indonesische delegatie naar Nederland komt, omdat de Indonesische eischen de bevoegdheden en de opdracht van dr. Van Mook te boven gaan, wilde de heer Soedarsono geen commentaar geven.
„Zijn de landingen van Nederlandsche troepen en de gebeurtenissen in Bandoeng van invloed geweest of nog van invloed op de onderhandelingen?" werd den heer Soedarsono gevraagd. „Het was beter geweest," aldus het Indonesische kabinetslid, „als zij niet hadden plaats gevonden, maar zij hebben geen invloed op de onderhandelingen." De missie is zuiver informatief en heeft geen volmachten. Op 20 April wordt de delegatie weer te Batavia terugverwacht.
Aan het eind van den middag vertrok de Indonesische delegatie naar de „Hooge Veluwe", waar in het jachtslot Sint Hubertus, dat zoo mogelijk nog strenger bewaakt wordt dan het vliegveld Schiphol, besprekingen zullen plaats hebben.
(A.N.P. - Alg. H.bl.) **(V. b. 6679 C)**

F. Minister Schermerhorn dankt Lord Inverchapel (Sir Archibald Clark Kerr) - vrije samenwerking tusschen Europa en Azië —

10 April — Aan Sir Archibald Clark Kerr, die inmiddels door den Engelschen koning tot baron verheven is en den titel Lord Inverchapel heeft aangenomen, werd door de regeering een diner aangeboden. Minister-president prof. ir. W. Schermerhorn hield tijdens dit diner een rede, waarin hij Lord Inverchapel uit naam van de Ned. regeering welkom heette en zijn waardeering betuigde voor de wijze, waarop hij de moeilijke taak had vervuld, waarmede de Britsche regeering hem had belast.
Gedurende uw verblijf op Java, aldus spr., hebben zich bepaalde denkbeelden over een mogelijke oplossing ontwikkeld. Wij hopen van ganscher harte, dat deze resultaten het eerste begin zullen vormen van een definitieve oplossing.
Sprekende over de verhouding tusschen Europa en Azië, merkte de minister op, dat de betrekkingen tusschen Europa en Azië anders zullen worden, dan zij zijn geweest in de jaren voor den eersten, en zelfs voor den tweeden wereldoorlog. Vele Europeanen, die al hun kennis en energie hebben gegeven aan de ontwikkeling van het economische en sociale leven van Z.O. Azië, kunnen nauwelijks begrijpen, wat er aan den overkant bezig is te gebeuren. Maar wij hopen allen, dat de Europeesche naties, die zooveel gedaan hebben voor de ontwikkeling van de gebieden van overzee, een weg zullen vinden, die naar een nieuwe toekomst leidt, een toekomst, waarin vrije samenwerking tusschen Europa en Azië de beste waarborg zal vormen voor het belang beider volkeren. (A.N.P. - Msb.)

G. Schaken - Dr. Euwe in dienst van de K.N.S.B. —

4 April — Dr. Euwe heeft aan het bestuur van den Kon. Ned. Schaakbond voorgesteld, dat hij bij dit lichaam tegen een vast honorarium in dienst zal treden en in ruil hiervoor een aantal simultaanseances geven en lezingen houden. Hierdoor kan hij zijn functie als leeraar opgeven en den noodigen tijd vrij houden om zich te wijden aan het schaakspel.
De Bondsraad van den K.N.S.B. heeft dit voorstel met algemeene stemmen aangenomen. De nieuwe regeling zal op 1 September van kracht worden en telkens na verloop van een jaar wederzijds bekrachtigd moeten worden. (N.R.C.)
(V. b. schaken 6682 D; dr. Euwe: 5272)

Ned. O. Indië

H. Bestellingen in Australië geannuleerd —

11 April — De NIGIEO (N.-I. Gouvernements Import-Export Organisatie) heeft aan meer dan 250 Australische firma's brieven gericht, waarin de annuleering van orders tot een waarde van 6.000.000 pd. st. wordt medegedeeld en waarin tevens wordt verklaard, dat het vasthouden van Nederlandsche schepen in de Australische havens den handel tusschen Nederland en Australië onmogelijk maakt.
In de brieven wordt erkentelijkheid uitgedrukt voor de door Australische fabrikanten aan de Nederlandsch-Indische regeering verleende hulp. Voorts wordt gezegd, dat de NIGIEO had gehoopt de goederen in ontvangst te nemen en op te slaan, totdat zij verscheept konden worden, doch dat vier pakhuizen de huur hadden opgezegd. (A.N.P. - Aneta)
(V. b. betr. met Australië: 6654 D)

I. Britsche tanks worden door Ned. Ind. leger overgenomen —

10 April — De generaal-kwartiermeester van het Ned. leger, generaal-majoor S. van den Bergh, heeft verklaard, dat een zeer groote hoeveelheid Britsche uitrustingsstukken op Java door het Ned. Ind. leger zal worden overgenomen, daar het tekort aan scheepsruimte het onmogelijk maakt, dat de Britten op de terugreis hun uitrusting meenemen. Tot de uitrusting behooren middelgroote Stuart-tanks, welke, al zijn zij veel gebruikt, nog in goeden staat zijn. Oorspronkelijk was het Ned.-Ind. leger niet bereid deze tanks over te nemen, met het oog op gebrek aan geoefende bemanning, maar deze beslissing werd gewijzigd, toen het mogelijk was maatregelen te treffen, manschappen door ervaren instructeurs in Indië te laten opleiden. De opleiding van geregelde tankbemanningen in Indië zal drie tot vijf maanden duren. (Msb.)

K. Commissie-Van Poll —

11 April — De commissie-Van Poll heeft in de vorige weken op diverse plaatsen in Indië besprekingen gevoerd. Zij is naar de Groote Oost vertrokken. Drs. H. A. Korthals is evenwel reeds op 10 April in ons land gearriveerd. (Tijd)
(V. b. 6660 D)

Ned. O. Indië

A. Hoofd van de Kempeitai op Java gearresteerd —

4 April — Gen.-majoor Nishida, vroeger hoofd van de Kempeitai (Japansche gestapo) op Java, is gearresteerd. (N.R.C.) (V. b. Kempeitai: 6622 E)

B. Britsche verliezen op Java en Sumatra —

3 April — De Britsche militaire verliezen op Java en Sumatra bedroegen tot 16 Maart: Britten: 34 dooden, 70 gewonden en 10 vermisten; Britsch-Indiërs 274 dooden, 957 gewonden en 24 vermisten. (V.K.) (V.b. Britsche verliezen: 6584 C)

C. Britten nog drie maanden op Java —

5 April — De chef van den staf van den Britschen opperbevelhebber op Java, heeft op een persconferentie verklaard, dat de Britsche strijdkrachten op Java zullen blijven totdat alle Japansche troepen zijn afgevoerd en de geïnterneerde vrouwen en kinderen geen gevaar meer van de extremisten te duchten hebben. De Engelsche troepen zullen Java zeker niet eerder dan over 3 maanden kunnen verlaten. Voorwaarde is, dat het evacuatie-plan vlot verloopt en een Nederlandsch-Indonesische overeenkomst is bereikt. Het ligt niet in de bedoeling, de Britsche troepen man voor man door Nederlandsche te vervangen. De Engelschen zullen bij de afvoering van de Japanners en de beveiliging der geïnterneerden het opperbevel op Java houden. (V.K.) (V. b. vertrek Br. troepen: 6653 B en 6639 C; evacuatie: 6679 F)

D. Volksfront op Sumatra —

8 April — Terwijl op Java de invloed van het „Volksfront" aan het afnemen is en de Indonesische minister van Defensie de leiders ervan heeft doen arresteeren, is op Sumatra in een massavergadering te Fort de Kock, een eenheidsfront van partijen en organisaties gevormd, volgens hetzelfde schema als het volksfront op Java. (Alg. H.bl.) (V. b. Sumatra: 6532 B; Volksfront 6670 B)

E. Stopzetting evacuatie naar Nederland —

11 April — Na 15 April zal de evacuatie naar Nederland worden stopgezet. Alleen voor geïnterneerden, die nog in Midden- en Oost-Java verblijven, zal een uitzondering worden gemaakt, aldus meldt A.N.P. uit Batavia. (Alg. H.bl.) (V. b. evacuatie: 6679 F)

Albanië

F. De verhouding met Engeland en de nabuurstaten - het regime - grensgeschillen: Epirus en Kossowo - Toekomst —

5 April — Engeland heeft besloten voorloopig niet over te gaan tot de uitwisseling van diplomatieke vertegenwoordigers met Albanië. De aangewezen Britsche gezant, die al eenigen tijd te Bari wachtte om over te steken, is teruggeroepen en de Engelsche regeering zal te Tirana laten weten, dat het haar niet mogelijk is een Albaneeschen gezant te Londen te ontvangen. Voorts is er volgens Reuter reden om aan te nemen, dat Engeland niet bereid zal zijn Albanië's verzoek tot toelating bij de V.N. te steunen. Een en ander is een gevolg van de vijandige houding door Albanië tegen Engeland aangenomen. De Britsche militaire missie, welke nog te Tirana vertoefde uit de oorlogsdagen, is al sinds maanden vrijwel geïnterneerd.

Om deze zaak goed te begrijpen, moet men weten, dat Albanië thans, evenals Zuidslavië, communistisch geregeerd wordt. Evenals daar hebben de communisten onmiddellijk bij het staken der vijandelijkheden de macht gegrepen, wat Hoxha, hun leider, des te gemakkelijker viel, daar hij niet als Tito een Mihailowitsj of een emigrantenregeering tegenover zich had. Hoxha heeft, bijgestaan door dr. Malesjowa, die zijn vorming in Rusland genoten heeft en als minister van volksopvoeding optreedt, zijn volk een constitutie gegeven naar het Russische model. In zijn toespraak bij de afkondiging dezer constitutie sprak hij van de beslissende rol van de Sovjet-Unie in de overwinning op het fascisme en prees haar als de betrouwbaarste verdediger der kleine volken, hun souvereiniteit en onafhankelijkheid. Voorts sprak Hoxha bij die gelegenheid de hoop uit op vriendschappelijke samenwerking met Bulgarije, Polen, Tsjecho-Slowakije en Frankrijk.

Tevens echter wees hij op de stelselmatige uittartingen van de Griekse royalisten op de Albaneesche grens, d.w.z. in Epirus, dat, sinds Albanië na den tweeden Balkanoorlog zijn zelfstandigheid verkreeg, een twistpunt tusschen beide landen is geweest.

Ook met Zuidslavië bestaat een grensgeschil en wel over de streek van Kossowo, dat thans echter vanwege de communistische broederschap onaangeroerd wordt gelaten.

Albanië is van huis uit een arm land. De Italianen hadden grootsche plannen ontworpen om het tot ontwikkeling te brengen, maar van uitvoering daarvan is weinig gekomen. Ook Hoxha's regeering heeft goede plannen, maar door de verwijdering van de Italiaansche technici, de invoering van een onberaden grondherziening en het overbelasten van den koopmansstand, naast de enkele groote landheeren de eenige groep bemiddelden in den lande, werkt zij indirect het herstel tegen. Thans teert het land nog op zijn voorraden en zijn bovengenoemden geringen rijkdom, straks zal het hulp van buiten behoeven.

Daar de bodemschatten van het land nog vrijwel onontgonnen zijn, de landbouw, (die bij een goede organisatie voldoende zou zijn om het heele millioen inwoners te voeden) achterlijk en de bevolking onontwikkeld — de vice-premier van de huidige regeering kan lezen, noch schrijven — zal de ontwikkeling des lands een werk van langen adem zijn, dat eerst op den langen duur profijt zal opleveren. (N.R.C.) (V. b. Albanië: 6584 F)

Argentinië

G. Stijging volksinkomen 1935-1945

Uit een door de Centrale Bank gepubliceerd overzicht van de ontwikkeling van het Argentijnsche volksinkomen in de jaren 1935 tot 1945 blijkt, dat het totale inkomen van de bevolking, vooral tijdens de jaren 1940 tot 1945, tengevolge van de oorlogsconjunctuur buitengewoon is toegenomen. Voor het jaar 1935 wordt het inkomen aangegeven met 7,16 milliard pesos, voor 1940 met 9,42 milliard pesos, d.i. een stijging van meer dan 30 pct., terwijl de toeneming van 1940 tot 1945 niet minder dan 60 pct. bedraagt, daar het volksinkomen in het jaar 1945 15,06 milliard pesos bedroeg. (N.Z.Zt. - Ec. Voorl. 28 Mrt.)

Australië

H. Verklaring van dr. Evatt i.z. „Indonesische kwestie" —

4 April — De Australische minister van buitenlandsche zaken, dr. Evatt, heeft in het parlement verklaard:

Australië erkent, dat de souvereiniteit over Ned. Indië berust bij de Nederlandsche regeering, welke heeft verklaard, dat de volken van Indonesië na zekeren tijd over hun eigen politiek lot zullen kunnen beslissen. De regeeringsvorm van Ned.-Indië is thans het onderwerp van onderhandelingen tusschen de Nederlanders en Indonesiërs. Australië hoopt dat spoedig een overeenkomst zal worden bereikt. (N.R.C.) (V. b. Australië en Indonesië: 6654 D)

België

I. Van Acker voor Kamer van Volksvertegenwoordigers - motie van vertrouwen goedgekeurd —

5 April — Achille van Acker heeft op 3 April in de Kamer van Volksvertegenwoordigers zijn regeeringsverklaring afgelegd, waarin hij o.m. zeide:

„De regeering zal een drievoudigen slag hebben te leveren: den kolenslag, den prijzenslag en den uitvoerslag". De eerste slag vereischt een maximumproductie van kolen, de tweede beoogt hoofdzakelijk de koopkracht van den frank te verhoogen. Door de eerste twee slagen te winnen zal ook de derde worden gewonnen: de herovering der buitenlandsche markten. Aangaande de binnenlandsche politieke aangelegenheden zeide Van Acker, dat de regeering zal afzien van elk initiatief inzake de Koningskwestie, daar dit de Belgen zou verdeelen op het oogenblik dat het onontbeerlijk is alles in het werk te stellen om ze te vereenigen. De regeering bevestigt echter ten volle de suggesties der vorige regeering te dien aanzien (een volksreferendum).

Op 4 April werd een motie van vertrouwen met 107 tegen 91 stemmen aangenomen. Vrijwel alle afgevaardigden van de Christelijke Volkspartij stemden tegen. Met uitzondering van den communist Dispy en den socialistischen partijvoorzitter Buset, die tegenstander blijft van een verstandhouding met de C.V.P., opperden de sprekers de mogelijkheid van vorming van een vier-partijen-regeering in een min of meer nabije toekomst. Kamiel Huysmans hield een van zijn beste redevoeringen: hij verdedigde het standpunt van die socialisten, die voor toenadering tot de C.V.P. zijn. Oud-minister Eyskens (C.V.P.) sprak over de constructieve oppositie, die zijn partij zou voeren; hij oefende scherpe critiek uit op de liberalen, die onevenredig sterk in de regeering zijn vertegenwoordigd. Na de Kamerzitting verklaarde De Schrijver (C.V.P.), dat zijn fractie slechts tegen de regeering zal stemmen, als er principieele kwesties worden behandeld. (L. N. - Alg. H.bld. - V. V.) (V. b. Kabinet-v. Acker 6680 D)

Britsch-Indië

K. Gandhi over onafhankelijkheid

3 April — Gandhi heeft na een onderhoud met Sir Stafford Cripps verklaard, dat, hoewel Engeland voorheen vele beloften niet had vervuld, hij geloofde, dat het huidige aanbod ernstig gemeend was, hoewel het zoo verstrekkend is, dat Indië er nauwelijks aan durft gelooven. Indien Indië onafhankelijk zal zijn, zullen goede betrekkingen met Groot-Brittannië gewaarborgd zijn. (Alg. H'bl.) (V. b. Gandhi: 6591 E; aanbod onafhankelijkheid: 6665 F)

Canada

A. De spionnage-affaire - verklaring der Russische ambassade —

5 April — De Russische ambassade heeft voor het eerst een verklaring gepubliceerd i.z. de spionnage-affaire. Hierin wordt met betrekking tot de door Gusenko tegenover de Canadeesche politie afgelegde verklaringen o.m. gezegd: De bron der lasterlijke aantijgingen, Gusenko, een vroegere beambte van de ambassade, is een gewone misdadiger, die op de ambassade geld gestolen heeft en bij zijn terugkeer naar Rusland daarvoor terecht zal staan. Zijn beweringen missen iederen grond. (U.P. - N.Z.Zt.)
(V. b. 6654 G)

China

B. Amerikaansche troepen gaan vertrekken - De Amerikaansche belangen in China - ex- en import

2 April — De opperbevelhebber der Amerikaansche troepen in China, generaal Wedemeyer, heeft medegedeeld, dat slechts 3 à 4 duizend Amerikaansche soldaten in China zullen blijven. De overigen zullen na 22 Mei het land verlaten. (Exchange - N.Z.Zt.)

8 April — De strategische problemen, die tusschen de V.S. en de Sovjet-Unie bestaan, komen nergens duidelijker tot uiting dan in het Verre Oosten; nergens heeft Amerika zijn plannen zoo duidelijk ontvouwd als daar. Er rijzen voortdurend geschillen tusschen Rusland en Amerika betreffende de bezetting van Japan, de toekomst van Mandsjoerije en de wrijving tusschen Tsjiang-Kai-sjek en Yenan (hoofdstad der communisten).
Ongetwijfeld hebben de Amerikaansche troepenbewegingen na V.J.-day voorkomen, dat de communisten hun macht in N. China uitbreidden. Yenan was voornemens dat deel van China, dat bestuurd werd door Tsjiang-Kai-sjek af te sluiten van Mandsjoerije, waar vele producten gewonnen worden, die Zuid-China dringend noodig heeft, zooals staal, ijzererts, kolen, magnesium, hout enz.
Washington wenscht een rustig China onder één bestuur, namelijk van Tsjiang en het is — terecht of ten onrechte — van meening, dat Moskou meer voelt voor een evenwicht tusschen de politieke partijen. In ieder geval mag men wel aannemen, dat Moskou ietwat wantrouwend tegenover de regeering Tsjiang staat, die volkomen afhankelijk is van de Ver. Staten.
Het is begrijpelijk, dat Amerika het herstel van China zooveel mogelijk wenscht te bespoedigen. Amerika wil den wereldhandel uitbreiden en het richt zich hiertoe vooral op het Verre Oosten, waar de handel nog onontwikkeld is. De industrialisatieplannen van Sun Yat sen moeten voorloopig uitgesteld worden, maar de regeering-Tsjiang heeft schema's opgesteld voor het aanleggen van duizenden kilometers spoorlijnen en autowegen voor het oprichten van staalfabrieken, chemische industrieën, electriciteitsbedrijven, enz. Reeds voor het beëindigen van den oorlog bestudeerde een Amerikaansche missie in China, welke industrieele mogelijkheden dit land biedt. De Chineesche regeering zal in de Yang-tse vallei installaties gaan bouwen voor het opwekken van electrische energie en voor het irrigeeren van uitgestrekte gebieden. De plannen hiervoor zijn ontworpen door het Amerikaansche Bureau of Reclamation. Zoodra het werk voltooid is, zal men ongeveer drie maal zooveel energie kunnen opwekken als de machtige Amerikaansche installaties (zooals de Grand Coulee, Great Boulder en Shasta Dams), en zal men 10 millioen acres kunnen bevloeien.
Het Amerikaansche Commerce Department zoekt naar middelen om de Chineesch—Amerikaansche handelsbalans meer in evenwicht te brengen. Voor den oorlog was de buitenlandsche handel van China betrekkelijk onbeduidend. De voornaamste uitvoerproducten waren ruwe zijde, olie, thee en varkenshaar. Al deze producten openen goede mogelijkheden voor den na-oorlogschen handel, ofschoon zijde en varkenshaar verdrongen zouden kunnen worden door synthetische producten, zooals kunstzijde en nylon.
In het laatste „normale jaar" steunde China's betalingsbalans voor een groot deel op onzichtbare bronnen, zooals toeristenverkeer, uitgaven van missionarissen, diplomaten enz. Ongeveer $ 200 millioen werd op deze wijze in China besteed; de uitvoer van goud en zilver beliep $ 100 millioen, de commercieele uitvoer slechts $ 250 millioen.
Behalve de genoemde producten heeft China ook wolfram, antimonium, tin en ijzererts uitgevoerd. Het is voor China van groot belang de exploratie en exploitatie van haar ertslagen uit te breiden, vandaar dat de regeering-Tsjiang zooveel belangstelling heeft voor Mandsjoerije.

Hieronder volgen eenige gegevens omtrent den handel van Amerika met China. In 1944 bestond 70 pct. van den export uit Lend Lease leveranties.

Export (in millioenen $)

	1936	1940	1944
Plantaardige producten	8.1	14.3	1.6
Textielgoederen	1.4	12.9	—
Metalen, mineralen	13.7	19.5	1.4
Machinerieën etc.	12.3	16.3	33.3
Chemische producten	3.4	5.5	—
Andere goederen	7.8	8.8	9.4
Totaal	46.7	77.3	51.7

Import (in millioenen $)

	1936	1940	1944
Dierlijke producten	19.8	19.4	1.8
Plantaardige prod.	21.0	20.8	0.1
Textielgoederen	21.3	33.2	0.4
Metalen enz.	2.8	5.3	9.0
Andere goederen	8.7	8.3	0.1
Totaal	73.6	87.5	11.4

(Fin. Times - Kees. Fin. Arch.)
(Yang-Tse: 6532 G; handel 3094 A; kaart 6578b)

Engeland

C. Begrootingstekort - het financieele accoord met de Ver. Staten

11 April — Het tekort op de Britsche Begrooting voor het per 31 Maart geëindigde jaar bedraagt £ 2.2 milliard. De inkomsten waren £ 3284 en de uitgaven £ 5484 mill. groot.

In zijn Begrootingsrede zeide de minister van Financiën, Dalton, dat de vooruitzichten voor 1946 minder somber zijn dan sommigen het willen voorstellen. De uitgaven worden geraamd op £ 3837 mill. — waaronder £ 1667 mill. voor defensie en bevoorrading — en de ontvangsten op £ 3193 mill., het tekort derhalve op £ 694 mill. Dit noemde de minister „iets om grootsch op te gaan". Bij ons streven naar een Begrootingsevenwicht over een reeks van jaren zal worden gehandeld naar gelang van de algemeene financieele en economische situatie.
Indien het financieel accoord met de V.S. niet zou doorgaan, zal de invoer drastisch verlaagd moeten worden.
(Alg. H.bl. - Dail. Tel.)
(V. b. Begrooting 6485 B; Amer. leening 6623 H en 6626)

Finland

D. Een millioen Finnen wil emigreeren —

11 April — Een „Gallup-onderzoek" heeft uitgewezen, dat van de 4 millioen inwoners er meer dan 1 millioen wenschen te emigreeren.
Deze menschen (28 pct. van Finlands inwoners) meenen, dat de mogelijkheden in het buitenland gunstiger zijn, in het bijzonder in Zweden en de Ver. Staten. Alleen reeds naar Zweden wenschen een half millioen menschen te emigreeren en ongeveer hetzelfde aantal naar de Ver. Staten, terwijl Australië, de Sovjet-Unie, Canada en Duitschland door kleine aantallen geprefereerd wordt. (V. K.)
(V. b. Finland 6655 F)

Frankrijk

E. Smokkelhandel in aandeelen der „Koninklijke Olie" —

6 April — De Fransche recherche houdt zich op het oogenblik bezig met een onderzoek naar effectensmokkel op belangrijke schaal.
Uit Tsjecho Slowakije en Duitschland afkomstige aandeelen Koninklijke Olie zijn het land binnengesmokkeld en verkocht met een winst van 40.000 frs. per stuk. Deze handel werd geruimen tijd gedreven. Voor de schatkist beteekende dit een verlies van 500 millioen francs. Een twintigtal personen wordt van dezen smokkelhandel beschuldigd.
Meer dan 1500 aandeelen ter waarde van 150 millioen francs, voorzien van valsche zegels, zijn in omloop.
Een drukker te Parijs, André van Oosterom, heeft tijdens de bezetting en daarna, zegels vervalscht, waardoor in Frankrijk niet verhandelbare aandeelen, wel verkoopbaar werden. (Msb. - Aube)
(V. b. 6516 E)

Hongarije

F. Maatregelen op economisch gebied - Amerika vraagt terugtrekking Sovjet-personeel van Hongaarsch-Amerikaansche olievelden

4 April — Een door de Hongaarsche regeering opgesteld schema ter verbetering van de financieele en economische situatie, omvat een stabilisatie van de valuta tegen den herfst van 1946 en sluit krachtige maatregelen in tot vermeerdering van de steenkool- en landbouwproductie en de betrachting van de uiterste spaarzaamheid. Het plan brengt met zich nationalisatie van de kolen-, bauxiet- en aluminiummijnen, de petroleumvelden, de electrische centrales en de ijzergieterijen. Er zal een centraal grondstoffen- en goederenbureau worden opgericht en de buitenlandsche handel zal onder leiding van den Staat gesteld worden. De Nationale Bank zal Staatsbank worden en andere banken zullen met ingang van 16 Mei onder staatscontrôle komen.
(A.N.P. - Ec. Voorl.)
5 April — De Amerikaansche militaire missie heeft een nota gericht tot den voorzitter van de Geallieerde Contrôle Commissie, Maarschalk Klementi Woroshilov, waarin verklaard wordt, dat Amerika wenscht, dat het Sovjet-personeel van de Hongaarsch-Amerikaansche olievelden in Zuid-West Hongarije wordt teruggetrokken. (Usis)
(V. b. nationalisatie: 6666 A; zie ook: 6656 B)

Internationaal

A. Wereldvoedselconferentie - rede van Hoover —

6 April — Hoover, voorzitter van de Amerikaansche nood-commissie heeft op de Wereld-Voedselconferentie te Londen een rede gehouden. Mijn gevoelens van ongerustheid, zoo zeide hij, zijn na mijn reis door Europa eer toe- dan afgenomen. 22 landen met 300 millioen menschen verkeeren in nood. Bij

Herbert Hoover (foto Br. Inf. Serv.)

een gemiddeld noodzakelijk minimumrantsoen van 2300 calorieën komt het rantsoen slechts in een paar landen boven de 1250 calorieën uit en voor naar schatting iets meer dan de helft der stedelijke bevolking van Europa boven 1000 calorieën per dag! Slechts vijf kleine landen met 40 millioen menschen kunnen zeggen, dat hun behoeften tot den volgenden oogst gedekt zijn.

Het gebrek aan eiwit en vet is vooral voor kinderen noodlottig. Hoover schatte, dat zeker twintig millioen kinderen tusschen de grens van Rusland en het Kanaal lijden aan t.b.c., Engelsche ziekte, bloedarmoede en andere kwalen ten gevolge van ondervoeding. In sommige steden bedraagt de kindersterfte meer dan 20 pct. per jaar!

De kinderen moeten geholpen worden, indien Europa een toekomst wil hebben, aldus Hoover.

Resoluties werden aangenomen van den volgenden inhoud:

1. een voorstel aan alle ter conferentie vertegenwoordigende landen, het percentage tarwe en rogge, dat bij uitmaling overblijft, minstens op resp. 85 en 90 te brengen.
2. De mogelijkheid moet worden overwogen dit percentage voor tarwe tot 90 te verhoogen.
3. Alle daarvoor in aanmerking komende landen moeten de vermenging van meel met ongeveer 5 pct. andere granen dan rogge in overweging nemen.
4. Het gebruik van alle soorten graan, vooral gerst, en ook van aardappels voor andere dan voedingsdoeleinden moet tot een minimum worden gereduceerd.
5. Alle landen worden opgewekt onmiddellijk speciale acties op touw te zetten om voedselverspilling op boerderijen, bij de verdeeling, bij de verwerking op fabrieken en in de huizen, benevens voedselverlies door ouderwetsche behandeling, zooals het schillen van aardappels en het te lang laten koken van groente, tegen te gaan. (Alg. H.bl.)

(V. b. wereldvoedselconferentie: 6681 F)

B. Tijdelijke zetel der Uno op Long Island —

11 April — W. Odwyer, de burgemeester van New York, heeft medegedeeld, dat het terrein op Long Island, waar voor den oorlog de wereldtentoonstelling is gehouden, tot tijdelijken zetel voor de bijeenkomsten van de Vereenigde Naties is gekozen. De afstand tusschen het centrum van New York en de nieuwe vergaderplaats wordt door den ondergrondschen spoorweg in 40 minuten afgelegd. Volgens Odwyer is de fabriek van de Sperry Gyroscopan, eveneens op Long Island, tot hoofdbureau van de V.N. gekozen. (Par.)

(V. b. zetel UNO: 6624 C)

C. Polen brengt Spaansche kwestie in Veiligheidsraad —

11 April — Polen heeft den Veiligheidsraad verzocht de handelingen van de regeering van Franco als een bedreiging van den wereldvrede te beschouwen. Het verzoekt de situatie, voortspruitende uit het bestaan en de handelingen van het regiem van Franco in Spanje ter overweging op de agenda te plaatsen, en tevens het beramen van de maatregelen, voorzien in het Handvest der Vereenigde Naties. (Alg. H.bl.)

(V. b. Spanje: 6682 F; Veiligh.r.: 6682 A)

Polen

D. Nieuwe echtscheidingswet —

6 April — Ondanks herhaalde protesten van de zijde van het Poolsche Episcopaat heeft de Poolsche regeering een echtscheidingswet ingevoerd, die van 1 Jan. 1946 af van kracht zal zijn en de echtscheiding zeer vergemakkelijkt. (Christofoor)

(V. b. Polen 6666 D)

Roemenië

E. Diplomatieke betrekkingen met Franco verbroken —

4 April — De Roemeensche regeering heeft in een officieel communiqué verklaard, dat zij de diplomatieke betrekkingen met de regeering-Franco heeft verbroken. Zij heeft het personeel van de Roemeensche legatie te Madrid reeds opdracht gegeven te repatrieeren. (Tr.)

(V. b. Franco 6674 E)

Ver. Staten

F. Goedkeuring leening aan Engeland door Senaatscommissie —

11 April — De Amerikaansche senaatscommissie voor het bank- en geldwezen heeft de Amerikaansche leening aan Engeland met 15 tegen 5 stemmen goedgekeurd. (Tr.)

(V. b. Leening 6626; zie ook: 6675)

G. Legerdag - De buitenlandsche politiek - het Verre Oosten - regionaal Amerikaansch pact - rede President Truman —

8 April — Pres. Truman heeft ter gelegenheid van den Am. legerdag gepleit voor unificatie der Amerikaansche strijdkrachten, voor verlenging van den dienstplicht met opnieuw een jaar en algemeene militaire oefening, teneinde de Ver. Staten „voor te bereiden op den oorlog, als ooit nog ongelukkigerwijze een oorlog mocht ontstaan". De volgende maal immers — als er nog een volgende maal zal zijn — zal Amerika het eerste doel zijn, aldus Truman. De president waarschuwde er voor dat de internationale rivaliteit in het Nabije Oosten plotseling in een conflict zou kunnen overgaan, als de situatie daar niet beheerscht zou kunnen worden.

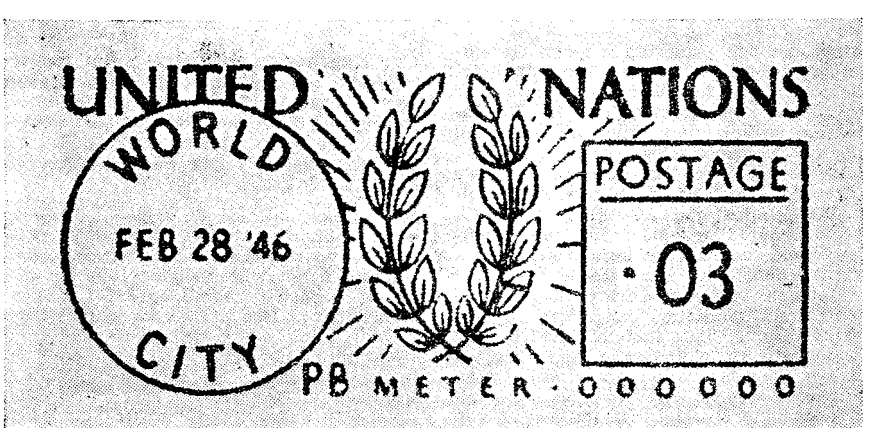
Amerika erkent, aldus Truman, dat Rusland, Engeland en andere landen in het Verre Oosten aanzienlijke belangen hebben. Maar wij eischen daartegenover de erkenning, dat ook Amerika belang heeft bij het handhaven van vrede en orde in die gebieden. Tot zoover Reuter.

Volgens „Ass. Press" heeft Truman een „universeele" Amerikaansche buitenlandsche politiek geproclameerd, ten doel hebbende een eind te maken aan dwangmaatregelen en het binnentrekken van zwakke landen. Verder drong president Truman aan op krachtige militaire reserves in vredestijd.

Voorts zeide hij, dat de Ver. Staten hopen op een „vreedzame oplossing van de oneenigheid, die ontstaan is tusschen de koloniale bevolking en de koloniale heerschers".

„De Ver. Staten zijn van plan, gezamenlijk met andere souvereine republieken van Amerika een regionaal pact te sluiten, om te voorzien in een gemeenschappelijke verdediging tegen een aanval", aldus eindigde Truman. (Alg. H.bl. - Msb)

(V. b. Truman 6494 E; Buit. polit. 6650 C)

Het in Bronx - N. York, voor de officieele stukken van de U.N.O., gebruikte poststempel. (foto Anefo)

In het kader van het cultureel accoord tusschen België en Nederland, werd op 22 Maart in het Rijksmuseum te Amsterdam een tentoonstelling geopend van door België tijdelijk afgestane meesterwerken der Vlaamsche schilderkunst: „Van Jan van Eyck tot Rubens". Hierboven reproduceeren wij een door Jan van Eyck (pl.m. 1385 — 1441) geschilderd portret van zijn vrouw, Margaretha.

(z. o. z.)

(foto Rijksmuseum, A'dam)

Het middenstuk van een door Pieter Pauwel Rubens (1577 – 1640) geschilderd drieluik: Thomas' ongeloof.

(Zie ook 6670 A.)

(foto Kon. Museum v. Schoone Kunsten, Antwerpen)

De financiering van den wederopbouw

Rede van minister Ringers

17 April — Minister Ringers (Openbare Werken en Wederopbouw) heeft op 16 April in een radiorede o.a. medegedeeld:
Zooals bekend verleent de regeering een vergoeding voor de geleden oorlogsschade, welke is gebaseerd op de prijzen van 9 Mei 1940. Met deze vergoeding alleen kan de wederopbouw niet tot stand komen, want de prijzen voor de materialen zijn, evenals de loonen, zeer sterk gestegen.
Wanneer de bouwkosten stijgen, zouden ook de huren voor nieuwbouw hooger worden, waardoor de huur der bestaande gebouwen omhoog zou worden getrokken. Dat is echter tot dusver bij de huidige kosten van het levensonderhoud, ondanks de gestegen loonen, voor vele huishoudens nog niet te dragen.
De regeering verhindert daarom de huurstijging. Waar de bouwkosten boven het niveau van Mei 1940 gestegen zijn, is er een deel van deze kosten niet rendabel. En een huiseigenaar noch een woningbouwvereeniging kan daarmede zonder hulp gaan bouwen. Men zou dus zeggen: als gij, regeering, het noodig oordeelt dat er huizen gebouwd worden, schenk ons, den bouwers dan het verschil tusschen de op de huur gebaseerde waarde en de bouwkosten. Dat mag de regeering niet doen als zij eraan wil medewerken dat de tijd eens aanbreekt dat huren en bouwkosten weer in evenwicht zijn. Immers als dit door huurstijging geschiedt, zou den bouwer deze bijdrage als geschenk in den schoot zijn geworpen.
Indien de woning geheel is vernield, zal voor de financiering van den herbouw boven de rijksbijdrage op basis van de waarde op 9 Mei 1940 een hypothecair crediet (opbouwhypotheek) worden verstrekt, waarbij moet worden bekeken, op welk bedrag de huur moet worden vastgesteld. Indien een huurverhooging te zijner tijd noodzakelijk en mogelijk mocht blijken, zal dit beteekenen, dat ook het overschot van de exploitatie, dat overblijft voor rente en aflossing, grooter wordt, hetgeen weer beteekent, dat het rentedragende deel van de opbouwhypotheek zal stijgen. Dan moet worden nagegaan, welke lasten (en tot welk bedrag) van de huuropbrengst mogen worden afgetrokken.
Ten aanzien van de opbouwhypotheek wees spr. er op, dat het geld pas in de laatste plaats van rijkswege verstrekt zal worden.
Zoo veel mogelijk moet worden getracht het geld bij particulieren of andere geldgevers te vinden. Indien dit geschiedt, zal het rijk de rente over het deel dat renteloos zou zijn verstrekt, vergoeden. Periodiek zal worden nagegaan in hoeverre het mogelijk is, door de stijging van de inkomsten, een gedeelte van het crediet, dat renteloos is gegeven, rentedragend te maken, of omgekeerd wanneer het saldo kleiner mocht zijn geworden een gedeelte van het rentedragend crediet alsnog renteloos te verstrekken.
Het is de bedoeling, dat voor 1 Januari 1956 beslist zal worden over de handhaving, matiging of kwijtschelding van de hoofdsom der opbouwhypotheek, alsmede over het eventueel opleggen van een verplichting tot betaling van rente en aflossing over de uiteindelijk verleende credieten.
Aan den omvang van den financieelen steun zijn de volgende grenzen gesteld:
1. Het gedeelte van de opbouwhypotheek, dat zonder rente en aflossing wordt verstrekt, zal voorloopig niet grooter zijn dan 60 pct. van de bouwkosten;
2. de totale hypothecaire belasting van een pand zal niet meer mogen zijn dan 90 pct. van de som van de bouwkosten en de waarde van den grond.
Voor woningen boven de 500 m³ zal naar gelang van de grootte der woningen de financiering ongunstiger uitkomen.
Het is voorgekomen, dat tijdens de bezetting financieele toezeggingen zijn gedaan voor herbouw, welke nog niet zijn uitgekeerd tengevolge van het feit, dat, in verband met het destijds bestaande bouwverbod, niet kon worden gebouwd. Indien deze toezeggingen schriftelijk zijn gedaan en de getroffenen zich er ook mede accoord hebben verklaard, zullen zij worden gehandhaafd.
Het is duidelijk, dat de geschetste wijze van financiering, nl. de bepaling van de voorwaarden aan den exploitatie-opzet te ontleenen, slechts kan worden toegepast op gebouwen, welke in den regel plegen te worden verhuurd. Anders is dit bijv. bij een fabrieksgebouw: een huur is hier niet vast te stellen, omdat het gebouw doorgaans alleen voor het speciale bedrijf geschikt is. Voor de financiering van den herbouw van zoodanige gebouwen is derhalve een bedrijfseconomisch onderzoek van het geheele bedrijf noodzakelijk, en de voorwaarden waartegen de credieten ter overbrugging van het verschil tusschen de hooge bouwkosten en de bijdrage op basis van 9 Mei 1940 kunnen worden verstrekt, zullen voor ieder bedrijf weer anders zijn.
Een uitzondering is gemaakt voor den wederopbouw van pakhuizen te Rotterdam. Reeds tijdens den oorlog bestond er een regeling, waarbij de bijdrage in de oorlogsschade wordt verhoogd met 25 pct. Deze regeling zal weer van kracht worden, want de pakhuizen in Rotterdam moeten worden beschouwd als te zijn van openbaar nut, omdat de herbouw van Rotterdams haven van overwegend sociaal economisch belang is.
Wat de financiering van het herstel van de beschadigde en dus niet geheel verwoeste woningen betreft, uit practische overwegingen hebben wij een grenslijn getrokken bij ƒ 3.000 herstelkosten. Alles wat daar beneden ligt beschouwen wij als lichte herstelgevallen. Van deze soort zijn er ruw geschat 300.000 en daarvoor is bepaald, dat deze herstelkosten volledig door het rijk zullen worden betaald voor diegenen, die onvermogend zijn. Zij, die in de vermogensbelasting zijn aangeslagen of tenminste ƒ 300 inkomstenbelasting verschuldigd zijn, krijgen deze herstelkosten voor ¾ vergoed en moeten dus zelf ¼ betalen. Bedragen de herstelkosten meer dan ƒ 3000 dan noemen wij deze zware herstelgevallen. Daarvan zijn er globaal 40.000. Voor de financiering van het herstel van deze gevallen is weer in de eerste plaats beschikbaar de bijdrage per 9 Mei 1940. Daarboven zal de overheid met een hypothecair crediet, een z.g. opbouwhypotheek te hulp komen, en wel met een crediet waarvoor gedeeltelijk geen rente en voorloopig ook geen aflossing zal worden gevraagd. Welk gedeelte van het crediet renteloos en welk gedeelte rentedragend zal zijn hangt af van de grootte van de woningen.
De gunstige regeling voor den herbouw van geheel vernietigde kerken is bestendigd. Zij houdt in, dat ongeveer 80 pct. van de bouwkosten voor rekening van de overheid worden genomen. Dit percentage wordt bepaald na een onderzoek van de draagkracht van de kerkelijke gemeente.
Alleen die gevallen genieten rijkshulp, waarvan vaststaat dat de gemeenschap behoefte heeft aan den herbouw van het getroffen pand. (Msb. - N.R.C.)
(V. b. bouwplan 1946 6659 A; verg. oorl. schade: 6612 A)

A. Wetsontwerp i.z. wijziging grondwet - rapport staatscommissie - schermutselingen in Tweede Kamer —

9 April — Om te komen tot een vereenvoudiging van de procedure voor grondwetswijziging is bij K.B. van 22 Febr. j.l. deze materie aan een staatscommissie in onderzoek gegeven. 1 April heeft zij aan de Koningin haar rapport uitgebracht en op 5 April reeds werd een wetsontwerp bij de Tweede Kamer ingediend.
De regeering acht ingeval van grondwetswijziging een beroep op de kiezers vooralsnog onder alle omstandigheden geboden. Dit beroep zal echter in een eenvoudiger en meer sprekenden vorm moeten worden ingekleed, terwijl ontbinding en verkiezing van nieuwe Kamers moet worden vermeden, o.a. in het belang der continuïteit van het staatsbeleid.
Met het oog hierop volgt de regeering gaarne het voorstel van de meerderheid van de staatscommissie om een bijzondere kamer voor grondwetsherziening over de verandering te doen beslissen. Deze kamer, welke uitsluitend met het oog op de aanhangige wijziging zal oordeelen, en welke zal worden samengesteld op de wijze, in de Grondwet voor de samenstelling der Tweede Kamer voorgeschreven, mag geacht worden een zuiver en volledig beeld te geven van de in het volk met betrekking tot de wijziging levende opvattingen.
De regeering meent, dat in deze Kamer een meerderheid van drie vijfden (thans twee derden) van het wettelijk aantal leden voor het aannemen der grondwetswijziging noodzakelijk moet worden geacht.
Voorgesteld wordt, dat de beraadslaging en stemming over de Grondwetsverandering in eerste instantie in een vereenigde vergadering zullen plaats hebben. Buiten twijfel wordt gesteld, dat een voorstel tot grondwetsherziening ook van de Staten-Generaal kan uitgaan op voordracht van de Tweede Kamer.
Bepaald is in het ontwerp, dat na de afkondiging der wet binnen twee maanden een verkiezing moet worden gehouden voor een kamer voor grondwetsherziening.
Ook wordt voorgesteld de kamer voor grondwetsvoorziening op te bouwen naar het model van de Tweede Kamer.
(Msb. - 6 April)

Na afloop van de openbare vergadering der Tweede Kamer van 11 April, zou dit wetsontwerp in de afdeelingen in overweging genomen worden, aldus het besluit van de Centrale Afdeeling.
De heer Schouten (A.R.) maakte er bezwaar tegen, dat deze wijziging van de Grondwet op zoo korten termijn moest geschieden. Hij noemde het een „impro-

visatie", „een gelegenheidswetgeving", waarbij het plechtige karakter dat een grondwetswijziging moet hebben in het gedrang kwam en waarop de aandacht van het volk niet voldoende geconcentreerd kon zijn in dezen tijd van verkiezingsvoorbereiding.
„Er is maar één grond om voor wijziging van hoofdstuk 13 van de grondwet dezen spoed te betrachten en dat is de verhouding Indië-Nederland; en juist die grond wordt aangevoerd.
De regeering vraagt dezen spoed op algemene gronden. Of er spoed kan worden betracht, hangt af van het beleid van de regeering. Nog schijnt het, dat de regeering de Staten-Generaal niet wil inschakelen. Ik constateer dat met groote duidelijkheid in het beleid van de regeering. In de laatste maanden en ook nu. De regeering staat zelf een vlotten gang van zaken in den weg door het terzijde stellen van de Staten-Generaal en door het ter zijde stellen van de bepalingen van de grondwet."
De heer Schouten kreeg steun van de heeren Bierma (lib.) en Tilanus (C.H.). Een voorstel van den heer Schouten de grondwetswijziging nog niet in de afdeelingen te onderzoeken, werd met 53 tegen 20 stemmen verworpen. Vóór stemden de A.R., de C.H., de lib. en de S.G.P.
(N.D. - N.R.C. - Tr.) **(V. b. grondwetswijziging 6637 D; Tw. Kamer 6628 A)**

Nederland

A. Statenverkiezingen - zestien partijen stellen candidaten —

17 April — Zestien partijen en groepen hebben candidaten gesteld voor de verkiezingen van de Provinciale Staten der onderscheidene provinciën, welke verkiezingen op 29 Mei a.s. worden gehouden, n.l. Anti-Rev. Partij, Partij van den Arbeid, Prot. Unie, Kath. Volkspartij, St. Ger. Partij, Chr. Hist. Unie, Comm. Partij Nederland „De Waarheid", Partij van de Vrijheid, Chr. Dem. Volkspartij, Actiegroep Katholieke Jongeren, Bond van Werkers in het Mijnbedrijf, Ned. Chr. Soc. Corporatieve Unie, Partij van Alg. Belang, groep d' Hert, groep Blommaert en groep Echtermeyer.
De Partij van den Arbeid, de Kath. Volkspartij en de C.P.N. „De Waarheid" hebben in de elf provincies candidaten gesteld: de A.-R. Partij en de C. H. U. in 10 provincies, in de provincie Limburg komen zij met een gecombineerde lijst uit. De Partij van de Vrijheid heeft in 10 provincies candidaten gesteld, in Limburg niet. De St. Ger. Partij diende geen lijsten in in Groningen, Drente en Limburg. De Chr. Dem. Volkspartij stelde uitsluitend in Noord-Holland en Groningen candidaten, de Prot. Unie alleen in Noord-Holland, uitsluitend in de kieskringen Amsterdam, Haarlem, Velsen en Weesp. De „Actiegroep Kath. Jongeren" verscheen alleen in Noord-Brabant met lijsten in de kieskringen Den Bosch, Tilburg en Breda. Ook de Ned. Chr. Soc. Corp. Unie leverde in Noord-Brabant lijsten in in de kieskringen Den Bosch, Tilburg, Helmond, Eindhoven, Breda, Zevenbergen en Bergen op Zoom. De „Bond van Werkers in het Mijnbedrijf" stelde candidaten in Limburg in de kieskringen Maastricht, Sittard en Heerlen. De „groep d'Hert" verscheen alleen in kieskring Hulst, Zeeland, zooals ook de „groep Blommaert". Ten slotte is er nog de „groep Echtermeyer" in den kieskring Heerlen en de „Partij van het algemeen Belang" in kieskring Appingedam, Groningen. **(A.N.P.)**
(V. b. candidaatstelling 2e K.: 6686 B; Statenverkiezingen 1939: 3774 C)

B. Prijzenbeschikkingen Pension en Logies 1946 —

17 April — In de Staatscourant van 16 April 1946, No. 75, zijn afgekondigd de prijzenbeschikkingen Pension en Logies 1946. Deze pensionprijsregeling is gebaseerd op 40 pct. verhooging van de prijzen van voor den oorlog. Met nadruk wordt er op gewezen, dat de getroffen regeling de betrokken exploitanten redelijke prijzen en voldoende inkomsten waarborgt. De organisatie van hoteliers en pensionhouders gaat met deze regeling dan ook volledig accoord. Politie en prijsbeheersching zullen in de komende maanden een speciale actie instellen, teneinde een stipte naleving van deze regeling te waarborgen.
De prijzen voor woonpensions per maand varieeren van ƒ 47.50 voor een kleine zolderkamer tot ƒ 140 voor een zeer groote kamer, in een eerste klasse pension. De luxepensions zijn uiteraard duurder. De dagprijzen in vacantiepensions varieeren van ƒ 3.75 tot ƒ 8.25. (Stct. - V.V.)
(V. b. prijsbeheersching 5987 A)

C. De Duitsche bezetting kostte 9½ milliard gulden —

9 April — De minister van Financiën heeft aan de Staten-Generaal een Witboek doen toekomen, waarin een samenvattend overzicht over den toestand der Rijksfinanciën in de jaren 1940 tot en met 1944 is opgenomen. Uit dit Witboek blijkt, dat de kosten veroorzaakt door maatregelen, die een rechtstreeksch gevolg waren van de Duitsche bezetting achtereenvolgens beliepen:

Jaar		
1940	ƒ 625	millioen
1941	- 1786	„
1942	- 1745	„
1943	- 2028	„
1944	- 2646	„

Wegens credieten voor de Duitsche Weermacht, met inbegrip van de bijzondere schattingen, die door den bezetter werden opgelegd, werd over de jaren 1940 tot en met 1945 het enorme bedrag van 8.449 millioen gulden aan de Nederlandsche schatkist onttrokken. Dit bedrag moet nog met 959 millioen gulden worden verhoogd, wegens uitgaven voor het Duitsche civiele bestuur, de arbeidsbureau's, landwacht, Oostcompagnie, Arbeidsdienst en dergelijke.
Met inbegrip van de Duitsche Weermachts-uitgaven, aan Nederland opgelegd over 1945, beloopt het totaal-cijfer van de Duitsche bezettingskosten ƒ 9573 millioen. Daarenboven bezit de Nederlandsche Bank nog een vordering van ƒ 4.500 millioen op de Duitsche Rijksbank. (V.V.) **(V. b. Rijksfinanciën: 6684 A)**

D. Wetsontwerp i.z. geldleeningen ten laste van Ned.-Indië —

16 April — De ministers van overzeesche gebiedsdeelen en van financiën hebben bij de Tweede Kamer ingediend een wetsontwerp betreffende het: aangaan van geldleeningen ten laste van Nederlandsch-Indië, tot een gezamenlijk bedrag van ten hoogste driehonderd vijftig millioen gulden, Ned.-Ind. courant. Aan de M. v. T. ontleenen wij het volgende:
Door de Indische regeering zijn tegen voordeelige prijzen overtollige Amerikaansche voorraden op Nieuw Guinea overgenomen, tot nu toe ten bedrage van $ 65.000.000. De mogelijkheid bestaat verdere aankoopen te doen, zoodat er een totaal bedrag van $ 100.000.000 mee gemoeid zal zijn.
De Amerikaansche regeering is bereid hiertoe een crediet te verstrekken met een aflossingstermijn van 10 jaar en een rentevoet van 2⅜%.
Ook met Australië worden credietonderhandelingen gevoerd ter betaling van reeds gedane uitgaven voor het leger en voor verdere aankoopen. Het bedrag hiermee gemoeid zal rond 12.000.000 Australische ponden bedragen.
De credietgevers eischen echter, dat het moederland de leeningsverplichtingen van de Indische regeering garandeert. (Msb.)

E. Haringvisscherij 1945 —

„Commentaar" van 15 April geeft een overzicht van de situatie in de haringvisscherij, dat wij als volgt samenvatten:
Bij het einde van den oorlog waren van de vroeger 265 schepen tellende haringvloot slechts 44 vaartuigen over, die ter haringvisscherij konden uitvaren. De rest werd door de Duitschers voor marinedoeleinden omgebouwd. Deze verbouwingen bemoeilijkten de opsporing ten zeerste. In den loop van de haringteelt 1945 konden 18 opgespoorde schepen weer voor de haringdrijfnetvisscherij worden ingericht. Het aantal aan de haringvisscherij 1945 deelnemende schepen bedroeg dus 62 (23,4 pct. vloot 1940). Ten opzichte van 1939 is de gemiddelde aanvoer in 1945 ongeveer verdrievoudigd. Op 19 Januari 1946 zijn de laatste schepen binnengekomen en werd de teelt 1945 gesloten. De aanvoer 1945 (vergeleken met 1939 en 1938) was als volgt op onderstaande staatje.
De aanvoeren werden voornamelijk in het binnenland afgezet. De versche haring werd versch (50 pct.), dan wel gestoomd (30 pct.) verkocht, terwijl een gedeelte (20 pct.) aan de conservenfabrieken ter verwerking werd toegewezen.
Naar Palestina, Tsjecho-Slowakije, Luxemburg, Amerika en Frankrijk werd tot 1 Maart j.l. ong. 693.000 kg — voornamelijk gezouten — haring uitgevoerd.
De vooruitzichten voor de teelt 1946 zijn over het algemeen gunstig. Verwacht wordt, dat met ongeveer 80 schepen begonnen zal worden, welk aantal in den loop van de teelt 1946 zal stijgen tot ong. 140. Op 15 Mei mogen de eerste schepen uitvaren. **(V. b. haringvisscherij: 4892 B en 3650 A)**

	1945	1939	1938
Aanvoer	24.529.946 kg	30.663.951 kg	81.570.510 kg
Waarde	ƒ 11.276.871.—	ƒ 5.329.386.—	ƒ 7.211.131.—
Aantal deeln. vaartuig.	63	232	245
Gemiddelde aanvoer p. vaartuig	389.364 kg	132.172 kg	332.941 kg
Gemiddelde besomming p. vaartuig	ƒ 178.998.—	ƒ 22.972.—	ƒ 29.433.—

Nederland

A. Rumoer rond Arnold Meyer - uit Vught ontsnapt, heeft hij zich thans ter beschikking van de justitie gesteld - compromitteerende stukken? - het lidmaatschap van „Nationaal Front" —

12 April — Naar aanleiding van publicaties in verschillende bladen waarin de verwondering werd uitgesproken over het feit, dat Arnold Meyer (leider van het uit „Zwart Front" voortgekomen „Nationaal Front") nog steeds op vrije voeten rondliep, werd door den dir.-generaal voor de Bijzondere Rechtspleging het volgende medegedeeld:

„Kort na de bevrijding van het Zuiden des lands is Arnold Meyer gearresteerd en ingesloten in het kamp te Vught. In het voorjaar van 1945 is hij ontvlucht en sedertdien heeft hij zich schuil gehouden. Door den chef van den staf Militair Gezag is toen aan alle politieke recherchediensten een bijzondere opdracht gegeven, hem aan te houden en in te sluiten. Pogingen, die in het werk gesteld werden, om hem wederom te arresteeren, mislukten, doordat hij zich veelal op Belgisch grondgebied bevond.

Nadat het bijna gelukt was hem ergens in Brabant te arresteeren, heeft hij zich door bemiddeling van zijn raadsman tot het Militair Gezag gewend met de mededeeling, dat hij bereid was zich ter beschikking te stellen voor een onderzoek, waartoe hij zich zou begeven naar een nader te bepalen, hem aan te wijzen plaats, die hij dan niet zou verlaten. Van de zijde van het Militair Gezag is hierop ingegaan en is overleg gepleegd met den procureur-fiscaal bij het Bijzonder Gerechtshof te 's-Hertogenbosch om te komen tot het aanwijzen van een gedwongen verblijfplaats, waar het onderzoek tegen hem zou kunnen worden ingeleid.

Er is toen door den raadsman voorgesteld, hem het Trappistenklooster „Koningshoeve" bij Tilburg als gedwongen verblijfplaats aan te wijzen en een regeling voor zijn verblijf aldaar, waardoor contact van Arnold Meyer met de buitenwereld onmogelijk zou zijn, werd vanwege het M.G. vastgesteld. Toen het zoover was, dat hij zich zou melden, is hij niet verschenen en de regeling heeft dus nimmer uitvoering gevonden. Nadat Arnold Meyer geweigerd had, de aanvankelijk zijnerzijds voorgestelde regeling te aanvaarden, werd deze door het Militair Gezag als vervallen beschouwd. Tot zoover hebben de feiten zich ontwikkeld, onder de uitsluitende verantwoordelijkheid van den chef van den staf M.G.

Het is aannemelijk, dat bij het eindigen van den Staat van Beleg op 4 Maart j.l. het door dezen uitgevaardigde arrestatiebevel zijn kracht heeft verloren. Op grond van artikel 1 van het besluit „Politieke delinquenten 1945" is echter thans elke aan de politieke recherche verbonden opsporingsambtenaar bevoegd, iemand, die verdacht wordt van het plegen van een strafbaar feit, waarop het besluit „Buitengewoon Strafrecht" van toepassing is of van een gedraging, genoemd in artikel 1 van het „Tribunaalbesluit" aan te houden.

Arnold Meyer staat in het politiek opsporingsregister vermeld". (Par.)

Onder leiding van twee hulprechercheurs van de P.R.A. te Amsterdam, Kief en Schulz, en een leerling-journalist van „Het Vrije Volk", Ten Kate, werd een klopjacht op Arnold Meyer georganiseerd, waarbij — aldus een A.N.P.-verslag — een zekere C. Jansen te Tilburg wederrechtelijk van zijn vrijheid werd beroofd. De hulprechercheurs werden ontslagen, toen zij weigerden hun chef, mr. J. P. Engels, eenige inlichtingen te verstrekken. Zij beweerden tot geheimhouding verplicht te zijn. Kief verklaarde, dat hij handelde op grond van een regeeringsopdracht. (A.N.P.)

Naar het Alg. H.blad van 15 April berichtte, zou het bij den speurtocht naar Arnold Meyer minder om hem zelf te doen zijn geweest, dan wel om bepaalde voor eenige vooraanstaande figuren compromitteerende stukken uit den bezettingstijd, die zich in diens bezit zouden bevinden. De heer Meyer zou deze stukken hebben opgenomen in een boek, waarvan reeds 2000 exemplaren zijn gedrukt, doch nog niet verspreid; aan de regeering zou hij reeds veertien dagen geleden eenige exemplaren hebben gezonden. (Alg. H.bl.)

16 April — Vanwege den minister van justitie werd het volgende bekend gemaakt:

„De minister van justitie heeft den proc.-fiscaal bij het bijzonder gerechtshof te 's-Hertogenbosch opgedragen om, ongeacht de in de afgeloopen weken kunstmatig ontwikkelde agitatie rondom dit geval, voort te gaan met het treffen van die maatregelen, welke tot een regelmatig verhoor van Arnold Meyer, voormalig leider van de door den bezetter ontbonden organisatie „Nationaal Front", en tot een onderzoek naar diens houding en gedragingen tijdens de bezetting zouden kunnen leiden. Deze maatregelen, hebben er toe geleid, dat Arnold Meyer zich op 15 April bij voornoemden procureur-fiscaal heeft gemeld.

Deze heeft hem ter begunstiging van het onderzoek in het interneeringskamp te Tilburg in bewaring doen stellen en hem, hangende het onderzoek, dit kamp tot verblijfplaats aangewezen. Arnold Meyer heeft zich aan deze maatregelen onderworpen.

De uitslag van een onbevangen onderzoek door de bevoegde justitieele autoriteit kan thans zonder verdere politieke opwinding worden afgewacht". (V.V.)

17 April — Een verslaggever van de N.R.C. heeft een onderhoud gehad met den proc.-fiscaal te 's-Hertogenbosch, mr. F. Deelen, waarin deze o.m. heeft verklaard, dat Arnold Meyer op precies dezelfde wijze zal worden behandeld als elke andere verdachte. Zij het dan, nu zijn zaak vooral ook wegens het geruchtmakende karakter dat zij heeft gekregen, boven andere zaken zal praevaleeren en dus zoo spoedig mogelijk zal worden afgedaan. De vraag waarmede het onderzoek zich vooral bezighoudt is of aan Meyer een onvaderlandsche daad ten laste moet worden gelegd. Zou dat niet het geval zijn, dan zou hij, als elk ander die ten onrechte werd verdacht, worden vrijgelaten. Het feit alleen, dat Arnold Meyer leider was van Nationaal Front, zou geen aanleiding kunnen zijn hem te vervolgen.

(N.R.C.) **(V. b. Arnold Meyer: 4742 A)**

B. Reserve-officieren onttrekken zich aan dienstplicht —

9 April — Reeds kort na de bevrijding bleek dat een deel van het kader zich aan den registratieplicht onttrok. Thans blijkt dat van de ongeveer 1000 reserve-officieren, die in de afgeloopen weken zijn opgeroepen voor de Tweede Divisie, er 250 onvindbaar zijn. Of zij hebben aan den oproep geen gehoor gegeven, óf zij hebben zich niet laten registreeren, óf zij blijken bij de registratie al dan niet opzettelijk een onjuist adres te hebben opgegeven. (Msb.)

(V. b. oproep res.-officieren: 6636 A)

C. Subsidieering voedselpakket —

12 April — De minister van landbouw, visscherij en voedselvoorziening, ir. S. L. Mansholt, heeft op een persconferentie o.m. verklaard, dat de regeering verwacht, dat dit jaar nog ong ƒ 450.000.000 zal moeten worden bijgepast ter subsidieering van het voedselpakket. (N.D.)

(V. b. subsid. 6540 VIII; 6382 H)

D. Herdenking opstand der Georgiërs op Texel —

8 April — Zaterdag 6 April had op Texel een plechtige herdenking plaats van den opstand der Georgiërs tegen de Duitschers (6 April 1945).

De commandant der marine van Den Helder, de burgemeester van Texel (namens de regeering) en de Russische ambassadeur, Valkof, hielden toespraken.

In Januari 1945 waren de op Texel gedetacheerde Kaukasiërs overgeplaatst naar Noord-Holland. Zij werden vervangen door een bataljon (ongeveer 800 man) Georgiërs. Beide Russische legerafdeelingen waren in Jan. '42 krijgsgevangen gemaakt en voor de keus gesteld: sterven of inlijving bij het Duitsche leger voor dienst in het achterland. Zij besloten tot het laatste. Gedurende hun verblijf in Holland werden verbindingen gelegd met de verzetsorganisaties. De Georgiërs waren nog maar enkele maanden op het eiland, toen zij voor de keus kwamen te staan: in opstand te komen, of naar Gelderland te worden vervoerd voor het aanbinden van den strijd met de Engelschen.

Onder leiding van kapitein Loladse Schalwa werd een opstand voorbereid. Hij verkreeg verbinding met de Texelsche verzetsgroepen, maar de tijd bleek te kort om de situatie tot in onderdeelen te overzien.

In den nacht van 5 op 6 April, om klokslag één uur, begint dan de opstand. Een hevige strijd ontbrandt en aanvankelijk met succes. De Koog, Den Burg en Oude Schild worden genomen. Bij het aanbreken van den dag lijkt het of de Duitschers uitgeroeid zijn en het eiland geheel in handen is van de vrijheidsstrijders. De bevolking van Texel juicht en de B.S.-ers maken zich op, om samen met de Russen het eiland te zuiveren. Onderwijl blokkeert de sabotagegroep in Noord-Holland de toegangswegen naar Den Helder.

Ten Noorden van Alkmaar vliegt een spoorbrug in de lucht en bij Beverwijk komt een trein dwars op de rails te staan.

De vrijheidsdroom is slechts kortstondig. Van de Noorder-batterij bij Cocksdorp, de Zuider bij den Hoorn, van Vlieland en van den vasten wal barst een kanonnade los. Texelsche arbeiders worden gedwongen munitie te versleepen. Hulp van geallieerde zijde blijft uit. De Duitschers zien kans 3000 man, 60 vlammenwerpende tanks en 40 stukken geschut aan land te brengen. Voor deze overmacht moeten de Georgiërs wijken. Zij trekken terug naar den Eierlandschen polder.

Loladse, de aanvoerder, is gesneuveld, doch met revolvers en geweren zetten zij den guerillastrijd voort onder leiding van Congladze en Artemidse. Dappere Texelaren steunen de soldaten.

Eindelijk, enkele weken na de officieele capitulatie van het Duitsche leger, komt een klein groepje Canadeezen hen ontzetten. (Alg. H.bl. - V.V. - Wh.)

Nederland

A. Britsch-Nederlandsche besprekingen te Londen - Engelsche troepen zullen hun taak op Java beeindigen - Nota over geallieerde econ. politiek in Duitschland - Ned. bezettingstroepen in Duitschland —

12—15 April — De minister-president prof. ir. W. Schermerhorn, de minister van buitenlandsche zaken dr. J. H. van Royen, de minister van overzeesche gebiedsdeelen, prof. dr. J. H. A. Logemann en de luitenant gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indië, dr. H. J. van Mook vertrokken op 12 April per vliegtuig naar Londen.

Zij hebben aldaar besprekingen gevoerd met de Engelsche regeering. Op 12 April werd hierover het volgende communiqué gegeven:

De minister-president, de minister van Buitenlandsche Zaken en de minister van Overzeesche Gebiedsdeelen, vergezeld door den luitenant-gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indië en Harer Majesteits ambassadeur te Londen, hebben hedenmiddag op nummer 10 Downing-street een samenkomst gehad met den Britschen minister-president, vergezeld door den minister van Buitenlandsche Zaken, Bevin, sir Orme Sargent, lord Inverchapel, den Britschen ambassadeur te Den Haag, sir Neville Bland en den chef van den imperialen generalen staf, veldmaarschalk lord Alanbrook.

De gelegenheid werd benut om recente ontwikkelingen in Nederlandsch-Indië onder oogen te zien.

Een gedachtenwisseling had plaats en overeenstemming werd bereikt nopens de nog noodzakelijke maatregelen tot liquidatie van den oorlog tegen Japan en de geleidelijke terugtrekking van Britsche troepen en hun vervanging door Nederlandsche strijdkrachten.

Het belangrijkste doel van de besprekingen — een verzekering dat de Engelsche troepen hun taak op Java tot het einde toe zouden voltooien — werd hiermede bereikt.

Geallieerde politiek in Duitschland.

Voorts werd door de Ned. regeering een nota overhandigd waarin de ongunstige economische gevolgen voor Nederland van bepaalde regelingen van het geallieerd militair bestuur in Duitschland uiteen werden gezet. Een soortgelijke nota werd aan de Amerikaansche regeering aangeboden.

In deze nota werd er in het bijzonder op gewezen, welke moeilijkheden voor Nederland ontstaan uit den geallieerden eisch, dat allen invoer uit Duitschland, in dollars moet worden betaald. Zooals wellicht bekend, is deze regeling sinds verschillende maanden van kracht. Er is indertijd toe besloten uit hoofde van de overweging, dat Duitschland alleen voldoende dollar-valuta zal kunnen verwerven, om zijn invoer van Amerikaansch graan en voedingsmiddelen te betalen, door zijn uitvoer steeds in dollars te factureeren, ongeacht de nationaliteit van de landen waar die uitvoer heen gaat. De uitvoer naar Amerika zelf is nl. bij lange na niet voldoende om de benoodigde dollars op te brengen. Dies werd besloten, dat andere landen, die Duitsche goederen kochten, eveneens in dollars zouden moeten betalen. Dit beteekende dus, dat Nederland voor alles wat het uit Duitschland wilde invoeren, op zijn dollar-saldo moest trekken.

Op aandrang van het Emergency Committee for Europe werd hierin op 15 Maart in zooverre een verbetering gebracht, dat van dien datum af alleen nog het invoersurplus van Duitsche goederen in dollars moest worden betaald. Nederland's uitvoer naar Duitschland wordt verrekend met invoer uit Duitschland, maar voor het nadeelig saldo moet nog op de dollar-rekening worden getrokken. Daarmede zijn de problemen dus nog allerminst opgelost. Omdat de geallieerden betaling in dollars willen ontvangen voor hun leverantie van voedingsmiddelen aan Duitschland is het in hun belang, het Duitsche en dus uitvoer-overschot in zijn handel met andere landen, dat immers in dollars betaald moet worden, zoo groot mogelijk te maken door den uitvoer naar die landen aan te moedigen, en den invoer uit die landen te beperken. Amgot, die den heelen internationalen handel van Duitschland in handen heeft, doet dit thans op een wijze, welke vooral voor den export van Nederlandsche diensten (Rijnvaart en havendiensten) fnuikend zou kunnen worden. Rotterdam dreigt in het bijzonder daarvan het slachtoffer te worden. Inplaats van, zooals voor den oorlog, het transito-verkeer van Duitschland naar de buitenwereld over Rotterdam te laten loopen, worden thans om de hierboven genoemde reden, Duitsche havens zooals Bremen en Hamburg voor dit verkeer ingeschakeld. Hiertegen wordt in de Nederlandsche nota ernstig bezwaar gemaakt.

De Nederlandsche regeering verklaart zich noodgedwongen bereid om de regeling van 15 Maart als een oplossing op korten termijn te aanvaarden. Zij stelt daar echter tegenover, dat het Nederland door de maatregelen van Amgot niet mogelijk wordt gemaakt zijn uitvoer van diensten en goederen naar Duitschland op peil te houden. Te dien einde wordt in de nota voorgesteld een samenkomst van Engelsche, Amerikaansche en Nederlandsche deskundigen te arrangeeren.

Een ander probleem, dat tevens in de nota werd aangeroerd, betreft de belemmeringen die Nederland tengevolge van de bestaande regeling bij zijn invoer uit Duitschland ondervindt. Hoewel het, zooals reeds gezegd, de wensch van Amerika is, den Duitschen uitvoer zoo veel mogelijk te bevorderen, komt daarvan in de practijk vaak weinig terecht. De reden is, dat het commercieel verkeer met Duitschland sterk gehandicapt en vooral vertraagd wordt door den eisch, dat alle transacties over de Amgot moeten loopen. Ook uit dien hoofde blijft de Nederlandsche regeering er dus op aan dringen, dat de bestaande regeling, waarbij de handel met Duitschland aan den dollar en daardoor weer aan de Amgot is vastgekoppeld, zoo spoedig mogelijk wordt opgeheven.

Ook de vorming van een Nederlandsche bezettingszône in Duitschland vormde een van de onderwerpen, welke ter sprake zijn gebracht.

De besprekingen hierover verkeeren nog in een eerste stadium, aldus verklaarde prof. Schermerhorn, zoodat daarover nog niets naders kan worden medegedeeld.

Op Zaterdag 13 April keerde de delegatie, vergezeld van den Britschen ambassadeur, Sir Neville Bland, weer in Nederland terug. De min.-president prof. Schermerhorn, verklaarde niet ontevreden te zijn over de gevoerde besprekingen. (N.R.C. - V.V. - Alg. H.bl.)

B. Salarieering der onderwijzers - gebrek aan leerkrachten —

12 April — Naar de heer A. C. Zevenbergen, vice-voorzitter van het Alg. Ned. Onderwijzersverbond mededeelde, heeft het A.N.O.V. in een adres van 25 October 1945 den Minister van Onderwijs verzocht een regeling te treffen, waarbij o.a. het aanvangssalaris van een volledig bevoegd onderwijzer (bezitter van de hoofdakte) op 21-jarigen leeftijd zal bedragen ƒ 1800 en het maximum ƒ 3800, welke bedragen voor gehuwden met ƒ 400 zouden verhoogd moeten worden.

In een audiëntie op 24 Jan. 1946 is dit toegelicht. Op 21 Febr. werd andermaal om een particuliere audiëntie verzocht, daar de toestand van het onderwijs en de onderwijzers steeds meer précair wordt. Dit verzoek werd op 18 Maart telegrafisch herhaald, doch tot op heden heeft het A.N.O.V. daarop geen antwoord ontvangen.

De spanning in het corps der onderwijzers neemt met den dag toe en het gebrek aan leerkrachten is ontstellend groot, zoodat men er op sommige plaatsen reeds toe overgaat een onderwijzer tegen „zwarte prijzen" in dienst te nemen. Onder allerlei mooie voorspiegelingen als „vrije kost" e.d. maakt men een aanbieding van een onderwijzersplaats aantrekkelijk, omdat sollicitanten anders uitblijven. (N.R.C.)

(V. b. A.N.O.V.: 6574 A; financ. positie onderw. 6589 A)

C. Nederlandsche graanleening aan Frankrijk —

6 April — Volgens een door minister Mansholt bevestigd bericht van radio Parijs is Nederland, in verband met de Fransche voedselpositie, bereid gevonden aan Frankrijk 70.000 ton graan en bloem te leenen, welke in Juni zullen worden gerestitueerd. (A.N.P.)

(V. b. Russ. graanlev. 6655 H)

D. Fransche orders voor Ned. scheepswerven —

8 April — De Fransche regeering heeft een belangrijke order voor de levering van baggermateriaal, ten behoeve van de havens Le Havre en Brest en voor de koloniale havens Dakar en van de Ivoorkust, in Nederland geplaatst. In totaal is hiermede een bedrag van ƒ 20.000.000 gemoeid. De order zal worden uitgevoerd door Verschure en Co., de fa.'s J. en K. Smit en L. Smit en Zn. te Kinderdijk, Werf Gusto te Schiedam en Scheepswerf De Klop te Sliedrecht. (N.R.C.)

E. K.L.M. - Opening wekelijksche vliegdienst Schiphol-Curaçao - tweewekelijksche dienst Schiphol-New-York —

8 April — Met ingang van 10 April werd een speciale wekelijksche vliegdienst Schiphol—Curaçao geopend. Beurtelings zullen een DC 4-toestel en de Skymaster-vliegtuigen dezen dienst verzorgen. De route gaat over Lissabon—Dakar—Natal. Met ingang van 26 Mei zal een tweewekelijksche vliegdienst op New York geopend worden. De route hiervan is Amsterdam—Prestwick (Schotland)—Sander—New York. Hiervoor zal het DC 4-toestel ingeschakeld worden. (Msb.)

(V. b. K.L.M.: 6660 A)

F. Studenten en politiek —

In een artikel in „De Vrije Pers" (Assen) geeft de rector van het Groninger Studenten Corps enkele interessante mededeelingen over de belangstelling der studenten voor politiek. Bij ongeveer 200 studenten werd hiernaar geïnformeerd. Merkwaardigerwijze bleek daarbij, dat de verlaging van den stemgerechtigden leeftijd van 25 tot 23 jaar niet de minste instemming vond. Slechts

enkele studenten stelden er prijs op, hun stem bij de verkiezingen uit te brengen. De grens van 25 jaar werd eerder te laag dan te hoog geoordeeld.
Velen gaven te kennen, dat zij ook 30 jaar zouden accepteeren.
Bij het lezen van deze gegevens vraagt men zich natuurlijk af, of de gemiddelde student zich dan aan alle verantwoordelijkheid wil onttrekken en buiten de maatschappij een onbezorgd leventje leiden. Deze vraag wordt door den schrijver echter ontkennend beantwoord. Hij trof bij vele studenten een levendige politieke belangstelling aan. Men wilde zich gaarne op de hoogte houden van het politiek gebeuren, maar voelde behoefte aan een diepere fundeering en betere oriëntatie alvorens voor een bepaalde partij te kiezen. Dat er voor een deel ook tegenzin tegen het partijwezen in het spel was, werd intusschen niet ontkend. (Vr. Pers - Je Maintiendrai - 12 April) **(V. b. stemger. leeftijd 6612 B)**

Nederland

A. Prinses Juliana en Prins Bernhard naar Scandinavië - vergezeld van het Concertgebouworkest —

14 April — H.K.H. Prinses Juliana en Prins Bernhard hebben van 5—13 April officieele bezoeken gebracht aan Denemarken en Zweden en een semi-officieel bezoek aan Noorwegen. De reis geschiedde per vliegmachine.
In Kopenhagen en Oslo recipieerden zij de verschillende organisaties voor hulpverleening aan Nederland. Zij brachten den dank over van het Nederlandsche volk en reikten onderscheidingen uit.
De Koning van Denemarken begiftigde Prinses Juliana en Prins Bernhard met de hoogste Deensche onderscheiding en benoemde Hen tot Ridder in de Orde van den Olifant. Koning Gustaaf van Zweden verleende Hun de hoogste onderscheiding der Serafijn-orde.
Het Concertgebouworkest, dat het Prinselijk Paar op deze reis vergezelde, gaf onder leiding van Eduard van Beinum een aantal concerten in Kopenhagen, Stockholm en Oslo. Eduard van Beinum werd door Koning Christiaan van Denemarken benoemd tot ridder in de Daneborg-orde en door den Zweedschen Koning tot ridder in de orde van de Noordster. (A.N.P. - red. K.H.A.)
(V. b. Prinselijk Paar: 6660 C)

B. Waarschuwing aan het Nederlandsche volk - geen experimenten bij den wederopbouw —

12 April — Een groot aantal vooraanstaande Nederlanders uit industrieele, financieele en intellectueele kringen, onder wie prof. mr. A. C. Josephus Jitta, prof. dr. A. B. A. van Ketel, G. H. Crone, dr. E. Heldring en dr. R. J. Th. Meurer, hebben een manifest geteekend, waarin wordt verklaard, dat zij met voortdurend toenemende ongerustheid den gang van zaken op financieel en economisch gebied in Nederland volgen.
Zij achten het een plicht niet langer bewegingloos toe te zien en door zwijgzaamheid den indruk te wekken van lijdzaamheid of instemming, waardoor zij zich uiteindelijk mede verantwoordelijk zouden gevoelen voor de gevolgen van het beleid der voorloopige regeering.
Onderteekenaars verklaren met nadruk, dat de regeering zooveel mogelijk behoort af te gaan op het oordeel van practisch geschoolde figuren. Beproefde methodes moeten worden gevolgd voor den wederopbouw van ons land. Men onthoude zich van experimenten.
De toekomst van ons volk, van zijn munt en dus ook van het geld der kleinste spaarders, hangt af van de mate, waarin de kiezers zullen beseffen, dat het belang van alle klassen en gezindten niet gediend kan zijn met een systematische bestrijding van het nog overblijvende dynamisme in Nederland.
Ons volk heeft in vrijheid de moeilijkste tijden van zijn geschiedenis doorleefd. Het heeft periodes van bloei bereikt door de vrijwillige inspanning van particulieren, niet door de inmenging van ambtenaren of het opleggen van dwangmaatregelen. (N.R.C. - V.V.)

C. Lidmaatschap Nederlandschen Bond van Militairen verboden —

5 April — De Opperbevelhebber van het Nederlandsche Leger heeft de volgende dienstorder aan alle troepen-afdeelingen gezonden: „Ingevolge beslissing van het Min. van Oorlog is het tot nader order voor alle militairen van de Koninklijke Landmacht verboden, lid te worden van den Nederlandschen Bond van Militairen. Zij, die lid zijn, moeten oogenblikkelijk bedanken. Compagnies-Commandanten wordt verzocht, dit ter kennis van de militairen, die onder hun bevel staan, te brengen en op de naleving streng toe te zien." (Whd.)

17 April — De minister van Oorlog, mr. J. Meynen, heeft op desbetreffende vragen van het Kamerlid Gerben Wagenaar (C.P.N.) verklaard, dat het verbod berust op het feit, dat de bond niet voldoet aan de voorwaarden, neergelegd in het „Reglement houdende beginselen nopens de werkzaamheid van militaire belangenvereenigingen, toegelaten voor militairen beneden den rang van officier". De verklaring gaat voort: „De vrijheid van organisatie en meeningsuiting wordt slechts beperkt door de eischen, die een goede krijgstucht zonder welke geen krijgsmacht bestaan kan, vordert."
Zoodra de bond voldoet aan de eischen van het reglement, is de minister bereid het verbod in te trekken. (Whd.)
(V. b. Kon. Landmacht: 6667 F)

D. Britsche onderscheiding voor Jhr. mr. dr. A. W. L. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer —

16 April — De Britsche ambassadeur heeft namens Koning George aan jhr. mr. dr. A. W. L. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer, den ex-gouverneur-generaal van Nederlandsch Oost-Indië, thans Nederlandsch ambassadeur te Parijs, het onderscheidingsteeken van het „Knight Grand Cross of the Order of the British Empire" uitgereikt.
De plechtigheid had plaats in de Britsche ambassade. De onderscheiding werd toegekend als blijk van waardeering voor de waardevolle wijze, waarop jhr. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer tijdens zijn gouverneurschap met de Britten heeft samengewerkt toen de Japanners hun aanval pleegden op de gemeenschappelijke Nederlandsche en Britsche belangen. (N.R.C.) **(V. b. Tj. v. Starkenb. 6614 E)**

E. Ex-burgemeester van Rotterdam, F. E. Müller tot 10 jaar gevangenisstraf veroordeeld —

16 April — Voor het Bijzonder Gerechtshof te Rotterdam, heeft op 5 April terecht gestaan de ex-burgemeester van Rotterdam, ir. F. E. Müller, die o.a. beschuldigd werd van samenwerking met den vijand en het uitzenden van arbeiders naar Duitschland. Als getuige werd o.m. gehoord de gemeente-secretaris, mr. M. Smeding, die een overzicht gaf van de pogingen van verd. zooveel mogelijk gemeente-personeel naar Duitschland te sturen.
De advocaat-fiscaal, mr. Donker, eischte 10 jaar gevangenisstraf, met ontzetting uit het actief en passief kiesrecht gedurende het leven.
Op 16 April werd hij conform den eisch veroordeeld. (N.D.)
(V. b. Müller: 5779 A)

F. Aantal leden der C.H.U. treden toe tot de Partij v. d. Arbeid —

16 April — Een aantal personen, die uit de C. H. Unie zijn getreden, omdat zij zich met de leiding der partij niet meer konden vereenigen, heeft zich bij de Partij van den Arbeid aangesloten. Tot hen behooren mr. dr. A. A. van Rhijn en mr. M. Ch. de Jong, die destijds in de C. H. Unie het initiatief namen tot het verzet tegen de federatieve samenwerking met de A.R. partij. (Tr.)
(V. b. C.H.U.: 6645 B; Van Rhijn: 6638 A; P.v.d.A.: 6669 G; A.R.P.: 6686 A)

G. Personalia —

Benoeming en bevordering

3 April — **Mr. dr. L. N. Deckers** tot lid van den Raad van State. (Msb.)
(V. b. 6448 A)

6 April — **Dr. M. W. Holtrop,** (tot nu toe directeur der Kon. Ned. Hoogovens) tot president der Nederl. Bank. (ing. 1 Mei). (V.K.)

12 April — **Kolonel D. C. Buurman van Vreeden,** bevorderd tot generaal-majoor. (Msb.)

12 April — **Mr. dr. A. A. van Rhijn,** secr.-gen. van Sociale Zaken tot lid van den Radioraad. (Par.) **(V. b. 6667 C)**

12 April — **N. A. Rost van Tonningen,** Kapt. ter zee, tot adjudant-gen. en chef van het mil.huis van H.M. de Koningin; tevens tot schout bij nacht titulair. (Tr.)

13 April — **Sultan Sharif Hamid van Pontianak,** lt. kol. van het K.N.I.L. en adviseur van dr. V. Mook, tot adjudant in buitengew. dienst van H.M. de Koningin. (V.V.)

16 April — **W. F. R. baron van der Feltz,** tot lid van de Eerste Kamer (vacature-De Savornin Lohman) en **dr. Chr. Mol** tot lid van de Tweede Kamer der Staten Generaal (vacature-Deckers). (Alg. H.bl.)

Overleden

3 April — **Jhr. mr. dr. J. H. D. de Beaufort,** (65 jaar oud), oud-secretaris van den Raad van State, staatsraad i.b.d., Kamerheer i.b.d. van H.M. de Koningin. (Tr.) **(V. b. 6407 G)**

6 April — **Prof. mr. J. Oranje,** hoogleeraar in het handels-, faillissements- en burgerlijk procesrecht a. d. Vrije Universiteit (48 jaar oud). Prof. Oranje werd in 1898 te Berkel (Z.H.) geboren. Van 1919 tot '26 was hij leeraar bij het middelbaar onderwijs te Pretoria (Z. Afr.). Tijdens een verlofjaar (1925) deed hij doctoraal-examen in de rechten. In 1927 werd hij secretaris der directie bij de N.V. Philips Gloeilampenfabrieken. In 1938 promoveerde hij aan de V.U. tot doctor in de rechtsgeleerdheid. (proefschrift „Rights affecting the use of broadcasts"). Op 9 Febr. 1940 werd hij hoogleeraar aan de V.U. Tijdens den oorlog was hij o.a. voorzitter van het Professorenverzet en van de Adviescommissie van den leider van de K.P.
Eenige jaren was prof. Oranje voorzitter van de commissie die het vraagstuk van den radio-omroep had te regelen. Spoedig na de bevrijding heeft hij hiervoor bedankt. Sinds 1943 was hij rector magnificus der V.U. (Tr.) **(V. b. 6441)**

Ned. O. Indië

A. Oproeping dienstplichtigen - familieleden in Nederland van militair personeel naar Indië —

17 April — Officieel werd door den voorlichtingsdienst van het Ned.-Indische leger aangekondigd, dat men in beginsel heeft besloten alle dienstplichtige mannen (n.l. zij, die geboren zijn in 1927 of vroeger) te registreeren en op te roepen. Dit is noodzakelijk ten einde het ernstige vraagstuk van het scheppen van het „nieuwe leger", zij het dan ook slechts gedeeltelijk, op te lossen.

Dientengevolge zal het nieuwe legerpersoneel, waarbij inbegrepen zijn de dienstplichtigen en de reservisten, die niet of nog niet in actieven dienst zijn, Ned. Indië niet mogen verlaten, tenzij men daartoe toestemming heeft verkregen uit medische overwegingen of indien men: a. den leeftijd van 45 jaar heeft bereikt (voorzoover dienstplichtig); b. den leeftijd van 48 jaar heeft bereikt (voor zoover reservist); c. geboren is in 1928, of later.

Binnenkort zal in Nederland een begin worden gemaakt met het oproepen van familieleden van personeel, dat in Batavia dienst doet. „Voorrang" hebben diegenen, die het langst gescheiden zijn geweest. Beambten van de Nica, die zijn of zullen worden overgenomen door particuliere instellingen, zullen eveneens toestemming krijgen om met hun families vereenigd te worden, indien hun werkgevers er in toestemmen de financieele lasten op zich te nemen. (Msb.)

Ned. W. Indië

B. Curaçao - Opening Staten-Generaal - Troonrede van gouverneur P. Kasteel - sociale wetgeving —

16 April — Op 2 April werden de Staten-Generaal plechtig geopend met een troonrede van den Gouverneur, P. Kasteel.

Na een korte beschouwing over het verleden, gaf de Gouverneur enkele richtlijnen aan voor de toekomst, met name op het gebied van de sociale wetgeving. Hiervoor zullen opcenten op de inkomsten- en winstbelasting alsmede de gehalveerde opcenten op het bijzondere invoerrecht van benzine worden gehandhaafd. Tot nu toe dienden deze om uitgaven voortvloeiende uit den oorlogstoestand op te vangen, thans worden zij voor verbetering van de sociale en economische toestanden van het gebiedsdeel aangewend.

De Gouverneur wees in zijn rede op de welvaart die onverminderd voortgaat. Werkloosheid was en is onbekend; de begrooting voor een land van 127.000 menschen werd opgevoerd tot ƒ 29.435.000. Op economisch gebied wees de Gouverneur op de moeilijkheden van invoer uit de U.S.A., waar allerlei restricties bleven bestaan. De prijzen liepen op. Sociale maatregelen werden genomen op het gebied van ongevallenregeling, ziekteregeling, stuwadoorslaadsverordening; zij zullen genomen worden op het gebied van havencentrale, arbeidsbemiddeling, loongrenzen, arbeidsgeschillen, enz. Op onderwijsgebied bleef men uitbreiden, maar er blijft een tekort aan leerkrachten (de Inspecteur van het Onderwijs, dr. Goslinga, is momenteel in Europeesch Nederland, om krachten aan te werven). Een Rechtsschool zal worden gesticht ter opleiding van Practizijns (zooals advocaten op Curaçao heeten).

Een der ernstigste en moeilijkst oplosbare problemen noemde Gouverneur Kasteel den woningnood, maar men zal trachten wat men kan.

Een radio-telefonische verbinding tusschen Nederland en Curaçao via New York is binnen afzienbaren tijd te verwachten, terwijl een post voor aankoop van een rechtstreekschen zender op de begrooting wordt geplaatst. (N.R.C.)
(V. b. 6671 B)

Australië

C. Veto tegen uitreis Ned. schepen

17 April — Naar aanleiding van het feit, dat zeven Nederlandsche schepen in Australische havens liggen te wachten om voorraden in te nemen voor Ned.-Indië, heeft de algemeen-secretaris van de vakvereeniging voor zeelieden gezegd: „Deze schepen zullen niet uitvaren, totdat de kwestie van de Indonesische onafhankelijkheid tot tevredenheid is opgelost. (Msb.)

België

D. Nationalisatie van het mijnwezen en verschillende industrieën —

11 April — Wetsvoorstellen zijn ingediend, houdende oprichting van een Belgische nationale mijnmaatschappij, de nationalisatie van de fabricage en den handel in vuurwapenen en ammunitie en van de nationalisatie der electrische centrales. (Msb.)

E. Kabinet-Van Acker voor den Senaat - Motie van vertrouwen aangenomen —

12 April — Op 11 April is door den Senaat met 84 tegen 82 stemmen een motie van vertrouwen in het kabinet-Van Acker aangenomen.

De regeering kreeg zelfs, daar één afgevaardigde der rechterzijde wegens ziekte ontbrak, een meerderheid van 2 stemmen. In de wandelgangen van het Huis had men den indruk, dat de christelijke volkspartij niet onmiddellijk tot een aanval op de regeering zal overgaan, maar voorloopig een afwachtende houding zal aannemen. (G.v.A. - N.R.C.)
(V. b. kab. 6688 I)

F. Dr. August Borms terechtgesteld

12 April — Om 6.45 u. werd dr. August Borms, geboren te St. Niklaas op 14 April 1878, op de binnenplaats van de gendarmerie-kazerne te Etterbeek- Brussel, gefusilleerd. Hij werd op 4 Januari l.l. door het Krijgshof ter dood veroordeeld.

Om zijn activiteit tijdens den oorlog 1914-18, werd dr. Borms reeds op 2 Sept. 1919 door het Hof van Assisen van Brabant tot de doodstraf veroordeeld.

De straf werd toen echter niet uitgevoerd en naderhand werd aan dr. Borms amnestie verleend. In 1928 werd hij zelfs te Antwerpen bij een partieele kamerverkiezing vóór den liberalen tegencandidaat geplaatst, hetgeen hem, vanwege zijn aanhangers, den titel bezorgde van „ongekroonde koning van Vlaanderen".

Tijdens den oorlog 1940-45 heeft dr. Borms andermaal onomwonden een anti-Belgische en nationaal-socialistische, pro-Duitsche houding aangenomen.
(V. b. Borms: 6591 C)

Canada

G. Eerste vonnis in spionnage-affaire —

13 April — Het eerste vonnis in de Canadeesche spionnage-affaire is uitgesproken. Een vroegere medewerkster van de code-afdeeling van het Canadeesche ministerie van Buitenlandsche Zaken is tot twee en half jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens het verschaffen van geheime inlichtingen aan de Sovjet-Unie. (U.P. - V.V.) **(V. b. spionnage: 6689 A)**

China

H. Russen uit Mandsjoerije teruggetrokken - Toenemende spanning tusschen communistische- en regeeringstroepen —

15 April — Met het terugtrekken uit Tsangtsjoeng is de ontruiming van Mandsjoerije door de Russische troepen op den vastgestelden tijd voltooid.

Intusschen wordt het Chineesche garnizoen van deze stad (bestaande uit regeeringstroepen) bedreigd door een communistische legermacht van ongeveer 30.000 man.

Gen. Tsjoe En-lai, communistisch gedelegeerde te Tsjoengking heeft verklaard, dat Mandsjoerije een slagveld zal worden, indien de regeering zich niet aan de afspraken houdt.

„Wij hebben 300.000 man in Mandsjoerije. Tot nu toe hebben wij slechts getracht ons te verdedigen tegen de aanvallende, door Amerika bewapende, regeeringstroepen. Wij zijn niet van plan om ons nog langer in een hoek te laten drukken. Het alternatief is: het lanceeren van tegenaanvallen". (Dail. Tel.)
(V. b. Mandsj.: 6664 D; zie ook: 6689 B)

Duitschland

I. Generaal Sokolovski opvolger van Maarschalk Zjoekov —

12 April — Generaal Sokolovski is benoemd tot opvolger van Maarschalk Zjoekov, als lid van de geallieerde contrôlecommissie te Berlijn.

Maarschalk Zjoekov werd onlangs benoemd tot opperbevelhebber van de landstrijdkrachten der Sovjet-Unie. (Le Monde) **(V. b. Zjoekov 6427 I)**

K. Paul Löbe treedt uit het partijbestuur der S. D. P. —

17 April — Paul Löbe, de laatste voorzitter van den Duitschen Rijksdag voor de overneming van de macht door Hitler in 1933, is uit het partijbestuur van de Duitsche sociaal-democratische partij getreden, omdat hij zich niet kan vereenigen met de thans practisch voltooide fusie tusschen socialisten en communisten. Löbe acht deze fusie onvereenigbaar met de democratische tradities. (V.V.)

Engeland

L. Labourfractie wenscht steun voor Duitsche sociaal-democraten

10 April — De parlementsfractie van de Labour-Partij heeft tijdens een vergadering in het Lagerhuis een resolutie aangenomen, die uiting geeft aan de zienswijze, „dat steun zou moeten worden verleend aan de Duitsche sociaal-democratische partij bij haar eischen tot volledige vrijheid voor organisatie, instelling en propaganda, welke het recht dient te zijn van alle politieke partijen van anti-nazi-gezindheid in geheel Duitschland". De resolutie vraagt de nationale uitvoerende commissie van de partij om wegen en middelen na te gaan om zulks te bereiken. (Reuter - A.N.P.)

M. Standpunt t.o.v. Russische olieconcessies in Iran —

18 April — Minister Bevin verklaarde in het Lagerhuis, dat zoover wij het kunnen zien, de Russische olieschikkingen in Noord-Iran niet in strijd zijn gekomen met Britsche belangen aldaar. „Wij hebben er geen bezwaar tegen gemaakt, dat de Sovjet-regeering schikkingen trof om

olie uit Noord-Iran te krijgen. We dringen er echter op aan, dat onderhandelingen tot dit doel niet onder druk geschieden". Bevin zeide dan nog, dat de Engelsche regeering verlangend is met de Iraansche regeering in verder contact te treden, doch dat zij meent, dat de kwestie, voordat de buitenlandsche troepen zijn teruggetrokken, niet opnieuw te berde mag komen. (Alg. H.bl.) **(V. b. Russ. concessies 6682 A en C)**

Frankrijk

A. Frankrijk wil 2 millioen immigranten toelaten —

6 April — De Fransche onderstaatssecretaris voor bevolking, Pierre Pflimlin, heeft verklaard dat Frankrijk in tien jaar zal trachten 2 millioen zorgvuldig geselecteerde immigranten uit Italië, Nederland, Zwitserland en „bepaalde andere landen" aan zijn bevolking toe te voegen. Dit plan valt in het kader van het streven om de gestadige vermindering van het bevolkingscijfer tot stilstand te brengen. In 1946 zullen „bij wijze van proef" 30.000 Italianen en kleinere aantallen Nederlanders en Zwitsers kunnen binnenkomen.
Verder zullen alle kinderen, gedurende den oorlog of de bezetting geboren uit een Duitsche moeder en Franschen vader of uit een Fransche moeder en Duitschen vader als Fransche onderdanen worden beschouwd. Indien de Fransche ouder niet kan worden opgespoord zullen zij op staatskosten worden opgevoed. (Alg. H.bl.) **(V. b. bevolking 6561 D)**

B. Goudvoorraad raakt uitgeput —

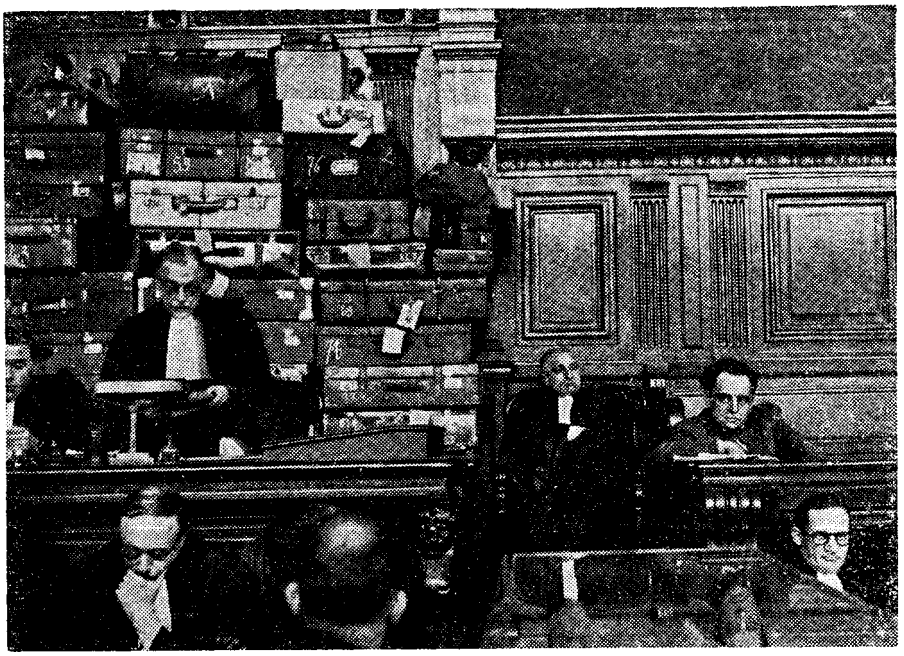
16 April — De Fransche minister van Financiën, heeft de financieele commissie van de Fransche assemblée ervan in kennis gesteld, dat het noodzakelijk is onmiddellijk 35 milliard francs te onttrekken aan den goudvoorraad van de Banque de France ter betaling van essentieele aankoopen in Amerika.
Verantwoordelijke financieele autoriteiten te Parijs zijn van meening dat tegen het eind van het jaar Frankrijk geen ons goud meer zal bezitten. Het door den min. van Financiën, Philip, genoemde bedrag maakt 27 pct. uit van den officieelen goudvoorraad; het bedrag is overigens practisch reeds besteed. Men hoopt te Parijs dat de Fransche goudvoorraad inderdaad tot het eind van het jaar zal strekken en dat Frankrijk tegen dien tijd zal beschikken over credietfaciliteiten. (Msb.)
(V. b. Amerik. crediet: 6681; 6672 F)

C. Confiscatie van collaboratie verdachte courantenbedrijven —

17 April — De Fransche nationale constitueerende vergadering heeft een wetsontwerp aangenomen, dat den staat machtigt de eigendommen van alle van collaboratie verdachte courantenbedrijven en drukkerijen te confiskeeren en over te dragen aan een onlangs gevormde nationale maatschappij voor het beheer van drukkerijen, die de betreffende bedrijven zal distribueeren over de bonafide zaken. (Msb.)

D. De roofmoordenaar Petiot, ter dood veroordeeld —

5 April — Petiot, een arts te Parijs, die beschuldigd werd van moord op 27 personen, (de jury achtte 24 gevallen bewezen), is na een langdurig en sensationeel proces, op 4 April ter dood veroordeeld. Petiot bracht tijdens de bezetting menschen, die uit Frankrijk wilden vluchten (v.n.l. Joden), in den waan dat hij hen naar het buitenland, buiten het bereik

Petiot in de beklaagdenbank; men ziet tevens een gedeelte van de bewijsstukken: koffers vol kleeren en kostbaarheden van zijn slachtoffers.

van de Duitschers kon brengen. Hij vermoordde en beroofde hen echter en verbrandde hun overblijfselen in een oven in zijn huis.
Op 24 Maart 1944 kwam de justitie deze zaak op het spoor. Petiot wist zich aan een arrestatie te onttrekken. Na de bevrijding van Frankrijk werd hij echter gearresteerd. Hij droeg toen de uniform van Kapitein der F.F.I. (Binnenlandsche Strijdkrachten).
De psychiaters, die hem onderzochten, concludeerden: „volkomen verantwoordelijk, wel erfelijk belast en volkomen amoreel".
Petiot verdedigde zich met de bewering, dat de vermoorde personen gestapoagenten waren, die hij in opdracht van een geheel onafhankelijk werkende verzetsgroep, de „Fly Fox", liquideerde.
Het kwam evenwel vast te staan, dat zijn slachtoffers steeds zeer welgestelde lieden waren (o.a. 15 Joden) of menschen, die bezwarende getuigenissen konden afleggen. Zijn moorden leverden hem 20 tot 25 millioen francs op. De genoemde 27 slachtoffers konden geïdentificeerd worden, maar nog tallooze menschenresten werden in zijn huis aan de Rue Lesueur aangetroffen. (Le Monde - Elseviers Weekblad - Red. K. H. A.)

Internationaal

E. Veiligheidsraad - de Poolsche aanklacht tegen de regeering-Franco —

18 April — Op 17 April is de Veiligheidsraad begonnen met de behandeling van de Poolsche aanklacht tegen Spanje. De Poolsche afgevaardigde dr. Oscar Lange verklaarde o.m.:
„De regeering-Franco werd tegen den wil van het Spaansche volk aan de macht gebracht door de gewapende strijdkrachten van de asmogendheden, die den oorlog tegen de Vereenigde Naties hebben gevoerd. Het Franco-regiem is de schepping en de overlevende partner van onze vijanden. Het deed alles wat in zijn vermogen lag om bij te dragen tot een overwinning van de asmogendheden. Franco-Spanje leverde explosieven, chemicaliën, ijzer, lood, zink en nitrogeen aan Duitschland.
Dr. Lange verklaarde dat de regeering van generaal Franco haar havens als duikbootbasis uitleende en de Luftwaffe van vliegtuigen voorzag om de Britsche en Amerikaansche scheepvaart aan te vallen.
Dr. Lange zeide voorts, dat er zes uraniummijnen in Spanje zijn en dat projecten op het gebied van de atoomenergie op het oogenblik worden uitgevoerd. Er worden wapenen gemaakt naar blauwdrukken, die uit Duitschland gesmokkeld werden. Franco-Spanje blijft bestaan als centrum van fascistische infectie en als springplank voor oorlog. De wapenindustrie bloeit er en deelen van de grens zijn versterkt.
Dr. Lange stelde daarop een resolutie voor, waarin de Raad: 1e. verklaart, dat „het bestaan van het Franco-regiem in Spanje tot internationale wrijving heeft geleid en den vrede in gevaar brengt; 2e. alle leden oproept de diplomatieke betrekkingen met het Franco-regiem te verbreken."
De Fransche en Mexicaansche gedelegeerden steunden dit voorstel. Mr. Van Kleffens (Ned.) meende op grond van het voorgelegde bewijsmateriaal niet te kunnen zeggen, dat er voldoende aanwijzingen zijn voor de uitspraak, dat het Franco-regiem den internationalen vrede in gevaar brengt. Hij verklaarde geen sympathie voor het regiem te hebben, maar zag toch geen geldige reden voor den Raad om meer te doen dan de zaak te bespreken. Zoolang de vrede niet werkelijk door het regiem verstoord wordt, moet het al-of-niet continueeren ervan uitsluitend aan het Spaansche volk worden overgelaten.
Stettinius (V.S.) verwees naar de verklaringen van San Francisco en Potsdam; Amerika streeft twee doelen na: het Franco-régime moet zoo spoedig mogelijk door het Spaansche volk zelf, vervangen worden door een democratisch régime, en deze verandering van régime moet geschieden met vreedzame middelen, opdat het Spaansche volk niet op-

nieuw in een burgeroorlog gedompeld zal worden. Sedert verscheidene maanden werden er langs diplomatieken weg besprekingen gevoerd om deze twee doelen te bereiken, en elke maatregel, die te dien einde wordt voorgesteld, zal door Amerika welwillend worden onderzocht. (Alg. H.bl. - Tr. - V.V. - Times)
(V. b. Veiligheidsraad 6690 C)

Internationaal

A. De Poolsche beschuldigingen - leden van den Veiligheidsraad uitgenoodigd tot onderzoek —

17 April — De Spaansche ambassade te Londen heeft op 16 April een verklaring uitgegeven, waarin gezegd wordt, dat de Spaansche regeering de regeeringen van Engeland, de Vereenigde Staten, Australië, Nederland, Egypte en Brazilië via hun vertegenwoordigers te Madrid heeft uitgenoodigd om een commissie van technische deskundigen te zenden, „teneinde zich te overtuigen, dat de beschuldigingen van den Poolschen gedelegeerde bij den Veiligheidsraad geheel ongegrond zijn". (N.R.C.)
Op 11 April deelde een woordvoerder van het state-department der Ver. Staten mede, dat de Ver. Staten op de hoogte waren van het feit, dat een aantal Duitsche geleerden een toevlucht hadden gevonden in Spanje en dat door hen op verschillende plaatsen onderzoekingen op het gebied der atoomenergie en radar worden verricht. Genoemde zegsman verklaarde, dat de Ver. Staten herhaaldelijk aan Spanje en andere neutrale landen verzocht had, actieve leden der nazipartij uit te wijzen.
De regeering der Ver. Staten heeft reeds verschillende Duitsche wetenschappelijke werkers in Spanje geïdentificeerd en vervolgens aan de Spaansche regeering medegedeeld, waar deze personen werken. (V.K. - 12 April)

Italië

B. Socialistisch congres te Florence - onafhankelijkheid der socialistische partij gehandhaafd —

18 April — Het congres der Italiaansche socialisten te Florence, heeft besloten de onafhankelijkheid der socialistische partij te handhaven en geen fusie aan te gaan met de communisten. Weliswaar behaalde de groep van den partijvoorzitter Nenni, die voor de nauwste samenwerking met de communisten is, het grootste aantal stemmen, maar zij werd op den voet gevolgd door de groep van den bekenden schrijver Ignazio Silone. Bovendien wist Giuseppe Saragat, de vroegere Italiaansche ambassadeur te Parijs, die nog meer dan Silone tegen de communisten is gekant, een aanzienlijk aantal stemmen op zich te vereenigen, zoodat niet gesproken kan worden van een overwinning van de fractie-Nenni. Teminder omdat deze fractie om stemmen te winnen haar oorspronkelijk programma van fusie met de communisten had prijs gegeven en slechts vroeg om de voortzetting van het gemeenschappelijke plan van actie met de communisten. (V.V.)

Japan

C. Verkiezingen —

15 April — De op 10 April gehouden parlementsverkiezingen leverden de volgende resultaten op: Van de 466 zetels wonnen de liberalen er 139, de soc. dem. 92, de progressieve partij 91, de coöperatieve partij 16, de communisten 5, de onafhankelijken 84 en de overige partijen 38. Een zetel is nog niet toegewezen. Van de 80 vrouwelijke candidaten zijn er 38 gekozen. Van de 465 afgevaardigden werden er 373 voor de eerste maal gekozen. (Le Monde)

Joego-Slavië

D. De arrestatie van Mihailowitsj - Amerikaansche nota —

5 April — De regeering heeft een Amerikaansch verzoek, om getuigen toe te laten ten gunste van gen. Mihailowitsj, afgewezen.
Op 28 Maart had het state-department der Ver. Staten een desbetreffende nota gezonden aan de regeering van Joego-Slavië. In deze nota werd er op gewezen dat Mihailowitsj een aanzienlijke bijdrage geleverd heeft voor de geallieerde zaak. Vele Amerikaansche vliegers werden door zijn onversaagd optreden gered en teruggebracht naar de geallieerde linies.
Een aantal van deze personen en anderen in Amerika — aldus de nota — die in nauwe betrekking hebben gestaan met Generaal Mihailowitsj, zijn in het bezit van bewijzen uit de eerste hand, welke niet anders dan van beteekenis kunnen zijn voor de beschuldigingen omtrent collaboratie met den vijand, die, naar de Joego-Slavische autoriteiten hebben aangeduid, door hen zullen worden ingebracht tegen Generaal Mihailowitsj. (A.N.P. - Usis) **(V. b. 6674 B)**

Oostenrijk

E. Handhaving grondwet van 1929 - tegen wensch van den geallieerden contrôleraad in —

15 April — Het Oostenrijksche parlement heeft op 13 April met vrijwel algemeene stemmen (alleen de 4 communistische afgevaardigden stemden tegen) een motie aangenomen waarin het verklaart de grondwet van 1929 integraal te handhaven en den kanselier verzoekt den geallieerden raad van dit standpunt in kennis te stellen.
Het besluit van het parlement beteekent een weigering om de beslissing van den geallieerden raad op te volgen, die onlangs de grondwet van 1929 niet had willen goedkeuren en de regeering verzocht had, vóór Juli een nieuw wetsontwerp in te dienen.
De voorzitter van de vergadering had eerst een nota van den geallieerden raad voorgelezen, waarin verklaard werd dat het grondwetsontwerp, dat aan den raad was voorgelegd, niet overeenkwam met den nieuwen toestand waarin Oostenrijk zich bevindt. Kanselier Figl verklaarde vervolgens:
„Oostenrijk heeft van nu af een definitieve grondwet en dat is die van 1929".
Onder-kanselier Schaerf (socialist) had van zijn kant er de aandacht op gevestigd, dat de geallieerde raad niet had laten weten op welk punt van de grondwet zijn bezwaren betrekking hadden.
Slechts de communistische afgevaardigde Ernst Fischer heeft zich verzet tegen de opvattingen der andere partijen en zeide van de grondwet van 1929 dat zij was uitgewerkt onder den druk van het groeiende fascisme op een oogenblik dat de Heimwehren zich gereed maakten voor de bestrijding van de democratie. **(V. b. Oostenrijk 6649 E)** (G. v. A.)

Polen

F. Poolsche vluchtelingen in Duitschland willen niet repatrieeren —

15 April — Het Amerikaansche militaire gouvernement in Frankfort, heeft medegedeeld, dat hun pogingen om Poolsche vluchtelingen er toe te bewegen naar hun land terug te keeren, teleurstellende resultaten hebben gehad.
In de eerste 11 dagen van hun campagne accepteerden slechts 6.430 Polen het aanbod tot repatrieering, ofschoon de faciliteiten een aantal van 7.200 per dag mogelijk maakten.
In totaal bevinden zich meer dan 165.000 Poolsche vluchtelingen in Duitsche kampen. (Times)

Rusland

G. Novikov ambassadeur in de Ver. Staten - Gromyko permanent vertegenwoordiger in Veiligheidsraad —

12 April — Radio Moskou heeft medegedeeld, dat het bestuur van den Opperssten Sovjet Nikolai Vassilievitsj Novikov aangesteld heeft, als Russisch ambassadeur te Washington ter vervanging van Gromyko.
Voorts werd er in de mededeeling aan toegevoegd dat Andrei Gromyko van zijn post ontheven werd, tengevolge van zijn werkzaamheden als permanent afgevaardigde van de U.S.S.R. in den Veiligheidsraad van de Organisatie der Vereenigde Naties. (L.N.) **(V. b. Gromyko 6682 A)**

Spanje

H. Duitsche handelsactiviteit aan banden —

16 April — De handelsactiviteit van 330 Duitsche maatschappijen, vennootschappen en natuurlijke personen in Spanje is door een decreet van de Spaansche regeering aan banden gelegd. (V.K.)

Ver. Staten

I. Herziening standpunt t.o.v. Argentinië - uitvoerbeperkingen opgeheven —

12 April — Het ministerie van Handel der Vereenigde Staten heeft, op bevel van het staatsdepartement, Argentinië geschrapt van de lijst der landen voor welke de uitvoer beperkt is.
Gedurende zes maanden, bevond Argentinië zich wat betreft de uitvoervergunningen, bij dezelfde categorie als de voormalige Asmogendheden en hun satellieten. **(V. b. betr. Arg. 6388 I)** (G. v. A.)

K. Roosevelt's sterfdag herdacht - zijn buitenverblijf aan den staat overgedragen —

13 April — De president der Ver. Staten Harry S. Truman, heeft op 12 April in Hyde Park (New York) de nagedachtenis geëerd van zijn voorganger, wijlen president Franklin Delano Roosevelt, tijdens een indrukwekkende plechtigheid voor een uitgelezen gezelschap van nationale en internationale leidende figuren.
De plechtigheid had plaats ter gelegenheid van den eersten verjaardag van het overlijden van president Roosevelt in Warm Springs (Georgia) en van de aanvaarding door de Amerikaansche republiek van wijlen president Roosevelt's verblijf, als een nationaal historisch monument. De schenking werd verricht door mevrouw Roosevelt. (Msb.)

L. Officieele verklaring i.z. terugtrekking uit Iran —

15 April — In een officieele verklaring wordt medegedeeld, dat maatregelen, die met Perzische hulp genomen zijn om te voorkomen, dat Perzië als basis tegen Sovjet-Rusland zou kunnen worden gebruikt, het terugtrekken van Sovjettroepen uit Perzië mogelijk hebben gemaakt. **(V. b. 6682 C)** (Msb.)

K. H. BROEKHOFF †

In leven waarnemend Hoofd-Commissaris van Politie te Amsterdam. Medewerker en Supervisor van Keesings Historisch Archief. Overleden te Utrecht in den nacht van 10 op 11 April 1946. (Zie pag. 6683 B.)

Foto boven: Het Prinselijk paar bij hun bezoek aan Magleby, een stadje nabij Kopenhagen, waarvan de inwoners van Nederlandsche afkomst zijn.

Beneden: De Indonesische delegatie met minister-president prof. ir. W. Schermerhorn op het terras van het slot St. Hubertus. V. l. n. r.: Dr. Soedarsono, dr. Soewandi, dr. A. K. Pringgodigdo, prof. ir. W. Schermerhorn, overste Soerio Santosso. (foto Anefo)

RIJKSBEGROOTING 1946

De minister van Financiën, P. Lieftinck, heeft ter begeleiding van de ontwerp-begrooting 1946, d.d. 12 April, de gebruikelijke Nota betreffende den toestand van 's Rijks financiën overgelegd.

Deze Nota behelst:

a) een beschouwing over de dienstjaren 1940 tot en met 1945;

b) opmerkingen en beschouwingen over de ontwerp-begrooting voor 1946,

c) een beschouwing over de ontwerp-begrooting voor 1946, geplaatst in het kader van het door het Centraal Planbureau ontworpen nationale budget.

Wij laten hieronder een uittreksel volgen van a en b. De vorm der nota is in zooverre nieuw, dat voor het eerst een nationaal budget is opgenomen (c). Hiervan geven wij in Archief No. 776 een uittreksel.

A. Dienstjaren 1940 tot en met 1945

1. NEDERLAND

Voor de rekeningcijfers betreffende het jaar 1940 wordt verwezen naar de vorige nota betreffende den toestand van 's Rijks financiën (zie pag. 6546).

Dienstjaar	1941	1942	1943	1944	1945
	(in ∫ 1000)				
Gew. dienst:					
Uitgaven	1.065.594	1.641.402	1.932.973	1.839.724	1.046.523
Middelen	1.384.935	1.748.112	1.705.200	1.462.966	549.320
Saldo	319.341	106.710	— 227.773	— 376.758	— 497.203
Kapitaaldienst:					
Uitgaven	2.391.181	2.368.128	2.069.460	1.871.990	1.039.520
Middelen	365.031	122.982	182.150	62.054	90.027
Nad. saldo	2.026.150	2.245.146	1.887.310	1.809.936	949.493
Geheele dienst:					
Uitgaven	3.456.775	4.009.530	4.002.433	3.711.714	2.086.043
Middelen	1.749.966	1.871.094	1.887.350	1.525.020	639.347
Nad. saldo	1.706.809	2.138.436	2.115.083	2.186.694	1.446.696

1941 Voorloopige rekeningcijfers. Het nad. saldo van het voormalig Herstelfonds ad ∫ 117.615.987 is niet begrepen in het nadeelig saldo van den kapitaaldienst.

1942 Vermoedelijke uitkomsten. Het nad. saldo Herstelfonds ad ∫ 282.190.627 is niet begrepen in het saldo van den kapitaaldienst.

1943 Vermoedelijke uitkomsten. Onder de uitgaven van den kapitaaldienst is opgenomen ∫ 363.373.539 (saldo opgeheven Leeningfonds 1940). In het nadeelig saldo van den Gew. dienst is niet begrepen het nadeelig saldo van het Landbouwcrisisfonds, geraamd op ∫ 90.000.000, terwijl bij den kapitaaldienst buiten beschouwing is gelaten het nadeelig saldo van het Herstelfonds ad ∫ 178.449.837.

1944 Begrootingscijfers. Het nadeelig saldo van het Landbouwcrisisfonds ad ∫ 128.330.000 is niet begrepen in het nadeelig saldo van den gewonen dienst, terwijl bij den kapitaaldienst moet worden gerekend met het tekort van het voormalig Herstelfonds 1940 ad ∫ 118.203.618. De na de begrooting op het budget gelegde verplichtingen worden voor den gewonen dienst geschat op ∫ 135.000.000 en voor den kapitaaldienst op ∫ 780.000.000.

1945 Begrootingscijfers betrekking hebbende op het 2e halfjaar 1945. In de cijfers is geen rekening gehouden met het nadeelig saldo van het Landbouwcrisisfonds, dat is geraamd op ∫ 264.000.000.

2. LONDEN

Voor de gegevens over 1940-'44 wordt verwezen naar de vorige nota betreffende den toestand van 's Rijks Financiën (zie pag. 6546).

Dienstjaar 1945 (1ste halfjaar) Begrootingscijfers in £ 1000.

Gew. dienst:		Dienst terugkeer Nederland:	
Uitgaven	17.259	Uitgaven	2.036
Middelen	559	Middelen	—
Nad. saldo	16.700	Nad. saldo	2.036
Kapitaaldienst:		Geheele dienst:	
Uitgaven	8.734	Uitgaven	28.030
Middelen	—	Middelen	558
Nad. saldo	8.734	Nad. saldo	27.472

Aan het eind van het 1ste kwartaal 1945 bedroeg het nadeelig verschil tusschen de gedane uitgaven en ontvangen middelen ten aanzien van deze begrooting £ 1.316.966.

Voor het 2de halfjaar 1945 zijn de uitgaven ten behoeve van de Londensche bureaux binnen het kader der gewone Rijksbegrooting geraamd en wel meerendeels op afzonderlijke begrootingen voor de betreffende Ministeriën, voorzien van de aanduiding „Uitgaven buiten Nederland".

Deze ramingen bedragen in totaal ∫ 125.436.575, waarvan ∫ 94.995.708 voor den Gewonen Dienst en ∫ 30.440.867 voor den Buitengewonen Dienst.

B. Ontwerp-Begrooting voor 1946

Verzamelstaat van de ontwerp-begrooting 1946 naar de verschillende hoofdstukken, voor wat den Gewonen Dienst betreft. Bij deze cijfers zijn in een nevenkolom cijfers voor 1945 gegeven, welke gevonden zijn door de ramingen, voorzien in de ontwerp-begrooting tweede halfjaar 1945, te verdubbelen, behoudens in die gevallen, waarin deze verdubbeling een onjuist beeld zou geven.

UITGAVEN GEWONE DIENST

(in millioenen guldens)

	Hoofdstuk	1946	2e halfj. 1945 verdubb.
I.	Huis der Koningin	1.6	1.6
II.	Hooge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin	2.8	2.5
IIA.	Algemeene Oorlogvoering van het Koninkrijk	2.5	1.6
III.	Buitenlandsche Zaken	15.8	22.5
IV.	Justitie	75.0	112.8*
V.	Binnenlandsche Zaken	234.8	147.1
VI.	Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	235.1	190.8
VIIA.	Nationale Schuld	716.9	656.4
VIIB.	Financiën	112.5	98.1
VIIIA.	Oorlog	193.3	421.7
VIIIB.	Marine	248.8	181.4
IXA.	Openbare Werken en Wederopbouw	123.3	149.8
IXB.	Verkeer en Energie	59.9	55.5
X.	Handel en Nijverheid	28.0	24.5†
XA.	Scheepvaart	6.6	7.9
XI.	Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening	61.4	58.8
XII.	Sociale Zaken	107.4	130.9
XIII.	Overzeesche Gebiedsdeelen	5.3	5.8
XIV.	Onvoorziene Uitgaven	—	—
	Bijdrage aan den Buitengewonen Dienst (VII B)	163.0	—
	Totaal van den Gew. Dienst	2.394.0	2.269.7

* Hierin begrepen het totaal van het inmiddels opgeheven hoofdstuk IVA (Politie) ad ∫ 76.2 millioen.

† Hierin begrepen het totaal van het inmiddels opgeheven hoofdstuk XB (Direct.-Gen. v. de Prijzen) ad ∫ 8.4 millioen.

Toelichting bij eenige hoofdstukken

ad IIA: De stijging t.o.v. de verdubbelde raming voor 1945 wordt in hoofdzaak veroorzaakt door de opgenomen ramingen voor twee nieuwe diensten: den **Centralen Veiligheidsdienst** en den **Buitenlandschen Inlichtingendienst.**

ad III: Verschil voornamelijk veroorzaakt door de voorgenomen samenvoeging van de diplomatieke en consulaire diensten tot één buitenlandschen dienst.

ad IV: Doordat de kosten der politiekorpsen in de acht grootste gemeenten wederom ten laste van deze gemeenten komen en niet meer (zooals tijdens de Duitsche bezetting) van het Rijk is de raming aanmerkelijk lager.

ad V: De verwachte stijging der gemeentelijken tekorten alsmede de hulpverleening aan oorlogsslachtoffers verklaren de verhoogde raming.

ad VI: Voor bijna de helft is de verhooging een gevolg van hoogere uitgaven voor het L. O. (o.a. salarisverbetering). Ook het M. O. en H. O. eischen hoogere bedragen (nieuwe leerstoelen, verbetering outillage, verhooging Rijksbeurzen).

ad VIIIA: Zie ook overzicht Buitengewonen Dienst.

ad XII: Raming lager, doordat de kosten van den tijdelijken toeslag op de uitkeeringen krachtens de Kinderbijslagwet sedert 1 Jan. 1946 ten laste van de werkgevers komen.

MIDDELEN GEWONE DIENST

De middelen van den Gewonen Dienst bedragen in totaal ∫ 2.394 millioen, waarvan ∫ 2.206 millioen aan belastingen.

GERAAMDE OPBRENGST DER BELASTINGEN

Specificatie

(in millioenen guldens)

Omschrijving	1946	1945
Inkomstenbelasting	890.0	480.0*
Loonbelasting	250.0	—
Dividendbelasting	8.0	—
Voorheffing van in het buitenland geaccumuleerde inkomsten	55.0	—
Vermogensbelasting natuurlijke personen	100.0	10.0
Vermogensbelasting voor lichamen	33.0	10.0
Vennootschapsbelasting	115.0	100.0
Commissarissenbelasting	1.0	1.0
Vereveningsheffing	110.0	90.0
Motorrijtuigenbelasting	15.0	— †
Invoerrechten	25.0	1.0
Statistiekrecht	1.3	—
Accijns op zout	6.5	3.0
Accijns op wijn	0.6	—
Bijzondere wijnbelasting	0.3	—
Accijns op gedistilleerd	22.0	7.0
Accijns op bier	25.0	10.0
Accijns op suiker	50.0	20.0
Accijns op tabak	120.0	24.0
Belasting op gouden en zilveren werken	0.6	—
Omzetbelasting	300.0	100.0
Rechten van zegel	8.0	5.0
Rechten van registratie	10.0	6.0
Rechten van successie	60.0	45.0
	2.206.3	912.0

In het totaal van 2.206.3 millioen gulden aan belastingen zijn de volgende bedragen begrepen, welke ten bate van 1946 zullen komen wegens het inhalen van achterstand in de belastingheffing.

Inkomstenbelasting	290 mln.
Voorheffing op in het buitenland geaccumul. inkomsten	55 „
Dividendbelasting	4 „
Vermogensbelasting natuurlijke personen	47 „
Vermogensbelasting v. lichamen	13 „
Vennootschapsbelasting	65 „
Tabaksaccijns	18 „
	492 mln.

* Hieronder begrepen Loon- en Dividendbelasting.
† In 1945 onder de Middelen van hoofdstuk IXA, Openbare Werken en Wederopbouw, opgenomen tot een bedrag van ƒ 5.500.000.

OVERZICHT VAN DEN BUITENGEWONEN DIENST

(in millioenen guldens)

Evenals in de ontwerp-begrooting voor het tweede halfjaar 1945 (zie pag. 6546) zijn ten laste van den Buitengewonen Dienst gebracht:
a) de uitgaven, welke voorheen ten laste van den kapitaaldienst werden gebracht;
b) de uitgaven van afloopend karakter, voortvloeiend uit de bijzondere tijdsomstandigheden, zooals de uitgaven voor de pacificatie van Indië, die voor den wederopbouw, voor landbouwherstel, distributie, bijzondere rechtspleging en dergelijke.

Omschrijving	Uitg.	Middelen	Saldo b = batig n = nad.	
Pacificatie van Indië en liquidatie oorlogvoering	712.6	102.3	n.	610.3
Steun bij den herbouw	938.5	6.7	n.	931.8
Op gang brengen bedrijven	5.7	0.4	n.	5.3
Noodhulp	103.9	11.4	n.	92.5
Voorzieningen in afwachting en ten behoeve van de wederinschakeling v. arbeiders in het productieproces	72.7	1.4	n.	71.3
Overheidsbemoeiing met distributie en prijsregeling	413.9	327.2	n.	86.7
Bijzondere rechtspleging	129.6	5.2	n.	124.4
Afwikkeling Arbeidsdienst	9.5	11.2	b.	1.7
Inkomsten, voortvloeiende uit de geldsaneering	—	200.0	b.	200.0
Bijdragen van den Gewonen Dienst van Hoofdstuk VII B der Rijksbegrooting	—	163.0	b.	163.0
Totaal zonder kapitaalsuitgaven	2.386.4	828.8	n.	1.557.6
Kapitaalsuitgaven:				
Kapitaalverstrekking en credietverleening aan Staatsbedrijven, -fondsen en -instellingen	150.8	23.8	n.	127.0
Credietverleening aan particuliere bedrijven	52.6	—	n.	52.6
Voorschotten aan de Mij. tot financ. van het Nationaal Herstel N.V.	212.6	—	n.	212.6
Aanschaffing van mat. uitrusting leger en vloot	191.0	—	n.	191.0
Overige kapitaalposten	144.6	59.3	n.	85.3
Totaal van den Buitengewonen Dienst	3.138.0	911.9	n.	2.226.1

Wat de **pacificatie van Indië en de liquidatie oorlogvoering** betreft, de voornaamste uitgaven, welke onder deze rubriek zijn samengebracht, zijn:
a. de buitengewone uitgaven van het Departement van Oorlog;
b. de buitengewone uitgaven van het Departement van Marine;
c. het nadeelig saldo van het Scheepvaartfonds;
d. de ingevolge het Besluit vergoeding militaire vorderingen en aanschaffingen 1945 (Staatsblad no. F 292) uit te keeren vergoedingen.
Met betrekking tot dezen laatsten post wordt aangeteekend, dat het totaalbedrag van de uit te keeren vergoedingen, verband houdende met de vorderingen door de bondgenooten, wordt geschat op ƒ 230.000.000.
Het totaalbedrag der toe te kennen vergoedingen wegens vorderingen door het Militair Gezag wordt begroot op ƒ 50.000.000.
In totaal zal derhalve wegens vergoedingen moeten worden toegekend een bedrag van ƒ 280.000.000. Aangenomen is, dat in 1946 een bedrag van ƒ 200.000.000 zal worden uitgekeerd.
Tegenover dezen post is onder de middelen opgenomen een bedrag van ƒ 100.000.000, op welk bedrag de terugbetalingen door de bondgenooten in dit jaar worden geraamd.
Wat den **steun bij den herbouw** van onroerende goederen en schepen betreft, verwacht het ministerie van openbare werken en wederopbouw, dat in 1946 ruim 435 millioen zal worden verwerkt. Als rijksbijdrage hierin zal naar raming een totaal van 223 millioen uit hoofde van het „besluit materieele oorlogsschade 1945" opeischbaar worden. Het verschil tusschen deze twee bedragen zal overbrugd dienen te worden door middel van de door de herstelbank ter hand te nemen aanvullende herstelfinanciering. Tot het tijdstip, waarop de herstelbank in staat zal zijn deze aanvullende financiering te verzorgen, zal het rijk haar daartoe in 1946 voorschotten tot een bedrag van ruim 212.000.000 verleenen, welke uiteraard te zijner tijd zullen worden terugbetaald.
Onder **„bijzondere rechtspleging"** zijn o.m. samengebracht de uitgaven voor bijzondere rechtspleging: de bijzondere jeugdzorg, het herstel rechtsverkeer en de zuiveringsmaatregelen.
Ten behoeve van de om politieke redenen gedetineerden zal in 1946 in totaal een bedrag van 175 millioen noodig zijn, aangezien naast de uitgaven voor bijzondere rechtspleging ad 93.582.310 gulden en bijzondere jeugdzorg ad 15.230.000 gulden o.a. nog ongeveer 50.000.000 gulden is geraamd voor de kosten der bewaking. Deze aangelegenheid heeft de bijzondere aandacht der regeering, te meer omdat als gevolg van de detentie ongeveer 100.000 personen aan den arbeid zijn onttrokken en het hierdoor gederfde volksinkomen op rond 130.000.000 gulden per jaar kan worden geschat.

Overzicht eindcijfers

Gewone Dienst.	
Gewone middelen	ƒ 2.394.024.742
Gewone uitgaven	- 2.230.977.094
Batig saldo	ƒ 163.047.648
Bijdrage aan de middelen van den Buitengewonen Dienst	- 163.047.648
Buitengewone Dienst.	
Uitgaven van afloopend karakter, voortvloeiende uit de bijzondere tijdsomstandigheden	ƒ 2.386.417.911
De daartegenover staande middelen beloopen	- 665.726.167
	ƒ 1.720.691.744
Bijdrage van den Gewonen Dienst aan de middelen van den Buitengewonen Dienst	- 163.047.648
Nadeelig saldo van den Buitengewonen Dienst, zonder inachtneming van de kapitaalsuitgaven en -ontvangsten	ƒ 1.557.644.096
Kapitaalsuitg. ƒ 751.602.908	
Kapitaalsontv. - 83.112.737	
Nadeelig saldo kapitaalsuit- en -ontv.	- 668.490.171
Nadeelig saldo Buitengewone Dienst	ƒ 2.226.134.267*

* Hierin is niet begrepen het nadeelig saldo van het Landbouwcrisisfonds ad ƒ 376.240.000.

(V. b. Begrooting 1945 6546; Nota i.z. financieel beleid 6611)

A. Wetsontwerp i.z. dienstplichtvoorziening —

17 Apr. — De ministers van oorlog en van marine hebben bij de Tweede Kamer ingediend een wetsontwerp dienstplichtvoorziening.
In hun toelichting wordt o.a. gezegd dat er voor vrijstelling wegens broederdienst geen plaats meer is.
Ook vrijstelling wegens kostwinnerschap zal, althans in den naasten tijd, buiten toepassing blijven, daar het in de bedoeling ligt kostwinnersvergoeding toe te kennen aan de verwanten van die dienstplichtigen, wier geldelijke hulp voor het levensonderhoud van de verwanten onmisbaar is. Een der redenen hiervoor is gelegen in de moeilijkheid om alle plaatsen bij leger en vloot met daarvoor geschikte personen te bezetten en om tevens daarenboven aan zekere groote maatschappelijke belangen tegemoet te komen.
Naast de vrijstelling wegens kostwinnerschap staat die wegens persoonlijke onmi baarheid; dat is in den zin der dienstplichtwet persoonlijke onmisbaarheid voor het in stand houden van het middel van bestaan van verwanten van den dienstplichtige. Deze vrijstelling, waarvoor een geldelijke vergoeding niet in de plaats kan treden, wenschen de ondergeteekenden niet aan te tasten.
Omtrent de sterkte aan gewone dienstplichtigen zijn de plannen nog in wording. Alleen voor de eerst aan de beurt zijnde lichting, de lichting 1945, rekent de regeering voor de landmacht te zullen noodig hebben rond 27.500 man, voor de zeemacht slechts een zeer klein getal.
Omtrent de eerste oefening hebben de voornemens nog geen vasten vorm aangenomen.
Het ligt voor de hand, dat, zoolang de tegenwoordige buitengewone omstandigheden voortduren, het verblijf in werkelijken dienst niet beperkt zal kunnen blijven tot den normalen duur van de eerste oefening. (N. R. C.)
(V. b. Dienstplicht 6636 A)

Nederland

A. De besprekingen op de „Hooge Veluwe" beëindigd - de Indonesische delegatie vertrokken —

23-25 April — De laatste besprekingen tusschen de Ned. regeering en de Indonesische delegatie werden op Woensdag 24 April niet op het slot St. Hubertus, doch te 's-Gravenhage gehouden. Op 25 April werd door de Regeeringsvoorlichtingsdienst het volgende medegedeeld:
„De conferentie op de Hooge Veluwe, die thans tot het verleden behoort, heeft een waardevolle bijdrage geleverd tot de oplossing van het Indonesische probleem. In de officieele verklaring van 6 April j.l. werd medegedeeld, dat de reis van dr. Van Mook ten doel had, een nieuwe poging om tot een vergelijk te komen, aan het oordeel van de Nederlandsche regeering te onderwerpen en naar aanleiding daarvan nieuwe instructies te verkrijgen.
Tevens werd medegedeeld, dat drie republikeinsche vertegenwoordigers den luitenant-gouverneur-generaal vergezelden, aangezien men er van die zijde prijs op stelde, zijn inzichten zelf aan de Nederlandsche regeering uiteen te zetten.
Bij dit persoonlijk overleg konden uiteraard niet alle geschillen worden overbrugd, reeds hierom niet, omdat de Indonesische afgevaardigden geen mandaat hadden. Niettemin zijn op diverse punten vorderingen gemaakt.
Van groot belang is tevens, dat men over en weer een beter inzicht heeft verkregen in de wederzijdsche zienswijzen in de politieke moeilijkheden, waarmee men van weerskanten rekening moet houden bij het streven naar een voor allen aanvaardbare oplossing.
Aanteekening verdient nog, dat de suggesties, die dr. Van Mook naar Nederland meebracht, tot onmiddellijk doel hadden een zwijgen der wapenen mogelijk te maken. Voor de daarop volgende besprekingen nopens den status van Indonesië vormt de regeeringsverklaring van 10 Febr. 1946 nog steeds den grondslag.
De Nederlandsche regeering is thans in de gelegenheid het probleem in zijn vollen omvang aan de Staten-Generaal voor te leggen en daarna de instructies op te stellen, op grond waarvan dr. Van Mook de besprekingen in Batavia wederom zal kunnen opnemen."
De Indonesische delegatie is Donderdag 25 April per vliegtuig naar Ned.-Indië teruggekeerd. Voor zijn vertrek heeft Soedarsono verklaard, dat geen resultaten bereikt waren. Naar verluidt heeft de vorm van de erkenning van de Indonesische republiek een der grootste moeilijkheden opgeleverd.
(A.N.P. - Alg. H.bl. - V.K.)
(V. b. 6687 E en F; zie ook: 6694 A; foto: 6698b)

B. Nederlandsch-Belgisch-Luxemburgsche besprekingen - de tolunie

18-20 April — Vijf Belgische en drie Luxemburgsche ministers arriveerden op 17 April in Den Haag om met hun Nederlandsche collega's de inwerkingtreding van de gesloten tolunie tusschen de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie en Nederland te bestudeeren.
De resultaten van deze besprekingen werden op 20 April in een officieel communiqué bekend gemaakt:
„Besloten is, op korten termijn het gemeenschappelijk tarief, geldende t.a.v. andere landen volledig te maken, ten einde voor het einde van het jaar het overeengekomen douane-regime te kunnen toepassen.
Bovendien is besloten de technische bepalingen uit te werken, welke noodig zijn om voor het einde van 1947 te geraken tot de definitieve afschaffing van invoerrechten aan de gemeenschappelijke grens tusschen Nederland en de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie.
De vraagstukken, welke verbonden zijn aan een voortschrijdende aanpassing van de economische structuur der betrokken landen, zullen ten onderzoek worden opgedragen aan een Raad der Economische Unie van de drie landen. Deze raad zal in het bijzonder voorstellen moeten doen omtrent alle maatregelen, strekkende tot het doen vervallen van andere belemmeringen dan douanerechten in het economisch verkeer tusschen de betrokken landen en zal den overgang voorbereiden van het in 1944 vastgestelde douane-regime naar een economische unie.
De Raad voor de Handelsaccoorden, voorzien in de overeenkomst van 5 September 1944, zal reeds dadelijk de middelen in studie nemen om de ten aanzien van derde landen te volgen handelspolitiek te coördineeren."
In een persconferentie heeft minister Spaak nog medegedeeld, dat beide regeeringen besloten hebben het gemeenschappelijk douanetarief te completeeren en te verbeteren tegen uiterlijk 1 Aug. 1946.
Vóór eind 1947 zal de tol-unie een voldongen feit zijn, maar men stuit op zeer belangrijke technische moeilijkheden niet slechts t.a.v. douane-rechten, maar ook inz. accijnzen, compenseerende rechten, vergunningen enz.
Wij zijn verder nu reeds begonnen met het treffen van maatregelen voor een economische unie; men heeft bovendien besloten binnenkort een handelsovereenkomst te sluiten, die van 15 Mei af in werking zal treden. De groote moeilijkheid hierbij is, dat België thans belangrijke bedragen aan Nederland verschuldigd is. A.s. week zullen hierover te Brussel onderhandelingen beginnen.
Beide landen zullen voorts een gemeenschappelijke houding aannemen op de conferentie voor de Intern. Handels Organisatie en werkschaffing, welke dit najaar in Amerika zal worden gehouden.
(N.D. - Alg. H.bl.)
(V. b. Tolunie: 5836 A; zie ook: 6685 A; Int. hand. org.: 6593 A)

C. De a.s. verkiezingen - opinie-onderzoek —

20 April — Het „Nederlandsch Instituut voor de Publieke Opinie" heeft voor het dagblad „Het Parool" gedurende eenige maanden een onderzoek ingesteld naar de opinie van het Ned. volk over de a.s. verkiezingen. Hierbij werd de volgende vraag gesteld:
„Indien de verkiezingen vandaag zouden plaats hebben, op welke partij zoudt U dan stemmen?"
De uitslag was:

	Begin Jan.	Begin Febr.	Begin Mrt.	Begin April
P. v. d. Arb.	10%	21%	37%	37%
S.D.A.P.	20%	16%	3%	—
N.V.B.	11%	6%	1%	—
Vrijz. Dem. ..	3%	3%	1%	—
Kath. V.p.	27%	26%	30%	30%
Anti-Rev. ..	9%	9%	9%	9%
Chr. Hist.	6%	5%	6%	7%
C.P.N.	6%	6%	5%	7%
P. v. d. Vr. .. (v.h. Lib.)	2%	4%	5%	7%
Andere	6%	4%	3%	3%

Van de drie procent, die de vorige maal nog op de S.D.A.P. wilden stemmen — naar men mag aannemen de arbeidersaanhang der S.D.A.P., die niet aan de Partij van den Arbeid kon wennen — is inmiddels het grootste deel naar de C.P.N. gegaan. De Partij van de Vrijheid heeft de aarzelende middenstanders van N.V.B. en Vrijz. Dem. aangetrokken.
(Par.)
(V b. opinie-onderzoek 6613 G; verkiezingen 6692 A)

D. Staatscontrôle en vrije concurrentie - opinie-onderzoek —

Het Ned. Instituut voor de Publieke Opinie heeft in Maart j.l. het antwoord op de volgende vraag geënquêteerd:
„Er wordt vaak beweerd, dat de vrije concurrentie en vermindering van de staatscontrôle op het economisch leven, het beste is voor handel en industrie en de welvaart van het geheele land. Bent u het daarmee eens of niet?"
54% van alle ondervraagden uit ons heele volk antwoordde: ja.
35% tegen.
11% had geen oordeel.
De vrije concurrentie vond haar meeste voorstanders onder de personen in leidende functies (72%), de minste bij arbeiders en ambtenaren, hoewel bij dezen de meeningen vóór en tegen vrijwel gelijk verdeeld zijn.
Het hoogste percentage tegenstanders vond men in de Partij van den Arbeid, n.l. 46%. Toch zijn nog 38% van de leden dezer partij voor vrije concurrentie en minder staatscontrôle. Voorstanders bevonden zich het meest bij de Liberalen: 94% en de Anti-Revolutionnairen: 61%.
(Alg. H.bl. - 11 April)
(V. b. Opinie-onderzoek: 6613 G; zie ook: 6695 B)

E. Wederopbouw - Dertig duizend arbeiders in 140 kampen - „Centrale Commissie voor Cultureele Verzorging" geïnstalleerd —

15 April — Op 14 April heeft minister Ringers de „Centrale Commissie voor Cultureele Verzorging van Arbeiders in Arbeiderskampen" geïnstalleerd. Mr. A. M. Joekes, lid van de Tweede Kamer, is voorzitter der commissie; J. v. Ringen v. h. ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, ondervoorzitter. Dr. H. P. de Vries-Reilingh vertegenwoordigt het ministerie van O., K. en W., mr. Werner, het ministerie van Sociale Zaken. Verder hebben als vertegenwoordigers van de Stichting van den Arbeid zitting genomen mr. B. Bouman, J. G. Suurhof, lid van de Tweede Kamer, H. J. Kuiper en J. Schipper. Secretaris, tevens leider van het uitvoerend orgaan, is J. Lieftinck. De installatievergadering werd bijgewoond door afgevaardigden van het inter-kerkelijk overleg ds. A. A. Wildschut en mgr. dr. Th. Verhoeven.
Het ligt in de bedoeling, dat de kerken officieel door twee leden in de commissie zullen zijn vertegenwoordigd.
In de installatierede zeide minister Ringers o.m.: „Zóó groot is de omvang van het werk voor den wederopbouw, dat Nederland tevreden mag zijn als het in acht jaar gereed zal komen. Waarschijnlijk echter zal het wel honderd jaar duren. En in ieder geval staat Nederland voor de situatie, dat dit jaar ruim dertigduizend arbeiders in 140 kampen buiten hun woonplaats zullen moeten leven. Dat wil zeggen: 15.000 man voor de uitvoering van het Bouwplan 1946, 8000 man voor de Noordoostpolder, 5000 man voor de DUW en 3000 voor landbouwherstel."

Minister Ringers wees er op, dat wel is waar het grootste deel dezer arbeiders in den zomer 's Zondags naar huis zal kunnen, maar dat toch ongeveer twintig percent slechts om de veertien dagen verlof zal krijgen.
Gedurende 10 jaren, zoo vervolgde de minister, zullen dus een groot aantal vakarbeiders ver van hun gezinnen moeten wonen. Deze arbeiders missen hun gezinsleven, normale ontspanning in eigen woonplaats, conversatie met buurtgenooten en vrienden, hun sport, het eigen vereenigingsleven, hun eigen kerk. Dit gemis zal moeten worden aangevuld. De cultureele verzorging van deze arbeiders zal het werk der nieuwe commissie zijn. (V.K.)
(V. b. Wederopbouw: 6695 B; arbeiders in verwoeste geb.: 6659 A)

Nederland

A. Doodstraf voor den beul van Ommen - Eisch luidde 15 jaar —

17 April — Het Bijzonder Gerechtshof te Amsterdam veroordeelde den 35-jarigen Maarten Scheffer, die gevangenbewaarder was in het strafkamp te Ommen, tot de doodstraf.
Scheffer, die bekend stond als „de beul van Ommen", had zich schuldig gemaakt aan tallooze mishandelingen. De eisch luidde 15 jaar gevangenisstraf.
(Alg. H.bl.)
(V. b. doodstraf: 6669 B)

B. Vrijlating van politieke delinquenten —

23 April — In het ressort van het bijz. gerechtshof te Den Haag zijn tot 10 April j.l. in totaal 5575 politieke delinquenten, al dan niet voorwaardelijk, buiten vervolging gesteld.
In het ressort 's-Hertogenbosch waren dat er 1000, Amsterdam 625, Arnhem 825 en Leeuwarden 700. In Den Haag werd bij de invrijheidstelling terstond beslist of dit al dan niet voorwaardelijk geschiedde, in de overige districten werd die beslissing aangehouden.
Op 10 April j.l. heeft de minister van justitie er bij de procureurs-fiscaal nogmaals met klem op aangedrongen op grooter schaal en meer uniform gebruik te maken van de bevoegdheid tot vrijlating gecombineerd met voorwaardelijke buitenvervolgingstelling. Als richtlijn werd daarbij gesteld, dat alle onder het Tribunaalbesluit vallende politieke delinquenten, ten aanzien van wie geen interneeringsmaatregel is te verwachten, binnen een half jaar voorwaardelijk buiten vervolging zouden worden gesteld. **(V. b. vrijlating: 6678 A)** (Msb.)

C. Plan voor bouw van nieuwe vloot - Drie smaldeelen in 1952 gereed - In 1955 op volle sterkte —

24 April — De opbouw van de Koninklijke Marine is in vollen gang.
„De gedachten richten zich op een Nederlandsche vloot, die in hoofdzaak zal bestaan uit een aantal smaldeelen, welke onder bevel van een Nederlandschen vlagofficier als eenheid kunnen optreden in geallieerd verband en evenzeer bruikbaar zijn voor de onmiddellijke verdediging van de aan ons toevertrouwde belangen bij een onverhoedschen aanval", aldus de Minister van Marine J. M. de Booy in de Memorie van Toelichting op de marine-begrooting.
Het aantal van deze smaldeelen moet, in verband met de groote afstanden waarop de verschillende deelen van het koninkrijk van elkaar gelegen zijn op ten minste drie worden gesteld. In elk smaldeel is voor de luchtstrijdkrachten ten minste één vliegdekschip noodzakelijk. Daarnaast dient een groep, bestaande uit 2 kruisers en 4 moderne jagers te staan.
Een „jagerscherm" is noodig voor de vliegdekschepen, zoo heeft de oorlogservaring geleerd. Per schip zijn voor dit doel vier torpedojagers noodzakelijk.
De samenstelling van elk smaldeel zal dus zijn: 1 „lightfleetcarrier", 2 kruisers en 8 jagers, zoodat uiteindelijk de totale in dienst zijnde vloot zal bestaan uit 3 „lightfleetcarriers", 6 kruisers en 24 jagers.
Ook het onderzeebootwapen zal niet mogen worden verwaarloosd. Gezien de te verwachten snelle wijzigingen in een lijn, die nog niet valt te overzien, is het niet verantwoord reeds dadelijk met den aanbouw van een aanzienlijk aantal onderzeebooten te beginnen.
Voor het kleine materieel, als mijnenleggers en -vegers, patrouillevaartuigen etc. wordt een plan opgemaakt dat thans echter nog niet gereed is.
De drie smaldeelen zullen in den loop van 1952 gereed zijn; de geheele vloot, de reserve inbegrepen, voor 1 Januari 1955.
Het opbouwplan van den Marineluchtvaartdienst strekt zich over de eerstkomende vijf jaar uit, waarbij 1946 het beginjaar is. Volgens dit plan zullen in 1950 voor gebruik in eerste lijn gereed zijn:
3 eskaders elk van 12 viermotorige lange afstandsverkenners tevens bommenwerpers; 6 eskaders elk van 20 tweemotorige aanvalsvliegtuigen; 3 eskaders elk van 20 jachtvliegtuigen; 60 ingescheepte jachtvliegtuigen; 48 ingescheepte aanvalsvliegtuigen; 1 eskader van 20 transportvliegtuigen, tezamen ruim 340 vliegtuigen.
De snelheid, waarmee de Kon. Marine kan worden uitgebreid wordt hoofdzakelijk bepaald door die, waarmede het personeel kan worden opgeleid. Met onze Britsche bondgenooten zijn besprekingen gevoerd, waardoor in de huidige periode, zoodra het benoodigde personeel is opgeleid, het daarmee te bemannen materieel te onzer beschikking wordt gesteld. Bij de verdere uitbreiding wordt zooveel mogelijk de Nederlandsche industrie ingeschakeld.
Het zal duidelijk zijn, dat de eischen die op het oogenblik in het Verre Oosten aan de K.M. worden gesteld, vertragend werken op de uitbreiding der opleidingsmogelijkheden, aangezien kader aan de opleiding moest worden onttrokken.
Meer dan voorheen zal het noodig zijn gebruik te maken van dienstplichtigen voor het bemannen der vloot. Dan echter dient de eerste oefening aanzienlijk te worden verlengd. Een daartoe strekkend wetsontwerp is aanhangig gemaakt.
Als compensatie zullen de herhalingsoefeningen vervallen.
Het eindcijfer van de begrooting is ƒ 326 millioen, waarvan 248.7 op den gewonen en 77.3 op den buitengewonen dienst.
(Alg. H.bl.) **(V. b. aank. Marine 6580 A)**

D. De toekomst der Ned. Luchtvaart - het beheer der vliegvelden - Rijkscommissie ingesteld - geraamde inkomsten K.L.M. —

20 April — Het laat zich aanzien, dat de luchtvaart een belangrijke bron van welvaart zal worden. Teneinde te voorkomen dat de voordeelen van het vervoer van passagiers en goederen door de lucht vrijwel uitsluitend aan buitenlandsche luchtvaartondernemingen ten goede zouden komen, dient het streven er op gericht te zijn het aandeel van Nederland in het internationale luchtverkeer zoo groot mogelijk te doen zijn.
Voor den opbouw van het Nederlandsche luchtverkeer en om opgewassen te zijn tegen de eischen van het in omvang sterk toenemende internationale luchtverkeer, was het noodig den rijksluchtvaartdienst te reorganiseeren en uit te breiden.
In totaal zou hiervoor ƒ 897.534 noodig zijn. Dit bedrag zal voor 1946 niet geheel noodig zijn, omdat de volledige bezetting in dat jaar niet zal worden bereikt, in verband waarmede met ƒ 746.000 kan worden volstaan.
Met het doel de regeering voor te lichten inzake den beheersvorm, de dimensionneering en de keuring der luchtvaartterreinen, zoowel voor het militaire als voor het burgerlijke luchtverkeer, is een Rijkscommissie ingesteld.
Het ligt in het voornemen der regeering de Nederlandsche luchtvaartterreinen, waarop zoowel nationaal als internationaal burgerlijk luchtverkeer zal plaats hebben, te doen beheeren door naamlooze vennootschappen, waarin het Rijk zal deelnemen. Een belangrijk deel der kosten zal door het Rijk dienen te worden gedragen.
Terwijl de omzet van de K.L.M. in 1939 ƒ 11.000.000 beliep, worden voor het jaar 1946 de ontvangsten tusschen ƒ 50.000.000 en ƒ 60.000.000 geraamd.
Indien de gestelde doelen worden bereikt, zullen daarmede de grondslagen zijn gelegd voor een Nederlandsch luchtverkeer, dat intercontinentaal werkzaam is.
Teneinde tegenvallers in het bedrijf te kunnen opvangen, wordt het noodig geacht een bedrag van ƒ 1.600.000 als subsidie uit te trekken.
Als subsidie voor de Kon. Ned. Ver. voor Luchtvaart is ƒ 175.000 uitgetrokken.
(V. b. K.L.M.: 6694 E) (N.D.)

E. Radio-telefoonverbinding met Curaçao —

18 April — Op 16 April is te 16 uur, de nieuwe radio-telefoondienst tusschen Nederland en Curaçao geopend met een telefoongesprek tusschen den minister van overzeesche gebiedsdeelen, prof. dr. J. H. A. Logemann en den gouverneur van Curaçao P. A. Kasteel. (N.R.C.)
(V. b. Curaçao: 6696 B; radio-tel. verb. Sur. 6481 F)

F. Wegen - Wacht van den A.N.W.B. —

16 April — De Kon. Ned. Toeristenbond, A.N.W.B. heeft een Wegen-Wacht in het leven geroepen, die in geelgekleurden motor met zijspan over de wegen zal patrouilleeren, om hulp te verleenen aan gestrande automobilisten enz. (N.R.C.)
(V. b. A.N.W.B.: 5601 A en 5594 A)

G. De haven van Rotterdam - concurrentie van Duitsche havens - scherpe critiek van burgemeester Oud op geallieerd beleid —

20 April — In de gemeenteraadszitting van 17 April heeft burgemeester Oud o.m. gezegd:
„Het is in hooge mate onbevredigend, dat de haven van Rotterdam door middel van haar geroofde installaties, welke in Duitsche havens gebruikt worden, zelf wordt beconcurreerd".
De burgemeester ging ook verder in op de politiek der geallieerden om het transitoverkeer over Duitsche havens te leiden en verklaarde: „Wanneer de geallieerden gebruik maken van Duitsche havens kost het hun geen deviezen, maar het Nederlandsche standpunt moet zijn, dat de geallieerden met onze belangen rekening moeten houden. Wat de haven van Rotterdam in 1940 en 1944 geleden

heeft onder Duitsche bezetting maakt, dat Rotterdam aanspraak heeft op een redelijk aandeel in het verkeer.
In de Duitsche havens wordt gewerkt met kranen en bokken, welke te Rotterdam geroofd zijn. Van het commissariaat-generaal voor de economische belangen in Duitschland wordt niet al te veel medewerking ontvangen met betrekking tot het vrijgeven van drijvend en ander materiaal". (Tr.)
(V. b. Rott. haven: 6685 B; comm.-gen. ec. bel. 6622 A)

Nederland

A. De huidige papiersituatie - Aankoop in het buitenland —

24 April — De heer J. ter Steege, directeur van het rijksbureau voor papier, heeft in een radio-causerie een en ander gezegd over de ontwikkeling in de papierindustrie. Hij deelde o.a. mede, dat de fabrieken van courantenpapier momenteel werken op 20 pct. van hun vroegere capaciteit, terwijl de productie van andere papiersoorten gemiddeld 50 pct. van vroeger bedraagt. Voor den oorlog moest ongeveer 20 pct. van het benoodigde papier worden ingevoerd.
Voor den oorlog produceerden ongeveer 40 Ned. papierfabrieken circa 25.000 ton papier per maand in alle mogelijke soorten. Daarnaast werd nog ongeveer 5000 ton per maand geïmporteerd.
Momenteel is er ten aanzien van de grondstoffen over het algemeen geen reden tot ernstige ongerustheid meer.
Met de kolenvoorziening voor de papierindustrie is het echter niet rooskleurig, want voor 1000 kg papier zijn 900 kg kolen noodig en voor 1000 kg stroocarton 400 kg kolen.
Voor den oorlog werd alleen voor de productie al 30.000 ton kolen per maand gebruikt. Eerst in Augustus van het vorige jaar kon voor de papierfabrieken een kolencontingent beschikbaar worden gesteld, zoodat pas in September de productie in bescheiden mate kon beginnen. Sedert dien werd het kolencontingent regelmatig verhoogd tot ongeveer Januari 1946 en na een tijdelijke inzinking in de afleveringen is weer een verhooging in het uitzicht gesteld.
In totaal krijgen de dag- en nieuwsbladen en de tijdschriften ongeveer 2000 ton papier per maand toegewezen, waarvan de dagbladen ca. 1500 ton. Het verbruik van papier voor couranten en tijdschriften samen is ongeveer 1/6 deel van wat deze groep voor den oorlog gebruikte.
Dat deze kleine hoeveelheid tot nu toe gehandhaafd kon blijven, is voor een groot deel te danken aan de aankoopen van courantenpapier vooral uit Canada. Deze partijen zijn echter vrijwel verbruikt. Daarom worden er thans opnieuw, op instigatie van minister Vos, ernstige pogingen in het werk gesteld om in het buitenland courantenpapier aan te koopen, mede om in staat te zijn den omvang van de kranten te vergrooten. Tevens is in overweging de hoeveelheid kolen, welke voor de binnenlandsche productie van courantenpapier beschikbaar is, op te voeren, doch momenteel is het technisch niet mogelijk hooger te komen dan tot een productie van ruim 2000 ton per maand. De mogelijkheid van vergrooting van den omvang van de Ned. pers hangt dus geheel af van de vraag, of het ons inderdaad lukken zal de noodige extra hoeveelheden op de wereldmarkt te krijgen.
(Msb.) **(V. b. Papier 6739 A; 5723 A)**

B. Pacifistische organisatie opgericht —

20 April — Te Amsterdam is de Stichting „Algemeene Nederlandsche Vredesactie" tot stand gekomen. In het voorloopige bestuur hebben zitting: ir. C. C. J. de l'Espinasse, 's-Gravenhage; mej. Van Wijk—Eriks, Bennebroek; dr. W. Jong, Heemstede; drs. G. J. de Voogd, 's-Gravenhage en ds. J. B. Th. Hugenholtz, Ammerstol. Het secretariaat is voorloopig gevestigd te Ammerstol. (Alg. Hbl.)

C. Kol. prof. dr. E. J. G. Baas Becking terug in Nederland —

23 April — Op 20 April is, na een verblijf van ruim zeven maanden op Java, kol. prof. dr. E. J. G. Baas Becking, de vroegere hoogleeraar in de botanie aan de Leidsche Universiteit en een der baanbrekers van het verzet der docenten aan de academie tijdens de bezetting, per vliegtuig in ons land teruggekeerd.
Prof. Baas Becking, wiens twee mislukte ontvluchtingspogingen naar Engeland uit dien tijd wel bekend zijn, heeft zich sedert zijn aankomst op Java in September 1945 als officier bij den generalen staf van het K.N.I.L. beziggehouden met de sociale zorg voor de inheemsche bevolking. Onder zijn leiding zijn reeds vele poliklinieken en hospitalen op Java ingericht waarin tallooze Javanen thans worden verpleegd.
Zijn verblijf in Nederland zal van korten duur zijn. Hij heeft Java slechts verlaten, omdat hij met verschillende instanties, als het Centrale Roode Kruis, de Welfareorganisaties, de Rockefeller-foundation en de coördinatie-commissie besprekingen van natuurwetenschappelijken aard moet voeren over den wederopbouw van de laboratoria op Java en de rehabilitatie van de laboratoriumwerkers. (Tr.)

D. Personalia —

Benoeming en bevordering

20 April — **Mr. R. H. Baron van Lynden en Jhr. mr. H. Th. A. M. van Rijckevorsel,** beiden werkzaam op het departement van Buitenl. zaken, tot eerste gezantschapssecretarissen. (A.N.P.)
W. Spycher erkend en toegelaten als consul van Zwitserland te A'dam. (Msb.)
Ir. G. Friedhoff, hoofdingenieur bij den dienst van openb. werken te Haarlem, tot Rijksbouwmeester. (Alg. H.bl.)
Dr. ir. T. P. Bijhouwer, lector te Wageningen, tot gew. hoogleeraar in de tuin- en landschapsarchitectuur aan de landbouwhoogeschool en de heer **A. Kruidhof** tot gew. hoogleeraar in de landmeetkunde aan dezelfde hoogeschool.
Dr. A. C. Bouwman, hoogleeraar aan de universiteit te Stellenbosch tot gew. hoogleeraar te Leiden, voor het onderwijs in de alg. taalwetenschap, de talen der oud Germaansche volken en hun letterkunde. (N.R.C.)
24 April — **Mr. J. C. S. Warendorf,** tot juridisch adviseur (legal council) van de U.N.E.S.C.O. (United Nations Educational Scientific and Cultural Organisation). (Par.)

Ontslag en aftreden

8 April — **Mr. L. J. A. Trip** (op zijn verzoek, eervol), als president der Nederl. Bank. (V.V.) **(V. b. Trip 6466 E)**
8 April — **Jhr. mr. O. E. W. Six** (op zijn verzoek, eervol), als secr.-gen. van het **dep. van Overz. Gebiedsdeelen.** (Msb.)
9 April — **G. A. Ilgen,** Gen.-maj. van het K.N.I.L. vroeger divisiecommandant in Indië (op zijn verzoek, eervol). (V.V.)
9 April — **Prof. dr. W. L. L. Carol** (op grond van het zuiveringsbesluit) als hoogleeraar aan de Amsterdamsche Universiteit. (Par.)
10 April — **C. Mörzer Bruyns** (op zijn verzoek, eervol) als **hoofd-inspecteur van** den haven-arbeid. (N.R.C.)
18 April — **Ir. F. G. den Hollander** (op zijn verzoek, eervol), als directeur-generaal van het verkeer bij het ministerie van verkeer en energie. (Msb.)
18 April — Oud-minister **M. P. J. Steenberghe** zal van 1 Mei af geen voorzitter van de economische missie in Amerika meer zijn. Hij gaat naar het particuliere bedrijf terug. (V.K.)
20 April — Op grond van het zuiveringsbesluit uit het notarisambt: **G. Zeeuw** te Den Helder, **J. H. Krom** en **J. F. Rodenberg,** beiden te Amsterdam. (N.R.C.)

Overleden

18 April — **Mgr. H. J. M. Taskin** (81 jaar oud), oud-praeses van het groot-seminarie te Warmond, proost van het Haarlemsche Kathedraal Kapittel. (Msb.)

Ned. O. Indië

E. Stichting van Indonesische luchtmacht —

17 April — Op 9 April is een Indonesische luchtmacht in het leven geroepen, die zal staan onder het commando van Soedirman, den opperbevelhebber van de T.R.I. Een opleidingskamp voor Indonesische officieren in Midden-Java is op 14 April officieel in gebruik genomen.
(V.K.) (V. b. T.R.I. 6670 B en 6663 C)

F. Nederlanders in Australië - alleen indien noodzakelijk deviezen beschikbaar voor verblijf —

17 April — In verband met de Nederlandsche deviezenmoeilijkheden zullen die Nederlandsche onderdanen, wier verblijf in Australië een niet noodzakelijke deviezen-uitgave beteekent, dat land dienen te verlaten.
Reeds eerder werd gemeld, dat degenen, die uit Ned. Indië naar Australië waren geëvacueerd, zouden moeten vertrekken. (V.K.)
De geldelijke ondersteuning aan deze ongeveer 5000 geëvacueerden kost Nederland maandelijks een bedrag van 2.500.000 Australische ponden.
De mannen moeten, voorzoover zij geschikt zijn bevonden voor den militairen dienst en burgerlijke betrekkingen, naar Indië terugkeeren, terwijl hun vrouwen de keuze hebben hen te begeleiden of naar Nederland te gaan. (Alg. H.bl.)

G. Australische leening aan Ned.-Indië —

20 April — De Australische regeering heeft toegestemd in een leening aan de Nederlandsch-Indische regeering tot een maximum van £ 7.500.000.
De leening zal berusten op het principe, dat voor iedere hoeveelheid goederen ter waarde van £ 1, die de Ned.-Indische regeering afneemt, £ 1 zal worden geleend. (Alg. H.bl. - Tr.)
(V. b. Austr. leening 6692 D)

H. Sumatra - Sultan van Langkat overleden - vorsten vermoord —

24 April — De sultan van Langkat (Sumatra's Oostkust), die door extremisten op zijn buiten gevangen gehouden werd, is overleden. Verder blijkt, dat de kroonprins en de broers van den sultan, evenals zijn secretaris en diens broers eenigen tijd geleden door de extremisten zijn vermoord.
Voorts werd medegedeeld, dat de vorst van Koeala Simpang (Zuid-Oost-Atjeh), die door extremisten was gearresteerd, gedwongen werd, zijn eigen graf te graven, waarin hij vervolgens levend begraven is. (N.R.C.)
(V. b. Sultan v. Langkat 6559 C)

Ned. O. Indië

A. Sumatra - „Nationaal Comité" en „Raad van extremisten" opgericht - Verklaring van Sjarifoedin over de arrestatie van Volksfront-leiders —

20 April — Uit Fort De Kock (Sumatra's westkust) werd gemeld, dat aldaar een Nationaal Comité voor Sumatra is opgericht, tijdens een bijeenkomst, welke door Sjarifoedin (een van Sjahrir's „ministers") en een honderdtal Indonesische afgevaardigden uit geheel Sumatra werd bijgewoond. Sjarifoedin gaf aanwijzingen om het republikeinsche bestuur van Sumatra op denzelfden grondslag te organiseeren als dat in Java is geschied. (V.K.)

Tijdens zijn verblijf te Medan deelde Sjarifoedin mede, dat oorspronkelijk door het volksfront aan Soekarno verzocht was, tijdens de tweede kabinetscrisis een nieuwe regeering te vormen. Soekarno heeft toen echter aan Sjahrir verzocht, een „coalitie-kabinet" te vormen. De leiders van het Volksfront daarentegen drongen er op aan, dat hun geheele programma, dat o.m. de confiscatie van alle Europeesche industriecle en agrarische ondernemingen omvatte, zou worden aangenomen. Daarop trachtte het Volksfront de vorming van een tweede kabinet-Sjahrir te saboteeren en het deed vervolgens zelfs pogingen, de republikeinsche regeering omver te werpen, waarop de leiders van het Volksfront, o.m. de communistische leider Tan Malakka, gearresteerd zijn. (Commentaar)

25 April — Het „Nationale Comité" heeft besloten, dat Medan de hoofdstad van het eiland zal zijn en dat Sumatra den status zal hebben van een autonome provincie, ondergeschikt aan Java, hetgeen een maximum aan vrijheid binnen het kader van de republiek beteekent.

Verder is er een „Raad van extremisten" gevormd, die zijn hoofdkwartier te Pematang Siantar ten Zuid-Oosten van Medan heeft. Dit wordt beschouwd als een nieuwe aanwijzing dat de extremisten op Sumatra hoe langer hoe meer hun gevoelens tegenover de gematigden tot uitdrukking gaan brengen. (Par.)

(V. b. Sumatra 6668 D; Sjarifoedin 6679 F; Volksfront 6668 D; Tan Malakka 6670 B)

B. Kyai Hadji Mansoer gearresteerd

20 April — Door de Indonesiërs is gearresteerd Kyai Hadji Mansoer, een bekende figuur uit Mohamedaansche politieke kringen.

Bij maakte tijdens de Japansche bezetting deel uit van het zoogenaamde „klaverblad van vier" met Soekarno, Hatta en Dewantoro, waaraan de leiding en de organisatie van de Indonesische beweging door de Japansche overheid was opgedragen. (Commentaar)

C. Groote rijstoogst verwacht - Sjahrir belooft rijst aan Britsch-Indië —

24 April — Het republikeinsche blad „Merdeka" („Vrijheid") deelde onlangs mede, dat Sjahrir 500.000 ton rijst aan Britsch-Indië heeft aangeboden.

In een nadere verklaring heeft Sjahrir thans gezegd, dat de rijstoogst dit jaar, volgens de laagste schatting, 5.000.000 ton en volgens de hoogste 7.000.000 ton zal bedragen.

Het werkelijk verbruik op Java, zoo zegt de verklaring verder, lag vóór 1940 onder de 4.000.000 ton, tijdens de Japansche bezetting onder de drie millioen.

Sjahrir zegt voorts, dat zelfs, indien er geen overschot zou zijn het Indonesische volk gaarne 500.000 ton rijst zou willen geven voor textielgoederen en werktuigen, waaraan zoo dringend behoefte bestaat.

„Wij hebben veel sympathie voor het Indische volk en wij zouden het aanknoopen van economische en geestelijke banden tusschen de Republiek en India als twee vrije volken toejuichen". (Alg. H.bl.)

(V. b. Rijst 4427 E)

D. Arrestatie van journalisten —

24 April — Op last van den procureur-generaal zijn vijf personen in preventieve hechtenis gesteld, in afwachting van het verhoor met betrekking tot hun activiteit gedurende de Japansche bezetting. De gearresteerden zijn: A. Zimmerman (voor den oorlog hoofd van den Voorlichtingsdienst van het K.N.I.L., die eenige weken geleden uit dezen dienst werd ontslagen. Of dit ontslag al of niet cervol is, zal beslist moeten worden door de rechterlijke autoriteiten), J. G. H. Ritman (voor den oorlog hoofd van den Nederlandsch-Indischen regeeringsvoorlichtingsdienst), Van Leeuwen (journalist, van wien geen voorletters bekend zijn), mr. Christiaan de Vries (hoofdredacteur van de Javabode), A. Cohen (vroeger hoofdredacteur binnenland van het A.N.P., na de capitulatie van Nederland naar Indië uitgeweken). (V.K.)

(V. b. Collaboratie 6677 H)

E. Uit Australië gerepatrieerde Indonesiërs gearresteerd —

15 April — Een groep Indonesiërs, die onlangs uit Australië naar Java waren teruggekeerd en officieel ontvangen waadoor Soekarno en Sjahrir, zijn gearresteerd en in de gevangenis der militaire politie van het TRI (Indonesische leger) geworpen. Men gelooft, dat zij gestraft zullen worden wegens „het trachten schade toe te brengen aan de eenheid van het Indonesische volk". (Par.)

België

F. Van Acker kondigt loon- en prijsstop aan - strenge sancties op overtreding - samenwerking met vakverbonden —

15 April — Na een conferentie van 3½ uur met vertegenwoordigers der Belgische vakbonden over de prijs- en loonpolitiek heeft Eerste-Minister Van Acker op 13 April een zeer ver strekkend programma voor den economischen wederopbouw van België bekend gemaakt.

De vertegenwoordigers van alle vakvereenigingen (Alg. Belg. Vakverb., Christ. Vakverb. en het Alg. Verb. der Liberale vakvereenigingen) hebben zich accoord verklaard met het programma, dat ter goedkeuring aan den ministerraad zal worden voorgelegd. Het programma bestaat hoofdzakelijk uit de volgende punten:

1. Alle prijzen worden vastgesteld. 2. Een drastische politiek tot prijsverlaging zal met alle vereischte middelen worden doorgevoerd met medewerking der vakvereenigingen, waarvan de vertegenwoordigers voortdurend met den Eerste-Minister zullen samenkomen, om de doelmatigheid der getroffen maatregelen na te gaan. 3. Een commissie voor de prijsbeheersching wordt ingesteld. 4. Industrieele bedrijven, die de prijspolitiek niet naleven, die hamsteren of zich aan bedrieglijken uitvoer schuldig maken, zullen onder sekwester worden geplaatst; hun voorraad grondstoffen zal onmiddellijk verbeurd verklaard worden.

Handelsondernemingen, die zich aan soortgelijke handelingen schuldig maken, zullen worden gesloten; ook hun voorraden zullen in beslag worden genomen. 5. Een loon-stop wordt ingevoerd. De bedrijven, die op eenigerlei wijze de loonen verhoogen, zullen onder sekwester worden geplaatst. 6. In Mei zal een „Nationale Conferentie van den Arbeid" van vertegenwoordigers van vakbonden en werkgeversorganisaties worden gehouden, om de prijs- en loonpolitiek te bespreken, alsmede maatregelen tot verhooging van de koopkracht der arbeiders.

Van Acker wees er nog op, dat België in het gevaarlijkste stadium verkeerde sedert de bevrijding. Als de stijging der prijzen en loonen voortduurde, zou devaluatie onvermijdelijk zijn; deze kan slechts door drastische maatregelen worden geweerd. De besprekingen met de vakbondleiders waren niet van een leien dakje geloopen, maar de leiders hadden beseft, dat devaluatie tenslotte de arbeiders het ergst zou treffen.

In sommige beroepen heerscht er gebrek aan werkkrachten; het zijn juist die bedrijven waar de loonen het laagst zijn, rekening gehouden met het af te leveren werk. Vooral de mijnen worden verlaten. Wat de textielbedrijven betreft mag gezegd worden, dat zij hun vooroorlogsch rendement kunnen bereiken, indien zij slechts over de noodige arbeidskracht beschikken.

Een zeer strenge contrôle zal op de prijzen der bouwmaterialen uitgeoefend worden, zoo besloot de Hr. Van Acker, „want hierin bloeit de zwarte markt op waarlijk schandalige wijze". (V.V. - Volksg.)

(V. b. Van Acker 6696 E)

G. Nederlandsche Kamer van Koophandel te Brussel - Nederl.-Belg.-Luxemburgsche samenwerking - rede van dr. L. G. Kortenhorst —

15 April — De Nederlandsche Kamer van Koophandel voor België en Luxemburg heeft, voor het eerst sedert Maart 1940, te Brussel haar jaarlijksche algemeene vergadering gehouden, onder het voorzitterschap van den heer C. van Schaardenburgh.

De Nederlandsche Kamer telt thans 3.220 leden. Tot bestuursleden werden gekozen: L. Liebreghts, Ed. V. E. Regout, W. Schmidt, F. Schiff, E. Stulemeyer en J. Verhagen. De Kamer benoemde den heer C. van Schaardenburgh tot voorzitter en de heeren Regout en Verhagen, respectievelijk tot eersten en tweeden ondervoorzitter.

Dr. L. G. Kortenhorst, lid van de Nederlandsche Tweede Kamer, hield een rede, waarin hij een duidelijk overzicht gaf van de economische betrekkingen tusschen België, Nederland en Luxemburg. Hij betoogde, dat de voorwaarden voor de tot standkoming van een tolunie nooit zoo gunstig zijn geweest. Hij achtte het voor den oorlog steeds opgeworpen bezwaar tegen toenadering n.l. het verschil in prijs- en loonniveau thans opgeheven. Wanneer na het tot stand komen van de douane-unie de drie landen ten overstaan van de anderen als een geheel optreden, is het van het grootste gewicht dat interne belangentegenstellingen zooveel mogelijk worden opgeheven. Zakelijke belangengemeenschappen lijken daartoe het meest geëigende middel. De toekomstige tolunie zal intusschen in geen enkel opzicht tegen andere landen gericht mogen zijn. Integendeel zal deze Unie open moeten staan voor toetreding van andere landen. Er valt niet aan te denken, dat de tolunie autarkisch zal zijn.

De regeeringen zullen het eens moeten worden over de heffing van gelijke invoerrechten. Een gelijkvormige tariefwet is onmisbaar.

In het onderling verkeer zouden het statistiekrecht, de omzetbelasting, de luxebelasting en de compenseerende invoer-

rechten op de veraccijnsde goederen moeten worden opgeheven, hetgeen alleen mogelijk is wanneer deze belastingen in de drie landen op gelijken voet worden geheven.
In een volgend stadium zal de mate van staatsbemoeiing met het bedrijfsleven in onderling overleg op dezelfde wijze ingericht moeten worden.
De economische samensmelting der drie landen zal nog veel studie, overleg en goeden wil vereischen. Spreker noemde de loon- en prijspolitiek, de sociale politiek, de monetaire politiek (geldsaneering, muntunie), de belastingpolitiek, de credietpolitiek, den omvang, den vorm en het tempo van de door sommigen voorgestane nationalisatie en socialisatie van het bedrijfsleven, waarvan spr. zich in het algemeen geen voorstander toonde, de scheepvaart- en havenproblemen, de agrarische politiek, de deviezenpolitiek, en de verhouding tot de overzeesche gebieden.
De evolutie zal zich slecht geleidelijk kunnen voltrekken en vóór alles zal moeten blijken, dat de leiders van het economisch leven deze ontwikkeling begeeren. De drie volken moeten dan ook elkander beter leeren begrijpen en waardeeren. **(zie ook 6701 B)** (H. Volk)

Duitschland

A. Fusie tusschen communisten en socialisten te Berlijn —

23 April — Op 21 April is in de Berlijnsche Opera de fusie tusschen de communisten en socialisten in de Russische zône tot standgekomen.
Onder geweldig applaus drukten de leider der communisten Wilhelm Pieck en die der socialisten, Otto Grotewohl, elkander de hand. Pieck verklaarde, dat de nieuwe Socialistische Eenheidspartij zal werken in harmonie met de bezettingsautoriteiten.
Tijdens de bijeenkomst werden de namen van de leidende communisten en socialisten, die door de nazi's werden vermoord, voorgelezen, hetgeen, aldus de corr. van Ass. Pr., de journalisten herinnerde aan de bijeenkomsten van de N.S. D.A.P. (Ass. Pr. - Tr.)
(V. b. fusie 6680 I)

Engeland

B. Lord Vansittart voor een federatief Duitschland —

17 April — Lord Vansittart sprak op 16 April in het Hoogerhuis de waarschuwing uit, „dat wij getuige zijn van de eerste phase eener nieuwe poging om een nieuwen afzonderlijken totalitairen staat op te bouwen, welks leidende ideologie opnieuw nationalisme zal zijn."
Vansittart, sprekend in het debat over de leger- en luchtmacht-begrooting, zeide, dat het opnieuw instellen van een overgecentraliseerd Duitschland onvereenigbaar is met de Europeesche veiligheid en dat de eenige, van Europeesch standpunt bezien, veilige oplossing voor Duitschland „een federatieve" is.
Hij zeide, dat in Duitschland centralisatie en nationalisme hand in hand gingen en dat op het oogenblik nationalisme een even groot gevaar is als nationaalsocialisme. (U.P. - N.D.)
(V. b. Vansittart: 6615 G)

C. Nationalisatie staal-industrie aangekondigd - felle critiek van Churchill —

18 April — De minister van Bevoorrading, John Wilmot heeft op 17 April in het Lagerhuis aangekondigd, dat een groot gedeelte der Engelsche ijzer- en staalindustrie voor nationaliseering in aanmerking zal komen. Alvorens het zoover is, zal een contrôle-raad worden opgericht, welke de functie zal overnemen van het lichaam, dat gedurende den oorlog belast was met de contrôle van de ijzer- en staalindustrie.
Wilmot riep in herinnering, dat op verzoek van de regeering de Britsche ijzer- en staalfederatie plannen heeft ingediend voor de ontwikkeling van de industrie. Voor de kosten van deze ontwikkeling worden voor de komende vijf tot zeven jaar 168.000.000 pond sterling uitgetrokken. Wilmot zeide, dat de programma's voor moderniseering zouden worden uitgevoerd.
Hoewel er bij deze mededeeling geen gelegenheid tot debat was, stond Churchill onmiddellijk op, om critiek uit te oefenen op deze aankondiging, die hij „een groot schandaal" noemde. De regeering had geen eigen plan, zoo zeide hij; zij wist zelfs niet, in hoeverre zij de ijzer- en staalindustrie wenschte te nationaliseeren. Het scheen, of zij in de eerste paar jaren naar redenen zou moeten zoeken, om haar besluit te billijken.
Churchill werd herhaaldelijk onderbroken, zoowel door zijn volgelingen als door zijn tegenstanders.
(Par. - V.V. - Dail. Her.) **(V. b. Nationalisatie 6615 K; Churchill 6672 C)**

D. Malakka - verzet tegen de „Maleische Unie" —

Op 1 April is in werking getreden de „Maleische Unie". Dit is aanleiding geworden tot ernstige ontevredenheid op het schiereiland Malakka. Verschillende sultans, ondersteund door de bevolking, hebben bij de Britsche Kroon verzet aangeteekend tegen de annexatie van de Maleische vorstendommen door het Britsche Rijk.
De Maleische Sultanaten waren vroeger protectoraten en stonden in een volkenrechtelijke verhouding tot het Britsche Rijk. In November j.l. heeft een Engelsche afgezant de sultans afgereisd om, na de Japansche bezetting, hun loyaliteit te onderzoeken en bij gelegenheid van deze „zuivering" heeft hij hen een verdrag laten teekenen, waarin de sultans „het volledig gezag en de jurisdictie overdragen aan Z.M. den Koning". Er is een nieuwe Maleische Unie gevormd uit de negen protectoraten en de Straits-Settlements, welke Unie haar bureaucratisch apparaat uit Londen krijgt opgelegd.
Alle Sultans hebben te kennen gegeven zich van de bij verrassing geteekende overeenkomst te willen losmaken.
George Hall, de Britsche minister van Koloniën, heeft het parlement in een schriftelijke verklaring verzekerd, dat hij geen reden ziet de verdragen als ongeldig te beschouwen en niet het recht kan erkennen van een der partijen om zich aan plechtig gesloten verdragen te onttrekken. (Tijd)

E. Lord Keynes overleden - bekend econoom —

23 April — Lord J. M. Keynes, de bekende Engelsche econoom, adviseur van de Engelsche schatkist en directeur van de Bank of England, is, 62 jaar oud, op 21 April te Tillon Firle in Sussex in zijn woning aan de gevolgen van een hartaanval overleden.
Keynes werd in Juni 1883 te Cambridge geboren. Hij behoorde reeds op jongen leeftijd tot de voornaamste economen van zijn land. In 1919 vertegenwoordigde hij Engeland als financieel deskundige op de Parijsche vredesconferentie. Hij trok zich daarvan terug toen hij bemerkte, dat de mogendheden — in tegenstelling tot zijn opvattingen — onmogelijk te vervullen herstelbetalingen wilden opleggen.
Zijn werk „Economic consequences of the war", gevolgd door „Economic consequences of the peace", heeft na den eersten wereldoorlog sterk de aandacht getrokken. Hij was de drager van het systeem van „managed currency", waarbij het prijsniveau door monetaire maatregelen wordt beheerscht, een systeem, dat na 1931 in Engeland ook toepassing vond.
Nog tijdens den tweeden wereldoorlog deed Keynes vooral van zich spreken in verband met het door hem ontworpen plan betreffende het herstel van het internationaal betalingsverkeer, dat vooral afgestemd was op Engelands imperiale belangen. Het „Keynes-plan ging uit van de gedachte eener internationale clearing-unie, met een wereldbetaalmiddel — bancor genaamd — dat door alle landen zou worden gebruikt in het internationale betalingsverkeer.
Het stond tegenover het Amerikaansche plan-White, welk laatste systeem meer dan het plan-Keynes in de overeenkomst van Bretton Woods werd belichaamd.
In September van het vorig jaar ging hij in opdracht van de Engelsche regeering naar de Ver. Staten, om te onderhandelen over een Amerikaansche leening aan Engeland.
Zijn voornaamste kracht was zijn volstrekt ondogmatisch denken, waardoor alles wat hij publiceerde aanleiding gaf tot levendige discussies, welke zeer vruchtdragend waren voor de ontwikkeling der economie, doch die tevens belangrijke politieke consequenties hadden. De geheele moderne conjunctuurpolitiek grijpt terug op zijn, in 1936 verschenen, „General theory of employment, money and interest". In dit werk breekt hij radicaal met de oude opvatting, dat een werkloosheid door een loonsverlaging kan verdwijnen en wees op het belang van een politiek van openbare werken ter bestrijding van een chronische werkloosheid. Tevens wees hij op de wenschelijkheid van een verkorting van den arbeidsduur bij gelijkblijvend loon.
In 1940 wees hij er in een brochure „How to pay for the war" op, dat de arbeiders in den vorigen oorlog wel is waar loonsverhoogingen hadden genoten, doch dat de prijzen der consumptiegoederen sneller waren gestegen. Door inperking van de koopkrachtige vraag, — door middel van gedwongen sparen — hoopte hij te bereiken, dat het prijsniveau slechts weinig zou behoeven te stijgen en de arbeiders na den oorlog de vruchten van hun werk zouden incasseeren. (Times - Alg. H.bl. - Par.)
(V. b. Keynes 6633 D; leening 6699 C; Bretton Woods 6610; zie ook 5994)

Frankrijk

F. Ontwerp - grondwet door Constituante aangenomen - M.R.P. tegen - geen verbreking regeeringscoalitie —

20 April — In de op 19 April gehouden zitting van de Fransche constitueerende vergadering is de nieuwe Fransche grondwet met 309 tegen 249 stemmen en 28 onthoudingen aangenomen. Vóór stemden de communisten, de socialisten, een aantal leden van de U.D.S.R. (verzetsgroep van het centrum) en alle leden van de M.U.R.F. (comm. verzetsgroep). De M.R.P. (Mouv. Rep. Popul.) stemde tegen.

De nieuwe Fransche grondwet is gebaseerd op een parlement, dat uit één kamer bestaat. De meeste rechten, die in Groot-Brittannië of de Ver. Staten in handen zijn van de kroon of den president, zullen in Frankrijk door het parlement zelf worden uitgeoefend. De president der republiek zal door de Assemblée worden gekozen en kan de Assemblée niet ontbinden. Indien de regeering aftreedt, draagt de president de namen van de candidaten voor het premierschap voor, maar de Assemblée heeft het laatste woord bij de verkiezing van den premier.

De Assemblée zal in het vervolg worden terzijde gestaan door twee raadgevende lichamen: een nationalen economischen raad en een raad van de Fransche Unie (een rijksparlement zonder wetgevende bevoegdheden).

Aan de stemming is een week van onderhandelingen voorafgegaan om tot een compromis te komen tusschen M.R.P. eenerzijds en de communisten en socialisten anderzijds. De M.R.P. stelde als voorwaarden tot goedkeuring van het ontwerp:

1. De Raad der Fransche Unie moet als een soort Senaat functionneeren (tweekamerstelsel). 2) De president moet, niet door de Nationale Vergadering alleen, maar door een grooter college gekozen worden. 3) De president moet het recht hebben de Vergadering te ontbinden. 4) Onafhankelijkheid der rechters van de uitvoerende organen. Deze eischen werden door de communisten en socialisten afgewezen.

Op 5 Mei zal dit ontwerp aan een volksreferendum worden onderworpen. De M.R.P. heeft te kennen gegeven, dat het conflict tusschen de partijen over de grondwet niet tot een verbreking van de regeeringscoalitie zou leiden.

(Le Monde - V.V. - Alg. H.bl. - Tr.)
(V. b. grondwet 6681 C; 6648 C)

Frankrijk

A. Nieuwe leden van de Académie Française —

Paul Claudel, Maurice Garçon, le comte de Chambrun, Marcel Pagnol, Jules Romains en prof. Henri Mondor zijn gekozen tot lid van de Académie Française. (Le Monde - 9 April)

Internationaal

B. Elf millioen weezen in Europa als gevolg van den oorlog —

23 April — Maurice Pate, die als adviseur van den Amerikaanschen ex-president Hoover, een reis door Europa gemaakt heeft, heeft verklaard, dat er in Europa tengevolge van den oorlog, massale afslachting, gedwongen emigratie en hongersnood elf millioen weezen en halfweezen zijn. (Alg. H.bl.)

C. Veiligheidsraad - Iraansche kwestie blijft op de agenda —

24 April — In den Veiligheidsraad verzocht de Russische afgevaardigde Gromyko wederom de Perzische kwestie van de agenda af te voeren. „Het schijnt dat sommige leden van den Veiligheidsraad de waarachtigheid van de Russische en Perzische verklaringen betwijfelen", aldus Gromyko. Op 6 Mei zullen de Russische troepen Perzië hebben verlaten.

Sir Alexander Cadogan, de Britsche afgevaardigde, zeide, dat hij niets in het Handvest kon vinden dat zeide, dat de Raad een aangelegenheid van de agenda moet afvoeren, indien de beide partijen bij het geding die meening waren toegedaan. „Het wil mij voorkomen dat dit een aangelegenheid is, die op de agenda moet blijven tot 6 Mei — en wij hopen, dat de zaak dan gelukkig afgedaan kan worden", aldus Cadogan. De Nederlandsche gedelegeerde stemde hiermee in, evenals de Amerikaansche en Australische.

De Raad verwierp vervolgens met negen tegen drie stemmen een Fransch bemiddelingsvoorstel, dat de Perzische kwestie zou hebben geseponeerd tot de vergadering van de Assemblée in Augustus. Rusland en Polen steunden het Fransche voorstel.

Gromyko verklaarde hierop: „De Sovjet-delegatie acht het niet mogelijk deel te nemen aan de discussie over de Perzische kwestie in den Veiligheidsraad". Gromyko verliet echter de vergadering niet, voor deze werd verdaagd. (Alg. H.bl.)
(V. b. Veiligh.r.: 6698; Iraansche kw.: 6682 A en C)

D. Viermogendheden conferentie te Parijs - voorbereiding vredesverdragen - prélude in mineur —

25 April — Te Parijs is op 25 April een conferentie begonnen tusschen de ministers van Buitenlandsche Zaken van Rusland (Molotov), de Ver. Staten (Byrnes), Engeland (Bevin) en Frankrijk (Bidault). (A.N.P.)

Het doel van de conferentie is het ontwerpen van vredesverdragen met de verslagen bondgenooten van Duitschland. De afgevaardigden van de ministers van buitenlandsche zaken hadden dit reeds gedurende twaalf weken geprobeerd.

Zij faalden, omdat Rusland zijn overheerschende positie op den Balkan wenschte te consolideeren en in het gebied van de Middellandsche Zee wenschte door te dringen, terwijl de Westersche mogendheden zich met alle kracht hiertegen verzetten.

1. Rusland eischte een trusteeship over Tripolitanië, uitgeoefend alleen door Rusland; de Ver. Staten echter wenschten een trusteeship uitgeoefend door de vier mogendheden.

2. Rusland wilde Triëst aan het Joego-Slavië van Tito toebedeeld zien, terwijl de Ver. Staten en Engeland het aan Italië wilden laten, onder voorbehoud dat de haven zelf onder internationale contrôle zou komen.

3. Rusland wilde dat de regeering van Bulgarije erkend werd, de Ver. Staten en Engeland achtten deze echter niet representatief.

4. Rusland eischte van Italië herstelbetalingen tot een bedrag van 300 millioen dollar, waarvan een derde aan Rusland zou komen en de rest aan Joego-Slavië en Griekenland. De Ver. Staten en Engeland brachten daar echter tegen in, dat dit Italië, dat toch al reeds bankroet is, voor eeuwig zou ruïneeren.

Indien deze conferentie volledig mislukt, zal de vredesconferentie die op 1 Mei is vastgesteld, uitgesteld moeten worden. (Times - 22 April)
(V. b. confer. Moskou: 6576 G)

Iran

E. Verhouding Teheran-Azerbeidsjan - regeeringstroepen tegen „democraten" en Koerden —

23 April — De Perzische premier heeft in een verklaring inzake Azerbeidsjan vastgesteld:

1. De officieele taal in geheel Perzië blijft het Perzisch.

2. In Azerbeidsjan kunnen sommige autoriteiten zich van twee talen bedienen.

3. Het staatsbestuursapparaat zal op voorstel van de provinciale raden worden gevormd.

4. Het aantal Azerbeidsjaansche afgevaardigden in het nieuwe parlement zal worden uitgebreid.

5. De democratische organisaties in Azerbeidsjan zullen even vrij zijn als elders in Iran. (Alg. H.bl.)

Naar een Engelsch journalist seinde, woeden in Iran twee burgeroorlogen. In de provincie Hamadan vechten Iraansche regeeringstroepen tegen het „democratische leger". Dit laatste gebruikt Sovjetwapens.

De tweede burgeroorlog ontwikkelt zich in de provincie Ardelen, waar het Iraansche hoofdkwartier te Sanandaj is gevestigd. De regeeringstroepen „trachten te verhinderen, dat het bandietenleger der kort geleden gestichte „republiek Koerdistan" zich naar het Zuiden in de richting van Kermansjah beweegt".

A. P. bevestigt bovenstaand bericht met een mededeeling van radio-Tebriz, dat de „democraten" het aanvankelijk aan de regeeringstroepen verloren gebied hebben heroverd. (Tijd - Par.)
(V. b. 6682 C)

Italië

F. Het stoffelijk overschot van Mussolini geroofd —

24 April — Het gemeentebestuur van Milaan deelde mede, dat op 22 April het stoffelijk overschot van Mussolini, die op 25 April 1945 te Milaan gedood werd, op de begraafplaats Maggiore te Milaan door onbekenden is opgegraven en weggevoerd.

De kist, die het lichaam van den Duce had bevat, was ledig en vernield. Het stoffelijk overschot was oorspronkelijk ter aarde besteld op een eenzame plek, waar ook Duitsche soldaten begraven liggen. Het graf droeg geen bepaalde kenteekenen. Zij die den roof hebben gepleegd, wisten dus precies waar het zich bevond.

Het is uitgesloten, dat het lichaam door familiebetrekkingen van den Duce is weggehaald. Deze verblijven allen in de gevangenis of onder bewaking, met uitzondering van Vittorio, die zich in ballingschap bevindt.

Op het graf werd een briefje gevonden, onderteekend door „democratische fascisten".

Naar aanleiding van dit briefje zijn studenten in verhoor genomen, die verdacht worden van monarchistische en neofascistische activiteit.

De „Giornale d'Italia" vermeldde het gerucht, dat het lijk van Mussolini reeds ongeveer zes maanden geleden gestolen zou zijn en niet in den nacht van 23 April j.l.

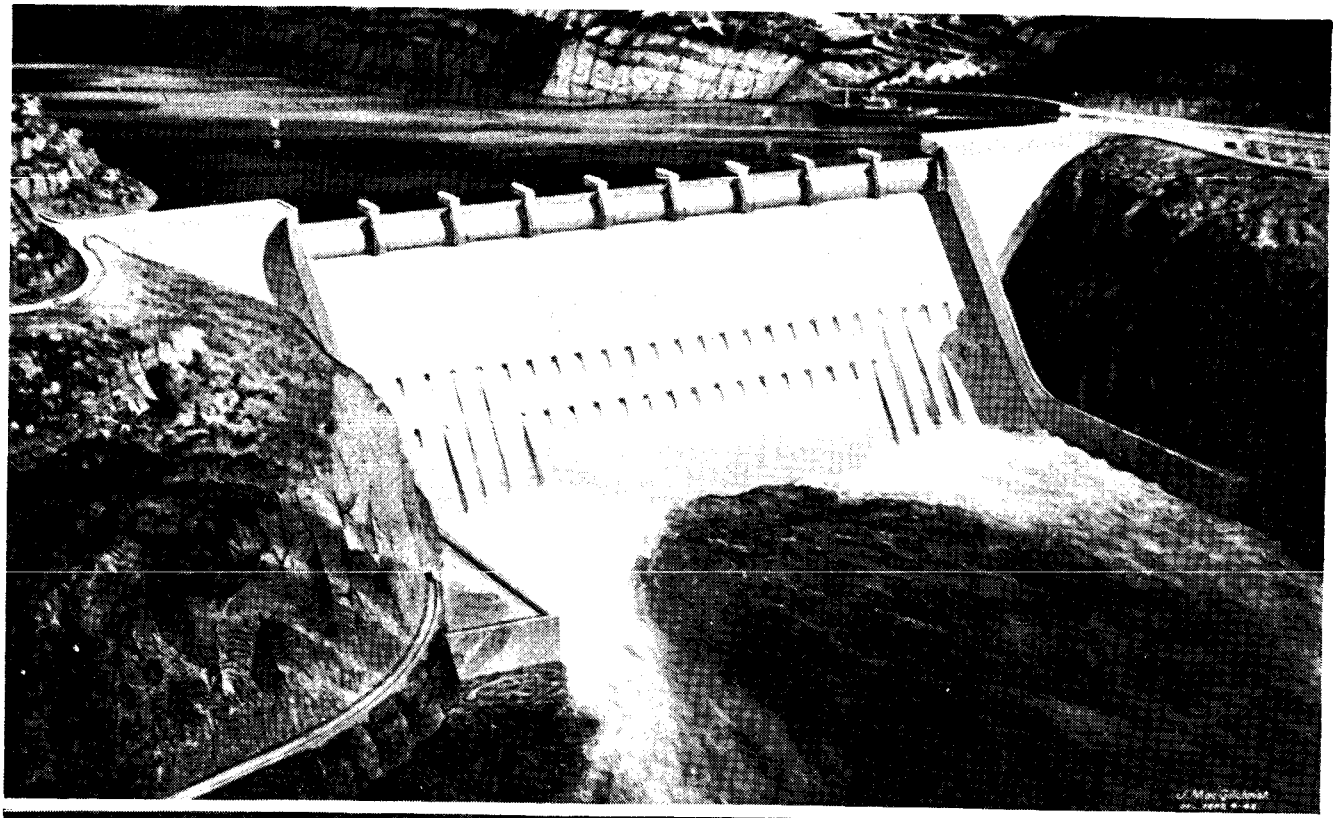
In dien nacht zou slechts sprake zijn geweest van een mise-en-scène.

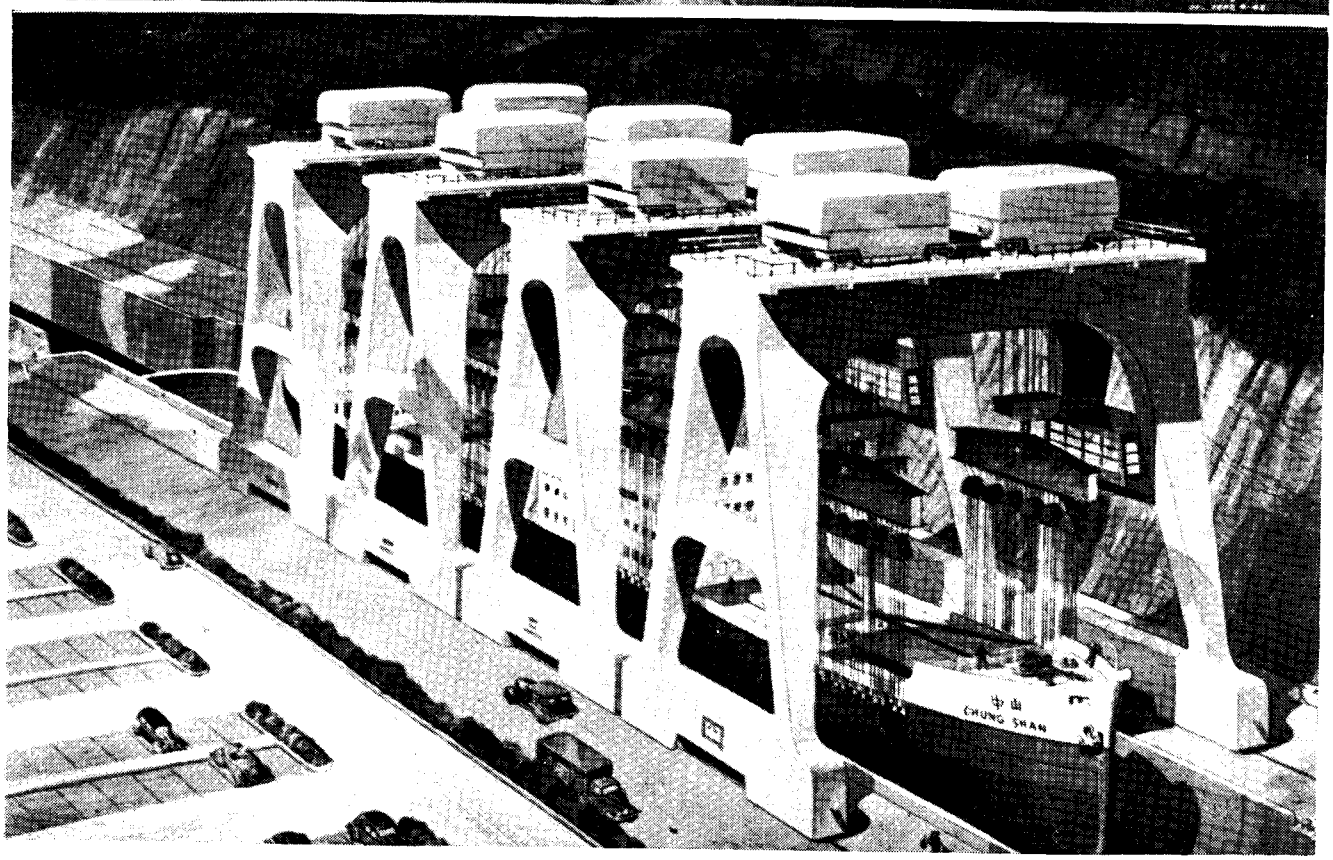
Volgens U. P. echter hebben vier mannen, met behulp van tuinschoppen van de begraafplaats, het lijk van Mussolini opgegraven en vervolgens op een kruiwagen weggevoerd. De voetstappen van de daders waren duidelijk in de zachte aarde te zien, aldus verklaarde de politiechef, die met de leiding van het onderzoek belast is.

Het wordt door bepaalde Ital. politie-instanties mogelijk geacht, dat het stoffelijk overschot van Mussolini niet door zijn aanhangers, maar door uiterst-linksche elementen werd geroofd.
(Alg. H.bl. - Tijd) **(V. b. Mussolini 6454 D)**

De secretaris-generaal der Vereenigde Volken Trygve Lie. (foto Anefo)

Het project van den stuwdam in de Yangtze, door Amerikaansche ingenieurs in opdracht van de Chineesche regeering ontworpen.
Het zal de grootste stuwdam ter wereld worden. (Zie ook 6689 B).

OVERZICHT AANVOERDERS DER LIJSTEN IN DE 18 KIESKRINGEN

Kieskringen	Lijst No. 1 P. v. d. Arbeid	Lijst No. 2 Katholieke Volkspartij	Lijst No. 3 Anti-Rev. Partij	Lijst No. 4 Christ. Hist. Unie	Lijst No. 5 Partij v. d. Vrijheid	Lijst No. 6 Comm. Partij Ned.	Lijst No. 7 Protest. Unie	Lijst No. 8 Staatk. Ger. Partij	Lijst No. 9 Bellamy Partij	Lijst No. 9 Groep Lopes
I Den Bosch	Prof. ir. W. Schermerhorn	F. van Vliet	J. Schouten	H. W. Tilanus	A. Fortanier-de Wit	G. Wagenaar	J. M. Krijger	Ds. P. Zandt	—	—
II Tilburg	Prof. ir. W. Schermerhorn	Dr. Chr. Mol	J. Schouten	H. W. Tilanus	A. Fortanier-de Wit	G. Wagenaar	J. M. Krijger	Ds. P. Zandt	—	—
III Arnhem	Mr. M. v. d. Goes v. Naters	Dr. J. G. Stokman	J. Schouten	H. W. Tilanus	A. Fortanier-de Wit	G. Wagenaar	J. M. Krijger	Ds. P. Zandt	Mr. L. B. v. d. Muyzenberg	—
IV Nijmegen	Mr. M. v. d. Goes v. Naters	Dr. J. G. Stokman	J. Schouten	H. W. Tilanus	S. E. B. Bierema	G. Wagenaar	—	Ds. P. Zandt	—	—
V Rotterdam	Prof. ir. W. Schermerhorn	W. J. Andriessen	J. Schouten	H. W. Tilanus	H. A. Korthals	G. Wagenaar	J. M. Krijger	Ds. P. Zandt	Mr. L. B. v. d. Muyzenberg	—
VI Den Haag	W. Drees	W. J. Andriessen	J. Schouten	H. W. Tilanus	G. Vonk	G. Wagenaar	J. M. Krijger	Ds. P. Zandt	Mr. L. B. v. d. Muyzenberg	—
VII Leiden	W. Drees	W. J. Andriessen	J. Schouten	H. W. Tilanus	H. A. Korthals	G. Wagenaar	J. M. Krijger	Ds. P. Zandt	—	—
VIII Dordrecht	Mr. J. A. W. Burger	W. J. Andriessen	J. Schouten	H. W. Tilanus	H. A. Korthals	G. Wagenaar	J. M. Krijger	Ds. P. Zandt	—	—
IX Amsterdam	J. J. Vorrink	W. J. Andriessen	J. Schouten	H. W. Tilanus	A. H. W. Hacke	G. Wagenaar	J. M. Krijger	Ds. P. Zandt	—	L. A. Rodr. Lopes
X Den Helder	S. L. Mansholt	W. J. Andriessen	J. Schouten	H. W. Tilanus	S. E. B. Bierema	G. Wagenaar	J. M. Krijger	Ds. P. Zandt	Mr. L. B. v. d. Muyzenberg	—
XI Haarlem	S. L. Mansholt	Prof. mr. C. P. Romme	J. Schouten	H. W. Tilanus	A. H. W. Hacke	G. Wagenaar	J. M. Krijger	Ds. P. Zandt	Mr. L. B. v. d. Muyzenberg	—
XII Middelburg	Mr. J. A. W. Burger	Prof. mr. C. P. Romme	J. Schouten	H. W. Tilanus	H. A. Korthals	G. Wagenaar	J. M. Krijger	Ds. P. Zandt	—	—
XIII Utrecht	Prof. mr. P. Lieftinck	F. van Vliet	J. Schouten	H. W. Tilanus	A. Fortanier-de Wit	G. Wagenaar	J. M. Krijger	Ds. P. Zandt	—	—
XIV Leeuwarden	Mr. A. M. Joekes	Dr. J. G. Stokman	J. Schouten	H. W. Tilanus	S. E. B. Bierema	G. Wagenaar	J. M. Krijger	Ds. P. Zandt	—	—
XV Zwolle	Ir. H. Vos	Dr. J. G. Stokman	J. Schouten	H. W. Tilanus	S. E. B. Bierema	G. Wagenaar	J. M. Krijger	Ds. P. Zandt	—	—
XVI Groningen	J. J. Vorrink	Dr. J. G. Stokman	J. Schouten	H. W. Tilanus	S. E. B. Bierema	G. Wagenaar	J. M. Krijger	Ds. P. Zandt	Mr. L. B. v. d. Muyzenberg	—
XVII Assen	J. J. Vorrink	Dr. J. G. Stokman	J. Schouten	H. W. Tilanus	A. Zegering Hadders	G. Wagenaar	J. M. Krijger	Ds. P. Zandt	—	—
XVIII Maastricht	Prof. ir. W. Schermerhorn	Dr. W. J. Droessen	J. Schouten	H. W. Tilanus	A. Fortanier-de Wit	G. Wagenaar	—	Ds. P. Zandt	—	—

Hierachter volgen de programma's der politieke partijen, waarin door ons slechts weinig is bekort en alleen in zooverre als de ons toegestane plaatsruimte (8 pagina's) zulks noodzakelijk maakte.

Indien het eene programma meer plaats in beslag neemt dan het andere is zulks uitsluitend te wijten aan den oorspronkelijken tekst, dien wij logischer wijze niet kunnen beïnvloeden. Zoo telt het program van een der partijen in zijn oorspronkelijken vorm negen bladzijden, het program van een andere partij ruim vijf bladzijden, terwijl het program van weer een andere partij een omvang heeft van slechts een enkele bladzijde.

Wij meenden goed te doen, ter voorkoming van misverstand, hierop de aandacht te vestigen.

Wat willen de politieke partijen?

De opzet van KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF is zijn lezers in te lichten over de belangrijkste gebeurtenissen van den dag. Tot die belangrijke gebeurtenissen behooren zeker de verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal, die op 17 Mei a.s. zullen plaats hebben. De Redactie van Keesings Historisch Archief meende dat de lezers nut konden hebben van een overzicht van de programma's der voornaamste politieke partijen, nu de doelstellingen en de groepeeringen op politiek gebied sinds de vorige verkiezingen zulke ingrijpende veranderingen hebben ondergaan.

Anti-Revolutionnaire Partij

Program van Actie

De Anti-Revolutionnaire Partij roept het gansche Nederlandsche volk op tot gehoorzaamheid aan Gods geboden. Zij ziet alleen in den terugkeer tot die gehoorzaamheid redding uit den nood waarin ons volk verkeert.
Ware vrijheid is alleen mogelijk bij handhaving van een krachtig en rechtvaardig gezag.

1. Handhaving van het gezag — De Overheid heeft zich steeds voor oogen te stellen, dat zij is dienaresse Gods, het volk ten goede.
Daarom is het haar roeping en plicht het gezag, dat haar is toevertrouwd, te handhaven en te herstellen, waar het niet wordt geëerbiedigd.

2. Overzeesche Gebiedsdeelen — Herstel, met kracht en beleid, van het wettig gezag in Indië. Evenzoo van den rechtsstaat, gepaard gaande met verdere ontwikkeling daarvan.
De politiek zij gericht op krachtige bevordering van de ontwikkeling der samenleving ten bate van de bevolking, en op het zoo spoedig mogelijk tot stand brengen van volledige autonomie, evenwel met besliste handhaving van de eenheid van het Koninkrijk.

3. Defensie — Opgebouwd worde een kwalitatief sterke en modern uitgeruste krijgsmacht.

4. Geestelijke Vrijheid — De niet-neutrale, de Christelijke Staat heeft de geestelijke vrijheid te handhaven en te bevorderen, de geestelijke verscheidenheid te eerbiedigen.
Inzake de radio worde teruggekeerd tot het wettelijk bestel. Wijziging op radiogebied zij het resultaat van het gemeen overleg tusschen Regeering en Staten-Generaal.

5. Zedelijke Volkskracht — Voor haar deel bevordere de Overheid de moreele defensie van ons volk, dat alleen door ontwikkeling van eigen nationaal, in de historie wortelend, karakter zijn zelfstandigheid handhaven en zijn zedelijke volkskracht herwinnen kan.
Daartoe houde de Overheid hoog het eigen recht van het gezin, van de Kerken, van de scholen, en van de zelfstandige kringen in het maatschappelijk leven.

6. Rechtsstaat en Democratie — Het beleid der Overheid worde gekenmerkt door:
a. strenge en onpartijdige handhaving van recht en wet; b. erkenning van de vrijheden, welke ons volk door de constitutie zijn gewaarborgd; c. volledige toepassing van het gemeen overleg met de Staten-Generaal.

7. Financieel beleid — Het financieel beleid zij in het belang van heel het volk gericht op de gezondmaking van het in deplorabelen toestand verkeerend Rijksbudget, met name ter voorkoming van inflatie en ter verkrijging van de middelen welke noodig zijn tot dekking van de Rijkskosten der in dit program opgenomen sociale voorzieningen. Het belastingstelsel worde zoodanig hervormd, dat eenerzijds op rechtvaardige wijze rekening wordt gehouden met de draagkracht der onderscheidene bevolkingsgroepen en anderzijds de particuliere ondernemingsgeest niet wordt gefnuikt.

Nummering der lijsten - Tien partijen —

29 April — Het centraal stembureau in Den Haag heeft de volgende nummering vastgesteld van de lijsten voor de verkiezingen der Tweede Kamer. Op aanvragen van voorkeurnummers werden vastgesteld:
1. Partij van de Arbeid; 2. Kath. Volkspartij; 3. A.R. Partij; 4. Chr. Hist. Unie; 5. Partij van de Vrijheid; 6. Comm. Partij Nederland; 7. Protestantsche Unie. Na loting: 8. Staatk. Geref. Partij; 9. Bellamy Partij. In kieskring 9 (Amsterdam), waarin geen lijst is ingediend voor de Bellamy-partij, draagt de lijst L. A. Rodrigues Lopes no. 9.
Gebleken is, dat de lijst Lopes, welke eveneens was ingediend in den kieskring V, Rotterdam, geschrapt is. Hetzelfde is het geval wat betreft de candidatenlijsten van de Christelijk Dem. Volkspartij in de kieskringen IX, Amsterdam, en XVI, Assen, welke niet door het hoofdstembureau van de betrokken kieskringen zijn aanvaard.
In totaal nemen dus 10 partijen of groepen aan de verkiezingen deel. (Alg. H.bl.)
(V. b. candidaatstelling 6686 B)

8. Onderwijs — De grondwettelijke gelijkstelling van bijzonder- en openbaar onderwijs worde nauwgezet gehandhaafd, en tot uitvoering gebracht ten aanzien van het buitengewoon lager onderwijs.
Voor kinderen met aanleg en begaafdheden van onbemiddelde ouders worde de gelegenheid geopend voor hun verdere ontwikkeling.

9. Overheidsdiensten — Met krachtige hand worde een doeltreffende organisatie van de Overheidsdiensten tot stand gebracht. Het ambtelijk apparaat, dat het volksleven dreigt te overwoekeren, moet worden genormaliseerd en beperkt, en de drukkende en doodende bureaucratie dient intensief te worden bestreden.

10. Gemeentelijke Autonomie — De gemeentelijke autonomie, welke door de Duitsche maatregelen en het mede daardoor geldende belastingsysteem zeer geleden heeft, worde hersteld. Eveneens vinde herstel plaats van de autonome bevoegdheden van den gemeenteraad.
Herziening van de verdeeling van de bestuurstaak over de drie bestuursorganen (Raad, B. en W. en Burgemeester).
Mede ter beperking van de Overheidsuitgaven dient de in den „Duitschen tijd" sterk doorgevoerde centralisatie van het bestuur zooveel doenlijk door een gedecentraliseerd bestuur te worden vervangen.

11. Herstel en Wederopbouw — De arbeid tot herstel van onze nationale goederen en den wederopbouw van wat in staat en maatschappij vernield en beschadigd werd, worde met kracht en practisch inzicht voortgezet. Daarbij make de Regeering een ruim gebruik van de medewerking der gemeenten.
Daartoe stelle zij handel en bedrijf waaronder mede zijn begrepen de handeldrijvende en de industrieele middenstand, zoo spoedig mogelijk in de gelegenheid hun normale functie weder uit te oefenen.
Gezorgd worde:
a. voor herstel van het tijdens oorlog en bezetting geleden onrecht, voor zoover dit mogelijk is;
b. voor een vergoeding van de oorlogsschade, welke herstel en wederopbouw krachtig bevordert.
Voorzien worde in een genoegzame verzorging van hen, die slachtoffers zijn van deelneming aan den oorlog (te land, ter zee of in de lucht), of den verzetsstrijd, en van de nagelaten betrekkingen dergenen, die in den oorlog of den verzetstijd gevallen zijn.

12. Sociaal-Economische Maatregelen — I. Bedrijfsorganisatie — Bevordering van de totstandkoming eener bedrijfsorganisatie, welke vrucht is van de samenwerking van vrije patroons- en vrije arbeidersorganisaties.
Aan deze organisaties worde de taak toevertrouwd de regelingen tot stand te brengen, waaraan het arbeids- en bedrijfsleven behoefte heeft. Met behulp van deze regelingen worden zoowel het arbeids- als bedrijfsleven tot verdere ontwikkeling gebracht, met het doel te bevorderen dat de levensverhoudingen op het terrein van den arbeid beantwoorden aan de beginselen van recht en moraal.
De Overheid heeft tot rechtstaak de voor de bedrijfsorganisatie noodige wettelijke voorzieningen te treffen en op den arbeid van deze organisatie toezicht en contrôle uit te oefenen. Zij belaste die organisatie met de uitvoering van de daarvoor in aanmerking komende wettelijke regelingen.

II. Socialisatie, geleide economie en Overheidsbedrijfs-organisatie.
Afgewezen wordt:
a. de socialisatie, d.i. de geleidelijke algemeene opheffing van den privaten eigendom op den grond en de productiemiddelen; b. de geleide economie, waaronder is te verstaan de blijvend door de Overheid gedirigeerde economie; c. de bedrijfsorganisatie, gedacht als zuivere Overheidsorganisatie, welke een verlengstuk is van de bestuursorganen der Overheid, met name ook zooals deze in het voor-ontwerp van wet op de bedrijfsschappen van het huidige Kabinet is voorgesteld.

III. Conjunctuurpolitiek — Voorzoover het voor de Overheid mogelijk blijkt, zonder het sociaal-economische leven aan zich te trekken, door haar beleid de inwerking van stoornissen op het economisch leven te voorkomen of te temperen, dient zulk een beleid te worden bevorderd en gesteund.

IV. Werkloosheid — De werkzaamheid van de Overheid en van de maatschappe-

lijke krachten moet gericht zijn op het voorkomen van werkloosheid.
In de geldelijke gevolgen van de werkloosheid voor de arbeiders dient te worden voorzien:
a. door het in het leven roepen van een bedrijfsgewijze arbeidersreserve; b. door een wettelijke regeling van de werkloosheidsverzekering.

V. Invaliditeits en Ouderdomsverzekering — Herziening van de Invaliditeits- en Ouderdomsverzekering teneinde tot verhooging van renten en pensioenen te geraken.
Wettelijke regeling van een Ouderdomsverzekering voor de kleine zelfstandigen.
Bevordering met name door de bedrijfsorganisatie, van bedrijfsgewijze regelingen voor ouderdomspensioen.

VI. Woningvoorziening — Maatregelen tot geleidelijke opheffing in een zoo snel mogelijk tempo, van den woningnood.

VII. Landbouwmaatregelen — Ontginning van daarvoor geschikte gronden.
Inpoldering van hetgeen daarvoor in aanmerking komt.
Bevordering van de ruilverkaveling, met inachtneming van de rechten der kleine boeren. Bij de huidige loonpolitiek worde gestreefd naar een coördinatie, waardoor de vlucht uit den landarbeid wordt tegengegaan. **(Verkort - red. K.H.A.)**

Christelijk-Historische Unie

In de inleiding op het urgentie-program der C.H.U. wordt verwezen naar het Beginsel-program van 1928, in het bijzonder naar de artikelen 1 tot en met 8.

Urgentie-Programma

I. Algemeene richtlijnen.
a. Het geloof, dat God Souverein is over al het geschapene, dringt ons te streven naar het verstaan van Zijn wil en het volbrengen van Zijn geboden, ook op staatkundig en maatschappelijk terrein.
b. Het gezag der Overheid moet worden geëerbiedigd en gehandhaafd, omdat het zijn oorsprong vindt in God.
c. Primaire taak van den staat is de handhaving van het recht, nationaal en internationaal. Voor zoover de staat daarenboven, tot wering van het kwaad en tot heil van het Volk, aan het volksleven leiding geeft, geschiede dit steeds met erkenning van het eigen recht der Kerk en van de maatschappelijke levenskringen, en met zorgvuldige eerbiediging van de geestelijke vrijheid.
d. De Overheid heeft zich te gedragen naar de eischen van het Evangelie en de doorwerking van dat Evangelie in het Volksleven te bevorderen. Daarom verwerpt de Christelijk-Historische Unie de gedachte van den neutralen staat.
e. Alleen een staatsvorm, waarin de geestelijke vrijheid is gewaarborgd, kan door ons worden aanvaard. Historie en heden wijzen ons daarom de constitutioneele monarchie onder het Huis van Oranje als staatsvorm voor Nederland aan.

II. Urgente punten.
1. Handhaving van den democratischen Regeeringsvorm.
2. Wijziging van de kieswet, ter bestrijding van het euvel van de kleine partijen. Verdeeling van het land in zoodanige kiesdistricten, dat, met behoud van het stelsel van Evenredige Vertegenwoordiging, een nauwer band ontstaat tusschen den volksvertegenwoordiger en den kiezer.
3. Zoo nauw mogelijke samenwerking met die Partijen, welke den democratischen regeeringsvorm willen handhaven.
4. Versnelde berechting van oorlogsmisdadigers.
5. Handhaving van de drukpersvrijheid; tegen misbruik worde krachtiger dan voorheen gewaakt, mede door de publiekrechtelijke organisatie van de pers.
Handhaving van het recht van vereeniging en vergadering met toezicht van Overheidswege, dat niet gehandeld wordt in strijd met de openbare orde en goede zeden.
6. De Overheid erkenne een interkerkelijk instituut, hetwelk zich officieel tot de Overheid kan wenden en waartoe de Overheid zich kan wenden met betrekking tot vragen, die het geestelijk en zedelijk welzijn van het Volk raken.
7. Hoe ook de oplossing op radiogebied moge zijn, erkend dient te worden het recht der Kerk op een aantal zenduren tot voldoening van haar taak haar boodschap uit te dragen door kerkdiensten, voordrachten of lezingen zoowel tot de bevolking hier te lande als in de Overzeesche gebiedsdeelen.
8. Toekenning van grootere zelfstandigheid aan Universiteiten en Hoogescholen.
Beperking van de leerstof van de middelbare scholen met verdieping van de studie van enkele leervakken.
Karaktervorming bij alle onderwijs.
Invoering van godsdienstonderwijs op alle openbare scholen met vrijstelling voor die leerlingen, wier ouders zulks verlangen.
Bevordering van eenvoudig en degelijk ingericht ambachtsonderwijs, land- en tuinbouwonderwijs en nijverheidsonderwijs voor meisjes.
9. Actieve buitenlandsche politiek, overeenkomstig de waardigheid en de beteekenis van het Rijk in Europa en de Overzeesche gebiedsdeelen.
Bij uitbreiding van ons grondgebied in Oostelijke richting geschiede dit ter verkrijging van oorlogsschadevergoeding en mits de in bedoelde streken gevestigde Duitsche bevolking buiten het Nederlandsche gebied wordt verplaatst.
10. Behoorlijke inrichting van Vloot, Leger en Luchtmacht overeenkomstig de eischen van eigen veiligheid en internationale verplichtingen.
Behartiging van de godsdienstige en zedelijke belangen van den militair.
11. De inwendige aangelegenheden van de Overzeesche gebiedsdeelen worden zooveel mogelijk ter behartiging overgelaten aan bevoegde organen in die gebiedsdeelen.
Aan inheemsche krachten worde ruime gelegenheid gegeven tot het bekleeden van Overheidsambten.
Aan zending en bijzonder onderwijs worde alle vrijheid van ontwikkeling gelaten.
Aan de stoffelijke belangen der bevolking worde bij voortduring alle zorg besteed. Bevordering van de verdere ontplooiing van den bodemrijkdom van Nederlandsch Indië.
12. Spoedige maatregelen ter verzekering van de positie van alle oorlogsslachtoffers en hun nagelaten betrekkingen.
13. Binding van de loonen in den landbouw aan die van industriëele arbeiders.
De diensten van de landbouwende bevolking aan de andere bevolkingsgroepen bewezen, behooren naar denzelfden maatstaf te worden beloond als zij hare diensten aan de landbouwende bevolking beloond krijgt.
14. Uitbouw, verbetering en vereenvoudiging van de sociale verzekering.
Betere verzorging van ouden van dagen en kleine zelfstandigen. Verplichte instelling van bedrijfspensioenen.
15. Actieve middenstandspolitiek, met krachtigen steun van door oorlogsgeweld vernielde levenskrachtige bedrijven.
16. De ontwikkeling van het arbeidsrecht, ga gepaard met de erkenning van het beginsel van arbeidsplicht.
17. Maatregelen tot herstel van verwoeste gebieden en tot het weder in werking stellen van industrie, handel, scheepvaart en visscherij.
Bevordering van den woningbouw, waarbij de huurprijzen binnen redelijke grenzen worden gehouden.
18. Krachtige bevordering van de stoffelijke welvaart van ons Volk. Doelbewuste leiding van Overheidswege van het economische leven in verband met: a. de behoeften van het eigen volk; b. de export- en importmogelijkheden; c. de verzekering van arbeidsgelegenheden; d. de voorkoming van werkloosheid.
19. Bij de regeling van de zware lasten, die voorshands onvermijdelijk zullen zijn, worde ernstig rekening gehouden met de draagkracht der bevolkingsgroepen.
Voorkomen worde, dat de regeling der belastingen het ondernemers-initiatief zou dooden. Ten aanzien van collaborateurs en profiteurs dienen ingrijpende fiscale maatregelen te worden getroffen.
(Verkort - red. K.H.A.)

Communistische Partij van Nederland (De Waarheid)

Verkiezingsprogram

A. **Productie, nationalisatie, loonen** —
1. Opvoering van de productie, werk voor allen. Het richten van de productie voornamelijk op de voortbrenging van voedsel, kleeding en massaverbruiksartikelen.
2. Herscholing der arbeiders door het Rijk op groote schaal, met voldoende vergoeding.
3. Krachtige en planmatige leiding van het bedrijfsleven door de Overheid.
Nationalisatie van de banken, de mijnen, de groote havenbedrijven, de groote scheepvaart- en luchtvaartmaatschappijen, de groote metaalbedrijven en scheepswerven, de Philipsfabrieken, de textielfabrieken, de bedrijven van de Unilever en andere monopolistische bedrijven, alsmede de verzekeringsmaatschappijen, spaar- en voorschotbanken.
4. Organisatie van het bedrijfsleven op den volgenden grondslag: Terugdringing van de dictatuur van het groot-kapitaal; medezeggenschap der arbeiders in het bedrijfsbeheer; uitbreiding van het aandeel van het kleinbedrijf in het bedrijfsleven; medezeggenschap van de arbeiders en den kleinhandel bij de prijsbepaling en in de distributie; vaststelling van loonen en arbeidsvoorwaarden door collectieve contracten in vrije overeenkomst tusschen arbeiders- en ondernemers-organisaties afgesloten; onvoorwaardelijke erkenning der E.V.C.; geen verordenende bevoegdheid voor organen, die niet direct of indirect aan de volksvertegenwoordiging verantwoording schuldig zijn.
5. Vergrooting van de koopkracht van loonen en salarissen, hoogere belooning en lagere prijzen. Vaststelling van een loonvloer van gemiddeld ƒ 50 per week voor gezinshoofden.
6. Gelijk loon voor gelijke arbeidsprestatie van man en vrouw.
7. Toepassing van de collectieve arbeids-

overeenkomst voor water-, spoor- en wegenbouw bij den D.U.W.
8. Wettelijke vacantieregeling van minimum 14 werkdagen met uitkeering van dubbel loon.
9. Onmiddellijke uitbetaling van overbruggingsgeld voor de trekkers van ouderdomspensioen en andere gepensionneerde werkers, in verhouding tot de levensduurte. Invoering van premie-vrij ouderdomspensioen voor allen. Invoering van een algemeene sociale verzekering voor het geheele volk, ook de zelfwerkende boeren en kleine zelfstandigen omvattend, met rechtvaardige verdeeling van de lasten over de verzekerden, door ondernemingen en den Staat.

B. **Boer en Tuinder —**
1. Een bodem- en pachtwet, die het gebruik van den grond en de vruchten van den arbeid aan den zelfwerkenden boer en tuinder verzekert.
Een betere verdeeling van de cultuurgronden.
Splitsing van groote bedrijven. Stichting van een nationaal bodem-fonds.
2. Een politiek van lage pachten en goedkoope kredieten.
Vorming van een staats-hypotheekbank.
3. Aflevering tegen vaste prijzen aan den staat van al het verbouwde graan en staatsmonopolie van in- en uitvoer van graan en graanproducten.
Door den staat vastgestelde verkoopsprijzen van alle graansoorten voor broodgraan, voedergraan en graan voor industrieele doeleinden.
4. Verzekering van loonende prijzen voor de zelfwerkende land- en tuinbouwers van staatswege. Een algemeene teeltregeling, die de hoeveelheden aangeeft welke van bepaalde producten worden vereischt en hun verdeeling vaststelt. Een en ander door vrije overeenkomst tusschen het Rijk en land- en tuinbouworganisaties. Zoo spoedig mogelijk invoering van de vrijheid voor de boeren en tuinders bij de inrichting en het beheer van hun bedrijven. Geen bureaucratische inmenging in het bedrijf en geen verordenende bevoegdheid van bedrijfsorganen.
5. Intensiveering van den land- en tuinbouw en maatregelen tot het winnen en verbeteren van cultuurgronden. Nieuw gewonnen gronden te gebruiken voor versterking van het Nationale Bodemfonds, door den staat te verpachten.
6. Krachtige bevordering van de teelt van varkens en pluimvee, ter bescherming van den melkveestapel.
7. Bevordering van land- en tuinbouwwetenschappen en land- en tuinbouwonderwijs, dat voor allen toegankelijk moet zijn.
Eischen van bekwaamheid voor de vestiging en uitoefening van land- en tuinbouw-bedrijven.
8. Verbetering van wegen- en spoorwegverbindingen. Uitbreiding van het aantal onderwijsinstellingen, cultuur-instellingen, geneeskundige en hygiënische diensten op het platteland. Stichting van landarbeiders-scholen. Bouw van landarbeiderswoningen, die aan hygiënische en cultureele eischen voldoen.
9. Afschaffing kinderarbeid in den landbouw.

C. **Voeding, woning, kleeding —**
1. Instelling van een Ministerie van Voedselvoorziening en bevoorrading.
2. Uitbreiding en verhooging van de kwaliteit van het distributiepakket.
3. Geen vrije verkoop van artikelen, waarvan onvoldoende voorraad is.
4. Bestemming zooveel mogelijk, van de in ons land geproduceerde levensmiddelen en massa-verbruiksartikelen voor eigen gebruik. De Nederlandsche boter voor de Nederlanders.
Herstel van beschadigde woningen en nieuwbouw van woningen op groote schaal voor het werkende volk, onder beheer van gemeente- en woningbouwvereenigingen. Distributie van beschikbare woningruimte.

D. **Oorlogsslachtoffers —**
1. Samentrekking van alle hulpbronnen en beschikbare werkkrachten tot spoedigen wederopbouw der verwoeste gebieden, bij voorkeur ter plaatse.
2. Bij de wet geregelde, voldoende moreele en materieele zorg voor alle slachtoffers van oorlog en verzet en voor de nabestaanden van onze gevallenen.
3. Voorrang voor de niet-kapitaalkrachtige gedupeerden bij de vergoeding van oorlogsschade.

E. **Financiën —**
1. Inbeslagneming van alle winsten, die door handel met of diensten voor den vijand zijn verkregen.
2. Inbeslagneming van de bezittingen van alle collaborateurs en zwarte handelaars.
3. Progressieve heffing ineens op de groote vermogens. Sterkere progressiviteit bij de heffing der inkomsten- en vermogensbelasting.
4. Progressieve verhooging der successie- en schenkingsrechten.
5. Progressieve belasting op winsten van groote ondernemingen.
6. Beperking van de indirecte belastingen op massa-verbruiksgoederen en levensmiddelen.
7. Opvordering van de z.g. vluchtkapitalen, die in het buitenland belegd zijn.
8. Verlaging van abnormaal hooge salarissen en pensioenen van ambtenaren. Bezuiniging op de militaire uitgaven.
9. Een „uitgave-plafond" op basis van een behoorlijken levensstandaard. Vorming van een investeeringsfonds uit de gedwongen besparing uit inkomens boven het verbruiksmaximum.
10. Overname door het Rijk van de ten gevolge van den oorlog door de gemeente gemaakte schulden.

F. **De jeugd —**
1. Extra distributie van levensmiddelen, versnaperingen en kleeding voor de opgroeiende jeugd.
2. Steun aan jeugdorganisaties.
3. Actief kiesrecht op 21-jarigen leeftijd en passief kiesrecht op 23-jarigen leeftijd.

G. **Nederland en Indonesië —**
1. Volledige afschaffing naar vorm en geest van het koloniale regime in Indonesië, Suriname en Curaçao. Terugtrekking van de Britsche en Nederlandsche oorlogsstrijdkrachten uit Indonesië.
Geen uitzending van Nederlandsche dienstplichtigen of vrijwilligers zonder hun toestemming naar Indonesië, in overeenstemming met de Grondwet. Intrekking van het desbetreffend Koninklijk Besluit.
2. Toepassing van het recht van Indonesië op staatkundige zelfstandigheid op den volgenden grondslag:
Een zelfstandige Indonesische regeering, die verantwoording schuldig is aan een gekozen volksvertegenwoordiging, die over alle democratische bevoegdheden beschikt, ook de bevoegdheid om de regeering tot aftreden te dwingen.
Uitoefening van het gezag in Indonesië door een Indonesisch bestuursapparaat, politie- en rechterlijke macht.
Beschikking van het Indonesische volk over de natuurlijke rijkdommen van het land.
Streven naar vrijwillige samenwerking op elk gebied tusschen Indonesië en Nederland in een Gemeenebest met gelijke burgerrechten voor Indonesiërs en Nederlanders in beide landen.

H. **Democratie —**
1. Strengere zuivering aan den top. Afwikkeling van de zuivering vóór het einde van het jaar.
2. Arrestatie van alle groote collaborateurs.
3. Berechting van alle landverraders en ten uitvoerlegging van de vonnissen voor het einde van het jaar.
4. De kogel voor de verantwoordelijke leiders der N.S.B. en andere oorlogsmisdadigers. Toepassing op ruime schaal van voorwaardelijke straffen door de Tribunalen voor lichte gevallen.
5. Bescherming van de burgerij en den staat door strenge strafbepalingen tegen corruptie.
6. Vereenvoudiging en inkrimping van het ambtelijk apparaat, bestrijding der bureaucratie.
7. Formeele opheffing van het verbod van lidmaatschap der linksche organisaties voor overheidspersoneel.
8. Volledige gelijkstelling van man en vrouw voor de wet, herziening der huwelijkswetgeving in dien zin.
9. Afschaffing van de Eerste Kamer.

I. **Kunsten en Wetenschappen —**
1. Vernieuwing van het onderwijs. Vrijmaking der nog bezette schoolruimten en bouw van nieuwe scholen. Verlaging van de leerlingenschaal. Gratis schoolvoeding. Ingrijpende verbetering van de salarieering der leerkrachten. Uitbreiding van het vakonderwijs. Uitbreiding van het hooger onderwijs en vereenvoudiging der toelating.
2. Krachtige bevordering van staatswege der beoefening van de kunsten. Ruime subsidies aan begaafde jonge kunstenaars.
3. Bescherming van het gezin. Versterking der moraal van ons volk. Bevordering van orde en discipline. In eere houden van den geest van het nationale verzet. Verbod van antisemietische propaganda.
4. Nationale radio-omroep met verzekerde uitingsmogelijkheid voor alle geestelijke, sociale en politieke stroomingen, onder leiding van een omroepbestuur, waarin deze stroomingen naar evenredigheid van hun invloed zijn vertegenwoordigd.
5. Onafhankelijkheid van het perswezen van elken invloed der monopolies en groot-kapitalisten.
6. Krachtige bevordering van de volksgezondheid.
7. Bescherming van natuurschoon en stedenschoon.

K. **Leger en vloot —**
1. Democratiseering van leger en vloot met inschakeling van de uit het verzet voortgekomen krachten tot in de hoogste rangen. Toelating tot de kaderopleiding van allen die daartoe de bekwaamheid bezitten, ongeacht hun maatschappelijke positie.
2. Volledige politieke meeningsvrijheid en vrijheid van organisatie voor alle militairen.
3. Aanpassing van de bezoldigingen aan de levensduurte.
4. Wettelijke bepaling dat dienstplichtigen in hun oude betrekking moeten teruggenomen worden na beëindiging van hun diensttijd.
5. Beperking van den omvang der militaire macht tot het aandeel van Nederland in de internationale beveiliging.

L. **Vrede en veiligheid —**
1. Onvoorwaardelijke deelneming van Nederland aan de uitvoering der besluiten van de conferenties van Potsdam 1945 en der conferentie van San Francisco.

2. Eenheid der Vereenigde Naties rondom het bondgenootschap van de Sovjet-Unie, de Ver. Staten en Groot-Brittannië.
Geen blokvorming.
3. Volledige schadeloosstelling van Nederland door Duitschland in den vorm van leveranties in natura en diensten, met onverwijlde teruggave der geroofde goederen.
4. Verbreking van de diplomatieke en handelsbetrekkingen met Franco-Spanje.
Nauwe politieke, economische en cultureele samenwerking met alle democratische staten, in het bijzonder met België en Frankrijk.
Uitbreiding der vriendschappelijke politieke, cultureele en economische betrekkingen met de Sovjet-Unie en de democratische landen in Oost- en Zuid-oost Europa.
5. Reorganisatie van den diplomatieken dienst volgens democratische beginselen.
(Verkort - red. K.H.A.)

Groep-Lopes

Een uit den lezerskring van het weekblad „De Ochtendpost" voortgekomen groepeering. Aanvoerder van deze lijst is de heer L. A. Rodrigues Lopes, hoofdredacteur van genoemd blad, die zijn program ongeveer als volgt formuleerde:
1. Het einde van de „visschers in troebel water", door:
het aan de kaak stellen van hun zonden, en het ontnemen hunner machtsposities.
2. Het herstel van onze volks-economie, door deze in handen te stellen van practici, en niet van theoretici;
inkrimping van het militair apparaat; inkrimping van het ambtenaren-apparaat; voor loonarbeiders een minimum inkomen gelaand naar de ware kosten van het voedselpakket en andere levensbenoodigdheden; werkverschaffing ten bate van daadwerkelijken wederopbouw en bevordering van emigratie naar overzeesche gebiedsdeelen.
3. Het einde van onrecht en willekeur door herstel van de Nederlandsche Grondwet en uitbreiding harer Algemeene Bepalingen.
Afschaffen van onnoodige rechts-instanties. Beroeps-magistraten en beroepspolitie uit de rangen der juristen en ordebewakers, die hetzij in de verzetsbeweging, hetzij „bovengrondsch" hun afkeer van den vijand daadwerkelijk hebben bewezen.
Instelling van een lichaam ter herziening van aanstellingen en vonnissen.
Onmiddellijke vrijlating van allen, die op geen wettigen grond vervolgd kunnen worden.
Géén arrestaties zonder vooronderzoek of zonder machtiging van bevoegden.
Strenger onderzoek naar de „groote" collaborateurs.
Afschaffing van alle Duitsche methodes en uitschakeling van blinde wraakzucht.
4. Herstel van ons buitenlandsche prestige.
Indië geregeerd door een representatieve en gedisciplineerde regeering, en niet door „visschers in troebel water". Eerst dan kan gesproken worden over het zelfbeschikkingsrecht en een nieuwe, niet-koloniale basis voor samenwerking tusschen Nederland en Indië.

Katholieke Volkspartij

Urgentie-program

I. Geestelijke en zedelijke grondslagen
1. Tot herstel van de diep geschokte publieke moraliteit is allereerst vereischt, dat de Overheid binnen de grenzen van haar taak den eerbied voor God en godsdienst bevordert, en de waarde van de menschelijke persoonlijkheid, het gezin, het gezag en het vaderland verdedigt en beschermt.
2. Vrijheid van godsdienst worde in alle gebiedsdeelen van het Rijk gewaarborgd. De bestaande beperking van de openbare godsdienstuitoefening worde uit de Grondwet verwijderd.
3. De Overheid bevordere de Zondagsrust.
4. Het verbod aan bedienaren van den godsdienst, tot het verrichten van huwelijksplechtigheden zonder voorafgaand burgerlijk huwelijk tusschen partijen, worde ingetrokken.
5. Er worde overwogen de instelling eener vordering tot echtscheiding te binden aan een wachttijd en haar toewijzing slechts mogelijk te doen zijn, indien de daartoe aangevoerde gronden materieel zijn bewezen.
6. Met kracht dienen alle publieke uitlatingen en practijken te worden tegengegaan, die, ingegeven door rechtmatige verafschuwing van het ons aangedane kwaad, in de overweldigers van ons volk geen medemenschen meer erkennen.
7. Door krachtige maatregelen dienen bevorderd te worden de erkenning en de practische naleving van zedelijke normen. In het bijzonder zijn maatregelen vereischt tegen de corruptie in allerlei vorm, de woeker, de openlijke bevordering van het Neo-Malthusianisme en de uitspattingen op het gebied van het amusementsleven.
8. Tegenover de individualistische opvatting van de grondwettelijke vrijheden moet nadruk gelegd worden op de verantwoordelijkheid tegenover de gemeenschap van allen, die van deze grondwettelijke vrijheden gebruik wenschen te maken.
9. Zoowel het Bijzonder als het Openbaar Onderwijs worde gericht op het besef van de waarde van den godsdienst voor het individu en de gemeenschap, op het aankweeken van aanhankelijkheid aan ons Vorstenhuis en ons Vaderland, op de karakter- en persoonlijkheidsvorming.
De Openbare school worde beschouwd als een aanvulling van de Bijzondere.
Alle onderwijs, dat op een bijzondere en niet tegen den Staat gerichte levensbeschouwing gegrond is, worde in gelijke mate als het openbaar onderwijs uit de openbare kassen gefinancierd. Erkend worde de plicht der Overheid om begaafde jongelieden, die daartoe financieel niet bij machte zijn, ruimere gelegenheid te geven ook hooger onderwijs deelachtig te worden.
10. Op basis van de zelfstandigheid der levensrichtingen en van de erkenning van de rechten der ouders bevordere de Overheid, ook door de toekenning van subsidies, de jeugdbeweging en de vrije jeugdvorming.
11. Over het geheele terrein van gemeenschappelijke voorziening, zoowel economisch-sociaal als cultureel-sociaal, dienen eigen publiekrechtelijke organisaties te worden gevormd, welke niet alleen het gemeenschappelijk belang der betrokkenen binnen het kader van het algemeen welzijn behartigen, maar ook strekken tot versterking van hun zedelijk besef en sociale verantwoordelijkheid.
12. Er kome een nationaal omroepbestel, als publiekrechtelijk lichaam opgebouwd uit zelfstandige organisaties der verscheiden levensbeschouwingen. Aan ieder dezer organisaties worde voldoende zendtijd toegekend, waarover zij autonoom kan beschikken voor het uitdragen der eigen beginselen en de door deze beginselen beïnvloede levensuitingen en cultuurgoederen.
13. Het cultureele leven in de gewesten worde bevorderd.
14. Aan de cultureele verzorging van het platteland dient alle aandacht te worden geschonken. De trek van het platteland naar de stad worde zooveel mogelijk voorkomen.
15. De berechting van politieke delinquenten en de zuivering worde snel en rechtvaardig afgehandeld.
De heropvoeding van kinderen en jeugdige personen, worde zooveel noodig uitgebreid tot hen, die zelf — of wier ouders — bij nationaal-socialistische organisaties waren aangesloten.

II. Wederopbouw —
1. Voor alles dient de woningbouw, in het bijzonder in de geteisterde gebieden, ter hand te worden genomen.
2. Maatregelen dienen te worden getroffen om te voorzien in de voornaamste levensbehoeften.
3. Met klem worde geëischt de volledige teruggave of vervanging van de door den bezetter geroofde goederen.
4. Bij de regeling van het vraagstuk der oorlogsschade worde uitgegaan van het beginsel, dat deze door de Overheid wordt vergoed, volgens het richtsnoer van het geestelijk en sociaal-economisch belang van de gemeenschap.
5. Alles worde in het werk gesteld om het bedrijfsleven weder op te bouwen, landbouw en industrie aan grondstoffen en machinerieën te helpen en het ontwrichte verkeer te herstellen. Zonder te kort te schieten in haar taak in algemeenen zin leiding te geven aan- en toezicht te houden op de ontwikkeling van het economisch leven, geve de Overheid aan het particulier initiatief ruim baan voor deelneming aan dezen wederopbouw.
6. Bij den wederopbouw dient te worden in acht genomen, dat kerken, scholen en vereenigingsgebouwen een onmisbaar bestanddeel vormen van het gemeenschapsleven.
7. Voor de ruimtelijke ordening worde een nationaal plan ontworpen, met eerbiediging van de gewestelijke zelfstandigheid.

III Volksgezondheid —
1. De geestelijke en lichamelijke volksgezondheid zij in het Overheidsbeleid een punt van voortdurende zorg.
2. Er worde nauwlettend aandacht besteed aan de lichamelijke ontwikkeling en de gezondheid van het opgroeiende geslacht.
3. De Overheid verleene ruimen steun voor de geneeskundige verzorging van oorlogsinvaliden en andere gebrekkigen.
4. Onder meer in verband met de bijzondere eischen, die de bestrijding der tuberculose en der geslachtsziekten in dezen naoorlogschen tijd stelt, moeten de particuliere organisaties door krachtdadigen steun in staat gesteld worden haar werkzaamheden ten bate van de volksgezondheid aan te passen aan den huidigen nood.
5. Een wettelijke regeling van het ziekenfondswezen dient een einde te maken aan den ziekenfondsstrijd.
6. De overheid richte zich in haar beleid op de verwezenlijking van een algemeen gezondheidsplan, dat voorziet in een publiekrechtelijke organisatie, die het werk van alle op het gebied van de gezondheidszorg werkzame instellingen coördineert.
7. In deze organisatie en in het toezichthoudend overheidsapparaat dient aan het medisch element een belangrijke plaats te worden gegeven.

8. Passend in het algemeen gezondheidsplan, als bedoeld sub 6, worde de totstandkoming van districtsgezondheidsdiensten bevorderd.

IV Economisch-sociale grondslagen van het volksleven —

1. De Overheid streve met alle kracht naar beteugeling van een inflationistische prijsontwikkeling.

2. De Overheid voere een constructieve prijs- en loonpolitiek, welke evenzeer gericht is op het belang van den consument als op dat van den producent.

In de loon en prijspolitiek worde, naarmate de omstandigheden dit toelaten, het zwaartepunt van bemoeiing van de Overheid naar het publiekrechtelijk georganiseerd bedrijfsleven verplaatst.

3. Gewaarborgd moet worden, dat alle arbeiders voor zich en hun gezinnen, groot of klein, een redelijk bestaan vinden en een redelijk aandeel verkrijgen in de nationale welvaart en de toeneming daarvan. Daartoe dienen vooreerst loonminima te worden vastgesteld, die naar behoefte worden herzien. Met inachtneming van dit behoeftecriterium worde zooveel mogelijk ernaar gestreefd het prestatiebeginsel in de loonvorming tot uitdrukking te brengen.

Voorts worde bevorderd, dat aan de arbeidsfactor boven het vastgestelde loon een aandeel in de baten van de onderneming wordt toegekend.

4. Een blijvende regeling worde getroffen om onrechtvaardige beëindiging van arbeidsovereenkomsten te voorkomen.

5. Op grondslag der publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties dient te worden gestreefd naar verbetering, uitbreiding en vereenvoudiging der sociale verzekeringen en voorzieningen, zoowel voor loontrekkers als voor tot dezelfde inkomensklassen behoorende zelfstandigen, (kleine middenstanders, boeren en tuinders), met behoud der persoonlijke verantwoordelijkheid.

Een bevredigende wachtgeld- en pensioenverzekering, alsook een verplichte toekenning van vacanties worde ingevoerd.

6. Instandhouding en uitbreiding van de werkgelegenheid eischt de voortdurende zorg der Overheid. Alleen indien alle indirecte middelen zijn uitgeput, ga de Overheid er toe over zelf rechtstreeks werkgelegenheid te scheppen voor niet ingeschakelde arbeiders.

7. Gestreefd worde naar de spoedige verwezenlijking van zelfstandige publiekrechtelijke lichamen voor het bedrijfsleven, die geen Staatsorganen zijn, doch binnen het kader van het algemeen regeeringsbeleid, onder toezicht der Overheid het bedrijfsbelang behartigen. Zij hebben derhalve een sociale en een economische taak. In deze lichamen moeten de verschillende groepen van medewerkers in het productieproces zijn vertegenwoordigd. Aan de vertegenwoordigers der arbeiders dient niet alleen in sociale, maar ook in economische aangelegenheden medezeggingschap te worden toegekend.

8. In de onderneming worde onderling overleg en wederzijds begrip tusschen werkgever en werknemer aangekweekt. Door herziening van het vennootschapsrecht worde krachtig bevorderd, dat naast de medezeggingschap der kapitaalverschaffers medezeggingschap der werknemers wordt verkregen. Noch de medezeggingschap der kapitaalverschaffers, noch ook die der werknemers mag echter oorzaak zijn, dat de ondernemer in de goede uitoefening van zijn leidende functie wordt belemmerd.

9. Wettelijke voorziening worde getroffen inzake de arbeidsvoorwaarden, gewaarborgd door een behoorlijken rechtsgang, hetgeen medebrengt een verbod van uitsluiting en staking.

10. De uitbreiding van het privaatbezit over de massa van het volk worde stelselmatig bevorderd.

11. De Overheid treffe krachtige maatregelen, dat het ondernemingsleven in zijn economisch-sociale functie zich richt op het gezamenlijk belang van alle betrokkenen in het kader van het algemeen welzijn. Op het bankwezen, zoomede het kartel- en concernwezen worde bijzonder toezicht uitgeoefend. In die bijzondere gevallen, waarin socialiseering van den eigendom in het algemeen belang is, worde hiertoe overgegaan.

12. De Overheid bevordere een doelmatige bedrijfsorganisatie van den voor het algemeen belang zoo gewichtigen detailhandel en van het ambacht. Voorts bescherme de Overheid den zelfstandigen middenstand tegen onredelijke en onnoodige uitbreiding van het grootbedrijf.

13. De landbouw en tuinbouw worde gelijk berechtigd in het nationale welvaartsstreven. Bij haar prijzenpolitiek betreffende de eerste levensmiddelen verlieze de Overheid de noodzakelijkheid van een loonende bedrijfsuitkomst voor het agrarisch bedrijf niet uit het oog. Aan het kleine boeren- en tuindersbedrijf worde een economisch verantwoorde grondslag gegeven.

14. Een grondpolitiek worde gevoerd, die de grond- en pachtprijzen stabiliseert en die zorgt voor een goede verdeeling van den grond over de bedrijven met behoud van het zelfstandig klein- en middenbedrijf. Bij overgang van cultuurgronden dient voorkeur te worden gegeven aan den gebruiker boven den niet gebruiker en aan den natuurlijken persoon boven den rechtspersoon. Het landheeren-absenteïsme moet worden bestreden. Bezwaring van cultuurgronden dient onderworpen te zijn aan beperkende bepalingen, waardoor speculatie wordt uitgesloten, een rationeele voortbrenging niet wordt belemmerd en het behoud van een gezonden boerenstand wordt bevorderd.

De landarbeiderswet worde aangepast aan de gewijzigde omstandigheden.

15. Het scheppen van vestigingmogelijkheden buiten de landsgrenzen voor jonge boeren en tuinders en van arbeidsgelegenheid voor jonge landarbeiders moet krachtig worden bevorderd en gesteund, met inachtneming van een goede zorg voor de cultureele en godsdienstige belangen, waarvoor blijvend groepsverband de beste waarborgen biedt.

16. De salarissen van ambtenaren en onderwijzend personeel en de schadeloosstelling van vertegenwoordigers in publiekrechtelijke lichamen dienen in meerdere mate in overeenstemming te worden gebracht met de belooning in het bedrijfsleven, zulks overeenkomstig de hooge waarde van hun arbeid.

17. De bestaande pensioenen en de ten laste der Overheid loopende ouderdomsuitkeeringen dienen meer in overeenstemming te worden gebracht met de gestegen kosten van levensonderhoud.

18. Een regeling worde getroffen, waardoor op redelijke wijze steun wordt verleend aan de daarvoor in aanmerking komende nagelaten betrekkingen van de voor het Vaderland gevallenen.

V. Financieel herstel.

1. De beteugeling van inflationistische ontwikkeling van prijzen en loonen maakt noodzakelijk, dat de sterk gestegen staatsschuld tot een houdbaar niveau worde teruggebracht.

2. De hiertoe benoodigde middelen zullen o.m. door het treffen van eenmaal toe te passen fiscale maatregelen moeten worden gevonden, met name door een zeer hooge heffing van de vermogensaanwas tijdens den oorlog met een redelijke vrijstelling voor de kleinere progressies en voorzoover mogelijk, een belastingheffing van 100 pCt. op alle winsten, ontleend aan zwarten handel of aan transacties voor of met den vijand. Daarna is een algemeene vermogensheffing noodzakelijk.

3. Het beheer der overheidsfinanciën zij voorzichtig en zuinig, ook met betrekking tot den omvang van het ambtelijk apparaat. De Staatsbegrooting worde het eenjarig hoofdstuk van een meerjarig nationaal welvaartsplan.

4. De geldpolitiek en in nauw verband daarmede de belastingpolitiek dienen zoodanig te zijn, dat niet alleen het streven naar productieve aanwending van arbeid en kapitaal wordt ondersteund, doch dat tevens onevenwichtigheden tusschen het productief en consumptief vermogen van ons volk verzwakt worden en bij de inkomstenbesteding een gezonde verhouding tusschen besparing en verbruik wordt bevorderd.

5. In het belastingstelsel worde de huidige tariefering, voorzoover die rekening houdt met gezinssterkte en al of niet gehuwd zijn, in hoofdzaak aangehouden. Onder handhaving van een sterk progressieve en hooge belasting op het persoonlijk inkomen worde gezorgd, dat de ondernemingslust niet te sterk worde belemmerd.

VI. Herstel en uitbouw van het Koninkrijk.

1. De verhouding tusschen Nederland en de Overzeesche gebiedsdeelen worde gezien in het licht van het welzijn van het geheel en dat der deelen afzonderlijk.

Ter liquidatie der koloniale verhoudingen, het snel tot stand brengen, in vrijwillige samenwerking van een staatkundige hervorming, op den grondslag van zelfregeering, op voet van gelijkwaardigheid, in gecoördineerd Rijksverband, met andere gebiedsdeelen van het Koninkrijk, overeenkomstig het Koninklijk woord van 6 December 1942.

2. Onverwijld worde voorbereid een Grondwetsherziening, waarbij de wezenlijke kenmerken van het Koninkrijk worden vastgelegd.

3. Voor het Rijk in Europa dienen in de Grondwet nadere regelen te worden gesteld inzake de inschakeling in het Staatsbestel van autonome organen van het georganiseerde maatschappelijke leven, zoowel op economisch als op cultureel terrein.

4. De volksinvloed in de gemeenten, de provincies en het Rijk dient zoo spoedig mogelijk hersteld te worden. De ministeriëele verantwoordelijkheid, evenals de verantwoordelijkheid van bestuurders van provincies en gemeenten, blijve onaangetast.

5. De kiesgerechtigde leeftijd worde bij Grondwetsherziening gebracht op 21 jaar.

6. Overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel behoort centralisatie van werkzaamheden door het Rijk beperkt te worden tot het noodzakelijke.

7. Bij de regeling en het bestuur van de zaken van den Staat is een evenwichtige invloed vanuit de verschillende deelen des lands, mede omwille van de staatseenheid, een dwingende eisch.

8. De financieele verhouding tusschen het Rijk en de lagere publiekrechtelijke

lichamen worde op den grondslag van de zelfstandigheid dezer lichamen geregeld.
9. De zelfstandige werkingssfeer der provincie worde uitgebreid.
10. In het bestuur der Gemeenten dient ruimer mogelijkheid te worden geboden aan het plaatselijk eigene, door onderscheiding in zeer groote, groote en kleine gemeenten.
11. Wettelijke waarborgen worden geschapen voor de openbaarheid der werkzaamheid van de politieke partijen, het beheer van haar geldmiddelen en van de democratie binnen de partijen.

VII. Internationale orde.

1. De zelfstandigheidspolitiek, zooals deze voor den oorlog door Nederland werd gevoerd, dient te worden verlaten. Nederland streve daarbij naar goede betrekkingen met de andere mogendheden, in het bijzonder met die landen, die door hun verleden, hun structuur, hun ligging, hun verdeeling over de wereld, de beste waarborgen bieden voor een gemeenschappelijke behartiging van het geestelijk en materieel welzijn, zoowel van het Koninkrijk als van de geheele wereld.
2. Bij de regeling van de internationale betrekkingen eische Nederland de volledige erkenning van zijn positie als middelgroote mogendheid.
3. Nederland neme actief deel aan de totstandkoming van de handhaving van een doeltreffende orde en een rechtvaardigen vrede in de internationale betrekkingen. Bevorderd worde de ontwikkeling naar een internationaal orgaan op democratischen grondslag.
4. Voor de handhaving van den vrede en de internationale rechtsorde moet het Koninkrijk over een sterke land-, zee- en luchtmacht beschikken, die in alle gebiedsdeelen kan optreden.
5. Bij een doelmatige ordening van de internationale betrekkingen zal in het bijzonder gelet moeten worden op de cultuurverwantschap der volkeren en op de onderlinge economische verhoudingen der Staten.
6. Een goed geregelde verhouding tot het buitenland eischt de doorvoering van het beginsel, dat vreemde invloeden, die niet strooken met den wezenlijken karaktertrek van den Nederlandschen Staat, met alle kracht worden geweerd.
7. De economische structuur van Nederland en zijn bevolkingsdichtheid brengen de noodzaak met zich mede een levendig economisch verkeer met het buitenland te onderhouden.
8. Nederland eische, dat in de vredesverdragen een zoodanige omvang der schadeloosstelling worde vastgesteld, dat dientengevolge de lasten, die de overwonnen volken zullen hebben te dragen, moreel verantwoord zijn. Anders dan na den vorigen oorlog zal bij de opstelling der herstelplannen van meetaf aan rekening gehouden moeten worden met de economische mogelijkheden, alsmede met den economischen weerslag der op te leggen verplichtingen.
9. Nederland eische, dat bij de verdeeling der beschikbaar komende herstelleveranties en herstelbetalingen over de onderscheiden crediteuren, rekening worde gehouden niet alleen met den absoluten, maar ook met den relatieven omvang der schade in de betrokken landen.
10. Bij de vaststelling van de vredesverdragen eische Nederland als schadeloosstelling, een beperkte strook Duitsch grondgebied, waaruit slechts die bevolkingsgroepen verwijderd dienen te worden, welke een gevaar inhouden voor de handhaving van de openbare orde en rust en de assimilatie van de aldaar wonende bevolking.
11. Nederland eische medezeggenschap bij de internationale inmenging in het beheer van het economisch leven in Duitschland.
12. De diplomatieke dienst worde gedemocratiseerd. **(zie ook 6638 B)**
(Verkort - red. K.H.A.)

Nederlandsche Bellamy-partij

De Internationale Vereeniging Bellamy, die ook in ons land een tak heeft, is door den loop der jaren getrouw gebleven aan haar beginsel zich niet te interesseeren in de practische politiek. Na den jongsten oorlog evenwel heeft een bepaalde groep in deze vereeniging den wensch te kennen gegeven ook daadwerkelijk aan het politieke leven deel te nemen.

De Internationale Vereeniging Bellamy handhaaft evenwel haar beginsel en zoo is de Nederlandsche Bellamy-Partij in leven geroepen, die zich, zooals uit haar naam blijkt uitdrukkelijk distancieert van de Internationale Vereeniging, doch haar gedragslijn zoeken zal in de twaalf punten, waarin de hoofdprincipes kunnen worden samengevat van Edward Bellamy's economie.

Deze punten zijn:

1. De welvaart der gemeenschap is de welvaart van het individu. Een volk is niet welvarend, zoolang niet ieder gelijkelijk in de welvaart deelt.
2. De hulpmiddelen tot het scheppen van welvaart behooren in handen te zijn van de gemeenschap.
3. Het voornaamste middel tot welvaart is de arbeid. De gemeenschap heeft recht op de arbeidskracht van al hare leden.
4. Geen enkel individu heeft uitsluitend rechten. Ieder heeft ook plichten tegenover de gemeenschap. Arbeidsplicht rust op ieder; het recht op aandeel in den arbeid of in het geproduceerde kan niemand worden onthouden.
De vrouw heeft dezelfde rechten en plichten als de man. De arbeid in het gezin strekt tot nut van de gemeenschap en is dus gelijkwaardig aan iederen anderen arbeid.
5. Het is de plicht van den meest begaafde en den sterkere, betere of meerdere arbeid te verrichten dan een naar lichaam en geest zwakkere. Zoo hij die plicht verwaarloost, is hij in gebreke. Het aandeel in plicht en welvaart is dus voor ieder gelijk.
6. De moeilijkheid van den arbeid bepaalt niet het loon, doch weerspiegelt zich in den arbeidsduur.
7. Het gelijke aandeel in de gemeenschappelijke welvaart is onvervreemdbaar eigendom van ieder lid der natie gedurende het geheele leven.
8. Ieder individu krijgt de volle gelegenheid, zijn gaven te ontplooien.
9. Daar de machine een zeer belangrijk middel is tot productie en distributie van het noodige en nuttige, behoort zij aan de gemeenschap. Indien de voortschrijdende ontwikkeling der techniek het produceeren en distribueeren vergemakkelijkt, wordt de arbeidstijd verkort.
10. Ieder is vrij, zijn aandeel te besteden naar eigen smaak en verkiezing. De vraag regelt de productie. Het aandeel is van bepaalden geldigheidsduur, wordt na het verstrijken daarvan vernieuwd en is strikt persoonlijk.
11. Internationale goederen- en dienstenruil wordt door het landsbestuur geregeld.
12. Elke godsdienstige en ethische richting vindt volkomen vrijheid van uiting.
(Verkort - red. K.H.A.)

Partij van de Arbeid

Urgentie-Programma

1. Inzet van alle krachten tot herstel van de door den oorlog aangerichte moreele en materieele schade.
Krachtige voortzetting van den wederopbouw en de vernieuwing op economisch, sociaal en cultureel gebied.
2. Herstel en uitbouw van den rechtsstaat.
Bevordering der zelfwerkzaamheid op staatkundig, sociaal-economisch en cultureel gebied, in gewesten en gemeenten, binnen het kader van de nationale eenheid.
Overdracht van bevoegdheden naar nieuwe organen voor het beroeps- en bedrijfsleven, op democratischen grondslag, zoodanig, dat de leiding berust bij Overheid, ondernemers en arbeiders gezamenlijk.
Wettelijke waarborgen voor de openbaarheid van de werkzaamheid der politieke partijen, het beheer van haar geldmiddelen en van de democratie binnen de partijen.
3. Erkenning van het zelfbeschikkingsrecht der bevolking van de Overzeesche gebiedsdeelen.
Voor de naaste toekomst, ter liquidatie van de koloniale verhoudingen, het snel tot stand brengen, in vrijwillige samenwerking, eener staatkundige hervorming op den grondslag van zelfregeering van de deelen van het Koninkrijk, op voet van gelijkwaardigheid, in gecoördineerd Rijksverband.
4. Bescherming tegen ambtelijke willekeur; tegengaan van bureaucratie; krachtige bestrijding van corruptie. Snelle en rechtvaardige afhandeling van de berechting van politieke delinquenten en van de zuivering.
5. Nationaal welvaartsplan ter bevordering van bestaanszekerheid bij een behoorlijk bestaanspeil voor allen.
Socialisatie van het mijnbedrijf, van de circulatiebank, van bedrijven van openbaar nut, zoomede van daarvoor in aanmerking komende monopolistische bedrijven.
Overheidscontrôle op het credietwezen.
Democratiseering van de onderneming.
Bescherming van het consumentenbelang. Binnen het raam der op het algemeen belang gerichte welvaartspolitiek, speciale zorg voor de bescherming en bevordering van het gezonde kleinbedrijf.
6. Planmatige productie- en afzetpolitiek in den landbouw. Bevordering van loonende prijzen voor boer en tuinder; redelijke belooning van den landarbeider; een grondpolitiek, die de grond- en pachtprijzen stabiliseert, die zorgt voor een goede verdeeling van den grond over de bedrijven en die in handen van de gemeenschap brengt ontginningen en nieuwe inpolderingen, zoomede ongebruikte gronden en gronden van groote verpachters, voor zoover het algemeen welzijn vereischt.
Intensieve bebosschings- en herbebosschingspolitiek. Bevordering van cultureele uitwisseling tusschen stad en platteland.
7. Invoering van een het geheele volk omvattend stelsel van sociale verzekering. Een toereikend ouderdomspensioen. Bevordering van werkgelegenheid voor

alle daarvoor geschikte mannen en vrouwen. Gelijkgerechtigheid van mannen en vrouwen. Spoedige en bevredigende financieele en maatschappelijke voorziening voor de slachtoffers van oorlog en verzet. Blijvende regeling van het ontslagrecht. Verplichte vacantieregeling. Verbetering van de zorg voor de volksgezondheid.

8. Nationaal plan voor de ruimtelijke ordening. Bijzondere maatregelen tot hulpverleening en wederopbouw der geteisterde gebieden. Woningbouw op groote schaal, op den grondslag van een tienjaren-plan. Ordening van het bouwbedrijf. Bescherming van huurders, onderhuurders en kamerbewoners.

9. Doelmatigheid in de staathuishouding; gezondmaking van de overheidsfinanciën. Vermogensheffing alsmede heffing van gedurende den oorlog verkregen vermogensaanwas. Progressieve belastingpolitiek, welke rekening houdt met de groote gezinnen. Verlaging van de belastingen op de eerste levensbehoeften. Verhooging en herziening van het successierecht. Vergrooting van de financieele bewegingsvrijheid der gemeenten. Vergoeding van geleden oorlogsschade naar billijkheid binnen de grens der mogelijkheden.

10. Moreele en materieele bescherming van het gezin; uitbreiding der kinderbescherming. Staatsburgerlijke vorming in onderwijs, jeugdorganisatie, leger en volkshoogeschool. Instelling bij de wet van een onderwijs-raad met verordenende bevoegdheid, waarin vertegenwoordigd behooren te zijn alle takken en richtingen van het onderwijs, de Overheid en de ouders. Vernieuwing van ons onderwijs zoodanig, dat dit dienstbaar wordt gemaakt aan de karaktervorming en het vinden van de juiste plaats in de maatschappij. Versterking van de aesthetische vorming in het onderwijs; grooter plaats voor de lichamelijke opvoeding. Rechtstreeksche invloed van de ouders, ook bij het openbaar onderwijs. Hervorming van de opleiding en verbetering van de bezoldiging der onderwijzers. Krachtige bevordering van het nijverheidsonderwijs en het lager landbouwonderwijs.

Eigen bestuursorganen voor de universiteiten.

11. Actieve cultuurpolitiek bij vrije ontwikkeling der kunstrichtingen. Bevordering van het cultureele leven in de gewesten met inschakeling van alle gewesten in het nationale cultureele leven. Nationale Radio-omroep met zelfstandige uitingsmogelijkheid voor de belangrijke geestelijke en maatschappelijke stroomingen. Stimuleering van en steun aan de jeugdorganisaties. Raadpleging van de kerken in zaken, die tot haar bevoegdheid behooren en eventueel ook van andere daarvoor in aanmerking komende organisaties.

12. Actieve buitenlandsche politiek, uitgaande van Nederland's taak en roeping op internationaal gebied. Versterking van het bestel der Vereenigde Naties, op den grondslag van het internationale recht, als orgaan der internationale rechtsordening en tot uitbanning van den oorlog.

Bevordering van de ontwikkeling naar een internationaal orgaan op democratischen grondslag. Bereidheid tot het sluiten van regionale verdragen met landen, die tot denzelfden cultuurkring behooren. Democratiseering van den diplomatieken dienst. Democratiseering van het militaire apparaat, dat bescherming van de nationale veiligheid en van de internationale rechtsorde ten doel heeft. Krachtige bevordering van den terugkeer van door Duitschland geroofde goederen.

(Verkort - red. K.H.A.)

Partij van de Vrijheid

Het beknopte programma van de Partij van de Vrijheid luidt:

1. Eenheid van het Koninkrijk der Nederlanden en binnen dit Koninkrijk eigen meesterschap der deelen.

2. Behoud van de constitutioneele parlementaire monarchie onder het Huis van Oranje.

Handhaving van de rechten van het Parlement.

Bij voorbereiding en uitvoering van wetten worden de in de vrije maatschappij gegroeide lichamen betrokken.

3. De regeering handhave het gezag. Krachtige bestrijding van corruptie.

Rechtsstaat

4. Onverwijlde terugkeer van den rechtsstaat in alle deelen van het Koninkrijk. Bespoediging van het vooronderzoek en van de berechting van de politieke delinquenten, met toekenning van een behoorlijke verdedigingsmogelijkheid en vermijding van onnoodig voorarrest. Spoedige afwikkeling van de zuivering, met doorzetting van de rechtmatig gevallen beslissingen.

Instelling van administratieve rechtspraak op elk gebied, waar ambtelijke willekeur mogelijk is.

5. Volledige medewerking aan de organisatie van de Vereenigde Naties en in het kader hiervan een zoo nauw mogelijk samengaan op alle gebieden met die landen, met welke wij aardrijkskundig, historisch, cultureel en commercieel het nauwst verbonden zijn.

Modern toegeruste lucht-, zee- en landmacht, georganiseerd met inachtneming van internationale eischen en Nederlandsche tradities, te gebruiken ter bescherming van alle gebiedsdeelen. De rangen staan voor ieder open overeenkomstig zijn talenten.

Arbeid en bedrijf

6. Vrije uitoefening van arbeid en bedrijf, vrije beschikking over de vruchten hiervan en een vrije maatschappelijke organisatie, waarbij de Staat, wakende voor het belang der gemeenschap, een corrigeerende taak heeft.

De organisatie van het bedrijfsleven dient het resultaat te zijn van de samenwerking van de vrije organisaties van werkgevers en werknemers. De hoofdbeginselen daarbij dienen te zijn:

a. Het medebetrekken van de arbeiderswereld in het dragen van verantwoordelijkheid.

b. Het handhaven zoo lang en zooveel mogelijk van het beginsel der autonomie.

c. De uiteindelijke zeggenschap van de Overheid.

Socialisatie wordt afgewezen, aangezien deze leidt tot een machtspositie, die daardoor alle gebieden des levens onderwerpt aan dwang, welke de geestelijke vrijheid en den rechtsstaat ondermijnt.

Bestrijding van monopolies ter waarborging van de vrijheid van bedrijf, ook voor die van den kleinen ondernemer en handelsman, èn ter waarborging van de veiligheid van den Staat.

7. Sociale gerechtigheid in het bedrijfsleven te betrachten door samenwerking van werkgevers en werknemers.

De Staat bevordere, dat de inrichting van de maatschappij zoodanig zij, dat een ieder daarin werk kan vinden tegen een loon, dat den werknemer veroorlooft in het onderhoud van zich en zijn gezin te voorzien en hem tevens in staat stelt te sparen. Gestreefd worde naar uitbreiding van het privaatbezit over de massa van het volk, mede door deelneming in de winst van de onderneming.

Krachtige maatregelen ter voorkoming en bestrijding van werkloosheid. Vernieuwde regeling van de sociale verzekeringen, ook tegen werkloosheid, op te bouwen met medewerking van de verzekerden. Verbetering van de ouderdoms- en invaliditeitsvoorziening, en opneming van kleine zelfstandigen in de sociale verzekeringen.

Wettelijke erkenning van het recht op wachtgeld bij ontslag.

Krachtige bevordering van den woningbouw.

Financiën

8. Streven naar evenwicht in de begrooting van rijk, provincie en gemeente.

Herstel van de financieele zelfstandigheid der gemeenten als hoeksteen van haar eigen-meesterschap. Sober overheidsbeheer; een beperkt, redelijk bezoldigd ambtenarencorps. Herziening van de belastingwetgeving, berustend op het beginsel van belasting naar draagkracht, welke nòch den spaarzin van den burger, nòch de ontwikkeling van het bedrijfsleven belemmert; matige, zoo mogelijk geen belasting op eerste levensbehoeften.

Bij alle financieele maatregelen behoort vooral rekening te worden gehouden met de belangen van ouden van dagen en kleine spaarders.

Kapitaalsheffingen alleen ter delging van staatsschuld.

Beperking en waar mogelijk afschaffing van inkomende rechten, in- en uitvoerverboden en andere handelsbelemmeringen.

Bevordering van vrij verkeer met het buitenland voor menschen, goederen en geld.

9. Herstel van vrije bedrijfsuitoefening in akkerbouw, veeteelt en tuinbouw.

Erkenning van de waarde van den zelfstandigen kleinen boer.

Bevordering van den uitvoer.

Uitbreiding van landbouwonderwijs en voorlichting.

10. Moreele en materieele bescherming van het gezin als de kern van de maatschappij.

Gelijkstelling van man en vrouw voor de wet.

Verbetering van de huwelijkswetgeving.

Onderwijs

11. De grondslag van ons onderwijs zij naast de verstandelijke ontwikkeling: de zedelijke normen van het Christendom, de karaktervorming, de lichamelijke opvoeding, de opvoeding tot persoonlijkheid, tot bewustzijn van de verplichtingen, die een democratisch bestuurde staat aan zijn burgers oplegt.

Op de Openbare School worde den leerlingen kennis van den Bijbel bijgebracht.

De financieele gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs blijve gehandhaafd, doch maatregelen dienen getroffen om de openbare school in de praktijk gelijke mogelijkheden te bieden als de bijzondere. Sterke uitbreiding van de kansen voor onbemiddelde begaafde leerlingen om voortgezet en Hooger Onderwijs te volgen.

Verbeterde opleiding en bezoldiging van de leerkrachten.

Toekenning van grootere zelfstandigheid aan de openbare universiteiten en hoogescholen.

Pers en radio

12. Herstel van de grondwettelijke persvrijheid.
Een nationale omroep, die geen staatsomroep is. Hij worde bij de wet geregeld; hij eerbiedige ieders godsdienstige en staatkundige begrippen en dient te staan onder vrij beheer van een uit het maatschappelijk leven voortgekomen orgaan; daarnaast zij er voor de verschillende richtingen gelegenheid om zich te uiten.
(Zie ook 6652 D)

(Verkort - red. K.H.A.)

Protestantsche Unie

De Protestantsche Unie, een onlangs tot stand gekomen concentratie van eenige politieke groepen, waaronder de Vrij Christelijk Historische en de Hervormd Gereformeerde Staatspartij, heeft het volgende beginselprogramma:

1. Het Woord Gods is het richtsnoer voor de Overheid.

2. De profetische taak der Kerk tegenover Overheid en Volk moet erkenning vinden.

3. Het reformatorische karakter van Nederland worde bewaard.

4. De Overheid is geroepen voor de zelfstandigheid van het Rijk in en buiten Europa, te waken mede door het in stand houden van leger, vloot en luchtmacht. Zij heeft het Rijk positief te doen medewerken in de gemeenschap der volkeren en naar vermogen bij te dragen aan de totstandkoming en den uitbouw van een internationale rechtsorde.

5. De Overheid vinde als Christelijke Overheid haar taak ten aanzien van de binnen het Rijksverband besloten overzeesche gebiedsdeelen in de handhaving en het herstel van de welvaart aldaar, in het scheppen van een nieuwen staatsrechtelijken status van de daar wonende volkeren en in het waarborgen van de mogelijkheid tot kerstening van het openbare leven.

6. Aangezien het geheele volk tot het heil en den dienst Gods geroepen is, erkent de Protestantsche Unie geen groepeering van het Nederlandsche volk in geloovigen en ongeloovigen en verwerpt zij op bijbelschen grond iedere principieele antithese tusschen menschen en menschen.

7. In de vormen van onze nationale cultuur in den breedsten zin des woords (onderwijs, kunst, wetenschap, radio, sport) moet het geheele volk eendrachtig den dienst Gods zoeken.

8. Op grond van de in Christus bepaalde waarde van den mensch moet met kracht voor sociale rechtvaardigheid worden opgekomen, opdat ieder mensch naar lichaam en geest de ruimte hebbe om zich in het leven te verheugen.

9. Het volk dient gezien te worden als een gemeenschap van werkers, waarin alle tegenstellingen tusschen werkgevers en werknemers, hoofd- en handarbeiders, stedelingen en plattelanders moet worden bestreden en iedere werker moet deelnemen in de verantwoordelijkheid in zijn arbeidsgemeenschap. De plicht tot, en het recht op arbeid van ieder, die kan werken, worde erkend.

10. Bij de vraag naar de taak der Overheid op economisch terrein, zij het algemeen belang, tezamen met de erkenning van den mensch als persoonlijkheid de eenige maatstaf, waarbij tot het uiterste gewaakt worde tegen werkloosheid.

(Verkort - red. K.H.A.)

Staatkundig Gereformeerde Partij

Het Program van beginselen der Staatkundig Gereformeerde Partij omvat de volgende negentien artikelen:

1. De Staatkundig Gereformeerde Partij staat voor de regeering van het volk geheel op den grondslag van de in de Heilige Schrift geopenbaarde ordening Gods.

2. De Staatkundig Gereformeerde Partij stelt zich ten doel de beginselen van Gods woord op Staatkundig terrein tot meerdere erkenning te brengen in den lande. Haar streven is niet zoozeer gericht op een meerderheid van kiezers als wel op de handhaving en doorwerking van de beginselen, door haar beleden, waarvan haar Program een korte samenvatting vormt.

3. De overheid regeert bij de gratie Gods. Zij ontleent dus haar gezag niet en kan dat ook nimmer ontleenen aan het volk.

4. De overheid zal ook in haar ambt naar Gods wet geoordeeld worden en heeft dus voor naleving van deze wet zorg te dragen. Daarom is zij geroepen:

A. strafbaar te stellen de ontheiliging van Gods Naam en dag;

B. den eed te eischen;

C. tegen te gaan het misbruik van sterken drank;

D. te waken voor de openbare zedelijkheid op wegen en in publieke gebouwen;

E. de Staatsloterij zonder eenigen overgang af te schaffen;

F. in alle samenkomsten te verbieden het verbreiden van beginselen, die de eere Gods en het gezag der Overheid aanranden;

G. Lijkverbranding te beletten.

5. Uit wetgeving en bestuur verwijdere de Overheid alles wat de prediking van het Evangelie belemmert of krenkt; zij bescherme de Kerke Christi en behandele haar naar haar eigen rechten, waarin de kerk wel is onderscheiden van elke vereeniging.

6. De rechtspraak geschiede naar de beginselen, gebouwd op het in de Heilige Schrift geopenbaarde recht des Heeren. De Overheid drage het zwaard niet tevergeefs. Zij is van God geroepen het kwaad te straffen, opdat het geschonden recht worde hersteld. Dit geschonden recht vordert rechtvaardige, maar ook rechtmatige straffen; dienovereenkomstig roept het recht tot wederinvoering van de doodstraf.

7. De verzorging der armen behoort niet tot het werk der Overheid. Wel heeft zij te beschermen die deelen en standen van ons volk, die dreigen in den maatschappelijken strijd te bezwijken. Doch armenzorg blijve aan kerkelijke en particuliere instellingen overgelaten. De Overheid late die instellingen geheel vrij haar arbeid zelf te regelen en grijpe in die regeling dan ook nimmer in.

8. Op de Overheid rust de zorg voor de openbare gezondheid van het volk; zoo verhindere zij de verontreiniging van het water en den openbaren weg en van den dampkring; zij hoede tegen de uitbreiding van besmettelijke ziekten, wanneer en waar die voorkomen, met zulke middelen als tegen het Woord Gods niet strijden (afzondering ontsmetting); zij dwinge echter niet tot een kunstbewerking aan den lijve (geen vaccinatie dus), waardoor èn de vrije beschikking over eigen lichaam en over dat zijner kinderen èn de vrijheid der consciëntie wordt gekrenkt.

9. Onwettige drang der consciëntie harer onderdanen door de Overheid wordt ook uitgeoefend door de sociale wetten, in 1913 door H. M. de Koningin uitgevaardigd, wier uitvoering God verhoede, zoowel als hare uitbreiding. De Staatkundig Gereformeerde Partij protesteert tegen verplichte verzekering en wapent zich tegen uitbreiding.

10. Het schreiend onrecht, aan een Christelijke natie geschied in de berooving der scholen van Gods Woord, waardoor met staatshulp en belastinggeld een groot deel van het opkomend geslacht buiten kennis van de Schrift groot werd, worde hersteld. Die herstelling hebbe zoo plaats, dat de roeping der ouders bij het onderwijs der kinderen voorop ga. Alleen bij het ingebreke blijven van de vervulling dier ouderlijke roeping, doe de Overheid onderwijs geven. Het bijzonder onderwijs worde regel, het openbare onderwijs slechts aanvulling. Uit alle onderwijs worde geweerd wat de eere des Heeren en het gezag der Overheid aanrandt. Het toezicht der Overheid bepale zich alleen tot die zaken, die in den aard van de roeping der Overheid liggen en belemmere nimmer de vrije levensbeweging der Christelijke school.

11. Ook voor Middelbaar en Hooger onderwijs drage de regeering zorg naar dezelfde regelen en gelde dezelfde eisch der vrijheid.

12. Haar gezag oefent de Overheid uit onder medewerking van het volk. Die medewerking wordt verkregen door het kiesrecht zooveel mogelijk allen kringen van ons volk toe te kennen. De Staatkundig Gereformeerde Partij staat een organisch kiesrecht voor, dat rekening houdt met het gezin als de cel der samenleving.

13. Vrouwenkiesrecht echter strijdt met de roeping der vrouw en stemdwang met de vrijheid der burgers.

14. De Overheid bescherme de rechten van den arbeid, zoowel voor patroon als arbeider. De verhouding van patroon en arbeider zij overeenkomstig de regelen van Gods Woord. Derhalve worde staking en uitsluiting geweerd.

15. Staatsbemoeiing mag nimmer het particulier initiatief drukken. De Overheid doe hare bemoeiingen zoo klein mogelijk zijn en beperke het getal bezoldigde ambtenaren tot het onvermijdelijke, ook opdat de belastingen niet noodeloos worden verzwaard.

16. Bij de regeling der belastingen worde rekening gehouden met de draagkracht der verschillende kringen des volks. De Overheid zij op haar hoede tegen opzettelijke bevoorrechting van de eene volksgroep ten koste van de andere.

17. De Overheid drage op doeltreffende wijze zorg voor de defensie des lands, beide door leger en vloot, ook al hebbe zij te waken tegen toomlooze opdrijving der krijgslasten.

18. Optredend voor het Moederland beheere de Overheid de koloniën als bezittingen van het Nederlandsche volk op onbaatzuchtige wijze. Zij bevordere de Evangelie-prediking in Oost- en West, zorge voor goede defensie tegen mogelijken vijandelijken aanval en richte haar bestuur daarheen, dat de inlandsche bevolking naar eigen geaardheid zich ontwikkele.

19. Welke regeeringsvorm, overigens ook goed moge zijn, voor ons land is het constitutioneele Koningschap, opgedragen aan het Huis van Oranje, de van God gegevene.

(Verkort - red. K.H.A.)

RIJKSBEGROOTING 1946

Vervolg van pag. 6700

„Voor een juiste beoordeeling van de ramingen der uitgaven en inkomsten des Rijks dienen deze te worden beschouwd tegen den achtergrond van de volkshuishouding als geheel. Eerst dan kan worden vastgesteld hoe staatshuishouding en volkshuishouding zich tot elkaar verhouden; met name hoe zwaar de druk der belastingen is en welke beteekenis de Overheidsuitgaven hebben voor de productie en consumptie als geheel" — aldus minister P. Lieftinck in zijn nota ter begeleiding van de ontwerp-begrooting 1946. Wij laten hier het derde deel (C) van deze nota volgen.

C. Begrooting en Nationaal Budget voor 1946.

De volkshuishouding is zeer gecompliceerd. Zij bestaat uit individueele huishoudingen van zeer uiteenloopenden aard, die op velerlei wijzen met elkaar en met het buitenland in verbinding staan. Zij kan dan ook niet doelmatig worden beschreven door één enkele begrooting van inkomsten en uitgaven, doch vereischt te harer beschrijving een stelsel van zoodanige begrootingen, die ieder op een groep gelijksoortige huishoudingen betrekking hebben. Ten einde het overzicht toch zoo eenvoudig mogelijk te maken, onderscheidt de nota vier groepen van huishoudingen n.l. de gezinshuishoudingen, de bedrijfshuishoudingen, de overheidshuishoudingen en het Buitenland. Daarnaast wordt nog afzonderlijk de kapitaalmarkt behandeld, die de credietbehoeften van het bedrijfsleven en van de Overheid tot een totaal van 3 milliard zal moeten bevredigen.

De begrooting der Nederlandsche volkshuishouding geeft dus een overzicht van de geldstroomen, die zich waarschijnlijk tusschen deze vier groepen van huishoudingen zullen bewegen; daarnaast beschouwt zij afzonderlijk de kapitaalmarkt, waar de met vermogensveranderingen samenhangende geldstroomen bijeenkomen.

Alle geldstroomen komen in de begrooting uiteraard tweemaal voor: eenmaal onder de ontvangsten en eenmaal onder de uitgaven.

VERKORT NATIONAAL BUDGET 1946 IN MLD. GULDENS [1])

I Gezinshuishoudingen

Ontvangsten:		Uitgaven:	
a. Productieve inkomens, uitgekeerd door het bedrijfsleven (II g) ..	6.1	d. Consumptie (II a)	6.2
b. Idem uitgekeerd door de Overheid (III f)	1.5	e. Belastingen (III a)	1.2
c. Overgedragen inkomens (III g) ..	1.0	f. Te besparen (S) (IV a)	1.2
	8.6		8.6

II Bedrijfshuishoudingen (Incl. Overheidsbedrijven)

Ontvangsten:		Uitgaven:	
a. Leveranties aan gezinshuishoudingen (I d)	6.2	g. Belooning van productiefact. (I a)	6.1
b. Id. aan de Overheid †) (III e) ..	1.8	h. Leveranties van andere bedrijfshuishoudingen voor:	
c. Id. aan andere bedrijfshuishoudingen (II h1 + 2)	2.7	1. Nieuwe investeeringen (II c) §)	1.8
d. Leveranties aan buitenland (uitvoer) (V c) ca.	1.0	2. Vervangingsinvesteeringen (IIc)	0.9
e. Steun door de Overheid (III h) ..	0.2	i. Leveranties van buitenl. (invoer) (V a) ca.	2.8
f. Opgenomen „crediet" (S) (IV c)	1.2	j. Belastingen (III b)	1.1
		k. Overige betalingen aan Overheid (III c)	0.4
	13.1		13.1

III Overheid (excl. Overheidsbedrijven en wederopbouw)

Ontvangsten:		Uitgaven:	
a. Belastingen, opgebr. door gezinshuishoudingen (I e)	1.2	e. Leveranties van bedrijfshuishoud. (materieel) (II b)	1.8
b. Idem, opgebr. door bedrijfshuishoudingen (II j)	1.1	f. Belooning van productiefactoren (I b)	1.5
c. Overige betalingen van bedrijfshuishoudingen (II k)	0.4	g. Overgedragen inkomens (I c) ..	1.0
d. Leeningen (S) (IV d)	1.8	h. Steun aan het bedrijfsleven (II e)	0.2
	4.5		4.5

IV Kapitaalmarkt

Ontvangsten:		Uitgaven:	
a. Te besparen d. particulieren (I f)	1.2	c. „Crediet"verstrekking aan bedrijfsleven (II f)	1.2
b. Op te nemen buitenlandsch crediet en te mobiliseeren buitenlandsch vermogen (V d)	1.8	d. Leeningen opgenomen door overheid (III d)	1.8
		e. Kapitaalexport (V b)	—
	3.0		3.0

V Buitenland

Ontvangsten:		Uitgaven:	
a. Invoer (II i) ca.	2.8	c. Uitvoer (II d) ca.	1.0
b. Aan buitenland verstrekt crediet (IV e)	—	d. Door buitenland verleend crediet (S) (IV b)	1.8
	2.8		2.8

*) Achter elken post wordt verwezen naar den tegenpost. S = Sluitpost.
†) Materieele uitgaven ∫ 1.7 mld., plus nieuwe investeeringen ten behoeve van de overheid ∫ 0.1 mld. De vervangingsinvesteeringen zijn in de materieele uitgaven inbegrepen.
§ Nieuwe investeeringen ∫ 1.9 mld., minus die in den overheidssector ad ∫ 0.1 mld.

Toelichting

I. Gezinshuishoudingen.

Aan de zijde der ontvangsten wordt de belangrijkste post gevormd door de „productieve inkomens, uitgekeerd door het bedrijfsleven", 6.1 milliard. Deze post is op de volgende wijze geraamd:

In 1938 was de netto-productie der bedrijfshuishoudingen 4.6 milliard. Deze netto-productie zal in 1946 geringer zijn daar:

a. de beschikbare beroepsbevolking gedaald is met 2% (geïnterneerden, militairen, ambtenaren);

b. de arbeidsproductiviteit aanmerkelijk lager zal zijn en wel naar schatting 80% is van die in 1938.

De werkloosheid daarentegen kan op 11% worden gesteld tegen 16% in 1938.

Het niveau der binnenlandsche productiekosten kan worden geraamd op 180% van 1938.

Deze verschillende factoren in aanmerking nemende, wordt de netto-productie der bedrijfshuishoudingen $0.98 \times 0.80 \times \frac{89}{84} \times 1.80 \times 4.6 = 6.9$ milliard.

Dit bedrag der netto-productie wordt niet in zijn geheel aan de gezinshuishoudingen uitbetaald. Het omvat ook reserveeringen van N.V.'s en betalingen van het bedrijfsleven aan de Overheid. In het licht van ervaringscijfers konden de bedragen voor reserveeringen van N.V.'s en betalingen van bedrijfsleven aan Overheid tezamen op 0.8 milliard worden geschat. Daarmee worden dan de productieve inkomens uitgekeerd door het bedrijfsleven aan de gezinshuishoudingen 6.9 — 0.8 = 6.1 milliard.

De productieve inkomens, uitgekeerd door de Overheid, omvatten de loon- en salarisuitgaven benevens de rente van de schuld van vóór 1940 (de tijdens den oorlog gemaakte schuld heeft niet tot een uitbreiding der reëele activa geleid; de rente over deze schuld is derhalve niet tot de productieve, maar tot de overgedragen inkomens gerekend).

De overgedragen inkomens bestaan uit de volgende posten:

a. Annuïteit Alg. Burg. Pensioenfonds en pensioentoelagen ..	ca. 90	millioen
b. Ondersteuning door het Rijk	„ 359	„
c. Ondersteuning door de Gemeenten	„ 150	„
d. Rente over schuld na 1940	„ 320	„
e. Overzeesche gewesten	„ 30	„
f. Subsidies	„ 90	„

Het cijfer voor de consumptie-uitgaven (6.2 milliard) is geraamd op basis van de huidige rantsoenen.

De schatting der, door de gezinshuishoudingen te dragen belastingen (1.2 milliard), omvat zoowel de belastingen, welke in de Rijksbegrooting werden opgevoerd, als provinciale en gemeentelijke belastingen. In deze schatting is er mede gerekend, dat een deel van de betalingen uit hoofde van achterstallige belasting uit het inkomen van 1946 zal moeten worden voldaan; van het overige deel is aangenomen, dat het zal worden voldaan uit vermogen. Het laatstgenoemde gedeelte werd niet opgenomen in de schattingen van het nationale budget.

Het te besparen bedrag van 1.2 milliard is als sluitpost gevonden. Bij dit bedrag dient men zich te realiseeren, dat het overschot van premiebetalingen voor levensverzekeringspolissen boven de uitkeering en de rente door verzekeringsbedrijven geïnd op hunne beleggingen ook als besparingen zijn aangemerkt.

II. Bedrijfshuishoudingen.

De rekeningen der bedrijfshuishoudingen omvatten behalve de particuliere ondernemingen ook de Overheidsbedrijven. Bovendien worden de wederopbouwwerkzaamheden, die door de Overheid worden uitgevoerd of gefinancierd, hieronder eveneens begrepen. In Werkelijkheid zal dus bijv. de post Opgenomen crediet (IIf) ook de schadevergoedingen van de Overheid omvatten.

Onder de leveranties aan andere bedrijfshuishoudingen zijn hier alleen de investeeringen gerekend. Alle onderlinge leve-

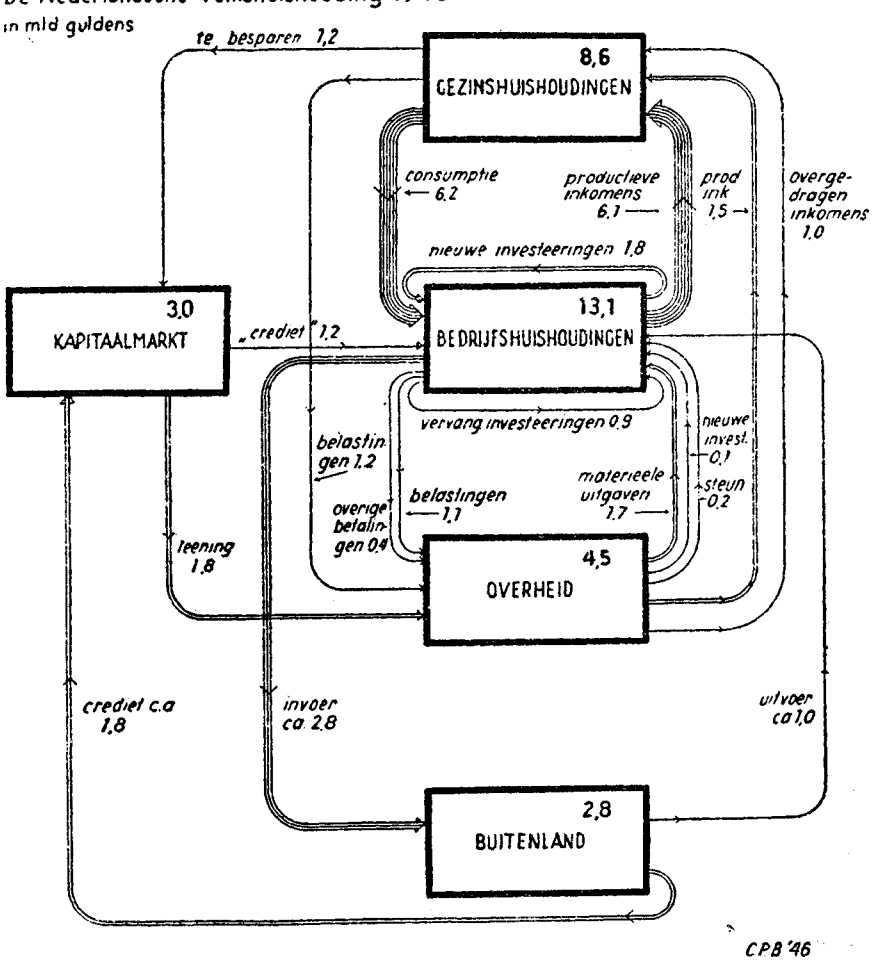
ringen van halffabrikaten zijn buiten beschouwing gelaten. De investeeringen zijn te onderscheiden in nieuwe investeeringen en vervangingsinvesteeringen.
In verband met de zeer groote moeilijkheden bij het verkrijgen van buitenlandsche kredieten, zal het noodzakelijk blijken de leveranties aan het buitenland zoo hoog mogelijk op te voeren, desnoods ten koste van de eigen consumptie.
Het opgenomen crediet, moet als sluitpost worden beschouwd. Het bedrag, waarmee de uitgaven de ontvangsten overtreffen, moet op de kapitaalmarkt worden opgenomen. Van de posten aan de zijde der uitgaven zijn verschillende reeds in het bovenstaande toegelicht. De belooning van productiefactoren komt onder de ontvangsten der gezinshuishoudingen voor.
Voor de raming van de leveranties van het buitenland is uitgegaan van het totaal der thans bestaande invoerplannen. Gezien de hierboven reeds vermelde moeilijkheid bij het opnemen van buitenlandsche credieten zal dit bedrag echter zoover moeten worden verlaagd als mogelijk is zonder de binnenlandsche productie ongunstig te beïnvloeden. De invoer van militair materieel is in de hierbedoelde buitenlandsche leveranties mede begrepen.
De belastingen, welke de bedrijfshuishoudingen moeten opbrengen, werden geschat op grond van de vermelde schattingen voor inkomens en consumptie. Ook hier werd aangenomen, dat een deel der achterstallige belastingen uit het vermogen der bedrijfshuishoudingen zal worden voldaan en een ander deel uit de winst van het loopende jaar.

III. Overheid.
Een vergelijking van deze begrooting met de ontwerp-Rijksbegrooting voor 1946 wordt bemoeilijkt door het feit, dat deze begrooting niet alleen betrekking heeft op het Rijk, doch ook op de provincies, gemeenten en waterschappen.
De betalingen tusschen het Rijk en de Rijksfondsen, welke in de Rijksbegrooting tot uiting komen in de z.g. verrekenposten, zoomede de geldstroomen tusschen het Rijk en de andere publiekrechtelijke lichamen onderling, zijn hier uiteraard niet meegeteld. Voorts zijn niet opgenomen de uitgaven voor den wederopbouw. Evenmin zijn opgenomen de uitgaven wegens aflossing van de door de Overheid aangegane schuld.
Een vergelijking met de Rijksbegrooting wordt verder bemoeilijkt, aangezien deze laatste naar de Departementen (organiek) wordt opgesteld, terwijl de begrooting voor de Overheid er een is, ingedeeld in kostensoorten.
Ook dient niet uit het oog te worden verloren, dat deze Overheidsbegrooting is samengesteld op een tijdstip, waarop de ontwerp-Rijksbegrooting voor 1946 nog niet bekend was, zoodat noodgedwongen met oudere gegevens moest worden gewerkt.
Gezien het geheel verschillend punt van uitgang is het niet verwonderlijk, dat de sluitpost van de door het Centraal Planbureau samengestelde Overheidsbegrooting (1.8 milliard) afwijkt van de som van de nadeelige saldi van de Rijksbegrooting (2.2 milliard, te vermeerderen met 0.4 milliard wegens het nadeelig saldo van het Landbouwcrisisfonds) en van de nadeelige saldi der begrootingen der lagere publiekrechtelijke lichamen (te stellen op 0.2 milliard). Immers in laatstgenoemde bedragen zijn dus in tegenstelling met het eerste zoowel de aflossingen als de bijdragen aan de Overheid in den Wederopbouw begrepen.

IV. Kapitaalmarkt.
Hier komen de leeningen van de Overheid en het bedrijfsleven en de besparingen van particulieren te zamen. Het bedrag ad ƒ 1.8 milliard, dat is opgevoerd wegens op te nemen buitenlandsch crediet en te mobiliseeren buitenlandsch vermogen is het maximum, dat uit dien hoofde ter beschikking kan komen. Tot dit bedrag kan dus de invoer den uitvoer overtreffen. Opgemerkt moet worden, dat het gegeven beeld van de kapitaalmarkt zeer onvolledig is.

Conclusies.
Het nationale inkomen, hetwelk uit bovenstaande ramingen resulteert, bedraagt bijeengeteld de netto-productie der bedrijfshuishoudingen = 6.9 milliard + de productieve inkomens, uitgekeerd door de Overheid = 1.5 milliard, dus totaal 8.4 milliard gulden.
De gezamenlijke belastingen, uit inkomens en winsten van 1946 te voldoen, bedragen 2.3 milliard gulden, hetwelk dus ruim 27% van het nationale inkomen uitmaakt. Zonder de betaling van achterstallige belasting uit het nationale inkomen van 1946 zou dit percentage ± 25% bedragen. Ter vergelijking diene, dat de belastingdruk in Engeland ongeveer 1/3 van het nationale inkomen bedraagt.
Intusschen leveren de belastingbronnen voldoende op om den Gewonen Dienst der Rijksbegrooting met een overschot te doen sluiten, welk overschot tot een bedrag groot 163 millioen gulden, ten bate van de middelen van den Buitengewonen Dienst wordt gebracht.
Gelet op den omvang van de uitgaven op den Buitengewonen Dienst, waarop belangrijke posten als b.v. het consumentencrediet, nog pro memorie voorkomen, is dit een te laag bedrag.
Het streven is er n.l. op gericht overschotten op den gewonen dienst te kweeken en deze aan te wenden ten bate van den buitengewonen dienst. Eigenlijk zou zeker een bedrag van 20% der buitengewone uitgaven aldus ten laste van den gewonen dienst moeten zijn gebracht. Onvoldoende middelen en inefficiency van het overheidsapparaat maakten dit onmogelijk, doch de toeneming van het nationale inkomen en het effect der organisatorische maatregelen zullen op dit gebied op korten termijn verbetering moeten brengen.
Gezien de omstandigheden lijkt het verantwoord een aanmerkelijk deel van de buitengewone uitgaven niet met gewone middelen te dekken, omdat die uitgaven o.a. ten doel hebben het economische leven in Nederland weer op gang te brengen, waardoor de arbeidsproductiviteit zal stijgen en daardoor ook het nationale inkomen.
Deze stijging zal haar uitdrukking vinden in de loopende belastingopbrengst, die bij een dalend uitgaaf-totaal van den Buitengewonen Dienst dus een toeneming zal vertoonen. De verbetering van de budgetsituatie in verhouding tot 1945 is hiervan reeds een duidelijk symptoom. Echter rijst de vraag of de enorme bedragen aan uitgaven op den Gewonen en Buitengewonen Dienst binnen het kader van de mogelijkheden, welke de Nederlandsche volkshuishouding biedt, wel kunnen worden gefinancierd.
De sluitpost voor deze financiering wordt gevormd door het bedrag der op te nemen leeningen en van het te mobiliseeren buitenlandsch vermogen, welk bedrag, binnen het raam van het nationaal budget, wordt geraamd op 1.8 milliard gulden. Te zamen met de credietbehoefte van het bedrijfsleven wordt het bedrag, dat van de kapitaalmarkt wordt verwacht, gesteld op 3 milliard gulden. Dit bedrag moet, voorzoover daarin niet wordt voorzien door buitenlandsch crediet en mobilisatie van buitenlandsch vermogen, uit binnenlandsche besparing ontstaan. Deze laatste post, welke op 1.2 milliard gulden is gesteld, vormt een sluitpost.
Het bovengenoemde bedrag van 1.8 milliard zal moeten worden verkregen door liquidatie van bepaalde buitenlandsche bezittingen, als b.v. gedurende den oorlog opgeloopen dividenden en interest van Amerikaansche en Britsche waardepapieren en andere vorderingen. Ook konden, als uit de omschrijving van den post blijkt, tot aanmerkelijke bedragen leeningen worden afgesloten bij de Amerikaansche, Canadeesche en andere bevriende Regeeringen, terwijl de particuliere credietrelaties in den loop van dit jaar zeker

De Nederlandsche Volkshuishouding 1946

weer zullen worden aangeknoopt. Ten slotte moet, wanneer op deze wijze niet voldoende wordt verkregen, een beroep worden gedaan op de Nederlandsche bezitters van buitenlandsche waardepapieren, om deze te liquideeren en de deviezenopbrengst er van in handen van de Overheid te stellen, ter besteding voor algemeene welvaartsdoeleinden. Wel moet hierbij worden bedacht, dat een zeer belangrijk deel der opbrengst hiervan, althans aanvankelijk, bestemd is om te dienen tot aflossing van opgenomen kortloopende credieten. Al met al is echter te verwachten, dat uit al deze middelen gedurende het loopende jaar zeker niet meer dan 1.8 milliard gulden is te verwachten. Een groot deel van de middelen moet dan ook komen uit binnenlandsche besparingen.

Wat het bedrag aan binnenlandsche besparingen (1.2 milliard gulden) aangaat, zij opgemerkt, dat in normale jaren er op kon worden gerekend, dat van het nationale inkomen vrijwillig werd gespaard ± 10%. Dit zou volgens dezen maatstaf een bedrag van ongeveer 0.8 milliard gulden opleveren. Evenwel wordt hiervoor belangrijk meer, n.l. 1.2 milliard, geraamd. Het gezinshuishoudingenbudget vermeldt, als gezegd, dit bedrag dan ook uitdrukkelijk als een sluitpost.

De minister erkent, dat een zoo groot bedrag aan vrijwillig samengebrachte, reëele binnenlandsche besparingen niet is te verwachten, behoudens wanneer het Nederlandsche volk er in zou slagen om zijn arbeidsproductiviteit belangrijk te verhoogen, en daarbij de consumptie vrijwel onveranderd op het genoemde peil van 6.2 milliard te houden.

Het kapitaalmarktbudget geeft duidelijk aan, dat de noodzaak van een dergelijk hoog bedrag aan binnenlandsche besparingen mede voortvloeit uit het hooge bedrag van 1.8 milliard gulden aan leeningen, door de Overheid op te nemen. Hierbij moet worden bedacht, dat, hoe grooter de bijdrage van de Overheid is in de financiering van den wederopbouw, hoe sterker de credietbehoefte van de Overheid stijgt.

Ingeval de Overheid inderdaad het hooge bedrag van 1.8 milliard heeft te financieren en de binnenlandsche besparingen (hetzij vrijwillig, hetzij gedwongen) niet kunnen worden opgevoerd tot 1.2 milliard gulden, zal een additioneele geldschepping niet kunnen uitblijven. Tenzij de daaruit voortvloeiende geldvermeerdering door een verhoogde liquiditeitsvoorkeur zou worden gecompenseerd, liggen de gevolgen van een zoodanige ontwikkeling voor het monetair evenwicht voor de hand. Reeds eerder (zie 6546 en 6611) heeft de minister gewezen op het deflationistisch effect der buitenlandsche leeningen. Dit effect heeft slechts een korten duur en mag voor de financieele situatie van het jaar 1946 niet in die mate worden verdisconteerd als voor 1945 kon geschieden.

De minister stelt welbewust het alternatief van zoo groot mogelijke arbeidsinspanning, zoo hoog mogelijk opgevoerde besparingen, zoo ver mogelijk doorgevoerde zuinigheid en efficiency — of anders inflatie.

Het monetair evenwicht zal alleen gehandhaafd kunnen blijven door een combinatie van de zes hierna genoemde middelen:

a. opvoering van de arbeidsproductiviteit;

b. handhaving der consumptie op het bestaande niveau, met een minimaal noodzakelijke aanvulling van de voorraden duurzame consumptiegoederen;

c. zoo groot mogelijke besparing als uitvloeisel van beide voorgaande middelen;

d. concentratie van den invoer op die goederen, die de arbeidsproductiviteit kunnen verhoogen;

e. opvoering van den uitvoer van goederen en diensten met opoffering van een verhooging der binnenlandsche consumptie, om een zoo groot mogelijk deel van den invoer te kunnen betalen;

f. intering van vermogen in het buitenland om het tekort op de betalingsbalans aan te vullen, dat niet door buitenlandsche leeningen kan worden gedekt.

(V. b. 6699)

Regeeringsverklaring i.z. Nederlandsch-Indië

2 Mei — De minister van Overzeesche Gebiedsdeelen, prof. dr. J. H. Logemann, heeft in de Tweede Kamer een regeeringsverklaring afgelegd over het beleid van de regeering ten aanzien van Indië. De minister begon met te verklaren, dat de regeering besloten had haar mededeelingen in openbare vergadering te doen, hoewel dit niet zonder bezwaar was, v.n.l. daarom, omdat nog geen volledige overeenstemming werd bereikt. Het overleg zal onverwijld worden voortgezet en het spreekt vanzelf, dat het bij een dergelijken staat van zaken niet opportuun kan worden geacht om alle pogingen en suggesties, die het voorwerp van onderzoek hebben uitgemaakt, in het publiek te brengen. De regeering is overtuigd, dat er wezenlijke vorderingen zijn gemaakt in het begrijpen en waardeeren van de wederzijdsche standpunten van de partijen in het conflict en de openbaarheid, die in dit stadium aan de zaak kan worden gegeven, moet daarom ondergeschikt zijn, zij het gelukkig slechts in onbeteekenende mate, aan het streven om de gesponnen draden niet af te doen breken.

De „Republiek Indonesia"

Tegenover de regeeringsverklaring van 10 Februari 1946 (zie Kees. Hist. Archief 6619) heeft de nationalistische beweging aanvankelijk het standpunt ingenomen, dat de erkenning van de „Republiek Indonesia" als souvereine staat uitgangspunt behoorde te zijn.

De Nederlandsche regeering van haar kant heeft zich uiteraard op het standpunt gesteld, dat een dergelijke constructie niet in overeenstemming kon worden geacht met de verantwoordelijkheden, die aan het Koninkrijk der Nederlanden ten aanzien van Indonesië toekomen.

Uit de impasse, waarin de pogingen om tot een vreedzame oplossing van het conflict te komen, dreigden te geraken, scheen zich een uitweg voor te doen, toen bleek, dat in Indonesischen kring waardeering bestond voor de wijze, waarop in Indo-China een analoge moeilijkheid tusschen Frankrijk en de republiek Viet-Nam, waarin het voormalige keizerrijk Annam zich had getransformeerd, tot oplossing was gebracht. (zie 6656 C)

De lt.-Gouverneur-Generaal heeft daarop het initiatief genomen tot een benadering van het vraagstuk langs deze lijnen. De hoofdgedachte van de tusschen de Fransche republiek en Viet-Nam gesloten „convention preliminaire" is, dat Viet-Nam als een „état libre" deel zal uitmaken van de „Fédération Indo-Chinoise" en daarmede van de „Union Française".

Deze gedachte, overgebracht op den toestand in Nederlandsch-Indië, leidde tot het denkbeeld, dat de „Republiek Indonesië" erkenning zou kunnen vinden als onderdeel van een federatief gemeenebest Indonesië, dat zelf, overeenkomstig de verklaring van 10 Februari 1946, als deelgenoot zal optreden naast Nederland, Suriname en Curaçao in het Koninkrijk der Nederlanden.

Wat de plaats betreft, die de republiek in het geheel van Indonesië zou kunnen innemen, is men in nationalistischen kring overtuigd, dat zij ook in de Buitengewesten algemeen zou worden aanvaard, indien men gelegenheid had om ook daar vrijelijk propaganda voor haar te voeren en haar organisatie in te richten.

Men erkent echter, dat op het oogenblik haar gezag de facto beperkt is en vandaar de bereidheid om vooralsnog genoegen te nemen met een plaats als onderdeel van het geheel van Indonesië.

De republiek als onderdeel van het Koninkrijk —

Voor de Nederlandsche zijde bestond de aantrekkelijkheid van een oplossing in den aangeduiden geest daarin, dat de bereidheid van de republiek om als constitueerend deel van Indonesië te treden in het koninkrijk, impliceert het loslaten van de revolutie. Tot de erkenning van de souvereiniteit van het koninkrijk met even zoovele woorden was men bereid en daarnaast is uitgesproken de bereidheid om de toekomstige structuur van Indonesië in het algemeen te baseeren op de beginselen, die belichaamd waren in de verklaring van 10 Februari 1946. Gegeven het feit, dat in die verklaring Indonesië gedacht is als 'n federatief verband van zelfregeerende onderdeelen, laat deze verklaring voor de opname daarin van de republiek alle ruimte.

De bijzondere bevoegdheden, die aan den vertegenwoordiger van de Kroon op den grondslag van evenbedoelde verklaring zullen moeten worden voorbehouden, opdat het koninkrijk de uiteindelijke verantwoordelijkheid zal kunnen dragen voor de eerbiediging van fundamenteele rechten, voor goed bestuur en gezonde financiën, werken voor het geheele gemeenebest Indonesië en dus uiteraard ook in zijn constitueerende onderdeelen.

Voor het populaire misverstand, dat erkenning van de republiek zou beteekenen abdicatie van het koninkrijk, is dus geen plaats gelaten.

Wel dient hierbij te worden beseft, dat de regeering van het koninkrijk in den gedachtengang van de verklaring van 10 Februari, uit vertegenwoordigers van de verschillende deelgenooten zal zijn samengesteld.

De erkenning van de republiek op den beschreven voet past zeer wel binnen het kader van de verklaring van 10 Februari 1946. De vraag kan slechts zijn, of zij voor een bepaald gebied inderdaad in aanmerking kan komen, om beschouwd te worden als de autonome organisatie van een der samenstellende landen van het gemeenebest.

De regeering is van oordeel, dat deze opvatting voor Java inderdaad kan worden aanvaard. Het staat voor haar vast, dat een zelfregeerend Java, geleid door dezelfde groepen, die thans het gezag in de „Republiek Indonesia" uitoefenen, voor de geheele Indonesische bevolking van Java de juiste expressie van hare staatkundige verlangens zal zijn.

Terwijl de regeering van meening is, dat de wezenlijke elementen voor een vreedzame liquidatie van het staatkundig conflict op Java aanwezig zijn, blijken nog vele zaken aan het tot stand komen van een gunstige oplossing in den weg te staan. De heer Sjahrir en zijn medestanders zijn echter bereid, ter wille van het tot stand brengen van een accoord, waardoor het wapengeweld een einde zal kunnen nemen, hun aanspraken te beperken tot die gebieden, waarover de republiek de facto gezag uitoefent. Over den omvang van dit gebied bestaat echter een tot dusver niet opgelost meeningsverschil tusschen hen en de Nederlandsche regeering. De Nederlandsche regeering van haar zijde is bereid te erkennen, dat de „republiek Indonesia" de facto gezag uitoefent over die deelen van Java en Madoera, die niet behooren tot de door de geallieerde troepen beschermde arealen.

Andere eilanden
Van Indonesische zijde wordt ditzelfde volgehouden ten aanzien van het geheele eiland Sumatra en zelfs gesteld, dat men goede reden zou hebben deze aanspraak ook geldend te maken voor het grootste gedeelte van Celebes en een aantal andere eilanden. De aanspraak op Sumatra kan door de Nederlandsche regeering op dit oogenblik niet worden toegegeven.
Ten aanzien van alle Buitengewesten, dus ook van Sumatra, staat de Nederlandsche regeering op het standpunt, dat zij zich vrijelijk zullen mogen uitspreken over hun wenschen nopens hun toekomstigen status binnen Indonesië.
De regeering stelt zich dus te dezer zake op een zuiver democratisch standpunt, maar zij moet dan ook vasthouden aan den democratischen eisch, dat de bevolking der Buitengewesten zich in vrijheid en veiligheid zal kunnen uitspreken. Propaganda-methoden, die van bedreiging of geweld gebruik zouden willen maken, kunnen natuurlijk niet worden toegelaten.
Het bleek, dat men van Indonesische zijde met eenig wantrouwen stond tegenover de gedachte, dat Indonesië een federatieven bouw zou krijgen. Men zag daarin ten onrechte een poging om te verdeelen en daardoor te heerschen. De motieven, die de Nederlandsche regeering tot deze gedachte hebben geleid, zijn echter geen andere dan deze, dat bepaalde gedeelten van de Buitengewesten zeer uitdrukkelijk bezwaar hebben gemaakt om op dit oogenblik in den eenheidsstaat Indonesië op te gaan. Met name geldt dit voor bepaalde gedeelten van de Groote Oost- en van Borneo. De regeering zou het in strijd achten met hare verplichtingen tegenover deze volken, aan wier loyaliteit zij zoo veel te danken heeft, indien zij hen dwong in te gaan in een staatkundig verband, waarin zij zich niet veilig gevoelen.

Gemeenebest of vrijstaat.
Van Indonesische zijde blijkt men weinig te gevoelen voor den term gemeenebest. Eensdeels omdat deze het federatief element onderstreept, en ten andere omdat er geen goede vertaling voor te vinden is. De voorgeslagen term vrijstaat, die de democratische gedachte accentueert, valt zeker te overwegen, indien blijkt, dat er zich geen misverstand omtrent den status van Indonesië binnen het koninkrijk vasthecht.
De regeering moest bezwaar maken tegen het neerleggen van het resultaat der besprekingen in een verdrag, aangezien zij zichzelf niet de constitutioneele bevoegdheid kan toekennen om zulk een verdrag te sluiten. H. i. behoeft dit niet in den weg te staan aan het verkrijgen en vastleggen van materieele overeenstemming.
Het laat zich uiteraard nog niet zeggen in hoeverre men van Indonesische zijde bereid zal zijn om de boven uiteengezette vraagstukken onder hetzelfde licht te bezien als de Nederlandsche regeering. Ongetwijfeld zijn hier nog vele bezwaren te overwinnen.
Indien men daarin mocht slagen, is de Nederlandsche regeering uiteraard bereid het vertrouwen, dat ze in den heer Soetan Sjahrir en de zijnen stelt, uit te strekken tot hun organisatie, de „Republiek Indonesia". Maar zij heeft toch niet nagelaten daarbij uitdrukkelijk te doen weten, dat een zeer groote moeilijkheid om tot dezen stap te komen voor het Nederlandsche volk, zijn vertegenwoordiging en zijn regeering, nog steeds daarin is gelegen, dat in de republiek te veel Japansche invloeden op allerlei wijzen werkzaam zijn gebleven. Ten aanzien van alle behandelde punten geldt bovendien, dat de regeering verklaard heeft geen enkele afzonderlijke toezegging te doen. Alles moet zich uiteindelijk samenvoegen tot een aanvaardbaar geheel; wat in een bepaald verband aannemelijk is, kan los daarvan volstrekt onaannemelijk zijn.

Geïnterneerden.
Ten slotte heeft de regeering met nadruk gesteld, dat de bevrijding en in veiligheid brenging van de geïnterneerden, die zich thans nog in het niet-bezette gedeelte van Java bevinden, door haar beschouwd wordt als een absolute fatsoensplicht.
De besprekingen te Batavia en hier te lande hebben steeds de beperkte strekking gehad, de nationalistische beweging ertoe te brengen de wapens neer te leggen, de revolutie te laten vallen en door deelneming aan de rijksconferentie mede te gaan werken aan de vreedzame hervorming van het Koninkrijk. Men dient dit goed te bedenken, om in te zien, dat het begrijpelijk verlangen van die bevolkingsgroepen, die de regeering steeds trouw zijn gebleven, om mede aan het woord te komen, in dit stadium nog slechts zeer ten deele kon worden vervuld.
Intusschen heeft de regeering bijzonder nut gehad van de Indonesische adviseurs dien den lt.-Gouverneur-Generaal, naast de representanten van de wederpartij, hebben vergezeld.
De regeering betreurt het, dat de door dr. Van Mook onder hare verantwoordelijkheid met zooveel beleid en volharding gevoerde besprekingen nog niet tot een uiteindelijk resultaat hebben geleid. Zij vertrouwt nochtans, dat hier een uitweg ligt uit den toestand, die steeds dieper Indië's en met name Java's welvaart en geestelijk welzijn aanvreet. Zij vertrouwt nog steeds, dat het land dank zij een diep verantwoordelijkheidsbesef aan beide zijden voor een ramp kan worden behoed. (Tijd)
(V. b. communiqué „Hooge Veluwe": 6701 A)

Nederland

A. Politiek debat tusschen prof. dr. W. Schermerhorn en prof. C. W. de Vries —

25 April — Op 24 April had te Rotterdam een politiek debat plaats, tusschen den minister-president, prof. ir. W. Schermerhorn en prof. C. W. de Vries, hoogleeraar aan de Economische Hoogeschool te Rotterdam. De uitdager was prof. De Vries, die de beginselen van de Partij van de Vrijheid onderschrijft.
De voorzitter van dezen avond was Mgr. Dr. J. Witlox, hoofdredacteur van „De Maasbode".
Prof. De Vries kwam het eerst aan het woord en koos tot titel van hetgeen hij te zeggen had: eenheid door democratie. Hij ging uit van een vergelijking tusschen de Aprilbeweging van 1853 — daarbij het accent leggend op den invloed van Thorbecke's Armenwet — en wat hij noemde de Aprilbeweging 1946. Hij verweet zijn opponent bevoorrechting van de illegaliteit en verder gebrek aan continuïteit en gebrek aan openbaarheid. Is het noodparlement voldoende ingeschakeld, vroeg spr.; is voldoende geschied om de mogelijkheid van spoedige verkiezingen geheel uit te buiten?
Een volgend verwijt was: ontrouw aan het constitutioneel mandaat van het kabinet. O.a. ging volgens prof. De Vries het kabinet te ver in de richting van de geleide economie. In dit verband raakte spr. ook de kwestie Indie. Spr. maakte zich bezorgd over de uitlating van minister V. d. Leeuw, dat de openbare school dichter moest naderen tot de bijzondere. Hij vreesde in dit verband een geheel nieuw protestantsch clericalisme.
Prof. Schermerhorn protesteerde o.m. tegen het al te lichtvaardig identiek verklaren van het beleid van dit kabinet met dat van de Partij van den Arbeid. De functie, aan de verzetsbeweging toebedeeld, verdedigde hij o.m. uit de noodzaak van een weerbare democratie tegenover de voorbije autoritaire periode. Het was spr. niet duidelijk wat prof. De Vries eigenlijk met de Aprilbeweging van 1946 bedoelde. Prof. Schermerhorn meende dat zijn opponent de Aprilbeweging identificeerde met een vrij hevige oppositie. Het verwijt van discontinuïteit wees hij af met een verwijzing naar zijn programrede van 27 Juni 1945. Snelle verkiezingen zouden, afgezien van de technische onmogelijkheid, ook haar bezwaren gehad hebben. Wat de behandeling van het noodparlement betreft, meende spr. dat dit altijd was ingeschakeld wanneer dit vereischt was. Wat Ned.-Indië betreft, wees spr. b.v. op de openbare behandeling in de Kamer en op het comité-generaal. Indien wij verder zouden gaan dan de verklaring van de Koningin van 7 December 1942, zou zulks moeten worden gesanctionneerd door de Staten-Generaal. Mocht het noodig zijn, dan zou het kabinet zich een versterkt en vernieuwd mandaat doen geven. Een scherpe discontinuïteit in het Indisch beleid na de verkiezingen zou volgens spr. tot catastrophale gevolgen leiden. Wat de geleide economie betreft, meende spr., dat de program-rede van 27 Juni 1945 in alle duidelijkheid de bedoelingen van het kabinet had gesteld. De twee categorieën in dit verband genoemd n.l.: de boeren en de havenbedrijven konden volgens prof. Schermerhorn een geleide economie wel allerminst ontberen, al was het b.v. alleen al om de te scherpe concurrentie tusschen de verschillende havens te matigen. Wat het onderwijs betreft: de uitlating van prof. V. d. Leeuw bedoelde alleen, dat de openbare school in sterker mate ouderschool moest worden. Ten aanzien van de komende kabinetsformatie achtte prof. Schermerhorn samenwerking mogelijk tusschen de Katholieke Volkspartij en de Partij van den Arbeid op een gemeenschappelijk regeeringsprogram, dat nooit een zuiver socialistisch program zou kunnen zijn.

De replieken
In zijn repliek bracht prof. De Vries opnieuw de Indische kwestie ter sprake.
Spr. vroeg of het thans geen tijd was, nu de besprekingen toch een eind op weg zijn, de thans nog door de Indonesiërs vastgehouden Nederlandsche onderdanen vrij te laten en daarop sterk aan te dringen? Spr. wees verder op het gevaar van het Pruisisch socialisme, dat wij door het socialisme in Nederland binnenhalen.
Ook de verzekeringsmenschen zien zich terecht in hun bestaan bedreigd door de ver gaande sociale verzekeringsplannen van deze regeering. Spr. betrok ook nog de bedrijfsorganisatie, die hij in wezen Roomsch-Katholiek noemde, in zijn betoog en richtte zich tegen de figuur van den rijkscommissaris bij de wet op de bedrijfschappen. Tenslotte bracht spr. hulde aan den minister-president voor het feit, dat hij zich niet alleen aan de practijk wilde houden maar door in dezen debatavond toe te stemmen, ook gelegenheid wilde geven om de theorieën eens nader onder de oogen te zien.
De minister-president, hierna het woord verkrijgend, wees nog eens op het belang

van de illegaliteit in het na-oorlogsche proces. Wat de vraag van prof. De Vries omtrent Indië betrof, kon spr. verklaren, dat deze vraag een bevredigend antwoord heeft gekregen. Wij verwachten, aldus spr., dat de resultaten ook in werkelijkheid zullen zichtbaar worden. Wij hebben n.l. de erkenning gekregen van het ontoelaatbare van den toestand, dat Nederlanders in Indië nog worden vastgehouden en de belofte om hierin verbetering te brengen en wij hebben ook het vertrouwen dat die belofte, zij het niet zonder moeite, zal worden nagekomen.
Een hartelijk applaus toonde den dank van de vergadering voor prof. Schermerhorn. Dit was het eenige applaus dat was toegestaan en dat door prof. De Vries zelf voor zijn tegenstander was gevraagd als dank voor het feit, dat hij het in Juni 1946 had aangedurfd de zwaarste taak op zich te nemen, die in Nederland mogelijk was. (Msb.) **(V. b. Schermerhorn 6687 F)**

Nederland

A. Luchtvaart - regeeringsvliegdienst opgeheven - vrije boeking binnenland —

29 April — De regeeringsvliegdienst heeft opgehouden te bestaan. De K.L.M. heeft het binnenlandsche luchtverkeer weer geheel voor haar rekening genomen. Voor dit verkeer staat de mogelijkheid tot vrije boeking voor iedereen weer open.
Men is voornemens den vliegdienst te onderhouden met Dakota's, plaats biedend aan 21 personen. Deze machines zullen gaan vliegen op de lijnen Amsterdam—Twente, Amsterdam—Eindhoven en Amsterdam—Beek. Met de machines van den regeeringsvliegdienst zal de K.L.M. diensten onderhouden op Groningen en Leeuwarden. Op al deze lijnen wordt voorloopig viermaal daags gevlogen.
Op 29 April opende de K.L.M. den zomerdienst op de buitenlandsche (Europeesche) lijnen. Ook 's Zondags zal gevlogen worden. Op Londen en Zürich wordt op werkdagen tweemaal daags gevlogen en op Brussel, in samenwerking met de Sabena, driemaal daags. (A.N.P. - V.K.)
(V. b. K.L.M.: 6702 D)

B. Het eerste Ned. vliegtuig naar Moskou —

Op 28 April is het eerste Ned. vliegtuig naar Moskou van Schiphol gestart. Het vliegtuig had o.m. 30.000 bloembollen aan boord, een Nederlandsch geschenk aan Molotov ten behoeve van Moskou.
(N.R.C.)

C. Dienstbodenprobleem - Proefneming met mannelijke dienstboden te Amsterdam —

27 April — Ter leniging van den nijpenden dienstbodennood zal binnenkort in Amsterdam een proef worden genomen met mannelijke dienstboden, gerecruteerd uit werklooze magazijnbedienden, zeelieden, hotelbedienden of glazenwasschers, die ouder zijn dan 45 jaar en bij het Arbeidsbureau staan ingeschreven.
Dit plan is ontworpen door de Ned. Vereeniging van Huisvrouwen en heeft de volle medewerking van den directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau. Het minimumloon zal zijn ƒ 36 per week.

D. Prijzen benzine en gasolie —

29 April — Met ingang van 1 Mei wordt de prijs voor benzine van 30 op 20 cent per liter verlaagd en die voor gasolie van 10 op 8 cent per liter. Tengevolge van de prijsverlaging van benzine zullen de prijzen voor het vervoer langs den weg eveneens verminderen. Voor het goederenvervoer per vrachtauto beteekent dit een reductie van 5,4 procent en meer, naarmate de afstand grooter is; voor het personenvervoer per autobus een algemeene verlaging van 5 procent. De tarieven van het personenvervoer per huurauto ondergaan een verlaging van omstreeks dezelfde grootte. (N.R.C.)

E. Comité van Ned. oorlogsgraven geïnstalleerd —

27 April — Het comité van Ned. oorlogsgraven is op 26 April door minister Meijnen geïnstalleerd. Het comité heeft ten doel, graven van geallieerde militairen in Nederland te adopteeren; met 15.000 van de 20.000 is dit reeds geschied.
(N.R.C.)
(V. b. Comité v. d. Oorlogsgraven 6621 K)

F. Driedaagsch landelijk onderwijscongres te Utrecht - De min. van O., K. en W. houdt inleidende bespreking - prof. dr. Banning spreekt over „Economische en Sociale vorming —

24-27 April — Van 23—26 April werd te Utrecht een landelijk congres voor vernieuwing van het onderwijs gehouden.
De minister van O., K. en W., prof. dr. G. v. d. Leeuw hield een openingswoord, waarin hij o.m. den nadruk legde op de noodzakelijkheid van grooter vrijheid en soepelheid van het leerplan, van de aanvulling en correctie van de exameneischen door psychologisch onderzoek en van de opvoeding in nationalen geest. In het bijzonder werd gewezen op de noodzakelijkheid van een geestelijken grondslag voor alle onderwijs, zoowel het openbare als het bijzondere, al zou deze grondslag bij de eerste soort meer algemeen en bij de tweede uiteraard confessioneel zijn. In dit verband besprak de minister de hem onlangs toegedichte plannen betreffende het godsdienstonderwijs op de openbare lagere school. Van het daarbij gestelde ideaal van een soort algemeen godsdienstonderwijs, staat hij zoover af als maar mogelijk is. Integendeel: hier ligt een taak voor de kerken. Want godsdienstonderwijs kan niet anders tot zijn recht komen dan in de sfeer van het geloof. Een wetsontwerp, dat deze materie regelt en het geven van godsdienstonderwijs op de openbare scholen vanwege de kerken en door de onderwijzers vergemakkelijkt, ligt thans bij den Raad van State. Het spreekt van zelf, dat daarbij de vrijheid, zoowel der ouders, die dit onderwijs voor hun kinderen niet wenschen, als van de leerkrachten, die het niet willen geven, gewaarborgd is.
In de volgende zittingen ontwikkelde prof. dr. D. C. v. Houte eenige gedachten over de karaktervorming, waarbij hij betoogde, dat het onderwijs radicaal reformatorisch moet worden aangevat. Het ontbreekt de Nederlandsche school aan den moed zich zelf te zijn. Dezen moed te vinden beteekent den weg naar vernieuwing inslaan.
Volgens prof. J. Waterink, die sprak over de intellectueele vorming, behoort de lagere school, zonder te letten op de toelatingseischen der middelbare scholen, te worden ingedeeld in vijf klassen, want tusschen het 7e en 11e jaar kan de intellectueele vorming doorgevoerd en het spreken omgezet worden in stellen
De dames J. Schaap en dr. H. W. F. Stellwag zetten met betrekking tot de vorming van onderwijskrachten uiteen, dat scheppend vermogen en organisatietalent onmisbaar zijn voor hen, die zich tot het onderwijs voelen aangetrokken.
Op den derden en laatsten dag van het congres sprak prof. dr. Banning over „Economische en Sociale vorming".
Wij leven in den overgang van de kapitalistische orde naar iets anders zoo begon spr. De maatschappij is hard en onbarmhartig en het is moeilijk nog wat humaniteit te redden.
Temidden van de worsteling van krachten om een nieuwe maatschappij komt nu het probleem der opvoeding te staan.
De paedagogische taak moet o.a. zijn de vorming der individuen tot sociale bewustheid. De vorming der opvoeders moet daarom gericht zijn op de veranderende maatschappij.
Het is noodig, dat de opvoeders weten, wat het beteekent, lid te zijn van het gemeenebest en van den Nederlandschen rechtsstaat in de twintigste eeuw van onze cultuurgeschiedenis en welke geest onze samenleving drijft tot haar onbarmhartigheid.
Aan de universiteiten zou een verplicht studium generalum moeten worden ingevoerd. Er is nl. in onze wetenschap een ver doorgevoerde specialisatie waar te nemen en dit is een gevaar.
Hetzelfde geldt voor kweekscholen en middelbare scholen, waar verplicht onderwijs in den Bijbel en het Christendom zou moeten worden ingevoerd. Hier zou het humanisme nadrukkelijker moeten worden genoemd.
Eerherstel van het gezin is verder ook allereerst noodzakelijk. Daartoe moeten alle meisjes op hun toekomstige taak als moeder, worden voorbereid en verplicht worden twee jaar opvoeding te ontvangen in de moederzorgen en de plichten in het huishouden. En waarom zou men den jongen ook niet helpen, bij zijn toekomstige taak als vader en gezinshoofd?
Naar sprekers diepe overtuiging is de nood, ook in Nederland, heel groot. Een breuk met het verleden brengt haar eigen hardheid mee, maar het is geen natuurgebeuren. Zakelijk realisme en een brandende verantwoordelijkheid is ook bij elke vernieuwingspoging noodzakelijk, zoo eindigde spr.
Op 25 April heeft H.K.H. Prinses Juliana een bezoek gebracht aan het congres.
(Tr. - N.R.C. - V.V.)

G. Het Amerikaansche crediet - Inschakeling particuliere banken verloopt vlot - Consolidatie in het vooruitzicht —

27 April — Het Ministerie van Financiën deelt mede: Ten aanzien van de credietverleening van de Ver. Staten aan Nederland ten bedrage van $ 200.000.000 kunnen nog de volgende bijzonderheden worden bekend gemaakt. Van het oorspronkelijk door de Export-Import Bank aan Nederland aangeboden crediet van $ 200.000.000 heeft een aanzienlijk aantal particuliere banken uit alle deelen van de V.S. zich bereid verklaard de helft van deze leening, ten bedrage van $ 100.000.000, over te nemen, zonder daarvoor eenige garantie van de Export-Import Bank te verkrijgen.
Het feit, dat de particuliere banken in de V.S. aan Nederland een dergelijk groot ongedekt crediet willen verleenen, is ten zeerste verheugend, aangezien het een bewijs is van de credietwaardigheid van Nederland en het vertrouwen in het herstel van ons land. Het is reeds bekend, dat deze kortloopende leening één van de middelen is om in de overbruggingsperiode te voorzien, waarna onze dollarpositie zal moeten worden geconsolideerd, o.a. door het afsluiten van leeningen op langen termijn.
Voor het deel van de leening, dat de particuliere banken zullen overnemen, gelden niet de bezwarende voorwaarden ten aanzien van verscheping en assurantie, die door de Export-Import Bank uit

hoofde van haar statuten zijn gesteld. Dit laatste is nog een voordeel te meer voor den particulieren handel, die voor zijn inkoopen van dit crediet gebruik zal kunnen maken.
Uit Washington wordt nog gemeld, dat de helft van het crediet is geplaatst bij ca. 50 handelsbanken.
De Chase National Bank is een van de grootste inschrijfsters op de leening.
Volgens A.N.P.-Aneta zouden de voorbereidingen voor de uitgifte der consolidatieleening in de eerstkomende maanden worden voltooid.
Van het crediet op langen termijn dat door de Export- en Import-Bank verleden jaar aan Nederland tot een bedrag van $ 100 mill. werd verleend, is reeds $ 41 mill. opgenomen.
Een aan Polen verstrekt crediet van $ 90 mill. kan indirect aan ons land ten goede komen, daar Polen o.a. spoorwegmaterieel hiermede zal koopen en de kans bestaat, dat Nederland dientengevolge Poolsche kolen zal kunnen krijgen. (N.R.C.) **(V. b. Am. Crediet 6675)**

Nederland

A. Boodschap van de R.A.F. voor H.M. de Koningin —

29 April — Op 29 April heeft een Engelsch Lancaster-vliegtuig, dat in Engeland was opgestegen met een bloemenhulde voor de Koningin, zijn kleurigen last met een persoonlijke boodschap van den maarschalk der R.A.F., Lord Tedder, boven paleis Soestdijk uitgeworpen. De bloemen vielen helaas te pletter. De boodschap luidde als volgt:

Mevrouw, het doet mij veel genoegen, U ter gelegenheid van den eersten verjaardag van de operatie van het bommenwerpers-commando, waarbij voedsel, toen Uw volk in zulk een nijpenden nood verkeerde, naar Nederland werd gebracht, U mijne groeten te zenden.
Het was voor mij en voor ons allen, die aan deze operatie deelnamen, een groote vreugde, in staat te zijn U te helpen en wij zullen nimmer de prachtige geestesgesteldheid vergeten, waarvan het Nederlandsche volk blijk gaf in den bitteren tijd, toen Uw land bezet was door een harden en meedoogenloozen vijand.
Wij allen zijn vol bewondering voor de geweldige en succesrijke krachtsinspanning, die de Nederlanders zich getroosten om de oorlogsschade te herstellen.
Namens de Royal Air Force zend ik Uwe Majesteit en in U aan Uw volk de beste wenschen.
Gedurende den oorlog was de vriendschap tusschen het Nederlandsche volk en de Royal Air Force standvastig en oprecht. Moge deze in de komende jaren blijven bloeien.

Ik heb de eer te zijn, Mevrouw,
Uwer Majesteits gehoorzame dienaar,
(N.R.C.) (w.g.) Tedder.
(V. b. R.A.F.: 6508 H; H. M. de Koningin 6621 E)

B. Verjaardag van H.K.H. Prinses Juliana - Prins Bernhard reikt onderscheidingen uit —

30 April — Voor de eerste maal na den oorlog heeft prinses Juliana haar verjaardag in Nederland, en wel in Soestdijk gevierd. Het vorige jaar kon de prinses door het slechte vliegweer het bevrijde gedeelte van het vaderland niet bereiken.
In het paleis, waar ook de Koningin vertoefde, heeft prins Bernhard een aantal officieren en minderen het vliegerkruis en het kruis van verdienste uitgereikt.
Prins Bernhard hield na afloop een korte toespraak, waarin hij er zijn blijdschap over uitte, dat deze onderscheidingen, die soms al van een jaar geleden dateeren konden worden uitgereikt. (V.V.)
(V. b. Prinses Juliana en Prins Bernhard: 6695 A)

C. Viering van 1 Mei —

2 Mei — Allerwegen in den lande zijn bijeenkomsten gehouden ter viering van den eersten Mei.

Op een groote bijeenkomst van de Partij van den Arbeid in de Apollohal te Amsterdam spraken prof. Schermerhorn en Koos Vorrink.

De Amsterdamsche Bestuurdersbond hield in het Concertgebouw een bijeenkomst, waar E. Kupers, de voorzitter van het N.V.V., sprak.

In Den Haag hield de P. v. d. A. een meeting in de remise van de H.T.M., nadat de deelnemers in optochten daarheen waren getrokken. Ir. S. A. Posthumus en minister Drees voerden het woord.

De C.P.N. „De Waarheid" hield tezelfdertijd in de Houtrusthallen een vergadering, waar de secretaris van de C.P.N., Jan Schalker, sprak voor een gehoor van vijftien- à twintigduizend menschen. Het residentieorkest bracht Tsjaikowski's 5e Symphonie ten gehoore. Circa 60.000 hoofdstedelingen namen op het IJsclubterrein deel aan een massabetooging van de C.P.N. „De Waarheid". Een groep Indonesiërs zong „Indonesia Raja". Nel Postma en Paul de Groot voerden het woord. (Alg. H.bl.)

Ned. O. Indië

D. Protest Ned.-Ind. regeering —

1 Mei — De Nederlandsch-Indische regeering heeft bij het hoofdkwartier van de geallieerde strijdkrachten in Nederlandsch-Indië een protest ingediend tegen de landing van een met rood-witte emblemen voorzien Japansch vliegtuig op het vliegveld van Kemajoran, aldus deelt de voorlichtingsdienst van de Nederlandsch-Indische regeering mede.
(Met dit vliegtuig was de Indonesische generaal Soedibyo op 23 April naar Batavia gevlogen — Red. A.N.P.) (Tr.)

E. Suiker en rubber —

3 Mei — Enorme voorraden suiker en rubber liggen in Nederlandsch-Indië te wachten totdat er schepen komen om deze voorraden naar de wereldmarkten te vervoeren. Dit werd, naar A.P. meldt, door Eric T. Bradley, directeur van de Amerikaansche commissie tot liquidatie van buitenlandsche eigendommen verklaard.
Bradley, die juist van een wereldreis is teruggekeerd, zei, dat in Indonesië een geweldige markt bestaat, zoowel voor aan- als verkoopen. (V.K.)

België

F. De Ruhrkwestie en de Conferentie te Parijs —

23 April — De Hr. Spaak, Minister van Buitenlandsche Zaken, en de Hr. Godding, Minister van Koloniën, hebben zich naar Londen begeven. Men meent te weten dat de Hr. Spaak den Hr. Bevin heeft medegedeeld dat België van meening is dat het recht heeft op de Conferentie der Vier Grooten te Parijs vertegenwoordigd te zijn, indien de Ruhrkwestie wordt besproken, zoomede de kwesties van het Rijnland en het Saargebied. In welingelichte kringen te Londen gelooft men dat Groot-Brittannië veel sympathie voelt voor het Belgische standpunt. (H. Volk)

G. Voorstellen voor Nationalisatie van de Nationale Bank van België e.a. —

24 April — De socialistische volksvertegenwoordiger L. Craeybeekx, heeft bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers een wetsvoorstel ingediend, dat de nationalisatie van de munt-, de spaar- en credietinrichtingen beoogt. Het is zeer breedvoerig toegelicht en beslaat meer dan honderd bladzijden druks. Volgens dit voorstel zouden genationaliseerd worden en onder uitsluitend gezag van den Staat gesteld: de Nationale Bank van België, de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, het Herdisconteerings- en Waarborg instituut, de Bank van Belgisch Congo. Bij koninklijke besluiten zouden dezelfde beschikkingen kunnen worden uitgebreid tot de discontokantoren, tot al de inrichtingen welke geheel of ten deele onder het gezag van openbare besturen zijn gesteld, zooals het Gemeentekrediet van België en tot de private banken die onder de toepassing vallen van het K. B. van 9 Juli 1935 en de private spaarkassen welke onder de toepassing vallen van het K. B. van 15 December 1934.
Van den anderen kant werd door den communistischen volksvertegenwoordiger Jacqmotte een wetsvoorstel ter tafel gelegd dat de nationalisatie van de effectengenootschappen of trusts ten doel heeft. Het voorziet de oprichting van een Nationalen Dienst van de Openbare Portefeuille (N.D.O.P.) die voor rekening van den Staat het beheer zou waarnemen van de effectenportefeuille die door verschillende privaatrechtelijke organismen zou moeten afgestaan worden. (N. St.)

China

H. Mandsjoerije - Russisch antwoord op Amerikaansche protestnota - gen. Marshall's bemiddelingspoging in conflict tusschen regeering en communisten mislukt —

27 April — In antwoord op de Amerikaansche protestnota i.z. het weghalen van industrieele installaties uit Mandsjoerije door het Roode leger, heeft de Russische regeering verklaard, dat alle installaties die vervoerd kunnen worden en waarvan de Japanners op een of andere manier geprofiteerd hebben, als legale krijgsbuit beschouwd kunnen worden.
Dean Acheson, die den in Parijs verblijvenden staatssecretaris Byrnes vervangt, noemde het Russische antwoord onbevredigend. (N.Z. Zt.)

30 April — Volgens een bericht uit Tsjoengking, wordt in wel ingelichte Chineesche kringen verklaard, dat generalissimus Tsjang Kai-sjek, de communistische generaal Tsjoe En-Laj en de Amerikaansche generaal George Marshall niet tot een accoord zijn geraakt omtrent het stopzetten der vijandelijkheden in Mandsjoerije. (Reuter - G. v. A.)
(V. b. Mandsjoerije 6696 H; Nota 6664 D en 6650 D)

Duitschland

I. Graaf Hermann Keyserling overleden —

29 April — Te Innsbruck is op 65-jarigen leeftijd overleden de Duitsche schrijver en philosoof, Graaf Hermann Keyserling. Hij was afkomstig uit Rusland en verwierf de Duitsche nationaliteit. Het resultaat van vele reizen legde hij vast in

zijn boek „Reisebuch eines Philosophen". Dit boek en zijn „Spektrum Europas" maakten hem in wijden kring bekend. Hij stichtte te Darmstadt de z.g. „School der Wijsheid". De Nazi's verboden hem lezingen te houden en te publiceeren. (Man. Guard.)

Egypte

A. Verklaring van Maarschalk Smuts over ontruiming van Egypte

26 April — Maarschalk Smuts, eerste minister van de Unie van Zuid-Afrika, heeft een onderhoud gehad met Sedky Pasja, eerste minister van Egypte. Hij verklaarde hierna, dat hij niet geloofde, dat het terugtrekken van de Britsche troepen uit de Suez-strook en uit Egypte een gevaar zou vormen voor de internationale veiligheid.
Hij voegde eraan toe, dat hij de besprekingen over revisie van het Engelsch-Egyptische verdrag van 1936, met vertrouwen tegemoet zag. (Le Monde)
(V. b. Egypte 6639 F en G; Smuts 6562 K)

Engeland

B. Critiek van Sir William Beveridge op geallieerde politiek tegenover Duitschland - beslissing van Potsdam in strijd met het Atlantisch handvest —

29 April — Sir William Beveridge heeft heftige critiek uitgebracht op de behandeling van Duitschland door de geallieerden. Hij verklaarde: „Het doet werkelijk vreemd aan, wanneer men thans het Atlantisch Handvest overleest. De principes er van werden volledig miskend door de beslissingen die te Potsdam werden genomen. De overwinnaars meenen het economisch welzijn der overwonnenen te kunnen verzekeren door 74 millioen Duitschers te verplichten te leven in een ruimte waarin slechts 67 millioen leefden, en hun beperking der industrie op te leggen. Hoe kan Duitschland op gelijken voet behandeld worden wat den handel betreft en hoe kan het beschikken over de grondstoffen van de wereld? Men moet Duitschland geen militaire macht laten worden en zich niet laten voorbereiden tot een nieuwen aanval, doch het mag niet slechter behandeld worden dan om het even welke andere natie, wat de economische, financieele en sociale aangelegenheden betreft."
Sir William Beveridge verklaarde dat de beslissingen van Potsdam kunnen toegepast worden door een vreemde macht, die bestendig in Duitschland blijft.
Verder zei hij: „Het Liberalisme eischt eerbied voor het recht van alle volkeren om het politieke regime te kiezen dat zij wenschen. De Britsche liberalen wenschen de vriendschap van alle volkeren, maar zij eischen niet dat al hun buurstaten eveneens een vriendschappelijk gezinde regeering hebben, dat is, dat hun regeering een weergave is van het Britsche regeeringssysteem". (G. v. A.)
(V. b. Beveridge: 6376; Atlant. Handvest: 6495 en Potsdam: 6403)

Frankrijk

C. Het staatsburgerschap voor inwoners der overzeesche gebiedsdeelen —

26 April — Een wetsontwerp, waarbij aan alle inwoners van overzeesche Fransche gebiedsdeelen het Fransche staatsburgerschap wordt toegekend, is door de constituante aangenomen. (N.R.C.)

D. Nationalisatie kolen-industrie —

29 April — Op 26 April is een ontwerp van wet aangenomen, krachtens welke de geheele kolenindustrie genationaliseerd zal worden. Er zal een organisatie opgericht worden („Charbonnages de France") aan het hoofd waarvan een raad komt te staan van 18 leden n.l. 6 vertegenwoordigers der betrokken ministeries, 6 van de consumenten en 6 van de vakvereenigingen. De directeur-generaal zal door dezen raad voorgedragen en bij decreet benoemd worden. (Times) **(V. b. Nationalisatie: 6609 A)**

Hongarije

E. Inflatie - één dollar: 220 millioen pengö —

3 Mei — In Boedapest werd een bankbiljet van 100 millioen pengö uitgegeven. De Amerikaansche dollar, waarvoor men voor den oorlog 5 pengö kon koopen, doet thans 220 millioen pengö.
In Hongaarsche financieele kringen wordt gezegd, dat de nationale Bank een biljet van 1 milliard pengö aanmaakt uit te geven binnen 30 dagen indien de inflatie onbeteugeld voortgaat.
Het geld is zoo waardeloos geworden, dat biljetten van 5 tot 1000 pengö als oud papier worden gekocht voor meer dan hun nominale waarde. Als gevolg hiervan trekt de regeering deze biljetten in.
Intusschen blijven de prijzen van het voedsel voor de Hongaren, van wie velen slechts 1 dollar per maand verdienen, stijgen. In September 1945 kostte een ei 60 pengö, maar in Maart 1946 6.000, in April 350.000 en thans 2.400.000 pengö. (V.K.)

Internationaal

F. Spanje in den Veiligheidsraad - Voorstel van Australië voor commissie van onderzoek - Tien stemmen vóór - Gromyko onthoudt zich van stemming —

20-30 April — Op 29 April heeft de Veiligheidsraad zijn besprekingen over de Spaansche kwestie hervat.
De voorzitter stelde onmiddellijke stemming over een Australisch voorstel tot benoeming van een commissie van onderzoek voor. Deze commissie zou in opdracht van den Veiligheidsraad naar Spanje gaan. De Poolsche afgevaardigde, dr. Lang, kwam tusschenbeide met twee amendementen:
1. 31 Mei als limiet voor het verslag van de commissie, welke een onderzoek zal instellen naar de Spaansche kwestie, en
2. een toevoeging aan het voorstel van de woorden „eenstemmige moreele veroordeeling" van het regiem van Franco.
Dr. Lang zeide, dat hij deze voorstellen deed, omdat hij hiermede hoopte een eensgezinde actie van den raad te verzekeren. De Australische afgevaardigde zeide de twee amendementen te aanvaarden.
De Russische vertegenwoordiger Gromyko kondigde toen aan dat hij zich van stemming over de Spaansche kwestie zou onthouden.
„Het aannemen van dit voorstel beteekent, dat de veiligheidsraad, in plaats van het nemen van doelmatige maatregelen, uitstel en geen actie zoekt in de kwestie van het Spaansche fascisme. De Sovjet-Unie blijft zich ronduit tegen dit voorstel verzetten", aldus Gromyko.
De raad nam vervolgens het Australische voorstel aan met tien stemmen voor en één onthouding van Gromyko.
De raad werd daarna verdaagd, zonder dat een datum voor de volgende bijeenkomst werd vastgesteld.
Er werd overeengekomen, dat de commissie, welke de documenten zal bestudeeren en een verder onderzoek naar het regiem van Franco zal instellen, zal worden samengesteld uit de Australische, Braziliaansche, Chineesche, Fransche en Poolsche afgevaardigden, terwijl de Australische gedelegeerde als voorzitter zal fungeeren.
De voorzitter zeide: „Wij zullen bijeenkomen, wanneer wij iets op de agenda hebben." Er werd geen veto uitgesproken en de voorzitter kondigde formeel aan, dat het voorstel was aangenomen.
(Tijd - Msb. - Alg. H.bl.)
(V. b. Spanje i. d. Veiligh.raad: 6698 A en 6690 C)

G. 1 Mei-viering 1946 - Oproep Wereldfederatie van Vakvereenigingen —

30 April — De Wereldfederatie van Vakvereenigingen, waarbij in Nederland zoowel het N.V.V. als de E.V.C. aangesloten zijn, heeft ter gelegenheid van den eersten Mei 1946 een oproep gericht tot de arbeiders over de geheele wereld. In dezen oproep wordt er aan herinnerd, hoe de grondslagen van de Wereldfederatie gelegd zijn gedurende den tweeden wereldoorlog en hoe het einde van dezen strijd, in tegenstelling met den oorlog 1914—'18, een wereldeenheid van alle vakbonden bracht. De Wereldfederatie doet een beroep op die organisaties, die nog los van haar staan, tot de groote wereldvakbondsgemeenschap toe te treden.
(Whd.)
(V. b. Wereldfed. v. Vakver. 6462 D)

Italië

H. Katholieken spreken zich uit vóór de republiek - Koninkl. familie verlaat het land —

29 April — De Italiaansche koninklijke familie zal naar Zwitserland vertrekken. De uitslag van de op het Congres der Christelijk-democratische partij gehouden stemming, waarbij van de 1.060.500 leden zich 730.000 uitspraken ten gunste van een Republiek (bij 4000 blanco-biljetten en 75.000 onthoudingen) schijnt dit besluit tot vertrek verhaast te hebben. De familie zou nog voor de verkiezingen Italië verlaten. (A.F.P. — Alg. H.bl.)
(V. b. 5981 D)

Japan

I. Complot tegen MacArthur ontdekt —

30 April — Officieel is medegedeeld, dat te Tokio een complot tot het vermoorden van generaal Douglas MacArthur, den geallieerden opperbevelhebber in Japan, ontdekt is.
In de mededeeling wordt verklaard, dat het complot tot bedoeling had, MacArthur als bij toeval om het leven te laten komen tijdens de communistische parade, welke op 1 Mei gehouden zou worden.
Volgens de bekendmaking was de leider van het complot een zekere Hide Tokayama, die nog voortvluchtig is. Hieraan werd toegevoegd, dat ook „andere als samenzweerders bekende personen nog voortvluchtig zijn doch dat zij worden opgespoord".
Voorts werd medegedeeld, dat MacArthur opnieuw weigerde toe te staan, dat eenige buitengewone voorzorg voor de bescherming zou worden genomen. (Tr.)
(V. b. MacArthur 6570 G)

K. Oorlogsmisdadigers - acte van beschuldiging —

30 April — Te Tokio is een lijst van Japansche oorlogsmisdaden en -misdadigers gepubliceerd. De beschuldigingen zijn in 3 groepen onderverdeeld:

1) tegen den vrede: 36 beschuldigden; 2) moorden: 16 beschuldigden; 3) misdrijven tegen de oorlogsovereenkomsten en tegen de menschheid: 13 beschuldigden.

In de 40 volgende bladzijden komen verscheidene aanhangsels voor. Het eerste bevat de lijst van de voornaamste gebeurtenissen, waarop de beschuldiging steunt, nl. 1) de militaire aanval op Mandsjoerije; 2) de militaire aanval op de rest van China; 3) de economische aanval op China en Oost-Azië; 4) de corruptie- en dwangmethodes in China en de overige bezette gebieden; 5) de algemeene voorbereiding op den oorlog; 6) het richten van de Japansche politiek en van de openbare opinie op den oorlog; 7) samenwerking van Japan met Duitschland en Italië evenals de aanval tegen Fransch Indochina en Thailand; 8) de aanval tegen de Sovjet-Unie; 9) de vijandelijkheden tusschen Japan, de Vereenigde Staten, de Philippijnen en het Britsche Imperium; 10) de misdaden in Nederlandsch Indië en in de Portugeesche koloniën.

Het tweede aanhangsel geeft de lijst der clausules van de verdragen, welke Japan heeft geschonden. Er worden 22 verdragen en 47 clausules vermeld. De lijst vangt aan met de overeenkomst van Den Haag in 1899 en behandelt vervolgens het handvest van den Volkenbond van 1919, het verdrag der 9 mogendheden van 1922, het verdrag van Portsmouth tusschen Rusland en Japan, van 1905, het Sovjet-Japansch accoord van Peking (1925) en het neutraliteitspact dat in 1941 te Moskou werd onderteekend.

Het derde aanhangsel, dat één bladzijde beslaat, geeft in 't kort de lijst van 15 officieele verzekeringen welke Japan sinds 1931 heeft gegeven omtrent zijn vredelievende plannen ten opzichte van Mandsjoerije, China, Groot-Azië en Indochina, verzekeringen welke Japan niet is nagekomen.

Het vierde aanhangsel geeft de lijst van de internationale overeenkomsten betreffende het oorlogvoeren.

Het vijfde en laatste aanhangsel geeft een korte levensbeschrijving van elken beschuldigde.

Genoemd worden o.m.: **Hideki Tojo** (voorm. premier), **Adm. Shimada** (min. v. Marine), **Shigenori Togo** (min. v. buitenl. zak.), **lt.-gen. Teichi Suzuki** (min. v. munitie), **Naoki Hoshino, adm. Osami Nagano** (Chef v. d. gen. marine-staf), **Iwane Matsui** (opperbevelhebber in China) **Koki Hirota** (premier en min. v. buitenl. zak.), **Yosuke Matsuoka** (min. v. buitenl. zak.), **Toshio Shiratori** (ambassadeur v. Italië) en **lt.-gen. Hiroshi Oshima** (ambass. v. Duitschl.). (G. v. A. - Dail. Tel.)
(V. b. oorl. misd. 6562 C)

Religie

A. Russisch-Orthodoxe Kerk in Ver. Staten en Canada weigert onderwerping aan Patriarch van Moskou —

Aartsbisschop Alexei van Yaroslav en Rostov, belast met de opdracht, de orthodoxe Russen van de Ver. Staten en Canada over te halen bij de Russische Kerk van Moskou aan te sluiten, is in zijn pogingen gefaald. De Russisch-Orthodoxe Kerk in de Ver. Staten en Canada, die sedert de Russische Revolutie onafhankelijk is, weigert zich te onderwerpen aan het gezag van den Patriarch van Moskou. (Tijd - 20 April)
(V. b. R. orth. Kerk 6602 A)

Rusland

B. 1 Mei-viering - Dagorder van Stalin —

2 Mei — Ter gelegenheid van den eersten Mei heeft Stalin in een dagorder gewezen, op de noodzaak, de militaire wetenschap en techniek verder te ontwikkelen. De volkeren, die niet langer op de oude wijze wenschen voort te leven, moeten een democratische orde vestigen en daadwerkelijk strijden tegen reactionnairen en oorlogsaanstichters. Rusland zal trouw blijven aan zijn politiek van vrede en veiligheid en van gelijkheid en vriendschap tusschen de volkeren, aldus Stalin. Verder weidde hij uit over den socialistischen opbouw, die steeds door de gewapende macht moet kunnen worden beschermd „als onze oogappel".
Een groote militaire parade werd gehouden, welke meer dan 6 uur duurde.
(Reuter - Alg. H.bl. - V. K.)
(V. b. Stalin 6674 D)

Spanje

C. Geheim verdrag Franco-Hitler?

30 April — Documenten, buitgemaakt door eenheden van den inlichtingendienst van het Roode Leger gedurende den slag om Berlijn, toonen aan, dat Franco in Februari 1943 een militair bondgenootschap met Hitler heeft gesloten, aldus Radio Moskou. Onder de documenten bevindt zich de briefwisseling tusschen Von Ribbentrop en de Duitsche ambassade te Madrid over een protocol en een conceptmilitair protocol, dat op 12 Februari 1943 te Madrid is geteekend. (Alg. H.bl.)
(V. b. Franco 6697 E; 6698 A; Amerik. Witboek 6666 E)

Ver. Staten

D. De veiligheid der Ver. Staten - Verklaring van Gen. Eisenhower —

30 April — Generaal Eisenhower heeft in een openbaar gemaakt verslag o.m. verklaard, dat de veiligheid der Ver. Staten tegen een verrassingsaanval, waarbij buitengewone middelen of tot nog toe ongekende wapens zouden worden aangewend, dit land er toe dwingt, zijn inspanningen te wijden aan het vliegwezen en aan de wetenschappelijke navorschingen, alsmede aan de oprichting van een over geheel de wereld vertakten inlichtingendienst.
Volgens generaal Eisenhower is het thans aan elk land, dat over voldoende wetenschappelijke hulpbronnen beschikt en dat er toe besloten is de vijandelijkheden te ontketenen, mogelijk ook bij de machtigste naties dood en vernieling te zaaien.
(A.F.P. - L. N.)
(V. b. Eisenhower: 6554 D; Luchtmacht: 6618 I; Truman over veiligh.: 6690 G)

E. Crediet aan Rusland —

De „New York Herald Tribune" meldde uit Washington, dat Byrnes een nota aan de Russische Ambassade heeft gezonden, waarin hij mededeelt, bereid te zijn zoo spoedig mogelijk de onderhandelingen te openen over de voorwaarden van een crediet van een milliard dollar, waarom de regeering van Moskou verleden jaar Augustus heeft gevraagd. Daarbij wordt de wensch te kennen gegeven, dat Rusland zal deelnemen aan de Wereldbank ter uitbreiding van den wereldhandel.
(V. b. 6626) (Alg. H.bl. - 20 April)

F. Crediet voor Polen ——

De Amerikaansche Regeering heeft een crediet van $ 90.000.000 aan Polen toegestaan. Er werd overeenstemming bereikt omtrent dit crediet na een notawisseling, waarbij Polen de verzekering gaf dat er dit jaar vrije en onbelemmerde verkiezingen zouden worden gehouden in overeenstemming met de Poolsche belofte in Potsdam en Yalta. (Usis - 25 April)

Wetenschap

G. De grootste telescoop ter wereld

Bij het observatorium van Mount Palomar in Californië wordt de laatste hand gelegd aan een reuzen-telescoop voorzien van een spiegel van ruim 5 meter middellijn. Deze heeft $ 6.000.000 gekost, terwijl er 19 jaar aan gewerkt is. Deze kijker is zoo sterk, dat de maan er door op een afstand van 40 km van de aarde wordt gehaald. Een hoog gebouw, zooals de Eifeltoren te Parijs zou er op de maan door waarneembaar worden.

De astronomen zijn zeer verlangend om den telescoop te gebruiken om de explosies op de sterren waar te nemen, tengevolge van de atoom-energie, explosies van een zoodanige kracht, dat Hirosjima in vergelijking daarmee slechts een kleinigheid was. Sterren, die op een afstand van 1.000.000.000 lichtjaren zijn gelegen, zullen zichtbaar worden. De problemen, die men door dezen telescoop hoopt op te lossen zijn talrijk en varieeren van de bewoning der planeten tot de verificatie van de theorieën van Einstein. (Usis)

Zuid-Afrika

H. Belangrijke goudontdekking —

26 April — De Anglo-American Corp. publiceerde belangrijke goudvondsten op de terreinen der Western Holdings en Blinkpoorts, bij Odendaalsrust in Oranje Vrijstaat.
Er zijn goudaders aangetroffen van een rijkdom, zooals nog maar zelden is voorgekomen. Dientengevolge stegen de koersen van goudaandeelen op de beurzen van Londen en Johannesburg in zeer sterke mate.
Sir Oppenheimer, de president van de Anglo-American Corporation, die een domineerend belang heeft bij de Westernholdings, verklaarde, dat het goudveld zoo snel mogelijk tot ontwikkeling gebracht moet worden en dat alle mijnen tegelijkertijd geëxploiteerd moeten worden. (Kees. Fin. Arch. - Fin. Koer.)
(V. b. 3520 A)

Zweden

I. Het Duitsche tegoed in Zweden

Volgens de publicatie van de Zweedsche regeering in den zomer van het vorige jaar bedraagt het Duitsche tegoed in Zweden ongeveer 350 millioen kronen, welk bedrag nog met een Duitsch clearingtegoed van 130 millioen verhoogd moet worden. Het eerste bedrag bestaat uit ruim 100 millioen kronen Duitsche vermogenswaarden, het restant vertegenwoordigt Zweedsche schuld aan Duitsche crediteuren. Tegenover deze Duitsche vordering van totaal dus 480 millioen kronen staat een Zweedsche vordering van nominaal 420 millioen kronen op obligatieleeningen, waarvan 90 millioen kr. van de Youngleening, 32 millioen van de Dawesleening en 210 millioen van de Kreugerleening, voorts nominaal 260 millioen op Duitsche aandeelen en tenslotte nog 235 millioen uit anderen hoofde.
Over de onteigeningen van het Duitsche tegoed worden nu in Washington onderhandelingen gevoerd, doch de verwachting is, dat Zweden, evenals Zwitserland, niet bereid zal zijn, het Duitsche tegoed aan de Gealleerden over te dragen.
(Ec. Voorl. - 16 April)

Op 26 April begon te Parijs de conferentie der ministers van buitenlandsche zaken van Engeland, Rusland en de Ver. Staten, ter voorbereiding van de vredesverdragen voor de voormalige bondgenooten van de As. De foto werd genomen bij een ontvangst door den Franschen minister-president Félix Gouin. V. l. n. r.: De Fransche ministers F. Gay, M. Thorez en V. Auriol; Bevin. (Engeland), Gouin. Byrnes (V. St.), Molotov (Rusland) en Bidault (Frankrijk).

(Zie ook: 6706 D.)

(foto: A.F.P./Anefo)

De omstandigheden waarin de Europeesche geïnterneerden in de kampen op Java leven. De foto's werden genomen in het Tjideng Kamp bij Batavia. (foto - Anefo)

Churchill in Nederland

De oud-premier van Engeland, Winston Churchill, arriveerde op 8 Mei met zijn vrouw en zijn dochter Mary op het vliegveld Schiphol voor een officieel bezoek aan Nederland. Ter begroeting waren o.a. aanwezig: min.-pres. ir. W. Schermerhorn, min. mr. J. H. van Royen, Schout-bij-nacht N. Rost van Tonningen (namens H. M. de Koningin) en de Britsche Ambassadeur Sir Neville Bland. Geestdriftig toegejuicht door een groote menigte reed Churchill door Amsterdam naar het Paleis op den Dam, waar H. M. de Koningin hem ontving.

Op 9 Mei werd hij in de vereenigde vergadering der Staten-Generaal in de ridderzaal te Den Haag ontvangen. Na de woorden van welkom, uitgesproken door den voorzitter, baron de Vos van Steenwijk hield Churchill een rede, waarin hij o.m. zeide:

„Mag ik u op mijn beurt feliciteeren met de vorderingen sinds de verdrijving der Duitsche overweldigers gemaakt? Nederland heeft zeer snel zijn stabiliteit en kracht in Europa herkregen. De stabiliteit van de Nederlandsche constitutie, gebaseerd op de vereeniging van Kroon en volk, is een voorbeeld voor vele landen. Ik vertrouw, dat uw aangelegenheden in het buitenland even voorspoedig zullen gaan als die in het binnenland".

Na, met voorbeelden uit de geschiedenis, op den vrijheidsdrang van Nederland en Engeland te hebben gewezen, dankte Churchill nogmaals voor de schenking van de Koningin en de Nederlandsche regeering der 613 brieven, die John Churchill geschreven heeft aan den raadpensionaris Heinsius, tijdens de tien jaren der groote alliantie, die hij geleid en met overwinning bekroond heeft. Hij bracht verder hulde aan het deel, dat Nederland gedragen heeft in de omverwerping van Hitler's tyrannie.

„De krachtdadigheid en karaktervastheid, die tijdens de grimmige jaren van buitenlandsche onderdrukking aan den dag werden gelegd, vormden een definitieven **factor van den uiteindelijken** val van het **nazidom, en de verzetsbeweging, waarvoor** zoovele duizenden vaderlanders hun leven hebben gegeven, heeft een zelfs nog belangrijker rol gespeeld. Alle eer aan hen, die hun leven voor de goede zaak hebben gegeven. Moge hun nagedachtenis de eenheid van alle goede Nederlanders versterken.

Ook verheugt het mij, hier mijn vriend, prof. Gerbrandy, te ontmoeten, die in de donkere dagen in Engeland bij ons was, en die zich zulk een waakzaam en getrouw kampioen voor de rechten en belangen van Nederland toonde."

Naar aanleiding van den godsdienststrijd in vroeger eeuwen zeide Churchill:

„Er is een belangrijk en een heilzaam nieuw feit, dat elkeen in gedachten dient te houden. De Kerk van Rome heeft zich geschaard aan de zijde van degenen, die de rechten en de waardigheid van het individu, alsook de zaak van de persoonlijke vrijheid overal ter wereld verdedigen."

Churchill achtte het zijn eersten plicht de heiligheid der rechten van de kleine landen vast te leggen. „Het is de plicht der groote mogendheden er voor te zorgen, dat deze rechten strikt worden nageleefd. Het is de plicht der Vereenigde Naties die rechten internationaal te sanctionneeren en tevens toe te zien, dat de macht van het recht uiteindelijk door de macht van het geweld zal worden beschermd."

Hij stelde de vraag of het nationalisme een kwaad of een goed is. Waar nationalisme het verlangen naar macht of de zucht beteekent, de voornaamste in de wereld te zijn, daar is het een gevaar. Waar het beteekent liefde voor traditie en beschaving, den opbouw van een sociaal geheel, dat nationaal in aanzien staat, is het de eerste van alle deugden, de pijler voor een vooruitstrevende volken-familie.

Was er een nieuwe oorlog noodig? Churchill was van meening, dat deze voorkomen had kunnen worden, indien de Vereenigde Staten actief aan den Volkenbond hadden deelgenomen en de Volkenbond gereed was geweest om vereenigd, krachtig op te treden, zelfs al waren er alleen Europeesche strijdkrachten op de been gebracht om de herbewapening van Duitschland te verhinderen. „De tornado is nu voorbij. De onderdrukkers zijn verslagen. Wij mogen gewond en verarmd zijn, wij leven nog en zijn vrij. De toekomst ligt voor ons. Wij kunnen er iets van maken of wij kunnen haar bederven.

Wij staan voor twee voorname taken: de welvaart van Europa moet herleven en de Europeesche beschaving moet weer oprijzen uit den chaos. Tegelijkertijd moeten alle maatregelen worden genomen voor de veiligheid van de wereld, ten einde een nieuwe ramp te verhinderen. In deze beide taken heeft Nederland een belangrijk aandeel. En nu de andere groote taak: het bouwen van een wereldomvattende veiligheidsorganisatie, waarbij alle volkeren, groote en kleine, een groot en diepgaand belang hebben. Hoe meer de groote mogendheden van thans te zamen gebonden zijn met banden van trouw en kracht, des te doeltreffender zullen de waarborgen tegen den oorlog zijn en des te grooter de veiligheid van staten en volkeren."

Churchill gewaagde er van, dat de aangelegenheden in Groot-Brittannië en het Britsche gemeenebest steeds meer verweven worden met die der Vereenigde Staten en dat een onderling ten grondslag liggende eenheid van gedachte en overtuiging groeiende is, een fundamenteele synthese, die voor de geheele wereld niets dan voordeel kan beteekenen. Wij hopen, zoo zeide hij, dat ons twintigjarig verdrag met Sovjet-Rusland een van de zekere plechtankers van den wereldvrede zal blijken te zijn.

„Wij vertrouwen, zoo ging hij voort, dat de natuurlijke eenheid tusschen Groot-Brittannië en Frankrijk opnieuw haar bevestiging moge vinden in een formeel document. Wij verheugen ons er over Frankrijk te zien terugkeeren naar zijn oude plaats, welke, indien zij open bleef, voor Europa een levensgevaarlijke wonde zou beteekenen. Wij hopen, dat de Westelijke en Oostelijke democratieën in Europa in steeds hechter vriendschap zullen optrekken. Dit is een zaak, die ernstig bestudeerd en, van vele kanten uit, met de grootste volharding nagestreefd dient te worden. Bijzondere verbonden binnen den kring der Vereenigde Naties zouden, verre van de samenstelling van het opperste lichaam der Vereenigde Naties te verzwakken, er toe kunnen dienen, deze naties samen te binden, onoverwinnelijk en onscheidbaar te maken. Ik zie, aldus besloot Churchill zijn speech, geen reden, waarom niet tenslotte, onder de hoede van een wereldorganisatie, de Vereenigde Staten van Europa zouden verrijzen, zoowel van Oost- als West-Europa, welke Vereenigde Staten het continent zouden kunnen vereenigen op een sedert den val van het Romeinsche rijk ongekende wijze, waarbinnen haar bevolking zou kunnen samenleven in voorspoed, rechtvaardigheid en vrede."

(N.R.C. - Tijd - V.V. - V.K.)

(V. b. Churchill: 6705 C)

A. De bevrijding herdacht - redevoeringen van H.M. de Koningin, min.-president Schermerhorn en H.K.H. Prinses Juliana —

4-6 Mei — In geheel Nederland werd op 4 Mei de eerste verjaardag van de bevrijding gevierd. Op 3 Mei werd op verschillende plaatsen een plechtige herdenking gehouden van de in de oorlogsjaren 1940-1945 gevallenen. Op de Vughterheide, nabij het voormalige Duitsche concentratiekamp, hield **H. M. de Koningin** tijdens zulk een herdenking een rede, waarin Zij o.m. zeide:

„Wij komen samen op deze plek, die gedrenkt is door het bloed van zoovele gemartelden, mannen en vrouwen, vaderlanders, die hier het hoogste offer brachten, dat een mensch kan geven, na een strijd en een lijden te hebben doorstreden, waarvan wij de verschrikking nimmer ten volle kunnen peilen. Samengekomen zijn wij om op den vooravond van de herdenking onzer bevrijding hun aller nagedachtenis eerbiedig hulde te brengen en getuigenis af te leggen van onze niet onder woorden te brengen dankbaarheid.

Allen, die wij herdenken, waren zich bewust, dat zij vielen voor een goede zaak, voor de hoogste goederen der menschheid, voor een betere wereld, waarin deze goederen toetssteen en maatstaf zouden zijn voor het leven van menschen en volkeren. Mochten allen, die over het heengaan van een, die hun dierbaar is, treuren, in die gedachte troost vinden".

H. M. wees op de problemen en kwalen van dezen tijd en spoorde Haar toehoorders aan de oplossing er van bij Christus te zoeken.

Min.-pres. prof. ir. W. Schermerhorn sprak voor de radio een rede uit, waarin hij wees op den plicht van het Nederlandsche volk tegenover zijn dooden, om hun strijd voort te zetten en hun idealen door te geven.

Op 4 Mei werd in het stadion te Amsterdam, onder leiding van Carel Briels en A. den Doolaard voor ong. 50.000 toeschouwers een bevrijdingsspel opgevoerd. H.K.H. Prinses Juliana en Prins Bernhard waren daarbij tegenwoordig.

De Britsche Ambassadeur Sir Neville Bland, de Amerikaansche Ambassadeur mr. Stanley K. Hornbeck, de Canadeesche Gezant mr. P. Dupuy en veldmaarschalk Lord Montgomery hebben woorden van gelukwenschen gericht tot het Nederlandsche volk, welke boodschappen door den vroegeren radiospreker van de Shaef in Nederland, mr. Stanley Wright voor de beide Ned. zenders zijn voorgelezen.

Aan het slot der herdenkingsplechtigheden van de bevrijding heeft **H.K.H. Prinses Juliana** zich per radio over beide zenders tot het Nederlandsche volk en in het bijzonder tot de jongeren daaronder gericht.

H.K.H. herinnerde aan het werk, dat talrijke jongeren in de illegaliteit verricht hebben. De jeugd van omstreeks twintig jaar heeft zich doen kennen als een jeugd, waarvan de geest niet bedorven kon worden door de Duitsche overweldigers. Thans zijn velen van hen teleurgesteld door den gang van zaken na de bevrijding. In den bezettingstijd hebben zij geleerd snel te handelen en te beslis-

sen en thans gaat alles, volgens hun gevoel, zoo langzaam. Daardoor is een drang naar het buitenland ontstaan. Het land, waarvoor zij vijf jaar lang illegaal gestreden hebben, is hun thans te klein geworden. Veel beter deden de jonge menschen echter, indien zij in Nederland bleven, omdat Nederland hen zoo dringend noodig heeft.

(Alg. H.bl. - N.D. - Par. - N.R.C.)
(V. b. H. M. de Koningin: 6720 A; Prinses Juliana en Prins Bernhard: 6720 B; Schermerhorn 6718 A)

Nederland

A. Tweede Kamer - wetsontwerp i.z. Grondwetsherziening aangenomen - uitzending van militairen naar Indië krachtens speciale wet

3 Mei — De Tweede Kamer heeft met 42 tegen 20 stemmen een wetsontwerp aangenomen, dat wijziging beoogt te brengen in hoofdstuk XII van de Grondwet. De anti-revolutionnairen, de Christelijk-historischen en de liberalen stemden tegen. De communisten onthielden zich van stemming.

Met 54 tegen 2 stemmen werd een wetsontwerp aangenomen, dat de strekking heeft artikel 192 van de Grondwet buiten werking te stellen. Dit artikel zegt, dat geen soldaat tegen zijn wil naar het rijksgebied overzee kan worden gestuurd.

De regeering stelde niet voor het geheele artikel 192 te schrappen, doch wilde het slechts veranderen in dier voege, dat de landsoldaten niet dan krachtens een speciale wet verplicht kunnen worden naar Nederlandsch-Indië, Suriname of Curaçao te gaan.

(A.N.P. - Tijd) **(V. b. grondwetsherz. 6691 A)**

B. H.M. de Koningin verleent gratie

3 Mei — Bij gelegenheid van de viering van de bevrijdingsfeesten op 4 Mei heeft H.M. de Koningin bij besluit van 29 April 1946, Staatsblad G 103 gratie verleend van:

a. De tijdens de bezetting uitgesproken, nog niet ondergane onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen van drie maanden of minder en nog niet betaalde onvoorwaardelijke geldboeten van vijfhonderd gulden of minder, opgelegd voor feiten tijdens de bezetting gepleegd, alsmede het nog niet ondergane of nog niet betaalde gedeelte van zoodanige straffen.

b. Het nog niet ondergane gedeelte van tijdens de bezetting onderbroken vrijheidsstraffen, waarvan op het tijdstip van de onderbreking, het overblijvende gedeelte niet meer dan drie maanden bedroeg. (A.N.P.)

(V. b. H. M. de Koningin 6723 A)

C. Vorrink treedt af als regeeringsgevolmachtigde —

9 Mei — De regeeringsvoorlichtingsdienst deelde mede:

De beschuldigingen*) gericht tegen den heer J. J. Vorrink, regeeringsgemachtigde in algemeenen dienst bij het ministerie voor alg. oorlogvoering van het Koninkrijk en tevens voorzitter van de Partij van den Arbeid in verband met de zaak Arnold Meyer, hebben den heer Vorrink aanleiding gegeven tot een krachtig openbaar verweer, waarin het beleid van de bijzondere rechtspleging ter zake in het geding is gekomen.

De regeering heeft het volste vertrouwen, zoowel in den heer Vorrink, als in het beleid van het directoraat-generaal voor de bijzondere rechtspleging, maar heeft in de discussie, die is ontstaan, aanleiding gevonden haar standpunt ter zake van de vereenigbaarheid van de ambtelijke en de politieke functie die de heer Vorrink tot nog toe heeft bekleed te herzien.

Zij erkent de bezwaren, aan de dubbele positie van den heer Vorrink verbonden, te hebben onderschat. Laatstgenoemde heeft op grond daarvan besloten zijn ontslag te vragen als regeeringsgemachtigde in algemeenen dienst. (A.N.P.)

*) Verschillende dagbladen met name de Telex en de Gelderlander hebben in den loop der laatste weken artikelen gepubliceerd waarin van Koos Vorrink o.m. gezegd werd, dat hij in het begin der bezetting besprekingen heeft gevoerd met Arnold Meyer, leider van het voormalige „Nationaal Front". Vorrink zou tijdens deze besprekingen kenbaar gemaakt hebben, dat hij als lid van Nationaal Front wilde toetreden. Hij zou daarbij de volgende eischen gesteld hebben:

1. Het program van Nationaal Front achtte hij onvoldoende t.a.v. de staatssocialisatie. N.F. moest hierin verder gaan.
2. Het program van Nationaal Front t.a.v. de handhaving en uitbreiding der Bijzondere School kon hij niet onderschrijven. Hij wenschte, dat de heer Meyer een nationale school zou propageeren.
3. Vorrink eischte, dat hij bij zijn toetreding tot Nationaal Front plaatsvervangend leider zou worden.

In een groote vergadering op 27 April in de Apollohal te Amsterdam heeft Koos Vorrink deze beschuldiging als laster afgewezen. Hij zou, met medeweten van diverse vooraanstaande politici, slechts eenmaal contact gehad hebben met Meyer en wel op diens uitdrukkelijk verzoek. Vorrink heeft alle aanbiedingen van Meyer, die de bedoeling hadden de S.D.A.P. voor zijn beweging te winnen, van de hand gewezen.

Tegen den hoofdredacteur van de Gelderlander-pers, Louis Frequin, heeft Vorrink een aanklacht wegens smaad ingediend. (Red. K.H.A.)

(V. b. Vorrink: 6706 I; Meyer: 6693 A)

D. Opleiding beroepsofficieren - school voor parachutisten —

7 Mei — Het ligt niet in de bedoeling de Kon. Mil. Academie te doen herleven. De opleiding van beroepsofficier zal volgens de plannen, bij de legerleiding bestaande, aansluiten aan de opleiding tot reserveofficier.

Zij, die zich voelen aangetrokken tot het beroep van officier, kunnen zich aanmelden tot vervroegde opkomst onder de wapenen, waarna zij, na een normalen diensttijd bij den troep te hebben doorgebracht en als reserve-officier te zijn opgeleid, in aanmerking kunnen komen voor de wetenschappelijke beroepsopleiding.

Op het oogenblik zijn bij de hooge legerleiding plannen in overweging tot oprichting van een parachutisten-school, die wellicht reeds het volgende jaar gewoon dienstplichtigen, die zich daartoe vrijwillig melden, zal opleiden. Het is mogelijk, dat ter aanmoediging van de aanmelding aan elken sprong premies zullen worden verbonden. (N.D.)

(V. b. Landmacht 6695 C)

E. Flottieljeleider „Tromp" terug in het Vaderland —

3 Mei — De flottieljeleider „Tromp" is, na een afwezigheid van 7 jaren, onder commando van Kapitein-ter-zee F. Stam in het vaderland teruggekeerd. De Tromp heeft ong. tien maal de lengte van den omtrek der aarde afgelegd, grootendeels in oorlogstochten.

In een koperen plaat staan de krijgsverrichtingen van dit oorlogsschip gegrift. Hier volgt de eerelijst:

„In dienst Amsterdam 18 Augustus 1938. Naar Nederlandsch-Indië 19 Augustus '39. Oorlog met Duitschland 10 Mei 1940. Convooireizen in Pacific. Oorlog met Japan 8 December 1941. Convooireizen naar Singapore. Actie bij Kangean-eilanden 4 Februari 1942. Actie bij Banka (Black Sunday) 15 Februari 1942. Nachtgevechten Straat Bandoeng, Bali, 20 Februari 1942, Ingedeeld bij Zevende Amerikaansche Vloot. Escortediensten in Australische wateren en Indischen Oceaan. Ingedeeld bij Britsche Eastern Fleet. Actie tegen Sabang 19 April 1944. Actie tegen Soerabaja 17 Mei 1944. Actie in Sabangbaai 25 Juli 1944. Actie tegen Padang 24 Augustus 1944. Landing bij Rangoon, bombardement Andamanen en Nicobaren 30 April—7 Mei 1945. Actie in Straat Malakka 16 Mei 1945. Naar Zevende Amerikaansche Vloot. Heroovering van Balik Papan 19 Juni—6 Juli 1945. Terug naar Britsche East Indies Fleet. Als eerste Nederlandsch oorlogsschip terug te Batavia 16 September 1945. Bevrijding Billiton 21 October 1945. Vertrek uit Batavia 20 Januari 1946".

(A.N.P. - Elseviers Weekblad)

9 Mei — H.M. de Koningin heeft den flottieljeleider „Tromp", die ligplaats genomen had aan het Steenen Hoofd in het IJ, te Amsterdam, geïnspecteerd. (Tr.)

F. Wet Zuivering Kunstenaars —

Op 25 April is de Wet Zuivering Kunstenaars, in werking getreden.

Op dien dag is bij beschikking van den minister van O., K. en W. een centrale eereraad ingesteld, die de uitspraken van de eereraden voor de kunst in beroep zal beoordeelen. Deze raad zal voorloopig met drie kamers werken. Tot voorzitter is benocmd: Mr. A. W. J. van Vrijberghe de Coningh te 's Gravenhage.

Voorts zijn door dezen minister, na overleg met zijn ambtgenoot van justitie, beschikkingen gegeven ter uitvoering van de artikelen 5 en 12 van deze wet. Respectievelijk regelende de procedure voor de eereraden voor de kunst en de procedure voor den centralen eereraad. Bij deze beschikkingen wordt den kunstenaars een behoorlijke procesgang gewaarborgd. Klachten tegen kunstenaars kunnen mits binnen 30 dagen na het inwerkingtreden der wet, mondeling of behoorlijk onderteekend schrijven worden ingediend bij den centralen eereraad (adres Jan Pietersz. Coenstraat 20 te 's-Gravenhage), of bij den minister van O., K. en W.

Ten slotte zijn bij een vierde beschikking regelen gegeven betreffende de tenuitvoerlegging van de uitspraken van de eereraden voor de kunst en van den centralen eereraad. (Par. - 27 April)

(V. b. Zuivering kunstenaars 6551 B)

G. Staking zeelieden en havenarbeiders - Mededeeling R.V.D. —

10 Mei — De Regeeringsvoorlichtingsdienst deelde mede:

Sinds haast een maand is in de havens een staking gaande. De ontwrichting, die aldus ontstaat, bedreigt onze geheele bevolking. Belangrijke hoeveelheden suiker, maïs, gerst en lijnzaad liggen in Amerika op verscheping te wachten. Indien de ongelost liggende soyaolie niet deze week ter beschikking van de margarinefabrieken komt, dreigt 26 Mei een rantsoenverlaging van vet.

De reden van deze staking ligt in het feit, dat in verband met een nieuwe C.A.O. van zeelieden, waarbij de loonen zeer zorgvuldig geregeld waren (een gewoon matroos ontvangt een basis-

loon van ƒ 195 per maand), een deel der betrokkenen onder leiding van de E.V.C. volstrekt onaanvaardbare nieuwe eischen stelde en tot staking overging. Toen de zeeliedenstaking zelf weinig succes opleverde (een minderheid staakte), heeft de E.V.C. de havenarbeiders in het conflict betrokken, ten einde het laden en lossen te verhinderen.
De levensbelangen van het Nederlandsche volk worden zoodoende speelbal gemaakt van den machtsstrijd eener kleine groep. Een dergelijke staking mag door de Nederlandsche regeering en het volk niet worden geduld. Alle ten dienste staande maatregelen zullen worden genomen om het scheepvaartverkeer, alsmede het laden en lossen voortgang te doen vinden. (Par.)
(V. b. havenstaking 6475 F)

Nederland

A. Onderzoek in affaire De Geer —

8 Mei — Het departement van Justitie heeft in het rapport-Gerbrandy aanleiding gevonden, het Parket van het Bijzonder Gerechtshof te Amsterdam opdracht te geven een onderzoek in te stellen naar de gedragingen gedurende den bezettingstijd, van oud-minister-president jhr. D. J. de Geer, ten einde klaarheid te brengen in deze affaire en na te gaan of hier sprake is van benadeeling van den Staat in eenigerlei vorm.
Het onderzoek is aan het Amsterdamsche Parket opgedragen, daar de huidige woonplaats van jhr. De Geer, Soest, onder dit Parket ressorteert.
Alhoewel op dit oogenblik niet bij benadering kan worden gezegd, wanneer het onderzoek zal zijn geëindigd, verklaarde mr. Bakhoven, dat van de zijde van het Parket, nu het eenmaal in de affaire-De Geer is gekend, dit onderzoek met alle voortvarendheid en kracht zal worden ingesteld. (Alg.. H.bl.) **(V.b. De Geer 6399E)**

B. Aankoop Amerikaansche surplus-voorraden —

8 Mei — De gevolmachtigde voor de liquidatie van buitenlandsche eigendommen te Parijs, heeft bekend gemaakt, dat de Ned. regeering voor meer dan tien millioen dollar overtollig Amerikaansch oorlogsmateriaal heeft gekocht. De betaling zal volgens Ass. Press, in Ned. guldens geschieden. Onder het gekochte materiaal bevinden zich kranen, luchtcompressoren, schuiten, sleepbooten, militaire kleeding en 13 millioen doosjes lucifers.
Nederland heeft een aanvullend crediet aangevraagd en er worden onderhandelingen gevoerd over den verderen aankoop van overtollig materiaal, waaronder eenige duizenden jeeps. (Usis)
(V. b. 6682 G)

C. Ned. Herv. predikanten te Utrecht bijeen —

1 Mei — Op uitnoodiging van het moderamen der Generale Synode van de Ned. Herv. Kerk zijn te Utrecht ruim 700 predikanten dezer kerk bijeengekomen. In de Domkerk heeft de praeses der Synode, ds. W. A. Zeydner van Rotterdam, de aanwezigen in een wijdingsdienst begroet en uiteengezet, dat het doel der vergadering is om zich onderling in eenheid te beraden over eenige actueele en theologische aangelegenheden.
's Middags kwam men in een der zalen van het Jaarbeursgebouw bijeen. Dr. T. Dokter van Terkaple sprak over „De beteekenis van het dogma voor den opbouw der kerk". In de avondvergadering trad prof. dr. K. H. Miskotte van Leiden als spreker op met het onderwerp „Het kerkelijk gesprek".
Prof. Miskotte zeide o.a., dat het kerkelijk gesprek, zooals Gemeenteopbouw dat wil, niet bedoelt ketterijen te ontdekken, maar de onaandoenlijkheid der kerk te doorbreken. Het kerkelijk gesprek, aldus spr., dreigt nu weer te verzanden en te ontaarden in de oude partijdigheid. Velen zijn weer vergeten den zegen, dien God in de Generale Synode gaf. Er wordt voorbarig critiek uitgebracht op haar werk en het vertrouwen ondergraven. Er moeten nog onderscheiden moeilijkheden worden overwonnen. Spr. wees hierbij vooral op de geweldige taak der herkerstening van ons volk. Bij alle noodig en onmisbaar buitenkerkelijk werk mag, besloot spr., de gemeente niet te kort komen. Met haar moet levend contact blijven bestaan. (Tr.) **(V. b. 6669 H)**

D. Invasiegeld voor onderwijzers —

2 Mei — De meeste ambtenaren hebben destijds een gesloten enveloppe ontvangen met een maand salaris, welke enveloppe eerst geopend mocht worden, wanneer men door de toen te verwachten invasie der geallieerde troepen in geldnood zou komen te verkeeren.
Later is bepaald, dat de ambtenaren den inhoud der enveloppe mochten behouden. Thans heeft de ministerraad goedgekeurd, dat aan de onderwijzers alsnog een invasievoorschot verleend wordt. (Tr.)
(V. b. Invasiegeld 6504 B)

E. Reorganisatie Hooger Onderwijs

2 Mei — De minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, prof. dr. G. van der Leeuw, heeft te 's-Gravenhage de commissie tot reorganisatie van het Hooger Onderwijs geïnstalleerd. De minister schetste in groote lijnen de taak van de commissie: coördinatie der diverse uitgewerkte plannen, verbetering van de algemeene vorming, verbetering van methode en leerplan, verlaging van collegegelden of herziening van het beurzensysteem opdat alle Nederlanders gelijke kansen tot universitaire vorming hebben, verbetering van verhouding en contact tusschen openbaar en bijzonder Hooger Onderwijs enz. De minister sprak de hoop uit dat de commissie binnen een à anderhalf jaar met haar taak gereed zal zijn. (Tr.) **(V. b. 6719 F)**

F. „Nederlandsch Opleidingsinstituut voor Buitenlandschen Dienst" opgericht —

Voor den oorlog organiseerden talrijke groote bedrijven, speciaal die welke op Nederlandsch-Indië georiënteerd waren, een eigen opleiding voor die employé's, die zij naar het buitenland wilden uitzenden. Thans is opgericht het „Nederlandsch Opleidingsinstituut voor Buitenlandschen Dienst" (N.O.I.B.D.).
Men stelt zich voor jongelui op te leiden voor handel en industrie, voor consulairen en diplomatieken dienst, voor verkeer, bankwezen, journalistiek en hotelwezen. De opleiding zal in beginsel sterk afwijken van elke tot dusverre in Nederland bekende opleiding.
De studie zal niet te lang zijn en zal in bijzondere mate gericht zijn op karaktervorming en „esprit de corps". Zij is bedoeld voor jongelui die de middelbare scholen hebben afgeloopen en duurt twee jaar met een voorcursus van vier maanden. De eerste cursus zal in September 1946 beginnen. De eerste zes weken worden de leerlingen hoofdzakelijk met elkaar in kennis gebracht en lichamelijk getraind, terwijl zij onderwijs krijgen in enkele algemeene vakken. Daarna gaat ieder in het door hem gekozen vak een studiereis maken van b.v. een maand, waarna de leerling nog van vak veranderen kan. Vervolgens wordt nog een maand op het Instituut gewerkt en in Januari begint dan de eigenlijke opleiding, welke twee jaar duurt. De eerste 18 maanden krijgen alle groepen nagenoeg een gemeenschappelijk programma en in het laatste half jaar volgen meer gespecialiseerde programma's voor de verschillende richtingen.
Men heeft den internaatsvorm gekozen, mede, omdat het de bedoeling is leerlingen van elken rang en stand toe te laten, mits beschikkende over de noodige begaafdheid en enthousiasme.
Het Stichtingskapitaal zal waarschijnlijk ƒ 1.000.000 bedragen, en zal bijeengebracht worden door de instellingen die belang hebben bij een dergelijke opleiding. Het bestuur bestaat uit: ir. A. Plate, voorzitter (Mij. van Nijverheid en Handel), jhr. H. G. A. Quarles van Ufford (B.P.M.), A. Plesman (K.L.M.), ir. F. Roeterink (Philips), H. J. P. van Hoek (Twenthe), A. Schram (Unilever), mr. J. J. Klaassesz (P.T.T.). (Ec. Voorl. - 30 April) **(V. b. Opleid. diplom. d. 6687 D)**

G. Hoogste Nederlandsche civiele onderscheiding voor prof. mr. P. S. Gerbrandy —

6 Mei — H. M. de Koningin heeft prof. mr. P. S. Gerbrandy begiftigd met het Grootkruis van de orde in den Nederlandschen Leeuw.
Het Grootkruis van den Nederlandschen Leeuw is de hoogste Nederlandsche civiele onderscheiding. Het kan echter ook aan militairen worden gegeven; gen. Snijders was er mede begiftigd, Prins Bernhard bezit het Grootkruis en voorts zijn er, buiten prof. Gerbrandy, nog twee dragers, n.l. oud-gouverneur-generaal Tjarda van Starkenborgh Stachouwer en de voorzitter der Eerste Kamer, mr. W. L. baron de Vos van Steenwijk.
(Alg. H.bl.) **(V. b. Gerbrandy 6686 A)**

H. Een „Van der Velde" voor twee flesschen jenever weer in Ned. bezit —

Een Nederlandsche officier, wandelende door de Russische zône te Berlijn, ontdekte hoe soldaten voor een flat „uitverkochten". Op straat stond tusschen allerlei huisraad een groot schilderij met 17e eeuwsche oorlogsschepen, dat de aandacht van den Nederlander trok, omdat een aantal schepen de Princevlag in top had. Juist ging dit schilderij voor een kruik „Schnaps" van de hand en een Duitscher zou het mee naar huis hebben genomen, als de Hollander niet had ingegrepen en schilderij èn Duitscher had „opgebracht" naar den dichtstbijzijnden Engelschen post.
Daar leenden de Engelschen aan den Staat der Nederlanden twee flesschen Schnaps; wilde de Duitscher verder geen last krijgen, dan had hij daarmee genoegen te nemen. Zoo werd het schilderij voor den Staat der Nederlanden in beslag genomen.
Achteraf is nu gebleken:
dat het hier een befaamde Van der Velde betrof, De Vierdaagsche Zeeslag, eertijds bezit der familie Van Aalst en door deze aan het Centraal Museum te Utrecht in bruikleen afgestaan;
dat het later aan de firma Catz te Dieren werd verkocht;
dat het in oorlogstijd van Dieren naar het particulier bezit van Göring verhuisde;
dat deze het aan groot-admiraal Raeder cadeau deed. Het was de flat van Raeder, die „uitverkocht" werd.
(Alg. H.bl. - 4 April)

HET INDISCH BELEID

Rapport der commissie Van Poll - Tweedaagsche Kamerdebatten - Motie Van Poll aangenomen: voortzetting der besprekingen - Laatste zitting der Tweede Kamer.

Rapport Van Poll —

3 Mei — De commissie uit de beide Kamers der Staten-Generaal, welke ingevolge de op 17 Januari door de Tweede Kamer aangenomen motie Van Poll naar Indië is geweest, heeft zoo talrijke gegevens en documenten ontvangen, dat het niet mogelijk is deze in een verslag te verwerken voordat de Tweede Kamer door een anders samengestelde zal zijn vervangen. Zij meent evenwel dat zij ook de Staten-Generaal in hun huidige samenstelling niet onkundig moet laten van haar bevindingen en is op grond daarvan tot het besluit gekomen, op den kortst mogelijken termijn in beperkt bestek haar waarnemingen aan het parlement voor te leggen.

De commissie heeft een bezoek kunnen brengen aan Batavia, Bandoeng, Semarang, Soerabaja, Den Passar (Bali), Makassar, Ambon, Koebang, Balikpapan, Menado, Bandjermasin, Medan en Singapore, terwijl een der leden nog Billiton bezocht.

De commissie heeft trachten na te sporen hoe de verhoudingen in de Nederlandsche bevolkingsgroep waren en thans zijn; hoe deze onder de autochtone bevolking waren en thans zijn; hoe zij waren en zijn onder de overige bevolkingsgroepen, met name de Indo-Europeanen en de Chineezen; hoe de betrekkingen tusschen deze groepen zijn; hoe de positie is der bezettende geallieerde macht en hoe in verband hiermede de internationale betrekkingen liggen.

Het meest algemeene, onweersprekelijke feit is wel, aldus het rapport, dat het karakter van den huidigen revolutionnairen toestand beslissend is bepaald door de Japansche bezetting.

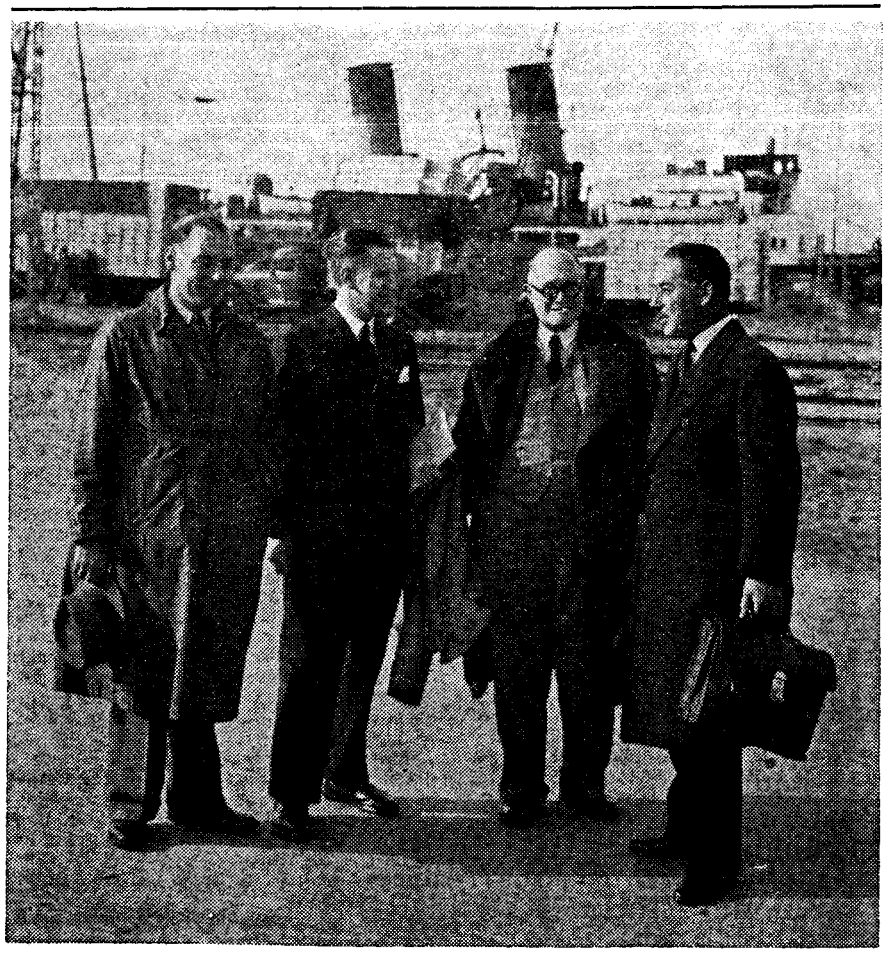
Nadat de commissie de toestanden heeft beschreven in de Japansche gevangenkampen, die alle beschrijving tarten, en heeft opgemerkt, dat desondanks de geest der Nederlanders ongebroken was gebleven, terwijl buiten de kampen een ondergrondsche beweging van Nederlanders, Ambonneezen en Javanen bestond, welke na de Japansche capitulatie te weinig erkenning heeft ondervonden, betreurt zij, dat de geïnterneerde hoogere ambtenaren na de capitulatie onvoldoende zijn gewaardeerd. Dezen beweren, dat, indien zij onmiddellijk naar hun standplaatsen hadden mogen terugkeeren, toen de Inheemsche bevolking den Nederlanders nog gunstig gezind en de Japanners onderworpen waren, de nationalistische beweging volkomen erkenning zou hebben gevonden, doch het terrorisme zou zijn voorkomen. Deze ambtenaren kregen echter bevel in de kampen te blijven. De Indische regeering te Brisbane meende dat de geïnterneerden physiek te zwak waren en dat zij den toestand te gunstig beoordeelden. De commissie betreurt echter het negeeren der vroegere autoriteiten.

Terwijl vrije openbare critiek in de gemeenschap der Nederlanders niet mogelijk is, beschikt de Indonesische pers over vele bladen. De berichtgeving is over en weer zeer onvoldoende, maar het staat voor de commissie vast, dat eerst na de capitulatie de Japanners gelegenheid hebben gekregen, de Javanen en Sumatranen, en vooral de jongeren, tot kookhitte op te hitsen. Het gevolg van het niet-ingrijpen van Nederlandsche zijde, is de ontbinding der eenheid van Indië. West-Java (Bantam) is een onafhankelijke republiek; elders heeft het kabinet-Sjahrir weinig invloed; van vrije partijvorming in de „Republiek" is geen sprake, in tegenstelling tot de bevrijde gebieden, waar zich een nieuw partijwezen ontwikkelt. Waar geen terreur wordt geduld blijkt duidelijk, dat de nationalisten, die een andere oplossing wenschen, dan de voorstanders der Republiek, veel talrijker zijn dan voorheen kon blijken.

De commissie heeft niet kunnen ontdekken, welke de motieven zijn geweest voor de houding van generaal Christison, maar het gevolg van zijn optreden was een sterke begunstiging van de „Republiek Indonesia", wat men zeker niet aan de thans bevelvoerende generaals kan verwijten. Acht maanden na de capitulatie van Japan is - aldus constateert de commissie - de opdracht der geallieerden aan de Britsche bezettende macht niettemin nog steeds niet uitgevoerd. De grondfout moet, volgens de commissie, worden gezocht in het feit, dat de erkende Nederlandsche souvereiniteit niet berust bij de Nederlandsch-Indische regeering, doch bij de bezettende macht, ten gevolge waarvan Indië als bezet vijandelijk gebied wordt behandeld, waar de erkende souverein op gelijken voet wordt bejegend als de zich op haar gebied gevestigd hebbende zich noemende regeering der Republiek, die volgens de commissie in verbinding staat met communistische organisaties in het buitenland.

De totale schade aan cultures, fabrieken enz. wordt geschat op 8 milliard goudguldens.

De commissie hoopt, dat innige samenwerking tusschen Nederlanders en Indonesiërs in het belang der bevolking van Nederlandsch-Indië en van den wereldvrede mogelijk zal zijn.

De directeur-generaal van den Britschen radio-omroep (B.B.C.), Sir William Haley en zijn staf hebben van 23—26 April, op uitnoodiging van de Nederlandsche regeering, een bezoek aan Nederland gebracht. V.l.n.r.: Frank Gillard, Sir William Haley, Francellar (de z.g. Londenaar) en John Snagger. Allen welbekend bij hen die tijdens de bezetting clandestien naar radio-Londen luisterden. (foto Anefo-Hof)

Kamerdebatten - Motie Van Poll aangenomen.

8 Mei — Na een tweedaagsch debat over het beleid inzake Indië heeft de Tweede Kamer met 45 tegen 26 stemmen een motie van den heer Van Poll aangenomen, waarin wordt gezegd, dat „de Kamer, op grond van de heden en vroeger gehouden beraadslagingen eenstemmig van oordeel is, dat aan het Nederlandsch-Indische gebiedsdeel, als deelgenoot van het Koninkrijk, een autonome bestuursvorm behoort te worden toegekend". Voorts, dat het noodzakelijk moet worden geacht de reeds langen tijd aan den gang zijnde besprekingen ook met vertegenwoordigers van de buitenge-

westen te voeren en dat intusschen voor die gewesten al dadelijk met kracht naar de vorming van autonome organen behoort te worden gestreefd.
„Dat het derhalve gewenscht is de reeds geruimen tijd in voorbereiding zijnde Rijksconferentie zoo snei mogelijk bijeen te roepen.
Dat bij de vormbepaling der hier bedoelde autonomie eenigerlei republikeinsche vorm voor het inwendig bestel van het autonome gebiedsdeel of van een zijner onderdeelen, mits gezuiverd van Japansche invloeden, niet bij voorbaat uitgesloten behoeft te worden geacht.
Dat evenwel bij de voortzetting der besprekingen allereerst dient vast te staan, dat de thans in gang zijnde invrijheidstelling van de nog in interneeringskampen vastgehouden Nederlandsche onderdanen snel en regelmatig zal worden afgewikkeld, dat het uitblijven van deze invrijheidstelling een beletsel zou vormen voor den verderen voortgang der besprekingen".
De motie besluit met een verzoek aan de regeering, om de in gang zijnde besprekingen voort te zetten overeenkomstig de bovenstaande richtlijnen.
Tijdens de vóór het aannemen van deze motie gehouden, debatten werd door verschillende leden critiek uitgeoefend op het regeeringsbeleid met name door de heeren Bajetto, Schouten, Meyerink, Korthals en Van Poll.
Minister Logemann verhelderde verschillende punten, waarop in het rapport der commissie Van Poll en tijdens de debatten critiek was uitgeoefend.
Daar is vooreerst het kwaad, dat er over de Brisbane-regeering wordt gesproken. De minister ontkende, dat zij zonder meer de geïnterneerden heeft uitgeschakeld. In den raad van Departementshoofden zijn er drie uit de kampen en drie uit de Brisbane-regeering. Er is dan ook geen sprake van een eenmans-bestuur, evenmin als er sprake is, dat Van Mook een „Stuw"-politiek" volgt. Het geheele kabinet immers, waarlijk niet bestaande uit leden van de „Stuw", staat achter deze politiek.
De Luit.-Gouv. Generaal heeft voorts niet de menschen naar de kampen teruggestuurd, integendeel, hij heeft door de radio voorzichtig aangeraden, dat zij uit de kampen zouden komen en hun posities zouden hernemen, doch het is Lord Mountbatten geweest die hen in de kampen heeft doen terugkeeren en Van Mook heeft over zijn advies een aanmerking van den Geallieerden opperbevelhebber te hooren gekregen.
Maar wat de ingediende plannen betreft, welke Van Mook altijd maar weer verworpen zou hebben, waarom heeft men ze dan nooit aan hem, den minister, getoond?
Over het nationalisme sprekend heeft minister Logemann nog eens omstandig gewezen op het feit, dat het nationalisme in Indië op het oogenblik allen en alles verbindt.
Terwille van dat nationalisme schaart men zich achter Sjahrir en neemt men voorloopig ook de leelijke dingen, in de overtuiging, dat men deze later wel zal wegwerken.
Daarom heeft de republiek op vele plaatsen in de Buitengewesten wel degelijk een been aan den grond en dengenen, die deze realiteit niet willen zien, verweet de minister te leven in een droomwereld.
Zich fel keerend tegen den heer Bajetto zeide hij: „Als deze spreekt over gezagshandhaving en van neerslaan van de revolutionnaire tendenzen en dan zegt „Er kome van wat wil", dan bedoelt hij klaarblijkelijk alleen het prijsgeven van de economische voordeelen. Maar wat dan met de geïnterneerden?
Welnu, die verantwoordelijkheid draagt de regeering."
In deze laatste vergadering van de Tweede Kamer in haar huidige samenstelling heeft de voorzitter Van Schaik zich in een slotwoord gericht tot de scheidende Kamerleden en speciaal tot den heer Dumaer van Twist, die 45 jaar lid der Kamer is geweest. (N.R.C. - V.V. - Alg. H.bl. - Tijd) **(V. b. regeer.verkl.: 6717; comm. V. Poll: 6687 K)**

Ned. O. Indië

A. Officieele Indonesische reactie op Regeeringsverklaring —

7 Mei — Volgens „U.P." wordt de officieele Indonesische reactie op de verklaring van minister Logemann in de Tweede Kamer als volgt omschreven:
„De Ned. regeering is geheel verantwoordelijk voor de verklaring van minister Logemann, waarvan de republikeinsche regeering van Indonesië vooraf geen kennis droeg. De republikeinsche regeering handhaaft haar standpunt, dat aanvaard is door het centrale nationale comité, en heeft het plan, haar standpunt opnieuw te bepalen, als dr. Van Mook met nieuwe voorstellen komt". (Msb.)
(V. b. Verkl. Logemann 6717)

B. Van Mook terug in Batavia —

8 Mei — Dr. Van Mook is te Batavia teruggekeerd.
Hij heeft verklaard, dat hij tevreden was over het debat in de Tweede Kamer. „Wij weten nu, hoever de regeering en het parlement wenschen te gaan". Hij voegde er aan toe, dat hij de besprekingen met de republikeinen zoo spoedig mogelijk zou hervatten.
Voorts verklaarde hij, dat hij „zekere instructies van de regeering" had meegebracht en zeide, dat deze grootendeels waren gebaseerd op de verklaring, die minister Logemann onlangs heeft afgelegd. Dr. Van Mook zeide, dat hij de besprekingen met de republikeinen zou voortzetten zonder het resultaat van de verkiezingen of de samenstelling van de nieuwe regeering, waarmee nog wel eenige tijd gemoeid zal zijn af te wachten.
(Tr.) **(V. b. V. Mook 6701 A)**

C. Atjeh onder de Japansche bezetting - Verzet van de bevolking —

6 Mei — Aan de hand van archiefstukken e.d. is een overzicht samengesteld van Japan's economisch beleid in de residentie Atjeh, waaruit blijkt, dat de Japanners alles in het werk hebben gesteld om de voedselproductie zoo hoog mogelijk op te voeren, daar immers het leger voor zijn voeding nagenoeg geheel afhankelijk was van hetgeen het land opbracht. Alle economische maatregelen waren dan ook hier op gericht, terwijl de belangen van de bevolking voor die van het leger moesten wijken. Het is den Japanners echter niet gelukt de medewerking van de bevolking te verkrijgen. Dit leidde weer tot het stellen van scherpe sancties en dwangmaatregelen, maar uit de verstrekte gegevens blijkt, dat dwars daartegenin de bevolking voortging, de getroffen maatregelen te saboteeren.
Ditzelfde geldt voor alle andere gebieden, waar de Japanners hebben getracht regelend op te treden. Alle maatregelen leidden onverandelijk tot lijdelijk, soms zelfs tot openlijk verzet. Slechts op een enkel terrein heeft het ingrijpen van de bezettende macht tot eenig profijt voor de bevolking geleid zooals bijv. het bevorderen van de inheemsche weefnijverheid. Ook de opvoering van de productie van tal van voedingsgewassen, die vroeger slechts in zeer beperkte mate werden aangeplant, heeft er toe bijgedragen, de economische positie van de bevolking in de oorlogsjaren te versterken. **(V. b. Jap. bezet. 6670 C)** (N.R.C.)

Ned. W. Indië

D. Suriname en de rede der Koningin van December 1942 —

6 Mei — Een commissie uit de burgerij van Suriname heeft tijdens een in het gebouw der Staten van Suriname gehouden vergadering besloten, propaganda te voeren voor het denkbeeld, een delegatie uit de Staten naar H. M. de Koningin te zenden met het verzoek, Suriname's autonomie te laten baseeren op de Koninklijke rede van Dec. 1942. Leden van de Staten woonden de vergadering bij. (A.N.P.) **(Rede H.M. 6463)**

België

E. Klacht bij Veiligheidsraad i.z. Léon Degrelle —

6 Mei — De Belg. reg. heeft een klacht ingediend bij de commissie uit den Veiligheidsraad, belast met het onderzoek naar Franco-Spanje, gegrond op het feit, dat de Spaansche regeering weigert den rexistischen leider Léon Degrelle aan België uit te leveren. (U.P. - V.V.)
(V. b. Degrelle: 5849 A; Sp. in Veil.h.r.: 6721 F)

F. Canadeesche leening —

7 Mei — Canada heeft aan België een leening toegestaan van 75 millioen Canadeesche Dollar, waardoor het tot heden verleende crediet op $ 100 millioen komt. De leening dient tot betaling van den Belgischen invoer uit Canada. (Alg. H.bl.)

Bulgarije

G. Memorandum aan conferentie der vier ministers te Parijs —

1 Mei — Aan de conferentie der vier ministers te Parijs is een memorandum overhandigd betreffende de Bulgaarsche vredeswenschen. De punten er van zijn: 1. Een verklaring over de activiteit der Bulgaarsche verzetsbeweging in den oorlog; 2. Bulgarije's deelneming aan den strijd tegen Duitschland na October 1944, toen de wapenstilstand met Rusland werd geteekend; 3. het verzoek om een rectificatie van de grens met Griekenland; 4. verzoek om toegang tot de Egeïsche Zee, waarvan Bulgarije door Griekenland wordt gescheiden; 5. een zeer gereserveerde aanvaarding der verplichtingen inzake de schuldbetalingen aan Griekenland. (U.P. - V.V.)
(V. b. conferentie v. Parijs: 6706 D)

Duitschland

H. Saargebied - economische aanhechting aan Frankrijk gevraagd

30 April — De voorzitter van de soc. dem. partij en de Christelijke volkspartij in het Saargebied hebben in een telegram aan de ministers van buitenlandsche zaken van Engeland, Frankrijk, Rusland en de Ver. Staten de economische aanhechting aan Frankrijk gevraagd. (Le Monde)
(V. b. Saar 6592 B)

I. Monument te Belsen - twee duizend R.K. Priesters stierven in Dachau - proces tegen gen. Student - doodstraf voor leiding van concentratiekamp Neuengamme —

Op de plaats van het beruchte kamp Belsen is op 14 April een gedenkteeken onthuld ter gelegenheid van den

eersten verjaardag van de bevrijding van dit kamp. De inscriptie van het gedenkteeken luidt: „Israël en de wereld zullen zich de dertig-duizend Joden, die in het kamp te Belsen onder de handen van de Nazi-moordenaars vernietigd werden, herinneren. Verberg het bloed, dat over U kwam, niet". De plechtigheid was voorbereid door het centraal joodsche comité in de Britsche zône.
(Reuter - A.N.P. 14 April)

Volgens de berichten, die het Vaticaan hebben bereikt, zou het aantal R.K. priesters, die in Dachau stierven, tenminste tweeduizend bedragen.
Het laatste, door de nazi-autoriteiten opgemaakt, rapport gedateerd 15 Maart '45, vermeldde, dat zich onder de gevangenen 1495 geestelijken bevonden, zoowel regulieren als seculieren, waaronder een aartsbisschop en een bisschop. Zij behoorden tot 23 verschillende nationaliteiten en de meerderheid bestond uit paters Jesuieten, Benedictijnen en Franciskanen. Onder hen telde men 122 Franschen, 75 Tsjechen, 791 Polen, 38 Belgen, 34 Nederlanders, 2 Zwitsers, 1 Spanjaard en 1 Noor. (Msb. 13 April)

7 Mei — In Lüneburg is een proces begonnen tegen den commandant der Duitsche parachute-troepen, Generaal Kurt Student, die in Mei 1941 op Kreta gevangen werd genomen.
Hij wordt verantwoordelijk gesteld voor verschillende oorlogsmisdaden o.a. het gebruik van Britsche krijgsgevangenen als dekking voor zijn troepen (N.Z. Zt.)
8 Mei — Elf leden van den staf van het concentratiekamp Neuengamme bij Hamburg, o.w. Max Pauly, zijn ter dood veroordeeld. (Alg. H.bl.)
(V. b. Belsen 6552 D; Dachau 6451 E)

Egypte

A. Britsch-Egyptische onderhandelingen - Terugtrekking van Britsche troepen - Oppositie van Churchill in het Britsche Lagerhuis —

8 Mei — De Britsche regeering heeft aan Egypte voorgesteld, dat Engeland zal overgaan tot terugtrekking van alle Britsche marine-, leger- en luchtstrijdkrachten uit Egypte en dat men de stadia en den datum van deze ontruiming door onderhandelingen zal vaststellen. De Egyptische regeering zal maatregelen moeten treffen, die het mogelijk maken, in tijd van oorlog, of voor het geval van een acute bedreiging, overeenkomstig het bondgenootschap, wederzijdsche hulp te verleenen.
Van bevoegde zijde te Londen werd een uiteenzetting gegeven over de beteekenis van het terugtrekken der Britsche troepen uit Egypte. Sedert 64 jaren zijn er Britsche troepen in Egypte geweest. Bij terugtrekking zal de Britsche vloot de groote marinehaven van Alexandrië verlaten en dit houdt in, dat het verdedigingssysteem van de Britsche verbindingslijn door Middellandsche Zee en Suez-kanaal geheel gereorganiseerd zal moeten worden. Er zal beschikt moeten worden over oorlogsvoorraden ter waarde van 120 millioen pond sterling. Een geheel leger van deskundigen zal moeten vertrekken en havens, spoorweginstallaties en vliegvelden, waaraan in de afgeloopen jaren groote sommen gelds zijn besteed, zullen geruimd moeten worden. Het oude Britsch-Egyptische verdrag zal van kracht blijven totdat het door een nieuwe regeling, als resultaat van de huidige onderhandelingen vervangen zal worden.
De Britsche eerste minister Clement Attlee, heeft het bovengenoemde voorstel aan het Lagerhuis medegedeeld. Winston Churchill verzocht, dat er terstond over gedebatteerd zou kunnen worden.
„Zestig jaar lang", aldus Churchill, „heb ik met regeering en diplomatie te maken gehad en ik moet thans beleven, dat dingen, die met zorg en moeite waren verworven, op schandelijke en dwaze wijze worden weggeworpen".
Op een desbetreffende vraag gaf Attlee de verzekering, dat de Soedan buiten het voorgestelde plan valt.
Eden verklaarde, dat de Britsche troepen in Egypte er waren in overeenstemming met de geallieerden ter verdediging van het Suez-kanaal. Eden refereerde aan het Britsch-Egyptische verdrag van 1936, volgens hetwelk de Egyptische regeering toestond troepen te legeren tot op het tijdstip, waarop het Egyptische leger in staat zou zijn, zèlf de veiligheid van het kanaal te verzekeren.
„Heeft de regeering zich ervan overtuigd", aldus vroeg Eden, „dat de verdediging van het kanaal kan worden uitgevoerd zonder legering van Britsche troepen?" Evenals Churchill twijfelde hij daaraan.
Op 7 Mei heeft het Lagerhuis een motie van vertrouwen in het beleid der regeering aangenomen met 327 tegen 158 stemmen. (Msb. - Alg. H.bl.)**(V. b. 6721 A)**

Engeland

B. Afkeuring fusie tusschen socialisten en communisten in Duitschland - resolutie Labourfractie —

9 Mei — De Lagerhuisfractie der Britsche Arbeiderspartij heeft een resolutie aangenomen, waarin de fusie tusschen de sociaal-democraten en communisten in de Russische zone van Duitschland wordt afgekeurd. Van de 27 leden der fractie, die onlangs een boodschap met hun gelukwenschen aan het bestuur der nieuwe partij hebben gestuurd, heeft zich een aantal van deze boodschap gedistancieerd. Acht afgevaardigden stemden tegen de motie, terwijl er meer dan 100 afgevaardigden aanwezig waren. (Reuter - V.V.)
(V. b. fusie 6705 A; zie ook 6696 L)

C. Atoomgeheimen - geleerde veroordeeld tot 10 jaar dwangarbeid

3 Mei — De Britsche natuurkundige dr. Alan Nunn May is wegens overtreding van de „Official Secrets Act" tot 10 jaar dwangarbeid veroordeeld. May speelde een belangrijke rol bij het atoom-onderzoek in Canada. Hij heeft aan een onbekende nog niet gepubliceerde gegevens verstrekt betreffende de atoomsplitsing. Als belooning ontving hij een klein bedrag in dollars, alsmede een flesch whiskey. De verdediger zeide dat dr. May gehandeld had als een geleerde, die vond, dat een uitvinding „ten bate van de menschheid", niet beperkt mocht blijven tot een bepaald land of tot een bepaald volk alleen. (Times - V. K.)
(V. b. Atoomenergie 6696 G)

D. Woningbouw - nieuwe steden

In Groot-Brittannië zijn in den afgeloopen oorlog vier millioen huizen en gebouwen verwoest of zwaar beschadigd. Het oplossen van het woningprobleem is een van de zwaarste taken, waarvoor zich een Britsche regeering ooit geplaatst heeft gezien.
Kort na het aanvaarden van haar werkzaamheden heeft de Labourregeering een comité benoemd, onder leiding van Lord Reith. Dit comité werd belast met het zoeken naar de beste manier om steden te bouwen en plaats te vinden voor de daklooze bevolking. Het moest verder nagaan hoeveel huizen er ruw geschat noodig waren en wat de kosten zouden worden. Het comité heeft op 21 Januari en op 9 April van dit jaar rapporten uitgebracht en aan de hand hiervan is thans een wet verschenen op het bouwen van nieuwe steden.
De regeering vraagt een crediet van 50 millioen pond om voor de eerste vijf jaar de kosten van uitvoering van het bouwprogramma te dekken.
De uitvoering van het geheele plan zal vermoedelijk tusschen de 10 en 12 jaren duren, waarbij men er op rekent, dat tegen het midden van 1949 de productie op volle toeren zal zijn. Tegen dien tijd hoopt men de beschikking te hebben over 1¼ millioen werkkrachten. Voorts hoopt men per jaar gemiddeld 4 à 500.000 huizen te bouwen. Er zijn volgens het tweede rapport-Reith in totaal 4 millioen nieuwe huizen noodig, Deze zullen worden gebouwd door de overheid en door particuliere aannemers. Deze laatsten zullen het grootste deel te bouwen krijgen.
Op het oogenblik wordt de vooruitgang nog steeds belemmerd door het gebrek aan werkkrachten en aan materiaal, vooral aan baksteenen. Dat het met het bouwen van nieuwe huizen nog niet erg vlot gaat komt ook, omdat in de steden, die het zwaarst van de luchtaanvallen hebben geleden, voorrang wordt gegeven aan het reparatiewerk aan de lichtbeschadigde huizen. Dit vereischt veel werklieden en veel materiaal.
De „nieuwe stedenwet" schat dat een stad van 50.000 inwoners ongeveer 19 millioen pond zal gaan kosten (190 millioen gulden). Van dit bedrag zal 15½ millioen pond door de regeering worden betaald. De rest door de gemeente zelf. Het zal ongeveer 10 jaar duren voordat zulk een stad klaar is. Deze nieuwe steden zullen „onafhankelijk" worden, dat wil zeggen, wat bijvoorbeeld de voorziening van gas en water betreft, niet afhangen van een grootere stad in de buurt. De eventueel nog te bouwen kleine plaatsen zullen wel gedeeltelijk afhankelijk worden, o.a. wat betreft het onderwijs.
De plaats waar men de steden zal gaan oprichten, zal worden uitgemaakt door de ministeries van stedenbouw, handel en volksgezondheid. Bij de uitvoering van dit groote plan zal de waarde blijken van het instituut van het „maatschappelijk onderzoek" („social survey").
Door een, door dit instituut toegepast, systeem van vragenstellen aan bepaalde groepen der bevolking is het mogelijk geworden om de regeering in groote lijnen op de hoogte te stellen van hetgeen het publiek noodig heeft en hetgeen het wenscht. Zoo kan bijvoorbeeld met zekerheid worden aangenomen, dat in de nieuwe steden de industrie dusdanig zal zijn gevestigd, dat degenen die er werken, niet te veraf wonen, dat er „gemeenschapscentra" zullen komen voor onderricht en vermaak, en dat de steden voldoende „longen" zullen hebben, d.w.z. parken en tuinen. (V.K. 28 April)

E. Organisatie burger-luchtvaart - niet volledig genationaliseerd —

De plannen voor de toekomstige organisatie van de Britsche burgerluchtvaart zijn thans gereed en zijn in den vorm van een wetsontwerp bij het Lagerhuis ingediend. De bedoeling is de verkeersvliegerij in zooverre te nationaliseeren, dat de drie op te richten verkeersmaatschappijen eigendom van den Staat zullen zijn, doch overigens als particuliere maatschappijen zullen functionneeren. M.a.w., het personeel der betrokken maatschappijen is geen ambtenaar en

de leiding is vrij alle maatregelen te nemen, noodig om de beste resultaten te bereiken. Op deze manier hoopt men verstarring te voorkomen en in staat te zijn aan de zeer krachtige buitenlandsche, voornamelijk Amerikaansche concurrentie het hoofd te blijven bieden.
Wat de voorgestelde drie maatschappijen betreft, British Overseas Airways Corporation, de tegenwoordige officieele Britsche luchtverkeersmaatschappij, zal belast worden met de verbindingen binnen het Britsche Gemeenebest, d.w.z. de lijnen naar Britsch-Indië, Australië, Zuid-Afrika en Canada te exploiteeren, krijgen plus eventueele uitbreidingen van die lijnen, zooals bijv. Singapore-Hongkong, Australië-Nieuw-Zeeland-Canada en aanvoerlijnen.
Een tweede maatschappij zal het Europeesche net krijgen te verzorgen, terwijl een derde maatschappij zich speciaal zal bezig houden met het luchtverkeer op Midden- en Zuid-Amerika.
Niet alleen zullen deze maatschappijen het geregelde luchtverkeer verzorgen en als zoodanig een monopolie bezitten, doch zij zullen ook het recht hebben vliegtuigen te verhuren voor speciale vluchten. Verder zullen alle luchthavens overgaan aan den Staat.
Met toestemming van het ministerie van Financiën zullen deze verkeersmaatschappijen gelden mogen leenen tot een bedrag van £ 80.000.000, terwijl gedurende de eerste tien jaren subsidies kunnen worden toegekend; daarna hoopt men, dat zij zich in alle opzichten zelf kunnen bedruipen. Van een volledige nationalisatie, zooals oorspronkelijk het plan was, kan dus niet worden gesproken, ook al blijven de uitgaven en de inkomsten onder de contrôle van den Staat en zal ook het ministerie van Luchtvaart een belangrijke stem in het kapittel hebben voor wat betreft de aanschaffing van materieel. (N.R.C. - 20 April)

Engeland

A. Onbemande bommenwerpers —

3 Mei — Engeland stelt thans pogingen in het werk, om de R.A.F. een luchtvloot van 600 onbemande bombardementsvliegtuigen te geven, welke in twee uur tijd heen en terug naar Berlijn kunnen vliegen. De snelheid van deze bombardementsvliegtuigen zal 900 K.M. per uur bedragen.
De experimenten, waarbij radar en de nieuwste typen van automatische piloten een groote rol spelen, zijn reeds in een vergevorderd stadium. Een moeilijkheid is nog het veilig landen in den mist.
De vliegtuigen zullen, geleid door radar, boven het doel gekomen, de bommen afwerpen door het uitzenden van radiogolven. De machines zouden op een hoogte van 20.000 meter geen last van jagers of afweergeschut kunnen ondervinden. (V. K.)
(V. b. Radar: zie bijlage Wetenschap en Techniek pag. 1)

Frankrijk

B. Grondwet bij referendum verworpen —

6 Mei — De einduitslagen van het op 5 Mei gehouden referendum over de Fransche grondwet luiden aldus:
Van de in totaal 19 mill. uitgebrachte stemmen waren er 10.058.079 tegen en 8.966.792 vóór.
Parijs, Straatsburg en Nice leverden een meerderheid tégen, Marseille vóór op. Er werden nergens incidenten gemeld.
De „socialistisch-communistische" grondwet, zooals de rechterzijde deze door de linkerzijde ontworpen constitutie betitelde, was gebaseerd op het één-Kamerstelsel en verschafte de Wetgevende Vergadering een overheerschende positie. Zij zou o.a. den president der republiek kiezen en de keuze der rechterlijke macht controleeren.
Nu het ontwerp is verworpen, zal er een nieuwe Wetgevende Vergadering moeten worden gekozen, die zeven maanden tijd krijgt om een nieuwe grondwet te ontwerpen, welke einde van dit jaar door een nieuw referendum moet worden bekrachtigd. (Le Monde - Alg. H.bl.)
(V. b. grondwet 6705 F)

Hongarije

C. Terugkeer van graaf Károlyi —

7 Mei — Graaf Michael Karolyi, die Eerste-Minister en later President was van de Hongaarsche Republiek, die in 1918 werd uitgeroepen, maar slechts kort bestond, is op verzoek van den voorzitter van het Hongaarsche parlement naar Hongarije teruggekeerd. Voor zijn vertrek uit Londen, waar hij de laatste zeven jaren van zijn langdurige ballingschap heeft gewoond, heeft Károlyi o.m. verklaard, dat hij het als zijn allereerste taak beschouwt om het Hongaarsche volk en de Westersche mogendheden duidelijk te maken, dat een onafhankelijk Hongarije zijn toekomst moet zoeken in nauwe vriendschappelijke relaties met de Sovjet-Unie. (Man. Guard.)

Internationaal

D. Vlootverliezen van Duitschland en Italië - de duikbootoorlog - verklaring van Doenitz —

Blijkens een bekendmaking van de Amerikaansche marine hebben Duitschland en Italië in den loop van den laatsten oorlog te zamen 1110 onderzeeërs en 162 andere oorlogsschepen verloren.
Duitschland verloor 6 slagschepen, 1 vliegtuigmoederschip, 6 zware kruisers, 12 lichte kruisers, 63 torpedo- en 994 onderzeeërs.
Italië verloor 3 slagschepen, 7 escortevliegdekschepen, 7 zware kruisers, 12 lichte kruisers, 63 torpedojagers en 116 onderzeeërs.
Na de capitulatie kwamen 204 Duitsche en 49 Italiaansche marinevaartuigen aan de geallieerden. (A. P. - Tr. 26 April)

Admiraal Doenitz verklaarde voor het tribunaal te Neurenberg, dat Duitschland 640 à 670 onderzeebooten gedurende den oorlog heeft verloren en dertigduizend man personeel op een totaal van veertigduizend. Van hen werden 25.000 gedood en vijfduizend gevangen genomen.
(U. P. - Tijd 10 Mei) **(V. b. 6656 E)**

E. De Nederlandsch-Belgisch-Luxemburgsche tol-unie —

10 Mei — De Fin. Times schreef met betrekking tot deze tol-unie:
Het feit, dat de gezamenlijke buitenlandsche handel van Nederland, België en Luxemburg in 1939 de derde plaats innam op de lijst der voornaamste handeldrijvende naties, na dien van de Ver. Staten en Engeland, is van groot belang voor de nauwe samenwerking, waartoe genoemde landen hebben besloten. De gesloten overeenkomst zal een gezond evenwicht tusschen landbouw en industrie bevorderen. De taak van het gezamenlijk herstel zal er door vergemakkelijkt worden, vooral voor Nederland. Later kan de aaneensluiting der drie landen een factor van beteekenis worden in den wederopbouw van de wereld en bij de ontwikkeling der overzeesche gebiedsdeelen. De band tusschen de drie landen wordt nog versterkt door hunne gemeenschappelijke belangen ten opzichte van Duitschland. Rekening houdend met de uitgebreide relaties, die steeds tusschen de drie landen en Engeland hebben bestaan, is het duidelijk dat het besluit tot nauwe samenwerking op economisch terrein in Engeland algemeen wordt goedgekeurd en toegejuicht.
(Fin. Times - Kees. Fin. Arch.)
(V. b. 6704 G)

F. Veiligheidsraad - Iraansche kwestie aangehouden —

9 Mei — De veiligheidsraad heeft, op voorstel van den Amerikaanschen afgevaardigde Stettinius, met algemeene stemmen besloten, de behandeling van de Iraansche kwestie uit te stellen, totdat de Iraansche regeering een volledig rapport over het terugtrekken van het roode leger zal hebben uitgebracht.
De Russische afgevaardigde Gromyko was afwezig.
Weliswaar had de Iraansche ministerpresident op 7 Mei in Teheran verklaard dat de ontruiming voltooid was, maar hij had nog geen officieele verklaring afgelegd tegenover de Vereenigde naties. (Times) **(V. b. 6706 C en E)**

Japan

G. Kabinet Sjidehara afgetreden - socialistische formateur benoemd —

7 Mei — Op 22 April is het kabinet Sjidehara afgetreden. Volgens Reuter geschiedde dit ter stabilisatie van den politieken toestand.
Besprekingen tusschen de liberalen en sociaal-democraten leidden niet tot overeenstemming omtrent de vorming van een coalitie-regeering. Zoowel de leider der sociaal-democraten, Katayama, als die der liberalen Hatoyama, maakte aanspraak op het min.-presidentschap.
Intusschen gaf Mac Arthur te kennen dat hij een benoeming van Hatoyama niet zou dulden.
Op 5 Mei werd bekend gemaakt, dat Katayama benoemd was tot kabinetsformateur. (N.Z.Zt. - Times)

Palestina

H. Rapport Britsch-Amerikaansche commissie gepubliceerd —

2 Mei — Te Londen en Washington werd een rapport van de Britsch-Amerikaansche commissie voor Palestina gepubliceerd. In dit rapport worden de volgende aanbevelingen gedaan:
1. Het onmiddellijk toelaten in Palestina van 100.000 Joden. 2. Palestina moet uiteindelijk onder voogdijschap van de O.V.V. worden gesteld; in de overgangsperiode moet het Britsche mandaat gehandhaafd blijven. 3. Palestina behoort een Joodsche noch een Arabische staat te zijn. Geen der twee rassen mag het andere overheerschen; de Arabieren behooren dezelfde voorrechten te genieten als de Joden, zoowel op economisch-politiek als op onderwijsgebied. 4. Met de immigratie van Joden moet worden voortgegaan, maar de commissie heeft geen nieuwe quota vastgesteld. 5. Palestina kan niet alle Joden, die het slachtoffer zijn der Jodenvervolgingen, opnemen: de commissie beveelt ook andere landen aan een woonplaats te verschaffen aan Joodsche vluchtelingen. 6. Aanbevolen wordt een nieuwe regeling voor den verkoop en verpachting van land, zonder onderscheid van ras of geloof. 7. De regeering moet het toezicht op zich nemen over de heilige plaatsen. 8. Zoowel Joden als Arabieren moeten afzien van het gebruik van geweld door illegale strijdkrachten. (V. V.)

7 Mei — Het Hooge Arabische Comité heeft besloten, dat Moussa Alami, Arabisch leider in Palestina, naar Londen zal gaan om contact te zoeken met de Britsche regeering en een dringende boodschap te overhandigen. In deze boodschap zou een waarschuwing staan, dat, tenzij de politiek voor Palestina gebaseerd op het Anglo-Amerikaansche onderzoek, gewijzigd wordt, alle Arabische leiders zullen deelnemen aan de tactiek der Arabische communisten te Haifa en een Arabische delegatie naar Moskou zullen zenden teneinde Russische hulp te vragen.
Alami zal de reis naar Londen via Parijs maken. In de Fransche hoofdstad zal hij een onderhoud hebben met den vroegeren Groot-Moefti Haj Amin Hoesseini.
Deze heeft zich tijdens den oorlog als een vriend van Duitschland en een vijand van Groot-Brittannië doen kennen, doch de Engelschen hebben nooit officieel zijn uitlevering verzocht aan de Fransche regeering, met het oog op de groote populariteit van den Groot-Moefti in de Arabische wereld. (Par. - Alg. H.bl.)
(V. b. 6658 F)

Polen

A. Boerenpartij in oppositie —

1 Mei — De Poolsche boerenpartij van Mikolajczyk is in openlijke oppositie tegen de regeering gegaan en heeft zich onthouden van stemming over een motie van vertrouwen in het kabinet, ingediend door de vijf andere partijen in de Poolsche nationale vergadering, tijdens de bespreking van de begrooting.
Het is nog niet bekend, of Mikolajczyk thans uit het kabinet zal treden, doch in politieke kringen meent men dat zijn positie niet langer houdbaar is.
De laatste dagen was er door de andere partijen een felle actie tegen hem gevoerd. (N.R.C.) **(V. b. Boerenpartij 6428 M)**

B. Poolsche troepen in het buitenland weigeren terug te keeren —

7 Mei — De meerderheid van de 135.000 man Poolsche troepen, die gedurende den oorlog voor de geallieerden hebben gevochten, weigert naar Polen terug te keeren, ondanks de Poolsche verzekering aan Engeland, dat de soldaten niet het slachtoffer zouden worden van hun besluit om wel terug te gaan.
De Engelsche regeering heeft de toekomst van de mannen in beschouwing genomen en een verzoek aan de Ver. Staten om medewerking te verleenen, wordt overwogen. Van de dominions valt niet veel hulp te verwachten, omdat die zich reeds voor het oplossen van hun eigen problemen geplaatst zien.
(V.K.) **(V. b. Poolsche tr. buiten Polen 6666 D)**

Spanje

C. Duitsche belangen in Spanje —

In de Spaansche Staatscourant is een lijst verschenen van 330 firma's welke toebehooren aan of gecontroleerd worden door Duitschers. Duitsche belangen daarin mogen niet in andere handen overgaan zonder voorafgaande toestemming van het Ministerie van Buitenlandsche Zaken. Deze maatregel is genomen overeenkomstig een te Bretton Woods aangenomen resolutie, welke door Spanje mede onderteekend is. Bekende concerns, die op de zwarte lijst stonden, als A.E.G., AGFA, Bosch, Continental Tyrefactory, M.A.N., Osram, Schering, Siemens, Telefunken, diverse banken, verzekerings- en scheepvaartmaatschappijen, alsmede de nieuwsbureaux D.N.B. en Transozean, vallen eronder. (Econ. Voorl. 25 April)

Ver. Staten

D. Proeven met atoombommen - uitnoodiging tot bijwoning —

8 Mei — De plaatsvervangende minister van buitenlandsche zaken, Dean Acheson, deelde mede, dat met machtiging van president Truman, uitnoodigingen zijn verzonden aan alle leden van de Commissie van Onderzoek inzake Atoom-Energie van de U.N.O., tot het bijwonen der proeven met atoombommen, die gedurende Juli en Augustus zullen plaats hebben bij Bikini Atol en de Marshall Eilanden.
De proeven geschieden geheel onder auspiciën van de Amerikaansche regeering en betreffen geen gecombineerde of internationale operatie. De Commissie van Onderzoek inzake Atoom-Energie is samengesteld uit vertegenwoordigers van de volgende landen:
Australië, Brazilië, China, Egypte, Frankrijk, Mexico, Nederland, Polen, Rusland, het Vereenigd Koninkrijk en de Vereenigde Staten, allen leden van den Veiligheidsraad, en Canada. (Usis)
(V. b. atoomenergie 6728 C)

E. Myron Taylor weer naar het Vaticaan —

6 Mei — President Truman heeft Myron Taylor, die reeds in '40 door wijlen president Roosevelt als diens persoonlijke vertegenwoordiger naar het Vaticaan gezonden werd, benoemd tot zijn persoonlijken vertegenwoordiger, met den rang van ambassadeur, bij Z. H. den Paus. In een desbetreffende verklaring zeide president Truman o.m.:
„Ik voel dat voor mijn leiding de medewerking en raadgeving van alle goedwillende mannen en vrouwen, hetzij in zaken betreffende Godsdienst en regeering of bij de gebeurtenissen in het dagelijksch leven, noodzakelijk zijn.
Ik heb daarom om het advies verzocht van leiders van verschillend geloof en overtuiging, niet alleen in dit land doch ook in het buitenland. Ik voel, dat zij belangrijk tot de goede zaak kunnen bijdragen. (Usis) **(V. b. 4849 O)**

F. Inter-Amerikaansche militaire samenwerking —

6 Mei — President Truman heeft aan het Congres een wetsvoorstel voorgelegd, waarbij een programma van militaire samenwerking met andere Amerikaansche staten, Canada inbegrepen, wordt voorgesteld. Dit programma bevat o.m. de opleiding, de organisatie en de uitrusting der troepen van die landen. (G. v. A.)
(V. b. 6690 G)

G. De begrooting voor het Amerikaansche leger —

7 Mei — President Truman diende bij het Congres de begrooting in voor het militair programma voor het begrootingsjaar 1947. Deze beloopt $ 7.246.335.200. Bij de ramingen is gerekend op de handhaving van een leger dat in sterkte vermindert van 1.550.000 officieren en manschappen op 30 Juni '46 tot 1.070.000 aan het einde van Juni 1947. Bovendien is een bedrag van $ 500.000.000 uitgetrokken voor de hulpverleening aan en het bestuur van de bezette gebieden, benevens $ 200.000.000 voor de z.g. Atomic Service, tot nu toe bekend onder den naam van Manhattan Project. Verder zijn bedragen uitgetrokken voor het wederom actief maken van de nationale garde en de georganiseerde reserve. Gedurende de begrootingsjaren 1945 en 1946 beliepen de bedragen respectievelijk $ 52.000.000.000 en $ 19.300.000.000. (Usis)
(V. b. 6690 G)

H. Staking in steenkool-industrie

8 Mei — Op 1 April begon een staking in de steenkool-industrie. Deze staking heeft intusschen zulk een tekort in de kolenvoorraden veroorzaakt, dat — naar de minister van Binnenlandsche Zaken, Krug, mededeelde — de uitwerking vele maanden zal worden gevoeld. In een door het Witte Huis gepubliceerd rapport werd o.m. gezegd:
„Als gevolg van de reeds een maand durende staking in de steenkool-industrie, sluiten over het geheele land fabrieken. Sleutel-industrieën — vooral staalfabrieken — werden het allereerst door deze staking gehandicapt. Tot nu kon de schok min of meer worden opgevangen door de reeds ter beschikking staande voorraden. Doch van nu af aan zullen de nadeelige gevolgen zich in versterkte mate doen gevoelen en het zal maanden duren voor de schade, toegebracht aan de omschakeling naar de vredeseconomie, kan worden hersteld". (Usis)
(V. b. staking: 6658 H)

I. Radar gedeeltelijk vrijgegeven —

De Amerikaansche regeering heeft meegedeeld dat 90 pct. der uitvindingen, welke betrekking hebben op Radar, zijn vrijgegeven en aan het buitenland mogen worden verkocht. (Usis - 1 Mei)
(V. b. Radar: zie bijlage Wetenschap en Techniek pag. 1)

K. Prijsstijging —

Sedert het begin van den oorlog in Europa zijn in de Vereenigde Staten de prijzen met 31 pct. gestegen, tegen een stijging van 108 pct. gedurende de inflatieperiode van den eersten wereldoorlog. Volgens de statistieken van het Bureau voor Arbeidsstatistiek is het algemeene prijspeil voor kleeren in 3 jaar 17,2 pct. omhoog gegaan, terwijl de kosten van woninginrichting in denzelfden tijd 18,5 pct. stegen. Doch deze en andere gemengde posten, die groote stijgingen vertoonen, maken slechts ongeveer een/derde uit van het gezinsinkomen. Huishuren, levensmiddelen, gas enz. zijn slechts weinig gestegen. De prijzen van levensmiddelen zijn bijna 2½ pct. lager dan 3 jaar geleden. Sedert 8 April 1943, toen wijlen president Roosevelt de prijsbeheerschingsbepalingen uitvaardigde, zijn de prijzen voor de verbruikers slechts 3,4 pct. gestegen, industrieele grondstoffen-prijzen 4,8 pct. en de groothandelsprijzen 3,5 pct.
(A.N.P. - Ec. Voorl. - 13 Apr.) **(V. b. 6634 I)**

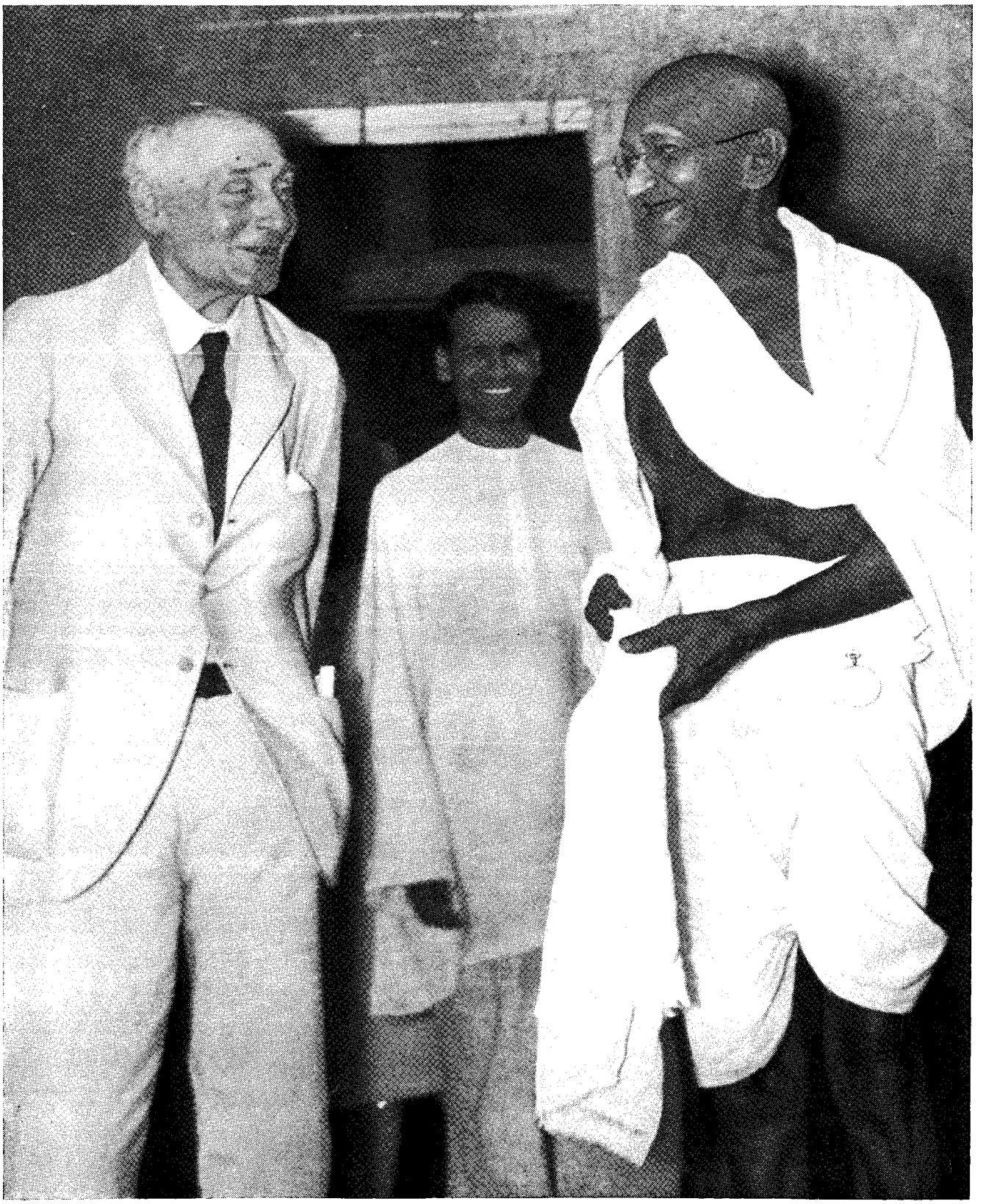
IJsland

L. Aankoop „invasie-havens" —

7 Mei — IJsland, dat alleen in Reijkjavik over een goede havenoutillage beschikt, heeft de invasiehavens gekocht, die in 1944 in Frankrijk gebruikt werden. Zij zullen dienstbaar gemaakt worden aan de visschersvloot en ten spoedigste met sleepbooten naar IJsland worden versleept. (Ec. Voorl.)

M. Amerikaansche voorstellen i.z. militaire bases verworpen —

3 Mei — Naar de „Times" uit Reijkjavik meldde, heeft de IJslandsche regeering de Amerikaansche voorstellen voor het benutten van de havens en vliegvelden op het eiland, als militaire bases van de U.S.A., verworpen. In Londen hebben de regeeringen van de Engelsche Dominions eveneens uitvoerig de Amerikaansche eischen tot het instellen van militaire bases, op eilanden in de Stille Zuidzee, zoowel vroegere Japansche als Australische, Britsche, Fransche en Nederlandsche, besproken. Er werd besloten een conferentie van de belanghebbende landen bijeen te roepen. (Whd.)

In Britsch-Indië worden belangrijke besprekingen gehouden met betrekking tot den toekomstigen status van India. Hierboven: Mahatma Gandhi in gesprek met Lord Pethick-Lawrence, lid van de Britsche missie in India. (Zie ook 6665 F.) (foto Ass. Press)

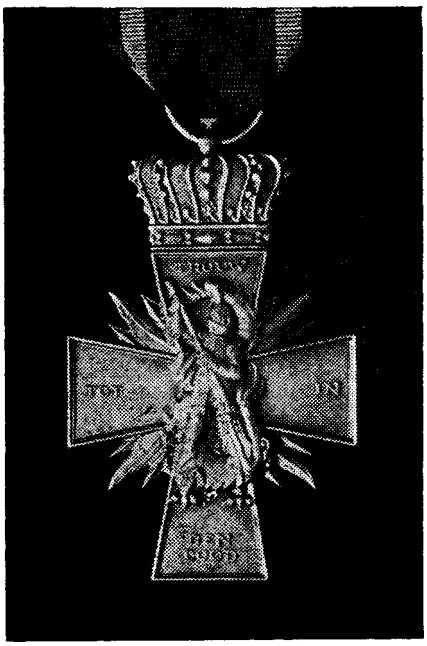

De inflatie in Hongarije. De Amerikaansche dollar (beneden), waarvoor men voor den oorlog 5 pengö kon koopen was (op het oogenblik van het afdrukken dezer foto's) 220 millioen pengö waard. Boven: de prijzen in een etalage in Boedapest. (Zie ook pag. 6721.) (foto: A.B.C.)

Nederland

A. Verzetskruis ingesteld - posthuum toegekend aan verschillende verzetslieden —

7 Mei — De regeerings-voorlichtingsdienst meldt:

„Op gemeenschappelijke voordracht van alle ministers is bij K.B. van 3 Mei 1946 ter erkenning van bijzonderen moed en beleid, aan den dag gelegd bij het verzet tegen de vijanden van de Nederlandsche zaak en voor het behoud van de geestelijke vrijheid — een onderscheiding ingesteld, genaamd het Verzetskruis. Dit Verzetskruis kan ook posthuum worden toegekend.
Mogelijk zal de erkenning van verzetsdaden, welke een meer militair karakter dragen, langs den weg van militaire onderscheidingen geschieden.
Uiteraard is het voor het verzet zelf uitermate bezwaarlijk medewerking te verleenen aan het kiezen van hen, die voor deze nieuw ingestelde onderscheiding in aanmerking komen.
De regeering heeft zich derhalve in haar opdracht aan H.M. de Koningin beperkt tot personen, die op duidelijke wijze representatief zijn geweest voor bepaalde aspecten van het verzet".

9 Mei — Op 9 Mei heeft de Koningin in het paleis te Amsterdam voor de eerste maal deze onderscheiding symbolisch uitgereikt aan de nabestaanden van de omgekomen verzetslieden: ir. H. J. van Aalderen uit Bilthoven; P. van As, Rotterdam; J. v. d. Bosch, Eindhoven; ds. D. A. v. d. Bosch, Den Haag; J. H. Bosch, Enschedé; Pater Bleys, Tilburg; M. Crans, Bilthoven; dr. R. J. Dam, Kampen; H. Dienske, Amsterdam; F. Duwaer, Amsterdam; G. H. Gelder, Leiden; W. Gertenbach, Zandvoort; P. G. S. Guermonprez, Amsterdam; mr. C. H. de Groot, Amsterdam; W. van Hall, Zaandam; Th. W. L. baron van Heemstra, Amersfoort; J. Hendriks, Tienray; W. J. Heukels, Maartensdijk; J. baron van Hövell tot Westerflier, Maastricht; H. Hos, Haarlem; A. W. L. Hesselbergs, Den Haag; J. v. d. Horst, Kampen; L. Jansen, Amsterdam; dr. G. W. Kasteyn, Den Haag; ds. A. Keuter, de Wijk bij Meppel; H. Th. Kuypers—Rietberg, Winterswijk; A. Meerwaldt, Amsterdam; prof. dr. ir. J. A. A. Mekel, Delft; mr. D. Mesritz, Den Haag; L. Moonen, Heerlen; F. Nieuwenhuysen, Amsterdam; B. Oosthoek, Den Haag; prof. mr. J. Oranje, Amsterdam; Tj. Pannekoek, Groningen; J. Post, Oegstgeest; prof. mr. V. H. Rutgers, Wassenaar; W. Santema, Sneek; A. Schaft, Haarlem; prof. ir. H. L. A. Schoemaker, Delft; W. Speelman, Nieuwveen; prof. mr. B. M. Telders, Den Haag; O. R. Thomson, Utrecht, T. W. Tourton de Bruins, L. M. Valstar, Naaldwijk; G. v. d. Veen, Amsterdam; P. M. R. Versteegh, Bussum; C. Vlot, Overveen; dr. H. B. Wiardi Beckman, Overveen; J. H. Westerveld, Den Haag; J. Wüthrich, Amsterdam.
(Alg. H.bl. - Msb.)
(V. b. H. M. de Koningin 6724 B; Uitr. ondersch. 6720 B)

B. Oorlogsherinneringskruis ingesteld —

10 Mei — Op 2 Mei 1946 heeft H. M. de Koningin een besluit bekrachtigd, volgens hetwelk alle militairen, die in Mei 1940 feitelijk aan den strijd tegen den Duitschen aanvaller hebben deelgenomen m.a.w. daadwerkelijk in gevecht zijn geweest, en in alle opzichten een goede plichtsbetrachting en goed gedrag hebben getoond, in aanmerking kunnen komen voor een machtiging tot het dragen van het Oorlogsherinneringskruis met de gesp voor bijzondere krijgsverrichtingen „Nederland Mei 1940", voor zoover althans hun gedrag tijdens de bezettingsperiode niet met de eer van den Nederlandschen soldaat in strijd is geweest.
Binnenkort zullen nadere instructies volgen, waarin wordt voorgeschreven hoe vorenbedoelde machtiging dient te worden verkregen. (N. D.)

C. Schadeloosstelling Tweede Kamerleden —

10 Mei — In een gewijzigd ontwerp van wet betreffende wijziging van de bedragen van schadeloosstelling en pensioen van de leden der Tweede Kamer wordt overwogen, de vergoedingen ten behoeve van de leden als volgt te verhoogen: de leden ontvangen een schadeloosstelling van ƒ 5000 's jaars, benevens, volgens regels door de wet te stellen, vergoeding van reiskosten; aan den voorzitter wordt bovendien een toelage van ƒ 5000 's jaars toegekend; aftredende leden ontvangen een pensioen van ƒ 150 's jaars voor elk jaar, gedurende hetwelk zij lid der Kamer waren, tot een maximum van ƒ 3000.
(N.R.C.)

D. Ontbinding van het parlement - Laatste plechtige bijeenkomsten —

16 Mei — Op 16 Mei is een Koninklijk Besluit verschenen, waarbij is vastgesteld, dat de Tweede Kamer zal worden ontbonden met ingang van Maandag 3 Juni. De Eerste Kamer zal worden ontbonden met ingang van Maandag 22 Juli.
De tegenwoordige zitting der Staten-Generaal zal in vereenigde vergadering worden gesloten op Zaterdag 1 Juni te 3 uur 's middags, namens H. M. de Koningin door den minister van Binnenlandsche Zaken.
De eerste samenkomst van de buitengewone zitting van de (oude) Eerste Kamer en de nieuwe Tweede Kamer zal plaats hebben in vereenigde vergadering op Dinsdag 4 Juni. De minister van Binnenlandsche Zaken zal namens H. M. deze zitting openen.
De verkiezing van leden der Eerste Kamer zal plaats hebben op Vrijdag 12 Juli, de candidaatstelling op Vrijdag 21 Juni.
De sluiting van de buitengewone zitting van de (oude) Eerste en de nieuwe Tweede Kamer zal op 20 Juli geschieden door den minister van Binnenlandsche Zaken des middags te 3 uur.
De nieuwe zitting van de beide nieuwgekozen Kamers zal in vereenigde vergadering worden geopend op Dinsdag 23 Juli. (Par.)
(V. b. Tw. K. 6726 en 6724 A; E. K. 6528 E)

E. Politieke delinquenten mogen niet stemmen —

16 Mei — De minister van Binnenlandsche Zaken heeft aan de gemeentebesturen medegedeeld, dat zij, die op 31 Dec. 1945 rechtens van hun vrijheid waren beroofd, ingevolge de desbetreffende bepalingen van de kieswet niet op de kiezerslijst mogen worden geplaatst. Door allerlei omstandigheden is het echter mogelijk, dat politieke delinquenten, die uit het kiesrecht zijn ontzet, toch op een kiezerslijst voorkomen.
Ondanks dit voorkomen op de kiezerslijst en het tengevolge daarvan oproepen voor de stemming, mogen deze personen niet aan de stemming deelnemen.
Doen zij dit toch, dan stellen zij zich bloot aan ernstige bestraffing.
Personen, die vóór 31 Dec. 1945 onvoorwaardelijk in vrijheid zijn gesteld, mogen natuurlijk wel stemmen. (Tijd)
(V. b. 6596 C)

F. De verkiezingen - verklaring der R.K. Bisschoppen —

13 Mei — In verband met de op 17 Mei te houden verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal werd op 12 Mei in de R.K. Kerken een verklaring der Bisschoppen van Nederland voorgelezen, waarin o.m. het volgende werd gezegd:
„In de voorbije jaren van onderdrukking en overheersching hebben wij aan den lijve ondervonden, wat het zeggen wil, als het volk van iederen werkelijken invloed op het staatsbestuur beroofd is.
Daarom moeten alle katholieken niet alleen het hun gegeven kiesrecht als een voor het algemeen welzijn nuttige instelling waardeeren, maar ook metterdaad den hun bij de wet opgelegden kiesplicht vervullen. En daar ook het staatkundig leven op de zedelijke normen van het Christendom gebaseerd moet zijn, moeten zij het zich tot plicht rekenen slechts die personen te kiezen, waarvan zij met recht mogen verwachten, dat zij zich op het terrein van wetgeving en bestuur zullen laten leiden door deze normen, welker naleving naar Onze overtuiging in de gegeven omstandigheden het best gewaarborgd wordt door de Katholieke Volkspartij". (Msb.) **(V. b. verkiez. 6707)**

G. Herdenking Meidagen 1940 - Onderscheiding voor gen. Winkelman —

14 Mei — Op 14 Mei heeft Nederland den tegenstand, welke het oude leger in 1940 gedurende vijf dagen heeft geboden tegen een overmachtigen vijand, herdacht.
Op de plaatsen, waar de strijd het felst was, vond deze herdenking met groote plechtigheid plaats.
Bij de herdenkingsplechtigheid op den Grebbeberg waren o.m. aanwezig: H.K.H. Prinses Juliana en Prins Bernhard; namens de regeering minister-president Schermerhorn, namens de Koningin schout-bij-nacht Rost van Tonningen, chef van het militaire huis van de Koningin, voorts luit.-gen. Dijxhoorn, luit.-gen. J. J. C. baron van Voorst tot Voorst, oud-commandant v. h. veldleger, luit.-gen. Kruls, luit.-gen. Muller Massis, luit.-gen. jhr. Roëll, gen.-majoor van Hoogenhuijzen, gen.-majoor Koot, de secretarisgen. van het departement van oorlog, de

heer Rietveld, vice-admiraal Fürstner, het kapittel van de Militaire Willemsorde met luit.-gen. ten Zeldendam, voorts de militaire attaché's, die in ons land zijn geaccrediteerd, alsmede deputaties van de Kon. Marine, van de luchtstrijdkrachten, de B. S. en de koopvaardij. Generaal Winkelman was wegens ziekte verhinderd aanwezig te zijn.

Na zijn komst begroette de minister-president Schermerhorn eerst het vaandel en daarna de nabestaanden van gesneuvelden en de aanwezige invaliden.

In een rede zei de min.-president o.m.: „Zij, die hier liggen, behooren tot de eersten van de 200.000 Nederlanders, die in den strijd en tijdens de bezetting zijn gevallen. Het verloop van den strijd in de Mei-dagen heeft Nederland veel verdriet gedaan, vooral omdat zooveel persoonlijke heldenmoed niet het resultaat had, dat hij verdiende. Toch is deze strijd niet zinloos geweest. Hij toonde aan, dat recht op leven heeft hij, die bereid is het te verdedigen en dat de onafhankelijkheid het hoogste offer waard is.

De Koningin heeft onzen oud-opperbevelhebber, mede wegens zijn houding na de capitulatie, de hoogste onderscheiding toegekend, het grootkruis van de orde van den Nederlandschen Leeuw. Daarmede wordt generaal Winkelman geëerd en in hem het heele oude leger".

Luit.-gen. J. J. G. Baron van Voorst tot Voorst, oud-commandant van het veldleger, schilderde in details den strijd van en om den Grebbeberg die 60 uur duurde tegen een enorme overmacht.

Ook het laaghartige optreden der Duitschers riep de generaal in herinnering, zooals het gebruiken van Nederlandsche uniformen en burgerkleeding en het misbruiken van gevangenen om zich te dekken.

Spr. noemde daarna de namen van de zeer dapperen in den strijd: ritmeester Alex de Vries, res. kap. D. Sluis, majoor W. P. Landzaat, majoor J. Jacometti, sergeant-vlieger A. Liend, soldaat G. Migchelbrink, die de vlag redde, res. officier van gezondheid J. Kamerling, den soldaat J. Stoelen, ridder Militaire Willemsorde, kapt. der marechaussee G. Gelderman, ridder M. W. O. en luit. gen. W. Hennink.

Den dooden helden, die hier rusten, zoo besloot de generaal, beloven wij, dat wij in het vaderland rechtvaardigheid zullen nastreven en dat wij het weerbaar zullen maken.

De Prins reikte de Militaire Willemsorde posthuum uit o.m. aan de nabestaanden van soldaat J. Stoelen en kapt. der marechaussee G. Gelderman.

De Koningin stelt zich voor, de niet posthuum verleende en nog te verleenen eereteekenen der Militaire Willemsorde en van andere eerbetooningen binnen eenige maanden op de traditioneele wijze met een parade uit te reiken. (N.R.C.)

Nederland

A. Posthume onderscheidingen voor heldendaden in de oorlogsdaden van Mei 1940 —

14 Mei — Het heeft H.M. de Koningin behaagd de volgende leden van de Koninklijke Landmacht, die zich gedurende de oorlogsdagen van Mei 1940 in den strijd tegen den aanvaller hebben onderscheiden en daarbij zijn gesneuveld of sindsdien zijn overleden, posthuum te begiftigen met het ridderkruis der 4e klasse der Militaire Willemsorde: wijlen majoor W. P. Landzaat, van het wapen der infanterie, wijlen reserve-majoor J. J. N. Cramer (inf.), wijlen kapitein I. H. Bolman (inf.), wijlen res. 1e luit.-vlieger A. H. Bodaan (mil. luchtvaart), wijlen res. 1e luitenant F. P. de Jager (artillerie), wijlen 2e luit. C. E. F. Schnabel (art.), wijlen res. 2e luit.-waarnemer B. Swagerman (mil. luchtvaart), wijlen res. 2e luit. G. J. L. Maduro (cavalerie), wijlen wachtmeester W. J. Kenninck (cavalerie), wijlen dienstpl. soldaat B. Beekmans (infanterie), wijlen dienstpl. soldaat G. Migchelbrink (infanterie) en wijlen dienstplichtige soldaat C. M. Oome (pontonniers en torpedisten). (Msb.)

B. Kon. Landmacht - Nieuwe Korpsen opgericht —

10 Mei — Bij K.B. is bepaald, dat zullen worden opgericht: Regiment „Prinses Irene", Regiment Stoottroepen, 1e, 2e en 3e mitrailleursbataljon, 1e verkenningsregiment, 9e regiment veldartillerie, 1e, 2e, 3e en 4e regiment pantserafweergeschut, 3e regiment luchtdoelartillerie, 1e regiment pioniers, 1e regiment verbindingstroepen, 1e, 2e, 3e en 4e geneeskundige afdeeling, 1e, 2e, 3e en 4e bataljon aan- en afvoertroepen, 1e afdeeling technische troepen en 1e bataljon uitrustingstroepen, van welke eenheden de vredessamenstelling nader zal worden vastgesteld. (N.D.) **(V. b. Kon. Landm.: 6695 C)**

C. Opruiming van mijnen en munitie —

14 Mei — In de periode van 30 Maart tot 14 April heeft de mijnopruimingsdienst in ons land ruim 13.300 mijnen geruimd. De opruimings- en bergingsdienst heeft 93 ton munitie onschadelijk gemaakt, waaronder 21 bommen. Walcheren is nu voor ruim 50 pct. van mijnen gezuiverd; in de bovengenoemde periode werden daar ruim 12.500 mijnen geruimd. (N.D.)
(V. b. 6410 D)

D. Beurshandel hervat —

11 Mei — Op Vrijdag 10 Mei 1946, naar dag en datum precies zes jaar, nadat de Duitschers Nederland binnen vielen en de Amsterdamsche Beurs moest worden gesloten, werd de handel weer op ruime schaal hervat. Bovendien was het zeventig jaar geleden, dat de Vereeniging voor den Effectenhandel werd gesticht en precies 200 jaar geleden, dat de eerste „actiën" in Amsterdam officieel werden genoteerd.

Op 7 Jan. 1946 was de beurs opengesteld voor den handel in obligaties (in geblokkeerd geld).

Na langdurige onderhandelingen tusschen de Vereeniging voor den Effectenhandel en den Minister van Financiën is men er tenslotte in geslaagd een systeem te ontwerpen, waardoor ook de handel in aandeelen kon worden hervat. Het stelsel van verkoopvergunningen is buiten werking getreden. „Oud" en „nieuw" bezit is gelijk gesteld. De kooper moet in vrij geld betalen. De eerste verkooper krijgt de helft, de tweede verkooper het totaal van de opbrengst afgerekend.

E. Congres Ambtenarenbond - Fusie met Ned. Bond van Pers. in Overh. dienst —

11 Mei — Het congres van den Ambtenarenbond, dat te Amsterdam werd gehouden, heeft met algemeene instemming het voorstel aangenomen tot fusie met den Ned. Bond van Personeel in Overheidsdienst. De vergadering verklaarde naast een aanmerkelijke verbetering van de salarieering van het overheidspersoneel, o.a. de volgende maatregelen urgent: herziening van de pensioenwet met verhooging van de maxima voor weduwen-pensioenen in verband met de veranderde levensomstandigheden; beperking van het instituut van het arbeidscontract, zoodat tijdelijke aanstelling slechts bij uitzondering wordt toegepast en invoering van een werktijd van maximaal 8 uur per dag. (Alg. H.bl.)

F. „De Oude S.D.A.P." —

10 Mei — Door een aantal leden van de voormalige S.D.A.P. is een organisatie opgericht, „De Oude S.D.A.P." geheeten. Het is de bedoeling een eigen blad uit te geven dat den naam „Het Nieuwe Volk" zal dragen. Het secretariaat is gevestigd bij mevr. de wed. Jos. Loopuit, Keizersgracht 548 te Amsterdam. (Par.)

G. Achttienhonderd geïnterneerden meldden zich voor arbeid in de mijnen —

7 Mei — Bijna 1800 N.S.B.-ers hebben zich in de verschillende kampen voor politieke gedetineerden vrijwillig aangemeld voor arbeid in de Nederlandsche mijnen. Een 500-tal politieke delinquenten, voor het grootste deel geschoolde arbeiders, is al aan het werk op enkele particuliere mijnen, in afzonderlijke afdeelingen. Van de 1800, die zich hebben gemeld, zullen als gevolg van afkeuringen ten slotte ongeveer 1000 man eveneens in afzonderlijke afdeelingen te werk worden gesteld. (V.K.)
(V. b. geïnterneerden: 6702 B)

H. Voetbal - Nederland—België 6—3 —

13 Mei — De eerste wedstrijd Nederland—België sedert de bevrijding eindigde in een 6—3 overwinning voor het Nederlandsche elftal.

De wedstrijd werd bijgewoond door H.M. de Koningin en H.K.H. Prinses Juliana en Prins Bernhard. (V.K.)
(V. b. Ned.—België: 4214 A; Ned.—Lux.: 6652 E)

I. Gratieverzoek voor Mussert afgewezen - Vonnis voltrokken —

7 Mei — Op 6 Mei werd namens den minister van Justitie bekend gemaakt, dat het gratieverzoek, ingediend ten behoeve van ir. A. A. Mussert, door H.M. de Koningin was afgewezen.

Op 7 Mei werd medegedeeld, dat het vonnis in den vroegen ochtend van 7 Mei door middel van den kogel is voltrokken. (Alg. H.bl.)
(V. b. Mussert 6669 A)

K. American Businessmen's Club —

15 Mei — In het „Polmanshuis" te Amsterdam heeft de American Businessmen's Club (A.B.C.) de vele leden, relaties en vrienden en pers ontvangen aan een lunch. De bedoeling van deze stichting is het bevorderen van connecties met de Ver. Staten op wetenschappelijk en cultureel gebied. De stichting is ontstaan op instigatie van overheidsinstanties en particulieren. De bedoeling is Amerikaanschen bezoekers behulpzaam te zijn op allerlei gebied en Nederlanders gelegenheid te geven de Amerikanen te ontmoeten en zoo de gelegenheid te openen relaties te kweeken. Het eere-voorzitterschap is door den wnd. burgemeester B. C. Franke aanvaard. (Msb.)

UITSLAG VERKIEZINGEN TWEEDE KAMER

In het geheele land werden bij de op 17 Mei gehouden verkiezingen voor de Tweede Kamer uitgebracht 4.760.206 geldige stemmen. Het totaal aantal kiezers bedroeg 5.243.798 (in 1937: 4.462.859 en in 1939: 4.623.414). De kiesdeeler was 47.602. Totaal-uitslag:

	Partijen	Stemmen	%	zetels	zetels in 1937
1.	Partij v. d. Arb. (S.D.A.P. / V.D. / C.D.U.)	1.347.664	28.31	29	—
	S.D.A.P.				23
	V.D.				6
	C.D.U.				2
2.	K.V.P. (R.K.S.P.)	1.466.510	30.81	32	31
3.	Anti-Rev. Partij	614.177	12.90	13	17
4.	Chr. Hist. Unie	373.191	7.84	8	8
5.	Partij v. d. Vrijheid (Lib.)	305.202	6.41	6	4
6.	Comm. Partij Ned.	502.935	10.57	10	3
7.	Prot. Unie (H. Ger. St. P.)	32.013	0.67	0	0
8.	Staatk. Ger. Partij	101.772	2.14	2	2
9.	Bellamy Partij	11.205	0.23	0	—
10.	Groep Lopez	5.537	0.12	0	—
	Overige partijen	—	—	—	4

Bij de eerste verdeeling van de zetels werden aan de Partij van den Arbeid toegewezen 28 zetels, aan de Kath. Volkspartij 30 zetels, aan de A.-R. Partij 12 zetels en aan de Chr.-Hist. Unie 7 zetels.

Daarna verkregen restzetels: de Partij van den Arbeid 1, totaal 29; de Kath. Volkspartij 2, totaal 32; de A.-R. Partij 1, totaal 13; de Chr.-Hist. Unie 1, totaal 8. De andere partijen verkregen geen restzetels.

(A.N.P.) **(V. b. Cand.stell. 6686 B; Overzicht partijprogramma's 6707 V.V.; Verdeeling Tw. K. zetels 1901—1937: 2846 A)**

DE UITSLAGEN IN DE KIESKRINGEN

	I Den Bosch		II Tilburg		III Arnhem	
	Stemmen	%	Stemmen	%	Stemmen	%
1. Partij v. d. Arb.	37722	12.98	29359	11.93	89325	31.93
2. Kath. Volkspartij	223939	77.07	192834	78.38	46035	16.46
3. A.R. Partij	10340	3.56	7249	2.94	41518	14.84
4. C.H. Unie	5787	1.99	6540	2.66	48256	17.25
5. Partij v. d. Vrijh.	2858	0.99	2877	1.17	22292	7.97
6. C.P.N.	6788	2.34	5232	2.12	16829	6.02
7. Protest. Unie	816	0.28	878	0.35	2263	0.80
8. Staatk. Ger. Partij	2302	0.79	1103	0.45	12142	4.34
9. Bellamy-groep					1072	0.39
Geldige stemmen	290552		246067		279732	

	IV Nijmegen		V Rotterdam		VI Den Haag	
	Stemmen	%	Stemmen	%	Stemmen	%
1. Partij v. d. Arb.	55024	23.87	131733	38.89	87478	31.70
2. Kath. Volkspartij	115225	49.98	48219	14.24	57767	20.93
3. A.R. Partij	19525	8.47	44355	13.09	37250	13.50
4. C.H. Unie	17902	7.77	15867	4.68	15605	5.65
5. Partij v. d. Vrijh.	10523	4.56	25210	7.44	31592	11.45
6. C.P.N.	6384	2.80	62042	18.32	36721	13.31
7. Protest. Unie			1589	0.47	4574	1.66
8. Staatk. Ger. Partij	5957	2.58	6789	2.00	2088	0.76
9. Bellamy-groep			2921	0.87	2882	1.04
Geldige stemmen	230540		338725		275957	

	VII Leiden		VIII Dordrecht		IX Amsterdam	
	Stemmen	%	Stemmen	%	Stemmen	%
1. Partij v. d. Arb.	57505	23.60	95443	31.02	140485	32.69
2. Kath. Volkspartij	69076	28.35	42076	13.68	74315	17.29
3. A.R. Partij	41819	17.16	69567	22.61	36570	8.51
4. C.H. Unie	31269	12.84	33029	10.73	12963	3.02
5. Partij v. d. Vrijh.	19442	7.98	23336	7.58	27755	6.46
6. C.P.N.	11690	4.80	20884	6.79	129189	30.07
7. Protest. Unie	1913	0.79	1562	0.51	2148	0.49
8. Staatk. Ger. Partij	10902	4.48	21778	7.08	796	0.18
9. Bellamy-groep					5537	1.29
9a. Rodriguez-groep					8	
Geldige stemmen	243616		307670		429788	

	X Den Helder		XI Haarlem		XII Middelburg	
	Stemmen	%	Stemmen	%	Stemmen	%
1. Partij v. d. Arb.	76173	35.30	83688	30.22	33497	24.60
2. Kath. Volkspartij	65249	30.24	74279	26.82	28545	20.96
3. A.R. Partij	20477	9.49	35516	12.82	22224	16.32
4. C.H. Unie	7391	3.43	18382	6.64	23539	17.28
5. Partij v. d. Vrijh.	11475	5.32	24993	9.03	9699	7.12
6. C.P.N.	32191	14.92	33299	12.03	3755	2.76
7. Protest. Unie	506	0.23	2244	0.81	1579	1.26
8. Staatk. Ger. Partij	1195	0.55	2524	0.91	13344	9.80
9. Bellamy-groep	1128	0.52	1989	0.72		
Geldige stemmen	215785		276914		136182	

	XIII Utrecht		XIV Leeuwarden		XV Zwolle	
	Stemmen	%	Stemmen	%	Stemmen	%
1. Partij v. d. Arb.	78735	29.01	88869	37.56	92333	28.70
2. Kath. Volkspartij	70051	25.87	15637	6.61	85621	26.61
3. A.R. Partij	46847	17.26	56390	23.84	44815	13.93
4. C.H. Unie	26151	9.64	36999	15.64	34873	10.84
5. Partij v. d. Vrijh.	16807	6.19	11096	4.69	17208	5.35
6. C.P.N.	20514	7.56	23834	10.08	33621	10.45
7. Protest. Unie	2828	1.04	2184	0.92	4492	1.40
8. Staatk. Ger. Partij	9486	3.49	1567	0.66	8751	2.72
9. Bellamy-groep						
Geldige stemmen	271419		236576		321714	

	XVI Groningen		XVII Assen		XVIII Maastricht	
	Stemmen	%	Stemmen	%	Stemmen	%
1. Partij v. d. Arb.	83355	35.51	49524	39.38	37391	12.53
2. Kath. Volkspartij	12965	5.52	7271	5.78	237418	79.56
3. A.R. Partij	52858	22.51	24100	19.16	2731	0.91
4. C.H. Unie	21863	9.31	15149	12.05	1633	0.55
5. Partij v. d. Vrijh.	26239	11.18	19866	15.79	1932	0.65
6. C.P.N.	34173	14.56	8954	7.12	16835	5.64
7. Protest. Unie	1816	0.77	621	0.49		
8. Staatk. Ger. Partij	281	0.12	286	0.23	481	0.16
9. Bellamy-groep	1213	0.52				
Geldige stemmen	234763		125771		298421	

Nederland

A. De Havenstaking —

16 Mei — In een naar aanleiding van de havenstaking gehouden radio-rede heeft min.-pres. prof. ir. W. Schermerhorn o.m. verklaard:

„Thans wordt gedreigd deze staking ook op andere bedrijven te doen overslaan. De E.V.C. poogt de binnenvaart en den groenten-export, dus speciaal de groenteveilingen bij deze staking te betrekken. De krachtige pogingen van de regeering om alle transport, dat hiervoor maar eenigszins in aanmerking komt over Nederlandsche havens te leiden, ten einde aldus het verloren gegane transport naar het verwoeste Duitsche achterland te vervangen, worden door de staking tot mislukking gedoemd. Zoo is het gevaar groot, dat alle moeite, die werd gedaan om Rotterdam evenals voor den oorlog te doen fungeeren als de importhaven van bananen voor geheel West-Europa vergeefs is geweest. De minister-pres. wees er op, dat tegenslagen als deze niet neerkomen op de hoofden van de „vuige kapitalisten", doch van de arbeiders, die worden opgeofferd aan het prestige van de E.V.C."

„Er zijn drie mogelijkheden om de stakingen in de havens van Rotterdam en Amsterdam te beëindigen," aldus besloot de min.-president zijn toespraak:

„De eerste, waarop ik nog altijd vurig hoop, is, dat aan het begin van de volgende week de arbeiders van de havens onzer groote koopsteden het werk zullen hervatten, in de overtuiging, dat dit de eenige stap is, die hun het respect van de rest van het Nederlandsche volk bezorgt. De volgende stap is het gebruik van vrijwillige arbeiders van elders, waartoe maatregelen zijn getroffen. Niet dan in de uiterste noodzaak zouden wij de derde mogelijkheid, het gebruik van militairen voor dit doel, willen aanwenden. Maar ook voor deze uiterste noodzaak zullen wij niet uit den weg gaan. Aan dezen chaos moet een einde komen." (A.N.P.) **(V. b. 6724 G)**

Nederland

A. Vijftien jaar voor graaf M. V. E. H. J. N. de Marchant et d'Ansembourg —

14 Mei — De Limburgsche Kamer van het Bijzonder Gerechtshof te Maastricht heeft uitspraak gedaan in de zaak tegen graaf de Marchant et d'Ansembourg, voormalig commissaris der provincie Limburg, ex-districtsleider der N.S.B. in die provincie, ex-bijzondere gemachtigde van Mussert en ex-hoofdraadsheer der N.S.B.

Het Hof achtte de Marchant et d'Ansembourg schuldig aan het voortgezette misdrijf van opzettelijke hulpverleening aan den vijand in tijd van oorlog. Het veroordeelde hem tot vijftien jaar gevangenisstraf met levenslange ontzetting uit beide kiesrechten en met recht van cassatie.

Tegen hem was op 29 April de doodstraf geëischt. De verdediger was mr. B. van Oppen. (V. b. 5480) (G. v. L.)

B. Huwelijk met vreemde onderdanen —

10 Mei — Het secretariaat van de commissie voor huwelijken met vrouwen van vijandelijke of andere vreemde nationaliteit is gevestigd Nassauplein no. 8, Den Haag.

Ter verkrijging van een vergunning, tot voortgezet verblijf hier te lande van vrouwen, op wie van toepassing is het Kon. besluit van 16 November 1945, waarbij de wettigheid van huwelijken van Nederlanders met vijandelijke onderdanen wordt erkend, zal men zich uitsluitend kunnen wenden tot het hoofd van de plaatselijke politie van de gemeente van inwoning, zulks met een schriftelijk verzoek. Hetzelfde geldt voor hen, die willen vragen om vergunning tot vestiging hier te lande, ten behoeve van vrouwen, die nog in het buitenland verblijf houden.

Het indienen van dit schriftelijk verzoek moet geschieden voor Juni 1946.

Wordt het verzoek gedaan ten behoeve van vrouwen, vijandelijke onderdanen, dan dient te worden getoond het bewijs, dat ƒ 50 voor administratiekosten is gestort op postrekening no. 1 van 's-rijks schatkist. Zij, die reeds een verzoek hebben ingediend behoeven geen nieuw verzoekschrift in te dienen, doch behooren zoo spoedig mogelijk ƒ 50 te storten.

(N.R.C.) (V. b. 6528 C)

C. Vorrink beschuldigde O.D. van „autoritair streven" - Verklaring van jhr. P. J. Six, oud-chef staf O.D. —

15 Mei — In een persconferentie, die op 3 Mei te Amsterdam werd gehouden en door de Partij van den Arbeid was uitgeschreven naar aanleiding van de affaire Vorrink-Meyer, heeft Koos Vorrink met betrekking tot de voormalige O.D. o.m. het volgende gezegd:

Om Arnold Meyer staan groepen, die willen probeeren het autoritaire streven weer naar voren te brengen. En die groepen zijn gewapend.

Er zijn voorzichtig uitgedrukt duizenden gewapend. Achter het autoritaire streven zit nog een andere gewapende groep: de oude O.D. uit de illegaliteit: de „Ordedienst". In die groep, waarmee spr. in de illegaliteit verbindingen had, kwam het autoritaire streven steeds meer naar voren.

Eén van de weinigen uit het politieke verzet die er in geslaagd is naar Londen te komen, kon eerst na drie maanden doordringen bij de Koningin en als de niet O.D. gezinde Nederlanders in Londen niet hadden opgepast, was hij nog in de gevangenis beland, want ook in Londen waren de menschen met O.D.-opvattingen sterk vertegenwoordigd.

Deze zouden volgens Vorrink ook gezorgd hebben dat Nationaal Front niet op de lijst van de verboden organisaties werd geplaatst.

Later zijn zij ondergedoken in het M.G. van waaruit zij trachtten sleutelposities in te nemen. „Wij houden ze in de gaten," aldus Vorrink.

Naar aanleiding hiervan heeft de v.m. chef-staf van den Ordedienst, res. kol. jhr. P. J. Six, een uitvoerig schrijven gericht aan de redactie van het Alg. H.bl., waarin hij met nadruk verklaart dat de verantwoordelijke leden van den O.D. niet tot Nationaal Front behoorden, nòch daarmede in verband stonden. „Ook de mededeeling, dat de leiding van den O.D. actie zou hebben gevoerd om Nat. Front niet op de lijst van verboden organisaties te plaatsen, moet beslist worden tegengesproken. Vorrink beschuldigt de leiding van den O.D. ervan, dat zij Pas de Loup met Wiardi Beckman naar Engeland zou hebben willen zenden om politieke contra-adviezen te verstrekken. Afgezien van het feit, dat de O.D. zich steeds op het standpunt heeft gesteld, dat zij niet aan politiek wenschte te doen, zoo als een militaire organisatie past, verklaart jhr. Six uitdrukkelijk, dat het nimmer in de bedoeling heeft gelegen Pas de Loup, die thans dood is naar Londen te zenden. Samen met Wiardi Beckman zou vertrekken de huidige luit. t. z. 2e klasse C. A. Dogger, die echter geen enkele politieke instructie had en ter zake ook geen adviezen heeft gegeven, toen hij, na het mislukken van de gezamenlijke poging met Wiardi Beckman om per schip Engeland te bereiken, na een tocht via Spanje en Portugal in Engeland was aangekomen.

Dat een koerier van den heer Vorrink drie maanden noodig heeft gehad om tot H. M. de Koningin door te dringen, mag, indien deze vertraging inderdaad te danken is aan Nederlanders te Londen (over wie hier te lande practisch niets bekend was), zeker niet den O.D. in Nederland worden verweten.

Uit het bovenstaande volgt, dat de bewering aangaande het onderduiken in het M.G. van leden uit den O.D. die Nat. Front hebben gesteund, voor wat betreft de verantwoordelijke O.D.-functionarissen hier te lande, niet waar kan zijn.

De arrestatie van Arnold Meyer in het najaar van 1944, direct na de bevrijding van Brabant, is geschied op last van den gewestelijken commandant der B.S. West-Brabant.

De eer van den O.D. en van zijn vele gevallenen nopen jhr. Six, volgens zijn zeggen, tot publicatie over te gaan nu de heer Vorrink in gebreke is gebleven te voldoen aan jhr. Six verzoek van 6 Mei, om een onderhoud vóór 11 Mei, ter bespreking van de in breeden kring bestaande verontwaardiging over Vorrinks uitlatingen in de gesignaleerde persconferentie. (V.V. - Alg. H.bl.)

(V. b. 6724 C)

D. Hereeniging Geref. Kerken (in H.V.) en Ned. Herv. Kerk —

16 Mei — Ter gelegenheid van de hereeniging der Gereformeerde Kerken in Nederland (in hersteld verband) met de Nederlandsch Hervormde Kerk, is op 15 Mei in de Nieuwe Kerk te Amsterdam een dankdienst gehouden, waarin als voorgangers spraken ds. W. A. Zeydner, praeses van de Generale Synode der Ned. Hervormde Kerk, en dr. J. G. van Geelkerken, praeses van de Alg. Vergadering der Gereformeerde Kerken in Nederland (in hersteld verband).

Ds. Zeydner herdacht de scheuringen in de Hervormde Kerk van 1834 en 1886 en sprak de bede uit, dat thans, nu na de verschrikkingen van den oorlog twee Christenkerken in één evangelie tot elkander gekomen zijn, ook andere mogen volgen.

Dr. Van Geelkerken gaf uiting aan zijn gevoelens van vreugde, omdat door de hereeniging een groote evangeliseerende kracht in Nederland gekomen is.

De onderteekening van de Acte van hereeniging geschiedde door ds. W. A. Zeydner, ds. K. H. E. Gravemeyer, ds. F. H. Landsman en ds. H. J. Honders, te zamen vormend het moderamen van de Gen. Synode der Ned. Herv. Kerk, en dr. J. G. Geelkerken, ds. B. A. Venemans, ds. E. L. Smelik en ds. P. G. v. d. Hooff, te zamen vormend het moderamen van de Alg. Vergadering van de Geref. Kerken in H. V. (Par. - Tr.)

(V. b. 6645 A)

E. Ned. Hervormde kerk en de vakbeweging - afwijzing E. V. C. —

11 Mei — In de op 8 Mei gehouden zitting van de Generale Synode der Ned. Herv. Kerk is een rapport over de verhouding tusschen kerk en vakbeweging behandeld.

Het rapport, uitgebracht door prof. Banning, prof. Haitjema, mr. M. Ch. de Jong en mr. G. E. van Walsum, ziet als ideaal voor de kerk een vakbeweging, die zich in haar doen en laten richt naar den eisch van Gods Woord. De feitelijke toestand beantwoordt aan dit verlangen niet. In deze situatie sprekende constateert het rapport, dat het ten aanzien van de E.V.C. verantwoord is, den leden der kerk aan te raden, zich van het lidmaatschap daarvan te onthouden, zoolang het optreden van deze organisatie door haar feitelijk handelen de vrees wekt, dat deze vakcentrale niet bereid is mede te werken aan een rechtsorde van den arbeid, zooals de kerk deze ziet als uitvloeisel van den eisch der gerechtigheid, waarvoor Gods woord ons stelt.

Over het C.N.V. (Christelijk Nationaal Vakverbond) wordt gezegd, dat men niet mag beweren, dat er voor de christ. vakbeweging thans geen plaats meer is. De kerk zal echter nimmer kunnen erkennen, dat het een eisch van het chr. beginsel is, zich bij een chr. vakbeweging aan te sluiten.

Wat het N.V.V. betreft wordt gezegd, dat met erkentelijkheid wordt geconstateerd, dat door dit verbond gestreefd wordt, de materialistische levensbeschouwing te doorbreken en een sfeer te scheppen, waarin ook de Christen krachtens zijn overtuiging kan leven. Wanneer deze ontwikkeling zich doorzet en de mogelijkheid, om in de organisatie te getuigen van de beteekenis van Gods woord voor de vragen van het sociale leven, gewaarborgd wordt, is er voor de kerk zeker geen reden, haar leden in het algemeen aansluiting bij deze vakbeweging te ontraden.

De kerk zal aan de bestaande vakvereenigingen den eisch mogen stellen, open te zijn voor haar gansche woord en ten minste moeten verlangen, dat de formuleeringen in haar beginselverklaring daarvoor geen belemmeringen opleveren.

Het rapport is, na enkele redactioneele wijzigingen, met groote meerderheid van stemmen aanvaard. (N. R. C.)

(V. b. 6669 H en 6620 C)

Nederland

A. Churchill in Nederland - eerepromotie aan de Leidsche universiteit —

10—15 Mei — Op 10 Mei had in de Pieterskerk te Leiden de eerepromotie van Winston Churchill in de rechtswetenschappen plaats. Dit was de eerste eerepromotie na die van H. M. de Koningin in 1925.

Als promotor trad op prof. mr. R. P. Cleveringa.

In zijn toespraak schetste de promotor de beteekenis van het „ingeschapen rechtsgevoel" voor den jurist. Het recht heeft dienaren van verschillend kaliber noodig: denkers, kunstenaars en strijders. Het is onmogelijk er bij de rechtsoefening alleen te komen met scherp vernuft.

Het werk van den jurist krijgt meer beteekenis naarmate zijn gemoed wijder openstaat voor het machtige rechtvaardigheidsverlangen van de menschheid en naarmate zijn instinctieve functie dit te zuiverder weet te vatten en te vertolken; gelijk wijze rechters en wijze staatslieden dit vermogen.

Dit alles is steeds miskend door de theorieën, die geen ander recht aannemen dan wat ten goede komt aan een zoo groot mogelijke staatsmacht van den ouden Chineeschen Heer van Shang af over Macchiavelli tot Hitler toe. Wie als hoogste doel aanvaardt wat deze mannen als zoodanig naar voren schoven, komt tot steeds weerzinwekkender uitkomsten. Toen Duitschland en zijn regeerders en trawanten opnieuw een dergelijk ideeënstelsel gingen belijden en toepassen, heeft de menschheid het als een kwade zaak afgewezen in haar geloof in vrije menschen en volkeren.

Voor dit geloof bond men den strijd aan met het steeds valscher en woedender onrecht en men zag om naar mannen, die den banier er van hoog ophouden en wilden houden en achter wie men zich in vol vertrouwen op hun inzicht en gezindheid kon scharen; naar wijze staatslieden met rechtsgenialiteit in den grooten nood. Zulk een gids was de wereld destijds zoo gelukkig te vinden in den huidigen promovendus; niet slechts in dier voege, dat hij het onrecht afwees, maar — wat meer is — doordat hij samen met den diep betreurden Roosevelt, dien de Senaat, ware het mogelijk geweest, zoo gaarne mede den eeredoctorsgraad had toegekend, den 14en Aug. 1941 de stellige belijdenis uitsprak, dat men zich had aan te gorden voor, zooals het heette, „een betere toekomst voor de wereld", waaruit over Moskou, Dumbarton Oaks, Yalta en San Francisco het Handvest der Vereenigde Volkeren is gegroeid.

Al mag het een menschelijke onderneming zijn en al vertoont het als zoodanig bij gelegenheid zijn gebreken in de uitvoering, het reikt naar wat rechtskundig als het hoogste en beste moet worden erkend. De man, die hiertoe als een voortrekker drong, verdient te worden gerekend tot de kunstenaars des rechts met „zeer uitstekende verdiensten".

Wij heffen hem heden in deze hoedanigheid op het schild der eere, en terzelfder tijd als den onverschrokken stoeren, beleidvollen en bezielenden strijder voor het recht tevens.

Er zijn omstandigheden, waarin het recht het meest en best wordt gediend door een rustig, geduldig, toegewijd, klaar denken, en andere, waarin het de lichtende vlam behoeft, die opschiet uit des kunstenaars genie. Maar in perioden als de donkere dagen na den 10en Mei 1940, toen de bondgenooten in West-Europa in minder dan anderhalve maand de vreeselijkste verliezen en nederlagen leden en het voor den wanhopige en den moedelooze den schijn kon hebben alsof elke tegenstand tegen de uitbarsting van het duivelsch geweld nutteloos was, heeft het een bezielend en sterkend strijder noodig, die in staat is op te roepen en op te wekken en te stalen en wiens woorden met recht en algemeen worden aangenomen als hij aanvuurt met toespraken, die van een onvervaard en onbevreesd vertrouwen spreken in den slottriomf der rechtvaardigheid.

Hem, die destijds zich inzette voor het welzijn der wereld; die haar vervolgens stug en staag en stoer steunde en die door de grootste nooden en gevaren heen haar opstuwde naar haar redding; die haar midden in het meest gigantische gevecht wees naar hooger levenspeil; dien kunstenaar en dien strijder voor het recht der menschheid tooien wij met dezen krans, buiten welken wij geen schooner kunnen vlechten; hem roepen wij aan deze Universiteit, die zelf opkwam uit een worsteling om verlossing uit den greep van weerzinwekkend onrecht, uit tot „doctor iuris honoris causa".

Hierna hield Churchill een rede waarin hij o.m. het volgende zeide:

„Laten wij den handdruk bekrachtigen, die ons verbindt met die groote mogendheid, de Vereenigde Staten van Amerika, eens de wijkplaats voor verdrukten van alle rassen en onze krachtigste bron van hoop voor de toekomst der menschheid. Laten wij tevens de vriendschap handhaven, die besloten ligt in de banden tusschen Nederland en Engeland, welke zooveel beproevingen hebben doorstaan en die door de achter ons liggende jaren opnieuw werden gesmeed. Laten wij deze banden bewaken en opkweeken, om vervolgens te bemerken, dat wij zelfs gedurende ons leven hebben bijgedragen tot de veilige en onwankelbare vestiging van de grondslagen van een betere en gelukkiger wereld."

„In dezen tijd," zoo zeide Churchill verder, „rust er op hen die de jonge mannen en vrouwen onderwijzen een bijzondere verantwoordelijkheid. Wij moeten er voor zorgen dat niet de eene vorm van tyrannie gevolgd wordt door een anderen. Ik ben — en was altijd — gekant tegen tyrannie in iedere vermomming.

„Ik ben voorstander, aldus Churchill, „van verscheidenheid in het patroon van het leven. Er behoorde verscheidenheid in de opvoeding te zijn. Ik hoop, dat deze eeuw van mechanisatie niet haar stempel zet op onze universiteiten. De machines zijn gemaakt voor de menschen en niet de menschen voor de machines."

Op 11 Mei werd aan Churchill de gouden medaille van de stad Amsterdam aangeboden. Op denzelfden dag maakten H. M. de Koningin en Churchill een rondvaart door de Amsterdamsche haven. Op 12 Mei bracht de Engelsche gast een bezoek aan het paleis Soestdijk. Op den zesden en laatsten dag van zijn bezoek aan Nederland werd hem in een speciale zitting van den Rotterdamschen gemeenteraad het eerelidmaatschap van dien raad aangeboden.

Uitgeleide gedaan door Z.K.H. prins Bernhard, prof. W. Schermerhorn, de minister van Buitenlandsche Zaken, dr. J. H. v. Royen, schout-bij-nacht N. Rost van Tonningen, kap. R. v. Zinnicq Bergmann, de Engelsche gezant en Lady Bland en verschillende andere autoriteiten, vertrok Winston Churchill op 13 Mei van het vliegveld „Valkenburg" weer naar Engeland. (A.N.P. - Par. - N.R.C. - N.D.) **(V. b. 6723)**

B. Levensverzekeringen - verhooging der premies —

6 Mei — De levensverzekeringsmaatschappijen zullen de premies voor kapitaal- en pensioenverzekeringen per 5 Juni 1946 wederom verhoogen. De per 1 December 1945 toegepaste verhooging vervalt en wordt vervangen door een verhooging, die in vele gevallen tweemaal zoo veel of meer bedraagt.

De verhooging der premies voor pensioenverzekeringen van 6% plus een toeslag van ƒ 1.50 op de jaarpremie wordt bijvoorbeeld gewijzigd in een verhooging van 12% plus een toeslag van ƒ 4.50, terwijl de pensioenpremies voor vrouwelijke verzekeringnemers nog een extra-verhooging ondergaan. (N.D.)

(V. b. 6557 D; tar.verh.: 6521 B)

C. Vergadering Mijnindustrieraad - Geen ondernemingsraden - Staking - Mededeeling van de „Vakunie" - Nieuwe pensioenregeling —

11 Mei — De Mijnindustrieraad heeft op 10 Mei te Heerlen vergaderd.

Tot nu toe zijn de directies van de particuliere mijnen niet bereid gevonden mede te werken aan de totstandkoming van ondernemingsraden voor hun bedrijven. Daarom besloot de M.I.R. voorloopig in de plaats te treden van deze ondernemingsraden. Voor iedere mijn zal een college worden benoemd, dat de beslissingen van den M.I.R. zal voorbereiden.

Omtrent een onlangs uitgebroken staking op de mijnen Laura en Julia werd gemeld, dat de beheerder van de mijnen en de vertegenwoordigers van de vakbonden (de Vakunie) gezamenlijk hebben medegedeeld:

„Na hervatting van het werk op de mijnen Laura en Julia zal overleg worden gepleegd, om tot een behoorlijke oplossing te komen van de moeilijkheden die aanleiding hebben gegeven tot het conflict (het weder in dienst stellen van een geschorsten opzichter).

De beheerder is bereid, om bij de uitvoering van de beslissingen der revisiecommissie (die de herplaatsing in het bedrijf beoordeelt) vooraf in overleg te treden met de betrokken organen van de bedrijfsorganisatie".

De M.I.R. heeft een stemmig geoordeeld, dat de staking volstrekt moet worden afgekeurd. De raad verklaarde zich tenslotte accoord met tewerkstelling van andere dan bonafide Duitschers, als deze slechts op enkele mijnen, en afgescheiden van de overige arbeiders, zal geschieden.

Uit een mededeeling, van den voorlichtingsdienst der mijnen blijkt, dat als gevolg van de staking vorige week ongeveer 9200 ton kolen minder zijn gedolven dan normaal. (N.R.C.)

14 Mei — De pensioenregeling voor de mijnen, zooals die na overleg in den Ministerraad voorloopig is vastgesteld, is thans bekend gemaakt. Het bestuur van het Alg. Mijnwerkersfonds is gemachtigd de regeling op basis van de toezeggingen der vorige regeering voorloopig ten uitvoer te leggen, totdat een wettelijke regeling, waartoe de voorstellen onverwijld zullen worden ingediend, is tot stand gekomen. De gevraagde wijziging van de hst. IV en V moet op de wettelijke regeling wachten, maar de uitkeeringen mogen op basis van de voorgestelde wijzigingen geschieden, uitgezonderd art. 63;

de voorgestelde verhooging van het weduwenpensioen van 50 pct. op 60 pct. wordt niet aanvaard. Het uitbetalen van de nieuwe pensioenen op de basis van de nieuwe regeling zal voor 100 pct. geschieden. De reeds vroeger toegekende pensioenen moeten zoo spoedig mogelijk worden omgerekend en voor 100 pct. uitbetaald met terugwerkende kracht tot 1 Mei 1946.
(N.D.) **(V. b. staking mijnen 6350 A)**

Nederland

A. H. F. Portielje eeredoctor wis- en natuurkundige faculteit —

15 Mei — In een plechtige openbare senaatszitting in de aula der Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam is aan den heer H. F. Portielje het eeredoctoraat verleend in de wis- en natuurkundige faculteit.
De promotor, prof. G. Revesz, wees in zijn rede op de groote verdiensten van den heer Portielje, wiens naam ook buiten onze grenzen een bekenden klank heeft. Zoowel op biologisch als op psychologisch gebied heeft dr. Portielje bewezen een der vooraanstaande onderzoekers en leermeesters te zijn. (V.V.)

B. Rehabilitatie van ir. Louwes —

10 Mei — „Ir. S. L. Louwes heeft een bij voortduring op de belangen der Nederlandsche bevolking gericht beleid ter zake van de levensmiddelenvoorziening gevoerd en hij heeft daarbij groote diensten aan den lande bewezen", aldus luidt de conclusie van de commissie, welke de minister van Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening op verzoek van ir. Louwes had benoemd om een onderzoek in te stellen naar het beleid, dat hij als directeur-generaal van de Voedselvoorziening tijdens de bezetting heeft gevoerd.
De commissie, bestaande uit de heeren dr. F. H. Fentener van Vlissingen, voorzitter, ir. J. W. Albarda, E. H. Ebels, G. W. J. van Koevorden, jhr. mr. P. G. M. van Meeuwen, leden en mr. J. le Poole, secretaris, voegde aan haar conclusie toe, dat hoewel zij sommige handelingen van den heer Louwes niet goedkeurt, zulks der commissie geen aanleiding geeft wijziging te brengen in deze conclusie.
De minister heeft naar aanleiding van dit rapport ir. Louwes schriftelijk zijn dank betuigt voor de zoo gewichtige diensten, die hij den lande onder zoo moeilijke omstandigheden heeft bewezen. (Par.)**(V. b. ir. Louwes: 6613 D)**

C. Installatie commissie herziening onderwijzerssalarissen —

14 Mei — Ten departemente van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is de commissie van advies en overleg ter voorbereiding van de herziening van de onderwijzerssalarissen geïnstalleerd.
In zijn installatierede heeft minister Van der Leeuw opgemerkt, dat ondanks den zorgwekkenden toestand van 's lands financiën een zoo spoedig mogelijke verbetering van de salarissen voor de onderwijskrachten ter hand moet worden genomen. **(V. b. 6694 B)** (A.N.P.)

D. Deblokkeerings-aanvragen —

13 Mei — In het vervolg moet op de deblokkeeringsaanvragen worden opgegeven de tegoeden van den aanvrager op geblokkeerde, girale en vrije rekening per 2 October 1945, 1 Januari 1946 en den datum van inzending van de aanvrage, zoo noodig door specificatie aan de achterzijde van de formulieren.
Het verdient verder aanbeveling, dat de aanvragers afzonderlijk melding maken van geblokkeerd tegoed indien dit is ontstaan uit verkoop van effecten krachtens de Beschikking Beursverkeer 1946.
Geblokkeerd tegoed, afkomstig van lossingen of oude dividendbetaling, dat geblokkeerd is krachtens voorschrift van de Afdeeling Effectenregistratie van den Raad voor het Rechtsherstel, kan door de Nederlandsche Bank niet worden vrijgegeven vóórdat de Rechtsherstelblokkade is opgeheven. (Commentaar) **(V. b. 6629)**

E. Nivelleering van inkomens — de totale geldcirculatie - Indië en het nationale inkomen —

14 Mei — Prof. dr. J. Tinbergen deelde op 13 Mei, tijdens een door het departement van Handel en Nijverheid georganiseerde ontvangst van een aantal Fransche journalisten, o.m. mede, dat het streven van de Nederlandsche regeering gedurende de laatste 10 maanden er op gericht is geweest, de groote inkomensverschillen te nivelleeren.
Duidelijk blijkt dit o.m. uit de gevolgde belastingpolitiek. Prof. Tinbergen heeft berekend hoeveel lage en hooge inkomens (waarvoor hij ƒ 10.000 aannam) in 1938 en nu bedroegen na aftrek der directe belastingen. Zoodoende kan men dus bepalen welk bedrag de inkomentrekkers uiteindelijk in handen krijgen. Uit deze berekening blijkt dat de lage inkomens nu 50% meer ontvangen dan in 1938 het geval was, terwijl de inkomensstijging bij de hoogere inkomens na aftrek der belastingen slechts 25% bedraagt. De loonen zijn gemiddeld met 65% gestegen, doch in den landbouw, waar voor den oorlog de loonen veel te laag waren, valt een vermeerdering van 140% te constateeren. Bij de fabrieksarbeiders bedroeg de stijging gemiddeld 55%. Verder wees hij er op, dat onze totale geldcirculatie, dus de bankbiljettenomloop plus het bankgeld te zamen, op het oogenblik ongeveer vijf milliard gulden bedraagt. Hij meende, dat deze circulatie iets aan den hoogen kant is, doch hij achtte den omloop nog niet verontrustend.
Ook vestigde hij er de aandacht op, dat ons land met groote problemen te kampen heeft in verband met het wegvallen van het Duitsche achterland en door het ontbreken van een actief handelsverkeer met Indonesië. Wat Indonesië betreft wees hij er op, dat het nationale inkomen van ons land voor circa 15% afhankelijk is van onze betrekkingen tot Indonesië. (Par.) **(V. b. 6546)**

F. Vernieuwing van hooger onderwijs - staatscommissie ingesteld —

15 Mei — Bij K.B. is ingesteld een staatscommissie, welke tot taak heeft aan den Minister van O., K. en W. rapport uit te brengen inzake een vernieuwing van het hooger onderwijs aan de Nederlandsche universiteiten en hoogescholen.
Tot leden van de commissie zijn benoemd 71 personen, professoren, doctoren, juristen en anderen. Tot voorzitter werd benoemd mr. H. J. Reinink te 's-Gravenhage en tot secretaresse: mevrouw mr. M. J. Koch-Kijlstra. (A.N.P.)**(V. b. 6725 E)**

G. Luchtvaartschool geopend —

16 Mei — Minister Van Schaik heeft op 15 Mei in tegenwoordigheid van tal van bekende figuren uit de luchtvaartwereld de Rijksluchtvaartschool te Gilze Rijen geopend.
Waar op 1 Januari nog slechts puinhopen lagen, is thans een geriefelijk barakkenkamp verrezen, waarin vijf en zeventig leerling-vliegers zijn ondergebracht, terwijl er dezen zomer nog zestig bij zullen komen. Op het oogenblik wordt er gelest met twaalf toestellen, welk aantal tot vier en zeventig zal worden opgevoerd.
Het is de bedoeling, dat de school over eenige jaren naar Deelen zal verhuizen, waarvoor architect Kuypers een schoolgebouw ontwerpt. Daar zullen dan ook de marconisten en werktuigkundigen worden opgeleid.
Voor de school is een vijfjarenplan opgezet. Binnen vier jaar hoopt men driehonderd verkeersvliegers aan de K.L.M. te kunnen afleveren. Waarschijnlijk zullen de eerste gebrevetteerde vliegers reeds dit jaar de school verlaten.
Nadat minister Van Schaik de vlag had geheschen, voerden tal van sprekers het woord. Een demonstratie door de leerlingen besloot den middag. (Par.)

H. De leiding der K.L.M. —

15 Mei — Op grond van besluiten van de algemeene vergadering van aandeelhouders zijn de raad van commissarissen, de raad van bestuur en de directie van de Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. voortaan als volgt samengesteld
Raad van commissarissen: voorzitter dr. F. H. Fentener van Vlissingen; leden: jhr. I. L. van den Berch van Heemstede; Sidney J. van den Bergh, prof. mr. G. W. J. Bruins, G. A. Dunlop, E. Fuld, mr. J. B. Kan, mr. H. F. van Leeuwen, mr. A. F. Lodeizen, dr. A. A. L. Rutgers, mr. H. L. Woltersom, Raad van Bestuur: voorzitter: jhr. J. A. G. Sandberg, vicevoorzitter dr. ir. M. H. Damme. Leden: mr. H. Albarda, ir. J. Blackstone, B. Th. W. van Hasselt, ir. W. Hupkes, jhr. mr. J. Luyten, dr. J. Ridder, ir. Th. P. Tromp, Directie: A. Plesman, presidentdirecteur; H. Martin en H. Veenendaal, directeuren. (Par.)**(V. b. K.L.M. 6719 A)**

I. Wetsontwerp i.z. herziening ontslag ambtenaren tijdens de bezetting —

15 Mei — Bij de Tweede Kamer is ingediend een wetsontwerp in zake de „Herziening van tijdens de bezetting verleende ontslagen en andere maatregelen ten aanzien van personen in overheidsdienst", waarin de schadeloosstelling, bedoeld in art. 4 van het nog niet in werking getreden K. B. van 20 Nov. 1945 („Sts.blad" F 298), van 70 tot 100% van de gederfde inkomsten wordt opgevoerd, echter met een maximum van ƒ 9000 per jaar. Voorts zal volgens dit ontwerp herziening plaats vinden van alle ontslagen, tijdens de bezetting verleend, terwijl tevens de aanspraken die, ondergedoken niet ontslagen overheidspersoneel op financieel gebied kan doen gelden, worden geregeld.
(Alg. H.bl.)

Ned. O. Indië

K. Cijfers repatrieering —

15 Mei — Op 1 Mei 1946 hadden 37.750 repatrieerenden Ned.-Indië verlaten, en wel 19.800 uit Java, 5.400 uit Sumatra, 10.000 uit Singapore, 2.400 uit Ceylon, 1.000 uit Siam, 200 uit Manilla, 550 uit Borneo en Groote Oost en 600 uit Australië en Nieuw-Zeeland. Op dien datum wachtten in totaal nog 27.800 landgenooten op repatrieering, n.l. 15.000 op Java, 4.300 op Sumatra, 1.900 te Singapore, 600 op Ceylon, 2.600 in Siam en 3.400 in Australië en Nieuw-Zeeland. (A.N.P.)
(V. b. repatrieering 6726; 6688 E)

L. Japansche instructeurs voor T.R.I. —

15 Mei — Volgens de republikeinsche radio te Batavia zijn een aantal Japanners, behoorende tot het tweede transport van Japansche krijgsgevangenen van het binnenland naar Probolinggo, in het binnenland voorloopig vastgehouden ten einde te worden aangesteld tot leiders of instructeurs van de T.R.I. (Telex)
(V. b. T.R.I.: 6679 F)

Ned. O. Indië

A. Van Mook optimistisch - grens der concessies bereikt —

16 Mei — Dr. H. J. van Mook, die zich optimistisch uitliet over een eventueele heropening der onderhandelingen met de Indonesiërs, zeide, dat hij de toekomstige regeling zag als een soort „federatie" van de Indonesische eilanden met een algeheele gecombineerde Nederlandsch-Indonesische contrôle. Hij verklaarde, dat de uitgesproken wenschen van het volk een beslissende factor zouden zijn in de gebieden, waar de republiek zou worden erkend en een bepaalde mate van plaatselijke autonomie toegestaan.
Gevraagd naar zijn meening, of autonomie de bevoegdheid tot het zich terugtrekken uit de „federatie" zou insluiten, antwoordde dr. Van Mook, dat hij er zeker van was, dat geen enkel gebied zich zou terugtrekken, omdat dit uitsluitend in het eigen nadeel zou zijn. Hij baseerde zijn optimisme op het inzicht aan beide zijden, dat de tot nu toe bereikte resultaten weer te niet zouden worden gedaan, als de huidige impasse blijft voortduren.
Dr. Van Mook zeide verder, dat hij thans precies de bevoegdheden van zijn mandaat wist en dat hij bezig was een definitieve regeling op te stellen op de basis van zijn nieuwe instructies, die naar zijn meening de grens der Nederlandsche concessies inhouden. (U. P. - Par.)
(V. b. V. Mook 6727 B; zie ook: 6726)

B. Commando-overdracht in Oost-Java —

14 Mei — De commandant van de 5e Britsch-Indische divisie te Soerabaja, generaal-majoor G. K. Bourne, heeft het commando over Oost-Java aan den Nederlandschen bevelhebber kolonel Giebel overgedragen. Voor zijn vertrek heeft generaal Bourne in een proclamatie de bewoners van Soerabaja bedankt voor de hulp, welke zij den troepen verleend hebben tijdens de moeilijke dagen in October en November j.l. en tijdens de daaropvolgende periode van wederopbouw. (N.R.C.)

Australië

C. Gezant voor Nederland —

10 Mei — De waarnemende minister van buitenlandsche zaken in Australië heeft de benoeming van Frank Keith Officer tot Australisch gezant in Nederland bekend gemaakt.
De nieuw benoemde gezant is o.a. zaakgelastigde te Moskou en te Tsjoengking geweest. (N.R.C.)

België

D. Van Acker stelt 10% verlaging van de prijzen voor —

14 Mei — De Belgische premier Van Acker heeft op een bijeenkomst met vertegenwoordigers der arbeiders en ondernemers een verbod voorgesteld tot vehooging der loonen en een onmiddellijke verlaging van alle officieele prijzen met 10 procent. Binnen 14 dagen zou deze verlaging van kracht moeten worden.
De vertegenwoordigers hebben dit voorstel in overweging genomen. (Tr.)
(V. b. V. Acker 6704 F)

Britsch-Indië

E. Conferentie van Simla mislukt - verklaring van de Britsche regeeringsmissie —

13 Mei — De conferentie van de Britsche regeeringsmissie met de leiders van de Indische Congrespartij en van de Indische Mohammedanen, welke te Simla werd gehouden, is volgens officieele mededeeling afgebroken. (N.R.C.)
17 Mei — Op 16 Mei werd tegelijkertijd in New Delhi en in het Engelsche Lagerhuis (door Attlee) een verklaring van de regeeringsmissie bekend gemaakt.
Buiten de Moslemsche Liga, aldus constateert de missie, werd vrijwel unaniem de wensch voor de eenheid van Indië uitgesproken. Desniettemin heeft de missie nauwkeurig en onpartijdig de mogelijkheid van een verdeeling onderzocht. Het door de Liga verlangde Pakistan zou uit twee gebieden bestaan; een in het Noord-westen, bestaande uit de provincies Pundjaab, de grensprovinciën en Balottsjistan en een in het Noordoosten; de provincies Bengalen en Assam.

Pakistan

Het argument voor een afzonderlijk Pakistan was gebaseerd, ten eerste op het recht van de Moslemsche meerderheid om haar eigen bestuur in te richten, ten tweede op de noodzakelijkheid om binnen dezen staat aanzienlijke gebieden met een Moslemsche minderheid op te nemen om Pakistan tot een administratief en economisch hanteerbaar geheel te maken.
Zoo wonen b.v. in Pundjaab 16 millioen Moslems tegen één millioen niet-Moslems, in Bengalen 33 millioen tegen 27 millioen, terwijl Assam zelfs een meerderheid van 6 millioen niet-Moslems tegenover 3 millioen Moslems heeft.
In het overige Britsch-Indië wonen dan nog 20 millioen Moslems verspreid op een totale bevolking van 188 millioen.
Met een verdeeling zou dus het minderheidsprobleem niet zijn opgelost. Een kleiner Pakistan, alleen bestaande uit de gebieden met een Moslemmeerderheid, zou een verscheuring van den Pundjaab en Bengalen met zich meebrengen, gebieden met een gemeenschappelijke traditie en geschiedenis, terwijl bovendien een verdeeling van den Pundjaab de Sikhs (een afzonderlijke zelfstandige bevolkingsgroep) weer zou verdeelen. Afgezien van deze overwegingen, zegt de missie, is het geheele transport, post- en telegraafsysteem en de defensie opgebouwd op de basis van een vereenigd India. De zelfstandige gebieden (de Indische staten) zouden in een verdeeld India zich minder makkelijk schikken en de beide helften van het voorgestelde Pakistan zouden een 1000 KM. van elkaar verwijderd liggen, zoodat de communicatie toch weer van den goeden wil der Hindoes afhankelijk zou zijn.

De voorstellen

De missie beveelt den volgenden grondslag voor een constitutie aan:
1. Een Unie van India, die zoowel Britsch-Indië als de Indische staten omvat, die zich inlaat met buitenlandsche zaken, defensie en communicatie en de bevoegdheid heeft hiertoe belastingen te heffen. 2. De Unie heeft een uitvoerend en een wetgevend orgaan, bestaande uit vertegenwoordigers van Britsch-Indië en van de staten. Voor iedere kwestie, die de Hindoe-Moslemsche tegenstelling in belangrijke mate te berde brengt, is in de wetgevende vergadering voor een beslissing naast de gewone meerderheid tevens de meerderheid van de vertegenwoordigers van ieder der beide groote bevolkingsgroepen (Moslems en Hindoes) vereischt. 3. De bevoegdheden voor alle andere dan Uniezaken berusten bij de provincies. 4. De staten behouden alle andere bevoegdheden behalve die, welke aan de Unie zijn afgestaan. 5. De provincies kunnen groepen vormen met eigen uitvoerende en wetgevende organen en iedere groep kan bepalen, welke provinciale zaken gemeenschappelijk zullen worden behandeld. Voor de samenstelling van het lichaam, dat een constitutie op deze basis moet maken, stelt de commissie voor, dat in de onlangs verkozen provinciale vergaderingen ieder der drie groote bevolkingsgroepen (Hindoes, Moslems en Sikhs) op grond van de bevolkingssterkte afzonderlijk afgevaardigden zal kiezen (ruwweg één per millioen).
Hieraan zullen afgevaardigden van de staten worden toegevoegd. Onderwijl moet het bestuur worden voortgezet.
De onderkoning heeft onderhandelingen geopend om te komen tot een interimbestuur waarin alle portefeuilles, die van oorlog incluis, in handen zullen worden gegeven van Indische leiders, die het volle vertrouwen der bevolking hebben. De Britsche regeering zal aan dit bestuur alle mogelijke medewerking verleenen.
„Wij hadden gehoopt", besluit de missie, „dat de Indische bevolking zelf een weg had gevonden om een nieuwe constitutie te maken. Wij bieden u deze voorstellen aan, die u in staat zullen stellen, in den kortst mogelijken tijd de onafhankelijkheid te bereiken. Wij hopen, dat het nieuwe onafhankelijke India verkiezen zal een lid van het Britsche gemeenebest te zijn. Wij hopen, dat gij in ieder geval in een nauwe en vriendschappelijke relatie met ons volk zult blijven. Maar dit zijn zaken voor uw eigen vrije keus". (Par.)
(V. b. 6665 F; foto 6730 a)

Duitschland

F. Wetenschappelijk onderzoek - Atoomenergie —

10 Mei — De geallieerde Contrôle-raad heeft besloten aan alle Duitsche geleerden, die geen actieve nationaal-socialisten zijn geweest, toe te staan hun wetenschappelijk onderzoek te hervatten.
Deze toestemming geldt ook voor onderzoekingen op het gebied der atoom-energie, van aeronautische problemen en raketten. Gifgassen, Radar en infraroode stralen blijven verboden objecten.
Professor Werner Heisenberg zal zijn atoom-onderzoek in het Kaiser Wilhelm-Institut mogen voortzetten. Professor Otto Hahn zal hem assisteeren. (N.Z.Zt.)
(V. b. Duitsche geleerden 6674 G; Atoomenergie 6730 D; zie ook 6455)

G. De schade in Essen —

15 Mei — De schade, welke door de stad Essen in den loop van den oorlog werd geleden, bedraagt 4 milliard mark. 87 percent van de industrieele ondernemingen werden geheel of gedeeltelijk vernietigd. (A.N.P.)

Engeland

H. Herstel van de Engelsche koffiemarkt —

10 Mei — De Engelsche regeering treft maatregelen die zullen leiden tot het herstel van den Britschen entrepôthandel in Zuid-Amerikaansche koffie.
Andere maatregelen zijn er op gericht, dat de kooplieden hun internationale transacties in koffie zullen kunnen hervatten. De minister voor de Voedselvoorziening verklaarde in dit verband, dat het mogelijk is Londen als internationale koffiemarkt te herstellen. (Alg. H.bl.)

I. Duitsche technici in Engelschen dienst —

15 Mei — Het Engelsche Ministerie van Handel heeft medegedeeld, dat de regeering heeft besloten, ongeveer 200 bekwame Duitsche technici naar Engeland te laten overkomen, teneinde aldaar onderzoekingen op industrieel gebied te verrichten. Het betreft hier experts, die over

veel ervaring en bijzondere capaciteiten beschikken en die een bijdrage zullen leveren tot de ontwikkeling van nieuwe industrietakken in Engeland; allen komen geheel vrijwillig.
(N. Z. Zt. - Kees. Fin. Arch.)

Frankrijk

A. Amerika vergoedt verlies van de Normandie —

16 Mei — Frankrijk zal voor het verlies van het meer dan 79.000 ton metende luxe-passagiersschip de „Normandie" van Amerika een vergoeding ontvangen van 25 millioen dollar. De „Normandie" was Frankrijks grootste zeekasteel, en behaalde op 23 Maart 1937 den „blauwen wimpel". Door de geallieerden werd het schip gedurende den oorlog gebruikt als troepentransportschip. In de haven van New York brandde het uit en zonk.
De schadevergoeding voor het verlies van de „Normandie" is een der resultaten van de missie van Léon Blum naar Amerika. (Le Monde)
(V. b. Normandië 2891 A; Blum: 6672 F)

B. De Gaulle aan het graf van Clemenceau —

14 Mei — Voor het eerst sinds zijn aftreden in Januari j.l. is De Gaulle in het openbaar verschenen. Op 12 Mei was hij de hoofdfiguur van een herdenking der overwinning aan het graf van Clemenceau, „vader der overwinning" van 1918. Velen zien hierin een teeken, dat De Gaulle van plan is aan den vooravond der verkiezingen in de politiek terug te keeren. Deze gebeurtenis viel des te meer op, daar hij tevoren een uitnoodiging van de regeering om de officieele herdenkingsplechtigheid te Parijs bij te wonen van de hand had gewezen, waaruit opgemaakt wordt, dat hij niet met de huidige regeering geassocieerd wenscht te worden. (Le Monde - N.R.C.)
(V. b. Gen. de Gaulle 6600 K.)

Hongarije

C. Bankbiljet van een milliard —

16 Mei — Op 15 Mei is in Boedapest een nieuw Hongaarsch bankbiljet van 1 milliard pengö in circulatie gebracht. Vóór den oorlog zou dit bankbiljet, dat op slecht papier gedrukt is, 200 millioen dollar waard zijn geweest. Nu is het nog geen 50 dollarcenten waard. (A.N.P.)
(V. b. Inflatie 6720 E)

Italië

D. Troonsafstand van Victor Emanuel - Kroonprins Umberto volgt hem op —

10 Mei — Koning Victor Emanuel heeft, naar officieel uit Rome werd medegedeeld, op 9 Mei afstand van den Italiaanschen troon gedaan ten gunste van zijn zoon Umberto.
Kroonprins Umberto heeft na den troonsafstand van zijn vader den titel van koning Umberto II aangenomen.
Het Fransche persbureau A.F.P. meldt uit Rome, dat koning Victor Emanuel en koningin Helena zich aan boord hebben begeven van den Italiaanschen kruiser „Duca Degli Abruzzi", die in de haven van Napels voor anker lag.
Victor Emanuel werd 11 November 1869 te Napels geboren en heeft op 29 Juli 1900 den troon bestegen. Kroonprins Umberto werd 15 September 1905 geboren. Victor Emanuel wordt in hooge mate het accepteeren van de fascistische dictatuur toegerekend.
Na een zitting van vijf uur nam het kabinet-De Gasperi het besluit, Umberto II als koning te erkennen, doch in zijn titel de woorden „door de genade Gods en den wil van het volk" te schrappen. Door het compromis, op dit punt bereikt, werd een regeeringscrisis voorkomen.
(V. K. - Tr. - N.Z.Zt.) **(V. b. 6721 H.)**

Joego-Slavië

E. Verdragen met Tsjecho-Slowakije en Polen —

9 Mei — Maarschalk Tito en de minister-president van Tsjecho-Slowakije Fierlinger hebben een verdrag van wederzijdsche hulp en vriendschap tusschen Joego-Slavië en Tsjecho-Slowakije onderteekend. Het geldt voor 20 jaar. Een soortgelijk verdrag werd op 18 Maart 1946 tusschen Joego-Slavië en Polen gesloten. (N.Z.Zt.)
(V. b. Tito 6437 A; Fierlinger 6510 G)

Polen

F. Leider Poolsche boerenpartij gearresteerd —

15 Mei — Volgens Radio Moskou heeft de veiligheidspolitie te Warschau den secretaris van de Poolsche Boerenpartij, Vonalsky, te Kielce in Zuid-Polen gearresteerd. Tevens is bekend geworden, dat het Poolsche ministerie van openbare veiligheid heeft besloten om de activiteit van de Poolsche Boerenpartij in eenige dorpen van Polen te verbieden, onder beschuldiging van terroristische actie.
In Juli 1945 werd de Poolsche Boerenpartij van Mikolaszcyk in de regeering Warschau opgenomen, overeenkomstig een accoord van de Groote Drie. (N.D.)
(V. b. Poolsche boerenpartij: 6730 A)

Religie

G. Nieuwe chef Leger des Heils —

10 Mei — Op de bijeenkomst van den raad van het Leger des Heils te Sunbury-on-Thames is de 59-jarige Londenaar Albert W. T. Orsborn tot hoofd van het Leger des Heils benoemd. De nieuwe generaal, die reeds sedert 1905 officier in het leger is, is hoofd van het evangelische werk in Engeland. (Tr.)
(V. b. Leger d. H.: 4016 C)

Rusland

H. Bouw koopvaardijvloot —

14 Mei — De Sovjet-Unie zal een van de grootste koopvaardijvloten van de wereld bouwen. Als onderdeel van het vierde vijfjarenplan (1946—1950) is een aanvang gemaakt met het bouwprogramma. Er bestaan plannen voor den bouw van twee nieuwe scheepsbouwwerven, een aan de Zwarte Zee, welke zeevarende vrachtschepen zal bouwen, en een aan de Oostzee, die trawlers en Oceaan-sleepbooten zal vervaardigen.
De havencapaciteit wordt aanmerkelijk vergroot. (Alg. H.bl.)

Spanje

I. Opening Cortez - Rede van Franco —

15 Mei — In een rede voor de Spaansche Cortez heeft Franco zijn regiem verdedigd. Hij zeide o.a. dat de Spanjaarden bij het aanstaande referendum in staat zullen zijn over hun lot te beslissen. Hij verweet de buitenwereld, dat zij de „vrije Christelijke democratie die in Spanje bestaat" niet begreep. Hij verwierp de „conventioneele democratie", ontkende dat zijn regiem dictatoriaal was, verzekerde dat in zijn land wettelijkheid en orde heerschten en brandmerkte de beschuldigingen ten opzichte van zijn leiding als „dwaas". Ten aanzien van de wettigheid van zijn regeering, constateerde hij dat de meeste regeeringen van revolutionnairen oorsprong waren. Franco bracht hulde aan Duitschland, dat hulp verleende „op ernstige oogenblikken in Spanje's geschiedenis". Hij herinnerde er aan, dat zijn regiem door alle landen erkend is, Rusland en Mexico uitgezonderd. Met Rusland bestaan „ideologische geschillen" en Mexico weigert het goud en de juweelen terug te geven „die door de republikeinen van de Spaansche kerken en banken gestolen zijn". Franco noemde de Poolsche klacht bij den Veiligheidsraad „paradoxaal". (A.N.P.) **(V. b. Franco: 6722 C)**

Transjordanië

K. Emir Abdullah wenscht een Groot-Syrië —

10 Mei — Emir Abdullah van Transjordanië heeft tegenover een Reuter-correspondent o.m. verklaard, dat hij zich verplicht voelt, het plan van zijn vader, de vereeniging van alle Arabieren, Koning Hussein, te voltooien. Mijn vader, aldus Abdullah, wenschte Syrië, Transjordanië en Palestina tot een Arabischen staat samen te smelten. (Reuter - N.Z.Zt.)

Turkije

L. Congres republikeinsche volkspartij - vorming van nieuwe partijen —

13 Mei — Het te Ankara gehouden congres van de republikeinsche volkspartij — de eenige politieke partij in Turkije, totdat kortgeleden de „democratische partij" werd opgericht — heeft besloten den bestaanden regel, dat de president „permanent en onafzetbaar is", in te trekken. Voorts is een voorstel, waarbij de vorming van politieke partijen en vereenigingen, die zich baseeren op klasseverschillen wordt toegestaan, aangenomen. De vorming van partijen, „die hun oorsprong buiten het land hebben" en „van die, welke den godsdienst als middel voor hun politiek gebruiken", blijft verboden. (N.R.C.) **(V. b. 6594 I)**

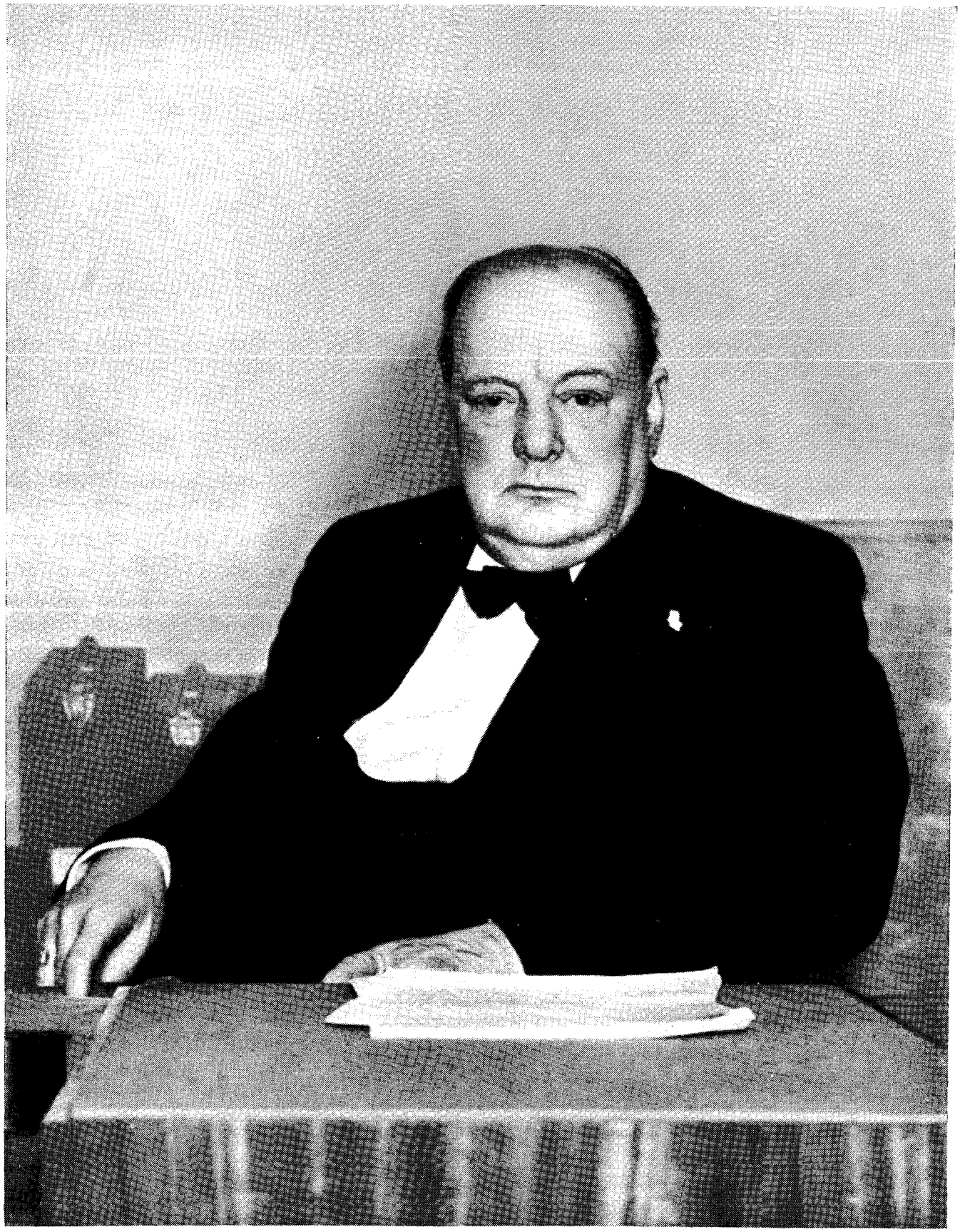
Ver. Staten

M. Senaat keurt leening aan Engeland goed —

11 Mei — De Senaat van de Ver. St. heeft op 10 Mei met 46 tegen 34 stemmen het wetsvoorstel tot het verstrekken van een leening van 3748 millioen dollar aan Groot-Brittannië goedgekeurd.
De Britsche premier Attlee heeft verklaard, dat hij hoogst voldaan was. Ook minister Bevin zei, dat het nieuws hem een groot genoegen deed. Dit zal ons meer en meer één maken, aldus Bevin, en een bijdrage vormen tot den wereldvrede. De conservatief Lord Beaverbrook echter, een befaamd tegenstander van de leening, gaf dezen commentaar: „Wij hebben het imperium verkocht voor een onbelangrijke som gelds. In het vervolg zullen de Vereenigde Staten oogsten waar wij gezaaid hebben". (Tr.)
(V. b. 6690 F)

N. Mijnstaking onderbroken —

11 Mei — De leider van de mijnwerkers in de Ver. St., John Lewis, heeft aan de 400.000 stakende mijnwerkers order gegeven weer aan het werk te gaan tot 25 Mei a.s.
Deze hervatting van het werk werd echter afhankelijk gesteld van de toezegging der directies om de loonsverhooging, die bij de onderhandelingen eventueel zal worden vastgesteld, over de komende twaalf dagen met terugwerkende kracht te betalen. Deze toezegging is gedaan. (Tr.)
(V. b. staking: 6658 A)

Ter gelegenheid van het bezoek van Winston Churchill aan Nederland, drukken wij bovenstaande foto van den grooten oorlogsleider af. Zij werd genomen in het eerste jaar van den oorlog, na een van zijn bekende „Bulldog-speeches" voor de radio. (foto Brit. Inf. Serv.)

Winston Churchill begroet de menigte, die hem bij zijn aankomst op het Binnenhof te den Haag geestdriftig toejuichte. (Zie 6723)
(foto Arb. Pers)

Persstemmen over den verkiezingsuitslag

18 Mei — **„De Volkskrant"** schrijft: „De eerste indruk is, dat er twee partijen staan, die boven alle in den uitslag om de aandacht vragen. Dat zijn de partijen der twee diametraal tegenover elkaar staande wereldmachten: „de katholieken — de communisten".

„Het Vrije Volk" schrijft: „Door dezen uitslag is het onzeker geworden, of het kabinet-Schermerhorn—Drees wel de gelegenheid zal krijgen, zijn ingezette vernieuwingspolitiek voort te zetten."

„De Waarheid" noemt het „groote succes der Communistische Partij" in vele gemeenten, „een werkelijk roode doorbraak". „De kiezers hebben hun oordeel gegeven over de kwabbelpolitiek van Schermerhorn." Het blad acht „de politiek van dit kabinet veroordeeld; het kan niet terugkeeren". „Met ondersteuning der Vrijheidsbonders is een rechtsche coalitie niet onmogelijk geworden."

„De Tijd" ziet in den verkiezingsuitslag een duidelijke nederlaag voor de P. v. d. A. Als een verklaring voor de comm. winst noemt het blad vier factoren: Ten eerste, de bewondering voor de adembenemende oorlogsprestaties van Sovjet-Rusland, die in Europa nog sterk nawerkt; ten tweede, het feit dat de arbeidsloonen in tal van ambachten en bedrijven onvoldoende zijn tegenover de prijzen van elementaire levensbenoodigdheden; ten derde, het feit dat de Communisten zonder zich eenige beperking te behoeven op te leggen in hun bestrijding van de Regeering de dolste propaganda hebben kunnen voeren, en ten vierde, doordat de andere partijen opvallend weinig aandacht aan directe contra-communistische propaganda hebben besteed."

De **„Nat. Rotterd. Crt."** spreekt van verrassingen en vraagt wat er waar gebleken is van de bij de stichting van de Partij van den Arbeid met zooveel ophef aangekondigde doorbraak der oude politieke verhoudingen?

De christelijke **„Rotterdammer"** verklaart den beoogden doorbraak mislukt; de eenige gelukte doorbraak is die naar links. „Zoo straft de formatie van de P. v. d. Arbeid zichzelf gevoelig". De hechtheid van de Kath. Volksp. is het gevolg van een gefundeerde principieele overtuiging. Het a.r. orgaan is tevreden en vraagt om een nationaal kabinet.

„Trouw" schrijft: „Niet slechts aan de stoutste, maar ook aan de bescheidenste verwachting van de P. v. d. A. werd de bodem ingeslagen. De verkiezingsuitslag is een desavoueering van het beleid inzake regeering en partijvorming. Alleen de communisten profiteeren van de ongelukkige politiek van Schermerhorn en Drees. Ons volk is politiek stabiel; de onveranderlijke kracht der christelijke partijen is bewezen."

De **„Nieuwe Nederlander"** erkent, dat de doorbraak, welke de P. v. d. Arbeid beoogde, niet is geslaagd. „Beteekent dit, dat de opzet van de P. v. d. A. is mislukt? Dat zeker niet. Daarvoor hebben de nieuwe mogelijkheden, welke deze partij biedt, te veel weerklank gevonden in uiteenloopende kringen".

„Het Parool" is teleurgesteld. „Er kan geregeerd worden als Romme zijn taak begrijpt en niet denkt aan coalitie met de gehavende a.r. en christ. hist.

„De Maasbode" is verheugd over het feit dat „de Kath. Volkspartij zich onder de moeilijkste omstandigheden niet alleen handhaafde op een reeds hoog niveau, maar daar nog boven uitging."
„Maar er is er nog een verheugend feit dat met dit succes samenhangt, en dat wij nauwelijks lager aanslaan, n.l. dat de stembus van het vrije, christelijke Nederland een beslist positief christelijke meerderheid opleverde."

In het **„Alg. Handelsblad"** schrijft mr. D. U. Stikker: „Wat mij het meest opvalt is de klaarblijkelijke trouw van groote Nederlandsche groepen aan hun kerk; ik denk daarbij uiteraard het eerst aan het katholieke volksdeel, doch ook aan de kerkelijke kiezers, die hun stem gaven aan de Christ. Hist. Unie en aan de Anti-Revolutionnaire Partij.
De toeneming van het aantal communistische stemmen moet als een typisch crisisverschijnsel worden beschouwd"
(Alg. H.bl. - Msb. - red. K.H.A.)
(V. b. Uitslag der verk.: 6733)

A. Kabinet Schermerhorn demissionnair —

18 Mei — Op 17 Mei hebben de ministers hun portefeuilles ter beschikking van de Koningin gesteld. De Koningin heeft deze ter beschikkingstelling in overweging genomen en den ministers verzocht, inmiddels al datgene te blijven verrichten, wat zij in het landsbelang noodig achten.
(N.R.C.) **(V. b. Kab. Schermerhorn 6343)**

B. Fractieleiders bij de Koningin —

In verband met de kabinetsvorming heeft de Koningin op 23 Mei op het paleis Soestdijk vier fractieleiders uit de Tweede Kamer ontvangen, n.l. prof. Romme (Kath.), jhr. mr. Van der Goes van Naters (P. v. d. A.) en de heeren Schouten (A.-R.) en Wagenaar (Comm.). Op 24 Mei werden dr. Bierema, fractieleider van de Partij van de Vrijheid, en de heer Tilanus, de C.-H. fractieleider, door H.M. ontvangen. (N. R. C.)

C. Prof. mr. C. P. M. Romme fractie-leider van de K.V.P. —

21 Mei — De katholieke fractie van de pasgekozen Tweede Kamer heeft prof. mr. C. P. M. Romme tot haar voorzitter gekozen.
Dr. L. G. Kortenhorst is belast met de functie van het secretariaat. Het bestuur wordt verder gevormd door de heeren W. J. Andriessen, mr. J. H. van Maarseveen en mr. F. C. J. N. Teulings. (V.K.)
(V. b. prof. Romme 2836; Kortenhorst 6598 A; Andriessen 6439 C; Maarseveen 6439 C; Teulings 6567 A)

D. H.M. de Koningin zal Surinaamsche delegatie ontvangen —

20 Mei — In Paramaribo is officieel bekend gemaakt, dat de koningin zich bereid heeft verklaard, om een delegatie van de Surinaamsche Staten te ontvangen. (V. V.)
(V. b. H. M. de Koningin 6731 A)

E. Bezoldiging burgerlijke rijksambtenaren —

20 Mei — De beschikking van den minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is een commissie van advies en overleg ingesteld ter voorbereiding van de herziening van het bezoldigingsbesluit burgerlijke rijksambtenaren, voorzoover dit op de salarissen van de onderwijzers betrekking heeft. In de commissie zijn benoemd tot lid en voorzitter dr. M. J. H. Wesselings, raadadviseur aan het departement; tot secretaris J. A. Zwarts. Verder is ingesteld een commissie van advies en overleg ter voorbereiding van de herziening van het bezoldigingsbesluit voor zoover dit op de salarissen van directeuren en leeraren van de kweekscholen voor onderwijzers en/of onderwijzeressen betrekking heeft. (N.R.C.)
(V. b. Sal. Onderw. 6694 B)

F. Inschrijving op 3% Grootboekschuld —

21 Mei — Het ministerie van Financiën deelde mede, dat van 4 tot en met 14 Juni a.s. wederom de gelegenheid zal worden opengesteld om in te schrijven op de 3 procent Grootboekschuld. Het betreffende prospectus zal een dezer dagen verschijnen.
Op deze nieuwe staatsleening zal ook met geblokkeerd geld kunnen worden ingeschreven, terwijl voor bepaalde doeleinden de inschrijvingen tegen vrij geld te verkoopen zullen zijn (V.V.)
(V. b. 3% Staatsleening 6628 F)

G. Missie-Steenberghe wordt opgeheven —

22 Mei — De missie voor economische, financieele en scheepvaartaangelegenheden voor het westelijk halfrond wordt met ingang van een nader te bepalen datum opgeheven; de werkzaamheden worden overgenomen door de Nederlandsche ambassade te Washington. Aan mr. M. P. L. Steenberghe wordt op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als voorzitter en aan mr. D. Crena de Iongh als plaatsverv. voorzitter dezer missie en als voorzitter der commissie voor Ned. Indië, Suriname en Curaçao, welke deel uitmaakte van de missie. (Alg. H.bl.)
(V. b. Missie Steenberghe 6432 B)

H. De havenstakingen - Contact tusschen min. Schermerhorn en E.V.C. - Militairen aan het werk

20 Mei — Het Hoofdbestuur der Eenheidsvakcentrale deelde mede:
„Op 18 Mei is er contact opgenomen tusschen minister Schermerhorn en de E.V.C. In verband hiermede deelt de leiding der E.V.C. mede, dat de staking der Nederlandsche zeelieden en de daaruit voortvloeiende havenstakingen onverminderd zullen voortduren en dat op 20 Mei in Rotterdam en Amsterdam vergaderingen met de zeelieden zullen worden gehouden, waarin de situatie zal worden besproken".
Op 20 Mei werd besloten, dat de voor het lossen van schepen te Rotterdam aangekomen militairen om 1 uur aan het werk zouden gaan. Hierdoor is de arbeid in de haven volledig hervat. Op alle schepen, waarop nog niet werd gewerkt, kwamen ploegen soldaten.
In de Amsterdamsche haven liggen twaalf schepen op lossing te wachten. Slechts op enkele wordt gewerkt; het getal vrijwilligers (voornamelijk studenten) is te gering om de lossing in voldoend tempo te doen geschieden. Ongeveer 1000 militairen, voor het meerendeel uit de Oostelijke en Noordelijke gebieden van ons land, zijn in het havengebied aangekomen. De manschappen zijn op een van de schepen van de K.N.S.M. gelegerd. (N.R.C.) **(V. b. Havenst. 6733 A)**

I. Reeders wijzen E.V.C. voorstel af —

21 Mei — De Nederlandsche Reedersvereeniging zoowel als de organisaties hebben afwijzend beschikt op het verzoek van de E. V. C. om toegelaten te worden tot eventueele komende onderhandelingen

over de arbeidsvoorwaarden in de scheepvaart. De Nederlandsche regeering heeft zich met dit standpunt volkomen accoord verklaard, nadat de heer Brautigam in zijn kwaliteit van neutraal voorzitter der commissie minister Schermerhorn op de hoogte had gesteld van dit besluit. (Par.) **(V. b. Staking 6739 H)**

Nederland

A. Staking bij de A. D. M. —

22 Mei — Bij de Amsterdamsche Droogdok Mij. is een staking uitgebroken, waarbij 800 man van het personeel betrokken zijn. De oorzaak van deze staking ligt in het feit, dat 35 leden van de A. D. M. uitgezonden waren om te werken op het door de E.V.C. „besmet" verklaarde s.s. Singkep, liggende bij de K.N.S.M. De 35 arbeiders weigerden aan boord van de Singkep te gaan en toen daarop de directie van de A. D. M. dreigde met ontslag, gingen 800 man van het personeel in staking. (N. D.)

B. Zuivering van den Adel —

21 Mei — In de Memorie van Antwoord betreffende het wetsontwerp tot zuivering van Nederlandsche Ridderorden, deelt de minister van Binnenlandsche Zaken mede, dat een wetsontwerp tot zuivering van den Nederlandschen adel in vergevorderden staat van voorbereiding is. (Par.)

C. De vliegdienst Amsterdam-New York geopend - Toespraak H. Martin - Staking op Schiphol belemmert opbouw —

23 Mei — Op 21 Mei om 14 uur is het DC-4 toestel „Rotterdam" van Schiphol opgestegen als eerste vliegtuig van den dienst der K.L.M. Amsterdam—New York. Voor het vertrek heeft de directeur der K.L.M., de heer H. Martin, enkele woorden tot passagiers en gasten gesproken en daarbij met groote voldoening gewag gemaakt van de ontwikkeling van de Nederlandsche luchtvaart gedurende het jaar van de bevrijding. Hij betreurde zeer, dat de enorme inspanning, die men zich daarvoor heeft moeten getroosten en nog zal moeten getroosten gedurende den komenden winter bij het zoo sterk toenemende internationale luchtverkeer, thans bedreigd wordt door de staking op Schiphol, die zeer belemmerend werkt voor de vereischte verdere ontwikkeling en voor den nationalen wederopbouw.
Tot de passagiers van de „Rotterdam", die in dezen dienst „The Flying Dutchman" heet, behooren wethouder mr. W. F. Schokking en wethouder J. van Tilburg, respectievelijk de vertegenwoordigers van Amsterdam en Rotterdam, die met officieele zendingen naar den burgemeester van New York gaan. Nadat het Nederlandsche en het Amerikaansche volkslied waren gespeeld, vertrok het toestel, waarvan Evert van Dijk commandant is, voor zijn vlucht over den Oceaan. Na een voorspoedige vlucht landde het toestel op 22 Mei op het Laguardia vliegveld te New York.
Hier werd een receptie gehouden waarop de burgemeester van New York, O'Dryer, en de Nederlandsche ambassadeur, dr. J. Loudon, het woord hebben gevoerd.
(N.R.C.) **(V. b. K.L.M. 6736 H)**

D. Verplichte melding van beschikbare woonruimte in Amsterdam —

22 Mei — Eigenaren en beheerders zijn verplicht de hun toebehoorende of bij hen in beheer zijnde woningen, welke leeg zijn of leeg zullen komen, te melden bij het Centraal Bureau v. Huisvesting. Van 1 Juni 1946 af zal 10 pct. der te melden woningen bij het C.B.H. moeten worden aangegeven, zonder dat daarvoor door den eigenaar of beheerder een gegadigde wordt genoemd, met dien verstande, dat iedere eigenaar of beheerder de eerste woning, welke op of na genoemden datum vrijkomt, moet melden zonder candidaat. Voor de overige 90 pct. kan een voorkeur-gegadigde worden opgegeven, zooals tot heden gebruikelijk was. Indien voor de woningen, welke ingevolge bovenstaande regeling ter vrije beschikking van het C.B.H. dienen te komen, toch door den verhuurder een voorkeur-gegadigde wordt genoemd, zal deze door het C.B.H. niet worden aanvaard. (V. K.)

E. Broodrantsoen verlaagd tot 2200 gram per week —

22 Mei — In verband met de internationale graanpositie zal het broodrantsoen met ingang van 26 Mei voor de leeftijdsgroepen boven 4 jaar met 200 gram per week per persoon worden verlaagd. Het rantsoen bloem zal op dien datum voor alle leeftijden worden verminderd tot 50 gram per persoon per week.
Met het oog op het wereldtekort aan graan heeft de Combined Food Board geadviseerd het wekelijksch broodrantsoen te bepalen op 2100 gram per persoon. Daar het huidige broodrantsoen in ons land 2400 gram voor volwassenen bedraagt — met enkele variaties bij de andere leeftijdsgroepen — zal door een nieuwe verlaging van het broodrantsoen ons voedingspeil verder aan de critieke internationale voedselsituatie van het oogenblik worden aangepast. Onze binnenlandsche graanvoorziening is, dank zij de vroegtijdige aankoopen der regeering, in vergelijking met enkele andere landen niet ongunstig. Hieruit vloeit voor ons de verplichting voort — voor zoover mogelijk — mede te werken aan een billijke verdeeling der beschikbare voorraden. Zooals bekend, heeft ons land aan Frankrijk reeds een aanzienlijke hoeveelheid tarwe geleend. Het is, in verband met de calorische waarde van het huidig levensmiddelenpakket in ons land, op dit oogenblik niet verantwoord het broodrantsoen verder te verlagen dan tot 2200 gram per normalen verbruiker per week.
(N.D.) **(V. b. Broodrantsoen 6668 C)**

F. Verlies aan arbeidsdagen door geschillen —

Aan het Statistisch bulletin van het Centraal bureau voor de statistiek ontleenden wij onderstaanden tabel over het maandelijksch verlies aan arbeidsdagen door arbeidsgeschillen.

	Maandgemiddelden						
	1919	1920	1938	1939	1940 Jan.-April	1945 Mei-Dec.	1946 Jan.-Maart
Aantal verloren arbeidsdagen	91.225	194.492	10.400	7.619	10.775	20.150	23.655
w.o. in verkeersbedr.	7.916	94.614	942	2.813	35	4.368	1.880
Indexcijfer aantal verloren arbeidsdagen (1938-1939 = 100)	1.012	2.159	115	85	120	224	263

G. Maatregelen tegen den smokkelhandel —

22 Mei — In de Ned. Staatscourant is een beschikking afgekondigd van den minister van Financiën, waarbij het een ieder verboden is in een strook van 500 meter breedte langs de Nederlandsch-Duitsche en de Nederlandsch-Belgische grens in de open lucht aanwezig te zijn.
Dit verbod geldt niet ten aanzien van personen, die o.m. uit beroepsoverwegingen of noodgedwongen zich in deze zône moeten ophouden. (N. D.)

H. Graanpositie weinig bemoedigend - Minder granen voor veevoeder - Huisslachtregeling 1946-1947

21 Mei — Daar de graanpositie zoowel hier te lande als elders de voedselvoorziening der bevolking en het herstel van den veestapel bemoeilijkt, heeft de Nederlandsche regeering evenals die van vele andere landen maatregelen getroffen om het beschikbare graan zooveel mogelijk voor menschelijke consumptie te reserveeren.
Om te voorkomen dat granen, die dringend noodig zijn voor de voedselvoorziening van ons volk, bestemd zullen worden voor veevoeder, zijn in de nieuwe huisslachtingsregeling voor het seizoen 1946—1947 scherpere bepalingen opgenomen dan in voorgaande jaren. Thans komen voor een vergunning tot het houden van een mestvarken alleen in aanmerking personen, die hoofdzakelijk in het levensonderhoud van zichzelf en hun gezin voorzien door arbeid op land- of tuinbouwbedrijven. Onder hen zijn begrepen boeren en tuinders, die zelfstandig een bedrijf voeren of als zetboer of bedrijfsleider de dagelijksche werkzaamheden op het bedrijf regelen. Zij moeten daar ook wonen of althans in de onmiddellijke nabijheid van de bedrijfsgebouwen. Eveneens vallen onder de nieuwe regeling de vaste arbeiders op boerderij of tuinderij en de losse krachten, die evenwel minstens acht maanden per jaar in land- of tuinbouw werkzaam moeten zijn. (N.D.)
(V. b. Graanpositie 6681 F)

I. Nederlanders in Duitschland - verbetering der voedselverstrekking —

21 Mei — Er zal eenige verbetering komen in de verstrekking van voedsel aan in Duitschland wonende of verblijvende Nederlanders. Thans is na interdepartementaal overleg een nadere regeling getroffen voor het beschikbaarstellen van levensmiddelen aan landgenooten in Duitschland. De Nederlandsche militaire missie bij den geallieerden bestuursraad in Duitschland, onder leiding van vice-admiraal L. A. C. M. Doorman, heeft zich bereid verklaard de uitreiking van deze levensmiddelen te verzorgen.
Uitgesloten zijn die Nederlanders op wier politiek gedrag aanmerkingen zijn te maken en zij, die er uit particuliere overwegingen de voorkeur aan geven in Duitschland te blijven wonen. (A.N.P.)

K. Nederlandsche vertegenwoordiging bij Allied Control Council te Berlijn —

20 Mei — Dr. W. Huender, chef van de directie Duitschland aan het ministerie van Buitenlandsche Zaken, zal per 1 Juni den vice-admiraal Doorman opvolgen als hoofd van de Nederlandsche militaire missie bij den Allied Control Council te Berlijn. Daar Duitschland op het oogenblik door een geallieerden militairen raad wordt bestuurd, kan men onze Nederlandsche missie aldaar het beste beschouwen als een ambassade bij dat centrale Duitsche bestuur.

Dr. Huender, die op het oogenblik den diplomatieken rang bekleedt van buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister, zal worden bevorderd tot ambassadeur. Wegens het militaire karakter van den Allied Control Council zal hij tevens den rang verkrijgen van generaal-majoor.
(Alg. H.bl.) **(V. b. A.C.C. 6737 F)**

Nederland

A. Min. Mansholt naar Amerika - Conferentie F.A.O. —

20 Mei — De minister van Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening, de heer S. L. Mansholt, is per vliegtuig naar de Vereenigde Staten vertrokken om de leiding op zich te nemen van de Nederlandsche delegatie op de conferentie van Food Agriculture Organisation.
(Alg. H.bl.) (V. b. Mansholt 6681 F; F.A.O. 6613 D)

B. Amsterdamsche studenten kiezen hun eigen parlement —

20 Mei — Tegelijk met de verkiezingen voor de Tweede Kamer hebben van de 2700 Amsterdamsche studenten, die lid zijn van de Algemeene Studentenvereeniging Amsterdam, 2025 hun stem uitgebracht voor de verkiezing van een nieuwen ledenraad, het parlement der studenten, dat in alle belangrijke problemen, de studentenwereld betreffende, beslissingen neemt. Voor de 50 zetels waren 107 candidaten gesteld.
De verkiezingsstrijd tusschen de vijf gezelligheidsvereenigingen onderling, die bij de A.S.V.A. zijn aangesloten en de z.g. nihilisten, die geen lid van de club zijn, maar wel van de A.S.V.A., is in een overwinning voor het studentencorps geëindigd. De 50 zetels zijn als volgt verdeeld: Corps 14, Thomas 11, A.V.S.V. 5, U.S.A. 6, S.S.R. 2 en de nihilisten 12.
(N.D.)

C. Bevorderingsmogelijkheden bij de Marine —

21 Mei — Teneinde te komen tot een verjonging van de korpsen marine-officieren door gunstiger bevorderingsmogelijkheden voor daartoe geschikte jongere officieren, heeft de minister van Marine ingediend een wetsontwerp tot wijziging van de „Bevorderingswet voor de zeemacht 1902" en de „Pensioenwet voor de zeemacht".
Het ligt in de bedoeling om bij de bevordering tot de rangen van kapiteinluitenant-ter-zee en hooger, welke bij keuze geschiedt, een strengere selectie toe te passen, ten einde bevordering voor leidende functies te beperken tot de meest geschikten onder de officieren. Voor hen, die door het feit, dat zij niet voor bevordering in aanmerking zijn gekomen, niet meer met opgewektheid hun dienst kunnen verrichten, wordt het mogelijk gemaakt om uit den zeedienst op verzoek te worden ontslagen onder toekenning van dadelijk ingaand evenredig pensioen. Voorwaarde: Ten minste 20 jaren werkelijke dienst en verplichting na het ontslag nog ter beschikking van de Kon. Marine te blijven tot den leeftijd van 50 jaren.
Het verzoek om ontslag kan worden geweigerd, indien het belang van den dienst zich hiertegen verzet. Er zal naar worden gestreefd, dat de enkelen, die bestemd zijn voor vlagofficier, dezen rang reeds zullen bereiken op ongeveer 50-jarigen leeftijd.
Het in te voeren dadelijk ingaand evenredig pensioen kan ook worden toegekend aan onderofficieren boven den rang van korporaal.
Ten einde het mogelijk te maken om de gepensionneerden na het einde van hun verplichting tot dienst bij het res.-personeel der zeemacht in tijd van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden weder in actieven dienst te kunnen stellen, zijn de Bevorderingswet voor de zeemacht 1902 en de Pensioenwet voor de zeemacht met een artikel aangevuld. (Tr.)
(V. b. marine pers. 6612 C)

D. Dr. H. M. Hirschfeld eervol ontslagen —

20 Mei — Van bevoegde zijde wordt medegedeeld, dat de ministers van Handel en Nijverheid en van Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening op 10 Mei j.l. met toepassing van het besluit van 10 October 1945 (stsbl. nr. F 221) eervol ontslag met wachtgeld hebben toegekend aan dr. H. M. Hirschfeld, secretaris-generaal van de voormalige departementen van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Landbouw en Visscherij.
De ministers hebben daarbij overwogen, dat uit een terzake ingesteld onderzoek is gebleken, dat dr. H. M. Hirschfeld als secretaris-generaal van de voormalige departementen van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Landbouw en Visscherij, hoewel aan zijn trouw aan de Koningin en het vaderland niet valt te twijfelen en hij inderdaad door zijn aanblijven ook veel schade en ontreddering heeft weten te voorkomen, niettemin door het verleenen van medewerking aan den bezetter ook in gevallen, waar een stellige weigering op haar plaats was geweest, een belemmerenden invloed uitoefende op den weerstand tegen den vijand van hen, die zich onvoorwaardelijk tegen den bezetter en alle door deze gepropageerde beginselen te weer stelden. (Alg. H.bl.)
(V. b. Hirschfeld: 6407 I)

E. Auto's voor artsen - Aankoop in Amerika — Departement van Verkeer en Energie eischt belangrijk gedeelte op —

22 Mei — Op Amsterdams initiatief zijn in Amerika 3000 auto's gekocht ten behoeve van Nederlandsche artsen. Een bekende Amerikaansche fabriek heeft zich bereid verklaard deze wagens voor dit doel direct te leveren. Het Departement van Financiën te 's-Gravenhage heeft zijn goedkeuring aan dezen aankoop gehecht.
Het Departement van Verkeer en Energie is echter, na eerst geëischt te hebben, dat de 600 reeds eerder aan de artsen geleverde auto's van dit getal afgetrokken moesten worden, thans voor den dag gekomen met een vordering van nogmaals 60 pct. van de resteerende 2400 wagens voor andere doeleinden. Dit zou beteekenen, dat slechts 960 van de 3000 auto's door de Amerikanen voor de Nederlandsche medici beschikbaar gesteld, aan de doktoren te goede zouden komen.
In dokterskringen, waar de behoefte aan wagens tusschen de vier en vijfduizend ligt, is men zeer verontwaardigd over dezen dreigenden gang van zaken.
(V.K.) **(V. b. auto's v. artsen: 6496 F)**

F. Ministers van Alg. Oorlogvoering en Justitie antwoordden op vragen i.z. affaire Arnold Meyer —

21 Mei — Op vragen van den heer Van der Goes van Naters in zake de affaire-Arnold Meyer hebben de ministers van Algemeene Oorlogvoering en van Justitie, behalve dat zij een bevestiging gaven van allerlei reeds bekende feiten, o.a. het volgende geantwoord:
Het niet meer te controleeren gerucht gaat, dat Arnold Meyer bij zijn ontvluchting uit Vught op 5 Mei 1945 gebruik heeft gemaakt van een Canadeesche legerauto. Blijkbaar hield hij zich sindsdien veelvuldig op Belgisch grondgebied schuil. Na hun bezoek aan het klooster Koningshoeve te Tilburg hebben eenige Amsterdamsche P.R.A.-rechercheurs met voorbijgaan van den minister van Justitie aan minister Schermerhorn een machtiging gevraagd om militaire kampementen te betreden ten behoeve van de opsporing van Arnold Meyer. Deze minister heeft hen toen geïntroduceerd bij zijn ambtgenoot van Oorlog, die hun een machtiging als gevraagd heeft afgegeven. Na de bekende jacht in Noord-Brabant weigerden zij aan het hoofd van de politieke recherche te Amsterdam inlichtingen te geven en zijn deswege ontslagen door hun directen chef.
Van al hetgeen zij zonder opdracht van hun bevoegden chef verrichtten, was noch den ondergeteekenden, noch den dir.-generaal voor bijzondere rechtspleging, noch den procureurs-fiscaal te Amsterdam en Den Bosch iets bekend. Zij zijn derhalve door de overheid noch belemmerd, noch op last van de overheid ontslagen.
C. G. A. Jansen te Tilburg stond inderdaad in relatie met Arnold Meyer, maar zulks levert geen legalen grondslag op voor zijn arrestatie.
De destijds ontworpen regeling om Meyer een gedwongen verblijfplaats aan te wijzen, was niet in strijd met de vigeerende wettelijke bepalingen. Alleen de minister van Justitie was er vóór de perspublicaties van begin April van op de hoogte, dat de regeling geen doorgang had gevonden. (Alg. H.bl.)
(V. b. Arnold Meyer: 6734 C)

G. Arnold Meyer 12 Juni voor het Bijzonder Gerechtshof - De ten lastelegging —

23 Mei — Arnold Meyer zal 12 Juni voor het Bijzonder Gerechtshof te 's-Hertogenbosch terecht staan. De tenlastelegging houdt in, dat hij tusschen Mei 1940 en het einde van 1941 opzettelijk ten voordeele van den vijand als leider van Nationaal Front in het openbaar in het regelmatig in Nederland verschijnende en verspreid wordende weekblad „De Weg" en het dagblad „Nederlandsch Dagblad" veelvuldig een propaganda heeft gevoerd, welke was gericht op het breken van het geestelijk verzet van het Nederlandsche volk tegen den bezetter, en op het ontrouw worden van dat volk aan zijn regeering, en de gemeenschappelijke zaak der tegen Duitschland strijdende mogendheden. Ten bewijze hiervan citeert de tenlastelegging achttien passages uit van zijn hand afkomstige artikelen in bovengenoemd weekblad en dagblad. (Alg. H.bl.)
(V. b. Arnold Meyer 6741 F)

H. Aanhangers van Arnold Meyer verspreidden valsche stembiljetten

20 Mei — De Tilburgsche recherche heeft de heeren C. C. A. en A. M. J. A., beiden uit Tilburg, betrapt bij het vervoeren van valsche stembiljetten.
In den wagen werden 127 stembiljetten aangetroffen voor de verkiezing der Tweede Kamer kieskring Den Bosch. Zij droegen aan de achterzijde de handteekening in druk van den burgemeester van den Bosch mr. Loeff, en zouden gedrukt zijn door de Kon. druk-

kerijen Teulings te 's-Hertogenbosch. Auto en stembiljetten werden in beslag genomen en de verdachten ter beschikking gesteld van den commissaris van politie. (N.D.)

Nederland

A. Cultureel accoord tusschen Nederland en België onderteekend —

17 Mei — Op 16 Mei hebben ten departemente van Buitenlandsche Zaken te 's-Gravenhage de Belgische ambassadeur in Nederland, de heer L. C. Nemry en de minister van Buitenlandsche Zaken, dr. J. H. van Royen, het cultureele verdrag tusschen Nederland en België officieel onderteekend.

Het verdrag, dat op 14 Januari van dit jaar door de Belgische en Nederlandsche ministers van Onderwijs is geparafeerd en dat moet worden beschouwd als het resultaat van besprekingen, welke reeds gedurende den laatsten wereldoorlog op de onderwijsconferentie te Londen zijn gevoerd, geeft uitbreiding aan de soortgelijke conventie, welke in 1927 tusschen beide landen is gesloten. Het heeft ten doel, door bestendig contact van de beide partijen de goede betrekkingen tusschen beide landen op het gebied van onderwijs, wetenschap en schoone kunsten op een hechter basis te grondvesten en te ontwikkelen.

Het voorziet o.a. in de uitwisseling van hoogleeraren en studenten, alsmede van leerkrachten van de andere takken van onderwijs, benevens in de organisatie van concerten en tentoonstellingen van artistieken en wetenschappelijken aard. Ten aanzien van het vraagstuk van de gelijkwaardigheid van getuigschriften zal door middel van dit verdrag naar een regeling worden gestreefd.

(Alg. H.bl.) **(V. b. Cult. acc. 6589 D)**

B. Vlaamsche schrijvers gasten van het Pencentrum —

20 Mei — Een twintigtal Vlaamsche schrijvers zijn de gasten geweest van het Nederlandsche Pencentrum. Zij zijn ontvangen door hun Nederlandsche kunstbroeders, door de gemeente en door de regeering.

Op 18 Mei is, bij monde van den Belgischen minister Herman Vos, te Amsterdam, in den kunsthandel Santee Landweer, Keizersgracht 463, overgedragen een verzameling kunstwerken en boeken, welke de Belgische kunstenaars bijeen hebben gebracht om de slachtoffers der oorlogsgevolgen onder de Nederlandsche kunstenaars steun te verleenen. (V.V.)

(V. b. Pen-centrum 6670 A)

C. Hoofdaanklager Jackson naar Nederland —

17 Mei — Op uitnoodiging van de Nederlandsche regeering zal de hoofdaanklager van de V.S. te Neurenberg, Justice Jackson, op 31 Mei of 1 Juni een bezoek brengen aan Nederland. Jackson zal vergezeld worden door enkele medewerkers en den Nederlandschen vertegenwoordiger, Van Tuyll van Serooskerken. (Tr.)

(V. b. Jackson 6563)

D. Minister Schermerhorn in België - Rede te Leuven - Pleidooi voor personalistisch socialisme —

22 Mei — Minister Schermerhorn heeft op 21 Mei te Leuven onder auspiciën van den kring voor buitenlandsche politiek, in bijzijn van vertegenwoordigers van politiek en cultureel leiding gevend Vlaanderen, een rede gehouden over de positie van de lage landen in de West-Europeesche gemeenschap.

Gemeenschappelijk gedragen leed en gemeenschappelijke strijd hebben beide volken heel dicht naast elkaar geplaatst, aldus de minister. Voorts zijn er andere krachten, die beide landen verbinden.

Als zoodanige kracht bepleitte spreker tegenover wat hij noemde de ontpersoonlijking van de groote massa, de mechanisatie van den geest: het personalistisch socialisme. In beide landen trof spr. elementen daarvan aan in de katholieke en socialistische partijen, die zich beide te weer hebben te stellen, ook intern, tegen kapitalistisch streven eenerzijds, tegen collectivistisch streven anderzijds. Het personalistische socialisme was naar sprekers meening het juiste geestelijk klimaat voor vruchtbare Belgisch-Nederlandsche samenwerking, waarvan spr. eenige aspecten aanstipte. Het zal tevens in staat zijn, den lagen landen een positie te verschaffen, die meer is dan een positie tusschen Oost en West en die, omdat zij een eigen karakter heeft, leidinggevende beteekenis kan hebben. (N.R.C.)

(V. b. min. Schermerhorn 6733 A; Pers. socialisme 6440 B)

E. Bezoek van het Prinselijk Paar aan Zwitserland —

23 Mei — Van 20 t./m. 22 Mei hebben H.K.H. Prinses Juliana en Z.K.H. Prins Bernhard een semi-officieel bezoek gebracht aan Zwitserland. Zij werden door den Bondsraad, bij monde van den president van de Bondsrepubliek, dr. Karl Kobelt, verwelkomd.

Op 21 Mei heeft Prinses Juliana, in het gebouw van het Nederlandsche gezantschap te Bern aan den Zwitserschen Bondsraad een geschenk overhandigd uit naam van de Nederlandsche regeering.

Het is een schilderij van den Nederlandschen meester Jan van Goyen, dat een Rijnlandschap voorstelt. In den bovenrand van de lijst is de volgende inscriptie aangebracht: „Geschenk van de Nederlandsche regeering". Zij hield hierbij een toespraak, waarin Zij het Zwitsersche volk dankte voor de aan Nederland bewezen hulp.

Zij dankte zeer in het bijzonder de „Don Suisse", het Internationale Roode Kruis, het Zwitsersche Roode Kruis, benevens alle particuliere organisaties en Zwitsersche particulieren, die de handen ineen geslagen hebben ten bate van Nederland. (Tr.)

(V. b. Prinses Juliana en Prins Bernhard 6720 B; Zw. hulp aan Ned. 6643)

F. Pleidooi voor saneering der staatsfinanciën - Nota aan den min. van financiën —

17 Mei — De heeren prof. dr. J. R. M. v. d. Brink, Tj. Greidanus, L. M. A. Thole, mr. dr. J. P. van Tienhoven, prof. dr. G. M. Verrijn Stuart en prof. mr. F. de Vries hebben den Minister van Financiën een Nota, gedateerd 18 Mei, gezonden, naar aanleiding van „de zorg, die hen vervult over den uiterst bedenkelijken toestand waarin 's lands financiën zich bevinden". Zij stellen hierin vast:

1. Het deblokkeeringsstelsel veel te ingewikkeld is en betreuren, dat het denkbeeld, het geblokkeerde geld op korten termijn om te zetten in verhandelbare, niet beleenbare staatsschuld, tot dusverre werd verworpen.

2. Nadat de loon- en prijsbeheersching aanvankelijk bevredigend verliep, zijn thans vele goederenprijzen ver boven het nagestreefde peil gestegen, terwijl de loonbeheersching ernstige lacunes vertoont, vooral als gevolg van de hooge overheidsloonen, die in geen verhouding staan tot een redelijke loonvorming op de arbeidsmarkt. Bovendien is de opvoering van de goederenproductie vertraagd door de stroeve werking van het overheidsapparaat.

3. De wisselkoers van 10.69 voor het Pond en 2.65 voor den dollar past niet bij een intern prijssysteem van 150 tegenover 1939, doch — zelfs indien men aanneemt, dat de daling van de koopkracht van pond en dollar zich beperkt tot ca. 40% — veeleer bij een prijsniveau van 200 (1.4 ×140). De groote subsidies op buitenlandsche en binnenlandsche producten zijn een gevolg van deze prijspolitiek.

4. Het meest betreurenswaardig is het alle redelijke proporties te buiten gaande begrootingstekort. De opbrengst van de vermogensaanwasbelasting zal nauwelijks het tekort over 1945 kunnen dekken.

Conclusies

Als gevolg van de verarming mogen de loonen niet even sterk stijgen als de prijzen. Een stabilisatie der loonen op gemiddeld 180% van 1939 lijkt gewenscht, uitgaande van een reëel nationaal inkomen, dat 25% blijft beneden dat van 1939 en een prijspeil van 200% van 1939. De loonen in de laagste loonklassen moeten echter de prijsstijging volgen of daarbovenuitgaan. De prijssubsidies zullen dan kunnen vervallen.

Op grond van den inflatiesleutel van 180/100 worden de uitgaven voor den gewonen dienst van de begrooting, incl. ∫ 300 mill. voor uitbreiding van overheidsdienst en ∫ 400 mill. voor defensie en ∫ 700 mill. voor den rentedienst, geraamd op ∫ 3 milliard, terwijl daarnaast de staatsschuld, minus een opbrengst V.A.B. ad 3½ milliard, wordt geraamd op 23.2 milliard.

Vergeleken met vóór den oorlog blijken de gewone staatsuitgaven zonder leeningdienst te zijn gestegen van 14.6 tot 28% van het nat. inkomen, en incl. den rentedienst, doch zonder aflossingen, tot 37% (voorheen 18% incl. aflossingen). Een zoo zware belasting van ons volk ten behoeve van de staatshuishouding wordt als volslagen onmogelijk verworpen.

Weg uit de impasse

Een verhooging van het prijspeil boven 200% van 1939 wordt verworpen. Een ongebreidelde inflatie kan slechts worden voorkomen door drastische verlaging van het begrootingstekort en staatsschuld. De rentebesparing der V.A.B. wordt illusoir door de begrootingstekorten, die de opbrengsten der bijzondere heffingen dreigen op te slokken. Daarom heeft een vermogensheffing alleen zin, indien ze gepaard gaat met vermindering der staatsschuld, hetgeen eerst het geval kan zijn, als de begrooting in evenwicht is gebracht! Als overgangsmaatregel zou het budget in afwachting daarvan reeds kunnen worden ontlast met de rente der te vernietigen staatsschuld. Op grond van de daling van den rentevoet tot 3% en den inflatiesleutel is slechts een staatsschuld van ten hoogste 13 milliard aanvaardbaar en een vermindering van 10 milliard noodzakelijk, en wel vóór uiterlijk 1948.

Laatstgenoemd bedrag dient door de vermogensheffing te worden geliquideerd.

Op dat tijdstip zal het tevens mogelijk zijn, de grootte van het volksvermogen en van het volksinkomen nauwkeuriger te bepalen, daar het prijsniveau zich voldoende kan hebben aangepast.

Tegen vermeerdering van de buitenlandsche schuld bestaat geen bezwaar, mits de geleende bedragen uitsluitend strekken tot herstel van ons productie-apparaat op korten termijn. De consument dient voortaan den kostenden prijs ten volle te betalen. De regeering moet, bij aankoop op crediet in het buitenland, de in het binnenland ontvangen contanten aanwenden tot schuldvermindering.

(Alg. H.bl.) **(V. b. Rijksbegrooting 6715)**

Nederland

A. Bezorgdheid omtrent onze staatsfinanciën - Centraal adviseerend college bepleit ingrijpende maatregelen op korten termijn —

13 Mei — Het Centraal Adviseerend College op financieel gebied — waarin zitting hebben de bankiersvereenigingen te Amsterdam en Rotterdam, de verschillende bedrijfsgroepen op financieel en verzekeringsgebied, de Rijksfondsen en de semi-officieele fondsen — geeft in een open brief aan de regeering uitdrukking aan haar toenemende bezorgdheid ten aanzien van de ontwikkeling der staatsfinanciën.

(De brief werd niet onderteekend door de Rijksfondsen).

Erkend wordt, dat de regeering na het Duitsche wanbeheer aan een uitbreiding van het overheidspersoneel en hooge beleidsuitgaven, niet kon ontkomen, en dat de bijzondere omstandigheden de cijferverhoudingen van het budget wel aanmerkelijk moesten doen verschillen met die van voor den oorlog.

Niettemin worden thans ingrijpende maatregelen noodzakelijk geacht om op korten termijn een einde te maken aan de ontstellende begrootingstekorten, die de resultaten van de geldsaneering niet alleen voor een groot deel teloor doen gaan, doch bovendien de resultaten van de bijzondere heffingen illusoir kunnen maken.

De uitgaven van ƒ 5.3 milliard en het nadeelig saldo van den geheelen dienst van ƒ 3,1 milliard staan niet alleen in wanverhouding tot het vooroorlogsche nationale inkomen van ƒ 5,1 mrd, doch tevens tot de geschatte opbrengst van de vermogensaanwasbelasting ad ƒ 3,5 à ƒ 4 milliard. Het voor 1946 geraamde nationale inkomen van ƒ 8,4 milliard is geflatteerd door de prijsstijgingen. Wegens de gedaalde arbeidsproductiviteit is het reëele nationale inkomen ten opzichte van 1939 veeleer gedaald.

Gewezen wordt voorts op de voortdurende geld- en credietcreatie, op de noodzakelijkheid, de bestuursuitgaven te besnoeien. Daartoe zijn strenge voorschriften voor en de contrôle op alle uitgaven noodzakelijk.

De overheid dient op de hooge salarieeringen, waarmede zij personeel uit het bedrijfsleven trekt, aanzienlijk te bezuinigen. Deze maatregelen kunnen slechts tot hun doel leiden, indien wordt voorkomen, dat de overheid taken blijft verrichten en nieuwe taken tot zich trekt, waarvan het nut niet opweegt tegen de kosten.

Daarnaast wordt een uitbreiding van de productie met een nieuwe particuliere vermogensvorming door besparingen noodzakelijk geacht.

Nieuwe particuliere investeeringen vereischen herstel van vertrouwen. Het doelbewust aansturen op een lage rente benadeelt de vorming van spaarkapitaal. De bijzondere heffingen dienen uitsluitend te worden aangewend tot delging van oude staatsschuld. Monopolievorming moet verhinderd, gezonde concurrentie in het belang van een natuurlijke prijsdaling en vergroot goederenaanbod, hersteld worden. (Alg. H.bl.)

(V. b. Staatsfin. 6742 F)

B. Handelsbetrekkingen met Finland —

21 Mei — Te Stockholm zullen besprekingen plaats hebben tusschen Finsche en Nederlandsche regeeringsvertegenwoordigers over een af te sluiten handelsovereenkomst. (A.N.P.)

C. Benzine, smeerolie en vetten vrij - Rijvergunningen blijven gehandhaafd —

11 Mei — De distributie van benzine, van motorolie en van alle andere smeerolièn en vetten zal met ingang van 1 Juni a.s. worden opgeheven.

De voorraadpositie van benzine is in de laatste maanden veel gunstiger geworden en deze situatie deed de Regeering overwegen of de distributie kon worden opgeheven. Twee factoren zijn bij het nemen van haar besluit van doorslaggevende beteekenis geweest:

Ten eerste het feit, dat in de toekomst op een bevredigenden aanvoer kan worden gerekend, zij het dan dat door stakingen of andere onvoorziene gebeurtenissen teleurstellingen niet zijn uitgesloten.

Ten tweede zal door de opheffing van de benzinedistributie het verbruik niet beduidend kunnen stijgen, omdat het stelsel volgens hetwelk voor het gebruik van motorvoertuigen door de Regeering vergunning moet worden gegeven, streng zal blijven gehandhaafd terwijl ook het rijverbod voor de Zon- en feestdagen van kracht blijft; bovendien zal scherpe contrôle op beide maatregelen worden uitgeoefend.

Daarenboven wordt er door de opheffing van de benzine-distributie een bedrag van ca. 1½ millioen gulden per jaar bespaard, terwijl een groot aantal ambtenaren voor andere bezigheden beschikbaar komt.

Aangezien de voorraad- en de aanvoerpositie van motorolie en van smeerolièn en vetten in het algemeen even gunstig is als die van benzine en de distributie van motorolie voor een belangrijk deel wordt verzorgd door dezelfde ambtenaren, die belast zijn met die van benzine, wordt ook de distributie van deze oliën en vetten opgeheven. (A.N.P.)

(V. b. Prijsverlaging benzine 6719 D)

Ned. O. Indië

D. Radio-rede van dr. H. J. van Mook - Overleg met vrije bevolkingsgroepen in Indië —

22 Mei — Op 21 Mei heeft dr. H. J. van Mook over radio-Batavia een rede gehouden. Hij zeide o.m.:

In afwachting van de ontwikkeling op Java en Sumatra acht de regeering het noodzakelijk om, nu zij haar beleid in groote lijnen duidelijk heeft aangegeven, die bevolkingsgroepen te raadplegen, welke zich vrij kunnen uiten. Dit heeft in de eerste plaats ten doel, de regeeringsplannen nader uit te leggen en te verduidelijken; voorts wil men dan vaststellen, op welke wijze de verschillende bevolkingsgroepen in de huidige omstandigheden hun gevolmachtigde vertegenwoordigers op de rijksconferentie zullen benoemen. Dit overleg zal voor de verschillende deelen van Borneo en voor den Oostelijken Archipel, zoomede voor de Riouw-eilanden, Banka en Billiton, gearrangeerd worden op een nader vast te stellen plaats in de buitengewesten. De vertegenwoordigers van de Nederlandsche bevolkingsgroep, welke voor het grootste deel thans eveneens in vrijheid kan samenwerken, zullen worden geraadpleegd te Batavia.

Zoo spoedig mogelijk zullen bovendien met de Indo-Chineesche en de Indo-Arabische bevolkingsgroepen besprekingen worden gehouden. De onderhandelingen kunnen wellicht in de tweede helft van Juni een aanvang nemen.

Dr. Van Mook waarschuwde tegen zwaarmoedigheid. Hij zeide, dat er een reëele basis voor de toekomst aanwezig was, welke ons tot zelfvertrouwen kan stemmen. In de eerste plaats bestaat er het feit van de historische verbondenheid, welke herhaaldelijk de noodzaak tot samenwerking tusschen de Indonesiërs en de Nederlanders aan de orde stelt. Daarnaast zijn er de nooden van het land, welke „schreeuwen om verlichting, een roep, die steeds duidelijker klinkt boven het wapengekletter en de politieke machinerie". In de derde plaats wees hij op de offers, voor dit land gezamenlijk gebracht door duizenden menschen van iedere nationaliteit. Ten slotte is er de realiteit van het Indonesische nationalisme, dat zich bewust moet zijn van het belang van het werk aan den wederopbouw.

„Destructieve elementen moeten met geweld gekeerd worden, doch onder de opbouwende factoren zal het actieve nationalisme een vooraanstaande plaats innemen. Indonesië zal iets anders zijn dan Nederlandsch-Indië, evenals het hedendaagsche Azië geheel verschillend is van dat van gisteren. Een volledige breuk met het verleden beteekent dit evenwel niet en hoe sneller wij er in slagen, de blijvende en kostbare elementen van het verleden met de eischen van den nieuwen tijd te verzoenen, des te eerder zullen wij in staat zijn, aan den wederopbouw te beginnen. De meerderheid van het Nederlandsche volk erkent de wenschelijkheid en de noodzaak van een stelselmatige evolutie en van zelfregeering in Indonesië. Van een Nederlandsche regeering kan geen herstel van het oude koloniale systeem worden verwacht. In Sjahrir vindt men een vertegenwoordiger van een georganiseerd en verantwoordelijk nationalisme, dat op Java en in een aantal gebieden daarbuiten zijn aanhangers bezit".

Dr. Van Mook beëindigde zijn rede met te zeggen, dat er in het nieuwe Indonesië een behoorlijke plaats zal zijn voor alle Nederlanders, die de gewijzigde toestanden begrijpen en aanvaarden. (N.R.C.)

(V. b. dr. H. J. van Mook 6737 A)

E. Evacuatie op Java vertraagd - Indonesiërs komen hun beloften niet na —

22 Mei — Een officieele Britsche militaire woordvoerder, die commentaar geleverd heeft op het feit, dat de Indonesiërs hun belofte om per trein geïnterneerden uit het binnenland te evacueeren, nog niet in daden hadden omgezet, zeide o.a., dat hij er bij de republikeinsche autoriteiten op had aangedrongen, dat zij zich aan hun afspraak zouden houden en de treinen zouden laten vertrekken. De Britsche woordvoerder zeide, dat Sjahrir zich zeer hulpvaardig had getoond, maar dat generaal-majoor Soedibyo hem geen antwoord had kunnen geven op de vraag, waarom tot op heden nog niets was bereikt. (Tr.) **(V. b. Evacuatie 6736 K)**

F. Moord op secr. Intern. Roode Kruis op Bali —

17 Mei — De Nederlandsche regeering heeft de delegatie van het Internationale Roode Kruis ervan verwittigd, dat op Bali het lijk van den secretaris van de delegatie, den Zwitser Anderlegg uit Zürich, is gevonden. De heer Anderlegg verliet op Goeden Vrijdag (19 April) Batavia met bestemming Bali. Het doel van zijn reis was medewerking te verleenen bij de opsporing van een vermisten Engelschen officier, welke tot nu toe geen resultaat heeft afgeworpen. (Tr.) **(V. b. moord d. extr. 6703 H)**

Ned. O. Indië

A. Bewijs van trouw der Dajakkers aan Nederlanders —

21 Mei — Een opmerkelijk bewijs van trouw en aanhankelijkheid leverden acht Dajaks van de Ketoengau. Zij vervoegden zich aan het landschapsziekenhuis te Sintang en brachten daar de moederoverste van de missie een groote kist en andere goederen terug, die de moederoverste even voor de komst van de Japanners ter bewaring had toevertrouwd.

Naar zij mededeelden, hadden zij diep in het oerbosch een hut gebouwd om het hun toevertrouwde veilig te bewaren. De kist bevatte o.m. medicamenten en een microscoop.

De assistent-resident van Sintang heeft de Dajaks toegesproken en bedankt. (Tr.)

B. Wijziging in het opperbevel —

21 Mei — Met ingang van 1 Juni a.s. zal de kolonel der infanterie S. de Waal worden benoemd tot opperbevelhebber van West-Java, de kolonel der infanterie Van Lanten tot opperbevelhebber van midden-Java, Djokjakarta en Soerakarta en de kolonel der luchtmacht C. Giebel tot opperbevelhebber van Oost-Java, Bali en Lombok. (Msb.)

(V. b. opp. bev. 6663 B)

Argentinië

C. Japansche en Duitsche scholen gesloten —

20 Mei — De Argentijnsche regeering heeft een decreet uitgevaardigd, waarbij de sluiting van 53 Duitsche en Japansche scholen gelast wordt. (Msb.)

(V. b. Argentinië: 6688 G)

Australië

D. Immigratie - Per jaar 70.000 immigranten —

20 Mei — De Australische regeering heeft het voornemen per jaar 70.000 immigranten in het land toe te laten, zoo heeft de Australische afgevaardigde bij het comité voor uitgewekenen bij de V.N. verklaard. Ook andere dan Britsche onderdanen zullen voor immigratie in aanmerking komen, doch het zal nog wel twee jaren kunnen duren, eer zij aan de beurt komen. Australië zal eerst zijn verplichtingen dienen na te komen tegenover bepaalde groepen, die recht op voorrang hebben. Voorts moeten de Australische gedemobiliseerden nog in de maatschappijen worden opgenomen en zal men moeten wachten tot er voldoende scheepsgelegenheid naar en huisvestingsmogelijkheid in Australië is. (N.R.C.) **(V. b. immigratie: 6515 C)**

België

E. Nationalisatie der mijnen —

21 Mei — De Belgische minister van Economische Zaken heeft een voorontwerp van Wet toegezonden aan de belanghebbenden, waarin de nationalisatie van de mijnen wordt aangekondigd. De bedoeling is, dat uit de ruim 90 mijnondernemingen 5 groote maatschappijen worden gevormd, één voor elk kolenbekken. Verder zou er een nationaal kolenkantoor komen, dat alle geproduceerde steenkolen opkoopt en distribueert. (V.K.)

(V. b. nationalisatie der mijnen 6721 D)

Britsch-Indië

F. Communisten vijanden van den Islam —

21 Mei — De provinciale raad van de Mohammedaansche Liga in de Br.-Indische provincie Pendsjaab heeft een resolutie in overweging genomen, welke een voorteeken is van een zuivering van de liga van communisten, die reeds uit de Congrespartij der Hindoes zijn verwijderd. De resolutie betoogt, dat de communisten in Britsch-Indië „de grootste vijanden van den Islam" zijn en „de vijfde colonne" vormen. (N.D.)

(V. b. Br. Indië: 6737 E)

G. Proces tegen schuldigen van „doodenlijn" in Birma —

21 Mei — Bij opening van het proces te Singapore tegen de oorlogsmisdadigers van de „doodenlijn" in Birma zijn drie beschuldigingen naar voren gebracht tegen majoor Mizutani, commandant van het krijgsgevangenenkamp aldaar, op grond van onmenschelijke behandeling van Nederlandsche, Britsche, Amerikaansche en Australische krijgsgevangenen, welke den dood en het lijden van velen tot gevolg heeft gehad. De openbare aanklager kenschetste de „doodenlijn" als „Via Dolorosa", waar het menschelijk lijden practisch ondraaglijk was. Wanneer iemand een menschelijken Frankenstein construeert en dat monster de vrijheid laat, dan is hij verantwoordelijk voor de daden daarvan. Dit is nu juist wat Mizutani gedaan heeft: hij bouwde een monster, dat langs de lijn sloop en een spoor van menschelijk lijden, van ziekte en dood achter liet." (N.D.) **(V. b. doodenlijn 6679 A)**

Duitschland

H. Onwettige geboorten in Amerikaansche zône —

18 Mei — Het aantal onwettige geboorten in de Amerikaansche zône van Duitschland is in sommige steden het aantal wettige voorbij gestreefd, terwijl het gemiddelde in 50 Beiersche steden 32 procent bedraagt. (Tijd)

(V. b. Amerik. zône 6608 G)

I. Protest van het Duitsche Episcopaat —

20 Mei — Naar Radio Vaticana meldt, heeft het Duitsche episcopaat in een herderlijken brief, die verboden is in de Russische en Amerikaansche zônes, doch gepubliceerd is in de Britsche zône, geprotesteerd tegen de behandeling van het bezette Duitschland, vooral tegen de agrarische hervormingen in het oostelijk deel van Duitschland, die zuiver communistisch zijn, de meedoogenlooze wijze, waarop ambtenaren van hun posten worden ontheven onder het voorwendsel van denazificatie, de ellende van 10 millioen vluchtelingen en den hongersnood. (Msb.) **(V. b. Duitsche Episcopaat 6508 E)**

K. Razzia op den Donau - Meer dan 3000 arrestaties —

22 Mei — De „politie"-afdeeling van de Amerikaansche bezettingstroepen in Beieren heeft dezer dagen den Donau bij Vilshofen (Beieren) plotseling over een afstand van 72 K.M. afgesloten en 372 schepen van de voormalige Hongaarsche marine in beslag genomen.

Uit de schepen, waaronder 12 kanonneerbooten, kwam een groote hoeveelheid contrabande, machinegeweren en andere wapens, kortegolfzenders, goederen van de zwarte markt en heele scheepsladingen voorraden van de „Wehrmacht" te voorschijn.

Meer dan 3000 menschen zijn gearresteerd, verdacht van zwarten handel, het smokkelen van verdoovende middelen en wapens en het onderhouden van een ondergrondschen spoorweg om vroegere S.S.-lieden te laten ontsnappen.

Ieder schip wordt thans bewaakt, gewapende manschappen langs de oevers en aan den omringenden heuvelrand voorkomen het ontsnappen van verdachte personen. Men is vooral op zoek naar admiraal Trunkwalter, den tegenwoordigen bevelhebber van de Hongaarsche vloot. (Msb.) **(V. b. Arrest. 6655 A)**

L. Bonnen als betaalmiddel voor geallieerde troepen in Britsche zône —

23 Mei — Met ingang van 1 Augustus zullen in de Britsche bezettingszône van Duitschland speciale bonnen voor de geallieerde troepen worden uitgegeven. Hierdoor zullen de troepen een betaalmiddel hebben, dat geheel afwijkt van dat der Duitsche bevolking. De Britsche soldaten zullen met de marken, welke ze door het verkoopen van hun rantsoenen op de zwarte markt verdienen, niet meer kunnen koopen in de officieele cantines en winkels van het bezettingsleger. Voor de Duitsche bevolking zullen de bonnen waardeloos zijn. (V. K.)

(V. b. Br. zône 6654 I)

Engeland

M. Nationalisatie van de Engelsche luchtvaart - Protest der oppositie

14 Mei — De oppositie in het Engelsche Lagerhuis heeft zich scherp verzet tegen het voorstel van het Luchtvaart-ministerie om de burgerluchtvaart in Engeland te nationaliseeren.

De oppositie baseerde haar verzet in hoofdzaak op één grond, t.w.: dat zoowel de monopoliseering als de staatsgarantie van elk verlies de exploitatie duur zal maken en dat terwijl het publiek geen enkel middel gelaten wordt druk uit te oefenen op te hooge vrachtprijzen en onvoldoende veiligheidsmaatregelen.

Opvallend is dat deze argumenten dezelfde zijn, als die gebruikt werden tegen staatsexploitatie van post, telegraaf, telefoon, trein en autobus, terwijl het zakelijke argument waarom de zeevaart steeds vrij bleef van staatscontrôle door de oppositie niet werd aangevoerd, hoewel het karakter van de luchtvaart geheel en al overeenkomt met dat van de scheepvaart.

Het oppositie-voorstel om de wet te verwerpen kreeg slechts 126 stemmen tegen 315. (N.R.C.) **(V. b. Nat. Luchtvaart 6728 E)**

Frankrijk

N. Vier-jarenplan - Twee-en-een-half millioen arbeiders aan landbouw onttrokken? —

21 Mei — Volgens de Parijsche bladen „Le Figaro" en „Le Populaire" hebben de Ver. Staten hun goedkeuring gehecht aan het Fransche plan, om, wat de ijzer- en staalproductie betreft, Frankrijk de plaats te doen innemen, welke tot nu toe door Duitschland ingenomen werd.

De Fransche regeering heeft hiervoor een vier-jarenplan gereed liggen, maar moet, teneinde tot de verwezenlijking hiervan te komen, kunnen beschikken over voldoende hoeveelheden kolen en ertsen, afkomstig uit alle beschikbare bronnen over de heele wereld.

Als voorwaarden zouden de Ver. Staten gesteld hebben, dat Frankrijk zich zekere beperkingen moet opleggen betreffende verbruiksartikelen, levensmiddelen en bewapening. Van deze laatste industrie zouden de arbeiders overgeheveld worden naar de niet-militaire productie.

Frankrijk van zijn kant wil twee-en-een-half-millioen arbeiders aan den land-

bouw onttrekken — waar machines het handwerk zullen vervangen — om ze toe te voegen aan de industrie.
Het Fransche voorstel en de voorwaarden ervan zullen verder ter sprake komen tusschen Léon Blum en Tinson, den Amerikaanschen secretaris van financiën, tijdens het verblijf van eerstgenoemde in de Ver. Staten. (Tijd)
(V. b. Blum 6738 A)

Frankrijk

A. Nationaliseering van verzekeringsmaatschappijen —

Krachtens een wet van 25 April jl., wordt met ingang van 1 Juli 1946 een aantal met name genoemde maatschappijen op het gebied van de kapitaals-, ongevallen- en levensverzekering, genationaliseerd.
Met betrekking tot de spaarverzekeringsmaatschappijen is de Regeering gemachtigd binnen 6 maanden na inwerkingtreding van de wet voorschriften te geven betreffende haar financieele beleid en haar eventueele coördinatie met de op dit gebied bestaande officieele en semi-officieele instellingen.
De wet voorziet in de instelling van een nationalen verzekeringsraad, onder voorzitterschap van den Minister van Financiën en behalve dezen bestaande uit 21 leden. Van deze 21 leden worden 7 van Regeeringswege benoemd, 7 uit den kring der verzekerden en 7 uit den kring der verzekerings-vakmenschen. De nationale verzekeringsraad doet aan de Regeering voorstellen betreffende den technischen en financieelen kant der verzekeringen en oefent verder de bevoegdheden uit, van de aandeelhoudersvergadering der genationaliseerde maatschappijen. (Ec. Voorl. - 14 Mei)

B. Eerste Nederlandsche graanzending gearriveerd —

21 Mei — Het eerste schip met Nederlandsch graan is in Rijssel door den prefect van het departement in ontvangst genomen. In totaal zullen 10.000 ton per binnenschip vervoerd worden. (Msb.)
(V. b. graanlev. aan Fr. 6694 C)

Internationaal

C. Internationale bijeenkomst van socialisten - Internationale bureau voor inlichtingen te Londen —

20 Mei — In het Engelsche badplaatsje Clacton zijn dezer dagen socialisten bijeen geweest uit een groot aantal landen, hoofdzakelijk om het internationaal contact te herstellen. Er zijn nog geen bepaalde voorstellen gedaan tot heroprichting van een Socialistische Internationale of tot stichting van een Internationale met de communisten. Voor dit laatste denkbeeld voelden o.m. de socialisten uit Polen, Frankrijk, Italië en Roemenië veel.
Besloten werd, dat te Londen een internationaal bureau voor het uitwisselen van inlichtingen zal worden gevestigd.
Reuter verneemt, dat dit voorstel gedaan werd door Noorwegen. Een tweede, eveneens aangenomen, voorstel tot het beleggen van een nieuwe conferentie in Londen in October a.s., werd gedaan door Kamiel Huysmans van België, die voorzitter is geweest van de in naam nog steeds bestaande Tweede Internationale. (V.V.)

D. De voedselschaarschheid —

21 Mei — Herbert Hoover, die in opdracht van president Truman ter bestudeering van het voedselprobleem een reis gemaakt heeft van 55000 km., heeft in een radio-rede verklaard dat meer dan 500 millioen menschen met hongersnood worden bedreigd.
President Truman heeft een beroep gedaan op Maarschalk Stalin om zich bij de andere landen aan te sluiten ter bevoorrading van de door hongersnood geteisterde landen. De leider van het Engelsche Lagerhuis Herbert Morrison, die naar Amerika vloog met een voorstel tot samenwerking ter bestrijding van de voedselschaarschheid, heeft tijdens een persconferentie verklaard, dat Groot-Brittannië bereid is 200.000 ton graan voor het einde van September af te staan.
Morrison kondigde een algemeene overeenkomst aan tusschen de Britsche en de Amerikaansche regeering, i.z. de bestrijding van hongersnood, en hij verklaarde eveneens een principieel akkoord bereikt te hebben betreffende een gelijke rantsoeneering in de Britsche, Amerikaansche en waarschijnlijk ook de Fransche zône in Duitschland.
Hoewel de bijzonderheden van die overeenkomst nog moeten bepaald worden, gaf hij zijn vertrouwen te kennen dat de dreigende crisis in de Britsche zône zou kunnen vermeden worden.
Verder deelde hij mede dat aan India aanzienlijker hoeveelheden zullen geleverd worden.
Morrison voegde er aan toe, dat de totale voorraden van Mei tot September 10 millioen ton bedragen, terwijl er 13.400.000 ton noodig zijn. (Reuter)
Intusschen werd bekend, dat Stalin het beroep op hem van president Truman om samen te werken in den strijd tegen den wereldhonger, heeft afgewezen.
Stalin zou er op gewezen hebben, dat hij in dit opzicht reeds verplichtingen had. (Tr.)
(V. b. 6690 A)

E. Veiligheidsraad - Bespreking lidmaatschapsaanvragen —

18 Mei — De veiligheidsraad kwam op 17 Mei bijeen onder voorzitterschap van den permanenten Franschen afgevaardigde Alexandre Parodi.
Het voorstel van den Australischen afgevaardigde, waarbij aanvragen voor het lidmaatschap van de Vereenigde Naties eerst door de algemeene vergadering besproken dienden te worden en daarna pas door den veiligheidsraad in behandeling zouden worden genomen, werd met tien tegen één stem verworpen. Besloten werd dat de veiligheidsraad eventueele aanvragen in overweging zou nemen, alvorens deze aan de algemeene vergadering voor te leggen. (N.R.C.)
(V. b. Veiligheidsraad 6729 F)

F. Veiligheidsraad - De Iraansche kwestie - Azerbeidsjan ontruimd - Verklaring van Hoessein Ala —

23 Mei — Op 22 Mei had de Iraansche ambassadeur in Washington, Hoessein Ala Pasja, aan den Veiligheidsraad een telegram van den Iraanschen eersten minister overhandigd, volgens welk telegram er geen spoor van Sovjet-troepen in Azerbeidsjan zou te vinden zijn. Volgens betrouwbare personen ter plaatse zou Azerbeidsjan op 6 Mei j.l. geheel door het roode leger ontruimd zijn.
Tijdens de vergadering van 22 Mei kwam de Iraansche kwestie opnieuw ter sprake. De Amerikaansche vertegenwoordiger, Stettinius, verklaarde, dat het verslag van de Iraansche regeering over de ontruiming door de Russische troepen van Iraansch grondgebied alleen sprak over een deel van Azerbeidsjan en niet afdoende was.
De voorzitter las vervolgens het telegram van Soeltaneh voor.
Stettinius stelde voor, dat de Iraansche kwestie op de agenda van den raad zou blijven, daar geen bevredigende berichten waren ontvangen.
De Britsche afgevaardigde, Cadogan, zeide over de mededeeling van de Iraansche regeering: „Ik kan dit bericht niet als definitief of in elk opzicht bevredigend beschouwen."
Dr. Van Kleffens de Nederlandsche afgevaardigde, stelde voor, den Iraanschen vertegenwoordiger, Hoessein Ala, aan de besprekingen te laten deelnemen. Deze deelde den Raad mede, dat „de Sovjettroepen langen tijd na den 6en Mei Azerbeidsjan hadden verlaten" en dat de moeilijkheden in Azerbeidsjan het gevolg waren van vroegere inmenging. Een vijandelijk leger van opstandelingen, geschapen onder toezicht van de Sovjettroepen, verhinderde de strijdmacht van de Iraansche regeering. Azerbeidsjan binnen te trekken, aldus Ala. Hij zeide voorts, dat de Sovjet-ambassadeur te Teheran had getracht, Soeltaneh over te halen, in te stemmen met hetgeen de opstandelingen wenschten. Ala noemde dit inmenging in de binnenlandsche aangelegenheden van Iran en zeide, dat hij den Raad niet kon mededeelen, of de inmenging in Azerbeidsjan heeft opgehouden, „daar wij in dat gebied geen gezag hebben".
Stettinius verklaarde hierop, dat het een fout zou zijn, de Iraansche kwestie te laten vallen.
De vergadering werd verdaagd, na eerst een Nederlandsch voorstel te hebben aangenomen, om de bespreking voor een korten tijd uit te stellen. (N.R.C. - V.V.)
(V. b. Ir. kwestie 6729 F)

G. Parijsche conferentie verdaagd - Plaatsvervangers der ministers blijven in Parijs - De balans —

17 Mei — De conferentie der vier ministers van buitenlandsche zaken te Parijs is nu, na een bijna ononderbroken reeks besprekingen van drie weken verdaagd tot den 15den Juni.
Britsche, Amerikaansche en Russische commissies, met hun experts en staven, blijven in Parijs om verslagen uit te werken, die aan de vier ministers voorgelegd zullen worden wanneer zij over een maand weer bijeenkomen.
Minister Byrnes noemde in een commentaar, dat hij over de conferentie gaf en dat door alle Amerikaansche zenders werd uitgezonden, de resultaten „teleurstellend klein".
Zij kunnen in de volgende balans worden samengevat:

Italiaansch vredesverdrag: 1. Koloniën — niets beslist, teruggezonden naar de plaatsvervangende ministers van buitenlandsche zaken.
2. Italiaansch—Yougoslavische grens en Triëst — niets beslist, verwezen als voren.
3. Herstelbetalingen — niets beslist, verwezen als voren.
4. Fransch-Italiaansche grens — niets beslist, hoewel de ministers het wel met elkaar eens waren, verwezen als voren.
5. De toekomst van de marine en het beschikken over eenheden van de marine die een surplus vormen — in principe overeenkomst wat betreft de toekomstige grootte van de vloot maar verschil van meening over de beschikking van de surplus-eenheden.
6. Bi-laterale verdragen — niets beslist.
7. Geallieerde Verdragscontrôle-commissie — niets besloten.
8. Zuid-Tyrol — Oostenrijksche verzoek om teruggave van Italië geweigerd.
9. De eilanden van den Dodecanesus — niets beslist, verwezen als voren. Overeenkomst was bereikt over ondergeschikte punten.

Roemenië: 1. Grenzen — de status quo van Roemenië's huidige grenzen werd erkend.
2. Fascistische organisaties — moeten ontbonden worden.
3. Geallieerde contrôle-commissie inzake oorlogsmisdadigers — niets beslist.
Bulgarije: 1. Grenzen — de huidige status quo erkend. Aan Bulgarije en Griekenland zal worden toegestaan hun standpunt uiteen te zetten over hun gemeenschappelijke grens op de vredesconferentie.
2. Terugtrekking van Sovjet-bezettingstroepen — niets beslist.
Hongarije: 1. Grenzen — status quo erkend.
2. Herstelbetalingen — niets beslist.
(Ass. Pr. - Usis) **(V. b. Par. conf. 6706 D)**

Internationaal

A. De Internationale voedselconferentie —

23 Mei — Aan de Internationale Voedsel- en Landbouw-Organisatie (F.A.O.) welke te Washington haar congres houdt, dat een voortzetting is van de bijeenkomsten van Hot Spring en Quebec, is een Engelsch-Amerikaansch-Canadeesch plan voor een nieuwe internationale organisatie van een 20-tal landen, die de plaats van de „Combined Food Board" in zou kunnen nemen bij de voedseltoewijzingen aan door hongersnood bedreigde landen, aangeboden. Het plan houdt in:
1) De organisatie vertegenwoordigt alle belangrijke ex- en importeerende landen.
2) De contrôle zou berusten bij de leden van de tegenwoordige „Combined Food Board" (Engeland, V.S. en Canada) plus vier andere naties.
3) De F.A.O. zou worden benut als secretariaat en voorlichtingsdienst.
Dezelfde drie landen hebben voorgesteld, Rusland op te nemen als lid van dezen „internationalen noodvoedselraad".
(Alg. H.bl.) **(V. b. voedselconf. 6690 A)**

Iran

B. Iraansche leger slaags met troepen van Azerbeidsjan —

20 Mei — Radio-Tebris meldde op 19 Mei, dat Iraansche troepen Azerbeidsjan hebben aangevallen. De aanval werd ingezet vanuit het Zuidwesten, uit de streek der Koerden rondom het meer van Oermia. In Tebris is de staat van beleg afgekondigd. Er is een militaire regeering gevormd en ieder, die zich na 11 uur des avonds op straat vertoont, wordt neergeschoten.
Het nationale leger van Azerbeidsjan had reeds bevel ontvangen om te vechten, indien het werd aangevallen. De oorlog dreigde reeds, toen de onderhandelingen in Teheran met den „ministerpresident van Azerbeidsjan" over den status van deze provincie binnen het Iraansche Rijk mislukte. In een radiorede had Pisjevari reeds het voornemen van Azerbeidsjan om zich met geweld te verzetten tegen elke poging der centrale regeering de provincie binnen te trekken, tot uitdrukking gebracht.
(Alg. H.bl.) **(V. b. 6706 E)**

Japan

C. Het nieuwe kabinet - Goedkeuring van MacArthur —

21 Mei — De Japansche premier Yosjida is er in geslaagd, een nieuw kabinet samen te stellen, bestaande uit 5 liberale, 4 progressieve en 4 partijlooze ministers. MacArthur heeft zijn goedkeuring aan het nieuwe kabinet gehecht. (Par.)
(V. b. Jap. kabinet 6729 G)

Joego-Slavië

D. Britsche en Amerikaansche getuigenis voor Mihailowitsj —

23 Mei — Het Dep. van Buitenl. Zaken der Ver. Staten publiceerde op 15 Mei den tekst van een nota aan Joego-Slavië, waarin werd verzocht om toelating als getuigen van Amerikaansche vliegeniers, die gedurende den oorlog waren gered door strijdkrachten van Generaal Draja Mihailowitsj, bij het aanstaande proces tegen dezen Generaal.
De Britsche minister van Buitenlandsche Zaken, Bevin, heeft in het Lagerhuis meegedeeld, dat de Britsche regeering een schriftelijke getuigenis zal sturen ten gunste van generaal Mihailowitsj, die binnenkort te Belgrado terecht zal staan. Het document wordt geteekend door Britsche militairen, die tijdens den oorlog als verbindingsofficier bij den generaal hebben gefungeerd. (Usis - A.N.P.)
(V. b. 6698 D)

Polen

E. Regeering verbreekt handelsbetrekkingen met Italië —

20 Mei — De Poolsche regeering heeft de handelsbetrekkingen met Italië verbroken. Een officieel communiqué geeft als reden op, dat de Italiaansche autoriteiten beslag hebben gelegd op het Poolsche schip „Atory". De Italiaansche regeering verklaart, dat het schip haar als waarborg moet dienen voor de terugbetaling der schulden, die de oude scheepvaartmaatschappij „Gdynia America", vóór den oorlog heeft gemaakt. (Msb.)

Rusland

F. Zeebodem-onderzoek door middel van televisie —

17 Mei — Radio Moskou meldde, dat Russische geleerden met de perfectionneering van een televisie-apparaat bezig waren, dat zal moeten dienen, om de wrakken van gezonken schepen en andere voorwerpen op den zeebodem te onderzoeken. Met dit toestel „hydroperiscoop" genaamd, zal het mogelijk zijn om de zeefauna op een diepte van 10 voet te bestudeeren en te photographeeren. (N.D.)

G. Russen trekken door Tsjechoslowakije —

21 Mei — Reuter meldt, dat Russische troepen zich op 26 Mei, wanneer in Tsjecho-Slowakije verkiezingen worden gehouden, van den Donau in het Zuiden door het land naar Duitschland zullen begeven. De plannen zijn in samenwerking met den Tsjechischen generalen staf uitgewerkt. Zij zouden geen politieken achtergrond hebben. De troepenbewegingen zullen van 26 Mei tot 29 Mei duren. Nadere berichten luidden dat de troepenbewegingen tot na de verkiezingen zullen worden uitgesteld. (Par.)

Tsjecho-Slowakije

H. Frank ter dood veroordeeld - Vonnis voltrokken —

23 Mei — Karl Hermann Frank, de voormalige Duitsche Rijkscommissaris voor Bohemen en Moravië, werd door het Tsjechische Volkstribunaal ter dood veroordeeld.
Het tribunaal achtte Frank verantwoordelijk voor de uitroeiing en verwoesting van het dorp Lidice.
Dit dorp werd na den aanslag op Heydrich, als represaillemaatregel, met den grond gelijk gemaakt. De bewoners werden vermoord.
Het vonnis is op 22 Mei, op het voorplein van de Pancragevangenis te Praag, voltrokken. (N. Z. Zt.) **(V. b. Frank 5650 A; Aansl. Heydrich 5239 D)**

Turkije

I. Wijziging van de kieswet —

17 Mei — De Turksche regeering heeft aan de nationale vergadering een wetsontwerp voorgelegd tot wijziging van de kieswet, waarbij het directe algemeene kiesrecht wordt ingevoerd. Tevens wordt bij dit wetsontwerp aan de oppositiepartijen het recht toegekend om de stemming te controleeren. Voorts heeft de Turksche regeering besloten de bestaande beperkingen in de vrijheid van het volk, zooals t.a.v. de pers, de bevoegdheden der politie en het recht van vergaderen af te schaffen. Als gevolg van dit besluit wordt verwacht, dat de oppositie aan de komende verkiezingen zal deelnemen.
(N.R.C.) **(V. b. Turkije 6738 L)**

Ver. Staten

K. De spoorwegen staken - Fatale gevolgen voor hongerend Europa —

24 Mei — De reeds lang dreigende staking van het Amerikaansche spoorwegpersoneel is op 23 Mei begonnen. Op verzoek van president Truman, was de staking vier dagen uitgesteld, doch, aangezien de inmiddels op het Witte Huis gevoerde onderhandelingen niet tot eenig resultaat hebben geleid, werd besloten het werk neer te leggen. Eén kwart millioen man zijn bij deze staking betrokken.
Volgens verklaringen van ambtenaren van hulpverleeningsorganisaties zou de vertraging in het vervoer van levensmiddelen, den dood van duizenden menschen in hongerend Europa ten gevolge hebben. (Msb.)

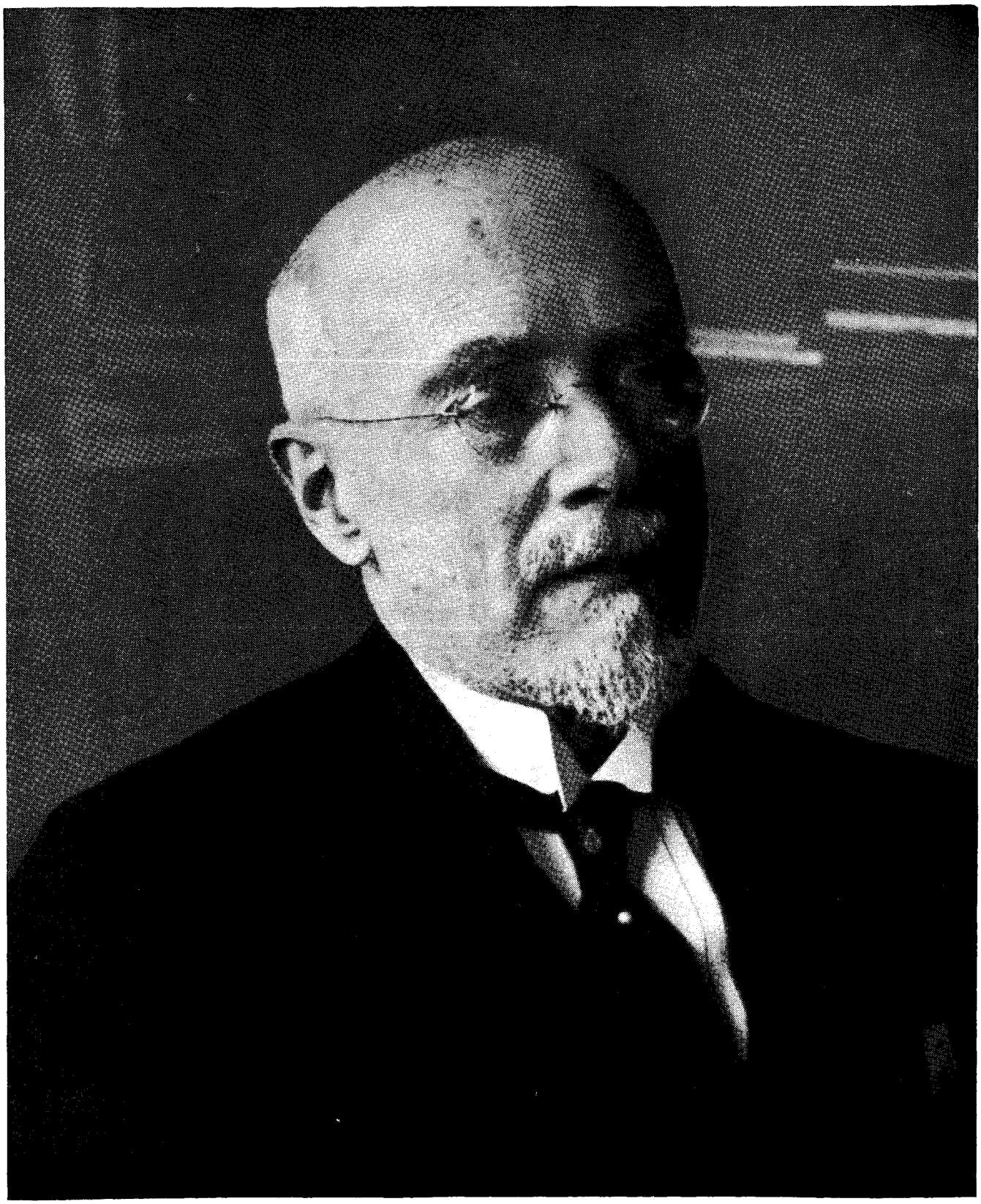
L. Mijnwerkersstaking - Voorstel tot arbitrage verworpen —

17 Mei — President Truman heeft voorgesteld het conflict tusschen mijnwerkers en werkgevers aan arbitrage te onderwerpen. Hij verklaarde op een persconferentie, dat de V. S. in een wanhopige situatie zullen geraken, als de mijnwerkers niet aan het werk gaan.
Mijneigenaars echter zoowel als de mijnwerkers hebben deze arbitragevoorstellen verworpen.
John D. Small, bestuurder voor de burgerlijke productie in de V. S., beval daarna ter legalisatie een voorstel aan, waardoor stakingen gedurende ten minste zes maanden onwettig gemaakt zouden worden.
Small zeide, dat de voorzitter der vakvereeniging van mijnwerkers, John L. Lewis, bij zijn leiding van de steenkolenstaking, het algemeene welzijn had genegeerd en een chaotischen toestand in de industrie der Vereenigde Staten had geschapen.
De staking in de bruinkoolindustrie heeft thans een veel verder reikende uitwerking dan eenige andere staking in de geschiedenis van de Amerikaansche mijnen. Andere stakingen hebben wel anderhalf jaar geduurd, maar enorme reserves „verzachtten" de uitwerking ervan op de Amerikaansche industrieën, spoorwegen en openbare nutsbedrijven. (N.D.)
(V. b. Mijnw.staking 6738 N)

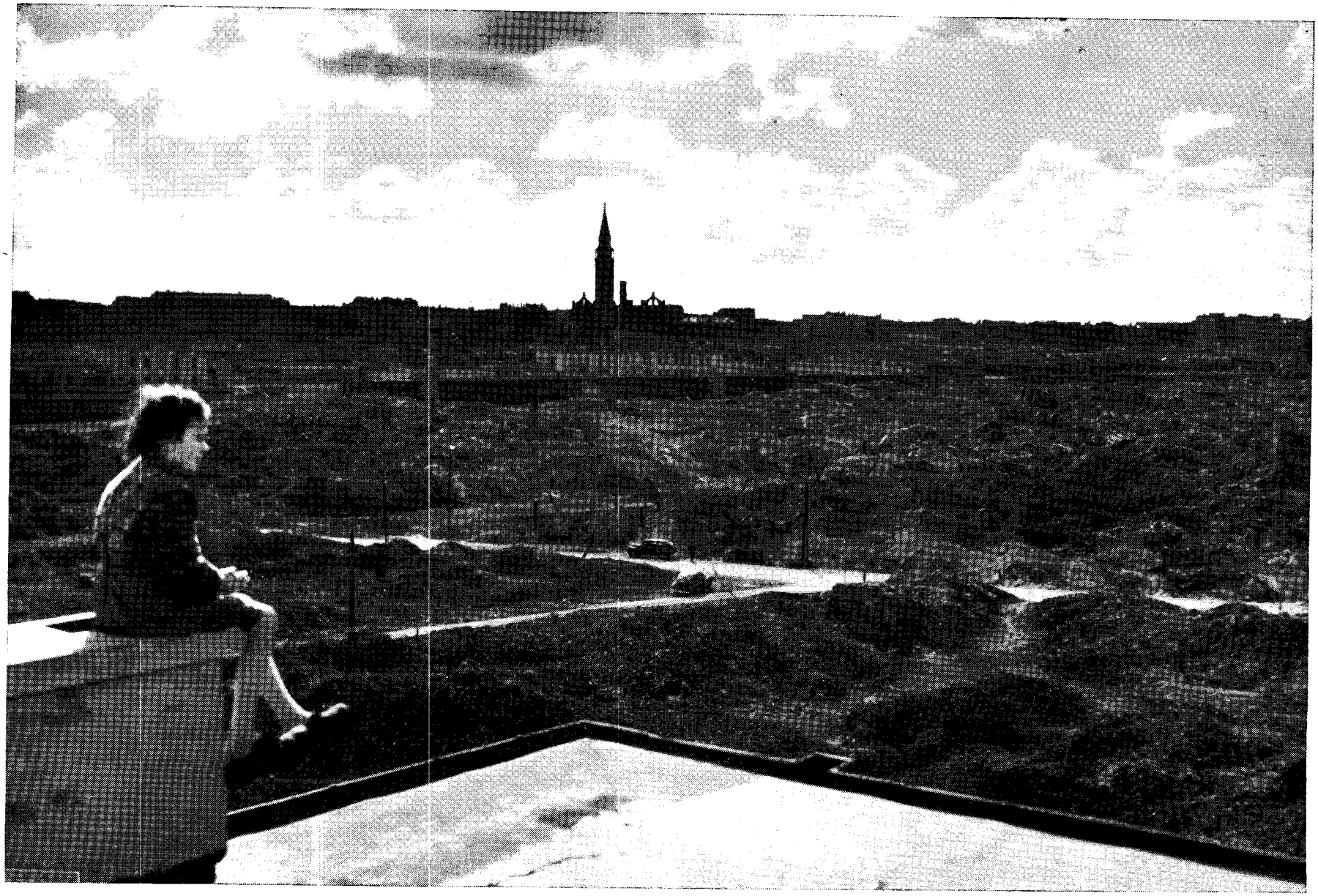
Zwitserland

M. Duitsche activa in Zwitserland

22 Mei — Inzake de Duitsche activa in Zwitserland is thans overeenstemming met den geallieerden bereikt. Voor het Duitsche goud wordt Zw. fr. 250 mill. betaald. De Zwitsersche vergoedingen worden gebruikt voor herstelbetalingen.
(Alg. H.bl.)

Prof. mr. Paul Scholten (geb. te Amsterdam 26 Aug. 1875), oud-hoogleeraar aan de universiteit van Amsterdam en een der meest bekende juristen van Nederland, is op reis naar Canada plotseling overleden.

Warschau 1946: Waar eens Polen's meest moderne bouwwerken stonden, ligt nu een woestijn van puin. (foto International-Anefo)

Uitslag verkiezingen voor de Provinciale Staten

De op 29 Mei gehouden verkiezingen voor de Provinciale Staten hadden de volgende resultaten:

Totaal aantal verkregen stemmen en percentages in alle provinciën tesamen.

Partijen	Geldig uitgebrachte stemmen			Percentage		
	Prov. Staten 1946	2de Kamer 1946	Prov. Staten 1939	Prov. Staten 1946	2de Kamer 1946	Prov. Staten 1939
Katholieke Volkspartij *)	1.468.820	1.466 510	1.228.536	31.4	30.8	29.8
Partij v. d. Arbeid †)	1.206.275	1.347.664	1.245.429	25.8	28.3	30.3
Anti-Rev. Partij	588.766	614.177	519.432	12.6	12.9	12.6
Chr.-Hist. Unie	454.883	373.191	405.512	9.7	7.8	9.9
Partij v. d. Vrijheid §)	297.431	305.202	250.009	6.4	6.4	6.1
Communistische Partij	533.182	502.935	132.700	11.4	10.6	3.2
Protestantsche Unie	5.905	32.013	11.160	0.1	0.7	0.3
Staatk. Geref. Partij	100.959	101.772	84.617	2.2	2.2	2.1
Overige partijen	17.982	16.742	236.447	0.4	0.3	5.7
Totaal	4.674.203	4.760.206	4.113.842	100.0	100.0	100.0

DE ZETELVERDEELING

Partijen	Noord-Brabant		Gelder-land		Zuid-Holland		Noord-Holland		Zee-land		Utrecht		Fries-land		Over-ijssel		Gro-ningen		Drente		Limburg		Totaal	
	1946	1939	1946	1939	1946	1939	1946	1939	1946	1939	1946	1939	1946	1939	1946	1939	1946	1939	1946	1939	1946	1939	1946	1939
Kath. Volksp. *)	53	52	21	20	16	16	19	18	9	8	11	12	3	3	13	13	2	2	2	1	39	40	188	186
P. v. d. Arb. †)	6	5	16	15	24	29	24	30	10	9	12	12	18	21	13	15	16	22	13	14	4	3	156	175
A.-R. Partij	2	2	7	8	14	14	7	8	6	7	7	8	12	12	6	6	10	10	7	7)		—	78	82
Chr.-H. Unie	2	2	10	11	8	8	4	5	8	8	5	5	9	9	7	7	5	3	5	5)	0	—	63	63
P. v. d. Vrijh. §)	—	1	4	4	7	6	5	5	4	5	2	2	2	2	2	2	5	3	6	5	—	—	37	35
Communisten	1	—	3	—	10	2	18	6	1	—	3	—	6	1	5	1	7	2	2	—	2	—	58	12
St. Ger. Partij	—	—	1	1	3	3	—	—	4	4	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	10	10
Over. Partijen	—	1	—	3	—	4	—	5	0	1	—	1	—	2	0	2	—	3	—	3	—	2	—	27
Totaal	64	64	62	62	82	82	77	77	42	42	41	41	50	50	47	47	45	45	35	35	45	45	590	590

De uitslag in de provinciën

Partijen:	Noord-Brabant Kieskring I en II			Gelderland Kieskring III en IV			Zuid-Holland Kieskr. V, VI, VII, VIII			Noord-Holland Kieskr. IX, X, XI		
	1946 Prov. Staten	1946 Tw. Kamer	1939 Prov. Staten	1946 Prov. Staten	1946 Tw. Kamer	1939 Prov. Staten	1946 Prov. Staten	1946 Tw. Kamer	1939 Prov. Staten	1946 Prov. Staten	1946 Tw. Kamer	1939 Prov. Staten
Kath. Volkspartij *)	409528	416773	345597	170287	161260	129855	220676	217138	191218	215769	213843	182327
Partij v. d. Arbeid †)	48475	67081	33613	123537	144349	104448	335411	372159	358850	283676	300346	320305
Anti-Rev. Partij	19765	17589	13305	55169	61043	49653	191302	192991	160935	84759	92563	88391
Christ.-Hist. Unie	15859	12327	13640	81469	66158	71917	115252	95770	102734	50051	38736	58324
Partij v. d. Vrijheid §)	6374	5735	10967	32944	32815	30878	95784	99580	80261	58167	64223	59672
Communisten	12561	12020	—	23824	23213	3912	141436	131337	31104	204559	194679	70039
Protestantsche Unie	—	1694	—	—	2263	—	—	9538	—	5905	4898	—
Staatk. Ger. Partij	2414	3405	1860	14655	18099	10618	47461	41557	40301	5085	4515	3859
Groep Kath. Jongeren	6436	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Christ. Dem. Volkspartij	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1808	—	—
Overige partijen	1044	—	11347	—	1072	23682	—	5803	74428	—	8672	58868
Totaal	522456	536624	430329	501885	510272	424963	1147322	1165978	1039831	909779	922475	841785

Partijen:	Zeeland Kieskring XII			Utrecht Kieskring XIII			Friesland Kieskring XIV			Overijssel Kieskring XV		
	1946 Prov. Staten	1946 Tw. Kamer	1939 Prov. Staten	1946 Prov. Staten	1946 Tw. Kamer	1939 Prov. Staten	1946 Prov. Staten	1946 Tw. Kamer	1939 Prov. Staten	1946 Prov. Staten	1946 Tw. Kamer	1939 Prov. Staten
Kath. Volkspartij *)	26540	28545	23419	70246	70051	59289	15360	15637	13053	86056	85621	69119
Partij v. d. Arbeid †)	28969	33497	26869	72559	78735	63196	81667	88869	82218	82607	92333	84819
Anti-Rev. Partij	19852	22224	20951	43430	46847	43151	55434	56390	47183	42281	44815	33257
Christ.-Hist. Unie	25877	23539	23580	34987	26151	27894	41387	36999	36473	44682	34873	37712
Partij v. d. Vrijheid §)	13399	9699	13637	16746	16807	14264	12039	11096	8100	17241	17208	15342
Communisten	3118	3755	—	21763	20514	3348	26765	23834	6486	34723	33621	6452
Protestantsche Unie	—	1579	—	—	2828	—	—	2184	—	—	4492	—
Staatk. Ger. Partij	12760	13344	10619	9047	9486	8855	1469	1567	1017	8072	8751	7514
Groep Kath. Jongeren	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Christ. Dem. Volkspartij	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Overige partijen	2360	—	4707	—	—	8950	—	—	13305	—	—	13709
Totaal	132875	136182	123782	268778	271419	228947	234121	236576	207835	315662	321714	267924

Partijen:	Groningen Kieskring XVI			Drente Kieskring XVII			Limburg Kieskring XVIII		
	1946 Prov. Staten	1946 Tw. Kamer	1939 Prov. Staten	1946 Prov. Staten	1946 Tw. Kamer	1939 Prov. Staten	1946 Prov. Staten	1946 Tw. Kamer	1939 Prov. Staten
Kath. Volkspartij *)	12902	12965	10004	7422	7271	5129	239917	237418	193995
Partij v. d. Arbeid †)	76825	83355	99010	52233	49524	41344	26695	37391	18047
Anti-Rev. Partij	50195	52858	41604	24990	24100	19295	(	2731	1773
Christ.-Hist. Unie	25588	21863	16623	20036	15149	13170	(5529	1633	3581
Partij v. d. Vrijheid §)	24177	26239	13321	23541	19866	14295	—	1932	1555
Communisten	37921	23173	9591	10650	8954	1806	17210	16835	—
Protestantsche Unie	—	1816	—	—	621	—	—	481	—
Staatk. Ger. Partij	—	281	—	—	286	—	—	—	—
Groep Kath. Jongeren	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Chr. Dem. Volkspartij	18813	—	—	—	—	—	—	—	—
Overige partijen	1232	1213	13656	—	—	9534	3289	—	15073
Totaal	230653	234763	203809	138872	125771	104573	292640	298421	239024

*) In 1939 R.K. Staatspartij.
†) Vergeleken met de stemmen in 1939 uitgebracht op de S.D.A.P., V.D.B. en C.D.U. en door deze partijen verkregen zetels.
§) Vergeleken met de, in 1939, op de Liberale Staatspartij uitgebrachte stemmen en door deze partij verkregen zetels.
(A. N. P.)

(V. b. Verk. Prov. St. 1939 3758 E; Overz. Partijprogramma's 6707 v.v.)

Nederland

A. Dr. L. J. M. Beel formateur —
27 Mei — H.M. de Koningin heeft op 27 Mei dr. L. J. M. Beel in gehoor ontvangen en hem de opdracht verstrekt tot het vormen van een kabinet, dat geacht mag worden het vertrouwen van de Tweede Kamer te genieten.
Dr. Beel heeft H.M. verzocht, deze opdracht in beraad te mogen houden.
(Msb.) **(V. b. dr. Beel: 6449 E; dem. kabinet: 6739 A)**

B. Communisten willen een driepartijen-regeering —
27 Mei — De communistische Kamerfractie heeft een resolutie aangenomen, waarin zij aandringt op een regeering, waarin de Katholieken met de Partij van den Arbeid en de communisten samengaan. Ondanks de essentieele verschillen tusschen de drie partijen, zegt de resolutie, gelooft de communistische partij, dat het mogelijk zal zijn overeenstemming te bereiken ten opzichte van een gemeenschappelijk program.
Dit program moest inhouden: verhoogde productie, den strijd tegen de inflatie, de regeling van het Indonesische program, het aannemen van algemeene sociale verzekering, het snel berechten van de collaborateurs en het behoeden van de democratie in Nederland. (Whd.)
(V. b. C.P.N.: 6614 A)

C. De Zeeliedenstaking - De E.V.C. geeft verklaringen - R.V.D. geeft commentaar —
De heer B. Blokzijl heeft namens de E.V.C. in een persconferentie mededeelingen gedaan over het zeeliedenconflict. „Direct na de radiorede van den minister-president van 16 Mei hebben wij contact met hem gezocht," aldus de heer Blokzijl, „en in een onderhoud van 2½ uur is men tot overeenstemming gekomen over de wijze, waarop het conflict kon worden beëindigd. Dit zou aldus gebeuren, dat van de rijksbemiddelaars bereidheid zou gevergd worden, om na de werkhervatting met de E.V.C. de zaak opnieuw aan de orde te stellen (immers, waar gestaakt wordt, kan niet gepraat worden, volgens de spelregels). Hierbij zou de E.V.C. gelegenheid krijgen bezwaren kenbaar te maken. Dit overleg met de rijksbemiddelaars zou geëindigd moeten zijn alvorens de eerste ∫ 25 van den toeslag van ∫ 50 zou worden afgetrokken."
Naar de heer Blokzijl verklaarde, ging hij verheugd naar Amsterdam, om enkele uren later echter opgebeld te worden door prof. Schermerhorn, die mededeelde dat de overeenkomst „helaas niet kon doorgaan". Hij had zich met „eenige instanties" in verbinding gesteld (wèlke dat waren, werd niet gezegd) die bezwaar maakten tegen de regeling. Zij hadden ook bezwaar gemaakt tegen het onderhoud met den heer Blokzijl op zichzelf, een bezwaar dat prof. Schermerhorn overigens niet deelde.
Er is daarna voortdurend getelefoneerd tot ten slotte prof. Schermerhorn verklaarde: „Ik kan in dezen niets meer doen". Vervolgens richtte de E.V.C. zich tot de reeders met de verklaring, dat zij in het contract opgenomen wilde worden (hetgeen aanvaarding van de nieuwe collectieve arbeidsovereenkomst beteekende) mits geen rancune-maatregelen zouden worden getroffen en de E.V.C. bij de toekomstige besprekingen betrokken zou zijn. Dit voorstel was op den avond van dienzelfden dag al beantwoord: het bekende antwoord van den heer Brautigam, dat een afwijzing inhield.
„Deze gang van zaken is in strijd met de spelregels," aldus de heer Blokzijl, want een van deze regels luidt: „als de E.V.C. de staking opheft, kan er gepraat worden". Mijns inziens zijn er krachten aan het werk, die de regeering drijven. Prof. Schermerhorn verklaarde van zijn rede: Ik sprak haar uit, maar ik heb haar niet alleen opgesteld. „De reeders", aldus de heer Blokzijl, „zoeken naar middelen om de zeelieden die 5 jaar hebben gevaren, te vervangen door andere. Dit was prof. Schermerhorn met mij eens, en hij keurde het af. Wil men nu een snelle oplossing van het conflict, welnu laat dan de overeenkomst, die Zaterdag 18 Mei tusschen den minister-president en ons tot stand kwam, voortgang vinden."
Mededeeling R.V.D.
Het bovenstaande overzicht van den heer Blokzijl geeft den Regeeringsvoorlichtingsdienst na informatie bij den minister-president, aanleiding het volgende hierbij aan te teekenen:
1. Inderdaad is prof. Schermerhorn van meening, dat een organisatie als de E.V.C., die grooten invloed heeft op bepaalde arbeidersgroepen, zou moeten worden betrokken in het overleg over de arbeidsvoorwaarden.
2. Anderzijds is de minister-president uiteraard volkomen doordrongen van het feit, dat er geen vruchtbaar overleg mogelijk is, dan alleen door partijen die bereid zijn de regels van het spel te eerbiedigen. Terecht wordt van de zijde der overige vakbewegingen betwijfeld, of de E.V.C. aan deze voorwaarde voldoet.
3. Met dat al bevinden wij ons, aldus prof. Schermerhorn, in een slop. De E.V.C. blijft prestige-politiek voeren, met alle noodlottige gevolgen van dien, zoolang men haar niet erkent, en van de andere zijde eischt men met reden een loslaten van de tot dusver gevolgde tactiek, alvorens tot erkenning en samenwerking over te gaan.
4. Zijnerzijds is het streven van den minister-president er op gericht geweest, dezen vicieuzen cirkel te doorbreken, hetzij doordat men bereid zou zijn het risico te nemen van een erkenning der E.V.C. (ondanks de ervaringen van dit jaar), hetzij men, aan de zijde der E.V.C., zou kunnen komen tot een principieele verwerping van het prestigeconflict als strijdmiddel. Tot dusver heeft dit streven echter nog geen succes gehad. (N.R.C.) **(V. b. Radiorede Schermerhorn 6733 A; havenstaking en E.V.C. 6739 I)**

D. De havenstaking - Ook veembedrijven staken - Tabak en suikervoorziening in gevaar - Taak der militairen —
28 Mei — Zooals bekend, is ons land de laatste maanden voor zijn suikervoorziening geheel aangewezen op invoer. De stakingen in de havens van Rotterdam en Amsterdam hebben er toe geleid, dat groote hoeveelheden aangevoerde ruwe suiker niet konden worden gelost. Ofschoon hierin de laatste week (door het tewerkstellen van vrijwilligers en militairen), een wijziging is ingetreden, heeft de staking reeds te lang geduurd om het suikerrantsoen onverminderd te kunnen handhaven. Daarbij is nog gekomen de staking in de Westersuikerraffinaderij te Amsterdam, zoodat thans van een regelmatige suikervoorziening geen sprake meer kan zijn.
Men moet er dan ook rekening mede houden, dat na den loopenden bon voorloopig geen bon voor consumptiesuiker zal kunnen worden aangewezen.
Daar ook de veembedrijven in staking zijn gegaan, weigerden de arbeiders de lading van een lichter, die uit tabak bestond, in het veem op te slaan. Hierdoor dreigt ook de voorziening der bevolking met tabak in gevaar te komen.
(N.R.C. - Tr.)

Taak der militairen in de havens
28 Mei — In verband met geruchten, die in omloop zijn gebracht, deelt de Regeerings Voorlichtingsdienst het volgende mede:
Toen het arbeidsconflict in de havens dreigde te leiden tot welhaast catastrofale gevolgen voor het geheele Nederlandsche volksleven, heeft de regeering het noodzakelijk geacht, over te gaan tot het gebruik van militairen als werkkrachten. Voor zoover deze bewapend zijn, doen zij als versterking der politie dienst ter bescherming van de werkende arbeiders en de vrijwilligers. Een andere taak valt aan de ingezette troepen niet toe. Zij hebben instructie, elke agressieve houding tegenover de stakers te vermijden. Mede daarom werden op last van den burgemeester de van zware wapens voorziene marechaussee uit Rotterdam teruggetrokken. (V.V.) **(V. b. staking 6739 I)**

E. Staking op Schiphol duurt voort
28 Mei — De plaatselijke bedrijfsgroep bouwvakken van de E.V.C. belegde op 27 Mei een vergadering, teneinde de staking op Schiphol nader te bespreken. Van de 526 aanwezigen stemden 500 voor voortzetting van de staking.
De vergadering besloot een telegram te zenden aan de 3000 stakende arbeiders van de bedrijfsgroepen transport en metaal om daarin aan haar sympathie uiting te geven. (N.D.)
(V. b. staking Schiphol 6740 C)

F. „Ambtenarencentrum" gesticht
25 Mei — Opgericht is het ambtenarencentrum, dat de belangen wil behartigen der ambtenaren (ook arbeidscontractanten) in dienst bij rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en semi-publiekrechtelijke lichamen. Het ambtenarencentrum is gebaseerd op federatieve samenwerking van reeds bestaande vereenigingen van ambtenaren en draagt een algemeen karakter.
Tot het centrum zijn op het oogenblik reeds toegetreden de Alg. Bond van provinciaal personeel, Bond van technische ambtenaren in overheids- en semi-overheidsdienst, Centrale van hoogere gemeente-ambtenaren, Centrale van vereenigingen van personeel in 's Rijksdienst en Ned. Bond van gemeente-ambtenaren, tezamen ongeveer 18.000 ambtenaren omvattende. (Alg. H.bl.)

G. Bakkers krijgen 12 dagen vacantie - Dit jaar nog geen toeslag —
25 Mei — De besprekingen in het bakkersbedrijf over de regeling van het vacantievraagstuk, die sinds eenigen tijd gaande waren, zijn thans beëindigd. Zij werden o.a. bijgewoond door prof. Romme, voorzitter van het college van Rijksbemiddelaars en door den raad van vakcentralen.
Prof. Romme verklaarde dat een vacantietoeslag dit jaar nog niet goedgekeurd kan worden.
De werkgevers verklaarden zich bereid dit jaar in plaats van zes dagen twaalf dagen vacantie te geven met aftrek van den nationalen feestdag en den Koninginnedag indien er dan niet gebakken wordt.

Voor 1947 zegden zij toe, twaalf vacantiedagen zonder aftrek van bijzondere feestdagen voor hun leden te willen verdedigen. Tevens verklaarden zij zich bereid met de werknemersorganisaties te willen spreken over een vacantietoeslag voor 1947. De drie arbeidersorganisaties zijn hiermee accoord gegaan. (Tr.)

Nederland

A. Loon politieke gedetineerden - Gezin krijgt 10 procent —

28 Mei — De regeering heeft besloten om 10 pct. van het loon van werkende politieke gedetineerden ter beschikking te stellen van hun vrouwen, voorzoover dezen de zorg hebben voor kinderen onder de 18 jaar.
Overeenkomstig de regeling voor gewone gevangenen werd 5 pct. van het loon der werkende politieke delinquenten gestort in de cantine-kas en 5 pct. in de z.g. uitgaanskas, terwijl de rest in de staatskas ging. (A.N.P.)
(V. b. pol. ged. 6732 G)

B. Meubelen van gedetineerden —

24 Mei — Twee vorderingsbeschikkingen regelen een probleem, dat door de geleidelijke invrijheidstelling van politieke gedetineerden urgent is geworden, n.l. het vraagstuk hoe deze menschen aan meubilair moeten worden geholpen, nu hun meubelen bij hun arrestatie veelal door M.G. of het Beheersinstituut in beslag zijn genomen en verdeeld onder oorlogsslachtoffers.
Aangezien het onrechtvaardig geacht wordt, dezen nieuwen bezitters het meubilair weer af te nemen, is bepaald, dat de op deze wijze verkregen meubelen kunnen blijven waar zij thans zijn en dat de in vrijheid gestelde politieke delinquenten zullen worden voorzien uit den in beslaggenomen voorraad meubelen die nog niet verdeeld was en zich nog bevindt in de opslagplaatsen van het Beheersinstituut. (Tr.)

C. De export van bloembollen naar Engeland —

21 Mei — Voor den oorlog was Engeland de voornaamste afnemer van Nederlandsche bloembollen. Vanaf 1933, welk jaar ook voor den export van bloembollen een dieptepunt beteekende, is de uitvoer van 20.000 ton per jaar met kleine schommelingen gestegen tot 26.000 ton in 1938. Onder invloed van de gebeurtenissen is dat cijfer in 1939 teruggeloopen tot 17.000 ton. Na de bevrijding heeft men door een nauwe samenwerking tusschen exporteurs en officieele instanties in '45 ± 4.000 ton bloembollen naar Engeland kunnen uitvoeren. In verband met de in Engeland heerschende economische omstandigheden, is men daar weinig geneigd den invoer van luxe artikelen te bevorderen.
Thans wordt gemeld, dat van 1 Juli 1946 tot 1 Maart 1947 6.000 ton bloembollen uit Nederland zonder invoervergunning in Engeland geïmporteerd mogen worden. (A.N.P.) **(V. b. Bloemb. export 6424 H)**

D. Machtigingsbesluit Geldzuivering - Verlenging gevraagd —

28 Mei — De Minister van Financiën heeft bij de Tweede Kamer ingediend een wetsontwerp tot verlenging van de machtiging als bedoeld in art. 1, lid 1, van het machtigingsbesluit Geldzuivering.
Geconstateerd kan worden, aldus de Mem. v. Toelichting, dat de geldzuiveringsmaatregelen tot dusverre in het algemeen aan hun doel hebben beantwoord. Maar als straks met het opleggen van aanslagen in de vermogensaanwasbelasting en de vermogensheffing een aanvang wordt gemaakt, zullen nieuwe spanningen optreden, die een verder reguleerend en corrigeerend ingrijpen op monetair gebied noodzakelijk maken. Ten einde de reeds behaalde resultaten te kunnen veilig stellen, is het wenschelijk de bij het machtigingsbesluit aan den minister verleende machtiging met één jaar te verlengen. (Msb.)
(V. b. Geldzuivering 6736 D)

E. Staatsuitgaven - Plan tot saneering —

28 Mei — Minister Lieftinck heeft in de Eerste Kamer medegedeeld, dat op zijn departement een plan tot budgetaire saneering is uitgewerkt. Hierbij is men gekomen tot een vermindering der staatsuitgaven van 1¼ milliard, verdeeld over de verschillende departementen.
(Alg. H.bl.) **(V. b. Staatsuitg. 6742 F)**

F. K. L. M. - Luchtlijn naar Bazel

28 Mei — De K.L.M. zal ingaande 1 Juli een rechtstreekschen dienst op Bazel openen. Het ligt voorts in de bedoeling deze lijn op den duur door te trekken via Genève naar Milaan, en waarschijnlijk tot Genua. (Alg. H.bl.)
(V. b. K.L.M. 6740 C)

G. Vacantiefonds voor den landbouw —

24 Mei — Ter uitvoering van het bepaalde in het alg. gedeelte der af te sluiten collectieve arbeidsovereenkomsten voor den akkerbouw en de veehouderij voor het contractjaar 1946—1947 wordt opgericht een „vacantie fonds voor den landbouw" met het doel, losse arbeiders in den landbouw uitkeeringen te verstrekken wegens loonderving op vacantie- en feestdagen. Te dien einde zullen de losse landarbeiders van hun werkgever bij de wekelijksche loonbetaling bonnen ontvangen, welker waarde in totaal het 2½-voud van het uurloon bedraagt. Het verstrekken der bonnen moet met terugwerkende kracht van 1 Mei 1946 af geschieden. (V.V.)

H. Nederland brengt dank aan de B.B.C. —

25 Mei — De Nederlandsche ambassadeur te Londen, jhr. mr. E. F. M. J. Michiels van Verduynen, heeft in aanwezigheid van tal van leden van den staf van de B.B.C. den oud-minister-president prof. dr. Gerbrandy, de drie bestuursleden van het comité „Nederland dankt de B.B.C." en een viertal leden van den vroegeren staf van „Radio Oranje", uit naam van het Nederlandsche volk een plaquette aangeboden uit dankbaarheid jegens de B.B.C.
De groote bronzen plaquette, welke vervaardigd is door den heer H. J. Etienne, is in de eiken lambrizeering naast den hoofdingang in de bestuurszaal van de B.B.C. aangebracht.
Na afloop van de plechtigheid werden een 40-tal verkleinde copieën van de origineele plaquette, eveneens in brons uitgevoerd, aangeboden aan diegenen, die tijdens de oorlogsjaren zoowel van Engelsche als Nederlandsche zijde, aan de Nederlandsche uitzendingen uit Londen hebben meegewerkt. (Alg. H.bl.)
(V. b. B.B.C.: 6726)

I. Nederlandsche eigendommen in Duitschland - Onderzoek in Am.-zone beëindigd —

27 Mei — Het Nederlandsche onderzoek naar door de Duitschers meegenomen uitrusting van de Ned. Spoorwegen, scheepswerven en fabrieken in de Amerikaansche zone van Duitschland is thans beëindigd.
Ontdekt werden 1250 ton staal in verschillende stadia van bewerking, 102 van de 302 gestolen tramwagens, rails, een volledige vloot-bibliotheek van duizend boeken, hotel-meubilair, groote hoeveelheden onderdeelen van kleine Nederlandsche fabrieken, brandbluschmateriaal, enz.
Te Blumenthal werd in een kelder een volledig radiostation gevonden, vroeger in Nederland gebruikt voor de verbinding met West-Indië. Bij de gevonden uitrusting der Spoorwegen bevond zich o.a. het volledige materiaal van de lijn Amsterdam-Utrecht. Drie Nederlandsche kustvaartuigen zijn thans bezig het gevonden materiaal van Bremen naar Nederland over te brengen. (N.D.)
(V. b. Ger. goederen in Duitschl.: 6686 D)

K. Vonnis de Marchant et d'Ansembourg - Advocaat-fiscaal in cassatie —

28 Mei — Tegen het vonnis tegen de Marchant et d'Ansembourg heeft de advocaat-fiscaal in Den Bosch, die de doodstraf had geëischt, cassatie aangeteekend. (Alg. H.bl.)
(V. b. March. et d'Ans.: 6734 A)

L. Dr. Hirschfeld gaat in beroep —

27 Mei — Dr. Hirschfeld, aan wien de regeering eervol ontslag heeft verleend als secretaris-generaal heeft gebruik gemaakt van de bevoegdheid in beroep te gaan bij de Kroon, op grond dat dit besluit genomen is in afwijking van het advies der commissie-Scholten. (Msb.)
(V. b. Ontslag Hirschfeld: 6741 D)

M. Stembiljetvervalschers vrijgelaten —

24 Mei — Bij het verhoor van de verdachten door den rechter-commissaris is gebleken dat hun manipulaties, hoe afkeurenswaardig ook, geen voldoende aanwijsbare feiten bevatten, die volgens de wet strafbaar zijn. De beide verdachten zijn daarop weer op vrije voeten gesteld. (V.V.) **(V. b. stemb.verv. 6741 H)**

N. Uitmalingspercentage van tarwe verhoogd tot 90% —

22 Mei — Met ingang van 20 Mei j.l. is de uitmaling van tarwe voor broodbloem verhoogd tot 90%. Deze maatregel, die o.a. ook reeds in Engeland is getroffen, heeft tot doel meer broodbloem uit de tarwe te halen, waardoor de broodvoorziening gunstig wordt beïnvloed. Het brood zal iets donkerder van kleur zijn, hetgeen evenwel op de kwaliteit geen invloed heeft. (A.N.P.)
(V. b. broodrantsoen 6740 E)

O. Ministers waarschuwen tegen onvoorzichtig omgaan met oorlogstuig —

28 Mei — De min. van Binnenlandsche Zaken, van Oorlog, van Marine en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, vestigen er nogmaals de aandacht op, dat zij, die verborgen partijen munitie, ontplofbare stoffen e.d. vinden, onmiddellijk aangifte moeten doen bij de plaatselijke politie, die daarvan den mijnopruimingsdienst in kennis stelt. Deze instantie zorgt dan voor het verwijderen of onschadelijk maken van de voorwerpen. Men moet intusschen, indien men dergelijke voorwerpen vindt, niets aanraken, alles laten liggen zooals het ligt en zelfs onderdeelen van projectielen e.d. niet „onderzoeken", daar ook die in zeer vele gevallen kunnen explodeeren.
Afgezien van het feit, dat het mee naar huis nemen van projectielen e.d., om

die als oorlogssouvenir te bewaren, strafbaar is ingevolge de vuurwapenwet, is het ook buitengewoon gevaarlijk, zoowel voor den vinder als voor zijn omgeving. Een speciaal beroep doen de ministers op ouders, voogden, onderwijzers en jeugdleiders, om de jeugd toch met den meesten nadruk te wijzen op de gevaren, welke verbonden zijn aan het spelen met projectielen en dergelijke voorwerpen. Het zal ook goed zijn, als ouders er op toezien, dat hun kinderen geen projectielen in of bij hun woningen verbergen. Ten slotte wordt er nog opgewezen dat het levensgevaarlijk is, terreinen te betreden waar waarschuwingsteekens staan en die nog niet van mijnen gezuiverd zijn. (Tr.)

Nederland

A. Personeelssterkte en omzetten Nederlandsche Industrie —

Een onlangs vanwege het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerde Statistisch Bulletin, geeft aangaande rond 9.000 industrieele ondernemingen de volgende cijfers:

		Omzetten (× ƒ 1.000)		
Maand	Personeelssterkte	Binnenland	Buitenland	Totaal
Juni 1945	347.073	103.151	1.019	104.170
Dec. 1945	507.183	305.688	11.724	317.412
Jan. 1946	518.701	305.523	13.741	319.264
Febr. 1946	539.397	314.639	12.448	327.087

(A.N.P.)

B. Repatrieering uit Rusland —

27 Mei — Te Eindhoven zijn op 25 Mei driehonderd Nederlanders gearriveerd, die door de Duitschers als S.S.-frontarbeiders naar Duitschland waren gevoerd, later in het door de Russen veroverde gebied waren terechtgekomen en na maandenlang reizen thans konden repatrieeren.
Ongeveer 8000 Nederlanders zouden zich nog in Russische krijgsgevangenschap bevinden. Verwacht wordt, dat zij allen naar het vaderland kunnen worden teruggebracht. (V.V.)
(V. b. rep. uit Rusland 6547 C)

C. Prijzen der kolen verhoogd - Stijging der gas- en electriciteitstarieven —

31 Mei — De regeering heeft besloten het subsidie voor kolen, dat ƒ 6.20 per ton bedroeg, te verlagen tot ƒ 1.70 per ton. De kolenprijzen zullen daardoor worden verhoogd.
De nieuwe kolenprijzen liggen nog beneden de in het buitenland geldende prijzen. De besparing voor de schatkist, die het gevolg is van dezen maatregel, zal ongeveer 30 millioen gulden voor de resteerende maanden in 1946 bedragen.
De prijsverhooging van ƒ 4.50 per ton, die per 1 Juni ingaat, beteekent een verhooging van den prijs voor anthraciet met ƒ 0.35 per hectoliter en van cokes met ƒ 0.22½ per hectoliter. Als gevolg hiervan zullen de gastarieven met ƒ 0.01 per m3 en de electriciteitstarieven met een ½ cent per khw. worden verhoogd. (Alg. H.bl.) **(V. b. prijzen 6719 D)**

D. Handelsverdrag met België onderteekend - Wederzijdsche leveringen voor 500 millioen gulden —

28 Mei — In aansluiting aan de besprekingen, die op 17 en 18 April 1946 tusschen de desbetreffende Belgische, Luxemburgsche en Nederlandsche ministers hebben plaats gehad te 's-Gravenhage, zijn op 24 Mei op het Belgisch ministerie van Buitenlandsche Zaken door den Nederlandschen ambassadeur te Brussel, baron Van Harinxma thoe Slooten voor het Koninkrijk der Nederlanden en den Belgischen minister van Buitenlandsche Zaken, den heer Paul Spaak voor de Belgisch—Luxemburgsche Economische Unie twee overeenkomsten geteekend.
De Nederlandsche minister van Financiën, prof. mr. P. Lieftinck en zijn Belgische ambtsgenoot, de heer L. de Voghel, waren bij deze plechtigheid aanwezig.
Deze overeenkomsten regelen het economisch verkeer tusschen de twee landen voor de periode loopende van 1 Juni 1946 tot 31 Mei 1947. De onmiddellijke behoeften van den wederopbouw van Nederland hebben ertoe geleid, dat aanzienlijke orders bij de Belgisch-Luxemburgsche Unie geplaatst zijn, welk feit een tijdelijk en uitzonderlijk gebrek aan evenwicht in het ruilverkeer tusschen de twee landen ten gevolge heeft. De moeilijke vraagstukken, die dezen stand van zaken veroorzaken, zijn door beide partijen in een geest van vriendschap en samenwerking bestudeerd.
De financiering van hetgeen Nederland in België meer koopt dan verkoopt, wordt door de betalingsovereenkomst geregeld. Deze voorziet in een reeks van verschillende middelen: credieten, terugbetaling van schulden, leeningen, dienstverleeningen, waartoe beide landen geheel volgens hun beste vermogen bijdragen, rekening houdende met de toekomst en den monetairen toestand in beide landen.
Het handelsverdrag voorziet in wederzijdsche leveringen voor een totale waarde van ongeveer ƒ 500 millioen (8 milliard Belgische Franken).
De Belgisch—Luxemburgsche Economische Unie zal naar Nederland exporteeren verschillende soorten textielgoederen, vensterglas, wederopbouwmaterialen, houtproducten, ijzer, staal en metallurgische producten, banden, chemische producten, papierproducten, sierplanten en kunstmeststoffen.
Nederland zal naar de Belgisch—Luxemburgsche Unie exporteeren: electrotechnische- en radio-artikelen, zand en grint, chemische producten, vlas, pootaardappelen, land- en tuinbouwzaden, fokvee (stieren en varkens), bloembollen, boomkweekerijproducten en visscherijproducten.
Bovendien is overeengekomen een gemengde commissie in te stellen, die tot taak heeft de contingenten aan de omstandigheden aan te passen en alle moeilijkheden, die zich bij de uitvoering van de overeenkomst mochten voordoen, op te lossen.

Toelichting op betalingsovereenkomst.

Dr. F. G. A. Keesing, hoofd van de afd. Geldwezen, heeft in een interview met het A.N.P. de betalingsovereenkomst, die met België tegelijk met het handelsverdrag is gesloten, nader toegelicht.
Het nadeelig verschil in den Belgisch-Nederlandschen handel is voor de periode van 1 Juni 1946—1 Juni 1947 bepaald op fr. 2½ milliard. Van de aan ons toegezegde credieten ad totaal fr. 1 milliard was in Maart jl. reeds fr. 300 millioen ontvangen. Voor het crediet worden tranches van telkens fr. 100 millioen Nederlandsch schatkistpapier afgegeven, dat naar behoefte op de Belgische markt zal worden geplaatst.
Nederland had de voorkeur gegeven aan een leening op langen termijn, maar in België wenschte men hiertoe niet over te gaan. De voornaamste reden hiervoor is, dat de toestand op de Belgische kapitaalmarkt een dergelijke emissie niet zou toelaten. In de betalingsovereenkomst is een clausule opgenomen, waarin wordt bepaald, dat beide partijen binnen een jaar opnieuw zullen bijeenkomen om de dan bestaande mogelijkheden ter consolidatie te bestudeeren, dit laatste mede in verband met de practische gevolgen van de overeenkomsten van Bretton Woods.
Wat het vroegere Belgische crediet van 500 millioen frs. betreft, waarvan tot dusverre per maand fr. 20 millioen moest worden afgelost, heeft België er in toegestemd, dat Nederland eerst na 1 Juli 1947 verdere aflossingen op dit crediet behoeft te hervatten.
Een ander middel tot het wegwerken van het nadeelige verschil — naast dienstverleeningen — betreft de afstooting van Nederlandsche beleggingen in België. Van Belgische zijde heeft men daarbij alle medewerking toegezegd. Verschillende Belgische mijen, welke indertijd in Nederland obligatieleeningen hebben opgenomen, beschikken thans over ruime middelen en zijn gaarne bereid deze leeningen af te lossen.
Een systeem is ontworpen, dat een rechtstreeksch verband legt tusschen de Belgische credietverleening en de Nederlandsche scheepvaartdiensten en desinvesteeringen. (Msb. - Alg. H.bl.)
(V. b. handelsovereenk. met België: 6701 B; Belg. crediet: 6605 A; Bretton Woods: 6610 B)

E. Voetbal - België—Nederland 2—2 —

31 Mei — De op Hemelvaartsdag 30 Mei te Antwerpen gehouden voetbalwedstrijd België—Nederland, eindigde in een gelijk spel (2—2). (V.V.)
(V. b. Ned.—België: 6732 H)

F. Gedenkplaat voor wijlen prof. Leo Polak —

27 Mei — Op initiatief van de Ver. „De Dageraad" is een gedenkplaat aangebracht aan den gevel van de woning aan de Keizersgracht te Amsterdam, waar wijlen prof. Leo Polak, in 1941 in Sachsenhausen overleden, jaren heeft gearbeid. Nadat het woord was gevoerd door de professoren Tielrooy en Van Oven, namens de Amsterdamsche en Leidsche universiteiten, door dr. Brandt namens het Humanistisch Verbond en door de heeren De Ronde en Constandse, is de gedenkplaat onthuld door mevr. de Wed. H. Polak—Schwartz.
Ook de Vrije Gemeente was vertegenwoordigd. (Alg. H.bl.) **(V. b. 6629 B)**

G. Oorlogsmuseum te Overloon geopend —

27 Mei — In het Brabantsche dorpje Overloon, dat in het najaar van 1944 totaal verwoest is — het wordt wel het tweede Caen genoemd — is op 25 Mei onder belangstelling van vele autoriteiten, onder wie minister Beel en een Engelsche militaire delegatie, een oorlogsmuseum geopend. (N.R.C.)
(V b. Oorlogsmuseum Overloon: 6612 F)

H. Plannen tot vorming van een Jac. P. Thysse-fonds —

25 Mei — Ter nagedachtenis aan den grooten Nederlandschen natuurliefhebber dr. Jac. P. Thysse, wil men een permanent fonds stichten, het „Dr. Jac. P. Thysse-fonds", dat tot algemeen doel de voortzetting van zijn levenswerk, de bescherming en bevordering der studie van de natuur zal hebben.
Een comité van meer dan 150 bekende personen is gevormd naast het Eerecomité, waarin ook H.M. de Koningin zitting heeft.

Degenen, die aan de oprichting van dit fonds financieele medewerking willen verleenen, kunnen dat doen per giro aan de Rotterdamsche Bankvereeniging te Amsterdam onder toevoeging „Eerbetoon dr. Thysse", gironummer 3011. (Tr.)
(V. b. Thysse 4306 D)

Ned. O. Indië

A. Dr. Van Mook confereert te Singapore - Lt. gen. Stopford opperbevelhebber van het S.E.A.C.

27 Mei — Dr. Van Mook heeft te Singapore besprekingen gevoerd met de Britsche autoriteiten.
Na zijn terugkeer is het volgende communiqué uitgegeven:
„Op 25 Mei is op het hoofdkwartier van het S.E.A.C. een conferentie over den toestand in Nederlandsch-Indië gehouden. De conferentie werd gepresideerd door den opperbevelhebber, admiraal Mountbatten, voorts waren aanwezig: lord Killearn, luit.-gen. Stopford, luit.-gen. Mansergh en vooraanstaande Nederlandsche militaire en politieke adviseurs. Onder de aangelegenheden, die besproken werden, waren de ontwapening en de evacuatie van de Japanners, welke thans voortgang vinden, het in veiligheid brengen van de geïnterneerden en andere kwesties, die op de liquidatie van den oorlog betrekking hebben; ook heeft men gesproken over de aflossing van Britsche troepen door Nederlandsche.
Men nam ook den politieken toestand in oogenschouw en men wijdde voorts aandacht aan de voedselsituatie in Nederlandsch-Indië. Op de conferentie werd aangekondigd, dat na Mountbatten's vertrek naar Engeland luit.-gen. Stopford zal optreden als opperbevelhebber van het S.E.A.C.; luit.-gen. Mansergh zal opperbevelhebber der geallieerde troepen in Nederlandsch-Indië blijven".
(N.R.C.) (V. b. S.E.A.C.: 6397 A; Mountb. 6670 F; Stopford: 6631 E; v. Mook: 6743 D)

B. Aanbod van Sjahrir - „Geïnterneerden kunnen vrij op Java leven of geëvacueerd worden" —

28 Mei — Sjahrir heeft verklaard, dat de Indonesische „regeering" den nog overgebleven 30.000 geïnterneerden op Java zal aanbieden in vrijheid op Java te wonen of geëvacueerd te worden naar de door de Nederlanders gecontroleerde gebieden.
Hij zeide, dat voor dit plan reeds de goedkeuring van het „kabinet" is verkregen en dat de „regeering" thans garanties van de leiders van het republikeinsche leger probeert te verkrijgen, dat de veiligheid van de geïnterneerden, nadat zij losgelaten worden, verzekerd zal zijn. (U.P. - N.D.)
(V. b. Evac. op Jav. 6743 E)

C. Conferentie te Djokjakarta - Sjahrir's aftreden waarschijnlijk - Pessimisme te Batavia —

28 Mei — Naar aanleiding van zijn besprekingen met Soekarno heeft Sjahrir in een persconferentie op 24 Mei verklaard dat hij de „uiterste" voorstellen van dr. Van Mook aan Soekarno en het kabinet heeft voorgelegd en dat deze daar in studie zijn genomen. Hij beschreef de algemeene reactie in het binnenland op de voorstellen als „een teleurgestelde stemming". Hij legde er den nadruk op, dat de laatste voorstellen niet zoo ver gingen als hetgeen met dr. Van Mook was besproken, toen Clark Kerr te Batavia was, in het bijzonder ten opzichte van Sumatra.
Ook maakte hij melding van een „verschil in zienswijze" tusschen de leden van het kabinet te Djokjakarta en die te Batavia. Het meeningsverschil strekte zich niet uit tot eenige vitale kwesties.
Op 28 Mei is Sjahrir wederom naar Djokjakarta vertrokken voor een laatste bijeenkomst met het kabinet. De atmosfeer die in Batavia heerscht, is pessimistisch. Het optimisme is zoowel aan Nederlandsche als aan Indonesische zijde niet groot, daar het thans duidelijk is, dat het laatste Nederlandsche aanbod voor de Indonesiërs onaanvaardbaar is, terwijl het onwaarschijnlijk wordt geacht dat de Nederlanders nog verdere concessies zullen doen. Sjahrir verklaarde, dat de kwestie of hij deze week te Djokjakarta al dan niet zal aftreden, afhankelijk is van de oplossing van twee problemen: verzekering van de algemeene contrôle over het republikeinsche leger, en de mogelijkheid om den linkervleugel te bevredigen, zonder personen in het kabinet op te nemen, die zijn politiek niet zouden willen volgen.
Sjahrir zeide dat zijn waarschijnlijkste opvolger zou zijn Soekarno zelf of Hatta, doch gaf toe, dat de mogelijkheid nog blijft bestaan dat zijn aftreden de oppositie zou dwingen hem een nieuwe regeering te doen vormen, gelijk dit reeds eenmaal is geschied. Sjahrir zou ook de kwestie van interventie te berde brengen door de V.N. — waarschijnlijk via een Australischen stap in den Veiligheidsraad — teneinde te verhinderen dat de strijd op Java blijft voortduren, ondanks het feit dat vele Indonesische leiders en met name Soekarno tegen zulks een interventie gekant zijn.
(N.R.C. - Alg. H.bl.) **(V. b. Sjahrir 6662 E; Soekarno 6654 A; V. Mook 6743 D)**

D. Zelfbestuur in de buitengewesten - Reeds maatregelen op Celebes en Borneo —

28 Mei — De Ned.-Indische regeering is druk bezig het zelfbestuur van verscheidene Ned.-Indische gebiedsdeelen voor te bereiden, zoo deelde dr. W. Hove, waarnemend directeur van het binnenlandsch bestuur, mede.
In Zuid-Celebes is de z.g. „Raad van Zuid-Celebes" gevormd, met het doel een nieuwen democratischen regeeringsvorm te scheppen voor zelfbesturende landstreken. Er worden voorbereidingen getroffen voor een federatie van de zeven meest belangrijke gemeenschappen met een wetgevend lichaam. Bovendien hebben kleinere gebieden het initiatief genomen in groepen samen te werken.
In de Minahassa, de Noordelijke punt van Celebes, wordt thans een voorbereidende raad gevormd, bestaande uit 18 Indonesiërs, 2 Nederlanders en een Chinees.
De Molukken zullen verdeeld worden in twee hoofdgroepen:
De Zuidelijke Molukken, w.o. de eilanden Ambon, Ceram en Boeroe, en de Noordelijke Molukken, waartoe o.a. Halmaheira zal behooren. Nauwe samenwerking tusschen de twee deelen kan worden verwacht. Tot welken vorm van samenwerking zal worden besloten, hangt geheel af van den wil der bevolking.
Voor de eilanden Timor, Flores en Soemba zullen federaties van zelfbesturende landschappen worden voorbereid, waarin elk landschap vertegenwoordigd zal zijn.
Op Borneo zijn, in overeenstemming met een reeds lang bestaand plan, de vroegere Zuider- en Oosterafdeelingen gesplitst. Er zal een raad, gekozen door de bevolking, worden ingericht.
De zelfstandige bestuursorganen van West-Borneo zullen een federatie vormen, waarvan het gebied, dat rechtstreeks onder de Nederlandsch-Indische regeering staat, eveneens deel kan uitmaken op grond van een speciale constructie, mogelijk gemaakt door een regeeringsbesluit.
Op Bali zal elk der acht vorstendommen een raad vormen. Deze acht raden zullen worden overkoepeld door een Balineesche federatie, welke zorg zal dragen voor de belangen van het geheele eiland.
(Tr.) **(V. b. Buitengew. 6631 L)**

E. Botsingen tusschen Britsche troepen en extremisten —

29 Mei — De voorlichtingsdienst van het K.N.I.L. meldt toenemende onrust in Medan, gepaard gaande met herhaaldelijke botsingen tusschen Britsche troepen en extremisten. Nadat een aanval op een Britsche patrouille had plaats gehad, zijn de Britten een grootscheepsche zuiveringsactie begonnen. Verschillende gebouwen in het centrum der stad, die tot nog toe in het bezit van de Indonesiërs waren, hebben zij bezet. (N.R.C.)
(V. b. Bots. Br. troepen en extr. 6662 D)

Argentinië

F. Argentinië wenscht immigratie

25 Mei — Argentinië voert onderhandelingen voor de toelating van 200.000 Polen, 100.000 Joegoslaven, 20.000 Oekraniërs, 20.000 Syriërs en Libaneezen. 150.000 Littauers, Estlanders en Letlanders en 5000 Arabieren. Deze immigratie zou in drie jaar tijds voltooid moeten zijn. (Alg. H.bl.)**(V. b. Argentinië 6744 C)**

België

G. Protest tegen spellings-ontwerp

25 Mei — Tegen het nieuwe „spellingsaccoord", dat door de Ned.-Belgische spellingscommissie is getroffen, heeft de Belgische deskundige dr. J. van Mierlo S.J. in een brochure protest aangeteekend: schr. meent dat deze regeling het Nederlandsch als cultuurtaal zal ondermijnen.
Sch. meent voorts, dat de Belgische leden der commissie, die op deze wijze een groot succes meenen te hebben bereikt, inderdaad het paard van Troje hebben binnengehaald: verschil van schriftelijk taalgebruik in Nederland en België. (Alg. H.bl.)**(V. b. spelling 6663 F)**

H. Mijnwerkersstaking in het Luiksche steenkolenbekken —

23 Mei — Sedert 20 Mei liggen 12 mijnen van het Luiksche steenkolenbekken stil, ingevolge de staking, die zich thans tot 48 mijnen van dit bekken heeft uitgebreid.
De stakers eischen prijsverlaging, loonsverhooging en een betere inrichting der sociale wetgeving. (N.R.C.)

I. Minister-president Van Acker over de stakingen - Loon- en prijspolitiek —

27 Mei — Van Acker, de minister-president, heeft te Brussel gewezen op de ernstige toestanden in de industrie van het land. 14.000 arbeiders in de metaalnijverheid hebben het werk neergelegd, terwijl ook vanuit het steenkolencentrum Luik, een gevaarlijke agitatie begonnen is, die de geheele gas- en electriciteitsvoorziening dreigt lam te leggen.
Van Acker wees erop, dat de meeste arbeiders zelf niet weten waarom zij

het werk hebben neergelegd. De stakingen zijn het werk van Trotskiistische organisaties, die met het arbeidsprobleem zelve niets te maken hebben. Het noodlottige gevolg van deze stagnatie in het arbeidsproces zou kunnen zijn, dat de geheele loon- en prijzenpolitiek van de regeering gaat stagneeren.
In verband met de pas afgekondigde economische maatregelen, deelde de min.-pres. mede, dat het onmogelijk zal zijn de loonen aan te passen aan het huidige niveau van de prijzen. Alleen prijsverlaging kan hier uitkomst brengen, zoowel in binnenlandsch gebruik als in de export. (L.N.)**(V. b. Van Acker 6737 D)**

Canada

A. Scheepvaartpersoneel in staking

28 Mei — Vijfduizend man scheepvaartpersoneel van de kustvaart en de vaart op de groote meren zijn in staking gegaan, nadat de laatste pogingen om tot een oplossing te geraken schipbreuk hadden geleden. Het belangrijke vervoer van vruchten, groenten en grondstoffen voor de industrie tusschen Canada en de Ver. Staten wordt hierdoor vooral benadeeld. De Canadeesche scheepvaartbond, een zeer machtig lichaam, eischt den achturigen werkdag inplaats van den thans geldenden twaalfurigen. (Msb.)
(V. b. Canada 6696 G)

China

B. Chineesche troepen heroveren Tsjangtsjoen —

25 Mei — De Chineesche regeeringstroepen hebben Tsjangtsjoen, de hoofdstad van Mandsjoerije, welke stad door Chineesche communisten werd bezet gehouden, heroverd. (V.K.) **(V. b. 6696 H)**

Denemarken

C. Wetsontwerp tot kapitaalsheffing ingediend —

27 Mei — Een wetsontwerp tot kapitaalsheffing is bij het Deensche parlement ingediend. Door een progressieve belasting op vermogens boven 17.500 kronen en een gedwongen staatsleening op vermogens boven 30.000 kronen hoopt men twee milliard kronen aan de circulatie te kunnen onttrekken. (Msb.)
(V. b. Denemarken 6680 F)

Duitschland

D. Leider van het Centraal Bureau van de S.S. gearresteerd —

29 Mei — Bij Bremen is een van de belangrijkste Nazi's, die zich nog op vrije voeten bevinden, gearresteerd: Oswald Pohl, de leider van het Centraal Bureau van de S.S. In deze functie had Pohl het bevel over alle Nazi-concentratiekampen en was hij slechts aan Himmler ondergeschikt. Pohl wordt door de Amerikaansche, Britsche, Fransche, Nederlandsche, Belgische, Noorsche, Deensche, Poolsche en Russische autoriteiten gezocht wegens moord op hun landslieden. (N.R.C.) **(V. b. Arr. 6744 K)**

E. Herstelbetalingen in Amerikaansche zone opgeschort —

28 Mei — De plaatsvervangend militair-gouverneur in de Amerikaansche bezettingszone in Duitschland, luitenant-generaal Lucius Clay, heeft verordend dat alle herstelbetalingszendingen in de Amerikaansche zone, met uitzondering van die, welke reeds zijn toegewezen, onmiddellijk moeten worden gestaakt. De order zou van kracht zijn tot beslist is of Duitschland al dan niet ooit weer als een economische eenheid zal worden behandeld. Clay zeide, dat hij zich realiseerde, dat de West Europeesche landen over deze Amerikaansche beslissing niet verheugd zouden zijn. Hij was echter van meening dat hij de productiecapaciteit van de Amerikaansche zone niet verder in gevaar kon brengen voordat beslist is of deze zone al dan niet zal moeten trachten een op zichzelve steunende eenheid te worden. Het herstelbetalingsprogram was gebaseerd op de veronderstelling dat alle zonegrenzen zouden verdwijnen. (Alg. H.bl.)
(V. b. Am. zone 6744 H; herstelbet. 6532 O)

F. Puinruimen in Berlijn - Begrooting ingediend —

28 Mei — De aan de geallieerde „Kommandantur" in Berlijn voorgelegde Berlijnsche begrooting voor opruiming van het puin en voor den opbouw in 1946 bedraagt 170 millioen R.M. Hierbij komt nog 30 millioen van hetgeen uit het boekjaar 1945 is overgeschoten. (V.K.)
(V. b. verw. Berlijn 6360)

G. Compromis over erkenning Vereenigde Soc. Partij —

23 Mei — Er is een compromis bereikt tusschen de Engelschen en Russen over de erkenning van de Vereenigde Socialistische Partij in Duitschland. In het gebied van Berlijn zal deze partij worden erkend, terwijl de Russen van hun kant hebben toegezegd, dat de sociaal-democraten, die tegen de fusie met de communisten zijn gekant, hun verboden werk in den Russischen sector weer mogen opnemen. Deze erkenning zal voorts den weg vrij maken voor de gemeenteraadsverkiezingen, die thans waarschijnlijk in September zullen worden gehouden. (V.V.)**(V. b. 6705 A)**

Engeland

H. Engeland steunt opbouw van Fransche luchtmacht —

31 Mei — De onderminister van Buitenlandsche Zaken, Hector McNeil, heeft verklaard, dat Engeland er in heeft toegestemd, de luchtmacht van de Fransche vloot op te leiden en van uitrusting te voorzien. Tevens zal Engeland helpen bij den wederopbouw van de Fransche luchtmacht, zoowel in het moederland als in de koloniën, terwijl het licenties krijgt voor de fabricage van Engelsche vliegtuigen en motoren in Fransche fabrieken. (Alg. H.bl.)

I. Egypte - Debat in het Lagerhuis - Scherpe critiek op de regeering

25 Mei — Op 24 Mei is het debat in het Britsche lagerhuis over de beslissing van de regeering tot terugtrekking der Britsche troepen uit Egypte door Eden ingeleid. Eden zeide, dat de oppositie het als haar plicht beschouwde, de buitenlandsche politiek buiten de binnenlandsche politiek en politieke tegenstellingen te houden. Dit voor oogen houdend wilde hij de Egyptische kwestie bespreken.
Hij beschouwde de opvatting, dat het Anglo-Egyptische verdrag van 1936 een vernedering voor Egypte zou beteekenen, als geheel en al ongerechtvaardigd. Gedurende den oorlog had hij nimmer uitlatingen van die strekking gehoord. Slechts de voortgezette aanwezigheid van Britsche troepen in de groote steden van Egypte na den oorlog zou aanleiding tot het nemen van aanstoot kunnen zijn. Een tijdige terugtrekking van de troepen uit de groote steden, zou, aldus meende Eden, de buitensporige eischen, welke thans worden gesteld, hebben kunnen voorkomen.
De vlieger Crawley (labour) zeide dat de Britten Egypte met geweld overheerscht hadden. Indien men van gelijkrechtigdheid sprak, aldus Crawley, was dat huichelarij. Er kon geen sprake zijn van gelijkheid, indien aanzienlijke Britsche strijdkrachten zich in Egypte en de kanaalzône bevonden.
Churchill, de leider der oppositie, verklaarde vervolgens, dat, indien de regeering haar huidige politiek zou blijven volgen, zij de Britsche belangen in het midden-Oosten, de verbindingswegen in den Indischen en Stillen Oceaan en de levenslijn van het Britsche imperium zou vernietigen. (Msb.) **(V. b. 6728 A)**

K. Zitting van het Lagerhuis - Nederlandsche troepen naar Duitschland —

31 Mei — In het Engelsche Lagerhuis is op 30 Mei de volgende verklaring afgelegd:

De Europeesche Adviescommissie heeft in September 1944 besloten, dat ieder der mogendheden, die Duitschland bezet, het recht heeft onder de strijdkrachten, welke belast zijn met de bezetting, contingenten op te nemen van de strijdkrachten van iedere andere geallieerde mogendheid, die heeft deelgenomen aan de militaire operaties tegen Duitschland. Kort daarna werden uitnoodigingen gezonden aan de regeeringen van Nederland en België om troepen te zenden bestemd voor de bezetting van Duitschland.

De Belgische regeering heeft de uitnoodiging aanvaard en er is nu een divisie Belgische troepen in de Britsche zône. Het is de Britsche regeering bekend, dat Nederlands taak in het Verre Oosten het tot dusver de Nederlandsche regeering moeilijk heeft gemaakt een contingent aan te bieden voor gebruik in Duitschland, doch toen de Nederlandsche minister-president de vorige maand een bezoek aan Engeland bracht, heeft hij verklaard, dat de Nederlandsche regeering verlangend was een bepaald aantal troepen af te staan. De Britsche regeering heeft dit met instemming begroet en zij bestudeert thans de practische aspecten er van. (Alg. H.bl.)
(V. b. Schermerh. in Londen 6694 A)

L. Sir Ben Smith afgetreden —

28 Mei — Sir Ben Smith, de minister van Voedselvoorziening, is afgetreden. In zijn plaats is John Strachey, parlementair onderstaatssecretaris voor luchtvaart benoemd. Deze op zijn beurt zal worden opgevolgd door Geoffroy de Freitas.
(N.R.C.) **(V. b. Smith 6615 I)**

M. Decentralisatie buitenlandsche politiek van het Imperium —

24 Mei — De leiders van het Britsche Gemeenebest hebben het voeren van een gemeenschappelijke buitenlandsche politiek afgestemd, en zijn overeengekomen de „gedecentraliseerde" banden te handhaven.
Speciaal Canada en Australië waren gekant tegen elken stap in de richting van een gemeenschappelijke rijkspolitiek wat de buitenlandsche politiek betreft.
De conservatieven in Engeland hadden een dergelijke buitenlandsche politiek geeischt, speciaal na het besluit van de Labour-regeering om de Britsche troepen uit Egypte weg te halen.

Op het gebied van de handelspolitiek van het Britsche Gemeenebest werd overeenstemming bereikt, al hielden alle deelen van het Britsche Gemeenebest zich het recht voor op internationale handelsconferenties hun eigen standpunt te bepalen.
(A.P.) **(V. b. Br. Dominions 6728 A)**

Frankrijk

A. De Gaulle uitgenoodigd voor de overwinningsfeesten te Londen —

28 Mei — Generaal Charles de Gaulle, de vroegere Fransche regeeringschef, is door de Britsche regeering uitgenoodigd tot bijwoning van de overwinningsfeesten in Londen. (Alg. H.bl.)
(V. b. de Gaulle 6738 B)

B. Artsenstaking in 18 departementen —

25 Mei — De staking van de artsen in 18 Fransche departementen dreigt zich over geheel Frankrijk uit te breiden.
De artsen eischen meer benzine en meer banden. Zij weigeren verklaringen van geboorte en overlijden te teekenen.
Vertegenwoordigers van den artsenbond verklaarden, dat de artsen slechts 200 auto's hebben ontvangen, terwijl er 3000 dringend noodig zijn. (Alg. H.bl.)
(V. b. Auto's voor artsen in Ned. 6741 E)

C. Spaansche socialisten wijzen communisten af —

25 Mei — Het congres der Spaansche socialisten te Toulouse heeft besloten, direct, noch indirect met de communistische partij samen te werken. Er werd den nadruk op gelegd, dat de aanwezigheid van één communist, Carillo, in de republikeinsche regeering-Giral geen enkelen vorm van samenwerking tusschen de twee partijen met zich meebracht. (V.V.)

D. Petiot terechtgesteld —

25 Mei — Dr. Petiot, de beruchte Fransche massa-moordenaar, is op 25 Mei om vijf minuten over vijf te Parijs geguillotineerd.
De executie had plaats nadat president Gouin het verzoek om gratie had verworpen. De omgeving van de Santé-gevangenis, waar de guillotine op de binnenplaats was opgesteld, was onderworpen aan een uitgebreide politiebewaking.
(V. b. Petiot 6697 D)

E. Amerikaansch crediet voor Frankrijk - Export-Importbank ingeschakeld —

29 Mei — De Amerikaansche regeering heeft met Frankrijk een overeenkomst aangegaan, waarbij aan Frankrijk een lng. wordt toegestaan van $ 1.370.000.000. De Export-Import Bank verleent een crediet van $ 650 millioen, terwijl een verder bedrag van $ 720 millioen wordt toegekend voor aankoop van goederen in Amerika sedert het einde van den oorlog. Afgescheiden hiervan worden besprekingen gevoerd over een aanvullend crediet voor den aankoop door Frankrijk van 750.000 ton scheepsruimte.
Volgens een door beide landen geteekende verklaring zijn zij overeengekomen, dat de groote handeldrijvende landen accoorden dienen te sluiten om de handelsbarrières te verminderen nog vóór de wereldhandelsconferentie zal aanvangen.
De onderhandelingen over de leening, die door de Import-Export Bank wordt verstrekt en daardoor niet de ratificatie van het Congres behoeft, hebben elf weken geduurd. (Alg. H.bl.)
(V. b. Blum in Amerika 6738 A; Exp.-Imp. Bank 6675)

Griekenland

F. In September plebisciet over het koningschap —

De Engelsche regeering heeft toegestemd in het verzoek van de monarchisten, die op het oogenblik de regeeringspartij vormen, om het plebisciet, dat over de toekomst der monarchie zal beslissen, in September aanstaande te houden. De Engelsche regeering heeft overleg gepleegd met de Amerikaansche en Fransche ministeries van buitenlandsche zaken. Engeland zal, te zamen met Amerika, waarnemers sturen. Het is nog niet bekend of de linksche partijen óók het plebisciet zullen boycotten. (Whd. - 11 Mei)
(V. b. 6665 A)

Hongarije

G. Pogrom in Hongarije - Strenge maatregelen tegen anti-semietisch optreden —

27 Mei — In een Hongaarsch dorp is een pogrom uitgebroken, waarbij drie Joden zijn gedood en zeventien gewond. Een delegatie van het Hongaarsche parlement zal een onderzoek instellen; er zijn 120 arrestaties verricht. Het Hongaarsche kabinet heeft besloten strenge maatregelen te treffen ten einde anti-semietisch optreden te voorkomen. (V.V.)
(V. b. Hongarije 6738 C)

Internationaal

H. Siameesche klacht over Fransche grensschending —

28 Mei — De Siameesche regeering heeft een Fransche grensschending ter kennis van de Vereenigde Naties gebracht. Fransche troepen hebben volgens Siameesche berichten een stad aan de grens tusschen Siam en Indo-China gebombardeerd, zijn de grensrivier overgetrokken en hebben roof gepleegd. Het betreft hier gebied, dat tijdens de Japansche bezetting van Indo-China door Siam is geannexeerd, welke annexatie nooit door Frankrijk is erkend. Geheime onderhandelingen daarover waren kort te voren in Saigon mislukt.
Het hoofdkwartier van het Fransche expeditieleger te Saigon heeft in een communiqué de Siameesche berichten naar het rijk der fantasie verwezen. (Tr.)
(V. b. Siam 6534 D)

I. Voedselconferentie beëindigd - Wereldvoedselorganisatie —

29 Mei — De conferentie van de Voedsel- en Landbouw-organisatie der Vereenigde Volken te Washington is beëindigd.
Aan den Directeur-Generaal Sir John Boyd Orr is opdracht gegeven plannen uit te werken voor een permanente wereldvoedsel-organisatie met uitvoerende macht, die tot taak zal hebben het wereldvoedsel-overschot te verdeelen.
Ter bestrijding van het verwachte graantekort van 10 millioen ton tarwe heeft de conferentie besloten aan te bevelen dat overal ter wereld het uitmalingspercentage van graan ten minste 85 pct. zal bedragen, dat minstens 5 pct. aardappelmeel zal worden toegevoegd aan het meel voor menschelijke consumptie, dat geen broodgraan zal worden gebruikt als veevoeder en dat de rantsoeneering van brood, voor zoover nog niet ingevoerd, in overweging genomen moet worden. (V.V.)
(V. b. voedselconf. 6746 A)

K. Verklaring van Molotov over Parijsche conferentie - Byrnes antwoordt Molotov —

27 Mei — Molotov heeft in een persconferentie het Russische standpunt in de jongste Parijsche ministersconferentie toegelicht. Het werd steeds duidelijker, zeide hij, dat zekere mogendheden poogden haar wil aan de andere op te leggen. Sommige Amerikaansche kringen willen met medewerking van hun Britsche vrienden een wereldomvattende keten van lucht- en vlootbases vormen. Er zijn zekere kringen, die er op uit zijn de samenwerking tusschen de geallieerden te verstoren en een sfeer van ruzie in de conferentiezaal te scheppen. De Sovjet-Russische delegatie was niet genegen met het vredesverdrag te beginnen, alvorens de noodige preliminaire overeenkomsten t.a.v. het ontwerp van de verdragen tot stand gekomen waren. Het is onmogelijk dat mogendheden, die niet behooren tot de Donaulanden, zich veroorloven, haar wil in zake den Donau op te leggen aan de Donaustaten.
Molotov herhaalde Ruslands recht op een aandeel in Italië's herstelbetalingen, terwijl het heeft afgezien van de Italiaansche koloniën.
Byrnes, de Amerikaansche minister van Buitenlandsche Zaken, heeft hierop verklaard, dat Stalin vorig jaar December Byrnes' voorstel tot het sluiten van een viermogendhedenverdrag van 25 jaar over Duitschland, toejuichte. Byrnes sprak de verklaring van Molotov, die hem van onnauwkeurigheid had beschuldigd, met nadruk tegen. Byrnes verklaarde voorts, dat er geen Engelsch-Amerikaansch blok bestaat en dat de Amerikaansche regeering bereid is wereldproblemen aan de wereldopinie voor te leggen. In antwoord op de beschuldiging van Molotov van Amerikaansch imperialisme bij de pogingen van Amerika om bases op IJsland te verkrijgen, zeide Byrnes, dat de Amerikaansche voorstellen voor bases op IJsland aan de Russische en Britsche regeering waren voorgelegd voor zij aan de regeering van IJsland waren overhandigd. (Tr. - V.K.)
(V. b. Par. Conf. 6745 G; Molotov 6706 D; Byrnes: 6706 D)

L. Steenkool-conferentie te Parijs - Beroep op alle regeeringen - Maximale export uit Duitschland

24 Mei — De internationale steenkoolconferentie, georganiseerd door de „European Coal Organisation" (E.C.O.), die te Parijs werd gehouden, is op 23 Mei geëindigd. Men is tot de volgende conclusie gekomen: Tenzij een speciale actie wordt ondernomen, zal Europa in het jaar na Juni 1946 voor een steenkooltekort van 46 millioen ton staan, hetgeen groote werkloosheid en een ernstige vertraging van het na-oorlogsche herstel zou kunnen veroorzaken.
De conferentie heeft besloten een beroep te doen op alle betrokken regeeringen en internationale organisaties, om:

1. te zorgen voor voldoende voedsel voor de mijnwerkers;
2. door het stellen van bepaalde gunstige voorwaarden nieuwe arbeidskrachten aan te trekken;
3. aan het vervaardigen en distribueeren van materiaal voor de mijnen voorrang te verleenen;
4. aan het transport faciliteiten te verleenen.

Het toepassen van deze maatregelen is essentieel ter vermijding van de ontwrichting van nagenoeg alle industrieën. Toch zou men op deze wijze nog niet aan de minimumbehoeften van Europa kunnen voldoen, tenzij de maatregelen gepaard gaan met een scherpe contrôle op het verbruik en met een maximalen export uit Duitschland.
De mogelijkheden van het volgen van nieuwe methoden bij den handel in steenkool (met inbegrip van bilaterale overeenkomsten als een prikkel om de productie te verhoogen), zullen door de Europeesche Steenkool Organisatie in beschouwing worden genomen. Bij het vaststellen van de toewijzigingen voor steenkool en cokes zal rekening worden gehouden met het gebruik voor speciale doeleinden, voornamelijk voor de staalindustrie. (N.R.C.)

Iran

A. Verklaring van Soeltaneh - Hoessein Ala uit zijn functie ontheven

31 Mei — De Iraansche premier, Soeltaneh, heeft nogmaals verklaard, dat officieel is komen vast te staan, dat geheel Azerbeidsjan door de Sovjet-Russische troepen is ontruimd.

Prins Firoez, de chef van den Iraanschen propaganda-dienst, zeide dat ambassadeur Hoessein Ala in de Ver. Staten in geen enkel opzicht de meening van de Iraansche regeering had weergegeven, dat hij slechts zijn persoonlijke visie had gegeven en dat hij van den premier de boodschap had ontvangen, zich voortaan van dergelijke verklaringen te onthouden.

Nader werd nog gemeld, dat Hoessein Ala ontheven is uit zijn functie van vertegenwoordiger bij den Veiligheidsraad. Als ambassadeur te Washington blijft hij voorloopig benandnaafd. (Reuter - N.R.C.) **(V. b. Iran i. d. Veiligh.raad.: 6745 F)**

Rusland

B. Practische toepassing atoomenergie —

29 Mei — De Russische natuurkundige Brodsky heeft in de „Pravda" verklaard, dat de Sovjet-geleerden thans een methode gevonden hebben, die het mogelijk maakt de atoomenergie practisch toe te passen. Dit resultaat, zoo schrijft Brodsky, is bereikt na een halve eeuw onderzoekingswerk, waaraan geleerden uit alle landen het hunne hebben bijgedragen en de Sovjet-geleerden een belangrijk aandeel hebben gehad. Het is nog niet mogelijk precies te zeggen, hoe de atoomenergie zal worden gebruikt, maar onlangs zijn belangrijke problemen in deze richting opgelost. De atoomenergie zal in ruime mate in industrie en transport (vooral het vliegwezen) worden toegepast. De juist gedane ontdekkingen zijn van zeer groot belang voor de nationale economie van de Sovjet-Unie. (Whd.) **(V. b. Atoomenergie 6730 D)**

C. Geen troepen naar overwinningsfeesten te Londen —

28 Mei — De Sovjetunie heeft besloten geen troepen naar Londen te sturen ter gelegenheid van de Britsche overwinningsparade op 8 Juni a.s. De Britsche onderminister van buitenlandsche zaken gaf voor deze beslissing geen redenen op. **(N.R.C.)(V. b. Russ. troepen 6746 G)**

Spanje

D. Spanje zal beslissing van subcommissie der Ver. Naties niet erkennen —

29 Mei — Spanje heeft op 23 Mei aan de geallieerde diplomaten te Madrid een nota gezonden, waarin het zegt dat het iedere beslissing door de sub-commissie van de Ver. Naties omtrent het regime-Franco met onverschilligheid zal ontvangen.

De sub-commissie heeft juridisch geen recht over Spaansche zaken te oordeelen, aldus de nota. Het onderzoek van de sub-commissie is een ongeoorloofde inmenging in de Spaansche binnenlandsche zaken door een lichaam, waar Spanje geen deel van uitmaakt en onder welks leden zich vertegenwoordigers bevinden van naties, die openlijk vijandig tegenover Spanje staan, daarom kan de subcommissie niet als onpartijdig worden beschouwd. (Alg. H.bl.)

(V. b. Comm. voor onderz. i. z. Spanje 6698 A en 6697 E)

Tsjecho-Slowakije

E. Uitslag der verkiezingen - Linksche meerderheid —

27 Mei — De verkiezingen in Tsjecho-Slowakije zijn op 26 Mei zonder incidenten verloopen.

In de Tsjechische landen stonden tegenover elkaar de communisten, de sociaal-democraten, de Tsjechische socialisten (partij van Masaryk en Benesj) en de Christelijke Volkspartij (katholieken); in Slowakije waren de beide tegenstanders de communisten en de rechtsche democraten. Nog twee andere volkomen nieuwe groepen deden hier mee, de z.g. Katholieke Partij van de Vrijheid en de Partij van den Arbeid, maar zij bleven ver ten achter bij de eerstgenoemden.

De officieele einduitslag van de verkiezingen in Bohemen en Moravië luidt als volgt: totaal uitgebrachte stemmen 5.529.960; Communisten 2.217.711; Nationale Soc. 1.303.463; Volkspartij 1.126.777 Sociaal-Democraten 862.494; blanco 19.515.

De eindcijfers voor de stad Praag zijn voor de belangrijkste partijen: communisten 240.117; nationale socialisten 221.836; Volkspartij 105.566; sociaal-democraten 96.900. Op grond van de resultaten der verkiezingen zal de nieuwe Nationale vergadering ongeveer als volgt zijn vastgesteld:

Communisten (Tsjechen en Slowaken samen) 115 zetels; Tsjechische socialisten (Benesj) 55 zetels; Chr. Volkspartij (katholieke Tsjechen) 47 zetels; Rechtsche Democraten (Slowaken) 42 zetels; Tsjechische sociaal-democraten 36 zetels; Partij van de Vrijheid (Slowaaksch) 3 zetels; Partij v. d. Arbeid (Slowaaksch) 2 zetels. De meerderheid is dus in handen van de partijen van het linksche blok (communisten, sociaal-democraten en partij v. d. Arbeid). (N.R.C.)

(V. b. Tsjecho-Slow. 6746 H; verk. 3311 C)

F. President Benesj wordt herkozen

29 Mei — Alle Tsjechische en Slowaaksche partijen hebben besloten om dr. Benesj eenstemmig door de nieuwe Nationale Vergadering als president der republiek te doen herkiezen. Tevens zal een wet tot stand komen, volgens welke Benesj herkozen wordt voor het leven. (Alg. H.bl.) **(V. b. Benesj: 3989)**

Vaticaan

G. Pauselijk staatssecretariaat wordt uitgebreid —

24 Mei — Z. H. de Paus heeft de kardinalen Masella en Micara, voorheen nuntii resp. te Rio de Janeiro en te Brussel, aan het Pauselijk staatssecretariaat toegevoegd. Zij zullen meer in het bijzonder belast worden met de hervorming van de Romeinsche congregaties, speciaal van die, welke de zaken der kerk regelen.

Het ontwerp dezer hervorming, dat sedert enkele maanden in studie genomen is, zal binnenkort voltooid zijn. (Msb.)

(V. b. Vaticaan 6650 A)

Ver. Staten

H. Spoorwegstaking beëindigd - Loonsverhooging van 18.5 cent per uur - Wetsontwerp tot beperking der vakvereenigingsrechten —

27 Mei — Het conflict bij de Amerikaansche spoorwegen is geregeld.

Steelman, adviseur voor arbeidszaken van den president, deelde mede, dat de spoorwegmaatschappijen en de arbeidersorganisaties tot overeenstemming waren gekomen, waarbij een loonsverhooging van 18½ cent per uur en een uitstel van wijziging van arbeidsvoorschriften voor een jaar werd overeengekomen.

Het normale treinverkeer is met ingang van 0 uur 26 Mei weer begonnen.

In het Congres vroeg president Truman een wet goed te keuren, welke stakingen verbiedt in door de regeering overgenomen bedrijven.

Na de rede van den president heeft de Kamer van afgevaardigden, met 310 stemmen voor en 13 tegen, het wetsontwerp aangenomen en naar den senaat gezonden.

Deze nam des nachts het voorstel aan, dat belangrijke beperkingen oplegt aan de rechten der vakvereenigingen.

Indien het ontwerp tot wet wordt, krijgt de President macht om leiding en personeel te bevelen, het werk te hervatten, indien de regeering de industrie heeft overgenomen. Niet opvolgen van dit bevel kan gestraft worden met een boete van 1.250 dollar of een jaar gevangenisstraf of beide, alsmede met het verlies van verschillende rechten. (N.R.C.)

(V. b. Spoorwegstaking 6746 K)

I. Stettinius neemt ontslag —

31 Mei — Stettinius heeft ontslag genomen als gedelegeerde der Ver. Staten bij de organisatie der Vereenigde Naties. De reden van Stettinius' besluit zou zijn, dat hij ontevreden was over de wijze, waarop hij door het Amerikaansche ministerie van buitenlandsche zaken werd behandeld. Naar hij zeide, had hij het gevoel of hij slechts een loopjongen was. Het departement van buitenlandsche zaken te Washington heeft geweigerd zich over deze kwestie uit te laten.

(N.R.C.)(V. b. Stett. 6626b; photo: 6617 G)

K. Staking in bruinkoolmijnen ten einde - Staking in anthracietmijnen begonnen —

31 Mei — J. A. Krug, de Amerikaansche minister van Binnenlandsche Zaken, heeft 31 Mei bekend gemaakt, dat de staking in de bruinkolenmijnen afgeloopen was. Hij heeft tegen de pers gezegd, dat hij en John Lewis, de voorzitter van de Vereenigde Mijnwerkersbonden, een contract geteekend hadden en dat Lewis te kennen had gegeven, dat hij den mijnwerkers opdracht had gegeven het werk onmiddellijk te hervatten.

Door de overeenkomst kunnen 400.000 mijnwerkers, die sedert het begin van April in staking zijn — met uitzondering van een bestand van 14 dagen in het begin van Mei — direct aan het werk gaan.

De administratie van de vaste brandstoffen schatte het verlies aan bruinkolen sedert 1 Mrt. op 89.400.000 ton.

Het nuttig effect van deze overeenkomst wordt echter overschaduwd door een stakingsproclamatie van 75.000 arbeiders in de anthracietmijnen. Hun eischen komen overeen met die der arbeiders in de bruinkolenmijnen. (Usis - V.V.)

(V. b. 6746 L)

L. Autoproductie - Een tekort van 10 millioen stuks —

Het aantal personenauto's in de Ver. Staten daalde in den oorlog met 40 pct. Het tekort in Amerika wordt thans op 10 millioen stuks geschat; dit tekort groeit jaarlijks met circa 3 millioen wagens, die naar den slooper moeten.

In 1945 werden in de Ver. Staten 82.500 personenauto's gefabriceerd.

De wereld-autoproductie wordt in 1946 op iets meer dan 6 millioen geschat, waarvan 4 millioen in de Ver. Staten.

Eerst over drie jaar zullen de Ver. Staten, naar men verwacht, geheel in eigen behoeften kunnen voorzien (Doc. 9 Mei)

(V. b. Am. auto productie 2729 E)

Koning Umberto II van Italië. (Zie 6738 D) (foto Ass. Press)

Foto boven: De koninklijke familie op het balcon van het paleis te Rome, dankend voor de toejuichingen van de samengestroomde monarchisten.

Nederland

A. Voorloopige zitting der Staten-Generaal gesloten - Opening buitengewone zitting - Samenstelling nieuwe Tweede Kamer —

Nadat minister Beel in naam van H. M. de Koningin op 1 Juni de voorloopige zitting der Staten-Generaal gesloten had, heeft hij op 4 Juni de buitengewone zitting der Staten-Generaal (oude Eerste en nieuwe Tweede Kamer) geopend.

De nieuwe Tweede Kamer is blijkens het Besluit van het Centr. Stembureau, bedoeld in art. 97 der kieswet, gepubliceerd in het bijvoegsel van de Ned. St. Crt. van 29-5-'46, no. 105, als volgt samengesteld:

Anti-Rev. Partij: J. Algera, J. A. H. J. S. Bruins Slot, J. Fokkema, C. v. d. Heuvel, H. J. W. A. Meijerink, A. B. Roosjen, J. Schouten, C. Smeenk, A. Stapelkamp, J. Terpstra, E. P. Verkerk, J. A. de Wilde, C. v. d. Zaal.

Christelijk Hist. Unie: H. K. J. Beernink, W. F. E. v. d. Feltz, H. Kikkert, Tj. Krol, J. de Ruiter, J. J. R. Schmal, H. W. Tilanus, C. W. I. Wttewaal van Stoetwegen.

Comm. Partij Nederland: C. Borst, P. de Groot, J. Haken, J. Hoogcarspel, A. C. Koenen, W. v. d. Muijzenberg geb. Willemse, A. D. Schoonenberg, J. H. C. Spijkers, B. J. Stokvis, G. Wagenaar.

Katholieke Volkspartij: W. J. Andriessen, F. J. H. Bachg, L. J. M. Beel, H. M. J. Dassen, W. J. Droessen, J. Groen Azn., Th. S. J. Hooij, Th. D. J. M. Koersen, W. L. P. M. de Kort, L. G. Kortenhorst, A. M. Lucas, J. H. v. Maarseveen, J. H. Maenen, Chr. G. Matser, A. J. J. M. Mes, Chr. Mol, J. M. Peters, M. J. M. van Poll, C. P. M. Romme, E. G. M. Roolvink, G. A. M. J. Ruys de Beerenbrouck, H. Ruyter, E. M. J. A. van Sassen, J. R. H. van Schaik, P. J. S. Serrarens, F. J. M. Smits van Oyen, W. Steinmetz, J. G. Stokman, F. G. C. J. M. Teulings, F. van Vliet, M. P. v. d. Weyden, J. M. Zegers.

Partij v. d. Arbeid: H. J. v. d. Born, R. v. d. Brug, J. A. W. Burger, L. A. Donker, W. Drees, M. v. d. Goes, C. J. A. M. ten Hagen, A. M. Joekes, E. Kupers, G. v. d. Leeuw, P. Lieftinck, C. J. van Lienden, J. H. A. Logemann, S. L. Mansholt, L. N. Palar, J. H. Scheps, W. Schermerhorn, J. Schilthuis, T. A. J. W. Schorer, H. van Sleen, J. E. Stokvis, J. G. Suurhoff, N. S. C. Tendeloo, J. Tuin, E. A. Vermeer, J. J. Vorrink, H. Vos, G. E. van Walsum, J. M. Willems.

Partij v. d. Vrijheid: S. E. B. Bierema, A. Fortanier geb. de Wit, A. H. W. Hacke, F. den Hartog, H. A. Korthals, G. Vonk.

Staatk. Ger. Partij: C. N. van Dis, P. Zandt. (A.N.P. - Staatscourant)

Naar het Vrije Volk van 5 Juni mededeelde heeft jhr. mr. T. A. J. W. Schorer (P. v. d. A.) bedankt. Zijn plaats wordt ingenomen door ir. S. A. Posthumus. G. Suurhoff (P. v. d. A.), die buitenslands vertoeft, heeft de termijn van inzending zijner geloofsbrieven voorbij laten gaan, zoodat de heer Goedhart zijn plaats zal innemen. Het is echter krachtens art. 130 der Kieswet mogelijk, dat de heer Goedhart weer afstand doet ten gunste van Suurhoff.

(V. b. leden Tw. Kamer: 6439 C; verkiezingen: 6733)

B. Handelsverdrag met Finland —

3 Juni — De handelsbesprekingen met Finland, te Stockholm gevoerd, hebben geleid tot de parafeering op 28 Mei van een handels- en betalingsovereenkomst. Finland levert o.a. gezaagd hout, mijnhout, andere houtproducten, houtpulp, papier, carton en graniet, terwijl Nederland o.m. machines, electrische apparaten, vlas, kunstzijden garens, chemische producten, medicamenten, zaden en haring zal exporteeren.

Verwacht wordt dat het handelsverkeer, waarvoor het monetair verdrag de normale betalingsmogelijkheid opent, een omvang zal hebben van ca. 25 millioen gulden aan beide zijden.

Het handelsverdrag treedt in werking op 1 Juni en heeft een looptijd van 3 jaar, waarna het stilzwijgend kan worden verlengd. De bij het verdrag overeengekomen goederenleveranties hebben plaats van 1 Juni 1946 tot 1 Juni 1947, waarna het handelsverkeer door een gemengde Nederlandsch-Finsche commissie voor een volgende periode opnieuw zal worden geraamd. (Alg. H.bl.)

(V. b. handelsverdr. m. buitenl. 6750 D en 6743 B)

C. Het geblokkeerde geld - min. Lieftinck wekt op tot inschrijving op de Grootboekschuld —

31 Mei — Min. Lieftinck heeft op 31 Mei in een radio-rede opgewekt tot inschrijving uit geblokkeerde rekeningen op de 3 pct. Grootboekschuld 1946. Het geblokkeerde tegoed — aldus de minister — beloopt in totaal verscheidene milliarden. Een ieder moet het duidelijk zijn, dat, indien deze enorme geldhoeveelheid, die door de Duitschers tijdens de bezetting in het verkeer werd gebracht, zou worden vrijgegeven, vele onheilen zouden geschieden. De eenige bestemming, die in feite voor het geblokkeerde geld is overgebleven, is belastingbetaling t.w. achterstallige belastingen en zekerheidstellingen, in afwachting van de invordering der vermogensaanwasbelasting en van de vermogensheffing in-eens. Bij de eerste inschrijving in Januari van dit jaar is door bijna 155.000 landgenooten gebruik gemaakt voor een bedrag van circa een milliard gulden. Op het oogenblik zijn er nog bezwaren tegen het onbeperkt in vrij geld verhandelbaar stellen der Grootboekinschrijvingen, doch als de omstandigheden zich blijven ontwikkelen zooals gehoopt en verwacht wordt, dan zal het binnen een paar jaar mogelijk zijn — en wellicht reeds eerder — om dit standpunt te herzien. (N.R.C.)

(V. b. geblokk. geld: 6736 D; Grootboekschuld 1946: 6739 F)

D. Ned. Bank - Verslag April '44— Dec. '45 —

Onlangs is door de Nederlandsche Bank een verslag gepubliceerd over den financieelen en economischen toestand van Nederland in het tijdvak 1 April 1944— 31 Dec. 1945. Het is het laatste verslag dat de onderteekening draagt van den thans afgetreden president mr. L. J. A. Trip.

Mr. Trip wijst er op dat Nederland het niet kan stellen zonder hulp van het buitenland. In de wereldhuishouding doen zich de gevolgen van vijf jaren oorlog overal voelen. „Monetair en financieel is het gemis aan evenwicht vooral duidelijk op het gebied van kosten en prijzen, op het budgetaire terrein en in de onderlinge verhoudingen tusschen de in de onderscheiden landen aanvankelijk geschapen niveaux van den levensstandaard. Ongetwijfeld wordt in verschillende dier landen met groote en bewonderenswaardige krachtsinspanning gearbeid om een zekere stabiliteit binnen de eigen grenzen te verkrijgen, maar de wereld als geheel vestigt nog steeds te zeer den indruk van in los verband oprukkende eenheden, zonder algemeene leiding en zonder vooropgesteld doel."

Welvaartsherstel is, zoo zegt de President, afhankelijk van vertrouwen in de toekomst, harden arbeid, het betrachten van soberheid en efficiëncy, het gebruik maken van individueele krachten en talenten, het bevorderen en mogelijk maken van besparingen en kapitaalvorming.

Monetaire en budgetaire saneering.

De eerste voorwaarde van ons herstel werd vervuld door de energiek doorgevoerde geldsaneering.

De eischen der budgetaire saneering sluiten zich hierbij onmiddellijk aan; doorvoering hiervan zal aanzienlijk minder eenvoudig blijken te zijn. Mr. Trip toont zich in dezen een voorstander van een conservatief beleid en wijst op de gevaren, die z.i. aan de toepassing van zgn. „nieuwe theorieën", waarbij hij vermoedelijk het stelsel der anticyclische budgetteering op het oog heeft, verbonden zijn. Vervolgens spreekt de President zijn voldoening uit over het feit, dat Nederland is toegetreden tot de overeenkomsten van Bretton Woods. „Na de ontwrichting, die de jongste wereldoorlog in nagenoeg alle landen gebracht heeft, is het een bij uitstek groot belang, dat een met internationaal gezag bekleed, invloedrijk lichaam zijn krachten inspant en doet gelden, teneinde een begin te maken met den opbouw van een internationale monetaire samenwerking, die de mogelijkheid opent van het uitgroeien tot een internationaal systeem". Een zekere mate van beperking van de eigen beslissingsvrijheid der verschillende landen is hiervoor onvermijdelijk; anderzijds ook mist ons land de krachten om een geheel zelfstandige politiek te voeren; inschakeling in het geallieerd blok is voor Nederland noodig en onmisbaar. In dit verband betreurt Mr. Trip de beslissingen, door de te Londen zetelende Regeering genomen t.a.v. de buitenwaarde van den gulden, welke na de bevrijding het karakter van een fait accompli bleken te dragen.

De Nederlandsche Bank tijdens de oorlogsjaren.

Mr. Trip schetst dan, hoe het met de Bank bij de voortdurend straffer wordende financieele inlijving van Nederland bij Duitschland steeds verder bergafwaarts ging, zooals uit onderstaande staat blijkt:

		Buitenl. activa (na Mei 1940 nagenoeg uitsluitend Duitsche)	Metaalvoorraad	Bankbiljetten circulatie	Rekening courant saldi	Metaaldekking (proc.)
		millioenen guldens				
8 Mei	1940	12.0	1.132.7	1.149.4	226.6	82.3
31 Maart	1941	84.3	1.115.4	1.593.3	149.0	64.0
31 „	1942	1.204.7	1.037.3	2.229.7	287.2	41.2
31 „	1943	2.221.0	896.3	2.840.3	599.1	26.1
31 „	1944	3.816.8	931.7	3.979.6	845.7	19.3
7 Mei	1945	4.488.2	931.6	5.518.3	677.3	15.0

De eenige remedie tegen de gevaren, voortvloeiend uit den voortdurend stijgenden omvang van onze vorderingen op Duitschland, zou, aldus Mr. Trip, hebben gelegen in het inzicht, dat het hier betalingen voor rekening van den Staat der Nederlanden betrof; deze betalingen hadden derhalve ook aanstonds ten laste van den Staat gebracht moeten worden. Ware deze weg gevolgd, „dan zou de Staat genoopt zijn geweest, ter voorziening in zijn geldbehoeften, deze zooveel mogelijk door plaatsing van schatkistpapier in de open markt te dekken en zou de geldruimte hier te lande nimmer den fatalen omvang verkregen hebben, die thans onvermijdelijk moest intreden".
(Ec.-Stat. Berichten - 29 Mei) **(V. b. Ned. Bank 6466 E; Trip 6703 D; Jaarversl. 5586 A)**

Nederland

A. Prof. Brouwers over loonen en prijzen - de critiek op de financieele politiek - huurverhooging in het vooruitzicht —

29 Mei — De dir.-gen. van de prijzen, prof. G. Brouwers heeft in een rede voor de Ned. Kamer van Koophandel te Brussel o.m. gezegd, dat de critiek, die een dezer dagen tegen de financieele — en de daarmede verbonden prijs- en loonpolitiek tot uitdrukking is gebracht, gebaseerd is op een miskenning der feiten en onder de huidige omstandigheden dus gevaarlijk is.
Deze critiek, die zich anti-inflationistisch voordoet, spoort zelf tot inflatie aan. Zij adviseert snel tot een algemeen prijsniveau van 200 te komen en adviseert daarnaast op een allerminst gemotiveerde wijze het loonpeil te doen oploopen tot 180. Een prijsniveau voor alle goederen en diensten tezamen van 200 is reeds bereikt. Een algemeene verhooging van het huidige loonpeil zou een regelrechte verhooging der prijzen beteekenen en daarom direct inflationistisch werken.
In den loop van dit jaar komen een aantal fabrieksgoederen aan de markt waaraan de behoefte zeer groot is. De invloed daarvan op het loon moet niet worden onderschat.
Op den duur zal voorts een correctie van het huurpeil niet te ontgaan zijn; zoodra de reparatie en de wederopbouw van beteekenis worden, zullen deze gefinancierd moeten worden uit een matige verhooging annex huurbelasting. Subsidies zullen gezien de precaire staatsfinanciën, op den duur moeten worden afgeschaft. Voor kolen is dit reeds geschied, maar ook levensmiddelen zullen ten slotte moeten volgen. (Alg. H.bl.)
(V. b. critiek 6742 F, 6743 A)

B. De toestand in de interneeringskampen - Verslag Tweede Kamercommissie —

De vaste commissie der Tweede Kamer, voor privaat en strafrecht, heeft onlangs een uitvoerig verslag uitgebracht over de toestanden in de concentratiekampen voor politieke delinquenten.
Er zijn op alle gebieden groote verschillen te constateeren in de diverse kampen. De huisvesting is in vele gevallen onhoudbaar; een schrikbarende overbevolking maakt sommige kampen onbewoonbaar.
De behandeling is over het algemeen behoorlijk. De excessen, die vooral in de eerste maanden na de bevrijding nogal eens voorkwamen, zijn zoo goed als verdwenen. Alleen de strafcellen zijn soms ontoelaatbaar. In het kamp Hoek van Holland werd met een middeleeuwsche pijnbank gewerkt.
Overmatige strengheid is veelal ontaard in plagerij, zooals b.v. in het kamp Levantkade, waar de relletjes uit begin Mei hun oorsprong vonden in het feit, dat men een vrouw een foto van haar kind afnam. (Het Vrije Volk van 3 Juni berichtte, dat dit kamp in liquidatie is). In totaal zijn er momenteel 74235 gevangenen, o.w. 14333 vrouwen. Voeding is in het algemeen zeer voldoende, de kleeding doorgaans versleten. De medische verzorging is in opzet wel goed, doch wordt ernstig gehandicapt door een gebrek aan medicamenten.
Het grootste gebrek is de tewerkstelling. Deze is uitermate onbevredigend en de commissie adviseert hierin onmiddellijk te voorzien. Er dient materiaal te komen om een werkgelegenheid te scheppen.
Voorts is daar de Noord-Oostpolder, die om arbeidskrachten schreeuwt. De commissie ziet er geen bezwaar in het ontginningswerk hier door geïnterneerden te doen verrichten.
De geestelijke verzorging is goed, de sociale ontbreekt in de meeste kampen.
De stemming onder de gevangenen is ondanks alle goede dingen slecht. Niet in het minst zal de slecht georganiseerde bewaking hiertoe bijdragen, alsmede het feit, dat er geen selectie heeft plaats gehad, waardoor lichte en zware gevallen bij elkaar leven. De laatste doen hun uiterste best de andere lotgenooten voor zich te winnen.
Voegt men daarbij nog, dat velen reeds maanden gevangen zitten zonder verhoord te zijn, dan kan men begrijpen, dat de commissie er van overtuigd is, dat de gedetineerden na het ophouden der nationaal-socialistische propaganda eerder in de vrije maatschappij, dan in het kamp genezen zouden zijn.
De vrijlating laat te wenschen over, evenals de volgorde waarin de zaken behandeld worden. Zij is te willekeurig en doet de betrokken personen van corruptie spreken.
De minister van Justitie moge er door de Kamer, zoo besluit het verslag, toe worden gebracht met groote kracht naar verbetering te streven, opdat bereikt mag worden, dat binnen afzienbaren tijd de interneering aan redelijke eischen zal beantwoorden. (Tr. - V.K. - 14 Mei)
(V. b. toest. in intern.kamp. 6678 A; Vrijlating 6702 B)

C. Het Unilever-proces - Officier van justitie teekent hooger beroep aan —

4 Juni — De officier van Justitie te Rotterdam heeft hooger beroep aangeteekend van de uitspraken, welke gedaan zijn met betrekking tot het Unileverschandaal door den politierechter, belast met de berechting van economische delicten, in de volgende zaken: A. v. der Polder (1 jaar en 8 maanden) en W. F. V. Dingemans (9 m.), directeuren van het verkoopkantoor, J. A. C. Kolkman (9 m.), A. Leezer (8 m.), H. F. ten Haave (4 m.), H. A. Honig (6 m.), adj.-directeuren van het verkoopkantoor. Voorts teekende de officier beroep aan in de zaken van J. B. Moonen (8 m.), C. van Vliet (4 m.), W. A. van der Steen (8 m.), A. P. Keulemans (9 m.), allen beambten bij de Unilever, en P. R. Douwes (ƒ 1000 boete of 1 maand hechtenis), boterhandelaar te Wassenaar. (Msb.)
(V. b. 6668 A)

D. Conc[illegible]le pension-prijzen —

5 Juni — Het directoraat-generaal van de prijzen is een actie begonnen om te bevorderen, dat aan vacantiegangers redelijke prijzen worden berekend.
Wat de pensionprijzen betreft kan men als algemeene richtlijn aannemen, dat prijzen, die 30 à 40 pct. liggen boven het voor-oorlogsche peil, niet als onredelijk beschouwd mogen worden. Slechts na voorafgaande goedkeuring door het directoraat-generaal van de prijzen mag in bepaalde gevallen een hoogere prijs worden berekend. (Tr.) **(V. b. 6692 B)**

E. De Statenverkiezingen - Chr. Hist. Unie verliest in Z. Holland één zetel aan Partij v. d. Arbeid —

4 Juni — Bij de berekening van de zetelverdeeling voor de Prov. Staten der provincie Zuid-Holland werd abusievelijk aangenomen, dat de Christ. Hist. Unie haar lijsten in alle kieskringen der provincie met elkaar verbonden had. Dit blijkt echter niet het geval te zijn. De lijst in den kieskring Ridderkerk bleek niet verbonden te zijn met de andere lijsten en was dus een op zich zelf staande lijst. Dit heeft tot gevolg, dat de C. H. Unie 1 zetel minder toegewezen krijgt dan werd berekend en de Partij van den Arbeid 1 zetel meer. (Msb.)
(V. b. Statenverk. 6747)

F. E.V.C. dagvaardt den Staat der Nederlanden en minister Drees —

5 Juni — De E.V.C. deelde mede, dat zij den Staat der Nederlanden en den Minister van Sociale Zaken heeft gedagvaard. Artikel 6 der Arbeidsbemiddelingswet verbiedt namelijk den openbaren organen van arbeidsbemiddeling bij werkstakingen bemiddeling te verleenen bij het plaatsen van werkzoekenden in een bedrijf waar staking of uitsluiting heerscht. De Minister van Sociale Zaken, minister Drees, heeft echter aanwijzingen gegeven dat de gewestelijke arbeidsburaux alsook de gemeentelijke bureaux voor sociale zaken alle bij hun ingeschreven havenarbeiders moeten doorgeven aan de bij de staking betrokken bedrijven. Arbeiders, die weigeren aan een oproep van dit bedrijf gevolg te geven, worden van de steunregeling en overbruggingsuitkeering uitgesloten.
In die soorten van arbeidsbemiddeling, waaraan bovendien dwang is verbonden, ziet de E.V.C. een schending van genoemd artikel 6 der Arbeidsbemiddelingswet en heeft zij deswege den Staat der Nederlanden en den Minister van Sociale Zaken wegens een onrechtmatige overheidsdaad in kort geding gedagvaard.
(Alg. H.bl.)

Het „Vrije Volk" teekent bij dit bericht aan, dat de opvatting van de E.V.C. op een misverstand berust. „De arbeidsbureaux bemiddelen namelijk niet en de Arbeidsbemiddelingswet wordt dan ook niet overtreden.
Ondersteuningen, wachtgelden en dergelijke zijn niet in de Arbeidsbemiddelingswet geregeld". **(V. b. E.V.C. 6748 C)**

G. Doodstraf geëischt voor verrader van joden —

4 Juni — Voor het Bijzonder Gerechtshof stond terecht de 48-jarige stoffeerder C. J. H. Ganzevles, voorheen woonachtig te Hilversum. Deze heeft 67 Nederlanders, onder wie 60 joden, gedurende de bezettingsjaren aan den S.D. verraden.

G., die zich voordeed als ondergrondsch medewerker van „Vrij Nederland" en onder meer met foto's van de Koninklijke familie rondliep, wist op deze manier van vele menschen het vertrouwen te winnen. Hij deed het voorkomen alsof hij de joden hielp, wist zoogenaamd onderduikadressen en zelfs wegen om naar het buitenland te ontkomen. Hij leverde

echter zijn slachtoffers aan de Duitschers over.
Te zijner „verdediging" voerde verdachte aan, dat hij niet uit winstbejag, doch zuiver uit anti-joodsche gezindheid had gehandeld.
De advocaat-fiscaal mr. Geeling eischte de doodstraf en verzocht het Hof dringend geen toestemming tot beroep in cassatie te verleenen. (Tr.)
(V. b. verr. van joden: 6645 F)

Nederland

A. Commissie van advies voor arbeid van vrouwen —

1 Juni — Op 29 Mei heeft minister Drees een commissie van advies voor den arbeid van vrouwen en meisjes, geïnstalleerd. De taak van de commissie is het gevraagd of ongevraagd geven van advies aan de regeering, over dit vraagstuk. De commissie bestaat in meerderheid uit vrouwen, en staat onder voorzitterschap van mej. mr. E. Ribbius Peletier. (Whd.)

B. Postverkeer met Duitschland - Practisch niet mogelijk —

4 Juni — Onlangs is meegedeeld, dat het postverkeer van Nederland met Duitschland zou worden hersteld. Deze mededeeling berustte op een officieele kennisgeving van geallieerde bezettingsautoriteiten in Duitschland. Intusschen liet men van dien kant na aan het hoofdbestuur der P.T.T. te berichten op welke wijze de post naar Duitschland zou kunnen worden vervoerd; m.a.w. de theoretische mogelijkheid van briefverkeer naar Duitschland was geopend, maar de technische uitvoering was nog niet geregeld. (Alg. H.bl.) **(V. b. 6676 B)**

C. Autobevrachtingsdienst opgeheven —

5 Juni — Met ingang van 1 Juni 1946 is de Autobevrachtingsdienst (A.B.D.) opgeheven.
De voorwaarden op de rijvergunningen, vermeldende, dat de vergunningen uitsluitend geldig zijn voor het vervoer, dat plaats heeft met goedkeuring of door bemiddeling van den Autobevrachtingsdienst, alsmede het verbod van plaatselijk vervoer zonder toestemming van den Rijksinspecteur van het Verkeer, zijn in verband hiermede sedert 1 Juni vervallen. Aan alle rijvergunningen voor beroeps- en eigen vervoer wordt thans de voorwaarde verbonden, dat de vergunninghouder verplicht is wekelijks een opgave te verstrekken van gegevens betreffende het gebruik van en het verrichte vervoer met het motorrijtuig. Formulieren daartoe worden door den Rijks(Hoofd-)inspecteur van het Verkeer op aanvraag verstrekt. (V.K.) **(V. b. 6743 C)**

D. Havenstakingen duren voort —

3 Juni — In een tweetal groote vergaderingen, die op 1 Juni te Amsterdam en Rotterdam werden gehouden, en waarbij ruim tienduizend stakers aanwezig waren is met meerderheid van stemmen besloten de staking onverminderd te laten voortduren. (N.R.C.) **(V. b. staking 6748 D)**

E. Beleid van mr. Van Spaendonck tijdens de bezetting —

Na een uitvoerig onderzoek heeft de Minister van Handel en Nijverheid besloten, dat de tegen het beleid van mr. B. J. M. van Spaendonck, directeur van het Rijksbureau voor Textiel, ingebrachte bezwaren, in het licht van de wijze waarop hij zich over het geheel van zijn taak heeft gekweten, geen voldoende gewicht in de schaal leggen om tot een zuiveringsmaatregel over te gaan. (A.N.P.) **(V. b. 6407 I)**

F. Personalia —

Benoeming en bevordering

1 Mei **J. M. Kiveron** tot secretaris gen. der Overz. geb.deelen. (N.D.); **mr. L. J. A. Trip** tot comm. der Ned. Bank. (Par.)
7 Mei **P. A. Kerstens** tot hoofdred. dagbl. „De Tijd".
14 Mei **Prof. dr. J. Verzijl** tot lid v. h. permanente hof van arbitrage. (Msb.)
15 Mei **Mr. H. J. Reinink** tot secr. gen. van O. K. en W. (Stct.).
24 Mei Tot gew. leden van de Kon. Ned. Akademie v. Wetensch.: **prof. dr. F. D. K. Bosch; prof. dr. A. W. Bijvanck; prof. mr. R. P. Cleveringa; prof. mr. P. N. van Eyck; prof. dr. G. G. Kloeke; prof. dr. R. D. Kollewijn; mr. J. G. Koopmans; prof. dr. J. H. Kramers; Z. Exc. prof. dr. J. H. Logemann; dr. J. D. Meerwaldt; prof. dr. R. R. Post; prof. dr. Z. W. Sneller; prof. dr. J. Tinbergen,** tot buitenl. lid: **prof. dr. T. Bauer,** te Gent; **prof. dr. E. van Divoel** te Leuven; **prof. dr. S. Eitreun** te Oslo; **prof. dr. J. Jud** te Zürich; **prof. dr. M. Leumann** te Zürich; **prof. dr. L. Massignon** te Parijs; **dr. W. W. Tarn** te Londen. (Msb.)
31 Mei **Kol. S. de Waal** tot gen. maj. bij het wapen der inf. v. h. K.N.I.Leger.

Ontslag en aftreden

9 Mei **Mr. W. v. Iterson,** als hoogleeraar Universiteit Leiden, **E. A. van Genderen Stort,** als buitengew. hoogleeraar a. d. Techn. Hoogeschool Delft, en **Dr. ir. H. G. Nolen** als hoogleeraar a. d. Techn. Hoogeschool Delft (op grond v. Kon. Besl. 10 Oct. '45) (Stct.)
29 Mei **Prof. dr. A. van Schelven** (op zijn verzoek eervol — na onderzoek naar zijn gedragingen tijdens de bezetting.) (Msb.)
4 Juni **Prof. mr. C. P. M. Romme** heeft den minister van Sociale Zaken verzocht om ontheffing van het ambt van lid en voorzitter van het College van Rijksbemiddelaars. (V.K.)
(V. b. Romme 6739 C; Coll. R.bem. 6480 B)

Overleden

29 April **Prof. mr. Paul Scholten,** oudhoogl. a. d. Un. v. A'dam. Prof. Scholten was een der meest bekende Nederl. juristen. Hij werd op 26 Augustus 1875 te A'dam geboren, hij studeerde rechtswetenschappen aan de Amsterdamsche universiteit en behaalde in 1899 het doctoraat, cum laude. Hij vestigde zich als advocaat en procureur. In 1903 werd hij benoemd tot rechter plaatsvervanger en in 1915 tot raadsheer plaatsvervanger bij het gerechtshof te A'dam. Inmiddels was hij in 1907 benoemd tot hoogleeraar aan de Amsterdamsche universiteit. Aanvankelijk doceerde hij Romeinsch recht. In 1910 burgerlijk recht en rechtsvordering. In 1927 werd hij ontheven van de colleges in rechtsvordering en belast met die in de wijsbegeerte van het recht, onderwijl hij burgerlijk recht bleef doceeren. Op 25 Oct. 1945 gaf hij zijn afscheidscollege. (A.N.P.)

G. Unilever N.V. - winst afgeloopen 6 jaren —

29 Mei — Gedurende den oorlog heeft de Lever Brothers & Unilever N.V. geen dividend uitgekeerd en in de gepubliceerde jaarstukken konden uiteraard de resultaten van onderhoorige maatschappijen in andere werelddeelen niet worden opgenomen. Thans zijn deze resultaten te zamen met bedragen, die enkele Europeesche onderhoorige maatschappijen betreffen en die eveneens eerst na de bevrijding bekend zijn geworden in de winst over 1944 verwerkt. Afgezien van metterdaad naar Nederland overgemaakte winst is, wegen gemis van gegevens daaromtrent over de boekjaren 1939 t/m 1944 geen winst of verlies opgenomen van onderhoorige maatschappijen in Duitschland en andere Midden- en Oost-Europeesche landen, evenmin als voor zooveel de boekjaren 1941 t/m 1944 betreft, van onderhoorige maatschappijen in het Verre Oosten.
De geconsolideerde netto winst (na reserveering voor belastingen) over de 5 boekjaren 1939-'43 beliep ƒ 51.615.318. In het boekjaar 1944 (met inbegrip van een aanzienlijk bedrag aan winst in vroegere jaren behaald) bedroeg de winst ƒ 56.558.660. De bedragen door onderhoorige maatschappijen behouden, waarmede dientengevolge het totaal harer onverdeelde winsten, na aftrek van verliessaldi, is gestegen, beliepen ƒ 10.802.719, zoodat de netto-winst over de zes boekjaren 1939-1944 ƒ 102.371.259 was.
Na aftrek van dividenden reeds uitgekeerd of nog uit te keeren, op alle soorten pref. aandeelen ad ƒ 44.776.952, en reserve div. belangen ad ƒ 6.000.000 is beschikbaar voor gewone aandeelhouders ƒ 51.594.307. Het interim-dividend over 1939 uitgekeerd in Dec. 1939 vereischte ƒ 5.152.500. Thans is nog ter verdeeling beschikbaar ƒ 46.441.807.
Het saldo-winst over te brengen naar 1945, bedraagt ƒ 5.344.813.
Het dividend van 26.95 pct. bestaat uit een uitkeering van 22.5 pct. en 4.45 pct. Het dividend van 22.5 pct. komt overeen met het slotdividend over 1939 van 5¼ pct. en de dividenden over de jaren 1940 tot en met 1943 van telkens 5 pct. door Lever Brothers & Unilever Ltd. aan haar gewone aandeelhouders uitgekeerd; het dividend van 4.45 pct. komt op de zelfde wijze overeen met het gewone dividend van 5 pct. van Lever Brothers & Unilever Ltd. over 1944.
Het eerstgenoemde dividend van 22.50 pct. zal voor 20 pct. worden voldaan door uitreiking per gewoon aandeel van nom. ƒ 1000 van twee onderaandeelen van 4 pct. aflosbare cum. pref. aandeelen, elk groot ƒ 100, deelend in de winst over de jaren 1946 e.v. De resteerende 2.5 pct. en het dividend van 4.45 pct. zullen in contanten worden uitgekeerd.
De uit te reiken 4 pct. aflosbare cum.-pref. aandeelen, resp. onderaandeelen daarvan, zullen ten aanzien van de beschikkingsbevoegdheid onderworpen zijn aan de voorschriften van het Besluit Herstel Rechtsverkeer en in verband daarmede bij de inleveringskantoren geblokkeerd blijven. Voorts is te verwachten dat de uit te reiken 4 pct. pref. aandeelen, resp. onderaandeelen, bij eersten verkoop zullen worden afgerekend in geblokkeerd tegoed. (Tr.)

H. Zevenhonderd-jarig bestaan van Delft —

29 Mei — De stad Delft heeft haar 700sten verjaardag gevierd. Dit ging gepaard met talrijke feestelijkheden. Op de Markt werd onder regie van Kees van Iersel een groot openluchtspel opgevoerd. (A.N.P.)

I. Mr. Mas Slamet —

3 Juni — Mr. Mas Slamet, die thans in Nederland vertoeft, heeft op 1 Juni te Rotterdam een uiteenzetting gegeven van zijn standpunt inzake de Indonesische kwestie.
Hij wees er op, dat Nederland en Indië door de geschiedenis onverbrekelijk verbonden zijn en dat deze band, hoewel door de oorlogsjaren uiterlijk verbroken, innerlijk sterker is geworden door het gezamenlijk gedragen leed.
Overal waar de Nederlanders terugkee-

ren, worden zij door de bevolking met vreugde begroet en het huidige conflict is dan ook slechts het gevolg van acties van een kleine, door den Japanschen geest besmette minderheid, onder leiding van den collaborateur Soekarno. Tot een oplossing kan het volgens spr. slechts komen door een algeheele uitschakeling van de Japanners en de onder hun invloed staande elementen.
In dit verband is ook de figuur van Sjahrir, gezien diens relaties met Soekarno, niet aanvaardbaar.
Thans dienen orde en rust te worden hersteld, alvorens met mogelijke kans op succes onderhandelingen betreffende staatkundige hervormingen gevoerd zullen kunnen worden. (N.R.C.)
(V. b. 6590 F)

Ned. O. Indië

A. „Indonesische" kwestie voor den Veiligheidsraad? - Voorstel van leden van Amerikaansch congres

4 Juni — Tien democratische leden van het Amerikaansche Congres hebben er in een schrijven aan Stettinius op aangedrongen, de „Indonesische" kwestie ter onmiddellijke behandeling op de agenda van den Veiligheidsraad van de Vereenigde Volkeren te doen plaatsen.
De brief wees er op, dat „gewapende Japansche troepen onder bevel van Britsche commandanten zich ter plaatse bevinden om „wet en orde" te handhaven". (V.K.) **(V. b. Ind. i. d. Veil. raad 6640 F)**

B. De „Tasman" ondanks tegenwerking uit Australië vertrokken

3 Juni — Ondanks tegenwerking van twee vakvereenigingen en ondanks bedreiging met geweld jegens de Australische leden der bemanning, is men er niet in geslaagd het vertrek van het Nederlandsche schip de „Tasman" uit Sydney naar Batavia, te beletten.
Het schip had 110 Nederlanders aan boord, alsmede een groote hoeveelheid voedsel ten behoeve van hen, die onlangs uit de Japansche kampen zijn verlost. (A.N.P. - Aneta) **(V. b. 6687 H)**

C. Verklaring van Sjahrir - Nederlandsche voorstellen onaanvaardbaar —

5 Juni — Sjahrir heeft na zijn terugkomst van de conferentie te Djokjakarta in Batavia een verklaring afgelegd, waarin hij het volgende zeide:

1. De Nederlandsche voorstellen zijn volgens het algemeen gevoelen der nationale concentratie ver beneden de verwachtingen gebleven.
2. De onafhankelijkheid van Sumatra moet de facto worden erkend.
3. Binnen een of twee dagen zullen tegenvoorstellen worden ontworpen, die ter goedkeuring zullen worden voorgelegd aan Soekarno, als president der Republiek.
4. De regeering en de T.R.I. zijn gereorganiseerd na het aftreden van drie ministers. Soekarno onderhandelt nog met de partijleiders en de nationale concentratie voordat het nieuwe kabinet definitief zal worden gevormd.
5. Alle mogelijkheden, die zich zouden kunnen voordoen, indien de Nederlanders de Indonesische tegenvoorstellen niet zouden aanvaarden, zijn overwogen.
6. In het binnenland staat men niet sympathiek tegenover de rijstleveranties aan de gebieden onder geallieerde contrôle, omdat men daar den indruk heeft, dat de besprekingen met de Nederlanders zijn mislukt.
7. Sjahrir zou ook de onafhankelijkheid van Bali en Zuid-Celebes eischen, al „valt daarover te praten".
8. Er zou geen verschil meer bestaan tusschen extremisten en gematigden, nu ook de laatsten de Nederlandsche voorstellen hebben verworpen, daar deze minder ver zouden gaan dan het plan, opgesteld door de bemiddeling van Clark Kerr.
(U.P. - Alg. H.bl.) **(V. b. Sjahrir 6751 C)**

D. Verwarde toestand op Sumatra - diefstal van tabak en thee —

3 Juni — Op Sumatra blijft de toestand nog steeds verward. Volgens de republikeinsche bladen op Sumatra heeft in de residentie Tapanoeli een gevecht plaats gehad, toen de republikeinen van de Oostkust trachtten, de plaatselijke autoriteiten ten val te brengen.
Te Taroetoeng, een der belangrijkste plaatsen in Tapanoeli, zouden vele personen, van de Oostkust afkomstig, gearresteerd zijn.
Gedurende de maand April werden in Tapanoeli 43 personen door het „Volksfront" gearresteerd. Toen deze arrestanten voor de rechtbank te Baligé werden geleid, werden zij vrijgesproken, waarna op hun beurt alle beschuldigers gearresteerd werden.
Intusschen werd uit betrouwbare bron te Medan vernomen, dat in de maand Maart door Indonesiërs 300.000 kg tabak en 13.000 kg. thee van diverse ondernemingen op de Oostkust van Sumatra gestolen zijn. Zij hebben deze artikelen naar Malakka verhandeld. (Comm.)
(V. b. Sumatra 6704 A)

Ned. W. Indië

E. Suriname - ontwerp vijfjarenplan —

1 Juni — Gouverneur Brons heeft aan de Staten van Suriname bekend gemaakt, dat de rijksregeering heeft besloten, een wetsvoorstel in te dienen waardoor de regeering in staat zal zijn een ontwerp te maken voor een vijfjarenplan voor de ontwikkeling en het welzijn van Suriname. De kosten van het plan worden geschat op 40 millioen gulden. (Tijd)
(V. b. Suriname 6727 D en 6671 B)

F. Curaçao - Het rapport der Curaçaosche commissie - Politieke opvattingen en wenschen —

De commissie voor onderzoek en bestudeering van de politieke opvattingen en wenschen in Curaçao en ter voorbereiding van de rijksconferentie, heeft onlangs een tweehonderd bladzijden tellend rapport gepubliceerd.
De commissie verklaarde, dat de bestaande verhoudingen tusschen Curaçao en Nederland niet voldoen, daar zij verouderd zijn en de Nederlandsche volksvertegenwoordiging in feite de souvereine macht in Curaçao heeft. De commissie was wel van oordeel dat de gouverneur moet worden benoemd door de Kroon, zooals de raad van bestuur en de rechterlijke macht. Ook de hoofden der bestuursafdeelingen dienen door de uitvoerende macht benoemd te worden. Wat de onderlinge verhouding der verschillende staatsdeelen betreft is de commissie van oordeel, dat algemeene belangen ook algemeen dienen te worden geregeld. Bij verdere regeling brengt elk staatsdeel stemmen uit in verhouding tot zijn beteekenis. De commissie stelt voor den naam van het staatsdeel te veranderen in Nederlandsch-West-Indië.
Als overkoepelend orgaan heeft de commissie een rijksparlement gedacht met wetgevende en controleerende macht, waarvan de afgevaardigden benoemd worden door den gouverneur, de Staten en den raad van bestuur ofwel door een college uit deze drie samengesteld. De onderwerpen, waarmede het rijksparlement zich dient bezig te houden, zijn onder meer defensie, de staatsregeling, Nederlanderschap en buitenlandsche zaken. Het rijksparlement geeft de grondslagen aan, die verder uitgewerkt worden bij landsverordeningen. De commissie legt den nadruk op de noodzakelijkheid van herziening van de nationaliteitsregeling. De commissie verklaart zich tegen een rijkskabinet, maar is voor aanstelling van hooge ambtenaren, verantwoordelijk aan het rijksparlement, genaamd directeuren of staatssecretarissen, die de vergaderingen van het rijksparlement bijwonen en een raadgevende stem bezitten. De commissie dringt met klem aan op de instelling van een directoraat-generaal van voorlichting, is een tegenstandster van voorloopige wijziging van de staatsregeling, maar wenscht wel spoedige bijeenroeping van de rijksconferentie en vraagt in afwachting daarvan strikte toepassing van de artikelen 49 en 50 van de Curaçaosche staatsregeling, die bepalen, dat geen algemeene maatregelen genomen mogen worden zonder den raad van bestuur of de Staten te behooren.
De commissie wenscht herziening van de positie van den gouverneur daar hem een te groote taak is opgesteld. Zij stelt voor, het bestuur in handen te leggen van een college met den gouverneur als voorzitter, bijgestaan door gedeputeerden uit de Staten, wier plaats in de Staten door reserve-candidaten ingenomen wordt. De gouverneur is niet verantwoordelijk aan de volksvertegenwoordiging. Het college beslist, de uitvoering blijft bij den gouverneur. Het college zou den naam Raad van Bestuur dragen en de tegenwoordige raad van bestuur zou den naam Raad van Advies krijgen. Een en ander analoog met de Nederlandsche gemeenten. Daar de bestuursraad uit de volksvertegenwoordiging geboren is, zijn conflicten tusschen bestuur en volksvertegenwoordiging practisch uitgesloten. De gouverneur heeft een dubbele functie: hij is vertegenwoordiger van de Kroon en deelnemer aan het bestuursapparaat van Curaçao.
De commissie wenscht voorts uitbreiding van de volksvertegenwoordiging, maar spreekt zich niet uit over de gedeeltelijke benoeming daarvan (bij de tegenwoordige regeling worden vijf leden of een derde der Staten benoemd). Verder wenscht de commissie gedeeltelijke uitbreiding van het kiesrecht. (N.R.C. - 28 Mei) **(V. b. 6671 B)**

België

G. De Philipsfabrieken te Leuven

4 Juni — De grondoppervlakte van de Philipsfabrieken te Leuven bedraagt thans 29.000 m.2. Het aantal arbeiders ruim 900. Op verschillend gebied breidt de productie zich uit. Met de fabricage van radiolampen is een aanvang gemaakt. Binnen niet te langen tijd zal de fabriek 3 millioen lampen per jaar kunnen produceeren.
De grootte van het laatste model radiolamp is 1/4 van de thans in gebruik zijnde lampen. Wanneer de tolunie in werking zal zijn getreden, zal de productie van radiolampen op 6 millioen stuks per jaar worden gebracht. (Alg. H.b.) **(V. b. Philipsfabrieken: 6529 A)**

Duitschland

HET VERDEELDE „REICH"

De geallieerde politiek t.a.v. Duitschland

Het Engelsche blad, „The Economist", publiceerde in zijn nummer van 18 Mei j.l. een artikel, waaraan wij het volgende ontleenen:

Een uniform doorgevoerde politiek van de geallieerden t.o.v. Duitschland is er niet. Al slaagt de Contrôle-Commissie er in tot overeenstemming te komen over kwesties als „het verwijderen van alle Duitsche oorlogsgedenkteekenen", over de grootere politieke vraagstukken is er géén overeenstemming. Waar er op papier een overeenkomst bereikt is, zooals over de opheffing van de Duitsche industrie, gelooft niemand aan de uitvoering er van. Het plan tot drastische vermindering van de Duitsche industrie is gebaseerd op de opvatting dat Duitschland een economische eenheid zal zijn. Toch blijft Frankrijk doorgaan de centralisatie van het bestuur te saboteeren om politieke redenen, en het jongste Russische besluit om aan een gecombineerde import en export alle medewerking te onthouden is de laatste schakel in het stelselmatige verzet van de zijde tegen de economische unificatie.

Dit alles overwegend, heeft „Byrnes" een herziening voorgesteld van de „politiek van Potsdam" (communiqué v. Potsdam: pag. 6394 en 6403). Het Amerikaansche standpunt is, dat een ontmanteling van de industrieën in de Amerikaansche zone een chaos zal veroorzaken, tenzij de economische eenheid van Duitschland een feit wordt. De Amerikanen zijn daarom niet bereid hiermede door te gaan voordat een nieuwe overeenkomst tot stand is gekomen. Byrnes zoekt een oplossing in een commissie, aan te wijzen door de Vier Mogendheden, met als taak: een onderzoek naar de mogelijkheid van overeenkomst inzake de economische eenheid van Duitschland en de toekomst der westelijke grenzen. Deze vraagstukken vallen buiten de competentie der Contrôle-Commissie, maar het uitblijven van een oplossing, maakt haar werk in zijn geheel vruchteloos.

Het initiatief van Byrnes komt zeer laat, want in de laatste negen maanden is de kloof tusschen de Russische en Westersche politiek steeds verbreed. Het is niet gemakkelijk de Russische politiek te definieeren, want zij varieert nog al eens. De Russen schijnen de voornaamste voorstanders te zijn van het idee van een vereenigd, gecentraliseerd Reich. De Socialistische Eenheids Partij in hun zone kan hiervoor als maatstaf dienen. Zij roept nationale sentimenten wakker, om ze in verzet te doen komen tegen een eventueele afscheiding van het Roergebied en Rijnland van Duitschland of tegen decentralisatie van Duitschland op federatieve basis. In een recente verklaring veroordeelden alle partijen in de Russische zone het federalisme.

Economisch echter, is de Russische politiek een mengsel van destructie en reconstructie. Een enorme verhuizing naar Rusland heeft plaats gehad, van grondstoffen, machines en levende have. Veel ook, dat geproduceerd is in de fabrieken van de Russische zone is oostwaarts gegaan. Voedsel, dat anders had kunnen dienen tot handhaving van het rantsoen in de overbevolkte en te zeer geïndustrialiseerde Britsche zone.

Toen de propaganda kwam voor een fusie van socialisten en communisten, werd de Russische economische politiek meer gematigd. In Maart kondigde de communistische leider Ulbricht een nieuwe politiek aan, van economische heropbouw in de Oostelijke zone: 3800 fabrieken zouden worden vrijgegeven voor productie voor de Duitschers, Rusland zou grondstoffen leveren. Inderdaad is er katoen ingebracht om de textielfabrieken aan het werk te houden en zelfs zouden andere grondstoffen teruggegeven zijn. De industrieele activiteit is in de Russische zone grooter geweest dan in de Britsche. Anderzijds zijn er berichten over hernieuwde wegvoering van fabrieksinstallaties naar Rusland nadat de propaganda tot fusie eenmaal succes had opgeleverd. De waarheid is waarschijnlijk, dat twee verschillende Sovjet-departementen tegelijk een tegenovergestelde politiek voeren. Een Russische politiek gebaseerd op politieke eenheid onder communistische leiding en op industrieel herstel heeft dit aantrekkelijke voor de Duitschers, dat zij zich een voorstelling kunnen maken van de toekomst en van hun levenskansen bij hard werken en politieke onderdanigheid. Dit beeld stemt evenwel niet overeen met de beslissingen van Potsdam, noch met de overeenkomst inzake den omvang der Duitsche industrie, noch met de idee van werkelijk g e a l l i e e r d e politiek. De Russen voeren een volkomen onafhankelijke politiek.

De Britsche politiek is nog steeds gebaseerd op het verlangen, dat het bestuur door de vier bezettende mogendheden geschiedt na onderling overleg te Berlijn en de Engelschen vermijden angstvallig alles wat de eenstemmigheid in den contrôle-raad te Berlijn zou kunnen verstoren. Daarom volgden zij o.m. geen enkele positieve politieke lijn en onthielden zij zich bijvoorbeeld van ondersteuning der sociaal-democraten.

Toch is er een meer positieve toenadering en wel tusschen de Britsche en Fransche ministeries van buitenlandsche zaken die gemeenschappelijk een aantal voorstellen van Bevin bestudeeren, betreffende de Roer en het Rijnland.

Deze zijn niet definitief maar geven een beeld van Engelands opvattingen.

Economisch één, moet Duitschland politiék een federatie worden. De Britsche zone zou te verdeelen zijn in drieën: Sleeswijk-Holstein (met de Hanze steden: Hamburg, Bremen en Lübeck met achterland) een Groot-Hannover en een Roer-Rijn-provincie (met inbegrip van Westfalen). Deze laatste provincie zou volledig gesocialiseerd worden en andere naties zouden deelnemen aan de contrôle over haar zware industrie. Dit plan zou kunnen verwezenlijkt worden in een vereenigd-federatief-Reich en zou ook kunnen passen in een West-Europeesche groepeering indien de Elbe-barrière niet opgeheven werd.

De Franschen zijn weinig afgeweken van hun oorspronkelijk voorstel tot afscheiding van het Rijnland en het Roergebied zoowel politiek als economisch en tot instelling van een internationale contrôle over deze gebieden. Zij zijn ook voorstanders van het opnemen van een autonoom Saargebied in de nieuwe Fransche federatie (Union Française).

Veel moeilijker nog is het, een definitie te geven van de Amerikaansche politiek. In Amerika zijn er geen ministers of gevolmachtigden die verantwoordelijk zijn voor den gang van zaken in Duitschland, zooals Engeland en Frankrijk die kennen. Vele beslissingen worden genomen in Duitschland zelf waarbij militaire overwegingen meestal den doorslag geven.

Het voornaamste militaire probleem van de Amerikaansche autoriteiten in Duitschland is ongetwijfeld het moreel van de bezettingstroepen, en dit probleem is zoo acuut, dat een zoo spoedig mogelijke terugkeer van de Amerikaansche troepen het doel moet zijn van de te volgen politiek. De vroege verkiezingen en de snelle overgang naar regionale besturen vormen een aspect van dit probleem. Tijdens de conferentie van Parijs stelde Byrnes een Vier-mogendhedenverdrag voor als waarborg voor Duitschlands ontwapening, „na het terugtrekken der bezettingstroepen". Hoe voor de hand liggend dit verlangen naar een spoedig terugtrekken der troepen ook is en hoe gerechtvaardigd ten opzichte van Oostenrijk, toch geven de Amerikanen zich er wel rekenschap van, dat de tegenwoordige toestand van Duitschland en de onderlinge betrekkingen van de bezettende mogendheden een dergelijke terugtocht nog niet toe laten. De teleurstelling hierover uit zich in een groeiend wantrouwen tegen de bedoelingen niet slechts van Rusland maar ook van Engeland.

Critiek met name uit liberale kringen stelt Engeland verantwoordelijk voor de spanning tusschen de Westersche mogendheden en Rusland. Hierop reageerde Rusland door zijn offensief vooral tegen Engeland te richten. Deze opvatting wordt o.m. gedeeld door den bekenden politieken journalist Walter Lippmann.

Men gaat zoo ver, dat men zegt dat Engeland Duitschland als basis wil gebruiken voor een toekomstigen oorlog waarbij Amerika's hulp zou worden ingeroepen „To save the British Empire". Deze beschuldigingen zijn gedeeltelijk een herhaling van die van Maarschalk Zhukov in December van het vorige jaar, die later werden ingetrokken. Te dien tijde was er inderdaad een te groot deel van de Wehrmacht gehandhaafd. Op het oogenblik staan er echter niet meer dan 120.000 Duitschers in de Britsche zone, onder krijgstucht. Zij worden gebruikt De klacht van Amerika dat Engeland voor mijnenvegen e.d.

zijn zone mobiliseert tegen Rusland heeft ernstige politieke gevolgen, want hoe moet er dan overeenstemming komen over de toekomst van Duitschland. Tot nu toe liep de Amerikaansche en Britsche politiek in zooverre parallel dat de Amerikanen economische eenheid propageeren en door de schepping van drie „staten" n.l. Beieren, Württemberg en Groot-Hessen, de basis legden voor een federalistisch systeem.

De ondersteuning van den Franschen eisch tot verhooging van den kolenexport uit het „Engelsche" Roergebied naar Frankrijk kan evenwel een teeken zijn van een toenadering tot de Fransche politiek van afscheiding van het gebied van Roer en Rijn.

Het politiek negativisme van de Westersche mogendheden, hun oneenigheid over den status van het Roergebied, en het feit dat zij niet in staat zijn om aan de Duitschers eenig hoopvol perspectief te bieden, aldus besluit „The Economist", hebben aan de Russen onverwacht voordeel bezorgd met betrekking tot de behandeling van de politieke problemen in hun zone. (The Economist)

(V. b. Potsdam 6394 en 6403; geallieerde politiek in Dl. 6519; Soc. Eenh. Partij 6752 G; Agrar. hervorm. in Russ. zone 6595; Opschorting Herstelbet. 6752 E)

Engeland

A. De Britsch-Egyptische onderhandelingen —

3 Juni — Te Londen voert Lord Stansgate, de leider van de Britsche delegatie in Egypte, thans onderhandelingen met Bevin en den ministerraad.
Het gaat niet zoozeer over een principieele kwestie, maar over de formuleering van het verdrag, daar Egypte in ieder geval bereid is, Groot-Brittannië, in geval van een wereld-crisis, als militaire partner te erkennen.
De Egyptische staatslieden aarzelen echter, bepalingen over deze wederzijdsche hulpverleening, met alle noodzakelijke details in een Alliantieverdrag op te nemen, dat gedeeltelijk tegen het eigen volk als een politiek instrument gebruikt zou kunnen worden. Engeland blijft echter staan op het standpunt, dat de garanties bij verdrag geregeld moeten worden, omdat de binnenlandsche toestanden in Egypte niet als stabiel beschouwd kunnen worden en wellicht in de toekomst een nieuw regiem tot veranderingen zou kunnen leiden, waarvan men de strategische positie niet afhankelijk wil maken. (N.Z. Zt.) **(V. b. 6752 I)**

B. Lagerhuis - Rede van Bevin - De betrekkingen met Rusland - de territoriale problemen - het Roer- en Saargebied - De Britsche troepen in Ned. O. Indië —

5 Juni — Op 4 Juni heeft Bevin het tweedaagsche debat over de buitenlandsche politiek geopend.
Bevin verklaarde o.m.:
„Alleen met de onbelemmerde medewerking van de Sovjet-Unie kan er in Europa van een duurzamen vrede sprake zijn".
De opvatting der Sovjets, die hierop zou neerkomen, dat alleen het Sovjet-stelsel democratisch is en alle overige systemen openlijk of bedekt fascistisch zijn, noemde hij een der grootste hindernissen voor den vrede.
Naar aanleiding van uitlatingen van Molotov, dat Engeland en Amerika geen belangen in de Donaustaten hadden, vroeg Bevin zich af, wat de werkelijke Sovjetbelangen in de Donaustaten zijn. Aangaande het Italiaansch-Joegoslavische grensprobleem merkte hij op, dat het Sovjetvoorstel (n.l. het toewijzen aan Joegoslavië van groote gebieden die sinds 1866 aan Italië hebben behoord en voordien deel uitmaakten van de republiek Venetië) zou beteekenen: alle Slovenen uit Italië, maar meer dan 500.000 Italianen in Joegoslavië. „Ik kan er niet toe komen", zei Bevin, „Triëst af te staan aan Joegoslavië. Triëst moet een internationale haven worden zooals op de conferentie te Londen reeds besproken werd en niet een pion in het internationale politiek schaakspel".
Voorts wenschte Bevin dat de Sovjet-Unie bereid zou zijn het Oostenrijksche probleem tegelijk met het Italiaansche en dat van het Donaubekken te behandelen. Er zijn hiervoor belangrijke redenen, aldus Bevin:
1e. de drie groote mogendheden kwamen in 1943 in Moskou overeen, dat Oostenrijk zijn onafhankelijkheid zou herkrijgen.
2e. Indien er tusschen Italië en Oostenrijk een toestand van vrede heerscht, is er geen enkele noodzaak om communicatielijnen of troepen van eenige geallieerde macht in het Donaubekken zoowel als in het N. van Italië te handhaven. Dit beteekent dat alle troepen in Oostenrijk, in N. Italië, Bulgarije en Roemenië teruggetrokken kunnen worden en dat in alle Donaustaten weer een normale toestand kan ontstaan. Engeland had getracht handelsovereenkomsten te sluiten met Roemenië, Hongarije en andere landen, maar was overal op moeilijkheden gestuit. Engeland wil de betrekkingen tusschen deze landen en de Sovjet-Unie niet in den weg staan, maar het wenscht voor zichzelf de oude relaties te herstellen, zooals ze altijd geweest zijn.
Met betrekking tot Eritrea en Somaliland verklaarde Bevin, dat hij het onrechtvaardig van Molotov vond Groot-Brittannië ervan te beschuldigen ten koste van Italië zijn imperium te willen uitbreiden.
Voorts kan Engeland niet goedkeuren, dat de Sovjet-zone in Duitschland gesloten blijft, terwijl de Britsche open staat voor inspectie.
Over het Ruhrgebied zeide Bevin dat dit een groot oorlogspotentieel bevat, doch evenzeer een groot vredespotentieel en een mogelijkheid tot bevordering van verhooging van den levensstandaard van geheel Europa. Terwijl men nog niet tot uiteindelijke beslissingen over de toekomst van het Ruhrgebied is gekomen, zullen de voorloopige voorstellen op objectieve wijze met Frankrijk, Nederland, Luxemburg en België in eerste instantie besproken kunnen worden.
Naar zijn meening zou een aparte provincie onder internationale contrôle, welke uiteindelijk in een federaal Duitschland, indien dit gevestigd zou worden, zou kunnen worden ingelascht, een beteren waarborg bieden dan een politieke afscheiding van het Ruhrgebied van Duitschland. Bevin zeide, dat hij zich ten volle bewust was van alle gevaren van een gecentraliseerd Duitschland. Hij verklaarde voorts dat de regeering de aanhechting van het Saargebied aan Frankrijk voorstond.
Over de „Indonesische kwestie" zei Bevin: „De terugkeer van dr. Van Mook naar Batavia, opent een nieuwe phase in de langdurige onderhandelingen tusschen de Nederlanders en de Indonesiërs.
Ik hoop dat de Britsche troepen zoo spoedig mogelijk uit Ned. Oost-Indië kunnen teruggetrokken worden. Omdat de militaire taak, die bestond uit het evacueeren van geallieerde krijgsgevangenen en geïnterneerden en Japanners uit het binnenland van Java, slechts langzaam vorderde, is dit tot nu toe niet mogelijk geweest". (Times)
(V. b. Bevin over buitenl. pol. 6639 H; Molotov en Byrnes over conf. v. Parijs 6753 K)

C. Bouw van nieuwe luchtvloot —

De bekende Engelsche expert op het gebied der „jet-propulsion" Air-commodore Frank Whittle, is belast met de leiding over den opbouw van een geheel nieuwe luchtvloot voor de R.A.F., de vloot en de burgerluchtvaart. Bij alle nieuwe vliegtuigen zal de „straal-aandrijving" worden toegepast. (Dail. Herald)

Frankrijk

D. Verkiezingen - groote winst voor M.R.P. - Communisten verliezen zes zetels doch boeken stemmenwinst - socialisten verliezen 16 zetels —

4 Juni — De op 2 Juni gehouden verkiezingen voor de nieuwe Assembleé Constituante leverden de volgende resultaten op:
Het aantal **geldig** uitgebrachte stemmen bedroeg 19.803.330, het **totaal** aantal uitgebrachte stemmen bedroeg 20.322.581 zoodat 82,4% van de stemgerechtigden (24.676.826) hun stem uitbrachten. De stemmen waren als volgt verdeeld:

Partij	Aantal stemmen	Perc. %	Perc. 21-10 1945 %
P. v. d. Comm. Intern.	44.915	0,23	0,07
Comm. Partij en U.R.R.	5.145.325	25,98	26,1
S.F.I.O. (soc.) ..	4.187.747	21,14	23,4
Rad. Soc.; U.D.S.R., Jeune Rép.; div. l. partijen	2.299.963	11,60	10,6
M.R.P.	5.589.213	28,22	23,9
P.R.L., Rep. Onafh., Rep. Kartel, Boerenp. en div. rechtsche lijsten	2.526.872	12,77	15,2
Div. lijsten	11.295	0,06	0,73
	19.805.330	100,00	100,00

De zetelverdeeling is als volgt:

	2 Juni 1946	Vorige aantal
Communisten	144	148
U.R.R.	4	6
Rad. Soc.; U.D.S.R.; Jeune république; div. linksche partijen	40	41
S.F.I.O.	120	136
M.R.P.	162	145
P.R.L.	35	35
Dem. All.; Linksch Rep.; Rad. Onafh.; Rep. Federatie	24	21
Boerenpartij	8	8
Div. partijen	11	8
	548	548

Op grond van dezen uitslag eischt de Mouvement Républiquain Populair voor zich het recht op een nieuwe regeering te vormen. Als formateur wordt genoemd George Bidault. (Le Monde)
(V. b. Verkiezingen 6485 D; referendum 6729 B)

Internationaal

E. Het vraagstuk der „displaced persons" - conferentie te Londen - verschil van opvatting tusschen Oost- en West-Europa - positie der Duitsche Joden - Ned. voorstel tot overbrenging van 10.000 personen naar Suriname —

1 Juni — Na acht weken inspannenden arbeid heeft het Vluchtelingen-Comité van den Socialen en Economischen Raad van de Organisatie der Vereenigde Naties zijn beraadslagingen te Londen besloten. Het comité had tot taak een onderzoek naar het vluchtelingenvraagstuk in te stellen en een internationale vluchtelingen-organisatie voor te bereiden. Beslissingen daarover zullen in September a.s. door de Assemblee van de V.N. worden genomen.
Het probleem, dat wordt geschapen door de aanwezigheid in Europa van meer dan anderhalf millioen van huis en haard verdreven menschen, bleek buitengewoon gecompliceerd te zijn. Daarbij komt dat de opvattingen van Oost- en West-Europa ook op het punt van hulpverleening aan de voormalige Nazislachtoffers tegenover elkaar staan. De Sovjet-Unie is bevreesd, dat de oorlogsmisdadigers en andere ongewenschte elementen een veilig heenkomen zullen vinden en in de toekomst blijvende haarden van onrust zullen vormen. Zij eischen daarom methoden van onderzoek, die door de overige landen niet aanvaard worden, omdat deze vreezen dat de gewetensvrijheid van de betrokkenen in het gedrang zal raken.
De westelijke landen willen het onderzoek dienaangaande aan een staf van

uiterst deskundigen en voor dit werk geschoolden toevertrouwen; zij stellen als eisch dat op zoo humaan mogelijke wijze hulp wordt geboden, ongeacht politiek, ras of religie.
Op initiatief van Nederland werd vastgelegd dat geen uitzonderingsregeling zou mogen worden gemaakt voor Joodsche personen van Duitsche en Oostenrijksche origine. Deze zouden volgens de delegaties van Engeland en de Libanon niet in aanmerking mogen komen voor hulp door de nieuwe organisatie, aangezien deze opgericht is om menschen te helpen die uit hun land verdreven zijn. De desbetreffende Joodsche slachtoffers hebben, zoo redeneeren zij, hun land nooit verlaten en het is gevaarlijk om het principe te aanvaarden van bescherming van onderdanen van een bepaald land tegen hun eigen regeering. De tegenstanders van deze zienswijze — en dat was de meerderheid der conferentie — voerden aan, dat deze Duitsche en Oostenrijksche Joden technisch weliswaar in andere omstandigheden verkeerden dan de uit hun land verdrevenen, doch dat hun feitelijke toestand dezelfde is als die der overigen. De Engelschen waren echter van meening, dat deze categorie Joodsche personen een belangrijke taak heeft te vervullen bij den opbouw van het nieuwe Duitschland. Zoo er al bepaalde personen onder hen speciale hulp behoefden of zich elders wilden vestigen, omdat zij niet langer willen leven in het land, dat hun bloedverwanten en vrienden heeft afgeslacht, zou deze door andere hulporganisaties dan de hier besprokene moeten worden verleend.
Men werd het er over eens dat voor degenen, die niet te repatrieeren zijn, een internationale organisatie verantwoordelijk zal zijn en dat deze organisatie los zal staan van de V.N. met zetel te Parijs.
Nederland behoort tot de weinige landen, die een concreet voorstel tot het opnemen van vluchtelingen en overlevenden hebben gedaan. Zooals gemeld acht men het mogelijk 10.000 personen naar Suriname over te brengen. Het groote probleem daarbij is echter de financiering, aangezien deze in dollars zal moeten geschieden. Nederland is niet in staat dit alleen voor zijn rekening te nemen. Het is evenmin financieel bij machte menschen in ons land zelf op te nemen. Wel bestaat het plan om 3000 mijnwerkers uit het Poolsche leger in Italië naar Limburg over te brengen. Deze zullen door een speciale commissie worden geselecteerd. (Alg. H.bl.)
(V. b. displ. pers.: 6617 A)

Internationaal

A. Duitsche herstelbetalingen - verdeeling Duitsche koopvaardijvloot - winst en verlies der geallieerde vloten —

30 Mei — Het intergeallieerd bureau voor herstelbetalingen te Brussel heeft de aan de verschillende rechthebbende landen toegewezen percentages van de Duitsche Koopvaardijvloot gepubliceerd. Verdeeld zijn 249 schepen met een totale tonnage van 689.286 ton. De waarde wordt geschat op ongeveer 12 millioen pond sterling (waarde 1938). Deze schepen omvatten 15 paketbooten, waaronder de „Europa" van 50.000 ton, die naar Frankrijk overgaat, een dertigtal petroleumtankschepen, bijna 200 vrachtschepen, en twee drijvende fabrieken, die voor de walvischvangst zijn uitgerust. De verdeelde vloot vertegenwoordigt ongeveer 2/3 van de beschikbare schepen. Rusland krijgt het laatste derde gedeelte.
De Ver. Staten, die op grond van de geleden verliezen recht hadden op 133.700 ton stelden zich tevreden met 46.925 ton, waardoor het aandeel van de overige landen verhoogd kon worden. De cijfers van de toegewezen tonnage laten wij hieronder volgen.

Landen	bruto ton
Australië	1.279
België	11.195
Canada	10.797
Denemarken	20.410
Egypte	1.923
Vereenigde Staten	46.925
Frankrijk	60.142
Vereenigd Koninkrijk	354.512
Griekenland	42.440
Nieuw-Zeeland	1.418
Noorwegen	77.593
Nederland	51.916
Zuidslavië	8.697

(L. Nieuws)

4 Juni — Volgens de laatste gegevens is de balans van winst en verlies der verschillende landen als volgt:
Vereenigde Staten + 400 t.h.; Groot Brittannië — 10 t.h.; Noorwegen — 16 t.h.; Nederland — 33 t.h.; Zweden + 14 t.h.; Frankrijk — 50 t.h.; Griekenland — 60 t.h.; Denemarken — 20 t.h.; Spanje + 10 t.h.; België — 60 t.h. (L. Nieuws)
(V. b. 6640 E)

B. Veiligheidsraad - rapport i.z. Spanje - verbreking der diplomatieke betrekkingen geadviseerd —

3 Juni — De subcommissie van den Veiligheidsraad voor Spanje heeft op 1 Juni rapport uitgebracht. De commissie stelt voor dat, tenzij de regeering van Franco aftreedt, de algemeene vergadering van de vereenigde volken er bij de leden op aan zal dringen de diplomatieke betrekkingen met Spanje te verbreken. De regeering van Franco vormt geen bedreiging voor den vrede doch „schept een situatie die een potentieele bedreiging vormt voor den internationalen vrede en die het handhaven van den internationalen vrede wellicht in gevaar brengt, zooals bedoeld in artikel 34 van het handvest der vereenigde naties". De subcommissie omschrijft de beginselen van de verklaring en voegt er aan toe: „Indien tot tevredenheid van de algemeene vergadering van de vereenigde naties is aangetoond dat alle voorwaarden, vermeld in deze verklaring, zijn vervuld, n.l. het aftreden van de regeering-Franco, politieke amnestie, terugkeer van verbannen Spanjaarden, vrijheid van politieke vergadering en vereeniging en drukpers en vrije openbare verkiezingen, dan stelt de subcommissie voor dat de vereenigde naties in overweging nemen een vrijelijk gekozen Spaansche regeering tot het lidmaatschap van de vereenigde volken toe te laten".
Het rapport wordt gesteund door alle leden van de commissie; alleen de Poolsche afgevaardigde wenschte zoowel de potentieele als de onmiddellijke bedreiging van den vrede opgenomen te zien. (Usis - N.R.C.)
(V. b. 6745 F)

Italië

C. Uitslag referendum - Italië wordt republiek - stand der parlementsverkiezingen —

5 Juni — Te Rome is officieel bekend gemaakt, dat bij de volksstemming de republiek de meerderheid heeft behaald. De (niet officieele) cijfers luiden: 10.050.000 voor republiek, 8.120.000 voor monarchie.
Wat de verkiezingen voor het parlement betreft, hebben de rechtsche Christen-Democraten een groote overwinning behaald. Zij verwierven tot dusver 7.598.783 stemmen, de socialisten 4.512.333, de communisten 4.129.222, de gematigde Nationaal-Democratische Unie 1.392.227, de Beweging van den Gewonen Man (Uomo Qualunque) 1.106.726. (A.F.P. - Alg. H.bl.)
(V. b. 6738 D)

Korea

D. Russische en Amerikaansche bezettingspolitiek —

De huidige toestand in Korea toont het dwaze van de indeeling in zones even duidelijk aan, als die in Oostenrijk of Duitschland. Hier zijn er echter slechts twee bezettende machten: de Sovjet-Unie in het kolengebied ten Noorden van de 38e breedtecirkel en de Vereenigde Staten in de veel meer geïndustrialiseerde streek in het Zuiden.
Gedurende eenige maanden was er slechts weinig samenwerking tusschen de twee militaire machten. Men volgde een verschillende politiek. De Russen moedigden politieke ontwikkeling aan, agrarische hervorming en staatscontrôle over financieele en industrieele organisaties, terwijl de Amerikanen, onder excuus dat de Koreanen onvoldoende ontwikkeld waren, Japansch overheidspersoneel op sleutelposities handhaafden. Na de conferentie van Moskou in December 1945 werd een Russisch-Amerikaansche commissie gevormd om voorstellen te doen die zouden leiden tot een Voorloopig Bewind, dat de goedkeuring zou moeten hebben van China, Engeland, Rusland en Amerika.
Deze commissie die in Maart te Seoul, de hoofdstad van de Amerikaansche zone, bijeenkwam, kon geen basis tot overeenstemming vinden.
De Amerikanen waren voor unificatie, de Russen achtte de commissie niet competent tot het nemen van een dergelijke beslissing, die volgens hen door de Koreanen genomen diende te worden. Groote oneenigheid bestaat echter met betrekking tot de vraag, welke groepen Koreanen dan wel competent kunnen worden geacht.
De Amerikanen weigerden van het begin af iedere samenwerking met de Koreaansche bevrijdingscomité's die spoedig na den aanval op Hiroshima (atoombom) openlijk gingen optreden, en zij gebruikten Japansche politie om deze comité's te onderdrukken. Voorts steunden zij de grondbezitters en groote zakenlieden (Koreaansche Democratische Partij) en brachten twee Koreaansche ballingen terug: Kun Koo en Synhman Rhee, die tegenover deze bevrijdingscomité's staan als Tsjang Kai-Sjek tegenover het Yenanregime. (New Statesman and Nation)
(V. b. Korea 6618 G)

Nabije Oosten

E. Bijeenkomst der Arabische staatshoofden - de Palestijnsche kwestie - Tripolitanië en Cyrenaika —

31 Mei — De koningen Ibn Saoed van Saoedi-Arabië, Faroek van Egypte, Jehia Hamid Oedbin van Jemen, Aboellah Ibn Hoessein van Transjordanië, de prinsregent van Irak (voor den 11-jarigen Koning Feisal II) en de presidenten van Syrië en Libanon hebben een tweedaagsche conferentie gehouden. In een daarna uitgegeven communiqué werd o.m. gezegd, dat de conferentie zich bezig gehouden heeft met de Palestijnsche kwestie, den status van Tripolita-

nië en Cyrenaika en de Egyptisch-Britsche besprekingen.
Palestina — aldus het communiqué — is een Arabisch land, en alle Arabische landen zullen er voor vechten dat het Arabisch blijft. De conferentie spreekt de hoop uit, dat Groot-Brittannië en de Ver. Staten niets zullen doen, wat de Arabieren in de geheele wereld zou dwingen, vergeldingsmaatregelen te nemen. De conferentie was eenstemmig van oordeel dat de onafhankelijkheid van Tripolitanië en Cyrenaika een natuurlijke en rechtvaardige zaak is. Egypte moet volledige souvereiniteit krijgen en de Britsche troepen moeten tot den laatsten man worden teruggetrokken. De andere Arabische staten moeten in hun streven naar volkomen onafhankelijkheid ondersteund worden. (N.Z.Zt.)

Uit het bovenstaande blijkt, dat de Arabische Liga zich verzet tegen de Russische aanspraken op een trusteeship over Tripolitanië. (red. K.H.A.)
(V. b. Arabische Liga: 6591 G; Palestijnsche kwestie: 6729 H; Eg.-Br. besprek.: 6728 A)

Polen

A. Boerenpartij tegen afschaffing van Senaat —

4 Juni — De Poolsche boerenpartij, waarvan de vice-premier Mikolajczyk de leider is, heeft besloten haar aanhangers aan te raden bij het a.s. referendum „neen" te stemmen op de vraag of de senaat afgeschaft dient te worden, zooals door het door de communisten geleide blok wordt voorgestaan. De vragen over de nationalisatie, de agrarische hervorming en over Polens nieuwe Westelijke grenzen zal zij bevestigend beantwoorden. (Reuter - N.R.C.)
(V. b. Boerenpartij: 6738 F)

Roemenië

B. Engelsche en Amerikaansche protestnota's —

1 Juni — De regeeringen van Engeland en de Ver. Staten hebben op 27 Mei protestnota's gezonden aan den Roemeenschen minister van Buitenlandsche Zaken. Beide nota's zijn zeer scherp van toon. De Roemeensche regeering wordt er van beschuldigd zich niet gehouden te hebben aan de overeenkomst van Moskou, zich schuldig te maken aan schending van de vrijheid van pers, van spreken van vergadering en van godsdienst. Met nadruk wordt er op gewezen, dat de Roemeensche regeering nog geen tijdstip voor de vrije algemeene verkiezingen heeft gepubliceerd. (N.Z.Zt.)
(V. b. 6594 E; besl. v. Moskou: 6576 G)

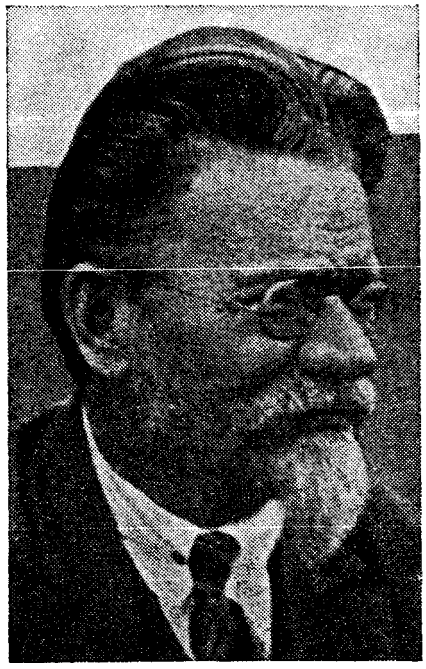
C. Antonescu terechtgesteld —

3 Juni — De voormalige dictator van Roemenië, Antonescu, zijn broeder Mihail en eenige andere fascistische leiders zijn op 1 Juni door een vuurpeleton geëxecuteerd, nadat Koning Michael hun verzoek om gratie had afgewezen.
(Alg. H.bl.) **(V. b. Antonescu 6438 A)**

Rusland

D. Michail Kalinin overleden —

4 Juni — Michail Iwanowitsj Kalinin, die tot Maart 1946 president van den Oppersten Sovjet en daarmee president van de Sovjet-Unie was, na een langdurige ziekte, overleden.
Kalinin, die in 1875 werd geboren, was een der veteranen der Russische revolutie. Hij was de zoon van een kleinen boer en op zeer jeugdigen leeftijd trok hij naar de stad. Daar kwam Kalinin in aanraking met de eerste revolutionnaire arbeidersgroepen, waarbij hij zich onmiddellijk aansloot.
Al spoedig begon Michail Kalinin naam te krijgen onder de arbeiders maar werd hij tevens bekend bij de Tsaristische politie en verschillende malen werd hij gearresteerd en naar Siberië gestuurd. Op voorstel van Lenin werd hij in 1919 benoemd tot president van den Oppersten Sovjet. Dit beteekende, dat hij tevens het staatshoofd van de Socialistische Radenrepubliek werd.

In Maart 1946 trad Kalinin, die aan een ernstige oogziekte leed, af als president en werd in zijn plaats Nikolai Swernik gekozen. Kalinin behield echter zijn plaats in het presidium van den Oppersten Sovjet. (N.R.C. - Whd.)
(V. b. Kalinin: 6534 B)

Vaticaan

E. Radio-toespraak van Z.H. de Paus —

3 Juni — In een toespraak tot het college van kardinalen, die ook door Radio-Vaticana werd uitgezonden heeft Z.H. de Paus op 1 Juni een algemeen overzicht gegeven van de taak van de Katholieke Kerk.

„Onze gedachten gaan terug naar een jaar geleden, toen de oorlog juist ten einde was", aldus de Paus. „In de harten van alle menschen leefde toen groote hoop, doch thans beseffen wij, dat wij er goed aan gedaan hebben de wereld toen te waarschuwen. De weg naar den werkelijken vrede is lang en moeilijk. Wij hebben den indruk dat die vrede op het oogenblik verder en verder terugwijkt. Geen waarlijke vooruitgang naar den werkelijken vrede kan gemaakt worden totdat de bedreiging van geweld en politieken en economischen druk van ons weggenomen is.
Het is altijd de groote taak van de Kerk geweest, in een iegelijk het gevoel voor rechtschapenheid, gematigdheid en eerbied voor waarheid en recht in te prenten. Deze taak is des te dringender in tijden van verwarring en crises.
Wij hebben berichten uit de geheele wereld voor ons en in spijt van alle tegenspraak en van alle fouten die zijn begaan, kunnen wij vaststellen, dat de Kerk in Haar geheel inwendig en uitwendig sterk en één is.
Het is van cardinaal belang in dit oogenblik, dat de katholieken en allen, die in een persoonlijken God gelooven, zich door niets ter wereld laten intimideeren en het bewustzijn van hun eigen kracht behouden. Zij moeten zich daarom bewust zijn, wat zij, en zij alleen, kunnen bijdragen tot het herstel van de wereld, omdat dit herstel nooit zal slagen, als het niet gegrondvest is op recht, orde en vrijheid. Met vrijheid bedoelen wij die ware en goede vrijheid, welke in harmonie is, met het welzijn van elk volk in het bijzonder en van de geheele volkerenfamilie in het algemeen. Deze vrijheid heeft de Kerk altijd voorgestaan en verdedigd".
De H. Vader deed een beroep op de Italianen en Franschen bij de verkiezingen te toonen of deze twee naties, zullen blijven staan op de vaste rots van het Christendom, of dat zij hun lot zullen toevertrouwen aan de onmogelijke almacht van een materialistischen staat zonder God.
De Paus deed daarna een beroep op de overwinnende naties om de honderdduizenden krijgsgevangenen en verplaatste personen zoo spoedig mogelijk te hulp te komen. Het is waar, dat het internationale recht de overwinnaars niet verplicht hen voor het sluiten van den vrede vrij te laten. De Paus hoopte echter, dat de zedelijke en geestelijke nooden van hun familieleden en de heilige rechten van het huwelijk en het gezin zwaarder zouden wegen, dan wetteksten. (N.D.)
(V. b. 6586 K)

Ver. Staten

F. Stalin twee maal uitgenoodigd voor bezoek aan Washington —

1 Juni — Tijdens een persconferentie onthulde President Truman, dat hij Stalin twee maal had uitgenoodigd voor een bezoek aan Washington, de eerste maal tijdens de vorig jaar gehouden conferentie te Potsdam, de tweede maal in den introductiebrief, die door den Amerikaanschen Ambassadeur in Rusland, W. Bedell Smith, op 4 April te Moskou was afgegeven.
Beide malen had Stalin geweigerd, verklarende dat zijn arts hem had medegedeeld, dat zijn zwakke gezondheid een dergelijke lange reis niet toeliet. (Usis)
(V. b. Truman 6722 D; Stalin 6722 B)

G. De Poolsche generaal Bor (Komarowski) in New York - diplomatiek incident —

28 Mei — De stad New York heeft een officieele ontvangst georganiseerd ter eere van den leider van den opstand in Warschau in 1944, generaal Komarowski (meer bekend onder den naam Generaal Bor). Tijdens een door Burgemeester O'Dwyer aangeboden banket, begroette de plaatsvervangende secretaris-generaal der Vereenigde Volken, John Huston den Generaal „in naam der Ver. Volken".
Zoowel de Poolsche gedelegeerde bij de U.N.O., Lange, als de Russische, Gromyko, hebben bij den Secretaris-Generaal Trygve Lie hiertegen geprotesteerd, daar Gen. Bor (die weigert de regeering der Poolsche Republiek te erkennen), als een „vijand van het Poolsche volk" beschouwd moet worden en zijn optreden in de Ver. Staten een „deel is van een openlijke propaganda-actie voor een derden wereld-oorlog. (N.Z.Zt.)
(V. b. Opst. Warschau 6069 D)

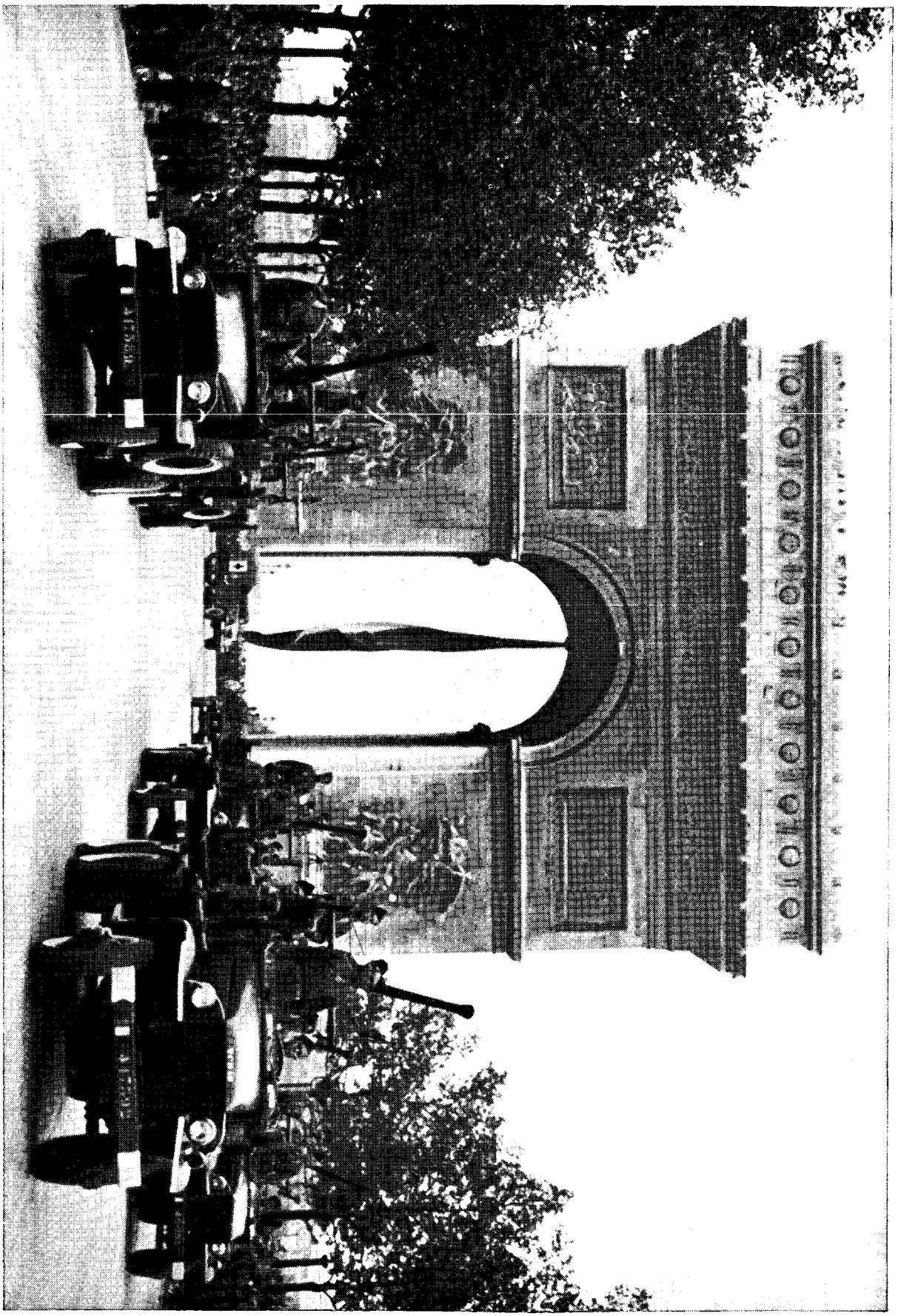

Foto boven: Het nieuwe type machine dat de K.L.M. in de toekomst op alle lijnen zal gaan gebruiken: „The Flying Dutchman".

Beneden: Het vertrek van het eerste vliegtuig in den geregelden dienst der K.L.M. op New-York. (Zie: 6740 G)

(foto Anefo)

Op 12 Mei vierde Frankrijk den V.E.dag. De foto toont een défilé van gemotoriseerde troepen te Parijs. (foto Anefo)

A. Tweede Kamer - mr. Van Schaik voorzitter - voorzitters afdeelingen - nieuw lid —

7 Juni — In de op 6 Juni gehouden vergadering der Tweede Kamer heeft mr. J. R. H. van Schaik het voorzitterschap aanvaard. (N. D.)

Tot voorzitters der afdeelingen werden benoemd de heeren Van der Goes van Naters (P. v. d. A.), Schouten (A. R.), Tilanus (C.-H.), Romme (R.-K.), en Wagenaar (comm.). Voor het eerst is een communist voorzitter van een afdeeling. (V. V.)

De heer H. Ruyter (K. V. P.) heeft in verband met een ernstige ziekte het lidmaatschap van de Tweede Kamer niet aanvaard. Hij wordt opgevolgd door den heer B. A. A. Engelbertink. (Msb.)
(De heer Ruyter is inmiddels overleden). **(V. b. 6755 A)**

B. Kleeding - prijzenbeschikking - exportbureau Kleedingindustrie —

Een behoorlijk afgewerkt driedeelig colbertcostuum zal volgens een nieuwe prijzenbeschikking heerenmaatkleeding, te Amsterdam, Rotterdam en Den Haag ca. ƒ 125 mogen kosten (bij een stofprijs van ƒ 8 p. m.) en in alle overige gemeenten ƒ 105.

Er zijn vier klassen van afwerking bepaald, waarvoor uiteraard verschillende prijzen gelden. De kleermakers echter, die op grond van een betere afwerking een hoogeren prijs dan de genoemde willen berekenen, moeten hiervoor schriftelijke toestemming hebben van het directoraat-generaal van de prijzen.

Een nieuwe damesmantel in het meest voorkomende „z.g. „middengenre", dat ca. 60% van de geheele productie uitmaakt, zal volgens een in de Staatscourant gepubliceerde beschikking gemiddeld ƒ 50 mogen kosten; mantels in het „populaire genre" ongeveer ƒ 33, terwijl voor het betere genre de prijzen uiteraard zeer uiteenloopend en veel hooger zijn. (Alg. H.bl. - 18 Mei)
(V. b. Prijzenbesch. 6667 D)

7 Juni — Het belang inziende van export, heeft de Amsterdamsche Vereeniging van Confectiefabrikanten het initiatief genomen tot oprichting van een exportbureau. Samenwerking met de Bedrijfsgroep Kleedingindustrie heeft er toe geleid, dat dit bureau thans den vorm krijgt van een landelijke organisatie onder den naam: Exportbureau der Nederlandsche Kleedingindustrie. Het doel daarvan is alles te doen wat den export van geconfectionneerde artikelen op het gebied van dames- en heeren-, boven- en onderkleeding kan bevorderen. Het bureau is gevestigd te Amsterdam. (Alg. H.bl.)

C. Oliewinning in Drente en annexatie —

De directie der Kon. Olie zou de aandacht der autoriteiten gevestigd hebben op het belang van annexatie van terreinen, oostelijk van de Nederlandsche grens, welke een voortzetting vormen van de olievelden in de omgeving van Coevorden. De productie, welke thans in Drente circa 100 ton per dag oplevert zou opgevoerd kunnen worden met 300 ton uit Duitschland. (Kees. Fin. Arch. - 29 Mei) **(V. b. oliewinning 6470b; annexatie: 6557 B)**

D. Kustvaartuigen weer aan reeders —

8 Juni — De Nederlandsche kustvaartuigen zullen na 30 Juni a.s. niet langer op tijd-charter voor de Regeering varen, doch weder geheel ter beschikking van de reeders worden gesteld. (Msb.)

E. Indexcijfers kosten van levensonderhoud voor arbeidersgezinnen —

1938-39 = 100 *)

	Totaal	Voeding	Kleeding	Schoeisel	Reiniging	Woninginr. en huisraad	Overige uitg.
1939:	101.9	101.7	107.9	110.2	107.7	106.7	100.4
1944: Januari/Juli			279.8	244.9	189.0	232.0	116.0
1945: September	161.8	165.6	325.2	296.0	234.3	308.6	121.3
December	166.2	169.1	310.5	315.8	279.5	299.6	127.2
1946: Maart	170.1	174.7	308.9	321.6	303.4	301.4	128.6
April	173.2	181.8	316.9	326.9	303.4	302.1	128.0

*) Gemiddelden in zes gemeenten t.w. Groningen, Enschede, Eindhoven, Tilburg, Dongen en Heerlen. Tot en met 1944 zijn deze cijfers samengesteld in de veronderstelling, dat hetzelfde werd aangeschaft als in 1935-36, in welke periode een budgetonderzoek werd gehouden. Van September 1945 af zijn echter de niet verkrijgbare artikelen uit de berekening weggelaten. (Stat. Bull. C.B.S. - 12 Juni) **(V. b. 6678 I)**

F. Voedselvoorziening - suiker, vet en haring —

8 Juni — Nadat onlangs was medegedeeld, dat voorloopig geen suiker in distributie gebracht zou worden, heeft minister Mansholt op een persconferentie verklaard, dat de voedseltoestand in ons land reeds critiek was, vooral wat de vet- en suikerpositie betrof, vóórdat de havenstaking uitbrak. De verlaging van het suikerrantsoen was dan ook geen truc om de staking te breken. Om het tekort aan suiker in te halen, moet men thans naar andere middelen uitzien. Daarom zal de ruwe suiker worden gelost door vrijwilligers en soldaten, en onmiddellijk in distributie worden gebracht. Deze ongeraffineerde suiker is niet in thee te gebruiken, echter wel in koffie.

Voorts zullen er, als we de grondstoffen voor de vetvoorziening uit Indië niet spoedig krijgen, ernstige moeilijkheden ontstaan. De rantsoenen kunnen nu nog op peil gehouden worden door het doen lossen door vrijwilligers.

De prijs van de haring, welke ƒ 200 à ƒ 400 per kantje was, is teruggebracht op ƒ 35 per kantje. Dit zal de maximumprijs worden, welke dan nog vier maal zoo hoog is als die van voor den oorlog. Voor de consumenten komt dan de haring beschikbaar voor acht cent. (Tijd)
(V. b. Mansholt 6741 A; suiker 6668 C; haringvisscherij 6692 E; havenstaking 6757 D)

G. Postverkeer met Duitschland —

11 Juni — Volgens mededeeling van den directeur-generaal der P.T.T. is verzending van post naar Duitschland thans weer mogelijk. De verzending is echter aan verschillende bepalingen onderworpen. (Msb.)**(V. b. 6757 B)**

H. Ontwerp „Wet Belastingherziening 1946" —

13 Juni — Minister Lieftinck heeft bij de Tweede Kamer een ontwerp „Wet Belastingherziening 1946" ingediend. Dit beoogt een verzwaring van den aanslag voor de hoogere en een verlichting voor de lagere inkomens. Voor ongehuwden is het voorgestelde tarief iets milder dan het bezettingstarief. Voor gehuwden zonder kinderen wordt het belastingvrije inkomen met 1/3 verhoogd tot ƒ 1.000. De loonbelasting zal zooveel mogelijk bij de inkomstenbelasting moeten aansluiten.

Bij de vermogensbelasting zal het verschil tusschen ongehuwden en gehuwden worden verkleind, eenerzijds door een verhooging voor het belastingvrije vermogen der ongehuwden van ƒ 7.500 tot ƒ 10.000 en een verlaging van het belastingvrije vermogen per kind van ƒ 7.500 tot ƒ 5.000.

De omzetbelasting zal — onder uitsluiting van de eerste levensbehoeften — worden verhoogd van 2 op 3%, waardoor de opbrengst van deze belasting geschat wordt met ƒ 95 millioen te zullen toenemen, terwijl men van de wederinvoering van de weeldebelasting een bate van ƒ 35 millioen verwacht.

Successierechten in de rechte lijn worden verhoogd.

De Vennootschapsbelasting wordt tot 25% verlaagd. De opbrengstvermindering wordt op ƒ 15 millioen geraamd. De Vermogensbelasting op lichamen wordt verlaagd (geschatte daling ƒ 22 millioen).

Een gedeelte van de reserveeringen — voor financiering uit eigen middelen en voor compensatie van toekomstige verliezen — zal van heffing worden vrijgesteld, waarvoor een belastingverlaging, van ƒ 100 millioen wordt geraamd.

Ondernemingsbelasting zal tot landbouwbedrijven worden uitgebreid, wat een extra-bate van ƒ 30 millioen moet opleveren.

In totaal schat men, dat de belastingopbrengsten met circa ƒ 25 millioen zullen toenemen.

Inkomstenbelasting

De nieuwe tarieven van de inkomstenbelastingen beteekenen voor sommigen een belastingverlaging, voor anderen een belastingverhooging (zie staat op pag. 6764), doch minister Lieftinck heeft er voor gezorgd, dat de totale opbrengst gelijk bleef. Volgens de bestaande tarieven werden de ongehuwden te zwaar belast, terwijl de groote gezinnen relatief te weinig in de belastingen bijdroegen. Ook gehuwden zonder kinderen, die een inkomen hebben van minder dan ƒ 7.000 per jaar, komen in een gunstiger positie. Het belastingvrije minimum wordt voor hen tot ƒ 1000 verhoogd. De kinderaftrek wordt eenigszins verruimd voor de zeer hooge inkomens. Een sterker verlaging der inkomstenbelasting is thans nog niet mogelijk, doch de minister vertrouwt, dat deze over eenige jaren wel zal kunnen plaats hebben.

Omzetbelasting

Minister Lieftinck bepleit voorts een verhooging van de omzet-belasting. Hij wil het percentage van twee op drie procent verhoogen. Dit moet echter gepaard gaan met een vrijstelling daarvan voor eerste levensbehoeften als aardappelen, melk en brood. De weeldebelasting, welke in 1940 was komen te vervallen wordt zij het in eenigszins gewijzigden vorm en met een aanmerkelijk hooger tarief weer ingevoerd. De hoogte van het percentage van heffing zal worden vastgesteld door de Kroon, met dien verstande dat niet hooger kan worden gegaan dan vijf en twintig procent.

De schepen der binnenvaart en luchtvaartuigen wil men van de omzetbelasting vrijstellen. Er wordt echter wel voor gezorgd dat de binnenscheepvaart niet boven het vervoer per trein, motorrijtuig, etc. wordt bevoordeeld. Het internationale vervoer van goederen wil de minister niet in de heffing van omzetbelasting betrekken.

De inkomstenbelasting volgens het nieuwe wetsontwerp

Zuiver inkomen	ongehuwden		gehuwden		1 kind		2 kinderen		3 kinderen		4 kinderen		7 kinderen	
	nieuw	oud	nieuw	oud	nieuw	oud	nieuw	oud	nieuw	oud	nieuw	oud	nieuw	oud
1.200	53,40	96,80	16,90	57,20	—	36,30	—	17,60	—	—	—	—	—	—
1.800	162,50	199,65	95,60	133,10	50,60	105,60	19,60	80,30	2,40	57,20	—	—	—	—
2.400	298,00	364,65	198,50	243,10	131,50	190,30	78,80	147,40	40,10	112,20	14,50	68,20	—	—
3.000	455,00	589,05	319,00	392,70	239,50	316,80	161,50	243,10	96,70	180,40	51,50	112,20	—	—
3.600	629,00	816,75	454,50	544,50	362,50	443,30	273,00	354,75	186,00	266,20	102,90	159,77	—	—
4.200	760,00	968,55	556,50	645,70	457,50	544,50	366,00	443,30	264,50	342,10	171,00	206,20	—	—
5.500	1.283,00	1.537,80	965,00	1.025,20	840,00	873,40	717,00	721,60	595,50	607,75	475,00	455,95	125,60	86.35
6.100	1.512,00	1.765,50	1.145,00	1.177,00	1.011,00	1.025,20	879,00	873,40	746,00	721,60	616,00	569,80	236,00	147.40
7.000	1.900,00	2.107,05	1.452,00	1.404,70	1.302,00	1.252,90	1.154,00	1.101,10	1.008,00	949,30	862,00	797,50	718,00	342.10
10.000	3.260,00	3.341,25	2.529,00	2.227,50	2.336,00	2.062,50	2.144,00	1.897,50	1.953,00	1.732,50	1.763,00	1.567,50	1.199,00	1.101.10
20.000	8.034,00	9.680,00	7.049,00	6.468,00	6.807,00	6.154,50	6.766,00	5.857,50	6.385,00	5.560,50	6.085,00	5.263,50	5.367,00	4.471.50
50.200	29.495,00	32.780,00	24.891,00	25.459,50	24.771,00	25.063,50	24.495,00	24.667,50	24.219,00	24.271,50	23.944,00	23.875,51	23.118,00	22.291.50
75.000	48.134,00	51.953,00	41.848,00	41.893,50	41.644,00	41.497,50	41.439,00	41.101,50	41.235,00	40.705,50	41.030,00	40.309.50	39.827,00	39.121.50
100.000	66.944,00	71.126,00	59.947,00	60.500,00	59.651,00	60.500,00	59.354,00	60.142,50	59.058,00	60.142,50	58.760,00	59.680,50	57.872,00	58.294.50
124.600	85.394,00	89.089,00	78.245,00	75.383,00	77.945,00	75.383,00	77.765,00	75.383,00	77.345,00	75,383,00	77.046,00	75.383,00	76.146.00	75.383.00

Vennootschapsbelasting

De vennootschapsbelasting zal over de (boek)jaren, welke na 31 Dec. 1944 eindigen tot 25% verlaagd worden. Hieromtrent wordt in de toelichting nog opgemerkt, dat ook vóór den oorlog in het grootste van de niet-Europeesche deelen van het Koninkrijk de vennootschapsbelasting naar een tarief van 25% werd geheven.

De vermogensbelasting voor lichamen zal van ƒ 5 tot 0.50 per ƒ 1000 worden verlaagd, terwijl het minimum bedrag van ƒ 120, hetwelk verschuldigd is door binnenlandsche vennootschappen, welker kapitaal geheel of ten deele in aandeelen is verdeeld, zal worden teruggebracht tot ƒ 6. Voorgesteld wordt deze vermogensbelasting na 1 Jan. 1947 geheel af te schaffen.

Voorts mag voor het eerst bij het einde van het boekjaar, dat in of met 1946 afloopt, onder de aftrekbare passiva een onbelaste reserve worden opgenomen. Dit geldt zoowel voor hen, die belastingplichtig zijn voor de inkomstenbelasting, als voor lichamen, welke onder de vennootschapsbelasting vallen. Deze onbelaste reserve mag ten hoogste 20% bedragen van de waarde der lichamelijke zaken, welke voor de uitoefening van het bedrijf worden gebruikt of van de op deze zaken gevestigde zakelijke rechten en 10% van de waarde der bedrijfsvoorraden, alsmede 10% van de waarde der overige activa. Hiermede wordt een plafond aangegeven, waarboven de onbelaste reserve niet kan stijgen. Dit plafond is echter niet altijd even hoog en varieert naar den omvang van het bedrijf.

Voorts wordt nog overwogen de onder de bezetting ingevoerde commissarissenbelasting te doen verdwijnen en de opbrengst van commissariaten zwaarder te treffen in de inkomstenbelasting. Ook afschaffing van het Besluit op de Dividendbeperking 1941 met zijn — thans niets meer opleverende — superdividendbelasting en herkapitalisatiebelasting is bij den minister in overweging. (Par.)

(V. b. 6699)

Nederland

A. Luchtvaart - oprichting van één enkele vliegtuigfabriek - opdracht voor Fokker —

In Augustus 1945 wendde de directie van de N.V. Ned. Vliegtuigenfabriek Fokker zich tot de regeering met het verzoek een principieele uitspraak te doen over het probleem van de vliegtuigindustrie.

Was het n.l. vóór den oorlog reeds moeilijk voldoende opdrachten te krijgen, om een regelmatige bezetting van de fabriek te handhaven, nà den oorlog kwam hierbij de onzekerheid met betrekking tot de door leger, vloot en K.L.M. te volgen bestelpolitiek.

Reeds op 20 September ontving de Fokkerfabriek van den Minister van Verkeer en Energie de mededeeling, dat de Regeering een vliegtuigindustrie in Nederland voor de toekomst noodzakelijk achtte. De wijze waarop de regeering steun zou verleenen werd afhankelijk gesteld van het advies van een te zelfder tijd ingestelde Interdepartementale Commissie, onder voorzitterschap van den Oud-Minister van Waterstaat, Ir. Th. P. Tromp.

Na kennis genomen te hebben van het in Maart j.l. uitgebrachte rapport van deze commissie, nam de regeering een beslissing, die als volgt kan samengevat worden:

Oprichting van één enkele vliegtuigfabriek in Nederland, waarin de bestaande fabrieken dienen op te gaan.

Het in uitzicht stellen van financieelen steun voor ontwikkelingskosten van nieuwe vliegtuigtypen.

Door dezen steun worden de betrokken fabrieken tevens in staat gesteld, om, zonder verdere kapitaal-intering, het tot nu toe gevoerde beleid voort te zetten.

Door de regeering is als vertrouwensman aangewezen de voorzitter van de bovengenoemde interdepartementale adviescommissie, Ir. Th. Tromp, die tot taak zal hebben de regeering bij te staan bij het nader uitwerken van deze beslissing.

Samenhangend met het regeeringsbesluit, ofschoon er geen deel van uitmakend, omdat het in dit geval alleen de Fokkerfabriek betreft, kan nog worden vermeld, dat de regeering een bijdrage heeft toegezegd, waardoor het mogelijk zal zijn, ondanks de nog onvolledige fabrieksuitrusting, de opdracht tot den bouw van 100 eenmotorige vier-persoons zakenvliegtuigen type F-25, die de Frits Diepen Vliegtuigen N.V. bereid is te geven, te aanvaarden.

(Vliegwereld 15 Mei, 1 Juni) **(V. b. 6450 A)**

B. Persconferentie bij de Ned. Bank - de deviezenpositie - dollar- en pondensaldi —

13 Juni — Evenmin als in een moderne, op zedelijke grondslagen opgebouwde samenleving de verdeeling van voedsel bij dreigenden hongersnood kan worden overgelaten aan de vrije markt, evenmin kan thans, nu ons land letterlijk hongert naar buitenlandsche goederen, de verdeeling der deviezen worden overgelaten aan het vrije spel der economische krachten, aldus deelde dr. M. W. Holtrop, de nieuwe president van de Nederlandsche Bank in een persconferentie — een novum in de geschiedenis van de Nederlandsche Bank — mede.

In 1946 zal voor ƒ 2 à ƒ 2.3 milliard moeten worden ingevoerd tegen een export van 600 à 700 millioen. Daar onze dienstenbalans — scheepvaartdiensten, verzekeringsdiensten enz. — nauwelijks eenig overschot zullen vertoonen, zal het tekort van 1400 à 1600 millioen op de een of andere wijze moeten worden aangezuiverd. Onze export dekt den import slechts voor ongeveer 30% wat zeer ongunstig genoemd kan worden. In 1938 bedroeg dit percentage 74, terwijl het voor Engeland nu 69, voor België 52 en voor Frankrijk 28 bedraagt.

Ons land zal daarom den import zoo gering mogelijk moeten houden en den export zooveel als maar eenigszins mogelijk opvoeren, terwijl wij verder buitenlandsche credieten zullen moeten opnemen (wat tot dusver tot een bedrag van ongeveer twee milliard gulden is geschied). Ten slotte zal een gedeelte van onze buitenlandsche beleggingen geliquideerd moeten worden.

Daar de vrije economie over geen mechanisme beschikt dat catastrofale evenwichtsverstoringen op dit moment op maatschappelijk aanvaardbare wijze kan herstellen, moet een stelsel van in- en uitvoervergunningen worden geschapen, terwijl het geheele deviezenverkeer onder contrôle van de Nederlandsche Bank moest worden gesteld. Deze maatregelen vormen de onmisbare voorwaarde voor het herstelprogramma van ons land.

In dit verband wees dr. Holtrop er op, dat het zeer te betreuren valt, dat de aanbieding en inlevering van $- en £-vorderingen zoo traag geschiedt. Dit remt het herstel in hooge mate. De president deelde mede, dat binnenkort een wijziging in de blokkeeringsbepalingen van aangeboden $ en £ is te verwachten. De tegenwaarde van vrijwillig ten verkoop aangeboden vreemde valuta zal worden afgerekend voor 40% op vrije en voor 60% op geblokkeerde rekening.

(Par.) **(V. b. 6755 D)**

C. Bedelbrieven naar Amerika - de H.A.R.K. —

8 Juni — Het ministerie van sociale zaken deelde mede, dat talrijke Nederlanders zich niet ontzien hebben bedelbrieven naar Amerika en andere landen te schrijven, waarin zij zich tevens beklagen over de onbillijkheid bij de verdeeling der reliefgoederen. Met kracht dient dit euvel bestreden te worden met het oog op de ernstige schade die door dergelijke klachten aan den naam van ons land in den vreemde wordt berokkend. Er wordt op gewezen dat uitsluitend de stichting Nationale H(ulp) A(ctie) R(oode) K(ruis) belast is met de verdeeling.

Tot heden heeft de H.A.R.K. ruim tien millioen stuks goederen uit het buitenland ontvangen en onder de bevolking verdeeld. Aanvankelijk, tot October 1945, is dit buitenlandsche reliefgoed uitsluitend naar de zgn. noodgebieden gegaan. Na dien datum heeft men ook het overige deel van Nederland, althans voor wat betreft kleeding en schoeisel, in de hulpverleening betrokken, al wordt bij de procentsgewijze verdeeling nog altijd extra rekening gehouden met de noodgebieden. Alleen al in deze noodgebieden was volgens de cijfers van het Commissariaat Noodvoorziening zestig millioen stuks dringend gewenscht.
De H.A.R.K. kan slechts trachten de ergste nooden op het gebied van kleeding, schoeisel, huisraad enz. te lenigen en is uit den aard der zaak gebonden aan de hoeveelheden, welke zij uit het buitenland ontvangt. Dat nu ook de H.A.R.K. niet bij machte is om geheel afdoende te helpen, wekt ontstemming.
Men krijgt achterdocht, en die achterdocht wordt gevoed doordat inderdaad in het groote H.A.R.K.-apparaat met zijn ongeveer 10.000 medewerkers — van wie slechts een zéér klein percentage gesalarieerd wordt — wel eens verkeerde dingen zijn gebeurd, doordat eenige medewerkers zwak in hun schoenen bleken te staan en voor de verleiding zijn bezweken. De Justitie heeft onmiddellijk ingegrepen en het ministerie van Sociale Zaken heeft in volledige samenwerking met de H.A.R.K.-leiding alle maatregelen getroffen, teneinde verdere onregelmatigheden te voorkomen.
Uit het onderzoek van Sociale Zaken is komen vast te staan, dat de bedoeling der buitenlandsche gevers zeker tot haar recht is gekomen en dat voor een verguizing van het H.A.R.K.-apparaat, dat aan het Nederlandsche volk in nood zoovele diensten heeft bewezen en nog bewijst, geen aanleiding bestaat.
(N.R.C. - N. D.)

Nederland

A. Duitschland roofde voor 4 milliard gulden - wat werd teruggevoerd —

12 Juni — De totale waarde van de door de Duitschers uit ons land geroofde goederen, bedraagt ruw geschat 4 milliard gulden op basis van het prijspeil van 1938. Daarvan is, met medewerking van het Commissariaat-Generaal voor de Nederlandsche Economische Belangen in Duitschland, voor een waarde van ca. ƒ 40.000.000 teruggevoerd. Deze kunnen als volgt worden gespecificeerd: Industrieele goederen, machinerieën, fabriksuitrustingen, enz. ƒ 10.000.000. (Hierbij bevinden zich o.a. de inventaris van de Michelinfabriek te 's-Hertogenbosch, die van de aluminiumfabriek te Oudenrijn, van de Gazelle Rijwielfabriek, installaties van Philips, van de Plaatmakerij van de Kon. Ned. Hoogovens enz.).

Binnenvaartschepen	ƒ 5.000.000
Juweelen, diamant, enz. . .	ƒ 1.250.000
Kunstvoorwerpen, waaronder meer dan 1100 schilderijen .	ƒ 16.000.000
Spoorwegmaterieel	ƒ 8.000.000

(Comm.) **(V. b. 6749 I)**

B. Het probleem Nederland-Duitschland - de positie van de Ned. havens —

10 Juni — In een voor den Ned. Wereldomroep uitgesproken causerie over „De economische betrekkingen tusschen Nederland en Duitschland", zeide het hoofd van den Persd. van het Min. van Handel en Nijverheid Drs. M. Weisglas o.m., dat wij niet vergeten moeten, dat Duitschland een buurstaat van ons is en blijft. „Dat houdt in, dat handelsverkeer met dat land onvermijdelijk is. Dit is geen misplaatste vergevingsgezindheid. Dit is zuiver eigen belang. En wat toonen de feiten?
Deze toonen, dat wij tegenover een niet onaanzienlijken invoer van steenkolen uit de Duitsche gebieden nauwelijks eenigen uitvoer kunnen stellen, en dat onze havens door de geallieerden in hooge mate worden genegeerd ten voordeele van de Duitsche havens. Ja, dat we voor goederen, die we uit Duitschland invoeren, zelfs dollars moeten betalen." Om de bevolking voor hongersnood te vrijwaren, moeten n.l. levensmiddelen, in het bijzonder graan, uit Amerika ingevoerd worden, hetgeen dollars kost. Hiertegenover dient Duitschland goederen uit te voeren, waarvan de opbrengst aan de geallieerden, ten goede moet komen. Aangezien deze voedselleveranties Engeland en Amerika dollars kosten, wenschen deze landen, dat de opbrengst van den uitvoer uit Duitschland ook in dollars betaald wordt. Dit leidt er toe, dat het geallieerde bestuur er op uit is deze opbrengst zoo groot mogelijk te doen zijn. Hiertoe wordt de uitvoer uit Duitschland bevorderd, de invoer naar Duitschland besnoeid en het gebruik van andere havens dan Duitsche, beperkt. In de practijk beteekent dit, dat Hamburg, Bremen en Embden voorrang krijgen boven Rotterdam en Amsterdam.
De Nederlandsche Rijnvaart, die de belangrijkste van alle landen was, en voor onze havens een der hoofdbronnen van hun welvaart, wordt hierdoor ten zeerste geschaad. Met groote moeite kunnen we groente en andere goederen naar Duitschland uitvoeren.
We willen dit, omdat we de uit Duitschland ingevoerde steenkool liever betalen met groente, die anders bederft, dan met voor ons zoo kostbare dollars. Inmiddels is een regeling getroffen, waardoor dit laatste inderdaad mogelijk is.
„Ons handelsverkeer met Duitschland verloopt traag en ondervindt veel moeilijkheden. De vergoeding van onze schade is onzeker en ongewis. De terugvoer van Nederlandsche gestolen eigendommen verloopt niet onbevredigend, maar slechts een klein deel vinden we terug. Het probleem Duitschland is in wezen een internationaal vraagstuk, waarbij onze Regeering niet na zal laten ons standpunt naar voren te brengen en te verdedigen." (Comm.)
(V. b. Geall. pol. t.a.v. D.l. 6759; Ned. nota 6694 A; Toekomst Rd. haven 6685 B; Critiek Burgem. Oud 6702 G)

C. Dr. Goedewaagen gearresteerd

11 Juni — Dr. T. Goedewaagen is dezer dagen in Duitschland gearresteerd in de Engelsche zone. De voormalige secretarisgeneraal van het N.S.B.-departement van Volksvoorlichting en Kunsten was ondergedoken in het administratieve apparaat van het geallieerde hoofdkwartier te Hannover. (Tr.)
(V. b. dr. T. Goedewaagen 6401 K)

D. Herdenkingsplechtigheid op den Grebbeberg - toespraak van generaal Winkelman —

11 Juni — Op 10 Juni werd op het kerkhof op den Grebbeberg een plechtigheid gehouden ter herdenking van de gesneuvelde soldaten van het 8ste regiment infanterie.
Generaal Winkelman hield hierbij een toespraak, waarin hij een overzicht gaf van den toestand, waarin het Ned. leger kort voor den oorlog en gedurende de vijf oorlogsdagen in Mei 1940 verkeerde. Hij zeide, dat het Ned. leger in dien tijd zeer gedemoraliseerd was door invloeden van bepaalde kerkelijke instanties en vereenigingen, die een sterke anti-militairistische propaganda voerden. Voorts wees hij aan de hand van voorbeelden op het groote verschil in bewapening dat er tusschen het Duitsche en het Ned. leger bestond, toen ons land zich tegen den aanvaller had te verdedigen.
De generaal memoreerde, hoe bij den afsluitdijk, waar het Ned. leger over moderne middelen beschikte, het den Duitschers niet is gelukt door te breken.
„Ware het niet — aldus de Generaal —, dat Rotterdam met algeheele vernietiging werd bedreigd, dan hadden onze troepen zich achter de Hollandsche waterlinie nog langer kunnen verdedigen." (Msb.)
(V. b. Herd. Grebbeberg 6731 G; Winkelman 6488 F en 6579 A)

E. Turnfeest K.N.G.V. —

11 Juni — Op den tweeden Pinksterdag (10 Juni) werd door het Kon. Ned. Gymnastiek Verbond op de Sonsbeekerheide te Arnhem een groot turnfeest gehouden, waaraan 22.000 turners uit alle deelen van het land deelnamen. (A. N. P.)

Ned. O. Indië

F. Soekarno kondigt staat van beleg af op Java en Madoera —

8 Juni — Op 7 Juni heeft Soekarno over den radio-zender van Djokjakarta den staat van beleg afgekondigd voor geheel Java en Madoera. Hij voegde er aan toe: „De bevolking moet zijn voorbereid op alle eventualiteiten, hoewel de besprekingen met de Nederlanders nog steeds voortgang hebben."
Soekarno zeide vervolgens: „Ons land is in gevaar. Indien de Nederlanders onze souvereiniteit niet willen erkennen en mochten trachten ons hun wil op te dringen, dan zullen wij geweld met geweld antwoorden."
Het Indonesische ministerie van voorlichting ontkent, dat deze verklaring de afkondiging van de mobilisatie beteekent. Het betreft hier „slechts een alarmtoestand voor het land." (Tr.)

G. Massamoord op Chineezen - Verklaring van Sjahrir - Chineesche nota aan de Ned. regeering —

5—12 Juni — Chineesche vluchtelingen, die op 5 Juni uit het gebied van Tangerang in Batavia aankwamen, deelden mede, dat Indonesiërs een aantal van naar schatting 1000 Chineesche mannen, vrouwen en kinderen hadden vermoord, die het Tangerang-district, ongeveer 30 km ten W. van Batavia, wilden verlaten. Tangerang ligt in de nabijheid van de Tjisadane-rivier, die de gebieden gecontroleerd door Nederlanders en Indonesiërs van elkaar scheidt.

Het vermoeden, dat deze Indonesische daad verklaard zou kunnen worden, uit het feit dat zich vele Chineezen be-

vonden onder de Ned. troepen die Tangerang opnieuw bezet hebben, wordt door de Ned.-Indische voorlichtingsdienst als onjuist gequalificeerd. Er bevonden zich geen Chineezen onder deze bezettingstroepen.
Op 6 Juni heeft Sjahrir een radio-rede gehouden, waarbij hij uitdrukking gaf aan zijn spijt over dezen massa-moord. Volgens Sjahrir waren deze gebeurtenissen te wijten aan het feit, dat „ons leger gedwongen was om uit Tangerang, dat tot nu toe onder onze contrôle had gestaan, terug te trekken".
Hij besloot zijn rede met de woorden: ‚De strijd ter verdediging van de republiek is geenszins gericht tegen gevaren van buiten af, doch is altijd geweest en zal in de toekomst in nog hooger mate zijn een strijd om de veiligheid in het land".

De Chineesche ambassade in Den Haag heeft op 11 Juni naar aanleiding van dezen massa-moord een protestnota overhandigd.
In deze nota wordt o.a. gezegd:
„De massa-slachting gebeurde op een tijdstip, dat Nederlandsche gewapende strijdkrachten het gezag overnamen in het bewuste gebied, dat door de Indonesische troepen verlaten werd. Daarom waren op dat oogenblik de Nederlandsche strijdkrachten voldoende sterk en ook in de gelegenheid om bescherming te verleenen aan de Chineesche onderdanen in dat gebied.
Derhalve eischt de Chineesche regeering, dat zij, die de misdaad begingen, gestraft zullen worden, dat aan de families der slachtoffers schadevergoeding wordt verleend en dat practische en doeltreffende maatregelen worden genomen om een herhaling van zulke incidenten te voorkomen."
In de nota wordt verder gezegd, dat de Chineesche regeering zich verder het recht voorbehoudt om schadevergoeding te vragen voor éventueel geleden verliezen.
Een zegsman van het ministerie van Buitenlandsche Zaken deelde Associated Press mede, dat een officieel Nederlandsch antwoord op de Chineesche nota pas gegeven kan worden, indien het onderzoek, dat thans ingesteld wordt, ten einde is.
Voor zoover echter tot nu toe kan worden nagegaan, aldus de zegsman, was een groot percentage van de slachtoffers Nederlandsch onderdaan van Chineesche afstamming. Volgens berichten die tot nu toe ontvangen zijn, bevonden zich geen Nederlandsche troepen in het gebied, waar de moorden zijn gepleegd. De zegsman verklaarde ten slotte, dat de Nederlandsche regeering van meening is, theoretisch wel de verantwoordelijkheid te dragen voor gebeurtenissen in het geheele gebied van Nederlandsch-Oost-Indië, maar dat zij in de practijk niet verantwoordelijk gesteld kan worden voor gebieden, die onder het gezag van Sjahrir staan.
(Alg. H.bl. - V.K. - Par.)
(V. b. Sjahrir 6758 C; extrem. 6751 E)

Ned. W. Indië

A. Curaçao - begrooting 1947 —

11 Juni — Na een beraadslaging van drie dagen hebben de Staten van Curaçao de ontwerp-begrooting voor 1947 aangenomen. Het totaal der uitgaven wordt geraamd op ƒ 30.538.497, dat der inkomsten op ƒ 31.380.023. De Staten hebben het voorstel van het gouvernement tot een vrijwillige bijdrage aan Nederland van ƒ 2.240.000 verworpen. Het voorstel van den administrateur van financiën om in het reservefonds zoowel als in het pensioenfonds een millioen te storten, werd aanvaard. De uitgaven voor de schutterij zijn gehalveerd en op ƒ 1.150.000 gebracht. Voorts is voor onderwijs meer dan ƒ 4.500.000 uitgetrokken. Voor openbare gezondheid meer dan een millioen en voor sociale en economische zaken meer dan twee millioen. (Msb.)
(V. b. Curaçao 6758 F; begr. Suriname 6551 M)

Argentinië

B. Perón officieel president - Het nieuwe kabinet - diplomatieke betrekkingen met Rusland —

3-7 Juni — Perón is officieel voor den tijd van zes jaar tot president van Argentinië benoemd. Hij werd in Februari, als candidaat van de partij van den arbeid, tot president gekozen.

Perón

Het nieuwe kabinet is als volgt samengesteld:
Buitenl. Zaken: Juan Atilio Bramuglia; Binnenl. Zaken: Angel Borlenghi; Financiën: Ramon Cereijo; Justitie: Belisarie Gache Piran; Oorlog: Generaal Humberto Sosa Molina; Marine: Kapt. Fidel Anadon; Landbouw: Juan Carlos Picazo Elordy; Openb. werken: Generaal Pistarini.
Perón heeft in zijn programma een plan opgenomen tot nationalisatie van honderden ondernemingen.
Ook in de buitenlandsche politiek heeft hij een ingrijpende koerswijziging aangebracht.
Op 6 Juni werd officieel bekend gemaakt dat Argentinië de diplomatieke betrekkingen met Rusland (sedert 1917 verbroken) hervat had. Reeds eerder waren handelsbesprekingen gehouden.
Het besluit tot hervatting der diplomatieke betrekkingen is des te opmerkelijker wanneer men in aanmerking neemt, dat Rusland gedurende den geheelen oorlog Argentinië als een bondgenoot van de Nazi's heeft gebrandmerkt en toelating tot de U.N. (Ver. Volken) steeds heeft bestreden. Van Russische zijde wijst men erop, dat de hervatting der diplomatieke betrekkingen met Argentinië een einde zal maken aan de bevoorrechte positie die Engeland en Amerika in dit land, op economisch gebied, bezitten.
Eveneens zal de onafhankelijkheid van Argentinië tegenover het „Noord-Amerikaansche imperialisme" versterkt worden. (N. Z. Zt. - Le Monde)
(V. b. Perón 6484 A)

Australië

C. Weigering om reparaties aan de „Piet Hein" te verrichten —

11 Juni — De Ned. gezant in, Australië, baron Van Aerssen, heeft tegenover de pers in Melbourne een verklaring afgelegd inzake de weigering om reparaties te verrichten aan de „Piet Hein". Hij wees erop, dat de torpedojager „Piet Hein" een oorlogsbodem is, die zij aan zij met de Australische marine gestreden heeft voor vrijheid en recht. De Nederlanders zullen niets begrijpen van deze behandeling en zij zullen geneigd zijn deze te beschouwen als een beleediging voor de wapenbroederschap en schadelijk voor de toekomstige betrekkingen tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en het gemeenebest van Australië. (Msb.)
Een detachement van de „Piet Hein" heeft op 10 Juni deelgenomen aan de overwinningsparade in Sydney; de uit 60 Nederlanders en 6 Indonesiërs bestaande troep werd door de menigte toegejuicht. (R.V.D.) **(V. b. 6696 C en 6688 H)**

België

D. Oorlogsverliezen —

6 Juni — Bij het uitbreken van den oorlog beschikte het Belgische leger over ongeveer 260 pantserauto's en 180 vliegtuigen. Ten minste 110 pantserauto's gingen verloren. Op 10 Mei 1940 waren reeds 58 vliegtuigen uitgeschakeld, op 11 Mei werd het vliegwezen door 31 nieuwe verliezen getroffen. Op 18 Mei gingen er nog 22 verloren. Bij de capitulatie bleven er nog 15 vliegtuigen over.
De getalsterkte van het Belgische leger was op 10 Mei 1940 600.000 man, waarvan er 375.000 tot het veldleger behoorden.
Tijdens den achttiendaagschen veldtocht zijn er 6.098 soldaten en officieren gevallen. Daarenboven zijn er 526 militairen als vermist gemeld. Tot heden werden de rechten op pensioen van 8.692 oorlogsinvaliden van 1940 erkend.
Het ministerie van Landsverdediging bezit slechts benaderende cijfers aangaande de Belgen, die den dood vonden in den weerstand tijdens de bezetting en bij de bevrijdingsgevechten.
Er zijn ongeveer 8000 dooden en 3000 vermisten te betreuren. (L. Nieuws)

E. Koopvaardijvloot 1940-1945 —

13 Juni — Blijkens het verslag der Belgische reeders over de oorlogsjaren omvatte de koopvaardijvloot op 1 September 1939 90 schepen met een totale tonnenmaat van 359.234 BRT. Tot aan de bezetting van België gingen 11 schepen verloren van totaal 31.559 BRT. In dien tijd werden evenwel 22 nieuwe schepen gebouwd van totaal 95.674 BRT, zoodat België op 10 Mei 1940 over 101 schepen met 422.949 BRT beschikte. Op 1 Januari was het tonnageverlies t.o.v. 10 Mei 1940 75 pct., tegenover 70 pct. t.o.v. 1 Sept. 1939. (Ec. Voorl.)

Britsch-Indië

F. De Britsche voorstellen - oordeel van Gandhi - door Moslem-Liga aanvaard —

4 Juni — In het weekblad „Harijan" heeft Gandhi het Britsche plan goedgekeurd om de macht in Indië aan een inlandsche regeering over te maken.
In verband met het behoud van Britsche troepen in het land, zegt de Mahatma: „Tijdens de overgangsperiode moeten wij leeren gaan met de hulp van iemand anders, indien wij alleen willen kunnen loopen wanneer we vrij zullen zijn". (Reuter - L. Nieuws)

8 Juni — De Moslem-Liga heeft de voorstellen der Britsche kabinetsmissie aanvaard. Zij zal haar medewerking verleenen bij het tot stand komen der nieuwe constitutie en deelnemen aan de te vormen interimregeering. De leider der Liga, Mohammed Ali Jinnah, heeft volmacht gekregen met den Britschen onderkoning te onderhandelen. De stichting van een onafhankelijken Mohammedaanschen staat, Pakistan, blijft ook nu nog het voornaamste doel der Liga, zoo wordt in een resolutie gezegd. (Reuter - V.V.) **(V. b. confer. 6737 E; Gandhi 6730a en 6688 K)**

China

A. Narcotica als strijdmiddelen tegen de Chineezen —

Gedurende den oorlog importeerden de Japanners van Iran en Turkije uit enorme hoeveelheden narcotica, terwijl in Dairen en Charbin ruw opium verwerkt werd tot het vele malen sterkere morphine en heroïne; alles werd verkocht onder toezicht van Japansche officieren.

Sedert V. J. Day (overwinning op Japan) hebben de Japanners den verkoop van verdoovende middelen, hun eerste en beste wapen tegen de Chineezen, gestaakt.

Het aantal sterfgevallen onder de verslaafden, die plotseling geen verdoovende middelen meer kunnen krijgen, is buitengewoon groot en velen zijn geraakt in een jammerlijken toestand van lichamelijke en psychische ellende; allen zijn als werkkracht volkomen onbruikbaar geworden. Naar schatting is 50% van de bevolking van Moekden verslaafd aan opium, morphine of heroïne.

(Science Digest - Juni '46)

Engeland

B. Lagerhuisdebat over de buitenlandsche politiek —

6 Juni — Tijdens den tweeden dag van de debatten over de buitenlandsche politiek prees Churchill het beleid van Bevin. „Het jaar dat verloopen is sedert het einde van den oorlog — aldus Churchill — werd verduisterd door de mislukking van het gemeenschappelijk overleg en de samenwerking tusschen de drie groote mogendheden, evenals door den achteruitgang van den Britschen invloed. Het zou verkeerd zijn verwijten te richten tot den min. van Buitenlandsche zaken. Wij zijn er van overtuigd, dat hij zijn best gedaan heeft om het hoofd te bieden aan de droevige en gevaarlijke stroomingen, waarmee wij te kampen hebben. Hij vertegenwoordigde met zijn beleid veel van wat wijs en moedig is in het Britsche karakter."

„Ik ben een tegenstander van de socialistische partij, maar ik geef grif toe dat zij veel heeft bijgedragen tot de zaak van den wereldvrede".

Churchill wendde zich tijdens zijn rede herhaaldelijk rechtstreeks tot zijn „ouden oorlogsmakker Stalin". Hij stelde vast, hoe zeer de stemming ten opzichte van de Sovjet-Unie in den loop der laatste twaalf maanden veranderd is. Hij besloot zijn rede met den uitroep:

„Wij waren niet in staat onzen wil op te leggen aan onze geallieerden, maar wij kunnen minstens onze eigen overtuiging duidelijk uitspreken. Dat Duitschland leve, en dat Oostenrijk en Hongarije vrij wezen, dat Italië zijn plaats herneme in het Europeesche stelsel en dat Europa zich opnieuw in alle glorie ontplooie, om door zijn kracht en zijn eendracht, den wereldvrede te verzekeren". (Times) **(V. b. 6760 B)**

Herziening v.h. Engelsch-Egyptische verdrag

C. *Engelands militaire positie in het Nabije Oosten.*

Het is steeds een der grondstellingen geweest van de Britsche buitenlandsche politiek om Egypte nooit door eenige andere mogendheid te laten beheerschen, daar dit Engelands verbindingen met het Nabije Oosten, met Britsch-Indië, en later ook met Australië en Nieuw-Zeeland in gevaar zou hebben gebracht.

Dit was reeds het geval voor de opening van het Suez Kanaal. Om deze verbindingen te verbreken deed Napoleon dan ook zijn inval in Egypte. Maar reeds een maand na zijn landing werd hij door Nelson verslagen.

Na de opening van het Suez Kanaal in 1869 werd Egypte, dat toen nog deel uitmaakte van het Turksche Rijk, onder een door Turkije aangestelden Gouverneur, den Khedive, voor Engeland van nog veel grooter belang. In 1875 kocht Disraeli het grootste deel der aandeelen van het Suez Kanaal op van den in voortdurenden geldnood verkeerenden Khedive Ismail. In 1882 werd Egypte door Britsche troepen bezet, naar aanleiding van een opstand tegen den Khedive door een Egyptische groep, en werd een Britsche Hooge Commissaris in Egypte geplaatst, gedurende de eerste 20 jaar de latere Lord Cromer. Ook zoo bleef Egypte evenwel deel uitmaken van het Turksche Rijk, en bleef de Khedive officieel aan het hoofd. Toen in 1914 Turkije evenwel de zijde van Duitschland koos tegen Engeland, en de Khedive zich toevallig in Stamboel bevond, werd de souvereiniteit van den Sultan opgezegd, en Egypte tot een Britsch protectoraat verklaard. Dit werd ook door andere mogendheden erkend.

In 1922 werd dit protectoraat opgeheven, en Egypte onafhankelijk verklaard onder Koning Foead, de vader van den tegenwoordigen Koning. Tegelijk werd de Soedan onder condominium geplaatst van Egypte en Engeland. Er werd evenwel overeengekomen, dat Britsche troepen ook verder in Egypte zouden blijven om de verbindingen van het Britsche Rijk via het Suez Kanaal te bewaken, en Egypte te verdedigen tegen iedere agressie van derden. Tusschen dezen en den vorigen oorlog was de veiligheid van het Suez Kanaal een belangrijke factor voor Engeland om in vele opzichten tegemoet te komen aan de wenschen der Arabische Staten.

Het Engelsch-Egyptische verdrag van 1936 bepaalde o.a., dat maximum 10.000 Britsche soldaten en 400 piloten in bepaalde deelen van de Kanaalzone zouden blijven ter verdediging van het Kanaal, in samenwerking met Egyptische troepen, en dat Engeland hier tevens marine- en luchtbases zou mogen hebben, tot beide partijen van meening waren, dat Egypte zelf volledig voor de veiligheid kon zorgen. Het verdrag bepaalde verder, dat revisie kon plaats hebben na 10 jaar, indien beide partijen dit wenschten, maar dat zij pas noodig zou zijn na 20 jaar.

Tijdens het allergrootste deel van dezen oorlog was Egypte officieel neutraal, en het verklaarde pas begin 1945 den oorlog aan Duitschland. Het ging zelfs niet in den strijd, toen de vijand aan de grens stond. Egypte verzette zich evenwel niet, dat Engeland hier een zeer groot aantal troepen had, en Egypte tot een der voornaamste bases maakte voor zijn oorlogvoering in het Middellandsche Zeegebied.

In December 1945 zond Egypte een nota aan de Britsche Regeering, dat onderhandelingen zouden worden geopend over de herziening van het verdrag van 1936. Hierbij gaat het voornamelijk om twee eischen van Egypte: evacuatie der Britsche troepen, en de vereeniging met Egypte van den Soedan. Tegen dezen laatsten eisch bestaat onder een deel van de bevolking van den Soedan groote oppositie; zij wenschen of volledige onafhankelijkheid, of een vorm van Britsch protectoraat alleen. Engeland is van meening, dat hier de wensch van de meerderheid der bevolking moet worden gevolgd.

Nog voor de onderhandelingen aanvingen heeft de Britsche Regeering te kennen gegeven, bereid te zijn haar geheele land-, zee- en luchtstrijdkrachten uit Egypte terug te trekken. In plaats daarvan wenscht zij een volledig militair verbond met Egypte voor wederzijdschen bijstand in geval van oorlog of bedreiging met oorlog; hierbij zou Egypte haar eigen onmiddellijke verdediging op zich nemen en de verantwoordelijkheid voor die bases en dat materiaal die Engeland noodzakelijk acht voor de daadwerkelijke handhaving van dit verbond, dat een essentieel onderdeel zou vormen van de Britsche verdedigingspolitiek voor het Midden Oosten. Ook wenscht Engeland tijd voor het inrichten van nieuwe militaire bases in andere deelen van het Midden Oosten, voor het zijn troepen geheel zal terugtrekken.

Dit voorstel van de Britsche Labour Regeering heeft veel critiek gewekt, van de Conservatieven, van de Dominions, en in Egypte zelf. Het Egyptische leger, dat in 1938 niet meer dan 23.000 man omvatte, is, ook al is het later versterkt, zeker niet bij machte om een modernen aanval te weerstaan. Bovendien heeft Egypte zoo goed als geen oorlogsschepen. De Conservatieven hebben dan ook bij monde van Churchill en Eden Minister Attlee heftig aangevallen. De Dominions zijn van meening, dat dit besluit had moeten worden genomen in overleg met hen.

In Egypte zelf blijft de steeds anti-Britsche Wafd-partij krachtige aanvallen op Engeland doen. Maar ook de Egyptische Premier, Sidky Pascha, heeft verklaard, dat het nieuwe verdrag Egypte niet tot militaire samenwerking met Engeland mag dwingen, daar, zoolang Engeland kan beslissen wat voor Egypte een oorlogsbedreiging vormt, dit land aan Engeland blijft overgeleverd. Hij wenscht, dat Egypte een verdrag zal sluiten met den Veiligheidsraad waarbij de Egyptische strijdkrachten en het recht van doortocht door Egypte ter beschikking zouden worden gesteld van dezen Raad. Hij wenscht verder, dat alle Britsche troepen Egypte binnen 6 maanden na sluiting van het verdrag zullen hebben verlaten.

In Engeland is men evenwel van meening, dat dit zeer veel langer zal duren, daar het hier niet alleen evacuatie van troepen betreft, maar ook van enorme militaire installaties, dit in tegenstelling met b.v. de Levantstaten en Perzië. Zooals reeds gezegd werd Egypte n.l. in den oorlog tot een der grootste bases ter wereld, en ook nu nog voorziet het de Britsche troepen in Palestina,

Griekenland, en zelfs Venezia Giulia voor een groot deel van het benoodigde.
Inderdaad heeft Engeland thans, in tegenstelling met 1936, ook andere militaire bases in het Midden Oosten, vanwaar het Suez Kanaal eventueel kan worden verdedigd, waardoor het haar gemakkelijker zal vallen Egypte op te geven. Geen daarvan kan evenwel tegen Egypte opwegen. Zoo zijn er in Palestina sinds eenigen tijd sterke garnizoenen, maar van eigenlijke bases daar is toch geen sprake, zelfs niet bij Gaza. Het onlangs door Engeland met Transjordanië gesloten verdrag (zie 6770 E) bepaalt, dat Engeland daar troepen kan stationneeren. Het aantal zal evenwel waarschijnlijk slechts gering zijn. Indien Engeland ook ten aanzien van den Soedan toegeeft, zal het ook daar geen troepen kunnen handhaven. Verder zijn er Britsche luchtbases in Irak, ten Westen van de Euphraat, maar deze hebben in vredestijd slechts weinig personeel, en de strijdkrachten van Irak zijn ook gering, en telden in 1938 slechts 23.000 man. Bovendien heeft Engeland in Irak, Transjordanië en Saoedi-Arabië reeds alle installaties en uitrustingen, die het daar tijdens den oorlog had, ter beschikking van de plaatselijke Regeering gesteld. Ook is er nog geen vlootbasis, die Alexandrië kan vervangen. Ten slotte is er sprake van het graven van een nieuw kanaal van de Middellandsche Zee naar de Roode Zee, van Gaza naar Aqaba, ter eventueele vervanging van het Suez Kanaal; al zou dit kanaal gereed kunnen zijn, voor het eigendom van het Suez Kanaal in 1969 aan de Egyptische Regeering komt, toch zullen met het tot stand komen er van op zijn minst 10 jaar zijn gemoeid. Aan den anderen kant brengt de ontwikkeling van de lange-afstands wapenen en de mogelijkheid van troepenverplaatsing op groote schaal een volkomen herziening van de tot dusver gevolgde strategie voor het Midden Oosten mee, en wordt thans door Engeland gedacht aan het vestigen van haar voornaamste bases in Oost- en Zuid-Afrika, terwijl de onmiddellijke verdediging van het Midden Oosten kan worden overgelaten aan de bevolking daar.
Een ander probleem, dat het terugtrekken der Britsche troepen zal meebrengen, is b.v., dat zij werk en hoog loon verschaffen aan een zeer groot aantal Egyptische arbeiders, ook nu nog 250.000. Aangezien het Egyptische leger naar alle waarschijnlijkheid niet belangrijk zal worden uitgebreid, zal dit dus een aanzienlijk werkloosheidsprobleem scheppen in Egypte. (Dr. H.e.B.) **(V. b. 6752 I)**

Engeland

A. Labour-congres - Bevin's beleid goedgekeurd - delegatie naar Rusland - fusie met communisten afgewezen - Nederlandsch-Indië —

13 Juni — Tijdens een te Bournemouth gehouden congres van de „Labour Party" heeft het bestuur van deze partij de Russische regeering medegedeeld, dat het er prijs op stelt een delegatie naar Rusland te sturen. Moskou heeft geantwoord dat de Russen deze delegatie met genoegen zullen ontvangen.
Bevin hield wederom een rede over het buitenlandsche beleid, waarbij hij een beroep deed op Stalin en Molotov om te geraken tot vriendschap en samenwerking.
Bevin zeide het pessimisme ten aanzien van de conferentie te Parijs niet te deelen. Hij gaf te verstaan, dat afzonderlijke vredesverdragen zouden afgesloten worden met de as-mogendheden en hun aanhangers, indien de aanstaande besprekingen der „Groote Vier" geen oplossing zouden brengen voor de huidige impasse.
Den eisch tot onmiddellijke toelating van honderdduizend Joden in Palestina, voorgesteld door den president der V. S. en overgenomen door de Anglo-Amerik. commissie, zeide Bevin te verwerpen. Hij wees ook het toepassen van diplomatieke sancties tegen Spanje van de hand. „Een gebaar zonder een positieve politiek er achter is waardeloos", aldus de minister.
Het congres keurde Bevin's beleid goed. De motie, waarin samensmelting met de communistische partij werd voorgesteld, werd verworpen (408.000 vóór, 2.670.000 tegen).
De vice-minister van Buitenl. Zaken, Noel Baker, verklaarde tijdens dit congres dat het zeer onrechtvaardig was te spreken van Nederlandsch imperialisme, zooals dit is gebeurd in één van de ontwerpen der resoluties tegen het gebruik van Britsche troepen in Indonesië.
„Wij moesten naar Indonesië gaan omdat we er door Mac Arthur heen werden gezonden teneinde de Japanners te ontwapenen en geïnterneerden te bevrijden. Wij zijn daarbij gestuit op een beweging bestaande uit vele onverantwoordelijke lieden, die door de Japanners waren bewapend. De Nederlandsche eerste minister heeft goed werk geleverd bij de voorbereiding van een regeling. Het is te hopen, dat de laatste phase in het oplossen van het Indonesische probleem zeer spoedig bereikt wordt."
(Tijd - Dail. Herald - Alg. H.bl.)
(V. b. Buitenl. beleid 6760 B; Fusie met communisten 6672 D)

Frankrijk

B. C.G.T. eischt loonsverhooging —

7 Juni — De onder communistische leiding staande C.G.T., de grootste Fransche vakvereeniging, die ongeveer vijf millioen leden telt, heeft een onmiddellijke en algemeene loonsverhooging geëischt van 25 pct., daar de prijzen, ondanks alle beloften en pogingen van de regeering om het prijspeil te handhaven, onrustbarend gestegen zijn. (Le Monde - L'Humanité)

C. Nieuwe constituante bijeen - regeering-Gouin neemt ontslag - program der M.R.P. —

13 Juni — Op 11 Juni kwam onder voorzitterschap van den 77-jarigen communistischen afgevaardigde Marcel Cachin de nieuwe constituante bijeen. De president van de voorloopige Fransche regeering heeft het ontslag van zijn regeering aangeboden.
Het dagelijksche bestuur van de Fransche republikeinsche volksbeweging, die zich bereid verklaard heeft de vorming van een regeering op zich te nemen, heeft een programma opgesteld. De voornaamste punten zijn:

1) De landbouwproductie opvoeren door een soepele reglementeering; de vrije hand laten aan de sectoren met evenwichtige productie; 2) strijd tegen de zwarte markt; 3) bevorderen van den ruilhandel; 4) modernisatie van de industrieele uitrusting; 5) verhooging van den gezinstoeslag, van de loonen, de salarissen, de pensioenen, en een geleidelijke prijsdaling evenredig met de vermeerdering van de productie; 6) bevordering van den wederopbouw en verzachting van het lot der oorlogsslachtoffers. (Le Monde - L'Aube)
(V. b. 6760 D)

Internationaal

D. Congres Int. Christ. Vakverbond - program van actie - samenstelling bestuur —

Van 4 tot 7 Juni werd te Amsterdam een congres gehouden van het Intern. Christ. Vakverbond. Een program van actie werd vastgesteld, waarvan wij de volgende punten aanstippen:
Zondagsarbeid en nachtarbeid moeten tot het strikt onvermijdelijke beperkt blijven. De arbeiders moeten een wekelijkschen rusttijd van twee opeenvolgende dagen hebben.
Voor zwaren en ongezonden arbeid moeten snelle maatregelen tot verkorting van den arbeidsduur getroffen worden. Voor continubedrijven moet het vierploegen-stelsel worden ingevoerd.
Nachtarbeid voor vrouwen en jeugdige arbeiders onder 18 jaar moet worden verboden. Loonarbeid voor gehuwde vrouwen moet geleidelijk verdwijnen.
Iedere arbeider heeft recht op een minimumloon, toereikend, om hem en zijn gezin een menschwaardig bestaan te verschaffen. Dit loon moet worden aangevuld met gezinstoeslagen. De hoogte van dit minimumloon moet bepaald worden in overeenstemming met de kosten van het levensonderhoud, aan de hand van objectieve, statistische gegevens.
Het loon moet een belooning zijn voor vakbekwaamheid, bepaald volgens wetenschappelijke methoden.
Boven het aldus vastgestelde loon uit moet het aandeel van den arbeider overeenkomen met de waarde van zijn arbeidsprestaties in de waarde van het eindproduct.

In een der vergaderingen sprak de voorzitter van het R.K. Werkliedenverbond A. C. de Bruyn, over de verhouding van het I.C.V. tot Duitschland en tot het Wereldvakverbond. Volgens de heer De Bruyn wordt van geallieerde zijde eenheid van organisatie in Duitschland bevorderd en zelfs bevolen; principieele organisaties worden tegengewerkt. Dit is in strijd met de democratische beginselen met de doelstellingen van den oorlog, die voor de vrijheid gevoerd werd.
De heer De Bruyn stelde vast, dat met het Wereldvakverbond, waarin ook Russen zitting hebben, slechts federatieve samenwerking mogelijk is.

In de slotzitting werd het bestuur als volgt samengesteld:

H. Pauwels, Brussel, **voorzitter (Alg.** Chr. Vakverbond, België); P. J. S. Serrarens, Utrecht, secretaris-penningmeester (Ned. Kath. Arbeidersbeweging); G. Tessier, Parijs (Fransch Chr. Vakverbond); F. P. Fuykschot, Utrecht (Chr. Nationaal Vakverbond, Nederland). De laatstgenoemde twee zullen fungeeren als vice-voorzitter. De zittingsduur is zes jaar. Tot bestuurslid werden gekozen de heeren J. A. Schaafsma, Utrecht (Internationale van Chr. Houtbewerkers en Bouwvakarbeiders); M. Garnier, Parijs (Intern. v. Chr. Spoorwegarbeiders) en Jac. van Buggenhout, Brussel (Intern. van Chr. Mijnwerkers). (Tr. - V.K.)
(V. b. 6412 E)

E. Veiligheidsraad - opvolger van Stettinius —

6 Juni — President Truman heeft den republikeinschen senator Warren Austin benoemd tot opvolger van Stettinius, als vertegenwoordiger der Ver. Staten in den Veiligheidsraad. (Exchange - N.Z.Zt.) **(V. b. 6754 I)**

Internationaal

HET PROCES TE NEURENBERG

Verhoor en Verdediging

Nadat ter zitting van het op 20 November begonnen proces te Neurenberg tegen de oorlogsmisdadigers uit het Duitsche Rijk de dagvaarding was voorgelezen en de aanklacht tegen een groep van personen en organisaties (die terechtstaan wegens a. samenzwering tegen den vrede, b. het voorbereiden en uitvoeren van oorlogsmisdaden, c. het plegen van misdaden tegen de menschelijkheid), uitvoerig was toegelicht, begon op 18 Maart met het verhoor en de verdediging van Goering, een nieuwe phaze in het proces: het afzonderlijk berechten der beklaagden.

„Ik ben bereid, voor mijn geloof in Adolf Hitler te sterven", aldus Goering. „Nadat ik den Führer in zijn persoonlijke eigenschappen had leeren kennen, gaf ik hem de hand, en zeide: „Ik wensch mijn lot aan het uwe te verbinden, wat er ook moge gebeuren". Diep heeft het mij bedroefd, dat de Führer in zijn laatste uren zou hebben moeten gelooven, dat ik hem ontrouw zou zijn geworden". Met deze uitspraak poogde Goering zich op te werpen als leider der beklaagden, wier dikwijls hulpelooze, aarzelende, ontkennende houding den indruk wekte van groote zwakheid. Niettemin is van een gesloten linie bij de verdediging geen sprake geweest: bijna ieder sprak voor zichzelf en niet zelden, zooals Hjalmar Schacht, onder het uiten van krachtige critiek op het nationaal-socialistische regiem in dienst waarvan hij had gestaan. Niettemin traden verschillende strekkingen bij de verdediging aan het licht. a. De poging, om de „Hitlerlegende" in Duitschland levend te houden, is na Goering's verhoor bijna door allen voortgezet. Hoewel de hoogste militairen zich er op beriepen, dat Hitler hun elke bewegingsvrijheid ontnam, en de laatste legerorder van den Führer (van Jan. 1945), gevonden onder de stukken welke Jodl bij zich had, tot bewijs daarvan moest dienen, bleven zij in Hitler „een militair genie" zien (Keitel) en een vertrouwenwekkenden gids. Dientengevolge kon o.a. geen zekerheid worden verkregen aangaande Hitler's mondelinge opdracht, gevangen genomen geallieerde vliegers zonder proces te dooden. b. Bij voortduring heeft de verdediging het Duitsch-Russische verdrag van 28 Augustus 1939 ter sprake gebracht, om te betoogen, dat voor den aanval op Polen — aanleiding voor de Fransche en Engelsche oorlogsverklaring aan Duitschland — de Russen evenzeer de verantwoording dragen als de Duitschers. Volgens den getuige Baron von Weizsäcker hield dit geheim verdrag in, dat Rusland de vrije hand zou krijgen in Finland, Estland, Letland en het Oosten van Polen (de voorheen Russische provincies) terwijl de Russische invloedssfeer in Oct. 1939, toen Molotov verklaarde, dat het intusschen verdeelde Polen nimmer meer zou herrijzen, werd uitgebreid over Litauen. De moeilijkheden vingen aan, toen de Sovjet-Unie ook zeggenschap wenschte over Roemenië en Bulgarije, en aanspraak maakte op de Dardanellen. Ook de verdediger van Hess, Dr. Seidl, bracht deze overeenkomst ter sprake. Het verzet der Russische aanklagers voorkwam, dat dit punt uitvoeriger kon worden behandeld. c. De beschuldiging, dat de nationaal-socialisten het vredesverdrag van Versailles hebben geschonden, werd — o.a. door Schacht — afgewezen met de bemerking, dat daarin geen oorlogsmisdrijf kon schuilen, omdat de Vereenigde Staten evenzeer hebben geweigerd, dit verdrag te aanvaarden, daar het in strijd was met de veertien door Wilson opgestelde punten. Vandaar dat de Ver. Staten zich erugtrokken en ook geen deel namen aan den arbeid van den Volkenbond. d. Sterk werd de nadruk gelegd op den tot uitdrukking gebrachten wensch, met Engeland samen te werken. De vlucht van Rudolf Hess — met wien de Hertog van Hamilton blijkens de stukken op 10 Mei 1941 een onderhoud had — bedoelde, aan de Engelsche regeering voor te stellen, dat Duitschland het overwicht zou verkrijgen op het vasteland van Europa, dat Rusland zou worden teruggedrongen tot Azië, dat de Duitschers het bestaan van het Britsche Rijk zouden garandeeren en het zelfs eventueel zouden helpen verdedigen, en dat de regeering te Londen als concessie slechts de troepen uit Irak zou moeten terugtrekken en Churchill door een anderen premier zou moeten vervangen. Ook kwam ter sprake een voorstel dat de Zweedsche bemiddelaar Dahlerus reeds op 29 Augustus 1939, namens Hitler en Goering, aan de Britsche regeering overgebracht, waarin soortgelijke doeleinden werden geformuleerd, doch tevens de Duitsche rechten op Dantzig en den Poolschen corridor werden geformuleerd, hoewel de Poolsche souvereiniteit en onafhankelijkheid daarin nog werden gegarandeerd.

Dahlerus verkreeg geen contact met de Britsche ministers, en het Duitsch-Russische accoord maakte elk verder pogen overbodig.

Bijzondere gevallen en getuigen

Tot de bijzondere gevallen, welke ter sprake zijn gekomen, behooren verschillende voordien niet opgehelderde problemen.

1. Natuurlijk is er aandacht geschonken aan den Rijksdagbrand in Februari 1933, welke den nazis het voorwendsel verschafte, tegen de communisten op te treden en met de burgerlijke partijen een accoord aan te gaan ter afwending van het gevaar eener revolutie. Teneinde Van der Lubbe, den veroorzaker van den brand, te kunnen veroordeelen, werd aan de rechtspraak het beginsel opgedwongen, dat een wet kon worden aangenomen, welke met terugwerkende kracht de strafmaat bepaalde voor een misdrijf.

Er is ter rechtzitting een brief overgelegd van den S.A.man Ernst Kruse aan Hindenburg, gedateerd 18 Juli 1934, waarin de lezing van het Bruinboek wordt weergegeven, namelijk dat Van der Lubbe het werktuig was van Goering, die v. d. Lubbe liet schuldig verklaren, terwijl zijn eigen mannen, door een geheimen gang komend, den werkelijken brand stichtten. Doch deze brief is geschreven door een aanhanger van Roehm, die zich wilde wreken over diens executie op 30 Juni 1934, en derhalve niet zeer betrouwbaar. De belangrijke getuige Dr. Hans Bernd Gisevius, die van 1933—1944 werkzaam was bij de Gestapo, deelnam aan het complot tegen Hitler van Juli 1944, spionnagediensten verrichtte voor de Amerikanen, en in 1944 naar Zwitserland uitweek, heeft een zeer uitvoerig rapport — onderdeel van een in Zwitserland verschenen boek — gedeponeerd, waaruit blijkt, dat geen bewijzen bestaan, dat handlangers van Goering den brand hebben gesticht, hoewel hij het onmogelijk acht, dat van der Lubbe

Göring en Rosenberg aan „de lunch". (foto Anefo)

alleen zulk een brand zou hebben kunnen veroorzaken. Wel spreekt ook hij van een zeer ongunstig bekend staand lid der NSDAP, die vermoord is door zijn partijgenooten, omdat hij beweerde, v. d. Lubbe te hebben bijgestaan in het aansteken van den brand. Neurenberg heeft dit probleem niet opgelost.

2. Dezelfde Gisevius trachtte overigens, Keitel zeer te belasten, door te verklaren, dat deze geheel op de hoogte was van de wreedheden door het leger bedreven, terwijl hij von Papen en von Neurath minder schuldig achtte: zij waren geen intimi der beweging. De getuige Karl Severing, van 1928—1930 minister van binnenlandsche zaken in Pruisen, achtte admiraal Raeder een betrouwbaar militair — na Juli 1944 viel hij in ongenade — doch meende, dat Schacht, als geslepen financier en politicus, zeer schuldig was aan de praktijken der nazis.

3. Het torpedeeren van de „Athenia" met haar 1500 passagiers, 1 Sept. 1939 waarvan de nazis immer hadden beweerd, dat de Engelschen zelf het schip hadden doen zinken om stemming te maken tegen de Duitsche oorlogsmethoden, bleek een daad der Duitsche marine te zijn, waaraan admiraal Doenitz schuldig moest worden geacht.

4. Omtrent den moord op ruim 8000 Poolsche officieren te Katyn, wier massagraf door de Duitschers werd geopend, terwijl dezen verklaarden, dat de Russen de officieren hadden gedood, voerde de Russische aanklager materiaal aan, tegelijk met 54.000 rapporten over door Duitschers tegen burgers begane misdaden, waaruit bleek, dat de moord door Duitsche militairen met medeweten van Keitel zou zijn gepleegd. (C.)
(V. b. overzicht 6563; 6634 A)

Italië

A. Na het referendum - Monarchistische demonstraties - ongeregeldheden te Napels - proclamatie van Umberto - de Gasperi voorloopig staatshoofd —

10 Juni — Na het referendum hadden in Zuid-Italië monarchistische betoogingen plaats.

Alcide de Gasperi.
(Foto A.B.C. Press)

In Napels kwam het tot ernstige ongeregeldheden.
Er werd in pamfletten opgewekt, in het Zuiden een onafhankelijke staat te vormen „los van het verraderlijke Noorden".
Intusschen werd op 10 Juni door het Italiaansche hooggerechtshof de volgende eindcijfers van het referendum bekend gemaakt:
Voor de republiek 12.672.767 stemmen.
Voor de monarchie 10.688.905 stemmen.
Umberto zou aanvankelijk geweigerd hebben zich bij deze uitspraak neer te leggen.
Op 13 Juni is de koning uit Italië vertrokken en op doorreis naar Portugal in Barcelona aangekomen. In een proclamatie, welke vijf uur na zijn vertrek openbaar werd gemaakt, beschuldigt Umberto II de Italiaansche regeering er van, dat zij bevoegdheden welke haar niet toekomen aan zich heeft getrokken.
De regeering heeft hierop geantwoord, dat deze proclamatie „een pijnlijk document is, gebaseerd op leugens".
De regeering opperde verder het vermoeden dat de proclamatie in het geheel niet door den koning geschreven zou zijn.
De leider der Christen-democraten en eerste-minister Alcide de Gasperi, is belast met de voorloopige uitoefening der bevoegdheden van het staatshoofd.
(Alg. H.bl. - Gaz. v. Antw.) **(V. b. 6761 C)**

Nabije Oosten

B. Groot-Moefti van Jeruzalem uit Frankrijk ontsnapt - hij zou zich in Syrië bevinden —

13 Juni — Op 13 Juni werd bekend, dat de Groot-Moefti van Jeruzalem, Hoesseini, die tijdens den oorlog in Duitschland anti-Joodsche en anti-Britsche propaganda voerde en zich na Duitschland's ineenstorting naar Frankrijk begaf, met een Amerikaansch vliegtuig naar Syrië was gevlogen.
In Londen werd er op gewezen, dat de Fransche regeering op de hoogte was van het Engelsche verlangen, dat Hoesseini niet naar het Nabije Oosten zou terugkeeren.
Op het Fransche ministerie van Buitenlandsche Zaken hield men vol, dat de moefti den status van politiek vluchteling had en zelfs niet onder toezicht had gestaan.
Het religieuse hoofd der Mohammedanen, el Hoesseini, vluchtte in 1941, na een mislukten opstand tegen Engeland, via Irak, Iran en Afghanistan naar Italië.
Ten tijde van El Alamein sprak hij zich in radio-uitzendingen uit voor een Duitsch-Italiaansche overwinning.
Hoewel groot-collaborateur, werd zijn uitlevering door Londen niet gevraagd, uit vrees voor de te verwachten reactie in de Arabische landen. Zijn terugkeer in het Nabije Oosten is van aanzienlijk belang voor de verdere ontwikkeling van de Palestijnsche crisis.
(L'Aube - A.P. - Tr.) **(V. b. 5166 A; 5816 b)**

Oostenrijk

C. Om de toekomst van Oostenrijk - min. Gruber bij Bevin —

De Oostenrijksche minister van Buitenl. Zaken, dr. Karl Gruber, voert te Londen besprekingen met den Britschen min. Bevin, die zouden gaan over de volgende punten:

1) Het sluiten van een verdrag tusschen de geallieerden en Oostenrijk, dat de positie van dit land duidelijk zou vaststellen (geen vredesverdrag, daar Oostenrijk geen oorlog verklaarde). 2) Opheffing der indeeling in zonen en geleidelijke terugtrekking der bezettingstroepen. 3) Correctie der grenzen van Zuid-Tirol. 4) Het openstellen van den Donau voor de schepen van alle Donau-landen van de bron af tot aan de monding. 5) Vrije toegang tot en volledig gebruik van de haven van Triëst. 6) Het annuleeren van alle eischen tot herstelbetalingen in den vorm van industrieele installaties. 7) Toelating van Oostenrijk tot de U.N. (Ver. Volk.). (Exchange - N.Z.Zt.)
(V. b. Oostenrijk 6698 E; Donauscheepvaart 6753 K; Triëst 6745 G; Toelating tot U.N.O. 6592 F; Bevin o. Oostenrijk 6752 B)

Roemenië

D. Antwoord aan Engeland en de Ver. Staten —

6 Juni — Te Londen en Washington werd medegedeeld, dat een Roemeensch antwoord is ontvangen op de onlangs gepubliceerde protestnota's. Het antwoord wordt zoowel in Londen als te Washington onbevredigend geacht.
De bewering der Roemeensche regeering, dat voor de oppositie volledige vrijheid van pers bestaat, dat spoedig verkiezingen gehouden zullen worden en in Roemenië volledige politieke vrijheid heerscht, is — aldus de Londensche reactie — in strijd met door de Britsche regeering ontvangen berichten.
Een soortgelijke reactie werd in Washington vernomen.
(Manch. Guard. - N.Z.Zt.) **(V. b. 6762 B)**

Transjordanië

E. Onafhankelijkheid en Koningskroning —

Op 22 Maart werd tusschen den Emir van Transjordanië en Engeland een verdrag gesloten, krachtens hetwelk Transjordanië een onafhankelijke staat is geworden. Het verdrag voorziet voorts in een nauwe economische en politieke samenwerking. Op 25 Mei had de plechtige kroning plaats van Emir Abdoellah tot Koning van Transjordanië.
Alle Arabische vorsten (uitgezonderd de oude tegenstander van Abdoellah, Koning Ibn Saoed van Saoedi-Arabië) waren bij deze plechtigheid vertegenwoordigd.
(Times) **(V. b. 6738 K)**

Wetenschap

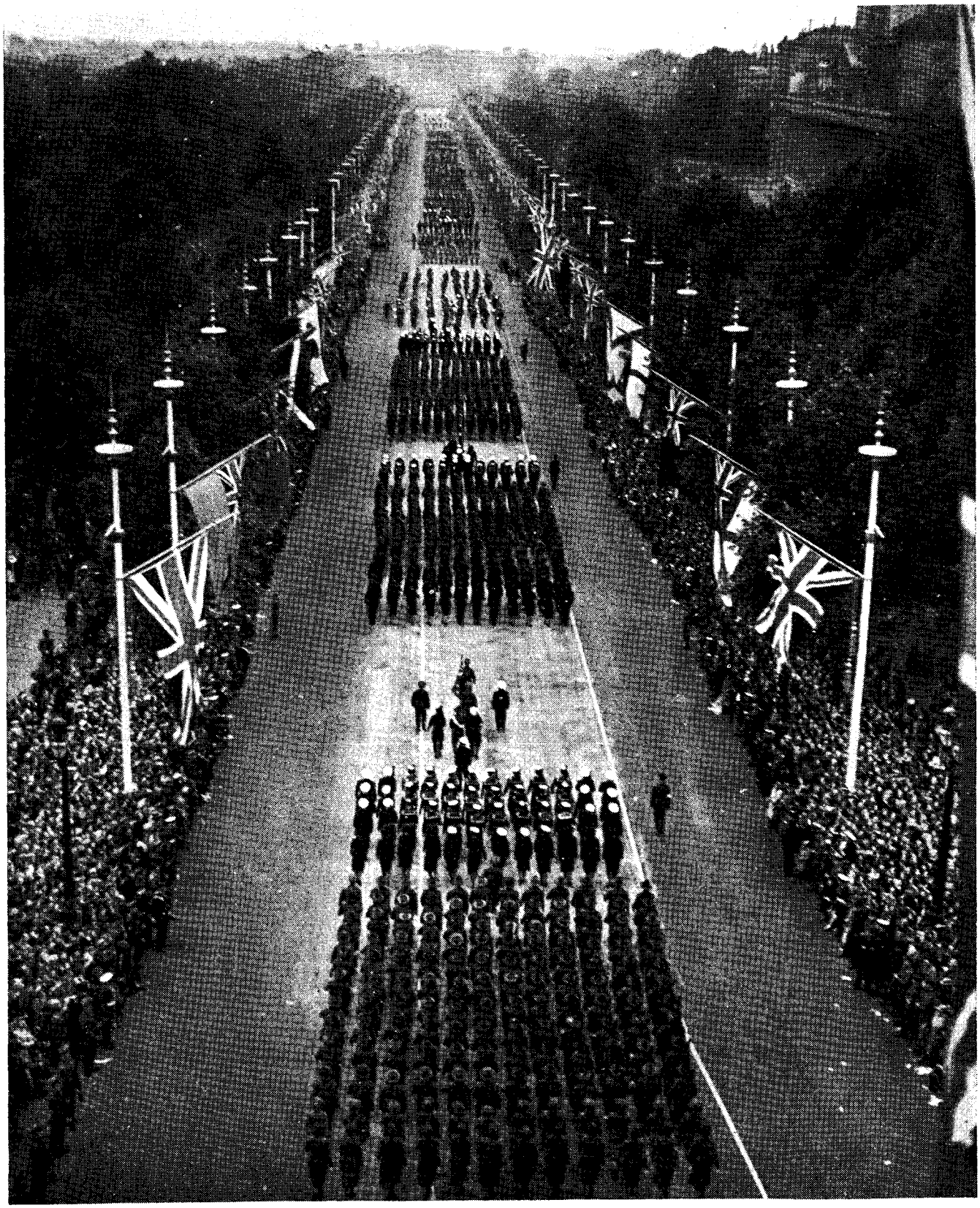
F. Radar en weervoorspelling —

5 Juni — De Britsche meteorologische dienst heeft op 3 Juni voor het eerst Radar gebruikt bij het opstellen van zijn weerberichten. Het is nu mogelijk om de richting en snelheid van een regenzone op een afstand van meer dan 300 Km. te signaleeren, daar regendruppels de „pulses" van Radargolven reflecteeren. De scherpte van het beeld der „gereflecteerde regendruppels' op het radarscherm is een maatstaf voor hun grootte. Hieruit kan de intensiteit van een opkomend onweer bepaald worden. Men kan den regenval 10 uur van tevoren bijna op de minuut af voorspellen. Ook in de tropen wordt dit systeem toegepast om schepen voor een naderende typhoon te waarschuwen. (Exchange - N.Z.Zt.)
(V. b. Radar 6730 I)

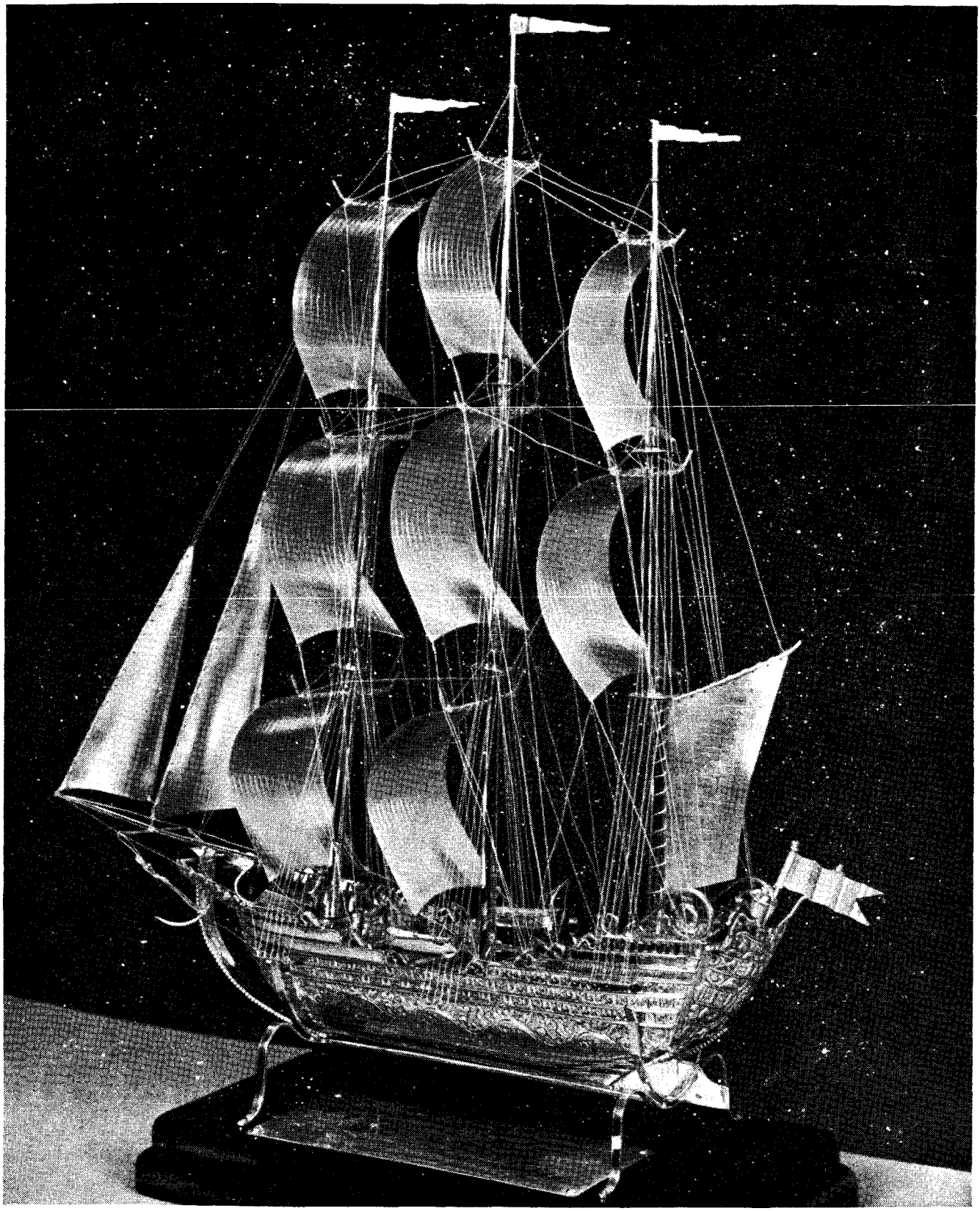
Zuid-Afrika

G. Toelating immigranten —

13 Juni — Tengevolge van de ontdekking van nieuwe goudaders in den Oranje-Vrijstaat zal de Unie van Zuid-Afrika de immigratie van 2 tot 10 millioen Europeanen toestaan, mits zij in het bezit zijn van £ 100 of van een arbeidsovereenkomst. (Ec. Voorl.)**(V. b. Goud 6722 H)**

Op 8 Juni werd te Londen een „Victory Parade" gehouden waaraan alle geallieerde landen (behalve Rusland, Polen en Joego-Slavië) deelnamen. De foto geeft een overzicht over de „Mall" tijdens de parade. (foto Ass. Press)

De federatie Goud en Zilver, waarin alle fabrikanten, grossiers, juweliers en ambachtslieden vereenigd zijn, bood aan Winston Churchill tijdens zijn bezoek aan Nederland een zilveren fregat aan. De driemaster (type tweede helft der achttiende eeuw) rust op een zilveren standaard, die op een coromandelhouten voetstuk is gemonteerd. De zilveren plaat, die op dit voetstuk is bevestigd, is versierd met twee wapens, dat van Churchill en het Nederlandsche wapen. Daartusschen is de tekst aangebracht: The Gold- and Silversmiths of the Netherlands made this ship as a token of their gratitude to Mr. Winston Churchill, the great up holder of Liberty" (zie ook 6723) (foto Hamelberg)

A. *Nederland*

De Koninklijke Marine tijdens den oorlog

De Verliezen

In de oorlogsjaren 1940—1945 heeft de Kon. Marine haar bijdrage geleverd tot de overwinning der geallieerde strijdkrachten op Duitschland, Italië en Japan. De vloot heeft hierbij echter zeer zware verliezen geleden.

Meidagen 1940 — Reeds bij de Duitsche overrompeling van Nederland gingen in den strijd verloren: de torpedobootjager „Van Galen", de kanonneerboot „Johan Maurits van Nassau", de kleinere kanonneerbooten „Friso" en „Brinio", de oude rivier-kanonneerbooten „Balder", „Braga", Bulgia", „Freyr", „Hefring", „Hydra", „Thor" en „Vidar".
Diverse mijnenvegers zijn verloren gegaan, òf door vijandelijke aanvallen, òf door het tot zinken brengen door de eigen bemanning. Het zijn de „Abraham van der Hulst", de „Pieter Floriszoon", de „M I", „M II", „M III" en „M IV".
De onderzeebooten „O 8", „O 11" en „O 13" en „O 22" respectievelijk in Helder in reparatie waren, werden tot zinken gebracht. Een zelfde lot trof den ouden kruiser „Heemskerck", die als batterij-schip „IJmuiden" steun verleende aan de kustverdediging bij de IJmuidensche haven.
In Duitsche handen vielen het artillerie-instructieschip „Gelderland" en het pantserschip „Hertog Hendrik", alsmede de in aanbouw zijnde torpedobootjager „Tjerk Hiddes". De „Philips van Almonde" (torpedobootjager), werd door personeel van de werf, waar zij op de helling stond, vernield. De torpedoboot „Z 3" werd door eigen bemanning op de pier gezet bij Enkhuizen, terwijl de „G 16" te Willemsoord tot zinken werd gebracht, de „Christiaan Cornelis" bij Numansdorp.
Deze lijst kan nog worden aangevuld met een aantal logementschepen als de „Noord-Brabant" en de „Koningin Emma der Nederlanden", het wachtschip te Den Helder.

Na de capitulatie van ons leger op 14 Mei 1940 heeft de Koninklijke Marine zij aan zij gestreden met de Britsche zeemacht. Beschouwen wij den tijd tusschen de capitulatie en het begin van den oorlog in de Aziatische wateren op 7 December 1941, dan zijn hierin eveneens verliezen te betreuren.
Hierbij keerden de beide onderzeebooten „O 13" en „O 22" respectievelijk in Juli en November 1940 niet terug van een patrouilletocht in de Noorsche wateren.
De oude torpedobooten „Z 5", „Z 6", „Z 7" en „Z 8", die uit het jaar 1915 stamden, werden wegens onbruikbaarheid uit de sterkte afgevoerd en in Engeland gesloopt. Dit geschiedde ook met de nog oudere „G 13" en „G 15", twee torpedobooten van 1913. De mijnenlegger „Van Meerlant" is door een mijnexplosie in Britsche wateren vergaan.
In den strijd tegen Japan behaalde Nederland groote successen doch werden ook zware verliezen geleden. De beide kapitale schepen, de kruisers „De Ruyter" en „Java", werden tijdens den slag in de Java Zee getorpedeerd.
Het meerendeel van onze torpedobootjagers ging verloren.
De „Van Ghent" is tijdens een nachtelijke actie op 15 Februari 1942 in de Stolze Straat tusschen Banka en Billiton op een rif geloopen en verloren gegaan; de „Evertsen" werd op den 28sten van die maand, in een gevecht met Japansche kruisers zwaar beschadigd en aan den grond gezet op het eiland Seboehoe in Straat Soenda;
de „Piet Hein" werd tijdens een nachtelijken aanval op een Japansche vlootconcentratie in Straat Bandoeng, na zware schade aan den vijand toegebracht te hebben, door de groote overmacht van de sterkere Japansche schepen beschoten en vernietigd;
de „Kortenaer" ging in den slag in de Java Zee verloren;
de „Witte de With" en de „Banckert" werden beide, na ernstige bommenschade door Japansche vliegtuigen, op het Marine Etablissement te Soerabaja vernietigd;
de „Van Nes" tenslotte werd tijdens het evacueeren als escorteschip, ten Zuiden van Banka door Japansche bommenwerpers vernietigd.
De onderzeebooten „K VII", „K X", „K XIII", „K XVI", „K XVII" en de beroemde „K XVIII". Ook de „O 16" en „O 20", gingen na onvergetelijke successen voor onze marine verloren.
Van de mijnenleggers en mijnenvegers zijn in den strijd gebleven de „Pro Patria", de „Krakatau", de „Prins van Oranje", de „Gouden Leeuw", de „A", „B", „C" en „D", de nieuwere mijnenvegers „Jan van Amstel", „Pieter de Bitter" en „Eland Dubois". Verder, vermoedelijk door eigen bemanning in Maart 1942 bij de capitulatie tot zinken gebracht, de vegers „Alor", „Ardjoeno", „Aroe", „Bantam", „Bogor", „Ceram", „Cheribon", „Kawi" en „Salah".
Een van onze grootste oorlogsbodems, n.l. het kustverdedigingsschip „Soerabaia", het schip met het zwaarste geschut van de K.M. (n.l. o.a. 2 kanons van 28 cm.), werd op het Marine Etablissement te Soerabaja door Japansche bomtreffers tot zinken gebracht.

Hoewel de regeering in Engeland er voor zorg droeg dat de K. M. geregeld van nieuwe schepen voorzien werd, konden de verliezen niet volledig worden aangevuld.
Ook in de laatste phase van den oorlog leed de vloot nog gevoelige verliezen.
De kruiser „Sumatra" ging bij de invasie in Normandië voor de K. M. verloren.
Tijdens het olie-laden voor de Noord-Afrikaansche kust werd de moderne torpedobootjager „Isaac Sweers" door een vijandelijke onderzeeboot getorpedeerd.
De „Gerard Callenburgh", een torpedobootjager, die in de Meidagen van 1940 door de eigen bemanning tot zinken was gebracht, daar het schip nog niet zoo ver was voltooid, dat het naar Engeland kon uitwijken, was door de Duitschers gelicht en als „ZH 1" in dienst gesteld. Dit schip werd kort voor de invasie door Engelsche zeestrijdkrachten in het Kanaal tot zinken gebracht.
Van de onderzeebooten werden er verschillende gesloopt. Dit lot ondergingen de „O 14", „K XI" en „K XII".
De „O 19" leed in Mei 1945 in Japansche wateren schipbreuk.
Van de gedurende den oorlog aangekochte schepen gingen verloren: de motortorpedoboot „203", de „Marken" en de „Terschelling".
Uit deze indrukwekkende lijst, die nog niet volledig is, kan men zich voorstellen, wat onze Koninklijke Marine heeft geleden door de gevechten in de achter ons liggende oorlogsjaren.
(Commentaar - 17 Juni)
(V. b. K.M. 6741 C; Slag i. Javazee 6635)

B. Radio-toespraak van Prinses Juliana - overschrijvingen uit geblokkeerde rekeningen aan het Fonds Noodgebieden - het Prins Bernhardfonds —

H. K. H. Prinses Juliana heeft op 17 Juni in haar kwaliteit van presidente van Ned. Volksherstel voor de radio gesproken over haar bezoeken aan de geteisterde gebieden.
H. K. H. deed een beroep op allen, hun verantwoordelijkheid voor de getroffen landgenooten bij de actie voor de noodgebieden daadwerkelijk te toonen.
Het ministerie van financiën heeft toestemming verleend bedragen uit geblokkeerde rekeningen aan het Fonds Noodgebieden over te maken.
Volgens een besluit van Prins Bernhard zal het „Prins Bernhard Fonds" dat in 1940 te Londen werd opgericht (en dat meer dan 21 millioen gulden ter beschikking kon stellen voor den aankoop van materieel als bijdrage in de geallieerde oorlogsvoering), blijven voortbestaan met als nieuw doel het beschikbaar stellen van die middelen, welke noodig zijn om elk initiatief te verwezenlijken, dat is gericht op het herstel, het behoud en de vergrooting van de geestelijke weerbaarheid van ons volk. Z. K. H. Prins Bernhard is regent van het fonds; prof. mr. R. P. Cleveringa heeft zich bereid verklaard het voorzitterschap te aanvaarden.
Op 29 Juni, de verjaardag van den Prins, zal de eerste groote inzameling plaats hebben. (Alg. H.bl.)
(V. b. Pr. Juliana 6742 E; Prins Bernhard 6742 E)

C. De Rijksconferentie —

17 Juni — Naar het A.N.P. van bevoegde zijde verneemt, heeft de huidige regeering, die overigens niet kan vooruitloopen op het besluit van het nieuwe kabinet, als richtsnoer gesteld, dat de Rijksconferentie zoo mogelijk op 1 September a.s. moet bijeenkomen. In de Kamer is gebleken, o.a. bij het debat over de motie-Van Poll, dat alle partijen vóór een spoedig bijeenroepen dier conferentie zijn. De besprekingen met de bevolking der buitengewesten en andere groepen in Ned.-Indië vangen volgende maand aan, en van den duur dezer beraadslagingen hangt natuurlijk mede den aanvangsdatum der Rijksconferentie af. Men hoopt echter, dezen te kunnen handhaven. (Alg. H.bl.)
(V. b. Rijksconf.: 6520 K)

D. Om de autonomie van Suriname en Curaçao - commissies in Nederland - petitie aan H. M. de Koningin —

14 Juni — De commissies die door de Staten van Curaçao en Suriname zijn afgevaardigd, om H.M. de Koningin een petitie aan te bieden en dringende wijzigingen in de constitutie, in overeenstemming met de omstandigheden, te behandelen, zijn op 14 Juni in Nederland gearriveerd.
De Curaçaosche delegatie bestaat uit dr. M. F. da Costa Gomez (voorzitter van de katholieke fractie in de Staten), voorzitter, E. Jonkheer (ondervoorzitter van de Staten en voorzitter van de

democratische partij), F. J. Q. Kwartsz en C. A. Eman (landraad van Aruba); de Surinaamsche delegatie bestaat uit F. H. R. Lim a Po (voorzitter), A. C. J. Alberga, J. E. Ho a Sjoe, H. Miskin, S. Rambaran Mishre, A. L. R. Smit en A. M. van Eyck (secretaris).

De tekst van de opdracht door de Staten van Curaçao, aan de commissie gegeven, luidt als volgt: „De petitie moet aan de Koningin worden aangeboden en na haar goedkeuring worden voorgelegd aan de regeering. De commissie moet leiding geven bij de besprekingen, die betrekking hebben op de autonomie van Curaçao op grondslag van wederzijdschen goeden wil, samenwerking, zelfbeschikkingsrecht en gelijkheid, zooals deze zijn neergelegd in de rede van de Koningin van December 1942.

De commissie mag niet afwijken van de volgende richtlijnen:

1. De autonomie moet zoo volledig mogelijk zijn en zij moet dezelfde bevoegdheden inhouden als de overige gebiedsdeelen zullen verkrijgen.

2. De commissie dient te streven naar een staatsburgerschap, dat gelijk staat met het Nederlanderschap.

3. Een vertegenwoordiger van de Kroon zal het rijk vertegenwoordigen in de Ned. Antillen. Zijn bevoegdheden zullen in alle zaken het rijk betreffende bij de wet worden geregeld. Hij zal het recht van veto hebben met zekere beperkingen. Indien dit veto door de bevoegde instanties binnen deze grenzen niet wordt bevestigd, dan verliest het zijn kracht.

4. De bevoegdheden van den vertegenwoordiger van de Kroon zijn:
a. diplomatieke en politieke betrekkingen met het buitenland, terwijl de Nederl. Antillen de plaatselijke economie zelfstandig zullen regelen.
b. Verdediging van het gebiedsdeel.
c. De beslissing in geschillen over het begrip „binnenlandsche aangelegenheden".

5. In die instanties zal een aantal vertegenwoordigers van de Ned. Antillen zitting hebben, dat voldoende is om de belangen daarvan op effectieve wijze te bevorderen.

6. „Binnenlandsche aangelegenheden" zullen de volgende punten omvatten:
a. volledige bevoegdheid de grondwettelijke positie van de Ned. Antillen te bepalen in overeenstemming met de nieuwe constitutie, terwijl de leden van de hoogste gerechtshoven zullen worden benoemd op voorstel van de staten van de Ned. Antillen.
b. Volledige bevoegdheid om te beschikken over de eigen financiën, waaronder wordt begrepen het recht om de uitgaven van het gebiedsdeel te bepalen.
c. Bevoegdheid om de wetten des lands uit te voeren.
d. Handhaving van binnenlandsche orde en rust door eigen organen.

De Staten machtigen de commissie, de autonomie en dringende wijzigingen in de constitutie van Curaçao te behandelen in overeenstemming met de omstandigheden. De commissie dient tijdens de besprekingen verslag uit te brengen."
(Alg. H.bl. - N.R.C.) **(V. b. 6758 F)**

A. Ned. Spoorwegen - electrificatie

19 Juni — Ir. Hupkes heeft het volgende electrificatie-programma van de Nederl. Spoorwegen bekend gemaakt.

5 Augustus 1946: Utrecht—Hilversum, Amsterdam—Zaandam.

15 October 1946: Haarlem—Uitgeest, Velsen—IJmuiden.

1 December 1946: Zaandam—Alkmaar, Utrecht—Amersfoort.

Vóór 1 Mei 1947: Den Haag-Rotterdam—Gouda—Utrecht, Utrecht—Arnhem—Nijmegen, Amsterdam—Breukelen—Utrecht, Utrecht—Eindhoven, Harmelen—Breukelen, Rotterdam—Pijnacker—Leidschendam (Den Haag—Scheveningen).

1 Mei 1949: Dordrecht—Roosendaal; Roosendaal—Breda—Tilburg—Den Bosch, Lage Zwaluwe—Breda, Tilburg—Boxtel, Eindhoven—Maastricht; Sittard—Heerlen, Maastricht—Heerlen.

1 Mei 1950: Amersfoort—Deventer—Hengelo—Oldenzaal-Enschede, Arnhem—Deventer—Zwolle.

Vóór 1 Mei 1950: Roosendaal—Vlissingen.

1 Mei 1951: Amersfoort—Zwolle—Meppel—Groningen—Leeuwarden.

(Tijd) **(V. b. N.S. 6608 A)**

B. „Silbertanne"-moorden opgelost - Alle betrokkenen gearresteerd

15 Juni — Het bureau Opsporing Oorlogsmisdadigers is er in geslaagd de hand te leggen op nagenoeg alle S.D.-ers, S.S.-mannen en overige Duitschers, die zich in de „Aussenstelle Amsterdam des S.D." gedurende de jaren 1943 en 1944 hebben schuldig gemaakt aan z.g. „Silbertanne"-moorden, aanslagen op willekeurige burgers bij wijze van represaille op verzetsdaden. De moord op A. M. de Jong te Blaricum, op dokter Buller te Beverwijk, de moorden in de Beemster en bij Hoorn zijn alle tot klaarheid gebracht. (Par.)

C. s.s. „Meerkerk" op een mijn geloopen - elf opvarenden vermist

17 Juni — Het achtduizend ton metende vrachtschip „Meerkerk" van de Vereenigde Nederlandsche Scheepvaart-Maatschappij is in den nacht van 15 op 16 Juni, in de Scheldemonding ter hoogte van West-Kapelle op een mijn geloopen en in tweeën gebroken. Van de ongeveer honderd opvarenden worden nog elf man — twee Nederlanders en negen Laskaren — vermist. (Tr.)

D. Nederlandsche schepen in aanbouw —

Volgens de tot dusverre bekend geworden gegevens bevinden zich thans voor Nederland 92 schepen in aanbouw. Hiervan is er echter een aantal besteld door het Ministerie van Scheepvaart. In het onderstaande overzicht, waarin deze schepen aangeduid zijn met (S) — vindt men een overzicht van de in aanbouw zijnde schepen, onderverdeeld naar de desbetreffende reederijen.

Wat de schepen betreft die voor rekening van het Ministerie van Scheepvaart worden gebouwd kan worden medegedeeld, dat deze naar alle waarschijnlijkheid zullen worden toegewezen aan de reederijen, waaronder zij in onderstaande opstelling vermeld staan.

	Passag. schepen	Lijnvr. schepen	Tankers
Kon. Paketvaart Mij.			
8 m.s. type Batavia elk 1.280 brt. (S)		10.240	
8 m.s. type v. d. Capellen elk 2.070 brt. (S)		16.560	
6 m.s. type Sipirok elk 1.800 brt.		10.800	
4 m.s. type Reyniersz elk 3.500 brt.		14.000	
4 m.s. type Waibalong elk 2.600 brt.		10.400	
10 m.s. type Taroena elk 180 brt. (S)		1.800	
6 m.s. type Sitsen elk 300 brt. (S)		1.800	
Rotterd. Lloyd.			
2 m.s. type Bantam elk 9.300 brt.		18.600	
1 m.s. „Mataram"		9.300	
1 m.s. bouwnummer 214 bij werf „De Schelde"	19.500		
3 s.s. type Limburg elk ± 8.000 brt. (S)		± 24.000	
1 m.s. type „Empire Scotia"		9.200	
Ver. Nederl. Scheepv. Mij.			
1 m.s. „Annenkerk"		7.900	
1 m.s. „Arendskerk"		7.900	
2 m.s. elk 6.500 brt.		13.000	
1 s.s. „Friesland" (S)		± 8.000	
Mij. „Nederland".			
1 m.s. „Borneo"		9.280	
1 m.s. „Bali"		9.280	
1 m.s. „Celebes"		9.280	
4 s.s. type „Limburg" elk ± 8.000 brt.		± 32.000	
Holland-Amerika Lijn.			
1 m.s. „Westerdam"	12.000		
1 s.s. type Limburg (S)		± 8.000	
Kon. Nederl. Stoomboot Mij.			
1 m.s. „Pesiander"		2.000	
1 m.s. „Mentor"		5.000	
1 m.s. „Nestor"		5.000	
4 m.s. elk 3.000 brt. en 3.200 dwt.		12.000	
2 m.s. elk 3.000 brt. en 4.500 dwt.		6.000	
Gebr. van Uden.			
1 stoomschip		7.200	
2 m.s. elk 800 brt.		1.600	
Mij. Zeetransport.			
1 m.s. „Prins Alexander"		2.750	
1 m.s. „Frederik Hendrik"		2.000	
Wm. H. Müller & Co.			
2 m.s. elk 800 brt.		1.600	
2 m.s. elk 600 brt.		1.200	
Holl. Stoomboot Mij.			
1 m.s. „Grebbestroom"		725	
1 m.s. „Lingestroom"		725	
Cur. Scheepvaart Mij.			
1 s.s. „Galeomma"			4.800
1 s.s. „Ganeselia"			4.800
1 s.s. „Geomitra"			4.800
1 s.s. „Gouldia"			4.800

(N.R.C. - Kees. Fin. Arch. - 20 Juni)

A. Meyer Schwenke gearresteerd —

17 Juni — A. Meyer Schwenke is gearresteerd, verdacht van ernstige collaboratie.

Meyer Schwenke was jarenlang directeur van de Vereenigde Persbureaux te 's-Gravenhage, een bureau, dat reeds voor den oorlog nauwe relaties met Duitsche instanties onderhield. Toen hij in de tweede helft van 1944 tot de conclusie kwam, dat de oorlog voor Duitschland verloren was, wendde hij zich tot de illegaliteit, waaraan hij belangrijke geldsommen zou hebben geschonken. In het Oosten des lands had hij zich het bezit van een groot landhuis verzekerd.

Hij zal aan een psychiatrisch onderzoek worden onderworpen, daar hij in het bezit van een doktersattest is, dat hij zenuwziek zou zijn. (Alg. H.bl.)

B. Dr. Carp tot twaalf jaar gevangenisstraf veroordeeld —

17 Juni — Met vernietiging van de sententie van het Bijzonder Gerechtshof te 's-Gravenhage, waarbij dr. J. H. Carp, gewezen president van het Vredegerechtshof in Den Haag, wegens samenwerking met den vijand, was veroordeeld tot 18 jaren gevangenisstraf, heeft de Bijzondere Raad van Cassatie hem heden, overeenkomstig den eisch veroordeeld tot twaalf jaar gevangenisstraf. (Tr.)

(V. b. Carp 6661 B)

C. Lichting 1945 - intelligentiepeil

19 Juni — Luitenant-kolonel A. H. L. J. Fievez, heeft voor de radio mededeelingen gedaan over zijn ervaringen, opgedaan met de lichting 1945, welke sedert kort onder de wapenen is geroepen.

Deze lichting, welke bestaat uit jongelui, die in 1925 geboren zijn, bleek omstreeks 79.000 man sterk te zijn.

Bij de keuring bleek 2% tuberculose te hebben, waarvan 1% inactief en 1% actief, van welke laatste groep de helft z.g. „open tuberculose" had. Vijftienduizend dienstplichtigen verschenen niet voor de keuring, omdat 10.000 van hen reeds als oorlogsvrijwilligers dienst deden, terwijl de overige 5000 geestelijken waren, die wettelijk zijn vrijgesteld, alsmede gedetineerden, geïnterneerden en andere bijzondere gevallen. Ten slotte waren er 150 gevallen die uit anti-militairistische overwegingen dienst weigerden. Van de 64.000 jonge mannen, die dus voor de keuring verschenen, bleken 77% geschikt, 21% ongeschikt en 2% tijdelijk geschikt. Het aantal afgekeurden was ditmaal lager dan in de jaren voor den oorlog toen dit varieerde van 25-30%.

Bij een intelligentie-onderzoek, waarbij de resultaten beoordeeld werden naar Engelsche normen, bleek dat er naar verhouding meer Ned. jongens in de hoogere intelligentie-klassen vallen, dan Engelsche. Dit vindt trouwens bevestiging in de rapporten van Engelsche commandanten over de opleiding van Ned. troepen in Engeland.

Desondanks werd van de afgekeurden het grootste aantal afgekeurd wegens verminderde intelligentie (circa 3% van de geheele lichting).

Onder de 49.000 goedgekeurden waren er ruim 8000 die, hoewel goedgekeurd, toch lichamelijk of geestelijk minder geschikt voor indeeling schenen en die men daarom voorloopig ook niet voor indeeling in aanmerking gebracht heeft.

De ruim 40.000 overigen kregen een aanwijzing voor de functie in het leger waarvoor zij het meeste geschikt geacht werden. Hiervan kreeg nog een duizendtal vrijstelling van militairen dienst, wegens persoonlijke onmisbaarheid of arbeid in de mijnen, terwijl aan 5000 militairen uitstel van eerste oefening werd verleend. Zoo bleven er 34.000 over voor indeeling, waarvan het grootste deel thans onder de wapenen geroepen is; de rest zal spoedig volgen. Samen met de 10.000 die reeds als oorlogsvrijwilliger dienst deden, leverde de lichting 1945 dus een resultaat op van 44.000 jonge soldaten. **(Msb.)(V. b. Landmacht 6732 B)**

D. Opperrabbijn van Palestina in Nederland —

15 Juni — De opperrabbijn van Palestina dr. I. Herzog, die een rondreis maakt door Europa, heeft ook Nederland bezocht, hij werd door H. M. de Koningin ontvangen.

Hij voerde besprekingen met den min.-president en den min. v. justitie betreffende het herstel van de Joodsche Gemeenschap en over de Joodsche kinderen, die gedurende en na den oorlog bij niet-Joodsche Nederlanders zijn ondergebracht. **(V. b. 6391 B)**

E. Nederlandsche code was aan Duitschers bekend —

19 Juni — Minister Schermerhorn heeft in antwoord op desbetreffende vragen van het Tweede-Kamerlid Le Poole medegedeeld, dat het juist is, dat in het najaar van 1941 door een onder het ministerie van Oorlog ressorteerenden dienst een agent naar het bezette gebied is gezonden, vergezeld van een marconist, die beiden in het voorjaar van 1942 door de Duitschers zijn gearresteerd, en toen mededeelingen hebben gedaan betreffende de wijze van overkomst van andere Nederlandsche agenten en tevens den door hen gebruikten code hebben bekendgemaakt.

Daar zulks aanvankelijk te Londen aan de Nederlandsche autoriteiten onbekend is gebleven, werden ca. veertig Nederlanders die successievelijk naar het bezette gebied werden gezonden, direct na hun aankomst door de Duitschers gearresteerd. De activiteit van den betrokken dienst werd gestaakt, toen de gegeven feiten te Londen bekend werden. Dat het verder vermoedelijk juist is dat de Duitschers dank zij den verkregen inlichtingen een Nederlander Van der Waals hebben opgedragen zich te oriënteeren omtrent politieke en andere ondergrondsche activiteit in Nederland en dat deze er in geslaagd is het vertrouwen van vooraanstaande Nederlanders (o.a. van het z.g. comité-Ringers) te wekken daar het hem mogelijk was door zijn bekendheid met den seincode als introductiemiddel aan hem opgegeven woorden of zinnen door Radio-Oranje te doen uitzenden. Dat het eerst na de bevrijding mogelijk was een doeltreffend onderzoek in te stellen naar de gestie van den betrokken dienst en dit onderzoek nog niet geëindigd is, zoodat omtrent de resultaten nog niets kan worden medegedeeld. (Par.) **(V. b. Le Poole 6621 D)**

F. Ongeregeldheden in het interneeringskamp Duindorp - Enkele dooden en gewonden —

17 Juni — In het interneeringskamp Duindorp hebben zich op 16 Juni ongeregeldheden voorgedaan. Omstreeks 19 uur heeft een 10-tal gedetineerden getracht oproer in het kamp te verwekken. Er werd een blokpost bestormd en een brandje gesticht. Aangezien aanvankelijk een massaal oproer dreigde te ontstaan, hebben de kampleiding en de detachementscommandant zeer uitgebreide voorzorgsmaatregelen genomen. Dank zij de voortreffelijke samenwerking tusschen militairen en binnenbewaking, was de rust spoedig hersteld.

De ongeregeldheden vonden haar oorzaak in het feit, dat enkele gedetineerden de onbewapende binnenbewaking zijn gaan sarren. Toen een der bewakers met een klap reageerde, ontstond een gevecht waarbij de N.S.B.-ers de bewakers met tafelpooten, dakpannen en stukken ijzer te lijf gingen. De binnenbewaking moest zich terugtrekken en riep de hulp in van de bewapende buitenbewaking, die tot vuren overging. Er zijn in totaal twee dooden en vier gewonden onder de gedetineerden gevallen. (Tijd)**(V. b. Int. kampen 6756 B)**

G. Maximumprijs voor haring - protest van handelaren —

20 Juni — Ondanks protesten van vischhandelaren en haringventers heeft de minister den maximumprijs voor maatjesharing voor den consument gehandhaafd op 8 cent per stuk. Voor het schoonmaken mag echter één cent meer in rekening worden gebracht dan aanvankelijk was bepaald, zoodat het schoonmaken ten hoogste 2 cent per stuk kan kosten. (Tijd) **(V. b. 6763 F)**

H. Financiën - Jaarverslagen Amsterdamsche Bank; Philips' Gloeilampenfabrieken; Incasso-bank —

8—19 Juni — **Amsterdamsche Bank:** In het jaarverslag van de Amsterdamsche Bank over 1945 wordt medegedeeld, dat de interestrekening vergeleken met 1944 een aanzienlijke stijging vertoont. De onkosten-rekening was belangrijk hooger in verband met de uitbreiding van personeel, verhooging van salarissen enz. Aan het pensioenfonds is een extrabedrag van ƒ 2.500.000 toegevoegd. Er wordt voorgesteld een dividend uit te keeren van 3 pct. (tegen 2 pct. in 1944).

De winst- en verliesrekening staat o.a. debet voor: alg. onkosten ƒ 7.898.070 (ƒ 6.150.113); pensioenfonds ƒ 480.996 (ƒ 527.060); pensioenfonds extra storting ƒ 1.200.000 (—); belastingen ƒ 1.375.614 (ƒ 2.889.816); saldo winst ƒ 1.757.521 (ƒ 1.191.820), en credit voor: interest en wissels ƒ 11.235.963 (ƒ 8.448.149), provisie ƒ 2.075.700 (ƒ 2.325.130). (N.R.C.)

(V. b. 2978 A)

Philips' Gloeilampenfabrieken: Aan het verslag der N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken te Eindhoven over 1944-45 is het volgende ontleend:

Om de rechten der aandeelhouders te beschermen tegen de gevolgen van de bezetting, werden in 1939 overeenkomsten gesloten met The Midland Bank Executor en Trustee Co. Ltd. te Londen en met de Hartford Nat. Bank en Trust Co. te Hartford, Connecticut. In beide overeenkomsten werd de mogelijkheid geschapen bepaalde vermogensbestanddeelen der vennootschap aan de daarbij ingestelde trusts in eigendom over te dragen, met dien verstande, dat de begunstigden in beide trusts zijn de aandeelhouders van de N.V. Philips Gloeilampenfabrieken te Eindhoven resp. van de N.V. Gem. Bezit Aandeelen Philips. De aan de trusts overgedragen bedrijfsdeelen behooren thans niet tot het vermogen der N.V. Per 30 April 1944 bedroeg de waarde van het in de Engelsche en in de Amerikaansche trust ondergebrachte vermogen resp. £ 4.446.000 en $ 18.260.000. De overgedragen vermogensbestanddeelen keerden nog niet naar de N.V. terug en zijn daarom niet in de balans opgenomen. Door aanwending van stille reserves is de balanspositie daardoor niet belangrijk beïnvloed. Men verwacht dat in de fabrieken in Nederland, in hoofdzaak voor export werkend, dit jaar het vooroorlogsche productieniveau zal worden bereikt en waarschijnlijk overschreden. De vooruit-

zichten voor nieuwe producten zijn gunstig. Als gevolg van de oorlogsomstandigheden vertoont de loopende exploitatierekening van 1 Mei 1945 af een niet onaanzienlijk verlies. Sedert begin 1946 kwam hierin aanzienlijke verbetering. Verwacht mag worden, dat in de resteerende maanden van 1 Mei 1945—31 December 1946 het verlies gedeeltelijk wordt ingehaald.
De balans per 30 April 1945 vermeldt o.a. aan activa: deeln. en voorsch. ƒ 58.720.175, voorr. ƒ 19.059.777, debiteuren ƒ 14.530.008, kas en bankiers ƒ 16.763.614, effecten genot. ter beurze A'dam ƒ 5.124.497, belegd res. fonds ƒ 983.620, oorlogsschade Ned. ƒ 94.707.541 en als passiva:
Gew. aandeelenkap. ƒ 52.220.250, 6 pct. cum. pref. winstd. aandeelenkapitaal ƒ 16.322.250, alg. res. ƒ 24.753.122, res. v. uitbr. ƒ 3.000.000 res. loopende risico's i. v. m. oorlogsomstandigheden ƒ 38.030.426, bankiers en financieringscred. ƒ 44.236.780 en crediteuren ƒ 34.790.520. (Msb.)
(V. b. 6529 A)

Incasso-bank: Blijkens het verslag van de Incasso Bank over 1945 bedroeg de winst uit incasso, commissie eff. en arbitrage ƒ 2.369.840 (2.401.984), inter. ƒ 8.469.634 (5.672.571). Totaal ƒ 10.839.475 (8.074.556). Na aftrek van onkost. ad ƒ 5.294.601 (4.487.987) bijdrage pensioenfonds ad ƒ 205.318 (182.886) en afschrijving op gebouwen ad ƒ 400.000 (onv.) blijft er een netto winst over van ƒ 4.939.555 (3.003.683), waaruit 4% (3% in 1944) dividend wordt uitgekeerd, terwijl aan de reserve ƒ 100.000 en aan de bijzondere reserve ƒ 3.479.555 (in 1944 ƒ 1.303.683) wordt toegevoegd. (Alg. H.bl.)
(V. b. 3243 B)

A. Oprichtingscongres „Oude S.D.A.P." te Utrecht —

17 Juni — Op 15 en 16 Juni is in den Raadskelder te Utrecht een congres van de „oude SDAP" gehouden. Ongeveer honderd oud-leden der SDAP hadden aan den oproep van het initiatief-comité gehoor gegeven.
Met algemeene stemmen werd besloten tot oprichting van de „Oude Sociaal-Democratische Arbeiderspartij". Een voorloopig partijbestuur van 19 leden werd aangewezen, waarvan als voorzitter zal optreden de heer J. C. Louwerse, Zeist. Secretaresse is mevr. wed. Jos Loopuit, Amsterdam. (Alg. H.bl.)
(V. b. 6732 F)

B. Algemeen Mijnwerkersfonds - verkiezing fondscommissies —

19 Juni — In de Limburgsche mijnstreek heeft de verkiezing plaats gehad van de leden der fondscommissies van het Algemeen Mijnwerkersfonds, waarbij alle mijnwerkers verzekerd zijn. Van de 27.000 stemgerechtigden kwamen er 7500 niet op en stemden ruim 1800 ongeldig. De Eenheidsbond (niet aangesloten bij de EVC) kreeg 9120 stemmen, de Vakunie (R.K. Protestantsch-Christelijke en Sociale mijnwerkersbond) 8548 stemmen. In totaal zal de Eenheidsbond 31, de Vakunie 29 zetels bezetten. Op zeven mijnen is de Eenheidsbond in de meerderheid, op de vijf andere de Vakunie. (Par.)
(V. b. 6735 C)

C. Het zeeliedenconflict - contact tusschen EVC en regeering —

18 Juni — Naar de EVC mededeelde, werd door de zeelieden, in overleg met de EVC contact met de regeering opgenomen. Tegelijkertijd werd uit havenkringen contact gezocht met de EVC.
Met de regeering werd besproken op welke wijze eventueel door de reeders en havendirecties te nemen rancunemaatregelen konden worden tegengegaan. In de bespreking met een vertegenwoordiger van werkgeverszijde, kwamen dezelfde voorstellen ter tafel als reeds voorgesteld aan de Nederlandsche Reedersvereeniging dd. 20 Mei, waarop het bekende antwoord van den heer Brautigam gevolgd was, hetwelk een afwijzing der voorstellen inhield. De regeering heeft thans doen weten, dat zij van de EVC eischt, haar voorstellen, gedaan aan de Nederlandsche Reedersvereeniging, in te trekken. Doet ze dit niet, dan weigert de regeering verder haar gezag te doen gelden om bij beëindiging der staking rancunemaatregelen van de zijde der werkgevers tegen te gaan. (N.D.)
(V. b. staking 6757 D; afwijzing voorstel 6739 I)

D. Gedenkteeken generaal Snijders

18 Juni — In het Ned. Legermuseum te Leiden is in tegenwoordigheid van een aantal autoriteiten, alsmede van ritmeester Dorhout Mees als vertegenwoordiger van Z. K. H. Prins Bernhard, een gedenkteeken onthuld voor wijlen generaal C. J. Snijders, opperbevelhebber van land- en zeemacht in de oorlogsjaren 1914—1918. (A.N.P.)
(V. b. Gen. Snijders 3828a en 3808 C)

E. Schaken - Euwe wint Zaansch tournooi —

15 Juni — Het internationale schaaktournooi, georganiseerd door de Zaansche schaakvereeniging eindigde met den volgenden eindstand:
Euwe 9½; Ekström, Szabó 8½; Stoltz 8; List 5½; Christoffel, Kramer, Mühring 4½; Soultanbeieff 4; Wood 3½; Thomas, Znosko Borovsky 2½.
Het reserve-tournooi A werd gewonnen door T. D. van Scheltinga met 8½ punt uit 11 partijen.
In het reserve-tournooi B behaalde Th. D. van Tol met 9½ punt uit 11 partijen den eersten prijs. (Par.) **(V. b. Euwe 6687 G)**

F. H. M. de Koningin verleent onderscheidingen aan helden van de fronten en het verzet —

20 Juni — Op het vliegveld Soesterberg heeft H.M. de Koningin aan een aantal personen, die zich aan de fronten of bij het verzet hebben onderscheiden, gedecoreerd.
Generaal H. G. Winkelman, ontving het grootkruis in de orde van den Nederlandschen Leeuw; Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden, het commandeurs-kruis der Militaire Willemsorde („wegens de uitnemende en bezielende leiding bij de bevrijding van het vaderland als bevelhebber der Nederlandsche strijdkrachten en tevens als erkenning van de uitstekende daden van moed, beleid en trouw, door genoemde troepen in dit tijdperk bij herhaling bedreven"). Ridder in de Militaire Willemsorde werden: kol. W. F. Hennink, lt. kol. T. Beets, maj. G. J. W. Gelderman, 1e lt. H. J. Mulder, 1e lt. J. van der Houwen, serg. maj. A. van Vlierden, serg. J. F. C. Toelen, wachtm. A. M. Schouten, dpl. sold. C. J. H. Sleegers. De bronzen leeuw werd uitgereikt aan: lt. kol. H. D. Scherpenhuyzen, lt. kol. S. Mante, maj. N. W. Sluyter, mej. B. van der Stok, ritmeester J. L. Hollert, 1e lt. A. J. Eenkhoorn, 1e lt. R. B. Lewis, 2e lt. Th. J. Vrins, 2e lt. S. J. Postma, serg. C. v. d. Wetering, serg. J. Wiardi, serg. J. van Rossum, serg. Ch. J. P. Bakx, serg. L. Holtz, korp. L. Breevoort, korp. J. H. Mertens, korp. G. Hekhuizen, huzaar 1e klasse H. A. Barendregt.
(Alg. H.bl.) **(V. b. ondersch. 6732 A; H. M. de Koningin: 6739 D)**

Ned. O.-Indië

G. Sjahrir's tegenvoorstellen overhandigd —

De Regeeringsvoorlichtingsdienst deelde mede:
„Op den 17den Juni zijn aan den lt. G. G. vanwege den heer Sjahrir de voorstellen overhandigd, waarmede hij die van Ned. zijde beantwoordt. De voorstellen omvatten het sluiten van een verdrag, inhoudende in hoofdzaak een de facto erkenning van het gezag der regeering van de republiek Indonesia over Java en Sumatra en de samenwerking met die regeering tot de vestiging van een Indonesischen vrijen staat, die met Nederland in een bondgenootschap zal treden.
De vijandelijkheden zullen worden gestaakt en van weerszijden zal geen uitbreiding worden gegeven aan de ingenomen posities en aanwezige troepenmachten.
Vertegenwoordigers der buitengewesten zullen deelnemen aan de onderhandelingen over de vestiging van den Indonesischen vrijen staat. Een bijzondere verhouding daartoe en tot het Koninkrijk der Nederlanden zal worden geschapen voor die gebiedsdeelen, die bezwaren maken tegen een onvoorwaardelijke toetreding. Over deze verhouding zal na drie jaren verder bij volksstemming worden beslist.
Deze voorstellen vormen een ernstige terugtred ten aanzien van die, welke in April j.l. aan de Ned. regeering ter beoordeeling zijn voorgelegd. Deze laatste toch voorzagen o.a. in een intreden van de republiek als constitueerend onderdeel van een vrijstaat „Indonesië" in het Koninkrijk en hielden geen beperking in van den toevoer van Ned. troepen.
In de besprekingen op de Hooge Veluwe werd ten aanzien van twee punten geen overeenstemming bereikt, t.w. de verdragsvorm (waartegen uit constitutioneele redenen bezwaren moesten worden gemaakt) en de erkenning van het de facto-gezag der republiek over Sumatra (hetwelk in strijd werd geacht met de feiten). Verwacht mocht worden, dat op deze basis naar verdere overeenstemming zou worden gezocht.
Het plotseling loslaten van het geleidelijk bereikte doet nu de hoogst ernstige vraag rijzen, of de gesprekspartner der Nederlanders wel in een positie verkeert, waarvan men zich resultaten mag voorstellen.
De Regeering bestudeert de thans ontstane situatie". (Par.)
(V. b. bespr. 6758 C; Sjahrir 6765 G en 6758 C; Van Mook 6751 A)

H. Aantal geïnterneerden —

17 Juni — Op vragen van den heer Bajetto, betreffende de kampen op Java, heeft de minister van Overzeesche Gebiedsdeelen o.m. geantwoord, dat kampverband nog slechts daar geacht kan worden te bestaan, waar het voedsel van hoogerhand wordt verstrekt, in centrale keukens wordt toebereid en aldus aan den consument wordt uitgereikt. Bij toepassing van dit criterium leven nog in kampverband (toestand tweede helft April): in totaal 7.518 mannen, 11.735 vrouwen, 2.337 kinderen, in totaal dus 21.590 personen. (Par.) **(V. b. 6751 B)**

I. Bezwaren tegen overleg der bevolkingsgroepen —

18 Juni — De Eenheidsgroep, de Christelijk Staatkundige Partij, de Democratische Bond, de Perkoempoelan Kebangsaan Maloekoe (Democratische Nationale Moluksche Eenheidspartij) en de Persoe-

tan Timoer Besar (vereeniging van de Groote Oost) hebben een schrijven gericht aan dr. Van Mook. Zij hebben hierin hun bezwaren geuit tegen het door dr. Van Mook voorgestelde overleg met de bevolkingsgroepen, daar dit overleg in democratischen geest eerst mogelijk is in een sfeer, waarin vrije meeningsuiting bestaat, hetgeen in groote deelen van Java en Sumatra nog niet het geval is.
De briefschrijvers meenen, dat alleen sprake kan zijn van „overleg", indien de vaagheid van de uitnoodiging opgeheven wordt, alsnog een welomschreven agenda wordt overhandigd, ruggespraak van de vertegenwoordigers met hun geestverwanten mogelijk is en indien de bijeengeroepenen ten volle gelegenheid zullen krijgen hun standpunt uiteen te zetten. (Alg. H.bl.) **(V. b. Overleg 6717)**

A. Evacuatie van Japanners —

18 Juni — Een geallieerde militaire zegsman heeft de volgende cijfers gegeven omtrent de evacuatie van de Japanners. Geëvacueerd van O. Java: 24.000 man, 3.000 achterblijvers zullen spoedig volgen; van Midden-Java 7.000 (evacuatie voltooid); van West-Java 19.000 man (nog 12.000 man achtergebleven waarvan 7.000 voorloopig zullen blijven voor het verrichten van herstelwerkzaamheden); van Sumatra 48.000 man (nog 19.000 man achtergebleven); van de andere eilanden van Ned. O.-Indië 152.000 man (evacuatie voltooid). (Times) **(V. b. 6736 L)**

B. Indonesische concentraties bij Soerabaja - Britsch ultimatum —

15 Juni — Britsche vliegtuigen hebben rondom het gebied van Soerabaja pamfletten met het volgende ultimatum uitgeworpen:

„Indonesische strijdkrachten worden thans in de nabijheid van Soerabaja geconcentreerd. Dit is in strijd met de door uw leiders gegeven verzekering, dat alles zou worden gedaan om een gewapend conflict tusschen geallieerden en Indonesiërs tijdens den voortgang van de onderhandelingen te vermijden. Indien niet alle troepenbewegingen en verdere maatregelen in het gebied, begrensd door de lijn Pangkon—Lamongan—Modjokerto, de rivier de Porong en de kust onmiddellijk worden gestaakt, zullen de concentraties — binnen 24 uur en zonder verdere waarschuwing — uit de lucht worden aangevallen." (Alg. H.bl.)
(V. b. Br. troepen 6751 A; Ind. strijdkrachten 6663 C)

C. Wederom moord op Chineezen - Zuivering in het gebied van Tangerang wordt voortgezet —

17 Juni — Het geallieerde communiqué te Batavia meldt, dat zeventig Chineesche vluchtelingen, die Bekassi, in het geallieerde gebied, twintig mijl ten Oosten van Batavia, hebben bereikt, mededeelden dat bij een nieuwe uitbarsting tegen de Chineesche gemeenschap op Java, 25 Chineezen door de Indonesiërs zijn vermoord. Voorts verklaarden zij, dat tweehonderd Chineezen door de extremisten gevangen waren genomen en dat de geheele Chineesche kolonie in het gebied ten Oosten van Bekassi gedwongen werd zich in het dorp Karang Tjongkok te verzamelen.

Thans is vastgesteld, dat een groep gijzelaars uit Tangerang, waarvan het meerendeel uit Europeanen bestaat, te Rangkasbireng, ten Zuidwesten van Tangerang is bijeengebracht. Kort voor de bezetting van Tangerang zijn zij in twee bussen onder escorte van de T.R.I. naar Rangkasbitoeng gebracht.

De zuivering van het gebied van Tangerang vindt intusschen voortgang. In de omgeving zijn groote hoeveelheden wapenen buitgemaakt. Eenige extremisten zijn gearresteerd. (Tr.) **(V. b. 6765 G)**

Abessynië

D. De aanspraken op Erythrea en Ital. Somaliland —

17 Juni — Keizer Hailé Selassie verklaarde in een interview, dat Erythrea aan Abessynië behoorde te komen. Gedurende eeuwen — aldus de keizer — is Erythrea de oudste provincie geweest van Abessynië en zijn bevolking is met die van Abessynië verbonden door banden van gemeenschappelijke afstamming, taal en traditie. Het Amerikaansche voorstel om Erythrea met de overige Ital. koloniën onder trusteeship te stellen van de U.N. (Ver. Volken), na tien jaar gevolgd door de schepping van een onafhankelijken staat, was volgens den Keizer een grove onrechtvaardigheid en niet aanvaardbaar. Trusteeship over Erythrea en Ital. Somaliland zou slechts een nieuw woord zijn voor koloniaal bestuur. Tenslotte zei de Keizer dat Erythrea en Ital. Somaliland niet als afzonderlijke eenheden kunnen bestaan. (Manch. Guard.) **(V. b. 6654 C)**

E. Aankomst van maarschalk Timosjenko - Opening Russische ziekenhuizen —

17 Juni — Na de aankomst van den nieuwen Russischen Ambassadeur, maarschalk Timosjenko, zijn in Addis Abeba en in de provincie Harrar Russische ziekenhuizen geopend, die zeer modern zijn ingericht; zoowel de inrichting als de bezoldiging van de Russische artsen en verpleegsters, worden geheel door Rusland bekostigd. (United Press - N.Z.Zt.)
(V. b. Timosjenko 6649 H)

Australië

F. De verdediging van het gebied der Stille Zuidzee - militaire bases

20 Juni — Premier Joseph B. Chifley verklaarde in het Huis van Afgevaardigden, dat Australië zich moest voorbereiden op het dragen van een grootere verantwoordelijkheid voor de verdediging va het gebied der Stille Zuidzee. Door overeenstemming tusschen Engeland, Australië, de Ver. Staten en andere naties met bezittingen in dit gebied, behoorde men te komen tot een gemeenschappelijk defensieplan. Met betrekking tot suggesties, dat de Ver. Staten bases zouden willen gebruiken in door Australië gecontroleerd gebied, zeide Chifley: „Wij zouden een overeenkomst betreffende het gemeenschappelijk gebruik van bases op grondslag van wederkeerigheid toejuichen, maar het vraagstuk der bases is slechts een onderdeel van het geheele militaire verdedigingsplan."
(Manch. Guard.) **(V. b. bases 6663 E; voor verdediging Br. Gemeenebest zie ook onder Zuid-Afrika)**

G. Betrekkingen met Nederland - verklaring van Chifley —

20 Juni — De Australische premier Chifley heeft in het huis van afgevaardigden onthuld, dat er tusschen de Australische regeering en de vertegenwoordigers van Nederlandsch-Indië in Australië eenigszins gespannen betrekkingen bestaan.
In antwoord op vragen waarom de Nederlandsche torpedobootjager die in den oorlog beschadigd was, in Australië niet gerepareerd had kunnen worden, gispte Chifley de verklaringen van den Nederlandschen gezant baron Van Aerssen, die critiek had geoefend op den tegenzin der arbeiders om het schip te repareeren.
„Zulke verklaringen berokkenen schade aan de Australische regeering", zeide Chifley. „Zij verbeteren de diplomatieke betrekkingen niet. Het was onhandig den torpedobootjager naar Sydney te sturen, in verband met de moeilijkheden die er op dat oogenblik in de haven waren.
We hebben getracht de Nederlanders met hoffelijkheid tegemoet te komen en zij garandeerden mij dat de correspondentie betreffende de Nederlandsch-Australische besprekingen niet door de Nederlanders ter beschikking van de pers zou worden gesteld. Verwikkeling in een krantencontroverse verbetert de situatie niet."
Chifley voegde hieraan toe: „Het ware beter geweest indien hij de zaak direct met de Australische regeering had opgenomen. De moeilijkheid is ontstaan door geschillen tusschen de Nederlanders en hun onderdanen in Indonesië". (Tr.)
(V. b. 6758 B)

België

H. Terrein van IJzertoren onteigend —

18 Juni — De kabinetsraad heeft besloten om het terrein van den vernielden IJzertoren te onteigenen en ter plaatse een gedenkteeken ter nagedachtenis van de nationale helden van den oorlog op te richten.
Het dagelijksch bestuur van het Comité voor Herstel van het IJzerkruis heeft, bij monde van prof. J. Cardijn, protest aangeteekend tegen deze beslissing, welke als noodlottig voor de eenheid van het vaderland bestempeld wordt.
(L. Nieuws) **(V. b. 6663 L)**

I. De buitenlandsche politiek - het probleem Duitschland —

De senaatscommissie voor Buitenlandsche Zaken heeft verslag uitgebracht over de voorgestelde begrooting van dit Ministerie.
In de inleiding wijst zij er op, dat alle politieke partijen het eens zijn over de leidende beginselen van de buitenlandsche politiek van België.
De commissie betreurt het, dat België zooals iedere kleine mogendheid, geweerd wordt van de besprekingen, die aan de vredesverdragen voorafgaan. Zij betreurt ook, dat geen enkel beginsel ten grondslag ligt aan de conferentie van de ministers van Buitenlandsche Zaken te Parijs.
Zij hoopt dat België ten minste zal uitgenoodigd worden aan de besprekingen deel te nemen, alvorens een beslissing t.a.v. Duitschland genomen wordt. De commissie betoogt, dat in Duitschland een decentralisatie moet uitgevoerd worden. Indien het Roergebied en het Rijnland 'n afzonderlijk statuut verkrijgen, dienen de andere betrokken landen gemeenschappelijk dit statuut te waarborgen. Indien dit niet het geval is, schijnt de voorgestelde scheiding eerder een gevaarlijke, dan wel een nuttige maatregel voor de veiligheid te zijn.
Indien de afscheiding van het Roergebied en het Rijnland niet plaats heeft hecht België belang aan de internationalisatie van de steenkolenmijnen en de zware nijverheid van de Roer.

Verder wordt in het verslag verklaard, dat het des te moeilijker zal zijn te zeggen wat de herstelbetalingen zullen opleveren, daar de opbrengst van den Duitschen uitvoer voor alles dient tot de financieering van den invoer noodig voor de ravitailleering.
Zoo moet België de kolen, die het uit het Roergebied invoert, in dollars beta-

len. Er valt ook op te merken dat voor het oogenblik elke geallieerde — dus ook België — zelf den last draagt voor zijn bezettingstroepen. (L. Nieuws)
(V. b. 6720 F; bezett.troepen 6680 C; herstelbet. 6508 B; Ned. en Dl. 6765 B)

Canada

A. Spionnage - zes jaar gevangenisstraf voor parlementslid —

20 Juni — Het communistische parlementslid Fred Rose is wegens het verstrekken van inlichtingen aan Rusland veroordeeld tot 6 jaar gevangenisstraf. In September zal hij nog terecht moeten staan wegens schending van vier artikelen der Official Secrets Act. Rose is een der 22 lieden, die beschuldigd werden van spionnage ten behoeve van Rusland. (Manch. Guard.) **(V. b. 6696 G)**

B. Overdracht Alaska Highway aan Canada - Gemeenschappelijk plan van de Ver. Staten en Canada tot verdediging van het Noorden —

Besprekingen tusschen de regeeringen van de V.S. en van Canada hebben er toe geleid, dat op 3 April de Alaska Highway aan Canada is overgedragen, tegelijk met andere verdedigingswerken, welk gedurende den oorlog in N.W.-Canada zijn gebouwd. De Alaska Highway, die de V.S. via Canada rechtstreeks met Alaska verbindt, werd om zuiver militaire redenen aangelegd, daar men een Japansche invasie op het vasteland van Amerika verwachtte. De weg is echter ook uit economisch oogpunt van buitengewoon groote beteekenis, omdat hierdoor tot nu toe ontoegankelijke gebieden in de Noord-Westelijke provincies van Canada ontsloten zijn. Reeds voor den bouw van dezen verkeersweg was het waarschijnlijk, dat men in N.W.-Canada aanzienlijke grondstoffen-reserves zou aantreffen. Inmiddels hebben reeds voorloopige onderzoekingen plaats gehad, die bemoedigende resultaten hebben opgeleverd. In den komenden zomer zullen de onderzoekingen naar mineralen op groote schaal worden voortgezet.
(N.Z.Zt. - Kees. Fin. Arch. - 13 Mei)

Uit Washington werd gemeld, dat de Ver. Staten en Canada een plan zullen opstellen tot gemeenschappelijke verdediging van het hooge Noorden. Men gaat hierbij uit van de veronderstelling, dat Canada's uitgestrekte Noorden in een volgenden oorlog slagveld zou kunnen worden.
Eenige dagen voor het bekend worden van dit plan had de Canadeesche gezant in de Ver. Staten Lester B. Pearson, in een toespraak te Princeton o.m. gezegd: „Waarom zouden Canada en de Ver. Staten geen schikkingen treffen voor een gezamenlijke defensie? Wij in Canada worden ons steeds meer bewust van onze beteekenis als arctische mogendheid en het effect hiervan op onze betrekkingen met de Ver. Staten en de Sovjet-Unie. Wij zijn zeer verlangend de economische bronnen van ons Noorden te ontwikkelen. Een van de groote vindplaatsen van uranium bevindt zich binnen het Canadeesche arctische gebied. Bij de ontwikkeling van dit Poolgebied wenschen wij de meest nauwe samenwerking met de Ver. Staten". (Time - 27 Mei)

China

C. „Wapenstilstand" in Mandsjoerije —

7—17 Juni — Op 7 Juni werd een wapenstilstand van 14 dagen van kracht, gedurende welke de Amerikaansche ambassadeur, gen. Marshall zou trachten de communisten en de regeering van Tsjang Kai Sjek tot overeenstemming te brengen met betrekking tot de volgende punten: 1) overeenkomst tot het beëindigen der vijandelijkheden; 2) herstel der verbindingen; 3) de definitieve uitvoering van de overeenkomst van 1 Febr. over de demobilisatie, de reorganisatie en de samensmelting van alle bewapende troepen.
Intusschen werd de wapenstilstand reeds drie uur na het inwerking treden door de communisten verbroken. Volgens de Manchester Guardian zou er evenwel tusschen Tsjang Kai Sjek en de communistische gedelegeerde in Nanking, gen. Tsjoe En-lai een nieuwe „interim-vrede" gesloten zijn, in afwachting van een definitieve overeenkomst". (N.Z.Zt. - Manch. Guardian) **(V. b. 6752 B; overeenk. regeer. en comm. 6615 D en 6584 G)**

Duitschland

D. Duur der bezetting - verklaringen van gen. Koenig en gen. Eisenhower —

11 Juni — De opperbevelhebber in de Fransche bezettingszone, gen. Koenig heeft verklaard, dat Duitschland minstens 20 jaar bezet zou moeten blijven. (N. Z. Zt.)

21 Juni — Gen. Eisenhower heeft aan het Amerikaansche Congres meegedeeld, dat de bezetting van Duitschland en Japan minstens drie jaar, doch indien de omstandigheden tegenwerken misschien wel tien jaar zal moeten duren. Voor het overige worden door het Amerikaansche leger plannen uitgewerkt om Duitschland minstens 25 jaar „symbolisch" te bezetten. (A.P. - Par.)**(V. b. 6759)**

E. Britsche zone - beperking van het aantal partijen —

18 Juni — De Britsche contrôle-commissie heeft besloten, tot na de provinciale verkiezingen in September en October de vorming van nieuwe partijen te verbieden. De bestaande partijen zijn: de Sociaal-democraten, de Chr. democraten en de Communisten, welke drie partijen in de geheele Britsche zone candidaten mogen stellen, de Rijnlandsche Volkspartij (separatistisch) en de rechtsche „Aufbaupartei" die slechts in bepaalde streken candidaten mogen stellen. (Times)
(V b. Br. zone 6744 L)

F. Bijeenkomst van de Christen-Democraten - de toekomstige staatsvorm —

17 Juni — Tijdens de eerste conferentie der Christen-Democraten, waaraan ongeveer 2000 gedelegeerden uit het geheele land deelnamen, verklaarde de voorzitter, Jacob Kaizer o.m., dat de leden van de partij de feiten onder de oogen moesten zien en het beginsel van een federatief ingerichten staat aanvaarden. De afscheiding van het Rijnland zou een snede zijn door het „levende hart van Duitschland".
Ernst Lemmer keerde zich in scherpe bewoordingen tegen een „Balkanisierung" van midden-Europa en tegen de verdeeling van Duitschland in verschillende staten die slechts door een tol-unie verbonden zouden zijn. Hij deed een beroep op de bezettende mogendheden om de grenzen tusschen de zonen op te heffen en Duitschland de nationale souvereiniteitsrechten terug te geven.
De huidige wanhoopsstemming in Duitschland was niet gunstig voor de ontwikkeling eener democratie en kon slechts leiden tot een romantisch nationalisme, aldus Lemmer.
(Dail. Tel. - N.Z.Zt.)

G. Gerhardt Hauptmann overleden

11 Juni — De Duitsche schrijver Gerhardt Hauptman is te Agnetendorf in Silezië overleden.
Gerhart Hauptmann, grondlegger van het naturalistische drama, werd op 25 Nov. 1862 te Salzbrunn in Silezië geboren. Aanvankelijk was hij werkzaam in den landbouw, daarna student in de beeldende kunsten, de natuurwetenschappen en ten slotte, na eenige jaren verblijf buitenslands, dramaturg. In 1889 verscheen Vor Sonnenaufgang, drie jaar later „Die Weber". Zijn „Die versunkene Glocke" (1897) en „Die Weber" oogstten veel succes. Achtereenvolgens publiceerde hij een reeks sociale drama's en enkele historische en verhalende werken. In 1912 kreeg hij den Nobelprijs voor Literatuur. (Tr.)
(V. b. 568 F)

H. Rusland en Duitschland in 1950

Onderstaand overzicht geeft in groote trekken weer, hoeveel Duitschland omstreeks 1950 zal produceeren, volgens de bepalingen van den geallieerden Contrôleraad, en hoe groot de Russische productie zal zijn, overeenkomstig het vierde vijf-jaren plan; ter vergelijking zijn tevens de cijfers voor 1939 vermeld. Uit het overzicht blijkt o.a., dat de productie van de Duitsche zware industrie, waarvoor als voorbeeld de staalproductie is gekozen, in 1950 slechts 22 pct. van de Russische productie zal bedragen, tegen meer dan 125 pct in 1939. Binnen enkele jaren zal Rusland op elk gebied aanzienlijk meer vervaardigen dan Duitschland; in ongeveer 10 jaar zijn de verhoudingen dus geheel omgekeerd. De eenige uitzondering vormt de productie van consumptiegoederen, hier voorgesteld door de papierproductie. Ook op dit gebied echter is de verhouding ten gunste van Rusland gewijzigd.

	Duitschl.		Rusland	
Productie	1939	1949	1940	1950
Staal (mill. ton.)	23.7	5.8	18.8	25.4
Kolen (mill. ton)	250	155	160	250
Electr. Energie (mrd. Kw/u)	66	35	48	82
Auto's (duizenden)	342	80	300	500
Papier (mill. ton)	2.9	2.1	0,8	1.3

De besluiten, welke de geallieerde Contrôleraad betreffende de Duitsche industrie heeft genomen, zullen tot gevolg hebben, dat het Duitsche volk tot algeheele armoede vervalt. Het is onmogelijk, dat een modern industrie-land zijn industrie ontmanteld op zulk een groote schaal en in zulk snel tempo, als de geallieerde contrôleraad voor Duitschland heeft bepaald, zonder dat dit proces gepaard gaat met een hevige economische depressie.
Vóór den oorlog bedroeg de Duitsche productie ongeveer één derde van de totale productie van het Europeesche continent. Het op zulk een drastische wijze ontmantelen van de Duitsche industrie, zal den voorspoed in Europa ongetwijfeld in gevaar brengen. (Business Week - Kees. Fin. Arch. - 19 Juni)

Frankrijk

I. Georges Bidault hoofd der regeering —

15 Juni — Het socialistische kamerlid Vincent Auriol is met 466 tegen 28 stemmen gekozen tot voorzitter van de Assemblée Constituante.
17 Juni — De secr.-generaal der communistische partij heeft medegedeeld, dat zijn partij niet zal deelnemen aan een regeering onder leiding van een lid der Republikeinsche Volksbeweging (M.R.P.)
18 Juni — De secretaris-generaal der

Socialistische partij, Daniel Mayer heeft verklaard, dat zijn partij in de gegeven omstandigheden niet de leiding van een nieuwe regeering op zich zal nemen.

Georges Bidault

20 Juni — Met 384 stemmen vóór en 161 onthoudingen (o.w. de geheele communistische fractie) is de Fransche minister van Buitenlandsche Zaken, Georges Bidault (Republ. Volksbew.) gekozen tot hoofd van de voorloopige regeering.
(Le Monde - L'Humanité) **(V. b. 6768 C)**

A. Gen. de Gaulle over de toekomstige staatsinrichting —

16 Juni — Bij de herdenking van de aankomst van Generaal de Gaulle op Franschen bodem (16 Juni 1944) heeft de generaal te Bayeux een rede gehouden, waarin hij o.m. zijn visie gaf op de toekomstige Fransche staatsinrichting.
De geweldige schokken, aldus gen. de Gaulle, die wij gedurende de laatste generaties te verduren hebben gehad, hebben in ons publieke leven giften doen binnensluipen, die verdeeldheid en twist hebben veroorzaakt. Achter tegengestelde idiologieën schuilen machten waartusschen wij dreigen beklemd te geraken en vaak komt hierdoor het landsbelang in het gedrang. Het nationaal temperament spreekt hierbij ook een woord mee. Nochtans vereischt de toekomst van het land en van de democratie dat onze instellingen rekening houden met deze feiten en zich er tegen beschermen, ten einde het vertrouwen in de wet en het prestige van den staat te doen voortduren, om dictatuur te vermijden en toestanden te voorkomen die de Italiaansche democratie, de Duitsche Republiek van Weimar en de Spaansche Republiek ten val hebben gebracht. Dictatuur is niet anders dan een groot avontuur. In het begin lijkt alles mooi. Doch het is het noodlot van de dictatuur dat zij zich aan overdrijving schuldig maakt. Zij moet tot iederen prijs, om de ongeduldige burgers te bevredigen, steeds nieuwe successen boeken. De risico's, de inspanning gaan geleidelijk alle perken te buiten. In binnen- en buitenland stapelen de moeilijkheden zich op en ten slotte breken de veeren. Het grootsche bouwwerk stort ineen in ellende en bloed. Dit moeten wij voor oogen houden. Het is een kwestie van leven of dood. De positie, de onafhankelijkheid en zelfs het bestaan van ons land en van de „Union française" staan op het spel.
Natuurlijk vereischt democratie meeningsuiting en dat hieraan door de stembus vorm wordt gegeven voor publieke actie en wetgeving. Maar alle principes en alle ervaringen vereischen tevens scheiding en evenwicht in wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht en daarboven nationale arbitrage die borg staat voor de continuïteit temidden van alle combinaties.
Het is juist dat over wetten en budgetten gestemd wordt door een vergadering door algemeen kiesrecht gekozen. Doch de eerste handeling van zulk een vergadering garandeert nog geen helderziendheid en volkomen zuiverheid. Een tweede vergadering op andere wijze gekozen en samengesteld dient openlijk te bestudeeren wat de eerste in overweging heeft genomen, amendementen te formuleeren en voorstellen te doen. Want een politiek lichaam als de Kamer van Volksvertegenwoordigers is, verliest soms allerlei belangen uit het oog, administratieve, locale en die van de overzeesche gebieden. Revisie van wetsvoorstellen of het in overweging geven van wetten dient derhalve door een tweede lichaam te kunnen gebeuren, waarin vertegenwoordigers van economische, familie- en intellectueele instellingen zitting dienen te hebben om de stem van het groote actieve leven des lands, te doen hooren. Eenheid, samenhang, binnenlandsche discipline dienen heilige dingen te zijn om te voorkomen dat de leiding van het land onmachtig wordt en ongeschikt voor haar taak. Daarom dient ook een staatschef te worden gekozen, die boven de partijen staat. Hij dient president te zijn van de „Union française", zoowel als van de Republiek, die de uitvoerende macht beheerscht. Zulk een staatschef moet het algemeen belang in evenwicht houden bij het kiezen van zijn menschen, rekening houdend met de richting van het Parlement; hij moet ministers kunnen benoemen zoowel als den premier, die leiding heeft te geven aan de politiek en het werk der regeering; de staatschef kondige de wetten af, hij presideere de regeeringsraden en zorge voor continuiteit, zonder welke een volk het niet kan stellen; hij zij scheidsrechter boven politieke geschillen of in tijden van ernstige verwarring, het volk alsdan uitnoodigend, door verkiezingen, haar souverein besluit kenbaar te maken; aan hem zij de taak, als het land in gevaar is, de garant te zijn van nationale onafhankelijkheid en van de verdragen door Frankrijk gesloten.
Laten we niet tegen ons zelf verdeeld zijn. Onze geschiedkundige grootheid berust op een vrij volk, gegroepeerd rond een sterken staat.
(„Le Monde" 18 Juni 1946)
(V. b. de Gaulle 6753 A; Grondw. 6729 B)

Hongarije

B. Het Hongaarsche goud in de Ver. Staten - Amerikaansch crediet

20 Juni — Het Departement van Buitenlandsche Zaken heeft bekend gemaakt dat het Hongaarsche goud dat zich thans in verzekerde bewaring bevindt bij de Amerikaansche strijdkrachten in Duitschland aan de Hongaarsche Regeering zal worden teruggegeven en dat de Amerikaansche Regeering in overweging zal nemen uitbreiding te geven aan de crediet-regeling voor den aankoop van Amerikaansche surplusgoederen in het buitenland door Hongarije.
(U.S. Information Service)

India

C. Initiatief van onderkoning - vorming van een interim-regeering

17 Juni — Daar de besprekingen tusschen de Moslems en de congrespartij over de vorming van een coalitiekabinet practisch mislukt waren, heeft de onderkoning van Britsch-Indië 14 Indiërs uitgenoodigd zitting te nemen in een interim-regeering. Deze zou bestaan uit 5 leden van de Congrespartij (o.w. Pandit Nehroe), 5 leden van de Moslem-liga (o.w. Mohammed Ali Jinnah) en voorts vertegenwoordigers van de Christenen, Sikhs en paria's.
De congrespartij heeft intusschen de voorstellen van de Britsche kabinetsmissie, die door de Moslem-liga en de Indische vorsten waren goedgekeurd, **verworpen.** (Dail. Herald)**(V. b. 6766 F)**

Internationaal

D. U.N. (Ver. Volk.) - Amerikaansch en Russisch voorstel i.z. contrôle der atoomenergie —

15-18 Juni — Op 27 Januari werd door de Algemeene Vergadering der U.N. (Ver. Volk.) een Commissie voor de Atoomenergie ingesteld, waarin de leden van den Veiligheidsraad en Canada zitting hebben. Tijdens de eerste vergadering van deze commissie kwam de Amerikaansche gedelegeerde Baruch met een voorstel tot afschaffing van de atoombom en tot strenge contrôle op de atoomenergie over de geheele wereld.
Het plan voorziet in de oprichting van een internationaal lichaam met vèrstrekkende bevoegdheden en de mogelijkheid om elken staat te straffen, die zich niet houdt aan de contrôle-bepalingen.
Op deze voorwaarden zijn de Vereenigde Staten bereid, om het geheim van de atoombom aan bedoeld lichaam over te dragen, om alle atoombommen, welke zij bezitten, te vernietigen en om de vervaardiging van nieuwe te staken.
Amerika wenscht de oprichting van een internationale organisatie, „Atomic Development Authority", afgekort ADA, welker bevoegdheden geregeld dienen te worden in een speciaal handvest. Deze komen neer op de volgende punten:
1. De ADA moet een volledig overzicht hebben van alle vindplaatsen van uranium en thorium ten einde aan de hand daarvan een program te kunnen opstellen voor de winning, de verdeeling en de bewerking van deze grondstoffen.
2. De ADA oefent volledige contrôle op alle fabrieken die in aanmerkelijke hoeveelheid splitsbare elementen produceeren en wordt in het bezit gesteld van al de producten dier fabrieken.
3. Alleen de ADA heeft het recht om nasporingen te doen bij de aanwending van de atoomenergie voor explosieve doeleinden. Zij heeft alle fabrieken waar dit geschiedt in eigen beheer. Deze nasporingen dienen niet op één plaats doch overal ter wereld te geschieden.
4. De ADA moet het gebruik van de atoomenergie voor vreedzame doeleinden bevorderen. Zij zal aan staten en burgers een zekere vrijheid moeten laten om op dit gebied te experimenteeren.
5. Elke inbreuk op de op te stellen contrôle-bepalingen zal worden gebrandmerkt als een internationale misdaad, die gestraft moet worden, onverschillig wel-

ke staat de overtreding gepleegd heeft. Dit zou dus een afschaffing inhouden van het recht van veto, althans voor zoover het de atoomenergie betreft.
Cadogan (Engeland) heeft zijn instemming betuigd met het Amerikaansche plan. Gromyko (Rusland) kwam met een eigen voorstel, een ontwerp van een internationaal verdrag, dat alle productie van atoom-wapens verbiedt en de vernietiging beveelt van de bestaande voorraden atoomwapens binnen drie maanden.
Het ontwerpverdrag verplicht de aangesloten landen geen wapens te gebruiken of te produceeren welke berusten op de atoomenergie, waarbij zij met name de volgende verplichtingen aanvaarden:

1. In geen enkel geval zal een atoomwapen worden gebruikt.
2. De productie en het voorradig houden van deze wapenen is verboden.
3. Binnen drie maanden, na teekening van het verdrag, zullen alle atoomwapenen worden vernietigd.
4. Het verdrag geldt voor een onbepaalden tijd.
5. Het verdrag kan door leden en niet leden van de organisatie der Vereenigde Volkeren onderteekend worden.
6. Het verdrag zal van kracht worden na goedkeuring door den Veiligheidsraad en na onderteekening door de helft van de voor teekening in aanmerking komende naties.
7. Na het inwerking treden van het verdrag zullen alle naties al of niet lid van de Vereenigde Volkeren verplicht zijn de bepalingen na te komen op straffe van sancties.

Gromyko verzette zich fel tegen de opheffing van het vetorecht, zooals dit in het Amerikaansche plan was voorgesteld. Hij verklaarde, dat de pogingen, om de eensgezindheid van de leden van den Veiligheidsraad te ondermijnen in zaken van belang, tegen de beginselen van het Atlantic Charter indruischen.
(Dail. Her. - Tr. - Whd.) **(V. b. 6609 D)**

A. Veiligheidsraad - Spaansche kwestie - Russisch veto —

20 Juni — In de zitting van den Veiligheidsraad op 18 Juni werden de aanbevelingen van de subcommissie i.z. Spanje met 9 tegen 1 stem (Rusland) en een Nederlandsche onthouding, aangenomen. De voorzitter deelde mede, dat Rusland van zijn veto-recht gebruik gemaakt had en de aanbevelingen dus niet waren aangenomen. De Poolsche gedelegeerde, dr. Lange, verklaarde vervolgens, dat hij zijn oorspronkelijk voorstel, volgens hetwelk de Veiligheidsraad de leden van de U.N. (Ver. Volk.) zou verzoeken de diplomatieke betrekkingen met Spanje te verbreken, wilde vernieuwen.
(Le Monde) **(V. b. 6761 B)**

Italië

B. Italië officieel republiek - Umberto in Portugal —

19 Juni — Het Italiaansche Opperste Gerechtshof heeft een proclamatie gepubliceerd, waarin officieel ter kennis wordt gebracht, dat het Italiaansche volk de republiek als staatsvorm heeft gekozen. De definitieve cijfers van het referendum luidden: voor de republiek 12.717.923 stemmen, voor de monarchie 10.719.284.
Ex-koning Umberto van Italië heeft onder den naam van Graaf van Sarre met zijn gezin zijn intrek genomen in een villa te Iguaria Sintra, een voorstad van Lissabon. De naam Sarre is die van een kasteel in de Vallei van Aosta, dat aan het Huis van Savoje toebehoort.
(Alg. H.bl.) **(V. b. 6770 A)**

C. Definitieve uitslagen der verkiezingen —

18 Juni — De minister van Binnenlandsche Zaken heeft de definitieve uitslagen van de verkiezingen van 2 Juni bekend gemaakt. In totaal waren uitgebracht 22.951.880 stemmen, die als volgt over de partijen waren verdeeld:
Christelijk-democraten 8.830.208; Socialisten 6.744.749; Communisten 4.342.722; Nat. democr. Unie 1.559.417; „Uomo Qualunque" 1.209.918; Republikeinen 997.690; Vrijheidsblok 680.493; Actionisten 353.758; Chr. Concentratie 97.270; Nat. Unie 70.987; Conc. van Socialisten 50.220; Andere partijen 826.488. (Le Monde) **(V. b. 6761 C)**

Joego-Slavië

D. Verdrag met Rsuland - wapenleveranties —

11 Juni — Maarschalk Tito is van een bezoek aan Moskou in Belgrado teruggekeerd. Radio-Belgrado meldde, dat op 8 Juni een verdrag met Rusland is gesloten, volgens hetwelk de Sovjet-Unie het leger van Joego-Slavië zal voorzien van wapens en munitie en Joego-Slavië zal helpen bij de oprichting van een eigen wapen-industrie. Rusland zal voorts grondstoffen leveren en op het gebied van industrie en handel nauw met Joego-Slavië samenwerken. (N. Z. Zt.)

Oostenrijk

E. Deel der Russische bezettingstroepen teruggetrokken —

8 Juni — Volgens mededeeling uit Oostenrijksche bron hebben de Russen tusschen de 30.000 en 40.000 man troepen uit Oostenrijk teruggetrokken. Zij zullen tegen Juli nog slechts 60.000 man bezettingstroepen in Oostenrijk hebben.
(Ass. Pr. - Tijd) **(V. b. Russ. tr. i. Oostenr. 6501 G)**

Portugal

F. De Anglo-Amerikaansche steunpunten op de Azoren —

5 Juni — De Portugeesche regeering heeft aan Engeland en Amerika toegestaan de vliegvelden op de Azoren (voorloopig gedurende 18 maanden) te blijven gebruiken. (N. Z. Zt.)**V. b. Azoren 5705 A)**

Rusland

G. Grensverdrag met Afghanistan

15 Juni — Tusschen de Sovjet-Unie en Afghanistan is een verdrag gesloten, waarbij de grenzen tusschen beide landen geregeld worden. Rusland zou concessies gedaan hebben.
Volgens Engelsche berichten hebben de Russen gedurende de laatste maanden in Afghanistan een intensieve pro-Russische propaganda gevoerd. Het Russische blad „Iswestya" schreef naar aanleiding van het nieuwe verdrag, dat de Sovjet-Unie opnieuw haar loyale houding tegenover de behoeften en rechten der kleinere naties heeft getoond. (N. Z. Zt.)

Tsjecho-Slowakije

H. Dr. Benesj president van Tsjecho-Slowakije —

20 Juni — Dr. Eduard Benesj is met algemeene stemmen herkozen als president van Tsjecho-Slowakije. Benesj heeft het ontslag van den socialistischen premier Fierlinger aanvaard en den leider der communisten, Gottwald opdracht gegeven een kabinet te vormen.
De communist Zapotocky is, met steun van de socialisten, gekozen tot voorzitter van het parlement. (V.V. - Whd.)
(v. b. 6754 F)

Wetenschap

I. Het IJsgebied der poolzeeën —

Uit onderzoekingen is gebleken, dat in de jaren 1920—1940 het ijsgebied der poolzeeën tot op de helft is ingekrompen.
Men neemt aan dat de toenemende temperatuur der poolzeeën de oorzaak is.
(Exchange - N. Z. Zt. - 22 Mei)
(V. b. poolzeeën 6526 H)

K. Vijftig soorten synthetische rubber —

Prof. Carl S. Marvel heeft verklaard, dat er door geleerden, verbonden aan de Universiteit van Illinois, in de afgeloopen drie jaar 50 nieuwe soorten synthetische rubber zijn vervaardigd. Hij voorspelde, dat de synthetische rubber binnen twee jaar het natuurproduct zal overtreffen, waardoor de industrieën in de V.S. niet langer van het buitenland afhankelijk zullen zijn.
Een van de belangrijkste nieuwe producten is het natrium-rubber, dat bij voorloopige proefnemingen niet scheurde en buitengewoon goed bestand bleek te zijn tegen hitte. Men kan reeds autobanden produceeren, die nagenoeg equivalent zijn aan natuurrubberbanden. De banden, die in 1942 uit synth. rubber vervaardigd werden, waren bij een snelheid van 45 km per uur, na 45.000 km versleten; thans kan men met deze banden ongeveer 85.000 km rijden bij een snelheid van 80 km per uur.
(Science Digest - Juni '46)

Zuid-Afrika

L. Smuts over de Engelsch-Egyptische onderhandelingen - de voormalige Italiaansche Koloniën - de vredesconferentie —

20 Juni — De Zuid-Afrikaansche premier, generaal Smuts, hield op 19 Juni in het parlement een rede, waarin hij o.m. zeide, dat het nieuwe verdrag tusschen Egypte en Engeland (zie 6767 C) geen gevaar zou opleveren voor de handhaving van de verbinding door de Middellandsche Zee. Mocht er (door het terugtrekken der Britsche troepen uit Egypte) een vacuum ontstaan in de verdediging van deze verbinding, dan zou op andere wijze de veiligheid gewaarborgd worden. „Er bestaat geen twijfel, aldus gen. Smuts, dat, indien wij deze route zouden moeten prijsgeven, een der meest belangrijke pijlers van vrede en veiligheid in de wereld zou wegvallen."
Het Britsche Gemeenebest maakte, volgens Smuts geen aanspraak op de voormalige Italiaansche koloniën, Tripolitanië, Cyrenaica, Erythrea en Italiaansch Somaliland (zie ook onder Abessynië), maar het wenschte geen enkele regeling, die de verbindingen (world line of communications) in gevaar zou brengen.
Smuts verklaarde zich voorstander van het houden van een vredesconferentie, ondanks de Russische oppositie. Op de vraag, of afzonderlijke vredesverdragen verwacht konden worden, antwoordde Smuts: „Het is mogelijk dat er een oogenblik komt, dat de meerderheid der volken afzonderlijke vredesverdragen wil sluiten, en het aan de overige volken (de minderheid) zal overlaten hun eigen verdragen te regelen, maar dat zou gevaarlijk zijn, want het zou de verdeeling van Europa in twee kampen beteekenen. Bij het sluiten van vrede, moeten wij trachten zoo veel mogelijk tot overeenstemming te komen, maar deze overeenstemming mag niet uitloopen op een ramp voor Europa, die hetzelfde karakter en denzelfden omvang zou hebben als een oorlog. (Manch. Guard.)
(V. b. Smuts 6352 D)

Boven: In verband met de staking in de Ned. havens werden militairen belast met het lossen van schepen. De foto toont het lossen van een Engelsch schip aan de Borneokade te Amsterdam (zie ook 6748 D). Beneden: Japansche krijgsgevangenen verrichten herstelwerkzaamheden in de straten van Batavia.
(foto Anefo - Raucamp - Josephson)

Boven: De Ver. Staten verleenden aan Frankrijk een crediet van $ 1.370.000.000. De foto toont (v.l.n.r.) president Truman, den Franschen ambassadeur in de V.S., Henri Bonnet, en den specialen afgezant Leon Blum, in gesprek na het sluiten van de overeenkomst. (Zie ook 6753 E.) Beneden: Duitsche krijgsgevangenen werpen op bevel der geallieerden wapens en munitie in een meer in Zuid-Oostenrijk. (foto's Ass. Press)

Nederland

A. Delegaties uit Ned. W.-Indië door Koningin ontvangen - overhandiging der petities - zelfbestuur en samenwerking in Rijksverband

26 Juni — Op 25 Juni hebben de afgevaardigden uit Curaçao en Suriname op het Loo hun petities aan H. M. de Koningin overhandigd.

De Curaçaosche commissie vraagt overleg met de regeering over de wijze waarop het gelijkgerechtigde deel van het Koninkrijk kan worden. Ook Suriname verzoekt de vrijheid, eigen inwendige aangelegenheden te regelen.

In beide petities wordt met groote instemming gewaagd van de radiorede der Koningin op 6 December 1942. In die voor Curaçao stelt men vast dat dit gebiedsdeel, met verantwoordelijkheidsgevoel en offerbereidheid bezield, zijn aandeel zal bijdragen tot de overwinning en de herrijzenis van het Rijk, waarna dit staatsdeel met trots zijn plaats als gelijkgerechtigd deel van het bevrijde Nederlandsche rijk zal innemen.

Men constateert voorts dat het bestuur van Curaçao berust op verouderde koloniale beginselen, nog heden autocratisch is en dus een democratische structuur onmogelijk maakt.

Men wil verder dat, hangende de besprekingen, in de Curaçaosche staatsregeling wijzigingen worden opgenomen, opdat zonder tijdverlies aan het huidige bestuur in Curaçao een einde wordt gemaakt. Ook spreekt de petitie den wensch uit dat op voordracht van de staten, Curaçaosche adviseurs bij de Nederlandsche regeering worden benoemd.

In de petitie van Suriname uit men eveneens het verlangen, reeds aanstonds wijzigingen in het staatsbestuur te mogen aanbrengen, die tegemoet zullen komen aan het in dit gebiedsdeel levende verlangen naar grootere zelfstandigheid.

Men vraagt kiesrecht voor alle burgers boven den leeftijd van 21 jaar en een burgerschap van Suriname.

De gouverneur, die met de hoofden van departementen de regeering uitoefent, zal door de Kroon voor vier jaar benoemd worden uit een voordracht van de Staten van drie personen. De verantwoordelijkheid van de hoofden der departementen zal bij de wet worden geregeld.

De gouverneur heeft het recht van benoeming en ontslag van de hoofden van departementen en van de overige ambtenaren der regeering.

De Staten zullen bestaan uit 21 leden, ouder dan 25 jaar.

De wetgevende macht wordt uitgeoefend door den gouverneur en de staten.

Verder worden allerlei wettelijke regelingen gevraagd, zooals vaststelling der begrootingen, de middelen tot dekking en het muntstelsel.

Aan de districten kan de bevoegdheid worden verleend hun huishoudelijke zaken zelfstandig te regelen.

Er worde recht gesproken in naam des Konings, door rechters, door den gouverneur uit een voordracht van de Staten benoemd.

Alle godsdiensten zullen gelijkelijk worden beschermd.

De regeling omtrent de verdediging van het grondgebied van Suriname geschiede bij wet. Er zal openbaar en bijzonder onderwijs worden gegeven.

Na hun bezoek aan de Koningin, hebben de West-Indische delegaties gezamenlijk het volgende communiqué uitgegeven:

„De mogelijkheid van een misverstand, dat onze komst de zorgen van de Nederlandsche regeering zou kunnen vergrooten, willen wij uit den weg ruimen door te verklaren, dat het doel van onze petities is, een grondslag te leggen voor samenwerking in rijksverband voor wat betreft Suriname en Curaçao. Daarvoor is noodig, dat de volken in West-Indië in de gelegenheid worden gesteld mede te werken door middel van eigen besturen. Invoering van zelfbestuur is mogelijk binnen het kader zelfs van de bestaande grondwet. Wij zijn uitgegaan van de veronderstelling, dat er een rijkseenheid tot stand komt in den geest, door de Koningin in haar Koninklijke rede van 6 December 1942 tot uitdrukking gebracht".

Protesten.

Er is een delegatie van vroegere regeeringsautoriteiten op weg naar Nederland om aan H. M. de Koningin een petitie te overhandigen, waarin gevraagd wordt, de verzoeken van de commissie, die zich thans in Nederland bevindt om autonomie voor Curaçao en de andere West-Indische koloniën te bewerkstelligen, af te wijzen. De bedoelde delegatie bestaat uit de heeren Ch. Delatrey, A. L. Statius Muller en S. A. Senior.

Voorts wordt vernomen, dat de vertegenwoordiger van Aruba, E. N. Staten, naar Nederland getelegrafeerd heeft, dat Aruba geen afscheiding van het moederland wenscht, echter wel van Curaçao. (N.R.C. - Alg. H.bl.)

(V. b. 6771 D; rede H.M. de Kon. 6 Dec. '42 6463)

B. Ir. Otten over het Indische probleem - critiek naast waardeering

Op een persconferentie in Den Haag heeft ir. P. F. S. Otten, president-directeur van het Philips-concern, gesproken over zijn indrukken van een reis naar Indië. Ir. Otten meende dat dr. Van Mook, een „eenzame" figuur, groote gaven bezat maar de werkelijkheid niet juist zag.

Van den anderen kant heeft zijn tegenspeler in zijn persoonlijk karakter al evenzeer vele eigenschappen die tegenwerken, maar wat beiden missen, dat is de steun en het vertrouwen van het volk, dat zij vertegenwoordigen — dr. Van Mook vooral het vertrouwen, Sjahrir vooral het gezag en de orde. Als deze beide mannen al tot een oplossing zouden komen, zal de massa dan volgen?

Nog een andere figuur duidt ir. Otten heel scherp aan: „den man, die door de voordeur het paleis te Batavia heeft verlaten en er door de achterdeur weer is ingekomen, en van wien het volk denkt, dat hij er niet meer is. Om duidelijk te zijn: de heer Van der Plas". Het is niet nuttig, zegt ir. Otten, dat de man aanwezig blijft, omdat hij de gemeenschap schuwt en denkt het allemaal alleen te weten en alleen te kunnen.

Veel kan binnen korten tijd ten goede worden veranderd, doch dan moeten wij niet meenen, het alleen te kunnen, aldus de spreker, die geloofde, dat veel hulp van de Vereenigde Staten zou kunnen worden verkregen. Dan evenwel moet de voorlichting, niet slechts in het buitenland, maar ook in ons land en Indië veel doeltreffender worden. Zij is geheel onvoldoende en in Indië zelf weten tal van soldaten, die ongebroken van geest doch bitter zijn gestemd, niet waarvoor zij vechten, in tegenstelling tot de Amerikaansche soldaten, die door het geheele Amerikaansche volk werden gesteund, ook moreel, en goed werden voorgelicht.

Wat de verhouding betreft tot de Engelschen, deze had veel beter kunnen zijn. De eerste Engelsche generaal was geen gelukkige keuze, maar wij hadden daarna van de samenwerking meer kunnen maken.

Teleurstellend noemde de spreker de corruptie in Indië, de macht van de drie C's: corruptie, connecties, chantage. Daaronder lijdt ook de stemming in het leger, dat overigens uitstekend geleid en geoefend is. Maar wanneer onze jongens zien, dat door sommigen volop whisky en bier wordt gedronken en zij ontvangen één fleschje limonade per week, dan worden zij helsch, aldus ir. Otten, die aldus eindigde: „Er zijn nog vele flinke kerels en kleine J. P. Coen's: laten we ze ontdekken en aan het werk zetten, dan kan er nog veel worden bereikt."

(Alg. H.bl. - N. D.)

C. De koopvaardijvloot - Aanwinst van 10.000 ton - m.s. Westerdam voltooid —

25 Juni — Het m.s. Westerdam voor het welk in 1939 bij Wilton-Fijenoord de kiel gelegd is en dat eerst thans is voltooid, is op 24 Juni aan de Holland Amerika Lijn overgedragen. De Westerdam, die op 28 Juni naar New York vertrekt, zal het eerste schip zijn, dat weer in een geregelden lijndienst op Amerika zal varen. (Alg. H.bl.) **(V. b. 6772 D)**

D. Staking op Schiphol, bij de Ned. Dok en Scheepsbouwmij. en bij A. D.M. beëindigd —

17—26 Juni — Nadat de patroonsvereenigingen een voorstel van den wnd. burgemeester van Amsterdam, Franke, inzake de hervatting van het werk op Schiphol reeds op 14 Juni hadden aangenomen, is dit zelfde voorstel op 17 Juni ook aanvaard door de E. V. C. en door de andere vakorganisaties. Hierdoor zijn de arbeiders op Schiphol op 19 Juni weer aan het werk gegaan. Een week na de opheffing der staking komen aannemers en vertegenwoordigers der vakbonden bijeen, teneinde het probleem te bespreken, hoe voortaan door werkgevers en werknemers zal worden onderhandeld over vraagstukken voortvloeiend uit personeels-aangelegenheden, die buiten de voorgeschreven arbeidsregeling vallen. Mochten deze besprekingen niet tot een overeenkomst leiden, dan zullen de rijksbemiddelaars verzocht worden hieromtrent een bindende uitspraak te doen.

De arbeiders van de Nederlandsche Dok- en Scheepsbouwmaatschappij hebben op 17 Juni, na acht weken staking, het werk hervat zonder eenig resultaat te hebben bereikt. Deze staking was gericht tegen het tariefstelsel en stond in geen verband met het zeeliedenconflict.

Bij de N. D. S. M. werden besprekingen tusschen directie en arbeiders weer opgevat zooals dat voorheen steeds het gebruik is geweest.

Deze besprekingen leverden als voorloopig resultaat op:

1. Zoo spoedig mogelijk zal worden overgegaan tot de samenstelling van een prestatie-toeslag-commissie. Deze commissie zal advies uitbrengen over de meest gewenschte wijze van bepaling en uitkeering van prestatie-toeslagen. Zij zal bestaan uit vertegenwoordigers van de bedrijfsleiding en van de arbeiders.
2. Als overgangsmaatregel zal tot het oogenblik, waarop de aan de hand van het advies der prestatie-toeslag-commissie te bepalen regeling zal zijn ingevoerd, in elke afdeeling maandelijks het gemiddelde uitwinst-percentage worden uitgekeerd. Dit uitwinst-percentage per afdeeling zal intern worden vastgesteld.

door de bedrijfsleiding, in overleg met een door de kern aan te wijzen vertegenwoordiger der betrokken groep arbeiders. In een op 26 Juni gehouden personeelsvergadering van de Amsterdamsche Droogdok-Maatschappij waren aanwezig 504 stakers. Over al of niet opheffing der staking hebben 426 arbeiders gestemd. Vóór opheffing 382, tegen 37, blanco 4, ongeldig 3. Een groote meerderheid was dus voor opheffing. Het werk is hervat. (V.V. - N.D.)
(V. b. Staking op Schiphol 6748 E)

A. Nationale Havenraad —

21 Juni — De ministers van Alg. Oorlogvoering, Binnenl. Zaken, Buitenl. Zaken, Handel en Nijverheid, Openbare Werken en Wederopbouw, Scheepvaart, Sociale Zaken en van Verkeer en Energie, hebben ingesteld een nationalen havenraad, welke een tijdelijk karakter zal dragen en tot taak zal hebben den minister desgevraagd of eigener beweging van advies te dienen inzake Nederlandsche havenproblemen. (Msb.)

B. Toekomst der Ned. Vliegtuigindustrie - overeenkomst Fokker-Beech Aircraft - luchttaxibedrijf

25 Juni — Op een persconferentie die door de heeren J. E. van Tijen, directeur van de Fokkerfabrieken en F. Diepen, directeur van Frits Diepen Vliegtuigen N.V., werd gegeven, werd door den heer Van Tijen medegedeeld dat door regeeringshulp de financieele basis van de nationale vliegtuigindustrie, die geconcentreerd zal worden in één fabriek, is verzekerd. Waar de fabriek zal komen is nog niet beslist. Waarschijnlijk zal de keuze vallen op Amsterdam of Rotterdam. Een overeenkomst van wederzijdschen steun werd met de Beech Aircraft Corp. afgesloten, waardoor o.m. Nederlandsche technici in Amerika zullen medewerken aan het ontwerpen en den bouw van een ultramodern vliegtuigproject met straalaandrijving. Fokker ontvangt bovendien fabrieksuitrusting terwijl de Beechfabrieken zullen deelnemen in het kapitaal van de Fokkerfabrieken. De heer F. Diepen plaatste een order voor 100 zakenvliegtuigen van het type F 25, een vierpersoons vliegtuig met duwschroef en dubbelen staart. Van de honderd zakenvliegtuigen, die door Regeeringssteun tegen een redelijken prijs zullen worden verkocht, gaat een deel naar het buitenland voor deviezen. Voor de bezitters van privé-vliegtuigen wordt een centraal onderhoudsbedrijf ingericht op het vliegveld Ypenburg bij Den Haag; hierdoor is het grootste bezwaar van het privé-bezit voor den oorlog ondervangen. Bovendien zal Nederland, als eerste land van Europa, waarschijnlijk reeds in September a.s. een geheel nieuwe onderneming ten doop houden: het luchttaxibedrijf. Tot slot deelde de heer Van Tijen nog mede, dat ook met de K.L.M. onderhandelingen voor het ontwerp en bouw van toestellen worden gevoerd, die naar hij verzekerde waarschijnlijk gunstig zullen eindigen. (Tr.) **(V. b. 6764 A)**

C. Plannen van K.L.M. - verbinding van drie werelddeelen —

22 Juni — De heer Plesman heeft op 21 Juni tijdens een lunch, waarbij de voltallige commissies van Suriname en Curaçao die in ons land vertoeven aanwezig waren, ter gelegenheid van den feestelijken luchtdoop van de „Paramaribo", een nieuwe DC 4 voor den Trans-Atlantischen Flying-Dutchmandienst, grootsche plannen, die de K.L.M. nog dit jaar hoopt te verwezenlijken, ontvouwd.

In November zal driemaal per week een luchtlijn gevlogen worden Amsterdam—New York—Curaçao; in October tweemaal per week Amsterdam—Lissabon—Dakar—Buenos Aires en tweemaal per week Miami—Paramaribo—Rio de Janeiro—Buenos Aires. Zoo zullen tien machines drie werelddeelen verbinden. (N.D.) **(V. b. K.L.M. 6749 F)**

D. Memorie van Antwoord op wetsontwerp consumenten-crediet - kosten zullen vijf millioen gulden bedragen —

19 Juni — In de Memorie van Antwoord op het wetsontwerp consumentencrediet wordt o.m. het volgende gezegd:
Het invoeren van een consumentencrediet zal gekoppeld moeten worden aan een spaar- en afbetalingssysteem. Het crediet is bedoeld als een overbrugging voor één maal en het ligt niet in de bedoeling om met het verleenen van credieten door te gaan.
De credieten zullen niet in geld, maar in waardebonnen worden verstrekt. Om handel in bonnen te voorkomen, zullen voorschotboekjes worden uitgegeven op naam en de winkeliers zullen verplicht worden de boekjes met de stamkaarten te vergelijken. De geldigverklaring van de waardebonnen zal gelijktijdig geschieden met het beschikbaar komen van de goederen.
De credieten zullen worden verstrekt aan diegenen, die tijdelijk niet in de gelegenheid zijn de goederen, die zij dringend noodig hebben, aan te schaffen, indien deze personen door besparingen de voor aankoop noodige gelden later kunnen opbrengen. Voor gevallen, waarin dit onmogelijk is, zullen speciale maatregelen moeten worden getroffen. De ministers verwachten, dat het voor deze spaarregeling noodige apparaat rond vijf millioen zal kosten. Bij het verstrekken van de credieten zal men rekening houden met de voor hetzelfde doel reeds opgezette regelingen uit het bedrijfsleven. (V.V.)
(V. b. cons. crediet 6676 D)

E. Tentoonstelling van de Kon. Ned. Marine te Amsterdam - vice-adm. Helfrich tegen samenvoeging van het dep. van Marine en Oorlog —

22 Juni — Op Zaterdag 22 Juni werd door vice-admiraal Helfrich, in de expositiehal van „De Bijenkorf" te Amsterdam, een tentoonstelling van den Marine Voorlichtingsdienst geopend.
De tentoonstelling geeft een volledig overzicht van de prestaties van de Kon. Ned. Marine in de vijf oorlogsjaren.
In zijn openingsrede zeide vice-admiraal Helfrich o.m.:
„Het departement van Marine mag niet met dat van Oorlog worden samengevoegd. Het moet een onafhankelijk instrument blijven. Samenvoeging is een beleediging voor de Marine, die drieduizend vermisten telt, en getuigt niet van waardeering voor hetgeen zij gepresteerd heeft". (Tr.)**(V. b. adm. Helfrich 6631 G; Kon. Marine 6771 A)**

F. Distributie van ruwe suiker - 21.000 balen gearriveerd - geen schadelijke bestanddeelen —

20 Juni — Een lading van 21.000 balen ruwe suiker is uit Havanna met het Nederlandsche s.s. „Stad Maassluis" te Rotterdam gearriveerd.
Omstreeks einde Juni zal een begin worden gemaakt met de distributie van ruwe suiker op basis van een rantsoen van 400 gram per persoon per veertien dagen voor alle leeftijdsgroepen.
Het Centraal Instituut voor Voedingsonderzoek te Utrecht heeft de ruwe suiker op haar kwaliteiten voor consumptiedoeleinden onderzocht. Er bleken geen schadelijke stoffen in de ruwe suiker aanwezig te zijn en evenmin kon een schadelijke werking door bacteriën worden geconstateerd. De geruchten, dat ruwe suiker schadelijk zou zijn voor de gezondheid, zijn van allen grond ontbloot. (N.D.) **(V. b. 6763 F)**

G. Coöperatief wegvervoer in voorbereiding —

22 Juni — Na opheffing van den Autobevr.-dienst tracht men in de kringen van kleine vervoerders te komen tot een nationaal wegvervoer op coöperatieven grondslag, waarin alle wegvervoerders in Nederland zullen samenwerken. Over de uitvoering is men reeds grootendeels tot overeenstemming gekomen. Slechts in Noord-Holland stuit men nog op bezwaren, daar men hier met de combinatievorming reeds ver gevorderd was. Zoodra ook deze bezwaren uit den weg zijn geruimd, zal de stichting van „De Coöperatieve Vervoersonderneming Wegtransport" een feit zijn. Deze Coöperatie waarborgt, zoowel den vervoerder, als den verlader, een redelijke prijs. (V.K.)
(V. b. Oph. A.B.D. 6757 C)

H. Mirakelfeesten te Amsterdam - grootsche plechtigheid in het stadion te Amsterdam —

22—24 Juni — Op 15 Maart 1945 was het zeshonderd jaar geleden, dat in de Kalverstraat te Amsterdam, het wonder met een geconsacreerde hostie gebeurde, dat men uitvoerig beschreven vindt in het eerste deel der Geschiedenis van Amsterdam door prof. dr. H. Brugmans. Wegens de oorlogsomstandigheden, werd de plechtige viering dezer herdenking uitgesteld tot 1946.
Anton van Duinkerken schreef hierover in het „Vrije Volk":
Van Woensdag 18 t/m Zondag 23 Juni hebben de katholieke inwoners van Amsterdam het zesde eeuwfeest gevierd van het Wonder, dat in den nacht van 15 op 16 Maart 1345 in de Kalverstraat gebeurde, volgens getuigenis van den toenmaligen baljuw Floris van Boechorst. Deze feesten bestonden uit kerkelijke plechtigheden, gedeeltelijk gevierd op het Begijnhof, gedeeltelijk in de groote Willibrorduskerk aan de Amstel, voorts uit een congres in het Concertgebouw, een tweetal schouwburgvoorstellingen en een tweetal concerten en tot besluit massale bijeenkomsten in het Stadion, waar liturgische plechtigheden plaats vonden, des morgens gecelebreerd door den bisschop van Haarlem, des namiddags door den pauselijken Nuntius, mgr. P. Giobbe, en door kardinaal De Jong. De middagplechtigheid in het Stadion werd bijgewoond door alle bisschoppen van Nederland, zoomede door negen abten. De Deken van Amsterdam, die voorzitter was van het uitvoerende comité, werd op den eersten dag van het congres door ziekte verhinderd, zijn functie waar te nemen.
Als geheel genomen, zijn de plechtigheden en bijeenkomsten schitterend geslaagd. Zij betroffen een belangrijk onderdeel van de katholieke Kerkleer, dat op het denken en voelen der katholieke bevolking in alle eeuwen zeer grooten invloed heeft uitgeoefend. Misschien moet men in ons land wel zeggen, dat de leer der transsubstantiatie het bij uitstek onderscheidende kenmerk van de katholieke geloofsleer is. Hierdoor bleven de feesten tot katholieke deelneming beperkt. Voor wie zelf niet katholiek is, hadden zij

slechts de beteekenis eener massale demonstratie van vroomheid. Naar algemeen oordeel van degenen, die de plechtigheden bijwoonden, is deze eeuwfeestviering geworden tot een historischen datum in de ontwikkeling der katholieke bevolkingsgroep van Amsterdam. Al wat naar machtsvertoon kon zweemen, werd verre gehouden. Tot uitdrukking kwam slechts, doch dit dan ook op massale wijze, het godsdienstige gemoedsleven en het was een vreugde te kunnen constateeren, dat dit door den oorlog niet blijkt geleden te hebben. Speciale vermelding verdient een tentoonstelling van Zes Eeuwen Amsterdam, die in het Waaggebouw op de Nieuwmarkt georganiseerd is en die geopend blijft tot 20 Juli a.s. Men ziet hier tal van schilderijen en andere waardevolle stukken, die men niet meer zoo licht bijeen zal vinden, want zij komen uit zeer verschillende collecties en zijn voor een gedeelte kerkbezit. („Elsevier" - V.V.)
(V. b. Stille Omgang 6660 B)

A. Moeilijkheden bij „Radio Nederland" —

25 Juni — In het bestuur van de Stichting „Radio Nederland" is een crisis ontstaan, daar een deel van de leden niet meer aan de vergaderingen deelneemt. Het betreft hier de leden van de oude omroepvereenigingen die bezwaar maken tegen den financieelen directeur van de Stichting „Radio Nederland", die gezuiverd is, maar wiens zuiverheid zij, ondanks de uitspraak van de zuiveringscommissie, in twijfel meenen te moeten trekken. (Alg. H.bl.)
(V. b. Radio Nederl. 6512 A; Radioraad 6667 C)

B. Aantal vrijgelaten politieke delinquenten —

22 Juni — Minister Kolfschoten heeft, in antwoord op vragen van het Tweede-Kamerlid den heer Ploeg eenige cijfers medegedeeld betreffende de buiten vervolgingstelling van politieke delinquenten; zij loopen over de periode 5 Mei—2 Juni.
Ressort Bijz. Gerechtshof Den Haag: buiten vervolging 1779; vrijgelaten 1150; Amsterdam: resp. 1890—1265; Den Bosch: 646 en 637; Arnhem 440 en 415; Leeuwarden 447 en 311. (Alg. H.bl.)
(V. b. vrijl. pol. del. 6702 B)

C. Groente naar Am. bezettingstroepen in Duitschland —

22 Juni — Met de Nederl. regeering is een contract gesloten voor de levering van meer dan een millioen pond versche groente voor de voorziening van het Amerikaansche bezettingsleger in Duitschland, zoo werd door den Amerikaanschen kwartiermeester van het hoofdkwartier bekend gemaakt. Tusschen 18 en 30 Juni zullen kool, wortelen, komkommers, sla, uien, andijvie, groene erwten en tomaten geleverd worden aan de koelhuizen te Bremen, Frankfort en Mannheim.
Thans wordt nog onderhandeld over contracten voor de levering van groente in Juli en Augustus. (Msb. - U.P.)
(V. b. Am. bez. troepen 6608 G)

D. Arnold Meyer veroordeeld tot 5 jaar gevangenisstraf - de zaak-Kief —

13—26 Juni — De zaak-Arnold Meyer, die nog al wat stof heeft doen opwaaien — zie 6693 A, 6724 C, 6734 C, 6741 F, G en H — kwam op 26 Juni tot een (voorloopig) einde, door een vonnis van het Bijzonder Gerechtshof te 's-Hertogenbosch, waarbij de leider van het voormalige „Nationaal Front" (ontstaan uit „Zwart Front"), wegens „het voortgezet misdrijf van opzettelijk in tijd van oorlog den vijand hulp verleenen", conform den eisch, veroordeeld werd tot een gevangenisstraf van 5 jaar. (Afgetrokken werd de tijd van het voorarrest, waaronder tevens begrepen is de tijd, dien hij op last van het Militair Gezag in het kamp te Vught heeft doorgebracht). Hij werd voorts ontzet uit het actief en passief kiesrecht voor den tijd van 10 jaar. Het recht van cassatie werd hem toegekend.
Het Hof verklaarde bewezen (voor de tenlastelegging zie 6741 G), dat de door verd. gepubliceerde artikelen ten voordeele van Duitschland aangevoerde propaganda bevatten, en gericht zijn geweest op het breken van het geestelijk verzet van het Nederlandsche volk tegen den vijandelijken bezetter en het ontrouw worden van dat volk aan de gemeenschappelijke zaak der tegen Duitschland strijdende mogendheden.
Ten aanzien van de op te leggen straf maat wordt o.m. overwogen, dat de bewezen verklaarde feiten als hoogst ernstig moeten worden beschouwd, vooral daar verd. handelde als leider van een politieke beweging, doch dat anderzijds moet worden in aanmerking genomen de tijd waarin verd. handelde en voorts dat aannemelijk is, dat verdachte's einddoel niet was de zaak der Duitschers te bevoordeelen; dat reeds einde 1941 zijn beweging door de Duitschers is ontbonden, kennelijk omdat hij hun niet voldoende ter wille wilde zijn en dat hij steeds openlijk en nadrukkelijk stelling heeft genomen tegen ieders streven, ook van Duitsche zijde, dat gericht was tegen onze onafhankelijkheid. (A.N.P. - N.D.)
(V. b. Meyer 6741 G)

Kief in vrijheid gesteld - eisch: één jaar voorwaardelijk.

24 Juni — De Rechtbank te Breda heeft op 22 Juni tot laat in den avond de zaak behandeld tegen den 38-jarigen hulprechercheur J. C. Kief, die ervan wordt beschuldigd, bij een speurtocht naar Arnold Meyer den Tilburgschen industrieel C. G. A. Jansen, op vermoeden, dat deze meer van de verblijfplaats van Meyer zou weten, uit zijn bed te hebben gelicht en mee naar Breda te hebben vervoerd. Kief heeft Jansen, na een rondrit door Oisterwijk en Eindhoven, thuis gebracht.
Bij het getuigenverhoor zei Jansen, lid van „Nationaal Front" te zijn geweest, maar niet meer aan politiek te doen. Hij vertelde verder, dat Kief hem met een pistool had bedreigd.
Na verder getuigenverhoor zeide de president, dat Kief schandelijk misbruik had gemaakt van het vertrouwen van Jansen.
Verdachte Kief zeide, dat het bekend was, dat Meyer er een gewapende lijfmacht op na hield, waarvan Jansen lid was.
De officier van Justitie, mr. Van der Dussen, meende, dat er sprake was van wederrechtelijke vrijheidsberooving. Het is noodig, zeide hij, op te treden tegen willekeurige arrestaties. Er zijn verzachtende omstandigheden; verdachte had steun van hooge autoriteiten. Eisch: een jaar voorwaardelijk met een proeftijd van drie jaar en ontzegging van het recht, gedurende vijf jaar een ambt bij de politie te bekleeden.
De verdedigster, mevr. mr. Mazurel, vroeg de onmiddellijke in-vrijheidstelling van verdachte. De rechtbank willigde dit verzoek in. (Alg. H.bl.)
(V. b. Kief 6693 A; 6741 F)

E. Ganzevles ter dood veroordeeld

18 Juni — Het Hof heeft den verrader van joden G. J. H. Ganzevles, conform den eisch, ter dood veroordeeld.
Hem werd geen recht van beroep in cassatie verleend. (V.V.)
(V. b. 6756 G)

F. Kort geding rechercheurs P.R.A. Velsen contra „De Ochtendpost" - eisch rechercheurs afgewezen —

24 Juni — In kort geding heeft de president van de arrondissements-rechtbank te Amsterdam, mr. C. W. Thöne, den eisch, die door de P. R. A.-rechercheurs Van der Voort, Haak en Maas uit Velsen, Kuntkes en Baart uit Amsterdam en den heer Fischer van het Beheersinstituut te Velsen, tegen den hoofdredacteur L. A. Rodrigues Lopes en de uitgevers van het weekblad „De Ochtendpost" was ingediend, afgewezen en de eischers veroordeeld tot het betalen van de kosten van het geding plus ƒ 25.— aan den advocaat van den heer Lopes, mr. H. J. Boelen.
De aanklacht was ingediend naar aanleiding van ernstige beschuldigingen, die het weekblad over deze rechercheurs had gepubliceerd over handelingen, tijdens en na de bezetting gepleegd. De politiemannen hadden daarop geëischt, dat de publicaties tegen hen stopgezet zouden worden.
Deze eisch is thans afgewezen. De publicaties overschrijden, volgens de rechtbank de grens van het toelaatbare niet. Daar „De Ochtendpost" thans een klacht heeft ingediend bij den ambtenaar van het O.M. in zake strafrechtelijke daden van deze rechercheurs, acht de president het echter in overeenstemming met het journalistiek fatsoen, dat „De Ochtendpost" zich tot de uitspraak onthoudt van dergelijke publicaties. (Par.)

G. Nederlandsch-Belgische samenwerking - gemeenschappelijk secretariaat —

21 Juni — De minister van Handel en Nijverheid heeft aangekondigd dat te Brussel een gemeenschappelijk Nederlandsch-Belgisch secretariaat zal worden gevestigd aan het hoofd waarvan de Nederlander dr. E. J. M. H. Jasper zal staan als secretaris-generaal. Hij zal worden bijgestaan door een adjunct-generaal van Belgische nationaliteit.
In de aankondiging wordt medegedeeld dat bij de overeenkomst in zake een tolunie tusschen Nederland en België drie raden zijn ingesteld, n.l. een voor de douane-aangelegenheden, een voor de algemeene economische politiek en een voor de vaststelling van de handelspolitiek ten opzichte van andere landen. Deze drie raden zullen ressorteeren onder het gemeenschappelijke secretariaat-generaal, dat tevens een nauwere economische samenwerking tusschen beide landen zal voorbereiden en zorgdragen voor den inlichtingendienst, waarin de overeenkomst voorziet. Het secretariaat zal gevestigd zijn in de Kanselarijstraat te Brussel (Tr.) **(V. b. 6750 D)**

H. Bestuur Kath. Cultureele Federatie —

24 Juni — Tijdens een bijeenkomst op het landgoed „Drakenburgh", werd het bestuur van de Kath. Cultureele Federatie als volgt samengesteld:
Bern. Verhoeven, wnd. voorzitter; J. W. M. Pasdeloup, secr.; mej. drs. C. J. Struycken; A. E. Rohling en als assessoren de heeren mr. S. Smeets, E. A. Melis en C. C. Th. Groos. (Msb.)

A. **Nederlandsche kustvaarders naar de Middellandsche Zee —**
24 Juni — Voor de Nederlandsche kustvaart zal door het wegvallen van het achterland en de randstaten een groot werkterrein verloren gaan, waarom besloten werd een nieuw gebied op te zoeken. Met volledige medewerking van het ministerie voor scheepvaart werd opgericht de N.V. Vereenigde Nederlandsche Kustvaartbelangen i.o. gevestigd te Amsterdam, onder directie van de firma's Dammers en v. d. Heide te Rotterdam, Gruno Scheepvaartbedrijf N.V. te Amsterdam, firma J. J. Onnes te Groningen en J. Tavenier Scheepvaartkantoor te Zaandam.
Het doel van deze nieuwe N.V. is de exploitatie van Nederl. kustvaartuigen in de geheele Middell. Zee.
Marseille zal de hoofdbasis worden. Van hieruit zullen de schepen uitvaren, zij zullen er gerepareerd en geravitailleerd kunnen worden. Hier bevindt zich ook een kantoor waar steeds een der directieleden aanwezig zal zijn, om de kapiteins bij alle moeilijkheden ter zijde te staan. (Kees. Fin. Arch. - V.K.)
(V. b. Kustv. 6763 D)

B. **Ministerieele besprekingen te Londen —**
24 Juni — De ministers Drees, Beel en Van Royen hebben te Londen een ontmoeting gehad met mr. E. N. van Kleffens, den vertegenwoordiger van Nederland in den Veiligheidsraad, en jhr. mr. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer, den Nederlandschen ambassadeur te Parijs. De Nederlandsche ambassadeur te Londen, jhr. mr. E. F. M. J. Michiels van Verduynen was bij de ontmoeting aanwezig. (N.D. - Alg. H.bl.) **(V. b. 6748 A)**

C. **Communistische demonstraties tegen „reactionnaire regeering" —**
20 Juni — Op 19 Juni hadden te Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Zaandam en Enschedé communistische betoogingen plaats om te protesteeren tegen de vorming van een „reactionnaire regeering". (Whd.)

D. **Jaarvergadering „Vereeniging van Letterkundigen" —**
25 Juni — Op Zaterdag 22 Juni heeft de „Vereeniging van Letterkundigen", welke tegenwoordig deel uitmaakt van de Federatie van Beroepsvereenigingen van Kunstenaars, voor het eerst sinds 1941 te Amsterdam een normale jaarvergadering gehouden.
Voorzitter prof. N. Donkersloot gaf in zijn openingsrede een overzicht van de gebeurtenissen in de sindsdien verstreken jaren en wees op de vele moeilijkheden, die nog te wachten staan: invoering van een modelcontract, verbetering der auteursrechten, invoering van een leeszegel bij uitleenbibliotheken.
Ontslag uit het bestuur hebben genomen A. Defresne, H. M. v. Randwijk en Johan van der Woude. In hun plaatsen werden gekozen Halbo C. Kool tot tweeden secretaris en voorts mevr. Emmy Hugenholz-Van Lokhorst en Sj. Leiker. (V.V.)

E. **Gemeenteraadsverkiezingen - candidatenlijsten van C.P.N. te Deventer en K.V.P. te Nijmegen te laat ingediend - prof. mr. dr. G. v. d. Bergh stelt noodwet voor —**
26 Juni — In Deventer werd de candidatenlijst der C.P.N. voor de komende raadsverkiezingen te laat (kwart over vier) ingediend en werd daarom niet geaccepteerd.
In Nijmegen werd de candidatenlijst der K.V.P. te laat (3 min. over vier) aangeboden. Het hoofdstembureau besliste hier, dat zij alsnog kon worden aanvaard. Tegen deze uitspraak werden echter protesten ingediend. De Gedeputeerde Staten van Gelderland hebben daarop de lijst ongeldig verklaard.
Eveneens hebben Ged. Staten van Overijssel het verzoek van de C.P.N. om haar candidatenlijst voor Deventer alsnog geldig te verklaren, afgewezen.
Prof. mr. dr. G. van den Bergh, vestigde naar aanleiding hiervan in een artikel in het „Vrije Volk" de aandacht op het feit, dat de midden-Europeesche tijd, welken wij thans voeren, niet op de wet, noch op een bezettingsverordening steunt, zoodat wettelijk thans de Amsterdamsche tijd geldt. Zoodoende zouden candidatenlijsten geldig hebben kunnen worden ingediend tot 4.40 uur. Hij pleitte voor de afkondiging van een noodwetje, welke het mogelijk zou maken, dat deze lijsten alsnog geldig kunnen worden verklaard. (Msb. - V.V.)

F. **Reorganisatie van het Bureau Nationale Veiligheid —**
22 Juni — Het Bureau Nationale Veiligheid zal per 1 Augustus a.s. geheel worden gereorganiseerd. De opsporingsdienst zal worden opgeheven, (het personeel daarvan heeft ontslag aangezegd gekregen), terwijl het ingekrompen bureau voornamelijk een documentatietaak zou krijgen. Het opsporingswerk zou hoofdzakelijk worden overgenomen door de P.R.A. (Alg. H.bl.) **(V. b. 6537)**

G. **Legerorder - verbod tot deelneming aan vierdaagsche voor militairen - majoor Breunese trekt zich terug —**
22 Juni — Eenige maanden geleden heeft de Minister van Oorlog zich gewend tot den Ned. Bond voor Lichamelijke Opvoeding met de mededeeling, dat hij bezwaar maakte tegen deelneming van leden der Kon. Ned. Landmacht aan de vierdaagsche afstandsmarschen, die van 23 tot en met 26 Juli worden gehouden, zoolang genoemde bond den heer Breunese zou handhaven als leider dier marschen.
Als gevolg van het feit, dat de bond den heer Breunese handhaafde, is een legerorder verschenen, waarin bepaald wordt, dat het aan ieder lid der Kon. Ned. Landmacht veboden is, aan deze marschen deel te nemen. Voor commandanten is het verboden ook maar eenigen steun in welken vorm ook, te verleenen.
Als gevolg hiervan heeft majoor Breunese aan het actie-comité voor de vierdaagsche officieel bericht, dat hij, in overleg met het bestuur van de N. B. V. L. O., heeft besloten, af te zien van het leiderschap van de vierdaagsche voor dit jaar.
De heeren Van Wageningen, Bijleveld en dr. Avenarius, bestuursleden van de N. B. V. L. O., zullen nu de leiding van de vierdaagsche op zich nemen. (V.V. - Msb.)
(V. b. Vierdaagsche 3370 C; maj. Breunese 4785 G)

H. **Restant van lichting 1945 wordt in October opgeroepen —**
22 Juni — Het grootste deel van de nog niet opgeroepen dienstplichtigen van de lichting 1945 zal in October, tegelijk met de lichting 1946, onder dienst komen. Tusschentijds kunnen echter incidenteele oproepingen plaats vinden, o.a. in begin Juli; dit is afhankelijk van de inkwartieringsruimte en van den materialenvoorraad. (V.V.)
(V. b. lichting '45: 6773 C)

I. **Heroprichting Instituut Arbeidersontwikkeling —**
24 Juni — Op 22 en 23 Juni werd op een druk bezocht congres, waar de verschillende afdeelingen vertegenwoordigd waren, besloten tot de heroprichting van het Instituut voor arbeidersontwikkeling. Dit instituut zal onder den ouden naam organisatorisch los komen te staan van het N.V.V. en eenige politieke partij. (Par.)

Ned. O.-Indië

K. **Java-Suikerindustrie „genationaliseerd" —**
21 Juni — De Indonesische republiek heeft een verordening gepubliceerd, waarbij de suikerindustrie op Java onder „staatscontrôle" wordt gebracht. (Tr.)
(V. b. Suiker 6720 E)

L. **Britsche troepen bevrijdden gevangenen uit concentratiekamp —**
24 Juni — 52 mannen, vrouwen en kinderen zijn door Britsche troepen uit een Indonesisch concentratiekamp te Batoe Boesoek, 20 km. van Padang, bevrijd. Van 82 gevangenen waren er in een paar weken tijds 30 gestorven van ontbering. Volgens het republikeinsche ministerie van voorlichting werden bij deze actie 60 Britsche soldaten gedood en 20 Indonesiërs gedood of gewond. (Tijd)
(V. b. Br. troepen 6775 B)

M. **Voorbereidingen voor de Rijksconferentie —**
25 Juni — Op de a.s. conferentie, tusschen de Ned. regeering en de buitengewesten van Ned. Indië zal Sumatra niet tegenwoordig zijn. Op deze bijeenkomst zullen de vertegenwoordigers voor de a.s. Rijksconferentie worden aangewezen. Een belangrijk punt van bespreking op deze Malino-conferentie, die onder presidium van dr. Van Mook staat, betreft de organisatie van Borneo en de Groote Oost binnen het raam van Indonesië. Tevens zal de instelling van een algemeen regeeringscommissariaat besproken worden. (Tijd)**(V. b. Rijksconf. 6771 C)**

N. **Indonesische protesten bij de geallieerde bevelhebbers —**
22 Juni — Leden van het kabinet-Sjahrir hebben bij de geallieerde bevelhebbers geprotesteerd tegen het bezetten van Bekassi, omdat de onderhandelingen daarover nog niet zouden zijn geëindigd, toen de Nederlandsche troepen de plaats binnendrongen, en tegen de arrestatie van Dr. Iksan, sedert 3 Juni burgemeester van Semarang. Deze, aldus het persbureau Antara, werd naar Semarang gezonden, omdat de geallieerden hadden te kennen gegeven, prijs te zullen stellen op de aanwezigheid van een Indonesische autoriteit in die stad, doch Iksan werd daarna gearresteerd. (Alg. H.bl.)
(V. b. Prot. 6720 D)

O. **De positie der Chineezen —**
24 Juni — Nadat in het Tangerangsche nog eenige duizenden Chineezen bevrijd waren, had ten Oosten van Batavia een nieuwe anti-Chineesche uitbarsting plaats, waarbij 25 Chineezen gedood en 20 Chineezen door de Indonesiërs gevangen genomen zouden zijn.
Aneta seinde den 17den Juni, dat eenige honderden Chineesche vluchtelingen uit verschillende plaatsen ten noorden en ten zuiden van Bekassi te Meester-Cornelis waren aangekomen.
Ook op Sumatra verkeeren de Chineezen nog steeds in een benarde positie. Volgens Indonesische persberichten uit Sumatra's Westkust zou in een bijeenkomst van het algemeen nationaal comité op 2

Juni voorgesteld zijn, alle Chineezen op de Westkust te interneeren. De geheele Chineesche bevolking in het district Painan, ter sterkte van ongeveer 2000 zielen, was te Kambang verzameld.
Volgens republikeinsche kringen heeft men maatregelen genomen om de Chineezen tegen de extremisten te beschermen. Hun eigendommen zouden door de T.R.I. in bescherming genomen worden. (Comm.) **(V. b. Chin. 6775 C)**

A. **Troepenverplaatsing in het gebied van Batavia —**
Uit gezaghebbende bron wordt vernomen, dat alle Nederlandsche troepen in het gebied van Batavia binnenkort zullen worden vervangen door Britsch-Indische troepen uit Bandoeng. De Nederlandsche troepen zullen naar het gebied van Bandoeng worden gezonden. (Msb. - A.N.P. - Aneta)

België

B. **Spaak over Westersch Blok - - het probleem Duitschland —**
21 Juni — Sprekende over de buitenlandsche politiek, heeft minister Spaak in den Senaat o.m. gezegd, dat van communistische zijde blijk gegeven wordt van overdreven zenuwachtigheid wanneer gesproken wordt over samenwerking in West-Europa. Men verzet zich tegen de mogelijkheid van een zoogenaamd Westersch blok. Hoe is het echter in Oost-Europa gesteld? Daar heeft Rusland met Polen, Tsjecho-Slovakije, Zuidslavië en andere landen talrijke overeenkomsten gesloten van politieken, economischen, financieelen en militairen aard. Indien men aanneemt, dat deze overeenkomsten goed zijn, waarom zou men zich dan bij voorbaat verzetten tegen overeenkomsten in het Westen?

Naast de overeenkomsten van bovenvermelde landen met Rusland zijn er ook onderlinge overeenkomsten die van een zoodanigen aard zijn, dat men ze in België niet zou aanvaarden. In zekere van deze landen werd aan Rusland 51 t.h. van de aandeelen in sommige nijverheden toegekend. In Tsjecho-Slovakije werd de heele economische politiek in de Russische economie ingeschakeld. In die omstandigheden kan men de houding van de Belgische communisten niet begrijpen. Ofwel keuren zij deze overeenkomsten goed en dan hebben zij geen reden om zich tegen overeenkomsten in het Westen te verzetten, ofwel moeten zij alle overeenkomsten afkeuren, dus ook in Oost-Europa.

Spaak verklaarde nog, dat de regeeringen van België en Nederland eenzelfde standpunt innemen t.a.v. het probleem Duitschland. (Laatste Nieuws)
(V. b. buitenl. polit. 6675 I; Westersch blok: 6639 H; Spaak 6680 D)

C. **Prof. Frans Daels ter dood veroordeeld —**
27 Juni — Prof. Frans Daels is door den Krijgsraad te Gent bij verstek van de Belg. nationaliteit vervallen verklaard en ter dood veroordeeld. Tevens werd hij veroordeeld tot het betalen van 10 millioen francs aan den staat.

Na de capitulatie in 1940 heeft Daels met zijn vrienden Staf de Clercq (overleden) en Elias (gewezen burgemeester van Gent en leider van het V.N.V.) geageerd voor de aansluiting van België bij Nederland („Het Dietsche Rijk"). Hij bewerkte het samengaan van Rex-Vlaanderen, het V.N.V. en „De Vlag". Voorts maakte hij propaganda voor het aanwerven van soldaten voor de Waffen SS. (Laatste Nieuws)

Chili

D. **President Rios overleden —**
27 Juni — Juan Antonio Rios president van Chili, is op 57-jarigen leeftijd in de hoofdstad Santiago, overleden. Rios was sinds Febr. '42 president en de opvolger van Auguirre Cerda, wiens presidentsschap evenals dat van Rios binnen de zes jaar (regeeringsduur van den president in Chili) door den dood werd beëindigd. (Reuter - A.N.P.) **(V. b. 4992 B)**

Duitschland

E. **Kolen uit het Ruhrgebied naar Finland en Italië - niet ten koste van Nederlandsch quantum —**
25—27 Juni — Op 24 Juni werd bericht dat steenkool uit het Ruhrgebied zal worden verscheept naar twee vroeger vijandelijke landen: Italië en Finland, en naar drie neutrale landen: Zweden, Zwitserland en Portugal. Tot dusver ontvingen uitsluitend zes geallieerde landen t.w. Frankrijk, Nederland, België, Noorwegen, Denemarken en Luxemburg toewijzingen Ruhrsteenkolen.
Volgens een Engelschen zegsman zou de Britsche zone van Duitschland het meest te lijden hebben van het besluit om nog vijf andere landen van steenkool te voorzien, maar ook België en Nederland, zoo zeide hij, zouden hiervan den invloed ondervinden.
Naar aanleiding van dit bericht verklaarde de heer Fentener van Vlissingen, Dutch liaison officer W.G.C.C., dat deze kolenleveranties geen beperking van de leveranties aan Nederland zullen beteekenen.
De hoeveelheden, welke bovengenoemde landen ontvangen, zijn n.l. vrij gemaakt door de toewijzingen voor het Duitsche binnenland dienovereenkomstig te verminderen. (Alg. H.bl. - Msb.) **(V. b. 6356)**

F. **De toekomst van Duitschland - Duitsche stemmen —**
21 Juni — De leider van de sociaal-democraten in de westelijke zonen, Kurt Schumacher, heeft op een door 20.000 man bijgewoonde vergadering o.m. gezegd: „Ik durf te zeggen, dat er bij de overwinnaars een „veiligheids-ziekte" is uitgebroken. Dat kan men zien aan alle maatregelen die met betrekking tot onze grenzen en onze industrie genomen worden. De geallieerden moeten ons of een snellen en pijnloozen dood laten sterven, of ons de mogelijkheid tot leven geven. Duitschland krijgt of zijn exporthandel terug of de menschen zullen sterven." (Daily Tel.)

26 Juni — Het vertegenwoordigend lichaam, dat op 24 Juni onder voorzitterschap van dr. Lange, professor te Jena, zijn eerste vergadering hield, heeft een resolutie aangenomen, waarin de afschaffing van de verdeeling in bezettingszonen en het herstel der Duitsche eenheid gevraagd wordt. (Le Monde)
(V. b. 6776 F, zie ook 6759)

G. **Directorium voor Beieren, Groot-Hessen en Wurtemberg —**
24 Juni — Op 21 Juni kwam voor de eerste maal bijeen het „directorium" der drie in de Amerikaansche zone gelegen „Staten" (Beieren, Groot-Hessen en Wurtemberg). Dit door de Amerikanen ingestelde directorium heeft tot taak de werkzaamheden der locale besturen te coördineeren. Dr. Erich Rossmann is secretaris-generaal van dit College, dat 7 leden telt. (Le Monde)
(V. b. Staten in Am. zone 6759)

Engeland

H. **Verdedigingsraad en politiek comité voor Z. O.-Azië —**
20-23 Juni — Naar uit Singapore wordt gemeld is aldaar samengesteld, een verdedigingsraad voor Z.O.Azië. De raad, die zal bestaan uit Malcolm MacDonald (voorzitter), Lord Killearn, de bijzondere commissaris voor Z. O. Azië en Lt.-generaal Sir Montague Stopford, de geallieerde bevelhebber in Z. O. Azië, zal de verdedigingsvraagstukken van dit gebied voortdurend in studie houden.
Eveneens is samengesteld een politiek comité voor hetzelfde gebied. Het bestaat uit Malcolm MacDonald en Lord Killearn. De gouverneur van Malakka, Singapore, Sarawak en Noord-Borneo zullen, indien noodig, tesamen met de afgevaardigden van het geallieerde opperbevel, de vergaderingen van het comité bijwonen.
Lord Killearn zal de regeering, inzake vraagstukken van buitenlandsche politiek in dit gebied, adviseeren terwijl Malcolm MacDonald ditzelfde zal doen inzake koloniale vraagstukken. (Times)

I. **Noel Baker over de Indonesische politiek —**
25 Juni — Op 24 Juni zeide de minister van staat, Philip Noel Baker, in het Lagerhuis o.m., dat hij verwachtte, dat de nieuwe Nederlandsche regeering niet alleen de besprekingen met Sjahrir zou voortzetten, maar ze ook „snel en bevredigend ten einde zou brengen".
„Wij zijn aangewezen, aldus Noel Baker, op de politiek, welke zoowel Indonesiërs als Nederlanders als grondslag voor de onderhandelingen hebben aanvaard. Mijn hoop is gebaseerd op het feit, dat aan beide zijden de lieden met een vooruitzienden blik weten, dat het een alles overheerschend belang is deze aangelegenheid snel en in onderlinge overeenstemming tot een goed einde te brengen". (Reuter - Tijd)

K. **Rantsoeneering van brood —**
28 Juni — De Britsche regeering heeft besloten, na de jongste inlichtingen, welke de minister van Voedselvoorziening, Strachey, die Amerika en Canada heeft bezocht, het kabinet verstrekte, met ingang van 21 Juli over te gaan tot brood- en bloemrantsoeneering. Het basisrantsoen zal ongeveer 280 gram per dag bedragen. Handarbeiders krijgen 425 gram, kleine kinderen 50 tot 225 gram, kinderen van 11 tot 18 jaar 340 gram. (Reuter - V.K.)

Frankrijk

L. **C.G.T. handhaaft eisch tot loonsverhooging —**
26 Juni — De onder communistische leiding staande C(onfédération) G(énérale du) T(ravail) heeft een resolutie aangenomen, waarin gezegd wordt, dat de door Bidault toegezegde loonsverhooging van 15 pct. onvoldoende is, en de eisch tot een verhooging van 25 pct. gehandhaafd wordt. (L'Humanité)
(V. b. 6768 B)

M. **Samenstelling regeering-Bidault - vertrouwensvotum van constituante —**
24—25 Juni — Na pogingen om een regeering te vormen op breedere basis dan de vorige, welke pogingen mislukten door de weigering van den rad.-socialist Herriot, heeft Georges Bidault een kabinet samengesteld van socialisten, communisten en M. R. P. en de met deze partijen samenwerkende groepen. De communisten besloten tot deelneming nadat Bidault, hun eisch tot een alge-

meene salaris- en pensioenverhooging, gepaard met een prijzenstop, in principe (tot 15%, de communisten hadden aanvankelijk 25% geëischt) had aanvaard.
De samenstelling van de regeering is als volgt:
President der voorloopige regeering en minister van Buitenl. Zaken: **Georges Bidault (M.R.P.)**; Vice-presidenten: **Félix Gouin (S.F.I.O.)** en **Maurice Thorez (Comm.)**; Min. van Staat: **F.Gay (M.R.P.)**

Maurice Thorez
Secretaris-Generaal der Fransche Communistische Partij -en vice-president der voorl. regeering.

en **Alex. Varenne (Rassemblement des Gauches)**; Justitie: **P. H. Teitgen (M.R.P.)**; Binnenl. Zaken: **Ed. Depreuse (S.F.I.O.)**; Leger: **Edm. Michelet (M.R.P.)**; Bewapening: **Ch. Tillon (Comm.)**; Financiën: **R. Schuman (M.R.P.)**; Nat. Economie: **Fr. de Menthon (M.R.P.)**; Landbouw: **Tanguy-Prigent (S.F.I.O.)**; Industr. productie: **M. Paul (Comm.)**; Nat. Opvoeding: **M. Naegelen (S.F.I.O.)**; Openb. Werken en Verkeer: **J. Moch (S.F.I.O.)**; P.T.T.: **J. Letourneau (M.R.P.)**; Overzeesche geb.: **M. Moutet (S.F.I.O.)**; Arbeid: **Ambr. Croizat (Comm.)**; Bevolking: **Rob. Prigent (M.R.P.)**; Openb. Gezondh.: **R. Arthaud (Comm.)**; Bevoorrading: **Yves Farge**; Wederopbouw: **Fr. Billoux (Comm.)**; Oudstrijders en Gedeport.: **L. Casanova (Comm.)**; Secr.-Gen. voorlichting: **André Colin (M.R.P.)**.
Onderstaatssecretarissen: G. Gosnat (Bewapening - Comm.), M. Patinaud (Arbeid - Comm.), Aug. Lecoeur (Industr. prod. - Comm.), R. Bichet (M.R.P.), P. Schneiter (Buitenl. Zaken - M.R.P.), P. Pflimlin (Economie - M.R.P.), J. Biondi (Binnenl. Zaken - S.F.I.O.), Alb. Gazier (Openb. Werk. - S.F.I.O.) en Andrée Vienot (Jeugd - S.F.I.O.).

27 Juni — De constituante heeft met 517 stemmen tegen 4 haar vertrouwen uitgesproken in de regeering-Bidault. In zijn regeeringsverklaring zeide Bidault o.m., dat in October een nieuwe constitutie, de grondslag van de vierde republiek, er diende te zijn. De arbeidersklasse zal gesteund worden door maatregelen, die in het kader van de economische en financieele politiek van het land haar een ruimer bestaan waarborgen dan tot dusverre. Een conferentie van vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers zal op basis van de 15 pct. zeer binnenkort de vraagstukken van salarissen, prijzen en productie, drie onafscheidelijke elementen, in studie nemen.
(L'Humanité - Le Monde - N.R.C.)
(V. b. Kab.form. 6776 I; Samenst. vorige reg. 6609 A; Loonsverh. 6768 B; Thorez 6655 H)

A. Herdenking 18 Juni 1940 - anti-communistische betooging —

18—22 Juni — In Frankrijk had een officieele herdenking plaats van den 18den Juni 1940, den dag waarop generaal De Gaulle van Londen uit zijn bekende proclamatie tot het Fransche volk richtte, waarin hij zeide, dat het een veldslag, maar niet den oorlog verloren had. Na de officieele plechtigheden ontstonden er relletjes, waarbij een groep studenten, onder het roepen van: „De Gaulle aan de macht" en „Thorez aan de galg", een aanval deed op het hoofdkwartier van de communistische partij. De ruiten van de boekhandel van de „Humanité" werden ingegooid en boeken en brochures op straat verbrand. Als antwoord hierop organiseerde de communistische partij een proteststaking. In de Constituante protesteerde het communistische lid, Jacques Duclos, tegen deze fascistische wandaden. „Zoo begonnen de aanhangers van Hitler ook; dit was geen demonstratie van onverantwoordelijke kinderen," aldus Duclos. (L'Humanité)

Hongarije

B. De inflatie —

26 Juni — In Hongarije werden met ingang van 4 Juni de loonen met 200 pct verhoogd. Een nieuw bankbiljet ter waarde van 100.000 milliard pengö is in Hongarije in omloop gebracht.
Men kan er niet meer dan een kop koffie voor koopen.
Men denkt dat op 1 Augustus nieuw geld zal in omloop gebracht worden, doch de financiers zijn de meening toegedaan dat die munt den weg van de pengö volgen zal. (N.D. - Laatste Nieuws)
(V. b. inflatie 6738 C en 6730 b)

India

C. Geen interim-regeering - voorstel op langen termijn aanvaard —

27 Juni — Zoowel de Moslem-Liga als de Congres-partij hebben het Engelsche plan-op-langen-termijn voor de onafhankelijkheid van India aanvaard.
De congrespartij heeft het voorstel tot vorming van een interim-regeering verworpen. De onderkoning heeft daarop zijn voorstel teruggenomen en er zal nu een waarnemend bewind van niet-politici worden gevormd. De kabinetsmissie zal in Engeland verslag gaan uitbrengen.
(Manch. Guard.) **(V. b. 6777 C)**

Internationaal

D. Int. Scheepvaart-congres te Amsterdam —

27 Juni — De delegaties van 17 landen, die deel hebben genomen aan de eerste geheime zitting van de United Maritime Consultative Council te Amsterdam, die duurde van 18 t/m 25 Juni, hebben ter vergadering o.m. het vraagstuk besproken van een op te richten internationale organisatie voor de behandeling van internationale scheepvaartzaken.
De raad heeft een commissie benoemd, waarvan de taak zal zijn na te gaan hoe een dergelijk internationaal scheepvaart-lichaam zou moeten worden opgezet en welk arbeidsterrein en werkwijze het zou moeten hebben.
De commissie die over enkele weken reeds met haar werkzaamheden zal kunnen beginnen, is samengesteld uit vertegenwoordigers van België, Canada, Frankrijk, Nederland, Noorwegen, Polen, Groot-Brittannië en de Ver. Staten. De overige landen, die als leden van U.M.C.C. aan het congres hebben deelgenomen, t.w. Australië, Chili, Denemarken, Griekenland, Britsch-Indië, Nieuw-Zeeland, Zuid-Afrika, Zweden en Tsjecho-Slowakije, van welk laatste land vertegenwoordigers als waarnemers het congres bijwoonden, zullen gelegenheid hebben hun gezichtspunten ter kennis van de commissie te brengen.
Zooals is besloten in de laatste vergadering van de United Maritime Authority (U.M.A.) in Febr. 1946, bij welke gelegenheid tot oprichting van de U.M.C.C. werd overgegaan, zal de raad die als een tijdelijke organisatie haar werkzaamheden verricht, krachtens haar opdracht niet langer dan tot 31 Oct. a.s. in stand blijven. De Nederlandsche regeering heeft op verzoek van den raad het secretariaat van de U.M.C.C. op zich genomen tot het moment waarop in den herfst de delegaties opnieuw bijeen komen.
Het congres stond onder voorzitterschap van mr. J. J. Oyevaar, secr.-generaal van het Ministerie van Scheepvaart. (Alg. H.bl. - Kees. Fin. Arch.)
(V. b. U.M.A.: 6478 D)

E. Veiligheidsraad - Twee Russische veto's in Spaansche kwestie

27 Juni — Na afwijzing van het Poolsche voorstel (zie 6778 A) werd een Australisch-Britsche resolutie met 9 tegen 2 stemmen aangenomen. In deze resolutie werd verklaard, dat de veroordeeling van het regime van Franco, zooals deze vervat was in het verleden maand ingediende rapport van de subcommissie, wordt gehandhaafd en dat, zonder afbreuk te doen aan de rechten van de algemeene vergadering, de Veiligheidsraad de kwestie op de agenda houdt, zoodat te allen tijde maatregelen tot het handhaven van den internationalen vrede en veiligheid genomen kunnen worden.
Gromyko, die met dr. Lange tegen gestemd had, zeide dat de resolutie niet was aangenomen, omdat een der permanente leden van den raad, Rusland, van zijn recht van veto gebruik had gemaakt. Het betreft hier, aldus Gromyko, geen voorstel van orde, maar een reëel onderwerp. Er volgde een juridisch debat over de vraag, onder welke van deze beide categorieën de resolutie gerangschikt moest worden.
Minister Van Kleffens verklaarde dat de resolutie een voorstel van orde en dus niet aan het veto onderworpen was. Men zag nu maar eens tot welke onmogelijke situaties het vetorecht kan leiden. Hij stelde voor dat de Vereenigde Naties later het vetorecht zouden wijzigen.
Evatt was het geheel met Van Kleffens eens en sloeg voor dat de raad zou stemmen over de beslissing van den voorzitter, dat de resolutie een voorstel van orde was.
De raad besloot met zes tegen één stem, dat het hier een voorstel van orde betrof en dat het dus niet aan het vetorecht onderworpen was. Maar het was Gromyko, die tegen had gestemd en de voorzitter besliste, dat de uitslag geannuleerd moest worden, aangezien de kwestie of een zaak een voorstel van orde is, dan wel een reëel onderwerp, op zich zelf aan het vetorecht onderworpen is.
(N.R.C.) **(V. b. 6778 A)**

HET PROCES TE NEURENBERG

Verhoor van Seyss-Inquart

11—20 Juni — Op 10 Juni werd begonnen met het verhoor van Seyss-Inquart.

Na een uitvoerige schildering van de ontwikkeling in Oostenrijk tot den Anschluss en van zijn rol in Polen, kwam zijn optreden als rijkscommissaris in Nederland, ter sprake. Seyss-Inquart ving aan met breedvoerig uit zijn eigen redevoeringen te citeeren, ten bewijze, dat hij nooit de bedoeling had gehad, het nationaal-socialisme aan Nederland op te dringen.

De Justitie - executies - gijzelaars - concentratiekampen - de Joden.

Uitvoerig sprak hij over de justitie, waarbij hij zeide, het hoogstaande Nederlandsche rechtsapparaat geheel te hebben overgenomen en daar slechts economische rechters aan toegevoegd te hebben, omdat die meer begrip hadden van de economische situatie. Dat Duitsche rechtbanken ingevoerd werden, was volgens hem niet meer dan natuurlijk. Geen doodvonnis was zonder overweging van genade uitgevoerd.

Echte gijzelaars-executies waren volgens beklaagde slechts die van Augustus 1942 en het was aan hem te danken, dat er toen niet vijftig doch slechts vijf werden neergeschoten. Van executies in het kamp Vught had hij eerst in Neurenberg gehoord. Aan den moord in Putten en de represailles voor den aanslag op Rauter had hij evenmin iets kunnen doen, zij waren door Himmler geëischt. Voor Rauter wilde Himmler vijfhonderd personen laten doodschieten. Uiteindelijk waren er volgens Seyss 230 gefusilleerd.

De massa-executies kwamen in 1944 en nadien op grond van Hitler's bevel van 30 Juli 1944, zeide hij. Hiertegen hadden zoowel Seyss als Rauter bezwaar gemaakt.

De toestand in het kamp Michielsgestel wilde Seyss geheel voor zijn verantwoording nemen. Het was volgens hem geen gevangenis. Niet een van deze gijzelaars is doodgeschoten, zeide hij. Voor de toestanden in de Nederlandsche concentratiekampen noemde Seyss zich niet verantwoordelijk. Zij stonden onder de politie.

Over zijn optreden tegen de joden zei hij het volgende:

„Ik moet openlijk zeggen, dat ik als anti-semiet naar Holland gekomen ben." Hij zag de joden als vijanden van nazi-Duitschland en meende slechts met dit feit rekening te moeten houden. Na Heydrichs eerste bezoek was de registratie gekomen en daarna was men stap voor stap verder gegaan. „Het uiteindelijk resultaat had ik niet voorzien".

De arbeidsinzet.

Langdurig sprak Seyss over den arbeidsinzet, waarbij hij toegaf, dat van het half millioen Nederlanders in Duitschland de helft gedwongen was. De eischen waren door Bormann gesteld. Hij zeide niet te zijn opgetreden tegen de sabotage van Nederlandsche ambtenaren, waardoor een millioen vrijstellingen werden gegeven. In 1944 had hij nieuwe eischen van Sauckel voor 250 duizend man afgewezen. De daarna door de weermacht uitgevoerde razzia's waren bedoeld als maatregel tegen de verzetsbeweging en vielen buiten zijn verantwoordelijkheid. Onder den druk van deze razzia's waren daarna nog meer geregelde deportaties voorgekomen, waarvoor Seyss de volle verantwoording op zich nam.

De financiën.

Ten aanzien van de financieele kwestie had Trip bezwaren tegen de opheffing der deviezengrens aan Berlijn doorgegeven, doch zonder succes. Het was niet te zien, dat de maatregel voor Nederland zoo catastrofaal zou worden als naderhand bleek, want Duitschland stond toen op het hoogtepunt van zijn macht en had bij een anderen afloop van den oorlog de deviezenschulden gemakkelijk kunnen terugbetalen. Overigens was volgens Seyss de invoer in Nederland in 1941 grooter dan de uitvoer naar Duitschland.

De Fransche aanklager, Dubenest, stelde Seyss-Inquart voor weinig moeilijkheden en wel zeer duidelijk bleek het bezwaar, dat het verhoor niet door een Nederlander, die met de Nederlandsche zaken volkomen op de hoogte is, werd afgenomen.

De vernieling van de havens in 1944 was een hoog bevel. In Berlijn wilde men de vergissing van Antwerpen niet herhaald zien. Wat de plunderingen betreft: een aantal niet gebruikte microscopen waren naar Duitschland gegaan, maar door Seyss' bemiddeling was 't Kamerlingh Onnes-instituut gered. Seyss liet doorschemeren, dat de Nederlanders er atoomonderzoekingen deden.

Roof van kunstschatten? Geen sprake van, integendeel. Hij had zelfs complimenten van een museumdirecteur gehad, omdat door hem uit Duitschland gehaalde schilderijen „mooier waren dan de oude". Het opblazen van dijken gaf Seyss toe, maar Bormann's bevel de „politiek van de verschroeide aarde" in Nederland toe te passen en de Noordzee-duinen op te blazen had hij verhinderd.

De economische plundering

Op den derden dag van zijn getuigen verklaring moest Seyss-Inquart toegeven, dat de Duitsche soldaten in Nederland, Nederlandsche boter, kaas en andere levensmiddelen naar huis mochten zenden, bijna zonder aan eenige beperkingen gebonden te zijn. Als zij met verlof gingen mochten zij zooveel meenemen als zij dragen konden, aldus Seyss.

In het kader van de economische plundering van Nederland werden de Joden 400 millioen gulden en de vrijmetselaars 8 tot 10 millioen gulden lichter gemaakt. Het geld, zoo verklaarde Seyss, moest op deposito-rekeningen van banken geplaatst worden.

Seyss verklaarde, dat Nederland een ondergrondsch leger van 50.000 man bezat, dat na de geallieerde landingen in Normandië door de Nederlandsche regeering in Londen was gevormd en zoogoed met moderne wapens was uitgerust, dat het bijna sterker was dan het Duitsche bezetingsleger in West-Nederland. Seyss probeerde door deze verklaring de deportatie van de Nederlandsche burgers te rechtvaardigen, ofschoon hij er den nadruk op legde, dat het bevel voor de deportaties niet door hem maar door den weermachtsbevelhebber in Nederland was uitgevaardigd.

Getuigenis van dr. Wimmer

Op 13 Juni trad dr. Wimmer, plaatsvervanger van Seyss-Inquart en gewezen commissaris-generaal voor Justitie, op als getuige. Hij sauveerde zijn vroegeren chef volkomen. Kon hij niet ten gunste van zijn ex-chef spreken, dan was zijn antwoord steeds: „Kan ik mij niet herinneren".

Getuige, niet minder op zijn hoede dan Seyss-Inquart, vond het natuurlijk dat met de N.S.B. werd samengewerkt, want welke bezettingsmacht zou samenwerken met de oppositie?. Evenwel had hij Nederland voor een N.S.B.-bewind behoed.

Getuigenis van dr. Hirschfeld

Dr. Hans Hirschfeld, secr.-generaal van het dep. van Handel, Nijverheid en Scheepvaart van 1931 tot 1940 en verder tijdens de Duitsche bezetting, deelde vervolgens als getuige mede, dat hij als Nederlander zijn functie tijdens de bezetting had vervuld op verzoek van de Nederlandsche regeering. Seyss-Inquart mengde zich niet persoonlijk in de administratieve aangelegenheden, doch „zijn functionarissen trachtten dit te doen". Wij wezen hen echter af, aldus getuige.

De deportatie van Nederlandsche arbeiders naar Duitschland werd streng uitgevoerd. De recruteering van alle gezonde Nederlandsche mannen in 1944 werd, volgens dr. Hirschfeld, door de Wehrmacht uitgevoerd.

Op de vraag of Seyss-Inquart die actie had verzwakt door het maken van uitzonderingen, antwoordde Hirschfeld: „Daar heb ik weinig van gehoord". De rijkscommissaris had zich echter wel verzet tegen de vernieling van haveninstallaties te Amsterdam en Rotterdam. Dr. Hirschfeld bevestigde de verklaring van den beklaagde, dat hij de inundaties tot de helft had weten te beperken.

Dr. Hirschfeld verklaarde verder dat Funk had getracht te bewerken, dat mr. Trip president van de Nederlandsche Bank zou blijven, maar dat Goering anders had beslist en Rost van Tonningen had aangesteld.

Tenslotte verklaarde dr. Hirschfeld, dat de Nederlandsche economische verliezen door Duitsche plundering en roof van industrieele uitrusting en schepen worden geschat op vijf en twintig milliard gulden. De bezetting kostte den Nederlanders acht-en-een-half milliard gulden. (N. R.C. - Tijd _ V.V.) **(V. b. Neurenberg 6769; Seyss-Inquart 6634 A)**

Italië

A. **Amnestie —**
22 Juni — De regeering heeft als een der eerste daden van de Republiek een groote amnestie afgekondigd.
Volledige amnestie werd goedgekeurd voor politieke gevangenen, die veroordeeld zijn van den dag der bevrijding af tot aan 18 Juni 1946. Moord is hiervan buitengesloten.
Alle straffen tot 5 jaar werden kwijtgescholden. Doodvonnissen werden gewijzigd in levenslang en levenslang in 30 jaren. (Times - N.R.C.)

B. **Britsche bases? —**
24 Juni — Volgens een bijzonderen correspondent te Parijs van het Sovjetpersbureau Tass zouden Britsche afgevaardigden de Italiaansche regeering een ontwerpverdrag hebben voorgelegd, waarin wordt voorgesteld dat Italië zijn belangrijkste bases aan de Britsche strijdkrachten zal overdragen. Bij deze overeenkomst zou Engeland het recht krijgen strijdkrachten in Italië te stationneeren en gebruik te maken van de zeehavens, de spoorwegen, de radio, de telegraaf en de scheepswerven. Bovendien zou Groot Brittannië het recht hebben zijn eigen jurisdictie te behouden en concentratiekampen in te richten voor hen, die op Italiaansch grondgebied zijn veroordeeld, aldus Tass' correspondent. (N.R.C.)

Japan

C. **Moord op guerillastrijders —**
27 Juni — Ten minste duizend Nederlandsche, Britsche, Australische en Amerikaansche guerillastrijders, die tusschen Maart 1942 en December 1943 door de Japanners op Java werden gevangen genomen, werden in manden bijeengepakt, waarin men varkens pleegt te vervoeren, op lorries geladen en bij Soerabaja in zee verdronken. Dit is met zekerheid vastgesteld door het departement van den Auditeur Militair te Soerabaja op grond van getuigenrapporten. (V.K.)

Nabije Oosten

D. **De Moefti in Caïro —**
20 Juni — Op 19 Juni werd in een officieel communiqué van het Egyptische kabinet bekend gemaakt, dat de groot-Moefti van Jeruzalem in Caïro was gearriveerd en door den koning ontvangen.
Hij zou aan den koning „asyl" hebben aangevraagd, hetgeen hem zou zijn toegestaan.
In het Lagerhuis heeft minister Noel Baker verklaard, dat de Britsche regeering niet zou toestaan dat de Moefti naar Palestina zou terugkeeren.
(Dail. Her.) **(V. b. 6770 B)**

Polen

E. **Aantal uitgewezen Duitschers —**
21 Juni — De minister voor de nieuwe Poolsche gebieden, Gomulka, heeft medegedeeld, dat tot nu toe 600.000 Duitschers van de westelijke Poolsche (eertijds Duitsche) gebieden naar de Britsche zône van Duitschland zijn overgebracht. Nog meer dan 1.500.000 Duitschers zullen gedeporteerd worden. Voor den oorlog woonden in deze westelijke gebieden 800.000 Polen. Dit aantal wordt aangevuld met Polen die nu uit Rusland en van achter de Curzonlijn terugkeeren. (Times)

Ver. Staten

F. **Rubber uit het Verre Oosten —**
Overeenkomsten zijn gesloten, na besprekingen tusschen de Amerikaansche Regeering en de regeeringen van het Vereenigd Koninkrijk, Nederland en Frankrijk, betreffende den aankoop van natuur-rubber uit Britsche, Nederlandsche en Fransche bronnen in het Verre Oosten. De overeenkomsten gelden voor de periode van 1 Juli tot en met 31 December 1946.
De beslissende factoren bij de totstandkoming van de overeenkomsten waren het voortdurende tekort aan natuurrubber in verband met de vraag en de huidig buitengewoon hooge productiekosten van natuur-rubber in deze gebieden.
De betrokken regeeringen kwamen overeen de internationale toewijzing van natuur-rubber door de Gecombineerde Rubber Commissie voor de hierbovenaangegeven periode te blijven steunen.
De Amerikaansche Regeering zal bij de Gecombineerde Rubber Commissie gedurende deze periode rubberverschepingen aanvragen tot een hoeveelheid van 145.000 ton uit Britsche, Fransche en Nederlandsche bronnen. (Usis)

G. **Wetsontwerp voor de totstandkoming van een eenhoofdige leiding voor de strijdkrachten —**
17 Juni — President Truman diende bij het Congres een wetsontwerp in voor de unificatie in de leiding van de Amerikaansche gewapende strijdkrachten onder één enkel Departement van Militaire Zaken.
Krachtens het voorgestelde programma, zouden de drie takken van dienst, Leger, Vloot en Luchtmacht, onder één Departement van Militaire Zaken worden gecoördineerd. Aan het hoofd van elken dienst zou een burger-minister staan, terwijl elke afdeeling wat betreft het interne bestuur volledig autonoom zou zijn.
Volgens het programma zou ook een Nationale Raad van Defensie worden gesticht voor het integreeren van de buitenlandsche- en de militaire politiek. (Usis)

H. **John W. Snyder minister van Financiën —**
26 Juni — Vinson, de minister van Financiën, is benoemd tot „Chief Justice" van het Oppergerechtshof. Zijn opvolger is John W. Snyder, voormalig directeur van het bureau voor overschakeling van oorlogs- op vredeseconomie. (Usis)

I. **Zeeliedenstaking voorkomen - overeenkomst met de C.I.O. —**
17 Juni — De zeeliedenstaking, die op 15 Juni zou aanvangen, heeft men vijf minuten voor het vastgestelde begintijdstip nog kunnen voorkomen, aldus werd te Washington in een officieel communiqué bekend gemaakt.
De overeenkomst die men met de leiders van de C.I.O. heeft kunnen bereiken, is door bemiddeling van den directeur van het bureau voor Scheepvaart gedurende oorlogstijd, Granville Conway, tot stand gekomen.
De voornaamste voorwaarden van de overeenkomst luiden:
40-urige werkweek in plaats van de vroegere 44-urige voor zeelieden tijdens hun verblijf in de havens; 48-urige werkweek in plaats van de vroegere 56-urige gedurende hun verblijf op zee, met een extra-toeslag van $ 1.— per uur voor de volgende 8 overuren; een algemeene loonsverhooging van $ 17.50 per maand met terugwerkende kracht tot 1 April; aan de havenwerkers wordt een loonsverhooging toegekend van 22 $ct. per uur met terugwerkende kracht tot 1 October; betaling van 8 tot 10.000.000 dollar achterstallig loon aan havenarbeiders per 30 October; verdere onderhandelingen inzake een aantal aanverwante vraagstukken gedurende de volgende 30 dagen, die daarna aan arbitrage zullen worden onderworpen indien geen overeenstemming is bereikt.
De oorzaak van het geschil was een scherpe daling in de verdiensten na het beëindigen van den oorlog. Ofschoon de contractgage $ 100 per maand bedroeg, verdienden de zeelieden met overuren en premies mee ongeveer $ 200 per maand. In October 1945 behaalde de National War Board dat de normale gage tot $ 145 per maand zou worden verhoogd, doch door de intrekking van de oorlogstoelagen verdienden de zeelieden toch nog ongeveer $ 60 dollar per maand. minder dan voorheen.
Ongeveer 3000 schepen waren bij het conflict betrokken. (N.Z.Ztg. - Usis)
(V. b. stak. in Am. 6754 K)

Verre Oosten

K. **Koning van Siam overleden —**
De koning van Siam is op 10 Juni dood in zijn paleis gevonden.
Volgens de officieele berichten is hij door een ongeval om het leven gekomen. Een zegsman van de koninklijke hofhouding weet de oorzaak aan de explosie van een geweer, als gevolg waarvan de koning door een kogel in het hoofd werd getroffen.
De Wetgevende Vergadering van Siam heeft met algemeene stemmen prins Phumiphon Adoeldet, den achttienjarigen broer van den overleden Ananda Mahidol, als troonopvolger aangewezen en een uit drie leden bestaanden regentschapsraad benoemd. (Par.)
(V. b. 6534 D)

Wetenschap

L. **Ziekteverschijnselen, veroorzaakt door atoom-aanvallen —**
Japansche slachtoffers van de atoombom vertoonden ziekteverschijnselen, volkomen gelijk aan die, welke in de V.S. zijn waargenomen bij patiënten, die ziek werden tengevolge van te groote doses X-stralen of radium. Koorts, een onwel gevoel, verlies van eetlust, bloedend tandvleesch en bloedige diarrhee waren de voornaamste symptomen. De tanden konden gemakkelijk met de hand verwijderd worden; velen verloren hun haar, dat echter in sommige gevallen na een maand weer begon te groeien. Aangenomen mag worden, dat een groot deel van de eerste slachtoffers stierf door de werking van radio-actieve stralen. De straling was bijzonder schadelijk voor het beenmerg. Vele patiënten leden aan anaemie (aplastische vorm). Hun bloed vertoonde tekort aan roode bloedlichaampjes en haemoglobine, terwijl bij een aantal patiënten het aantal witte bloedlichaampjes ongeveer een vijfde of een zesde bedroeg van het normale aantal; in enkele gevallen verdwenen de witte bloedlichaampjes voor den dood zelfs geheel. Huidverbranding tengevolge van X-stralen kwam nagenoeg niet voor.
Vele patiënten stierven tengevolge van infecties, die zij na het bombardement opliepen, in het bijzonder bronchopneumonia. In het algemeen beschikten jonge menschen over meer weerstandsvermogen, maar het was steeds zeer moeilijk, de prognose voor de verschillende gevallen vast te stellen. Gebruik van penicilline en plasma had gunstige resultaten. (Science News L. - 9-3 Juni '46)
(V. b. Atoomenergie 6777 D; zie ook bijlage Wetensch. en Techn. 30)

In Normandië had op 16 Juni een herdenking plaats van den terugkeer van gen. de Gaulle op vrijen Franschen bodem. Hierbij hield de Gaulle te Bayeux een rede, waarin hij o.m. zijn visie gaf op de toekomstige Fransche staatsinrichting. Deze rede trok in Frankrijk sterk de aandacht, en werd als een aanduiding beschouwd van een terugkeer van de Gaulle in het staatkundige leven. (Zie ook 6777 A).
De foto toont den generaal (in het midden) op de plaats, waar hij op 16 Juni 1944 aan land ging. (foto Ass. press)

Oost en West. Boven: de voorzitters der Statencommissies van Suriname en Curaçao die op 25 Juni petities aan H. M. de Koningin hebben aangeboden, waarin om autonomie gevraagd wordt. V.l.n.r.: Dr. M. F. da Costa Gomez (Curaçao) en F. H. R. Lim a Po (Suriname). Onder: De evacuatie per „Dakota" van geïnterneerden uit centraal Java naar Batavia. (foto Ass. press)

Nederland

A. Prof. ir. W. Schermerhorn over Nederland en de wereldproblemen - de samenwerking met België en Luxemburg —

27 Juni — Prof. ir. W. Schermerhorn heeft op 26 Juni te Den Haag een rede gehouden voor de Vereeniging voor Internationale Rechtsorde.

Spr. verklaarde, dat het waarnemen van het leven en denken van het Nederlandsche volk in het jaar na de bevrijding hem tot de overtuiging heeft gebracht, dat de taak van de vereeniging: ons volk tot inzicht te brengen omtrent zijn taak en plaats in internationaal verband, hard noodig is. Hij meende te hebben vastgesteld, dat men wel is waar kennis neemt van de nijpende problemen van dezen tijd, maar dat men er vrij lauw tegenover staat.

Hij gewaagde van de tegenstellingen en het wantrouwen in de internationale verhoudingen, die na het winnen van den oorlog in snel tempo weder aan den dag zijn getreden. Het oog vervolgens richtend op onze ligging in Europa, een van de wrijvingsvlakken tusschen Rusland en Amerika, betoogde spr., dat Europa er niet in mag berusten object van machtspolitiek te zijn.

De politiek van België tegenover Nederland is een andere dan na den vorigen wereldoorlog. De samenwerking met den Belgischen staat, zooals die zich thans bezig is te ontwikkelen, biedt meer kansen en een vrij wat gunstiger perspectief. De stichting van de economische unie van Luxemburg, België en Nederland, brengt deze landen met de daarbij behoorende overzeesche gebiedsdeelen, in welk staatkundig verband die dan ook moge worden gebracht, op het gebied van in- en uitvoer, op de derde plaats in de wereld.

Duitschland is voor ieder, die er bij betrokken is, een schadepost geworden. Wij zijn het er over eens, dat er geen gezonde toestand in Europa denkbaar is, zonder dat het Duitsche volk opnieuw een bescheiden levensmogelijkheid krijgt.

Toen wij begrepen, dat van geld geen sprake was, hebben wij gemeend, langs den weg van aanhechting van Duitsche gebiedsdeelen een vergelijkbaar effect te kunnen bereiken. Langzamerhand is het tot ons doorgedrongen, dat reeds alleen zuiver economisch gezien, elke belangrijke annexatie op ons land voor langen tijd alleen maar lasten legt. In het onzalige geval, dat overeenstemming tusschen Nederland en de anderen omtrent de behandeling van Duitschland achterwege zou blijven, zullen Nederland en België ook in dit geval een plan dienen uit te werken, waarbij West-Duitschland in de economische sfeer van West-Europa wordt opgenomen met de consequenties, die hieruit op staatkundig gebied dienen te worden getrokken. In het geval, dat overeenstemming wel wordt bereikt, zullen wij onze medewerking aan een groot project voor den herbouw van Centraal-Europa niet mogen weigeren, aldus prof. Schermerhorn. (Par.)

(V. b. Schermerhorn 6742 D; Ec. Unie België-Lux.-Ned. 6781 G)

B. De H.A.R.K. uitdeelingen - een totaal van 10 millioen stuks bereikt - de goederenspreiding —

24 Juni — Het hoofdbestuur van de H.A.R.K. heeft bekend gemaakt, wat zij tot 1 Mei 1946 in totaal over het geheele land heeft gedistribueerd aan door haar ontvangen reliefgoederen.

Tot October 1945 werden vrijwel alle goederen naar de noodgebieden gezonden. Wel werd direct na de bevrijding een aanvang gemaakt met goederenverdeelingen benoorden de groote rivieren, maar het grootste deel bleef ter beschikking van de Zuidelijke noodgebieden.

Van 1 October 1945 af geschiedt de spreiding van deze reliefgoederen volgens een door een goederen-commissie vastgesteld plan. Vastgesteld werd, dat 20 pct. uitsluitend aan de noodgebieden ten goede komt, terwijl de resteerende 80 pct. over alle provinciën verdeeld worden.

Later is besloten, dat per 1 December 1945 10 pCt. der uit te reiken goederen ter beschikking gesteld zullen worden van liefdadige instellingen, die door andere organisaties niet geholpen kunnen worden. Het percentage voor elke provincie wordt vastgesteld in verhouding tot het aantal inwoners per provincie. Om een inzicht te geven in de spreiding der goederen, geven wij hieronder een schematische indeeling naar de verschillende provincies.

In 1945 zijn de volgende aantallen verdeeld:

Goederenspreiding 1945

Ontv. per prov.	Gebruikt	Nieuw	Totaal
Nrd.-Holland ..	290.780	162.823	453.603
Zd.-Holland ..	425.815	280.308	706.123
Zeeland	256.564	143.918	400.482
Utrecht	38.089	107.917	146.006
Nrd.-Brabant ..	393.143	476.106	869.249
Limburg	485.827	218.296	704.123
Gelderland ..	651.057	397.472	1.048.529
Overijssel	97.475	19.990	117.465
Drente	126.090	79.091	205.181
Friesland	86.766	22.599	109.365
Groningen	89.011	23.896	112.907
Div. Instellingen (vanaf 1 Dec. '45	52.552	106.245	158.797
Totaal Generaal	2.993.169	2.038.661	5.031.830

In de maanden Januari, Februari, Maart en April van dit jaar was de goederenspreiding als volgt:

	stuks
Tot. gespreid Bruto 100 pCt.	5.623.433
Aan div. instellingen	650.018 (af)
Restant = Netto 100 pCt.	4.973.415

Ontv. per prov.	Gebruikt	Nieuw	Totaal
Noord-Holland .	452.280	139.005	591.285
Zuid-Holland ..	592.312	408.073	1.000.385
Zeeland	117.227	154.513	271.740
Utrecht	129.332	68.450	197.782
Noord Brabant .	403.739	332.603	736.342
Limburg	301.411	157.590	459.001
Gelderland ..	596.838	241.081	837.919
Overijssel	316.358	104.090	420.448
Drente	86.374	49.320	135.694
Friesland	103.114	50.572	153.686
Groningen	138.396	30.747	169.133
Totaal Generaal (Comm.)	3.237.371	1.736.044	4.973.415

(V. b. H.A.R.K. 6764 C)

C. Beperking van het aantal onderscheidingen —

25 Juni — De Regeeringsvoorlichtingsdienst deelt mede:

De regeering is van meening, dat een beperking van het aantal uit te reiken onderscheidingen zeer gewenscht is, willen deze hun volle waarde behouden. In verband daarmede zullen in de toekomst geen decoraties meer worden verleend aan bestuursleden enz. van jubileerende vereen. en instellingen. De waardeering gaat in die gevallen in de eerste plaats uit naar de jubileerende vereeniging of instelling zelve. Aan deze waardeering hoopt de regeering voortaan op andere wijze uiting te geven dan door de uitreiking van een onderscheiding aan bestuursleden enz., die op dat oogenblik toevallig in functie zijn. In bepaalde gevallen echter, b.v. wanneer het 25-jarig bestaan van een organisatie samenvalt met het jubileum van hem, die haar oprichtte en er sindsdien leiding aan gaf, kan de persoonlijke verdienste van laatstgenoemde aanleiding geven tot het uitreiken van een onderscheiding.

(Alg. H.bl.) **(V. b. Ondersch. 6774 F)**

D. Tweede Kamer van het Zwolsche tribunaal in staking - conflict met Bijz. Gerechtshof —

26 Juni — De tweede kamer van het Zwolsche tribunaal, bestaande uit de heeren mr. K. Bes (president); Joh. Don en A. Velzel (leden), belast met de berechting van Kamper politieke delinquenten, heeft geweigerd haar werkzaamheden voort te zetten. Reden is, de gang van zaken in het proces tegen den van collaboratie verdachten Kamper wijnhandelaar J. W. Siebrand. Het dossier, dat reeds door genoemde tweede kamer in studie is genomen, is door den president van het Zwolsche tribunaal, mr. Groenix van Zoelen, na een persoonlijk onderhoud met den verdachte, doorgezonden naar den procureur-fiscaal bij het bijz. gerechtshof te Arnhem, mr. des Tombe, die vervolgens onvoorwaardelijke buiten vervolging stelling gelastte. Deze afdoening van de zaak heeft geleid tot de weigering van de kamer, haar werkzaamheden voort te zetten. (N.R.C.)

E. Personalia —

Benoeming en Bevordering:

11 Juni '46: **Dr. F. J. J. Buytendijk** tot gew. hoogleeraar aan d. Rijksuniv. te Utrecht (Tr.). **Kap. t. zee J. A. Gauw** bev. tot schout bij Nacht (Stscrt). **Ir. C. Staf** tot regeerings-commissaris v. d. bodemproductie. (Stscrt)

12 Juni '46 **Mr. S. J. Fockema** tot rijksarchivaris b. h. alg. rijksarch. te 's-Gravenhage. (N.R.C.)

13 Juni '46 **Schout b. Nacht F. J. Heeris** tot vice-adm. (Stscrt.)

14 Juni '46 **Dr. J. G. v. Gelder** tot gew. hoogleeraar a. d. Rijksuniv. te Utrecht. (Stscrt.). **Dr. C. Romijn** tot gew. hoogleeraar a. d. Rijksuniv. te Utrecht (Stscrt). **Dr. E. W. Hofstee** tot hoogleeraar a. d. Landbouwhoogeschool te Wageningen (Stscrt).

20 Juni '46 **Mr. H. W. Groeneveld** tot voorzitter; **Phs. v. Ommeren** tot lid en pl. voorz.; **Jhr. mr. J. A. de Jonge; H. A. C. L. Barentsen; jhr. mr. P. A. van Holthe tot Echten; J. C. Schröder; F. C. Haanebrink; R. Kramer; J. A. Verbaarschott; J. Vermaas; C. W. v. Driel; J. v. d. Meulen; J. F. van Muylwijk; J. Riedel** tot leden; **Mr. D. Koning** tot lid en 1ste secr.; **W. Th. ten Bosch** tot lid en 2de secr. v. d. commissie, welke tot taak heeft een wetsvoorstel te ontwerpen met betrekk. tot een **pensioenreg. voor opv. ter koopvaardij.** (Stscrt.)

21 Juni '46 **C. G. Matser** tot burgemeester van Arnhem. (N. D.)

24 Juni '46 **Mr. M. P. L. Steenberghe** tot groot-off. in de orde van Or. Nassau. (Stcrt.)

Ontslag:

11 Juni '46 **Dr. ir. G. A. v. Mourik Broeckmann,** op zijn verzoek eervol, als gew. hoogleer. a. d. Techn. Hoogeschool te Delft (Stscrt). **Ir. W. Schermerhorn,** op zijn verzoek eervol, als gew. hoogleeraar a. d. Techn. Hoogeschool te Delft (Stscrt).

15 Juni '46 **Mr. A. H. Fabius,** ongevr. eervol, als off. v. justitie b. d. rechtbk. te Utrecht. (Alg. H.bl.) **Mr. H. W. B. Thien** op grond v. K.B. v. 26 Oct. '45, als raadsheer i. d. Hoogen Raad der Nederl. (Msb.)

Overleden:
8 Juni '46 Prof. dr. J. J. A. Muller, 90 j. oud, oud-buitengew. hoogl. a. d. Univ. te Utrecht, oud-chef v. d. Driehoekmetingen in Indië. (N.R.C.)
14 Juni '46 H. Ruyter, 53 j. oud, lid v. d. Tweede Kamer der Staten. Gen.-hoofdbest. en secr. v. de Aartsdiocesane Boeren- en Tuindersbond, oud lid der Eerste Kamer (V.K.).
24 Juni '46 R. A. Baron van Hardenbroek van Hardenbroek, 72 jaar oud, opper-ceremoniemeester van H. M. de Koningin (Tijd). **Prof. Thos. T. H. Ferguson,** 75 jaar oud, oud-dir. bij de Chineesche douane-adm., oud-hoogleeraar in de sinologie a. d. Rijksuniversiteit te Utrecht. (N.R.C.)

Ned. O.-Indië

A. Ned. vloot patrouilleert op de Java-zee —

29 Juni — Ten einde te voorkomen, dat extremisten uit Java eenige dorpen in het gebied van Ketapang op West-Borneo binnendringen, waar zij tegen de Chineezen opereeren, patrouilleert de Nederlandsche vloot op actieve wijze op de Java-zee en controleert het zeeverkeer tusschen Java en Borneo. (Tr.)

B. Britsche troepen verlaten Bandoeng —

28 Juni — De Britsche radio te Batavia heeft bekend gemaakt, dat de Britsche troepen Bandoeng hebben verlaten. (N.D.)
(V. b. Br. troepen 6782 L)

China

C. De industrieele toestand in Mandsjoerije —

De „Pauley reparations mission" heeft een voorloopig rapport opgesteld omtrent den toestand van de industrie in Mandsjoerije. De leden van de missie hebben ongeveer 80% van de Japansche oorlogsindustrie in Mandsjoerije geïnspecteerd en zijn tot de bevinding gekomen, dat de Russen in September en October 1945 zooveel machinerieën hebben weggevoerd, dat er van buitenaf aanzienlijke hulp zal moeten worden verleend om dit belangrijke industrieele gebied in staat te stellen de vroegere productie-capaciteit te herwinnen. De Russen hebben voornamelijk groote hoeveelheden machinale werktuigen en electrische installaties weggevoerd; overbrenging van complete fabrieksinstallaties is zelden geschied, maar de wegvoering van vitale machinerieën uit vele bedrijven heeft tot resultaat gehad, dat de capaciteit van de industrie als geheel tot een minimum gedaald is. Vooral de wegvoering van electrische installaties had een buitengewoon nadeeligen invloed. In de voornaamste productie-centra is de capaciteit tot minder dan 10% gedaald. De kolenproductie is momenteel zeer gering (voor den oorlog produceerde Mandsjoerije per jaar gemiddeld 52 mill. ton), de prod. van de ijzer- en staalbedrijven is met 50% gedaald, de fabrieken, welke gereede producten of halffabrikaten vervaardigen. liggen vrijwel geheel stil, enz.
De textiel-industrie echter werd nauwelijks aangetast, voornamelijk omdat deze is gelegen in het Zuiden van Mandsjoerije, waar de Russische invloed onvoldoende was om tot overbrenging op groote schaal over te kunnen gaan. De missie heeft van ooggetuigen vernomen, dat Chineesche communistische strijdkrachten in enkele plaatsen handwerktuigen hebben weggevoerd.
(Times - 18 Juni 1946) **(V. b. industrie i. Mands. 6720 H)**

Duitschland

D. Contrôle over het Ruhrgebied - een federaal Duitschland? - rapport internat. commissie —

De internationale commissie ter bestudeering van Europeesche problemen, waarvan Robert Borel secretaris-generaal is en waarin o.m. ook Lord Vansittart zitting heeft, heeft in een rapport o.m. het volgende verklaard: „Het Ruhrgebied moet onder contrôle van de U.N.O. gesteld worden daar de Duitsche industrie een wezenlijke bedreiging zal blijven vormen voor den buitenlandschen handel van de geallieerde landen. Vele — en zeer belangrijke — fabrieken zijn intact gebleven, en wanneer besloten wordt, dat deze fabrieken de productie zullen hervatten, dan zal de Duitsche wapenindustrie het vroegere productiepeil zonder veel moeite weer kunnen bereiken, ja zelfs overschrijden. De Krupp-fabrieken zouden binnen enkele maanden op volle capaciteit kunnen werken, terwijl de fabrieken van de I.G. Farben nagenoeg geheel intact zijn". In het rapport wordt voorgesteld, het Ruhrgebied te internationaliseeren, binnen het raam van een federaal Duitschland en onder supervisie van den veiligheidsraad der U.N. (Ver. Volken). Frankrijk, Nederland, België, Luxemburg en Groot-Brittannië zouden in den Raad van Bestuur over het Ruhrgebied permanent zitting moeten hebben. Indien Duitschland het bewijs zou leveren, democratische beginselen voor te staan, dan zouden ook enkele Duitsche vertegenwoordigers in het bestuur zitting kunnen nemen. Deze internationale contrôle zou 30 jaar gehandhaafd moeten worden; aan het einde van de 30 jaar zouden de U.N. moeten beslissen, of de contrôle al of niet opgeheven moet worden.
In het rapport wordt verder gezegd, dat een federaal Duitschland op zichzelf „geen enkele garantie biedt voor de veiligheid in Europa". Er bestaat gevaar, dat Duitschland met een bevolking van 74 millioen in de toekomst bestuurd zal worden door „een enkele politieke partij". In het rapport worden drie mogelijkheden aangegeven, om dit te voorkomen:

1) Annexatie van Duitsche gebiedsdeelen door andere landen, zooals Rusland en Polen gedaan hebben in Oost-Duitschland in 1945.

2) Internationalisatie van bepaalde gebieden in Duitschland.

3) Stichting van onafhankelijke Duitsche staten. (Le Monde - 19 Juni)
(V. b. 6759; Vansittart: 6705 B)

Frankrijk

E. Académie française - literatuurprijzen - de prix Goncourt 1940 —

26 Juni — De Académie française heeft den Grand Prix de littérature (10.000 francs) toegekend aan Daniel Rops (voor zijn geheele oeuvre). Orieux kreeg den Prix du Roman (5.000 francs) voor zijn roman Fontagre. Verzetsprijzen werden o.m. toegekend aan Simone Saint-Clair („Ravensbruck, l'enfer des femmes") en Roger Nicolle („Comme tant d'autres"). (Le Monde)
De prix Goncourt 1940, die gereserveerd was voor een door de Duitschers gevangengenomen schrijver, is toegekend aan Francis Ambrière voor zijn boek „Les Grandes Vacances". (L'Aube)
(V. b. Acad. Française: 6706 A en 3320 F)

Internationaal

F. Het industrieele programma van de UNRRA —

29 Juni — Ongeveer 20% van de meer dan $ 3½ milliard, waarover de „United Nations Relief and Rehabilitation Administration" beschikt, zal worden besteed voor het herstel van de industrie in de bevrijde landen. De benoodigde installaties, materialen en grondstoffen zullen grootendeels (voor 68%) door de V.S. worden geleverd. Voor de uitvoering van het industrieele programma van de UNRRA is in den loop van dit jaar ongeveer $ 693 mill, noodig, in dit cijfer zijn echter ook orders begrepen, welke eerst later zullen worden uitgevoerd. Het behoort echter geenszins tot de taak van de UNRRA deze industrieën weer geheel op te bouwen of uit te breiden. Grondstoffen en onderdeelen zijn derhalve van primair belang; de vernieuwing van geheele installaties geschiedt alleen dan, wanneer dit de eenige mogelijkheid is om de productie te hervatten. In de volgende landen heeft de UNRRA orders geplaatst: Amerika (68%), Groot-Brittannië (19.5%), Canada (5.5%), Australië en Nieuw-Zeeland (2.5%) en andere landen (4.5%). Zelfs bevrijde landen werken mede aan de uitvoering van het programma; Polen b.v. leverde 100.000 ton kolen en 30.000 ton cement aan de naburige landen.

In den loop van 1946 zal de UNRRA tienduizenden trucks, jeeps en andere motorvoertuigen verstrekken, voornamelijk uit de overtollige legervoorraden in Europa. Het programma van de UNRRA omvat voorts levering van locomotieven; goederenwagens; materiaal voor het herstel van: gas- en energiebedrijven, bruggen en gebouwen, telegraaf- en telefoonnetten, mijn-installaties enz.; de volgende landen zullen het grootste deel van de leveranties ontvangen: Polen, Tsjecho-Slowakije, China, Italië, Albanië, Griekenland, Joego-Slavië, Oekraine, Wit-Rusland.

Het Europeesche brandstoffenprobleem heeft de volle aandacht van de UNRRA; eind Maart 1946 was reeds voor ongeveer $ 30.000.000 kolen, olie en benzine geleverd, terwijl er orders liepen voor ongeveer $ 33.000.000; hiervan zal Italië in totaal 57% ontvangen, Polen, Joego-Slavië, Tsjecho-Slowakije ieder 10%. Voor het verstrekken van materialen en grondstoffen (o.a. ijzer en ijzererts, tin, koper, lood, chemicaliën, timmerhout) is voor 1946 een bedrag uitgetrokken van $ 96 mill.

Een nieuw onderdeel van het industrieel programma is het plan, technici en instructeurs uit te zenden, teneinde behulpzaam te zijn bij de herstelwerkzaamheden. Hiertoe worden speciale teams van ervaren personen samengesteld. Men stelt zich voor, 78 specialisten uit te noodigen en wel voor de volgende onderdeelen van handel en industrie: binnenlandsch transport (10), gas- en energiebedrijven e.d. (5), bouwbedrijf (30), mijnwezen (5), metallurgische industrie (2), productie-leiding (4), economische aanwending van machinerieën (10) en andere, niet nader gespecificeerde gebieden (12). Verder bestaat het voornemen, $ 1.75 mill. te besteden voor het aankoopen van laboratorium-benoodigdheden, test-apparaten enz. Ongeveer $ 80.000 zal worden uitgegeven voor het vervaardigen van instructieve films, terwijl voor het drukken van handleidingen enz. bijna $ 300.000 is uitgetrokken.
(Business Week - Keesing's Fin. Arch.)
(V. b. U.N.R.R.A. 6673 A)

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

GEILLUSTREERD DAGBOEK VAN HET HEDENDAAGSCH WERELDGEBEUREN MET VOORTDUREND BIJGEWERKTEN INDEX

PERMANENTE INDEX VOOR DE PERIODE 1 JULI 1943—2 JULI 1944.

Handleiding bij het gebruik van den index

De verwijzing naar het berichtenmateriaal geschiedt in den index door vermelding van pagina, kenletter, maand en jaartal (7-43 is Juli 1943). De berichten zijn gerangschikt volgens Landen of Gebieden (België, Italië, Insulinde, Europa, enz.) of — indien het berichten van algemeenen aard betreft — volgens trefwoorden, zooals:

AFBEELDINGEN (Kaarten, Grafieken, Foto's, enz.)
BEVOLKING
BIOGRAFIEEN
CONFERENTIES
ECONOMIE - FINANCIEN
ENERGIE
GRONDSTOFFEN
INDUSTRIE
INTERN. ORGANISATIES (Roode Kruis, Volkenbond)
KUNST - KULTUUR (Beeldende Kunst, Film, Fotografie, Grafische Kunst, Literatuur, Musea, Muziek, Radio, Televisie, Tentoonstellingen, Tooneel)
LANDBOUW
NATUURRAMPEN
PERSWEZEN
RELIGIE
SPECIALE PAGINA'S
SPORT
VEETEELT
VERDRAGEN (Pact van Drie, Atlantic Charter)
VERKEER (Luchtvaart, Post, Scheepvaart, Spoorwegen, Telefoon, Telegraaf, Tourisme, Wegverkeer)
VISSCHERIJ
WERELDOORLOG
WETENSCHAPPEN

De namen van Landen en Gebieden zijn dooréén met de trefwoorden alphabetisch gerangschikt. De onder ieder Land opgenomen berichten zijn verdeeld in groepen, welke worden aangegeven door alphabetisch gerangschikte trefwoorden. Voor Nederland luiden deze trefwoorden o.a.

ARBEIDSDIENST
ARBEIDSFRONT
ARBEIDSINZET
BEZETTING (Rijkscommissariaat)
BINNENLAND
BUITENLAND
DISTRIBUTIE
EMIGRANTENREGEERING
FINANCIEN
GERMAANSCHE SS
HANDEL - NIJVERHEID
JEUGD
JUSTITIE (Politie)
KUNST
LANDAANWINNING
LANDBOUW - VEETEELT (Boschbouw)
N.S.B.
ONDERWIJS - OPVOEDING
OOSTKOLONISATIE
PERSWEZEN
PRIJSBEHEERSCHING
RELIGIE
SOCIALE ZAKEN (Verzekering, Volksdienst, Volksgezondheid, Werkloosheid, Winterhulp)
SPORT
VERKEER
VISSCHERIJ
VOLK EN BODEM (Heemkunde, Opgravingen)
WEERMACHT
WETENSCHAPPEN

Voor KRIJGSVERRICHTINGEN der diverse landen, zie het chronologisch overzicht onder „WERELDOORLOG (2e)"

A.

AFBEELDINGEN

FOTO'S BINNEN TEKST:

Berkel, van, 2-44 ..... 5835 A
Duitsche postzegel, 11-43 5729
Durigo, Ilona, 1-44 .... 5813 B
Heldengedenkdag Utrecht, 11-43 5732
Japikse, dr. N., 3-44 .. 5883 B
Royaards, Ben, 6-44 .... 5971 A
Seyss-Inquart, 11-43 .... 5730 A
Verschaeve, Cyriel, 5-44 5932 C
Zimmermann, Louis, 7-43 5601 A
Zutphen, J. van, 10-43 .. 5697 A

FOTO'S BUITEN TEKST:

Amerik. bommenwerper (brandend), 6-44 ..... 5976b
A'dam, Karthuizerhofje 5598a
— luchtaanval, 7-43 .... 5606a
Arbeid in D'land, prop. bilj., 4-44 ..... 5920a
Arbeidsdienst, recl.pl., 3-44 ..... 5888a/b
Arbeidsfront, recl.platen, 6-44 ..... 5992b
Arnhem, Openluchtmuz., 7-43 ..... 5614a
Atlantikwal, oefeningen, 4-44 ..... 5904a
Berlijn, luchtaanvallen, 12-43 ..... 5768b
Berlijn; concert i. d. Dom, 3-44 ..... 5872b
Berlijn; brandende Fransche dom, 6-44 ..... 5976b
Boeren bewaken de oogst, 8-43 ..... 5638a
Bonn, universiteit, 10-43 5710a
Boris III, koning, 9-43 5654a
Budapest, riviergezicht, 4-44 ..... 5920b
Bulgaarsche regenten bij Hitler, 11-43 ..... 5726a
Cassino, Monte, luchtaanv., 3-44 ..... 5864b
Duitsche duikboot in actie, 12-43 ..... 5760b
Duitsche krijgsgev., 11-43 5752a
Duitsche officieren beëedigd, 12-43 ..... 5784a
Duitsche Spoorwegm., dag v. d. 5776a
Duitsche wapenfabr., 1-44 5808a
Dwergtank „Goliath", 4-44 ..... 5904b
Engelsche krijgsgev., 11-43 ..... 5752b
Enkhuizen, „Peperhuis", 1-44 ..... 5800b
Führerbau München, 1-44 5824b
Gobelin J. Semey, 4-44 5912a
Goering, bespr. i. h. hoofdkwartier, 8-43 .. 5630a
Grondstoffenbesparingsplaten, 3-44 ..... 5896a
Grootmoefti insp. Bosnische vrijw., 1-44 ..... 5816b
„Hermanusburg" en „Iwangbrod" aan Narwafront, 5-44 ..... 5952b
Himmler, bez. Avegoor, 2-44 ..... 5848b
Hitler, bespr. i. h. hoofdkwartier, 8-43 ..... 5630a
Hitler, ontm. m. Mussolini, 5-44 ..... 5936a
Hongaarsche troepen i. d. Karpathen op marsch, 6-44 ..... 6000a
Ind. Nat. Regeering; receptie Berlijn, 12-43 .. 5760a
Inundatie in Nederland, 6-44 ..... 5992a
Invasie Frankrijk; zweefvliegtuigen, brandend Caen, krijgsgevangenen, 6-44 ..... 5976a
— idem: Vluchtelingen, D'sche pantsergrenadiers, vestingw. „Atl.-Wall", puinhoopen Caen, 6-44 ..... 6000b
Italiaansche front, 11-43 5752a
Ital. front; Duitsche ravitailleeringscolonne, 5-44 ..... 5960b
Ital. oorlogstooneel, 1-44 5816a
Japansche ambassade Berlijn; receptie, 12-43 .. 5776a
Keulen, Dom, 7-43 .... 5590a
Keulen, beschadig. Dom 11-43 ..... 5752a
Kustverdediging i. h. Oosten, 11-43 ..... 5752a
Ley, dr., bez. Utrecht, 2-44 ..... 5856b
Luchtaanval; neerstortende bommenwerper, brandende Fransche dom Berlijn, 6-44 .... 5976b
Luchtafweertoren D'land, 3-44 ..... 5872a
Luchtbescherming; recl.-platen, 6-44 ..... 5976b
Messerschmitt-Gigant .. 5744a
Milaan, Dom. 8-43 .... 5646a
München, Feldherrenhalle,, 11-43 ..... 5736a
München; Maximilianeum, 2-44 ..... 5848a
München, pinacotheek, 4-44 ..... 5928a
Mussert, rede verjaard. Hitler te Nijmegen, 4-44 ..... 5928b
Mussolini, bevrijd., 9-43 5670a
Mussolini, ontm. met Hitler, 5-44 ..... 5936a
Nat. Soc. Bew. 12 jr. bestaan, 12-43 ..... 5776a
„Nederland in oorlogstijd" I (Arbeidsdienst), 3-44 ..... 5888a
„Nederland in oorlogstijd" II (Grondstoffenbesp.), 3-44 ..... 5896a
„Nederland in oorlogstijd" III (Arbeid in D'land), 4-44 ..... 5920a
„Nederland in oorlogstijd" IV (Winterhulp), 5-44 ..... 5944a
„Nederland in oorlogstijd" V (Ned. Volksdienst), 5-44 ..... 5952a
„Nederland in oorlogstijd" VI (Luchtbescherming), 6-44 ..... 5976b
„Nederland in oorlogstijd" VII (Arbeidsfront), 6-44 ..... 5992b
Neergesch. bommenwerper, 11-43 ..... 5752b
Nevelwerpers, 12-43 .... 5768a
„Nibelungenmot" (opera), 3-44 ..... 5896b
Nowrotny, 12-43 ..... 5776a
Nijmegen, luchtaanv., 3-44 ..... 5864a
— begraf. slachtoffers, 3-44 ..... 5864b
Ontr. Oostel. geb., 11-43 5752b
Paaschgebr. Twenthe, 4-44 ..... 5912b
Parijs, Sacre Coeur, 5-44 5944b
Postzegels Heldengedenkd., 3-44 ..... 5880a
Rembrandt als herdersjongen, 12-43 ..... 5784b
Ribbentrop, v., 11-43 .. 5726a
Rommel, Inspectiet. West-Europa, 1-44 ..... 5808b
Rosenberg, Vergadering A'dam, 6-44 ..... 5968b
Ruyter-cantate, de, 2-44 5832b
Seyss-Inquart, dr. Nieuwjaarsreceptie, 1-44 .... 5800a
— beëed. D'sche Akademie, 2-44 ..... 5848a
Sigarettenkaart N.O.C., 2-44 ..... 5856a
Simeon II, koning, 9-43 5654a
Slagschip „Scharnhorst", 1-44 ..... 5792a
Speer, bespr. i. h. hoofdkwartier, 8-43 ..... 5630a
Strauss, R., 6-44 ..... 5984a
Studenten, vrijwilligers n. Oostland, 9-43 .... 5622a
Tanks, oefening, 11-43 .. 5752b
Vegte, ir. v. d.; onderscheiding, 6-44 ..... 5987 A
Venlo, gedenkbord 600-j. best., 1-44 ..... 5792b
Verkeer in oorlogstijd, 2-44 ..... 5840a en b
Verpleegsters Duitsche Roode Kruis, Nederl. vrijw., 5-44 ..... 5960a
Volksdienst, recl.platen, 5-44 ..... 5952a
Volksduitschers trekken terug, 11-43 ..... 5752a
Vrouwen in manlijke beroepen 5744b
Wageningen, kerk, 12-43 5776a
Winterhulp, recl.platen, 5-44 ..... 5944a
Zeeman, prof., 10-43 .. 5718a

GRAFIEKEN:

Bevolking: Pruisen, bevolkingsdichtheid, 8-43 5623 A
— Zuigelingensterfte en Volksinkomen, 8-43 .. 5623 A
— A'dam, bev. pyram., 8-43 ..... 5639 A
— A'dam, leeft. ind., 8-43 5639 A
Effectenhandel A'dam, '41-'43, 10-43 ..... 5716 A
Engeland, staatssch., 10-43 5700 B
Goud; wereldprod. 1913-'23 en 1940-'43, 12-43 .. 5767 C
Hout: Zweedsche houthandel, 8-43 ..... 5642 B
Nederl. bevolking .... 5583 A
— boekenprod. 1938-'42, 7-43 ..... 5608 B
— Staatsschuld, 8-43 5650
Petroleum: prod. 9-43 .. 5684 B
Scheepv. wereldtonnage, 11-43 ..... 5747 A
Tabak: prod. en verbr.. 8-43 ..... 5635 D
Woningen, Ned. leeftijdsverdeeling, 3-44 .. 5889 A
Zweden: Houthandel, 8-43 5642 B

KAARTJES:

Adriatische zee, 10-43 .. 5694a
Afrika, diamantprod., 11-43 ..... 5750 A
Azoren, 10-43 ..... 5705 A
Birmaansch-Indisch oorlogstooneel, 5-44 ..... 5936b
Birmawegen, 10-43 .... 5724 E
Corsica, 10-43 ..... 5686a
Dodecanesus, 10-43 .... 5702a
Egeïsche zee, 10-43 .... 5702a
Estland, 3-44 ..... 5880b
Fransche Riviera, 10-43 5686a
Griekenland, 10-43 .... 5702a
Italië, 9-43 ..... 5662a
Italië, oorlogsterr. 12-43 5776b
Ital. Riviera, 10-43 .... 5686a
Kanaalkust, 6-44 ..... 5968a
Kroatië, 10-43 ..... 5694a
Letland, 3-44 ..... 5880b
Libanon, 11-43 ..... 5742 A
Litauen, 3-44 ..... 5880b
Montenegro, 10-43 ..... 5694a
Nieuw-Brittannië, 1-44 .. 5800 B
Oostelijk front, 1-44 .... 5824a
Oostzeegebied 5880b
Philippijnen, 10-43 ..... 5708 A
Sardinië, 10-43 ..... 5686a
Sicilië, 7-43 ..... 5598 A
Sovjet-Unie, 9-43 ..... 5678a
Thailand, grenswijziging, 7-43 ..... 5604 C
West-Europa m. afst. kringen, 2-44 ..... 5832a

TEEKENINGEN:

Phosphorrubberbus, 12-43 5753a
Steenkool als industriegrondst., 1-44 ..... 5823 E

ALBANIE

Nederl. betalingsverk., 8-43 ..... 5649 A
Onafh. uitger., 9-43 .... 5677 B
Politieke status, 11-43 .. 5724 A

ARGENTINIE

ALGEMEEN:

Robinsonade, 11-43 .... 5735 F
Ontbinding pol. part., 1-44 ..... 5797 B
Aardbeving, 1-44 ..... 5812 B
Vijfling geboren, 3-44 .. 5882 B

BINNENLAND:

Social. arbeidersp. verboden, 8-43 ..... 5628 F
Nationale partij ontb., 8-43 ..... 5652 C
Politieke situatie, 3-44 5869 B

BUITENLAND:

Brazilië: gen. Rawson amb., 8-43 ..... 5643 E
Chili, overeenk., 8-43 .... 5652 D
Ver. Staten, pacht- en l.-wet, 9-43 ..... 5683 B
D'land, Japan; dipl. betr. verbroken, 2-44 ..... 5829 B
Frankrijk, Bulgarije, Hongarije, Roemenië; dipl. betr. verbroken, 2-44 .. 5837 B
Ver. Staten, dipl. betr. verbroken, 3-44 ..... 5869 B
Politiek ongew., 3-44 .. 5875 B

ECONOMIE, FINANCIEN:

Ver. Staten, econ. pressie 8-43 ..... 5628 F
— Pacht- en leenw., 9-43 5683 B
Industrialisatie; vakarbeidersgebrek, 3-44 .... 5891 B

LANDBOUW:

Maïs, oogst, 7-43 ..... 5604 D

REGEERING:

Kabinet Ramirez:

Buitenl. z., min. afgetr., 9-43 ..... 5683 B
Mutatie, 10-43 ..... 5709 A
Samenstelling, 11-43 .... 5735 F
Mutatie, 2-44 5830
Afgetr., 2-44 ..... 5854 B

Kabinet Farrell:

Gevormd, 2-44 ..... 5854 B
— idem ..... 5875 B

AUSTRALIE

Parlement, ontbinding, nwe verkiezingen, 7-43 5602 E
Hert. v. Gloucester gouv.-gen., 11-43 ..... 5750 C
Boschbrand, 1-44 ..... 5820 B
Ned. Ind. emigr.reg., heroveringspl., 3-44 .. 5885 A
Oorlogsverliezen, 4-44 .. 5908 B

B

BALKAN

Unie v. Soc. Sovjetrepublieken, 6-44 ..... 5966 C

BELGIE

BEVOLKING:

Bevolking toek. ontw., 8-43 ..... 5643 C
Bevolking, 5-44 ..... 5948 C

BEZETTING:

Inlevering radiotoestellen, 4-44 ..... 5917 A

DISTRIBUTIE:

Aardapp.rants. verh. 7-43 5610 B
Levensmidd. pr., 8-43 .. 5643 C
Broodrants., verh., 9-43 5677 E
Vetrantsoen, verh., 9-43 5677 E
Levensmidd. pos., 1-44 .. 5812 C
Distributie, overz. rantsoenen, 5-44 ..... 5957 A
Brood- en boterrantsoen gewijzigd, 6-44 ..... 5982 D

EMIGR. REGEERING:

Valutaverdr. m. Nederl., 11-43 ..... 5723 A
Tolunie m. Nederl., 2-44 5836 A
Overeenk. m. Engeland; verkl. Eden, 6-44 ..... 5965 A

FINANCIEN:

Fin. ontwikkeling in oorlogstijd, 6-44 ..... 5989 D

HANDEL, NIJVERHEID:

Levensmidd. pr., 8-43 .. 5643 C
Nederland, handelsverk., 9-43 ..... 5669 A
— Handelsverdrag, 9-43 5673 A

JEUGD:

Vlaamsch H.J. opger., 11-43 ..... 5750 B

JUSTITIE:

Aanslagen:

Bovesse vermoord, 3-44 5861 D
Overzicht, 3-44 ..... 5875 C
Optreden D'sche politie 4-44 ..... 5908 C

KUNST, KULTUUR:

Letterkunde:
„Charles de Costerprijs", 7-43 ..... 5595 E
Duitsche vertalingen, 10-43 5706
Cyriel Verschaeve 70 jr, 5-44 ..... 5932 C

LANDBOUW:

Aardappelpositie, 7-43 .. 5610 B
Ontw. tuinbouw, 6-44 .. 5998 C

LEOPOLD, KONING:

Nieuwe verblijfplaats, 6-44 ..... 5989 D

LUCHTAANVALLEN:

Luchtaanvallen beperking onderwijs, 5-44 .. 5959 C
Protest kard. v. Roey, 6-44 ..... 5964 A
Overzicht Anglo-Amerik. aanvallen, 6-44 ..... 5976 B

ONDERWIJS:
Beperkingen a.g.v. luchtaanvallen, 5-44 ..... 5959 C
VLAAMSCH NAT. VERB.:
10-jarig bestaan, 10-43 .. 5707 F
Wachtbrigade, 3-j. best., 6-44 ..... 5964 A
WEERMACHT:
Div. „Wallonië" b. Tsjerkassy bevr.; Degrelle onderscheiden, 2-44 ... 5849 A
Oproep van Dr. Borms, 5-44 ..... 5959 C

BEVOLKING

Zielental en welvaart, 8-43 ..... 5623 A
Verdeeling n. leeftijden, wereld, 1-44 ..... 5809 A
Bevolking en industr. cap., 1-44 ..... 5818 B
Geboortecijfer jongens, 1-44 ..... 5823 C
Vijfling in Argentinië, 3-44 ..... 5882 B

BIOGRAFIEEN

Ambrosio, 8-43 ..... 5624 A
Arrese, 1-44 ..... 5802 A
Axmann, A., 1-44 ..... 5794 A
Backe, 7-43 ..... 5592 A
Badoglio, 7-43 ..... 5608 A
Ba Mau, dr., 8-43 ..... 5632 A
Berkel, W. A. v., 2-44 .. 5835 A
Blokzijl, M., 8-43 ..... 5625 A
Boissevain, W., 5-44 .... 5932 A
Bonomi, I., 6-44 ..... 5981 D
Bosjilof, 9-43 ..... 5672 A
Brinon, de ..... 5866 A
Callenfels, P. C., 9-43 .. 5673 A
Cuypers, Hubert, 12-43 .. 5788 A
Dijt, prof. ir. M. D., 11-43 5756 A
Exel, H. v., 8-43 ..... 5641 A
Faassen-Braakensiek, M., 6-44 ..... 5980 A
Frank, dr., 11-43 ..... 5754 A
Frick, dr., 2-44 ..... 5826 A
—, aanvulling, 2-44 .... 5834 A
Garms, C. M., 2-44 .... 5836 A
Gentile, prof. G., 4-44 .. 5926 B
George, H., 10-43 ..... 5707 B
Gerbrandy, 11-43 ..... 5743 E
Ghéon, H., 6-44 ..... 5998 A
Ghyczy, v., 7-43 ..... 5611 B
Goebbels, 12-43 ..... 5786 A
Graziani, 10-43 ..... 5689 A
Grondijs, dr. L. H., 6-44 5963 A
Guilbert, Yv., 2-44 ..... 5846 G
Hall, H. ter, 6-44 ..... 5971 A
Henkel, M. D., 6-44 .... 5971 A
Hessing, prof. J., 4-44 .. 5927 A
Hierl, 7-43 ..... 5600 A
Hong. ministers, 3-44 .. 5887
Imredy, B. v., 6-44 .... 5965 B
Ibn Saoed, 8-43 ..... 5648 A
Ital. ministers, 7-43 .... 5611 C
Japikse, dr. N., 3-44 .. 5883 B
Kal, prof. N., 4-44 .... 5900 A
Kalff, mr. J., 5-44 .... 5955 A
Kernkamp, prof. G. W., 10-43 ..... 5698 A
Kessler, dr. J. H. H., 9-43 ..... 5669 A
Keynes, J. M., 6-44 .... 5994 A
Kraus, W., 6-44 ..... 5997 A
Kuiler, K., 5-44 ..... 5947 A
Landré, W., 6-44 ..... 5980 A
Latzko, A., 9-43 ..... 5669 A
Laurel, dr. J. de. 11-43 5738 A
Lewis, 2-44 ..... 5834 A
Ley, dr., 12-43 ..... 5762 A
Lincoln, Trebitsj, 10-43 .. 5699 F
Loon, H. W. van, 3-44 5882 A
Lugten-Reys, mevr. S. J. A., 4-44 ..... 5915 A
Lunteren, Mr. van, 3-44 5881 A
Manditsj, 10-43 ..... 5704 A
Mondriaan, 2-44 ..... 5846 G
Mosley, 12-43 ..... 5778 A
Munch, E., 2-44 ..... 5846 G
Navratil, 10-43 ..... 5712 A
Neditsj, 8-43 ..... 5640 A
Noeri es Said, 11-43 .... 5746 A
Noordewier - Reddingius, 9-43 5658
Offers, M., 2-44 ..... 5828 A
Pavolini, 10-43 ..... 5696 A
Pfitzner, dr. H., 5-44 .. 5942 A
Revel, Th. di., 8-43 .... 5615 A
Royaards, B., 6-44 ..... 5971 A
Rust, 11-43 ..... 5720 A
Rijke, mr. W. de, 8-43 .. 5633 A
Sikorski, 7-43 ..... 5596 F
Singer, W. H., 1-44 .... 5836 A
Stalin, 11-43 ..... 5743 E
Taverne, prof., 3.44 .. 5874 A
Thijssen, Theo, 12-43 .. 5788 A
Tojada, S., 5-44 ..... 5939 D
Tuka, 1-44 ..... 5818 A
Vasvari, L., 4-44 ..... 5910 D
Verschaeve, C., 5-44 .. 5932 L
Vos, Floris, 7-43 ..... 5608 B
Wigersma, ir. B., 6-44 .. 5963 A
Wynandts-Francken, dr. C. J., 4-44 ..... 5911 E
Wijnveldt, J., 4-44 .... 5907 A
Zeeman, prof. P., 10-43 5698 A
Zimmerman, L., 7-43 .. 5601 A

BIRMA

BUITENLAND:
Japan schenkt onafhankel., 8-43 ..... 5620 E
Oorlogsverklaring a. Engeland en Ver. Staten, 8-43 ..... 5620 E
HANDEL, NIJVERHEID:
Ec. structuur, 8-43 ..... 5644 C
REGEERING:
Onafhankelijkheidsverkl., 8-43 ..... 5620 E
Dr. Ba Mau, 8-43 ..... 5620 E
— Biografie, 8-43 ..... 5632 A

BOLIVIA

BUITENLAND:
Kab. Villaroel niet erkend door Engeland, Ver. Staten en Am. staten, 2-14 ..... 5830 A
— Verklaring Ver. Staten, 2-44 ..... 5830 A
HANDEL, NIJVERHEID:
Tin; prod., verbruik, 8-43 5620 B
REGEERING:
Omwenteling, 12-43 .... 5788 B
Kabinet Villaroel:
Regeeringsprogram, 12-43 5788 B
Nwe regeering erk., 1-44 5805 A
Mutaties, 2-44 ..... 5845 A
Reorganisatie, 4-44 .... 5908 D

BRAZILIE

Argentinië; gen. Rawson ben., 8-43 ..... 5643 E

BULGARIJE

BINNENLAND:
Comm. aansl., 8-43 .... 5636 G
Nwe volksorganisatie, 2-44 5854 C
Maatregelen tegen partisanen, 4-44 ..... 5908 E
Huwelijkspremie, 6-44 .. 5967 C
BUITENLAND:
Italië (rep.) erkend. 10-43 5693 A
Waarschuw. Ver. Staten, 12-43 ..... 5774 A
Argentinië, dipl. betr. verbr., 2-44 ..... 5837 B
JODEN:
Evacuatie, 11-43 ..... 5757 A
JUSTITIE:
Duitschl. verdrag, 8-43 .. 5651 E
REGEERING:
Algemeen:
Koning Boris III overl., — Simon II opv., 8-43 .. 5651 E
— foto buiten tekst, 9-43 5654a
Regenten verk., 9-43 .... 5667 D
Regenten bij Hitler, 11-43 5723 C
Voogden Simeon II, 11-43 5725 B
Kab. Bosjilof:
— kabinet, 9-43 ..... 5677 C
Bosjilof, biografie, 9-43 5672 A
Verklaring, 9-43 ..... 5684 F
Mutatie, 10-43 ..... 5707 E
Ministers b. Hitler, 11-43 5742 B
Afgetreden, 6-44 ..... 5973 A
Kab. Bagrianof:
— kabinet, 6-44 ..... 5973 A
Verklaring, 6-44 ..... 5973 A

C

CANADA

BINNENLAND:
Status, toekomstige, 7-43 5602 D
BUITENLAND:
Quebec, Britsch-Amerik. conf., 8-43 ..... 5635 A
— Versl. Br.-Am. conf., 8-43 ..... 5643 I
— Geall. vredesvoorw., 8-43 ..... 5643 I
— Slotcommuniqué, 8-43 5652 A
— Verkl. Churchill, 8-43 5652 A
— Verkl. Roosevelt, 8-43 5652 A
— Rede Churchill, 9-43 5659 A
HANDEL, NIJVERHEID:
Baconleveringen aan Engeland, 3-44 ..... 5883 A
— idem, 6-44 ..... 5967 E

CHILI

Trans-Andestunnel voltooid, 12-43 ..... 5780 C
Argentinië, overeenk., 8-43 ..... 5652 D

CHINA (TSJOENGKING)

BINNENLAND:
Int. Concessie Sjanghai, opgeheven, 7-43 ..... 5595 B
BUITENLAND:
Japan geeft bestuursrechten over Sjanghai terug, 7-43 ..... 5595 B
Japan, bondgenootschap, 11-43 ..... 5724 B

CHINA (NANGKING)

Pres. Lin Sen overl., 8-43 5644 E
Sovjet-Unie, terugtocht, 10-43 ..... 5707 G
Ravitaill.wegen, 11-43 .. 5724 E
Conf. Cairo Tsjang Kai-Sjek, 11-43 ..... 5765 B
Buitenmongolië, grensincident, 4-44 ..... 5901 B

COLUMBIA

Regeering afgetr., 8-43 .. 5644 B
Regeering afgetr., 3-44 5876 B

CONFERENTIES

Quebec, 8-43 .... 5635 A, 5643 I
Cairo, 12-43 ..... 5765 B
Teheran, 12-43 ..... 5773 C
Britsch-Amerik. olieconf., 5-44 ..... 5934 G
— Voorbespr. geëindigd, 5-44 ..... 5939 E
Empireconferentie; rede Churchill, 5-44 ..... 5940 B
— gesloten, 5-44 ..... 5956 C
Teheran; aanbod Kieler Kanaal, 5-44 ..... 5956 B

CUBA

Kabinet, mutaties, 3-44 .. 5876 C
— Comm. minister, 3-44 5882 C
R. G. Sanmartin, president, 6-44 ..... 5982 F

D

DENEMARKEN

BEVOLKING:
Geboorteoverschot, stijgend, 7-43 ..... 5595 H
Beroepstelling, 6-44 .... 5978 B
BEZETTING:
Uitzonderingstoest., 9-43 5658 B
Uitzonderingstoest., 10-43 5699 E
FINANCIEN:
Staatsuitgaven, financiering, 7-43 ..... 5610 C
HANDEL EN NIJVERHEID:
Nederland, handelsverdr., 8-43 ..... 5632 B
Nederland, betalingsverkeer, 10-43 ..... 5692 A
Econ. positie, 10-43 .... 5701 B
JODEN:
D'tsche maatreg., 10-43 .. 5699 E
LANDBOUW:
Zuivelprod. gestegen, 4-44 ..... 5901 C
Omvang veestapel, 6-44 5973 C
N.S.A.P.:
Clausen als leider afgetr., 5-44 ..... 5955 G
REGEERING:
Kab. Scavenius afgetr., 9-43 ..... 5658 B
VOLK EN BODEM:
2000 jr. oude ploeg gevonden, 6-44 ..... 5997 B
WEERMACHT:
Kryssing, luit.-kol., generaal Waffen SS, 8-43 .. 5628 E
IJSLAND:
Opheffing bondsacte, 1-44 5814 D
Nota i.z. opheffing bondsacte, 4-44 ..... 5927 C
Boodschap kon. Christiaan, 5-44 ..... 5939 C
Republiek uitger.; afscheidswoord koning Christiaan, 6-44 ..... 5990 C

DUITSCHLAND

ARBEIDSDIENST:
Hierl. rijksmin., 8-43 .... 5650 A
ARBEIDSFRONT:
Ley, dr., biogr. ..... 5762 A
— Bez. a. Nederl., 2-44 5851 A
— Modelbedr. onderscheiden, 3-44 ..... 5869 D
Meirede dr. Ley, 5-44 .. 5930 B
ARBEIDSINZET:
Sportbeoefening, 7-43 .. 5594 A
Buitenlanders, 12 millioen tewerkgest., 7-43 .. 5601 C
Berlijn, uitbr. Ned. Kerkdiensten, 7-43 ..... 5609 A
Nederlanders (35.000) te Berlijn, 7-43 ..... 5609 A
Stopzetting bedrijven geëindigd, 7-43 ..... 5609 A
Arbeidspotentieel, 9-43 5676 A
Oorlogsprod., éénh. leid., 9-43 ..... 5676 A
Nederl. arbeiders, aantal, 10-43 ..... 5696 B
Buitenl. arbeiders, 10-43 5717 B
Nieuwjaarsopr. Speer en Sauckel, 1-44 ..... 5795 A
Poolsche arb. pos. 2-44 5837 C
Ned. arb. houding 2-44 5851 A
Rede dr. Ley in Nederl., 2-44 5852
Modelbedr. onderscheiden; rede dr. Ley, 3-44 5869 D
Nederl. arb. verlof uitgest., 3-44 ..... 5873 A
Een millioen Fransche arb., 3-44 ..... 5884 B
Reisbeperking buitenl. arbeiders, 4-44 ..... 5926 D
Pioniers v. d. Arbeid benoemd, 5-44 ..... 5933 A
Wijz. syst. tewerkstelling buitenl., 5-44 .... 5942 A
Ned. Boekw. in Potsdam, 1-44 ..... 5942 A
Stopzetting industrie, 5-44 ..... 5957 B
Rijksverdedigingsverordening Sauckel, 6-44 .. 5697 A
ARCHAEOLOGIE:
Opgravingen Trier, 11-43 5745 B
BEVOLKING:
Repatrieering uit de Sovjet-Unie, 2-44 ..... 5845 B
— id., 3-44 ..... 5882 D
Geb.-sterfte-huwelijkscijfers '43, 5-44 ..... 5942 A
BINNENLAND:
Algemeen:
Dr. Goebbels opent Kunsttent. München, 7-43 ..... 5597 B
Woonruimte, distr., 9-43 5677
Wichelroede afgesch., 9-43 ..... 5681 B
Voedingsgewoonten, 11-43 5751 E
Heldengedenkdag, 3-44 5876 E
Oostmark, herd. aansluiting, 3-44 ..... 5882 D
Protectoraat, herd. 5-j. best., 3-44 5883
Bevolking:
Burgerl. stand, 10-43 .. 5704 B
Nieuwjaarsboodsch., 1-44 5795 A
Luchtaanvallen:
Witboek luchtaanvallen burgerbevolking, 7-43 5597 B
Dr. Goebbels; verkl. luchtaanv., 8-43 ..... 5635 B
Berlijn vergelding; rede dr. Goebbels, 11-43 .. 5757 B
Vergelding, 12-43 ..... 5764 B
Rede plv. perschef Sündermann, 12-43 ..... 5790 A
Overzicht aanv. '43, 1-44 5797-C
Wederopbouw 1-44 ..... 5797 C
Amerik. piloten door bevolking gedood, 6-44 .. 5972 B
Schadereg. v. Nederlanders, 6-44 ..... 5980 A
Anglo-Amerik. aanvallen op neutrale en hospitaalschepen, 6-44 5982 B
BUITENLAND:
Algemeen:
Driemogendhedenpact, 3e verj., 10-43 ..... 5692 C
Bondgenootschap m. Italië en Japan, 2e verj.: Rede v. Ribbentrop, 12-43 ..... 5772 B

Verkl. v. Ribbentrop betr. buitenl. politiek Sovjet-Unie en positie geall. i.v.m. verkl. Molotof, 4-44 ..... 5908 F

Landen:

Argentinië, dipl. betr. verbroken, 2-44 ..... 5829 B
— Verkl. v. Ribbentrop, 2-44 ..... 5829 B
Denemarken: maatr. tegen Deensche joden, 10-43 5699
Eire; boodschap i.z. veiligh. v. Rome, 4-44 .. 5926 B
Europa, verh. tot, 11-43 5758 A
— idem, 12-43 ..... 5761 A
Hongarije, mil. samenw. versterkt, 3-44 ..... 5886 F
— Dr. Vessenmeyer gezant te Boedapest, 3-44 5887
Italië (kon.), oorlogsverkl., 10-43 ..... 5707 H
Italië (rep.) erkend, 10-43 ..... 5693 A
— 5 j. bestaan vriendschapspact, 6-44 ..... 5966 D
Iran, oorlogsverkl., 9-43 5667 B
9-43 ..... 5659 C
Philippijnen erk., 10-43 5708 A
Portugal: wolframexport gestaakt, 6-44 ..... 5981 G
Spanje: wolframexport beperkt, 5-44 ..... 5942 B
Turkije; v. Papen n. Berlijn, 11-43 ..... 5743 D
— handelsverdr. hern., 3-44 ..... 5871 E
Turkije; chroomleveringen gestaakt, 4-44 .. 5925 C
Vaticaan; verh. t., 9-43 5683 E
Zweden: Transitoverkeer, 8-43 ..... 5628 B
— anti-D'sche perscamp., 10-43 5699
— waarsch. a. d. pers t.a.v. berichtgeving bombardementen, 4-44 5908 F

DISTRIBUTIE:

Broodrants. verh., 9-43 5683 C

EMIGRANTENREGEERING:

Sovjet-Unie, com. Vrij Duitschland opger., 8-43 5627 A

FINANCIEN:

Staatsschuld, stijg., 7-43 5609 A
— overz., 8-43 ..... 5642 A
Probleem der oorlogsschulden, rede dr. Funk, 3-44 ..... 5878 B
Oorl.financiering; rede graf Schwerin-Krosigk 4-44 ..... 5909 B
Staatsschuld, overzicht, 5-44 ..... 5942 A

GOEBBELS:

Open. kunsttent. München, 7-43 ..... 5597 B
Verklaring luchtaanv., 8-43 ..... 5635 B
Rede i. z. vergelding luchtaanv., 11-43 .... 5757 B
Biografie, 12-43 ..... 5786 A
Kerstboodschap, 12-43 .. 5790 B
Nieuwjaarsboodsch., 1-44 5795 A
Dr. Seyss Inquart pres. D'sche Akademie, 2-44 5845 B
Oostmark, herd. aansluiting, 3-44 ..... 5882 D
Overz. mil. en pol. situatie, 4-44 ..... 5901 D
Stadpresident v. Berlijn, 4-44 ..... 5909 B
Rede 55ste verjaardag Hitler, 4-44 ..... 5921 A

GOUVERNEM.-GENERAAL:

Ned. Studenten, arbeidsinzet (foto buiten tekst), 8-43 ..... 5622a
— Vertrek, 8-43 ..... 5625 A
Situatie d. Russische opmarsch; rede dr. Frank, 4-44 ..... 5901 D
Tuinbouw, ontwikkel., 6-44 ..... 5988 C

HANDEL, NIJVERHEID:

Olievoorziening, 10-43 .. 5699 A
Ruilhandel, 10-43 ..... 5708 B
Ontbinding kartels, 11-43 5750 D
Geen monopolies, 1-44 .. 5821 A
Stopzetting industr., 5-44 5957 B
Concentratie v. d. handel, 6-44 ..... 5972 B

HITLER:

Mussolini bespr. militaire kwesties, 7-43 ..... 5609 A
Verjaarsgeschenk Mussolini, 8-43 5616
Seyss-Inquart en Mussert, telegr.wissel., 8-43 5619 A
Militair-politieke besprekingen, 8-43 ..... 5628 D
(foto buit. tekst), 8-43 5630a
Ned. Sleepb.kap. onderscheiden, 8-43 ..... 5633 A
Rede Italië, 9-43 ..... 5665 A
Mussolini ontv., 9-43 .. 5677
Neditsj ontv., 9-43 5677
Noorwegen, verkl. inz., 9-43 ..... 5681 C
Overz. situatie, 10-43 .. 5698 B
Geschenk verlofgangers, 10-43 ..... 5707 B
Graziani ontv., 10-43 .. 5707 B
Bulg. reg. ontvangen, 11-43 ..... 5723 C
Heldengedenkdag, rede, 11-43 ..... 5727 A
Bulg. min. ontv., 11-43 5742 B
Mussert en dr. Seyss-Inquart ontv., 12-43 .... 5762 B
Toespr. officieren, 12-43 5765 A
Telegramw. m. Mussert, 12-43 ..... 5769 B
Nieuwjaarsboodsch., 1-44 5795 A
Elfde verj.d. machtsovername, 2-44 ..... 5827 A
Quisling ontv., 2-44 .... 5830 C
Corpsch. d. b. Tsjerkassy bevr. divisies ontvangen; gen. Stemmermann, Lieb, Gille en Leon Degrelle onderscheiden, 2-44 ..... 5849 A
Lijfarts, dr. Morel, onderscheiden, 3-44 ..... 5861 C
Manditsj en Peritsj ontvangen, 3-44 ..... 5871 F
Verkl. Wapenstilstandsvoorwaarden d. Sovj. Unie aan Finland, 3-44 5884 A
Viering 55ste verjaard.; rede dr. Goebbels, 4-44 5921 A
Conf. m. Mussolini, 5-44 5933 A
Ontvangt Tiso en Tuka, 5-44 ..... 5948 D
Telegram a. Mussolini, 6-44 ..... 5966 D
Telegram v. Mussert i.z. invasie, 6-44 ..... 5979 A
Stojay ontvangen, 6-44 5981 C

JEUGD:

Oproep Hitler, 11-43 .... 5723 C
Bulg. regenten ontv., 11-43 .....5723 C
Reichsjugendf. Axmann, biogr., 1-44 ..... 5794 A

JODEN:

Maatregelen, 10-43 5699

JUSTITIE:

Bulgarije, verdr., 8-43 .. 5651 E
Défaitisme, doodstr., 9-43 5677
Minister Frank, biogr., 11-43 ..... 5754 A
Schending volkenrecht, 2-44 ..... 5830 C
Twee Nederl. terdoodveroordeeld w. clandestien slachten, 4-44 5901 D

KUNST, KULTUUR:

München, opening dr. Göbbels, 7-43 ..... 5597 B
Theater, reorg. Berlijn, 7-43 ..... 5601 C
Zarah Leander, 9-43 .... 5683 C
Nederl. boeken vert., 10-43 5706
Heinr. Georg 50 jaar, 10-43 ..... 5707 B
Seyss-Inquart president Deutsche Akad., 2-44 5845 B
Hans Pfitzner 75 jaar, 5-44 ..... 5942 A
Werner Kraus 60 jaar, 6-44 ..... 5997 A

LANDBOUW:

Boeren ondersch., 10-43 5693
Oogstdankdag, 10-43 .. 5693
H. Backe, rijksminister, 4-44 ..... 5909 B
Voedselvoorziening, 5-44 5958 C
Tuinbouw Gouv.-Gen., 6-44 ..... 5988 C
Groenteproductie, 6-44 .. 5997 A

N.S.D.A.P.

S.A.-leiding: Schepmann ben., 8-43 ..... 5642 A
Oprichtingsherdenking, 3-44 ..... 5869 C
Gouwl. Wagner overleden; Giesler ben., 4-44 ..... 5926 D

OEKRAINE RIJKSCOMM.:

Landbouw, prod. opvoering, premiestelsel, 7-43 5601 C
Arbeidsdienstplicht, lichtingen 1922-1926, 7-43 5602
Massagraven, Winnitza, 7-43 5602
Tabaksexport, 7-43 ..... 5609 A
Massagraven, Winnitza, 7-43 ..... 5609 A

ONDERWIJS:

Studenten, toen. aant., 9-43 ..... 5683 C
Bonn, univers. 125 jaar, 10-43 ..... 5710a
Minister Rust bez. Ned., 10-43 ..... 5715 A
Bonn, univers. 125 jaar, 10-43 ..... 5717 B
Minister Rust, biogr., 11-43 ..... 5720 A
400 j. bestaan Universiteit Koningsbergen, 6-44 ..... 5997 A

OOSTLAND RIJKSCOMM.:

Wit-Roethenië; gouwl. Kube verm., 9-43 ..... 5683 C
— gouwl. v. Gottberg ben., 10-43 ..... 5699 A
Estland, mobilisatie, 2-44 5837 E

PERS:

Frankf. Ztg. opgeh., 8-43 5642 A
Rede dr. Dietrich, 12-43 5765 A
Dr. Kastenholz overl., 3-44 ..... 5876 E

PROTECTORAAT:

5-jarig bestaan, 3-44 .. 5883

REGEERING:

Algemeen:

Publicatie oorzaken wereldoorlog, (Roosevelt) 7-43 ..... 5603 H
Militair-politieke bespr., 8-43 ..... 5628 D
(foto buit. tekst), 8-43 5630a
— (Fransch Doc.), 8-43 5634 D
Leidersconf. Hoofdkwartier, 10-43 ..... 5698 B
Leidersconf. Hoofdkwartier, 10-43 ..... 5717 B
Leidersconf. München, 11-43 ..... 5742 B
Propagandal. conf., 1-44 5812 D

Ministeries:

Arbeidsdienst Hierl rijksmin., 8-43 ..... 5650 A
Binnenl. Z., dr. Frick afgetr., 8-43 ..... 5650 A
— Himmler ben., 8-43 .. 5650 A
Bohemen, Moravië, von Neurath afgetr., 8-43 .. 5650 A
— Dalüge afgetr., 8-43 .. 5650 A
— dr. Frick ben., 8-43 .. 5650 A
Staatsministers, Frank ben., 8-43 ..... 5650 A
Bewap. en Ocrl.prod., prof. Speer ben., 9-43 5676 A
Himmler 43 jr., 10-43 .. 5704 B
Rust, min. v. Onderwijs bez. Nederl., 10-43 .... 5715 A
Mutaties, 11-43 ..... 5757 B
Dr. Ley bezoekt Nederl., 2-44 ..... 5851 A
Landbouw, H. Backe rijksminister, 4-44 .... 5909 B
Volksvoorl. en prop.-staatssecr. Gutterer opgev. d. dr. Naumann, 5-44 ..... 5933 A
Dr. Rosenberg bezoekt Nederland, 6-44 ..... 5961 A

RELIGIE:

Bisschopsconf. Fulda, 8-43 ..... 5653 B
Subs. R.K. kerk, 9-43 .. 5660 B

SOCIALE ZAKEN:

Woonruimte, distr., 9-43 5677
Soc. Verz. Duitschers in Nederl., 10-43 ..... 5691 A

SPORT:

Harbig gesneuveld, 4-44 5900 A

VERKEER:

Rijksspoorw., jaarverslag 1942, 7-43 ..... 5597 B
Benzine niet voor particulieren, 11-43 ..... 5723 A
75 jaar Postwisselverk. m. Nederl., 12-43 ..... 5764 A
Omvang spoorwegwezen, 12-43 ..... 5772 B
— Rede dr. Goebbels, 12-43 ..... 5772 B
Dag D'sche Spoorwegmann., 12-43 ..... 5772 B
Bep. briefverkeer n. Nederl., 1-44 ..... 5811 A
Blokkadebreker geridderd, 3-44 ..... 5869 C
Beperk. telefoonverk. m. Nederland, 4-44 .. 5908 A

WEERMACHT:

Luchtaanv. burgerbevolk., Witboek, 7-43 .. 5597 B
Rundstedt, v., bezoekt Nederland, 7-43 ..... 5600 B
Oorzaken wereldoorlog publicatie, 7-43 ..... 5603 H
Militair-politieke bespr., 8-43 ..... 5628 D
(foto buit. tekst), 8-43 5630a
Oorzaken wereldoorlog publicatie, 8-43 ..... 5634 D
Jeschonnek, gen., overl., 8-43 ..... 5642 A
Dalüge, afgetr., rijksprot. Boh. Mor., 8-43 ..... 5650 A
Korten, stafchef luchtw., 9-43 ..... 5660 B
Mussolini bevrijd, 9-43 .. 5667
— idem, 9-43 ..... 5674 A
— Skorzeny, 9-43 5675
Rangen Weermacht en ††, 9-43 5675
Führergeschenk, 10-43 .. 5707 B
Nieuw wapen, 10-43 .... 5717 B
Krijgsgev. uitwisseling, 10-43 ..... 5717 B
Nieuw vliegtuig, 11-43 .. 5742 B
Toespraak t. officieren d. Hitler, 12-43 ..... 5765 A
Nieuw wapen, 12-43 .... 5772 B
Rangen luchtwapen, 12-43 ..... 5781 A
Nwjaarsdagorder Hitler, Göring, Doenitz, Himmler, 1-44 ..... 5795 A
Prestaties bew.ind. 1-44 5821 A
Uitr. dr. Todt-prijs, 2-44 5845 B
Lichtingen 1884-'93 opger., 2-44 ..... 5845 B
Batalj.comm. ††-brig. „Nederland" onderscheiden, 3-44 ..... 5861 C
Huwel.bem. oorlogsgew., 3-44 ..... 5861 C
Koopvaardijkap. geridderd, 3-44 ..... 5869 C
Runstedt, inspectiereis Atlantikw., 3-44 ..... 5874 A
Heldengedenkdag; rede adm. Dönitz, 3-44 .... 5876 E
Verklaring bewapening; rede dr. Funk, 3-44 .. 5883
Karpatenpassen bezet, 3-44 5887
Verklaring situatie Gen. Gouvernem. dr. Frank 4-44 ..... 5901 D
v. Manstein en v. Kleist onderscheiden. 4-44 .. 5902 A
Nieuw wapen, dwergtank, 4-44 ..... 5902 A
Mutaties en onderscheidingen, 4-44 ..... 5926 D
Hube omgekomen, 5-44 5933 A
Gille onderscheiden, 5-44 5933 A
Nieuwe wapens, 5-44 .... 5948 B
Adm. Dönitz; laatste zoon gesneuveld, 6-44 5966 D
Legerleiding Kanaalkust, 6-44 ..... 5972 B
Vergeldingswapen; 1e vermelding O.K.W., 6-44 5984
Vergeldingswapen „V 1", beschrijving 1e optreden, 6-44 ..... 5985 A
Vrouwen bij luchtdoelart., 6-44 ..... 5997 A

E

ECONOMIE, FINANCIEN

Bankbiljettencirc., stijging, 7-43 ..... 5603 F
— Intern. overz., 9-43 .. 5669 B
Bankbilj.circ., 2-44 ..... 5839 F
Leenbanken, historisch overzicht, 4-44 ..... 5897 A
Goud en grondstoffen in intern. ruilverk, 5-44 .. 5951 A
Int. bankbiljetten-circulatie, 5-44 ..... 5957 C
Geleide economie Engeland, 6-44 ..... 5967 E
Kosten levensonderhoud intern., 6-44 ..... 5990 A

ECUADOR

Grensgeschil m. Peru bijgelegd, 6-44 ..... 5964 B
Revolutie; kabinet afgetreden, 6-44 ..... 5964 B

EGYPTE

Sprinkhanen, bestrijding, 7-43 ..... 5603 D
Wafdpartij, 8-43 ..... 5653 D
Pan-Arab. congr., 9-43 5660 A
Sovjet-Unie, herstel dipl. betr., 9-43 ..... 5672 E
Caïro, conf. Roosevelt, Churchill, Tsjang Kai-sjek, 12-43 ..... 5765 B
Caïro, conf. Roosevelt, Churchill, Inönü, 12-43 5773 E
Hongersnood, 5-44 ..... 5933 C

EIRE

Voorstel V. S. t. verbr. dipl. betr. m. D'land afgewezen, 3-44 ..... 5875 D
Engeland staakt reisverkeer, 3-44 ..... 5875 D
Verklar. Churchill, 3-44 5883 A
Telefoonverk. m. Engeland gestaakt, 4-44 .. 5909 A
Boodschap i.z. veiligh. v. Rome, 4-44 ..... 5926 B
Parlementaire nederlaag De Valera; nwe verkiezingen, 5-44 ..... 5948 E
Koopvaardijvloot, vorming, 6-44 ..... 5967 B
De Valera herkozen, 6-44 5973 F

ENERGIE

Electr. verbr. voorn. landen, 10-43 ..... 5775 A
Toek. Eur. electr. voorzien., 1-44 ..... 5820 C
Windturbines, 2-44 .... 5839 G
Lichtgas in Nederland, 3-44 ..... 5895 B
Windmolens, toenemend in Nederl.. 4-44 ..... 5927 A

ENGELAND

ALGEMEEN:
Londen, beteekenis, 6-44 5997 C

ARBEIDSINZET:
Vrouwendienstpl., 8-43 .. 5636 E
10-43 ..... 5707 C
Verplichte mijnarbeid, 12-43 ..... 5766 A

BINNENLAND:
Sir Oswald Mosley uit gevangenis ontsl., 12-43 5766 A
— Biografie, 12-43 ..... 5778 A
Evacuatie Z. en O.kust, 3-44 5862
— Zuidkust, 3-44 ..... 5891 C
— Beperking postverkeer, 3-44 ..... 5891 C

BUITENLAND:
Italië, Churchill over, 8-43 ..... 5620 C
Birma; oorlogsverkl. v., 8-43 ..... 5620 E
Spanje, dipl. bespr., 8-43 5652 E
Sovjet-Unie, verh. t., 9-43 5682 C
Oorl. sit. exp. Church., 9-43 ..... 5682 C
Oorlogsverkl. Vrij Indië, 11-43 ..... 5723 B
Conf. Turkije, 11-43 .... 5735 H
Conf. Caïro, 12-43 ..... 5765 B
Conf. Teheran, 12-43 .... 5773 C
Conf. Caïro, Inönü, 12-43 5773 E
Eire, reisverkeer gestaakt, 3-44 ..... 5875 D
Turkije; handelsbetr. verbroken. Britsche militairen verlaten Turkije, 3-44 ..... 5877 D
Ver. Staten, olieconf., 3-44 ..... 5879 A
Eire, verkl. Churchill, 3-44 ..... 5883 A
Turkije; Unaydin benoemd, 3-44 ..... 5885 E
Oorlogssit., verk. Churchill, 3-44 ..... 5891 C
Eire, telefoonverk. gestaakt, 4-44 ..... 5909 A
Zweden; stopzetting handelsverkeer met D'land geëischt, 4-44 5917 B
Turkije; stopzetting handelsverkeer met D'land geëischt, 4-44 5917 B
Spanje; Eng. protest te Madrid, 4-44 ..... 5917 B
Turkije; chroomlevering a. D'land gestaakt 4-44 ..... 5925 C
Zweden; nota t.a.v. handelsverk. m. D'land afgewezen, 4-44 ..... 5925 D
Ver. Staten: valutaovereenkomst, 4-44 ..... 5927 G
Portugal; stopzetting leveringen a. D'land geëischt, 5-44 ..... 5934 B
Zweden; antwoord inz. handelsverkeer met D'land, 5-44 ..... 5934 C
Sovjet-Unie; bezoek Eden; invasie geëischt, 5-44 ..... 5940 B
— Bezoek Eden aan Stalin, 5-44 ..... 5955 C
Sovjet-Unie; leveranties, 5-44 ..... 5958 D
Nederland; overeenk.; verkl. Eden, 6-44 .... 5965 A
België; overeenk.; verkl. Eden, 6-44 ..... 5965 A
Noorwegen; overeenk.; verkl. Eden, 6-44 .... 5965 A
Min. Lyttelton over Roosevelts houding t. a. v. Japan, 6-44 ..... 5997 C

CHURCHILL:
Londen, eereburger, 7-43 5596 D
Offensief, over, 7-43 .... 5596 D
Italië, over, 8-43 ..... 5620 C
Quebec, te, 8-43 ..... 5635 A
Verklaring, 8-43 ..... 5652 A
Quebec, rede, 9-43 .... 5659 A
Terug uit Am., 9-43 .... 5677 A
Lagerhuisrede; invasie i. h. Westen, 9-43 ..... 5682 C
Rede oorlog 1944, 11-43 .. 5742 C
Conf. Caïro, 12-43 ..... 5765 B
Conf. Teheran, 12-43 .... 5773 C
Conf. Caïro, Inönü, 12-43 5773 E
Terug in Engeland, 1-44 5812 E
Aank. gr. gebeurt., 1-44 5821 B
Lagerhuisrede, 3-44 .... 5861 E
Verklaring Eire, 3-44 .. 5883 A
Verklaring t.a.v. d. oorlog, 3-44 ..... 5891 C
Motie v. vertrouwen gevraagd, 4-44 ..... 5902 B
Rede conf. dominionpremiers, 5-44 ..... 5940 B
Leveringen aan de Sovjet-Unie, 5-44 ..... 5958 D
Lagerhuisrede betr. buitenl. pol., 6-44 ..... 5965 A
Lagerhuisrede Invasie, 6-44 ..... 5981 B

DIPLOMATIE:
Sovjet-Unie; Maiski afgetr., Goesew ben., 8-43 5628
Turkije; Orbay afgetr., 3-44 ..... 5877 D
Beperk. dipl. verkeer, 4-44 ..... 5924 B
Beperking dipl. verk. opgeheven, 6-44 ..... 5997 C

DOMINIONS:
Rede Churchill, 5-44 .... 5940 B
Empireconferentie Londen, 5-44 ..... 5956 C
Militair aandeel, 5-44 .. 5956 C

FINANCIEN:
Buitenl. schulden, 8-43 5643 A
Staatsschuld, 10-43 ..... 5700 B
Begrooting, oorlogskosten, 4-44 ..... 5902 B
Bank of England, lord Catto gouvern., 4-44 .. 5910 A
Britsch-Amerik. valutaovereenk., 4-44 ..... 5927 G
Staatsuitgaven, 5-44 .... 5933 D
Oorlogsuitgaven en kosten v. levensonderhoud, 5-44 ..... 5955 C
J. M. Keynes, biografie, 6-44 ..... 5994 A

HANDEL, NIJVERHEID:
Baconpolitiek gewijzigd, 3-44 ..... 5883 A
Kolenexport n. neutrale landen gestaakt, 4-44 .. 5910 A
Petroleum: conf. met Ver. Staten, 5-44 ..... 5934 G
— voorbespr. m. Ver. Staten geëindigd, 5-44 5939 E
Bacon: Canadeesche leveringen, 6-44 ..... 5967 E
Geleide economie, 6-44 5967 E

KON. HUIS:
Hert. v. Gloucester G.-G. v. Australië, 11-43 .... 5750 C

LUCHTAANVALLEN:
Schade, 2-44 ..... 5830 D

REGEERING:
Kab. Churchill:
Financ.; K. Wood overl., 9-43 ..... 5685 A
Mut. kabinet, 9-43 ..... 5685 A
Mutatie, 11-43 ..... 5742 C
Mutatie, 2-44 ..... 5837 D

RELIGIE:
Aartsbisschop v. York n. Moskou ..... 5677 D
Aartsbisschop v. Canterbury, Lenin-orde, 7-43 5596 D

SOCIALE ZAKEN:
Stakingen, 10-43 ..... 5693 D
Staking Ned. Zeel., 10-43 5707 C
Stakingen, 12-43 ..... 5773 A
Mijnwerkersstaking, 3-44 5876 D
Mijnwerkersstaking, 4-44 5910 A
Anti-stakingsmaatr., 4-44 5927 A
Loonovereenk. mijnen, 4-44 ..... 5927 A
Stakingen overzicht, 5-44 5955 C

VERKEER:
Amer. schepen, 8-43 .... 5636 E
Beperking postverkeer, 3-44 ..... 5891 C
Reisverbod, 5-44 ..... 5933 D

VOLKSVERTEGENW.
Commonwealth-partij, verkiezingsoverw., 1-44 5812 E
Parlementaire nederl. regeering; motie van vertrouwen aangenomen, 4-44 ..... 5902 B

WEERMACHT:
Geheime Dienst, „News Review" over —, 7-43 5602 A
Mountbatten, Lord, opperbev. Z.O. Azië, 8-43 5651 D
Found afgetr. admir., 10-43 ..... 5700 A
Cunningham, A. ben. admir., 10-43 ..... 5700 A
Krijgsgev. uitwisseling, 10-43 ..... 5717 B
Mutatie leger-, vlootleiding, 11-43 ..... 5725 C
Verklaring gen. Alexander, 11-43 ..... 5725 C
Rangen luchtwapen, 12-43 ..... 5781 A
Mutaties leiding, 12-43 .. 5791 A
— id., 1-44 ..... 5798 B
— id., 1-44 ..... 5805 B
— id., 1-44 ..... 5821 C
— id., 2-44 ..... 5854 D
— id., 3-44 ..... 5876 D
Marinesteunpunt d. Ver. Staten overgen., 3-44 5891 C
Sovjet-onderscheiding v. Harris, 5-44 ..... 5955 C
Aandeel Dominions, 5-44 5956 C
Mutaties leiding, 6-44 .. 5990 D

ESTLAND

Mobilisatie, 2-44 ..... 5837 E

EUROPA

Geallieerde adviesommissie, 11-43 ..... 5750 E
Voedingsgewoont., 11-43 5751 E
Verhouding D'land-Europa, 11-43 ..... 5758 A
Nat. vrijheid in Europ. eenheid, 12-43 ..... 5761 A
Toek. electr. voorziening, 1-44 ..... 5820 C
Rubberplanten, 2-44 .... 5834 B
Veestapel en vleeschverbr., 3-44 ..... 5894 D
Levensonderh.; prijzen en kosten, 5-44 ..... 5935 B
Literatuurgeschiedenis, 5-44 ..... 5953 A

F

FINLAND

Regeeringsverkl., 9-43 .. 5677 F
Id., 9-43 ..... 5684 C
Onafhankelijkheidsherd., Rede Ryti, 12-43 ..... 5773 B
Kabinet, mutatie, 1-44 .. 5812 G
Ver. Staten, ult. eischen, 2-44 ..... 5845 C
Wapenstilst.voorw. Sovjet-Unie, 3-44 ..... 5862 A
Svinhufvud overleden, 3-44 ..... 5870 A
Rijksdagzitting, geheime, 3-44 ..... 5870 A
Wapenstilst.voorw. Sovjet-Unie, 3-44 ..... 5870 A
— D'sch commentaar dr. Schmidt, 3-44 ..... 5870 A
— Verworpen, 3-44 .... 5884 A
— Brief koning Gustaaf, 3-44 ..... 5884 A
— Verkl. Hitler, 3-44 .. 5884 A
— Antw. a. d. Sovjet-Unie,, 3-44 ..... 5887 A
— Verkl. der Sovjet-Unie ..... 5887 A
Econ. positie, 3-44 ..... 5892 A
Kabinet, mutatie, 4-44 5902 C
Rijksdagzitting, 4-44 .. 5902 C
Besloten rijksdagzitting, 4-44 ..... 5918 A
Vredesonderhand. m. de Sovjet-Unie gestaakt, 4-44 ..... 5925 B
Verklaring min. Salovaare i.z. Karelië, 6-44 5965 C
Amerik. zwarte lijst, 6-44 5982 G
Ver. Staten: Finsche gezant uitgewezen, 6-44 .. 5989 E

FRANKRIJK

ARBEIDSDIENST:
Ontbonden; manschappen ter beschikking v. d. staat, 6-44 ..... 5982 A

ARBEIDSINZET:
Wettel. reg., 2-44 ..... 5837 F
Een millioen arbeiders in D'land, 3-44 ..... 5884 B

BINNENLAND:
Geboorten, stijging, 7-43 5596 A
Parijs, octrooi opgeh., 8-43 ..... 5635 F
Menton terug, 10-43 .... 5699 B
Wederopbouw, problemen, 12-43 ..... 5782 B
Na-oorlogsche positie, 12-43 ..... 5789 B
Ontr. Middell.z. kust, 1-44 ..... 5821 D
Luchtaanv.: aant. slachtoffers, 1-44 ..... 5821 D
Overz. pol. situatie, 2-44 5831 B
Evacuatie Z.kust, 2-44 .. 5846 A
Evacuatie N.-Fr., 3-44 .. 5862 B
Evacuatie en inundatie, 4-44 ..... 5903 J
Protest Kardinalen tegen Anglo-Amer. bombardement, 5-44 ..... 5959 B
Overzicht Anglo-Amerik. luchtaanv., 6-44 ..... 5976 B
Invasie; radiotoespr. Pétain en Darnand, 6-44 .. 5982 A
— 35.000 burgerslachtoffers, 6-44 ..... 5998 A
Geboorte- en sterftecijfers 1939-'43, 6-44 ..... 5982 A

BUITENLAND:
Na-oorlogsche positie, 12-43 ..... 5789 B
Argentinië, dipl. betr. verbr., 2-44 ..... 5837 B

EMIGRANTENREGEERING:
Gouv.-gen. Boisson, aftr., Cournarie ben., 7-43 .. 5596 B
Gaulle, de, politieke leiding, 8-43 ..... 5620 D
Giraud, opperbevelhebber, 8-43 ..... 5620 D
Pucheu gearrest., 8-43 .. 5643 F
Officiëele erk. .... 8-43 5651 B

Sovjet-Unie, Bogomoloff ben., 10-43 ..... 5700 E
Giraud afgetreden, 11-43 5743 A
Flandin, Peyrouton, Boisson gearr., 12-43 .. 5766 B
Proces c. Boisson, Flandin etc., 1-44 ..... 5812 H
Helleu terugger. Levant, 2-44 ..... 5846 A
Pucheu ter dood veroordeeld, 3-44 ..... 5876 A
— terechtgesteld, 3-44 .. 5884 B
Reorganisatie; De Gaulle opperbevelh.; Giraud weigert aftreden, 4-44 ..... 5910 B
Processen beëindigd, 5-44 ..... 5933 F
Derrien gevonnist, 5-44 .. 5949 A
Naamsverandering, 5-44 5954 B
Gr. Fransch en Spaansch-Marokko gesloten, 6-44 5982 H
Kunstenaars terdood veroordeeld, 6-44 ..... 5998 A

FINANCIEN:

Staatsbegr. 1944, 2-44 .. 5855 C
Staatsschuld, 5-44 ..... 5949 A
Kapitaalmarkt, overz., 6-44 ..... 5982 A

HANDEL, NIJVERHEID:

Ind. ontwikkel., 9-43 .... 5684 G

JODEN:

Maatregelen, 10-43 ..... 5707 D

JUSTITIE:

Guillotine buiten werking, 11-43 ..... 5757 C
Symbol. bedreigingen strafbaar, 1-44 ..... 5798 D
Verscherpte actie tegen terreur, 3-44 ..... 5892 B
Représailles t.a.v. processen emigr.-reg., 5-44 5933 F
Représailles tegen processen emigr.-reg., 5-44 5933 F
„Maquisards" gevonnist, 5-44 ..... 5949 A
Repressaille tegen vonsen v. Algiers, 5-44 5949 A, 5956 D
„Maquisards" francs-tireurs, 6-44 ..... 5989 B

KUNST, KULTUUR:

Ghéon, Henri overl., 6-44 5998 A
Girandoux, J. overl., 2-44 5846 G
Guilbert, Y. overl., 2-44 5846 G

LANDBOUW:

Agrar. problemen, 3-44 5886 E

PETAIN:

Kerstboodschap 12-43 .. 5790 B
Radiotoespr. invasie, 6-44 5982 A

REGEERING:

Reorganisatie, 1-44 ..... 5798 D
Darnand hoofd der politie, 1-44 ..... 5821 D
Brinon, de, biogr., 3-44 5866 A
Déat, M., min. v. Arbeid, 3-44 ..... 5884 B
Darnand staatssecr. binnenl. zaken, 6-44 .... 5989 B

RELIGIE:

Kardinalen protest. tegen Anglo-Amer. bombardementen, 5-44 ..... 5959 B

VERKEER:

Electrificatie spoorwegnet, 6-44 ..... 5998 A

WEERMACHT:

44 opgericht, 8-43 ..... 5628 G
„Richelieu" in geall. dienst, 11-43 ..... 5757 C
Rangen luchtwapen, 12-43 ..... 5781 A
„Maquisards" franc-tireurs, 6-44 ..... 5989 B

G

GEALLIEERDEN

Pressie op bondgenooten v. Duitschland, 5-44 .. 5949 B

GRIEKENLAND

Inflatie, 1-44 ..... 5805 C
Emigrantenreg., Prof. Evolos d. Moskou benoemd, 1-44 ..... 5812 F
— min.-pres. Tsuderos afgetr., 4-44 ..... 5910 C
— Sovjet-Unie verbr. dipl. betrekkingen, 4-44 ..... 5910 C
— Kab. Venizelos afgetr.; Papandreu min.-pres., 5-44 ..... 5933 B
— Nieuw kabinet Papandreu, 5-44 ..... 5955 E

GRONDSTOFFEN

Aluminium: wereldprod. en verbr., 10-43 ..... 5700 H
— Prijsontw. en toepassing, 12-43 ..... 5782 D
Bauxiet: wereldpr., 7-43 5583 B
Cacao: wereldprod., 9-43 5672 D
Celwol, wereldprod., 3-44 5866 D
Chilisalpeter, wereldprod., 3-44 ..... 5861 B
Diamant: wereldprod., 11-43 ..... 5750 A
Goud: Wereldprod. 1913-'23—'40—'43, 12-43 ..... 5767 C
— intern. beteekenis en functie, 5-44 5935
— en grondstoffen in internat. ruilverkeer, 5-44, ... 5951 A
Hout: Overz. Zweden, 8-43 ..... 5642 C
Katoen: Prod. overz., 8-43 5642 C
— wereldoogst, 2-44 .... 5855 I
— wereldproductie en -verbruik, 5-44 ..... 5957 D
Koper: o. Borneo, 8-43 .. 5636 D
— wereldprod., 8-43 .... 5636 F
— Rhodesia, 8-43 ..... 5643 G
— wereldproductie en verbr., 10-43 ..... 5700 H
— na-oorlogsche probl., 1-44 ..... 5814 G
Kunstzijde wereldprod., 3-44 ..... 5866 D
Kwikzilver: wereldproductie, 12-43 ..... 5775 B
Lood: wereldproductie en verbr., 10-43 ..... 5700 H
Mais: wereldproductie, 1-44 ..... 5814 F
Meststoffen, wereldprod., 3-44 ..... 5861 B
Nikkel: wereldproductie en verbr., 10-43 ..... 5700 H
Petroleum: probl. V, St., 7-43 ..... 5602 B
— wereldprod. 1942, 8-43 5636 B
— nwe vindplaatsen, 9-43 5668 A
— wereldprod., 9-43 .... 5684 B
— Duitsche voorz., 10-43 5699 A
— Jaarversl. Kon. Olie, 10-43 ..... 5700 I
— Ver. Staten, buitenl. bel., 10-43 ..... 5709 B
— Reserves i. h. Nab. Oosten, 12-43 ..... 5775 B
— Roem. prod., 1-44 .... 5805 E
— Uitputting N. Am. reserves, 2-44 ..... 5831 C
— Verdr. Ver. Staten—Saoedi—Arabië, 2-44 .. 5846 E
— Ver. Staten pol. i. h. Nab. Oosten, 3-44 .... 5863 B
— Strijd om petr.gebieden in Voor-Azië, 3-44 5879 A
— Engelsch-Amerik. conf., 3-44 ..... 5879 A
— Verzet tegen Amerik. reg.plannen, 3-44 ..... 5879 A
— Hist. overz. gebruik, 4-44 ..... 5906 A
— Britsch-Amerikaansche conf., 5-44 ..... 5934 G
— idem; voorbespr. geëindigd, 5-44 ..... 5939 E
— Turkije weigert concessies aan Ver. Stat., 5-44 ..... 5940 C
— Sovj.-Unie, productie, 5-44 ..... 5958 B
Platina: Productiestijging, 12-43 ..... 5767 B
Rubber: prijsverh. kunstrubber, 7-43 ..... 5611 A
—, prod. kunstrubb. V.S., 9-43 ..... 5683 D
— productiekosten, 12-43 5766 C
— Wereldpr. en voorr., 12-43 ..... 5772 A
— planten i. Europa, 2-44 5834 B
— prod. synth. r. Ver. Staten, 2-44 ..... 5854 E
— Amer. prod. synth. rubber, 5-44 ..... 5941 B
— Int. comité ontbonden,, 5-44 ..... 5957 D
Steenkool: grondstof bedrijfsl., 1-44 ..... 5823 E
Suiker: Europ. pos., 8-43 5636 C
—, Java, prod., 8-43 .... 5636 D
— Wereldprod., 9-43 .... 5658 A
— productie Java, 10-43 5716 B
— Br.-Indische suiker verdringt Javasuiker, 3-44 ..... 5886 D
Tabak: wereldprod., Eur. verbr., 8-43 ..... 5635 D
Tarwe: wereld prod. en verbr., 10-43 ..... 5701 A
Thee: intern. restrictie verl., 6-44 ..... 5967 F
Tin: prod., verbruik, 8-43 5620 B
— wereldproductie en verbr., 10-43 ..... 5700 H
Titanium: wereldproductie en verbr., 10-43 .. 5709 B
Schleder: productie, 12-43 ..... 5783 D
Wol: wereldvooraden, 12-43 ..... 5775 B
— Bedr. d. kunstvezels, 1-44 ..... 5805 F
Zeewater: theor. mogelijkheden, 11-43 ..... 5759 B
Zink: wereldproductie en verbr., 10-43 ..... 5700 H
Zijde: wereldproductie, 12-43 ..... 5775 B
— id. 1940—'42, 3-44 .... 5877 F

H.

HONGARIJE

BINNENLAND:

Regeering Stojay beh. situatie, 4-44 ..... 5902 D
Geheime zenders Budapest ontdekt, 4-44 .... 5910 D
Nat.-soc. in vrijheid gesteld, 4-44 ..... 5910 D
Liberale en anti-D'sche partijen verboden, 4-44 5918 B
Opheffing pol. partijen en vakvereen., 4-44 .. 5902 D

BUITENLAND:

Italië (rep.) erkend, 10-43 ..... 5693 A
Buitenl. politiek, 12-43 .. 5766 E
Waarsch. Ver. Staten, 12-43 ..... 5774 A
Nederland, Handelsovereenk., 1-44 ..... 5802 B
Argentinië, dipl. betr. verbr., 2-44 ..... 5837 B
D'land, milit. samenw. versterkt, 3-44 ..... 5886 F
Duitschland, dr. Vessenmeyer gezant te Budapest, 3-44 5887

Diplomatie:

Gezanten te Madrid en Stockholm staatsburgerschap ontnomen, 3-44 ..... 5884 C

JODEN:

Regeling jodenvraagst., 4-44 ..... 5902 D
— maatregelen, 4-44 .... 5903 A
Uitschakeling Joodsche advocaten en journalisten, 4-44 ..... 5910 D

JUSTITIE:

Amnestie v. pol. misdrijven, 4-44 ..... 5926 E

ONDERWIJS:

Onderwijs gestaakt, 4-44 5903 A

REGEERING:

Kab. v. Kallay:

Mutatie, min. Buit.l. Zaken, 7-43 ..... 5611 B
Afgetreden, 3-44 5887

Kab. Stojay:

Benoemd, 3-44 5887
Levensloop ministers, 3-44 5887
Beëdiging, 3-44 ..... 5894 C
Verklaring, 4-44 ..... 5903 A
Vasvari staatssecr. v. nijverheid, 4-44 ..... 5910 D
Arnothy vertegenw. v. d. min-president, 4-44 5910 D
Imredy, min. z. portef., 6-44 ..... 5965 B
Regeeringsverkl., 6-44 .. 5965 B
Stojay bezoekt Hitler, 6-44 ..... 5981 C

WEERMACHT:

Honvedleger v. h. Oostfront terug, 12-43 .... 5766 E
D'sche troepen bezetten Karpatenpassen, 3-44 5887
Dagorder Horthy, 4-44 .. 5918 B
Mut. legerleiding, 4-44 5926 E
Ver. Oostfrontstrijders; rede Imredy, 6-44 .... 5998 E

I

INDIE

BINNENLAND:

Hongersnood, aanb. Bose, 8-43 ..... 5653 A
— id., 11-43 ..... 5735 G
— id., 11-43 ..... 5743 B
Gandhi; vrijlating geëischt, 4-44 ..... 5903 B
Bengalen, hongersnood, 5-44 ..... 5933 G
Gandhi in vrijheid, 5-44 5939 B

ONAFH. LIGA:

Bose, president, 7-43 .... 5596 E
Voorl. regeering vrij Indië, 7-43 ..... 5596 E
Reg. Vrij Indië gev., 11-43 ..... 5723 B
Oorlogsverkl. Engeland, Ver. Staten, 11-43 .... 5723 B
Bose bezoekt Java, 12-43 5782 C
Regeering Vrij Indië overgebr. naar Vóór-Indië, 4-44 ..... 5926 C

WEERMACHT:

Onafhankelijkheidsleger, 7-43 ..... 5596 E

INDUSTRIE

Potloodfabricage, 11-43 .. 5759 A
Scheepsbouw, 12-43 .... 5774 C
Werelddeelen, industrialisatie, 10-43 ..... 5709 B
Scheepsbouw, 1-44 ..... 5815 B
Bevolking en industr. cap., 1-44 ..... 5818 B

INSULINDE

ALGEMEEN:

Prof. C. de Bussy, overl., 5743 C
Ontwikkeling dagbladwezen, 12-43 ..... 5782 C
Vorming Ned. emigr.-reg. in Australië, 3-44 5885 A
Amerik. persstemmen t.a.v. rechten n. herovering, 6-44 ..... 5966 B

ARBEIDSINZET:

Javaansche arbeiders n. Malakka, Borneo en Sumatra, 10-43 ..... 5700 G
Arbeidsdienst Java. 3-44 5885 A

BORNEO:

Industrie, organis., 7-43 5595
Koper, 8-43 ..... 5636 D
Econ. Bet., 9-43 5660
Javaansche arbeid., 10-43 5700 G
Econ. ontw., 3-44 ..... 5876 F

CELEBES:

Industrie, organis., 7-43 5595
Exploitatie, 12-43 ..... 5782 C
Econ. ontw., 3-44 ..... 5876 F

ECONOMIE, FINANCIEN:

Bankbiljettencirc., Java, 7-43 ..... 5601 B
Exportrecht Java, 8-43 .. 5644 D
Prijsontw., Java, 8-43 .. 5644 D
Econ. ontw., Java, 9-43 .. 5659 G
Econ. bet. Borneo, 9-43 5660
Liq. Eur. Banken, 11-43 5743 C
Orden. bedr.l. Sumatra, 2-44 ..... 5838 A
Econ. ontw. Borneo, Celebes, Sumatra, 3-44 5876 F
Econ. toestand Java, 4-44 ..... 5918 D

GRONDSTOFFEN:

Koper o. Borneo, 8-43 .. 5636 D

INDUSTRIE:

Java, Sumatra, Borneo en Celebes, 7-43 5595
Java, 9-43 ..... 5683 A

JAP. BEZETTING:

Bestuursindeeling, 7-43 5594 B
Centr. Civiele Raad, 8-43 5636 D
Tweej. bezetting Java; Jap. verkl., 3-44 ..... 5885 A

JAVA:

Grondstoffen, contrôlemijen, 7-43 5595
Industrie, organis., 7-43 5595
Bankbiljettencirc., 7-43 5601 B
Soerabaja, luchtaanval, 7-43 ..... 5606 A

Centr. Civiele Raad, 8-43 5636 D
Suikerprod., 8-43 ..... 5636 D
Prijsontw., 8-43 ..... 5644 D
Exportrecht, 8-43 ..... 5644 D
Econ. ontw. 9-43 ..... 5659 G
Chem. ind., 9-43 ..... 5683 A
Bandoengsche hoogesch. herop., 10-43 ..... 5716 B
Suikerprod., 10-43 ..... 5716 B
Bezoek van Bose, 12-43 5782 C
Bewegingsvrijheid Chineezen, 12-43 ..... 5782 C
Econ. ontw.; Arbeidsdienst, 3-44 ..... 5885 A
Tweejar. bezetting; Jap. verkl., 3-44 ..... 5885 A
Econ. en pol. toestand, 4-44 ..... 5918 D
LANDBOUW:
Suikerprod. Java, 8-43 .. 5636 D
NIEUW-GUINEA:
Nederl. bestuur in Hollandia hersteld, 5-44 .. 5932 B
ONDERWIJS:
Bandoengsche hoogesch. herop., 10-43 ..... 5716 B
SUMATRA:
Industrie, organis., 7-43 5595
Javaansche arbeid., 10-43 5700 G
Orden. bedr.l., 2-44 .... 5838 A
Econ. ontw., 3-44 ..... 5876 F
VERKEER:
Telegrafie:
Nederl., verb., 8-43 .... 5636 A
WEERMACHT:
Krijgsgevangenen; hulpverleening Roode Kr., 8-43 ..... 5618 A

INTERN. ORGAN.

GEALLIEERDEN:
Adv.comm. v. Europa, 11-43 ..... 5750 E
JOURNALISTENBONDEN, UNIE V. NAT.:
Congres Weenen, 7-43 .. 5603 A
KOMINTERN:
Stalin, geheim bev., 8-43 5627 A
OLYMP. COMITE:
50-jarig bestaan, 6-44 .. 5988 B
ROODE KRUIS:
Zwitserland stuurt gecondenseerde melk v. Utr. kinderen, 7-43 .. 5593 A
Krijgsgevangenen Oost-Azië; hulpverleen., 8-43 5618 A
Telegr. verk. Ned.-Ind., 8-43 ..... 5636 A
Uitwisseling krijgsgev., 10-43 ..... 5717 B
Zweedsch schip v. d. krijgsgev. gecharterd, 12-43 ..... 5782 A
Insuline v. Nederl. diabetici, 12-43 ..... 5789 A
Werk v. Krijgsgevangenen, 1-44 ..... 5798 E
Oproep a. d. regeeringen v. oorlogvoerende landen, 1-44 ..... 5804 A
Missies n. Japan en Ver. Staten, 2-44 ..... 5830 E
Postverkeer, 2-44 ..... 5854 F
Anglo-Amerik. bomaanvallen op hospitaalschepen, 6-44 ..... 5982 B
Nederland: toezending pakketten krijgsgev., 6-44 ..... 5996 A
— Vorming chirurg. ploegen, 6-44 ..... 5996 A
VOLKENBOND:
Raadszaal te Genève verbrand, 4-44 ..... 5911 D

IRAK

Noeri es Saïd, biogr., 11-43 ..... 5746 A
Regeering; Noeri es Saïd afgetr.; Hamdi al Badschadschi premier, 6-44 5982 E

IRAN

Oorlogsverkl. a. D'land, 9-43 ..... 5667 B
Geall. conferentie te Teheran. 12-43 ..... 5773 C
Geallieerde verklaring, 12-43 ..... 5773 C
Mutaties kabinet, 12-43 .. 5783 E
Regeering afgetreden, 3-44 ..... 5892 D
Nieuwe regeering gevormd, 4-44 ..... 5903 C

ITALIE

(Zie na pag. 5684 D ITALIE (KONINKR.) en ITALIE (REPUBL.)

BADOGLIO:
Biografie, 7-43 ..... 5608 A
Kabinetsformateur, 7-43 5611 C
Proclamatie, 7-43 ..... 5611 C
Ordemaatr., oproep, 7-43 5612
Capitulatie, 9-43 ..... 5663 A
Uitgeweken n. Sicilië, 9-43 5664
BINNENLAND:
Algemeen:
Proclamatie, 8-43 ..... 5611 C
Ordemaatregelen, 7-43 .. 5612
Triëst, betoogingen, 7-43 5612
Situatie, overzicht, 8-43 5615 A
Comm. agitatie, 8-43 .... 5626 B
Vakver., toezicht, 8-43 .. 5626 B
Regeeringsmaatr., 8-43 .. 5626 B
Corp. organen opgeh., 8-43 5642
Partijlidm. overh.pers. verb., 8-43 ..... 5651 C
Procl. fasc. reg., 9-43 .. 5664
Rep. fasc. partij opger., 9-43 5675
Rome:
Rome, bevolking, 7-43 .. 5595 I
—, bomaanval, 7-43 5605-6
—, protest paus, 7-43 .... 5610 E
—, open stad, 8-43 ..... 5634 B
—, pos. open stad, 8-43 5641 D
—, gouverneur, 8-43 5642
—, pos. open stad, 8-43 5651 C
BUITENLAND:
Polit. ongewijzigd, 8-43 5615 A
Capitulatie reg. Badoglio, 9-43 ..... 5663 A
Wapenstilst. voorw., 9-43 5663 A
Geh. Britsch-Ital. bespr. te Lissabon, 9-43 .... 5663 A
Verslag D'sche zaakgel., 9-43 5664
Dalmatië d. Kroatië geannexeerd, 9-43 ..... 5667 C
Verdr. d. Kroatië opgezegd, 9-43 ..... 5667 C
DIPLOMATIE:
D'land Pariani ben., 9-43 5659 C
Turkije, Bastianini ben., 8-43 ..... 5634 B
— Rocco ben., ... 9-43 5659 C
Vaticaan; Ciano, graaf, afgetr., 8-43 5616
—, Riggo B., ben., 8-43 5626 B
FINANCIEN:
Staatsfinanciën, overzicht begr. tekort, 8-43 5627
Verhouding Lire, pond, dollar, 8-43 ..... 5641 D
HANDEL, NIJVERHEID:
Corp. organen opgeh., 8-43 5642
Ned. betalingsverk., 8-43 5649 A
JUSTITIE:
Politie:
Chef benoemd, 7-43 5612
Militarisatie, 8-43 ..... 5626 B
Rechtbanken:
Bijz. rechtbanken opgeheven, 8-43 ..... 5615 A
Gerechtsh. Dalmatië opgeh., 8-43 ..... 5641 D
MUSSOLINI:
Conf. m. Hitler, militaire kwesties, 7-43 ..... 5609 A
Afgetreden, 7-43 ..... 5611 C
Annunziaten, orde v.; ridderrechten, 7-43 .... 5615 A
60ste verj.d.; geschenk Hitler, 8-43 5616
Bevrijding, 9-43 5667
— (f. buiten tekst), 9-43 5670a
— idem, 9-43 ..... 5674 A
— Skorzeny bevord., 9-43 5675
Leider fasc. rep. partij, 9-43 5675
Radiotoespraak, 9-43 5675
Dagorders, 9-43 5675
Bezoek a. Hitler, 9-43 .. 5677
PERSWEZEN:
„Giornale d'Italia", 7-43 5612
„Tribuna", 8-43 ..... 5615 A
Reorganisatie pers, 8-43 5616
Regeeringsverandering, weerklank, 8-43 5627
Reorganisatie pers, 8-43 5651 C
REGEERING:
Kabinet Mussolini (I):
Verkeer, min. v., afgetr., 7-43 ..... 5610 A
Mussolini afgetr., 7-43 .. 5611 C
Kabinet Badoglio:
Badoglio benoemd, 7-43 5611 C
—, samenst. kabin., 7-43 5611 C
Duitsch commentaar, 7-43 5611 C
Duitsch commentaar, 8-43 5616
Binnenl. Zaken, Fornaciari afgetr., 8-43 .... 5634 B
—, Ricci ben., 8-43 .... 5634 B
Buitenl. Zaken, Quariglia afgetr., 8-43 .... 5634 B
—, Rocco ben., 8-43 .... 5634 B
Volksvoorl., Rocco afgetr., 8-43 ..... 5634 B
—, Galli ben., 8-43 ..... 5634 B
Kabinet Mussolini (II):
Dagorders, 9-43 5675
Samenstelling, 9-43 .... 5684 D
Koning Victor Emanuel:
Proclamatie, 8-43 ..... 5611 C
Regeering beëedigd, 8-43 5615 A
Capitulatie, 9-43 ..... 5663 A
Uitgeweken naar Sicilië, 9-43 5664
REP. FASC. PARTIJ:
Oprichting, 9-43 5675
Pavolino, secr., 9-43 5675
SICILIE:
Econ. gesteldheid, 7-43 .. 5596
Kaartje, 7-43 ..... 5598 A
Land. Geallieerden, 7-43 5598 A
Bezet. Geallieerden, 8-43 5637 A
SOCIALE ZAKEN:
Vakvereenigingen, staatstoezicht, 8-43 .. 5626 B
VERKEER:
Spoorwegen:
Electrificatie, 7-43 5596
VOLKSVERTEGENWOORDIGING:
Groote Raad Fasc. partij, besluiten 24 Juli, 8-43 5615 A
—, ontbonden, 8-43 ..... 5615 A
Kamer Fasc. Corp. ontbonden, 8-43 5616
—, Parl. onschendb. opgeh., 8-43 5627
Senaat; pres. Suardo afgetr.; T. di Revel benoemd, 8-43 ..... 5615 A
WEERMACHT:
Mobilisatie, uitbr., 7-43 5610 A
Fasc. militie, positie, 7-43 5612
Militarisatie overheidspersoneel, 8-43 5616
Ambrosio, stafchef, 8-43 5626 B
Militarisatie politie, 8-43 5626 B
Oorlogstoestand afgek., 8-43 5627
Capitulatie reg. Badoglio, 9-43 ..... 5663 A
Wapenstilstandsvoorw., 9-43 ..... 5663 A
Duitsche maatr., 9-43 .. 5665
Ricci, comm. vrijw. mil., 9-43 5675
Ontslag eed v. tr. Vict. Em., 9-43 5675

ITALIE (KONINKR.)

BUITENLAND:
Kroatië, dipl. betr. verbroken, 10-43 ..... 5693 B
Duitschland, oorlogsverkl., 10-43 ..... 5707 H
Verraad, Badoglio, 10-43 5716 C
Geall. contrôle comm., 11-43 ..... 5735 C
Sovjet-Unie, dipl. betr. aangeknoopt, 3-44 .... 5885 B
Sovjet-Unie; prof. Kostilew t. dipl. vert. der Sovjet-Unie ben., 4-44 5911 A
Sovjet-Unie; econ. onderhandelingen, 4-44 5925 E
Frankrijk; wapenstilst. herroepen, 6-44 ..... 5981 D
JEUGD:
Kinderen n. d. Sovjet-Unie, 12-43 ..... 5783 F
— Schip vergaan, 2-44 .. 5830 B
JODEN:
Jodenwetten opgeh., 2-44 5846 B
KUNST, KULTUUR:
Kunstschatten naar Amerika, Engel., 10-43 5717
PERS:
18 couranten verboden, 6-44, ... 5998 F
REGEERING:
Kab. Badoglio:
Samenstelling, 10-43 .... 5699 C
Mutaties, 11-43 ..... 5751 A
Mutaties, 2-44 ..... 5854 G
Mutaties, 4-44 ..... 5926 A
Afgetreden, 6-44 ..... 5981 D
Kab. Bonomi:
Samenstelling, 6-44 .... 5981 D
Beëedigd, 6-44 ..... 5998 F
Koning Victor Emanuel:
Positie, 10-43 5708
Bezit onteigend, 11-43 .. 5725 D
Geen keizer van Abessinië. koning van Albanië, 12-43 ..... 5766 D
Verzoek om steun aan kon. v. Engeland, 1-44 5823 A
Abdicatieplannen, 4-44 5918 C
Afgetreden, 6-44 ..... 5981 D
WEERMACHT:
Gen. Roatta ontsl., 11-43 5735 C
Mutaties gen. staf, 11-43 5757 D
Rangen luchtwapen, 12-43 5781 A
Overz. verliezen, 3-44 .. 5862 C
Uitlevering vloot a. d. Sovjet-Unie, 3-44 .... 5871 B
Soldaten in dienst v. d. Sovjet-Unie, 4-44 .... 5911 A
Wapenstilst. m. Frankrijk herroepen, 6-44 .. 5981 D

ITALIE (REPUBL.)

ARBEIDSINZET:
Totale mobilisatie, 12-43 5791 E
BINNENLAND:
Bomaanval Monte Cassino, 2-44 ..... 5854 H
Boodschap Iersche reg. i.z. Rome, 4-44 ..... 5926 B
Nieuwe vlag, 6-44 ..... 5966 A
Rome ontruimd, verkl. Mussolini, 6-44 ..... 5981 E
BUITENLAND:
Bondgenootschap met D'land en Japan; 2e verj.; verkl. Mussolini, 12-43 ..... 5772 B
Eire, boodsch. i.z. Rome, 4-44 ..... 5926 B
Nieuwe vlag, 6-44 ..... 5966 A
5-j. bestaan vriendschapspact m. D'land, 6-44 ..... 5966 D
HANDEL, NIJVERHEID:
Social. bedrijfsleven, 1-44 5821 E
JODEN:
Neurenbergerwetten, 11-43 5735 B
Confiscatie kunstbezit, 11-43 ..... 5757 E
Naar concentratiekampen, 12-43 ..... 5782 E
Vijandel. vermogen, 2-44 5838 B
JUSTITIE:
Graaf Ciano etc. ter dood veroord., 1-44 ..... 5812 I
Proces legerleiders, 2-44 5838 B
Belangr. industrieelen in arrest, 3-44 ..... 5885 C
Bastianini ter dood veroord. en naar Zwitserland gevlucht, 4-44 .. 5926 B
Scorza vrijgesproken, 4-44 ..... 5926 B
Admiraals terdoodveroordeeld, 6-44 ..... 5966 A
MUSSOLINI:
Constitueerende bijeenk., 10-43 ..... 5693 A
Staatshoofd, 10-43 ..... 5693 A
Regeeringsprogram, 11-43 5725 D
Conf. m. Hitler, 5-44 .. 5933 A
Telegram a. Hitler, 6-44 5966 D
Ontruiming Rome, verkl., 6-44 ..... 5981 E
REGEERING:
Kabinet Mussolini (II):
Graziani, biogr., 10-43 .. 5689 A
Constitueerende bijeenk., 10-43 ..... 5693 A
Erkenning bondgenooten, 10-43 ..... 5693 A
Pavolini biographie, 10-43 5696 A
Zetelverplaatsing, 10-43 5699 C
Uitbreiding, 10-43 ..... 5699 C
Graziani bezocht Hitler, 10-43 ..... 5707 B
Programma, 11-43 ..... 5725 D
Venetië, zetel, 11-43 .... 5725 D
Programma, 11-43 ..... 5750 F
Naamgeving; Soc.wetten, 11-43 ..... 5757 E
PERS:
Gayda omgekomen, 3-44 5885 C
RELIGIE:
Medew. Kath. Actie, 11-43 ..... 5750 F

VERKEER:
Nwe Postzegels, 2-44 .... 5838 B
WEERMACHT:
Gambara stafchef, 10-43 5717 A
Rangen luchtw., 12-43 5781 A
300.000 man opgeroepen, 12-43 ..... 5782 E
Overz. verliezen, 3-44 .. 5862 C
Maatr. t. verst. d. nat. verdediging, 4-44 .... 5926 B
Nieuwe vlag, 6-44 ..... 5966 A
Bestrijding partisanen, 6-44 ..... 5973 B
WETENSCHAPPEN:
Prof. Gentile overl., 4-44 5926 B

J.

JAPAN

ARBEIDSINZET:
Alg. mob., 9-43 ..... 5685 C
Thee- en geishahuizen gesloten, 3-44 ..... 5871 C
Inkrimping aantal banken, 3-44 ..... 5871 C
Tot. arb.mobilisatie, 3-44 5876 H
BUITENLAND:
Sjanghai's concessies aan Nanking-China, 7-43 .. 5595 B
Maleische sultans voor samenwerking, 7-43 .. 5603 C
Ital. reg.wisseling, 8-43 5636 H
Argentinië; dipl. betr. verbroken, 2-44 ..... 5829 B
Bondgenootschap met D'land en Italië; 2e verj.; verkl. Sjigemitsoe, 12-43 ..... 5772 B
China (Nanking), bondgenootsch.. 11-43 ..... 5724 B
Italië (rep.) erkend, 10-43 5693 A
Philippijnen, erk., 10-43 5708 A
— verdrag, 10-43 ..... 5708 A
Sovjet-Unie, visscherijverdr. gesl., 4-44 .... 5903 D
KOLONIEN:
Zie Insulinde, Philippijnen en Malakka
REGEERING:
Kabinet Tojo:
Bewapeningsmin. ingest., 10-43 ..... 5693 C
Mutaties, 10-43 ..... 5700 D
Overz. oorlogsv. Tojo, 1-44 ..... 5821 F
Mutaties, 2-44 ..... 5855 B
Overz. situatie Tojo, 3-44 5892 E
SOC. ZAKEN:
Arbeidstijden en -loonen, 6-44 ..... 5998 B
VERKEER:
Beperk. verkeer, 7-43 .. 5595 C
Ontwikkeling, 7-43 ..... 5610 D
WEERMACHT:
Krijgsgevangenen; hulpverl. Roode Kruis, 8-43 5618 A
—, Opgave, 8-43 ..... 5641 B
Rangen luchtwapen, 12-43 5781 A
Amerik. vlootsterkte, 3-44 ..... 5885 F
Adm. Koga gesneuveld; adm. Tojoda opperbevelhebber, 5-44 ..... 5939 D

KROATIE

BUITENLAND:
Dalmatië geannexeerd, 9-43 ..... 5667 C
Verdr. m Italië opgezegd, 9-43 ..... 5667 C
Italië (rep.) erkend, 10-43 5693 A
Italië (kon.) dipl. betr. verbr., 10-43 ..... 5693 B
REGEERING:
Kab. Manditsj:
Min. president Manditsj ben., 9-43 ..... 5659 F
Oorlog, min. v. Navratil ben., 9-43 ..... 5659 F
Manditsj, biogr., 10-43 .. 5704 A
Reorg. kabinet, 10-43 .. 5707 A
Navratil, biogr., 10-43 .. 5712 A
Mutatie. 11-43 ..... 5735 I
Mutaties, 2-44 ..... 5839 D
Manditsj en Peritsj b. d. Führer, 3-44 ..... 5871 F
Mutatie, 5-44 ..... 5933 E
WEERMACHT:
Zuiveringsactie partisanen, 7-43 5696

KUNST, KULTUUR

ALGEMEEN:
Bescherm. kunstschatten in oorlogstijd, 5-44 5935 A
BEELDENDE KUNSTEN:
W. H. Singer, overl., 1-44 5836 A
P. Mondriaan, overl., 2-44 5846 G
E. Munch, overl., 2-44 .. 5846 G
$ 127.000 v. e. Frans Hals, 2-44 ..... 5855 E
LITERATUUR:
Y. Guilbert, overl., 2-44 5846 G
J. Giraudoux, overl., 2-44 5846 G
Europeesche lit.geschiedenis, 5-44 ..... 5953 A
MUZIEK:
Bizet, opera ontd., 10-43 5709 D
Ilona Durigo, overl., 1-44 5813 B
Toonstelsel, prof. Fokker, 1-44 ..... 5806 A
Y. Guilbert overl., 2-44 5846 G
Hans Pfitzner 75 jr., 5-44 5942 A
TOONEEL:
Y. Guilbert, overl., 2-44 5846 G
Doel en taak tooneelwetensch.; rede prof. Kindermann, 3-44 .... 5865 A
W. Kraus, 60 jr., 6-44 .. 5997 A
H. Ghéon overl., 6-44 .. 5998 A

L

LANDBOUW

Bacteriën uitzetting, Nederland N.O.-polder, 7-43 ..... 5583 C
Sprinkhanen-bestrijding Egypte, 7-43 ..... 5603 D
Agrar. probl. in Frankrijk, 3-44 ..... 5886 E
Nederland; bron van volksbestaan, 4-44 .... 5919 B

L

LIBANON

Confl. de Gaulle, 11-43 .. 5742 A
Idem, 11-43 ..... 5751 B
Idem, 11-43 ..... 5757 F

LIBERIA

Oorlogsverkl. Asmogendheden, 2-44 ..... 5839 E

LITAUEN

Ex-pres. Smetona overl., 1-44 ..... 5813 A

M

MALAKKA

Maleische sultans werken met Japan samen, 7-43 5603 C
Javaansche arbeid., 10-43 5700 G
Industrialisatie, 3-44 .. 5892 C

MAROKKO

Grens Spaansch- en Fransch-Marokko gesloten, 6-44 ..... 5982 H

MARTINIQUE

Aansluiting, Geallieerden, 7-43 ..... 5596 C

MONTENEGRO

Onafh. uitger, 9-43 .... 5677 B

N

NATUURRAMPEN

Aardbeving Turkije, 11-43 5757 G
Aardbeving Argentinië, 1-44 ..... 5812 B
Boschbrand Australië, 1-44 ..... 5820 B
Aardbeving Turkije, 2-44 5839 B
Vesuvius uitbarsting, 3-44 ..... 5833 A

NEDERLAND

ARBEIDSDIENST:
Vrijwill. n. Oostl., 7-43 5607 A
Ouderdag, 8-43 ..... 5648 B
Arbeidsmannen uit Oostland terug, 11-43 .... 5722 A
Oogstwerkzaamheden, 11-43 ..... 5722 A
Diphtherie-inenting, 11-43 5723 A
Overz. prestaties, 11-43 5738 B
Tentoonstelling, 12-43 .. 5778 B
Werkobj. Odoorn overgedr., 3-44 ..... 5860 A
3-jar. best. A.D.M., 3-44 5881 A
Aanleg van nooddijken, 5-44 ..... 5938 A
Studenten a. D'sche hoogescholen dienstplichtig, 6-44 ..... 5962 A
Strafbepalingen dienstonttrekking, 6-44 .... 5978 A
Vrijwilligers naar Oostland, 6-44 ..... 5994 B
ARBEIDSFRONT:
„Drakenburg", vorm. Oord: Opening, H. J. Woudenberg, 7-43 .... 5593 A
Putten, Jeugdvorm., oord. Geopend, 7-43 .. 5593 A
Werkloozenuitkeering: Bijslag, 7-43 ..... 5593 A
—, Extra-uitkeering verv., 8-43 ..... 5620 A
Concertt. Mozartkoor, 8-43 ..... 5633 A
Mussert, bezoek, 10-43 5704 B
„Vreugde en Arbeid" 3 jr., 11-43 ..... 5738 B
Samenk. m. Econ. front, 12-43 ..... 5770 A
Gem. v. d. Arbeid; overz. werkzaamh., 12-43 .... 5770 A
Kinderclubs, 2-44 ..... 5851 A
Hulp a. begaafden, 3-44 5881 A
Jeugdweek, 3-44 ..... 5881 A
Bezoek Rauter, 4-44 .. 5898 A
Tentoonstelling H'lem, 4-44 ..... 5927 A
Meirede's Woudenberg en Mussert, 5-44 ..... 5930 A
ARBEIDSINZET:
Dienstn. Duitsche weermacht, 8-43 ..... 5593 A
Lichting 1924, verb. tewerkstell., 7-43 ..... 5593 A
Vrijst. dienstn. Duitsche weermacht, 7-43 ..... 5593 A
Sportbeoefening arbeiders in Duitschland, 7-43 .. 5594 A
Vrouwen, dienstverplicht., 7-43 ..... 5601 A
Vrijst. dienstn. Landwacht, 7-43 ..... 5607 A
Lichting 1922 en '23, verb. tewerkstelling, 8-43 .. 5625 A
Boetenstelsel, 8-43 .... 5633 A
Loonovermaking, 8-43 .. 5633 A
Verloven uitgesteld, 9-43 5669 A
Aantal Nederl. i. h. buitenl., 10-43 ..... 5696 B
Arbeidsprestatie vergel. m. buitenl., 10-43 .... 5701 C
Verlof Ned. arbeiders D'land, 11-43 ..... 5739 A
Soc. toelage arb. in D'land, 11-43 ..... 5747 B
Verl. ambtsper. ambtenaren, 12-43 ..... 5770 A
Vrouwenarbeid ..... 5770 A
Vergoed. b. verpl. tewerkstelling, 1-44 .... 5802 B
Nwe reg. vrijstelling tewerkstell., 2-44 ..... 5843 A
Houding Ned. arb. in D'land, 2-44 ..... 5851 A
Bezoek dr. Ley, 2-44 .. 5851 A
Op. Arbeitskammer D. A.F., 2-44 5852
Verlof Ned. arbeiders D'land uitgest., 3-44 .. 5873 A
Z-kaarten v. d. voedselvoorzieningsbedr., 3-44 5890 A
Regeling arbeidsvoorw. D'sche instanties, 4-44 5898 A
Twee Nederl. arbeiders i. D'land wegens clandestien slachten terdoodveroordeeld, 4-44 5901 D
Geen straf voor „opduikers", 4-44 ..... 5914 A
Maatr. tegen ongeoorl. verzuim, 4-44 ..... 5926 F
Verlof arb. in D'land toegestaan, 5-44 ..... 5938 A
Verlofsverbod verlengd, 5-44 ..... 5946 A
Straffeloosheid v. onderduikers; verkl. Max Blokzijl, 6-44 ..... 5962 A
Premies bij bedrijfsverbeteringen, 6-44 ..... 5970 A
BEZETTING:
Algemeen:
Burg. stand Duitschers, 10-43 ..... 5704 B
Prestatiewedstr. D'sche bedrijven, 5-44 ..... 5931 A
Uitzonderingstoestand bij invasie, 5-44 ..... 5946 A
Brochure prof. Schrieke, 5-44 ..... 5950 A
Onbevoegd in- en uitreizen, 5-44 ..... 5956 A
N.S.D.A.P.:
Arbeitsbereich 3 jaar, 11-43 .....5720 B
Jungvolk en Jungmädel opgenomen in H.J., 3-44 ..... 5890 A
Vergadering Arnhem; rede Ritterbusch, 4-44 5900 A
Dr. Rosenberg bezoekt Nederland, 6-44 ..... 5961 A
Inwijding B. D. M. wimpels, 6-44 ..... 5978 A
Ritterbusch:
Rede Tilburg, 11-43 .... 5720 B
Ben. Arbeitsber. Leiter, 12-43 ..... 5771 A
Rede Eindhoven, 2-44 .. 5827 A
Bezoek N.S.K.K., 2-44 .. 5837 A
Opname Jungvolk en Jungmädel i. d. H.J., 3-44 ..... 5890 A
Rede Arnhem, 4-44 .... 5900 A
Rijkscommissariaat:
Schmidt, Gen. Komm., omgekomen; herdenk. Den Haag; begrafenis Münster, persbeschouw., 7-43 ..... 5584 A
Artsen, brief a. Rijkscommissaris maatr. Sicherheitspol., 7-43 ..... 5587 A
Ritterbusch, Diensl. W., benoemd; levensbeschr., 7-43 ..... 5592 B
Artsen, Aanbied. verontschuldigingen, 7-43 .... 5600 B
Fr. Schmidtschule geop., 1-44 ..... 5810 A
Seyss-Inquart:
Herd. rede G. K. Schmidt, Den Haag en Münster, 7-43 ..... 5584 A
—, Rede Landwacht, 8-43 5617 A
—, Hitler, telegramwissel., 8-43 ..... 5619 A
—, N.S.K.K., bez. Motorschule, 8-43 ..... 5625 A
—, Begr. mr. Reydon, 8-43 ..... 5649 A
— ‡‡ Sportwedstr. Rijswijk, 9-43 5658
Rede oogstdankf. Gron., 10-43 ..... 5690 A
Rede Arnhem, 11-43 .... 5720 B
Rede Heldengedenkdag, 11-43 ..... 5730 A
Bezoek a. Hitler, 12-43 .. 5762 B
Rede 12 j. best. N.S.B., 12-43 ..... 5769 A
President D'sche Academie, 12-43 ..... 5781 C
Kerstgeschenk zusters D'sche Roode Kruis, 12-43 ..... 5791 B
Nieuwjaarsboodsch., 1-44 5796 A
Install. pres. Deutsche Akademie, 2-44 ..... 5845 B
Huldiging Tsjerkassystrijders, 4-44 ..... 5916 A
Rede 55ste verjaardag Hitler, 4-44 ..... 5921 B
Uiteenzetting 4 jr. Rijkscommissariaat, 6-44 .. 5969 A
Inwijding B. D. M. wimpels, 6-44 ..... 5978 A
Verordeningen:
Niet-kerkklokken, aangifte, 7-43 ..... 5585 A
Verblijfbeperk. Gelderl., Overijssel, Drente, Groningen, Friesl., 8-43 .. 5624 B
Oorlogsschadereg., 8-43 5648 B
Bezettingsschaderegeling, 9-43 ..... 5668 B
Verbl.verbod Overijssel, Groningen, Friesland, strumenten, 2-44 ..... 5829 A
Drente, Gelderland, opgeheven, 11-43 ..... 5722 A
Aanm. electr. meetin-

Vlagverbod, 6-44 ..... 5970 A
Meenemen vliegtuigonderdeelen verboden, 6-44 ..... 5970 A

BINNENLAND:
Algemeen:
Vos, Floris, overl., 7-43 5608 B
Rambonnet, J. J., overl., 8-43 ..... 5624 B
Verblijfsbeperk., Gelderl., Overijssel, Drente, Groningen, Friesl., 8-43 .. 5624 B
Oorlogsschadereg., 8-43 5648 B
Bezettingsschaderegeling, 9-43 ..... 5668 B
Sluitingsuur, Zeeland, 9-43 5668 B
Ambtenaren, pos. tijdel., 10-43 ..... 5692 A
Verbl.verbod Overijssel, Groningen, Friesland, Drente, Gelderland, opgeheven, 11-43 ..... 5722 A
Verduisteringsvoorschriften, 11-43 ..... 5722 A
Verduisteringsvoorschr. verscherpt, 12-43 ..... 5763 A
Walvisch op Texel, 1-44 5823 B
Overstrooming Werkendam, 2-44 ..... 5829 A
Ambtenaren, pos. tijdel., 4-44 ..... 5898 A
Afsluiting gemeenterekening 1942, 5-44 .... 5931 A
Uitzonderingstoestand bij invasie, 5-44 ..... 5946 A
Brochure prof. Schrieke, 5-44 ..... 5950 A
Bezoldiging Wethouders, 6-44 ..... 5986 A

Bevolking:
Geboorten, sterften, huwelijken, grafiek, 7-43 .. 5583 A
's-Gravenhage, vermind., 7-43 ..... 5592 B
Amsterdam, overz., 8-43 5639 A
Overzicht 1e halfj. 1943, 10-43 ..... 5703 A
Cijfers 31 Dec. '42, 12-43 5791 B
Honderdjarigen, 1-44 .... 5799 A
Nijmegen 100.000 inw., 2-44 ..... 5853 A
Oudste inwoonster overled., 3-44 ..... 5868 A
Nationale Plan, 3-44 .... 5873 A
Ie huwelijk N.O. polder, 3-44 ..... 5881 A
Levensduur woningen, 3-44 ..... 5889 A
Archieven Noord-, Zuid-Holland en Zeeland n. d. Cannenburch, 3-44 .. 5890 A
Vrouwenoverschot dalend, 4-44 ..... 5899 A
Amsterdam, inwonertal 1-1-'44, 6-44 ..... 5978 A
Gezondheidstoestand '42, 6-44 ..... 5988 A

Gemeenten:
Amsterdam, luchtaanv., 7-43 ..... 5601 A
—, hulp Volksd. luchtaanv., 8-43 ..... 5640 B
—, opheffing korte ritten, 11-43 ..... 5749 A
— Gas- en electr. tariefverh., 12-43 ..... 5762 B
— Opheffing tramverkeer op Zondag, 12-43 .... 5771 A
— Opnamereg. ziekenhuizen, 12-43 ..... 5789 A
— Omnibussen op Zondag, 12-43 ..... 5789 A
— Bevolk., 31-12-42, 12-43 5791 B
— verpl. aanm. leege woningen, 1-44 ..... 5810 A
— Opstaan v. ouderen in tram, 2-44 ..... 5829 A
— Decentr. politie, 2-44 5837 A
— Groentevoorziening, 2-44 ..... 5844 A
— Monumenten in teekening gebracht, 4-44 .. 5907 A
— Walr. Bossevain overleden, 5-44 ..... 5932 A
— Gemeenterekening '42, 6-44 ..... 5962 A
— Citroenendistributie, 6-44 ..... 5963 A
— Dalend inwonertal, 6-44 ..... 5978 A
— Begrooting '44, 6-44 .. 5980 A
Arnhem, luchtaanv., 3-44 ..... 5859 A
Burgemeesters, Mut., Den Bosch, Kerkrade en Maastricht, 7-43 ..... 5592 B
Enschede, luchtaanv., 3-44 ..... 5859 A
Financ overz., 9-43 .... 5685 B
's-Gravenhage: verplichte diphtherie inent., 10-43 ..... 5715 A
— opheffing korte ritten, 11-43 ..... 5749 A
— Bevolk., 31-12-42, 12-43 5791 B
— luchtaanval, 4-44 .... 5914 A
Hilversum, nwe burgem., 12-43 ..... 5771 A
— install. burg. Fijn, 2-44 5843 A
— Groentevoorziening, 2-44 ..... 5844 A
Leiden; verord. gehuwde vrouwen, 8-43 ..... 5620 A
Middelburg, oorlogsschadereg., 8-43 ..... 5648 B
Nijmegen, 100.000 inw., 2-44 ..... 5853 A
— luchtaanval, 3-44 .. 5859 A
Rotterdam, wethouder Dykhuis, 7-43 ..... 5592 B
—, Oorlogsschadereg., 8-43 ..... 5648 B
— Zeehavenprobl., 9-43 5671 A
— Schade onderzoek, 11-43 ..... 5725 A
— Bevolk., 31-12-42, 12-43 5791 B
— Eerste ruilwarenbeurs, 4-44 ..... 5899 A
— Tewerkstelling bevolking, 6-44 ..... 5970 A
Utrecht, Geertekerk, 8-43 5640 B
— Jongens 's av. v d. straat, 1-44 ..... 5803 A
Vlissingen, Callenfels burgem., 9-43 ..... 5673 A
Wethouders, bezoldiging, 6-44 ..... 5986 A

Luchtaanvallen:
Amsterdam, 7-43 ..... 5601 A
Zeeuwsche veerb., 9-43 .. 5658
Oosten der lands, 10-43 5697 A
Veerbooten, 11-43 ..... 5740 A
Openluchtmuseum, 11-43 5748 A
Enschede, Nijmegen, Arnhem, 3-44 ..... 5859 A
— id., 3-44 ..... 5868 A
's-Gravenhage, 4-44 .... 5914 A
Treinen en schepen gemitrailleerd, 6-44 .... 5961 A
Roosendaal gebombardeerd; treinen gemitrailleerd, 6-44 ..... 5971 A
Luchtaanval Nijmegen, film, 6-44 ..... 5972 A
Schadereg. Nederl. i. D'land, 6-44 ..... 5980 A
Joodsch kamp beschoten, 6-44 ..... 5980 A
Loos gerucht Eindhoven, 6-44 ..... 5987 A
Kindertehuis Ermelo beschoten, 6-44 ..... 5987 A
Verkeersmiddelen beschoten, 6-44 ..... 5995 A

Luchtbescherming:
Voorschriften, 5-44 .... 5931 A

Provinciën:
Verblijfbeperk. Gelderl., Overijssel, Drente, Groningen, Friesl., 8-43 .. 5624 B
Overijssel, Rijke, mr. W. de, comm., 8-43 ..... 5633 A
Zeeland, sluitingsuur, 9-43 5668 B
Noord-Holland, begrooting 1944. 4-44 ..... 5898 A
Zeeland „Sperrgebiet", 5-44 ..... 5930 A
Zuid-Holland; uitbreiding verboden gebied, 5-44 ..... 5938 A

Waterstaat:
Secr.-Gen. Spitzen, mr. D. G. W., ontsl., 8-43 5633 A
— v. d. Vegte, Ir. W. L. Z. v. d., benoemd, 8-43 5633 A
E. D. Brands direct. generaal, 12-43 ..... 5764 A
König, oud-min. overl., 2-44 ..... 5835 A

BUITENLAND:
Zwitserland schenkt gecondenseerde melk aan Utrechtsche kinderen, 7-43 ..... 5593 A
Am. insuline v. diabetici, 12-43 ..... 5789 A
Vaticaan schenkt levertraan v. zieke kinderen, 5-44 ..... 5956 A

DIERENBESCHERMING:
Wijz. Vogelbesluit, 2-44 5843 A

DISTRIBUTIE:
Papierbesparing: Lijst toegest. art., 7-43 .... 5589 A
Drukwerkorders; beperk. oplaag, 7-43 ..... 5589 A
Methaangas: Aangewezen, 7-43 ..... 5589 A
Verk. voorschr. kweek., 7-43 ..... 5589 A
Meubelen; verkoopverbod, 7-43 ..... 5607 A
Groenten, Fruit; klantenbinding, 7-43 ..... 5607 A
Levensmidd., extra aardappelen, suikerwerk en pruimen, 7-43 ..... 5607 A
Overzicht Aug. '43, 8-43 5649 A
Geen benzine v. particulieren, 11-43 ..... 5723 A
Overz. Sept., 10-43 ..... 5692 A
Edelgesteenten, glas, keramiek en houtproducten distributiegoed, 10-43 ..... 5697 A
Overz. October, 11-43 .. 5723 A
Productieverb. „De Tijd" 3 × p. w. 11-43 ..... 5723 A
Papierbesp. Verpakkingsvoorschr., 11-43 ..... 5723 A
Textiel uitbr. verg. stelsel, 11-43 ..... 5739 A
Papierbesp. Verpakkingsvoorschr., 11-43 ..... 5739 A
Extra kerstrantsoenen, 11-43 ..... 5747 B
Verkoopverb. Bouillon, 11-43 ..... 5747 B
Optreden C.C.D., 11-43 .. 5748 A
Scheermesjes, 12-43 .... 5762 B
Generaal pardon, 12-43 5762 B
Fonds v. prijspolitiek, 12-43 ..... 5771 A
Appelen v. d. Haag en A'dam, 12-43 ..... 5778 B
Levensmiddelenrantsoenen in 1941 en '42, 12-43 5787 A
Rantsoen vervang.midd. verh., 1-44 ..... 5803 A
Uitgifte nwe stamkaarten, 2-44 ..... 5844 A
Appelen groote steden, 2-44 ..... 5844 A
Croquettenber. verboden, 3-44 ..... 5860 A
Melkrants. tijd. verl., 3-44 ..... 5860 A
Brandstoffenrants. verl., 3-44 ..... 5860 A
Schoenrep. klantenbinding, 3-44 ..... 5868 A
Geen brood op beschuitbonnen; eenheidsshag; vermind. energierants. hotels, etc., 3-44 ..... 5873 A
Wijz. melkrantsoen i. h. volle melkgebied, 3-44 5890 A
Extra-rantsoenen v. vischers, 3-44 ..... 5890 A
Samenst. brood, 3-44 .. 5890 A
Groenteregeling voor zieken, 4-44 ..... 5899 A
Melkrantsoen verhoogd, 4-44 ..... 5915 A
Textielpunten geldig, 5-44 ..... 5932 A
Suiker in voorschot, 5-44 ..... 5932 A
Scheermesjes, 5-44 ..... 5946 A
Bijz. rantsoen vette kaas, 5-44 ..... 5955 A
Overheidsgroentewinkels Wassenaar, 5-44 ..... 5956 A
Citroenen A'dam, 6-44 .. 5963 A
Paarlen distributiegoed, 6-44 ..... 5970 A
Kantoormeubelen; vergunningstelsel, 6-44 .. 5987 A
Abrikozen v. kinderen, 6-44 ..... 5994 B
Aardappelrants. tijd. verminderd, 6-44 ..... 5994 B
Stroop op voorschot, 6-44 ..... 5994 B

EMIGR.-REGEERING:
Protest tegen achterstell., 7-43 ..... 5592 B
Valutaverdrag m. België, 11-43 ..... 5723 A
Gelukwensch a. d. Sovjet-Unie, 11-43 ..... 5743 E
Gerbrandy, prof., levensloop, 11-43 ..... 5743 E
Rede kon. Wilhelmina, 11-43 ..... 5754 B
Tolunie m. België, 2-44 5836 A
Verkl. luchtaanval Enschede, Nijmegen, Arnhem, 3-44 ..... 5859 A
Leden hofhouding bij bombardem. op Londen gedood, 3-44 .... 5860 A
Sovjetamb. d. koningin ontvangen, 3-44 ..... 5860 A
Radio Oranje over luchtaanv. op Nijmegen, 3-44 ..... 5868 A
Ned. Ind. regeering in Australië; heroveringspl., 3-44 ..... 5885 A
Scheepsbouwopdrachten in de V.S., 5-44 ..... 5958 E
Overeenk. m. Engeland; verkl. Eden, 6-44 .... 5965 A

FINANCIEN:
Algemeen:
N.V. ontwikkeling, 8-43 5639 B
Buitenl. vorderingen, 8-43 5640 B
Betalingsverk. Italië, Albanië, 8-43 ..... 5649 A
Gemeentel. fin. overz. 9-43 ..... 5685 B
Betalingsverk. Denemarken, 10-43 ..... 5692 A
Faillissementen; daling, 10-43 ..... 5697 A
Betalingsverk. Zweden, 10-43 ..... 5706 A
Fin. verhouding Rijk, Gem., Prov., 10-43 .. 5715 A
Aanpassing D'sch prijspeil, 11-43 ..... 5738 B
Loterijen verb., uitbr. staatsloterij, 11-43 .... 5739 A
Faillissementen in 1943, 1-44 ..... 5799 A
Rijksuitk. a. d. gemeenten, 1-44 ..... 5803 A
Spaargelden '38-'43, 2-44 5835 A
Uitbreiding staatsloterij, 2-44 ..... 5844 A
Spaargelden '43, 2-44 .... 5853 A
Staatsschuld 1905-'44, 2-44 5855 A
Buitenl. kap.bel. opbrengst, 3-44 ..... 5866 B
Bep. inw. D'sch bankpapier, 3-44 ..... 5878 A
Overz. bankbilj. circulatie, 3-44 ..... 5878 A
Begrooting Noord-Holl., 4-44 ..... 5898 A
Regeling rente publiekrechtelijke leeningen, 4-44 ..... 5915 A
Fin. regeling van het D'sche reisverkeer n. Nederl., 4-44 ..... 5915 A
Afsl. gemeenterekening, 1942, 5-44 ..... 5931 A
Naaml. Venn. overzicht, 5-44 ..... 5938 A
Econ. Hist. Archief jaarverslag, 5-44 ..... 5932 A
Overzicht coöperaties en commanditaire vennootschappen, 5-44 .... 5947 A
Amsterdam, gemeenterek. 1942, 6-44 ..... 5962 A
Duitsch deviezenbeschermingscommando ingesteld, 6-44 ..... 5970 A
Amsterdam, begrooting 1944, 6-44 ..... 5980 A
Hypotheken, daling uitstaand bedrag '43, 6-44 5986 A
Spaargelden 1942, 6-44 .. 5996 A

Bankwezen:
Spaarbanken, inl., 8-43 5632 B
Bouwspaark., ontw., 9-43 5672 B
Landel. Hypotheekb., 12-43 ..... 5771 A
Fonds v. prijspolitiek, 12-43 ..... 5771 A
Spaarbanken '38-'43, 2-44 5835 A
— id., 2-44 ..... 5853 A
Leenbanken, hist. overzicht, 4-44 ..... 5897 A
Emissie Landel. Hyp. Bank, 4-44 ..... 5925 A
Spaarbanken in '42, 6-44 5996 A

Belastingen:
Vennootschapsbel. 1942, wijz., 7-43 ..... 5588 A
Zegelwet, wijz., 7-43 .. 5588 A
Opcenten pers. en grondbel., 9-43 ..... 5657 A
Vermogensbel. '41, 11-43 5748 A
Dubbele belasting, 12-43 5762 B
Beurszegel, opbr., 1-44 .. 5799 A
Couponbel.; heffing gestaakt, 1-44 ..... 5810 A
Inkomstenbel. navordering, 3-44 ..... 5860 A
Person. bel. bij evacuatie, 3-44 ..... 5874 A
Afsluiting gemeenterekening 1942, 5-44 .... 5931 A
Pers. belasting 1942, 5-44 5931 A
Accijns gedistilleerd verhoogd, 6-44 ..... 5970 A
Inh. loonbelasting, 6-44 .. 5996 A

Clearinginstituut:
Directie, Mutatie, 8-43 .. 5625 A
Verplaatsing n. A'dam, 9-43 ..... 5657 A

Effecten:
Duitsche effecten, aangifte, 8-43 ..... 5649 A
—, handel, 8-43 ..... 5649 A
Handel A'dam '41-'43, 10-43 ..... 5716 A
Opheffing stopkoersen, 11-43 ..... 5748 A
Dividenduitk. 1939-'42, 11-43 ..... 5759 C
Emissies in 1943, 1-44 .... 5803 A
Couponbel.; heffing gestaakt, 1-44 ..... 5810 A
Uitgiften en afl. in 1942, 1-44 ..... 5810 A
Omzetten hoogste en laagste koersen 1943, 1-44 ..... 5819 A
Divid. i. natura, 2-44 .. 5828 A
Duitsche effecten, stopkoersen, 6-44 ..... 5962 A
Emissies 1940-'43, 6-44 .. 5996 A

Nederlandsche Bank:
Statuut, wijz., 7-43 .... 5585 A
Directie, mut., 7-43 .... 5586 A
Jaarverslag 1942-43, 7-43 5586 A
Directie, mut., 8-43 .... 5640 B
Directie, mut., 4-44 .... 5907 A

Staatsleeningen:
3½% 1943, ƒ 1 milliard, 7-43 ..... 5600 B
—, Overz., 7-43 ..... 5600 B
—, Geslaagd, 8-43 ..... 5619 A
Overzicht, 8-43 5650
Verkoop ƒ 100 mill. 3% Grootb. inschr., 4-44 .. 5899 A
Uitgifte schatkistpapier, 6-44 ..... 5996 A

Verordeningen:
—, Uitstel v. rente en aflossing, Bataafsche Petr. Mij., 8-43 ..... 5619 A
Deviezenbesl. wijz., 10-43 5692 A
Deviezenreisverk., 10-43 5692 A
Loterijenverbod, 11-43 .. 5739 A
Duitsche deviezenbeschermingscommando ingesteld, 6-44 ..... 5970 A

Verzekeringswezen:
Organisatie, 8-43 5650
Levensverz. prod. 1940-'42, 10-43 ..... 5697 A
Schadeonderzoek R'dam, 11-43 ..... 5725 A
Levensverz.bedr. 1942, 12-43 ..... 5778 B
Assurantiewezen, ordening, 12-43 5779
Risicoverz. bedrijven, 3-44 ..... 5881 A

GERM. LANDDIENST:
Kerstverlof, 12-43 ..... 5787 B

GERMAANSCHE ᛋᛋ:
Sportwedstr., 9-43 5658
Beëed. vrijw., 9-43 .... 5681 A
Avegoor, sportveld geop., 10-43 ..... 5697 A
Taak en opvatting, 10-43 5714 A
Grootgermaansch/Groot-Duitsch, 11-43 ..... 5739 A
Joelfeest, 12-43 ..... 5779 A
Bezoek Reichsführer Himmler, 2-44 ..... 5842 A
— Rede Rauter, 2-44 .. 5842 A
— Germ. Leistungsrune, 2-44 ..... 5842 A
Tournée Feldmeyer Germaansche jeugd, 5-44 .. 5954 A
Vergadering Berlijn; reden Heubel en v. d. Veen, 6-44 ..... 5963 A
Reichsschule Valkenburg, 6-44 ..... 5970 A
Jeugdbijeenk. A'dam, Den Haag; toespr. Feldmeyer, 6-44 ..... 5986 A

HANDEL, NIJVERHEID:
Algemeen:
Uniformen, verord. i.z. vervaard., 7-43 5594
Meubelen; vergunningsstelsel, 7-43 ..... 5607 A
Stroocarton, prod., 7-43 5607 A
Centralisatie prijzencontrôle, 8-43 ..... 5631 A
Financieele resultaten '42, 8-43 ..... 5631 A
Onroer. goederen, verkoop, 8-43 ..... 5631 A
Prijsbeheersching, verslag 1941-'43, 8-43 ..... 5631 A
Tabaksbelangen, Mij. v., 8-43 ..... 5632 B
Steunr. kl. zelfstandigen, 8-43 ..... 5640 B
Steunverl. bedrijven 9-43 5657 A
Kamer v. Kooph., mr. de Kock v. Leeuwen afgetr., 9-43 ..... 5681 A
Hout, verkoop- en afleververbod, 10-43 ..... 5697 A
Verboden handelsnamen, 10-43 ..... 5697 A
Steunverl. bedr., 10-43 5704 B
Im-, export, productie levensmidd. '38, 10-43 5714
Productieverbod aardew. etc., 11-43 ..... 5723 A
Verpakkingsvoorschriften 11-43 .....5739 A
Verkoopverb. Bouillon, 11-43 ..... 5747 B
Bep. naaimachinehandel, 11-43 .....5748 A
Boekenverk., aanb. v. na den oorlog verb., 11-43 5755 A
Inventarisatie hotelgoederen, 12-43 ..... 5771 A
Bedrijfssluiting Kerstmis/Nieuwjaar, 12-43 5779 A
Commissie Woltersom opgeheven, 12-43 ..... 5787 B
Prijsreg. nieuwe huizen, 2-44 ..... 5829 A
Berkel, van, 75 jaar, 2-44 5835 A
Rijksdienst v. grondstoffenbesparing, 2-44 .... 5844 A
Bruinkoolwinning Kerkrade, 2-44 ..... 5853 A
Veilingen, regeling, 3-44 5874 A
Baksteenind. overz., 3-44 5878 A
Duitsche orders, vergunningsstelsel, 3-44 ..... 5881 A
Regeling risico-verzekering bedr., 3-44 ..... 5881 A
Zweden, handelsverk., 3-44 ..... 5881 A
Wijz. Engelsche baconpol., 3-44 ..... 5883 A
Raamadvert. verboden, 3-44 ..... 5890 A
Lichtgasproductie, 3-44 5895 B
Ruilwarenbeurs R'dam, 4-44 ..... 5899 A
Vestigingsverbod Leesbibliotheken, 4-44 .... 5915 A
Econ. Hist. Arch., jaarversl., 5-44 ..... 5932 A
Verbruikscoöp. i. d. kl.-handel, 5-44 ..... 5941 A
Verpakkingsvoorschriften, 6-44 ..... 5962 A
Wijz. Engelsche baconpol., 6-44 ..... 5967 E
Industrie t. b. Zuiderzeevisschers bev., 6-44 .. 5977 A
Verscherpte contr. op uitvoer n. D'land, 6-44 5986 A
Kantoormeubelen; vergunningstelsel, 6-44 .. 5987 A
Bloembollenhandel, overzicht, 6-44 ..... 5993 A

Handelsverdragen:
België, onderh., 9-43 .... 5669 A
—, Handelsverdr., 9-43 .. 5673 A
Denemarken, overeenk., 8-43 ..... 5632 B
Hongarije, overeenk., 1-44 ..... 5802 B
Zuid-Slavië, betalingsverkeer, wijz., 7-43 5594

JEUGD:
Vrouw. jeugd 's avonds niet op straat, R'dam, 7-43 ..... 5592 B
Zwitserland schenkt melk v. Utr. kinderen, 7-43 ..... 5593 A
Vormingsoord N.A.F. Putten geopend, 7-43 5593 A
Jeugdherbergen, toez., 7-43 ..... 5601 A
Verantw. minderjarigen, 9-43 ..... 5657 A
Vrouw. jeugd 's avonds niet op straat, Utrecht, 9-43 ..... 5657 A
Ned. Jeugdherb. Centr.; plannen, 11-43 ..... 5735 A
Marine Jeugdstorm, 11-43 5740 A
Identiteitskaarten, 12-43 5763 A
Jeugdk. Ned. Omr., 1-44 5802 B
Utr. jongens 's avonds v. d. straat, 1-44 ..... 5803 A
Opstaan v. ouderen in A'damsche tram, 2-44 5829 A
Kinderclubs N.A.F., 2-44 5851 A
Jeugdweek N.A.F., 3-44 5881 A
Jeugddag Ned. Omr., 3-44 ..... 5882 A
Tournée Feldmeyer Germaansche jeugd, 5-44 .. 5954 A
Geschenk Vaticaan zieke kinderen, 5-44 ..... 5956 A
Inwijding B. D. M. wimpels, 6-44 ..... 5978 A
Jeugdbijeenk. Germ. ᛋᛋ; toespr. Feldmeyer, 6-44 5986 A
Unie v. speeltuinorg., 6-44 ..... 5995 A

JODEN:
Opeischbaarh. vorderingen, 10-43 ..... 5692 A
Joodsche kerkgenootsch. niet-commerc. vereen., 12-43 ..... 5762 B

JUSTITIE:
Aanslagen:
Aanslag bevolkingsregister A'dam, 7-43 .... 5588 A
—, Bestraffing, 7-43 .... 5588 A
W.A.-man vermoord. Het Zandt, 7-43 ..... 5589 A
Comm. Nijmegen, 7-43 5592 B
Kaay, opperlnt. Enschedé, 7-43 ..... 5592 B
Overval distr. kant., Huizen, 7-43 ..... 5607 A
Wilde, A. de (v. d. Waals) R'dam, 7-43 ..... 5608 B
Bisschop, Reilingh, Oostindiën vermoord, 8-43 5634 A
Comm. Bussum, 8-43 .. 5640 B
Jeugdstormkw. A'dam 8-43 ..... 5649 A
Kerlen, pol.pres. Utr., verm., 9-43 ..... 5668 B
Bruyn, pol.beambte Rotterdam, verm., 9-43 .. 5669
—, Bestraffing, 9-43 .... 5681 A
Overzicht Febr.-Sept., 10-43 ..... 5689 B
Kerlen, pol.pres. Utrecht vermoord; daderes gearrest., 10-43 5691
Meppel, moordaansl., 10-43 5691
Duyn, P. v. vermoord, H'stede, 10-43 ..... 5706 A
Jong, A. M. de, doodgesch., 10-43 ..... 5715 A
Wijkbrug en Wageningen, 11-43 ..... 5721 A
Doppenberg doodgesch., 11-43 ..... 5722 A
Arts Wageningen vermoord, 11-43 ..... 5734 B
Overval distr.kant. Boskoop, 12-43 ..... 5779 A
Overval postkant. Sittard, 12-43 ..... 5789 A
Buurtboerenleider verm., 12-43 ..... 5799 A
Op overheidsdienaren, 1-44 ..... 5803 A
Op politiebeambte te Rotterdam, 1-44 5811
Op politiewachtm. Amsterdam, 3-44 ..... 5860 A
Op politiewachtm. Rotterdam, 3-44 ..... 5860 A
Op postkant. R'dam, 3-44 5861
Op rijksduitscher Singenstreu, 6-44 ..... 5970 A
Op Landwacht, 6-44 .... 5979 A
Kap. v. Pol. Ragut doodgeschoten, 6-44 ..... 5995 A
Districtscomm. Drenthe vermoord, 6-44 ..... 5995 A
Opperw.meester Stap doodgeschoten, 6-44 .. 5995 A
Algemeen:
Arbeidsverpl. gedetineerden, 8-43 ..... 5632 B
D'sche kinderen, toez., 10-43 ..... 5706 A
Mil. Strafkamer Haagsche rechtbank opgeh., 10-43 ..... 5706 A
Mr. Hannema, vice-pres. econ. gerechtsh., 11-43 5735 A
Optreden C.C.D., 11-43 .. 5748 A
Gen. Quanjer lid Vredegerechtshof, 12-43 .... 5771 A
Uitbr. bevoegdh. president, 2-44 ..... 5835 A
Parketwachters in functie, 2-44 ..... 5835 A
Mr. P. IJssel de Schepper overl., 3-44 ..... 5860 A
Prof. Taverne overl., 3-44 ..... 5874 A
Mr. v. Lunteren lid Hooge Raad, 3-44 .... 5881 A
Mr. J. Wijnveldt proc.-gen. Hooge Raad, 4-44 5907 A
Crisis contrôle dienst; overzicht optreden, 5-44 ..... 5939 A
Uitzonderingstoestand bij invasie, 5-44 ..... 5946 A
Brochure Secr.-gen. Schrieke, 5-44 ..... 5950 A
Mr. N. S. Hoekstra adv.-gen. Hooge Raad, 6-44 5987 A
Processen:
Aanslag bevolk.reg. Amsterdam, 7-43 ..... 5588 A
Commun. actie, 7-43 .... 5588 A
Roofoverval, 7-43 ..... 5588 A
Wapenbezit, 7-43 ..... 5588 A
Sabotage d. moord, 7-43 5588 A
Sabotage, 7-43 ..... 5592 B
Echtscheiding, bij kinderloosheid, 7-43 .... 5600 B
Verzuim verplichte verg. gestraft, 7-43 ..... 5600 B
Spionnage, 8-43 5619
Sabotage, 9-43 ..... 5625 A
Sabotage, 8-43 ..... 5632 B
Spoorwegdiefst., 8-43 .. 5633 A
Verbergen onderduikers, 8-43 ..... 5640 B
Misdrijf voedselvoorz., 8-43 ..... 5648 B
Prijsopdrijving, 9-43 .... 5668 B
Radiotoestell. inl., 9-43 .. 5673 A
Aansl. N.S.B., 9-43 .... 5681 A
Sabotage, 9-43 ..... 5681 A
Ambt. O.M. veroord., 9-43 ..... 5681 A
Moord Joodsche vrouwen, 10-43 ..... 5690 A
Verbergen onderduikers, 10-43 ..... 5690 A
Moordaansl., sabotage. Moord gen. Seyffardt, 10-43 ..... 5690 A
Rumpunexfabriek, 10-43 5697 A
Comm. actie, 10-43 ..... 5706 A
Volksschädl., gestr., 10-43 5706 A
Onttrekking tewerkstell., 10-43 ..... 5715 A
Prijsopdr. verhuiz., 10-43 5715 A
Sabotage, 11-43 ..... 5721 A
W.A.-man veroord., 11-43 5722 A
Doodvonnis roofmoord 5734 B
Echtsch. w. kinderloosh., 11-43 ..... 5740 A
Schilderijen kultuurgoed, 11-43 ..... 5741 A
Deviezensmokkel, 11-43 5755 A
Cland. stoffenhandel, 12-43 ..... 5771 A
Zwarte vleeschhandel, 12-43 ..... 5771 A
Deviezensmokkel, 12-43 5771 A
Alcoholknoeierij, 12-43 5779 A
Doodvonnis moorden. dr. Posthuma, gen. Seyffardt, echtpaar Reydon, 1-44 ..... 5810 A
Doodvonnissen v. sabotage, 1-44 5811

Doodvonnissen v. terr. activit. en sabotage, 1-44 5811
Rotterdam, politiebeambte vermoord, 1-44 5811
Schilderijen kultuurgoed, 2-44 ..... 5836 A
Doodvonnissen v. terroristen, 2-44 ..... 5853 A
Doodvonnissen w. sabotage en wapenbezit, 3-44 ..... 5860 A
Doodvonnissen w. sabotage, 3-44 ..... 5868 A
Doodvonnis w. verb. bezit wapenen, 3-44 .... 5890 A
Doodvonnis w. terreur en ill. actie, 4-44 .... 5915 A
Doodvonnis w. moord, 4-44 ..... 5925 A
Ambtenaren v. Vredesgerechtshof, 5-44 ..... 5931 A
Doodvonnis w. sabotage, 5-44 ..... 5938 A
Veldpostdief gevonnist, 5-44 ..... 5947 A
Doodvonnissen wegens sabotage, 5-44 ..... 5947 A
Doodvonnissen wegens sabotage, verb. wapenbezit en ill. prop., 5-44 5955 A
Doodvonnissen w. sabotage, ill. actie en benadeeling weerm., 6-44 5962 A
Doodvonnissen w. overvallen, aanslagen en verboden wapenbezit, 6-44 ..... 5978 A
Doodvonnisen w. sabotage en terrorisme, 6-44 5986 A
Tafelpartij, 6-44 ..... 5987 A

Vergrijpen:
Kerkdiefstall. Den Bosch, 1-44 ..... 5799 A
Platina electroden gestolen, 1-44 ..... 5819 A
Wetgeving:
Wetb. v. Strafr. aanv., 7-43 ..... 5588 A
Wetb. v. Strafrecht, beschouwing, 7-43 ..... 5591 A
Cassatie, beperk., 8-43 .. 5648 B
Verantw. minderjarigen, 9-43 ..... 5657 A
Politiestandgerecht; bevoegdh., 9-43 ..... 5673 A
Scherper maatr. tegen onwillige boeren, 12-43 5788 A
Doodstraf aansl. gemeenteh. etc., 2-44 ..... 5855 F
Wijz. tijdsduur voorl. hechtenis, 3-44 ..... 5881 A
Economisch sanctiebesluit, 6-44 ..... 5970 A
Testamenten v. Nederl. i. buitenland, 6-44 ..... 5978 A
Strafbepalingen onttrekking N.A.D., 6-44 .... 5978 A

KOLONIEN:
Depart. n. Zutphen, 10-43 5704 B

KUNST- KULTUUR:
Algemeen:
Reydon, mr. H., overl. 8-43 ..... 5649 A
Goedewaagen, prof. dr. T., lid Kultuurr., 10-43 5692 A
Gew. bureau Kultuurkamer Utrecht, 11-43 .... 5748 A
3-jar. best. v. Depart. Volksvoorl. en Kunsten, 11-43 ..... 5756 A
Ned.-D'sche inl.bur., 12-43 ..... 5780 A
Overzicht 1943 v. h. Dept. v. Volksvoorl. en Kunsten, 1-44 ..... 5803 A
„Kitschzaken" maatregelen tegen, 3-44 .... 5882 A
2e Nederrijnsche Kultuurdag, 6-44 ..... 5971 A
Prijsvraag Volksmeubelen, 6-44 ..... 5971 A
Beeldende Kunsten:
Kuno Brinks hoogleeraar 9-43 ..... 5681 A
Rietstapprijs herald., 10-43 ..... 5705 B
Schilderijen kultuurgoed, 11-43 ..... 5741 A
W. H. Singer overl., 1-44 5811 A
C. M. Garms overl., 2-44 5836 A
P. Mondriaan overl., 2-44 5846 G
„Kitschzaken" maatregelen tegen, 3-44 .... 5882 A
Rietstapprijs heraldiek, 4-44 ..... 5915 A
Film:
40 jr. bioscoopth., 10-43 5698 A
Kleurenfilm, 11-43 ..... 5755 A
Tabaksfilm, 12-43 ..... 5771 A
Prijsvraag v. kinderfilm, 5-44 ..... 5947 A
H. ter Hall overleden, 6-44 ..... 5971 A
Dr. Vlimmen verfilmd, 6-44 ..... 5980 A
Literatuur:
Boekenprod., 1938-'42, 7-43 ..... 5608 B
Ned. Taal en Volkscultuur, Inst., 8-43 ..... 5626 A
Latzko, Andreas, overl., 9-43 ..... 5669 A
D'sche vertalingen, 10-43 5706
Jong, A. M. de, doodgesch., 10-43 ..... 5715 A
Naoorl. aanb. verboden, 11-43 ..... 5755 A
Thyssen, Theo, overleden, 12-43 ..... 5788 A
Loon, W. H. v., overl., overl., 3-44 ..... 5882 A
Vestigingsverbod leesbibliotheken, 4-44 .... 5915 A
Mevr. S. J. A. Lugten—Reys overl., 4-44 ..... 5915 A
Boekwezen, 5-44 ..... 5954 A
Monumentenzorg:
Geertekerk, Utr., onteig., 8-43 ..... 5640 B
Cunerakerk, Rhenen, 8-43 ..... 5649 A
A'damsche monumenten in teekening gebracht, 4-44 ..... 5907 A
Inventarisatie stedenschoon, 5-44 ..... 5939 A
Musea:
Gem.museum Den Haag dir. dr. G. Knuttel ontsl., 7-43 ..... 5593 A
Openluchtmuseum Arnh. 25 jr., 7-43 (foto) 5614a
Voorts, Huize de, afgebr., 8-43 ..... 5640 B
Rijksmuseum in 1942, 12-43 ..... 5791 B
Bezoek 1943, 3-44 ..... 5874 A
M. D. Henkel overleden, 6-44 ..... 5971 A
Muziek:
Onderwijs, rijkscommissie ingesteld. 7-43 .... 5593 A
Prijs v. Leo Ruygrok, 7-43 ..... 5601 A
Zimmermann, Louis, 70 jaar., foto binn. tekst, 7-43 ..... 5601 A
Nederl.-Fransch concert Parijs, 8-43 ..... 5626 A
Mozartkoor, H. J., 8-43 5633 A
Noordewier-Reddingius 75 jr., 9-43 5658
Hutschenruyter overl., 11-43 ..... 5755 A
J. Vincent 75 jaar, 12-43 5762 B
Hubert Cuypers 70 jaar, 12-43 ..... 5788 A
Jaarversl. R'damsch Phil. Ork., 1-44 ..... 5796 A
Leo Ruygrok overl., 1-44 5799 A
Toonstelsel prof. Fokker, 1-44 ..... 5806 A
Opv. Ruytercantate d. N. J. S., 1-44 ..... 5806 A
Maartje Offers overl., 2-44 ..... 5828 A
Bading's opera „De Nachtwacht", 2-44 .... 5853 A
J. P. J. Wierts overled., 2-44 ..... 5853 A
Jaarverslag Concertgebouw A'dam, 3-44 .... 5890 A
Schoolonderwijs, 4-44 .. 5899 A
Activiteit dep. v. Volksvoorl. en Kunsten, 5-44 5946 A
Kor Kuiler met pensioen, 5-44 ..... 5947 A
Willem Landré 70 jaar, 6-44 ..... 5980 A
Radio:
Inlever. toestellen, 9-43 5673 A
Inlevering toestellen, gen. pardon, 10-43 5691
Muziekfeest, 10-43 ..... 5698 A
Versch. strafbep., 10-43 5706 A
Jeugdkamp Ned. Omr., 1-44 ..... 5802 B
Prijsvr. hoorsp. Trek n. h. Oosten, 1-44 ..... 5811 A
3-jar. best. Ned. Omroep, 3-44 ..... 5868 A
Tentoonstellingen:
Kunsttentoonst. Haarl., 8-43 ..... 5619 A
„Soldaten am Atlantikwall", 11-43 ..... 5722 A
Ned. Arb. Dienst, 12-43 5778 B
Arbeidsfront, tentoonstelling H'lem, 4-44 .. 5927 A
Ver. „Hendrick de Keyser", 6-44 ..... 5971 A
Tooneel:
Hooykaas gez., 10-43 5706
v. d. Viesprijs v. Ank v. v. d. Moer, 2-44 ..... 5853 A
H. ter Hall overleden, 6-44 ..... 5971 A
Ben Royaards opvolger van C. v. d. Lugt Melsert te A'dam, 6-44 .. 5971 A
Mien Faassen-Braakensiek overleden, 6-44 .. 5980 A
Deutsche Theater; spec. weermachtsvoorstellingen, 6-44 ..... 5987 A

LANDAANWINNING:
Noordoostpolder, bacteriënuitzetting, 7-43 5583 C
le Boerenl.bnk. N.O. polder, 1-44 ..... 5806 B
Noordoostp.; overz. 2-44 5853 A
Noordoostp. wrak gev., 3-44 ..... 5861 A
Wieringermeer zelfstandig, 3-44 ..... 5869 A
Noordoostp. grondbew., 3-44 ..... 5874 A
Noordoostp., le huwelijk, 3-44 ..... 5881 A
Industrievestiging t. b. Zuiderzeevisschersbev., 6-44 ..... 5977 A

LANDBOUW- VEETEELT:
Algemeen:
Bacteriënuitzetting, N.O. polder, 7-43 ..... 5583 C
Oogstwerkzaamh., inkwartiering t.b.v., 7-43 5594 A
Dierenartsenkamer, 8-43 5649 A
Boeren- en Tuindersb. — Damave ontsl., 9-43 .. 5669 A
— van Til benoemd, 9-43 ..... 5669 A
Oogstdankfeest, 10-43 .. 5690 A
Mond- en klauwz. bestr., 10-43 ..... 5706 A
Veeartsenijkundig virusber. inst., 10-43 ..... 5715 A
Oogstwerk Arbeidsd., 11-43 ..... 5722 A
Mond- en klauwz. bestr., 11-43 ..... 5741 A
Mond- en klauwz. bestr., 11-43 ..... 5759 C
Tabaksfilm, 12-43 ..... 5771 A
Scherper maatr. tegen onwillige boeren, 12-43 5788 A
Tabaksoogst 1943, 12-43 .. 5788 A
Tabaksteelt, 1-44 ..... 5806 B
Nederl. vlasinst. opger., 1-44 ..... 5811 A
Agrarisch inkomen, 1-44 5819 A
Veeprijzenreg., 2-44 .... 5837 A
Wijz. Engelsche baconpol., 3-44 ..... 5883 A
Veeregeling v. geëvacueerde boeren, 3-44 .... 5890 A
Loonregeling, wijziging, 4-44 ..... 5899 A
Landbouw als bron v. volksbestaan, 4-44 .... 5919 B
Dr. Posthuma, graaf Grote herdacht, rede Mussert, 6-44 ..... 5979 A
Bijenteelt, 6-44 ..... 5987 A
Bloembollenhandel, 6-44 5993 A
Landstand:
Damave ontslagen, 9-43 5669 A
Roskam ontslagen, 10-43 5691 A
Bierma benoemd, 11-43 5723 A
Voedselvoorziening:
Groenten en fruit, verkoopvoorschr. kweekerij, 7-43 ..... 5589 A
Voedselpositie, 9-43 .... 5673 A
Voedselposit.; Overzicht ir. Louwes, 10-43 .... 5713 A
Volkstuinwezen, 11-43 .. 5745 A
Teeltplan 1944, 12-43 .... 5779 A
Volkstuinen in bedrijfsverb., 1-44 ..... 5799 A
Verpl. aardappelt. volkstuinders opgeh., 1-44 .. 5811 A
Voedselvoorz. gr. steden, 2-44 ..... 5844 A
Samenst. brood, 3-44 .. 5890 A
Gevolgen der inundaties, 4-44 ..... 5916 A
C.C.D.; overzicht optreden, 5-44 ..... 5939 A
Teelt braakliggende gronden, 5-44 ..... 5939 A
Wijzigingen tengevolge van den oorlog, 5-44 .. 5954 A
Prijsaanduiding groente en fruit, 6-44 ..... 5972 A
Wijz. stelsel oogstlevering, 6-44 ..... 5980 A
Oogstjaar 1945, Scheuring hooiland, 6-44 ..... 5995 A

NAT. SOC. BEWEGING:
Algemeen:
Geen wederopn. na bedanken, 7-43 ..... 5589 A
Afstamm.onderz., 8-43 .. 5634 A
Aanslag in Drente, 8-43 5634 A
Vorming, Nachenius, J. C. ben., 8-43 ..... 5634 A
Volksdag Limburg, 8-43 5634 A
Staatskamp Lunteren, 8-43 ..... 5640 B
Voorhoeve, E., terug, 8-43 ..... 5648 B
Reydon, Mr. H., overl., 8-43 ..... 5649 A
Ambtsdragers, houding t.o.v. N.S., 9-43 ..... 5668 B
Aansl. Drente bestrafting, 9-43 ..... 5681 A
Aanslagen, overz. Febr.-Sept. '43 ..... 5689 B
Bewapening, 10-43 ..... 5689 B
Rede van Geelkerken, 10-43 ..... 5696 B
Mut. distr.leid. R'dam, 10-43 ..... 5696 B
Groep Geleen 10 jaar, 11-43 ..... 5720 B
Rede v. Geelkerken Tilburg, 11-43 ..... 5720 B
Rede v. Geelkerken Amsterdam, 11-43 ..... 5755 A
Eereteeken 10-j. lidmaatsch., 11-43 ..... 5755 A
12-jarig bestaan, 12-43 .. 5769 A
Leeuwenberg propagandaleider, 12-43 ..... 5780 A
Uniformen beschermd, 12-43 ..... 5788 A
Nat. Dagbl., mut. hoofdred., 1-44 ..... 5797 A
Elfde verj.d. machtsovername D'land; rede v. Geelkerken, Eindhoven, 2-44 ..... 5827 A
Nat. Dagbl., Zwiers hoofdred., 2-44 ..... 5844 A
Bezoek dr. Ley, 2-44 5852
Symph. l. opgeheven; opengesteld toetreding nwe leden, 2-44 ..... 5853 A
Bijeenk. Breda; rede Mussert, 3-44 ..... 5861 A
Prop. actie „Strijd om A'dam"; Rede Mussert, 3-44 ..... 5867 A
Zijlma hoofd afd. agrar. zaken, 3-44 5868
Raad v. d. magistratuur ingest., 4-44 ..... 5915 A
Ordemaatregelen; regeling lidmaatschap nevenorganisaties, 4-44 5925 A
Boekwinkel Potsdam, 5-44 ..... 5942 A
F. v. d. Veen, stafleider in Duitschland, 5-44 .... 5948 A
Vergadering Berlijn; reden Henkel en v. d. Veen, 6-44 ..... 5963 A
Prop.actie „Strijd om A'dam" beëindigd. Rede Mussert, 6-44 .. 5879 A
Uniformen nevenorg. beschermd, 6-44 ..... 5979 A
Opbrengst Frontzorgcollecte, 6-44 ..... 5979 A
Ir. v. d. Vegte onderscheiden, 6-44 ..... 5987 A

Econom. front:
Samenk. m. N.A.F., 12-43 5770 A
Landwacht:
Oprichting, 11-43 ..... 5741 A
V. Geelkerken inspect. gen., 11-43 ..... 5755 A
Feldmeyer en mr. Zondervan insp., 11-43 .... 5755 A
Taak en bevoegdheid, 12-43 ..... 5764 A
Doelstelling, 2-44 ..... 5828 A
In functie getr., 3-44 .. 5882 A
Inval te Dordrecht, 4-44 5925 A
Aanslagen, 6-44 ..... 5879 A
Distr.comm. Drenthe vermoord, 6-44 ..... 5995 A

Medisch front:
Landdag, 9-43 ..... 5667 E
Mussert, ir. A. A.:
Herdenkt G. K. Schmidt, 7-43 ..... 5584 A
Inspecteert Landwacht, 7-43 ..... 5600 B
[illegible]e Landwacht, 8-43 5617 A
Ritter telegramwissel., 8-43 ..... 5619 A
Verklaring „Vova", 8-43 5619 A
Rede Volksdag Limburg, 8-43 ..... 5634 A
Exel. v. ontvangen, 8-43 5641 A
Begr. mr. Reydon, 8-43 5649 A
Bezoek Drente, 9-43 .... 5657 A
Proclamatie, 9-43 ..... 5673 A
Rede N.S.V.O., Arnhem, 10-43 ..... 5689 B
Rede Oogstdankfeest Groningen, 10-43 ..... 5690 A
Himmler, fel., 10-43 .... 5704 B
N.A.F., bezoek, 10-43 .. 5704 B
Rede Landstorm, 10-43 5707
V.N.V. 10 jaar, 10-43 .... 5707 F
Rede Studentenfront, 11-43 ..... 5721 A
Rede Heldengedenkdag, 11-43 ..... 5730 A
Rede Oude W.A., 11-43 5748 A
Rede Technisch Gilde, 11-43 ..... 5755 A
Bezoek a. Hitler, 12-43 5762 B
Rede 12 j. best. N.S.B., 12-43 ..... 5769 A
Telegramw. m. Hitler, 12-43 ..... 5769 B
Bezoek a. Hengelo, 12-43 5780 A
Rede Landstorm, 12-43 .. 5780 A
Kerstgroet Ned. arbeiders in D'land, 12-43 .. 5787 B
Bezoek Vreugde en Arbeid-Kerstfeest R'dam, 12-43 ..... 5788 A
Nieuwjaarswensch, 1-44 5796 A
Afscheid vrijwill., 1-44 5812 A
Bezoek Alkmaar, 1-44 5819 A
Bezoek N.S.K.K., 2-44 .. 5837 A
Rede te Breda, 3-44 .... 5861 A
Rede A'dam; prop. actie, 3-44 ..... 5867 A
Install. Zijlma, agrar. zaken, 3-44 5868
Woord t.h. Nederl. volk, 4-44 ..... 5899 A
2e oproep t. h. Nederl. volk, 4-44 ..... 5907 A
Nederl. pos. n. d. oorlog, 4-44 ..... 5915 A
Huldiging Tsjerkassystrijders, 4-44 ..... 5916 A
Rede 55ste verjaardag Hitler, 4-44 ..... 5921 B
Rede A'dam-Noord, 4-44 5924 C
Rede fr.zorgactie Breda, 4-44 ..... 5924 C
Mei-rede, 5-44 ..... 5930 A
Vijftig jaar, 5-44 ..... 5945 A
idem ..... 5947 A
„Mussert als ingenieur", 5-44 ..... 5947 A
Reden A'foort, Rotterdam, Den Haag, 6-44 .. 5963 A
Rede A'dam, prop.actie, 6-44 ..... 5979 A
Telegram a. Hitler i. z. invasie, 6-44 ..... 5979 A
Bezoek N. Overijssel, 6-44 5979 A
Dr. Posthuma en graaf Grote herdacht, 6-44 .. 5979 A
Rede Arnhem o. vergelding, 6-44 ..... 5995 A

Nat. Jeugdstorm:
Landd. vrijw. Danzig, 8-43 ..... 5640 B
Aanslag kwartier A'dam, 8-43 ..... 5649 A
Negenj. bestaan, 9-43 .. 5681 A
Dag Oude Jeugdstorm, 9-43 ..... 5681 A
Marineafdeeling, 11-43 .. 5740 A
Kerstverlof Germ. Landdienst, 12-43 ..... 5787 B
Opv. „Ruytercantate", 1-44 ..... 5806 A
Inschak. nat. weerbaarh., 2-44 ..... 5829 A
IJsfeest, 3-44 ..... 5869 A
Bijeenk. A'dam, 3-44 .. 5882 A
Zeiltocht N. en Z. Holland, 4-44 ..... 5507 A
Jongmaatsgilde opger., 5-44 ..... 5939 A
Jeugdstormers opgenomen N.S.B., 5-44 ..... 5948 A
Zonnewendefeest, 6-44 .. 5995 A
Nat. Soc. Vr. Org.:
Mutatie leiding, 8-43 .. 5625 A
Bijeenk. Arnhem, 10-43 5689 B
Studentenfront:
Landdag, 3e, 11-43 ..... 5721 A
Technisch Gilde:
Jaarvergadering, 11-43 .. 5755 A
Rede v. d. Vegte, 11-43 .. 5755 A
W.A.:
W.A.-man vermoord te Het Zandt, 7-43 ..... 5589 A
W.A.-man vermoord in Drente, 8-43 ..... 5634 A
Frontzorgactie, 8-43 .... 5640 B
Sportfeest Utrecht. 8-43 5648 B
W.A.-man veroord., 11-43 5722 A
Dag Oude W.A., 11-43 .. 5748 A
Rede Zondervan, 11-43 5748 A
Luchtvaartschool geop., 4-44 ..... 5899 A
Frontzorgactie; Rede Zondervan en Mussert, 4-44 ..... 5924 C

ONDERWIJS, OPVOEDING:
Algemeen:
Jeugdvormingsoord NAF Putten geopend, 7-43 5593 A
Schoolgeldreg. M.O., 7-43 5593 A
Studenten, vrijw. arb.-inzet Oostland (foto buiten tekst), 8-43 .... 5622a
—, Vertrek, 8-43 ..... 5625 A
Collegegelden, betaling 8-43 ..... 5633 A
Reydon, Mr. H., overl. 8-43 ..... 5649 A
Duitsche scholen, schoolverz. 9-43 ..... 5673 A
Collegegelden, betaling, 10-43 ..... 5705 B
Bezoek Rijksmin. Rust, 10-43 ..... 5715 A
Eeredoctoraat J. v. Dam, 10-43 ..... 5717 B
Thyssen, Theo, overleden, 12-43 ..... 5788 A
Studenten a. D'sche hoogescholen arbeidsdienstplichtig, 6-44 .. 5962 A
Voorziening vacatures, 6-44 ..... 5963 A
Particulier onderwijs, toezicht, 6-44 ..... 5980 A
Muz.onderwijs op sch., 4-44 ..... 5899 A
Noodeindexam. kweekscholen, 4-44 ..... 5900 A
Bestr. tekort studieboeken, 4-44 ..... 5908 A
Hooger onderwijs:
A'dam, ontsl. prof. dr. J. D. v. d. Waals en dr. H. D. Herderschee, 7-43 ..... 5589 A
—, dr. G. M. Verrijn Stuart, 8-43 ..... 5625 A
—, ben. K. Brinks, 9-43 5681 A
— prof. Offerhaus ontsl., 10-43 ..... 5698 A
— prof. Zeeman overl., 10-43 ..... 5698 A
— prof. Kernkamp overleden, 10-43 ..... 5698 A
— ben. dr. K. Muller t. buitengew. hoogl., 1-44 5806 B
— prof. dr. F. C. Bursch benoemd, 5-44 ..... 5930 A
— Prof. Faddegon ontsl., 5-44 ..... 5948 A
Delft, prof. N. Kal overleden, 4-44 ..... 5900 A
Groningen, prof. Dijt ben., 11-43 ..... 5756 A
— prof. Kreuzwendedich v. d. Borne overl., 12-43 ..... 5788 A
— prof. Kapteyn afgetreden, 2-44 ..... 5843 A
— prof. Rompelman ben., 2-44 ..... 5843 A
— prof. ir. B. Wigersma ben., 6-44 ..... 5963 A
— prof. Kapteijn herbenoemd, 6-44 ..... 5980 A
Leiden, prof. dr. R. v. Genechten ben., 8-43 .. 5633 A
— prof. J. Hessing overleden, 4-44 ..... 5927 A
— prof. L. H. Grondijs ben., 6-44 ..... 5963 A
Utrecht, prof. dr. C. G. N. de Vooys ontslagen, 7-43 ..... 5607 A
—, prof. dr. E. v. Everdingen, ontsl., 8-44 .. 5633 A
— Dr. L. J. Del Baere benoemd, 5-44 ..... 5948 A
Lager onderwijs:
Geen schoolgeld '42/'43, 11-43 ..... 5749 A
Spijbelen, 11-43 ..... 5749 A
Wijz. toelatingsleeftijd, 3-44 ..... 5874 A
Uitbr. aantal leerkrachten, 4-44 ..... 5900 A
Schoolgeldregeling, 6-44 5987 A
Middelbaar onderwijs:
Schoolgeldreg., 7-43 .... 5593 A
Eindexamen vervr., 10-43 5705 B
Staatsexamen vervr., 11-43 ..... 5735 A
Exameneischen verlicht, 12-43 ..... 5763 A
— id., 3-44 ..... 5874 A
OOSTKOLONISATIE:
Vrijwill. Arbeidsdienst n. Oostland, 7-43 ..... 5607 A
Studenten n. Gen. Gouvernement (foto buiten tekst), 8-43 ..... 5622a
—, Vertrek, 8-43 ..... 5625 A
Ned. Oost-Instituut opgericht, 8-43 ..... 5625 A
Tabaksbel. Mij. v., 8-43 5632 B
Nat. Jeugdst. n. Danzig, 8-43 ..... 5640 B
Ned. Oost Comp., P. S. Heerema, 8-43 ..... 5649 A
— Overdracht staatsgoed T., 9-43 ..... 5673 A
Arbeidsmannen terug uit Oostland, 11-43 ..... 5722 A
Result. N.O.C. in Litauen, 1-41 ..... 5796 A
Prijsvraag Ned. Oost Inst., 1-44 ..... 5811 A
Vertrek boeren n. h. O., 2-44 ..... 5835 A
J. Barendrecht overl., 3-44 ..... 5869 A
Gauleiter dr. Meyer, bezoek, 6-44 ..... 5972 A
Vrijwill. Arbeidsdienst n. Oostland, 6-44 ..... 5994 B

PERS:
Blokzijl, Jubileum, 8-43 5625 A
„De Tijd" 3 x p. week, 11-43 ..... 5723 A
3-jar. best. Dep. Volksvoorl. en Kunsten, 11-43 ..... 5756 A
Uitr. dr. Goedewaagenprijs, 12-43 ..... 5789 A
100-j. best. N. R. Crt., 1-44 ..... 5797 A
Mut. hoofdred. Nat. Dagblad, 1-44 ..... 5797 A
Off. toestemming b. ben. hoofdredact 1-44 .... 5819 A
P.K.man W. Kuyper gesn., 2-44 ..... 5844 A
Ned. prop comp., 2-44 .. 5844 A
M. Zwiers hoofdred. Nat. Dagbl., 2-44 .... 5844 A
„De Tijd" 2 x p. week, 3-44 ..... 5869 A
Dr. Kastenholz overl., 3-44 ..... 5876 E
Mr. Kalff overleden, 5-44 5955 A
POLITIE:
Nijmegen, Comm. moordaanslag, 7-43 ..... 5592 B
Enschede, opperint. Kaay vermoord, 7-43 ..... 5592 B
Preventieve politie, ingegest. v. Limburg en N.-Brabant, 7-43 ..... 5600 B
Directoraat n. Nijmegen, 8-43 ..... 5625 A
Maj. Van Dijk overleden, 9-43 ..... 5657 A
Utrecht, pol.pres. vermoord, 9-43 ..... 5668 B
Kooymans, kol. P. J. stafchef, 9-43 ..... 5668 B
Rotterdam, pol.beambte vermoord, 9-43 5669
Politiestandger.; bevoegdheid, 9-43 ..... 5673 A
Radiotoestellen, waarsch. inl., 9-43 ..... 5673 A
Kerlen, pol.pres. Utrecht vermoord; daderes gearrest. 10-43 5691
Radiotoestelen inl.; gen. pardon, 10-43 5691
— Versch. strafb., 10-43 5706 A
Duyn, P. v., vermoord, H'stede, 10-43 ..... 5706 A
v. Hilten landspol.pres., 11-43 ..... 5749 A
Inkwartiering, 12-43 .... 5763 B
Aanmeldingsplicht, 12-43 5763 B
Sociale politie A'dam, 12-43 ..... 5779 A
Brandweer politieonderdeel, 12-43 ..... 5788 A
Kol. Kooymans n. Oostfr., 1-44 ..... 5799 A
Oldenzaal, Groningen, politiemannen verm., 1-44 ..... 5803 A
Decentr. A'damsche recherche, 2-44 ..... 5837 A
Aanslagen pol.wachtm. te A'dam en R'dam, 3-44 ..... 5860 A
Utrecht pol.pres. benoemd, 3-44 ..... 5869 A
Zaandam, kap. Ragut vermoord, 6-44 ..... 5995 A
Opperw. Stap doodgesch., 6-44 ..... 5995 A

PRIJSBEHEERSCHING:
Verslag 1941-'43, 8-43 .. 5631 A
—, Centralisatie prijzencontrôle, 8-43 ..... 5631 A
—, Groepsprijzen, 8-43 .. 5631 A
Prijsopdrijving, proc., 9-43 ..... 5668 B
Overzicht 1943, 1-44 ..... 5810 A
Fonds v. d. prijspol., 1-44 5810 A
Prijsreg. nieuwe huizen, 2-44 ..... 5829 A
Makelaars beboet, 2-44 5837 A
Gedw. prijsverl. luxeartikelen, 3-44 ..... 5882 A
Contrôle op verhuizingen, 4-44 ..... 5900 A
Consumptieijs, prijsregeling, 4-44 ..... 5916 A
Optreden C.C.D., 5-44 .. 5939 A
Prijsaanduiding v. uitgestalde waren, 5-44 .. 5948 A
Prijsaanduiding groenten en fruit, 6-44 .... 5972 A
Optreden t. bloemenwinkels, 6-44 ..... 5987 A
RELIGIE:
Friesche bijbel, 9-43 .... 5682 A
Bierens de Haan, dr. J. D., overl., 10-43 ..... 5692 A
Prof. dr. K. Schilder geschorst, 3-44 ..... 5891 A
Bijbelverkoop Ned. Bijbelgenootschap, 5-44 5930 A
SOCIALE ZAKEN:
Algemeen:
Ambten. pos. tijd., 10-43 5692 A
Ongev.w. herz. contr., 11-43 ..... 5740 A
Gem. v. d. Arb.; overz. werkzaamh., 12-43 .... 5770 A
Verlenging ambtsperiode ambtenaren, 12-43 .... 5770 A
Vrouwenarbeid, 12-43 .. 5770 A
Mevr. Ketelaar-v. Goch overl., 3-44 ..... 5891 A
Uitkeeringen inval. en ouderdomswet, 5-44 .. 5948 A
Besmettelijke ziekten:
Diphtherie, 9-43 ..... 5667 E
— Opgave, 9-43 ..... 5673 A
— id. 9-43 ..... 5681 A
— id. 10-43 5692
— id. 10-43 ..... 5696 B
— id. 10-43 ..... 5704 B
— id. 10-43 ..... 5715 A

— verplichte inent. Den Haag, 10-43 ..... 5715 A
— overz., 11-43 ..... 5723 A
— Inenting Arbeidsd., 11-43 ..... 5723 A
Dysenterie, 9-43 ..... 5667 E
— overz., 10-43 ..... 5696 B
— overz., 10-43 ..... 5704 B
— overz., 11-43 ..... 5723 A
Kinderverlamming, 8-43 5641
— Overzicht, 8-43 ..... 5647 A
— Opgave, 8-43 ..... 5649 A
— id. 9-43 ..... 5657 A
— id. 9-43 ..... 5667 E
— id. 9-43 ..... 5673 A
— id. 9-43 ..... 5681 A
— id. 10-43 5692
— id. 10-43 ..... 5696 B
— id. 10-43 ..... 5704 B
— id. 10-43 ..... 5715 A
— id. 10-43 ..... 5723 A
Besmettelijke ziekten, verpl. inenting, 5-44 .. 5948 A

Verzekeringswezen:

Verhooging bedr.. 8-43 5634 A
Organisatie, 8-43 5650
Verz. kleine zelfstandigen, 3-44 ..... 5877 G

Volksdienst:

Verslag 1942-'43, 8-43 .... 5620 A
Luchtaanv. A'dam, 8-43 5640 B
Luchtaanv. Nijmegen, 3-44 ..... 5859 A
— id., 3-44 ..... 5882 A

Volksgezondheid:

Artsen concentratiekamp, 7-43 ..... 5587 A
Zwitserland stuurt gecondens. melk v. Utr. kinderen, 7-43 ..... 5593 A
Artsen, aanb. verontschuldigingen, 7-43 .... 5600 B
Medisch Front, landdag, 9-43 ..... 5667 E
Tandheelk. verz.: 8000 pat. p. arts, 10-43 5697
Tuberculosebestr.: J. van Zutphen 80 jr., 10-43 .. 5697 A
Gesl.ziekten, bestr., 10-43 5704 B
Publ. vrouwen toez., 10-43 ..... 5704 B
Opname A'damsche Ziekenh., 12-43 ..... 5789 A
Overz. overheidsmaatr. 1942, 12-43 ..... 5789 A
Insuline v. diabetici, 12-43 ..... 5789 A
Kosten Ziekenf. besl. '42, 1-44 ..... 5820 A
Tandheelk. verz., reg., 2-44 ..... 5837 A
Tandheelk. verz. bijbet. v. prothese, 3-44 ..... 5891 A
Dr. F. O. Bruyning overl., 3-44 ..... 5891 A
Geschenk Vaticaan zieke kinderen, 5-44 ..... 5956 A
Gezondheidstoestand '42, 6-44 ..... 5988 A
Vorming chirurg. ploegen Roode Kruis, 6-44 5996 A

Werkloosheid:

Bijslag leden N.A.F., 7-43 5593 A
Extra-uitk. leden N.A.F. vervallen, 8-43 ..... 5620 A
Steunr. kl. zelfstandigen, 8-43 ..... 5640 B
Kerstuitk. a. ondersteunden, 12-43 ..... 5789 A

Wetgeving:

Kinderbijsl. verruimd, 9-43 ..... 5657 A
Ziekenfondsbesl., 9-43 5668
Ziekengeld, uitk., 9-43 .. 5673 A
Duitschers, soc. verz., 10-43 ..... 5691 A
Ziektewet, premieverh., 10-43 ..... 5691 A
— Aanvulling, 10-43 .... 5691 A
Huispersoneel vrije middag, 11-43 ..... 5723 A
Ongev.wet herz. contr., 11-43 ..... 5740 A
Ziektewet-Kraamgeldregeling, 11-43 ..... 5740 A
Ziekenfondsbesl. Uitk. b. overlijden, 12-43 ..... 5763 A

Winterhulp:

Toezicht, 8-43 ..... 5649 A
Jaarversl. 1942-'43, 10-43 5696 B

SPORT:

Elfstedentocht, te voet, 7-43 ..... 5594 A
Ned. arb. in D'land, voetbal, 7-43 ..... 5594 A
H-wedstr. Rijswijk, 9-43 5658
Kessler, dr. J. H. H., overl., 9-43 ..... 5669 A
Blankers-Koen, mevr., wereldrec. verspr., 9-43 5673 A
Sportbeoef. Ned., 11-43 5749 A
Paardensport 1943, 1-44 .. 5819 A
IJsfeest N.J.S. en Hitl. Jugend, 3-44 ..... 5869 A
Ir. Paulen, voorz. N.A.U., 3-44 ..... 5875 A
Demonstratie Medau Schule, 4-44 ..... 5916 A
Kolfbaan A'dam, 6-44 .. 5971 A
Verboden water pleiziervaartuigen, 6-44 .. 5995 A

VERKEER:

Algemeen:

Fin. regeling van het D'sche reisverk. naar Nederland, 4-44 ..... 5915 A
Onbevoegd in- en uitreizen, 5-44 ..... 5956 A

Luchtvaart:

K.L.M. zetelverplaatsing, 10-43 5698
— Lijn Curaçao, Cuba, U.S.A., 11-43 ..... 5723 A
W.A. luchtvaartschool geopend, 4-44 ..... 5899 A

Post, Telef., Telegr.:

Postzegels, uitgifte nwe, 7-43 ..... 5594 A
Reorg. P.T.T., 8-43 ..... 5619 A
Insulinde, verb., 8-43 .. 5636 A
Legioenzegels, opbr., 10-43 ..... 5698 A
Gelukstelegrammen, etc. afgeschaft, 11-43 ..... 5723 A
Beperking telefoonverk., 11-43 ..... 5741 A
75 jaar postwisselverk. m. D'land, 12-43 ..... 5764 A
Verz. aanget. stukken, 12-43 ..... 5780 A
Overval postkant. Sittard, 12-43 ..... 5789 A
Bep. briefverk. uit D.-land, 1-44 ..... 5811 A
Aanget. stukken, 1-44 .. 5811 A
Beperking tel. oproepen, 2-44 ..... 5829 A
Jaarcijfers 1943, 3-44 .... 5858 C
Aanslag postkant. Rotterdam, 3-44 5861
Bep. interloc. telef., 3-44 5869 A
Huis-aan-huis-bestelling gestaakt, 4-44 ..... 5901 A
Beperking postdienst, 5-44 ..... 5932 A
Beperking telefoonverkeer, 5-44 ..... 5938 A
Beperking telef. verkeer m. Duitschland, 4-44 .. 5908 A
Telefon. door en voor derden verboden, 5-44 5948 A
Onderscheiding ir. v. d. Vegte, 6-44 ..... 5987 A
Beperking telefoonverkeer, 6-44 ..... 5988 A
— idem, 6-44 ..... 5995 A

Scheepvaart:

Sleepb.kap. door Führer ondersch., 8-43 ..... 5633 A
Luchtaanv. Zeeuwsche veerb., 9-43 5658
Zeehavenproblemen, 9-43 5671 A
Verboden gebied vaart., 9-43 ..... 5673 A
— id., 9-43 ..... 5681 A
In- en uitladen verord., 10-43 ..... 5697 A
11-43 ..... 5746 B
Bemanning binnenvaart. sch., 11-43 ..... 5723 A
Binnenscheepv., overz., Nieuwe waterweg 75 jr., 11-43 ..... 5756 A
Monstering, via Seemansamt, 4-44 ..... 5901 A
Scheepsbouwopdrachten in de V.S., 5-44 ..... 5958 E

Spoorwegen:

Diefstallen, 8-43 ..... 5633 A
In- en uitladen verord., 10-43 ..... 5697 A
Diefstallen, 10-43 ..... 5704 B
100 jr. A'dam-Utrecht, 12-43 ..... 5764 A
Voor en achter in- en uitstappen, 6-44 ..... 5988 A

Tourisme:

A.N.W.B., jaarversl. '42, 7-43 ..... 5594 A
Jeugdherbergwezen, toezicht, 7-43 ..... 5601 A
Ned. Jeugdherb. Centr.; plannen, 11-43 ..... 5735 B
Vreemdelingenverk. '43, 6-44 ..... 5972 A
Verboden water pleiziervaartuigen, 6-44 .. 5995 A

Wegverkeer:

Trouwpartijen, vereenv., 10-43 5698
Benzine niet voor particulieren, 11-43 ..... 5723 A
Korte ritten tramverkeer A'dam en Den Haag opgeheven, 11-43 ..... 5749 A
Meubeltransport, vergunningstelsel, 12-43 ..... 5764 A
Tramverk. op Zondag te A'dam opgeheven, 12-43 5771 A
Intern. contact, 9-43 5658
Omnibussen op Zondag te A'dam, 12-43 ..... 5789 A
Verpl. aang. motorrijtuigen, 12-43 ..... 5789 A
Verwijdering vluchtheuvels, 1-44 ..... 5820 A
Opstaan v. ouderen in A'damsche tram, 2-44 5829 A
Opr. Centr. Ned. Motorvoertuigenbedr., 4-44 5907 A
Wijziging max. snelheid, 6-44 ..... 5972 A
Meubeltransport, reg. loc. verk., 6-44 ..... 5995 A

VISSCHERIJ:

Paling, levensgew., 7-43 5599 A
Achteruitgang sedert '18, 8-43 ..... 5633 A
Scheldevisschers, 9-43 .. 5681 A
Vischboekjes, 10-43 .... 5706 A
Wolhandkrabben, 11-43 5741 A
Beperking vischgebied, 4-44 ..... 5916 A

VOLK EN BODEM:

Openl. museum, Arnhem, 7-43 .....5614a
Ned. Taal en Volkscultuur, Inst., 8-43 ..... 5626 A
Terpen, bescherming, 9-43 5658
Friesche bijbel, 9-43 .... 5682 A
Dr. Holwerda 70 jr., 12-43 ..... 5771 A
Spadehuis Frank. werkgemeensch. geop., 1-44 5811 A
Opgr. Drenthe, 2-44 .... 5837 A
Collectie Ubagh, 2-44 .. 5854 A
Wrak in N.O.-polder gev., 3-44 ..... 5861 A
Orchideeën bescherm., 3-44 ..... 5874 A
Windmolens, toenemend aantal, 4-44 ..... 5927 A

WEERMACHT:

Algemeen:

Mil. strafkamer Haagsche rechtb. opgeh., 10-43 ..... 5706 A
Rangen luchtwapen, 12-43 ..... 5781 A
Invasie, mogel. gevolgen, 2-44 ..... 5828 A
— id., 2-44 ..... 5836 A
Heldengedenkd. Grebbeberg, 3-44 ..... 5883 B

Christiansen:

Inspectiereis, '43 ..... 5589 A
—, N.S. Fliegerkorps, ontheven leiding, 9-43 5625 A

Duitsche verdediging:

Rundstedt, Gener.-veldmaarschalk v., bezoek, 7-43 ..... 5600 B
Bezettingsschadereg., 9-43 ..... 5668 B
Kustverd.maatr., 9-43 .. 5668 B
— Uitbr. verb. gebied vaartuigen, 9-43 ..... 5673 A
—, id. 9-43 ..... 5681 A
— Scheldevisscherij, 9-43 ..... 5681 A
Rauter, rede Landstorm, 10-43 5707
Kinderverzorging, 11-43 5722 A
Tentoonstelling „Soldaten am Atlantikwall", 11-43 ..... 5722 A
Frontboekhandel, 12-43 .. 5764 A
Rauter, rede Landstorm, 12-43 ..... 5780 A
Bezoek Rommel, 1-44 .. 5799 A
Evacuatiemaatr., 2-44 .. 5854 A
Rundstedt, v., inspectie, 3-44 ..... 5874 A
Rommel, inspectie, 4-44 5901 A
Inundatiemaatregelen, 4-44 ..... 5924 A
Zeeland „Sperrgebiet", 5-44 ..... 5930 A
Zuid-Holland, uitbreiding verboden gebied, 5-44 ..... 5938 A
Uitzonderingstoestand bij invasie, 5-44 ..... 5946 A
Duitsche Roode Kruiszusters beëedigd, 5-44 .. 5948 A
Geneesk. behand. leden Duitsche weerm., 5-44 5956 A
Tewerkstelling bevolking R'dam, 6-44 ..... 5970 A
Ondersteuning krijgsgevangenen en onderdanen vijandel. staten verboden, 6-44 ..... 5972 A
Deutsche Theater; spec. weermachtsvoorstellingen, 6-44 ..... 5987 A
Verboden wateren v. pleiziervaartuigen, 6-44 5995 A

Krijgsgevangenschap:

Korps motordienst en 13de, 14de, 15de, 16de, 17de en 18de R. I., 7-43 5589 A
Infant., Huzaren, Wielrijders en Zeemacht opger., 7-43 ..... 5592 B
Veldart., luchtvaart en spec. afd. oproep, 7-43 5600 B
Wielrijders, artill., spec. afd., laatste opr., 7-43 5607 A
Koloniale reserve, 8-43 5625 A
Briefpakjes, verzending, 8-43 ..... 5633 A
Toez. pakketten, 11-43 5722 A
Aalmoezeniers, 1-44 .... 5806 B
Wegens moedig gedrag vrijgelaten, 4-44 5917
Ondersteuning krijgsgev. verboden, 6-44 ..... 5972 A
Toezending pakketten, 6-44 ..... 5996 A

Landstorm:

Oprichting, beëed. 10-43 5707
Beëed. nwe formaties: regimenten „Gen. Seyffardt" en „De Ruyter", 12-43 ..... 5780 A
Dienstt.jd verl., 2-44 .. 5844 A
Beëediging, 4-44 ..... 5925 A

Landwacht:

Opleidingstijd verl. t. 4 mnd., 7-43 ..... 5600 B
Vrijstelling tewerkst. in D'land, 7-43 ..... 5607 A
Beëediging, 8-43 ..... 5617 A

N.S.K.K.:

Rijkscommissaris, bezoek, 8-43 ..... 5625 A
Bezoek Mussert, Ritterbusch, 2-44 ..... 5837 A

Rauter:

Rede Landwacht, 8-43 .. 5617 A
—, Beëed. H-vrijw., 9-43 5681 A
Rede Landstorm, 10-43 5707
id. 12-43 ..... 5780 A
Bezoek Arbeidsfront, 4-44 ..... 5898 A
Huldiging Tsjerkassystrijders, 4-44 ..... 5916 A

Vloot:

Lot sedert Mei '40, 1-44 5797 A

Vrijwilligers Oostfront:

Vertrek, 7-43 ..... 5589 A
Vrijstelling v. arbeidsinzet, 7-43 ..... 5592 A
Exel, v., ondersch., 8-43 5641 A
Vertrek, 10-43 ..... 5691 A
Vertrek, 11-43 ..... 5734 B
Vertrek, 11-43 ..... 5749 A
Vertrek, 1-44 ..... 5812 A
P.K.man Kuyper gesn., 2-44 ..... 5844 A
Ned. prop. comp., 2-44 .. 5844 A
Wiking-div. b. Tsjerkassy bevr., 2-44 ..... 5849 A
Comm. brig. „Nederland" ondersch., 2-44 5861 A
Ned. verpleegsters n. D'land, 3-44 ..... 5891 A
Vertrek, 4-44 ..... 5901 A
Huldiging Tsjerkassystrijders, rede's Rauter, Mussert en dr.

Seyss-Inquart, 4-44 .. 5916 A
Dr. J. B. v. Heutsz onderscheiden, 5-44 ..... 5955 A
Frontzorgcollecte, opbrengst, 6-44 ..... 5979 A
Comm. ᛋᛋ-brigade Nederland onderscheiden, 6-44 ..... 5988 A

WETENSCHAPPEN:
Geschiedenis:
Japikse, dr. N., overl., 3-44 ..... 5883 B
Wijsbegeerte:
Bierens de Haan, dr. J. D., overl., 10-43 ..... 5692 A
Wijnaendts Francken, dr. C. J., overl., 4-44 .. 5911 E
Hessing, prof. J., overleden, 4-44 ..... 5927 A
Prof. dr. Goedewaagen over Ned.-Duitsche wijsgeerige betrekkingen, 5-44 ..... 5960 A

NOORWEGEN

BINNENLAND:
Wetgeving, herz., 10-43 .. 5708 C
Ontploffingsramp Bergen, 4-44 ..... 5927 F
BUITENLAND:
Europ. pos., 9-43 ..... 5681 C
Sovjet-Unie, verlangens, 5-44 ..... 5949 C
EMIGRANTENREGEERING:
Overeenkomst met Sovjet-Unie en Geallieerden, 5-44 ..... 5955 D
Overeenk. m. Engeland; verkl. Eden, 6-44 .... 5965 A
KUNST, KULTUUR:
E. Munch overl., 2-44 .. 5846 G
ONDERWIJS:
Oslosche studenten in arrest, 12-43 ..... 5766 F
QUISLING:
Bezoek a. Hitler, 2-44 .. 5830 C
Protest Sovjet-aanspr., 5-44 ..... 5957 E
VERKEER:
Benzine niet voor particulieren, 11-43 ..... 5723 A
WEERMACHT:
Officieren krijgsgevangen, Förer-garde, Germ. ᛋᛋ inged., 8-43 .. 5643 B

P

PALESTINA

H. Grafkerk geopend v. niet-Christenen, 3-44 .. 5863 A
Bomaanslagen, 3-44 .... 5893 B

PARAGUAY

Gen. Morinigo president, 8-43 ..... 5644 A
Munthervorming, 10-43 .. 5700 F

PERS

Journalistencongres, Weenen, 7-43 ..... 5603 A
1e berichtgeving invasie, 6-44 ..... 5989 A

PERU

Grensgeschil m. Ecuador bijgelegd, 6-44 ..... 5964 B

PHILIPPIJNEN

Onafh. uitger., 10-43 .... 5708 A
Japan verdrag, 10-43 .... 5708 A
Laurel, dr. J. de, biogr., 11-43 ..... 5738 A

POLEN

ALGEMEEN:
Katyn, massagraven, identificatie lijken, 7-43 5597
— Dtsch. Witb., 11-43 .. 5751 A
— D'sche verkl., 2-44 .. 5839
Kol. Beck overleden, 6-44 5982 C
EMIGR.-REGEERING:
Mikolajczyk, min.-president ben., 7-43 ..... 5596 F
Sikorski, omgekom., 7-43 5596 F
Emigr.reg. te Moskou, 2-44 ..... 5846 C
BUITENLAND:
Grenzen m. d. Sovjet-Unie, 1-44 ..... 5805 D
— Poolsch antw., 1-44 .. 5813 C
— Poolsche verkl. verw. d. Sovjet-Unie, 1-44 .. 5814
— Bem. voorstel Ver. Staten afgewezen, 2-44 5830 F
— Curzongrens afgew., 3-44 ..... 5862 D
— Antw. Stalin, 3-44 .. 5877 A

PORTORICO

Onafh.h. streven, 8-43 .. 5643 H

PORTUGAL

Stakingen, 8-43 ..... 5628 A
Voorzorgsmaatr., 9-43 .. 5659 E
Azoren, Engelsche steunp., 10-43 ..... 5705 A
Geall. graanlev. gestaakt; brooddistributie, 3-44 ..... 5871 G
Engeland eischt stopz. leveringen a. D'land, — afw. antwoord, 5-44 .. 5934 B
— Wolframuitvoer n. D'land gestaakt, 6-44 .. 5981 G
Achtjarenplan industrie, 6-44 ..... 5981 G

R

RELIGIE

Orthodox Russ. Kerk, 7-43 ..... 5603 G
— Sergius metrop. Moskou, 9-43 ..... 5677 D
— Sergius overl., 5-44 .. 5958 B
— Alexei metrop. Moskou, 6-44 ..... 5967 K
R.K. Kerk, encycl. Paus Pius XII, 7-43 ..... 5603 G
— Bisschopsconf. Fulda, 8-43 ..... 5653 B
— Subs. D'land, 9-43 .. 5660 B
— College v. Kardinalen, 12-43 ..... 5783 A
— H. Grafk. geopend v. niet-Christenen, 3-44 .. 5863 A
— Houding t.a.v. communisme, 3-44 ..... 5866 C
— encycl. Paus Pius XII, 4-44 ..... 5927 E
— Verkiezing vic. gen. Jezuïeten, 5-44 ..... 5932 D

RHODESIE

Koperprod., 8-43 ..... 5643 G

ROEMENIE

BINNENLAND:
Petroleumprod., 1-44 .. 5805 E
Positie i.v.m. Sovjet-opmarsch, 3-44 ..... 5893 D
BUITENLAND:
Italië (rep.) erkend, 10-43 ..... 5693 A
Waarschuw. Ver. Staten, 12-43 ..... 5774 A
Argentinië, dipl. betr. verbr., 2-44 ..... 5837 B
Sovjet-Unie; verklaring Molotof, 4-44 ..... 5903 E
JUSTITIE:
Verscherpte ordemaatr., 4-44 ..... 5911 B
REGEERING:
Kabinet Antonescu:
Mutatie, 10-43 ..... 5700 C
Mutatie, 4-44 ..... 5903 E
Mutatie, 5-44 ..... 5934 D
WEERMACHT:
Kinderen v. frontstrijders, 7-43 ..... 5603 E
Reserves opgeroepen, 3-44 ..... 5893 D
Dagorder Antonescu, 4-44 ..... 5918 E

S

SAN MARINO

Regeeringswisseling, 8-43 5634 C

SAN SALVADOR

Revolution. beweging, 4-44 ..... 5911 C
Pres. Martinez vervangen d. Menendez, 5-44 5949 D
Nieuw Kabinet, 5-44 .... 5949 D

SAOEDI-ARABIE

Ibn Saoed, biograf., 8-43 5648 A
Ver. Staten olieovereenkomst, 2-44 ..... 5846 E

SERVIE

Moordaanslag Serajewo 1914, 7-43 ..... 5610 F
Min.-pres. Neditsj, biografie, 8-43 ..... 5640 A
— Bezoek a. Hitler, 9-43 5677

SLOWAKIJE

Italië (rep.) erkend, 10-43 ..... 5693 A
Tuka; prof. dr., biogr., 1-44 ..... 5818 A
Vijfjarig bestaan, 3-44 .. 5885 D
Tiso en Tuka door Führer ontvangen, 5-44 5948 D

SOVJET-UNIE

BINNENLAND:
Opstand Kaukasus, 8-43 5641 C
Nieuw Volkslied; „Internationale" verouderd, 12-43 ..... 5791 D
Grondwetsherz., 2-44 .... 5838 C
— Rede Molotof, 2-44 .. 5838 C
BUITENLAND:
Vrij Duitschland, Comité opger., 8-43 ..... 5627 A
Egypte herst. dipl. betr., 9-43 ..... 5672 E
Engeland, verhoud., 9-43 5682 C
Frankrijk, dipl. betr. em.reg., 10-43 ..... 5700 E
Turkestan, terugtocht, 10-43 ..... 5707 G
Geallieerde conferentie Moskou, 11-43 ..... 5734 A
Gelukwensch Ned. em. reg., 11-43 ..... 5743 E
Conf. Teheran, 12-43 .. 5773 C
Joegoslav em.gr. reg. te Moskou, 12-43 ..... 5773 D
Verdrag m. voorm. Tsj.-Slovakije, 12-43 ..... 5783 B
Grenzen m. Polen, 1-44 5805 D
Griekenl. Prof. Evolos benoemd, 1-44 ..... 5812 F
Poolsche grenskwestie, Poolsch antw., 1-44 .. 5813 C
Poolsche verkl. verworpen, 1-44 5814
Ver. Staten, handelsov.-eenk., 1-44 ..... 5814 A
Poolsche grenskwestie, bemidd. V. St. afgew., 2-44 ..... 5830 F
Poolsche em.reg. te Moskou, 2-44 ..... 5846 C
Finland, wapenstilst.-voorw., 3-44 ..... 5862 A
Poolsche grenskwestie, Curzonl. afgew., 3-44 .. 5862 D
Finland, wapenstilst.-voorw., 3-44 ..... 5870 A
Zweedsch protest i.z. luchtaanv. Stockh. afgewezen, 3-44 ..... 5871 A
Poolsche grenskwestie; antw. Stalin, 3-44 .. 5877 A
Finland, wapenstilst.-voorw. verw., 3-44 .. 5884 A
— Antw. a. d. Sovjet-Unie, 3-44 ..... 5887 A
— Verkl. Sovj. Unie, 3-44 5887 A
China (Tsjoengking) grensincident, 4-44 .. 5901 B
Japan, Visscherijverdr. gesl. 4-44 ..... 5903 D
Roemenië; Verklaring Molotof, 4-44 ..... 5903 E
Griekenl.; dipl. betr. m. emigr. reg. verbroken, 4-44 ..... 5910 C
Finland; vredesonderh. gestaakt, 4-44 ..... 5925 B
Italië (Koninkr.); econ. onderhandelingen, 4-44 5925 E
Noorwegen, verlangens t.a.v., 5-44 ..... 5949 C
Naoorlogsplannen met Duitsche weerm., 5-44 5955 B
Conferentie Teheran, Kieler Kanaal, 5-44 .... 5956 B
Overeenkomst Noorsche emigranten, 5-44 ..... 5955 D
Protest van Quisling tegen Sovjet-eischen t. a. v. Noorwegen, 5-44 .. 5957 E
Engelsche leveranties, 5-44 ..... 5958 B
Balkan; unie v. soc. Sovjetrepublieken, 5-44 .. 5966 C
Ver. St.; handelsbespr. afgebroken, 6-44 .... 5973 D
DIPLOMATIE:
Engeland, Maiski afgetr., Goesew ben., 8-43 5628
Corps dipl. n. Moskou, 8-43 ..... 5635 E
Ver. Staten, Litwinof afgetr., Gromyko ben., 8-43 ..... 5641 C
Italië (koninkr.) dipl. erkenning, 3-44 ..... 5885 B
IJsland; Sovjetgezant aangekomen, 3-44 .... 5886 B
Italië (Koninkr.); prof. Kostilew benoemd tot dipl. vert., 4-44 ..... 5911 A
HANDEL, NIJVERHEID:
Kapt. Kravtsjenko legt functie i. d. Sovjet-Russ. inkoop-comm. i. d. Ver. Stat. neer, 4-44 5918 F
Petroleumwinning, 5-44 5958 E
Ver. Staten; handelsbespr. afgebroken, 6-44 .. 5973 D

OEKRAINE:
Nwe regeering, 2-44 5839
REGEERING:
Volkscommissarissen:
Buitenl. Zaken; Maiski pl.v. volkscomm., 8-43 5628
Mutaties, 2-44 ..... 5838 C
Volkscommissaris v. Wit-Roethenië, 4-44 ..... 5903 F
RELIGIE:
Sergius metrop. Moskou, 9-43 ..... 5677 D
Raad v. kerk. aangel., 10-43 ..... 5700 E
Sergius overleden, 5-44 5958 B
Alexei metrop. Moskou, 6-44 ..... 5967 K

STALIN:
Geheim bevel, 8-43 ..... 5627 A
Levensloop, 11-43 ..... 5743 E
Conf. Teheran, 12-43 .... 5773 C
Meirede; 2e front geëischt, 5-44 ..... 5940 B
WEERMACHT:
Stalin, geh. bevel, 8-43 5627 A
Rangen luchtwapen, 12-43 ..... 5781 A
Sjoekov pl.verv. opperbev., 2-44 ..... 5855 D
Ital. vloot uitgel., 3-44 5871 B
Mutatie leiding, 3-44 .. 5877 A
Ital. soldaten in dienst, 4-44 ..... 5911 A
Gen. Watoetin overl., 4-44 ..... 5918 F
WIT-ROETHENIË:
Volkscommissaris ben., 4-44 ..... 5903 F

SPANJE

BINNENLAND:
Monarchisme, 8-43 ..... 5652 E
Zevenj. bewind Franco, 10-43 ..... 5692 B
Reorg. Falanx, 12-43 .. 5790 C
Besluiten ministerr., 3-44 5871
BUITENLAND:
Engeland, dipl. bespr., 8-43 ..... 5652 E
Verh. tot Engeland, 1-44 5822 B
Verslechtering betr. m. geallieerden, olieëmbargo, 2-44 ..... 5830 G
Handh. neutr., 2-44 .... 5839 A
Olieëmbargo ver., 2-44 5855 H
Overz. buitenl. pol., rede Arrese, 3-44 .... 5877 B
Engeland; protest te Madrid i.z. in beslag genomen petroleum, 4-44 5917 B
Acc. m. geall. t.a.v. export n. D'land; uitl. Ital. oorlogsschepen, 5-44 ..... 5942 B
D'land: wolframexport beperkt, Consul. Tanger gesloten, 5-44 .... 5942 B
Ver. Staten: Petroleumembargo opgeh., 5-44 5942 B
Grens Spaansch- en Fransch-Marokko gesloten, 6-44 ..... 5982 H
FINANCIEN:
Tabaks- en lucif.monopolie, 1-44 ..... 5822 B
JUSTITIE:
Amnestie, 12-43 ..... 5790 C
idem, 3-44 ..... 5871 H
Spionnen veroordeeld, 6-44 ..... 5981 F
PERSWEZEN:
Grooter persvrijheid, 12-43 ..... 5790 C
REGEERING:
Arrese, biogr., 1-44 .... 5802 A
Jordana, verkl. buitenl. pol., 2-44 ..... 5830 G

Arrese, verkl. buitenl. pol., 3-44 ..... 5877 B
WEERMACHT:
Dienstplicht, voorl. wet, 7-43 ..... 5595 A

SPECIALE PAGINA'S

Bevolking Ned. '43, 10-43 5703 A
Bevolking: Zielental en welvaart, 8-43 ..... 5623 A
— Verdeeling n. leeftijden, 2-44 ..... 5809 A
Bloembollenhandel, overzicht, 6-44 ..... 5993 A
Duitschland en Europa, 12-43 ..... 5761 A
Europ. literatuurgeschiedenis, 5-44 ..... 5953 A
Geneeskunde: Kinderverlamming, 9-43 ..... 5647 A
Leenbanken, hist. overzicht, 4-44 ..... 5897 A
Luchtoorlog, gegevens, 5-44 ..... 5937 A
Mussert 50 jaar, 5-44 .... 5945 A
Nationale Plan, 3-44 .. 5873 A
Paling, levensgewoonten, 7-43 ..... 5599 A
Phosphorbommen, 11-43 5753 A
Rijkscommissariaat 4 jr.; uiteenzetting dr. Seyss-Inquart, 6-44 ..... 5969 A
Vergeldingswapen „V 1"; omschrijving 1e optreden, 6-44 ..... 5985 A
Volkstuinwezen, 11-43 .. 5745 A
Wetb. v. Strafr., aanvulling Nederland, 7-43 .. 5591 A
Woningen, levensduur, 3-44 ..... 5889 A
Zuiderzeevisschersbev., industrie t. b., 6-44 .. 5977 A

SPORT

Overzicht sportbeoef. Nederl., 11-43 ..... 5749 A
Aljechin krankz., 12-43 5771 A
Aljechin niet krankz., 1-44 ..... 5814 E
Athletiekwereldrecords, 1-44 ..... 5815 C
Harbig gesneuveld, 4-44 5900 A
Intern. Olymp. Com. 50 j. bestaan, 6-44 ..... 5988 B

SYRIE

Pres. Sjoekri el Koewetli gek., 8-43 ..... 5644 F

T

TANGER

Duitsch consulaat gesloten, 5-44 ..... 5942 B

THAILAND

Japan geeft provincies terug, 7-43 ..... 5604 C

TIBET

Tasji Lama; troonsbestijging, 6-44 ..... 5967 H

TSJECHO-SLOWAKIJE (VOORM.)

Verdrag m. Sovjet-Unie, 12-43 ..... 5783 B

TURKIJE

BINNENLAND:
20-j. bestaan repl., 11-43 5725 E
Aardbeving, 11-43 ..... 5757 G
— id., 2-44 ..... 5839 B
BUITENLAND:
Ital. amb. Bastianini benoemd, 8-43 ..... 5634 B
— Rocco ben.. 9-43 ..... 5659 C
Conf. Menemencioglu-Eden, 11-43 ..... 5735 H
Papen v., n. Berlijn, 11-43 ..... 5743 D
Buitenl. pol., 11-43 .... 5751 D
Papen v. n. Ankara terug, 12-43 ..... 5766 G
Conf. Inönü, Churchill, Roosevelt, 12-43 ..... 5773 E
Buitenl. pol. ongew., 12-43 ..... 5773 E
Geall. wapenlev. gestaakt; olieembargo, 3-44 ..... 5871 E
Duitschl. handelsverdr. hern., 3-44 ..... 5871 E
Engeland; handelsbetr. verbroken; Britsche militairen verlaten het land, 3-44 ..... 5877 D
Comment. afstand Ital. vloot a. d. Sovj. Unie, 3-44 ..... 5877 D
Engeland; Orbay afgetr., 3-44 ..... 5877 D
Engeland; Unaydin benoemd, 3-44 ..... 5885 E
Ver. Staten; leen- en pachtleveringen gestaakt, 4-44 ..... 5903 G
Engeland en Ver. Staten verlangen stopzetting handelsverkeer met Duitschland, 4-44 .... 5917 B
Duitschland; chroomleveringen gestaakt, 4-44 5925 C
Duitschland, handelsbetrekkingen; verkl. Menemencioglue, 5-44 .. 5934 A
Intern. toestand; verkl. Menemencioglue, 5-44 .. 5940 C
Ver. Staten; petroleumconcessies geweigerd, 5-44 ..... 5940 C
REGEERING:
Kabinet Saracioglue:
Min. v. oorlog overl., 11-43 ..... 5751 D
Menemencioglue afgetr., 6-44 ..... 5989 C
VERKEER:
Uitbr. spoorwegn., 9-43 5660 C
Motoriseering, 6-44 .... 5998 D
WEERMACHT:
Mut. leiding, 1-44 ..... 5814 B
Maatr. t. landingen, 6-44 5967, I

V

VATICAAN

ALGEMEEN:
Uitbr. paus. paleisw., 2-44 ..... 5839 C
Bevolking verdrievoudigd, 4-44 ..... 5927 B
BUITENLAND:
Duitschl. verh. t., 9-43 5683 E
DIPLOMATIE:
Ital. ambass. graaf Ciano afgetr., 8-43 5616
—, Riggo, B., ben., 8-43 5626 B
PAUS PIUS XII:
Engelsche gezant audiëntie geweigerd wegens luchtaanv., 7-43 ..... 5595 F
Encycl. „Mystici corporis Christi", 7-43 .... 5603 G
Protest bomaanv. Rome, 7-43 ..... 5610 E
Radiotoespraak, 9-43 .. 5659 D
Positie, 10-43 ..... 5699 D
Kerstboodschap, 12-43 .. 5790 B
Protest bomaanv. Castel Guandolfo, 2-44 ..... 5846 D
Protest bombardement Monte Cassino, 3-44 .. 5871 I
Encycl. „Orientalis ecclesiae decus", 4-44 .. 5927 E
Geschenk Ned. zieke kinderen, 5-44 ..... 5956 A
ROME:
Basiliek San Lorenzo gebombardeerd, 7-43 5605

VEETEELT

Mond- en klauwz. bestr. Nederl., 10-43 ..... 5706 A
Europ. veestapel en vleeschverbr., 3-44 .... 5894 D

VERDRAGEN

Zweden-Duitschl.: transitoaccoord, 8-43 ..... 5628 B
Nederl.-Denem. handelsovereenk., 8-43 ..... 5632 B
Nederl.-Ital. betalingsovereenk., 8-43 ..... 5649 A
Bulg.-Duitsch justitioneelverdr., 8-43 ..... 5651 E
Arg.-Chili, overeenk., 8-43 ..... 5652 D
Kroat.-Ital. verdr. opgezegd, 9-43 ..... 5667 C
Nederl.-België, handelsverdr., 9-43 ..... 5673 A
Driemogendhedenpact 3e verj.d., 10-43 ..... 5692 C
Japan - Philippijnen, 10-43 ..... 5708 A
Nederl.-België, handelsverdr., 11-43 ..... 5733 A
Bondgenootschap D'land, Italië, Japan, 2e verj., 12-43 ..... 5772 B
Sovjet-Unie—Tsjecho-Slovakije, 12-43 ..... 5783 B
Nederl.-Hongarije, handelsovereenk., 1-44 .. 5802 B
Sovjet-Unie—Ver. Staten, handelsverdr., 1-44 .... 5814 A
Nederl.-België, tolunie, 2-44 ..... 5836 A
D'land-Turkije, handelsverdr., 3-44 ..... 5871 E
Sovj.-Unie—Japan; visscherijverdrag, 4-44 .. 5903 D
Engeland—Ver. Staten; valutaovereenkomst, 4-44 ..... 5927 G
Noorwegen, Ver. Staten, Engeland, Sovj. Unie; burg. overeenk., 5-44 .. 5955 D

VER. STATEN

ARBEIDSINZET:
Arbeidsdienstpl. vrouwen, 7-43 ..... 5597 A
Arbeidsdienstplicht, 1-44 5806 C
— Verzet A. F. L., 1-44 5823 D
BEVOLKING:
Opgave, 4-44 ..... 5903 H
Naturalisatie, toen. aantal, 6-44 ..... 5967 A
BUITENLAND:
Birma: oorlogsverkl. v., 8-43 ..... 5620 E
Argentinië, econ. pressie, 8-43 ..... 5628 F
Sovjet-Unie, Litwinof afgetr., Gromyko ben., 8-43 ..... 5641 C
Portorico, verz. onafh., 9-43 ..... 5643 H
Argentinië, buitengesl. Pacht- en leenw., 9-43 5683 B
Oorlogsverkl. Vrij Indië, 11-43 ..... 5723 B
Conf. Cairo, 12-43 ..... 5765 B
Conf. Teheran, 12-43 .... 5773 C
Conf. Cairo, Inönü, 12-43 5773 E
Waarsch. a. Bulgarije, Hongarije, Roemenië, 12-43 ..... 5774 A
Wijz. leen- en pachtwet, 1-44 ..... 5798 A
Sovjet-Unie, handelsov.-eenk., 1-44 ..... 5814 A
Bolivia, Nwe reg. niet erkend; verkl. Hull, 2-44 ..... 5830 A
Spanje; olieembargo, 2-44 5830 G
Finland; ult. eisch, 2-44 5845 C
Saoedi-Arabië, olieovereenk., 2-44 ..... 5846 E
Spanje; olieembargo verl., 2-44 ..... 5855 H
Argentinië, dipl. betr. verbroken, 3-44 ..... 5869 B
Eire, voorstel tot verbr. dipl. betr. m. D'land afgewezen, 3-44 ..... 5875 D
Sovjet-Unie, verzoek om inlichtingen i.z. erkenning reg. Badoglio, 3-44 ..... 5885 B
Overzicht standpunt der Ver. Staten, 3-44 .... 5893 C
Turkije, leen- en pachtwetleveringen gestaakt 4-44 ..... 5903 G
C. Hull waarschuwt neutrale landen; overz. buitenl. pol., 4-44 .... 5910 E
Zweden; stopzetting handelsverkeer met D'land geëischt, 4-44 5917 B
Turkije; stopzetting handelsverk. m. D'land geëischt, 4-44 ..... 5917 B
Turkije; chroomleveringen a. D'land gestaakt, 4-44 ..... 5925 C
Zweden; nota t.a.v. handelsverk. met D'land, afgewezen, 4-44 ..... 5925 D
Engeland; valutaovereenkomst, 4-44 ..... 5927 G
Confer. van Teheran Kielerkanaal, 5-44 .... 5956 B
Sovjet-Unie; handelsbespr. afgebroken, 6-44 .. 5973 D
Finland; zwarte lijst, 6-44 5982 G
Finland; gezant uitgewezen, 6-44 ..... 5989 E
DISTRIBUTIE:
Levensmidd.voorz., nieuwe gevolmachtigde 7-43 5597 A

ECONOMIE, FINANCIEN:

Argentinië. econ. pressie, 8-43 ..... 5628 F
—, Pacht- en leenw., 9-43 5683 B
Overz. leveringen Leen- en Pachtwet, 12-43 .. 5774 A
Wijz. leen- en pachtwet, 1-44 ..... 5798 A
Vanderbilt, W., overl., 1-44 ..... 5814 C
Begrooting 1944-'45, 1-44 5814 C
Belastingvoorst. Roosevelt afgew., 3-44 ..... 5862 E
Winsten door belastingen geabsorbeerd, 3-44 ..... 5871 K
Leen- en pachtwet één jaar verlengd, 3-44 .. 5893 C
Leen- en pachtwet één jaar verlengd, 4-44 .... 5927 D
Britsch-Amerik. valutaovereenkomst, 4-44 .. 5927 G
Nieuw credit leen- en pachtwet, 5-44 ..... 5949 E
Oorlogsuitgaven, 5-44 .. 5956 B
Staatsschuld, 6-44 ..... 5981 A

HANDEL- NIJVERHEID:

Rubberprijzen, 7-43 .... 5611 A
Tin: prod. en verbruik, 8-43 ..... 5620 B
Oorlogsindustrie, 8-43 .. 5635 C
Scheepsb. v. Engel., 8-43 5636 E
Rubber (kunst) prod., 9-43 ..... 5683 D
Scheepsbouw, productie, 10-43 ..... 5709 C
Conjunctuuroverzicht '41-'43, 2-44 ..... 5847 A
Petrol.voorziening, 7-43 5602 B
— buitenl. bel., 10-43 .. 5709 B
— Olieres. Nabije Oosten, 12-43 ..... 5775 B
— Uitp. Am. reserves, 2-44 ..... 5831 C
— Verdr. m. Saoedi-Arabië, 2-44 ..... 5846 E
— Oliepol. in Nab. Oosten,, 3-44 ..... 5863 B
— Conf. m. Engeland, 3-44 ..... 5879 A
— Verzet tegen regeeringsplannen, 3-44 .... 5879 A
Winsten door belastingen geabsorbeerd, 3-44 ..... 5871 K
Petroleum: conf. met Engeland, 5-44 ..... 5934 G
— voorbespr. m. Engeland geëindigd, 5-44 .. 5939 E
Rubber; prod. synth. rubber, 5-44 ..... 5941 B
Zwarte lijst; neutrale firma's, 5-44 ..... 5941 B
— 437 Zweedsche firma's, 6-44 ..... 5990 B
Winsten industrieconcerns, 5-44 ..... 5956 B
Scheepsbouwopdrachten Ned. emigr.-reg., 5-44 5958 E
Sovjet-Unie; handelsbespr. afgebroken, 6-44 .. 5973 D

KUNST- KULTUUR:

Film:
Greta Garbo ontsl., 7-43 5597 A
Letterkunde:
H. W. v. Loon overl., 3-44 ..... 5882 A
REGEERING:
Pres.schap-cand. Willkie, Wendell, 7-43 ..... 5604 A
Buitenl. Z. Sumn. Welles afgetr. 9-43 ..... 5684 A
—, Stettinius ben., 9-43 5684 A
Wendell Willkie geen presidentschapscandidaat, 4-44 ..... 5910 I
Marine; Frank Knox overl., 5-44 ..... 5934 J
Gen. MacArthur geen pres. candidaat, 5-44 .. 5934 J
Forrestal, min. v. Marine, 5-44 ..... 5949 J

ROOSEVELT:
Conf. Quebec, 8-43 .... 5635 A
Conf. Caïro, 12-43 ..... 5765 B
Conf. Teheran, 12-43 .... 5773 C
Conf. Caïro, Inönü, 12-43 5773 E
Kerstrede, 12-43 ..... 5790 B
Congresboodschap, 1-44 5806 C
Uitnood. 4e candidatuur, 2-44 ..... 5831 A
SOCIALE ZAKEN:
Anti-stakingsw. aangen., 7-43 ..... 5597 A
Stakingen uitgebr., 7-43 5597 A
Stakingen, 11-43 ..... 5735 E
Stakingen, 1-44 ..... 5797 D
Overeenk. m. spoorweg-arb., 1-44 ..... 5811 B
Spoorw. weer in part. beheer, 1-44 ..... 5823 D
Verzoening Green Lewis, 2-44 ..... 5831 A
Lewis, biogr., 2-44 ..... 5834 A
Stakingen, overz. 1928-'43, 3-44 ..... 5877 E
Toenemend aantal stakingen, 5-44 ..... 5949 E
VERKEER:
„Normandie" gelicht, 11-43 ..... 5724 D
— idem, 3-44 ..... 5895 A
VOLKSVERTEGEN-WOORDIGING:
Opheffing comm. partij, 6-44 ..... 5967 A
WEERMACHT:
Oorlogsindustrie, 8-43 .. 5635 C
Verliezen, 11-43 ..... 5724 D
Rangen luchtwapen, 12-43 ..... 5781 A
Mutaties leiding, 12-43 .. 5791 A
— id., 1-44 ..... 5798 B
— id., 1-44 ..... 5805 B
— id., 1-44 ..... 5821 C
— id., 2-44 ..... 5846 F
Vlootsterkte; Jap. opgave, 3-44 ..... 5885 F
Zoon van Roosevelt krijgsgev., 3-44 ..... 5886 A
Engelsch marinesteunpunt overgen., 3-44 .. 5891 C

VERKEER

LUCHTVAART:
Burgerluchtv., toekomstige, 7-43 ..... 5604 B
Zeetransp., vergel., 7-43 5611 A
Na-oorl. mogel., 10-43 .. 5703 B
Wolkvorming, 11-43 .... 5741 B
Na-oorl. probl., 1-44 .... 5822 A
SCHEEPVAART:
Luchttransp., verg., 7-43 5611 A
Zeehavenproblemen, 9-43 5671 A
Ned. Binnensch.v., 11-43 5746 B
Wereldkoopvaardijvloot, 11-43 ..... 5747 A
Overzicht scheepv. en scheepsb., 12-43 ..... 5774 C
Toenemend aantal zeilscheepsb., 12-43 ..... 5781 B
Vredesplannen Am. reeders, 1-44 ..... 5815 B
Na-oorl. probl., 1-44 .... 5822 A
Intern. verg. overz., 2-44 5847 B
Verliezen neutr. koopvaardijvl., 6-44 ..... 5967 L
WEGVERKEER:
Autos: aantal, toekomst, 9-43 ..... 5672 C
— Am. auto's n. d. oorlog, 3-44 ..... 5865 C

VISSCHERIJ

Algem. overzicht, 11-43 5758 B
Walvischvangst, 12-43 .. 5783 C

W.

WERELDOORLOG (1e)

Moordaanslag Serajewo, 7-43 ..... 5610 F

WERELDOORLOG (2e)

ALGEMEEN:
Churchill over offensief, 7-43 ..... 5596 D
Birma: oorlogsverkl. a. Engeland en Ver. Staten, 8-43 ..... 5620 E
Italië; wapenstilstandsvoorw. geallieerden, 8-43 ..... 5626 B
Oorlogsmisdadigers, 10-43 ..... 5707 C
Phosphorbommen, 11-43 5753 A
Tanks verschill. landen, 11-43 ..... 5756 B
Engelsche en Am. vliegt., 12-43 ..... 5774 B
Luchtoorl.: verkl. D'sche perschef Sündermann, 12-43 ..... 5790 A
Mogelijkheden 1944, 1-44 5798 C
Kosten, 1-44 ..... 5807 A
Atlantikwall, 1-44 ..... 5807 B
Overzicht situatie, 4-44 5919 A
Luchtoorlog; gegevens, 5-44 ..... 5937 A
— Ontwikkeling sedert '42, 6-44 ..... 5973 E
Vergeldingswapen „V 1", omschrijving 1e optreden, 6-44 ..... 5985 A
BALKAN:
Zuiveringsactie Kroatië en Servië, 7-43 ..... 5605 A
Luchtaanv. Roem. petr.-geb., 8-43 ..... 5621 A
Zuiver.actie Kroatië, 8-43 5638
Spalato bezet, 9-43 .... 5686 A
(zie voorts Zuidel. front)
INVASIE:
Mogelijkheden, 2-44 .... 5841 A
Engeland; evacuatie Z. en O. kust, 3-44 5862
Mogelijkheden, 3-44 .... 5865 B
Engeland; evacuatie Z. kust, 3-44 ..... 5891 C
—, beperk. postverk., 3-44 5891 C
Nederl.; inundatie, 4-44 5916 A
Mogelijkheden, 4-44 .... 5923 A
Nederl.; inundatie, 4-44 5924 A
Engeland; dipl. verkeer onder contrôle, 4-44 .. 5924 B
—, Scheepsconcentraties d. D'sche vliegtuigen gebombardeerd, 4-44 .. 5928 A
— Uitreisverbod, 5-44 .. 5923 D
Stalin verlangt 2e front, 5-44 ..... 5934 E
Dreigement als wapen. 5-44 ..... 5940 A
Geall. landingsmat., 5-44 5940 A
Sovjets eischen invasie, 5-44 ..... 5940 B
Vermelding O.K.W., 5-44 5952 A
D'sche legerleiding Kanaalkust, 6-44 ..... 5972 B
Begonnen; landingen Seinebaai, schiereil. v. Cherbourg, 6-44 ..... 5974 A
Telegram Mussert a. Hitler, 6-44 ..... 5979 A
Verklaring Churchill, 6-44 ..... 5981 B
Radiotoespraak Pétain, 6-44 ..... 5982 A
Radiotoespraak Darnand, 6-44 ..... 5982 A
Gevechten in Normandië m. toen. hevigh. voortgezet; zware geall. verliezen; geen besl. wijz. i. d. situatie, 6-44 .... 5983 A
Eerste berichtgeving, 6-44 ..... 5989 A
Contr. dipl. verkeer Engeland opgeh., 6-44 .. 5997 C
Zie voorts voor Krijgsverrichtingen onder Westelijk front.
JAPAN:
Salomons eil., operaties op Nw. Guinea, 7-43 5590
Luchtaanval op Ceylon; gevechten op Nieuw-Georgië; luchtaanv. op Soerabaja, 7-43 ..... 5606 A
Zeegevecht b. Salomonseil.; luchtaanval Hongkong, 7-43 ..... 5614 A
Luchtaanv. op Rendova, 8-43 ..... 5622 A
Bougainville, strijd op, 8-43 ..... 5639 A
Luchtaanv. op Balik Papan, gev. bij Vella, convooisl. b. Guadalcanar, 8-43 ..... 5638 A
Kiska ontr., luchtaanv. op Tsjoenking, aank. „Thor", landing Santuau, aanv. Koelembangra afgesl. 8-43 .. 5646 A
Am. landing Arundel, 9-43 ..... 5654 B
Overz. Aug. verl. Nw. Georgië, 9-43 ..... 5662 A
Strijd Salomonseil.: Salamaua, Lae ontr., 9-43 5678 B
Geall. land. i. Finschhafen, 9-43 ..... 5686 B
Jangtse-offensief; aanv. op Wake afgesl., 10-43 5694 B
Geall. duikb.verl.; zeegev. b. Vella Lavella; Jap. terugt. op Kalambangra, Vella Lavella; 12.000 Br.-Ind. soldaten overgeloopen; geall. luchtaanv. op Rabaul, 10-43 ..... 5702 B
Strijd in Birma, 10-43 .. 5710 B
Am. landing Mono; overz. geall. scheepsverl.; str. op N.-Guinea en Birma, 10-43 ..... 5718 B
Am. landing op Choiseul en Bougainville; Zeeslag bij Bougainville, 11-43 ..... 5726 B
2e Zeeslag bij Bougainville, 11-43 ..... 5736 B
3e, 4e en 5e slag bij Bougainville, 11-43 ..... 5744 B
Aanval op Bali; 1e slag b. d. Gilbert-eil., 11-43 5752 B
2e, 3e en 4e slag bij de Gilbert-eil., 11-43 .... 5760 B
Hernieuwde strijd in China; 6e luchtslag b. Bougainville; Luchtsl. b. de Marshall-eil.; overz. wederzijdsche verliezen, 12-43 ..... 5768 B
Chin. verliezen October, 12-43 ..... 5776 B
Jap. luchtaanv. op Bougainville, 12-43 ..... 5776 B
Am. land. op Nw.-Brittannië, 12-43 ..... 5784 B
Eilanden Gilbert-archipel ontruimd, 12-43 ..... 5784 B
Jap. successen b. Nw.-Brittannië, 12-43 ..... 5784 B
Strijd op Nw.-Brittannië, 12-43 ..... 5792 B
Strijd in China; oper. b. Tsjangtheh geëindigd, 12-43 ..... 5792 B
Am. landing op Nw.-Guinea; de strijd op Nw.-Brittannië, 1-44 ..... 5800 B
Luchtaanvallen op Gilbert-eil.; Borneo en Celebes, 1-44 ..... 5808 B
Luchtslag bij Nw.-Brittannië, 1-44 ..... 5816 B
Am. landing op Marshall-eil.; geall. vliegt. verl. op Nw.-Brittannië, 2-44 5832 B
Strijd in Birma; actie Ind. nat. leger; strijd b. d. Marshall-eil., 2-44 5840 B
Strijd in Birma; Britsche div. omsingeld; geall. aanv. op Truk, 2-44 ..... 5848 B
Aanval op Truk afgesl.; 7e Br. div. in Birma vern.; Am. aanv. op Marianen; Jap. bez. Kwadjelin en Wotho overweld., 2-44 ..... 5856 B
Aanval op Am. vloot bij Marianen; Am. landing Admiraliteitseil., 3-44 ..... 5864 B
Strijd o. d. Admiraliteitseil., 3-44 ..... 5872 B
Jap. offens. op Bougainville; Jap. opm. i. Birma, 3-44 ..... 5880 B
Jap. troepen passeeren Br. Ind. grens, 3-44 .. 5888 B
Opmarsch in Br. Indië; overzicht strijd op Nw. Guinea, 3-44 ..... 5896 B
Omsingeling Imphal; ravitailleering gen. Stillwell bedr.; luchtaanval op Am. vloot bij Carolinen, 4-44 ..... 5904 B
Strijd in Birma; Kindat d. Jap. troepen bezet; Japansche opmarsch n. d. Brama-Poetra-vlakte 4-44 ..... 5912 B
Luchtaanval op Sabang; Jap. offensief in Br. Indië, richting Sengmai en Kohima-Dimapoer, 4-44 ..... 5920 B
Paletwa d. Jap. tr. veroverd; geallieerde landdingen op Nieuw-Guinea; Hollandia heroverd; Jap. opmarsch in Honan (China), 4-44 5928 B
Britsche terugt. in Birma, Jap. veroveren Tsjengtsjau, 5-44 .... 5936 B
Jap. aanval op Parel; Loyang d. Jap. troepen bedreigd; nieuwe geall. landingen op Nieuw-Guinea, 5-44 .. 5944 B
Overzicht strijd in China; Loesjan en Lojang bezet; omsingeling Imphal. (Br. Indië) voltooid; 15.000 Br. Indiërs overgeloopen; Luchtaanval op Oost-Java en Soerabaya; Amer. landing op Biak, 6-44 5976 A
Amerik. luchtaanval op Japan; Amerik. vlootaanv. o. d. Marianen, 6-44 ..... 5984 A
Tsjangsja bezet; Amerik. landing o. d. Marianen; Zeeslag Stillen Oceaan, 6-44 ..... 5992 A
Strijd rond de Marianen; Strijd in China; Hengjang bereikt; Pinghsiang bereikt, 6-44 .. 6000 B

LUCHTOORLOG:
Luchtmachtverl.; Geall. aanval op Keulen, 7-43 5590
Br. aanv. Aken en Parijs, 8-43 ..... 5598 A
Geall. aanval op Hamburg, Dronthjem, Kiel, Hannover, Kassel en Remscheid, Duitsche aanv. op Hullen Londen, 7-43 5614
Geall. aanval op Roem. petr.gebied, Noorwegen, Hamburg, 8-44 .. 5622
Geall. aanval op Mannheim, Neurenberg, Bonn, Bochum, Duitsche aanv. op Engeland, 8-43 5630
Duitsche aanval op Engeland; geall. aanval op Vlissingen en Parijs, 8-43 5638
Luchtaanv. o. Berlijn, Engelsche steden, 8-43 5646
Luchtaanv. op München-Gladb., Rheydt en Berlijn, 9-43 ..... 5654 A
Verhoogde luchtactiviteit; aanvallen op Parijs, Berlijn, Mannheim, Stuttgart, München en Brussel, 9-43 5662
Luchtaanv. op Parijs en Nantes, 9-43 ..... 5670 A
Luchtaanv. op Hannover, Oldenburg, Nantes, Ludwigshafen, Mannheim, Darmstadt, Aken en Engeland, 9-43 .... 5678 A
Luchtaanvallen op Hannover, Brunswijk, Bochum en Hagen, 9-43 5686 A
Aanv. op München, Kassel, Frankfurt, Stuttgart en Londen, 10-43 5694 A
Aanval op Bremen, Hannover, Schweinfurt en Münster; luchtslag boven D'land; kol. Philipp gesneuveld. 10-43 5702 A
Aanval op Londen, Nisj, Napels ,Cassel en Frankfurt en convooi Middell. zee; kap. Nowotny ondersch.; 10-43 5710 A
Aanval op Great Yarmouth, Wiener Neustadt en Napels, bolsjew. verliezen, 10-43 .. 5718 A

Aanval op Wilhelmshaven, Keulen, Düsseldorf, Ipswick en Vaticaanstad, 11-43 ..... 5726 A
Aanval op Napels, Londen, West-Duitschland, en convooien Middell. zee, 11-43 ..... 5736 A
Aanval op N.W. D'land, Plymouth, Noorwegen, Mannheim en Londen, 11-43 ..... 5744 A
Aanval op Berlijn, Toulon, Sofia, Stuttgart, Frankf. a. M., Offenbach en Bremen, 11-43 5752 A
Phosphorbommen, 11-43 5753 A
Luchtaanval Berlijn; vergelding rede dr. Goebbels, 11-43 ..... 5757 B
Aanvallen op Bremen, Berlijn en Leipzig 12-43 ..... 5760 A
8000ste overwinn. jachteskader 52; 115 Sovjettoestellen van 4-7 Dec. vern., 12-43 ..... 5768 A
Aanval op Emden, Bari, Innsbruck, Bremen, Berlijn, 12-43 ..... 5776 A
Aanval op Innsbruck, Bremen, Frankfort a. M., Offenbach, Mannheim en Sofia; D'sche aanv. op Theemsmonding. 12-43 ..... 5784 A
Aanvallen op Berlijn, Aken, Rome en West-D'land, 12-43 ..... 5792 A
Aanval op Mannheim, Ludwigshafen, Parijs, Berlijn, Kiel en Stettin, 1-44 ..... 5800 A
Aanv. op San Remo, Lucca, Sofia, Midd. D.-land, Rome, 1-44 ..... 5808 A
Aanv. op Klagenfurt, Berlijn, Maagdenburg, 1-44 ..... 5816 A
Aanv. op Berlijn; prins zu Sayn-Wittgenstein gesneuveld, 1-44 ..... 5824 A
Aanv. op Frankf. a. M.; Londen, Brunswijk, Maagdenb.; 806 Br.-Am. toestellen in Jan. b. W. Europa vern., 2-44 ..... 5832 A
Aanval Zweedsch R. Kr. schip „Wiril"; Frankf. a. M., Brunswijk, Ludwigshafen, 2-44 ..... 5840 A
Aanval Londen, Rome, abd. v. Cassino, Castel Gandolfo, Berlijn, Helsinki, 2-44 ..... 5848 A
Overz. luchtaanv. op Londen, 2-44 ..... 5850 A
Aanval op Londen, Leipzig, Stuttgart, Schweinfurt, Gotha; 806 Anglo-Am. vliegt. in Januari vernietigd, 2-44 ..... 5856 A
Aanval op Augsburg, Regensburg, Fürth, Helsinki, Brunswijk, Londen, Vaticaanstad, Parijs en Rome, 3-44 5864 A
Luchtaanv. op Bonn, Keulen, Berlijn en Rome; luchtslag b. h. IJsselmeer, 3-44 ..... 5872 A
Aanval op Ital. steden, Londen, Stuttgart, Brunswijk, Augsburg en Ulm; Duitsch schip in Spaansche w. vernietigd, 3-44 ..... 5880 A
Aanval op München, Friedrichshafen, Frankf. a. d. Main, Ludwigshafen, Berlijn, Hull en Londen, Maj. zum Lippe-Weissenfeld gesneuveld, 3-44 .. 5888 A
Aanval op Ruhrgebied, Bristol, Brunswijk, Neurenberg; kol. Wilke gesneuveld, 3-44 .. 5896 A
Aanval op Z.W., Z.O. D'land, Zwitserland, Boedapest, Boekarest en Ploesti, 4-44 ..... 5904 A
Aanval op W., M., N., O. en M. D'land. Brunswijk, Posen, Stettin, Aken, Augsburg, Schweinfurt en Boedapest, 4-44 ..... 5912 A
Aanvallen op Belgrado, Boedapest, Kroonstad, Berlijn, Parijs, Kassel, Paderborn, Keulen, Londen en Hull; Zw. hospitaalsch. d. Amer. vliegt. tot zinken gebracht, 4-4 ..... 5920 A
Aanvallen op Hamm, Koblenz. Dusseldorf, Brunswijk, Weenen, Mannheim. Boekarest, Friedrichshafen, Karlsruhe, Essen, Schweinfurt, München, Bristol en havens en scheepsconcentraties a. d. Engelsche kust, 4-44 .... 5928 A
Aanvallen op Berlijn, Plymouth, Florence, Frankrijk, Ploesti en Turnu-Severin. Overzicht geall. verliezen 1944, 5-44 ..... 5936 A
Aanvallen op Kroonstad, Boekarest. Berlijn. Rouaan, Elboeuf, Seine-et-Oise, Brussel. Mechelen, Namen, Brunswijk, Luik, Karijk. Wiener-Neustadt en Saarbrücken, 5-44 5944 A
Voorbereiding invasie O.KW., 5-44 ..... 5952 A
Aanvallen op Kanaalkust, Balkan. N.W. en Midden Duitschland. op steden Brüx, Berlijn, Leuven, Stettin, Osnabrück. Bristol. Portsmouth. Herenthals. Lokeren, Aarschot. Luik, Hasselt, Antwerpen. Namen, Rijssel, Valenciennes. Epinal, Belgrado. Ploesti, Brunswijk. Keulen, 5-44 .... 5952 A
Aanvallen op Duitschland; op steden Duisburg, Kiel, Dortmund, Brunswijk, Portmouth, Saarbrücken, Berlijn, Wiener-Neustadt, Aken en Mülhausen, 5-44 .... 5960 A
Aanvallen op Mannheim, Ludwigshafen Saarbrücken, Trier, Aken, Keulen, Torquay, Brighton, Leipzig, Posen, Kottbus, Falmouth, Portsmouth, Osnabrück, Hamm en Ploesti: Overzicht geall. vliegtuigverliezen Mei '44, 6-44 ..... 5968 A
Aanvallen op Ploesti, Kroonstad, Turnu-Severing, Belgrado, München, 6-44 5975
Overzicht luchtaanvallen op België en Frankrijk, 6-44 ..... 5976 B
Aanvallen op Bulg.-Roem. gebied, Recklinghausen, Essen, München, Boedapest, 6-44 5984
Aanvallen met vergeldingswapen „V 1" op Londen en Z. Engeland, 6-44 5984
Aanvallen met vergeldingswapen „V 1" voortgezet; bijzonderheden, 6-44 ..... 5985 A
Aanvallen op Weenen, Presburg, Hamburg, Bremen, Hannover, Wesermünde, Maagdenburg, Stettin, Berlijn; Vergeldingsaanvallen op Londen en Z. Engeland, 6-44 5992
Aanvallen op Giurgiu, Ploesti, Bremen, Boedapest, Weenen, Saarbrücken, Maagdenburg en Wittenberg, 6-44 .. 6000
„V 1"-storingsvuur op Londen voortgezet, 6-44 6000

NAOORLOGSPLANNEN:

Voorstel der Sovjet-Unie met Duitsche weermacht, 5-44 ..... 5955 B

OOSTELIJK FRONT:

Strijd ontbrand, pantserslag Bjelgorod-Orel, 7-43 5590
Veldslag bij Bjelgorod en Orel, 7-43 ..... 5593 A
Sovjet-offensief; Sovjetverl.: overz.; Aanval Noorsche kust, 7-43 .. 5605 A
Sovjet-aanval gebied v. Orel; Bolchof ontruimd, 7-43 ..... 5613 A
Sovjet-offensief; Orel ontruimd. Roem. petroleumgeb. gebombard., 8-43 ..... 5621 A
Strijd in sectoren Orel, Bjelgorod en Wjasma, 8-43 ..... 5629 A
Rev. Sovjet-aanvallen langs geh. front; 14.500 tanks vernietigd, doorbraakpog. afgeslagen, 8-43 ..... 5637 A
Charkof, Bjelgorod, Achtyrka ontr. 8-43 ..... 5645 A
Taganrog ontr., 9-43 .... 5654 A
Stalino en Mariopol ontr.; Aanv. op Spitsbergen, 9-43 ..... 5661 A
Frontverkorting, Noworossisk en Briansk ontr. 9-43 ..... 5670 A
Frontverkorting; Poltawa, Anapa ontr. 9-43 .. 5678 A
Roslawl, Smolensk, Temrjoek ontr., 9-43 5686 A
Taman, Krementsjoeg ontruimd. Sovjet aanv. afgeslagen. Sovjet-verliezen overz., 10-43 .... 5694 A
Koebanbruggenhoofd, Saporosje ontr., 10-43 .. 5702 A
Sovjet-offensief hervat; Dnjeprdoorbraak afgedamd, landing Krim afgesl., 10-43 ..... 5710 A
Melitopol en Dnepropetrofsk ontruimd; tankslag bij Krivoy Rog, 10-43 ..... 5718 A
D'tsche tegenaanv. bij Kriwoy Rog; Sovjetlanding o. d. Krim; Aanv. bij Perekop; offensief bij Kief, 11-43 5726 A
Kief ontruimd; Sovjetoffensief bij Newel en Kief, 11-43 ..... 5736 A
Regen en sneeuw. Sjitomir ontruimd. D'sch tegenoffensief bij Kief. Poolsche troepen overgeloopen, 11-43 ..... 5744 A
Sjitomir heroverd; Gomel ontruimd, 11-43 .. 5752 A
Aanh. zware gevechten; Korosten heroverd; 12-43 ..... 5760 A
Belemmerende weersomstandigheden; landingshoofd in Straat v. Kertsj opger., 12-43 .. 5768 A
Tsjerkassy ontruimd; Succesv. D'sche tegenaanvallen; Sovjetverl. 3 Nov.-13 Dec., 12-43 .... 5776 A
Bolsj. aanvallen b. Cherson, Kirowograd, Newel, Nikopol en Witebsk afgeslag.; D'sche tereinwinst bij Kirowograd en Korosten, 12-43 ..... 5784 A
Geslaagde D'sche aanvallen bij Resjitsa en Kirowograd; Korosten ontruimd, 12-43 ..... 5792 A
Overz. situatie per 6 Jan., 1-44 ..... 5800 A
Overzicht situatie p. 15 Jan., 1-44 ..... 5808 A
Slag n. h. Noorden verpl.; overz. slag b. Witebsk, 1-44 ..... 5816 A
Overz. situatie; elast. D'sche verd. i. h. N.; D'sche initiatief in h. Z., 1-44 ..... 5824 A
Bolsj. offens., 4 brandp. Jamburg, Rowno, Loezk ontr., 2-44 ..... 5832 A
Nikopol ontr.; overzicht situatie, 2-44 ..... 5840 A
Verm. activiteit; Staraja Roessa ontr.; ingesl. divisies bevrijd, 2-44 5848 A
Bevr. d. b. Tsjerkassy ingesl. divises, 2-44 .. 5849 A
Distanc.bew.; Cholm, Kriwoi-Rog, Rogatsjef ontr.; Optr. Estl. vrijwilligers, 2-44 ..... 5856 A
Sovj.aanv. o. d. Narwa; offensief richting Witebsk; D'sch afweersucc. b. Rogatsjef, Newel, Kriwoi-Rog, 3-44 5864 A
Sovjettroepen dringen D'sche linies bij Kriwoi Rog binnen; spoorl. Tarnopol-Odessa bereikt; Oeman ontruimd, 3-44 ..... 5872 A
Zw. gev. i. d. Zuid. sector; aanval op Tarnopol afgesl.; Cherson ontr.; Reg. „Gen. Seyffardt" eerv. vermeld, 3-44 ..... 5880 A
Strijd tusschen Boeg en Dnjestr, Winnitza en Smerinka ontr., 3-44 .. 5888 A
Sovjet-offensief voortgezet; Balti, Proeskoerov, Nicolajef, Czernowitz ontruimd; D'sche tegenaanv. b. Kowel maj. Rudel onderscheiden, 3-44 .... 5896 A
Sovjet-aanvallen afgesl., Duitsch afweersucces tusschen Dnjepr en Tsjaussy; distancieeringsbew. t. O. v. d. Dnjepr voortgezet; garnizoen v. Kowel, 4-44 ..... 5904 A
Sovjetopmarsch op de Krim; Kertsj en Odessa ontruimd; Sovjetopmarsch in Roemenië tot staan gebracht; D'sch-Hong. tegenaanval b. Stanislau; Delatijn heroverd, 4-44 5912 A
Teodosia en Simferopol ontruimd; strijd bij Tarnopol geëindigd; Nadworna en Ottynia heroverd, 4-44 ..... 5920 A
Bolsjew. aanvallen aan beneden-Dnjepr hervat; doorbraakpogingen bij Jassy verijdeld; aanvallen op Sebastopol afgeslagen; D'sche terreinwinst bij Kowel, 4-44 ..... 5928 A
Sovj. aanv. a. Dnjestr en Sereth afgeslagen; D'sche terreinwinst bij Kowel, 5-44 ..... 5936 A
Sebastopol ontr.; sovj.-bruggenh. a. d. ben.-Dnjestr opgeruimd, Afweerslag tusschen Proeth en Moldau beeindigd, 5-44 ..... 5944 A
Ontruiming v. de Krim, 5-44 ..... 5952 A
Gevechten tusschen Karpathen en Dnjestr en Z. van Berezina, Duitsche luchtaanv. op Ostrof, Pleskau, Smolensk, Rowno, Sarny, Sd lboenowo, 5-44 ..... 5952 A
Beperkte gevechtsactiviteit; D'sche luchtaanvallen op spoorwegknooppunten en troepenconcentraties, 5-44 5960 A

Beperkte activiteit; Duitsche terreinwinst b. Jassy; Sovjet-achterl. gebombardeerd, 6-44 .. 5968 A
Beperkte activiteit, nwe D'sche terreinw. b. Jassy; Sovjet-offensief tegen Finland geopend, 6-44 5975
Sovjet-offensief o. Karelische landengte; Finsche terugtocht; Wederz. voorbereidingen op zomeroffensief, 6-44 5984
Voortzetting Sovjet-offensief tegen Finland; Wiborg ontruimd; bolsjewistisch zomeroffensief i. d. sector Orsja begonnen, 6-44 ..... 5991 A
Witebsk en Orsja ontruimd; garnizoenen breken omsingelingsring; Karhumaeki en Petroskoj door Finsche troepen prijsgegeven, 6-44 ..... 6000 A

RECAPITULATIE:

1-9-39—31-12-39 5655
—. id. 1-1-40—19-5-40 5679
— 20-5—25-9-40 5687
— 26-9—31-12-40 5695
— 1-1-41—28-2-41 5711
— 1-3—2-4-41 5719
— 3-4-41—30-4-41 5737
— 1-5-41—30-6-41 5777
— 1-7-41—31-8-41 5785
— 1-9-41—31-10-41 5793
— 1-11-41—31-12-41 5801
— 1-1-42—28-2-42 5817
— 1-3-42—31-5-42 5825
— 1-6-42—31-7-42 5833
— 1-8-42—30-9-42 5857
— 1-10-42—31-10-42 5905
— 1-11-42—30-11-42 5913
— 1-12-42—31-12-42 5929

WESTELIJK FRONT:

Overvallen Kanaalkust afgeslagen; Dover, Deal en Folkestone gebombardeerd, 12-43 ..... 5792 A
Beschieting Kanaalkust, 1-44 ..... 5816 A
Schiereiland Cherbourg afgesneden; aanval op de vesting begonnen; overzicht verliezen invasievloot, 6-44 ..... 5991 A
Cherbourg ingesloten; stad ontruimd, havens verwoest, verbeten tegenstand forten; zware gevechten in het gebied van Caen en Tilly, 6-44 ..... 5999 A

ZEEOORLOG:

Gevechten Midd. Zee, 7-43 5590
Geall. scheepsverl., 7-43 5598 A
Geall. verl., Midd. Zee, 7-43 5606
Br. aanv. schepen voor de Ned. kust, 7-43 5606
Geall. verl., 7-43 5614
Tonnageverlies, Juli, gealliëerden, 796.991 br.t., 8-43 5622
Aanv. o. Gibraltar, 8-43 5622
Tonnageverlies 1e halfj. '43, geall. 3.1 mill. ton, 8-43 5630
Convooislagen Atl. Oc. en Middell. Zee, 8-43 .. 5638
Engelsche kruiser vern., 8-43 5646
Tonnageverl. Aug. '43, geall. 377.000 brt., 9-43 5654 A
Ital. vloot n. Malta, 9-43 5670 A
Hern. activiteit Duitsche duikb., 9-43 ..... 5678 A
Tonnageverl. Sept. '43, geall. 315.700 br.t., 9-43 5686 A
Convooislag Middell.zee, 10-43 .... 5694 A
114.200 brt. Anglo-Am. scheepsruimte vernietigd, 10-43 ..... 5702 A
54.000 brt. Anglo-Amerik. tonn. vernietigd, 10-43 5710 A
Zeegev. Kanaal. Britsche kruiser vernietigd; kap. Lüth ondersch., 10-43 ..... 5718 A
Tonnageverlies Oct. '43 • geallieerden 301.700 brt.; 28.500 door duikbooten vern., 11-43 ..... 5726 A
Luchtaanvallen convooien Middell. zee; aanval motortorpedobooten in Kanaal; duikbootactie, 11-43 ..... 5736 A
Luchtaanvall. konvooien Atl. Oc. en Middell. Z.; 56.000 b.r.t. vernietigd, 11-43 ..... 5742 A
Tonnageverlies Nov. 1943 geall. 306.900 brt., 36.000 brt. door duikbooten vern., 12-43 .. 5760 A
48.000 brt. door duikbooten vern.; gevecht v. d. Nederl. kust, 12-43 .... 5768 A
Duikbooten i. d. Finsche Golf vernietigd, 12-43 5784 A
34.500 ton Anglo-Amerik. tonn. en 9 torpedojagers vernietigd; slagsch. „Scharnhorst" tot zinken gebracht, 12-43 5792 A
225.200 brt. Anglo-Amer. tonnage in Dec. vernietigd; 47.500 brt. handelstonnage getorpedeerd; 21 torpedojagers vernietigd, 1-44 .. 5800 A
Aanval kust v. Cyrenaika; aanv. Alg. kust, 32.000 ton vernietigd, 1-44 ..... 5808 A
36.500 ton, 3 torpedoj., 2 duikb. vern., 1-44 .. 5816 A
178.000 brt. Anglo-Amer. tonnage, 44 oorlogsch. in Jan. vernietigd; 32.000 brt. i. d. N. IJszee t. zinken gebr., 2-44 ..... 5832 A
70.000 brt. scheepsr. vernietigd, 2-44 ..... 5840 A
Zeegevecht v. IJmuiden, 2-44 ..... 5848 A
Operaties b. Nettuno; escortejagers i. d. Atl. Oceaan vern.; Britsch convooi in Kanaal aangev., 2-44 ..... 5856 A
Tonnageverlies Februari '44 geall. 144.000 ton; 35.000 ton d. duikbooten vern., 3-44 ..... 5864 A
Zeegevecht b. IJmuiden; geall. convooi v. d. Alger. kust aangevallen; 16 torpedojagers d. D'sche duikb. vernietigd, 3-44 ..... 5872 A
46.000 ton en 5 torpedojagers d. D'sche duikb. vernietigd, 3-44 ..... 5888 A
Tonnageverlies Maart '44 156.000 ton; 23.000 ton d. duikbooten vern., 3-44 ..... 5896 A
14 Torpedojagers vernietigd; slagschip,, Tirpitz" in actie, 4-44 .. 5904 A
37.000 ton en 3 oorlogsschepen door D'sche duikbooten vernietigd, 4-44 ..... 5912 A
Aanval op Br. convooi b. d. Engelsche Zuidkust; 9100 b.r.t. vernietigd, 4-44 ..... 5928 A
Tonnageverlies April '44, 153.320 ton en 34 oorlogschepen; 32.000 ton en 5 torpedojagers in N. IJszee vernietigd; Overz. geall. verliezen 1944 5-44 .. 5936 A
Geall. convooi bij Alg. aangevallen, 5-44 .... 5944 A
Tonnageverlies Mei '44 131.700 ton en 30 oorlogsschepen, 6-44 .... 5968 A
13.000 ton door D'sche duikb. tot zinken gebracht, 6-44 6000

ZUIDELIJK FRONT:

Eng. aanval It. gebied, luchtmachtverl., 7-43 .. 5590
Eng.-Am. landing op Sicilië, overz., 7-43 .... 5598 A
West Sicilië ontruimd; Am. aanval op Rome; aonv. op Napels, 7-43 5605 A
Geall. aanval op Livorno en Kreta; hevige strijd op Sicilië, Nicosia ontruimd, 7-43 ..... 5613 A
Catania (Sicilië) ontr., Roem. petr.gebied gebombard., 8-43 ..... 5621 A
Sicilië: elast. verdediging, luchtaanvallen o. Rome, Milaan, Turijn, 8-43 ..... 5629 A
Sicilië ontruimd; zware luchtaanv. op Italië, 8-44 ..... 5637 A
Luchtaanv. Ital. steden, 8-43 5646
Engelsche landing Z.-Italië, 9-43 ..... 5654 A
Ontw. Ital. legers; Anglo-Am. landingen b. Calabrië en Salerno .. 5661 A
Hev. strijd m. Anglo-Am. troepen; ontw. Ital. legers; Ital. vloot naar Malta, 9-43 ..... 5670 A
Overz. geall. verliezen; Sardinië ontr., 9-43 .. 5678 A
Napels ontr., Spalato en Korfoe bez., 9-43 .... 5686 A
Corsica ontr., Kos bezet, 10-43 ..... 5694 A
Voortgezette Anglo-Am. aanvallen, 10-43 ..... 5702 A
Plaatselijke gevechten, 10-43 ..... 5710 A
Vertraagde activiteit in Italië; Levitka verov., 10-43 ..... 5718 A
Plaats. gevechten, 11-43 5726 A
Toenemende gevechtsactiviteit, 11-43 ..... 5736 A
Landing op Leros; eilanden bij Fiume bezet, 11-43 ..... 5744 A
Geall. steken Sangro over; Samos bezet, 11-43 ..... 5752 A
Engelsch offensief, 12-43 5760 A
Heen- en weer golvende operaties in Italië; voortz. zuiveringsactie in den Balkan, 12-43 .. 5768 A
Britsche doorbr. poging in Z. Italië verijdeld, 12-43 ..... 5776 A
Britsche aanvallen bij Ortona; benden in Bosnië vernietigd, 12-43 .. 5784 A
Ortona ontruimd; 12-43 5792 A
Strijd t. W. v. Venafro, bij Cervarro en Monte Forchia, 1-44 ..... 5808 A
Am. landing b. Nettuno; geall. aanv. b. Casino afgesl., 1-44 ..... 5824 A
Hev. strijd bij Nettuno en Cassino, 2-44 ..... 5832 A
Aanv. op Cassino afgesl.; Anglo-Amer. aanv. op Castel Gandolfo; geall. verl. bij Nettuno, 2-44 5840 A
Geall. teruggedr. b. Nettuno, aanv. op Cassino afgesl., 2-44 ..... 5848 A
Overz. landing b. Nettuno, 2-44 5850
D'sche stellingen b. Nettuno verbeterd, 2-44 .. 5856 A
5700 gevangenen b. Nettuno; geall. troepen bij Aprilia vern., terreinwinst b. Anzio, 3-44 5864 A
Bep. activiteit in Italië; Februari-resulaten v. d. strijd in den Balkan, 3-44 ..... 5872 A
Toen. activiteit bij Nettuno en Cassino, geall. aanv. afgesl., 1e comm. repl. Ital. troepen, 3-44 ..... 5880 A
Cassino, geall. aanv. afgesl.; aanval op convooi bij N.-Afrika, 3-44 ..... 5888 A
Geen verandering i. d. situatie bij Cassino, 3-44 ..... 5896 A
Aanval op convooi v. N. Afrika; stoottroepactiviteit bij Cassino, 4 44 ..... 5904 A
Aanval op Rhodos afgeslagen; 42.000 ton i. d. Middell. Zee beschadigd; geall. steunpunten b. Nettuno vernietigd, 4-44 ..... 5912 A
Steunpunten bij Nettuno heroverd; convooi v. d. Afr. kust gebombardeerd, 4-44 .. 5920 A
Steunpunt bij Nettuno heroverd; aanval bij Aprilia afgeslagen, 4-44 5928 A
Overz. geall. verliezen April op de Balkan; geen wijzigingen i. It., 5-44 ..... 5936 A
Beperkte activiteit in It.; kerngeb. Kroatië v. comm. benden bevrijd, 5-44 ..... 5944 A
Offensief der Geallieerden bij Cassino, 5-44 5952 A
Duitschers ontruimen Cassino en trekken zich bij Gaeta en Pontecorno terug, 5-44 .... 5952 A
Opleving activiteit Nettunofront, 5-44 ..... 5952 A
Voortz. geall. offensief; D'sche troepen trekken op Rome terug; geall. verbinding tusschen Cassino- en Nettuno-front, 5-44 ..... 5960 A
Voortzetting geall. offensief; Aprilia, Ceccano, Carpineto ontruimd; D'sche distancieeringsbeweging voortgezet, 6-44 ..... 5968 A
Voortzetting geall. offensief; Rome ontruimd; Civita Vecchia en Tarquinia door Anglo-Amerikanen bezet; succesvolle D'sche operaties in Kroatië en op de Balkan; Overzicht geall. verliezen April o. d. Balkan, 6-44 5975
Duitsche terugtocht; Viterbo, Aquapendento, Orvieto ontruimd, 6-44 5984
Duitsche terugtocht; Elba ontruimd, 6-44 .... 5991 A
Terugtochtsbewegingen i. Italië voortgezet; comm. benden o. d. Balkan vernietigd, 6-44 6000

WETENSCHAPPEN

ALGEMEEN:

Uitr. Nobelpr. uitgesteld, 11-43 ..... 5757 H

ARCHEOLOGIE:

Opgravingen Trier, 11-43 5745 A

ASTRONOMIE:

Nieuwe planeet, 12-43 .. 5767 A
Veranderende hemelpool, 1-44 ..... 5804 B
Levensduur der sterren, 5-44 ..... 5943 A

BIOLOGIE:

Paling, levensgewoonten, 7-43 ..... 5599 A

DIERGENEESKUNDE:

Mond- en klauwzeer, 11-43 ..... 5741 A
— id., 11-43 ..... 5759 C

GENEESKUNDE:

Kinderverlamming, 8-43 5647 A
Geneesmiddelen, nwe, 9-43 ..... 5671 B
Phosphorwonden, 11-43 5753 A
Geneesm. nwe, 3-44 .... 5858 B
Nw. middel tegen suikerziekte, 3-44 ..... 5886 C
Penicilline, 3-44 ..... 5894 A
Nieuwe behandeling bevriezingen, 5-44 .... 5933 H

GEOLOGIE:

Wichelr. D'land afgesch., 9-43 ..... 5681 B

METEOROLOGIE:

Europ. klim.wijz., 9-43 .. 5671 C
Wolkvorming vliegtuigen, 11-43 .....5741 B
Kunstm. klim.vorm., 3-44 ..... 5858 A

NATUURKUNDE:

Atoomsplitsing, 9-43 .... 5682 B
Ultrasonore trillingen, 3-44 ..... 5894 B

PARAPSYCHOLOGIE:
Voordr. prof. Greven, 12-43 ..... 5780 B
PHYSIOLOGIE:
Geestelijke ontwikkeling en rijpheid, 5-44 ..... 5958 A
PRAEHISTORIE:
Opgravingen in Kenya, 5-44 ..... 5943 A
SCHEIKUNDE:
Zeewater als leverancier van grondst., 11-43 .... 5759 B
WIJSBEGEERTE:
Dr. C. J. Wijnaendts Francken overl., 4-44 5911 E
Prof. Hessing overl., 5-44 ..... 5927 A
Prof. Goedewaagen over Ned.-Duitsche wijsg. betrekkingen, 5-44 .. 5959 A
ZOOLOGIE:
De mustang in N. Amerika, 1-44 ..... 5815 A
Kl. walvisch op Texel, 1-44 ..... 5823 B

IJ

IJSLAND

Opheffing bondsacte m. Denemarken, 1-44 .... 5814 D
Sovjetgezant aangekomen, 3-44 ..... 5886 B
Nota Deensche reg., 4-44 5927 C
Boodschap koning van Denemarken, 5-44 .... 5939 C
Volksstemming, 6-44 .... 5966 F
Republiek uitgeroepen; Björnsson president, 6-44 ..... 5990 C

Z

ZUID-AFR. UNIE

„Cape Corps" onlusten, 7-43 ..... 5595 D
Gouv.-g. Duncan, overl., Ren, J. de, ben., 7-43 5602 C
Rede Smuts, 12-43 ..... 5766 H
Rede Smuts over naoorlogsprobl., 6-44 .... 5967 G

ZUID-SLAVIE

Zetelverplaatsing v. Londen n. Kairo, 8-43 .... 5628 C
Comm. emigr. regeering Moskou, 12-43 ..... 5773 D
Tito, maarschalk, 12-43 5773 D
Positie koning Peter, 12-43 ..... 5791 C
Rand. Churchill b. maarsch. Tito, 3-44 .. 5871 D
Emigr.-reg. kabinetswijziging, 5-44 ..... 5955 F
Onderhandel. koning Peter en maarsch. Tito, 6-44 ..... 5989 F

ZWEDEN

BEVOLKING:
Aantal per eind '43, 5-44 5934 C
BINNENLAND:
Verkl. Hansson, 2-44 .... 5845 D
Soc.-democraten weigeren samenwerking m. communisten, 6-44 .... 5967 D
BUITENLAND:
Duitschl., transitoverk., 8-43 ..... 5628 B
— incident zeestrijdkr., 8-43 ..... 5653 C
— Critiek Duitsche pers, 9-43 ..... 5660 B
Eng. neutr. schending, 8-43 ..... 5651 A
Protest inzake arrestatie Noorsche studenten, 12-43 ..... 5766 F
Troonrede kon. Gustaaf, 1-44 ..... 5804 C
Aanval vreemde vliegt., 2-44 ..... 5855 G
— Protest d. Sovjet-Unie afgewezen, 3-44 5871 A
Bemiddeling Finland—Sovjet-Unie, 3-44 .... 5884 A
Overz. buitenl. pol., 3-44 5894
Duitschland, waarsch. a. d. pers t.a.v. berichtgeving bombardementen, 4-44 ..... 5906 F
Engeland en Ver. Staten verlangen stopzetting handelsverkeer m. D'land, 4-44 ..... 5917 B
—, Geall. nota t.a.v. handelsverkeer met D'land afgewezen, 4-44 5925 D
— Antwoord Zweedsche regeering, 5-44 ..... 5934 C
— Geall. onderh. met part. firma's, 5-44 .... 5949 F
— 437 firma's op geall. zwarte lijst, 6-44 ..... 5990 B
Ver. Staten, noodlanding bommenwerpers, 6-44 .. 5997 D
HANDEL, NIJVERHEID:
Houth. overz., 8-43 .... 5642 B
Nederl. betal.verk., 10-43 5706 A
Positie Kreugerconcern, 3-44 ..... 5893 E
REGEERING:
Kab. Hansson:
Justitie, min. afgetr., 9-43 ..... 5659 B
— Bergquist ben., 9-43 5659 B
— Zonder portef. Quensel, Rübbestad ben., 9-43 ..... 5659 B
VERKEER:
Vrije doorvaart Skagerrak stopgezet, 11-43 .. 5724 C
VOLKSGEZONDHEID:
500.000 rheuma-patiënten, 6-44 ..... 5990 B
WEERMACHT:
Invasie, prevent. maatr., 7-43 ..... 5603 B
Mobilisatiekosten, 3-44 5878 G
Partisanenformaties, 4-44 ..... 5903 I
Mut. legerleiding, 4-44 5903 I
Noodl. Amerik. bommenwerpers, 6-44 ..... 5897 D
WETENSCHAPPEN:
Uitr. Nobelpr. uitgesteld, 11-43 ..... 5737 H

ZWITSERLAND

BINNENLAND:
Eidgenoess. Sammling, opheffing, 7-43 ..... 5595 G
Nat. Gem. Schaffhausen, opheffing, 7-43 ..... 5595 G
Nicole gearrest., 8-43 .... 5652 B
—, vrijgel., 9-43 ..... 5594 E
Nat. Raad, samenstell., 11-43 ..... 5735 D
Volkenbondsraadzaal verbrand, 4-44 ..... 5911 D
Soc.-dem. partij zuiveringsactie, 6-44 ..... 5966 E
BUITENLAND:
Roode Kruis schenkt gecondenseerde melk aan Utrechtsche jeugd, 7-43 5599 A
Wering van vluchtelingen, 5-44 ..... 5959 D
LUCHTAANVALLEN:
Bern en Genève, protest, 7-43 ..... 5602 F
Am. vliegers geïnt., 8-43 ..... 5643 D
Schaffhausen gebombardeerd; Amer. verontschuldiging, 4-44 .. 5811 D
— schade, 5-44 ..... 5949 G
VERKEER:
Tourisme:
Hotelwezen, ontwikkeling, 7-43 ..... 5593 G
WEERMACHT:
Am. vliegers geïntern., 8-43 ..... 5643 D
Mobilisatie grensir., 9-43 5667 A

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

GEILLUSTREERD DAGBOEK VAN HET HEDENDAAGSCH WERELDGEBEUREN MET VOORTDUREND BIJGEWERKTEN INDEX

PERMANENTE INDEX VOOR DE PERIODE 3 JULI 1944—1 JULI 1945

Handleiding bij het gebruik van den index

De verwijzing naar het berichtenmateriaal geschiedt in den index door vermelding van pagina, kenletter, maand en jaartal (7-43 is Juli 1943). De berichten zijn gerangschikt volgens Landen of Gebieden (België, Italië, Insulinde, Europa, enz.) en enige andere rubrieken als:

AFBEELDINGEN (Bekendmakingen, Foto's, Grafieken, Kaarten)
BIOGRAFIEEN
INTERNATIONAAL (Conferenties, Organisaties, enz.)
OVERZICHTSPAGINA'S
WERELDOORLOG
WETENSCHAP EN TECHNIEK

DE RUBRIEK NEDERLAND IS GESPLITST IN NEDERLAND (bezet) EN NEDERLAND (bevrijd)
Al de bovenvermelde rubrieken zijn alphabetisch gerangschikt.
De in iedere rubriek opgenomen berichten zijn verdeeld in groepen, welke worden aangegeven door alphabetisch gerangschikte trefwoorden. Voor Nederland luiden deze trefwoorden o.a.

ARBEID (-sdienst, -sinzet, -sorganisaties enz.)
BELASTINGEN
BEVOLKING
BEZETTING (Rijkscommissariaat, verorden. enz.)
BUITENLAND
DISTRIBUTIE
GELD- EN BANKWEZEN
GEMEENTEN
GODSDIENST
HANDEL - NIJVERHEID (w.o. Prijsvorming en -beheersing)
JUSTITIE (Politie)
KUNST EN CULTUUR
MILITAIRE ZAKEN
N.S.B.
OPVOEDING, ONDERWIJS EN JEUGDBEWEGING
OORLOGSSCHADE
PERS
RADIO
RODE KRUIS
SOCIALE ZAKEN
SPORT
STAATKUNDE
VERKEER EN ENERGIE
VERZEKERINGEN
VOEDSELVOORZIENING (Distributie, Land- en Tuinbouw, Veeteelt en Visserij)

Voor KRIJGSVERRICHTINGEN der diverse landen, zie het chronologisch overzicht onder „WERELDOORLOG (2e)".

ABESSINIE

Aanspr. op It. Eritrea, 9-4-45 ..... 6257 H
£ 10.000 voor S.U., 9-4-45 ..... 6257 I

AFBEELDINGEN

BEKENDMAKINGEN E.D.

Bekanntmachung begin Sept. '44, 9-44 ..... 6075 A
Zuinig met gas en electra, 9-44 .. 6075 A
Oproep a. Duitsche soldaten door S.H.A.E.F., 9-44 ..... 6084 A
Oproep N.S.B.ers, 9-44 ..... 6085 A
Bekanntmachung te Utrecht, 9-44 6086 A
Nur für Wehrmacht, 9-44 6105
Bekenmaking Zaandijk, 12-44 6165
Bekendm. v. Enkhuizen, 12-44 .... 6170a
Aankondiging der Duitschers om te werken, 12-44 6179
Opr. t. aanmelding om te werken 6188b
Affiche-oproep. arbeiders voor Meppel-Groningen 6217
Affiche illegaliteit voor oproep arbeiders 6235
Affiche Goebbels „moed houden" 6237
Bekendmaking Centr. Keuken te Den Haag 6242
Geall pamfl. voor D. soldaten 6243
Oproep omtr. oorlogsbuit 6299
Tweede procl. luit-gen. Foulkes .. 6301
Oproep der D. 6194b
Opr. D. antw. illigaliteit 6198b
Zevenaar: Bekendmaking 6212a

FOTO'S BINNEN TEKST:

Aalders, prof. dr. W., 3-45 ..... 6247 H
Amerik. postzegel ter herinn. a. landing op Iwojima 6256
Amerik. in strijd bij Okinawa 6256
Ammers-Küller, J. v., 8-44 6051
Ansingh, Lizzy, 3-45 ..... 6230 B
Bernhard, Z.K.H. Prins 7-5-45 6279
Beaverbrook, 10-44 ..... 6108 K
Bosch, jhr. Ridder von Rosenthal 6281
Breitscheid, 9-44 6088
Capitulatie Duitsland 6274
Capitulatie-overeenk. v. Nederland 6275
Capitul.-overeenk. v. Duitschl. .. 6278
Capitulatie Wageningen 6280
Churchill, 9-44 ..... 6100 A
Colijn, Dr. H., 12-11-44 ..... 6153 F
Concentratiekam Hannover-Harlen 6296
Curzon, 12-44 ..... 6168 E
Dagorder Prins Bernhard aan B.S. 6292
Damaskinos, 1-45 ..... 6185 C
Deutsche Zeitung - dood Hitler .. 6272
De Vlugt, dr. W., 2-45 6210
Dewey, Th., 8-44 ..... 6050 A
Doolaard, A. den, 11-44 ..... 6160 A
Doriot, Joe, 2-45 ..... 6219 D
Drees, W. ..... 6313 A
Eden, 24-4-45 ..... 6267 C
Eisenhower 6194a
Fabricius, Johan, 11-44 ..... 6160 A
Foulkes, lt.-gen. 6279
Friedeburg teekent cap. op Russ. Hoofdkwartier 6288
Gaulle, De, 10-44 ..... 6109 F
Gerbrandy, mr. P. S., 4-45 ..... 6251 B
Grohé ..... 6029 A
Guderian, Gen.ob., 8-44 ..... 6036 B
Gustaaf, Kon., 1-45 ..... 6192 E
Harold Alexander, 11-44 ..... 6162 C
Heuven Goedhart, mr., 11-44 ..... 6153 C
Himmler na zelfmoord 6302
Hoover, Herbert, 10-44 ..... 6131 D
Huizinga, prof. dr. Joh., 2-45 ..... 6209 C
Keitel teekent cap. op Russ. H.K. 6288
Kleffens, mr. E., 10-44 ..... 6106 B
Kluge, v., 7-44 ..... 6012 A
Koningin, H.M. de 6274
Koolen, mr. dr. D., 3-45 ..... 6247 A
Kruls, 9-44 ..... 6097 A
Kruls, gen-maj. H. J. 6280
Lammers, dr. H., 8-44 ..... 6034 A
Léhar, Frans, 30-4-45 ..... 6277 H
Lloyd George, 3-45 ..... 6248 C
Lijken in Zuiderkerk, 1-45 6200
Mackenzie King, 12-44 ..... 6165 G
Mannerheim, maarsch., 8-44 ..... 6046 B
Michael, Kon., 9-44 ..... 6077a
Molotov, 24-4-45 ..... 6267 C
Montgomery 6205c
Morawski, 1-45 ..... 6185 I
Mussert, ir. A. gearresteerd, 9-5-45 6282 D
Nimitz, adm. 6270
Osmena Sergo 6270
Paasiviki, Dr. J. K. ..... 6150 F
Paus Pius XII ..... 6080 E
Peinbaur, prof. Joseph, 4-45 ..... 6263 A
Pétain ..... 6087 C
Plastiras, 1-45 ..... 6185 D
Polet. J., 8-44 ..... 6060 A
Prins Bernhard, 9-44 6073
Ranitz, jhr. mr. S. M. S. de, 7-44 6017 A
Rembrandtpenning, 7-44 ..... 6027 A
Roland Holst, mevr. H., 12-44 .... 6179 B
Roosevelt, Pres. 6087
Rundstedt, Von, 9-44 ..... 6092 E
Rutgers, prof. dr. V., 3-45 ..... 6247 D
San Francisco, int. conf., 24-4-45 6267 C
Schermerhorn, prof. ir. ..... 6313 A
Schwerin v. Krosigk, 3-5-45 ..... 6273 A
Scobie, 12-44 ..... 6176 B
Seyss-Inquart, 9-5-45 ..... 6285 F
Speenhoff, Koos, 3-45 6230
Speer, 4-5-45 ..... 6273 G
Spitzen ..... 6236 C
Starkenborgh, Jhr. Tjarda v. 6217a
Stettinius, 24-4-45 ..... 6267 C
Tiso, Dr., 9-44 ..... 6078 B
Truman, Harry, 4-45 ..... 6259 A
Valkov Wassely ..... 6326 E
V. d. Steur, ir. J. v. d., 2-45 ..... 6218 D
v. Vloten 9-44 6076
Verhongerde vrouw 6294
Vliegende Hollander (laatste nr.) 6286
Wallace, Henry, 1-45 ..... 6202 A
Zwarte handel in A'dam. jordaan 6300

FOTO'S BUITEN TEKST:

Aanslag op Hitler, 7-44 ..... 6032a
Aanslag op Hitler; verg. R Ley; demonstratie Weenen, 8-44 .... 6040b
Airborne troops op weg n. Nederland, 9-44 ..... 6096a
Aken, slag om 6118a
Akropols als Britsche vesting 6174a
Amerika: pres.verk. 6148b
Amerik. aanval op Jap. Mar.basis 6261b
Amerik.-Russ. ontmoet. a. Elbe .. 6270b
Amer. passeren Rijn 6256a
Amsterdam: C.S. t. spoorw.stak. .. 6198a
Amsterdam: intocht Canad. op 9-5-45 ..... 6283, 6284
Amsterdam: verwoestingen 6140b
Ardennenfront 6208b
Arnhem - Parachutisten 6112a
Arnhem: na de bevrijding 6260b
Beek - bevrijding, 9-44 ..... 6104a
Bernhard, Z.K.H. Prins 6216a
Betonnen schepen, 8-44 ..... 6072a
Birma, Japansche soldaat op wacht, 8-44 ..... 6048a
Blaskowitz 6290a
Bommen: Amer. 10 m l. en 1 m diam. 6264a
Bormann, 7-44 ..... 6032a
Borneo: landing Austr., Am. en Ned. marine-eenheden 6342b
Bosch, Den: Br. tr. en B.S. 6134a
Bose, S. Ch., bez. Singapore, 8-44 6048a
Boxtel: Vluchtelingen 6134b
Br. Kon. fam. en Churchill gehuldigd op 28-5-'45 ..... 6290b
Britsche troepen in Italië 6174b
Cadogan, Alex 6118b
Cap. D. off. te Wageningen 6290a
Capitulatie: zitting in schoollokaal te Reims 6290b
Cherbourg, ruïnes, 7-44 ..... 6016a
Chineesche muur m. Jap. soldaat, 7-44 ..... 6024b
Churchill 6164a
Churchill 6290b
Churchill en Montgomery steken Rijn over 6246b
Dachau: kamp door Amerikanen bezet, D. burgers gedwongen bezoek. 6278a
Dönitz, 7-44 ..... 6032a
Duitsche gemob. colonne na luchtaanv. in Gognes Chauvée 6182b
Duitsche gevangenen bij Limbicht en Nijmegen, 9-44 ..... 6096b
Duitsche krijgsgevangenen 6256a
Duitsche krijgsgev. 6246a
Duitsche krijgsgev in Engel., 9-44 6104b
Duitsche krijgsgev. ingescheept .. 6304a
Duitsche krijgsgevang. ontw. 6304a
Duitsche oproep om te werken .. 6194b
D. oproep - antw. illegaliteit 6198b
Duitsche wapens en mat. in België 6182b
Duitschers op Engelsch eiland in Engeland 6158a
Duitschland: Amer. opmarsch 6228a
Duitschland: binnentrekken geall. troepen, witte vlag 6250b
Dumberton Oaks conferentie 6118b
Echt: Br. tr. 6208b
Eenmanstorpedo, 7-44 ..... 6032b
Eisenhower 6178a
Eisenhower, Generaal 6320a
Enkhuizen: D.bekendmaking 6170b
Essen: Krupfabr. na bombard. 6328a
Fegelein, 7-44 ..... 6032a
Flakhelferinnen, 7-44 ..... 6016b
Förster, gen. 6016b
Foulkes 6290a
Geall. versterk. lossen op Fransche kust, 9-44 ..... 6090b
Geïnundeerde gebieden 6212b
Gennep: opm. d. geall. 6240a
Goering, 7-44 ..... 6032a
Goering: zijn kunstschatten gev. 6308a
Halifax 6118b
Hamsun, Knut, 8-44 ..... 6040a
Heider: inscheping D. krijgsgev. 6304a
Hitler, 7-44 ..... 6032a
Honger: dood-tochten 6198b
Hongertochten 6212b
Houtzagen in hongerwinter 6126b
Hull, Cordell 6118b
Italië: Britten in straat gevechten 6256b
It. krijgsgevangenen 6188a
Iwojima: d. Am. tr. verov. 6228b
Japan: parade in Tokio, 8-44 ..... 6048a
Jap. soldaat bij Chin. muur 6024b
Jap. troepen in gevecht m. Amerikanen, 8-44 ..... 6048a
Juliana, H.K.H. en 3 prinsesjes, 9-44 ..... 6082b
Juliana, H.K.H. Prinses bij V.K.H. in Engeland 6158b
Kesselring, maarschalk, 8-44 ..... 6064b
Keulen: na bombardementen 6328a
Kinderen: voeding in W.-Nederl. 6240b
Koo, Wellington 6118b
Korten 6064b
Korten, gen. bijzetting Tannenberg-monument, 8-44 ..... 6064b
Kunstschatten gevonden in Z.-Duitschl. 6308a
Ley, dr. 6040b
Lisieux Eng. oorl.materiaal, 9-44 .. 6090a
Loerzer, 7-44 ..... 6032a
Londen: verw. door V. project. .. 6264b
Luchtlandingen, 9-44 ..... 6096a
Magne Lord 6152b
Mannerheim, president v. Finland, 8-44 ..... 6064b
Michilsgestel, St.: D. gevang. gen. 6134a
Milaan: bevrijd. Partisanen 6278b
Mollary, Sir Stafford 6152a
Montfoort: Br. tr. bez. 6208b
Montgomery 6178a
Montgomery 6246b
Montgomery, Veld-maarschalk .. 6320a
Mussolini, 7-44 ..... 6032a
Mussolini; vaandelwijding, 8-44 .. 6064b
Nanuur: Amer. landing - verniellingen der Jananners 6308b
Nederland: hongerwinter 6208a
Nederland: voedselnood .. 6198b, 6204b
Nederland: zwervende kind. 6204a
Neuegamme: toestanden in kamp 6304b
Nomoera, Adm. Noakoe, 8-44 .... 6064b
Nijmegen; verwoestingen, 9-44 .. 6096a
Nijmegen: verwoestingen 6194a
Osaka, Jap. mil. at. 6016b
Okinawa: strijd 10de Am. leger .. 6328b
Okinawa: voorber. v. landing 6250a
Ontwapening Duitsche militairen 6126a
Oosterbeek - Parachutisten 6112a
Oostfront - Stormaanv. der Russen 6188a
Oproep: antw. illegaliteit 6198b
Opr. tot aanmelding om te werken 6188b
Osaka: na Am. bomb. 6342a
Overgave van Rhodes 6126a
Pantserschrik, 7-44 ..... 6016b
Pantservuist, 7-44 ..... 6016b
Philippijnen: kaart 6148a
Pierlot, H 6164b
Porkeys, 7-44 ..... 6008a/b
Postzegels, 7-44 ..... 6008a/b
R.A.F. bomb. op spoorl. Bangkok-Singapore 6312b
Rangoon: Austr. leger bezet 6312a
Ravenna (Italië) bereikt - Bouw noodbrug 6178b
Razzia's te A'dam 6126b
Rembrandt: Eedracht v. h. land, 7-44 ..... 6024a
Rivièra geall. handen, 27-8-44 .... 6064a
Roof van materiaal uit Ned. 6126b
Roosevelt, F. D. 6148b
Roosevelt 6164a
Roosevelt, F. D. 6260a
Russ.-Amerik. ontmoet. a. Elbe .. 6270b
Rijkskanselarij 6320b
Rijkskanselarij: de adelaar te pletter gevallen 6320a
Siegfriedlinie: Am. tr. 6234a
Sjoekov, maarschalk 6320a
Stettinius 6118b
Straatsburg, kathedraal, 8-44 .... 6056b
Tank, Engelsche, 9-44 ..... 6096a
Tannenberg-monument; bijzetting gen. Korten, 8-44 ..... 6064b
Tilburg: bevrijd. d. Br. tr. 6134b

Tilly, ruïnes, 7-44 ..... 6016a
Tito, J. Broz. 6170b
„Tirpitz" tot zinken gebracht 6182a
Truman, H. 6148b
Tsjiang-Kai Sjek 6164a
Tsjiang-Kai-Sjek, mevr. 6164a
Vl, 7-44 ..... 6032b
Vl, voor en tijdens den start, 8-44 6056a
V.E.-day in Amerika 6298a
V.E.-day in Londen 6298a
V.E.-day in Moskou 6298a
Verre Oosten: Am. soldaten 6148b
Vliegtuigmoederschip (Amer.) 6112b
Vluchtelingen, 8-44 ..... 6072b
Voedselbomb. boven Ned. 6270a
Voedseltransport 6204b
Voedselvoorz. in W.-Nederland .. 6240b
Vught: galg 6216a
Wallace, H. 6148b
Walcheren: houding geall. 6140a
Walcheren - landing der Br. Mar. 6182a
Walcheren: onder water 6222a
Westkapelle: zwaar gehavend 6222b
Weteringschansplantsoen 6240b
Wilhelmina. Kon., 9-44 ..... 6082a
Willemstad 6212b
Witzleben, Von voor Volksgerecht, 8-44 ..... 6048b
Zevenaar: bekendmaking 6212a
Zwaar geschut, 7-44 ..... 6016b

GRAFIEKEN:

Energieproductie, 3-44 ..... 6069 C
In- en uitvoercijfers D'land, 7-44 .. 6020 A
Vischaanv. Noordzee, 8-44 6041

KAARTJES:

Caen, 7-44 6009
Normandië, 7-44 6007
Oostel. front Centr. sector, 7-44 .. 6008
Ital. Westfront 6024
Ital. oorlogstooneel, 7-44 6032
Oost. front, 8-44 ..... 6039a
Seinebaai, 8-44 6040
Westfront, 9-44 6094
Westfront, 23-9-44 ..... 6101 A
Philippijnen 6148a
Philippijnen 6188
Westfront (Nijmegen) 6221
Westfront (Z. Limburg) 6221
Philippijnen 6234
Actie Prinses Irene Brigade 6293

ALBANIE

Dipl. betr. Duitschl. herv., 13-7-44 6021 K
Italië erkent Alb. reg., 9-4-45 ..... 6258 E

ANDORRA

Fransche bezetting, 16-11-44 ..... 6149 L

ANNAM

Annam verkl zich zelfst., 3-45 .... 6236 I

ARGENTINIE

BEVOLKING

Bevolking '42 ..... 6021 L

BUITENLAND

Uitgetr. uit Pan.-Amer. Unie, 1-45 6190 G
Oorl.verkl. a. Dld. en Jap., 27-3-45 6248 A
ambas. uit Washington terugge-roepen, 8-44 ..... 6037 C
Dipl. betrekk. m. Engel. en Am. hersteld, 10-4-45 ..... 6257 K

STAATKUNDE

Oud-pres. Ramon Castillo over-leden, 9-10-44 ..... 6114 C

VERKEER EN ENERGIE

Scheepvaartbep. d. Ver. St., 28-9-44 6099 A

AUSTRALIE

Labourpartij tegen de commun., 28-5-45 ..... 6305 O

BELGIE

ARBEID

Mijnwerkersstaking, 27-1-45 ..... 6200 F
Stakingsverbod afgekond., 15-5-45 6296 A
Mijnw.staking opgeschort, 21-5-45 6302 B
Staking in Luiksche kolenbekken, 9-6-45 ..... 6318 B

BEVOLKING

Geboorte en sterftecijfers 1943, 8-44 6054 E
Overeenk. m. Ned. betreff. vluch-telingen, 1-45 ..... 6187 C

BEZETTING

Grohe rijkscommissaris; ambts-aanvaarding; toespr. secr.-gene-raal, 7-44 ..... 6029 A
Rijverbod auto's, 8-44 ..... 6046 F
Junclaus mil. bevelh., 8-44 ..... 6061 H

BUITENLAND

Algemeen

Gelukwensch v. Kon. Gustaaf, 9-44 6099 C
Stopzett. grensverk. m. Ned., 11-44 6149 C
Min. Spaak te Londen over voed-selpositie, 11-44 ..... 6149 O
Onderh. m. geall. over voedseltoe-stand, 12-44 ..... 6161 K
Degrelle in Spanje, 9-5-45 ..... 6286 F

Overeenkomsten

Tolunie met Ned., 6-9-44 ..... 6074 A
Overeenk. m. Ned. betr. vluchte-lingen, 1-45 ..... 6187 C

ECONOMIE

Econom. problemen, 15-1-45 ..... 6195 H
Tolunie m. Ned. en Luxemb.; 9-44 6074 A

GELD EN BANKWEZEN

Financ. maatr. der Reg., 6-9-44 .. 6080 F
Financ. maatr., 13-10-44 ..... 6114 O
Sanering geldcirculatie, 11-44 .... 6135 M
Fin. herstelmaatr., 14-11-44 ..... 6149 M
Geblokk. goud in Ver. St., 1-45 .. 6190 E

Staatsfinanciën

Staatsbegrooting '44, 8-44 ..... 6054 E

HANDEL EN NIJVERHEID

Prijsstabilisatie, 9-11-44 ..... 6142 A
Nat. oorl.industrie, 12-44 ..... 6175 L
Milit. helpers bij steenk.prod.. 1-45 6188 M

JUSTITIE

Hendrik de Man schuldig - 50.000 verdachten, 6-11-44 ..... 6141 L
Polit. zuivering, 15-1-45 ..... 6195 G
Degrelle in Spanje, 9-5-45 ..... 6286 F

KONINKLIJK HUIS

Prins Karel Regent, 9-44 ..... 6092 B
Soc. partij wenscht aftreden Kon. Leopold, 5-5-45 ..... 6271 K
Kon. Leopold bevrijd, 8-5-45 ..... 6286 C
Kon. Leopold n. Brussel?, 9-5-45 .. 6286 D
Kon. Leopold keert voorl. niet terug, 12-5-45 ..... 6286 E
De Koningskwestie, 18-6-45 ..... 6327 A
Boodschap Kon. Leopold, 26-6-45 6331 D

MIJNBOUW

Hulp v. militairen in steenkolen-mijnen, 14-1-45 ..... 6190 H
Mijnwerkersstaking, 27-1-45 ..... 6200 F
Staking in Luiksche kolenbekken, 9-6-45 ..... 6218 B

MILITAIRE ZAKEN

Ordebewaring d. geall. tr., 16-11-44 6154 K
Ontwap. verzetsgroepen, 19-11-44 6154 L
Milit. helpen bij steenk.prod., 1-45 6188 H

OORLOGSSCHADE

Overz. oorlogsschade, 7-4-45 ..... 6251 K
Verl. te Antwerpen door vliegen-de bommen, 21-4-45 ..... 6261 H

OPVOEDING

Onderw.beperk. a.g.v. luchtaan-vallen, 5-44 ..... 5959 C

SOCIALE ZAKEN

Soc. maatregelen, 6-1-45 ..... 6183 E

STAATKUNDE

Algemeen

Prins Karel regent, 21-9-44 ..... 6092 B
Politieke spanning, 25-10-44 ..... 6128 F
Relletjes te Brussel, 25-11-44 ..... 6155 A
Gespannen pol. toest.. 28-11-44 .. 6161 H
Politieke en econ. probl., 15-1-45 6195 H

Parlement

Eerste zitting parlement, 20-9-44 6092 B

Politieke partijen

Comm. steunen reg. Pierlot, 3-11-44 6135 N
Comm. oproep tot democr., 18-11-44 6149 P
Soc. partij eischt aftr. Kon. Leo-pold, 5-5-45 ..... 6271 K
Samenwerk. comm. en soc., 18-6-45 6327 B

Regeering

Reg. op Vad. bodem; samenstell. kab., 8-9-44 ..... 6080 F
Reorg. kab. Pierlot, 22-9-44 ..... 6099 B
Gelukwensch Kon. Gustaaf, 26-9-44 6099 C
Comm. steunen reg. Pierlot, 11-44 6135 N
Oneenigh. in reg. - Comm. min. afgetreden, 16-11-44 ..... 6149 N
Spaak over voedselpositie, 11-44 .. 6149 O
Radiorede Pierlot, 16-11-44 ..... 6154 I
Reg. Pierlot vraagt volm., 21-11-44 6154 M
Pierlot over voedseltoest., 11-44 .. 6155 B
Demonstr. t. kab. Pierlot, 11-44 .. 6161 H
Reoorg. kab. Pierlot, 2-12-44 ..... 6161 I
Kab. Pierlot afgetr., 2-2-45 ..... 6205 D
Kab. v. Acker gevormd, 13-2-45 .. 6213 G
Reg. en partijen en de Konings-kwestie, 18-6-45 ..... 6327 A

VERKEER EN ENERGIE

Rijverbod auto's, 8-44 ..... 6046 F
Stopzett. grensverk. m. Ned., 11-44 6149 C

VERZETSBEWEGING

Activiteit verzetsbew., 31-10-44 .. 6135 K
Liquidatie verzetsbew., 1-11-44 .... 6135 L
Ontwap. verz.groepen, 19-11-44 .... 6154 L
Relletjes te Brussel, 25-11-44 ..... 6155 A

VOEDSELVOORZIENING

Levensmidd.gebrek, 25-10-44 ..... 6128 F
Verbetering voedselpositie, 11-44 6141 K
Voedselpos. blijft ernstig, 18-11-44 6149 O
Pierlot over voedseltoest., 26-11-44 6155 B
Zorgelijke voedseltoestand, 1-12-44 6161 K
Voedselvoorz. wordt beter, 9-6-45 6318 C

ZUIVERING V. H. OPENB. LEVEN

Zuiveringsacties, 10-44 ..... 6108 D
De Man schuldig - 55.000 verdach-ten, 11-44 ..... 6141 L
Pol. zuiv., 15-11-45 ..... 6195 G

BIOGRAFIEEN

Aalders, prof. dr. W., 3-45 ..... 6247 H
Ansingh, Lizzy, 3-45 ..... 6230 B
Boudier-Bakker, Ina, 16-4-45 ..... 6261 G
Bürchel, J., 9-44 ..... 6099 H
Caillaux, Joseph, 22-11-44 ..... 6155 I
Cassel, G., 7-44 ..... 6002 A
Catto, lord, 7-44 ..... 6018 A
Churchill, 11-44 ..... 6166 B
Colijn, dr. H., 12-11-44 ..... 6153 F
Curzon, 12-44 ..... 6168 E
Dewey, Thomas, 14-8-44 ..... 6050 A
Dietl, 7-44 ..... 6012 A
Dönitz, adm. 6272
Dudok, M. W., 7-44 ..... 6010 B
Eisenhower, 1-45 ..... 6194 A
Fischer, dr. F., 1-45 ..... 6200 E
Graad v. Roggen, W., 3-5-45 ..... 6271 I
Hamsun, Knut, 7-8-44 ..... 6042 A
Henriot, Ph., 7-44 ..... 6006 G
Holdert, H. M. C., 7-44 ..... 6027 A
Huizinga, prof. dr., 2-45 ..... 6209 C
Jannings, Emil, 7-44 ..... 6028 A
Jonai, 7-44 ..... 6030 A
Kaiser, Henry, 28-8-44 ..... 6066 A
Kesselring, 7-44 ..... 6028 A
Kluge, v., 7-44 ..... 6012 A
Koiso, 7-44 ..... 6030 A
Koolen, mr. dr., 3-45 ..... 6247 A
Kruls, H. J., 9-44 ..... 6097 A
Lammers, dr. H., 8-44 ..... 6034a
Leley, Jan, 4-45 ..... 6251 I
Lloyd George, 3-45 ..... 6248 C
Montgomery, 1-45 ..... 6205 C
Ovink, Prof. dr. B. J., 8-44 ..... 6059a
Pembaur, prof. Joseph, 20-4-45 .. 6263 A
Polet, Joh., 8-44 6060
Roland-Holst, H., 12-44 ..... 6179 B
Rolland Romain, 1-45 ..... 6237 E
Rundstedt, Von, 7-44 ..... 6012 A
Rutgers, prof. dr. V., 3-45 ..... 6247 D
Speenhoff, Koos, 3-45 ..... 6229 E
Stettinius, E R., 7-44 ..... 6010 A
v. d. Steur, prof. ir. J., 2-45 .... 6218 D
Thijsse, dr. Jac., 1-45 ..... 6190 C
De Vlugt, dr. W., 2-45 ..... 6209 G
Zaalberg, C. J. Ph., 7-44 ..... 6011 A

BOLIVIA

Kab. erkend door Engeland en Ver. Staten, 7-44 ..... 6006 F

BRAZILIE

Aranha, min. v. buitenl. zaken af-getreden, 8-44 ..... 6067 F
Hervatt. dipl. betrekk. m. S.U., 20-3-45 ..... 6243 A
Oorlogsverklaring aan Jap., 7-6-45 6310 I
Levensmidd. v. bevrijd Eur., 13-6-45 6318 D

BRITSCH INDIE

Gandhi; rede v. congresvertegen-woordigers, 7-44 ..... 6014 C
Boodsch. Bose a. Gandhi, 7-44 .... 6021 I
Congresleid. bijeenkomst, 30-10-44 6136 A

BULGARIJE

ALGEMEEN

Uitzond.toest. opgeheven, 9-10-44 6114 G

BUITENLAND

Griekenland; eischen, 8-44 ..... 6069 A
Sovj.-Rusl. verkl. de oorlog, 9-44 6077 B
Wapenstist. verzocht, 9-44 ..... 6077 B
Oorlogsverkl. aan D'land, 9-44 .. 6077 B
Verhoud. m. Griekenl., 9-44 ..... 6099 K
Telegramwiss. m. D'land, 10-44 .. 6108 I
Wapenstilst.voorw., 12-10-44 ..... 6114 E
Wapenstilst. m. Rusl., 11-10-44 .... 6114 F

Geall. wapenstilst.voorw., 10-44 .. 6136 A
Erkenn. Pools Lublin reg., 5-2-45 6210 A
Betrekk. m. Duitschl. verbr., 9-44 6077 B
Betrekk. m. Italië, Kroatië en Slowakije verbroken, 9-44 ..... 6077 B
Betrekk. m Hongarije verb., 9-44 6099 D

JUSTITIE

Arrestaties, 22-9-44 ..... 6092 C
Ex-regenten gevonnisd, 2-45 ..... 6205 E
1027 doodvonnissen, 29-3-45 ..... 6248 B
Politieke zuivering, 10-4-45 ..... 6257 L

MILITAIRE ZAKEN

Rusl. verklaart de oorlog, 9-44 .. 6077 B
Oorlverkl. a. Duitschl., 9-44 ..... 6077 B
Wapenst.st.voorwaarden, 10-44 .... 6114 E
Wapenstlst. m. Rusl., 10-44 ..... 6114 F
Geall. wapenst.st.voorw., 30-10-44 6136 B

STAATKUNDE

Buitengew. parl.zitting; redevoeringen v. Bragianof, Zankof, Draganof, 8-44 ..... 6069 A
Kab. Bragianof afgetr., 9-44 ..... 6077 B
Moeravief president, 9-44 ..... 6077 B
Reg.verklaring, 9-44 ..... 6077 B
Moeravief afgetr. - Georgyef premier; nat. tegenregeering, 9-44 .. 6087 A
Ex-regenten gevonn. en terechtgesteld, 3-2-45 ..... 6205 E
Nation.-soc. wetten opgeh., 10-44 .. 6114 G

CANADA

BUITENLAND

Russ. schadevergoed. v. d. Finsche nikkelmijnen, 21-10-44 ..... 6120 C

ECONOMIE

Russ. schadevergoed v. Finsche nikkelmijnen, 21-10-44 ..... 6120 C

HANDEL EN NIJVERHEID

Omvang oorlogsprod., 12-44 ..... 6180 B

MILITAIRE ZAKEN

Dienstpl. v. overz. troepen, 24-11-44 6155 C
Verzet t. geall. strategie, 28-11-44 6161 L
Voortzetting oorlogsinspanning - motie vertr. in Mack. King .... 6165 G
Omv. der oorlogsprod., 29-12-44 .. 6180 B

STAATKUNDE

Voortz. oorl.inspanning - Motie v. vertr. in Mackenzie King, 8-12-44 6165 G
Nederlaag der socialisten ..... 6310 K

CHILI

Oorl.verklaring a. Japan, 15-2-45 6213 H
Oorl.verklaring a. Japan, 6-4-45 .. 6251 L

CHINA

Bezoek Wallace, vice-pres. V.S., 7-44 ..... 6005 B
Overeenk. Tsjiang Kai-sjek met communisten, 7-44 ..... 6014 D
Stillwell uit China teruggeroepen, 23-10-44 ..... 6131 B
Am. ambass. afgetr., 30-10-44 .... 6137 H
Ontslag van gen. Stillwell, 6-11-44 6146 A
Zweden doet afstand van exterritoriale rechten in China, 9-4-45 ..... 6259 B

DENEMARKEN

ARBEID

Algem. staking uitgebr., 17-9-44 6088 E

BEVOLKING

Toeneming, 8-44 ..... 6045 C

BUITENLAND

Verdr. m. V.S. i.z. Groenl.,10-5-45 6286 G
Rus. troep. op Bornholm, 12-5-45 6286 H
Econ. en cult. samenwerking met Sovjet-Unie, 28-5-45 ..... 6305 P

ECONOMIE

Econ. positie, 10-43 ..... 5701 B

GELD EN BANKWEZEN

Kosten Duitsche bezetting, 21-5-45 6302 C

JUSTITIE

Politie ontbonden, 19-9-44 ..... 6092 D

MILITAIRE ZAKEN

Britsche tr. in Kopenh., 6-5-45 .. 6276 A
Opleid. bezett.troepen, 15-5-45 .. 6296 B

STAATKUNDE

Nieuwe regeering, 6-5-45 ..... 6276 B
Open. v. h. parlement, 10-5-45 .... 6286 G

DUITSCHLAND

ALGEMEEN

Tannenberg monum. opgebl., 1-45 6198 C
Dittmar over pos. Duitschl., 7-44 6009 A
Na-oorlogsche maatr. der geall., 27-9-44 ..... 6099 E

ARBEID

Algemeen

Rijksarb.leider Hierl 70 j., 27-2-45 6224 B
Tewerkstell. D. in S.U., 9-3-45 .... 6231 A
Verkiez. arb.vertegenw., 16-6-45 .. 6318 G

Arbeidsdienst

Overz. Arbeidsdienst, 9-10-44 ..... 6115 F
Arbeidsdienstpl. in Oekraïne, 7-43 5602

Arbeidsinzet

Ondersch. buitenl. arb., 7-44 ..... 6028 A
Mobilis. arb.reserves, 7-44 ..... 6028 A
Tct. oorl.voering; decreet v. d. Führer. 8-44 ..... 6036 B
— Maatregelen, 8-44 ..... 6036 B
— idem 6 punten, bep. postverkeer, pers- en filmwezen, 8-44 .. 6052 A
— Concentr. v. d. pers, 8-44 ..... 6059 C
— Bep. eff.handel, 8-44 ..... 6059 C
— Maatr. in protector., 8-44 ..... 6059 C
— Sluit. v. theaters, uitg. en scholen; vac.verbod; strafbep., 8-44 6068 A
Theaters gesloten, 9-44 ..... 6079 E
Beperkende maatr., 9-44 6080
Arb.mobilisatie, 14-9-44 6088
Instruc. buitenl. arb., 9-44 ..... 6097 C
Arb.mobilisatie, 28-9-44 ..... 6099 G
Nieuwe verord., 10-44 ..... 6108 G
Instruct. buitenl. arb., 12-44 ..... 6162 A
Sauckel over pos. buit.l. arb., 1-45 6195 I
Geall. opr. tot buitenl. spoorwegarbeiders, 12-2-45 ..... 6213 K
Bevrijd. buitenl. arbeiders, 30-4-45 6276 H

BEVOLKING

Geboorte-, sterfte-, huwelijkscijfers '43, 5-44 ..... 5942 A
Repatr. Volksduitschers, 9-7-44 .. 5028 A
Geall. instruct. a. D. volk, 9-44 .. 6093
Na-oorl. maatr. d. geall., 9-44 .... 6099 E
Instruct. bevolk. v. Oostenr., 10-44 6108 F
Bevolk. v. Keulen, 26-5-45 ..... 6305 Q

BUITENLAND

Algemeen

H. Backe bez. Ned.; rede over Ned. pos. i. d. Eur. landb., 7-44 .. 6001 A
Finl.; bez. v. Ribbentrop; toezegging D'sche steun, 7-44 ..... 6006 A
Ver. St. protest. moord krijgsgevangenen, 8-44 ..... 6052 A
Bulg. verkl. oorl. a. D'land, 9-44 6077 B
D. bezetten Slowakije, 9-44 ..... 6078 B
Transitoverk. via Zweden verboden, 9-44 ..... 6079 C
Protest behand. kr.gevang., 9-44 .. 6079 E
Zweedsche leverant. beperkt, 2-44 6093 G
Vierde verj. drie-mog.-pact, 9-44 6099 F
Telegr.wisseling met Bulgarije en Roemenië, 4-10-44 ..... 6108 I
Grensincid. op Zweedsche grens, 16-11-44 ..... 6151 H
Protest schending volkenr., 3-12-44 6166 A
Rede Ribbentrop - verj. bondgenootschap m. Italië en Jap., 12-44 6171 L
Uitw. zwaargew., 24-1-45 ..... 6200 I
Repatr. v. buitenlanders, 27-5-45 6302 G

Dipl. betrekkingen

Albanië; dipl. betrekkingen aangeknoopt, 7-44 ..... 6021 A
Turkije verbr. dipl. betr., 8-44 .. 6045 A
V. Papen terug uit Turkije, 8-44 .. 6053 C
D. gezantsch. in Roemenië geïsoleerd. 25-8-44 6070
Bulg. verbr. dipl. betr., 9-44 ..... 6077 B
Betrekk. m. Finl. verbr., 9-44 .... 6078 D
D gezant in Roem. gesneuveld, 9-44 6087 B
Zweden en Spanje verbr. dipl. betrekkingen, 8-5-44 ..... 6287 B

CONCENTRATIEKAMPEN

Behand. der gevangenen, 18-5-45 6296 H
Zeven millioen dooden in Treblinka, 14-5-45 ..... 6296 I
Het kamp te Birkenau, 14-5-45 .. 6296 K
51.000 dooden in Buchenwald, 19-5-45 6297 A

DEPORT., EVACUATIE ENZ.

Repatr. Volksduitschers, 7-44 .... 6028 A
2½ millioen krijgsgevangenen keeren terug ..... 6307 B

GEESTELIJK LEVEN

Boodsch. D. Bisschoppen aan het leger, 6-11-44 ..... 6142 B

GELD EN BANKWEZEN

Beperk. eff. handel, 8-44 ..... 6059 C
Pruis. min. v. fin. opgeheven, 9-44 6079 E
Oorl.uitgaven, 10-44 ..... 6129 A
Bankbilj.circul., 11-44 ..... 6155 D
Ontd. goudvoorr. en kunstschatten door Amer. leger, 8-4-45 ..... 6252 B
Waarde mark t.a.v. dollar, 18-5-45 6296 G

HANDEL EN NIJVERHEID

Bijeenk. leiders oorl.ind., 7-44 .... 6013 A
In- en uitvoer 1938, 7-44 ..... 6020 A
Amer. controleur der metaal-ind., 25-5-45 ..... 6305 R

HITLER

Zie Staatkunde

HUISVESTING

300.000 noodwoningen geb., 10-44 6121 B

JUSTITIE

Zitting volksgerecht, 8-44 ..... 6049 A
Strafbep. arb.mobil., 8-44 ..... 6068 A
Polit. deeln. v. aansl. op Hitler gevonnist, 11-9-44 ..... 6087 E
Himmler Russ oorl.misd., 24-12-44 6176 K
Tweede burgem. v. Breslau terechtgesteld, 1-45 ..... 6203 G
Vonnissen v. h. standgericht, 7-2-45 ..... 6210 C
Offic. terechtgesteld wegens verzuim, 19-3-45 ..... 6243 B
Nieuwe arrestaties, 13-5-45 ..... 6287 F
Reg. Dönitz gevangen gen., 24-5-45 6302 D
Rauter gearrest., 3-6-45 ..... 6311 D
Börmann gearresteerd, 15-6-45 .... 6318 E
Von Ribbentrop gearrest., 16-6-45 6318 H

KUNST

Emil Jannings 60 jaar, 7-44 ..... 6028 A
Bperk. Filmwezen, 14-8-44 ..... 6052 A
Sluit. theath. e.d., 8-44 6068 A en 9-44 ..... 6079 E
Tentconst. gesloten, 9-44 6080
Ontdekk. goud en kunstschatten d. Amerik. leger, 8-4-45 ..... 6252 B
Prof. Joseph Pembauer 70 jaar, 20-4-45 ..... 6263 A
De kunstverz. van Goering, 29-5-45 6305 U

MILITAIRE ZAKEN

Panthertanks als nw. wapen, 7-44 6006 B
Gen. Dietl. omgekomen, 7-44 ..... 6012 A
Gen. v. Rundstedt d. Gen. v. Kluge verv., 7-44 ..... 6012 A
Gen. Dollman overl., 7-44 ..... 6013 A
Gen. v. Wickede en Eglseer verongelukt, 7-44 ..... 6013 A
Gen. Rendulic opvolger van gen. Dietl., 7-44 ..... 6013 A
Pantserschrik en Pantservuist als nwe wapens, 7-44 ..... 6013 A
V1; verkl. Churchill; bijzerh., 7-44 6013 C
Nwe wapens; beschr. N.R.C., 7-44 6020 A
Aansl. op Hitler en Gen. Staf. 7-44 6025 A
Himmler bevelh. binn.l. leger, 7-44 6025 A
Guderian chef gen. staf; toespr., 7-44 6026
Eenmanstorpedo, 7-44 ..... 6028 A
Kesselring ondersch.; levensl., 7-44 6028 A
Duitsche groet, 8-44 ..... 6036 B
V.1, proefnemingen en prod., 8-44 6038 F
Dagorder Himmler, 8-44 ..... 6044 A
Maj. Remer bevorderd, 8-44 ..... 6044 A
Eereraad v. daders aansl. Hitler, 8-44 ..... 6044 A
Gen. Kreipe stafchef luchtw., 8-44 6044 A
Veldmaarsch. Rommel gew., 8-44 .. 6044 A
Gen. Sepp Dietrich ondersch., 8-44 6052 A
Overz. mil. situatie v. gen. Ditmar, 8-44 ..... 6057 A
Veldmaarsch. Model ondersch., 8-44 6059 C
Veldmaarsch. Mannerheim onderscheiden, 8-44 ..... 6067 B
Verkl. veldmaarschalk v. Brauchitsch, 8-44 ..... 6068 A
Gen. Jüttner pl.verv. v. Himmler, 8-44 ..... 6068 A
Gen. Jüttner pl.verv. v. Himmler, 8-44 ..... 6068 A
Krijgsgev.; uitwiss., 8-44 ..... 6068 D
D. troep. bezetten Slowakije, 9-44 6078 B
Guderian roept jeugd op, 9-44 6080
Pol. d. verschroeide aarde, 9-44 .. 6080
Model volgt v. Kluge op, 8-9-44 .. 6081
Vernielingsboot. 16-9-44 6088
Duitschers contra Finnen, 9-44 .. 6088 F
V. Rundstedt weer in functie, 9-44 6092 E en, 9-44 6093
Geall. instruct. a. D. volk, 19-9-44 6093
Het V.1-wapen, 23-9-44 6093
Gen. Schmundt overl., 10-44 ..... 6108 A
Meded. Churchill over oorlogsmisdaigers, 10-44 ..... 6109 A
Mil. situatie in D., 10-10-44 ..... 6114 H
Dagorder v. v. Rundstedt, 12-10-44 6114 I
Geall. bezet.maatr., 12-10-44 ..... 6114 K
Rommel overleden, 10-44 ..... 6114 L
Hitler Jugend in mil. dienst, 10-44 6115 A
Vorming Volkssturm, 10-44 ..... 6120 E
Eerste appèl Volkssturm, 10-44 .... 6121 A
De Volkssturm, 23-10-44 ..... 6128 G
Duitsche legerleiding, 26-10-44 .... 6128 H
Nieuw pantsertype, 26-10-44 ..... 6128 I

Goebbels over mil. sit., 27-10-44 .. 6128 U
Oorlogsuitgaven, 10-44 ..... 6129 A
Radio-Oranje over Volkssturm, 19-10-44 ..... 6129 B
Boodschap R.K. Bissch. aan leger, 7-11-44 ..... 6142 C
V.2 in gebruik, 10-11-44 ..... 6142 D
Volkssturm beëed., 12-11-44 ..... 6142 B
Nieuw jachtvliegtuig, 16-11-44 .... 6149 Q
Mil situatie, 11-44 ..... 6161 M
Vrouwen in mil. dienst, 5-12-44 .... 6166 B
Nieuwe marine-strijdmidd., 12-44 .. 6180 D
Dagorder a. d. wehrmacht, 1-45 .. 6183 A
Gouden Eikenloof ingest., 1-45 .... 6183 B
Tannenberg monument opgeblazen, 23-1-45 ..... 6200 G
Textiel inzam., 1-45 ..... 6200 H
Uitwiss. zwaargew., 1-45 ..... 6200 I
De verded. v. Berlijn, 2-45 ..... 6204 A
Russ. offic., 29-1-45 ..... 6205 F
2e Burgem. v. Breslau terechtgesteld, 30-1-45 ..... 6205 G
Verdediging v. Berlijn, 1-2-45 .... 6205 H
Russ. troep. i. D'sche dienst, 2-45 6206 B
Dittmar: mil. situatie, 6-2-45 .... 6210 B
Vrouwen in Volkssturm, 12-2-45 .. 6213 I
Duitsche verl. in O.-Pruisen ..... 6219 A
Verscherp. duikb.oorlog, 4-3-45 .. 6224 C
Overz. mil. situatie, 5-3-45 ..... 6230 C
Offic. terechtgesteld wegens verzuim, 18-3-45 ..... 6243 B
Overz. mil. sit. i. h. Westen, 3-45 6243 C
Börmann: geall. opmarsch, 3-4-45 6251 M
Opr. „Weerwolfbeweging", 7-4-45 6252 A
Geen open steden, 13-4-45 ..... 6257 M
Verbod tot overgeven v. steden, 16-4-45 ..... 6261 I
Dagorder Hitler voor sold. Oostfront, 16-4-45 ..... 6261 K
Goebbels: verded. v. Berl., 22-4-45 6262 B
Hitler te Berlijn, 24-4-45 ..... 6266 D
Beschr. v. Berlijn, 25-4-45 ..... 6266 E
Goering afgetr. - v. Greim opperbevelhebber, 28-4-45 ..... 6266 F
Aanbod: onvoorw. overgave aan Engeland en V.S., 28-4-45 ..... 6266 G
Zweden bemiddelaar - Hitler ziek, 29-4-45 ..... 6266 H
Hitler ontving Von Greim, 30-4-45 6272 A
Hooge onderscheid. v. Axmann, 30-4-45 ..... 6272 B
Bijz. over bemidd. Graaf Bernadotte, 30-4-45 ..... 6272 C
Dood v. Hitler - Adm. Dönitz opvolger - Proclamaties en dagorders 6272
Dagorder Gen.-Ob. Blaskowitz. 3-5-45 ..... 6273 E
D'sche cap. in Ned. en Denem. 6274
Berlijn gevallen, 4-5-45 ..... 6276 D
Geall. krijgsgev. achtergel., 2-5-45 6276 E
D. leger in Italië capitul., 2-5-45 .. 6276 F
Capitulatie 1e en 2e leger, 3-5-45 .. 6276 G
Onvoorw. overgave aan geall. - Capitulatie te Reims - Radiorede, v. Dönitz, 7-5-45 6286
Ratificatie capitul. te Berl., 9-5-45 6287
Duitsche verliescijfers, 10-5-45 .... 6287 G
Duikb. geven zich over, 16-5-45 .. 6296 C
Duikbootverl., 17-5-45 ..... 6296 E
Fransche bezett.zone, 19-5-45 ..... 6297 H
Het laatste verzet, 31-5-45 ..... 6305 V

NAT.-SOCIALISME

Gouwleider Bürckel overl., 29-9-44 6099 H
Generaal Schmundt overl., 7-10-44 6108 H

OORLOGSCHADE

300.000 noodwoningen geb., 19-10-44 6121 B

OPVOEDING

Scholen gesloten ..... 6068 A
Beperk. onderwijs, 9-44 ..... 6079 E

PERS

Concentratie, 8-44 ..... 6059 C
Tijdschrften beperkt, 9-44 ..... 6079 E

SPORT

Reichsportf. Breitmeyer bezocht Nederland, 7-44 ..... 6022 A

STAATKUNDE

Algemeen

H. Backe bezoekt Ned.; rede over Ned. pos i. Eur. landb., 7-44 .... 6001 A
Himmler bevelhebber binnenl. leger, 7-44 ..... 6025 A
Crohé rijkscomm. België en Nrd.-Frankrijk, 7-44 ..... 6029 A
Lammers, dr. H., biografie, 8-44 .. 6034 A
Himmler, dagorder, 8-44 ..... 6044 A
Breitscheid en Thälmann gedood, 9-44 6083
Herd. 9 Nov., 12-11-44 ..... 6142 E
Onvoorw. overgave a. d. geall. - Capitulatie te Reims - Radiorede van Dönitz, 7-5-45 6286

Geallieerde politiek

Naoorl. maatregelen, 25-9-44 ..... 6049 E
Min. Morrison over de vrede, 4-9-44 ..... 6079 A
Churchill over oorl.misd.. 10-44 .. 6109 A
Geall. bezet.maatr., 18-44 ..... 6114 K
Gemeensch. bestuur v. Duitschl., 12-5-45 ..... 6287 D
Verord. v. geall. mil. gezag, 13-5-45 6287 E
Verklar. v. bestuur van D'land, 17-5-45 ..... 6296 D
Reg Dönitz niet erkend, 17-5-45 .. 6296 F
Reg. Dönitz gev. gen., 24-5-45 .... 6302 D
Geall. hoofdkw. te Frankf., 27-5-45 6302 F
Overeenk. i.z. bezetting, 6-6-45 .. 6310 M
Russen wenschen demarcatielijn meer westelijk ..... 6311 A
Wijz. demarcatielijn. 6-6-45 ..... 6311 B
Fransche bezett. van Rijnland, 9-6-45 ..... 6311 C
Bezett.pol. Rusl. - Slag om Berl. - Verkl. v. Maarschalk Sjoekov, 11-6-45 ..... 6318 F
Montgomery over toestand in Duitschland, 22-6-45 ..... 6327 C

Hitler

Rede leiders v. d. oorl.industr., 7-44 6013 A
Afscheidswoord generaal Dieti, 7-44 6012 A
Aansl.; radiorede; off. verklar. complot; achtergr.; dagorder, 7-44 6025 A
Aansl.; rede dr. Goebbels, 8-44 .. 6033 A
Mussert over aanslag, 8-44 ..... 6034 B
Decreet oorlogsvoering, 8-44 ..... 6036 B
Mussolini, bespreking, 8-44 ..... 6037 A
Aanslag; namen daders, 8-44 .... 6037 A
— dr. Goerdeler voortvluchtig, 8-44 6044 A
— Majoor Remer bevorderd, 8-44 6044 A
— Eereraad leger; daders v. Volksgerecht. 8-44 ..... 6044 A
— Zitting Volksgerecht, 8-44 .... 6049 A
Leidersconf., rede, 8-44 ..... 6052 A
Goerdeler, dr. gearr., 8-44 ..... 6052 A
Brauchitsch over oorlog, 8-44 6068
Pol. deeln. aansl. gevonnisd, 9-44 6087 E
Pavelitsj bij Hitler, 9-44 ..... 6093 D
Gen. Schmundt overl., 10-44 ..... 6108 H
Churchill over oorl.misd., 10-44 .. 6109 A
Hitler over Volkssturm, 10-44 .... 6120 E
Herdenk. 9de Nov., 12-11-44 ..... 6142 E
Goebbels over Hitler, 12-44 ..... 6180 B
Nieuwj.boodsch. Hitler, 1-45 ..... 6189 A
Dagorder v. d. Wehrm., 1-45 ..... 6189 B
Hitler over 12e verj. machtsovername, 1-45 ..... 6206 D
Goebbels: Hitlers verj., 21-4-45 .. 6262 A
Hitler te Berlijn, 24-4-45 ..... 6266 D
Hitler ontving v. Greim, 30-4-45 .. 6272 A
Dood v. Hitler - Adm. Dönitz opvolger - Procl. en dagorders .. 6272
Hitler en Goebbels pleegden zelfmoord, 3-5-45 ..... 6273 C
Lijken van Hitler en Goebbels gevonden, 5-5-45 ..... 6273 D
Lijk v. Hitler gevonden, 11-5-45 .... 6287 C

Politieke partijen

(Zie ook Nat. Socialisme)

Breitscheid en Thälmann gedood, 15-9-44 6088
Samenwerk. tusschen soc.democr. en comm. te Berlijn, 24-6-45 .... 6327 D
Commun. proclamatie. 26-6-45 .... 6332 A

Regering

Leidersconf. oorl.industrie, 7-44 .. 6013 A
Goebbels over mil.-pol.toest., 10-7-44 ..... 6020 A
Himmler bevelhebber binnenl. leger, 7-44 ..... 6025 A
Crohé rijkscomm. België en Nrd.-Frankrijk, 7-44 ..... 6029 A
Bürckel overleden, 9-44 ..... 6099 H
Arbeidsmobil., 8-44 6068 A; 9-44 6079 E; 9-44 6099 G; 10-44 ..... 6108 G
Goebbels over mil sit., 27-10-44 .... 6128 K
Goebbels over beëed. Volkssturm. 11-44 ..... 6142 C
Goebbels bez grensstreken, 11-44 .. 6155 E
Goebbels over Hitler, 28-12-44 .... 6180 C
12e verj. machtsovername, 30-1-45 6206 C
Herdenk. 24 Febr. 1920 - Rede van Hitler, 24-2-45 ..... 6218 H
Radiorede dr. Goebbels, 28-2-45 .. 6224 A
Heldengedenkdag, 11-3-45 ..... 6237 A
Graaf Schwerin, min. v. buitenlandsche zaken, 3-5-45 ..... 6273 A
Radiorede v. Schwerin-v. Krosigh 6273 B
Proclam. Seyss-Inquart, 2-5-45 .... 6273 F
Radiotoespraak Speer, 4-5-45 ..... 6273 G
Leidende fig. gev. genomen, 6-5-45 6276 I
Onvoorw. overg. a. geall. - Capit. te Reims - Radiorede v Dönitz, 7-5-45 6286
Lijken v Goebbels en zijn gezin gevonden, 8-5-45 ..... 6287 A
Himmler pleegt zelfmoord, 25-5-45 6302 E

VERKEER EN ENERGIE

Reisbeperking, 7-44 ..... 6020 H
Beperk. postverk., 14-8-44 ..... 6052 A
Zweden verbiedt transito-verkeer m. Noorwegen, 4-9-44 ..... 6079 C
D'sche Rijkszender staakt de uitzendingen, 3-5-45 ..... 6276 C

VOEDSELVOORZIENING

Oogst en voedselvoorz., 2-10-44 .. 6108 E
Verl. der rantsoenen, 2-45 ..... 6206 A
Voedselvoorz. en volksgezondheid 6305 S
Moeil. voedselpos. in Rijnl, 28-5-45 6305 T

ECUADOR

Geen gebiedsafst.; verk. Galapagoseil. gewijzigd, 8-44 ..... 6069 B

EGYPTE

Nahas Pasja opgevolgd door Ahmed Maher Pasja, 9-10-44 ..... 6115 B
Moordaansl. op Lord Moyne, 9-11-44 6142 F
Moordenaars Lord Moyne t. dood veroordeeld, 22-1-45 ..... 6201 A
Egypte in oor. m. asmogendheden, 24-2-45 6219
Moordaansl. op Ahmed Maher, 24-2-45 ..... 6219 C

EIRE

Nieuwe president, 23-6-45 ..... 6327 F

ENGELAND

ALGEMEEN

Luchtbescherming, 23-10-44 ..... 6129 D
Verduist. gedeelt. opgeh., 7-9-44 .. 6079 A
Koude golf, 1-45 ..... 6199 C
Koudegolf, 27-1-45 ..... 6201 C
Opheffing verduist. maatregelen, 20-4-45 ..... 6262 D

ARBEID

Organ. na-oorl. herstel, 3-10-44 .. 6109 B
Eng.-Russ. vakbond-com. over D. misstanden, 19-10-44 ..... 6121 E

BUITENLAND

Bolivia; kab. erk., 7-44 ..... 6006 F
Frankr.; pos. maguisards; verklar. Eden, 7-44 ..... 6013 B
Z.-Slavië; geen steun aan Milhailowitsj, 7-44 ..... 6014 B
Ver. St.; petr.overeenk., 8-44 .... 6053 A
Churchill over oorl.misd., 5-10-44 .. 6109 H
Buitenl. overz., 10-44 ..... 6116 E
Churchill en Eden in Egypte en Italië, 23-10-44 ..... 6129 C
Ned. aanspr. op Duitsch gebied gesteund, 9-11-44 ..... 6141 A
Churchill en Eden naar Parijs, 14-11-44 ..... 6149 R
De aansl. op Lord Moyne, 18-11-44 6150 E
Eng. tegen Spaansche aanwezigh. op a.s. vredesconferentie, 15-11-44 6151 D
Churchill bezoek aan Parijs - Comment. Radio-Oranje, 11-4 .. 6155 H
Verklar. Churchill en Eden i.z. Griekenland, 5-12-44 ..... 6167 A
Churchill over Poolsche grens - reg. kwestie. 15-12-44 ..... 6172 E
Churchill en Eden voeren besprek. te Athene, 26-12-44 ..... 6181 C
Hoogerhuis over hulpverl. a. bevrijde gebieden, 27-2-45 ..... 6225 E
Churchill over Krimconf., 27-2-45 6226
Levensmidd.pos. en hulpverl. aan bevrijde gebieden, 22-3-45 ..... 6244 A
Mrs. Churchill bezoekt Sovjet-U., 29-3-45 ..... 6248 D
Fransch-Eng. financ. overeenk., 2-4-45 ..... 6252 C
Mrs Churchill door Stalin ontvangen, 9-4-45 ..... 6257 N
Eng. parl.leden n. D. concentratiekampen, 19-4-45 ..... 6262 C
Rap. parl.leden over Buchenwald, 28-4-45 ..... 6267 A
Boodsch. Churchill, Stalin, Truman, 27-4-45 6269
Telegr. Kon George aan Eisenhower, 8-5-45 ..... 6287 I
Churchill rede v. 10 Mei ..... 6297 B
Eng. wenscht geen gebiedsuitbr., 30-5-45 ..... 6306 D
Telegr.wiss. Churchill-Tito, 28-5-45 6306 E
Gift aan „Help Holland Council", 17-6-45 ..... 6319 A

GEESTELIJK LEVEN
Biddag voor Nederland, 14-10-44 .. 6115 D
Dr. Temple aartsbisschop v. Canterbury overleden, 30-10-44 ..... 6136 D
Dr. Fisher aartsbisschop v. Canterbury, 5-1-45 ..... 6184 D
Benoem. Dr. Fisher bevestigd, 22-1-45 ..... 6201 B

GELD EN BANKWEZEN
Lord Catto, biografie, 7-44 ..... 6018 A
Staatbegroting 1945, 17-10-44 ..... 6121 C
Oorlogsuitgaven, 20-10-44 ..... 6121 D

HANDEL EN NIJVERHEID
Petrol., Eng.-Am. overeenk., 8-44 6053 B
Overheidsinvloed op bedrijfsleven, 8-44 ..... 6059 B
Herovering der uitvoermarkten, 6-11-44 ..... 6143 D
Plan Beveridge ter voorkoming werkloosheid, 9-11-44 ..... 6143 F
Grootere exportfaciliteiten, 18-11-44 6150 C
Uitvoer in 1944, 17-2-45 ..... 6213 L

MILITAIRE ZAKEN
Algemeen
Verliezen in Italië, 7-44 ..... 6006 C
Bijzonderheden over V.1, 7-44 .... 6013 C
Mutaties leiding, 8-44 ..... 6046 A
Bevelh. Middell. zeegebied, 8-44 .. 6061 E
Eisenhower opperbevelh. i. Frankrijk, 8-44 ..... 6061 E
Krijgsgev., uitwiss., 8-44 ..... 6068 D
V.1 buiten werking, 9-44 ..... 6079 A
Montgomery bevord. tot veldmaarschalk, 4-9-44 ..... 6079 A
Milit. sit., overzicht, 25-9-44 ..... 6100 A
Ontplof. mun. opslagplaats, 11-44 6102 C
Beschieting Z.-Eng. gestaakt, 10-44 6108 L
Luchtbescherming, 10-44 ..... 6129 C
Sir J. Dill overl., 6-11-44 ..... 6143 C
Rede Churchill, 9-11-44 ..... 6143 E
Churchill over V.2, 10-11-44 ..... 6143 G
Luchtmaarsch. Mallory omgek., 18-11-44 ..... 6150 D
Mutaties legerleiding, 11-44 ..... 6162 B
Omvang Eng. oorl.inspann., 12-44 6166 C
Nieuwe oproepingen, 12-44 ..... 6175 N
Commando-wisseling a. W. front, 1-45 ..... 6184 E
Verliezen door vijand. luchtacties, 13-1-45 ..... 6190 K
Churchill over taak in Middenl. Zee, 18-1-45 ..... 6196 A
Verliescijfers Britsche Rijk, 1-45 .. 6196 B
Biografie Montgomery ..... 6205 C
Prinses Elisabeth bij Vrouwelijk Hulpkorps, 5-3-45 ..... 6231 B
Slachtoffers der V.-wapens, 9-4-45 6257 O
Verliescijfers, 11-4-45 ..... 6257 P
Opheff. verduist.maatr., 20-4-45 .. 6262 D
Einde aanv. V.-wapens, 27-4-45 .. 6266 I
Viering overw. op D'land, 8-5-45 6287 H
Telegr. Koning George a. Eisenhower, 8-5-45 ..... 6287 I
Verl. oorl.vloot en koopvaardij, 13-5-45 ..... 6288 A
Opheffing censuur, 16-5-45 ..... 6297 C
Gedeelt. demobil., 17-5-45 ..... 6297 D
Britsche oorl.verl., 31-5-45 ..... 6306 B
Geall. zeeverliezen ..... 6306 C
Luchtmacht
Sir H. R. Mollory overl., 4-44 ..... 6150 D
Nieuw type vliegt., 12-44 ..... 6135 M
Vloot
Adm. Fräser vlootchef, 7-8-44 .... 6046 A
Scheepsbouw, 2-11-44 ..... 6142 G
Benoemingen bij de vloot, 12-44 .. 6171 M
Overz. marine verl.. 1-45 ..... 6184 C

MIJNBOUW
Dalende kolenprod., 14-11-44 ..... 6150 A

OORLOGSSCHADE
Algemeen
Organ. na-oorl. herstel, 10-44 ..... 6109 B
Schade door V.1 project., 10-44 .. 6129 D
Churchill over V.2, 10-11-44 ..... 6143 G
Verl. en schadecijfers ..... 6166 C
Verl. door vijand. luchtacties, 1-45 6190 B
Verl. d. vijand. luchtactie, 13-1-45 6190 K
Verliescijfers Br. Rijk, 1-45 ..... 6194 B
Luchtaanvallen
V.1 verklar. Churchill, 7-44 ..... 6013 C
Schade, 8-44 ..... 6046 A
Schade door V. project., 28-10-44 .. 6129 E
Schade door luchtaanv., 15-11-44 .. 6150 B

OVERZEESCHE GEBIEDSDEELEN
Hertog v. Windsor afgetreden als gouvern. Bahama-eil., 17-3-45 .... 6237 B

SOCIALE ZAKEN
Min. v. soc. verz. in opr., 26-9-44 6100 B
Sociale plannen, 3-11-44 ..... 6143 A
Plan-Beveridge ter voork. werkloosheid, 9-11-44 ..... 6143 F

STAATKUNDE
Algemeen
Lloyd George neemt afscheid v. d. politiek, 28-12-44 ..... 6180 E
Lloyd George overl., 26-3-45 ..... 6248 C
Churchill
(Zie ook regering)
Verliezen in Italië, 7-44 ..... 6006 C
Churchill over V 1, 7-44 ..... 6013 C
Lagerhuisrede mil. sit., 8-44 ..... 6046 A
Churchill in Italië, 8-44 ..... 6070 C
Lagerhuisrede, 29-9-44 ..... 6100 A
Churchill over oorlogsmisd., 5-10-44 6109 A
Lagerhuisrede, 31-10-44 ..... 6136 C
Rede Churchill, 9-11-44 ..... 6143 E
Churchill over V.2, 10-11-44 ..... 6143 G
Lagerhuisrede, 30-11-44 ..... 6162 D
Churchill over Poolsche grens - reg. kwestie, 15-12-44 ..... 6172 E
Churchill over taak in Middenl. Zee. 18-1-45 ..... 6196 A
Politieke partijen
Jaorverg. Labour partij, 12-44 .... 6171 N
Commonwealth partij assoc. met Labour, 12-1-45 ..... 6190 I
Verkiez.progr. Labourpartij, 21-4-45 6262 E
Het program v. Labour, 30-5-45 .. 6306 A
Bernard Shaw communist, 21-6-45 6332 C
Regeering
Min. Morrison o. d. vrede, 6-9-44 .. 6079a
Lagerhuisrede Churchill, 29-9-44 .. 6100 A
Beverbrook en Lyttelon d. Sovjet-reg. onderscheiden, 5-10-44 ..... 6108 K
Mutaties in het kabinet, 9-10-44 .. 6115 C
Lagerhuisrede v. Churchill, 31-10-44 6136 C
Rede v. Churchill, 9-11-44 ..... 6143 E
Regeeringsbenoemingen, 22-11-44 .. 6155 F
Lagerhuisrede Churchill, 30-11-44 6162 D
Churchill over taak in Middenl. Zee, 18-1-45 ..... 6196 A
Churchill en Eden in Egypte en Italië, 23-10-44 ..... 6219 C
Reg. afgetreden, 23-5-45 ..... 6302 H
Churchill vormt nwe reg., 26-5-45 6302 K
Verkiezingen
Uitstel der verkiezingen, 1-10-44 .. 6136 C
Felle verkiez.strijd, 5-6-45 ..... 6311 E

VERKEER EN ENERGIE
Scheepvaart; na-oorlogsche positie, 8-44 ..... 6070 C
Contrôle op de scheepvaart, 3-11-44 6143 B

VOEDSELVOORZIENING
Levensmidd.positie en hulpverl. aan bevrijde geb., 22-3-45 ..... 6244 A
Verlaging voedselrants., 23-5-45 .. 6302 I

FINLAND

ALGEMEEN
Maarsch. Mannerheim ontv. Duitsche onderscheiding, 8-44 ..... 6067 B

ARBEID
Arbeidsmobilisatie, 8-44 ..... 6054 G

BEVOLKING
Evac. N.-Finsche gem., 5-10-44 .. 6109 D

BUITENLAND
Algemeen
Wapenst.st.del. te Moskou, 15-9-44 6088 F
Wapenstst.voorw., 20-9-44 ..... 6093 A
Castren over verhoud. tot Sovjet-Unie, 4-10-44 ..... 6109 C
Oorl.verkl. a. D'land, 4-3-45 ..... 6225 A
Verkl. o. buitenl. pol., 30-4-45 .... 6262 G
Diplomatieke betrekkingen
Bezoek Von Ribbentrop; toezegg. D'schen steun, 7-44 ..... 6006 A
Ver. Staten; dipl. betr. verbr., 7-44 6014 A
Betr. m. D'land verbr., 4-9-44 .... 6078 D
Betr. m. Hongarije, Kroatië, Slowakije en Japan verbr., 20-9-44 .. 6093 A
Herst. betrekk. met Sovjet-Unie, 1-2-45 ..... 6205 D

HERSTELBETALINGEN
Schadeverg. a. Sovjet-Unie, 3-11-44 6136 F
Uitlev. der handelsvloot, 4-11-44 .. 6136 G

MILITAIRE ZAKEN
Voortzett. Sovjet-offensief, 1-7-44 6008 A
Aanh. druk der Sovjets, 10-7-44 .. 6016 A
Wapenst.st. m. Sovjet-Unie, 4-9-44 6078
Wapenst.st.onderh. m. S.U., 6-9-44 6079
Duitsche troep. slaags m. Finnen, 17-9-44 ..... 6088 F
Mannerheim uit mil. dienst, 4-1-45 6183 F
Oorl.verkl. a. Dld., 4-3-45 ..... 6225 A

ONDERWIJS
Geen Duitsch meer op F. scholen, 28-5-45 ..... 6306 H

SOCIALE ZAKEN
Lotta-organ. ontbonden, 1-11-44 .. 6136 E

STAATKUNDE
Rede Linko min., 7-44 ..... 6014 A
Mannerheim president, 8-44 ..... 6054 G
Dagorder v. Mannerheim, 8-44 .. 6054 G
Hackzell min.-pres. in nwe kab., 8-44 ..... 6054 G
Nieuw kabinet, 21-9-44 ..... 6093 A
Twee ministers afgetr., 9-11-44 .. 6144 A
Kab. Paasiviki gevormd, 17-11-44 .. 6150 F
Binnenl. hervormingen, 4-3-45 .... 6225 B
Uitsl. Rijksdagverk., 19-3-45 ..... 6244 B
Sluiting en opening v. d. Rijksdag, 6-4-45 ..... 6252 D
Reconstr. parl. Paasikivi, 17-4-45 .. 6262 F

FRANKRIJK

ARBEID
Arb. dienstpl. voor mannen, 22-1-45 6201 E

BEVOLKING
Slachtoffers D. oorl.misd., 4-5-45 .. 6277 B

BEZETTING
Grohé, rijkscomm. N.-Frankrijk; ambtsaanv.; toespr. secr.-gen., 7-44 ..... 6029 A
Rijverbod voor auto's, 8-44 ..... 6046 F
Junclaus mil. bevelhebber in N. Frankrijk, 8-44 ..... 6061 H

BUITENLAND
Algemeen
Com. de Gaulle erkend, 7-44 ..... 6021 A
Bezoek v. Churchill en Eden, 12-11-44 ..... 6144 E
Churchill e. Eden n. Parijs, 14-11-44 6149 R
Churchills bezoek aan Parijs - Comment. Radio Oranje, 11-44 .. 6155 H
Bez. gen. De Gaulle a. Moskou, 2-12-44 ..... 6166 D
Erk. door Vaticaan, 11-12-44 ..... 6172 A
Erkenn. com. te Lublin, 29-12-44 .. 6181 B
Bezett. linker Rijnoever, 26-1-45 .. 6201 F
Gen. De Gaulle over buitenl. pol, 7-2-45 ..... 6210 E
Delegatie te San Francisco, 27-3-45 6248 F
Geall. leveringen, 4-4-45 ..... 6252 E
Protestnota a. Spanje i.z. Laval, 8-5-45 ..... 6288 B
Grenswijz. v. Italië verlangd, 18-5-45 ..... 6297 B
Protest t. Sovjet-Unie, 28-5-45 .... 6306 G
Diplomatieke betrekkingen
Dipl. betrekk. d. Zweden en Turkije beëindigd, 8-44 ..... 6067 E
Jefferson Caffery benoemd tot ambass. d. Ver. Staten, 22-9-44 .. 6093 B
Gen. Catroux ambass. te Moskou, 31-12-44 ..... 6181 A
Hervatt. dipl. betr. met Italië, 1-3-45 ..... 6225 C
Verdragen en overeenkomsten
Annuleering der handelsverdragen, 2-10-44 ..... 6109 F
Overeenk. m. Ned. i.z. repatr. Nederl., 16-10-44 ..... 6119 A
Verdrag m. Sovjet-Unie, 10-12-44 6166 E
Tekst Fransch-Russisch verdrag, 17-12-44 ..... 6176 A
Engelsch-Fransche financ. overeenk., 29-3-45 ..... 6248 D
Fransch-Zwitsersche financ. overeenkomst ..... 6257 R

ECONOMIE
Econ. leven onder staatstoezicht, 14-11-44 ..... 6150 I

EVACUATIE
Evacuatie v. Parijs, 7-44 ..... 6030 B

GELD EN BANKWEZEN
Financ. maatr., 14-10-44 ..... 6115 G
Financ. maatr., 17-10-44 ..... 6121 F
Geblokk. saldi vrij, 27-10-44 ..... 6130 A
Saneering staatsfin.. 8-11-44 ..... 6144 B
Financ. saneering, 19-11-44 ..... 6150 K
Fin. saneering - leening, 8-1-45 .. 6191 B
Financ. saneering, 19-1-45 ..... 6196 D
Waardevermind. v. d. fr., 12-3-45 .. 6237 C
Fransch-Zwitsersche fin. overeenkomst ..... 6257 R
Geldsaneering, 26-5-45 ..... 6303 B

HANDEL EN NIJVERHEID
Nationalisatie der kolenmijnen, 30-9-44 ..... 6109 G
Geallieerde leveranties, 4-4-45 .... 6252 E
Handelsovereenk. m. Zwitserland, 7-4-45 ..... 6252 H

JUSTITIE
Moordaansl. Henriot, 7-44 ..... 6006 G
— 20 mill. fr. belooning, 7-44 .... 6013 B
Positie „Maquisards"; verkl. Eden, 7-44 ..... 6013 B
Oudmin. Mandel gedood, 7-44 .... 6021 A
Positie „Maquisards"; Duitschl. houding, 7-44 ..... 6030 B
Daders aansl. Henriot gearrest., 7-44 ..... 6030 B
Arrestatiebevel tegen Pétain, 16-9-44 ..... 6087 C
Strafmaatr. t. collabor., 17-9-44 .. 6087 C
Hoogger.hof v. leden Vichy-reg., 31-10-44 ..... 6136 H
Dr. Petiot gearrest., 3-11-44 ..... 6137 A
Zuivering, 9-11-44 ..... 6144 C
Fransch nationaliteit voor Baron de Rotschild, 10-11-44 ..... 6144 D
Kroon v. Napoleon gest., 13-11-44 6150 G
Overz. zuiv.acties, 11-1-45 ..... 6191 A
Charles Maurras veroord., 29-1-45 6206 E
Doodvonn. t. collab., 13-2-45 ..... 6213 M
Adm. Astava veroord., 13-3-45 .... 6238 A
Berechting v. collab., 7-4-45 ..... 6252 G
Polit. zuivering, 9-4-45 ..... 6257 Q
Proc. tegen gen. Deutz, 10-4-45 .. 6258 A
Proc. t. maarsch. Pétain, 24-4-45 .. 6267 B
Laval in Spanje gearrest., 4-5-45 .. 6277 A
Advocaat weigert verded. Pétain, 5-5-45 ..... 6277 C
Protestnota a. Spanje i.z. Laval, 8-5-45 ..... 6288 B
Laval uitgeleverd, 19-5-45 ..... 6297 I
Groot-Moefti huisarrest, 28-5-45 .. 6306 E
De bewaking v. Laval. 28-5-45 .... 6307 L
Pétains houding na Dieppe, 21-6-45 6332 D

KUNST
Romain Rolland overl., 3-1-45 .... 6237 E

MILITAIRE ZAKEN
Positie „Maquisards", verklaring Eden, 7-44 ..... 6013 B
Dienstpl. in d. geall. bezette gebieden, 7-44 ..... 6021 A
Positie „Maquisards" - Duitschlands houding, 7-44 ..... 6030 B
Mobilis.-maatr., 13-10-44 ..... 6115 K
Benoem. bevelh. in den Elzas, 27-12-44 ..... 6180 F
Sterkte v. leger en vloot, 15-1-44 6196 C
Elba onder Fr. souvereiniteit, 3-2-45 ..... 6206 F
Kosten Duitsche bezett., 25-2-45 .. 6219 E
Exp.leger voor bevrijd. Indo-China, 11-5-45 ..... 6288 C
Fr. bezett.zone in Duitschl., 19-5-45 6297 H

MIJNBOUW
Nationalisatie der mijnen, 13-3-45 6237 D
Deskund. naar mijnen in Saargebied, 7-4-45 ..... 6252 F

OORLOGSSCHADE
Oorl.schade aan geb., 24-5-45 .... 6303 C

OPENBARE WERKEN EN WEDEROPBOUW
Reg.plannen v. wederopb., 3-3-45 6225 D

OVERZEESCHE GEBIEDEN
Algerië
Relletjes in Algiers, 15-5-45 ..... 6297 E
Indo-China
Zelfbestuur voor Indo-China, 26-3-45 ..... 6248 E
Exp.leger v. bevrijd. Indo-China, 11-5-45 ..... 6288 C
Syrië
Onderh. afgebr. - Arab. steun v. Syrië en Libanon - Br. verkl., 21-5-45 ..... 6303 M
Toenemende spann., 28-5-45 ..... 6307 D
Egyptische nota, 31-5-45 ..... 6307 E
Toest. blijft gespannen - De Gaulle stelt Eng. verantw., 5-6-45 ..... 6311 I
Botsingen m. Fr. troepen, 13-6-45 6320 C

PERS
Reorgan. v. d. pers, 19-9-44 ..... 6093 B

STAATKUNDE
Algemeen
Oud-min. Cailleux overl., 22-11-44 6155 I
Doriot gesneuveld, 23-2-45 ..... 6219 D
Politieke partijen
Gen. Giraud leider conserv. oppositie, 16-11-44 ..... 6155 G
Communisten achter De Gaulle, 22-1-45 ..... 6201 D
Regeering
Henriot, Ph. vermoord, 7-44 ..... 6006 G
Parmentier secr.generaal binnenl. zaken, 7-44 ..... 6021 A
Marion en Bonnefoy opv. Henriot, 7-44 ..... 6021 A
Oud-min. Mandel gedood, 15-7-44 .. 6021 A
Vichy verlaten, 8-44 ..... 6061 G
Voorloop. reg. gevormd, 29-8-44 .. 6080 A
Uitbr. voorl. regeering, 13-9-44 .. 6087 B
Pétain in Duitschl., 30-9-44 ..... 6099 I
Radiotoespr. v. De Gaulle, 15-10-44 6115 H
Pres. Lebrun afgetr., 13-10-44 .... 6115 I
Reg. De Gaulle door geall. erk., 23-10-44 ..... 6129 F
De Gaulle over binnenl. en buit.l. problemen, 25-10-44 ..... 6129 G
Uitbreid. kab. De Gaulle, 15-11-44 6150 H
De Gaulle over buitenl. politiek, 7-2-45 ..... 6210 E
Reg.progr. v. De Gaulle, 25-5-45 .. 6303 A
Verkiezingen
Uitslag gem.raadsverk., 15-5-45 .. 6297 F
Wetgeving
Statuut Maarschalk Pétain afgeschaft, 12-9-44 ..... 6087 C

VERKEER EN ENERGIE
Rijverbod auto's Noord-Frankrijk, 8-44 ..... 6046 F
Herstel geregeld scheepvaartverkeer, 5-1-45 ..... 6185 A

VERZETSBEWEGING
Compromisvoorstel verzetbeweging, 3-11-44 ..... 6136 I
Ontwap. en ontbinding - Patriott. militie gelast, 30-10-44 ..... 6136 K
Eischen v. d. verzetsbeweging, 23-5-45 ..... 6302 L

VOEDSELVOORZIENING
Volkstuinen, 7-44 ..... 6030 B
Levensmidd.rantsoen verh., 29-11-44 6162 E

ZUIVERING V. H. OPENB. LEVEN
Zuiveringsacties, 21-9-44 ..... 6093 B
Zuiveringsacties, 9-10-44 ..... 6115 F
Zuivering, 9-11-44 ..... 6144 C
Overz. zuiv.acties, 11-1-45 ..... 6191 A
Charles Maurras veroord., 29-1-45 6206 E

GRIEKENLAND
ARBEID
Ongeregeldheden en stakingen, 4-12-44 ..... 6166 H

BUITENLAND
Eischen aan Bulgarije ..... 6069 A
Verhouding m. Bulgarije, 30-9-44 .. 6099 K
Anti-Bulg. stemming, 15-11-44 .. 6150 L
Terr. eischen aan Bulg., 22-11-44 6156 A
Churchill en Eden voeren bespr. te Athene, 26-12-44 ..... 6181 C
Churchill en Eden naar Londen terug, 28-12-44 ..... 6181 D
Nat. comité in Duitschl. gevormd, 11-1-45 ..... 6191 I

GELD EN BANKWEZEN
Inflatie, 7-44 ..... 6022 B
Inflatie, 30-8-44 ..... 6078 C
Saneering staatsfin., 11-11-44 ..... 6144 F

MILITAIRE ZAKEN
Herstel v. h. leger, 17-11-44 ..... 6150 M
Britsch bevelbebber eischt terugtr. Elzastroepen, 4-12-44 ..... 6166 F
Milit. acties, 5-12-44 ..... 6166 K
Verklar. Churchill en Eden i.z. Griekenland, 5-12-44 ..... 6167 A
Overzicht mil. en pol. situatie .. 6172 B
De mil. toestand, 18-12-44 ..... 6176 B
Wapenst.st.onderhand., 1-1-45 .... 6185 B
Strijd in Athene beëindigd ..... 6185 E
Plastiras over burgeroorl., 8-1-45 6191 C
Wapenstilstand, 12-1-45 ..... 6191 D
Maatr. t. E.A.M. leiders, 9-1-45 .... 6191 E
Lot der gijzelaars, 9-1-45 ..... 6191 F
Plastiras over wapenst.st., 13-1-45 6191 G
Schade burgeroorlog, 13-1-45 ..... 6191 H
Liquid. burgeroorl.. 21-1-45 ..... 6196 E
Churchill over begin burgeroorlog, 22-1-45 ..... 6201 G
Liquid. burgeroorl., 1-2-45 ..... 6206 G
Elzas gijzelaars vrijgel., 27-1-45 .. 6207 A
Overeenst. reg. en E.A.M., 11-2-45 6211 A
Bez. Churchill en Eden - Opheff. oorlogstoestand, 14-2-45 ..... 6213 N

SOCIALE ZAKEN
Loon in natura, 20-6-44 ..... 6022 B

STAATKUNDE
Algemeen
Onlusten te Athene, 3-12-44 ..... 6162 G
Ongeregeldh. en stakingen, 4-12-44 6166 H
Overz. mil. en pol. situatie ..... 6172 B
Pol. toestand, 12-44 ..... 6176 C, D, E
Maatr. tegen E.A.M. leiders, 9-1-45 6191 E
Kab.crisis, 21-2-45 ..... 6219 F
Regeering
Reg. te Cairo., 30-8-44 ..... 6078 C
Reg. te Athene teruggekeerd, 18-10-44 ..... 6121 G
Reorgan. v. h. kab., 24-10-44 ..... 6130 B
Zes ministers afgetreden, 3-12-44 6162 F
Min.-pres. Papandroe afgetreden, 5-12-44 ..... 6166 I
Kab. Papandroe afgetr. - Aartsbisschop Damaskinos regent, 1-1-45 ..... 6185 C
Gen. Plastiras min.-pres., 3-1-45 .. 6185 D
Kab. Plastiras afgetr., 8-4-45 ..... 6252 I
Kab. Vulgaris gevormd, 9-4-45 .... 6258 B

VOEDSELVOORZIENING
Gebrek aan levensmidd., 4-12-44 6166 G

GUATAMALA
Opstand; pres. Ubico verjaagd, 7-44 6021 E
Diplom. betrekk. m. Spanje verbroken, 24-1-45 ..... 6201 H

HONGARIJE
ARBEID
Arbeidsorg. gesticht, 8-44 ..... 6046 D
Arb.dienstplicht, 12-9-44 ..... 6088 G

BUITENLAND
Roemenië verklaart Hongarije de oorlog, 8-9-44 6077
Oorl.toest. m. Roemenië, 7-9-44 6078
Horthy verz. wapenst.st., 16-10-44 6121 H
Horthy afgetr. - Wapenstilstandsverzoek ingetrokken, 16-10-44 .. 6121 I
Wapenst.stand m. geall., 22-1-45 .. 6201 I

GELD EN BANKWEZEN
Confiscatie Joodsche vermogens, 5-11-44 ..... 6137 C
Goudres. teruggevonden, 21-5-45 .. 6303 D

JUSTITIE
Uitlev. Horthy geëischt, 13-2-45 .. 6214 A

MILITAIRE ZAKEN
Horthy verz. wapenst.st., 16-10-44 6121 H
Wapenst.st.verzoek ingetrokken, 16-10-44 ..... 6121 I
Reg.proclam. - Voortzett. strijd, 17-10-44 ..... 6122 C
Generaals n. Russ. leger overgeloopen, 17-10-44 ..... 6122 D

STAATKUNDE
Politieke partijen
Opheff. pol. part., 8-44 ..... 6068 B
Regeering
Plv. min.-pres. Rasch afgetr., 7-44 6027 C
Mutaties, 8-44 ..... 6053 A
Verklaring, 8-44 ..... 6053 A
Stogay afgetr. - Lakatos min.pres., 29-8-44 ..... 6078 A
Mutaties in 't parlement, 1-9-44 .. 6078
Reg.verklar. min.-pres. Lakatos, 21-9-44 ..... 6093 C
Horthy afgetr. - Regeer. Szalasi gevormd, 16-10-44 ..... 6121 I
Reg.decreet - Regentsch.raad gevormd, 16-10-44 ..... 6122 B
Reg. procl.: voortzetting strijd, 17-10-44 ..... 6121 C
Progr. reg. Szalasi, 19-10-44 ..... 6122 F
Horthy in Duitschland, 21-10 44 .. 6122 F
Beschouwing Radio-Oranje over Hong. kwestie, 11-10-44 ..... 6122 G
Optreden v. Horthy, 23-10-44 ..... 6130 C
Opvolging v. Horthy, 2-11-44 ..... 6137 B
Szalasi door Hitler ontv., 6-12-44 6167 B
Parlement
Voorl. Nat. verg., 23-12-44 ..... 6176 G

INDO-CHINA
Spec. volmachten v. Decoux, 8-44 6068 F
Bezett. door Jap. troepen, 12-3-45 6238 A

INTERNATIONAAL
ALGEMEEN
Nederl. positie i. d. Eur. landb.; rede min. Backe, 7-44 ..... 6001 A
Britsch adm noemt verliescijfers, 15-6-45 ..... 6327 G

ARBEID
Vergad. int. arb.bureau, 23-12-44 6176 G

Vergad. zeevaartscom. int. arb.-bureau, 9-1-45 ..... 6191 K
Vergad. int. arbeidsbureau, 19-1-45 6196 F
Wederinschakeling vakbew., 6-1-45 6196 G
Intern. vakb.conf., 3-2-45 ..... 6207 B
Idem, 9-2-45 ..... 6211 C
Idem, 18-2-45 ..... 6214 C
Idem, 22-2-45 ..... 6219 G
Wereldvakver.congres niet op int. conf., 10-5-45 ..... 6288 F

CONFERENTIES

Intern. valutaconf. Bretton Woods. 7-44 ..... 6019 A
Führer-Duce, 1-8-44 ..... 6037 A
Int. val. conf. Brett. Woods, 1-8-44 6038 A
Dumberton Oaks; viermogendh.-conf., 8-44 ..... 6068 C
Confer. Dumb. Oaks, 28-8-44 ..... 6068 C
Churchill-Roosevelt, 11-9-44 ..... 6086 B, 6087
Conf. Dumberton Oaks, 9-10-44 .. 6115 L
Conf. te Moskou. 9-10-44 ..... 6116 A
Moskou conf. communiqué, 16-10-44 6123 A
Duitsch commentaar, 16-10-44 .... 6123 B
Churchill o. Moskou conferentie, 23-10-44 ..... 6130 D
Luchtvaartconf. te Chicago, 1-11-44 6145 H
Econ. conf. te Rye, 25-11-44 ..... 6156 B
Luchtvaartconf., 20-11-44 ..... 6156 C
Joodsch wereldcongres, 29-11-44 6162 H
Int. luchtv.conf., 9-12-44 ..... 6167 C
Stille Zuidzeeconf., 25-1-45 ..... 6202 B
Confer. v. drie, 7-2-45 ..... 6211 B
Krimconferentie, 12-2-45 ..... 6214 B
Int. conf. te San Francisco, 14-2-45 6215 B
Wederopr. tweede intern., 3-3-45 6225 F
Krimconf., 2-3-45 ..... 6225 I
Churchill o. conf., 27-2-45 6226
Int. conf. San Francisco, 6-3-45 .. 6231 C
Ned. del. te S. Francisco, 18-3-45 .. 6235 C
Eden over int. conferentie San Francisco, 22-3-45 ..... 6244 C
Fransche deleg. te San Francisco, 27-3-45 ..... 6248 F
Poolsche deeln. aan int. conf. - Roosevelt president, 7-4-45 ..... 6252 K
Nederl. standpunt t.a.v. int. conf., 12-4-45 ..... 6257 A
Italië niet op int. conf., 9-4-45 .... 6258 D
Turk. delegatie n. int. conf., ...
Ned. del. te San Francisco, 20-4-45 6261 B
Poolsche kwestie op int. conf., 20-4-45 ..... 6262 L
Int. conf.: Pool. kwestie, verklar. van Van Kleffens, 24-4-45 ..... 6267 C
Opening der conf. - Regeling voorzittersch. - Eerste plenaire zitting, 26-4-45 ..... 6268 A
Van Kleffens over Neerlands bevrijding 6276
Argentinië toegelaten tot intern. conf., 1-5-45 ..... 6277 D
Molotov naar Moskou terug, 1-5-45 6277 E
Besprek. Pool. kwestie afgebroken, 6-5-45 ..... 6277 F
Molotov n. Moskou terug, 10-5-45 6288 D
Poolsche kwestie op int. conf., 10-5-45 ..... 6288 E
Arb.congres niet op int. conf., 10-5-45 ..... 6288 F
Balkanperikelen 6288
Int. conf. te San Franc., 18-5-45 .. 6297 M
Min. Attlee optimistisch, 19-5-45 .. 6297 N
Verkl. v. De Schrijver, 15-5-45 .... 6297 O
Overeenst. i.z. stemrecht, 24-5-45 6303 E
Overeenst. i.z. regionale veiligh. en het mandaatsysteem, 25-5-45 6303 F
Int. conf. - Overw. kleine mogendheden - Punten v. overeenstemming, 28-5-45 ..... 6306 I
Int.conf. te San Franc., 8-6-45 .... 6311 F
Int. conf.: recht veto, 13-6-45 .... 6319 D
Int. conf.: Spanje uitgesl. - Ned. tegen veto-recht - Ontw. Handvest gereed, 20-6-45 ..... 6328 A
Slotconf. te San Franc.: Handvest goedgekeurd - Doel en grondslagen - Rede v. Truman ..... 6332 E
Tekst Handvest ..... 6335 v. v.

EUROPEESCHE SAMENWERKING

Eng. plan voor West. blok, 14-11-44 6156 D
Econ. blok, 15-11-44 ..... 6156 E
Russ. comment., 21-11-44 ..... 6156 F
Zweedsche en Am. persstemmen, 21/23-11-44 ..... 6156 G
Russ. protest t. blokvorming van West-Europa, 14-6-45 ..... 6320 A

GEESTELIJK LEVEN

R.K. Kerk; karl. Maglione overl., 8-44 ..... 6070 E

GELD EN BANKWEZEN

Intern. valutaconf. Bretton Woods, 7-44 ..... 6019 A
Valutaconf. Bretton Woods; quota en stemmen d. deeln. landen, 8-44 6038 A
Zwitserl.; export m. staatsmedewerking, 8-44 ..... 6038 G

GRONDSTOFFEN

Aardappelen; vitaminegehalte, 7-44 6022 C
IJzer; uitputting wereldvoorr., 7-44 6022 D
Koffie; wereldproductie 40-'43, 7-44 6022 D
Koper; uitputt. wereldvoorr., 7-44 6022 D
Petroleum; uitputting wereldvoorraad, 7-44 ..... 6022 D
Steenkool; uitputting wereldvoorraad, 7-44 ..... 6022 D
Suiker; intern. samenwerk., 7-44 .. 6022 D
— Engelsch-Am. overeenk., 8-44 .. 6053 B
Tin; wereldprod., 8-44 ..... 6053 B
Wol; wereldvoorr., 8-44 ..... 6053 B
Rubber; intern. overeenk., 8-44 .. 6061 I
Wijn; wereldprod. en verbruik, 8-44 6062 A
Energie; wereldproductie, 8-44 .... 6069 C
Vet; Europ. prod., 8-44 ..... 6069 C
Tarwe; als brandstof, 8-44 ..... 6070 F
Wereldprod. koper, 7-11-44 ..... 6144 G
Bijeenk. int. rubbergr., 18-1-45 .... 6195 B
Wereld-goudproductie, 12-4-45 .... 6258 C

JUSTITIE

Voorbereiding int. gerechtshof, 5-4-45 ..... 6251 D
Opstell. lijsten oorl.misdadigers, 2-4-45 ..... 6253 I
Eng. parl.leden n. D. concentratiekampen, 19-4-45 ..... 6262 C
Plannen v nieuw Hof int. justitie, 21-4-45 ..... 6262 H
Rapp. Eng. Parl.leden o. Buchenwald, 28-4-45 ..... 6267 A
Int ber oorl.misd., 17-5-45 ..... 6297 K
Int. Hof v. Justitie te Den Haag, 25-5-45 ..... 6303 G
De bestraff. v. oorl.misd., 30-5-45 6305 W
Poolsche lijst v. oorl.misd., 4-6-45 6312 A

KUNST

Knut Hamsun 85 jr., biografie, 8-44 6042 A
Emil Jannings 60 jaar, 7-44 ..... 6028 A
Gigli, B. gefusilleerd, 8-44 ..... 6054 D
Redd. Eur. kunstschatten, 29-12-44 6194

PAN-AMERIKAANSCHE UNIE

Argentinië uit Pan-Amer. Unie, 11-1-45 ..... 6190 G

ROODE KRUIS

Hulp aan St. Nazaire en Roemenië, 2-4-45 ..... 6252 L

VERDRAGEN EN OVEREENKOMSTEN

Intern. Valutaovereenk., 7-44 .... 6019 A
Eng.-Am. petroleumovereenk., 8-44 6053 B
Vierde verj. driemogendh.-pact, 28-9-44 ..... 6099 F
Econ. verbond tusschen België, pleit, 6-1-45 ..... 6185 F
Nederl., Frankr. en Engeland be-
Econ. overeenk.: Zwitserl., V.S., Engeland en Frankr., 9-3-45 .... 6231 D

VER. VOLKEN

Aantal leden Ver. Volken ..... 6201 K
Handv. goedgek. op slotconf. te San Francisco - Doel en grondslagen - Rede van Truman - Rede gen. Smuts - Rede Gromyko - Engeland dringt aan op correctie 6232, 6333
Het handvest der Ver. Volkeren, 6335 t/m 6342
Het ontstaan van de U.N.O., ... 6342 A

VERKEER EN ENERGIE

Wereldprod., 28-8-44 ..... 6069 C

VOEDSELVOORZIENING

Aarlappelen: vit.-onderzoek, 7-44 .. 6022 C
Zuivelproductie, 7-44 ..... 6027 B
Wereldoogst 1944, 12-1-45 ..... 6191 N
Het Eur. voed.probl., 14-5-45 .... 6297 L
Voedselschaarschte in Eur. verw., 28-5-45 ..... 6306 K
Ernstige voedselpos. - Voedselzending uit Denemarken voor Nederland, 7-6-45 ..... 6311 H
Voedselconf. te Londen, 15-6-45 .. 6319 C

IRAN

ALGEMEEN

Ex-sjah Riza Pahlavi overl., 8-44 .. 6037 D
Sovjet-Unie wenscht olie-concessies, 30-10-44 ..... 6137 D
Regeering afgetr., 1-11-44 ..... 6137 E
Olieconcessie aan Rusl. geweigerd, 2-11-44 ..... 6137 F
Oorlogsverkl. a. Japan, 2-3-45 .... 6225 G
Ontruim. v. Iran - Ruslands houding, 9-6-45 ..... 6319 F

ITALIE

ALGEMEEN

Littora wordt Latinia, 23-11-44 .. 6157 A
Italië niet op int. conf., 9-4-45 .... 6258 D
Alban. reg. erkend, 9-4-45 ..... 6258 E

BUITENLAND

Bulgarije verbr. dipl. betr., 7-9-44 6077
Herstel diplom. betrekk. m. Sovj.-Rusland, 26-10-44 ..... 6130 E
Moeilijkh. i.z. Triëst, 10-5-45 ..... 6288 G

GEESTELIJK LEVEN

Restaur. abdij Monte Cassino, 16-3-45 ..... 6238 E

GELD EN BANKWEZEN

Geall. nemen goud in besl., 20-5-45 6297 Q

JUSTITIE

Onderz. n. ill. verrijking, 13-9-44 .. 6088 B
Gen. Roatta gearrest., 17-11-44 .... 6150 N
Skorzeny gevangen gen., 17-5-45 .. 6297 P

KUNST

Gigli, B., gefusilleerd, 8-44 ..... 6054 D

MILITAIRE ZAKEN

Conf. Mussolini-Hitler, 8-44 ..... 6037 A
Militarisatie fac. partij, 8-44 ..... 6038 B
Maarsch. Graziani opperbevelhebber D'sche-It. leger, 8-44 ..... 6044 C
Insp.tocht v. Mussolini, 8-44 ..... 6062 C
Comm. Nat. garde afgetr., 8-44 .... 6070 D
Oorl.schip i. Spanje vrijgeg., 17-1-45 6197 C
Gen. Roatta ontsnapt, 5-3-45 ..... 6231 E
Geen verlichting wapenstilstandsvoorwaarden, 6-3-45 ..... 6231 F
Wapenstilstandsvoorw., 15-3-45 .... 6238 D
Nobile actief lid Ital. luchtmacht, 22-3-45 ..... 6244 D

OPVOEDING

Verz. v. examens, 8-44 ..... 6054 D

STAATKUNDE

Algemeen

Politieke godsvrede ingest., 13-12-44 6172 C
Geheime fascist. organ., 12-3-45 .. 6238 C
Geheime fascist. organ., 23-3-45 .... 6244 E
Herstel It. bestuur, 11-5-45 ..... 6289 A

Regeering

Zuiveringsacties, 7-44 ..... 6021 C
Fascisten gefusilleerd; represailles rep.reg., 8-44 ..... 6021 C
Croce afgetr., 8-44 ..... 6038 C
Optr. tegen fascisten, 8-44 ..... 6038 C
Ruimer zelfbestuur, 27-9-44 ..... 6099 L
Kab. Bonomi afgetr. - Sforza uit politiek, 26-11-44 ..... 6162 I
Nieuw kabinet Bonomi. 10-12-44 .. 6168 A
Mussolini terechtgest., 30-4-45 .... 6277 G
Overeenk. tusschen reg. en patriotten, 13-5-45 ..... 6289 B
Reg. Bonomi afgetr., 13-6-45 ..... 6319 G
Parri vormt regeering, 20-6-45 .. 6328 B

VERZETSBEWEGING

Overeenk. tusschen reg. en patriotten, 13-5-45 ..... 6289 B

JAPAN

ARBEID

Arbeidsdienstpl. v .vrouwen, 8-44 6070 B

BUITENLAND

Turksch gezant geïnt., 29-1-45 .... 6207 D
Sovjets zeggen neutr.pact op, 5-4-45 6252 N

MILITAIRE ZAKEN

Mutaties legerleiding, 7-44 ..... 6030 A
Vlootleiding, mutaties, 8-44 ..... 6044 B
Bewapening bevolking, 8-44 ..... 6054 B
Toestand krijgsgevangenen op Formosa, 8-44 ..... 6070 B
Totale mobilisatie. 13-1-45 ..... 6191 L
Vorming Volksstorm, 24-3-45 .... 6244 F
Mutaties in legerleiding, 11-4-45 .. 6258 F
Hoe lang kan Japan het uithouden 6289 C
Jap. psyche en Jap. misrekening 6298 A
Nieuwe defensiemaatregelen 6308
Vrees voor invasie, 15-6-45 ..... 6328 C
Crisistoestand in Japan, 27-6-45 .. 6333 A

STAATKUNDE

Politieke partijen

Groot Japansche partij opgericht, 3-4-45 ..... 6252 M

Regeering

Verl. v. Saipan; Rede Tojo, 7-44 .. 6030 A
Mutatie, 7-44 ..... 6030 A
Afgetreden, 7-44 ..... 6030 A

Samenstelling, 7-44 ..... 6030 A
Levensbeschr. Koiso en Jonai, 7-44 6030 A
Reg.verkl., 8-44 ..... 6037 E
Reg.programma, 8-44 ..... 6044 B
Rijksdagrede min.-pres. Koiso, 6-9-44 ..... 6079 B
Opening v. h. parlement, 26-12-44 6181 E
Reg.progr., 13-1-45 ..... 6191 L
Open. parlement - Rede Koiso, 21-1-44 ..... 6196 H
Kab. Koiso afgetr., 5-4-45 ..... 6253 A
Adm. Soezoeki min.-pres., 8-4-45 6353 B
Reg.verklaring ..... 6353 C
Kab. in spoedzitting bijeen 6308

JOEGO-SLAVIE

BUITENLAND

Geen Engelsche steun aan Mihailowitsj, 7-44 ..... 6014 B
Tito naar Sovjet-Unie, 5-4-45 ..... 6253 K
Verdrag m. Rusland, 12-4-45 ..... 6258 H

STAATKUNDE

Reorg. kab., 7-44 ..... 6014 B
Overeenk. maarsch. Tito en min.-pres. Soebasjitsi, 7-44 ..... 6014 B
Verh. koning Peter en maarsch. schalk Tito, 7-44 ..... 6021 F
Overeenk. koning Peter en maar-Tito, 8-44 ..... 6067 C
Voorl. reg. gevormd. 13-12-44 ..... 6172 D
Reg. Sjoebasjitsi afgetr., 22-1-45 .. 6202 E
Nieuw kabinet Sjoebasjitsi, 29-1-45 6207 G
Vorming regentschapsraad, 2-3-45 6225 H
Kab. Tito gevormd, 6-3-45 ..... 6231 G
Klachten en beloften van Tito, 28-5-45 ..... 6307 C

KROATIE

Bulgarije verbr. dipl. betr., 7-9-44 6077
Pawelitsj bij Hitler, 20-9-44 ..... 6093 D

LUXEMBURG

Tolunie m. Nederl., 6-9-44 ..... 6074 A
Terugkeer v. d. Groothertogin, 15-4-45 ..... 6258 G

MONACO

Kroonprinses afgetr.; prins Ranier opvolger, 7-44 ..... 6005 C

NEDERLAND (Bezet)

AANSLAGEN

(Zie „Justitie")

ALGEMEEN

Zaalberg overleden, 7-44 ..... 6011 A
Ned. onderscheiden in D'land, 7-44 6013 B
Spertijd gewijzigd; 10 uur binnen, 7-44 ..... 6027 A
Naamgeving N.O.polder. 7-44 .... 6027 A
N.O. polder ontw., 8-44 ..... 6058 A
Overstroomingen i. d. Betuwe, 3-12-44 ..... 6161 C
Dr. v. d. Vlugt oud-burgemeester v. A'dam overl., 10-2-45 ..... 6209 G
Ir. Jon Lely overl., 4-4-45 ..... 6251 I

ARBEID

Algemeen

Loonbet. bij verpl. verzuim, 8-44 6005 A

Arbeidsdienst

Hoogere bezoldiging A.D. kader, 7-44 ..... 6003 A
Oproepen tot aanmelding, 6-10-44 6107 H

Arbeidsinzet

Toestemming v. vrouw. arbeidsters vereischt, 7-44 ..... 6018 B
Z.S. kaarten v. industrie en econ. ver., 7-44 ..... 6018 B
Ned. in D'land ondersch., 7-44 .. 6018 B
Z.S. procedure v. bankwezen, 8-44 6042 B
Z.S. procedure v. bouwvak, 8-44 .. 6051 A
Z.S. procedure v. wegvervoer, hout- en boschbedrijf, 8-44 ..... 6059 A
Z.S. procedure v. Indische onderneming, 8-44 ..... 6066 B

Organisaties

Propag.-actie; rede Zwertbroek, 7-44 ..... 6018 B
Geschil m. meelfabriek, Schiedam, 8-44 ..... 6035 A

Stakingen

Commentaar op spoorwegstaking, 6-10-44 6105

BELASTINGEN

Ontduiking; aank. prijzen Staatsloterij, 8-44 ..... 6035 A
Tabaks- en bieraccijns, verh., 8-44 6050 B

BEVOLKING

Stijgend geboortecijfer '43. 7-44 .. 6018 B
Overzicht 1939-'43, 8-44 ..... 6042 B
Regeling begrafenissen te A'dam, 27-1-45 ..... 6200 A
Stijgend sterftecijfer te A'dam, 10-2-45 ..... 6209 F
Maatr. i.z. het begraven, 14-2-45 .. 6213 D
Verhoogde sterfte te A'dam, 12-2-45 6213 C
Hoogere sterftecijfers te A'dam, 24-2-45 ..... 6218 F
Dalend sterftecijfer te A'dam, 13-3-45 ..... 6236 B
Gem. begrafenissen te A'dam, 24-3-45 ..... 6241 K

BEZETTING

Algemeen

Mededeel. a. krijgsgevangenen, 4-9-44 6075
Waarschuwing tegen geruchten, 6-9-44 6075
Inspectietocht Rijkscomm., 11-9-44 6085
Duitsche repressailles, 8-9-44 ..... 6086 A
Razzia's tegen niet-actieve Ned., 9-44 6086
Seys-Inq.: Milit. situatie - Spoorwegstaking, 30-9-44 ..... 6098 E
Waarschuw. tegen spitten - Deportatieplannen, 8-10-44 ..... 6107 A
Duitsche oorl.misd. - Concentr.-kamp Vught - Drijfjachten, 10-10-44 ..... 6113 B
Roode Kruis-teeken mag niet misbruikt worden, 10-10-44 ..... 6113 H
Plunderaars doodgeschoten, 11-10-44 6113 I
D'sche razzia's op mannen, 23-10-44 6127 B
Rede's van Mussert en Seyss-Inq., 24-10-44 ..... 6128 B
Duitsche requir. v. kleeding en beddegoed, 30-10-44 ..... 6135 A
Razzia's beschouwing, 25-11-44 .... 6153 D
Rede Seyss-Inquart, 12-3-45 ..... 6235 E
Spertijd te A'dam verscherpt, 11-4-45 ..... 6257 D
Seyss-Inquart: Hitler's verj., 23-4-45 6266 G

Verordeningen

Verbod t. betreden geïnundeerde gebieden, 7-44 ..... 6011 A
Visscherijverbod N. Waterweg, 7-44 6022 A
Om 10 uur binnen, 7-44 ..... 6027 A
Rijkscomm. over uitzond.tiestand, 4-9-44 6075
Om 8 uur n.m. binnen, 4-9-44 6075
Verbod v. vergaderingen, 13-9-44 6086
Proviand. op eigen gelegenh. verboden, 13-9-44 6086
Rijkscomm. houdt bespr. in div. plaatsen o. de toestand, 14-10-44 6114 A
Kappen v. boomen verb., 19-10-44 6119 G
Verbod tot fotografeeren, 20-11-44 6154 C
Demarcatielijn v. mannen tusschen O. en W. Nederl., 6-12-44 ..... 6165 C
Tot 5 uur binnenshuis, 30-1-45 .... 6205 B
Wijz. uitgaansverbod, 30-3-45 ..... 6247 E

BUITENLAND

Amer. hulp. v. Nederland, 22-10-44 6123 F
Inzameling in Zuid-Afrika voor Nederland, 16-11-44 ..... 6151 G

BURGERLIJKE STAND

Zie Bevolking

DISTRIBUTIE

Zie Voedselvoorziening

EFFECTEN

Zie Geld en Bankwezen

GELD EN BANKWEZEN

Algemeen

Regeling hypotheekrenten, 7-44 .. 6004 A
Rijkspostspaarb. '43, 8-44 ..... 6035 A
Scheepshyp.banken '39-'43, 8-44 .. 6036 A
Hypotheken minimumrenten, 8-44 6043 A
Bouwspaarb. ontw., 8-44 ..... 6059 A
Spaarbanken; provinc. overz., 8-44 6067 A
Beperk. bet.verk., 5-9-44 6075
Beperk. bet.verk., 9-44 6086
J. L. Pierson overl., 9-11-44 ..... 6141 F
Overval Ned.. Bank te Almelo, 18-11-44 ..... 6149 K
Uitgifte ƒ 5.— bankbilj., 21-11-44 .. 6154 D
Bankbilj.circ. boven 5 milliard gulden, 30-11-44 ..... 6161 D
Overval te Almelo opgehelderd, 2-12-44 ..... 6161 G
Overz. der Staatsschuld ..... 6241 L
Achterstand bij de Postcheque en girodienst, 7-4-45 ..... 6251 H

Effecten

Daling aand. koersen, 7-44 ..... 6011 A
Wijz. eff. provisie, 8-44 ..... 6051 A
Div. overzichten, 8-44 ..... 6060 A
Beurssluiting, 5-9-44 6075
Beperkte verhand.mogelijkh. eff., 22-2-45 ..... 6218 C

Gemeente-financiën

Begrooting gem. Rotterdam, 15-8-44 6058

Ned. Bank

Jaarverslag 1943-'44, 7-44 ..... 6002 B
— commentaar De Telegraaf, 7-44 6014 F

GEMEENTEN

Arnhem, burg. Bloemers gepens., 8-44 ..... 6035 A
Rotterdam - Begrooting, 8-44 .... 6058 A
De voedsel- en brandstofvoorz. v. Amsterdam, 12-10-44 ..... 6113 K
Van Maasdijk plv. burgem. van Den Haag, 16-3-45 ..... 6236 E
Boomen v. Amsterdam verdwijnen, 19-3-45 ..... 6236 F

GODSDIENST

R.K episcopaat en R.K. pers, 8-44 6036 A
Geref. Kerken, conflict; prof. Schilder ontslagen, 8-44 ..... 6043 A
Mgr. dr. G. C. v. Noort 60 jaar priester, 8-44 ..... 6060 A
Waarsch. episcopaat t. zw. handel, 8-44 ..... 6060 A
Geref. kerken, conflict, 8-44 ..... 6060 A
Optreden t. Kerk. organen, 16-9-44 6085
Het conflict in de Ger. Kerken, 7-9-44 6086
Het conflict in de Ger. Kerken, 7-11-44 ..... 6141 I
Zesde eeuwfeest mirakel v. A'd., 3-45 ..... 6236 A

HANDEL EN NIJVERHEID

Algemeen

Duitsche K. v. K. 10 j. bestaan, 7-44 6011 A
dam, 8-44 ..... 6035 A
Geschil N.A.F.-Meelfabr. Schie-Groentenhandel, centralisatie, 8-44 6051 A
50 j. bestaan Ned. Scheepsb. Mij.. 8-44 ..... 6067 A
Lucifers gebrek, 25-10-44 ..... 6128 C
W. Graad v. Roggen overl., 3-5-45 6271 I

Prijsvorming en prijsbeheersching

Contr. luxe art.; tentoonst. Deventer, 7-44 ..... 6004 A
Spakenburg gestraft, 7-44 ..... 6013 B
— idem, 7-44 ..... 6027 A
Episcopaat waarsch. t zw. handel, 8-44 ..... 6060 A
C.CD. contr. vermoord, 8-44 ..... 6066 B

HAVENBEDRIJF

Zie Verkeer en Energie

HOOGER ONDERWIJS

Zie Opvoeding

JEUGDBEWEGING

Zie Opvoeding

LANDSTORM

Zie Militaire Zaken

LUCHTAANVALLEN

Zie Militaire Zaken

JUSTITIE

Algemeen

Bescherming van schuldenaren, 20-12-44 ..... 6175 F
Vereenvoud. der echtscheiding, 20-12-44 ..... 6175 G
Noodmisdrijvenbesluit afgekond., 3-2-45 ..... 6209 E
Vereenv. rechtspleging - Uitbreid. bevoegdh. kantonrechters, 12-2-45 6213 F
Tuchthuisstraf v. gebruik stroom, 26-2-45 ..... 6223 B

Aanslagen

W.A.man gewond; politieambtenaar gedood, 7-44 ..... 6010 B
Politieambtenaar doodgesch., 7-44 6010 B
Op Huis van Bewaring A'dam. 7-44 6027 A
Op Postkant. R'dam, 7-44 ..... 6027 A
Opperstorml. Elferink verm., 8-44 6035 A
C.C.D. contr. vermoord, 8-44 ..... 6066 B
Roofoverval te Rotterdam, 8-10-44 6108 B
Mr. J. Feitsma neergesch., 6-2-45 6209 D
Dynamietaanslagen, 11-4-45 ..... 6257 D

Processen

Terroristen en saboteurs standrechtelijk doodgeschoten, 7-44 .. 6027 A
Geschil N.A.F.-Meelfabriek Schiedam, 8-44 ..... 6035 A
Terroristen gefusilleerd, 8-44 ..... 6035 A
Rector Magnificus van Delft veroordeeld, 8-44 ..... 6043 A
Doodvonn. w. illeg. actie, 8-44 .... 6043 A
Berechting loonovertredingen, 8-44 6043 A
Doodvonn. w. illeg. actie, 8-44 .... 6050 B

Doodvonn. w. illeg. actie en spionnage, 8-44 ..... 6066 B
Bestraff. v. landverraders, 28-9-44 6098 C
Doodvonn. wegens moord op onderduikers. 5-12-44 ..... 6165 F

KERKELIJKE ZAKEN
Zie Godsdienst

KUNST - CULTUUR
Algemeen
M. Dudok 60 j., 7-44 ..... 6010 B
Rembrandtherdenking; rede jhr. de Ranitz; Rembrandtpenning prof. dr. de Vries, 7-44 ..... 6027 A
Restaur. Groote Kerk te Schiedam, 8-44 ..... 6043 A
Kunstsubs. gem. A'dam, 30-11-44 .. 6161 E
Koos Speenhoff gesneuveld ..... 6229 E
Beeldende kunsten
Prof. v. d. Pluym ontslagen, 8-44 6043 A
Polet, Joh., 60 jaar, 8-44 ..... 6060 A
Lizzy Ansingh, 70 jaar, 10-3-45 .. 6230 B
Iiteratuur
Staatsprijzen 1943, 8-44 ..... 6035 A
Geschiedenisboek, uitsl. prijsvraag, 8-44 ..... 6043 A
Ammers-Küller, J. v., 60 jaar, 8-44 6051 A
Huldiging, Lod. v. Dyssel. 22-9-44 6092a
Roland-Holst. 75 jaar, 27-12-44 .. 6180 A
Ina Boudier-Bakker, 70 j., 16-4-45 6261 G
Muziek
Herman Rutters, 65 jaar, 22-12-44 6175 H

LAND EN TUINBOUW
Zie Voedselvoorziening.

LIJFRENTEN
Zie Verzekeringen.

MILITAIRE ZAKEN
Algemeen
Bezold. voorm. personeel, 8-44 .. 6043 A
Lombok. 50 j. herdenking v. overval. 8-44 ..... 6061 B
E. Zaagmans overleden. 26-10-44 .. 6128 E
Vorming Jeugdstormbataljon, 17-11-44 ..... 6154 B
Verbod tot fotografeeren. 20-11-44 6154 C
Demarcatielijn voor mannen tusschen O. en W. Nederland, 6-12-44 6165 C
Oproep Dienstneming bij S.S., 4-1-45 ..... 6183 D
Dagorder Gen. Oberst Blaskowitz, 3-5-45 ..... 6273 F
Duitsche capitulatie in Nederland en Denemarken 6274
Landstorm
Beëediging nieuwe formaties, 8-44 6066 B
Beëediging vrijwil. landstorm, 2-11-44 ..... 6135 I
Luchtaanvallen
Treinen, auto's, tram beschoten, 7-44 ..... 6002 B
Personentrein beschoten, 7-44 .... 6010 B
Op Oosten des lands, 7-44 ..... 6027 A
Op treinen. 8-44 ..... 6043 A
— id., 8-44 ..... 6060 A
Beschieting vervoermiddelen, 13-9-44 6086
Luchtaanvallen op het Oosten des lands, 14-10-44 ..... 6113 L
Luchtaanval op Leiden, 15-12-44 .. 6171 I
Ruim 100 dooden bij aanvallen op W.-Ned.. 27-2-45 ..... 6223 E
Luchtaanval op Den Haag, 5-3-45 6229 D
Verliezen der bevolking, 29-3-45 .. 6247 G
Oorlogshandelingen
Strijd rond Arnhem (ooggetuigenverslag), 30-9-44 ..... 6098 G
Overstromingen en bombardementen op Walcheren, 2-10-44 ..... 6106 A
Den Bosch als frontstad, 13-10-44 6114 B
Luchtaanval op stad in 't Oosten van Nederland, 28-10-44 ..... 6128 A
Duitschers blazen stadhuis van Heusden op, 10-11-44 ..... 6141 E

MUSSERT
Zie N.S.B.

MUZIEK
Zie Kunst.

NED. BANK
Zie Geld en Bankzaken.

N.S.B. ENZ.
Algemeen
M. Blokzijl over Ned. Emigr.reg., 7-44 ..... 6001 A
Jeugdstormers n. Oostland, 7-44 .. 6004 A
Zonnewendefeest; rede Feldmeijer, 7-44 ..... 6005 A
Bijeenk R'dam, 7-44 ..... 6005 A
Blokzijl, M., radiopraatje: recht v. d. kleine groep, 7-44 ..... 6010 B
W.A.-man gewond, 7-44 ..... 6010 B
Kab. v. d. Leider; jhr. de B. v. Scheltinga afgetreden, 8-44 .... 6035 A
— dr. K. van Eijbergen, waarn. chef, adresverandering, 9-44 .... 6043 A
H. Ovink, overl., 8-44 ..... 6059 A
Limburgsche volksdag, 8-44 ..... 6060 A
Jeugdstormfrontfonds, 8-44 ..... 6060 A
Perscommentaren op houd. N.S.B. op 5 en 6 Sept., 9-44 ..... 6076 A
Overzicht situatie, 11-17 Sept., 10-9-44 ..... 6085 A
N.S.B. over de rijwielvordering, 23-9-44 ..... 6092 A
De N.S.B. na de bevrijding, 9-44 .. 6092 A
Oproep aan de N.S.B.-ers, 25-9-44 6098 F
Bijzondere rechtbank ingesteld, 3-10-44 ..... 6107 F
Rede v. Mussert te Groningen, 4-10-44 ..... 6107 G
Rede v. Mussert te Den Haag, 24-10-44 ..... 6128 B
N.S.B. functionarissen geschorst, 27-10-44 ..... 6128 D
Beëediging vrijw. Landstorm, 2-11-44 ..... 6135 L
13-jarig bestaan der partij Mussert voor de radio. 14-12-44 ..... 6171 H
Bilderbeek, F. W., doodgeschoten, 15-12-44 ..... 6171 K
Feldmeyer gesneuveld ..... 6218 E
Dr. Seyss Inquart over Nat. Soc., 12-3-45 ..... 6235 E
Mr. Rost v. Tonningen n. h. front, 27-3-45 ..... 6247 B
Mussert
Rede te Rotterdam, 7-44 ..... 6005 A
Rembrandtherdenking: kunstenaars en geleerden ontvangen, 7-44 .. 6017 A
Rede aanslag op Hitler, 8-44 .... 6034 B
Rede Limb. volksdag, 8-44 ..... 6060 A
Rede Landstorm, 8-44 ..... 6066 B
Radio rede Mussert, 10-9-44 ..... 6085 A
Rede te Groningen, 4-10-44 ..... 6107 G
Rede te Den Haag, 24-10-44 .... 6128 B
Rede bij 13 jar. bestaan, 14-12-44 .. 6171 H
Volksdienst
Mutatie leiding A'dam, 8-44 .... 6032 A

ONDERWIJS
Zie Opvoeding.

OORLOGSSCHADE, ENZ
Beperking molestschadeuitkeering, 7-44 ..... 6027 A
V 1 bij Den Haag neergestort, 31-10-44 ..... 6135 G

OORLOGSHANDELINGEN
Zie Militaire Zaken.

OPVOEDING, ONDERWIJS EN JEUGDBEWEGING
Algemeen
Jeugdstormers n. Oostland, 6-44 .. 6004 A
Jeugdleidersconferentie, 7-44 .... 6011 A
Geen terugbetaling rijksbeurzen, 7-44 ..... 6027 A
Geschiedenisboek, uitsl. prijsvraag, 8-44 ..... 6043 A
Opstaan in treinen, 8-44 ..... 6058 A
Muziekonderw., E. v. Beijnum, inspecteur, 8-44 ..... 6060 A
Jeugdstormfrontfonds, 8-44 ..... 6060 A
A. W. Groote, (steno), overleden, 4-9-44 6086
Hoger onderwijs
Amsterdam, prof. v. d. Pluym, ontsl., 8-44 ..... 6043 A
Delft, prof. Ir. J. Muysken, veroord., 8-44 ..... 6043 A
— prof. G. Wiersma, overleden, 8-44 ..... 6043 A
— prof. ir. J. Muysken, ontsl., 8-44 ..... 6059 A
Leiden, prof. E. C. Wiersma, overl., 8-44 ..... 6043 A
— prof. dr. B. J. H. Ovink, overleden, 8-44 ..... 6059 A

P.T.T.
Zie Verkeer en energie.

PERS
Inkrimping dagbladen, 7-44 .... 6011 A
Holdert overleden, 7-44 ..... 6027 A
Nwsbl. v. h. Noorden opgeheven, 8-44 ..... 6035 A
Houding R.K. episcopaat, 8-44 .... 6036 A
Gepen uit ondergrond. pers, 10-44 6120 B
De Roode, J. J., overleden, 16-1-45 6195 F
Dagbladen in miniatuur formaat, 17-4-45 ..... 6261 E

PENSIOENEN
Zie Verzekeringen.

POLITIE
Zie Justitie.

PROCESSEN
Zie Justitie.

PRIJSVORMING EN PRIJSBEHEERSCHING
Zie Handel en Nijverheid.

RADIO
Zie Verkeer en energie.

RAMPEN E.D.
Technische noodhulp, 20-12-44 .... 6175 K
Scheepsramp op IJsselmeer, 11-1-44 6190 F

RELIGIE
Zie Godsdienst.

ROODE KRUIS
C. Piek, secr.-gen., Roode Kruis, 21-11-44 ..... 6154 E
Verklaring van Piek, 24-11-44 .. 6154 F
Bepal. i.z. voeren R. Kruisteeken, 12-44 ..... 6165 D
W. Dyserink, onder-voorz. Ned. R. Kruis, 9-12-44 ..... 6165 E

SCHEEPVAART
Zie Verkeer en energie.

SOCIALE ZAKEN
Loon- en salarisbeschikking, 7-44 6005 A
Loonbetaling bij verplicht verzuim, 7-44 ..... 6005 A
Gem. v. d. Arbeid: uitspraak geschil N.A.F.-Meelfabriek Schiedam, 8-44 ..... 6035 A
— Berechting loonovertredingen, 8-44 ..... 6043 A
Wachtgeldregeling in stopgelegde bedrijven, 12-9-44 6086
Inval. en ouderdomswet - Rentenstrekkende per 1 Juni 1944, 2-10-44 6135 H
Hout voor Haagsche armen en zieken, 6-11-44 ..... 6141 H

SPOORWEGEN
Zie Verkeer en energie.

SPORT
Bezoek sportleider Breitmeyer, 7-44 ..... 6022 A
Ned. Gymn. Verb. jaarverslag, 8-44 6050 B
Westeinder en Brasemermeer vrij v. watersport, 8-44 ..... 6058 A
Paadensport 1944, 7-10-44 ..... 6108 A

STAATKUNDE
Algemeen
Seyss-Inuart over de toestand, 8-1-45 ..... 6189 D
Mr. dr. D. Koolen, overleden, 25-3-45 ..... 6247 A
Majoor Kruyt, overleden, 10-4-45 6257 G
Proclam. Seyss-Inquart, 3-5-45 .. 6273 F
Wetgeving
Strafbepalingen loon- en salarisbesch., 7-44 ..... 6005 A

STAKINGEN
Zie Arbeid.

TECHNIEK
Zie Wetenschap.

VAKVEREENIGINGEN
Zie Arbeid.

VEETEELT
Zie Voedselvoorziening.

VLOOT
Zie Militaire Zaken.

VERKEER EN ENERGIE
Algemeen
Koppelnetten N. en Z. Nederland, 7-44 ..... 6004 A
Beperking taxi's en spoorwegen, 8-44 ..... 6051 A
Generatoren, toenemend aantal, 8-44 ..... 6058 A
Depart. v. Verkeer en Energie ingest., Ir. E. v. Dieren, secr.-gen., 8-44 ..... 6058 A
Generatoren, toenemend aant., 8-44 6058 A
Zuinigheid m. gas en electr., 7-9-44 6075
Maatregelen v. energiebesparing, 9-44 6085
Maatregelen v. energiebesparing, 18-21-9-44 ..... 6092 A
Stopzetting stroomlevering te A'dam, 6-10-44 ..... 6107 I
Gaslevering stopgezet te A'dam, 20-10-44 ..... 6120 A
Gas en electra te R'dam stopgezet, 22-12-44 ..... 6175 I
Pontverb. te A'dam gestaakt, 3-45 6236 H

Havenbedrijf
Havenwerken v. A'dam vernield, 25-9-44 ..... 6098 A
P.T.T.
Opheffing telef. oproepberichten, 8-44 ..... 6043 A
Beperking briefverkeer, 23-1-45 .. 6200 C
Radio
Scheveningen-Radio, 40 j., 13-9-44 6086
Scheepvaart
Optreden N.Z.H. reddingmij. 7-44 6011 A
Spoorwegen
Beperking spoorwegverk., 8-44 .. 6051 A
Goederenvervoer maatregelen, 8-44 6058 A
Jeugd verpl. tot opstaan, 8-44 .. 6058 A
Electr. A'dam-Amersfoort, 8-44 .. 6066 B
Contrôle op de spoorwegen, 21-9-44 6092 A
VERORDENINGEN
Zie **Bezetting.**
VERZEKERINGEN, LIJFRENTEN EN PENSIOENEN
Opzeg. molesttransp. verzek., 7-9-44 6075
Beperk. levensverz. uitkeeringen, 15-9-44 6086
VOEDSELVOORZIENING
Algemeen
Bewindvoerders voor verlaten voedselbedrijven, 25-9-44 ..... 6098 D
Seyss-Inquart o. voedselvoorzien., 8-1-45 ..... 6189 D
Stadskinderen n. Noorden en Oosten, 10-1-45 ..... 6190 A
Schepen varen n. h. Westen, 10-1-45 ..... 6190 B
Vetgehalte melk verlaagd, 12-1-45 6190 D
Scheepsramp op IJsselmeer, 11-1-45 6190 F
Dr. Hirschfeld: nood i. h. Westen, 18-1-45 ..... 6195 D
Voute (Burg. A'dam) nood in het W., 17-1-45 ..... 6195 E
De nood in het Westen - noodmisdrijvenbesluit, 3-2-45 ..... 6209 E
Nood in W. - verhoogde sterfte, 12-2-45 ..... 6213 C
Overschrijden IJsel-linie verboden, 22-2-45 ..... 6218 G
Dreigend gebrek a. drinkwater te A'dam, 27-2-45 ..... 6223 C
Org. wegverv. Voedselvoorz. opgericht, 27-2-45 ..... 6223 D
v .d. Wense over voedselpositie, 3-3-45 ..... 6223 F
Toenemende bedelarij, 5-3-45 .... 6230 A
Dalende sterftecijfer, 13-3-45 .... 6236 B
Maatregelen tot hulp voor bezette gebieden, 28-3-45 ..... 6247 F
Kinderuitzend. stopgezet, 6-4-45 .. 6251 F
Stopzet. drinkw.voorz. in N.-H., 12-4-45 ..... 6257 F
Voeding en volksgezondheid ..... 6261 F
Distributie
Aardappelrants. 3 k. p. w., 7-44 .. 6011 A
Gasloze uren in div. gemeenten, 7-44 ..... 6022 A
Aardapp.rants. verl., zeep tegen beenderen, 8-44 ..... 6035 A
's-Gravenhage; groentevoorziening, 8-44 ..... 6035 A
Rotterdam; groentevoorziening, 8-44 ..... 6035 A
Ransoenen, overzicht '41-'43, 8-44, 6051 A
Bloem voor kinderen; aardappelrants. verh., 8-44 ..... 6051 A
Centralisatie groentenhandel, 8-44 6051 A
Textiel; bereidverklaringen noodig, 8-44 ..... 6058 A
Tabak; rantsoen verlaagd, 8-44 .. 6058 A
Episcopaat waarsch. t. zwarten handel, 8-44 ..... 6060 A
C.C.D. contr. vermoord, 8-44 .... 6066 B
Rost v. Tonningen over groentevoorziening, 8-44 ..... 6067 A
Gas en electr. rantsoen verlaagd, 8-44 6067
Nood-bonkaarten uitgereikt, 12-9-44 6086
Distr. op noodbonkaarten - Einde suikerdistributie, 26-9-44 ..... 6098 B
Stopzetting toeslag bijz. arbeid, 9-44 ..... 6108 C
Zout komt op de bon, 10-10-44 .. 6113 G
Waarsch. Ned. Reg. tegen aard. rooien, 18-10-44 ..... 6119 A
Oproep a. A'dam voor aardappelrooien, 17-10-44 ..... 6119 E
Centrale keukens te A'dam, 23-10-44 ..... 6127 E
Texel schenkt A'dam levensmidd., 31-10-44 ..... 6135 E
Centr. keukens te A'dam, 31-10-44 6135 F
Verscherpte maatregelen - Vermindering rantsoenen, 12-11-44 .. 6141 G
Aardappelen uit Drente aangekomen, 14-11-44 ..... 6149 D
A'dam aardap.rooiers teruggehaald, 23-11-44 ..... 6154 G
Verlaging broodrantsoen, 2-12-44 6161 F
A'dam aardap.rooies terug, 10-12-44 6171 G
Centr. Reederij voedselvoorziening opgericht, 18-12-44 ..... 6175 D
De rantsoenen in W. Nederland, 18-12-44 ..... 6175 E
Steeds meer eters bij Centr. keuken te A'dam, 22-1-45 ..... 6199 F
Broodrantsoen 500 gr. per week, 26-1-45 ..... 6199 G
Levensmid. uit Friesland, 29-1-45 .. 6200 B
Levensmid. vervoer per trein, 27-1-45 ..... 6200 D
Distr. Zweedsche gaven, 13-2-45 j 6213 E
337.000 eters bij Centr. keuken te A'dam, 19-3-45 ..... 6241 I
Zweedsche hulp voor het Westen, 25-3-45 ..... 6247 C
Broodrantsoen in 't Westen tot 600 gr. verlaagd, 6-4-'45 ..... 6251 G
Dreigende sluiting Centr. keuken te A'dam, 9-4-45 ..... 6257 E
Broodrantsoen verlaagd tot 400 gr. p. w., 18-4-45 ..... 6261 C
Centr. keuken A'dam halveert verstrekkingen, 17-4-45 ..... 6261 D
Voedsel door de lucht aangevoerd, 30-4-45 ..... 6265 F
De rantsoenen in April, 23-4-45 .. 6265 G
Centr. keuken te A'dam gesloten, 23-4-45 ..... 6266 A
Zweed. Roode Kruisschip n. Ned. vertrokken, 26-4-45 ..... 6266 B
Voedselaanvoer d. geall. vliegtuigen, 1-5-45 ..... 6271 G
Het afwegen d. levensmiddelen, 2-5-45 ..... 6271 H
Land en tuinbouw
Nederl. positie in Eur. landb.; rede minister Backe, 7-44 .... 6001 A
Kersen eten in boomgaarden verboden, 7-44 ..... 6002 B
Landbouwinventarisatie '42-43, 7-44 6003 A
Mutaties in leiding Landstand, 8-44 6067 A
Oproep a d. boeren, 7-9-44 6075
Veeteelt en Visscherij
Vischverbod N. Waterweg, 7-44 .. 6022 A
Noordzeevisscherij overzicht, 8-44 6041
Verplicht. rundv. lev., 8-44 ..... 6058 A
Verwerking vischschubben, 14-3-45 6236 G
VOLKSDIENST
Zie **N.S.B.**
WETGEVING
Zie **Staatkunde.**

NEDERLAND (Bevrijd)

ALGEMEEN
Spec. mededeel. aan bevolk. v. Rotterdam, 5-9-44 ..... 6083a
Oproep aan alle vluchtelingen, 5-9-44 ..... 6083a
Waarschuw. t. voorbarig vlaggen, 23-9-44 ..... 6091 A
Plunderingen door Landwacht en S.D., 19-9-44 ..... 6091 A
f 40 v. bioscoopkaart, 9-6-45 ..... 6317 C
Nederl. Fin. en Ec. positie, 18-6-45 6321
ANNEXATIE
Schadevergoed. door annexatie, 18-5-45 ..... 6294 A
Nat. actie voor annexatie, 26-5-45 6300 F
Adres i.z. D. herstelbet., 16-6-45 .. 6322 B
ARBEID
Algemeen
Oproep a. Ned. arbeid. in Duitschl., 13-9-44 6083
Spoorwegstaking afgekondigd, 17-9-44 6084
Spoorwegstaking geslaagd, 19-9-44 6091 A
Ontslagverbod, 12-10-44 ..... 6113 E
Prof. Gerbrandy over spoorwegstak., 21-11-44 6153
Reg.verklar. i.z. arbeidsinzet, 2-1-45 6183a
Gerbrandy o. arbeidsinzet, 9-1-45 6189 B
Spoowegstaking reg. oproep, 25-1-45 ..... 6199 D
Sal. personeel in Overheidsdienst, 27-1-45 ..... 6199 E
Invoer. arbeidsregistratieplicht, 2-5-45 ..... 6271 E
Functie gemachtigde voor den arbeid opgeheven, 19-5-45 ..... 6294 L
Instelling D.U.W., 15-6-45 ..... 6314 D
Hoger lonen - 6 ur. werkdag, 9-6-45 ..... 6317 L
Loonschade - Verhog. kinderbijsl., 22-6-45 ..... 6326 C
Stakingen
St. bij arbeidsres. te A'dam, 2-6-45 6305 E
St. i. Rottd. haven, 30-6-45 ..... 6330 F
Vakvereenigingen
Reorganisatie der vakbeweging, 12-10-44 ..... 6113 C
Samenwerk. tusschen vakorg., 13-1-45 ..... 6189 C
Reg. erkent vakver., 28-4-45 ..... 6265 E
R. v. Vakcentralen, 15-6-45 ..... 6316 C
BEDRIJFSORGANISATIE
De raad voor het bedrijfsleven, 30-5-45 ..... 6305 F
Min. rondschrijv., 13-6-45 ..... 6322 A
Bedr. org. mijnbedr., 6-45 ..... 6325 E
d. H. M. goedgek., 27-6-45 ..... 6330 C
BELASTINGEN
Zekerheidstelling zwarte gelden, 16-1-45 ..... 6313 G
Verm. inkomstenbel., 30-6-45 .... 6330 A
BEVOLKING
Vier millioen menschen n. Engeland, 28-11-44 ..... 6159 C
Kinderuitzend. n. Engeland, 30-11-44 ..... 6161 B
Repatr. arb. uit Duitschl., 1-3-45 .. 6223 A
Kinderuitzend. n. Zwitserl., 16-3-45 6285 A
Kinderuitzend. n. Engeland en Zwitserland, 11-5-45 ..... 6285 M
Slachtoffers hongersnood in Amsterdam, 12-5-45 ..... 6285 P
„Avondklok" te A'dam, 8-5-45 .. 6286 B
Huwelijk tusschen Ned. en D. vrouwen, 14-6-45 ..... 6313 C
Oorl.pleegk., 6-45 ..... 6324 D
Sterfte den Haag, 6-45 ..... 6324 E
BINNENL. STRIJDKRACHTEN
Zie **Mil. Zaken.**
BUITENLAND
Algemeen
Ned. aanspraken op Duitsch gebied, 29-10-44 ..... 6127 A
Engeland steunt Ned. annexatieplannen, 9-11-44 ..... 6141 A
Telegramwis. Kon. Wilhelmina-Roosevelt, 11-11-44 ..... 6141 C
Telegram Kon. Wilhelmina aan Kalinin, 10-11-44 ..... 6141 D
Gelukwenschen v. Kon. Wilhelmina aan Roosevelt, 15-11-44 .... 6149 A
Stopzetting grensverk. m. België, 13-11-44 ..... 6149 C
Amer. leen. voor 100 mill. dollar, 20-2-45 ..... 6209 B
Eng. hulpactie v. Nederland, 19-2-45 6217 B
Kinderuitzend. n. Zwitserland, 16-3-45 ..... 6235 A
Zwits. steun voor Ned. Universiteiten, 16-3-45 ..... 6235 B
Ned. del. te San Francisco, 18-3-45 6235 C
Besprek. m. Frankrijk, 20-3-45 .. 6241 B
Ned. deeln. aan voorbereid. int. gerechtshof, 5-4-45 ..... 6251 D
Ned. standpunt i.z. int. conferentie, 12-4-45 ..... 6257a
Ned. del. te San Francisco, 20-4-45 6261 B
v. Kleffens bij int. conf. over bevrijding 6276
Boodschap Eng. koning aan Kon. Wilhelmina, 9-5-45 ..... 6280 A
Gelukwenschen v. Kon. Wilhelmina, 9-5-45 ..... 6280 B
Gelukwenschen v. Z. H. den Paus, 13-5-45 ..... 6280 C
Kinderuitzend. n. Engeland en Zwitserland, 11-5-45 ..... 6285 M
H. M. dankt Canada, 18-5-45 .... 6291 H
H. M. dankt Zweden, 18-5-45 .. 6291 I
Zweedsche en Zwitsersche hulp, 19-5-45 ..... 6294 G
Canadeesch fonds gevormd, 19-5-45 ..... 6294 H
50.000 kinderen n. Frankrijk, 18-5-45 ..... 6294 K
Duitschers moeten zich melden, 21-5-45 ..... 6299 D
Vertrek der Duitschers, 25-5-45 .. 6300 C
Comm.-Gen. voor Ned. econ. belangen in D. benoemd, 23-5-45 .. 6300 G
Raad econ. samenw. m. Frankrijk, 24-5-45 ..... 6300 I
Afstand ex-territ. rechten in China, 30-5-45 ..... 6305 M
Credieten in Amerika en bij neutralen, 7-6-45 ..... 6310 H
Huwelijk tusschen Ned. en D. vrouwen, 14-6-45 ..... 6313 C
Verkeer m. Duitschland, 11-6-45 .. 6314 D
Verteg. Lond. Voedselcong., 12-6-45 6316 D

Gerbrandy dankt Engeland, 9-6-45 6319 B
Adres i.z. D. herstelbet., 16-6-45 .. 6322 B

Diplom. betrekkingen
Ned. en Fankrijk benoemen ambassadeurs, 17-5-45 ..... 6293 C
Amb. v. Canada en Sovj. Unie - De titel v. ambassadeur, 23-6-45 6326 E

Verdragen
Tolunie met België en Luxemb., 6-9-44 ..... 6074 A
Credietovereenkomst met Zweden, 2-10-44 ..... 6107 C
Credietoveeenkomst m. Zwitserland, 10-10-44 ..... 6113 F
Overeenkomst m. Frankrijk i.z. repatrieering v. Ned., 16-10-44 .. 6119 A
Overeenkomst m. België i.z. vluchtelingen, 4-1-45 ..... 6183 B
Econ. overeenk. met België, Luxemburg en Frankrijk, 20-3-45 .. 6241 C
Bruikleenovereenk. met V. S., 1-5-45 ..... 6271 D

DEPORTATIE
Zie **Evacuatie.**

DIPLOMATIEKE BETREKKINGEN
Zie **Buitenland.**

DISTRIBUTIE
Zie **Voedselvoorziening.**

ECONOMIE (ALGEMEEN)
Commissie v. h. econ. leven benoemd, 18-11-44 ..... 6149 H

EFFECTEN
Zie **Geld en Bankwezen**

EVACUATIE - DEPORTATIE EN REPATR.
Waarschuw. t. massa-deportatie, 19-9-44 ..... 6091 A
Overeenk. i.z. repatr. v. Ned. m. Frankrijk, 16-10-44 ..... 6119 A
Overeenk. i.z. vluchtelingen met België, 4-1-45 ..... 6183 B
Repatr. arbeid uit Duitschl., 1-3-45 6223 A
Repatr. krijgsgevang. uit Duitschl., 10-3-45 ..... 6229 C
Repatr. uit Duitschland, 25-5-45 .. 6299 G
Uitsluitend repatr. door M. G., 26-5-45 ..... 6300 D
Repatr. uit Duitschland, 5-6-45 .. 6310 G
Geld v. repatr., 15-6-45 ..... 6317 H
Zorg v. rep. kijgsgev., 23-6-45 .... 6324 B
Stand rep. u. Dld., 30-6-45 ..... 6330 H

GODSDIENST
Dankdiensten in de kerken, 13-5-45 6285 B
Synagoge te A'dam heropend, 11-5-45 ..... 6291 K
Ned. Herv. predikanten geschorst, 26-5-45 ..... 6301 F
Kerk als dankoffer te A'dam, 6-5-45 ..... 6309 G
Vermoorde Joden, 27-6-45 ..... 6329 F
Herd. schr,v. i.z. oorl.sch., 25-6-45 6330 I
Bevrijd.bijeenk. te A'dam, 29-6-45 6331 A
„De vernieuw. v. d. Kerk", 20-6-45 ..... 6331 B

GELD EN BANKWEZEN

Algemeen
De financieele situatie, 16-5-45 .. 6294 C
Geldverkeer in N.-H. vrij, 19-5-45 6294 D
Canadeesch crediet, 23-5-45 ..... 6300 H
Ned. fin. pos. - Bez.kosten enz. - Alg. overz., 16-6-45 6321
Zilv. munt. niet in circ., 21-6-45 .. 6325 F

Effecten
Handel in effecten verboden, 10-5-45 ..... 6285 D

Ned. Bank
Bestuur der Ned. Bank, 9-5-45 .. 6285 C
Eerste bankstaat Ned. Bank, 10-5-45 ..... 6285 I
De fin. situatie, 16-5-45 ..... 6294 C

Staatsfinanciën
De gulden en int. ruilverkeer, 9-9-44 6074
Geldverkeer, 13-11-44 ..... 6149 B
Amer. leen. van 100 millioen dollar, 10-2-45 ..... 6209 B
Pos. Gulden - Zwart geld, 6-45 .. 6329 K

GEMEENTEN
De toestand te Nijmegen, 4-1-45 .. 6183 C
Tijdelijke gemeenteraden, 17-4-45 6261 A
Waarn. burgemeester v. A'dam benoemd, 8-5-45 ..... 6282 A
Burgemeesters in hun functie hersteld, 10-5-45 ..... 6282 B
Uitgangsverbod te A'dam opgeheven, 17-5-45 ..... 6291 M
Duitsche repressaillemaatregel te Putten, 16-5-45 ..... 6294 B
De wederopbouw van R'dam, 24-5-45 ..... 6300 B
Eigendom v. Duitschers en N.S.B.-ers, 17-5-45 ..... 6310 A

HANDEL EN NIJVERHEID

Algemeen
Handelsverk. m. Frankrijk, 2-4-45 6251 C
Import Br. fietsen, 9-6-45 ..... 6317 K
Cijfers 1e levensbehoeften, 12-6-45 6317 D
Aankoopprog. Lond. Reg., 19-6-45 6323 F
Wegvoer goed. uit Dld. stopgezet, 24-6-45 ..... 6323 G
Commiss. R.herstel, 21-6-45 ..... 6325 G
Klantenbinding, 27-6-45 ..... 6320 G

Prijsvorming en Prijsbeheersching
Handhaving prijspeil, 18-9-44 .... 6091 A
Drs. G. Brouwers, wnd. dir.-gen. v. d. prijzen, 28-5-45 ..... 6305 G
Prijsbeh. t. t. v. bezett., 12-6-45 .... 6322 D

Rechtsherstel
Mil. Commissariaat, 21-6-45 ..... 6325 G

HUISVESTING
100.000 won. verw., 24-6-45 ..... 6326 D

JEUGDBEWEGING
Zie **Opvoeding.**

JUSTITIE

Algemeen
Rechtspraak in „Naam der Koningin", 15-11-44 ..... 6149 E
Executie van straffen gestaakt, 15-11-44 ..... 6149 F
Duitschers moeten zich melden, 21-5-45 ..... 6299 D
Oud-min. de Geer voor den rechter, 7-6-45 ..... 6310 E

Pol. delinquenten
Bestraffing landverraders, 26-9-44 6097 D
Doodvonn. wegens spionnage, 9-1-45 ..... 6189 A
Mussert e.a. N.S.B.-ers gearresteerd, 9-5-45 ..... 6282 D
Eigendommen D. aan staat; van N.S.B.-ers onder beheer, 14-5-45 6291 F
Seyss-Inquart gearresteerd, 9-5-45 6285 F
Seyss-Inquart n. Engeland, 21-5-45 6300 A
Rost v. Tonningen pleegt zelfmoord, 9-6-45 ..... 6310 F
Rauter gearresteerd, 3-6-45 ..... 6311 D
Bijz. R. v. Cass. en Bijz. Ger.-hoven ingest., 16-6-45 ..... 6316 F
Landverr. geëxec., 25-6-45 ..... 6329 G
Collab. gearrest., 29-6-45 ..... 6329 H
Volksger. verboden, 27-6-45 ..... 6329 E

KONINKLIJK HUIS
Pr. Bernard opperbevelh. Ned. strijdkrachten, 9-44 6073
Oder Pr. Bernard, 9-44 6073
Prinses Juliana in Engeland - Prins Bernard aan het front, 9-9-44 6083
Kon. Wilhelmina onderscheiden, 25-9-44 ..... 6097 E
Radiorede Kon. Wilhelmina, 8-10-44 ..... 6113a
Telegramwiss. Kon. Wilhelmina-Roosevelt, 11-11-44 ..... 6141 C
Telegram Kon. Wilhelmina aan Kalinin, 10-11-44 ..... 6141 D
Gelukwensch Kon. Wilhelmina a. Roosevelt, 15-11-44 ..... 6149 A
Radiotoespraak Kon. Wilhelmina, 28-11-44 ..... 6159 A
Kerst- en Nieuwjaarsboodschap d. Koningin, 25-12-44 ..... 6179a
Toespraak H. M. de Koningin, 23-2-45 ..... 6217 C
H. M. bezoekt bevrijd Nederland, 20-3-45 ..... 6241 D
Prins Bernard tot B. S., 24-3-45 .. 6241 F
Boodschap H. M. voor bevr. gebied, 24-3-45 ..... 6241 H
H. M. betuigt deeln. bij overlijden Pr. Roosevelt, 13-4-45 ..... 6257 C
H. M. de Koningin en Pr. Juliana bezoeken Nederland, 3-5-45 .... 6271 F
Rede H. M. de Koningin bij capitulatie, 5-5-45 6274
Toespraak Prins Bernhard, 7-5-45 6279
H. M. dankt Canada, 18-5-45 .... 6291 H
H. M. dankt Zweden, 18-5-45 .... 6291 I
Gift H. M. stichting 1940—1945, 12-6-45 ..... 6313 H
Koningin ontv. Mgr. De Jong, 13-6-45 ..... 6316 E
Pr. Juliana in New York, 30-6-45 6329 A
Ben. bij 't secretar. v. H. M. de Koningin, 9-6-45 ..... 6329 B

KUNST
Kunstschatten teruggevonden, 18-9-44 ..... 6091 A
Prof. A. Donkersloot hoofd zuivering kunstkringen, 2-6-45 .... 6305 N

LANDBOUW
Zie **Voedselvoorziening.**

LUCHTVAART
Zie **Verkeer.**

M. G.
Zie **Militaire Zaken.**

MILITAIRE ZAKEN

Algemeen
Pr. Bernard opperbevelh. Ned. strijdkrachten - Instructies a. h. Ned. volk - Aanwijz. v. Ned. in Duitschland, 9-44 6073
Order Pr. Bernhard, 9-44 6073
Afkond. Bijz. staat v. beleg, 5-9-44 6074
Gen. maj. Kruls chef gen. staf, 7-9-44 6074
Prins Bernard tot B.S., 12-9-44 .. 6083
Bevrijding v. Maastricht en Eysden, 15-9-44 6083
Nederlandsche vrijwilligers, 23-9-44 6091 A
Aankomst Ned. Vrouwen Hulpcorps, 16-11-44 ..... 6149 D
Vrouwencorps bij de Marine, 4-12-44 ..... 6165 A
De „Tromp" beschadigd, 16-12-44 6171 F
Geheel Nederland bevrijd 6279
Proclam. Can. bevelhebb. Foulkes, 8-5-45 6279
Bijz. staat v. beleg ingesteld, 8-5-45 6280
Gen. Winkelman en Luit.-Gen. Baron v. Voorst tot Voorst keeren terug, 13-5-45 ..... 6282 C
Intocht der geallieerde troepen, 7-5-45 ..... 6282 E
Schietpartij te A'dam, 9-5-45 .... 6282 F
West. Nederland in quarantaine, 6-5-45 ..... 6285 A
Verbod tot dragen van vuurwapenen, 12-5-45 ..... 6291 G
Geschied. v. d. Pr. Irene brigade 6293 A
Strijd tusschen Russen en Duitschers op Texel, 17-5-45 ..... 6293 B
Vertrek geall. troepen ..... 6294 Q
Duitsche represaillemaatregel te Putten, 16-5-45 ..... 6294 B
De bevrijd. v. Ned. Indië, 17-5-45 6295 F
Comm. „Onze marine" herleeft, 23-5-45 ..... 6299 E
Overwinn.parade 1e Canad. leger, 21-5-45 ..... 6299 F
Vertrek v. d. Duitschers, 25-5-45 6300 C
Vlootverliezen, 1-6-45 ..... 6305 D
Kader moet zich melden, 9-6-45 .. 6309 H
Alle auto's gevorderd, 9-6-45 .. 6309 O
Oproep voor leger en vloot, 7-6-45 6309 F
Vijwilligers voor uitzend. naar Indië, 15-6-45 ..... 6313 D
Benoem. hoofdaalmoezenier, 14-6-45 ..... 6313 E
Canad. vinden door D. geroofde goederen, 17-6-45 ..... 6314 E
Sectie Soc. Z. Staf Pr. Bernh., 18-6-45 ..... 6323 C
Beschikk. Oorl.buit, 23-6-45 ..... 6323 I
Wegv. goed. n. Dld. stopgezet, 24-6-45 ..... 6323 G
Positie O.V.W., 23-6-45 ..... 6323 D
Zorg v. rep. krijgsgev., 23-6-45 .. 6324 B
Stoottroepen, 6-45 ..... 6329 C
De strijd tegen Japan. Diverse verklaringen, 21-6-45 ..... 6326 F

Binnenl. strijdkrachten
Pins Bernhard tot B.S., 12-9-44 .. 6083
Prins Bernhard tot B.S., 24-3-45 .. 6241 F
Boodschap geall. opperbev. aan B.S., 24-3-45 ..... 6241 G
Reorganisatie B.S., 15-5-45 ..... 6294 N

M. G.
Militair Gezag, 23-9-44 ..... 6091 A
Biografie Gen. Kruls ..... 6097 A
Commiss. v. h. econ. leven benoemd, 18-11-44 ..... 6149 H
M. G. verplaatst n. Nederland, 13-4-45 ..... 6257 B

Operaties
Off. comm. omtrent luchtlandingen, 17-9-44 6084
Instructies bevolking ten Z. Rijn en Lek, 17-9-44 6084
Boodschap v. Prins Bernhard, 17-9-44 6084
Voorbarige demonstraties - Geen bloemen, 15-9-44 6084

Vloot
Kruiser „Sumatra" op mijn gelopen, 7-44 ..... 6011 A
Kruiser „Tromp" verloren, 8-44 .. 6059 A

NED. BANK
Zie Geld en Bankwezen

ONDERWIJS
Zie Opvoeding.

OVEREENKOMSTEN
Zie Buitenland.

MIJNBOUW
Toestand in Limb. mijnen, 20-3-45 6241 A
Reg. bijdrage kosten pensioenreg. mijnbedrijf, 24-5-45 ..... 6299 C
Mijnen onder staatsbeheer, 16-6-45 6313 B
Bedr. org. mijnbedr., 6-45 ..... 6325 E
Id. d. H.M. goedgek., 27-6-45 .. 6330 C

N.S.B.
Mussert e.a. N.S.B.-ers gearresteerd, 9-5-45 ..... 6282 D

ONDERSCHEIDINGEN
Hooge Brit. onderscheid. voor twee Nederl., 28-10-44 ..... 6127 D

OORLOGSSCHADE
De overstooming v. Walcheren, 31-10-44 ..... 6135 B
De drooglegging v. Walcheren, 22-10-44 ..... 6153 B
De toestand te Nijmegen, 4-1-44 .. 6183 C
De oorlogsschade te Groningen, 14-5-45 ..... 6291 L
Voorl. overzicht v. d. schade aan den grond, 10-5-45 ..... 6294 F
Zware ontploffing te Dussen, 1-6-45, ... 6305 C
Oorlogsschade 15 milliard, 8-6-45 6309 C
Verl. Ned. tankvloot, 17-6-45 .... 6316 H
Verliez. koopvaardij, 11-6-45 .... 6317 B
In N. Limburg, 17-6-45 ..... 6317 F
In Wieringermeer, 9-6-45 ..... 6317 I
Ovezicht oorlogssch., 18-6-45 6321
100.000 won. verw., 24-6-45 ..... 6326 D
Herderl. schrijven, 25-6-45 ..... 6330 I

OORLOGSSLACHTOFFERS
Hulp aan oorlogsslachtoffers, 15-11-44 ..... 6149 G

OPENBARE WERKEN EN WEDEROPBOUW
Dep. v. Waterstaat en Wederopbouw, 18-5-45 ..... 6291 D
Coll. v Alg. comm. v. d. wederopbouw, 20-5-45 ..... 6291 E
De wederopbouw v. Rottedam, 21-5-45 ..... 6300 B
Idem R. d. haven, 18-6-45 ..... 6325 C

OPVOEDING, ONDERWIJS EN JEUGDBEWEGING
De voorsp. der „loyale" studenten, 27-9-44 ..... 6097 F
Universiteit Zurich adopt. Leid. Universiteiten, 18-1-45 ..... 6195 C
Zwits. steun aan Ned. Universiteiten, 16-3-45 ..... 6235 B
Universiteiten weldra open, 5-6-45 6309 K
Ontslag hoogleraren, 6-48 ..... 6314 C
Opricht. Ned. Jeugdgem., 16-6-48 6315 C

OVERZEESCHE GEBIEDEN
Dr. v. Mook over vorming, voorl. Ned. Ind. regeering, 18-10-44 .. 6119 C
G. G. naar Mandsjoerije overgebracht, 20-2-45 ..... 6217 A
Toespraak Dr. v. Mook, 7-3-45 .. 6229 A
Volksraad met Ind. meerderheid, 23-5-45 ..... 6301 G
Vorming autonome lichamen, 22-5-45 ..... 6302 A
De strijd tegen Japan - Diverse verklaringen, 21-6-45 ..... 6326 F

P.T.T.
Zie Verkeer en energie.

PERS
Reorgan. v. d. pers, 7-9-44 6074
Dagblad „Vliegende Hollander", 3-10-44 ..... 6107 D
Oproep tot samenwerking, 10-11-44 6141 B
Voorl. comm. voor perszuiv., 14-12-44 ..... 6171 B

POLITIEKE DELINQUENTEN
Zie Justitie.

POLITIEKE PARTIJEN
Zie Staatkunde.

PROVINCIES
Comm. der Kon. v. N. Holland benoemd, 9-5-45 ..... 6281 C
Noodtoest. N. Limburg, 17-6-45 .. 6317 F

PRIJSVORMING EN PRIJSBEHEERSCHING
Zie Handel en Nijverheid.

RADIO
Zie Verkeer en energie.

RECHTSHERSTEL
Zie Handel en Nijverheid.

REGEERING
Zie Staatkunde.

RELIGIE
Zie Godsdienst.

REPATRIEEERING
Zie Evacuatie.

ROODE KRUIS
Voedselaanvoer door Roode Kruis, 28-5-45 ..... 6305 H
Activiteit ged. oorl., 16-6-45 ..... 6316 G
Verh. N.V.H.-H.A.R.K., 18-6-45 .. 6324 A
Inz. voor W. gestaakt, 21-6-45 .. 6324 A

SCHEEPVAART
Zie Verkeer en energie.

SOCIALE ZAKEN
Econ. herstel wachtgeldregeling, 5-10-44 ..... 6135 D
Opricht. „Ned. Volksherstel", 9-5-45 ..... 6285 G
Reg. bijdrage pensioen mijnbedrijf, 24-5-45 ..... 6299 C
Stichting 1940—1945, 24-5-45. ..... 6301 A
Gift H. M. aan stichting 1940-1945 6313 H
Prinses Margriet Sticht., 17-6-45 6315 D
Maatsch. Werk. Hum. Gr.sl., 15-6-45 ..... 6315 B
Sticht. '40—'45, 9-6-45 ..... 6316 B
Hout v. kind. en zieken, 9-6-45 .. 6317 M
Gift aan „Help Holland Council", door Eng. firma's, 17-6-45 .. 6319 A
Sectie S.Z. Staf Pr. Bernhard, 18-6-45 ..... 6323 C
Verh. N.V.H.-H.A.R.K., 18-6-45 .. 6324 A
Inzam. v. W. gest., 21-6-45 ..... 6324 C
Oorl. pleegkinderen, 6-45 ..... 6324 A
Verhog. kinderbijsl., 22-6-45 .... 6326 C

SPOORWEGEN
Zie Verkeer en energie.

SPORT
Geen totalisator bij draverijen, 18-6-45 ..... 6330 B

STAATKUNDE
Algemeen
Dr. H. Colijn overleden, 12-11-44 .. 6153 F
Min. Burger: herstel burg. bestuur, 16-12-44 ..... 6171 E
Reg. Gerbrandy biedt ontslag aan, 16-5-45 ..... 6291 A
Benoem. secret.-generaal, 15-5-45 . 6291 B
Eigendommen D. aan staat; die van N.S.B.-ers onder beheer, 14-5-45 ..... 6291 F
Oproep Ned. volksbeweging, 17-5-45 ..... 6293 E
Nat. Adviescomm., 14-5-45 ..... 6315 E
N.V.B. gesticht, 24-5-45 ..... 6315 F
Politieke partijen
Oproep tot samenwerking, 10-11-44 6141 B
Geen terugkeer oude Comm. partij, 26-5-45 ..... 6300 E
Zuivering i. d. S.D.A.P., 5-6-45 .. 6310 C
Heropr. R.K. Staatsp., 16-5-45 .... 6315 A
Regeering
Samenstelling, 7-44 ..... 6001 A
Wolff en v. Zwanenberg adviseurs, 7-44 ..... 6003 A
Radiorede prof. dr. Gerbrandy tot overheid en bevrijd. Ned.-Indië, 9-44 6073
Afscheid Ned. reg. v. Engeland, 6-9-44 ..... 6074 A
Mededelingen a. burg. autoriteiten, 9-9-44 6074
Mededeelingen i.z spoorwegstaking, 2-10-44 6105
Gerbrandy: reden en gevolgen spoorwegstaking, 5-10-44 6105
Gerbrandy en Van Kleffens over Duitsche vernielingen en inundaties, 6-10-44 ..... 6106 B
Regeling v nabestaanden der gevallenen in verzetsbeweging, 2-10-44 ..... 6107 B
Mededeeling i.z. noodtoestand, 18-10-44 ..... 6119 B
Ned. aanspraken op Duitsch gebied, 29-10-44 ..... 6127 A
Prof. Gerbrandy over spoorwegstaking, 21-11-44 ..... 6153 A
Bezoek van Gerbrandy e.a. ministers, 26-11-44 ..... 6153 E
Radiotoespraak prof. Gerbrandy, 27-11-44 ..... 6159 B
Comment. op komst prof. Gerbrandy, 30-11-44 ..... 6161 A
Persconf. prof. Gerbrandy. 5-12-44 6165 B
Gerbrandy over inschakeling verzetsbew., 12-12-44 ..... 6171 A
Kerst- en nieuwjaarsboodschap der koningin, 25-12-44 ..... 6179 A
Gerbrandy tot Ned. volk, 31-12-44 6179
Gerbrandy over arbeidsinzet, 9-1-45 6189 B
Min. Burger afgetreden, 26-1-45 .. 6199 A
Reg. oproep: voortzett. spoorwegstaking, 25-1-45 ..... 6199 D
Kab. Gerbrandy afgetr., 8-2-45 .... 6209 A
G.G. v. Ned.-Indië n. Mandsjoerije overgebracht, 20-2-45 ..... 6217 A
Toelichting samenst nieuwe kab., 23-2-45 ..... 6217 D
Reconstructie kab. Gerbrandy, 24-2-45 ..... 6218 A
Reger.verklar. i.z. nieuw kab., 23-2-45 ..... 6218 B
Nieuwe ministers benoemd, 6-4-45 6251 A
Toespr. prof. Gerbrandy, 6-4-45 .. 6251 B
Toespr. min.-pres. Gerbrandy, 5-5-45 6275
Waarschuw. der reg., 6-5-45 6276
Geheel Nederland bevrijd 6279
College v. vertrouwensmannen, 7-5-45 6279
Telegram Coll. v. vertrouwensmannen aan H.M., 9-5-45 ..... 6280 D
Proclamatie Coll. v. vertrouwens-. mann, 9-5-45 ..... 6281 A
Eerste bestuursmaatregelen, 9-5-45 6281 B
De positie der vertrouwensmannen, 17-5-45 ..... 6291 C
Dep. v. Waterstaat en wederopb., 18-5-45 ..... 6291 D
Zetel reg. weer in Nederl., 23-5-45 6299 A
Coll. v. vertrouwensmannen legt taak neer, 23-5-45 ..... 6299 B
De kab.formatie, 26-5-45 ..... 6300 K
De kab. formatie (Schermerhorn-Drees), 30-5-45 ..... 6305 A
Schermerhorn en Drees kab. formateurs ..... 6313 A
Kab.form. geslaagd, 23-6-45 ..... 6323 A
Aankoopprogr. en oorlogsschuld Lond. reg., 19-6-45 ..... 6323 F
Min. Gispen dankt geall.. 18-6-45 6323 H
Wetgeving
Beperking rechtsverkeer, 5-10-44 .. 6107 E

STAATSFINANCIEN
zie Geld en Bankwezen

STAKINGEN
zie Arbeid

TECHNIEK
zie Wetenschap

TUINBOUW
zie Voedselvoorziening

VAKVEREENIGINGEN
zie Arbeid

VEETEELT
zie Voedselvoorziening

VERDRAGEN
zie Buitenland

VERKEER EN ENERGIE
Algemeen
Auto's beschikb. v. Koningin van Engeland, 15-12-44 ..... 6171 C
De toestand der bruggen, 18-5-45 .. 6295 C
Herverdeel. gevord. auto's en rijwielen, 17-5-45 ..... 6295 D
Wijz. reisverbod, 2-6-45 ..... 6305 B
Twee bruggen over de IJsel, 30-5-45 6305 K
Gas en electr.voorz., 7-6-45 ..... 6309 D
Electr. aanvoer en productie ..... 6309 E
Alle auto's gevorderd, 9-6-45 ..... 6309 O
Import Eng, fietsen, 9-6-45 ..... 6317 K
Electr.voorz. hervat, 13-6-45 ..... 6317 N
Luchtvaart
De toestand der vliegvelden, 17-5-45 6295 B
Wederopb. Schiphol, 23-6-45 ..... 6325 I
Stud. comm. luchtv. + scheepv. samenw.. 20-6-45 ..... 6325 K
P.T.T.
Dir.-gen. der PTT benoemd, 8-5-45 6285 N
Hervatt. verzend. briefkaarten, 11-5-45 ..... 6285 C
P.verk. m. buitenl. hervat, 22-6-45 6325 L
Radio
Zender „Herrijzend Ned.", 21-10-44 6119 L
Toespr. voor Radio-Oranje 6160
Einde Radio-Oranje, 5-6-45 ..... 6309 I
Commissie-Oranje. 6-45 ..... 6314 A

Scheepvaart
Havenwerken t. Den Helder, 18-5-45 6294 O
De havens v. Rotterdam, 15-5-45 .. 6294 P
Havens v. A'dam toegankel., 19-5-45 6294 R
Eerste Ned. schip in R'damsche haven, 25-5-45 ..... 6301 D
Landmijnen a. d. kust, 8-6-45 .... 6309 I
Noorzeekanaal wordt vrijgegeven, 4-6-45 ..... 6309 M
1e sch. in A'dam, 16-6-45 ..... 6316 A
1e tankers in R'dam, 17-6-45 ..... 6316 H
Herstel H.A.L., 12-6-45 ..... 6316 I
Verliez. koopv., 11-6-45 ..... 6317 B
Wed.opb. R'dam. havens, 18-6-45 6325 C
Samenw. scheepv.-luchtv., 20-6-45 6325 K

Spoorwegen
Locomotieven uit Zweden, 20-12-44 6175 A
Goudriaan, prof. ir. afgetr., 19-5-45 6295 A
Toekomstplannen d. N.S., 23-5-45 6301 E
Verb. R'dam, Utr., Alkm., A'dam, 21-6-45 ..... 6326 B

VERZETSBEWEGING
Steun a. verz.slachtoffers, 24-9-44 6091 A
Organ. verz.bew. Opr. Pr. Bernhard, 25-9-44 ..... 6097 B
Instructie arb. in D'land, 26-9-44 6097 C
Terroristen en saboteurs standrecht. doodgeschoten, 24-10-44 .. 6127 F
Overval op Ned. Bank te Almelo, 18-11-44 ..... 6149 K
Probleem der ill., 25-11-44 ..... 6153 C
Wapendepot in Kerk te Lemele, 24-11-44 ..... 6154 H
Gerbrandy over inschakeling verzetsbew., 12-12-44 ..... 6171 A
Positie der ex-illegalen, 20-12-44 .. 6175 B
Manifest oud illegalen, 12-2-45 .. 6213 A
Raad der illegaliteit, 19-5-45 .... 6294 M
Stichting 1940—1945, 24-5-45 ..... 6301 A
Massagr. bij Bloemendaal, 2-6-45 6305 L
Reden Gerbrandy en v. Randwijk, 6-45 ..... 6314 F
Sticht. '40-'45, 9-6-45 ..... 6316 B
Massagraf b. d. Haag, 27-6-45 .. 6329 D
Med. contact bijeen, 18-6-45 .... 6331 C

VISSCHERIJ
Zie Voedselvoorziening.

VOEDSELVOORZIENING
Algemeen
Voedsel en grondstofvoorz., 20-9-44 6091 A
Ned. Regeer. waarschuwt A'dam v. aardappelrooien, 19-10-44 .... 6119 F
Levensomstandigheden in bevrijd gebied, 24-10-44 ..... 6127 C
Voedselschaarschte-staking te Eindhoven, 22-11-44 ..... 6154 A
Plan t. verb. voedselvoorz., 15-12-44 6171 D
Voedselvoorz. in Nederl., 18-1-45 6195 A
Prot. artsen voedselnood, 23-1-45 6199 B
De nood in h. W. Hulp Zweedsche Roode Kruis, 28-1-45 ..... 6205 A
Hulpactie „Zuid-Noord", 17-2-45 6213 B
Prijzen levensmiddelen, 7-3-45 .. 6229 B
Hulpverl. a. bezet Ned., 18-3-45 .. 6235 D
Levensmiddelenvoorz. Noord-Ned., 7-4-45 ..... 6251 E
Geall. voedselaanv. per vliegtuig, 25-4-45 ..... 6265 A
Med. a. D. garnizoen in Holland over voedselaanvoer, 25-4-45 .. 6265 B
D. accepteeren voedselvoorz.plan niet, 25-4-45 ..... 6265 C
Geall. wijzigen hun plan, 28-4-45 6265 D
Levensmiddelenaanv. voor bez. gebied, 2-5-45 ..... 6271 A
Voedselaanv. d. vliegt., 1-5-45 .. 6271 B
Voedselaanvoer door geallieerde vrachtauto's, 3-5-45 ..... 6271 C
Voedselaanv. door geall. vliegtuigen, 7-5-45 ..... 6285 E
Voedselaanv. p. schip, 9-5-45 .... 6285 H
Centr. keukens hervatten het bedrijf, 9-5-45 ..... 6285 K
Slachtoffers hongersn. in A'dam, 12-5-45 ..... 6285 P
Zweedsche en Zwitsersche hulp, 19-5-45 ..... 6294 G
Canadeesch fonds gev., 19-5-45 .. 6294 H
Hongeroed. in W. Ned., 16-5-45 .. 6294 I
Voedselaanv. d. R. Kr., 28-5-45 .. 6305 H
Hongerslachtoff. te A'dam, 2-6-45 6305 I
Voedselvoorz. 1945, 4-6-45 ..... 6309 A
De privé-voorr. v. Seyss-Inquart, 4-6-45 ..... 6309 B
Aant. dln. Centr. keuken, 14-6-45 6317 F
Vooruitz. voedselvoorz., 6-45 .... 6323 E
In besl.nem. d. D. ger. goed., 27-6-45 ..... 6330 D

Distributie
Speciale distributiebonnen, 18-9-44 6094 A
Hervat. groentendistributie, 8-5-44 6285 L

Land- en tuinbouw
Oproep a. d. boeren, 16-9-44 6087

Veeteelt
Omvang veestapel, 27-6-45 ..... 6330 F

Visscherij
Vischvangst hervat, 9-6-45 ..... 6317 A
le haringviss. uitgev., 19-6-45 .... 6326 A

VOLKSGEZONDHEID
Protest artsen voedselnood, 23-1-45 6199 B
Gebrek verpleg. personeel voor hongerpatiënten, 6-6-45 ..... 6309 N

WATERSTAAT
De inundatie v. d. Wieringerm., 17-5-45 ..... 6294 E
Drooglegg. idem, 9-5-45 ..... 6317 I

WEDEROPBOUW
Zie **Openbare werken.**

WETGEVING
zie **Staatkunde**

ZUIVERING V. H. OPENB. LEVEN
Hooge Raad, 13-10-44 ..... 6113 D
Maatregelen, 5-11-44 ..... 6135 C
Politiekorps, 21-12-44 ..... 6175 C
Kunstenaars, 23-5-45 ..... 6301 B
Overheidsorganen, 26-5-45 ..... 6301 C
Prof. Donkersloot, hoofd zuivering kunstkringen, 2-6-45 ..... 6305 N
Wiltons leiding geschorst, 7-6-45 6310 D
Overheidspersoneel, 12-6-45 ..... 6313 F
Eerer. Kunsten herroepen, 20-6-45 6325 A
Werkverg. kunstenaars, 18-6-45 .. 6325 B
Overh.dienst en bedrijv., 22-6-45 .. 6325 H
Openb. berisp. cultuurk.leden, 29-6-45 ..... 6329 I

NED. OOST INDIE

ALGEMEEN
Amer. aanspr. op steunpunten, 8-44 6061 A
Lombok, 50-j. herdenking overval, 8-44 ..... 6061 D

ARBEID
Arbeidsmobilisatie van Aziaten op Java, 8-44 ..... 6061 D

HANDEL EN NIJVERHEID
Houtproductie Java, 8-44 ..... 6061 D
Industr., 8-44 ..... 6061 D
Herstel v. d. prod. - Uitbreiding handel m. Australië, 12-6-45 .... 6318 A

MILITAIRE ZAKEN
De landing op Morotai, 9-44 ..... 6088 A
Strijd tegen Japan, 19-9-44 ..... 6091 B
Landing op Tarakan 6290
De bevrijd. v. Ned.-Indië, 17-5-45 6295 F
De strijd tegen Japan - Diverse verklaringen, 21-6-45 ..... 6326 F

STAATKUNDE
Voorloopige Ned. Ind. regeering samengesteld, 14-9-44 6083
Dr. v. Mook n. Australië, 19-9-44 6092
Japan. stellen onafh. comité in .. 6295 G
Volksraad met Ind. meerderheid, 23-5-45 ..... 6301 G
Autonome lichamen, 22-5-45 ..... 6302 A
Gelijkberechtigheid, 11-6-45 ..... 6317 N

NED. WEST INDIE

ALGEMEEN
Kol. West-Indië tijdens den oorl., 18-6-45 ..... 6329 K

CURAÇAO
Amerik. troepen vertr., 17-10-44 .. 6120 D
Nat. fonds voor Nederland, 24-1-45 6199 C

SURINAME
Waarborgen v. econ. toekomst gevraagd ..... 6295 H

NOORWEGEN

BUITENLAND
Duitsch transitoverk verb., 10-9-44 6079 C
Quisling bij Hitler, 28-1-45 ..... 6211 D

KON. HUIS
Terugkeer v. Kon. Haakon. 8-6-45 6310 L

KUNST EN CULTUUR
Knut Hamsun 85 jr., 8-44 ..... 6042 A

JUSTITIE
Knut Hamsun in arrest, .. 29-5-45 6307 F

MILITAIRE ZAKEN
Duitsche capit. onderteekend, 9-5-45 ..... 6289 D
Aankomst v. geall. troepen, 11-5-45 6289 G
Bergen als marinehaven ..... 6307 G

NAT. SOC.
Quisling geeft zich over, 9-5-45 .. 6289 E
Terboven pleegt zelfmoord, 11-5-45 6289 F

STAATKUNDE
Kab.-Gerhardsen, 21-6-45 ..... 6333 B

OOSTENRIJK

BUITENLAND
Geall. aanw., 2-10-44 ..... 6108 F

KUNST
Frans Léhar 70 jaar, 30-4-45 ..... 6277 H

STAATKUNDE
Voorl. reg. gevormd, 29-4-45 ..... 6288 B
— Samenstelling, 30-4-45 ..... 6277 I
— niet door V.S. erkend, 1-5-45 .. 6277 K

OVERZICHTSPAGINA'S

Aanslag op Adolf Hitler, 7-44 .... 6025 A
Aanslag Hitler, verkl. dr. Goebbels, 8-44 ..... 6033 A
— id. zitting volksgerecht, 8-44 .... 6049 A
Duitschl. pos. in 5e oorlogsjaar 7-44 6009 A
D'sche mil. sit.v. gen Dittmar, 8-44 6057 A
Intern. Valutaconferentie Bretton Woods, 7-44 ..... 6019 A
Rembrandtherdenking, 7-44 ..... 6017 A
Visscherij, opbr. Noordzee, 8-44 6041

PALESTINA

Groot Moefti te Parijs, 28-5-45 .... 6306 E

POLEN

BEVOLKING
5.000.000 Polen gedood, 5-1-45 ..... 6186 E
7.5 millioen Polen verh., 5-6-45 .... 6312 B
Roethenië deel der Sovjet-Unie, 29-6-45 ..... 6334 C

BUITENLAND
Onderh. m. d. Sovjet-Unie, 8-44 .. 6037 B
— idem, 8-44 ..... 6045 B
— idem, 8-44 ..... 6054 C
Memorand. a. Sovj. Unie, 29-8-44 6080 B
Churchill over grensreg., 15-12-44 6172 E
Territoriale eischen van reg. te Lublin, 27-1-45 ..... 6201 D
Tsjecho-Slow. breekt met Poolsche emigr.reg., 2-2-45 ..... 6207 E
Reg. te Londen niet accoord m. Jalta, 18-2-45 ..... 6215 A
Eden over Poolsche kwestie, 6-3-45 6231 H
Danzig bij Polen, 3-4 45 ..... 6253 D
Russ. verkl. i.z. gearresteerde Polen, 19-5-45 ..... 6298 B
Lond. reg. over gearrest. Polen, 23-5-45 ..... 6303 K
Dipl. betrekk. m. S.U. en Denemarken hervat, 22-5-45 ..... 6303 L

GEESTELIJK LEVEN
Kard. Hlond over Kath. Kerk, 14-6-45 ..... 6319 I

JUSTITIE
Lijst oorlogsmisdadigers, 4-6-45 .. 6312 A
Proces der 16 Polen. 19-6-45 ..... 6333 D

MILITAIRE ZAKEN
Opstand te Warschau, 8-44 ..... 6069 D
Opperbevelhebber, 23-5-45 ..... 6307 H

STAATKUNDE
Poolsche Sovjet Lublin bijeen, 8-44 6061 B
Mikolajczyk afgetreden - Kwapinski opvolger, 25-11-44 ..... 6157 B
Kab. Arciszowski te Londen gevormd, 30-11-44 ..... 6162 K
Mikolajczyk naar Lublin, 19-12-44 6176 H
Positie Poolsche reg. te Londen, 22-12-44 ..... 6176 I
Afwijz. fin. verplicht. a. Londenreg., 3-1-45 ..... 6185 G
Protest d. Londenreg., 3-1-45 .... 6185 H
Nat. raad te Londen tot reg uitgeroepen, 3-1-45 ..... 6185 I
Verklaring v. Morawsky ..... 6186 A
Houding v. Engel. en V.S., 5-1-45 6186 B
Regeer. te Lublin d. Sovjet-Unie erkend, 5-1-45 ..... 6186 C
Standpunt reg. te Londen, 6-1-45 6186 D
Londen reg. niet n. San Francisco, 15-3-45 ..... 6238 G
Danzig bij Polen, 3-4-45 ..... 6253 D
Poolsche afgev. spoorloos verdwenen, 7-4-45 ..... 6253 E
Lond. reg. over verhoud. tot Sov.-Unie, 24-4-45 ..... 6268 C
Lond. reg. over Russ. arrestatie van Polen, 23-5-45 ..... 6303 K
Vorming Democr. Reg., 15-6-45 .. 6319 H
Samenstell. nieuwe regeer. ..... 6328 D
Protest tegen nieuwe voorl. regeering, 27-6-45 ..... 6334 A

PORTUGAL

Reorgan. der regeering, 8-9-44 .. 6080 C

ROEMENIE

BEVOLKING
Duitschers n. S.-U., 16-1-45 .... 6197 B

BUITENLAND
Sovjet-Unie; wapenstilstand; capitulatievoorwaarden, 8-44 6070
Duitsch gezantsch. geïsol., 26-8-44 6070 A
Oorlogstoest. m. Hongarije, 8-9-44 6077
Oorlogstoest. m. Hongarije, 7-9-44 6078
Duitsch gezant gesneuveld, 15-9-44 6087 B
Telegramwiss. met Duitsl., 4-10-44 6108 I
Geall. memorandum i.z. nakomen wapenstilstandsvoorw. v. Roemenië, 5-11-44 ..... 6144 H
Russen willen oliebelangen overnemen, 1-45 ..... 6191 M

JUSTITIE
Maarsch. Antonescu gearr., 18-9-44 6093 F

MILITAIRE ZAKEN
Wapenstilst. m. d. Sovj.-Unie, 8-44 6070 A
Nat. groep wil strijd voortz., 8-44 6070 A
Wapenstilst.del. te Moskou, 31-8-44 6077
Sovjets bezetten Roemenië, 3-9-44 6077
Wapenstilstand m. Sovjets geteekend, 13-9-44 ..... 6087 B
Antonescu uit leger ontsl., 8-2-45 6211 F

STAATKUNDE
Omwenteling, 8-44 ..... 6070 A
Omwenteling, 27-8-44 ..... 6077 A
Opheffing Jodenwetten, 13-12-44 .. 6173 A
Zeven ministeries onbeh., 16-10-44 6123 C
Regeeringswijziging, 1-11-44 .... 6137 G
Kab. Sanatescu afgetr., 4-12-44 .. 6168 B
Reg. Radulescu gevormd, 8-12-44 6168 C
Antonescu uit leger ontsl., 8-2-45 6211 F
Onlusten - Kab. crisis, 25-2-45 .. 6219 H
Demonstraties tegen Radulescu duren voort, 27-2-45 ..... 6226 A
Reg. Radulescu afgetreden, 1-3-45 6226 B
Kab. Groza gevormd, 6-3-45 .... 6232 A
Min. Eden o. pol. situatie, 14-3-45 6238 H

VOEDSELVOORZIENING
Liquidatie groot grondbez., 20-3-45 6244 G

PARAGUAY

Oorl.verkl. a. asmogendh., 10-2-45 6211 E

PERU

Aardbev. te Lima, 21-1-45 ..... 6197 A
Oorlogsverkl. a. Duitschl. en Japan, 15-2-45 ..... 6214 D

PHILIPPIJNEN

Intern. Europ. geestelijken, 7-44 .. 6021 H
Ex-pres. Quezon overl., 8-44 .... 6046 E
Oorlog met Engeland en Ver. Staten, 23-9-44 ..... 6093 E
Philippijnen in 1946 onafhankelijk - Econ. hulp in ruil voor vlootsteunpunten, 30-6-45 ..... 6333 C

SOVJET-UNIE

ARBEID
Eng.-Russ. vakbondcom. o. Duitsche misstanden, 19-10-44 .... 6121 E
Duitsche arbeiders in Sovjet-Unie tewerk gesteld, 9-3-45 ..... 6231 A

BUITENLAND
Uitl. emigr. verlangd, 7-44 ..... 6021 D
Polen; onderh. met emigr.-com. en emigr.-reg., 8-44 ..... 6037 B
Turkije; onderhandel., 8-44 ..... 6038 D
Polen; onderhoud met emigr.-comité, 8-44 ..... 6045 B
— idem, 8-44 ..... 6054 C
Oorlogsverkl. a. Bulgarije, 8-9-44 6077
Bulgarije vraagt wapenstilstand, 6-9-44 6077
Wapenstilst m. Finland, 4-9-44 .. 6078 D
Wapenstilstandsonderhoud met Finland, 6-9-44 6079
Poolsch memorandum, 29-8-44 .. 6080 B
Onderscheid. v. Beaverbrook en Lyttleton, 5-10-44 ..... 6108 K
Schadevergoed. v. Finsche nikkelmijnen, 21-10-44 ..... 6120 C
Anti-Spaansche houd. i. Sovj.-pers, 3-11-44 ..... 6145 A
Actie pers tegen Franco, 27-11-44 6162 L
De Gaulle te Moskou, 2-12-44 .. 6166 D
Himmler is oorlogsmisd., 24-12-44 6176 K
Verhoud. tot Zwitserland, 20-12-44 6177 B
Oorlogslev. v. Amerika, 24-1-45 .. 6202 D
Amer. leveranties, 3-2-45 ..... 6207 F
Boodschap Churchill-Stalin-Truman, 27-4-45 6269
Russ. tr. op Bornholm, 12-5-45 .. 6286 H
Stalin: gearrest. Polen, 19-5-45 .. 6298 B
Protest tegen „blokvorming" in West-Europa, 14-6-45 ..... 6320 A
Russ. bases a. Dardanellen, 29-6-45 6334 D

Diplom. betrekkingen
Syrië; dipl. betrekkingen m., 8-44 6045 D
Met Italië hersteld, 26-10-44 .... 6130 E
Met Zwitserland geweig., 4-11-44 6146 B
Poolsche Lublin reg. erk., 5-1-45 6186 C
Met Finland hersteld, 1-2-45 .. 6206 D

Verdragen
Met Frankrijk, 10-12-44 ..... 6166 E
— Tekst, 12-44 ..... 6176 A
V. m. Turkije opgez., 21-3-44 .. 6244 H
Neutr. p. m. Japan opgez., 5-4-45 6252 N
Verdrag m. Joego-Slavië, 12-4-45 6258 H
Sovjet-Unie en leen- en pachtwet, 26-6-45 ..... 6334 B
Sovjet-Tsjech. overeenk., 29-6-45 6334 C

ECONOMIE (ALGEMEEN)
Petroleumbronnen bij Bakoe ontdekt, 16-11-44 ..... 6151 C

GODSDIENST
Politiek t.a.v. den Godsd., 13-6-45 6320 B

HANDEL EN NIJVERHEID
Ver. Staten; econ. onderhand., 8-44 6061 F
Stand oorlogsproductie, 11-11-44 .. 6144 I
Sovjet-Unie en de leen- en pachtwet, 26-6-45 ..... 6334 B

JUSTITIE
Stalin over gearrest. Polen, 19-5-45 6298 B
Het proces d. 16 Polen, 19-6-45 .... 6333 D

MILITAIRE ZAKEN
Wapenstilstand m. Roemenië geteekend, 13-9-44 ..... 6087 B
Stand oorlogsproductie, 11-11-44 . 6144 I
Overz. milit. verliezen, 11-11-44 .. 6151 B
Vlootversterking m. Amer. eenheden, 31-3-45 ..... 6248 G
Militaire opleiding, 31-5-45 ..... 6307 K
Gen. Berzarin overleden ..... 6327 E
Russ. bases a. Dardanellen, 29-6-45 6334 D

STAATKUNDE
27e verj. Octoberrev.-rede Stalin, 6-11-44 ..... 6144 K
Opperste Sovjet bijeenger., 10-4-45 6263 B
Nationale Feestdag, 10-5-45 .... 6289 H

VERKEER EN ENERGIE
Hervatting scheepvaart, 28-5-45 .. 6307 I

SPANJE

ALGEMEEN
Rede v. Franco, 7-44 ..... 6028 B

BEVOLKING
Overzicht, 8-44 6061

BUITENLAND
Anti-Spaansche houding der Sovj.-pers, 3-11-44 ..... 6145 A
Franco zoekt toenad. tot geall., 10-11-44 ..... 6145 B
Eng. tegen aanwezigh. Spanje op de a.s. vredesconferentie, 15-11-44 6151 D
Russ.perscamp. t. Franco, 27-11-44 6162 L
Ital. oorlogssch. vrijgeg., 17-1-45 .. 6197 C
Guatamala verbreekt pol. betekk., 24-1-45 ..... 6201 H
Lequerica o. buitenl. pol., 23-1-45 6201 M
Protest bij Japan i.z. mishand. Spaanse onderdanen, 24-3-45 .... 6244 I
Dipl. betrekk. m. Japan afgebr., 12-4-45 ..... 6258 I
Beperk. D. activiteit, 19-4-45 .... 6263 C
Bewaking v. Laval, 28-5-45 ..... 6307 L

STAATKUNDE
Algemeen
Acties der Sovjet-Spaansche maquis, 23-10-44 ..... 6130 F
Franco onder buitenl. druk. De monarchie-moeilijkh. i.z. Tanger 6328 E

Regeering
Jordana, min. v. Buitenl. Zaken, overleden, 8-44 ..... 6044 D
Lequerica, min. v. buitenl. Z., 8-44 6054 F
Lequerica over btl. pol., 23-1-45 .. 6201 M

SYRIE

Dipl. betr. m. d. Sovj.-Unie, 8-44 6045 D
Oorl.verkl. a. asmogendh., 26-2-45 6226 C
Reconstr. kab., 9-4-45 ..... 6258 K
Onderh. m. Frankrijk afgebroken - Arab. steun voor Syrië en Libanon - Britsche troepen teruggetrokken, 21-5-45 ..... 6303 M
Toenemende spanning, 28-5-45 .. 6307 D
Egyptische nota, 31-5-45 ..... 6307 E
Toestand blijft gespannen, 5-6-45 6311 I
Botsingen m. Fr. troepen, 13-6-45 6320 C

TRIëST

Moeilijkheden, 10-5-45 ..... 6288 G
V.S. en Engeland tegen Tsjecho-Slow. bestuur, 15-5-45 ..... 6298 C
Titos troepen terug achter de Isonzo, 17-5-45 ..... 6298 D
Joego-Slaafsche aanspr., 18-5-45 . 6298 E
Geall. breiden bez. uit, 23-5-45 .. 6303 N
Overeenkomst i.z. Triest, 11-6-45 .. 6309 E

TSJECHO-SLOWAKIJE

ALGEMEEN
Dr. Hodza overleden, 7-44 ..... 6006 E
Regeeringsoproep, 8-44 ..... 6068 E

BUITENLAND
Bulgarije verbr. dipl. betr., 7-9-44 6077
Betr. met Poolsche emigr. reg. verbr., 2-2-44 ..... 6207 E
Dr. Benesj o. herstel grenzen, 28-3-45 ..... 6248 H
Dr. Benesj o. buitenl. pol., 8-4-45 6253 F

JUSTITIE
Tiso gearresteerd, 22-5-45 ..... 6304 A

MILITAIRE ZAKEN
Opstand te Praag, 6-5-45 ..... 6277 L
Russ. troepen in Praag, 9-5-45 .. 6289 I

NAT. SOC.
Konrad Henlein pleegt zelfmoord, 11-5-45 ..... 6289 L

STAATKUNDE
Algemeen
Opstand - Bezet. d. D. troepen, 30-8-44 ..... 6078 B
Radiorede dr. Tiso, 31-8-44 6078
Dr. Benesj o. herstel d. grenzen, 28-3-45 ..... 6248 H
Verhoud. Tsjechen en Slowaken, 9-4-45 ..... 6258 L
Samenst. regeer. - Dr. Fierlinger min.-president, 11-4-45 ..... 6258 M
Autonomistische bew. in Roethenië, 16-5-45 ..... 6298 F
Verhoud. tusschen Tsjechen en Slowaken, 7-6-45 ..... 6312 C
Nationaal blok gevormd, 19-6-45 .. 6328 F

Regeering
Kab. Tuka afgetreden - Dr. Tiso min.-pres., 5-9-44 6078
Terugkeer der regeer., 12-3-45 .. 6238 I
Dr. Benesj vormt n. kab., 31-3-45 6248 I
President en reg. n. Praag, 11-5-45 6289 K

TURKIJE

BUITENLAND
Hern. druk geallieerden, 7-44 .... 6021 G
Onderh. m. Sovj.-Unie, 26-7-48 .. 6038 D
Toenemende pressie d. geall. Nat. vergad. bijeen, 8-44 ..... 6045 A
Duitschland, dipl. betr. verbr., 8-44 6045 A
— v. Papen b. Saraciogloe; rede Saraciogloe; D. comment., 8-44 6045 A
— v. Papen te Berlijn, 8-44 ..... 6053 C
Frankijk (Vichy); dipl. betrekk. beëindigd, 8-44 ..... 6067 E
Openstell. d. Dardanellen, 26-10-44 6130 G
Dipl. betr. m. Japan verbr., 3-1-45 6186 F
Dardanellen op v. geall. scheepv., 13-1-45 ..... 6191 C
Openstell. d. Dardanellen, 15-1-45 6197 L
Oorogsverkl. a. Duitschl. en Japan, 23-2-45 ..... 6220 A
Geall. convooi door Dardanellen, 25-2-45 ..... 6226 L
Nota a. Sovjet-Unie i.z. opzegg. vriendschapsverdrag, 8-4-45 .... 6253 C
Turk. delegatie n. San Fancisco .. 6258 N

JUSTITIE
Daders aansl. Von Papen vrij, 8-44 6053 C

MILITAIRE ZAKEN
Mobilisatiemaatr., 8-44 ..... 6053 C

STAATKUNDE
Hasan Saka min. B. Z., 14-9-44 .. 6088 C

VERKEER EN ENERGIE
Scheepv. Zw. Zee gestaakt, 8-44 .. 6038 I
Verdere beperking van scheepv. verk., 8-44 ..... 6045 A

VATICAAN

Rede v. Paus Pius XII, 1-9-44 .. 6080 I
Reg. de Gaulle erkend, 11-12-44 .. 6172 A
Kerstboodschap Paus Pius XII, 24-12-44 ..... 6181 F
Toespr. Paus Pius XII over geest en soc. herv., 18-1-45 ..... 6226 I
Radiorede Z. H. de Paus, 9-5-45 .. 6289 N

VER. STATEN

BUITENLAND
China (Tsjoenking); bezoek van Wallace, 7-44 ..... 6005 B
D'land; protest wegens moord op krijgsgevangenen, 8-44 ..... 6052 A
Scheepvaartbeperking voor Argentinië, 28-9-44 ..... 6099 A
Hulpverleen. a. oorl.slachtoffers, 15-10-44 ..... 6116 C
Hulpverleen. a. Nederland, 16-10-44 6123 D
Dewey over buitenl. politiek, 19-10-44 ..... 6123 E
Roosevelt over buitenl. politiek, 22-10-44 ..... 6123 F
Leveringen via leen en pachtwet, 23-10-44 ..... 6131 A
Gen. Stilwell uit China teruggeroepen, 28-10-44 ..... 6131 C
Telegramwiss. Kon. Wilhelmina - Roosevelt, 10-11-44 ..... 6141 C
Ontslag gen. Stilwell, 1-11-44 ..... 6146 A
Oorlogslev. aan Sovj.-Unie, 24-1-45 6202 D
Leveringen a. Sovj.-Unie, 3-2-45 .. 6207 F
Int. conf. te San Francisco - Amer. delegatie, 14-2-45 ..... 6215 B
Roosevelt in Afrika, 23-2-45 ..... 6220 B
Verkl. Roosevelt o. Krimconferentie, 2-3-45 ..... 6225 I
Churchill o. Krimconf., 27-2-45 6226
Boodsch. Churchill, Stalin, Truman, 27-4-45 6269
De buitenl. handelspolitiek, 26-5-45 6308 B

Diplom. betrekkingen
Bolivia; kabinet erkend, 7-44 .... 6006 F
Finland; dipl. betr. verbroken, 7-44 6014 A
Frankrijk; com. De Gaulle erk., 7-44 ..... 6021 A
Argentinië; ambass. uit Washington teruggeroepen, 8-44 ..... 6037 C
Ambassadeur in China afgetreden, 31-10-44 ..... 6137 H

Verdragen
Engeland; petroleumovereenk., 8-44 6053 B
Steunpunten, ook in Indië, 8-44 6061 A
Verdrag met Denemarken i.z. Groenland, 10-5-45 ..... 6286 G
Wijziging bruikleenovereenkomsten, 15-5-45 ..... 6298 G
Leveringen bruikleenwet, 23-5-45 6304 B

ECONOMIE
Productie 1943-1944, 14-3-45 ..... 6238 F

GELD EN BANKWEZEN
E. R. Stettinius, biografie, 7-44 .. 6010 A
Waarschuwing tegen te hooge grondprijzen, 29-10-44 ..... 6131 D
Voorstellen i.z. gouddekking, 12-4-45 ..... 6258 P
Omvang bankbilj.circ. ..... 6258 R

HANDEL EN NIJVERHEID
Aanb. „Liberty"-schepen gestaakt, 8-44 ..... 6051 B
Petr., overeenk. m. Engel., 8-44 .. 6053 B
Sovjet-Unie; econ. onderhandelingen, 8-44 ..... 6061 F
Scheepsbouw; prod. 1943-'44 ..... 6067 D
Waarsch. der reg. tegen te hooge grondprijzen, 29-10-44 ..... 6131 D
Productie civiele vliegtuigen, 17-11-44 ..... 6151 F
Overzicht export 1943-1944, 12-4-45 6258 Q
Wijz. bruikleenovereenk., 15-5-45 6298 G
Levering bruikleenwet, 23-5-45 .. 6304 B
De buitenl. handelspolitiek, 28-5-45 6308 B

MILITAIRE ZAKEN
Algemeen
Gen. Eisenhower opperbevelh. i. Frankr., 8-44 ..... 6061 E
Bevel Middell. Zeegebied, 8-44 .. 6061 E
Verliezen, 8-44 ..... 6067 D
Oorlogsproductie, 9-44 ..... 6080 D
Militaire verl. in Italië, 6-10-44 .. 6109 H
Gen. Stilwell uit China teruggeroepen, 28-10-44 ..... 6131 C
Overz. mil. verl., 10-44 ..... 6137 I
Ontslag gen. Stilwell, 1-11-44 .... 6146 A
Gen. Wheeler, opvolger v. Stilwell, 18-11-44 ..... 6151 E
Radiorede gen. Eisenhower, 20-11-44 6157 C
Verliescijfers leger in W.-Europa, 19-12-44 ..... 6177 A
Nieuwe inlijvingen, 11-1-45 ..... 6192 A
Uitbreid. oorlogsprod., 13-1-45 .... 6192 B
Overz. mil. verl. en bewapening 6192 C
Mobilisatie d. wetenschap ..... 6192 D
Biografie Eisenhower ..... 6194 A
Overz. mil. verliezen, 10-2-45 ..... 6211 G
Verliescijfers Amer. strijdkrachten, 16-3-45 ..... 6238 K
Wijziging in legerleiding, 6-4-45 6253 H
Overz. mil. verl., 10-4-45 ..... 6258 O
Vertrek Am. troepen uit Europa, 10-5-45 ..... 6289 O
Truman procl. overw. op D'land, 8-5-45 ..... 6298 N
Jap. ballons m. springstof, 22-5-45 6304 D
Jap. vliegende bommen op Amerika, 30-5-45 6308

Vloot
Mutaties in opperbevel der vloot, 6-10-44 ..... 6109 I
Vlootdag - Wapenproductie en mil. sterkte, 28-10-44 ..... 6131 B
Vlootsterkte, 15-12-44 ..... 6173 B
Verl. der oorl.vloot, 17-5-45 ..... 6298 H

OORLOGSSCHADE
Jap. ballons met springstof, 22-5-45 6304 D
Jap. vliegende bommen, 30-5-45 .. 6308

RECORDS
Recordvlucht 7000 km. over zee, 16-6-45 ..... 6320 D

SOCIALE ZAKEN
Verhoog. werklozensteun, 28-5-45 6308 A

STAATKUNDE
Algemeen
Wendell Wilkie overl., 9-10-44 .... 6116 B

Congres
Verkiez. huis v. afgevaard. en senaat, 8-11-44 ..... 6145 F
Truman spreekt congres toe, 16-4-47 ..... 6263 D

Regeering
Roosevelt ten derde male tot pres. gekozen, 6-11-44 ..... 6145 C
Britsche perscommentaren, 8-11-44 6145 D
Duitsche perscomment., 8-11-44 .. 6145 E
Ickes afgetreden, 11-11-44 ..... 6145 G
Cordell Hull afgetr. - Stettinius min. v. buitenl. zaken, 26-11-44 6157 D
Crew onderstaatssecretaris van buitenl. zaken, 4-12-44 ..... 6168 D
Congres-boodschap v. Roosevelt, 6-1-45 ..... 6186 G
Pres. Roosevelt geïnstall., 21-1-45 6197 E
Wijziging i. h. kab., 22-1-45 ..... 6202 A
Roosevelt overl. - Truman opvolger, 13-4-45 ..... 6259 A
Truman proclam. overwinning op Duitschland, 8-5-45 ..... 6289 N
Wijz. i. d. reg., 24-5-45 ..... 6304 C

Verkiezingen
Roosevelt candidaat, 8-44 ..... 6038 E
Dewey, Th., biografie, 8-44 ..... 6050 A
Roosevelt herkozen, 6-11-44 ..... 6145 C
Huis v. afgevaard. en senaat, 8-11-44 ..... 6145 F

VERKEER EN ENERGIE
Nw. electr. vervoersysteem, 25-1-45 6202 C
De prestatie der scheepsbouwindustrie, 24-5-45 ..... 6308 C

IJSLAND
Reg. Thordarson afgetr., 17-9-44 .. 6088 D
Regeer.wisseling, 22-10-44 ..... 6123 G

ZUID-AFRIKA
Inzameling voor Ned., 16-11-44 .. 6151 G
Verzet t. best.wijz. mand.gebieden, 19-5-45 ..... 6304 F

ZWEDEN
BUITENLAND
Ver. Staten. Amerik. noodlandingen. Verz. t. vrijlat. afgew., 7-44 6014 E
Frankrijk (Vichy); dipl. betr. geëind., 8-44 ..... 6067 E
Beperking asylrecht, 6-9-44 ..... 6079 C
Transitoverk. a. Duitschl. verboden, 10-9-44 ..... 6079 C
Grensincid. met D. soldaten aan Noorsche grens, 16-11-44 ..... 6151 H
Luchtvaartverk. m. Finland gestaakt, 2-3-45 ..... 6226 F
Afstand ex-terr. rechten in China, 9-4-45 ..... 6259 B

GELD EN BANKWEZEN
G. Cassel, biografie, 7-44 ..... 6002 A

HANDEL EN NIJVERHEID
Pos. koopv.vloot, 8-44 ..... 6054 H
Beperking leveranties a. Duitschl., 19-9-44 ..... 6093 G

KON. HUIS
Troonrede Kon. Gustaaf, 11-1-45 .. 6192 E
Morgan. huw. v. pr. Karel Johan, 21-5-45 ..... 6304 G

MILITAIRE ZAKEN
Sluiting der territoriale wateren, 25-9-44 ..... 6109 L
Ontruiming v. Haparanda, 5-10-44 6109 M
Uitbreid. mil. maatregelen, 24-10-44 6131 E

STAATKUNDE
Kamerverkiezingen, 18-9-44 .... 6093 G
Kabinetswijziging, 30-9-44 ..... 6109 K
Troonrede Kon. Gustaaf, 11-1-45 6192 E

ZWITSERLAND
ALGEMEEN
Opheff. verduistering, 12-9-44 .... 6087 D

BUITENLAND
Algemeen
De verhoud. tot de Sovjet-Unie, 20-12-44 ..... 6176 B
Geen asyl v. oorlogsmisd., 10-4-45 6259 C

Verdragen en overeenkomsten
Credietovereenkomst m. Nederl., 10-10-44 ..... 6113 F

Diplom. betrekkingen
Rusland weigert herstel dipl. betrekk., 4-11-44 ..... 6146 B

GELD EN BANKWEZEN
Duitsche credieten geblokk., 18-2-45 6215 D

HANDEL EN NIJVERHEID
Export, 8-44 ..... 6038 G
Wetensch. onderz., 8-44 ..... 6054 A
Uitv. oorlogsmat. gest., 30-9-44 .. 6100 C

JUSTITIE
Zuivering v. h. publ. leven, 28-5-45 6308 D

MILITAIRE ZAKEN
Militaire maatregelen, 9-44 .... 6079 D

STAATKUNDE
Min. v. Binnenl. Zaken afgetreden, 10-11-44 ..... 6146 C
Steiger tot president gek., 14-12-44 6173 D

WERELDOORLOG
ALGEMEEN
Duitschl. pos. in 5e oorlogsjaar; verkl. gen. Dittmar, 7-44 ..... 6009 A
Einde convooistelsel ..... 6307 A
2.500.000 krijgsgevangenen n. huis 6307 B
Britsche adm. geeft cijfers over verliezen, 15-6-45 ..... 6327 G

LUCHTOORLOG
Aanvallen op Boedapest, Belgrado, Kroonstad, Kiel, Weenen, Leipzig, Opper-Silezië; Vergeldingsvuur op Eng. voortgez., 7-44 6008
Aanv. op Weenen, Ploesti, München en Boedapest; zwaar vergeldingsvuur op Londen, 7-44 .. 6016
Aanv. op Ploesti, Saarbrücken, Augsburg, München, Weenen, Kiel, Keulen, Roergebied, Berlijn, Koblenz, Schweinfurt, Friedrichshafen, Wetzlar, Leipzig; Hamburg, Mannheim en Ludwigshafen, 7-44 6024
Zwaar vergeldingsvuur op Londen, 7-44 6024
Aanv. Ploesti, Kiel, Berlijn, Stuttgart, Boedapest, Wiesbaden, Merseburg en Hamburg, 7-44 .. 6032
Vergeld.vuur op Londen voortgezet, 7-44 6062
Aanvallen op Midden-, Duitschl., Bremen, Boedap. Kroatië, Boekarest, Ploesti, München, Mannheim, Ludwigshafen, Frankenthal, Friedrichshafen, Saarbrücken, Kempten; opgave Anglo-Amerik. vliegtuigverliezen, 8-44 6040
Aanv. op Bremen, Hamburg, Anklam, Schwerin, Maagdenburg, Brunswijk, Berlijn, Opper-Silezië, Boedapest, Ploesti, Saarbrücken, Karsruhe, Primaseno en Luxemburg; voortzetting V1-bimbardement, 8-44 6048
Aanv. op Straatsburg, Saarbrücken, Metz, Brunswijk, Hildesheim, Rüsselheim, Mühlhausen, Berlijn, Kiel, Mannheim, Ludwigshafen, Trier, Kaiserslautern, Maagdenburg, Dessau, Stettin, Kiel, Ploesti, Bremen; voortzetting V1 actie, 8-44 6056
Aanv. op Ploesti, Hongarije, Opper-Silezië, Weenen, Sudetenland, Bohemen, Kiel, Pardubitz, Rostock, Wismar, Schwerin, Brünn, Rüsselsheim, Darmstadt, Rijnland, Westfalen, 8-44 6064

Aanv. op Mannheim, Ludwigshafen, Kiel, Koningsbergen, Berlijn, Hamburg, Tilsit, Duisburg, Emden, Weenen, Ostrau, Oderberg, Stettin, Bremen; voortzetting V1 actie; overzicht geall. verliezen in Augustus, 8-44 6073
Mannheim, Ludwigshafen, Hannover, Karlsruhe, Mainz en Dusseldrf gebombardeerd, 9-44 6082
Düsseldorf, Mainz, Mannheim, München-Gladbach, Brunswijk, Ulm, Heilbronn, Stuttgart, Neurenberg, Weenen, Hannover, Maagdenburg, Eisenach, Darmstadt, Berlijn, aangevallen. Haven v. d. Helder gebomb., 9-44 6090
Zware bombardementen op Duitsche steden, 9-44 6096
Zware bombardementen op Duitsche steden, 9-44 6104
22.400 ton op Duitschland en bezet gebied geworpen - Zeedijk op Walcheren gebombard., 10-44 .. 6112
Verscherpt luchtoffensief tegen Duitschland, 10-44 6118
Zware aanvallen op Duitsl., 10-44 6126
Eerste luchtaanv. m. landvliegtuigen op Tokio 6158
München met bommen van 5500 KG aangevallen 6164
Massale luchtaanv. op D'land 6170
In Febr. 135.000 ton bommen op Duitschl. geworpen 6228
Geall. nemen bommen van 10 ton in gebruik 6240
Zware luchtaanv. op Kobe, Osahe en Nagoya 6312

OOSTELIJK FRONT

Sloesk, Borissof, Minsk, Polozk, Kowel, Baranowitze d. bolsjewisten heroverd; Wilna bedreigd, 7-44 ..... 6007 A
Voortzetting Russische aanval op Finland, 7-44 ..... 6008 A
Lida. Pinsk, Wilna ontruimd; verdediging Baltische landen; overzicht Sovjet-offensief, 7-44 .... 6015 A
Toen. strijd; Ostrof, Pleskau, Lublin, Narwa, Lemberg, Brest-Litowsk, Bialystok en Dunaberg ontruimd; Overzicht, 7-44 .... 6031 A
Siedice, Kalvaria, Wilkowisjken, Milau en Kowno ontruimd; Birsen en Radzymin heroverd; aanDruk op het Finsche front, 7-44 .. 6016 A
Grote activiteit geh. Oostfront; Grodno ontruimd; Overz., 7-44 6023 A
vallen op Warschau afgeslagen; opgave Sovjet-tankverl. in Juli, 8-44 ..... 6039 A
Bolsjewistische aanvallen en doorbraakpogingen afgeslagen; Wilkowisjken heroverd, 8-44 6047
Stabilisatie; bolsjew. heroveren Wilkowisjken, 8-44 6055
Sovjet-offensief op Zuidel. vleugel hervat; Jassy opgegeven; omwenteling in Roemenië, 8-44 6064
Sovj.-zomeroffensief opgevangen; aanval op Warschau afgeslagen; Sovj.-tr. bezetten Roemenië, 8-44 6071
Sovjets in aanval bij Wijsshof - Sovjets steken Narwa over - Titos partisanen in offensief - Sovjets passeeren op drie plaatsen Bulgaarsche grens - Varna bezet, Vijand. met Finland gestaakt, 9-44 6082
Russen veroveren Lomscha en Praga - Russ. offensief in Letland en Estland, 9-44 6090
Nieuwe Russ. offensieven in Oostzeestaten en in Hongarije, 9-44 6095
Russen en Roemenen dringen Hongarije binnen, 9-44 6103
Verzet in Warschau gestaakt - Verdere opmarsch in Hongarije, 10-44 6111
Belangrijke Russ. vorderingen in Oostzeestaten - Riga bevrijd - Snelle opmarsch in Joego-Slavië en Hongarije: Szegedin bevrijd; gevechten in Belgrado, 10-44 .. 6117
Belgrado bevrijd, 10-44 6124
Russ. opmarsch in Oost-Pruisen en in den Balkan, 10-44 6132
Vorderingen in Hongarije en Tsj.-Slowakije - Russ. opmarsch naar Boedapest, 10-44 ..... 6138, 6139
Russen voor Boedapest - Strumitza-dal ontruimd 6147
Russen blijven vorderingen maken in Hongarije 6152
Toenemende bedreiging voor Boedapest 6158
Snelle Russ. opmarsch in Zuid-Hongarije 6163
Russen naderen Boedapest 6169, 6170
Russen staan v. Boedapest 6173, 6174
Vier-vijfde van Hongarije in Russische handen 6177, 6178
Boedapest omsingeld 6182
Verbitt. gevechten in Boedapest .. 6187
Groot Russ. offens. in Polen 6192, 6193
Russ. offensief tusschen Karpaten en Memel - Warschau in Russische handen 6197, 6198
Russen dringen door op Duitsch gebied 6203
Oost Pruisen in Russ. handen 6207, 6208
Russen passeeren de Oder 6213
Garnizoen v. Boedapest capit. .. 6215
Russen veroveren Posen .. 6220, 6221
Russen vord. in Pommeren .. 6227, 6228
Pommeren vrijwel geheel in Russ. handen - Danzig bedreigd 6232, 6233
Russen dringen op naar Danzig en Gdynia 6239
Russ. terreinw. in Hongarije 6245, 6246
Russen veroveren Küstrin, Danzig en Gdynia en maken vorderingen in Hongarije. Zij dringen Oostenrijk binnen 6249, 6250
Hongarije geheel in Russ. handen. In Weenen wordt gevochten 6254, 6255
Russen veroveren Weenen en Koningsbergen 6260
Russ. offensief tegen Berlijn .. 6264
Amerikanen en Sovjet-troepen maken contact a. d. Elbe 6269, 6270
Russen veroveren Breslau - Onvoorwaardelijke capit. van alle Duitsche troepen 6290

RECAPITULATIE

1 Jan.—13 Febr. 1944 6065
11 Jan.—28 Febr. 1944 6228

VERRE OOSTEN

Overz. strijd b. d. Marianen; Am. aanv. o. d. Bonineil.; Tsjoetsjau d. Japanners bezet; Likow en Hengjang ingesloten, 7-44 .... 6008 B
Wederz. verliezen in Birma; luchtaanval op Kioesjoe; Joengfeng (China) veroverd, 7-44 .. 6016 B
Laatste strijd op Saipan; luchtaanval Madoera; Offensief b. Hengjang (China); Landing op Goeam; overzicht, 7-44 ..... 6024 A
Am. landing op Tinian; hevige gevechten op Goeam; Hengjang (China) d. Japan bezet; luchtaanval op Hondo, 8-44 ..... 6048 A
Overz. strijd in Birma, 8-44 6056
Overz. strijd in China, 8-44 6056
Luchtaanv. op Palembang, 8-44 .. 6056
Luchtaanv. op Kiosjoe, Formosa, Mindanao, Halmaheira en Celebes. In Birma Tengjoe op Jap. veroverd. Jap. successen in China. Amerikanen landen op Palanë-eilanden en Morotai, 9-44 .. 6082
Nieuwe landingen op Palaoeeilanden - Bombardementen op Ned. O. Ind., havens en steden, 9-44 6096
Tinian en Goeam veroverd, 9-44 .. 6104
Balikpapan gebombardeerd en Fotsjau in China door Japan bezet, 10-44 6109
Grote geallieerde aanval op Formosa, 10-44 6118
Amerik. landing op Philippijnen, 10-44 6126
Amerik. landing op Samar - Zeeslagen bij de Philippijnen, 10-44 6134
Amerik. opmarsch op Leyte en Samar - Japansche landing op Leyte, 10-44 6140
Singapore gebombardeerd 6148
Zware Japan. verliezen bij poging om garnizoen van Leyte te versterken 6164
Amerikanen versterken hun positie op Leyte 6170
Nieuwe Amerik. landing op Philippijnen 6174
Japan. tegenstand op Leyte ten einde 6178
Vrijwel geheel N. Birma gezuiverd 6188
Amer. landen op Luzon 6193
Amer. opmasch n. Manilla 6198
Amer. 25 K.M. van Manilla 6208
Amer. dringen Manilla binnen .. 6212
Massale luchtaanv. op Tokio ... 6216
Amer. landen op Iwojima 6222
Strijd om Mandalay in Birma 6233, 6234
Amerik. landen op Okinawa 6250
Amer. vernietigen Jap. slagschip „Jamato" 6256
Amer. landen op Mindanao 6264
Brit. troepen veroveren Rangoon - Geall. troep. landen op Tarakan 6278
De landing op Tarakan 6290
Groote Jap. verliezen op Philippijnen - Vredesgeruchten 6308
Geall. landingen op Br. Borneo .. 6312
Geall. landing op Br. N. Borneo - Nieuwe vorderingen der Chineezen - Laatste verzet der Japanners op Okinawa 6320

WESTELIJK FRONT

Geall. doorbraakpog. b. Caen; Am. aanv. bij Carentan; terroristen en saboteurs in gevechten gedood; overzicht geall. verliezen 1e invasiemaand, 7-44 ..... 6007 A
Voortz. slag om Caen; aanvallen bij La Hay du Puits afgesl., Am. doorbraakpoging bij St. Ló verijdeld; terroristen- en sabotagegroepen vernietigd, 7-44 ..... 6015 A
Zware geall aanv. in Normandië; St. Lô ontruimd; terroristen gedood, 7-44 ..... 6023 A
Engelsch-Amerik. aanvallen in gebieden v. Caen en St. Lô; geall. terreinwinst; terroristen doodgeschoten, 7-44 6032
Amerik. doorbraak t. Z. v. Aranches; resultaten zuiveringsacties tegen bandieten; Eng. aanvallen bij Caen afgeslagen, 8-44 6040
Eng. aanval op Caen afgeslagen; Am. terreinwinst in Bretagne; aanv. op Brest, Lorient, St. Nazaire en St. Malo afgeslagen; Angloamerik. omsingelingsoperaties, 8-44 6047
Anglo-Amer. omsingelingsoperaties in Bretagne; gevechten in Chartres en Orléans; St. Malo gevallen; land. a. d. Rivièra, 8-44 6055
Eisenhower bevelh. in W. Frankr., 15-8-44 ..... 6061 E
D'sche distancieeringen in W. en Z. Frankrijk; gevechten in en om Parijs; Am. landing bij St. Juan de Luz; optreden d. „maquis", 8-44 6063
Geall. opmarsch in N. Frankrijk; Amiens en Verdun ontruimd; afweergevechten in Rhônedal bij Valence; trommelvuur op Engelsche kust, 8-44 6071
Roemeensche wapenstilst. del. te Moskou, 31-8-44 6077
Sovjet-troep. bezetten Roemenië, 3-9-44 6077
Brussel bevrijd - Siegfriedlinie bereikt - Kanaalkust geïsoleerd - Duits. troep. ontruimen Metz en Nancy - Model opvolger van v. Kluge - Luik en Ostende bevrijd, 9-44 6081
Maastricht bevrijd - Luchtland.-troepen bij Tilburg, Eindhoven, Arnhem en Nijmegen gedaald - Zeebrugge bezet - Britsche patrouilles op Ned. grondgebied - Stad Luxemburg bevr. - Eupen, Malmedy, Le Havre, Neufchateau, Nancy en Epinal bevr., 9-44 6089
Zware strijd bij Arnhem - Eindhoven en Nijmegen bevrijd - Hevige gevechten om Aken - Brest en Boulogne gevallen 6094, 6095
Einde van strijd bij Arnhem - Langzame verbreding v. d. corridor - Kanaal Antwerpen-Turnhout overschreden - Calais veroverd, 9-44 ..... 6101 A
Voortgezette strijd bij Nijmegen - Canadeezen dringen Z. Vlaanderen binnen - Zeedijk op Walcheren gebombardeerd - Slag om Aken - Nieuw geall. offensief tuss. Metz en Nancy, 10-44 6110
Hevige strijd om Zeeland - Amerik. dringen Aken binnen, 10-44 6115
Zware strijd voor Scheldemond. - Aken veroverd, 10-44 ..... 6124 A
Brabantsche steden en dorpen bevrijd - Amerik. vorderingen in Vogezen, 10-44 ..... 6131, 6132

Britsche landing op Walcheren - Amerik. vorderingen bij Aken - Gev. in de Vogezen, 10-44 6137, 6138
Duitsche terugtocht over Holl. Diep en Bergsche Maas - Am. offens. tuss. Metz en Nancy 6146, 6147
Nieuwe slag bij Aken 6151
Snelle geall. vorderingen in Lotharingen en den Elzas 6157
Geallieerden dringen op naar Saargebied 6163
Stellingen b: Arnhem geïnund. - Hevige strijd in Saargebied 6169
Hevige strijd in de Elzas - Geall. vorderingen in Saargebied 6173
Duitsch tegenoffensief - Gevechtsfront tusschen Trier en Monschau 6177
Front in Z. België en Luxemburg gestabiliseerd 6181
Commandowisseling bij Britsche leger, 5-1-45 ..... 6183 E
Hevige slag in de Ardennen 6186
Duitschers trekken terug in de Ardennen 6192
Voortgezette D. terugtocht uit Ardennen 6197
Duitsche saillant in Ardennen geheel opgeheven 6203
Invasie-omvang der operaties, 31-1-45 ..... 6207 C
Reeds 800.000 D. gevangen genomen 6211
Kleef en Rijnswoud veroverd 6215
Nieuw Amer. offensief a. d. Roer 6220
Duitsche terugtocht ten W. van de Rijn - Roermond en Venlo bevrijd 6227
Amer. veroveren Keulen - Bruggehoofd bij Remagen 6232
Amer. vergrooten bruggenhoofd bij Remagen - Nieuw geall. offensief 6238, 6239
D'schers ontr. Saargeb. en Rijn-Paltz. Bij Wesel groot geall. offensief 6245
Rijn op vele punten overschreden - Roergeb. met omsingeling bedreigd 6248, 6249
Strijd in Oost-Ned. - Roergebied omsingeld 6253, 6254
Snelle geall. vorderingen in O.-Ned. - Arnhem bevrijd. Am. bereiken Elbe bij Maagdenburg .. 6259, 6260
Oost-Ned. vrijwel geheel bevrijd - Canadeezen aan Grebbe-linie - Maagdenburg e.a. steden genomen - Amer. tot in Tsjecho-Slowakije doorgedrongen - Strijd in Roergebied ten einde .. 6263, 6264
Am. en Sovjet-troepen maken contact a. d Elbe 6268, 6269
Berlijn, Hamburg en München veroverd - D. troepen in N.W.-Duitschland, Denemarken en Ned. capituleren 6728
Am. nabij Praag - Onvoorwaardelijke capitulatie onderteekend .. 6290
Olie-leidingen i. h. Kanaal, 24-5-45 6304 E
Nieuw geall. offensief a. d. Adriatische kust, 8-44 6072
Geall. troepen doorbreken Cothenlinie - Amer. bezetten Lucca en Pratto, 9-44 6082
Cothenlinie definitief doorbroken, 9-44 6096
Belaria veroverd, 9-44 6104
Engelsche troepen op Griekse vasteland geland, 10-44 6112
Ontruiming van Griekenland - Athene bevrijd, 10-44 6118
Griekenland voor de helft bevrijd, 10-44 6125
Hevige strijd om Bologna, 10-44 .. 6133
Griekse vasteland geheel bevrijd, 10-44 6139
Forli genomen 6148
Ravenna veroverd 6170
Faenza veroverd 6174
Geall. bereiken de Povlakte 6264
D. troepen in Italië capituleeren 6278

ZEEOORLOG

11.000 ton d. duikb., kruiser en torpedojager d. marinestijdmiddelen vernietigd, 7-44 6016
74.000 ton en 2 torpedojagers d. duikbooten vernietigd, 7-44 6024
149.000 ton geall. handelstonn. en 27 oorlogsschepen in Juli vernietigd; duikboot- en eenmanstorpedo-actie, 8-44 6040
31.000 ton geall. scheepsruimte d. duikbooten vernietigd; 25.500 t. door éénmanstorpedo, 8-44 6048
22.000 ton geall. scheepsruimte d. duikb. vernietigd; actie lichte strijdmiddelen en éénmanstorpedo's, 8-44 6056
40.000 ton geall. scheepsruimte, Engelsche kruiser, vliegtuigmoederschip en 4 torpedojages d. duikbooten vernietigd; actie t. comm. benden in de Egeïsche Zee, 8-44 6064
Actie v. D'sche duikbooten in de N. IJszee; 225.000 ton scheepsruimte door duikbooten en 15 oologsschepen door éénmanstorpedo's vern.; 36.000 t. scheepsruimte i. Kanaal en Ind. Oceaan tot zinken gebracht; 226.500 geall. tonnage in Augustus vernietigd; 262.000 t. beschadigd, 8-44 6072
Eng. vliegtuigen vallen „Tirpitz" aan - Embden beschoten, 9-44 . 6082
De „Tirpitz" t. zinken gebracht 6152
Toegenomen D. duikbootactiviteit 6193
Geallieerde zeeverliezen ..... 6306 C

ZUIDELIJK FRONT

Geall. opmarsch in Italië; Siena ontruimd, 7-44 6008
Aanvallen bij Volterra; geringe geall. terreinwinst, 7-44 6016
Afweerslag voortgezet; Arezzo, Livorno en Ancona ontruimd, 7-44 6024
Aanvallen op Florence afgesl., 7-44 6032
Aanvallen op Florence afgeslagen; verliezen comm. benden op Balkan; aanval op Korcoela afgeslagen, 8-44 6040
D'sche troepen ten N. van Florence teruggetrokken; pogingen tot passeeren v. d. Arno afgeslagen, 8-44 6048
De terroristen vernietigd; aanvallen a. d. Arno afgesl., 8-44 6056

WETENSCHAP EN TECHNIEK

Penicilline; Ned. onderz., 8-44 .... 6053 D
Temperatuurstijging Noordpool, 8-44 ..... 6062 B
Louis Lumière 80 j., 5-10-44 ..... 6109 E
Nobelprijzen uitgereikt, 13-12-44 .. 6173 C
Dr. Jac. Thysse overleden, 11-1-45 6190 C
Mobilisatie der wetenschap, ... 6192 D
Dr. F. H. Fischer overleden, 24-1-45 6200 E
Prof. dr. Huizinga overleden, 5-2-45 ..... 6209 C
Prof. ir. J. v. d. Steur overleden, 20-2-45 ..... 6218 D
Prof. mr. V. Rutgers overleden, 27-3-45 ..... 6247 D
Prof. dr. W. Aalders overleden, 31-3-45 ..... 6247 H
Rijksbureau voor oorlogsdocumentatie opgericht, 15-5-45 ..... 6293 D
Magnetische Noordpool verschoven, 27-5-45 ..... 6303 H
Onderz. n. atoombommen, 22-5-45 6303 I
Olieleidingen i. h. Kanaal, 24-5-45 6304 E
Kuyper-bibliotheek terecht, 4-6-45 6310 B
Bouw stratosfeervliegtuig, 30-6-45 6332 B

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

GEILLUSTREERD DAGBOEK VAN HET HEDENDAAGSCH WERELDGEBEUREN MET VOORTDUREND BIJGEWERKTEN INDEX

PERMANENTE INDEX VOOR DE PERIODE 1 JULI 1945—30 JUNI 1946

Handleiding bij het gebruik van den index

De verwijzing naar het berichtenmateriaal geschiedt in den index door vermelding van pagina, kenletter, maand en jaartal (7-45 is Juli 1945). De berichten zijn gerangschikt volgens Landen of Gebieden (België, Italië, Nederlandsch Indië enz.) en enige andere rubrieken als:

AFBEELDINGEN (Binnen. tekst, Buiten tekst, Landkaarten enz.)
BIOGRAFIEEN
INTERNATIONAAL NIEUWS
WERELDOORLOG
WETENSCHAP EN TECHNIEK

Alle bovenvermelde rubrieken zijn alphabetisch gerangschikt.
De in iedere rubriek opgenomen berichten zijn verdeeld in groepen, welke worden aangegeven door alphabetisch gerangschikte trefwoorden. Voor Nederland luiden deze trefwoorden o.a.

ARBEID
BELASTINGEN
BEVOLKING
BUITENLAND
DISTRIBUTIE
GELD- EN BANKWEZEN
GEESTELIJK LEVEN
HANDEL - NIJVERHEID
JUSTITIE (Politie)
KONINKLIJK HUIS
KUNST
MILITAIRE ZAKEN
MIJNBOUW
OPVOEDING, ONDERWIJS EN JEUGDBEWEGING
OORLOGSSCHADE
OPENBARE WERKEN
SOCIALE ZAKEN
SPORT
STAATKUNDE
VERKEER EN ENERGIE
VERZEKERINGEN
VOEDSELVOORZIENING (Distributie, Land- en Tuinbouw, Veeteelt en Visscherij)
VOORLICHTING
WATERSTAAT

Voor KRIJGSVERRICHTINGEN der diverse landen, zie het chronologisch overzicht onder „WERELDOORLOG (2e)".

ABESSYNIE

ALGEMEEN

Aanspraak op vroegere It. koloniën, 9-3-46 ..... 6654 C
De aanspraken op Erythrea en Ital. Somaliland, 17-6-46 ..... 6775 D
Opening Russ. ziekenhuizen, 17-6-46 6775 E
Smuts over v.m. Ital. kol., 20-6-46 6778 L

BUITENLAND

Timosjenko Russ. gezant, 28-2-46 6649 H
Timosjenko aangekomen, 17-6-46 6775 E

AFBEELDINGEN

BINNEN TEKST

Acher Achille, 1-4-46 6680
Acte van beschuldiging tegen Goering en andere Nazi-leiders, 19-10-45 ..... 6485 F
America (Peel), uitgew. pamflet, 15-8-45 ..... 6410 D
Atoombom, 29-9-45 ..... 6455, 6456
Attlee, C., 26-7-45 6376
Banning, Dr. W. 13-9-45 ..... 6440 B
Beel, Dr. L. J. M., 22-9-45 ..... 6449 E
Bevin, E., 21-8-45 ..... 6412 A
Bidault, George, 15-6-45 6777
Bidault, Georges 22-11-45 6517
„Big Three" tijdens conf. Teheran 16-12-45 6555
Blokzijl, M. 12-9-45 6433
Boer, F. de, 28-2-46 ..... 6644 E
Churchil, aankomst te Fulton, 5-3-46 6657
Clark Kerr, 3-3-46 ..... 6647 A
Doorman, Schout bij Nacht K., 23-2-46 6635
Francellar, 3-5-46 6726
Frankrijk, teek. samenstelling der Constituante 14-11-45 6509
Garantie verstrekt d. d. Ned. reg. te Londen ten behoeve v. h. Nat. Steunfonds 11-11-45 6503
Gasperi, Alcide de, 10-6-46 6770
Genechten, Mr. Dr. van, i. d. bekl. bank 3-10-45 6458
George, Koning v. Engeland, 11-1-46 6535 D
Gevechtsschepen, grootte en sterkte, 27-1-46 6610
Gillard, Frank, 3-5-46 6726
Giral José, 23-2-46 6642
Göring, 9-15-6-46 6769
Gouin Felix, Min. pres., 28-1-46 .. 6609 A
Gouden med. v. d. stad A'dam aan gen. Eisenhower, 12-12-45 ..... 6554 D
Grese, Irma (Bergen Belsen) 21-9-45 ..... 6444 I
Guardia, La, 3-12-45 ..... 6534 K
Halley, Sir William, 3-5-46 6726
Harriman 1-11-45 ..... 6494 D
Hatta, Moh. Ir. 14-10-45 6477
Helfrich, C. E. L., 1-9-45 ..... 6422 D
Hirohito, 14-8-45 ..... 6405 H
Hitler, Huw. acte, 13-19-1-46 6587
Hondo gebomb. 16-7-45 6370
Hoover, Herbert, 6-4-46 6690
Inönu, pres. Turkije 7-11-45 ..... 6502 E
Jackson, Robert H. 20-11-45 6563
Jong, Kard. de bij benoeming gelukw. door Min. Schermerhorn, 27-12-45 ..... 6574 B
Kalinin, 4-6-46 6762
Kleffens, Min. dr. van, 9-2-46 ..... 6640 F
Kolfschoten mr. H. A. F. 20-10-45, 6480 C
Kramer, Joseph (Bergen Belsen) 21-9-45 ..... 6444 I
Kruls, lt.-gen. Mr. H., 27-10-45 .... 6488 C
Landbouw- en Veeteelt statistiek 3-11-45 ..... 6506 B
Laval, P., 31-7-45 6386 B, 10-10-45 6470 A
Lehman, Herbert, H., 22-3-46 ..... 6666 C
Leopold, Koning, 19-7-45 ..... 6365 A
Lie, Trygre, secr. gen. U.N.O., 2-2-46 6617 F
Lieftinck, Prof. Mr. P., 7-45 6355
Logemann, Min. Prof. Dr. J. H. A., 5-10-45 6461
Manoeilski, dr. 18-1-46 ..... 6601 G
Menthon, François de, 18-1-46 .... 6593 C
Molotov, W. M. 9-8-45 ..... 6395 A
Mook, Lt. Gouv. Gen. Dr. 13-10-45 ..... 6467 H
Nat. Steunfonds, micro-foto van garantie, verstr. d. Ned. reg. t. Londen t. beh. v., 11-11-45 6503
Palestina. Bevolkingsvraagst., 20-1-46 6602
Patton, Gen., 22-12-45 6578
Peron, 3-7-6-46 6766
Pétain, H. Ph., 23-7-45 6377
Peter, Koning v. Joego-Slavië m. zijn gemalin, 30-11-45 ..... 6533 H
Petiot in beklaagde bank, 5-4-46 6697
Quisling, V., 23-8-45 ..... 6413 D
Renner, Dr. Karl, 20-12-45 ..... 6570 H
Ritter, Dr. P. H. Jr., 7-45 6344
Roedenko, lt. gen., 9-2-46 ..... 6624 A
Romijn, Kapt. A. en dochter, 6-2-46 6613 A
Roosevelt, Mevr. gedel. U.N.O., 13-2-46 ..... 6624 D
Rosenberg, 9-15-6-46 6769
Royen, min. mr. J. H. van, 26-2-46 6637 A
Savornin Lohman, prof. de 18-3-46 6662 A
Schaik, Mr. J. R. H. van, 25-9-45 6448 A
Schermerhorn en Mgr. de Jong, 27-12-45 ..... 6574 B
Schouten, J., 5-9-45 ..... 6423 I
Seyss-Inquart in bekl. bank, 29-12-45 ..... 6573 A
Seyss Inquart, 11-20-6-46 6785
Sjahir, 22-2-46 ..... 6632 D
Snogger, John, 3-5-46 6726
Soekarno, Ir., 11-10-45 6468
Spaak, P. H. voorz. Alg. Verg. der U. N. O., 1-46 ..... 6592 C
Thorez, Maurice, 24-25-6-46 6784
Truman, H., 10-8-45 ..... 6404 G
Tweede Kamer kiezerslijsten .... 6706 I
Verzetskruis, Ned., 7-5-46 6731
Volkshuishouding, Ned. 6716
Vorrink, J. J. 8-9-45 ..... 6434 B
Wyshinski bij Veiligh. Raad, 26-1-46 ..... 6609 E

BUITEN TEKST

Amer. surplus-voorraden, 17-2-46 6634b
Arnhem, Luchtlandingen 9-45 .... 6438a
Arnhem, strijd en verwoesting 9-45 6438b
Atoombom, verwoesting Hiroshima, Nagasaki, 9-45 ..... 6454b
Atoombom, Nagasaki. 10-45 .... 6462b
Atoombom, proefneming in N. Mexico, 10-45 ..... 6462a
Birma-weg door U.S.A. geaband. 17-3-46 ..... 6666b
Bredius, Dr. A., 31-3-46 ..... 6682a
Breskens, bunkerstad, 8-45 ..... 6414a
Brits Indië bespr., 5-5-46 ..... 6730a
Broekhoff, K. H. overlden, 14-4-46 6698a
Bunker v. onderzeeërs te IJmuiden, 3-11-45 ..... 6494b
Catharine Miller-Bridge te Deventer, 3-11-45 ..... 6494a
Churchill, het geschenk van Ned. aan 10-11-45 ..... 6502a
Churchill in Ned., 12-5-46 ..... 6738a
Churchill op Binnenhof, 12-5-46 .. 6738b
Concentratiekamp Ohrdruf 9-45 .. 6446b
Conf. Min. B.Z. Londen (Bevin, Molotof, Byrnes, Bidault), 9-45 6454a
Cordell Hull, 17-11-45 ..... 6510a
Einstein, Albert, 20-1-46 ..... 6602a
Eisenhower bezoekt Nederland, 13-10-45 ..... 6470a
Eng.-Ned. bespr. op Chequers, 27-12-45 ..... 6578a
v. Eyck, Dr. J., portret, 7-4-46 .... 6690a
Firefly, jager-verkenner, 6-1-46 .. 6586a
Fonsie: raket-batterij, 13-1-46 .... 6594b
Gaulle, gen. Ch. de, 27-1-46 ..... 6610a
Gouden masker Graf in Egypte ontdekt, 24-2-46 ..... 6642b
Herd. door D. gefus. in St. Bavo te Haarlem, 1-12-45 ..... 6526a
Herdenkingsspel A'dam, 8-45 .... 6430b
Hopkins, Harry L., 17-2-46 ..... 6634a
Hongarije, inflatie, 5-5-46 ..... 6730b
Ind. del. op slot Hubertus, 14-4-46 6698b
Intern. kampen, 7-45 ..... 6370a
Japan, onderteek. cap., 2-9-45 .... 6478a
Jong, Kard. dr. J. de, 3-3-46 ..... 6650a
Juan, Don Sp. troonpretend., 6-1-46 6586b
Kaartje confl. China, 27-12-45 .... 6578b
Kabinet Schermerhorn, 7-45 .... 6354a
Kabinet Soekarno 17-11-45 ..... 6510b
Kardinalen ontv. roode bonnet, 3-3-46 ..... 6650b
Konk. fam. te Rome, 26-5-46 ..... 6754b
Kremlin te Moskou, 13-1-46 ..... 6594a
Leopold, Koning met zijn gemalin i. Zwitserl. 8-12-45 ..... 6534b
Meteor, Eng. eenpersoons gevechtsvliegt. 27-10-45, ... 6486b
Monetaire zuivering, 7-45 ..... 6380a
Montgomery, bezoek A'dam, 9-45 6430a
Mook, Lt. g.g. dr. H. J. v. tijdens persconferentie Batavia 15-12-45 .. 6554a
Mussert, ir. A. proces 1-12-45 .... 6526b
Ned. en de oorlog tegen Japan, 7-45 ..... 6388a
Ned.-Indië 1945: Ind. opschriften op winkels te Batavia, 22-12-45 6562a
Ned. Indië 1945: Jeugdige leden v. h. nat. leger oefenen m. Jap. wapenen, 22-12-45 ..... 6562b
Neurenberg, proces, overzicht beklaagdenbk. 8-12-45 ..... 6534a
Nieuwe Fransche regeering, 3-2-46 6618a
Noodwoningen, 8-45 ..... 6422b
Olieboringen i. h. land v. Coevorden, 13-10-45 ..... 6470b
Oorlogsschade (Ned.), 7-45 ..... 6362a
„ (Betuwe), 7-45 .... 6380b
„ (Limburg), 8-45 .. 6406b
Permanente hof van Intern. Justitie 10-11-45 ..... 6502b
Piet Hein, torpedojager bij vertrek naar Ned. O. Indië, 27-10-45 .... 6486a
Potsdam, conf., 8-45 ..... 6396b
Prinselijk gezin, 8-45 ..... 6396a
Prins. paar bez. Magleby, 14-4-46 6698b
Repatr. uit N.O.I., 10-2-46 ..... 6626a
Rubens, mid.st. drieluik, 7-4-46 .. 6690b
Saodi-Arabië, Koning n. Egypte, 3-2-46 ..... 6618b
Scheepsbranden in Eng. havens, 10-3-46 ..... 6658b
Scholten, prof. overleden, 19-5-46 .. 6746a
Sjahrir en Sjarifoedin, 29-12-45 .. 6570b
Sjarifoedin en Sjahrir, 29-12-45 .. 6570b
Soekarno, ir. tijdens toespraak t. nat. jeugd 15-12-45 ..... 6554b
State-department over docum. Spaansch-Duitsche verhouding, 17-3-46 ..... 6666a
Tjarda van Starkenborch Stachouwer, Jhr. Mr. A. W. L., 9-45 .... 6422a
Tjideng komp. geint., 28-4-46 ..... 6722b
Tencil raket batterij, 13-1-46 ..... 6694 B
Troonrede H.M. in Ridderzaal, 24-11-45 ..... 6518a
Trygve Lie, secr. U.N.O., 21-4-46 .. 6706a
Tweede Kamer, overzicht, 20-10-45 6478b
Umberto II v. Italië, 26-5-46 ..... 6754a
Universiteit Leiden, heropening 15-9-45 ..... 6446a
V-2 raketwapen, de start 24-11-45 6518b
Veiligheidsraad, 1e zitting, 27-1-46 6610b
Veiligheidsraad, opr. vergad., 31-3-46 ..... 6682b
Veiligheidsraad, Disc. Big Three, 31-3-46 ..... 6682b
Vereenigde Volken, 10-2-46 ..... 6626b
Verre Oosten, oorlogsterrein, 8-45 6414b
Verre Oosten, opperbevelhebbrs, 8-45 ..... 6406a
„Victorious", vliegdekschip, 7-45 6370b
Viermogendh.conf. Parijs, 28-4-46 .. 6722a
Walcheren, overstrooming, 7-45 .. 6388b
Wandschilderingen Kathedr. Weenen, 20-1-46 ..... 6602b
Warschau 1946, 19-5-46 ..... 6746b
Waterlooplein, Groote staking 1941 24-2-46 ..... 6642a
Weerbare democratie, 10-3-46 ..... 6658a
Wieringermeer, overstrooming, 7-45 6354b
Wieringermeer, Slootdorp, 29-12-45 6570a
Yangtse, prog. stuwdam, 21-4-46 .. 6706b

LANDKAARTEN

China
Eenvoudig overzicht Oostelijk deel, 26-11-45 6523
Overzicht Mandsj. en Korea, 27-12-45 ..... 6578b
Duitschland
Bezetingszônes, 17-12-45 6560
Iran
Eenvoudig overzicht (Azerbeidsjan), 27-11-45 ..... 6525 D
Japan
Overzicht strijdgebied „Pacific" 7-45 ..... 6362b
Hondo gebomb, 16-7-45 6370
Gebomb. gebieden, 29-7-45 6396
Nederland
A'dam-Rijnkanaal, 11-2-46 ..... 6621 D
Ned. Indië
Java situatieschets, 22-11-45 ..... 6522 F
Batavia e.o., 5-6-46 ..... 6765 G
Situatie bij Tongerong, 5-12-5-46 .. 6765
Oostenrijk
Bezett.zônes, 11-9-45 ..... 6437 D
Palestina
Eenvoudig overzicht, 17-10-45 .... 6486 B
Verre Oosten
Overzicht strijdgebied „Pacific", 7-45 ..... 6362b

AFGHANISTAN

BUITENLAND

Grensverdrag m. Rusland, 15-6-46 6778 G

ALBANIE

ALGEMEEN
Uitslag verkiezingen; Erkenn. door Eng. 5-12-45 ..... 6551 N
Uitroep. republiek, 12-1-'46 ..... 6584 F

BUITENLAND
Verhoud. t.o.z. v. Engeland en nabuurstaten, 5-4-46 ..... 6688 F

ARGENTINIE

ALGEMEEN
Antwoord op Blauwboek V.S., 30-3-46 ..... 6680 A
Ver. St. herzien hun standpunt, 12-4-46 ..... 6698 I

BEVOLKING
Immigratiemogelijkheden 12-45 .. 6559 K
Onderhoud over immigratie, 25-5-46 6751 F

BUITENLAND
Door Ver. Staten beschuld. van coll. met „as", 13-2-46 ..... 6626 A
Dipl. betrek. met Rusland hervat, 3-7-6-46 ..... 6766 B

ECONOMIE
Stijging volksinkomen 1935-1945, 28-3-46 ..... 6688 G

GELD- EN BANKWEZEN
Reg. maatr. tegen gecamoufleerd Duitsch kapitaal, 12-11-45 ..... 6508 A

ONDERWIJS
Duitsche en Jap. scholen gesloten, 20-5-46 ..... 6744 C

STAATKUNDE:
Farrell over verkiezingen en toest. van het land, 6-7-45 6352
Vloot in oppositie tegen regeering; Comm. partij toegelaten, 1-8-45 ..... 6883 C
Reg. afgetreden; Kol. Peron gearr., Driemanschap neemt reg. over, 14-10-45 ..... 6477 A
Nieuwe regeering Kol. Peron „held v. Arg.", 22-10-45 ..... 6484 A
Peron president, 28-3-46 ..... 6679 A
Peron, def. president, 3/7-6-46 .... 6766 B
Nieuw kab. samengesteld, 3-7-6-46 6766 B

AUSTRALIE

ARBEID
Staking Ind. en Austr. havenarb., 28-3-45 ..... 6450 E
Actie tegen Ned. schepen, 9-1-46 6584 E
Einde boycot Ned. schepen, 20-2-46 6632 E
Houding havenarbeiders, 14-3-46 6654 D

BEVOLKING
Voorloopig geen immigratie van Nederlanders, 20-11-45 ..... 6515 C
Immigratie mogelijkheden, 20-5-46 6744 D

BUITENLAND
Menzies over legering Ned. strijdkrachten, 1-8-45 ..... 6383 E
Chifley over legering Ned. strijdkrachten, 13-8-45 ..... 6402 B
Commun. Ned. Ind. regeering i.z. staking, 28-9-45 ..... 6450 E
Ned. Ind. commissie in Australië, 10-45 6471
Protest v. d. Ned. reg., 3-11-45 .. 6491 D
Austr. waarn. bij Ned.-Ind. besprekingen, 25-2-46 ..... 6639 B
Ned. Indië, critiek Menzies op reg.beleid i.z., 7-3-46 ..... 6646 E
Ver. St., contrôle over Austr. rechtsgeb. door V.S. niet gewenscht. 18-3-46 ..... 6663 E
Evat. Dr. over Indon. kwestie, 4-4-46 ..... 6688 H
Veto tegen uitreis Ned. Schepen, 17-4-46 ..... 6696 C
Keith, Frank off. gezant, 10-5-46 .. 6737 C
Chifley over betr. m. Ned., 20-6-46 6775 G
N.O.I. overeenk. m. Australiërs, 24-1-46 ..... 6614 H

DEPORTATIE, EVACUATIE, ENZ.
Nederlanders in Australië, 17-4-46 6703 F

GELD- EN BANKWEZEN
Leening a. N.O.I., 20-4-46 ..... 6703 G

HANDEL EN NIJVERHEID
N.O.I. bestelling geannuleerd, 11-4-46 ..... 6687 A

MILITAIRE ZAKEN
Chifley over verd. Stille Zuidzee, 20-6-46 ..... 6775 F

STAATKUNDE:
Curtin overleden, 4-7-45 ..... 6352 A
Chifley opvolger Curtin, 12-7-45 6359 A
Chifley over onvoorw. overgave Japan, 25-7-45 ..... 6383 D
Verzet tegen Am. contrôle, 18-3-46 6663 E

VERKEER EN ENERGIE:
Luchtvaart:
Verbinding Engeland, 15-5-45 .. 6367 H
Scheepvaart
Veto uitreis Ned. schepen, 17-4-46 6696 C
„Tasman" vertrokken, 3-6-46 ..... 6758 B
Weigering rep. a. Ned. schepen, 11-6-46 ..... 6766 C

B

BELGIE

ALGEMEEN
Opheffing staat van beleg, 26-1-46 6615 B
Ned. Belg. cult. accoord, 14-1-46 6589 D
Protest dr. v. Mierlo tegen spellingontw., 25-5-46 ..... 6751 G
Terrein IJzer Toren onteigend, 18-6-46 ..... 6775 H
Spaak over West.blok en Duitschland, 21-6-46 ..... 6783 B

ARBEID
Stakingen
Mijnwerkersstaking Luik e. o., 23-5-46 ..... 6751 H
v. Acker over stakingen, 27-5-46 .. 6751 I

BEVOLKING
Tegenstelling Wallonië - Vlaanderen, 6-8-45 ..... 6391 A
Min. Vos over Vlaamsche bew., 8-9-45 ..... 6436 B
Waalsch nat. congres - Anti Belgisch standpunt, 23-10-45 ..... 6484 A

BUITENLAND
Algemeen
Bezoek De Gaulle Brussel, 10-10-45 6469 C
Bezoek Churchill Belg. 16-11-45 .. 6516 A
Toespraak Churchill i. h. parlement 16-11-45 ..... 6516 A
Ned.-Belg. spellingscomm. geïnstall. 1-12-45 ..... 6522 O
Verkeer met Ned. zonder passiva, 16-2-46 ..... 6631 D
Niet uit Duitschl. teruggekeerde pol. gevangenen, 18-2-46 ..... 6632 F
Nat. Rijkdom gehalveerd, 26-3-46 6680 B
De kwestie, Ruhr, Rijn en Saargebied, 23-4-46 ..... 6720 F
De Grelle klacht bij V. R. omtrent uitlevering, 6-5-46 ..... 6727 E
Schermerhorn te Leuven, 22-5-46 6742 D
Senaat over buitenl. politiek en probleem Duitschland ..... 6775 I
Diplom. betrek. m. h. buitenland
Belgisch-Nederl. betrekkingen, 6-8-45 ..... 6392 B
Ned. Amb. over Belg.-Ned. betrekkingen, 25-8-45 ..... 6418 M
Cult. betrekkingen met buitenl. 17-9-45 ..... 6444 G
Handelsverdrag met Ned. Glaslever. 9-11-45 ..... 6504 H

ECONOMIE (ALGEMEEN)
Van Acker over kolenprod., handelspol., 7-8-45 ..... 6392 A
Van Acker over werkl.h., kolenvoorz., haven Antw., 24-9-45 .. 6451 B
Wetsvoorstel Nationalisatie bedrijven, 11-4-46 ..... 6696 D
Loon en prijsstop aangekondigd, 15-4-46 ..... 6704 F
Prijsverlaging voor 10% voorgest., 14-5-46 ..... 6737 D
National. der mijnen, 21-5-46 ..... 6744 E
v. Acker over loon- en prijspol., 27-5-46 ..... 6751 I

GELD- EN BANKWEZEN
Stabilisatie, monetaire maatregelen, 21-7-45 ..... 6391 D
Van Acker over monetaire zuivering, 7-8-45 ..... 6392 A
Staatsschuld, 31-8-45 ..... 6427 C
„Belga" afgeschaft 20-12-45 ..... 6559 L
Tolunie m. Ned. en Lux., 20-4-46 6701 B
Nationalisatie Nat. Bank, 24-4-46 6720 G
Leening v. Canada, 7-5-47 ..... 6727 F

HANDEL EN NIJVERHEID
Algemeen
Diamantbeurs heropend, 31-1-46 6615 C
Uitbreiding koopvaardijvloot, 18-2-46 ..... 6639 D
Ned. K. v. K. vergadert te Brussel, 15-4-46 ..... 6704 G
Philipsfabrieken te Leuven, 4-6-46 6757 G
Ned. Belg. samenw. gem. secr., 21-6-46 ..... 6781 G
Overeenkomsten
Tolunie met Nederl. en Luxemburg, 20-4-46 ..... 6701 B
Handelsverdr. m. Nederl., 28-5-46 6750 D
Handelsverdr. m. Spanje, 12-4-46 6682 E
Ned. K. v. K. over samenwerk. met Ned. en Luxemb. Rede Dr. Kortenhorst, 15-4-46 ..... 6704 G

JUSTITIE
Politieke delinquenten
Vonnissen collaborateurs, 8-8-45 6392 C
Aantal geïntern. pol. delinq. 19-11-45 ..... 6552 A
Borms ter dood veroordeeld, 7-1-46 ..... 6591 C
Terechtst. Burg. en districtsh. v. Groot-Luik, 8-2-46 ..... 6623 C
Doodv. en terechtst. sedert bevr., 14-3-46 ..... 6663 K
Dr. Borms terechtgesteld, 12-4-46 6696 F
Prof. F. Daels ter dood veroord., 27-6-46 ..... 6783 C

KONINKLIJK HUIS
Koningskwestie, Weigering aftreden Leopold, Voorgeschiedenis, 19-7-45 ..... 6365 A
Kamerdebatten i. z. Koningskwestie, 27-7-45 ..... 6374 G
Vertrouwensvotum, 7-8-45 ..... 6392 A
Koningskwestie, 5-9-45 ..... 6427 D
Koning naar Zwitserl., 4-9-45 .... 6430 D
Koning Leopold in Zwitserl., proclam., 7-10-45 ..... 6468 A
Koningskw.; Doc. i. z. onderhoud Hitler-Leopold; Antw. v. Koning 3-11-45 ..... 6499 B
Spaak over Koning Leopold III, rede i. d. Senaat 12-11-45 ..... 6508 C
Kon. Leopold wil refer., weig. Belg. reg., 21-1-46 ..... 6600 C
Pirenne weerlegt besch. tegen Leopold, 13-2-46 ..... 6623 B
Leopold doet geen afstand, 26-3-46 6671 D

KUNST
Bert Decorte staatsprijs poëzie, 1-46 ..... 6608 F
Geroofde kunstschatten uit Dld. terug, 12-3-46 ..... 6654 F
Cult. cont. met Ned., 22-26-3-46 .. 6670 A

MILITAIRE ZAKEN
Algemeen
Van Acker over leger, 7-8-45 .. 6392 A
IJzer mon. verwoest, 18-3-46 ..... 6663 L
Opricht. vlootmacht, 28-3-46 ..... 6671 F
Belg. troep. n. Britse zone in D., 3-4-46 ..... 6680 C
Op terrein IJzer Toren heldengedenkteken, 18-6-46 ..... 6775 H

OORLOGSSCHADE EN VERGOEDING
Verklaring van Acker, 7-8-45 .... 6392 A
Geroofde kunstschatten uit Dld. terug, 12-3-46 ..... 6654 F
Raming oorlogsverliezen, 26-3-46 .. 6680 B
De oorlogsverliezen, 6-6-46 ..... 6766 D
De koopvaardijvloot 1940-1945, 13-6-46 ..... 6766 E

OPVOEDING
Ned. Belg. cult. accoord, 14-1-46 6589 D

PERS
Schorsing v. d. Quotidien, 6-10-45 6469

PRIJSVORMING EN -BEHEERSING
Loon en Prijsstop, 15-4-46 ..... 6704 F
10% prijsverlaging voorgest., 14-5-46 6737 D
v. Acker over loon en prijspol., 27-5-46 ..... 6751 I

SPORT
Nederland—België 6—3, 13-5-46 .... 6732 H

STAATKUNDE
Algemeen
Tegenstelling Wallonië-Vlaanderen, 6-8-45 ..... 6391 E
Kabinet
v. Acker nieuw kabinet, 1-4-46 .... 6680 D
Motie v. vertr. goedgek., 5-4-46 .. 6688 I
Motie v. vertr. aangenomen, 12-4-46 6696 E
Politieke partijen
R.K. ministers afgetreden, 19-7-45 6365 A
Kath. in oppositie, 27-7-45 ..... 6374 G
Elias, leider V.N.V. gearresteerd, 1-8-45 ..... 6384 A

Kath. in oppositie, 2-8-45 ..... 6384 B
Macht lib. partij versterkt, 2-8-45 6384 B
Herleving V.N.V., 6-8-45 ..... 6391 E
Chr. Volkspartij, eerste congres, program, 22-8-45 ..... 6411 B
Verh. Social. Comm., 27-8-45 .... 6427 A
Min. Vos over Vl. Bew. 8-9-45 .. 6436 B
Waalsch Nat. Congres, 23-10-45 .. 6484 B

Regeering

Motie van vertrouwen in Regeering van Acker, 27-7-45 ..... 6374 G
Nieuwe ministers benoemd, 2-8-45 6384 B
Ontbinding Parlement, 10-1-46 .. 6591
Reg. verklaring Van Acker, 7-8-45 ..... 6692 A
V. Acker over W.-Entente, 10-11-45 6508
10-11-45 6508
Kab. V. Acker afgetreden, 19-2-46 6632 G
Verloop reg. crisis (De Schrijver, Spaak), 1-3-46 ..... 6646 G
Kab. Spaak (soc. en special.), 14-3-46 ..... 6654 E
Kab. Spaak volledig, 15-3-46 ..... 6663 H
Kab. Spaak afgetreden, 20-3-46 6664 A
Inform. opdracht De Schrijver, 22-3-46 ..... 6664 B
Reg. crisis. v. d. Acker formateur, 26-3-46 ..... 6671 E
Progr. v. Acker aanvaard, 15-4-46 6704 F
v. Acker stelt 10% prijsverl. voor, 14-5-46 ..... 6737 D
v. Acker over loon en prijspol., 27-5-46 ..... 6751 I
Senaat over buit. politiek en probleem Duitschland ..... 6775 I

Volkvertegenwoordiging

v. Acker reg.verkl., 5-4-46 ..... 6688 I
Kab. v. Acker aanvaard, 12-4-46 .. 6696 E

Wetgeving

Nieuwe spelling Ned. Taal, 16-3-46 6663 F
Wetsvoorstel nat. bedrijv., 11-4-46 6696 D

VERKEER EN ENERGIE

Algemeen

Verkeer met Ned. zonder pasvisa, 16-2-46 ..... 6631 D
K.L.M. verbinding met Ned., 10-3-46 6652 A

Scheepvaart

Verbind. Albert- en Julianakanaal „Stop van Lanacken", 21-9-45 .. 6451 A
Uitbreid. koopvaardijvloot, 18-2-46 6639 D
De koopvaardijvloot 1940-1945, 13-6-46 ..... 6766 E

Spoorwegen

Treinen Antwerpen—Brussel in 25 min., 19-3-46 ..... 6663 I

ZUIVERING v. h. OPENBARE LEVEN

Verklar. inzake zuivering, 31-8-45 6427 B

BIOGRAFIEEN

Beel, Dr. L. J. M., 23-6-45 6343
Boer, F. de, waarn. burg. v. Amsterdam, 28-2-46 ..... 6644 E
Booy, J. M. de, 23-6-45 6343
Bredius, Dr. A. 15-3-46 ..... 6662 B
N.O.I., 28-2-46 ..... 6639 C
Clark Kerr, Arch., 3-3-46 ..... 6647 A
Drees, W., 23-6-45 6343
Hopkins Harry, L., 30-1-46 ..... 6610 C
Jong, Kard. J. de, 27-12-45 6574
Jong, Kard. de, 27-12-46 6578
Keyes, Adm. Lord, 26-12-45 ..... 6585 A
Kleffens, Mr. E. N. van, 23-6-45 .. 6343
Kolfschoten, Mr. H. A. M. T., 23-6-45 6343
Krug, Julius, 27-2-46 ..... 6650 B
Leeuw, Prof. Dr. G. v. d., 23-6-45 6343
Lieftinck, Prof. Mr. P., 23-6-45 .. 6343
Logemann, Prof. Dr. J. H. A., 23-6-45 6343
Mansholt, Ir. S. L., 23-6-45 6343
Meynen, Mr. J., 23-6-45 6343
Patton, Gen. George, 22-12-45 6578
Ringers, Dr. Ir. J. A., 23-6-45 .. 6344
Ritter Jr., Dr. P. H., 23-6-45 6344
Royen, Dr. J. H. van, 23-6-45 .. 6343
Savornin Lohman, Prof. Jhr. Mr. B. C., 18-3-46 ..... 6662 A
Schaik, Ir. Th. S. G. J. M. van, 23-6-45 6344
Schermerhorn, Prof. Ir. W., 23-6-45 6343
Verschuur, Mr. Dr. T. J., 19-7-45 6371 B
Vos, Ir. H., 23-6-45 6343

BRAZILIE

Omwenteling op 29-10-45 ..... 6493 A
Presidentsverkiez. 7-12-45 ..... 6552 B

BRITSCH INDIE

ALGEMEEN

Simla conferentie mislukt, 7-45 .. 6366 A
Nehroe over Z. Aziatische Statenbond, 4-8-45 ..... 6392 D
Church. over landingen op Malakka, 17-8-45 ..... 6393 B
Soebhas Chandra Bose overleden, 23-8-45 ..... 6411 C
Deeln. nat. aan verkiez., 14-9-45 .. 6436 C
Wavell en Attlee over status Britsch-Indië, 20-9-45 ..... 6444 H
Resolutie Al-Ind. congres, 23-9-45 .. 6451 C
Soebhas Chandra Bose zou nog leven, 3-1-46 ..... 6591 E
Attlee over toekomst van India, 23-3-46 ..... 6665 F
Terugtrek. Brit.-Ind. troepen uit N.O.I., 28-3-46 ..... 6639 C
Gandhi over onafhankelijkheid, 3-4-46 ..... 6688 K
Confer. v. Simla mislukt, 13-5-46 .. 6737 E
Gandhi over Britsche voorstellen, 4-6-46 ..... 6766 F
Mosiem-Liga aanv. Br. voorst., 8-6-46 6767
Geen inter.-regeering, 27-6-46 ..... 6784 C

GEESTELIJK LEVEN

Comm. vijanden v. d. Islam, 21-5-46 6744 F

JUSTITIE

Proc. „doodenlijn" Birma, 21-5-46 6744 G

BUITEN MONGOLIE

Verdrag met Rusland, 2-3-46 .... 6647 B

BULGARIJE

Nota v. Engel. over de verkiezingen, 22-8-45 ..... 6412 B
Dimitroff cand. Comm. partij, 21-8-45 ..... 6414 C
Verkiezingen uitgesteld, 25-8-45 .. 6419 A
Datum verk. vastgesteld, 3-9-45 .. 6427 F
Bulgarije republiek? 12-45 ..... 6559 M
Kolarov pres. v. d. Sobranje 12-45 6559 M
Am. memor. aan Reg., 13-3-46 .. 6664 C
Kabinet Georgier, 1-4-46 ..... 6680 E
Memor. a. conf. 4 min. te Parijs, 1-5-46 ..... 6727 G
Vorming interim regering, 17-6-46 6777 C

C

CANADA

Algemeen

De verdediging N. Canada met V. S. geregeld ..... 6776 B

ARBEID

Stakingen

Scheepvaartstakingen, 28-5-46 .... 6752 A

BEVOLKING:

Oorlogshuw., 29-10-45 ..... 6493 B

BUITENLAND:

Bespr. Mackenzie King-de Gaulle, 29-8-45 ..... 6422 C
Overeenk. tusschen Am. Canada en Engl. i. z. geheim atoombom 16-11-45 ..... 6518 B
Russ. spionnage i.z. atoombom, 16-2-46 ..... 6632 I
Russ. spionnage, rapport Mack King i.z., 5-3-46 ..... 6654 G
Russ. amb. over spionage-aff., 5-4-46 ..... 6689 D

GEESTELIJK LEVEN

Russ. orth. in V. S. en Canada cont. Patriach v. Moskou, 20-4-46 6722 A

GELD- EN BANKWEZEN

Overeenkomst m. h. buitenland

Cred. overk. met Nederland, 16-1-46 6589 E
Canad. cred. aan Nederland, 13-2-46 6621 C
Leening aan België, 7-5-47 ..... 6727 F

JUSTITIE

le Vonnis der spion.aff., 13-4-46 .. 6696 G
Verrad. atoomgeheim in Engeland gestraft, 3-5-46 ..... 6728 C
Spionnen gestraft, 20-6-46 ..... 6776 A

MILITAIRE ZAKEN

1ste Canadeesche leger ontbonden, 23-7-45 ..... 6375 A
Oorlogsverliezen, 29-10-45 ..... 6493 B
Verded. N. Canada met V. S. geregeld ..... 6776 B

STAATKUNDE

Alexander G. G. van Canada, 1-8-45 ..... 6384 C
Verkl. Mackenzie King over souvereiniteit en Wereldreg. 18-12-45 6559 N
Rapport Mack King over Russ. spionnage, 5-3-46 ..... 6654 G

VERKEER EN ENERGIE

Scheepvaart

Stakingen, 28-5-46 ..... 6752 A

CHILI

Presid. Rios overleden, 27-6-47 .... 6783 D

CHINA

ALGEMEEN

Schermutseling tusschen comm. en reg. troepen, 7-11-45 ..... 6499 C

BEVOLKING

25 millioen evacué's, 17-8-45 ..... 6492 D

BUITENLAND

Algemeen

Soeng door Stalin ontvangen, 7-7-45 ..... 6353 D
Soeng te Moskou, 16-7-45 ..... 6366 B
Hirohito, oorlogsmisdadiger verklaard, 16-7-45 ..... 6366 C
Besprekingen Soeng-Stalin onderbroken, 16-7-45 ..... 6369 C
Bespr. Soeng-Stalin hervat, 8-8-45 6395 C
Russ. eischen i. z. Mandsjoerije 25-11-45 ..... 6522 P
Am. waterbouwexp. n. China i. v. m. regul. v. d. Yang-Tse 29-11-45 ..... 6532 G
Fransch. exterr. rechten opgeheven, 1-3-46 ..... 6647 C
Russ. antw. op Am. protest i. z. Mandsjoerije, 27-4-46 ..... 6720 H
Nota massamoord aan Ned. Reg., 5-12-6-46 ..... 6765 G
Moord op Chineezen in N.O.I., 17-6-46 ..... 6775 C

Verdragen en overeenkomsten

Vermoedens i.z. Russisch-Chin. verdrag, 17-8-45 ..... 6402 D
Verdrag met Rusl. gesloten, Soeng uit Moskou, 17-8-45 ..... 6404 D
Russ.-Chin. verdrag gepubliceerd, 27-8-45 ..... 6421 D

HANDEL EN NIJVERHEID

De industrieele toestand v. Mandsjoerije ..... 6788 C

MILITAIRE ZAKEN

Strijd Regeeringstroepen tegen Communisten, 31-7-45 ..... 6384 E
Botsing Comm.-Reg.troepen, 17-8-45 6402 D
Chin. troepen naar Indo-China, 1-9-45 ..... 6427 G
Mandsjoerije terug. Russ. troepen, 29-9-45 ..... 6462 E
Schermuts. tusschen Comm. en reg. 7-11-45 ..... 6499 C
Einde v. d. binnenl. strijd, 11-1-46 ..... 6584 G
Reg. troepen in Moekden, 17-1-46 ..... 6600 D
Opnieuw conflict in Mandsjoerije, 18-2-46 ..... 6633 A
Russ. troepen in Mandsjoerije, 27-2-46 ..... 6639 E
Anti Russ. betoogingen, 8-3-46 .. 6654 H
Mandsjoerije. Ook Br. protest, 13-3-46 ..... 6664 D
Oorlogsbuit. Repatr. Japanners, 11-3-46 ..... 6655 A
Am. protest i.z. Russ. troep. in Mandsjoerije. 6-3-46 ..... 6650 D
Amer. troep vertrekken, 2-4-46 .. 6689 B
Rus. troep. uit Mandspoerije, 15-4-46 ..... 6696 H
Tsjangtsjoen herov. op commun. 25-5-46 ..... 6752 B
Japanners gebruiken Narcotica .. 6767 A
Wapenstilstand in Mandsjoerije, 7-17-6-46 ..... 6776 C

STAATKUNDE

Rede van Tsjiang Kai-sjek, (8-j. oorlog), 7-7-45 ..... 6352 B
Politieke Raad, rede Tsjiang Kai-sjek, 20-7-45 ..... 6366 C
Wang minister v. B. Z., 30-7-45 .. 6384 D
Soeng eerste min., 30-7-45 ..... 6384 D
Spanning Tsjoenking-Communisten, 31-7-45 ..... 6384 E
Onderhandelingen met Comm., 31-7-45 ..... 6384 E
Nankingreg. ontbonden, 16-8-45 .. 6402 C
Confl. tusschen reg. en comm. 7-11-45 ..... 6499 C
Samenst. nat. vergad., 1-2-46 .... 6615 D

CONGO (BELG.)

Ontwikkel. gedurende d. oorlog 11-12-45 ..... 6559 O

D

DENEMARKEN

BUITENLAND
Hulp aan Ned., 6-2-46 ..... 6623 D
ECONOMIE (Algemeen)
Econom. situatie, 1-11-45 ..... 6493 C
GELD- EN BANKWEZEN
Mogelijke devaluatie Kroon, 31-7-45 6384 F
Inwisseling bankbiljetten, 8-45 .. 6392 E
Monetair verdr. met Ned., 1-2-46 6614 G
Wetsontwerp kapitaalheffing, 27-5-46 ..... 6752 C
HANDEL EN NIJVERHEID
Handelsbespr. met Engeland, Boter-export, 31-7-45 ..... 6384 F
Overeenkomst m. Nederl., 1-4-46 6676 F
MILITAIRE ZAKEN
Am. verlaten Groenland, 21-12-45 6569 B
Russen ontruim. Bornholm, 4-4-46 6680 F
STAATKUNDE
Verkiezingen
Uitslag verkiez. 1-11-45, ... 6493 C
Wetgeving
Wetsontwerp Kap. heff., 27-5-46 .. 6752 C
VERKEER EN ENERGIE
Luchtvaart
K.L.M.-verb. met Ned., 10-3-46 6652 A
VOEDSELVOORZIENING:
Situatie zuivelproductie, 31-7-45 .. 6384 F

DUITSCHLAND

ALGEMEEN
Hugenberg over Duitschl. toekomst, 17-7-45 ..... 6367 C
Am. vlag in Berlijn geheschen, 20-7-45 ..... 6375 B
Toestand in Dld. volgens Montgomery, 2-10-45 ..... 6461 A
Behoud. v. Dld., 25-11-45 6519
Jaarwedde voor Stauffenberg's weduwe 26-11-45 ..... 6523 D
Schuld aan oorlog - Enquête onder Amer. sold., 25-1-46 .... 6608 G
Min. Stansgate over Ruhr en Rijn, 25-1-46 ..... 6608 H
Goederen terug n. Ned., 11-2-46 6622 A
Kunstschat n. België terug, 12-3-46 6654 E
Ontploff. in pol. kazerne, 18-3-46 6665 C
Lord Vansittard voor fed. Dtl., 17-4-46 ..... 6705 B
Duitsche belang. in Spanje, 25-4-46 6730 C
Duitsche roof in Nederland, 12-6-46 6765 A
Duitschl. en de Ned. havens, 10-6-46 6765 B
Toekomst v. Duitschl., 21-6-46 .... 6783 F
Controle op 't Ruhrgebied ..... 6738 D
ARBEID
Vakvereen. toegestaan, 22-7-45 .. 6375 C
BEVOLKING
Onwettige geboorten in Am.zone, 18-5-46 ..... 6144 H
Oorlogsverliezen, 8-45 ..... 6392 F
Zelfmoordepidemie, 22-8-45 ..... 6411 E
Oorlogsverliezen volgens Attlee, 23-10-45 ..... 6484 C
Sterftecijfer Berlijn, 4-12-45 ..... 6552 C
Vroegere Gauleiter van Luxemburg pleegt zelfmoord, 21-12-45 ..... 6578 B
Afscheid van Sleesw. Unie v. Duitschland, 12-2-46 ..... 6623 G
Tijdens oorlog genaturaliseerde Franschen, 11-3-46 ..... 6655 I
Positie Duitsche joden, 1-6-46 ..... 6670 E
Duitschers uit Polen uitgewezen, 21-6-46 ..... 6786 E
BUITENLAND
Geall. hulp, 9-7-45 ..... 6360 C
Stevens en Best (grensinc. Venlo) teruggevonden, 3-8-45 ..... 6392 H
Schending van verdragen, 6-12-45 6559 P
Vroegere Gauleiter van Luxemburg pleegt zelfmoord, 21-12-45 6578 B
Christiansen uitgelev. aan Ned., 22-1-46 ..... 6598 F
Rauter in gevang. te Scheveningen, 14-2-46 ..... 6621 H
Duitsche journalisten en diplom. moeten Portugal verlaten, 1-3-46 ..... 6649 F
Duitsche geleerden n. Rusland, 19-3-46 ..... 6665 B
Verbet. voedselvoorz. Ned. in D., 21-5-46 ..... 6740 I
Belgische senaat over probl. Duitschland ..... 6775 I
CONCENTRATIEKAMPEN - OORLOGSMISDADEN
Aantal slachtoffers concentratiekampen, 23-8-45 ..... 6411 F
Proces Bergen Belsen 21-9-45 .... 6444 I
Berecht. Duitschers in Nederl., 25-3-46 ..... 6669 C
Monument te Belsen, 14-4-46 ..... 6727 I
Leider Centr. bur. S.S. gearr., 29-5-45 ..... 6752 D
DEPORTATIE, EVACUATIE EN REPATRIEERING
Repatr. buitenl. arb., 23-7-45 .... 6375 D
Repatr. uit Centraal Europa, plan geall. Contrôle Raad 10-12-45 .. 6560 B
Poolsche vluchtelingen repatr. niet, 15-4-46 ..... 6698 F
DISTRIBUTIE
Voedselrantsoenen voor Berlijn, 11-7-45 ..... 6360 A
Voedselrantsoenen voor Duitschl., 19-7-45 ..... 6367 D
ECONOMIE (ALGEMEEN):
Econ. maatregelen bezettende mogendheden, 8-7-45 ..... 6359 C
Hugenberg over ec. wederopbouw, 17-7-45 ..... 6367 C
Grootgrondbezit verdeeld, 6-9-45 .. 6428 B
Pap. v. Price en gen. Eisenhower over toestand, 1-12-45 6532
Geall. steun, 9-7-45 ..... 6359 C
Hervorming grondbezit, 6-10-45 6469 A
Hervorming grondbezit, 2-1-46 .. 6595
Vrije markten in Berlijn, 18-3-46 6672 A
Econ. herstel en de geall.,29-3-46 6680 L
Saargeb. econ. geheel m. Frankrijk, 30-4-46 6727
Ned. havens en Duitschl., 10-6-46 6765 B
GEESTELIJK LEVEN
Herstel godsdienstvrijheid, 19-7-45 6367 G
Kard. Faulhaber: „Wir haben Schuld", 22-9-45 ..... 6451 E
Confl. kard. Faulhaber m. d. Am. contr. raad, 13-11-45 .... 6508 E
Kard. v. Galen overleden, 23-3-46 6680 G
Protest Duitsch episcopaat, 20-5-46 6744 G
GELD- EN BANKWEZEN
Berlijn. banken d. Russ. troepen bezet, 7-3-46 ..... 6647 D
Berlijn. banken niet door Russ. troepen bezet, 13-3-46 ..... 6655 C
Betaalmid. geall. troep in Br.zone, 23-5-46 ..... 6744 L
Herstelbet. Am. zone opgeschort, 28-5-46 ..... 6752 E
Duitsche tegoeden in Zweden, 16-4-46 ..... 6722 I
Duitsche activa in Zwitserland, 22-5-46 ..... 6746 M
Hongaarsch goud in D., 20-6-46 .. 6777 B
HANDEL EN NIJVERHEID
I. G. Farben opgebl., Russen eischen 40 fabr., 26-10-45 ..... 6484 D
Industrieën als herstelbetaling, 26-9-'45 ..... 6451 G
Geheim verdr. Churchill en Roosevelt i.z. Duitsche ind., 13-11-45 6508 D
Krupp fabr. eigendom van de geall., 24-11-45 ..... 6523a
I.G. Farben en de oorlog, 12-12-45 6560 A
Mijnen in Saargeb. d. Franschen in beslag genomen, 23-12-45 .... 6569 C
Staalproductie-besprek. in contrôleraad, 23-1-46 ..... 6600 G
Vrije markten te Berlijn, 18-3-46 .. 6672 A
Duitsche technici in Britsche dienst, 15-5-46 ..... 6737 I
Duits. handelsart. aan banden, 16-4-46 ..... 6698 H
Ned. havens en Duitschl., 12-6-46 6765 B
Productie v. Rusl. en Duitschl. in 1950 ..... 6776 H
Steenkolen n. Finland en Italië, 25-6-46 ..... 6783 E
HERSTELBETALINGEN
Industr. als herst.bet., 26-9-45 .... 6451 G
Fransche schadeverg.eisch, 5-12-45 6532 N
Herstelbet. Am. zone opgeschort, 28-5-46 ..... 6752 E
Duitsche herstelbetalingen, 30-5-46 6761 A
JUSTITIE
Algemeen
Arrest. comm. leiders te Berlijn, 11-3-46 ..... 6655 A
Massa-arrestaties, 11-7-45 ..... 6360 A
Massa-arrestaties. 15-7-45 ..... 6367 A
Arrestaties-aanslagen, 3-9-45 .... 6427 H
Arrestatie kolenproducenten, 7-9-45 ..... 6428 C
Meisinger gearresteerd, 7-9-45 .... 6428 D
Duitsche rechtspleging in nwe banen, 3-11-45 ..... 6500 B
Nieuwe bijz. i.z. Rijksdagbrand 6591 F
Razzias op de Donau, 22-5-46 ..... 6744 K
Oorlogsmisdaden
Christiansen uitgel. aan Ned., 22-1-46 ..... 6598 F
Rauter in gevang. te Scheveningen, 14-2-46 ..... 6621 H
Aantal slachtoffers concentratiekampen, 23-3-45 ..... 6444 I
Massagraf te Lonsdorf, 4-2-45 .... 6623 E
Massamoord tijdens Ardennenoffensief, 6-3-46 ..... 6655 D
Niet teruggekeerde Belg. pol. gevangenen, 18-2-46 ..... 6632 F
Berechting oorlogsmisdadigers, 9-8-45 ..... 6393 G
Eerste lijst oorlogsmisdadigers, 30-8-45 ..... 6419 B
Oorlogsmisdadigers naar Neurenberg, 8-9-45 ..... 6436 D
v. Neurath gearresteerd, 22-9-45 .. 6451 F
Schoengarth oorlogsmisd. in Nederland, 13-2-46 ..... 6633 B
Processen
Vonnis i.z. pro Fransche inlijvingspropaganda Saargebied, 7-7-45 .. 6352 C
Proces Bergen Belsen, 21-9-45 .... 6444 I
Duitsche oorlogsmisdadigers te Smolensk berecht, 20-12-45 .... 6578 D
Neurenberg, Acte v. beschuldig., 19-10-45 ..... 6485 F
Neurenberg, Ley, Dr. Robert pleegt zelfmoord, 25-10-45 ..... 6493 D
Neurenberg, Bormann nog voortvlucht., 25-10-45 ..... 6493 D
Proces Bergen Belsen, uitspraak 19-11-45 ..... 6516 B
Hess, Rudolf simuleerde geheugenverlies 1-12-45 ..... 6523 C
Proces Bergen-Belsen, beulen geexecuteerd 14-12-45 ..... 6552 D
Dachau, zes en dertig doodvonnissen 14-12-45 ..... 6552 E
Neurenberg, Schending v. verdragen 6-12-45 ..... 6559 P
Neurenberg, D'tschers roofden 22.000 kunstwerk. uit West-Europa 19-12-45 ..... 6561 A
Neurenberg, voorbereiding; akte van beschuldiging, 20-11-45 6563
Proc. Neugamme begonnen, 19-3-46 6672 G
KUNST
Algemeen
Herstel cultureele leven, 21-8-45 .. 6411 D
Letterkunde
Keyserling overleden, 29-4-46 .... 6720 I
Hauptman, Gerhardt, overleden, 11-6-46 ..... 6776 G
MIJNBOUW
Franschen leggen beslag op mijnen in Saargebied, 23-12-45 ..... 6569 C
MILITAIRE ZAKEN
Algemeen
Oorlogspol. (rap. Comm. Kilgore), 11-7-45 ..... 6360 C
Christiansen uitgeleverd aan Nederland, 22-1-46 ..... 6598 F
Oorlogsverliezen, 8-45 ..... 6392 F
Invasieplannen in Engeland in 1940, 13-10-45 ..... 6469 B
Oorlogsverliezen, volgens Attlee, 23-10-45 ..... 6484 C
„Bismarck" grootste slagschip, 29-11-45 ..... 6523 B
Oorlogsverliezen, 8-45 ..... 6392 F
Inv.pl. Eng. in 1940, 13-10-45 .... 6469 B
Oorlogsverliezen, vlg. Attlee, 23-10-45 ..... 6484 C
v. Blomberg overleden, 14-3-46 .... 6672 B
Duitschers kenden Ned. code, 15-6-46 ..... 6773 D
Duur der bezetting, 11 en 21-6-46 .. 6776 D
Vloot
De vlootverliezen, 10-5-46 ..... 6729 D
OORLOGSCHADE EN VERGOEDING
Verwoesting van Berlijn, 11-7-45 6360 C
Oorlogsverliezen, 8-45 ..... 6392 F
Lawson over teruggave door D. geroofde goederen, 22-8-45 .... 6412 C
Schade in Essen, 15-5-46 ..... 6737 G
Puinruimen in Berlijn, 28-5-46 .... 6752 F

OPVOEDING
Anti-fasc. jeugdorg., 3-7-45 .... 6352 C
Priestly over het Duitsche kind 14-9-45 .... 6436 E
Montgomery over jeugd, 2-10-45 6461 A
D. scholen in Argentinië gesloten, 20-5-46 .... 6744 C

PERS
Duitsche journal. en diplomaten moeten Portugal verlaten, 1-3-46 6649
Journalisten in Sovjet-zone toegelaten, 15-12-'45 .... 6560 C

STAATKUNDE
Algemeen
Geen invoering Sovjet-systeem, 8-7-45 .... 6359 C
Bezettingszones en problemen, 11-7-45 .... 6360a
Gedragsregels voor Duitschland, 26-9-45 .... 6451 H
Bestuur
Bestuur Beieren, 3-7-45 .... 6352 C
Regeering in Russ. zone, 3-9-45 .. 6427 I
Reg. wisseling in Beieren, 6-10-45 6469 A
Fr. wenscht auton. in Rijnbekken, 17-10-45 .... 6478 C
Verklar. van Byrnes over Centr. bestuur, 5-12-45 .... 6532 I
Verbod massabetooging in Am. zone, 17-1-46 .... 6600 F
Staten in Am. zone, 24-6-46 .... 6783 G
Geallieerde Politiek
Geallieerde steun, 9-7-45 .... 6359 C
Vergadering mil. gouveneurs, 11-7-45 .... 6360 A
Bezettingszonen en problemen, 11-7-45 .... 6360 A
Afschaffing Naziwetten, 8-7-45 .... 6360 C
Radioreden Eisenhouwer en Montgomery, 7-8-45 .... 6392 G
Gedragsregels voor Duitschland v. geallieerd controleraad, 26-9-45 6451 H
Beleid Patton in Beieren, 26-9-45 6454 G
Montgomery over toestand, 2-10-45 6461 A
Hervorming grondbezit, 6-10-45 .. 6469 A
Patton van zijn taak ontheven, 6-10-45 .... 6469 A
Eisenhower over dood Hitler, 15-10-45 .... 6477 B
Fr. wenscht Auton. Rijnbekken, 17-10-45 .... 6478 C
Russen eischen 40 fabrieken, 26-10-45 .... 6484 D
I. G. Farben worden opgeblazen, Russische eischen, 26-10-45 .... 6484 D
Britsch rapport i. z. dood van Hitler 2-11-45 .... 6500 A
Geheimverdr. Churchill-Roosevelt met betrekk. tot de D'tsche ind. 13-11-45 .... 6508 D
Confl. kard. Faulhaber m. d. Am. contrôleraad 13-11-45 .... 6508 E
Behandeling v. D'land 25-11-45 .. 6519
Krupp-fabr. eigendom geall. 24-11-45 .... 6523 A
Rapp. v. Byron Price en gen. Eisenhower over toestand in D'land; Frankr. beschuld. v. obstructie 1-12-45 .... 6532 H
Verkl. v. Byrnes over Centr. bestuur 5-12-45 .... 6532 I
Civiel bestuur in Am. zône 11-12-45 6560 D
I. G. Farben en de oorlog, med. Comm. v. Ondezoek v. Kartels 12-12-45 .... 6560 A
Journalisten in Sovjet-zône toegelaten 15-12-45 .... 6560 C
Mijnen i. h. Saargebied d. Franschen in besl. genomen, 23-12-45 6569 C
Vorming pol. part. in Fr. zône toegestaan, 23-12-45 .... 6569 D
Schermerhorn over geallieerde politiek in Duitschland, 2-1-46 .. 6572 A
Hervorming grondbezit, 2-1-46 6595
Verbod massabetoogingen in Am. zone, 17-1-46 .... 6600 F
Besprekingen controle-raad i. z. staalproductie, 23-1-46 .... 6600 G
Min. Stansgate over Ruhr en Rijn, 25-1-46 .... 6608 H
Shalto Douglas opperbevelhebber in Britsche zone, 14-2-46 .... 6623 F
Berlijnsche banken door Russen bezet, 7-3-46 .... 6647 D
Vermindering rantsoenen in Br. zone, 28-2-46 .... 6654 I
Berlijnsche banken niet door Russen bezet, 13-3-46 .... 6655 C
Russ. troepen door militaire politie vervangen, 18-3-46 .... 6665 D
Belg. troep. in Britsche zone, 3-4-46 6680 C
Sokolovski lid geal. contr. comm., 12-4-46 .... 6696 I
Critiek van Beveridge, 29-4-46 .... 6721 B
Ned. Huender Dr. hoofd Ned. Missie bij A.C.C., 20-5-46 .... 6740 K
Razzias op de Donau, 22-5-46 .... 6744 K
Betaalm. geall.troep. Br. zone, 23-5-46 .... 6744 L
Herstelbet. Am. zone opgeschort, 28-5-46 6752
Ned. troep. n. Duitschl., 31-5-46 .. 6752 K
„The Economist" over Duitschl., 2-8-6-46 6759
Bevin over Ruhr en Saargebied, 5-6-46 .... 6760 B
Koenig en Eisenhouwer over duur der bezetting, 11 en 21-6-46 .... 6776 B
Beperk. pol. partijen in Brits zone, 18-6-46 .... 6776 E
Contrôle op 't Ruhr gebied .... 6788 D
Nat.-Socialisme
Goebbels lijk gevonden, 3-7-45 .. 6352 C
Salaris van Hitler, 4-9-45 .... 6428 A
Nazileidersinkomsten, 2-11-45 .... 6493 E
Testament van Hitler, 1-46 6587
Ley pleegt zelfmoord, 25-10-45 .... 6493 D
Bonnon nog voortvluchtig, 25-10-45 6493 D
Hess simuleert geheugenverlies, 1-12-45 .... 6523 C
Eisenhower over dood Hitler, 15-10-45 .... 6477 B
Duitsch rapport i.z. dood Hitler, 2-11-45 .... 6500 A
Gestapo en communisme, 13-9-45 .. 6451 D
Denazificatie, 2-10-45 .... 6461 A
Ondergr. Nazi-org. ontdekt, 1-4-46 6680 A
Geheim verdr. Franco-Hitler, 30-4-46 .... 6722 C
Politieke partijen
Comm. partij over stichting antifasc. jeugdorg., 3-7-45 .... 6352 C
Orientatie Duitsche pol. partijen, 8-7-45 .... 6359 C
Verbod pol. activiteit en partijvorming, 8-7-45 .... 6359 C
Lib.-dem. partij opgericht, 15-7-45 6367 B
Conf. anti-fasc. part,. 19-7-45 .... 6367 E
Eerste partij verg. S.D.A.P. en Comm. 20-9-45 .... 6445 A
Organisatie pol. partijen in Fr. zone toegestaan, 23-12-45 .... 6569 D
Comm. leiders te Berlijn gearresteerd, 11-3-46 .... 6655 A
Dem. Social. Unie opgericht, 13-3-46 .... 6655 B
Soc. Eenheidspartij - Russ. zone, 2-3-46 .... 6654 K
Soc. dem. tegen fusie m. comm., 1-4-46 .... 6680 I
Löbe uit partijbest. S.D.P., 17-4-46 6696 K
Labourparty en Soc.Dem., 10-4-46 6696 L
Fusie comm. en social., 23-4-46 .... 6705 A
Labour keurt fusie comm. en soc. af, 9-5-46 .... 6728 B
Erkenning Soc. Partij, 23-5-46 .... 6752 G
Beperk. pol. part. in Britsche zone, 18-6-46 .... 6776 E
Bijeenk. Chr. democraten, 17-6-46 6776 F
Schumacher over toekomst v. D., 21-6-46 .... 6783 F
Verkiezingen
Eerste vrije verkiez. sinds 1933, 17-1-46 .... 6600 E

VERKEER EN ENERGIE:
Transport-systeem door Geallieerden hersteld, 9-7-45 .... 6360 C
Postverkeer
Postverk. m. Ned., 3-4-46 .... 6763 G
Postverkeer m. Nederland, 11-6-46 6763 G
Scheepvaart
Verdeel. koopvaard.vl., 30-5-46 .... 6761 A
Ned. havens en Duitschl., 2-6-46 6765 B

VOEDSELVOORZIENING
Algemeen
Graan naar Duitschl., 9-7-45 .... 6360 C
Russisch voedsel voor Berlijn, 11-7-45 .... 6360 C
Voedselvoorziening, 19-7-45 .... 6367 D
Groot grondbezit verdeeld, 6-9-45 6428 B
Graanimp., 2-10-45 .... 6461 A
Hervorming grondbezit, 6-10-45 .. 6469 A
Hervorming grondbezit, 3-1-46 6595
Voedselvoorz. critiek, 11-3-46 .... 6654 K
Vermind. der voedselrants., 1-4-46 6680 K
Verbet. voedselvoorz. Ned., 21-5-46 6740 I
Distributie
Voedselrantsoenen voor Berlijn, 9-7-45 .... 6360 C
Voedselrantsoenen voor Duitschl., 19-7-45 .... 6367 D
Vermind. rantsoenen in Britsche zone, 28-2-46 .... 6654 I

E

EGYPTE
ALGEMEEN
Troonrede Koning Faroek 13-11-45 6508 F
Osman Pasja doodgeschoten, 7-1-46 6584 H
Eisch tot ontruim. Caïro en Alexandrië, 28-2-46 .... 6639 G
BUITENLAND
Arab. rechten in Palestina, 1-46 .. 6591 G
Eng. Egypt. verdrag herzien, 31-1-46 .... 6615 M
Brits-Egypt. onderhand., 8-5-46 .. 6728 A
Brits-Egypt. onderhand., 3-6-46 .. 6760 A
Herzien. Eng.-Eg. verdrag .... 6767 C
Smuts over Eng.-Egypt. onderh., 20-6-46 .... 6778 L
MILITAIRE ZAKEN
Smuts over ontruim. Egypte, 26-4-46 .... 6721 A
De Britsche troepen, 25-5-46 .... 6752 I
STAATKUNDE
Nieuw kabinet, 18-2-46 .... 6639 F
WETENSCHAP
Graf uit oudheid ontdekt, 21-2-46 6633 C

ENGELAND
ALGEMEEN
Verdachte scheepsbranden, 11-3-46 6655 E
Toekomst van India, 23-3-46 .... 6665 F
Toekomst Eng. Democr. 17-23-3-46 6659
ARBEID
Algemeen
Arbeidstoestand in cijfers, 3-46 .. 6665 E
Stakingen:
Havenstakingen, 20-7-45 .... 6368 A
Stakingsactie, 1-8-45 .... 6385 F
Staking afgeloopen, 14-8-45 .... 6403 A
Havenstakingen, 17-10-45 .... 6478 A
Havenstakingen beëindigd; Nat. stakingscomm. contra Trade-Union, 5-11-45 .... 6500 D
Haven-conflict, arbeid. weigeren aangeb. loonsverh., 3-12-45 .... 6532 M
BUITENLAND
Algemeen
Eden-Saka over territoriale Balkan-wijzigingen, 11-7-45 .... 6361 E
Deken Canterbury over Stalin, 18-7-45 .... 6367 L
Druk in Syrië uitgeoefend, 18-7-45 6369 A
Politiek t.o.v. Triest, 17-7-45 .... 6369 E
Alexander G. G. v. Canada, 1-8-45 6384 C
Witboek tegen Laval, 1-8-45 .... 6385 I
Montgomery tot Duitsche volk, 7-8-45 6392
Laski over politiek t.o.v. Griekenl. en Spanje, 11-8-45 .... 6402 F
Bevin over buitenl. politiek, 21-8-45 .... 6412 A
Houding t.a.v. Balkanprobleem, nota aan Bulgarije, 22-8-45 .... 6412 B
Lawson over teruggave door Duitschland geroofde goederen, 22-8-45 .... 6412 C
Reactie Nederl. nota, 21-8-45 .... 6413 A
Sir John Chanceller over Palestina, 24-8-45 .... 6419 E
Handvest Ver. Volkeren goedgek., 24-8-45 .... 6419 F
Palestina vraagstuk, 24-9-45 .... 6452 B
Procl. Mountbatten a. d. bevolk. v. Ned. Indië, 6-10-45 6460
Verkl. vice-adm. Patterson en gen. Christison i.z. Ned.-Indië, 6-10-45 6460
Bevin over misl. conf. Londen, 11-10-45 .... 6470 C
Attlee over Indië, 15-10-45 .... 6477 C
Bevin over Ned. Indië, 26-10-45 .. 6483
Besprek. tusschen Christison, Denning en Soekarno, 26-10-45 6483
Attlee, meded. D'tsche oorlogsverkl., 23-10-45 .... 6484 C
Standp. i.z. Palestina, 17-10-45 .... 6486 B
Churchill ontvangt geschenk v. h. Ned. Volk, 3-11-45 .... 6489 B
Dood v. Hitler, Br. rapport 2-11-45 6500 A

Lord Gort, hooge comm. van Palestina afgetreden, 2-11-45 ..... 6502 A
Verkl. Bevin i. z. Palest. kwestie, 14-11-45 ..... 6510 D
Attlee i. z. Ned. Indië, 20-11-45 .. 6516
Overeenk. tusschen Am. Canada en Eng. i. z. geheim v. d. atoombom, 16-11-45 ..... 6518 B
Laski, antwoord v. d. S.D.A.P. a. i. z. Ind. beleid, 1-12-45 ..... 6550 K
Lagerhuisdebat over Ned. Indië en Fransch Indo-China, 12-12-45 6552 H
Geen wapens naar Spanje, 20-12-45 6569 G
Deleg. Alg. Verg. Vereen. Volkeren, 20-12-45 ..... 6576 A
Lagerhuislid te Batavia, 14-1-46 6590 G
Protest Poolsche troepen tegen reg. Warschau, 17-1-46 ..... 6594 D
Min. Stansgate over Ruhr en Rijn, 25-1-46 ..... 6608 H
Lord Vansittart voor Westersch blok, 25-1-46 ..... 6615 G
Leidsch eere-doct. voor Churchill, 9-2-46 ..... 6621 F
Egypt. reg. eischt ontruiming v. Caïro en Alexandrië, 28-2-46 .. 6639 C
Churchills onthull. over Darlan (Fr.), 3-4-46 6648
Hulp aan Griekenl. voor econ. herstel, 26-1-46 ..... 6616 C
Britsche troepen zouden Grieksche reactionairen helpen, 23-1-46 ..... 6601 B
Prins Bernhard onderscheiden, 19-2-46 ..... 6628 D
Sir Clark Kerr naar Batavia als bijz. ambassadeur, 21-1-46 ..... 6600 B
Sir Stafford te Batavia, 1-2-46 .. 6614 L
Ind. extremisten vallen Britsche convooien aan, 12-3-46 ..... 6662 D
Britsch-Am. Palestijn. comm. in Jeruzalem, 15-3-46 ..... 6658 F
Serawak aan Br. Kroon, 6-2-46 .. 6623 I
Mountbatten over Ind. kwestie, 26-3-46 ..... 6670 F
Churchill over Rusland, 16-3-46 .. 6672 C
Verh. met Albanië, 5-4-46 ..... 6688 F
Smuts over ontruim. Egypte, 26-4-46 6721 A
Onderh. met Egypte, 8-5-46 ..... 6728 A
Standpunt t.a.v. Russ. olieconc. in Iran, 18-4-46 ..... 6696 M
Lord Vansittard voor fed. Duitsl., 17-4-46 ..... 6705 B
Maleische Unie verzet der sultans, 1-4-46 ..... 6705 D
Beveridge over geall. pol. t.a.v. Duitschl., 29-4-46 ..... 6721 B
Steun opbouw Fr. luchtmacht, 31-5-46 ..... 6752 H
Troep. in Egypte. Deb. in L.Huis, 25-5-46 ..... 6752 I
Verkl. Eng. L.Huis Ned. troepen naar Duitschl., 31-5-46 ..... 6752 K
Getuigenis over Mihailowitsj, 23-5-46 ..... 6746 D
Churchill in Nederland, 8-5-46 .. 6723
Eere prom. Churchill in Ned., 10-5-46 ..... 6735 A
Brits-Ned. besprek. i.z. Indië, 12-4-46 ..... 6694 A
„The Economist" over geal. pol. in Duitschland, 2-8-6-46 6759
Het Roer en Saargebied, Bevin, 5-6-46 ..... 6760 B
Engels. protest nota a. Roemenië, 1-6-46 ..... 6762 B
Gandhi en Moslem-Liga accoord met voorstellen, 4-6-46 ..... 6766 F
Lagerhuisdebat over buitenl. politiek, 6-6-46 ..... 6767 B
Gruber (Oostenrijk) bij Bevin .... 6770 C
Antw. v. Roemenië op nota, 6-6-46 6770 D
Bevin en wapenstilstand in Mandsjoerije, 7-17-6-46 ..... 6776 C
Duur bezet. v. Duitschl., 11-6-46 .. 6776 D
Vorming inter. reg. in Br. Indië, 17-6-46 ..... 6777 C
Smuts over onderh. Eng.-Egypte, 20-6-46 ..... 6778 L
Verded. raad en polit.com. voor Z.O. Azië 20-6-46 ..... 6783 H

Diplomatieke betrekkingen

Sir M. Drummond Peterson amb. Moskou, 3-2-46 ..... 6615 L
Erk. Poolsche reg. Warschau, 5-7-45 ..... 6352 D
Telegrammen Attlee-Damaskinos, 8-8-45 ..... 6393 A
Telegr. Kon. George-Kon. Wilhelmina, 8-45 ..... 6399 B
Britsch ambass. tot Ned. volk, 18-8-45 ..... 6399 C
Briefwiss. Churchill-Franco, 19-9-45 ..... 6452 A
Eng. reg. verafschuwt Franco-regeering, 5-12-45 ..... 6552 G
Oostenr. reg. erkend, 8-1-46 ..... 6586 B
Alban. reg. erkend, 5-12-45 ..... 6551 D
Clark Kerr naar Batavia als bijz. amb., 21-1-46 ..... 6600 B

Verdragen en overeenkomsten

Geen gentlemans agreement met Vichy, 16-7-45 ..... 6367 K
Handelsbesprek. Denemarken, 31-7-45 ..... 6384 F
Financieele overeenkomst met Ned., 11-8-45 ..... 6401 F
Handvest Ver. Volken goedgekeurd, 24-8-45 ..... 6419 F
Bespr. m. Ver. St. n.a.v. einde leen- en pachtwet, 10-9-45 ..... 6446 C
Besprek. tusschen Christison, Denny en Soekarno, 26-10-45 .. 6483
Atoombom - Bez. Attlee aan Truman - Geheime Eng.Am. overeenkomst, 30-10-45 ..... 6493 F
Britsch-Am. comm. gevormd i.z. Pol. kwestie, 14-11-45 ..... 6510 D
Eng.-Am. fin. overeenkomst, 12-12-45 ..... 6554 E
Fransch-Eng. overeenkomst i.z. Syrië en den Libanon, 14-12-45 6561 B
Eng.-Ned. besprek. i.z. N.O.-I. - verkl. v. Mook, 27-12-45 6569
Vredesverdrag met Siam, 6-1-46 6586 I
Eng.-Egypt. verdrag herzien, 31-1-46 ..... 6615 M
Hulp aan Griekenl. voor econ. herstel, 26-1-46 ..... 6616 C
Brits-Egyptische onderhand., 3-6-46 6760 A
Betrek. m. Rusland, Bevin, 5-6-46 6760 B
Herzien. Engelsch-Egyptisch verdr. 6767 C
Transpordanië onafhankelijk .... 6770 E

EMPIRE (Overzeesche gebieden)

Serawak (Br. Borneo) aan Brits. kroon, 6-2-46 ..... 6623 I

ECONOMIE (ALGEMEEN)

Reactie beurs op verkiezingen, 30-7-45 ..... 6385 D
Kosten levensonderhoud, 27-7-45 6385 G
Attlee en Churchill over oph. leen- en pachtwet, 18-8-45 ..... 6419 C
Bespr. met V. S. n.a.v. eind leen- en pachtwet, 10-9-45 ..... 6446 C
Lv. electr. centr. a. Spanje, 24-3-46 6672 E
Oliemijnen in Mid. Oosten, 29-3-46 6674 C
Standp. t.a.v. Russ. olieconc. in Iran, 18-4-46 ..... 6696 M
Lord Keyns overl., 23-4-46 ..... 6705 E
Oorlogskosten en schulden, 29-1-46 6623 H

GELD- EN BANKWEZEN

Algemeen

Reactie beurs op verkiezingen, 30-7-45 ..... 6385 D
Bk. v. Engel. onder Reg. beheer, 22-8-45 ..... 6412 D
Nation. Bank v. Eng., 2-11-45 .... 6494 A
Nat. Bank v. Engl. wet aangenomen, 20-12-45 ..... 6569 F
Betalingbalans, 7-1-46 ..... 6584 I
Lord Keynes, gouv. Int. Bk. Herst. en W., 20-2-46 ..... 6633 D

Overeenkomst met het buitenland

Finant. overeenk. met Ned., 11-8-45 6401 F
Attlee en Churchill over opbr. leen- en pachtwet, 18-8-45 6419
Fin. bespr. met Ver. St., 10-9-45 .. 6446 C
Eng.-Am. fin. overeenk., 12-12-45 .. 6554 E
Finant. accoord met V.S., 11-4-46 6689 C
V. S. keuren leening goed, 11-5-46 6738 M

GEESTELIJK LEVEN

Deken v. Canterbury over Stalin, 18-7-45 ..... 6367 L
Mgr. Griffin over Polen, 27-7-45 .. 6385 H
Opperrabbijn dr. J. Hertz overl., 14-1-46 ..... 6600 H
Bisschop v. Chichester o. gedw. volksverk., 4-3-46 ..... 6647 F

HANDEL EN NIJVERHEID

Staalindustrie, 5 jarenplan, 25-7-45 6375 E
Laski over nationalisatie, 7-8-45 .. 6402 E
Mijneigenaren accoord met nationalisatie, 6-9-45 ..... 6428 E
Reg. kondigt Nationalisatie programma aan, 26-11-45 ..... 6523 E

Algemeen

De Nat. staalindustrie, 8-4-46 .... 6705 C
Herstel der koffiemarkt, 10-5-46 .. 6737 H
Duits. technici in Britsche dienst, 15-5-46 ..... 6737 I
Bloembollen uit Nederl., 21-5-46 .. 6749 C

JUSTITIE

Joyce ter dood veroordeeld, 20-9-45 6445 B
W. Joyce (Lord Haw Haw) terechtgest., 3-1-46 ..... 6585 B
Verrad. atoomgeheim gestraft, 3-5-46 ..... 6728 C

KONINKLIJK HUIS

Church. weigert orde kouseband, 30-7-45 ..... 6385 C
Ontmoeting Koning-Truman, 2-8-45 6385 E
Kon. George ontvangt Samoerai zwaard, 28-2-46 ..... 6647 E

KUNST

E. Phillips Oppenheim overl., 3-2-46 ..... 6615 H

MILITAIRE ZAKEN

Algemeen

Verliezen, 16-7-45 ..... 6367 I
Mil. elementen in Lagerh. vertegenw., 27-7-45 ..... 6385 A
Churchill over voorbereide landingen Verre Oosten, 17-8-45 .. 6398 B
Toespraak Attlee na capitulatie Japan, 10-8-45 ..... 6406 A
Plannen voor D'tsche invasie in 1940, 13-10-45 ..... 6469 B
Christison neemt maatr. in N.O.I., 27-12-45 ..... 6575 F
Firefly vliegtuigen aan Nederl. verkocht, 5-1-46 ..... 6580 A
Verliezen in N.O.I., 7-1-46 ..... 6584 C
Amer. memor. val Singapore, 14-12-45 ..... 6586 N
Gen. Christison over Britsche critiek, 18-1-46 ..... 6591 B
Britsche troepen in Griekenland zouden reactionnairen helpen, 23-1-46 ..... 6601 B
Lt.-gen. Christison wordt vervangen, 28-1-46 ..... 6608 C
Parade Ned. en Britsche troepen, 1-2-46 ..... 6614 K
Gen. Mallaby in N.O.I. gesneuveld. 22-2-46 ..... 6632 B
Egypte eischt ontr. van Caïro en Alexandrië, 28-2-46 ..... 6639 G
Sterkte beroepsleger, 21-2-46 .... 6640 B
Prov. Hirosjima (Jap.) wordt Br. bezett.zone, 26-2-46 ..... 6649 D
Ontruim. van Libanon, 12-3-46 .. 6658 E
Verkl. over Rus. duikb. in Javazee, 27-3-46 ..... 6670 G
Ned. neemt tanks over, 10-4-46 .. 6687 I
Brits. verliezen in N.O.I., 3-4-46 .. 6688 B
Britten op Java, 5-4-46 ..... 6688 C
Belg. troepen in Brits. zone, 3-4-46 6680 C
Botsingen Brit. troepen en extrimisten op Java, 29-5-46 ..... 6751 E
Troepen in Egypt. Deb. Lagerhuis, 25-5-46 ..... 6752 I
De Gaulle bij overw. feest, 28-5-46 6753 A
Britsche troepen in N.O.I., Bevin, 5-6-46 ..... 6760 B
Britsch ultimatum aan Indon. troepen, 15-6-46 ..... 6775 B
Chifley (Australië) over verdediging Stille Zuidzee, 20-6-46 ..... 6775 F
Duur bez. v. Duitschl., 11-6-46 .... 6776 D
Steunpunt op Azoren verlengd, 5-6-46 ..... 6778 F
Britsche bases in Italië, 24-6-46 .. 6786 B

Leger

Herv. Ned. legerleiding naar Br. voorbeeld, 21-12-45 ..... 6589 F
Montgomery, Chef Imp. Gen. Staf, 1-2-46 ..... 6615 F
Sir Shalto Douglas opperbevelhebber in Britsche zone in Duitschland, 14-2-46 ..... 6623 F

Luchtmacht

R.A.F. oorlogsverliezen, 13-11-45 6508 H
Firefly vliegtuigen aan Ned. verkocht, 5-1-46 ..... 6580 A
Onbemande bommenwerpers, 3-5-46 6729 A
R.A.F. boodschap aan Kon. Wilhelmina, 29-4-46 ..... 6720 A

Vloot

Dam voor Scapa Flow, 2-7-45, .. 6352 D
Vloot in Singapore, 4-9-45 ..... 6427 E
Adm. Keyes overleden, 26-12-45 .. 6585 A
Sir Willis opperbev. Midd.-Zeevloot, 21-2-45 ..... 6640 A

MIJNBOUW

Mijneigenaren accoord met nationalisatie, 6-9-45 ..... 6428 E
Nation. der mijnen, 5-2-46 ..... 6615 K

OORLOGSSLACHTOFFERS

Aant. oorlogsslachtoffers, 16-7-45 6367 I

OORLOGSSCHADE EN WEDER-OPBOUW

Schade V. 1 prog. in Londen, 14-11-45 ..... 6552 F
Woningbouw - nieuwe steden, 28-4-46 ..... 6728 D

OPVOEDING

Priestley over het Duitsche kind 14-9-45 ..... 6436 E

STAATKUNDE

Algemeen

Afscheid Churchill, 26-7-45 .... 6376 A
Nieuwe Regeering, 26-7-45, ... 6376 B
Verklaring Attlee en Eden, 7-45 6377 A
Benoemingen kab. Attlee, 4-8-45 6384 G
Mil. element in Lagerhuis vertegenw., 27-7-45 ..... 6385 A
Actief politicus, Churchill weigert Kouseband, 30-7-45 ..... 6385 C
Kabinet volledig, inner council, 7-8-45 ..... 6392 I
Troonrede, program Labour regeering, 17-8-45 ..... 6402 G
Adviescomm. atoomenergie, 21-8-45 6403 C
Bevin over buitenl. politiek, 21-8-45 ..... 6412 A
Lawson over teruggave door Duitschl. geroofde goederen, 22-8-45 ..... 6412 C
Bk. v. Engl. onder Reg. beheer, 22-8-45 ..... 6412 D
Attlee en Churchill i.z. oph. leen- en pachtwet, 18-8-45 ..... 6419 C
Parl. pct. i.z. Indo-China en N.-O. Indië, 25-10-45 ..... 6485 A
Dalton, begrootingsrede min., 24-10-45, ... 6485 B
Attlee, med. Lagerhuis bezoek Truman; bespr. i. h. Lagerhuis over geheime Eng.-Am. overeenkomst, 30-10-45 6493
Attlee med. Lagerhuis over proefstation atoomenergie, 29-10-45 6494 B
Lagerhuis, Bevin over buitenl. politiek: rede Churchill over buitenl. pol., 7-11-45 ..... 6500 C
Lagerhuis, Eden over buitenl. pol., 23-11-45 ..... 6523 F
Bevin, voorstel v. e. wereldparlement, 23-11-45 ..... 6523 G
Bevin over Ned.-Indië, rede Lagerhuis, 23-11-45 ..... 6523 H
Lagerhuis, debat over Eng. fasc., 20-12-45 ..... 6569 E
Churchill krijgt Orde v. Verdienste, 2-1-46 ..... 6584 K
Bevins popul. gestegen, 7-3-46 .. 6648 A
Lagerhuis, Bevin over buitenlandsche politiek, 22-2-46 ..... 6639 H
Lagerhuislid te Batavia, 14-1-46 6590 G
Decentr. buitenl. politiek, 24-5-46 6752 M

Politieke partijen

Communisten steunen Labour, 31-7-45 ..... 6385 B
Churchill leider conservatieve oppositie, 30-7-45 ..... 6385 C
Laski over nationalisatie, 7-8-45 .. 6402 E
Laski over politiek t.o.v. Spanje en Griekenl., 11-8-45 ..... 6402 F
Churchill in oppositie, 17-8-45 .... 6402 G
Commonwealth partij ontbonden, 13-8-45 ..... 6403 B
Laski besch. Vat. i.z. Spanje, 27-9-45 ..... 6462 F
Rede Churchill, felle aanval op Labourpartij, 28-11-45 ..... 6532 K
Verkl. v. Sir Oswald Mosley, de voorm. Eng. fascistenleider, 3-12-45 ..... 6532 L
Hitlervereering, 10-12-45 ..... 6552 I
Toekomst der democratie, 17-3-46 6659
Labour party contra communn., 26-3-46 ..... 6672 D
Brief Lab. part. aan Sjahrir, 18-3-46 ..... 6671 A
Labour en Duitsche Soc. Dem., 10-4-46 ..... 6696 L
Afkeur. fusie Soc. en comm. in D., 9-5-46 ..... 6728 B
Bevin op labour congres, 13-6-46 .. 6768 A

Regeering

Bevin in Lagerhuis, 5-6-46 ..... 6760 B
Lagerhuisdebat over buitenl. pol., 6-6-46 ..... 6767 B
Noel Baker over Ind. politiek, 25-6-46 ..... 6783 I

Verkiezingen

Verkiezingen, 5-7-45 ..... 6352 D
Labouroverwinning bij verkiezingen, 26-7-45 6376
Reactie beurs op verkiezingen, 30-7-45 ..... 6385 D

VERKEER EN ENERGIE

Luchtvaart

Verbinding Australië, 15-5-45 ..... 6367 H
Radar, laatste kolom onderaan .. 6411 G
Nationalisatie burgerluchtvaart, 2-11-45 ..... 6494 A
Wereldsnelheidsrecord, 7-11-45 .... 6508 G
„Gloster Meteor" spoorloos verdwenen, 20-11-45 ..... 6516 C
K.L.M.-verb. met Ned., 10-3-46 .. 6652 A
Organ. burger luchtvaart, 20-4-46 6728 E
Nat. Eng. luchtmacht, 4-5-46 ..... 6744 M
Bouw nieuwe luchtvloot, 2-8-6-46 6760 C

Post, Telefoon, Telegrafie

Nationalisatie Tel. en Tel.dienst, 2-11-45 ..... 6494 A

Radio

Ned. dankt B.B.C., 25-5-46 ..... 6749 H

Scheepvaart

Verdachte scheepsbranden, 11-3-46 6655 E
Herstel dienst R'd.-Hull, 21-3-46 6668 F

VOEDSELVOORZIENING

Distributie

Drastische verlaging der rantsoenen, 2-2-46 ..... 6615 I
Min. Smith afgetr., 28-5-46 ..... 6752 L
Brood gerantsoeneerd, 28-6-46 .... 6783 L

F

FINLAND

BEVOLKING

Een miljoen Finnen wil emigreeren, 11-4-45 ..... 6668 D

BUITENLAND

Algemeen

Herstelbet. aan Rusland, 2-1-46 .. 6585 C

Diplomatieke betrekkingen

Rusland herstelt dipl. betr., 8-45 6395 D
Herstel dipl. betrekk. met Ver. Staten, 30-8-45 ..... 6429 E
Dipl. vertegenw. naar Rusl., 14-9-45 6436 F

Verdragen met buitenland

Conf. Min. B. Z. Londen over vredesverdrag, 21-9-45 ..... 6445 D

HANDEL EN NIJVERHEID

Handelsbetrek. m. Nederland, 21-5-46 ..... 6743 B
Handelsverdr. m. Nederland, 3-6-46 6755 B
Steenkolen uit Duitschland, 25-6-46 6783 E

JUSTITIE

Staatslieden veroordeeld, 22-2-46 .. 6640 C

OORLOGSSCHADE EN VERGOEDING

Oorlogsschuld 1914-1918 afbetaald, 19-12-45 ..... 6569 H
Oorlogsverliezen, 17-1-46 ..... 6592 A
Herstelbetaling aan Rusl., 2-1-46 .. 6585 C

PERS

Beperking persvrijheid, 28-1-46 .... 6615 N

STAATKUNDE

Pres. Mannerheim afgetr., 5-3-46 .. 6655 F

VERKEER EN ENERGIE

Sterkte koopvaardijvloot, 30-1-46 .. 6616 A

FRANKRIJK

ALGEMEEN

Duits. natur. tijdens oorlog, 11-3-46 6784 A
Herdenking 18 Juni 1940, 18-6-46 .. 6784 A

ANNEXATIE

Roergebied en Rijnland, 1-4-46 .. 6681 D

ARBEID

Vakvereenigingen

C.G.T. eischt loonsverhooging, 7-6-46 ..... 6768 B
C.G.T. handh. eisch tot loonsverh., 26-6-46 ..... 6783 L

Stakingen

Artsenstak. in 18 depots, 25-5-46 .. 6753 B

BEVOLKING

Statistieken, 1-12-45 ..... 6561 D
Staatsb.schap. inw. overz. geb., 26-4-46 ..... 6721 C
Toelaten 2 millioen immigr., 6-4-46 6697 A

BUITENLAND

Algemeen

Overdracht „troupes spéciales" aan Syrië en den Libanon, 6-7-45 .. 6361 B
Engelsch Witboek tegen Laval, 1-8-45 ..... 6385 J
Laval uit Spanje gezet, 31-7-45 .. 6386 B
Bespr. de Gaulle-Truman, de Gaulle-Mackenzie King, 29-8-45 6422 C
Bezoek De Gaulle aan Brussel, 10-10-45 ..... 6469 C
De Gaulle wijst ann. af, Westersch blok, 13-10-45 ..... 6469 C
Fr. wenscht autonoom Rijnbekken, 17-10-45 ..... 6478 C
Bidault tegen centr. D'tsche reg., vóór „Westel. blok", 5-11-45 .... 6501 A
Fr. eisch tot schadevergoeding 5-12-45 ..... 6532 N
Polit. t.o.v. Saar- en Roergebied, 18-1-46 ..... 6592 B
Russ. critiek op Fr. socialisten, 5-2-46 ..... 6625 F
Blum in Am., 22-3-46 ..... 6672 F
Fransch voorst. i.z. Spaans. kwestie, 27-3-46 ..... 6674 C
Smokkel aand. Kon. Olie, 6-4-46 6689 E
de Gaulle bij overw.feest te Londen, 28-5-46 ..... 6753 A
Grensschend. v. Siam, 28-5-46 .... 6753 H
Graanleen. v. Nederland, 8-4-46 .. 6694 C
Groot Moefti ontsnapt, 13-6-46 .... 6770 B
Duur bez. v. Duitschl., 21-6-46 .... 6776 D

Diplomatieke betrekkingen

Oostenr. reg. erkend, 8-1-46 ..... 6586 B
Betrekk. met Spanje, 3-8-45 .... 6393 C
Betrekk. met Spanje, 19-1-46 .... 6600 I
Léon Blum, buitengew. amb., 29-1-46 ..... 6609 B
Jhr. mr. Tj. Starkenborgh amb. te Parijs, 4-2-46 ..... 6614 E
Fr. maatr. t.o. v. Spanje, 26-2-46 6649 K

Verdragen en overeenkomsten

Geen gentlem.-agreement Vichy-Engeland, 16-7-45 ..... 6367 K
Herstelbetalingen, 19-7-45 ..... 6368 C
Overeenkomst met China i.z. N.-Indo-China, 26-12-45 ..... 6576 F
Samenw. m. Italië in Europeesch verband, 10-11-45 ..... 6509 F
Fr.-Eng. overeenk. i.z. Syrië en de Libanon, 14-12-45 ..... 6591 B
Handelsverdr. m. Nederland, 10-4-46 ..... 6683 A

ECONOMIE (ALGEMEEN)

Debat i. z. herstelbetalingen, 19-7-45 ..... 6368 C
Fin. toestand en saneeringsplannen, 11-7-45 ..... 6385 K
Econ. wederopbouw, 13-9-45 .... 6452 C
Saargebied econom. eenheid met Frankr., 30-4-46 ..... 6727 H
Vier jarenpl. ijzer en staalprod., 21-5-46 ..... 6744 N

GELD- EN BANKWEZEN

Door D'tschers gestolen aand. „Kokkinaki" op Parijsche beurs, 21-11-45 ..... 6516 E
National. Banque de France, 3-12-45 6552 K
Devaluatie v. d. franc, 26-12-45 .. 6570 B
Monetaire positie précair, 2-2-46 6616 B
Goudvoorraad raakt op, 16-4-46 .. 6697 B
Begrootingstek. en buitenl. cred., 25-3-46 ..... 6681 B
Am. credieten, 29-5-46 ..... 6753 E

HANDEL EN NIJVERHEID

Handelsverdr. m. Nederland, 10-4-46 ..... 6683 A
Scheepsbouwopdr. in Nederland, 8-4-46 ..... 6694 D
Confisc. couranten bedrijven, 17-4-46 ..... 6697 C
Vier jarenpl. ijzer en staalprod., 21-5-46 ..... 6744 N

JUSTITIE

Politieke delinquenten

Proces Pétain begonnen, 23-7-45 .. 6377
Laval getuige in proces-Pétain, 31-7-45 ..... 6386 B
Laval gearresteerd, 31-7-45 ..... 6386 B
Proces Pétain, Clemenceau en Herriot getuigen, 31-7-45 ..... 6386 D
Pétain veroordeeld, naar Portalet, 11-8-45 ..... 6420 B
Proces Laval, 5-10-45 ..... 6462 A
Proces Laval, geen nieuwe proces, 13-10-45 ..... 6469 A

Laval ter dood veroordeeld, 9-10-45 ..... 6470 A
Laval, geëxecuteerd, 15-10-45 .... 6478 B
Pétain naar eiland d'Yeu overgebracht, 20-11-45 ..... 6516 D
Moordenaar van Darlan gerehabiliteerd, 23-12-45 ..... 6570 A
Polit. amnestie bepleit, 8-3-46 .... 6655 G
Fransche ex-terroristen in China opgehangen, 1-3-46 ..... 6647 C
Petiot ter dood veroordeeld, 5-4-46 6697 D
Petiot terechtgesteld, 25-5-46 .... 6753 D
Groot Moefti ontsnapt, 12-6-46 .... 6770 B

KUNST

Paul Valéry overleden, 25-7-45 .. 6379 B
Prix Concourt v. Jean Bary, 11-12-45 ..... 6561 E
Schrijver Maurois in opspraak, 19-1-46 ..... 6608 I
Nieuwe led. Acad. Franc., 9-4-46 6706 A
Bekroningen der Acad. Franc., 26-6-46 ..... 6788 E

MILITAIRE ZAKEN

Oorlogsverliezen, 4-8-45 ..... 6393 B
Benoem. legerleiding 1-12-45 .... 6561 C
Mil. uitgaven gehalveerd, 12-2-46 6633 E
Ontruim. Libanon, 12-3-46 ..... 6658 E
De Gaulle aan graf Clemenceau, 14-5-46 ..... 6738 B
De Gaulle bij overw.feest te Londen, 28-5-46 ..... 6753 A
Grenschend. v. Siam, 28-5-46 ..... 6753 H
Duur bez. v. Duitschl., 11-6-46 .... 6776 D

Luchtmacht

Britsche steun, 31-5-46 ..... 6752 H

OORLOGSSCHADE EN VERGOEDING

Debat herstelbetalingen, 19-7-45 .. 6368 C
Oorlogsverliezen, herstelbetalingen, 4-8-45 ..... 6393 B
Oorlogsschade, 27-8-45 ..... 6420 A
Herstelbetalingen, 30-8-45 ..... 6420 C
Herstelbetal. Fr. schadeverg. eisch 5-12-45 ..... 6532 N
Amer. vergoedt verlies „Normandië", 16-5-46 ..... 6738 A

SPORT

Comm. onderz. houding Aljechin, 23-2-46 ..... 6648 B

STAATKUNDE

Algemeen

Referendumplan terug verwezen, 19-7-45 ..... 6368 B
Proces Pétain begonnen, 23-7-45 .. 6377
De Gaulle over verkiezingsplannen, 23-7-45 ..... 6379 A
Referendumpl. verworpen, 30-7-45 6386 A
Nieuw referendumplan, 31-7-45 .. 6386 C
Data ref. en verkiezingen vastgesteld, 8-8-45 ..... 6393 D
Tardieu overleden, 17-9-45 ..... 6445 C
De Gaulle wijst annexatie af; Westersch blok, 13-10-45 ..... 6469 C
Comm. voorst. nieuwe grondwet, 30-11-45 ..... 6524 B
Twee-Kamerstelsel, 1-3-46 ..... 6648 C
Onthullingen v. Churchill over rol van Darlan, 3-4-46 6648
Int. politiek, 22-3-46 ..... 6672 E
Viermogendheden conf., 25-4-46 .. 6706 D
Parijsche conf. verdaagd, 17-5-46 .. 6745 G
De Gaulle over Staatsinr. v. Fr., 16-6-46 ..... 6777 A

Politieke partijen

Slotverg. Assemblée Consultative, 3-8-45 ..... 6393 C
Verkiez. drie partijen - Overwinning v. De Gaulle, 22-10-45 6485 D
Overeenk. tusschen communisten en soc. i.z. reg. program; medewerking Repl. Volksbew. gevraagd, 7-11-45 ..... 6501 C
Commun. voorstel nieuwe grondwet, 30-11-45 ..... 6524 B
Congres Fr. socialisten, enz., 8-45 6419 G
Soc. treden uit „deleg. linksche groepen", 29-12-45 ..... 6576 C
Verkiezingen en S.F.I.O., 3-4-46 .. 6681 C
Spaans. soc. wijzen comm. af, 25-5-46 ..... 6753 C
Verliezen voor Comm. en Soc., winst M.R.P., 4-6-46 ..... 6760 D
Programma der M.R.P., 13-6-46 .. 6768 C
Anti-commun. betooging, 18-6-46 6784 A

Regeering

Gouin Minister-president, 28-1-46 6609 A
Overwinning voor De Gaulle, 22-10-45 ..... 6485 D
De constituante voor 't eerst bijeen, 7-11-45 ..... 6501 B
Overeenst. tusschen comm. en soc. i.z. reg. program; medew. repl. volksbew. gevraagd, 7-11-45 6501 G
De Gaulle pres. voorl. reg., 14-11-45 ..... 6503 J
Verklaring van De Gaulle, 14-11-45 6508 I
Nieuw kabinet De Gaulle, 22-11-45 6516 F
Reg.progr. d. Constituante goedgekeurd, 24-11-45 ..... 6524 A
De Gaulle dreigt met aftreden, 2-1-46 ..... 6576 D
De Gaulle afgetreden, 21-1-46 .... 6600 K
Twee-kamerstelsel, 1-3-46 ..... 6648 C
Begrotingstekort, 25-3-46 ..... 6681 B
Nieuwe constituante bijeen - Reg. Gouin neemt ontslag, 13-6-46 .. 6768 C
Auriol voorz. Ass. Const. Bidault hoofd der reg., 15-6-46 ..... 6776 I
Samenst. kab. Bidault, 24-6-46 .. 6783 M

Verkiezingen

Bespr. over verkiezingen, 7-7-45 6353 A
De Gaulle over verkiez.plannen. 23-7-45 ..... 6379 A
Datum verkiez. vastgesteld, 8-8-45 6393 D
Gemeenteraadsverkiez. in Algerije, 6-8-45 ..... 6393 E
Uitslag depart. verkiez., 26-9-45 6452 D
Verkiez. drie partijen - overwin. van De Gaulle, 22-10-45 ..... 6485 D
Uitslag verkiez. Ass. Constit., 4-6-46 6760 D

Wetgeving

Besprek. over nieuwe grondwet, 7-7-45 ..... 6353 A
Volksstemming i.z. nieuwe president, 14-7-45 ..... 6361 A
Commun. voorstel nieuwe grondwet, 30-11-45 ..... 6524 B
Grondwet aangen. d. Constituante, 20-4-46 ..... 6705 F
Grondwet bij ref. verworpen, 6-5-46 6729 B

VERKEER EN ENERGIE

Overz. koopvaardijvloot, 30-11-45 .. 6524 C
K.L.M.-verbind. m. Nederl, 10-3-46 6652 A
Reizen v. Ned. n. Frankrijk, 2-4-46 6676 G

Scheepvaart

Amer. vergoedt verlies Normandië, 16-5-46 ..... 6738 A

VERZEKERING, LIJFRENTE EN PENSIOENEN

Min. v. Arbeid over sociale verzekering, 3-7-45 ..... 6352 E
Nat. verzek. Mij., 14-5-46 ..... 6745 A

VOEDSELVOORZIENING

Algemeen

Verzoek. a. Rusland v. graanlever., 27-2-46 ..... 6640 D
Oogst 1945 zeer slecht, 11-3-46 .... 6655 H
Léon Blum buitengew. amb., mede voor verb. der voedselvoorziening, 29-1-46 ..... 6609 B
Graanleen. v. Nederland, 8-4-46 .. 6694 C
Graanlev. v. Nederland, 21-5-46 .. 6745 B

Distributie

Broodkaart opnieuw ingevoerd, 28-12-42 ..... 6576 B

ZUIVERING

Aljechins gedragingen onderzocht, 22-2-46 ..... 6643 B
Confisc. courantenbedrijven, 17-4-46 6697 C

G

GRIEKENLAND

ALGEMEEN

Toenemende onrust, 13-7-45 ..... 6359 B
Zakithynos: Griekenl. recht op Dodekanesus, 30-7-45 ..... 6387 B
Br. hulp voor Econ. herstel 26-1-46 6616 C
Burgeroorlog - Eng. zouden react., steunen, 23-1-46 ..... 6601 B

BUITENLAND

Spanning om Griekenl., 13-7-45 .. 6359 B
Grieksch-Turksche betrekkingen, 11-7-45 ..... 6361 E
Telegrammen Attlee-Damaskinos, 8-8-45 ..... 6393 A
Uitnoodiging Groote Mogendh. v. toezicht verkiezingen, 22-8-45 .. 6412 B
Adv. van Engel., V.S., Frankrijk, 20-9-45 ..... 6446 A

Diplomatieke betrekkingen:

Grieksch-Turksche betrekkingen, 11-7-45 ..... 6361 E
Russ. amb. in Gr. benoemd, 29-11-45 ..... 6524 E

ECONOMIE (Algemeen)

Brit. hulp voor Econ. herstel, 26-1-46 ..... 6616 C

JUSTITIE

Algemeen

Veiligheidsmaatr., 7-7-45 ..... 6353 B
Amnestie, 12-12-45 ..... 6561 F

STAATKUNDE

Regeering

Min. van B. Z. afgetreden, 23-7-45 6374 F
Onrust; Regeering afgetreden, 30-7-45 ..... 6387 A
Nieuwe regeering, 24-11-45 ..... 6524 D
10 Ministers afgetreden, 11-3-46 .... 6656 A
Plebec. koningschap, 11-5-46 ..... 6753 F

Politieke partijen

Oproep EAM, 13-7-45 ..... 6359 B
Arrestaties ELAS aanhangers, 13-7-45 ..... 6359 B
Communistische critiek, 30-7-45 .. 6387 A
Leider Liberalen over Koning, 29-8-45 ..... 6420 D
E.A.M. veroorz. ongeregeldh. 28-12-45 ..... 6576 E
Burgeroorlog - Eng. bezettingstr., zouden react. beschermen, 23-1-46 6601 B
E.A.M. stelt eischen, 11-2-46 ..... 6623 A

H

HONGARIJE

ALGEMEEN

Staat van Beleg afgekondigd, 12-11-45 ..... 6509 A

BUITENLAND

Diplomatieke betrekkingen

Overeenk. diplom. betrekkingen met Ver. St., 1-10-45 ..... 6462 G
Amerikaansch gezant, 6-12-45 .... 6554 F

Verdragen en overeenkomsten

Econ. pact met Rusland, 24-9-45 .. 6452 E
Engelsch protest tegen econ. pact met Rusland, 12-11-45 ..... 6509 A
Hong.-Russ. handelsmij. ontbonden, 12-12-45 ..... 6552 M
Rusland pacht vliegvelden, 11-3-46 6656 B

ECONOMIE (ALGEMEEN)

Econ. toestand, 29-11-45 ..... 6524 H
Maatreg. op ec. gebied, 4-4-46 .... 6689 F

GEESTELIJK LEVEN

Progrom in dorp, 27-5-46 ..... 6753 G

GELD- EN BANKWEZEN

Algemeen

Inflatie van de pengö, 3-5-46 ..... 6721 E
Bankbilj. v. 1 milliard, 16-5-46 .. 6738 C
Hong. goud in Duitschl., 20-6-46 .. 6777 B
De inflatie, 20-6-46 ..... 6784 B
Amer. credieten, 20-6-46 ..... 6777 B

JUSTITIE

Imredy ter dood veroordeeld, 23-11-45 ..... 6524 G
Bardossy terechtgesteld, 10-1-46 .. 6601 C

STAATKUNDE

Algemeen

Terugkeer graaf Karolyé, 7-5-46 .. 6729 C

Regeering

Reg. Tildy, samenst., 12-11-45 .... 6509 A
Zoltan Kodaly parl.lid, 20-11-45 .. 6524 F
Hooge Raad gekozen, 10-12-45 .... 6552 L
Republiek uitgeroepen, 3-2-46 .... 6616 D

Verkiezingen

Verk. gem. raad Boedap., 9-10-45 6479 B
Alg. verkiezingen, 4-11-45 ..... 6509 A

I

IERLAND

BUITENLAND

Hulpverleening aan Ned. 26-10-45 6494 C
Wells voor toelat. tot UNO, 3-1-46 6594 K

INDO-CHINA (FR.)

Vervang. Britsche troep. door Fransche, 7-12-45 ..... 6532 O
Fransch-Chin. overeenkomst i.z. Noord-Indo-China, 26-12-45 ..... 6576 F
Fr. regeer. erkent Viet-Nam, 16-3-46 ..... 6656 C

INTERNATIONAAL

ALGEMEEN

Ned. nota over schadevergoedingen, 18-8-45 ..... 6399 D
Pauley over schadevergoedingen, 15-8-45 ..... 6403 D

Verh. kl. naties-„big three"; Engelsche reactie Nederl. nota, 21-8-45 ..... 6413 A
Status van Tanger, 23-8-45 ..... 6420 E
Spaansch protest i. z. Tanger, 6-9-45 ..... 6429 B
Sp. troepen uit Tanger terug, 13-9-45 ..... 6438 C
Advies Engel., V.S., Frankrijk aan Griekenl., 20-9-45 ..... 6446 A
Laatste herdenkingsdag wapenstilstand 1918, 12-11-45 ..... 6509 C
Nobelprijzen v. Cordell Hull en Int. Roode Kruis, 13-11-45 ..... 6509 E
Herstelbetal. Fransche eisch 5-12-45 6532 N
Uitlever. v. d. D'schers geroofd goud aan geall. 16-12-45 ..... 6570 C
Recap. wereldgebeuren 1945, 31-12-45 6571
Persstemmen Conf. te Moskou, 23-12-45 ..... 6577 A
Dollarkoers op Eur. zw. markten, 1-1-46 ..... 6586 A
Kosten wereldoorlogen, 12-1-46 .. 6592 H
Hervorm. Duits. grondbez., 20-26-1-46 6595
U. N. Mandaatgebieden, 16-1-46 .. 6609 C
Emigr. en verpl. pers., 1-2-46 .... 6617 A
Liquidatie Volkenbond, 31-1-46 .. 6617 B
Aantal vermoorde Eur. Joden, 6-2-46 ..... 6617 C
Capac. waterkracht install., 23-2-46 ..... 6649 B
Duikbootverliezen v. d. As, 3-3-46 6656 E
Churchill. Samengaan Eng. sprekende volken. Critiek op Stalin Antw. v. Stalin, 5-3-46 ..... 6657 B
Herstel Rijnscheepvaart, 1-3-46 .. 6649 A
Bis. van Chichester (Eng.) over gedw. volksverhuizing, 4-3-46 .. 6647 F
Int. Persmuseum te Den Haag, 9-2-46 ..... 6621 L
Encycliek Quemadmodum, 5-1-46 6586 K
Testament van Hitler, 13-19-1-46 6587
De Iraansche kwestie, 14-3-46 6666
Churchill over Rusland, 16-3-46 .. 6672 C
Unra crit. op Russ. beleid in Oostenrijk, 26-3-46 ..... 6673 A
Spaansche kwestie v. Veiligh.-raad, 11-4-46 ..... 6690 C
Poolsche aankl. tegen reg. Franco, 18-4-46 ..... 6697 E
Elf millioen wezen in Europa, 23-4-46 ..... 6706 B
Vlootverliezen Duitschl. en Italië, 10-5-46 ..... 6729 D
Vraagstuk displaced persons, 1-6-46 6760 E

ARBEID

Intern. Christ. Vakverbond bijeen ..... 6768 D

COMMISSIES

Ver. Volken einde zitting, 23-12-45 6570 E
Com. voor Carib. eilanden, 21-12-45 6578 A
Com. voor atoomenergie, 24-1-46 .. 6609 D
Com. voor 't Verre Oosten, 10-3-46 6658 A
Ver. voor int. rechtsorde, 8-1-46 6582 G
Geallieerde Raad hoogste gezag, 8-1-46 ..... 6586 B
Eng.-Am. com. bijeen, 9-1-46 ..... 6586 D
Pol. com. voor het Verre Oosten, 29-9-45 ..... 6462 B
Adv. Com. voor het Verre Oosten, 12-10-45 ..... 6470 D
Eerste bijeenk. adv. com. Ver. O., 30-10-45 ..... 6533 C
Dag. best. com. Verre Oosten, 3-46 6658 A

CONFERENTIES

Smuts over San Fr. conf., 7-7-45 6352 D
Potsdam conf. geopend, 17-7-45 .. 6368 D
Ec. conf. België, Frankrijk, Nederl., Luxemburg, 19-7-45 ..... 6368 E
Ver. Staten erkennen Bretton Woods, 20-7-45 ..... 6369 I
Potsdam conf. beëindigd, 3-8-45 .. 6387 C
Medisch congres Moskou over Longkanker, 30-7-45 ..... 6388 D
Ver. Staten erkennen handvest V.V., 28-7-45 ..... 6388 G
Communiqué Potsdam, I, 3-8-45 .. 6394
Morgenthau over Bretton Woods, 3-8-45 ..... 6395 F
Communiqué Potsdam, II, 8-45 .. 6403
Rusl. ratificeert handvest V.V., 8-45 ..... 6414 D
Zionistische wereldconf., 23-8-45 .. 6419 D
Goedk. Engelsche Lagerh. handvest V.V., 24-8-45 ..... 6419 F
Begin conf. Raad Min. B. Z. in Londen; Molotov over Rusl. t.o.v. Balkan; Comm. i.z. Ital. grens; status Triëst; Vredesverdrag met Finl. en Roemenië, 18-9-45 ..... 6445 D
Nederl. aanvaardt handvest V.V., 26-9-45 ..... 6448 C
Conf. minist. B. Z., verl. onbevr. conflict Molotof, 24-9-45 ..... 6453 A
Truman over conf. Londen, 26-9-45 6454 F
Comment. Conf. v. Londen, 3-10-45 6462 C
Wereldcongres van Vakver., 4-10-45 ..... 6462 D
Bevin over mislukte conf. Londen, 11-10-45 ..... 6470 C
„Observer" over misl. conf. Londen, 15-10-45 ..... 6478 E
Ned. deleg. conf. F.A.O. te Quebec, 17-10-45 ..... 6480 D
Ned. deleg. herstelbetalingsconf. te Parijs, 9-11-45 ..... 6504 G
Conf. herstelbet. te Parijs, 9-11-45 6509 B
Wereld-federatie d. democr. jeugd 13-11-45 ..... 6509 D
Deleg. Voorber. comm. Ver. Volken, 20-11-45 ..... 6513 F
Ned. Voorstel op de zitting der voorb. Comm. Ver. Volken, 29-11-45 ..... 6525 A
Maritieme-conf. te Kopenhagen, pensioenen v. Zeelieden, 28-11-45 6532 P
Herstelbet. conf.; Ned.-schadevergoedingseisch, 9-11-45 ..... 6533 A
Herstelbet. conf. drie voorst. aangenomen betr. D'tsche activa in het buitenland, 5-12-45 ..... 6533 B
Ned. voorstel o. d. zitt. der Voorb. Comm. d. Ver. Volk. verworpen, 8-12-45 ..... 6553 A
Verkl. Ned. delegatie wereld-jeugdconf., 12-12-45 ..... 6553 B
Statuut v. d. herstelbet. comm. vastgesteld, 10-12-45 ..... 6561 G
„Bretton Woods" verzekerd, 15-12-45 ..... 6561 H
Conf.-Molotov-Byrnes-Bevin te Moskou begonnen, 16-12-45 ..... 6561 I
Herstelbet. conf. Door D'tschers weggevoerde goud zal aan eigen. worden teruggeg., 17-12-45 ..... 6561 L
Herstelbet. conf. te Parijs, slotzitting; percentages vastgest.; perm. bureau opger. 22-12-45 .... 6570 D
Voorber. Comm. Ver. Volken, einde zitting, 23-12-45 ..... 6570 E
Conf. te Moskou - Slotcommuniqué, 28-12-45 ..... 6576 G
Ned. Del. bij Ver. Volken, 5-1-46 6582
Charter voor mijnwerkers, 18-1-46 6592 G
Uitv. overeenk. Bretton Woods, 29-1-46 ..... 6610 B
Geheim pact tuss. Big Three, 30-1-46 ..... 6616 E
Int. spoorwegcongres te Brussel, 3-2-46 ..... 6624 B
Atlantic Shipping Conference, 6-2-46 ..... 6625 C
West Ind. Conf. geopend, 22-2-46 .. 6634 B
Herstelbet. Ned. gedelegeerde te Brussel, 27-2-46 ..... 6649 C
Fr. voorstel Conf. van vier, 5-3-46 6656 D
West-Ind. conf. geëindigd, 14-3-46 6657 A
Voedselconf. te Londen 4-4-46 .... 6691 F
Wereldvoedselconf., 6-4-46 ..... 6690 A
Viermogendhedenconf. te Parijs 25-4-46 ..... 6706 D
Wereldomroep conf., 30-4-46 ..... 6721 G
Socialisten int. bijeenkomst 20-5-46 — ..... 6745 C
Parijs conf. verdaagd 17-5-46 ..... 6745 G
Voedselconf. 23-5-46 ..... 6746 A
Voedselconf. beëindigd 29-5-46 .... 6753 I
Molotov op Parijs. conf. 27-5-46 .... 6753 K
Steenkoolconf. te Parijs 24-5-46 .... 6753 L

ECONOMIE (ALGEMEEN)

Ec. Conf. België, Frankrijk, Nederland, Luxemburg, 19-7-45 ..... 6368 E
V.S. erkenn. Br. Woods, 20-7-45 .. 6369 I
Morgenthau ov. Br. Woods, 8-8-45 6395 F
Kolenvoorz. Europa, 5-9-45 ..... 6436 G
Nederl.-België-Luxemburg; mon. overeenk., 9-45 ..... 6443 D
Scheepvaartpool opheffing, 13-10-45 6478 D
Overzicht groothandelsprijzen, 27-10-45 ..... 6525 B
Wetsontwerp i. z. Bretton Woods in Ned. aang., 13-12-45 ..... 6557 A
Plan voor Intern. handelsorg. 27-12-45 ..... 6593 A
Wereldtekort voedsel, 13-2-46 .... 6625 A
Voedselpos. graan- en rijstprod. 13-2-46 ..... 6625 B
Ver.St. bankiers der wereld 6626
Ned. Walvischvaart mij. opgericht 2-3-46 ..... 6644 B
Herstel Rijnscheepvaart 1-3-46 .... 6649 A
Min. Mansholt over wereld voedselpos. 23-3-46 ..... 6668 C
Voedseldistrib. over hele wereld 26-3-46 ..... 6673 A
Tarwemarkt ..... 6673 B
Raming wereldroggeprod. ..... 6673 C
Wereld varkensstapel ..... 6673 D
Engel. en Am. oliemijen in 't Midden Oosten 29-3-46 ..... 6674 C
Tolunie Ned. Belg. lux., 20-4-46 .. 6701 B
Samenwerk. v. d. tolunie 10-5-46 .. 6738 G

GEESTELIJK LEVEN

Russ. orth. in U.S. en Canada contra Patriarch Moskou, 20-4-46 .. 6722 A
Nieuwe chef Leger d. Heils 10-5-46 6738 G

HERSTELBETALINGEN EN WEDEROPBOUW

Engelsman Lord Keynes gouv. Int. Bk. Herstel en Wederopbouw 20-2-46 ..... 6633 D
Ned. nota over schadevergoeding, 18-8-45 ..... 6399 D
Pauley over schadeverg. 15-8-45 .. 6403 D
Fransche eischen i. z. herstelbet. 5-12-45 ..... 6532 N
Statuut comm. herstelbet. vastgesteld, 10-12-45 ..... 6561 G
Door Duitsl. geroofd goud terug naar eigenaars, 17-12-45 ..... 6561 L
Slotzitting conf. te Parijs Perc. vastgesteld Perm.bur. opger. 22-12-45 ..... 6570 D
Finsche herstelbet. aan Rusland, 3-1-46 ..... 6585 C
Lord Keyns gouv. Int. bank voor Herstel en Wederopbouw 20-2-46 6633 D
Herstelbet.bureau te Brussel 26-2-46 — ..... 6640 E
Herstel Rijn scheepvaart, 1-3-46 .. 6694 A
Duitsche herstelbet. in Am. zône opgeschort, 28-5-46 ..... 6752 E
Duitsche herstelbetaling 30-4-46 .... 6761 A

JUSTITIE

Algemeen

Berechting oorlogsmisdadigers 9-8-45 ..... 6393 G
Eerste lijst oorlogsmidadigers 30-8-45 ..... 6393 G
Ned. openb. aankl. bij Int. Mil. Trib. 24-9-45 ..... 6449 D
Rechters int. Hof. van Justitie 7-2-46 ..... 6617 D
Motie Uruguay. Geen doodstraf tegen oorlogsmisdadigers 7-2-46 .... 6618 B
Proc. Neugamme te Hamburg begonnen 19-3-46 ..... 6672 G
Acte v. beschuldig. proces Neurenberg, 19-10-45 ..... 6485 F
Neurenberg, Ley, dr. R., pleegt zelfm., 25-10-45 ..... 6493 D
Neurenberg, Bormann nog voortvluchtig, 25-10-45 ..... 6493 D
Proces geopend, Hindenburgs Pol. testam. werd vervalst, 20-11-45 .. 6517
Neurenberg, Hess, R. simuleerde geheugenverl., 1-12-45 ..... 6523 C
Voorbereiding, acte van beschuldiging, 20-11-45 6563
Seyss-Inquart, 15-1-46 ..... 6593 B
Seyss Inquart over N.S.B., verraad en Mussert, Ned. aan Oostfr. 29-12-45 ..... 6573 A
Seyss-Inquart vraagt Ned. getuigen, 15-1-46 ..... 6593 B
Aankl. van West-Europa, 18-1-46 .. 6593 C
Plundering v. Ned., 22-1-46 ..... 6616 F
Russ. aanklacht, 9-2-46 ..... 6624 A
Gen. v. Paulus getuige, 9-2-46 ..... 6624 A
Massamoord bosch van Katyn, 9-2-46 ..... 6624 A
Goering en Ned. aan 't Oostfront, 21-2-46 ..... 6634 A
Acte van schuld tegen Jap. oorlogsmisdadigers, 30-4-46 ..... 6721 K
Int. Crim. oorl.bureau opgericht, 26-3-46 ..... 6678 B
Jackson n. Nederland, 17-5-46 .... 6742 C
Uitlevering de Grelle in V. R., 6-5-46 ..... 6727 E
Proc. Neurenberg: Verhoor en verdediging, ... 6769
Proc. Neurenberg, verhoor Seyss Inquart, ... 6785

MILITAIRE ZAKEN

Duitbootverliezen van de as, 8-3-46 ..... 6656 E

NOBELPRIJZEN

Cordell Hull voor den vrede 1945, 13-10-45 ..... 6509 E
Ontstaan en stichting Nobelprijzen, 13-10-45 ..... 6509 E
Voor Int. Roode Kruis, 13-11-45 .. 6509 E
Voor ontdekker Penicilline, 26-10-45 6485 C

ORGANISATIES

Algemeen

Unrra: progr. rede Lehmann, 3-7-45 ..... 6353 E
Ontbind. Schaeff, 14-7-45 ..... 6361 C
Int. org. der opvoeding, 8-8-45 .. 6393 F
Int. gerechtsh. oorlogsmisd. 9-8-45 6393 G
Int. Chr. Vakverbond herleeft, 20-8-45 ..... 6412 E
Opr. int. verb. van Vakver., 4-10-45 6462 D
Opheff. Scheepv. Pool, 13-10-45 .. 6478 D
Oud-int. vakverb. opgeh., 16-12-45 6561 K
Unrra: Lehmann afgetr. als dir., 13-3-46 ..... 6666 C
Ned. ver. voor int. rechtsorde opgericht, 8-1-46 ..... 6532 G
Plan voor int. hand.org., 13/19-1-46 ..... 6593 A
Uitvoer. Bretton Woods, 29-1-46 6610 B
Liquidatie Volkenbond, 31-1-46 .. 6617 B
Vergad. int. spoorwegcongres, 3-2-46 ..... 6624 B
Unnra: La Guardia dir., 13-3-46 6666 C
Unnra: Verg. in Atlantic City, 26-3-46 ..... 6673 A
Diamant-industrie, 4-4-46 ..... 6682 B
Het industrieele programma der UNNRA, 29-6-46 ..... 6788 F

Ver. Volken

Prof. Eysinga n.a.v. Handvest Ver. Volken, 22-8-45 ..... 6413 B
Oostenrijk wil lid worden Vereenigde Volkeren, 26-9-45 ..... 6454 B
Handv. Ver. Volk. van kracht, 25-10-45 ..... 6485 E
Organisatie der Vereenigde Volk., Overzicht, 4-11-45 6495
Zetel d. Ver. Volken in Amerika? 18-12-45 ..... 6561 M
Br. deleg. Alg. Verg. Vereen. Volken, 20-12-45 ..... 6576 A
Eerste Alg. Verg. der U.N.O., 10-1-46 ..... 6585 D
Rede Min. Schermerhorn voor de U.N.O., 11-1-46 ..... 6592 C
Norman Makim voorz. Veiligh.-raad, 17-1-46 ..... 6592 D
U.N.O. Veiligh.raad en versch.-comm., 11-1-46 ..... 6592 E
Wereldfed. Vakv. toelating tot U.N.O., 16-1-46 ..... 6592 F
Toel. Zwed., Zwits., Eire, Port. tot U.N.O., 3-1-46 ..... 6594 K
U.N.O. - Salaris secr.-generaal, 22-1-46 ..... 6601 E
Wyshinski hoofd Russ. delegatie U.N.O., 22-1-46 ..... 6601 F
Perz., Indon., Grieksche kwestie voor Veiligheidsraad, 18-1-46 .. 6601 G
Opricht. Com. v. Atoomenergie aangenomen, 24-1-46 ..... 6609 D
Veiligh.raad Perz., Indon., Griekenland, 26-1-46 ..... 6609 E
Veiligh.raad Iran-Russ. overleg, 29-1-46 ..... 6610 A
Comm. mil. staf U.N.O. bijeen, 4-2-46 ..... 6617 E
V.V. - Trygve Lie secr.-gen., 2-2-46 ..... 6617 F
Grieksche kw. in Veiligheidsraad, 2-2-46 ..... 6617 G
Syrië, Libanon eischen terugtr. Br. en Fr. troepen, 5-2-46 ..... 6618 A
Uruguay protest. tegen doodstr. oorlogsmisd., 7-2-46 ..... 6618 B
Perm. zetel U.N.O. in Amerika, 12-2-46 ..... 6624 C
Vrouwelijke gedeleg. U.N.O., 13-2-46 ..... 6624 D
Spaak voorzitter U.N.O., 6-2-46 .. 6624 E
Slotverg. Vereen. Volken in Londen, 15-2-46 ..... 6633 F
5-2-46 ..... 6633 G
Levant-kwestie in Veiligh.raad 15-2-46 ..... 6633 G
Adj. secr.-gen. Vereen. Volken, 7-2-46 ..... 6633 H
Ind. kwestie in Veiligheidsraad, 8-2-46 ..... 6640 F
Iraansche kwestie - Verkl. Bevin, 14-3-46 ..... 6666 B
Protest bij Veiligheidsraad, 14-3-46 ..... 6666 B
Iraansche kwestie in Veiligh.-raad - Russen verlaten verg. Veiligh.raad, 28-3-46 ..... 6672 H
Stalin over Ver. Naties, 23-3-46 .. 6674 D
Spaansche kwestie niet in Veil.-raad, 27-3-46 ..... 6674 E
Spaansche kwestie, 11-4-46 ..... 6690 C
Spanje in veiligh.raad, 30-4-46 .. 6721 F
Siam klaagt over grensschend., 28-5-46 ..... 6753 H
Betaling contributie, 2-4-46 ..... 6681 E
Iraansche kwestie, 4-4-46 ..... 6682 A
Zetel U.N.O. Long Island, 11-4-46 6690 B
Iraansche kwestie op agenda, 24-4-46 ..... 6706 C
Aanhouden Ir. kwestie, 9-5-46 .... 6729 F
Lidmaatsch. Veil.raad, 18-5-46 .. 6745 E
Iraansche kw. in Veiligh.r., 23-5-46 6745 F
Gromyko perman. vert. Veiligheidsraad, 12-4-46 ..... 6698 G
Stettinius neemt ontslag, 31-5-46 6754 I
Uitlev. Degrelle in Veiligheidsraad, 6-5-46 ..... 6727 E
Vergadering Vluchtelingencommissie, 1-6-46 ..... 6760 E
Rapport i.z. Spanje in Veiligh.-raad, 2-6-46 ..... 6761 B
Austin volgt Stettinius op in V.R., 6-6-46 ..... 6768 E
Contrôle op atoomenergie, 15/18-6-46 ..... 6777 D
Spaansche kw. in V.R., 20-6-46 .. 6778 A
Russ. veto in Spaansche kwestie, 27-6-46 ..... 6784 E

VERKEER EN ENERGIE

Algemeen

Capac. waterkracht install., 23-2-46 6649 B
2-46 ..... 6649 B
K.L.M. verbindingen, 3-46 ..... 6652 A
Russ.-Hong. luchtv.mij., 11-3-46 6656 B
K.L.M. naar Oslo, 18-3-46 ..... 6660 A

Scheepvaart

Opheff. int. scheepv. pool., 13-10-45 6462 D
Wereldkoopvaardijvloot, 21-1-46 .. 6601 D
Verdeeling Duitsche Koopvaardijvloot, 3-3-46 ..... 6656 F
Atlantic ship conf. te Londen, 13-2-46 ..... 6625 C
Herstel Rijnscheepv., 1-3-46 ..... 6649 A
Frankrijk en opheff. uit scheepvaartpool, 7-3-46 ..... 6655 K
Dienst Ned.-Hull hervat, 21-3-46 .. 6668 F
Rott. Lloyd herv. dienst op Indië, 27-3-46 ..... 6668 G
Verdeeling Duitsche koopvaardijvloot, 30-6-46 ..... 6761 A
Winst en verlies geallieerde vloten, 30-6-46 ..... 6761 A
Int. scheepv.congres te A'dam, 27-6-46 ..... 6784 D

Spoorwegen

Spoorwegcongres te Brussel, 3-2-46 6624 B

VOEDSELVOORZIENING

Voedselconferentie te Londen, 4-4-46 ..... 6661 F
Wereldvoedsel confer., 6-4-46 .... 6690 A
Voedselschaarste, 21-5-46 ..... 6745 D
Voedselconf., 23-5-46 ..... 6746 A
Voedselconf. beëindigd, 29-5-46 .. 6753 I

IRAN

ALGEMEEN

Britsche en Sovjettroepen in Iran, 20-7-45 ..... 6379 C
Vertrek Am. troepen, 29-8-45 .... 6428 F
Am. voorstel i. z. ontruiming van Iran, 27-11-45 ..... 6525 D
Britsche nota aan Rusland, 27-11-45 6525 D
Neg. Russ. antwoord op Iraansche nota, 29-11-45 ..... 6525 F
Russ. antw. op verzoek v. Teheran 3-12-45 ..... 6533 D
Nieuwe Iraansche nota aan Rusland; evac. der geall. troepen gevr., 3-12-45 ..... 6533 D
Russ. antw. op de Britsche nota 3-12-45 ..... 6533 D
Russen verwerpen voorstel van vertr. geall. troepen per 1 Jan. 4-12-45 ..... 6533 E
Teheran protesteert, 17-12-45 .... 6561 N
Sovjet-Russ. olieboringen in Iran z. toest. Ir. reg., 8-12-45 ..... 6562 A
Geschil met Rusland, 20-2-46 .... 6634 C
Iraansche kwestie voor V.R., 4-4-46 ..... 6682 A
Kwestie op agenda U.N.O., 24-4-46 6706 C
Aanhouden der kwestie d. U.N.O., 9-5-46 ..... 6729 F
Kwestie in Veil.raad, 23-5-46 .... 6745 F
Verhouding Teheran-Arbeidsjan, 23-4-46 ..... 6706 E
Verklaring Soetanek, 31-5-46 .... 6754 A
Accoord met Moskou, 5-4-46 ..... 6682 C

ECONOMIE

Brits standp. i.z. Russ. olieconc., 18-4-46 ..... 6696 M

MILITAIRE ZAKEN

Iran en Azerbeidsj. slaags, 20-5-46 6746 B

STAATKUNDE

Separistische beweging door dem. partij begonnen, 20-11-45 ..... 6518 A
Nat. congres v. Azerbeidsjan eischt autonomie, 20-11-45 ..... 6525 E
„Republiek Azerbeidsjan" uitgeroepen; Russische persstemmen, 17-12-45 ..... 6561 N
Min. v. binneni. Zaken afgetreden, 21-12-45 ..... 6570 F
Capitulatie v. Tebris; comm. gearresteerd, 21-12-45 ..... 6570 F
Nieuwe regeer., 8-3-46 ..... 6658 B
Reg. Hakimi afgetr., 22-1-46 ..... 6601 H
Nieuwe min.-pres., 28-1-46 ..... 6618 C
Iraansch-Russ. bespr. mislukt, 8-3-46 ..... 6658 C
Protest bij Veiligheidsraad, 14-3-46 6666 B
De kwestie in Veil.raad - Russ. eischen a. Iran, 28-3-46 ..... 6672 H
Separ. bew. der Koerden, 21-3-46 6674 A

ITALIE

ALGEMEEN

Gravin Ciano geïnterneerd, 1-9-45 6428 G
Stoff. overschot v. Mussolini geroofd, 24-4-46 ..... 6705 F
Italië wordt republiek, 5-6-46 .... 6761 C
Onrust na het referendum, 10-6-46 6770 A
Italië officieel Republiek - Umberto in Portugal, 19-6-46 ..... 6778 B
Amnestie voor pol. gevangenen, 22-6-46 ..... 6786 A

BUITENLAND

Oorlogsverklaring aan Japan 15-7-45 ..... 6368 F
Triëst, politiek t.o.v., 17-7-45 ..... 6369 E
Briefwiss. Gasperi-Byrnes over toek. grenzen, 8-11-45 ..... 6501 E
Samenwerk. m. Frankrijk in Europ. verband, 10-11-45 ..... 6509 F
Aanspr. op Erythrea en Somaliland, 9-3-46 ..... 6654 C
Smuts over voorm. Ital. kol., 20-6-46 ..... 6778 L

GELD- EN BANKWEZEN

Ver. St. leenen 60 millioen dollar, 12-2-46 ..... 6634 D
Protest tegen conf.gelden in Nederland, 26-3-47 ..... 6669 E

JUSTITIE

Gravin Ciano gearresteerd, 1-9-45 6428 G
Scorza, vroeg. Secr. fac. partij gearrest., 17-12-45 ..... 6562 B
Edda Ciano verbannen naar Liparische eiland, 20-12-45 ..... 6593 D
Amnestie voor pol. gevangenen, 22-6-46 ..... 6786 A

HANDEL EN NIJVERHEID

Steenkolen uit Duitsland, 25-6-46 6783 E

MILITAIRE ZAKEN

Algemeen

Oorlogsverklaring aan Japan, 15-7-45 ..... 6368 F
Wapenstilstandsvoorw. gepubl.; Italië niet in staat tot herstelbet. 6-11-45 ..... 6501 D
Britsche bases in Italië, 24-6-46 .. 6786 B

Vloot

Geen overdracht schepen aan Rusland, 25-7-45 ..... 6387 D
Vlootverliezen, 10-5-46 ..... 6729 D

STAATKUNDE

Siciliaansche separatisten, 18-7-45 6368 G
Regeering Parri afgetreden, 26-11-45 ..... 6525 C
Nieuw kabinet gevormd, 10-12-45 6553 C
Katholieken voor republiek, 29-4-46 ..... 6721 H
Troonsafstand Vict. Emanuel, 10-5-46 ..... 6738 D
Italië wordt republiek, 5-6-46 .... 6761 C
Gasperi tijd. staatshoofd, 10-6-46 .. 6770 A

Politieke partijen

Social. congr. te Florence, 18-4-46 6693 B

Verkiezingen

De parlementsverk.. 5-6-46 ..... 6761 C
Definitieve uitslagen, 18-6-46 ..... 6778 C

Volksvertegenwoordiging

Stand parlementsverk., 5-6-46 .... 6761 C

J

JAPAN

ALGEMEEN

Onrust, 20-8-45 ..... 6406 F
Zelfmoordpoging Tojo, 14-9-45 .. 6438 G

Behandeling van Japan, 25-11-45 .. 6519
Prins Konoge pleegt zelfmoord, 17-12-45 ..... 6562 C

BEVOLKING
Verbroederingsverbod, 23-8-45 .. 6414 K

BUITENLAND
Algemeen
Italiaansche oorlogsverklaring, 15-7-45 ..... 6368 F
Russ. oorl.verkl., 9-8-45 ..... 6395 A
Japansche vredesaanbod, 9-8-45 .. 6395 B
Dipl. betrekkingen
Dipl. betrekk. met buitenland verbroken, 17-12-45 ..... 6562 C

ECONOMIE
Behandeling van Japan. 25-11-456519
Japan uitgeschakeld als exportland, 14-3-46 ..... 6658 D
MacArthur bep. afschaf. grootgrondbezit, 17-12-45 ..... 6562 C

HANDEL EN NIJVERHEID
Desindustr. door de geallieerd., 23-1-45 ..... 6525 G
Japan uitgesch. als exportland, 14-3-46 ..... 6658 D

JUSTITIE
Keizer als oorlogsmisdaiger, 20-7-45 ..... 6366 C
Arrestaties, 14-9-45 ..... 6438 G
Proces tegen 300 oorlogsmisd. begonnen, 17-12-45 ..... 6562 C
Keizer geen oorlogsmisdadiger, 19-12-45 ..... 6570 G
Yahasmita ter dood veroordeeld, 5-2-46 ..... 6625 D
Yamashito geëxectueerd, 22-2-46 6634 E
Ned. Mr Röling lid int. Hof ter ber. Jap. oorlogsmisd., 1-2-46 .. 6612 G
Mr. Borgerhof Mulder bij het Int. Tribunaal te Tokio, 28-2-46 6645 E
Jap. oorlogsmisd. op Java, 21-12-45 6575 D
Oorlogsmisdadigers acte v. beschuld., 30-4-46 ..... 6721 K
Moord op guerillastrijders, 27-6-46 6786 C

KUNST
Samoerai Zwaard aan Kon. George (Eng.) geschonken, 28-2-46 ..... 6647 E

MILITAIRE ZAKEN
Algemeen
Ital. oorlogsverklaring, 15-7-45 .. 6363 F
Russische oorlogsverkl., 9-8-45 .. 6395 A
Wat Japan verliest, 18-8-45 ..... 6406 E
Oorlogsverliezen. 23-8-45 ..... 6414 L
Russen trekken terug uit Mandsjoerije, 29-9-45 ..... 6462 E
Slag in Javazee. 23-2-46 6635
Ned. mil. in Jap. krijgsgevangenschap, 27-2-46 ..... 6644 A
Chineesche oorlogsbuit. 11-3-46 6665 A
Ind. volksieger mag Japs ontwapenen, 24-12-45 ..... 6575 C
Sterkte Jap. oorlogsvloot en vergelijking met de Am. oorlogsvloot, 14-1-46 ..... 6610 D
Complot tegen M. Arthur, 30-4-46 6721 I
M. Arthur keurt parlement goed, 21-5-46 ..... 6746 C
Narcotica als strijdmiddel tegen China ..... 6767 A
Capitulatie
Geallieerde oproep tot overgave, 26-7-45 6380
Afwijzing Potsdam ultimatum, 29-7-45 6396
Capitulatie; Rede Hirohito, 14-8-45 6405 E
Japansche vertegenw. naar Manilla, 20-8-45 ..... 6406 D
Staking vijandelijkheden in Mandsjoerije, N.-Guinea, Java, 8-45 ..... 6406 E
Hirohito over oorz. nederlaag, 5-9-45 ..... 6430 C
Nederl. bij overgave vertegenwoordigd, 20-8-45 ..... 6414 H
Einde bespreking Manilla; onderteekenaars acte v. overgave, 22-8-45 ..... 6414 I
Bezetting Japan, overgave en ontwapening, Sabang ontruimd, 1-9-45 ..... 6422 D
Overgave geteekend, 3-9-45 ..... 6430 A
Jap. overgave op Bali, 11-3-46 .. 6653 C
26.000 Japs vrij op midden-Java, 23-3-46 ..... 6670 C

OORLOGSSCHADE
Oorlogsverliezen, 23-8-45 ..... 6414 L
Verliezen vloot, 22-8-45 ..... 6414 M
Verwoesting Hirosjima, 5-9-45 .... 6430 B
Toekomst Japan, 22-9-45 ..... 6453 C
Aant. slachtoffers atoombom 4-12-45 ..... 6533 F
Vloot
Verliezen vloot, 22-8-45 ..... 6414 M
N.O.I. eischt schadevergoeding, 30-3-46 ..... 6679 D

ONDERWIJS
Jap. scholen in Argentinië gesloten, 20-5-46 ..... 6744 C

STAATKUNDE
Algemeen
Nieuw kabinet gevormd, 10-8-45 .. 6406 B
Regeeringsverklaring, 18-8-45 .... 6406 G
Totalitaire partij ontbonden, 19-8-45 6414 G
Rijksdagzitting, rede: Hirohito en Higasjikoeni, 5-9-45 ..... 6430 C
Vijf ministers afgetreden, 12-1-46 .. 6593 E
Bestuur
Parlements verkiezingen, 15-4-46 6698 C
Complot tegen Mac Arthur, 30-4-46 6721 I
Kab. Sjidehara afgetred., 7-5-46 .. 6729 G
Nieuw kab. goedkeur. Mac Arthur, 21-5-46 ..... 6746 C
Geallieerde politiek
Verbroederingsverbod, 22-8-45 .... 6414 K
V. S. en Rusland over bez. maatr. 14-9-45 ..... 6438 E
Amer. bezet. pol. verklar. Wilson. Nieuwe instructies voor Mac Arthur, 25-9-45 ..... 6453 B
Mac Arthur wijst contrôle af, 13-10-45 ..... 6470 E
Behoud v. Japan, 25-11-45 6519
Desindustrialisatie door geallieerden, 23-11-45 ..... 6525 G
Amer. soldaten vernietigen cyclotrons (atoom-onderzoek), 4-12-45 6533 G
Mac Arthur schaft groot-grondbezit en thintoïsme af; verbr. dipl. betr. m. buitenland, 17-12-45 .... 6562 C
Mac Arthur handhaaft den Keizer, Hirohito geen oorl.misdadiger, 19-12-45 ..... 6570 G
Hirosjima, Brit. bez. zone, 26-2-46 6649 D

VOEDSELVOORZIENING
Algemeen
Mac Arthur bep. afschaffing groot grondbezit, 17-12-45 ..... 6562 C

JOEGO-SLAVIE

BUITENLAND
Verhouding tot Griekenland, 13-7-45 6359 B
Politiek t.o.v. Triëst, 17-7-45 .... 6369 E
Moeilijkh. met Griekenl., nota aan „Big Four", 4-9-45 ..... 6425 I

GODSDIENST
Katholieken t.o.v. Tito, 17-7-45 6368 H
Verdragen met Polen en Tsjecho-Slowakije, 9-5-46 ..... 6738 E
Wapenlev. verdrag met Rusland, 11-6-46 ..... 6778 D

JUSTITIE
Proces tegen leden Nat. Comité, 1-8-45 ..... 6387 F
Amnestie, 8-8-45 ..... 6393 H
Arrestatie Mihailowitsj, 5-4-46 .... 6698 D
Brits-Am. getuigenis over Mih., 23-5-46 ..... 6746 D

MILITAIRE ZAKEN
Gedeeltelijke demobilisatie, 19-7-45 6368 I
Gen. Mihailowitsj gearrest., 26-3-46 ..... 6674 B
Wapenlev. v. Rusland, 11-6-46 .... 6778 D

OORLOGSSCHADE EN VERGOEDING
Oorlogsschade, 7-12-45 ..... 6594 A

STAATKUNDE
Algemeen
Katholieken t.o.v. Tito, 17-7-45 .. 6368 H
Tito contra monarchie, 8-8-45 .... 6393 H
Wet op socialisatie land, 23-8-45 .. 6413 C
Tito candid. Volksfront, 12-9-45 .. 6437 A
Uitroeping republiek, 29-11-45 .... 6525 H
Mihailowitz spoort tot opstand aan 29-11-45 ..... 6525 H
Verkl. Koning Peter II, 30-11-45 .. 6533 H
Van koninkrijk tot republiek, overzicht, 30-11-45 ..... 6534 A
Presidium gekozen, 7-12-45 ..... 6553 D

Verkiezingen
Voorber. verkiez., 29-7-45 ..... 6387 E
Datum verkiez., 3-9-45 ..... 6428 H
Uitsl. verkiez., 13-11-45 ..... 6510 A
Russ. en Amer. bez. politiek, 2-8-6-46 ..... 6761 D

LIBANON

Ontruiming door Br. en Fr. troepen, 12-3-46 ..... 6658 E

LUXEMBURG

ALGEMEEN
Voorm. Gauleiter pleegt zelfmoord, 21-12-45 ..... 6578 B

ECONOMIE (ALGEMEEN)
Handelsv. m. Ned. glaslev., 9-11-45 6504 H
Econ. toestand, 10-12-45 ..... 6553 E
Tolunie met België en Ned., 20-4-46 6701 B
Samenwerk. i. d. tolunie, 10-5-46 6729 E

HANDEL EN NIJVERHEID
Algemeen
Dr. Kortenhorst in Ned. K. v. K. te Brussel voor samenwerk. m. Nederl. en België, 15-4-46 ..... 6704 G

SPORT
Voetbal: Ned. wint van Lux. 6—2, 10-3-46 ..... 6652 E

STAATKUNDE
Verkiezingen:
Uitslag, 27-10-45 ..... 6501 F

N

NABIJE OOSTEN

Bijeenkomst Arab. staatshoofden, 31-5-46 ..... 6761 E
Groot-Moefti uit Frankrijk ontsnapt, 13-6-46 ..... 6770 B
de Moefti in Cairo, 20-6-46 ..... 6786 D

NEDERLAND

ALGEMEEN
5 Mei nationale feestdag, 10-8-45 6398 E
Opheffing Am. recreation centers, 30-8-45 ..... 6418 G
Montgomery in A'dam, 1-9-45 .... 6423 B
Civil Affairs verdwenen, 4-9-45 .. 6423 C
Herdenkingsmanifestatie A'dam, 1-9-45 ..... 6425 H
„Oog en Oor" A'dam, 4-10-45 .... 6465 C
Eisenhower, gen., in Ned., 6-10-45 6465 E
Ned. kinderen n. h. buitenland, 20-10-45 ..... 6482 A
Artsen protesteeren i. z. vervoermidd., 2-11-45 ..... 6496 F
Haarlem bestaat 700 jaar, 23-11-45 6522 D
Gouden med. v. A'dam v. gen. Eisenhower, 5-12-45 ..... 6529 B
Nation. Welvaartsplan, reg. nota 11-12-45 6544
Afbeeld. gouden med., 12-12-45 .... 6554 D
Schiermonnikoog Ned. bezit, 27-12-45 ..... 6573 D
Min. Lieftinck tegen loterijspel, 7-1-46 ..... 6581 D
Deleg. Alg. Verg. Ver. Volken, 5-1-46 ..... 6582 E
Cultur. contact met V.S. en Engl., 7-1-46 ..... 6582 H
Opinie Oorlog of vrede, 19-12-45 .. 6583 A
Landelijk Com. voor Rechtszekerheid, 14-1-46 ..... 6598 D
Contact Com. Onroerende Zaken, 19-1-46 ..... 6598 G
Nat. feestdag 4 Mei, 26-1-46 ..... 6612 H
Min. Kleffens v., perm. verteg. voor Ned. in veiligheidsraad, 26-2-46 ..... 6637 A
H. Mansfield Kruis v. Verd., 26-2-46 ..... 6638 F
Min. Schermerhorn Gentsch Eeredoct., 11-3-46 ..... 6651 E
Oproer polit. delinquenten A'dam, Drente, 9/15-6-46 ..... 6763 C
conf. 17-12-45 ..... 6557 B
Kon. Olie attend. op oliegebied in 11-3-46 ..... 6652 F
Onderz. gedr. Konk. vereen., 23-6-46 6669 D
Pacifistische org. opgericht, 20-4-46 6703 B
Churchill in Nederland, 3-5-46 6723
Bevrijding herdacht, 4-5-46 ..... 6723 A
Gerbrandy Groot Kruis Ned. Leeuw, 6-5-46 ..... 6725 G
Winkelman, gen. onderscheiden, 14-5-46 ..... 6731 G
Congres ambtenarenbond, 11-5-46 6732 E
Huwelijk met vreemde onderd., 10-5-46 ..... 6734 B

Eerepromotie v. Churchill, 10-5-46 6735 A
Ambtenaren centr. gesticht, 25-5-46 6784 F
Belg. prot. tegen spellingsovereenkomst, 25-5-46 ..... 6751 G
Beleid mr. v. Spaendonck, 2-8-6-46 6757 E
Delft bestaat 700 jaar, 29-5-46 ..... 6757 H
De Rijksconferentie, 17-6-46 ..... 6771 C
Ongeregeldh. intern. kamp Duindorp, 17-6-46 ..... 6773 F
Onderscheidingen. 20-6-46 ..... 6774 F
Deput. uit W.N.I. in ons land, 26-6-46 ..... 6779 A
Ir. Otto over Indon. proleem .... 6779 B
Schermerhorn over wereldproblemen, 27-6-46 ..... 6787 A
't Werk van de H.A.R.K., 24-6-46 .. 6787 B
Aantal onderscheid. wordt beperkt 25-6-46 ..... 6787 C

ANNEXATIE

Schermerhorn over annexatie, 27-6-45 6346
Rapport v. d. Wal acht annexatie noodz., 11-7-45 ..... 6357 A
Annexatie - Comité opgericht, 19-7-45 ..... 6364 D
Landbouwkringen over annexatie, 13-7-45 ..... 6383 A
Staats-Comm. onderzoekt annexatie-vraagstuk, 18-8-45 .... 6399 F
Staats-Comm. annexatie; leden, 22-8-45 ..... 6407 E
Mijnwezen en annexatie, 18-8-45 .. 6407 L
Openb. Ann. vergadering, 24-8-45 6417 B
Anti-ann.comm. Ned. gevormd, 29-9-45 ..... 6459 B
Staats-Comm. ann.; voorl. versl., 29-9-45 ..... 6459 C
Am. blad i.z. ann., 10-10-45 ..... 6465 D
Schermerhorn, ann.probleem, 31-10-45 ..... 6487 C
Zuidelijke prov. voor annexatie, telegr. comité's v. gebiedsuitbr. 8-11-45 ..... 6506 E
Kath. Arbeidsbew. vóór annexatie 22-11-45 ..... 6514 D
Annexatie niet v. d. baan, verkl. min. Schermerhorn op een pers-

ARBEID

Algemeen

Schermerhorn over rechtsorde v. d. arbeid, 27-6-45 6348
Mansholt over arb. situatie in land- en tuinb., 11-7-45 ..... 6356 A
Mansholt over arb.voorw. landb. 23-7-45 ..... 6371 D
Wachtgeldregeling, 24-7-45 ..... 6373 C
Kosten Arbeidsdienst, 6-8-45 .... 6390 F
Band N.V.V. en S.D.A.P. verbroken, 6-8-45 ..... 6390 G
Verpl. arb. bij Wederopbouw, 11-8-45 ..... 6398 G
Adv. St. v. d. Arb. i.z. salarisverh. 12-9-45 ..... 6434 D
Uitz. arb. naar geteisterde. geb. 20-9-45 ..... 6442 A
Drees over 5 dag. werkweek, 18-9-45 ..... 6442 B
Wijz. arb. in geteisterde geb., 9-10-45 ..... 6466 A
Trib. over N.A.D., 18-10-45 ..... 6476 A
Winkelsl. Nwe reg., 16-10-45 .... 6475 C
Coll. Rijksbem., 17-10-45 ..... 6480 B
Buitengew. besl. arbeidsverh. 1945, 17-10-45 ..... 6481 B
Herplaatsing personeel, 31-10-45 6487 B
Voorm. P.T.T. person. protest. achterstelling bij ambten. in D'land, 7-11-45 ..... 6496 G
Een partij v. d. arbeid, 50 pred. richten brief tot S.D.A.P., 9-11-45 ..... 6506 A
Nieuwe loonreg. bouwbedrijf, 12-11-45 ..... 6513 B
Overoruggingsuitk., ten deele buiten werking, 29-11-45 ..... 6520 H
Werkloosheid, aantal 20-11-45 .... 6520 M
Loon- en prijspolitiek, reg. nota, 11-12-45 6540
Wachtgeldregeling, reg. nota, 11-12-45 6541
Arbeidsbemiddeling, reg. nota, 11-12-45 6542
Soc. Hulpverl. aan werkl. arb. 11-12-45 6542
Rechtsherstel ambt. Ontslag tijdens bez. 4-12-45 ..... 6545 B
Limb. mijnen vragen 6000 arbeiders, 14-12-45 ..... 6550 H
Medezeggenschap i. h. bedrijf verleend, 13-12-45 ..... 6558 E
Fin. toestand burg. rijkspers. en onderwijzers, 16-1-46 ..... 6589 A
Werkloosheid per 31 Dec. '45, 31-1-46 ..... 6613 E
Nat. Welvaartsplan, 28-3-46 ..... 6667 A
Liq. Ned. Arb. Front, 10-4-46 ..... 6685 C
Dienstbodenprobleem, 27-4-46 ..... 6719 C
Geïnt. werkers in mijnen, 7-5-46 6732 G
Verloren dagen d. geschillen, 19-5-46 ..... 6740 F
Vacantie v. bakkers, 25-5-46 ..... 6749 G
Loon pol. delinq., 28-5-46 ..... 6749 A
Arbeiders in kampen, 15-4-46 ..... 6701 E
E.V.C. dagvaart Staat, 5-6-46 ..... 6756 F
Com. adv. arb. vrouwen geïnstalleerd, 1-6-46 ..... 6757 A
Herop. inst. arbeidsontw., 24-6-46 .. 6782 I

Stakingen:

Staking in Mauritsmijn, 3-7-45 .. 6350 A
Staking in Rotterd. haven, 7-7-45 6351 A
Schermerhorn over stakingen, 14-7-45 ..... 6358 A
Overeenstemming Rotterd. haven, 21-7-45 ..... 6373 B
Vakbonden wijzen havenstakingen af, 18-8-45 ..... 6400 G
Overzicht Rotterd. stakingen, 21-8-45 6408
Rede (niet uitgespr.) Drees over stakingsrecht, 21-8-45 ..... 6408 A
Confl. R'd. haven, uitspr. rijksbem., 16-10-45 ..... 6475 F
Zeelieden en havenarb., 10-5-46 .... 6724 G
Zeelieden, 26-5-46 ..... 6748 G
Veembedrijven, 28-5-46 ..... 6748 D
Staking op Schiphol duurt voort, 28-5-46 ..... 6748 E
Havenstaking, 16-5-46 ..... 6733 A
Schermerhorn en E.V.C., 20-5-46 .. 6739 H
Reeders weigeren E.V.C.-voorstel, 21-5-46 ..... 6739 I
Staking bij A.D.M., 22-5-46 ..... 6740 A
Havenstak. duren voort, 3-6-46 .. 6757 D
Zeeliedenconflict - contact met reg., 18-6-46 ..... 6774 C
Stakingen op Schiphol en bij de dokken: N.D.S. en A.D.M., 17/26-6-46 ..... 6779 D

Vakvereenigingswezen

Open brief E.V.B. aan Min. Pres., 3-8-45 ..... 6382 B
Antwoord Reg. aan E.V.B., 7-8-45 6389 F
Liquidatie N.A.F., 31-7-45 ..... 6390 E
Band N.V.V. en S.D.A.P. verbroken; samenw.-confess. vakb. in bezetting, 6-8-45 ..... 6390 G
Vakbond tegen havenstakingen, 13-8-45 ..... 6400 G
R.K. Arb. Ver.; feest v. d. arb. Tilburg, 8-45 ..... 6407 M
Conf. R. v. Vakcentr. met min. Drees, 23-8-45 ..... 6416 C
Vakbew. in nieuwe banen; „Stichting v. d. Arbeid", 4-9-45 ..... 6423 H
Geen overeenst. E.V.C. en Sch. Ver. „Zuid", 8-9-45 ..... 6434 C
R. K. Werkl.verb. inst. zeven raden, 6-10-45 ..... 6467 B
Protestschrijven E.V.C. i.z. uitspr. rijksbem., 16-10-45 ..... 6475 F
N.V.V., loonen en prijzen, 31-10-45 6490 B
Fusie Ned. Kath. Arbeidersbew. met andere vakvereen. afgewezen, 20-11-45 ..... 6514 A
Nota Sticht. v. d. Arbeid, i. z. de loonvorming, 21-11-45 ..... 6514 C
Alg. eischen E.V.C., 12-11-45 .... 6520 L
Eerste congres Stichting v. d. Arbeid, 28-11-45 ..... 6521 A
Bespr. N.V.V.-E.V.C. gestaakt 6-12-45 ..... 6528 H
Chr. Nat. Vakverbond. Ledenaant. 12-12-45 ..... 6550 I
Fusie Bond v. Nederl. Onderw. en Nederl. Onderw. Genootschap, 10-12-45 ..... 6551 C
Alg. Ned. Graf. Bond opgericht, 11-1-46 ..... 6580 G
Acc. fusie N.V.V.-E.V.C., 14-2-46 .. 6620 C
Unie Ned. Ambtenaren, 11-3-46 .. 6651 G
Verb. Prot. Chr. werkgevers tegen voorontwerp min. Vos bedrijfsorg., 25-2-46 ..... 6645 D
Ned. Herv. Kerk en vakbeweging, 11-5-46 ..... 6734 E
Schermerhorn en E.V.C., 20-5-46 .. 6739 H
Reeders wijzen E.V.C.-voorstel af, 2-5-46 ..... 6739 I
Int. Christ. Vakverbond congresseert te Amsterdam ..... 6768 D
Mijnwerkersfondscom. gekozen, 19-6-46 ..... 6774 B

BELASTINGEN

Schermerhorn over belastingen, 27-6-45 6347
Lieftinck over bel. en zwarten handel, 9-7-45 6355
Herziening bel.stelsel; navorderingsbesluit, 15-8-45 ..... 6401 E
Fiscaal Recherchebesl., 1-10-45 .. 6459 G
Leen-overeenk. met Ver. Staten, 21-10-45 ..... 6481 E
Radio-belasting, ingevoerd, 1-11-45 6490 C
Invoerrechten geschorst; accijns op wijn; handel m. België, 20-11-45 ..... 6520 B
Beschikk. geblokkeerde saldi en belastingen, 7-12-45 ..... 6557 E
Belastingvold. uit geblokk. tegoed, 23-12-45 ..... 6565 D
Consentgeld ter financiering Rijksbur., 3-1-46 ..... 6572 B
Regeer. nota i.z. financ. beleid, 22-1-46 6597
Venn. belasting Buitenl. Kap. verst., 16-1-46 ..... 6597 A
Regeer. nota div. belast., 27-1-46 .. 6606
Betaling met geblokk. geld, 18-2-46 6629

BEVOLKING

Huwelijken met Canadeezen, 24-7-45 ..... 6371 E
Aantal gedeport. Ned., 3-8-45 .... 6391 B
Aantal gedep. Joden, 8-8-45 ..... 6391 B
Opinie onderz. i.z. sympathieën bevolking, 22-8-45 ..... 6410 E
Volksgez.heid, reg. nota, 11-12-45 6542
Tuberculose bestr., 8-12-45 ..... 6558 C
Aantal oorlogsslachtoffers Nijmegen, 12-11-45 ..... 6506 C
Aantal oorlogsslachtoffers in vergelijk. met Engeland, 10-11-45 .. 6506 D
Aant. burgerslachtoffers bombard. R'dam, 12-45 ..... 6558 D
Nog niet terugegek. ged. Ned., 10-10-45 ..... 6475 A
Overtocht naar Canada van met Canad. soldaten geh. vrouwen, 18-12-45 ..... 6568 D
Uitwijzing ongewenschte Duitschers, 8-10-45 ..... 6465 B
Repatr. Sovjet-burgers uit Ned., 15-2-46 ..... 6629 C
Emigranten uit Rusland, 10-2-46 .. 6621 M
Nederl. uit Rusland teruggek., 25-1-46 ..... 6621 D
Huwelijk m. vreemde onderd., 10-5-46 ..... 6734 B
Repatr. uit Rusland, 27-5-46 ..... 6750 F
10.000 displ. pers. n. Suriname, 1-6-46 ..... 6780 E

BUITENLAND

Algemeen

Schermerhorn over buitenl. politiek, 27-6-45 6346
Doel en methode geldzuivering, 9-7-45 6355
Teruggave Ned. bezit in Duitschl., 24-7-45 ..... 6372 E
Ned. bankbilj. in V.S., 25-7-45 .. 6372 I
Notawisseling i.z. opl. strijdkr. in Australië, 1-8-45 ..... 6383 E
Incident bij Venlo 1940, 3-8-45 .... 6392 H
Toespraak Br. ambassad., 18-8-45 6399 C
Nota aan V.S., Engel., Rusl., Frankrijk i.z. schadevergoeding, 18-8-45 ..... 6399 D
Vos over buitenl. ec. betr. 14-9-45 6432 B
Amb. Loudon over verh. met V.S. 19-9-45 ..... 6442 E
Drie millioen dollar voor ons land, 24-9-45 ..... 6450 D
Vatic. waarsch. v. D'tschen inv. 1940, 25-9-45 ..... 6454 D
Uitw. ongew. D'tschers, 8-10-45 6465 B
Deleg. voedselconf. Quebec, 17-10-45 6480 D
Schadevord. op D'land, 20-10-45 6480 E
Ned. kinderen n. h. buitenland, 20-10-45 ..... 6482 A
Ned. geschenk v. Churchill, 3-11-45 6489 B
Eischen v. deblokk. v. bevr. activa in Amerika, 31-10-45 .... 6491 A
Ned. protest te Canberra, 3-11-45 6491 D
Iersche hulpverl. aan Ned., 26-10-45 6494 C
Fransche reg. stelt studiebeurzen ter beschikking, 5-11-45 ..... 6496 B
Christiansen, gen. wordt uitgeleverd, 5-11-45 ..... 6497 C
Deleg. herstelbet. conf. te Parijs, 9-11-45 ..... 6504 G
Min. v. Kieffens over organ. Ver. Volken, 17-11-45 ..... 6513 E

Deleg. bijeenk. voorb. comm. Ver. Volken, 20-11-45 ..... 6513 F
Voorl. geen immigratie in Australië, 20-11-45 ..... 6515 C
Schermerhorn over geall. politiek in Duitschland, Oudejaarsrede, 2-1-46 ..... 6572 A
Verkeer België-Nederland zonder pasvisa, 16-2-46 ..... 6631 D
Hulp uit Denemarken, 6-2-46 .... 6623 D
Van Kleffens lid atoomcom., 25-3-46 ..... 6668 B
Verbetering voedselvoorz. Ned. in Duitschland, 21-5-46 ..... 6740 I
Huender Dr. hoofd Ned. missie A.C.C., 20-5-46 ..... 6740 K
Graanzend. aan Frankrijk, 21-5-46 6745 B
Amer. onderscheid. voor A. Dyxhoorn, 9-4-46 ..... 6687 B
Brits onderscheid. voor T. van Starkenborgh, 16-4-46 ..... 6695 D
Graanleen. aan Frankrijk, 8-4-46 6694 C
Schermerhorn te Leuven, 22-5-46 6742 D
Geen bedelbrieven naar Amerika, 8-6-46 ..... 6764 C
Wat Duitschland roofde, 12-6-46 6765 A
Onze havens en Duitschl., 12-6-46 6765 B
Chineesche nota a. Ned. Regeer., 5/12-6-46 ..... 6765 G

Diplomatieke betrekkingen

Gezantschap in Rome, 24-8-45 .... 6407 H
Cult. attachés i. h. buitenland, 29-9-45 ..... 6459 H
Cult. contact m. buitenl.; Novum i. d. Ned. dipl. gesch. 13-11-45 6505 B
Gezant te Madrid ben. 16-11-45 .. 6513 C
Gezant in Portugal ben., 19-11-45 .. 6513 D
Gezant in Argent., Paraguay, en Uruguay, 30-11-45 ..... 6528 A
Gezant in Tsjecho-Slowakije benoemd, 4-1-46 ..... 6582 I
Jhr. Mr. Tj. Starkenborgh Stach. amb. te Parijs, 4-2-46 ..... 6614 E
Bar. v. Leynden 1e gez. secr., 20-4-46 ..... 6703 D
Rychevorsel jhr., 1e gez. secr., 20-4-46 ..... 6703 D
Keith Frank off. gezant in Australië, 10-5-46 ..... 6737 C
Chifley (Australië) over betrek. m. Ned., 20-6-46 ..... 6775 G

Verdragen

Notawiss. i.z. opl. strijdkr. in Australië, 1-8-45 ..... 6383 E
Belg.-Ned. betrekk, 6-8-45 ..... 6392 B
Nota aan V.S., Engl., Rusl. en Frankr. omtr. schadevergoed,. 18-8-45 ..... 6399 D
Fin. overeenk. met Engel., 11-8-45 6401 F
Cult. betr. m. België, 17-9-45 .... 6444 G
Handv. d. Ver. Volk. door Ned. aanvaard, 26-9-45 ..... 6448 C
Nederl.-Belg. bespr. inzake spelling, 17-10-45 ..... 6475 A
Ned. spellings-comm. ingeïnstalleerd, 1-12-45 ..... 6522 O
Buitenl. handelspol. reg. nota, 11-12-45 6543
Buitenl. leeningspol., 27-1-46 6605
Erkenn. Oostenrijk-reg., 5-2-46 .. 6614 F
Overeenkomst m. Denemarken, 1-4-46 ..... 6676 F
Handelsverdr. m. Frankr., 10-4-46 6683 A
Comité Benelux samenw., 12-4-46 6685 A

DEPORTATIE, EVACUATIE EN REPATRIEERING

Deportatie uit Putten, 9-7-45 .... 6356 A
Aantal gedeporteerde Ned., 8-8-45 6391 B
Aantal gedeporteerde Joden, 8-8-45 6391 B
Nog niet teruggek. gedep. Ned., 10-10-45 ..... 6475 A
Med. persconf. over repatr. uit Indië, 6-12-45 ..... 6528 F
Totaalcijfers Rep. uit D'land en Rusland, 7-12-45 ..... 6547 C
Radiotoespr. Kon. Repatr.-groep uit Indië, 4-1-46 ..... 6582 C
Emigranten uit Rusland, 10-2-46 6621 M
Nederlanders uit Rusland teruggekeerd, 25-1-46 ..... 6621 D
Repatrieering Sovjet-burgers, 15-2-46 ..... 6629 C
Koers der ingelev. Marken door repatr., 25-1-46 ..... 6613 B
Repatr. uit Rusland, 27-5-46 ..... 6750 B
Repatr. uit N.O.I. stop, 11-4-46 .. 6688 E
Ned. in Australië, 17-4-46 ..... 6703 F
Repatr.cijfers i. Nederl., 15-5-46 .. 6736 K
Evac. op Java vertraagd, 22-5-46 6743 E
Sjahrir en geïntern., 28-5-46 ..... 6751 B

ECONOMIE (ALGEMEEN)

Schermerhorn over econ. herstel, 27-6-45 6347
Raad v. Econ. Zaken, 27-6-45 6349
Lieftinck over ec. toestand, 9-7-45 6355
Opheffing ec. sectie M.G., 9-7-45 6356 A
Mansholt over econ. situatie landbouw, 23-7-45 ..... 6371 D
Koers overzeesche valuta, 8-45 .. 6415 G
Econ. situatie, rede min. Vos, 29-8-45 ..... 6416 B
Econ. situatie, rede Min. Vos, 8-9-45 ..... 6432 A
Vos over buitenl. econ. betr. 14-9-45 6432 B
Sociaal-econ. raad v. d. stad Tilburg, 27-12-45 ..... 6568 H
Nat. Welvaartsplan, 28-3-46 ..... 6667 A
Dr. G. Brouwer over loon- en prijspol., 27-3-46 ..... 6667 D
Tolunie met België en Lux., 20-4-46 ..... 6701 B
Samenwerk. i. d. tolunie, 10-5-46 6729 E
Staatscontr. en vrije concurr., 11-4-46 ..... 6701 D
Missie Steenberghe opgeheven, 22-5-46 ..... 6739 G
Levensonderhoud arbeidsgezinnen, 9/15-6-46 6763
Wat Duitschland roofde, 12-6-46 .. 6765 A
Onze havens en Duitschl., 12-6-46 6765 B
Ir. Otten over Indon. probleem, 6779 B

GEESTELIJK LEVEN

Boodschap Prot. Kerken, 16-7-45 6363 D
Brief R.K. Episcopaat, 16-7-45 .. 6363 E
Afscheid Deken v. Noort, 13-9-45 .. 6435 F
Conflict Geref. Kerken, 10-9-45 .. 6441 D
Installatie Deken in A'dam, 17-9-45 6442 D
Vermaning der Kerken i.z. de pol. delinquenten, 29-10-45 ..... 6491 C
Mgr. J. W. M. Baeten, coadjutor; opvolger v. d. bisschop van Breda, 5-11-45 ..... 6497 F
Nieuwe leiders bij h. Leger des heils, 14-12-45 ..... 6548 C
Gen. Synode der Ned. Herv. Kerk, Kerstboodschap, 27-12-45 ..... 6568 G
Mgr. de Jong, benoeming Kardinaal, 27-12-45 ..... 6574 B
Bisschopswijding Mgr. Baeten, 29-12-45 ..... 6574 C
Kerkelijk leven in 1945, 29-12-45 .. 6574 D
Symp. bet. vorming leger doordr. van chr. beginselen, 1-46 ..... 6579 C
Doodstraf - vóór en tegen, 18-1-46 6589 C
Prof. Kraemer Br. eere-doctoraat, 30-1-46 ..... 6614 C
Humanistisch verbond, 18-2-46 .. 6629 B
Gen. Syn. Geref. Kerken, 19-2-46 6631 C
Kard. de Jong geïnst. en gehuldigd, 28-2-46 ..... 6644 F
Vastenbrief R.K. bisschoppen, 3-3-46 ..... 6644 G
Geref. Kerken in hersteld verb., 7-3-46 ..... 6645 A
Eerste Stille Omgang, 18-3-46 .. 6660 B
Herd. schrijv. Gen. Synode over Indië, 26-3-46 ..... 6669 H
Eere doc. voor mgr. H. de Jong en ds. Gravemeyer, 27-3-46 .... 6669 I
Ned. Herv. Predikant. te Utrecht, 1-5-46 ..... 6725 C
Verklar. Bisschoppen bij verkiez., 13-5-46 ..... 6731 F
Hereen. Geref. Kerk en N. Herv. Kerk, 16-5-46 ..... 6734 D
Ned. Herv. Kerk en vakbeweging, 11-5-46 ..... 6734 E
Opperrabijn v. Palestina in ons land, 15-6-46 ..... 6773 D
Mirakelfeesten te A'dam - Plechtigheid in Stadion, 22/24-6-46 .. 6780 H
Kath. cult. federatie opgericht, 24-6-46 ..... 6781 H

GELD- EN BANKWEZEN

Algemeen

Schermerhorn over 's lands fin., 27-6-45 6348
Koers overzeesche valuta, 8-45 .. 6415 G
Crediet v. d. Middenst., 10-10-45 6467 A
Financ. v. h. verzet; onthulling v. mr. G. v. Hall, 11-11-45 6503
Ambtenaren mogen invasiegeld behouden, 10-11-45 ..... 6504 B
Ontsl. mr. Albarda als secr.-gen. dep. v. financ., 15-11-45 ..... 6504 D
Benoem. mr. Jacobs tot secr.-gen. dep. v. financ., 15-11-45 .. 6504 D
Verplicht betalen v. schulden aan vijanden en afgifte van geld en geldsw. papieren en doc., 23-11-45 ..... 6520 C
Reg. nota fin. voorz. met betrek. tot oorlogsschade, 11-12-45 6538
Door gerepatr. ingelev. Duitsch geld wordt terugbet., 29-2-45 .. 6568 K
Effecten-verkoop. Open. A'damsche beurs, 29-12-45 ..... 6572 D
Verlaging rente Rijkspostspaarbank, 1-1-46 ..... 6581 A
Cont. com. voor onroer. zaken, 19-1-46 ..... 6598 G
Ver. effect.handel wijst bedrijfschappen af, 28-1-46 ..... 6607 B
Koers ingelev. Rijksmarken door repatr., 25-1-46 ..... 6613 B
Effecten registratie, 30-1-46 ..... 6613 C
Ned. saldi in V.S. gedeblokk., 18-2-46 ..... 6637 F
Joods vermogen, 15-3-46 ..... 6661 D
Betaling met geblokkeerd geld, 18-2-46 6629
Ned. gulden gelijk aan N.O.I.-gulden, 4-3-46 ..... 6646 A
Sjahrir protesteert tegen invoer Ned. geld, 16-3-46 ..... 6662 C
Ital. protest. tegen confisc. Ital. gelden, 26-3-46 ..... 6669 E
Dr. Holtrop, dir. Ned. Bank, 6-4-46 ..... 6695 G
Tolunie met Belg. en Luxemburg, 20-4-46 ..... 6701 B
Beurshandel hervat, 11-5-46 ..... 6732 D
Dec. '45, 2/8-6-46 ..... 6755 D
Nederl. Bank, verslag '44-'45 .... 6755 D
Critiek op fin. pol. door Prof. Brouwers, 29-5-46 ..... 6756 A
De deviezenpositie met ponden en dollar-saldi, 13-6-46 ..... 6764 B
Jaarverslagen: A'dam. Bank - Incasso Bank - Philips, 8/19-6-'46 6773 H

Deviezen

Dev. noodig v. buitenl. reizen, 30-10-45 ..... 6496 B
Dev.-budget toegest. ten behoeve van Ned. studenten n. h. buitenland, 3-11-45 ..... 6496 B
Dev. beschikb. voor aankoop buitenl. boeken, 13-11-45 ..... 6503 B

Geldzuivering

Inlevering 100 gulden-bilj., 9-7-45 6355
Doel en methode geldzuivering (min. Lieftinck), 9-7-45 6355
Uitz. blokkeeringsmaatregelen, 16-7-45 ..... 6363 A
Inlevering Fr. bankbilj., 19-7-45 .. 6363 B
Belegging bankbilj. in schatkistpromessen, 25-7-45 ..... 6372 G
Deblokkeering ƒ 100-bilj., 25-7-45 .. 6372 H
Ned. bankbilj. in de V.S., 25-7-45 6372 I
Bankbiljetten-circ. gedaald, 25-7-45 6373 A
Beschikking geldzuivering 1945, Rede Lieftinck, 12-9-45 6431
Deblokkeering bilj. 500 en 1000 gld; toel. Lieftinck, 13-9-45 ..... 6431 A
Inl., 500 en 1000 gld bilj., 19-9-45 .. 6441 B
Straffen voor oppotten zinkgeld, 21-9-45 ..... 6441 C
Deblokkeering bankbilj., verkl. Lieftinck, 27-9-45 6447
Fiscaal recherche besluit, 1-10-45 6459 G
Circ. nieuw geld, 10-10-45 ..... 6466 F
Deblokk. bij huw., geboorte en begrafenis, 25-10-45 ..... 6481 A
Deblokk. bij huwelijk v. aank. huish.art., 3-11-45 ..... 6496 D
Geldsaneering, resultaten, radiorede min. Lieftinck, 13-11-45 .... 6504 C
Blokk. safe-lok., Fisc. onderz. n. inhoud, 19-11-45 ..... 6513 G
Centr. vermogensopsporingsdienst ingest., 8-12-45 ..... 6545 C
Belastingvold. uit geblokk. tegoed, 23-12-45 ..... 6565 D
Monetaire zuivering gesl., inflatie afgewend, radiorede min. Lieftinck, 21-12-45 ..... 6566 A
Reg. nota geldzuivering, 3-2-46 .. 6611
Effecten registratie, 30-1-46 ..... 6613 C
Gebr. geblokk. geld, 18-2-46 6629
Aankoop eff. en staatsleeningen, etc. op geblokk. geld, 18-2-46 .. 6630
Geldzuiv. geblokk. saldi, 28-2-46 .. 6637 E
Ned. saldi in V.S. gedeblokk, 18-2-46 ..... 6637 F
Prod. invest. geblokk. tegoed, 11-3-46 ..... 6651 B
Verpl. inlev. goud etc, 12-3-46 .. 6651 C
Hyp. geldleen. in vrij geld, 3-4-46 6684 B
Deblok. aanvragen, 13-5-46 ..... 6736 D
Inschrijv. 3 pct. Grootboekschuld, 21-5-46 ..... 6739 F
Geldzuiv. verlengd, 28-5-46 ..... 6749 D

Lieftinck adv. geblok. geld op Grootboek, 31-5-46 ..... 6755 C

Gemeente financiën

Reg. nota betr. gem. fin. en verh. Rijk en gem., 17-12-45 6545
Fin. zelfstandigh. gemeente en prov., 28-1-46 ..... 6607 A

Herstelbank

Oprichting herstelbank, 24-9-45 .. 6450 C
Herstelbank opgericht, 2-11-45 .. 6490 D
Buitengew. comm. Herstelbank, 5-1-46 ..... 6581 B
Herstelcredieten, 27-1-46 6605
De molest-uitkeer., 22-3-46 ..... 6667 E

Ned. Bank

Goudvoorraad Ned. Bank; herwaard., 2-7-45 ..... 6350 A
Statuut Nederl. Bk., 10-10-45 .... 6466 E
Trip, pres. Ned. Bank, 10-10-45 .... 6466 E
Com. v. adv. inzake statuut Ned. Bank ingesteld, 6-11-45 ..... 6496 E

Overeenkomst m. h. buitenland

Crediet in V.S., 2-7-45 ..... 6350 A
Fin. overeenk. m. Engel., 11-8-45 6401 F
Monetair acc. met Engl. koers bepaald, 7-9-45 ..... 6424 G
Toep. mon. overeenk. Ned.-Belg.-Luxemb., 18-9-45 ..... 6448 D
Ec. overeenk. met V.S., 21-10-45 6481 E
Leenovereenk. m. V.S., 31-10-45 6490 E
Eischen voor deblokk. bevroren activa in V.S., 31-10-45 ..... 6491 A
Tweede leen. overeenk. met V.S., 3-11-45 ..... 6496 C
Handel en bet.-verkeer met V.S., 17-1-46 ..... 6596 A
Valutapolit. en monet. accoorden, 27-1-46 6603
Monetair verdrag met Denem., 1-2-46 ..... 6614 G
Am. leen- en pachtleveranties, 7-2-46 ..... 6621 A
Actie reg. te New-York niet afgeleverde bommen, 7-2-46 ..... 6621 B
Canadeesch crediet, 13-2-46 ..... 6621 C
Totaal der Amer. credieten, 27-2-46 ..... 6637 G
Ned. goud in Amerika, 5-3-46 .... 6643 B
Buitenl. leeningspolitiek, 27-1-46 .. 6605
Amer. credieten, 8-3-46 6675
Activa in Zwitserland vrij, 31-3-46 6676 E
Amer. cred. verloopt vlot, 27-4-46 6719 G

Rijks-financiën

Millioenennota, 12-12-45 6546
Gr.boekschuld 1946 - Spaarcertif., 5-1-46 ..... 6581 C
Regeer.nota i.z. fin. beleid, 22-1-46 6597
Vervolg reg.-nota fin. beleid, 27-1-46 6603
Valuta polit. en monet. accoord, 27-1-46 6603
Herstelcredieten, 27-1-46 6605
Reg.-nota over fin. beleid, 3-2-46 6611
Inschr. Grootb. en Spaar-certif., 16-2-46 ..... 6628 F
Aankoop effect. en staatsleen., etc. op geblokk. geld, 18-2-46 .. 6630
Ned. goud in Amerika, 5-3-46 .... 6643 B
Buitenl. leeningspolitiek, 27-1-46 6605
Ned. gulden gelijk aan N.O.I. gulden, 4-3-46 ..... 6646 A
Sjahrir protesteert tegen invoer Ned. geld, 16-3-46 ..... 6662 C
Toestand Rijksfin., 6-4-46 ..... 6684 A
Duitsche bezetting kostte 9½ miliard, 9-4-46 ..... 6692 C
Rijksbegroot. 1946, 12-4-46 6699
Vervolg Rijksbegroot. 1946, 28-4-46 6715
Saneer. staatfinanc., 17-5-46 ..... 6742 F
Bezorgdheid omtr. staatsfin., 13-5-46 ..... 6743 A
Plan san. staatsfin., 28-5-46 ..... 6749 E

GODSDIENST zie **Geestelijk leven**

GRONDSTOFFEN

Kolen uit Roergebied, 11-7-45 6356
Koninklijke in 1944, 31-7-45 ..... 6390 I
Kolen uit Duitschland, 13-8-45 .... 6401 C
Consentgeld ter financiering Rijksbureau, 3-1-46 ..... 6572 B
Papierpositie, 24-4-46 ..... 6703 A
Prijzen benzine en gasolie, 29-4-46 6719 D
Oliewinning in Drente, 9/15-6-46 .. 6763 C

HANDEL EN NIJVERHEID

Algemeen

Schermerhorn over socialisatie, 27-6-45 6348
Credietverleening bedrijfsleven, 30-7-45 ..... 6381 C
Voorrang „goede" bedrijven, 7-9-45 ..... 6432 E
Boekenprod. in oorlogstijd, 7-9-45 6432 F
Aant. Middenst. bedrijven, 10-45 6467 A
Nieuwe regeling winkelsluiting, 16-0-45 ..... 6475 C
Consentgeld ter fin. van Rijksbureaux, 3-1-46 ..... 6572 B
Arrestaties bij Unilever, 13-2-46 6638 I
Schenking B.P.M. voor wetensch. doeleinden, 26-2-46 ..... 6638 J
Nat. Welvaartsplan, 28-3-46 ..... 6657 A
Prof. Kaag reg. vert. bij Unilever, 22-3-46 ..... 6668 A
Suikerleen. van Engeland, 23-3-46 6668 C
Jaarbeurs te Utrecht, 12-4-46 .... 6684 C
Smokkel. in Frankr. m. Kon. Olie, 6-4-46 ..... 6689 C
Fransche orders v. Ned. scheepsbouw, 8-4-46 ..... 6694 D
Aankoop Am. surpl. voorraden, 8-5-46 ..... 6725 B
Maatr. tegen smokkelhandel, 22-5-46 ..... 6740 G
Omzetten der Industrie, 26-5-46 .. 6750 A
Dr. Kortenhorst te Brussel in Ned. K.v.K. over samenwerking m. Belg. en Luxemb., 15-4-46 .. 6704 G
Het Unielever-proces, 4-6-46 ..... 6756 C
Winst bij Unilever, 29-5-46 ..... 6757 G
Philipsfabrieken in België, 4-6-46 6758 G
Fokker eenige vliegtuigfabriek, 6764 A
Wat Dutschland roofde, 12-6-46 .. 6765 A
Onze havens en Duitschl., 12-6-46 6765 B
Overzicht schepen in aanbouw .. 6772 D
Toekomst vliegt.industrie: overeenk. Fokker-B. Aircraft en het luchttaxibedrijf, 25-6-46 ..... 6780 B
Ned. Belg. samenw. - Gemeenschapp. secr., 21-6-4 ..... 6781 G

Handelsverdragen

Verdrag met België en Luxemburg inzake glaslev., 9-11-45 .. 6504 H
Cred.-overeenkomst met Canada, 16-1-46 ..... 6539 E
Handels- en bet.-verkeer met Ver. St., 17-1-46 ..... 6595 A
Handelsverdrag m. Frankr., 10-4-46 6683 A
Overeenk. m. Denemarken, 1-4-46 6676 F
Handelsbetr. m. Finl., 21-5-46 .... 6743 B
Handelsverdr. m. België, 28-5-46 6750 D
Handelsverdr. m. Finl., 3-6-46 .... 6755 B

Import en export

Invoer regeeringsgoederen, 1-8-45 6381 D
Regeering koopt vrachtauto's, 31-7-45 ..... 6381 E
Aankoop vliegtuigen in V.S., 1-8-45 6382 F
Bestellingen in Amerika, 9-8-45 .. 6390 C
Import auto's, 6-8-'45 ..... 6390 D
Aankoopen in buitenl., 13-8-45 .... 6401 D
Aankoopen in V.S., 20-8-45 ..... 6409 A
Door C. A. geïmp. goederen, 4-9-45 6423 C
Reg. aankoop wol, 4-9-45 ..... 6424 K
Cijfers i.z. inv. reg. wege, 9-45 .. 6432 C
Diamant import, 7-9-45 ..... 6432 D
Louwes over voedselaank. in V.S., 19-9-45 ..... 6442 F
Nederl. leger-aank. in Canada, 20-10-45 ..... 6481 C
Import 3½ millioen kg. vleesch, 24-11-45 ..... 6521 C
Export bloembollen, 5-9-45 ..... 6424 H
Geraamde im- en export 1946, 3-46 6651 H
Aank. Amerik. bouwmat., 5-1-46 6581 H
Aank. en pacht Amer. vliegtuigen, 1-3-46 ..... 6644 C
Aankoop Am. auto's, 22-5-46 .... 6741 E
Bloembollen n. Engeland, 21-5-46 6749 C
Export kleed. industrie, 7-6-46 .... 6763 B
Groenten n. Amer. bez. troep. in Duitschland, 22-6-45 ..... 6781 C

Industrie

Tinbaggermolens voor Indië, 9-7-45 6356 A
Hervatting zoutprod. Boekelo en Hengelo, 9-7-45 ..... 6356 A
De „Koninklijke" in 1944, 31-7-45 6390 I
Nieuwe vliegtuig industrie, 4-9-45 6424 K
Fokker ontw. volksvliegtuig, 22-9-45 ..... 6450 A
Adv.-com. v. d. bouw v. vliegt.-mat. in Ned., 28-9-45 ..... 6459 K
Productie leder- en schoen-prod., 25-10-45 ..... 6482 B
Hoogovens en staalfabr. hervatten productie, 26-10-45 ..... 6482 C
Walserij Hoogovens terug uit Duitschland, 24-1-46 ..... 6599 A
Buitenl. opdrachten voor scheepsbouw, 27-3-46 ..... 6668 I

Organisatie bedrijfsleven

Schermerhorn over bedrijfsorg., 27-6-45 6348
Schermerhorn over socialisatie, 27-6-45 6348
Onderzoek beleid Woltersom, 3-45 6407 I
Voorl. regeling Bedrijfsorg., 27-6-45 6407 K
Radiorede mr. de Jongh, Woltersomsche bedr.org., 5-9-45 ..... 6425 A
Reorganisatie bedrijfsl.; rede Min. Vos, 8-9-45 ..... 6432 A
Voorrang „goede" bedrijven, 7-9-45 6432 E
Groothoff over nwe org. bedr.l., 24-8-45 ..... 6450 B
Centr. Zuiveringsraad voor bedrijfsleiders ingesteld, 5-10-45 .. 6466 D
Organ. v. h. bedrijfsleven, reg. nota 11-12-45 6543
Verb. Prot.-Chr. werkgevers tegen voorontw. van Min. Vos inzake bedrijfsorg., 25-2-46 ..... 6645 D

Prijsvorming en prijsbeheersching

Schermerhorn over ontoelaatbare prijsstijging in zijn fin. overzicht bij reg.-verkl., 27-6-45 6348
Ingrijpen prijsbeh. op meubelveilingen, 27-6-45 ..... 6416 A
Zwarte handel is Gifhandel, oproep reg., 21-11-45 ..... 6513 H
Proc.-verbaal prijsovertr., 5-2-46 6622 B
Dr. G. Brouwer over loon en prijspolitiek, 27-3-46 ..... 6667 D
Prijsbesch. pensions en logies, 17-4-46 ..... 6692 B
Prijs kolen verhoogd, 11-5-46 .... 6743 C
Loonen en prijzen prof. Brouwer, 29-5-46 ..... 6756 A
Prijzenbeschikk heerenmaatkleed., 7-6-46 ..... 6763 B
Max. prijs haring - handel. protest, 20-6-46 ..... 6773 G

HUISVESTING

Schermerhorn over volkswoningbouw, 27-6-45 6349
Aanbouw noodwoningen, 30-8-45 .. 6418 F
Verhoog. huren zonder toestemm. verboden, 19-12-45 ..... 6565 E
Woonruimte in A'dam, 22-5-46 .... 6740 D
Huurverhooging prof. Brouwer, 29-5-46 ..... 6756 A
Contrôle pensionprijzenn, 5-6-46 .. 6756 D

JUSTITIE

Algemeen

M. G. over wijziging tribunaal besluit, 12-7-45 ..... 6357 A
Toestand intern. kampen; rapport Kruls, 24-8-45 ..... 6415 C
Dir. Gen. voor bijz. rechtspleging; misstanden in intern.kampen Vught, Harderwijk; Verklaring Vorrink, 15-9-45 6443
Comité tegen doodstraf, 22-9-45 .. 6449 B
Verbod van M. G. tot verwijd. v. tatoueer., 1-10-45 ..... 6459 F
Briefw. Regeering en Hooge Raad, 26-9-45 6479
Toestand over intern. kamp volgens kol. P. Snijders, 5-11-45 .. 6497
Adv. Gen. bij den Hooge Raad benoemd, 7-12-45 ..... 6546 C
Amst. advocaten over de doodstraf, 10-12-45 ..... 6547 A
Lond. comm. v. rechtzekerheid, 14-1-46 ..... 6598 D
Mr. Röling lid uit Hof ter berecht. Jap. oorlogsmisd., 1-2-46 ..... 6612 G
Afschaf. bezet.recht, 13-2-46 ..... 6620 A
Mr. Borgerhof Mulder bij Int. trib. te Tokio, 28-2-46 ..... 6643 E
Centr. coll. reclasseering, 11-3-46 .. 6651 D
Rechteloosheid en rechtzekerh., 16-3-46 ..... 6661 A
Int. Crim. Voorl. bureau opgericht, 26-3-46 ..... 6678 B
Unilever proces off. in hoog. beroep, 4-6-46 ..... 6756 C
Opperrabijn v. Palestina bij min. v. Justitie, 15-6-46 ..... 6773 D
Geding P.R.A. - „Ochtendpost", 24-6-46 ..... 6781 F
Bureau Nat. Veiligh. opgeheven, 22-6-46 ..... 6782 F

Politieke delinquenten

Begrip collaboratie, 12-7-45 ..... 6357 A
Zuivering; rechtspositie pol. gevangenen, 16-7-45 ..... 6363 C
Rechtsport. pol. gevang., 16-7-45 .. 6363 C
Bijz. Gerechtshof A'dam, 24-7-45 .. 6373 D
Bijzonder gerechtshof A'dam, 24-7-45 ..... 6373 D

Schermerhorn over rechtspos. pol gevangenen; proces Blokzijl; v. Genechten, 13-8-45 ..... 6400 D
N.A.C. advies over pol. gevangenen, 13-8-45 ..... 6400 E
1ste zitting bijz. gerechtshof Den Haag; (principieele uitspr.), 21-8-45 ..... 6409 B
Pol. gevangenen; aantal; naar Duitschl.? 22-8-45 ..... 6409 C
Protest N.B.S. i.z. vrijlating pol. gevangenen, 23-8-45 ..... 6409 D
Protesten i.z. vrijlating N.S.B.ers, 24-8-45 ..... 6415 D
Vrijlating geïnterneerden, 24-8-45 6415 E
N.A.C. advies i.z. vrijlating geintern., rapport P.O.D., 1-9-45 .. 6415 F
Bijz. Raad v. Cassatie ingesteld, 27-8-45 ..... 6417 D
Vrijl. geïntern.; houding Reg., 4-9-45 ..... 6424 L
Bijz. gerechtshof den Haag, doodstraf uitgesproken, 4-9-45 ..... 6424 M
Proces Blokzijl, 12-9-45 6433
Proces De Blocq v. Scheltinga, 12-9-45 ..... 6433 A
Blokzijl, ter dood veroordeeld, De Blocq van Scheltinga, levenslang, 25-9-45 ..... 6449 C
Openb. aanklager voor Ned. b. h. Int. Mil. Trib., 24-9-45 ..... 6449 D
Proces v. Genechten, 3-10-45 6458
Doodstraf v. verrader, 25-9-45 .... 6459 A
Herstel cassatierechtspraak, 13-10-45 6465 A
Schermerhorn over bestr. v. pol. delinquenten, 4-10-45 ..... 6465 C
Voorz. V.B.N.A. gearresteerd, 10-10-45 ..... 6467 D
Mussert, dagvaarding, 13-10-45 .. 6475 G
Bijz. Raad v. Cass. eerste zitting, 17-10-45 ..... 6475 H
Meen. Tribun. Den Bosch over N.A.D., 18-10-45 ..... 6476 A
v. Genechten, ter dood veroordeeld, 17-10-45 ..... 6476 B
Pol. delinquenten, rede min. Kolfschoten, 20-10-45 ..... 6480 C
Bijz. Gerechtshof A'dam, doodstr. v. verraders, 26-10-45 ..... 6482 E
Pol. delinq., besluit, 23-10-45 .... 6491 B
Pol. delinq. Vermaning der Kerken, 29-10-45 ..... 6491 C
Christiansen, gen. wordt uitgeleverd, 5-11-45 ..... 6497 C
Bijz. Rechtspleging, dir.-gen. benoemd, 6-11-45 ..... 6497 E
Aanbrenger ter dood veroord., gevangenisstraf v. bunkerbouwers, 9-11-45 ..... 6505 A
Landw. geen vreemde krijgsdienst uitspr. bijz. raad v. cassatie, 14-11-45 ..... 6505 D
Voorzitter V.B.N.A. weer in vrijheid gesteld, 10-11-45 ..... 6505 E
Doodstraf, onderz. publ. opinie, 13-11-45 ..... 6505 F
Berechting pol. delinq., opr. A'd. comité t. reg. en Ned. volk., 14-11-45 ..... 6505 G
Blokzijl in cassatie, eisch doodstraf, 15-11-45 ..... 6514 B
Dienstneming N.S.K.K. gestraft, 19-11-45 ..... 6514 E
Proces Mussert begonnen, 27-10-45 6520 G
Proces Blokzijl, Cassatieber. verworpen, 5-12-45 ..... 6529 D
De Blocq v. Scheltinga in cass. 20 jaar, 5-12-45 ..... 6529 E
Proces Mussert, doodstr. geëischt, 27-11-45 ..... 6529 F
Beleid d. reg. t. a. v. pol. delinq. reg. nota, 11-12-45 6537
Gratieverzoek Blokzijl ingediend, 17-12-45 ..... 6547 A
Mussert ter dood veroordeeld, 12-12-45 ..... 6547 B
Genechten, Dr. van, pleegt zelfmoord, 13-12-45 ..... 6548 A
Eerste doodvonnis zonder recht v. cassatie, 17-12-45 ..... 6556 F
Genechten, dr. v., schrijven waarom hij zelfm. pleegde, 19-12-45 6567 F
Ned. en proces Neurenberg. Seyss-Inquart over N.S.B.-verraad en Mussert, 29-12-45 ..... 6573 A
Doodstraf vóór of tegen, 18-1-46 .. 6689 C
Landwacht geen Duitsche dienst, 2-1-46 ..... 6573 C
Vraag aan Min. van Justitie over Financiering N.S.B., 7-1-46 .... 6582 A
Taak tribunaal Leekenelement, 9-1-46 ..... 6582 B
Stemrecht polit. delinquenten, 16-1-46 ..... 6596 C
Nederl.schap oud-Spanjestr., 5-1-46 6598 C
Christiansen, uitgel. a. Ned. autor., 14-1-46 ..... 6598 E
Spion ontsnapt - vergaan v. „Simon Bolivar", 29-1-46 ..... 6607 D
Berechting oorlogsmisdadigers, 26-1-46 ..... 6611 A
Rauter i. gevangenis Schev., 14-2-46 6621 H
Doodstr. geëischt Overste J. Feenstra, 9-2-46 ..... 6621 I
Mussert voor Bijz. Raad v. Cassatie, 20-2-46 6627
Wijz. Besluit polit. delinquenten, 20-2-46 ..... 6628 G
Politieke moord. Doodstr. 5 daders, 13-2-46 ..... 6628 H
Voorw. gevang.str. collaborateurs, 15-2-46 ..... 6628 I
Doodstraf voor verraders, 5-3-46 .. 6645 F
Proces Carp, 5-3-46 ..... 6653 A
Doodvonnis Blokzijl voltr., 16-3-46 6660 F
S.S.-man Mooyman gearr., 18-3-46 6660 G
Dr. Carp 18 jaar gevangenisstraf, 19-3-46 ..... 6661 B
Oorlogsmisd. Schoengarth d. „Sich. Polizei" ter dood veroordeeld, 13-2-46 ..... 6633 B
Oproer. pol. del. te A'dam. 11-3-46 6652 F
Mussert in cassatie, 20-3-46 ..... 6669 A
Doodstraf voor verrad. Eng.-vaarders, 25-3-46 ..... 6669 B
Berecht. Duitschers in Ned., 25-3-46 6669 C
Aanslag op Rauter opgeheld.. 30-46 6677 F
Broekhoff overleden, 10-4-46 .... 6683 B
Geïnterneerd werken in mijnen, 7-5-46 ..... 6732 G
Schrieke ter dood veroord., 2-4-46 6577 G
Rumoer rond Arnold Meyer, 12-4-46 6693 A
Müller E. E. 10 jaar gevang., 16-4-46 6695 E
Doodstr. beul v. Ommen, 17-4-46 6702 A
Affaire de Geer, 8-5-46 ..... 6725 A
Vonnis Mussert voltrokken, 7-5-46 6732 I
Marchant d'Ans. veroord., 14-5-46 6734 A
Min. over Meyer, 21-5-46 ..... 6741 F
Meijer komt voor, 23-5-46 ..... 6741 G
Meyers aanhang verspreiden valsche stembiljetten, 20-5-46 ..... 6741 H
Jackson n. Nederland, 17-5-46 .... 6742 C
Loon v. pol. delinq., 28-5-46 ..... 6749 A
Huisraad gedetin., 24-5-46 ..... 6749 B
Vonnis de March. et d'Ans., 28-5-46 6749 K
Stemvervalsch. vrij, 24-5-46 ..... 6749 M
Aantal polit. gevangen, 3-4-46 .... 6678 A
Vrijlat. pol. delinq., 23-4-46 ..... 6702 B
Pol. delinq. stemmen niet, 16-5-46 6731 E
Toestand in int. kampen, 2/8-6-46 6756 B
Doodstraf Ganzevis, 4-6-46 ..... 6756 G
Dr. Goedewagen gearrest., 11-6-46 6765 C
Silbertanne moorden opgelost, 15-6-46 ..... 6772 B
Mijer Schwenke gearresteerd, 17-6-46 ..... 6773 A
Dr. Carp veroordeeld, 17-6-46 .. 6773 B
Ongeregeldh. in intern. kamp Duindorp, 17-6-46 ..... 6773 F
Aantal vrijgel. pol. delinq., 22-6-46 6781 B
Meyer veroordeeld, 13/26-6-46 .... 6781 D
Kief in vrijheid, 24-6-46 ..... 6781 D
Ganzevis ter dood veroord., 18-6-46 6781 E
Verhoor Seyss-Inquart 6785
Zwol. tribunaal staakt, 26-6-46 .... 6787 D

Politie

P.O.D. blijft zelfst. pol. orgaan, 13-8-45 ..... 6400 C
P.O.D. te Hilversum, belangr. stuk in handen i.z. revolutieontk. N.S.B. 1940, 22-9-45 ..... 6448 G
Politie, organisatie, 8-11-45 ..... 6505 C

Processen (gew. str.recht en civ. recht)

Beleed. M.G. aanklacht Gen. Kruls, 22-2-46 ..... 6593 F
Arrestaties bij Unilever, 13-2-46 .. 6638 I
Overtred. persbesluit 1945, 15-3-46 .. 6661 C
Maatregelen Bond Oud-Ill. werk, 10-4-46 ..... 6683 C
Autor. streven der O.D., 15-5-46 .. 6734 C
P.R.A. contra „Ochtendpost", 24-6-46 ..... 6781 F

Zuivering

Schermerhorn over zuivering, 27-6-45 6347
Zuivering, 16-7-45 ..... 6363 C
G.A.C. en voordracht lidmaatsch. Hoogen Raad, 27-12-45 ..... 6573 B

KONINKLIJK HUIS

H. M. leidt Reg.-Schermerhorn in, 27-6-45 6345
Prinses in Ottawa, 1-7-45 6349
H. M. in Den Haag, 6-7-45 6349
H. M. bezoekt Putten, 9-7-45 ..... 6356 A
Prins Bernhard onthult gedenkplaat in Wageningen, 11-7-45 .. 6356 A
Prinses Juliana neemt afscheid van Canada, 12-7-45 ..... 6356 A
Prins Bernhard tot de B.S., 16-7-45 6364 A
Vertrek Prinsessen uit Canada, 17-7-45 ..... 6364 B
H. M. ongesteld, 18-7-45 ..... 6364 C
H.M. hersteld, 23-7-45 ..... 6372 A
Prinses Juliana in Nederland terug, 23-7-45 ..... 6372 B
Prins Bernhard onderscheidt Eisenhower, Bedell Smith, Crerar, 23-7-45 ..... 6372 C
Prins Bernhard bij ontbinding Irene Brigade, 25-7-45 ..... 6374 E
Terugkeer Prinselijk gezin, 3-8-45 6382 D
Radiotoespraak Prinses, 4-8-45 .. 6389 C
Kinderfeest Soestdijk, 6-8-45 .... 6389 D
Gezondheidstoestand H. M., 7-8-45 6389 E
Prinses over Roode Kruis in Indië, 15-8-45 ..... 6397 C
Prins Bernhard over zijn staatsrechtelijke positie, 9-8-45 ..... 6398 D
Prins Bernhard in Engeland, 8-45, 6399 A
Telegramwisseling H. M. en Koning George, 8-45 ..... 6399 B
Am. onderscheiding voor Prins Bernhard, 23-8-45 ..... 6410 B
Prinses leidt herdenkingsweek in, 27-8-45 ..... 6417 F
Prinses voorz. Volksherstel, 30-8-45 6417 G
Viering Koninginnedag, 1-9-45 .... 6423 F
Koningin in Scheveningen, 7-9-45 6423 G
Prins Bernhard over Com. „Nederl. helpt Indië", 10-9-45 ..... 6435 B
Prinsesjes naar school, 12-9-45 .... 6435 C
H.M. in Rotterdam, 24-9-45 .... 6449 F
H.M. ontvangt buitenl. amb., 26-9-45 ..... 6449 G
Prins Bernhard Insp. Gen. Kon. Landm., 22-9-45 ..... 6449 H
H. M. en de ex-illig. werkers, 28-9-45 ..... 6459 D
H. M., rede op 6 Dec. 1942, 7-10-45 6463
Prins Bernhard ontvangt Am. onderscheiding, 1-11-45 ..... 6489 A
H. M. biedt Churchill geschenk v. h. Ned. volk aan, 3-11-45 ..... 6489 B
Prins Bernhard, Buitengew. comm. v. d. Herstelbank, 2-11-45 ..... 6490 D
H. M. conf. te Londen met Schermerhorn en Logemann i.z. Ind. kwestie, 2-11-45 6492
Troonrede van H. M. bij de opening v. d. Staten Gen., 20-11-45 6511
Gedeelte v. h. Koninkl. trein bij München teruggevonden, 24-11-45 6521 H
Prinses, radiorede over, Ned. helpt Indië", 3-12-45 ..... 6548 B
H.M. geeft gift v. „Ned. helpt Indië", 8-12-45 ..... 6548 B
Kerstboodschap v. H. M. de Koningin, 21-12-45 ..... 6567 D
H.M. decoreert Koopv.leden, 22-1-46 6599 B
H.M. verdeelt giften uit Curaçao en buitenland, 23-1-46 ..... 6599 C
Rede H.M. - Dies Leidsche Univ., 9-2-46 ..... 6621 E
Prins Bernh. in Engel. ondersch., 19-2-46 ..... 6628 D
Prins Bernh. moet rust nemen, 27-2-46 ..... 6638 E
Prins en Prinses met vacantie in Berner Oberland, 12-3-46 ..... 6660 C
Radiotoespr. H.M. tot repatr. uit Indië, 4-1-46 ..... 6582 C
Open brief Van Hamel aan H.M., 14-1-46 ..... 6590 F
Prins. paar n. Scandinavië, 14-4-46 6695 A
Boodschap R.A.F. aan H.M., 29-4-46 ..... 6720 A
Verjaardag Prinses Juliana, 30-4-46 6720 B
Gratieverl. d. Koningin, 3-5-46 .. 6724 B
Prins. paar n. Zwitserland, 23-5-46 6724 E
Sur. com. bij H.M., 20-5-46 ..... 6739 D
Fractieleid. bij H.M., 25-5-46 ..... 6739 B
Prinses over noodgebieden en hulp, 17-6-46 ..... 6771 B
Prins Bernhard sticht fonds, 17-6-46 ..... 6771 B
Opperrabijn v. Palestina bij H.M., 5-6-46 ..... 6773 D
Pr. Bernhard onthult gedenkteeken gen. Snijders, 18-6-46 ..... 6774 D
H.M. verleent onderscheidingen, 20-6-46 ..... 6774 F
H.M. ontvangt deput. N.W.I., 26-6-46 ..... 6779 A

KUNST

Algemeen

Schermerhorn over cultureele zaken, 27-6-45 6348
Eereraden, uitspraken, 5-7-45 .. 6359 A
Soc. Gesch., Intern. Inst. voor, 2-7-45 6351
Wie door eereraden berechtigd worden, 11-7-45 6358
Rijksmuseum heropend, 16-7-45 .. 6374 A
Reinink over reorganisatie cultureele leven, 11-8-45 ..... 6401 I
Verpl. documentatie kunstbezit, 8-45 ..... 6416 D
Kol. Instituut, naamsverandering, 27-8-45 ..... 6418 H
Prof. B. Schrieke overl., 13-9-45 .. 6435 E
Actie tot Rechtsherstel Ned. Kunstenaars, 19-9-45 ..... 6443 A
Expert voor kunstschatten naar D'land, 22-9-45 ..... 6449 A
Cult. Attach. i. h. buitenl. 29-9-45 6459 H
Fed. v. Kunstenaars Dr. C. v. d. Leeuw voorz., 6-10-45 ..... 6467 E
Colenbrander, Prof. Dr. Th. overl., 10-10-45 ..... 6467 G
Vergunning aan kunstenaars, 15-10-45 ..... 6476 C
Fransche reg. stelt studiebeurzen ter beschikking, 5-11-45 ..... 6496 B
Beysens, Mgr. prof. dr. J. Th. overleden 18-11-45 ..... 6522 B
Ned. Kasteelensticht. geïnstall., 5-12-45 ..... 6550 M
Ned. Ver. van kunstenaars opgericht, 7-1-46 ..... 6583 D
Cult. contact met Ver. St. en Engeland, 7-1-46 ..... 6582 H
Cult cont. België en Ned., 22/26-3-46 ..... 6670 A
Verzam. Bredius a. Staat, 2-4-46 6678 E
Wet zuivering kunstenaars, 25-4-46 6724 F

Beeldende kunst

Eereraden tegen beeldende kunstenaars, 1-8-45 ..... 6383 B
Dr. A. Bredius overleden, 15-3-46 6662 B
Geroofde schilderijen terug, 10-10-45 ..... 6467 F
V. d. Velde teruggev. te Berlijn, 4-4-46 ..... 6725 H

Bouwkunst

Raadhuis A'dam, 13-8-45 ..... 6402 A

Film

Ivens weigert opdr. voor Indiëfilm, 24-11-45 ..... 6522 E
Kriterionbioscoop te A'dam door studenten geëxploiteerd, 6-11-45 6497 B
Conflict Ned. Bioscoopbond en Amer. filmmij., 10-4-46 ..... 6685 D

Letterkunde

Litteraire prijzen uitgereikt, 24-7-45 ..... 6374 B
Eereraad, uitspraken, 11-8-45 .... 6401 K
Eereraad, uitspraak, 9-45 ..... 6425 C
Eereraad, uitspraken, 4-10-45 .... 6459 I
Ginneken, prof. J. v. overl., 22-10-45 6481 I
Eereraad, uitspraak, 23-10-45 ..... 6482 G
Van der Hoogtprijs 1941 en 1945, 27-12-45 ..... 6583 B
Prof. dr. F. Sassen hoogl. Leiden, 27-2-46 ..... 6637 B
Vlaamsche schrijvers in Ned., 20-5-46 ..... 6742 B
Jaarverg. „Ver. v. Letterkundigen", 25-6-46 ..... 6782 D

Muziek

Eereraad, uitspraken, 5-7-45 ..... 6350 A
Eereraad, uitspraken, 27-8-45 ..... 6417 E
Ontslagaanvrage Koetsier, 5-9-45 .. 6425 D
Jan Koetsier uitgesloten, 15-9-45 6443 B
Eereraad, collect. uitspraak over musici, 18-10-45 ..... 6482 F
Schorsing zonder sanctie, 11-12-45 6551 B
Rudolf Escher muziekprijs, 3-1-46 6583 C

Tooneel

Eereraad, uitspraak, 5-7-45 ..... 6350 A
M. van Westerhoven overleden, 28-2-46 ..... 6638 H
Praag, E. v. overleden, 1-4-46 .... 6678 D

MILITAIRE ZAKEN

Algemeen

Schermerhorn over oorlog Verre Oosten, 27-6-45 6345
Schermerhorn over leger en vloot, 27-6-45 6346
Raad v. alg. oorlogv., 27-6-45 6349
Onderscheidingen voor Eisenhower, Bedell Smith, Crerar, 23-7-45 ..... 6372 C
Vrijwilligers in Australië, 25-7-45 6374 D
Legering strijdkrachten in Australië, 1-8-45 ..... 6383 E
Verklaring Chifley over legering Ned. in Australië, 13-8-45 .... 6402 B
Ned. bij Jap. capitulatie vertegenw., 20-8-45 ..... 6414 H
Helfrich teekent Jap. cap.verdrag, 3-9-45 ..... 6430 A
Winkelman, gen. H. G. verlaat d. Censuur opgeheven, 13-9-45 ..... 6435 G
dienst, 10-10-45 ..... 6463 A
Aank. in Canada v. Ned. leger, 20-10-45 ..... 6481 C
Dijxhoorn, gen. maj. A. Q. H. lid v. h. Hoog Milit. Gerechtshof, 27-10-45 ..... 6488 B
Winkelman, gen. verkl. over ineenstorting v. Nederland in 1940 30-10-45 ..... 6488 E
Categor. v. personen die van werkelijken dienst zijn vrijgesteld, 8-12-45 ..... 6545 F
Min. Meynen roept vrijwilligers op voor Indië, 16-12-45 ..... 6556 A
Het opperbevel in Indië, beschikking, 19-11-45 ..... 6557 G
Landwacht geen Duitsche dienst, 2-1-46 ..... 6573 C
Ned. escadrille te Soerabjaa, 18-12-45 ..... 6575 A
Aftr. Gen. Reijnders '40. Brochure, 1-46 ..... 6579 A
Critiek op het nieuwe leger, 1-46 6579 B
Off. naar Amer. legercursus Biarritz, 4-1-46 ..... 6579 D
Ontslagaanvr. gen.-luit. v. Oyen; gen. Uhl met pensioen, 7-1-46 .. 6584 A
Nieuwe legerleiding - Br. voorb., 21-12-45 ..... 6589 F
Mil. keuring - Nieuw systeem, 18-1-46 ..... 6590 A
Ontslagaanvr. gen.-maj. v. Straaten, 11-1-46 ..... 6590 D
v. Oyen overdr.comm. aan lt.-gen. S. H. Spoor, 31-1-46 ..... 6608 D
Oorlogsmuseum te Overloon, 2-2-46 6612 F
Parade Ned. en Brit. troepen in N.O.I., 1-2-46 ..... 6614 K
Afschaffing bezettingsrecht, 13-2-46 6620 A
Actie Ned. Reg. terugbet. niet gelev. bommen, 7-2-46 ..... 6621 B
Doodstraf tegen overste Feenstra geëischt, 9-2-46 ..... 6621 I
Ned. oorlogsgravencomité, 4-2-46 .. 6621 K
Opheffing censuur post v. en n. Indië, 9-2-46 ..... 6622 C
Min. Meynen over opbouw nw. leger, 26-2-46 ..... 6636 A
Opheffing bijz. staat van beleg, 5-3-46 ..... 6643 A
Ned. troepen op Java geland, 9-3-46 ..... 6653 B
Jap. overgave op Bali, 11-3-46 .. 6653 D
Uitk. ineens mobil. slachtoffers, 18-3-46 ..... 6660 E
Hoofden van scholen vrij van mil. dienst, 22-3-46 ..... 6667 F
Landing Ned. troep. op Java, 29-3-46 ..... 6679 B
Britsche tanks overgenomen, 10-4-46 ..... 6687 I
Res.-off. onttrek. zich aan dienstplicht, 9-4-46 ..... 6693 B
Lidm. Ned. Bond v. Militairen - verbod, 5-4-46 ..... 6695 C
Rost v. Tonningen, Schout bij nacht, 12-4-46 ..... 6695 G
Oproeping dienstplichtigen, 17-4-46 6696 A
Plan bouw nieuwe vloot, 24-4-46 6702 C
Flott. „Tromp" terug in Ned., 3-5-46 ..... 6724 E
Winkelman, gen. onderscheiden, 14-5-46 ..... 6731 G
Onderscheidingen oorlogsdaden, 14-5-46 ..... 6732 A
Opruimen mijnen en munitie, 14-5-46 ..... 6732 C
Commando overdr. op O.-Java, 14-5-46 ..... 6737 B
Wijz. opperbevel in N.O.I., 21-5-46 6744 B
Ned. troepen n. Duitschland, 31-5-46 ..... 6752 K
Gevaarl. oorlogstuig, 28-5-46 ..... 6749 O
Britsche troepen in N.O.I., 5-6-46 6760 B
Soekarno: staat v. beleg op Java en Madoera, 8-6-46 ..... 6765 F
Intelligentiepeil lichting 1945, 19-6-46 ..... 6773 C
Ned. code was Duitschers bekend, 15-6-46 ..... 6773 D
Gedenkteeken gen. Snijders onthuld, 18-6-46 ..... 6774 D
Helfrich tegen samenvoeg. depart. Marine en Oorlog, 22-6-46 ..... 6780 E
Geen militairen in Vierdaagsche - Maj. Breunisse trekt zich terug, 22-6-46 ..... 6782 G
Troepenverplaats. bij Batavia .... 6783 A

Leger

Zuivering Officierskorps, 11-7-45 6357 A
Off. en O.O. naar Engeland voor expeditie-macht, 11-7-45 ..... 6358 A
Irene Brigade ontbonden, 25-7-45 6374 E
Opbouw nieuw leger, 3-8-45 .... 6381 A
Korps gezagstroepen ingesteld, 28-7-45 ..... 6382 C
Territoriale bevelh. gezagstroepen, 3-8-45 ..... 6391 C
Verkl. Chifley over legering Ned. in Austr., 13-8-45 ..... 6402 B
Inf. Bataljons naar Indië, 22-8-45 6410 I
Troepen voor Indië, 7-9-45 ..... 6423 D
Prins Bernhard, Inspecteur-Generaal Kon. Landm., 22-9-45 ..... 6449 H
Meynen over opb. v. h. leger, 29-9-45 ..... 6457 C
Ned. deelneming bezetting Japan, 29-9-45 ..... 6457 C
Deel res. officieren v. bezetting Duitschland, 29-9-45 ..... 6457 C
Ned. bataljons vertrokken n. N.O. Indië, 14-10-45 ..... 6474 C
Aank. in Canada v. h. Ned. leger, 20-10-45 ..... 6481 C
Kruls, mr. H., gen. maj. bevord. en chef Gen. Staf, 27-10-45 .... 6488 B
Kruls, Lt.-gen. meded. i.z. nieuwe Ned. leger, 27-10-45 ..... 6488 C
Legerraad, instell., 27-10-45 ..... 6488 D
Bergh, v. d. S. J. gen. maj. tot Kwartiermeester-Gen. benoemd, 23-11-45 ..... 6520 E
Lichting 1945 naar Indië, 24-11-45 .. 6520 F
v. Voorst tot Voorst, Gen. H. F. M. Baron, ontsl. verl. mil. dienst, 11-12-45 ..... 6545 G
Critiek op 't nieuwe leger, 1-46 .. 6579 B
Protest onderoff. tegen uitzending, 25-1-46 ..... 6612 D
Officieren van civielen dienst, 31-1-46 ..... 6612 E
Waarsch. mil. oproeping onderoff., 9-2-46 ..... 6621 G
Opbouw nieuwe leger, 26-2-46 .... 6636 A
Ned. landen op Lombok, 25-3-46 6670 D
Buurman, gen.-maj., 12-4-46 ..... 6695 G
Nieuwe korpsen opger., 10-5-46 .. 6732 B
Herd. plechtigh. 8 R.I., 11-6-46 .. 6765 D

Luchtmacht

Lib. vliegtuigen v. marine, 8-9-45 6357 A
Ned. vliegers tegen Japan, 19-7-45 6371 A
Ned. vliegers tegen Japan, 24-7-45 6374 C
Firefly jagers voor Marine, 5-1-46 6580 A
Oorlogsverliezen, 12-1-46 ..... 6580 B
School voor parachutisten, 7-5-46 6724 D

Militair Gezag

Schermerhorn over M.G., 27-6-45 .. 6346
Grondslag M.G., 1-7-45 ..... 6350 A
Opheff. Econ. sectie M.G., 9-7-45 6356 A
M.G. over - tribunaal besluit, 12-7-45 ..... 6357 A
Kruls ontslag geweigerd, 21-7-45 .. 6364 E
Kruls territoriale bevelh., 3-8-45 6391 C
Inkrimping M.G., 26-9-45 ..... 6449 I
M.G. verwijd. tatoueeringen verboden, 1-10-45 ..... 6459 F
M.G. Liq., rede min. Schermerhorn, 27-10-45 ..... 6488 A
Kruls, gen., huldiging, 27-10-45 .... 6488 B
Org. v. d. Overheidsdiensten, M.G. reg. nota, 11-12-45 6537
Beleed. M.G. Aankl. door gen. Kruls, 22-1-46 ..... 6598 A
Opheff. bijz. staat v. beleg - Einde M.G., 5-3-46 ..... 6643 A
Gen. Kruls gehuwd, 12-3-46 ..... 6651 F

Vloot

Helfrich opperbevelh., 4-9-45 ..... 6423 E
Vloot naar Indië, 14-10-45 ..... 6474 C
In Am. opgeleide mariniers naar Indië, 15-12-45 ..... 6556 B
Meld.plicht vlootpers. in N.O.I., 31-12-45 ..... 6575 H
Mariniers te Priok geland, 31-12-45 6583 H
Adm. Helfrich naar Ned., 2-1-46 6583 K
Dagorder Helfrich, 3-1-46 ..... 6583 L
Schout bij nacht Pinke bevorderd, 14-12-46 ..... 6631 G
Slag in de Javazee, 23-2-46 6635
Demoo. marine-pers., 4-2-46 ..... 6612 C
Lt.-gen. Helfrich in Ned. terug, 21-2-46 ..... 6628 E
13 officieren ontslagen, 15-2-46 .. 6631 K

Mariniers n. Indië, 21-3-46 ..... 6668 H
Bevord.mogelijkheid, 21-5-46 ..... 6741 G
Kon Marine tijdens oorlog ..... 6771 A
Tentoonst. Kon. Marine te A'dam, 22-6-46 ..... 6730 E
Ned vloot op Java-zee, 29-6-46 .... 6788 A

MIJNBOUW

Schermerhorn over socialisatie, 27-6-45 6348
Schermerhorn over nationalisatie, 27-6-45 6349
Staking in Maurits mijn, 3-7-45 6350 A
Groothoff over moeilijkheden, 9-7-45 ..... 6356 A
Productie, 9-7-45 ..... 6356 A
Groothoff over annexatie, 18-8-45 6407 L
Groothoff over onv. mijnprod., 24-9-45 ..... 6450 B
Toenemende kolenproductie, 28-9-45 ..... 6459 E
Limb. mijnen vragen zesduizend arb., 14-12-45 ..... 6550 H
Productie mijnen 1940-45, 5-1-46 6581 G
Kolenproductie verh., 15-3-46 .... 6660 H
Vergad. mijnindustrieraad, 11-5-46 6735 C
Mijnwerkersfondscom. gekozen, 17-6-46 ..... 6774 B

OPVOEDING, ONDERWIJS EN JEUGDBEWEGING

Onderwijs (Algemeen)

Schermerhorn over Volksopvoeding, 27-6-45 6348
Zorg voor N.S.B. kinderen, 9-7-45 6358 A
Ned. Jeugdgemeenschap, 25-7-45 .. 6373 E
Hervorming onderwijs, 10-8-45 .... 6401 G
Ned. kind. n. h. buitenl., 20-10-45 6482 A
Deviez.-budget voor studie in buitenland, 3-11-45 ..... 6496 B
Deviez. voor aankoop buitenl boeken, 13-11-45 ..... 6505 B
„Instituut Kerk en Wereld" te Driebergen geopend, 29-11-45 .. 6522 C
Kinderen N.S.B.-ers en Rijksduitschers gewoon n. school, 24-11-45 6546 A
Rijksdienst v. d. lich. opvoed. en d. sport ingesteld, 5-12-45 ..... 6550 N
A.N.O.V. Gen. appèl onderw. bonden, 31-12-45 ..... 6574 A
Fin. positie onderw. personeel, 16-1-46 ..... 6589 A
Ned.-Belg. cultureel accoord, 14-1-46 ..... 6589 D
Eerste Rijksbrandweerschool, 15-1-46 ..... 6596 D
Psychol. instituut voor Limburg, 6-2-46 ..... 6614 D
Dr. P. Idenburg, dir.-gen. onderwijs, 27-2-46 ..... 6637 B
Hoofden v. scholen vrij van milit. dienst, 22-3-46 ..... 6667 F
Min. v. d. Leeuw over onderwijshernieuw., 23-3-46 ..... 6668 D
Baldadigheid der Jeugd, 12-4-46 .. 6687 C
Studenten en politiek, 12-4-46 .. 6694 F
Congres te Utrecht, 24-4-46 ..... 6719 F
Opleid. inst. buitenl. dienst, 30-4-46 6725 F
Opening luchtvaartschool, 16-5-46 .. 6736 G
Herop. Inst. Arbeidsontw., 24-6-46 6782 I

Hooger onderwijs

Landbouw Hooge School geopend, 8-45 ..... 6409 F
Min. v. d. Leeuw over universit. leven, 25-8-45 ..... 6417 C
„Studenten teekenaars", positie, 4-9-45 ..... 6425 E
Studentenhuis A'dam, 5-9-45 ..... 6425 F
Berisping aan Univ. A'dam i.z. houding in oorl., 7-9-45 ..... 6435 D
Opening Univ., Leiden, A'dam, Delft, Nijmegen, 18-9-45 6441
Colenbrander, Prof. Dr. Th. overl., 10-10-45 ..... 6467 G
Ginneken, Prof. J. van overl. hoogl. Ned. taal en letterkunde, 22-10-45 ..... 6481 I
Senaat v. d. Technische Hoogeschool i. z. houding tijdens bez.; comm. studenten, 5-11-45 ..... 6497 A
Beysens, Mgr. prof. dr. J. Th. overl. oud hoogl. in de wijsbegeerte, 18-11-45 ..... 6522 B
Eere-promotie dr. Ir. D. S. Huizinga, scheidend dir. v. d. Landbouwhoogeschool Wageningen, 3-11-45 ..... 6551 A
Protest v. studenten teekenaars i. z. zuivering, 10-12-45 ..... 6551 D
Rümke, prof. H. C., hoogl. psychiatrie Rijksuniversiteit Utr. neemt ontslag, 14-12-45 ..... 6568 B
Sticht. Kath. volkshoogescholen, 5-1-46 ..... 6583 E
H.M. bij Dies Leidsche Universiteit, 9-2-46 ..... 6621 E
Leidsch eere-doct. voor Churchill, 9-2-46 ..... 6621 F
Studentenzuivering, 16-2-46 ..... 6629 A
Prof. F. Sassen hoogleer. Leiden, 27-2-46 ..... 6637 B
Prof. Kaag reg.-com. bij Unilever, 22-3-46 ..... 6668 A
Eere doc. Mgr. de Jong en ds. Gravemeyer en A. v. d. Luyk, 25-3-46 ..... 6669 I
Pol. soc. facult. a. A'dam Univ. 6-4-46 ..... 6687 D
Reorg. Hoog. onderw., 2-5-46 .... 6725 E
Vernieuwing Hoog. Onderw., 15-5-46 6736 F
Amst. stud. eigen parlement, 20-5-46 6741 B

Lager Onderwijs

Sal. der onderw., 12-4-46 ..... 6694 B
Invasiegeld onderw., 2-5-46 ..... 6725 D
Herz. onderw.sal., 14-5-46 ..... 6736 C
Bezold. der onderw., 20-5-46 .... 6739 B

ONGELUKKEN, RAMPEN e.d.

s.s. „Meerkerk" op mijn geloopen, 17-6-46 ..... 6772 C

OORLOGSSCHADE EN VERGOEDING

Schade Putten, 9-7-45 ..... 6356 A
Fruitboomen in Betuwe geleden door inundatie en oorlogsschade, 12-9-45 ..... 6357 A
Rapport v. d. Wal over totale oorlogsschade in Ned., 11-7-45 6357 A
10% v. h. Ned. volk is alles kwijt, 11-7-45 ..... 6357 A
Oorlogsschade Rotterd. haven, 18-7-45 ..... 6363 G
Teruggave Ned. bezit in Duitschl., Comm. voor Ned. ec. belangen, 24-7-45 ..... 6372 E
Schade Ned. Spoorwegen vgl. Deutsche Reichsbahn, 8-8-45 .... 6390 J
Paarden terug uit Duitschl., 8-8-45 6391 A
Nota inzake schadevergoeding, 18-8-45 ..... 6399 D
Onderz. gest. goed. in Duitschl., 30-8-45 ..... 6417 A
Vordering op D'land, rede Min. Vos, 8-9-45 ..... 6432 A
Gas uit D'land en kolenvoorziening, 17-9-45 ..... 6439 A
Expert voor kunstschatten naar Duitschland, 22-9-45 ..... 6449 A
Opricht. van com. voor oorlogsschade, 24-9-45 ..... 6450 C
Geroofde schilderijen terug, 10-10-45 ..... 6467 F
Schadevord. op D'land, 20-10-45 6480 E
Binnenvaart, terugk. van de D'tschers gestolen schepen, 20-10-45 ..... 6481 D
Vraagstuk d. herstelbetal., inaugurale rede prof. dr. J. R. M. v. d. Brink, 26-10-45 ..... 6504 F
Besl. materieele oorlogsschade 1945 17-11-45 ..... 6512 D
Koninkl. trein bij München teruggevonden, 24-11-45 ..... 6521 H
Telefoonst. uit D'land terug, 6-12-45 ..... 6529 C
Elsch Ned. Schadeverg., 9-11-45 .. 6533 A
Fin. voorzieningen m. betr. tot oorlogsschade reg. nota, 11-12-45 6538
Cijfers oorlogsschade Zeeland en Brabant, 12-12-45 ..... 6550 F
45.000 auto's gingen verloren, 12-12-45 ..... 6550 G
Install. v. d. „Shell" in D'land teruggevonden, 18-12-45 ..... 6558 H
Spoorwegstations, oorlogsschade, 21-12-45 ..... 6567 C
Bomb. 14-5-40 R'dam, 11-1-46 .... 6580 C
Oorlogsschade aan huisraad, 9-1-46 ..... 6589 B
Walserij Hoogovens terug uit Duitschl., 24-1-46 ..... 6599 A
Door Duitschers geroofde goed., 11-2-46 ..... 6622 A
Schadereg. voor getroffen won., 13-2-46 ..... 6631 A
Herstel beschadigde won., 22-2-46 6631 B
Verg. in den landbouw, 20-3-46 .... 6667 E
Molestuitkeeringen, 22-3-46 ..... 6667 E

OORLOGSSLACHTOFFERS

Aantal Nijmegen, 12-11-45 ..... 6506 C
Aantal oorlogsslachtoffers, vergel. met Engeland, 10-11-45 .... 6506 D
Aantal burgerslachtoffers bombard. R'dam 12-45 ..... 6558 D
Ned. oorlogsgraven Comité, 4-2-46 6621 K

OPENBARE WERKEN EN WEDEROPBOUW

Schermerhorn over leniging van stoffelijke nood en economisch herstel, 27-6-45 6347
Schermerhorn over taak Min. van Openb. Werken en Wederopb., 27-6-45 6349
Schermerhorn over volkswoningb., Raad v. Wederopb., 27-6-45 6349
Herstel Wieringermeer, 4-7-45 .... 6350 A
Electr. treinen terug uit Duitschland, 9-7-45 ..... 6356 A
Hervatting zoutprod. in Boekelo en Hengelo, 9-7-45 ..... 6356 A
Investeeringsprogr. ontwikkeld voor herst. vooroorl. peil, 11-7-45 6357 A
Ringers over wederopb. en openb. werken, inundaties, 4-8-45 .... 6389 A
Wieringermeerdijk dicht, 6-8-45 .. 6389 B
Herstel Ned. Rijnvaart, 8-8-45 .... 6390 B
Verplichte arb. bij wederopbouw, 11-8-45 ..... 6398 G
Rede Britsch amb. tot Nederl. over den wederopbouw, 18-8-45 6399 C
Direct. voor herstel en voorz., 13-8-45 ..... 6401 D
Ringers over wederopbouw, 21-8-45 ..... 6407 C
Min. Vos over econ. situatie en wederopbouw, 29-8-45 ..... 6416 B
Bespr. i.z. schadeverg., Conf. den Haag en Frankfort, 24-8-45 .... 6416 E
Aanbouw noodwoningen, 30-8-45 .. 6418 F
Haven IJmuiden vrij, 3-9-45 ..... 6424 C
Walcheren's herstel. Nolledijk gedicht, 3-9-45 ..... 6424 D
Rijnvaart hervat, 6-9-45 ..... 6424 E
Uitz. arb. naar geteist. gebieden, 20-9-45 ..... 6442 A
3 Millioen dollar voor Ned. voor Amerik. Relief, 24-9-45 ..... 6450 C
Crediet v. d. Middenstand, 10-10-45 ..... 6459 K
Hoogovens en staalfabr. herv. prod., 26-10-45 ..... 6482 C
Schermerhorn, over Schadeloosstell. en Wederopbouw, 31-10-45 6487 C
Inundatie, herstel Walcheren, 27-10-45 ..... 6489 C
Herstel Wieringermeer, 27-10-45 6489 C
Opening spoorbrug bij Oosterbeek, 11-12-45 ..... 6550 C
Nog een Am. Ing. noodig voor herstel productiemiddelen, 11-12-45 6550 D
Wieringermeer is droog, 12-12-45 .. 6550 E
Aank. Amer. bouwmaterialen, 5-1-46 ..... 6581 H
Moerdijkbrug weer open, 2-1-46 .. 6573 E
Bouwplan 1946 Wederopbouw, 15-3-46 ..... 6659 A
Boeken uit D. terug, 5-4-46 ..... 6686 B
Financ. wederopbouw, 17-4-46 6691
Geen expert bij wederopb., 12-4-46 6701 E
Arbeiders in kampen, 15-4-46 .... 6701 E
Opruim. mijnen en munitie, 14-5-46 6732 C
Ned. eigend. in Duitschl., 27-5-46 .. 6749 I
Gevaarl. oorlogstuig, 28-5-46 .... 6749 O
Prinses over hulp voor noodgebieden, 17-6-46 ..... 6771 B

OVERZEESCHE GEBIEDSDEELEN

Schermerhorn over overz. geb. 27-6-45 6346
Logemann over N. O. I., 19-7-45 .. 6371 A
G.G. en Gen. ter Poorten in Ned., 10-9-45 ..... 6435 A
Logemann in Australië, 10-9-45 .. 6435 I
Voorbereiding Rijksconf., 12-9-45 6442 C
Dr. van der Plas gedesavoueerd, 6-10-45 6460
G. G. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer Jhr. Mr. A. W. L., ontslag, 16-10-45 ..... 6474 A
Oproep Ned. bladen i.z. Ind. beleid, 25-10-45 ..... 6481 H
Publieke opinie Ind. regeeringsbeleid, 13-11-45 ..... 6505 F
Buitengewesten van N.O.I. onder Ned. Bestuur, 2-2-46 ..... 6515 A
Soc. Adviescomm. v. d. Rijksconf. geïnst., 30-11-45 ..... 6520 K
Ontw. v. d. toestand en gebeurtenissen in Ned.-Indië, overz. reg. nota, 11-12-45 6535
Eng.-Ned. bespr. i.z. Ned. Indië, verkl. v. Van Mook, 27-12-45 6569
Verklaring dr. Van Mook en dr. Verboeket, 27-12-45 ..... 6574 E

Britsch-Ind.-Ned. politiecorps ingesteld, 27-12-45 ..... 6575 G
Bezw. Koningin tegen begrooting Curaçao, 31-12-45 ..... 6575 J
Repatr. uit Indië. Radiotoespraak Koningin, 4-1-46 ..... 6582 C
Ontslagaanvr. lt.-gen. v. Oyen; gen. Uhl met pensioen, 1-1-46 .. 6584 A
Min. Logemann reg. beleid Indië, 15-1-46 ..... 6588 D
Geen geh. overeenk. Van Mook en Sjahrir, 11-1-46 ..... 6588 C
Min. Logemann beantw. den Heer Welter, 12-1-46 ..... 6588 D
Instel. Ned. Mil. Gerechtshof in N.O.I., 4-1-46 ..... 6590 B
Scherpe critiek op Ind. beleid, 16-1-46 ..... 6598 A
Dr. Van Mook te Batavia, 31-1-46 6608 B
Overleg met N.O.I. massaverg. A'dam, 4-2-46 ..... 6613 F
Publ. opinie i.z. Ind. vraagstuk, 2-2-46 ..... 6613 G
Regeer. voorst. Gemeenebest Indonesië, 11-2-46 6619
Art. 73 Handvest San Francisco, 11-2-46 ..... 6619 A
Toelichting Min. Logemann, 11-2-46 ..... 6619 B
Ind. Eur. comité Vrij Indonesië, 26-2-46 ..... 6638 C
Kleine Soeda eil. bezet, 8-3-46 .. 6646 C
Ned. troepen op Java geland, 9-3-46 ..... 6653 B
Comm. van Poll. naar Indië, 16-3-46 ..... 6660 D
Bespr. tusschen dr. Van Mook en Sjahrir, 13-3-46 ..... 6662 E
Ned. troepen landen op Lombok, 25-3-46 ..... 6670 C
Bespr. Ned. en Ind. del., 25-3-46 .. 6670 E
Mountbatten over Ind. kwestie, 26-3-46 ..... 6670 F
Ned.-Ind. besprek., 1-4-46 ..... 6679 C
Ind. deleg. n. Ned., 8-4-46 ..... 6687 E
Wetsontw. geldleen., 16-4-46 ..... 6692 D
Brits-Ned. besprek., 12-4-46 ..... 6694 A
Reg.verklar. i.z. N.O.I., 2-5-46 6717
Bespr. op Hooge Veluwe, 25-4-46 6701 A
Rapp v. Poll, 3-5-46 6726
Rapport Van Poll, 3-5-46 6726
Sur. com. bij H.M., 20-5-46 ..... 6739 D
Dajakkers en trouw aan Nederl., 21-5-46 ..... 6744 A
Mr. Slamet over Ind. kwestie, 3-6-46 ..... 6757 I
Ind. kwestie voor Veiligheidsraad, 4-6-46 ..... 6758 A
Verklaring Sjahrir, 5-6-46 ..... 6758 C
Verwarde toestand O.Sumatra, 3-6-46 ..... 6758 D
Ontwerp 5-j. plan Suriname, 1-6-46 6758 E
Rapport over Curaçao, 2/8-6-46 .. 6758 F
10.000 displ. pers. n. Suriname, 1-6-46 ..... 6760 E
Verklaring Sjahrir, 5/12-6-46 ..... 6765 G
Massamoord op Chineezen - Nota, 5/12-6-46 ..... 6765 G
West-Ind. comm. in Ned., 14-6-46 6771 D
Sjahrir overhandigt voorstellen .. 6774 G
Aantal geïntern. op Java, 17-6-46 6774 H
Evacuatie der Japs, 18-6-46 ..... 6775 A
Brits ultimatum a. Indon. troepen, 15-6-46 ..... 6775 B
Deleg. N.W.I. in ons land: ontv. d. H.M. de Kon.; overhand. petities; zelfbestuur in Rijksverband, 26-6-46 ..... 6779 A
Ir. Otten over Indon. probleem, 6779 B
Java suikerind. genation., 21-6-46 6782 K
Voorbereid. rijksconf., 25-6-46 .... 6782 M
Baker over Ind. politiek, .. 25-6-46 6783 I
Britsche troepen verlaten Bandoeng, 28-6-46 ..... 6788 B

SOCIALE ZAKEN

Staking in Rotterdam, 7-7-45 .... 6351 A
Mansholt over situatie in land- en tuinb., 11-7-45 ..... 6356 A
Zorg voor N.S.B.-kinderen, 9-7-45 6358 A
Ziekenfondsbesluit gehandhaafd, 20-7-45 ..... 6371 C
Wachtgeldregeling, 24-7-45 ..... 6373 C
Sociale Verz., Ontwikkeling, 9-8-45 6400 F
Herziening Sociale Verz., 22-8-45 6407 F
Conf. Drees met R. v. Vakcentr., 23-8-45 ..... 6416 C
Raad v. Beheer Volksherstel, 30-8-45 ..... 6417 G
Drees over tekort verpleegsters, 8-9-45, ... 6434 E
Com. „Ned. helpt Indië" opger., 10-9-45 ..... 6435 B
Drees over 5 dag. werkweek en volksverz., 18-9-45 ..... 6442 B
Wachtgeldreg., reg. nota, 11-12-45 6541
Soc. Verzekering, reg. nota 11-12-45 6542
Soc. Hulp verl. aan werkl. arbeiders, reg. nota 11-12-45 6542
Onderst. gezinnen geint. pol. del. 14-12-45 ..... 6546 B
Opricht. sticht. „Puttens Jeugd", 25-3-46 ..... 6668 E
Hers.coord oud-ill. in 't Loo, 1-4-46 6678 F
Vac.-fonds v. d. lanb., ... 24-5-46 6749 G
E.V.C. dagv. Min. Drees, 5-6-46 .... 6756 E
Amerika en de H.A.R.K., 8-6-46 .. 6764 C
Mijnwerkersfonds gekozen, 19-6-46 6774 B
Kosten sonsum.-crediet, 19-6-46 .. 6780 D

SPORT

Athletiek

Turnfeest K.N.G.V., 11-6-46 ..... 6765 E

Wandelen

Geen militairen in vierdaagsche - Maj. Breunese trekt zich terug, 22-6-47 ..... 6782 G

Schaken

Dr. Euwe in dienst K.N.S.B., 4-4-46 6687 G
Dr. Eeuwe wint Zaansch tournooi, 15-6-46 ..... 6774 E

Voetbal

Ned.—België, 6—3, 13-5-46 ..... 6732 H
België—Ned., 2—2, 30-5-46 ..... 6750 E
Ned.—Luxemb., 6—2, 10-3-46 .... 6652 E

Wielrennen

Stayer en sprintkamp, 3-9-45 .... 6426 C

STAATKUNDE

Algemeen

Oud-min. Verschuur overleden, 19-7-45 ..... 6371 B
Staat v. Beleg verlengd, 22-8-45 .. 6407 D
Onderzoek beleid dr. Hirschfeld, Van Spaendonck, 8-45 ..... 6407 I
G.G. en Gen. ter Poorten in Ned., 10-9-45 ..... 6435 A
Comm. voorbereiding Rijksconf., 12-9-45 ..... 6442 C
G. G. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer Jhr. Mr. A. W. L. ontslag, 16-10-45 ..... 6474 A
Richtlijnen bij ben. reg. nota, 11-12 45 6544
Oud-min. Burger over zijn ontslag, 10-1-46 ..... 6580 D
Vereeniging voor Intern. Rechtsorde, 8-1-46 ..... 6582 G
Schermerhorn dankt Lord Inverchapel, 10-4-46 ..... 6687 F
Vorrink treedt af als reg. gevolm., 9-5-46 ..... 6724 C
Mr. Slamet over Ind. kw., 3-6-46 .. 6757 I
N.W.I. wenscht zelfbestuur in rijksverb., 26-6-46 ..... 6779 A

Bestuur

Raad v. binnenl. bestuur, 27-6-45 6349
M.G. en burgerlijk bestuur, 1-7-45 6350
Vorrink Comm. Gen., 25-7-45 .... 6371 F
Kerstens Ind. reg.-comm., 3-8-45 6381 B
Raad v. Rechtsh. ingesteld, 13-8-45 6400 B
Dir. voor herstel en voorz., 13-8-45 6401 D
R. v. Rechtsh. geïnstalleerd, 20-8-45 6407 B
Benoeming leden R. v. St., 23-8-45 6407 G
Dir.-gen. buit. ec. betr., 14-9-45 .. 6432 B
Comm. van Gelderl. treedt af, 9-11-45 ..... 6504 A
E. H. Ebels comm. in Groningen, 9-11-45 ..... 6504 A
Mr. H. P. Linthorst Homan, comm. in Friesland, 17-11-45 ..... 6513 A
Scholten, mr. J. H. lid v. d. Raad v. State, 29-11-45 ..... 6520 I
Comm. in Gelderland, jhr. dr. C. G. C. Quarles van Ufford ben. 19-12-45 ..... 6565 C
Fin. zelfstandigh. Gem. en Prov., 28-1-46 ..... 6607 A
Eervol ontslag mr. A. B. baron v. Voorst tot Voorst, comm., 4-4-46 6677 A
Eerste vrouw burgemeester, 4-4-46 6677 B
Mr. Deckers lid R. v. State, 3-4-46 6695 G
Statenverkiezingen, 4-6-46 ..... 6756 E

Nationaal-socialisme

Doodstraf voor Schriecke, 2-4-46 .. 6677 G
Müller E.E. veroordeeld, 16-4-46 .. 6695 E
Vonnis Mussert voltrokken, 7-5-46 6732 I
Machant et d'Ans. veroord., 14-5-46 6734 A
Dr. Goedewagen gearrest., 11-6-46 6765 C

Nat. Adv. Commissie

Installatie N.A.C., 21-7-45 ..... 6364 F
N.A.C. over verantw. kab. Gerbrandy, 11-8-45 ..... 6398 F
N.A.C. over pol. gevangenen, 18-8-45 ..... 6400 E
N.A.C. over verkiezingen; meening dr. Brugmans, 28-8-45 .... 6415 A
Advies N.A.C. i.z. vrijlating geintern., 1-9-45 ..... 6415 F
Laatste bijeenkomst N.A.C., 16-11-45 6512

Politieke partijen

Schermerhorn over oude en nieuwe scheidingslijnen, 27-6-45 6346
Schermerhorn over Rott. staking, 7-7-45 6351
Drees, onderzoek Rott. staking, 7-7-45 ..... 6351 A
Lieftinck over strijd tegen „zwart" geld, 9-7-45 6355
Oud-min. Verschuur overleden, 19-7-45 ..... 6371 B
Vorrink Comm. Gen., 25-7-45 .... 6371 F
Schermerhorn afgetreden, Banning voorz. N.V.B., 3-8-45 .... 6382 G
S.D.A.P. bijeenkomst A'dam, 2-8-45 6382 H
Mansholt, Drees, Vos, Albarda over N.V.B., 2-8-45 ..... 6382 H
Witteman over R.K. Staatspartij, standpunt t.o.v. N.V.B., ontbinding Staatk. pol. Ver., 2-8-45 .. 6382 J
Vrijz. Dem. Bond hervat werkz., standpunt t.o.v. N.V.B., 2-8-45 6382 K
Band S.D.A.P.-N.V.V. verbroken, 6-8-45 ..... 6390 G
Manifest Comm. partij, 8-8-45 .. 6390 H
Samenwerking Kath. St.partij en N.V.B., 22-8-45 ..... 6409 E
Schouten voor de A.R.-partij, houding t.o.v. Reg. en N.V.B., 5-9-45 6423 I
Geen samenw. Communisten—S.D.A.P., 7-9-45 ..... 6424 A
Program verg. Chr. Hist. Unie, 7-9-45 ..... 6424 B
S.D.A.P. vergadering R'dam; rede Min. Vos, 8-9-45 ..... 6432 A
Rede Oud in V.D. verg.; samengaan met S.D.A.P.?, 7-9-45 ..... 6434 A
S.D.A.P. conf. rede Vorrink; verh. tot N.V.B., C.P.N., Godsd.; Drees over Kabinetsform., 8-9-45 ..... 6434 B
Constit. verg. N.V.B. program reden Banning en Schermerhorn, 13-9-45 ..... 6440 B
S.D.A.P. en C.P.N. motiv. afw., 15-9-45 ..... 6440 C
C.D.-Unie, plannen, 19-9-45 ..... 6441 A
N.V.B. over verk. rede Schermerhorn, 22-9-45 ..... 6448 B
S.D.A.P.-N.V.B. bespr., 22-9-45 .. 6448 E
Anti-Rev. Partij, Urgentieprogr., 24-9-45 ..... 6448 F
N.S.B. wilde in 1940 revol., 22-9-45 6448 G
Federatieve samenwerk. A.R. en C.H., 13-10-45 ..... 6474 D
Anti-Rev. partij, bijeenk. centraal convent., 2-11-45 ..... 6490 A
C. P. N., Roestam Effendi als lid geschorst, 27-11-45 ..... 6521 F
Onderz. naar gestes der Unie tijdens bezetting, 1-12-45 ..... 6521 G
Leden C.H. tegen samenwerk. met A.R., 5-12-45 ..... 6528 G
Antw. S.D.A.P. aan prof. Laski i. z. Ind. beleid, 1-12-45 ..... 6550 K
Onderhand. tusschen S.D.A.P., N. V.B., V.D.B. en Christofoor tot opr. soc. volkspartij, 13-12-45 .. 6550 L
R.K. Staatspartij wordt „Kath. Volkspartij", 22-12-45 ..... 6566 B
A.J.C. los van S.D.A.P. en N.V.V., 17-12-45 ..... 6568 C
Seys-Inquart over N.S.B.-verraad en Mussert, 29-12-45 ..... 6573 A
Partij van den Arbeid, 10-1-46 .. 6580 E
Roestam Effendi geroyeerd uit C.P.N., 12-1-46 ..... 6580 F
De financiering der N.S.B. - Vragen a. d. Min. van Just., 7-1-46 6582 A
Europ. actie voor Federale Unie, 2-1-46 ..... 6582 F
Eereraad voor Driemansch. Ned. Unie, 26-1-46 ..... 6607 C
Partijcongres C.P.N., 8-1-46 .... 6614 A
Fed. samenw. A.R. met C.H.Unie, 24-1-46 ..... 6614 B
1e Congres Partij van den Arb., 6-2-46 ..... 6620 B
K.V.P.-Urgentieprogram, 11-2-46 .. 6628 C
Bijz. Alg. Verg. der C.H.U., 28-2-46 ..... 6638 A
K.V.P. en Partij v. d. Arbeid, 28-2-46 ..... 6638 B
Mr. v. Walsum, voorzitter N.V.B., 22-2-46 ..... 6638 D

Deel C.D.U. naar C.H.U., 1-3-46 6645 B
Bestuur Partij v. d. Arbeid, 7-3-46 6645 C
Uittreden uit C.H.U., 11-3-46 .... 6652 C
Partij van de Vrijheid, 12-3-46 .. 6652 D
Samenwerk. uitgetr. C.H.U. en Herv. Staatspartij, 25-3-47 ..... 6669 F
Soc. Dem. centr. opger. in P. v. d. A., 30-3-46 ..... 6669 G
Lib. Staatsp. steunt P. v. d. Vr., 3-4-46 ..... 6678 G
Arnold Meyer veroordeeld, 13/26-6-46 ..... 6681 D
Commun. demonstr. te A'dam, 20-6-46 ..... 6682 C
Anti-Fascisme, 10-4-46 ..... 6683 C
Vorming Chr. Nat. partij, 30-3-46 .. 6686 A
P. v. d. A. tegen Franco, 11-4-46 .. 6686 C
C.H.U. en P. v. d. A., 16-4-46 .... 6695 F
Rumoer rond Arn. Meijer, 12-4-46 6693 A
Aanvoerders lijsten kieskr., 28-4-46 6706 I
Program pol. partijen, 28-4-46 6707
Debat Schermerhorn-de Vries, 25-4-46 ..... 6718 A
Viering 1 Mei, 3-5-46 ..... 6720 C
Oude S.D.A.P., 10-5-46 ..... 6732 F
Autoritair streven der O. D., 15-5-46 6734 C
Persstemm. over verkiez. uitslag, 18-5-46 6739
Fractieleid. bij H.M., 25-5-46 .... 6739 B
Romme fractiel. K.V.P., 21-5-46 .. 6739 C
Min. over Meyer, 21-5-46 ..... 6741 F
Meyer komt voor, 23-5-46 ..... 6741 G
Meyers aanhang verspreid valsche stembiljetten, 20-5-46 ..... 6741 H
Schermerhorn spreekt te Leuven, 22-5-46 ..... 6742 D
Uitslag verk. Prov. Staten, 29-5-46 6747
Comm. willen 3 part. reg., 27-5-46 6748 B
Verliezen C.H.U. bij Statenverk., 4-6-46 ..... 6756 E
Congres Utrecht - opricht. „oude S.D.A.P., 17-6-46 ..... 6774 A
Cand.lijst C.P.N. te Deventer en K.V.P.-lijst te Nijmegen te laat ingediend, 26-6-46 ..... 6782 E

Regering

Benoeming Kab. Schermerhorn, 23-6-45 6343
Inleiding H.M. de Koningin, 27-6-45 6345
Programma rede Schermerhorn, 27-6-45 6345
Schermerhorn over Kab. Gerbrandy, 27-6-45 6345
Schermerhorn over gezagsverh. 27-6-45 6346
Schermerhorn over Socialisatie, 27-6-45 6348
R. v. alg. oorlogv., R. v. binnenl. bestuur, R. v. econ. zaken, R. v. wederopbouw, 27-6-45 6349
Mansholt over land- en tuinbouw, 11-7-45 ..... 6356 A
Schermerhorn over geldzuivering, loon en prijspolitiek, 14-7-45 .. 6358 A
Logemann over N. I., 19-7-45 .... 6371 A
Mansholt over landbouw, 23-7-45 .. 6371 D
Schermerhorn over radio, 28-7-45 6371 G
Meynen over nieuw leger, 3-8-45 6381 A
Drees over Kab. Schermerhorn, Vos over woningbouw, Mansholt over regeeringsgoederen, 2-8-45 ..... 6382 H
Ringers over wederopbouw, 4-8-45 6389 A
Schermerhorn en Logemann over Japan's capitulatie, 15-8-45 6397
Memo Gerbrandy beleid Londensche regeering, 18-8-45 ..... 6399 E
Vraagstuk politieke gevangenen, 18-8-45 ..... 6400 E
Kolfschoten tot Raad v. Rechtsherstel, 20-8-45 ..... 6407 B
Ringers ov. wederopb. en zwarten handel, 21-8-45 ..... 6407 C
Leden R. v. State benoemd, 23-8-45 6407 G
Standpunt Reg. t.o.v. bedrijfsorg., 8-45 ..... 6407 K
Drees over stakingsrecht (niet uitgespr. rede), 21-8-45 ..... 6408 A
Rede Mansholt bij opening Landb. Hooge School, 8-45 ..... 6409 F
Ned. rechten i. h. Verre Oosten, 20-8-45 ..... 6410 F
Vos over Econ. situatie, 29-8-45 .. 6416 B
Conf. Drees met R. v. Vakcentr., 23-8-45 ..... 6416 C
Leeuw, v.d. over universit. leven, 25-8-45 ..... 6417 C
Schermerhorn over Illegaliteit, 1-9-45 ..... 6425 I
Lieftinck over geldzuivering, 8-9-45 ..... 6431 A
Vos over ec. situatie, 8-9-45 ..... 6432 A
Vos over buitenl. ec. betrekkingen, 14-9-45 ..... 6432 B
Drees op partijverg. S.D.A.P.; 8-9-45 ..... 6434 B
Drees over tekort aan verpl., 8-9-45 ..... 6434 E
Logemann in Australië, 10-9-45 .. 6435 I
v. Schaik over Verk. en energie, 17-9-45 ..... 6439 A
v. Schaik bij spoorw.staking herd., 17-9-45 ..... 6439 B
Schermerhorn, rede N.V.B. 13-9-45 6440 B
Lieftinck, rede deblokk. bankbilj., 27-9-45 6447
Schermerhorn over verk., 22-9-45 6448 B
Beel, rede ambtelijke zuivering, 22-9-45 ..... 6449 E
Meynen over opb. v. h. leger, 29-9-45 ..... 6457 C
Kab. en Annexat., 29-9-45 ..... 6459 B
Standp. d. regeering i.z. Indië, 1-10-45 6460
Logemann, rede over Indië, 5-10-45 6461
H. M., rede 6 Dec. 1942, 7-10-45 6463
Schermerhorn over bijz. rechtspl., 5-10-45 ..... 6465 C
Schermerhorn, rede over Indië, 12-10-45 6468
Logemann over ontslag G.G., 16-10-45 ..... 6474 A
Kolfschoten, rede pol. del. 20-10-45 6480 C
Mansholt, lid deleg. conf. F.A.O., 17-10-45 ..... 6480 D
Vos, lez. schadeverg. D'land, 20-10-45 ..... 6480 E
Leeuw, v. d. inst. persraad, 26-10-45 ..... 6480 F
Kleffens, van, interview met „Times" i.z. Ind. kwestie, 26-10-45 6483
Schermerhorn over Annexatie, Schadeloosstel. en Wederopbouw, 31-10-45 ..... 6487 C
Schermerhorn, radio-rede liq. M.G. 27-10-45 ..... 6488 A
Schermerhorn en Logemann, conf. met H. M. te Londen i.z. Ind. kwestie, 2-11-45 6492
Mansholt, radiorede over conf. int. voedsel- en landbouworg. Quebec 2-11-45 ..... 6496 A
Lieftinck, radiorede over resultaten geldsaneering, 13-11-45 ..... 6504 C
Kleffens, v. over Organ. d. Ver. Volken, 17-11-45 ..... 6513 E
Oproep ministers aan de bevolk. tot meewerk. vern. zwarte handel, 21-11-45 ..... 6513 H
Logemann, verkl. Indië, 16-11-45 6515
Voorz. raad v. min. voortaan door Koningin ben.; min. pres. off. titel; niet min. secr., 6-12-45 .... 6527 A
Nota i. z. regeeringsbeleid a. Staten-gen. aangeboden door min. pres. Schermerhorn, 11-12-45 6535
Kabinetsform. reg. nota, 11-12-45 6535
Door de Ned. reg. te Londen gevolgde beleid reg. nota, 11-12-45 6537
Leeuw, v. install. Ned. kasteelenstichting, 5-12-45 ..... 6550 M
Rijksdienst v. d. lich. opvoed. en d. sport ingesteld, ressort. onder min. v. onderw. kunsten en wetenschap., 5-12-45 ..... 6550 N
Meynen roept vrijwilligers op voor Indië, 16-12-45 ..... 6556 A
Schermerhorn vindt annex. niet van de baan, 17-12-45 ..... 6557 B
Min. Schermerhorn over geall. politiek in Duitschland. Oudejaarsrede, 2-1-46 ..... 6572 A
Bezwaren van Kon. tegen begrooting Curaçao, 31-12-45 ..... 6575 I
Min. Lieftinck tegen loterijspel, 7-1-46 ..... 6581 D
Radio Min. van Schaik, motorvoertuigen, 12-1-46 ..... 6581 I
Min. Schermerhorn over reg.beleid, 9-1-46 ..... 6588 A
Min. Logemann reg.beleid Indië, 15-1-46 ..... 6588 B
H.M. de Kon. decoreert Koopv.-leden, 22-1-46 ..... 6599 B
H.M. de Kon. verdeelt giften uit Curaçao en buitenland, 23-1-46 6599 C
Reactie op motie v. Poll in N.O.I., 19-1-46 ..... 6599 H
Rede H.M. de Kon. Dies Leidsche Universiteit, 9-2-46 ..... 6621 E
Ned. reg. tegen deval. Curaçaosche gulden, 14-2-46 ..... 6623 A
Comm. v. Poll samengesteld, 21-2-46 ..... 6628 B
Min. Meynen over opb. nieuwe leger, 26-2-46 ..... 6636 A
Min. v. Kleffens perm. vertegenwoord. Ned. in veiligheidsraad, 26-2-46 ..... 6637 A
Min. v. Royen Buitenl. Zaken, 26-2-46 ..... 6637 A
Comm. v. Poll n. Indië, 16-3-46 .. 6660 D
V. d. Leeuw install. Radioraad, 21-3-46 ..... 6667 C
V. Kleffens lid atoomcomm, 25-3-46 6668 B
Mansholt over voeds.positie, 23-3-46 6668 C
Van der Leeuw over onderw.-hernieuw., 23-3-46 ..... 6668 D
Schermerhorn over Sticht. „Putten's Jeugd", 25-3-46 ..... 6668 E
Dorp, mr. dr. v. overleden, 26-3-46 6678 C
Ned.-Ind. besprek., 1-4-46 ..... 6679 C
Amerik. onderscheid. v. oud-min. Dijxhoorn, 9-4-46 ..... 6687 B
Brits-Ned. besprek. i.z. Indië, 12-4-46 ..... 6694 A
Brit. onderscheid. v. Tj. v. Starkenborgh, 16-4-46 ..... 6695 D
Bespr. op Hooge Veluwe, 25-4-46 6701 A
Reg.verkl. beleid N.O.I., 2-5-46 .. 6717
Gerbrandy onderscheiden, 6-5-46 .. 6725 G
Affaire De Geer, 8-5-46 ..... 6725 A
Rapp. comm. v. Poll, 3-5-46 6726
Vorrink treedt af als reg.comm., 9-5-46 ..... 6724 C
Regeer.verkl. reactie N.O.I., 7-5-46 6727 A
Schermerhorn demiss., 18-5-46 .. 6739 A
Mansholt naar de F.A.O., 20-5-46 .. 6741 A
Schermerhorn te Leuven, 22-5-46 6742 D
Beel formateur, 27-5-46 ..... 6748 A
E.V.C. dagv. de staat, 5-6-46 ..... 6756 F
Min. Drees install. com. adv. arb. v. vrouwen, 1-6-46 ..... 6757 A
Sjahrir over Ned. voorstellen, 5-6-46 ..... 6758 C
Mansholt over voedselpositie, 8-6-46 ..... 8-6-46 6763 F
Lieftinck dient wet belast.herzien. in, 13-6-46 ..... 6763 H
West-Ind. comm. in Ned., 14-6-46 .. 6771 D
Bespr. m. reg. over zeeliedenconflict 18-6-46 ..... 6774 C
Sjahrir overhandigt voorstellen .. 6774 G
Nat. Havenraad ingesteld, 21-6-46 6780 A
Min. besprekingen te Londen, 24-6-46 ..... 6782 B
Commun. demonstr. te A'dam, 20-6-46 ..... 6782 C

Verkiezingen

N.A.C. over verkiezingen, 28-8-45 6415 A
Verkiezingen hebben voorrang, 22-9-45 ..... 6448 B
Reg.-nota over kieswet noodgem.raden en Prov. St., 11-12-45 6545
Stemrecht pol. del., 16-1-46 ..... 6595 C
Kieswetwijziging, 31-1-46 ..... 6612 B
Cand.stell. kamerverkiez., 10-4-46 6686 B
Statenverkiez., 17-4-46 ..... 6692 A
Opinie-onderzoek, 20-4-46 .....6701 C
Aanvoerd. lijst kieskringen P. St., 28-4-46 ..... 6706 I
Pol. delinq. stemmen niet, 16-5-46 6731 E
Verkl. Bisschoppen bij verkiez., 13-5-46 ..... 6731 F
Uitslag 2e Kamer, 17-5-46 6733
Persstemmen, 18-5-46 6739
Valsche stembiljetten (Meyer), 20-5-46 ..... 6741 H
Uitslag verkiez. Prov. Staten, 29-5-46 6747
Stemvervalschers vrij, 24-5-46 .... 6749 M
Samenst. 2e Kamer, 2/8-5-46 ..... 6755 A
Statenverkiez., 4-6-46 ..... 6756 E
Lijst C.P.N. te Deventer en lijst K.V.P. te Nijmegen te laat ingediend voor gem.raadsverk., 26-6-46 ..... 6782 E

Volksvertegenwoordiging (Alg.)

Schermerhorn over democratie en volksvertegenw., 27-6-45 6347
Zuivering Staten-Gen., 7-8-45 .... 6390 A
Aantal Kamerleden, 18-8-45 .... 6407 A
Zuivering St.-Gen., 24-8-45 ..... 6415 B
Rapp. zuiveringscomm. St. Gen.; ledenlijst, 18-9-45 ..... 6439 C
Wetsontwerp noodparlement, 9-45 6440 A
Samenstelling St.-Gen., voorl. versl., 2-10-45 ..... 6457 A
Noodparlement, mem. v. antw., 5-10-45 ..... 6457 B
Wetsontw. Voorl. Staten-Gen. Eerste K. neemt aan, 25-10-45 6480 A
Noodparlement, vacatures aangevuld, 8-11-45 ..... 6495 B
Opening Staten-Generaal 20-11-45 6511
Nota i. z. reg. beleid aan Stat. Gen. aangeb. 11-12-45 6535

Tweede Kamer, wetsontw. „Voorl. St. Gen.", 10-10-45 6464
Eerste Kamer, zitting, 18-10-45 6474 B
2 Tw. Kamerleden bedanken, 23-1-46 ..... 6598 B
Nieuwe Kamerleden benoemd, 22-2-46 ..... 6637 C
Prof. de Sav. Lohman overl., 18-3-46 ..... 6662 A
Statenverkiezingen, 17-4-46 ..... 6692 A
Lijstaanvoerders, 28-4-46 ..... 6706 I
Schadeloosstell. 2e Kamerleden, 10-5-46 ..... 6731 C
Ontbinding parlement, 16-5-46 .... 6731 D
Fractieleid. bij H.M., 25-5-46 ..... 6739 B
Uitslag verkiez. Prov. Staten, 29-5-46 6747
Commun. willen 3 part.-regeering, 27-5-46 ..... 6748 B
Voorl. zitting St.-Gen. gesloten - open. buitengew. zitting, 2/8-6-46 6755 A
Mr. v. Schaik voorz. 2e Kamer, 7-6-46 ..... 6763 A
Voorz. der afd. benoemd, 7-6-46 .. 6763 A
Engelbrink benoemd, 7-6-46 ..... 6763 A

Eerste Kamer

Zitting Eerste Kamer, 8-10 45 .. 6474 B
Wetsontw. voorl. St.-Gen. aangenomen, 25-10-45 ..... 6480 A
Handv. Ver. Volken aangenomen, 8-11-45 ..... 6495 A
Van Kleffens over Handvest Ver. Volken, 8-11-45 ..... 6496 A
Twee nieuwe leden benoemd, 16-11-45 ..... 6504 E
Open. St.-Gen., 20-11-45 6511
Vragen over Indië. 1-12-45 ..... 6528 E
Prof. de Sav. Lohman overl., 18-3-46 ..... 6662 A

Tweede Kamer

Open. Tw. Kamer; rede v. Van Schaik, 25-9-45 ..... 6448 A
Tw. Kamer behandelt wetsontw. voorl. samenst. St.-Gen., 10-10-45 6464
Verkl. Logemann over Indië, 16-10-46 ..... 6471, 6473
Debat over Indië, 19-10-45 ..... 6473 A
Logemann antwoordt leden, 19-10-45 ..... 6473 A
Van Kleffens bespr. Handvest Ver. Volken, 31-10-45 ..... 6487 A
Twee nieuwe leden benoemd, 16-11-45 ..... 6504 E
Open. St.-Gen. en Troonrede H. M. de Koningin, 20-11-45 6511
Mr. v. Schaik tot voorz. benoemd, 11-45 ..... 6520 D
Vragen over loon en prijspol., 23-11-45 ..... 6520 D
Min. Lieftinck biedt millioenennota aan, 12-12-45 6546
Vragen Koejemans over Jap. in Indië, 7-12-45 ..... 6556 C
Logemann antw. Tweede kamerl. Koejemans over Jap. in Indië, 17-12-45 ..... 6556 C
Lieftinck, exposé over „Bretton Woods" in Tw. Kamer, 13-12-45 .. 6557 A
Drees, debat Tweede Kamer, 19-12-45 ..... 6565 A
Mansholt, debat Tweede Kamer, 19-12-45 ..... 6565 A
Vos, debat Tweede Kamer, 19-12-45 6565 A
Kolfschoten, debat Tweede Kam., 19-12-45 ..... 6565 A
Volksgezondheid en Indië, 19-12-45 6565 A
Tweede Kamer. Debatten regeeringsbeleid, 8-1-46 ..... 6583 A
Tweede Kamer, reg.beleid, 16-1-46 6598 A
2 Tw. Kamerleden bedanken, 23-1-46 ..... 6598 B
Tweede Kamer. Verg. oorlogsschade, etc., 24-1-46 ..... 6612 A
Tweede Kamer kieswetwijz., 31-1-46 ..... 6612 B
Tw. Kamer - ‚Critiek op R.V.D.-dienst, 1-2-46 ..... 6628 A
Nieuwe Kamerleden benoemd, 22-2-46 ..... 6637 C
Cand.stelling, 10-4-46 ..... 6636 D
Wetsontw. grondw.herz., 3-5-46 .. 6724 A
Uitslag verkiezingen, 17-5-46 6733
Grondwetherz., 3-5-46 ..... 6724 A
Samenstelling 2e Kamer, 2/8-6-46 6755 A
Verslag over toestand int.kampen, 2/8-6-46 ..... 6756 B
Mr. v. Schaik, voorzitter, 7-6-46 .. 6763 A
Voorzitters der afd. benoemd. 7-6-46 ..... 6763 A
Engelbrink tot lid benoemd, 7-6-46 6763 A
Wet „belast.-herzien." ingediend, 13-6-46 ..... 6763 H
Schermerhorn over Ned. Code, 19-6-46 ..... 6773 E

Wetgeving

Ontwerp K.B. collaboratie, 12-7-45 6357 A
Herz. belastingbesluit, 15-8-45 .. 6401 E
Spelling, regeling, 10-8-45 ..... 6401 H
Wetsontwerp reorg. Sociale Verz., 22-8-45 ..... 6407 F
Wetsontwerp noodparlement, 9-45 6440 A
Wetsontw. Voorl. St.-Gen. door Tw. Kamer aangen., 10-10-45 .. 6464
Uitwijz. ongew. D'tschers, 8-10-45 6465 B
Wetsontw. Voorl. St. Gen. door Eerste Kamer aangen., 25-10-45 6480 A
Besluit pol. delinq., 23-10-45 ..... 6491 B
Wet goedkeuring Handvest v. S. Francisco, afgek. 16-11-45 ..... 6520 A
Schorsing invoerrechten; accijns op wijn, 20-11-45 ..... 6520 B
Besl. Huwelijken met vijandel. en niet vijand. vreemdelingen, 28-11-45 ..... 6528 C
Staatsloterij in ouden vorm, 30-11-45 ..... 6528 D
Rechtskracht wetsbesluiten, reg. nota, 11-12-45 6537
Kiesw. noodgem.raden, Prov. Staten reg. nota 11-12-45 6545
Wetsontw. i.z. Ing. Curaçao aangenomen, 19-12-45 ..... 6565 B
K.B. verlaging rente Rijkspostspaarbank, 1-1-46 ..... 6581 A
Kieswetwijziging, 31-1-46 ..... 6612 B
Grondwetsherziening, 28-2-46 .... 6637 D
Wijz. tijd persbesluit, 29-3-46 ..... 6676 C
Wetsontwerp cons.crediet, 1-4-46 .. 6676 D
Wetsontw. wijz. grondwet, 9-4-46 .. 6691 A
Wetsontw. geldleen. N.O.I., 16-4-46 6692 D
Grondwetherz. in 2e Kamer, 3-5-46 6724 A
Zuivering kunstenaars, 25-4-46 .. 6724 F
Wetsontw. grondw.herz., 3-5-46 6724 A
Herz. ontslagen ambtenaren, 15-5-46 6736 I
Wet „belast.herzien." ingediend, 13-6-46 ..... 6763 H
Kosten cons.crediet, 19-6-46 ..... 6780 D
Noodwet voor te laat ingediende cand.lijsten gem.raad, 26-6-46 .. 6782 E

VERKEER EN ENERGIE

Algemeen

Schermerhorn over verkeer en energie, 27-6-45 6349
Regeling reizen naar Duitschland, 2-7-45 ..... 6350 A
Opheffing reisverbod, 2-8-45 ..... 6382 E
Censuur opgeheven, 13-9-45 ..... 6435 G
v. Schaik over verk. en energie; kolentoevoer en wagens; gas uit Duitschl., 17-9-45 ..... 6439 A
Corresp. met Ned. Indië, 23-10-45 6481 G
Postduiven, geschenk v. d. R.A.F. v. Ned., 5-12-45 ..... 6550 A
Reizen n. buitenland, 10-1-46 .... 6562 D
België geen pas visa noodig, 16-2-46 6631 D
Verk. België-Ned. zonder pas visa, 18-2 46 ..... 6632 F
Reizen naar Frankrijk en Spanje, 2-4-46 ..... 6676 G
Wegenwacht A.N.W.B., 16-4-46 .... 6702 F
Aankoop Amer. auto's, 22-5-46 .. 6741 E
Autobevrachtingsdienst opgeh., 5-6-46 ..... 6757 C
Coöp. wegvervoer in voorber., 22-6-46 ..... 6780 G

Electriciteit

Weer electr. stroom voor huish. verbruik, 2-7-45 6350
Stroom uit Duitschl., 2-7-45 ..... 6350 A
Stroom uit Duitschl., 18-7-45 .... 6372 D
v. Schaik over electr., 17-9-45 .... 6439 A
Electr. en gasrantsoen verh., 19-10-45 ..... 6475 D

Havenbedrijf

Stakingen in Rotterdam, 7-7-45 .. 6351 A
Capaciteit Rott. haven, 18-7-45 .... 6363 G
Overeenstemming Rott. haven, 21-7-45 ..... 6373 B
Open brief aan Min.-Pres., 3-8-45 6382 B
Antwoord regeering, 7-8-45 ..... 6389 F
Vakbonden wijzen havenstaking af, 18-8-45 ..... 6400 G
Overzicht Rott. staking, 21-8-45 .. 6408
Haven IJmuiden weer vrij, 3-9-45 6424 C
Toekomst Rotterd. havens, 2-4-46 6685 B
R'dam concur. m. D'tsche havens, 20-4-46 ..... 6702 G
Staking zeelieden en havenarb., 10-5-46 ..... 6724 G
Havenstaking, 16-5-46 ..... 6733 A
Schermerhorn en E.V.C., 20-5-46 .. 6739 H
Reeders wijzen E.V.C.-voorstel af. 21-5-46 ..... 6739 I
Staking bij A.D.M., 22-5-46 ..... 6740 A
Havenstak. duren voort, 3-6-46 .. 6757 D
Onze havens en Duitschl., 12-6-46 6765 B
Zeeliedenconflict, 18-6-46 ..... 6774 C
Nat. havenraad ingesteld, 21-6-46 .. 6780 A

Luchtvaart

Plesman in V. St. voor aankoop vliegtuigen, 1-8-45 ..... 6382 F
Luchtpostverbinding met buitenl., 11-8-45 ..... 6401 A
Regeeringsvliegdienst, 17-8-45 .... 6491 B
Fokkerfabr. ontw. volksvliegtuig, 22-9-45 ..... 6450 A
Comm. Nat. Vliegtuigindustrie, 28-9-45 ..... 6459 K
Regeeringsvliegdienst N.O., 9-10-45 6467 C
Schiphol intercont. luchthaven, 11-10-45 ..... 6475 E
K.L.M.; pos., 31-10-45 ..... 6491 E
Eerste retourvlucht reg. transportdienst n. Indië, 23-10-45 ..... 6514 G
Aank. en pacht Amer. vliegtuigen, 1-3-46 ..... 6644 C
Herstel verbindingen K.L.M., 10-3-46 ..... 6652 A
K.L.M.-luchtlijn op Oslo, 18-3-46 6660 A
Opening vliegdiensten K.L.M., 8-4-46 ..... 6694 F
Toek. Ned. luchtvaart, 20-4-46 .... 6702 D
Reg.vliegdienst opgeheven, 29-4-46 6719 A
Eerste Ned. vliegt. n. Moskou, 28-4-46 ..... 6719 B
Luchtvaartschool geopend, 16-5-46 6736 G
Leiding v. d. K.L.M., 15-5-46 ..... 6736 H
Luchtd. A'd.-New York geopend, 23-5-46 ..... 6740 C
Luchtlijn n. Bazel, 28-5-46 ..... 6749 F
Fokker eenige vliegtuigfabriek, 6764 A
Toekomst vliegtuigind., 25-6-46 .. 6780 B
K.L.M.-verbind. m. N.- en Zuid-Amerika, 21-6-46 ..... 6780 C

P.T.T.

Uitbreiding telegr.-verkeer, 2-7-45 6350 A
Corresp. m. Ned.-Indië mogelijk, 23-10-45 ..... 6481 G
Telefoonverbind. met Denem. herop. 12-11-45 ..... 6506 G
Luchtpost naar Indië drie maal p. week, 18-12-45 ..... 6556 D
Censuur corresp. v. en n. Indië opgeheven, 9-2-46 ..... 6622 C
Internat. pakketpost, 31-3-46 ..... 6676 A
Postverkeer met Duitschl., 3-4-46 6676 B
Postverk. m. Duitschl. moeilijk. 4-6-46 ..... 6757 B
Postverz. n. Duitsl., 11-6-46 ..... 6763 G

Radio

Schermerhorn over radio, 27-6-45 6348
Schermerhorn over radio, 28-7-45 6371 G
Stichting Ned. Radio Omr. in den overgangstijd, 28-7-45 ..... 6371 G
A.V.R.O. en N.C.R.V. weigeren medew. N.E.R.O., 30-8-45 ..... 6418 D
Staking radio personeel, 5-9-45 .. 6425 B
Radiotelefoonverkeer, open. met Suriname, 23-10-45 ..... 6481 F
Radio-belasting, 1-11-45 ..... 6490 C
Episcopaat verl. terugk. K.R.O.; Syn. der Ned. Herv. Kerk v. Nat. omroep, 8-11-45 ..... 6506 F
Overeenst. tusschen regeer. en omroepver. 17-11-45 ..... 6512 A
Min. v. d. Leeuw voor Nat. Omroep, 24-12-45 ..... 6563 E
Radio-stichting, bestuur, 27-12-45 .. 6568 F
Nieuwe radioregeling, 19-1-46 .. 6599 D
Manifest. voor Nat. radio-omroep, 22-1-46 ..... 6599 E
Nieuwe leden Radioraad, 1-3-46 6644 D
Instal. Radioraad, 21-3-46 ..... 6667 C
Mr. v. Rhijn, lid Radioraad, 12-4-46 6695 G
Radio-tel. met Curaçao, 18-4-46 .. 6702 E
Ned. dankt B.B.C., 25-5-46 ..... 6749 H
Moeilijkheden bij „Radio Nederl.", 25-6-46 ..... 6781 A

Scheepvaart

Schermerhorn over scheepvaart, 27-6-45 6348
Nederl. Rijnvaart belangen, 8-8-45 6390 B
Plannen K.P.M., 29-8-45 ..... 6418 K
Rijnvaart hervat, 6-9-45 ..... 6424 E
Binnenvaart, terugk. v.d. D'tschers gest. schep., 20-10-45 ..... 6481 D
Stoomvaart Mij. „Nederland" i. d. oorlogsjaren, 18-11-45 ..... 6514 F
Scheepvaart, reg. nota, 11-12-45 .. 6544
Vloot K.P.M., 10-12-45 ..... 6550 B
s.s. „Trompenberg" vergaan, bem. gered, 15-12-45 ..... 6558 B

Scheepv.beweging R'dam en Amsterdam toegenomen, 3-1-46 .... 6572 C
Zeesleepvaartvloot L. Smit & Co, 31-12-45 ..... 6573 F
Actie tegen Ned. sch. in Australië, 9-1-46 ..... 6584 E
H. M. decor. koopv.leden, 22-1-46 6599 B
Spion Kloosterboer ontsnapt - Vergaan „Simon Bolivar", 29-1-46 ..... 6607 D
A. Romijn, dapperste kap. der Koopv., 6-2-46 ..... 6613 A
Amsterd.-Rijnkanaal, 11-2-46 .... 6620 D
Lijndienst Rotterdam-Hull herst., 21-3-46 ..... 6668 F
Rott. Lloyd regelm. n. Indië, 27-3-46 6668 G
Vord. v. schippers op de geallieerde vloot, 1-4-46 ..... 6677 C
Verliezen K.P.M., 2-4-46 ..... 6677 D
Verliezen tankvloot, 2-4-46 ..... 6677 E
Austr. veto uitreis Ned. schepen, 17-4-46 ..... 6696 C
„Tasman" uit Australië vertrokken, 3-4-46 ..... 6758 B
Kustvaartuigen aan reeders, 8-6-46 6763 D
Onze havens en Duitschl., 12-6-46 6765 B
Austr. weigert repar. aan Nederl. schepen, 11-6-46 ..... 6766 C
s.s. „Meerkerk" op mijn gelopen, 17-6-46 ..... 6772 C
Overzicht Ned. schepen in aanbouw, ... 6772 D
m.s. „Westerdam" op Holl.-Amerlijn, 25-6-46 ..... 6779 C
Ned. kustvaarders n. Middell. Zee, 24-6-46 ..... 6782 A
Int. Scheepv.congres te A'dam, 27-6-46 ..... 6784 D

Spoorwegen

Electr. treinen terug uit Duitschl., 9-7-45 ..... 6356 A
Overzicht Ned. Spoorwegen, 8-8-45 6390 J
Onbruikb. mat. uit Indië terug, 27-8-45 ..... 6418 A
Meer wagens voor vervoer, 28-8-45 6418 B
v. Schaik over N.S. bij herd. staking, 17-9-45 ..... 6439 B
Opening spoorbrug bij Oosterbeek, 11-12-45 ..... 6550 C
Opbouw modern bedrijf, 29-1-46 .. 6608 A
Electrific. van diverse lijnen, 19-6-46 ..... 6772 A

Wegverkeer

Canad. hulp bij busdiensten, 27-8-45 6418 A
Aankoop auto's 27-10-45 ..... 6491 F
Toewijz. verkeersmid. te traag, 2-11-45 ..... 6496 F
Moerdijkbrug weer open, 2-1-46 .. 6573 E
Min. v. Schaik over motorvoert., 12-1-46 ..... 6581 I

VERZEKERING, LIJFRENTE EN PENSIOENEN

Afkoopen beleening verzekeringen, 23-7-45 ..... 6372 F
Regeling ʃ 100-bilj. gepensionneerden, 1-8-45 ..... 6382 A
Toekomstige sociale verz., 9-8-45 .. 6400 F
Herziening sociale verz., 22-8-45 .. 6407 F
Drees over wenschelijkh. volksverz., 18-9-45 ..... 6442 B
Tariefverh. levensverz., 29-11-45 .. 6521 B
Beschikking Levensverzek. uitkeeringen 1945, 8-11-45 ..... 6557 D
Premies levensverz. verhoogd, 6-5-46 ..... 6735 B

VERZETSBEWEGING

Min. in verzetsbew., 23-6-45 6343
Schermerhorn over de illegaliteit, 27-6-45 6346
Schermerhorn over B.S., 27-6-45 6346
Maj. Claessens over advies illegaliteit bij zuivering, 12-7-45 ..... 6357 A
Prins Bernhard tot de B.S., 16-7-45 6364 A
Drees over Vaderl. en Groot Burger Comité, 21-7-45 ..... 6364 F
Opheffing B.S., 28-7-45 ..... 6382 C
Gefusilleerde gijzelaars herdacht, 18-8-45 ..... 6400 A
N.B.S., protest vrijlating pol. gevangenen, 23-8-45 ..... 6409 D
Gefusilleerden begraven op Leusderheide, 22-8-45 ..... 6410 A
America (Peel) hielp geallieerde vliegers, dank der Amerikanen, 15-8-45 ..... 6410 D
Am. onderscheiding voor Prins Bernhard, 23-8-45 ..... 6410 E
Prinses over hulp aan verz.bew., 27-8-45 ..... 6417 F
Rede Schermerhorn; Stichting 1940—1945; positie illegaliteit, 1-9-45 ..... 6425 I
Vught, slachtoffers herdacht, 4-9-45 6426 A
Herdenking spoorw.staking, 17-9-45 6439 B
H. M. en de ex-illeg. werkers, 28-9-45 ..... 6459 D
Slachtoffers I.D.- en O.D. proces 1943 met mil. eer begraven, 22-11-45 ..... 6521 D
Herdenk. 422 gefus. te Haarlem, 27-11-45 ..... 6521 E
Leden Parool-groep te Overveen bijgezet, 19-12-45 ..... 6558 F
Herst.oord oud-ill. in 't Loo, 1-4-46 6678 F
Herd. opstand Georgiërs Texel, 8-4-46 ..... 6693 D
Comité v. corlogsgraven, 27-4-46 6719 E
Verzetskruis ingesteld, 7-5-46 .... 6731 A
Oorlogsherinn.kruis, 10-5-46 ..... 6731 B
Gedenkplaat L. Polak, 27-5-46 .... 6750 F
Oorlogsmuseum Overloon, 27-5-46 6750 G

VOEDSELVOORZIENING

Algemeen

Schermerhorn over voedselvoorz., 27-6-45 6348
Vooruitzichten voor fruit, suiker, eieren, 12-7-45 ..... 6357 A
Kosten ingevoerd voedsel (Schermerhorn), 14-7-45 ..... 6359 A
Louwes in Am. over Ned. behoeften, 19-9-45 ..... 6442 F
Louwes over voedselpositie, 5-10-45 ..... 6466 B
Ned. deleg. conf. F.A.O., 17-10-45 6480 D
Landbouw, Visscherij en Voedselvoorz. reg. nota, 11-12-45 6543
Nat. productie 75% voor consumptie, meded. min. Vos, 19-12-45 .. 6567 B
Aantal levensmid. in vrije verkoop, 1-1-46 ..... 6581 E
Hulp uit Denemarken, 6-2-46 .... 6623 D
Buitenl. hulp in 1945, 22-2-46 6643
Wetsontw. cons.crediet, 1-4-46 .... 6676 D
Prijsstijging indexcijfers, 23-3-46 .. 6678 I
Hoover in Ned., 9-4-46 ..... 6687 A
Subsid. voedselpakket, 12-4-46 .... 6693 C
Graanlen. a. Frankrijk, 8-4-46 .... 6694 C
Reh. ir. Louwes, 10-5-46 ..... 6736 B
Verbet. voedselvoorz. Nederl. in Duitschland, 21-5-46 ..... 6740 I
Mansholt n. Am. F.A.O., 20-5-46 .. 6741 A
Graanlev. aan Frankrijk, 21-5-46 .. 6745 B
Levensonderh. arbeidersgezinnen, 9/15-6-46 ..... 6763 E
Mansholt over positie suiker, vet en haring, 8-6-46 ..... 6763 F

Distributie

Electr. stroom voor huish. verbruik, 2-7-45 ..... 6350 A
Uniform rantsoen-schema, 16-7-45 6363 F
Textiel-distributie, 25-7-45 ..... 6371 H
Schoenendistributie, 8-9-45 ..... 6432 A
Gas- en electr.rantsoen verh., 19-10-45 ..... 6475 D
Tabak en versnaperingen, 23-10-45 6482 D
Vereenv. textiel-distr., 8-12-45 .. 6545 D
Aantal levensm. in vrijen verkoop, 1-1-46 ..... 6581 E
Verlaging broodrants., 23-3-46 .. 6668 C
Verlaging broodrantsoen, 22-5-46 .. 6740 E
Benzine, smeerolie, e.d. vrij. 11-5-46 ..... 6743 C
Beleid mr. v. Spaendonck, 2/8-6-46 6757 E
Distributie ruwe suiker, 20-6-46 .. 6780 F

Land- en tuinbouw

Schermerhorn over land- en tuinbouw, 27-6-45 6348
Mansholt over probl. van land- en tuinb., 11-7-45 ..... 6356 A
„Oogst moet binnen" (Schermerhorn), 14-7-45 ..... 6358 A
Mansholt over landb. problemen, 23-7-45 ..... 6371 D
Landbouwkringen over annexatie, 13-7-45 ..... 6383 A
Landbouw in cijfers, 3-11-45 ..... 6506 B
Behandeling in Reg. nota, 14-12-45 6543
Eere-promotie dr. ir. D. S. Huizinga, scheidend dir. Landbouwhoogeschool Wageningen, 3-11-45 6551 A
Beschikk. Pachtreg. 1945 17-11-45 6557 F
Ir. S. L. Louwers adviseur F.A.O., 31-1-46 ..... 6613 D
Graanpositie slecht. 21-5-46 ..... 6740 H
Export bloembollen n. Engeland, 21-5-46 ..... 6749 C
Vacantiefonds v. landbouw, 24-5-46 ..... 6749 G
Uitmalingsperc. tarwe, 22-5-46 .... 6749 N
Groenten n. Am. milit. in D'tschland, 22-6-46 ..... 6781 C

Veeteelt

Mansholt over veeteelt, 23-7-45 .. 6371 D
Toestand veehouderij, 10-10-45 .... 6466 C
Veeteelt in cijfers, 3-11-45 ..... 6506 B
Tax.markt voor gebruiksvee afgeschaft, 13-11-45 ..... 6512 B

Visscherij

Toestand visschersvloot, 6-9-45 .... 6424 F
Plannen walvischvaart, 4-1-46 .... 6581 F
Mij. walvischvaart opger., 2-3-46 .. 6644 B
Stichting Unievisch, 11-3-46 ..... 6652 B
Haringvisscherij 1945, 15-4-46 ..... 6692 E
Max.-prijs haring - handel protesteert, 20-6-46 ..... 6773 G

VOORLICHTING

Algemeen of R.V.D.

Schermerhorn over reg. voorl. dienst, 27-6-45 6349
Taak Reg. voorl. dienst, 1-9-45 .. 6423 A
Open. afd. „Oog en Oor" (R.v.D.), 4-10-45 ..... 6465 C
Reg. nota over R.v.D., 11-12-45 6537

Pers

Oprichting Ned. Dagbladpers 1945, 31-7-45 ..... 6382 L
Henr. v. d. Mey overleden, 26-8-45 6418 C
Telegraaf en „Courant" geschorst, 30-8-45 ..... 6418 E
Positie Telegraaf, 6-9-45 ..... 6425 G
Persbesluit 1945, 20-9-45 ..... 6443 C
Inst. Persraad, 26-10-45 ..... 6480 F
Oproep Ned. bl. Ind. beleid, 25-10-45 ..... 6481 H
Persstemmen nota reg. beleid, 13-12-45 ..... 6545 A
Persstemmen over begrooting, 14-12-45 ..... 6549 A
Bovene van, G. A., oud hoofdred. Aneta te Batavia, te 's-Hage overleden, 17-12-45 ..... 6556 E
D. Hans overleden, 5-1-46 ..... 6583 F
G. D. J. Lambooy hoofdred. A.N.P., 8-1-46 ..... 6583 G
Internationaal persmuseum, 9-2-46 6621 L
Opheffing censuur post v. en n. Indië, 9-2-46 ..... 6622 C
Overtreding persbesluit 1945, 15-3-46 6661 C
Wijz. tijd persbesluit, 29-3-46 ..... 6676 C
Broekhoff overleden, 10-4-46 .... 6683 B
Papierpositie, 24-4-46 ..... 6703 A
Persstemmen o. verkiez., 18-5-46 .. 6739
Dr. Goedewagen gearresteerd, 11-6-46 ..... 6765 C
Meyer Schwenke gearresteerd, 17-6-46 ..... 6773 A
Geding P.R.A.-Ochtendpost, 24-6-46 6781 F

WATERSTAAT

Herstel Wieringermeer, 4-7-45 6350
Wieringermeerdijk dicht, 6-8-45 .. 6389 B
Haven IJmuiden vrij, 3-9-45 ..... 6424 C
Nolledijk (Walcheren) gedicht, 3-9-45 ..... 6424 D
Wieringermeer droog, 12-12-45 .... 6550 E
Amsterdam-Rijn-Kanaal, 11-2-46 .. 6620 D

ZUIVERING VAN HET OPENBARE LEVEN

Schermerhorn over zuivering, 27-6-45 6347
Uitspr. eereraden, 5-7-45 6350
M.G. over wijziging Tribunaalbesluit, 12-7-45 ..... 6357 A
Zuivering Officierscorps, 11-7-45 .. 6357 A
Rechtspositie pol. gevangenen, 16-7-45 ..... 6363 C
Collaboratie, begrip, 16-7-45 .... 6363 C
Bijzonder Gerechtshof A'dam, 24-7-45 ..... 6373 D
Maatregelen tegen beeldende kunstenaars, 1-8-45 ..... 6383 B
Zuivering Staten-Gen., 7-8-45 .... 6390 A
Uitspraken tegen letterkundigen, 11-8-45 ..... 6401 K
Onderzoek beleid Hirschfeld, v. Spaendonck, Woltersom, 8-45 .. 6407 I
Bijz. Gerechtshof den Haag, doodstraf geëischt, 21-8-45 ..... 6409 B
Pol. gevangenen, aantal, naar Duitschl., 22-8-45 ..... 6409 C
Protest N.B.S. i.z. vrijlating pol. gevangenen, 23-8-45 ..... 6409 D
Landbouw Hooge School gezuiverd, 8-45 ..... 6409 F
Zuivering St.-Gen., 24-8-45 ..... 6415 B
Toestand intern. kampen, rapport Kruls, 24-8-45 ..... 6415 C

Protesten i.z. vrijlating N.S.B.ers, 24-8-45 ..... 6415 D
Vrijlating geïnterneerden, 24-8-45 6415 E
N.A.C., advies i.z. vrijlating geintern. rapport P.O.D., 1-9-45 .. 6415 F
Uitspraken tegen musici, 27-8-45 .. 6417 E
Vrijl. geïntern.; houding Reg., 4-9-45 ..... 6424 L
Zuivering bedrijfsleven, 5-9-45 .... 6425 A
Zuivering radio, 5-9-45 ..... 6425 B
Rapport zuiveringscomm. St. Gen., 18-9-45 ..... 6439 C
Actie tot rechtsherstel Ned. Kunstenaars, 19-9-45 ..... 6443 A
Uitspraken Eereraden, 15-9-45 .... 6443 B
Zuivering Pers, Besl. 1945, 20-9-45 6443 C
Ambtelijke zuivering, rede min. Beel, 22-9-45 ..... 6449 E
Eereraad Litteratuur, uitspr., 3-10-45 ..... 6459 I
Uitwijzing ongew. D'tschers, 3-10-45 ..... 6465 B
Centr. Zuiveringsraad bedrijfsleven, 5-10-45 ..... 6466 D
Vergunning aan kunstenaars, 15-10-45 ..... 6476 C
Kolfschoten over polit. del., 20-10-45 ..... 6480 C
Inst. Persraad, 26-10-45 ..... 6480 F
Eereraad; Muziek, collect. uitspr. o. musici, 18-10-45 ..... 6482 F
Eereraad, Litteratuur, uitspr., 23-10-45 ..... 6482 G
Perszuiv., adres Haagsche dagbl.-direct. a. d. minister, 17-11-45 .. 6522 A
Staking ambt. opgeheven; Centr. Org. Zuivering neemt ontslag, 26-11-45 ..... 6528 B
Zuivering, reg. nota, 11-12-45 6544
Kunstzuivering, schorsing zonder sanctie, 11-12-45 ..... 6551 B
Protest v. studenten-teekenaars i. z. zuivering, 10-12-45 ..... 6551 D
Kon. besluit regelt zuivering rechterlijke macht, 18-12-45 ..... 6558 A
Ben. Hooge College v. d. rechterl. macht, 18-12-45 ..... 6558 A
Eervol ontslag Mr. Frederiks, 14-1-46 ..... 6596 B
Eereraad voor Driemansch. Ned. Unie, 26-1-46 ..... 6607 C
Studentenzuivering, 16-2-46 ..... 6629 A
Wetsontw. tijd Persbesluit 1945, 29-3-46 ..... 6676 C
Collab. Amst. Ballast Mij., 1-4-46 6677 H
Aant. polit. gevangenen, 3-4-46 .. 6678 A
Vrijlat. pol. deliq., 23-4-46 ..... 6702 B
Wet zuivering kunstenaars, 25-4-46 6724 F
Polit. delinq. mogen niet stemmen, 16-5-46 ..... 6731 E
Rehabil. ir. Louwes, 10-5-46 ..... 6736 B
Zuivering v. d. adel, 21-4-46 ..... 6740 B
Hirschfeld eerv. ontslagen, 20-5-46 6741 D
Hirschfeld in beroep, 27-5-46 ..... 6749 L
Beleid mr. v. Spaendonck, 2/8-6-46 6757 E

NED. O. INDIE

ALGEMEEN

Schermerhorn over overz. gebieden, 27-5-45 6346
Logemann over N.O.I., 19-7-45 .. 6371 A
Strooibiljetten, 21-8-45 ..... 6410 H
Min. Logemann in Australië, 10-9-45 ..... 6435 I
Indon. terug naar Indië, 19-9-45 6444 E
R.A.P.W.I. gemol., 13-10-45 6468
Corresp. m. Ind., 23-10-45 ..... 6481 G
Oproep Ned. bl. i.z. Ind. beleid, 25-10-45 ..... 6481 H
Reg. v. Mook i.z. fin. steunverl., 26-10-45 6483
Oud-krijgsgev. en geïntern. buiten Java ontevred., 30-11-45 ..... 6522 L
Repatrieering, 3400 Ned. uit Batavia vertr., 1-12-45 ..... 6532 A
Indon. bestuursambt. door extrem. vermoord, 12-12-45 ..... 6559 B
Jap. rapport i.z. Indië, 15-12-45 .. 6569 A
Aanslag op Sharir, 27-12-45 ..... 6575 E
Fin. der N.S.B. - Vragen aan Ned. Min. van Justitie, 7-1-46 ..... 6582 A
Repatr. naar Ned. 1e groep, 4-1-46 6582 C
Br. verliezen in N.O.I., 7-1-46 .... 6584 C
Alle Japs. van Java naar Galang, 8-1-46 ..... 6584 D
Samenwerking op Borneo, 12-1-46 6590 E
Mas Hamet open brief aan H.M. de Kon., 14-1-46 ..... 6590 F
Com. voor gebiedsuitbreiding, 14-1-46 ..... 6599 F
Com. voor gebiedsuitbreiding, 14-1-46 ..... 6599 F
Dem. Liga - Tegen Soekarno, 17-1-46 ..... 6600 A
Kunstschatten op Java „Derima Coll", 29-1-46 ..... 6608 E
Opheffing censuur post van en 22-2-46 ..... 6615 A
Buitengew. onder Ned. bestuur, 2-2-46 ..... 6615 A
Java in bezettingstijd, 4-2-46 .... 6622 E
Petitie Democr. Liga, 15-2-46 ..... 6631 E
Muiterij te Menado, 22-2-46 ..... 6631 L
Europ. in Indon. handen, 18-2-46 6632 A
Muiterij Minahassa geëindigd, 13-3-46 ..... 6653 E
Reactie invoering nieuw geld, 9-3-46 ..... 6654 A
Pest in Bandoeng, 11-1-46 ..... 6590 C
Com. v. Poll naar Indië, 16-3-46 6660 D
Extra-uitkeer. ambtenaren, 3-4-46 6679 E
Van Mook terug in Batavia, 8-5-46 6727 B
Van Mook is optimistisch, 16-5-46 6737 A
Van Mook v. d. radio, 22-5-46 .... 6743 D
Dajakkers en trouw aan Nederl., 21-5-46 ..... 6744 A
Van Mook te Singapore, 27-5-46 6751 A
Verwarde toest. op O.-Sumatra, 3-6-46 ..... 6758 D
De Rijksconferentie, 17-6-46 ..... 6771 C
Aant. geïnt. op Java ..... 6774 G
Ir. Otten over Indon. probleem 6779 B
Voorbereid. v. d. Rijksconf., 25-6-46 6782 M
Baker over Ned. pol. in Indië, 25-6-46 ..... 6783 I

ARBEID

Stakingen

Havenarb. in Australië, 28-9-45 .. 6450 E
Comm. der Ned. Ind. Reg., 28-9-45 6450 E
Havenarb. in Singap. en Sydney, 26-10-45 6483
Door stakingen in Australië worden levensmidd. bestemd voor N.O.I. niet vervoerd, 3-12-45 .. 6532 D
Actie tegen Ned. schepen in Australië, 9-1-46 ..... 6584 E

BUITENLAND

Overeenkomst met Australiërs, 24-1-46 ..... 6614 H
Art. 73 handvest San Francisco, 11-2-46 ..... 6619 A
Critiek Menzies op Austr. reg.beleid i.z. Ned.-Indië, 7-3-46 ..... 6646 E

BEVOLKING

De positie der Chineezen, 24-6-46 6782 O

DEPORTATIE, EVACUATIE, ENZ.

Japs en geïnt. geevacueerd, 4-4-46 6679 F
Stopzetting evac. n. Nederl., 11-4-46 6688 E
Nederl. in Australië, 17-4-46 ..... 6703 F
Cijfers v. d. repatrieering, 15-5-46 6736 K
Evac. op Java vertraagd, 22-5-46 6743 E
Aanbod Sjahrir omtr. geïntern., 23-5-46 ..... 6751 B
Aantal geïnt. op Java ..... 6774 G
Evacuatie der Japs, 18-6-46 ..... 6775 A
Britse troepen bevrijden gevangenen, 24-6-46 ..... 6782 L

ECONOMIE (ALGEMEEN)

Econ. toestand N.O.I., 8-45 ..... 6398 A

GELD- EN BANKWEZEN

Algemeen

Jap. geld door N.O.I. geld vervangen, 6-3-46 ..... 6645 H
Ned.-Ind. gulden gelijk aan Ned. gulden, 4-3-46 ..... 6646 A
Reactie invoering nieuw geld, 9-3-46 ..... 6654 A
Protest Sjahrir invoer Ned. geld, 16-3-46 ..... 6662 C

Overeenk. m. h. buitenland

Wetsontw. geldl. v. Ned., 16-4-46 6692 D
Australische leening, 20-4-46 ..... 6703 G

GOUV.-GEN.

G.G. bevrijd, 19-8-45 ..... 6398 C
G.G. in Tsjoengking, 8-45 ..... 6418 L
G.G. en Lt.-Gen. ter Poorten in Ned., 10-9-45 ..... 6435 A
Mevr. Tjarda in kamp Tjideng, 16-9-45 ..... 6444 C
G.G. ontslag, 16-10-45 ..... 6474 A

GRONDSTOFFEN

Kinine prod. intact, 13-9-45 ..... 6436 A
De tinmijnen op Banka, 5-1-46 .. 6583 I
Suikerproductie 1942-1945, 9-2-46 .. 6622 F

HANDEL EN NIJVERHEID

Algemeen

Australië annul. bestell., 11-4-46 6687 A
Java, suikerind. genational., 21-6-46 6782 K

Industrie

Tinbaggermolens voor N.O.I., 9-7-45 6356
Order voor schepen, 28-8-45 .... 6426 F
Kinine-prod. intact, 13-9-45 ..... 6436 A
Commissie Nat. Vliegtuigindustrie, 28-9-45 ..... 6459 K
De tinmijnen op Banka, 5-1-46 .. 6583 I
Suikerproductie 1942-1945, 9-2-46 .. 6622 F
Prijzen der levensmidd., 27-3-46 .. 6670 H

HULP AAN INDIE

Kerstens en Hoogstraten o. Nica, 3-8-45 ..... 6381 B
Werving Nica-personeel, 15-8-45 .. 6397 B
Prinses over Roode Kruis in Indië, 15-8-45 ..... 6397 C
Medische hulp, 28-8-45 ..... 6418 I
Nica plan, 27-8-45 ..... 6426 D
„Ned. helpt Indië" com. opger., 10-9-45 ..... 6435 B
Hulp aan geïnterneerden; Indon. rep. moet ontbonden, 8-9-45 .... 6435 H
v. Mook over fin. steun verleen., 26-10-45 6483
Reorgan. Nica, 10-11-45 6507
Medic. voor burgerbevolking, 16-3-46 ..... 6663 D
Herd. schrijv. Gen. Synode in Ned., 26-3-46 ..... 6669 H

JUSTITIE

Opr. bijz. gerechtshoven, 4-1-46 .. 6590 B
Gener. pardon voor pol. overtr., 1-3-46 ..... 6645 G
Journalisten gearresteerd, 24-4-46 6704 D
Repatr. uit Australië gearresteerd, 15-4-46 ..... 6704 E

MILITAIRE ZAKEN

Algemeen

Intern. kampen, Batavia, 12-9-45 .. 6444 A
Ned. krijgsgevangenen, 16-9-45 .. 6444 B
Toest. op Born., Cel., Mol. en Sum., 13-10-45 6468
Amb. uit Batavia teruggetrokken, 21-11-45 6516
Verz.schrift Nederl. vrouwen om Ambonneezen niet weg te zenden uit Bat., 24-11-45 ..... 6522 H
Extr. voeren duizend gijzelaars weg uit Soerabaja, 17-12-45 ..... 6559 G
Alle Japs van Java naar Galang, Jap. oorlogsmisd. op Java, 21-12-45 6575 D
8-1-46 ..... 6584 D
Inst. Ned. Mil. Gerechtsh., 4-1-46 .. 6590 B
Samenwerking op Borneo, 12-1-46 6590 E
Ned. offic. protesteeren tegen uitzending, 25-1-46 ..... 6612 D
Parade Ned. en Br. troepen, 1-2-46 6614 K
Luit.-gen. Helfrich in Ned. terug, 21-2-'46 ..... 6628 E
Slag in de Javazee, 23-2-46 6635
Engelsche verliezen, 7-1-46 ..... 6640 B
Nog 20.0000 Japs op Midden-Java, 23-3-46 ..... 6670 C
Russische duikboot in Java-zee, 27-3-46 ..... 6670 G
Landing Ned. troepen op Java, 29-3-46 ..... 6679 B
Britsche tanks overgenomen, 10-4-46 ..... 6687 I
Britsche verl. op Java en Sumatra, 3-4-46 ..... 6688 B
Britten op Java, 5-4-46 ..... 6688 C
Oproeping dienstplichtigen, 17-4-46 6696 A
Protest Ned.-Ind. regeer., 1-5-46 .. 6720 D
Commando-overdr. op Oost-Java, 14-5-46 ..... 6737 B
Wijz. opperbevel, 21-5-46 ..... 6744 B
Botsing Britsche troepen en extr., 29-5-46 ..... 6751 E
Britsche troepen in N.O.I. (Bevin), 5-6-46 ..... 6760 B
Evacuatie der Japs, 18-6-46 ..... 6775 A
Britsch ultimatum aan Indon. troepen bij Soerabaja, 15-6-46 .. 6775 B
Britsche troepen bevrijden gevangenen, 24-6-46 ..... 6782 L
Ind. protest bij geall. bevelhebbers, 22-6-46 ..... 6782 N
Troepenverplaats. in omgeving Batavia ..... 6783 A
Britsche troepen verlaten Bandoeng, 28-6-46 ..... 6788 B

Britsche troepen

Herbezetting door Britsche troepen, Herstel Ned. gezag, 13-8-45 6397 A
Invasie Indië voorbereid (Rede Churchill), 17-8-45 ..... 6398 B
Aant. geall. krijgsgev. Java, 5-9-45 6426 B
Bezetting Java, 24-9-45 ..... 6450 E
Br. bezett. plaats. Java en Sum., 13-10-45 ..... 6476 D

Bez. Sem., Soerab.; mil. toest. andere eil., 26-10-45 6483
Gen. Mallaby vermoord. Eng. reacties, 25-10-45 ..... 6491 G
Toest. buiten Java, 2-11-45 6492
Opnieuw strijd te Soerabaja, 10-11-45 6507
Nog steeds gevechten in Soer.; eveneens onl. in Sem. en Batavia, 15-11-45 ..... 6515 D
Gevechten in Sem., 26-11-45 ..... 6522 I
Soerabaja bezet, 29-11-45 ..... 6522 K
Bezoek van Christison aan Sumatra, 3-12-45 ..... 6532 B
Britsch ultimat. aan extr. te Bandoeng, 1-12-45 ..... 6532 N
Handgran. naar toestel van Christison, 8-12-45 ..... 6551 G
Toestand in de buitengewesten, 10-12-45 ..... 6551 I
Tjibadak met grond gelijk gemaakt als repr.-aanval op Eng. convooi, 11-12-45 ..... 6551 K
Nieuwe Britsche troepen in Batavia, 14-12-45 ..... 6559 F
Britsche strafexpeditie verwoest Bekassi, 17-12-45 ..... 6559 I
Br. verliezen in N.O.I., 7-1-46 .... 6584 C
Gen. Christison over verhoud. tusschen Ned. en Engelschen, 18-1-46 ..... 6591 B
Gen. Mallaby gesneuveld, 22-2-46 6632 B

Extremisten

Aanvallen op Ambarawa, 1-12-45 6522 M
Br. Ultimatum aan extrem. te Bandoeng, 1-12-45 ..... 6522 N
Br. vliegtuigbem. door extrem. vermoord, 3-12-45 ..... 6532 C
Gev. in Bandoeng, 7-12-45 ..... 6532 F
Indon. bestuursambt door extr. vermoord, 12-12-45 ..... 6559 B
Extr. voeren duizend gijzelaars weg uit Soerabaja, 17-12-45 ..... 6559 G
Arrestaties van de T.R.I., 23-3-46 6670 B
Japansche instructie v. T.R.I., 15-5-46 ..... 6736 L
Massamoord op Chineezen, 5/12-6-46 ..... 6765 G
Moord op Chineezen, 17-6-46 ..... 6775 C
Indon. protest bij geall. bevelhebbers, 22-6-46 ..... 6782 N

Nederlandsche leger

Aantal N. I. krijgsgevangenen, 21-8-45 ..... 6410 F
Inf. bataljons naar Indië, 22-8-45 6410 I
Troepen voor Indië, 7-9-45 ..... 6423 D
Ned. troepen, 27.000 man n. Indië, 29-9-45 ..... 6457 C
Ned. troepen mogen niet landen, 19-11-45 ..... 6515 D
Dienstpl. mogen Java niet verlaten, 12-45 ..... 6551 H
Inh. soldaten K.N.I.L., 27-12-45 .. 6574 E
Indon. volksleger mag Japs ontwapenen, 24-12-45 ..... 6575 C
Ontslagaanvr. lt.-gen. Van Oyengen. Uhl met pensioen, 7-1-46 .. 6584 A
Ontslagaanvr. gen.-maj. v. Straaten, 11-1-46 ..... 6590 D
Lt.-gen. Chistison wordt verv., 28-1-46 ..... 6608 C
Lt.-gen. v. Oyen overdr. comm. aan lt.-gen. S. H. Spoor, 31-1-46 6608 D
Sir Montague Stopford te Batavia, 1-2-46 ..... 6614 L
Buitengew. onder Ned. bestuur, 2-2-46 ..... 6615 A
Militaire mutaties, 16-2-46 ..... 6631 H
Verjong. officierencorps K.N.I.L., 21-2-46 ..... 6631 I
Kleine Soenda-eil. bezet, 8-3-46 .. 6646 C
Ned. troepen op Java geland, 9-3-46 ..... 6653 B
Twee dagorders Gen. Spoor, 12-3-46 6653 C
Jap. overgave op Bali, 11-3-46 .. 6653 D
Nieuwe benoem. bij K.N.I.L., 12-3-46 ..... 6663 B
N.-I. Leger bezet Depok, 25-3-46 .. 6670 D
Ned. land. op Lombok, 25-3-46 .... 6670 D

Nederlandsche luchtmacht

Ned. escadrille te Soerabaja, 18-12-45 ..... 6575 A
Sticht. Indon. luchtmacht, 17-4-46 6703 E

Nederlandsche vloot

Marine-activ. Indonesiërs, 20-12-45 6575 B
Meldingspl. vloot-personeel, 31-12-45 ..... 6575 H
Mariniers te Priok geland, 31-12-45 6583 H
Adm. Helfrich naar Ned., 2-1-46 6583 K
Dagorder Helfrich, zelfbeh. en dicipl., 8-1-46 ..... 6583 L
Schout bij Nacht Pinke bevorderd, 14-2-46 ..... 6631 G
13 officieren ontslagen, 15-2-46 .. 6631 K
Mariniers uit Ned., 21-3-46 ..... 6668 H
Ned. vloot patrouill. op Java-zee, 29-6-46 ..... 6788 A

OPENBARE WERKEN EN WEDEROPBOUW

Plannen K.P.M., 29-8-45 ..... 6418 K
Order voor schepen, 28-8-45 ..... 6426 F
Schadeverg. d. Japan. 30-3-46 .... 6679 D

OPVOEDING

Republ. universiteit geopend, 9-3-46 ..... 6654 B

PERS

Journalisten gearresteerd, 24-4-46 6704 D

RADIO

Radio en pers te Batavia onder censuur, 26-1-46 ..... 6614 I

STAATKUNDE

Algemeen

Kerstens en Hoogstraten over Ind. regeering, Nica en ec. wederopbouw, 3-8-45 ..... 6381 B
Rede Schermerhorn en Logemann n.a.v., Jap. capitulatie, houding G.G., Toekomstige status N. I., 16-8-45 6397
Eenh. koninkrijk, grondslag voor eventueel overleg, 3-9-45 6460
Rede van Logemann, 5-10-45 6461
Rede van Schermerhorn, 12-10-45 6468
Rede van Logemann, 16-10-45 .... 6471/3
Verklaringen van Van Kleffens en Hoogstraten, 26-10-45 6483
Conf. te Londen met H.M. de Kon., Logemann en Schermer-
Verkl. v. Logemann, 16-11-45 .... 6515 D
Med. v. R.V.D., 21-11-45 6516
Onderhoud Logemann met B.B.C.-correspondent, Cnester Willinot, 28-11-45 ..... 6532 F
Min. Logemann over reg.bel. in N.O.I., 15-1-46 ..... 6588 B
Geen geheime overeenkomst tusschen Van Mook en Sjahrir, 11-1-46 ..... 6588 C
Min. Logemann beantw. dhr. Welter, 12-1-46 ..... 6588 D
Samenwerking op Borneo, 12-1-46 6590 E
Scherpe critiek op Ind. beleid, 16-1-46 ..... 6598 A
Overleg met Ned.-Ind. massaverg. te A'dam, 4-2-46 ..... 6613 F
Publ. opinie i.z. Ind. vraagstuk, 2-2-46 ..... 6613 G
Overeenk. met Australiërs, 24-1-46 6614 H
Buitengewesten onder Ned. bestuur, 2-2-46 ..... 6615 A
Reg. voorst. gem. best. Indonesië, 11-2-46 6619
Art. 73 Handvest San Francisco, 11-2-46 ..... 6619 A
Toelicht. Min. Logeman, 11-2-46 .. 6619 B
Ind.-Europ. com. „Vrij Indonesië", 26-2-46 ..... 6638 C
Comm. v. Poll naar Indië, 16-3-46 6660 D
Partij v. d. Arbeid opgericht, 9-3-46 ..... 6663 A
Sumatra-vorsten vermoord, 24-4-46 6703 H
Reg.verkl. over Ind. reactie, 7-5-46 6727 A
Zelfbestuur buitengewesten, 28-5-46 6751 D
Mr. Slamet over Ind. kwestie, 3-6-46 ..... 6757 I
Chin. nota a. Ned. reg over massamoord, 5/12-6-46 ..... 6765 G

Besprekingen

Van Mook ontmoet nat. leiders. Van Mook gedesavoueerd, 1-11-45 6492
Bespr. tusschen Ned., Ind. en Eng. teleurstellend, 17-11-45 .... 6515 D
Conf. te Singapore tusschen dr. Van Mook, Mountbatten en Christison, 6-12-45 ..... 6551 G
Indon. weigeren bespr. met Ned., 22-11-45 ..... 6522 F
Eng.-Ned. bespr. inzake Indië - Verklaring van Van Mook, 27-12-45 6559
Bespr. Ned. en Ind. deleg., 25-3-46 6670 E
Mountbatten over besprek.. 26-3-46 ..... 6670 F
Ned.-Ind. besprek., 1-4-46 ..... 6679 C
Ind. deleg. n. Ned., 8-4-46 ..... 6687 E
Comm. Van Poll in N.O.I., 11-4-46 6687 K
Evatt, dr. over Indon. kwestie, 4-4-46 ..... 6688 H
Wetsontw. geldleen., 16-4-46 ..... 6692 D
Brits-Ned. besprek., 12-4-46 ..... 6694 A
Bespr. op „Hooge Veluwe", 25-4-46 6701 A
Reg.verklaring, 2-5-46 6717
Rapp. comm. Van Poll, 3-5-46 6726
Reg.verkl. over Ind. reactie,7-5-46 6727 A
Conf. te Djokjakarta, 28-5-46 ..... 6751 C
Mr. Slamet over Ind. kwestie. 3-6-46 ..... 6757 I
Ind. kwestie voor Veiligh.raad, 4-6-46 ..... 6758 A
Sjahrir over Ned. voorstellen, 5-6-46 ..... 6758 C
Verklaring Sjahrir over massamoord op Chineezen, 5/12-6-46 .. 6765 G
Sjahrir overhandigt voorstellen 6774 G
Pol. partijen in Indië en de onderhand., 16-6-46 ..... 6774 H

Geallieerde politiek

Boodschap v. MacArthur aan V. Mook, 23-8-45 ..... 6411 A
Proclam. van Mountbatten aan de bevolking, 6-10-45 6460
Verkl. vice-adm. Patterson, 6-10-45 6460
Verkl. gen. Christison, 6-10-45 6460
Bespr. te Singapore, 13-10-45 .... 6467 H
Verkl. Attlee i.z. N.O. Indië, 15-10-45 ..... 6477 C
Am. stemmen i.z. Ind. kw., 26-10-45 6483
Christison, ult. Ind. rebellen, 31-10-45 6492
Med. van min. Attlee i. z. Indië, 20-11-45 6516
Bevin over Ned.-Indië, rede Lagerhuis, 23-11-45 ..... 6523 H
Conf. Singapore tusschen Mountbatten, Dr. v. Mook en Gen. Christison. Geen bijz. bekend, 6-12-45 ..... 6551 G
Conf. Singapore, taak Gen. Christison nader omschr., 10-12-45 .... 6558 I
Jap. oorlogsmisdadigers op Java, 21-12-45 ..... 6575 D
Christison neemt act. maatr., 27-12-45 ..... 6575 F
Br.-Ind.-Ned. politiecorps ingest., 27-12-45 ..... 6575 G
Br. Lagerhuislid in Batavia, 14-1-46 ..... 6590 G
Gen. Christison over Br. critiek, 8-1-46 ..... 6591 B
Nieuwe politie in Batavia, 15-1-46 6599 G
Sir. A. Clark Kerr, bijz. amb. te Batavia, 21-1-46 ..... 6600 B
Radio en pers te Batavia onder censuur, 26-1-46 ..... 6614 I
Clark Kerr ontvangt Sjahrir, 4-2-46 ..... 6622 D
Ex-lid Volksraad. collab. gearrest., 21-2-46 ..... 6631 F
Gen. Mallaby gesneuv., niet vermoord, 22-2-46 ..... 6632 B
Terugtr. Br.-Ind. troepen, 28-2-46 6639 C

Nation. beweging

Onger. Java, Soekarno en Ind. Rep., 18-9-45 ..... 6444 D
In. Rep. Soekarno, 28-9-45 ..... 6450 E
Soek. verlaat Bat., 5-10-45 6461
Sterkte Soek. leger, 5-10-45 6461
Samenst. reg. Soek., 13-10-45 .. 6476 D
Oorlogsverkl. z.g. Ind. volksleger, 13-10-45 ..... 6476 D
„Republ.-Ind." neemt part. eigend. in besl.; nwe jeugdorg., 13-10-45 6476 D
Abdoel-Kadir-Soek. onderhoud, 15-10-45 ..... 6476 D
Hatta, vijf eischen, 19-10-45 6477
Verkl. Sjarifoedin, 26-10-45 6483
Christison ult. Ind. rebellen, 31-10-45 6492
Mook, dr. v. ontm. Nat. leiders, 1-11-45 6492
Soek. aank. verz., 1-11-45 6492
Sjarifoeddin geen communist, 3-11-45 ..... 6499 A
Soek. wijst Ind. program af, 11-11-45 ..... 6506 H
Soek. doet beroep op Truman en Attlee, 9-11-45 ..... 6506 H
Kab. Soek. afgetreden; Nieuw kabinet, 11-11-45 6507
Twee verkl. v. h. kabinet Sjahrir, 20-11-45 6516
Indon. weigeren bespr. met Ned., 22-11-45 ..... 6522 F
Vertrouwen v. Nat. conventie in Sjahrir, 27-11-45 ..... 6522 G
Verkl. Sjahrir eerst erk. onafhankel., 4-12-45 ..... 6551 E

Dreigende taal v. Sjahrir en Soetomo, 12-12-45 ..... 6551 L
Jap. steunden national., 13-12-45 .. 6558 L
Indon. bestuursambt. door extremisten vermoord, 12-12-45 ..... 6559 B
Sultan v. Langkat opgesl., later weer vrijgelat. nadat hij verkl. ondert. had, 18-12-45 ..... 6559 C
Twee min. „kabinet"-Sharir afgetreden, 19-12-45 ..... 6559 E
Extremisten en excessen, 27-12-45 6574 E
Aanslag op Sjahrir, 27-12-45 .... 6575 E
Uitbr. kabinet-Sjahrir, 7-1-46 .... 6584 B
Reactie Sjahrir, bespr. Chequers, 16-1-46 ..... 6591 A
Mr. Peradiredja over oorzaken van de moeilijkheden, 17-1-46 .. 6599 H
Reactie op motie Van Poll, 19-1-46 6599 I
Dem. Liga tegen Soekarno, 17-1-46 6600 A
Vorming volksfront op Java, 1-2-46 ..... 6614 M
Republ. leger van naam veranderd, 2-46 ..... 6622 G
Onderh. nog niet begonnen, 19-2-46 ..... 6632 C
Indon. Werk Com. wijst Ned. voorst. af, 21-2-46 ..... 6632 D
Toelichting op Regeeringsvoorstellen, 26-2-46 ..... 6639 A
Austr. waarn. bij Ned.-Ind. bespr., 25-2-46 ..... 6639 B
Bijeenk. Centr. Nation. Comité, 1-3-46 ..... 6646 B
Nieuw Kabinet Sjahrir, 12-3-46 .. 6653 F
Protest Sjahrir invoer Ned. geld, 16-3-46 ..... 6662 C
Extrem. vallen Br. convooien aan, 12-3-46 ..... 6662 D
Bespr. tusschen dr. Van Mook en Sjahrir, 13-3-46 ..... 6662 E
2 nieuwe politieke groepeeringen, 14-3-46 ..... 6662 F
Republ. leger trekt verloven in, 15-3-46 ..... 6663 C
Tan Malakka en Soebardjo door T.R.I. gearr., 23-3-46 ..... 6670 B
Brief Labour-partij aan Sjahrir, 18-3-46 ..... 6671 A

N.-I. Regeering

Kerstens Indisch reg. comm., 3-8-45 ..... 6381 B
Communiqué N.I. Reg., 28-9-45 .. 6450 E
Standpunt reg. i.z. Soek., 1-10-45 6460
In. meerderh. i. Volksr., 3-10-45 6460
v. Mook te Bat., 5-10-45 6460
Plas, Dr. v. d. gedesav., 6-10-45 6460
Schermerhorn laakt Austr. arb., 13-10-45 6468
v. Mook, verkl., 15-10-45 ..... 6476 D
Van Mook i.z. fin. steunverl., 26-10-45 6483
Mook, v. ontm. nat. leiders; v. Mook gedesav., 1-11-45 6492
Conf. Londen met H. M., Logem. en Schermerhorn, 2-11-45 6492
Mook v., door reg. tot publ. gedwongen, 5-11-45 ..... 6497 G
Verkl. Ned. Ind. reg. i. z. Ind. kwest.e, 7-11-45 ..... 6497 H
Troonrede passus Ned.-Indië, 20-11-45 6511
Nieuwe bespr. tusschen Ned. Ind. en Eng. teleurstelling, 17-11-45 6515 D
Ontw. en gebeurt. in Ned. Indië, overzicht reg. nota, 11-12-45 6535
Rapport over kap. F. J. G. Huyer te Soerabaja, 7-12-45 ..... 6551 F
Conf. Singapore tusschen Dr. v. Mook, Mountbatten en Christison, geen bijz. bekend, 6-12-45 6551 G
Plas, v. d. Dr. vraagt ontslag als lid Raad v. Indië, 15-12-45 ..... 6558 K
Eng.-Nederl. bespr. i.z. Ned.-Indië, verkl. v. Van Mook, 27-12-45 6559
Straten v. gen. aftgetreden als hoofd v. h. geall. M.G. afd. burg. bestuur, 17-12-45 ..... 6559 A
Dr. v Mook naar Indië, 18-12-45 .. 6559 D
Verkl. dr. Van Mook en dr. Verboeket, 27-12-45 ..... 6574 E
Geen geh. overeenk. tusschen v. Mook en Sjahrir, 11-1-46 ..... 6588 C
Dr. v. Mook te Batavia, 31-1-46 6608 B

Politieke partijen

Hoofd Kempetai op Java gearrest., 4-4-46 ..... 6688 A
Volksfront op Sumatra, 3-4-46 .... 6688 D
Nat. Com. en Raad v. extrem. op Sumatra opgericht, 20-4-46 ..... 6704 A
K. H. Mansoer gearrest., 20-4-46 .. 6704 B

VERKEER EN ENERGIE

Algemeen

Opheffing censuur post van en naar Indië, 9-2-46 ..... 6622 C
Doodenlijn Bangkok—Moulsmain, 28-3-46 ..... 6679 A

Luchtvaart

K.L.M.-verbind. met Ned., 10-3-46 6652 A

Radio

Radio en pers te Batavia onder censuur, 26-1-46 ..... 6614 I

Scheepvaart

Rott. Lloyd vaart n. Ned.-Indië, 10-3-46 ..... 6622 C
„Tasman" uit Australië vertrok., 3-6-46 ..... 6758 B

VERZETBEWEGING

Atjeh onder Jap. bezetting, 6-5-46 6727 C

VOEDSELVOORZIENING

Algemeen

Prijzen der levensmidd., 27-3-46 .. 6670 H

Land- en tuinbouw

Schade aan de theecultuur, 11-3-46 6679 G
Groote rijstoogst, 24-4-46 ..... 6704 C
Suiker en rubber. 3-5-46 ..... 6720 E

NED. W. INDIE

ALGEMEEN

H.M. verdeelt giften uit Curaç. en buitenland, 23-1-46 ..... 6599 C
Toek. N.W.I., beschr. in Maasbode, 20-3-46 ..... 6671 B
Surin. comm. bij H.M. de Kon., 20-5-46 ..... 6739 D
Vijfjarenplan Suriname, 1-6-46 .... 6758 E
Rapport over Curaçao, 2/8-6-46 .... 6758 F
De Rijksconferentie, 17-6-46 ..... 6771 C
West-Ind. comm. in Ned., 14-6-46 6771 D
Deleg. door H.M. ontv., 26-6-46 6779 A

ARBEID

Arbeidsbemidd. op Curaçao, 4-3-46 6646 D

BEVOLKING

10.000 displac. pers. n. Suriname, 1-6-46 ..... 6760 E

ECONOMIE

Algemeen

Suriname, econ. ontwikkeling, 24-8-45 ..... 6426 G

GELD- EN BANKWEZEN

Geen devaluatie te Curaç., 14-2-46 6623 A

HULP AAN NEDERLAND

Curaç. Roode Kruis adop. 1000 kinderen, 4-1-46 ..... 6575 K

ONDERWIJS

Jurid. Hoogeschool op Curaçao, 27-3-46 ..... 6671 C

STAATKUNDE

Algemeen

Suriname, begrooting, 8-12-45 .... 6551 M
Lng. Curaçao door Kamer aangen., 19-12-45 ..... 6565 B
Bezwaren H.M. tegen begroot., 31-12-45 ..... 6575 I
Curaçao, opening Staten Generaal, 16-4-46 ..... 6696 B
Suriname en rede H.M. Dec. '42, 6-5-46 ..... 6727 D
Begrooting 1947 van Curaçao, 11-6-46 ..... 6766 A

VERKEER EN ENERGIE

Suriname, radiotelef. geopend, 24-8-45 ..... 6426 G
Tel. verb. Curaçao-St. Maarten, 18-9-45 ..... 6444 F
Radio-tel. met Ned., 18-4-46 ..... 6702 E

NOORWEGEN

JUSTITIE

Proces Quisling begonnen, 23-8-45 6413 D
Proces Quisling, 29-8-45 ..... 6421 A
Doodstraf Quisling geëischt, 31-8-45 6421 B
Quisling ter dood veroord., 11-9-45 6437 B
Quisling gefusilleerd, 24-10-45 .... 6486 A

STAATKUNDE

Politieke partijen

Geen samenw. social.-Comm., 3-9-45 6428 K

Regeering

Halvard Lange min. v. Buitenl. Zaken, 1-2-46 ..... 6625 E

VERKEER EN ENERGIE

K.L.M. luchtlijn op Oslo, 18-3-46 .. 6660 A

O.

OOSTENRIJK

BUITENLAND

Erkenning door Eng., Ver. St., Frankr. en Rusland, 8-1-46 .... 6586 B
Ned. erkent Oostenr. regeering, 5-2-46 ..... 6614 F
UNRRA - critiek op Russ. beleid, 26-3-46 ..... 6673 A

GELD- EN BANKWEZEN

Schilling eenige wettige betaalmiddel, 5-12-45 ..... 6553 F

JUSTITIE

Advoc. weigeren Seyss-Inq. te verdedigen, 15-11-45 ..... 6510 B
Schuschnigg als gevang. der Nazi's, 12-12-45 ..... 6553 H
Moorden. van Dolfus gearresteerd, 7-2-46 ..... 6618 D

MILITAIRE ZAKEN

Algemeen

Deel Russ. troepen teruggetrokk., 8-6-46 ..... 6778 E

STAATKUNDE

Algemeen

Los van Duitschl., Binnenl. bestuur, 8-8-45 ..... 6393 I
Schuschnigg over zijn beleid, 11-9-45 ..... 6437 C
Opr. Geall. doel onafh. Oostenr., 11-9-45 ..... 6437 D
Renner over verk., 25-9-45 ..... 6454 A
Oostenrijk lid van Ver. Volk., 26-9-45 ..... 6454 B
Renner over pos. van Oostenrijk, 3-11-45 ..... 6501 G
Eisch Noord. deel Z. Tirol - Trentino, 26-12-45 ..... 6586 C
Monarch. activiteit in Tirol, 19-1-46 6594 B
Monarch. partijen vormen geen partijen, 28-2-46 ..... 6649 E
Handhav. grondwet 1929, 15-4-46 .. 6698 I
Gruber bij Bevin, ... 6770 C

Regeering

Ontsl. kabinet Renner, 23-11-45 .. 6525 I
Kabinet Figl gereed, 10-12-45 .... 6553 G
Renner, Dr. Karl, bondspresid., 20-12-45 ..... 6570 H
Samenstelling kabinet, 20-12-45 .. 6578 C

Verkiezingen

Renner over verkiez., 25-9-45 .... 6454 A
Uitslag, 25-11-45 ..... 6525 I

Wetgeving

Grondwet v. 1929 in werk getreden, 20-12-45 ..... 6570 H

VERKEER EN ENERGIE

K.L.M. verbind. met Ned., 11-3-46 6652 A

P

PALESTINA

ZIONISME

Autonomen Joodschen Staat gewenscht, 16-7-45 ..... 6369 B
Zionistische wereldconf., 23-8-45 .. 6419 D
Sir John Chanceller over Palestina, 24-8-45 ..... 6419 E
Zionisten bijeenk. A'dam, 4-9-45 .. 6426 B
Joodsche immigratie, 3-9-45 ..... 6428 L
Pal. vraagstuk in Raad V.V.? Gesp. toest. Palestina; brief Truman, 24-9-45 ..... 6452 B
Standpunt Eng. en Ver. St., 17-10-45 ..... 6486 B
Arabieren alg. staking; anti-joodsche demonstr. in Egypte, 2-11-45 6502 A
Lord Gort afgetreden, 2-11-45 .... 6502 A
Sir Allan Cunningham opvolger Lord Gort, 9-11-45 ..... 6510 C
Verkl. v. Bevin en Truman, 14-11-45 ..... 6510 D
Britsch-Am. comm. gevormd, 14-11-45 ..... 6510 D
Overzicht Palest. laatste jaren, 2-12-45 6527
Eng.-Amer. commissie bijeen, 9-1-46 6586 D
Br.-Amer. Palest. comm. in Jeruz., 15-3-46 ..... 6658 F
Rapp. Britsch-Amerik. Commissie, 2-5-46 ..... 6729 H

PERZIE

Verhoud. Teheran-Azerbeidsjan, 23-4-46 ..... 6706 E
Iran en Azerbeidsjan slaags, 20-5-46 ..... 6746 B

POLEN

ALGEMEEN

Poolsche bezitt. in Engeland, 7-7-45 ..... 6353 C
Brief Oostenr. lt. i. z. massagraf Katyn, 11-12-45 ..... 6553 I
Positie der Joden, 12-12-45 .....6562 D

BUITENLAND

Algemeen

Poolsch bezit in Engeland, 7-7-45 6353 C
Mgr. Griffin over Polen, 27-7-45 6385 H
Bepal. Russ.-Poolsche grens, 16-8-45 ..... 6404 C
Meded. v. Bevin over terugkeer van soldaten n. Polen, 23-11-45 6526 A
Repatr. uit Rusland, 30-1-46 .... 6618 E
Poolsche troepen buiten Polen, 21-3-46 ..... 6666 D

Diplomatieke betrekkingen

Herstel dipl. betr. Roem., 14-9-45 6437 G

Verdragen en overeenkomsten

Engeland erkent reg. in Warschau, 5-7-45 6352
Ver. St. erkennen reg. Warschau, 5-7-45 6353
Verdrag met Vaticaan beëindigd, 14-9-45 ..... 6437 F
Verdrag met Joego-Slavië, 9-5-46 6738 E
Handelsbetrekkingen met Italië gestaakt, 20-5-46 ..... 6746 E
Luchtvaart-overeenk. m. Rusland, 24-3-46 ..... 6682 E
Gen. Bos in New York, 28-5-46 .. 6762 G

DEPORT. EVACUATIE EN REPATRIEERING

Repatrieering uit Rusland, 30-1-46 6618 E
Vluchtelingen in Duitschl. repatr. niet, 15-4-46 ..... 6698 F
Troepen repatr. niet, 7-5-46 ..... 6730 B
Aantal uitgewezen Duitschers, 21-6-46 ..... 6786 E

GEESTELIJK LEVEN

Nat. Poolsche Kath. Kerk, 14-2-46 6634 F

GELD- EN BANKWEZEN

Crediet van de V.S., 25-4-46 ..... 6722 F

HANDEL EN NIJVERHEID

Industrie

Kolen-, staal- en textielprod., 27-12-45 ..... 6586 E
Nationalisatie industrie, 26-1-46 .. 6618 F

MILITAIRE ZAKEN

Algemeen

Meded. v. Bevin over terugkeer v. soldaten n. Polen, 23-11-45 .. 6526 A
Poolsche troepen buiten Polen, 21-3-46 ..... 6666 D
Gen. Bor in New York, 28-5-46 .. 6762 G

STAATKUNDE

Politieke partijen

Splitsing boerenpartij, 1-9-45 .... 6428 M
Pol. part. over wet o.d. landb.-herv., 10-9-45 ..... 6437 E
Boerenpartij in oppos., 1-5-46 .... 6730 A
Leider boerenpartij gearr., 15-5-46 6738 F
Boerenpartij tegen afschaffing Senaat, 4-6-46 ..... 6762 A

Regeering Londen

Houding Reg., 7-7-45 ..... 6353 C
Liquidatie reg. Arciszewski, 7-7-45 ..... 6353 C
Poolsche bezittingen in Engel., 7-7-45 ..... 6353 C

Regeering Warschau

Annexatie Duitsch grondgebied, 7-7-45 ..... 6353 C
Poolsche bezittingen in Engeland, 7-7-45 ..... 6353 C
Regeeringsplan, 24-7-45 ..... 6379 D
Nationalisatie industrie, 15-1-46 .. 6594 C
Protest te Londen - P. troepen in Engeland, 17-1-46 ..... 6594 D

Wetgeving

Nieuwe echtscheid.wet, 6-4-46 .... 6690 D

VERKEER EN ENERGIE

Luchtvaartovereenk. met Rusl., 24-3-46 ..... 6682 E

PORTUGAL

BUITENLAND

Welles voor toelating tot U.N.O., 3-1-46 ..... 6594 K
Duitsche dipl. en journalisten moeten het land verlaten, 1-3-46 6649 F
Ex-kon. Umberto in Portugal, 19-6-46 ..... 6778 B

MILITAIRE ZAKEN

Twee div. voor Timor gereed, 15-8-45 ..... 6404 A
Eng. en Amerik. steunpunten op Azoren blijven voorl., 5-6-46 .... 6778 F

SPORT

Aljechin overleden, 26-3-46 ..... 6682 D

STAATKUNDE

Verbod pol. verg., 13-11-45 ..... 6510 E
Democratie en dictatuur; verkiezingen, 19-11-45 ..... 6526 B

R

ROEMENIE

BUITENLAND

Algemeen

Verzoek Koning aan Big Three i.z. vorming Reg., 22-8-45 ..... 6414 A
Rusl. reactie op verz. Koning; Groza naar Rusl. 10-9-45 ..... 6438 A
Conf. Min. B.Z. Londen over vredesverdrag, 21-9-45 ..... 6445 D
Eng. en Amerik. protestnota's, 1-6-46 ..... 6762 B
Antwoord a. Engeland en Ver. St., 6-6-46 ..... 6770 D

Diplomatieke betrekkingen

Rusl. herstelt dipl. betrekkingen, 8-45 ..... 6395 D
Herstel dipl. betr. Polen, 14-9-45 6437 G
Betrekk. m. Franco verbroken, 4-4-46 ..... 6690 E

JUSTITIE

Antonescu terechtgesteld, 3-6-46 .. 6762 C

STAATKUNDE

Politieke partijen

Samengaan soc. en comm., 11-3-46 6658 G

Regeering

Uitbreiding regeer., 9-1-46 ..... 6594 E

Verkiezingen

Verkiezingen aangekondigd, 9-1-46 ..... 6594 E

RUSLAND

ALGEMEEN

Herdenking revolutie, rede Molotov, 7-11-45 ..... 6502 C
Stalin nog op vacantie, 7-11-45 .. 6502 D
Het na-oorlogsche Rusland, overz., 12-45 6555
Stalin in Moskou terug, 18-12-45 .. 6562 F
Geen deeln. aan Bretton Woods, 16-1-46 ..... 6594 F
Polemiek tegen U.S.A. i.z. Korea, 27-1-46 ..... 6618 G
Critiek op Fr. socialisten, 5-2-46 .. 6625 F
Stalin over de Ver. Naties. 23-3-46 6674 D
Kalinin overleden, 4-6-46 ..... 6762 D

ARBEID

Tekort aan arb.krachten, 24-7-45 6388 B

BEVOLKING

Emigranten naar Nederland, 10-2-46 6621 M
Repatr. Sovjet-burgers uit Nederlanders, 15-2-46 ..... 6629 C
Beperking echtscheiding, 22-2-46 .. 6634 H

BUITENLAND

Algemeen

Eischen aan Turkije i.z. herz. grenzen Kaukasus, 4-7-45 ..... 6353 D
Stalin ontvangt Chin. Min. van B. Z., 7-7-45 ..... 6353 D
Reactie op Britsche Labour overwinning, 29-7-45 ..... 6388 C
Oorlogsverkl. aan Japan, 9-8-45 .. 6395 A
Japansch vredesaanbod, 9-8-45 .. 6395 B
Bepaling Russisch-Poolsche grens, 16-8-45 ..... 6404 C
Waardeering v. Bulgarije, 22-8-45 6414 E
Rusl. over verzoek steun Koning Michael, 10-9-45 ..... 6438 A
Reacties bezetting Japan, 14-9-45 6438 E
Russische belangst. i.z. Palestina, 17-10-45 ..... 6486 B
Boodschap Truman en Stalin, 1-11-45 ..... 6494 D
Russ. eischen i. z. Mandsjoerije aan Chin. reg. overhandigd, 25-11-45 ..... 6522 P
Russ. antw. op verzoek van Teheran, 3-12-45 ..... 6533 D
Russ. antw. op Britsche nota i. z. Iran, 3-12-45 ..... 6533 D
Russ. verwerpt voorstel tot terugtrekk. geall. troepen uit Iran per 1 Jan. '46, 4-12-45 ..... 6533 E
Territoriale eischen aan Turkije, 20-12-45 ..... 6570 I
Conf. te Moskou. Comm. Big Three, 28-12-45 ..... 6576 G
Wyshinski hoofd Russ. delegatie U.N.O., 22-1-46 ..... 6601 F
Russ. spionnage i.z. atoombom in Canada, 16-2-46 ..... 6632 I
Iraansch geschil, 20-2-46 ..... 6634 C
Spionnage in Canada erkend, 21-2-46 ..... 6634 G
Rapport van Mackenzie King i.z. Russ. spionnage, 5-3-46 ..... 6654 G
Russ.-Iraansche bespr. mislukt. 8-3-46 ..... 6658 C
Anti-Russ. betoog in China, 8-3-46 6664 D
Churchill over Rusland, 16-3-46 .. 6672 C
Iraansche kw. voor veiligh.raad - Russen verl. de verg., 28-3-46 .. 6672 H
Unnra-crtiek op beleid in Oostenrijk, 26-3-46 ..... 6673 A
Amb. in Canada over spionnage-affaire, 5-4-46 ..... 6689 D
Antwoord op Amer. protest i.z. Mandsjoerije, 27-4-46 ..... 6720 H
Nederl. repatr. uit Rusland, 27-5-46 6750 B
Molotov op Parijsche conferentie, 27-5-48 ..... 6753 K
Truman Stalin twee maal uitgenoodigd, 1-6-46 ..... 6762 F
Voorstel bij U.N.O. contr. atoomenergie, 15/18-6-46 ..... 6777 D

Diplomatieke betrekkingen

Russ.-Turk. betrekkingen, 2-7-45 6361 E
Soeng te Moskou, 16-7-45 ..... 6366 B
Besprek. Soeng-Stalin onderbroken, 16-7-45 ..... 6369 B
Besprek. Soeng-Stalin hervat, 6-8-45 ..... 6395 C
Herstel dipl. betr. Roemenië en Finland, 8-45 ..... 6395 D
Dipl. betrekk. m. Finland hervat. 14-9-45 ..... 6438 A
Molotov over politiek ten aanzien van Balkan, 19-9-45 ..... 6445 D
Chabanov over Russ.-Slavische betrekkingen, 15-8-45 ..... 6494 B
Sir Clark Kerr naar Batavia, 21-1-46 ..... 6600 B
Sir Peterson Eng. amb. te Moskou, 3-2-46 ..... 6615 L
Timosjenko gezant in Abessinië, 28-2-46 ..... 6649 H
Dipl. betr. met Zwitserland, 19-3-46 ..... 6666 F
Novikov ambass. Ver. St., 12-4-46 6698 G
Gromyko perman. vertegenw. in Veil.h.raad, 12-4-46 ..... 6698 G
Bevin over betrekk. Engeland-Rusland, 5-6-46 ..... 6760 B
Argentinië hervat dipl. betrekkingen m. Rusland, 3/7-6-46 ..... 6766 B

Verdragen en overeenkomsten

Vermoeden Russ.-Chin. verdrag, 17-8-45 ..... 6402 D
Russ.-Chin. verdr. gesloten, 17-8-45 6404 D
Handvest San Francisco geratificeerd, 8-45 ..... 6414 D
Russ.-Chin. verdrag gepubliceerd, 27-8-45 ..... 6421 D
Rusl. vraagt leening aan Ver. Staten, 21-9-45 ..... 6446 B
Econ. pact met Hongarije, 24-9-45 6452 E
Turksch-Russ. vriendschapsverdrag afgeloopen, 7-11-45 ..... 6502 E
Fransch verzoek om graanlev., 27-2-46 ..... 6640 D
Verdrag met Buiten-Mongolië, 2-3-46 ..... 6647 B
Verzoek aan U.S.A. om leening, 2-3-46 ..... 6649 I
Vliegvelden gepacht in Hongarije, 11-3-46 ..... 6656 B
Accoord met Iran, 5-4-46 ..... 6682 C
Luchtvaartovereenk. met Polen, 24-3-46 ..... 6682 E
Wapenlev.verdr. m. Joego-Slavië, 11-6-46 ..... 6778 D
Grensverdr. m. Afghanistan, 15-6-46 6778 G

DEPORTATIE, EVACUATIE, ENZ.

Polen repatr. uit Rusland, 30-1-46 6618 E
Nederlanders naar huis, 25-1-46 .. 6621 D
Emigranten naar Nederland, 10-2-46 6621 M
Repatr. Sovjetburgers uit Nederland, 15-2-46 ..... 6629 C

ECONOMIE (ALGEMEEN)
Economische positie, 13-10-45 .... 6470 F
Geol. onderz. ten dienste Econ., 25-12-45 ..... 6594 G

GEESTELIJK LEVEN
Geestelijkh. en komende verkiez., 19-11-45 ..... 6586 G
Patriottisme Russ. Kerk, 8-1-46 .. 6602 A
Patriarch Moskou contr. Russische Orth. in U.S.A. en Canada, 20-4-46 ..... 6722 A

GELD- EN BANKWEZEN
Overeenkomsten m. h. buitenland
Leening aan V.S. verzocht, 21-9-45 6446 B
Crediet van de V.S., 20-4-46 ..... 6722 E

HANDEL EN NIJVERHEID
Algemeen
Prod. Rusl. en Duitschl. in 1950 6776 H
Industrie
Industrie op oorlogsbasis, 24-7-45 6388 B
Overeenk. m. h. buitenland
Wapenleveranties aan J.-Slavië, 11-6-46 ..... 6678 D

JUSTITIE
Oorlogsmisd. te Smolensk berecht, 20-12-45 ..... 6578 D

KUNST
Herdenking Tsiolkofski, 4-9-45 .... 6426 P

MILITAIRE ZAKEN
Algemeen
Oorlogsverkl. aan Japan, 9-8-45 .. 6395 A
Strijd in Mandsjoerije begonnen, 9-8-45 ..... 6395 A
Bezetting Z. Sachalin, aantal Koerillen, 29-8-45 ..... 6428 N
Sachalin en Koerillen opgeëischt, 3-9-45 ..... 6428 O
Terugtr. troepen uit Mandsjoerije, 29-9-45 ..... 6462 E
Mannen boven 33 jaar gedemob., 11-1-46 ..... 6586 H
Russ. troepen in Mandsjoerije, 27-2-46 ..... 6639 E
Russ. troepen bezetten Berlijnsche banken, 7-3-46 ..... 6647 D
Stalin Volkscomm. Russ. strijdkr., 26-2-46 ..... 6649 G
Amer. protest i.z. Russ. troep. in Mandsjoerije, 6-3-46 ..... 6650 D
Berlijnsche banken niet door Russen bezet, 13-3-46 ..... 6655 C
Britsch protest omtrent houd. der Russ. in Mandsjoerije, 13-3-46 .. 6664 D
Russ. troepen door mil. pol. vervangen, 18-3-46 ..... 6665 D
Russen ontr. Bornholm, 4-4-46 .. 6680 F
Rus. troespen uit Mandsj. terug, 15-4-46 .....6696 H
Rus. troepen door Tsj.-Slowakije, 21-5-46 ..... 6746 G
Geen troep. n. overw.feesten te Londen, 28-5-46 ..... 6754 C
Deel Russ. troep. terug uit Oostenrijk, 8-6-46 ..... 6778 E
Vloot
Vlootdag, dagorder Stalin, 22-7-45 6379 E
Geen overdracht van It. schepen, 25-7-45 ..... 6387 D
Russ. duikboot in Javazee, 27-3-46 6670 G

OORLOGSSCHADE EN VERGOEDING
Offic. cijfers over oorlogsschade, 14-12-45 ..... 6553 K
Finsche herstelbetalingen, 2-1-46 .. 6585 C

OPENBARE WERKEN EN WEDEROPBOUW
Opbouw in Oekraine, 3-7-45 ..... 6353 D

STAATKUNDE
Algemeen
Dimitroff afgetreden, 21-8-45 .... 6414 C
4de 5-jarenplan, 21-8-45 ..... 6421 C
Rede Molotov bij herd. revolutie, 7-11-45 ..... 6502 C
4de 5-jarenplan, 11-12-45 ..... 6554 A
1 Mei-viering, 2-5-46 ..... 6722 B
Politieke partijen
Rede Kalinin voor Liga v. Jonge comm., 3-12-45 ..... 6534 B
Soc. eenheidspartij in Russ. zone v. Duitschl., 2-3-46 ..... 6654 K
Regeering
Molotov op Parijsche conf., 27-5-46 6753 K
Kalinin overleden, 4-6-46 ..... 6762 D

Verkiezingen
Candidatuur Stalin, 4-1-46 ..... 6586 F
Geestelijkh. en komende verkiezingen, 19-11-45 ..... 6586 G
Verkiezingsuitslagen, 15-2-46 .... 6641 A

VERKEER EN ENERGIE
Luchtvaart
Luchtlijnen met V.S., 21-8-45 .... 6414 P
Ned. vliegtuig n. Moskou, 28-4-46 6719 B
Luchtvaartovereenk. m. Polen, 24-3-46 ..... 6682 E
Scheepvaart
Bouw koopvaardijvloot, 14-5-46 .. 6738 H

VOORLICHTING
Censuur op persberichten minder streng, 5-12-45 ..... 6534 C
Weer strenge censuur op persberichten, 8-12-45 ..... 6570 I

S

SIAM

BUITENLAND
Vredesverdr. met Eng. - Herstel v. dipl. betr. met Ver. St., 6-1-46 .. 6586 I

KONINKLIJK HUIS
Koning Ananda Mahidol uit Zwitserl. vertrokk., 30-11-45 ..... 6534 D

MILITAIRE ZAKEN
Frankrijk schendt de grens, 28-5-46 6753 H
Koning v. Siam overleden ..... 6786 K

SPANJE

ALGEMEEN
Vlaggen in verband einde oorlog, 15-8-45 ..... 6404 E
Decr. 1937 ingetrokken pol. part. toegelaten, 13-9-45 ..... 6438 B
Latende burgeroorlog, 13-11-45 .. 6510 F
Antwoord op Amer. witboek, 19-3-46 ..... 6666 E
P.v.d.A. in Ned. tegen Franco, 11-4-46 ..... 6686 C
Kwestie voor Veil.raad, 11-4-45 .. 6690 C
Poolsche aankl. tegen Franco, 18-4-46 ..... 6697 E
Spanje in veiligh.raad, 30-4-46 .... 6721 F
De uitlev. van Degrelle, 6-5-46 .. 6727 E
Rapport Veiligh.raad, 2-6-46 ..... 6761 B
Spaansche kwestie - veto Rusland, 20-6-46 ..... 6778 A
Veto's van Rusland in Veiligh.-raad, 27-6-46 ..... 6784 E

BUITENLAND
Algemeen
Laval uit Spanje gezet, 31-7-45 .. 6386 B
Protest i. z. Tanger, 6-9-45 ..... 6429 B
Briefwisseling Churchill-Franco, 19-9-45 ..... 6452 A
Verhouding tot de Ver. Staten, 23-9-45 ..... 6454 E
Vat. wijst beschuld. v. Laski i.z. Sp. kw. af, 27-9-45 ..... 6462 F
Druk op Franco - Terechtst. republiek, 26-2-46 ..... 6649 K
Spaans-Fransche kwestie niet in Veiligh.raad, 27-3-46 ..... 6674 E
Nota aan Ver. Staten, 27-3-6 ..... 6674 E
Beslissing sub.-comm. Ver. Naties niet erkend, 29-5-46 ..... 6754 D
Diplomatieke betrekkingen
Zuid-Am. verbreken dipl. betrekkingen, 13-11-45 ..... 6510 F
Betrekkingen met Frankrijk, 19-1-46 ..... 6600 I
Roemenië verbreekt dipl. betrek., 4-4-46 ..... 6690 E
Veiligh.raad - Advies verbreking polit. betr., 2-6-46 ..... 6761 B
Overeenk. m. h. buitenland
Handelsverdr. m. België, 12-4-46 .. 6682 E
Duitsche handelsactiviteit aan banden, 16-4-46 ..... 6698 H
Geheim verdrag Franco-Hitler, 30-4-46 ..... 6722 C
Duitsche belangen in Spanje, 25-4-46 ..... 6730 C

JUSTITIE
Tegenstanders v. Franco veroord., 13-12-45 ..... 6554 B
Gen. L. Castello vrijgelaten, 10-1-46 ..... 6594 H

KUNST
Ortega van Gasset teruggekeerd, 9-8-45 ..... 6395 E

MILITAIRE ZAKEN
Spaansche troepen terug uit Tanger, 13-9-45 ..... 6438 C
Nederlanderschap oud-Spanjestrijders, 5-1-46 ..... 6598 C

STAATKUNDE
Algemeen
Don Juan aanspr. op troon, 30-3-46 6682 F
Opening Cortez, 15-5-46 ..... 6738 I
Bestuur
Nieuw kabinet. Reg.verklaring, 22-7-45 ..... 6379 F
Zwenking naar democratie, 23-8-45 6414 F
Monarchie
Franco over monarchie, 17-7-45 6369 D
Don Juan over monarchie, 19-7-45 6369 D
Mgr. Daniel over monarchie, 2-9-45 6429 A
Vaticaan weerlegt beschuld. Laski, 27-9-45 6462
Plannen eventueele monarchie, 25-9-45 ..... 6510 F
Politieke partijen
Spaansche soc. wijzen Fransche commun. af, 25-5-46 ..... 6753 C
Republiek
Negrin over vorming republiek, 17-7-45 ..... 6369 D
Bespr. Republikeinen - Spaansche Cortez, 31-7-45 ..... 6388 E
Republiek in ballingschap. 22-2-46 6641
VERKEER EN ENERGIE
Reizen v. Nederl. naar Spanje, 2-4-46 ..... 6676 G
K.L.M.-verbind. met Ned., 10-3-46 6652 A

SYRIE

BUITENLAND
Commando „troupes spéciales" aan Syrië en Libanon, 8-7-45 ..... 6361 B
Britsche druk, 18-7-45 ..... 6369 A
Fransch-Britsch accoord?, 25-7-45 6388 A

T

TRANSJORDANIE

ALGEMEEN
Emir Abdullah wenst Groot-Syrië, 10-5-46 ..... 6738 K
Onafhankelijkheid koningskroning 6770 E

TSJECHO SLOWAKIJE

ALGEMEEN
Demonstr. ten gunste v. Tiso; Slowaken vragen autonomie, 12-12-45 ..... 6554 C

BUITENLAND
Diplomatieke betrekkingen
Ned. gezant benoemd, 4-1-46 .... 6582 I
Overeenkomsten, enz.
Verdrag met Joego-Slavië, 9-5-46 6738 M

JUSTITIE
Frank ter dood veriordeeld, 25-5-46 6746 H

STAATKUNDE
Geallieerde politiek
Terugtrekk. Russ. en Am. troepen, 12-11-45 ..... 6510 G
Regeering
Parlement Fierlinger afgetred., 12-11-45 ..... 6510 G
Parlement heropend, 12-11-45 .... 6510 G
Dr. Benesj, president, 20-6-46 ..... 6778 H
Verkiezingen
Voorl. nation. vergadering, Verkiezingen, Ec. plan, Bevolkingspolitiek, 12-7-45 ..... 6361 D
Uitslag verkiezingen, 27-5-46 ..... 6754 E
Benesj tot president herkozen, 29-5-46 ..... 6754 F

TURKIJE

BUITENLAND
Algemeen
Sovjet-eischen i.z. herz. grenzen Kaukasus, 4-7-45 6353
Saradjogloe over buitenl. polit., 11-7-45 ..... 6361 E
Saka-Eden over territoriale Balkan wijzigingen, 11-7-45 ..... 6361 E
Saka over verh. tot Rusland, 11-7-45 ..... 6361 E

Standpunt t.o.v. Dardanellen, 14-9-45 ..... 6438 D
Turksch-Russ. vriendschapsverdrag afgeloopen, 7-11-45 ..... 6502 E
Am. memorandum i. z. Dardanellen, 2-11-45 ..... 6502 E
Am. en Britsche memoranda i.z. Dardanellen - Turkije in principe bereid deze aan te nemen, 6-12-45 6534
Sovjet-eischen i.z. Turksche gebiedsdeelen, 20-12-45 ..... 6570 I

STAATKUNDE

Politieke partijen

Nieuwe Dem. partij, 9-1-46 ..... 6594 I
Congr. Republ. Volkspartij, 13-5-46 6738 L

Regeering

Inönu, rede eerste zitting Nat. Verg., 2-11-45 ..... 6502 E

Wetgeving

Wijziging kieswet, 17-5-46 ..... 6746 I

V

VATICAAN

ALGEMEEN

Paus over film-journaals, 1-9-45 .. 6429 C
Paus over doodstraf, 16-11-45 .... 6526 C
Pauseijk staatssecr. uitgebreid, 24-5-46 ..... 6754 G
Radiotoespraak Z.H. de Paus, 3-6-46 6762 E

AUDIENTIES

Paus ontvangt Am. Congresleden, Paus over plichten overwinnaars, 30-8-45 ..... 6421 E

BUITENLAND

Polen verbreekt polit. betrekkingen, 14-9-45 ..... 6437 F
Waarschuw. v. d. Paus - Duitschers inv. in Nederland, 25-9-45 6454 D
Beschuld. van Laski i.z. Spaansche kwestie weerlegd, 27-9-45 6462
Nooit vredesplannen voorgesteld, 12-2-46 ..... 6650 A
M. Taylor n. Vaticaan, 6-5-46 .... 6730 E

KERKELIJKE ZAKEN

Nieuwe kardinalen benoemd, 24-12-45 ..... 6578 E
Kerstboodschap v. d. Paus, 27-12-45 6578 F
Encycl. Quemadmodum, 5-1-46 .. 6586 K
Rome en Roetheensche Kerk, 21-1-46 ..... 6602 B

VENEZUELA

ALGEMEEN

Revolutie, 22-0-45 ..... 6486 C

VERENIGDE STATEN

ALGEMEEN

Immigratie 1940-1945, 1-46 ..... 6594 L
Spionnen en saboteurs, 1-45 ..... 6594 M
Harry L. Hopkins overleden. 30-1-46 ..... 6610 C
Vloedgolf Hawaii-eiland, 2-4-46 .. 6682 H
Sterfdag Roosevelt herdacht, 13-4-46 ..... 6698 K
Stettinius neemt ontslag V.N., 31-5-46 ..... 6754 I

ARBEID

Algemeen

Rapport v. H. Wallace over werkl., stak. en nat. inkomen, 1-12-45 .. 6554 G
Begrootingsplan - Loonsverh., 22-1-46 ..... 6602 C
Vakvereenigingswezen, 4-1-46 .... 6625 H
Aankondiging nieuwe loon- en prijspolitiek, 15-2-46 ..... 6634 I

Stakingen

Kap. en arb., stakingen, 8-45 .... 6421 G
Stakingsgolf en werkeloosheid, 17-10-45 ..... 6478 F
Zeshonderdduizend stakers, 28-11-45 6526 F
Staalindustrie in staking, 21-1-46 6602 D
Einde staking General Motors, 14-3-46 ..... 6658 H
Staking steenkolenindustrie, 8-5-46 6736 H
Mijnstaking onderbroken, 11-5-46 6738 N
Spoorwegen staken, 24-5-46 ..... 6746 K
Arbitr. mijnstak. verworpen, 17-5-46 ..... 6746 L
Spoorw.staking geëindigd, 27-5-46 6754 H
Einde mijnstaking, 31-5-46 ..... 6754 K
Ned. en de Amer. hulp, 8-6-46 .... 6764 C
Zeeliedenstaking voorkomen, 17-6-46 ..... 6786 I

BEVOLKING

Aantal oorlogsslachtoffers, 16-7-45 6369 F
Aantal oorlogsslachtoffers, 9-8-45 .. 6404 F
Aantal inwoners, 22-11-45 ..... 6526 D

BUITENLAND

Algemeen

Hulp aan Europa (Lehmann), 3-7-45 6353 E
Critiek op Poolsche Regeering Warschau, 19-7-45 ..... 6369 H
Rede Truman bij vlaghijsching te Berlijn, 20-7-45 ..... 6375 B
Aanspraken Japansch grondgeb., Vredesvoorwaarden, 24-7-45 .... 6388 F
Eisenhower tot Duitsche volk, 7-8-45 ..... 6392 G
Pauley over schadevergoedingen, 15-8-45 ..... 6403 D
Bespr. Truman - De Gaulle, 29-8-45 6422 C
Brief Truman i.z. Palestina kwestie, 24-9-45 ..... 6452 B
Bezettingspol. Japan, 25-9-45 .... 6453 B
Truman over conf. Londen, 26-9-45 6454 F
Standpunt V. St. i.z. Palestina, 17-10-45 ..... 6486 B
Am. Onderscheidng v. Prins Bernhard, 1-11-45 ..... 6489 A
Attlee meded. Lagerhuis bezoek Truman; bespr. in h. Lagerhuis over geheime Eng.-Am. overeenkomst, 30-10-45 6493
Truman, rede over buitenl. politiek, 27-10-45 ..... 6494 E
Truman over Palest. kwestie, 14-11-45 ..... 6510 D
Britsch-Am. comm. gevormd i. z. Palest. kwestie, 14-11-45 ..... 6510 D
Am. waterbouw exp. n. China, 29-11-45 ..... 6522 G
Gouden med. v. Amsterdam v. gen. Eisenhower, 5-12-45 ..... 6529 B
Afbeeld. gouden med. 12-12-45 .. 6554 D
Truman doet beroep op Chin. tot staking vijand., 17-12-45 ..... 6562 H
Ned. ondersch. voor La Guardia, 5-12-45 ..... 6562 I
Antwoord Ned. inz. Indië, 24-12-45 6568 A
„Statedepartment" over Ned. Indië, 19-12-45 ..... 6570 K
Buitenl. handel 1941-'44, 7-1-46 .. 6586 L
Sumner Welles voor toelating Zwed., Zwits., Eire en Portugal tot U.N.O., 3-1-46 ..... 6594 K
Russische polemiek tegen U.S.A. i.z. Korea, 16-1-46 ..... 6618 G
Argentinië beschuld. van collab. met „as", 13-2-46 ..... 6626 A
Ned. Kruis v. verdienste voor H. Mansfield, 26-2-46 ..... 6638 F
Witboek over Spanje, 5-3-46 .... 6649 K
Buitenl. politiek - Rede Byrnes, 2-3-46 ..... 6650 C
Australië wenscht geen contr. v. Ver. Staten, 18-3-46 ..... 6663 E
Memorandum aan Bulg. regeering, 13-3-46 ..... 6664 C
Brit.-Am.-Palest. comm. in Jeruzalem. 5-3-46 ..... 6658 F
Spaansch antwoord op Am. Witboek, 19-3-46 ..... 6666 E
Blum in Am., 22-3-46 ..... 6672 F
Spaansche nota, 27-3-46 ..... 6674 E
De Birma-weg, 7-4-46 6683
Oud-min. Dijxhoorn onderscheiden, 9-4-46 ..... 6695 D
Herz. standp. t.o.v. Argentinië, 12-4-46 ..... 6698 I
Off. verk'. troepenterugtrekk. uit Iran, 15-4-46 ..... 6698 L
Russ. antwoord op prot. inzake Mandsjoerije, 27-4-46 ..... 6720 H
Uitnood. bijwonen proev. atoombom, 8-5-46 ..... 6730 D
Vergoed. voor Frankr. voor verl. Normandië, 16-5-46 ..... 6738 A
Getuigenis over Mihailowitz, 23-5-46 ..... 6746 D
Congr. over Ind. kwestie, 4-6-46 .. 6758 A
Protestnota aan Roemenië, 1-6-46 6762 B
Stalin tweemaal uitgenoodigd, 1-6-46 ..... 6762 F
Pools gen. Bos in New York, 28-5-46 ..... 6762 G
Antwoord van Roemenië, 6-6-46 .. 6770 D
Voorstel bij U.N.O. contr. atoomenergie, 15/18-6-46 ..... 6777 D

Verdragen, overeenkomsten en econ. betrekkingen

Aanval v. Hurley o. h. „state-department", 27-11-45 ..... 6526 E
Erken. Poolsche regeer. te Warschau, 5-7-45 6353
Aanvaard. Bretton Woods, 20-7-45 6369 I
Senaat ratificeert handvest San Francisco, 28-7-45 ..... 6388 G
Buitenl. fin. transacties, 1-8-45 .... 6388 K
Betrekkingen met Argentinië en en Spanje, 29-7-45 ..... 6388 I
V.S. desavoueeren Bulg. reg., 18-8-45 ..... 6405 D
Rusland vraagt leening, 21-9-45 .. 6446 B
Am. Relief 3 mill. voor Ned., 24-9-45 ..... 6450 D
Verhouding Spanje, 23-9-45 ..... 6454 E
Am. leen. overeenk. met Nederl., 21-10-45 ..... 6481 E
Boodschap Truman aan Stalin, 24-10-45 ..... 6494 D
Am. tweede leen. overeenk. met Ned., 3-11-45 ..... 6496 C
Overeenkomst Am., Can. en Eng. i.z. geheim atoombom, 16-11-45 6518 B
Verkl. Truman over herz. besluiten Potsdam, 30-11-45 ..... 6534 F
Eng.-Amerik. fin. overeenkomst, 12-12-45 ..... 6554 E
Am. polit. in China verkl. Byrnes v. d. Senaatscomm., 8-12-45 .... 6562 G
Oostenrijksche reg. erkend, 8-1-46 6586 B
Leening van 60 mill. dollar aan Italië, 12-2-46 ..... 6634 D

Diplomatieke betrekkingen

Herstel dipl. betrekk. m. Finland, 30-8-45 ..... 6429 E
Overeenk. herstel diplom. betrekk. met Hongarije, 1-10-45 ..... 6462 G
Hurley afgetr. als amb. in China, Marshall opvolger, 27-11-45 ..... 6526 E
Gezant in Hongarije benoemd, 5-12-45 ..... 6554 F
Dipl. betrekk. met Siam, 6-1-46 .. 6586 I
Dipl. privil. voor leden Uno en andere intern. organ., 20-2-46 .. 6642 B
Novikor, Russisch ambass., 12-4-46 6698 G
M. Taylor n. Vaticaan, 6-5-46 ..... 6730 E

ECONOMIE (ALGEMEEN)

Crowley over buitenl. fin. transacties (leen en pachtwet), 1-8-45 6388 K
Morgenthau over mon. pol. en Bretton Woods, 8-8-45 ..... 6395 F
Leen- en pachtwet geannuleerd, 22-8-45 ..... 6421 H
Rapport i.z. leen- en pachtsteun, 4-9-45 ..... 6429 H
Rusl. vraagt leening, 21-9-45 ..... 6446 B
Eng. Am. bespr. n.a.v. einde leen- en pachtwet, 10-9-45 ..... 6446 C
Oliemijnen in het Midden-Oosten, 29-3-46 ..... 6674 C
Surplusvoorraden, 27-3-46 ..... 6682 G
Prijsstijging, 13-4-46 ..... 6730 K

GEESTELIJK LEVEN

Russ. Orth. in Ver. St. en Canada contra Patriarch v. Moskou, 20-4-46 ..... 6722 A

GELD- EN BANKWEZEN

Algemeen

Staatsfinanciën 1940-1945, 7-1-46 .. 6586 M
Export- en Importbank, 12-1-46 .. 6662 E
Bankiers der wereld, 9-2-46 6626

Overeenkomst m. h. buitenland

Buitenl. fin. transacties (leen en pachtwet), 1-8-45 .....
Rusl. vraagt Leening, 21-9-45 .... 6429 F
Am. leeningsovereenkomst met Ned. gesloten, 21-10-45 ..... 6481 E
Am. leeningsovereenkomst met Ned. gesloten, 3-11-45 ..... 6496 C
Deblok. buitenl. activa, 6-12-45 .. 6534 L
Eng.-Am. fin. overeenk., 12-12-45 6554 E
Hand. en bet.verkeer met Ned., 17-1-46 ..... 6596 A
Ned. wil geld terug van niet afgelev. bommen, 7-2-46 ..... 6621 B
Leening van 60 mill. dollar aan Italië, 12-2-46 ..... 6634 D
Ned. saldi in Ver. St. geblokkeerd, 18-2-46 ..... 6637 F
Tot. der Am. credieten, 27-2-46 .. 6637 G
Credieten aan Nederland, 8-3-46 .. 6675
Finant. accoord met Engeland, 11-4-46 ..... 6689 C
Crediet aan Rusland, 20-4-46 ..... 6722 E
Crediet aan Polen, 25-4-46 ..... 6722 F
Senaat keurt Eng. leening goed, 11-5-46 ..... 6738 M
Crediet aan Frankrijk, 29-5-46 .... 6753 E
Crediet aan Hongarije, 20-6-46 .... 6777 B

HANDEL EN NIJVERHEID

Algemeen

Ned. koopt surplusvoorraden, 8-5-46 ..... 6725 B
Autoproductie onvoldoende, 9-5-46 6754 L

Industrie
Vliegtuigproductie, 14-8-45 ..... 6405 B
Han.- en bet.verkeer met Nederland, 17-1-46 ..... 6596 A
Actie Ned. reg. over niet afgelev. bommen, 7-2-46 ..... 6621 B
Scheepsbouw 1939-1945, 7-2-46 .... 6625 L
Verkoop en pacht vliegtuigen, aan Nederland, 1-3-46 ..... 6644 C
Vliegtuigprod. 1942-1944, 22-2-46 .. 6650 E
Japan uitgeschakeld als exporteur van industrieele producten, 14-3-46 ..... 6658 D

Overeenk. m. h. buitenland
Rubber uit het Verre Oosten, ... 6786 F

KUNST

Algemeen
Kunstobjecten in kaart gebracht, 8-45 ..... 6416 D
Fr. Werfel overleden, 28-8-45 .... 6422 B

Film
Filmmij. in conflict met Ned. Bioscoopbond, 10-4-46 ..... 6685 D

OORLOGSSCHADE EN VERGOEDING
Aantal oorlogsslachtoffers, 16-7-45 6369 F
Aantal oorlogsslachtoffers, 9-8-45 6404 F

MILITAIRE ZAKEN

Algemeen
Oorlogsverliezen, 16-7-45 ..... 6369 F
Oorlogsverliezen, 9-8-45 ..... 6404 F
Recruteering en demobilisatie, 14-8-45 ..... 6405 A
Rede Truman na capitulatie Japan, 10-8-45 ..... 6406 A
Geen snelle demobilisatie, 27-8-45 6422 A
Troepen weg uit Iran, 29-8-45 .... 6428 F
Rapport i.z. Pearl Harbour, 30-8-45 6429 F
Voorl. verliezen, 3-9-45 ..... 6429 G
Mac Arthur over bezet Japan, 14-9-45 ..... 6438 E
Beleid Patton in Beieren, 26-9-45 6454 G
Truman, wetsontwerp alg. dienstpl., 23-10-45 ..... 6494 E
Bericht i. z. inmeng. en deeln. v. Amerik. mariniers gedementeerd, 1-11-45 6500
Troepen v. d. veiligheidsraad; wetsontw. d. Senaat goedgekeurd, 8-11-45 ..... 6510 H
Marshall, gen. afgetreden, Eisenhower tot opvolger ben., 21-11-45 6518 C
Amerik. troepen nog 10 j. in Dl., 29-11-45 ..... 6526 G
Oorlogsvet. en pol. partijen voor alg. dienstpl., 20-11-45 ..... 6534 G
Krijgsgev. der „as" in Am., 2-12-45 6534 H
Gen. Patton overleden, 22-12-45 .. 6578 G
Ned. off. op legercursus te Biarritz, 4-1-46 ..... 6579 D
Memorand. val Singapore, 14-12-45 6586 N
Actie Ned. reg. terugbet. niet afgeleverde bommen, 7-2-46 ..... 6621 B
Am. sold. verlaten China, 2-4-46 6689 B
Legerdag m. rede Truman, 8-4-46 6690 G
Compl. tegen MacArthur, 30-4-46 6721 K
Veiligheid der V.S., 30-4-46 ..... 6722 D
Intern. Am. milit. samenwerking, 6-5-46 ..... 6730 F
Begroot. Am. leger, 7-5-46 ..... 6730 G
Gemeensch. mil. basis op IJsland, 3-5-46 ..... 6730 M
Verd. Noord Canada geregeld .... 6776 B
Steunp. op Azoren verlengd, 5-6-46 6778 F
Eenhoofdige leiding strijdkrachten, 17-6-46 ..... 6786 G
Vliegtuigproductie, 14-8-45 ..... 6405 B

Luchtmacht
Vredessterkte, 30-8-45 ..... 6429 D
Recordvlucht lange afst. Boeing 29, 21-1-45 ..... 6519 D
Spaatz opperbevelh. luchtstrijdkrachten, 26-1-46 ..... 6618 H
Naoorlogsche sterkte, datum .... 6618 I

Vloot
Aanbouw oorlogsschepen, 18-7-45 6369 G
Vlootbases, 7-9-45 ..... 6429 K
Nimitz, Chester Adm. als opvolger van adm. E. J. King ben. tot bevelhebber der Am. vloot, 21-11-45 6518 C
Enquête onder Am. soldaten omtrent Duitsche schuld aan oorl., 25-1-46 ..... 6603 G
Oplegg. oorlogsvloot; wet vredessterkte marine-pers., 3-12-45 .... 6534 I
Organ. oorlogsvloot, 14-1-46 ..... 6610 D
Sterkte oorlogsvl. vergeleken m. Japan, 12-45 ..... 6610 E

STAATKUNDE

Algemeen
Geen verand. in buiteni. politiek, 3-7-45 ..... 6353 E
Ontmoet. Truman-Engelsche koning, 2-8-45 ..... 6353 E
Rede Truman, rekensch. over Potsdam, 15-8-45 ..... 6404 G
Truman 12 punten buiteni. politiek, 27-10-45 ..... 6494 E
Sterfdag Roosevelt herdacht, 13-4-46 ..... 6698 K
Snijder min. v. financiën, 26-6-46 6786 H

Bestuur
Guardia, La, afgetr. als burgem. v. New York, wordt radiocommentator, 3-12-45 ..... 6534 K
O'Dwyer Bill, burg. v. New York, 15-12-45 ..... 6562 I

Kabinet
Morgenthau afgetreden, 6-7-45 .. 6353 E
Byrnes opvolger Stettinius als min. B. Z., 2-7-45 ..... 6353 E
Grew afgetreden, Acheson benoemd, 16-8-45 ..... 6405 C
Min. Ickes neemt ontslag, 14-2-46 6625 G
Krug opvolger van Ickes, 27-2-46 6650 B
Prot. reg. Russ. troepen Mandsj., 6-3-46 ..... 6650 D

Pol. Partijen
Comm. partij heropgericht, 28-7-45 6388 H

Wetgeving
Ontwerp alg. dienstpl., 23-10-45 6494 E
Wetsontw. troepen v. d. veiligheidsraad goedgek. d. Senaat, 8-11-45 ..... 6510 H

VERKEER EN ENERGIE

Luchtvaart
Wereld- en hoogterecord autogiro, 14-1-46 ..... 6610 F
K.L.M.-verbind. met Ned., 10-3-46 6652 A
Dienst A'dam-New-York geopend, 23-5-46 ..... 6740 C

VOORLICHTING

Algemeen
Rede Truman; Vredespolitiek, 7-9-45 ..... 6429 I
Briefwiss. Gasperi-Byrnes over toekomstige grenzen Italië, 8-11-45 ..... 6501 E
Am. memorandum i. z. Dardanellen aan min. van Turkije overhandigd, 2-11-45 ..... 6502 E

Pers
Journalisten naar Polen en Bulg., 25-8-45 ..... 6421 F

WERELDOORLOG

JAPAN
Landing op Borneo, 1-7-45 6354
MacArthur over bevrijding Philippijnen, 4-7-45 6354
Opmarsch in Z.O. China, Lioet-Sjeng genomen, 4-7-45 6354
Japansche opmarsch in Birma, 5-7-45 6354
Startbaan op Okinawa aangelegd, 7-7-45 6354
Korea beschoten, 8-7-45 6362
Vorderingen op Borneo, 9-7-45 .. 6362
N.I. troepen in strijd op Borneo, 10-7-45 6362
Geallieerden in O. Birma teruggeslagen, 10-7-45 6362
Sabang gebombardeerd, 12-7-45 .. 6362
Chineesche vorderingen bij Kanton, 12-7-45 6362
Bombardementen op Japan, 7-45 6370
Japansche verliezen, 7-45 6370
Gecombineerde Anglo-Am. vloot tegen Japan, 19-7-45 6370
Baai v. Balikpapan veroverd, 16-7-45 6370
Sambodja veroverd, 20-7-45 6370
Strijd in Birma, 7-45 6370
Vliegveld Kausien en Kankhow veroverd, 18-7-45 6370
Strijd in N.-Guinea, 19-7-45 6370
Ned. vliegers tegen Japan, 24-7-45 6374 C
Geallieerde oproep tot overgave, 26-7-45 6380
Bombardementen op Japan, 22-7-45 6380
Jap. verliezen in Birma, 22-7-45 .. 6380
Verliezen op Borneo, 22-7-45 6380
Chineesche opmarsch, 22-7-45 .. 6380
Strijd op N. Guinea 6380
Japan wijst Potsdam ultimatum af, 29-7-45 6396
Oshima naar Tokio, 30-7-45 6396
Atoombom, eerste gebruik, 6-8-45 6396
Russische oorlogsverklaring, offensief in Mandsjoerije, 9-8-45 .. 6396
Japan bereid tot voorwaardelijke overgave, 10-8-45 6396
Strijd gaat voort, 14-8-45 6405
Reden Hirohito, Attlee, Truman, Stalin, 15-8-45 6405
Staking vijandelijkheden, 8-45 .. 6406 E
Bezetting Japan, overgave en ontw. Sabang ontruimd, 1-9-45 ..... 6422 D
Overgave geteekend, 3-9-45 ..... 6430 A
Verwoesting Hirosjima, 5-9-45 .. 6439 B
Higasjikoeni over oorz. nederl., 5-9-45 ..... 6430 C

WETENSCHAPPEN

ALGEMEEN
Schermerhorn over techn. en wetensch. achterstand, 27-6-45 6348
Lond. Waterloo-bridge n. Ned., 19-11-45 ..... 6515 B
Noordpool wordt warmer, 1-12-45 6526 H
Duitsche geleerden naar Rusland, 19-3-46 ..... 6665 B
E. Philips Oppenheim overleden, 3-2-46 ..... 6615 H
Leidsch Eere-doct. voor Churchill, 9-2-46 ..... 6621 F
Schenkingen Bat. Petr. Mij. Wetensch. doeleinden, 28-2-46 .... 6638 G
Min. Schermerhorn Gent's eere-doctor, 11-3-46 ..... 6651 E
Duitsche geleerden in Amerika, 22-3-46 ..... 6674 G
Van Dorp, mr. dr. E., overleden, 26-3-46 ..... 6678 C
Boeken uit Duitschland terug, 5-4-46 ..... 6686 D
Eere promotie Churchill in Nederland, 10-5-46 ..... 6735 A
Wetenschap. onderz. toegestaan, 10-5-46 ..... 6737 F
IJzergebied poolzeeën wordt kleiner ..... 6778 I
Baas Becking, kol. prof. in Ned. 23-4-46 ..... 6703 C
Amer. Bussiness-men club in Ned., 15-5-46 ..... 6732 K
Portielje, eere-doctor, 15-5-46 .... 6736 A
J. P. Thijssefonds, 25-5 46 ..... 6750 H
Kath. cult. federatie opger., 24-6546 6781 H
6-46 ..... 6781 H
Cordell Hull wint vredesprijs, 13-10-45 ..... 6509 E

CHEMIE
50 soorten synthetische rubber 6778 K

GENEESKUNDE
Medisch congres Moskou over Longkanker, 30-7-45 ..... 6388 D
Nobelprijs ontd. penicilline, 26-10-45 ..... 6485 C

GEOLOGIE
Geolog. onderz. ten dienste economie, 25-12-45 ..... 6594 G
Zeebodem-onderzoek, 17-5-46 ..... 6746 F

PHYSICA
Pract. toep. atoomenergie, 29-5-46 6754 B
Br. Adv. comm. atoomenergie, 21-8-45 ..... 6403 C
Atoombom, beschouwing Eng. Proefstation atoomenergie, 29-9-45 6455
Radar ..... 6411 G
Atoomenergie, proefstation 29-10-45 6494 B
Russ. pr. met atoomenergie, 30-10-45 6502 B
Atoombom: motie afd. Natuurk. v. d. Kon. Ned. Acad. v. Wetenschap, 17-11-45 ..... 6515 A
Br. overeenk. tusschen Am., Canada en Eng. i.z. geheim v. d. atoomenergie, 16-11-45 6518
Niels Bohr, dr., atoomenergie en pleidooi v. intern. samenw., 1-12-45 ..... 6526 I
Atoom-onderz. bij Philips, 7-12-45 6529 A
Amer. sold. vernietigen D. cyclotrons (atoomonderzoek), 4-12-45 6533 G
Zw. comm. v. atoomonderzoek ingesteld, 6-12-45 ..... 6562 L
Atoomenergie en med. wetensch., 1-46 ..... 6594 N
Fr. Hooge Comm. benoemd voor atoom-energie, 5-1-46 ..... 6601 A
Atoomonderzoek bij Didcut., 30-1-46 6615 E
Radar en weervoorspelling, 5-6-46 6770 F

Ziekteverschijn. d. atoombom-aanvallen, ... 6786 L
Radar gedeelt. vrijgegeven, 1-5-46 6730 I

Spelling
Maatregelen reg. spelling, 10-8-45 . 6401 H
Ned.-Belg. bespr. inzake spelling, 17-10-45 ..... 6475 B
Nieuwe schrijfwijze Ned. Taal in België, 16-3-46 ..... 6663 F
Spellingskwestie, voorstand. 30-3-46 6678 H
Belg. protest. tegen spelling - overeenk.. 25-5-46 ..... 6751 G

STERRENKUNDE
Grootste telescoop ter wereld, 28-4-46 ..... 6722 G

IJ

IJSLAND

Aankoop invasie-havens, 7-5-46 .. 6730 L
Geen mil. basis voor U.S.A., 3-5-46 6730 M

Z

ZUID-AFRIKA

ALGEMEEN
Smuts over San-Francisco-conf., 7-7-45 ..... 6352 D
Smuts over immigratie, 4-12-45 .. 6562 K
Belangr. goudontdekking, 26-4-46 6722 H

BEVOLKING
Toelating immigranten, 13-6-46 .. 6770 G

BUITENLAND
Algemeen
Smuts over ontruim v. Egypte, 26-6-46 ..... 6721 A
Rede Smuts: Eng.Egypt. onderhand.; v.m. Ital. kol.; vredesconferenties, 20-6-46 ..... 6778 L

STAATKUNDE
Kabinetswijziging, 10-11-45 ..... 6510 I

ZWEDEN

BUITENLAND
Welles voor toelating tot U.N.O., 3-1-46 ..... 6594 K
Meening Jungs betr. aansluiten bij U.N.O., 5-3-46 ..... 6650 F

GELD- EN BANKWEZEN
Duitsche tegoeden in Zweden, 16-4-46 ..... 6722 I

STAATKUNDE
Nieuwe regeering Hansson, 1-8-45 6388 L
Min. v. buitenl. Zaken tegen „Westel. Blok", 22-11-45 ..... 6526 K

VERKEER EN ENERGIE
K.L.M.-verb. met Ned., 10-3-46 .. 6652 A

ZWITSERLAND

ALGEMEEN
Koning Leopold toegel., 4-9-45 .. 6430 D
Koning Leopold te St. Gallen, 7-10-45 ..... 6468 A
Neutr. pol. verkl. Min. v. Landsverdediging, 6-12-45 ..... 6562 L
Ned. Prins. paar op vacantie in Berner Oberland, 12-3-46 ..... 6660 C
Ned. Prins. paar in Zw., 23-5-46 6742 E

BUITENLAND
Algemeen
Welles voor toelating tot UNO, 3-1-46 ..... 6594 K
Diplomat. betrekkingen
Dipl. betr. met Sovjet-Unie, 19-3-46 ..... 6666 F
Verdragen en overeenkomsten
Geheime overeenk. met Nazi volgens Am beschuld., 15-11-45 .. 6510 K

GELD- EN BANKWEZEN
Opheffing bankgeheim, 30-11-45 .. 6534 M
Duitsche activa, 22-5-46 ..... 6646 M
Ned. activa vrij, 31-3-46 ..... 6676 E

VERKEER EN ENERGIE
K.L.M.-verbind. met Nederland, 10-3-46 ..... 6652 A
Luchtlijn Ned.-Bazel, 28-5-46 ..... 6749 F

WETENSCHAP EN TECHNIEK

BIJLAGE BEHOORENDE BIJ KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF No. 762 VAN 20—26 JANUARI 1946
MET VOORTDUREND BIJGEWERKTEN INDEX

Radiotechniek

A. RADAR

Het woord Radar wordt algemeen gebruikt, maar slechts weinigen weten iets van deze merkwaardige en zeer gecompliceerde, voornamelijk door Engelsche technici ontwikkelde vinding, die tijdens den oorlog zoo'n belangrijke rol heeft gespeeld. Oorspronkelijk werd de term Radiolocation gebruikt, die duidelijker dan Radar aanduidt, dat het gaat om radiotoestellen, voor het bepalen van de plaats van allerlei voorwerpen. De Amerikanen noemden het Radar, welk woord is afgeleid van „Radio Detection and Ranging".

Het principe dat aan Radar ten grondslag ligt, is geheel te vergelijken met dat der peiltoestellen, berustend op de geluidecho. Hierbij wordt een sterk kort geluid (desnoods onhoorbare toonen), uitgezonden en met een gevoelige apparatuur wordt de echo, ontstaan door terugkaatsing tegen den bodem of tegen een andere vaste massa opgevangen. Uit het automatisch opgeteekende tijdsverschil tusschen uitzending van het geluid en het opvangen van het teruggekaatste, is de afstand van het terugkaatsende voorwerp (bijv. de zeebodem) gemakkelijk te berekenen, als men weet dat het geluid per 3 secunden een kilometer aflegt.

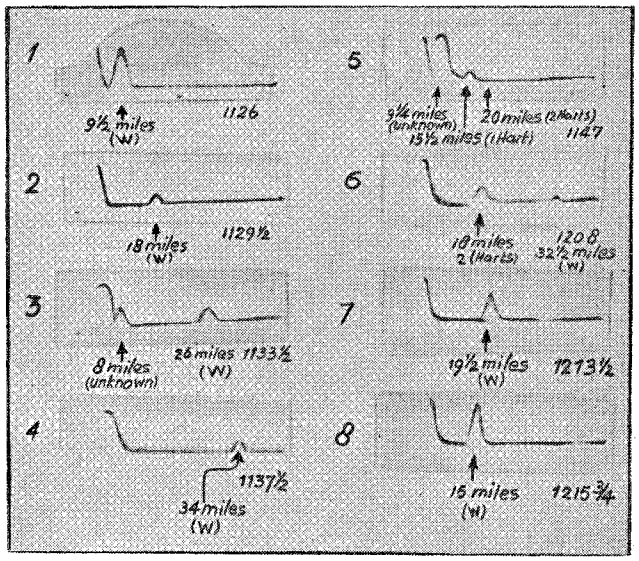
Bij Radar wordt gebruik gemaakt van zeer korte, doch zeer sterke radio-stooten (pulses: korte reeksen van radiogolven); ze zijn ter sterkte van vele honderden kilowatts en duren een paar millioenste tot tien milioenste deelen van een secunde.

Zijn twee punten A en B op een afstand van een mijl van elkaar gelegen, dan hebben de stooten ongeveer een millioenste secunde noodig om van A naar B te komen. Het basisinstrument is de kathodestraalbuis, die ook gebruikt wordt in de televisie. Hierin veroorzaakt een fijne straal van electronen een lichtende vlek op een wand. Die vlek kan bewogen worden door middel van electrische of magnetische krachten, welke bijv. worden opgewekt door middel van klossen, waarvan één stel zorgt voor horizontalen en een ander voor verticalen uitslag van het lichtpunt. Het lichtend punt valt op een fluoresceerend scherm. Zijn de klossen in werking dan teekent zich op het scherm een lijn af. Het oog kan alles gemakkelijk volgen en alles kan ook fotografisch vastgelegd worden. De uitgezonden en teruggekaatste golven veroorzaken afwijkingen in de stroompjes der klossen en hierdoor vormt de lichtende lijn grootere of kleinere heuveltjes.

Een paar stalen masten van ruim 100 M. hoogte dragen een zendantenne die zoo is opgesteld, dat de „pulses" zich over een breed front naar voren uitbreiden en slechts weinig naar den achterkant, waar ze eigen vliegtuigen zouden kunnen storen in hun radio-uitzending. Voor het bereiken van groote afstanden, zenden wij nu elke 25ste secunde (dus telkens na 40.000 microsecunden) een pulse uit, gedurende een enkele microsecunde (het millioenste deel van een secunde).

Zoodra men gaat seinen, wordt ook de kathodestraalbuis ingeschakeld en begint het lichtende punt bijv. van links naar rechts te bewegen, aldus een lichtende lijn vormend. Elke pulse veroorzaakt in deze lijn gedurende eenige microsecunden een vrij sterken golftop (zie fig. 1). Om de 40.000 microsecunden herhaalt zich het spel en de achtereenvolgende stooten veroorzaken steeds een zelfde golf, die op de vorige ligt.

De uitgezonden golven worden door de voorwerpen, welke zij op hun weg ontmoeten (bijv. een vliegtuig) teruggekaatst. Op ongeveer 100 M. afstand van de zendantenne bevindt zich op houten masten van circa 75 M. hoogte een ontvangst-antenne, die deze echo-pulses ontvangt en doorseint naar de ontvangst-centrale. Voor elke mijl, dat een (weerkaatsend) vliegtuig van de antenne verwijderd is, zal het echo-sein 10 microsecunden later ontvangen worden. Op dat moment zal de lichtende streep op het scherm in de ontvangstcentrale een golfje gaan vertoonen. Het vliegtuig, waarvandaan de echo komt, beweegt zich en de overeenkomstige golfjes bewegen zich ook. Is langs de lichtende lijn een verdeeling

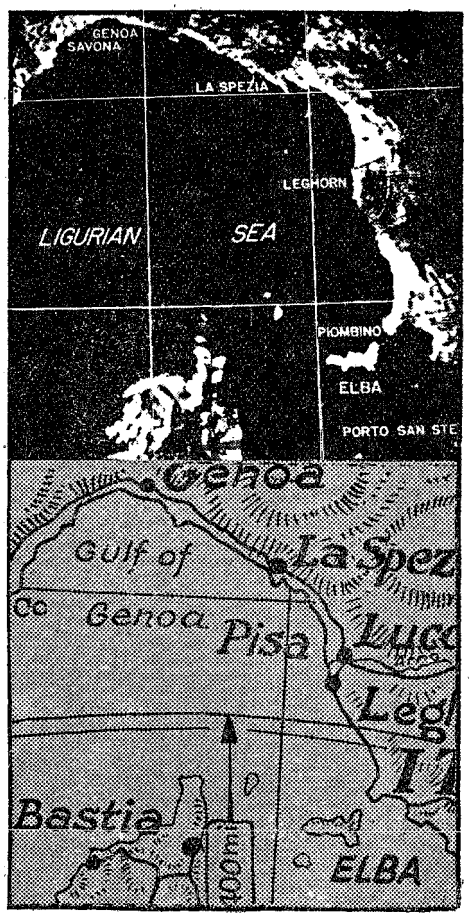
Eerste fotografische weergave van Radar (Juli '35)

aangebracht in mijlen (d.w.z. in 10 microsecunden) dan is de snelheid van het vliegtuig in de richting van het toestel gemakkelijk na te gaan. Als voorbeeld wordt hier besproken de eerste foto, genomen in Juli 1935 van de echo's van een speciaal daarvoor gebruikt vliegtuig, gemerkt w, zooals die met behulp van een kathodestraalbuis op een fluoresceerend scherm werden geregistreerd.

De 4 opnamen 1 tot en met 4, geven duidelijk het verder gaan van het golfje aan. De afstanden in mijlen zijn telkens aangegeven. In fig. 3 werd nog een apart sein opgevangen van een vliegtuig op 8 mijlen afstand, dat niet verder vervolgd kon worden. De figuren 5 tot

en met 8 geven de echo's aan van het terugkeerende vliegtuig w. Fig. 5 vertoont nog een onbekend vliegtuig op 9¼ mijl en verder op 15½ mijl een bekend vliegtuig (Hart) en op 2 mijlen 2 andere Harts, die ook op andere wijze gesignaleerd werden.

In de figuren zijn telkens de tijden van opname in 100ste secunden aangeduid. Om de juiste *plaats* van het vervolgde vliegtuig te vinden, moet behalve de *afstand* nog meer bekend zijn, n.l. de *richting* en *hoogte*.

Bovenstaande afbeelding illustreert de belangrijkheid van Radar voor de luchtnavigatie. Onder: een gewone kaart van de Golf van Genua. Boven: De Golf van Genua gezien door het „radaroog".

Om de juiste *richting* te vinden wordt gebruik gemaakt van een 2de ontvangst-antenne, waarvan een draad precies Noord-Zuid is gespannen en een tweede draad precies Oost-West. Een radiogoniometer geeft een maximale golf, als de klos precies in de richting van het vliegtuig wijst en de golf verdwijnt als de klos loodrecht op die richting staat. Een wijzer glijdt langs een schaalverdeeling en registreert zoo de maximale uitslag. De *vlieghoogte* wordt gemeten met behulp van 2 andere ontvangstantennes, waarvan de eene zeer hoog en de andere vrij laag is gespannen. De echopulses komen, zoowel rechtstreeks als na terugkaatsing op den grond, op deze beide antennes, met dien verstande, dat de bovenantenne voornamelijk de directe, de lage antenne, de door de aarde teruggekaatste echopulses opvangt. Deze directe en indirecte echopulses vernietigen elkaar als de richtingen der echopulses samenvallen en versterken elkaar, als die richtingen grootere hoeken maken. Met behulp van den radiogoniometer kan men nu weer berekenen hoe hoog het (terugkaatsende) vliegtuig is.

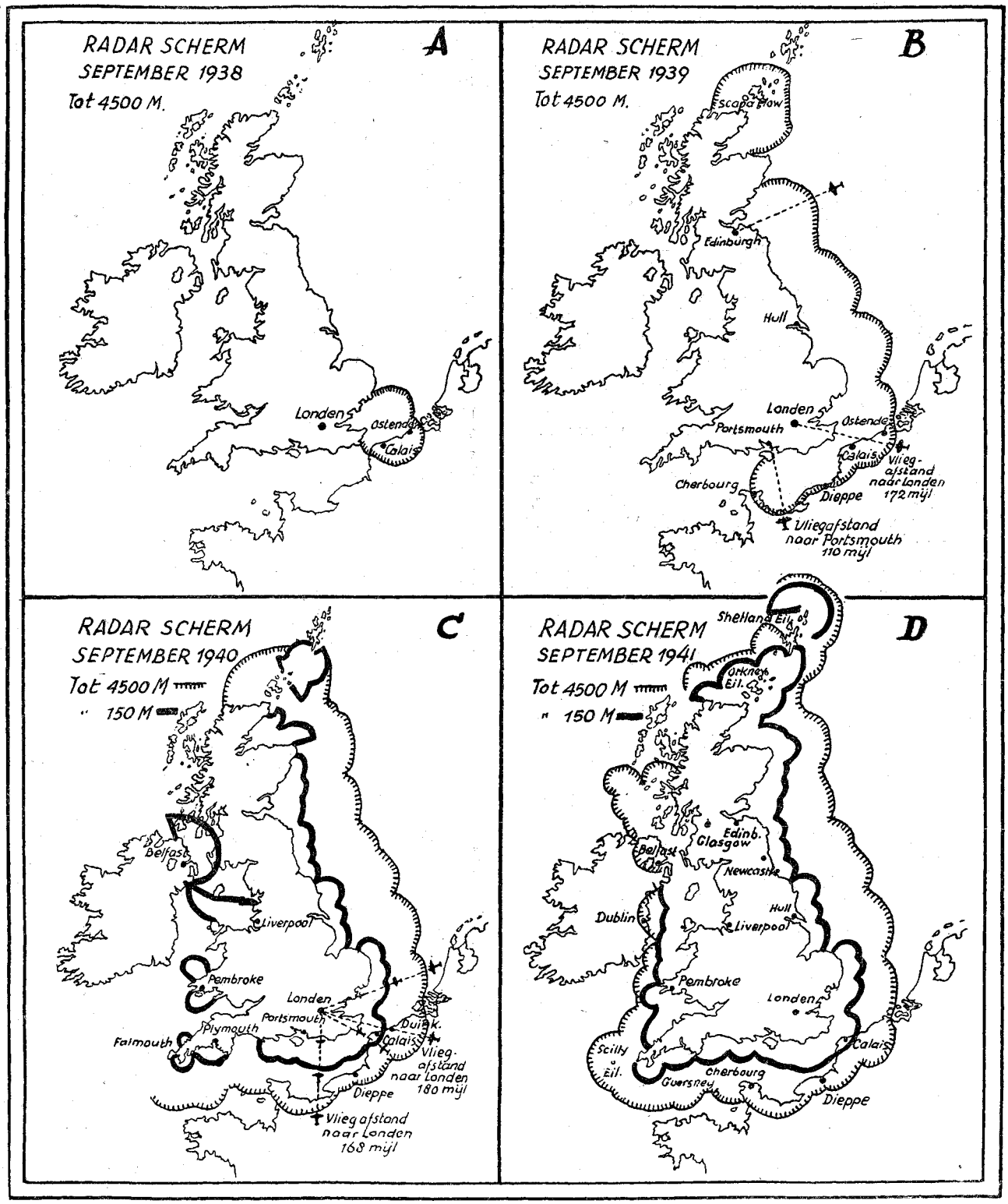
Vliegtuigen kunnen op afstanden van 100 tot 300 mijlen gevonden worden met een nauwkeurigheid van ongeveer een mijl. De fout bij het bepalen van de richting is ongeveer 2° en op 60 mijlen afstand kan de hoogte bepaald worden met een fout van ongeveer 450 M. Voor het vinden van vliegtuigen met behulp van jagers is dit nauwkeurig genoeg. Het beschouwen der foto's leert echter nog meer zooals blijken kan uit een bespreking van de eerste foto. Zoo liep de golf in fig. 6 op tot bijna dubbele grootte in fig. 7. Dit voerde tot de conclusie dat die golf veroorzaakt werd door 2 vliegtuigen.

Op den duur werden de waarnemers der Radartoestellen zoo geoefend dat ze in staat waren met een fout van 10% de aantallen vliegtuigen tot 150 toe nauwkeurig op te geven. Vijandelijke vliegtuigen werden onderscheiden van de eigen, doordat deze laatste een speciaal radiotoestelletje bezaten, dat bij het treffen door Radarseinen automatisch terugseinde „Ik ben een vriend" of iets dergelijks.

Vliegtuigen werden voorzien van speciale Radartoestellen, die mogelijk maakten een vijandelijk doel te volgen, op afstanden tusschen 2½ en 4 mijl. Buiten deze afstanden was de hulp noodig van grondstations. Speciale toestellen werden ontwikkeld voor vliegtuigen, die mogelijk maakten door heen en weer gaande banden van radioseinen de plaats van een schip of onderzeeër te bepalen en een dergelijk doel tijdens de vaart precies te volgen. Ook speciale zoeklichten werden geconstrueerd, die te richten waren met behulp van die toestellen. Deze toestellen deden het duikbootengevaar teniet.

Toen bleek, dat de Duitschers in staat waren de gewone Radarseinen op te vangen en zoo de nabijheid van geallieerde schepen en vliegtuigen konden waarnemen, construeerde men radartoestellen met een golflengte van enkele centimeters. Deze waren medio 1943 in zoo grooten getale in gebruik, dat ze het Duitsche plan, om onderzeeërs uit te rusten met radiotoestellen die de gewone radarseinen konden opvangen, deden mislukken.

De Duitschers hadden den schrik te pakken voor de radar en trachtten op allerlei wijze dit vrijwel onfeilbare apparaat werkeloos te maken. Zoo gebruikten zij kleine ballons, gevuld met waterstof. Het rubber-oppervlak was beplakt met reepjes aluminiumfoelie, waartegen de radargolven teruggekaatst werden. De Engelsche waarnemers echter, zagen, dat het terugkaatsende voorwerp zich bewoog met de snelheid van den wind, en het dus geen vliegtuig kon zijn. Toen de Geallieerden de overtuiging hadden dat de Duitschers in staat waren om een soort radar te maken, voorzagen zij hun vliegmachines van enorme hoeveelheden reepjes zilverpapier die uitgeworpen werden en door de terugkaatsing van de electrische golven de observaties in de war stuurden. *Dit verklaart waarom telkens overal in ons land die reepjes aluminiumfoelie werden gevonden.* Verder maakten de Duitschers gebruik van een apparaat, dat het midden hield tusschen een gewonen speelgoedvlieger en een

A. Toen Chamberlain in Sept. 1939 de conferentie van München bijwoonde, bestreek het Britsche Radarschema een klein deel van het continent, echter werd alleen de voor Engeland zoo vitale toegang tot Londen afgeschermd. Slechts hoog vliegende vliegtuigen (tot 4500 m.) konden gesignaleerd worden.

B. Op 3 Sept. 1939 was practisch de geheele Engelsche Oostkust van een Radarscherm voorzien (zelfde hoogte). De „Firth of Forth" (vlootbasis) was eveneens afgeschermd.

C. „Battle of Britain" (slag om Engeland, Sept. 1940): ook de laag vliegende vijandelijke „raiders", die tot dan toe moeilijk te signaleeren waren, konden voortaan „onderschept" worden (150 m.), zelfs vóór zij het Kanaal bereikt hadden.

D. Een jaar later beschermde een radarscherm het geheele Vereenigd Koninkrijk. In de jaren daarop volgend werd het scherm vervolmaakt.

(naar Discovery Sept. 1945)

helicoptère. Voer bijv. een onderzeeër tegen den wind in, dan werd de vlieger opgelaten. Deze bevatte een kleinen motor die een schroef in beweging bracht, welke het toestel in de lucht kon houden, onafhankelijk van de windrichting. Het kon een observator meevoeren die een telefonische verbinding had met den onderzeeër. Hij had het gewoonlijk zoo druk met het op de juiste hoogte houden van zijn apparaat, dat hij weinig gelegenheid had om uit te kijken. Was bovendien een vliegtuig in het zicht, dan was er vrijwel geen tijd om toestel en observator weer op tijd binnenboord te halen; de kabel moest gekapt worden en de observator viel met het apparaat in zee.

De radiotoestellen der Duitschers werden weldra zoo verbeterd, dat zij een radartoestel van een geallieerd vliegtuig op ongeveer 40 km. afstand konden hooren, terwijl de radarinstallatie van het vliegtuig slechts een tiental kilometers kon bestrijken. Toen voerden de Engelschen hun verbeterde radar met veel grooter frequentie in, waardoor de Duitsche luisterapparaten waardeloos werden.

De relatief zeer vlakke zee weerkaatst deze extra kleine golven vrijwel niet, maar boven land geven de heuvels, gebouwen, etc. wel een duidelijke echo. Vandaar het gebruik van dergelijke toestellen met kleine golflengte op bombardeeringsvliegtuigen. Die toestellen teekenden als het ware een landkaart, die als richtsnoer kon dienen voor het bombardeeren, ook al konden de objecten zelf niet gezien worden.

Radar werd steeds verder ontwikkeld en b.v. de Lancasters hadden van 40 tot 50 verschillende radio-boxes met totaal 300 lampen, teneinde alle noodige seinen te kunnen opvangen en te geven.

Behalve de gewone toestellen voor het geven en ontvangen van seinen, zijn er speciale voor het scherp bepalen van de plaats van het toestel. In de buurt van de kust worden speciale seinen opgevangen om den navigator behulpzaam te zijn. Weer een ander toestel helpt mee voor het bepalen van de juiste richting. Bij het vliegveld hoort de vlieger een bepaalden toon, als hij langs de juiste lijn nadert; anders hoort hij een reeks Morse seinen, die automatisch berichten of hij links of rechts afwijkt. De signalen van het vliegveld moeten telefonisch opgevangen kunnen worden. Als allerlei toestellen weigeren, moet er toch contact gevonden kunnen worden. De grenzen van het vliegveld moeten ook bij mist volledig duidelijk aangegeven en opgevangen kunnen worden. Andere vliegtuigen moeten zoonoodig aangeroepen kunnen worden, terwijl ook communicatie mogelijk moet zijn met zeer ver af gelegen radiostations.

Vriend of vijand moet snel herkend worden, als het vliegtuig in nood is. Bommenwerpers moeten gewaarschuwd kunnen worden tegen een aanval van vijandelijke vliegers. Een speciaal sein (de „berggeit") geeft een hoorbare waarschuwing, als er bergen in de buurt zijn, etc. etc.

Het moderne groote vliegtuig is een buitengewoon ingewikkeld toestel geworden, te gecompliceerd om door een leek in zijn geheel overzien te worden. De veiligheid ervan is buitengewoon verhoogd door de diverse radarinstallaties of door die welke tengevolge hiervan ontwikkeld konden worden.

Metallurgie

A. POEDER-METALLURGIE

Deze belangrijke methode om allerlei metalen voorwerpen te maken in vormen, die anders niet te krijgen zouden zijn, of uit onsmeltbare materialen, is reeds vrij oud. In deze eeuw en vooral in de oorlogsjaren heeft die methode echter zeer belangrijke vorderingen gemaakt. Het metaal moet stoffijn verdeeld zijn en wordt in fijn afgewerkte (meestal stalen) vormen gebracht, waarin het aan sterken druk en hooge temperatuur wordt blootgesteld. Het smelt niet, maar de deeltjes „sinteren" samen tot een poreuze massa, na gloeien bruikbaar voor zelf smerende lagers en tandraderen, filters voor dieselolie, wrijvingsvlakken voor remmen, etc. Van buitengewoon groot belang is de methode ook voor het verkrijgen der uiterst harde punten voor allerlei sneldraaistalen. Hiertoe wordt b.v. een mengsel van wolfraamcarbide met cobalt sterk samengeperst in vormen en gegloeid. Ook diamantpoeder, gemengd met cobalt of ander metaal, kan op die wijze tot uiterst harde beitelpunten of treksteenen verwerkt worden, evenals tal van carbiden van borium, tantalium, etc.

In 1935 werden ongeveer 3.000 ton fijngepoederde metalen voor deze techniek in Amerika verwerkt en in 1942 reeds het dubbele ervan.

Poedertechniek wordt vooral toegepast voor het maken van ingewikkelde onderdeelen van allerlei toestellen, die anders niet of zeer moeilijk en met groote materiaalverliezen geconstrueerd zouden kunnen worden. De moderne auto bevat meestal reeds 24 van dergelijke onderdeelen, die samen niet meer wegen dan een kilo. Een bezwaar tegen de methode is dikwijls de hooge prijs van fijngepoederd zuiver metaal. De installaties voor het maken der voorwerpen (vooral de vormen) zijn meestal ook erg duur en rendeeren alleen bij hooge productie.

Werktuigkunde

B. PASMATEN

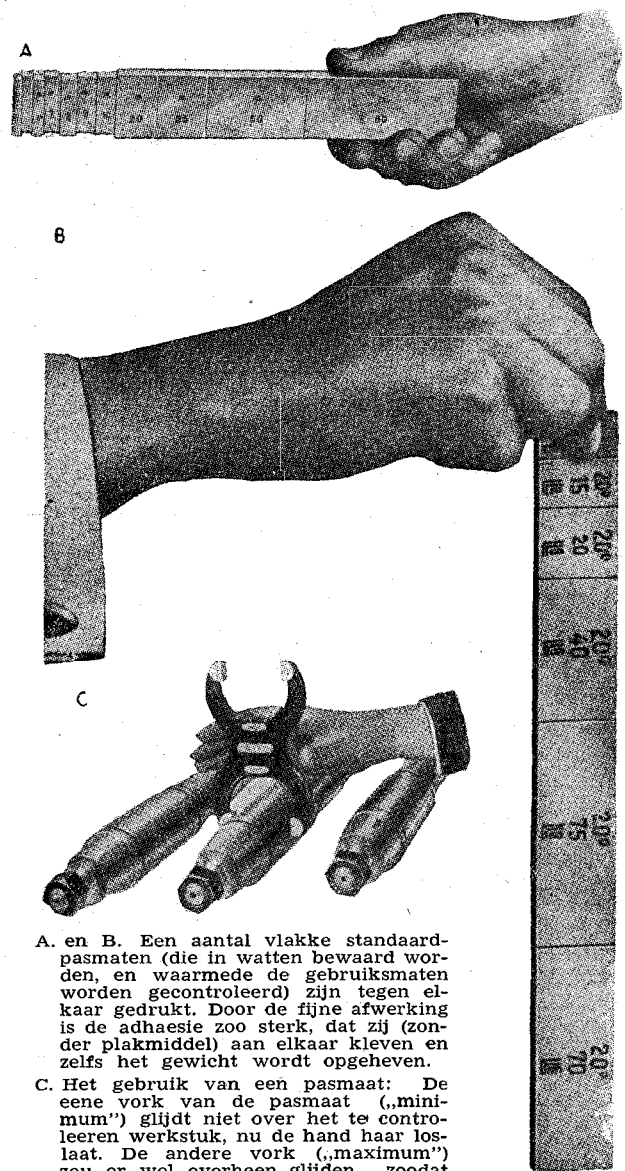
Het gebruik van pasmaten is tijdens den oorlog buitengewoon sterk toegenomen. Massaproductie eischt steeds verwisselbare onderdeelen, die zooveel mogelijk aan elkaar gelijk moeten zijn. Vandaar dat de aflevering in en uit de fabriek steeds voorafgegaan moet zijn door nauwkeurig nameten van alle belangrijke maten, hetgeen door middel van pasmaten geschiedt. Hoe sterk dit is toegenomen kan blijken uit enkele getallen. Een Amerikaansche wapenfabriek gaf in 1941 werk aan 270 matencontroleurs en in 1942 aan 1500. Een groote werktuigenfabriek telde ten slotte een controleur op elke vier arbeiders. De pasmaten zelf worden regelmatig gecontroleerd met behulp van standaardmaten.

Steeds wordt van een werkstuk de „tolerantie" tevoren vastgesteld. Die tolerantie geeft aan hoe groot de afwijking van de standaardmaten mag zijn, wil het stuk nog juist als bruikbaar toegelaten worden.

Er worden dan ook steeds stellen pasmaten gebruikt, waarvan de eene iets te groot en de andere iets te klein is. Wat daartusschen ligt wordt goedgekeurd.

Gewoonlijk werden pasmaten uit werktuigstaal gemaakt, maar tegenwoordig wordt zeer dikwijls glas gebruikt, dat veel minder slijt dan staal. Zoo kon een glazen pasmaat 260.000 keeren gebruikt worden alvorens ze afgekeurd moest worden, tegen een stalen 65.000 maal.

Verdere voordeelen zijn dat glazen pasmaten niet aangetast worden door zweet en niet beschermd behoeven te worden tegen roesten. De controleur kan veel beter alles bekijken en de warmte der handen heeft veel geringer invloed op de afmetingen van de pasmaten; verder hebben de maten slechts ongeveer het derde van het gewicht van stalen maten; ze maken minder krassen en kleven veel minder aan de materialen vast. Het maken kost evenveel als die uit staal.

A. en B. Een aantal vlakke standaardpasmaten (die in watten bewaard worden, en waarmede de gebruiksmaten worden gecontroleerd) zijn tegen elkaar gedrukt. Door de fijne afwerking is de adhaesie zoo sterk, dat zij (zonder plakmiddel) aan elkaar kleven en zelfs het gewicht wordt opgeheven.

C. Het gebruik van een pasmaat: De eene vork van de pasmaat („minimum") glijdt niet over het te controleeren werkstuk, nu de hand haar loslaat. De andere vork („maximum") zou er wel overheen glijden, zoodat het werkstuk goedgekeurd kan worden.

Talrijke „fixtures" werden gemaakt om meerdere pasmaten tegelijk te gebruiken. Dit had b.v. tengevolge, dat het controleeren van een Rolls-Royce-motor, dat vroeger een week arbeid vergde, thans door slechts twee man in een enkel uur gedaan wordt. Ook zijn talrijke gecompliceerde instrumenten gebouwd, om pasmaten te vervangen, zoodat met optische of electrische hulpmiddelen eventueele afwijkingen in sterke vergrooting gemeten kunnen worden. Zoo gebruikte een groote metaalfabriek een dergelijke comparator gedurende 130.000.000 metingen en zelfs toen was er nog geen spoor van slijtage te ontdekken. Fouten van een achthonderdste van een millimeter konden met zoo'n toestel gevonden worden en wel meer dan 3000 per uur.

Ook wel wordt de schaduw van een werkstuk geprojecteerd op een scherm waarop de juiste omtrek geteekend is. Zoo worden b.v. de tanden van tandraderen gecontroleerd.

Metallurgie

A. DE VOORUITGANG IN DE MAGNESIUM-INDUSTRIE

Een der gevolgen van den laatsten oorlog is, dat de Amerikaansche productie van metallisch magnesium sinds 1939 honderd maal zoo groot is geworden. Vooral voor brandbommen waren enorme hoeveelheden noodig (ongeveer 300.000 ton per oorlogsjaar). In 1940 werkte in Amerika een enkele fabriek voor de bereiding van dit metaal en in 1943 reeds vijftien.

Als grondstof wordt gebruik gemaakt van gesteenten als magnesiet en dolomiet, van magnesiumzouten, zeewater, etc. De grondstoffen worden electrolytisch verwerkt tot het metaal, of langs thermischen weg met behulp van ferrosilicium, of thermisch in electrische ovens.

Het metaal werd aanvankelijk vooral electrolytisch bereid, maar de nieuwste berichten wijzen op andere, relatief goedkoopere, methoden. Zoo wordt uit Amerika een belangrijke vooruitgang gemeld in een nieuwe methode voor bereiding van zuiver magnesium. Magnesiumcarbonaat wordt in een sterke retort verhit tot 1.100 à 1.400° C., terwijl de retort vrijwel luchtledig wordt gepompt. Kooloxyde, kooldioxyde en koolstof komen vrij, terwijl metallisch magnesium verdampt en in een leiding condenseert. Volgens een andere, eveneens nieuwe, methode wordt magnesiumsilicaat fijngepoederd, gemengd met cokes en met teer tot briketten geperst, die verhit worden in een roteerenden oven, zoodat magnesiumoxyde en silicum ontstaat. De massa wordt dan gemengd met ongebluschte kalk en opnieuw tot briketten geperst, die bij hooge temperatuur en sterk vacuum overgaan tot zuiver magnesiummetaal en calciumsilicaat. Door deze methoden verwacht men productie tegen zeer lagen prijs.

Magnesium is twee derde zoo zwaar als aluminium en vertoont in legeering met andere metalen een groote sterkte; vandaar toepassing op groote schaal in den vliegtuigbouw, voor draagbaar gereedschap, textielmachines, schrijfmachines, stofzuigers, electromotoren, auto-onderdeelen, etc. In poeder- of bandvorm wordt magnesium gebruikt voor de fotografie, voor het wegnemen van zuurstof uit allerlei gesmolten metalen en bij de fabricage van electrische lampen en radiobuizen.

Een aanzienlijk deel der Amerikaansche fabrieken zal waarschijnlijk blijven werken. Door den verwachten lageren prijs, zal dit lichte metaal kunnen concurreeren met aluminium, staal, kunsthars en triplex. De lichtheid doet zelfs ruime toepassing verwachten voor den bouw van autobussen, spoorwegwagons, etc.

Tandheelkunde

B. AIRBRASIVE (vervanging tandartsenboor)

Een Amerikaansch blad voor tandartsen vermeldt o.a. het volgende: De tandartsenboor kan nu volkomen vervangen worden door een nieuw toestel, dat zonder pijn

of lawaai werkt. Het is „Airbrasive" genoemd en werkt volgens het principe van den zandstraal der metaal- en steen-techniek.
Een uiterst fijn verdeeld slijpmiddel van de hardste soort, zooals aluminiumoxyde of boorcarbide wordt door een zeer fijnen luchtstroom tegen de anders te boren plaats gespoten. De luchtstroom is zoo fijn als de punt van een speld. Het toestel bevat een tweede buis, waardoor alle gebruikt slijpmiddel en de van den tand afgeslepen deeltjes weggezogen worden. Men voelt geen druk en hoort alleen een zacht gesis. Merkwaardig is ook, dat de snel bewegende harde deeltjes alleen werken op de tanden en geen invloed hebben op tong of tandvleesch en ook de vingers van den tandarts niet in gevaar brengen. Ook trilling en hitte, die altijd bij het boren te merken zijn, worden bij het gebruik van airbrasive vermeden.
De nieuwe apparatuur werkt ongelooflijk snel, zoodat een erg nerveuse patiënt eigenlijk niet wilde gelooven, dat de tand behandeld was.
Ook vlekken op tanden, die anders aanleiding kunnen geven tot putten met al hun kwade gevolgen, zijn zeer snel en volkomen glad weg te nemen.

Brandstoffen

A. DE VOORUITGANG VAN VLIEGTUIGBENZINE „OCTAANGETAL"

Om dezen te kunnen begrijpen, dient men bekend te zijn met de beteekenis van den term „octaangetal". Het „kloppen" van een motor wordt veroorzaakt door snelle oncontroleerbare ontploffingen van de brandstof in den motorcylinder. Hierdoor wordt de cylinderkop en de zuiger zeer heet en de cylinderkop kan zelfs van de machine afgestooten worden. Het kloppen wordt voorkomen door gebruik van een brandstof, die regelmatig verbrandt en dus ook den zuiger regelmatig terugduwt. Tot voor korten tijd was „iso-octaan" de vloeistof, die bij hooge compressie het minst klopte, terwijl heptaan dit het sterkst deed. Voordat men tegenwoordig een nieuwe soort benzine in den handel brengt, gaat men in speciale motoren de werking er van vergelijken met die van mengsels van iso-octaan en heptaan van bekende samenstelling. Zoodra nu een dergelijk mengsel den motor op gelijke wijze doet kloppen als de te onderzoeken kenzine, weet men dat het „octaangetal" van de nieuwe benzine gelijk is aan het percentage iso-octaan van het mengsel. Dat wil dus enkel zeggen, dat de nieuwe benzine zich gedraagt als een bepaald mengsel van iso-octaan en heptaan, *niet*, dat zij iso-octaan bevat. Is het kloppen gelijk, bij een gehalte aan 70% iso-octaan (van het mengsel), dan is het octaangetal van de nieuwe benzine 70. Vroeger werd 100 als het hoogst bereikbare octaangetal beschouwd. In 1945 werd echter ontdekt, dat „triptane" (paraffin-trimethyl-butaan) nog 50% beter werkte dan zuiver iso-octaan en er dus vloeistoffen bereid konden worden van hooger octaangetal dan 100.
In 1930, toen men studie begon te maken van het octaangetal, was het hoogst bereikbare getal 87. Nu geeft, in vergelijking hiermede, 100-octaanbenzine 20—25% meer vermogen aan den motor. Hierdoor wordt bijv. de aanloop van een vliegtuig 45% korter en het brandstofverbruik 12 tot 15% lager. Bij een vlucht van 2.200 km. kan een groot vliegtuig daarom 540 kg. minder benzine verbruiken, zoodat het veel meer passagiers, vracht of bommen mee kan voeren. De diverse voordeelen van 100-octaan benzine boven 87-octaan zijn opgesomd in de volgende tabel:

	87-octaan	100-octaan
Grootste snelheid bij 2.700 rev./min.	380 km./u.	415 km./u.
Hoogte voor max. snelheid	4.700 m.	5.200 m.
Kruissnelh. bij 60% kracht	307 km./u.*	340 km./u †
Stijging op zeeniveau ..	450 m./min.	650 m./min.
Idem op 1.950 m.	490 m./min.	700 m./min.
Idem op 3.900 m.	520 m./min.	760 m./min.
Idem op 5.850 m.	366 m./min.	610 m./min.
Stijgtijd tot 1.950 m. ..	4.2 min.	2.9 min.
Idem tot 3.900 m.	8.0 min.	5.6 min.
Idem tot 5.850 m.	12.3 min.	8.3 min.
Idem tot 7.800 m.	19.4 min.	12.2 min.
Gewoon plafond	9.540 m.	10.700 m.
Maximaal plafond	9.850 m.	11.000 m.
Hoogste effect v. d. motor	830 pk.	1.050 pk.
Hoogte voor max. vermogen	4.500 m.	4.670 m.

Om de nieuwere brandstof van 115 octaan met optimaal resultaat te kunnen toepassen, zullen de motoren geheel herzien moeten worden.

* hoogte 4.700 m. † hoogte 5.200 m.

Plastische stoffen

B. DE VOORUITGANG IN „PLASTICS"

Onder den naam „plastics" vat men in Amerika samen: „Synthetische materialen, die gegoten of mechanisch vervormd kunnen worden tot voorwerpen, die eventueel na een warmtebehandeling een meer of minder stevigen permanenten vorm aannemen".
De toepassing van plastics heeft vooral sedert 1941 een groote vlucht genomen. Zij worden gebruikt als grondstof voor lampekappen, auto-onderdeelen, speelgoed, electrische artikelen, grammofoonplaten enz. enz. De productie van plastisch materiaal in Amerika steeg geleidelijk van 25 millioen pond in 1927 tot 310 millioen pond in 1940. In 1941 bedroeg de productie 490 millioen pond en in 1944 865 millioen pond.
Alle plastics bevatten een hars of een organischen „binder" en meestal ook een of andere vulstof.
De warmtebehandeling veroorzaakt bij „thermoplastische plastics" meestal polymerisatie, d.w.z. de moleculen van de grondstof gaan groote reeksen vormen, zonder dat ze op zich zelf sterke veranderingen ondergaan. De „thermosetting plastics" condenseeren bij verwarming, d.w.z. de moleculen worden onderling verbonden doordat atomen ervan naar andere groepen verplaatst worden. De thermoplastische stoffen kunnen telkens door verwarming en druk tot andere vormen gebracht worden. De thermosetting plastics behouden bij verwarming hun vorm. De „lignine-plastics" staan tusschen beide groepen in.
Tegenwoordig zijn de belangrijkste Anglo-Amerikaansche typen en vormen:
1. Plastics in dunne vellen, meestal verkregen door persen tusschen platen. Deze zijn:

Soort:	Physische eigenschappen:	Typische toepassingen:
Cellulose-acetaat	Doorzichtig, kleurbaar, taai, onbrandbaar	Lampekappen, speelkaarten, tusschenlaag v. veiligheidsglas, doorschijnend vaatwerk
Cellulose-nitraat	Taai, kleurbaar, doorzichtig, sterk ontvlambaar	Reclame-artikelen, neuzen voor schoenen, veiligheidsglas
Acrylaten	Zeer doorzichtig en kleurbaar	Reflectoren, ruiten, windbeschermers, schermen, decoratie-artikelen, etc.
Vinylharsen	Doorzichtig, taai, permanent in eigenschappen, buigbaar bij lage temperatuur	Tusschenlaag voor veiligheidsglas
Phenol-hars-multiplex-papier of -weefsel	Sterk, duurzaam, bestand tegen hitte, water, solvents, etc. hooge electrische weerstand, stijf, doorschijnend	Tandraderen, electrische apparatuur, paneelwerk, onderdeelen voor verlichting

2. Plastics in platen, staven, buizen, etc. De platen worden meestal verkregen door persen tusschen gepolijste metalen platen; staven en buizen worden gemaakt door persen uit openingen van verwarmde hydraulische persen. Kleinere voorwerpen worden in vormen geperst. Deze plastics bestaan uit:

Cellulose-nitraat	Goed kleurbaar, gemakkelijk te bewerken, taai	Vulpennen, kammen, toiletgereedschap
Acrylaten	Goed kleurbaar en bewerkbaar, zeer helder, stijf, goed lichtdoorlatend	Onderdeelen voor lampen, kleine sieraden, parapluknoppen, knoopen, ornamenten
Caseïne	Gemakkelijk te bewerken, te kleuren en te polijsten	Knoopen, gespen, spelbenoodigdheden, luxe artikelen

3. Geperste of gestuikte en geblazen plastics. De eerste twee worden geperst in vormen. Bij blazen worden dunne platen op elkaar gelegd in vormen. Er wordt dan heete lucht tusschen geblazen, zoodat de platen krachtig geperst worden tegen de inwendige oppervlakken der vormen en na afkoeling blijvend den vorm behouden. Ook blazen op de wijze van glas komt voor. Het zijn:

Cellulose-acetaat	Gemakkelijk te fabriceeren en te kleuren, onbrandbaar	Speelgoed, luxe artikelen, stelen voor tandenborstels, doosjes, emballage
Cellulose-nitraat	Gemakkelijk kleurbaar en verwerkbaar, taai en sterk ontvlambaar	Dobbelsteenen, doppen voor schrijfmachinetoetsen, stelen voor tandenborstels, luxe artikelen

4. Plastics geperst uit een fijn poeder in verhitte vormen, ook wel door spuiten van vormpoeder in die vormen, alleen bruikbaar voor massa-artikelen. Zij bestaan uit:

Cellulose-acetaat	Hooge kleurbaarheid, gemakkelijk te spuiten of te persen, zeer taai	Auto-artikelen, vulpennen en potlooden, kleine sieraden
Acrylaten	Zeer doorzichtig, kleurbaar, bestand tegen water, permanent in afmetingen	Holle gebruiksvoorwerpen, reflectoren, lenzen, sieraden, ornamenten
Phenolharsen	Gemakkelijk te vormen, bestand tegen warmte, oplosmiddelen en chemicaliën, goedkoop	Electrische onderdeelen, verdeelkoppen, radiobuizen, telephonen, vaatwerk, aschbakjes, etc.
Ureum-harsen	Goed kleurbaar, doorschijnend, bestand tegen warmte	Reflectors, tafelgereedschap, vaatwerk
Vinyl-harsen	Gemakkelijk te vormen en te kleuren	Grammofoonplaten, bekleeden van metalen paneelen
Styrol-harsen	Gemakkelijk spuitbaar, bestand tegen vocht, bros, goede electrische eigenschappen	Kleine electrische isoleerende onderdeelen

Groote vooruitgang is gemaakt in het gebruik van lakken en andere oplossing van kunstharsen voor het impregneeren en plakken van hout voor onderdeelen van vliegmachines en auto's. Uit phenolharsen worden wel vormen gegoten voor het persen en spuiten van andere kunstharsen, die veel goedkooper en even goed zijn als metalen vormen. Vooral ook vormen uit ethylcellulose kunnen als persvormen bij lage temperatuur gebruikt worden. Phenolharsen worden veel gebruikt voor het maken van lagers, die gesmeerd kunnen worden met water.

Siliconen

Een zeer bijzondere nieuwe groep van kunstharsen wordt gevormd door de „silicones". Chemisch vertoonen ze het zeer bijzondere, dat in de moleculen naast koolstof, waterstof en zuurstof vooral ook silicium voorkomt. Ze worden op twee manieren gemaakt. Men kan uitgaan van siliciumchloride, dat met een gechloreerde koolwaterstof, met behulp van metallisch magnesium wordt omgezet en dan na hydrolyseering overgaat in „silicols". Dit dient dan tot grondstof voor silicones.

Een andere methode gaat uit van „metallisch" silicium en gechloreerde koolwaterstoffen, die met elkaar worden verbonden tot silicols bij 300° C. onder invloed van metallisch koper. Deze methode is goedkooper dan de eerste.

Tal van geheel verschillende soorten van kunstharsen kunnen door polymerisatie uit die silicols gemaakt worden. De moleculen binden elkaar daarbij tot lange reeksen, die met andere reeksen dwarsverbindingen bezitten en soms zelfs ringvormig verbonden zijn. De verkregen siliconen zijn zeer groot in aantal en verschillend in eigenschappen. Het zijn soms vloeistoffen, kokend tot boven 300° C., dan weer rubberachtige polymeren en ook wel andere, die bij verhitting pas tot kunstharsen overgaan.

De vloeibare siliconen, die tot ongeveer 250° C. chemisch stabiel zijn, en pas ver beneden 0° bevriezen, kunnen goed gebruikt worden als hydraulische of rem-vloeistoffen of voor temperatuurbaden en electrische baden, omdat ze bovendien sterk isoleerend zijn. Ze zijn sterk waterafstootend en worden niet opgelost door organische solvents (oplosmiddelen) en dienen daarom voor het waterproof maken van hout, andere plastics, glas, etc. De damp van eenige siliconen verleent aan de oppervlakte van papier, leder en textiel sterk waterafstootende werking, zoodat men verwacht, dat zij in de toekomst veelvuldig toegepast zullen worden.

Enkele soorten bezitten een sterk electrisch weerstandsvermogen en kunnen gebruikt worden als isolatoren voor draad, dat blootgesteld wordt aan temperaturen, waarbij organische isolatoren zouden verkolen. Door de toepassing van een met deze siliconen geïmpregneerde isolatie van glasvezels in electro-motoren, worden deze veel meer betrouwbaar in gevallen, waarin zij gedurende korten tijd overbelast worden.

De rubberachtige soorten van siliconen zijn vooral geschikt voor het impregneeren van glasweefsels voor het maken van pakking voor afsluitingen van chemische apparatuur, noodig voor temperaturen tot 250° C.; ook voor bekleeding van kabels zijn ze zeer geschikt.

De soort siliconen, die door een warmtebehandeling tot kunstharsen overgaan, zijn vooral van belang voor het bekleeden van metalen leidingen, die beschermd moeten worden tegen hitte, water en corrosie door atmosferische invloeden.

Een bijzondere toepassing verdient nog vermelding, n.l. het vormen van halfvaste smeermiddelen uit vloeibare siliconen, ingedikt met zwartsel of met metaalzeepen. Deze zijn zeer resistent tusschen —40° en +200° C., niet vluchtig en bestand tegen tal van chemicaliën.

De siliconen zijn nog zoo nieuw, dat nog onverwachte toepassingen mogelijk zijn. Een Amerikaansch bericht er over zegt, dat „door het vinden van deze producten een nieuwe industrie geboren is."

Ook de Duitsche chemische industrie heeft veel bijgedragen tot het vinden van nieuwe en verbeterde kunstharsen. Zoo is bij een Amerikaansch onderzoek in Duitschland gebleken, dat belangrijke vooruitgang is gemaakt in polyvinylpyrrolidones, bereid uit gamma butyrolacton, ammoniak en acetyleen. De verkregen polymeren gelijken in vele opzichten op eiwitten. Speciale aandacht verdient dan ook „Periston", een dier kunstharsen, waarvan de oplossing van 2.5% veel eigenschappen gemeen heeft met bloed. Zelfs kan die oplossing met goed gevolg gebruikt worden om bloed te vervangen bij verwondingen, waar anders bloedtransfusie noodig zou zijn. Het rapport vermeldt, dat hiervan 300.000 eenheden voor dat doel zijn gebruikt, maar hoe groot die eenheden waren, werd niet gezegd.

Speciaal op het gebied der ureumharsen is er veel bereikt. Zoo werden uit „igamid", waardevolle vezels en borstels gemaakt en ook vervangingsmiddelen voor leder. Andere soorten leverden uitstekende plakmiddelen voor triplex. Weer andere waren onsmeltbaar en konden zeer goed verwerkt worden tot weervaste en voor gassen vrijwel ondoordringbare lakken.

De prijs van de meeste plastics is veel hooger dan die van metalen. Vooral indien de vormen zeer gecompliceerd zijn worden de kosten hoog. Ze zijn echter dikwijls zoo gemakkelijk te maken en hebben ook wel zulke speciale eigenschappen, dat ze zeker behooren tot de materialen der toekomst.

Het aantal kunstharsen neemt vrijwel dagelijks toe en daar de meeste verhandeld worden onder fantasienamen, is het noodig geworden speciale woordenlijsten uit te geven, om de hoofd- en ondergroepen aan te duiden, waartoe de diverse producten behooren. Deze bevatten reeds duizenden namen, zoodat het eerlang wel noodig zal zijn voor deze en andere producten dwingend voor te schrijven, dat bij den fantasienaam telkens klasse en groep aangeduid worden.

Brandstoffen

A. EEN NIEUWE MAALMACHINE VOOR POEDERKOOL

Am-patent 2.385.508 beschrijft een nieuwe machine voor het maken van uiterst fijn verdeelde anthraciet of steenkool, die in staat is de brandstof, zelfs van zeer hoog aschgehalte, zoo fijn te verdeelen, dat het rendement dat van gas benadert.

Poederkool als brandstof heeft indertijd vrijwel een revolutie veroorzaakt in het stoken der ketels van groote centrales, waardoor het rendement sterk opgevoerd kon worden. De nieuwe vinding wil zelfs slechte brandstof er voor geschikt maken. Ze bestaat in het uiterst fijn

maken van de reeds fijn vermalen kolen in een sterke stalen buis in den vorm van een groote ellips. De vermalen massa wordt aan het eene einde in de buis geblazen door een stroom oververhitten stoom, terwijl op zij kleinere stoomstraaltjes de massa dwingen de buis herhaalde malen rond te loopen. De deeltjes wrijven elkaar daarbij veel fijner en alles wordt automatisch zoo verdeeld, dat de allerfijnste deeltjes zich in het midden van de buis bevinden en de grovere langs de wanden. Door middel van een speciale buis wordt nu de fijnste massa uit het centrum weggenomen, zoodat deze massa direct onder den stoomketel verbrand kan worden.

Chemie

A. KUNSTVEZELS IN DE TEXTIELINDUSTRIE

Tijdens den laatsten oorlog is op dit gebied vrijwel niets gevonden, maar de toepassing er van is sterk uitgebreid. In 1939 bestond ongeveer 8% van alle vezelstoffen uit synthetische vezels en dus vooral uit kunstzijde. Vermoedelijk zal in 1950 dit percentage verhoogd zijn tot 25 of 30.

Nylon

Groote verwachtingen heeft men speciaal van nylon. Deze zeer merkwaardige kunstvezel wordt langs omslachtigen weg gemaakt uit de phenol (carbol) der teerdistilleerderijen of der synthetische phenolfabrieken. Meestal wordt nylon gesmolten en onder hoogen druk uit een sterk geperforeerden spindop gespoten. Aan de lucht ontstaan dan fijne draden, die in verlangde aantallen samen getwijnd en tot viervoudige lengte uitgerekt worden. Dit rekken gebeurt in alcoholachtige vloeistoffen, waarin de vezels gebed worden. Tijdens het rekken groepeeren de lange moleculen zich in de lengterichting en binden zij elkaar onderling. Er ontstaan hierdoor draden van groote sterkte, zij het ook in natten staat 30% minder sterk dan in drogen (alle kunstzijde is nat minder sterk dan droog). De knikvastheid is even groot als die van wol, maar vervilten is niet mogelijk. Het isoleerend vermogen tegen warmte en koude is zeer groot. Nylon neemt uit de lucht slechts weinig vocht op; het smeltpunt is zeer hoog en de brandbaarheid gering. Verder is de schuurvastheid zeer hoog, zoodat nylon uitnemend geschikt is voor dameskousen. Deze worden na het weven over metalen vormen getrokken, om bij ongeveer 100° C. geverfd te worden. Na afkoeling blijven ze den verkregen vorm behouden.

De geheele Amerikaansche productie werd tijdens den oorlog gebruikt voor het maken van sterk oorlogstouwwerk, tenten, schoenveters, etc. Wegens de bestendigheid tegen schimmels werd veel textiel, dat in de tropen door de militairen gedragen moest worden, uit nylon geweven. De hierboven genoemde eigenschappen en vooral ook het behouden van den vorm bij het „stoomen" en waschen maken, dat nylon vermoedelijk ook veel gevraagd zal worden voor het maken van ondergoed, bovenkleeren, gordijnen, gaas en meubelbekleedingstoffen.

Ook voor zeer sterke en resistente filterdoeken en voor het builen van allerlei fijn verdeeld materiaal is het bij uitstek geschikt, alsook voor naaigaren, fluweel, etc.

Wordt nylon gespoten uit doppen met wijdere of anders gevormde openingen, dan kunnen er dikkere of plattere vezels uit verkregen worden. De dikkere worden reeds in groote hoeveelheden gebruikt voor tanden- en andere borstelharen, voor zeven, vischtuig, snaren voor raketten en violen, catgut, vlechten voor hoeden, etc. De plattere vezels zullen gebruikt worden voor een weefsel, dat niet gemakkelijk vuil wordt en derhalve bij uitstek geschikt is voor het bekleeden van zittingen in openbare voertuigen.

Nylon kan ook gevormd worden tot allerlei technische onderdeelen, voor het maken van buizen en zelfs voor de haakjes van treksluitingen.

Een nadeel is de vrij hooge prijs, maar door den langen gebruiksduur kunnen artikelen uit nylon dikwijls goedkooper zijn dan die van andere soorten kunstzijde.

Uit dezelfde grondstoffen kunnen iets afwijkende kwaliteiten verkregen worden, waarvan de eigenschappen weer beter zijn voor speciale toepassingen.

Velon (of Vinyon)

In sommige opzichten kan het nieuwere product velon (of vinyon)) een concurrent zijn voor nylon. Dit wordt bereid uit bepaalde vinylverbindingen (bereid uit gassen der petroleumraffinaderij). Dit product wordt uit oplossingen gespoten en vormt dan draden, die specialen weerstand vertoonen tegen allerlei chemicaliën. De weefsels er uit zijn daarom bijzonder geschikt voor het maken van werkkleeding in chemische fabrieken, laboratoria en ziekenhuizen, alsook voor filterdoeken. De vezels hebben het voordeel van onbrandbaarheid, maar door de smeltbaarheid mogen weefsels, er uit gemaakt, niet gestreken worden, een euvel, dat ze deelen met die van acetaatzijde. Wel kan van deze eigenschap misschien gebruik gemaakt worden bij het maken van kleeden, door de zoomen zoo sterk te verwarmen met een heet strijkijzer, dat de naden aaneen smelten en dus niet genaaid behoeven te worden.

Rayon e.d.

Toch verwacht men in den eerstkomenden tijd een sterke opleving van de gewone soorten kunstzijde, waarvan enkele veel verbeterd en sterker gemaakt zijn. De fabrieken van nylon en velon zullen wel sterk uitgebreid worden in aantal, maar vóór de productie voldoende opgevoerd zal kunnen worden, hebben de van vroeger bekende producten weer hun kans, mede tengevolge van de veel lagere prijzen en de nijpende textielpositie in de geheele wereld.

Plexon-garens

Ook plexon-garens en weefsels zullen een goede kans maken. Volgens de plexon methode worden garens uit kunstzijde, katoen of fiberglas bedekt met een uiterst dun laagje van een oplossing van een kunsthars. Tegelijk kan het garen gekleurd, dof of glanzend, waterproof en waterafstootend gemaakt worden en zelfs ook onbrandbaar, terwijl de sterkte aanzienlijk grooter kan worden. Zelfs is het mogelijk tegelijk weerstandsvermogen te geven tegen zweet, chemicaliën, olie, etc. Ze kunnen stijf of zacht gemaakt worden, doorschijnend of lichtdicht en de garens kunnen verwerkt worden op gelijke wijze als de gewone van katoen, wol, kunstzijde, etc.

Speciaal wordt bericht, dat uit stijve plexon-garens sterke gazen schermen geweven kunnen worden, die eigenlijk veel beter zijn dan metalen schermen en speciaal geschikt zijn voor de tropen. Ze behoeven niet geverfd, gelakt of

geborsteld te worden en zijn van groote waarde voor malariabestrijding. Een zachtere soort wordt vooral gebruikt voor muskietennetten.

Optiek

A. LENZEN UIT KUNSTHARS

Reeds vrij lang voor den oorlog was het bekend, dat glasheldere kunstharsen zeer geschikt zijn voor het maken van lenzen en prisma's voor allerlei optische instrumenten. Toch werd er niet veel kunsthars voor gebruikt, omdat deze groep van stoffen het nadeel heeft veel minder hard te zijn dan glas. Wegens de grootere krasbaarheid van kunstharsen, zou men de buitenste laag van zoo'n lens uit glas moeten maken. Dit maakt dergelijke lenzen evenwel veel duurder, dan zuivere „Plastic" lenzen.

Tijdens den oorlog hadden Engeland en Amerika millioenen lenzen noodig voor kijkers en prisma's voor oorlogsgebruik. De vraag was zoo groot dat het niet mogelijk was om voldoende ervaren glasslijpers op te leiden. Men nam toen zijn toevlucht tot kunstharsen. In totaal werden 113 soorten onderzocht en twee geschikt bevonden. Dit zijn polycyclohexyl-methylacrylaat en ook een styrolhars.

De smeltbare harsen werden gegoten in metalen vormen, die met de uiterste nauwkeurigheid afgewerkt waren. Het gieten maakte mogelijk, dat achter elkaar duizenden lenzen of prisma's gegoten konden worden van een afwerking, volkomen vergelijkbaar met die van de fijnst bewerkte lens van glas.

Het nadeel der zachtheid, waardoor het oppervlak veel gemakkelijker kraste dan glas, werd ondervangen, door bij elk instrument meerdere stellen lenzen te leveren, zoodat een onbruikbaar geworden stuk in een oogwenk door een nieuw vervangen kon worden.

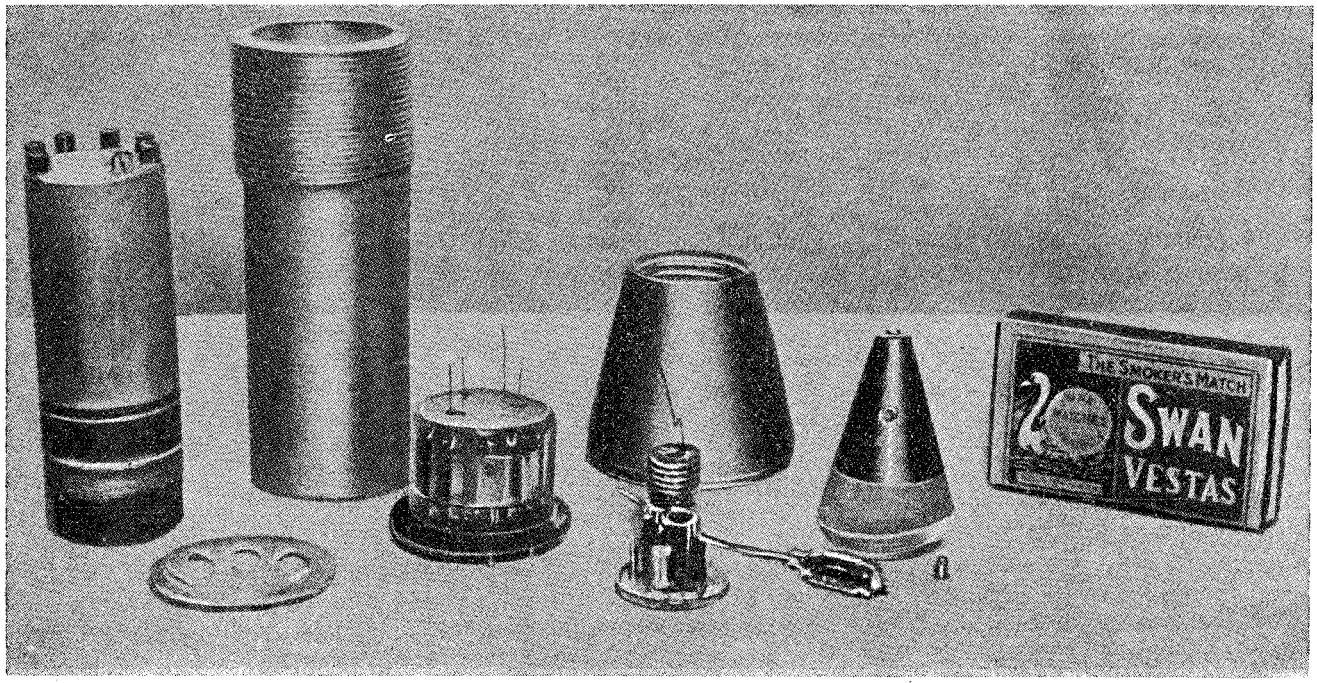
Men is nu zoekende naar middelen, om de oppervlakte voldoende hardheid te geven. Vindt men die en is de toepassing goedkoop, dan staan we voor een ware revolutie in de optiek, zelfs in die van gecompliceerde brillenglazen.

(V. b. 6 B)

Radiotechniek

B. EEN RADIO-ONTSTEKING VOOR BOMMEN EN GRANATEN —

In Amerika wordt gezegd, dat een op het radar-principe berustende ontsteking, die tijdens den oorlog is ontwikkeld voor anti-vliegtuigbommen, bijna evenveel bijdroeg tot het beëindigen van den oorlog als de atoom-splitsende bom.

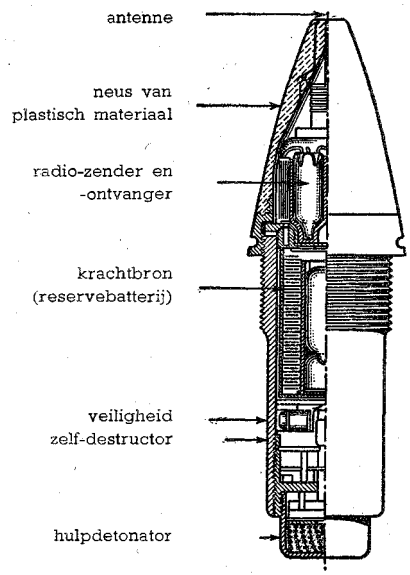

Onderdeelen der V.T. fuse. Afmetingen te vergelijken met die van het lucifersdoosje. („Discovery")

Deze ontsteking weegt ongeveer 850 gram en bevat een miniatuur radio-apparaat met vijf lampen en een zendlamp. Alles is in miniatuur, maar zoo stevig gebouwd, dat het in staat is den ontzettenden schok van het afschieten van het projectiel en het snel roteeren te verdragen. Het ondervindt hierbij krachten 20.000 maal zoo groot als de zwaartekracht. De ontsteking werkt volgens het principe van Doppler. Dit is het beste toe te lichten met een klein getallen voorbeeld uit de theorie van het geluid. Stel dat een vliegtuig en een kogel elkaar naderen met de snelheid van het geluid (333 m. per secunde) en dat de kogel een fluittoon uitzendt van 500 trillingen per secunde. De trillingen worden door het vliegtuig teruggekaatst, zoodat over een weg van 333 meter op een gegeven oogenblik 500 teruggekaatste trillingen merkbaar zijn. Gedurende de secunde, dat de kogel langs die 333 meter beweegt, ontmoet hij al die trillingen en bovendien nog alle, die gedurende die secunde, dat hij beweegt, teruggekaatst worden. In totaal vangt de kogel dus 1000 trillingen op per secunde!

Nu is gezorgd, dat de zendlamp van de ontsteking

tijdens de vlucht van den kogel electromagnetische golven uitzendt van een bepaald aantal trillingen. Deze planten zich voort met de snelheid van het licht (dus 300.000 km. per sec.) en worden b.v. door een vliegtuig teruggekaatst en voor een zeer klein deel weer opgevangen door het kleine radiotoestel. Zoodra dit op 20 meter afstand van het vliegtuig is gekomen, vangt dit voldoende energie op uit de teruggekaatste golven, die een veel hooger trillingsgetal hebben dan de uitgezonden golven (vergelijk het voorbeeld hierboven), om een detonator in werking te brengen, die de lading van het

Doorsnede V.T. fuse (naar „Discovery")

projectiel doet ontploffen. Men dient n.l. te bedenken, dat de golven ontvangen door het radio-toestel een veel grootere frequentie hebben dan de uitgezonden golven. (Zie voorbeeld hierboven).

De onderdeelen van de ontsteking werden gemaakt in 110 verschillende fabrieken en de toestellen zelf werden gemonteerd in 5 fabrieken. In 1942 was men zoover, dat de productie in het groot kon beginnen. Elke ontsteking kostte toen $ 40 (*f* 100). In 1944 was de prijs reeds gedaald tot $ 18 (*f* 45) per stuk.

De vijand schreef de uitwerking toe aan buitengewoon nauwkeurig richten van het afweergeschut. In werkelijkheid was het een toestelletje, dat een beschoten vliegtuig als het ware in alle richtingen 40 meter grooter maakte en dus de trefkans sterk vergrootte. Het is gevonden door samenwerking van tal van onderzoekers in vele wetenschappelijke instituten van Amerika. De ontsteking is in Amerika bekend als VT-fuse.
(V. b. Radar: 1 A)

Metallurgie

A. DE TOEKOMST VAN ALUMINIUM

In 1939 was de totale productie van dit metaal ongeveer 650.000 ton en in 1944 1.750.000 ton; hiervan kwam iets minder dan de helft voor rekening der Europeesche landen. De sterk verhoogde productie was een direct oorlogsgevolg, daar vooral de vliegtuigbouw verreweg het grootste deel ervan opnam.

De productie van vliegtuigen zal ook in de toekomst in relatief hooge mate aluminium vereischen, maar lang zooveel niet als gedurende den oorlog. Zelfs zal rekening gehouden moeten worden met het feit, dat de afgewerkte, verouderde en neergeschoten vliegtuigen een zoo groote hoeveelheid oud aluminium op de markt zullen brengen, dat de productie van nieuw (virgin) aluminium er door geschaad zal worden. Gemiddeld is gedurende de zes oorlogsjaren per jaar een millioen ton aluminium verbruikt en wel in hoofdzaak voor vliegtuigbouw. Men zal derhalve een aanzienlijk deel van die 6.000.000 ton als oud materiaal op de markt zien komen en met dit feit zal ter dege rekening gehouden moeten worden.

Dit klemt temeer, omdat er nieuwe methoden gevonden zijn, om uit oud aluminium zeer zuivere grondstof voor de bereiding van nieuw metaal te maken. Zelfs allerlei gesmolten legeeringen kunnen n.l. door electrolyse zeer zuiver aluminium opleveren In tegenstelling met vroeger, toen veel, betrekkelijk onzuiver, aluminium werd verwerkt zal in de toekomst het zuivere aluminium zonder twijfel de markt gaan beheerschen, wegens de veel betere eigenschappen dan die van de soort, die onzuiverheden bevat, zij het ook slechts ½%.

De totale hoeveelheid aluminium, noodig voor de vredesproductie van vliegtuigen, zal evenwel slechts een gering percentage uitmaken van de totale jaarlijksche productie van dit metaal. Vermoedelijk zullen aluminium-legeeringen van zeer groot belang zijn voor transporttoestellen van allerlei aard, zooals locomotieven, wagons, bussen, schepen, auto's enz. De verarming van de geheele wereld zal hiertoe dwingen, omdat het lagere gewicht dier toestellen een veel grootere vervoerscapaciteit tengevolge zal hebben, gepaard aan lagere kosten voor transportenergie.

Tijdens den oorlog stond de leverantie van gebruiksvoorwerpen uit aluminium vrijwel stil, terwijl door slijtage en door de bombardementen zeer veel is vernield.

Tengevolge hiervan is er een groote vraag naar gegoten, geperste en geslagen aluminium voorwerpen. In het algemeen verwacht men een sterke toeneming van het gebruik van aluminium voor huishoudelijke artikelen, zooals stofzuigers, keukengereedschap, meubels en electrische apparatuur, benevens voor kantoormeubels en -toestellen, rijwielen, doodkisten, etc. Zelfs verwacht men, dat aanzienlijke hoeveelheden aluminium noodig zullen zijn voor dameskleeding, daar het gemakkelijk tot uiterst dunne draden te trekken is, die met andere garens samen verwerkt kunnen worden tot allerlei modestoffen, die zeker als zomerdracht erg luchtig zullen zijn.

Ook aluminiumfoelie (zilverpapier) al of niet geplakt op andere materialen zal vermoedelijijk op groote schaal worden gebruikt voor het verpakken van allerlei voedingsmiddelen, voor tubes, voor het vocht- en luchtdicht afsluiten van wanden en vooral ook voor isoleering tegen uitstraling van warmte of koude.

Aluminium kan zeer gemakkelijk vrijwel volledig bestand gemaakt worden tegen corrosie van allerlei aard, terwijl het aaneenzetten van stukken volgens verschillende methoden kan gebeuren, zooals lasschen, klinken, nieten, ja zelfs plakken met behulp van speciale plakmiddelen, uit kunstharsen bereid. Het kan dan ook geplakt worden

op andere materialen, zooals onzuiver aluminium of aluminiumlegeeringen, triplex, kunsthars, etc. etc.
Aluminium is gemakkelijker te bereiden dan magnesium, dat als lichter metaal een sterke concurrent zal kunnen worden, als de prijs het toelaat. Ook diverse soorten stainless steel, plastics en geïmpregneerd triplex kunnen concurrenten zijn en de prijzen dier materialen zullen telkens sterk tegen elkaar afgewogen moeten worden.
De Europeesche aluminiumindustrie staat er slecht voor. Engeland heeft een capaciteit van 50.000 ton en zal die wel gebruiken voor binnenlandsch gebruik. De sterk uitgebreide Noorsche industrie heeft een zoo groote capaciteit, dat reeds nu drie kwart der fabrieken stil gelegd moest worden. De Duitsche productie zal wel geheel lam gelegd worden. Frankrijk heeft voldoende grondstoffen, maar de chaos aldaar ook op dit gebied schijnt al zeer erg te zijn. Zwitserland kan als financieel krachtig land met veel waterenergie, veel produceeren. De hooge koers van den franc zal echter de meeste klanten wel weerhouden. Van Rusland en Italië is tot dusver weinig bekend.
De twee belangrijkste producenten zijn U.S.A. en Canada. Ook van deze landen kan niet veel uitvoer verwacht worden, gezien de hooge koersen van hun dollars en de nog steeds sterke protectionistische neigingen van N.-Amerika. De Z. Amerikaansche staten zouden als koopers kunnen optreden, maar ook daar is neiging te bespeuren om de grondstoffen voor aluminium uit eigen bron of uit die der buurtstaten zelf te gaan verwerken tot metaal.
In Nederland zou een aluminium-industrie zeer wel rendabel gemaakt kunnen worden, vooral als gebruik gemaakt wordt van de goedkoope nachtstroom, terwijl de productie gericht zou moeten zijn op levering van de allerbeste kwaliteit. Eenerzijds zou veel aan deviezen bespaard kunnen blijven (daar nog slechts grondstoffen, geen afgewerkt product ingevoerd behoefde te worden), anderzijds zou prima aluminium een belangrijk exportartikel kunnen worden.
(V. b. Magnesium: 5 A)

Chemie

A. INSECTICIDEN

De strijd tusschen mensch en insect, die lange jaren onbeslist scheen, is nu feitelijk beslist door het vinden van enkele buitengewoon krachtige bestrijdingsmiddelen van insecten, die vooral in de tropische streken een geweldigen invloed kunnen uitoefenen.
In ónze streken dacht het publiek niet veel na over de schadelijkheid van insecten, al werd het soms opgeschrikt door berichten over den colorado-kever, die den aardappeloogst bedreigde of andere insecten, die b.v. in 1945 den Nederlandschen oogst van allerlei soorten kool hebben doen mislukken. Hier te lande waren luizen, vlooien, wandluizen e.d. geen erge plaag en pas de oorlog met zijn afschuwelijke Duitsche concentratiekampen heeft menigeen aan den lijve doen voelen, wat die plagen beteekenen door de voortdurende jeuk en door het groote gevaar van vlektyphus.

Oudere insecticiden

De aloude middelen, meestal bestaande uit arsenic-verbindingen (loodarsenaat, calciumarsenaat, Schweinfurter groen, witte arsenic of rattenkruit) werden in toenemende mate bereid uit de bijproducten der zwavelzuur- en ertsverwerkende fabrieken en gemengd met allerlei klevende stoffen verspoten over velden en boomen. Speciaal N.-Amerika heeft zich er op toegelegd, omdat anders de cultuur van vruchten in de meer subtropische streken van dit groote land ten doode opgeschreven zou zijn en ook de appelcultuur gevaar zou loopen, evenals die van katoen en van tal van andere producten.
Een der oudere producten, waarvan de productie geweldig is toegenomen is „insectenpoeder". Dit bestaat uit de gedroogde en fijn vermalen bloemen van de Chrysanthemum cinerariaefolium, een bloem, die vooral in het wild groeide in Dalmatië en met de goedkoope werkkrachten uit dat gebied verzameld werd.
Zooals de naam aanduidt werd het poeder vooral gebruikt ter bestrijding van insecten op het menschelijk lichaam, zooals vlooien en luizen. Het bleek, dat dit poeder ook uitstekend voldeed tegen insecten op planten, zoodat een uitgebreide cultuur er van plaats vond en wel eerst in Japan en later in Afrika (Kenya), dat even voor den oorlog de belangrijkste leverancier is geworden.
Ook extracten werden er uit gemaakt, die de doodende stoffen bevatten en gemakkelijk opgelost konden worden voor het versproeien. Een groot voordeel van dergelijke stoffen is de ongevaarlijkheid voor mensch en huisdier.
Van groot belang waren allerlei extracten van tabaks-afval, die door het buitengewoon giftige nicotine allerwege als insecticide toegepast werden. Men hoopt zelfs speciale soorten tabak te kweeken, die door extra hoog nicotinegehalte kunnen rendeeren voor genoemd doel.
Ongeveer een tiental jaren vóór den laatsten oorlog werd, vooral in N.-Amerika veel ROTENON gebruikt. Deze verbinding wordt gevonden in wortels van enkele Derrissoorten uit het Oosten en van de Toeba uit Z.-Amerika. Eerst werden de gedroogde wortels van wilde planten gebruikt, maar weldra werd alles in het groot aangeplant, vooral op Malakka en in Ned.-Indië, vanwaar belangrijke hoeveelheden werden uitgevoerd.

Nieuwere insecticiden

Tegen en tijdens den oorlog werden zeer belangrijke ontdekkingen gedaan op het gebied van insecticiden. Een Zwitsersch laboratorium ontdekte de buitengewoon insecticide eigenschappen van een chemisch product, dat reeds omstreeks 1870 bekend was, maar waarvan de eigenschappen pas tegen het begin van den oorlog nader bestudeerd werden. Het product wordt algemeen aangeduid als DDT, maar komt ook onder fantasienamen in den handel.
Reeds in uiterst geringe hoeveelheden werkt dit product in op tal van insecten, zooals vliegen, muskieten, luizen, wandluizen, vlooien, etc. etc. De werking is niet plotseling, maar binnen 24 uren volkomen doodelijk. Voor snellere werking wordt het gemengd met extracten van insectenpoeder e.d.
De geallieerde legers hebben enorme hoeveelheden DDT gebruikt ter bescherming van soldaten tegen de tallooze insecten, die vooral in tropische streken erger vijanden waren dan de Jappen. Ook de naar Duitschland gevoerde dwangarbeiders werden er bij hun terugkeer mee behandeld ter voorkoming van vlektyphus, die door luizen

wordt overgebracht. De Duitsche kampen waren volkomen verluisd. De Duitschers kenden het bestaan van DDT en de vrij eenvoudige bereidingswijze zeer goed en maakten groote hoeveelheden, maar lieten de toepassing op gevangenen, uit sadistische overwegingen, na.

DDT is een wit poeder, vrij gemakkelijk te bereiden uit alcohol, benzol en chloor. Gemengd met gewoon talkpoeder (strooipoeder voor toiletdoeleinden) werkt het reeds bij een gehalte van 5% afdoende; ook in sterker concentratie komt het in den handel en ook gemengd met fijngepoederde stoffen, die gemakkelijk vocht vasthouden en daardoor ook DDT beter doen kleven aan plantendeelen. Verder worden er oplossingen van gemaakt in allerlei oplosmiddelen, zooals petroleum of kunst-terpentijn. Hierdoor is het verstuiven op huishoudelijke goederen zeer gemakkelijk. Het heeft in de huishouding ongetwijfeld groote toekomst voor het besproeien van stoelen, matrassen, kleeren om mot afdoende te doen verdwijnen, terwijl het bij juist gebruik voor mensch en huisdier volkomen onschadelijk geacht kan worden. De oplosmiddelen evenwel, zooals petroleum, kunnen op de huid een zeer nadeeligen invloed uitoefenen. Speciaal voor verdelgen van teken op vee is het van groot belang.

In het groot wordt het toegepast door versproeien met speciale kleine toestellen en ook met vliegtuigen. Jammer is het, dat het ook voor bijen een doodelijk vergif is, zoodat het gebruik in de buurt van imkerijen zeker uiterst voorzichtig zal moeten gebeuren.

In Duitschland heeft men tijdens den oorlog geprobeerd om DDT nog te verbeteren. Men prepareerde er een fluorverbinding die er op lijkt en als nog beter wordt beschouwd, maar ook veel duurder is.

Men maakte er ook „Lausete neu" (chloormethyl. 4-chloorphenyl-sulfonzuur) dat beter zou werken dan DDT op luizen en wandluizen, maar minder goed op vliegen; ook andere synthetische insecticiden voldeden minder goed dan DDT; sommige waren sterker werkend tegen wandluizen en andere weer lager in prijs. Ook plaatsvervangers van nicotine zijn gezocht en voor een deel gevonden. De lange rij van eulansoorten voor motbestrijding werd weer uitgebreid, en van eulan NK werd beweerd, dat het ook na het wasschen van de wol nog motwerende eigenschappen bleef verleenen.

Tijdens den oorlog werd in Engeland het reeds oude „gammexane" bestudeerd en herkend als een prima desinsectans, waarvan meermalen de uitwerking nog beter is dan van DDT. Dit wordt gemaakt uit chloor en benzol en in Engeland is er een groote reclame voor gemaakt, b.v. als afdoend bestrijdingsmiddel van aardvlooien en muskieten.

Dergelijke insecticiden kunnen ook van zeer groot belang worden voor het impregneeren van jute en papieren zakken, die den inhoud tegen van buiten doorgedrongen insecten moeten beschermen. Langdurige proeven hebben de mogelijkheid hiervan afdoende bewezen en op eenvoudige goedkoope manier kan daardoor een enorm verlies van kostbaar materiaal voorkomen worden.

Naast de insectendoodende stoffen hebben ook afweerstoffen groote waarde zoowel voor mensch en dier als voor fruitbouw.

Muskieten zijn uiterst gevaarlijk als overbrengers van malaria en bovendien uiterst lastig voor mensch en dier. D.D.T. is een der middelen, waardoor muskieten op de moerassige broedplaatsen vernietigd kunnen worden. Als afweermiddel op de huid werkt het te langzaam. De infectie heeft plaats, voordat het insect gedood is.

Andere middelen tegen muskieten werden gevonden, maar deze bleken wel allerlei stekende muskieten af te weren, maar niet de malaria-muskiet.

Het is daarom van belang, dat een officieel Amerikaansch „research" instituut een stof heeft gevonden, die in staat is muskieten van vijf tot tien uren op een afstand te houden, na besproeiing van de onbedekte plekken van het lichaam, ongeveer op de wijze zooals eau de Cologne wordt gebruikt. Het nieuwe middel wordt tot dusver aangeduid met NMRI 407; het is reukeloos en onschadelijk voor den mensch en wordt bereid uit phthaalzuur, een stof, die uit naphthaline bereid kan worden en dus een teerproduct is. Men beschouwt de fabricage van dit middel als van buitengewoon belang voor de bestrijding van malaria, gele koorts etc.

Dergelijke stoffen zijn ook van groot belang voor den fruitbouw. Zoo werd in Amerika een stof gevonden (ferri-dimethyl-dithiocarbamaat), in den handel gebracht onder den naam „Fermate", die tal van torren afweert, zooals de zeer vraatzuchtige „Japansche tor" en ook andere gevaarlijke torren. Dit product werkt als fungicide tegen allerlei schimmels, b.v. van tabak.

Verkeer

A. DE AUTO DER TOEKOMST

Een der hoofden van de „General Motors" heeft zich uitgelaten over de toekomstige auto. Hij is van meening, dat de toekomstige veranderingen in de auto eerder evolutionnair dan revolutionnair zullen zijn, al kan het uiterlijk misschien sterk gewijzigd worden. Het maken van geheel nieuwe modellen is echter zoo kostbaar en vereischt zoo langen tijd van voorbereiding, dat men ook wat uiterlijk betreft niet teveel kan verwachten. Hoogstens krijgt men andere vormen (uitwendig) van radiatoren, bumpers en andere uitwendige deelen, waarvan de vorm echter geen fundamenteele beteekenis heeft. De fabrikanten durven het niet aan om met werkelijk nieuwe modellen te komen. De constructie er van kost tijd en zij vreezen, dat andere fabrikanten intusschen van de groote vraag naar auto's gebruik zullen maken om auto's van het oude model te produceeren en te verkoopen, en zij dus achter het net zullen visschen. Wel worden in de eerstvolgende jaren talrijke kleinere verbeteringen verwacht. B.v. de transmissie wordt waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk automatisch. Dit maakt het rijden aangenamer en vermindert slijtage en breuk van tandwielen. Vermoedelijk komt er ook een eenvoudiger apparatuur voor het koelen van de zuigers. Onder elken zuiger wordt dan een koelende machineolie gespoten door middel van een speciaal buizenstelsel; de olie wordt weer weggezogen, gekoeld en weer in de circulatie opgenomen. Dit kan kloppen en zuigerslijtage sterk doen verminderen.

Ook wordt een ander soort koeling verwacht. Men tracht een niet bevriezende vloeistof in een gesloten stelsel te doen circuleeren. Hierdoor zal het bijvullen van water en het bijvoegen van een of andere antifreese in winter-

tijd geheel vervallen. Allerlei ongemakken verdwijnen hierdoor, al zal het noodig zijn speciale aandacht te schenken aan den bouw van den koeler van den radiator, daar in verband met het speciale karakter van de vloeistof een lek de auto snel onbruikbaar zal doen worden. In den loop van den tijd zullen de motoren wel eenigszins gewijzigd moeten worden, nu benzine van zeer hoog octaangetal in groote hoeveelheden bereid kan worden. Aangezien door het gebruik van deze benzine ook het vermogen van de motoren verhoogd wordt, kan met motoren van geringer aantal PK hetzelfde bereikt worden als vroeger met sterkere.

Zoowel voor de motoren als voor het chassis zullen de lichte metalen aluminium en magnesium en hun legeeringen zeker meer en meer toegepast worden. Vooral belangrijke chassis onderdeelen en ook het dashboard zullen van dergelijke materialen gemaakt worden.

Men verwacht vele onderzoekingen naar de mogelijkheid van de constructie van de carosserie uit bepaalde soorten triplex en uit „plastics" (kunstharsen). Deze hebben in den vliegtuigbouw tijdens den oorlog zeer goed voldaan, ook voor zeer ingewikkelde gebogen onderdeelen, zoodat men ze ook van belang acht voor de auto-carosserie. Regelmatig wordt nog gezocht naar het plaatsen van den motor aan het achtereind, hetgeen het uiterlijk van de auto ten zeerste zal beïnvloeden. Men zoekt voorts naar de mogelijkheid om de deuren glijdend te maken in plaats van draaiend.

Voor de binnenbekleeding verwacht men veel van moderne kunstvezels, zooals nylon. Deze kunnen een bekleeding opleveren, die zeer sterk en mooi is en bovendien niet gemakkelijk vuil aanneemt, en dus ook niet afgeeft.

Het streven naar een zeer lichte auto, extra goed gestroomlijnd en voorzien van een zeer lichten motor met erg zuinig benzine-gebruik is duidelijk overal merkbaar en er wordt niet aan getwijfeld of men zal in enkele jaren dergelijke lichte, goedkoope en zuinigwerkende auto's op de markt zien komen. Het verarmde Europa zal vermoedelijk hierin voorgaan en Amerika, waarvan de welvaart in de toekomst ook nog niet zoo erg zeker is, zal zeker moeten volgen.

(V. b. Octaangetal: 6 A; „Plastics": 6 B; Magnesium 5 A; Kunstvezels 9 A)

Voeding

A. NIEUWERE CONSERVEERING VAN VOEDSEL

Men kan veilig aannemen, dat ook in Europa de periode van het dienstmeisje vrijwel voorbij is en dit feit brengt met zich mede, dat de huishouding op geheel andere wijze bedreven zal moeten worden als vroeger. Het zal niet meer zoo gemakkelijk zijn als vroeger om alle voedsel thuis te krijgen en de bereiding er van zal er niet gemakkelijker op worden. Voor deze feiten kan men zich spiegelen aan de Vereenigde Staten. Wegens het ontbreken van dienstboden bestaat hier geen dienstbodenvraagstuk. Alleen de betrekkelijk weinige zeer rijke lieden kunnen zich dienstboden permitteeren. Een der gevolgen is, dat ander en anders toebereid voedsel algemeen gebruikt wordt.

Men heeft berekend, dat reeds vóór den tweeden wereldoorlog meer dan 75% van alle voedsel geheel of gedeeltelijk in fabrieken werd toebereid, terwijl slechts 25% den verbruiker in rauwen vorm bereikte. Natuurlijk zijn die cijfers sterk veranderd tijdens den oorlog, maar ten voordeele van het fabriekmatig behandelde product.

Terwijl N.-Amerika vroeger ongelooflijke hoeveelheden voedsel in blik verbruikte, ging de hoeveelheid hiervan relatief en absoluut sterk achteruit, wegens gebrek aan tin en dus aan goed wit blik. Nog steeds is de tinsituatie moeilijk en vermoedelijk zullen andere conserveeringsmethoden mede tengevolge hiervan meer en meer de overhand krijgen.

Naast de oudere methoden van conserveeren in blik en glas, door zouten en gisten, rooken, etc. zijn vooral naar voren gekomen het „snel vriezen" en het „dehydreeren" (kunstmatig drogen).

Koelen van vleesch, fruit, groenten, eieren, etc. is reeds lang toegepast, maar hierbij was van bevriezen geen sprake. Wel werden ook groote hoeveelheden vleesch werkelijk bevroren, maar het vriesproces verliep dan zoo langzaam, dat allerlei veranderingen in het vleesch konden plaats hebben, totdat de temperatuur al te laag werd. „Snel vriezen" duidt in den naam reeds aan, dat het vriesproces in zeer korten tijd afgeloopen is. Het geschiedt n.l. zoo snel, dat van verandering in de weefsels weinig sprake kan zijn. Om dit te bereiken stelt men de materialen, liefst in dunne lagen, bloot aan temperaturen van ongeveer minus dertig graden Celsius (ongeveer -22° F.), zoodat in enkele oogenblikken alles door en door bevriest en bewaard kan worden bij ongeveer -20° C. (ongeveer 0° F.). Het bevriezen gebeurt veelal door al of niet verpakte eetwaar te dompelen in sterk onderkoelde pekel of te persen tusschen metalen banden zonder eind, die met sterk onderkoelde pekel bespoten worden. De pakketjes vleesch of visch vriezen dan wel aan die banden vast, maar zijn er door eventjes verwarmen van los te maken.

Natuurlijk worden vleesch- of vischfilets nauwkeurig toebereid en verpakt in cellophaan. Deze verpakking belet het indrogen, het ranzig worden van vetten en vuil worden van het geheel.

Bij het snel bevriezen ontstaan in de cellen zelf kleine ijskristalletjes die later, bij het ontdooien, weer water opleveren, dat door de cellen geabsorbeerd wordt. Er is geconstateerd, dat deze wijze van behandelen slechts geringe verliezen aan vitamine C met zich mee brengt. Als allernieuwste toepassing dient vermeld te worden het snel bevriezen van gekookt voedsel. Zoo mocht het geliefde Amerikaansche voedsel „pork and beans" (boonen met spek) niet meer in blik geconserveerd worden, toen tijdens den oorlog blikgebrek ontstond. In plaats daarvan pasten groote fabrieken na het koken de snelvriesmethode toe; de bevroren pakjes werden in karton gedaan en bij 0° F. opgeslagen. Ook spaghetti in tomatensaus, gehakt vleesch, etc. werden volledig gekookt en voor de consumptie klaar gemaakt, om in snel bevroren pakjes verkocht te worden.

De opslag en de verkoop van snel bevroren visch, vleesch, groenten, fruit, etc. was in Amerika gemakkelijk door de alom verspreide vriespakhuizen die regelmatig konden blijven functionneeren en door de aan-

wezigheid van groote vrieskasten bij de verkoopplaatsen en in de meeste huizen. Het vervoer per trein was zeer gemakkelijk, doordat de vrieswagens gekoeld konden worden met koolzuurijs.

In onze streken waren de vriesgelegenheden geringer in aantal dan in Amerika en bovendien werd door de Duitschers en in Duitschland door de bombardementen veel verwoest. Ook de vrieswagens hebben zeer geleden. Van algemeene toepassing van koelkasten is nog geen sprake. Men zal dus speciale maatregelen moeten nemen, om de snel bevroren voedingsmiddelen op de juiste wijze te kunnen bewaren en distribueeren.

Men zou hier gebruik kunnen maken van fijnvermalen ijs, gemengd met sterk ontsmettende middelen, zooals formaldehyde (formaline), waterstofsuperoxyde, ozon, etc. De temperatuur om het vriespunt, gepaard aan de ontsmettende werking der genoemde middelen, houden versche gekoelde visch en vleesch buitengewoon lang goed, zij het ook, dat de consistentie minder stevig kan zijn dan bij snel invriezen.

Dehydreeren (d.i. drogen langs kunstmatigen weg, dus niet in de zon) kan men op velerlei manieren. Vloeistoffen (bijv. melk, bloed enz.) worden versproeid tegen een stroom heete lucht en de vaste bestanddeelen er van vallen neer als een zeer fijn poeder. Soms worden vloeistoffen geleid over sterk verwarmde trommels, zoodat ze snel drogen en de droge massa met een rakel er af gehaald kan worden. Dit gebeurt ook wel in vacuumketels, waarin het geheel besloten is. Ook wel worden dunne lagen der te drogen materialen op banden in lange verhitte tunnels geleid, etc.

Reeds in de laatste jaren voor den tweeden wereldoorlog was er groote vooruitgang gemaakt in het dehydreeren van voedingsmiddelen.

Voor het drogen van groenten en fruit moet men uitgaan van prima versche waar, die snel gereinigd, eventueel geschild, fijn gemaakt, geblancheerd en soms zelfs chemisch behandeld moet worden. Meestal daalt het gehalte aan vitamine C snel en sterk.

10 kg. versche groenten leveren 1 kg. gedroogde op; 11 kg. ondermelk leveren 1 kg. gedroogde waar; ruim 4 kg. eieren (80 stuks) geven 1 kg. gedroogd eipoeder, 4 kg. versch vleesch geven tot 1 kg. gedroogd.

Na het drogen wordt alles weer bemonsterd en gecontroleerd op uiterlijk, kleur, smaak en reuk, om dan tot kleine pakjes verpakt te worden, liefst weer in cellophaan, dat geen vocht doorlaat en zoo weinig mogelijk licht.

Vleesch wordt gedroogd door het eerst tot stukjes te snijden, die in open dubbelwandige ketels gekookt worden. Daarna wordt alles fijn vermalen en gedroogd. Ook wel wordt onder druk gekookt en wordt rauw vleesch fijn vermalen, om op een heeten trommel gedroogd te worden. Bijna altijd wordt het gedroogde vleesch onder druk in blikken geperst of onder zeer hoogen druk tot pakketten, teneinde ruimte te sparen. Dikwijls werd het gedroogde vleesch eerst snel bevroren, om alle vetdeeltjes hard te doen worden en te doen blijven onder den hoogen druk.

Voor het maken van gedroogde lever is een speciale methode ontwikkeld. Vroeger werd lever vrijwel altijd verzonden in bevroren staat, maar dit vereischt veel ruimte. Tegenwoordig laat men papaine inwerken op fijn verdeelde lever. Papaine is een stof bereid uit papayavruchten uit tropische streken, die eigenschappen bezit, vergelijkbaar met pepsine uit de maag. De levermassa wordt hierdoor omgezet tot een vloeibare massa; het vocht en de vaste resten worden afgeperst en dan wordt de overblijvende vloeistof gedroogd door versproeien in een luchtledige ruimte. Er ontstaat dan een uiterst fijn bruin poeder, dat alle waardevolle stoffen van de lever bevat en zonder bevriezen onbeperkt bewaarbaar is. Vooral voor bepaalde soorten van bloedarmoede is dit gedroogde leverpoeder een hoogwaardig voedsel, dat echter niet goedkoop kan zijn.

In het algemeen is gedroogd voedsel niet goedkoop, misschien met uitzondering van gedroogde vruchten. Deze worden weliswaar in groote fabrieken behandeld, maar vrijwel zonder uitzondering in de open lucht door de zon gedroogd. Dit verklaart den relatief lagen prijs, vergeleken met dien van gedehydreerde waren. Ook in de zon gedroogd mager vleesch is reeds zeer lang bekend, maar heeft het nadeel, dat het niet gemakkelijk tot een voor ons smakelijke spijs omgezet kan worden. Ook hiervan is de prijs niet hoog, als men de groote voedingswaarde in aanmerking neemt.

Metallurgie

A. VERBETERDE STAAL-LEGEERINGEN — INVAR EN KOVAR

Invar is een nikkelstaal met 36% nikkel en waarvan de uitzettingcoëfficiënt slechts 1/10 is van die van gewoon staal, tenminste bij temperaturen tot ruim 200° C. De uiterst geringe uitzettingscoëfficiënt is de oorzaak, dat dergelijke metaallegeeringen gebruikt kunnen worden voor regeling van uurwerken, thermostaten, electronenapparatuur etc.

Invar heeft echter het groote bezwaar, dat het uiterst lastig te bewerken is op de draaibank. Nu heeft een Amerikaansche firma de legeering verbeterd, door er een zeer geringe hoeveelheid selenium in te doen smelten. De uitzettingscoëfficiënt bleek hierdoor niet te veranderen, maar de legeering werd buitengewoon gemakkelijk te verwerken op de draaibank, zoodat de bewerkingsduur daalde tot ongeveer een derde. Als gevolg hiervan zal de toepassing van dit nuttige staal vermoedelijk zeer sterk toenemen.

Een andere legeering, die tijdens den oorlog van zeer groot belang is geworden is kovar. Dit oorspronkelijk Europeesche product wordt uitgetrokken tot uiterst dunne draadjes, die per kg. ongeveer 10 kilometers lang zijn. Deze worden ter lengte van bijna een meter zeer fijn opgerold tot spiraaltjes en dienen dan als thermometerdraad. De electrische weerstand van kovar verandert n.l. sterk met de temperatuur, zoodat een stroomkring, waarin zoo'n spiraal is opgenomen, een andere stroomsterkte krijgt, als de temperatuur verandert. Het spiraaltje wordt bijv. besloten in een metalen buisje en opgenomen in den stroomkring, gedompeld in de olie van een vliegtuigmotor. Bij werkenden motor wordt de olie heeter en dus ook het spiraaltje en daardoor beweegt een wijzer in een meter, die de temperatuur duidelijk zichtbaar voor den piloot aangeeft.

De aantallen vliegtuigen, die van zulke meters voorzien moesten worden, namen zoo geweldig toe, dat in Amerika

de uit Europa afkomstigen voorraad kovar weldra was uitgeput, hoewel hij in normalen tijd nog tientallen jaren voldoende geweest zou zijn. Er moest dus kovar gemaakt worden van volkomen gelijke samenstelling, daar het geheele instrument anders opnieuw geconstrueerd zou moeten worden, conform met een legeering van iets afwijkende eigenschappen, hetgeen een langdurige en kostbare kwestie zou zijn geweest. Tenslotte gelukte het kleine stukken van een legeering te maken, waarvan de electrische weerstand bij diverse temperaturen precies overeenkwam met die van de oude kovar. Het was toen gemakkelijk genoeg met de electrische proef-ovens zes staven van 6 kg. elk te maken, die uitgetrokken konden worden tot totaal 624 kilometer fijn draad, voldoende voor eenige honderdduizenden vliegtuigen.

Geneeskunde

A. EEN NIEUW CENTRUM VOOR KANKERONDERZOEK

De voorzitter van de „General Motors", Sloan, heeft bekend gemaakt, dat de „Sloan Foundation" $ 4.000.000 (dus meer dan *f* 10.000.000) ter beschikking stelt voor het bouwen en doen werken van een speciaal research centrum voor kanker.

Het nieuwe instituut zal samenwerken met het New York City's Memorial Hospital, dat speciaal kankerpatiënten opneemt.

Tien jaren lang zal $ 200.000 gegeven worden om de kosten van het nieuwe instituut te bestrijden. Het instituut zal geheel onafhankelijk zijn van de General Motors en beheerd worden door een bestuur, bestaande uit mannen, ervaren op het gebied van wetenschappelijk onderzoek.

De fondsen mogen alleen besteed worden voor wetenschappelijk kanker-onderzoek. De noodige klinieken en ander materiaal worden ter beschikking gesteld door het Memorial Hospital. Men zal zoeken naar voorkómen, diagnose en behandeling van kanker en ten slotte hoopt men de oorzaak van deze ziekte te vinden. Aangezien van elke negen sterfgevallen één veroorzaakt wordt door kanker, is deze ziekte voor den mensch een der belangrijkste nog niet opgeloste problemen.

Men hoopt te gaan werken op gelijke manier, als tijdens den oorlog gebeurde in de research instituten voor de oorlogsindustrie, zoodat door teamwerk het probleem van alle kanten aangepakt kan worden.

Chemie

B. SYNTHETISCHE VETTEN

Reeds vóór 1939 werden in Duitschland ter besparing van deviezen synthetische vetten bereid uit inlandsche producten. Tijdens den oorlog maakte de blokkade die synthese nog meer noodzakelijk en jaarlijks werden meer dan 100.000 ton van verschillende vetzuren synthetisch bereid.

Hierbij werd gebruik gemaakt van de groote hoeveelheden inferieure paraffine, gewonnen bij het hydreeren van steenkolen tot minerale olie en bij het bereiden van synthetische benzine. Het procédé is ongeveer als volgt: De gesmolten paraffine wordt met behulp van een katalysator met lucht geoxydeerd in groote autoclaven. Als katalysator wordt meestal gebruikt een mengsel van mangaanzeep en vetzuur. De temperatuur ligt tusschen 70° en 180° C. Voor een groot deel worden de lange rechte moleculen van de paraffine door de zuurstof in het midden aangetast, zoodat vetzuren gevormd worden waarvan de moleculen ongeveer half zoo lang zijn als die van de paraffine. Echter vindt ook oxydatie plaats op andere plaatsen van de moleculen, zoodat een groot aantal vetzuren wordt gevormd, telkens van verschillende moleculaire lengte.

In 24 uren is ongeveer 40% van de paraffine omgezet. Alles wordt dan behandeld met soda of met bijtende soda, zoodat zeepen ontstaan, die gemakkelijk gescheiden kunnen worden van de rest, die opnieuw behandeld wordt. Het zeepmengsel wordt gezuiverd door de onverzeepbare bestanddeelen die er in voorkomen op te lossen in alcoholische mengsels.

De zeep wordt meestal ontleed met behulp van zuren, zoodat vrije vetzuren gevormd worden. Deze kunnen dan na wasschen met water door zorgvuldige distillatie gescheiden worden in afdeelingen met lange moleculen en in andere met korte.

Het ruwe mengsel bevat zuren vanaf de laagste met slechts een enkel koolstofatoom per molecule tot die met 24 koolstofatomen toe.

In het waschwater bevinden zich de oplosbare vetzuren, die gescheiden worden in:

Mierenzuur voor behandeling van veevoer in silo's, enz.

Azijnzuur en boterzuur voor het maken van celluloseesters.

Propionzuur, waarvan meestal het kalkzout wordt bereid, bruikbaar voor het conserveeren van brood.

Zuren met 5 tot 9 koolstofatomen per molecule, die gereduceerd worden tot de overeenkomstige alcoholen. Deze worden weer met phthaalzuuranhydride gecondenseerd voor het vormen van glyptaalharsen; de zuren met 7 tot 9 koolstofatomen worden gebruikt voor schuimblussching.

Die met 9 tot 11 koolstofatomen worden toegepast bij het floteeren van ertsen, ten einde waardevolle mineralen van de bijmengselen te scheiden.

Die met 10 tot en met 18 atomen worden gebruikt voor het maken van gewone zeepsoorten.

De groep met 9 tot 16 koolstofatomen kan na zuivering van bepaalde bestanddeelen gebruikt worden om er behoorlijk eetbare vetten van te maken.

De hoogste vetzuren met 18 tot 24 koolstofatomen worden ook tot metaalzeepen verwerkt, die gebruikt worden voor vaste smeermiddelen, voor het zacht maken van leder, etc.

Na de distillatie blijft een soort pik over, bruikbaar in zwarte lakken en chemisch om te zetten tot koolwaterstoffen met zeer lange ketens, bruikbaar als vervangmiddelen voor de mindere soorten vaseline.

Vrijwel alle hierboven genoemde fracties kunnen weer gereduceerd worden tot hoogere alcoholen en aldehyden, bruikbaar voor vele chemische doeleinden.

Nu de oorlog afgeloopen is, zal de hierboven aangeduide omzetting wel weer verlaten worden, daar de producten aldus verkregen, goedkooper uit de gewone vetten gemaakt kunnen worden, of op andere wijzen worden verkregen. Toch verwacht men, dat het wetenschappelijk onderzoek in deze richting voortgezet zal worden.

Verpakkingstechniek

A. NIEUWE EMBALLAGE TIJDENS EN NA DEN OORLOG —

Gedurende den oorlog was het noodig, dat de te verzenden goederen de legers in perfecten staat zouden bereiken, ondanks een buitengewoon ruwe behandeling onderweg. Om deze reden werd extra zorg aan de diverse soorten emballage besteed en hoewel in vredestijd de kostenkant weer veel sterker naar voren zal treden, is er alle kans, dat verbeteringen, tijdens den oorlog gevonden, ook naderhand een rol zullen spelen.

Het fabriceeren van een werkelijk goed beschermende emballage is niet gemakkelijk, zeker niet onder oorlogsomstandigheden. De verpakking moet niet alleen den inhoud volledig beschermen en in staat zijn sterke vervormende krachten te weerstaan, maar zij moet ook zoo weinig mogelijk ruimte innemen, vooral in verband met het gebrek aan scheeps- en spoorruimte.

Natuurlijk ging men uit van de reeds bekende materialen en methoden, zoodat gebruik gemaakt werd van kisten, kratten, doozen, „fiber cans", zakken. Menigmaal moesten deze gemaakt worden van speciale materialen of een behandeling ondergaan, die ze geschikt maakten voor verzending van gevoelige materialen en bestand tegen omstandigheden, die verre van normaal waren.

Een der meest belangrijke methoden voor verpakking van metalen is het bedekken van het metaal met een corrosie-werende laag. Men gebruikte hiervoor vaselineachtig materiaal, dat gemakkelijk op de oppervlakte gebracht kan worden en daar verhardt na afkoeling. Deze laag is echter uiterst lastig te verwijderen, daar in de meeste gevallen verwarmen der voorwerpen niet toelaatbaar is. Ook speciale smeeroliën werden gebruikt. Een ervan verdient bijzondere aandacht, omdat ze gemengd is met andere materialen, die zuren kunnen neutraliseeren. Vandaar dat dit mengsel toegepast wordt als smeerolie voor motoren, die benzine van hoog octaangetal gebruiken. Bij gebruik van deze benzine ontstaat n.l. aan den binnenkant van de cylinders corrosie, die verhoed moet worden. Andere soorten oliën werden gemaakt door mengen van vaselineachtige stoffen met smeeroliën; ook deze leveren een verhardende laag, die zeer lastig te verwijderen is. Ook thermoplastische bescherming van metalen en andere stoffen werd toegepast. Zoo maakte men een mengsel van rubber en wassoorten, dat aangebracht werd op de kartonnen verpakking voor voedsel of andere producten. Er ontstaat dan een volkomen samenhangende film, ondoordringbaar voor gassen, reukeloos, smakeloos, niet giftig, ongevoelig voor temperatuursveranderingen beneden het smeltpunt van het mengsel, etc. De Amerikaansche veldrantsoenen werden hiermede afgedekt.

Ook synthetische harsen werden toegepast voor velerlei doeleinden, zooals in karton, vaten, fiber cans, etc. Zelfs voor het inwendig bedekken van tanks zijn ze gebruikt en voor het bedekken van allerlei toestellen en constructies aan dek der schepen. B.v. een kunsthars van het polyvinyl-chloride type werd gebruikt om gewone en machinegeweren te bespuiten, een taaie laag werd gevormd, die tegen alle vocht beschermde en met een mes in een oogwenk er af gehaald kon worden.

Kostbare instrumenten en machinerieën werden, na eenige mislukte zendingen, op speciale wijze ingepakt. Ze werden op veerende stukken geplaatst en gewikkeld in een lap geprepareerd papier of weefsel. Dit was vochtdicht gemaakt en zoo geprepareerd, dat het door hitte geheel dicht afgesloten kon worden op de vouwen. Het werd zoo om de apparaten gewikkeld, dat er vrijwel geen lucht meer in zat; een tweede dergelijke laag kwam er omheen. Speciale lichte, veerkrachtige en toch sterke versterkingsstukken (bracings) werden in den juisten vorm gemaakt. Als materiaal hiervoor gebruikte men gegolfd

Hoe ingewikkeld de moderne verpakking kan zijn, blijkt uit onderstaande afbeeldingen. Figuur 1 en 2: versterkingsstukken omgeven als een soort raamwerk de te verpakken voorwerpen; fig. 4 i.p.v. mandflesschen met hun lastige vormen een verpakking met rechthoekigen eindvorm.

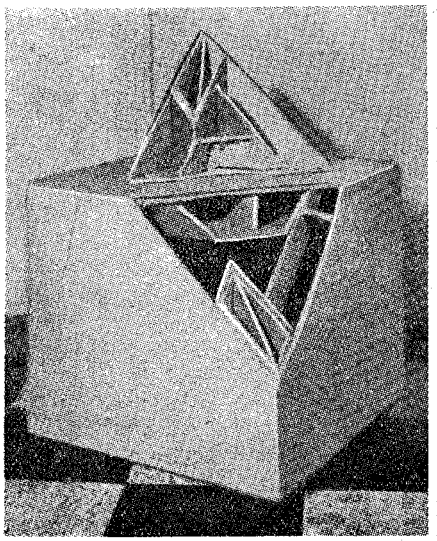

fig. 1.

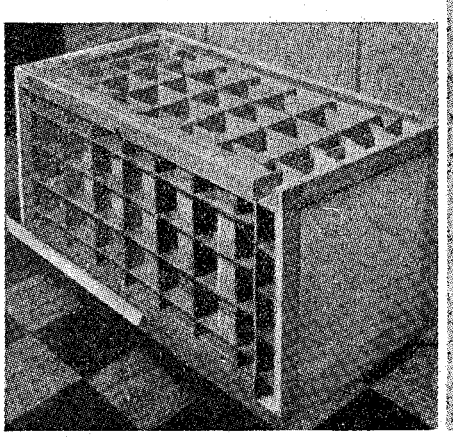

fig. 2.

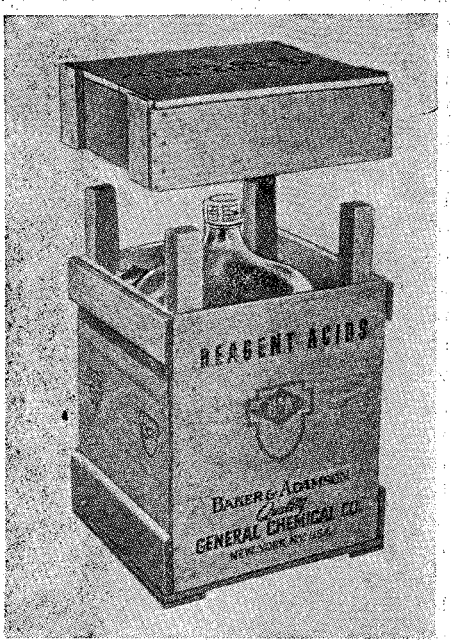

fig. 4.

karton, geïmpregneerd met een ureum-kunsthars. Deze versterkingsstukken werken als een soort van raamvakwerk en omgeven het geheele pak zoo, dat het als het ware zweeft tusschen de veerkrachtige stukken, terwijl nu alles een rechthoekige eindvorm heeft, zoodat het geplaatst kan worden in een kartonnen doos. Deze gaat weer in een grootere doos, terwijl alle kanten rusten tegen of beschermd zijn door een raamwerk van hetzelfde geïmpregneerde karton, gelijkend op een groot eierrek. Het geheel is zeer sterk, vrij groot, maar zeer licht en veerkrachtig. (Zie fig. 1 en 2).

Menigmaal werden voor vocht gevoelige apparaten zoo verpakt, dat binnen de afsluitende emballage silica-gel werd gedaan. Dit is een zacht niet corrodeerend poeder, dat gemakkelijk vocht en dampen opneemt en vast houdt. Dit poeder omgaf materialen, als machinegeweren, vliegtuigmotoren en allerlei andere militaire benoodigdheden. Het geheel werd verpakt in zakken, gemaakt uit allerlei doorzichtige films, zooals pliofilm (uit rubber), caseïnefilm of films uit kunstharsen.

Menigmaal konden de voorwerpen dan veilig in kisten of doozen verpakt worden en soms was het zelfs voldoende de beschermende laag weer te omgeven met andere lagen, zooals bladmetaal, cellophaan, geparaffineerd papier, films uit kunsthars, etc. Deze lagen werden soms bedekt met was, nitrocellulose, hars, vernis, etc.

Zeer veel werd gebruik gemaakt van „laminated sheetings" (op elkaar geplakte vellen van diversen aard), waarvan allerlei soorten gemaakt en gebruikt worden. Een der meest gebruikte voor het maken van zakken bestaat uit minstens drie lagen kraftpapier, op elkaar geplakt met asfalt, voorzien van een vrij langen inlooptrechter. Soms zijn deze zakken ook bestand tegen insecten; is dit niet het geval dan kan een of meer der lagen kraft geïmpregneerd worden met een sterk insecticide, onschadelijk voor mensch of dier, zooals DDT of gammexane. Het vochtafwerend vermogen is meestal groot genoeg en de stevigheid kan vergroot worden door meer lagen papier op elkaar te plakken. Soms wordt kraft wel geplakt op bladlood, dat aan den anderen kant bedekt is met cellophaan, door middel van een vochtwerende kunstharslijm. Deze dure emballage komt goedkoop uit voor het verpakken van fijne instrumenten en onderdeelen, die tegen vocht, licht, gas, water, fluctueerende temperaturen en insecten beschermd moeten worden. (Zie fig. 3).

Voor allerlei soorten van voedsel in kleinere hoeveelheden werd veel gebruik gemaakt van een „laminated sheet", opgebouwd uit vochtwerende thermoplastische cellophaan, geplakt op een dubbele laag doorzichtig vetvrij papier. Vooral ook het feit, dat dit multiplexpapier door verwarming volkomen dichte afsluitingen oplevert, maakte het voor voedingsmiddelen en voor het verpakken van kleine onderdeelen buitengewoon geschikt.

Ook al of niet gegolfd karton was reeds vóór den oorlog algemeen in gebruik. Het werd evenwel verbeterd door impregneering met kunstharsvernissen of andere vochtresistente materialen. Ook werd gebruikt beplakt karton, waarvan de buitenlaag of het plakmiddel een voor vocht ondoordringbare laag vormde. Combinatie van het juiste soort karton met het juiste filmvormende plakmiddel zal in de toekomst zeker maken, dat deze emballage een groot deel van blikemballage zal kunnen vervangen.

Speciaal de chemische industrie zal van geïmpregneerd karton en papier in de toekomst veel gebruik kunnen maken, omdat deze emballage uitmunt door lichtheid, onaantastbaarheid en goedkoopte. Menigmaal zal met voordeel het gebruik van houten of metalen vaten vermeden kunnen worden.

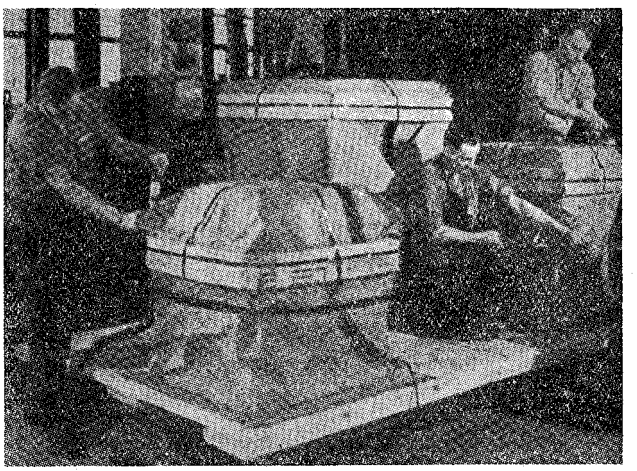

fig. 3.

Op veerende voetstukken geplaatst, worden kostbare voorwerpen gewikkeld in speciaal geprepareerd papier, dat luchtdicht afsluit.

In Amerika is tijdens den oorlog het gebruik van de „fiber drum" zeer sterk toegenomen. Het is een cylinder bestaande uit meerdere om een kern geplakte lagen van al of niet geïmpregneerd kraft. Hierin worden dan bodem en top van hout of van multiplex materiaal bevestigd en wel zoo, dat waterdichtheid gegarandeerd kan worden. Speciale soorten van deze drums zijn zelfs voor gevoelige en gevaarlijke chemicaliën gebruikt. Ook hierbij is de lichtheid en het feit, dat ze niet teruggezonden behoeven te worden van primair belang.

Het ijzeren vat krijgt meer en meer concurrentie van de geperste of geflensde lichte ijzeren drum. Het normale ijzeren vat weegt 34 tot 50 kg. leeg en een drum van denzelfden inhoud slechts 23 kg. Daarom zullen de kosten voor vracht zooveel lager zijn, dat de drum met voordeel als „one trip drum" gebruikt en afgeschreven zal kunnen worden.

Vooral voor bijtende chemicaliën in betrekkelijk geringe hoeveelheden zal glas (of aluminium) wel steeds aangewezen blijven voor verpakking. In Amerika zijn voor het omhullen van demi-johns (carboys) in plaats van manden of ijzeren vlechtwerk kisten van geprepareerd hout in gebruik gekomen. De glazen vaten van 6 gallons inhoud zijn dan geplaatst in een sterke kist met veerkrachtige binnenlaag. Het zeer breede deksel kan er af genomen worden en de mond van de flesch steekt dan ver genoeg naar buiten, om gemakkelijk uitgieten toe te laten. Een speciaal mondstuk is aangebracht, dat goed gesloten kan worden met een schroefdop uit kunsthars; de deksel glijdt over sterke naar boven uitstekende stijlen, die het hanteeren vergemakkelijken. Ook de

groote stuwbaarheid dier volkomen rechthoekige kisten is een voordeel. (Zie fig. 4).
Voor het dichtmaken van kartonnen doozen, anders dan met plakband, wordt in Amerika tegenwoordig gebruik gemaakt van zoogenaamd „fiber steel". Dit bestaat uit een binnenlaag van zeer buigbaar dun staal, dat omgeven is door een taai waterproof omhulsel van kraftpapier van groote sterkte. Deze band schuift niet gemakkelijk weg en kan strak aangetrokken worden zonder te bijten in het karton. Zelfs kan deze band volkomen veilig gebruikt worden in direct contact met geëmailleerde of gelakte oppervlakten, daar van krassen geen sprake is. Een meisje kan dergelijke banden behandelen, zonder gevaar

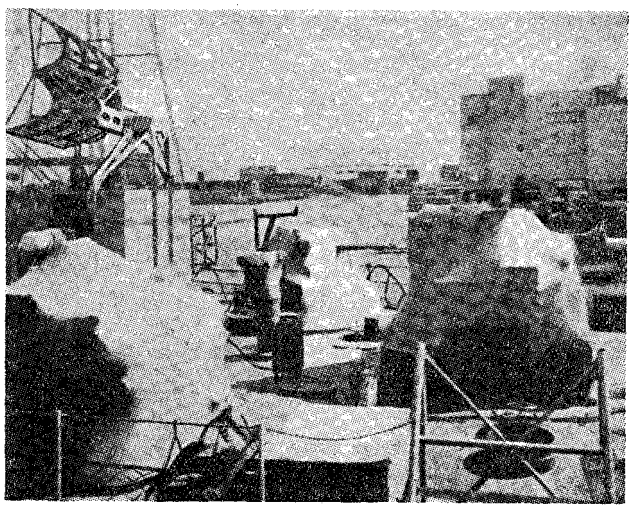

fig. 5.

Op bovenstaande foto kan men in den linker bovenhoek ook nog een radar-antenne onderscheiden. (V. b. Radar 1 A)

van kwetsuren aan de handen. De banden kunnen met firmanaam of reclames bedrukt worden.
Een zeer merkwaardige emballagekwestie doet zich in Amerika en Engeland voor bij de marine, die voor een groot deel non-actief wordt en nu voor de taak staat om de kostbare kanonnen en andere installaties gebruiksklaar te doen blijven. Ze worden aan boord ingepakt in een soort „cocon" (fig. 5), bestaande uit een netwerk dat bespoten wordt met een plastisch materiaal, dat de voorwerpen luchtdicht afsluit.

Geneeskunde

A. „PROMIN", NIEUW MIDDEL TEGEN LEPRA —

In onze streken kent men deze vreeselijke ziekte vrijwel heelemaal niet, al is ze eenmaal ook hier een ware geesel geweest. De herinnering er aan leeft nog voort in oude namen, zooals b.v. Lazarus-steeg in Amsterdam, in gezegden zooals „met de klap loopen" (wijzend op de toenmalige voorschriften dat bedelende melaatschen hun tegenwoordigheid met een ratel kenbaar moesten maken). In Ned. O. en W. Indië en in vele andere gebieden der aarde komt de ziekte nog zeer veel voor en tot nu toe was er vrijwel geen kruid tegen gewassen. Men gebruikt er b.v. chaulmagra-olie voor, gewonnen uit zaden van een Indische wilde plant, maar die niet altijd goed wordt verdragen. Berichten uit het Amerikaansche „National Leprosarium" vermelden, dat een nieuw product is gevonden „Promin" genaamd, dat beter dan eenig ander middel voldoet. Het middel is synthetisch gemaakt en gelijkt in de verte op de bekende sulfaniline-producten.
Het middel is tot dusver gegeven aan 137 patiënten en bij dezen heeft het den voortgang der ziekte verhinderd en soms zelfs gemaakt, dat de vreeselijke zweren sterk verbeterden, terwijl ook andere symptomen minder werden. Bij 10% van de 62 patiënten, die een jaar lang behandeld werden met promin, was de genezing zoo volkomen dat geen bacteriën aangetoond konden worden. Bij een verdere 30% waren de bacteriologische proeven af en toe negatief. Slechts twee patiënten konden de behandeling niet verdragen.
De doktoren meenen, dat de resultaten geheel het gevolg zijn van het geneesmiddel en niet van psychologische invloeden. De werking is zeer langzaam, zoodat een behandeling van minstens zes maanden noodig is, om de eerste resultaten te kunnen verkrijgen. Hoe langer de behandeling duurt en hoe meer promin gegeven wordt, des te grooter is de verbetering, zooals bleek na een driejarige periode van proeven.

Physica

B. IETS OVER RAKETTEN —

Raketten berusten op een der grondwetten der natuur, die meestal omschreven wordt door de uitdrukking „actie is gelijk aan reactie"; m.a.w. als een lichaam een kracht uitoefent, ondervindt het zelf een volkomen gelijke maar tegengesteld gerichte kracht. Ter illustratie het volgende: Terwijl de ontplofte lading van een patroon in een geweer, een druk uitoefent, die den kogel een zeer groote snelheid geeft, ondervindt het geweer in tegengestelden zin een kracht, die tracht dit achteruit te duwen. Vandaar dat die druk gebruikt kan worden voor het uitwerpen van de huls en voor het werken van den automaat, die een nieuwe patroon in den loop brengt. Het terugspringen van den loop van een kanon is een geheel analoog verschijnsel. In den laatsten tijd zijn booten geconstrueerd, waarin een krachtige machine water aanzuigt en dit weer met groote kracht uit een speciaal gevormde uitstroomingsbuis perst in achterwaartsche richting. Als gevolg hiervan wordt de geheele boot met groote kracht en snelheid vooruit geduwd. Ook voor schroeflooze vliegmachines wordt dit principe toegepast.
Een raket is een lange cylindrische buis van een of ander stevig materiaal, aan den voorkant gevormd als een granaat en aan den achterkant open. Wordt binnenin op een of andere manier een sterk samengeperste damp ontwikkeld, die achteruit kan ontwijken, dan drukt die damp aan het achtereind de lucht weg en tegelijk ondervindt de raket een evengroote kracht, die ze naar voren duwt.
We onderstellen dat in de buis een hoeveelheid aanwezig is van een ontploffingsmiddel, dat met matige snelheid opbrandt, of van een brandstof, die snel verbrandt en zoodoende voortdurend een aanzienlijke hoeveelheid gassen van hoogen druk fabriceert. Die gassen stroomen uit de opening en oefenen voortdurend een achterwaartsche kracht uit op de raket.
Een kracht van constante grootte geeft elke secunde een

gelijkblijvende vergrooting van de snelheid aan het voorwerp, waarop die kracht werkt. De totale druk dier gassen zal dus tot gevolg hebben, dat de snelheid van de raket elke secunde regelmatig grooter wordt, zoodat zij ten slotte ongelooflijk groote snelheden zal kunnen bereiken. De beruchte V_2 levert hiervan een bewijs.

Raketten voor oorlogsdoeleinden zijn reeds vrij oud en vooral Engeland gebruikte ze als oorlogswapen, totdat het sterk verbeterde geschut dit overbodig maakte. Pas na den eersten wereldoorlog leefde de belangstelling voor raketten weer op en werden o.a. in Duitschland proeven gedaan om met raketten post te verzenden over groote afstanden. Ook in Amerika werden belangrijke proeven

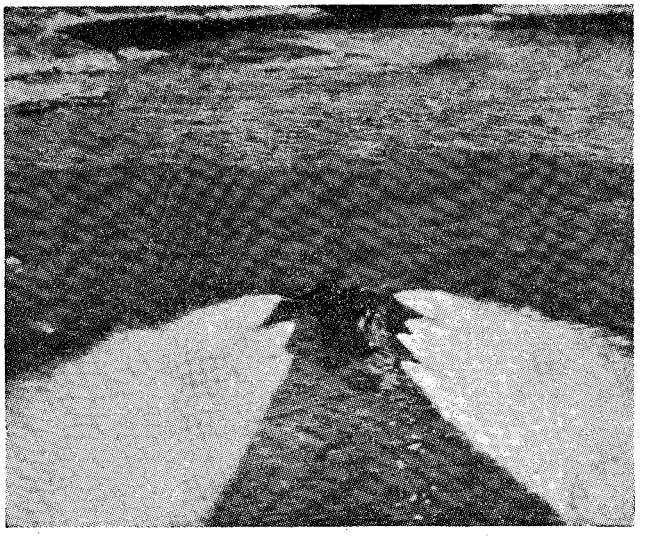

fig. 1.

Een raket salvo van een „Beaufighter" op een Duitsch escorte-vaartuig.

genomen en studiën gemaakt. Men gebruikte daar o.a. raketten, die voortgestuwd werden door middel van benzine of alcohol, verbrand door een voorraad vloeibare lucht. De verbrandingsgassen leverden den benoodigden hoogen druk, die evengroot bleef, zoolang de voorraad benzine en vloeibare lucht voldoende bleef.

De Anglo-Amerikaansche experimentatoren zagen in, dat als voortstuwingsmiddel (propellant) gebruik gemaakt diende te worden van een ontploffingsmiddel, waarvan de zeer snelle verbranding regelbaar moest zijn. Het meest geschikt leek een nitroglycerine-nitrocellulosemengsel, dat bereid kon worden in den vorm van een colloied, zonder dat veel oplosmiddel of zachtmakers er in noodig waren. In de groote oorlogvoerende landen werden, vooral in den laatsten wereldoorlog, belangrijke onderzoekingen verricht, die groote resultaten opleverden, waarbij echter tal van moeilijkheden ondervonden werden. Zoo was het afschieten van een groot raket een uiterst gevaarlijk werkje, omdat de beginnende ontploffing, of snelle verbranding die de raket naar boven moest werpen, funeste gevolgen kon hebben voor de omgeving. Degenen, die in ons land getuigen geweest zijn van het afschieten der Duitsche V_2's kunnen gezien hebben hoeveel slachtoffers gemaakt werden onder de afschietende bemanningen (al waren die gekleed in asbestkleeding) en ook hoevele malen de raket weer neerviel en de omgeving verwoestte.

Zeer dikwijls moesten raketten afgeschoten worden vanuit kleine schepen, vliegtuigen, etc., zoodat het noodig was het ontploffingsmiddel en de raket zoo te construeeren, dat speciaal bij het afschieten de omgeving geen gevaar zou loopen. Men gebruikte daarvoor ontploffingsmiddelen, die gemengd zijn met een donker pigment, waardoor de straling van het brandende eind gemakkelijker opgenomen werd en het materiaal beter verbrandde. Er waren ook kalizouten in verwerkt, omdat die de eigenschap hebben de vlammen kleiner te maken, terwijl ze de stralende hitte verhoogen.

De staven ontploffingsmiddel werden met X-stralen onderzocht, om minder homogene stukken te kunnen wegnemen.

Op den vasten grond waren leidrails noodig, om de raket te geleiden bij het afschieten, tot deze snelheid genoeg kreeg om weg te vliegen. Merkwaardigerwijze is dat op vliegtuigen geheel overbodig. Immers de raket heeft reeds de snelheid van het vliegtuig en er is slechts een geringe extra snelheid noodig om haar los te maken van het vliegtuig, terwijl zij dan in totaal reeds een aanzienlijke snelheid bezit, die dan door het ontbranden direct snel vergroot wordt, zoodat de raket het vliegtuig snel achter zich laat.

Voor het stabiliseeren van de raket en het snel rondddaaien om haar as wordt meestal gebruik gemaakt van een reeks mondstukken, geplaatst onder een hoek van 10°, waardoor geringe hoeveelheden der gassen zoo kunnen ontsnappen, dat het projectiel een zeer snel draaiende beweging om zijn as verkrijgt. Deze zorgt, dat krachten, die afwijkingen van richting zouden veroorzaken, zeer weinig uitwerking kunnen hebben. Sommige soorten raketten worden gestabiliseerd met een viertal „vinnen" aan het achtereinde.

Ook de ontsteking van het ontploffingsmiddel vereischte veel studie. Het rooklooze kruidmengsel, gebruikt als propellant, is zeer moeilijk te ontsteken en dit moest toch gebeuren binnen enkele duizendste secunden na het afvuren, wil de raket veilig het afvurende vliegtuig of een boot verlaten. Tegenwoordig wordt meestal gebruik gemaakt van gewoon buskruit, dat door een electrische vonk ontstoken wordt en dan het rooklooze kruit aansteekt. Het buskruit is bevat in een omhulsel van ethylcellulose, dat vrijwel geen nitroglycerine aan het rooklooze kruit onttrekt. Deze patroon past precies in de eigenlijke lading.

Vooral voor bestrijding van tanks en schepen (zie fig. 2) hebben raketten (de Amerikaansche soldaten noemden ze „bazooka") buitengewoon belangrijk werk gedaan. Men rekent dat een vliegtuig met een lading raketten evenveel uitwerking heeft als een salvo van de volledige bewapening van een torpedobootjager zou hebben.

Natuurlijk bevatten de raketten aan den kop een lading van speciale ontploffingsmiddelen, ontploffend bij aanraking met het te bombardeeren object. Deze lading is volkomen afgescheiden van den eigenlijken propellant.

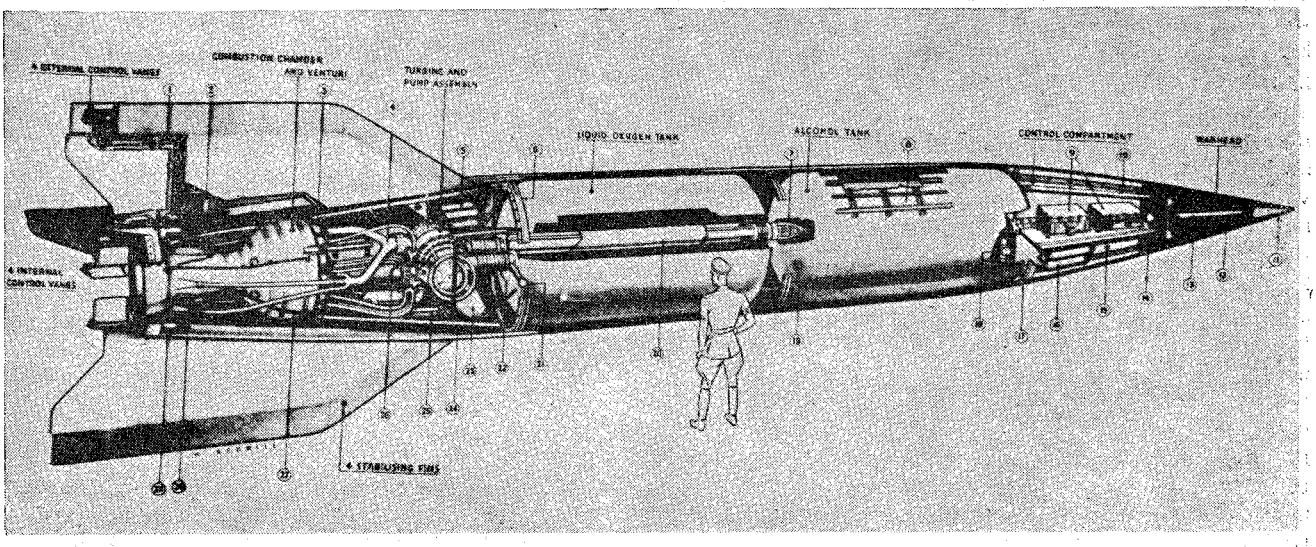
De samenstelling van de Duitsche groote raketten is reeds door de Geallieerden onderzocht; ze werkten ongeveer als volgt:

(Wordt vervolgd)

Men gebruikte in plaats van een soort rookloos kruit methyl- of ethylalcohol met vloeibare lucht, of er werd gebruik gemaakt van zeer sterke waterstofperoxyde met permanganaat, gevolgd door een brandstof-zuurstof mengsel. B.v. in een sterken ketel liet men sterke waterstofperoxyde en permanganaat op elkaar inwerken, waardoor oververhitte stoom ontstond, die een turbine dreef voor beweging der pompen. De pompen persten waterstofperoxyde en hydrazine-hydraat in een verbrandingskamer, waarin zich een chemische omzetting afspeelde, die veel warmte ontwikkelde. Als de verbrandingskamer heet genoeg geworden was, werd automatisch de toevoer van peroxyde en permanganaat afgesloten en het vloeibare mengsel van alcohol en zuurstof begon door verbranding de raket te drijven. Men was aan het einde van den oorlog ook bezig een dergelijke methode te probeeren voor het drijven van torpedo's onder water.

De V_2's vormden een blind vernielend wapen, dat vooral aan de civiele bevolking van Engeland en ook in Nederland, veel schade heeft gedaan.

Vermoedelijk zullen ze nog sterk verbeterd worden.

Doorsnede van V 2: V.l.n.r. (bovenkant): vier uitwendige en vier inwendige vinnen voor het houden van de richting; tusschen 2 en 3: verbrandingskamer; tusschen 4 en 5: turbine en pompen; tusschen 6 en 7: tank voor vloeibare zuurstof; 8: tank voor alcohol; 9 en 10: contrôle-apparaten; aan de punt: bomlading. Onderkant (achter): vier vinnen voor het stabiliseeren. (naar „Discovery" Juni 1945)

Physica

A. DRAAD-FONOGRAAF

Reeds vele jaren geleden werd door den Deen Poulsen een fonograaf geconstrueerd, waarvan de plaat vervangen was door een stalen draad, die tusschen twee polen van een magneet getrokken werd. Deze electromagneet was omgeven met een klos, waardoor de stroom ging van een microfoon, zoodat variaties in het geluid weer schommelingen in den stroom veroorzaakten, die de sterkte van de magneetpolen beïnvloedden. Hierdoor werd de draad ook weer verschillend gemagnetiseerd. Werd die draad tusschen twee andere magneetpolen getrokken, dan had het omgekeerde plaats, zoodat ten slotte een telefoon, of een luidspreker het geluid trouw weergaf.

Bij de oude constructies voldeed deze methode niet, omdat de juiste toestellen voor het versterken van die varieerende stroomen nog niet voldoende geperfectioneerd waren.

Bij de nieuwere constructies verloopt alles op de wijze, zooals hierboven is aangeduid. Er is echter dit verschil, dat gebruik is gemaakt van versterkingslampen, zoowel bij het opnemen als bij het weergeven. Dit maakt een enorm verschil en het nieuwe toestel is tijdens den oorlog, vooral in Amerika, een buitengewoon succes geworden en werd voor tal van militaire doeleinden toegepast.

De draad kan gemakkelijk twee mijlen (3200 meter) lang zijn, daar ze wordt opgewonden op een klos. Hij is gemaakt van uiterst fijn uitgetrokken „stainless steel" en slijt bij het trekken tusschen de magneetpolen practisch niet. De capaciteit van een enkelen draad is zoo groot, dat een geheele symphonie er mee opgenomen kan worden. Ook de onbreekbaarheid en onaantastbaarheid geeft den draad een groot voordeel boven de gewone platen, die steeds slijten en erg breekbaar zijn. Een opnametoestel voor gebruik bij het leger woog met batterij mee ongeveer 1.250 gram. Het toestel werkt in alle mogelijke posities, zoodat het b.v. in gevechtsvliegtuigen gebruikt kon worden voor het vastleggen van allerlei bevelen en feiten.

In Amerika verwacht men, dat deze kleine draagbare toestellen in tal van gevallen een notitie of stenografisch verslag zullen vervangen, daar zij een gesprek volkomen kunnen weergeven.

Speciaal ook wil men het toestel gaan gebruiken voor het vastleggen van telefonische gesprekken, eventueel zelfs om gesprekken op te nemen, die bij afwezigheid van een opnemer telefonisch binnenkomen. Ook voor het vastleggen van radioberichten of uitgezonden concerten wil men het gaan gebruiken. Men verwacht dat nieuwe radiotoestellen gemaakt zullen worden, voorzien van zoo'n opneemtoestel, die ongeveer $ 75 meer zullen kosten dan de normale.

A. VIJFTIG JAREN HELIUM

Helium is een der „edelgassen". Deze gassen worden vanouds „edel" genoemd, omdat zij op geenerlei wijze eenige chemische affiniteit vertoonen met de andere elementen. Ondanks dit feit spelen ze in wetenschap en techniek een zeer merkwaardige rol. Hun ontdekking is karakteristiek voor de nauwkeurigheid der metingen door de mannen der wetenschap.

Ongeveer 160 jaar geleden liet de Engelsche geleerde Cavendish electrische vonken slaan door een ballon, gevuld met lucht en waarin hij voortdurend versche zuurstof liet stroomen. De gevormde stikstofverbindingen werden gebonden aan alkalische stoffen. Hij hield een klein beetje gas over, waarmee niemand raad wist.

In 1893 maakte Rayleigh synthetische lucht, door zuivere stikstof en zuurstof in de juiste verhouding te mengen. Bij wegen constateerde hij, dat die synthetische lucht iets zwaarder was dan gewone lucht. Hij herhaalde de proef van Cavendish en hield ten slotte een geringe hoeveelheid gas over, dat geen enkele chemische affiniteit vertoonde en dat hij daarom „argon" noemde (argon = lui). Zijn gas bleek later een mengsel te zijn van meerdere „edelgassen", waaronder helium. Een tijdgenoot van Rayleigh, Ramsay volgde een anderen weg om die luie gassen apart te krijgen. Hij zorgde n.l., dat de zuurstof en de stikstof uit de lucht weggenomen werden door middel van het metaal magnesium.

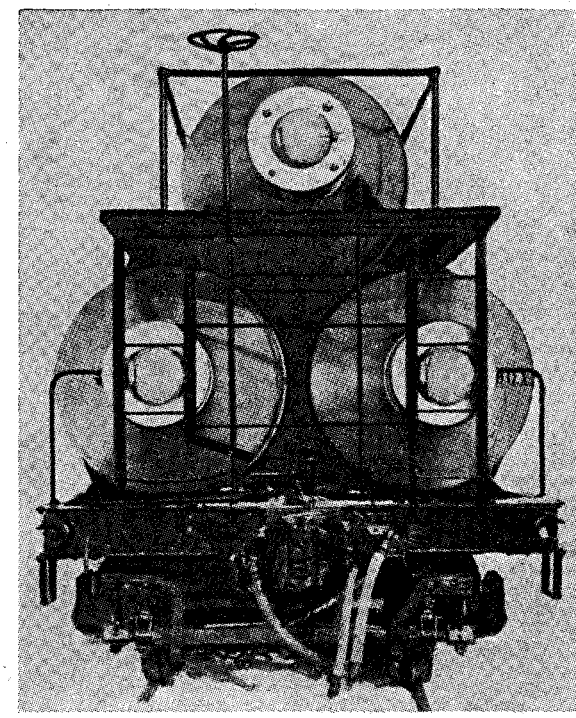
In 1868 had de Franschman Janssen bij een zonsverduistering een lijn in het zonne-spectrum ontdekt, niet behoorend bij een bekend op de aarde voorkomend element. De Engelsche astronoom gaf het onbekende element den naam *Helium,* als zijnde afkomstig van de zon (Grieksch Helios). Spoedig daarop separeerde Ramsay een mengsel van helium en argon uit het mineraal cleveiet.

Weldra werd bekend dat helium in een verhouding van een deel op 185.000 deelen lucht in de atmosfeer voorkomt. Met de moderne toestellen voor het vloeibaar maken van gassen kan uit lucht een mengsel van helium en het edelgas neon verkregen worden, zij het ook tegen zeer hoogen prijs. Vermoedelijk is het in de lucht aanwezig omdat het afkomstig is van de ontleding van het in de aarde aanwezige radium, uranium. Tengevolge van deze ontleding komt het ook voor in de Italiaansche soffioni en vooral in natuurgas. In Amerika en Canada bevat natuurgas een betrekkelijk hoog gehalte aan helium. Bij het vloeibaar maken der petroleumbestanddeelen van dit natuurgas, wordt helium gemakkelijk apart verkregen en door herhaalde samenpersing en afkoeling ten slotte zeer zuiver bereid. Vroeger was het een zeer duur gas, maar de Amerikaansche regeering, die het monopolie der bereiding bezit, kan het nu maken voor ongeveer een dollarcent per kubieke voet (28.3 liter) van gewonen druk. De regeeringsfabriek te Amarillo kan jaarlijks ongeveer 4.000.000 m^3. produceeren en de reserves zijn nog steeds zeer groot.

Het is het moeilijkst vloeibaar en vast te maken gas. In het Cryogeen Laboratorium te Leiden slaagde men er het eerst in, het vloeibaar en vast te maken. Dit was voor den vooruitgang der wetenschap van zeer groot belang.

Helium is ongeveer tweemaal zoo zwaar als waterstof en daarom zeer geschikt voor het vullen van luchtschepen e.d. Bovendien is het volkomen onbrandbaar. Bij gebruik voor luchtschepen diffundeert er voortdurend wat lucht in, hetgeen regelmatige zuivering van het gas noodzakelijk maakt. Het jaarlijksche verlies wordt per luchtschip geraamd op twee vullingen, terwijl bij gebruik van waterstof alles tienmaal per jaar verloren gaat. Vandaar dat het dure gas helium voor het gebruik in luchtschepen nog goedkooper uitkomt dan het goedkoope waterstof, om niet te spreken van de grootere veiligheid.

De oplosbaarheid van helium in bloed is veel minder dan die van stikstof. Daarom worden mengsels van zuurstof en helium gebruikt voor de inademing in duiktoestellen, caissons en ook wel in ziekenhuizen bij bepaalde gevallen. Deze toepassing voorkomt dan de „caissonziekte", veroorzaakt door stikstofgasbellen, die in het bloed gevormd worden bij het snel verminderen van den hoogen druk tot den normalen.

Speciaal voor het transport van helium, gebouwde tankwagen. In gebruik in Amerika.

Tijdens den oorlog, toen magnesium in groote hoeveelheden gelascht moest worden, zijn aanzienlijke hoeveelheden helium gebruikt om de laschvlammen of lichtbogen te omgeven, zoodat geen zuurstof kon toetreden bij dit zoo ontvlambare metaal.

Verder wordt helium gebruikt in allerlei electrische buizen voor mooi rood gekleurde advertentie- en andere lampen.

Chemie

B. AETHYLEEN UIT LICHTGAS

Aethyleen is een der „onverzadigde" koolwaterstoffen, die voorkomen in petroleumgassen en in lichtgas. Het speelt een bijzonder groote rol (vooral in Amerika) bij de bereiding van aethylchloride, alcohol, aethyleenglycol, vinylchloride, styrol, aethyleen-cyanohydrine en

-chloorhydrine. Vooral de laatst genoemde vier materialen zijn van zeer groot belang voor de bereiding van diverse kunstharssoorten, die een toenemend belangrijke rol spelen.

Hoewel Amerika zeer groote hoeveelheden aethyleen (en ook propyleen) wint uit petroleumgassen, was de behoefte er aan zoo groot, dat ook gezocht werd naar goedkoope middelen om aethyleen (en ook een weinig propyleen) te winnen uit cokesovengas en lichtgas. Men vond een relatief eenvoudige en goedkoope continue-methode, om zelfs groote hoeveelheden gas te ontdoen van dit kostbare bestanddeel.

Hiertoe werd op een zeer langen band zonder eind een laag actieve kool uitgespreid, die bewoog tegen een stroom van versch lichtgas (resp. cokesovengas). Deze actieve kool adsorbeert vooral aethyleen uit het gas.

De gasstroom wordt weggezogen om verder gebruikt te worden, terwijl de band zonder eind met de actieve kool gevoerd wordt door een kanaal, waarin ze met stoom wordt verhit, zoodat alle geadsorbeerde gassen weer vrijgemaakt worden. Zij worden apart weggezogen en direct verder verwerkt of gecomprimeerd.

De aldus gereinigde actieve kool koelt af en keert weer naar den adsorptie-tunnel terug. Ook in Engeland overweegt men de toepassing van deze methode, vooral in verband met de geringe kosten en ter verbetering van het financieel rendement van gasfabrieken, die nu onder meer centraal beheer geplaatst worden, teneinde versnippering te vermijden.

Werktuigkunde

A. PASMATEN

In ons artikel over „pasmaten" gaven we reeds aan, dat deze dienden als basis voor de contrôle van de buitengewoon nauwkeurig afgewerkte onderdeelen van machines.

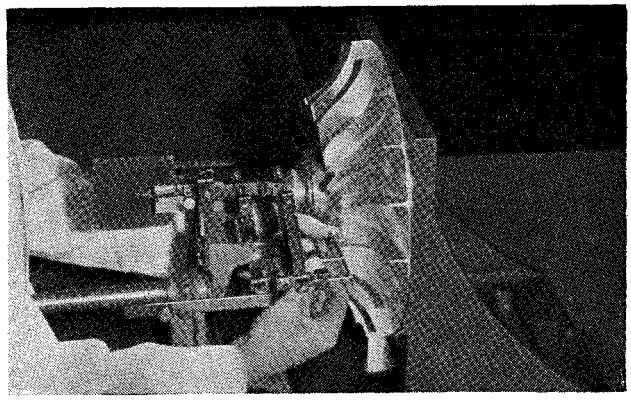

fig. 1.

De foto (welwillend afgestaan door de British Information Service) vertoont de inspectie van een onderdeel van een compressor voor de samengeperste lucht, noodig om in vliegmachines op zeer groote hoogte, aan den motor voldoende zuurstof toe te voeren.

De juiste kromming van de schoepen wordt gecontroleerd met een toestel, gelijkend op een pantograaf. Precies ingestelde stalen staven worden langs de schoepen bewogen en telkens beschrijft dan een stift, met die staven door hefboomen verbonden, een kromme lijn op een beroete plaat. Deze is in de figuur op den linkerarm van den controleur zichtbaar.

De kromme lijnen, op die plaat geteekend, worden met een schellakoplossing gefixeerd en dan op een doek sterk vergroot geprojecteerd, tegelijk met de afbeelding van den idealen vorm van die lijnen. De afwijkingen van het ideaal kunnen dus oogenblikkelijk gezien en gemeten worden. Overtreffen de fouten de tevoren vastgestelde grootte, dan wordt het werkstuk afgekeurd.

De controleurs werden in Engeland „Key-men" genoemd, omdat ze werkelijk een sleutelpositie innemen. Zonder hun zeer accuraat werk is een massa-productie van ingewikkelde werktuigen en apparaten volslagen onmogelijk.

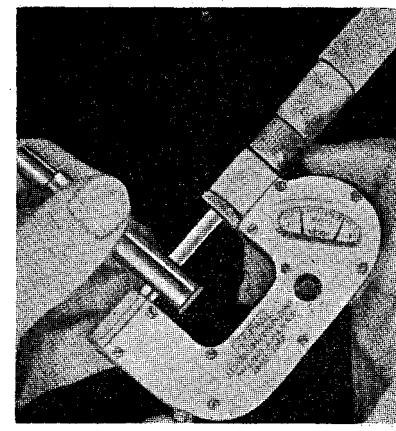

fig. 2.

Fig. 2 illustreert de contrôle van den diameter van een cylinder met behulp van een zeer nauwkeurigen registreerenden micrometer. (V. b. Pasmaten 4 B)

Geneeskunde

B. BESTRIJDING VAN HOOIKOORTS

Hooikoorts is een allergische ziekte, veroorzaakt door vliegend stuifmeel. De ingeademde uiterst fijne deeltjes brengen op de slijmvliezen van neus en mond eiwitten, die dikwijls door den mensch niet verdragen worden. Er ontstaat dan een reactie, die gelijkt op een sterke verkoudheid of zelfs op influenza.

Het bleek, dat injecties met extracten van allerlei stuifmeel een gunstige uitwerking hadden op de patiënten.

Een nader onderzoek heeft aangetoond, dat voor het tegengaan van de gevolgen van een bepaald soort stuifmeel, men volstaan kan door een extract in te spuiten van stuifmeel van planten van diezelfde familie. In Amerika bleken in totaal vier families van planten voldoende te zijn, om het geheele gebied van de hooikoortsaandoeningen te kunnen bestrijken.

Men gebruikt daar de vier extracten ook, om in twijfelgevallen vast te stellen, dat men niet te doen heeft met gewone hooikoorts. Bij nader onderzoek blijkt de ware oorzaak te vinden te zijn in haren van huisdieren, vullingen van matrassen en ander vreemd stof, ontwikkeld in huis of werkplaats.

Luchtvaart

C. DRIJVENDE VLIEGVELDEN

Een der belangrijkste vindingen op luchtvaartgebied is gedaan door den Engelschman Hamilton. Na drie jaren experimenteeren slaagde hij er in een goed bruikbaar

drijvend vliegveld te construeeren, tijdens den oorlog aangeduid als *Lily*. De afbeeldingen, welwillend afgestaan door de British Information Service, geven een duidelijk beeld van deze vinding.

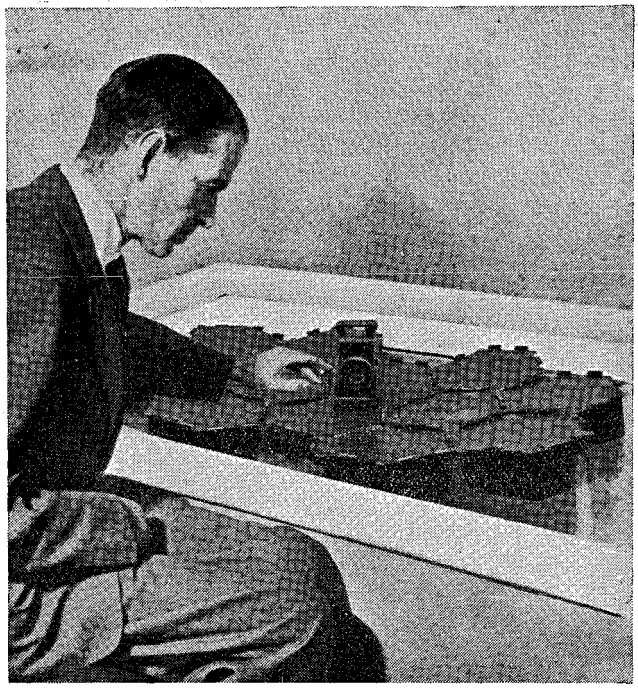

fig. 1.

Fig. 1 vertoont den uitvinder, bezig in een bad proeven te doen met een model vervaardigd uit blik. Men ziet duidelijk de zeszijdige prisma's, stevig en toch beweeglijk samengehouden, ingedeukt door een zwaar gewicht. Fig. 2 vertoont een stuk van een drijvend vliegveld in gebruik tijdens het landen van een vliegtuig, dat (zoo als het gewicht in het bad) door zijn gewicht het veld iets indeukt.

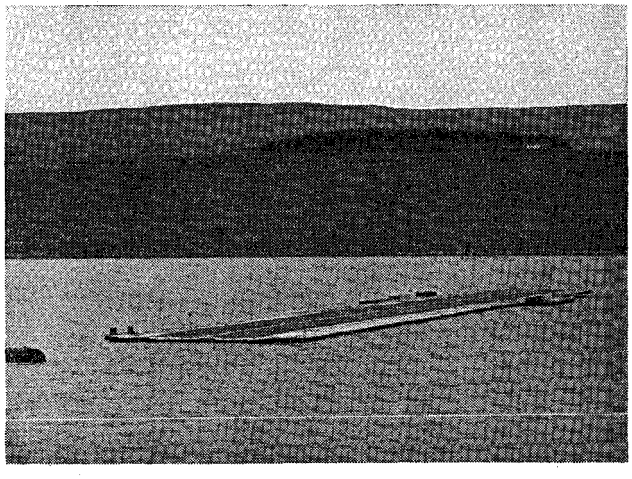

fig. 2.

Een gezicht op een compleet vliegveld, vlak bij de Engelsche kust geeft fig. 3. Dit vliegveld is 156 meter lang en 36 meter breed en bevat in het midden een breede start- en landingsbaan, geheel bedekt met een sterke mat, die landen en wegvliegen zeer gemakkelijk maakt.
Men hoopt van die drijvende zeszijdige prisma's ook gebruik te maken, om ze op te bouwen tot een hoefijzervormigen pier, drijvend in zee, zoodat het open gedeelte gebruikt kan worden als veilige vlieghaven voor vliegbooten.
Een volledig drijvend vliegveld werd in een half uur door 80 man opgebouwd.

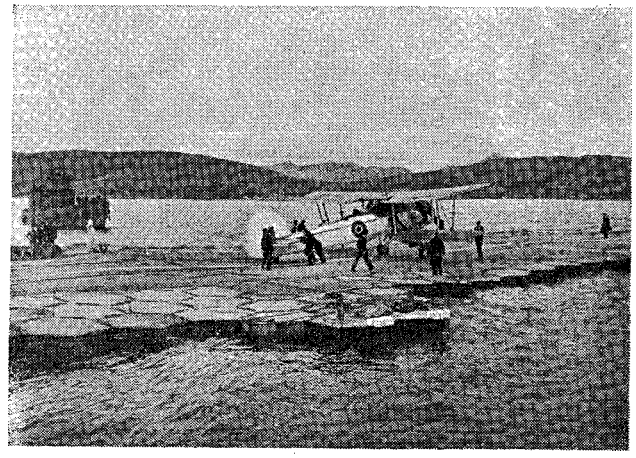

fig. 3

Men verwacht dat deze vliegvelden ook in vredestijd toegepast zullen worden. Men zal dan echter de prisma's moeten maken van staalsoorten, bestand tegen de sterke corrosie van zeewater, terwijl ook overwogen wordt ze op te bouwen uit gewapend beton, dat tegenwoordig zoo buitengewoon sterk en bestand tegen corrosie gemaakt kan worden.

Voeding

A. KAAS IN POEDERVORM

Teneinde scheepsruimte te sparen, werd in Amerika tijdens den oorlog van enkele kaassoorten een poeder gemaakt. De nog vrij versche kaas wordt fijngemaakt en gedroogd in een tunneldroger, of op een sterk verwarmden trommel. Er ontstaat dan een fijn droog poeder, dat ongeveer de helft van de ruimte in beslag neemt van gewone kaas. Het poeder voldeed aan de eischen van de voedingsautoriteiten van het leger. Het bevat alle voedende bestanddeelen van melk, behalve suiker (die in de wei of door de gisting bij de kaasbereiding verdween) en wat zouten. Het poeder kan zonder koeling bewaard worden. Het kan gebruikt worden als smeersel (na goed mengen met water) en is ook te gebruiken bij de bereiding van een smakelijke soep.

(V. b. Drogen 14 A)

B. ELECTRISCH BLANCHEEREN VAN GROENTEN

Blancheeren van allerlei groenten is noodig, vooral in de conservenfabrieken, omdat de plantensappen allerlei enzymen bevatten, die ontleding van tal van stoffen veroorzaken. Hierdoor worden dikwijls geur en voedingswaarde sterk verminderd.

Meestal worden die enzymen werkeloos gemaakt door de groenten korten tijd bloot te stellen aan de inwerking van stoom of van kokend water, alvorens ze in de conservenfabrieken verder verwerkt worden.
Het bleek evenwel, dat bij het blancheeren aanzienlijke hoeveelheden provitamine, carotine en vitamine verloren gingen en speciaal ascorbinezuur (vitamine C). Zoo bleek het verlies bij behandeling met stoom 32% te bedragen en bij blancheeren met kokend water zelfs 40%.
Er zijn nu proeven genomen of eenzelfde uitwerking als blancheeren verkregen kan worden door middel van een hoogfrequenten stroom, waarvan men het veld gedurende 2½ minuut op de fijngesneden groenten laat inwerken. Bij metingen bleken de verliezen aan het belangrijke vitamine C slechts 3% te bedragen en dus minder dan 10% van die bij de oude methoden van blancheeren. Verdere proeven zijn nog aan den gang, maar het is nu reeds duidelijk, dat dit alles van zeer groot belang kan zijn voor de volksgezondheid en voor de conserven-industrie, die op deze wijze producten kan leveren, met grootere voedingswaarde dan die, bereid in de huishouding.

(V. b. Blancheeren 14 A)

A. KUNSTMATIGE VITAMINE C.

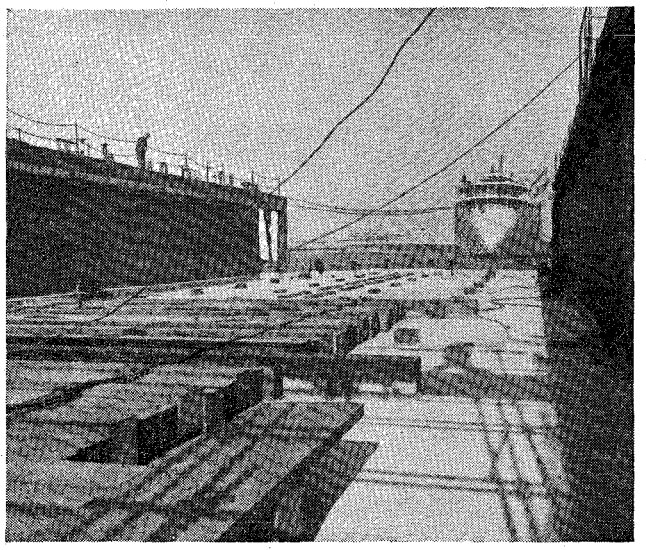
Tal van groenten, aardappelen (speciaal vlak onder de schil), fruit, rozebottels, etc. bevatten aanzienlijke hoeveelheden vitamine C (ascorbinezuur). Het feit dat blanke volken grootere kracht blijken te bezitten dan sommige gekleurde schrijft men wel eens toe aan de grootere hoeveelheid vitamine C, die door het hoofdvoedsel aardappelen dagelijks opgenomen wordt. Men schat, dat, als geen groote hoeveelheden sinaasappelen, citroenen e d. geregeld ter beschikking staan, per millioen inwoners per jaar 5.000 kg. ascorbinezuur extra opgenomen moet worden. Bij een gebruik van 50 milligram per dag en per persoon is dat nog slechts tusschen het derde en het vierde deel der totale behoefte.
De synthese van ascorbinezuur werd pas in 1933 uitgevoerd door den Engelschman Haworth, al legde de Fransman Bertrand reeds in 1896 den grondslag voor deze synthese. Tal van fabrieken hebben getracht speciale methoden voor de productie te vinden en te patenteeren. Zoowel de patenten, als de betrekkelijk hooge fabricage-kosten zijn de oorzaak van den vrij hoogen prijs van het synthetisch product.
Bij de productie wordt uitgegaan van glucose (in b.v. blanke aardappelstroop), die katalytisch gehydreerd (rijker aan waterstof gemaakt) wordt en zoodoende de stof „sorbitol" vormt. Deze moet weer zorgvuldig van den hierbij gebruikten nikkel-katalysator bevrijd worden, daar die de latere processen zou hinderen.
Ook door kathodische reductie van glucose in een oplossing van natriumsulfaat kan sorbitol (tegelijk met mannitol) verkregen worden en ook dit is een vrij lastig proces.
De volgende stap is het omzetten van sorbitol in sorbose. Dit gebeurt door een gistingsproces, waarbij een bepaalde microbe (acetobacter suboxydans) werkzaam is. Men gebruikt voor die gisting ondiepe bakken van aluminium. Op de van voedingszouten voorziene vloeistof vormt de microbe een „mat", die in de vloeistof het omzettingsproduct achter laat. Het rendement wordt bepaald door de verhouding van de oppervlakte van den bak tot den inhoud der vloeistof. Het fabriekmatig verkrijgen van de optimale verhouding is niet gemakkelijk en dikwijls kostbaar.
Tegenwoordig wordt, speciaal in Amerika, de ervaring bij de bereiding van andere stoffen door schimmels, ook op die van ascorbinezuur toegepast. In plaats van een „mat" wordt gebruik gemaakt van sporen, die uitgezaaid worden in de van voedingszouten voorziene sorbitoloplossing, die zich bevindt in een groot gesloten vat. Hierin wordt regelmatig een hoeveelheid zuurstof (of liever gezuiverde lucht) geblazen, die de oxydatie mogelijk maakt en tegelijk alles zoo roert, dat de zich ontwikkelende en vermeerderende cellen regelmatig in de vloeistof verdeeld blijven. Nadat de maximale hoeveelheid sorbose ontstaan is, kan de vloeistof gemakkelijk door filtreeren gezuiverd worden.
Sorbose kan op vele manieren geoxydeerd worden tot ketogulonzuur, dat weer gemakkelijk is om te zetten in ascorbinezuur. Dit kan in geheel zuiveren staat uitkristalliseeren. Per kg. glucose wordt ongeveer 400 gram ascorbinezuur gewonnen; de rest gaat bij het ingewikkelde proces verloren.

Scheepsbouw

B. SCHEPEN EN DRIJVENDE DOKKEN UIT BETON

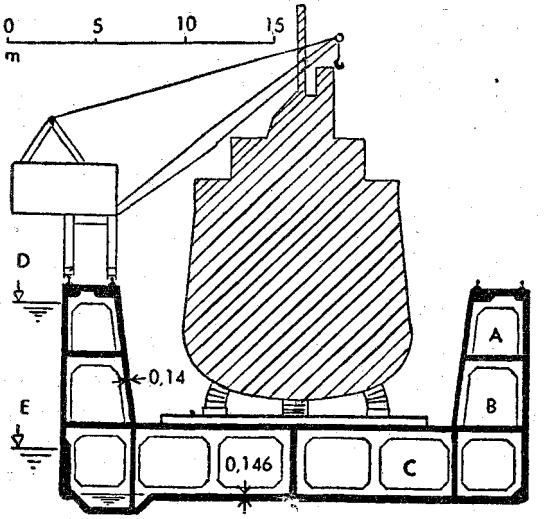
Reeds in den eersten wereldoorlog werden in de Geallieerde landen en ook hier te lande, schepen, goederenwagens, etc. van beton gemaakt. Na 1918 hoorde men niets meer hiervan, maar tijdens den tweeden wereldoorlog werd opnieuw van gewapend beton gebruik gemaakt voor den bouw van (zelfs groote) vrachtschepen, drijvende dokken, sleepkanen, etc.
In Amerika werden 104 groote zeeschepen gebouwd van gewapend beton, benevens vele sleepkanen van 1.000 ton en drijvende dokken. De groote schepen maten meer dan 10.000 reg. ton en hebben een laadvermogen van 4.400 ton. Ze zijn voorzien van motoren van 1.300 P.K. en hebben een snelheid van ruim 10 knoopen (18.5 km).
De dwarsdoorsnede is rechthoekig. De romp is eigenlijk een stijf raamwerk, versterkt door dwarswanden, die het schip verdeelen in laad-, machine- en woonruimten; bovendien is de romp versterkt door horizontale en verticale raamwerken. De dikte der wanden varieert van 14 tot 16½ cm. De bewapeningsstaven werden overal aan elkaar gelascht. De grootste dikte der staven was 25 mm. en de geringste 10 mm.
De betonnen schepen zijn vrijwel even duur als stalen; de besparing aan ijzer bedraagt 20 tot 40%. Ze hebben het zeer groote voordeel dat b.v. een sleepkaan in 6½ dag klaar kan zijn, hetgeen heel wat korter is dan bij gebruik van staal.
Sinds den eersten wereldoorlog is in den bouw van betonnen schepen een zeer groote vooruitgang te bespeuren, met name is het mogelijk geworden een hooge vastheid te paren aan relatief gering gewicht, al is dit veel zwaarder dan bij stalen schepen. Ook de waterdichtheid is, door gebruik van noduliet in plaats van gewoon grind, zeer verbeterd. Noduliet is een kunstmatig gesteente, bereid uit volaarde (een vulkanische soort kleiaarde, van groot belang als bleekaarde en bij het maken van laken). De fijn verdeelde volaarde wordt in draaiende cylinders met water beregend en de fijne korreltjes vormen met de waterdruppeltjes bolletjes van

verschillende afmetingen, die later in een specialen oven gebrand worden. Het is dus een relatief duur product.
Verder wordt de cement gemengd met fijn zand en met „plastiment", een middel, dat het beton veel dichter maakt, doch waarvan de samenstelling niet wordt opgegeven. Het hechten aan het ijzer wordt er door verbeterd, terwijl ook de voegen zeer dicht worden.
Na het gieten van het beton wordt deze dichter gemaakt door middel van speciale „vibratoren", zoodat feitelijk een soort „trilbeton" gevormd wordt.
Drie schepen, elk van meer dan 100 meter lengte, werden in Amerika tegelijk gebouwd in een soort droogdok van

Drijvend dok van beton, waarin de grootste schepen gedokt kunnen worden.

336 meter lengte en 25 meter breedte. Zoodra de romp en bovenbouw klaar waren, werd water in het dok toegelaten, de rompen werden aan kaaien gemeerd, en buiten het dok afgewerkt. Het dok kwam zoo vrij voor een drietal nieuwe schepen.
Men is over die nieuwe betonnen schepen zeer tevreden. Ze vereischen minder onderhoud dan stalen schepen, daar van corrosie geen sprake is. Ze zijn veel zwaarder dan stalen schepen en liggen daardoor vaster (maar hebben ook geringer draagvermogen!). Bij botsingen met andere schepen of met bruggen bleken ze veel sterker te zijn en zelfs bij treffers uit kanonnen hielden ze zich veel beter.
De laadruimten kunnen als volkomen waterdicht beschouwd worden, zelfs als de wanden geen enkele beschermende laag kregen.
Ook bij den bouw van drijvende dokken uit staal, hout, staal en hout en gewapend beton zijn belangrijke verbeteringen ingevoerd.
Het onderste gedeelte, de ponton met de ruimten voor water, draagt aan weerskanten groote ruimten, waarin de machinekamer, pompenkamer, tanks, werkplaatsen en woonruimten zijn ondergebracht. De voor- en achterkanten kunnen door beweeglijke platen afgesloten worden.
Soms worden dokken als eenheden gebouwd, die samengevoegd kunnen worden, om zelfs zeer groote schepen op te kunnen nemen. Meestal bezitten deze dokken geen machines voor de voortbeweging, maar enkele malen zijn er gebouwd, die zich wel door eigen kracht konden bewegen en met convooien mee gingen, om eventueel schepen onderweg op te nemen en te repareeren.
De dokken uit gewapend beton zijn veel goedkooper dan de stalen, ook de onderhoudskosten zijn veel lager.
De manoeuvreerbaarheid en het weerstandsvermogen tegen vijandelijke aanvallen zijn buitengewoon groot gebleken. In Amerika zijn twee typen geconstrueerd; een voor tankschepen en landingsbooten van 405 en een voor grootere schepen van 2.840 ton. Ze zijn zoo geconstrueerd, dat ze gemakkelijk gesleept kunnen worden en deden in den Stillen Oceaan bij alle vlootoperaties dienst. Met een gedokt schip er in heeft het grootste

Doorsnede van betonnen dok, met er in opgenomen: schip en loopkraan.

type een waterverplaatsing van 8.650 reg. ton. Ook de dokken moesten waterdicht zijn, hetgeen werd bereikt door toepassing van plastiment en van vibratoren, hierdoor werd een sterk dok verkregen van relatief laag gewicht. Ook hierbij werd het bewapeningsijzer gelascht.
De dokken zijn gebouwd in speciaal daarvoor gegraven bassins. Het is zeer wel mogelijk, dat ook in vredestijd dokken uit gewapend beton voordeeliger zullen blijken dan die uit staal, mits van alle ervaringen, opgedaan tijdens den oorlog, gebruik gemaakt wordt.
N. Z. Ztg. 13-2-'46

Atoomenergie

A. Dr. J. R. OPPENHEIMER OVER DE ATOOMBOM

Bij een officieele enquête onder geleerden te Amerika, heeft een der belangrijkste medewerkers aan de constructie van de atoombom o.m. verklaard, dat bij de ontwikkeling van atomaire wapens geen fundamenteele ontdekkingen hebben plaats gehad. Ook geen werkelijke vermeerdering van onze kennis der natuur en zelfs geen belangrijke wetenschappelijke vragen voor de toekomst zijn er uit voortgevloeid. Het beteekende slechts een enorme ontwikkeling in de technische installaties, die in de toekomst van groot nut zal kunnen zijn. Het was echter geen wetenschap, het geheele werk werd eigenlijk gekenmerkt door een krankzinnige en tamelijk meedoogenlooze exploitatie van reeds bekende feiten.

Metallurgie

A. VERBRUIK VAN ALUMINIUM

Een uitgebreide enquête onder aluminiumverbruikers in N.-Amerika voerde tot de volgende taxatie voor het verbruik van aluminium in de eerstkomende jaren. De kostenkant speelt bij dit verbruik een zeer groote rol, zooals uit de tabel blijkt.

	Verwacht verbruik bij een prijs, per Eng. pond, van	
	$ 0.15:	$ 0.10:
Industrie-totaal	643.000	850.000
Totaal voor transport	380.000	474.000
Auto's	180.000	270.000
Bussen	5.400	5.400
Trailers	—	3.600
Spoorwegen	166.000	166.000
Vliegtuigen	30.000	30.000
IJzerindustrie totaal	158.000	200.000
Staalindustrie	113.000	113.000
Gebouwen	45.000	87.000
Electrische Industrieën totaal	43.000	62.000
Kabels	6.800	8.100
Seinwezen	3.500	7.000
Verlichting	1.000	2.200
Radio		
Laagste raming	340	3.600
Midden raming	2.300	2.300
Hoogste raming	11.000	12.000
Schakelaars	70	4.700
Waschmachines	6.800	15.000
Diversen	22.000	30.000
Metalen gegoten en geperste voorw.	22.000	44.000
Kookgereedschap	20.000	30.000
Klimatiseeren en koelen	8.000	14.000
Kantoormachines	1.000	1.200
Kranen en torens	10	320
Motoren en stoommachines	1.000	1.000
Machines v. h. maken van banden	900	2.500
Diverse machines	1.300	3.400
Aluminiumfoelie	6.800	6.800

Duidelijk blijkt uit die raming, dat overal waar niet het materiaal, maar de dure bewerkingen de hoofdzaak zijn voor den kostprijs, het verschil in geraamd verbruik bij de twee genoemde prijzen vrijwel wegvalt.
(V. b. Aluminium 11 A)

Radiotechniek

B. RADARCOMMUNICATIE MET DE MAAN

Op 10 Januari 1946 werd voor het eerst, door middel van radar, verbinding verkregen met de maan. Fig. 1 vertoont den top van den hoogen seintoren met de antennen, gericht op de maan. Op het moment van uitzending was de afstand van de maan tot de aarde 238.000 mijlen (382.800 km.). Daar de maan een ellips beschrijft rondom de aarde, is deze afstand niet constant. Fig. 2 vertoont een reproductie van de seinen op den „radarscope", die duidelijk den grooten golf aangeeft op het moment van uitzending en de kleinere, veroorzaakt door den teruggekaatsten golf, die 2½ secunde na het uitzenden werd ontvangen.
Aangezien de snelheid van de electro-magnetische golven bekend is en dus de afstand van maan tot aarde nauwkeurig berekend kan worden, wil men probeeren met behulp van de zeer krachtige installatie het oppervlak van de maan nauwkeurig te bestudeeren. Zulks ter aanvulling van de overigens ook nauwkeurige sterrenkundige berekeningen.
Of men ook spoedig contact zal kunnen maken met de andere hemellichamen van ons zonnestelsel, is zeer de vraag. Men dient te bedenken, dat de zon ongeveer 375 maal zoover van de aarde verwijderd is als de maan,

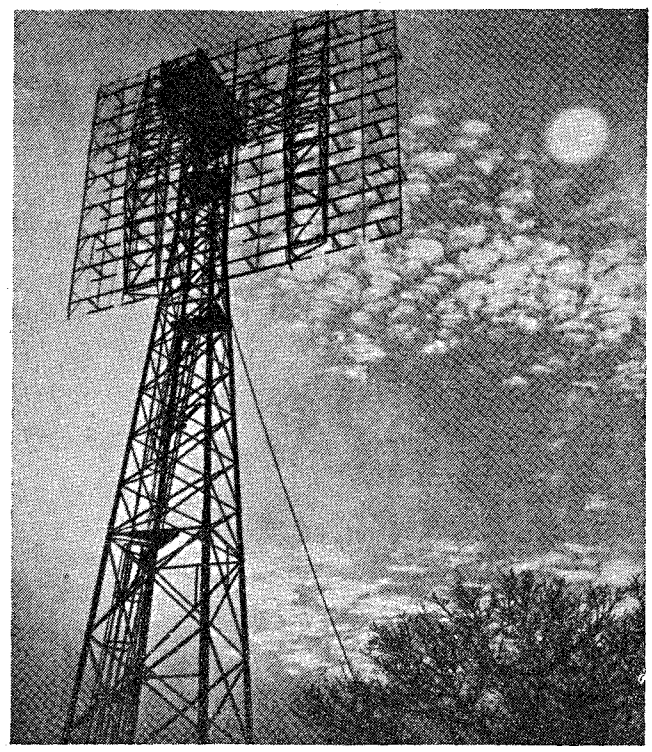

fig. 1.

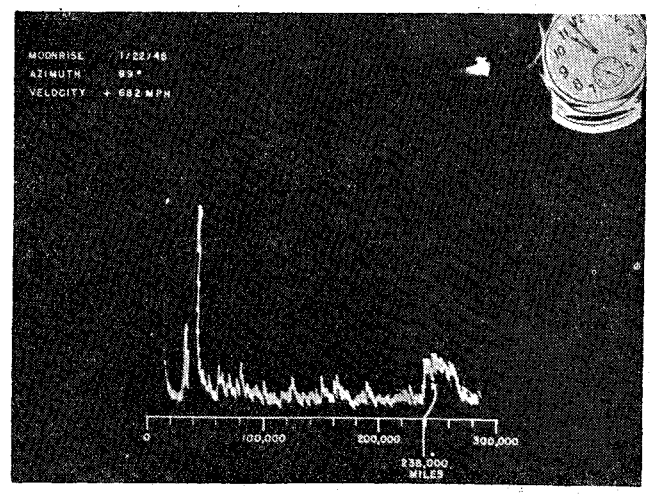

fig. 2.

terwijl de veranderlijke afstanden van de planeten vele malen grooter zijn, zoodat de door de planeten (en de aarde) afgelegde afstanden gedurende het seinen zeer nauwkeurig berekend moeten worden, wil men eenige kans hebben, dat de gerichte straal de planeet zal treffen en voldoende energie afgeeft voor de echo, die de aarde en het toestel weer moet bereiken.

Men bericht intusschen uit Australië, dat radar-contact is verkregen met de zon. De echo's waren van geheel ander karakter dan normaal, hetgeen niet te verwonderen is, omdat de buitenste laag van de zon geheel bestaat uit soms zeer ijle gassen, electronen etc., die de binnenste, veel dichtere massa, omgeven. Men verwacht dat voortgezette proeven belangrijke uitkomsten zullen kunnen geven.

Chemie

A. SYNTHETISCHE RUBBER

Daar de geallieerden tengevolge van den oorlog afgesloten waren van de meeste rubberproduceerende gebieden, ging men zich ook daar meer toeleggen op de fabricage van synthetische rubber. In Duitschland en Rusland was deze ontwikkeling reeds eerder begonnen, doordat vooral Duitschland zich uit eigen beweging van de rest der wereld afsloot, om deviezen te sparen voor zijn oorlogsvoorbereiding.

Een aantal (veelal Joodsche) geleerden, die werkzaam waren geweest in de Duitsche industrie van synthetische rubber was op tijd uit die hel gevlucht en werkte in Amerikaansche laboratoria, die reeds voor 1939 proeven namen. Vandaar dat een kern aanwezig was, die betrekkelijk snel uitgebreid kon worden, toen men de noodzaak inzag om enorme hoeveelheden rubber ter beschikking te hebben. In het begin van 1941 was de Amerikaansche rubber-capaciteit nog zeer gering, maar eind 1944 bedroeg ze reeds meer dan 900.000 ton, zoodat de totale behoefte gedekt kon worden met aanvulling van de echte rubber uit Ceylon, Brazilië, Afrika, Libanon en van de guyaule-rubber uit Mexico en U.S.A.

In Duitschland werd vooral kunstrubber gemaakt uit butadieen, een stof bereid uit alcohol. Bij de bereiding werd metallisch natrium gebruikt, vandaar dat de beginletters van BUtadieen en NAtrium den naam BUNA aan het product bezorgden. Langs katalytischen weg werden de betrekkelijk kleine moleculen butodieen aaneengeregen tot veel grootere. Men kreeg zoodoende de „getallen buna", omdat het aantal gecondenseerde groepen door een getal aangeduid werd. De soort Buna-S werd gemaakt door copolymerisatie van butadieen met styrol (een product bereid uit benzine). De overeenkomstige Amerikaansche kwaliteit werd GR-S (Government Rubber-Styrene) genoemd. Deze soort werd gekozen, omdat ze het meest gelijkt op natuurlijke rubber. 80% van de totale productie in Amerika zou uit deze soort bestaan. Naast deze soort werd vooral gemaakt de gasdichte „butyl-rubber" zoo genoemd, omdat een belangrijke grondstof bestaat uit isobutyleen, een der petroleumgassen. Amerika kon het benoodigde butadieen ook bereiden uit petroleumgassen. In geringe hoeveelheid wordt het, eventueel ook samen met isoprene, in de butylrubber verwerkt.

In Duitschland werden ook aanzienlijke hoeveelheden Buna-N gemaakt, dat acronitrile bevat. De Amerikaansche er mee overeenkomende soort is GR-N. Deze kwaliteiten munten uit door hun bestendigheid tegen chemische invloeden.

Ook enkele andere producten waren voor den oorlog reeds in aanzienlijke hoeveelheden in Amerika geproduceerd, omdat ze rubberachtige eigenschappen bezitten. De belangrijkste zijn NEOPRENE, een polymerisatieproduct van chloroprene, bereid uit monovinyl-acetyleen met zoutzuur. Dit product bezit, naast enkele eigenschappen van echte rubber, een grooten weerstand tegen petroleumproducten, tegen vele chemicaliën, zonlicht, zuurstof, etc.

Verder werd bereid KOROSEAL, een rubberachtige polymeer verkregen uit gepolymeriseerd vinylchloride door plasticeeren met trikresylfosfaat.

Geheel verschillend van rubber in samenstelling, maar gelijkend in sommige eigenschappen is THIOKOLL, bereid uit polysulphiden en gechloreerde koolwaterstoffen.

In alle belangrijke landen waren onderzoekingen gedaan over de diverse stadia van de bereiding van synthetische rubber. Het vormen der groote reeksen moleculen (de polymerisatie) werd nauwkeurig nagegaan in temperatuur, druk en katalysatoren. Allerlei chemicaliën werden gevonden, die het verloop van de vorming konden beinvloeden. Ook werd de verwerking van de synthetische rubber goed bestudeerd en het bleek, dat hiervoor afwijkende materialen en methoden noodig waren, b.v. veel meer carbon-black.

In hoofdzaak werd GR-S gemaakt voor de banden voor de tallooze auto's, tanks, etc. GR-N dient vooral voor kogelvaste tanks voor benzine en voor buizen. Neoprene was een belangrijke grondstof voor buizen en pakking en voor producten, die bestand moeten zijn tegen petroleum. Butylrubber werd vooral gemaakt voor buizen, allerlei rubberwaren, banden zonder eind en voor gewone autobanden. Thiokoll is goed bestand tegen zuren en logen en is bestemd voor voering in tanks, voor pakking en ook voor gewone rubberbanden voor auto's.

De chemie van de synthetische rubbersoorten is te ingewikkeld, om er hier een overzicht van te geven. Enkele korte mededeelingen kunnen echter doen inzien, wat er bij de bereiding van kunstrubber wel zooal te pas komt. Als voorbeeld worden hier de hoofdpunten nagegaan van de bereiding van butylrubber uit isobutyleen.

Koolwaterstoffen uit de petroleumraffinaderijen, die isobutyleen bevatten worden door pijpleidingen aangevoerd en sterk verhit: stoom wordt tegelijkertijd sterk oververhit. Beide dampen worden in speciale reactievaten goed gemengd en het mengsel wordt geleid door lagen van een katalysator, die van een deel van het isobutyleen waterstof onttrekt en dan dus butadieen doet ontstaan. De gassen en dampen worden oogenblikkelijk gekoeld met waterstralen, om geen verdere ontleding mogelijk te maken. Alles wordt dan geleid door koeltorens, waarin stoom condenseert en alles koud wordt.

Het overblijvende mengsel moet gescheiden worden in butadieen en onveranderde isobutyleen. Dit geschiedt in absorptietorens, waarin de dampen een laag olie passeeren, die isobutyleen oplost en butadieen niet. De overblijvende gassen en dampen worden dan door andere absorptietorens geleid, waarin een speciaal oplosmiddel

voor butadieen neerdruppelt en daardoor die stof oplost. De oplossing wordt gezuiverd en dan sterk verwarmd, waardoor de butadieen weer er uit verdampt en apart opgevangen wordt.

Dit alles is zeer moeilijk werk en wordt uitgevoerd door menschen, die minstens een ervaring van vijf jaren hebben in groote petroleumdistilleerderijen, waar ze alle knepen van het oplossen, distilleeren, etc. hebben geleerd. Voor de verwerking tot kunstrubber wordt butadieen met styrol (of met acronitrile) gebracht in een reactievat, terwijl tevoren de butadieen zorgvuldig is gedistilleerd, om een chemische stabilisator te verwijderen, die er expres is bijgedaan, om vroegtijdige polymerisatie te beletten. In het reactievat komen ook tal van chemicaliën voor het maken van een emulsie, het beletten van exydatie, de noodige katalysatoren, etc.

Nu wordt alles gepolymeriseerd tot een soort latex (ruw rubbersap). Na afloop van de reactie gaat alles naar andere autoclaven, waaruit de resteerende butadieen en styrol afgelaten kunnen worden. Anti-exydantia worden goed door de achterblijvende latex gemengd en deze wordt gemengd met andere soorten latex, om de juiste samenstelling te verkrijgen.

De latex wordt in groote roervaten gepompt en innig gemengd met azijnzuur, waardoor de kleine rubberbolletjes tot grootere samenballen. Deze stukjes worden met water uitgewasschen en dan van water bevrijd. De verkregen droge stukjes worden uiteengetrokken tot de juiste grootte en geheel gedroogd in lange droogtunnels, waarna het materiaal klaar is om tot vellen verwerkt te worden, die op de bekende wijze van de rubberfabricage verwerkt zullen worden.

Natuurlijk is alles hierboven slechts zeer kort en oppervlakkig aangeduid. Men krijgt eenig idee van de grootte der fabrieken, als men weet, dat N.-Amerika op het eind van den oorlog ongeveer 1.000.000 ton synthetische rubber produceerde (per jaar). De bereiding van butadieen vereischte per jaar en per 126 ton een arbeider, terwijl voor 200 ton styrol ook één arbeider noodig is. Voor de synthese van GR-S is een employé noodig per 144 ton. Neemt men alles samen, dan is er een employé voor elke 70 ton synthetische rubber per jaar. Dit zijn slechts gemiddelden. De kleinere fabrieken vereischen relatief heel wat meer menschen dan de groote.

Het wereldverbruik aan rubber over de eerstkomende jaren wordt geraamd op ongeveer 1 500.000 ton. Vermoedelijk zal over 1946 in totaal 600.000 ton natuurlijke rubber ter beschikking staan, zoodat nog een aanzienlijke productie van synthetische rubber noodig zal zijn, wil het enorme tekort gedekt kunnen worden.
Het uiteindelijke evenwicht zal bepaald worden door de prijzen van echte en synthetische rubber. De synthetische kan tegenwoordig met behoorlijke winst verkocht worden tegen $ 0 185 per lb. of ruim een gulden per kg. Vermoedelijk zal de prijs van prima plantagerubber belangrijk hier beneden kunnen blijven.
Toch gaat ook dan de synthetische rubber niet meer uit den handel, want in Amerika is men besloten jaarlijks minstens 300 000 ton te blijven produceeren, terwijl een totale capaciteit van veel grooter omvang gehandhaafd zal blijven met het oog op een mogelijken nieuwen oorlog!

Metallurgie

A. NIEUWE TOEPASSINGEN VAN EXTRUSIE

Doordat ons land betrekkelijk laat geïndustrialiseerd is, heeft het technisch spraakgebruik vele woorden ontleend aan andere talen.

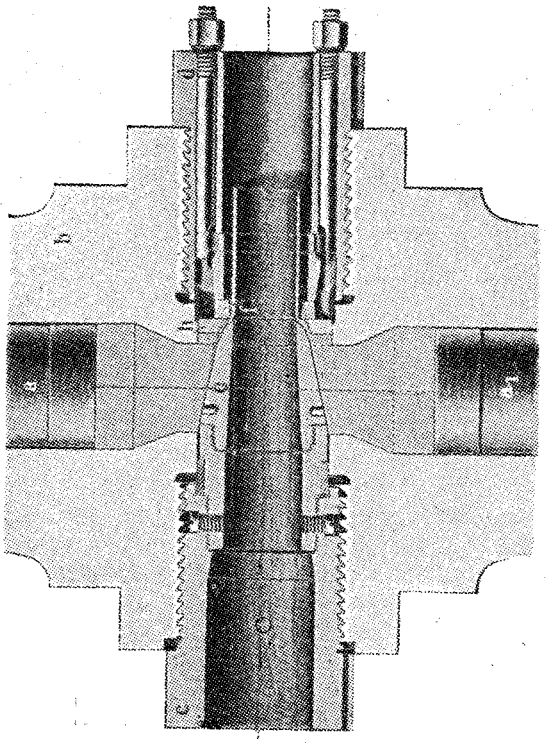

fig. 1

Het Engelsch-Amerikaansche woord „extrusion" wordt gebruikt voor het persen van materialen met behulp van zware persen uit allerlei geprofileerde mondstukken, zoodat buizen of geprofileerde massieve staven en platen ontstaan.
Voor zachte materialen is deze techniek reeds vrij oud, b.v. voor het persen van buizen uit kleiaarde, van looden pijpen e.d. Tegenwoordig worden ook staven en buizen uit kunsthars, kunsthoorn e.d. door extrusie verkregen. Fig. 1 vertoont de doorsnede van een pers die zoowel voor looden buizen als voor het omgeven van kabels

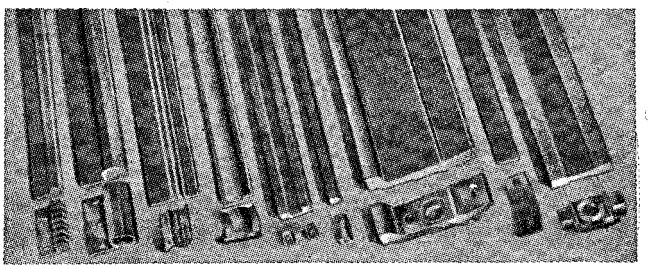

fig. 2

met een mantel van lood, gebruikt kan worden. Met de moderne sterke persen kan ook aluminium tot buizen geperst worden.
Buizen uit aluminiumbrons moeten uit zeer heet metaal geperst worden. De ram van de hydraulische pers draagt

dan een doorn, die eerst door het heete blok metaal geduwd wordt, zoodat uit het mondstuk een massieve cylinder wordt gedreven. Daarna wordt de rest van het metaal door het mondstuk en om den doorn geperst, waardoor de buis wordt gevormd. Ook buizen uit monelmetaal en andere legeeringen worden tegenwoordig op dergelijke manier gemaakt.

Ook zink en zijn legeeringen worden door extrusie geperst tot buizen of lange reepen van dikwijls zeer ingewikkelde doorsnede. Zij kunnen tot kleine stukjes gesneden of gezaagd worden, die met zeer geringe bewerking veranderd kunnen worden tot afgewerkte stukken. Deze zouden anders alleen gemaakt kunnen worden met opoffering van veel materiaal en door middel van speciale werktuigen. Fig. 2 vertoont een aantal van dergelijke lange geprofileerde reepen met er voor geplaatst kleine stukjes, die er van af zijn gezaagd en door boren, frezen of persen snel tot een afgewerkt stuk gemaakt zijn. Fig. 3 vertoont een stuk van een lange staaf met wigvormige doorsnede, die uit vele metalen geperst kan worden,

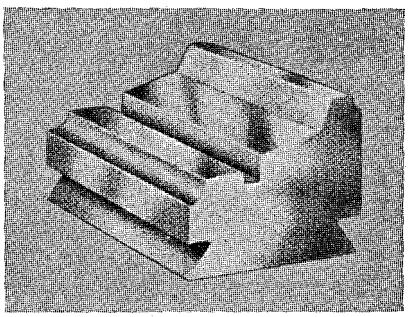

fig. 3

zoowel om in hun geheel gebruikt, als om stuk gezaagd te worden tot platte wigvormige stukken. Deze werden vroeger gemaakt door uit te gaan van stukken met rechthoekige doorsnede, waarvan al het overtollige materiaal weggenomen moest worden, hetgeen veel duurder uitkomt. (V. b. Kunsthars: 10 A)

Physica

A. ATOOM-ENERGIE VOOR MILITAIRE DOELEINDEN

Uit het officieele rapport hierover, samengesteld door De Wolf Smyth, worden hier enkele hoofdpunten medegedeeld, natuurlijk sterk verkort, daar het geheele rapport 264 pagina's beslaat (met een ware schat van inlichtingen over de kerntheorie en -praktijk).

HET ATOOM: We stellen ons voor, dat we een atoom 100.000.000 keeren gaan vergrooten. We krijgen dan een kern, die een middellijn heeft van een duizendste van een millimeter, bestaande uit zware stof. Op een afstand van een centimeter draaien om die kern een aantal negatieve electronen, terwijl overigens alles leege ruimte is. Verreweg het grootste deel van het atoom is dus geheel leege ruimte.

De kern is positief geladen. Het aantal positieve ladingen van de kern wordt aangeduid door haar atoomnummer en is steeds een geheel getal (van 1 tot 94). Het aantal negatieve electronen, draaiend om de kern is steeds gelijk aan dat atoomnummer, zoodat het atoom in zijn geheel naar buiten volkomen neutraal schijnt te zijn. De negatieve electronen bewegen telkens in beperkte aantallen in kringen, waarvan de uiterste kring het chemische karakter van het atoom bepaalt.

De kern is opgebouwd uit protonen (waterstofkernen), neutronen (ontladen waterstofkernen) en electronen. De lading van de kern en dus haar atoomnummer verandert niet, wanneer er meer of minder neutronen gebonden in voorkomen. Voorts komen veelal in de kern voor: alphadeeltjes (geladen heliumatomen) die vermoedelijk op hun beurt opgebouwd zijn uit protonen en electronen.

Elementen van gelijk atoomnummer heeten isotopen. Op welke wijze de protonen, neutronen, etc. de kern opbouwen is niet bekend. We weten alleen dat ze met enorme krachten samengebonden zijn en dat, als het gelukken zou dien samenhang te verbreken, enorme hoeveelheden energie vrij zouden komen.

Het is nu mogelijk gebleken zoo'n geladen kern uiteen te doen vallen door „beschieting" met (ongeladen) neutronen. Een neutron wordt n.l. niet door de electrische lading van de kern tegengehouden. Het is niet gemakkelijk om neutronen de voor deze beschieting noodige snelheid te geven, terwijl de kans, dat een in het wilde weg afgeschoten neutron de uiterst kleine kern treft al zeer gering is. Alleen wanneer zoo'n neutron de kern treft en deze uiteenvalt en zelf neutronen begint uit te zenden, is er kans dat die nieuwe neutronen weer een andere kern zullen treffen en deze op haar beurt uiteen zullen doen vallen. M.a.w. Alleen door kettingreacties kan men verwachten, dat ten slotte geheele zwermen van neutronen vrij zullen komen, voldoende in aantal en snelheid om een enorm aantal kernen uiteen te doen vallen en tegelijk een enorme hoeveelheid energie te doen vrijmaken.

Van Uranium (element 92) bestaan drie isotopen en wel met atoomgewichten 234, 235 en 238. Alleen de soort met atoomgewicht 235 valt wanneer zij met betrekkelijk langzame neutronen gebombardeerd wordt uiteen. Het gebombardeerd U 235 gaat zelf weer neutronen uitzenden. Er ontstaat zoo een kettingreactie, die eindigt met het geheel uiteenvallen der U 235-kernen.

Wordt een bol van U 235 aldus gebombardeerd, dan ontsnappen de neutronen door de oppervlakte heen. Worden ze echter door een stukje U 235 opgevangen, dan komen ze ergens in de massa terecht. De uitzending van neutronen bij U 235 is dus een oppervlakte functie en hangt af van het kwadraat van den straal, terwijl het opnemen dier neutronen afhangt van de derde macht van den straal. Hoe grooter dus de bol van uranium is, des te grooter wordt de kans, dat de neutronen opgevangen zullen worden en aanleiding zullen geven tot het uiteenvallen der kernen en het ontwikkelen van de enorme massa energie. Er is dus een minimum grens voor de grootte van het te bombardeeren stuk U 235, beneden welke geen kettingreactie kan plaats hebben, omdat de uitgezonden neutronen veel meer kans hebben door het oppervlak te ontsnappen, dan om in de massa opgenomen te worden.

Is die kleinste hoeveelheid uranium aanwezig, dan is er een mogelijkheid, dat de uraniumbol zoo getroffen

wordt door straling, komend van buiten de aarde, (de z.g. „hoogtestraling"), dat die uraniumbol zou kunnen ontleden. Dit zou vooral kunnen gebeuren, als een uraniumbol door een vliegmachine op groote hoogte wordt meegevoerd, omdat daar de „hoogtestraling" het sterkst is. Om deze reden werd besloten de uraniumbol in twee stukken, elk beneden de kritische grootte, te verdeelen. Op het moment, dat de bol moet ontploffen dienen de twee stukken tot een enkel stuk vereenigd te worden. Dit wordt uitgevoerd door middel van een soort geweer, geladen met een projectiel van uranium, dat op het juiste moment wordt afgeschoten tegen het andere stuk uranium en er zoodoende mee vereenigd wordt om het stuk van de juiste grootte te vormen.

Natuurlijk uranium bevat voor ongeveer het honderd en veertigste deel aan uranium 235. Allerlei methoden werden voorgesteld om U 235 te scheiden van U 238, het hoofdbestanddeel van natuurlijk uranium, waarover meer in een volgend artikel („Warmtediffusie en de atoomsplitsende bom").

Het bovengenoemd rapport geeft een zeer groot aantal bijzonderheden meer, dan hierboven uiteengezet zijn. Tal van speciale proeven en de overwegingen, waarom ze genomen werden, met allerlei bijzonderheden zijn erin opgenomen en voor physici en chemici van groot belang. Hierboven is alleen overgenomen hoe het verlangde U 235 moest werken. Een stuk van ongeveer 2 kg. is de kern van de bom, maar in het rapport wordt zorgvuldig alles verzwegen, waaruit conclusies getrokken zouden kunnen worden hoe de in totaal vrij groote en zware bom was ingericht. Men kan alleen het volgende gissen: Het stuk uraan moet na de vereeniging tot een massief stuk bestraald worden door neutronen van bepaalde niet te groote snelheid. Daarom moet een toestel aanwezig geweest zijn, dat de neutronen ontwikkelde en er moet tegelijk een „moderator" aanwezig geweest zijn, die de snelheid ervan regelde. Of dit zuivere grafiet, dan wel zwaar water is geweest of iets anders, werd niet gezegd in het rapport.

Het toestel, dat de neutronen ontwikkelde was ongetwijfeld van den aard van een electronenbuis, zoodat er dan ook apparatuur aanwezig geweest moet zijn om electrische hooggespannen stroomen op te wekken.

Het geheel was dus zeker een zeer ingewikkeld samenstel van allerlei speciale onderdeelen, die op den juisten tijd in werking gebracht moesten worden op het moment, dat de piloot de bom aan een parachute deed neerdalen. Van de proefbom, opgehangen aan een hoogen stalen toren in een woestijn in Amerika zegt het rapport o.a.: Op den bepaalden tijd ontstond een verblindende lichtstraal, die de geheele omgeving helderder deed oplichten dan bij het helderste daglicht. . . . . Toen een geweldig vrij langdurig gebrul en een zware drukgolf, die twee mannen, staande buiten het contrôlestation, tegen den grond sloeg. Direct hierop kookte een reusachtige veelkleurige oprijzende wolk op tot een hoogte van meer dan 12.000 meter. Wolken op het pad van die groote wolk verdwenen. Weldra verwaaiden de substratosferische winden de massa, die toen grijs geworden was.

De stalen toren was geheel verdampt. Waar de toren gestaan had bevond zich een groote hellende krater.

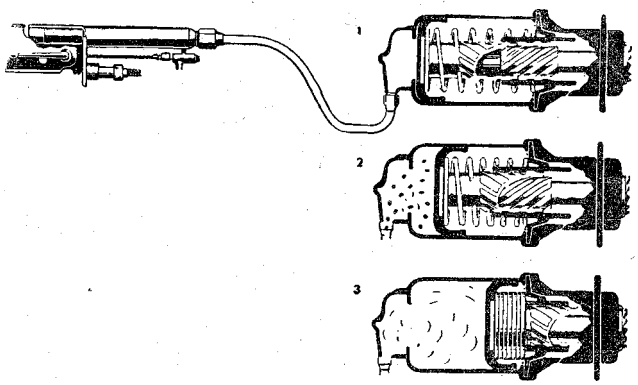
(V. b. Atoomenergie: 26 A; zie ook K.H.A. 6455)

Vliegtuigbouw

A. EEN STARTER VOOR ZWARE VLIEGTUIGEN

In Amerika is een merkwaardig toestel geconstrueerd, waarmee zelfs de zwaarste bommenwerpers zonder eenige moeite in bedrijf gebracht kunnen worden. De hoofdzaak is een spiraalveer van buitengewone kracht, die het arbeidsvermogen van een ontploffende brandstof kan opnemen om ze op een bepaald oogenblik weer af te geven doordat de gespannen veer een as met groote kracht aan het draaien brengt.

Een „patroon" gevuld met de ontplofbare brandstof wordt gelegd in een soort klein kanon (zie de figuur). Laat men de patroon ontploffen, dan ontwikkelen zich groote hoeveelheden gas onder grooten druk. De ontploffing is zoo geregeld, dat de druk niet al te plotseling oploopt, maar regelmatig tot de verlangde hoogte stijgt.

De ontploffingsgassen, al verder ontbrandend, worden geleid tegen een zuiger (zie bij 1 en 2), zoodat deze teruggeduwd en tegelijk een sterke spiraalveer spant. Is de zuiger en de veer in den stand 3 gekomen, dan wordt een kracht van totaal 30.000 kg. uitgeoefend en zorgt de as van den zuiger, waarin groeven van zoo hoogen spoed zijn aangebracht, dat de krukas een drietal omwentelingen maakt. Tegelijk wordt de zuiger teruggeduwd en ontwijken de verbrandingsgassen. Bij een druk van 30.000 kg. kan de krukas per minuut 180 omwentelingen maken, zoodat het vliegtuig volkomen aangezet is.

Het toestel is met de uiterste zorg vervaardigd uit speciaal staal en alle onderdeelen zijn zoo sterk gemaakt, dat het geheel veilig is in het gebruik. Het maakt allerlei electrische aanzetters overbodig.

Sc. Am. Jan. '46

Radiotechniek

B. MICRO-GOLVEN —

De gewone radio-berichtgeving maakt tegenwoordig vooral gebruik van electromagnetische golven van een golflengte van ongeveer 300 tot 500 meter. Korte golven hebben een veel kleinere lengte, terwijl micro-golven een lengte bezitten van ongeveer 10 cm. en korter.

Vooral de uitwerking van RADAR heeft aan de microgolven grooter bekendheid gegeven en allerwege doen inzien, dat ze ongekende mogelijkheden hebben geopend op velerlei gebied en speciaal op dat der seingeving i.h.a.

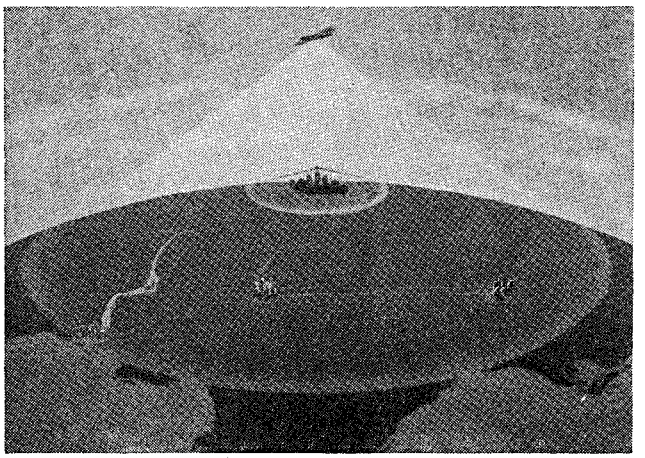
De gewone middel- en korte golven van de radio kunnen zich uitbreiden beneden den horizon en worden door gebouwen en heuvels niet tegengehouden.

Microgolven gelijken veel meer op lichtgolven, zoodat

b.v. de gebouwen of heuvels welke zij op hun weg ontmoeten een „radio-schaduw" veroorzaken. Ze kunnen niet langs metalen draden voortgeleid worden, maar vereischen buizen. Terwijl de gewone radiogolven vanaf de zendantenne naar alle kanten uitstralen, is het mogelijk zulke antennes te maken, dat de microgolven als een sterk begrensde stralenbundel worden uitgezonden, ongeveer zooals de lichtstralen van een schijnwerper. Ze zijn verder vrij van statische stoornissen.

Microgolven worden opgewekt door middel van speciale zenders, de zoogenaamde „magnetrons" (waarover later meer).

Behalve voor radar zijn de mogelijke en waarschijnlijke toepassingen legio. Zoo is een groote firma bezig op heuveltoppen tusschen New York en Boston hooge torens op te richten. Vanuit den top dier torens zullen microgolven uitgezonden worden, die wegens de hoogte een veel grooter gebied kunnen bestrijken dan vanaf den grond. Het doel is een nieuwe radiografische verbinding tusschen de beide steden en die er tusschen in liggen.

Een der grootste telegraaf-firma's is bezig op die wijze alle telegraafverbindingen (langs draden op palen) op te heffen. Zelfs gaat een firma, die eerst gebruik maakte van de zeer kostbare coaxiale kabels, ertoe over de heuveltoppen met torens te gebruiken. Nog merkwaardiger is het plan om van den grond af met een straal van microgolven voortdurende verbinding te zoeken met een vliegtuig, dat op zeer groote hoogte boven het zendstation cirkelt. Van dit vliegtuig uit kunnen de berichten dan over een geweldig groot gebied verspreid worden (zie de afbeelding). Zelfs bestaan er plannen om onbemande vliegtuigen tot in de stratosfeer te doen opstijgen, zoodat Televisie-uitzendingen via deze vliegtuigen in een groot deel van de wereld gezien en gehoord kunnen worden. Zouden televisie-uitzendingen op dergelijke wijze een groot gebied kunnen bestrijken, dan zou dit aan handel en industrie veel tijd besparen, daar dan telefonische en televisische onderhandelingen mogelijk zouden worden, met ongeveer gelijke voordeelen als die in een persoonlijk gesprek, of in een vergadering.

Buitengewoon merkwaardig is een proef, die onlangs genomen werd met microgolven volgens de „pulse time modulation". Hierbij wordt gebruik gemaakt van den „cyclophon". Dit is een radiobuis, verbonden met b.v. 24 microfonen, terwijl een electronen-schakelaar 8.000 keeren per secunde langs de telefonische verbindingen „veegt". Een tweede toestel werkt synchroon met het eerste en is verbonden met 24 telefonen. Juist op tijd worden dus de geluidsgolven in een microfoon weer in geluidsgolven omgezet, zoodat de bijbehoorende telefoon het geluid zonder eenige storing opneemt.

De microgolven zullen een buitengewone revolutie teweeg brengen op het gebied van telegraaf en telefoon en alle draden, die nu nog onmisbaar zijn, doen verdwijnen.

(V. b. Radar: 10 B) (Sc. Am. Jan. '46)

Biologie

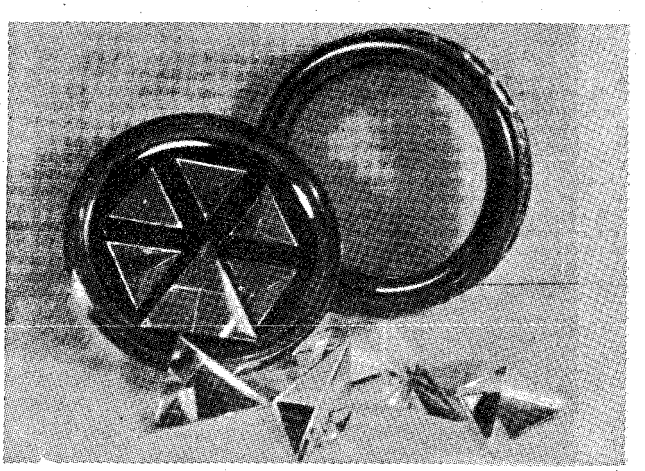
A. ELECTRISCHE VISSCHEN —

Het is merkwaardig, dat pas de vindingen van den laatsten oorlogstijd inzicht gegeven hebben in tot nu toe onbekende feiten uit de dierenwereld. Zoo is bekend geworden, dat vleermuizen hun weg vinden door middel van een ultrasonore echo (waarover later), terwijl nu door proeven in een aquarium aangetoond is, dat electrische visschen gebruik maken van een soort „radar". Zij zenden regelmatig electrische golven uit, en vangen de door andere visschen, kikvorschen, etc. teruggekaatste echo-golven met speciale organen weer op. Wanneer deze echo's de nabijheid van een prooi signaleeren, zenden de visschen zeer sterke electrische golven uit, die de prooi dooden of verdooven.

Dit werd aangetoond door twee electroden aan te brengen in de uiterste zijkanten van een aquarium, waarin zich twee electrische palingen bevonden van elk 120 cm. lengte. De electroden waren verbonden met een electrischen oscillograaf, die alle electrische golven zichtbaar maakte. De door de visschen uitgezonden golven bleken in staat om 33 neon-lampen van elk twee watt te doen oplichten. Dergelijke sterke ontladingen vereischen spanningen van enkele honderden volts. Speciale organen zorgen hiervoor.

Optiek

B. TOEPASSING VAN KUNSTHARS —

Voorbeelden van (optische) prisma's, gemaakt uit kunsthars. In een ringvormigen houder zijn zes prisma's aangebracht. (zie ook: 10 A)

Diamant

A. RUWE DIAMANT IN DE INDUSTRIE

Diamant is de allerhardste stof en is tegelijkertijd zeer taai. Het samengaan dier eigenschappen maakt, dat vooral sinds het uitbreken van den laatsten oorlog geweldige hoeveelheden diamant zijn gebruikt voor het maken van afdraaiers voor slijpsteenen en draaibeitels voor de afwerking van „niet-ijzer" metalen, zooals brons, geelkoper, lager metaal, edele metalen, porcelein, diverse soorten van steen, harde rubber-soorten, kunsthars, harde houtsoorten en ook multiplexhout.

Behalve porcelein, brons en diverse steenen, zijn de genoemde stoffen zelf niet erg hard; zij hebben echter een zoodanig slijpende („versmeerende") werking op stalen beitels, dat de dure diamanten gereedschappen toch nog veel goedkooper uitkomen dan de goedkoope gewone. In Amerika heeft men tijdens den oorlog berekeningen gemaakt, die bewezen, dat zeer dure diamanten gereedschappen nog dikwijls 30 tot 40% goedkooper waren in het gebruik dan die uit staal. Vandaar dan ook, dat N. Amerika reeds in de eerste twee oorlogsjaren ongeveer 4.000.000 karaat technische diamant heeft ingevoerd. Ford berekende, dat vóór den oorlog elke auto een dollar kostte aan diamant. Dit zal nu vermoedelijk wel het dubbele zijn.

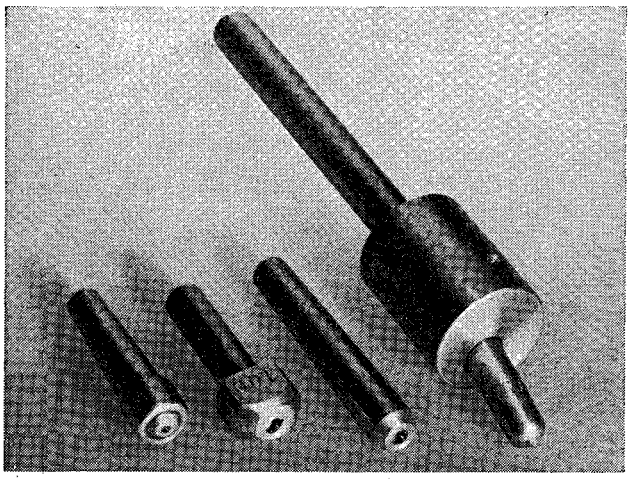

Fig. 1

Afb. 1 vertoont een aantal afdraaiers voor slijpsteenen e.d. Ze bestaan uit een houder, die aan den top een kleinen diamant draagt, varieerend van 0.20 tot 2.50 karaat (een karaat = 0.2 gram). Die diamant wordt gezet in een holte, aangebracht in een drager van prima staal. Het nog zachte staal wordt tegen den steen aangestempeld en iets bijgesoldeerd met een legeering van een vastheid van 38 tot 42 kg. per vierkante millimeter. Een prima steen heeft 3 tot 5 (hoogstens 6) bruikbare punten en als een punt afgesleten is, kan de steen „gekanteld" worden, zoodat een andere punt als snijpunt naar buiten komt. Het goed zetten van deze diamanten is een groote kunst, die slechts enkele ervaren technici goed kennen. Relatief is het niet duur.

Afdraaiers zijn van buitengewoon belang, daar zij mogelijk maken de tallooze slijpsteenen van de werktuigfabrieken steeds zuiver van vorm te doen blijven. Het groote belang hiervan wordt b.v. aangetoond door het gebruik voor het bijwerken van de slijpschijven, die de tanden van tandwielen zoo zuiver mogelijk moeten afslijpen. Die slijpschijven slijten betrekkelijk snel en geven in gesleten toestand de tanden een geheel verkeerden vorm. Zij moeten dus regelmatig bijgewerkt worden en dit gebeurt steeds door middel van afdraaiers. Afdraaiers moeten volkomen trilvrij zijn, zoodat in vele gevallen er speciale zware machines voor gebouwd zijn. Ze worden bij het gebruik zeer heet en mogen dan nooit snel afgekoeld worden, omdat dit den diamant zou kunnen doen springen.

Het slijpen der diamantjes, geschikt om in houders gezet te worden, is speciaal werk, waarvoor enkele geoefende diamantslijpers blijkbaar specialen aanleg hebben. De gereedschapmaker doet dit niet zelf, maar laat het doen in een diamantslijperij.

Ook boorkronen, b.v. voor het boren van de diepe putten in de petroleumvelden, bevatten ruwe diamanten. Deze

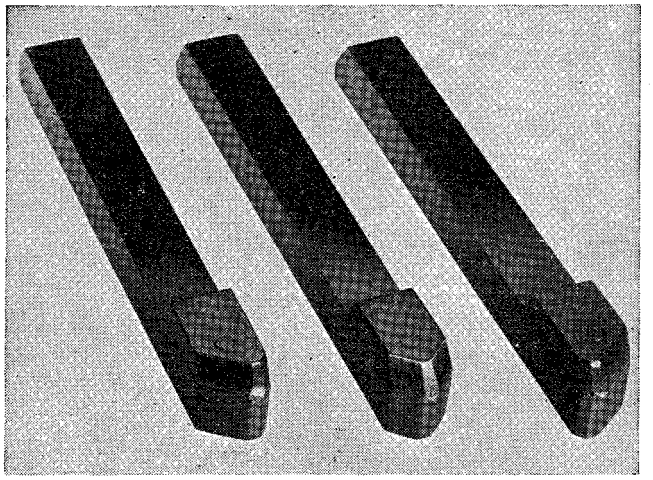

Fig. 2

zijn op boven beschreven wijze bevestigd in een ring van staal (zie fig. 3), die soms wel een middellijn heeft van 50 centimeters. Soms bevatten ze tot veertig karaat diamant. Gezien den betrekkelijk hoogen prijs van technische diamant is het te begrijpen, dat dergelijke boorkronen zeer dure gereedschappen zijn. Desondanks worden ze veel gebruikt, daar ze het boren der putten zeer sterk versnellen, zelfs in hard gesteente. Voor het boren door hard gesteente worden het liefst boorkronen gebruikt met zwarte Braziliaansche diamanten (carbon). Ruwe diamantjes van ongeveer 0.2 karaat worden zeer veel gebruikt voor het maken van „treksteenen" voor het trekken der allerfijnste draden van goud, zilver en wolfraam (voor electrische lampen). De steentjes worden doorboord met behulp van fijne stalen naalden, die aan de punt bedekt zijn met zeer fijne „boort" (uiterst fijn gestampte diamant, naar fijnheid verdeeld door slibben in olie). Ze zijn de dragers van de fijn verdeelde diamant en dit slijpt in de diamantjes langzaam een kegelvormig gaatje. Het kan wel een maand duren, eer zoo'n fijn gaatje geheel klaar is.

Uit Amerika komen berichten, dat dit doorboren van treksteentjes vele malen sneller kan gebeuren als de

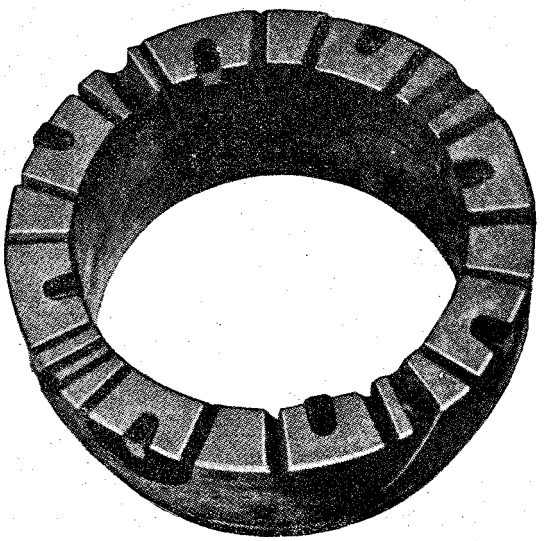

Fig. 3

naald verbonden is met een toestel, dat electrische golven van millioenen trillingen per secunde doet ontstaan. Volgens de berichten voldoet deze gepatenteerde methode uitstekend en versnelt zij het boren buitengewoon.

De treksteentjes zijn vastgezet in een stalen ring, die weer gevat is in een ring van brons, stevig vast te zetten in de trekbank. Bij het trekken wordt het metaal gesmeerd met een speciaal soort grafiet. Toch wordt na betrekkelijk korten tijd de diamant zoo uitgesleten door het enorme aantal kilometers draad, dat er door passeert, dat het gat uitgeboord moet worden voor gebruik van dikker draad.

Splinters van ruwe diamant, verkregen door kloven van grootere, worden in aanzienlijke hoeveelheden gevat in metaal. Zij worden dan gebruikt voor het graveeren van harde metalen en zelfs voor het afsnijden van papier in rotatiemachines. In vele gevallen geschiedt het afsnijden van vellen op die persen zoovele honderdduizenden malen per dag, dat zelfs het zachte papier hard staal in een zeer korten tijd stomp zou maken; vandaar het gebruik van diamant.

Voor glassnijders gebruikt men z.g. vitrietjes, dit zijn zeer kleine natuurlijk gevormde steentjes gem. 10 tot 50 in een karaat. Men snijdt dan met een ribbe *niet* met een punt. Het liefst heeft men z.g. appeltjes, omdat de ribbe van die appeltjes gebogen zijn en die nog beter snijden.

Uit ruwe technische diamant worden ook wel beiteltjes geslepen of scherpe boren die na de punt een zuiver vierzijdig prisma vormen en door het hardste metaal of steen een zuiver gat kunnen boren.

Gereedschappen met ruwe en geslepen diamanten worden in Amsterdam in een drietal fabrieken vervaardigd. Deze verzorgen niet alleen de binnenlandsche industrie, maar leveren ook naar het buitenland een prima product, dat wegens de deviezensituatie zeer zeker voor ons land van belang is. Deze industrie kan nog van veel grooter belang worden, als meer prima vaklieden opgeleid zijn en de aanvoer van technische diamant voldoende is, hetgeen thans nog niet het geval is.

Biologie

A. NIEUWE TOEPASSINGEN VOOR COLCHICINE

Colchicine is reeds vele eeuwen bekend, zij het ook dat men den chemischen kant er van niet kende en het product alleen gebruikte in de kwakzalverij.

Het wordt gewonnen uit een plant, door deze te drogen, fijn te maken en uit te trekken met water, chloroform of alcohol, waardoor een geelachtig wit poeder verkregen wordt. De plant is de Colchicum autumnale, hier te lande bekend als „herfsttijloos", naakte juffer", „droogbloeier" en in Centraal Europa als „herfst crocus" of „weide saffraan".

Oplossingen van het alkaloide, colchicine hebben een zeer merkwaardige eigenschap.

Normaliter, deelen bij het ontkiemen van zaden, de belangrijkste cellen zich als volgt: alle chromosomen (dragers der erfelijke eigenschappen) splitsen zich overlangs en verdeelen zich in twee groepen met hetzelfde aantal en dezelfde samenstelling als in de oorspronkelijke cel aanwezig waren. Tusschen deze twee groepen ontwikkelt zich een scheidingswand. De cel wordt dus op deze wijze verdeeld in twee nieuwe cellen, die elk even groot worden als de moedercel.

Na het drenken met colchicine heeft het splitsen der chromosomen als boven plaats, maar dan schijnt de cel in slaap geraakt, en „vergeet" een tusschenwand te vormen. Er ontstaat dus een groote cel met het dubbele aantal chromosomen. Na het „ontwaken" van de cel (d.w.z. nadat de colchicine uitgewerkt en afgescheiden is) gaat het leven van de cel gewoon door en bij den groei van de plant splitst zij zich opnieuw en vormt dan groote cellen elk met het dubbele aantal chromosomen.

De planten, die uit aldus behandelde zaden gevormd worden, zijn bijna steeds veel grooter, sterker en vruchtbaarder dan de normale.

Colchicine is als het ware een stuk gereedschap geworden voor den bioloog. Zoo gelukte het in Canada uit diverse grassen kruisingen te maken, die bij behandeling met het alkaloide, planten vormden van zeer groote vruchtbaarheid en die enorme mogelijkheden bieden.

In Zd. Saskatchewan waren jaren lang weiden omgeploegd, met het gevolg, dat een stofplaag ontstond, die enorme uitgestrektheden veranderde in een woestijn. Bovenbedoelde grashybride echter bleek vasten voet te kunnen krijgen in dien woestijngrond en dan een prima gras op te leveren. Men tracht nu die erosiewoestijnen van Zd. Saskatchewan en N. Montana weer te hervormen tot prima grasland, uitsluitend met behulp van de nieuwe hybride, die niet alleen een dubbel aantal chromosomen bezit, maar tegelijk ook volkomen vruchtbaar is, hetgeen met de meeste andere hybriden niet het geval is.

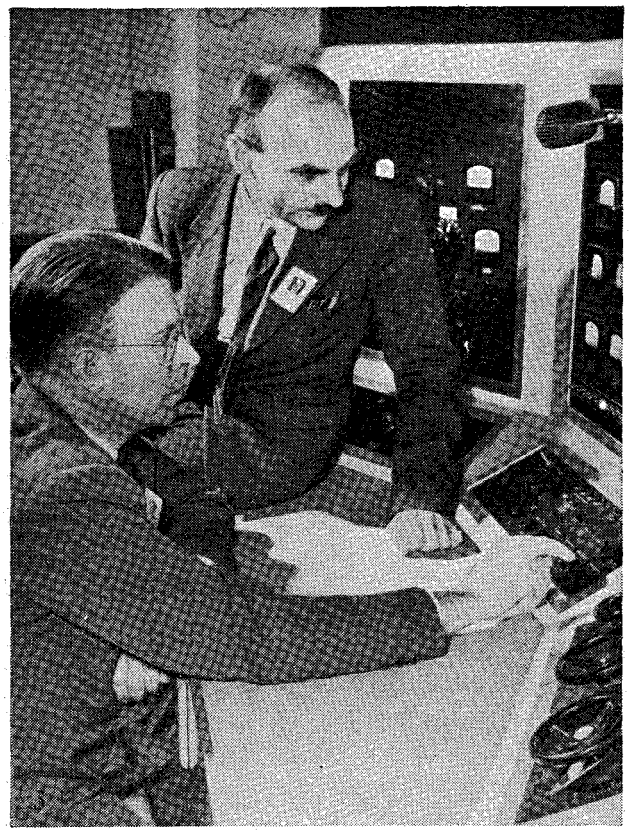
Toegepast op bloemen, werden veel grootere exemplaren verkregen. Zeer belangrijke resultaten werden verkregen met hybriden van allerlei klein fruit, zooals bessen, kersen- en pruimensoorten, etc. etc. De pitten van appelen gingen dood na de gewone behandeling met colchicine, maar als ze tevoren gedopt waren, bleken ze vruchtbaar te blijven en veel gemakkelijker te ontkiemen.

Een berichtgever schreef er over: „Dit alles is geen droom, maar een wetenschappelijk bewezen feit; het is misschien wel de grootste botanische ontdekking sinds Mendel".

Physica

A. DE CYCLOTRON EN BETATRON

De bekende constructeur van de cyclotron, E. O. Lawrence, die voor zijn ontdekking een Nobelprijs heeft gewonnen, deelde onlangs mede, dat reeds in 1940 werd begonnen met den bouw van een cyclotron van 4.000.000 kg. gewicht, de grootste ter wereld. In 1942 moest de bouw ervan gestaakt worden, daar aller krachten noodig waren voor het onderzoek, dat tot de atoomsplitsende bom zou voeren, maar nu wordt de constructie voortgezet en in den zomer van '46 kan het apparaat klaar zijn.

Op foto, links: E. O. Lawrence, bezig met het in werking stellen van den cyclotron. Deze staat op een grooten afstand opgesteld, teneinde gevaren voor de bediening te voorkomen.

De cyclotron berust op het volgende principe.

In een magnetisch veld, waarvan de krachtlijnen evenwijdig loopen, moet een negatief electron volgens de wetten der natuurkunde een cirkel beschrijven. Nu zijn twee platte bijna luchtledige doozen met de doorsnede van een letter D op geringen afstand van elkaar gelegd in een sterk electro-magnetisch veld, zoodat de krachtlijnen loodrecht staan op de vlakken dier doozen. De beide doozen zijn elk verbonden met een pool van een wisselstroommachine, zoodat ze afwisselend positief en negatief geladen worden.

Men denke zich nu ongeveer in het midden (zie fig. 1 bij P) een buis die electronen uitzendt, terwijl op dat moment „doos" A positief geladen is. De electronen zullen dan in A doordringen en onder invloed der magnetische krachtlijnen een cirkel gaan beschrijven. Als

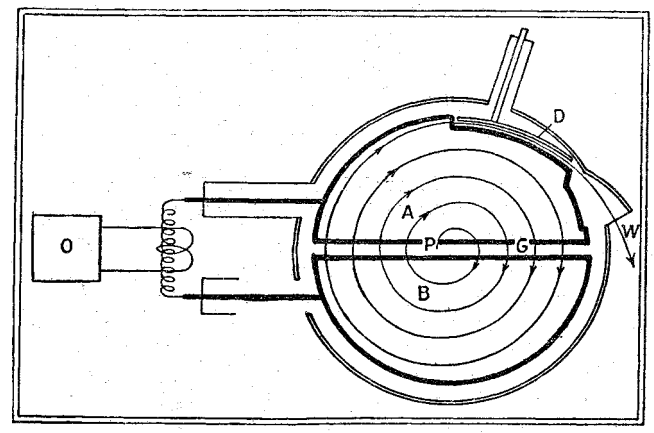

fig. 1

een halve cirkel beschreven is, wordt A negatief geladen en B positief, met het resultaat, dat de electronen den verticalen wand van A passeeren en ook de spleet tusschen A en B; zij worden door B aangetrokken en komen hierin terecht. De snelheid van elk electron wordt door die aantrekking vergroot en in B wordt opnieuw een iets grootere halve cirkel beschreven. Op het moment, dat de electronen den verticalen wand van B bereiken, herhaalt het spel zich en de electronen krijgen weer grootere snelheid in A, etc. etc. Ten slotte wordt een halve cirkel beschreven, ongeveer gelijk aan den omtrek van een doos en op dat moment komen de electronen onder den invloed van plaat D, die met zoo hooge spanning is geladen, dat de electronen door het venster W naar buiten ontwijken.

De tijd, die een electron noodig heeft om een completen cirkel te beschrijven, is steeds even groot, zoodat dus de wisselstroom zoo in overeenstemming met de sterkte van het magnetisch veld gebracht kan worden, dat de aantrekking en afstooting precies gebeurt op het moment, dat de electronen de spleet tusschen de beide halve doozen passeeren. Die doozen zijn besloten in een sterk metalen omhulsel, dat ook luchtledig wordt gehouden.

In plaats van electronen kunnen ook ionen en positief geladen kernen aan de versnellende werking van een cyclotron onderworpen worden.

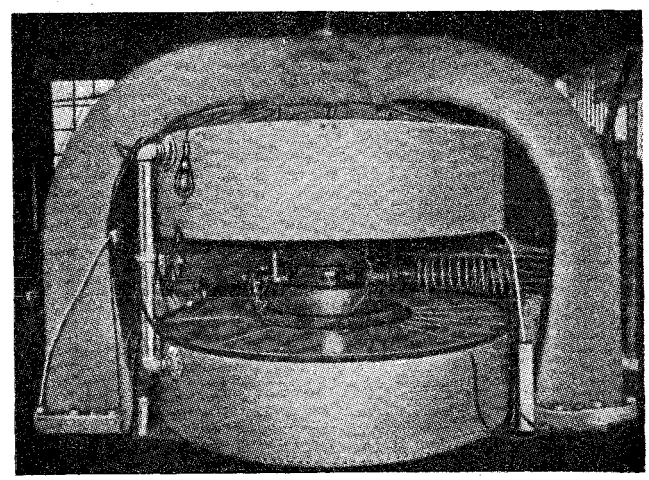

fig. 2

Fig. 2 geeft een afbeelding van een cyclotron, zooals die zich in 1938 in de universiteit van Berkeley bevond. Fig. 3 vertoont een deutonenstraal komend uit het venster van een cyclotron bruikbaar voor het bombardeeren van allerlei elementen, teneinde kernreacties op te wekken.

De energie van de snel bewegende deeltjes wordt gewoonlijk uitgedrukt in „electronen-volts" d.w.z. in hoe-

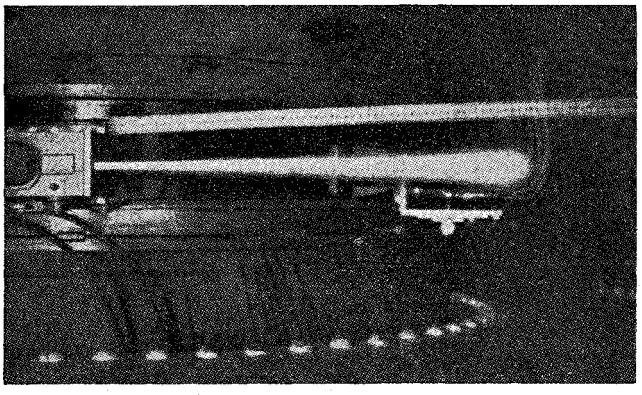

fig. 3

veelheden energie noodig, om een electron bij een potentiaal verschil van één volt, te doen bewegen. Aanvankelijk was de energie, welke de nieuwe cyclotron zou opleveren geraamd op 100.000.000 electronen-volts. Op grond van ervaringen met andere cyclotrons, schat men deze energie thans op 200.000.000 electronen-volts, terwijl alpha-deeltjes en protonen de dubbele energie zullen kunnen krijgen.

De geweldige electromagneet van het toestel alleen al krijgt een gewicht van 3.700.000 kg.

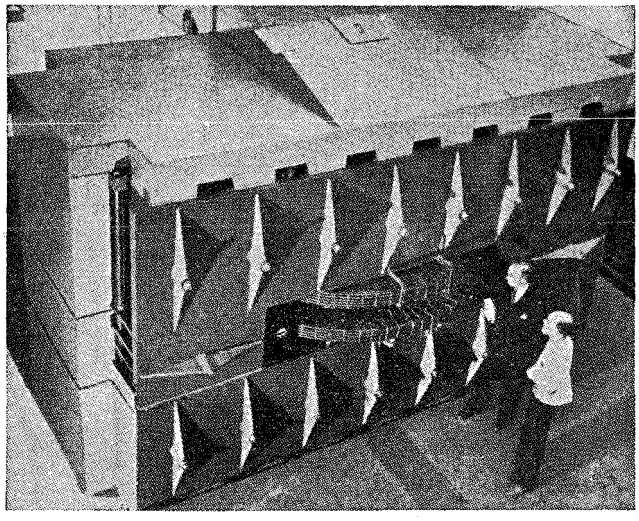

fig. 4

Een ander electronentoestel, dat aan electronen een energie geeft van 100.000.000 electronen-volts, heeft tot doel om met behulp van die snelle electronen de krachtigste X-stralen op te wekken, die tot dusver kunstmatig verkregen zijn. Het toestel heet BETATRON en heeft als zeer belangrijk onderdeel een electro-magneet, die 4.5 meter lang, 1.8 meter breed en 2.7 meter hoog is (zie fig. 4). De polen zijn omgeven door koperen spoelen van geïsoleerd koperdraad van 2.5 cm. middellijn. Door die spoelen kan gedurende het 240e deel van een secunde een stroom gaan, afkomstig van een batterij van Leidsche flesschen van 24.000 volt.

Tusschen de polen van den magneet bevindt zich een cirkelvormige glazen buis (fig. 5), opgebouwd uit kleine stukken, die zoo goed verbonden zijn, dat de buis gemakkelijk luchtledig gemaakt en gehouden kan worden. In die buis wordt weer een straal electronen opgewekt, die de buis herhaalde malen doorloopt. De electronen krijgen telkens een energie er bij ter grootte van 400 electronen-volts. In het 240e deel van de secunde, gedurende welke de batterij zich via de koperen klossen ontlaadt, gaan die electronen 250.000 malen door de buis en krijgen dus een energie van 100.000.000 electronen-volts. Op het moment van het bereiken van die hooge energie, geven twee spoelen, daartoe aangebracht op de polen van den magneet, een stoot, die de electronen uit hun baan doen afwijken en ze werpt tegen een plaat wolfraam. Hierdoor zendt deze plaat X-stralen uit van vroeger ongekende energie.

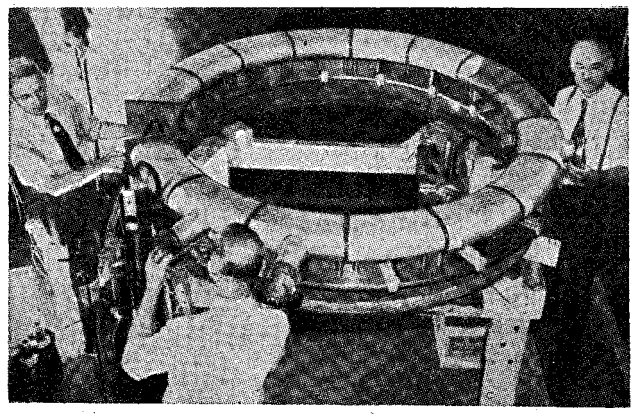

fig. 5

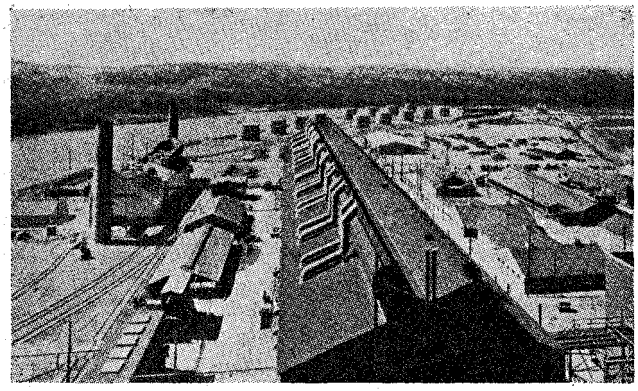
Ook deze buitengewoon krachtige straal wordt gebruikt voor proeven, om de kernen der atomen te beïnvloeden, b.v. om ze kunstmatig radioactief te maken en zoodoende de atomen te doen overgaan tot die van een element van lageren rang.

Ook dit toestel werd gebouwd voor proeven voor de atoom splitsende bom en was in 1943 klaar. Eerst in den laatsten tijd werd verlof gegeven iets er over mede te deelen en bijgaande afbeeldingen te publiceeren.

A. WARMTE-DIFFUSIE EN DE ATOOM SPLITSENDE BOM

De moderne natuurkunde leert, dat warmte een vorm van arbeidsvermogen is. Alle moleculen, atomen, ionen, electronen bewegen zich en wel zoo, dat bij gelijke temperatuur het arbeidsvermogen van elk deeltje gelijk is. Dit beteekent niet, dat de snelheid van alle deeltjes bij gelijke temperatuur gelijk moet zijn. Immers het arbeidsvermogen van beweging hangt af van het kwadraat van de snelheid, terwijl het verder bepaald is door de massa van het deeltje.

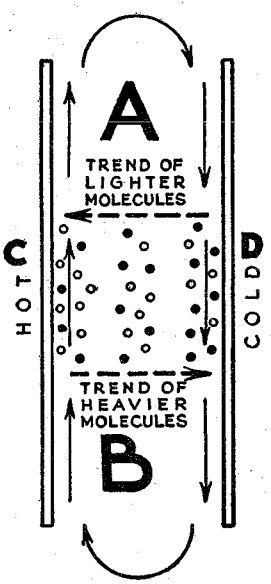
Het is bewezen, dat de moleculen waterstof zich bij 0° C. bewegen met een snelheid van ruim 1800 meter per secunde. Nu is elk molecule zuurstof 16 maal zoo zwaar,

Het groote gebouw in het midden bevat de uitgebreide apparatuur voor het brengen van het gehalte aan U 235 van 0.7% tot 1.4%. Het gebouw met de twee schoorsteenen (links) is de electr. centrale. Het enorme ketelhuis is hier weggelaten.

zoodat deze moleculen zich bij 0° C. bewegen met een snelheid van ongeveer 420 meter per secunde, daar zij immers een gelijk arbeidsvermogen moeten hebben als die van waterstof bij die temperatuur. Bij hoogere temperaturen worden die snelheden steeds grooter.

Bij een gas, bestaande uit twee stoffen van verschillend moleculair gewicht, zullen de lichtste moleculen ten gevolge van de eigen snelheid meer neiging vertoonen om in de bovenste laag terecht te komen dan de zwaardere. Van dit feit is o.a. gebruik gemaakt om het geringe gehalte aan uranium 235 in gewoon uranium 238 te versterken. Men bereidt dan uraniumhexafluoride, dat 0.7% aan U 235 bevat, welk gehalte door thermische diffusie gebracht kan worden tot 1,4%. Dit gehalte kan volgens andere methoden nog aanmerkelijk verhoogd worden.

Dit schema geeft het principe weer van de scheiding van lichtere en zwaardere moleculen door middel van warmte diffusie gepaard aan convectie (beweging van een groep moleculen, als groep)
A ruimte relatief rijk aan lichte moleculen (ringetjes)
B idem rijk aan zware moleculen (zw. puntjes)
C Heete wand
D Koude wand

Wordt een dunne laag gasvormig uraniumfluoride in een vat met een heeten en een kouden wand gebracht, dan zal het in strooming komen, zoodat langs den heeten wand de stroom omhoog is gericht en langs den kouden wand omlaag. De beide soorten moleculen in het mengsel zullen door diffusie zoo bewegen, dat de lichte moleculen zich relatief meer naar den heeten wand bewegen dan de zware die zich meer naar den kouden wand bewegen. De strooming en de diffusie hebben dan tot gevolg, dat aan den top wat meer lichtere moleculen aanwezig zullen zijn en aan den bodem meer zwaardere. Het gelukt zoodoende, door regelmatig de stof aan den top weg te nemen, een mengsel te krijgen waarvan het aantal lichte moleculen dubbel zoo groot is als van het oorspronkelijke mengsel.

Het construeeren der toestellen voor de thermo-diffusie was zeer moeilijk. Ze werden geconstrueerd als kolommen, bestaande uit drie concentrische buizen van zulke metalen, dat ze bestand waren tegen de sterke corrodeerende werking van uraniumfluoride en de sterke spanningen, die onvermijdelijk er in moesten optreden.

De binnenste buis wordt doorstroomd door verzadigden stoom, zoodat deze kan condenseeren en water oplevert van steeds gelijkblijvende temperatuur. De wand van deze binnenste buis vormt met die van de tweede buis een ringvormige ruimte.

Tusschen de buitenste en de binnenste buis stroomt koelwater van constante lage temperatuur. De eerste ringvormige ruimte wordt dus begrensd door een kouden en een heeten wand. Wordt er damp van uraniumfluoride in toegelaten, dan kan aan den top de aan U 235 rijkste en aan den bodem de aan U 235 armste vloeistof afgetapt worden.

Hout

A. DE TOEKOMST VAN TRIPLEX EN MULTIPLEX

De voornaamste vooruitgang in de fabricagemethoden voor dit belangrijke product bestaat in vermeerderd gebruik van kunsthars als impregneer- en bindmiddel en in het vinden van de methode van Vidal. Door impregneeren kan het vrijwel onbrandbaar gemaakt worden, terwijl het sterk bestand gemaakt kan worden tegen water en goede isoleerende eigenschappen kan verkrijgen. Menigmaal zal het veel sterker kunnen zijn dan concurreerende materialen, bij gelijk gewicht.

Men verwacht daarom toenemend gebruik voor allerlei constructies bij gebouwen, voor vliegtuigen en voor meubels. Het is mogelijk gebleken triplex in het groot te fabriceeren voor constructie van balken en raamwerken. Zelfs zijn de groote „mail-order-houses" van N.-Amerika van plan allerlei onderdeelen in het groot te laten maken voor het bouwen van graansilo's, kippenhokken en schuren. De klanten kunnen uit den catalogus de typen bestellen en de onderdeelen in korten tijd zelf gebruiken voor den bouw.

Gedurende den oorlog werden ook zeer sterke en tegelijk zeer lichte spoorwagens voor goederenvervoer gebouwd op onderstellen, geschikt voor snelvervoer. Bij wijze van proef zijn zeer lichte auto's er van gebouwd, maar dit belooft voorloopig nog niet veel.

Het fineer, noodig voor het maken van triplex wordt voor 90% gemaakt door cylindrische blokken af te schillen en overigens door blokken in uiterst dunne laagjes te schaven; deze soort wordt graag gebruikt in den vliegtuigbouw. De laagjes worden met den draad in verschillende richtingen op een centrale laag geplakt en wel zoo, dat 3, 5, 7, 9, 11 tot 13 lagen aanwezig zijn. Ook wel wordt fineer zoo op elkaar geplakt, dat alle vezels evenwijdig loopen. Men krijgt dan een soort, die uitmunt in sterkte in die eene bepaalde richting.

Van zeer groot belang is geworden „geïmpregneerd triplex", waarvan de afzonderlijke lagen fineer onder

druk geïmpregneerd zijn met een kunsthars waarna ze met een of ander kunsthars-plakmiddel tot een enkel stuk verbonden worden. Het product is harder en zwaarder dan het normale triplex, maar veel sterker en met veel meer weerstand tegen invloeden van buiten. De snelste Engelsche jacht-vliegtuigen werden van dit materiaal gemaakt en hun succes wordt vooral aan deze materialen toegeschreven.

Gewoonlijk werd triplex gemaakt door gebruik te maken van plakmiddelen als bloed-albumine, caseïne (dierlijk en uit soya). Tegenwoordig worden steeds meer kunstharsen gebruikt. Deze laatste dateeren van 1930, hoewel ze vóór 1935 vrij zeldzaam gebruikt werden. Door hun duurzaamheid en sterkte kunnen ze de gewone lijmsoorten vervangen, als massa-productie de dure installaties voor het gebruik er van rechtvaardigen. Gewoonlijk werden phenolharsen gebruikt in fineer, die bij hooge temperaturen geperst moeten worden. Ook werd zijdepapier, geïmpregneerd met dergelijke harsen gebruikt als plakmiddel. Gedurende de laatste jaren van den oorlog werden echter ook ureumharsen ontwikkeld, die in kouden toestand gebruikt kunnen worden, al zijn de er mee geplakte lasschen iets minder sterk dan de geperste phenolhars-lasschen.

Triplexplaten tot een dikte van 2.5 cm. kunnen in verhitte hydraulische persen gemaakt worden, zonder de uiterste lagen te sterk te verhitten. Dikkere lagen konden vroeger niet behoorlijk aldus behandeld worden, maar tijdens den oorlog werd dit mogelijk, door gebruik te maken van hoog-frequente inductiestroomen. Hierdoor worden de voegen iets hooger verhit dan de fineerlaagjes, maar het geheel wordt vrijwel egaal verhit en geperst, mits men te doen heeft met plat werk.

Voor gebogen werk maakt men sinds 1942 gebruik van de methode van Vidal: Met kunsthars geïmpregneerde reepen fineer worden om een vorm gewikkeld en al of niet met metaal versterkt. De aldus bekleede vorm wordt in een luchtdichten zak geplaatst, waarna de lucht uit dien zak wordt weggenomen. Hierdoor wordt de zak tegen het fineer aangedrukt door den luchtdruk, die overal egalen druk uitoefent. Daarna wordt het geheel in een autoclaaf gereden, waarin stoom en samengeperste lucht voldoende temperatuur en druk veroorzaken voor complete „afbinding" (verharding).

Eventueel is de vorm voorzien van gleuven, waarin versterkingen gelegd worden, die dan later niet buiten het triplex uitsteken. Op deze wijze werden b.v. neuzen van vliegtuigen en andere gebogen onderdeelen vervaardigd. Ook de geheele schuitjes werden zoo gemaakt, als ook groote hoeveelheden luchtschroeven. Ook van vlak triplex werd in vliegtuigen veel gebruik gemaakt.

Plastisch geplakt triplex, al of niet in gebogen vorm, wordt ook gebruikt voor het bouwen van booten, die niet rotten of vermolmen, terwijl de producten lichter, sneller en gemakkelijker manoeuvreerbaar zijn. Zelfs stukken van 25 bij 2.5 meter worden in massa gefabriceerd.

Er zijn proeven aan den gang, om dergelijk triplex te gebruiken voor het maken van badkuipen, schrijfmachineramen, moeren en bouten, etc.

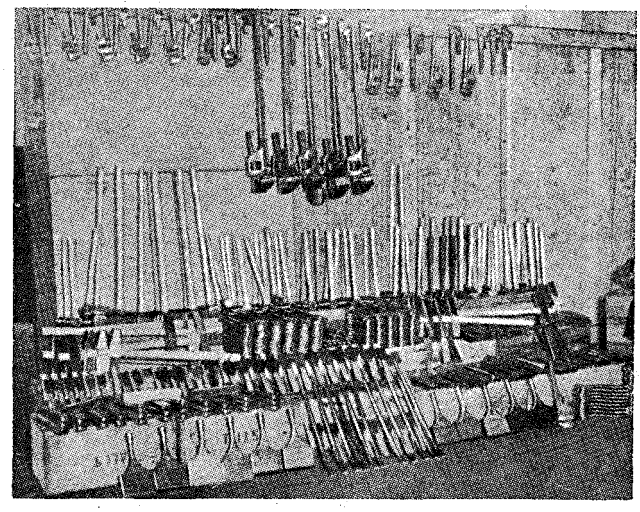
Nog steeds is triplex een product van de toekomst, al zal het de concurrentie moeten kunnen verdragen van de lichte metalen, kunstharsen, diverse staalsoorten, etc.

Metallurgie

A. IETS OVER BERYLLIUM

Tot de weinig bekende metalen, waarvan misschien de naam wel eens gehoord is, maar die overigens geen belangstelling opwekten, behoort zonder twijfel ook het metaal beryllium, dat de Engelschen glucinium noemen. De grondstof is bijna altijd beryl, een mineraal dat in vele landen wordt gevonden, maar vooral uit Br.-Indië werd geëxporteerd. Soms worden mooi gekristalliseerde stukken gevonden, die als edelsteen (smaragd) gebruikt worden. Het is een beryllium-aluminium silikaat met ongeveer 12—13% berylliumoxyde, waarvan het gehalte de waarde bepaalt.

Meestal wordt het mineraal chemisch omgezet tot beryl-

Een aantal gereedschappen uit beryllium-brons, bestemd voor de petroleumvelden op Java.

liumfluoride is verkregen, dat in gesmolten staat electrolytisch het metaal oplevert. Dit wordt bijna altijd samengesmolten met andere metalen en speciaal met koper tot een „master alloy" van hoog berylliumgehalte. Dit kan dan weer dienen om samen te smelten met andere metalen, die dan legeeringen vormen met het verlangde, meestal geringe gehalte aan beryllium. Vooral beryl-koper wordt gemaakt, dat hoogstens 4% beryllium bevat en voornamelijk gebruikt wordt voor niet vonkende gereedschappen. Deze zijn speciaal voor de petroleumindustrie van het allergrootste belang, zoodat de dure gereedschappen van die legeering gemaakt gretig afzet vinden.

Ook spiraal- en platte veeren, bestand tegen zeer hooge temperaturen worden uit deze legeering gemaakt. Een legeering met chroom-nikkel-staal maakt dit sterk bestand tegen corrosie bij hooge temperaturen; een dergelijke legeering wordt ook graag gebruikt voor het maken van injectienaalden en horlogeveeren.

In geringe hoeveelheden wordt berylliummetaal gebruikt bij de constructie van de atoomsplitsende bom.

Bij bestraling met krachtige electronenstralen worden n.l. door beryllium een groot aantal neutronen uitgezonden, die weer kunnen dienen voor het bombardeeren van uranium 235 of andere metalen, waardoor de kernen zoo veranderd worden, dat ze gaan ontleden.

Oorlogstechniek

A. DE WEG DOOR EEN MIJNENVELD

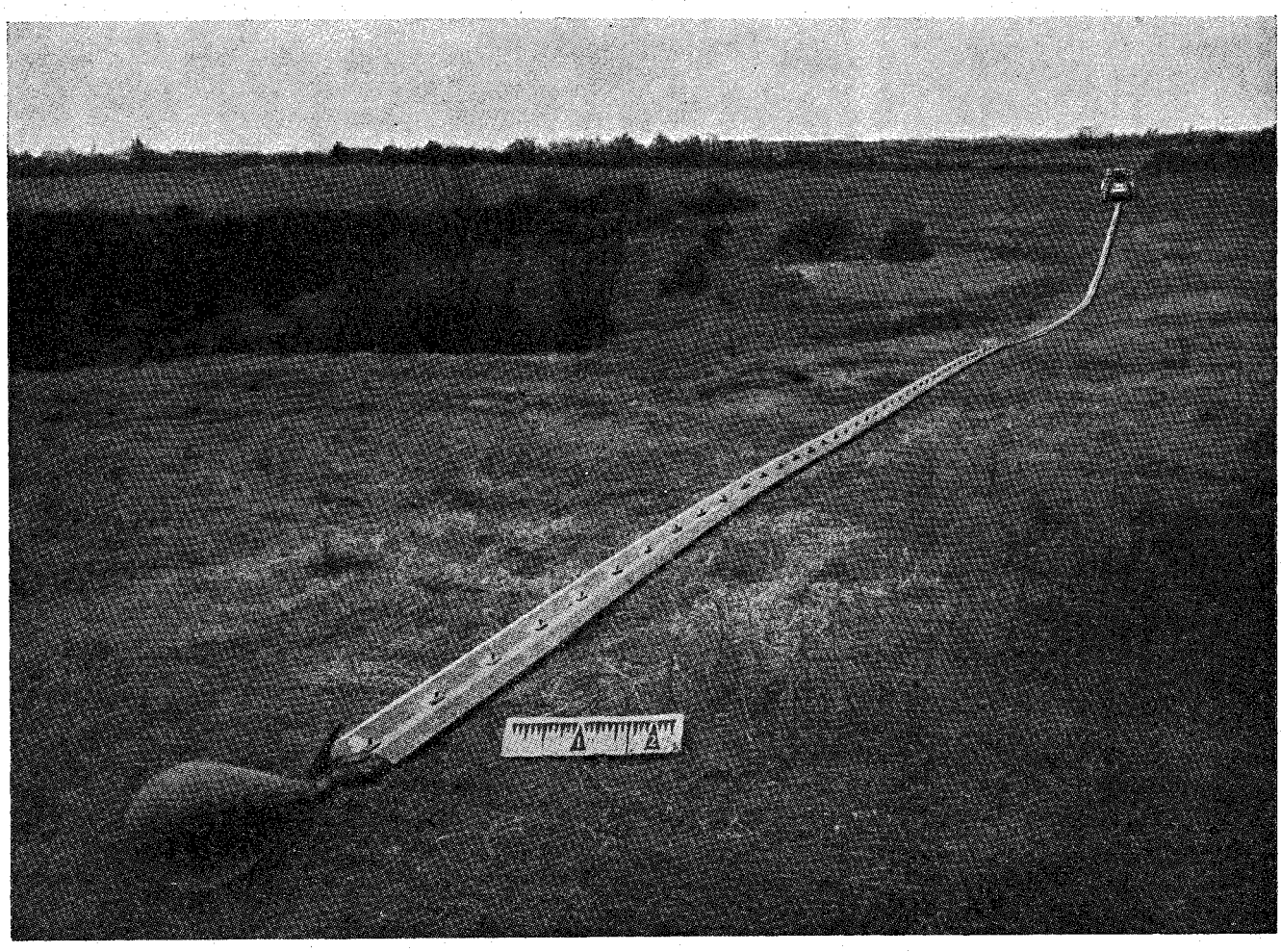

Fig. 1

De Duitschers hebben getracht door het leggen van uitgestrekte mijnenvelden den opmarsch der geallieerde legers in Frankrijk, België en Nederland tegen te houden. Dit is niet gelukt doordat die legers beschikten over een geheim wapen, dat pas onlangs ter algemeene kennis werd gebracht. Hoe heet „The snake" (de slang) en bestaat uit een 120 meter lange goot van aluminiumplaten, waarin een groot aantal ontploffingsladingen met een totaalgewicht van 2.000 kg. gelegd zijn. Een tank duwt zoo'n slang voor zich uit. De slang draagt aan den voorkant een peervormig stootkussen, dat bij het vooruit duwen tegen allerlei obstakels opklimt en zoodoende de slang leiding geeft (zie fig. 1).

Zij wordt des nachts in een mijnenveld geschoven (eventueel met gras en takken gecamoufleerd). In de goot zijn speciale detonatoren aangebracht, die door beschieting met machinegeweren in werking komen en de ladingen tot ontploffing brengen. Fig. 2 vertoont zoo'n slang midden in een tropische „jungle"; fig. 3 laat hetzelfde gebied zien nadat de slang haar werk gedaan heeft. Alle mijnen in de buurt werden door de ontploffende slang tot ontploffing gebracht en een breede weg werd geopend, waarover een reeks tanks veilig de vijandelijke linies

Fig. 2

Fig. 3

kon naderen. Met behulp van dergelijke slangen was men in staat in een tempo van twee mijl (3.200 m.) per uur een weg door een mijnenveld te banen.

Luchtvaart

A. DE HELICOPTER

In „Robur de Veroveraar" beschrijft Verne een fantastisch luchtschip, dat door middel van een groot aantal horizontaal draaiende luchtschroeven op willekeurige hoogte kan zweven. Zijn merkwaardige fantasie, die zoovele toekomstige vindingen als een werkelijkheid aan zijn lezer heeft kunnen voortooveren, heeft ook in dit

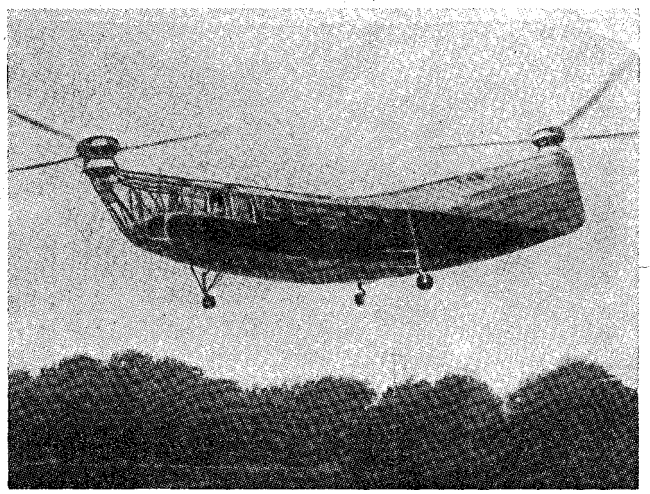

Fig. 1
Helicopter-vliegtoestel met twee schroeven. Vooraan de ruimte voor den piloot en de passagiers. De machine bevindt zich aan het achtereind.

boek, zij het slechts gedeeltelijk, in de toekomst weten te zien, nu men in de Vereenigde Staten een goed werkende helicopter heeft geconstrueerd.

Bijgaande foto's toonen twee verschillende modellen van een helicopter, beide met groote vierbladige schroeven, waarvan de stand geregeld kan worden. Zij kunnen zoo gesteld worden dat het toestel op bepaalde hoogte blijft zweven en ook zoo, dat het toestel omhoog gaat, zelfs bijna verticaal. Dikwijls is een staartrotor aanwezig, die de torsie, veroorzaakt door de andere rotors, teniet moet doen.

Het voorgedeelte van het toestel is bijna geheel venster. Dit veroorzaakt, dat de piloot in het begin meestal eenigszins duizelig wordt, vooral ook, omdat deze doorzichtigheid ten onrechte mindere sterkte suggereert. Trillingen van het geheel en van den knuppel zijn nog steeds niet volkomen geëlimineerd.

Merkwaardigerwijze is een helicopter veel moeilijker te bedienen dan een gewone vliegmachine. De piloot moet speciaal geoefend zijn, anders maakt hij zeker ongelukken. Het dalen vereischt veel oplettendheid.

Tegenover de nadeelen staan groote voordeelen. Mist hindert bij het stijgen en dalen in geen enkel opzicht, terwijl zeer kleine vliegveldjes geheel veilig gebruikt kunnen worden.

Voor groote snelheden, vergelijkbaar met die van de moderne vliegtuigen, is de helicopter niet bruikbaar. Met een machine van 450 pk. kan een kruissnelheid verkregen worden van ongeveer 170 km. per uur. Verticaal kan de machine ruim 200 meter per minuut stijgen en in schuine richting wel 300 meter. Het neerdalen midden in een stad met zeer hooge gebouwen, zooals in Amerika, gaat niet zoo gemakkelijk, omdat de diepe kloven tusschen de wolkenkrabbers allerlei windstooten kunnen veroorzaken. Op groote pleinen gaat het dalen echter heel makkelijk.

In Amerika verwacht men vooral veel van het transport per helicopter tusschen steden, die betrekkelijk dicht bij elkaar zijn gelegen. Voor ambulance en reddingswerk zijn zij buitengewoon geschikt. Gedurende den oorlog werden in Amerika in totaal meer dan 30.000 vlieguren voor dit doel aangewend. Speciaal voor het bespuiten van boomen kunnen zij beter gebruikt worden dan andere vliegtuigen, omdat de helicopter zeer laag met groote veiligheid kan vliegen en daarbij voldoenden wind veroorzaakt, om de bladeren sterk te doen bewegen, waardoor deze ook van onderen kunnen bespoten worden. Voor politiewerk, het vinden en bestrijden van boschbranden, voor geologisch en cartografisch werk, het vervoeren van kleinere vrachten naar afgelegen plaatsen, etc. schijnen deze toestellen speciaal geschikt.

De kosten zullen altijd wel hoog zijn. In Amerika raamt men den aankoopprijs op $ 25.000. Toch zijn die hooge aanschaffingskosten geen bezwaar, mits een goed programma voor het gebruik opgesteld wordt. In Amerika stelt men zich b.v. voor, den bezorgdienst der groote warenhuizen naar den omtrek der steden, met helicopters te doen. Voor ons land zou misschien snelvervoer van geheel versche visch van groot belang kunnen zijn en zeker het vervoer van zieken vanuit het platte land naar de groote ziekenhuizen in de steden.

In Amerika zijn proeven genomen met passagiersvervoer vanuit het centrum van N. York naar een plaatsje, dat

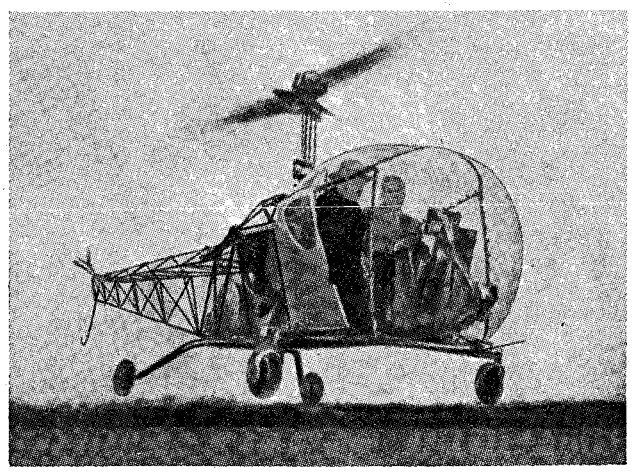

Fig. 2
Helicopter met twee schroeven boven elkaar, draaiend in tegengestelde richting. De foto werd genomen op een proefvlucht, waaraan Gouverneur Dewey (zittend naast den piloot) deelnam.

12 minuten vliegens verder ligt. De prijs per passagier moest $ 1.75 bedragen, hetgeen iets meer is dan de prijs voor bustransport, dat echter veel langer duurt en veel minder gerieflijk is.

De toestellen worden nog steeds verbeterd en de Amerikanen verwachten in 1947 er mee aan de markt te komen ten behoeve van de „vrachtrijderij" en eventueel van particulieren, die veiligheid stellen boven snelheid.

Oorlogstechniek

A. CAMOUFLAGE

De beide oorlogvoerende partijen hebben ook in den tweeden wereldoorlog ruim gebruik gemaakt van camouflage, zoowel om zich zelf te beveiligen als om den vijand er toe te brengen zijn krachten op waardelooze objecten te verspillen.

Vooral de geallieerden hebben het hierin vèr gebracht, gedwongen als zij werden installaties op het vaste land en

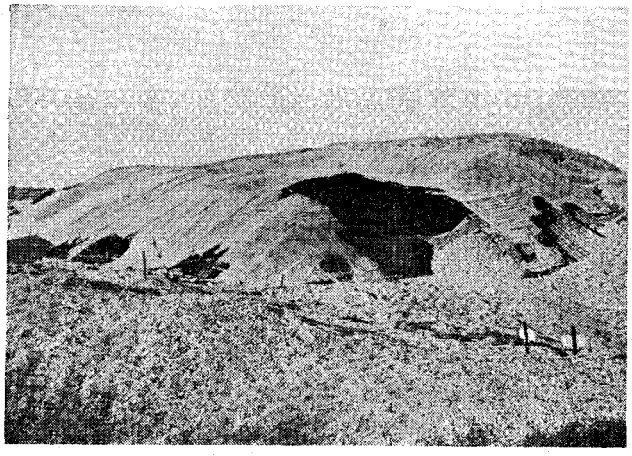

Fig. 1

in Engeland en ook schepen te beveiligen tegen bomaanvallen.

Voorbeelden van toepassing van camouflage bij de geallieerden worden het beste toegelicht door eenige photo's. Zoo stelt fig. 1 de bedekking voor van een groot pompstation voor de benzine-pijpleidingen, die onder het Kanaal naar Cherbourg gelegd waren en vandaar diep het vaste land indrongen. Zonder die pijpleidingen en pompstations zou de opmarsch in Frankrijk en Duitsch-

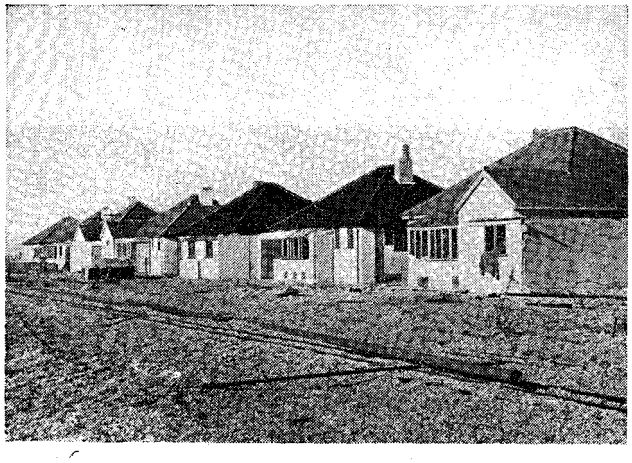

Fig. 2

land volkomen onmogelijk zijn geweest, daar voldoende transportmiddelen ontbraken voor de enorme hoeveelheden benzine, die het reusachtige auto-leger dagelijks noodig had.

De geheele pompinstallatie was afgedekt op een wijze, die haar volkomen deed gelijken op de omgevende grindgroeven. Geen enkele maal is dit station gebombardeerd. Fig. 2 vertoont een aantal „bungalows", zooals ze bij honderden voorkomen langs de Engelsche kust. Deze echter waren speciaal gebouwd, om als pompstation te dienen voor de benzineleiding, waarvan een enkele pijp (in constructie) voor die huisjes te zien is. Ook deze pompstations hebben nooit eenig wantrouwen opgewekt. Nog merkwaardiger is de camouflage, afgebeeld in fig. 3. Schijnbaar ligt een groote stoompont klaar voor het ge-

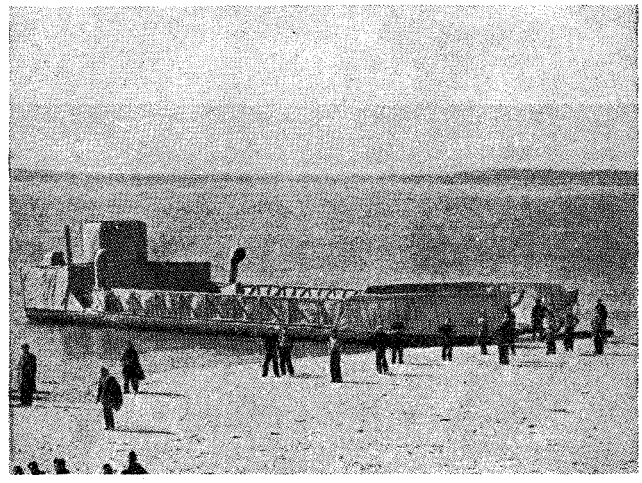

Fig. 3

bruik. In werkelijkheid was het geheel slechts een camouflagestuk, opgebouwd uit rubber en beschilderd doek.

Het eerste idee, om dergelijke camouflage toe te passen voor het misleiden van den vijand, kwam op tijdens den Afrikaanschen veldtocht, toen de Engelschen gebruik gingen maken van afgedankte barrage-ballons, om allerlei geschutsopstellingen e.d. te gaan voorstellen.

Talrijke fabrieken voor theaterbenoodigdheden en voor

Fig. 4

rubberartikelen werden te hulp geroepen. Allerlei rubberbuizen en beschilderde doeken werden in groote aantallen gemaakt, die in opgeblazen toestand opgesteld konden worden om b.v. een groot transportvaartuig, zooals in fig. 3 is afgebeeld, voor te stellen. Ongeveer 10% van een divisie was noodig, om in den nacht de zeer gecomprimeerde benoodigdheden aan te voeren en

op te stellen en om alles in schijnbaar prima staat te houden, tot het doel der misleiding bereikt was. Fig. 4 laat zien hoe uit opgeblazen buizen langzamerhand het vaartuig van fig. 3 ontstond.
Ook groote kanonnen, tanks etc. werden bedrieglijk nagebootst door middel van dergelijke buizen en beschilderde doeken. Zelfs op een afstand van slechts een paar honderd meter kon de camouflage niet van echt onderscheiden worden. Vooral enorme hoeveelheden doek, aan een kant bedekt of geheel geïmpregneerd met neopreen (een soort kunstrubber) zijn voor dit doel in Amerika gefabriceerd en b.v. tot buizen verwerkt; deze konden opgeblazen worden en verleenden dan vrij groote stevigheid aan het geheel.
Groote legers konden overgeplaatst worden naar bedreigde punten terwijl gecamoufleerde kanonnen, afweergeschut en tanks den verkennenden vijand den indruk gaven, alsof het leger nog steeds (klaar voor het gevecht) ter plaatse aanwezig was. (Sc. N. L. 15-12-'45)

Chemie

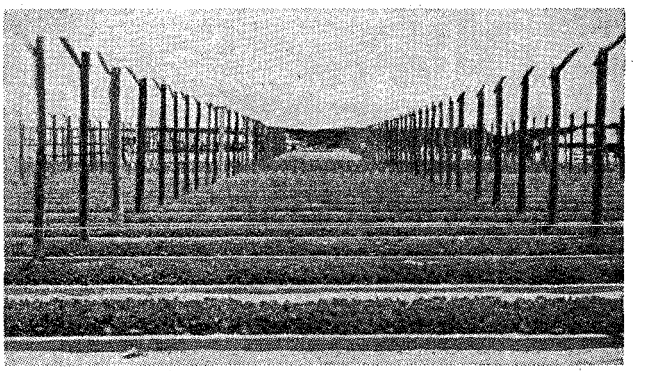
A. TEXTIEL — NIEUWE CHEMICALIEN MET OPPERVLAKTEWERKING

Tot de chemicaliën met oppervlaktewerking behoort in de eerste plaats en van ouds zeep, die tengevolge van haar specialen bouw zich vasthecht aan de oppervlakte van allerlei onreinheden van de huid of van textielgoederen en dan tegelijk met die onzuiverheden in het schuim opgenomen en weggevoerd wordt. Ook als natmaker voor allerlei oppervlakken en als emulgator vertoont zeep haar oppervlaktewerking.
In de laatste tien jaren vóór den tweeden wereldoorlog zijn tal van verbindingen gevonden en bereid, die zeep in vele opzichten kunnen vervangen en zelfs beter werken dan zeep, al zijn ze dan ook menigmaal veel duurder. Het aantal dier verbindingen is legio en het beste is ze te verdeelen in groepen met bestanddeelen van ongeveer gelijksoortige eigenschappen.
Cardinol is een fantasienaam voor zwavelzure verbindingen van hoogere alcoholen, bereid uit vetzuren door hydreeren onder druk. Zij worden vooral gebruikt in de textielfabrieken.
Igepon-achtige verbindingen bestaan uit hoogere alcoholen, gebonden aan lagere gesulfoneerde alcoholen of aan gesulfoneerde amideverbindingen.
Lissopol-achtige verbindingen worden verkregen uit gesulfoneerde vet-alcoholen, verkregen door reduceeren van vetzuren en binden aan zwavelzuur.
Van andere groepen noemen we verder: Igepal, Nacconol, Triton, Tergitol, geneutraliseerde alkyl-zwavelzuur, etc.
Tijdens den laatsten oorlog was in Duitschland vooral van belang Mersol, verkregen uit een bijproduct van de synthetische benzine door inwerking van chloorsulfonzuur. Dit middel, in Duitschland voorgeschreven voor de wasch, tast alle ijzer en apparatuur sterk aan. In Duitschland werden tijdens den oorlog jaarlijks ongeveer 36.000 ton van dergelijke middelen gemaakt en gebruikt, ook voor het maken van smeerolie-emulsies. Ze werden eventueel gemengd met geringe hoeveelheden zeep, waarmee wegens den vetnood uiterst zuinig omgegaan moest worden.
Eenige groepen van chemicaliën bezitten de tegengestelde werking als zeep en beletten het schuimen en de vorming of het voortbestaan van emulsies. Deze worden vooral gebruikt in de industrie van natuurlijke en synthetische petroleumproducten.
Het weerstandsvermogen van cellulose-achtige vezels tegen water moet menigmaal verhoogd worden. Dit gebeurt met tal van chemicaliën o.a. met behulp van emulsies van paraffine in water, die zirkoon-oxychloride bevatten. Een hiervan „persistol" genoemd, wordt zelfs geacht na het wasschen nog in de vezels achter te blijven en dan waterwerend te werken. Verder wordt ook gebruik gemaakt van dihydroxymethyl-phenolen, die na de behandeling de textielgoederen blijvend waterafstootend zouden maken. Ook dit moet nog bevestigd worden.
Tal van materialen, die moesten werken als natmakers, en om het verven en bedrukken te vergemakkelijken etc. bestaan uit combinaties van igepon en igepal, of bevatten speciale vinylaethers; meestal worden die stoffen gecombineerd met natuurlijke of synthetische oliën, om gebruikt te worden bij de afwerking van tal van textielgoederen. (V. b. Textiel 9 A)

Landbouw

B. HYDROPONICS —

Onder „hydroponics" worden verstaan bedden voor het kweeken van planten in water, waarin alle noodzakelijke voedingszouten opgelost zijn, dus zonder teelaarde. Men heeft er indertijd geweldige reclame voor gemaakt, maar het succes was gering, omdat ten slotte de gewone wijze van kweeken veel goedkooper uitkwam.
De oorlog dwong echter vooral het Amerikaansche leger

Gezicht op hydroponic-slavelden in Br. Guyana

allerlei vliegbases te vestigen in gebieden met geen of weinig cultuurgrond. Zoo werden op het eiland Ascension in den Atlantischen Oceaan, op Cocos-eiland en Iwo Jima in de Stille Zuidzee en bij een vliegveld in Br. Guyana hydropon-bedden aangelegd, elk 90 m. lang, 0.9 m. breed en 0.2 m. diep en opgevuld met gewasschen grind. Er werd een oplossing ingelaten van alle voedingszouten, noodig voor het kweeken van tomaten, sla, radijs, komkommers, paprika, etc. Deze oplossing werd elke 24 uur ververscht. Er werden goede resultaten bereikt. Op Ascension was zelfs geen water beschikbaar, zoodat dit (evenals het drinkwater) uit zeewater gedistilleerd moest worden.
Aan het einde van den oorlog begon men van Br. Guyana uit versche sla te exporteeren naar Suriname, Fr. Guyana, Trinidad, Brazilië en zelfs naar Porto Rico; men overweegt ook export van tomaten.

Voeding

A. DE WARE ZUINIGHEID MET VOEDSEL

De ellende van den hongerwinter is voorbij maar ondanks de groote verbetering in den voedseltoestand, waarvoor we dankbaar mogen zijn, is alles nog steeds niet zoo ruim te krijgen, dat we iets verloren mogen doen gaan. Integendeel, het wereldvoedseltekort blijft voorloopig een reëel gevaar.

Om werkelijk zuinig te kunnen zijn met allerlei belangrijk voedsel, zullen we het paradoxale besluit moeten nemen om eerst nogal wat geld uit te geven. We doen het best in al dergelijke kwesties goed te kijken naar Amerika, waar om tal van redenen de technische vooruitgang heeft geleid en moet leiden tot grooter zuinigheid met voedingsmiddelen en waar men ons in dit opzicht ver vooruit is.

Een Amerikaansch deskundige klaagde er onlangs over, dat bij een uitvoerig onderzoek is gebleken, dat 43% van alle groenten in Amerika terecht komt in den vuilnisbak; ze worden over zeer lange afstanden vervoerd, in de hand genomen en nog eens in de hand genomen, omgedraaid door de klanten, etc. etc.

De voorstellen om aan die verkwisting een einde te maken komen neer op: 1. goed schoonmaken van de versche waar en verwijderen van alles wat ondeugdelijk is. 2. Verpakken in vochtvrij cellophaan (al of niet gekleurd). 3. Koelen tot 0° C. of snel bevriezen. 4. Verzenden in koelwagens of vrieswagens. 5. Opslaan bij lage temperaturen.

1) Het sorteeren en reinigen is een kwestie van handwerk, dat echter door de hoogere waarde, die de producten verkrijgen zeker betaald kan worden. Bij vele vruchten en aardappelen kan dit werk gedaan worden door mechanische zeef- en borstelmachines, die homogene soorten bijeen brengen en alles aan de oppervlakte goed reinigen en dus beter bewaarbaar maken.

2) Tegenwoordig zijn vele soorten cellophaan of aanverwante producten in den handel, die geen waterdamp doorlaten en dus het indrogen van de waren beletten. Er zijn gekleurde soorten verkrijgbaar, die verkeerd werkend licht buitensluiten en dus menigmaal het vitaminegehalte en vooral ook de kwaliteit der vetten op peil houden.

3) Het koelen houdt inwendige chemische omzettingen voor een groot deel tegen en vertraagt of verhindert ook bacterieele en schimmelwerking. Het is gebleken, dat verpakte en gekoelde sperciebоonen na vijf dagen nog volkomen goed waren, terwijl de gewone volkomen onverkoopbaar bleken. Na 5 dagen waren verpakte en gekoelde bloemkool, spinazie en radijs voor 90% goed verkoopbaar en hetzelfde gold voor 30 andere soorten van groenten.

Het snelvriezen kan alleen gebeuren in behoorlijk mechanisch ingerichte installaties. Voor verdere bijzonderheden zie pag. 14 A.

Het opslaan bij lage temperatuur brengt bezwaren en groote kosten met zich mede, die echter in Amerika reeds voor een groot deel overwonnen zijn.

De industrie is er klaar, om binnen twee jaren op groote schaal speciale vrieskasten af te leveren, gelijkend op de gewone electrische koelkasten, zij kunnen geleverd worden voor $ 100 per stuk en vereischen voor het regelmatig werken jaarlijks 300 kwu. Transport en winst zullen den prijs zeker in ons land veel hooger maken. De stroomkosten zullen geen bezwaar zijn, vooral wanneer ook van nachtstroom gebruik gemaakt zal kunnen worden tegen zeer laag tarief.

Voor de tuinders worden groote kasten gebouwd van 450 tot 550 kubieke decimeter inhoud, die $ 300 zullen kosten. Bovendien worden in Amerika reeds meer dan 6.000 speciale „locker-plants" aangetroffen. Dit zijn groote vriespakhuizen, die een groot aantal laag gekoelde kasten verhuren, ongeveer op de wijze van de „safe-deposits" der banken.

Het is de bedoeling, dat de huurder via de verhuurinrichting allerlei bederfelijke waar in het groot inkoopt en dus weer 25 tot 40% op den prijs zal sparen. Bovendien kan hij andere bederfelijke producten, zooals groote stukken vleesch er in opslaan.

4) Het verzenden in gekoelden of bevroren toestand vereischt speciale wagons of trucks, of speciaal geïsoleerde laadbakken, die in de vriespakhuizen voorgekoeld dienen te worden, om onderweg de kou lang te kunnen vasthouden.

Dit alles liet hier te lande vóór den oorlog veel te wenschen over. Het is te hopen dat de nieuwe wagons, die gebouwd zullen moeten worden, beter geconstrueerd en geïsoleerd en strenger gecontrôleerd zullen worden. De kleinere afstanden in ons land stellen weliswaar niet zulke hooge eischen, maar men dient altijd te rekenen op de mogelijkheid van export.

Voor het vervoer over groote afstanden zijn vliegmachines voor de duurdere waren aangewezen. Ze kunnen gemakkelijk zoo ingericht worden, dat ze in de hooge koude luchtlagen koelend werken. Voor de kleinere afstanden in ons land, b.v. voor vervoer van versche al of niet bevroren visch, zouden eigenlijk helicoptères noodig zijn.

5) De opslag bij zeer lage temperatuur vereischt speciale vrieshuizen en vrieskasten, zooals hierboven reeds werd vermeld. De gewone koelkast was in de slagerijen vrij algemeen ingevoerd. Deze kasten werken veel beter dan de gewone ijskasten, waarvan enkele punten als laagste temperatuur ongeveer 7° C. hebben, behalve direct boven de ijsstaven, waar slechts zeer weinig ruimte beschikbaar is. Deze temperatuur is niet geschikt voor het lang bewaren. Voor zeer lage temperaturen zouden zeker de kasten werkend met koolzuurijs aan te bevelen zijn, maar men staat hierbij voor de moeilijkheid van den aanvoer van droog ijs en de hooge kosten hiervan.

(V. b. Voeding 24 A en B; Helicopt. 40 A)

Geneeskunde

B. BAL, MIDDEL TEGEN GIFGAS

Een der verrassingen van den laatsten oorlog is geweest, dat de Duitschers niet den moed gehad hebben, om gifgassen te gaan gebruiken al hadden ze blijkbaar groote hoeveelheden in voorraad.

De Geallieerden waren overigens volstrekt niet gerust en hebben allerlei maatregelen genomen voor het geval dat die gifmengers er toch mee zouden beginnen. Ze hebben hun wetenschappelijke mannen regelmatig aan het werk gezet voor het vinden van afweermiddelen en

zijn er ten slotte in geslaagd een prima middel te vinden tegen blaartrekkende arsenichoudende gifgassen, zooals het Engelsche Lewisite. Het middel er tegen werd genoemd „British Anti Lewisite", afgekort tot BAL. Chemisch heet het 2.3-dimercaptopropanol. In „Nature" van 24 Nov. 1945 werd de geschiedenis van dit middel onthuld. Men hoopt het ook te gebruiken in de medicijnen, als middel tegen dermatitis en encephalitis veroorzaakt door arsenichoudende geneesmiddelen. Ook tegen mosterdgas werden middelen gezocht.

Men ging uit van de gedachte, dat de arsenicverbindingen een speciale werking vertoonden op bepaalde enzymensystemen van het lichaam. Men begon met enkele eenvoudige verbindingen, tot men ten slotte tot BAL kwam, dat een succes bleek te zijn.

BAL-zalf kon de vergiftiging voorkomen en bij betrekkelijk versche gevallen alle verschijnselen terugdringen. Natuurlijk begon men met proeven in reageerbuisjes, om bij eenig succes over te gaan tot proeven op ratten en marmotten. Er werd een zalf bereid en een oplossing in water en beide gaven bij de behandelde dieren verlichting of genezing, als ze binnen twee uren na het begin der verschijnselen behandeld werden.

Na de dierproeven werden proeven genomen op menschen, die zich vrijwillig er voor ter beschikking hadden gesteld. Een uur na het rood worden of het opzwellen van de huid, als gevolg van lewisite of phenyldichloorarsine, bracht BAL hulp en dit feit werd ook door proeven op den mensch in N.-Amerika en Canada bevestigd.

Deze feiten werden reeds in de jaren 1940 tot 1942 in geheime rapporten vastgelegd.

De medische proeven worden in Engeland voortgezet onder toezicht van de „Medical Research Council". Arsenic vergiftigingen in fabrieken werden met succes bestreden met een BAL-zalf. Ook schijnen de toxische complicaties bij gebruik van therapeutische arsenichoudende preparaten met BAL-zalf tegen gegaan te kunnen worden.

In Amerika had men een oplossing van BAL gemaakt in ampullen, bevattende als oplosmiddel een oplossing van benzoyl-benzoaat in grondnotenolie, die geschikt was voor intramusculaire inspuitingen. Deze ampullen werden ook in Engeland toegepast met gunstige resultaten bij arsenicale complicaties, zooals huidaandoeningen en encephalitis.

Chemie

A. ACETYLEEN IN DUITSCHLAND

De Amerikanen zijn bezig nauwkeurig na te gaan wat Duitschland voor bijzonders presteerde op technisch gebied gedurende en voor den oorlog. Aan een desbetreffend rapport is het volgende ontleend:

Acetyleen was een der belangrijkste chemische grondstoffen van Duitschland. Een groot deel werd op de normale manier bereid uit carbid en water, maar een deel werd gemaakt uit afvalgassen der steenkolenhydreering of uit cokesgas (na het passeeren van toestellen van Linde voor sterke afkoeling). Uit het gasmengsel werd met behulp van den electrischen lichtboog acetyleen verkregen.

Vroeger was acetyleen een uiterst lastig te behandelen gas, omdat het reeds bij geringere drukken vanzelf kon ontploffen. Het is echter gebleken, dat met eenvoudige voorzorgsmaatregelen acetyleen veilig onder druk gebracht kan worden, terwijl water gebruikt kan worden als oplosmiddel, ongeveer op gelijke wijze als bij koolzuur het geval is.

Voor de electrisch verkregen acetyleen was per kg. van 9.5 tot 10.5 kwu. noodig. Het gas werd tot ongeveer 20 atmosferen samengeperst en kon op normale wijze zonder ongelukken gebruikt worden, zelfs tot temperaturen van 2.000° C. toe. Het werd in de eerste plaats gebruikt voor het vormen van butadieen voor synthetische rubber, voor de bereiding van acetyleen en acetylalcohol en door polymeriseeren werd er een smeerolie uit bereid.

Van groot belang was het, dat de vinylreactie (noodig voor de vorming van tal van kunstharsen) uitgevoerd kon worden op even veilige wijze, als tot dusver het sulfoneeren of nitreeren. Men gebruikte als katalysator natrium- of kalium-alcoholaat voor het bereiden van vinyl-aethers van alcoholen, die tot 18 koolstofatomen bevatten. Hieruit werden weer polymeeren gevormd, bruikbaar voor tal van doeleinden, zooals voor het appreteeren van textiel, het maken van plakmiddelen, impregneermiddelen voor hout en vezels, weekmakers, etc. Zink- en cadmiumzouten van organische zuren werden gebruikt als katalysatoren voor de bereiding van vinylaminen en ook voor vinyl-isobutyl-phenol (Koresin), een belangrijk middel om synthetische rubber beter plakkend te maken.

Acetyleen verbindt zich gemakkelijk met koper en zilver en vormt dan acetyliden. Deze bleken van belang te zijn als katalysatoren voor de bereiding van tal van organische verbindingen, die evenals acetyleen een drie dubbele binding vertoonen, en voor de bereiding van butadieen voor kunstrubber.

Als vierde katalysator kan genoemd worden nikkelcarbonyl, dat gebruikt kan worden om de groep CO in moleculen in te voeren, b.v. voor de vorming van adipinezuur, een belangrijke grondstof voor de fabricage van de kunstzijde nylon.

In totaal worden in het rapport meer dan 30 belangrijke verbindingen genoemd, die uit acetyleen bereid werden. (V. b. Synth. rubber 28 A; Kunsthars 32 B; Nylon 9 A)

Luchtvaart

B. MISTBESTRIJDING — FIDO

Mist is steeds een groote belemmering geweest voor het luchtverkeer. En bij het steeds intensiever worden van den luchtoorlog was er den Geallieerden veel aan gelegen een doeltreffend middel ter bestrijding te vinden. De luchtmacht leed immers zware verliezen bij het landen in den mist.

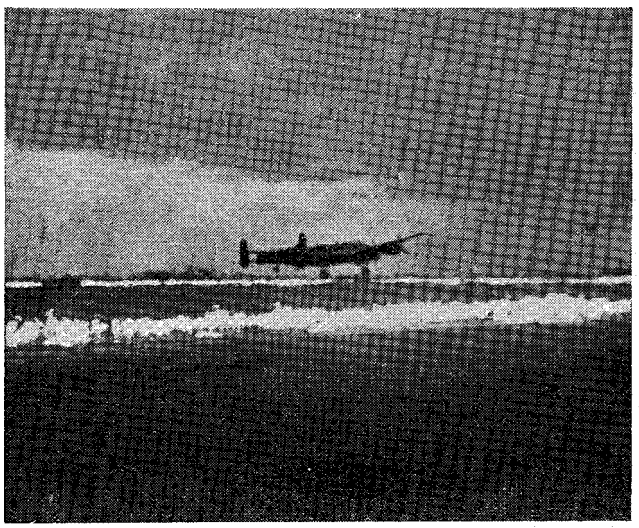
Men weet, dat mist bestaat uit uiterst fijne waterdruppeltjes, ontstaan door zeer sterke afkoeling van verzadigden waterdamp in de lucht. Sterke verwarming doet deze druppeltjes weer verdampen: de mist verdwijnt.

Men ging nu enorme bakken construeeren, waarbinnen lange geperforeerde ijzeren pijpen werden gelegd. Op een afstand van ongeveer 45 meter omgeven deze pijpsystemen de startbanen van een vliegveld. De pijpen zijn gevuld met benzine. Bij mist wordt de benzine onder druk gebracht. Zij spuit door de perforatie naar buiten en wordt dan aangestoken. Aanvankelijk brandt de ben-

zine met sterk roetende vlammen, die eigenlijk nog erger zijn dan mist, maar na enkele minuten — als ook de buizen zelf heet geworden zijn — komt de benzine bijna gasvormig naar buiten en verbrandt zij snel met een felle, geel-witte, rooklooze, zeer heete vlam.

De mist wordt op deze manier verwarmd en stijgt op. Met deze methode, FIDO (Fog Investigation Dispersal Operation) genaamd, werden zeer goede resultaten bereikt.

Bij de eerste proef in het groot werd gebruik gemaakt van een pijpenstelsel van 450 meter lang, gelegd rondom den toegang van een startbaan. Toen een dikke mist over het veld was gedaald, werd de benzine aangestoken. Gedurende tien minuten gebeurde er niets, maar toen begon de mist boven de startbaan op te trekken en na zeven minuten werd de hemel weer zichtbaar.

Een bommenwerper daalt op een door FIDO van mist bevrijd vliegveld.

Er was als het ware een breede diepe gleuf („canyon") in den mistbank boven de startbaan gevormd. Een officier steeg op met een vliegtuig en de vuren werden weer gedoofd. De mist spreidde zich weer uit over de geheele startbaan. Daarna werden de vlammen weer ontstoken en opnieuw werd de hemel boven de baan zichtbaar, zoodat het vliegtuig veilig kon landen.

Aan 't einde van den oorlog waren in Engeland 15 velden voorzien van een FIDO-installatie; een op het vaste land. De normale FIDO-installatie is in totaal 2.250 meter (2.500 yards) lang en om zulk een installatie een geheel uur te laten branden zijn 300.000 liters benzine noodig. Het totale benzineverbruik voor de mistbestrijding tijdens den oorlog wordt geraamd op ruim 110.000.000 liters, die ongeveer *f* 30.000.000 gekost hebben. Betere branders en betere methoden voor het ontsteken en dooven van de vlammen doen de kosten dalen.

Op een mistigen winterdag toen alle Engelsche vliegvelden dik onder den mist zaten, konden 106 groote Amerikaansche bombardementsvliegtuigen (waarde $ 50.000.000), met een totale bemanning van 1.080 man, dank zij FIDO, veilig landen.

Men verwacht, dat de belangrijkste vliegvelden in onze streken een FIDO-installatie zullen krijgen. Toepassing van FIDO en Radar zullen de veiligheid bij opstijgen en dalen ten zeerste verhoogen.

(V. b. Radar 31 B)

Verpakkingstechniek

A. VERPAKKING VOOR GEVOELIGE INSTRUMENTEN E.D.

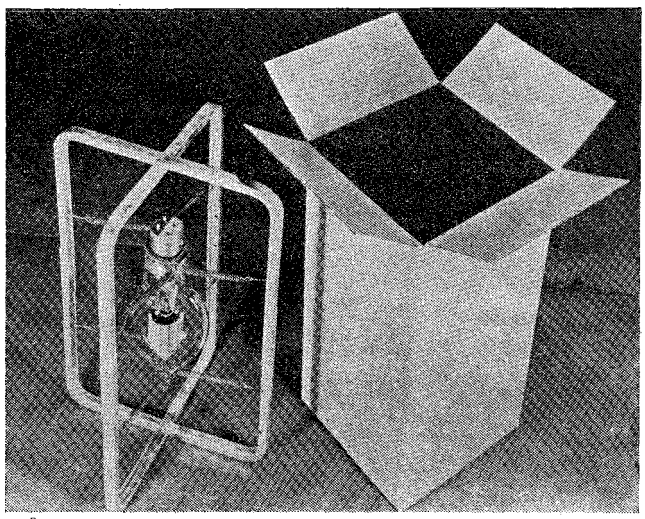

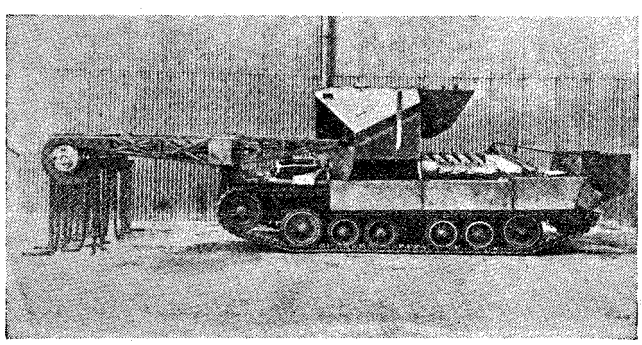
Fig. 3

De afbeelding vertoont de emballage van een uiterst gevoelige, kostbare radio-zendlamp, die over groote afstanden vervoerd moet worden. De lamp is door middel van niet krassende, soepele ringen en spiraalveeren opgehangen in een zeer eenvoudig stalen of houten raamwerk. Het geheel wordt neergelaten in een vierkante kartonnen doos, die dichtgeplakt wordt. Uit proeven is gebleken dat een aldus verpakte lamp kon vallen van een hoogte van zes meter, zonder ook maar in het minst beschadigd te worden.

(V. b. Emballage 17 A)

Oorlogstechniek

B. MIJNEN-VEEG-TANK

Het hierbij afgebeelde gevaarte, een mijnen-veeg-tank, heeft men ook in ons land, bij en na de bevrijding, kunnen zien. Ook zware tanks zijn tegen landmijnen niet bestand. Om nu mijnen, gelegd in wegen of elders, onschadelijk te maken, gebruikte men deze speciale mijnenveeg-tanks. Zij dragen aan het vooreinde een stalen

raamwerk. Hieraan is een trommel bevestigd, waaraan weer tal van zware kettingen vastgemaakt zijn. De trommel kan van den tank uit snel rondgedraaid worden. De kettingen slingeren dan rond en slaan tegen den bodem. Zijn mijnen aanwezig, dan zullen deze zeker ontploffen. De lengte van het raamwerk is zoo gekozen, dat ontploffende mijnen geen schade doen aan het voertuig.
(V. b. Landmijnen 36 A)

Glas

A. „SCHUIMGLAS" EN ANDERE NIEUWE GLAZEN ARTIKELEN

Bij de gewone glasfabricage wordt gezorgd, dat alle luchtblaasjes zooveel mogelijk uit het vloeibare glas, klaar voor verwerking, verdreven worden. Tegenwoordig maakt men echter „schuimglas" met ontelbare luchtblaasjes er in. Men krijgt dan een buitengewoon lichte massa, zeer geschikt voor isoleering tegen warmte en koude. Het schuimglas is volledig bestand tegen vocht, herbergt geen insecten enz. enz. Een nadeel is de vrij hooge prijs die pas lager kan worden, als het in massa geproduceerd zal worden. Fig. 1 bewijst de buitengewone lichtheid: de

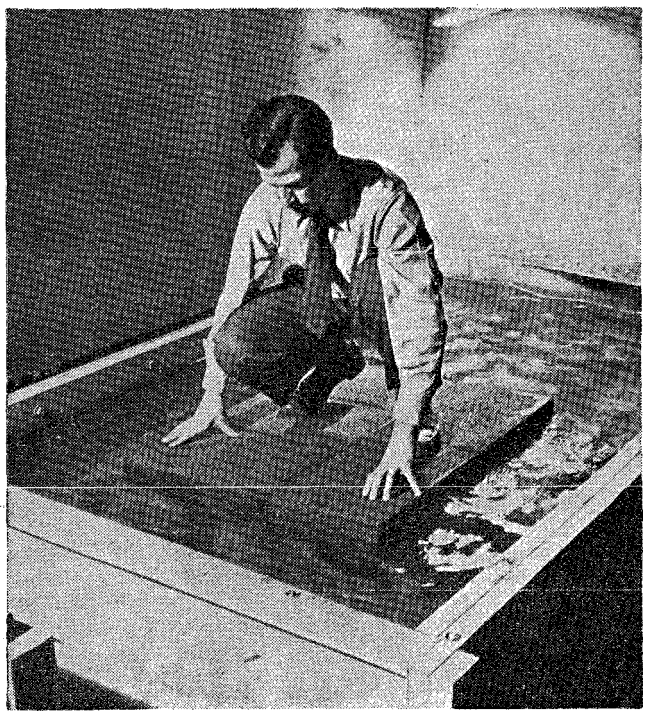

fig. 1

zes op het water drijvende tegels zijn in staat een volwassen man te dragen.
Glasvezels bezitten ook een merkwaardig isoleerend vermogen tegen warmte (en koude). Fig. 2 laat zien hoe een plaat, gemaakt uit een mengsel van glasvezels en een bindmiddel, en 5 centimeters dik, in staat is de zeer heete vlam van een grooten Bunsenschen brander (tot 1600° C. heet) te verdragen zonder dat de hitte aan den anderen kant door de hand gevoeld wordt.
De derde figuur vertoont een spiraalveer uit glas, die ingedrukt wordt met de hand, tot de windingen elkaar raken. Dergelijke glazen (of kwartsen) veeren gemaakt

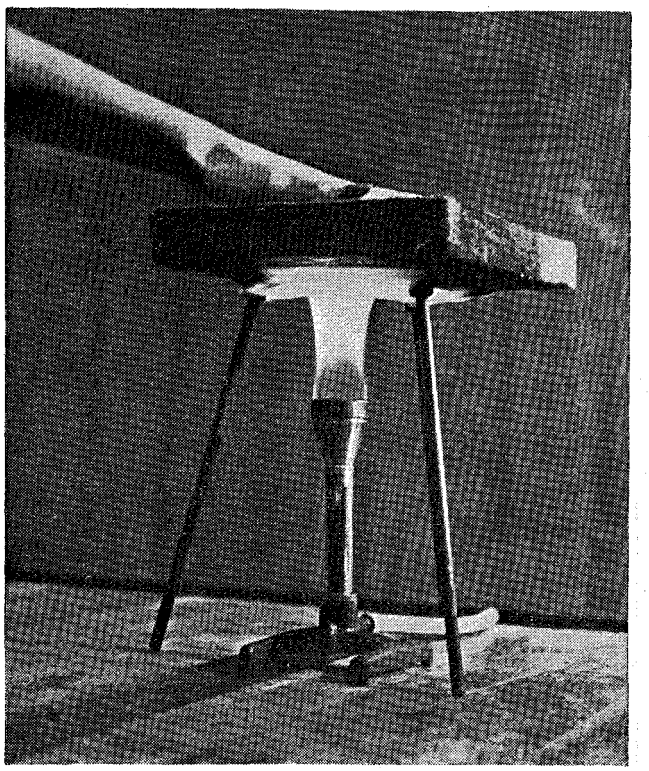

fig. 2

uit zeer fijne draadjes, worden vooral gebruikt voor het maken van de allerfijnste balansjes, die bruikbaar zijn in omstandigheden waarin metaal zou corrodeeren.

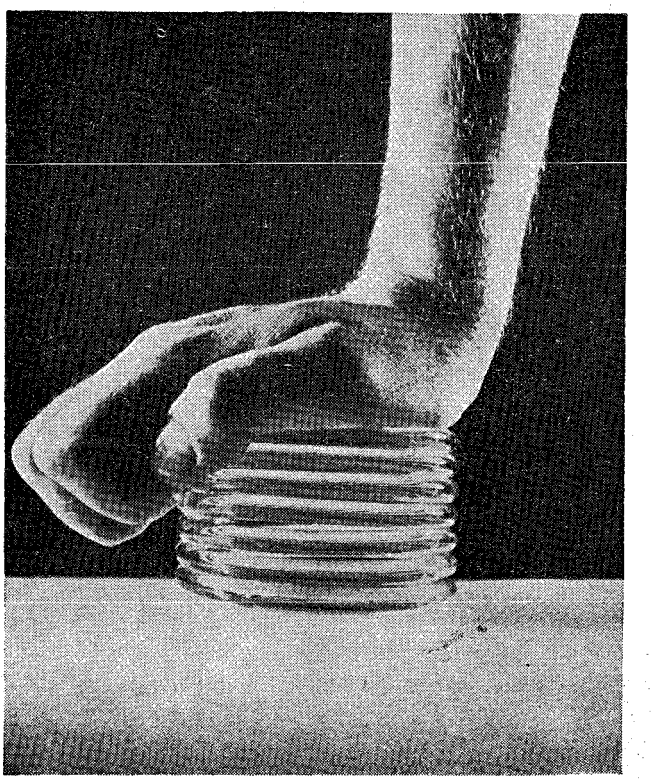

fig. 3